1910.

A BIBLIA GO BASA

GI KU

A TESTAMENTA GOKALE NI GISWA GI KLAMUSE-
LWA HI LIRIME LA XITSWA.

INHAMBANE, EAST AFRICA.

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR 1816.

1910.

[Sheetmca, 12mo.]

MABUKU YA ITESTAMENTA YOKALE,

III ZIPIMO ZA YONA.

A BUKU GO SANGULA GA MOSI GI TI*B*YAKO

GENESISI.

XIPIMO 1.

1 KUSANGULENI Nungungulu i lo
banga a matilo ni misaba.
2 Ni misaba yi wa hi ndengelenge ni
lieswila; ni munyama wu wa hi ka
ngohe ya kueta: ni Moya wa Nu-
ngungulu wu lo pupuxa hehla ka
ngohe ya mamati.
3 Ni Nungungulu i te ngalo, Nga
laho ku hi kuwonekela: ni laho ku
wa hi kuwonekela.
4 Ni Nungungulu i lo wona kuwone-
kela, le*z*aku ku wa sasekile: ni Nu-
ngungulu i lo hambanyisa kuwone-
kela ka munyama.
5 Ni Nungungulu i lo bita kuwone-
kela i Siku, ni munyama yena i lo
bita Wusiku. Ni laho ku wa hi
kuhlwa ni laho ku wa hi kuca, siku
gi*n*we.
6 Ni Nungungulu i te ngalo, Nga
laho ku hi a mbingano xikari ka ma-
mati, nga wona wu hambanyisa ma-
mati ka mamati.
7 Ni Nungungulu i lo maha a mbi-
ngano, a hambanyisa mamati laya
ma nga lahasi ka mbingano ni le
mamatini laya ma nga le hehla ka
mbingano: *z*i wa ngaho.
8 Ni Nungungulu i lo bita mbingano
i Tilo. Ni laho ku wa hi kuhlwa ni
laho ku wa hi kuca, i siku ga wu-
mbiri.
9 Ni Nungungulu i te ngalo, Nga
mamati laya ma nga lahasi matilo a
ma tsombane katagi*n*we ka wutsa-
mo ginwe, ni muhanza yi omileko a
wu woneke: *z*i wa ngaho.
10 Ni Nungungulu i lo bita muhanza
wu omileko Misaba; ni ku tsomba-
na katigi*n*we ka mamati i lo bita
Mabimbi: ni Nungungulu i lo wona
le*z*aku ku wa sasekile.
11 Ni Nungungulu i te ngalo, Nga mi-
saba yi humesa *b*yanyi, a ku*b*yanyi
wu humesako mbewu ni tisinya ta
mihanzo yi *t*ralako mihanzo hi tixa-
ka ta yona, laho ni mbewu yi nga
ya wonawu, hehla ka misaba; *z*i wa
ngaho.
12 Ni misaba yi lo humesa *b*yanyi, ku-
*b*yanyi wu humesako mbewu hi ti-
xaka ta wona, ni tisinya ti *t*ralako
mihanzu, leti ti nga ni mbewu ya
yonawu, hi tixaka ta yona: ni Nu-
ngungulu i lo wona le*z*aku *z*i wa sa-
sekile.
13 Ni laho ku wa hi kuhlwa ni laho ku
wa kuca, i siku ga wunharu.
14 Ni Nungungulu i te ngalo, Nga la-
ho ku hi ni kuwonekela le mbinga-
nweni wa tilo ku hambanyisa siku
ni wusiku; nga kona ku hi *z*iwoniso,
ni tinguba, ni masiku ni malembe:
15 Na *z*i kona nga ku hi kuwonekela
le mbinganweni wa tilo ku nyika
kuwonekela hehla ka misaba: *z*i wa
ngaho.
16 Ni Nungungulu i lo maha kuwone-
kela kumbiri ka hombe; loku ka
hombe, kuwonekela ku fumela siku,
ni ka hozana kuwonekela wusiku:
i lo maha tinyeleti kambe.
17 Ni Nungungulu i lo ti yimisa le
mbinganweni wa tilo ku nyika ku-
wonekela hehla ka misaba.
18 Ni ku fumela a siku ni ku fumela
wusiku, ni ku hambanyisa kuwone-
kela ka munyama: ni Nungungulu
i lo wona le*z*aku *z*i wa sasekile.
19 Ni laho ku wa hi kuhlwa ni laho ku
wa hi kuca, i siku ga wumune.
20 Ni Nungungulu i te ngalo, Nga
mamati ma pandluka ni kupandluka
*z*i bangwa *z*i hanyako, nga *z*inyanya-
ni *z*i puruma hehla ka misaba le mbi-
nganweni wu ahlamileko wa tilo.
21 Ni Nungungulu i lo banga ba ngu-
nzulume ba hombe ba bimbi, ni
*z*on*k*lelele *z*ibangwa le*z*i *z*i hanyako,
mamati ma tele hi *z*ona, hi tixaka
ta *z*ona, le*z*o *z*i nga ni tipapa hi ti-
xaka ta *z*ona: ni Nungungulu i lo
wona le*z*aku *z*i wa sasekile.
22 Ni Nungungulu i lo *z*i katekisa, na
ku ngalo, *T*ralani, ni kuanza, ni ku
tatisa mamati lomu mabimbini, nga
tinyanyani ti anza lomu misabeni.
23 Ni laho ku wa hi kuhlwa ni laho
ku wa hi kuca, i siku ga wun*k*lanu.
24 Ni Nungungulu i te ngalo, Nga mi-
saba yi hume a *z*ibangwa *z*i hanya-

ko hi tixaka ta *z*ona, tihomu, ni *z*ilo
*z*i kokakokako, ni *z*ihari *z*a misaba hi
tixaka ta *z*ona : *z*i wa ngaho.
25 Ni Nungungulu i lo maha a *z*ihari
*z*a misaba hi tixaka ta *z*ona, ni tiho-
mu hi tixaka ta tona, ni *z*on*k*lelele
*z*ilo le*z*i *z*i kokakokako hehla ka
liranza*b*ya hi tixaka ta *z*ona : ni Nu-
ngungulu i lo wona le*z*aku *z*i wa sase-
kile.
26 Ni Nungungulu i te ngalo, Nga hi
maha munhu hi mufananiso wa hi-
na, ni kufanana ka hina: nga bona ba
fumela nyama ya bimbi, ni lehehla
ka tinyanyani ta matilo, ni hehla ka
tihomu, ni hehla ka yon*k*le misaba,
ni hehla ka *z*on*k*lelelo *z*o kokakoka
le*z*i *z*i kokakokako misabeni.
27 Ni Nungungulu i lo banga munhu
hi mufananiso wa yena *n*winyi, hi
mufananiso wa Nungungulu i lo mu
banga yena ; matsune ni kati a ba-
ngileko bona yena.
28 Ni Nungungulu i lo ba katekisa:
ni Nungungulu i te ngalo ka*b*ye,
*T*ralani, ni kuanza, ni ku tatisa mi-
saba, ni ku yi hlula ; ni ku fumela
nyama ya bimbi, ni hehla ka tinya-
nyani ta matilo, ni hehla ka *z*on*k*le-
lele *z*ilo *z*i hanyako *z*i makanyako
laha misabeni.
29 Ni Nungungulu i te ngalo, Langu-
tani nzi mu nyikile a ku*b*yanyi
won*k*lelele wu humesako mbewu,
lowu wu nga ngoheni wa yon*k*lelele
misaba, ni ton*k*lelele tisinya, ka tona
a mbanzo wa sinya wu *t*ralako
mbewu ; ka *n*wina ku ta maha *z*a
kuga:
30 Ni ka *z*on*k*lelele *z*ihari *z*a misaba,
ni ton*k*lelele tinyanyani ta matilo,
ni ka *z*ilo *z*on*k*lelele le*z*i *z*i kokako-
kako laha misabeni, le*z*i *z*i na nga
ni wutomi, nzi *z*i nyikile ku*b*yanyi
won*k*lelele wo nyuka kuga; *z*i wa
ngaho.
31 Ni Nungungulu i lo wona *z*ilo *z*o-
n*k*le le*z*i a nga wa *z*i mahile, ni,
languta, ku wa sasekile. Ni laho
ku wa hi kuhla ni laho ku wa hi
kuca, i siku ga wun*k*lanu ni gi*n*we.

XIPIMO 2.

1 Ni tilo ni misaba *z*i wa mbetekile,
ni won*k*le mabandla ya *z*ona.
2 Ni siku ga n*k*lanu ni mambiri Nu-
ngungulu i lo mbeta a ntiro wa yena
lowu a nga wa wu mahile ; na yena
i lo humula hi siku ga n*k*lanu ni
mambiri mitirweni yakwe yon*k*le le-
yi a nga wa yi mahile.
3 Ni Nungungulu i lo katekisa siku
ga n*k*lanu ni mambiri, i lo gi hla-
wula ; hakuba ka gona yena le*z*o i
lo humula ka yon*k*le mitiro yakwe
leyi Nungungulu a nga wa yi ba-
ngile ni ku yi maha.
4 Le*z*i hi *z*izukulwana *z*a matilo ni
*z*a misaba laha *z*i nga wa bangile, ka
lego siku Jehova Nungungulu a
nga banga misaba ni tilo.
5 Ku wa nga hi kona ni *z*imilwa *z*a
kwati laha misabeni, hambu ni ku-
*b*yanyi wa kwati wa ku ba wu nga
milile ; hakuba Jehova Nungungulu
i wa nga se ku nisa vula laha misa-
beni.
6 Kanile*z*i ku lota a mbera hi le misa-
beni, yi lo tsakamisa a ngohe yon*k*le
ya li ranza*b*ya.
7 Na Jehova Nungungulu i lo maha
munhu hi tsuri wa liranza*b*ya, ni ku
pupuxela lomu tinhovini ta*b*ye mu-
hefemulo wa wutomi ; ni munhu i
lo maha muhefemulo wu hanyako.
8 Ni Jehova Nungungulu i lo *b*yala a
simu hi le mutsuwuka-gambo, lomu
Edeni ; ni leyo i lo beka munhu lo-
yi a nga wa mu mahile.
9 Ni le liranza*b*yeni Jehova Nungu-
ngulu i lo maha ku kula ton*k*lelele
tisinya leti ti sasekileko ku wonwa,
ni ti saseka kuga ; ni sinya ya wu-
ntomi kambe yi wa hi xikari ka
simu, ni sinya yo tiba kusasa ni ku-
biha.
10 Ni congo wu lo huma hi le Edeni
ku tsakamisa a simu ; ku sukela le-
yo na ku lo hambana, ku maha mu-
ne wa tihloko.
11 A bito ga woranga i Pixoni : lowo
wu kulungelako a tiko gon*k*le ga
Havila, laho ku na ku ni nzala-
ma ;
12 Ni nzalama ya lego tiko yi saseki-
le: laho ku na ni ri*b*ye ga bedoliume
ni xohamu.
13 Ni bito ga wa wumbiri congo i Gi-
honi : walowo hi wona wu kulunge-
lako gon*k*le tiko ga Kuxe.
14 Ni bito ga congo wa wunharu i
Hidekeli : le*z*aku lowu hi lowo wu
yako wu ngo mama Asiria. Ni wa
wu mune congo i Ufrate.
15 Ni Jehova Nungungulu i lo teka
munhu, a mu beka lomu si*n*wini ga
Eden ku gi rima ni ku gi gongola.
16 Ni Jehova Nungungulu i lo laya a

munhu, aku Ka ton*k*lelele tisinya ta
simu wena u nga taga hi matsenya:
17 Kanile*z*i a sinya ya ku tiba kusasa
ni kubiha, wena u nga yigi: haku-
ba a siku lego u ta nga yiga wena u
ta kufa futsi.
18 Ni Jehova Nungungulu a ku nga-
lo, A *z*i saseki le*z*aku a wanuna a tsa-
ma yece; nzi ta mu mahela muvuni
wo enelisa yena.
19 Ni le liranza*b*yeni Jehova Nungu-
ngulu i lo maha *z*on*k*lelele *z*ihari *z*a
kwati, ni ton*k*lelele ta tinyanyani ta
matilo, a ti neha ka munhu ku wona
le*z*aku a ta nga *z*i bitana *z*ona ku
yini; ni loku a munhu a *z*i bitana
munhu a xi bitanako *z*on*k*lelele *z*ilo
*z*i hanyako, gi su ku maha bito ga
*z*ona.
20 Ni munhu i lo cula mabito ka ti-
homu ton*k*le, ni ka tinyanyani ta
matilo, ni ka *z*on*k*lelele *z*ihari *z*a
kwati; kanile*z*i ka wanuna laho a
ku kunwangi a vuni wo enelisa
yena.
21 Ni Jehova Nungungulu i lo maha
wuronga ga tsongotsongo go eta ku
wela hehla ka wanuna, yena i lo
e*k*lela; i lo teka a limbambo li*n*we
lakwe, i *k*lelisele a nyama wutsa-
*n*weni ga yona:
22 Ni limbambo, loku Jehova Nungu-
ngulu a li tekileko ka wanuna, yena
i lo maha a wasati, i lo mu neha ka
wanuna.
23 Ni wanuna a ku ngalo, Leyi maku-
nu hi rambo ga mirambo ya mina,
ni nyama ya nyama ya mina: i ta
bitanwa le*z*aku Sati, hakuba yena i
wa tekilwe hi ka wa Nuna.
24 Hikwalaho a wanuna i ta siya raru
wakwe ni nyine wakwe, ni ku na-
marela ka wasati wakwe: bona ba
taba nyama yi*n*we.
25 Ni bona bon*k*le ba wa hi *z*im*b*yiri,
a wanuna ni sati wakwe, ba wa nga
hi na tingana.

XIPIMO 3.

1 Makunu a nyoka yi wa *k*larihile
ku hunza *z*on*k*le *z*ihari *z*a kwati le*z*i
Jehova Nungungulu a nga wa *z*i ma-
hileko. Yi ku ngalo ka wasati, Ina,
Nungungulu i wulile, *N*wina mu
nga taga tisinya ton*k*le ta simu ke?
2 Ni wasati i te ngalo ka nyoka. Ka
mihanzo ya tisinya ta simu hi nga-
ga.
3 Kanile*z*i ka mhanzo wa sinyi leyi
yi nga laha xikari ka simu, Nungu-
ngulu i te ngalo, Mu nga yigi ka
yona, hambu ku yi komba, mu nga
taku mufa.
4 Ni nyoka yi te ngalo ka wasati,
Hi*z*inene mu nga tafa futsi.
5 Hakuba Nungungulu wa *z*i tiba
le*z*aku sikwana mu ta nga wuga,
*z*onake mahlo ya *n*wina ma ta vulu-
leka, mu ta ba ku kwatsi hi Nungu-
ngulu, na mu tiba kusasa ni kubiha.
6 Ni laha a wasati a nga wona le*z*aku
a sinya ya saseka ku giwa, ni le*z*aku
wa cuwukeka ku wona, ni le*z*aku a
sinya ya xubeka ku maha munwe a
tiba, i lo teka mihanzo wa kona, i
lo wuga; na yena kambe i loya
nyika ka nuna wakwe *z*inwe naye,
yenawu i loga.
7 Ni mahlo ya bona bon*k*le ma wa
vululekile, ba lo tiba le*z*aku ba wa
hi *z*im*b*yiri; ba lo patsa ba runga
ma*k*luka ya kuwu, ni ku mahela a
wutsumbu ga*b*ye tinguwo.
8 Na bona ba lozwa gezu ga Jehova
Nungungulu na a famba lomu si-
*n*wini laha siku gi titimeleko: a
wanuna ni sati wa yena ba lo ti
fihla a wutsumbu ga*b*ye mahlweni
ya Jehova Nungungulu xikari ka
tisinya ta simu.
9 Ni Jehova Nungungulu i lo bitana
munhu, i te ngalo ka yena, U kwi-
hi wena ke?
10 Yena i te ngalo, nzi lozwa gezu ga
wena lomu si*n*wini, nzi lo caba, ha-
kuba nzi wa hi xim*b*yiri; nzi lo
fihla wutsumbu ganga.
11 Na yena i te ngalo, Himani a nga
ku *b*yela le*z*aku wena u xim*b*yiri
ke? u gile ga sinya, leyo nzi ku
layileko nzi ku ka wena u nga yigi
ke?
12 Ni wanuna i te ngalo, A wasati loyi
u nzi nyikileko a ku ba a be *z*inwe
na mina, i lo nzi nyika mina leyi
sinya, nzi lo yiga.
13 Ni Jehova Nungungulu i te ngalo
ka wasati, *z*a ku yini le*z*i u *z*i mahi-
leko ke? ni wasati a ku ngalo, Hi
nyoka yi nzi onhisileko, nzi loga.
14 Ni Jehova Nungungulu a ku ngalo
ka nyoka, Hakuba wena u mahile
lexi, u rukatelwe wena ka tihomu
ton*k*le, ni hehla ka *z*ihari *z*on*k*le *z*a
kwati; hi rumbu ga wena u ta fa-
mba ha gona, ni tsuri u ta wuga
masiku won*k*le ya wutomi ga we-
na:

15 Nzi ta beka wulala xikari ka wena
ni wasati, ni xikari ka mbewu ya
wena ni mbewu ya yena: yena i
ta gan*dl*a hloko ya wena, wenawu u
ta luma xirenze xakwe.
16 Ka wasati i te ngalo, Ha hombe nzi
ta anzisa kubayisa ka wena ni ku
xura-nyimba ka wena; hi kubayisa
u ta *t*rala banana; ni kuxuba ka
wena ku ta ba ka nuna wa wena,
na yena i ta ku fumela.
17 Ni ka Adamu i te ngalo, Hakuba
wena u lo yingisa ka gezu ga sati
wa wena, ni ku u gile sinya, leyi
nzi nga ku layile wena, nziku,
Wena u nga yigi: yi rukatelwe
misaba hi kota ya wena; hi kuti-
reni u taga yona masiku won*k*le ya
wutomi ga wena;
18 A mizwa ni *b*yanyi yi ta nehwa ka
wena; na wena u taga ku*b*yanyi
wa kwati;
19 Hi nyuko wa ngohe ya wena u taga
xibaba, kala wena u *k*lelela le misa-
beni; hakuba hi ka wona wena u
wa lo tekwa: hakuba wena u tsuri,
ni le tsurini u ta *k*lela kona.
20 Ni wanuna i lo cula bito ga wasati
wa yena hi Eva; hakuba i wa hi
nyine wa bon*k*le ba hanyako.
21 Ni Jehova Nungungulu i lo ba ma-
hela Adamu ni sati wakwe a tingu-
wo ta madzowo, i lo ba ambexa.
22 Ni Jehova Nungungulu i te nga-
lo, Languta, a munhu i mahile kwa-
tsi hi munwe wa hina, ku tiba kusasa
ni kubiha ni makunu, a nga taku a
*k*lateka canja gakwe, a teka kambe
a sinya ya wutomi, a yiga, a hanya
kala ku pinzuka.
23 Hikawalaho Jehova Nungungulu i
lo mu susa lomu si*n*wini ga Edeni, a
ku be a rima misaba laha a ta nga
tekiwa kona.
24 *Z*ingaho i lo mu hlongola munhu; i
lo beka hi le mutsuwuka gambo ka
simu ga Edeni a Cerubi, ni supado
yo kariha yi renzelekela kon*k*le-
lele ku beletela n*dl*ela ya sinya ya
wutomi.

XIPIMO 4.

1 Ni wanuna i lo tiba Eva sati wa
yena; na yena i lo xura-nyimba, i
lo *t*rala Kana, i te ngalo, Nzi kumile
munhu hi kuvuna ka Jehova.
2 Ni kambe i lo *t*rala nakulo*b*ye wa
yena Abela. Ni Abela i wa hi mu-
risi wa tiyivu, kanile*z*i Kana i wa hi
murimi wa misaba.
3 Hi nzako ka xikati na ku mahisile
le*z*o, Kana i lo neha mihanzo ya mi-
saba a munyikelo ka Jehova.
4 Na Abela, yena kambe i lo neha a
matiwula ya *k*lambi wakwe ni leyi
yi nonileko. Ni Jehova i lo cela
kota hi Abela, ni munyikelo wa
yena:
5 Kanile*z*i ka Kana ni munyikelo wa
yena a nga celangi kota. Ni Kana
i lo zangara nguvu, i lo tsuba ngohe
ya yena.
6 Ni Jehova i te ngalo ka Kana, Hi
ku yini u zangariko ke? hi yini
ngohe ya wena yi tsubileko ke?
7 Loku u maha kwatsi, ku nga ta
*k*lakuswa ke? ni loku u nga mahi
kwatsi, a xionho xi xiyile nyangwe-
ni; ni ka wena ku ta ba kuxuba ka
xona; kanile*z*i wena fumela hehla
ka xona.
8 Na Kana i lo *b*yela Abela nakulo-
*b*ye we yena. Na ku mahisile le*z*o
na ba hi laha*n*dle, Kana i lo vukela
nakulo*b*ye wa yena Abela, ni ku mu
daya.
9 Na Jehova i te ngalo ka Kana,
Ikwihi Abela nakuloni wa wena
ke? Na yena i lo ngalo, A nzi mu
tibi: hi mina muhlayisi wa naku-
lori ke?
10 Na yena i te ngalo, Xini wena u xi
mahileko ke? a gezu ga kata wa
nakulo*b*ye wa wena gi rilile ka mina
hi le misabeni.
11 Ni makunu na wena u rukatelwe
le misabeni, leyi yi *k*lamisileko ka
*n*wina ka yona ku akela a nkata
wa nakulo*b*ye wa wena man*dl*eni ya
wena;
12 Laha wena u ta nga rima misaba,
ku sukela le*z*i yi nga ta *t*rala mi-
hanzo hi ntamo wa yona; a wuzuli
ni wufambi gi ta ba ka wena misa-
beni.
13 Ni Kana i te ngalo ka Jehova, A
kutsayiswa ka mina ka hombe ku
hunza ku rwala.
14 Languta, wena u nzi hlongole nya-
mu*k*la le ngoheni ya misaba; ni ka
ngohe ya wena nzi ta ti fihla; nzi
ta ba munzuli ni mufambafambi
laha misabeni; ku ta mahisa le*z*o,
kani hi wihi a ta nga nzi kuma i ta
nzi daya.
15 Ni Jehova i te ngalo ka yena, Hi-
kwalaho kani hi mani a dayako
Kana, a kupota ku taba ka yena
n*k*lanu ni *z*imbiri *z*ikati. Ni Jehova

i lo beka xiwoniso ka Kana, ku nga
taku a kumiwa a nga dawa.
16 Ni Kana i lo suka mahlweni ka
ngohe ya Jehova, i lo aka le tikweni
ga le Nodi, le mutsuwuka gambo
ka simu ga Edeni.
17 Ni Kana i lo tiba sati wa yena; i lo
xura nyimba, i lo *t*rala Enoke: yena
i lo aka muti, i lo cula bito ga
muti, a bito ga nwana wakwe, Enoke.
18 Ni ka Enoke ku *t*ralwa Irade; Irade
i lo *t*rala Mehujayeli: ni Mehujayeli
i lo *t*rala Metusayeli; ni Metusayeli,
i lo *t*rala Lameka.
19 Ni Lameka i lo teka ba basati ba
mbiri: a bito ga mu*n*we hi Ada, ni
bito ga mu*n*wani hi Zila.
20 Ni Ada i lo *t*rala Jabalo; i wa hi
raru wa laba ba akako matenteni ba
hi ni tihomu.
21 Ni maka*b*ye a bito gakwe i wa hi
Jubale: i wa hi raru wa labo ba komako
magubu ni ku maba.
22 Na Zila, kambe i lo *t*rala Tubalekaine
a mufuli wa *z*on*k*lelele *z*ilo *z*o
tsema ni *z*a *z*iketse: ni makweru wa
Tubale-kaine Naama.
23 Ni Lameka a ku ngalo ka ba basati
ba yena:

Ada na Zila, Zwanani gezu ga mina;
*N*wina basati ba Lameka, zwanani kuwulawula ka mina:
Hakuba nzi dele munhu hi ku nzi balesa, ni jaha hi ku nziba.

24 Loku Kana a ta potelwa n*k*lanu
ni kumbiri, ha kunene Lameka
i n*k*lanu ni mambiri makume ni
n*k*lanu ni kumbiri.
25 Ni Adamu i lo tiba sati wakwe
kambe; i lo *t*rala *n*wane i lo cula
bito gakwe Sete: Hakuba, ku wula
yena, Nungungulu i nzi yimisele
yi*n*wani mbewu wutsanweni ga
Abela; hakuba Kana i lo mu daya.
26 Ni ka Sete, ka yena kambe ku lo
*t*ralwa; i lo cula bito gakwe Enoxi.
*Z*onake banhu ba lo sangula ku bitana
bitweni ga Jehova.

XIPIMO 5.

1 Legi hi buku ga xizukulwana xa
Adamu. Ku suka lego Nungungulu
a nga bangile munhu, hi kufanana
ka Nungungulu i lo mu maba
yena;
2 A matsune ni nkati ba bangilweko
hi yena, ni i lo ba katekisa, ni ku cula
bito ga*b*ye Adamu, sikwini lego a
nga ba bangile.
3 Ni Adamu i lo hanya zana ni makume
manharu malembe, i lo *t*rala
*n*wanana wa ku fanana na yena hi
munfaniso wa yena; i lo cula bito
gakwe Sete:
4 Ni masiku ya Adamu a nzaku ka
ku *t*rale Sete ma wa hi n*k*lanu ni
manharu mazana, i lo *t*rala barisanyana
ni banhanyana.
5 Ni won*k*le masiku laya a nga hanya
Adamu ma wa hi *k*lanu ni mune
mazana ni makume manharu ya
malembe; yena i lofa.
6 Ni Sete i lo hanya zana ni n*k*lanu
malembe, ni ku *t*rala Enoxi:
7 Ni Sete i lo hanya a nzako ka ku ba
a *t*rele Enoxi n*k*lanu ni manharu
mazana ni n*k*lanu ni mambiri malembe,
lo *t*rala barisanyana ni banhanyana.
8 Ni won*k*le masiku ya Sete ma wa hi
n*k*lanu ni mune mazana ni kume ni
mambiri malembe: yeni i lofa.
9 Na Enoxi i lo hanya n*k*lanu ni
mune wa makume malembe, i lo
*t*rala Kenani.
10 Na Enoxi i lo hanya anzako ka ku
na a *t*rele Kenani: n*k*lanu ni manharu
mazana ni kume ni n*k*lanu
malembe, i lo *t*rala barisanyana ni
banhanyana.
11 Ni won*k*le masiku ya Enoxi ma wa
hi n*k*lanu ni mune mazana ni n*k*lanu
malembe: yena i lofa.
12 Na Kenani i lo hanya n*k*lanu wa
makume ni makume mambiri ya
malembe, ni ku *t*rala Mahalaleli.
13 Na Kenani i lo hanya a nzako ka ku
*t*rala Mahalaleli n*k*lanu ni manharu
mazana ni mune makumi malembe, i
lo *t*rala barisanyana ni banhanyana:
14 Ni won*k*le masiku ya Kenani ma wa
hi n*k*lanu ni mune mazana ni kume
malembe: yena i lofa.
15 Ni Mahalaleli i lo hanya n*k*lanu
ni gi*n*we makume ni n*k*lanu malembe,
i lo *t*rala Jaredi:
16 Ni Mahalaleli i lo hanya a nzako ka
ku *t*rala Jaredi n*k*lanu ni manharu
mazana ni makume manharu malembe,
i lo *t*rala barisanyana ni banhanyana:
17 Ni won*k*le masiku ya Mahalaleli ma
wa hi n*k*lanu ni manharu mazana ni
n*k*lanu ni mune makume ni n*k*lanu
malembe: yena i lofa.
18 Ni Jaredi i lo hanya zana ni n*k*la-

nu ni gi*n*we makume ni mambiri
malembe, i lo *t*rala Enoke:
19 Ni Jaredi i lo hanya a nzako ka ku
ba a *t*rele Enoke n*k*lanu ni manharu
mazana malembe, i lo *t*rala barisa-
nyana ni banhanyana:
20 Ni won*k*le masiku ya Jaredi ka wa
hi *k*lanu ni mune mazana ni n*k*lanu
ni wa makume gi*n*we ni mambiri
malembe: yena i lofa.
21 Na Enoke i lo hanya n*k*lanu ni gi-
nwe makume ni n*k*lanu malembe, ni
ku *t*rala Matusela.
22 Ni Enoke i lo famba na Nungungu-
lu a nzako ka ku *t*rala Matusela ma-
zana manharu malembe, ni ku *t*rala
barisanyana ni banhanyana:
23 Ni won*k*le masiku ya Enoke ma wa
hi mazana manharu, ni n*k*lanu ni gi-
nwe makume ni n*k*lanu malembe:
24 Na Enoke i lo famba *z*i*n*we na Nu-
ngungulu: yena i wa nga hi kona;
hakuba Nungungulu i lo mu teka.
25 Na Matusela i lo hanya a nzana ni
n*k*lanu ni manharu makume ni n*k*la-
nu ni mambiri malembe, ni ku *t*rala
Lameka:
26 Na Matusela i lo hanya a nzako ka
ku ba a *t*rele Lameka n*k*lanu ni ma-
mbiri mazana ni n*k*lanu wa maku-
me ni manharu malembe, ni ku *t*rala
barisanyana ni banhanyana.
27 Ni won*k*le masiku ya Matusela ma
wa hi i n*k*lanu ni mune mazana ni
n*k*lanu ni gi*n*we makume ni n*k*lanu
ni mune malembe: yena i lofa.
28 Na Lameka i lo hanya zana ni
n*k*lanu ni manharu makume ni ma-
mbiri malembe, ni ku *t*rala nisanya-
na:
29 Na yena i lo cula bito gakwe hi Noa,
na aku, Xwalexi xi ta hi tangalisa
ntirweni wa hina ni le ku ntireni ka
man*d*la ya hina, lowu wu tako ha-
kuba hi misaba leyi Jehova a yi ru-
kateleko.
30 Na Lameka i lo hanya anzaku ka ku
ba a *t*rele Noa n*k*lanu mazana ni
n*k*lanu makume ni mune ni n*k*lanu
malembe, ni ku *t*rala barisanyana ni
banhanyana:
31 Ni won*k*le masiku ya Lameka ma
wa hi n*k*lanu ni mambiri mazana
ni n*k*lanu ni mambiri makume ni
n*k*lanu ni mambiri malembe: yena i
lofa.
32 Na Noa i wa hi ni n*k*lanu mazana
malembe a wu kale: na Noa i lo
*t*rala Xemi, Hamu, na Jafete.

XIPIMO 6.

1 Na ku mahisile le*z*o, laha banhu
ba nga sangula ku anza ngoheni ya
misaba, ni banhwana ba lo *t*ralwa ka
bona.
2 Ni barisanyana ba Nungungulu ba
lo wona banhanyana ba banhu leza-
ku ba wa sasekile; ba lo teka ba ba-
sati ba*b*ye ka bon*k*le laba ba nga wa
ba langile.
3 Na Jehova a ku ngalo, Moya wa mi-
na wu nga ta simamisa ni banhu ka-
la kupinzuka, hakuba yenawu ka-
mbe u hi nyama: kasi le*z*o masiku
yakwe ma ta ba zana ni makume
mabiri malembe.
4 Na Nefilime ba wa ni misabeni hi
lawo masiku, ni kambe a nzako ka
le*z*o, ni laha barisanyana ba Nungu-
ngulu ba engenile ka banhanyana ba
banhu, na bona ba lo *t*rala banana
ka bona: balaba ba wa hi banhu ba
ntamo labo ba kale, banhu ba ti*b*yi-
wako.
5 Na Jehova i lo wona le*z*aku a kuo-
nha ka banhu ku kulile lomo misa-
beni, ni le*z*aku a kupima ka kuala
kanya ka mbilu ya*b*ye ku wa hi ku-
biha ku simamisileko.
6 Ku lo hunzulusa Jehova le*z*i a mahi-
leko munhu misabeni, ku lo zanga-
risa yena le mbilwini ya yena.
7 Ni Jehova a ku ngalo, Nzi ta lobisa
munhu loyi nzi mu mahileko le ngo-
heni ya misaba; bon*k*le banhu, ni
*z*ihari ni *z*ilo *z*i kokakokako, ni tinya-
nyane ta matilo; hakuba ku nzi hu-
nzulusa mina le*z*o nzi mahileko *z*ona.
8 Kanile*z*i Noa i lo kuma tomo ma-
hlweni ka Jehova.
9 Le*z*i hi *z*i *z*ukulwana *z*a Noa. Noa
i wa hi munhu a lulamileko, ni ku
mbelela *z*izukulwaneni *z*akwe: Noa
i lo famba *z*i*n*we na Nungungulu.
10 Na Noa i lo *t*rala barisanyana ba
nharu, Xemi, Hamu, ni Jafete.
11 Ni misaba yi wa bolile mahlweni ka
Nungungulu, ni misaba yi wa tele
hi kupanga.
12 Na Nungungulu i lo wona misaba,
na, languta, yi wa bolile; hakuba
yon*k*le nyama yi lo bota n*d*lela ya
yona hehla ka misaba.
13 Na Nungungulu a ku ngalo ka
Noa, A kugumelwa ka nyama yon*k*le
ku cikele mahlweni ka mina; hakuba
misaba yi tele hi kupanga hi kota ya
bona; ni, languta, nzi ta lobisa bona
ni misaba.

14 Maha a taru hi sinya ya hlakati; ni
tindlu u ta ti maha lomu ntarwini,
u ta tota lomu nzeni ni lehandle hi
hlakati.
15 Ni loku hi loku u ta nga gi mahisa
gona: a kunabalata ka ntaru maza-
na manharu mikono, a kuanama
nklanu makume mikono, ni kuleha
makume manharu mikono.
16 Ni kuwonekela u ta ku maha nta-
rwini, u ta ku beka ka kono munwe
hi le hehla; ni tibati ta ntaru u ta ti
beka hi lomu maklelweni ya gona;
zinwe ni ya lahasi, ni ya wumbiri,
ni ya wunharu yindlu wena u ta gi
maha.
17 Na mina, languta, nzi neha a ntalo
wa mamati hehla ka misaba, ku ta
lobisa yonkle nyama, leyi yi na ku
ni muhefemulo wa wutomi, lahasi
ka tilo; zonklelele zilo lezi zi nga lo-
mu misabeni zi ta kufa.
18 Kanilezi nzi ta yimisa xivumelwana
xa mina zinwe na wena; wena u ta
engena lomu ntarwini, wena, ni ba-
nana ba wena, ni sati wa wena, ni
bana ba wena ni basati ba bona zinwe
na wena.
19 Ni zilo zonkle zi hanyako za nyama
yona, zimbiri za tixaka tonkle u ta zi
neha lomu ntarwini, u ta zi hlayisa
zi hanya zinwe na wena; zi ta ba
matsune ni nkati.
20 A tinyanyani ni tixaka ta tona, ni ti-
homu ni hi tixaka ta tona, ni zonkle-
lele zi makanyako laha misabeni hi
tixaka ta zonkle, a zimbiri za tixaka
tonklelele zi tata ka wena, u ta zi
hlayisa zi hanya.
21 Ni ku teka ka wena konkle kuga lo-
ku ku giwako, u ku hlengeletela ka
wena; ku ta ba kuga ka wena ni ka
bona.
22 Zingaho i lo maha Noa; hi laha ko-
nkle Nungungulu a mu layileko ha
zona, zingaho i lo maha yena.

XIPIMO 7.

1 Na Jehova i te ngalo ka Noa, Ngo-
na wena ni yindlu ya wena yonkle
lomu ntarwini; hakuba wena mina
nzi ku wonile na u lulamile mahlwe-
ni ka mina ka lexi xizukulwana.
2 A zonklelele zilo zi hlazekileko zihari
u ta teka ka zona ha klanu ni zimbiri
ni klanu ni zimbiri, a matsune ni
nkati wakwe; ni ka zihari lezi zi nga
hlazekangiko zimbiri, a matsune ni
nkati wakwe.
3 Ni ka tinyanyani ta matilo kambe,
klanu ni zimbiri ni klanu ni zimbiri
matsune ni nkati, a ku hlayisa a
mbewu yi hanya mahlweni ka ngohe
ya misaba yonkle.
4 Hakuba hi nklanu ni mambiri ma-
siku ma seleko, nzi ta nisa vula he-
hla ka misaba mune makume masiku
ni mune makume wusiku; ni zonkle-
lele zilo lezi nzi zi mahileko nzi ta zi
lobisa le ngoheni ya misaba.
5 Na Noa i lo maha kotisa lezi zonkle
Jehova a mu layisileko yena.
6 Na Noa i wa hi ni nklanu ni ginwe
ga mazana malembe a wu kale laha
na ntalo wa mamati wu ngata hehla
ka misaba.
7 Na Noa i lo engena, ni bana bakwe
ni sati wakwe, ni basati ba bana zi-
nwe na yena lomu ntarwini, hakuba
hi mamati ya ntalo.
8 Ni zihari zi hlazekileko, ni zihari zi
nga hlazekangiko, ni tinyanyani, ni
ka zonklelele zilo zi makanyako he-
hla ka misaba.
9 Laho zi wa hi zimbiri ni zimbiri ka
Noa le ntarwini, a matsune ni nkati,
kotisa lezi Nungungulu a nga layile
Noa.
10 Na kumahisile lezo a nzako ka nkla-
nu ni mambiri masiku, lezo a mati
ya ntalo ma wa hi hehla ka misaba.
11 Hi lembe ga nklanu ni ginwe ma-
zana ya wutomi ga Noa, hi hweti ya
wumbiri, hi siku ga wukume ni nkla-
nu ni mambiri ga kweti, gwalego
siku a tihlowo leti tietileko ti lo vu-
luleka, ni tinyangwa ta tilo ti wa lo
vululeka.
12 Ni vula yiwa hi hehla ka misaba
mune makume masiku ni mune ma-
kume wusiku.
13 Ni wutsumbu ga gwalego siku i
lo engena Noa, na Xemi, na Hamu,
na Jafete, a banana ba Noa, ni sati wa
Noa, ni basati banharu ba bana ba
yena zinwe na yena, lomo tarweni.
14 Bona, ni zonklelele zihari hi tixaka
ta zona, ni tonkle tihomu hi tixaka ta
tona, ni zonklelele lezi zi kokakokako
ni zilo zi makanyako hehla ka misa-
ba hi tixaka ta zona, ni tonklelele
tinyanyani hi tixaka ta tona, ni to-
nklelele tinyanyani ta yonklelele mi-
bala.
15 Na zona zi loya ka Noa lomu tarwi-
ni, zimbiri hi zimbiri ka yonkle nya-
ma leyi yi nga ni mihefemulo wa
wutomi.

16 Ni lezo zi nga engena, zi wa engena
hi matsune ni nkati za nyama yonkle,
kota Nungungulu a mu layileko:
Jehova i lo mu valela.
17 Ni ntalo wu lona mune wa makume
masiku hehla ka misaba; ni mamati
ma lo kukumuka, ma lo klakuswa a
ntaru, gi wa lo klakuswa le hehla
ka misaba.
18 Ni mamati ma lo tala, ma kukumu-
ka nguvu hehla ka misaba; ni ntaru
gi loya hehla ka ngohe ya mamati.
19 Ni mamati ma lo kukumuka hi ku-
enzelekisilweko hehla ka misaba; ni
zonkle zitsunga lezo leha zi nga lahasi
ka tilo zi lo fenengetwa.
20 Ni mamati ma lo kukumuka kala ka
kume ni nklanu mikono; ni zitsunga
zi lo fenengetwa.
21 Ni yonkle nyama leyi yi makanya-
ko misabeni yi lofa, konkle ni zinya-
nyani, ni tihomu, ni zihari, ni zonkle-
lele zo kokakoka lezi zi kokakokako
hehla ka misaba, ni bonklelele banhu:
22 Ni ka bonkle laba ba nga wa hi ni
kuhefemula ka moya wa wutomi ti-
nhovini tabye, lezi zi nga wa hi laha
muhanzeni, zi lofa.
23 Ni zonklelele zilo zi lobyiswa lezi zi
nga wa hi hehla ka ngohe ya misa-
ba, bonkle banhu, ni tihomu, ni zilo
zo kokakoka, ni tinyanyani ta tilo;
zi lo lobyiswa laha misabeni: Noa
yece i lo siywa, ni bonkle laba ba
nga wa hi naye lomu ntarwini.
24 Ni mamati ma wa kukumukile mi-
sabeni a zana ni nklanu makume ma-
siku.

XIPIMO 8.

1 Ni Nungungulu i lo alakanya Noa,
ni zihari zonkle, ni tonkle tihomu leti
a nga wa hi nato lomu tarwini: ni
Nungungulu i lo maha mheho yi
pupuxa hehla ka misaba, a mamati
ma lo bohla;
2 Ni tihlowo kambe ta kueta ni tinya-
ngwa ta tilo ti lo valelwa, ni vula hi
le tilweni yi lo kawuka;
3 Ni mamati ma lo simamisa na ma-
tra misabeni: ni nzako ka kugume-
lwa ka zana ni nklanu makume ma-
siku a mamati ma lo bohla.
4 Ni a ntaru gi lo humula hi siku ga
wuklanu ni mambiri ga hweti, le zi-
tsungeni za lo Ararate.
5 Ni mamati ma lo simamisa matra
kala hweti ya kume: ya hweti ya
kume, hi siku go ranga ga hweti, le
hehla ka zitsunga ku lo wonwa.
6 Na ku mahisile lezo hi kugumelwe-
ni ka mune makume masiku, Noa i
lo vulula a woni ga ntaru legi a nga
wa gi mahile:
7 Yena i lo rumela a xikunguwa, xi-
loya nwalala, kala mamati ma lotra
le misabeni.
8 I lo humesa a tuba ka yena, a ku-
wona lezaku a mamati ma trile le
ngoheni yonkle ya misaba;
9 Kanilezi a tuba a gi kumangi ku hu-
mula ka xipama xa konzo wa gona,
gona gi lo wuya ka yena ntarwini;
hakuba a mamati ma wa hi ngoheni
ya misaba yonkle: i lo humesa a ca-
nja gakwe, i lo gi teka, i lo gi tisa
ka yena lomu ntarweni.
10 I lo engeta a tsama nklanu ni ma-
mbiri masiku; ni kambe i lo humesa
a tuba hi le ntarweni;
11 Ni tuba gi lo klela ka yena laha ga-
mbyeni; ni, languta, ni nonwini ka
gona a kluka ga oliva gi lo suswa:
zingaho Noa i lo tiba lezaku a ma-
mati ma trile misabeni.
12 Yena i lo tsama kambe nklanu ni
mambiri masiku, i lo humesa kambe
a tuba; gona kambe a nga ha engeta-
ngi gi wuya ka yena kambe.
13 Na ku mahisile lezo hi nklanu ni
ginwe lembe, hi hweti yo ranga, ni
siku go ranga ga hweti, ni mamati
ma wa la sutra laha misabeni: na
Noa i wa lo fununguluxifenengeto
xa ntaro, i lo cuwuka, ni, languta, ni
ngohe ya misaba yi wa omile.
14 Ni hweti ya wumbiri, hi makume
mambiri, ni nklanu ni mambiri siku
ga hweti, ni misaba yi wa lo oma.
15 Ni Nungungulu i lo wulawula ka
Noa, aku,
16 Huma lomu ntarwini, wena, ni sati
wa wena, ni bana ba wena, ni basati
ba bana ba wena zinwe na wena.
17 Neha zinwe na wena zonklelele zilo
zi hanyako lezi zi nga wa hi na wena
za nyama yonkle, konkle tinyanyani,
ni tihomu, ni zonklelele zi makanya-
ko lezi zi nga wa makanya laha mi-
sabeni; kasi zi fela kuklokora hi
kutatisilweko misabeni, ni ku ba zi
trala, ni kuanziswa le hehla ka mi-
saba:
18 Na Noa i lo huma, ni bana bakwe,
ni sati wakwe, ni basati ba bana ba-
kwe, zinwe na yena:
19 Ni zihari zonklelele, zonklelele zo ko-
kakokako, ni tonklelele tinyanyani,
ni ka zi hi zonkle zi makanyako laha

misabeni, hi mingango ya zona, zi lo
huma lomu ntarwini.
20 Na Noa i lo aka a alati ka Jehova,
ni ku teka ka zon*k*lelele zihari lezi zi
hlazekileko, ni ka ton*k*lelele tinya-
nyani leti ti hlazekileko, a nyikela a
munyikelo wo hiswa lomu alateni.
21 Na Jehova i lo nuheta a masema yo
nanziha; na Jehova i te ngalo hi
mbilwini ya yena, Nzi nga ta ha
engeta kambe nzi rukatela misaba
hi kota ya munhu, hakuba lezo a
kualakanya ka munhu ku bihile ku
sukela wu*s*weni ga yena; cima nzi
nga ta ha engeta kambe nzi daya
kambe zon*k*lelele zilo zi hanyako, ko-
ta lezi nzi mahileko.
22 Na nga ha tsamile a saba, a zikati za
mbewu, ni xa kuhula, ni xirami ni
ku hisa, ni ximumu ni wuxika, a si-
ku ni wusiku zi nga ta kawula.

XIPIMO 9.

1 Na Nungungulu i lo katekisa Noa
ni bana ba yena, i te ngalo ka bona,
*T*ralani, ni kuanza, ni ku tatisa mi-
saba.
2 Ni kuca*b*ya ka *n*wina ni kutsisa ka
*n*wina ku taba hehla ka zihari za mi-
saba, ni hehla ka ton*k*lelele tinya-
nyani ta matilo; ni ka zon*k*le lezi
misaba yi zi fumelako, ni yon*k*le nya-
ma ya bimbi, ni ka canja ga wena zi
nyikelwe.
3 Ni zon*k*lelele zi hanyako zi ta ba kuga
ka *n*wina; kwatsi hi lezi a ka*b*yanye-
wo nyuka nzi nyikile *n*wina won*k*le.
4 Kanilezi a nyama leyi ya ha hiko ni
wutomi, leyi ya ha hiko ni nkata,
mu nga yigi.
5 Ha kunene a nkata wa *n*wina, a nka-
ta wa wutomi ga *n*wina, nzi ta wu
laba; hi ka canja ga zihari zon*k*lelele
nzi ta wu laba: ni ka canja ga mu-
nhu, hambu ka canja kani hi wihi
maka*b*ye wa munhu, nzi ta laba wu-
tomi ga munhu.
6 Kani hi wihi a halatako nkata wa
munhu, hi munhu a nkata wa yena
wu ta halatwa; hakuba hi mufana-
niso wa Nungungulu yena i lo ma-
ha munhu.
7 Na *n*wina, na muhi ni ku*t*rala, mu
anza, mu humesa hi ku tatisilweko
lomu misabeni, ni ku anziswa kona.
8 Ni Nungungulu i lo wulawula ka
Noa ni ki bana bakwe zi*n*we na ye-
na, aku.
9 Na mina, languta, nzi yimisile ka
xivumelwano xa mina zi*n*we na *n*wi-
na, ni zi*n*we ni mbewu ya *n*wina a
nzako ka *n*wina;
10 Ni ka zon*k*lelele zibangwa lezi zi nga
wa hi zi*n*we na wena, a tinyanyani,
a tihomu, ni zon*k*lelele zihari za mi-
saba zi nga zi*n*we na *n*wina; ni zo-
n*k*le lezi zi nga huma lomu ntarwini,
zon*k*lelele zihari za misaba.
11 Nzi ta yimisa xivumelwano xa mi-
na zi*n*we na *n*wina; cima ni nyama
yon*k*le yi nga ta ha tsenwa kambe
hi mamati ya ntalo; cima ku nga ta
hakuba kona ntalo kambe a ku lobi-
sa misaba.
12 Na Nungungulu i te ngalo, Lexi hi
xi kombiso xa xivumelwano lexi nzi
xi mahako xikari ka mina na *n*wina
ni zibangwa zon*k*lelele lezi zi hanya-
ko zi nga wa hi zi*n*we na *n*wina, ka
xizukulwaneni xon*k*le:
13 Nzi rumele wura ga mina ganyazi-
mu lomu marefini, ku ta ba xiko-
mbiso xa xivumelwano xikari ka
mina ni misaba.
14 Na ku mahisile lezo, laha na nzi ne-
ha marefu hehla ka misaba, ni wura
ganyazimu gi ta wonwa lomu mare-
fini.
15 Na mina nzi ta alakanya xivume-
lwani xa mina, lexi xi nga xikari ka
mina na *n*wina ni ka zibangwa zo-
n*k*lelele zi hanyako za nyama; ni
mamati kambe ma nga hata ku ba
ntalo a ku lobisa nyama yon*k*le.
16 Ni wura-ganyazimu gi ta ba refini,
na mina nzi ta gi cuwuka, kasi nza
fela ku alakanya xivumelwano xa
kupinzuka lexi xi nga xikari ka
Nungungulu ni ka zon*k*lelele ziba-
ngwa zi hanyako lezi zi nga le hehla
ka misaba yon*k*le nyama.
17 Na Nungungulu i te ngalo ka Noa,
Lexi hi xikombiso xa xivumelwano
lexi nzi xi yimisileko xikari ka mina
ni nyama yon*k*le leyi yi nga le hehla
ka misaba.
18 Ni bana ba Noa, laba ba nga hu-
ma hi lomu ntarwini, ba wa hi Xemi,
Hamu, na Jafete: na Hamu i wa hi
raru wa Kenani.
19 Laba banharu ba wa hi bana ba
Noa: ka bona ku lo hangalaswa ni
misaba yon*k*le.
20 Na Noa i lo sangula ku maha mu-
rimi, i lo *b*yala xivini:
21 I lonwa waini, i wa popiwa; i wa
nga fenengelangi lomu tenteni ga-
kwe.

Milka, *n*wana wa Harani, a raru wa
Milka, ni raru wa Iska.
30 Na Sarai i wa hi ngonwa; i wa nga
hi na *n*wana.
31 Na Tera i lo teka Abrama a *n*wana
wakwe, na Loti *n*wana wa Harani,
a *n*wana wa nwana wakwe, na Sarai
a *n*wingi wakwe, a kata wa *n*wana
wakwe Abrama: bona ba lo suka
zi*n*we na bona lomu Ure ga Makalde,
a kuya tikweni ga le Kenani; bona
ba lota Harani, ba lo aka laho.
32 Ni masiku ya Tera ma wa hi ma-
zana mambiri ni n*h*lanu malembe: i
lofa le Harani.

XIPIMO 12.

1 Makunu Jehova i te ngalo ka
Abrama, Suka wena tikweni ga *n*wi-
na, ni le maxakeni ya wena, ni le
n*d*lwini ya raru wa wena, uya ka
tiko legi nzi ta nga ku kongeta
wena:
2 Nzi ta maha ha wena a lixaka la ho-
mbe, nzi ta ku katekisa, ni ku maha
bito ga wena gi kula, na wena nga
u hi kukatekisa:
3 Nzi ta ba katekisa labo ba ku kate-
kisako, ni loyi a ku rukatelako nzi
ta mu rukatela: ni ka wena a mi-
ngango yon*k*le ya misaba yi ta kate-
kiswa.
4 Zingaho Abrama i loya, kwatsi hi
lezi Jehova a nga wulile ka yena;
ni Loti i loya zi*n*we na yena: na
Abrama i wa hi ni n*h*lanu ni ma-
mbiri makume malembe a wukale
laha a nga wa sukile le Harani.
5 Na Abrama i lo teka Sarai sati wa-
kwe, na Loti *n*wana wa nakulo*b*ye,
ni tsomba ya*b*ye yon*k*le leyi ba nga
wa yi tsombanyisile, ni mihefemulo
leyi ba nga yi kumile Harani; ba
suka baya tikweni ga le Kenani; ni
ka tiko ga le Kenani ba lo cikela.
6 Ni Abrama i lo tsemakanya tiko i
lota wutsa*n*weni ga le Xekemi, si-
nyeni ya More. Ni Makenani ma wa
hi kona zonake lomo tikweni.
7 Ni Jehova i lo woneka ka Abrama,
na aku ngalo, Ka mbewu ya wena
nzi ta nyika legi tiko: ni laho yena
i lo aka alati ka Jehova, loyi a nga
woneka ka yena.
8 Yena i lo suka laho i lota le xitsunge-
ni xa le mutsu wuka-gambo ni Beteli,
i lo yimisa tente gakwe kona, ni
Beteli i wa muhla-gambo, Ai le mu-
tsuwuka-gambo: ni laho i lo aka
alati ka Jehova, ni ku i lo bitana
bitweni ga Jehova.
9 Na Abrama i lo famba, na aya a
koma ma Dzongeni.
10 Ni laho ku wa hi ni n*d*lala lomo
tikweni: na Abrama i lo relela aya
Gipite i wa hi muenzi leyo; hakuba
n*d*lala yi wa kulile lomo tikweni.
11 Na ku mahisile lezo ni laha a nga wa
tsinela ku suhi ku engena le Gipite,
i te ngalo ka Sarai sati wa yena, La-
nguta makunu, wena u wasati wo
saseka ku cuwukeka:
12 Kutaku na ku mahisile lezo, laha a
ba Gipiti ba ta nga ku wona, ba
taku, Loyi hi sati wakwe: ba ta nzi
daya kanilezi ba ta hanyisa wena.
13 Wula, nza ku kombela, wena u ma-
kweru wa mina; kasi ku felwa ku
mahwa kwatsi ka mina hi kota ya
wena, kasi muhefemulo wa mina wa
hanya hi kota ya wena.
14 Na ku mahisile lezo, lezaku, laha na
Abrama na a cikele Gipite, ba Gipiti
ba langutile wasati lezaku yena i wa
sasekile.
15 Ni tihosana ta Faro ni ti lo mu wo-
na, ba lo mu babaza: ni wasati i lo
tekwa a tiswa n*d*lwini ka Faro.
16 Na yena i lo koma kwatsi Abrama
hi kota ya yena: i wa hi ni tiyivu
ni tikabi, ni bamatsune ba timbo-
ngola, ni malanza ya xinuna, ni ma-
lanza ya xisati, ni mikati ya timbo-
ngola, ni makameli.
17 Na Jehova i lo xanisa Faro ni yin*d*lu
yakwe ki kuba*b*ya ka hombe hi kota
ya Sarai, a sati wa Abrama.
18 Na Faro i lo bitana Abrama, i te
ngalo, Xini lexi u xi mahileko ka
mina hi yini u nga kala ku nzi *b*yela
lezaku i wa hi sati wa wena ke?
19 Hi yini wena u ngaku, Makweru wa
mina ke, kasi lezo nzi mu teka nzi
ku i sati wa mina? makunu hikwa-
laho languta sati wa wena, mu teke,
u ti fambela.
20 Na Faro i lo laya banhu bakwe ha
yena: ba lo mu koma n*d*lela, ni sati
wa yena, ni zon*k*le lezo a nga wa hi
nazo.

XIPIMO 13.

1 Na Abrama i lo kanziya a kuma
Gipite, yena, ni sati wa yena, ni
zon*k*le lezo a nga wa hi nazo, ni Loti
zi*n*we na yena, ba lota le Dzongeni.
2 Na Abrama i wa fumile nguvu hi
tihomu, hi siliva, ni hi nzalama.
3 Na a laya lwenzweni lakwe le Dzo-

ngeni aya Beteli, wutsa*n*weni lego
tente gakwe gi nga wa yimisilwe
kona kusanguleni xikari ka Beteli
ni Ai,
4 Wutsa*n*weni ga alati, legi a nga wa gi
mahile leyo ku ranga: ni laho Abra-
ma i lo bitana bitweni ga Jehova.
5 Na Loti kambe loyi a nga famba na
Abrama, i wa hi ni mi*k*lambi, ya ti-
yivu ni mi*k*lambi ya tihomu, ni mate-
nteni.
6 Ni wutsamo gi wa nga koti ku ba
enela, le*z*aku kasi ba fela ku tsama
wutsamo gi*n*we: hakuba kufuma
ka*b*ye ku wa hi ka hombe nguvu,
*z*ingaho le*z*o ba wa nga koti ku tsama
katigi*n*we.
7 Ni laho ku wa hi kona kukaneta ka
barisi ba tihomu ta Abrama ni barisi
ba homu ta ka Loti: ni Makenani
ni Maperezi ma wa akile *z*onake lomo
tikweni.
8 Na Abrama i te ngalo ka Loti, Nga
laho ku nga hi kona ku kanetana,
nza ku kombela, xikari ka mina na
wena, ni xikari ka barisi ka mina ni
barisi ka wena; hakuba hi maka*b*ye.
9 A tiko gon*k*le a gi kona mahlweni ka
wena ke? hambanyisa wutsumbu
ga wena, nza ku kombela, le ka mi-
na: loku u *z*i ranza ku teka canja
ga xibaba, *z*onake mina nzi taya ka
ga xinene, loku wena wa teka canja
ga xinene, mina nzi taya ka ga xi-
baba.
10 Na Loti i lo *k*lakusa mahlo ya yena,
i lo wona Mikoba yon*k*le ya le Jorda-
ni, le*z*aku yi wa tsakamiswa kwatsi
kon*k*lelele, hi mahlweni ka kuba
Jehova a nga se ku lobisa Sodoma ni
Gomora, kwatsi hi simu ya Jehova.
kwatsi hi tiko ga le Gipite, hi ku
kwatsi uya Zoare.
11 *Z*ingaho Loti i lo ti hlawulela Mi-
koba yon*k*le ya le Jordani; Loti i
loya mutsuwuka-gambo: ba lo ha-
mbana wutsumbu-ga*b*ye ka mu*n*we
ni mu*n*wani.
12 Abrama i lo aka lomo tikweni ga
Kenani, Loti i lo aka lomo mitini ya
lomo Mikobeni, ni ku susa tente
gakwe aya kule ku kota Sodoma.
13 Makunu a banhu ba le Sodoma ba
wa hi bo biha ba bihisa ka Jehova hi
ku hunzeletilweko.
14 Na Jehova a ku ngalo, a nzako ka
le*z*o Loti a nga wa hambanyisilwe
ka yena, *K*lakusa makunu a mahlo
ya wena, u cuwuka hi laha wusa-
*n*weni legi u nga ka gona, le nwalu-
ngwini ni le dzongeni ni le mutsu-
wuka-gambo ni muhlwagambo:
15 Hakuba gon*k*le tiko legi wena u gi
wonako, ka wena nzi ta ku nyika
gona, ni ka mbewu ya wena kala ku
pinzuka.
16 Nzi ta maha a mbewu ya wena kwa-
tsi hi tsuri wa misaba: *z*ingaho loku
munhu a *z*i kota ku hlaya tsuri wa
misaba, *z*onake ni mbewu ya wena
kutani yi nga hlayiwa.
17 Suka, u famba u tsemakanya tiko a
ku nabalata ka gona ni ku anama ka
gona; hakuba ka wena nzi ta ku
nyika gona.
18 Na Abrama i lo susa tente gakwe, i
lota aka tisinyeni ta le Momre, leti ti
nga le Hebroni, i lo aka laho alati ka
Jehova.

XIPIMO 14.

1 Na ku mahisile le*z*o masikwini ya
Amrafeli a hosi ya le Xinari, Arioke
a hosi ya le Elasare, Kedorlaomeri
hosi ya le Elami, na Tidali hosi ya
le Goiime.
2 Ba lo maha yimpi *z*i*n*we na Bera a
hosi ya le Sodoma, ni *z*i*n*we na Bï-
rxa a hosi ya le Gomora, Xinabi na
hosi ya le Adma, na Xemebera a ho-
si ya le Zeboime, ni hosi ya le Bela
(ywaleyo hi Zoare).
3 Ni bon*k*le laba ba lo *k*langana kati-
gi*n*we le tibaleni ta le Sidime (kwa-
leyo Bimbini ga Munyu).
4 Kume ni mambiri malembe ba wa
kozela Kedorlaomeri, hi kume ni ma-
nharu malembe ba lo pfuka.
5 Ni kume ni mune malembe i lota Ke-
dorlaomeri, ni tihosi leto a nga wa
hi na yena, ba lo hlasela Refaime
le Axterote-karnaime, na Zuzima le
Hamu, ni le Emime le Xave-kiriata-
ime.
6 Ni mu Horite xitsungeni xa*b*ye Se-
ire, ba El-parani, legi gi lomu xiwu-
leni.
7 Na kona ba lo *k*lela, ni kuta ba Enmi-
xpate (kwaleyo Kedexi), ba lo hla-
sela gon*k*le tiko ga ma Amaleki,
kambe ni ma Amori, laba ba akile-
ko Hazizon-tamare.
8 Ni laho ku lo huma a hosi ya le So-
doma, ni hosi ya le Gomora, ni hosi
ya le Adma, ni hosi ya le Zeboime,
ni hosi ya le Bela (ywaleyo yi nga
Zoare); ba lo hloma ma*k*lari kulwa
lomu timbaleni ta le Sidimi;

9 Kambe Kedorlaomeri a hosi ya le Elame, na Tidale a hosi ya le Goiime, na Amrafeli a hosi ya le Xinari, na Arioke a hosi ya le Elasare; mune wa tihosi tilwa ni nklanu.

10 Makunu a timbala ta le Sidime ti wa tele hi mikele ya marope; a tihosi ta Sodoma ni Gomora ti lo tsutsuma, ba lo tsanzeka, ni laba ba nga wa sele ba lo tsutsumela xitsungeni.

11 Ba lo teka yonkle tsomba ya le Sodoma ni le Gomora, konkle kuga kabye ba lo ti fambela.

12 Ba lo teka Loti, a nwana wa nakulobye wa Abrama, loyi a nga akile le Sodoma, ni tsomba yakwe, ba lo ti fambela.

13 Ni laho ku lota munwe loyi a nga wa ponile, i lo byela Abrama a mu Heberu: makunu i wa akile le tisinyeni ta le Mamre, a mu Amori makabye wa Exkole, ni makabye wa Anera; labo ba wa a klangana na Abrama.

14 Ni laha Abrama a nga wa zi zwile lezaku a nakulobye i konwilwe, i lo rangela banhu bakwe bagonzisilweko, ba nga wa trelwe lomo ndlwini yakwe, mazana manharu ni kume ni nklanu ni banharu babanuna, ba lo lanza kala ba cikela wukale go kota Dani.

15 I lo ti hambanyisa wutsumbu gakwe a kulwa na bona ni wusiku, yena ni malanza yakwe, ba lo ba hlasela, ba lo ba hlongolisa kala le Hoba, legi gi nga hi klelo ga xibaba ka le Damasikusi.

16 Yena i lo klelisa yonkle tsomba, ni kambe i lo klelisa ni nakulobye Loti, ni tsomba yakwe, ni ka basati kambe, ni banhu.

17 Ni hosi ya le Sodoma yi lo huma ku ma kinga, a nzako ka kuka na wuyile hi le ka kuya hlasela Kedorlaomeri ni tihosi leti ti nga wa hi zinwe na yena, le mbaleni ya le Xeva (ywaleyo hi Mabala ya Hosi).

18 Na Melkizedeki a hosi ya le Salema i lo neha a zibaba ni waini: yena i wa hi mupristi wa Nungungulu wa Hehla-Hehla.

19 Yena i lo mu katekisa, i te ngalo, Katekiswa Abrama wa Nungungulu Hehla-Hehla nwinyi wa tilo ni misaba:

20 Nga kukatekiswa ku hi ka Nungungulu nga Hehla-Hehla, loyi a nyikeleko balala ba wena canjeni ga wena. I lo nyika yena a kume ga zonkle.

21 Ni hosi ya le Sodoma yi te ngalo ka Abrama, Nzi nyike banhu mina, teka tsomba yi maha ya wutsumbu ga wena.

22 Na Abrama, i te ngalo ka Hosi ya Sodoma, Nzi hlakusele canjeni ga mina ka Jehova, Nungungulu Hehla-Hehla, a nwini wa tilo na misaba.

23 Lezaku nzi nga ta teka ni li hinza kutani ni ngoti ya xilati ni ncumo ga wena, kutani u nga taku, Mina nzi mu fumisile Abrama:

24 Saseka zalezi a majaha ma zi gileko, ni xiabelo xa banhu laba ba ngaya zinwe na mina, Anera, na Exkoli, na Mamre; nga bona ba teka xiabelo xabye.

XIPIMO 15.

1 A nzako ka lezi zilo ni mhaka ya Jehova yi lota ka Abrama hi muwoniso, na yiku, U nga cabi, Abrama: mina nzi xiklangu xa wena, na nzi hi cacazelo wa wena wa hombe nguvu.

2 Ni Abrama i te ngalo, O Hosi Jehova, xini u nga nzi nyika, na u wona lezaku a nzi na nwana, ni loyi a ta nga sala ni tsomba ya mina hi Elezeri wa le Damaskusi ke?

3 Ni Abrama i te ngalo, Languta, ka mina a ku nzi nyikangi ni mbewu; ni mangabye, a munwe wo tralwa lomu ndlwini ya mina hi mugi wa tsomba.

4 Ni, languta, a mhaka yi lota hi ka Jehova, yi lota ka yena, na yiku, Loyi munhu a nga ta kuba mugi wa tsomba ya wena; kanilezi loya a ta nga huma hi lomu marumbyini ya wena nwinyi i ta ba mugi wa tsomba ya wena.

5 Yena i lo mu humesa le handle, i te ngalo, Cuwuka makunu le tilweni, u hlaya tinyeleti, loku wena u zi kota ku ti hlaya: na yena i te ngalo ka yena, Zingaho ni mbewu ya wena yi ta ba lezo.

6 Yena i lo kolwa ka Jehova; yena i lo mu hlayela kona lezaku kululama.

7 Yena i te ngalo ka yena, Nzi mina Jehova loyi a nga ku neha wena hi le Ure ga Makalde, a ku nyika wena legi tiko a ku ba tsomba.

8 Ni i te ngalo, O Hosi Jehova, hikwihi nzi ta nga zi tiba lezaku gona gi ta ba tsomba ya mina.

9 Na yena i te ngalo ka yena, Nzi tekele a role ga malembe manharu a

wu kale, ni mbuti ya papakazi, a
malembe manharu a wu kale, ni ha-
mbana ya malembe manharu a wu
kale, ni tuba, ni vinyane ga xipo-
mba.
10 Yena i lo mu tekela zonkle lezi zilo,
i lo zi hambanyisa hi laha xikari, a
klateka kihlanya lexi ni lexi hehla
ka xinwane: kanilezi a tinyanyani
a nga ti hambanyisangi.
11 Ni makoti ma lota hehla ka zirumbi,
Abrama i lo ma hlongola.
12 Ni laha gambo gi nga relela, ni
wurongo go eta gi lota ka Abrama;
ni, mangabye, a munyama wa ko-
tsisa nguvu wu lota hehla ka yena.
13 Yena i te ngalo ka Abrama, Zi tibe
ha kunene lezaku a mbewu ya wena
yi ta ba baenzi lomo tikweni legi gi
nga hiko gabye, ni ku ba ta ba ko-
zela; na bona ba ta xanisa bona mune
mazana malembe;
14 Ni kambe lowo mufumo, ba ta nga
wu kozela, nzi ta wu lamula: ni nza-
ko ka lezo ba ta huma ni kufuma ka
hombe.
15 Kanilezi wena u taya ka bararu wa
wena hi ku rula; wena u ta kelelwa
na u kosahele kwatsi.
16 Ni ka xizukulwana xa wumune ba
ta wuyela laha kambe: hakuba a
kubiha ka ma Amori lezi a ku se ku
tala.
17 Na ku mahisile lezo, lezaku, laha
gambo gi nga wa hlwile, na ku wa
hi munyama, languta, a pingo ga
musi, ni ku ngangemela ka kumbari
loko ku hunzako xikari ka zipa-
nzana.
18 Ka lego siku Jehova i lo maha xi-
vumelwana na Abrama, aku, Ka
mbewu ya wena nzi nyikile legi tiko,
ku sukela le congweni wa le Gipite
kala congweni lowo wa hombe, wona
congo Ufrate:
19 Ni mu Keni, ni mu Kenezi, ni mu
Kadmone,
20 Ni mu Hiti, ni mu Perezi, ni mu
Refaime,
21 Ni mu Amori, ni mu Kenani, ni mu
Girgaxi, ni mu Jebusi.

XIPIMO 16.

1 Makunu Sarai sati wa Abrama, i
wa nga mu tralelangi ni nwana:
yena i wa hi ni nanza-gaxisati, ga
mu Gipiti, loye a bito a nga wa hi
Hagari.
2 Na Sarai i te ngalo ka Abrama, La-
nguta makunu, Jehova i nzi tsimbe-
tile ku trala; nza ku kombela, engena
ka nanza-gaxisati ga mina; kutani
lezo nzi nga kuma banana ha yena.
Na Abrama i lo ingisa ka gezu ga
Sarai.
3 Na Sarai wasati wa Abrama, i lo
teka Hagari mu Gipiti, a nanza-
gaxisati kakwe, a nzaku kakuba
Abrama a akile kume ga malembe
le tikweni ga Kenani, i lo mu nyikela
ka Abrama wanuna wakwe a kuba
sati wa yena.
4 Na yena i loya ka Hagari, i lo xura
nyimba: laha na a wonile lezaku i
xure nyimba, ni muzinza i lo monya
mahlweni yakwe.
5 Na Sarai i te ngalo ka Abrama, A
kugoha ka mina nga ku hi hehla ka
wena: nzi nyikile a nanza-gaxisati
ga mina xifubeni xa wena; ni laho
a nga wona lezaku yena i xurile-
nyimba, mina nzi wa monywa ma-
hlweni ka yena: Jehova a lamule
xikari ka yena na mina.
6 Kanilezi Abrama i te ngalo ka Sarai,
Languta, a nanza ga wena gi le
canjeni ga wena; maha ka yena
kota zi sasekileko mahlweni ka wena.
Na Sarai i lo mu koma hi ku bihileko,
i lo caba tsutsuma ngoheni yakwe.
7 Ni ngelosi ya Jehova yi lo mu ku-
ma hi le hlobyeni ya mati lomo xiwu-
leni, hi laha hlobyeni hi ndlela leyo
le Xure.
8 Yona yi te ngalo, Hagari, nanza-ga-
xisati ga Sarai, uta hi kwihi ke?
uya kwihi ke? yena i te ngalo, Mina
nza tsutsuma mahlweni ka muzinza
wa mina Sarai.
9 Ni ngelosi ya Jehova yi te ngalo ka
yena, Klelela ka muzinza wa ka
wena, u koramisa wutsumbu ga we-
na lahasi ka mandla yakwe.
10 Ni ngelosi ya Jehova yi ku ngalo
ka yena, Mina ha hombe nguvu nzi
ta anzisa mbewu ya wena, lezaku yi
nga ta hlayiwa hi wunyingi.
11 Ni ngelosi ka Jehova yi te ngalo ka
yena, Languta, wena u xure nyimba,
u ta trala nisanyana; u ta cula bito
gakwe hi Ixmaeli, hakuba Jehova
i zwile kuxaniseka ka wena.
12 I ta ba buru ga kwati xikari ka ba-
nhu; ni canja gakwe gi ta vukela
banhu bonklelele, ni canja ga banhu
bonklelele gi ta mu vukela; ni ku i
ta aka a hlula bamakabye bakwe bo-
nkle.

13 Na yena i lo bitana bito ga Jehova
loyi a nga wulawulile na yena, Wena
u Nungungulu loyi a wonako: ha-
kuba yena i te ngalo, Mina laha nza
cuwuka yena loyi a nzi wonako
ke?
14 Ngahilezo a hlowo yi lo bitanwa
Beer-lahai-roi; languta, yi kona xi-
kari ka Kadexe ni Beredi.
15 Na Hagari i *t*ralela Abrama a nisa-
nyana: na Abrama i lo cula bito ga
nisanyana wa yena, loyi Hagari a
*t*releko, Ixmaeli.
16 Na Abrama i wa hi n*k*lanu makume
ni manharu ni n*k*lanu ni ginwe ma-
lembe a wu kale, laha Hagari a nga
*t*rala Ixmaeli ka Abrama.

XIPIMO 17.

1 Ni laha Abrama a nga wa hi ni
n*k*lanu makume ni mune makume
malembe ni n*k*lanu ni mune, Jehova
i lo woneka ka Abrama, i te ngalo
kakwe, Nzi mina Nungungulu wa
Ntamowon*k*le; famba wena mahleni
ka mina, na u nga u mbelele.
2 Nzi ta maha xivumelwano xa mina
mahlweni ka mina na wena, nzi ta
kuanzisa wena hi kuenzelekiko.
3 Na Abrama i lowa hi ngohe yakwe:
na Nungungulu i lo xuxa na yena,
aku,
4 A ku kota mina, languta, a xivume-
lwano xa mina zi*n*we na wena, wena
u ta ba raru wa xi*d*lemo xa matiko.
5 Cima ni bito ga wena kambe gi nga
ta ha bitwa lezaku Abrama, kanilezi
a bito ga wena gi ta ba Abrahama;
hakuba a wuraru ga xi*d*lemo xa ma-
tiko mina nzi mahile wena.
6 Mina nzi ta ku maha u *t*rala nguvu,
nzi ta maha mifumo ha wena, ni
tihosi ti ta huma hi ka wena.
7 Mina nzi ta yimisa a xivumelwano
xa mina ka mina na wena ni mbewu
ya wena a nzako ka zizukulwana
zon*k*le za yona a xivumelwano xa
kupinzuka, a kuba Nungungulu ka
wena ni ka mbewu ya wena a nzako
ka wena.
8 Mina nzi ta nyika ka wena, ni ka
mbewu ya wena a nzako ka wena, a
tiko legi wena u nga muenzi, gon*k*le
tiko ga ma Kenani, gi ta ba tsomba
ya kupinzuka; nzi ta ba Nungu-
ngulu wa*b*ye.
9 Na Nungungulu i te ngalo ka Abra-
hama, Na hi kota ya wenake, wena
u ta hlayisa a xivumelwano xa mina,
wena, ni mbewu ya wena a nzako
ka wena ni ka zizukulwana za*b*ye.
10 Lexi hi xivumelwano xa mina, lexi
mu ta nga xi hlayisa, xikari ka mina
na *n*wina ni mbewu ya wena anzako
ka wena: bon*k*lelele ba banuna xi-
kari ka *n*wina ba taba mikwera.
11 Mu ta ba mikwera mu susa dewu ga
nyama ya se magumo ka *n*wina; ku
ta ba xilayelo xi *k*langanisilweko ka
mina na *n*wina.
12 Ni loyi a nga ni n*k*lanu ni manharu
masiku xikari ka *n*wina a wukale
i ta ba kwera, bon*k*elele ba matsune
ka zizukulwana za *n*wina, loyi a *t*ra-
lako lomu n*d*lwini, kutani i lo xa*b*yi-
wa hi mali ya wa matiko loyi a ka-
lako a nga hi wa mbewu ya wena.
13 Loyi a *t*relweko lomu n*d*lwini ya
wena, ni loyi a xa*b*yilweko hi mali,
zi labekile a ku ba a hi kwera: ni
xivumelwano xa mina xi ta ba nya-
meni ya wena kube xivumelwano
xa kupinzuka.
14 Ni wa nuna loyi wa nkuna a nga hi-
ko kwera hi dewu ga nyama ya ma-
gumo kakwe, lowo muhefemulo wu
ta tsenwa xikari ka banhu ba ka ka-
*b*ye; i tsobile xivumelwano xa mina.
15 Na Nungungulu i te ngalo ka
Abrahama, Hi kota ya Sarai a sati wa
wena, wena, u nga ta ha bita bito
gakwe ku hi Sarai, kanilezi gi ta bi-
tiwa a ku Sara.
16 Mina nzi ta mu katekisa, *k*lata-ku-
mbiri zi ta nyika wena a nisanyana
ha yena: ina, nzi ta mu katekisa, ye-
na i ta ba nyine wa matiko; ni tiho-
si ta banhu ti ta ba takwa.
17 Zonake Abrahama i lowa hi ngohe
ya yena, i lo hleka, na ku ngalo hi
mbilwini yakwe, A nga *t*ralwa *n*wa-
nana ka yena loyi a nga ni zana ga
malembe wu kale ke? ni ka Sara,
loyi a nga ni n*k*lanu ni mune maku-
me malembe, a *t*rala ke?
18 Na Abrahama i te ngalo ka Nungu-
ngulu, O lazaku Ixmaeli i fela ku ta
hanya mahlweni ka wena!
19 Na Nungungulu i te ngalo, Ge, Sa-
ra sati wa wena i ta *t*rala nisanyana;
wena u ta cula bito ka yena hi Isa-
ka: mina nzi ta yimisa xivumelwa-
no xa mina zi*n*we na yena xivume-
lwano xa kutsoma ni ka mbewu ya
yena a nzako ka yena.
20 Na hi kota ya Ixmaeli, nzi ku zwile
wena: languta, nzi mu katekisile,
nzi ta mu maha a *t*rala nguvu, ni ku

mu anzisa hi ku hunzeletilwako; kume ni timbiri tihosana a ta nga ti *t*rala, nzi ta mu maha mufumo wa hombe.
21 Kanilezi a xivumelwano xa mina nzi ta xi maha na Isaka, loyi Sara a ta nga ku *t*ralela wena hi xikati xi longisilweko lembe gi gameleko.
22 Na a lo tsika ku xuxa zi*n*we na yena, na Nungungulu i loya hehla hi le ka Abrahama.
23 Na Abrahama i lo teka Ixmaeli *n*wana wakwe, ni bon*k*le laba ba nga *t*relwe lomu n*d*lwini yakwe, ni bon*k*le laba ba nga xa*b*yiwa hi mali ya yena, bon*k*lelele ba matsune ba le n*d*lwini ka Abrahama, i lo ba maha mikwera a dewu ga nyama ya magumo ya*b*ye gona wutsumbu ga gwalego siku, kwatsi hilezi Nungungulu a nga wulile ka yena.
24 Na Abrahama i wa hi ni n*k*lanu ni mune makume malembe ni n*k*lanu ni mune wu kale, laha yena a nga engeniswa a wukwera dewu ga magumo ya nyama yakwe.
25 Na Ixmaeli *n*wana wakwe i wa hi ni kume ni n*k*lanu malembe wu kale, laha a nga engeniswa wukwera a dewu ga magumo ya nyama yakwe.
26 Ni ka gwa lego siku Abrahama i lo ba kwera, na Ixmaeli *n*wana wa yena.
27 Ni bon*k*le ba banuna ba yin*d*lu ya yena, labo ba nga *t*ralwa lomu n*d*lwini yakwe, ni labo ba nga xa*b*yiwa hi mali ya ba matiko, ba loba mikwera zi*n*we na yena.

XIPIMO 18.

1 Na Jehova i lo woneka ka yena le tisinyeni ta le Momre, kwatsi hilezi a nga wa tsamile laba nyangweni ya tente laha mu*n*wini;
2 I lo *k*lakusa mahlo ya yena i lo cuwuka, ni, manga*b*ye, ni madota manharu ma wa yimile ma cuwukana na yena; ni laha a nga wa ma wonile, i lo tsutsuma a ku ma kinga hi le nyangweni ya tente, i lo korama wutsumbu gakwe le misabeni.
3 Na a ku ngalo Hosi yanga, loku makunu nzi kumile tomo mahlweni ka wena, u nga hunzi, nza ku kombela, ka Nanza ga wena:
4 Nga makunu a mati yona ma la*b*yiwa, ni ku hlaza mikonzo ya *n*wina, mu humula wutsumbu ga *n*wina lahasi ka sinya;
5 Nzi ta mu tumburela a zibabana, mu tiyisa a mbilu ya *n*wina; a nzako ka lezo mu ta hunza: kotalezi mu tileko ka nanza ga *n*wina. Bona ba te ngalo, Zingaho maha, kotalezi wena u wulileko.
6 Na Abrahama i lo ha*k*lisa aya lomu tenteni ka Sara, i te ngalo, Ha*k*lisa u longisa a ziringaniso zinharu za mapa yo nanaselwa, u hakasela, u maha zibabana.
7 Na Abrahama i lo tsutsuma aya le *k*lambini, aya gula a role go olobana go saseka, i lo gi nyika ka nanza; i lo ha*k*lisa ku gi sasisa.
8 I lo teka mawomba, ni masi, ni role legi a nga wa gi sasisile, i lo gi beka mahlweni ka kona; i lo yima mahlweni ka*b*ye lahasi ka sinya, na kona ba loga.
9 Bona ba te ngalo ka yena, I kwihi Sara sati wa wena ke? a ku ngalo, Languta, i lomu teteni.
10 Yena i te ngalo, Ha kunene mina zi ta wuya ka wena laho na xikati ka xi cikele laha; ni, manga*b*ye, Sara sati wa wena, i ta ba ni nisanyana. Na Sara i lozwa na hi nyangweni ya tente, leyi yi nga wa hi nzako ka yena.
11 Makunu Abrahama na Sara ba wa nga ga kosehele, ba wa hi tangeni ya wukosana futsi, ku wa kawulile ka Sara ku ba i te ngalo kota mukuwo wa babasati.
12 Na Sara i lo hleka nzeni ka wutsumbi-gakwe aku, Anzako ka ku ba mina nzi kosehele nzi ta kuma kutsaka, ni hosi ya mina na kale kambe?
13 Jehova i te ngalo ka Abrahama, Ngahilezo Sara wa hleka, aku, Mina ha kunene nzi ta *t*rala xihlangana ke, loyi nzi nga wa kale ke?
14 Ku kona xilo xi tsanzako ka Jehova ke? Hi xikati xi longisilweko nzi tata ka wena, laha a nguba yi ta nga cikela, na Sara i ta ba ni *n*wana.
15 Zonake Sara i lu kaneta, na ku, A nzi hlekangi; hakuba yena i wa caba. Yena i te ngalo, Ge; kanilezi wena u hlekile.
16 Ni madota ma lo suka hi laho, ni ku cuwuka Sodoma: na Abrahama i lo famba na bona ku ba kombisa n*d*lela.
17 Na Jehova i te ngalo, Nzi ta fihla ka Abrahama lezi nzi mahako ke?
18 Na ku woneka lezaku Abrahama

futsi i ta maha mufumo wa hombe
wa ntamo, ni mifumo yon*k*le ya mi-
saba yi ta katekiswa hi ka yena ke?
19 Hakuba nzi mu tibile mina, kasi hi
ku gumelwa wa fela ku laya a ba-
nana bakwe ni bangango wakwe a
ku lanza yena, kasi ba fela kuhlayi-
sa n*d*lela ya Jehova, ba maha kulu-
lama ni nongameto; kasi hi ku gu-
melwa wa fela Jehova ku neha ka
Abrahama lezi a zi wulawulileko ka
yena.
20 Na Jehova i te ngalo, Hakuba a
kurila ka Sodoma ni Gomora ku hi
ka hombe, ni hakuba a zonho za*b*ye
za zangarisa nguvu;
21 Nzi ta relela makunu, ni ku wo-
na kutani bona ba mabile ka zon*k*le
kota ku rila ka kona, loku ku tako
ka mina; loku zi nge ngaho, nzi ta
zi tiba.
22 Ni madota ma lo suka laho, ba lo,
komama Sodoma: kanilezi Abraha-
ma i wa ha la su yima mahlweni ka
Jehova.
23 Na Abrahama i lo tsinela kusuhani,
a ku ngalo, U ta mbetisa a balulami-
leko ni baonhako ke?
24 Ka xana loku ba nga ba hi kona ba
n*k*lanu wa makume ba lulamileko
lomu mutini: wena u ta wu mbeti-
sa u nga gi tsiki wutsamo hakuba
ba n*k*lanu makume balulamileko ko-
na laho ke?
25 Lezo nga zi be kule na wena aku ma-
ha zo kota lezo, a ku daya balulami-
leko zi*n*we ni baonhako, zingaho le-
zaku balulamileko nga ba ku kwatsi
baonhako; lezo nga zi hi kule na we-
na: Mulamuli wa tiko gon*k*le a nga
mahi kusasa ke?
26 Na Jehova i te ngalo, Loku nzi ku-
ma Sodoma n*k*lanu wa makume ba-
lulamileko lomu nzeni ka muti, zo-
nake nzi ta tsika wutsamo hi kota
ya*b*ye.
27 Na Abrahama i lo hlamula, a ku
ngalo, Languta makunu, nza tekela
ka mina ku wulawula ni Hosi, loyi
nzi nga tsuri ni kuma:
28 Ka xana loku kuvumaleka ban*k*lanu
ka laba ba n*k*lanu wa makume balu-
mileko: wena u ta lobisa muti ha-
kuba ku vumalekileko ba n*k*lanu ke?
Yena a ku ngalo, Nzi nga ta wu lo-
bisa; loku kunwa laho mune maku-
me ni n*k*lanu.
29 Na yena i lo wulawula ka yena ka-
mbe, i te ngalo, Kutani ba hi mune
makume bu kunwako laho. I te
ngalo, Nzi nga ta ku maha hi kota
ya mune makume.
30 Na te ngalo, Nga, a Hosi yi nga za-
ngarangi, na nzi ta wulawula: ku-
tani makume manharu ma kunwa la-
ho. Yena a ku ngalo, Nzi nga ta ku
maha, loku nzi kuma makume ma-
nharu laho.
31 Na yena i te ngalo, Languta maku-
nu, nzi tekile ka mina ku wulawula
ni Hosi ya mina: kutani ba ta nga
ba hi makume mambiri ma ta nga
kunwa laho. Yena i te ngalo, Nzi
nga ta ba lobisa hi kota ya makume
mambiri.
32 Yena a kungalo, Nga a Hosi yi nga
zangari, kanilezi nzi ta wulawula ka-
ti gi*n*we basi: kutani kume ba ku-
miwa laho. Yena i te ngalo, Nzi
nga ta wu lobisa hi kota ya kume.
33 Ni Jehova i lo famba n*d*lela yakwe,
kwatsi hi lezo a nga gumesa kuwula-
wula na Abrahama: Abrahama i lo
*k*lela le wutsa*n*weni gakwe.

XIPIMO 19.

1 Ni tigelosi timbiri ti lota Sodoma
laha gam*b*yeni; na Loti i wa tsamile
laha yangweni ya le Sodoma: na Lo-
ti i lo ti wona, i lo suka a ti kinga: i
lo korama wutsumbu gakwe hi ngo-
he ya yena misabeni.
2 Na yena i te ngalo, Languta maku-
nu, tihosi tanga, humbukani, nza mu
kombela, kuya lomu n*d*lwini ya na-
nza ga *n*wina, mu tsama kona go-
n*k*le wusiku, ni ku hlaza mikonzo ya
*n*wina, mu vuka laha punzwini, mu
ti fambela. Na bona ba te ngalo, Ge;
hi ta tsama lomu mapangweni gon*k*le
wusiku.
3 Na yena i lo ba kongotela ha hombe
nguvu; na bona bon*k*le baya ka ye-
na, ba lo engena lomu n*d*lini yakwe;
i lo ba mahela mubuzo, i lo bika a
xibaba xi ngahiko na comelo, na bo-
na ba loga.
4 Kanilezi hi mahlweni na ba nga se
ku e*k*lela, a banhu ba muti, bona ba-
nhu ba Sodoma, ba lo *k*langanyisa
yin*d*lu ba yi ranzela, bon*k*le ba tso-
ngwani ni bahombe, ni bon*k*le ba-
nhu ba tako hi ma*k*lelo won*k*le.
5 Bona ba lo bitana Loti, ba ku ngalo
ka yena, Ba kwihi banhu laba ba ti-
leko ka wena a wusiku legi ke? ba
humese ka hina, kasi ha fela ku ba
tiba.

6 Na Loti i lo huma aya ka*b*ye le nya-
ngweni, i lo vala libati a nzako ka
yena.
7 Yena i te ngalo, Nza mu kombela
*n*wina, bamaka*b*ye banga, mu nga
mahi hi ku bihisileko.
8 Langutani makunu, nzi na banhwa-
na bambiri laba ba nga tibangiko a
wanuna; nga mina, nza mu kombe-
la, nzi ba humesa ka *n*wina, mahani
ka bona kota *z*i sasekileko mahlweni
ka *n*wina: kani ka laba banhu mu
nga mahi cumo, kwatsi hi le*z*i bona
ba tileko lahasi *z*im*b*yeni ga langwa
la mina.
9 Ba te ngalo, Suka. Bona ba te nga-
lo, Loyi munhu mu*n*we i tile ku ta
aka, *z*i ta labeka a kuba a hi mula-
muli: makunu hi ta ku xanisa we-
na, ku hunza bona. Ba lo mu tsi-
mbeketa munhu, yena Loti, ba lo
tsinela ku suhani kuta panza li*b*ati.
10 Kanile*z*i a madota ba lo nawuluta
canja ga*b*ye, ba lo neha Loti lomu
n*d*lwini ka bona, ba lo vala libati.
11 Ba loba banhu laba ba nga laha nya-
ngweni ya yin*d*lu hi wukumu, bo-
n*k*le ba tsonwane ni ba hombe, ba lo
ti vuya a wutsumbu ga*b*ye hi ku la-
ba nyangwa.
12 Ni madota ma ku ngalo ka Loti, A
ku na ba*n*wini laha ke? a ba*n*wane,
ni bana ba wena, ni banhwana ba
wena, ni ka wihi loyi u nga naye lo-
mu mutini, ba humese ka legi wu-
tsamo:
13 Hakuba hi ta lobisa legi wutsamo,
hakuba kurila ka*b*ye ka nonohisa ku
kula mahlweni ka Jehova; na Jeho-
va i hi rumile kuta gi lobisa.
14 Na Loti i lo huma, aya wulawula ni
ba*n*wane ba yena, laba ba nga tekile
banhwana bakwe, i te ngalo, Sukani,
mu huma ka legi wutsamo; hakuba
Jehova i ta lobisa muti. Kanile*z*i a
su kwatsi ka banwani wakwe kwa-
tsi hi mu*n*we a tseketselako.
15 Ni laha gi nga wa cile, *z*onake a ti-
ngelosi ti lo ha*k*lisisa Loti, tiku, Su-
ka, u teka sati wa wena, ni banhwa-
na ba wena laba ba nga laha, u nga
taku u betiswa *z*onhweni *z*a muti.
16 Kanile*z*i na ha hlwela; ni madota
ma lo koma canja gakwe, ni canja
ga sati wakwe, ni canja ga banha-
nyana bakwe bambiri, Jehova na hi
ni ti*t*ralo ka yena: ba lo mu humesa,
ba mu yisa lahan*d*le ka muti.
17 Na ku mahisile le*z*o, laha na ba hu-
mesile ba famba, le*z*o a ku ngalo,
Ponisa wutomi ga wena; u nga cu-
wuki le nzako ka wena, hambu ni
tsama wena lomu Mikobeni; ponela
le xitsungeni, u nga taku wena u lo-
*b*yiswa.
18 Na Loti i te ngalo ka bona, O, *z*i nge
ngaho, hosi yanga:
19 Languta makunu, a nanza ga wena
gi kumile tomo mahlweni ka wena,
na wena, u kulesile a kuranza-ka-
wunene ka wena legi wena u gi ko-
mbisileko ka mina hi ku hanyisa
wutomi ga mina; nzi nga ta ponela
le xitsungeni, nzi nga taku nzi cike-
lelwa hi kubiha, nzifa;
20 Languta makunu, lowu muti wu la-
ha ku suhane ku tsutsumela kona,
wona wutsongwani. O nga nzi po-
nela kona (wona na hi wutsongwani
ke?), ni muhefemulo wa mina wu ta
hanya.
21 Yena i te ngalo ka yena, Wona, nzi
ku vumele wena hi kota ya lexi xilo
kambe, le*z*aku nzi nga ta lobisa mu-
ti lowo u wulileko ha wona.
22 Ha*k*lisa, u ponela ka wona; hakuba
nzi nga ta maha ncumo u kala u po-
nela ka wona. Hikwalaho a bito ga
muti gi culwa Zoare.
23 A gambo gi wa nga gi *k*lakukile
hehla misabeni laha Loti a nga ci-
kela le Zoare.
24 *Z*onake Jehova i lo nisa hehla ka
Sodoma ni hehla ka Gomora a su-
lufa ni nzilo wuta hi ka Jehova le
tilweni;
25 I lo hahlula leyo miti, ni won*k*le Ko-
ba, ni bon*k*le ba akileko mitini, ni
*z*on*k*le le*z*i *z*i kulako misabeni.
26 Kanile*z*i a sati wakwe i lo cuwuka
le nzako a ku fulareleko na yena i lo
hunzuka ruka ga munyu.
27 Na Abrahama i lo vuka manzikweni
ni punzu ka wutsamo lego a nga yi-
mile mahlweni ka Jehova:
28 I lo cuwuka a *k*lelo ga le Sodoma ni
Gomora, ni tiko gon*k*le ga le Kobe-
ni, na languta, ni, manga*b*ye, ni mu-
si wa tiko wu loya hehla kota musi
wa pingo.
29 Na ku mahisile le*z*o, laha Nungu-
ngulu a lobisile a miti ya Koba, le*z*o
Nungungulu i lo alakanya Abraha-
ma, i lo susa Loti xikari ka kuha-
hlulwa, laha a nga hahlula miti leyi
Loti a nga akile ka yona.
30 Na Loti i lo kanziya a huma le
Zoare, i lo aka le xitsungeni, ni ba-

nhwana bakwe ha bambiri ba wa hi zi*n*we na yena; hakuba i lo caba ku aka le Zoare: na yena i lo aka le mhakweni, yena ni banhwana bakwe a bambiri.

31 Ni nhonzwa yiku ka nzisana, Dadani ngwa kale, a ku kona wanuna laha misabeni a kuta ka hina kota mukuwo wa misaba yon*k*le:

32 Ngona, nga hi nwisa dadani a waini, kasi ha e*k*lela zi*n*we na yena, kasi ha lonzowota mbewu ya dadani.

33 Ba lo maha raru wa*b*ye anwa waini lego wusiku: ni nhonzwa yi lo engena, yi loya e*k*lela ni raru wakwe; yena a nga zi tibangi laha a nga e*k*lela, ni laha a nga vuka.

34 Na ku mahisile lezo hi manziko, lezo a nhonzwa yi te ngalo ka nzisana, Languta, nzi e*k*lele wusiku gatolo na dadani: nga hi mu nwisa a waini legi wusiku kambe; u engena wena, u e*k*lela na yena, kasi ha hlayisa mbewu ya dadani wa hina.

35 Ba lo maha raru wa*b*ye anwa waini lego wusiku kambe: ni nzisana yi lo suka, yi ya e*k*lela zi*n*we na yena; yena a nga zi tibangi laha a nga e*k*lele, ni laha a nga vuka.

36 Zakungahi bon*k*le banhwana ba Loti ba lo xura tinyimba ni raru wa*b*ye.

37 Ni nhonzwa yi lo *t*rala nisanyana, i lo cula bito gakwe hi Moabi; ywaloye hi raru wa ba Moabi kala nyamu*k*la.

38 Ni nzisana, kambe yi lo *t*rala nisanyana, yena i lo cula bito gakwe Benami: ywaloye hi raru wa ma Amoni kala nyamu*k*la.

XIPIMO 20.

1 Na Abrahama i lo rura a sukela leyo komama le Dzongeni, i lo aka xikari ka Kadexe ni Xure; i wa hi mulubeli le Garare.

2 Na Abrahama i te ngalo ka Sara sati wakwe, Makweru wa mina: na Abimeleki a hosi ya le Garare i lo rumela, i lo teka Sara.

3 Kanilezi Nungungulu i lota ka Abimeleki hi kulora ni wusiku, i te ngalo, ka yena, Languta, wena u munhu a fileko basi hi kota ya wasati loyi u mu tekileko; hakuba yena i sati wa munhu.

4 Makunu Abimeleki i wa nga se kuta kusuhi na yena, i te ngalo, Hosi, u ta daya a tiko ga lulamileko ke?

5 A nga wulangi a wutsumbu gakwe ka mina, Yena makweru wa mina ke? na yena, yenawu wutsumbu i te ngalo, Yena maka*b*ye wa mina: hi kusaseka ka mbilu ya mina ni kubasa ka canja ga mina nzi mahile lexi.

6 Na Nungungulu i te ngalo ka yena hi kulora, Ina, nza zi tiba lezaku hi kusaseka ka mbilu ya wena u lo xi maha lexi, mina nza ku koma wena a ku u nga mahi kuonha ka mina: hikwalaho a nzi vumeli akuba u mu kumba.

7 Makunu hikwalaho *k*lelisela a sati wa munhu; hakuba yena muprofeti, i ta ku kombelela wena, wena u ta hanya: loku u nga mu *k*leliseli, zi tibe wena lezaku u tafa futsi, wena, ni zon*k*le lezi zi nga za wena.

8 Na Abimeleki i lo vuka laha punzwini ni mixo, i lo bita won*k*le malanza, i lo *b*yela lezi zilo zon*k*le tin*d*lebeni ta*b*ye: ni banhu ba lo caba nguvu.

9 Zonake Abimeleki i lo bitana Abrahama, i te ngalo ka yena, Za ku yini u mahileko ka hina? lezi nzi ku onheleko wena, lezi u neheleko ka mina ni ka mufumo wa mina a kuonha ke? wena u mahile zimaho lezi zi nga tanga zi nga fanele ku maheka.

10 Na Abimeleki a ku ngalo ka Abrahama, Xini u xi wonako, lezaku kala u maha lexi xilo ke?

11 Na Abrahama a ku ngalo, Hakuba nzi lo alakanya, A ku ca*b*ya ka Nungungulu a ku kona ka legi wutsamo; ka ta nzi daya mina hi kota ya sati wa mina.

12 *K*lata-kumbiri yenawu kambe makweru wa mina, i nhanyana wa raru wanga, kanilezi a hi nhanyana wa mamani; i lo maha sati wa mina:

13 Na ku mahisile lezo, laha na Nungungulu na nzi mahile nzi nzula hi le n*d*lwini ya dadani, nzi te ngalo ka yena, Legi hi wuxinji ga wena u ta nga gi kombisa ka mina: ka gon*k*lelele wutsamo legi hi ta nga cikela, wula ha mina, Ku ngalo maka*b*ye.

14 Na Abimeleki i lo teka tiyivu ni tikabi, ni malanza ya xinuna ni malanza ya xisati, i lo ba nyika ka Abrahama, i lo *k*lelisela Sara a sati wakwe.

15 Na Abimeleki i te ngalo, Languta, a tiko ga mina gi le mahlweni ka

wena: aka laha ku ku xalalisako
wena.
16 Ni ka Sara i te ngalo, Languta, nzi
nyikile ka makwenu a kume ga ma-
zana a zipanze za siliva: languta,
gi hi ga wena a ku fenengeta mahlo
ka bon*k*le laba ba nga *zin*we na we-
na; ni ku dzunzeka ka bon*k*le wena
u sasile.
17 Na Abrahama i lo kombela ka Nu-
ngungulu: na Nungungulu i lo ha-
nyisa Abimeleki, ni sati wakwe, ni
malanza ya xisati yakwe; ba lo *t*rala
banana.
18 Hakuba Jehova i lo vala won*k*le
marumbu ya yin*d*lu ya Abimeleki,
hakuba ha Sara, a sati wa Abra-
hama.

XIPIMO 21.

1 Na Jehova i lo enzela Sara kwatsi
hi le*z*i a nga wula, na Jehova i lo
maha ka Sara kwatsi hi le*z*i a wula-
wulako.
2 Na Sara i lo xura nyimba, i lo *t*rale-
la Abrahama nisanyana tangeni ya-
kwe ya wukale, ka xikati lexi xi
yimisilweko lexo Nungungulu a nga
wulawulile ka yena.
3 Na Abrahama i wa culile a bito ga
nisanyana wakwe loye a nga wa *t*re-
lwe ka yena, loyi Sara a mu *t*rale-
leko, Isaka.
4 Na Abrahama i lo engenisa wukwera
nisanyana wa yena Isaka laha a nga
wa hi n*k*lanu ni manharu masiku a
wu kale, kotale*z*i Nungungulu a nga
wa mu layile.
5 Na Abrahama i wa hi zana ga male-
mbe wukale, laha nisanyana wakwe
Isaka a nga wa *t*relwe ka yena.
6 Sara i te ngalo. Nungungulu i ma-
hile mina *z*i hleka; ni bon*k*lelele
laba ba zwako ba ta hleka *zin*we na
mina.
7 Yena a ku ngalo. Hi mani a nga wa
wula ka Abrahama, le*z*aku Sara i ta
a *n*wisa banana ke? hakuba nzi mu
*t*ralele nisanyana le tangeni yakwe
ya wukale.
8 Ni nisanyana i lo kula, i lo lumu-
lwa: na Abrahama i lo maha mu-
buzo wa hombe lego siku Isaka a
nga lumulwa.
9 Na Sara i lo wona nisanyana wa
Hagari mu Gipiti, loyi a nga *t*ralele
Abrahama, na tseketsela.
10 Ngahile*z*o yena a ku ngalo ka Abra-
hama, Hlongolisa legi nanza ga xi-
sati ni nisanyana wa gona: hakuba
nisanyana wa kumbi a nga taga tso-
mba ni *n*wananga, ni yena Isaka.
11 Ni lexi xilo xi wa zangarisile ma-
hlweni ka Abrahama hi kota ya *n*wa-
na wakwe.
12 Na Nungungulu i te ngalo ka Abra-
hama, Nga lexi xi nga bi xi zanga-
risileko mahlweni ka wena hi kota
ya mufana, na hi kota ya kumbi ya
wena; ka *z*on*k*le le*z*i Sara a *z*i wuli-
leko ka wena, ingisa ka gezu gakwe;
hakuba hi ka Isaka a mbewu ya
wena yi ta bitanwa.
13 Kambe ni ka *n*wana wa kumbi nyi
ta maha mufumo, hakuba i mbewu
ya wena.
14 Na Abrahama i lo vuka manziko ni
mixo, i lo teka *z*ibaba ni ngotso ya
mati, i lo yi nyika ka Hagari, i lo
yi beka ka*k*leni ga yena, i lo mu nyi-
ki xihlangana, i lo mu fambisa; ye-
na i lo suka, i lo nzula lomu xiwule-
ni xa le Berexeba.
15 Ni mati lomu ngotseni ma lo minye-
ta, i lo hoxa xihlangana lahasi ka ti-
sinya.
16 Yena i loya, i lo tsama lahasi ko cu-
wukana na yena, kulana ko kwatsi
ko panda ligalala: hakaba i te nga-
lo, Nga mina nzi nga cuwuki a ku-
fa ka xihlangana. Yena i lo tsama
na cuwukana na yena, i lo *k*lakusa
gezu gakwe, i lo rila.
17 Na Nungungulu i lozwa gezu ga
mufana; ni ngelosi ya Nungungulu
yi lo bitana Hagari hi letilweni, yi
ku ngalo ka yena, U dzuxwa yini,
Hagari ke? u nga cabi; hakuba
Nungungulu i zwile gezu ga mufa-
na laha a nga kona.
18 Suka, u *k*lakusa mufana, u mu we-
lela canjeni ga wena; nzi ta mu ma-
ha mufumo wa hombe.
19 Na Nungungulu i lo vulula mahlo
ya yena, i lo wona a hlowo ya ma-
ti; yena i loya, i loya tatisa ngotso
hi mati, i lo nyika mufana kunwa.
20 Na Nungungulu i wa hi ni mufana,
i lo kula; i lo tsama lomu xiwuleni,
i lo maha, kota lezi a nga wa kula,
i wa hi mufuli.
21 I lo aka xiwuleni xa le Parani: ni
nyine wakwe i lo mu tekela sati le
tikweni ga le Gipite.
22 Na ku mahisile le*z*o ka lexo xika-
ti, Abimeleki ni Fikole a nduna ya
yimpi yakwe ba lo wulawula ka
Abrahama, baku, Nungungulu i na
wena ka *z*on*k*le le*z*i u *z*i mahako:

23 Makunu hikwalaho hlambanya ka
mina ha Nungungulu lezaku wena
u nga ta maha hi kukohlisako ka
mina, hambu ka bana ba mina, ha-
mbu ni ka bana ba bana ba mina ; ka-
nilezi kwatsi hi wunene legi nzi gi
mahileko ka wena, u ta maha ka
mina, ni ka tiko legi wena u nga
mulubeli.
24 Na Abrahama i te ngalo, Nzi ta fu-
nga.
25 Na Abrahama i lo mu tsanwa Abi-
meleki hi kota ya hlowo ya mati, le-
yi a malanza ya Abimeleki ba nga
yi teka hi xikanya.
26 Na Abimeleki i te ngalo, A nzi mu
tibi loyi a mahileko lexi xilo : cima
na wena a ku nzi *b*yelangi, hambu ni
kuzwa hi lexi, kanilezi nyamu*k*la.
27 Na Abrahama i lo teka tiyivu ni ti-
kabi, i lo ti nyika ka Abimeleki ; na
bona bambiri ba lo maha xivume-
lwano.
28 Na Abrahama i lo paka n*k*lambini
mimbiri mikun*d*lu tivana ta *k*lambi
hi wutsumbu ga tona.
29 Na Abimeleki i te ngalo ka Abraha-
ma, U wula yini hi n*k*lanu ni mi-
mbiri mikun*d*lu ya tiyivana leyi u
yi pakileko a wutsumbu ga yoce.
30 Yena i te ngalo, Leyi n*k*lanu ni mi-
mbiri mikun*d*lu ya tiyivana wena u
ta yi teka canjeni ga mina, kasi ku
fela ku maha wukustumunyu ku
mina, lezaku nzi kelile leyi hlowo.
31 Ngahilezo i lo bita lego wutsamo
Berexeba ; hakuba hi laho ba nga
funga bona bon*k*le.
32 Zingaho ba lo maha xivumelwano
le Berexeba ; Abimeleki i lo suka,
na Fikole a nduna ya yimpi yakwe,
ba *k*lelela le tikweni ga ma Filisti.
33 Na Abrahama i lo *b*yala sinya ya ta-
mariski le Berexeba, i lo gi bitana
kona a bito ga Jehova, a Nungu-
ngulu Wakutsoma.
34 Na Abrahama i lo lubela tikweni ga
ma Filisti a masiku yo tala.

XIPIMO 22.

1 Na ku mahisile lezo a nzako ka lezi
zilo, Nungungulu i lo ringa Abra-
hama, aku ngalo ka yena, Abraha-
ma ; i te ngalo, Mina nzi laha.
2 Na a te ngalo, Teka makunu nisa-
nyana wena, nisanyana wa wena ye-
ce, loyi u mu ranzako, yena Isaka
uya tikweni ga le Moria ; u ya mu
nyikela laho a munyikelo wo hiswa
ka xi*n*we xa zitsunga lezi nzi ta nga
ku *b*yela zona.
3 Na Abrahama i lo vuka laha pu-
nzwini wa mixo, i lo longisa a mbo-
ngola yakwe, i lo teka bambiri ba
majaha yakwe zi*n*we na yena, na
Isaka nisanyana wa yena ; i lo tso-
ba nyanza ya tihunyi ya munyikelo
wo hiswa, i lo vuka, i loya ka wu-
tsamo lego Nungungulu a nga wa
mu *b*yelile.
4 Hi siku ga manharu Abrahama i lo
*k*lakusa mahlo yakwe, i lo wona na
gi hi kule.
5 Na Abrahama a te ngalo ka majaha
yakwe, Tsamani laha zi*n*we ni mbo-
ngolo, mina ni mufana hi taya laha-
ya ; hi taya kozela, hi ta wuya ka-
mbe ka *n*wina.
6 Na Abrahama i lo teka a nyanza ya
tihunyi ta munyikelo wo hiswa. I
lo rxewa Isaka *n*wana wa yena ; i
lo teka canjeni a nzilo mukwana ;
kona bon*k*le ba loya katigi*n*we.
7 Na Isaka i lo wulawula ka Abraha-
ma raru wakwe, i te ngalo, dadani :
a ku ngalo, Nzi laha mina, *n*wana-
nga. Na te ngalo, Languta, a nzilo
ni tihunyi : kanilezi yi kwihi yivana
ya munyikelo wo hiswa ke ?
8 Na Abrahama i te ngalo, Nungu-
ngulu i ta ti labela wutsumbu ga-
kwe a yivana ya munyikelo wo
hiswa, *n*wananga: zingaho ba loya :
bon*k*le katigi*n*we :
9 Ba lo cikela ka wutsamo legi Nu-
ngungulu a nga wa mu *b*yelile ha
gona : Abrahama i lo aka alati la-
ho, i lo beketela tihunyi kwatsi, i
lo boha Isaka *n*wana wa yena, i lo
mu beka lomu alateni, hehla ka ti-
hunyi.
10 Na Abrahama i lo *k*lakusa canja ga-
kwe, i lo teka mukwana a ku daya
*n*wana wakwe.
11 Ni ngelosi ya Jehova yi lo bitana, ka
yena hi le tilweni, na yiku ngalo,
Abrahama, Abrahama : yena i te
ngalo, Mina nzi laha.
12 Na yi te ngalo, U nga *k*lateki a ca-
nja ga wena hehla ka mufana, ha-
mbu ni ku maha ncumo ka yena ;
hakuba nza zi tiba lezaku wena wa
caba Nungungulu, na nzi wona le-
zaku a ku tsimbetelangi ni *n*wana
wa wena, a *n*wana wa wena yece,
hi le ka mina.
13 Na Abrahama i lo *k*lakusa mahlo
yakwe, ni ku cuwuka, ni, languta,

lenzako ka yena a hamba yi nga wa
kwekela lomu likwareni hi timho-
nzo ta yona: Abrahama i lo famba
aya teka a hamba i loya nyikela a
munyikelo wo hiswa a wutsa*n*weni
ga *n*wana wakwe.
14 Na Abrahama i lo cula bito ga wu
tsamo lego Jehova-jire: kwatsi hi
'lezi ku wulwako ni nyamu*k*la, Xi-
tsungeni xa Jehova ku ta nyikiwa.
15 Ni ngelosi ya Jehova yi lo bitana
Abrahama hi xikati xo gamela hi le
tilweni.
16 Na yi te ngalo, A wutsumbu ganga
nzi fungile, ku wula Jehova, haku-
ba wena u mahile lexi xilo, a ku tsi-
mbetelangi *n*wana wa wena, a *n*wa-
na wa wena yece,
17 Lezo hi zi katekiso nzi ta ku kateki-
sa wena, ni kuanzisa nzi ta anzisa
mbewu ya wena ku kwatsi tinyeleti
ta matilo, ku kwatsi hi seke legi gi
nga le fungwini wa bimbi; ni mbe-
wu ya wena yi ta fumela a nyangwa
ya balala bakwe;
18 Ni ka mbewu ya wena a tixaka to-
n*k*le ti ta katekiswa; hakuba u ingi-
sile a gezu ga mina.
19 Zingaho Abrahama i lo wuyela ka
majaha yakwe, ba lo suka baya
bon*k*le katigi*n*we le Berexeba; ga
Abrahama i lo aka le Berexeba.
20 Na ku mahisile lezo a nzako ka lezi
zilo, ku lo *b*yelwa ka Abrahama, a
ku ngalo, Languta, Milka, yenawu
kambe i *t*ralile ka nakuloni wa wena
Nahori zihlangana:
21 Uza a matewula yakwe, na Buza na
kulo*b*ye, na Kemueli a raru wa Ara-
ma:
22 Na Kesede, na Hazo, na Pildaxe, na
Jidlape, na Betueli.
23 Na Betueli i lo *t*rala Rebeka: laba
ba n*k*lanu ni banharu Milka i lo *t*ra-
lela Nahori, a nakulo*b*ye wa Abra-
hama.
24 Ni muzukulu wakwe, bito gakwe i
wa hi Reuma, yena kambe i lo *t*rala
Teba, na Gahamu, na Tahaxi, na
Maka.

XIPIMO 23.

1 Ni wutomi ga Sara gi wa hi zana
ni makume mambiri ni n*k*lanu ni ma-
mbiri malembe: laya hi malembe ya
wutomi ga Sara.
2 Na Sara i lofa le Kiritarba (kwaleyo
Hebroni), lomu tikweni ga le Kena-
ni: na Abrahama i lota ni ku mu
hlaluka Sara nu ku mu rilela.
3 Na Abrahama i lo suka mahlweni ka
mufi wakwe, i lo wulawula ka ba-
nana ba Heti, a ku ngalo,
4 Mina nzi mupfumba ni mulubeli ka
*n*wina: nzi heni xilahla xa wutsamo
go kelela kona, kasi nzi fela ku ke-
lela mufi wa mina a nga hi a hi ma-
hlweni ka mina.
5 Ni banana ba Heti ba lo hlamula
Abrahama, na ba ku ka yena,
6 Zwana hina, hosi ya hina; wena u
hosana ya Nungungulu xikari ka hi-
na: ka zilahla za hina lezi zi hlawu-
lilweko wena kelela kona mufi wa
wena; a nga kona wa hina a nga ku
tsimketela wena ka xilahla xakwe,
kanilezi wena a kelele mufi wa wena.
7 Na Abrahama i lo suka, i lo korama
wutsumbu gakwe ka banhu ba tiko,
kona ka banana ba Heti.
8 Yena i lo xuxa zi*n*we na kona, aku,
Loku ku nga ku hi kualakanya ka
*n*wina lezaku nzi wa ta nga nzi bele-
la mufi a nga hi mahlweni ka mina,
zwanani, mina, nzi kombeleleni ka
Efroni a *n*wana wa Zohare,
9 Kasi a fela ku nyika mina a mhako
ya Makepela, leyi a nga nayo, leyi
yi nga magumo ya simu yakwe, hi
tsengo wa ringeneko ka gona a nga
a gi nyika ka mina xikari ka *n*wina
a xilahleni ni wutsamo go kelela.
10 Makunu Efroni i wa tsamile xikari
ka banana ba Heti: ni Efroni a mu
Hiti i lo hlamula Abrahama kuingi-
seni ka banana ba Heti, ni ka bon*k*le
laba ba nga engena le yangweni ya
muti wakwe, aku,
11 Ge, hosi ya mina, zwana mina: a
kwati uza ku nyika wena, ni mha-
ko leyi yi nga kona, nzi yi nyika ka
wena; mahlweni ka ngohe ya banhu
ba hina nzi gi nyika ka wena: kele-
la mufi wa wena.
12 Na Abrahama i lo korama wutsumbu
gakwe mahlweni ka banhu ba tiko.
13 Yena i lo wulawula ka Efroni kui-
ngiseni ka banhu ba tiko, a ku, Ka-
nilezi loku wena u zi ranza, nza ku
kombela, u nzizwa: nzi ta ku nyika
tsengo wa simu; wu teke ka mina,
nzi ta kelela mufi wa mina laho.
14 Na Efroni i lo hlamula Abrahama,
aku ka yena,
15 Hosi ya mina, zwana ka mina: a xi-
panze xa simu xi enelana ni mune
mazana ya maxekeli ya siliva, xi yi-
ni lexo xikari ka mina na wena ke?
keleha hikwalaho a mufi wa wena.

16 Abrahama i lo ingisa ka Efroni; na
Abrahama i lo pima ka Efroni a siliva leyi a nga wa yi wulile kuingiseni ka banana ba Heti, mune mazana ya siliva, a mali yi ringeneko ka baxabisi.
17 *Z*ingaho a simu ya Efroni, leyi yi nga le Makepela, leyi yi nga mahlweni ka Mamre, a simu, ni mhako leyi yi nga kwaleyo, ni tisinya leti ti nga lomo si*n*wini, leto ti nga lomo mbinganweni wa kona wo*n*kle ma*k*lelo, ku wa tiyisilwe.
18 Ka Abrahama a ku kakwe xikari ka banana ba Heti, ni ka bona mahlweni ka bona kon*k*le ba nga engena nyangweni ya muti wakwe.
19 Ni nzako ka le*z*i, Abrahama i lo kelela Sara sati wakwe lomu mhakweni ya simu ya Makepela mahlweni ka Mamre (kwaleyo Hebroni), le tikweni ga Kenani.
20 A simu, ni mhako leyi yi nga kwaleyo, yi wa tiyisilwe ka Abrahama a ku ba kakwe ka ku kelela bafileko hi banana ba ka Heti.

XIPIMO 24.

1 Na Abrahama i wa hi wa kale, na
hi tangeni ya wukosana: na Jehova i lo katekisile Abrahama ka *z*on*k*le *z*ilo.
2 Na Abrahama i te ngalo ka nanza
gakwe, a wa hombe wa yin*d*lu yakwe, loyi a fumelako *z*on*k*le le*z*i a nga hi na*z*o, Engenisa, nza ku kombela, a canja ga wena lahasi ka hangaswa ga mina:
3 Nzi ta ku maha u hlambanya ha Jehova, a Nungungulu wa tilo ni Nungungulu wa misaba, le*z*aku wena u nga tekela sati a *n*wana wa mina wa banhwana ba ma Kenani, xikari ka ba ha nzi akileko:
4 Kanile*z*i wena u taya le tikweni ga
le ka hina, ni ka maxaka ya mina, u ya tekela sati a *n*wananga Isaka.
5 Ni nanza gi te ngalo ka yena, Kutani a wasati a nga ta vumela a ku lanzela mina ka legi tiko: *z*a labeka ka mina ku neha *n*wana wa wena tikweni legi u nga sukela ka gona ke?
6 Na a te ngalo ka yena, *K*lariha wena u nga ha yisi *n*wana wa mina kwa leyo kambe.
7 Jehova, a Nungungulu wa tilo, loyi a nga lo nzi teka le n*d*lwini ka dadani, ni le tikweni ga le ka hina, loyi a nga wulawula ka mina, loyi a nga hlambanya ka mina, aku, Ka mbewu ya wena nzi ta nyika legi tiko; i ta rumela ngelosi yakwe mahlweni ka wena, wena u ta tekela *n*wana sati leyo.
8 Ni loku a wasati a nga vumeli ku
lanzela wena, *z*onake wena u ta ba u nga hi na zunga ka lexi xifungo xa mina; wena u ta kala u nga yisi *n*wana wa mina leyo kambe.
9 Ni nanza gi lo engenisa a canja ga
yena lahasi ka hangaswa ga Abrahama *n*winyi wakwe, i lo hlambanya ka yena hi laya mahungu.
10 Ni nanza gi lo teka kume ga makameli, le makamelweni ya *n*winyi wakwe, i lo famba, ni *z*ilo *z*on*k*le *z*atsi *z*a *n*winyi wakwe *z*i wa hi canjeni gakwe: i lo suka, i lo ya Mesopotamia, le mutini wa Nahori.
11 I lo maha makameli ku kizama le
han*d*le ka muti hi laha hlo*b*yeni ya mati xikatini xa gambo, xikatini lexo a ba basati ba yako kuya kuka mati.
12 Yena i te ngalo, O Jehova, a Nungungulu wa *n*winyi wa mina Abrahama, rumela ka mina, nza ku kombela, hi ku ha*k*lisa nyamu*k*la, ni ku kombisa wuxinji ka hosi ya mina Abrahama.
13 Languta, mina nzi yimile hlo*b*yeni ya mati; a banhwana ba banhu ba muti bata ku ta kuka mati:
14 Nga na ku mahisa le*z*o, ka loye nhwana nzi ta ngaku, Rula guwana, nzi ku kombela, kasi nza fela kunwa, yena i ta ku, Nwana, nzi ta nyika makameli kunwa kambe: nga ywaloye a hi yena u yimeselweko nanza ga wena Isaka; hi lahoke mina nzi ta tiba le*z*aku wena u kangekile wuxinji ga hosi ya mina.
15 Na ku mahisile le*z*o, hi mahlweni na nga se ku mbeta ku wulawula, le*z*aku, languta, Rebeka i lo huma, loyi a *t*relweko hi Betueli *n*wana wa Milka, a sati wa Nahori, a nakulo*b*ye wa Abrahama, ni guwana gakwe a gi pakatsile,
16 Ni nhwana i wa hi li*t*ri*k*la ku cuwukekeni, a mubulwa, hambu wanuna i wa nga mu tibi: yena i lo relela aya hlo*b*yeni, i lo tatisa a guwana gakwe, i lo kanziya.
17 Ni nanza gi lo tsutsuma gi mu kinga, gi te ngalo, Nzi nwise, nza ku kombela wena, a matana lomu guwaneni ga wena.

18 Yena na a te ngalo, *N*wana, hosi
yanga: na yena i lo ha*k*lisa, a rula
guwana canjeni gakwe, i lo mu nyi-
ka anwa.
19 Laha na a mbetile ku mu nyika ku-
nwa, yena i te ngalo, Nza kela ma-
kamela ya wena kambe, ma kala ma
mbeta kunwa.
20 I lo ha*k*lisa, ni ku culula a guwana
gakwe lomu xigowolweni, i loya ka-
mbe le hlo*b*yeni ku yaka, i lo kela
won*k*le makameli.
21 Ni wanuna i lo mu cuwukisisa yena,
na la su miyela, a ku tiba le*z*aku
*n*weno Jehova i mahile a lwenzo
lakwe livuvuma kutani a hi zona.
22 Na ku mahisile le*z*o, kota le*z*i maka-
meli ma nga wa mbetile kunwa, le-
*z*aku a wanuna i lo teka a pera ya
nzalama a kihlanya ga xekeli ku
tika, ni zingwabila zimbiri ku enge-
nisa man*d*leni yakwe *z*u kume ma-
xekeli ya nzalama a kutika,
23 Na te ngala, Hi wena *n*wamani ke?
*b*yela mina, nza kombela wena. Gi
kona wutsamo lomo n*d*lwini ka raru
wa wena hi ya e*k*lela kona ke?
24 Yena i te ngalo ka yena, Mina nzi
nwa Betueli a *n*wana wa Milka, loyi
a nga *t*ralela Nahori.
25 Yena *k*lata-kumbiri i te ngalo ka
yena, Hina hi na foliji ni muhungu
wu eneleko, ni wutsamo go e*k*lela.
26 Ni wanuna i lo koramisa hloko ya-
kwe, i lo kozela Jehova.
27 Na a te ngalo, A katekiswe Jehova,
a Nungungulu wa hosi ya mina Abra-
hama, loyi a nga tsikangiko kura-
nza ka wuneue gakwe ni *z*inene za-
kwe ka hosi ya mina: kota ha mina,
Jehova i nzi rangele kuya le n*d*lwini
ya bamaka*b*ye ba hosi ya mina.
28 Ni nhwana i lo tsutsuma, ni kuya
*b*yela a ba le n*d*lwini ya nyiue hi leti
timhaka.
29 Na Rebeka i wa hi ni maka*b*ye, ni
bito ga yena i wa hi Labani: ni La-
bani i lo huma a kinga munhu, le
hlo*b*yeni.
30 Na ku mahisile le*z*o, laha na a wo-
nile pera, ni *z*ingwabila le man*d*leni
ga makweru wakwe, ni laha na zwile
timhaka ta makweru wakwe Rebe-
ka, a ku, *Z*akungahi a nga wula
munhu ka mina; yena i lota ka
wa nuna; ni, languta, yena i wa yi-
mile laha makamelweni laha hlo*b*ye-
ni.
31 Na a te ngalo, Engena, wena u ka-
tekisilweko hi Jehova; ngahile*z*o u
yimela yini lahan*d*le? hakuba nzi
longisile yin*d*lu, ni wutsamo ga ma-
kameli.
32 Ni wanuna i lota lomu n*d*lwini, i lo
*k*la*k*la makameli, i lo ma nyika foliji
ni muhungu ka makameli, ni mati
ku hlaza ni mikonzo yakwe ni ya
banhu laba ba nga wa hi na yena.
33 Laho ku lo bekwa *z*a kuga mahlwe-
ni ka yena a kuga: kanile*z*i i te nga-
lo, Mina nzi nga taga, nzi kala nzi
wula a hungu ga mina. I te ngalo,
Wulawula ke.
34 Yena na a te ngalo, Mina nzi nanza
ga Abrahama.
35 Na Jehova i katekisile a hosi ya mi-
na hi ku kulosilweko; i lo maha wa
hombe: i mu nyikile a maranga ni
mi*k*lambi, a siliva ni nzalama, ni
malanza yaxinuna ni malanza yaxi-
sati, ni makameli ni timbongola.
36 Na Sara sati wa hosi ya mina i *t*ra-
lele a *n*wana a hosi ya mina laha a
nga wa kosahele: ka yena i nyikile
*z*on*k*le le*z*i *z*a yena.
37 A hosi ya mina yi nzi mahile nzi
hlambanya, yiku, Wena u nga tekeli
a wasati *n*wana wa mina ka banhwa-
na ba ma Kenani, ka ba ha nzi aki-
leko tikweni ga*b*ye:
38 Kanile*z*i wena u taya le n*d*lwini ka
dadani, ka maxaka ya mina, u ya
tekela sati a *n*wana wa mina.
39 Mina nzi te ngalo ka hosi ya mina,
Kutani a wasati a nga ta nzi ta la-
nzela.
40 Na a te ngalo ka mina, Jehova, ma-
hlweni ka wihi mina nzi fambako, i
ta rumela ngelosi ya yena *z*i*n*we na
wena, i ta vuvumisa n*d*lela ya wena;
wena u ta tekela a *n*wana wa mina
sati ka maxaka ya mina, le n*d*lwini
ya raru wa mina.
41 *Z*onake wena u ngata ba ni zunga
ni xifungo xa mina, laha na wena
na u tile maxakeni ya mina; ni loku
ba nga nyiki yena ka wena, wena u
ngata ba ni zunga xifungweni xa
mina.
42 Nzi lo cikela nyamu*k*la le hlo*b*yeni,
na nzi te ngalo, O Jehova, a Nungu-
ngulu wa hosi ya mina Abrahama,
loku wena makunu u vuvumisa a
n*d*lela leyi nzi fambako:
43 Languta, mina nzi yimile hlo*b*yeni
ya mati; ni ku nga ku mahisa le*z*o,
a nhwana loyi a ta nga ta kuka, ka
wihi nzi ta ngaku, Nzihe mina, nza

ku kombela wena, a matanyana lo-
mu guwaneni ga wena kunwa ;
44 Yena i taku ka mina, Nwen*k*le nwa-
nani *n*wina, mina kambewu nzi ta
nwisa makameli ya wena: nga ywa-
loye a hi wasati loyi Jehova a yimi-
seleko a *n*wana wa hosi ya mina.
45 Hi mahlweni na nzi nga se ku mbeta
kuwulawula mbilwini ya mina, la-
nguta, Rebeka i lo huma ata *zin*we
ni guwana ka*k*leni gakwe ; i lo rele-
la aya hlo*b*yeni, i lo ka : mina nzi te
ngalo ka yena, Nzihe nzinwa, nza
ku kombela wena.
46 Yena i lo ha*k*lisa, i lo rula guwana
gakwe le ka*k*leni gakwe, na te nga-
lo, *N*wana, nzi nwisa ni makameli
ya wena kambe; *z*ingaho nzi lonwa,
yena i lo maha makameli manwa ka-
mbe.
47 Nzi lo wutisa yena, nzi te ngalo, Hi
wena *n*wa mani ke ? i te ngalo, Nzi
nwa Betueli, a *n*wana Nahori, loyi
Milka a mu *t*raleleko : nzi lo bekela
pera nhovini yakwe, ni *z*ingwabila
man*d*leni ya yena.
48 Nzi lo koramisa hloko, ni ku koze-
la Jehova, ni ku katekisa Jehova, a
Nungungulu wa hosi ya mina Abra-
hama, loyi a nga rangele n*d*lela kwa-
tsi a tekela a hosi ya mina a nhwana
wa nakulo*b*ye a sati wa *n*wana wa
yena.
49 Ni makunu loku *n*wina mu maha
kwatsi ni *z*inene ka hosi ya mina,
nzi *b*yeleni : ni loku *z*i nge ngaho,
nzi *b*yeleni ; kasi nza fela ku hunzu-
luka hi ka ga xinene canja, kutani
ka ga xibaba.
50 *Z*onake Labani na Betueli ba lo
hlamula ba te ngalo, A xilo xi huma-
ko hi ka Jehova : hi nga ta wula
ka wena kubiha kutani ku saseka.
51 Languta, Rebeka i le mahlweni ka
wena, mu teke, ni kuya, nga yena a
be a a sati wa *n*wana wa hosi ya we-
na, kota Jehova a wulileko.
52 Na ku mahisile le*z*o, laha, a nanza
ga Abrahama gi zwile timhaka ta*b*ye,
i lo koramisa wutsumbu gakwe la-
hasi misabeni ka Jehova.
53 Ni malanza ma lo humesa a *z*ilo *z*a
siliva, ni *z*ilo *z*a nzalama, ni tinguwo,
ba lo ti nyika ka Rebeka: i lo nyika
kambe ka Labani ni ka nyine wa ko-
na a *z*ilo *z*i sasekileko.
54 Bona ba loga ba lonwa, yena ni ba-
nhu laba ba nga wa hi na yena, ba
lo tsama gon*k*le wusiku; ba lo vuka
ni mixo, yena i te ngalo, Nzi fambi-
seni ka hosi ya mina.
55 Nakuloni wakwe ni nyine ba te nga-
lo, Kanile*z*i a tsame na hina mbulwa
amasiku, kutsongwani kutani ku-
me ; a nzako ka le*z*o ita famba.
56 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Mu nga nzi
ribatisi, hile*z*i Jehova i katekisile ku
famba ka mina ; nzi fambiseni ha-
kuba nzi ya hosini ya mina.
57 Baku ngalo, Hi ta bitana mbulwa,
hi wutisa no*n*wini wakwe.
58 Ba lo mu bita Rebeka, ba ku ngalo
kakwe, U ta famba ni loyi munhu
ke ? aku ngalo, Nzi ta famba.
59 Ba lo mu fambisa Rebeka nakulo*b*ye
wakwe, ni mutanyana wakwe, ni
xitiri xa Abrahama, ni banhu ba-
kwe.
60 Ba lo mu katekisa Rebeka, ba ku
ngalo kakwe, Nakuloni wa hina, we-
na u maha nyine wa mazana ya ma-
zana, a *t*ralo wa wena a wu*k*la tinya-
ngwa ta laba ba ku bengako.
61 Rebeka i lo vuka, ni banhanyana
bakwe, ba lo kilela makameli, ba mu
lanzela munhu : a xitiri xi mu teka
Rebeka, i lo famba n*d*lela yakwe.
62 Isaka i lota hi n*d*lela ya le Berelahai-
roi ; hakuba i lo tsama tikweni ga se
Dzongeni.
63 Isaka I lo huma gam*b*yeni ku alaka-
nya kwatini ; i lo *k*lakusa mahlo ya-
kwe i lo cuwuka, ni manga*b*ye, a
makameli ma lota.
64 Rebeka i lo *k*lakusa mahlo yakwe,
na a wona Isaka, i lo cika hi kame-
lweni.
65 A ku ngalo ka xitiri, Himani loyi
munhu a fambako xiwuleni ku hi
*k*langameta ke ? Xitiri, xi lo ngalo,
I hosi ya mina : i lo teka tinguwo
takwe a ti jujela.
66 A xitiri xi lo mu *b*yela Isaka *z*on*k*le
a nga *z*i mahileko *z*ona.
67 Isaka i lo mu engenisa n*d*lwini ka
Sara nyine wakwe, wa teka Rebeka,
i lo maha sati wakwe ; i lo mu ranza
Isaka i lo miyetiswa a nzako ka ku-
fa ka nyine wakwe.

XIPIMO 25.

1 Ni Abrahama i lo teka munwani
wasati, bito ga yena i wa hi Ketura.
2 Yena i lo mu *t*ralela Zimrani, na Jo-
kixani, na Medani, na Midiani, na
Ixibake, na Xua.
3 Na Jokixani i lo *t*rala Xeba, na De-
dani, Ni banana ba Dedani i wa hi

Axurime, hi Letuxime, na Leumi-
me.
4 Ni banana ba Midiani: hi Efa, na
Eferi, na Hanoke, na Abida, na Elda.
Laba bon*k*le ba wa hi banana ba Ke-
tura.
5 Na Abrahama i lo nyika *z*on*k*le le*z*i
a nga wa hi na *z*ona ka Isaka.
6 Kanile*z*i ka banana ba muhlukulu,
laha Abrahama a nga hi na bona,
Abrahama i lo nyika *z*inyikiwo; i lo
ba fambisa ka Isaka a *n*wana wa
yena, laha na a ha hanya, hi *k*lelo ga
muhlwagambo, le tikweni ga le mu-
hlwagambo.
7 Laya hi masiku ya malembe ya wu-
tomi ga Abrahama legi a nga wa ha-
nyile, ma wa hi zana ni n*k*lanu ni
mambiri makume ni n*k*lanu male-
mbe.
8 Na Abrahama i lo nyikela moya, i
lofa na kosahele kwatsi, na hi mu-
nhu wa kale, ni malembe ma teleko,
i lo petselwa ka ba ka ka*b*ye.
9 Isaka na Ixmaeli bana bakwe ba lo
mu kelela mhakweni ya le Makepe-
la, lomu kwatini ga Efroni a *n*wana
wa Zohare a mu Hiti, le yi nga ma-
hlweni ka Mamre;
10 A kwati legi Abrahama a gi xabile-
ko ka banana ba Hiti: laho Abraha-
ma i lo kelewa, na Sara sati wa ye-
na.
11 Na ku mahisile le*z*o a nzako ka ku-
fa ka Abrahama, le*z*o Nungungulu i
lo katekisa Isaka a *n*wana wa yena:
Isaka i lo aka le Berelahairoi.
12 Makunu le*z*i hi zizukulwana za
Ixmaeli, a *n*wana wa Abrahama, a
wihi Hagari a mu Gipiti, nanza ga-
xisati ga Sara, gi nga *t*ralela Abra-
hama:
13 Laya hi mabito ya banana ba Ixma-
eli, hi mabito ya*b*ye, na hi *z*izuku-
lwana *z*a*b*ye: a matewula ya Ixma-
eli, Nebaioti; na Kedare, na Adbeli,
na Mibsame.
14 Na Mixma, na Duma, na Masa,
15 Hadade, na Tema, Jeture, Nafixi,
na Kedema:
16 Laba hi banana ba Ixmaeli, laya hi
mabito ya*b*ye, na hi mitana ya*b*ye,
na hi kugoba ka*b*ye; kume ni timbi-
ri ti hosana kota mifumo ya*b*ye.
17 Laya hi malembe ya wutomi ga
Ixmaeli, i zana ni makume manharu
ni n*k*lanu ni mambiri malembe: i lo
nyika moya ni kufa, i lo petselwa ka
banhu ba ka ka*b*ye.
18 Bona ba lo aka kusukela Havila ka-
la Xure le gi nga mahlweni ka Gipi-
te, kota u yako u komama Asiria: i
lo tsama a vukela bon*k*le ba maka-
*b*ye bakwe.
19 Le*z*i hi *z*izukulwana *z*a ka Isaka, a
*n*wana Abrahama: Abrahama i lo
*t*rala Isaka:
20 Na Isaka i wa hi mune makume ma-
lembe wu kale laha a nga teka Re-
beka, *n*wa Betueli a mu Siria wa le
Padarama, a makweru wa Labani
mu Siria, a ku ba sati wa yena,
21 Na a lo kombela ka Jehova hi sati
wakwe, hakuba a nga wa hi ngo-
*n*wa: Jehova i lo muzwa, na Rebeka
sati wakwe i lo xura nyimba.
22 Ni banana ba lo ka*d*lamulana lomu
nzeni ka yena; yena i te ngalo, Lo-
ku *z*i ngaho, ngahile*z*o nzi ta hanya
ke? Naya wutisa ka Jehova.
23 Jehova i te ngalo ka yena,
Mifumo mimbiri yi lomu rum*b*yi-
ni ga wena:
Ni banhu bambiri bata hambana
lomu gulwini ga wena:
Ni mu*n*we munhu i ta ba wa nta-
mo ku hunza mu*n*wani munhu;
Ni nhonzwa yi ta kozela nzisa.
24 Ni laha masiku yakwe ya ku hefe-
mula ma nga wa tatisekile, languta,
ku wa hi mahahla lomo gulwini.
25 Ni wo ranga i lo huma na *t*rukile,
kon*k*le na hi ni mafefeleti kota ya
nguwo; ba lo cula bito ga yena
Esau.
26 A nzako ka le*z*o ku lo huma a na
kulo*b*ye wa yena, ni canja gakwe gi
wa komile zirenze xa Esau; ni bito
gakwe gi lo culwa Jakobe: na Isaka
i wa hi ni n*k*lanu makume ni gi*n*we
malembe laha a nga ba *t*rala.
27 Ni barisanyana ba lo kula: na
Esau i wa hi muhloti a kunguhile-
ko, a munhu wa kwati; Jakobe i
wa hi munhu wa ku miyela, na a
tsama matenteni.
28 Makunu Isaka i lo ranza Esau, ha-
kuba i waga nyama ya *z*ihari: na
Rebeka i lo ranza Jakobe.
29 Jakobe i lo bika *z*akuga: na Esau i
lo wuya hi lomu kwatini, i wa ka-
rele:
30 Na Esau i te ngalo ka Jakobe, Nzi
gise, nza kombela wena, kuga loko
ko *t*ruka hakuba nzi karele: hikwa-
laho i lo culwa bito ga ku hi Edome.
31 Na Jakobe i te ngalo, Xabisa ka mi-
na ku ranga a wutewula ga wena,

32 Na Esau i te ngalo, Languta, mina
nza laba kufa: ku ta binzula yini a
wutewula ka mina?
33 Na Jakobe i te ngalo, Hlambanya ka
mina ku ranga; yena i lo hlamba-
nya ka yena: ni ku xabisa wutewu-
la gakwe ka Jakobe.
34 Na Jakobe i lo nyika Esau *z*ibaba ni
kuga ka tinyawa; i loga ni kunwa, i
lo suka, a ti fambela: *z*ingaho Esau
i lo tsika a tsomba ya wutewula.

XIPIMO 26.

1 Ni laho ku wa hi kona n*d*lala lo-
mu tikweni, hi lahan*d*le ka n*d*lala yo
ranga leyi yi nga wa hi kona masi-
kwini ya Abrahama. Na Isaka i lo
ya ka Abimeleki a hosi ya ma Fili-
sti, le Gerare.
2 Jehova i lo woneka ka yena, na a te
ngalo, U nga releli uya Gipite; tsa-
ma lomo tikweni legi nzi ta nga ku
*b*yela gona:
3 Lubela ku legi tiko, mina nzi ta ba
na wena; na nzi ta ku katekisa we-
na; hakuba ka wena, ni ka mbewu
ya wena, nzi ta nyika won*k*le laya
matiko, mina nzi ta yimisa a xifu-
ngo lexi nzi nga hlambanya ka
Abrahama raru wa wena;
4 Nzi ta anzisa mbewu ya wena kwa-
tsi tinyeleti ta tilo, nzi ta nyika ka
mbewu ya wena won*k*le laya mati-
ko; hi ka mbewu ya wena tixaka
ton*k*le ta misaba ti ta katekiswa;
5 Hakuba lezo Abrahama i lo ingisa
gezu ga mina, i lo hlayisa kuwula
ka mina, ni kulaya ka mina, ni *z*iyi-
miso *z*a mina, ni milayo ya mina.
6 Na Isaka i lo aka le Gerare.
7 Ni banhu ba tiko ba lo wutisa yena
hi sati wakwe; yena i te ngalo, Ma-
kweru wa mina: hakuba yena i wa
caba ku wula, i sati wa mina; ku
nga taku, ku wula yena, a banhu ba
wutsamo ba nga te nga ba daya mi-
na hi kota ya Rebeka; hakuba i wa
hi li*t*ri*k*la ku cuwukelani.
8 Na ku mahisile lezo, laha a nga wa
hi leyo xikati xo leha, lezaku Abi-
meleki a hosi ya ma Filisti i lo cuwu-
ka le wonini, i lo wona, ni, Languta,
Isaka i wo xwangana na Rebeka sati
wa yena.
9 Na Abimeleki i lo bitana Isaka, i te
ngalo, Languta, ha kunene yena i sa-
ti wa wena: hi yini wena u nga wu-
la, Yena makweru wa mina ke? Na
Isaka i te ngalo ka yena, Hakuba
nzi te ngalo, Ku nga taku mina nzi-
fa hi kota ya yena.
10 Na Abimeleki i te ngalo, Xini lexi
wena u xi mahileko ka hina ke?
mu*n*we wa banhu kutsongwani nga
a e*k*lele ni sati wa wena, na wena nga
u nehile kuonha hehla ka hina.
11 Na Abimeleki i lo *b*yela bon*k*le ba-
nhu, na aku Loyi a kumbako loyi
munhu kutani sati wa yena i ta da-
wa.
12 Na Isaka i lo rima ka lego tiko, i
lo kuma gwalego lembe hi ka zana:
na Jehova i lo mu katekisa.
13 Ni munhu i la su simamisa a kulo, a
kula kambe ni kambe a kala a maha
wa hombe nguvu:
14 Yena i wa fuyile maranga, na a fu-
yile ni mi*k*lambi, ni malanza nga-
ngweni yo tala: ni ma Filisti ma lo
mahela wukuxu.
15 Makunu ni ton*k*le tihlowo leti a ma-
lanza ya raru wakwe Abrahama ma
nga wa ti kelile masikwini ya Abra-
hama raru wakwe, ma Filisti ma wa
ti tsikile, ti tatisile hi misaba.
16 Na Abimeleki i te ngalo ka Isaka,
Suka ka hina; hakuba wena u na
ntamo nguvu ku hi hunza.
17 Na Isaka i lo suka leyo, ni kuya go-
ba minzelelweni ya le Gerare, i lo aka
leyo.
18 Na Isaka i lo kela kambe a tihlo-
wo ta mati, leti ti nga wa kelilwe ma-
sikwini ya Abrahama raru wakwe;
hakuba ma Filisti ma wa ti tsikile a
nzako ka kufa ka Abrahama: i lo ti
bita hi mabito lawo ma nga wa cu-
lilwe hi raru wakwe.
19 Ni milanza ya Isaka ma lo kela lomo
minzelweni, i lo kuma laho a hlowo
ya mati yo kulunga.
20 A ɓarisi ba le Gerare ba wo kaneta-
na ni barisi ba Isaka, baku, A mati
nja hina: yena i lo cula a bito ga
hlowo Eseke, hakuba ba lo holoba
*z*i*n*we na yena.
21 Bona ba lo kela yi*n*wani hlowo; ba
lo kanetana hi leyo kambe: yena i lo
cula bito ga yena Sitna.
22 Yena i lo suka leyo, i lo kela yi*n*wa-
ni hlowo, ka leyo a ba kanetanangi:
i lo cula bito ga yona Rehobote;
yena i te ngalo, Hakuba makunu
Jehova i mahile wutsamo ka hina, hi
ta *t*rala nguvu laha tikweni.
23 Yena i lo kanziya hi leyo aya Be-
rexeba.
24 Na Jehova i lo woneka ka yena

gwalego siku, na te ngalo, Hi mina
Nungungulu wa Abrahama raru wa
wena: u nga cabi, hakuba nzi na
wena, nzi ta ku katekisa wena, nzi
anzisa nzi ta anzisa a mbewu ya we-
na hi kota ya nanza ga mina Abra-
hama.
25 Na yena i lo aka alati laho, i lo bita
bitweni ga Jehova leyo, i lo yimisa
tente ga yena laho: laha malanza ya
Isaka ma lo kela hlowo.
26 *Z*onake Abimeleki i loya ka yena
hi le Gerare, na Ahuzati xaka ga-
kwe, na Fikole a nduna ya yimpi.
27 Na Isaka i te ngalo ka*b*ye, Ngahile-
zo *n*wina muta ka mina, na mu wo-
na lezaku ma nzi benga, mu nzi hlo-
ngole le ka *n*wina ke?
28 Na bona ba te ngalo, Hi lasu wona
ku te *d*lunya lezaku Jehova i wa hi
na wena: hina hi te ngalo, Nga laho
ku hi kona xifungo xikari ka hina,
hambu xikari ka hina na wena, ni ku
nga hina hi maha xivumelwano *z*i-
*n*we na wena.
29 Lezaku wena u nga hi bayisi, kota
*z*i hina hi nga ku kumbangiko, kota
lezi hi nga kala ku maha ncumo ka
wena kanilezi kusaseka hi lo ku fa-
mbisa hi kukula: wena makunu u
wa ku katekiswa hi Jehova.
30 Yena i lo mahela mubuzo, bona ba
loga ni kunwa.
31 Ba lo suka na ba tangele ni mixo, ni
kufunga ka mu*n*we ni mu*n*wani:
na Isaka i lo ba fambisa, bona ba lo
suka ka yena hi kurula.
32 Na ku mahisile lezo gwalego siku,
a malanza ya Isaka ma lota, ba lo ta
mu *b*yela hi hlowo leyi ba nga wa yi
kelile, ba te ngalo ka yena, Hi ku-
mile mati.
33 Yena i lo yi bitana Xiba: hikwala-
ho a bito ga muti hi Berexeba kala
nyamu*k*la.
34 Ni laha Esau a nga wa hi mune
makume malembe a wukale i lo te-
ka a wasati wa Juditi nhanyana wa
Beri a mu Hiti, na Basemati nha-
nyana wa Eloni a mu Hiti:
35 Ba wa hi zikarato mbilwini ya Isa-
ka ni ya Rebeka.

XIPIMO 27.

1 Na ku mahisile lezo, lezaku laha
Isaka a nga wa kosahele, na mahlo
ya yena ma wa hi xilutsu, *z*ingaho
lezo i wa nga koti ku wona, i lo bita
Esau a *n*wana wakwe wa nhonzwa,
na te ngalo ka yena, *N*wana wa mi-
na: yena i te ngalo, Mina nzi laha.
2 Na a te ngalo, Languta makunu,
mina nzi kosehele, a nzi gi tibi a si-
ku ga kufa ka mina.
3 Makunu hikwalaho teka, nza ko-
mbela wena, a ma*k*lari ya wena, ni
kutsu wa wena ni wura ga wena, ni
kuya lomo kwatini, uya nzi tekela
nyama;
4 Ni ku nzi mahela kuga ko nanziha,
ko kwatsi hi loku nzi kuranzako, u
ku neha ka mina, kasi nza fela ku-
ga; kasi muhefemulo wa mina wa
ku katekisa na nzi nga se kufa.
5 Na Rebeka i lozwa laha Isaka na a
nga wa wulawulile ni *n*wana wa yena
Esau. Na Esau i loya lomo kwati-
ni kuya hlota a nyama, ni ku yi ne-
ha.
6 Na Rebeka i lo wulawula ka Jakobe
*n*wana wa yena, aku, Languta, nzi
zwile raru wa wena na wulawula ka
Esau nakulori, aku,
7 Nzi nehele a nyama, u nzi mahela
kuga ko nanziha, kasi nza fela ku-
ga, nzi ku katekisa mahlweni ka Je-
hova hi mahlweni ka kufa ka mina.
8 Hilezi makunu, *n*wana wa mina,
ingisa gezu ga mina kota lezi nzi ku
layileko.
9 Yana makunu le *k*lambini, uya nzi
langela *z*imbutana *z*imbiri *z*a timbu-
ti leyo; nzi ta maha kuga ko nanzi-
ha ka raru wa wena, ko kota loku a
ku labako:
10 Wena u ta ku neha ka raru wa we-
na, kasi wa fela kuga, kasi lezo wa
fela ku ku katekisà mahlweni na nga
se kufa.
11 Na Jakobe i te ngalo ka Rebeka nyi-
ne wakwe, Languta, Esau nakulori
i na ni mafefeleti, mina nzi munhu
wa likuluwa.
12 Dadani kutani i ta nzi ringetela, nzi
to kwatsi ka yena nzi mukohlisi; ni
ku ti nehela nzukano hehla ka mina,
na ku nga hi kukatekiswa.
13 Ni nyine wakwe i ta ngalo ka yena,
Yi ta ba hehla ka mina a nzukano
ya wena, a *n*wana wa mina; hambu
nzaku ingisa gezu ga mina, yana u
ya nzi langela tona.
14 I loya, aya ti langa, i lo ti neha ka
nyine wa yena: ni nyine i lo maha
kuga ko nanziha, ko kwatsi hi loku
raru wakwe a nga kuranza.
15 Na Rebeka i lo teka a nguwo ya ku
saseka ya Esau a *n*wana wakwe wa

nhonzwa, leyi yi nga wa hi na yena
lomu n*d*lwini, i lo ambexa Jakobe a
*n*wana wa yena loyi wa nzisana;
16 I lo engenisa a dzowo ga *z*imbutana
*z*a timbuti man*d*leni yakwe, ni lomu
likuluweni la nhamu yakwe:
17 Yena i lo nyika kuga ko nanziha ni
*z*ibaba, le*z*o a nga wa *z*i longisile, ca-
njeni ga *n*wana wa yena Jakobe.
18 Yena i lota ka raru wakwe, na a te
ngalo, Dadani: i te ngalo, Mina nzi
laha; hi wena mani, *n*wananga?
19 Na Jakobe na a te ngalo ka raru wa-
kwe, nzi mina Esau matewula ya
wena; nzi mahile kota le*z*i wena u
nzi layileko: suka, nza kombela, we-
na u tsama uga nyama ya mina, ka-
si muhefemulo wa wena wa ta nzi
katekisa.
20 Na Isaka na a te ngalo ka *n*wana
wa yena, Hi yini u yi kumileko hi
ku ha*k*lisa, *n*wananga ke? Yena i te
ngalo, Hakuba Jehova Nungungulu
wa wena i nzi ha*k*lisisile.
21 Na Isaka na a te ngalo ka Jakobe,
Hi nga tsinela ku suhani, nza ku ko-
mbela, kasi nza ku ringetela, *n*wa-
nanga, loku u hi wena Esau futsi
kutani a hi wena.
22 Na Jakobe i loya ku suhi na Isaka
raru wakwe; i lo mu ringetela, na a
te ngalo, A gezu i gezu ga Jakobe,
kanile*z*i a man*d*la nja Esau.
23 I wa nga mu tibangi, hakuba ma-
n*d*la yakwe ma wa hi ni mafefeleti,
kwatsi hi man*d*la ya nakulo*b*ye Esau:
*z*ingaho i lo mu katekisa.
24 Yena i te ngalo, Hi wena *n*wananga
Esau futsi ke? Na a te ngalo, Nzi
mina yena.
25 Na a te ngalo, Ku nehe ku suhu na
mina, nzi taga nyama ya *n*wananga,
kasi muhefemulo wa mina wa ku ka-
tekisa wena. Yena i lo ku neha ku
suhi na yena; i loga: il o mu nehe-
la a waini, yena i lonwa.
26 Ni raru wa yena Isaka i te ngalo ka
yena, Tsinela ku suhi makunu, u nzi
*t*ro*t*ra *n*wananga.
27 Yena i lota ku suhi, i lo mu *t*ro*t*ra:
i lo nuheta masema ya nguwo ya-
kwe, ni ku mu katekisa, na te ngalo,
Wona, a masema ya *n*wananga
Ku kwatsi masema ya simu leyi
Jehova a yi katekisileko:
28 Ni ku kuha Nungungulu a nzo-
kati ya tilo,
Ni kunona ka misaba,
Ni mabele yo tala ni waini gi*s*wa:
29 Nga banhu ba ku kozela,
Ni matiko ma korama ka wena:
Nga u hi hosi ka bamaka*b*ye ba
wena,
Na nga bana ba nyine wa wena ba
korama ka wena,
Ba rukatelwe bon*k*lelele laba ba
rukatelako wena,
Ni ku katekiswa ka bon*k*lelele laba
ba katekisako wena.
30 Na ku mahisile le*z*o, lokuloku kwa-
tsi hi le*z*i Isaka a nga wu gumelilwe
a kukatskisa Jakobe, na Jakobe a
nga seku huma mahlweni ka Isaka
raru wakwe, le*z*aku Esau nakulo*b*ye
i lo engena na wuya hi le kuhloteni.
31 Na yenawu kambe i lo maha kuga
ko nanziha, i lo ku neha ka raru wa-
kwe na a te ngalo ka raru wakwe,
Nga dadani a suka, aga, nyama ya
*n*wana wakwe, kasi muhefemulo wa
wena wa nzi katekisa.
32 Na Isaka raru wa yena i te ngalo,
Hi wena mani ke? Na yena na a te
ngalo, Hi mina *n*wana wa wena, wa
watewula, Esau.
33 Na Isaka i lo rurumela hi ku hunze-
letilweko, na a te ngalo, Hi mani *z*o-
nake loyi a nga teka nyama, i lo yi
tisa ka mina; mina nzi gile yon*k*le
hi mahlweni na u nga se kuta, nzi
mu katekisile yena? ina, yena i ta
ba a katekisilweko.
34 Laha na Esau a nga wa zwile timba-
ka ta raru wakwe, i lo rila hi ku rila
ku hunzileko ha hombe ni kurila hi
kutsikwila, i te ngalo ka raru wa-
kwe, Nzi katekisewo mina, hambu
minawu kambe, O dadani.
35 Na yena i te ngalo, Nakuloni wa
wena i tile ni ku kohlisa, i tekile ku
katekiswa ka wena.
36 Na yena i te ngalo, A nga bitanwi
kwatsi ku hi Jakobe ke? hakuba i
nzi tekele le*z*i *z*ikati *z*imbiri i nzi te-
kele a wutewula ga mina; ni langu-
ta, makunu i nzi tekele a kukateki-
swa ka mina. Na yena i te ngalo,
Wena a ku lonzowotangi kukateki-
swa ka mina ke?
37 Na Isaka i lo hlamula i te ngalo ka
Esau, Languta, nzi mu mahile a ho-
si ya wena, ni bamaka*b*ye bakwe bo-
n*k*le nzi nyikile ku maha malanza ka
yena; ni mabele ni waini gi*s*wa nzi
*z*i nyikile ka yena: xini *z*onake nzi
ta nga ku mahela wena, *n*wananga
ke?
38 Na Esau i te ngalo ka raru wakwe,

Wa kuba ni xikatekiso xi*n*we, wena
dadani ? nzi katekise mina, na mina-
wo kambe, O dadani, Na Esau i lo
*k*lakusa gezu gakwe, ni lo rila.
39 Na Isaka raru wakwe i lo mu hla-
mula na te ngalo ka yena,
Languta, hi kunona ka misaba ku
ta ba ku aka ka wena,
Ni nzokati ya tilo hi le hehla ;
40 Hi supado ya wena u ta hanya,
wena u ta kozela nakuloni ;
Na ku mahisile le*z*o, na laha wena
u ta nga *k*la*k*leka,
U ta cukula gota gakwe nhanwe-
ni ya wena.
41 Na Esau i lo benga Jakobe hakuba
hi kukatekisa loku raru wakwe a mu
katekisileko ha kona : na Esau i te
ngalo hi mbilwini yakwe, A masiku
yo rilela dadani ma tsinile ; *z*onake
nzi ta daya nakulori Jakobe.
42 Ni timhaka ta Esau a *n*wana wakwe
wa nhonzwa ti lo *b*yeliwa ka Rebe-
ka ; yena i lo ruma ni ku bitana Ja-
kobe *n*wana wakwe wa nzisana, i te
ngalo ka yena, Languta, a nakulori
Esau, kota ku kumbuka wena, wa
tangala wutsumbu gakwe, hi ku ala-
kanya ku ku daya.
43 Makunu hikwalaho, *n*wananga, ingi-
sa gezu ga mina ; suka, cabela ka
Labani maka*b*ye wa mina le Harani ;
44 Ni kuya tsama na yena masiku ma-
tsongwane, gi kala kulo ga nakulo-
ni gi bohla ;
45 Ku kala a zanga ya nakuloni yi
enga, ni ku ribakelwa hi le*z*i wena u
mahileko ka yena ; *z*onake nzi ta ru-
mela, nzi ta ku teka leyo : hi yini
nzi nga mu wu*k*la ha siku gi*n*we
ke ?
46 Na Rebeka i te ngalo ka Isaka,
Nza xaniseka ku hanya hi banhanya-
na ba ka Heti ; loku Jakobe a teka
wasati ka banhanyana ba ka Heti,
kota laha, a banhanyana ba tiko, a
kuhanya ka mina ku tiba kusaseka
muni ?

XIPIMO 28.

1 Na Isaka i lo bitana Jakobe, ni ku
mu katekisa, i lo mu laya, na a te
ngalo ka yena, Wena u nga teki wa-
sati ka banhwana ba ma Kenani.
2 Suka, yana Padanaramu, le n*d*lwi-
ni ya Betueli a raru wa nyine wa
wena ; u ya teka leyo ka banhwana
ba ka Labani a maka*b*ye wa nyine
wa wena.
3 Na Nungungulu wa ntamo won*k*le
a ku katekisa, a ku mahe u *t*rala wa-
nza ni ku enzelekisa, ni le*z*aku wa
nga u hi mi*k*lawa ya banhu ;
4 Ni ku nyika wena a ku katekisa ka
Abrahama, ka wena, ni ku mbewu
ya wena *z*i*n*we na wena ; kasi wena
wa fela kuga tsomba ya tiko legi
wena u nga mu lubeli, legi Nungu-
ngulu a wa nyikile Abrahama.
5 Na Isaka i lo fambisa Jakobe : i lo-
ya Padanaramu la ka Labani, a nwa-
na wa Betueli a mu Siria, a maka-
*b*ye wa Rebeka, a nyine wa Jakobe
na Esau.
6 Makunu Esau i lo wona le*z*aku Isa-
ka i katekisile Jakobe ni ku mu ru-
mela le Padanaramu, a kuya teka a
wasati leyo ; ni le*z*aku kota a nga
wa mu katekisa i lo mu nyika xila-
yelo, xaku, Wena u nga teki wasati
ka banhanyana ba ma Kenani ;
7 Ni le*z*aku Jakobe ingisile raru wa
yena ni nyine wa yena, ni ku i yile
Padanaramu :
8 Na lo wona le*z*aku banhana ba ma
Kenani a mu xalalisi Isaka raru wa-
kwe ;
9 Esau i loya ka Ixmaeli, ni kuya te-
ka hi laha*nd*le ka basati laba a nga
wa hi nabo, Mahate nhwana wa
Ixmaeli *n*wana wa Abrahama, a ma-
kweru wa Nebaiote, a ku ba sati
wake.
10 Na Jakobe i loya a huma hi le Be-
rexeba, i loya na komama Harani.
11 I lo cikela wutsa*n*weni go ka kari, i
lo tsama laho gon*k*le wusiku, haku-
ba a gambo gi wa pelile ; i lo teka a
gi*n*we ri*b*ye ga wutsamo lego, i lo gi
beka lahasi ku gi tsikela, i lo e*k*lela
ka lego wutsamo.
12 Na yena i lo lora ; ni, languta, a ma-
yingo hi laha misabeni, maya hehla
le titlweni ; ni, languta, a tingelosi ta
Nungungulu ti wa kanziya ti relela
ha wona.
13 Ni, languta, Jehova i lo yima hi le-
hehla ka wona, na a te ngalo, Nzi
mina Jehova, Nungungulu wa raru
wa wena Abrahama, ni Nungungu-
lu wa Isaka : a tiko legi wena wa
e*k*leleko, ka wena nzi ta gi nyika,
ni ka mbewu ya wena ;
14 Ni mbewu ya wena yi to kwatsi i
tsuri wa misaba, wena u ta hanga-
laka u fenemete le tsuwuka gambo ni
muhlwagambo, ni le nwalungwini,
ni le nzongneni : na hi ka wena na

hi ka mbewu ya wena a mingango
yon*k*le ya misaba yi ta ba yi kateki-
silwe.
15 Ni, languta, mina nzi na wena, nzi
ta ku hlayisa ni kwihi laha u yako,
nzi taku wuyisa kambe ka legi tiko;
hakuba nzi nga ta ku tsika, nzi kala
nzi maha le*z*i nzi wulawulileko ha
*z*ona ka wena.
16 Na Jakobe i lo kin*d*lumuka kue*k*le-
ni kakwe, na te ngalo, Hakunene
Jehova i ka legi wutsamo; na mina
nzi i wa nga *z*i tibi.
17 Yena i wo caba, na te ngalo, Gi tsi-
sisa ku yini legi wutsamo! a ku na
gi*n*wani go hunza yin*d*lu ya Nu-
ngungulu, leyi i nyangwa ya tilo.
18 Na Jakobe i lo vuka manzikweni ni
mixo, i lo teka ri*b*ye legi a nga wa
kigele, i lo gi yimisa a gi maha mha-
nze, i lo cela mafura hehla ka·gona.
19 Yena i lo cula bito ga lego wutsamo
Beteli: kanile*z*i a bito ga muti gi wa
hi Luzi kuranguleni.
20 Na Jakobe i lo funga xifunga, naku,
Luku Nungungulu a hi *z*i*n*we na
mina, ni ku nzi hlayisa ka leyi n*d*le-
la nzi yako, ni ku nzi nyika *z*ibaba
*z*a kuga, ni tinguwo ta kuambala,
21 Kasi le*z*o nza fela ku wuya kambe
n*d*lwini ka dadani hi kurula, na Je-
hova a hi Nungungulu wa mina,
22 *Z*onake legi ri*b*ye, legi nzi gi yimisi-
leko a mhanze, gi ta ba yin*d*lu ya
Nungungulu: ni ka *z*on*k*le le*z*i u ta
nga nzi nyika ha kunene nzi ta nyi-
ka *z*a kume ka wena.

XIPIMO 29.

1 *Z*onake Jakobe i loya lwezweni la-
kwe, i lota tikweni ga banana ba le
mutsuwukagambo.
2 I lo cuwuka, ni, languta, hlowo ya
lomu tikweni, ni, manga*b*ye, a mi-
*k*lambi minharu ya tiyivu na yi zu-
mbile ku suhi nayo; hakuba hi ka
leyo hlowo ba wa nwisa mi*k*lambi:
ni ri*b*ye hehla ka nomu wa hlowo gi
wa kukile.
3 Ni lahoke ku tsombana mi*k*lambi
yon*k*le: bona ba wo umbuluta ri-
*b*ye no*n*wini wa hlowo, ni ku nwisa
mi*k*lambi, ni ku bekela ri*b*ye kambe
hehla ka hlowo wu tsa*n*weni ga go-
na.
4 Na Jakobe i te ngalo ka bona, Ba-
maka*b*ye, muta hi kwihi ke? bona
na ba te ngalo, Hi ba ka Harani hi-
na.
5 Na a te ngalo ka bona, Ma mu tiba
Labani *n*wana wa Nahori ke? Ba
te ngalo, Ha mu tiba yena.
6 Na a te ngalo ka bona, Watsi na ye-
na ke? ba te ngalo, Ngwatsi: ni,
languta, Raceli nhanyana wakwe na
a wata ni tiyivu.
7 Na yena i te ngalo, Manga*b*ye wa ha
hi mumu, a xi se ku ba xikati le xa
ku nga tiyivu ti tsombana wutsamo
gi*n*we: ti nwiseni tiyivu, mu famba
mu ya ti gisa.
8 Na bona na ba te ngalo, A hi *z*i ko-
ti, kala yon*k*le mi*k*lambi yi gotsoba-
nyana katigi*n*we, ba umbuluta ri*b*ye
nyangweni ya hlowo; *z*onake hi ta
nwisa tiyivu.
9 *Z*ale*z*o na a nga na ha wulawula *z*i-
*n*we nabo, Raceli i lo cikela ni tiyi-
vu ta raru wakwe, hakuba a nga wa
ti risa.
10 Na ku mahisile le*z*o, laha na Jakobe
a wonile Raceli nhanyana wa Laba-
ni maka*b*ye wa nyine wakwe, ni ti-
yivu ta Labani maka*b*ye wa nyine
wakwe, le*z*o Jakobe i loya kusuhi, i
lo umbuluta a ri*b*ye no*n*wini wa hlo-
wo, i lo nwisa mi*k*lambi ya Labani
maka*b*ye wa nyine.
11 Na Jakobe i lo *t*ro*t*ra Raceli, i lo *k*la-
kusa gezu gakwe, i lo rila.
12 Na Jakobe i lo *b*yela Raceli le*z*aku
yena i wa hi maka*b*ye wa raru wa
yena, ni le*z*aku a wa *n*wana wa Re-
beka: yena i lo tsutsuma i lo *b*yela
raru wa yena.
13 Na ku mahisile le*z*o, laha Labani na
*z*wile mahungu ya Jakobe a *n*wana
wa makweru wa yena, le*z*o i lo tsu-
tsuma a mu kinga, ni ku ya mu
angarela, a mu *t*ro*t*ra, i lo mu neha
le n*d*lwini yakwe. Yena i lo *b*yela
Labani *z*on*k*le le*z*i *z*ilo.
14 Na Labani i te ngalo ka yena, Fu-
tsi wena u marambo ya mina ni nya-
ma ya mina. Na yena i lo tsama *z*i-
*n*we naye a pfuka wa hweti yi*n*we.
15 Na Labani i wa te ngalo a Jakobe,
Hakuba kota wena u nga nakulo*b*ye
wa mina, wena hikwalaho u wa ta
nga u nzi tirela mahala ke? *b*yela
mina, u ta rihiswa ku yini ke?
16 Na Labani i wa hi ni banhwana ba-
mbiri: a bito ga nhonzwa i wa hi
Lea, ni bito ga nzisana yi Raceli.
17 Ni mahlo ya Lea ma wa oloba; ka-
nile*z*i Raceli i wa hi mbhuri ni kuna-
beleka kwatsi.
18 Na Jakobe i lo ranza Raceli; na a te

ngalo, Nzi ta ku kozela n*k*lanu ni
mambiri malembe nzi fela ku teka
Raceli *n*wana wa wena wa nzisana.
19 Na Labani na te ngalo, *Z*i sasekile a
ku ba nzi mu nyika ka wena, ku hu-
nza le*z*aku nga nzi mu nyikela ka
mu*n*wane munhu: tsama na mina.
20 Na Jakobe i lo mu kozela n*k*lanu ni
mambiri malembe a fela ku teka Ra-
celi; wona ba wo kwatsi ka yena
kota ku taba masiku matsongwane,
hi kota ya liranzo lolu yena a nga
nalo ka yena.
21 Na Jakobe i te ngalo ka Labani, Nzi
nyike sati wa mina, hakuba masiku
ya mina ma tatisekile, kasi nza fela
kuya engena ka yena.
22 Na Labani i to tsombanyisa wutsa-
mo gi*n*we ba lego wutsamo, i lo ma-
ha mubuzo.
23 Na ku mahisile le*z*o laha gam*b*yeni,
i lo teka Lea a *n*wana wa yena, i lo
mu neha ka yena; yena i loya engna
ka yena.
24 Na Labani i lo nyika Zilpa nanza ga
xisati gakwe ka Lea ku maha nanza
ga xisati gakwe.
25 Na ku mahisile le*z*o laha mixweni
kasi, languta, i wa hi Lea: yena i
wa te ngalo ka Labani, *Z*a ku yini u
*z*i mahileko ka mina ke? a nzi ku
kozelangi nzi fela Raceli ke? ngahi-
le*z*i *z*onake hi ku yini wena u nzi
onhisileko ke?
26 Na Labani i te ngalo, A *z*i mahiwe
le*z*o tikweni ga hina, a ku nyikela
nzisana hi mahlweni ka nhonzwa.
27 Tatisa a sonto ga loyi mu*n*we, hina
hi ta ku nyika mu*n*wani kambe hi ti-
ro lowu u ta nga nzi tirela n*k*lanu ni
mambiri malembe kambe.
28 Na Jakobe i lo maha *z*a ku ngaho,
i lo tatisa sonto ga yena: i lo mu
nyika Raceli nhwana wakwe a sati.
29 Na Labani i lo nyika ka Raceli *n*wa-
na wa yena Bilha nanza ga xisati
gakwe a ku ba nanza ga xisati ga
yena.
30 Yena i loya kambe ka Raceli, na ye-
na i lo ranza Raceli ku hunza Lea, i
lo engeta kambe a mu kozela n*k*lanu
ni mambiri malembe.
31 Na Jehova i lo wona le*z*aku Lea
wa bengwa, i lo vulula marumbu
yakwe: na Raceli i wa hi ngonwa.
32 Na Lea i lo xura nyimba, i lo *t*rala
nisanyana, yena i lo cula bito ga-
kwe hi Rubeni: hakuba i te ngalo,
Jehova i cuwukile kuxanisek a ka
mina; hi le*z*i makunu a nuna wa
mina i ta nzi ranza.
33 Yena i lo xura nyimba kambe, i lo
*t*rala nisanyana: na te ngalo, haku-
ba Jehova i zwile le*z*aku nza be-
ngwa, yena hikwalaho i nyikile ka
mina loyi nisanyana kambe: yena i
lo cula bito Simeoni.
34 Yena i lo xura nyimba kambe, i lo
*t*rala nisanyana; na te ngalo Ma-
kunu lexi xikati a nuna wa mina i
ta *k*langana ka mina, hakuba nzi
mu *t*relele barisanyana banharu: hi-
kwalaho a bito gakwe gi lo culwa
Levi.
35 Yena i lo xura nyimba kambe, i lo
*t*rala nisanyana: na yena i te ngalo,
Lexi xikati nzi ta dumisa Jehova:
hikwalaho i lo cula bito gakwe hi
Juda; yena i lo numa.

XIPIMO 30.

1 Ni laha Raceli a nga wa wonile
le*z*aku a nga *t*ralangi Jakobe a ba-
nana, Raceli i lo lusela makweru
wakwe; yena i wa te ngalo ka Ja-
kobe, Nzi nyikewo banana, nzi nga
ta kufa.
2 Ni *z*anga ya Jakobe yi lo vin*d*lu-
kela a Raceli: yena i wa te ngalo,
Nza wutsa*n*weni ga Nungungulu,
i lo mina loyi a komileko mihanzo
ya marumbu ya wena ke?
3 Yena i wa te ngalo, Languta, nha-
nyana wa mina Bilha, engena ka ye-
na; kasi wa fela ku *t*rala madzolwe-
ni ya mina, kasi minawu kambe nza
fela ku kuma banana ha yena.
4 Yena i lo nyika yena Bilha a nanza
ga xisati gakwe a sati: na Jakobe i
loya engena ka yena.
5 Na Bilha i wa lo xura nyimba, i lo
*t*ralela Jakobe a nhisanyana.
6 Na Raceli i wa te ngalo, Nungungu-
lu i nzi lamule, ni kambe i zwile
gezu ga mina, i nyikile mina nisa-
nyana: hikwalaho i lo cula bito ga-
kwe yena a ku hi Dani.
7 Na Bilha a nanza ga xisati ga Raceli
gi lo xura nyimba kambe, ni ku *t*rale-
la Jakobe a nisanyana wa wumbiri.
8 Na Raceli i wa te ngalo, Hi ku pfi-
nyana ka hombe nzi pfinyene ni ma-
kweru wa mina, nzi hlulile, i lo cula
bito gakwe Naftali.
9 Laha Lea a nga wa wonile le*z*aku i
kumile, yena i lo teka Zilpa nha-
nyana wa yena, i lo nyika yena ka
Jakobe a sati.

10 Na Zilpa nhanyana wa yena i lo *t*ralela Jakobe nisanyana.
11 Na Lea i te ngalo, Tomo ganga! i lo cula bito gakwe Gadi.
12 Na Zilpa nanza ga xisati ga Lea gi lo *t*ralela Jakobe nisanyana wa kumbiri.
13 Na Lea i wa te ngalo, Nza ku xalala! ni banhanyana ba ta nzi bitana mina kuxalala: na yena i lo cula bito gakwe Axeri.
14 Na Rubeni hi masikwini ya kuhula mabele, i loya kuma a mandrake le masi*n*wini, i wa lo ma neha ka nyine Lea. *Z*onake Raceli i wa te ngalo ka Lea, Nzi nyike, nza ku kombela, a mandrake ya *n*wana wa wena.
15 Yena i wa te ngalo ka yena, Kasi mahungu ma tsongani le*z*aku wena u nzi tekele nuna wa mina ke? u ta teka ni mandrake ya *n*wana wa mina ke? Na Raceli i wa te ngalo, Hikwalaho yena i ta e*k*lela zi*n*we na wena wusiku legi hakuba hi mandrake ya *n*wana wa wena.
16 Na Jakobe i lo wuya hi le masi*n*wini laha gam*b*yeni, na Lea i lo mu kinga, i te ngalo, Wena u fanele kuta ka mina; hakuba nzi ku pembile hi mandrake ya *n*wana wa mina. I lo e*k*lela naye lego wusiku.
17 Na Jehova i lozwa ka Lea, yena i lo xura nyimba, i lo *t*ralela Jakobe a nisanyana wa wun*k*lanu.
18 Na Lea i te ngalo, Nungungulu i nzi nyikile a kupemba ka mina, ni hakuba nzi nyikile nanza ga xisati ga mina ka nuna wa mina: i lo cula bito gakwe Isakare.
19 Na Lea i wa lo xura nyimba kambe, i lo *t*rala nisanyana wa wun*k*lanu ni mu*n*we ka Jakobe.
20 Na Lea i wa te ngalo, Nungungulu i nzi nyikile mina xinyikiwo xatsi; makunu nuna wa mina i ta tsama na mina, hakuba nzi mu *t*ralele a n*k*lanu ni mu*n*we nisanyana: i lo cula aku Zebuluni.
21 A nzako ka le*z*o yena a *t*rala nhanyana, ni ku cula bito gakwe Dina.
22 Na Nungungulu i lo alakanya Raceli, Nungungulu i lozwa ka yena, i lo vulula marumbu yakwe.
23 Yena i lo xura nyimba, ni ku *t*rala nisanyana: i wa te ngalo, Nungungulu i susile a nzukano ya mina:
24 Yena i lo cula bito gakwe hi Josefa, na aku, Jehova a engete na mina ka mina mu*n*wani nisanyana.

25 Na ku mahisile le*z*o, laha na Raceli na *t*rele Josefa, le*z*aku Jakobe i wa te ngalo ka Labani, Nzi fambise, kasi nzi fela kuya le wutsa*n*weni ga mina, ni le tikweni ga le ka hina.
26 Nzi nyike mina a basati ba mina ni banana ba mina a ba ha nzi tireleko wena, ni ku nga nziya: hakuba wena wa wu tiba a ntiro wa mina lowu nzi tireleko wena.
27 Na Labani i wa te ngalo ka yena, Loku mina nzi kumile tomo mahlweni ka wena, wa nga tsama: hakuba nza wona le*z*aku Jehova wa nzi katekisile hi wena.
28 Yena i wa te ngalo, Nzi kombe kurihwa ka wena, nzi ta ku nyika kona.
29 Yena i te ngalo ka yena, Wena wa *z*i tiba le*z*i nzi ku kozelisileko *z*ona, ni tihomu ta wena ti talisilwe ha hina.
30 Hakuba ti wa hi ti tsongwanyani leti u nga wa hi nato na nzi se kuta, le*z*i ti enzelekile ku maha xi*d*lemo; na Jehova i ku katekisile ni xihi lexi nzi mahako: makunu hi rini nzi ta nga tirela a ya minawu yin*d*lu kambe ke?
31 Na yena i wa te ngalo, Xini nzi ta nga ku nyika ke? na Jakobe i wa te ngalo: Wena u ta nga nzi nyika cumo: loku wena u ta nga mahela lexi xilo ka mina, nzi ta engeta kambe nzi gisa *k*lambi wa wena ni ku yi risa.
32 Nzi ta engena ka won*k*le *k*lambi wa wena nyamu*k*la, nzi hlawula laho ton*k*lelele ta ma*k*laka*k*laka ni makwanga, ni ton*k*lelele ta ntima xikari ka tiyivu, ni ta makwanga ni ma*k*laka*k*laka xikari ka timbuti: a ta ku ngahi ti ta ba tsomba ya mina.
33 *Z*ingaho kululama ka mina ku ta nzi hlamula a nzako ka le*z*o, ni laha wena u ta ngata hi kurihwa ka mina loku ku nga mahlweni ka wena: ton*k*lelele leti ti nga hi kona ma*k*laka*k*laka ni makwanga xikari ka timbuti, ni ta ntima xikari ka tiyivu, leto, loku ti kumiwe na mina, ti ta hlayelwa a ku ti yi*b*yilwe.
34 Na Labani i wa te ngalo, Languta, Minawu nzi nga ku mahiwe kota mhaka ya wena.
35 I lo humesa lego siku a timhongo le ta mubala ni ta makwanga, ni won*k*le ma*t*rele ya timbuti leto ta ma*k*laka*k*laka ni makwanga, ton*k*lelele

leti ti nga wa hi ni kubasa ka tona,
ni tonklе ta tima xikari ka tiyivu, i
lo ti nyika canjeni ga bana bakwe;
36 I lo ti fambisa a lwenzo la masiku
manharu xikari ka wutsumbu ga-
kwe na Jakobe: na Jakobe i lo risa
yonkle leyi yi seleko miklambi ya
Labani.
37 Na Jakobe i lo teka a tinhi to tsaka-
ma, ta almondi ni ta sinya ya xiwu-
lane; i lo bandlela mabala yo basa
ka tona, a maha kubasa ku woneka
laha ka tinhi.
38 Yena i lo yimisa tinhi leti a nga wa
ti kwamulele le miklambini ni nya-
ngweni ni xigowolweni xa ku nwi-
sa laho miklambi yi tako ku tanwa;
ti lo xura tinyimba laha ti nga wa-
ta kunwa.
39 Ni miklambi yi lo xura tinyimba
mahlweni ka tinhi, ni miklambi yi
lo trala leti ta mabala, ni ta makla-
kaklaka, ni makwanga.
40 Na Jakobe i lo paka tiyivana, a yisa
ngohe ya miklambi a ku tiyisa mi-
baleni ni tonkle leti ta ntima lomu
klambini wa Labani: i lo beka leti
ta yena nwinyi ku riswa klelo, a nga
ti beki klambini wa Labani.
41 Na ku mahisile lezo, kani hiwihi a
klambi wa ntamo wu xurisilweko
nyimba, na Jakobe i lo beka tinhi
mahlweni ka ngohe ya klambi le ti-
nyangweni, kasi wa fela ku xura
nyimba laha tisikeni;
42 Ni laha klambi wu nga hiko na nta-
mo, i nga ti engesangi tona: zinga-
ho a ta Labani ti wa nga hi na nta-
mo, ni ta Jakobe ti wa hi ni ntamo.
43 Ni munhu i wa lo anziswa hi ku
enzelekileko, i wa hi ni miklambi ya
hombe, ni malanza ya xisati ni ma-
lanza ya xinuna, ni makameli ni ti-
mbongola.

XIPIMO 31.

1 Na yena i lozwa a timhaka ta ba-
na ba Labani, na baku, Jakobe i te-
kile lezi zi nga wa hi za raru wa hi-
na; ni zonkle lezi zi nga wa hi zi
raru wa hina yena i tekile ni gonkle
wukosi legi.
2 Na Jakobe i lo wona a ngohe ya La-
bani, ni, languta, yi wa nge kwatsi
hi xikati xa mahlweni ka yena.
3 Na Jehova i wa te ngalo ka Jakobe,
Klelela tikweni ga bararu ba wena,
ni le maxakeni ya wena; mina nzi
tạ ba na wena
4 Na Jakobe i lo rumela a bitana Ra-
celi na Lea le kwatini miklambini ya
yena.
5 Na a te ngalo ka bona, Nza wona a
ngohe ya raru wa nwina, lezaku a yi
nwalati ka mina kwatsi ka hi xikati
xi hunzileko; kanilezi Nungungulu
wa raru wa mina i wa kari a hi na
mina.
6 Nwina ma zi tiba lezaku hi ntamo
wa mina wonkle nzi kozele raru wa
nwina.
7 Ni raru wa nwina i wa nzi kohlisile,
a hunzula ku rihwa ka mina kume
ga zikati; kanilezi Nungungulu a
nga vumelangi yena ku lamata mi-
na.
8 Ni loku yena a wula za kungahi, Le-
ti ta maklakaklaka ti ta ba kurihwa
ka wena; zonake wonkle nklambi
wo trala maklakaklaka: ni loku a
wula za ku ngahi, Le ta mubala ti
ta ba kurihwa ka wena; na zonake
a nklambi wonkle wo trala leti ta
mubala.
9 Zingaho Nungungulu i lo teka a ti-
homu ta raru wa nwina, ni ku ti nyi-
ka ka mina.
10 Na ku makisile lezo ka xikati lexo a
nklambi wu xureko tinyimba, nzi lo
klakusa a mahlo ya mina, nzi wa lo
wona hi noro, ni, languta, a timho-
ngo leti ti kanziyako a nklambi ti wa
hi ni mubala, ni maklakaklaka, ni to
balala.
11 Ni ngelosi ya Jehova yi wa te nga
lo ka mina hi kulora, Jakobe: na nzi
wa te ngalo, Mina nzi laha.
12 Yi wo te ngalo, Klakusa makunu
mahlo ya wena: ni ku wona tonkle
timbuti leti ti kanziyako nklambi ti
na ni mamabala, ni maklakaklaka,
ni kubalala: hakuba nzi zi wonile
lezo zonkle Labani a mahako ka we-
na.
13 Nzi mina Nungungulu wa Beteli,
laha wena u nga tota mhinga, laho
wena u nga funga xifungo ka mina:
makunu suka, u suka ka legi tiko,
uya le tikweni ga le ka nwina.
14 Raceli na Lea ba lo hlamula ba te
ngalo ka yena, Ku kona laho a xia-
belo xa tsomba ya hina lomu ndlwi-
ni ka dadani ke?
15 A hi hlayelwi hi yena kota bamatiko
ke? hakuba i hi zabisile, ni lezaku
kambe i gile mali ya hina.
16 Hakuba konkle kufuma loku Nu-
ngungulu a ku tekileko ka raru wa

hina, loko ka hina ni ka banana ba
hina: makunu zonake, kani hiyini
Nungungulu a zi wulileko ka wena,
maha.
17 Zonake Jakobe i lo suka, a kilelisa
ba sati bakwe ni banana bakwe he-
hla ka makameli;
18 Yena i lo gula tonkle tihomu ta ye-
na, ni zonkle zifuyo lezi a nga wa zi
tsombanyisile, ni tihomu leti a fuyi-
leko, leti a nga wa tsombanyisile le
Padanaramu, a kuya ka Isaka raru
wa yena le tikweni ga le Kenani.
19 Na Labani i wa yile kuya kaya tiyi-
vu takwe: na Raceli i lo yiba a xi-
fananiso xa raru wakwe.
20 Na Jakobe i lo nyemuka a nga mu
byelangi Labani mu Siria, ni ka lezo
a nga kala ku mu byela lezaku wa
andlamuka.
21 Zingaho yena i lo andlamuka ni lezo
zonkle a nga wa hi nazo; yena i lo
suka, i wa lo klatuka Congo, i lo
cuwuka ngohe yakwe hi klelo ga xi-
tsunga xa le Gileade.
22 Na ku wa lo byelwa ka Labani hi si-
ku ga wunharu lezaku Jakobe wa
andlamukile.
23 Na yena i wa lo teka bamakabye, na
yena i lo mu lanzela a lwenzo la
nklanu ni mbiri masiku; i loya mu
kuma le xitsungeni xa le Gileade.
24 Na Nungungulu i lota ka Labani
mu Siria hi kulora ka wusiku, i te
ngalo ka yena, Klariha wutsumbu
ga wena lezaku u nga wulawuli ka
Jakobe a kusasa kutani kubiha.
25 Na Labani i lota zinwe na Jakobe.
Makunu Jakobe i wa gobile tente ga
yena le xitsungeni: na Labani ni
bamakabye ba wa gobile le xitsu-
ngeni xa le Gileade.
26 Na Labani i wa te ngalo ka Jakobe,
Za ku yini wena u zi mahileko, leza-
ku u nzi nyemukile u nga nzi oneki,
u gula bana ba mina kota tihloko ta
maklari ke?
27 Ngahilezo wena u andlamuka xiku-
ndleni, u nyemuka ka mina, wena u
nganzi byeli, kasi nza fela ku fambi-
sa wena hi kulungwani zinwe ni ti-
simu, zinwi ni magubu zinwe ni
zitende.
28 A wena a ku vumelangi nzi trotra
bazukulu ba mina ni bana ba mini?
makunu wena u zi mahile wupupu-
lwini.
29 Ku le ntanweni wa canja ga mina
ku ku lamata: kanilezi Nungungu-
lu wa raru wa wena i wulawulile ka
mina atolweni ni wusiku, aku, Kla-
riha wutsumbu ga wena ka Jakobe
u nga wulawuli ka yena a kusasa ni
kubiha.
30 Ni makunu, hambu lezi zi labekile-
ko ka wena kuya, hakuba u ba yisi-
la kuya wona ba le ndlwini ka raru
wa wena, aya ngahilezo wena u nye-
musile banungungulu ba mina.
31 Na Jakobe i lo hlamula i wa te nga-
lo ka Labani, Hakuba mina nzi wa
caba: hakuba nzi wa te ngalo, Ku
nga taku wena u wa ta nga u te-
kile ka mina a bana ba wena hi wu-
rena.
32 Kani hi ka wihi loyi wena u kuma-
ko banungungulu ba wena nga a
nga hanya: mahlweni ka bamaka-
bye ba hina wula wena le za wena zi
nga na mina, ni ku teka zi maha za
wena. Hakuba Jakobe i wa nga zi
tibi lezaku Raceli i zi nyemusile.
33 Na Labani i loya tenteni ga Jako-
be, lomu tenteni ga Lea, ni lomu ka
laya ya malanza ya xisati xa ma-
mbiri; a nga zi kumangi. I lo hu-
ma lomo tenteni ga Lea, i lo engena
lomu tenteni ga Raceli.
34 Makunu Raceli hi yena a nga wa
tekile a zifananiso, a zi tumbeta lo-
mu xihlahleni xa kameli, i lo zi tsa-
mela. Na Labani i lo ringetela
gonkle tenta, kanilezi a nga zi ku-
mangi.
35 Yena i wa te ngalo ka raru wa yena
Nga a hosi ya mina yi nga zangarile
zi nzi nga kala ku suka mahlweni ka
wena; hakuba nzi le mukubyeni ya
ba basati. Yena i lo laba, kanilezi a
nga zi kumangi zifananiso.
36 Na Jakobe i wa lo zangara, i lo ho-
loba na Labani: Jakobe i lo hlamula
i wa te ngalo ka Labani, Hi kwihi
kugoha ka mina ke? hi xihi xonho
xa mina, lezi wena u nzi hlongolako
hi wurena ke?
37 Laho ko kala wena u ringetela zo-
nkle zibya za mina, xini u xi kumi-
leko xa le ngangweni wa wena ke?
Xi beka laha mahlweni ka bamaka-
bye ba mina ni bamakabye ba wena,
kasi ba fela kulamula xikari ka hina
bambiri.
38 Laya makume mambiri malembe nzi
nga wa kari nzi zinwe na wena; a
kundlu wa wena ni papakazi wa
wena a ti handlangi, ni tihamba ta
klambi wa wena mina a nzi gangi.

39 Ni leti ti nga wa to*b*yiwa hi banza
nzi wa nga ti nehi ka nwina; nzi wa
karatwa hi ku lahleka ka tona; ni
man*d*leni ya mina wena u lo ti wu-
tisa, hambu ta ku yi*b*yiwa na mumu
hambu ta ku yi*b*yiwa na wusiku.
40 Mina nzi wa hi wa kungahi; nzi wo
taswileka hi kubalela. Ni wusiku
nzi wo kanyana hi xirame; ni wu-
rongo gi wa ngati mahlweni ya mi-
na.
41 Laya makume mambiri malembe na
nzi kari nzi hi lomu n*d*lwini ya we-
na; nzi kozela kume ni mune ma-
lembe nzi fela bana ba wena, ni
n*k*lanu ni gi*n*we malembe nzi fela
n*k*lambi wa wena: wena u hunzu-
lusile kurihwa ka mina kume ga *z*i-
kati.
42 Saseka Nungungulu wa badadani
ba mina, a Nungungulu wa Abra-
hama, a Kuca*b*ya ka Isaka, i wa kari
a hi na mina, hakunene wena u wa
laba ku nzi fambisa na nzi hi ncu-
mo. Nungungulu i wonile kuxani-
seka ka mina ni kutira ka man*d*la ya
mina, i ku kawukile atolweni.
43 Na Labani i lo hlamula i wa te ngalo
ka Jakobe, Banhwana bana banga,
ni bazukulu bana banga, ni n*k*lambi
ngwanga, ni *z*onkle le*z*i u *z*i wonako
*z*a mina: nzi ta maha yini mina nya-
mu*k*la ka laba banhwana ba mina,
kutani ka bana ba*b*ye laba ba *t*releko
ke?
44 Ni makunu ngona, nga hi maha xi-
vumelwano, mina ni wena; nga xi
hi wukustumunyu xikari ka mina
na wena.
45 Na Jakobe i lo teka ri*b*ye, i lo yimisa
ku maha mhinga.
46 Na Jakobe i wa te ngalo ka bama-
ka*b*ye bakwe, Tsombanyiselani ma-
ri*b*ye; bona ba lo teka mari*b*ye, ni
ku maha xitsunzulu: bona ba loga
laho xitsunzuwini.
47 Na Labani i logi cula Jagarsahadu-
ta: kanile*z*i Jakobe i lo cula Gale-
ede.
48 Na Labani i wa te ngalo, Lexi xitsu-
nzulu hi wukustumunyu xikari ka
mina na wena nyamu*k*la. Hikwa-
laho a bito ga xona gi lo culwa Ga-
leede:
49 Na Mizpa, hakuba i wa te ngalo,
Jehova a rinzele mahlweni ka mina,
ni wena, laha na hi hambene mu*n*we
na mu*n*wani.
50 Loku wena u ta xanisa a bana ba
mina, loku wena u ta teka babasati
hi lahan*d*le ka bana mina, a nga ko-
na munhu a nga na hina; wona,
Nungungulu i kustumunyu xikari
ka mina na wena.
51 Na Labani i wa te ngalo ka Jakobe,
Languta lexi xitsunzulu, ni languta
leyi mhinga, leyi nzi yimisileko xi-
kari ka mina na wena.
52 Lexi xitsunzulu mbu kustumunyu,
ni leyi mhinga mbu kustumunyu-
wo, le*z*aku mina nzi nga ta *k*latuka
lexi xitsunzulu kuta ka wena, ni
le*z*aku wena u nga ta *k*latuka lexi
xitsunzulu ni leyi mhinga kuta ka
mine, hi mhango.
53 A Nungungulu wa Abrahama, ni
Nungungulu wa Nahori, a Nungu-
ngulu wa bararu ba*b*ye, a lamule xi-
kari ka hina. Na Jakobe i lo hla-
mbanya hi Kuca*b*ya ka raru wakwe
Isaka.
54 Na Jakobe i lo nyikela mupahlelo le
xitsungeni, i lo bitana bamaka*b*ye
ku taga *z*ibaba: bona ba loga *z*iba-
ba, ba lo tsama gon*k*le wusiku le
xitsungeni.
55 Manzikweni ni punzu Labani i lo su-
ka, i lo *t*ro*t*ra bazukulu ni bana ba-
kwe, i lo ba katekisa bona: na La-
bani i lo famba, i lo *k*lelela tikweni
ga le ka*b*ye.

XIPIMO 32.

1 Na Jakobe i lo ti fambela, ni ti-
ngelosi ka Jehova ti lo *k*langana na
yena.
2 Na Jakobe i wa te ngalo, laha na ti
wonile, Leyi hi yimpi ya Nungu-
ngulu: yena i lo cula bito ga wutsa-
mo lego Mahanaime.
3 Na Jakobe i lo rumela mitsumi
mahlweni ka yena ka Esau nakulo-
*b*ye wa yena le tikweni ga le Seira,
kwatini ga Edome.
4 I wa nyi laya, aku, *Z*a kungahi mu
ta nga wula ka hosi ya mina Esau:
*z*a kungahi gi wulako nanza ga wena
Jakobe, nzi wa lubele ka Labani,
nzi lo ya tsama kala makunu:
5 Mina nzi na ni tikabi, ni timbongo-
la, ni mi*k*lambi, ni malanza ya xi-
nuna, ni malanza ya xisati: mina
nzi rumela ku ta *b*yela hosi ya mina,
le*z*aku nzi fela ku kuma tomo ma-
hlweni ka wena.
6 Ni mitsumi yi lo *k*lelela ka Jakobe,
na yiku, Hi yile ka nakuloni Esau,
ni *k*lata kumbiri wata ku ku kinga,

i na ni *z*in*w*e mune mazana ba ba-
nuna.
7 *Z*onake Jakobe i wa la su caba hi ku
hunzisilweko na a su dzebetana: i
wa lo abanyisa banhu laba ba nga
wa hi *z*in*w*e naye, ni mi*k*lambi, ni
mi*k*lambi ya tihomu, ni makamela,
ka mi*k*lambi mimbiri;
8 Na yena i wa te ngalo, Loku Esau
ata *k*lawa mu*n*we a hlasela mu*n*we
*k*lawa, ni lowu wu seleko wu to
pona.
9 Na Jakobe i wa te ngalo, O Nungu-
ngulu wa raru wa mina Abrahama,
ni Nungungulu wa raru wa mina
Isaka, O Jehova, u nga wihi u wu-
lileko ka mina, *K*lelela tikweni ga le
ka *n*wina, ni le maxakeni ya *n*wina,
mina nzi ta maha kusaseka ka we-
na:
10 Mina a nzi fanele ni ka lihi lon*k*le a
liranzo la wunene, ni *z*on*k*le *z*inene,
u *z*i kombisileko ka nanza ga wena;
hakuba ni ngamu ya mina nzi *k*la-
tukile legi Jordani; makunu nzi mi-
*k*lawa mimbiri.
11 Nzi *k*la*k*lise, nzi ku kombela wena,
canjeni ga nakuloni, le canjeni ga
Esau: hakuba nza mu caba, a nga
taku ata nzi hlasela, a nyine ni ba-
nana.
12 Wena u ta ku ngalo, Mina ha kune-
ne nzi ta ku sasa, nzi ta maha mbe-
wu ya wena kota seke ga fungu,
legi gi ta nga kala ni kuhlayiwa hi
wunyingini ga kutala.
13 Yena i lo e*k*lela laho lego wusiku, i
lo teka le*z*o a nga wa hi na*z*o a xi-
nyikiwo ka Esau nakulo*b*ye.
14 Mazana mambiri a mipapakazi ni
makume mambiri timhongo, ni ma-
zana mambiri mikun*d*lu, ni maku-
me mambiri a tihamba,
15 Makume manharu a bangoza bama-
kameli ni marolana ya wona, ni mu-
ne wa makume ma*t*rele ya tihomu ni
tikuzi ta kume, ni makume mambiri
ma*t*rele ya timbongola ni kume ga
marole.
16 I wa lo nyikela canjani ga malanza
yakwe, a viyo ni viyo gi famba hi
ku famba ka gona, i wa te ngalo ka
malanza ya yena, Hunzani muranga
mahleni ka mina, mu siya a bangu
xikari ka viyo ni viyo.
17 Yena i lo ba laya hi kulayisilweko,
aku, Laha Esau nakulori a *k*langa-
na wena, a wutisa wena, na aku, Hi
wa mani wena ke? wena u ya kwi-
hi ke? mbamani laba ba nga ma-
hlweni ka wena ke?
18 *Z*onake wena u ta ku ngalo, Bona ba
hi ba Jakobe nanza ga wena; lexi
xinyikiwo nzi rumelako ka hosi ya
mina Esau: ni, languta, yena kambe
wa ha hi lenzako ka hina.
19 Na yena i lo laya a ga wumbiri, ni
ga wunharu, ni bon*k*le laba ba la-
nzelako maviyo, na aku, Mu ta wu-
lawulisa kungahi ka Esau, laha na
mu mu kumile yena;
20 *N*wina mu ta ku ngalo, *K*lata ku-
mbiri, languta, a nanza ga wena Ja-
kobe i le nzako ka hina. Hakuba i
wa te ngalo, nzi ta mu ranisa, hi xi-
nyikiwo lexi xi yako mahlweni ka
mina, ni nzako ka le*z*o nzi ta wona
ngohe yakwe; kutani i ta nzi amu-
kela.
21 *Z*ingaho a xinyikiwo xi loya ma-
hlweni ka yena: yenawu wutsumbu
i lo e*k*lela lego wusiku le *k*laweni.
22 Yena i lo suka lego wusiku, i lo
teka basati bakwe ha bambiri, ni
malanza ya xisati ha mambiri, ni ku-
me ni mu*n*we banana ba yena, i lo
*k*latuka le pelweni ga Jaboke.
23 Yena i lo ba teka, i lo ba *k*latukisa
*k*latukweni wa congo, ni ku *k*latu-
kisa ni *z*on*k*le le*z*i a nga wa hi na*z*o.
24 Na Jakobe i lo siywa yece; laho ku
lo pfinyana munhu *z*in*w*e naye ku
kala kuca.
25 Ni laha a nga wa wonile le*z*aku a
nga *z*i koti ku mu hlula, yena i lo
kumba ma *k*langanweni ya nyonga
yakwe; ni ma *k*langano ya nyonga
ya Jakobe ma lo kuyuka, kwatsi hi
le*z*i a nga wa pfinyana na yena.
26 Yena i te ngalo, Nga mina nzi fa-
mba, hakuba siku gaca. Yena i te
ngalo, Nzi nga ku tsika u famba, u
kala u nzi katekisa.
27 Yena i wa te ngalo ka yena, Hi we-
na mani bito ga wena ke? i wa te
ngalo, Nzi Jakobe.
28 Yena i wa te ngalo, A bito ga wena
gi nga ta bitanwa kambe Jakobe,
kanile*z*i Israeli: hakuba u pfinyene
na Nungungulu ni banhu, wena u
hlulile.
29 Na Jakobe i lo mu wutisa, i te nga-
lo, *B*yela mina, nza ku kombela, a
bito ga wena. Na yena i te ngalo,
Ngahile*z*o hi *z*ona le*z*o wena u wuti-
sako bito ga mina ke? i lo mu kate-
kisa laho.
30 Na Jakobe i lo cula bito ga wutsa-

mo Penieli: hakuba, yena i wa te
ngalo, Nzi wonile Nungungulu ngo-
he ni ngohe, ni wutomi ga mina gi
lonzowotilwe.
31 Ni gambo gi lo tsuwuka hehla ka
yena laha na *k*latukile Penuele, yena
wo kwita hi nyonga yakwe.
32 Hikwalaho a banana ba Israeli a si-
ha wa gunyungu lowu wu nga ku
*k*langaneni ka nyonga, kala nyamu-
*k*la: hakuba yena i lo kumba ku *k*la-
nganeni ka nyonga ya Jakobe sihe-
ni wa gunyungu ga yena.

XIPIMO 33.

1 Na Jakobe i lo *k*lakusa mahlo ya
yena, i lo cuwuka, ni, languta, Esau
na ata, ni mune mazana babanuna
na yena. Na yena i lo abanyisa ba-
nana ka Lea, ni ka Raceli, ni ka ma-
lanza yakwe ya xisati ha mambiri.
2 Yena i lo cela a malanza ya xisati ni
banana ba wona hi le nghangheni,
Lea ni banana ba yena hi le nzako,
na Raceli na Josefa ha xinzakwana
nguvu.
3 A wutsumbu gakwe i lo ranga ma-
hlweni ka*b*ye, i lo korama wutsumbu
ga yena laha misabeni n*k*lanu ni *z*i-
mbiri *z*ikati, kala ata ku suhani ni
nakulo*b*ye.
4 Na Esau i lo tsutsuma a mu kinga,
i lo mu wukarela, i lo wela mhanwe-
ni yakwe, i lo mu *tro*t*ra*; bon*k*le ba
lo rila.
5 Yena i lo *k*lakusa mahlo yakwe, i lo
wona a babasati ni banana; i te nga-
lo, Mbamani laba ba nga *zin*we na
wena ke? Yena i wa te ngalo, Hi
banana laba Nungungulu hi wuxi-
nji a nyikileko a nanza ga wena.
6 *Z*onake a malanza ya xisati ma lota
ku suhani, bona ni banana ba bona,
bona ba korama wutsumbu ga*b*ye.
7 Lea kambe ni banana bakwe i lota
ku suhani, ba koramisa wutsumbu
ga*b*ye: a nzako ku lota Josefa na
Raceli, ba lo ti koramisa wutsumbu
ga*b*ye.
8 Yena i te ngalo, Wena u pima yini
hi mi*k*lawa leyi nzi *k*langeneko na-
yo? yena i wa te ngalo, Ku kuma
tomo mahlweni ka hosi ya mina.
9 Na Esau i wa te ngalo, Nzi na ni ku
eneleko, nakulori wa mina; ngi le*z*i
u nga na*z*o a *z*i be *z*a wena.
10 Na Jakobe i wa te ngalo, Ge, nza
kombela wena, loku makunu nzi ku-
mile tomo mahlweni ka wena, amu-
kela xinyikiwo xa mina canjeni ga
mina; hakuba kota hi le*z*i mina nzi
wonileko ngohe wena, kota mu*n*we a
wonileko ngohe ya Nungungulu, we-
na u lo xalaliswa ha mina.
11 Teka, nza ku kombela wena, a xi-
nyikiwo xa mina lexi xi nehilweko
ka wena; hakuba Nungungulu i wa
kari a maha wuxinji hi ku *k*lurisi-
lweko ka mina, ni hakuba nzi na ni
ku eneleko. Yena i lo mu kongote-
la yena, i lo teka.
12 Na yena i te ngalo, A hi fambeni
lwenzo la hina, a hi yeni, mina nzi
ta famba mahlweni ka wena.
13 Yena i wa te ngalo ka yena, A hosi
ya mina ya *z*i tiba le*z*aku a banana
ba ha oloba, ni le*z*aku a mi*k*lambi ni
tihomu nzi nato ti na ni *z*ibanana:
loku ba ti gula ku hunza siku gi*n*we,
won*k*le *k*lambi wu tafa.
14 Nga a hosi ya mina nza ku kombela
wena, yi ranga yi famba mahlweni
ka nanza ga yona: mina nzi ta gula
kwatsi, kota makonzo ya tihomu la-
ya ma nga mahlweni ka mina na hi
kota ya mikonzo ya banana, nzi ka-
la nzi cikela ka hosi ya mina le Seire.
15 Na Esau i te ngalo, Nga mina nzi yi
siya na wena banwane banhu leyi yi
nga *zin*we na mina, Yena i te ngalo,
Hi laba a ka yini ke? nga nzi ku-
ma tomo le mahlweni ka hosi ya
mina.
16 *Z*ingaho Esau i lo *k*lela a ti fambela
aya Seire.
17 Na Jakobe i la cikela Sukote, i lo ti
akela yin*d*lu laho, i lo akela ni tiho-
mu takwe; hikwalaho a bito ga wu-
tsamo gi lo culwa Sukote.
18 Na Jakobe i lota hi kurula mutini
wa le Xekemi, lowu wu nga wa hi
tikweni ga le Kenani, laha na a tile
hi le Padanaramu; i lo goba ma-
hlweni ka muti.
19 Yena i lo xaba a xipanze xa saba, ni
laha a nga wa yimisile tenta gakwe,
canjeni ga banana ba Hamori, a ra-
ru wa Xekemi, hi zana zipanze *z*a
mali.
20 Yena i wa lo aka laho alati, i lo gi
bitana El-Elohe-Israeli.

XIPIMO 34.

1 Na Dina a nhanyana wa Lea, loyi
a nga wa *t*ralele Jakobe, i lo huma
aya wona banhanyana ba tiko.
2 Na Xekemi a *n*wana wa Hamori a
mu Hivi, a hosana ya tiko, yi lo mu

wona; na a lo mu teka, a e*k*leka na-
ye, ni ku mu xakela.
3 Ni muhefemulo wa yena wu lo
namarela ka Dina nhanyana wa
Jakobe, na a lo mu ranza nhwa-
na, i lo wulawula wuxinji ka nhwa-
na.
4 Na Xekemi i lo wulawula ka raru
wakwe Hamori, naku, Nzi tekele a
nhwana loyi a sati.
5 Makunu Jakobe i wa *z*i tibile le*z*aku
i wa xakele Dina a *n*wana wakwe;
ni barisanyana ba yena ba wa hi ni
tihomu le mikobeni: Jakobe i wa su
miyela kala bona ba wuya.
6 Na Hamori a raru wa Xekemi i wa
loya ka Jakobe ku ya wulawula *z*i-
*n*we na yena.
7 Ni bana ba Jakobe ba lo wuya hi le
mikobeni laha na ba *z*i zwile: a ba
banuna ba lo zangara, ba wa lo tala
ni zanga, hakuba yena i wa lo maha
manyala ka Israeli na e*k*lela ni nha-
nyana wa Jakobe; lexi xilo xi wa ta
nga xi nga mahekangi.
8 Na Hamori i lo wulawula *z*i*n*we na-
ho, naku, A muhefemulo wa *n*wana
wa mina Xekemi wa labatela *n*wa-
na wa wena: nza mu kombela, mu
nyikeni yena ku maha sati.
9 Mu maha ku tekana *z*i*n*we na hina;
nyikani banhwana ka hina, *n*wina-
wu tekani bana ba hina.
10 *N*wina mu ta tsama *z*i*n*we na hina:
ni tiko gi ta ba mahlweni ka *n*wina;
akani mu xabisa ka gona, mu kuma
kufuma ka gona.
11 Na Xekemi i wa te ngalo ka raru
wakwe ni ka bamaka*b*ye ba yena,
Nga mina nzi kuma tomo mahlweni
ka nwina, lexi mu ta nga xi wula
ka mina nzi ta nyika.
12 Wutisani ka mina hambu nzowolo
ya hombe ni zinyikiwo, nzi ta nyika
kota le*z*i mu ta kombela ka mina:
kanile*z*i nzi nyikeni nhwana loyi a
sati.
13 A bana ba Jakobe ba lo hlamula
Xekemi ni raru wakwe Hamori hi
ku kohlisa, na ba wa wulawula, ha-
kuba a xakeleko Dina makweru wa-
*b*ye,
14 Ba te ngalo ka bona, Hina a hi na
ku *z*i kota ku maha lexi xilo, a ku
nyika a nakulori wa hina ka nkuna;
hakuba le*z*o manyala ka hina.
15 Cukwana hi ka legi *k*lelo hi ta vu-
mela ka *n*wina: loku mu maha kota
le*z*i hi nga *z*ona hina, kasi bamatsu-
ne bon*k*le ka *n*wina ba ta ba mi-
kwera;
16 *Z*onake hi ta nyika bana ba hina ka
*n*wina, hinawu hi ta teka bana ba
*n*winawu, hi ta aka *z*i*n*we na *n*wina,
hi ta maha banhu ba*n*we.
17 Kani loku mu nga ingisi ka hina, a
ku mahiwa mikwera; *z*onake hina
hi ta teka a *n*wana wa hina, hi ta
famba.
18 A timhaka ta*b*ye ti lo xalalisa Ha-
mori, na Xekemi *n*wana wa Hamori.
19 Na jaha a gi onwangi ku maha xilo,
hakuba a nga wa ranza *n*wana wa
Jakobe: na wa dzunzwa hi bona
hehla ka bon*k*le ba le n*d*lwini ka ra-
ru wakwe.
20 Na Hamori na Xekemi *n*wana wa-
kwe ba lota nyangweni ya muti wa-
*b*ye, ba laya *z*i*n*we ni banhu ba muti
wa*b*ye, na baku,
21 Laba banhu mba kurula *z*i*n*we na
hina; hikwalaho a ba ake lomu ti-
kweni, ba xabisa kona; hakuba, la-
nguta, a tiko ga hombe hi ku ene-
leko ka bona; nga hina hi teka bana
ba*b*ye a basati ka hina, nga hinawu
hi nyika bana ba hina ka bona.
22 Hi ka legi *k*lelo goce a banhu ba ta
vumela ku tsama na hina, hi maha
banhu ba*n*we, loku a ba banuna xi-
kari ka hina aba be mikwera, kota
kona ba nga mikwera.
23 Ti nga taku a tihomu ta*b*ye ni kufu-
ma ka*b*ye ni *z*on*k*le *z*ihari *z*a*b*ye *z*i be
*z*a hina ke? nga hi vumela ba bona,
bona ba ta aka na hina.
24 Ni ka Hamori ni ka Xekemi *n*wana
wakwe ba lo ingisa bon*k*le laba ba
nga wa huma hi nyangwa ya muti
wa*b*ye; ni bon*k*lelele a ba banuna
ba wa lo engeniswa wukwera, bo-
n*k*le laba ba nga huma ka nyangwa
ya muti wakwe.
25 Na ku mahisile le*z*o hi siku gama-
nharu, laha makunu ku furileko, le-
*z*aku bambiri ba bana ba Jakobe,
Simeoni na Levi, a bamaka*b*ye ba
Dina, ba lo ti tekela loyi ni loyi a
supado yakwe, ba lo cikela hehla ka
muti na ba nga ti*b*yiwi, ba lo daya
bon*k*le ba banuna.
26 Ba lo daya Hamori Xekemi *n*wana
wa yena hi wu*k*la ga supada, ba lo
teka Dina lomo n*d*lwini ya Xeke-
mi, ba lo famba.
27 Ni bana Jakobe ba lo wuya hi le ku
hlaseleni, ba lo panga muti, hakuba
ba lo xekela makweru wa*b*ye.

28 Ba lo teka a mi*k*lambi ya*b*ye ni tihomu ta*b*ye ni timbongola ta*b*ye, ni lezo *z*i nga wa hi lomu mutini, ni lezo *z*i nga wa hi leha*nd*le;
29 Ni kon*k*le kufuma ka*b*ye, ni bon*k*le bana ba*b*ye ni basati ba*b*ye, ba lo maha tihlolo, ba lo ba panga, hambu *z*onkle lezi *z*i nga wa hi lomu tin*d*lwini.
30 Jakobe i wa te ngalo ka Simeoni ni ka Levi, *N*wina mu nzi karatekisileko, mu nzi mahile nzi ba nuhela a banhu ba tiko, xikari ka ma Kenani ni ma Perezi, ni, mina na hi tsengo wu tsongwani, ba ta tsombana wutsamo gi*n*we ku vukela mina ba nzi hlasela; nzi ta lo*b*yiswa, mina ni yi*nd*lu ya mina.
31 Na bona ba wa te ngalo, Nga yena a maha ka makweru kota xibayi ke?

XIPIMO 35.

1 Na Nungungulu i wa te ngalo ka Jakobe, Suka, u kanziya u ya Beteli, u ya aka kona: ni ku maha alati ka Nungungulu, loyi a nga woneka ka wena laha na u caba ngoheni ya nakuloni Esau.
2 *Z*onake Jakobe i te ngalo ka ngango wakwe, ni ka bon*k*le laba ba nga wa hi *z*i*n*we naye, Hoxani a banungungulu ba matiko laba ba nga xikari ka *n*wina, ni ku basisa wutsumbu ga *n*wina, mu hunzula tinguwo ta *n*wina:
3 Ni nga hi suka, hi famba Beteli; nzi taya maha kona a alati ka Nungungulu, loyi a nzi hlamuleko masikiwini ya makombo ya mina, i wa hi *z*i*n*we na mina n*d*leleni leyi nzi nga wa yi fambile.
4 Na bona ba lo nyika ka Jakobe bon*k*le banungungulu ba matiko laba ba nga wa hi canjeni ga*b*ye, ni tipera leti ti nga wa hi tin*d*lebeni ta*b*ye; na Jakobe i lo ti fihla lahasi ka oaki leyi yi nga wa hi le Xekemi.
5 Na bona ba lo famba: ni kutsisa ka Nungungulu ku wa hi mitini leyi yi nga wa ranzele na bona, a ba hlongolisangi a bana ba Jakobe.
6 Na Jakobe i wa lo ta Luza, legi gi nga wa hi le tikweni ga le Kenani (kwaleyo Beteli), yena ni bon*k*le banhu laba ba nga wa hi zinwe na yena.
7 Yena i lo aka leyo a alati, i lo cula wutsamo El-beteli; hakuba leyo Nungungulu i lo woneka ka yena, laha na caba ngoheni ya nakulo*b*ye.
8 Debora sungukati ga Rebeka gi lofa, yena i lo kelelwa le nzelelweni wa Beteli lahasi ka sinya ya ntamo ni bito ga kona ku lo culwa Alonbakoti.
9 Na Nungungulu i wa lo woneka ka Jakobe kambe, laha na wuya hi le Padanaramu, i wa lo mu katekisa.
10 Na Nungungulu i wa te ngalo ka yena, A bito ga wena hi Jakobe: a bito ga wena gi nga ta ha bitanwa kambe Jakobe, kanile*z*i Israeli ku taba bito ga wena: na yena i cula bito gakwe Israeli.
11 Na Nungungulu i wa te ngalo ka yena, Nzi mina Nungungulu wa Ntamo won*k*le: nga u *t*rala u enzelekiswa; a mufumo ni *k*lawa wa mifumo ku taba ka wena, ni tihosi ti ta huma hi le xiwunwini xa wena.
12 Ni tiko legi nzi nga nyika ka Abrahama ni ka Isaka, ka wena nzi ta gi nyika, ka mbewu ya wena a nzako nzi ta gi nyika tiko.
13 Nungungulu i loya hehla le wutsa*n*weni legi a nga wa wuluwula *z*i*n*we naye.
14 Na Jakobe i wa lo yimisa mhinga wutsa*n*weni lego yena a nga wulawula *z*i*n*we na yena, a mhinga ya ri*b*ye: i lo culula minyikelo wa kunwa hehla ka gona, ni ku cululela mafura hehla ka gona.
15 Na Jakobe i wa lo cula a bito ga wutsamo legi Nungungulu a nga wa wulawulile naye, Beteli.
16 Bona ba wa lo suka hi le Beteli; ku wa hi pfuka kambe a kuta Efrata: na Raceli i wa lo lunwa, na yena i wa bayiseka nguvu.
17 Na ku mahisilwe le*z*o, laha a nga wa bayiseka hi kulunwa, le*z*aku a mutekeli i wa te ngalo ka yena, U nga cabi; hakuba u ta ku ba ni nisanyana mu*n*wani.
18 Na ku mahisile le*z*o, kota le*z*i muhefemulo wa yena wu nga famba (hakuba i lofa), le*z*aku yena i lo cula bito gakwe Benoni: kanile*z*i raru wa mune i lo cula a ku Benjamini.
19 Na Raceli i lofa, i wa lo kelelwa le n*d*leleni ya kuya le Efrata (kwaleyo Betlehema).
20 Na Jakobe i wa lo beka mhinga laha keleni: ywaleyo i Mhinga ya kele wa Raceli kala nyamu*k*la legi.
21 Na Israeli i wa lo famba, na a wa lo

aka tenta gakwe *k*latukweni wa ta-
wa ya le Edere.
22 Na ku mahisile lezo, laha Israeli na
akile lomo tikweni, Rubeni i loya
e*k*lela na Bilha a mun*d*lakulu wa ra-
ru wakwe: na Israeli a wa zizwa.
Makunu a bana ba Jakobe ba wa hi
kume ni mambiri:
23 A banana ba Lea; Rubeni, a ma-
tiwula ya Jakobe, na Simeoni, na
Levi, na Juda, na Isakare, na Zebu-
luni;
24 Ni banana ba Raceli: Josefa na Be-
njamini;
25 Ni banana ba Bilha, nanza ga xisati
ga Raceli: Dani na Naftali;
26 Ni banana ba Zilpa, nanza ga xisati
ga Lea: hi Gadi na Axera: laba hi
barisanyana ba Jakobe, laba ba nga
wa *t*ralilwe ka yena le Padanaramu.
27 Na Jakobe i wa lota ka rara wakwe
Isaka le Mamre, le Kiriataba (kwa-
leyo Hebroni), laho Abrahama na Isa-
ka ba nga wa hi balubeli.
28 Ni masiku ya Isaka ma wa hi zana
ni n*k*lanu wa makume ni makume
manharu malembe.
29 Na Isaka i lo nyika moya wakwe, ni
kufa, i wa lo petselwa ka banhu ba
ka ka*b*ye, na kosahele ni masiku yo
tala: Esau na Jakobe bana ba yena
ba lo mu lahla.

XIPIMO 36.

1 Makunu lezi hi zizukulwana za
Esau (ba labo na nga ba Edome).
2 Esau i lo teka basati ka banhanyana
ba le Kenani: Ada *n*wana wa Eloni
a mu Hiti na Oholibama *n*wana wa
Ana, a nga *n*wana wa Zibeoni a mu
Hiti,
3 Na Basemati *n*wana wa Ixmaeli, a
makweru wa Nebaiote.
4 Na Ada i lo *t*rala ka Esau Elifaze;
na Basemati i lo *t*rala Reueli;
5 Na Oholibama i lo *t*rala Jeuxa, na
Jalama, na Kora: laba hi bana ba
Esau, labo ba nga wa *t*relwe ka ye-
na le tikweni ga le Kenani.
6 Na Esau i lo teka ba sati ba yena, ni
barisanyana ba yena, ni banhanya-
na ba yena, ni mihefemulo yon*k*le ya
yin*d*lu yakwe, ni tihomu ta yena, ni
zon*k*le zibari zakwe, ni bon*k*le kufu-
ya kakwe, loko a nga wa ku tso-
mbanyisile le tikweni ga le Kenani;
i loya lomu tikweni a suka ka naku-
lo*b*ye Jakobe.
7 Hakuba kufuma ka*b*ye ku wa kutala
lezaku bona ba nga hi wutsamo gi-
*n*we: a tiko lego ba nga lubele ka
gona gi wa nga ba eneli hi kota ya
tihomu.
8 Na Esau i lo aka le xitsungeni xa le
Seire: Esau hi Edome.
9 Ni lezi hi zizukulwana za Esau a
raru wa ba Edome le xitsungeni xa
le Seire:
10 Laya hi mabito ya bana ba Esau:
Elifaze a *n*wana wa Ada a kata wa
Esau, Reueli a *n*wana wa Basemati
a kata wa Esau.
11 Ni bana ba Elifaze ba wa hi Tema-
ne, Omare, na Zefo, na Gatama, ni
Keneza.
12 Timna i wa hi mun*d*lukulu Elifaze
a *n*wana wa Esau; yena i lo *t*rala ka
Elifaze Amaleki: laba hi bana ba
Ada, a kata wa Esau.
13 Ni laba hi bana ba Reueli: Nahata,
na Zera, Xama, na Miza: laba ba
wa hi bana ba Basemati, a kata wa
Esau.
14 Labo hi bana ba Oholibama *n*wana
wa Ana, a nga *n*wana wa Zibeoni,
a kata wa Esau: yena i lo *t*rala ka
Esau Jeuxa, na Jalama, na Kora.
15 Leti hi tihosi ta banana ba Esau a
bana ba Elifaze a matewula ya Esau:
hosi Temane, hosi Omare, hosi Zefo,
hosi Keneza,
16 Hosi Kora, hosi Gatama, hosi Ama-
leki: leti hi tihosi ti huma ha Elifa-
ze le tikweni ga le Edome; laba hi
bana ba Ada.
17 Laba hi bana ba Reueli, a *n*wana
wa Esau; hosi Nahata, hosi Zera,
hosi Xama, hosi Miza: leti hi tihosi
leti ti nga huma hi Reueli le tikwe-
ni ga le Edome; laba hi bana ba Ba-
semati, a kata wa Esau.
18 Laba hi bana ba Oholibama, a kata
wa Esau: hosi Jeuxa, hosi Jalama,
hosi Kora: leti hi tihosi leti ti nga
huma ha Oholibama a *n*wana wa
Ana, a kata wa Esau.
19 Laba hi bana ba Esau, loti hi tihosi
ta*b*ye: bona ba Edome.
20 Laba hi bana ba Seire a mu Hori, a
benyi ba tiko: Lotani na Xobala na
Zibeoni na Ana.
21 Na Dixoni na Ezeri na Dixani: leti
hi tihosi ti nga huma hi ma Hori,
a banana ba Seire le tikweni ga le
Edome.
22 Ni banana ba Lotani hi Hori na He-
mani; a nakulo*b*ye wa Lotani hi
Timna.

23 Ni laba hi banana ba Xobala: Alva-
ni na Manahate na Ebala, Xefo na
Onama.
24 Laba hi banana ba Zibeoni: Aia, na
Ana; loyi hi Ana a nga kuma tihlo-
wo ta mati yo hisa lomu xiwuleni,
kota lezi a nga wa gisa timbongola
ta raru wakwo Zibeoni,
25 Ni laba hi banana ba Ana: Dixoni
na Oholibama *n*wana wa Ana.
26 Ni laba hi banana ba Dixoni: He-
mdani na Exbani na Itrana na Ce-
rani.
27 Laba hi banana ba Ezeri: Bilhani
na Zaavani na Akana.
28 Laba hi banana ba Dixani: Uza na
Arana.
29 Leti hi tihosi leti ti nga huma hi ma
Hori: hosi Lotani, hosi Xobala, ho-
si Zibeoni, hosi Ana,
30 Hosi Dixoni, hosi Ezeri, hosi Dixa-
ni: leti hi tihosi ti nga huma hi ma
Hori, kota hi manganakana ya*b*ye
lomu tikweni ga Seire.
31 Leti hi tihosi leti ti nga ma fumile
lomo tikweni ga Edome, ni hosi na
yi nga se ku fuma ka banana ba
Israeli.
32 Na Bela *n*wana wa Beora i lo fuma
Edome; ni bito ga muti wakwe wu
wa hi Dinhaba.
33 Na Bela i lofa, na Jobaba *n*wana wa
Zera wa Bozra i lo fuma xikun*d*leni
xa yena.
34 Na Jobaba i lofa, na Huxama wa le
tikweni ga le Temane i lo fuma le
xikun*d*leni xakwe.
35 Na Huxama i lofa, na Hadade a
*n*wana wa Bedade, loyi a nga daya
ma Midia le mikobeni ya le Moabi, i
lo fuma wutsa*n*weni gakwe: ni bito
ga muti wakwe ku wa hi a Avita.
36 Na Hadade i lofa, na Samla wa le
Masreka i lo fuma xikun*d*leni xa-
kwe.
37 Na Samla i lofa, na Xaule wa le Re-
hobote hi le Congweni i lo fuma wu-
tsa*n*weni gakwe.
38 Na Xaule i lofa, na Baal-hanana a
*n*wana wa Akbora i lo fuma wutse-
*n*weni gakwe.
39 Na Baal-hanana a *n*wana wa Ak-
bora i lofa, na Hadara i lo fuma xi-
kun*d*leni xakwe: ni bito ga muti
wakwe ku wa hi Pau; ni bito ga
sati wa yena i wa hi Mehetabale,
*n*wana wa Matrede, a *n*wana wa Me-
zahabe.
40 Laya hi mabito ya manganakana
laya ma nga huma hi ka Esau, kota
hi mingango ya*b*ye, hi wutsa*n*weni
ga*b*ye, ni mabito ya*b*ye: hosi Ti-
mna, hosi Alva, hosi Jetete,
41 Hosi Oholibama, hosi Ela, hosi Pi-
nona,
42 Hosi Keneza, hosi Temane, hosi Mi-
bzare,
43 Hosi Magdieli, hosi Irama: leti hi
tihosi ta le Edome, hi kuaka ka*b*ye
lomo tikweni ga boni benyi. Loyi
hi Esau, a raru wa ba Edome.

XIPIMO 37.

1 Na Jakobe i wa lo aka lomo tikwe-
ni lego raru wakwe a nga wa hi mu
lubeli, lomo tikweni ga le Kenani.
2 Lezi hi zikukulwana za Jakobe. Jo-
sefa, i wa hi kume ni n*k*lanu ni ma-
mbiri a malembe a wu kale, i wa lo
risa a mi*k*lambi ni ka maka*b*ye; na
a wa hi mufanyana ni bana ba Bilha,
hi bana ba Zilpa, a basati ba raru wa
yena: na Josefa i lo bika kubiha ba-
*b*ye ka raru wa*b*ye.
3 Makunu Israeli i wa lo ranza Josefa
ku hunza bon*k*le bana ba yena, ha-
kuba i wa hi *n*wana wa tanga ya
wukale gakwe: yena i lo mu mahe-
la a baji ga mabala yo tala.
4 Ni bamaka*b*ye ba yena ba lo zi wona
lezaku a raru wa*b*ye i wa lo mu ranza
ku hunza bon*k*le bamaka*b*ye; na bo-
na ba lo mu benga, ba wa nga ba
nga koti ku wulawula a kuruleko
ka yena.
5 Na Josefa i wa lo lora a noro, i wa
lo wu *b*yela bamaka*b*ye: bona ba lo
mu benga nguvu kambe.
6 Yena i wa te ngalo ka bona, Zwana-
ni, nza mu kombela *n*wina, lowu
noro mina nzi wu lorileko:
7 Hakuba, languta, hi wa kari hi boha
milumbi le masi*n*wini, ni, manga-
*b*ye, a numbi wa mina wa lo suka,
wu wa lo yima wuku*t*re; ni, langu-
ta, a ya *n*wina milumbi yi lota wu
ranzela, ni ku korama ka wa mina a
numbi.
8 Ni bamaka*b*ye ba yena, ba wa te
ngalo ka yena, Hakunene wena hi
wena u ta nga hi fumela ke? hambu
ni kufumela hehla ka hina ke? bona
ba lo mu benga hi ku hunzisileko hi
miloro yakwe, ni timhaka takwe.
9 Na a lo engeta kambe a lora mu-
*n*wani noro, i wa lo wu *b*yela ka ba-
maka*b*ye bakwe, i wa te ngalo, La-
nguta, nzi lorile mu*n*wani noro; ni,

langnta, a gambo ni hweti ni kume
ni yinwe tinyeleti ti lo korama ka
mina.
10 Yena i wa lo mu *b*yela ka raru wa-
kwe, ni ka bamaka*b*ye; ni raru wa-
kwe i lo mu kawuka, i wa te ngalo
ka yena, Kulora ka ku yini loku we-
na u ku lorileko ke? Kasi mina ni
nyine wa wena ni bamaka*b*ye ba we-
na ha kunene hi ta korama wutsu-
mbu ga hina ka wena misabeni ke?
11 Ni bamaka*b*ye bakwe ba lo mu be-
nga; kanile*z*i a raru wakwe i lo hla-
yisa ku wula kupima ka yena.
12 Ni bamaka*b*ye ba yena ba lova ku
risa *k*lambi wa raru wa*b*ye le Xekemi.
13 Na Israeli i wa te ngalo ka Josefa,
A banakuloni a ba risi a *k*lambi le
Xekemi ke? ngona, nzi ta ku ruma
uya ka bona. Yena i wa te ngalo
ka yena, Mina nzi laha.
14 Yena i wa te ngalo ka yena, Yana
makunu, u ya wona le*z*aku ba hi ba
tomi bamaka*b*ye ba wena, mbarisi ni
mu*k*lambi; u wuya ni mhaka kambe
ka mina. Zingaho i lo mu rumela
hi le matso*b*yeni ya le Hebroni, na
yena i lota le Xekemi.
15 Ni munhu wokari i wa lo kuma ye-
na, ni, languta, yena i wa lo nzula
mikobeni: ni munhu i lomu wutisa,
a ku ngalo ka yena, Wa ku laba yini
ke?
16 Na yena i wa te ngalo, Mina nzi
laba bamaka*b*ye ba mina: nzi *b*yele,
nza kombela wena, hi kwihi ba rise-
lako kona a *k*lambi ke.
17 Ni munhu i wa te ngalo, Bona ba
sukile laha; hakuba nzi lo bazwa ba
wula, A hi yena Dotani. Na Josefa
i wa lo lanzela bamaka*b*ye, i wa lo
ba kuma le Dotani.
18 Bona ba wa lo mu wona le kule, hi
mahlweni na nga se kuta ku suhani
ka bona, ba lo maha gujeguje ba
hleba ku ta mu daya.
19 Bona ba wa te ngalo ka mu*n*we ni
mu*n*wani, Langutani, a nya muloro
wata.
20 Ngonani makunu hikwalaho, a hi
mu dayeni, hi mu hoxa ka gi*n*we ga
marinzi, hina hi ta wula, A xibanza
xo biha xi mu kadamule: hina hi ta
wona lezaku ku ta ku yini hi miloro
yakwe.
21 Na Rubeni i wa lo zizwa, i lo mu
*k*la*k*lisa canjeni ga*b*ye na wa te nga-
lo, Nga hina ha nga susi kuhanya
ka yena.
22 Na Rubeni i wa te ngalo ka bona,
Mu nga halati nkata; mu hoxeni ka
rinzi lego gi nga lomo xiwuleni, ka-
nile*z*i mu nga *k*lateki canja hehla ka
yena: kasi wa fela ku mu *k*la*k*lisa
canjeni ga*b*ye, ku mu *k*lelisela ka
raru wakwe.
23 Na ku mahisile le*z*o, laha Josefa a
nga wa tile ka bamaka*b*ye bakwe, ba
lo runzuwula a nganju ya Josefa, a
baji ga mabala yo tala lego gi nga
wa hi ka yena;
24 Na bona ba lo mu teka, ba lo mu
hoxa lomo rinzini: ni rinzi ga wa hi
xikwakwa, ku wa nga hi na mati ka
gona.
25 Ba lo tsama lahasi kuga *z*ibaba: ba
lo *k*lakusa mahlo ni ku cuwuka, ni,
languta, a pfumka ga ka Ixmaeli gi
wata hi Gileade, *z*i*n*we ni makameli
ya*b*ye na ma rwele a hlakati ni mha-
ka ni mure, na ma rwele ba relela
baya na*z*o le Gipite.
26 Na Juda i wa te ngalo ka bamaka*b*ye
ba yena, Ku ta binzula yini loku hi
daya maka*b*ye wa hina hi fihla nkata
wakwe?
27 Ngonani, a hi mu xabiseni ka ba
Ixmaeli, nga a canja ga hina gi nga
hi hehla ka yena; hakuba yena hi
maka*b*ye, wa nyama ya hina. Ni
bamaka*b*ye ba lo ingisa ka yena.
28 Ni laho ku lo hunza ba Midiani, ma
hungani, bona ba lota humesa Jose-
fa lomu rinzini, ba lo xabisa Josefa
ka ba Ixmaeli a makume mambiri
ya zipanze *z*a siliva. Bona ba lo ru-
mela Josefa le Gipite.
29 Na Rubeni i lo wuya le rinzini; ni,
languta, Josefa i wa nga hi kona le
rinzini; i lo hanzula tinguwo ta-
kwe.
30 I wa lo wuya ka bamaka*b*ye, i wa te
ngalo, A *n*wanana a nga kona; na
mina, nzi ta kuya ka kwihi ke?
31 Bona ba lo teka a baji ga Josefa, ba
lo daya mhongo, ba lo peta a baji
lomo nkateni;
32 Bona ba lo yisa baji ga mabala yo
tala, ba lo gi neha ka raru wa*b*ye,
na ba te ngalo, Legi hi gi kumile:
tiba makunu kutani a hi baji ga
*n*wana wa wena kutani a hi gona.
33 Na yena i wa lo gi tiba, na a wa te
ngalo, I baji ga *n*wananga; ni xiba-
nza xo biha xi mu kadamule; Jose-
fa hi nga kanakaniwiko i pfemulwe
*z*i panzanyana.
34 Na Jakobe i wa lo hanzula tinguwo

takwe, i wa lo boha tinguwo ta ti sa-
kwa xiwu*n*wini xakwe, i lo rilela
*n*wana wakwe masiku yo tala.
35 Bo barisanyana bakwe ni banhanya-
na bakwe ba lo suka ba mu cabelela;
kanilezi yena i wa lo ala kucabele-
lwa; na yena i wa te ngalo, Hakuba
nzi ta relela nziya le Xeoli ka *n*wa-
nanga nzi ya rila. Ni raru wakwe i
wa lo mu rilela.
36 Ni ba Midiani ba lo mu xabisa le
Gipite ka Potifare, a nduna ya Faro
a kapitawu ya bahlayisi.

XIPIMO 38.

1 Na ku mahisile lezo ka lexo xika-
ti, Juda i lo relela a suka le ka bana-
kulo*b*ye, i lo hunzulukela ka wo kari
wa mu Adullama, a wihi a bito a
nga wa hi Hira.
2 Juda i wa lo wona laho a nhwana
wo kari wa mu Kenani loye a bito
ga yena a wa nga wa hi Xua; i lo
mu teka, i wa loya engena ka yena.
3 Yena i wa lo xura nyimba, i wa lo
*t*rala nisanyana; i lo cula bito ga-
kwe Era.
4 Yena i wa lo xura nyimba kambe, i
wa lo *t*rala nisanyana; yena i wa lo
cula bito ga yena Onane.
5 Yena i lo engeta a *t*rala nisanyana,
i wa lo cula bito gakwe Xela yena i
wa hi le Cezibe, laha a nga wa *t*rala
yena.
6 Na Juda i wa lo tekela wasati ka Era
matewula yakwe, ni bito gakwe i
wa hi Tamare.
7 Na Era, matewula ya Juda, i wa hi
munhu wa kubiha mahlweni ka Je-
hova; na Jehova i wa lo mu daya.
8 Na Juda i wa te ngalo ka Onane,
Engena ka sati wa nakuloni, uya mu
hlambela, ni ku vuxa mbewu ka na-
kuloni.
9 Na Onane i wa lo *z*i tiba le*z*aku mbe-
wu yi nga ta ku ba yakwe; na ku
mahisile le*z*o, laha na a yile ka sati
wa nakulo*b*ye, i wa lo halatela lahasi,
a nga taku ba nyika mbewu ka naku-
lo*b*ye.
10 Ni lexi xilo a nga wa xi mahile xi
wa hi kuonha mahlweni ka Jehova;
yena i wa lo daya yena kambe.
11 Zonake Juda i wa te ngalo ka Tama-
re kata*n*wane wakwe, Tsama mbiri
le n*d*lwini ya raru wa wena, kala
Xela a *n*wananga a kula; hakuba i
wa te ngalo, A nga taku yenawu a
fa, kufana ni nakulo*b*ye Tamare i wa
lo famba aya tsama le n*d*lwini ka
raru wakwe.
12 Hi xikati xo nene *n*wana wa Xua,
a kata wa Juda, i lofa; na Juda i
wa lo cabelelwa yena, i lo kanziya
aya ka bakayi bakwe ba tiyivu le
Timna, yena ni mungana wakwe
Hira a mu Adullama.
13 Ku wa lo *b*yelwa Tamare, le*z*aku,
Languta, a *n*wingi wa wena i ya le
Timna a ka kaya tiyivu ta yena.
14 Yena i wa lo susa a tinguwo ta
wumbiri, i wa lo fenengeta wutsu-
mbu gakwe hi veli, i wa ti bombi-
sa wutsumbu ga yena, i wa lo yima
le nyangweni ya Enaime yi hi kono
n*d*leni kuya Timna; hakuba yena
i wa lo wona le*z*aku Xela i wa
kulile, ni le*z*aku yena i ta nga nyi-
kwa ka yena a kuba sati wa yena.
15 Laha Juda a nga wa mu wonile, i
wa alakanya ha yena le*z*aku xibayi;
hakuba yena i wa lo fenengeta
ngohe yakwe.
16 Yena i wa lo hambukela ka yena,
na a te ngalo, Ngona, nza kombela
wena, nga mina nzita ka wena: ha-
kuba yena i wa nga *z*i tibi le*z*aku
yena hi katamwane wakwe. Na
yena i wa te ngalo, Xini wena u ta
nga nzi nyika, le*z*aku wena u tata
ka mina ke?
17 Yena i wa te ngalo, Nzi ta kurume-
la a mbutana hi le *k*lambini. Yena
i wa te ngalo, Wena u ta nzi tsu-
mbisa, u kala u yi rumela ke?
18 Yenawu i wa te ngalo, Xitsumbiso
muni nzi ta nga ku nyika wena ke?
yena i wa te ngalo, A pera ya wena
ni xingwabila xa wena, ni nhonga
ya wena canjeni ga wena, Yena i
wa lo *z*i nyika ka yena, i wa lota
ka yena, yena i wa lo xura nyimba
ha yena.
19 Yena i wa lo suka, a ti fambela, i
wa loya susa a veli yakwe, ni ku
ambala tinguwo ta wumbiri.
20 Na Juda i wa lo rumela a mbuta-
nyana hi canja ga mungana wakwe
a mu Adullama, a ku amukela a
xitsumbiso canjeni ga wasati: kani-
le*z*i a nga mu kumangi.
21 Yena i wa lo wutisa a banhu ba
wutsamo, a ku ngalo, Xi wihi a
bayi, lexi xi nga wa hi kona laha
Enaime hi *k*lelo ga n*d*lela ke? bona
ba te ngalo, Laha ku wa nga hi na
xibayi.
22 Na yena i wa lo *k*lelela ka Juda, i

ba te ngalo, A nzi xi kumangi; ni
kambe a banhu ba wutsamo ba te
ngalo, Laho cima ku wa nga hi na
xibayi.
23 Na Juda i wa te ngalo, Nga yena a
yi teka ka yena, hi nga ta ku hina
hi celwa tingana: languta, nzi rumela
mbutanyana legi, na wena a ku mu
kumangi.
24 Na ku mahisile lezo a nzako ka ti-
hweti tinharu, ku wa lo *b*yelwa Juda,
lezaku, Tamare a katamwane wa
wena hi yena a hlakanileko hi wuba-
yi; *k*latakumbiri, languta, yena i
xure nyimba hi wubayi. Na Juda i
wa te ngalo, Nga yena a nehwa laha,
ni ku nga a hiswa.
25 Ni laha yena a nga nehilwe, i wa te
ngalo ka *n*winyi wakwe, aku, Hi
munhu, a *n*winyi wa lezi, nzi xuri-
silwe hi yena: na yena i wa te ngalo,
Cuwuka, nza kombela wena, za mani
lezi ke? a pera, ni zingwabila, ni
nhonga.
26 Na Juda i wa lo zi vumela, i wa te
ngalo, Yena i wa lulamile ku hunza
mina, hakuba mina a nzi mu nyi-
kangi ka Xela a *n*wana wa mina.
Yena cima a nga mu tibangi ka-
mbe.
27 Na ku mahisile lezo hi xikatini xa
kulunwa ka yena, lezaku, languta, a
mahahla ma wa hi lomu gulwini
gakwe.
28 Na ku mahisile lezi, laha a nga wa
lunwa, a mu*n*wani i wa lo humesa
a canja: ni mutekeli i wa lo teka
lihinza lo *t*ruka i wa lo li boha
canjeni gakwe, aku, Loyi i humele
kuranga.
29 Na ku mahisile lezo, kota lezi a nga
wa n*k*lelisile a canja gakwe, languta,
a nakulo*b*ye i wa lo huma: yena
i wa te ngalo, Ngahilezo u ti fo-
hlele wutsumbu ga wena ke? hi-
kwalaho a bito gakwe gi lo culwa
Perezi.
30 Ni nzako ka lezo i lo huma maka*b*ye
kambe, loye a nga wa hi ni lihinza
lo *t*ruka canjeni gakwe: a bito ga-
kwe gi wa lo culwa Zera.

XIPIMO 39.

1 Josefa i wa lo relela a tiswa le Gi-
pite; na Potifare, a nanza ga Faro, a
nduna ya yimpi, a mu Gipite, i wa
lo mu xaba canjeni ga ba Ixma-
eli, laba ba nga relela baya naye
leyo.
2 Na Jehova i wa hi zi*n*we na Josefa,
i wa hi munhu a vuvumako; yena
i wa hi lomo n*d*lwini ya *n*winyi
wakwe a mu Gipiti.
3 Ni *n*winyi wakwe i wa lo wona leza-
ku Jehova i wa hi naye, ni lezaku
Jehova i wa maha zon*k*le lezi a zi
mahako a ku vuvuma canjeni ga
yena.
4 Na Josefa i wa lo kuma tomo ma-
hlweni ka yena, na yena i wa lo
kozela: i wa lo mu yimisa ku maha
mu woneleli wa yin*d*lu ya yena, ni
zon*k*le lezi a nga wa hi nazo i wa lo
zi beka canjeni gakwe.
5 Na ku mahisile lezo hi le xikatini a
nga wa mu bekile ku maha mu
woneleli wa yin*d*lu ya yena, ni hehla
ka zon*k*le zilo a nga wa hi nazo, ni
lezaku Jehova i wa lo katekisa a mu
Gipiti hi kota ya Josefa; ni kuka-
tekisa ka Jehova ku wa hi hehla
ka zon*k*le lezi a nga wa hi nazo, lomu
n*d*lwini ni le masi*n*wini.
6 I wa lo beka zon*k*le lezi a nga wa
hi nazo canjeni ga Josefa; na a wa
nga tibile zakwe lezo zi nga wa hi na
yena, saseka zibaba lezi a nga waga.
Na Josefa i wa hi nene, a cuwu-
keka kwatsi.
7 Na ku mahisile lezo a nzako ka
lezo zilo, lezaku a sati wa *n*winyi wa-
kwe i wa lo cuwuka Josefa hi ma-
hlo yakwe, i wa te ngalo, E*k*lela zi-
*n*we na mina.
8 Kanilezi yena i wa lo ala, i wa te
ngalo ka sati wa *n*winyi wakwe,
Languta, a *n*winyi wa mina a nga
zi tibi lezi zon*k*le nzi nga nazo lomu
n*d*lwini, yena i bekile zon*k*le lezi a
nga nazo le canjeni ga mina:
9 Yena a hi wa hombe ka leyi yin*d*lu
ku hunza mina; cima a nga fihla-
ngi ncumo ka mina kanilezi wena,
hakuba wena u sati wakwe: nzi ta
mahisa ku yini zonake loku kubiha
ka hombe, nzi onha ka Nungungu-
lu ke?
10 Na ku mahisile lezo, kota lezi a nga
wa wulawula ka Josefa masiku hi
masiku, lezaku yena a nga mu i
ngisangi, a ku e*k*lela naye, kutani ni
ku ba zi*n*we na yena.
11 Na ku mahisile lezo hi ka lexi xi-
kati, i wa lo engena lomo n*d*lwini a
ku tira tiro wakwe; ni laho ku wa
nga hi kona banhu ba yin*d*lu zi*n*we
naye kwalomo.
12 Yena i wa lo mu koma hi tinguwo

takwe, na aku, E*k*lela *z*i*n*we na
mina: na yena i wa lo siya nguwo
canjeni gakwe, i wa lo caba, a huma
le han*d*le.
13 Na ku mahisile le*z*o, laha na a wo-
nile le*z*aku i siyile nguwo yakwe ca-
njeni gakwe, ni le*z*aku i lo wa caba
a huma,
14 Yena i wa lo bitana ka banhu ba
yin*d*lu ya yena, i wa lo wulawula
ka bona, na aku Wonani, yena i lo
hi nehela mu Heberu ka hina ku ta
tseketsela hina: i wa lota ka mina
ku e*k*lela na mina, na nzi lo rila hi
gezu ga kukanyuluka:
15 Na ku mahisile le*z*o, laha na a zwile
le*z*aku nzi *k*lakusile gezu ga mina
nzi rila, le*z*o i lo siya nguwo yakwe
hi ka mina, ni ku caba, i wa lo
huma.
16 Yena i wa lo beka nguwo yakwe hi
ka yena, kala *n*winyi wakwe a *k*lela
kaya.
17 Yena i wa lo wulawula ka yena ko-
ta leti timhaka, aku, A kumbi ya
mu Heberu, leyi u nga wa lo yi
neha ka hina, yi lota ka mina ku ta
nzi tseketsela:
18 Na ku mahisile le*z*o, kota nzi nga
wa *k*lakusa a gezu ga mina nzi rila,
i wa lo siya nguwo yakwe hi ka
mina, i wa lo caba a huma.
19 Na ku mahisile le*z*o, laha na *n*wi-
nyi wakwe a zwile leti timhaka ta
sati wakwe, leti yena a nga wa ti
wulawulile ka yena, na aku, Ni za
kungahi a kumbi ya wena yi i lo
*z*i maha ka mina; ka le*z*o a zanga
yakwe yi wa lo vin*d*lukisa.
20 Ni *n*winyi wa Josefa i wa lo mu te-
ka, i wa lo mu beka paxweni, a wu-
tsamo lego a tiperesu ta hosi ti
kotswako kona: yena i wa hi leyo
paxweni.
21 Kanile*z*i Jehova i wa hi *z*i*n*we na
Josefa, i wa lo wonisa wuxinji ka
yena, i wa lo mu nyika a tomo ma-
hlweni ka murinzeli wa paxo.
23 Ni nduna ya paxo yi lo nyika ca-
njeni ga Josefa ton*k*le tiperesu leti
ti nga wa hi lomo paxwenini; ka
yini lexi ka nga wa xi maha laho,
ku wa mahiwa hi yena.
23 Ni nduna ya paxo yi wa nga cuwu-
ki ka xihi xilo xi nga wa hi lahasi ka
canja ga yena, hakuba Jehova i wa
hi *z*inwe naye; ni ka le*z*i a *z*i ma-
hako, Jehova i wa lo *z*i maha *z*i vu-
vuma.

XIPIMO 40.

1 Na ku mahisile le*z*o a nzako ka le*z*i
*z*ilo, le*z*aku a mu komi wa *z*i*b*ya *z*a
hosi ya le Gipite ni mu bikeli wakwe
ka wa lo zangarisa hosi ya*b*ye a hosi
ya le Gipite.
2 Na Faro i wa lo zangara hi tinduna
takwe ha timbiri, a nduna ya bako-
mi ba *z*i*b*ya, ni nduna ya babikeli.
3 I wa lo ba engenisa makotsweni lo-
mo n*d*lwini ya nduna ya bahlayisi
lomo paxweni, wutsa*n*weni, gwale-
go Josefa a nga wa bohilwe.
4 Ni nduna ya bahlayisi yi wa lo laya
Josefa ha bona, yena i wa lo kozela
bona: ba wa lo nonohisa a xikati
xo kari lomo paxweni.
5 Bona bambiri ba lo lora a miloro, a
munhu i wa lorile noro wakwewo,
gona wusiku gi*n*we, a munhu ni
munhu kota ku*k*lamusela ka noro
wakwe, a mu komi wa *z*i*b*ya ni mu
bikeli wa hosi ya le Gipite, labo ba
nga wa bohilwe lomo paxweni.
6 Na Josefa i wa lota ka*b*ye ni mixo,
i wa lo ba wona, ni, languta, bona ba
wa tsubile.
7 Yena i wa lo wutisa a tinduna ta hosi
Faro labo ba nga wa hi naye lomo
paxweni n*d*lwini ya *n*winyi wakwe,
na aku, Ngahile*z*o ma ku cuwukeka
na mu tsubile nyamu*k*la ke?
8 Bona ba wa te ngalo ka yena, Hina
hi lorile miloro, ni laho a ku kona
loyi a kotako a ku hi *k*lamuselela,
wona, Na Josefa i wa te ngalo ka
bona, A ku*k*lamuselelwa a ku humi
ka Nungungulu ke? nzi *b*yeleni,
nza kombela *n*wina.
9 Ni mu komi wa *z*i*b*ya i wa lo *b*yela
a noro wakwe ka Josefa, na a wa te
ngalo ka yena, Kuloreni ka mina,
languta, a vina wu wa hi mahlweni
ka mina;
10 Ni le vineni ku wa hi ni marabi ma-
nharu: ku wa ku kwatsi ma hlu-
kile, ni *z*itsangi *z*a wona *z*i wa lo
pfepfa; ni *z*itata *z*a kona *z*i wa lo
horola magrepi ma buvileko:
11 Ni kopo ya Faro yi wa hi canjeni
ga mina; nzi wa lo teka magrepi,
nzi ma kamela lomo ko*t*reni ya Faro,
nzi wa lo nyika a kopo canjeni ga
Faro.
12 Na Josefa i wa te ngalo ka yena,
Loku hi ku*k*lamusela ka wona: a
marabi manharu hi masiku manha-
ru:
13 Hi laha ka masiku manharu Faro i

ta klakusa a hloko ya wena, i ta kle-
lisela wena wutsanweni ga wena:
wena u ta nyika Faro kopo lomo ca-
njeni gakwe, ku ta ku kwatsi hi za-
lezo wena u nga wa hi mu komi wa
zibya zakwe.
14 Kanilezi u wa nzi alakanya laha ku
taku nga maha kwatsi ka wena, u
kangeta a wuxinji, nza kombela we-
na ka mina, u kumbuka ka Faro ha
mina, a ku nzi humesa ka leyi yi-
ndlu:
15 Hakuba mina hakunene nzi wa lo
pfulwa le tikweni ga ma Heberu:
ni laha kambe a hi ncumo nzi ma-
hileko lezaku ba nzi engenisile lomu
xikayileni lexi.
16 Laha a nduna ya ba bikeli na yi
wonile lezaku a kuklamusela ku wa
sasekile, i wa te ngalo ka Josefa,
minawu kambe kuloreni ka mina,
ni, languta, ni zirunzu zinharu za
zibaba zo basa zi wa hi le hlokweni
ya mina:
17 Ni le xirunzwini xa le hehla nguvu
ku wa hi kona tixaka tonkle ta kuga
kubikilweni ka Faro; ni tinyanyani
ti wa lo kuga kona lomo xirunzwini
le hlokweni ya mina.
18 Na Josefa i wa lo hlamula na te nga-
lo, Loku hi kuklamusela ka kona: a
zirunzu zinharu hi masiku manharu;
19 Hi laha ka masiku manharu Faro i
ta klakusa hloko ya wena a yi susa
ka wena, yena i ta kuhayeka sinye-
ni; ni tinyanyani ti taga a nyama ya
wena ka wena.
20 Na ku mahisile lezo hi siku ga ma-
nharu, gi nga wa hi siku ga kutralwa
ka Faro, i wa lo maha mubuzo ka
malanza ya yena wonkle: i wa lo
klakusa a hloko ya nduna ya bakomi
ba zibya ni hloko ya nduna ya ba
bikeli xikari ka malanza yakwe.
21 I wa klelisela a nduna ya ba komi
ba zibya wukomeni ga yona ga zibya
kambe; yena i wa lo nyika kopo ca-
njeni ga Faro:
22 Kanilezi yena i wa lo hayeka a ndu-
na ya ba bikeli: kota lezi Josefa a
nga wa klamuselela ka bona.
23 Hambu lezo a nduna ya bakomi ba
zibya a yi wa nga mu alakanyangi
Josefa, kanilezi yi wa lo mu riba-
kelwa.

XIPIMO 41.

1 Na ku mahisile lezo kugumelweni
ka malembe mambiri ma teleko, le-
zaku Faro i wa lo lora: ni, languta,
i wa yimile hi le congweni.
2 Ni, languta, laho ku lo huma hi le
congweni a klanu wa tihomu ni ti-
mbiri, ti wa sasekile na ti kulukile;
ti wa loga a byanyi ga hlanga.
3 Ni, languta, a klanu ni timbiri a ti-
homu a nzako ka leto ti wa lo huma
hi lomo congweni, na ti onzile ti hi
mikotso, li wa lo yima hi ka tinwa-
ni tihomu laha tivutini la congo.
4 Ni tihomu ti onzileko ni ta mikotso
ti wa loga leto to saseka ni ti kulu-
kileko ta nklanu ni timbiri. Zingaho
Faro i wa lo kindlumuka.
5 I wa lo eklela ni ku lora xikati xa
wumbiri: ni, languta, a miponwani
ya nklanu ni mimbiri yi wa lo huma
lihlangeni linwe, na yi nyukile yi sa-
seka.
6 Ni, languta, a nklanu ni mimbiri
miponwani, yi wunine yi omile hi
mheho ya xikobani, zi wa lo mila a
nzako ka zona.
7 Ni lezi yi wunileko miponwani yi lo
mita leyi yo nyuka na yi xombele yi
kuklikwi. Na Faro i wa lo kindlu-
muka, ni, languta, ku wa hi kulora.
8 Na ku mahisile lezo laha mixweni
lezaku a moya wakwe wu wo kara-
teka; yena i wa lo rumela a ku ya
bitana zonkle zitumbe za le Gipite, ni
banhu ba kona: na Faro i wa lo bye-
la bona a noro wakwe; kanilezi ku
wa nga hi kona loyi a nga wa kota
ku klamusela yona ka Faro.
9 Zonake yi lo wula a nduna ya ba
komi ba zibya ka Faro, na yiku, Mi-
na nza alakanya a nanzu wa mina
legi siku:
10 Faro i wa lo zangara hi malanza ya-
kwe, i wa lo beka mina lomo pa-
xweni lomo ndlwini ya nduna ya
yimpi, mina ni nduna ya ba bikeli:
11 Hi wa lo lora miloro a wusiku gi-
nwe, mina na yenawu; hina hi wa
lo lora loyi ni loyi munhu ku kota
kuklamuselwa ka noro wa yenawu.
12 Laho ku wa hi kona na hina a jaha
laho, a mu Heberu, a nanza ga ndu-
na ya bahlayisi; hi wa lo mu byela
yena, i wa lo klamusela ka hina a
miloro ya hina; ka munhu munwe
kota noro wa yena i wa lo klamusela.
13 Na ku mahisile lezo, kota lezo a nga
wa hi klamuselele, zi wa ngaho; mi-
na nzi lo kleliswa xikundleni xa mi-
na, yena, i wa lo hayekwa.
14 Zonake Faro i wa lo rumela i lo bi-

tana Josefa, ba lo mu neha hi ku ha-
*k*lisa a huma hi le xikayileni: i wa
lo cinga wutsumbu ga yena, i wa lo
hunzula tinguwo takwe, i wa lo
engena aya ka Faro.
15 Na Faro i wa te ngalo ka Josefa,
Mina nzi lorile a noro, laho ku wa
hi kona loye a kotako ku wu *k*lamu-
sela wona: mina nzi ba zwile ba
wula ha wena, le*z*aku loku wena u
zwa noro wa *z*i kota wena a ku wu
*k*lamusela wona.
16 Na Josefa i wa lo hlamula ka Faro,
na aku, A hi ka mina: Nungungu-
lu i ta nyika ku hlamula ka Faro hi
kurula.
17 Na Faro i wa lo wulawula ka Jose-
fa, kuloreni ka mina, languta, mina
nzi wa lo yima hi laha livutini la
congo:
18 Ni, languta, laho ku lo huma hi le
congweni a n*k*lanu ni timbiri tiho-
mu, ti kulukile kwatsi na ti sasekile;
tona ti loga hlanga:
19 Ni, languta, a n*k*lanu ni timbiri ti-
homu ti wa lota hi le nzako ka tona,
to soleka na ti hi mikotsoko na onzi-
le, ta ku kwatsi cima a nzi tsami nzi
ti wona lomo tikweni gon*k*le ga le
Gipite hi swara:
20 Ni le ta mikotso ni leti ta ku onza
tihomu ti wa loga leti ta kura ta ku
luka a tihomu:
21 Laha na tona na ti gile, *z*i wa nga *z*i
nga ti*b*yiwi le*z*aku tona ti gile tona;
kanile*z*i tona ti wa nonohisa, ti hi
mikotso, kwatsi hi kusanguleni. *Z*i-
ngaho nzi wa kin*d*limuka.
22 Na nzi lo wona le norweni wa mina,
ni, languta, a n*k*lanu ni *z*imbiri *z*i-
pfaki *z*i wa lo huma hi le lihlange-
ni linwe, *z*i xombele *z*i ku*k*liwi *z*i
sasekile.
23 Ni, languta, a n*k*lanu wa mipo*n*wa-
ni ni mimbiri, yi wa wunile, yi hi
mikotso, yi lo wuniswa hi mheho
ya xikobani, *z*i wa lo mila a nzako
ka zona:
24 Ni mipo*n*wani yi wunileko yi wa lo
mita leyi ya n*k*lanu ni mimbiri yi
nga wa sasekile mipo*n*wani: mina
nzi wa lo ku *b*yela ka *z*itumbe; ka-
nile*z*i ku wa nga hi kona loyi a nga
*z*i kotako ku *z*i *d*lunya ka mina;
25 Na Josefa i wa te ngalo ka Faro, A
noro wa Faro mu*n*we: le*z*i Nungu-
ngulu a labako ku *z*i maha i *z*i ka-
ngetile ka Faro.
26 A n*k*lanu ni timbiri tihomu to sase-
ka hi n*k*lanu ni mambiri malembe:
a n*k*lanu ni mimbiri mipo*n*wani yo
saseka hi n*k*lanu ni mambiri male-
mbe: a noro mu*n*we.
27 A n*k*lanu ni timbiri leti ta mikotso
ni ti onzileko leti ti nga huma a nza-
ko ka tona hi n*k*lanu ni mambiri
malembe, ni kambe a n*k*lanu ni mi-
po*n*wani ya mipombunzela yi wa lo
omiswa hi mheho ya xikobani; ku
ta ba n*k*lanu ni mambiri malembe
ya n*d*lala.
28 Le*z*o hi *z*ilo nzi nga wa ta *z*i wula-
wula ka Faro: le*z*i Nungungulu a ta
nga *z*i maha i *z*i kombisile ka Faro.
29 Languta, laho ka hata a malembe
ya n*k*lanu ni mambiri ya pfuno wa
hombe tikweni gon*k*le ga le Gipite:
30 Laho ku ta suka ku huma a nzako
ka wona a n*k*lanu ni mambiri male-
mbe ya n*d*lala; ni won*k*le laya ya
kupfuna ma ta kohlwa lomu tikwe-
ni ga le Gipite; ni n*d*lala yi ta mbe-
tisa a tiko;
31 Ni pfuno wu nga ta ti*b*yiwa lomo ti-
kweni hi kota ya n*d*lala leyi yi lanze-
lako; hakuba yi ta tikisa nguvu.
32 Hakuba hi ka le*z*o a noro wu lo
wuyela kumbiri ka Faro, hakuba
loku ku yimisilwe hi Nungungulu,
na Nungungulu hi ku komileko i ta
maha loku ku hunza.
33 Makunu hikwalaho nga Faro a cu-
wuka a munhu a bangukileko ni wa
ku tiba, a mu yimisa hehla ka tiko
ga Gipite.
34 Nga Faro a maha lexi, nga a yimi-
sa bawoneleli lomu tikweni, a ku
teka a *k*lelo ga wu*k*lanu ga tiko ga
Gipite ka malembe ya n*k*lanu ni
mambiri ma pfunileko.
35 Nga bona ba tsombanyisela kon*k*le
kuga laya malembe ya kusaseka
laya matako, ba beketela a mabele
lahasi ka canja ga Faro kasi kuga
lomu mitini, nga bona ba hlayisa
wona.
36 Ni kuga ku ta beketelwa lomu ti-
kweni kasi ku yimelana ni *k*lanu wa
malembe ni mambiri ya n*d*lala, leyi
yi ta nga ba kona lomu tikweni ga
Gipite; kasi a tiko gi nga lo*b*yiswi
hi kota ya n*d*lala.
37 Ni xilo xi wa sasekile mahlweni ka
Faro, ni le mahlweni ka malanza ya-
kwe.
38 Na Faro i wa te ngalo ka malanza
ya yena, Hi nga mu kuma a mu*n*we
wa ku kwatsi hi loyi ke, a munhu

loyi a moya wa Nungungulu wu
nga ka yena ke?
39 Na Faro i wa te ngalo ka Josefa,
Hakuba kwatsi hilezi Nungungulu
a kombisileko ka wena zonkle zilo, a
nga kona loyi a bangukile a tibako
kwatsi hi wena:
40 Wena u ta ba hehla ka yindlu ya
mina, na hi ka mhaka ya wena a
banhu ba mina bonkle ba ta fume-
lwa: hi wuhosi goce nzi taba wa
hombe ku hunza wena.
41 Na Faro i wa te ngalo ka Josefa,
Wona, mina nzi yimisile wena lomu
tikweni gonkle ga Gipite.
42 Na Faro i wa lo humesa a pera ya
marika yakwe le canjeni ga yena, i
wa lo yi nehela le canjeni ga Josefa,
i wa lo mu ambexa hi tinguwo ta
mure to saseka, i wa lo engenisa mu-
hono wa nzalama le nhanweni ya-
kwe;
43 I wa lo mu maha a kilela a kareta yo
gamela leyi a nga wa hi nayo; ba
lo kuanyuluka mahlweni ka yena,
Koramani dzolo: yena i mu yimi-
sile tikweni gonkle ga Gipite.
44 Na Faro i wa te ngalo ka Josefa,
Mina nzi mina Faro, hi lahandle ka
wena a nga ta ba kona munhu a kla-
kusana a canja gakwe kutani konzo
wakwe lomu tikweni ga Gipite.
45 Na Faro i wa lo cula bito ga Josefa
a ku hi Zafenatipanea; yena i wa lo
nyika yena Asenate a ku ba sati, wa
Potifera a mu pristi wa le Oni, Jose-
fa i wa lo fambela tikweni ga le Gi-
pite.
46 Josefa i wa hi ni makume manharu
malembe a wukale laha a nga wa
yimile mahlweni ka Faro a hosi ya le
Gipite. Na Josefa i wa lo huma
mahlweni ka Faro, i wa lo fambela
gonkle a tiko ga le Gipite.
47 Hi malembe ya klanu ni mambiri ya
pfuno a misaba yiwa la su tsinyama
yi ku nembelele.
48 Yena i wa lo tsombanyisela a kuga
konkle ka nklanu ni mambiri male-
mbe loku ku nga wa hi lomo tikwe-
ni ga le Gipite, i lo beketelela lomo
a kuga lomo mitini; a kuga ka lo-
mo masinwini, laya ma nga wa re-
nzelekele muti, i wa lo beketelela ka
walowo.
49 Na Josefa i wa lo beketelela a mbe-
wu kwatsi hi fungu wa bimbi, ku
tala nguvu, a kala a nga hlayi; ha-
kuba ti wa ngaha hi na ku hlayiwa.
50 Ni ka Josefa ku wa lo tralwa a bari-
sanyana bambiri hi mahlweni na le-
mbe ga ndlala na gi nga se kuta, laho
Asenate, nhwana wa Potifera a mu
pristi wa le Oni, a nga wa tralele
yena.
51 Na Josefa i wa lo cula a bito ga wa
matewula aku hi Manasa: Hakuba,
yena i wa te ngalo, Nungungulu i
nzi mahile mina nzi ribalelwa hi
zikarato za mina zonkle, ni yindlu
yonkle ya dadani.
52 Ni bito ga nzisana i wa lo cula Efra-
ime: Hakuba Nungungulu i nzi ma-
hile nzi trala tikweni ga kuxaniseka
ka mina.
53 Ni malembe ya nklanu ni mambiri
ya pfuno, lowo wu nga wa hi lomo
tikweni ga Gipite, ma lota kugume-
lwe.
54 Ni nklanu ni mambiri malembe ya
ndlala ma sangula ku cikela, kwatsi
hilezi Josefa a nga wa wulile: laho
ku wa hi kona ndlala lomo tikweni
gonkle; kanelezi konkle lomu tikwe-
ni ga le Gipite ku wa hi kona a
zibaba.
55 Ni laha a tiko gonkle ga le Gipite
gi nga wa ncoma hi ndlala, a banhu
ba lo rilela a zibaba ka Faro: na
Faro i wa te ngalo ka bonkle ka Gi-
piti, Yanani ka Josefa; kani hi yini
a wulako ka nwina, mahani.
56 Ni ndlala yi wa hehla ka ngohe
yonkle ya misaba: na Josefa i wa lo
vulula tonkle tiyindlu ta ku bekete-
lela bona i wa lo xabisa ka ba Gipiti;
ni ndlala yi wa hi ya hombe yi wa
tsingisile tikweni ga le Gipite.
57 Ni matiko wonkle ma lota ka Josefa
le Gipite ku xaba mabele, hakuba
ndlala yi wa tsingisile misabeni
yonkle.

XIPIMO 42.

1 Makunu Jakobe i wa lo wona ku
kona mabele le Gipite, na Jakobe i
wa te ngalo ka bana ba yena, Hi
yini mu cuwukanako?
2 I wa te ngalo, Langutani, mina nzi
zi zwile lezaku ku kona mabele le
Gipite: relelani muya leyo, muya
xabela hina leyo; kasi ha fela kuha-
nya, hi ngafi.
3 Ni kume ga bamakabye ba Josefa ba
lo relela kuya xaba mabele leyo
Gipite.
4 Kanilezi Benjamini, a nakulobye wa
Josefa, Jakobe i wa nga mu rumela-

ngi *z*i*n*we ni banakulo*b*ye bakwe;
hakuba yena i wa te ngalo, Ku nga
taku kutani a mhango yi mu hume-
lela.
5 Ni bana ba Israeli ba lota xaba xi-
kari ka labo ba nga wata: hakuba
ni n*dl*ala yi wa hi lomo tikweni ga
le Kenani.
6 Na Josefa i wa hi mufumeli lomo
tikweni; hi yena a nga wa xabisa
ka banhu bon*kl*e ba tiko. Ni bama-
ka*b*ye ba Josefa ba lota, ba lo kora-
ma wutsumbu ga*b*ye misabeni hi
tingohe ta*b*ye ka yena.
7 Na Josefa i wa lo wona banakulo-
*b*ye bakwe, i wa lo ba tiba, kanile*z*i
wa lo ti maha kota mupfumba ka bo-
na, i wa lo wulawula xapi ka bona;
yena i wa te ngalo ka bona, Muta hi
kwihi *n*wina? Bona ba wa ta ngalo,
Le tikweni ga le Kenani ku ta xaba
*z*a kuga.
8 Na Josefa i wa lo tiba banakulo*b*ye
bakwe, kanile*z*i bona ba wa nga mu
tibi.
9 Na Josefa i wa lo alakanya a miloro
leyi a nga wa lorile ka bona, i wa te
ngalo, *N*wina mu tihloli; mu tela
ku ta wona a wundengelenge ga tiko.
10 Na bona ba wa te ngalo ka yena,
Ge, hosi ya mina, kanile*z*i a ku xaba
*z*a kuga malanza ya wena ma tile.
11 Hina hon*kl*e hi bana ba munhu
mu*n*we; hina hi banhu ba *z*inene, a
malanza ya wena a hi tihloli.
12 Yena i wa te ngalo ka bona, Ge, mu
tele ku ta wona a wundengelenge
ga tiko ga *n*wina mu tile.
13 Na bona ba wa te ngalo, Hina ma-
lanza ya wena hi kume ga bamaka-
*b*ye ni bambiri, a bana ba munhu
mu*n*we lomo tikweni ga le Kenani;
ni, languta, loyi wa tsongwana nya-
mu*kl*a i na ni raru wa hina, ni mu-
*n*we a nga kona.
14 Na Josefa i wa te ngalo ka bona,
Le*z*o hi le*z*o nzi wulileko ka *n*wina,
nzi ku, *N*wina mu tihloli:
15 Hi ka lexi *n*wina mu ta hlolwa: hi
wutomi ga Faro *n*wina mu nga ta
suka laha, saseka loku a nakuloni wa
*n*wina loyi wa tsongwani a ta laha.
16 Rumani mu*n*we wa *n*wina, nga aya
teka nakuloni wa *n*wina, *n*wina mu
ta bohwa, kasi timhaka ta *n*wina, ta
fela ku hlolwa, le*z*aku tinene nzeni
ka *n*wina ke: kutani hi *kl*elo hi wu-
tomi ga Faro hakunene *n*wina mu
tihloli.
17 Yena i wa lo ba engenisa katigi*n*we
bon*kl*e lomo paxweni masiku ma-
nharu.
18 Josefa i wa te ngalo ka bona hi siku
ga manharu, Mahani loku, mu ta
hanya: hakuba nza caba Nungu-
ngulu:
19 Loku *n*wina mu hi banhu ba *z*enene,
nga munwe wa bamaka*b*ye ba *n*wi-
na a bohiwa lomo n*dl*wini ya *n*wina
ya paxo; kanile*z*i yanani *n*wina,
rwalani mabele hakuba hi n*dl*ala lo-
mo tin*dl*wini ta *n*wina:
20 Mu neha nakuloni wa *n*wina tso-
ngwani laha ka mina; *z*ingaho a ti-
mhaka ta *n*wina ti ta ba ti hi *z*ine-
ne ni *n*wina mu nga tafa. Ba wa lo
maha *z*a ku *n*gaho.
21 Bona ba wa te ngalo ka mu*n*we ni
mu*n*wani, Hina hi *z*inene hi gohile
hi nakuloni wa hina, laho ni nga
wona makombo ya muhefemulo wa-
kwe, laho a nga wa hi kongotele
hina, hi wa nga hi nga ingisi; hi-
kwalaho legi kombo gita hehla ka
hina.
22 Na Rubeni i wa lo ba hlamula bona,
aku, Nzi wa nga wulangi ka *n*wina,
na nziku, Mu nga mahi kuonha hi
ka xihlangana; na *n*wina mu wa
nga mu ngazwi? hikwalaho kambe,
langutani, nkata wakwe wa la*b*yiwa.
23 Bona ba wa nga *z*i tibi le*z*aku Jo-
sefa i wa lo bazwa; hakuba ku wa
hi kona mu*kl*amuseli zikari ka*b*ye.
24 I wa lo hunzuluka a wutsumbu ga-
*b*ye ka bona, i wa lo rila; na yena i
wa lo *kl*elela ka bona, i wa lo wula-
wula ka bona; i wa teka Simeoni le
xikari ka*b*ye, i wa lo mu boha ma-
hlweni ka mahlo ya*b*ye.
25 *Z*onake i wa lo laya ku tatisa *z*i*b*ya
*z*a*b*ye hi mabele, ni *kl*elisa mali ya
loyi ni loyi munhu lomo sakweni
yakwe, ni ku ba nyika a mbuba ya
n*dl*ela: na *z*i wa ngaho ku lo ma-
hiwa ka*b*ye.
26 Na ba lo rwexa a timbongola ta*b*ye
hi mabele, ba lo suka leyo.
27 Ni kwatsi hi le*z*i mu*n*we wa*b*ye a
nga wa vulula sakwa yakwe a ku
nyika mbongola yakwe a kuga wu-
tsa*n*weni ba nga wa e*kl*ele ka gona,
yena i wa kamba mali yakwe; ni,
languta, yi wa hi no*n*wini wa sakwa
ya yena.
28 Na yena i wa te ngalo ka banakulo-
*b*ye bakwe, A mali ya mina ma *kl*e-
lisile ni, manga*b*ye, ma lomu sakwe-

ni ya mina: ni timbilu ta*b*ye ti wa
lo hluleka ka bona, ba lo hunzuluka
ba rurumela ka mu*n*we ni mu*n*wani,
na baku: *Za* ku yini lezi Nungu-
ngulu a zi mahileko ka hina?
29 Bona ba wa lota ka Jakobe raru wa-
*b*ye lomo tikweni ga le Kenani, ba
wa lo mu *b*yela zon*k*le lezi zi nga
wa ba humelele bona, na baku,
30 A munhu, a hosi ya tiko, i wa lo
wulawula hi kuzangarisilweko ha
hina, i wa lo hi teka kota tihloli ta
tiko.
31 Hina hi wa te ngalo ka yena, Hina
hi banhu ba zinene; hina a hi ti-
hloli;
32 Hina hi bamaka*b*ye ba kume ni
bambiri, a bana ba raru wa hina;
mu*n*we a na nga kona, ni loye wa
tsongwani i lo sala ni raru wa hina
nyamu*k*la le tikweni ga le Kenani.
33 Ni munhu, a hosi ya tiko, i wa te
ngalo ka hina, Hi ka lexi nzi ta mu
tiba lezaku mu banhu ba zinene: si-
yani mu*n*we wa nakuloni ba *n*wina
zi*n*we na mina, mu teka mabele ya
n*d*lala leyi yi nga tin*d*lini ta *n*wina,
mu ti fambela;
34 Muya neha nakuloni wa *n*wina loyi
wa nzisana ka mina: zonake nzi ta
zi tiba mina lezaku *n*wina a mu ti-
hloli, kanilezi *n*wina mu banhu ba
zinene: zingaho nzi mu ta *k*la*k*lisela
nakuloni wa *n*wina, mu ta xaba lomo
tikweni.
35 Na ku mahisile lezo kota lezi ba nga
wa pumunhile tisakwa ta*b*ye, leza-
ku, languta, yon*k*lelele a mifunge
ya mali yi wa hi ka sakwa ya loyi
ni loyi: laha bona ni raru wa*b*ye ba
nga wa wonile a mifunge ya mali,
bona ba wa lo caba.
36 Na Jakobe raru wa*b*ye i wa te ngalo
ka bona, Ma nzi tekela mina a ba-
na ba mina: Josefa a nga kona, na
Simeoni a nga kona, *n*wina mu ta
teka na Benjamini. *Zonk*le lezi zilo
zi vukela mina.
37 Na Rubeni i wa lo wulawula ka
raru wakwe, naku, Daya a bana ba
mina ba bambiri, loku nzi nga mu
nehi kambe ka wena: mu nyike ca-
njeni ga mina nzi ta mu *k*lelisela ka
wena kambe.
38 Na yena i wa te ngalo, A *n*wananga
a nga ta relela a famba na *n*wina;
hakuba a nakulo*b*ye i file, hi yena
yece a seleko: loku a mhango yi
mu humela le n*d*leleni mu fambako
ha yona, zonake mu ta neha a wuvu
ga mina hi kuxaniseka le Xeole.

XIPIMO 43.

1 Ni n*d*lala yi wa la su tsingisa lo-
mo tikweni.
2 Na ku mahisile lezo, laha ba nga wa
gile ba mbeta a mabele laya ba nga
wa ma nehile hi le Gipite, ni raru
wa*b*ye i wa te ngalo ka bona, Yana-
ni kambe, muya hi xabela a kugana
kutsongwanyani.
3 Na Juda i wa lo wulawula ka yena,
naku, A wanuna hi kutiyisisilweko,
i wa la su wula, zi tibeka ka hina,
*N*wina mu nga ta wona ngohe ya
mina, saseka loku a nakuloni wa
*n*wina i ta ba zi*n*we na *n*wina.
4 Loku wena u ruma nakuloni na hi-
na, hi ta relela hiya xabela wena
zakuga;
5 Kanilezi loku wena u nga mu ru-
meli yena, hina hi nga ta relela hiya;
hakuba a munhu i wa te ngalo ka
hina, *N*wina mu nga ta wona a
ngohe ya mina, saseka loku a naku-
loni a nga na hi zi*n*we na *n*wina.
6 Na Israeli i wa te ngalo, Ngahilezo
mu mahileko kubiha ka mina, kota
lezi mu nga *b*yela munhu lezaku mu
wa hahi ni nakuloni mufana kambe?
7 Na bona ba wa te ngalo, A munhu
i wa lo wutisa hi ku xungetisisilwe-
ko ka wutsumbu ga hina, ni ka
lixaka la hina, na aku, A raru wa
*n*wina wa ha hanya ke? mu naye
mu*n*wani nakuloni ke? hina hi wa
lo mu *b*yela tsonameto wa leti ti-
mhaka: hi wa nga ka hi zi tiba leza-
ku i wa ta nga yena aku, Tekani
nakuloni mu relela muta naye ke?
8 Na Juda i wa te ngalo ka Israeli a
raru wakwe, Rumela mufana zi*n*we
na mina, hina hi ta suka hi famba;
kasi ha fela ku hanya, hi ngafi, ho-
*nk*le hina, na wena, ni banana ba
hina.
9 Nzi ta maha zinene ha yena; le ca-
njeni ga mina wena u ta mu wutisa;
loku mina nzi nga mu wuyisi ka-
mbe ka wena, nzi mu beka mahlwe-
ni ka wena, zonake nga mina nzi
rukwe kala ku pinzuka.
10 Hakuba loku hi wa nga hlwelangi,
nga makunu hi nga wuyele zikati
zimbiri.
11 Ni raru wa*b*ye Israeli i wa te nga-
lo ka*b*ye, Loku zi nga zi hi lezo ma-
kunu, mahani lexi: tekani mihanzo

yi hlawulilweko ya tiko lomo *zibye-*
ni za nwina, mu rwala mu relela
nazo a zinyikiwo za munhu, a hla-
kati yi tsongwani, ni wulombe wu
tsongwani, ni maka, ni mure, tima-
nga, ni ma almonde;
12 Tekani mali yi engetilweko canjeni
ga *nwina*; ni mali leyi yi nga wa
wuyile kambe le milo*nwini* ya ti-
sakwa ta *nwina* rwalani kambe ca-
njeni ga *nwina*; kutani ku wa lo
hohetwa.
13 Tekani nakuloni kambe, mu suka,
muya kambe ka loye munhu;
14 Nungungulu wa Ntamowon*k*le a
mu nyike a ti*tr*alo ka munhu, kasi
wa fela ku mu *k*la*k*lisela a maka*b*ye
mu*n*wani wa *n*wina na Benjamini.
Loku nzi tekelwe banana ba mina,
nzi tekelwa.
15 Ni ba banuna ba wa lo teka a xi-
nyikiwo lexo, ba lo teka a mali yi
engetelweko canjeni ga*b*ye, na Be-
njamini; ba lo suka, ba loya relela
baya Gipite, ba lo yima mahlweni
ka Josefa.
16 Ni laha Josefa a nga wa wonile
Benjamini zi*n*we nabo, i wa te nga-
lo i nekwa ya yin*d*lu ya yena, Ba
nehe banhu laba lomu n*d*lwini, ni
ku alaba, ni ku longisa; hakuba a
banhu laba ba taga na mina laha
mu*n*wini.
17 Ni munhu i wa lo maha kwatsi hi le-
zi Josefa a nga wa layile, ni munhu
i lo ba neha a banhu lomu n*d*lwini
ya Josefa.
18 Ni banhu ba wa lo caba, hakuba ba
wa lo nehwa le n*d*lwini ya Josefa;
na bona ba wa te ngalo, Hakuba hi
mali leyi na hi nga ma *k*lelile nayo
lomo tisakweni ni ta hina xikatini
xo ranga hina ha engiswa lomu; le-
zaku i wa laba a xipinga xo vukela
hina, a wela hehla ka hina, ni ku hi
teka hi be tikumbi, ni timbongola ta
hina.
19 Na bona ba wa lota ka nekwa ya yi-
n*d*lu ya Josefa, ba wa lo wulawula
ka yena le nyangweni ya yin*d*lu,
20 Na ba te ngalo, O, hosi ya mina, ha
kunene hi relele hi ta kuranga ku ta
xaba zakuga:
21 Na ku mahisile lezo, laha na hi tile
wutsa*n*weni go e*k*lela, lezaku hi wa
lo vulula a tisakwa ta hina, ni, la-
nguta, yon*k*lelele mali ya loyi ni loyi
i wa hi no*n*wini wa sakwa yakwe, a
mali ya hina ya ha kotile kuringa-
niswa ka yona: hina hi yi nehile ka-
mbe canjeni ga hina.
22 Ni yi*n*wani mali hi yi nehile canje-
ni ga hina ku ta xaba zakuga: hina
a hi mu tibangi loyi a nga *k*lela a
cela mali ya hina tisakweni ta hina.
23 Yena i wa te ngalo, A kurula nga
ku hi ka *n*wina, mu nga cabi: Nu-
ngungulu wa *n*wina, ni Nungungu-
lu wa raru wa *n*wina, i wa lo mu
nyika a tsomba tisakweni ta *n*wina:
nzi wa hi ni mali ya *n*wina. I wa lo
humesa Simeoni ka bona.
24 Ni munhu i wa lo neha ba banuna
lomu n*d*lwini ya Josefa, ba wa lo ba
nyika a mati, ba wa lo hlaza a miko-
nzo ya*b*ye; i wa lo nyika timbongola
kuga ka tona.
25 Na bona ba wa lo longisela xinyiki-
wo kasi xi ko*k*lana ni ku wuya ka
Josefa laha mu*n*wini: hakuba ba
wa zwile lezaku ba taga zibaba laho.
26 Ni laha Josefa a nga wa wuyile ka-
ya, bona ba wa lo neha ka yena xi-
nyikiwo lexi xi nga wa hi canjeni
ga*b*ye lomu n*d*lwini, ba lo korama
wutsumbu ga*b*ye ka yena laha misa-
beni.
27 Yena i wa lo ba wutisa bona a ku-
hanya ka*b*ye kwatsi, i wa te ngalo,
A raru wa *n*wina wa hanya ke, a
munhu wa kale loye mu nga wa
wulawulile ha yena ke? Wa ha hi
kona ke?
28 Na bona ba te ngalo, A nanza ga
wena a raru wa hina, watsi, wa ha
hi kona. Bona ba lo koramisa ti-
hloko, ba lo maha kukongela.
29 Yena i wa lo *k*lakusa mahlo ya ye-
na, i lo wona Benjamini a maka*b*ye
wa yena, nisanyana wa nyine wa-
kwe, i wa te ngalo, Hi yena loyi a
nakuloni wa *n*wina wa tsongwani
ke, loyi mu nga wa wulawulile ha
yena ka mina? Yena i wa te ngalo,
Nungungulu nga a hi ni wuxinji ka
wena, *n*wananga.
30 Na Josefa i wa lo ha*k*lisa; hakuba a
kumbilukela kakwe: wa xuba ma-
ka*b*ye wakwe: yena i wa laba laho
a nga rilako kona; yena i wa lo
engena lomo n*d*lwini yakwe, i wa
lo rila lomo.
31 Yena i wa hlaza ngohe yakwe, i wa
lo huma; i wa lo ti tsimbeta wutsu-
mbu gakwe, i wa te ngalo, Nehani
za kuga.
32 Bona ba wa lo mu nyikela a wutsu-
mbu gakwe, na bona hi wutsumbu

ga*b*ye, ni ba Gipiti, labo ba nga waga
*z*i*n*we naye, hi wutsumbu ga*b*yewo:
hakuba a ba Gipiti ba wa ta nga
ba ngagi *z*ibaba ni ma Heberu; ha-
kuba le*z*o *z*inyenyeko ka ba Gipiti.
33 Bona ba wa lo tsama mahlweni ka
yena, a matewula kota hi wutewula
gakwe, ni tsongwanyani ku kota hi
wutsongwani gakwe: ni banhu ba
wa lo damiswa hi mu*n*we ni mu-
*n*wani.
34 I wa lo teka a pamela bona le*z*i *z*i
nga wa hi mahlweni ka*b*ye: kanile-
*z*i Benjamini i wa lo pamelwa n*k*la-
nu ku engetilweko ku hunza bon*k*le
ba*b*ye. Bona ba wa lonwa, ni ba lo
tsaka *z*i*n*we naye.

XIPIMO 44.

1 Yena i wa lo laya a nekwa ya yi-
n*d*lu yakwe, aku, Tatisa a tisakwa
ta banhu kuga, kota le*z*i bona ba ko-
tako ku rwala, ni ku beka ya bon*k*le-
lele mali ya loyi ni loyi lomo no-
*n*wini wa sakwa yakwe.
2 Na u beka kopo ya mina, a kopo ya
siliva, lomo no*n*wini wa sakwa ya
loyi tsongwani, ni mali ya yena ya
mabele. Na yena i wa lo maha
kwatsi hi mhaka leyi Josefa a nga
wa wulawulile.
3 Kota le*z*i lokuloku gi nga wa ha ku-
ca ni mixo, a banhu ba wa lo fambi-
swa, bona ni timbongola ta*b*ye.
4 Laha na ba humele lomu mutini, na
ba wa nga hi kule nguvu, Josefa i
te ngalo ka nekwa ya yena, Ha*k*lisa,
u lanzela banhu; laha na wena na u
ba kumile, u taku ka bona, Ngahi-
le*z*i *n*wina mu *k*lelisele hi kubiha ku-
saseka ke?
5 Leyi a hi yona a hosi ya mina yi
nwako ha yona ke, leyi a bulabo ha
yona ke? *n*wina mu mahile kubiha
hi ku maha le*z*o.
6 Na yena i wa lo ba kuma, na yena i
wa lo wulawula ba*b*ye leti timhaka.
7 Na bona ba te ngalo ka yena, Nga-
hile*z*i u wulawulela yini leti timha-
ka hosi ya hina ke? nga ku nga hi
kule kona ka malanza ya wena ba
nga ku maha ku xilo xa ku ngahi.
8 Languta, ni mali, leyi hi nga wa yi
kumile lomo milo*n*wini ya tisakwa
ta hina, hi wa lo yi neha kambe hi
le tikweni ga le Kenani: hi wa ta
nga hi yibisa ku yini le n*d*lwini ya
hosi ya wena a siliva kutani nzala-
ma ke?
9 Kani hi ka wihi wa nanza ga wena
yi kumiwako, nga yena afa, hina-
wu kambe hi ta maha tikumbi ta ho-
si ya hina.
10 Na a wa te ngalo, Makunu nga ku
maha kota a timhaka ta *n*wina: ni
wihi yi ta nga kumiwa ka yena i ta
maha kumbi ya mina, *n*wina mu ta
nga bi na nanzu.
11 Bona ba wa lo ha*k*lisa, ba rula sa-
kwa ya loyi ni loyi misabeni, ni ku
vulula a munhu ni munhu sakwa
yakwe.
12 Na a wa kambe, i wa lo sangula hi
ka nhonzwa, kala aya cikela ka lo-
yi wa tsongwani: ni kopo yi wa lo
kunwa lomo sakwini ya Benjami-
ni.
13 *Z*onake ba wa lo hanzula tinguwo
ta*b*ye, i wa lo kilela loyi ni loyi a
mbongola yakwe, ba *k*lelela mutini.
14 Juda ni bamaka*b*ye bakwe ba wa ko-
ta le n*d*lwini ya Josefa; yena i wa
ha hi laho: ba lowa mahlweni ka-
kwe laha misabeni.
15 Na Josefa i wa te ngalo ka bona,
Ximaho muni *n*wina lexi mu xi ma-
hileko? a mu *z*i tibi le*z*aku a mu-
nhu wo nga hi mina wa kota ku vu-
mba ke?
16 Na Juda i wa te ngalo, Hi ta wula
yini ka hosi ya mina ke? hi ta wu-
luwula yini? hi ta pen*d*lisa ku yini
wutsumbu ga hina? Nungungulu i
lo kuma kugoha ka malanza ya we-
na: languta, hina hi tikumbi ta ho-
si ya mina, hina hon*k*le, na yena
loyi a kopo yi kumilweko canjeni
gakwe.
17 Na yena i wa ngalo, Nga lexo xihi
kule na mina ku maha *z*a ku ngaho:
Munhu loyi a kopo yi nga wa ku-
milwe, yena i ta maha kumbi ya
mina; kanile*z*i kwatsi ha *n*wina, ti
fambeleni hi kurula ka raru wa
*n*wina.
18 *Z*onake Juda i wa lota ku suhi
naye, i wa te ngalo, O, hosi ya
mina, nga a nanza ga wena, nza ko-
mbela wena, gi wulawula mhaka
n*d*lebeni ya hosi ya mina, nga a
zanga ya wena yi nga vuri ka nanza
ga wena; hakuba wena hambu ku
kwatsi hi yena Faro.
19 A hosi ya mina yi wa lo wutisa a
malanza yakwe, yiku, Mu na ni raru
ke, ni maka*b*ye ke?
20 Hina hi wa te ngalo ka hosi ya hina,
Hi na ni raru, wa xikosana, ni xi-

hlangana xa tanga yakwe ya kale, wa tsongwanyani; ni nakulo*b*ye i lofa, hi yena yece a fileko ka nyine wakwe; ni raru wakwe wa mu ranza.

21 Wena u wa te ngalo ka malanza ya wena, Relelani mu neha ka mina, kasi nza fela ku hafula mahlo ya mina nzi wona yena.

22 Hina hi wa te ngalo ka hosi ya mina, A mufana a nga kota ku siya a raru wakwe: hakuba loku a siya raru wakwe, a raru wakwe, i ta ngafa.

23 Wena u wa te ngalo ka malanza ya wena, Saseka loku a nakuloni wa *n*wina wa tsongwani a relela ata *zin*we na *n*wina, *n*wina mu nga ta wona ngohe ya mina kambe.

24 Na ku mahisile lezi laha na hi kanziyile hita ka nanza ga wena a raru wa hina, hina hi wa lo mu *b*yela a timhaka ta hosi ya mina.

25 Na dadani i te ngalo, Yanani kambe, mu ya hi xabela kugana ku tsongwani.

26 Hina hi wa ngalo, Hina a hi na ku relela hiya: loku a nakuloni wa hina wa tsongwani a nga hi *zin*we, na hina hi ta relela hiya; hakuba hi nga ta wona a ngohe ya munhu, saseka loku a maka*b*yana wa hina a hi *zin*we na hina.

27 Ni nanza ga wena a raru wa hina i wa te ngalo ka hina, *N*wina ma ziti-ba lezaku a sati wa mina i wa la trala barisanyana bambiri:

28 Ni mu*n*we i wa lo huma a suka hi le ka mina, mina nzi wa te ngalo, Ha kunene yena i wa pfemulwe fufanyi; mina a nzi mu wonangi cima ka lezo.

29 Ni loku *n*wina mu teka loyi hi le ka mina, ni mhango yi mu humelela yena, *n*wina mu ta relela mu neha a wuvu ga mina hi kuxaniseka le Xeole.

30 Makunu laha nzi ngata ka nanza ga wena raru wa mina, ni mufana na nga hi *zin*we na hina; na u wona lezaku wutomi gakwe gi bohilwe gi wutomi ga mufana;

31 Ku taku na ku mahisile lezo, laha na wona lezaku a mufana a nga kona *zin*we na hina, lezaku yena i tafa: ni malanza ya wena ma ta relelisa a wuvu ga nanza ga wena raru wa hina hi kuxaniseka le Xeole.

32 Hakuba malanza ya wena ma wa la su ba tiyisa ka raru wa mina hi kota ya mufana, maku, Loku nzi nga mu nehi kambe ka wena, nzi ta rwala nzukano ka dadani kala ku pinzuka.

33 Makunu hikwalaho, nga nanza ga wena, nza ku kombela wena, gi sala ku maha kumbi ya hosi ya gona wutsa*n*weni ga mufana; nga mufana a kanziha a famba ni bamaka*b*ye bakwe.

34 Hakuba nzi ta fambisa ku yini ka dadani, loku a nga a mufana a nga hi na mina ke? nzi nga ta ku nzi wona kubiha ku ta nga huma ka dadani wa mina.

XIPIMO 45.

1 *Z*onake Josefa i wa nga a nga ti tsimbetangi a wutsumbu gakwe mahlweni ka bona bon*k*le laba ba nga wa yimi le ka yena; yena i wa lo laya, Humesani bon*k*lelele ba huma ka mina. Laho ku wa nga yimangi munhu ka yena, zalezo na Josefa na ha tibekisa a wutsumbu gakwe ka bamaka*b*ye bakwe.

2 Yena i wa lo rila a kanyuluka: ni ba Gipiti ba wa lozwa, ni yin*dl*u ya Faro yi wa lozwa.

3 Na Josefa i wa te ngalo ka bamaka*b*ye bakwe, Nzi mina Josefa; dadani wa mina i kona ke? ni bamaka*b*ye bakwe ba wa nga ba nga zi koti ku mu hlamula; hakuba bona ba wa dzebetana mahlweni ka yena.

4 Na Josefa i wa te ngalo ka bamaka*b*ye ba yena, Tsinelani ku suhane na mina, nza mu kombela. Na bona ba wa lota ku suhane. I wa te ngalo, Nzi mina Josefa nakuloni wa *n*wina, loyi *n*wina mu nga mu xabisa le Gipite.

5 Ni makunu mu nga zangariswi, ge mu nga bi ni kulo wutsum*b*yini ga *n*wina, lezaku mu lo nzi xabisa laha: hakuba Nungungulu i rumele mina mahlweni ka *n*wina ku lonzowota wutomi.

6 Hakuba laya malembe mambiri a n*dl*ala yi kariko yi hi kona lomu tikweni ka ha hi kona kambe a n*k*lanu wa malembe, laho ku ta nga kala ku nga hi kona kurima hambu ni kuhula.

7 Na Nungungulu i wa lo rumela mina mahlweni ka *n*wina ku ta lonzowota misasela ya *n*wina lomu misabeni, ni ku ta hanyisa wutomi ga hi ku*k*la*k*liswa ka hombe.

8 *Zingaho* a hi *n*wina mu nga nzi ru-
mela laha, kanilezi Nungungulu: na
yena i nzi mahile nzi maha raru ka
Faro, ni hosi ya yin*d*lu yakwe
yon*k*le, ni mufumeli hehla ka tiko
gon*k*le ga Gipite.
9 Ha*k*lisani, *n*wina mu kanziya muya
ka dadani wa mina, mu yaku ka
yena. Za ku ngani a zi wulako Jo-
sefa a *n*wana wa wena, Nungungu-
lu i nzi mahile a mufumeli wa tiko
ga Gipite gon*k*le: relelani muta ka
mina, mu nga hiweli;
10 Na wena u ta aka lomu tikweni ga
le Goxeni, wena u ta ba ku suhani
na mina, wena, ni bana ba wena, ni
banana ba bana ba wena, ni mi*k*la-
mbi ya wena, ni tihomu ta wena, ni
lezi zon*k*le wena u nga nazo:
11 Laho nzi ta ku wun*d*la kona wena;
hakuba ma ha hi kona a n*k*lanu wa
malembe ya n*d*ala; u nga taku u
cikela ku vumaleni, wena, ni nga-
nzo wa wena, ni kon*k*le loku u nga
nako.
12 Ni, languta, a mahlo ya *n*wina ma
wona, ni mahlo ya maka*b*yana wa
mina Benjamini, lezaku hi nomu wa
mina nzi wulawula ka *n*wina.
13 Mu ta *b*yela dadani hi wuhosi ga
mina lomu Gipite, ni zon*k*le lezi
mu zi wonileko: *n*wina mu ta ha-
*k*lisa mu relela mu neha dadani
laha.
14 Yena i wa lo wela nha*n*weni ya ma-
ka*b*yana wakwe Benjamini, i wa lo
rila; na Benjamini i wa lo rila nha-
*n*weni yakwe.
15 Yena i wa lo *t*ro*t*ra bon*k*le bamaka-
*b*ye ba yena, i wa lo ba rilela: nzako
ka lezo a bamaka*b*ye bakwe ba wa
lo wulawula zi*n*we naye.
16 Ni mubiko lowo wu wa zwilwa le
n*d*lwini ya Faro, baku, a bamaka*b*ye
ba Josefa ba tile: zi wa lo xalalisa
Faro kwatsi, ni malanza ya yena.
17 Na Faro i wa te ngalo ka Josefa,
Wula ka bamaka*b*ye ba wena, Lezi
mahani *n*wina: yisani zibari za nwi-
na, fambani, mu ya le tikweni ga
Kenani;
18 Muya teka a raru wa *n*wina ni mi-
ngango ya *n*wina, muta ka mina:
mina nzi ta mu nyika kusaseka ka
tiko ga le Gipite, *n*wina mu taga a
kunona ka tiko.
19 Makunu wena u layilwe, mahani le-
zi *n*wina: tekani a tikareta ta lomo
tikweni ga Gipite ka banana ba *n*wi-
na, ni basati ba *n*wina, ni raru wa
*n*wina, muta.
20 Kambe mu nga celi kota hi nhunzu
ya *n*wina; hakuba kusaseka ka tiko
ga le Gipite kon*k*le ka nwina.
21 Ni bana ba Israeli ba wa lo maha
lezo; na Josefa i wa lo maha tikare-
ta, kwatsi hi kulaya ka Faro, i wa
lo ba nyika a timbuba ta n*d*lela.
22 Ni ka bona bon*k*le i wa lo ba nyika
a tinguwo ta ku hen*d*leletana; ka-
nilezi ka Benjamini i wa lo mu nyi-
ka, a mazana manharu ya zipanze
za siliva, ni n*k*lanu wa ku hen*d*lele-
tana ka tinguwo.
23 Ni ka raru wakwe yena i wa lo ru-
mela kota lezi: kume ga timbongo-
la ni ti hi ni mirwalo ya zilo zo sase-
ka za tiko ga Gipite, kume ga ma-
*t*rele ya timbongola na ti rwele a
mabele ni zibaba ni mbuba ya raru
wakwe laha n*d*leleni.
24 Zingaho i wa lo rumela bamaka*b*ye
bakwe, ba lo famba; bona ba wa lo
suka yena i wa te ngalo ka*b*ye, Wo-
nani mu nga holoba laha n*d*leleni.
25 Bona ba wa lo kanziya ba huma hi
le Gipite, ba wa lota le tikweni ga le
Kenani ka Jakobe raru wa*b*ye.
26 Ba wa lo mu *b*yela, baku, Josefa wa
ha hi kona, yena i hosi hehla ka ti-
ko gon*k*le ga le Gipite. Ni mbilu
ya yena yi lo hluleka, hakuba a nga
ba kolwangi.
27 Na bona ba wa lo mu *b*yela ton*k*le
timhaka ta Josefa, leto ba nga wa ti
wulawulile ka bona: ni laha a nga
wa wonile tikareta leti Josefa a nga
wa rumele kuya mu rwala, ni moya
wa Jakobe raru wa*b*ye u wa lo vu-
xiwa:
28 Na Israeli i wa te ngalo, Ku enele;
Josefa a *n*wananga wa ha hanya:
mina nzi taya mu wona hi mahlwe-
ni na nzi nga se kufa.

XIPIMO 46.

1 Na Israeli i wa lo teka lwenzo la-
kwe ni kon*k*le loku a nga wa hi na-
ko, i wa lota cikela le Berexeba, i
wa lota nyikela mupahlelo ka Nu-
ngungulu wa raru wakwe Isaka.
2 Na Nungungulu i wa lo wulawula
ka Israeli hi muwoniso wa wusiku,
na a wa te ngalo Jakobe, Jakobe.
Na yena na a wa te ngalo, Mina nzi
laha.
3 Yena i wa te ngalo, Nzi mina Nu-
ngungulu, a Nungungulu wa raru

wa wena: u nga cabi ku relela uya
le Gipite; hakuba leyo hi leyo nzi
ta nga ku maha u maha mufumo
wa hombe:
4 Mina nzi ta relela nzi famba na we-
na le Gipite; ha kunene mina nzi ta
ku ba kanziyisa nzi ku neha leno
kambe: na Josefa i ta beka a canja
gakwe hehla ka mahlo ya wena.
5 Na Jakobe i wa lo suka hi le Bere-
xeba: ni banana ba Israeli ba wa lo
rwala Jakobe raru wa*b*ye, ni bana-
na ba*b*ye ni basati ba*b*ye, lomo tika-
reteni leto Faro a nga wa ti rumele
ku ya mu rwala.
6 Bona ba wa lo teka a tihomu ta*b*ye,
ni nhunzu ya*b*ye, leyi ba nga wa yi
kumile lomo tikweni ga le Kenani,
ba lota le Gipite, Jakobe, ni mbe-
wu yakwe *zin*we naye:
7 A bana bakwe, ni bana ba bana ba-
kwe bona *zin*we naye, ni banhanya-
na bakwe, ni banhanyana ba bana
bakwe, ni yon*k*le mbewu yakwe ye-
na i wa lo yi neha le Gipite.
8 Laya hi mabito ya banana ba Isra-
eli, laho ba ngata le Gipite, Jakobe
ni bana bakwe: Rubeni, matewula
ya Jakobe.
9 Ni banana ba Rubeni: hi Hanoke,
na Palu, na Hezroni, na Karmi.
10 Ni banana ba Simeoni; Jemueli, na
Jamina, na Ohade, na Jaxina, na
Zohare, na Xaule a *n*wana wa a sati
wa mu Kenani.
11 Ni banana ba Levi: Gerxoni, Ko-
hate, na Merari.
12 Ni bana ba Juda: Ere, na Onane,
na Xela, na Perezi, na Zera; kani-
le *zi* Ere na Onane ba wa lofa lomo
tikweni ga le Kenani. Ni banana ba
Perezi hi Hezroni na Hamula.
13 Ni banana ba Isakare: Tola, na Pu-
va, na Ioba, na Ximroni.
14 Ni banana ba Zebuluni: Serede, na
Eloni, na Jahlela.
15 Laba hi bana ba Lea, labo a nga *t*ra-
lele Jakobe le Padanaramu, *zin*we
na Dina *n*wana: yon*k*le mihefemu-
lo ya barisanyana bakwe ni banha-
nyana ba yena yi wa hi makume
manharu ni manharu.
16 Ni banana ba Gadi: Zifioni, na Ha-
gi; na Xuni, Ezboni, na Eri, na
Arodi, na Areli.
17 Ni banana ba Axeri: Imna, na Ixva-
ha, na Ixhivi, na Beria, na Sera, a
makweru wa*b*ye; ni banana ba Be-
ria: Hebere, na Malkieli.
18 Laba hi banana ba Zilpa, loyi Laba-
ni a nga wa nyikile ka Lea *n*wana
wakwe, laba yena i wa lo *t*ralela Ja-
kobe, yona mihefemulo ya kume ni
n*k*lanu ni mu*n*we.
19 A barisanyana ba Raceli kata wa
Jakobe: Josefa, na Benjamini.
20 Ni ka Josefa le tikweni ga le Gipite
ku wa lo *t*ralwa Manasa na Efraime,
labo Asenate, *n*wana wa Potifera
mupristi wa le One, a nga wa mu
*t*ralele.
21 Ni banana ba Benjamini: Bela, na
Becera, na Axbeli, na Gera, na Na-
mbani, na Ehi, na Roxa, Mupima,
na Hupima, na Arda.
22 Laba hi bana ba Raceli, laho ba nga
wa *t*relwe ka Jakobe: yon*k*le mihe-
femulo yi wa hi kumi ni mune.
23 Ni banana ba Dani: Huximu.
24 Ni banana ba Naftali: Jahezeli, na
Guni, na Jezera, na Xilema.
25 Laba hi banana ba Bilha, loyi Laba-
ni a nga nyika ka Raceli a *n*wana
wa yena, laba hi bona a nga *t*ralela
Jakobe: yon*k*le mihefemulo n*k*lanu
ni mimbiri.
26 Ni yon*k*le mihefemulo leyi yi nga
wa tile na Jakobe le Gipite, leyo
yi nga wa humile hi xiwunwini xa-
kwe, hi le han*d*le ba basati ba ka
Jakobe, yon*k*le mihefemulo yi wa
hi n*k*lanu wa makumi ni gi*n*we ni
n*k*lanu ni mu*n*we;
27 Ni banana ba Josefa, laba ba nga
wa *t*ralelwe lomo Gipite, ba wa hi
mihefemulo mimbiri: yon*k*le mihe-
femulo ya yin*d*lu ya Jakobe, leyo yi
nga wa tile le Gipite, yi wa hi n*k*la-
nu wa makumi ni makume mambiri.
28 Na yena i wa lo rumela Juda ma-
hlweni ka yena ka Josefa, ku ko-
mbisa n*d*lela mahlweni ka yena ku-
ya Goxeni; na bona ba wa lota le ti-
kweni ga le Goxeni.
29 Na Josefa i wa lo longisa a kareta
yakwe, i wa lo kanziya a kinga Isra-
eli a raru wakwe, le Goxeni; i wa lo
ti wonekelisa wutsumbu gakwe ka
yena, i wa lo wela nha*n*weni yakwe
i wa lo rila le nha*n*weni yakwe a xi-
kati xo leha.
30 Na Israeli i wa te ngalo ka Josefa,
Makunu nga nzifa, cima nzi wonile-
ko a ngohe ya wena, le*z*aku wena
wa ha hi kona.
31 Na Josefa i wa te ngalo ka bamaka-
*b*ye bakwe, ni ka yin*d*lu ya raru wa-
kwe, Nzi ta kanziya, kuya *b*yela Fa-

ro, ni ku ka yena, A bamaka*b*ye ba
mina, ni yin*d*lu ya raru wa mina, la-
bo ba nga wa hi le tikweni ga le Ke-
nani, ba tile ka mina;
32 Ni banhu mbarisi, hakuba bonamba-
fuyi ba tihomu; bona ba nehile mi-
*k*lambi ya*b*ye ni tihomu ta*b*ye, ni
*z*on*k*le le*z*i ba na*z*o.
33 Na ku mahisile le*z*o, laha Faro a
ta nga bitana *n*wina, i ta ku ngalo,
Hi yini a tiro wa *n*wina?
34 Le*z*aku *n*wina mu taku, A malanza
ya wena mbarisi ba tihomu ku su-
kela wunwananeni ga*b*ye kala ma-
kunu, hina hon*k*le, ni bararu ba
hina: kasi ma fela kuaka lomo ti-
kweni ga le Goxeni; hakuba bon*k*le
barisi ba hi zinyenyeko ka ba Gi-
piti.

XIPIMO 47.

1 *Z*onake Josefa i wa lo famba a ya
*b*yela Faro, i wa te ngalo, A raru wa
mina ni bamaka*b*ye ba mina, ni mi-
*k*lambi ya*b*ye, ni tihomu ta*b*ye, ni
*z*on*k*le le*z*i ba nga na*z*o, ba tile ba
huma hi le tikweni ga le Kenani;
ni, languta, bona ba lomo tikweni
ga le Goxeni.
2 Hi le xikari ka bamaka*b*ye bakwe i
wa lo teka n*k*lanu wa ba banuna, i
wa lo ba yimisa ka Faro.
3 Na Faro i wa te ngalo ka bamaka-
*b*ye bakwe, Hi yini a tiro wa *n*wina?
bona ba te ngalo ka Faro, A mala-
nza ya wena mbarisi, hon*k*le hina,
ni bararu ba hina.
4 Na bona ba wa te ngalo ka Faro, a
kuta lubela lomu tikweni hina hi
tile; hakuba leyo a ku kona a wu-
riselo ga mi*k*lambi ya malanza ya
wena; hakuba a n*d*lala yi tsingile
lomo tikweni ga le Kenani: makunu
hikwalaho, ha kombela wena, nga
malanza ya wena ma aka tikweni
ga le Goxeni.
5 Na Faro i wa lo wulawula ka Jose-
fa, aku, A raru wa wena ni bama-
ka*b*ye ba tile ka wena:
6 Ni tiko ga le Gipite gi le mahlweni
ka wena; lomu tikweni gi saseki-
leko maha raru wa wena ni bama-
ka*b*ye ba wena ba aka tikweni; ga
Goxeni lomu nga bona ba aka: ni
loku u tiba a banhu ba mitiro xikari
ka*b*ye, *z*onake maha bona ku fumela
mi*k*lambi ya mina.
7 Na Josefa i wa lo engenisa Jakobe
raru wakwe, i wa lo mu yimisa ma-
hlweni ka Faro: na Jakobe i wa lo
katekisa Faro.
8 Na Faro i wa te ngalo ka Jakobe,
Mangani masiku ya malembe ya
wutomi ga wena ke?
9 Na Jakobe i wa te ngalo ka Faro, A
masiku ya malembe ya kuhunza ka
mina i zana ni makume manharu:
kutsongwani ni kubiha ku nga wa
kari ku hi masikwini ya malembe
ya wutomi ga mina, wona a ma ci-
kelangi ka masiku ya malembe ya
wutomi ga bararu ba mina masikwi-
ni ya kuhunza ka*b*ye.
10 Na Jakobe i lo katekisa Faro, i wa lo
huma mahlweni ka Faro.
11 Na Josefa i wa lo akisa a raru wa-
kwa ni bamaka*b*ye bakwe, i wa lo
ba akisa tiko tikweni ga le Gipite,
lomo tikweni go saseka, lomu tikwe-
ni ga le Ramese, kwatsi hi ku laya
ka Faro.
12 Na Josefa i wa lo wun*d*la a raru
wakwe, ni bamaka*b*ye bakwe, ni
ngango won*k*le wa raru wakwe, hi
*z*ibaba, kwatsi hi mingango ya*b*ye.
13 Ni laho ku wa nga hi kona *z*ibaba
lomo tikweni gon*k*le: hakuba a
n*d*lala yi wa tsingile nguvu, le*z*aku
a tiko ga Gipite ni tiko ga le Kenani
gi wa lo hluleka hi kota ya n*d*lala.
14 Na Josefa i wa tsombanyisela yon*k*le
a mali layi yi nga wa kumile lomu
tikweni ga Gipite, ni lomu tikweni
ga le Kenani, hi mabele laya ba nga
wa xaba: na Josefa i wa neha a
mali lomo n*d*lwini ka Faro.
15 Ni laha a mali yi nga wa mbelile
lomo tikweni ga Gipite, ni lomo ti-
kweni ga le Kenani, bon*k*le ba Gipiti
ba wa lota ka Josefa, ba wa te nga-
lo, Hi nyike a *z*ibaba: hakuba hi
yini hi ta ngafa mahlweni ka wena?
hakuba a mali ya hina yi mbetekile.
16 Na Josefa i wa te ngalo, Nyikani
tihomu ta *n*wina; na minawu nzi
ta mu nyika hi tihomu ta *n*wina,
loku mu mbelelelwe hi mali.
17 Na bona ba wa lo neha a tihomu
ta*b*ye ka Josefa; na Josefa i wa lo
ba nyika a *z*ibaba hi ku cicisana ni
mahaxi, ni mi*k*lambi, ni tihomu, ni
timbongola: yena i wa lo ba gisa hi
*z*ibaba hi ku ciciselana gon*k*le lego
lembe.
18 Na laho lego lembe gi nga wa gu-
melwe, ba wa lota ka yena hi lembe
ga wumbiri, ba te ngalo ka yena, Hi
nga ta fihla le hosini ya hina, le*z*aku

yi mbelisile ku yini mali ya hina,
ni miklambi ya tihomu nja hosi ya
mina; hi pumuuhile zonkle mahlwe-
ni ka hosi ya mina, kanilezi a mimi-
ri ya hina, a ni matiko ya hina:
19 Ngahilezo hina hi tafa mahlweni ka
ya wena ke, honkle hina ni matiko
ya hina? xaba hina ni matiko ya
hina hi zibaba, hina ni matiko ya
hina hi ta ba a malanza ka Faro: ni
ku hi nyika mbewu, kasi ha fela ku
hanya, hi ngafi, kasi a tiko gi nga
hulukeli.
20 Zingaho Josefa i wa lo xabela tiko
gonkle ga le Gipite ka Faro; hakuba
a ba Gipiti ba wa lo xabisa bonkle-
lele banhu a simu yakwe, hakuba a
ndlala yi wa ba kubunyetile ba ka-
nganyeka; tiko gi wa lo maha ga
Faro.
21 Ni hi ka banhu, yena i wa lo ba
susa kuya mitini kusukela ku gume-
lweni kunwe ka mbingano wa ba le
Gipite ku kala kuya cikela kugume-
lweni kunwani ka kona.
22 Goce a saba ga bapristi yena a nga
gi xabangi: hakuba bapristi ba na
xiabelo hi le ka Faro, ba wa loga
xiabelo xabye lexi Faro a nga wa
nyika bona; ngahilezo a ba xabisa-
ngi saba gabye.
23 Zonake Josefa i wa te ngalo ka ba-
nhu, Langutani, mina nzi mu xabile
nyamukla ni misaba ya nwina ya
Faro: mangabye, hi leyi mbewu ya
nwina, nwina mu ta byala misa-
beni.
24 Na ku mahisile lezo laha ku tsomba-
nyiselani, lezaku mu ta nyika a ya
wuklanu ka Faro, a xipanze xa wu-
mune xi ta maha xa nwina benyi, a
ku ba mbewu ya masimu, ni ku ba
kuga ka nwina, na bona laba ba le
mingangweni ya nwina, ni ku ba
kuga ka banana ba nwina.
25 Na bona ba te ngalo, Wena u poni-
sile wutomi ga hina: nga hina hi
kuma tomo kuwonweni ka hosi ya
mina, hi na hi taba malanza ya Faro.
26 Na Josefa i wa lo ku maha kulaya
lomo tikweni ga le Gipite kala nya-
mukla, lezaku Faro i ta teka a ya
wuklanu, saseka tiko ga bapristi
goce gi nga wa nga hi saba ga
Faro.
27 Na Israeli i wa lo aka lomo tikwe-
ni ga le Gipite, le tikweni ga le Go-
xeni; bona ba wa lo kuma a saba
gabye kona, ba wa la su trala ba
kupfe, ba wa lo anziswa hi ku enze-
lekisilweko.
28 Na Jakobe i wa lo hanya lomo ti-
kweni ga le Gipite kume ni nklanu
ni mambiri malembe: zingaho a ma-
siku ya Jakobe, ni malembe ya wu-
tomi gakwe, ma wa hi zana ni mune
wa makume ni nklanu ni mambiri a
malembe.
29 Xikati xi wa lo tsincla ku suhani
lezaku Israeli i yimelwe hi kufa: i
wa lo bitana a nwana wakwe Josefa,
i wa te ngalo ka yena, Loku mina
makunu nzi kumile a tomo mahlwe-
ni ka wena, engenisa, nza kombela
wena, a canja ga wena lahasi ka
hangaswa ga mina, u maha hi ku
tralekileko ni ka zinene ha mina:
u nga nzi lahli, nza kombela wena,
lomo Gipite;
30 Kanilezi laha na nzi eklela ni ba-
raru wa mina, wena u ta nzi rwala
u nzi humesa lomu Gipite, u nzi ke-
lela matsizeni yabye. Na yena i wa
te ngalo, mina nzi ta maha kwatsi
hilezi wena u wulileko.
31 Yena i wa te ngalo, Hlambanya ka
mina: na yena i wa lo hlambanya
ka yena. Na Israeli i wa korama
wutsumbu gakwe le tihlokweni ta
mubedi.

XIPIMO 48.

1 Na ku mahisile lezo a nzako ka le-
zi zilo, lezaku munwe i wa te ngalo
ka Josefa, Languta, a raru wa wena
wa babya: na yena i wa lo teka zi-
nwe na yena barisanyana bakwe ha
bambiri, Manasa na Efraime.
2 Ni munwe i wa lo byela Jakobe, na
a wa te ngalo, Languta, a nwana
wa wena Josefa wata ka wena: na a
Israeli i wa lo ti tiyiseta wutsumbu
gakwe, i wa lo tsama hehla ka mu-
bedi.
3 Na Jakobe i wa te ngalo ka Josefa,
Nungungulu Ntamowonkle i wa lo
woneka ka mina le Luze le tikweni
ga le Kenani, i wa lo nzi katekisa,
4 Na a wa te ngalo ka mina, Languta,
nzi ku maha wena u trala wa anza,
nzi ta enzelekisa wena, nzi ta maha
ha wena a miklawa ya banhu, nzi ta
nyika legi tiko ka mbewu ya wena
a nzako ka wena a tsomba ya kupi-
nzukela.
5 Ni makunu a barisanyana ba wena
ha bambiri, laba ba nga wa tralelwa
ka wena lomu tikweni ga Gipite hi

mahlweni na nzi nga se kuta ka we-
na lomu Gipite, mba mina; Efraime
na Manasa, hakuba ku kwatsi hi le-
zi Rubeni na Simeoni, ba nga ta ba
mina.
6 Ni tralo wa wena, lowu wena u ta
nga wu trala nzako ka bona, wu ta
ba wa wena; bona ba ta bitanwa le
nzako ka mabito ya bamakabye ka-
bye le tsombeni yabye.
7 Na ha mina, laha nzi wata hi Pada-
na, Raceli i wa lofa ka mina le ti-
kweni ga le Kenani le ndleleni, laho
ku nga wa ha hi pfuka a kuta le
Efrate: mina nzi wa lo mu lahla la-
ho hi ndlela ya kuta le Efrate (kwa-
leyo Betlehema).
8 Na Israeli i wa lo wona a bana ba
Josefa, i wa te ngalo, Mbamani laba
ke?
9 Na Josefa i wa te ngalo ka raru wa-
kwe, Laba hi bana ba mina, labo
Nungungulu a nyikileko mina laha.
Yena i wa te ngalo, Ba nehe, nza ko-
mbela wena, ka mina, na mina nzi
ta ba katekisa bona.
10 Makunu a mahlo ya Israeli ma wa
lutsuma hi wukale lezaku lezo i wa
nga zi koti ku wona. Yena i wa lo
ba neha kusuhani naye; yena i wa
lo ba trotra, a ba angatela.
11 Na Israeli i wa te ngalo ka Josefa,
Nzi wa nga ha hi na kualakanya a
ku wona ngohe ya wena: ni, ma-
ngabye, Nungungulu i nzi mahile
nzi wona mbewu ya wena kambe.
12 Na Josefa i wa lo ba humesa maru-
mbini yakwe, i wa koramisa a wu-
tsumbu gakwe hi ngohe yakwe laha
misabeni.
13 Na Josefa i wa lo ba teka hi wumbi-
ri gabye, Efraime hi ka ga xinene
canja ku cuwukana ni canja ga xi-
baba ga Israeli, na Manasa canjeni
ga xibaba ku cuwukana ni canja ga
xinene ga Israeli, i wa lo ba tsineta
kusuhani ka yena.
14 Na Israeli i wa lo klakusa a canja
gakwe ga xinene, i wa lo gi klateka
hehla hlokweni ya Efraime, loyi a
nga wa hi nzisana, ni ga xibaba ca-
nja hehla ka hloko ya Manasa, i wa
lo hambanyisa mandla ya yena ha
womu; hakuba Manasa i wa hi ma-
tewula.
15 Yena i wa lo katekisa Josefa, i wa
te ngalo, A Nungungulu mahlweni
ka wihi a raru mina Abrahama na
Isaka ba wa lo famba, Nungungulu
a wihi a nga wundla wutwomi ga
mina xonkle xikati kala nyamukla.
16 A ngelosi leyi yi nzi klaklisileko ku-
biheni konkle, katekisa bafana; nga
a bito ga mina gi culwa ka bona, ni
bito ga ba raru ba mina Abrahama
na Isaka; nga ba kula ba maha zi-
dlemo xikari ka misaba.
17 Ni laha Josefa na a wonile lezaku a
raru wakwe i klatekile a canja ga-
kwe hehla ka hloko ya Efraime, a zi
mu xalalisangi yena: na a lo koma
canja ga raru wakwe, a ku gi susa
le hlokweni ya Efraime gi klateka
le hlokweni ya Manasa.
18 Na Josefa i wa te ngalo ka raru wa-
kwe, A zi nge ngaho, dadani wa mi-
na; hakuba loyi hi matewula; kla-
teka canja ga wena ga xinene hehla
ka hloko yakwe.
19 Na raru wa yena i lo ala, i wa te
ngalo, Mina nza zi tiba lezo, nwana-
nga, mina nza zi tiba; yenawu ka-
mbe i ta maha banhu, yenawu ka-
mbe i ta maha wa hombe: ahemba a
nakulobye wakwe wa nzisana i ta
mu hunza yena, ni mbewu yakwe
yi ta ba xidlemo xa mufumo.
20 Yena i wa lo ba katekisa bona lego
siku, na aku, Nzeni ka wena Israeli
i ta katekisa, na aku, Nungungulu
a maha wena kwatsi hi Efraime na
Manasa: yena i wa lo yimisa Efrai-
me mahlweni ka Manasa.
21 Na Israeli i wa te ngalo ka Josefa,
Languta, mina nzafa: kanilezi Nu-
ngungulu i ta ba na nwina, i ta mu
neha kambe le tikweni ga bararu ba
nwina.
22 Klata-kumbiri mina nzi nyikile ka
wena a xiabelo xinwe hehla ka bama-
kabye ba wena, lexi nzi nga wa lo
teka canjeni ga ma Amori hi supado
ya mina ni wura ga mina.

XIPIMO 49.

1 Na Jakobe i wa lo bitana a bana
ba yena, i te ngalo: Tsombanani wu-
tsumbu ga nwina katiginwe, kasi
nza fela ku mu byela nwina lezi zi ta
nga mu humelela nwina hi masiku
ma ha tako.
2 Tsombanani wutsumbu ga nwina,
muzweni, nwina bana ba Jako-
be; ni ku ingisa ka Israeli raru
wa nwina.
3 Rubeni, wena u matewula ya
mina, ntamo wa mina, a kusa-
ngula ka ntamo wa mina;

A wukulu ga kukumuxwa, ni wu-
kulu ga ntamo.
4 Na u bila u cakacela kota mati,
wena u nga ta ku ba na wukulu;
Hakuba wena u lo kanziya mube-
dini wa raru wa wena;
*Z*onake u ya wu bihisa wona: ye-
na i wa kanziya kubarameni ka
mina.
5 Simeoni na Levi mba maka*b*ye;
A ma*k*lari ya kupanga hi tisu-
pado ta*b*ye.
6 O muhefemulo wa mina, u ngati
le kungweni ga*b*ye;
Le hlengeletanweni wa*b*ye, wu-
kosi ga mina, u nga *k*langani na-
bo;
Hakuba hi zanga ba lo daya mu-
nhu:
Ni kuranza ka wutsumbu ga*b*ye
ba lo kokobisa a kabi.
7 Yi rukatelwe a zanga ya*b*ye, ha-
kuba yi wa cabeka;
Ni kulo ga*b*ye, hakuba gi wa su-
halata:
Mina nzi ta ba abanisa ka Jakobe,
Ni ku ba hangalasa ka Israeli.
8 Juda, wena a bamaka*b*ye ba we-
na ba ta dumisa:
A canja ga wena gi ta ba nha*n*we-
ni ya balala ba wena;
Ni bana ba raru wa wena ba ta ko-
rama lahasi mahlweni ka wena.
9 Juda u hi role ga ngala;
Le kudaweni, *n*wana wa mina,
wena u kanziyile:
Yena i lo vumba lahasi, i lo bara-
ma kota ngala,
Ni kota makahase wa ngala; hi-
mani a ta nga mu vuxa ke?
10 A nhonga ya wukosi yi nga ta
suka yi mbela ka Juda,
Hambu ni mufumeli xikari ka
mikonzo yakwe,
Kala Xilo ata;
Ni ka yena a kuingisa ka banhu
ku ta ba kona.
11 A boha mbongolana yakwe vi-
neni.
Ni role ga mbongola le vineni gi
hlawulilweko;
Yena i hlazile tinguwo takwe wai-
nini,
Ni xiambalo xakwe nkateni wa
magrepi:
12 Ni mahlo yakwe ma ta *t*ruka hi
waini,
Ni meno yakwe ma ta basa hi
masi.
13 Zebuluni i ta aka le suweni ga bi-
mbi;
Yena i ta ba suwa ga mataro;
Ni suwa gakwe gi ta ba le Sidoni.
14 Isakare hi mbongola ya ntamo,
Yi baramileko lahasi xikari ka
*k*lambi wa tiyivu:
15 Na yena i wa lo wona a wutsamo
ga kuhumula le*z*aku gi wa sa-
sekile,
Ni misaba leyo yi nga wa sasekile;
Na a lo koramisa ka*k*la gakwe
kurwala,
Ni ku maha a nanza gi tirelako.
16 Dani i ta lamula banhu ba ka
ka*b*ye
Kota le*z*i a nga mu*n*we wa muku-
hu wa ba Israeli.
17 Dani i ta ba nyoka laha n*d*leleni,
A xihihigani laha n*d*leleni,
Lexo xi lumako a xirenze xa ma-
haxi,
Le*z*aku a mukileli wa wona a ku
gangatsala ha xinzakwana.
18 Mina nzi rinzele kuhanya ka we-
na, O Jehova.
19 Gadi, a yimpi yi ta tsimbeketa
hehla ka yena;
Kanile*z*i i ta tsimbeketa hehla ka
*z*irenze *z*a*b*ye.
20 Hi Axeri a *z*ibaba *z*akwe *z*i ta ba
*z*i nonile, Ni ku humesa tifawu-
fawu ta wukosi.
21 Naftali i nkati wu culwako; i nyi-
ka timhaka ti sasekisisilweko.
22 Josefa i rabi gi *t*ralako,
A rabi gi *t*ralako le hlo*b*yeni;
A marabi ya yena ma kubunyeta
kurisi.
23 A bafuli ba mu binyulukisile hi
ku zangarisileko,
Ni ku kwa *k*lata ka yena, ni ku
xanisa yena.
24 Kanile*z*i a wura gakwe gi tsamile
nta*n*weni,
Ni ma*k*lari ya man*d*la yakwe ma
mahile ntamo,
Hi man*d*la ya wa Mu*n*we wa
Ntamo wa Jakobe
(Hi kwaleyo a murisi, a ri*b*ye ga
Israeli).
25 Hambu Nungungulu wa raru wa
wena, loyi a ta nga ku vuna
wena,
Na hi Ntamowon*k*le, loyi a ta nga
ku katekisa wena,
Hi *z*ikatekiso *z*a le tilweni le hehla.
Hi *z*ikatekiso *z*a kueta le*z*o *z*i ba-
ramileko lahasi,

Hi zikatekiso za zifuba, ni za ma-
rumbu.
26 A kukatekiswa ka raru wa wena
Ku hluiile hehla ka zikatekiso za
bakoko ba mina
Ka kwaleyo mbinganweni wa zi-
tsungana za kupinzukela:
Zona zi ta ba hlokweni ya Josefa.
Ni ka xidlodlo xa hloko yakwe
lexo xi wa hambanyisilwe ka
bamakabye ba yena.
27 Benjamini i mhisi ya kobomu:
Ni mixo i ta kadamula nyama.
Ni laha gambyeni i ta abanyisa
mupango.
28 Yonkle leyi hi kume ga mikuhu
ni mimbiri ya Israeli: lezi hi lezo a
nga wa wulawuiile raru wabye ka
bona ni ku katekisa bona; bonkle-
lele kota zikatekiso zabye i lo ba
katekisa bona.
29 Yena i lo ba laya, i te ngalo ka bo-
na, Mina nzi ta petselwa ka banhu
ba ka hina: nzi lahleni zinwe ni ba-
raru ba mina le mbakweni ya lomo
sinwini ya Efroni a mu Hiti,
30 Lomu mbakweni leyo yi nga lomo
sinwini ga Makepela, leyi yi nga
mahlweni ka Mamre lomo tikweni
ga le Kenani, legi Abrahama i lo
xaba zinwe ni simu ka Efroni a mu
Hiti a kuba saba ga wutsamo ga ku
lahlela kona.
31 Laho ba wa lo kelela Abrahama na
Sara sati wa yena: laho ba keleko
kona Isaka na Rebeka sati wa yena:
leyo nzi nga kelela Lea.
32 A simu ni mbako leyi yi nga kona,
leyo yi nga wa xabyilwe ka banana
ba Heti.
33 Na laha Jakobe a mahile kugu-
melwa kulaya bana ba yena, i lo
petsa mikonzo yakwe mubedini wa
yena, i lo nyikela moya wakwe,
na a lo petselwa ka banhu ba ka
kabye.

XIPIMO 50.

1 Na Josefa i wa lo wela hehla ka
ngohe ya raru wakwe, i lo rila hehla
ka yena, i lo mu trotra.
2 Na Josefa i wa lo laya malanza ya
yena a tinanga a ku longisela raru
wa yena: ni tinanga ti wa lo longi-
sela Israeli.
3 Ni muxe wa makume masiku ma
wa lo tatiseka ha yena: hakuba zi-
ngaho a ku tatisa ka masiku ya ku-
longisela: ni ba Gipiti ba wa lo
rilela yena nklanu wa makume ni
mambiri masiku.
4 Ni laba masiku ya xirilo xa yena
ma nga wa hunzile, Josefa i wa lo
wulawula ka yindlu ya Faro, aku,
Loku mina makunu nzi kumile to-
mo mahlweni ka nwina, wulani, nza
kombela nwina, tindlebeni ta Faro,
muku,
5 A raru wa mina i wa lo nzi maha
nzi hlambanya, nziku, Mangabye,
mina nzafa: lomo keleni wa mina
lowu nzi nga wu kelela mina le ti-
kweni ga le Kenani, leyo wena u ta
kelela mina. Makunu hi kwalaho
nga mina nzi kanziya nzi ya nza
kombela wena, nzi kelela raru wa
mina, nzi klela nzi wuya kambe.
6 Ni Faro i wa te ngalo, Kanziya uya,
ni ku lahla raru wa wena, kota lezi
yena a ku mahileko u hlambanya.
7 Na Josefa i lo kanziya aya kelela
raru wa yena: ni zinwe na yena ma
loya naye malanza ya Faro, a ma-
singalakati ya yindlu ya yena, ni
wonkle masingalakati ya tiko gonkle
ga le Gipite,
8 Ni yonkle yindlu ya Josefa, ni ba-
makabye bakwe, ni yindlu ya raru
wa yena: saseka laba batsongwa-
nyani babye, a miklambi yabye, ni
tihomu tabye, bona ba lo zi siya le
tikweni ga la Goxeni.
9 Laho ku lo famba zinwe naye bo-
nkle tikareta ni bakileli ba mahaxi:
wona wu wa hi klawa wa hombe
nguvu.
10 Bona ba lo cikela le minzimayeni ya
kuhulela ya le Atade, leyi yi nga
klatukweni ka Jordani, bona ba lo
rila na ba tsikwila hi xirilo xa ho-
mbe: yena i lo maha mikosi hi raru
wakwe nklanu wa masiku ni ma-
mbiri.
11 Ni laha a baaki ka tiko, a ma Ke-
nani, ba lo wona mikosi le nzima-
yeni wa Atade, bona ba wa te ngalo,
Lowu hi kosi wa hlomulo ka ba Gi-
pite: ngahilezo a bito ga kona gi lo
culwa Abelmizraime, legi gi nga a
klatukweni wa Jordani.
12 Ni bana bakwe ba lo maha ka yena
ku kota lezi a nga wa ba layile:
13 Hakuba a bana ba yena ba wa lo
mu rwala ba mu yisa le tikweni ga
le Kenani, ba loya mu kelela le mba-
kweni lomo sinwini ya le Makepela,
leyo Abrahama a nga xaba zinwe
ni sumu, a saba ga wutsamo go la-

hlela kona ba Efroni ni mu Hiti,
mahlweni ka Mamre.
14 Na Josefa i lo *k*lela le Gipite, ye-
na, ni bamaka*b*ye ba*b*ye, ni bon*k*le
laba nga kanziya *zin*we naye ku ya
lahla raru wakwe, a nzako ka ku ba
na a lahlile raru wakwe.
15 Ni laha bamaka*b*ye ba Josefa ba
nga wa wonile lezaku a raru wa*b*ye i
file, ba wa te ngalo, kutani Josefa
a nga a hi benga, ni ku teleko i ta hi
*k*lelisela a kubiha loku hi nga wa ku
mahile ka yena.
16 Bona ba lo ruma a tsumi ka Josefa,
baku, A raru wa wena i lo laya ma-
hlweni na nga se kufa, aku,
17 *Z*ingaho mu ta wula ka Josefa, Tse-
tselela nza ku kombela wena maku-
nu, a *z*ihambunyeto *z*a bamaka*b*ye
ba wena, ni *z*onho *z*a*b*ye, hakuba
lezo ba nga lo *z*i maha ka wena ku-
onha. Ni makunu, hina ha kombela
wena, tsetselela *z*ihambunyeto *z*a
malanza ya Nungungulu wa ba raru
ba wena. Na Josefa i wa lo rila
laha ba nga wa wulawulile ka
yena.
18 Ni bamaka*b*ye ba loya kambe ba ya
wela mahlweni ka ngohe yakwe; ba
wa te ngalo, Languta, hina hi ma-
lanza ya wena.
19 Na Josefa i wa te ngalo ka bona,
Mu nga cabi: hakuba mina nzi le
wutsa*n*weni ga Nungungulu ke?
20 Kwatsi ha *n*wina, *n*wina mu wa su-
ngwa hi kubiha hi kuvikela mina;
kanile*z*i Nungungulu i wa lo su-
ngwa hi ku sasa, kasi *z*i fola ku ma-
heka, kota *z*i nga kona legi siku, a
ku ponisa wunyingi ga banhu ba
hanya.
21 Makunu hikwalaho mu nga cabi:
mina nzi ta mu wun*d*la, ni banana
ba *n*wina. Yena i lo ba tangalisa
bona, i lo wulawula a ti*t*ralo ka
bona.
22 Na Josefa i lo aka lomo Gipite,
yena, ni yin*d*lu ya raru wakwe: na
Josefa i lo hanya zana ni kume ga
malembe.
23 Na Josefa i lo wona a xizukulu xa
wunharu xa Efraime: ni banana ba
Macira *n*waua wa Manasa ba lo *t*ra-
lelwa madzolweni ya Josefa.
24 Na Josefa i wa te ngalo ka bama-
ka*b*ye ba yena, Mina nzafa, kanile*z*i
Nungungulu ha kunene i ta mu
enzela, i ta mu humesa hi lomu ti-
kweni legi a mu yisa ka tiko lego a
nga hlambanya ha gona ka Abra-
hama, ni ka Isaka, ni Jakobe.
25 Na Josefa i lo teka xifungo ka ba-
nana ba Israeli, aku, Nungungulu
ha kunene i ta mu enzela, *n*wina
mu ta rwala marambu ya mina ku
sukela leno.
26 *Z*ingaho Josefa i lofa, na a wa hi
ni zana ni kume malembe a wukale:
bona ba lo mu longisa, i lo bekwa
lomo mhakweni ya le Gipite.

A BUKU GA WUMBIRI GA MOSI GI TI*B*YAKO

EKSODUSE.

XIPIMO 1.

1 Makunu laya hi mabito ya bana-
na ba ka Israeli, labo ba ngata leyo
Gipite (bon*k*lelele banhu ni ngango
wakwe ba lota *zin*we na Jakobe):
2 Rubeni, Simeoni, Levi, na Juda,
3 Isakare, Zebuluni, na Benjamini,
4 Dani na Naftali, Gadi na Axeri.
5 Ni yon*k*le leyi mihefemulo hi le-
yo, yi nga huma hi xiwu*n*wini xa
Jakobe yi wa hi n*k*lanu wa makume
ni mambiri ya mihefemulo: Josefa i
wa si na a hi le Gipite.
6 Na Josefa i lofa, ni bamaka*b*ye ba-
kwe bon*k*le, ni xon*k*le lexo xizuku-
lwana.
7 Ni banana ba ka Israeli ba lo *t*rala
nguvu, ni ku enzeleka hi ku tatisisi-
lweko, ni ku enzeleka ba hunzelela
ba kula hi ntamo; ni tiko gi lo tati-
swa ha bona.
8 Makunu ku lo huma a hosi yiswa
le Gipite, leyo yi nga mu tibiko Jo-
sefa.
9 Yena i wa te ngalo ka banhu ba ye-
na, Langutani, a banhu ba banana

ba Israeli ba tele ba na ntamo ku hu-
nza hina :
10 Ngonani, nga hi maha hina ka bona
hi ku *k*larihileko ha bona, ku nga
taku ba enzeleka, na ku mahisile le-
*z*o, le*z*aku, laha na ku dzuka ku hlo-
mile yimpi, bonawu kambe ba nga
*k*langanyisa wutsumbu ga*b*ye ka ba-
lala ba hina, ba hlasela hina, ba hu-
ma lomo tikweni.
11 Hikwalaho bona ba lo yimisa hehla
ka bona a tinduna ta mitiro a ku ba
xanisa hi mikinyabezo ya*b*ye. Ba lo
mu akela Faro miti ya ku beketela,
Pitome na Ramsesi.
12 Kanile*z*i kwatsi hile*z*i ba nga wa
engetela a ku ba hlokisa bona, ba
wa ku engetelana ku enzelekela ni
ku engetelana a ku hangalaka. Na
bona ba lo xaniswa hakuba hi bana-
na ba ka Israeli.
13 Ni ba Gipiti ba lo maha banana ba
Israeli ba tira hi titseku :
14 Bona ba lo maba a kuhanya ka*b*ye
ku hlomulwa hi mitiro yo karata,
marepeni ni lomo *z*itinini, ni ka yo-
n*k*le mitiro ya lomu masi*n*wini, ni
yon*k*le mitiro ya*b*ye, leyo ba nga
maha bona ba tira hi titseku.
15 Ni hosi ya le Gipite yi lo wulawu-
la ka batekeli ba ma Heberu, a ba hi
a bito ga mu*n*we hi Xifra, ni bito ga
mu*n*wani hi Pua :
16 Na yena i wa te ngalo, Laha na mu
kari mu tekela a wasati wa mu He-
beru mu woneni na a ha hi wutsa-
*n*weni ga ku *t*ralela ; loku a hi nisa-
nyana, *z*onake *n*wina mu ta mu da-
ya ; kanile*z*i loku a hi nhanyana, *z*o-
nake yena i ta hanya.
17 Kanile*z*i a batekeli ba wa caba Nu-
ngungulu, a ba mahangi kota le*z*i a
hosi ya le Gipite yi nga wa layile
bona, kanile*z*i ba lo tsika a banana
ba banuna ba hanya.
18 Ni hosi ya Gipite yi lo bitana bate-
keli, na te ngalo ka bona, *Z*a ku yi-
ni *n*wina mu mahileko lexi xilo, mu
tsikileko *z*i banana *z*a ba banuna *z*i
hanya ke ?
19 Ni batekeli ba wa te ngalo ka Faro
hakuba a ba basati ba ma Heberu
a be kwatsi hi ka basati ka ba Gipi-
ti ; bona ba na ntamo, ba hefemula
na mu tekeli na nga se ku cikela ka
bona.
20 Na Nungungulu i lo maha kwatsi
hi batekeli : ni banhu ba lo anziswa,
ba lo hunzelela a ntamo nguvu.
21 Na ku mahisile le*z*o, hakuba bate-
keli ba lo caba Nungungulu, le*z*aku
yena i lo ba maha mingango.
22 Na Faro i lo laya bon*k*le banhu ba
yena, aku, Bon*k*le barisanyana laba
ba *t*raliweko mu ta hoxa congweni
ni bon*k*lelele banhanyana mu ta ba
tsika ba hanya.

XIPIMO 2:

1 Laho ku lo suka a munhu wa yi-
n*d*lu ya ka Levi, i lo teka wasati
nhanyana wa ka Levi.
2 Ni wasati i lo xura nyimba, i lo *t*ra-
la nisanyana : ni laha yena a nga wa
lo mu wona le*z*aku i wa hi *n*wanana
a sasekileko, i lo mu fihla tihweti ti-
nharu.
3 Ni laha a nga wa nga a *z*i koti ku
nonohisa a fihla yena, ba lo tekela
yena taru ga mawungu, i lo gi tota
hi piriwa ni tinta ; yena i lo beka li-
sana kona lomo i lo gi beka lomo ti-
hlangeni laha livutini la congo.
4 Ni makwerwana wakwe i wa lo yi-
ma hi le kule, ku tiba le*z*aku ku ta
nga ku maheka yini ka yena.
5 Ni nhanyana wa Faro i lo relela ata
hlamba le congweni ; ni banhanya-
na ba yena ba wa famba lomo mbi-
rini ya congo ; i lo wona a tarwana
xikari ka tihlanga, i lo rumela a nha-
nyana wakwe kuya gi teka gona.
6 Na yena i lo gi vulula, i lo wona li-
sana : ni, languta, a lisana li wa ku-
rila. Yena i lo mahela ti*t*ralo ka lona
i wa te ngalo, Lolu li*n*we la tisana
ta ma Heberu.
7 *Z*onake i wa te ngalo ka makwerwa-
na wa yena ka nhanyana wa Faro,
Nzi ta famba nziya bitana a mua-
nwisi wa ba basati ba ma Heberu
ke, kasi wa fela ku anwisela wena
*n*wanana ke ?
8 Ni nhanyana wa Faro i wa te ngalo
ka yena, Yana. Ni nhanyana i loya
bitana a nyine wa lisana.
9 Ni nhanyana wa Faro i wa te ngalo
ka yena, Teka loyi *n*wanana, u ya
mu a nwisela mina, mina nzi ta ku
riha a nzhiho wa wena. Ni wasati i
lo teka lisana i lo li a nwisa.
10 Ni lisana li lo kula, yena i lo li neha
ka nhanyana wa Faro, yena i lo ma-
ha nwana wa yena. Yena i lo cula
bito ga yena Mosi, na a te ngalo,
Hakuba mina nzi mu humesile lomo
matini.
11 Na ku mahisile le*z*o hi ka lawo

masiku, laha Mosi a nga wa kulile,
lezaku i lo huma aya ka bamaka*b*ye
bakwe, i lo cuwuka a mirwalo ya-
*b*ye: i lo wona a mu Gipiti na la-
mata mu Heberu, a mu*n*we wa ba-
maka*b*ye ba yena.
12 Yena i lo cuwuka leyi n*dl*ela ni leyo
n*dl*ela, ni laha a nga wa wonile leza-
ku laho a ku na munhu, i lo daya
mu Gipiti, i lo mu fihla lomo vu-
nyeni.
13 Yena i lo huma hi siku ga mambiri,
ni, languta, a ba banuna bambiri ba
ma Heberu ba wa holoba; na yena
i wa te ngalo ka yena a nga wa bi-
hisile, Ngahilezo u mu lamatela yini
nakuloni ke?
14 Na yena i wa te ngalo, Hi mani a
ku mahileko wena a hosi ni mula-
muli wa hina ke? wena wa alaka-
nya ku nzi daya mina, kwatsi hilezi
wena u deleko a mu Gipiti ke? Na
Mosi i lo caba, na te ngalo, ha ku-
nene lexi xilo xa ti*b*yiwa.
15 Makunu laha Faro na a zwile le xi
xilo, i wa lo hlota ku daya Mosi. Ka-
nilezi Mosi i lo tsutsuma mahlweni
ka Faro, i loya aka lomo tikweni ga
le Midiani yena i lo tsama le hlo*b*yeni.
16 Makunu a mapristi wa le Midiani i
wa hi ni n*k*lanu ni bambiri a banha-
nyana: bona ba lota ku ta kuka mati,
ba lo tatisa zigowolo ku nwisa *k*la-
mbi wa raru wa*b*ye.
17 Ni barisi ba lota ba ba hlongola;
kanilezi Mosi i lo suka i lo ba yimela,
i lo nwisa a *k*lambi wa*b*ye.
18 Ni laha na ba tile ka Reueli raru
wa*b*ye, i te ngalo, Ku lo ku mahisa
ku yini lezi ma ku wuya lokuloku
ke?
19 Bona ba wa te ngalo, Hi mu Gipiti
a nga hi *k*la*k*lisa man*dl*eni ya barisi,
*k*latakumbiri yena i lo kela mati, i lo
nwisa *k*lambi.
20 Yena i wa te ngalo ka banhanyana
ba yena, i kwihi yena ke? hi yini
*n*wina mu siyileko a munhu ke?
mu bitaneni, kasi a fela ku taga zi-
baba.
21 Na Mosi i wa lo eneliswa ku tsama ni
loye munhu: yena i lo nyika Mosi
Zipora nhanyana wa yena.
22 Yena i lo *t*rala nisanyana, na a lo
cula bito gakwe Gerxome, hakuba
yena i wa te ngalo, Nzi wa kari nzi
hi mulubeli tikweni ga bamatiko.
23 Na ku mahisile lezo hi magumo
ka lawo masiku yo tala, lezaku a
hosi ya le Gipite yi lofa: hi banana
ba Israeli ba lo tsanzaza hi kota ya
wukumbi, ba lo rila, ni kurila ka*b*ye
ku lota hehla ka Nungungulu hi
kota ya wukumbi.
24 Na Nungungulu i lozwa a hlomulo
wa*b*ye na Nungungulu i lo alaka-
nya xivumelwano xakwe na Abra-
hama, zi*n*we na Isaka zi*n*we na Ja-
kobe.
25 Nungungulu i lo wona a banana ba
ka Israeli, i lo teka kutiba ha bona.

XIPIMO 3.

1 Makunu Mosi i wa risa a *k*lambi
wa Jetro a dadani wakwe hi ka nayo,
a mupristi wa le Midiani: yena i lo
gula a *k*lambi a wuyisa le nzako ka
xiwula, i lota le xitsungeni xa Nu-
ngungulu, Horebe.
2 Ni ngelosi ya ka Jehova yi lo wo-
neka ka yena le pingweni ga nzilo
lomo xikari ka xihlahla: na yena i
lo cuwuka, ni, languta, a xihlahla xa
wa kuswa hi nzilo, ni xihlahla xi
wa ngahi na ku mbeteka
3 Na Mosi i wa te ngalo, Mina nzi ta
hambuka makunu, nzi wona loku
kuwoninga ka hombe hi yini a xihla-
hla xi nga swiko.
4 Na laha na Jehova na wona lezaku i
hambukile ku wona, Nungungulu i
lo bitana ka yena hi xikari ka xi-
hlahla, na a te ngalo, Mosi, Mosi.
Yena i te ngalo, Mina nzi laha.
5 Na te ngalo, U nga tsineli kusuba-
ni laha: susa zilato za wena miko-
nzweni ya wena, hakuba a misaba
leyi wena u yimileko mbutsamo go
basa.
6 *K*latakumbiri i wa te ngalo, Nzi mina
Nungungulu wa dadani wa wena, a
Nungungulu wa Abrahama, ni Nu-
ngungulu wa Isaka, ni Nungungulu
wa Jakobe. Na Mosi i lo fihla ngo-
he ya yena hakuba yena i wa caba
ku cuwuka Nungungulu.
7 Na Jehova i te ngalo, Mina ha ku-
nene nzi wonile kuxaniswa ka banhu
laba ba nga le Gipite, nzi zwile ku-
rila ka*b*ye hi kota ya tinduna ta*b*ye
ta mitiro; hakuba nza tiba zixaniso
za*b*ye;
8 Mina nzi relela lahasi kuta ba *k*la-
*k*lisa bona canjeni ga ba Gipite, ni
ku ba humesa tikweni lego nzi ba
neha tikweni go saseka ni ga hombe,
le ka tiko gi kulungako a masi ni
wulombe; le tikweni ga mu Kenani

ni mu Hiti, ni mu Amori, ni mu Perezi, ni mu Hivi, ni mu Jebusi.
9 Ni makunu, languta, a kurila ka banana ba ka Israeli ku cikele ka mina: *k*latakumbiri nzi wonile a kutsimbeketwa loku a ba Gipiti ba tsimbetako ha kona.
10 Ngona hikwalaho, nzi ta rumela wena ka Faro, kasi wa fela ku humesa banhu ba mina ba Israeli ba huma le Gipite.
11 Na Mosi i te ngalo ka Nungungulu, Nzi mina maniwo, wo kala nziya ka Faro ni lezaku nzi ta nga nzi humesa banana ba Israeli le Gipite ke?
12 Na a wa te ngalo, Zinene futsi mina nzi ta ba na wena; lexi xi ta ba xikombiso ka wena, lezaku mina nzi rumile wena; laha na u humesile a banhu hi le Gipite, *n*wina mu ta kozela Nungungulu ka lexi xitsunga.
13 Na Mosi i wa te ngalo ka Nungungulu, Languta, laha na nzita ka banana ba ka Israeli, na nzi taku ka bona, A Nungungulu wa bararu ba *n*wina i nzi rumile ka *n*wina; bona ba taku ka mina, Nzi mani bito ga yena ke, Nzi ta wula yini mina ka bona ke?
14 Na Nungungulu i te ngalo ka Mosi, MINA NZI MINA LOYE NZI NGA MINA; na te ngalo, Za kungahi wena u ta nga zi wula ka banana ba ka Israeli, MINA NZI MINA loye nzi rumele mina ka *n*wina.
15 Na Nungungulu *k*latakumbiri i wa lo wula ka Mosi, Zakungahi wena u ta nga wula ka banana ba Israeli, Jehova, Nungungulu wa bararu ba *n*wina, a Nungungulu wa Abrahama, a Nungungulu wa Isaka, a Nungungulu wa Jakobe, i rumile mina ka *n*wina; legi hi bito ga mina kala ku pinzuka, lexi xialakanyiso xa mina ka zon*k*le zizukulwana.
16 Yana, uya tsombanyisa a masingalakati ya ka Israeli katigi*n*we, na u wula ka bona, Jehova, Nungungulu wa bararu ba *n*wina, a Nungungulu wa Abrahama, a Nungungulu wa Isaka, a Nungungulu wa Jakobe, i wonekile ka mina, aku, Hakunene mina nzi enzele *n*wina, nzi wonile lezo zi mahilweko ka *n*wina lomu Gipite.
17 Mina nzi wa te ngalo, Nzi ta mu humesa *n*wina zitsa*n*weni za le Gipite nzi mu tisa le tikweni ga ma Kenani, ni ga mu Hiti, ni ga mu Amori, ni ga mu Perezi, ni ga mu Hivi, ni ga mu Jebusi, a tiko lego gi kulungako a masi ni wulombe.
18 Na bona ba tazwa a gezu ga wena; na wena u tata wena ni masingalakati ya ka Israeli, le ka hósi ya le Gipite, *n*wina mu taku ka yena, Jehova a Nungungulu wa ma Heberu, i *k*langene zi*n*we na hina; ni makunu nga hi famba, ha kombela wena, a lwenzo la masiku manharu le xiwuleni, kasi ha fela kuya pahlela ka Jehova Nungungulu wa hina.
19 Na nzi zi tiba lezaku a hosi ya le Gipite yi nga ta nyika *n*wina kuya, ge, na ku nga hi canja ga ntamo.
20 Na nzi ta *k*lakusa a canja ga mina, nzi taba a ba Gipite hi zon*k*le zihlamaliso za mina lezi nzi ta nga zi maha xikari ka kona: a nzako ka lezi yena i ta mu vumela mu famba.
21 Mina nzi ta nyika laba banhu a tomo mahlweni ka ba Gipiti; na ku mahisile lezo, lezaku, laha na mu famba, mu nga ta famba na mu hi panga.
22 Kanilezi bon*k*lelele babasati bon*k*le ba ta wutisa a ba akelwano ba*b*ye ni kaloyi a tsamako le n*d*lwini yakwe, a tinzalama ta siliva, ni tinzalama, ni tinguwo *n*wina mu ta mehela ba barisanyana ba *n*wina hi ba banhanyana ba *n*wina.

XIPIMO 4.

1 Na Mosi i lo hlamula i wa te ngalo, Kanilezi, languta, bona ba nga ta kolwa mina, ge hambu ni kuzwa gezu ga mina; hakuba bona ba taku, Jehova a nga wonekangi ka wena.
2 Na Jehova i wa te ngalo ka yena, Xini lexo xi nga lomo canjeni ga wena ke? Na te ngalo, I nhonga.
3 Na yena i wa te ngalo, Hoxa yona laha misabeni. Na yena i lo yi hoxa laha misabeni, ni ku hunzuka a nyoka; na Mosi i lo tsutsuma mahlweni ka yona.
4 Na Jehova i wa te ngalo ka Mosi, Nauluta canja ga wena, u yi teka hi hi kila (yena i lo nauluta canja gakwe, i lo koma yona, yi lo maha nhonga canjeni gakwe):
5 Kasi bona ba fela ku kolwa lezaku Jehova, Nungungulu wa bararu ba*b*ye a Nungungulu wa Abrahama, a

Nungungulu wa Isaka a Nungungu-
lu wa Jakobe, yena i wonekile ka
wena.
6 Na Jehova i lo hunzeleta a wula,
ka yena, Bekela a canja ga wena
laha xifubeni xa wena, yena i lo
beka canja gakwe xifubeni xa ye-
na: laha na yena na a susile gona,
languta, a canja gakwe gi wa hi
hlokonho, gi wa basile kwatsi i
mbera.
7 Na yena i te ngalo, Bekela canja ga
wena laha xifubeni kambe. (Yena
i lo beka a canja ga yena laha xifu-
beni kambe; ni laha na a gi susile
xifubeni xakwe, languta, gi wa lo
hunzuka kwatsi hi leyi yi*n*wani
nyama yakwe.)
8 Ku taku na ku mahisile le*z*o laba
bona ba nga ku kolwi wena, hambu
ni kuzwa gezu ga muwoniso wo
ranga, kasi ba fela kuzwa a gezu ga
muwoniso le nzako.
9 Na ku mahisile le*z*o, loku bona ba
nga kolwi a *z*iwoniso le*z*i *z*imbiri,
hamba ni kuzwa gezu ga wena, le*z*a-
ku wena u ta teka a mati ya congo,
u ma cululela muhanzeni wo oma:
ni mati laya wena u ma tekileko le
congweni ma ta maha nkata muha-
nzeni wo oma.
10 Na Mosi i wa te ngalo ka Jehova,
O, Hosi, mina a nzi munhu wa dzu-
mba, ge ni mahlweni ka le*z*o, hambu
cima ka le*z*o wena u nga wulawula
ni nanza ga wena: hakuba mina
nzi na ni manghanghamela, nzi na
ni xirimi.
11 Na Jehova i wa te ngalo ka yena,
Hi mina a mahileko a nomu wa mu-
nhu ke? hi mina a mahako munhu
a mbebebe, ni xiwiri, kutani kuwo-
na, kutani mbukumu ke? a hi yena
mina Jehova ke?
12 Makunu hikwalaho famba, mina nzi
ta ba ni nomu wa wena, nzi ta ku go-
nzisa le*z*aku u ta wulisa ku yini.
13 Na yena i wa te ngalo, O, Hosi,
rumela, nza kombela wena, hi canja
ga wihi wena u ta nga rumela.
14 Ni zanga ya Jehova yi lo vukela
Mosi, i wa te ngalo, Laho a nga
kona Aroni a nakulo*b*ye wa wena a
mu Levi ke? nza zi tiba le*z*aku ye-
na a nga wulawula kwatsi. Ni ka-
mbe, languta, yena wa huma ata ku
kinga wena: ni laha na a wona we-
na, i ta tsaka mbilweni ya yena.
15 Wena u ta wulawula ka yena, u
beka timhaka no*n*wini wakwe: na
mina nza taba ni nomo wa wena,
ni nomo wa yena, mina nzi ta mu
gonzisa le*z*i mu ta nga *z*i maha.
16 Yena i ta ba mu wulawuleli wa we-
na ku mahisile le*z*o, yena i ta ba a
nomu wa wena, u to kwatsi ka yena
u Nungungulu.
17 Wena u ta teka canjeni ga wena
leyi nhonga, a yihi wena u ta nga
maha ha yona *z*iwoniso.
18 Na Mosi i lo *k*lelela a wuya ka
Jetro a raru wa yena hi ka nayo,
i wa te ngalo ka yena, Nga mina
nziya, nza kombela wena, nzi *k*le-
lela ka bamaka*b*ye ba mina laba
ba nga le Gipite, nzi ya wona le*z*a-
ku kutani ba ha hi kona ke, na
Jetro i wa te ngalo ka Mosi, Yana hi
kurula.
19 Na Jehova i wa te ngalo ka Mosi
lomu Midiani, Yana, u *k*lelela le
Gipite; hakuba bon*k*le banana laba
ba nga laba kuhanya ka wena ba
file.
20 Na Mosi i lo teka a sati wa yena
ni barisanyana ba yena, ni ku ba ki-
lelisa mbongoleni, yena i *k*lelela ti-
kweni ga le Gipite: na Mosi i lo teka
a nhonga ya Nungungulu canjeni
gakwe.
21 Na Jehova i wa te ngalo ka Mosi,
Laha na wena na u *k*lela kambe le
Gipite, wona le*z*aku wena u ta maha
mahlweni ka Faro *z*on*k*le *z*ihlama-
liso le*z*i nzi *z*i bekileko canjeni ga
wena: hakuba mina nzi ta nonohisa
a mbilu ya yena, yena a nga ta vu-
mela banhu ba famba.
22 Wena hi wena u ta nga wula ka
Faro, *Z*a ku ngahi a wulako Jehova,
Israeli hi *n*wananga, a matewula ya
mina:
23 Mina nzi wulile ka wena, Nga a
*n*wananga aya, kasi wa fela kuya
nzi kozela; wena u alele yena kuya:
languta, mina nzi ta daya *n*wana
wa wena, a matewula ya wena.
24 Na ku mahisile le*z*o, laha n*d*leleni lo-
mo wutsa*n*weni ga ku e*k*lela, le*z*aku
Jehova i lo *k*langana na yena, i wa
laba ku mu daya.
25 *Z*onake Zipora i lo teka a ri*b*ye go
kariha, i lo tsema a dewu ga magu-
mo ya nisanyana wakwe, i lo gi ho-
xa mikonzweni yakwe; yena i wa
te ngalo, Wena u muyeni wa nkata
ka mina.
26 *Z*onake yena i lo mu tsika yece. *Z*o-

nake yena i te ngalo, A muyeni wa
nkata hi wena, hakuba hi wutsiba.
27 Na Jehova i wa te ngalo ka Aroni,
Yana le xiwuleni uya kinga Mosi.
Na yena i loya, i loya *k*langana na
yena le xitsungeni xa Nungungulu,
yena i lo mu *t*ro*t*ra.
28 Na Mosi i lo *b*yela Aroni ton*k*le ti-
mhaka ta Jehova leto a nga wa mu
rumile ha tona, ni *z*iwoniso le*z*o a
nga wa mu layile ha *z*ona.
29 Mosi na Aroni ba loya tsombanyisa
katigi*n*we won*k*le masingalakati ya
banana ba ka Israeli;
30 Na Aroni i lo wulawula ton*k*le ti-
mhaka leti Jehova a nga wa ti wu-
lawulile ka Mosi, i lo maha *z*ihlama-
liso mahlweni ka banhu.
31 Ni banhu ba lo kolwa; laha na ba
zwile le*z*aku Jehova i enzele a bana-
na ba Israeli, ni le*z*aku i wonile ku-
xaniseka ka*b*ye, *z*onake ba lo kora-
misa tihloko ta*b*ye ba kozela.

XIPIMO 5.

1 Ni nzako ka xikati Mosi na Aroni
ba lota, na ba te ngalo ka Faro, *Z*a
ku ngahi a wulako Jehova, Nungu-
ngulu wa ka Israeli, Nga banhu ba
mina baya, ba maha mubuzo ka mi-
na lomo xiwuleni.
2 Na Faro i wa te ngalo, Nzi mani Je-
hova, loye wa ku kasi nzi ingisa ka
gezu gakwe nzi vumela ba ka Israe-
li baya ke? Mina a nzi mu tibi Je-
hova, *k*latakumbiri nzi nga ta vu-
mela banana ba Israeli baya.
3 Bona ba te ngalo, A Nungungulu
wa ma Heberu, i *k*langanile *z*i*n*we
na hina: hi vumele hiya, ha kombe-
la wena, a lwenzo la masiku manha-
ru le xiwuleni, hi ya pahlela ka Je-
hova Nungungulu wa hina, a nga ta
ku a wela ka hina hi nzhere, kutani
hi supado.
4 Ni hosi ya le Gipite yi wa te ngalo
ka bona, Ngahile*z*o mahani *n*wina,
Mosi na Aroni, mu tsinimuxa banhu
mu ba tsimbeta mitiro ya*b*ye? fa-
mbani mikinyabezweni ya *n*wina.
5 Na Faro i wa te ngalo, Langutani, a
banhu ba tiko makunu ba teke, *n*wi-
na mu ba maha ba humula mikinya-
bezweni ya*b*ye.
6 Gwalego siku Faro i lo laya a tindu-
na ta mitiro ya banhu, ni manganа-
kana ya kona, aku,
7 *N*wina mu nga ha ba nyiki kambe a
munhu a *b*yanyi ga ku maha *z*itini,
ku kota kuranguleni nga bona baya
ba ya ti labela a *b*yanyi a wutsumbu
ga*b*ye.
8 Ni tsengo wa *z*itini, le*z*i ba nga wa
*z*i maha kuranguleni, *n*wina ba ma-
hiseni *z*o kota *z*ona, mu nga *z*i ke-
ngeti mu hungula *z*ona, hakuba
bona ba loloha, hikwalaho ba rila,
baku, Nga hina hi ya pahlela ka
Nungungulu wa hina.
9 Nga mukinyabezo wu binzako wu
bekiwa hehla ka banhu kasi ba fela
ku tira le*z*o, na bona nga ba nga ku-
petwi hi timhaka ta mawunwa.
10 Ni tinduna ta mitiro ya banhu ti
lo huma, ni manganakana, bona ba
lo wulawula ka banhu, baku, *Z*a ku
ngahi a wulako Faro mina nzi nga
ta mu nyika a *b*yanyi.
11 Yanani wutsumbu ga *n*wina, mu ya
laba a *b*yanyi laha mu nga gi kuma-
ko, hakuba a mitiro ya *n*wina yi nga
ta nyenyetelwa.
12 *Z*ingaho a banhu ba wa la su fene-
mente ni tiko gon*k*le ga le Gipite ba
wungeletela a *z*igurumbu a kuba
*b*yanyi.
13 Ni tinduna ta mitiro ti wa lo wula-
wulelwa, tiku, Tatisani mitiro ya
*n*wina, a xibalu xa *n*wina xa masiku
ni masiku a ku kwatsi hi laha gi nga
waha hi kona a *b*yanyi.
14 Na tinduna ta banana ba ka Israeli,
labo a tinduna ta xibalu xa Faro ba
nga wa ti yimisile hehla ka bona, ti
wa ku biwa, ti wutiswa, Ngahile*z*o
hi yini *n*wina mu nga kala ku tatisa
mukinyabezo wa *n*wina wa tolo ni
nyamun*k*la, aku maha *z*itini kwatsi
hi kuranguleni ke?
15 *Z*onake a tinduna ta banana ba ka
Israeli ba lota rila ka Faro baku,
Ngahile*z*o hi ku yini u mahako *z*a
ku ngahi ni malanza ya wena ke?
16 A ku kona a *b*yanyi gi nyikilweko
ka malanza ya wena, na bona ba te
ngalo ka hina, Mahani *z*itini: ni la-
nguta, ni malanza ya wena ma bi-
lwe; kanile*z*i a nanzu wu na ni ba-
nhu ba wena *n*winyi.
17 Kanile*z*i yena i te ngalo, ka bona
*N*wina mu malolo, *n*wina mu malo-
lo: hikwalaho *n*wina mu ngalo, Hi
vumele hiya hi ya pahlela ka Je-
hova.
18 Yanani hikwalaho makunu, ni kuya
tira hakuba *b*yanyi gi nga ta nyiki-
wa ka *n*wina, hambule*z*o mu ta hu-
mesa a tsengo wa *z*itini.

19 Ni tinduna ta banana ba Israeli ti
lo wona lezaku ba le kom*b*yeni ga
kubiha, ku nga wa wulilwe, Mu
nga kiyelelwi ha ncumo a *z*itini *z*i ri-
ngeneko *z*a xibalu xa *n*wina, xa ma-
siku won*k*le.
20 Bona ba lo *k*langana na Mosi na Aro-
ni, a ba hi ba nga wa yimile n*d*leleni,
kota le*z*i ba nga wa huma hi le ka
Faro:
21 Bona ba te ngalo ka bona, Jehova a
cuwuke hehla ka *n*wina, a lamula;
hakuba mu mahile masema ya hina
ma nuha mahlweni ka Faro, ni le
mahlweni ka malanza ya yena, a ku
beka supado canjeni ga*b*ye ku hi
daya.
22 Na Mosi i lo *k*lelela ka Jehova, na te
ngalo, Hosi, Ngahile*z*o wena u ma-
hela yini kubiha hi laba banhu ke?
hi yini wena u nzi rumako ke?
23 Hakuba cima nza ngata ka Faro nzi
ta wulawula hi bito ga wena, yena i
mahile kubiha hi laba banhu; cima
wena a ku *k*la*k*lisangi banhu ba *n*wi-
na futsi.

XIPIMO 6.

1 Na Jehova i wa te ngalo ka Mosi,
Makunu wena u ta wona le*z*i nzi ta
nga *z*i maha ka Faro: Hakuba hi
canja ga ntamo yena i ta ba maha
baya, ni canja ga ntamo yena i ta
hlongola ba huma lomo tikweni ga
yena.
2 Na Nungungulu i lo wulawula ka
Mosi, na a te ngalo ka yena, Mina
nzi mina Jehova.
3 Nzi lo woneka ka Abrahama, ni ka
Isaka, ni ka Jakobe, kota Nungu-
ngulu wa Ntamowon*k*le; kanile*z*i hi
bito ga mina Jehova nzi wa nga ti-
*b*yiwi ka bona.
4 Na mina nzi yimisile xivumelwano
xa mina *z*i*n*we na bona, a ku ba nyi-
ka a tiko ga le Kenani, a tiko lego ba
nga wa gi lubelele, ba nga wa hi ba
tinzhubeti ka gona.
5 *K*latakumbiri mina nzi zwile a ku-
keta ka banana ba Israeli, labo a
ba Gipiti ba komako wukumbini;
mina nzi alakanyile a xivumelwano
xa mina.
6 Ngahile*z*o wula ka banana ba Israeli,
Nzi mina Jehova, nzi ta mu humesa
mikinyabe*z*weni ya ba Gipiti, nzi ta
mu susa wukumbini ga*b*ye, nzi ta mu
alakanyisa *n*wina hi woko gi *k*laku-
silweko na hi kulamula ka hombe.
7 Nzi ta teka *n*wina ka mina ku maha
banhu, nzi taba ka *n*wina a Nungu-
ngulu; *n*wina mu ta *z*i tiba le*z*aku
nzi mina Jehova Nungungulu wa
*n*wina, loyi a mu humesileko lahasi
ka mikinyabe*z*o ya le Gipiti.
8 Mina nzi ta mu neha lomu ka tiko
lego nzi nga hlambanya ku nyika ka
Abrahama, ni ka Isaka, ni ka Jako-
be; nzi gi nyika ka *n*wina a ku ba
tsomba: nzi mina Jehova.
9 Na Mosi i lo wulawula *z*a kungaho
ka banana ba Israeli: kanile*z*i bona
a ba ingisangi ka Mosi hi kuhlelele-
ka ka moya, ni tikuruxu ta wuku-
mbi.
10 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
11 Yana u ya engena, u wulawula ka
Faro a hosi ya le Gipite, le*z*aku a
vumele a banana ba Israeli ba huma
lomo tikweni gakwe.
12 Na Mosi i lo wulawula mahlweni ka
Jehova, aku, Languta, a banana ba
Israeli a ba ingisangi ka mina; i ta
zwisa ku yini Faro ka mina, loyi
nzi nga hiko na milomu ya wutsiba
ke?
13 Jehova i lo wulawula ka Mosi ni ka
Aroni, i lo ba nyika kulaya ka bana-
na ba Israeli, ni Faro a hosi ya le
Gipite, a ku humesa a banana ba
Israeli lomo tikweni ga le Gipite.
14 Leti hi tihloko ta tin*d*lu ta ba ra-
ru ba*b*ye. A banana ba Rubeni a
matewula ya Israeli; Hanoke, na
Palu, na Hezroni, na Karmi; leyi
hi mingango ya ka Rubeni.
15 Ni banana ba ka Simeoni; Jemueli,
na Jamina, na Ohade, na Jaxina, na
Zohare, na Xaule a banana ba wasati
wa mu Kenani; leyi hi mingango
ya Simeoni.
16 Ni laya hi mabito ya banana ba Levi
kota hi *z*izukulwana *z*a*b*ye: Gerxo-
ni, na Kohate, na Merari; ni male-
mbe ya wutomi ga Levi i zana ni
makume manharu ni n*k*lanu ni ma-
mbiri malembe.
17 Ni bana ba Gerxoni: Libni, na Xi-
mei, kota hi mingango ya*b*ye.
18 Ni banana ba Kohate: Amrama, na
Izhare, na Hebroni, na Uziele; ni
malembe ya wutomi ga Kohate i
zana ni makume mambiri ni manha-
ru malembe.
19 Ni banana ba Merari: hi Mahli, na
Muxi. Leyi hi mingango ya Levi
kota hi *z*izukulwana *z*a*b*ye.

20 Na Amrama i lo teka Jokebede a ma-
kweru wa raru wakwe a sati: yena
i lo *t*rala Aroni na Mosi: ni male-
mbe ya wutomi ga Amrama i zana
ni makume manharu ni n*k*lanu ni
mambiri malembe.
21 Ni banana ba Izhare: Kora, na Na-
fege, na Zikri.
22 Ni banana ba Uziele: Mixaeli, na
Elzafane, na Sitri.
23 Na Aroni i lo teka Elixeba, a nha-
nyana wa Aminadaba, a makweru
wa Nahxoni, a sati; yena i lo *t*ralela
yena a barisanyana na Nadabe, Abi-
hu, Eleazare, na Itamare.
24 Ni banana ba Kora: Asira, na Elka-
na, na Abiasafa; leyi hi mingango
ya ka Kora.
25 Na Eleazare a *n*wana wa Aroni i lo
teka mu*n*we wa banhanyana ba Pu-
tieli a sati; ni ku mu *t*ralela Fine-
asi. Leti hi tihloko ta tin*d*lu ta bara-
ru ba yin*d*lu ya ka Levi ku kota hi
mingango ya*b*ye.
26 Laba hi loye Aroni na Mosi, a ba hi
Jehova a nga te ngalo, Humesani
banana ba Israeli ba huma tikweni
ga le Gipite kota hi maban*d*la ya*b*ye.
27 Laba hi bona ba nga wulawula ka
Faro a hosi ya le Gipite, a ku hume-
sa banana ba Israeli hi le Gipite: la-
ba hi loye Mosi na Aroni.
28 Na ku mahisile lezo Jehova a nga
wa wulawulile ka Mosi lomo tikwe-
ni ga le Gipite.
29 Le*z*aku Jehova i lo wulawula ka
Mosi, aku, Mina nzi mina Jehova:
wulawula ka Faro a hosi ya le Gi-
pite *z*on*k*le le*z*i mina nzi ta nga wu-
lawula ka wena.
30 Na Mosi i lo wula mahlweni ka Je-
hova, Languta, nzi na milomu ya
wunkuna, Faro i ta ingisisa ku yini
ka mina?

XIPIMO 7.

1 Na Jehova i wa te ngalo ka Mosi,
Wona, nzi mahile wena kwatsi u
Nungungulu ka Faro: na Aroni na-
kuloni wa wena i ta ba muprofeti
wa wena.
2 Wena u ta wulawula *z*on*k*le le*z*i mi-
na nzi ku layileko wena; na Aroni
nakuloni wa wena i ta wulawula ka
Faro, le*z*aku a vumela banana ba
Israeli ba huma lomo tikweni ga-
kwe.
3 Mina nzi ta nonohisa a mbilu ya Fa-
ro, nzi enzelekisa *z*iwoniso *z*a mina
ni *z*ihlamaliso *z*a mina tikweni ga ba
Gipite.
4 Kanile*z*i Faro a nga ta ingisa ka
*n*wina, mina nzi ta *k*lateka canja ga
mina hehla ka Gipite, nzi humesa a
maban*d*la ya mina, a banhu ba mina
a banana ba Israeli, ba huma lomo
tikweni ga le Gipite hi kulamula ka
hombe.
5 Ni ba Gipiti ba ta *z*i tiba le*z*aku mi-
na nzi mina Jehova, laha na nzi na-
uluta canja ga mina hehla ka Gi-
pite, ni ku humesa a banana ba ka
Israeli xikari ka bona.
6 Mosi na Aroni ba lo maha le*z*o;
kwatsi hi le*z*i Jehova i lo laya bona,
*z*ingaho ba lo maha bona.
7 Na a wa hi ni n*k*lanu ni manharu
wa makume a malembe a wukale, na
Aroni i wa hi n*k*lanu ni manharu
makume ni manharu malembe a wu-
kale, laha bona ba nga wa wulawu-
lile ka Faro.
8 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
ni ka Aroni, aku,
9 Laha Faro a ta nga wulawula ka
*n*wina, aku, Kumbisani xihlamaliso
xa *n*wina; *z*onake wena u ta wula
ka Aroni, teka a nhonga ya wena,
u yi hoxo lahasi mahlweni ka Faro,
le*z*aku yi ta hunzuluka a nyoka.
10 Mosi na Aroni ba loya ka Faro, na
bona ba lo maha le*z*o, kota le*z*i Jeho-
va a nga wa ba layile: na Aroni i lo
hoxa a nhonga mahlweni ka Faro ni
mahlweni ka malanza ya yena, yi lo
maha nyoka.
11 *Z*onake Faro i lo bitana a banhu bo
*k*lariha ni *z*itumbe; na bonawu ka-
mbe, a tinanga ta le Gipite, ba lo
maha *z*a ku ngaho hi kubula ka-
*b*ye.
12 Hakuba bona bon*k*lelele ba lo hoxa
lahasi a tinhonga ta*b*ye, ti lo maha
tinyoka; kanile*z*i a nhonga ya Aroni
yi lo mita tinhonga ta*b*ye.
13 Ni mbilu ya Faro yi lo nonohiswa,
yena i wa nga ingisangi ka bona;
kwatsi hi le*z*i Jehova a nga wa wu-
lile.
14 Na Jehova i wa te ngalo ka Mosi,
A mbilu ya Faro i bisi, yena i alile
a ku nga banhu baya.
15 Yana wena ka Faro laha mixweni;
manga*b*ye yena i humele kuya ma-
tini; wena u ta yima hi laha mbirini
ya congo ku *k*langana naye; ni nho-
nga leyi yi nga hunzuka a nyoka
wena u ta yi teka canjeni ga wena.

16 Wena u taku ka yena, Jehova a
Nungungulu wa ma Heberu i nzi
rumile ka wena, aku, Vumela ba-
nhu ba mina baya, kasi ba fela ku
ya nzi kozela leyo xiwuleni; ni, la-
nguta, hi laha kambe wena hi wena
u nga ingisangiko.
17 *Za* ku ngahi a wulako Jehova, hi ka
le*z*i wena u ta *z*i tiba le*z*aku mina
nzi mina Jehova: languta, nzi taba
hi nhonga leyi yi nga lomu canjeni
ga mina hehla ka mamati laya ma
nga lomo congweni, wona ma ta
hunzuka a nkata.
18 Ni *z*i*d*luwani le*z*o *z*i nga lomo co-
ngweni *z*i tafa, ni congo wu ta su
tsutsutsu kunuha; ni ba Gipiti ba
nyenya kunwa mati ya congo.
19 Na Jehova i wa te ngalo ka Mosi,
Wena na Aroni, Teka nhonga ya
wena, u nauluta canja ga wena
hehla ka mamati ya le Gipite, he-
hla ka milambo ya*b*ye, ni hehla ka
micongo ya*b*ye, ni hehla ka ma-
tiba ya*b*ye, ni hehla ka milonga ya-
*b*ye yon*k*le, kasi ma hunzuka a
nkata; laho ku ta ba kona nkata
ka gon*k*le tiko ga Gipite, *z*on*k*le *z*i-
*b*ya *z*a tisinya ni ka *z*i*b*ya *z*a mari-
*b*ye.
20 Mosi na Aroni ba lo maha *z*akunga-
ho kwatsi hi kuleletela ka Jehova;
yena i lo *k*lakusa a nhonga, i loba a
mamati lawa ma nga wa hi lomo
congweni, i kuwoneni ka Faro ni
kuwoneni ka malanza yakwe; ni
won*k*le a mamati laya ma nga wa
hi lomo congweni ma hunzuka a
nkata.
21 Ni *z*in*d*luwani le*z*i *z*i nga wa hi co-
ngweni *z*i lofa; ni congo wu la su
tsutsutsu kunuha, ni ba Gipiti a ba
nwangi mati ya le congweni; ni
nkata wu wa hi ka gon*k*le tiko ga
Gipiti.
22 Ni tinanga ton*k*le ta le Gipiti ba lo
maha *z*akungaho hi kubula ka*b*ye:
ni mbilu ya Faro yi nonohiswa, ye-
na a nga ingisangi bona; kwatsi hi
le*z*i Jehova a nga wa wulile.
23 Na Faro i lo *k*lela aya n*d*lwini ya
yena, ge ni ku beka lexi mbilwini.
24 Ni ba Gipiti ba lo kela ba renzelekela
congo ku sungwa hi mati ya kunwa;
hakuba bona ba wa nga ba nga hi na
kunwa a mati ya congo.
25 A n*k*lanu wa masiku ni mambiri ma
wa tatisekile, a nzako ka ku ba Je-
hova a bile congo.

XIPIMO 8.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
Yana ka Faro, u ya wulawula ka
yena, *Za* ku ngahi a wulako Jehova,
Vumela banhu ba mina baya, kasi
ba fela ku ya nzi kozela.
2 Loku wena u ala ku vumela bona
baya, languta, nzi taba yon*k*le mi-
mbingano ya wena hi makele:
3 Ni congo wu ta pan*d*luka makele,
laya ma ta huma ma kanziya ma ta
le n*d*lwini ya wena ya ku e*k*lela, ni
hehla ka mubedi wa wena, ni lomo
n*d*lwini ya malanza ya wena, ni he-
hla ka malanza ya wena, ni le maku-
mbarini ka wena, ni ka *z*i*b*ya *z*a wena
*z*a ku gela:
4 Ni makele ma tata hi won*k*le ma*k*lelo
ka wena, ni hehla ka banhu ba we-
na, ni hehla ka won*k*le malanza ya
wena.
5 Jehova i wa te ngalo ka Mosi, Wula
ka Aroni, Nauluta a canja *z*i*n*we ni
nhonga ya wena hehla ka milambo,
ni hehla ka micongo, ni hehla ka
matiba, ni ku maha makele ma hu-
ma ma kanziya hehla ka tiko ga ba
Gipite.
6 Na Aroni i lo nauluta a canja gakwe
hehla ka mamati ya le Gipite; ni
makele ma lo huma, ma lo fenengeta
a tiko gon*k*le ga le Gipite.
7 Ni tinanga ti wa lo maha *z*a kunga-
ho hi kubula ka*b*ye, ba lo humesa
makele hehla ka tiko gon*k*le ga Gi-
pite.
8 *Z*onake Faro i lo bitana Mosi na
Aroni, i wa te ngalo, Kombelani ka
Jehova, kasi wa fela ku susa makele
ka mina, ni ka banhu ba mina; nzi
ta vumela banhu baya, kasi ba fela
ku ya pahlela ka Jehova.
9 Na Mosi i wa te ngalo ka Faro, Nga
wena u hi legi wukosi hehla ka mi-
na: hi gihi siku nzi ta kombelela
wena, ni malanza ya wena, ni banhu
ba wena, kasi a makele ma lo*b*yiswa
ka wena ni ka tin*d*lu ta wena, ni ku
tsama lomo congweni koce ke?
10 Na te ngalo, Hi ka manziko. Na ye-
na i wa te ngalo, Ku maha kota
mhaka ya wena; kasi wa fela ku *z*i
tiba le*z*aku laho a ku kona wa ku
kota Jehova Nungungulu wa hina.
11 Ni makele ma ta kawuka ka wena,
ni le tin*d*lwini ta wena, ni malanze-
ni ya wena, ni le banhwini ba we-
na; wona ma ta tsama le congweni
koca.

12 Mosi na Aroni ba lo huma ka Faro:
na Mosi i lo rila ka Jehova hi kota
ya makele laya a nga wa ma rumele
hehla ka Faro.
13 Na Jehova i lo maha kwatsi hi mha-
ka ya Mosi; ni makele ma lofa le ti-
*nd*lwini le tihu*b*yeni, le masikwini.
14 Bona ba lo ma wungeletela katigi-
*n*we hi tinhulu; ni tiko gi lo nuha.
15 Ni laha na Faro a nga wa wonile le-
*z*aku laho ku kona a nzongeleni, ye-
na i lo nonohisa a mbilu yakwe, i
wa nga ingisangi ka bona; kwatsi
hi le*z*i Jehova a nga wa wulile.
16 Na Jehova i wa te ngalo ka Mosi,
Wula ka Aroni, *K*lakusa a nhonga
ya wena, nga a tsuri wa misaba, kasi
ku fela ku hunzuka tinhwala tikwe-
ni gon*k*le ga Gipite.
17 Bona ba lo maha *z*akungaho; na
Aroni i lo *k*lakusa a canja gakwe *z*i-
*n*we ni nhonga yakwe, i loba a tsuri
wa misaba, laho ku wa hi kona ti-
nhwala hehla ka banhu, ni hehla ka
*z*ihari; won*k*le tsutsungwani wa mi-
saba wu lo maha tinhwala ka gon*k*le
tiko ga le Gipite.
18 Ni tinanga ti wa lo maha za kunga-
ho hi kubula ka*b*ye, a ku humesa a
tinhwala kanile*z*i ti wa nga ti nga *z*i
koti: laho ku wa hi kona tinhwala
hehla ka banhu, ni hehla ka *z*ihari.
19 *Z*onake a tinanga ti wa te ngalo ka
Faro, Lolu hi litiho la Nungungulu:
ni mbilu ya Faro yi lo nonohiswa,
yena a nga ingisangi bona; kota le*z*o
Jehova a wulileko.
20 Na Jehova i wa te ngalo ka Mosi,
Suka u binzuka ni mixo, u ya yima
mahlweni ka Faro; manga*b*ye, yena
ita le matini; u wula ka yena: *Z*a
kungahi a wulako Jehova, Vumela
a banhu ba mina baya, kasi ba fela
ku ya kozela mina.
21 Hi *k*lelo, loku wena u nga vumela
banhu ba mina baya, languta, mina
nzi ta rumela a mitsunzu ya maba-
wani hehla ka wena, ni hehla ka ma-
lanza ya wena, ni hehla ka banhu ba
wena, ni lomu tin*d*lwini ta wena: ni
lomu tin*d*lwinini ta ba Gipiti ti tala
hi mabawani, ni misaba leyi ba nga
ka yona bona.
22 Na nzi ta gi abanyisa lego siku a ti-
ko ga Goxeni, gi nga lego a banhu
ba mina ba akileko, le*z*aku a ku ko-
na a mitsunzu ya mabawani yi ta
ngaya kona; kasi hi ku gumelwa
wena u ta *z*i tiba le*z*aku mina nzi mi-
na Jehova a nga kona xikari ka mi-
saba.
23 Mina nzi ta beka kuhambana xikari
ka banhu ba mina ni banhu ba we-
na: a manziko lexi xiwoniso xi ti ba
kona.
24 Na Jehova i lo maha *z*a kungaho; ni
laho ku lota a mitsunzu ya mabawa-
ni ya yi bayisako yi binyulukisa le
*nd*lwini ya Faro, ni le tin*d*lwini ta
malanza ya yena: ni le tikweni go-
n*k*le ga le Gipite ni tiko gi wa lo bo-
twa hi kota ya mitsunzu ya maba-
wani.
25 Na Faro i lo bitana Mosi na Aro-
ni, na a te ngalo, Yanani *n*wina, mu
ya pahlela ka Nungungulu wa *n*wi-
na lomu tikweni.
26 Na Mosi i te ngalo, lexi a xi saseki-
le ku xi mahisa kungaho; hakuba
hina hi ta pahlela a mahanyela ya
Gipiti ka Jehova Nungungulu wa
hina: manga*b*ye, hina hi ta pahlela
a manyalataniso ya ba Gipiti ma-
hlweni ka kuwona ka*b*ye, kaxana
bona ba nga ta hi gan*d*la ke?
27 Hina hi taya a lwenzo la masiku ma-
nharu lomo xiwuleni, hi ya pahlela
ka Jehova Nungungulu wa hina, ko-
ta le*z*i yena a ta nga hi lelela hina.
28 Na Faro i te ngalo, Nzi ta mu vu-
mela muya, kasi muya pahlela ka
Jehova Nungungulu wa *n*wina lo-
mo xiwuleni; saseka mu ngayi kule
nguvu: nzi kombelele *n*wina.
29 Na Mosi i te ngalo, Languta, mina
nza huma ka wena, nzi ta kombela
ka Jehova le*z*aku a mitsunzu ya ma-
bawani yi suka ka Faro, ni ka mala-
nza ya yena, ni ka banhu ba yena,
manziko: ku mbela nga Faro, a ko-
hlisilweko kambe a ku nga vumeli
banhu a kuya pahlela ka Jehova.
30 Na Mosi i lo huma ka Faro, i lo ko-
mbela ka Jehova,
31 Na Jehova i lo maha kota mhaka ya
Mosi; yena i lo susa mitsunzu ya
mabawani ka Faro, ni ka malanza
ya yena, ni ka banhu ba yena; laho
a ku salangi ne gi*n*we.
32 Na Faro a lo nonohisa mbilu yakwe
lexi xikati kambe, yena a nga vu-
melangi banhu kuya.

XIPIMO 9.

1 *Z*onake Jehova i te ngalo ka Mosi,
Yana u ya engena ka Faro, ni ku ya
*b*yela yena, *Z*a kungahi a wulako
Jehova, a Nungungulu wa ma He-

beru, Vumela banhu ba mina baya,
kasi ba fela ku ya kozela mina.
2 Hakuba loku wena u ala ku ba vu-
mela baya, u ba komeletela,
3 Languta, a canja ga Nungungulu gi
hehla ka tihomu ta wena le ti nga le
mikobeni, hehla ka mahaxi, ni hehla
ka timbongola, ni hehla ka makame-
li, ni hehla ka tihomu, ni hehla ka
miklambi: laho ku ta ba kona ku
hihiritelwako bayisa nguvu.
4 Na Jehova i ta maha kuabanyisa xi-
kari ka tihomu ta ba Israeli ni tiho-
mu ta ba le Gipite; laho ku nga ta
ku ba kona kufa ka lezo zonkle zi
nga za banana ba ka Israeli.
5 Na Jehova i lo yimisa a xikati xo ka-
ri, aku, Manziko Jehova i ta maha
lezo zilo lomu tikweni.
6 Na Jehova i lo maha lexo xilo mazi-
ko; ni tonkle tihomu ta ba Gipite ti
lofa; kanilezi a tihomu ta banana ba
ka Israeli a ti fangi ne yinwe.
7 Na Faro i lo rumela, ni, languta, la-
ho ku wa nga hi kona ge ni yinwe a
homu ya ba ka Israeli yi fileko. Ka-
nilezi a mbilu, ya Faro yi wa hi
bisi, yena a nga ba vumelangi banhu
kuya.
8 Na Jehova i te ngalo ka Mosi na
Aroni, Tekani ka nwina canja ga
kuma ga kumbari, nga na Mosi a
xwanya le tilweni kuwoneni ka
Faro.
9 Gi hunzuka tsutsungwani hehla ka
tiko gonkle ga le Gipite, ku ta vi-
mba zindlayi zi kutunga hehla ka
munhu ni hehla ka zihari, za gonkle
tiko ga ba Gipite.
10 Bona ba lo teka a kuma ga kumba-
ri, ba lo yima mahlweni ka Faro; na
Mosi i lo xwanyela le tilweni; ku lo
vimba zindlayi zinwe ni kukutu-
nga hehla ka munhu, ni hehla ka
zihari.
11 Ni tinanga ti wa nga zi koti ku yi-
ma mahlweni ka Mosi hi kota ya zi-
ndlayi; hakuba zindlayi zi wa hi he-
hla ka tinanga, ni hehla ka bonkle
ba Gipiti.
12 Na Jehova i lo nonohisa a mbilu ya
Faro, yena a nga ingisangi ka bona;
kwatsi hilezi Jehova a nga wa wuli-
le ka Mosi.
13 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Su-
ka u binzuka ni mixo, u yima ma-
hlweni ka Faro, u wula ka yena,
Zakungahi a wulako Jehova, a Nu-
ngungulu wa ma Heberu, Vumela
a banhu ba mina baya, kasi ba ya
nzi kozela mina.
14 Hakuba ka lexi xikati nzi rumela
yonkle mitungu ya mina hehla ka
mbilu ya wena, ni hehla ka malanza
ya wena, ni hehla ka banhu ba wena
kasi wena wa fela ku zi tiba lezaku
a nga kona wa ku fanana na mina
ka yonkle ya misaba.
15 Hakuba makunu nzi klakusile a ca-
nja ga mina, nzi bile wena ni banhu
ba wena hi nzhere, wena nga u tse-
nwilwe laha misabeni:
16 Kanilezi ka kwaloku kona futsi ha-
kuba nzi ku mahile u yima, a ku ko-
mbisa wena a ntamo wa mina, kasi a
bito ga mina gi tibekiswa ka yonkle
misaba.
17 Nga hilezi wena u ti kukumuxako
ka wutsumbu ga wena ka banhu ba
mina, lezaku wena u nga ta ba vu-
mela baya ke?
18 Languta, manziko hi lexi xikati nzi
maha kuna vula yi tsisako ya mari-
byana, leyo ya ku cima yi wa nga hi
kona lomo tikweni ga Gipite kusu-
kela ka siku lego ku nga kumiwa
kala makunu.
19 Makunu hikwalaho rumela, haklisi-
sisa tihomu ta wena ti wuya ni zo-
nkle lezo u nga nazo lehandle; haku-
ba bonklelele banhu ni zikari lezo zi
ta nga kumiwa le handle, zi nga ta
wuyiswa kambe kaya, ni vula ya
maribyana yi tana hehla kabye, bona
ba ta kufa.
20 Loyi a cabako Jehova xikari ka ma-
lanza ya Faro a mahe malanza ya-
kwe ni tihomu takwe ku tsutsumela
ndlwini;
21 Ni loyi a nga hiko na xicawo hi
mhaka ya Jehova i lo siya malanza
ya yena ni tihomu ta yena lomo ha-
ndle.
22 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Na-
wuluta a canja ga wena u xungeta
le tilweni, kasi ku fela ku ba kona
vula ya maribyana tikweni gonkle
ga le Gipite, hehla ka banhu, ni he-
hla ka zihari, ni hehla ka kubyanyi
wonkle wa kwati, gonkle tiko ga Gi-
pite.
23 Na Mosi i lo klakusa canja ga yena
a xungeta le tilweni: na Jehova i lo
rumela kudzinza ni vula ya maribya-
ni, ni nzilo wu lo relela wuta laha
misabeni; na Jehova i lo nisa vula
yamaribyana hehla ka tiko gonkle
ga Gipite.

24 *Z*ingaho laho ku wa hi kona a vula
ya mari*b*yana, ni nzilo wu vilinga-
nyisene ni vula ya mari*b*yana, yi tsi-
sako nguvu, a ya ku kwatsi hi leyi
ya ku cima yi wa nga hi kona lomo
tikweni ga le Gipite ku sukela ka le-
zi ku nga ku ba mufumo.
25 Ni vula ya mari*b*yana yi lo mbetisa
ka gon*k*le tiko ga Gipite *z*on*k*le le*z*o
*z*i nga wa hi lehan*d*le, bon*k*le banhu
ni *z*ihari ; ni vula ya mari*b*yana yi lo
mbetisa won*k*le ku*b*yanyi wa leha-
n*d*le, yi tsobeletela ton*k*le tisinya ta
kwati.
26 Saseka lomo tikweni ga Goxeni, la-
ho a banana ba Israeli ba nga wa hi
kona, laho ku wa nga hi na vula ya
mari*b*yana.
27 Na Faro i lo rumela, a bitana Mosi
na Aroni, i te ngalo ka bona, Mina
nzi onhile lexi xikati: Jehova i lu-
lamile, mina ni banhu ba mina ni bi-
hile.
28 Kombela ka Jehova ; hakuba laho
ku enele loku kudzinza ka ntamo ni
vula ya mari*b*yana ; mina nzi ta mu
vumela muya, na *n*wina mu nga ha
nonohisi mu tsama.
29 Na Mosi i te ngalo ka yena, Lokulo-
ku kwatsi hi le*z*i nzi ta nga huma
mutini wa wena, nzi ta *k*lakusa ma-
n*d*la ya mina nzi nabalata ka Je-
hova; a kudzinza ku ta kawuka,
laho ku nga ta kuba kona kambe
a vula ya mari*b*yana; kasi wena wa
fela ku tiba le*z*aku a misaba nja Je-
hova.
30 Kanile*z*i hi ka wena ni malanza ya
wena, nza *z*i tiba le*z*aku mu nga ta
mu caba Jehova Nungungulu.
31 A wuluba ni barle *z*i lo lo*b*yiswa ; ha-
kuba mabele ma wa rumbukile, ni
wuluba gi wa pfepfile.
32 Kanile*z*i a kolweni ni mabele a *z*i lo-
biswangi : hakuba wona ma wa nga
se ku kula.
33 Na Mosi i lo huma lomo mutini ka
Faro, i lo *k*lakusa man*d*la yakwe a
nabalata ka Jehova : a kudzinza ni
vula ya mari*b*yana ku kawuka.
34 Ni laha Faro a nga wa wonile le*z*aku
a vula ni vula ya mari*b*yani ni kudzi-
nza ku kawukile, yena i lo onha ka-
mbe, i lo nonohisa a mbilu yakwe,
yena ni malanza ya yena.
35 Ni mbilu ya Faro yi lo nonohiswa,
yena a nga vumelangi a banana ba
Israeli baya : kota le*z*i Jehova a nga
wa wulawulile ha Mosi.

XIPIMO 10.

1 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Ya-
na u ya engena ka Faro ; hakuba
mina nzi nonohisile a mbilu ya yena,
ni mbilu ya malanza ya yena, kasi
nza fela ku kombisa le*z*i *z*iwoniso *z*a
mina xikari ka*b*ye.
2 Kasi wena wa fela ku wula tin*d*le-
beni ta banana ba *n*wina, ni ka ba-
nana ba bana ba *n*wina, *z*ilo muni
nzi nga wa *z*i mahile hehla ka ba
Gipite, ni *z*iwoniso *z*a mina le*z*i nzi
mahileko xikari ka bona ; kasi *n*wi-
na ma fela ku *z*i tiba le*z*aku mina nzi
mina Jehova.
3 Na Mosi na Aroni ba loya ka Faro
na ba te ngalo ka yena, *Z*akungahi
a wulako Jehova, a Nungungulu wa
ma Heberu, Ku kala ku ku yini we-
na u nga ti koramisi wutsumbu ga
wena mahlweni ka mina ke ? u vu-
mela a banhu ba mina baya, kasi ba
fela ku ya kozela mina.
4 Hi *k*lelo, loku wena u alela banhu ba
mina kuya, languta, manziko nzi ta
neha a humbi lomu mimbinganweni
ya wena :
5 Yona yi ta fenengeta a nghohe ya
misaba, le*z*aku a munwe a nga *z*i ko-
ti a ku wona misaba, yona yi taga a
mitsekatsekana ya loku ku nga wa
ponile loku ku nga wa siyilwe hi
vula ya mari*b*yana, yi taga ton*k*lelele
tisinya leti buvelako *n*wina lomu
kwatini :
6 Ni tin*d*lu ta wena ti ta tatiswa, ni
tin*d*lu ta won*k*le malanza ya wena,
ni tin*d*lu ta bon*k*le a ba Gipiti ; le-
*z*aku cima hambu ba raru ba *n*wina
hambu bararu ba bararu ba *n*wina a
ba yi wonangi, cima ka siku legi ba
nga ku ba kona misabeni kala nya-
mu*k*la le*z*i. Na yena i lo hunzuka a
huma ka Faro.
7 Na malanza ya Faro ma te ngalo ka
yena, Ku ta kala ku ku yini loye
munhu a ta hi mapanya ka hina ke ?
vumela banhu baya, kasi ba fela ku
ya kozela Jehova Nungungulu wa-
*b*ye ; a ku tibi wena le*z*aku a Gipite
gi lo*b*yisilwe ke ?
8 Mosi na Aroni ba lo nehwa kambe
ka Faro ; yena i te ngalo ka bona,
Yanani, muya kozela Jehova Nungu-
ngulu wa *n*wina ; kanile*z*i mbamani
laba ba ta ngaya ke ?
9 Na Mosi i te ngalo, Hina hi taya ni
ba*s*wa ba hina ni ba kale ba hina ; ni
barisanyana ba hina ni banhanyana

ba hina, ni mi*k*lambi ya hina, ni tihomu ta hina hi taya; hakuba hina hi yimelwe hi ku maha mubuzo ka Jehova.
10 Yena i te ngalo ka bona, *Z*ingaho nga Jehova a hi na *n*wina, kota lezi mina nzi ta nga mu vumela *n*wina muya, ni banana ba *n*wina; cuwukani ka lexi; hakuba a kubiha ku kona mahlweni ka *n*wina.
11 *Z*ingangaho: yanani *n*wina makunu laba mu nga ba banuna, ni ku ya kozela Jehova; hakuba lexo hi lexo mu xi xubako. Bona ba lo hlongolwa lahan*d*le mahlweni ka Faro.
12 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Nauluta a canja ga wena hehla ka tiko ga Gipite hakuba hi humbi, kasi ya fela kuta hehla ka tiko ga Gipite, yi taga won*k*lelele a ku*b*yanyi wa tiko, hambu *z*on*k*le lezo a vula ya mari*b*yani yi nga wa ku siyile.
13 Na Mosi i lo *k*lakusa a nhonga yakwe hehla ka tiko ga Gipite, na Jehova i lo neha a mheho ya mutsuwukagambo ku pupuxa gon*k*le lego siku, ni gon*k*le wusiku; ni laha gi nga wa hi mixo, a mheho ya mutsuwukagambo yi lo neha humbi.
14 Ni humbi yi lo huma yi ya hehla ka tiko gon*k*le ga Gipite, yi la su mbambamela ka won*k*le a mbingano wa Gipite; yi wa cabisisikile nguvu yona hi mahlweni ka yona ku wa nga hi kona humbi yo kotisa yona, ge hambu ni nzako ku nga ta ku ba kona a humbi ya kungaho.
15 Hakuba yona yi wa kubunyeta a ngohe ya misaba yon*k*le, *z*ingaho lezo a tiko gon*k*le gi wa lo pfupeliswa; yona yi loga won*k*le ku*b*yanyi wa tiko, ni yon*k*le mihanzo ya tisinya leyi yi nga wa siyilwe hi vula ya mari*b*yana: a ku salangi laho ni xihi xa kunyuka, hambu sinya kutani lihunga la kwati, ka gon*k*le tiko ga Gipite.
16 *Z*onake Faro i lo bitana Mosi na Aroni hi ku ha*k*lisa; yena i wa te ngalo, Mina nzi onhile ka Jehova Nungungulu wa *n*wina, ni ka *n*wina kambe.
17 Makunu hikwalaho tsetselelani, nza kombela wena, gwalegi kati, ni ku kombela ka Jehova Nungungulu wa *n*wina, kasi wa fela ku susa ka mina loku kufa koce.
18 Na yena i lo suka le ka Faro, i lo kombela Jehova.
19 Na Jehova i lo hunzulusa a mheho ya ntamo yi ka muhlwagambo, yi lo kuma a humbi, yi lo ti hoxa bimbini go *T*ruka; ku wa nga sala a humbi yi*n*we mbingwaneni gon*k*lelele ga tiko ga Gipite.
20 Kanilezi Jehova i lo nonohisa a mbilu ya Faro, na yena a nga vumelangi a banana ba ka Israeli ba famba.
21 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Nawuluta a canja ga wena le tilweni, hakuba a munyama gi lote hehla ka tiko gon*k*le ga Gipite, enaka munyama gi kotako ku kumbiwa.
22 Na Mosi i lo nawuluta a canja ga yena le tikweni, gi wa hi kona a munyama ga hombe tikweni gon*k*lelele ga Gipite hi masiku manharu.
23 Ba wa nga kota ku wona mu*n*we ni mu*n*wani, hambu ge mu*n*we a nga vukangi wutsa*n*weni ga yena hi masiku manharu: kanilezi bon*k*lelele a banana ba ka Israeli ba wa ni kuwonekela tin*d*lwini ta*b*ye.
24 Na Faro i lo bitana Mosi, a ku ngalo ka yena, Fambani *n*wina, kozelani Jehova; saseka a ti*k*lambi ni tihomo ta *n*wina a zi tsamele: a batsongwani ba *n*wina a ba fambe na *n*wina.
25 Na Mosi i te ngalo, wena wa fela ku nyikela canjeni ga hina mipahlelo ni minyikelo yo hiswa, hi pahlele ka Jehova a Nungungulu wa hina.
26 Ni tihomu ta hina kambe ti taya na hina kambe; hakuba laho ku nga ta siywa na xikamba xa ku sala; hakuba hi lezo hi yimelwe hi kuya kozela Jehova Nungungulu wa hina; hakuba hina a hi zi tibi lezaku hi ta mu kozelisa ku yini kala hi cikela laho.
27 Kanilezi Jehova i lo nonohisa a mbilu ya Faro, yena i wa nga a nga ba vumeli baya.
28 Na Faro i te ngalo ka yena, Huma wena laha ka mina, *K*lariha a wutsumbu ga wena, u nga ha woni ngohe ya mina kombe; hakuba hi siku lego wa wona ngohe ya mina u tafa.
29 Na Mosi i te ngalo, Wena u wulawulile kwatsi; nzi nga ta ha engeta nzi wona ngohe ya wena kambe.

XIPIMO 11.

1 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Ka ha sele xixaniso xi*n*we kambe mina nzi ta nga neha hehla ka Faro, ni hehla ka Gipite; a nzako ka lezo yena i ta mu vumela mu suka laha:

ni laha a ta nga mu vumela muya,
yena ha kunene wa ha ta mu pauza-
nya mu huma laha katigi*n*we.
2 Wulawula makunu tin*d*lebeni ta
banhu, nga bona ba wutisa loyi ni
loyi ka wa akelane wa yena ni loyi
wasati wutisa ka wa akelane wakwe,
a tinzalama ta siliva ni tinzalama
ta nzalama.
3 Na Jehova i lo nyika tomo ka banhu
mahlweni ka Gipiti. *K*latakumbiri
a munhu Mosi i wa hi munhu wa
hombe tikweni ga ba Gipite, ma-
hlweni ka malanza ya Faro, ni ma-
hlweni ka banhu.
4 Na Mosi i te ngalo, *Z*akungahi a
wulako Jehova, Hi laha xikari ka
wusiku nzi ta huma nzi ya xikari
ka ba Gipite:
5 Ni won*k*le matewula xikari ka tiko
ga Gipite ma ta kufa, kusukela ka
matewula ya Faro laya ma tsamileko
xitsa*n*weni xakwe xa wukosi, hambu
ka matewula ya malañza ya xisati
lawo ma nga le nzako ka xigayo; ni
won*k*le matewula ya tihomu.
6 Laho ku ta ba kona kurila ka hombe
ka tiko gon*k*le ga le Gipite, loko ka
ku cima ku wa nga hi kona, cima ku
nga ta ha kuba kona kambe.
7 Kanilezi a ka banana ba ka Israeli ni
m*b*yana yi nga ta dakalamba lirimi
la yona, ka banhu ni zihari: kasi
*n*wina ma fela ku tiba lezaku Jehova
wa maha kuabanyisa xikari ka ba
Gipiti ni ba ka Israeli.
8 Na zon*k*le lezi a malanza ya wena ma
tata lahasi ka mina, ba ta koramisa
wutsumbu ga*b*ye ka mina, baku,
Huma wena, ni bon*k*le banhu laba
ba ku lanzelako wena a nzako ka
lezo nzi ta huma. Yena i lo huma
ka Faro na a bila hi zanga.
9 Na Jehova i te ngalo ka Mosi,
Faro a nga ta ingisa ka wena; kasi
a zihlamaliso za mina za enzeleka ti-
kweni ga Gipite.
10 Na Mosi na Aroni ba lo maha zon*k*le
lezi zihlamaliso mahlweni ka Faro:
na Jehova i lo nonohisa mbilu ya
Faro, a nga vumelangi banana ba
Israeli ba huma tikweni gakwe.

XIPIMO 12.

1 Jehova i te ngalo ka Mosi na Aro-
ni lomo tikweni ga Gipite aku,
2 Leyi hweti yi ta ba ka *n*wina a hwe-
ti yo sangula tihweti: yi ta ba hweti
yo sangula lembe ka *n*wina.
3 Wulawulani *n*wina ka won*k*le n*k*la-
ngano wa ba ka Israeli, muku, Hi
siku ga kume ga leyi hweti ba ta ti
tekela bona munhu ni munhu a iva-
na, ku kota hi tin*d*lu ta bararu ba*b*ye,
a ivana ya ngango:
4 Loku a ba ngango ba hi ba tsongwa-
ni ka ivana, zonake yena ni wa ake-
lane wa yena loyi a gamelako ka yi-
n*d*lu yakwe a ba teke yi*n*we kota
tsengo wa mihefemulo; kota kuga
ka nwen*k*lelele *n*wina mu ta hlayela
hi ivana.
5 Ni ivana ya *n*wina yi nga ta ku ba
na bawa, a hambana ya lembe gi-
*n*we: *n*wina mu ta yi teka le tiyivi-
ni, kutani timbutini:
6 *N*wina mu ta gi hlayisa kala kume
ga masiku ni mune ka ywaleyo hwe-
ti; ni won*k*le a hlengeletalo wa mu-
*k*langano wa ba Israeli a ba yi daye
laha gam*b*yeni.
7 Na bona ba ta teka nkata, ba ta pa-
tseka a timhanzeni timbiri marimba
ni laho xikoranweni, hehla ka yin*d*lu
leyo ba ta nga gela ka yona.
8 Bona ba taga nyama ka lego wusiku,
yi ocilwe hi nzilo, ni zibaba zi nga
hiko na comelo; ku patsa zi*n*we ni
ku*b*yanyi wu babako ba ta yiga.
9 Mu nga yigi yi mbisi, kutani yi bi-
kilwe futsi hi mati, kanilezi ocani hi
nzilo; a hloko ya yona zi*n*we ni
milenge ya yona ni lomo nzeni ka
yona.
10 *N*wina mu nga ta siyani xihi ncumo
xa yona xi sala kala gica; kanilezi
leyo yi ta nga sala ka yona kala gica
*n*wina mu ta hisa hi nzilo.
11 *Z*akungahi mu ta yi gisa zona: zi-
*n*we na ziwunu za *n*wina zi bohilwe,
ni zilato za *n*wina mikonzweni ya
*n*wina, ni nhunzu ya *n*wina canjeni
ga *n*wina; *n*wina mu yiga hi kuha-
*k*lisa: yona i pasika ga Jehova.
12 Hakuba mina nzi taya tsemakanya
tiko gon*k*le ga Gipite lego wusiku,
nzi ta daya won*k*le matewula le ti-
kweni ga le Gipite, bon*k*le banhu ni
zihari; ni ka bon*k*lele banungungulu
ba le Gipite nzi ta tsanza a kulamu-
la: nzi mina Jehova.
13 Ni nkata wu taba xiwoniso ka *n*wi-
na hehla ka tin*d*lu leti *n*wina mu
nga ka tona: laha mina na nzi wona
nkata, nzi ta hunza nzi *k*lula *n*wina,
ku nga taku ba xixaniso hehla ka
*n*wina a ku mu lobisa *n*wina, laha
na nzi daya tiko ga le Gipite.

14 Legi siku gi ta kuba ka *n*wina a xi
alakanyiso, *n*wina mu ta gi hlayisa a
mubuzo ka Jehova: ka zon*k*le zizu-
kulwana za *n*wina mu ta gi hlayisa
a mubuzo ni xiyimiso kala kupi-
nzuka.
15 N*k*lanu ni mambiri masiku *n*wina
mu taga a zibaba zi nga hiko na co-
melo; ni siku go ranga *n*wina mu ta
susa a comelo mu humesa lomu ti-
n*d*lwini ta *n*wina: hakuba kani hi
wihi a gako a zibaba za comelo ku
sukela sikwini go ranga kala ga n*k*la-
nu ni mambiri loye muhefemulo wu
ta tsenwa ka Israeli.
16 Hi siku go ranga laho ku ta ku ba
ka bona a mu*k*langano wo basa, ni
siku ga wu*k*lanu ni mambiri a mu-
*k*langano wa ku basa; ku nga taku
ba kona ni tiro wihi wu ta nga tiri-
wa ka wona, saseka lezaku bon*k*lele-
le ba fanelwe hi kuga, lezo *n*wina
mu nga zi ma ha *n*wina.
17 *N*wina mu ta lonzowotela a mubuzo
wa zibaba zi nga hiko na comelo; ha-
kuba nzeni ka gwalegi siku mina nzi
lo humesa mabanᵈla ya *n*wina hi
le tikweni ga le Gipite; hikwalaho
*n*wina mu ta lonzowotela legi siku
ka zizukulwana za *n*wina zon*k*le hi
xiyimiso kala ku pinzuka.
18 Hi hweti yo ranga, hi siku ga kume
ni mune ga hweti laha gam*b*yeni,
*n*wina mu taga zibaba zi nga hiko na
comelo, kala ku cikela a siku ga ma-
kume mambiri ni gi*n*we ga hweti la-
ha gam*b*yeni.
19 N*k*lanu wa masiku ni mambiri ku
ngata ku ka bona ku kunwa a ziba-
ba za comelo lomu tin*d*lwini ta *n*wi-
na; hakuba kani hiwihi a gako lexi
xi nga ni comelo lowo muhefemulo
wu ta tsenwa le ka *k*langano wa ka
Israeli, hambu ka ku ba, mulumbeli
kutani mu*n*we loyi a *t*ralweko lomu
tikweni.
20 *N*wina mu nga taga ncumo xa co-
melo; ka kon*k*le kuaka ka *n*wina
mu taga a zibaba zi nga hiko na co-
melo.
21 Zonake Mosi i lo bita won*k*le ma-
singalakati ya ka Israeli, i te ngalo
ka bona, Yanani, mu ya teka tiivana
kota hi mingango ya *n*wina, mu *k*la-
ba a pasika.
22 *N*wina mu ta teka a hlukuza ga hi-
sope, mu gi peta lomo nkateni lowu
wu nga lomu ngelweni, ni kuba mu
patseka xikoramo ni timhanze ti-
mbiri ta marimba hi nkata lowo wu
nga lomo ngelweni; ku nga taku ba
kona wa *n*wina a ta nga huma laha-
n*d*le ka libati gi kala gica.
23 Hakuba Jehova i ta *k*lula a hunza
ku ya daya ba Gipiti; ni laha na a
wona nkata laha xikoranweni, ni laha
timhanzeni timbiri ta marimba, Je-
hova i ta *k*lula a hunza libati, a nga
ta vumela a mu lobisa a ku ta n*d*lwi-
ni ya *n*wina ku ta daya *n*wina.
24 *N*wina mu ta lonzowota lexi xilo a
ku ba xiyimiso ka *n*wina ni banana
ba *n*wina kala kupinzuka.
25 Na ku mahisile lezo, laha na mu tile
ka tiko lego Jehova a ta nga nyika
*n*wina, ku kota lezi yena a tsumbi-
sileko lezaku *n*wina mu ta hlayisa a
nkozo leyi.
26 Na ku mahisile lezo, laha banana ba
*n*wina ba ta ngaku ka *n*wina, Mu fe-
la yini ka leyi nkozo ke?
27 Lezo *n*wina mu ta wula, Lowu mu-
pahlelo wa pasika ga Jehova, loyi a
nga *k*lula a hunza a tiyin*d*lu ta ba-
nana ba Israeli le Gipite, laha yena
na i lo daya ba Gipiti, i lo *k*la*k*lisa a
tin*d*lu ta hina. Ni banhu ba lo ko-
rama tihloko ba lo kozela.
28 Ni banana ba ka Israeli ba loya ba
ya maha zakungaho; kota lezi Jeho-
va a nga laya Mosi na Aroni zingaho
ba lo maha bona.
29 Na ku mahisile lezo, laha xikari ka
wusiku, lezaku Jehova i lo daya ma-
tewula won*k*le lomo tikweni ga Gi-
pite, ku sukela matewuleni ya Faro
laya ma tsamileko xitsa*n*weni xa-
kwe xa wukosi kala matewula ya ti-
kumbi laya ma nga lomo paxweni;
ni won*k*le a matewula ya tihomu.
30 Na Faro i lo vuka ni wusiku, yena,
ni malanza yon*k*le ya yena ni bon*k*le
ba Gipiti; laho ku wa hi kona kuri-
la ka hombe le Gipite; hakuba ku
wa nga hi kona a yin*d*lu yo ba ku
nga hiko kona a munwe a fileko.
31 Na yena i lo bitana Mosi ni Aroni
wusiku, i te ngalo, Sukani, humani
*n*wina xikari ka banhu ba mina,
*n*wina nwen*k*le ni banana ba Isra-
eli; yanani, mu ya kozela Jehova,
kota lezi mu wulileko.
32 Tekani yon*k*le mi*k*lambi ya *n*wina,
ni tihomu ta *n*wina, kwatsi hi lezi
*n*wina mu wulileko, ni ku yanani; ni
ku nzi katekisawu kambe.
33 Ni ba Gipiti ba lo lelalwa hi banhu,
a ku ba humesa lomu tikweni hi ku

ha*k*lisa; hakuba ba te ngalo. Hina
hon*k*le hi ta kuba banhu ba fileko.
34 Ni banhu ba lo teka a mapa ya*b*ye
na ma nga seku ba na comelo, ni zi-
*b*ya zo hakasela bona na zi bohilwe
tingu*b*yeni ta*b*ye na ba ti *k*latekile
maka*k*leni ya*b*ye..
35 Ni banana ba ka Israeli ba lo maha
ku kota mhaka ya Mosi; bona ba lo
wutisa ka ba Gipiti a tinzalama ta
siliva, ni tinzalama ta nzalama, ni
tinguwo:
36 Na Jehova i lo nyika banhu a tomo
mahlweni ba ka Gipiti, zingaho bo-
na ba lo ba nyika ka zon*k*le ba wu-
tisako. Na bona ba lo pangela a ba
Gipiti.
37 Ni banana ba ka Israeli ba a n*d*la-
muka hi le Ramesesi ba lota Sukote
n*k*lanu ni gi*n*we ya kumi ga maza-
na labo ba fambako hi mikonzo ka
ba banuna, hi lahan*d*le ka banana.
38 Ni xin*d*lemo xa mixangelwa xi lo
kanziya zi*n*we na bona kambe; ni
mi*k*lambi, ni tihomu, hambu ni tiho-
mu to tala.
39 Na bona ba lo bika a zibaba zi nga
hiko na comelo hi mapa laya ba nga-
ta nawo hi le Gipite; hakuba ma wa
nga se ku comelwa, hakuba bona ba
wa hlongolwa le Gipite, ba wa nga
ba nga ribateki, hambu ni ku longi-
sela a wu tsumbu ga*b*ye a timbuba.
40 Makumu a xikati lexi a banana ba
Israeli ba nga wa tsamile le Gipite
mune wa mazana ni makume ma-
nharu malembe.
41 Na ku mahisile lezo hi kugumelwe-
ni ka mazana ya mune ni makume
manharu malembe, hambu gwalego
siku wutsumbu na ku mahisile lezo,
won*k*le maban*d*la ya Jehova ma lo
huma ma famba tikweni ga Gipite.
42 Nguvu gona a wusiku u ku gi lo-
nzowotelwa ka Jehova hi ku ba hu-
mesa bona tikweni ga Gipiti: legi hi
lego wusiku ga Jehova, gi lonzowo-
twa hi bona bon*k*le a banana ba
Israeli ka zon*k*le zizukulwana za*b*ye
zon*k*le.
43 Na Jehova i te ngalo ka Mosi na
Aroni, Lexi hi xiyimiso xa pasika:
laho ku ngata kuba kona a mulubeli
a ta ngaga xona.
44 Kanilezi a malanza won*k*le ya mu-
nhu laya ma xa*b*yilweko hi mali la-
ha wena na u nga na u ba mahile
mikwera, zonake bona ba ta xiga
xona.
45 A mulubeli ni nanza ga kurihwa gi
nga ta xiga xona.
46 Ni lomo n*d*lwini yi*n*we xona xi ta
gelwa bona; wena u nga ta rwala u
huma a nyama ya bona na u *k*leme-
rele lahan*d*le ka yin*d*lu; ge ni ku
tsoba a rambo ga yona.
47 Won*k*le a n*k*langano wa ba Israeli
wu ta yi hlayisa yona.
48 Ni laha mupfumba a ta lukelela we-
na, ni ku ta hlayisa pasika ka Jeho-
va, nga bon*k*le ba banuna ba yena
ba maha zittiba, na zonake nga yena
a tsinela kusuhani a hlayisa pasika;
yena i ta kwatsi hi mu*n*we a *t*rale-
lelweko lomu tikweni: kanilezi a ku
na nkuna gi ta yiga.
49 Mu*n*we nayo wu ta nyikiwa ka ye-
na loye a *t*ralelweko lomu kaya
n*d*lwini, ni ka mupfumba loye a
enzeleko xikari ka *n*wina.
50 *Za* kungahi ba lo maha zon*k*le a ba-
nana ba Israeli; kotalezi Jehova a
nga lelele Mosi na Aroni, zingaho ba
lo maha.
51 Na ku mahisile lezo, gwalago wu-
tsumbu siku, lego Jehova a nga
humesa a banana ba Israeli le ti-
kweni ga le Gipite hi maban*d*la ya-
*b*ye.

XIPIMO 13.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Basisani ka mina a matewula won*k*le,
ni ka xihi lexi xi vululako a maru-
mbu xikari ka banana ba Israeli,
bon*k*le banhu ni zihari za mina.
3 Na Mosi i te ngalo ka banhu, Ala-
kanyani legi siku, ka gona *n*wina mu
nga huma le Gipite, hi lomu n*d*lwini
ya wukumbi: hakuba hi canja ga
ntamo Jehova i mu humesile ka legi
wutsamo: ku nga taku ba kona xi-
baba xi comelweko ku giwa.
4 Legi siku mu nga huma ha gona a
hweti hi Abibe.
5 Na ku ta ku ba, laha Jehova a ku
neha tikweni ga mu Kenani, ni mu
Hiti ni mu Amori, ni mu Hivi, ni
mu Jebusi, legi a nga hlambanya ka
bararu ba wena ku nyika wena, a
tiko gi kulungako a masi ni wulo-
mbe, lezaku wena u ta hlayisa leyi
kozo ka leyi hweti.
6 N*k*lanu ni mambiri wena u taga a zi
baba zi nga comelwangiko, hi n*k*la-
nu wa masiku ni mambiri ku ta ba
mubuzo ka Jehova.

7 A zibaba zi nga comelwangiko zi ta
giwa xikari ni ka nklanu wa masiku
ni mambiri; ku nga taku ba kona a
zibaba za comelo zi ta nga wonwa
ka wena, ge ni comelo gi nga ta
wonwa ka wena, lomu mbinganweni
wa wena wonkle.
8 Na wena u ta byela a nwana wa we-
na ka lego siku, uku, Hakuba lexi
hi lexo Jehova a maheleko mina laha
na nzi huma hi le Gipite.
9 Ku ta ba xiwoniso ka wena hehla ka
canja ga wena, a xialakanyiso xi-
kari ka mahlo ya wena, kasi a nayo
wa Jehova wu fela ku tsama nonwi-
ni wa wena: hakuba hi canja ga
ntamo Jehova i lo humesa wena le
Gipite.
10 Wena hikwalaho u ta hlayisa lexi xi-
yimiso hi ngubeni ya xona a lembe
ni lembe.
11 Na ku ta kuba, laha Jehova a ta
nga ku neha wena le tikweni ga le
Kenani, kota lezi a hlambanyileko
ka wena ni ka bararu ba wena, i ta
gi nyika ka wena.
12 Lezaku wena u ta beka klelo ka Je-
hova zonkle lezi zi vululako a maru-
mbu, wonklelele matewula laya u
nga nawo ya zihari; a ba matsune
mba Jehova.
13 Ni matewula wonkle ya mbongola
wena u i ta ma klakla zinwe ni iva-
na; ni loku wena u nga ma klaklisi,
zonake u ta tsoba mhamo ya wona:
ni matewula wonkle ya banhu xi-
kari ka banana ba wena u ta ma
klakla.
14 Na ku ta ku ba kona, laha na nisa-
nyana wa wena a wutisa wena hi xi-
kati xi tako, aku, Zaku yini lezi ke?
wena u ta wula ka yena, Hi canja ga
ntamo Jehova i lo hi humesa hi le
Gipite, hi le ndlwini ya wukumbi:
15 Na ku mahisile lezo, laha Faro a nga
wa sihalala ku vumela hina hiya, le-
zaku Jehova i lo daya matewula le
tikweni ga le Gipite, wonkle mate-
wula ya banhu, ni matewula ya
zihari: hikwalaho nzi pahlela ka Je-
hova zonkle zi vululako marumbu,
na zihi ba matsune; kanilezi wonkle
matewula ya barisanyana nza kla-
kla.
16 Ku ta ba xiwoniso hehla ka canja
ga wena, na ku ta ba ximombyeni
xikari ka mahlo ya wena: hakuba
hi canja ga ntamo Jehova i lo hume-
sa hina hi le Gipite.
17 Na ku mahisile lezo, laha Faro a
nga wa vumela banhu baya, lezaku
Nungungulu a nga ba rangelangi hi
ndlela ya tiko ga ma Filisti, hambu-
lezi ku nga wa hi kusuhani; hakuba
Nungungulu i te ngalo, Ku nga ta-
ku kutani a banhu ba hunzuluka
loku ba wona yimpi, bona ba klelela
le Gipite:
18 Kanilezi Nungungulu i lo rangela
banhu, hi ndlela ya le xiwuleni hi
Bimbi go Truka: ni banana ba Isra-
eli ba lo kanziya baya na hlomile hi
lomu tikweni ga Gipite.
19 Na Mosi i lo teka marambu ya Jose-
fa zinwe naye: hakuba i lo hlamba-
nya hi kutiyisa ka banana ba Israeli,
aku, Nungungulu ha kunene i ta
enzela nwina; mu ta rwala mara-
mbo ya mina hi leno zinwe na nwi-
na.
20 Na bona ba lo teka a lwenzo labye
hi le Sukote, ba loya goba le Etama,
hi le wukleni ga xiwula.
21 Na Jehova i lo famba mahlweni ka-
bye hi mumu hi mhinga ya refu, a
ku ba kombisa ndlela ni wusikwini
hi mhinga ya nzilo, ku ba nyika
kuwoninga; kasi ba fela ku famba
mumu ni wusiku:
22 A mhinga ya refu hi mumu, ni mhi-
nga ya nzilo hi wusiku, yi wa nga
suki le mahlweni ka banhu.

XIPIMO 14.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
lezaku a ba klele hi le nzako ba ya
goba mahlweni ka Pi-hahirote, xi-
kari ka Migdole ni bimbi, mahlweni
ka Baale-zefoni: hi klatuko lowu
wu cuwukeneko na kona nwina mu-
ta goba hi le bimbini.
3 Na Faro i ta wula hi banana ba Isra-
eli, Bona ba kwekele lomu tikweni,
ni xiwula xi ba valela.
4 Na mina nzi ta nonohisa a mbilu ya
Faro, na yena i ta lanzela a nzako
ka bona; mina nzi ta ku dzunziwa
ka mina hehla ka Faro, ni hehla ka
mabandla yakwe wonkle; ni ba Gi-
piti ba ta zi tiba lezaku mina nzi
mina Jehova. Bona ba lo maha lezo.
5 Ku lo byelwa a hosi ya le Gipite le-
zaku a banhu ba tsutsuma: ni mbilu
ya Faro ni mbilu ya banhu ba yena
yi lo hunzuluka hakuba hi ngoma-
ma ya banhu, ba te ngalo, Zaku

yini le*z*i hina hi *z*i mahileko, le*z*aku
hi vumele ba Israeli baya ba nga hi
kozeli ke?
6 Yena i lo longisa a tikareta ta yena, i
lo teka banhu ba yena *zin*we na yena:
7 Yena i lo teka n*k*lanu mazana ni gi-
*n*we ya tikareta ti hlawuliweko, to-
n*k*le tikareta ta le Gipite, ni tinduna
ta tona ton*k*le.
8 Na Nungungulu i lo nonohisa a
mbilu ya Faro a hosi ya le Gipite,
yena i lo hlongolisa a lanza banana
ba ka Israeli: hakuba a banana ba
ka Israeli ba lo huma hi canja gi *k*la-
kukileko.
9 Ni ba Gipiti ba lo hlongola le nzako
ka bona, won*k*le mahaxi ni tikareta
ta Faro ni ba kileli mahaxi ba yena
ni yimpi ya yena, ba lo ba kamanye-
ta na ba gobile le bimbini, hi *k*lelo
ga Pi-hahirote, mahlweni ka Baale-
zefoni.
10 Ni laha Faro a nga wa tsinele ku
suhani, ni banana ba Israeli ba lo *k*la-
kusa a mahlo ya*b*ye, ni, languta, a ba
Gipiti ba wo makanya le nzako ka
bona; bona ba wa la su ncu hi ku-
caba: ni banana ba Israeli ba lo rila
ka Jehova.
11 Na bona ba te ngalo ka Mosi, Haku-
ba ku wa ba haba mikele le Gipite,
le*z*i wena u hi tekileko ku ta fela lo-
mo xiwuleni ke? ngahile*z*o wena u
mahile ka hina, a ku hi humesa hi le
tikweni ga Gipite?
12 A hi yona mhaka leyi hi nga yi wu-
lawula ka wena le Gipite, hiku, Hi
tsike hoce, kasi ha fela kukozela ba
Gipiti? Hakuba ku sasekile ka hina
a kukozela a ba Gipiti, ku hunza a
ku ba hina hifa lomu xiwuleni.
13 Na Mosi i te ngalo ka banhu, Mu
nga cabi *n*wina, yimani mu wona
kuhanyiswa ka Jehova, loku a ta
nga ku tirela ka *n*wina nyamu*k*la;
hakuba a ba Gipiti laba mu ba wo-
nile nyamu*k*la, *n*wina mu nga ta ba
wona kambe kala ku pinzuka.
14 Na Jehova i ta lwela *n*wina na *n*wina
mu ta rutisa mu miyela.
15 Na Jehova i te ngalo ka Mosi,
Ngahile*z*o u rilako ka mina? wula-
wula ka banana ba Israeli, le*z*aku a
baye ba komama mahlweni.
16 U *k*lakusa wena a nhonga ya wena,
ni ku nauluta canja ga wena hehla
ka bimbi, u gi abanyisa; ni banana
ba Israeli ba ta famba xikari ka bi-
mbi muhanzeni wu omileko.
17 Na mina, languta, nzi ta nonohisa a
mbilu ya ba Gipiti, bona ba taya ba
lanzela bona: mina nzi ta ti tekela
kudzunziwa hehla ka Faro, ni hehla
ka won*k*le maban*d*la yakwe, ni he-
hla ka ton*k*le tikareta takwe, ni he-
hla ka bakileli ba yena ba mahaxi.
18 Ni ba Gipiti ba ta *z*i tiba le*z*aku mi-
na nzi mina Jehova, laha na nzi
tekele mina a kudzunziwa hehla ka
Faro ni tikareta takwe, ni bakileli
ba yena ba mahaxi.
19 Ni ngelosi ya Nungungulu, leyi yi
nga wa hi mahlweni ka zumbo ga
ba Israeli, yi lo suka yiya le nzako
ka bona; ni mhinga ya refu yi suka
mahlweni ya*b*ye, yi loya yima le
nzako ka bona:
20 Yi lo yima xikari ka wugobo ga ba
Gipite ni Israeli; laho ku wa hi kona
refu ni munyama, kasi ku nga nyiki
kuwonekela ni wusiku: a yi*n*we ba
wa nga tsineli ka yi*n*wani gon*k*le
wusiku.
21 Na Mosi i lo nauluta canja ga yena
hehla ka bimbi; na Jehova i lo ma-
ha a bimbi gi *k*lelela nzako hi mheho
ya ntamo ya mutsuwuka gambo go-
n*k*le wusiku, a ku maha bimbi mu-
hanza wo oma, ni mamati ma wa
abanyisene.
22 Ni banana ba ka Israeli, ba lo enge-
na xikari ka bimbi hehla ka muha-
nza wu omileko: ni mamati ma wa
hi kurisi ka bona hi canjeni ga*b*ye
ga xinene, na hi canjeni ga*b*ye ga xi-
baba.
23 Ni ba Gipiti ba lo ba lanzisa, ba lo
hlongola le nzako ka*b*ye lomo xikari
ka bimbi, won*k*le mahaxi ya Faro,
ni tikareta takwe, ni bakileli ba yena
ba mahaxi.
24 Na ku mahisile le*z*o hi xirinzo xa la-
ha mixweni, Jehova i lo cuwuka a
ban*d*la ya ba Gipiti hi mhinga ya
nzilo ni refu, i lo vilinganyisa a ba-
n*d*la ga ba Gipiti.
25 Yena i lo kunula a maranzani ya ti
kareta ta*b*ye, *z*ingaho ba lo ti fambi-
sa hi ku tsanzisilweko; *z*ingaho le*z*o
a ba Gipiti ba te ngalo, Nga hina hi
caba ngoheni ya ba Israeli; hakuba
Jehova wa ba lwela bona ku hlula
ba Gipiti.
26 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Na-
uluta canja ga wena hehla ka bimbi,
kasi a mamati ma wuya kambe hehla
ka ba Gipiti, hehla ka tikareta ta*b*ye,
ni hehla ka ba kileli ba*b*ye ba mahaxi.

27 **Na Mosi i lo *k*lakusa a canja gakwe
hehla ka bimbi, ni bimbi gi lo *k*lelela
nta*n*weni wa** gona laha kuca ku nga
wa wonekile, ni ba Gipiti ba tsutsu-
ma lomo ka gona ni Jehova i lo mbe-
tisa a ba Gipiti lomo xikari ka bi-
mbi.
28 Ni mamati ma lo *k*lelela, ma lota ta-
lela tikareta ni bakileli ba mahaxi,
hambu ni bon*k*le maban*d*la ya Faro
laya ma nga engena le nzako ka*b*ye
lomo bimbini; laho a ku salangi ha-
mbu mu*n*we wa bona.
29 Kanileʒi a banana ba Israeli ba lo fa-
mba muhanzeni wu omileko xikari
ka bimbi: ni mamati ma wa hi kuri-
si ka bona, le canjeni ga*b*ye ga xine-
ne, ni le canjeni ga*b*ye ga xibaba.
30 *Z*ingaho Jehova i lo hanyisa ba Isra-
eli lego siku canjeni ga ba Gipiti, ni
ba Israeli ba lo wona a ba Gipiti ma
ba file fungwini wa bimbi.
31 Ni ba ka Israeli ba lo wona mitiro
ya hombe leyi Jehova a nga yi ma-
ha ka ba Gipiti, ni banhu ba lo caba
Jehova; bona ba lo kolwa ka Jeho-
va, ni ka nanza gakwe Mosi.

XIPIMO 15.

1 *Z*onake i lo yimbelela Mosi ni ba-
nana ba ka Israeli lolu lisimu, ni ku
wulawula, baku,
Nzi ta yimbelela ka Jehova, haku-
ba yena i lo hlula hi ku dzunze-
kisilweko:
A haxi ni mukileli wa gona i ho-
xilwe bimbini.
2 Jehova hi ntamo wa mina ni lisi-
mu la mina,
Yena i mahile kuhanyiswa ka mi-
na:
Loyi hi Nungungulu wa mina, nzi
ta dumisa yena;
Nungungulu wa dadani wa mina,
nzita kukumuxa yena.
3 Jehova hi munhu wa kulwa:
Jehova hi bito gakwe.
4 A tikareta ta Faro ni ban*d*la ga-
kwe ʒi hoxilwe bimbini;
Ni tinduna takwe ti hlawulilweko
tirikile Bimbini go *T*ruka.
5 A kueta ku ba kubunyeta bona:
Bona ba lo relela ba rika lahasi ku-
eteni ku fanana ni ri*b*ye.
6 A canja ga wena ga xinene, O Je-
hova, gi dzunzekile nta*n*weni,
A canja ga wena ga xinene, O
Jehova, ga konyomolela a ba-
lala a fufanya.

7 Na hi kukulisiweni ka wukulu
ga wena wa ba hoxa kona ba
vukelako wena:
Wena u rumelako a zanga ya we-
na, ba mbetisa kota a ʒiguru-
mbu.
8 Na hi kupupuxa ka tinhovu ta
wena a mamati ma lo pulaka-
nyeka, a mintalo yi lo yima ko-
ta xitsunzulu;
A kueta ku lo sohwa mbilu ya bi-
mbi.
9 Ni balala ba te ngalo,
Nzi ta hlongolisa, nzi ta ba kama-
nyeta, nzi ta abanyisa a mupa-
ngo;
A kuxuba ka mina ku ta eneliswa
hehla ka bona;
Nzi ta hlomula supado ya mina,
ni canja ga mina gi ta ba lobisa
bona.
10 Wena u lo kupeta hi mheho ya
wena, a bimbi gi lo ba kubu-
nyeta,
Bona ba lo rika kota dirita lomo
matini ya ntamo.
11 Hi wihi a kotako wena, O Jehova,
xikari ka banungungulu ke?
Hi wihi a kotako wena, kubasi-
sweni u dumisekileko,
U bongwako hi kucabisekileko, a
ku maha ʒihlamaliso ke?
12 Wena u *k*lakusisako a canja ga
wena ga xinene,
A misaba yi su ba mitile bona.
13 Wena hi kuranza ka wunene ga
wena u rangele banhu laba we-
na u ba *k*la*k*lisisileko;
Wena u ba heleketa bona hi ntamo
wa wena a kaya ka wena ko basa.
14 A banhu ba ʒwile, ba rurumela
A hlanekero wu sohile bona ba aki-
leko ba le Filistia.
15 *Z*onake a tihosi ta le Edome ti su
mbela ntamo;
A banana ba tinhenha ba le Moa-
bi, a kururumela ku sohile he-
hla ka*b*ye:
Bon*k*le ba akileko le Kenani ba
nyikile ba njabaleka.
16 A bimbi ni kucabiseka ku lo we-
la hehla ka*b*ye,
Hi kukulisisilweko ka woko ga
wena bona ba dumarile kota ri-
*b*ye;
Kala ba *k*latuka banhu ba wena,
O Jehova,
Kala ba *k*latuka banhu leʒaku we-
na u ba xabile.

17 Wena uta ba engenisa, ni ku ba
*b*yala bona xitsungeni xa tso-
mba ya wena,
A wutsamo, O Jehova, lego wena
u gi maheleko wena ku tsama
ka gona.
N*d*lwini yo basa, O Hosi, leyi a
canja ga wena gi yi yimisileko.
18 Jehova i ta fuma kala ku pinzuka
ni ku pinzuka.
19 Hakuba a mahaxi ya Faro ma lo
famba tikareta ta wona ni bakileli
ba mahaxi lomo bimbini, na Jehova
i lo *k*lelisa a mamati ya bimbi hehla
ka kona; kanilezi a banana ba ka
Israeli ba lo famba muhanzeni wu
omileko xikari ka bimbi.
20 Na Miriamu a muprofeti wa wasati,
a makweru wa Aroni i lo teka a ngo-
ma canjeni ga yena; ni bon*k*le ba-
basati ba loya ba lanzela ba wa hi
ni tingoma ni mikino.
21 Na Miriamu i lo hlamula bona.
Yimbelelani *n*wina ka Jehova, ha-
kuba yena hi kudzunzekisisi-
lweko i hlulile;
A haxi ni mukileli wa gona gi ho-
xilwe bimbini.
22 Na Mosi i lo rangela a banana ba
ka Israeli ba komama mahlweni hi
le Bimbini go *T*ruka, na bona ba lo
huma ba engena le xiwuleni xa le
Xura, bona ba lo famba masiku ma-
nharu lomo xiwuleni, a ba kumangi
na mati.
23 Ni laha bona ba nga wa cikele Ma-
ra, ba wa nga ba nga hi na kunwa a
mamati ya le Mara, hakuba wona
ma wa baba: hikwalaho a bito ga
kona gi wa lo culwa Mara.
24 Ni banhu ba lo sangula a ku kono-
na Mosi, baku, Hi ta kunwa yina
xana?
25 Na yena i lo rila ka Jehova; na Je-
hova i lo kombisa a sinya, na yena i
lo yi hoxa lomo mamatini, ni mama-
ti ma wa lo tsombela. Laho i loma-
ha ka bona a zilayelo ni ziyimiso, la-
ho yena a nga ba ringa bona;
26 Na yena i te ngalo, Loku hi kutso-
nonometilweko u ingisa a gezu ga
Jehova Nungungulu, u ta maha lezo
zi sasekileko kuwoneni ka yena, ni
ku nyika n*d*lebe ka zilelelo zakwe,
ni ku hlayisa kon*k*le kulayela ka ye-
na, mina nzi nga ta beka ni yihi
ngube hehla ka wena, leyi nzi nga
beka hehla ka ba Gipiti: hakuba nzi
Jehova mina loyi a hanyisako wena.

27 Na bona ba lota le Elima, laho ku
nga wa hi ni kume ga tihlowo ni ti-
mbiri ta mati, ni *k*lanu wa makume
ni mambiri a micinzu: ba lo goba la-
ho mamatini.

XIPIMO 16.

1 Bona ba lo teka lwenzo la*b*ye ba
suka hi le Elima, ni won*k*le *k*langa-
no wa banana ba Israeli ba lo cikela
xiwuleni xa le Sina, lexi xi nga xi-
kari ka Elima ni Sinai, hi ga kume
ni n*k*lanu siku ga hweti ya wumbiri
anzako ka kusuka ka*b*ye hi tikweni
ga le Gipite.
2 Ni won*k*le *k*langano wa banana ba
Israeli ba lo tsanwa ha Mosi na Aro-
ni lomo xiwuleni:
3 Ni banana ba Israeli ba te ngalo ka
bona, Hi wa ta nga hi file hi canja
ga Jehova lomo tikweni ga Gipite,
laha hi nga wa tsama ni timbita ta
nyama, laha hi nga waga zibaba hi
xura; hakuba *n*wina mu hi tisile lo-
mu xiwuleni, a ku ta daya won*k*le
lowu hlengeletano hi n*d*lala.
4 *Z*onake i lo wula Jehova ka Mosi,
Languta, nzi ta nisa zibaba hi le ti-
lweni ka *n*wina; ni banhu ba ta hu-
ma ba ya rolela a xiabelo xa siku
won*k*lelele masiku, kasi nza fela ku
ba ringa, kutani ba ta famba hi nayo
wa mina, kutani ge.
5 Na ku mahisile lezo hi siku ga wu-
n*k*lanu ni gi*n*we, lezaku ba longisela
lezi ba ta nga wuya nazo kaya a zi
wuyetwe kumbiri kotisa lezi ba ro-
lelako a siku ni siku.
6 Na Mosi na Aroni ba te ngalo ka ba-
nana ba ka Israeli bon*k*le, Laha ga-
m*b*yeni, zonake *n*wina ma ta tiba le-
zaku Jehova hi yena a mu humesile-
ko le tikweni ga le Gipite;
7 Ni laha mixweni, zonake *n*wina mu
ta wona a wukosi ga Jehova; haku-
ba yena wawza kutsanwa ka *n*wina
ha Jehova: hi hina ba mani hina,
lezaku mu tsanwako ha hina ke?
8 Na Mosi te ngalo, Laxi xi ta mahe-
ka, laha Jehova a ta nga nyika *n*wi-
na laha gam*b*yeni a nyama ya kuga,
ni laha mixweni a zibaba za ku xura;
hakuba Jehova i ngisile ku tsanwa
ka *n*wina loku mu tsanwako ha yena
na hina hi maniwo ke? a kutsanwa
ka *n*wina a hi ka hina, kanilezi mu
tsanwa Jehova.
9 Na Mosi i te ngalo ka Aroni, Wula
ka won*k*le a *k*langano wa banana ba

ka Israeli, Ngonani ka suhi mahlwe-
ni ka Jehova; hakuba yena i zwile
kutsanwa ka *n*wina.
10 Na ku mahisile le*z*o, kwatsi hile*z*i
Aroni a nga wa wulawula ka wo-
n*k*le a *k*langano wa banana ba ka
Israeli, le*z*ako ba lo *k*lakusa mahlo
ba cuwuka xiwuleni, ni, languta, ni
wukosi ga Jehova gi lo woneka re-
fini.
11 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
aku,
12 Mina nzi zwile kutsanwa ka banana
ba Israeli: wulawula ka bona, aku,
laha gam*b*yeni *n*wina mu taga nya-
ma, ni laha mixweni *n*wina mu to
xura hi *z*ibaba; na mu ta *z*i tiba
le*z*aku mina nzi mina Jehova Nu-
ngungulu wa *n*wina.
13 Naku mahisile le*z*o laha gam*b*yeni
le*z*aku a tihwari ti lo kanziya, ti ya
fenengeta a wugobo; ni laha mi-
xweni a nzokati yiwa pomele yi re-
nzelekela a wugobo.
14 Ni laha a nzokati leyi yi nga wa po-
mele yi nga wa *k*la*k*lekile, languta,
hehla ka ngohe ya xiwula a *z*ilo *z*i
tsongwani *z*o renzelekana, kota li*k*la-
*k*la la tsutsu wu tiyileko kona misa-
beni.
15 Ni laha a banana ba Israeli ba nga
wa ku wonile, ba te ngalo ka munwe
ni mu*n*wani, *Z*ini le*z*i ke? hakuba
bona ba wa nga *z*i tibi a ku *z*ini. Na
Mosi i te ngalo ka bona, Le*z*i hi *z*iba-
ba le*z*i Jehova a nyikileko *n*wina a
kuga.
16 Le*z*i hi *z*ilo le*z*i Jehova a leleleko.
Rolelani nwen*k*lelele banhu kota hi
kuga ka munhu; a homa a hloko,
kwatsi hi tsengo wa banhu ba *n*wina,
*n*wina mu ta rolela *z*ona, bon*k*lelele
munhu ka banhu laba ba nga lomo
tenteni ga yena.
17 Ni banana ba Israeli ba lo maha *z*a
ku ngaho, ba*n*wani ba rolela *z*o tala,
ba*n*wani *z*i tsongwani.
18 Ni laha na ba ku riganisile hi homa,
loye a nga rolela *z*o tala ku nga sali
ncumo, ni loyi a nga rolela *z*i tso-
ngwani a nga kiyeli ncumo; ba lo
rolela bon*k*lelele banhu ku kota ku-
ga ka*b*ye.
19 Na Mosi i te ngalo ka bona, Nga a
nga be kona munhu a *z*i siyako kala
gica.
20 Ahemba bona a ba ingisangi ka
Mosi; kanile*z*i ba*n*wani ba bona ba
lo *z*i siya kala mixweni, ku lo maka-
nya *z*iwungwani, *z*i fura *z*i tsombola:
na Mosi i lo zangarela na bona.
21 Bona ba lo rolela a mixo ni mixo,
bon*k*lelele munhu kota a kuga ka
yena: ni laha a gambo gi nga wa hu-
nzeleta ku hisa, *z*i wo nyeka.
22 Na ku mahisile le*z*o hi siku ga wu-
n*k*lanu ni gi*n*we ba lo rolela na *z*i
wuyetilwe kumbiri kota *z*ibaba, a ti-
homa timbiri ka gi*n*we ni gi*n*wani:
bon*k*le ba fumeli ba *k*langano ba lota
*b*yela Mosi.
23 Na yena i te ngalo ka bona, Lexi hi
lexi Jehova a xi wulawulileko, ma-
nziko hi humula kunene, ba sabado
go basa ga Jehova: katingani le*z*i
mu ta nga *z*ikatinga, bikani le*z*i mu
ta nga *z*i bika; *z*on*k*le le*z*i *z*i ta nga
sala *z*i bekeleni *n*wina *z*i hlayiseni
kala manziko.
24 Na bona ba lo *z*i beka kala manziko,
kota le*z*i Mosi a nga laya: *z*ona a *z*i
furangi *z*i tsombola, ge hambu ni ku
makanya *z*iwungwani kona.
25 Na Mosi i te ngalo, Ganani le*z*o nya-
mu*k*la; hakuba i nyamu*k*la i sabado
ga Jehova: i nyamu*k*la mu nga ta *z*i
kuma lomo han*d*le.
26 N*k*lanu masiku ni gi*n*we *n*wina mu
ta *z*i rolela; kanile*z*i hi siku ga n*k*la-
nu ni mambiri hi sabado, ka gona *z*i
nga ta ku ba kona.
27 Na ku mahisile le*z*o hi siku ga wu-
n*k*lanu ni mambiri, ku wa lo huma
ba*n*wani ba banhu ku ya rolela, bo-
na a ba *z*i kumangi.
28 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, ku ta
kala ku yini *n*wina mu ala a ku hla-
yisa *z*ilelelelo *z*a mina ni milayo ya
mina ke?
29 Wona, hakuba le*z*o Jehova i mu nyi-
kile a sabado, hikwalaho yena wa
mu nyika hi siku ga wun*k*lanu ni gi-
*n*we a *z*ibaba *z*a masiku mambiri;
tsamani *n*wina *n*wen*k*lelele banhu
wutsa*n*gweni ga *n*wina, nga a nga
hi kona a munhu a humako hi siku
ga n*k*lanu ni mambiri.
30 *Z*ingaho a banhu bo lo humula hi
siku ga wun*k*lanu ni mambiri.
31 Ni yin*d*lu ya ka Israeli yi lo cula a
bito ga *z*ona i Mana: na *z*ona *z*i wa
fanana ni nyinge ya koriande, *z*i ba-
sile; ni kunanziha ka *z*ona ku wa
fanana ni xikeketselo xi mahilweko
hi wulombe.
32 Na Mosi i te ngalo, Lexi hi xilo Je-
hova a xi leleteleko, Nga a homa gi
teleko ga *z*ona gi bekiwa ka *z*isuku-

lwana *z*a *n*wina, kasi bona ba wona
a *z*ibaba le*z*i mina nzi gisileko *n*wina
lomo xiwuleni; laha nzi mu nehi-
leko *n*wina na mu huma hi le ti-
kweni ga le Gipite.
33 Na Mosi i te ngalo ka Aroni, Teka
a mbita, u cela a homa gi teleko ga
mana a ka yona, u beka yona a
mahlweni ka Jehova, a ku hlayiswa
a *z*isukulwana *z*on*k*le *z*a *n*wina.
34 Kwatsi hile*z*i Jehova a leleteleko
Mosi, *z*ingaho Aroni i lo beka yona
mahlweni ka Wukustumunyu aku-
ba ku hlyiswa.
35 Ni banana ba ka Israeli ba loga a
mana mune makume malembe, ba
kale bata le tikweni ga fumelo; bo-
na ba wa loga a mana, kala ba lota
le mbinganweni wa tiko ga Kenani.
36 Makunu a homa gi hi xipanza xa
kume xa efa.

XIPIMO 17.

1 Ni won*k*le a *k*langano wa banana
ba ka Israeli wu lo an*d*lamuka hi le
xiwuleni xa le Sina, hi tilwenzo ta*b*ye
ku kotisa hi kuleletela ka Jehova, ba
lota goba le Rifidima: ni leyo ku
nga wa hi kona a mati ya banhu a
kunwa.
2 Hikwalaho a banhu ba lo kanetana
*z*i*n*we na Mosi, ba te ngalo, Nyika
hina a mati kasi ha fela a kunwa.
Na Mosi i te ngalo, Hi yini mu ka-
netanako *z*i*n*we na mina ke? Nga-
hile*z*o *n*wina mu ringa a Jehova
ke?
3 Ni banhu ba *z*wile ntora laho hi ku
laba mati; ni banhu ba lo vukela
Mosi, ba te ngalo, Ngahile*z*i wena u
nehile hina leno hi huma Gipite, a
kuta daya hina ni banana ba hina hi
tihomo ta hina hi ntora ke?
4 Na Mosi i lo rila ka Jehova, aku, *Z*a
ku yini nzi ta nga maha mina a ka
laba banhu ke? bona kutsongwani
ba laba ku nzi gan*d*la mina.
5 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Hu-
nza uta mahlweni ka banhu, u teka
*z*i*n*we na wena a masingalakati ya
ka Israeli; ni nhonga ya wena, leyo
ba yona u nga bile a congo, yi teka
hi canja ga wena u famba.
6 Languta, mina nzi ta yima mahlwe-
ni ka wena laho hehla ka ri*b*ye gi ka
Horebe; na wena u taba a ri*b*ya, ni
laho ku ta kulunga a mati hi ka go-
na, le*z*aku a banhu ba fela a ku-
nwa. Na Mosi a ku maha *z*akunga-
ho a kuwoneni ka masingalakati yu
ka Israeli.
7 Na yena i lo bitana a bito ga wutsa-
mo lego Massa, ni Meriba, hakuba
hi kukaneta ka banhu ba ka Israeli;
kambe hakuba ba lo ringa Jehova,
baku, Kasi Jehova i kona xikari ka
hina ke? kutani ge?
8 *Z*onake i lota Amaleki, i lolwa na
Israeli le Refidima.
9 Na Mosi i te ngalo ka Joxua, La-
nga a ka hina a ba banuna, mu
huma, mulwa na Amaleki: na mina
nzi ta yima le xitsungeni *z*i*n*we ni
nhonga ya Nungungulu canjeni ga
mina.
10 *Z*ingaho Joxua i lo maha kwatsi hi-
le*z*i Mosi a wulileko a ka yena, i
lolwa *z*i*n*we na Amaleki: Mosi,
Aroni, na Hura, ba lo kanziya le
hehla ka xitsunga.
11 Na ku mahisile le*z*o, laha Mosi a
nga wa *k*lakusile a man*d*la yakwe,
le*z*aku Israeli i lo hlula; na laha a
nga wa releta man*d*la ya yena Ama-
leki i lo hlula.
12 Kanile*z*i a man*d*la ya Mosi ma binza;
na bona ba lo teka a ri*b*ye ba gi
beka lahasi ka yena, a mu*n*we hi
*k*lela gi*n*we ni mu*n*we hi gi*n*wani:
ni man*d*la ya yena ma wa *k*lakusilwe
kala ku peleni ka gambo.
13 Na Joxua i lo tsuwula Amaleki ni
banhu ba yena hi wu*k*la ga supado.
14 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Tsala
lexi ku maha xialakanyiso bukwini,
kasi ku nga fubi kuzwa tin*d*lebeni
ta Joxua: kasi nzita kuhlangulisisa
a kualakanywa ka Amaleki lahasi
ka tilo.
15 Na Mosi i lo aka a alati, i lo cula a
bito ga gona Jehova-nisi;
16 Yena i te ngalo, Jehova i lo hlamba-
nya: Jehova i talwa na Amaleki ka
xizukulwani ka xizukulwana.

XIPIMO 18.

1 Makunu Jetro, a mupristi we le
Midiano, a raru wa Mosi hi ka nayo,
i lozwa *z*on*k*le le*z*i Nungungulu a
nga wa *z*i mahile ka Mosi, ni ka
Israeli a banhu bakwe, le*z*aku Je-
hova i ba humesisile ku yini ba
Israeli hi le tikweni ga le Gipite.
2 Jetro, a raru wa Mosi hi ka nayo, i
lo teka Zipora, a kata wa Mosi, ni
nzako ka laha a nga wa mu rumele
kuya,
3 Ni barisanyana ba yena ba bambiri;

a bahi a bito ga mu*n*wani hi Gerxo-
me; hakuba yena i te ngalo, Mina
nzi wa hi mulubeli tikweni ga ba
matiko:
4 Ni bito ga mu*n*wani i wa hi Elie-
zare; hakuba i te ngalo, A Nungu-
ngulu wa bararu ba mina hi wa ku-
vuna ka mina, i *k*la*k*lisile mina hi la
supadweni ya Faro.
5 Na Jetro, a raru wa Mosi hi ka nayo,
i lota ni barisanyana ba yena ni sati
wa yena ka Mosi le xiwuleni laho a
nga wa gobile kona, le xitsungeni
xa Nungungulu:
6 Yena i te ngalo ka Mosi, mina, a raru
wa wena hi ka nayo Jetro, nzi tile
ka wena, ni sati wa wena, ni bari-
sanyana ba wena, ha bambiri *z*i*n*we
naye.
7 Na Mosi i lo huma a kinga raru wa
yena hi ka nayo, i lo ti koramisa, i
lo mu *t*ro*t*ra; bona ba lo ambisana a
mahungu; na bona ba lota lomo
tenteni.
8 Na Mosi i lo *b*yela a raru wa yena
hi ka nayo *z*on*k*le le*z*i Jehova a *z*i
mahileko ka Faro ni ka ba Gipiti hi
kota ya ka Israeli, ni ton*k*le tiku-
ruxu leti ti nga ba humeleta laha
n*d*leleni, ni le*z*aku Jehova i ba *k*la-
*k*lisisile ku yini bona.
9 Na Jetro i lo tsaka hi kon*k*le kusase-
kisisilweko loku Jehova, a ku mahi-
leko ka Israeli, ni ka le*z*o yena a ba
*k*la*k*lisileko canjeni ga ba Gipiti.
10 Na Jetro i te ngalo, A kukatekiswa
nga ku hi ka Jehova, a wihi a *k*la-
*k*lisileko *n*wina canjeni ga ba Gipiti,
mu huma canjeni ga Faro; a wihi
a *k*la*k*lisileko a banhu lahasi ka ca-
nja ga ba Gipiti.
11 Makunu nza *z*i tiba le*z*aku Jehova
ngwa hombe ku hunza a banungu-
ngulu bon*k*le; inaka, ni ka xilo lexo
ba mahako hi ku kukumuxisilweko
ku vukela bona.
12 Na Jetro, a raru wa Mosi hi ka nayo,
i lo teka a munyikelo wo hi*s*wa a
pahlela ka Nungungulu: na Aroni
i lota, ni won*k*le masingalakati ya
ka Israeli, ku taga *z*ibaba *z*i*n*we na
raru wa Mosi hi ka nayo mahlweni
ka Nungungulu.
13 Na ku mahisile le*z*o hi manziko,
le*z*aku Mosi i lo tsama ku lamula
banhu: ba lo yima ba ranzela Mosi
ku sukela ni mixo kala ku cikela
gam*b*yeni.
14 Ni raru wa Mosi hi ka nayo na a
wonile le*z*o a nga wa *z*i maha ka
banhu, yena i te ngalo, *Z*a ku yini
*z*ilo le*z*i wena u *z*i mahako ka banhu
ke? hi yini wena u tsamako a wu-
tsumbu ga wena wece, ni banhu ba
yima ka wena ku sukela mixo kala
gam*b*yeni ke?
15 Na Mosi i te ngalo ka raru wa yena
hi ka nayo, Hakuba banhu bata ka
mina ba ku wutisa ha Nungungulu:
16 Laha na bona na ba hi ni *z*iwula-
wula, bona bata ka mina; nzi la-
mula xikari ka munhu ni wa ake-
lane naye, mina nzi ba maha ba tiba
a *z*ilayelo *z*a Nungungulu, ni milayo
ya yena.
17 Ni raru wa Mosi hi ka nayo i te
ngalo ka yena, A *z*ilo le*z*i u *z*i ma-
hako wena a *z*i sasekangi.
18 Wena ha kunene u ta karala, wena,
ni bon*k*le banhu laba ba nga *z*i*n*we
na wena: hakuba lexi xilo xa tsa-
nza ka wena; wena a ku *z*i koti ku
xi mbetisa wece.
19 Ingisa makunu ka gezu ga mina,
mina nzi ta ku nyika a kulongama,
na Nungungulu nga a hi na wena:
nga wena u hi ni banhu mahlweni ka
Nungungulu nawena na u neha mi-
lanzu ka Nungungulu.
20 Na wena u ta ba gonzisa *z*ilayelo ni
milayo, na wena na u ta ba komba
n*d*lela leyi bona ba yimelweko hi ku
famba ha yona, ni tiro lowu ba yi-
melweko hi ku ba wu maha.
21 *K*latakumbiri wena u ta hlawula ka
bon*k*le banhu a madota ma *t*ralеki-
sileko, kwatsi hi lawo ma na nga ni
xicawo hi Nungungulu, a madota
ya *z*inene, laba ba bengako a wuxo-
kori; u beka a ba kungahi hehla
ka*b*ye, ku maha bafumeli ba ma-
kume mazana, ni bafumeli bama-
zana, ni bafumeli ba min*k*lanu wa
makume, ni bafumeli ba makume:
22 Nga bona bata lamula banhu xon*k*le
xikati: ku taku ba kona, le*z*aku yo-
n*k*lelele milanzu ya hombe ba ta yi
neha ka wena, kanile*z*i a milanzwa-
nyana ba ta ti tsanzela a wutsumbu
ga*b*ye: *z*ingaho *z*i ta hehuka ka wu-
tsumbu ga wena, bonawu kambe ba
ta rwala nzwalo *z*i*n*we na wena.
23 Loku wona u ta maha lexi xilo, na
Nungungulu a kulelela le*z*o, *z*onake
wena u ta *z*i kota a kubeni u *z*i hlula,
ni banhu bon*k*le ba taya wutsa-
*n*weni ga bona kambe hi kurula.
24 *Z*ingaho Mosi i lo ingisa ga raru wa

yena hi ka nayo, yena i lo maha
kota lezi a nga wa wulile.
25 Na Mosi i lo hlaula a banhu ba *t*ra-
lekileko xikari ka Israeli, i lo maha
tihloko xikari ka banhu, a bafumeli
ba makume ya mazana, a bafumeli
ba mazana, ni bafumeli ba mi*k*lanu
makume ni bafumeli ba makume.
26 Ba lo lamula a banhu xikati xon*k*le;
ni milanzu yo karata ba lo yi neha
ka Mosi, kanilezi yon*k*lelele mi la-
nzwanyana ba la tsanza a wutsumbu
ga*b*ye.
27 Na Mosi i lo vumela raru wakwe hi
ka nayo a famba; yena i lo ti fa-
mbela le tikweni ga ka ka*b*ye.

XIPIMO 19.

1 Hi ka hweti ya wunharu a nzako ka
ku ba a banana ba ka Israeli ba hu-
mele ba suka tikweni ga le Gipite
gwalego siku ba lo cikela le xiwu-
leni xa le Sinai.
2 Ni laha ba nga wa sukile le Refi-
dima, ba lo cikela xiwuleni xa le
Sinai, bona ba lo goba lomo xiwu-
leni; leyo ba Israeli ba lo goba ma-
hlweni ka xitsunga.
3 Na Mosi i lo kanziya aya ka Nu-
ngungulu, na Jehova i lo bitana
yena hi lomo xitsungeni, aku, Zaku-
ngahi wena u ta wula ka yin*d*lu ya
Jakobe, u *b*yela a banana ba ka
Israeli:
4 *N*wina mu zi wonile lezi nzi mahile-
ko a ka ba le Gipiti, ni lezaku nzi
rwalisile ku yini *n*wina hi tipapa ta
gama, ni ku neha *n*wina ka wutsu-
mbu ga mina.
5 Makunu hikwalaho, loku *n*wina mu
ta ingisa a ka mhaka ya mina hizine-
ne, ni ku hlayisa, a xivumelwano xa
mina, zonake mu ta kuba a tsomba
ya mina a xikari ka banhu bon*k*le:
hakuba yon*k*le a misaba nja mina:
6 Na *n*wina mu ta kuba a ka mina a
mufumo wa bapristi, a lixaka li ba-
sileko. Leti hi timhaka leti u ta
wulawula ka banana ba ka Israeli.
7 Na Mosi i lota bitana masingala-
kati ya banhu, i lo beka mahlweni
ka bona ton*k*le leti timhaka leto
Jehova a leleteleko yena.
8 Ni bon*k*le banhu ba lo hlamula kate-
gi*n*we, ba te ngalo, Zon*k*le lezo Je
hova a leleteleko hi ta zi maha. Na
Mosi i loga bika a timhaka ta banhu
a ka Jehova.
9 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Wa-
nga*b*ye, Min nzita a ka wena hi refu
gi pumisilweko, kasi a banhu ba fe-
la a kuzwa laha mina nza wulawula
zi*n*we na wena, kasi kambe ba fela
ku kolwa wena kala ku pinzuka.
Na Mosi i lo *b*yela a timhaka ta ba-
nhu a ka Jehova.
10 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Fa-
mba ka banhu uya ba basisa bona
nyamu*k*la ni manziko, nga bona ba
hlaza a tinguwo ta*b*ye,
11 Mu ku longiselani hi siku ga manha-
ru; hakuba hi siku ga munharu Je-
hova i ta relela lahasi a kuwoneni ka
banhu hehle ka xitsunga Sinai.
12 Na wena u ta panza a mbingano ni
banhu wu renzelekeleko, uku, *K*la-
rihani a wutsumbu ga *n*wina, lezaku
mu nga kanziyi a kuna le xitsungeni,
kutani ni ku kumba a mbingano wa
kona: Kani ngwakumani a kumba-
ko a xitsunga i ta kufa:
13 A ku na canja gi ta nga kumba yena,
yena hakunene i ta gan*d*liwa hi ma-
ri*b*ye, kutani a fulwa; kutani xihari
kutani munhu, yena a nga ta hanya:
laha na punzu wu hunzelelako kuba,
bona ba ta kanziya le hehla xitsu-
ngeni.
14 Na Mosi i lo relela hi le xitsungeni
aya ka banhu, na a lo basisa banhu;
na bona ba lo hlaza a tinguwo ta*b*ye.
15 Na yena i te ngalo ka banhu, Nga
mu longela a siku ga manharu: mu
nga tsineli ka babasati.
16 Na ku mahisile lezo hi siku ga wu-
nharu, laha gi nga wa hi mixo, leza-
ku laho ku wa hi kona kudzinza ni
zingwalangwanza, ni refu gi pumi-
leko hehla ka xitsunga, ni gezu ga
punzu gi su hunzelela gi tinga; ni
bon*k*le banhu laba ba nga wa hi
wugobelweni ba lo rurumela.
17 Na Mosi i lo neha banhu hi le gobe-
lweni a ku *k*langana na Nungungu-
lu; bona ba lo yima *k*lelweni ga le
kule ni xitsunga.
18 Ni xitsunga Sinai, xon*k*le xona, xi
lo tubika musi, hakuba Jehova i lo
relela ka xona hi nzilo; ni musi wa
kona wu lo *k*lakuka ku kwatsi i
musi wa pingo ga nzilo, ni xitsunga
xon*k*le xi tsekatsekiswa hi ku kulisi-
lweko nguvu.
19 Ni laha a gezu ga punzu gi nga wa
la su hunzelela gi kulumela ni kuku-
lumela, Mosi i lo wulawula, na Nu-
ngungulu i lo mu hlamula hi gezu.
20 Na Jehova i lo relela ata le xitsunge-

ni Sinai, le hehla ka xitsunga: na
Jehova i lo bitana Mosi le hehla ka
xitsunga; na Mosi i lo kanziya.
21 Na Jehova i te ngalo ka Mosi. Re-
lela lahasi, uya laya banhu, ba nga
taku ba tsoba ba engena ka Jehova
ku mu hononolela, ni linyingi la*b*ye
li lo*b*yiswa.
22 Nga bapristi kambe, laba ba ta nga-
ta ku suhani ka Jehova, basisa wu-
tsumbu ga*b*ye, ku nga taku Jehova
a hunzulukela bona.
23 Na Mosi i te ngalo ka Jehova. A
banhu a ba koti kuta le hehla ka xi-
tsunga Sinai: hakuba wena u hi le-
lele, aku, Panzani a mbingano hi
xitsunga, ni ku wu basisa wona.
24 Na Jehova i te ngalo ka yena, Yana,
wena u relela; wena u ta kanziya
uta, wena, na Aroni *z*i*n*we na wena;
kanile*z*i nga bapristi ni banhu ba nga
tsobi ba engena kuta hehla ka Jeho-
va, ku nga ta ku a hunzulukela he-
hla ka*b*ye.
25 *Z*ingaho Mosi i lo relela aya ka ba-
nhu, ni ku ya ba *b*yela bona.

XIPIMO 20.

1 Na Nungungulu i lo wulawula to-
*n*k*l*e leti timhaka, aku,
2 Nzi mina Jehova Nungungulu wa
wena, a wihi a nga ku humesa le
tikweni ga le Gipite, hi le n*d*lwini ya
wukumbi,
3 Wena u nga hi ni banungungulu
ba*n*wani mahlweni ka mina.
4 Wena u nga ta mahela wena a xifa-
naniso xi ba*k*lilweko, hambu ni xihi
xilo lexi xi nga le hehla le tilweni,
hambu lexi xi nga lahasi misabeni,
kutani lomo matini lahasi ka misaba:
5 Wena u nga to korama wutsumbu
ga wena ka *z*ona, ge ni ku *z*i kozela;
hakuba mina nzi Jehova Nungu-
ngulu wa wena nzi Nungungulu wa
mona, nzi enzeleko a *z*onho *z*a bada-
dani hehla ka banana, ka ba xizu-
kulwana xa wunharu ni xa wumu-
ne xa bona labo ba bengako mina,
6 Na nzi kombisa wuranza ga wune-
ne ka makume mazama ya bona la-
bo ba ranzako mina ba hlayisa *z*ile-
lelo *z*a mina.
7 Wena u nga ta teka bito ga Jeho-
va Nungungulu wa wena hi ku nga
nyawuli; hakuba Jehova a nga ta
mu koma kota a nga gohangiko lo-
ye a tekako bito ga yena hi ku nga
nyawuli.
8 Alakanya siku ga sabado, ku gi
basisa.
9 N*k*lanu wa masiku ni gi*n*we wena
u ta tira, ni ku maha yon*k*le mitiro
ya wena;
10 Kanile*z*i hi siku ga wun*k*lanu ni ma-
mbiri hi sabado ka Jehova Nungu-
ngulu wa wena: ka gona wena u
nga ta tira ni wihi tiro, wena, ha-
mbu ni nisanyana wa wena, hambu
ni nhanyana wa wena, ni nanza ga
wena ga wa nuna, ni nanza ga wena
ga wa sati, hambu ni tihomu ta we-
na, ni mupfumba wa wena loyi a
nga leyo tinywangweni ta wena:
11 Hakuba hi n*k*lanu wa masiku ni gi-
*n*we Jehova i lo maha tilo ni misaba,
ni bimbi, ni *z*on*k*le le*z*o *z*i nga ka *z*o-
nawu, i lo humula siku ga wun*k*la-
nu ni mambiri: ngahile*z*o Jehova i
katekisile a siku ga sabado, i lo ba-
sisa gona.
12 Caba a raru wa wena ni nyine wa
wena, kasi a masiku ya wena ma fe-
la ku leha lomo tikweni lego Jehova
a nyikileko wena.
13 Wena u nga dayi.
14 Wena u nga baya.
15 Wena u nga yibi.
16 Wena u nga mahi wukustumunyu
ga mawunwa hi wa akelane na wena.
17 Wena u nga nabeli yin*d*lu ya wa
akelane na wena, u nga nabeli a sati
wa akelane na wena, ge ni nanza
ga yena ga xinuna, ge ni nanza
ga yena ga xisati, ge ni homu ya
yena, ge ni mbongola ya yena, ge ni
xihi lexo xi nga xa wa akelane na
wena.
18 Ni banhu bon*k*le ba lo tiba a ku-
dzinza, ni xingwalangwanza, ni ge-
zu ga punzu, ni xutsunga xi tubi-
kako: laha na banhu na ba wonile
kona, ba lo rurumela, ba lo yima
leyo kule.
19 Bona ba te ngalo ka Mosi, Wulawu-
la wena na hina, na hina hi ta ku-
zwa; kanile*z*i nga Nungungulu a
nga wulawuli na hina, hi nga ta ku
hifa.
20 Na Mosi i te ngalo ka banhu, Mu
nga cabi: Nungungulu i tile ku ta
mu ringa *n*wina, ni le*z*aku a kuca*b*ya
ka yena ku nga hi kona mahlweni ka
*n*wina, la*z*aku mu nga ha onhi.
21 Ni banhu ba lo yima leyo kule, na
Mosi i lo tsinela ku suhani ka mu-
nyama wu pumileko laho Nungu
ngulu a nga wa hi kona.

22 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Zakungahi wena u ta nga zi wula ka banana ba Israeli, Nwina a wutsumbu ga nwina mu wonile lezaku mina nzi wulawulile na nwina hi le tilweni.
23 Nwina mu nga mahi banwani ba banungungulu zinwe na mina; banungungulu ba siliva, a banungungulu ba nzalama, mu nga maheli ka nwina.
24 Ni alati ga misaba wena u ta maha ka mina, u ta pahlela laho a munyikelo wa wena wa ku hiswa, ni mupaklelo wa kurula, a tiyivi ta wena, ni tikabi ta wena: ka gonklelele wutsamo laho nzi ta nga kumbuxeta a bito ga mina nzi tata ka wena nzi ta ku katekisa.
25 Ni loku wena u mahela alati ga maribye, wena u nga gi aki hi maribye ma baklilweko; hakuba loku wena u klakusa a mbaklo ya wena ka gona, wena u gi nyenyezisile gona.
26 U nga ku kanziya hi mayingo le hehla ka alati ga mina, lezaku a wumbyiri ga wena gi nga fenengetwi laho.

XIPIMO 21.

1 Makunu lezi hi ziyimiso lezi u ta nga zi yimisa mahlweni ka bona,
2 Loku wena u xaba a kumbi ya mu Heberu, i nklanu ni ginwe malembe yena a ta nga kozela wena: hi ga wunklanu ni mambiri yena i ta klaklcka na ku nga hi ncumo.
3 Ni loku a tile hi wutsumbu ga yena, i ta huma a wutsumbu gakwe: loku a nga a tekile, zonake a sati wakwe i ta huma zinwe na yena.
4 Loku a nwinyi wa yena a mu nyika a sati, yena a trala nisanyana kutani i nhanyana; a wasati ni banana ba yena ba taba ba nwinyi wakwe, yena i ta su huma a wutsumbu ga yena.
5 Kanilezi loku a nanza gi ta wula zi kudlunya, Mina nza ranza a nwinyi wa mina, ni sati wa mina, ni banana ba mina; nzi nga ta huma nzi klakleka:
6 Zonake a nwinyi wa yena i ta mu neha ka Nungungulu, ni ku i ta mu neha le nyangweni kutani le timhanzeni ta nyangwa; ni nwinyi wakwe i ta boxa ndlebe yakwe hi liklawu; yena i ta mu kozela kala kupinzuka.
7 Ni loku munhu a xabisa nhanyana wa yena a ku ba nanza ga xisati, yena a nga ta ha klakleka kotalezi a wanuna a mabako.
8 Loku yena a nga xalalisi a nwinyi wa yena, loye a ti wuteleko a wutsumbu ga yena, zonake yena i ta mu maha a klakleka: ni ku mu xabisa ka banhu ba matiko yena a nga ta ku ba na ntamo, na u wona lezaku yena i mahile hi kukohlisilweko ka yena.
9 Kanilezi loku a mu wutela a nwana wa yena, yena i ta koma yena ku kota nhanyana wa yena.
10 Loku yena a mu tekela munwani wasati; a kuga kakwe, ni tinguwo takwe, ni kutekwa ka yena, ku nga ta aliwa.
11 Ni loku a nga mahi lezi zilo zinharu ka yena, zonake i ta huma, a famba na yi haba mali.
12 Yena loyi a bako munhu, zingaho lezo lezaku yena afa, ha kunene yena i ta dawa.
13 Ni loku munhu a nga mu rinzele, kanilezi Nungungulu a mu klaklisela canjeni gakwe; zonake mina nzi ta ku yimisela a wutsamo lego yena a ta nga tsutsumela kona.
14 Ni loku munhu hawumu a vukela a muakelwane wa yena, a mu daya hi klanha; wena u ta mu susa yena alateni ga mina, lezaku kasi a fela kufa.
15 Loyi abako a raru wa yena, kutani nyine wa yena, ha-kunene i ta kufa.
16 Ni loyi a yibako munhu, a mu xabisa, kutani loku a kumiwa canjeni ga yena, yena ha kunene i ta dawa.
17 Ni loye a rukatelako a raru wakwe kutani a nyine wakwe, hakunene yena i ta dawa.
18 Ni loku banhu ba holoba, ni munwe a balesa munwani hi ribye, kutani hi xibakela xakwe, yena a ngafi, kanilezi a eklela mubedini;
19 Ni loku yena a vuka kambe, a kwita hi cetengelo wa yena, zoneka ni loye a bileko a klakleke: kumbela a rihe a ku lahlekelwa ka xikati xa yena, a mu cuma a kala a be a hanyisisilweko.
20 Ni loku a munhu aba a nanza ga yena, kutani i nanza ga yena ga xisati, hi nhonga, na yena a fela canjeni ga yena; hakunene yena i ta tsayisiwa.

21 Ahemba, loku yena a nonohisa a hi
kona siku kutani mambiri, yena a
nga ta tsayiyisiwa : hi kota ya mali
ya yena.
22 Ni loku a banhu ba holoba katigi-
*n*we, ni ku bayisa a wasati a sikile-
ko, le*z*aku a nyimba yi onheka, kasi
le*z*o ku nga hi na mhango yi lanzela-
ko ; hakunene yena i ta rihiswa, ku
kotale*z*i a nuna wasati a ta nga mu
yimisela ; yena i ta riha ku kotale*z*i a
balamuli ba ta nga *z*i xuba ka yena.
23 Kanile*z*i loku yi hi kona mhango yi
lanzelako, *z*onake wena u ta nyika
wutomi hi wutomi,
24 A tihlo hi tihlo, a tino hi tino, a ca-
nja hi canja, a konzo hi konzo,
25 Kuhiswa hi kuhiswa, a mbanga hi
mbanga, ni mbirimbi hi mbirimbi.
26 Ni loku munhu a aba a tihlo ga
nanza ga yena, kutani i tihlo ga na-
nza gakwe ga xisati, a gi boxa gi ku
tsidi ; yena i ta mu tsika a *k*la*k*leka
hakuba hi tihlo ga yena.
27 Ni loku a lamata a tino ga nanza ga
yena, kutani i tino ga nanza ga ye-
na ga xisati ; yena i ta mu *k*la*k*lise
hakuba hi tino ga yena.
28 Ni loku a kabi yi *k*laba a wanuna
kutani ngwasati afa, a kabi ha ku-
nene yi ta gan*d*lwe hi mari*b*ye, ni
nyama ya yona nga yi nga giwi ; ka-
nile*z*i a *n*winyi wa kabi i ta miyele.
29 Kanile*z*i ni loku a kabi yi wa kari yi
*k*laba hi xikati xi hunzileko, na ku
wa nga ku kustumunyilwe ka *n*wi-
nyi wa yona, a wa nga yi hlayisangi
a yi valela, kanile*z*i yi dele wanuna
kutani ngwasati ; a kabi yi ta ga-
n*d*liwa, ni *n*winyi wa yona kambe i
ta dayiwa.
30 Ni loku laho ku bekiwa ka yena a
nzhiho, *z*onake yena i ta nyika ku*k*la-
*k*lisa ka wutomi ga yena ni ka xihi
lexi ba xi yimiseleko hehla ka yena.
31 Kutani yi *k*labile a nisanyana, ku-
tani yi *k*labile a nhanyana, kota hi
ka loku kulamula a ku mahiwa ka
yena.
32 Ni loku a kabi yi *k*laba nanza ga xi-
nuna, kutani i nanza ga xisati, *z*ona-
ke ku ta nyikiwa ka *n*winyi wa go-
na a makume manharu yamaxekeli
ya siliva, ni kabi yi ta gan*d*liwa.
33 Ni loku munhu a funungula a ke-
la, kutani a kela nkela a nga wu fe-
nengeti, a homu kutani i mbongola
yi wela kona,
34 Ni *n*winyi wa kele a ku mahe kwa-
tsi ; yena i ta nyika a mali ka *n*wi-
nyi wa yona, xifuyo xi fileko xi ta
ba xa yena.
35 Ni loku a homu ya mu*n*we yi ba-
yisa ya mu*n*wani, *z*ingaho kasi yifa,
*z*onake ba xabisa a homu yi hanya-
ko, ba abelana a tsengo wa kona ; ni
yi fileko kambe ba ta abelana.
36 Ni loku ku ti*b*yiwa le*z*aku a homu
yi wa kari yi *k*laba hi xikati xi hu-
nzileko, ni *n*winyi wa yona a nga yi
valelangi ; ha kunene yena i ta riha
a homu hi homu, ni yi fileko xifuyo
xi ta ba xa yena.

XIPIMO 22.

1 Ni loku a munhu a yiba a kabi,
kutani yivu, a yi daya, kutani a yi
xabisa ; yena i ta riha a n*k*lanu wa
tikabi ha kabi yi*n*we, ni mune wa
tiyivu ha yivu yi*n*we.
2 Ni loku a nkamba gi kumiwa na
gi fohlile gi engena, a baleswa le*z*a-
ku afa, ni nkata wa yena wu nga ta
la*b*yiwa ha yena.
3 Ni loku a gambo gi tsuwukile hehla
ka yena ; ni nkata wu nga hiko na
nanzu wu ta la*b*yiwa ka yena ; yena
i ta maha ku*k*leliselelwa mulera :
loku gi nga hi na ncumo, yena i ta
xa*b*yiswa hi wunkamba ga yena.
4 Loku ku yi*b*yilweko ku kumiwa
canjeni ga gona na ka ha hanya,
kutani ku ta ba kabi, kutani i
mbongola, kutani i yivi ; yena i ta
riha hi ku wuyetilweko.
5 Loku a manhu a maha a simu ku-
tani i vina wu giwa, ni ku *k*la*k*la
xihari xa yena, xi gela si*n*wini ya
mu*n*wani munhu ; kwatsi hi ku-
saseka ka simu ya loye *n*winyi,
kwatsi hi kusaseka ka xivina xa
loye *n*winyi, yena i ta *k*leliselela a
mulera.
6 Loku a nhoba yiswa, yi tepela hi
kukwela, le*z*aku a mifunge ya ma-
bele, kutani ni mabele ma ha yimile-
ko, kutani ni simu ya nzanguka ;
ha kunene loye a nga lumekela a
nzilo i ta *k*leliselela a mulera.
7 Loku munhu i ta nyika ka wa
akelane na yena a mali kutani i
cuma ku beka, yona yi yi*b*yiwa
lomo n*d*lwini ya munhu loye ; ni
loku a nkamba gi kumiwa, gona
gi ta riha hi kuwuyetilweko.
8 Ni loku a nkamba gi nga kumiwi,
*z*onake a *n*winyi wa yin*d*lu i ta tsi-
nela kusuhani ka Nungungulu, ku

ta wona lezaku yena a nga *k*latekangi canja ga yena ka nhunzu a wa akelwane wa yena.
9 Hakuba ton*k*lelele timhaka to zikubeko, kutani i kabi, kutani i mbongola, kutani i yivi, kutani i nguwo, kutani ni ka xihi xilo, a mu*n*we a wulako, Loku hi loku, ni milanzu ya ma*k*lelo won*k*le ma tata mahlweni ka Nungungulu; ni loye Nungungulu a ta mu kona i ta riha a nakulo*b*ye a akeleneko na yena hi ku wuyetilweko.
10 Ni loku a beketa ka wa akelwane wa yena a mbongola, kutani i kabi, kutani i yivu, kutani xifuyo, a ku xi hlayisa; na xona xifa, kutani xi bayisilwe, kutani xi gulilwe, na xi nga wo*n*wi ha munhu xona:
11 Ni xifungo xa Jehova xi ta ba ka bona bon*k*le, lezaku yena a nga bekangi a canja gakwe hehla ka nhunzu ya wa akelwane wa yena; ni *n*winyi wa xona i ta vumela, na yena a nga *k*lelisela mulera.
12 Kanilezi loku yi yi*b*yilwe ka yena, yena i ta *k*lelisela mulera ka nwinyi wa yona.
13 Loku yi pfemulwe fufanyi, nga yena a gi neha kasi hakuba wukustumunyu; yena a nga ta maha kurihwa hi lexo xi nga xi pfemulwe.
14 Ni loku a munhu a pemba ncumo ka wa akelwane wa yena, ni ku ba xi bayiswa, kutani xifa, na *n*winyi wa xona na a nga hi naxo, yena ha kunene i ta *k*lelisela mulera.
15 Loku a *n*winyi na nga na a hi naxo, a nga ta maha nhunzu ha xona: loku xi hi xa kurihwa hi mali, xona xi tile hi mali ya xona.
16 Loku a munhu a xengetela a mubulwa lowu wu kalako wu nga se ku tekiwa, a e*k*lela nawo, ha kunene yena a mu lowole kasi ku maha a sati wa yena.
17 Loku a raru wakwe a su tserama a ala a ku nyika yena, na yena i ta riha amali ku kota a nzowolo ya mibulwa.
18 Wena u nga vumeli xitumbe kuhanya.
19 Kani hiwihi a e*k*lelako ni xihari hakunene yena i ta dawa.
20 Yena loyi a pahlelako ka mu*n*wani nungungulu, ntsena Jehova yece, yena i ta lo*b*yiswa hi kumbetekisisilweko.
21 Ni mulubeli wena u nga mu bihisi, ge hambu ni ku mu tsimbeketa: hakuba *n*wina mu wa hi balubeli le tikweni ga le Gipite.
22 *N*wina mu nga xanisi a noni, kutani a *n*wana wa xisiwana.
23 Loku wena u ba xanisa futsi, na bona futsi ba rila ka mina, mina ha kunene nzi tazwa kurila ka*b*ye;
24 Ni kulo ga mina gi ta hunzelela gi hisa, mina nzi ta daya wena hi supado; ni ba sati be wena ba ta ba tinoni, ni banana ba wena bazisiwana.
25 Loku wena u pemba a mali ka mu*n*we wa banhu ba mina laba ba zisiwana, wena nga u nge kwatsi u wa nanzu ka yena; hambu ni ku beka hehla ka yena a xitsumbo.
26 Loku wena u tekile futsi a nguwo ya mu akelwane wa wena a ku yi lomba, wena u ta yi *k*lelisela ka yena na gambo na gi nga se ku pela:
27 Hakuba loko hi kona koce ku kufihlako, leyi hi nguwo ya miri wa yena: ni laho a ta nga e*k*lela kona? na ku mahisile lezo, ni laha yena a ta nga rila ka mina, lezaku mina nzi ta kuzwa; hakuba nzi mina wa wuxinji.
28 Wena u nga rukateli Nungungulu, kutani ni kubonzolota a mu fumeli wa banhu ba ka *n*wina.
29 Wena u nga nonoki a ku nyika ka mina a ka mabele ya wena, ni ka waini gi pupumako zigowolweni za wena. A matewula ya wena ya nisanyana wena u ta nyika ka mina.
30 Zingahowo kambe wena u ta maha hi tikabi ta wena, na hi tiyivu ta wena: n*k*lanu ni mambiri masiku xi ta ba ni nyine wa xona; hi siku ga wun*k*lanu ni manbaru wena u ta xi nyikela ka mina.
31 *N*wina mu ta ba banhu bobasa ka mina: hikwalaho *n*wina mu ngagi ni yihi nyama leyi yi pfemulweko hi zibanza le han*d*le; *n*wina mu ta ku cukunyeta le tim*b*yaneni.

XIPIMO 23.

1 Wena u nga ti tekeli a mubiko wa mawu*n*wa: u nga beki a canja ga wena zi*n*we ni ba kubiha a ku ba wukustumunyu gi nga lulamangiko.
2 Wena u nga lanzeli a xin*d*lemo ku maha kubiha; ge hambu ku wula-

wula mahungu u ma hambukisa *k*lelweni u finyelela le nzako kota xi*d*lemo ku hambukisa a nongameto:
3 Ge wena u nga vuvumisi a munhu wa xisiwana nanzwini wakwe ku hunza ba*n*wani.
4 Loku wena u *k*lángana ni kabi kutani i mbongola ya nala wa wena na yi kari yi penga, wena ha kunene u ta wuyisela ka yena kambe.
5 Loku wena u wona mbongola ya loyi a bengako wena yi e*k*lele lahasi ka nzwalo wa yona, wena u nga honisi u mu tsika, wena ha kunene u ta yi *k*la*k*la *z*i*n*we na yena.
6 Wena u nga hambukisi a nanzu wa xisiwana xa ka *n*wina le kuxuxweni ka wona.
7 Ti hlayisele kule milanzwini ya mawuna; ni loyi a basileko ni a lulamileko wena u nga mu dayi: hakuba mina nzi nga ta basisa a muonhi.
8 Wena u nga teki kurengelelwa: hakuba kurengelelwa ku pfupelisa bona labo ba nga ni kuwona, ku swonyolota a timhaka ta balulamileko.
9 Ni mulubeli wena u nga mu tsimbeketi: hakuba *n*wina ma yi tiba a mbilu ya mulubeli, na mu wona le*z*aku *n*wina mu wa hi balubeli lomo tikweni ga le Gipite.
10 N*k*lanu wa malembe ni gi*n*we wena u ta rima a misaba ya wena, ni ku wungeletela won*k*le a pfuno wa kona:
11 Kanile*z*i hi lembe ga wun*k*lanu ni mambiri wena u ta ku tsika ku humula ku tsama ku*k*luma, kasi a *z*isiwana *z*a ba ka *n*wina *z*i fela kuga: ni le*z*i ba ta nga siya kasi a *z*ihari *z*a kwati *z*a fela kuga. Ku fanana le*z*o wena u ta maha ka *z*ivina *z*a wena, na hi maoliva ya wena.
12 N*k*lanu wa masiku ni gi*n*we wena u ta maha mitiro ya *n*wina, hi siku ga wun*k*lanu ni mambiri *n*wina mu ta humula; kasi a homu ya wena ni mbongola ya wena kasi *z*a fela ku humula, kasi a *n*wana wa nanza ga wena ga xisati, ni mulubeli, kasi ba fela ku hefemula.
13 Ni ka *z*ilo *z*on*k*le le*z*i nzi *z*i wulileko ka *n*wina celani kota: mu nga gi kumbuki a bito ga ba*n*wani banungungulu, ge nga gi nga zwiwi ni le no*n*wini wa wena.
14 *Z*ikati *z*inharu wena u ta hlayisa mubuzo ka mina hi lembe.
15 A mubuzo wa *z*ibaba *z*i nga comelwangiko wena u ta wu hlayisa: n*k*lanu wa masiku ni mambiri wena u taga a *z*ibaba *z*i nga comelwangiko, kotale*z*i nzi leleleko wena, hi xikati xi yimisilweko hi hweti ya Abibe (hakuba hi ka yona wena u humele u ta hi le Gipite); a nga ta ku ba kona a ta nga woneka mahlweni ka mina na a nga hi na ncumo:
16 A mubuzo wa kubula, ni mubuzo mihanzo ya metiro ya wena, loku wena u ku rimileko lomo masi*n*wini: ni mubuzo wa ku wungeletela n*d*lwini, hi kugumelweni ka lembe, laha na wena u wungeletela mitirweni ya wena hi le masi*n*wini.
17 Bon*k*le banuna ba wena *z*ikati *z*inharu hi lembe bona ba ta woneka mahlweni ka Hosi Jehova.
18 Cima wena u nga pahleli a nkata wa mina ni *z*ibaba *z*i comelweko; cima ni mafura ya mubuzo wa mina ma nga tsami wusiku won*k*le ku kala kuca.
19 Ni kuranga ka matewula ya misaba ya wena u ta yi neha le n*d*lwini ya Jehova Nungungulu wa wena. Wena u nga biki a ximbutana mafini ya nyine wa xona.
20 Languta, nzi rumela a ngelosi mahlweni ka wena, a ku hlayisa wena laha n*d*leleni, a ku neha le wutsa*n*weni legi mina nzi gi longiseleleko.
21 Celani kota *n*wina mahlweni ka yona, ingisani *n*wina a gezu ga yona; mu nga yi zangarisi; hakuba yi nga ta tsetselela a *z*ihambunyeto *z*a nwina: hakuba a bito ga mina gi lomu ka yona.
22 Kanile*z*i loku wena u ingisa a gezu ga yona, u maha *z*on*k*le le*z*i mina nzi wulawulako; *z*onake nzi ta ba nála ka balala ba wena, ni muhambunyeti wa laba ba ku hambunyetako.
23 Hakuba a ngelosi ya mina yi ta famba mahlweni ka wena, yi ta ku neha le mu Amori, ni le mu Hiti, ni le mu Perezi, ni le mu Kenani, ni le mu Hivi, ni le mu Jebusi: mina nzi ta tsema bona.
24 Wena u nga ta korama lahasi ka banungungulu ba*b*ye, ge ni ku ba kozela bona, ge ni ku maha mitiro ya*b*ye; kanile*z*i wena u ta ba hahlula bona, hi ku mbetisisilweko, u gimbulela a *z*ike*n*wana a timhanze ta*b*ye.

25 Na *n*wina mu ta kozela Nungungu-
lu wa *n*wina, yena i ta katekisa a
zibaba za *n*wina, ni mati ya wena;
mina nzi ta susa a kuba*b*ya xikari
ka wena.
26 Ku nga ta ba kona a onhelelwako
ka *n*wina, ge ni ngonwa, lomo ti-
kweni ga wena: ni tsengo wa ma-
siku ya wena mina nzi ta ma tatisa.
27 Mina nzi ta rumela a kuca*b*ya ka
mina mahlweni ka wena, mina nzi
ta hlula a banhu laba wena u tako
ka bona, mina nzi ta maha balala
ba wena bon*k*le ba hunzuluka a
hlana wa*b*ye ka wena.
28 Mina nzi ta rumela mifi mahlweni
ka wena, leti ti nga hlongola a mu
Hivi, a mu Kenani, ni mu Hiti, le
mahlweni ka wena.
29 Mina nzi nga ta ba hlongola nzi ba
humesa le mahlweni ya wena hi
lembe gi*n*we, ku nga ta ku a tiko gi
hangalaka, ni zibanza za kwati zi
anziswa zi vukela wena.
30 Ha kutsongwani ha kutsongwani
mina nzi ta ba hlongola nzi ba hu-
mesa mahlweni ka wena, ku kala u
be u enzelekisilweko, nga tsomba
ya tiko.
31 Nzi ta panza mbingano wa wena ku
sukela le Bimbini go *T*ruka ku kala
ku cikela bimbini ga ma Filisti, ku
sukela xiwuleni ku kala le Congwe-
ni: hakuba mina nzi ta nyikela a
baakileko ba tiko canjeni ga wena;
wena u ta ba hlongola ba huma
mahlweni ka wena.
32 Wena u nga mahi xivumelwano
zi*n*we na bona, ge ni banungungulu
ba*b*ye.
33 Bona ba nga ta aka lomu tikweni ga
wena, ba nga ta ku bona ba maha
wena u onha ka mina; hakuba loku
u kozela banungungulu ba*b*ye, ha
kunene ku ta ba panya ka wena.

XIPIMO 24.

1 Na yena i te ngalo ka Mosi, Ngona
hehla ka Jehova, wena, na Aroni,
na Nadabe, na Abihu, ni n*k*lana ni
mambiri wa makume ya masingala-
kati ya banana ba Israeli; kozela ni
na *n*wina na mu hi levo kule:
2 Na Mosi yece i ta cikela ku suhani
ka Jehova; kanilezi bona ba nga
tata kusuhani: ge ni banhu ba nga-
yi hehla zi*n*we na yena.
3 Na Mosi lota i lo *b*yela a banhu
ton*k*le a timhaka ta Jehova, ni
zon*k*le ziyimiso: ni banhu bon*k*le
ba lo hlamula hi gezu gi*n*we, ba
te ngalo, Ton*k*le timhaka leti Jeho-
va a ti wulawulileko hina hi ta ti
maha.
4 Na Mosi i lo tsala ton*k*le a timha-
ka ta Jehova, i lo vuka a binzuka
ni mixo, i lo aka a alati lahasi ka
xitsunga, ni kume ga mbinga ni
timbiri, ku kota kume ni timbiri
tixaka ta ka Israeli.
5 Yena i lo rumela a banhu baswa ba
banana ba ka Israeli, labo ba nyike-
lako a mupahlelo wo hiswa, ba pahle-
lako a mupahlelo wa kurula wa ti-
kabi ka Jehova.
6 Na Mosi i lo teka a kihlanya ga
nkata, i lo gi beka lomo ngelweni;
ni kihlanya ga nkata i lo gi *n*watse-
kela lomo alateni.
7 Yena i lo teka a buku ga xivu-
melwano, i lo gonza kuingiseni ka
banhu: bona ba te ngalo, *Z*on*k*le
lezo Jehova a zi wulawulileko hi ta
zi maha, hi be a ba ingisako.
8 Na Mosi i lo teka a nkata, i lo
*n*watsekela ka banhu, i te ngalo,
Cuwukani a nkata wa xivumelwa-
no, xona lexo Jehova a xi mahileko
zi*n*we hi ka ton*k*le leti timhaka.
9 *Z*onake i lo kanziya Mosi, na Aro-
ni, na Nadabe, na Abihu, ni n*k*lanu
ni mambiri wa makume ya masinga-
lakati ya banana ba ka Israeli:
10 Bona ba lo wona Jehova Nungungu-
lu wa Israeli; laho bona ba wa hi
lahasi ka mikonzo yakwe ku wa ku
kwatsi mitiro yi ba*k*lilweko yi la-
zelwa ya ri*b*ye ga safira, kona ku wa
ku kwatsi hi kona tilweni hi ku-
bangamelisisilweko.
11 Ni hehla ka tinjinga ta banana ba
ka Israeli yena a nga *k*latekangi a
canja ga yena: bona ba lo wona
Nungungulu, ba loga ba lonwa.
12 Na Jehova i te ngalo ka Mosi,
Kanziya u ta hehla ka mina leno
xitsungeni, u ba kona laho: na mi-
na nzi ta ku nyika a timbila ta
mari*b*ye, ni nayo ni kulela, loku nzi
ku tsalileko laho, lezo wena u ta
gonzisa bona.
13 Na Mosi i lo suka, na Joxua a xiko-
zeli xa yena: na Mosi i lo kanziya
le xitsungeni xa Nungungulu.
14 Yena i te ngalo ka masingalakati,
Labelelani hina laha, hi kala hina
hi wuya ka *n*wina kambe: ni, la-
nguta, Aroni na Hura ba zi*n*we na

*n*wina; kani hiwihi a nga ni nanzu,
a ate a tsinele ka bona.
15 Na Mosi i lo kanziya xitsungeni, ni
refu gi kubunyeta a xitsunga.
16 Ni wukosi ga Jehova gi lo tsama
xitsungeni xa Sinai, ni refu gi lo
kubunyeta a xitsunga n*k*lanu ni
gi*n*we wa masiku: hi siku ga wu-
n*k*lanu ni mambiri yena i lo bitana
Mosi hi lomo xikari ka refu.
17 Ni kuwona ka wukosi ga Jehova ku
wa fanana ni nzilo wu babamelako
hehla ka xitsunga ka mahlo ya ba-
nana ba ka Israeli.
18 Na Mosi i lo engena xikari ka refu,
i lo kanziya aya xitsungeni: na
Mosi i wa hi xitsungeni mune wa
makume masiku ni mune wa ma-
kume a wusiku.

XIPIMO 25.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
lezaku a ba nzi tekele mina a munyi-
kelo: ka bon*k*lelele banhu a bahi a
mbilu ya*b*ye yi vumelako mu ta teka
a munyikelo wa mina.
3 Lowu hi munyikelo lowu mu ta nga
wu teka ka bona: a nzalama, ni sili-
va, ni suku,
4 Ni kubaleleko, ni zirilako, ni ku*t*ru-
kileko, ni nguwo ya mure ya yo sa-
sekà, ni woya ga timbuti,
5 Ni mabeju ya tiyivu yo *t*ruka, ni
mabeju ya macalo, ni sinya ya aka-
kia,
6 Ni mafura kasi ku woninga, ni pepo
wa mafura yo tota, ni ya libani lo
tsombela,
7 Ni mari*b*ye yo kangeka, ni mari*b*ye
laya ma ta nga yimiswa, a le efode,
ni le tingenge.
8 Na nga bona ba nzi mahela mina a
yin*d*lu yo basa, kasi mina nza fela
ku aka xikari ka bona.
9 Kota hi ka zon*k*le lezo nzi ta nga
kangeta wena, ni dzumba ga ta-
bernakele, ni dzumba ga zi*b*ya za
yona, hambu lezoke *n*wina mu ta gi
maha.
10 *N*wina mu maha a nghaxa hi si-
nya ya akakia: mikono mimbiri ni
kihlanya a kunabalata ka yona, a
kono ni kihlanya a kuanama ka
yona a kono ni kihlanya a kuleha
ka yona.
11 Wena u ta nameketa hi nzalama yi
hlazekileko, lomo nzeni ni le han*d*le
wena u ta nameketa yona, wena u ta
nameketa hehla ka yona a kwenge
wa nzalama wu renzelekako.
12 Wena u ta fula mune wa zingwabila
za nzalama za yona, u ti mehela lo-
mo ka mune wa mikonzo ya kona;
ni zingwabila zimbiri ti ta ba ka
gi*n*we *k*lelo ga yona, ni zingwabila
zimbiri zi ta ba ka gi*n*wani *k*lelo ga
yona.
13 Na wena u ta maha a mipingu hi
sinya ya akakia, u ti nameketa hi
nzalama.
14 Wena u ta mehela a mipingu lomo
zingwabileni lezo zi nga lomo ma-
*k*lelweni ya nghaxa, kasi kurwala
a nghaxa ha yona.
15 Ni mipingu yi ta ba lomo nghaxeni:
yona yi nga ta tekiwa ka yona.
16 Wena u ta mehela lomo nghaxeni a
wukustumunyu legi nzi ta nga ku
nyika wena.
17 Na wena u ta maha a xitsamo xa
wuxinji hi nzalama yi hlazekileko:
a mikono mimbiri ni kihlanya ku
taba ku nabalata ka xona, a kono
ni kihlanya a kuanama ka kona.
18 Wena u ta maha a macerubima ma-
mbiri ya nzalama; hi tiro wo *k*lomba
wena u ta maha wona, hi magume-
lweni mambiri ya xitsamo xa wu-
xinji.
19 U maha a cerubima gi*n*we hi magu-
melweni ya gi*n*we *k*lelo, ni gi*n*wani
cerubima hi gi*n*wani *k*lelo: hi xi-
panze xi*n*we zi*n*we ni xitsamo xa
wuxinji *n*wina mu ta maha mace-
rubima magumelweni mambiri ya
kona.
20 Ni macerubima ma ta *k*la*k*lasa tipa-
pa ta wona ma xingeta le hehla, ma
kubunyetile a xitsamo xa wuxinji
hi tipapa ta wona, ni tingohe ta to-
na ka yi*n*we ni yi*n*wani; ti komami-
le xitsamo xa wuxinji ti ta ba ngaho
a tingohe ta macerubima.
21 Wena u ta bekela a xitsamo xa wu-
xinji hehla ka arki; ni lomo arkini
wena u ta mehela a wukustumunyu
legi mina nzi ta nga ku nyika wena.
22 Laho mina nzi ta *k*langana zi*n*we na
wena, mina nzi ta wulawula na we-
na hi le hehla ka xitsamo xa wuxinji,
hi le ka macerubima laya ma nga le
hehla ka arki ya wukustumunyu, ka
zon*k*le lezi nzi ta nga nyika wena ni
zilelelo ka banana ba ka Israeli.
23 Wena u ta maha a meza hi sinya
ya akakia: a mikono mimbiri ku ta

ba kunabalata ka yona, ni kono a
kuanama ka yona, a kono ni kihla-
nya a kuleha ka yona.
24 Wena u ta nameketa hi nzalama yi
hlazekileko, u maha ka yona a kwe-
nge wa nzalama wu yi renzeleke-
lako.
25 Wena u ta maha ka yona a mbinga-
no wa kuanama ka canja wu yi re-
nzelekelako; wena u ta beka a kwe-
nge wa nzalama laho mbinganweni
wu renzelekeleko.
26 Wena u ta mahela yona a mune wa
zingwabila za nzalama, u mehela a
zingwabila lomu magumo ka kona
ka mune lezaku lomo ka mune wa
mikonzo ya kona.
27 Kusuhani ni mbingano a zingwabila
zi ta ba kona, a wutsamo kasi a mi-
pingu ya rwala meza.
28 Wena u ta maha mipingu hi sinya
ya akakia, u nameketa hi nzalama,
kasi a meza ya rwalwa hi yona.
29 Wena u ta maha a xi*b*ya xa kona,
ni mikombe ya kona, ni mabotori
ya kona, ni magombe ya kona, lawo
ku ta nga kelelwa ha wona: hi nza-
lama yi hlazekileko wena u ta ma
maha wona.
30 Wena u ta beka le hehla ka meza a
zibaba zi kombisilweko ka mina xo-
n*k*le xikati.
31 Na wena u ta maha a tinhi ta ti
kandiya hi nzalama yi hlazekileko:
hi tiro wa ku*k*lomba a tinhi ta ka-
ndiya ti ta mahiwa, hambu tsinya
ga kona, ni mbingo wa kona; ni ti
kopo ta kona, ni zivuvu za kona, ni
zitsangi za kona, ku ta patswa kati-
gi*n*we ka yona:
32 Ni laho ku ta ku ba kona a n*k*lanu
wa zitata ni xi*n*we zi ta nga huma hi
laho *k*lelweni ga kona; zitata zinha-
ru za linhi la kandiya zi huma ka gi-
*n*we *k*lelo lego, ni zitata zinharu za
linhi la kandiya zi huma hi ka gi-
*n*wani *k*lelo ga laho:
33 Tikopo tinharu ti mahilweko ku fa-
nana ni linyevu la almonde ka xita-
ta xi*n*we: ni xivuvu ni tsangi, ti
kopo tinharu ti mahilweko ku fana-
na ni linyevu la almonde ka xi*n*wani
xitata, ni xivuvu xa zitsangi: hi lezo
ku kota n*k*lanu zitata ni xinwe ku
huma ka linhi la kandiya.
34 Ni nzeni ka linhi la kandiya mune
wa tikopo ti lo mahwa ku kota a li-
nyevu la almonde, ni zivuvu za ko-
na, ni zitsangi za kona;
35 Ni xivuvu xi nga ka zitata zimbiri zi
patsene na xona, ni xivuvu xi lahasi
ka zitata zimbiri zi patsene na xona,
ni xivuvu xi nga lahasi ka zitata zi-
mbiri xi patsene zi*n*we na xona, ha-
kuba a n*k*lanu wa zitata ni xi*n*we zi
huma hi laha ka linhi la kandiya.
36 A zivuvu za tona ni zitata za tona zi
ta patsiwa zinwe na tona; a kumbe-
la ka zona ku*k*lombilwe hi nzalama
yi hlazekileko.
37 Wena na ta maha a tikandiya ta ko-
na, n*k*lanu ni timbiri: bona ba ta
lumeka a tikandiya ta kona, kasi ti-
nyika a kuwoninga ka kona.
38 Ni zitimo za kona, ni mingelwana
ya zitimo laho, zi ta ba a nzalama yi
hlazekileko.
39 Hi talenta ya nzalama yi hlazekileko
zi mahiwe, hi zon*k*le lezi zi*b*ya.
40 Wona lezaku wena u zi mahile kota
kupatswa ka zona, loku kombisilwe-
ko wena le xitsungeni.

XIPIMO 26.

1 *K*lata-kumbiri wena u ta maha a
tabernakele hi kume ga micacalato;
hi wukene go saseka gi katilweko,
ni kubalala, ni kuzirila, ni ku*t*ruka,
zi*n*we ni macerubima a tiro wa mu-
nhu a tirako hi ku*k*larihileko wena u
ta zi maha zona.
2 A kunabalata ka cacalato mu*n*we ku
ta ba makume mambiri ni n*k*lanu ni
minhari mikono, ni kuanama ka ca-
calato ku ta ba mune wa mikono: ni
yon*k*le micacalato yi ta ba kuecana
ku*n*we.
3 Ni micacalato ya n*k*lanu yi ta patswe
katigi*n*we ka mu*n*we ni mu*n*wani;
ni yi*n*wani a micacalato ya n*k*lanu
yi ta patswe katigi*n*we ka mu*n*we ni
mu*n*wani.
4 Wena u ta swula a ngoti yo balala
hehla ka wu*k*la ga mu*n*we cacalato
hi le *k*lelweni lego gi patsilweko; ni
zakungahi u ta swula le wu*k*leni ga
cacalato lezo hi zaku kwaleyo ku
nga ni patswa wa wumbiri.
5 N*k*lanu wa makume ya tingoti wena
u ta swula ka cacalato mu*n*we, n*k*la-
nu wa makume ya tingoti wena u ta
swula le wu*k*leni ga cacalato loko hi
ku le ka patswa wa wumbiri; a mi-
cacalato yi ta euwukana a mu*n*we ni
mu*n*wani.
6 Wena u ta maha n*k*lanu wa maku-
me mabariketo ya nzalama, ni ku
patsa a micacalato a mu*n*we ni mu-

*n*wani hi mabariketo: ni tabernake-
le gi ta ba gi*n*we kumbela.
7 Wena u ta kata micacalato hi wo-
ya ga timbuti a kuba tenta hehla ka
tabernakele: kume ni mu*n*we mica-
calato wena u ta yi maha yona.
8 Ni kunabalata a ku ta ba mu*n*we
cacalato makume manharu ya mi-
kono, ni kuanama ka cacalato mu-
*n*we mune wa mikono: ni kume ni
mu*n*we micacalato yi ta ba kuecana
ku*n*we.
9 Wena u ta patsa a n*k*lanu wa mica-
calato wutsumbu ga yena, ni n*k*la-
nu wa micacalato hi wutsumbu ga
yona, u ta wuyeta hehla ka a caca-
lati ka n*k*lanu ni mu*n*we kona ma-
gumo ka ngohe ya tenta.
10 Wena u ta *s*wula n*k*lanu wa ma-
kume ya tingoti le wu*k*leni ga ca-
calato mu*n*we lezo hiku walowo a
patswa wa kona wu humeleko ngu-
vu, n*k*lanu wa makume ya tingoti
hehla ka wu*k*la ga cacalato wa wu-
mbiri lowo wu humeleko han*d*le wa
wumbiri patswa.
11 Wena u ta maha n*k*lanu wa maku-
me a mabariketo ya suku, u *k*lome-
ka a mabariketo lomo lingotini, u
patsa a tenta katigi*n*we, kasi gi fela
ku maha gi*n*we.
12 Ni *k*lelo lego gi lengalengako ga
micacalato yi seleko ya tenta, ku
ta sala a kihlanya ga cacalato, gi
ta hayekwa le hehla hi le nzako ka
tabernakele.
13 A kono mu*n*we hi *k*lelo gi*n*we, ni
kono mu*n*we hi gi*n*wani *k*lelo, ka
loko ku seleleko lomo kunabalate-
ni ka micacalato ya tenta, ku ta ha-
yekwa lomo ma*k*lelweni ya taberna-
kele ni ka legi *k*lelo ni ka legiya a
*k*lelo, kasi kufenengeta a gona.
14 Wena u ta kata a xifulelo xa tenta
hi wuya ga tiyivu go *t*ruka, ni xu-
lelo xa wuya ga macalo le hehla.
15 Wena u ta maha a tibakwa ta ta-
bernakele hi sinya ya akakia, kuyi-
misa.
16 Kume a mikono ku ta ba a kunaba-
lata ka tibakwa, ni ku hi a kono ni
kihlanya a kuanama ka tibakwa.
17 A manghaxa mambiri ma ta ba ka
bakwa yi*n*we, kasi ku*k*langanyisa a
yi*n*we ni yi*n*wani: zakungahi wena
u ta nga maha ka ton*k*le tibakwa
ta tabernakele.
18 Na wena u ta maha a tibakwa ta ta-
bernakele, makume mambiri a tiba-
kwa hi le dzongeni *k*lelo ga kona ku
komamako dzonga.
19 Na wena u ta maha a mune wa ma-
kume ya timhingu ta siliva lahasi
ka makume mambiri ya tibakwa;
timhingu timbiri lahasi ka mangha-
xa ya bakwa yi*n*we, ni timhingu
timbiri lahasi ka ti*n*wani tibakwa
ta manghaxa ya tona:
20 Na hi *k*lelo ga wumbiri ga taberna-
kele, hi *k*lelo ga *n*walungu, makume
mambiri ya tibakwa.
21 Ni mune wa makume ya timhingu
ta wona ta siliva; timhingu timbiri
lahasi ka bakwa yi*n*we, timhingu
timbiri ka bakwa yi*n*wani.
22 Na hi *k*lelo ga le makutini ga ta-
bernakele kona muhlwa gambo we-
na u ta maha n*k*lanu ni yi*n*we a
tibakwa.
23 A tibakwa timbiri wena u ta maha
lomo magumo ya kuzu ga taberna-
kele hi *k*lelo ga le makutini.
24 Na wona ma ta wuyetwa lahasi, ku-
fanana lezo wona ma ta engena le
xixungweni xa kona ka xingwabila
*z*i*n*we: *z*i ta ba ngaho ka wona wo-
n*k*le; ma ta ba makuzu mambiri.
25 Laho ku ta ba ni n*k*lanu wa tiba-
kwa ni tinharu, ni manghaxa ya to-
na ya siliva, kume n*k*lanu gi*n*we;
manghaxa mambiri lahasi ka bakwa
yi*n*we, ni manghaxa mambiri laha-
si ka yi*n*wani bakwa.
26 Wena u ta maha a tinhi hi sinya
ya akakia; n*k*lanu wa tona ta ti ba-
kwa leti ta *k*lelo gi*n*we ga taberna-
kele.
27 Ni n*k*lanu wa tinhi ta *k*lelo gi*n*wani
ga tabernakele, n*k*lanu wa tinhi ta
tibakwa *k*lelo ga tabernakele, ka *k*le-
lo ga le makutini le muhlwa gambo.
28 Ni linhi la laha xikari le xikari ka
tibakwa li ta hunza li tsemakanya
kusukela magumo kala magumo.
29 Wena u ta nameketa a tibakwa hi
nzalama, u maha *z*ingwabila *z*a wo-
na *z*a nzalama kasi a wutsamo ga
tinhi: wena u ta nameketa a tinhi
hi nzalama.
30 Wena u ta balula a tabernakele kota
a kufananisa loko nzi kombisileko
wena le xutsungeni.
31 Wena u ta maha a veli yo balala,
ni yo *z*irila, ni yo *t*ruka, ni wu-
kene go saseka gi katilweko: *z*i-
*n*we ni macerubima a tiro wa mu-
nhu a *k*larihileko kutireni yona yi
ta mahiwa.

32 Wena u ta yi hayeka le hehla ka ti-
mhanze ta mune ta akakia ti name-
ketilweko hi nzalama; ni tiobe ta
kona ti ta ba ta nzalama, hehla ka
manghaxa ya siliva.
33 Wena u ta hayeka a veli le hasi ka
mabariketo, ni ku neha laha velini
a arki ga xivumelwano: ni veli yi
abanyisa xikari ka a wutsamo go
basa ni go basabasa.
34 Wena u ta beka a xitsamo xa wu-
xinji hehla ka arki ya wukustu-
munyu lomo wutsa*n*weni go basa-
basa.
35 Wena u ta yimisa a meza hi le
han*d*le ka veli, ni tinhi ta kandi-
ya hehla ka meza hi leno *k*lelweni
ga tabernakele le dzongeni: wena
u ta beka a meza hi *k*lelo ga *n*wa-
lungu.
36 Wena u ta maha a nguwo ya li-
bati la Tenta, ya ku balala, ni ku
*z*irila, ni ku *t*ruka, ni wukene gi
katilweko go saseka, tiro wa mu-
rungi.
37 Wena u ta mahela a veli a n*k*lanu
wa timhanze ta akakia, u nameketa
tona hi nzalama; ni tiobe ta tona
ti ta ba ta nzalma: wena u ta panza
a n*k*lanu wa manghaxa ya tona.

XIPIMO 27.

1 Na wena u ta maha a alati hi si-
nya ya akakia, n*k*lanu wa mikono
a kunabalata, ni n*k*lanu wa mikono
a kuanama; ni alati gi ta ba mune
wa makuzu: ni kuleha ka gona ku
ta ba mikono minharu.
2 Na wena u ta maha timhonzo ta
gona hi makuzu ya mune ya kona;
ni timhonzo ta kona ti ta patsanye-
twa na gona: wena u ta gi nameke-
ta gona hi suku.
3 Wena u ta maha a timbita ta gona
kasi ku celetela kona kuma ga go-
na, ni mafoxola ya gona, ni mingelo
ya gona, ni tisimelo to *k*laba nyama,
ni mahati yo ola nzilo: *zonk*le *zib*ya
le*z*i wena u ta *z*i maha hi suku.
4 Wena u ta mahela gona a xi*b*ya xa
tiro wukangekileko wa suku; hi su-
ku wu sasekileko wena u ta maha
*z*ingwabila *z*a mune *z*a suku ka mu-
ne wa magumo ya kona.
5 Wena u ta beka lahasi ka xipimbitsi
xi ranzeleko a alati le hasi, kasi a
suku wa fela ku cikela a kihlanya le
aliteni.
6 Wena u ta maha tinhi ta alati, a ti
nhi ta sinya ya akakia, u ti nameke-
ta hi suku.
7 A tinhi ta kona ti mehelwa lomo *z*i-
ngwabileni, ni tinhi ti ta ba a ma*k*le-
lo mambiri ya gona alati, na ti gi
rwala.
8 U *k*labiketa hi mapulangu wena u
ta maha gona: kota le*z*i ku kombi-
lweko wena le xitsungeni, le*z*o we-
na u ta gi maha gona.
9 Wena u ta maha a hu*b*ye ya taber-
rnakele: na hi *k*lelo ga dzonga ngo-
mameni ni le dzongeni laho ku ta
hayekelwa a hu*b*ye a wukene gi sa-
sekileko gi katilweko i zana ga mi-
kono kunabalata ka gi*n*we *k*lelo.
10 Ni timhanze ta kona ti ta ba maku-
me mambiri, ni manghaxa ya kona
makume, mambiti ya zona hi suku;
a tiobe ta timhanze ni kuboha ka
kona a *z*i be *z*a siliva.
11 Ni ku ngaho le*z*o hi *k*lelo ga le *n*wa-
lungu hi kunabalata laho ku ta ha-
yekwa a zana ga mikono kunabala-
ta, ni timhanze ta kona makume
mambiri, ni manghaxa makume ma-
mbiri, ya suku; a tiobe ta timhanze,
ni boho *z*a tona, *z*a siliva.
12 Ni kuanama ka hu*b*ye le *k*lelweni
ga muhlwa gambo ku ta hayekwa a
n*k*lanu wa makume ya mikono; a
timhanze ta kona kume, ni mangha-
xa ya kona kume.
13 Ni kuanama ka hu*b*ye le mutsuwuka
gambo ngomameni ya le mutsuwu-
ka gambo ku ta ba n*k*lanu wa ma-
kume ya mikono.
14 Ni kuhayekwa ka *k*lelo ginwe ga
nyangwa ku ta ba kume ni n*k*lanu
wa mikono; a timhanze ta kona ti-
nharu, ni manghaxa ya tona ma-
nharu.
15 Ni ka gi*n*wani *k*lelo ku ta hayekwa
a kume ni n*k*lanu wa mikono; a ti-
mhanze ta kona tinharu, a mangha-
xa ya tona manharu.
16 Na nyangwa ya hu*b*ye ku ta ba a
veli ya makume mambiri a mikono,
ya ku balala, ni ya ku *z*irila, ni ya
ku *t*ruka, ni wukene go saseka gi
lukilweko, a tiro wa murungi; a ti-
mhanze ta kona mune, ni manghaxa
ya kona mune.
17 Ni ton*k*le a timhanze ti ranzeleko a
hu*b*ye a ti titatiswe hi siliva; ni tiobe
ta kona ta siliva, ni manghaxa ya
kona nja suku.
18 Ni kunabalata ka hu*b*ye a ku be za-
na ga mikono, ni kuanama i n*k*lanu

wa makume kon*k*lelele kwalaho, ni
kuleha a n*k*lanu wa mikono, ya wu-
kene go saseka gi katilweko, ni ma-
nghaxa ya kona nja suku.
19 *Z*on*k*le *zib*ya *z*a tabernakele ni kuko-
zela ka kona, ni *z*i kongwani *z*a kona,
ni *z*on*k*le a *z*ikongwani *z*a hu*b*ye, ku
ta ba a suku.
20 Wena u ta lelela a banana ba ka
Israeli, le*z*aku a ba nehe a mafura
ya oliva ma hla*z*ekileko ma *k*lo-
mbilweko a kuwoninga, ku maha
kandiya yi simamisa yi vura.
21 Lomu tenteni ga mu*k*langano, hi le
han*d*le ka veli leyi yi nga le mahlwe-
ni ka wukustumunyu, Aroni ni bana
ba yena i ta ku sasisa ku sukela ga-
m*b*yeni kala mixweni mahlweni ka
Jehova: ku ta ba a xilayelo kala ku
pinzuka ka *z*on*k*le *z*izukulwana *z*a*b*ye
hi *k*lelo ga banana ba ka Israeli.

XIPIMO 28.

1 Tsineta wena ku suhani Aroni
maka*b*ye wa wena, ni bana ba ye-
na *z*i*n*we na yena, hi le xikari
ka banana ba Israeli, kasi wa fela
ku kozela ka mina xikun*d*leni xa
wupristi, yena Aroni, Nadabe, na
Abihu, na Eleazare, na Itamare, a
bana ba Aroni.
2 Wena u ta maha a tinguwo to basa
ta Aroni maka*b*ye wa wena, ta wu-
kosi mi wumburi.
3 Wena u ta wulawula ka bon*k*le laba
ba nga ni mbilu ti tibako, a bahi
mina nzi ba tatisileko hi moya wa
kutiba, kasi ba fela ku maha a tingu-
wo ta Aroni a ku basisa yena, kasi
yena wa fela kukozela ka mina xi-
kun*d*leni xa wupristi.
4 Leti hi tinguwo leti bona ba ta nga
ti maha: a ngenge, ni efode, ni nga-
nju, ni baju gi komelweko, ni xihu-
ku, ni bandi: bona ba ta maha a
tinguwo to basa ta Aroni nakuloni
wa wena, ni bana ba yena, kasi ba
fela ku kozela ka mina xikun*d*leni
xa wupristi.
5 Bona ba ta teka a nzalama, ni kuba-
leleko, ni ku*z*ileko, ni *t*rukileko, ni
wukene go saseka.
6 Bona ba ta maha a efode hi nza-
lama, hi kubalala, hi ku*z*irila, hi
ku*t*ruka, ni wukene go saseka gi
katilweko, a tiro wa banhu ba tirako
hi ku*k*larihileko.
7 Yona yi ta ba *z*i panze *z*imbiri *z*a
ka*k*la *z*i *k*labiketwako hi magumelo
lawo mambiri, kasi ka fela ku *k*labi-
ketana katigi*n*we.
8 Na kulukilwe hi ku *k*larihisisilweko
a bande, legi gi nga hehla ka yona,
gi ta kona a tiro wa konawu laho na
gi patsilwe kwalaho; hi nzalama,
hi kubalala, hi ku*z*irila, ni ku*t*ruka,
ni wukene go saseka gi katilweko.
9 Wena u ta teka a ri*b*ye gi bangame-
lako, u kehlela ka gona a mabito ya
banana ba ka Israeli:
10 N*k*lanu wa mabito ya*b*ye ma ta ba
ri*b*yeni gi*n*we, ni mabito ya n*k*lanu
ni gi*n*we maseleko ka gi*n*wani ri*b*ye,
ku kwatsi hi ku*t*ralwa ka bona.
11 Hi tiro wa mukehli wa mari*b*ye, wu
ta fanana ni mufuli wa tipera, we-
na u ta kehlela a mari*b*ye mambi-
ri, ku kota hi mabito ya banana ba
ka Israeli: wena u ta maha wona
kucululwa ma tiyiswa hi nzalama.
12 Wena u ta mehela a mari*b*ye mambi-
ri hehla ka *z*ipanze le*z*i zimbiri *z*a
maka*k*la *z*a efode, kasi ku ba mari-
*b*ye ya xialakanyelo ka banana ba ka
Israeli: na Aroni i ta rwala a mabi-
to ya*b*ye mahlweni ka Jehova hehla
ka maka*k*la ya yena a ku ba xiala-
kanyelo.
13 Wena u ta maha xitiyiso xa nzalama.
14 A mangenje mambiri ta ya nzalama
yi hla*z*ekileko; ku fanana ni tiketa-
ni wena u ta ma maha wona, a tiro
wu *k*labiketelweko: wena u ta me-
hela a mangenje ma *k*labiketilweko
lomo *z*itiyisweni.
15 Wena u ta maha a tingenge ta ku-
lamula, a tiro wa nyamitiro a *k*lari-
hileko; ku kotisa a tiro wa efode
wena u ta maha yona; hi nzalama,
hi kubalala, hi ku*z*irila, hi ku*t*ruka,
ni wukene go saseka gi katilweko,
wena u ta yi maha yona.
16 Ku ta ba mune wa makuzu ni ku-
wuyetwa; ni ku leha ka kona ku ta
ba a ku nabalata ka kona, ni kuleha
ku hi kuanama ka kona.
17 Wena u ta yimisa ka kona a *z*itiyiso
*z*a mari*b*ye, a mune wa tixaxa ta
mari*b*ye: a lixaxa la sardiuse, to-
paza, karbunkle ku ta ba lixaxa i
lo ranga;
18 Ni lo gamela lixaxa emeralde, safira,
ni dayimoni;
19 Ni lixaxa la wunharu jasite a agati,
ni ametiasti;
20 Ni lixaxa la wumune i berli, ni
onikisi, na jaspere: wona ba ta le-
mela hi nzalama a *z*itiyiso *z*a kona.

21 Ni mari*b*ye ma ta ba ku kota a ma-
bito ya banana ba ka Israeli, kume
ni mambiri, ku kota hi mabito ya-
*b*ye; ku fanana ni kufulwa ka pera,
bon*k*lelele ku kota a bito ga yena,
bona ba ta ba kume ga tixaka ni
timbiri.
22 Na wena u ta maha hehla ka ngenge
a mangenje ku fanana ni tiketani, ya
tiro wu*k*labiketelweko hi nzalama yi
hlazekileko.
23 Wena u ta beka hehla ka ngenge a
masundula mambiri ya nzalama,
wena u ta beka a masundula ma-
mbiri lomo magumelweni mambiri
ya ngenge.
24 Wena u ta beka a mangenje ma-
mbiri ma*k*labitilweko ya nzalama
ka masundula mambiri ya ngenge.
25 Mi ma*n*wani magumo ya mangenje
mambiri ma *k*labiketilweko u ta
engenisa lomo zitiyisweni, ni ku zi
mehela le zipanze ni za efode za ka-
*k*la le mahlweni ka kona.
26 Wena u ta maha masundula ma-
mbiri ya nzalama, wena u ta me-
hela wona magu*n*weni mambiri ya
ngenge, hehla ka wu*k*la ga kona, hi
*k*lelo ga efode lego gi cuwukileko
lomo n*d*lwini.
27 Wena u ta maha masundula ma-
mbiri ya nzalama, u ta ma mehela
lomo ka zipanze zimbiri za ka*k*la
ni ka efode leyi ya lahasi, hi ngo-
mameni ya kona ya se mahlweni,
ku gamekene ni kuwuyetwa ka
kona, hi le hehla ka kulukwa hi
ku *k*larihisisilweko hi ku*k*langana
ka efode.
28 Bona ba ta boha a ngenge hi masu-
ndula ya kona la masunduleni ya
efode hi ngoti yo balala, kasi ku
fela ku ba ka kulukwa hi ku *k*lari-
hisisilweko ku*k*langaneni ka efode,
lezaku a ngenge yi nga *k*la*k*liwa le
efodeni.
29 Na Aroni i ta rwala a mabito ya
banana ba ka Israeli le ngengeni ya
kulamula hehla ka mbilu ya yena,
laha na yena a engena wutsa*n*weni
go basa, a ku ba a xialakanyelo ma-
hlweni ka Jehova hi kusimamisisi-
lweko.
30 Wena u ta mehela le ngengeni a
kulamula a Urima na Tumima; bo-
na ba ta ba mbilwini ya Aroni, laha
na engena lomo mahlweni ka Jeho-
va; na Aroni i ta rwala a kulamula
ka banana ba ka Israeli hehla ka
mbilu ya yena mahlweni ka Jehova
hi kusimamisisilweko.
31 Wena u ta maha a nguwo ya efo-
de kon*k*le kubalala.
32 Ku ta ba ni nyangwa ya hloko xi-
kari ka yona; yi ta ba yi bohilwe
hi tiro wa kulukwa ku renzelekela
a nyangwa, ku kwatsi i nyangwa
yi komelweko nzhambyanana wa
baji, kasi yi nga *k*lemuki.
33 Hehla ka nzhungo wa kona u ta
maha pomegramu yo balala, ni yo
zirila, ni yo *t*ruka, ku renzelekela
a nzungo wa kona; ni banyange-
nde nzalama xikari ka kona ku
renzelekela:
34 A nyangende wa nzalama ni pome-
gramu, a nyangende wa nzalama ni
pomegramu, hehla ka nzhambanana
wa nguwo ku renzelekela.
35 Kona ku ta ba hehla ka Aroni ni
kukozela: ni guwa ga kona gi ta
zwiwa laha na yena na a kari aya
lomo wutsa*n*weni go basa mahlweni
ka Jehova, ni laha yena a huma la-
han*d*la, kasi a nga ta kufa.
36 Wena u ta maha a ngelo hi nza-
lama yi hlazekileko, u kehlela ka
yona, kufanana ni kukehlelwa ka
pera, KUBASA KA JEHOVA.
37 Wena u ta mehela ka wona a lingoti
lo balala, wona wu ta ba hehla ka
xihuku; hehla ka ngomama ya leno
ximom*b*yeni wona wu ta ba kona.
38 Kona ku ta ba hehla ka ximombo
xa Aroni, na Aroni i ta rwala a zibi
za zilo zo kubasa, lezi a banana ba
ka Israeli ba ta nga zi wungeletela
zinyikiweni za*b*ye; ku ta ba xikati
xon*k*le ximom*b*yeni xa yena, kasi
bona ba fela kuamukeleka mahlwe-
ni ka Jehova.
39 Wena u ta luka a baji hi tiro wu
komelweko wa wukene go saseka,
wena u ta maha xihuku hi wukene
go saseka, wena u ta maha a bandi,
a tiro wa murungi.
40 Ka bana ba Aroni wena u ta ma-
ha a mabaji, wena u ta mahela bona
a mabandi, ni zihuku wena u ta
mahela bona, za wukosi ni za wu-
mburi.
41 Wena u ta mehela ka Aroni maka-
*b*ye wa wena, ni hehla ka bana ba
yena zi*n*we na yena, ni ku ba tota
bona, ni ku ba nyikelisisa bona, ni
ku ba basisa bona, kasi bona ba fela
ku kozela mina xikun*d*leni xa wu-
pristi.

42 Wena u ba katela a mabuluku ya
wukene a kufenengeta a nyama ya
wum*b*yiri ga bona, ku sukela xi-
wunwini ku kala kuta mahanga-
*s*weni wona ma ta cikela:
43 Wona ma ta kuba hehla ka Aro-
ni, ni hehla ka bana ba yena, laha
na baya tenteni ga mu*k*langano,
kambe ni loku bata laha kusuhi ni
alati a ku ta kozela wutsa*n*weni
ga kubasa; kasi bona ba kala ku-
rwala a *z*ibi, ni kufa: kona ku ta ba
xilayelo kala ku pinzuka ka yena
ni ka mbewu ya yena anzako ka
yena.

XIPIMO 29.

1 Ni le*z*i hi *z*ilo wena u ta nga maha
ka bona a ku hambanyisa bona, a ku
kozela ka mina xikun*d*leni xa wu-
pristi: u teka a rolana gi*n*we gi*s*wa
ni tihambana timbiri ti ngahiko na
bawa,
2 Ni *z*ibaba *z*i nga comelwangiko, ni
*z*ikeketselo *z*i hakaselweko ni *z*i-
keketselo *z*i nga comelwangiko u *z*i
tota hi mafura: hi mapa ma jemi-
lweko ma nanaselwa wena u ta *z*i
maha zona.
3 Wena u ta *z*i mehela xirunzwini xi-
*n*we, ni ku *z*i neha hi lomo xirinzwi-
ni, *z*i*n*we ni rolana ni tihambana
timbiri.
4 Na Aroni ni bana ba yena wena u ta
ba neha le nyangweni tenteni ga
mu*k*langano, u ba hla*z*a hi mati.
5 Na wena u ta teka a tinguwo, u me-
hela a Aroni a baji, ni nguwo ya
efode, ni efode, ni ngenge, ni ku
boha yena hi bandi gi lukilweko hi
ku*k*larihisisilweko ka efode:
6 Na wena u ta engenisa xihuku hlo-
kweni ya yena, u mehela a xi*d*lo*d*lo
xa kubasa hehla ka xihuku xa yena.
7 *Z*onake wena u ta teka a mafura ya
kutota, u ma culula hehla ka hloko
ya yena, na u mu tota yena
8 Wena u ta neha a bana ba yena, u
mehe a mabaji hehla ka bona.
9 Wena u ta boha bona hi mabandi,
Aroni ni bana ba yena, u engenisa
*z*ihuku ka bona: bona ba ta ba wu-
pristini ga xilayelo xa pinzukelwa:
u nyikelelisa Aroni ni bana ba yena.
10 Na wena u ta neha a rolana ma-
hlweni ka tenta ga mu mu*k*langano:
Aroni ni bana ba yena ba ta *k*lateka
man*d*la ya*b*ye hehla ka hloko ya
role.
11 Wena u ta daya a role mahlweni ka
Jehova, le nyangweni ya tenta ga
mu*k*langano.
12 Wena u ta teka a nkata wa role, u
wu teka u wu patseka hehla ka
timhonzo ta alati hi titiho ta wena;
wena u vulula won*k*le nkata laha
tsinyeni ga alati.
13 Na wena u ta namulela a mafura
won*k*le lawo ma nga lomo nzeni, ni
pambani hehla ka xibinzi, ni ti*s*wo
timbiri, ni mafura mapambeleko to-
na, u hisa *z*ona hehla ka alati.
14 Kanile*z*i a nyama ya role, baji ga
kona, ni *s*wanyi wa kona, wena u ta
hisa hi nzilo le han*d*le ka wugobelo:
kona mu nyikelo wa kuonha.
15 Wena u ta teka a hambana yi*n*we;
Aroni ni bana ba yena ba ta *k*lateka
man*d*la ya*b*ye hehla ka hloko ya
hambana.
16 Wena u ta *k*laba a hambana, wena u
ta teka nkata wa yona, na u renzele-
kela u *n*watsekela a alati.
17 Wena u ta tsemelela a hambana
*z*ihlu*b*yana, u hla*z*a lomo nzeni, ni
milenge ya yona, u *z*i beka ni *z*i *k*lu-
*b*yana *z*a kona, *z*i*n*we ni hloko ya
kona.
18 Na wena u ta hisa a hambana yon*k*le
hehla ka alati: yona munyikelo wa
kuhu wa ka Jehova; wona masema
yo tsombela, a munyikelo wu mahi-
lweko hi nzilo ka Jehova.
19 Wena u ta teka leyi yi*n*wani ha-
mbana, Aroni ni bana ba yena ba ta
*k*lateka a man*d*la ya*b*ye hehla ka hlo-
ko ya hambana.
20 Wena u ta daya a hambana, u teka
a nkata wa yona, u patseka laha ka
wu*k*la ga xipapana xa n*d*lebe ya
xinene ya Aroni, ni hela ka wu*k*la
ga xipapana xa n*d*lebe ya xinene ya
bana ba Aroni, ni hehla ka litiho la
hombe la*b*ye la canja ga xinene, ni
hehla ka xikamba xa hombe xa ko-
nzo wa*b*ye wa xinene, ni ku *n*watse-
kela a nkata u renzelekela a alati.
21 Na wena u ta teka a nkata lowo wu
nga laha alatini, ni mafura ya kuto-
ta, u *n*watsekela hehla ka Aroni, ni
hehla ka tinguwo ta yena, ni hehla
ka bana ba yena, ni hehla ka tingu-
wo ta bana ba yena *z*i*n*we na yena:
yena i ta ba a basisilwe, ni tinguwo
ta yena, ni bana ba yena, ni tinguwo
ta bana ba yena *z*i*n*we na yena.
22 Wenawu kambe u ta teka a hamba-
na ni mafura, ni mafura ya kila, ni

mafura laya ma pomeleko lomo nze-
ni, ni pambani wa xibinzi, ni tiswa
timbiri, ni mafura laya ma nga hehla
ka tona, ni nyonga ya xinene (haku-
ba yona i hambana ya ku ti kunyi-
kelelisisisa).
23 Ni mbhunzu yi*n*we ya *z*ibaba, ni xi-
keketselo xi*n*we celilweko mafura,
ni xikeketselwana xi*n*we, hi lomo
xirunzwini lexo xi nga ni *z*ibaba *z*i
nga comelwangiko lexo xi nga ma-
hlweni ka Jehova:
24 Wena u ta cela *z*on*k*le man*d*leni ya
Aroni, ni ku cela man*d*leni ya bana
ba yena, ba ta ma nziwita a munyi-
kelo wa kunziwuta mahlweni ka
Jehova.
25 Wena u ta teka kona man*d*leni ya
bona, u ku hisa lomo alateni hehla
ka munyikelo wa kuhiswa, a ku ba
masema yo tsombela mahlweni ka
Jehova: kona munyikelo wu mahi-
lweko hi nzilo ka Jehova.
26 U teka a pfuba ga hambana ya ku
ti nyikelisisisa Aroni, u ni ku nziwi-
tela kona a munyikelo wa ku nziwi-
tela mahlweni ka Jehova: ku ta ba
xiabelo xa wena.
27 Wena u ta basisa a pfuba ga munyi-
kelo wa kunziwitela, ni nyonga ya
munyikelo wa kunziwitela lowu wu
nziwiteleko, lowu wu nzulisilweko
hehla, ka hambana ya ku ti nyikeli-
sisisa, hambu kona loko ku nga ka
Aroni, ni loko ku nga ka bana ba
yena:
28 Kona ku ta ba ka Aroni ni bana ba
yena kota xiabelo xa*b*ye kala kupi-
nzuka hi ka banana ba ka Israeli;
hakuba kona munyikelo wa ku nzu-
liswa: kona ku ta ba munyikelo wa
kunzuliswa ka bana ba ka Israeli wa
mupahlelo wa munyikelo wa*b*ye wa
kurula, hambu kona kunzulisa ka-
*b*ye ka Jehova.
29 Ni tinguwo to basa ta Aroni ti ta
ba ta banana ba yena a nzako ka
yena, ni ba a totwe ka bona, ni ku
ba a nyikelelisiswa ka bona.
30 N*k*lanu wa masiku ni mambiri a
*n*wana loye a ta nga ba mupristi xi-
kun*d*leni xa yena i ta ti ambala, laha
na ata tenteni ga mu*k*langano a ku
ta kozela wutsa*n*weni ga kubasa.
31 Wena u ta teka a hambana ya ku-
nyikelisisisa, u bika nyama wutsa-
*n*weni ga kubasa.
32 Aroni ni bana ba yena be taga a
nyama ya hambana, ni *z*ibaba le*z*o
*z*i nga lomo xirunzwini, le nya-
ngweni ya tenta ga mu*k*langano.
33 Na bona ba taga le*z*o zilo laho a
nzhiho wu mahilweko ha zona, a ku
ba nyikelisa ni ku ba basisa: kani-
le*z*i a mupfumba a nga yigi yona,
hakuba yona yi basile.
34 Loku a ncumo wa nyama ya kunyi-
kelelisisisa, kutani *z*ibaba, *z*i sala ka-
la gica, *z*onake wena u ta hisa a ku-
seleko hi nzilo: nga ku nga giwi,
hakuba ku basile.
35 Ni *z*akungahi u ta *z*i maha ka
Aroni, ni ka bana ba yena, ku kota
hi ka zon*k*le le*z*o nzi leleko wena:
n*k*lanu wa masiku ni mambiri wena
u ta ba nyikelisisa bona.
36 Won*k*lelele masiku wena u ta nyi-
kela a rolana ga munyikelo wa kuo-
nha kasi ku be a nzhiho: wena u ta
basisa a alati, laha na u maha a
nzhiho wa gona; wena u ta gi tota,
a ku gi basisa.
37 N*k*lanu wa masiku ni mambiri we-
na u ta maha a nzhiho wa alati, u gi
basisa gona: a alati gi ta yimelwe
hi kubasa nguvu; kani xa ku yini
xi kumbako a alati xi ta hi xi basi-
leko.
38 Makunu le*z*i hi le*z*o u ta nga nyi-
kela hehla ka a alati: tiivana timbi-
ri ta lembe gi*n*we a wukale a siku
ni siku hi ku simamisisilweko.
39 Ni ivana yi*n*we wena u ta yi nyike-
la laha mixweni; ni yi*n*wani ivana
wena u ta nyikela laha gam*b*yeni:
40 *Zi**n*we ni ivana yi*n*we a ka kume ka
efa ka mapa ma nanaselweko na ma
hakaselwe ni xipanze xa wumune
xa hini ni mafura ma kamilweko;
ni xipanze xa wumune xa hini ya
waini a kuba munyikelo wa ku-
nwa.
41 Ni yi*n*wani ivana wena u ta yi nyi-
kela laha gam*b*yeni, wena u ta ma-
ha lahoke ku kota a munyikelo
wa xitihlulo xa mixo, ni ku kota
a munyikelo wa kunwa ka kona,
a kuba masema yo tsombela, a mu-
nyikelo wu mahilweko hi nzilo ka
Jehova.
42 Wona wu ta simama wu hi munyi-
kelo wa kuhiswa ka *z*izukulwana *z*a
*n*wina *z*on*k*le le nyangweni ya tenta
ga mu*k*langano mahlweni ka Jeho-
va, laho mina nzi ta nga *k*langana
na *n*wina, a kuwulawula laho ka
*n*wina.
43 Laho na nzi ta *k*langana ni banana

ba ka Israeli; ni tenta gi ta basiswa
hi wukosi ga mina.
44 Na mina nzi ta basisa a tenta ga
mu*k*langano, ni alati: Aroni kambe
ni bana ba yena mina nzi ta mu ba-
sisa, a ku kozela ka mina xikun*d*le-
ni xa wupristi.
45 Mina nzi ta aka xikari ka banana ba
ka Israeli, nzi ta ba Nungungulu
wa*b*ye.
46 Bona ba ta zi tiba lezaku mina nzi
mina Jehova Nungungulu, loyi a
nga ba humesa hi le tikweni ga le
Gipite, kasi nza fela ku tsama xi-
kari ka*b*ye: nzi mina Jehova Nu-
ngungulu wa*b*ye.

XIPIMO 30.

1 Wena u ta maha a alati go hisela
a libani kona: hi sinya ya akasia
wena u ta maha gona.
2 A kono ku ta ba a kunabalata ka
gona, a kona wu ta ba a kuanama ka
gona; gona gi ta ku ba a makuzu ya
mune; ni mikono mimbiri gi ta ku
ba kuleha ka gona; ni timhonzo ta
kona ti ta patsanyetwa na gona.
3 Wena u ta gi nameketa hi nzalama
yi hlazekileko, a hehla ka kona, ni
ma*k*lelo ya kona u renzelekela, ni
timhonzo ta kona; wena u ta maha
ka gona a kwenge wa nzalama u
renzelekela.
4 Ni masundula mambiri ya nzalama
wena u ta ma mahela gona lahasi ka
kwenge wa kona; hehla ka timba-
mbo timbiri ta kona, hehla ka ma-
*k*lelo mambiri ya kona wena u ta
ma maha wona; wona ma ta ba wu-
tsamo ga mipingu leyo yi ta nga
rwala gona.
5 Wena u ta maha a mipingu hi sinya
ya akasia, u ta yi nameketa hi nza-
lama.
6 Wena u ta gi beka hi laha ka veli
leyo yi nga laho ka arki ga wuku-
stumunyu, mahlweni ka xitsamo xa
wuxinji lexi xi nga la hehla ka wu-
kustumunyu, laho mina nzi ta *k*la-
ngana na wena kona.
7 Aroni i ta hisela kona a libani la
pepo wo tsombela: yon*k*lelele mi-
xo, ni laha na lumeka a tikandiya, a
hise gona.
8 Ni laha a Aroni a lumeka tikandiya
laha gam*b*yeni a ata hise gona, mu
maha a munyikelo wa libani wa pi-
nzikelwa ka Jehova wa zizukulwa-
na za *n*wina zon*k*le.
9 *N*wina mu nga ta nyikela laho a li-
bani mu nga li tibiko, hambu ni
munyikelo wa kuhiswa, hambu ni
munyikelo wa xitihlulo, *n*wina mu
nga ta cela hambu ni munyikelo wa
kunwa kona.
10 Aroni i ta maha a nzhiho hehla ka
timhonzo ta gona ka*n*we hi lembe;
zi*n*we ni nkata wa munyikelo wa
kuonha ni wa nzhiho ka*n*we hi le-
mbe yena i ta maha nzhiho ka gona
ka zon*k*le zizukulwana za *n*wina:
kona ku hunzisile kubasa ka Je-
hova.
11 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
12 Laha na wena u teka a tsengo wa
banana ba ka Israeli, a ku kota labo
ba hlayilweko, zonake a banuna bo-
n*k*le ba ta nyikela a nzhiho hi mu-
hefemulo wa yena ka Jehova, laha
na wena na u hlaya bona; kasi ku
fela ku kala ku nga hi kona anzhere
xikari ka*b*ye, laha na wena na u hla-
ya bona.
13 Lexi bona ba ta nga xi nyikela, bo-
n*k*lelele labo ba hunzako bata ka
bona labo ba hlayilweko: i kihla-
nya ga xekeli a xekeli lego gi basi-
leko (a xekeli makume mambiri ya
magera), a kihlanya ka xekeli ga
munyikelo ka Jehova.
14 Bon*k*lelele labo ba ta nga hunza ba
ta ka labo ba hlayilweko, ku suke-
la ka ba makume mambiri malembe
kuya hehla, ba ta nyika a munyike-
lo wa Jehova.
15 A ba fumileko ba nga ta nyika ku
hunzisa, ni zisiwana ba nga ta nyika
kutsongwani, a kuhunza a kihlanya
ga xekeli, laha na nyika a munyike-
lo wa Jehova, a ku maha a nzhiho
wa mihefemulo ya *n*wina.
16 Wena u ta teka a mali ya nzhiho ka
banana ba ka Israeli, u ta yi yimise-
la a tiro wa tenta ga mu *k*langano;
kasi ku fela ku maha xialakanyelo
ka banana ba ka Israeli mahlweni ka
Jehova, a ku maha nzhiho hi mihe-
femulo ya*b*ye.
17 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
18 Wena kambe u ta maha a xinamelo
xa suku, ni tsako ka kona ga suku,
a kuhlambela kona. Na wena u ta
xi beka xikari ka tenta ga mu*k*la-
ngano ni alati, wena u ta cela mati
lomo nzeni.
19 Aroni ni bana ba yena ba ta hlaza a

man*d*la ya*b*ye ni mikonzo ya*b*ye ko-
na;
20 Laha na bona na ba engena lomu
tenteni ga mu*k*langano, bona ba ta
hlamba hi mati, kasi ba nga ta kufa;
ni laha na bata kusuhi ka alati a ku
ta kozela, a ku ta hisa a munyikelo
wu mahilweko hi nzilo ka Jehova.
21 *Z*ingaho ba ta hla*z*a a man*d*la ya*b*ye
ni mikonzo ya*b*ye, kasi ba nga ta ku-
fa: ku taba a xilayelo kala kupinzu-
ka ka bona, hambu ka yena ni ka
mbewu ya yena ka *z*on*k*le *z*izuku-
lwana *z*a*b*ye.
22 *K*lata-kumbiri Jehova i lo wula-
wula ka Mosi, aku,
23 Teka ka wena kambe a maka yo
nanziha nguvu; ya hlakati yi cilila-
ko ya n*k*lanu wa mazana maxekeli,
ya kinamoni yi tsombeleko ya kihla-
nya ga le*z*o, wona mazana mambiri
ni n*k*lanu wa makume, a kalamuse
yi tsombelako mazana mambiri ni
n*k*lanu wa makume,
24 Ni wa kasia n*k*lanu wa mazana, ni
xekeli gi basileko, ni mafura ya Oli-
va a hini;
25 Wena u ta maha kona a mafura ma
basileko ya kutota, ma kiwa hi ku
wuyetilweko kota a muki wa mafu-
ra, ma ta ba mafura ya kutota yo
basa.
26 Wena u ta tota ha wona a tenta ga
mu*k*langano, ni arki ga wukustu-
nyu,
27 Ni meza ni *z*i*b*ya *z*on*k*le *z*a yona, ni
linhi la kandiya ni *z*i*b*ya *z*a yona, ni
alati ga libani,
28 Ni alati ga munyikelo wa kuhiswa
ni *z*i*b*ya *z*a kona *z*on*k*le, ni xinamelo
ni tsako ga xona.
29 Wena u ta *z*i basisa *z*ona, kasi *z*ona
*z*i fela kubasa hi kuhunzeleleko:
kani hi xihi xi kumbako *z*ona a xi
be xi basileko.
30 Wena u ta tota Aroni ni bana ba ye-
na, ni ku kubasisa bona, kasi bona
ba fela kukozela ka mina xikun*d*le-
ni xa wupristi.
31 Wena u ta wulawula ka banana ba
ka Israeli, uku, Laya ma ta ba ma-
fura ya kutota ko basa ka mina ka
*z*on*k*le *z*izukulwana *z*a *n*wina.
32 Hehla ka nyama ya munhu wona
ma nga ta celwa, ge ni ku maha
ma*n*wani yo kota wona, ni ku ku-
xangelana na wona: wona ma basi-
le, na ma ta ba kubasa ka *n*wina.
33 Kani hiwihi a kako yo fanana na
wona, kani hiwihi a celako wona ka
mupfumba, yena i ta tsenwa ka ba-
nhu ba ka ka*b*ye.
34 Na Jehova i te ngalo ka Mosi,
Teka ka wena a maka yo tsombela,
stakte, ni onixa, ni galbanuma; a
maka yo tsombela *z*i*n*we ni woni gi
wonisisako: ka *z*ona *z*on*k*le *z*i ta ba
kuringana ku*n*we;
35 Wena u ta maha ha kona a libani, u
kelela ku kota a mukeleli wa mafu-
ra, na ku lugilwe hi munyu, ma hla-
*z*ekile na ma basisilwe:
36 Wena u ta kanyanga ma*n*wani ya
wona ma maha ma tsongwanyanyani,
u ma beka mahlweni ka wukustu-
munyu lomo ka tenta ga mu*k*langa-
no, laho mina nzi ta nga *k*langana
*z*i*n*we na wena: wona a ma be ka
*n*wina a kubasa ku hunzeleleko.
37 Ni libani lolu wena u ta nga li ma-
ha, ku kota a kuxangelana ka lona
*n*wina mu nga ta li mahela wutsu-
mbu ga *n*wina: a li be ka *n*wina
a lo basa la Jehova.
38 Kani hiwihi a ta nga maha lo fana-
na na lona, a ku nuheta lona, i ta
tsenwa ka banhu ba ka ka*b*ye.

XIPIMO 31.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Wona, mina nzi bitanile hi bito Be-
zaleleli a *n*wana wa Uri, a *n*wana
wa Hura, wa lixaka la Juda:
3 Mina nzi tatisile yena hi Moya wa
Nungungulu, kutibeni, ni kupime-
ni, ni kutiba, ni ka tixaka ton*k*le ta
wunyamitiro,
4 A kupola a mitiro yi *k*larihileko, a
ku tira hi nzalama, ni siliva, ni
suku,
5 Ni ku tsema a mari*b*ye ni ku ma yi-
misa, ni kehla a tisinya, a ku tira hi
ton*k*le tixaka ta man*d*lamitiro.
6 Na nzi, languta, nzi langile na ye-
na Oholiaba, a *n*wana wa Ahisa-
maka, wa lixaka la Dani; ni lomo
timbilwini ta bon*k*le labo ba mi*k*la-
riho mina nzi bekile a wutibi, a ku
ba maha *z*on*k*le le*z*o mina nzi lele-
leko wena:
7 A tenta ga mu*k*langano, ni arki ga
wukustumunyu, ni xitsamo xa wu-
xinji lexi xi nga hehla ka gona, ni
kon*k*le kubombiswa ka Tenta,
8 Ni meza ni *z*i*b*ya *z*a yona, ni kandiya
yi hlazekileko ni *z*i*b*ya *z*a yona *z*o-
n*k*le, ni alati ga libani,

9 Ni alati ga munyikelo wa kuhiswa
ni *zibya* *za* gona *zonkle*, ni xinamelo
ni xikatelo xa xona,
10 Kwatsi loko mu maha tinguwo, a
tinguwo to basa ta Aroni a mupri-
sti, ni tinguwo ta bana ba yena, a
ku kozela xikun*dl*eni xa wupristi,
11 Ni mafura ya kutota, ni libani la
maka ma tsombelako *za* wutsamo
go basa: ku kota hi ka *zonkle* le*zo*
nzi leleleko wena bona ba ta *zi*
maha.
12 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
13 Wulawula wena kambe ka banana
ba ka Israeli, uku, Hizinene *nwina*
mu ta hlayisa masabado ya mina:
hakuba gi hi xiwoniso mahlweni ka
mina na *nwina* ka *zonkle* *zizukulwa-*
na *za* *nwina*; kasi *nwina* ma fela ku
zi tiba lezaku mina nzi mina Jehova
a wihi a basisileko *nwina*.
14 *Nwina* mu ta hlyisa sabado hikwala-
ho; hakuba gi basile ka *nwina*: ni
bon*kl*elele laba ba gi bihisako haku-
nene ba ta dawa; hakuba kani hiwi-
hi a tirako tiro ka gona, lowo mu-
hefemulo a wu tse*n*we xikari ka
banhu ba ka ka*b*ye.
15 N*kl*anu wa masiku ni gi*n*we a mitiro
yi ta mahiwa; kanile*zi* hi siku ga
wun*kl*anu ni mambiri i sabado ga
ximuse xa kuhumula, gi basileko ka
Jehova; kani hiwihi a mahako a tiro
hi siku ga sabado, yena ha kunene i
ta dawa.
16 N*g*ahile*zo* a banana ba ka Israeli a
ba hlayise a sabado, a ku lonzowota
sabado ka *zizukulwana* *zabye* *zonkle*,
a xivumelwano xi nga gawukisi-
wiko.
17 Gona xiwoniso xikari ka mina ni ba-
nana ba ka Israeli kala kupinzuka:
hakuba hi n*kl*anu wa masiku ni siku
gi*n*we Jehova i lo maha a tilo ni
misaba, hi siku ga wun*kl*anu ni ma-
mbiri i lo humula, na wa su kupe-
kupe.
18 Na yena i lo nyika ka Mosi, laha
na a gumelwe a kuxuxa *zinwe* na
yena le hehla ka xitsunga Sinai, a
timbila timbiri ta wukustumunyu, a
timbila ta mari*b*ye, na ti tsalilwe hi
litiho la Nungungulu.

XIPIMO 32.

1 Ni banhu laha na ba wonile lezaku
Mosi wa hlwela a ku relela a wuya
hi le xitsungeni, a banhu ba lo tso-
mbana a wutsumbu ga*b*ye wutsamo
gi*n*we le ka Aroni, ba te ngalo ka
yena, Suka, mahela hina a banungu-
ngulu, laba ba ta nga famba ma-
hlweni ka hina; hakuba kwatsi hi
loyi Mosi, a munhu loye a hi hume-
sileko hi huma hi le tikweni ga le
Gipite, hina a hi *zi* tibi le*zi* *zi* mahe-
kileko ka yena.
2 Na Aroni i te ngalo ka bona, Anyu-
lani a *zingwabila* *za* nzalama, le*zi* *zi*
nga lomo tin*dl*ebeni ta basati ba *nwi-*
na, ta ba barisanyana ba *nwina*, ni
banhanyana ba *nwina*, mu *zi* neha
ka mina.
3 Ni bon*kl*e banhu ba lo anyulela a *zi-*
ngwabila *za* nzalama le*zo* *zi* nga wa
hi lomo tin*dl*ebeni ta*b*ye, ba *zi* neha
ka Aroni.
4 Yena i lo *zi* amukela le man*dl*eni ya-
*b*ye, i lo fula hi nzhemo, i lo maha a
role gi cululweko: na bona ba te
ngalo, Laba hi banungungulu ba
wena, O Israeli, laba ba humesileko
wena u ta hi le tikweni ga le Gipite.
5 Laha na Aroni a wonile lexi, i lo aka
a alati mahlweni ka xona; na Aroni
i loba hungu, na te ngalo, Manziko
ku ta ba mubuzo ka Jehova.
6 Na bona ba lo vuka ba binzuka ni
mixo, ba lo nyikela a munyikelo wa
kuhiswa, ba lo neha ni munyikelo
wa kurula; ni banhu ba lo tsama
lahasi ni kuga ni kunwa, ba lo suka
ba hlakana.
7 Na Jehova i lo wulawula ka Mo-
si, Yana, u relela lahasi; hakuba a
banhu ba wena, laba wena u nga ba
humesa hi le tikweni ga le Gipite, ba
botile wutsumbu ga*b*ye:
8 Bona ba hambukile hi ku ha*kl*isisi-
lweko le n*dl*eleni leyi mina nzi ba
leleleko bona: bona ba timahela a
role gi cululweko, ba gi kozele go-
na, ni ku pahlela ka gona, ba te
ngalo, Laba hi banungungulu ba
wena, O Israeli, loyi a ku humesile-
ko wena u huma hi le tikweni ga le
Gipite.
9 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Mina
nzi wonile laba banhu, ni, languta,
hi banhu bamhamu ya kunonoha:
10 Makunu hikwalaho nzi tsikeniwo
nzoce, lezaku a zanga ya mina ya
hunzelela yi hisa ku vukela bona,
kasi nza fela ku ba mbetisa bona:
mina nzi ta maha ha wena a mufu-
mo wa hombe.
11 Na Mosi i lo kongotela Jehova Nu-

[illegible] wa yena, na a te ngalo
[illegible] a zanga ya wena yi
[illegible] yi hisa [illegible] a ba-
[illegible] wena [illegible] wena u ba hume-
[illegible] ga le Gipite
[illegible] wa homba na hi canja ga
[illegible]?
12 [illegible] a ba Gipiti ba [illegible]
[illegible] Hi [illegible] yena i ba hume-
[illegible] a [illegible] dava le zitsingeni, ni
[illegible] mbeni
ya [illegible]? H[illegible] le zangeni
ya wena yi [illegible] u hinzulika
[illegible] ko vukela a banhu
ya wena.
13 [illegible] Abrahama, na Isaka, na
[illegible] a [illegible] ya wena, a bahi
wena [illegible] a tsimbei wa
wena [illegible] u te ngalo ka bona,
[illegible] a [illegible] ya we-
na [illegible] a [illegible] ta tilo, ni
[illegible] tilo nzi wulawuliieko
na [illegible] nyika ka mbewu ya
wena [illegible] tsomba ka-
la [illegible].
14 Na [illegible] i lo [illegible] ka ka kubi-
[illegible] mahla
a [illegible] ka ba-
[illegible] yena.
15 Na Mosi i lo [illegible], a rela a wu-
[illegible] ni timbila
[illegible] le canjeni
ga yena [illegible] leti ti tsaliiwe
[illegible] ya bona: ka giwe
[illegible] giwani wona ma wa
[illegible].
16 [illegible] wa hi tiro wa Nungu-
[illegible] kutsala ku wa hi kutsala
ka [illegible], na ku kehleiwe he-
[illegible] timbila.
17 Na [illegible] Joxua a zwile a guwa ga
[illegible] ku kotalezi ba nga wa hlale-
[illegible] yena i te ngalo ka Mosi, Laho ku
[illegible] a guwa ga yimpi le wugobe-
[illegible].
18 Na yena i te ngalo, Lawo a hi ma-
gezu ya bona labo ba hlalelako hi
[illegible], ge ni ku ba ma hi magezu
ya [illegible] ba rilako hi kuhiulwa; ka-
[illegible] i guwa ga bona labo ba yimbe-
[illegible] nzi ma zwako.
19 Na [illegible] mahisile lezo, kwatsi hi loku-
[illegible] ba ba tsinela magobelweni,
yena i [illegible] wona a role ni mikino: ni
zanga ya Mosi vi hunzelela kuhisa,
i lo [illegible] a timbila leti ti nga wa hi
canjeni ga yena, i lo ti tsoba lahasi
ka [illegible].
20 Na yena i lo teka a role lego bona ba
nga wa gi mahile, i lo gi hisa hi ndi-
lo, i lo gi [illegible] mapa, i lo
gi [illegible] mati, i lo ma-
hisa a banana ba ka Israeli kunwa
wona.
21 Na Mosi i te ngalo ka Aroni, Zini
lezi ba mahileko ka banhu ka we-
na, lezaku wena u nehile kugoha ka
hombe hehla ka bona ke?
22 Na Aroni i te ngalo, Nga a zanga
ya hosi ya mina yi nga hunzeleli yi
hisa: wena wa ba tiba a banhu, le-
zaku bona ba tsamile kubiheni.
23 Hakuba bona ba te ngalo ka mina,
Maheta a banungungulu ka hina,
lab[illegible] ba ta ngava mahlweni ka hina;
hakuba [illegible] Mosi, a munhu loye a
nga humesa hina hi huma le tikwe-
ni ga le Gipite, hina a hi xi tibi lexi
xi mahekileko ka yena.
24 Na mina nzi te ngalo ka bona, Kani
hiwihi a nga ni nzalama, a ba yi
anyule: zingaho ba lo nyika ka
mina; mina nzi lo yi hoxa nzilwe-
ni, laho ke ku lo huma legi role ke.
25 Ni laha Mosi a nga wa wonile
lezaku a banhu ba hulukela ba hu-
mamoya (hakuba Aroni i lo ba hu-
lukelisa ba xeluzwa xikari ka balala
babye),
26 Zonake Mosi i lo yima lomo nya-
ngweni ya wugobelo, na te ngalo,
Awihi a nga klelweni ga Jehova,
nga ata ka mina. Ni bonkle a ba-
nana ba ka Levi ba lo tsombana wu-
tsumbu gabye katigi[illegible]we ka yena.
27 Na yena i te ngalo ka bona, Zaku-
ngahi a wulako Jehova, a Nungu-
ngulu wa Israeli, Klomekeni nwe-
nklelele banhu a supado ya yena
hehla ka nyonga ya yena, mu ndle-
wuleka seno ni seno hi ka nyangwa
ni nyangwa ka gonkle wugobelo,
bonklelele banhu ba dava makabye
wa yena bonklelele banhu muake-
lwane wakwe, bonklelele banhu mu-
ngana wakwe.
28 Ni banana ba Levi ba lo maha ku
kota hi mhaka ya Mosi: laho ku lo
hihiritwa banhu lego siku mazana
manharu makume ya banhu.
29 Na Mosi i te ngalo, Nyikelisani a
wutsumbu ga nwina nyamukla ka
Jehova, ina, bonklelele banhu ka a
nwana wa yena, ni ka makabye wa
yena; kasi a fela kuklelisa a kuka-
tekiswa nyamukla.
30 Na ku mahisile lezo hi manziko,
lezaku Mosi i te ngalo ka banhu,

Nwina mu onhile a kuonha ka ho-
mbe: makunu mina nzi ta kanziya
nziya ka Jehova; kutani nzi ta ma-
ha a nzhiho wa kuonha ka *n*wina.
31 Na Mosi i lo *k*lelela ka Jehova, i
tengalo, O, laba banhu ba onhile a
kuonha ka hombe, ba lo ti mahela
banungungulu ba nzalama.
32 Hambu makunu, loku wena u ta
tsetselela a *z*ionho *zab*ye; ni loku *z*i
ngengaho, hlangula mina, nza ko-
mbela wena, papilweni ga wena le-
go u gi tsalileko.
33 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Kani
hiwihi a onhako ka mina, yena hi
yena mina nzi ta nga mu hlangule
lomo bukwini ga mina.
34 Ni makunu yana, u ya rangela a ba-
nhu le wutsanweni lego mina nzi gi
wulileko ka wena: languta, a nge-
losi ya mina yi ta famba mahlweni
ka wena; ahemba ni siku lego nzi
ta nga enzela, nzi ta enzela a *z*ionho
*zab*ye hehla ka bona.
35 Na Jehova i lo daya banhu, hakuba
bona ba lo maha a role, lego Aroni
a nga wa gi mahile.

XIPIMO 33.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mo-
si, Suka, u kanziya u famba laha,
wena ni banhu laba wena u ba hu-
mesileko hi le tikweni ga le Gipite,
ba ya ka tiko lego mina nzi nga wa
hlambanyile ha gona ka Abrahama,
ni ka Isaka, ni ka Jakobe, nziku, A
ka mbewu ya wena nzi ta nyika
gona:
2 Na mina nzi ta rumela a ngelosi
mahlweni ka wena; mina nzi ta
hlongola a mu Kenani, ni mu Amo-
ri, ni mu Hiti, ni mu Perezi, ni mu
Hivi, ni mu Jebusi:
3 Ka tiko lego gi kulungako a masi
ni wulombe: hakuba mina nzi nga
ta kanziya na nzi hi xikari ka *n*wi-
na; hakuba *n*wina mu banhu ba
mhamo ya kunonoha; nzi nga ta ku
nzi mu lobisa lomo n*d*leleni.
4 Ni laha a banhu ba nga wa zwile
laya mahungu ya kubiha, bona ba
lo rila: na ku wa nga hi kona mu-
nhu a ti bombisako.
5 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Wula
ka banana ba ka Israeli, *n*wina mu
banhu ba nhamo ya kunonoha; lo-
ku mina nzi kanziya na nzi hi lomo
xikari ka *n*wina hakuba hi xikata-
nyanyana, mina nzi ta kulobisa we-
na: makunu tsika wena a ku ti
bombisa hi gobo ga wena, kasi mi-
na nza fela ku tiba a ku xini nzi ta
nga xi maha ka wena.
6 Ni banana ba ka Israeli ba lo susa
a wutsumbu ga*b*ye a gobo ga bona
le xitsungeni xa Horebe na baya.
7 Makunu Mosi i lo teka a tenta i
loya gi gwimba hi le han*d*le ka wu-
gobelo, leyo kule ni wugobelo; ye-
na i lo gi bitana, Tenta ga mu*k*la-
ngano. Na ku mahisile le*z*o, bon*k*le-
lele laba ba labako Jehova ba loya
lomo tenteni ga mu*k*langano, lego gi
nga wa hi le han*d*le ka wugobelo.
8 Na ku mahisile le*z*o, laha Mosi na a
huma aya lomo Tenteni, le*z*aku bo-
n*k*le banhu ba lo suka, ba yima,
bon*k*lelele banhu ba yima laho nya-
ngweni ya yena *n*winyi, ba lo cu-
wuka le nzako ka Mosi, kala a enge-
na lomo Tenteni.
9 Na ku mahisile le*z*o, laha Mosi a nga
wa engenile lomu Tenteni, a mhi-
nga ya refu yi lo relela, yi lo ta yi-
ma le nyangweni ya Tenta: na Je-
hova i lo wulawula na Mosi.
10 Ni bon*k*le banhu ba lo wona a mhinga
ya refu na yi yimile le nyangweni ya
Tenta: ni banhu bon*k*le ba lo suka
ba kozela, bon*k*lelele banhu le nya-
ngweni ya tenta ga yena.
11 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
ni ngohe ni ngohe, kwatsi hi munhu
a wulawula *zin*we ni xaka ga yena.
Yena i lo *k*lelela kambe le wugobe-
lweni: kanile*z*i a xikozeli xayena
Joxua, a *n*wana Nuni, a jaha, a nga
sukangi lomo Tenteni.
12 Na Mosi i te ngalo ka Jehova,
Wona, wena hi wena u wulileko ka
mina, Kanziyisa laba banhu: wena
a ku nzi tibisangi hi mani u ta nga
mu ruma *zin*we na mina. Le*z*o na
u wa te ngalo, Nza tiba wena hi bito,
wena kambe u kumile a tomo ma-
hlweni ka mina.
13 Makunu hikwalaho, nza kombela
wena, loku mina nzi kumile a to-
mo mahlweni ka wena, nzi kombise
makunu a tin*d*lela ta wena, kasi mi-
na nza fela ku tiba wena, a ku gu-
melwa kasi nza fela ku kuma a tomo
mahlweni ka wena: ni kupima le*z*a-
ku lowu mufumo ngwa banhu ba
wena.
14 Na yena i te ngalo, A kubakona ka
mina ku ta famba *zin*we na wena,
mina nzi ta ku nyika kuhumula.

15 Yena i te ngalo ka yena, Loku a ku-
bakona ka wena ku nga fambi *zin*we
na mina, u nga suse hi laha.
16 Hakuba ku ta ti*b*yiwa hi ku yini le-
*z*aku mina nzi kumile a tomo ma-
hlweni ka wena, mina ni banhu ba
wena ke? a hi ka le*z*o wena u fa-
mbako na hina le*z*i ke, le*z*aku hina
hi hambanyisilwe, mina ni banhu
ba wena, le ka banhu bon*k*le labo
ba nga le ngoheni ya misaba yon*k*le
ke?
17 Na Jehova i te ngalo ka Mosi,
Mina nzi ta maha le*z*i *z*ilo kambe
wena u *z*i wulawulileko; hakuba
wena u kumile a tomo mahlweni ya
mina, mina nza tiba wena hi bito.
18 Na yena i te ngalo, Kombisa mina,
nza kombela wena, a wukosi ga
wena.
19 Na yena i te ngalo, Mina nzi ta ma-
ha kon*k*le kusaseka ka mina kuhu-
nza mahlweni ka wena, mina nzi
taba hungu hi bito ga Jehova ma-
hlweni ka wena; mina nzi ta ba ni
wuxinji ka loyi nzi ta nga ba ni wu-
xinji, nzi ta ba ni ti*t*ralo ka loyi nzi
ta nga ba ni ti*t*ralo.
20 Na i te ngalo, Wena u nga ta wona
a ngohe ya mina; hakuba a munhu
a nga ta wona a ngohe ya mina a
hanya.
21 Na Jehova i te ngalo, Languta, laho
gi kona wutsamo ka mina, wena u
ta yima hehla ka ri*b*ye:
22 Ku ta ku na ku mahisile le*z*o, laha a
wukosi ga mina gi ta nga n*g*a gi ka-
ri gi hunza, mina nzi ta beka wena
lomo kukayekeni ka ri*b*ye, nzi ta
fenengeta wena hi canja ga mina
nzi kala nzi hunzile:
23 Mina nzi ta funungula a canja ga
mina, wena u ta wona a hlana wa
mina; kanile*z*i a ngohe ya mina yi
nga ta wonwa.

XIPIMO 34.

1 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Ba-
*k*la a timbila timbiri ta mari*b*ye ku
kota laya ya kuranga: na mina nzi
ta tsala hehla ka timbila a timhaka
leto ti nga wa hi lomo timbileni a
kuranga, leti wena u nga ti tsoba.
2 U longisela a manziko, u ta hehla
laha mixweni ka xitsunga Sinai, u
ba kona wutsumbu ga wena laho ka
mina le hehla ka xitsunga.
3 A ku na munhu a ta nga kanziya
*zin*we na wena; nga ni munhu a
nga hi wonwi xona xon*k*le a xitsu-
nga; ge ni munhu wa ku yini nga a
nga wonwi ka xon*k*le lexi xitsunga;
ge ni mi*k*lambi kutani tihomu a ku-
riswa mahlweni ka lexo xitsunga.
4 Yena i lo ba*k*la a timbila timbiri ta
mari*b*ye ku kotisa ta kuranga; na
Mosi i lo vuka a binzuka ni mixo
nguvu, i lo kanziya le xitsungeni
Sinai, kota le*z*i Jehova a nga wa le-
lelele yena, i lo teka canjeni ga yena
a timbila timbiri ta ri*b*ye.
5 Na Jehova i lo relela hi refu, i lo yi-
ma *zin*we na yena laho, i loba hungu
hi bito ga Jehova.
6 Na Jehova i lo hunza mahlweni ka
yena, ni kubahungu, Jehova, Jeho-
va, a Nungungulu wa ti*t*ralo ni wu-
xinji, a nonokako kuzangara, a pfu-
nileko a kuranza ka wunene ni *z*i-
nene;
7 Na nzi hlayisa kuranza ka wunene
ka makume mazana, na nzi tsetsele-
la a kugoha ni zihambunyeto ni kuo-
nha; na ku nga hi ka le*z*o yena i
sungwa hi kubasisa kugoha, i enze-
la a *z*ionho *z*a bararu hehla ka bana-
na, ni hehla ka banana ba banana,
ka xizukulwana xa wunhari ni xa
wumune.
8 Na Mosi i lo ha*k*lisa, i lo koramisa
a ngohe ya yena laha misabeni, ni
ku kozela.
9 Na yena i te ngalo, Loku mina ma-
kunu nzi kumile a tomo mahlweni
ka wena, O Hosi, nga a Hosi, nza
kombela wena, u famba xikari ka
hina; hakuba hi banhu ba nhamo
ya kunonoha; tsetselela a *z*igoho *z*a
hina ni kuonha ka hina, ni ku teka
hina hi maha a tsomba ya wena.
10 Na yena i te ngalo, Languta, mi-
na nzi maha xivumelwano: ma-
hlweni ka banhu bon*k*le ba ka *n*wi-
na nzi ta maha mangatsila, lawo yo
kwatsi cima ma wa nga seku ma-
hiwa ka yon*k*le misaba, ge ni ka wi-
hi mufumo; ni bon*k*le a banhu laba
wena u nga xikari ka bona ba ta yi
wona a mitiro ya Jehova; hakuba
xilo xi cabisekako lexi nzi mabako
ha wena.
11 Lonzowota wena le*z*i nzi kulelelako
wena legi siku: languta, mina nzi
hlongola mahlweni ka wena mu
Amori, na mu Kenani, na mu Hiti,
na mu Perezi, na mu Hivi, na mu
Jebusi.
12 Cela kota a wutsumbu ga wena, ku

nga taku wena u maha a xivume-
lwano *zin*we ni baaki ba tiko lego
wena u yako, ku nga taku kona ku
hi panya xikari ka wena:
13 Kanilezi *n*wina mu ta tsoba lahasi a
ma alati ya*b*ye mu kungumula zi
panzanyana a timhinga ta*b*ye, *n*wi-
na mu ta tsema Axerima wa*b*ye
14 (Hakuba wena u nga ta kozela mu-
nwani nungungulu: hakuba Jeho-
va, a wihi a bito ga yena a nga
Mona, hi Nungungulu wa mona);
15 Ku nga taku wena u maha xivu-
melwano ni baaki ba tiko, bona ba
maha wubayi ku kota banungungu-
lu ba*b*ye, ba pahlela ka banungu-
ngulu ba*b*ye, ni mu*n*we a bita wena
u yaga a kupahlwa ka yena;
16 Wena u teka banhwana ba*b*ye ka
banana ba wena, ni banhanya ba*b*ye
ba maha a wubayi ku kota banu-
ngungulu ba*b*ye, ba maha bana ba
wena ku maha a wubayi ku kota
banungungulu ba*b*ye.
17 Wena u nga mahi a banungungulu
ba nyekisilweko.
18 A mubuzo wa *z*ibaba *z*i nga come-
lwangiko *n*wina mu ta wu hlayisa.
N*k*lanu wa masiku ni mambiri *n*wi-
na mu taga a *z*ibaba *z*i nga come-
lwangiko, ku kota le*z*i mina nzi lele-
leko wena, a xikatini xi yimisilweko
hi hweti ya Abiba; hakuba hi ka
hweti ya Abiba wena u humele hi
le Gipite.
19 Kon*k*le loku ku vululako marumbu
ka mina; ton*k*le tihomu ta wena, ta
matsuni a matewula ya tihomu ni
ya tiyivi.
20 Ni matewula ya timbongola ta wena
u ta ma *k*la*k*la *zin*we ni ivana: ni
loku wena u nga ma *k*la*k*li, *z*onake
wena u ta sokorota a nhamo ya kona.
Won*k*le a matewula ya bana ba wena
u ta ma *k*la*k*la. Na ku nga bi kona
a wonekako ka mina na a nga hi na
ncumo.
21 N*k*lanu wa masiku ni gi*n*we wena
u ta tira, kanilezi hi n*k*lanu ni ma-
mbiri a siku wena u ta humula: hi
xikati xa kurima ni xikati xa kuhu-
la wena u ta humula.
22 Wena u ta hlayisa a mubuzo wa ti-
sonto, wona mabele ya ku ranga xi-
hulweni, ni mubuzo wa kuhlengele-
tana ku gumelweni ka lembe.
23 *Z*ikati *z*inhari hi lembe bon*k*le ba ba-
nuna ba ta woneka mahlweni ka Hosi
Jehova, a Nungungulu wa Israeli.
24 Hakuba mina nzi ta hoxe kule mi-
fumo mahlweni ka wena, nzi enze-
leta a mbingano wa wena: ge ni
munhu a nga ta xuba a tiko ga we-
na, loku wena u kanziya u ya wo-
neka mahlweni ka Jehova Nungu-
ngulu wa wena a *z*ikati *z*inharu hi
lembe.
25 Wena u nga ta nyikela a nkata
wa kupahlala ka mina *zin*we ni *z*i-
baba *z*i comelweko; ge hambu a
mupahlelo wa pasika a kusiywa gi
kala gica.
26 Ni nzangunzangu wa mabele yo ra-
nga lomo si*n*wini ya wena u ta
neha lomu n*dl*wini ya Jehova Nu-
ngungulu wa wena. Wena u nga
biki ximbutana mafini ya nyine wa
xona.
27 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Tsala
wena leti timhaka: hakuba a nzako
ka ku simama ka leti timhaka mina
nzi mahile a xivumelwano *zin*we na
wena na *zin*we na Israeli.
28 Na yena i wa hi laho *zin*we na Jeho-
va mune wa makume masiku ni mu-
ne wa makume a wusiku; yena i
wa nga gangi a *z*ibaba, ge ni ku-
nwa mati. Yena i lo tsala hehla ka
timbila a timhaka ta xivumelwano,
a kume ga milayo.
29 Na ku mahisile le*z*o, laha Mosi a
nga wa relela hi le xitsungeni Sinai
*zin*we ni timbila ta wukustumunyu
canjeni ga Mosi, laha na a relela hi
le xitsungeni, le*z*aku Mosi i wa nga
*z*i tibi le*z*aku a hlonge ya ngohe ya
yena yi wo ngangamela hi kota ya
kuwulawula ka yena *zin*we na yena.
30 Na laha na Aroni ni banana bon*k*le
ba ka Israeli ba nga wona Mosi,
languta, a hlonge ya ngohe ya ye-
na yi wo ngangamela; bona ba wo
caba ku tsinela kusuhani ka yena.
31 Na Mosi i lo bitana bona; Aroni
ni bon*k*le bafumeli ba *k*langano ba
lo wuya ka yena: na Mosi i lo wu-
lawula ka bona.
32 Anzako le*z*o bon*k*le a banana ba ka
Israeli ba lota kusuhani: yena i lo
ba nyika hi ku leletela kon*k*le loko
Jehova a wulawulileko *zin*we na ye-
na xitsungeni Sinai.
33 Ni laha na Mosi na a mbetile ku
wulawula *zin*we na bona, yena i lo
fenengeta a ngohe ya yena hi veli.
34 Kanilezi laha na engena mahlweni
ka Jehova a ku wulawula *zin*we na
yena, yena i lo susa a veli, kala ye-

na a huma; yena i lo huma le ha-
n*d*le, a ku ta wulawula ka banana
ba ka Israeli lezi a lelelweko.
35 Ni banana ba ka Israeli ba lo wona
a ngohe ya Mosi, lezaku a hlonge ya
ngohe ya Mosi yi wo ngangamela;
na Mosi i lo bekela a veli hehla ka
ngohe ya yena kambe, kala a enge-
na ku ya wulawula zi*n*we na yena.

XIPIMO 35.

1 Na Mosi i lo tsombanyisa won*k*le
a *k*langano wa banana ba ka Israeli,
i te ngalo ka bona, Leti hi timhaka
leti Jehova a leleleko, kasi *n*wina
mu wa ta nga mu ti maha tona.
2 N*k*lanu wa masiku ni gi*n*we a miti-
ro a yi mahiwe; kanilezi hi siku ga
n*k*lanu ni mambiri laho ku ta ba a
siku go basa ka *n*wina, i sabado ga
ximuse xo humula ka Jehova: kani
hiwihi a tirako a tiro ha goua i ta
dawa.
3 *N*wina mu nga ta dzibela ni nzilo
mazum*b*yeni ya *n*wina won*k*le hi si-
ku ga sabado.
4 Na Mosi i lo wulawula ka won*k*le
a *k*langano wa banana ba ka Israeli,
aku, Lexi hi xilo lexo Jehova a lele-
leko, aku,
5 Tekani xikari ka *n*wina a munyike-
lo ka Jehova; kani hiwihi a nga ni
mbilu ya liranzo, nga a neha wona,
munyikelo wa Jehova: a nzalama,
ni siliva, ni suku,
6 Ni ko balala, ni ko zirila, ni ko *t*ru-
ka, ni wukene go saseka, ni woya ga
timbuti,
7 Ni woya *t*ruka ga tihamba gi *t*ru-
kisile, ni woya ga macalo, ni sinya
ya akakia,
8 Ni mafura ya kuwoninga, ni pepo
wa mafura ya kutota, ni ya libani lo
tsombela,
9 Ni mari*b*ye yo kangeka, ni mari*b*ye
ma ta nga yimisa, ya efode, ni ya
ngenge.
10 Na nga bon*k*lelele laba ba nga ni
mbilu ta ku tiba a ba banuna xikari
ka *n*wina a bate, ba ta maha zon*k*le
lezo Jehova a leleleko:
11 A tabernakele, a tenta ga gona, ni
kufulelwa ka gona, ni zikotselo za
gona, ni tabakwa ta gona, ni mipi-
ngu ya gona, ni timhinga ta gona,
ni timhingu ta kona;
12 A arki, ni mipingu ya kona, ni xi-
tsamo xa wuxinji, ni veli ya ku
fihla;
13 A meza, ni mipingu ya yona, ni zo-
n*k*le zi*b*ya za yona, ni zibaba za ku
kombisa;
14 Ni linhi la kandiya kambe a kuwo-
ninga, ni zi*b*ya za yona zon*k*le, ni
kandiya ya kona, ni mafura ya ku-
woninga;
15 Ni alati ga libani, ni mipingu ya go-
na, ni mafura ya kutota, ni libani lo
tsombela, ni veli ya libati, le nya-
ngweni ya tabernakele;
16 Ni alati ga munyikelo wa kuhiswa,
ni zi*b*ya za yona za suku, ni mipingu
ya gona, ni zi*b*ya za kona zon*k*le, a
xinamelo ni xikatelo xa xona;
17 A zihayeko za hu*b*ye, ni timhinga ta
kona, ni timhinga ta kona, veli ya
libati la nyangwa ya hu*b*ye;
18 Ni zikongwani za tabernakele, ni zi-
kongwani za hu*b*ye, ni tingoti ta
zona;
19 Kwatsi lezo a ku mahiwe a tinguwo,
ta ku kozela le wutsanweni go ba-
sa, a tinguwo to basa ta Aroni a
mupristi, ni tinguwo ta bana ba ye-
na, a ku kozela xikun*d*leni xa wu-
pristi.
20 Ni won*k*le a *k*langano wa banana
ba ka Israeli ba lo suka le mahlweni
ka Mosi.
21 Na bona ba lota, bon*k*lelele labo a
mbilu ya*b*ye yi vuxilweko, ni bo-
n*k*lelele labo a moya wa*b*ye wu ma-
hilweko liranzo, ba lo neha a mu-
nyikelo wa Jehova, tirwini wa tenta
ga mu*k*langano, ni ga yon*k*le a ko-
zelo ya kona, ni wa tinguwo to
basa.
22 Bona ba lota, bon*k*le ni babanuna ni
babasati, kwatsi hi wunyingi ga la-
bo ba nga ni timbilu ta liranzo a zi-
vilima, ni masundula, ni zingwabila,
ni mahlokoma, zon*k*le zi wa hi ti-
nzalama ta nzalama, bona bon*k*lelele
banhu laba ba nga nyikela a munyi-
kelo wa nzalama ka Jehova.
23 Ni bon*k*lelele, laba ku nga kumiwa
ka*b*ye a ko balala, ni ko zirila, ni ko
*t*ruka, ni wukene go saseka, ni woya
ga timbuti, ni woya ga tihamba gi
*t*rukisile, ni woya ga macalo, ba lo
zi neha bona.
24 Ni bon*k*lelele laba ba nga nyikela a
munyikelo wa siliva ni suku ba lo
neha a munyikelo wa Jehova; ni
bon*k*lelele banhu, ka bahi ku nga
ku*n*wa a sinya ya akakia ni ka wihi
a tiro wa ku kozelo, ba neha kona.
25 Ni bon*k*le a ba basati labo ba nga

wa hi ni timbilu to tiba ba lo luka
hi man*d*la ya*b*ye, ba lo neha loko ba
nga wa ku lukilwe, a ko balala, ni
ko *z*irila, ni ko *t*ruka, ni wukene go
saseka.
26 Ni bon*k*le a ba basati labo a mbilu
yi vuxileko bona hi wutibi ba lo lu-
ka a woya ga timbuti.
27 Ni bafumeli ba lo neha a mari*b*ye
yo kangeka, ni mari*b*ye yo yimisa,
ya efode, ni ya ngenge;
28 Ni pepo, ni mafura; ya kuwoni-
nga, ni ya kutota a mafura, ni li-
bani lo tsombela.
29 Ni banana ba ka Israeli ba lo neha a
munyikelo wa liranzo lo *k*la*k*leka ka
Jehova; bon*k*lelele ba banuna ni ba
basati, labo a mbilu yi nga ba maha
ba vumela a ku neha a ka won*k*le
a tiro, lowu Jehova a leleleko ku ha
Mosi.
30 Na Mosi i lo wulawula ka banana
ba ka Israeli, Wona, Jehova i bita-
nile hi bito Bezaleli a *n*wana wa
Uri, a *n*wana wa Hura, wa lixaka
la Juda;
31 Yena i tatisile yena hi Moya wa
Nungungulu, ni mi*k*larihweni, ni
kupimeni, ni kutibeni, ni ka mitiro
yon*k*le ya munhu wa nyamitiro;
32 Ni kupola a mitiro yi *k*larihisilwe-
ko, a ku tira hi nzalama, ni siliva,
ni suku,
33 Ni ku tsema a mari*b*ye ya ku yimi-
sa, ni ku kehla a tisinya, ni ku tira
hi mitiro yon*k*le yi *k*larihisilweko ya
munhu wa nya mitiro.
34 Na yena i bekile le mbilwini ya ye-
na kasi wa fela kugonzisa, yena, na
Oholiaba, a *n*wana wa Ahisamaka,
wa lixaka la Dani.
35 Bona yena i ba tatisile hi wutibi ga
mbilu, a ku tira tixaka ta munhu
wa nya mitiro, ni ku kehlala, ni mi-
tiro ya munhu a *k*larisilweko, ni ba-
rungi, ba ko balala, ni ko *z*irila, ni
*t*ruka, ni wukene go saseka, ni ya
kuluka, ni ka yihi leyo a munhu
wa nya mitiro a nga tirako, ni ka
bon*k*le labo ba polako a mitiro yi
*k*larihisilweko.

XIPIMO 36.

1 Na Bezaleli na Oholiaba ba ta ti-
ra, ni bon*k*lelele banhu laba ba nga
ni timbilu to *k*lariha, a timbilwini ta
bahi Jehova a celileko a kutiba ni
kupima ni kitiba a ku kutiriswa ku
yini a tiro wa yin*d*lu yobasa ya ku-
kozela, ku kotisa hi ka *z*on*k*le lezo
Jehova a leleleko.
2 Na Mosi i lo bita Bezaleli na Oho-
liaba, ni bon*k*lelele a banhu ba mbi-
lu yi tibako, a timbilwini ta bona
Jehova a bekileko a wutibi, ni bo-
n*k*lelele labo a mbilu ya yena yi
vuxilweko a kuta le tirweni a ku ta
wu maha wona:
3 Bona ba lo amukela ha Mosi won*k*le
a munyikelo lowo a banana ba ka
Israeli, ba lo *z*i neha *z*a tiro wa ku-
kozela *z*a yin*d*lu ya kubasa, a ku
maha yona. Bona ba lo tima ba ha
neha ka yena a munyikelo wa lira-
nzo li *k*la*k*lileko yon*k*lelele mixo.
4 Ni bon*k*le a banhu ba kutiba, labo
ba nga tira won*k*le a tiro wa yi-
n*d*lu yo basa, ba lota banhu bon*k*le-
lele hi le tirweni wa yena lowo a wu
tirileko;
5 Bona ba lo wulawula ka Mosi, ba-
ku, A banhu ba neha *z*o tala kuhu-
nza ku eneleko ka tiro wa ku ko-
zela lowu Jehova a leleleko ku wu
maha.
6 Na Mosi i lo nyika kulaya, na bona
ba lo ku maha ku biwa hungu ka
gon*k*le wugobelo, aku, Ge nga ni
wanuna kutani wasati a nga mahi
ni tiro muni kambe wa munyikelo
wa yin*d*lu yo basa. *Z*ingaho a ba-
nhu ba lo kobetwa kuneheni.
7 Hakuba a nhunzu ba nga wa hi na
yona yi wa enele ka won*k*le tiro
a ku maha wona, ni ku ba yi hu-
nzisile.
8 Ni bon*k*le banhu labo ba timbilu
ti tibako a xikari ka bona laba ba
tirako a tiro ba lo maha a taberna-
kele hi kume ga micacalato; ya wu-
kene go katiwa go saseka, hi ko ba-
lala na hi ko *z*irila, na hi ko *t*ruka,
ni macerubima a tiro wa munhu wa
nyamitiro, Bezaleli i lo *z*i maha *z*ona.
9 A ku wabalata ka mu*n*we a cacalato
ku wa hi makume mambiri ni n*k*la-
nu yinharu a mikono, ni kuanama
ka mu*n*we a cacalato mune wa mi-
kono: yon*k*le a micacalato yi wa hi
lipimo li*n*we.
10 Yena i lo wuyeta a n*k*lanu wa mica-
calato ka mu*n*we ni mu*n*wani: ni
yi*n*wani a micacalato ya n*k*lanu i lo
yi wuyeta ka mu*n*we ni mu*n*wani.
11 Yena i lo maha a nzam*b*yanana wo
balala hehla ka wu*k*la ga cacalato
mu*n*we kusukela le nzungweni wu
wuyetilweko: *z*akungahi i lo maha

le wu*k*leni ga cacalato lowo wu nga
hunzelela wu huma lahan*d*le le ku-
wuyetweni ka wumbiri.
12 N*k*lanu wa makume ya minzam*b*ya-
nana yena i lo maha a ka cacalato
mu*n*we, ni n*k*lanu wa makume ya
minzam*b*yanana yena i lo maha ka
wu*k*la ga mu*n*wani a cacalato lowo
wu nga kuwuyetweni ka wumbiri:
a mikungatso yi wa lo cuwukana
mu*n*we ni mu*n*wani.
13 Na yena i lo maha *z*itiyiso *z*a n*k*lanu
wa makume *z*a nzalama, i lo wuyeta
a micacalato ka mu*n*we ni mu*n*wa-
ni hi zimanyo: *z*ingaho a taberna-
kele gi wa hi gi*n*we.
14 Yena i lo maha a micacalato hi
woya ga timbuti ya tenta hehla ka
tabernakele: kume ni mu*n*we ga
micacalato yena i lo yi maha.
15 A kunabalata ka mu*n*we a cacalato
makume manharu ya mikono, ni
mune wa mikono a kuanama ka
mu*n*we a cacalato: ni kume ni mu-
*n*we a micacalato lipimo li*n*we.
16 Yena i lo wuyeta a n*k*lanu wa mi-
cacalato hi wutsumbu ga yona, ni
n*k*lanu ni mu*n*we hi wutsumbu ga
yona.
17 Na yena i lo maha a n*k*lanu wa ma-
kume wa mikungatso lomo likirisini
la cacalato lolo li nga wa humele li-
hunzelela lomo kuwuyetweni ku-
mbiri, ni n*k*lanu wa makume ya
mikungatso yena i lo yi maha he-
hla ka likirisi la cacalato lowo wu
hunzisile a ku humelela ka kuwu-
yetwa ka wumbiri.
18 Yena i lo maha a *z*imanyo *z*a n*k*lanu
wa makume *z*a suku a kupatsa a te-
nta katigi*n*we, kasi gi fela ku maha
gi*n*we.
19 Yena i lo maha a *z*ifulelo *z*a tenta
hi woya ga tihamba go *t*rukisile,
ni kufulela ka woya ga macalo le
hehla.
20 Yena i lo maha a tibakwa ta ta-
bernakele, hi sinya ya akakia, ti lo
yima.
21 Kume ga mikono ku wa hi kunaba-
lata ka tibakwa, ku wa hi kono ni ki-
hlanya a kuanama ka bakwa yi*n*we.
22 A yi*n*we a bakwa yi wa hi ni malo-
ngonzo mambiri, ma n*k*langene gi-
*n*we ni gi*n*wani: *z*akungahi yena i
lo maha wo*nk*le a tibakwa ta ta-
bernakele.
23 Yena i lo maha a tibakwa ta taberna
kele: makume mambiri ya tibakwa
hi *k*lelo ga le dzonga ngomameni ni
le dzonga;
24 Yena i lo maha timhingu ta siliva
mune wa makume lahasi ka maku-
me mambiri ya tibakwa; timhingu
timbiri lahasi ka bakwa yi*n*we hi
malongonzo ya yona mambiri, ni
timhingu timbiri lahasi ka bakwa
yi*n*wani hi malongonzo ya yona
mambiri.
25 Na hi rebe ga wumbiri ga taberna-
kele, hi rebe ga le *n*walungu, yena
i lo maha makume mambiri ya ti-
bakwa,
26 Ni mune wa makume ya tona ya
timhingu ta siliva; timhingu timbi-
ri lahasi ka bakwa yi*n*we, ni ti-
mhingu timbiri lahasi ka yi*n*wani
bakwa.
27 Ni le *k*lelweni ga le makutini ya ta-
bernakele ngomameni ya muhlwa
gambo yena i lo maha n*k*lanu ni yi-
*n*we a tibakwa.
28 A tibakwa timbiri yena i lo maha hi
makuzu ya tabernakele hi le maku-
tini a *k*lelo ga kona.
29 Wona ma wa wuyetilwe lahasi; ku
fanana ni lezo tona ti lo engena le
hehla leyo ka ngongola yi*n*we: *z*a-
kungahi yena a nga maha ka tona
to*nk*le makuzwini mambiri.
30 Laho ku wa hi kona a n*k*lanu ni
tinharu a tibakwa, ni timhingu ta
tona ta siliva, kume ni n*k*lanu ni
yi*n*we a timhingu; lahasi ka to*nk*le-
lele tibakwa ku wa hi timhingu ti-
mbiri.
31 Yena i lo maha a minaneko hi si-
nya ya akakia; n*k*lanu ya tibakwa
ta rebe gi*n*we ga tabernakele,
32 Ni n*k*lanu kambe wa minaneko ya
tibakwa ya gi*n*wani rebe ga taberna-
kele, ni n*k*lanu wa minaneko ya ti-
bakwa ta tabernakele ye *k*lelo ga se
makutini a ngomama ni le muhlwa
gambo.
33 Yena i lo maha a naneko a laha xi-
kari a ku hunza wu tsemakanya
xikari ka tibakwa ku sukela magu-
melo ma*n*we ku cikela ka ma*n*wani.
34 Yena i lo nameketa a tibakwa hi
nzalama, i lo maha a tingongela ta
kona ta nzalama kasi a ku mehela a
minaneko, i lo nameketa a minaneko
hi nzalama.
35 Na yena i lo maha a veli hi ko
balala, na hi ko *z*irila, na hi ko
*t*ruka, ni wukene go saseka gi kati-
lweko: *z*i*n*we ni macerubima, a tiro

wa munhu wa nyamitiro, i lo maha
yona.
36 Yena i lo maha lahoke a mune wa
timhinga ta akakia, i lo ti nameketa
hi nzalama: ni tiobe ta kona ti wa
hi ta nzalama; yena i lo engenisa ka
tona a mune wa timhingu ta siliva.
37 Yena i lo maha libati la nyangwa ya
Tenta, hi ko balala, ni ko *z*irila, ni ko
*t*ruka, ni wukene go saseka gi kati-
lweko, a tiro wa murungi:
38 Ni n*k*lanu wa timhinga ta kona ti
hi ni *zin*we ni tiobe ta tona: i lo na-
meketa a tihloko ta kona ni kubo-
hwa ka kona hi nzalama; ni n*k*lanu
wa timhingu ta kona ti wa hi ta
suku.

XIPIMO 37.

1 Na Bezaleli i lo maha arki hi sinya
ya akakia: mikono mimbiri ni ki-
hlanya ku wa hi kunabalata ka go-
na, ni kono ni kihlanya ku wa hi
kunama ka gona, ni kona ni kihla-
nya ku wa kuleha ka gona.
2 Yena i lo nameketa gona hi nzalama
yi hla*z*ekileko lomu nzeni ni leha-
n*d*le, yena i lo maha a kwenge wa
nzalama wu renzelekela gona.
3 Yena i lo engenisa ka gona mune wa
tingongola ta nzalama, ka mune wa
mikonzo ya kona; hambu tingongo-
la timbiri ka rebe gi*n*we ga gona, ni
timbiri ti*n*wani tingongola ka gi*n*wa-
ni rebe ga kona.
4 Yena i lo maha a mipingu ya sinya
ya akakia, yena i lo yi nameketa yo-
na hi nzalama.
5 Yena i lo mehela a mipingu lomo
tingongoleni leto ti nga lomo rebeni
ga arki, a kurwala a arki.
6 Yena i lo maha a xitsamo xa wuxi-
nji hi nzalama yi hla*z*ekileko: miko-
no mimbiri ni kihlanya ku wa hi
kunabalata ka xona, ku wa hi kono
ni kihlanya a kuanama ka xona.
7 Yena i lo maha a macerubima ma-
mbiri ya nzalama; hi tiro wa ku*k*lo-
mba i lo maha yena wona, hi ma-
gumelo mambiri ya xitsamo xa
wuxinji;
8 A cerubima gi*n*we hi le magumo, ni
gi*n*wani cerubima hi magumo ma-
nwani: hi xipanze xi*n*we ni xitsamo
xa wuxinji i lo maha yena a maceru-
bima ma patsanyetwa ni magumo ya
kona.
9 Ni macerubima ma lo an*d*lala a tipa-
pa ta wona ma xungeta le hehla, na
ma kubunyeta a xitsamo xa wuxinji
hi tipapa ta wona, tingohe wona ka
gi*n*we ni gi*n*wani; ngomameni ni
xitsamo xa wuxinji ku wa cuwuki-
le a tingohe ta macerubima.
10 Yena i lo maha a meza hi sinya ya
akakia: a mikono mimbiri ku wa hi
kunabalata ka yona, ni kono ku wa
hi kuanama ka yona, a kono ni ki-
hlanya ku wa hi kuleha ka yona.
11 Yena i lo yi nameketa hi nzalama yi
hla*z*ekileko, i lo maha laho a kwenge
wa nzalama mbinganweni wu renze-
lekeleko.
12 Yena i lo maha ka yona a mbingano
wa kuanama ka canja a renzelekela,
i lo maha a kwenge wa nzalama a
mbinganweni wa kona wu renzele-
kela.
13 Yena i lo engenisa ka yona a tingo-
ngola timbiri ta nzalama, ni ku
engenisa a tingongola lomo maku-
zwini ya mune lawo ma nga lomo ka
mune wa mikonzo ya kona.
14 Ku suhani ni mbingano ku wa hi
tingongola, a wutsamo ga mipingu
a ku rwala a meza.
15 Yena i lo maha a mipingu hi sinya
ya akakia, i lo yi nameketa hi nzala-
ma, a ku rwala a meza.
16 Yena i lo maha a *z*i*b*ye lezi *z*i nga wa
hi hehla ka meza, a mingelo ya kona,
ni mikombe ya kona ni mikubi ya
kona, ni magombe ya kona, ni le*z*i
*z*a kuculula ha *z*ona, *z*i wa hi nzala-
ma yi hla*z*ekileko.
17 Na yena i lo maha a linhi la kandi-
ya hi nzalama yi hla*z*ekileko: hi tiro
wa ku*k*lomba yena i lo maha a linhi
la kandiya, xikatelo xa kona, ni linhi
la kona; ni tikopo ta kona, ni *z*ivuvu
*z*a kona, ni *z*itsangi *z*a kona, *z*i wa
patsanyetilwe katigi*n*we na lona.
18 Ni laho ku wa hi ni n*k*lanu wa ma-
rabi ni gi*n*we ma nga wa humelele
lahan*d*le ka marebe ya kona; marabi
manharu ya linhi la kandiya ma lo
humelela ka rebe gi*n*we ga kona, ni
marabi manharu ya kandiya ma lo
humelela ka gi*n*wani rebe ga kona:
19 Tikopo tinharu ti mahiwa ku kota
kupfepfa ka almonde ka rabi ginwe,
a xivuvu, ni xitsangi; ni tikopo ti-
nharu ti wa lo mahwa ku kota ku-
pfepfa ka almonde ka rabi gi*n*wani,
a xivuvu ni xitsangi: *z*ingaho lezo a
marabi ya n*k*lanu ni gi*n*we ma lo
mila ma huma ma hunzelela hi laha
ka linhi la kandiya.

20 Ni lomo nzeni ka linhi mune wa tikopo ti lo mahiwa ku fanana ni kupfepfa ka alamonde, ni *z*ivuvu za kona, ni zitsangi za kona;

21 Ni xivuvu lahasi ka tirabi timbiri xi patsilwe na tona, ni xivuvu lahasi ka tinhi timbiri ti patsilwe zinwe na xona, a xivuvu lahasi ka tirabi timbiri ti patsilwe zinwe na xona, ka n*k*lanu wa tirabi ni linwe ti humeleleko lahan*d*le ka lona.

22 A *z*ivuvu *z*a tona ni marabi ya tona ma wa patsilwe *z*i*n*we na tona: *z*on*k*le *z*a *z*ona *z*i wa hi tiro mu*n*we wa ku*k*lombiwa *z*a nzalama yi hla*z*ekileko.

23 Na yena i lo maha ni kandiya ta kona, n*k*lanu ni timbiri, ni xitimo xa kona, ni mingelwana ya kona ya *z*itimo *z*a kona, *z*a nzalama yi hla*z*ekileko.

24 A talenta ya nzalama yi hla*z*ekileko yena i lo *z*i maha, ni *z*on*k*le a *z*i*b*ya *z*a kona.

25 Na yena i le maha a alati ga libani hi sinya ya akakia: a kono ku wa hi kunabalata ka gona, ni kono a ku anama ka gona, ku wa hi makuzu ya mune; ni mikono mimbiri ku wa hi kuleha ka gona; ni timhonzo ta kona ti wa patsilwe katigi*n*we zi*n*we na gona.

26 Yena i lo nameketa gona hi nzalama yi hla*z*ekileko, le hehla ka kona, ni marebe ya kona ku renzelekela, ni timhonzo ta gona: na yena i lo maha ka gona a kwenge wa nzalama wu renzelekako.

27 Yena i lo mahela gona a tingongola timbiri tanzalama lahasi ka kwenge wa kona, hehla ka timbambo timbiri ta kona hehla ka marebe mambiri ya gona, a wutsamo ga mipingu a kurwala ha kona gona.

28 Na yena i lo maha a mipingu hi sinya ya akakia, i lo nameketa yona hi nzalama.

29 Yena i lo maha a mafura yo basa ya kutota, ni liwani li hlawekileko la pepewa tsomelelako, hi tiro wa muki wa mafura.

XIPIMO 38.

1 Yena i lo maha a alati ga munyikelo wa hiswa hi sinya ya akakia: nklanu wa makuzu a kunabelata ka kona, ni nklanu wa makuzu a kuanama ka kona, mune wa makuzu; ni makuzu manharu a kuleha ka kona.

2 Na yena i lo maha a timhonzo ta kona hehla ka mune wa makuzu ya kona; ni mune wa timhonzo ta kona ti wa patsilwe katigi*n*we na gona: yena i lo gi nameketa hi suku.

3 Yena i lo maha *z*on*k*le a *z*i*b*ya *z*a alati, a timbita, ni mafoxola, ni mingelo, ni ti simelo to *k*laba nyama, ni mahati: ni *z*i*b*ya *z*a kona *z*on*k*le yena i lo *z*i maha hi suku.

4 Yena i lo mahela a alati a tiro wosaseka wa xikatelo xa suku, hasi likirisi li renzelekako lahasi, a ku cikela a kihlanya ga kuya hehla.

5 Yena i lo mehela a mune wa tingongola hi mune wa magumo ya xikatelo xa suku, a ku ba wutsamo ga mipingu.

6 Yena i lo maha a mipingu hi sinya ya akakia, yena i yi nameketa hi suku.

7 Yena i lo mehele a mipingu lomo ka tingongola leto ti nga lomo marebeni ya alati, kasi kurwala gona ha yona; yena i lo yi maha mapulango.

8 Na yena i lo maha a xinamelo xa suku, ni xikatelo xa kona xa suku, hi mawoni ya kukozela ka ba basati labo ba kozelako le nyangweni ya tenta ga mu*k*langano.

9 Yena i lo maha a hu*b*ye: hi *k*lelo ga le dzonga le ngomameni ya dzonga a kuhayekwa ka hu*b*ye ku wa hi ka wukene go saseka gi lukilweko, a zana ga mikono;

10 A timhinga ta kona ti wa hi makume mambiri, ni timhingu ta kona makume mambiri, ta suku; ni tiobe ta timhinga ni ku bohwa ka tona ku wa hi ka siliva.

11 Na hi *k*lelo ga le *n*walungu i zana ga mikono, a timhinga ta tona makume mambiri, ni timhingu ta kona makume mambiri, ta suku; ni tiobe ta timhinga, ni kubohwa, ka siliva.

12 Na hi *k*lelo ga le muhlwa gambo ku lo hayekwa a n*k*lanu wa makume ya mikono, a timhinga ta kona kume, ni timhingu ta kona kume; ni tiobe ta timhinga, ni kubohwa ka kona, ka siiva.

13 Hi le mutsuwuka gambo ngomameni ni le mutsuwuka gambo n*k*lanu wa makume a mikono.

14 A kuhayekwa ka *k*lelo gi*n*we ga nyangwa ku wa hi kume ni n*k*lanu wa mikono; ni timhinga, tinhari, ni timhingu ta tona tinharu;

15 Na zi wa ngaho ka gi*n*wani *k*lelo,

ka legi canja ni ka lego canja hi ka
nyangwa ya hu*b*ye ku wa hi kuha-
yekwa ka kume ni n*k*lanu wa miko-
no; a timhinga ta tona tinhari, ni
timhingu ta tona tinhari.
16 Kon*k*le kuhayekwa ka hu*b*ye kure-
nzelekeleko ku wa hi wa wukene go
saseka gi lukilweko.
17 Ni timhingu ta timhinga ti wa hi ta
suku; ni tiobe ta timhinga, ni ku-
bohwa ka tona, *z*a siliva; ni ton*k*le
a timhinga ta hu*b*ye ti wa bohilwe
hi siliva.
18 A libati la nyangwa ya hu*b*ye li wa
hi tiro wa murungi, hi ko balala, hi
ko *z*irila, hi ko *t*ruka, ni wukene go
saseka gi katilweko: makume ma-
mbiri ya mikono ku wa hi kunaba-
lata ka gona, a kuleha kuanameni
n*k*lanu wa mikono, a kuhlamula a
kuhayekwa ka hu*b*ye.
19 Ni timhinga ta kona ti wa hi mune,
ni timhingu ta kona ti wa hi mune
ta suku; a tiobe ta tona ta siliva, a
kunamekwa ka tihloko ta tona, ni
kubohwa ka tona, ka siliva.
20 Ni *z*on*k*le *z*ikongwani *z*i tabernakele,
ni *z*ahu*b*ye a kurenzelekela, *z*i wa hi
*z*a suku.
21 Le*z*i hi tsengo wa *z*ilo *z*a taberna-
kele, gona a tabernakele ga wuku-
stumunyu, ku kota le*z*i *z*ona *z*i hla-
yilweko, ku kotisa hi kulelela ka
Mosi, hi tiro wa ka Levi, hi canja
ga Itamare, a *n*wana wa Aroni a
mupristi.
22 Na Bezaleli a *n*wana wa Uri, a *n*wa-
na wa Hura, wa lixaka la Juda, ba
lo maha *z*on*k*le le*z*o Jehova a nga wa
lelelele Mosi.
23 Na *z*i*n*we na Oholiaba, a *n*wana wa
Ahisamaka, wa lixaka la Dani, a
bakehli, ni mitiro yi *k*larihisilweko
ya munhu wa nyamitiro ni barungi,
ba ko balala, ni ko *z*irila, ni ko *t*ruka,
ni wukene go saseka gi katilweko.
24 Ni yon*k*le a nzalama leyo yi nga
tiriswa ka won*k*le a tiro wa yin*d*lu
yo basa, yona a nzalama ya munyi-
kelo, ku wa hi makume mambiri ni
n*k*lanu ni mune wa titalenta, ni
n*k*lanu ni mambiri mazana ni ma-
kume manharu ya maxekeli, kota
maxekeli ya yin*d*lu yo basa.
25 Ni siliva ya bona labo ba hlayilwe-
ko ba *k*langano ku wa hi zana ga ti-
talenta, ni kume ga mazana ni n*k*la-
nu ni mambiri mazana ni n*k*lanu ni
mambiri wa makume ni n*k*lanu ma-
xekeli, ku kota a xekeli ga yin*d*lu
yo basa:
26 A beka i hloko, loko hiku, i kihla-
nya ga xekeli, ku kota a xekeli ga
yin*d*lu yo basa, hakuba bon*k*lelele
labo ba hunza bata ka bona ba lo
hlayiwa, kusukela ka ba makume
mambiri ya malenge kuya hehla, ku
wa hi n*k*lanu ni gi*n*we a zana ga
mazana ni makume manharu ya ma-
zana ni n*k*lanu wa mazana ni n*k*lanu
wa makume ya ba banuna.
27 Ni mazana ya titalenta ta siliva ma
wa hi ya timhingu ta yin*d*lu yo
basa, ni timhingu ta veli; i zana ga
timhingu, ta zana ga titalenta, a
talenta ya mhingu.
28 Ni kume ga mazana ni n*k*lanu ni
mambiri mazana ni n*k*lanu ni ma-
mbiri wa makume ni n*k*lanu wa ma-
xekeli yena i lo maha a tiobe ta ti-
mhinga, i lo nameketa a tihloko ta
tona, i lo maha kutiyisa ka tona.
29 Ni munyikelo wa suku ku wa n*k*lanu
ni mambiri wa makume ya titalenta,
ni makume mambiri mazana ni mu-
ne wa mazana ya maxekeli.
30 Na yena i lo maha ha wona i lo ma-
ha a timhingu ta le nyangwani ya
tenta ga mu*k*langano, ni alati ga
suku, ni xikatelo xa suku xa gona,
ni *z*on*k*le a *z*i*b*ya *z*a alati,
31 Ni timhingu ta hu*b*ye tirenzelekela-
ko, ni timhingu ta nyangwa ya hu-
*b*ye, ni *z*on*k*le *z*i kongwani *z*a ta-
bernakele, ni *z*on*k*le *z*i kongwani *z*a
hu*b*ye *z*irenzelekeleko.

XIPIMO 39.

1 Na hi ko balala, na hi *z*irila, na hi
ko *t*ruka, bona ba lo maha kwatsi a
tinguwo, ta kukozela wutsa*n*weni
ga kubasa, ni ku maha a tinguwo
ta kubasa ta Aroni; kwatsi hi le*z*i
Jehova a nga lelelele Mosi.
2 Na yena i lo maha a efode ya nza-
lama, ni kubalala, ni ku*z*irila, ni ku-
*t*ruka, ni wukene gi katilweko go
saseka.
3 Bona ba lo *k*lomba a nzalama yi ma-
ha a pama, ba yi koka ku maha
wusenga, kasi kutira hi ko balala,
ni ko *z*irila, ni ko *t*ruka, ni ka wuke-
ne go saseka, a tiro wu *k*larihisilwe-
ko wa munhu wa nyamitiro.
4 Bona ba lo maha a *z*ipanze *z*a ka*k*la
ha yona, ba *z*i *k*labiketa katigi*n*we;
magumelweni mambiri *z*ona *z*i wa lo
*k*labiketwa katigi*n*we.

5 Na hi ku*k*larihisisilweko gi lo luki-
wa a bandi, lego gi nga wa hi hebla
ka yona, lego gi nga wa boha yona,
gi wa patsanyetilwe gi hi ga tiro
walowo; ga nzalama, ga kubalala,
ga ku*z*irila, ga ku*t*ruka, ni wukene
go saseka gi lukilweko; ku kota lezi
Jehova a leleleko Mosi.
6 Bona ba lo maha a mari*b*ye ma ka-
ngekileko, ba ma pomela hi *z*itiyiso
*z*a nzalama, na ma kehlelwe hi ku-
kehlala ka pera, ku kota hi mabito
ya banana ba ka Israeli.
7 Yena i lo ma *k*lateka ka *z*ipanze *z*a
ka*k*la *z*a efode, a ku ba mari*b*ye ya
xialakanyelo ka banana ba ka Israe-
li; kwatsi hi le*z*i Jehova a leleleko
Mosi.
8 Yena i lo maha a tingenge, a tiro
wa munhu wa nyamitiro a *k*larihisi-
lweko, ku fanana ni tiro wa efode;
wa nzalama, ni kubalala, ni ku*z*irila,
ni ku*t*ruka, ni wukene go saseka gi
katilweko.
9 Yona yi wa hi mune wa makuzu:
bona ba lo maha a ngenge yi wuye-
twa: ni spani ku wa hi kunabalata
ka kota, ni spani ku wa hi kuanama
ka kona, na ku nga ku wuyetilwe.
10 Bona ba lo yimisa ka yona a mune
wa tixaxa ta mari*b*ye, A lixaxa la
sardiuse, topaza, ni karbun*k*le ku wa
hi lixaxa lo ranga.
11 Ni lixaxa la wumbiri, a emeralde,
safira, ni dayimani;
12 Ni lixaxa la wunharu, jakinta, ya
agate, ni ametisti;
13 Ni lixaxa la wumune, a berle, ni oni-
ksi, ni jaspere: wona ma wa pome-
lwe hi kupomela ka nzalama kutiyi-
sweni ka wona.
14 Ni mari*b*ye ma wa hi ku kotisa a
mabito ya banana ba ka Israeli, ku-
me ni mambiri, ku kota a mabito
ya*b*ye; kufanana ni pera yi kehle-
lweko, won*k*lelele wona ku kotisa a
bito ga yena, a kume ga tixaka ni
timbiri.
15 Na bona ba lo maha hebla ka ngenge
a mangenje ku fanana ni tiketani,
ta tiro wulukilweko wa nzalama yi
hla*z*ekileko.
16 Bona ba lo maha a *z*itiyiso *z*imbiri *z*a
nzalama, ni tingongola timbiri ta
nzalama, ba lo mehela a tingongola
timbiri ta nzalama le magumelweni
mambiri ya ngenge.
17 Bona ba lo bekela a mangenje ma-
mbiri ma *k*labiketelweko ya nzalama
ka ti ngongola timbiri lomo magu-
melweni ka ngenge.
18 Ni magumelweni mambiri ma*n*wani
ya mangenje mambiri ma *k*labiketi-
lweko bona ba lo mehela ka wona a
*z*itiyiso, ba bekela wona ka *z*ipanze
*z*a ka*k*la *z*a efode, hi *k*lelo ga seno
ngoheni.
19 Na bona ba lo maha a *z*ingwabila
*z*imbiri *z*a nzalama, ba lo mehela ma-
gumelweni mambiri ya ngenge, laho
likirisini la kona, lolu li nga wa hi
ngomameni ya *k*lelo ga efode hi lomo
nzeni.
20 Bona ba lo maha a *z*ingwabila *z*imbi-
ri *z*a nzalama, ba *z*i mehela lomo ka
*z*ipanze *z*imbiri *z*a ka*k*la hi lahasi, hi
seno ngoheni ka kona, ku gamekene
ni patswa wa kona, hi le hebla ka
bandi gi lukilweko hi ku*k*larihisisi-
lweko ka efode.
21 Na bona ba lo boha a ngenge hi *z*i-
ngwabila *z*a kona ka *z*ingwabila *z*a
efode hi ngoti yo balala, le*z*aku kasi
ku fela a ku ba hebla ka tiro wa ba-
ndi gi lukilweko hi ku*k*larihisisilwe-
ko ka efode, le*z*aku kasi a ngenge ya
fela ku kala ku kulula le efodeni;
kwatsi hi le*z*i Jehova a leleleko
Mosi.
22 Bona ba lo maha a nganju ya efo-
de hi tiro wu lukilweko, kon*k*le ku-
balala;
23 Ni nyangwa ya nganju xikari ka
yona, ku kota a nyangwa ya kuko-
melwa, na ku dayelelwe ku renzele-
kelwa a nyangwa ya kona, ka si ku
fela ku nga *k*lemuki.
24 Bona ba lo maha le nzungweni wa
nganju a mapomegranate ya *z*ingo-
longodwani hi kubalala, ni ku*z*irila,
ni ku*t*ruka, ni wukene go saseka gi
lukilweko.
25 Bona ba lo maha a banyangende hi
nzalama yi hla*z*ekileko, ba lo mehela
a banyangende xikari ka mapome-
granate hi le hebla ka nzungo wa
nguwo kurenzelekela, xikari ka ma-
pomegranate;
26 A nyangende ni pomegranate, a nya-
ngende ni pomegranate, hebla ka
nzungo wa nganju wu renzelekelako,
a ku kozela lomo; ku kota Jehova a
leleleko Mosi.
27 Na bona ba lo maha a mabaji hi
wukene go saseka ga tiro wu luki-
lweko ya Aroni, ni ya bana ba yena,
28 Ni xihuku xa wukene go saseka, ni
*z*ihuku *z*o saseka *z*a wukene go sase-

ka, ni mabuluku ya wukene ya wu-
kene go saseka gi katilweko,
29 Ni bandi ga wukene gi katilweko go
saseka, go balala, go *z*irila, go *t*ruka,
a tiro wa murungi; kwatsi hi lezi
Jehova a nga lelelele Mosi.
30 Bona ba lo maha a pambati xa xi
*d*lo*d*lo xo basa hi nzalama yi hla*z*eki-
leko, ba lo tsala hehla ka xona a mu-
tsalo, ku fanana ni kukehlelwa ka
pera, KUBASA KA JEHOVA.
31 Bona ba lo boha ka xona a ngoti yo
balala, a ku*k*limbisa gona ka xihuku
le hehla; kwatsi hi lezi Jehova a
lelelelekо Mosi.
32 *Z*akungahi a tiro wa tabernakele
wu wa lo mbeteka a tenta ga mu*k*la-
ngano: ni banana ba ka Israeli ba lo
maha ku kota ka *z*on*k*le lezo Jehova
a nga wa lelelele Mosi; *z*ingaho ba
lo maha bona.
33 Bona ba lo neha a tabernakele ka
Mosi, a Tenta, ni *z*on*k*le *z*i*b*ya *z*a go-
na, a *z*imanyo *z*a gona, ni tibakwa
ta gona, ni minaneko ya gona, ni
timhinga ta kona, ni timhingu ta
kona;
34 Ni kufulela ka woya ga tihamba gi
*t*rukisilweko, ni kufulela ka woya ga
macalo, ni veli ya libati;
35 Ni arki ga wukustumunyu, ni mipi-
ngu ya kona, ni xitsamo xa wuxinji;
36 A meza, ni *z*on*k*le a *z*i*b*ya *z*a kona, ni
*z*ibaba *z*a kukombiswa;
37 Ni linhi la kandiya li hla*z*ekileko, ni
tikandiya ta kona, tona ti tikandiya
kasi kubeni ti xaxametwa, ni *z*on*k*le
a *z*i*b*ya *z*a kona, ni mafura ya ku-
woninga;
38 Ni alati ga nzalama, ni mafura ya
kutota, ni libani li tsombelako, ni
libati la nyangwa ya Tenta;
39 A alati ga suku, ni *z*i*b*ya *z*a yona *z*a
suku, ni mipingu ya gona, ni *z*on*k*le
*z*i*b*ya *z*a gona, a xinamelo ni xikatelo
xa xona;
40 Ni kuheyekwa ka hu*b*ye, a timhinga
ta kona, ni timhingu ta kona, ni liba-
ti la nyangwa ya hu*b*ye, ni tingoti ta
kona, ni *z*i kongwa ni *z*a kona, ni *z*o-
n*k*le a *z*igotso *z*a ku kozela ka tabe-
rnakele, ga tenta ga mu*k*langano;
41 Kwatsi ba lo maha a tinguwo ta ku-
kozela le wutsanweni ga kubasa, ni
tinguwo to basa ta Aroni a mupri-
sti, ni tinguwo ta bana ba yena, a ku
kozela wutsa*n*weni ga wupristi.
42 Ku kotisa hi ka *z*on*k*le lezo Jehova a
nga wa lelelele Mosi, *z*ingaho a bana-
na ba ka Israeli ba lo maha won*k*le a
tiro.
43 Na Mosi i lo wona won*k*le a tiro, ni,
languta, ba wa wu mahile; ku kota
lezi Jehova a leleleko, *z*ingaho lezo
bona ba wa wu mahile wona: na
Mosi lo ba katekisa bona.

XIPIMO 40.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Hi siku go ranga ga hweti go ranga
wena u ta yimisa a tabernakele ga
tenta ga mu*k*langano.
3 Wena u ta engenisa kona a arki ga
wukustumunyu, na wena u ta fihla
a arki hi veli.
4 Wena u ta engenisa a meza, u xaxa-
metela a *z*ilo *z*on*k*le lezo *z*i nga hehla
ka yona; wena u ta engenisa a linhi
la kandiya, ni ku lumeka a tikandi-
ya ta kona.
5 Wena u ta beka alati ga nzalama ga
libani mahlweni ka arki ya wuku-
stumunyu, u mehela a libati la nya-
ngwa le tabernakeleni.
6 Wena u ta bekela a alati ga munyi-
kelo wo hiswa mahlweni ka nya-
ngwa ya tabernakele ga tenta ga
mu*k*langano.
7 Wena u ta bekela a xinamelo xikari
ka tenta ga mu*k*langano ni alati, we-
na u ta cela a mati lomo nzeni.
8 Wena u ta yimisa a hu*b*ye u renzele-
kela, u hayeka a libati la nyangwa
ya hu*b*ye.
9 Wena u ta teka a mafura ya kutota,
u tota a tabernakele, ni *z*on*k*le *z*i nga
lomo nzeni, u ta *z*i wuyetela, ni *z*o-
n*k*le *z*ingolongo*k*lo *z*a kona: a yi be
yi basile.
10 Wena u ta tota a alati ga munyikelo
wa kuhiswa, ni *z*i*b*ya *z*a kona *z*on*k*le,
ni ku basisa a alati: ni alati a gi
base hi ku hunzeleleko.
11 Wena u ta tota a xinamelo ni xika-
telo xa kona, u basisa xona.
12 Wena u ta neha Aroni ni bana ba
yena le nyangwa ya tenta ka mu-
*k*langano, wena u ta hlaza hi mati.
13 Na wena u ta mehela Aroni a tingu-
wo to basa; wena u ta mu tota yena,
u basisa yena, kasi yena wa kozela
ka mina xikun*d*leni xa wupristi.
14 Na wena u ta neha a bana ba yena,
u mehela a mabaji hehla ka bona;
15 Wena u ta tota bona, kwatsi hilezi
wena u totileko a raru wa*b*ye, kasi
bona ba fela ku kozela ka mina xi-

kun*d*leni xa wupristi: a kutotwa
ka*b*ye ku ta ku ba ka bona a ku
mbupristi ga wupinzukelwa ka zo-
n*k*le zizukulwana za*b*ye.
16 Zakungahi i lo maha Mosi: ku koti-
sa hi ka zon*k*le lezo Jehova a leleleko
ka yena, zingaho i lo maha yena.
17 Na ku mahisile lezo hi hweti yo
ranga hi lembe ga wumbiri, hi siku
go ranga ga hweti, lezaku a taberna-
kele gi wa lo yimiswa.
18 Na Mosi i lo yimisa a tabernakele i
lo gwela a timhingu ta kona, i lo yi-
misa a tibakwa ta kona, i lo engeni-
sa a minaneko ya kona, a yimisa
timhinga ta kona.
19 Na yena i lo an*d*lala a tenta hehla ka
tabernakele, ni ku bekela xifengeto
xa tenta hehla ka gona; ku kotisa
lezo Jehova a leleleko Mosi.
20 Yena i lo teka i lo beka a wukustu-
munyu lomo nzeni ka arki, a mehe-
la a mipingu laho arkeni, i lo bela a
xitsamo xa wuxinji le hehla ka arki:
21 I lo engenisa arke lomo tabernakele-
ni, yena i lo yimisa a veli ya libati,
i lo valela a arki ya wukustumu-
nyu; kwatsi hi lezi Jehova a nga
wa lelelele ka Mosi.
22 Yena i lo engenisa a meza le tenteni
ga mu*k*langano, hi le rebeni ga ta-
bernakele ngomameni ya le *n*walu-
ngwini, hi le han*d*le ka veli.
23 Ni yena i lo xaxameta a zibaba he-
hla ka yona mahlweni ka Jehova;
ku kotisa lezi Jehova a nga lelelela
Mosi.
24 Yena i lo engenisa a linhi ka kandi-
ya lomo nzeni ka tenta ga mu*k*la-
ngano, hehla ka meza, hi lego *k*lelo
ga meza ga ngomama ni dzonga.
25 Yena i lo lumeka a tikandiya ma-
hlweni ka Jehova; ku kotisa lezi
Jehova a leleleko Mosi.
26 Yena i lo engenisa a alati ga nzala-
ma lomo nzeni ka tente ga mu*k*la-
ngano mahlweni ka veli:
27 Yena i lo hisa hehla ka gona a libani
la pepo wa kutsombela; ku kotisa
lezo Jehova a leleleko Mosi.
28 Yena i lo bekela a libati la nyangwa
ka tabernakele.
29 Na i lo yimisa a alati ga munyike-
lo wa kuhiswa laha nyangweni ya
tabernakele ga tente ga mu*k*langa-
no, i lo nyikela hehla ka gona a mu-
nyikelo wo hiswa ni munyikelo wa
tinzoho: ku kotisa lezo Jehova a le-
leleko Mosi.
30 Na yena i lo beka a xinamelo xikari
ka tenta ga mu*k*langano ni alati, i lo
cele a mati lomo nzeni, kasi kuhla-
mba ha wona.
31 Na Mosi na Aroni ni bana ba yena
ba lo hlamba a man*d*la ya*b*ye ni mi-
konzo ya*b*ye ka xona;
32 Laba bona na baya lomo nzeni ka
tenta ga mu*k*langano, ni loku bata
kusuhi ni alati, bona ba lo hlamba;
kwatsilezi Jehova a leleleko Mosi.
33 Yena i lo yimisa a hu*b*ye yi renzele-
kela a tabernakele ni alati, i lo me-
hela libati laho nyangweni ya hu-
*b*ye. Zingaho Mosi i lo mbeta a
tiro.
34 Zonake a refu gi lo kubunyeta a
tenta ga mu*k*langano, ni wukosi gi
lo tatisa a tabernakele.
35 Mosi i wa nga zi koti kuengena lo-
mo tabernakeleni ga mu*k*langano,
hakuba hi refu gi nga wa tsamile
laho, ni wukosi ga Jehova gi lo ta-
tisa a tabernakele.
36 Ni laha a refu gi nga wa susilwe he-
hla ka tabernakele, ni banana ba ka
Israeli ba la su tsonomo ba famba,
ka lon*k*le a ti lwenzo ta*b*ye:
37 Kanilezi loku a refu gi nga suswa-
ngi, zonake bona ba wa nga famba-
ngi kala siku lego gona gi ta nga
tekiwa.
38 Hakuba a refu ga Jehova gi wa hi
tabernakeleni hi siku, laho hu wa hi
kona nzilo hi wusiku, kuwoneni ka
yon*k*le a yin*d*lu ya Israeli, ka ton*k*le
ti lwenzo ta*b*ye.

A BUKU GA WUNHARU GA MOSI, GI KU

LEVI.

XIPIMO 1.

1 Na Jehova i lo bitana Mosi, i lo
wulawula ka yena hi le tenteni ga
mu*k*langano, aku,
2 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
uku ka bona, Laha kani hi mani a
munhu wa *n*wina a nyikela a xinyi-
kiwo ka Jehova, *n*wina mu ta nyi-
kela a xinyikiwo xa *n*wina xa tiho-
mu, yona mi*k*lambi ya tihomu ni
mi*k*lambi ya tiyivu.
3 Loku a xinyikiwo xa yena wa mu-
nyikelo wo hiswa wu *k*lambi, yena
i ta nyikela a matsune a nga hi na
bawa: yena i ta mu nyikela le nya-
ngweni ya tenta ga mu*k*langano,
kasi wa fela ku amukelela mahlwe-
ni ka Jehova.
4 Yena i ta *k*lateka a canja ga yena
hehla ka hloko ya munyikela wo hi-
swa; wona wu ta amukeleka ka ye-
na a ku maha nzhiho wa yena.
5 Yena i ta *k*laba a role mahlweni ka
Jehova: ni bana ba Aroni, mupri-
sti, ba ta teka a nkata, ba *n*watseke-
la a nkata ba renzelekela a alati lego
gi nga laha nyangweni ya tenta ga
mu*k*langano.
6 Yena i ta hlahla a munyikelo wo hi-
swa, a wu tsemelela *zik*lu*b*yana.
7 Ni bana ba Aroni a mupristi ba ta
nzibela nzilo hehla ka alati, ni ku
wuyetela a tihunyi hehla ka nzi-
lo;
8 Ni bana ba Aroni, a bapristi, ba ta
*k*lateka a *zik*lu*b*yana, a hloko, ni ma-
fura, hi kuxaxameta hehla ka tihu-
nyi leto ti nga le nzilweni lowu wu
nga le hehla ka alati:
9 Kanile*z*i lomo nzeni ka kona ni mi-
lenge ya kona yena i ta hlaza hi ma-
ti. A mupristi i ta hisa kon*k*le le
alatini, a munyikelo wo hiswa, a
munyikelo wu mahilweko hi nzi-
lo, wa masema yo tsombela ka Je-
hova.
10 Ni loku xinyikiwo xa yena xi hi
xa *k*lambi wa tiyivu, kutani ngwa
timbuti, a kuba munyikelo wa ku-
hiswa; yena i ta nyikele a matsune
a nga hiko na bawa.
11 Yena i ta wu *k*laba wona le rebeni
ga alati ngomameni ya le *n*walungu
mahlweni ka Jehova: ni bana ba
Aroni, a bapristi, ba ta *n*watsekela
a nkata wa yona ba renzelekela a
alati.
12 Yena i ta yi tsemelela a *zik*lu*b*yana,
*zin*we ni hloko ya kona, ni mafura
ya kona; a mupristi i ta yi beka a
yi xaxameta hehla ka tihunyi leto ti
nga lomo nzilweni lowu wu nga le
hehla ka alati:
13 Kanile*z*i lomo nzeni ni milenge i ta
hlaza hi mati. Ni mupristi i ta nyi-
kela kon*k*le, a hisa kona hehla ka
alati: kona munyikelo wa kuhiswa,
a munyikelo wu mahilweko hi nzi-
lo, wa masema ya ku tsombela ka
Jehova.
14 Ni loku a xinyikiwo ka Jehova xi
hi munyikelo wa kuhiswa wa tinya-
nyani, *z*onake yena i ta nyikela a
xinyikiwo xa yena xa tuba, kutani
i vinyane ga *z*ibomba.
15 Ni mupristi i ta gi neha laha alati-
ni, a sukuruta a hloko ya kona, ni
ku hisa gona laha alatini; ni nkata
wa kona a wu kamelwe laha*n*d*l*e re-
beni ga alati;
16 Yena i ta susa a felelo *zin*we ni hi-
ngwani ya kona, a yi hoxa le *k*le-
lweni ga alati hi *k*lelo ga ngomama
ni le mutsuwuka gambo, wutsanwe-
ni ga kuma:
17 Yena a yi puxute na tipapa na ti hi
ka yona, kanile*z*i a nga pulakanyisi.
Ni mupristi i ta yi hisa alatini, hehla
ka tihunyi leto ti nga hehla ka nzi-
lo: wona munyikelo wo hiswa, a
munyikelo wu mahilweko hi nzilo,
wa masema yo tsombela ka Jehova.

XIPIMO 2.

1 Ni laha kani hi mani mu*n*we a
nyikela a munyikelo wa tinzoho ka
Jehova, a munyikelo wa yena a wu
be wa mapa ma nanaselweko; na
yena i ta cela a mafura hehla ka wo-
na, *zin*we ni woni ka wona:
2 Na yena a wu nehe ka bana ba Aro-
ni a bapristi; na yena a ta teke laho

hi kutumbara a mapa mananeselweko kona, ni ka mafura ya kona, *zinwe* ni won*k*le a mawoni ya kona. Ni mupristi i ta wu hisa ku kotisa a xialakanyelo xa kona hehla ka alati, a munyikelo wu mahilweko hi nzilo, wa masema ya kutsombela ka Jehova:
3 Ni loku ku seleko ka munyikelo wa tinzoho ku ta ba ka Aroni ni bana ba yena: lexi xilo xi basileko hi kuhunzeleleko xa munyikelo wa Jehova wu mahilweko hi nzilo.
4 Ni laha wena u nyikeleko a munyikelo wa tinzoho xi katingilwe lomo kumbarini, ku ta ba a *z*ikeketselo *z*i nga comelwangiko *z*a mapa ma naneselweko ma vilinganyiselwe *zin*we ni mafura, kutani ni mbunzu yi nga comelwangiko yi totilwe hi mafura.
5 Ni loku a munyikelo wa wena wu hi wa munyikelo wa tinzoho wu hi wa xibaba xi ocilweko, a wu be wa mapa ma nanaselweko ma nga comelwangiko, na ma vilinganyisilwe ni mafura.
6 Wena u ta kemelela a *z*ike*n*wana, u cela a mafura ka *z*ona: kona munyikelo wa tinzoho.
7 Ni loku a munyikelo wa wena wu hi munyikelo wa tinzoho wa xibaba xa kukatingiwa, kona ku ta mahiwe hi mapa ma nanaselweko *zin*we ni mafura.
8 Wena u ta neha a munyikelo wa tinzoho lowu wu mahilweko hi le*z*i *z*ilo ka Jehova: wona wu ta nyikiwa ka mupristi, yena i ta wu neha le alatini.
9 Ni mupristi i ta teka le munyikelweni wa tinzoho a xialakanyelo xa kona, ni ku xi hisa xona hehla ka alati, a munyikelo wu mahilweko hi nzilo, wa masema yo tsombela ka Jehova.
10 Ni loko ku seleko hi munyikelo wa tinzoho *z*i ta ba *z*a Aroni ni bana ba yena: xona xilo xi basileko hi kuhunzeleko xa munyikelo wa Jehova wu mahilweko hi nzilo.
11 A ku kona a munyikelo wa tinzoho, lowu *n*wina mu ta nga nyikela ka Jehova, wu ta nga mahiwa hi comelo; hakuba *n*wina mu nga ta hisa a comelo, ge ni wulombe, ku kotisa a munyikelo wu mahilweko hi nzilo ka Jehova.
12 Kwatsi hi munyikelo wa mihanzo yo ranga *n*wina mu ta nyikela yona ka Jehova: kanile*z*i yona yi nga tata hehla ku kwatsi munyikelo wa masema yo tsombela ya alati.
13 Won*k*lelele a munyikelo wa tinzoho wena u ta lunga hi munyu; ge wena u nga ta vumela a munyu wa xivumelwano xa Nungungulu wa wena wu nga hi kona munyikelweni wa tinzoho: *zin*we ni ncumo wa wena won*k*le wena u ta lunga munyu.
14 Ni loku wena u nyikela a munyikelo wa tinzohowa mihanzo yo ranga ka Jehova, wena u ta nyikela a munyikelo wa tinzoho wa mabele ya wena yo ranga a po*n*wanini wu ocilweko hi nzilo, a mabele ma sililweko a mipo*n*wani ya ma*t*ran*d*lani.
15 Na wena u ta cela a mafura ka kona, u *k*lateka mawoni hehla ka kona: kona munyikelo wa tinzoho.
16 Ni mupristi i ta hisa a xialakanyelo xa kona, a xipanze xa mabele ma sililweko xa kona, ni xipanze xa mafura ya kona, *zin*we ni won*k*le a mawoni ya kona: kona munyikelo wu mahilweko hi nzilo ka Jehova.

XIPIMO 3.

1 Ni loku a munyikelo wa yena wu ku kwatsi mupahlelo wa munyikelo wa kurula; loku a nyikela hi homu, kutani matsune kutani ngwakati a wu nyikele wona na wu nga hi na bawa mahlweni ka Jehova.
2 Yena i ta *k*lateka a canja ga yena hehla ka hloko ya munyikelo wa yena, a wu *k*labe le nyangweni ya tenta ga mu*k*langano: ni bana ba Aroni a bapristi ba ta *n*watsekela a nkata hehla ka alati ba renzelekela.
3 Na yena i ta nyikela a mupahlelo wa munyikelo wa kurula a munyikelo wu mahilweko hi nzilo ka Jehova; ni mafura laya ma pomeleko lomo nzeni, ni won*k*le mafura laya ma *z*ariyetileko lomo nzeni,
4 Ni ti*s*wa timbiri, ni mafura laya ma ti pomeleko, laya ma nga laha xiwunwini, ni pambani lowu wu nga le xibinzini, *zin*we ni ti*s*wo, wena u ta *z*i susa.
5 Ni bana ba Aroni ba ta ku hisa lomo alatini hehla ka munyikelo wa ku hi*s*wa, lowo wu nga le hehla ka tihunyi leto ti nga laha nzilweni: kona munyikelo wu mahilweko hi nzilo, wa masema yo tsombela ka Jehova.

6 Ni loku a minyikelo wa yena wu
hi mupahlelo wa munyikelo wa ku-
rula ka Jehova wu hi wa *k*lambi;
matsune kutani i nkati, yena a ta
nyikela kona na ku nga hi na bawa.
7 Loku yena a nyikela a ivana ya mu-
nyikelo wa yena, zonake yena a nyi-
kele yona mahlweni ka Jehova;
8 Yena i ta *k*lateka a canja ga yena
hehla ka hloko ya munyikelo wa
yena, ni ku yi *k*laba yona mahlweni
ka tenta ga mu*k*langano: ni bana ba
Aroni ba ta *n*watsekela a nkata wa
kona hehla ka alati ba renzelekela.
9 Yena i ta nyikela hi ka mupahlelo
wa minyikelo ya kurula a munyike-
lo wu mahilweko hi nzilo ka Jeho-
va; a mafura ya kona, ni mafura
won*k*le ya kila, a ta wu hukurula
hi leyo ka rambo go nonoha ga hla-
na; ni mafura laya ma pomeleko lo-
mo nzeni, ni won*k*le a mafura laya
mazariyetileko lomo nzeni,
10 Ni tiswo timbiri, ni mafura laya ma
ti pomeleko, laya mazariyeteleko a
xiwunu, ni pambani wu pomeleko
a xibinzi, zi*n*we ni tiswo, yena a zi
suse.
11 Ni mupristi i ta ku hisa hehla ka
alati: kona kuga ka munyikelo ku
mahilweko hi nzilo ka Jehova.
12 Ni loku a munyikelo wa yena wu
hi wa mbuti, zonake i ta wu nyike-
la mahlweni ka Jehova:
13 Na yena i ta *k*lateka a canja ga ye-
na hehla ka hloko ya yona, ni ku
*k*laba wona mahlweni ka tenta ga
mu*k*langano; ni bana ba Aroni ba
ta *n*watsekela a nkata wa kona he-
hla ka alati ba renzelekela.
14 Na yena i ta nyikela laho a munyi-
kelo wa yena, hambu wona a mu-
nyikelo wu mahilweko hi nzilo ka
Jehova; a mafura laya ma pomele-
ko lomo nzeni, ni won*k*le a mafura
laya ma zayetileko lomo nzeni,
15 Ni tiswo timbiri, ni mafura laya
ma ti pomeleko, laya ma nga zari-
yeta a xiwunu, ni pambani hehla
ka xibinzi, zi*n*we ni tiswo yena, i ta
zi susa.
16 Ni mupristi i ta hisa zona hehla ka
alati: kona kuga ka munyikelo wu
mahilweko hi nzilo, a kuba masema
yo tsombela; won*k*le mafura nja
Jehova.
17 Kona ku ta ba xilayelo xi nga go-
molisiwiko ka zon*k*le zizukulwana
za *n*wina kon*k*le kaya ka *n*wina, le-
zaku *n*wina cima mu nga taga ma-
fura kutani i nkata.

XIPIMO 4.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mo-
si, aku,
2 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
uku, Loku a hi kona mu*n*we mu-
nhu a onhako hi ku nga hi hawo-
mu, ni ka zihi zilo lezo Jehova a le-
leleko a kuba zi nga mahiwi, ni ku
maha a xi*n*we xa zona:
3 Loku a mupristi a totilweko a onhi-
sa ku ngaho kwatsi hi ku neha ku-
goha le banhwini, zonake nga yena
a nyikela a kuonha ka yena, loku a
ku onhileko, a ho*n*wana yiswa yi
nga hiko na bawa ka Jehova a mu-
nyikelo wa kuonha.
4 Na yena i ta neha a ho*n*wana le
nyangweni ya tenta ga mu*k*langano
mahlweni ka Jehova; na yena i ta
*k*lateka a man*d*la ya yena hehla ka
hloko ya ho*n*wana, ni ku*k*laba a ho-
*n*wana mahlweni ka Jehova.
5 Ni mupristi a totilweko i ta teka a
nkata wa ho*n*wana, i ta wu neha lo-
mo nzeni ka tenta ga mu*k*langano:
6 Ni mupristi i ta peta a litiho la yena
lomo nkateni, a *n*watsekela a n*k*lanu
ni zimbiri zikati mahlweni ka Jeho-
va, mahlweni ka veli ya yin*d*lu ya
kubasa.
7 Ni mupristi i ta patseka a nkata he-
hla ka timhonzo ta alati ta libani lo
tsombela mahlweni ka Jehova, lego
gi nga lomo nzeni ka tenta ga mu-
*k*langano; won*k*le a nkata wa role i
ta culula hi laha xikatelweni xa
alati ga munyikelo wo hiswa, legi
gi nga laha nyangweni ya tenta ga
mu*k*langano.
8 Ni won*k*le a mafura ya ho*n*wana ga
munyikelo wa kuonha yena i ta ma
susa ka gona; a mafura laya ma
pomeleko lomo nzeni, ni won*k*le a
mafura laya ma zariyetileko lomo
nzeni,
9 Ni tiswo timbiri, ni mafura laya ma
ti pomeleko tona, lawo ma nga le
xiwu*n*wini, ni pambani lowu wu
pomeleko a xibinzi, zi*n*we ni tiswo
yena, i ta ku susa.
10 Ku kota lezi tona ti tekilweko hi le
ka kabi ya mupahlelo wa munyi-
kelo wa kurula: a mupristi i ta
hisa zona hehla ka alati ga munyi-
kelo wa kuhiswa.
11 Ni dzowo ga ho*n*wana, ni yon*k*le a

nyama ya gona, zinwe ni hloko ya
kona, zinwe ni milenge ya kona, ni
lomo nzeni ka kona, ni swanyi wa
kona,
12 Gona gonkle a honwana yena i ta gi
rwala a gi humesa le handle ka wu-
gobelo wutsanweni gi basileko, laho
a kuma gi halatelwako kona, a ya
hisa hi tihunyi zinwe ni nzilo: laho
ku halatelwako a kuma gona a gi
hiselwe kona.
13 Ni loku wonkle a nklangano wa ba
ka Israeli wu hambuka, ni xilo xi
tihlala mahlweni ya muhlengele-
tano, na bona ba mahile a zilo lezo
Jehova a leleleko a ku kala zi nga
mahiwi, na ba gohile;
14 Laha a kuonha loko ba kuonhileko
ku tibyiwa, zonake a muhlengele-
tano wu ta nyikela a honwana yiswa
ya munyikelo wa kuonha, ba ta yi
neha mahlweni ka tenta ga muklan-
gano.
15 Ni masingalakati ya klangano ba kla-
teka mandla yabye hehla ka hloko
ya honwana mahlweni ka Jehova;
ni honwana gi ta klabyiwa mahlwe-
ni ka Jehova.
16 Ni mupristi a totilweko i ta neha a
nkata wa honwana le tenteni ga
muklangano:
17 Ni mupristi i ta peta a litiho la yena
lomo ka nkata, a nwatsekela nkla-
nu wa zikati ni zimbiri mahlweni
ka Jehova, mahlweni ka veli,
18 Yena i ta patseka a nkata hehla ka
timhonzo ta alati legi gi nga ma-
hlweni ka Jehova, lego gi nga lomo
tenteni ga muklangano; ni wonkle
a nkata yena i ta culuhela hi laha
xikatelweni xa alati ga munyikelo
wa ku hiswa, legi gi nga laha nya-
ngweni ya tenta ga muklangano.
19 Ni wonkle a mafura ya kona yena i
ta ma teka ka gona, ni ku ma hisa
hehla ka alati.
20 Zakungahi yena a ta nga maha hi
honwana; kwatsi hilezi yena a ma-
hileko hi honwana ga munyikelo
wa kuonha, zingaho i ta mahawu
kambe ni legi; ni mupristi i ta ma-
ha a nzhiho wa bona, na bona ba ta
tsetselelwa.
21 Yena i ta rwala a honwana gi ya
le handle ka wugobelo, a yi hisa ku
kotisa lezi yena a hisileko leyo yo
ranga a honwana: kona munyikelo
wa kuonha ka muhlengeletano.
22 Laha na mufumeli a onha, a nga
mahi hawomu a ka xihi xilo xinwe
xa lezi xa zonkle zilo lezo Jehova a
Nungungulu wa yena a leleleko a
kuba zi mahiwa, ni ku i gohile;
23 Loku kuonha ka yena, loku a onhi-
leko ha kona, ku tibyiwa ka yena,
yena i ta nehe a munyikelo wa yena
a mbuti, a mhongo yi nga hiko na
bawa.
24 Yena i ta klateka a canja ga yena
hehla ka hloko ya mbuti, ni ku kla-
ba yona wutsanweni lego ba klabe-
lako a munyikelo wa kuhiswa ma-
hlweni ka Jehova: kona munyikelo
wa kuonha.
25 Ni mupristi i ta teka a nkata wa
munyikelo wa kuonha hi litiho la
yena, a wu patseka le hehla ka
timhonzo ta alati ga munyikelo wa
kuhiswa; ni nkata wa kona i ta wu
culula hi laha ka xikatelo ka alati
ga munyikelo wo hiswa.
26 Ni wonkle a mafura ya kona yena i
ta ma hisa hehla ka alati, ku kota a
mafura ya mupahlelo wa munyike-
lo wa kurula; ni mupristi i ta maha
a nzhiho ha yena hi kota ya zonho
za yena, yena i ta ba a tsetselelwe.
27 Ni kani loku a munhu wa cumbu
hi banhu a onha na ku nga hi hawo-
mu, a ku maha a xinwe xa zilo lezi
Jehova a leleleko ku ba xi nga ma-
hiwi, ni ku i gohile;
28 Ni loku a kuonha ka yena, loku a
kuonhileko, ku tibyiwa ka yena,
zonake yena i ta neha a munyikelo
wa yena a mbuti, a mhongo yi nga
hiko na bawa, a kuba hi kuonha ka
yena loko a ku mahileko.
29 Yena i ta klateka a canja ga yena
hehla ka hloko ya munyikelo wa
kuona, i ta klaba a munyikelo wa
kuonha le wutsanweni ga munyikelo
wa kuhiswa.
30 Ni mupristi i ta teka a nkata wa ko-
na hi litiho la yena, a wu patseka le
hehla ka timhonzo ta alati ga mu-
nyikelo wa kuhiswa; ni wonkle a
nkata wa kona i ta wu culula hi la-
hasi ka xikatelo xa alati.
31 Ni wonkle a mafura ya kona i ta
susa, ku kwatsi hilezi a mafura ma
nga susiwa ka mupahlelo wa munyi-
kelo wa kurula; ni mupristi i ta wu
hisa hehla ka alati a kuba masema
yo tsombela ka Jehova; ni mupristi i
ta maha a nzhiho wa yena, yena i ta
ba a tsetselelwe.
32 Ni loku yena a neha a ivana ku

kota a munyikelo wa yena wa mu-
nyikelo wa kuonha, yena i ta nehe
a nkati wu nga hi ko na bawa.
33 Yena i ta *k*lateka a canja ga yena
hehla ka hloko ya munyikelo wa
kuonha, i ta *k*laba a munyikelo wa
kuonha wutsa*n*weni lego ba *k*labe-
lako a munyikelo wa kuhiswa.
34 Ni mupristi i ta teka a nkata wa
munyikelo wa kuonha hi litiho la
yena, a wu patseka hehla ka timho-
nzo ta alati ga munyikelo wa kuhi-
swa; ni won*k*le a nkata wa kona i ta
culula laha ka xikatelo xa alati.
35 Ni won*k*le a mafura ya kona yena i
ta ma susa, ku kwatsi hi mafura ya
ivana ma susilweko le mupahlelwe-
ni wa munyikelo wa kurula; ni mu-
pristi i ta hisa wona le alatini, hehla
ka munyikelo wa Jehova wu mahi-
lweko hi nzilo; ni mupristi i ta ma-
ha a nzhiho wa yena hi ku kumbuka
a *z*onho *z*a yena le*z*o a *z*i onhileko,
yena i ta kuba a tsetselelweko.

XIPIMO 5.

1 Ni loku a mu*n*we a onha, le*z*aku
wazwa a gezu ga mukawulo, yena
na hi kustumunyu, hambu a kuwo-
nile kutani a ku tibile, loku a nga
ku wuli, i ta rwala a kugoha.
2 Kutani a mu*n*we a koma a xilo xi
nga hla*z*ekangiko, kutani xirumbi xa
xihari xi nga hla*z*ekangiko, kutani
xirumbi xa homu yi nga hla*z*ekangi-
ko, kutani xirumbi xa xilo xo koka-
koka xi nga hla*z*ekangiko, ni a kuba
kutani xi fihlilwe ka yena, yena a hi
loyi a nga hla*z*ekangiko, *z*onake ye-
na i ta ba a gohile.
3 Kutani loku yena a kumba a ku-
ngahla*z*ekangi ka munhu, kani ku ta
kuba yini a kungahla*z*ekangi ka ye-
na loko a nga hla*z*ekangiko ha kona,
kona ku fihlilwe ka yena; laha na
yena na a kari a ku tiba, *z*onake ye-
na i ta ba a gohile.
4 Kutani loku a munhu a ha*k*lisa a
kuhlambanya hi milomu ya yena a
ku maha kubiha, kutani ku maha
kusasa, ni kani hi xihi xilo xa kona
lexo munhu a ta nga wulawula hi
kuha*k*lisa hi xifungo, kona ku fihli-
wa le ka yena; laha na yena na a
kari a, ku ti*b*yiwa ka yena kona, *z*o-
nake yena i ta ba a gohile ka *z*i*n*we
*z*a le*z*i *z*ilo.
5 Na ku taku, laha a ta nga ku ba a
gohile ka xinwe xa le*z*i *z*ilo, le*z*aku
yena i ta wulela laho a onhileko ha
kona:
6 Na yena i ta neha a munyikelo wa
yena wa *z*ihambuko ka Jehova hi
kota ya kuonha ka yena loku a kuo-
nhileko, a nkati wa le *k*lambini, a
kun*d*lu kutani i papakazi, a munyi-
kelo wa kuonha; ni mupristi i ta
maha a nzhiho wa yena hi kota ya
kuonha kakwe.
7 Ni loku a nanzu wa yena wu nga
eneli a wun*d*lu, *z*onake i ta neha a
munyikelo wa *z*ihambuko *z*ale*z*o ye-
na a onhileko ha *z*ona, a matuba ma-
mbiri, kutani mavinyani mambiri,
ka Jehova; gi*n*we ga munyikelo
wa kuonha, ni gi*n*wani ga munyike-
lo wa kuhiswa.
8 Yena i ta ma neha ka mupristi, loye
a ta nyikela loko ku nga ka munyi-
kelo wa kuonha a kuranga, a suku-
ruta a hloko ya gona le kolweni wa
gona, kanile*z*i a nga gi pulakanyisi
gi hambana:
9 Yena i ta papatela a nkata wa mu-
nyikelo wa kuonha le rebeni ga alati;
ni won*k*le a nkata i ta wu kamela hi
laha xikatelweni xa alati: kona ku
munyikelo wa kuonha.
10 Yena i ta nyikela a ga wumbiri ga
munyikelo wa kuhiswa, ku kota
hele*z*i kulaya; ni mupristi i ta maha
a nzhiho ha yena hi kota ya kuonha
kakwe loku a kuonhileko, yena i ta
ba a tsetselelwe.
11 Kanile*z*i loku a nanzu wa yena wu
nga eneli ni matuba mambiri, kuta-
ni mavinyani mambiri, *z*onake yena
i ta neha a munyikelo wa yena ku
kota hi kuonha loko a onhileko ha
kona, a ka kume ka efa ya mapa
ma nanaselweko ya munyikelo wa
kuonha: a nga ta cela a mafura ka
wona, ge ni ku bekela ni mawoni ka
wona; hakuba kona munyikelo wa
kuonha.
12 Yena i ta neha ka mupristi, ni mu-
pristi i ta tumbara hi canja ga yena
wona kwatsi hi xialakanyelo xa ko-
na, ni ku kuhisa le alatini, hehla ka
munyikelo wa Jehova wu mahilwe-
ko hi nzilo: kona munyikelo wa
kuonha.
13 Ni mupristi i ta maha a nzhiho wa
yena ku kota hi kumbuka a *z*onho *z*a
yena le*z*i a *z*i onhileko ni ka xihi xa
le*z*i *z*ilo, na yena i ta ba a tsetsele-
lwe: ni ku seleko ku ta ba ka mu-
pristi, kota munyikelo wa tinzoho.

14 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi, aku,

15 Loku a munwe a maha zihambuko, ni kuonha hi ku nga tibiko, ka zilo zo basa za Jehova; zonake yena i ta neha a munyikelo wa yena wa zihambuko ka Jehova, a hamba yi nga hiko na bawa hi le klambini, ku kotisa hi wukulu ga wena ga siliva hi maxekeli, kota a xekeli ga yindlu yo basa, a kuba a munyikelo wa kuonha:

16 Yena i ta maha kuklelisela a mulera ka lezo yena a zi mahileko hi kuhobeta ka zilo zo basa, i ta engeta a ka wunklanu ka kona, a nyike ka mupristi; ni mupristi i ta maha a nzhiho wa yena hi hamba ya munyikelo wa kuonha, yena i ta ba a tsetselelwe.

17 Ni loku a munwe a onha, a maha ni xihi a xilo lexo Jehova a leleleko a ku ba xi nga mahiwi; hambu loko a zi nga tibi, na zona lezo i gohile, a ta rwala kugoha ka yena.

18 Yena i ta neha a hamba yi nga hi ko na bawa hi le klambini, ku kota hi wukulu ga wena, a kuba a munyikelo wa zihambuko, ka mupristi; ni mupristi i ta maha a nzhiho wa yena hi kota ya xilo lexo a kubekileko ha xona hi ku nga hi hawomu na a nga a nga xi tibi, yena i ta tsetselelwa.

19 Kona munyikelo wa zihambuko: yena ha kunene i gohile ka Jehova.

XIPIMO 6.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi, aku,

2 Loku a munwe a onha, a maha a xionho ka Jehova, a maha hi kukohlisisilweko hi muakelwane wa yena mahungwinini ma bekilweko, kutani ku kwengwezana kutani kupangilweko, kutani kutsimbeketa wa akelwane wa yena,

3 Kutani a kumile loko ku lahlekileko, a maha hi ku kohlisisilweko ka kona, a hlambanya a mawunwa; ni ka zihi zonkle la lezo zilo a munhu a mahako, wa onha ka zona;

4 Zonake ku ta ku laha, loku yena a onhile, a hi ni kugoha, lezaku yena i ta ku klelisa loko a ku tekileko hi kupanga, kutani a xilo a xi tekileko hi kutsimbeta, kutani ni loku kubekilweko ku nga kumiwa ka yena, kutani xilo xi lahlekileko xi nga kumiwa ha yena,

5 Ni ka xihi a xilo yena a hlambanyileko hi kukohlisisilweko; yena a ta xi klelisele na xi tele, i ta engetela a xipanze xa wuklanu ka xona: ka yena loye xi nga xa yena a mu nyike kona, a sikwini lego a kumiwako na gohile.

6 Yena i ta neha a zionho za yena ka Jehova, a hamba yi nga hiko na bawa hi le klambini, ku kota a wukulu ga wena, hakuba munyikelo wa zionho, ka mupristi:

7 Ni mupristi i ta maha nzhiho ka yena mahlweni ka Jehova; na yena i ta ba a tsetselelwe ni ka zihi zonkle yena a mahako lezaku lezo a gohileko a zona.

8 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi, aku,

9 Lelela a Aroni ni banana ba yena, uku, Lowu hi nayo wa munyikelo wo hiswa: a munyikelo wa kuhiswa wu ta ba kumbarini hehla ka alati gonkle wusiku kala gica; ni nzilo wa alati wu ta hlayiswa wu vura kona laho.

10 Ni mupristi i ta mehela a nguwo ya yena ya wukene, ni buluku ga yena ga wukene i ta mehela mirini wa yena; yena i ta ola a kuma lego a nzilo wu hisileko a munyikelo wa kuhiswa le alatini, yena i ta beka gona hi klelweni ga alati.

11 Yena i ta humesa tinguwo ta yena, a ambala tinwani tinguwo, a rwala a kuma a ya nago le handle ka wugobelo le wutsanweni go basa.

12 Ni nzilo lowu wu nga le hehla ka alati, wu ta hlayiswa na wu kari wu vura kona, wona wu nga ta timeka; ni mupristi i ta nzibela tihunyi ka wona mixo yonklelele: yena i ta xaxeka a munyikelo wa kuhiswa ka wona, yena i ta hisela kona a mafura ya munyikelo wa kurula.

13 Nzilo wu ta hlayiswa na wu vura hehla ka alati hi kusimamisisilweko; wona wu nga ta timeka.

14 Ni lowu hi nayo wa munyikelo wa tinzoho: a banana ba Aroni ba ta wu nyikela mahlweni ka Jehova, mahlweni ka alati.

15 Yena i ta teka laho ka wona i ta wu tumbara, a mapa ma nanaselweko ya munyikelo wa tinzoho, ni wa mafura ya kona, ni wonkle mawoni lawo ma hehla ka munyikelo wa tinzoho,

i ta wu hisa hehla ka alati a masema
yo tsombela, ku kota a xialakanye-
lo xa kona, ka Jehova.
16 Ni loko ku ta nga siyiwa ka kona
ku ta ba ka Aroni ni banana ba ye-
na ba taga: a ku giwe na ku nga hi
na comelo lomo wutsa*n*weni go ba-
sa; lomo hu*b*yeni ya tenta ga mu-
*k*langano bona ba taga kona.
17 Kona ku nga bikiwi hi comelo. Mi-
na nzi nyikile ka bona kota xiabelo
xa*b*ye xa munyikelo wa mina wu
mahilweko hi nzilo; kona kubasile
hi kuhunzeleleko, kota munyikelo
wa kuonha, ni ku kota munyikelo
wa *z*ionho.
18 Bon*k*lelele ba banuna xikari ka ba-
nana ba ka Aroni ba taga kona, ku
kota a xiabelo xa*b*ye kala ku pinzu-
ka ka *z*on*k*le *z*izukulwana *z*a *n*wina hi
le ka munyikelo wa Jehova wu ma-
hilweko hi nzilo: kani hiwihi a yi
kumbako i ta ba a basile.
19 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
20 Lowu hi munyikelo wa Aroni ni
banana ba yena, lowu ba ta wu nyi-
kela ka Jehova hi siku lego yena a
totilweko: a xipanze xa wukume xa
efa xa mapa ma nanaselweko xa mu-
nyikelo wa tinzoho hi ku nga gawu-
kisisiwiko, ni kihlanya ga wona la-
ha mixweni, ni kihlanya ga wona
laha gam*b*yeni.
21 Hi *z*ibaba *z*i bikilweko *z*ona *z*i ta nga
*z*i mahilwe hi mafura; laha xi ta
nga xi petilwe, wena u ta xi neha:
a *z*i ke*n*wana *z*i bikilweko wena u ta
nyikela a munyikelo wa tinzoho wa
masema yo tsombela ka Jehova.
22 A mupristi a totilweko loye a ta nga
ba xikun*d*leni xa yena bona a bana
ba yena i ta ku nyikela kona: hi xi-
layelo kala kupinzuka kona ku ta su
hiswa kon*k*le ka Jehova.
23 Won*k*lelele munyikelo wa tinzoho
wa mupristi wu ta hiswa won*k*le:
wona wu nga ta giwa.
24 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
25 Wulawula ka Aroni ni banana ba
yena, uku, Lowu hi nayo ya minyi-
kelo wa kuonha: wutsa*n*weni lego a
munyikelo wa kuhiswa wu *k*la*b*yi-
wako ni munyikelo wa kuonha wu
ta *k*la*b*yiwa mahlweni ka Jehova:
wona wu basile nguvu.
23 A mupristi loye i nyikelako wona hi
kuonha i taga wona: wutsa*n*weni
go basa wona wu ta gelwa kona, le
hu*b*yeni ya tenta ga mu*k*langano.
27 Kani hiwihi a ta nga kumba a nya-
ma ya kona i ta ba a basile; ni laha
laho na ku hi kona a ku *n*watseke-
lwa ka nkata laho hehla ka nguwo,
wena u ta hla*z*a loko ku *n*watseke-
lweko wutsa*n*weni go basa.
28 Kanile*z*i a mbita ya wumba leyi ku
bikelweko kona yi ta dawa; ni loku
yi bikelwe ka mbita ya suku, yona
yi ta ku*k*lwa, ni ku petwa lomo
matini.
29 Bon*k*lelele ba banuna xikari ka ba-
pristi ba taga kona: kona kubasile
nguvu.
30 A ku kona a munyikelo wa kuonha,
lowo ku ta nga nehiwa a nkata wa
kona lomo nzeni ka tenta ga mu*k*la-
ngano a ku maha a nzhiho wutsa-
*n*weni go basa, ku ta ba ku gilwe:
ku ta nga ku hisilwe hi nzilo.

XIPIMO 7.

1 Lowu hi nayo wa munyikelo wa
xionho: kona ku basile nguvu.
2 Kona wutsa*n*weni laha na ba *k*laba
a munyikelo wa ku hiswa bona ba
ta *k*laba a munyikelo wa xionho; ni
nkata wa kona wu ta *n*watsekela
hehla ka alati wu renzelekela.
3 Yena i ta nyikela wona ni mafura
won*k*le ya kona: ni mafura ya kila,
ni mafura won*k*le laya ma pomeleko
lomo nzeni,
4 Ni ti*s*wo timbiri, ni mafura laya
ma ti pomeleko, laya ma*z*ariyetileko
a xiwunu, ni pambani lowu wu pa-
mbeleko a xibinzi, *z*i*n*we ni ti*s*wo,
yena i ta susa;
5 Ni mupristi i ta hisa *z*ona hehla ka
alati a munyikelo wu mahilweko hi
ka Jehova: kona munyikelo wa
xionho.
6 Bon*k*lelele a ba banuna xikari ka ba-
pristi ba ta kuga kona: kona ku ta
giwa wutsa*n*weni go basa: kona ku-
basile nguvu.
7 Kwatsi hi le*z*i ku nga munyikelo
wa kuonha, *z*i ta ba ngaho ni mu-
nyikelo wa *z*ihambuko; laho ku
kona a nayo mu*n*we ka *z*ona: a mu-
pristi i ta maha a nzhiho ka laho
ha *z*ona, yena ku hi ka yena.
8 Ni mupristi loye a nyikelako a mu-
nyikelo wa munhu wa kuhiswa,
yena mupristi i ta teka yena a wu-
tsumbu gakwe a beju ga munyikelo
wa kuhiswa lowo a wu nyikeleko.

9 Ni won*k*lelele a munyikelo wa tinzoho lowo wu bikilweko lomo kumbarini, ni won*k*le lowo wu katingilweko lomo panini, ni wu bikilweko hi pani, wu ta ba wa mupristi loye a wu nyikelako.
10 Ni won*k*lelele a munyikelo wa tinzoho, wu hakaselweko ni mafura, kutani wu omileko, ni bon*k*le bana na ba Aroni ku ta ba ka*b*ye, kota yi*n*we ka mu*n*we ni mu*n*wani.
11 Ni lowu hi nayo wa mupahlelo wa munyikelo wa kurula, lowu a mu*n*we a ta nga nyikela ka Jehova.
12 Ni loku yena a wunyikela wona hi kubongela, *z*onake yena i ta nyikela *zin*we ni mupahlelo wa kubongela, a *z*ikekctselo *z*i nga comelwangiko *z*i vilinganyisilweko ni mafura, ni mbunzu yi nga comelwangiko yi totilwe hi mafura, ni *z*ikeketselo *z*i vilinganyisilwe ni mafura, ya mapa ma nanaselweko na ma nyongobelene.
13 *Zin*we ni *z*ikeketselo *z*a *z*ibaba *z*a comelo yena i ta nyikela munyikelo wa yena *zin*we ni mupahlelo wa munyikelo wa yena wa kurula wa kubongela.
14 Hi ka wona yena i ta nyikela a mu*n*we wa yona a munyikelo wu nziwutelweko ka Jehova; kona ku ta ba ka mupristi loye a *n*watsekela ka nkata wa munyikelo wa kurula.
15 Ni nyama ya mupahlelo wa yena wa munyikelo wa kurula wa kubongela wu ta giwa hi siku lego ga munyikelo wakwe; yena a nga siyi a ncumo xa wona ku kala gica.
16 Kanile*z*i loku a mupahlelo wa munyikelo wa yena wu hi wa xifungo, kutani ngwa ku nyikela hi kuranza ku *k*la*k*lekileko, wona wu ta giwa lego siku yena a nyikelako a mupahlelo wa yena; ni manziko loko ku seleko ka kona ku ta giwa.
17 Kanile*z*i loko ku seleko ka nyama ya mupahlelo hi siku ga manharu ku ta hiswa hi nzilo.
18 Ni loku kani hi yihi a nyama ya mupahlelo wa munyikelo wa yena wa kurula ku giwa hi siku ga manharu, wona wu nga ta amukeleka, cima wu nga ta hlayelwa ka yena loye a wu nyikeleko wona: wona wu ta ba a manyala, ni muhefemulo lowo wu ta ngaga wona i ta rwala a kugoha ka wona.
19 Ni nyama leyo yi kumbako a xilo xi nga hla*z*ekangiko yi nga ta giwa; yi ta hiswa hi nzilo. Ni ku kwatsi hi nyama, bon*k*lelele labo ba basileko ba taga kona.
20 Kanile*z*i a muhefemulo lowo wu gako a nyama ya mupahlelo wa munyikelo wa kurula, leyo yi nga ya ka Jehova, na a nga a kunyenyeza ka yena kuhi hehla ka yena, lowo muhefemulo wu ta tse*n*wa le banhwini ba wona.
21 Ni laha a mu*n*we a kumba a xilo xi nga hla*z*ekangiko, a kungahla*z*ekangi ka munhu, kutani xihari xi nga hla*z*ekangiko, ni ka xihi xilo xa manyala ma nga hla*z*ekangiko, aga a nyama ya mupahlelo wa munyikelo wa kurula, lowu wu nga wa ka Jehova, lowo a muhefemulo a wu suswe ka banhu ba ka ka*b*ye.
22 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi, aku,
23 Wulawula ka banana ba ka Israeli, uku, *N*wina mu nga taga a mafura ya kabi, ya yivu, ya mbuti.
24 Ni mafura ya lexo xi tifeleko wutsumbu ga xona, ni mafura ya lexo xi pfemulweko hi *z*ibanza, kutani ma nga tiriswa hi ku*n*wani kukozela; kanile*z*i *n*wina mu nga kugi kona.
25 Hakuba kani hiwihi loyi a gako a mafura ya xihari, lexo a banhu ba nyikelako a munyikelo wu mahilweko hi nzilo ka Jehova, ni muhefemulo wu gako kona wu ta tsenwa ka banhu ba ka ka*b*ye.
26 *N*wina mu ngagi ni nkata, hambu wa kuba xinyanyani, kutanu ngwa xihari, kon*k*le kuakeni ka *n*wina.
27 Kani hiwihi loye a ta nga kuba aga a nkata, lowo muhefemulo wu ta tse*n*wa ka banhu ba ka ka*b*ye.
28 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi, aku,
29 Wulawula ka banana ba ka Israeli, uku, Yena loye a nyikelako a mupahlelo wa minyikelo ya kurula ka Jehova yena i ta neha a munyikelo wa yena ka Jehova hi le ka mupahlelo wa minyikelo ya kurula:
30 A man*d*la ya yena *n*winyi ma ta neha a munyikelo wa Jehova wu mahilweko hi nzilo; a mafura *zin*we ni pfuba yena i ta *z*i neha, le*z*aku kasi a pfuba ga nziwitelwa kasi a munyikelo wa kunziwita mahlweni ka Jehova.

31 Ni mupristi i ta hisa a mafura hehla ka alati; kanile*z*i a pfuba gi ta ba ga Aroni ni bana ba yena.

32 A nzambukulu ga xinene *n*wina mu ta nyika ka mupristi a kuba munyikelo wa kunziwitela hi le ka mupahlelo wa munyikelo wa *n*wina wa kurula.

33 Yena loye xikari ka banana ba Aroni loye a nyikelako a nkata wa munyikelo wa kurula, ni mafura, i ta teka a nzambukulu ga xinene a xiabelo.

34 Hakuba a xifuba xi nziwitelweko ni nzambukulu gi nzulisilweko mina nzi tekile hi ka banana ba ka Israeli hi le mupahlweni wa munyikelo wa*b*ye wa kurula, nzi ku nyikile kona ka Aroni a mupristi ni ka banana ba yena ku kwatsi xiabelo xa*b*ye kala kupinzuka ka banana ba ka Israeli.

35 Lexi hi xiabelo xi totilweko xa Aroni, ni xiabelo xi totilweko xa banana ba yena, hi le ka munyikelo wa Jehova wu mahilweko hi nzilo, ka lego siku yena a ta tisa kona a ku ta kozela ka Jehova xikun*d*leni xa wupristi;

36 Loko Jehova a ku leleleko a ku nyikwa bona hi ka banana ba ka Israeli, lego a nga ba tota bona. Kona xiabelo xa*b*ye kala kupinzuka ka *z*on*k*le *z*izukulwana *z*a*b*ye.

37 Lowu hi nayo wa munyikelo wa kuhiswa, wa munyikelo wa tinzoho, ni wa munyikelo wa kuonha, ni wa munyikelo wa zihambuko, ni wa kutinyikelelisisa, ni wa mupahlelo wa munyikelo wa kurula;

38 Lowu Jehova a nga lelelele Mosi le xitsungeni xa Sinai, a siku lego a nga leleletela a banana ba ka Israeli a ku nyikela a munyikelo wa bona ka Jehova, xiwuleni xa le Sinai.

XIPIMO 8.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi, aku,

2 Teka Aroni ni banana ba yena *z*i*n*we naye, ni tinguwo, ni mafura ya kutota, ni ho*n*wana ya munyikelo wa kuonha, ni t*l*hamba timbiri, ni xirunzu xa *z*ibaba *z*i nga comelwangiko;

3 U tsombanyisa wena won*k*le a *k*langano le nyangweni ya tenta ga mu*k*langano.

4 Na Mosi i lo maha kwatsi hi kulelela ka Jehova ka yena; ni *k*langano wu wa lo tsombana le nyangweni ya tenta ga mu*k*langano.

5 Na Mosi i te ngalo ka ku*k*langano, Lexi hi xilo Jehova a leleteleko a kuba xi maheka.

6 Na Mosi i lo neha Aroni ni banana ba yena, i lo ba hlambisa hi mati.

7 Na yena i lo mehela yena a baji, ni ku boha yena hi bandi, i lo ambexa yena a nganju, i lo mehela a efode hehla ka yena, yena i lo boha yena hi bandi gi lukilweko hi ku*k*larihisisilweko ga efode, i lo boha ka yena lego.

8 Yena i lo engenisa a ngenge hehla ka yena; ni lomo ngengeni yena i lo engenisa Urima na Tumima.

9 Yena i lo mehela a xihuku hehla ka hloko ya yena; ni hehla ka xihuku, seno mahlweni, a xipambati xa nzalama, a xi*d*lo*d*lo xo basa; kwatsi hi kuleletela ka Jehova ka Mosi.

10 Na Mosi i lo teka a mafura ya kutota, i lo tota a tabernakele ni *z*on*k*le le*z*o *z*i nga ka nzeni ka gona, i lo *z*i basisa *z*ona.

11 Na yena i lo *n*watsekela kona hehla ka alati n*k*lanu wa *z*ikati ni *z*imbiri, i lo tota a alati ni *z*i*b*ya *z*a gona *z*on*k*le, ni xinamelo ni xikatelo xa xona, a ku basisa *z*ona.

12 Na yena i lo culula a mafura hehla ka hloko ya Aroni, ni ku mu tota yena, a ku mu basisa yena.

13 Na Mosi i lo neha a banana ba Aroni, i lo ba ambexa hi mabaji, i lo ba boha bona hi mabandi, i lo engenisa a *z*ihuku hehla ka bona; ku kotale*z*i Jehova a leleteleko Mosi.

14 Na yena i lo neha a ho*n*wana ya munyikelo wa kuonha: na Aroni ni banana ba yena ba lo *k*lateka man*d*la ya*b*ye hehla ka hloko ya ho*n*wana ya munyikelo wa kuonha.

15 Na yena i lo yi *k*laba yona; na Mosi i lo teka a nkata, i lo wu patseka hehla ka timhonzo ta alati a renzelekela hi litiho la yena, i lo basisa alati, i lo cululela a nkata hi laha xikatelweni xa alati, i lo xi basisa xona, a ku maha a nzhiho wa gona.

16 Na yena i lo teka won*k*le a mafura lawo ma nga wa hi lomo nzeni, ni pambani wa xibinzi, ni tiswo timbiri, ni mafura ya tona; na Mosi i lo hisa *z*ona hehla ka alati.

17 Kanile*z*i a ho*n*wana, ni dzowo ga

kona, ni nyama ya kona, ni swanyi
wa kona, i lo hisa hi nzilo le handle
ka wugobelo; kwatsi hilezi Jehova a
leleteleko Mosi.
18 Na yena i lo tisa a hamba ya mu-
nyikelo wa kuhiswa: na Aroni ni
banana ba yena ba lo klateka a ma-
ndla hehla ka hloko ya hamba.
19 Na yena i lo yi klaba yona; na Mosi
i lo nwatsekela a nkata hehla ka a
alati a renzelekela.
20 Na yena i lo tsemelela a hamba a
ziklubyana za yona; na Mosi i lo hisa
a hloko, ni ziklubyana, ni mafura ya
kona.
21 Na yena i lo hlaza lomo nzeni ni mi-
lenge ya kona hi mati; na Mosi i lo
hisa yonkle a hamba hehla ka alati:
kona ku wa hi munyikelo wa kuhi-
swa wa masema yo tsombela: kona
ku wa hi munyikelo wu mahilweko
hi nzilo ka Jehova; kwatsi hilezi
Jehova a leleteleko Mosi.
22 Na yena i lo tisa yinwani a hamba,
a hamba ya kutinyikelelisisa: na
Aroni ni banana ba ayena ba lo
klateka mandla hehla ka hloko ya
hamba.
23 Na yena i lo yi klaba yona; na Mo-
si i lo teka a nkata wa kona, i lo wu
patseka hehla ka xipapana xa wukla
ga ndlebe ya Aroni, ni hehla ka liti-
ho la yena la hombe la canja ga
xinene, ni hehla ka xikamba xa yena
xa hombe xa konzo wa yena wa
xinene.
24 Na yena i lo neha a banana ba Aro-
ni; na Mosi i lo patseka hehla ka
xipapana xa wukla ga ndlebe yabye
ya xinene, ni hehla ka litiho labye
la hombe la canja ga xinene, ni hehla
ka xikamba xabye xa hombe xa ko-
nzo wabye wa xinene: na Mosi i
lo nwatsekela a nkata hehla ka ala-
ti a renzelekela.
25 Na yena i lo teka a mafura, ni mafu-
ra ya kila, ni wonkle a mafura lawo
ma pomeleko lomo nzeni, ni pamba-
ni wa xibinzi, ni tiswo timbiri, ni
mafura ya tona, ni nzambukulu ga
xinene.
26 Na hi lomo ka xirunzu xa zibaba zi
nga comelwangiko, lezo zi nga wa
hi mahlweni ka Jehova, yena i lo te-
ka a xinwe xikeketselo xi nga come-
lwangiko, ni xikeketselo xa zibaba zi
totilweko, ni mbunzo yinwe, ni ku
zi beka zona lomo mafureni, ni hehla
ka nzambukulu ga xinene:
27 Yena i lo cela zonkle mandleni ya
Aroni, ni hehla ka mandla ya bana-
na ba yena, ni ku nziwitela a munyi-
kelo wa kunziwitela mahlweni ka
Jehova.
28 Na Mosi i lo teka wona le mandleni
yabye, i lo wu hisa le alatini hehla
ka munyikelo wa kuhiswa: wona
wu wa hi kunyikelelisisisa ka mase-
ma yo tsombela: ku wa hi munyi-
kelo wu mahilweko hi nzilo ka Je-
hova.
29 Na Mosi i lo teka a pfuba, i lo gi
nziwitela a munyikelo wa kunziwi-
tela mahlweni ka Jehova: kona ku
wa hi a xiabelo xa Mosi xa hamba ya
kunyikelelisisisa; kwatsi hilezi Je-
hova a leleteleko Mosi.
30 Na Mosi i lo teka a mafura ya ku-
tota, ni nkata lowo wu nga wa hi le
hehla ka alati, i lo wu nwatsekela
hehla ka Aroni, ni hehla ka tinguwo
ta yena, ni hehla ka banana ba yena,
ni hehla ka tinguwo ta banana ba
yena zinwe na yena, ni kubasisa
Aroni, ni tinguwo ta yena, ni bana
ba yena, ni tinguwo ta banana ba
yena zinwe na yena.
31 Na Mosi i te ngalo ka Aroni ni ka
banana ba yena, Bilisani a nyama le
nyangweni ya tenta ga muklangano:
ni laho muga yona ni zibaba lezo
zi lomo xirunzwini za kunyikelelisi-
sisa, kwatsi hilezi mina nzi leletelwe-
ko, aku, Aroni ni banana ba yena
ba taga kona.
32 Ni loko ku ta nga sala ka nyama ni
ka zibaba nwina mu ta ku hisa hi
nzilo.
33 Nwina mu nga ta huma le handle ka
nyangwa ya tenta ga muklangano
nklanu wa masiku ni mambiri, kala
a masiku ya kunyikelelisisisa ka
nwina ma tatiseka: hakuba yena i
ta nyikelisa nwina nklanu ni mambi-
ri masiku.
34 Kwatsi hilezi ku mahilweko legi si-
ku, zingaho Jehova i leletele ku
maha, a ku maha a nzhiho ha nwina.
35 Le nyangweni ya tenta ga mukla-
ngano nwina mu ta tsama kona a
siku ni wusiku a nklanu wa masiku
ni mambiri, mu hlayisa a kuwula ka
Jehova, kasi ma fela ku kala kufa;
hakuba zingaho mina i lo nzi lelete-
lwa.
36 Na Aroni ni banana ba yena ba lo
maha zilo zonkle lezo Jehova a nga
leletelele ha Mosi.

XIPIMO 9.

1 Na ku mahisile le*z*o hi siku ga
n*k*lanu ni manharu, Mosi i lo bitana
Aroni ni banana ba yena, ni masinga-
lakati ya ba ka Israeli;
2 Yena i te ngalo ka Aroni, Teka a
role ga *k*lambi ga munyikelo wa ku-
onha, ni hamba ya munyikelo wa
kuhiswa, *z*i nga hiko na bawa, ni ku
nyikela *z*on*k*le mahlweni ka Jehova.
3 Ni ka banana ba ka Israeli wena u
ta wulawula, uku, Tekani *n*wina a
mhongo ya munyikelo wa kuonha;
ni role ni ivana, kon*k*le lembe gi*n*we
a wukale, *z*i nga hi na bawa, a kuba
a munyikelo wa kuhiswa:
4 Ni kabi ni hamba *z*a munyikelo wa
kurula, a kupahlela mahlweni ka
Jehova; ni munyikelo wa tinzoho
wu vilinganyisilwe ni mafura: ha-
kuba i nyamu*k*la Jehova wa woneka
ka *n*wina.
5 Na bona ba lo neha le*z*o Mosi a lele-
teleko mahlweni ka tenta ga mu*k*la-
ngano: ni won*k*le a *k*langano wo lo
tsinela kusuhi ba lo yima mahlweni
ka Jehova.
6 Na Mosi i te ngalo, Lexi hi xilo Je-
hova a leleteleko kasi ku nga mu xi
maha: ni wukosi ga Jehova gi ta
woneka ka *n*wina.
7 Na Mosi i te ngalo ka Aroni, Tsine-
la kusuhi ni alati, u nyikela a munyi-
kelo wa kuonha, ni munyikelo wa
wena wa kuhiswa, u maha a nzhiho
wa wutsumbu ga wena, ni wa ba-
nhu; u maha a nzhiho wa bona, ku
kotisa le*z*i Jehova a leleleko.
8 *Z*ingaho Aroni i lo tsinela kusuhi
ni alati, i lo *k*laba a role ga munyi-
kelo wa kuonha, lego gi wa hi ma-
lweni ka yena.
9 Ni banana ba Aroni ba tisa a nkata
ka yena; yena i lo peta a litiho la
yena lomo nkateni, i lo wu patseka
hehla ka alati, i lo culula a nkata hi
laha kaxikatelo xa alati:
10 Kanile*z*i a mafura, ni tiswo, ni pa-
mbani wa xibinzi wa munyikelo wa
kuhiswa, yena i lo hisa hehla ka ala-
ti; kwatsi hi le*z*i Jehova a leleteleko
Mosi.
11 Ni nyama ni dzowo ga kona yena i
lo hisa hi le han*d*le ka wugobelo.
12 Na yena i lo *k*laba a munyikelo wa
kuhiswa; ni banana ba Aroni ba lo
nyika a nkata ka yena, na yena i lo
*n*watsekela a alati a gi renzelekela.
13 Na bona ba lo nyikela a munyikelo
wa kuhiswa ka yena, *z*i*k*lu*b*yana hi
*z*i*k*lu*b*yana, ni hloko: yena i lo *z*i hi-
sa hehla ka alati.
14 Na yena i lo hla*z*a lomo nzeni ni mi-
lenge, i lo hisa *z*ona hehla ka munyi-
kelo wa kuhiswa leyo alatini.
15 Na yena i lo tisa a munyikelo wa
banhu, i lo teka a mhongo ya mu-
nyikelo wa kuonha leyo yi nga wa
hi ya banhu, i lo *k*laba yona, i lo
nyikela yona a kuonha, ku kotisa
kuranga.
16 Na yena i lo tisa a munyikelo wa
kuhiswa, i lo nyikela wona ku kotisa
a *z*ixaxameto.
17 Yena i lo tisa a munyikelo wa tinzo-
ho, i lo tatisa a canja ga yena ha
wona, i lo wu hisa hehla ka alati, hi
lahan*d*le ka munyikelo wa kuhiswa
wa manzikweni.
18 Yena kambe i lo *k*laba a kabi ni
hamba, a mupahlelo wa munyikelo
wa kurula, lawo wu nga wa hi wa
banhu: ni banana ba Aroni ba lo
nyika ka yena a nkata, lowo yena
a nga *n*watsekelela a renzelekela a
alati.
19 Ni mafura ya kabi ni ya hamba, ni
mafura ya kila, ni loko ku nga wa
pomele lomo nzeni, ni tiswo, ni pa-
mbani wa xibinzi:
20 Bona ba lo cela a mafura hehla ka
pfuba, yena i lo hisa a mafura hehla
ka alati:
21 Ni pfuba ni nzambukulu Aroni i lo
nziwitela a munyikelo wa kunziwi-
tela mahlweni ka Jehova; kwatsi
hile*z*i Mosi a nga leletelela.
22 Na Aroni i lo *k*lakusa a canja ga
yena a xungeta ka banhu, i lo ba
katekisa bona: yena i lo relela hi le
kunyikeleni a munyikelo wa kuo-
nha, ni munyikelo wa kuhiswa, ni
munyikelo wa kurula:
23 Na Mosi na Aroni ba lo engena lomo
tenteni ga mu*k*langano, ba lo huma
lahan*d*le, ba lo katekisa banhu: ni
wukosi ga Jehova gi lo woneka ka
bon*k*le banhu.
24 Laho ku lota a nzilo hi le mahlweni
ka Jehova, wu te mbetisa hehla ka
alati a munyikelo wa kuhiswa ni
mafura: ni laha banhu bon*k*le ba
nga wa ku wonile kona, ba lo hlale-
la, ba lowa hi tingohe ta bona.

XIPIMO 10.

1 Na Nadabe na Abihu, a bana ba
Aroni ba lo teka loyi ni loyi wa bona

a libani la yena, ba lo wuyetela a
nzilo laho, ba lo *k*lateka a libani ko-
na, ba lo nyikela a nzilo wa haba
mahlweni ka Jehova, lowo yena a
nga kala ku leletela bona.
2 Laho ku lota a nzilo hi le mahlweni
ka Jehova, wu lo ba kadamula bo-
na, na bona ba lofa mahlweni ka
Jehova.
3 *Z*onake Mosi i te ngalo ka Aroni,
Lexi hi lexi Jehova a xi wulawulile-
ko, aku, Mina nzi ta basiswa hi bona
laba ba tako kusuhi, na mina, ni ma-
hlweni ka bon*k*le mina nzi ta dumi-
swa. Na Aroni i wa la su miyela.
4 Na Mosi i lo bitana Mixaeli na Elza-
fane a bana ba Uzieli a koko wa
Aroni, i te ngalo ka bona, Tsine-
lani kusuhi, rwalani bamaka*b*ye wa
*n*wina le mahlweni ka yin*d*lu ya
kubasa mu ba yisa le han*d*le ka
wugobelo.
5 *Z*ingaho bona ba lo tsinela kusuhi,
ba lo rwala bona tinganjwini ta*b*ye
le han*d*le ka wugobelo, ku kotisa
lezo Mosi a nga wa wulawulile.
6 Na Mosi i te ngalo ka Aroni, ni ka
Eleazare ni ka Itamare, a bana ba
yena, Nga misisi ya tihloko ta *n*wi-
na yi nga tsami haba, ge mu nga ha-
nzuli a tingawo ta *n*wina; kasi ma
kala kufa, kasi yena wa kala ku za-
ngara hi won*k*le a n*k*langano: kani-
lezi nga bamaka*b*ye ba *n*wina, yo-
n*k*le a yin*d*lu ya ka Israeli, a ba
rilele a kuhisa loku Jehova a ku lu-
mekeleko.
7 *N*wina mu nga ta huma le nyangweni
ya tenta ga mu*k*langano, mu nga ta-
ku mufa; hakuba a kutotwa hi ma-
fura ka Jehova ku le hehla ka *n*wi-
na. Na bona ba lo maha ku kotisa
a mhaka ya Mosi.
8 Na Jehova i lo wulawula ka Aro-
ni, aku,
9 U nganwi a waini ge ni *b*yala, wena,
ni bana ba wena zi*n*we na wena, la-
ha na *n*wina na muya le tenteni ga
mu*k*langano kasi mu ngafi: kona ku
ta ba xilayelo kala kupinzuka ka zi-
zukulwana za *n*wina zon*k*le:
10 Kasi *n*wina ma fela ku maha kuha-
mbana xikari ka kubasa ni ku nga
basi, ni xikari ka ku nga hlazeki ni
kuhlazeka;
11 Ni kasi *n*wina ma gonzisa a banana
ba ka Israeli zon*k*le zilayelo lezo Je-
hova a wulawulileko ka bona ha
Mosi.
12 Na Mosi i lo wulawula ka Aroni,
ni ka Eleazare ni ka Itamare, a bana
ba yena labo ba nga wa sele, Tekani
a munyikelo wa tinzoho lowo wu se-
leko hi ka minyikelo ya Jehova yi
mahilweko hi nzilo, mu yiga na yi
ngahi na comelo hi le *k*lelweni ga ala-
ti; hakuba kona kubasile nguvu;
13 *N*wina mu ta kuga kona le wutsa-
nweni ga kubasa, hakuba kona xi-
abelo xa wena, ni xiabelo xa banana
ba wena, xa minyikelo ya Jehova yi
mahilweko hi nzilo: a kube ngaho
mina nzi leletele.
14 A pfuba gi nziwitelweko ni nza-
mbukulu gi nzulisilweko *n*wina mu
taga wutsa*n*weni go basa, wena, ni
banana ba wena, ni banhanyana ba
wena zi*n*we na wena: hakuba ko-
na ku nyikilwe ku kota xiabelo ya
wena, ni xiabelo xa bana ba wena,
hi le ka mupahlelo wa minyikelo wa
kurula wa banana ba ka Israeli.
15 A nzambukulu pfuba gi nziwite-
lweko ni gi nzulisilweko bona ba ta
neha ni minyikelo yi mahilweko hi
nzilo ya mafura, a ku nziwita kona
a kuba kunziwitela mahlweni ka
Jehova: kona ku ta ba ka wena, ni
bana ba wena zi*n*we na wena, kwa-
tsi xiabelo kala kupinzuka; ku ko-
tisa lezi Jehova a leleteleko.
16 Na Mosi i la su tsononono a laba a
mhongo ya munyikelo wa kuonha,
ni, languta, wona wu wa hisilwe:
yena i wa zangarile hi Eleazare na
Itamare, a banana ba Aroni, labo ba
nga wa sele, aku,
17 N*g*ahilezo *n*wina a mu gangi a mu-
nyikelo wa kuonha lomo wutsa*n*we-
ni ga yin*d*lu yo basa, na mu wona
lezaku kona kubasile hi kuhunzisi-
leko, yena i nyikile kona *n*wina a
ku rwala a kugoha ka *k*langano, a
ku maha wa bona mahlweni ka Je-
hova?
18 Languta, a nkata wa kona ku nga
nehwangi lomo ka yin*d*lu yo basa
kona nzeni: *n*wina ha kunene nga
ku wa gile lomo n*d*lwini yo basa,
kota mina nzi nga leletela.
19 Na Aroni i lo wulawula ka Mosi,
Languta, legi siku bona ba nyikela
a munyikelo wa*b*ye wa kuonha ni
munyikelo wa*b*ye wa kuhiswa ma-
hlweni ka Jehova; laho nga ku hu-
melele a ka mina a zilo zakungahi:
ni loku mina nzi wa gile a munyike-
lo wa kuonha nyamu*k*la, zi wa ta

nga *zi* xalalisile kwatsi kuwoneni
ka Jehova ke?
20 Ni laha Mosi a nga zwile lezo, *zi* lo
mu xalalisa kwatsi yena.

XIPIMO 11.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
ni ka Aroni, aku, ka bona,
2 Wulawulani ka banana ba ka Israe-
li, mu ku, Lezi hi zilo zi hanyako lezo
*n*wina mu nga zigako xikari ka zi-
hari lezi zi nga laha misabeni.
3 Kani hixihi xi nga ni konzo ga pa-
tswa, xi nga ni mikonzo yi manye-
neko, ni ku cakunya, xikari ka ziha-
ri, lexo *n*wina mu nga xiga.
4 Ahemba lezi *n*wina mu nga taga ka
zona lezo zi cakunyako, kutani ka
zona lezo zi nga ni konzo ga patswa:
a kamelo hakuba ga kombisa a xi-
kato kanilezi a gi pambuxekangi a
xirenze, gona a gi hlazekangi ka
*n*wina.
5 Ni manjhengwe, hakuba wa kombi-
sa a konzo kanilezi a nga pambuka-
nangi a xirenze, a yena a nga hlaze-
kangi ka *n*wina.
6 Ni pfun*d*la, hakuba wa kombisa a
xikato kanilezi a wu pambukanangi
a xirenze, wona a wu hlazekangi ka
*n*wina.
7 Ni kumba, hakuba gi pambukene a
xirenze, ni ku manyana akonzo, ka-
nilezi a gi cakunyako, gona a gi hla-
zekangi ka *n*wina.
8 Ni nyama ya zona *n*wina mu nga ta
yiga, ni zirumbi za zona *n*wina mu
nga ta kumba; zona a zi hlazekangi
ka *n*wina.
9 Lezi hi lezi *n*wina mu nga gako za
zon*k*le lezo zi nga lomo mamatini:
kani hiyini xi nga ni zipapilo ni ma-
ngwaru lomo nzeni ka mamati, lomo
mabimbini, ni lomo micongweni, lo-
ko *n*wina mu ngaga.
10 Ni lezo zi nga hiko na zipapilo ni
mangwaru lomo mabimbini, ni lomo
micongweni ni zon*k*le lezo zi maka-
nyako lomo mamatini, ni ka zon*k*le
zibangwa zi hanyako lomo mamati-
ni, zona zi manyala ka *n*wina.
11 Na zona zi ta ba zinyenyeko ka *n*wi-
na; *n*wina mu nga taga a nyama ya
zona; ni zirumbi za zona zi nyenyeko
ka *n*wina.
12 Kani hiyini xi nga hiko na zipapilo
ni mangwaru lomo mamatini, lezo
zinyenyeko ka *n*wina.
13 Ni laya hi manyala ka xikari zi-
nyanyani; zona zi nga ta giwa, zona
hi manyala: a gama, a likotani, ni
ximhungu,
14 Ni kiti, ni likotani hi tixaka ta lona
ton*k*le,
15 Zon*k*lelele zikunguwa hi tixaka ta
zona ton*k*le,
16 Ni mbhuwu, ni xihuhuluhuhu, ni
nyawungonzwani, ni mangavi hi ti-
xaka ta yena ton*k*le,
17 Ni xubuhuluhuhu le xitsongwani,
ni gotso, ni xihuhuluhuhu lexi xa
hombe,
18 Ni kuhunhu, ni mbewulwani, ni ra-
nzala,
19 Ni bamariyani, ni maxomuxomu a
tixaka ta yena ton*k*le, ni dema, ni
mangabilani.
20 Zon*k*le zilo zi kasako hi mune wa
ti*k*lawo zona manyala ka *n*wina.
21 Hi kuketa kasi loku lezi *n*wina mu
ngaga zon*k*le lezi zi kasako hi mune
wa milenge, lezo zi nanga ni ti *k*la-
wo hehla ka mikonzo ya zona, leto
zi *k*lulako ha tona hehla ka misaba;
22 Hambu zona lezi mu ngaga: a hu-
mbi ku kota tixaka ta yona, ni ti-
mhera hi tixaka ta tona, ni banyatote
hi tixaka ta bona, ni xigo*n*wani hi
tixaka ta xona.
23 Kanilezi zon*k*le zilo zi kasako za ti-
papa lezi zi nga ni mune wa ti*k*la-
wo, zi hi manyalaka *n*wina.
24 Na hi lezi *n*wina mu ta ba ba nga
hlazekangiko: kani hiwihi a kumba-
ko a zirumbi za zona i ta ba a nga
hlazekangiko kala gam*b*yeni;
25 Kani hiwihi a rwalako a xa zona za
zirumbi za zona i ta hlaza a tinguwo
ta yena, a be a nga hlazekangiko ka-
la laha gam*b*yeni.
26 Zon*k*lelele a zihari lezi zi nga ni ti
*k*lawo ta patswa, zi nga manyana-
ngiko a xirenze, zi cakunyako, a zi-
hlazekangi ka *n*wina: bon*k*lelele la-
bo ba kumbako zona ba ta ba ba nga
hlazekangiko.
27 Ni kani hiyini lexi xi fambako hi ti-
nyala ta xona, xikari ka zihari lezo
zi fambako hi mune wa milenge, zo-
na a zi hlazekangi ka *n*wina: kani
hiwihi a kumbako a zirumbi za ko-
na i taba a nga hlazekangiko kala
gam*b*yeni.
28 Ni loyi a rwalako a zirumbi za kona
i ta hlaza a tinguwo ta yena, a be a
nga hlazekangiko kala gam*b*yeni:
bona a ba hlazekangi ka *n*wina.
29 Lezi hi lezi zi nga hlazekangiko ka

*n*wina xikari ka zilo zi kokakokako
lezo zi kokako hehla ka misaba: a
nyakoloze, ni bonyani, ni kwahle hi
taxaka ta wona,
30 Ni tsukunyani, ni ngwenya ya muhanza, xibaratata, ni nyakonje wa
saba, ni livani.
31 Lezi hi zona zi nga hlazekangiko ka
*n*wina xikari ka zon*k*le lezo makanyako: kani hiwihi a zi kumbako
zona, laha na zona zi file, yena i ta ba
a nga hlazekangi kala gam*b*yeni.
32 Kani ka yini a xi*n*we xa xona, laha
na xi file, xi welako, ku ta ba ku nga
hlazekangiko; kutani ka xi*b*ya xa sinya, kutani i nguwo, kutani i dzowo, kutani i sakwa, kani xa ku ba
xi*b*ya muni, lexo xi a tiro wu nga
tirelwako ka xona, xona a xi bekiwe lomo matini, xona xi ta ba xi
nga hlazekangi kala gam*b*yeni; zonake xona xi ta ba xi hlazekile.
33 Ni zon*k*lelele a zibya za wumba, ka
zona a xi*n*we xa zona xi weleko, kani xini xi nga ka zona xi ta ba xi nga
hlazekangi, *n*wina mu ta xi pafa.
34 Ni kon*k*le kuga ka kona loko ku nga
wa ta nga ku gilwe, lezaku lomo kutako hi mati, ku ta ba ku nga hlazekangi; ni kon*k*le ku*n*wa loko ku ta
nga *n*welwa ka zon*k*lelele zi*b*ya za
kungahi ku ta ba ku nga hlazekangiko.
35 Ni zon*k*lelele zi*b*ya lezo kani hi gihi
a *k*lelo ga xipanze xa zirumbi za kona gi welako zi ta ba zi nga hlazekangi; kutani kumbarini, kutani ku
wuyetelweni ka makingelo, kona a
kufayetelwe zike*n*wana: zona a zi
hlazekangi, zi ta ba zi nga hlazekangi ka *n*wina.
36 Ahemba a hlowo kutani i rinzi laho
kutsombanako kona a mati ku ta ba
ku hlazekile: kanilezi lexo xi kumbako a zirumbi za kona zi ta ba zi
nga hlazekangi.
37 Ni loku a xa zirumbi za zona zi wela
ka mbewu leyo yi ta xwanyiwa, yona yi hlazekile.
38 Kanilezi loku a mati ma celwa le hehla ka mbewu, ni xa zona xi wela
hehla ka yona, yona a yi hlazekangi.
39 Ni loku a xihari, xa loko *n*wina
mu nga kugako, xifa; loye a kumbako a xirumbi xa kona yena a
be a nga hlazekangiko ku kala gam*b*yeni.
40 Ni loye a gako a xirumbi xa kona
a hlaze a tinguwo ta yena, yena i
ta ba a nga hlazekangi kala gam*b*yeni: ni loye kambe a rwalako a xirumbi xa kona i ta hlaza a tinguwo
ta yena, a be a nga hlazekangi kala
gam*b*yeni.
41 Ni zon*k*lelele zilo lezi zi kokakokako hehla ka misaba zona manyala ka
*n*wina; kona ku nga ta giwa.
42 Kani hi yini xi bulukutsako hi rumbu, ni kani hi yini xi fambako
hi ti*k*lawo ton*k*le ta mune, kutani
kani hi yini xi nga ni milenge yo
tala, ni zon*k*le a zilo lezo zi makanyako hehla ka misaba, zona *n*wina mu
nga ta ziga; hakuba zona zi hi manyala.
43 *N*wina mu nga mahi wutsumbu ga
*n*wina a nyenyeko hi ka xihi a xilo
xo makanya lexo xi makanyako, ge
ni ku maha wutsumbu ga *n*wina
mu hi ba nga hlazekangiko ha zona,
kasi ma fela nyenyeziswa ha zona.
44 Hakuba mina nzi mina Jehova Nungungulu wa *n*wina: basisani wutsumbu ga *n*wina hikwalaho, *n*wina
mu be basile; hakuba mina nzi basile: ge ni ku nyenyezisa wutsumbu
ga *n*wina hi ka xihi xa zilo zi makanyako zi kasako hehla ka misaba.
45 Hakuba mina nzi mina Jehova loyi
a nga ku humesa hi le tikweni ga
le Gipite, kasi a kuba Nungungulu
wa wena: *n*wina hikwalaho mu ta
ba mu basile, hakuba minawu nzi
basile.
46 Lowu hi nayo wa zihari, ni zinyanyani, ni zilo zon*k*lelele zibangwa zi
hanyako lomo matini, ni zon*k*lelele
zibangwa zi makanyako le hehla ka
misaba;
47 A ku maha a kuhambana xikari ka
ku nga hlazeki ni kuhlazeka, xikari
ka zilo zi hanyako lezi zi ta nga giwa
ni lezi zi hanyako zi ta nga kala zi
nga giwi.

XIPIMO 12.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
uku, Loku a wasati a xura nyimba
ya mbewu, a *t*rala a *n*wanana wa
wanuna, zonake yena i ta ba a nga
hlazekangi n*k*lanu ni mambiri wa
masiku; ku kota masikwini ya zibi
za wungoza ga yena yena i ta ba a
nga hlazekangi.
3 Hi ka siku ga n*k*lanu ni manharu

yena i ta ba nkwera a magumo ka
yena.
4 Na yena i ta nonohisa a ha hi lomo
nkateni wa kubasisa ka yena ma-
kume manharu ni manharu masiku;
yena a nga komi a xilo xi basileko,
ge ni kuta lomo ka yin*d*lu ya kubasa,
ma kala masiku ya kusiswa ka yena
ma tatiseka.
5 Kanilezi loku yena a *t*rala a *n*wana-
na wa wasati, zonake yena i ta ba a
nga hlazekile a tisonto timbiri, ku
kota wungozeni ga yena; na yena i
ta nonohisa a hi lomo nkateni wa
kubasiswa ka yena a n*k*lanu wa ma-
kume ni gi*n*we ni n*k*lanu gi*n*we
masiku.
6 Ni laha a masiku ya kubasiswa
ka yena ma tatisekile, ya nisanyana,
kutani nja nhanyana, yena i ta neha
a ivana ya lembe a wukale ya mu-
nyikelo wa ku hiswa, ni vinyani ga
tuba, kutani i tuba, a kuba a mu-
nyikelo wa kuonha, le nyangweni
ya tenta ga mu*k*langano, ka mu-
pristi:
7 Na yena i ta ku nyikela mahlweni
ka Jehova, ni ku maha a nzhiho wa
yena; na yena i ta hlazeka hlo*b*yeni
ya nkata wa yena. Lowu i nayo
wa yena loye a *t*ralako, kutani ma-
tsune kutani i nkati.
8 Ni loku yena a nga hi a eneleko ku
kuma ivana, zonake yena i ta teka a
matuba mambiri, kutani mavinyani
mambiri; a gi*n*we gi hi ga munyi-
kelo wa kuhiswa, ni gi*n*wani ga mu-
nyikelo wa kuonha: ni mupristi i ta
maha a nziho ha yena, na yena i ta
ba a hlazekile.

XIPIMO 13.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
ni ka Aroni, aku,
2 Laha a munhu ku vimba laha miri-
ni wa nyama ya yena, kutani i saka-
beti, kutani i ranzabeti go kwezima,
kona ku ta mirini wa nyama ya ye-
na, kutani i ntungu wa hlokonho,
zonake yena i ta nehwa ka Aroni a
mupristi, kutani ka mu*n*we wa bana
ba yena a mupristi:
3 Ni mupristi i ta cuwuka a ntungu
lomo hlongeni ya miri: ni loku a
ma woya laya ma nga laha sakabe-
tini ma hunzuka ma basa, ni kuwo-
neka ka sakabeti kuetile ku hunza a
hlonge ya nyama, kona i tsase ga
hlokonho; ni mupristi i ta cuwu-
ka ka yena, a wulawula ka yena a
yena a ku a nga hlazekangi.
4 Ni loku a sakabeti go kwezima gi
basa lomo hlongeni ya miri wa ye-
na, ni kuwoneka ka kona ku nga
etangi ku hunza a hlonge, ni woya
ga loho gi nga hunzukangi gi basa,
zonake a mupristi i ta valela yena
loye a nga ni tsase n*k*lanu ni ma-
mbiri wa masiku:
5 Ni mupristi i ta cuwuka yena hi si-
ku ga n*k*lanu ni mambiri: ni, la-
nguta, loku mahlweni ya yena a
tsase gi ta tsama, ni tsase gi nga ta
enzeleka lomo mirini, zonake a mu-
pristi i ta mu valela a n*k*lanu ni ma-
mbiri masiku kambe:
6 Ni mupristi i ta cuwuka yena kambe
hi siku ga n*k*lanu ni mambiri, ni, la-
nguta, loku a tsase gi *n*walala, ni
tsase gi nga enzeleki lomo mirini,
zonake a mupristi i ta wulawula ka
yena a ku i hlazekile: kona mbu-
haka: yena i ta hlaza a tinguwo ta
yena, a be a hlazekileko.
7 Kanilezi loku a sakabeti gi anzeleka
lomo mirini, a nzako ka kuba yena a
kombisile a wutsumbu ga yena ka
mupristi a kuba kuhlazeka ka yena,
yena i ta ti komba a wutsumbu ga
yena ka mupristi kambe:
8 Ni mupristi i ta cuwuka; ni, langu-
ta, loku a sakabeti gi enzeleka lomo
mirini, zonake a mupristi i ta wula-
wula ka yena lezaku a nga hlazeka-
ngi: kona i hlokonho.
9 Ni laha a tsase ga hlokonho gi le
ka munhu, zonake yena i ta nehwa
ka mupristi;
10 Ni mupristi i ta cuwuka: ni, langu-
ta, loku laho ku hi ni sakabeti go
basa lomo hlongeni, kona ku hunzu-
la a mawoya ma basa, na laho na ku
hi kona a ku *k*lamalala a misiha ya
nyama laha sakabetini,
11 Kona i hlokonho ga kale gi nga lomo
hlongeni ya nyama ya yena, ni mu-
pristi i ta wulawula ka yena leza-
ku a nga hlazekangi: yena a nga ta
mu valela; hilezi a nga hlazekangi.
12 Ni loku a hlokonho gi enzeleka lomo
hlongeni, ni hlokonho gi fenengeta
a hlonge ya yena loye a nga ni ma-
tsase ku sukela le hlokweni ya yena
kala ku cikela mikonzweni, kwatsi
hi ku kotalezi ku wonekako ka mu-
pristi;
13 Zonake a mupristi i ta cuwuka; ni,
languta, ni a hlokonho gi fenengeti-

le yon*k*le a nyama yakwe, yena i ta
wulawula ka yena i hlazekile loye a
nga ni matsase: kona kon*k*le ku hu-
nzukile kubasa: yena i hlazekile.
14 Kanilezi ni laha loku a nyama yi bu-
vileko yi woneka ka yena, yena i ta
ba a nga hlazekangi.
15 Yena mupristi i ta cuwuka lomo
ranzabetini ga nyama, ni kuwula-
wula ka yena lezaku a nga hlazeka-
ngi: a tsase a gi hlazekangi: gona i
hlokonho.
16 Kutani ni loku a tsase gi hinzuka
kambe, gi cemula gi basa, zonake
yena i tata ka mupristi;
17 Ni mupristi i ta cuwuka ka yena; ni,
languta, ni loku a tsase gi hunzuka
gi basa, zonake ni mupristi i ta wu-
lawula i hlazekile loye a nga wa hi
ni tsase: yena i hlazekile.
18 Ni laha loku a nyama lomo hlo-
ngeni ka yona ku wa hi ni xin*d*layi,
xona xi holile,
19 Loku a wutsa*n*weni ga xin*d*layi ku
huma a sakabeti go basa, kutani i
ranzabeti go kwezima, ku*t*rukile ku-
basa, zonake kona ku ta kombiswa
ka mupristi;
20 Ni mupristi i ta cuwuka; ni, langu-
ta, loku a kuwoneka ka kona ku
zimamile kuhunza a hlonge, ni woya
ga kona gi hunzuka kubasa, zonake
a mupristi i ta wulawula ka yena a
nga hlazekangi: kona i tsase ga hlo-
konho, kona ku*t*ra*t*rarile hi xin*d*layi.
21 Kanilezi loku a mupristi a cuwuka
ka gona, ni, languta, laho a ku kona
a woya go basa ka gona, kona a ku
zimamangi kuhunza a hlonge, kani-
lezi ka *n*walala; zonake a mupristi i
ta valela yena n*k*lanu ni mambiri a
masiku:
22 Ni loku ku enzeleka lomo hlongeni,
zonake a mupristi i ta wulawula ka
yena lezaku a nga hlazekangi: kona i
tsase.
23 Kanilezi loku a sakabeti go basa gi
simamisa gi tsama wutsa*n*weni ga
gona, gi nga enzeleki, kona i bawa
ga xin*d*layi; ni mupristi i ta wula-
wula ka yena a ku i hlazekile.
24 Kutani ni loku a nyama lomo hlo-
ngeni ka yona ku hi ni *t*ra*t*rati ga
nzilo, ni nyama yi vimbileko hi ku-
hiswa hi nzilo yi maha a sakabeti go
kwezima, gi *t*rukisilwe gi basa, ku-
tani gi basile;
25 Zonake a mupristi i ta cuwuka ka
gona; ni, languta, loku a woya lomo
sakabetini go kwezima gi hunzuka
gi basa, ni kuwoneka ka kona kue-
tile kuhunza a hlonge; kona i hlo-
konho, gona gi *t*ra*t*rarele hi le *t*ra-
*t*ratini ga nzilo: ni mupristi i ta
wulawula ka yena lezi a nga hlazeka-
ngi: kona i tsase ga hlokonho.
26 Kanilezi loku a mupristi a cuwuka
ka gona, ni, languta, laho na ku nga
hi na woya go basa lomo sakabetini
go kwezima, kona ku nga zimama-
ngi ku hunza a hlonge, kanilezi ku
nyamalala; zonake a mupristi i ta
valela yena a n*k*lanu wa masiku ni
mambiri:
27 Ni mupristi i ta cuwuka ka yena
hi siku ga n*k*lanu ni mambiri: loku
kona ku enzeleka lomo hlongeni,
zonake a mupristi i ta wulawula ka
yena a nga hlazekangi: kona i tsase
ga hlokonho.
28 Ni loku a sakabeti go kwezima gi
tsama wutsa*n*weni ga gona, gi nga
enzeleki lomo hlongeni, kanilezi ku
nyamalala; kona i *t*ra*t*rati ga kuswa,
ni mupristi i ta wulawula ka yena
lezaku i hlazekile: hakuba kona i
bawa ga kuswa.
29 Ni loku a wanuna kutani ngwasa-
ti a hi ni tsase hehla ka hloko kuta-
ni ka xilevu,
30 Zonake a mupristi i ta cuwuka laho
tsaseni; ni, languta, loku a kuwo-
neka ka gona ku etile kuhunza a
hlonge, na laho ku hi kona a woya
go balala ni woya go hlonganana,
zonake a mupristi i ta wula ka yena
a nga hlazekangi: kona i tsase, kona
hlokonho ga lomo hlokweni kutani
lomo xilevini.
31 Ni loku a mupristi a cuwuka lomo
ka tsase ga hlokonho, ni, languta, a
kuwoneka ka kona ku nga etangi ku
hunza a hlonge, laho ku nga hi kona
a sisi wa tima ka kona, zonake a mu-
pristi i ta valela yena loye a nga ni
tsase ga hlokonho n*k*lanu ni ma-
mbiri a masiku:
32 Hi n*k*lanu ni mambiri a masiku a
mupristi i ta cuwuka laho ka tsase;
ni, languta, loku a tsase gi nga enze-
leki, laho ku nga hi kona a woya
go balala, ni kuwoneka ka tsase ku
nga etangi ku hunza a hlonge,
33 Zonake yena i ta cingwa, kanilezi a
tsase gi nga ta cingetelwa; ni mupri-
sti i ta valela yena loye a nga ni tsa-
se a n*k*lanu wa masiku ni mambiri
kambe:

34 Hi siku ga nklanu ni mambiri a mu-
pristi i ta cuwuka a tsase kambe; ni,
languta, loku a tsase gi nga enzeleki
lomo hlongeni, ni kuwoneka ka ko-
na ku nga eti ku hunza a hlonge; ni
mupristi i ta wulawula ka yena i
hlazekile: na yena i ta hlaza a tingu-
wo ta yena, a be a hlazekileko.
35 Kanilezi loku a tsase gi enzeleka lo-
mo hlongeni ya yena a nzako ka
kuhlazeka ka yena.
36 Zonake a mupristi i ta cuwuka ka
yena; ni, languta, ni loku a tsase gi
enzeleka lomo mirini, a mupristi a
nga ta ha laba a woya go balala; ye-
na a nga hlazekangi.
37 Kanilezi le mahlweni ya yena a tsase
gi yimile, ni woya ga tima gi ta ku-
la laho; a tsase ku holile, yena i
hlazekile: ni mupristi i ta wulawula
ka yena i hlazekile.
38 Ni laha a wanuna kutani ngwasati
lomo hlongeni ya nyama ya yena ku
hi ni sakabeti gi kwezima, gona a
sakabeti gi basa;
39 Zonake a mupristi i ta cuwuka; ni,
languta, loku a tsase go kwezima
lomo hlongeni ya nyama yabye ku-
basisile wubisi, kona mbuhaka, gi
klukureleko lomo mirini; yena i hla-
zekile.
40 Ni loku munhu a kulubeka a mi-
sisi ya hloko ya yena, yena lihandla,
lezo yena i hlazekile.
41 Ni loku a misisi ya yena yi kulube-
ka seno ximombyeni xa yena, yena i
na ximombo xa lihandla; lezo yena i
hlazekile.
42 Kanilezi loku ku nga ku hi kona laho
hlokweni ya lihandla, kutani ximo-
mbo xa lihandla, a tsase go trukileko
kubasa ka tsase; kona i hlokonho yi
klukureleko lomo lihandleni la yena,
kutani ximombyeni xa lihandla xa
yena.
43 Zonake a mupristi i ta cuwuka he-
hla ka yena; ni, languta, loku a
kuvimba ka tsase kutrukisilwe ku
basa lomo lihandleni la yena, kutani
lomo ximombyeni xa yena xa liha-
ndla, kwatsi kuwoneka ka hlokonho
lomo hlongeni ya nyama;
44 Yena munhu wa hlokonho, yena a
nga hlazekangi: ni mupristi i ta wu-
lawula ka yena a nga hlazekangi; a
hlokonho ya yena yi lomo hlokweni
ya yena.
45 A wa hlokonho loye a hlokonho
yi nga ka yena, ni tinguwo ta yena
ti ta hanzulwa, ni misisi ya hloko
ya yena yi maha mapepe, yena i ta
fihla a nomu wa yena wa le hehla, a
ni kuba huwa, A nzi hlazekangi, a
nzi hlazekangi.
46 Wonkle a masiku lawo a hlokonho
gi nga ka yena i ta ba a nga hlaze-
kangi; yena a nga hlazekangi: yena
i ta aka yecelele; ni lahandle ka-
wugobelo ku ta ba kaya ka yena
kona.
47 A tinguwo kambe leto a hlokonho
gi nga ka tona, kutani ku ta ba ti-
nguwo ta mawoya, kutani tinguwo
ta wukene;
48 Kutani hi tingoti ta miluko yo yima,
kutani hi leti ti hingakanyileko; ta
wukene, kutani ya ma woya; kuta-
ni lomo hlongeni, kutani ni ka xihi
xilo xi mahilweko hi hlonge;
49 Loku a tunyu wunyukiswa kutani
wutrukiswa le ngubyeni, kutani lo-
mo mirini, kutani lomo kumenyeni,
kutani lomo kuhingakanyeni, kuta-
ni ni ka yini xa hlonge; kona i tungu
wa hlokonho, xi ta kombiswa ka
mupristi.
50 Ni mupristi i ta cuwuka hehla ka
tungu, ni ku valela lexo xi nga ni
tungu nklanu ni mambiri a masiku:
51 Na i ta cuwuka ka tungu a nklanu
ni mambiri wa masiku: ni loku a
tungu wu enzeleka laha ngubyeni,
kutana ka wumenyo, kutani ka ku
hingakanya, kutani le hlongeni, ni
ka xilo muni lexo a hlonge yi tiri-
swako ha xona; a tungu wona ku-
hlomukela ka hlokonho; kona a ku
hlazekangi.
52 Yena a ta hise a nguwo, kutani ku
menyilwe kutani yi hingakanyisilwe,
lomo woyeni kutani wukeneni, ni ka
xihi xilo xa hlonge, lexo a tungu wu
nga ka xona: kona mbuhlomukela
ga hlokonho; kona ku hiswa hi nzilo.
53 Ni loku a mupristi a cuwuka, ni,
languta, a tungu a wu enzeleki lomo
ngubyeni, kutani lomo kumenyweni,
kutani lomo kuhingakanyeni, ni ka
xihi xilo xa hlonge;
54 Zonake a mupristi i ta leletela lezaku
a ba hlaze a xilo lexo a hlokonho yi
nga wa hi kona, yena i ta xi valela a
nklanu ni mambiri masiku kambe:
55 Ni mupristi i ta cuwuka, a nzako ka
kuba a hlokonho yi hlazelwe, ni,
languta, loku a tungu wu nga hu-
nzulangi mubala wa wona, ni tungu
wu nga enzeleki, kona a ku hlazeki-

le; wena u ta ku hisa hi nzilo: kona
i hlokonho, kutani kuklukukile hi
lomo nzeni kutani hi le handle.
56 Ni loku a mupristi a cuwuka, ni,
languta, a tungu wa nyamalala anza-
ko ka kuhlaza ka kona, yena i ta ku
hanzula laha ngubyeni, kutani le
hlongeni, kutani le wumenyweni,
kutani kuhingakanyisweni:
57 Ni loku kona ku nonoha ka ha wone-
ka laho ngubyeni, kutani kumenywe-
ni, kutani kuhingakanyeni, kutani
ni ka xihi xa hlonge, kunonoha ku
kukleklemuka: wena u ta hisa loko
ku nga ni hlokonho hi nzilo.
58 Ni nguwo, kutani kumenywa, kuta-
ni kuhingakanya, kutani xilo xa ku
yini xa hlonge, lexo wena u ta nga
xi hlaza, loku a tungu wu suka ka
zona, zonake xi ta hlaziwa hi xikati
xa wumbiri, xona xi ta ba xi hlaze-
kile.
59 Lowu hi nayo wa tungu wa hlo-
konho le ngubyeni ya wona kutani
nja wukene, kutani kumenywa, ku-
tani kuhingakanya, ni ka xilo xa
hlonge, a kuwulwawulwa ku xi
hlazekile, kutani kuwulwawulwa ku
a xi hlazekangi.

XIPIMO 14.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Leyi hi nayo wa hlokonho masikwi-
ni ya kuhlazeka kakwe: yena i ta
nehwa ka mupristi:
3 Ni mupristi i ta famba a huma le
wugobelweni; ni mupristi i ta cu-
wuka; ni, languta, loku a tungu wa
hlokonho wu holisilwe lomo ka loye
wa hlokonho,
4 Ni mupristi i ta leletela a ku teka
yena loye a ta nga basiswa a zinya-
nyani zimbiri zo hanya zi hlazekileko,
ni sinya sedare, ni kutrukisilweko,
ni hisope:
5 Ni mupristi i ta lelela a ku klaba a
xinwe xa zinyanyani lomo xibye-
ni xa wumba ka wukulungelo ga
mati.
6 Ku kotisa a xinyanyani xi hanyako,
yena i ta xi teka xona, ni sinya ya
sedare, ni kutrukileko, ni hisope, i
ta zi peta zona a xinyanyani xi ha-
nyako lomo nkateni wa xinyanyani
xi klabyilweko hehla ka wukulunge-
lo ga mati:
7 Yena i ta nwatsekela ka yena loye
a ta nga ba a basisilwe hi le hloko-
nhweni nklanu wa zikati ni zimbiri,
ni ku wulawula a ku i nhazekile, na
yena i ta tsika a xinyanyani lexo xi
hanyako xi puruma xiya lomo kwa-
tini.
8 Ni a hlazekileko i ta hlaza a tinguwo
ta yena, i ta cinga misisi ya yena yo-
nkle, a hlamba wutsumbu ga yena
lomo matini; yena i ta ba a hlazeki-
le: a nzako ka lezo yena i ta wuya
lomo wugobelweni, kanilezi yena i
ta aka a tenta gakwe sehandle nkla-
nu ni mambiri masiku.
9 Na ku ta maheka hi siku ga nklanu
ni mambiri, lezaku yena i ta cinga
yonkle a misisi ya hloko ya yena ni
xilevu xa yena ni tisiyi ta yena yo-
na yonkle a misisi ya yena yi ta ci-
ngiwa: yena i ta hlaza a tinguwo ta
yena, yena i ta hlamba a miri wa
yena lomo matini, na yena i ta ba a
hlazekile.
10 Ni ka siku ga nklanu ni manharu
yena i ta teka a tihamba timbiri ti
nga hiko na bawa, ni kundlu wa le-
mbe ginwe a wukale wu nga hiko
na bawa, ni xipanze xa wunharu ka
kume xa efa xa mapa ma nanase-
lweko xa munyikelo wa tinzoho, xi-
hakaselwe ni mafura, ni linhi la
mafura.
11 Ni mupristi loye a basisako yena i
ta yimisa a munhu loye a basiswa-
ko, ni lezo zilo, mahlweni ka Jeho-
va, le nyangweni ya tenta ga mu-
klangano.
12 Ni mupristi i ta teka a hambana yi-
nwe, a yi nyikela a munyikelo wa
xionho, ni buwu ga mafura, i ta gi
nziwitela a munyikelo wa nziwitela
mahlweni ka Jehova:
13 Yena i ta klaba a hambana wutsa-
nweni lego ba klabelako kona a mu-
nyikelo wa kuonha ni mu nyike-
lo wa kuhiswa, wutsanweni ga yi-
ndlu yo basa: hakuba a munyikelo
wa kuonha ngwa mupristi, zingaho
ni munyikelo wa zihambuko: kona
ku basile hi kuhunzeleleko.
14 Ni mupristi i ta teka a nkata wa
munyikelo wa zihambuko, ni mu-
pristi i ta patseka hehla ka wukla
ga xipapana xa ndlebe ya yena loye
a basiswako ni hehla ka litiho la ho-
mbe la yena la canja ga yena ga xi-
nene, ni hehla ka xikamba xa konzo
wa yena wa xinene.
15 Ni mupristi i ta teka a buwu ga ma-
fura, i ta ma cela wona lomo ka npa-

ma ga yena *n*winyi ga canja ga yena
ga xibaba:
16 Ni mupristi i ta peta a litiho la yena
la xinene lomo mafureni laya ma
nga canjeni ga yena ga xibaba, i ta
*n*watsekela a mafura hi litiho la yena
n*k*lanu ni *z*imbiri a *z*ikati mahlweni
ka Jehova.
17 Ni mafura won*k*le laya ma nga lomo
canjeni gakwe i ta macela wu*k*leni
ga xipapana xa n*d*lebe ya xinene ya
yena loye a basiswako, ni hehla ka
litiho la hombe la yena la canja ga
yena ga xine, ni hehla ka xikamba
xa hombe xa konzo wa yena wa xinene,
ni hehla ka nkata wa munyikelo
wa *z*ihambuko:
18 Ni won*k*le a nkata lowo wu nga lomo
canjeni ga mupristi yena i ta wu
cela lomo hlokweni ya yena loye a
basiswako: ni mupristi i ta maha
nzhiho wa yena mahlweni ka Jehova.
19 Ni mupristi i ta nyikela a munyikelo
wa kuonha, a maha a nzhiho ha
yena loye a basiswako hakuba hi
ku nga hlazekangi ka yena: anzako
kalezo yena i ta *k*laba munyikelo wa
kuhiswa;
20 Ni mupristi i ta nyikela a munyikelo
wa kuhiswa ni munyikelo wa tinzoho
hehla ka alati: ni mupristi
i ta maha a nzhiho ha yena, yena i
ta ba a hla*z*ekile.
21 Ni loku yena a hi xisiwana, a nga
*z*i koti ku kuma *z*akungahi, yena
i ta teka a hamba yi*n*we a ku ba
munyikelo wa *z*ihambuko a ku ba
wunziwitelwa, a ku maha a nzhiho
wa yena, ni xipanze xa ka kume ga
efa mapa ma nanaselweko na vilinganyiselweko
ni mafura a kuba
munyikelo wa tinzoho, ni buwu ga
mafura;
22 Ni matuba mambiri, ni mavinyani
mambiri; kota lawo a *z*i kotako ku
ma kuma; gi*n*we gi ta ba a munyikelo
wa kuonha, ni gi*n*wani a munyikelo
wa kuhiswa.
23 Hi siku ga n*k*lanu ni manharu yena
i ta ma neha wona hakuba hi siku
ga yena ga kuhla*z*eka ka mupristi,
le nyangweni ya tenta ga mu*k*langano,
mahlweni ka Jehova:
24 Ni mupristi i ta teka a hambana ya
munyikelo wa *z*ihambuko, ni buwu
ga mafura, ni mupristi i ta nziwitela
*z*ona a munyikelo wa ku nziwitela
mahlweni ka Jehova.
25 Na yena i ta *k*laba a hambana ya
munyikelo wa *z*ihambuko: ni mupristi
i ta teka a nkata wa munyikelo
wa *z*ihambuko, a patseka wona
hehla ka wu*k*la ga xipapana xa n*d*lebe
ya yena ya xinene ya yena loye
a ta nga basiswa, ni hehla ka litiho
la yena la hombe la canja ga yena
ga xinene, ni ka xi kamba xa hombe
xa yena xa konzo wa yena wa
xinene.
26 Ni mupristi i ta cela a mafura ka xipama
wa canja ga yena *n*winyi ga
xibaba;
27 Ni mupristi i ta *n*watsekela hi litiho
la yena la xinene a ma*n*wani ya mafura
laya ma nga lomo canjeni ga
yena ga xibaba n*k*lanu ni *z*imbiri *z*ikati
mahlweni ka Jehova:
28 Ni mupristi i ta patseka a mafura
laya ma nga lomo canjeni ga yena
hehla ka wu*k*la ga xipapana xa
n*d*lebe ya yena ya xinene ya yena
loye a ta nga hlazeka, ni hehla ka
litiho la hombe la canja ga yena ga
xinene, ni hehla ka xikambe yena
xa konzo wa yena wa xinene, ni hehla
ka wutsamo ga nkata wa munyikelo
wa *z*ihambuko:
29 Ni won*k*le a mafura laya ma nga
lomo canjeni ga mupristi yena i ta
ma cela hehla ka hloko ya yena loye
a ta nga hlazeka, a ku maha a nzhiho
ha yena mahlweni ka Jehova.
30 Na yena i ta nyikela a gi*n*we ga
matuba, kutani ya vinyani, go kota
lego yena a kotako ku gi kuma,
31 Gona go ku kota lego a gi kumako,
a gi*n*we ga munyikelo wa kuonha,
ni gi*n*wani ga munyikelo wa kuhiswa,
*z*i*n*we ni munyikelo wa tinzoho:
ni mupristi i ta maha a nzhiho ha
yena loye a nga basiswa mahlweni
ka Jehova.
32 Lowu hi nayo wa yena loye a nga
ni tungu wa hlokonho, loye a nga *z*i
kotiko a ku kuma le*z*o *z*i a eceneko
hi kuhlazeka ka yena.
33 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
ni ka Aroni, aku,
34 Laha na *n*wina na mu tile le tikweni
ga le Kenani, logo nzi gi nyikileko
ka *n*wina a kuba ga *n*wina, mina nzi
beka a tungu wa hlokonho lomo
n*d*lwini ya tiko ga *n*wina;
35 *Z*onake a *n*winyi wa yin*d*lu i tata a
*b*yela a mupristi, aku, Ko kwatsi ka
mina ku kona a matsase lomo n*d*lwini.

36 Ni mupristi i ta leletela lezaku a ku
humeswe zibya lomo ndlwini, hi ma-
hlweni ka kuba a mupristi na-a nga
se kuya wona a tsase, kasi zonkle
lezo zi nga lomo ndlwini zi nga be zi
nga hlazekangiko: a nzako ka lezo a
mupristi i taya engena a cuwuka a
yindlu:
37 Yena i ta cuwuka laho ku na nga ni
tsase; ni, languta, loku a tsase gi
lomo kurisini ga yindlu gi hi bala-
bati ga mikwenge, gi balalisilwe gi
trukisilwe, ni kuwoneka ka gona zi-
mamile ku hunza kurisi;
38 Zonake a mupristi i ta huma laha-
ndle ka yindlu a aya laba nyangweni
ka yindlu, ni ku vala a yindlu nklanu
wa masiku ni mambiri.
39 Ni mupristi i tata kambe hi siku ga
nklanu ni mambiri, i ta cuwuka; ni,
languta, loku a tsase gi enzeleka lo-
mo kurisini ga yindlu;
40 Zonake a mupristi i ta leletela lezaku
a ba suse a maribye lego a tsase gi
nga ka gona, ba ma hoxa wutsanwe-
ni gi nga hlazekangiko le handle ka
muti:
41 Yena i ta maha a yindlu yi halwe
lomo nzeni yi renzelekelwa, ni ku
hoxa kule a misaba, loku bona ba
nga kuhala, le handle ka muti wu-
tsanweni gi nga hlazekangiko:
42 Bona ba ta teka a manwani maribye,
ni ku ma beka wutsanweni ga lawo
maribye; yena i ta teka yinwani mi-
saba, i ta tsula a yindlu.
43 Ni loku a tsase gita kambe, gi
tratrarela lomo ndlwini, anzako ka-
kuba na susile a maribye, ni nzako
ka kuba ba halile a yindlu, ni nzako
ka kuba yi yona yi tsulilwe;
44 Zonake a mupristi i ta engena a cu-
wuka: ni, languta, loku a tsase gi
enzeleka lomo ndlwini, gona i hlo-
konho gi namulelako lomo ndlwini:
yona a yi hlazekangi.
45 Na yena i ta kungumula a yindlu,
ni maribye ya yona, ni minaneko ya
kona, ni yonkle a misaba ya yindlu;
yena i ta zi rwala a huma nazo le
handle ka muti le wutsanweni gi nga
hlazekangiko.
46 Klata-kumbiri loye a engenako lomo
ndlwini laha na ya ba valilwe yena
i ta a nga hlazekangi kala gambyeni.
47 Ni loye a eklelako lomo i ta hlaza a
tinguwo ta yena; ni loye a gelako
lomo ndlwini i ta hlaza a tinguwo ta
yena.
48 Ni mupristi i ta engena, ni ku cu-
wuka, ni, languta, loku a tsase gi
nga se ku enzeleka lomo ndlwini,
anzako ka kuba a yindlu yi tsulilwe;
zonake a mupristi i ta wulawula le-
zaku a yindlu yi hlazekile, hakuba a
tsase gi cumilwe.
49 Yena i ta teka a kubasisa a yindlu a
tinyanyani timbiri, ni sinya ya seda-
re, ni kutrukisilweko, ni hisope:
50 Yena i ta daya a yinwe ya tinyanya-
ni lomo xibyeni xa wumba hehla ka
wukulungelo ga mati:
51 Na yena i ta teka a sinya ya sedare,
ni hisope, ni kutruka, ni xinyanyani
xi hanyako, ni ku peta zona lomo
nkateni wa xinyanyani xi delweko,
ni wukulungelweni ga mati, a nwa-
tsekela a yindlu nklanu ni zimbiri a
zikati:
52 Yena i ta basisa a yindlu hi nkata
wa xinyanyani, ni mati ma kulunga-
ko, na hi xinyanyani xi hanyako, ni
sinya ya sedare, zinweni hisope, zi-
nwe ni kutrukiswa:
53 Kanilezi i ta tsika a xinyanyani xi
hanyako xi famba le handle ka muti
lomo kwatini: zingaho yena i ta ma-
ha a nzhiho wa yindlu; yona yi ta
ba yi hlazekile.
54 Lowu hi nayo wa tonkle tixaka
ta tungu wa hlokonho, ni tsase,
55 Ni ya hlokonho ya nguwo, ni ya yi-
ndlu,
56 Ni kuvimba, ni bawa, ni sakabeti gi
kwezimako;
57 A ku gonzisa kutani a ku hlazeka-
ngi, ni ku kutani kuhlazekile: Lowu
ni nayo wa hlokonho.

XIPIMO 15.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
na Aroni, aku,
2 Wulawulani ka banana ba ka Israeli,
muku ka bona, Laha loku a wanuna
a hi ni kuhuma lomo nyameni ya
yena, hakuba hi kuhuma ka yena
yena a nga hlazekangi.
3 Ni loku ku taba kungahlazeki ka ye-
na kuhumeni kakwe. kutani a nyama
ya yena yi ta xilila hi kuhuma ka
yena, kutani a nyama ya yena yi ta
miyela hi kuhuma ka yena, kona ku-
ngahlazeki ka yena.
4 Yonklelele mibedi leyo loye a nga
ni kuhuma a eklelako ka yona yona
a yi hlazekangi, ni zonklelele zilo le-
zo yena a tsamako ka zona a zi hla-
zekangi.

5 Kani hi wihi a kumbako a mubedi
wa yena i ta hlaza a tinguwo ta ye-
na, ni ku hlamba a wutsumbu ga
yena hi mati, a be a nga hlazekangi-
ko kala gam*b*yeni.
6 Ni loyi a tsamako ni ka xihi lexo lo-
ye a nga ni kuhuma a tsamileko i ta
hlaza a tinguwo ta yena, a hlamba
wutsumbu ga yena lomo matini, a
be a nga hlazekangiko kala ga-
m*b*yeni.
7 Ni loye a kumbako a nyama ya ye-
na loye a nga ni kuhuma i ta hlaza a
tinguwo ta yena a ta hlamba a wu-
tsumbu ga yena lomo matini, a be a
nga hlazekangi kala gam*b*yeni.
8 Ni loku loye a nga ni kuhuma a
pelela ka yena loye a hlazekileko,
zonake yena i ta hlaza a tinguwo ta
yena, a hlamba a wutsumbu ga yena
lomo matini, a be a nga hlazekangiko
kala gam*b*yeni.
9 Ni kani xihi xigabatsa yena loye a
ni kuhuma a kilelako a xi ta nga
hlazekangi.
10 Kani hiwihi a komako a xihi xilo xi
nga lahasi ka yena a nga hlazekangi
i ta ba a nga hlazekangi kala ga-
m*b*yeni: ni loye a rwalako lezo zilo
i ta hlaza a tinguwo ta yena, a ta
hlamba wutsumbu ga yena lomo
matini, ni ku ba e be a nga hlaze-
kangi kala gam*b*yeni.
11 Kani hiwihi loye yena loye a nga ni
kuhuma a mukomako, na a nga hla-
mbangi man*d*la ya yena lomo mati-
ni, yena i ta hlaza a tinguwo ta ye-
na, a hlamba a wutsumbu ga yena
lomo matini, a be a nga hlazekangi
kala gam*b*yeni.
12 Ni xi*b*ya xa wumba, lexo loye a nga
ni kuhuma a ta nga xi kumba, xi ta
fayetelwa; zon*k*lelele zi*b*ya za tisi-
nya zi ta hlaziwa hi mati.
13 Ni laha loye a nga ni kuhuma a
basiswa kuhumeni ka yena, zoneke
yena i ta ti hlayela a wutsumbu ga
yena a n*k*lanu ni mambiri a masiku
ya kuhlazeka ka yena, ni ku hlaza a
tinguwo ta yena; i ta hlamba a nya-
ma ya yena le wukulungenweni ga
mati, i ta ba a hlazekileko.
14 Na hi siku ga n*k*lanu ni manharu i
ta ti tekela yena a matuba mambiri,
kutani mavinyani mambiri, a ta ma-
hlweni ka Jehova le nyangweni ya
tenta ga mu*k*langano, a ta zi nyika
ka mupristi:
15 Ni mupristi i ta zi nyikela zona, a
gi*n*we ga munyikelo wa kuonha, a
ginwani ga munyikelo wa kuhiswa;
ni mupristi i ta maha nzhiho wa ye-
na mahlweni ka Jehova hi kuhuma
ka yena.
16 Ni loku kani hiwihi wanuna a
mbewu ya libeleko la yena yi huma
ka yena, zonake yena i ta hlamba a
miri wa yena won*k*le lomo matini, a
be a nga hlazekangi kala gam*b*yeni.
17 Ni ton*k*lelele tinguwo, ni yon*k*lelele
hlonge, leyo yi na nga ni mbewu ya
libeleko, a yi hlaziwe hi mati, a be yi
nga hlazekangi kala gam*b*yeni.
18 Ni wasati kambe loye a wanuna a ta
nga e*k*lela naye hi mbewu ya libele-
ko bona bon*k*le ba ta hlamba wutsu-
mbu ga*b*ye lomo matini, ba be ba
nga hlazekangi kala gam*b*yeni.
19 Ni loku a wasati a hi ni kuhuma,
ni kuhuma ka yena ku hi nyameni
ya yena ku hi nkata, yena a be zibi-
ni za yena a n*k*lanu ni mambiri a
masiku: kani hiwihi a kumbako ye-
na i ta ba a nga hlazekangi kala ga-
m*b*yeni.
20 Ni zon*k*lelele zilo lezo a e*k*lelako na
hi zibini za yena zi ta ba zi nga hla-
zekangi: zon*k*lelele kambe a zilo le-
zo a tsamako ka zona a ta zi hlaze-
kangi.
21 Kani hiwihi a kumbako a mubedi wa
yena i ta hlaza a tinguwo ta yena, a
hlamba a wutsumbu ga yena lomo
matini, a be a nga hlazekangi kala
gam*b*yeni.
22 Kani hiwihi a ta nga kumba ni yini
lexo a tsamelako i ta hlaza a tinguwo
ta yena, a hlamba wutsumbu ga ye-
na hi mati, a be a nga hlazekangi ka-
la gam*b*yeni.
23 Ni loku ku nga ku hi le mubedini,
kutani ni ka xihi lexo yena a tsame-
leko, loku yena a xi kumba xona, i
ta ba a nga hlazekangi kala ga-
m*b*yeni.
24 Loku kani hiwihi wanuna a e*k*lela
na yena, ni kungahlazeki ka yena
ku ni hehla ka yena, yena i ta ba a
nga hlazekangi n*k*lanu wa masiku ni
mambiri: yon*k*lelele mibedi leyi ye-
na a e*k*lelako a yi hlazekangi.
25 Ni loku a wasati a hi ni kuhuma
ka nkata wa yena ku nga hi masu-
kwini ya yena ya zibi, kutani ni loku
yena a hi ni kuhuma a nkata kuhu-
nza masiku ya yena ya ku teka zi-
*k*lata; ni won*k*le masiku yakwe ya
kungahlazeki yena i ta tsama kotisa

masikwini ya ku teka *zik*lata: yena
a nga hlazekangi.
26 Yon*k*lelele mibedi leyo yena a e*k*le-
lako masikwini ya kihuma nkata ka
yena yi ta ba ka yena ku kota mibe-
di ya ku teka *zik*lata ka yena: *z*o-
n*k*lelele *z*ilo le*z*o a ta nga *z*i tsamela *z*i
ta ba *z*i nga hla*z*ekangi, ku kota ku
nga hla*z*eki ka ku teka a *zik*lata ka
yena.
27 Kani hiwihi a kumbako le*z*o *z*ilo i ta
ba a nga hla*z*ekangi, i ta hla*z*a a ti-
nguwo ta yena, a hlamba a wutsu-
mbu gakwe lomo matini, a be a nga
hla*z*ekangi kala gam*b*yeni.
28 Kanile*z*i loku yena a hla*z*eka kuhu-
meni ka nkata ka yena, *z*onake i ta
ti hlayela a wutsumbu ga yena a
n*k*lanu ni mambiri a masiku, ni nza-
ko ka le*z*o yena i ta a hla*z*ekile.
29 Na hi siku ga *k*lanu ni manharu yena
i ta teka a matuba mambiri ya yena,
kutani mavinyani mambiri, ni ku *z*i
neha ka mupristi, le nyangweni ya
tenta ga mu*k*langano.
30 Ni mupristi i ta nyikela gi*n*we a
munyikelo wa kuonha, ni gi*n*wani
a munyikelo wa kuhiswa; i ta ma-
ha a nzhiho wa yena mahlweni ka
Jehova hi kuhuma nkata wa kunga-
hlazeki ka yena.
31 *Z*akungahi *n*wina mu ta hamba-
nyisa a banana ba ka Israeli ku nga
hla*z*ekeni ka*b*ye, kasi ba fela ku kala
ba ngafi le kungahla*z*ekeni ka*b*ye,
laha bona ba nyenye*z*isa a taberna-
kele ga mina lego gi nga xikari ka
bona.
32 Lowu i nayo wa yena loye a nga
ni kuhuma nkata, ni ka yena loye a
mbewu ya libeleko yi fambako ka
yena, *z*ingaho yena a nga hla*z*ekangi
hi le*z*o;
33 Ni ka yena loye a ba*b*yako hi ku te-
ka a *zik*lata, ni ka yena loye a hume-
sako a nkata, a wanuna, ni wasati,
ni ka yena loye a e*k*lelako ni loye a
nga hla*z*ekangiko.

XIPIMO 16.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
anzako ka kufa ka bana bambiri ba
Aroni, laho na bona na tsinela kusu-
hi na Jehova, ni kufa;
2 Na a te ngalo ka Mosi, Wulawula
na Aroni a nakuloni wa wena, le*z*aku
yena a nga hati xon*k*le xikati lomo
wutsa*n*weni go basa lomo nzeni ka
veli, mahlweni ka xitsamo xa wuxi-
nji lexi xi nga le hehla ka arke; kasi
a fela ku kala a nga ta kufa: hakuba
mina nzi woneka hi refu hehla ka xi-
tsamo xa wuxinji.
3 A tisise le*z*i Aroni le wutsa*n*weni go
basa: na hi *z*i*n*we ni ho*n*wana yi*s*wa
ya munyikelo wa kuonha, ni hamba-
na ya munyikelo wa kuhiswa.
4 Yena i ta ambala a baji go basa ga
wukene, na yena i ta ba ni buluku
ga wukene nyameni ya yena, i ta ti
boha i bandi ga wukene, *z*i*n*we ni
xihuku xa wukene xo kwalala: tona
hi tinguwo to basa; na yena i ta hla-
*z*a a miri wa yena lomo matini, ni ku
ti gobisa.
5 Na yena i ta teka hi le ka *k*langano
wa banana ba ka Israeli a timhongo
timbiri ta munyikelo wa kuonha, ni
hamba yi*n*we ya munyikelo wa ku-
hiswa.
6 Na Aroni i ta tisa a ho*n*wana ya mu-
nyikelo wa kuonha, leyo yi nga ya
wutsumbu ga yena, a maha a nzhiho
wa wutsumbu ga yena ni ya yin*d*lu
ya yena.
7 Na yena i ta teka a timhongo timbi-
ri, a ti yimisa mahlweni ka Jehova
le nyangweni ya tenta ga mu*k*langa-
no.
8 Na Aroni i ta vumbisa ka tona a ti-
mhongo leti timbiri; a yi*n*we yi vu-
mbelwa Jehova, yi*n*wani yi ta vu-
mbelwa Azazeli.
9 Na Aroni i ta tisa a mhongo leyo yi
vumbelweko Jehova, a nyikela yona
a kuba munyikelo wa kuonha.
10 Kanile*z*i a mhongo, leyo yi vumbe-
lweko Azazeli, yi ta tsikwa yi hanya
mahlweni ka Jehova, a ku maha a
nzhiho wa yena, a yi rumela yi fa-
mba ha Azazeli a kuya lomo xiwu-
leni.
11 Na Aroni i ta tisa a ho*n*wana ya
munyikelo wa kuonha, leyi yi nga
ya yena a wutsumbu, na a mahe a
nzhiho wa wutsumbu ga yena, ni yi-
n*d*lu yakwe, ni ku *k*laba a ho*n*wani
ya munyikelo wa kuonha yona ya
wutsumbu ga yena.
12 Na yena i ta teka a pani gi teleko hi
makala ya nzilo ya le alatini mahlwe-
ni ka Jehova, ni man*d*la wa ma tele
hi libani li tsombelako li kanzilwe,
ni ku *z*i neha lomo nzeni ka veli:
13 Yena i ta cela a libani hehla ka nzilo
mahlweni ka Jehova, kasi a refu ga
libani ga fenengeta a xitsamo xa
wuxinji lexi xi nga laha hehla ka

wukustumunyu, kasi yena wa kala
kufa:
14 Yena i ta teka a nkata wa ho*n*wana,
a wu *n*watsekela hi litiho la yena
hehla ka xitsamo xa wuxinji hi le
mutsuwuka gambo; ni mahlweni ka
xitsamo xa wuxinji yena i ta *n*wa-
tsekela a nkata hi litibo la yena n*k*la-
nu wa *z*ikati ni *z*imbiri.
15 *Z*onake yena i ta *k*laba a mhongo
ya munyikelo wa kuonha, leyo yi
nga ya banhu, ni ku neha a nkata wa
yona lomo nzeni ka veli, a maha hi
nkata wa yona ku kotisa le*z*i a ma-
hileko hi nkata wa ho*n*wana, a wu
*n*watsekela hehla ka xitsamo xa wu-
xinji, ni mahlweni ka xitsamo xa
wuxinji:
16 Na yena i ta maha a nzhiho wa wu-
tsamo go basa, hakuba hi ku nga
hla*z*eki ka banana ba ka Israeli, ni
hakuba hi *z*ihambunyeto *z*a bona, *z*o-
na *z*on*k*le *z*ionho *z*a*b*ye: na *z*ingaho
yena i ta maha hi tenta ga mu*k*la-
ngano, legi gi tsamako *z*i*n*we na bo-
na kungahla*z*ekeni ka*b*ye.
17 Laho ku nga ta kuba kona munhu
laha na yena a engena lomo tenteni
ga mu*k*langano laha na yena aya
maha a nzhiho lomo wutsa*n*weni go
basa, kala yena a huma, na a mahile
a nzhiho wa wutsumbu ga yena, wa
ngango wa yena, ni wa won*k*le a hle-
ngeletano wa ba ka Israeli.
18 Na yena i ta huma aya le alatini le-
go gi nga mahlweni ka Jehova, aya
maha a nzhiho wa gona, ni ku ta
teka a nkata wa ho*n*wana, ni nkata
wa mhongo, a patseka le ti mho-
nzweni ta alati a renzelekela.
19 Yena i ta *n*watsekela hehla ka gona
hi litiho la yena n*k*lanu ni *z*imbiri a
*z*ikati, ni ku gi basisa gona, ni ku-
wuyetela gona hi kungahla*z*ekeni ka
banana ba ka Israeli.
20 Na laha na gumelwa a nzhihelo
wa wutsamo go basa, ni tenta ga
mu*k*langano, ni alati, yena i ta tisa a
mhongo yi hanyako:
21 Na Aroni i ta *k*lateka won*k*le a ma-
n*d*la ya yena hehla ka hloko ya mho-
ngo, a wulela hehla ka yona *z*on*k*le
a *z*igoho *z*a banana ba ka Israeli, ni
*z*ihambunyeto *z*a*b*ye *z*on*k*le, *z*ona *z*i-
onho *z*a*b*ye *z*on*k*le; yena i ta bekela
*z*ona hehla ka hloko ya mhongo, a
yi rumela yi famba hi canja ga mu-
nhu loye a longeleko leyo xiwuleni:
22 Ni mhongo yi ta rwala hehla ka yo-
na *z*on*k*le *z*igoho leyo tikweni gi nga
akiwangiko: na yena i ta fambisa a
mhongo lomo xiwuleni.
23 Na Aroni i tata lomo nzeni ka te-
nta ga mu*k*langano, i ta humesa a
tinguwo ta wukene, leto a nga wa ti
ambele laho na engena lomo wutsa-
nweni go basa, ni ku i ta ti siya
leno:
24 Yena i ta hlamba a nyama ya yena
lomo matini wutsanweni go basa, a
ambala kambe tinguwo ta yena, a hu-
ma, a ta nyikela a munyikelo wa yena
wa kuhiswa, ni munyikelo wa kuhi-
swa wa banhu, a maha a nzhiho wa
wutsumbu ga yena ni wa banhu.
25 Ni mafura ya munyikelo wa kuo-
nha i ta ma hisa hehla ka alati.
26 Ni loye a tsikileko a mhongo ya ka
Azazeli yi famba i ta hla*z*a a tingu-
wo ta yena, a hlamba a nyama ya
yena hi mati, anzako ka le*z*o yena i
tata lomo wugobelweni.
27 Ni ho*n*wana ya munyikelo wa kuo-
nha, ni mhongo ya munyikelo wa
munyikelo wa kuonha, leto a nkata
wa tona wu nga nehwa a ku ta ma-
ha a nzhiho wutsanweni go basa, *z*i
ta rwalwa *z*i yiswa le han*d*le ka wu-
gobelo; kona ku ta hiswa hi nzilo
a madzowo ya kona, ni nyama ya
kona, ni *s*wanyi wa kona.
28 Ni loye a hisako kona i ta hla*z*a a ti-
nguwo ta yena, a hlamba a nyama
ya yena lomo matini, anzako ka le-
*z*o yena i tata lomo wugobelweni.
29 Kona ku ta ba a xilayelo ka *n*wi-
na kala kupinzuka: hi hweti ya wu-
*k*lanu ni timbiri, hi siku ga kume ga
hweti, *n*wina mu ta bayisa a mihe-
femulo ya *n*wina, mu nga ta maha
ni wihi a tiro, a xi*t*ralwa xa le ka-
ya, ni mupfumba loye a lubeleko
xikari ka *n*wina:
30 Hakuba ka lego siku a nzhiho wu
ta mahiwa ka *n*wina, a ku basisa
*n*wina; ka *z*ionho *z*a *n*wina *z*on*k*le
*n*wina mu ta basiswa mahlweni ka
Jehova.
31 Kona i sabado ga ximuse xo humu-
la ka *n*wina, *n*wina mu ta bayisa a
mihefemulo ya *n*wina; kona xilaye-
lo kala kupinzuka.
32 Ni mupristi, loye a ta nga totwa lo-
ye a ta nga nyikelelisiswa a ku ba
mupristi xikun*d*leni xa raru wa ye-
na, i ta maha a nzhiho, i ta ambala
a tinguwo ta wukene, tona tinguwo
to basa:

33 Yena i ta maha a nzhiho wa yin*d*lu yo basa; i ta maha a nzhiho wa tenta ga mu*k*langano ni wa alati; na yena i ta maha a nzhiho wa mupristi ni wa bon*k*le a banhu ba hlengeletano.
34 Loku ku ta maha a xilayelo xi ta kutsonzoma ka *n*wina, a ku maha a nzhiho ka banana ba ka Israeli hakuba hi kota ya zon*k*le zionho za*b*ye ka*n*we hi lembe. Yena i lo maha kota Jehova a leleteleko Mosi.

XIPIMO 17.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi, aku,
2 Wulawula ka Aroni, ni ka banana ba yena, ni ka bon*k*le a banana ba ka Israeli ni kuka bona: Lexi hi xilo lexo Jehova a leleteleko, aku,
3 Kani hiwihi munhu laho wa banana ba yin*d*lu ya ka Israeli a, *k*labako a kabi, kutani i hamba, kutani i mhongo, lomu wugobelweni, kutani loye a *k*labako le han*d*le ka wugobelo,
4 Na a nga yi nehangi le nyangweni ya tenta ga mu*k*langano, ku ta yi nyikela ku kota a munyikelo ka Jehova mahlweni ka tabernakele ga Jehova: a nkata u ta la*b*yiwa ka loye munhu; yena i halatile a nkata; ni loye munhu i ta tsenwa xi kari ka banhu ba ka ka*b*ye.
5 Kasi hi kugumelwa a banana ba ka Israeli kasi ba fela ku neha a mupahlelo wa bona, loko ba pahlelako le han*d*le kwatini, wonawu lowo ba fela ku wu nehawu ka Jehova, le nyangweni ya tenta ga mu*k*langano, ka mupristi, a ku hisa a mafura ya munyikelo wa kutsombela ka Jehova.
6 Ni mupristi i ta *n*watsekela a nkata hehla ka alati ga Jehova le nyangweni ya tenta ga mu*k*langano, ni i ta hisa a mafura a masema ya kutsombela ka Jehova.
7 Bona ba nga ta ha engeta kambe ba pahlela a mupahlelo wa*b*ye ka mhongo, ku kota lezo bona ba nga wa mahile a wubayi. Loku ku ta ba a xilayelo ka bona kala kupinzuka ka zizukulwana za*b*ye zon*k*le.
8 Wena u ta wula ka bona, Kani hiwihi a munhu laho na a nga a hi wa yin*d*lu ya ka Israeli, kutani mupfumba loye a lubeleko xikari ka bona, loye a nyikelo a munyikelo wa kuhiswa kutani mupahlelo,
9 A nga wu nehi le nyangweni ya tenta ga mu*k*langano, a ku ta pahlela wona ka Jehova; loye munhu i ta tsenwa ka banhu ba ka ka*b*ye.
10 Ni kani hiwihi a munhu wa yin*d*lu ya ka Israeli, kutani a mupfumba loye a lubeleko xikari ka bona, a gako ni lihi lixaka la nkata, mina nzi ta yisa ngohe ya mina ka muhefemulo lowo wu gako a nkata, ni ku i ta tsenwa yena xikari ka banhu ba ka ka*b*ye.
11 Hakuba a wutomi ka nyama ku lomo nkateni; wona nzi wu nyikele ka *n*wina hehla ka alati a ku maha a nzhiho wa mihefemulo ya *n*wina: hakuba wona i nkata lowu wu mahako a nzhiho hi kota ya wutomi ga *n*wina.
12 Hikwalaho mina nzi wulile ka banana ba ka Israeli, A wu kona muhefemulo wa *n*wina wu ta ngaga a nkata, ge ni mupfumba loye a lubeleko xikari ka *n*wina a kuga a nkata.
13 Ni kani ngwa ku yini a munhu wa banana ba ka Israeli, ni wa mupfumba loye a lubeleko xikari ka *n*wina, loye a tekako lomo kuhloteni ka xihari, kutani xinyanyani lexo xi giwako; yena i ta halata a nkata wa kona, a wu seletela hi tsuri.
14 Hakuba ku kota a wutomi ga yon*k*le a nyama, a nkata wa kona won*k*le mu*n*we ni wutomi ga kona: hikwalaho mina nza wulile ka banana ba ka Israeli, *N*wina mu nga taga a nkata ni wa xilo muni xa nyama; hakuba a wutomi ga yon*k*le hi nkata wa kona: kani hiwihi a gako i ta tsenwa.
15 Ni won*k*lelele a muhefemulo lowo wu gako lexo xi ti feleko ha coce, kutani lexo xi pfemulweko hi xibanza, kutani xi*t*ralwa xa le kaya, kutani mulubeli, yena i ta hlaza a tinguwo, a hlamba wutsumbu ga yena lomo matini, a be a nga hlazekangiko kala gam*b*yeni: zonake yena i ta ba a hlazekileko.
16 Kanilezi loku yena a nga hlazi tona, kutani a hlambi a nyama ya yena, zonake yena i ta rwala kuonha ka yena.

XIPIMO 18.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi, aku,
2 Wulawula ka banana ba ka Israeli, ni ku wula ka bona, Mina nzi mina Jehova Nungungulu wa *n*wina.

3 A ku kota a mahale ya tiko ga le
Gipite, lego mu nga wa akile ka go-
na, *n*wina mu nga ta maha: a ku
kota a ma mahela ya tiko ga le Ke-
nani, leyo nzi yisako *n*wina, *n*wina
mu nga mahi; ge *n*wina mu ta fa-
mba hi *z*ilayelo *z*a*b*ya.
4 A *z*iyimiso *z*a mina *n*wina mu ta *z*i
maha, ni kulayela ka mina *n*wina
mu ta ku hlayisa, mu famba ha ko-
na: nzi mina Jehova Nungungulu
wa *n*wina.
5 *N*wina hikwalaho mu ta hlayisa a
*z*ilayelo *z*a mina, ni *z*iyimiso *z*a mina;
le*z*i loku munhu a *z*i maha, i ta ha-
nya ka *z*ona: nzi mina Jehova.
6 A nga kona wa *n*wina a ta nga
tsinela ku suhani ka wa lixaka la
yena, a funungula a wum*b*yiri ga
yena: nzi mina Jehova.
7 A wum*b*yiri ga dadani wa wena, na
gona wum*b*yiri ga nyine wa wena,
wena u nga gi funungule: yena i
nyine wa wena; wena u nga ta fu-
nungula a wum*b*yiri ga yena.
8 A wum*b*yiri ga sati wa raru wa we-
na u nga gi funungule; gona mbu-
m*b*yiri ga raru wa wena.
9 A wum*b*yiri ga makweru wa wena,
a nhanyana wa raru wa wena, kuta-
ni a nhanyana wa nyine wa wena,
kutani a *t*relwe le kaya, kutani yi a
*t*ralelwe le han*d*le, na gona a wu-
m*b*yiri ga*b*ye wena u nga ta gi funu-
ngula.
10 A wum*b*yiri ga nhanyana wa *n*wa-
na wa wena, kutana ga nhanyana
wa nhanyana wa wena, na gona a
wum*b*yiri ga*b*ye wena u nga ta gi
funungula: hakuba a ga*b*ye mbu-
m*b*yiri ga wena *n*winyi.
11 Ni wum*b*yiri ga nhanyana wa sati
wa raru wa wena, a *t*relweko hi raru
wa wena, yena makweru wa wena,
wena u nga ta funungula a wum*b*yi-
ri ga yena.
12 Wena u nga ta funungula a wum*b*yi-
ri ga makweru wa raru wa wena:
hakuba yena ngwasati a gameneko
*z*i*n*we ni raru wa wena.
13 Wena u nga ta funungula a wum*b*yi-
ri ga makweru wa nyine wa wena:
hakuba yena hi yena a gameneko ni
nyine wa wena.
14 Wena u nga ta funungula a wum*b*yi-
ri ga maka*b*ye wa raru wa wena,
wena u nga tsineli ka sati wa yena:
yena i tiya nyine wa wena.
15 Wena u nga ta funungula a wum*b*yi-
ri ga nkatamwane wa wena: hakuba
yena i sati wa *n*wana wa wena; we-
na u nga ta funungula a wum*b*yiri
ga yena.
16 Wena u nga ta funungula a wu-
m*b*yiri ga sati wa maka*b*ye wa we-
na: gona mbum*b*yiri ga maka*b*ye
wa wena.
17 Wena u nga fununguli a wum*b*yiri
ga wasati ni *n*wana wa yena; wena u
nga ta teka a nhanyana wa *n*wana
wa yena, kutani a nhanyana wa ye-
na, a ku funungula a wum*b*yiri ga
yena; bona mba basati ba nga ku-
suhani ni wuxaka: kona kubiha.
18 Wena u nga ta teka a wasati a ma-
kweru wa wasati wa wena, kasi ku
maha a nkati-kulo*b*ye wa yena, a ku
funungula a wum*b*yiri ga yena, hi
lahan*d*le ka yena na a nga na ha ha-
nya.
19 Na wena u nga ta tsinela ka wa-
sati a ku funungula a wum*b*yiri
ga yena, na a nga na ha hi ni ku
teka a *z*i*k*lata hi ku nga hla*z*eki ka
yena.
20 Wena u nga ta e*k*lela ni sati wa ake-
lwane wa wena hi kota ya ku tizwa
ka nyama, a ku nyenye*z*isa wutsu-
mbu ga wena ha yena.
21 Wena u nga ta nyikela ni yihi a
mbewu ya wena a ku ba maha ba
rimbiwa hi nzilo wa Moleke; ge we-
na u nga ta hanahanisa a bito ga
Nungungulu wa wena: nzi mina
Jehova.
22 Wena u nga e*k*lele ni lixaka la wa-
nuna, ku kota loku u e*k*lela ni lixa-
ka la wasati: kona *z*inyenyeko.
23 Wena u nga e*k*leli ni xihi a xihari a
ku nyenyezisa a wutsumbu ga we-
na ha xona; ge ni wihi a wasati ku
yima mahlweni ka xihari, a e*k*lela na
xona: kona mbuvulinganya.
24 Mu nga nyenyezisi a wutsumbu
ga nwina hi le*z*i *z*ilo: hakuba hi ka
*z*on*k*le le*z*i a matiko ma onhekele
lawo nzi hlongoleko mahlweni ka
*n*wina;
25 Ni tiko gi onhekele: hikwalaho mi-
na nza enzele a kugoha ka gona kona
hehla ka gona, ni tiko gi ta hlata a
ba akileko ba gona.
26 *N*wina hikwalaho mu ta hlayisa a
*z*ilayelo *z*a mina ni *z*iyimiso *z*a mina,
mu nga ta maha ni xihi xa laya ma-
nyala; ge ni xi*t*ralwa xa le kaya, ge
ni mupfumba loye a lubeleko xikari
ka *n*wina.

27 (Hakuba won*k*le lawo a manyala a
banhu ba tiko ba ma mahile, labo ba
nga wa hi mahlweni ka *n*wina, ni
tiko gi nyenyezisilwe);
28 Kasi a tiko gi fela ku kala gi nga mu
hlati *n*winawu kambe, laha na *n*wina
mu gi nyenyezisa gona, ku kotisa
lezi gi hlatileko a mifumo leyo yi nga
wa hi kona mahlweni ka *n*wina.
29 Hakuba kani ngwa ku yini a ta nga
maha ni xihi xa lezi zinyenyeko, na
wona lowo a mihefemulo wu maho
zona wu ta tse*n*wa xikari ka banhu
ba ka ka*b*ye.
30 Hikwalaho *n*wina mu ta hlayisa ku-
wula ka mina, lezaku mu nga tirisi
ni xihi xa leyi mikuwo ya ma-
nyala, leyo yi nga wa tiriswa ma-
hlweni ka *n*wina, lezaku mu nga
nyenyezisi wutsumbu ga *n*wina ha
yona: nzi mina Jehova Nungungu-
lu wa *n*wina.

XIPIMO 19.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Wulawula ka won*k*le a *k*langano wa
banana ba ka Israeli, uku ka bona,
*N*wina mu ta ba basileko: hakuba
mina Jehova Nungungulu wa *n*wi-
na nzi basile.
3 *N*wina mu ta caba *n*wen*k*lelele ba-
nhu a nyine wa wena, ni raru wa
wena; na *n*wina mu ta hlayisa a
sabado ga mina: nzi mina Jehova
Nungungulu wa wena.
4 *N*wina mu nga hunzulukeli zifana-
nisweni, ge ni ku mahela a wutsu-
mbu ga nwina a banungungulu ba
nyekisilweko: nzi mina Jehova Nu-
ngungulu wa wena.
5 Laha na *n*wina na mu nyikela a
mupahlelo wa kurula ka Jehova,
*n*wina mu ta nyikela wona kasi ma
fela ku amukeleka.
6 Wona a wu giwe gwalego siku mu
nyikelako gona, na hi manziko: ni
loku ku sala ncumo xa siku ga wu-
nharu, xona xi ta hiswa hi nzilo.
7 Ni loku futsi xi giwa hi siku ga wu-
nharu, kona manyala; wona wu nga
ta amukeleka:
8 Kanilezi ni bon*k*lelele laba ba gako
kona ba ta rwala kugoha ka bona,
hakuba yena i hanahanisile a xilo xo
basa xa Jehova: ni lowo muhefemu-
lo wu ta tse*n*wa ka banhu ba ka ka-
*b*ye.
9 Loku *n*wina mu tsobela a xihulo
xa tiko ga *n*wina, wena u nga ta
tsobela ni le magumo ka simu ya
wena, ge ni ku kutsula a timhakaro
ta simu ya wena.
10 Na wena u nga kutsuli a xivina xa
wena, ge ni kuwungeletela a miha-
nzo yi yiwako ya xivina xa wena;
hakuba wena u ta ma siya wona xa
nja zisiwana ni bafambi: nzi mina
Jehova Nungungulu wa wena.
11 *N*wina mu nga yibe; ge ni ku ma
ha hi kukohlisisileko, ni ku hemba
ka mu*n*we ni mu*n*wani.
12 *N*wina mu nga hlambanyi hi bito ga
mina hi kukohlisisileko, ni ku hana-
hanisa a bito ga Nungungulu: nzi
mina Jehova.
13 Wena u nga tsimbeketi a wa ake-
lwane wa wena, ge ni ku mu panga:
a kurihwa ka nanza gi tirileko ku
nga tsami na wena gon*k*le wusiku
kala gica.
14 Wena u nga rukateli a xiwiri, kuta-
ni xikungubanyiso mahlweni ka xi-
kumu; kanilezi wena u ta caba
Nungungulu wa wena: nzi mina
Jehova.
15 *N*wina mu nga mahi hi kungalu-
lami kulamuleni: wena u nga ta
nyenyetela a munhu wa xisiwana,
ni kudzunza a munhu wa ntamo;
kanilezi hi kululamisisilweko wena u
ta lamula a muakelwane wa wena.
16 Wena u nga ta famba hehla ni lahasi
kota a tsawuteli wa timhaka xikari
ka banhu ba ka *n*wina: ge ni ku yi-
ma u vukela a nkata wa akelwane
wa wena: nzi mina Jehova.
17 Wena u nga ta benga a maka*b*ye
wa wena mbilwini ya wena: wena ha
kunene u ta kawuka a maka*b*ye wa
wena u nga rwale kuonha ki kota ya
yena.
18 Wena u nga teki a kupota, ge ni ku-
rwala a timbiti ka banana ba banhu
ba ka *n*wina; kanilezi wena u ta
ranza a wa akelwane wa wena ku
kotisa a wutsumbu ga wena: nzi
mina Jehova.
19 *N*wina mu ta hlayisa a zilayelo za
mina. Wena u nga vumeli a homu
ya wena yi kanziywa hi tixaka ti
hambeneko: wena u nga xwanyi a
si*n*wini ya wena a tixaka timbiri ta
mbewu: ge laho a ku huma ka wena
a nguwo ya tixaka timbiri yo nga yi
vilinganyisene katigi*n*we.
20 Kani hiwihi a e*k*lelako ni wasati hi
kuzwa ka nyama, loyo a kumbi, a

wutilwe hi wanuna, na a nga futsi a
nga se ku *kl*a*kl*iswa, hambu ku*kl*a-
*kl*iswa ku nga se ku nyikwa ka yena;
bona a babile ba ta tsayiswa; bona
ba nga ta dawa, a hakuba i wa nga
se ku *kl*a*kl*eka.
21 Na yena i ta neha a munyikelo wa
yena wa *z*ihambuko ka Jehova, le
nyangweni ya tenta ga mu*kl*angano,
yona a hamba a ya munyikelo wa
*z*ihambuko.
22 Ni mupristi i ta maha nzhiho wa ye-
na hi hamba ya munyikelo wa *z*iha-
mbuko mahlweni ka Jehova hi ku-
onha ka yena loku a kuonhileko: ni
kuonha loku a kuonhileko ku ta tse-
tselelwa ka yena.
23 Ni laha *n*wina mu ta nga cikela ka
tiko, na mu *b*yalile ton*kl*e tixaka ta
tisinya kasi kuga, *z*onake mu ta hla-
ya a mbanzo wa kona ku kotisa lezo
yi nga mankuna: malembe manharu
yi ta maha a mankuna ka *n*wina;
yona yi nga ta giwa.
24 Kanile*z*i hi lembe ga wumune yon*kl*e
a mihanzo ya kona yi ta ba yi ba-
sile, a ku nyika kubonga ka Jehova.
25 Hi lembe ga wun*kl*anu *n*wina mu
taga a mihanzo ya kona, kasi ya
*t*rala ka *n*wina a mihanzo ya kona:
nzi mina Jehova Nungungulu wa
*n*wina.
26 *N*wina mu ngagi ni xihi ncumo
*z*i*n*we ni nkata: ge ni ku maha a wu-
tumbe, mu nga mahi a kutsungula.
27 *N*wina mu nga cingi mu renzelekela
a hloko ya *n*wina, ge ni kucenga u
renzelekela a xilevu xa wena.
28 *N*wina mu nga mahi a ku*kl*abela a
nyama ya *n*wina hi kota ya bafile-
ko, ge mu nga *kl*abeli a madaranga-
nya ya tihlanga hehla ka *n*wina:
nzi mina Jehova.
29 U nga hanahanisi a nhanyana wa
wena, u mu maha a xibayi; gi nga
ta ku a tiko gi tala hi wio*s*wi, ni tiko
gi tala hi kubiha.
30 *N*wina mu ta hlayisa a sabado ga
mina, mu dzunza a yin*d*lu yo basa
ya mina: nzi mina Jehova.
31 Mu nga hunzuluki mu ya ka bona
labo ba nga ni mimoya ya wutumbe,
ge ni ka bangoma; mu nga ba hloti
bona, a ku nyenyeziswa ha bona:
nzi mina Jehova Nungungulu wa
wena.
32 Wena u ta suka u yima mahlweni
ka ba hloko yi basileko wuvu, u dzu-
nza a ngohe ya munhu wa kale, we-
na u ta caba a Nungungulu wa wena:
nzi mina Jehova.
33 Ni loku a mupfumba loye a lube-
leko na wena lomo tikweni ga wena,
wena u nga mahi kubiha ka yena.
34 Ni mupfumba loye a lubeleko *z*i*n*we
na wena i ta ba ka wena ku kota a
xi*t*ralwa xa le kaya ka wena xikari
ka *n*wina, wena u ta ranza yena ku
kotisa a wutsumbu ga wena; haku-
ba *n*wina mu wa hi bapfumba le ti-
kweni ga le Gipite; nzi mina Jehova
Nungungulu wa *n*wina.
35 *N*wina mu nga mahi hi kungalu-
lamisisiwangiko kulamuleni, kuri-
nganiseni ka kunabalata, ka binza,
kutani ka kupfuniswa.
36 A tipimo ti longamileko, ni kubinza
loku kulongamileko, ni efa yi longa-
mileko, ni hina yi longamileko, mu
ta ba nazo: nzi mina Jehova Nu-
ngungulu wa *n*wina, a wihi a mu
humesileko hi le tikweni ga le Gi-
pite.
37 *N*wina mu ta hlayisa *z*on*kl*e a *z*i-
yimiso *z*a mina, ni *z*ilayelo *z*a mina,
ni ku *z*i maha *z*ona: nzi mina Je-
hova.

XIPIMO 20.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 *K*lata-kumbiri, wena u ta wula ka
bana ba ka Israeli, Kani hiwihi a ta
nga ba wa banana ba ka Israeli, ku-
tani ngwabapfumba labo ba ta nga
lubela lomo ka Israeli, loye a nyi-
kako a mbewu ya yena ka Mole-
ke; yena ha kunene i ta dawa: a
banhu ba tiko ba ta mu gan*d*la hi
mari*b*ye.
3 Minawu kambe nzi ta rumela a ngo-
he ya mina ka loye munhu, mina nzi
ta tsema yena xikari ka banhu ba ka
ka*b*ye; hakuba i nyikele a mbewu
ya yena ka Moleke, a ku nyenyezi-
sa a yin*d*lu ya mina yo basa, ni ku
hanahanisa a bito ga mina go basa.
4 Ni loku a banhu ba tiko ba fihla a
mahlo ya*b*ye hi loye a munhu, laha
na a nyikela a mbewu ya yena ka
Moleke, na ba nga dayi yena;
5 *Z*onake nzi ta rumela a ngohe ya
mina ha loye munhu, na hi ngango
wa yena, mina nzi ta mu tsema, ni
bon*kl*e labo ba mahako a wuo*s*wi
kota yena, a ku maha wuoswi na
Moleke, xikari ka banhu ba ka ka-
*b*ye.

6 Ni muhefemulo lowo wu hunzu-
lukelako ka bona labo ba mahileko
a mimoya ya wungoma, ni le balo-
yini, a maha a wuo*s*wi ku kota bo-
na, mina hi kuketa nzi ta rumela a
ngohe ya mina nzi vukela a muhe-
femulo lowo, mina nzi ta mu tsema
xikari ka banhu ba ka ka*b*ye.
7 Basisani a wutsumbu ga *n*wina hi-
kwalaho, *n*wina mu be a ba basile
ko; hakuba mina nzi mina Jehova
Nungungulu wa *n*wina.
8 *N*wina mu ta hlayisa *z*ilayelo *z*a mi-
na, ni ku maha *z*ona: mina nzi mina
Jehova loye a mu basisileko *n*wina.
9 Hakuba bon*k*lelele labo ba rukate-
lako a raru wa yena kutani nyine
wa yena ha kunene i ta dawa: yena
i rukatele a raru wa yena kutani
nyine wa yena; ni nkata wa yena
wu ta hehla ka yena.
10 Ni munhu loye a mahako kure-
mba ni sati wa mu*n*wani munhu,
yena loye a mahako kuremba ni sati
wa akelene na yena, a xirembi xa
wanuna ni xirembi xa wasati ha
kunene xi ta dawa.
11 Ni munhu loye a e*k*lelako ni sati wa
raru wa yena i funungule a wum*b*yi-
ri ga raru wa yena, bona bambiri ha
kunene ba ta dawa; ni nkata wa*b*ye
wu ta ba hehla ka bona.
12 Lohu a munhu a ta e*k*lela ni nkata-
mwane wa yena, bona bambiri ha
kunene ba ta dawa: bona ba mahile
a vilinganya; ni nkata wa*b*ye wu ta
ba hehla ka*b*ye.
13 Ni loku a wanuna a e*k*lela ni nuna-
kulo*b*ye, ku koti ku kwatsi ngwasa-
ti, bon*k*le bona mahile a manyala:
bona ha kunene ba ta dawa; ni nka-
ta wa*b*ye wu ta ba hehla ka bona.
14 Ni loku munhu a teka a sati ni nyi-
ne wa yena, kona kubiha: bona ba
ta hiswa hi nzilo, yena na bona; ka-
si ku fela ku kala ku nga hi na ku-
biha xikari ka *n*wina.
15 Ni loku a munhu a e*k*lela ni xihari,
yena ha kunene i ta dawa: na *n*wi-
na mu ta daya xihari.
16 Ni loku a wasati a tsinela ni ka xihi
xihari, a e*k*lela lahasi ka xona, wena
u ta daya wasati, ni xihari: yena na
xona *z*i ta dayiwa; ni nkata wa *z*ona
wu ta ba hehla ka *z*ona.
17 Ni loku a wanuna a teka a ma-
kweru wa yena, a nhanyana wa raru
wa yena, ni nhanyana wa nyine wa
yena, ni ku wona a wum*b*yiri ga ye-
na; yenawu a wona a wum*b*yiri ga
yena; kona xilo xa tingana; bona
ba ta tse*n*wa kuwoneni ka banana
ba banhu ba kaka*b*ye: yena i funu-
ngule a wum*b*yiri ga maka*b*ye wa
yena; yena i ta rwala a kugoha ka
yena.
18 Ni loku a munhu a e*k*lela ni wasati
na a nga a tekile a *zik*lata, a funu-
ngula a wum*b*yiri ga yena; i ta nga
a fununguIe a hlowo ya yena, na
yena a nga fenengetangi a hlowo
ya nkata wa yena: bona bon*k*le ba
ta tse*n*wa xikari ka banhu ba ka
ka*b*ye.
19 Wena u nga ta funungula a wu-
m*b*yiri ga makweru wa nyine wa
wena, ge ni ga makweru wa raru
wa wena; hakuba yena i mahile ku
funungula a xim*b*yiri xa xaka ga
yena: bona ba ta rwala a kugoha
ka*b*ye.
20 Ni loku a munhu a e*k*lela ni sati wa
maka*b*ye wa raru wakwe, yena i ye-
na i funungule a wum*b*yiri ga ma-
ka*b*ye wa raru wakwe: bona ba ta
rwala a xionho xa*b*ye; ba tafa ba
nga hi na *n*wana.
21 Ni loku a munhu a teka a sati wa
maka*b*ye wa yena, kona a ku basa-
ngi: yena i funungule a wum*b*yiri
ga maka*b*ye; bona ba nga ta ba na
*n*wana.
22 *N*wina hikwalaho mu ta hlayisa a
*z*ilayelo *z*a mina, ni *z*on*k*le *z*iyimiso
*z*a mina, ni ku maha *z*ona; kasi a ti-
ko, lego nzi nehako *n*wina a ku ta
aka ka gona, gi nga mu hlati *n*wina
laban*d*le.
23 *N*wina mu nga ta famba hi mikuwo
ya lixaka, lolo nzi li hoxako ma-
hlweni ka *n*wina: hakuba bona ba
mahile *z*on*k*le le*z*i *z*ilo, hikwalaho
mina nza ba bonzolota bona.
24 Kanile*z*i mina nzi wulile ka wena,
*N*wina mu ta teka a tiko ga*b*ye, na
mina nzi ta gi nyika ka *n*wina a ku
babanyi ba gona, a tiko gi kulu-
ngako a masi ni wulombe: nzi mina
Jehova Nungungulu wa wena, a
wihi a hambanyisileko wena le ba-
nhwini.
25 *N*wina hikwalaho mu ta maha ku-
hambanyisa xikari ka xihari xi hla-
*z*ekileko ni xihari xi nga hla*z*ekangi-
ko, ni xikari ka xinyanyani xi nga
hla*z*ekangiko ni xi hla*z*ekileko: *n*wi-
na mu nga ta maha a mihefemulo ya
*n*wina yi nyenyeziswa hi xihari, ku-

tani hi xinyanyani, kutani ni ka xihi
a xilo lexa a misaba yi xi fuyileko,
lexo nzi xihambanyisileko ka *n*wina
a ku a xi hlazekangi.
26 *N*wina mu ta ba basisilweko ka mi-
na: hakuba mina, Jehova, nzi basi-
le, mina nzi hambanyisile *n*wina le
banhwini ba*n*wani, lezaku *n*wina mu
ta nga mu hi ba mina.
27 A wanuna kutani ngwasati loye a
nga ni moya wa wungoma, ni loye a
loyako, ha kunene ba ta dawa: bo-
na ba ta gan*d*la bona hi mari*b*ye; ni
nkata wa*b*ye wu ta ba hehla ka*b*ye.

XIPIMO 21.

1 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Wu-
lawula ka bapristi, a bana ba Aroni,
ni ku wula ka bona, Laho a nga ko-
na a ta nga nyenyezisa a wutsumbu
ga yena hi kufa xikari ka banhu ba
ka ka*b*ye;
2 Saseka a xaka ga yena, lego gi nga
ku suhani na yena, a kuba nyine
wakwe, ni kuba raru wakwe, ni
kuba *n*wana wakwe, ni kuba nha-
nyana wakwe, ni kuba maka*b*ye
wa yena.
3 Ni kuba makweru wakwe a mubu-
lwa, lowo wu nga ku suhani na ye-
na, loye a nga hiko na nuna: kakuba
kutani ha yena a nga nyenyezisa a
wutsumbu ga yena.
4 Yena a nga nyenyezise a wutsumbu
ga yena, na a kari a hi wa hombe ka
banhu ba ka ka*b*ye a ku hanahanisa
a wutsumbu ga yena.
5 Bona ba nga ti mahi tihan*d*la hehla
ka zikanza za*b*ye, ge ni kucinga ba
kenyetela zilevu za bona, ba nga ma-
hi ni xihi xo *k*labela mimiri ya*b*ye.
6 Bona a ba be basileko ka Nungungu-
lu wa*b*ye, ni ku nga hanahanisi a
bito ga Nungungulu wa*b*ye; hakuba
a munyikelo wa Jehova wu mahi-
lweko hi nzilo, a zibaba za Nungu-
ngulu wa*b*ye, bona a ba mahe ku
nyikela: hikwalaho bona a ba be ba
basileko.
7 Bona ba nga teki a wasati loye xi
nga xibayi, ge nu muhanahanisi; ge
ni ku teka a wasati wa kuba a tsiki-
lwe ka nuna wa yena: hakuba yena
wanuna i basile ka Nungungulu wa
yena.
8 Wena u ta basisa yena hikwalaho;
hakuba yena wa nyikela zibaba ka
Nungungulu wa wena: yena i ta ba
a basile ka wena; hakuba nzi mina
Jehova, loye a basisako wena, nzi
basile.
9 Ni nhanyana wa mupristi wa mina,
loku yena a ti nyenyezisa a wutsu-
mbu ga yena hi ku maha a wubayi,
yena i nyenyezisa a raru wakwe:
yena i ta hiswa hi nzilo.
10 Loye a nga mupristi wa hombe
xikari ka bamaka*b*ye ba yena, ka
hloko ya wihi a mafura ya kutota
ma celilweko, loye a nyikelisilweko
a ku ambala a tinguwo, a nga funu-
nguli ya hloko ya yena, ge ni ku ha-
nzula tinguwo ta yena;
11 Ge yena a nga taya ni ka xihi a xi-
rumbu, a nga nyenyezisi a wutsu-
mbu ga yena hi raru wa yena, kuta-
ni nyine wa yena:
12 Ge ni ku huma lahan*d*le ka yin*d*lu
yo basa, ge ni ku hanahanisa a yi-
n*d*lu yo basa ya Nungungulu; haku-
ba a xi*d*lo*d*lo xa mafura ya kutota
ya Nungungulu wa yena xi le hehla
ka yena: nzi mina Jehova.
13 Na yena a teke a wasati wubulweni
ga yena.
14 A noni, ni loye a hlongolweko, ni
wasati a hanahanisako, xibayi, laba
yena a nga teki: kanilezi a mu bu-
lwa wa banhu ba bona benyi yena i
ta teka a sati.
15 Yena a nga nyenyezisi a mbewu ya
yena xikari ka banhu ba ka ka*b*ye:
hakuba nzi mina Jehova loye a basi-
sileko yena.
16 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
17 Wulawula ka Aroni uku, Kani hi-
wihi wa mbewu ya wena ka zizuku-
lwana za wena zon*k*le loye a ta nga
kuba ni bawa, nga yena a nga tsineli
a ku nyikela a zibaba ka Nungungu-
lu wa yena.
18 Hakuba kani hi wihi a munhu loye a
na nga ni bawa, yena a nga ta tsine-
la: a munhu wa xikumu, ni munhu
wo kwita, ni loye a nga ni nhovu ya
xibaratata, ni xihi xo kota lezo.
19 Kutani munhu loye a tsobekileko a
konzo, kutani a tsobekileko a canja,
20 Kutani a gombonyekileko a hlana,
kutani xiburututwana, kutani loye
a nga ni bawa tihlweni ga yena, ku-
tani loye a na nga ni xinzeyanzeya-
ni, kutani loye a nga ni mabawa,
loye a kanyeneko makenze;
21 A nga kona munhu wa mbewu ya
Aroni a mupristi, loye a ta nga ba
ni bawa, a ta nga ta kusuhani a ku

nyikela munyikelo ka Jehova wu
mahilweko hi nzilo; yena i na ni
bawa; yena a nga tsinela a ku nyi-
kela zibaba ka Nungungulu wa
yena.
22 Yena i taga a zibaba za Nungungulu
wa yena, zonkle za lomo ko kubasi-
leko hi kuhunzisileko, ni lezo zo
basa:
23 Kumbela yena a nga engeni lomo
nzeni ka veli, a nga tsineli kusuhi
ka alati, hakuba yena i na ni bawa;
lezaku a nga hanahanisi a yindlu ya
mina yo basa: hakuba nzi mina Je-
hova loye a basisileko bona.
24 Zingaho Mosi i lo wulawula ka Aro-
ni, ni ka bana ba yena, ni ka bonkle
a banana ba ka Israeli.

XIPIMO 22.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Wulawula ka Aroni ni ka banana ba
yena, a kuba ba ti hambanyisa a wu-
tsumbu gabye zilweni zo basa za ba-
nana ba ka Israeli, lezi ba zi mahileko
ka mina, ni kasi ba nga hanahanisi a
bito ga mina go basa: mina nzi mina
Jehova.
3 Wula ka bona, Kani hiwihi wa mbe-
wu ya nwina ka zizukulwana za
nwina zonkle, loye a tsineleko ka zilo
za basa, lezo a banana ba ka Israeli
ba zi mahileko ka Jehova, na hi ni
ku nga hlazeki ka yena hehla ka
yena, lowo muhefemulo wu ta tse-
nwa mahlweni ka mina: nzi mina
Jehova.
4 Kani ngwa ku yini munhu wa mbe-
wu ya Aroni a nga ni hlokonho, ku-
tani a hi ni kuhuma a nkata; yena a
ngagi a zilo zo basa, a kala a hlazeka.
Ni kani hiwihi a kumbako ni xihi xi
nga hlazekangiko hi kufa, kutani ni
munhu a wihi a mbewu yi humeleko
ka yena;
5 Kutani kani hiwihi a kumbako a xi-
lo xi kokakoka, lexo a mahiwako ha
a kungahlazeki, kutani munhu loye
a nga tekako ha yena a kungahlaze-
ki, kani hi yini a xa kungahlazeki a
nga yaxo;
6 A muhefemulo lowo wu kumbako
xa kungaho wu ta ba wu nga hlaze-
kangi kala gambyeni, wu nga taga a
zilo zo basa, kumbela loku a hlambile
a nyama ya yena lomo matini.
7 Ni loku a gambo gi pelile, yena i ta
ba a hlazekile; a nzako kalezo a
ngaga a zilo zo basa, hakuba hi zona
zibaba za yena.
8 Loko ku fileko a ha koce, kutani ku
pfemulwe hi zibanza, yena a nga
kuge, a ku nyenyezisa a wutsumbu
ga yena ha kona: nzi mina Je-
hova.
9 Bona hikwalaho a ba hlayise a
kuwula ka mina, ba nga ta ku ba
rwala kuonha ha kona, ni ku fela
kona, loku ba hanahanisa kona:
nzi mina Jehova loye a basisileko
bona.
10 Laho a ku kona a mupfumba a ta
ngaga a zilo zo basa: ni mulubeli wa
mupristi, kutani i nanza gi tirako,
gi nga ta kuga a zilo zo basa.
11 Kanilezi loku a mupristi a xaba a
muhefemulo, wu xabyilwe hi mali
ya yena, yena i ta kuga kona; ni bo
kota labo ba tralelwa lomo ndlwini
ya yena, bona ba taga zibaba.
12 Ni loku a nhanyana wa mupristi a
tekiwa hi mupfumba, yena a nga
taga a munyikelo wu nziwitelweko
wa zilo zo basa.
13 Kanilezi loku a nhanyana wa mupri-
sti a hi noni, kutani a hlongolwe, a
nga hi na nwanana, a klelela le
ndlwini ya raru wa yena, ku kota
wunwananeni ga yena, yena i taga
a zibaba za raru wakwe: kanilezi la-
ho ku nga ta ku ba kona a mupfu-
mba a ta nga ziga zona.
14 Ni loku a munhu aga a zilo zo basa
hawomu, zonake i ta cela a xi panze
xa kona xa wunklanu ka kona, i ta
nyika ka mupristi a xilo xo basa.
15 Na bona ba nga hanahanisi a zilo zo
basa za banana ba ka Israeli, lezo bo-
na ba zi nyikeleko ka Jehova.
16 Na zingaho maha bona kurwala
kugoha ka bona labo ba nehako ku-
goha, laha na baga a zilo zo basa:
nzi mina Jehova loye a basisileko
bona.
17 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
18 Wulawula ka Aroni, ka banana ba
yena, ni ka bonkle a banana ba ka
Israeli, u wula ka bona, Kani ngwa-
kuyini wa yindlu ya banana ba ka
Israeli, kutani ngwa mulubeli lomo
ka Israeli, loye a nyikelako a mu-
nyikelo wa yena, kutani ngwaxibi
xifungo xabye, kutani ngwakubi a
ku nyikela kabye kuklaklekileko, lo
ko ba nyikelako ka Jehova a kuba a
munyikelo wa kuhiswa;

19 Kasi *n*wina mu be ba amukelekako,
*n*wina mu ta nyikela a matsune a
nga hiko na bawa, wa tiho*n*wana, ni
wa tiyivu, ni wa timbuti.
20 Kanile*z*i ka hi yini xi ni bawa, lexo
mu nga xi nyikeli: hakuba xi nga
ta amukeleka ha *n*wina.
21 Ni kani ngwakuyini a nyikelako a
mupahlelo wa kurula ka Jehova a
ku mbetisa a xifungo, kutani mu-
nyikelo wa kuranza ka matsenya,
kutani ngwa*k*lambi wa tihomu, ku-
tani ngwa*k*lambi wa tiyivu kona ku
ta mbelela a ku amukeleka; laho ku
ta ba ku nga hi·na bawa ka kona.
22 A xikumu, kutani yi tso*b*yilweko,
kutani yi kwitaka, kutani yi funzu-
lukileko, kutani a kotso, kutani a
ya xigwere, *n*wina mu nga ta nyi-
kela le*z*i ka Jehova, mu nga maha a
munyikelo wa nzilo ha *z*ona hehla
ka alati ka Jehova.
23 Hambu a ho*n*wana kutani i yivi le-
yo yi nga ni xihi a xilo xa kungahi
kutani xi kiyelelwe hi *k*lelo ga xona,
lexo wena u nga nyikelako a munyi-
kelo wa loranzo la matsenya; kani-
le*z*i hi xifungo wona wu nga ta amu-
keleka.
24 Ni lexo xi gan*d*lilweko a tsinya ga
xona, kutani xi *t*rinyilweko, kutani
tso*b*yilweko, kutani xi tenilweko,
*n*wina mu nga *z*i nyikeli ka Jehova,
ge mu nga mahi *z*akungahi tikweni
ga *n*wina.
25 Ge na hi canja ga bamatiko *n*wina
mu nga ta nyikela a *z*ibaba ka Nu-
ngungulu wa *n*wina ni ka xihi xa
le*z*i *z*ilo: hakuba a kubotwa ka *z*ona
ku kona ka *z*ona, laho ku kona a ba-
wa ka kona: kona ku nga ta a amu-
keleka ka wena.
26 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
27 Laho a ho*n*wana, kutani a yivu, ku-
tani a mbuti, yi nehiwa, *z*onake yi
ta tsama n*k*lanu ni mambiri masiku
lahasi ka nyine wa yona; ku sukela
ka n*k*lanu ni manharu masiku kuya
mahlweni kona ku a amukeleka a
kuba munyikelo wa xinyikiwo xi
mahilweko hi nzilo ka Jehova.
28 Kutani i nkatana wa homu kotani
kun*d*lu, *n*wina mu nga ta yi *k*laba
ni *t*ralo wa yona siku gi*n*we.
29 Loku *n*wina munyikela a mupahlelo
wa ku nyika kubongela ka Jehova,
nwina mu ta wu pahlela kasi ma fe-
la ku amukeleka.
30 Gwalego siku wona wu ta giwa;
*n*wina mu nga siyi ka kona kala gi-
ca: nzi mina Jehova.
31 Hikwalaho mu ta hlayisa a kule-
tela ka mina, mu ku maha; nzi mi-
na Jehova.
32 *N*wina mu nga hanahanisi a bito ga
mina go basa; kanile*z*i mina nzi hla-
wulilwa xikari ka banana ba ka Isra-
eli: nzi mina Jehova loye a hlawuli-
leko *n*wina,
33 Loye a mu humesileko hi le tikweni
ga le Gipite, a ku ba Nungungulu
wa *n*wina: nzi mina Jehova.

XIPIMO 23.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
u wula ka bona, A mibuzo yi yimi-
silweko ya Jehova, leyi *n*wina mu
ta ngabahungu a ku ba mi*k*langano
yi basileko, ywaleyi mibuzo ya mi-
na yi yimisilweko.
3 N*k*lanu ni gi*n*we a masiku a tiro a
wu ta mahiwe: kanile*z*i hi siku ga
n*k*lanu ni mambiri i sabado ga xi-
muse xo humula, a mu*k*langano wu
basileko; *n*wina mu nga maha ni li-
hi lixaka la tiro: kona i sabado ga
Jehova kuakiweni ka *n*wina ko-
n*k*le.
4 Leyi hi mibuzo yi yimisilweko
ya Jehova, yona mi*k*langano yi ba-
sileko, leyo *n*wina mu ta ngabahu-
ngu hi tinguba yi yimisilweko ta
yona.
5 Hi hweti yo ranga, hi siku ga kume
ni mune ga hweti laha gam*b*yeni, i
pasika ga Jehova.
6 Hi siku ga kume ni n*k*lanu ga ywa-
leyo hweti hi mubuzo wa *z*ibaba *z*i
nga comelwangiko ka Jehova: n*k*la-
nu wa masiku ni mambiri *n*wina mu
taga a *z*ibaba *z*i nga comelwangiko.
7 Hi siku go ranga *n*wina mu ta ba ni
mu*k*langano wa kubasa: *n*wina mu
nga ta tira ni tiro ha gona.
8 Kanile*z*i *n*wina mu ta nyikela a mu-
nyikelo wu mahilweko hi nzilo ka
Jehova n*k*lanu ni mambiri masiku:
hi siku ga n*k*lanu ni mambiri hi mu-
*k*langano wu basileko; *n*wina mu
nga ta tira ni tirwana.
9 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
10 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
uku ka bona, Laha *n*wina mu ta
ngata le tikweni lego mina nzi gi

nyikileko ka *n*wina, ni kutsobela a
kuhula ka kona, zonake *n*wina mu ta
neha a numbi wa mihanzo ya ranga
ya kuhula ka *n*wina ka mupristi :
11 Yena i ta nziwitela a numbi mahlwe-
ni ka Jehova lezaku kasi ku be ku
amukelekako ba *n*wina : hi manziko
anzako ka sabado a mupristi i ta
nziwitela.
12 Ni ka siku lego laba na mu nziwitela
a nimbi, *n*wina mu ta nyikela a ha-
mba yi nga hiko na bawa, ya lembe
a wukale ya munyikelo wa kuhiswa
ka Jehova.
13 Ni munyikelo wa tinzobo wa kona
a zipanze zimbiri za wukume za
efa za mapa ma nanaselweko ma ha-
kaselweko ni mafura, a munyikelo
wu mahilweko hi nzilo ka Jehova
wa masema yo tsombela ; ni munyi-
kelo wo*n*wa wa kona wu ta ba wa
waini, ni xipanze xa wumune xa
hini.
14 *N*wina cima mu nga ta kuga ni zi-
baba, ni mabele kutani ni mabele
maomileko, kutani ni mipo*n*wani ya
ma *t*ran*d*lani, kala gwalego siku, ka-
la *n*wina mu neha a minyikelo ya
*n*wina ka Nungungulu wa *n*wina :
kona xilayelo kala kupinzuka ka zi-
zukulwana za *n*wina zon*k*le, kuakeni
ka *n*wina kon*k*le.
15 *N*wina mu ta hlaya ka *n*wina hi
manziko a nzako ka sabado, hi le
sikwini lego *n*wina mu nga neha a
numbi wa munyikelo wa ku nziwi-
tela; n*k*lanu wa masabado ni mambi-
ri ma ta mbetiswa :
16 Kona manziko anzako ka n*k*lanu wa
masabado *n*wina mu ta hlaya n*k*lanu
wa makume ya masiku ; na *n*wina
mu ta nyikela a munyikelo muswa
wa tinzobo ka Jehova.
17 Nwina mu ta humesa hi banhwini
ba *n*wina a mikowo mimbiri ya zipa-
nze zimbiri za wukume za efa : zona
a zi be mapa ma nanaselweko, zona
a zi bikiwe hi comelo, a kuba mi-
mbanzo yo ranga ka Jehova.
18 Nwina mu tisa zinwe ni zibaba n*k*la-
nu ni timbiri tiyivana ti nga hiko na
bawa a lembe a wukale, ni ho*n*wana
yiswa, ni tihamba timbiri: tona ti ta
ku ba a munyikelo wa kuhiswa ka
Jehova, zi*n*we ni munyikelo wa tona
wa tinzobo, ni munyikelo wa kona
wa kunwa, wona a munyikelo wu
mahilweko hi nzilo, wa masema yo
tsombela ka Jehova.
19 *N*wina mu ta nyikela a mhongo yi-
*n*we ya munyikelo wa kuonha, ni ti-
hambana timbiri ta lembe a wukale
ta mipahlelo ya kurulu.
20 Ni mupristi i ta nziwitela zona zi*n*we
zibaba za mimbanzo yo ranga a mu-
nyikelo wa kunziwitela mahlweni
ka Jehova, zi*n*we ni tihambana ti-
mbiri : zona zi ta ba zo basa ka Jeho-
va a kuba za mupristi.
21 *N*wina mu ta kubahungu gwalego
siku wutsumbu ; laho ku ta ba kona
a mu*k*langano wa kubasa ka *n*wina ;
*n*wina mu nga ta tira na tiro muni :
kona xilayelo kala ku pinzuka kua-
keni ka *n*wina ka zizukulwana za
*n*wina zon*k*le.
22 Ni laha na *n*wina na mu tsobela a
xihulo xa tiko ga *n*wina, wena u nga
ta tsobela u mbeta mago*n*weni ka
simu ya wena, ge ni ku wungeletela
a kutsulani wa simu ya wena: wena
u ta tsika zona a kuba za zisiwana,
ni za bafambi : mina nzi mina Jeho-
va Nungungulu wa wena.
23 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
24 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
uku, Hi hweti ya n*k*lanu ni timbiti,
hi siku go ranga ga hweti, ku ta ba
a ximuse xo humula ka *n*wina, a
xialakanyelo xa kuba mipunzu, a
mu*k*langano wu basileko.
25 *N*wina mu nga ta tira ni tiro ; *n*wina
mu ta nyikela a munyikelo wu ma-
hilweko hi nzilo ka Jehova.
26 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
27 Ahemba hi ka kume a siku ga n*k*la-
nu ni timbiri a hweti i siku ga nzhi-
ho : ku ta ba mu*k*langano wa kuba-
sa ka *n*wina, na *n*wina mu ta bayisi-
siwa a mihefemulo ya *n*wina; *n*wina
mu ta nyikela a munyikelo wu ma-
hilweko hi nzilo ka Jehova.
28 *N*wina mu nga ta tira na tiro muni
gwalego siku ; hakuba gona i siku
ga nzhiho, a ku maha a nzhiho wa
*n*wina mahlweni ka Jehova Nungu-
ngulu wa *n*wina.
29 Hakuba kani hiwihi a muhefemulo
lowo wu ta nga kala wu nga bayise-
ki ka gwalego siku ; yena i ta tse-
*n*wa ka banhu ba ka ka*b*ye.
30 Ni kani hiwihi a muhefemulo lowo
wu tirako a tiro hi gwalego siku, le-
wo muhefemulo wu ta lo*b*yiswa hi
le xikari ka banhu ba ka ka*b*ye.
31 *N*wina mu nga ta maha ni tiro mu-

ni: kona xilayelo kala kupinzuka ka
*z*on*k*le *z*izukulwana *z*a *n*wina kua-
keni ka *n*wina kon*k*le.
32 Gona gi ta ba ka *n*wina a sabado ga
ximuse xo humula, *n*wina mu ta
bayisisisa a mihefemulo ya *n*wina:
hi siku ga n*k*lanu ni mune laha ga-
m*b*yeni, ku sukela gam*b*yeni kala
gam*b*yeni, *n*wina mu ta hlayisa a
sabado ga *n*wina.
33 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
34 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
uku, Hi siku ga kume ni n*k*lanu ga
hweti ya n*k*lanu ni timbiri kona
mubuzo wa matabernakele a n*k*lanu
ni mambiri masiku ka Jehova.
35 Hi siku go ranga ku ta ba a mu*k*la-
ngano wa kubasa: *n*wina mu nga
ta tira a tiro.
36 N*k*lanu ni mambiri a masiku *n*wi-
na mu ta nyikela a munyikelo wu
mahilweko hi nzilo ka Jehova: hi
siku ga n*k*lanu ni manharu ku ta ba
a mu*k*langano wa kubasa ka *n*wina;
*n*wina mu ta nyikela a munyikelo
wu mahilweko hi nzilo ka Jehova:
kona i hlengaletano wa ximuse;
*n*wina mu nga ta tira ni tiro.
37 Leyi hi mibuzo yi yimisilweko ya
Jehova, leyo yena a ta ngabahungu
a kuba mi*k*langano yo basa, a ku
nyikela a munyikelo wu mahilweko
ka Jehova a munyikelo wa kuhiswa,
ni munyikelo wa tinzoho, a mupa-
hlelo ni munyikelo wa kunwa, a ku-
*n*we ku ga gonawu siku;
38 Hi lahan*d*le ka sabado ga Jehova, hi
lahan*d*le ka *z*inyikiwo *z*a *n*wina, na
hi lahan*d*le ka kufunga ka *n*wina,
na hi lahan*d*le ka munyikelo wa li-
ranzo la matsenya la *n*wina, loku
*n*wina mu ku nyikako ka Jehova.
39 Ahemba hi siku ga kume ni n*k*la-
nu ga hweti ya n*k*lanu ni timbiri,
laha na muhlengeletele a mihanzo
ya tiko, *n*wina mu ta hlayisa a mu-
buzo wa Jehova n*k*lanu ni mambiri
masiku: hi siku go ranga ku ta ba a
ximuse xo humula, hi siku ga n*k*la-
nu ni manharu ku ta ba a ximuse xo
humula.
40 Na *n*wina mu ta teka hi siku ka
*n*wina hi siku go ranga a miha-
nzo ya tisinya ti sasekisisilweko,
a marabi ya micinzu, ni marabi
ya tisinya ti *k*limbeneno ma*k*luka,
ni xihunze xa macongo; *n*wina
mu ta tsaka mahlweni ka Jehova
Nungungulu n*k*lanu ni mambiri ma-
siku.
41 *N*wina mu ta ku hlayisa a mubuzo
ka Jehova n*k*lanu ni mambiri masi-
ku hi lembe: kona xilayelo kala ku-
pinzuka ka *z*on*k*le *z*izukulwana *z*a
*n*wina; *n*wina mu ta hlayisa kona
hi n*k*lanu ni timbiri a hweti.
42 *N*wina mu ta tsama mixaxeni n*k*la-
nu ni mambiri masiku; bon*k*le labo
ba *t*ralelweko kaya ka ba ka Israeli
ba tsama mixaxeni;
43 Le*z*aku kasi a *z*izukulwana *z*a *n*wina
*z*a tiba le*z*o mina nzi lo maha a bana-
na ba ka Israeli ba tsama lomo mi-
xaxeni, laho na nzi ba humesa hi le
tikweni ga le Gipite: mina nzi mina
Jehova Nungungulu wa *n*wina.
44 Na Mosi i lo *k*lamusela ka banana ba
ka Israeli a mibuzo yi yimisilweko
ya Jehova.

XIPIMO 24.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Leletela a banana ba ka Israeli, le*z*a-
ku bona a ba nehe ka wena a mafu-
ra ma hla*z*ekileko ya oliva ma kanya-
ngilwe kasi kuwoninga, a ku maha
a kandiya yi vura hi kusimamisisi-
lweko.
3 Hi lahan*d*le ka veli ya wukustumu-
nyu, lomo nzeni ka tenta ga mu*k*la-
ngano, na Aroni i ta yi sasisi ku
sukela gam*b*yeni kala mixweni ma-
hlweni ka Jehova hi kusimamisisi-
lweko: kona ku ta ba xilayelo kala
kupinzuka ka *z*on*k*le *z*izukulwana *z*a
*n*wina.
4 Yena i ta sasisa a kandiya hehla ka
linhi la kandiya li hla*z*ekileko ma-
hlweni ka Jehova hi kusimamisisi-
lweko.
5 Na wena u ta teka a mapa ma
nanaselweko, u bika a kume ga
*z*ikeketselo *z*a kona: *z*ipanze *z*imbiri
*z*a wukume *z*a efa *z*i ta ba ka xike-
ketselo xi*n*we.
6 Na wena u te xaxamota *z*ona hi ti-
xaxa timbiri, n*k*lanu ni xi*n*we a li-
xaxa, hehla ka meza yi basileko ma-
hlweni ka Jehova.
7 Na wena u ta beka a mawoni ma
sasekileko hehla ka ka lolu ni lolu
lixaxa, kasi ma be ka *z*ibaba a kuba
xialakanyelo, wona munyikelo wu
mahilweko hi nzilo ka Jehova.
8 Won*k*lelele masabado yena i ta *z*i
sasisa mahlweni ka Jehova hi kusi-

mamisisilweko; kona ku hi ka ba-
nana ba ka Israeli, a xivumelwano
xa kutsonzoma.
9 Xona xi ta ba mahlweni ka Aroni ni
banana ba yena; bona ba taga kona
lomo wutsa*n*weni go basa: hakuba
kona kubasile hi ku hunzeleleko ka
yena a minyikelo ya Jehova yi ma-
hilweko hi nzilo hi xilayelo xi nga
gawukisiwiko.
10 Ni nwana wasati wa mu Israeli
loye a raru wakwe na nga wa hi mu
Gipiti, ba lo huma xikari ka banana
ba ka Israeli; ni nwana wa wasati
ba ni wa wanuna wa mu Israeli ba
lo holoba lomo wugobelweni:
11 Ni nwana wa wasati wa mu Israeli i
lo rukatela a Bito, ni nzokano; bo-
na ba lo neha yena ka Mosi. Ni bito
ga nyine wa yena i wa hi Xelomite,
a nhanyana wa Dibri, wa lixaka la
ka Dani.
12 Bona ba lo engenisa yena lomo pa-
xweni, kasi ka fela kuti*b*yiwa ka
bona hi le no*n*wini wa Jehova.
13 Na Jehova i lo wulawula ka Mo-
si, aku,
14 Neha yena loye a rukateleko le ha-
n*d*le ka wugobelo; na nga bon*k*le
labo ba nga wa muzwa ba *k*lateka
man*d*la ya*b*ye hehla ka hloko ya ye-
na, nga won*k*le a *k*langano wu mu
gan*d*la hi mari*b*ye.
15 Na wena u ta wulawula ka banana
ba ka Israeli, uku, Kanihiwihi a ru-
katelako a Nungungulu wa yena i
ta rwala a xionho xa yena.
16 Ni loye a nzukanako a bito ga Jeho-
va, yena ha kunene i ta dawa; wo-
n*k*le a *k*langano ha kunene wu ta
mu gan*d*la yena: kwatsi kambe ni
mulubeli, ni xi*t*ralwa xa le kaya, lo-
ku yena a rukatela a bito ga Jehova,
yena i ta dawa.
17 Loye a bako munhu afa ha kunene
yena i ta dawa.
18 Ni loye a bako homu a daya a ribe,
hi homu-kulo*b*ye.
19 Ni loku a bangela a wa akelwane
naye a bawa; kwatsi hi lezo a ma-
hileko, zingaho zi ta mahiwawu ka
yena:
20 A kutsobeka hi kutsobeka, a tihlo hi
tihlo, a tino hi tino; ku kotalezi ye-
na a mahileko a xibawa ka munhu,
zingaho ku ta mahiwawu ka yena.
21 Ni loye a dayako a homu a ta yi ri-
he: ni loye a dayako munhu a da-
wewo.
22 *N*wina mu ta ba ni nayo mu*n*we,
ku kotisa ni ba lubeli kambe, ni
labo ba ku*t*ralwa kaya: kakuba
nzi mina Jehova Nungungulu wa
wena.
23 Na Mosi i lo wulawula ka banana ba
ka Israeli; bona ba lo neha yena lo-
ye a rukateleko le han*d*le ka wugo-
belo, ni ku ta mu gan*d*la yena hi
mari*b*ye. Ni banana ba ka Israeli
ba lo maha ku kota lezi Jehova a
leleteleko Mosi.

XIPIMO 25.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
le xitsungeni Sinai, aku,
2 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
u wula ka bona, Laha na *n*wina mu
ta ngata le tikweni lego mina nzi
nyikileko *n*wina, zonake a tiko a gi
hlayise a sabado ka Jehova.
3 N*k*lanu wa malembe ni mambiri we-
na u rima a masimu ya wena, n*k*lanu
ni gi*n*we malembe *n*wina mu ta tena
a xivina xa nwina, mu rolela a mi-
hanzo ya kona:
4 Kanilezi hi lembe ga n*k*lanu ni wu-
mbiri i sabado ga ximuse xo humula
ka tiko, i sabado ka Jehova: wena u
nga ta rima masimu ya wena, ge ni
kutena a xivina xa wena.
5 Lexo xi ti kulelako ha xoce lomo
si*n*wini ya wena u nga tsobeli, ni
magrepi ya wena ma nga rimelwa-
ngiko wena u nga ta ma rolela: kona
ku ta ba a sabado ga ximuse xo hu-
mula ka tiko.
6 Ni sabado ga tiko gi ta ba kuga ku
*n*wina; ka wena, ni ka nanza ga
wena ni ka nanza ga wena ga xisati,
ni ka xitiri xa wena, ni ka mupfu-
mba wa wena, ni loye a lubeleko ka
wena.
7 Ni tihomu ta wena, ni zihari lezo zi
nga lomo tikweni ga wena, won*k*le
a pfuno wa kona wu ta ba kuga.
8 Na wena u ta hlaya a n*k*lanu ni
mambiri masabado ya malembe ka
wena, n*k*lanu wa malembe ni ma-
mbiri ma wuyetilweko ka n*k*lanu ni
kumbiri; laho ku ta ba kona ka we-
na a masiku ya n*k*lanu ni mambiri
masabado ya malembe, wona mune
wa makume ni n*k*lanu ni mune a
malembe.
9 Zonake wena u ta rumela ku gafe
a punzu wu vumako kutani hi siku
ga kume ka hweti ya n*k*lanu ni wu-
mbiri; hi siku ga nzhiho *n*wina mu

ta rumela a punzu wa ku gafe ka
gon*k*le a tiko ga *n*wina.
10 *N*wina mu ta hlawula a lembe ga
kume ni wun*k*lanu, mu bahungu hi
ku*k*la*k*leka ka gon*k*le a tiko ka bo-
n*k*le labo ba akileko kona: ku ku ta
ba mihlakano ka *n*wina; *n*wina mu
ta *k*lelela bon*k*lelele banhu tikweni ga
yena *n*wina mu ta *k*lelela *n*wen*k*lelele
munhu le ngangweni wa yena.
11 A mihlakano yi ta ba lego lembe ga
kume ni wun*k*lanu ka *n*wina: *n*wina
mu nga ta rima, ge ni kutsobela lo-
ko ku ti kuleleko kona ha koce, ge
ni ku rolela a magrepi lomo xivina
xi nga rimelwangiko.
12 Hakuba kona mihlakano: a gi be gi
basile ka *n*wina: *n*wina mu taga a
pfuno wa kona wa lomu masi*n*wini.
13 Ka legi lembe ga kuhlakana *n*wina
mu ta *k*lelela *n*wen*k*lelele banhu ti-
kweni ga ka ka*b*ye.
14 Ni loku wena u xabisa xo xabisa ka
wa akelwane wa wena, kutani u
xabile canjeni ga wa akelwane wa
wena, *n*wina mu nga kalabelani.
15 Ku kota a tsengo wa malembe anza-
ko ka kuhlakana wena u ta xaba ka
mu akelwane wa wena, ku kota a tse-
ngo wa malembe ya kutsobela yena
i ta xabisa ka wena.
16 Ku kotisa wunyingi ga malembe
wena u ta kulisa a tsengo wa kona,
ni ku kota a wutsongwani ga male-
mbe wena u ta kengeza a tsengi wa
kona; hakuba tsengo wa kutsobela
yena i ta xabisa ha wona ka wena.
17 *N*wina mu nga kalabelani mu*n*we
ni mu*n*wani; kanile*z*i wena u ta ca-
ba Nungungulu wa wena: hakuba
mina nzi mina Jehova Nungungulu
wa wena.
18 Ngahile*z*o *n*wina mu ta maha a *z*ila-
yelo *z*a mina, ni ku hlayisa *z*i *z*iyimi-
so *z*a mina u maha *z*ona; *n*wina mu
ta aka lomo kulaleni.
19 Ni tiko gi ta nyika a mihanzo ya
gona, na nwina muga mu xuriswa,
*n*wina mu aka leyo lomo kulaleni.
20 Ni loku nwina mu taku, Hi taga yi-
ni hi lembe ga n*k*lanu ni wumbiri?
languta, hina hi nga ta rima, cima
hi nga ta wungeletela pfu*n*weni wa
hina;
21 *Z*onake mina nzi ta rumela kukate-
kisa ka mina hi lembe n*k*lanu ni
gi*n*we hehla ka *n*wina, gona gi ta
humesa a mabele ya malembe ma-
nharu.
22 *N*wina mu ta rima hi lembe ga n*k*la-
nu ni wunharu, muga mabele ya
kona, a mabele ya kale; kala lembe
ga n*k*lanu ni wumune, kala mabele
ya kona ma wuya tin*d*lwini, *n*wina
mu taga a mabele ya kale.
23 Ni tiko gi nga ta xabiswa gi *n*wa-
latwa; hakuba a tiko ga mina: ha-
kuba *n*wina mubapfumba ni balubeli
ka mina.
24 Ni ka gon*k*le a tiko ga *n*wina mu ta
vumela a ku*k*la*k*lisa ka tiko.
25 Loku a maka*b*ye wa wena a hunze-
lela ku maha xisiwana, a xabisa xi-
panze xa saba ga yena, *z*onake a xa-
ka ga yena loye a gameleko yena i
tata, ni ku ta *k*la*k*lisa loko a maka-
*b*ye wa yena a ku xabisileko.
26 Ni loku a munhu a nga hi ni mu*n*we
wa ku *k*la*k*lisa gona, a hunzelela a
fuma ni ku kuma kueneleko a ku
*k*la*k*lisa gona;
27 *Z*onake nga yena a hlayela a male-
mbe lawo a xabileko ha wona, ni ku
*k*lelisela hi engetilweko ka yena loye
a nga wa xabisile ka yena; yena i ta
*k*lelela le tikweni ga yena.
28 Kanile*z*i loku a nga *z*i koti ku gi *k*le-
lisa kambe a tsumbu wa yena, *z*ona-
ake lego a gi xabisileko gi ta tsama
lomo canjeni ga yena loye a gi xabi-
leko kala a lembe ga kuhlakana: hi
kuhlakaneni gona gi ta tsikiwa, ye-
na i ta *k*lelela le sabeni ga yena.
29 Ni loku a munhu a xabisa a yin*d*lu
ya ku tsama kona lomo mutini wa
logingisi, *z*onake yena a nga *k*la*k*lisa
yona hi lembe gon*k*le anzako kaku-
ba gi xa*b*yisilwe; hi lembe gi teleko
yena *z*i mu fanele a ku*k*la*k*lisa.
30 Ni loku yona yi nga n*k*la*k*liswi hi
xipimo xa lembe gi*n*we gi teleko,
*z*onake a yin*d*lu leyo yi nga lomo
mutini wa ligingisi yi ta tiyiswa a
kuba ya yena loye a nga yi xaba hi
ku nga gawukisiwiko, ka *z*on*k*le *z*i-
zukulwana *z*a yena: yona yi nga ta
huma hi kuhlakaneni.
31 Kanile*z*i a tin*d*luta *z*imutana le*z*i *z*i
nga hiko na tigingisi ku renzelekela
tona, ti ta hlayelwa ni masumu ya
tiko: tona ti nga *k*la*k*liswa tona, ti
ta huma hi xikati xa mihlakano.
32 Ahemba a muti wa ba Levi, a tin*d*lu
ta miti ya kuaka ka*b*ye, kutani a ba
Levi ba nga ti *k*la*k*lisa ni ka xihi a
xikati.
33 Ni loku a mu*n*we wa ba Levi a *k*la-
*k*lisa, *z*onake a yin*d*lu leyo yi nga

wa xabisilwe, ni muti wa tsomba
ya*b*ye, ku ta huma hi xikati xa mi-
hlakano; hakuba a tiyu*d*lu ta miti
ya ba Levi hi gona tsomba ya*b*ye
xikari ka banana ba ka Israeli.
34 Kanile*z*i a misaba leyi yi gamekene-
ko ni miti ya*b*ye nga yi nga xa*b*yi-
swi; hakuba yona i tsomba ya*b*ye
yi nga gawukisiwiko.
35 Ni loku a maka*b*ye wa wena a hu-
nzelela a wusiwana, ni canja ga ye-
na gi hluleka ka wena; *z*onake wena
u ta mu *k*lakusa; kwatsi hi mufu-
mba ni mulubeli yena i ta tsama na
wena.
36 Wena u nga teki a ku u ta kuma bi-
nzu ha yena kutani ku anziswa, ca-
ba Nungungulu wa wena; kasi a
maka*b*ye wa wena wa fela ku tsama
na wena.
37 Wena u nga ta munyika a mali ya
wena hi ku u ta binzula, ge ni ku
mu nyika a kuga ka wena u ku ta
anziswa.
38 Nzi mina Jehova Nungungulu wa
wena, loye a humesileko wena hi le
tikweni ga le Gipite, a ku ta nyika
wena a tiko ga le Kenani, ni ku ta
ba Nungungulu wa wena.
39 Ni loku a maka*b*ye a hunzelela a
wusiwana na hi na wena, a xibisa
wutsumbu ga yena ka wena; wena
u nga mahi yena a tira ku kotisa a
nanza ga ku kumbi konwa.
40 Ku kotisa a nanza ga kurihwa, ku
kotisa a mulubelo, yena i ta ba ka
wena; yena i ta kozela kala lembe
ga mihlakano:
41 *Z*onake yena i ta famba ka wena,
yena ni banana ba yena *z*i*n*we na
yena, i ta *k*lelela le ngangweni wa
yena *n*winyi, ni le tsombeni ya raru
wakwe yena i ta *k*lelela.
42 Hakuba bona malanza ya mina, la-
wo nzi ma humesileko hi le tikweni
ga le Gipite: bona ba nga ta xa*b*yi-
swa ku kotisa tikumbi.
43 Wena u nga fumeli hehla ka yena
hi titseku, kanile*z*i u ta caba Nungu-
ngulu.
44 Kanile*z*i ku kotisa a ti kumbi ta ba
banuna ba wena, ni tikumbi ta ba
basati ba wena, leto wena u ta nga
kuba nato; bamatiko lawo ma ku
ranzeleko, ba bona labo *n*wina mu
ta nga xaba a tikumbi ta ba banuna
ni tikumbi ta ba basati.
45 *K*lata-kumburi banana ba bapfumba
labo ba lubeleko xikari ka *n*wina,
ka bona *n*wina mu ta xaba, ni ba
mingango ya*b*ye leyo yi nga *z*i*n*we
na *n*wina, leyo ba yi *t*releko lomo
tikweni ga *n*wina: bona ba ta ba a
tsomba ya *n*wina.
46 Na *n*wina mu ta maha bona a tso-
mba ya banana ba *n*wina a nzako ka
*n*wina, a ku ba koma ba be a tso-
mba; hakuba mu ta maha bona a
kuba tikumbi ta *n*wina kala ku pi-
nzuka: kanile*z*i hehla ka bamaka-
*b*ye ba *n*wina a banana ba ka Isra-
eli *n*wina mu nga ta ba fumela,
a mu*n*we hehla ka mu*n*wani, hi
tseku.
47 Ni loku a mupfumba a lubeleko
ka wena a hunzelela a fuma, ni ma-
ka*b*ye a hunzelela wusiwana hi la-
han*d*le ka yena, a xabisa a tsumbu
wa yena ka mupfumba loye a lube-
leko ka wena, kutani ku ti engenisa
ngangweni wa mulubeli;
48 Anzako ka kuba a xa*b*yisilwe yena
a nga *k*la*k*liswa: a mu*n*we wa ba
bamaka*b*ye a nga mu *k*la*k*lisa yena:
49 Kutani maka*b*ye wa raru wakwe,
kutani i *n*wana wa maka*b*ye wa ra-
ru wa yena, ba nga mu *k*la*k*lisa, ku-
tani ni wihi wa lixaka li gamekene-
ko ngangweni wa wa*b*ye a nga mu
*k*la*k*lisa; kutani loku a hunzelela a
fuma, a nga *k*la*k*lisa wutsumbu ga
yena.
50 Yena i ta hlayelana na yena loye a
mu xabileko ku sukela lembeni lego
a nga ti xabisa yena wutsumbu a be
ka yena kala lembe ga mihlakano:
ni tsengo wa kuxa*b*yiwa ka yena ku
ta kotisa a tsengo wa malembe; ku
kotisa a tsengo wa malembe ya na-
nza ga kurihwa yena i ta maha le*z*o
ka yena.
51 Loku laho a malembe ma nga ma ha
tele, ku kota hi ka wona yena i ta
*k*lelisela a tsengo wa ku*k*la*k*liswa ka
yena wa mali leyo a xa*b*yilweko ha
yona.
52 Kanile*z*i laho loku ku sala ma tso-
ngwani le lembeni ga mihlakano,
*z*onake yena i ta hlayelana *z*i*n*we na
yena; ku kotisa a malembe lawo
yena i ta nyi a tsengo wa ku*k*la*k*li-
swa ka yena.
53 Ku kotisa a nanza ga kurihwa hi le-
mbe ni lembe yena i ta maha ha ye-
na: yena a nga ta fumela hi tseku
mahlweni ka wena.
54 Na yena loku a nga *k*la*k*liswi hi lo-
ku ku maha, *z*onake yena i huma hi

lembe ga mihlakano, yena, ni bana-
na ba yena *zi*n*we na yena.
55 Hakuba ka mina a banana ba ka
Israeli malanza; labo nzi ba hume-
sileko hi le tikweni ga le Gipite:
nzi mina Jehova Nungungulu wa
wena.

XIPIMO 26.

1 *N*wina mu nga ta maha a *z*ifana-
niso ka *n*wina, ge ni ku ti yimisela
a mufananiso wu ba*k*lilweko, kuta-
ni i mhinga, ge ni ku bekela a ri-
*b*ye ga mufananiso lomo tikweni ga
*n*wina, a ku korama ka wona: ha-
kuba mina nzi mina Jehova Nungu-
ngulu wa wena.
2 *N*wina mu ta hlayisa a sabado ga
mina, mu dzunza a yin*d*lu ya mina
yo basa: nzi mina Jehova.
3 Loku *n*wina mu famba kulayeni
ka mina mu hlayisa kuleletela ka
mina, ni ku maha kona;
4 *Z*onake mina nzi ta nyika *n*wina vu-
la hi tinguba ta yona ni tiko gi nyi-
ka a pfuno wa gona, ni tisinya ta
kwati ti ta *t*rala mihanzo ya kona.
5 A kuphopha ka *n*wina ku ta cikela
xikatini xa mavina, ni mavina ma ta
cikela xikatini xa xirimo; *n*wina mu
taga a *z*ibaba *z*a *n*wina mu xura,
*n*wina mu ta aka tikweni ga *n*wina
gi lalisilwe.
6 Mina nzi ta nyika kurula lomu ti-
kweni, *n*wina mu ta e*k*lela lahasi,
na a nga hi kona wa ku maha *n*wi-
na mu caba: na mina nzi ta maha
*z*ibanza *z*o biha *z*i miyela lomo ti-
kweni, ge ni supado yi nga tsema-
kanya tikweni ga *n*wina.
7 *N*wina mu ta hlongola a balala ba
*n*wina, na bona ba tawa mahlweni
ka *n*wina hi supado.
8 Ni n*k*lanu wa *n*wina wu ta hlongoli-
sa a zana, ni zana ga *n*wina gi ta
hlongola kume makume ga mazana;
ni balala ba *n*wina ba tawa mahlwe-
ni ka *n*wina hi supado.
9 Na mina nzi ta mu hlayisa *n*wina, nzi
mu maha mu *t*ralelana, ni ku enzele-
kisa *n*wina, mina nzi ta yimisa a xi-
vumelwano xa mina *zi*n*we na *n*wina.
10 Na *n*wina mu taga a mabele ya kele-
loko, *n*wina mu ta humesa a ya kale
hi kota ya ma*s*wa.
11 Mina nzi ta yimisa a tabernakele ga
mina xikari ka *n*wina: ni muhefe-
mulo wa mina wu nga ta *s*wihala ha
*n*wina.
12 Na mina nzi ta famba xikari ka
*n*wina, mina nzi ta ba Nungungulu
wa *n*wina, mu ta ba a bauhu ba mi-
na.
13 Mina nzi mina Jehova Nungungulu
wa *n*wina, loye a humesileko *n*wina
hi le tikweni ga le Gipite, kasi mu
fela ku kala mu nga mahi tikumbu
ta*b*ye; na mina nzi tsobile a ma-
kotso ya kubohwa ka *n*wina, nzi
mu mahile mu kanziya mu longa-
mile.
14 Kanile*z*i loku *n*wina mu nga zwi-
sisi ka mina, na mu nga ta maha
kon*k*le loku kuleletela;
15 Ni loku *n*wina mu nyenyenya a *z*i-
layelo *z*a mina, ni loku a mihefemulo
ya nwina yi *s*wihala hi *z*iyimiso *z*a
mina, kasi le*z*o *n*wina mu nga ta ma-
ha kon*k*le kuleletela ka mina, kani-
le*z*i mu tsoba a xivumelwano xa
mina;
16 Minawu kambe nzi ta maha le*z*i ka
*n*wina: mina nzi ta yimisa a hlane-
kero hehla ka *n*wina, ni kumbetiswa
ni feberi, leyo yi ta nga mbetisa a
mahlo, ni ku maha mihefemulo yi
ta kwebeka; *n*wina mu ta *b*yala
mbewu ya *n*wina yi nga nyawuli,
hakuba balala ba *n*wina ba taga
yona.
17 Na mina nzi ta rumela a ngohe ya
mina ku vukela *n*wina, *n*wina mu ta
hlulwa mahlweni ka balala ba *n*wina:
bona ba ta mu benga *n*wina ba fuma
hehla ka *n*wina; *n*wina mu ta tsu-
tsuma laha na mu nga hlongolwi ha
ncumo.
18 Ni loku *n*wina hi le*z*i *z*ilo mu nga ta
zwisisa ka mina, *z*onake mina nzi ta
hlongola *n*wina n*k*lanu wa *z*ikati ni
zimbiri kambe hi kota ya *z*ionho *z*a
nwina.
19 Mina nzi ta tsoba a matsanza ya
ntamo wa *n*wina: na mina nzi ta
maha a tilo ga *n*wina ku kota a xi-
ketse, ni saba ga *n*wina ku kota a
suku;
20 Ni ntamo wa *n*wina wu ta mbela hi
ku nga nyawuli; hakuba a tiko ga
*n*wina gi nga ta nyika a pfuno wa
gona, ge ni tisinya ta tiko ti nga ta
*t*rala mihanzo.
21 Loku *n*wina mu famba hi kuha-
mbunyeta ka mina, mu nga ta ingisa
ka mina, mina nzi ta neha a n*k*lanu
wa mitungu ni mimbiri hehla ka
*n*wina ku kotisa *z*onho *z*a *n*wina.
22 Mina nzi ta rumela a *z*ibanza *z*a kwa-

ti xikari ka *n*wina, lezo zi ta nga mu
pangela *n*wina a banana ba nwina,
zi lobisa a mi*k*lambi ya nwina, zi
maha nwina ba tsongwani tsengwe-
ni; ni tin*d*lela ta nwina ti ta maha
maphupha.
23 Ni loku hi lezi zilo nwina mu nga
ti *k*leliseli ka mina, kanilezi mu fa-
mba hi kuhambunyeta ka mina;
24 Zonake minawu kambe nzi ta famba
hi kuhambunyeta ka *n*wina; na mi-
ha nzi ta daya *n*wina, yena mina,
n*k*lanu wa zikati ni zimbiri hi ku ko-
ta zionho za *n*wina.
25 Mina nzi ta neha a supado hehla ka
*n*wina, leyo yi ta nga tsanza a kupo-
twa ka xivumelwano; *n*wina mu ta
tsombanyiswa wutsamo gi*n*we miti-
ni ya *n*wina: na mina nzi ta rumela
a nzhere xikari ka *n*wina; *n*wina
mu ta nyikelwa canjeni ga balala ba
*n*wina.
26 Laha na nzi tsobile a nhonga ya zi-
baba za *n*wina, kume ga ba basati
ba ta bika a zibaba za *n*wina kumba-
rini gi*n*we, ba ta nyika a zibaba hi
kupima: na *n*wina mu taga, mu nga
ta xuriswa.
27 Ni loku *n*wina hi ka zon*k*le lezi
mu nga zwisisi ka mina, kanilezi mu
famba hi kuhambunyeta ka mina;
28 Zonake minawu kambe nzi ta famba
hi kuhambunyeta *n*wina hi zanga;
minawu kamba nzi ta hlongolisa
*n*wina n*k*lanu ni zimbiri zikati hi ko-
ta ya zionho za *n*wina.
29 Na *n*wina mu taga a nyama ya
banana ba *n*wina, ni nyama ya ba-
nhanyana ba *n*wina *n*wina mu ta
yiga.
30 Na mina nzi ta lobisa a wutsamo ga
*n*wina legi gi *k*lakukileko, nzi tse-
melela a zifananiso za *n*wina za ga-
mbo, ni ku hoxa a zirumbi za *n*wina
hehla ka mimbiri ya zifananiso za
*n*wina; ni muhefemulo wa mina wu
ta swirwa ha *n*wina.
31 Na mina nzi ta maha miti ya wena
yi hahluka, nzi neha a yin*d*lu yo ba-
sa ya wena kuhangalakeni, mina nzi
nga ta nuheta a masema ya wena ya
ku tsombela.
32 Na mina nzi ta neha a tiko kuhanga-
lakeni; ni balala ba wena labo ba
akileko lomo ba ta hlamaliswa ha
kona.
33 *N*wina mu ta su fenemete xikari ka
matiko, na mina nzi ta hlomula a
supado le nzako ka wena: ni tiko
ga wena gi ta ba kuhangalaka, ni-
miti ya wena yi ta ba kuhahluka.
34 Zonake a tiko gi ta tsakela a ma
sabado ya gona, ku kota loko gi
hangalakileko, *n*wina mu le tikweni
ga balala ba *n*wina; kona lezoke a
tiko gi ta humula, gi tsakela masa-
bado ya gona.
35 Ku kota xon*k*le xikato lexo gi tsa-
mileko na gi hangalakile gona gi ta
humula, kona kuhumula loko gi nga
wa kala gi nga hi nako masabadwe-
ni ya *n*wina, laho na mu akile hehla
ka gona.
36 Ni kota bona labo ba seleko ba *n*wi-
na, mina nzi ta rumela kudzebetana
timbilwini ta*b*ye matikweni ya bala-
la ba*b*ye: ni guwa ga *k*luka gi pe-
ngako gi ta ba hlongolisa bona, bona
ba ta tsutsuma, ku kwatsi hi mu-
*n*we a tsutsumako a caba supado;
bona ba tawa laha na a nga hi kona
loyi a ba hlongolisako.
37 Bona ba ta hingakanyana hehla ka
mu*n*we ni mu*n*wani, ku kota ku
kwatsi hi mahlweni ka supado, laha
a nga hi kona a ba hlongolako: na
*n*wina mu nga ta kuba na ntamo ku-
yima mahlweni ka balala ba *n*wina.
38 *N*wina mu ta mbeteka xikari ka ma-
tiko, ni tiko ga balala ba *n*wina gi
taga *n*wina.
39 Na bona labo ba seleko ba *n*wina ba
ta hokoloka ba kwebeka zigohweni
za*b*ye leyo tikweni ga balala ba *n*wi-
na; kambe ni zigoho za bararu ba-
*b*ye ba ta hokolokiswa ba kwebeki-
swa ha zona.
40 Bona ba ta wulela a zigoho za*b*ye, ni
zigoho za bararu ba*b*ye, ka zihambu-
nyeto lezo ba hambunyetileko ba vu-
kela mina, ni lezaku kambe, bona ma-
fambile hi kuhambunyeta ka mina.
41 Minawu kambe nzi famba hi ku ha-
mbunyeta ka bona, ni ku ba neha
lomo tikweni ga balala ba*b*ye: loku
zonake a timbilu ta*b*ye ti nga hi ko
mikwera ti hi ni ku ti koramisa, na
bona ba amukela a kubiwa ba tsa-
yiswa a kugoha ka*b*ye;
42 Zonake mina nzi ta alakanya a xivu-
melwano xa mina zinwe na Jakobe;
kambe ni xivumelwano xa mina zi-
nwe na Isaka, kambe ni xivumelwa-
no xa mina zinwe na Abrahama mina
nzi ta alakanya; na nzi ta alakanya
tiko.
43 Ni tiko kambe gi ta siywa ha bona,
na gi ta tsakela masabado ya gona,

lego sileko gi hangalakile na gi hi
haba bona: na bona ba ta vumela a
kutsayiswa ka zigoho zabye; haku-
ba, hambu hakuba bona ba nyenile
a ziyimiso za mina, ni mihefemulo
yabye yi swihatilwe hi zilayelo za
mina.
44 Ni hambu lezo a kuba bonkle labo,
laha na hi le tikweni ga balala babye,
mina nzi nga ta ba nyenya bona, ge
ni kuswirwa ha bona, a ku lobyiswa
bona hi ku nyamalalisisilweko, ni ku
tsoba a xivumelwano xa mina zinwe
na bona; hakuba nzi mina Jehova
Nungungulu wabye.
45 Kanilezi hi kota yabye nzi alakanya
a xivumelwano xa bakoko babye, la-
bo nzi ba humesileko hi le tikweni
ga le Gipite kuwoneni ka matiko,
kasi nza fela ku ba Nungungulu
wabye: nzi mina Jehova.
46 Lezi hi zilayelo ni ziyimiso ni mila-
yo, leyo Jehova a nga wa yi mahile
xikari ka yena ni banana ba ka Israeli
xitsungeni Sinai ha Mosi.

XIPIMO 27.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Wulawula ka banana ba Israeli, uku
ka bona, Ni loku a munhu a mbeti-
sa a xifungo, ni banhu mba Jehova
hi wukulu ga bona.
3 Ni wukulu ga wena gi ta ba ga ma-
tsune ku sukela makume mambiri-
ni ya malembe kala ku cikela maku-
meni ya nklanu ni ginwe malembe a
wukale, hambu gona a wukulu ga
wena a gi be nklanu wa makume
maxekeli ya siliva, ku kotisa a ma-
xekeli ya yindlu yo basa.
4 Ni loku wu hi nkati, zonake a wu-
kulu ga weni makume manharu ma-
xekeli.
5 Ni ku sukela nklanwini wa malembe
a wukale ku kala makume mambiri-
ni ya malembe a wukale, zonake a
wukulu ga matsune ku ta ba ma-
kume mambiri a maxakeli, ni wasa-
ti i kume ga maxekeli.
6 Ni loku ku sukela hwetini yinwe a
wukale ku kala ku cikela nklanwini
wa malembe a wukale, zonake a wu-
kulu ga matsune i nklanu wa maxe-
keli ya siliva, ni nkati ku ta ba ma-
xekeli manhari ya siliva.
7 Ni loku ku ta sukela ka nklanu ni
ginwe wa makume kuya hehla; lo-
ku ku hi matsune, zonake a wukulu
gi ta ba nklanu wa makume maxe-
keli ya siliva, ni nkati kume maxe-
keli ya siliva.
8 Kanilezi loku yena a hi xisiwana ku
hunza a wukulu ga wena, zonake ye-
na i ta yimiswa mahlweni ka mupri-
sti, ni mupristi a mu ringanise; ku
kotisa a ntamo wa yena loye a fu-
ngileko a mupristi a mu ringanise.
9 Ni loku kona ku hi xihari, lexo a
munhu a nyikelako a munyikelo ha
xona ka Jehova, konkle loko a mu-
nhu a nyikelako ka Jehova ku ta ba
kubasile.
10 Yena a nga ta wu nyikela, ge ni
ku hunzula wona, a wo saseka hi
wo biha, kutani wo biha hi wo sa-
seka: ni loku yena futsi a ta hunzu-
luselana a xihari hi xihari, zonake
zona zimbiri zi hunzuluseneko a zi
be zi basile.
11 Ni loku xi nga hi xihari xi hlaze-
kileko, lexo ba nga nyikeliko a mu-
nyikelo ha xona ka Jehova, zonake
i yisa a xihari mahlweni ka mu-
pristi;
12 Ni mupristi i ta xi ringanisa, kutani
xi sasekile kutani xi bihile: ku ko-
tisa lezo a mupristi a ta nga xi ringi-
sisa zona, xi ta ba zalezo.
13 Kanilezi loku yena ha kunene a ta
klaklisa xona, yena i ta engetela a
xipanze xa wunklanu ka wukulu ga
wena.
14 Ni loku a munhu i ta basisa a yi-
ndlu kasi yi basa ka Jehova, zonake
ni mupristi i ta yi kulisa yona, kwa-
tsi mupristi a ta yi kubisa zona, zi-
ngaho yona yi ta yima.
15 Ni loku loye a yi basisileko a ta kla-
klisa a yindlu ya yena, zonake yena
i ta engeta a xipanze xa wunklanu
xa mali xa wukulu ga wena ka yo-
na, yona yi ta ba ya yena.
16 Ni loku munhu a basisa ka Jeho-
va a xipanze xa simu ya tsomba ya-
kwe, zonake a wukulu ga wena gi
ta kotisa a mabele ya kona: a ma-
bele ya homare ya barle ma ta ri-
nganiswa a nklanu makume maxe-
keli ya siliva.
17 Ni loku yena a basisa a simu yakwe
ku sukela lembeni ka mihlakano, ku
kotisa a wukulu ga wena gona gi ta
yima.
18 Kanilezi loku a basisa a simu ya ye-
na anzako ka mihlakano, zonake a
mupristi i ta hlayela ka yena a mali
ya malembe lawo ma seleko kala le-

mbe ga mihlakano; ni kubohliswa
ku ta mahiwa hi wukulu ga wena.
19 Ni loku loye a basisileko a simu ha
kunene a ta yi *k*la*k*lisa gona, zonake
yena i ta engetela a xipanze xa wu-
*k*lanu xa mali xa wukulu ga wena
ka gona, gona gi ta tiviswa ka yena.
20 Ni loku yena a nga *k*la*k*lisi a simu,
ni loku a xabisile a simu ka mu*n*wa-
ni munhu, gona gi nga ta ha *k*la*k*li-
swa kambe:
21 Kanilezi a simu, loku yi huma hi
xikari xa mihlakano, yi taba yi ba-
sile ka Jehova, kota gi kangetilwe-
ko; a tsomba ya gona yi ta ba ya
mupristi.
22 Ni loku yena a basisa ka Jehova a
simu, leyo a yi xabileko, leyo yi nga
hiko a simu ya tsomba ya yena;
23 Zonake a mupristi i ta hlayela ka
yena a tsengo wa wukulu ga kona
kala ka lembe ga mihlako: yena i ta
nyika a wukulu ga wena lego siku,
kota xilo xo basa ka Jehova.
24 Hi lembe ga mihlakano a simu yi ta
wuyela ka yena loye gi xa*b*yilweko
ka yena, kona ka yena loye a tsomba
ya tiko yi nga ya yena.
25 Ni gon*k*le a wukulu ga wena gi ta
kota a xekeli ga yin*d*la yo basa:
Makume mambiri ma gera ku ta ba
a xekeli.
26 Kumbela a matewula ya zihari,
lawo ma nga matewula ya Jehova, a
nga kona munhu a ta nga ma basisa;
kani i kabi kutani i yivu, za Jehova.
27 Ni loku ku hi xihari xi nga hlazeka-
ngiko, zonake yena i ta rihela xona
ku kotisa a wukulu ga wena, yena i
ta engetela ka xona a xi panze xa
wun*k*lanu xa kona: kutani kona a
ku*k*la*k*liswangi, kona ku ta xa*b*yi-
swa ku kota a wukulu ga wena.
28 Abemba a ku kona xilo xi kange-
tilweko, lexo a munhu a ta xi kange-
ta ka Jehova za zon*k*le lezo a na zona,
kani munhu kutani xihari, kutani za
simu ya tsomba ya yena, xi ta nga
xa*b*yiswa kutani xi *k*la*k*liswa: zo-
n*k*lelele zi kangetilweko zi basile
nguvu ka Jehova.
29 A ku na munwe a ta nga kangeta,
lezo zi ta nga kangetiwa hi le ka xi-
kari ka banhu, zi ta riheliswa; yena
ha kunene i ta dawa.
30 Kon*k*le ka wukume ka tiko, kuta-
ni ka mbewu kutani ka tiko, kutani
mihanzo kutani tisinya, ka Jehova:
kona ku ta basa ka Jehova.
31 Ni loku a munhu a *k*la*k*lisa a ka wu-
kume ka yena, yena i ta engetela ka
kona a xipanze xa wun*k*lanu xa
kona.
32 No gon*k*le a wukume ga tihomu ni
ga mi*k*lambi, kani hi yini xi hunza-
ko lahasi ka nhonga, a wukume gi
taba gi basile ka Jehova.
33 A nga hlola a ku kutani xi sasekile
kutani xi bihile, ge yena a nga ta xi
hunzulusa xona: ni loku yena futsi
a xi hunzulusa, zonake zimbiri zi
hunzuluseneko zi ta ba zi basile; kona
ku nga ta *k*la*k*liswa.
34 Lezi hi zileletelo lezi Jehova a nga
leletela Mosi ka banana ba ka Israeli
le xi tsungeni Sinai.

A BUKU GA WUMUNE GA MOSI, GI KU

MITSENGO.

XIPIMO 1.

1 Na Jehova i lo wulawula na Mosi
lomo xiwuleni xa le Sinai, lomu te-
nteni ga mua*k*langano, hi siku go
ranga ga hweti ya wumbiri, hi lembe
ga wumbiri a nzako na ba humele
hi le tikweni ga le Gipite, aku,
2 Tekani *n*wina mu hlayela a *k*langano
won*k*le wa banana ba ka Israeli, hi
mingango ya*b*ye, hi tin*d*lu ta bararu
ba*b*ye, ku kotisa hi ka tsengo wa ma-
bito, bon*k*elele ba banuna, hi wuku-
lu ga*b*ye;
3 Ku sukela ka bamakume mambiri a
wukale ku komama hehla, ni bon*k*le
laba ba zi kotako ku hloma yimpi ka
Israeli, wena na Aroni mu ta ba hla-
ya hi maban*d*la ya*b*ye.
4 Na zinwe na *n*wina laho ku ta ba
kona a munhu wa lixaka ton*k*lelele;

bonklelele a hloko ya yindlu ya bararu babye.
5 Ni laya hi mabito ya banhu labo ba ta nga yima zinwe na nwina. Ka Rubeni: Elizura a nwana wa Xedura.
6 Ka Simeoni: Xelumieli a nwana wa Zurixadayi.
7 Ka Juda: Nahxoni a nwana wa Aminadaba.
8 Ka Isakare: Netaneli a nwana wa Zuare.
9 Ka Zebuluni: Eliabe a nwana wa Heloni.
10 Ka banana ba ka Josefa: a ka Eframe: Elixama a nwana wa Amihudi. A ka Manasa: Gamalieli a nwana wa Pedazura.
11 A ka Benjamini: Abidani a nwana wa Gideoni.
12 A ka Dani: Ahiezere a nwana wa Amixadai.
13 A ka Axeri: Pagieli a nwana wa Okrani.
14 A ka Gadi: Eliasafa a nwana wa Deueli.
15 A ka Naftali: Ahira a nwana wa Enane.
16 Laba hi bona laba ba bitanilweko ba le nklanganweni, a tihosana ta tixaka ta bararu babye; bona ba wa hi tihloko ta makume mazana ya ka Israeli.
17 Na Mosi na Aroni ba lo teka a madota laya ma wulilweko hi mabito:
18 Na bona ba lo tsombanyisa wonkle a nklangano katiginwe hi siku go ranga ga hweti ya wumbiri; ba lo hlawutela a bakoko babye hi mingango yabye, hi tindlu ta ba bararu babye, ku kotisa hi ka tsengo wa mabito, kusukela makume mabiri ni ya malembe a wukale ku komama le hehla, hi wukulu gabye.
19 Kwatsi hi lezi Jehova i lo leletela Mosi, zingaho i lo hlaya bona lomo xiwuleni xa le Sinai.
20 Ni banana ba ka Rubeni, a matewula ya Israeli, hi zizukulwana zabye, hi mingango yabye, hi tindlu ta bararu babye, ku kota hi ka mitsengo ya mabito, hi wukulu gabye, bonklelele ba banuna kusukela ka makume mambiri ya malembe a wukale ku komama le hehla, bonkle labo ba nga wa zi kota ku hloma yimpi;
21 Labo ba nga wa hlayelwe ka bona, ba lixaka la ka Rubeni, ba wa hi mune wa makume ni nklanu ni ginwe makume ya mazana ni nklanu wa mazana.
22 A ka banana ba ka Simeoni, a zizukulwana zabye, hi mingango yabye, hi tindlu ta bararu babye, labo ba nga hlayilwe leyo ke, ku kotisa hi tsengo wa mabito, hi wukulu gabye, bonklelele ba banuna kusukela ka makume mambiri a malembe a wukale ku komama le hehla, bonkle labo ba zi kotako ku hloma a yimpi;
23 Labo ba nga wa hlayilwe ka bona, ba lixaka la ka Simeoni, ba wa hi nklanu wa makume ni nklanu ni mune makume ya mazana ni mazana manharu.
24 A ka banana ba ka Gadi, a zizukulwana zabye, hi mingango yabye, ni tindlu ta bararu babye, ku kotisa hi tsengo wa mabito, kusukela ka makume mambiri ya malembe ku komama hehla, bonkle labo la kotako ku hloma a yimpi;
25 Labo ba nga wa hlayilwe ka bona, ba lixaka la Gadi, ba wa hi mune wa makume ni nklanu wa makume ya mazana ni nklanu ni ginwe mazana ni nklanu wa makume.
26 A ka banana ba ka Juda, hi zizukulwana, zabye hi mingango yabye, hi tindlu ta bararu babye, ku kotisa hi ka tsengo wa mabito, ku sukela ka makume mambiri ya malembe a wukale ku komama le hehla, bonkle labo ba zi kotako ku hloma a yimpi;
27 Labo ba nga wa hlayilwe ka bona, ba lixaka la ka Juda, ba wa hi nklanu ni ginwe makume ni kume ni mune a makume ya mazana ni nklanu ni ginwe a mazana.
28 A ka banana ba ka Isakare, hi zizukulwana zabye, ni mingango yabye, hi tindlu ta bararu babye, ku kotisa hi ka tsengo wa mabito, kusukela ka makume mambiri a malembe ku komama le hehla, bonkle labo ba nga wa zi kota ku hloma a yimpi;
29 Labo ba nga wa hlayilwe ka bona, ba lixaka la ka Isakare, ba wa hi nklanu wa makume ni mune wa makume ya mazana hi mune wa mazana.
30 A ka banana ba ka Zebuluni, a zizukulwana zabye, hi mingango yabye, hi tindlu ta bararu babye, ku kotisa hika tsengo wa mabito, ku sukela ka makume mambiri malembe

ku komama le hehla, bonkle labo ba
zi kotako ku hloma a yimpi;
31 Labo ba nga wa hlayilwe ka bona,
a ba lixaka la ka Zebuluni, ba wa hi
nklanu wa makume ni ni nklanu ni
mambiri wa makume ya mazana ni
mune wa mazana.
32 A ka banana ba ka Josefa, a ka
banana ba ka Efraime, a zizukulwana
zabye, hi mingango yabye, hi tindlu
ta bararu babye, kusukela ka maku-
me mambiri ya malembe a wukale
ku komama le hehla, bonkle labo ba
zi kotako a ku hloma a yimpi;
33 Labo ba nga wa hlayilwe ka bona,
ba lixaka la Efraime, ba wa hi mune
wa makume ya kume ga mazana ni
nklanu wa mazana.
34 A ka banana ba ka Manasa, a zizu-
kulwana zabye hi mingango yabye,
hi tindlu ta bararu babye, ku kotisa
hi tsengo wa mabito yabye, kusuke-
la ka makume mambiri a malembe
a wukale ku komama le hehla, bo-
nkle labo ba zi kotako a ku hloma
yimpi;
35 Labo ba nga wa hlayilwe ka bona,
ba lixaka la ka Manasa, ba wa hi
makume manharu ni mambiri ya
kume ga mazana ni mambiri ma-
zana.
36 A ka banana ba ka Benjamini, a
zizukulwana zabye, hi mingango ya-
bye, hi tindlu ta bararu babye, ku
kotisa hi tsengo wa mabito, kusuke-
la ka makume mambiri a malembe a
wukale ku komama le hehla, bonkle
labo ba zi kotako a ku hloma a yi-
mpi:
37 Labo ba nga wa hlayilwe ka bona, a
ba lixaka la ka Benjamini, ba wa hi
makume manharu ni nklanu wa ma-
kume ya mazana ni mune wa ma-
zana.
38 A ka banana ba ka Dani, a zizu-
kulwana zabye, hi mingango yabye
hi tindlu ta bararu babye, ku kotisa
hi ka tsengo wa mabito, kusukela
ka makume mambiri ya malembe a
wukale ku komama le hehla, bonkle
labo ba zi kotako a ku hloma a yi-
mpi;
39 Labo ba nga wa hlayilwe ka bona,
ba lixaka la ka Dani, ba wa hi nkla-
nu ni ginwe ya makume ni mambiri
ya kume ga mazana ni nklanu ni ma-
mbiri a mazana.
40 A ka banana ba ka Axeri, a zizu-
kulwana zabye, hi mingango yabye,
hi tindlu ta bararu babye, ku kotisa
hi ka tsengo wa mabito, ku sukela a
ka makume mambiri malembe a wu-
kale ku komama hehla, bonkle labo
ba zi kotako a ku hloma a yimpi;
41 Labo ba nga wa hlayilwe ka bona,
ba lixaka la ka Axeri, ba wa hi mu-
ne wa makume ni ginwe ya kume ga
mazana ni nklanu wa mazana.
42 A ka banana ba ka Naftali, a zizu-
kulwana zabye, hi mingango, yabye,
hi tindlu ta bararu babye, ku kotisa
hi tsengo wa mabito, ku sukela ka
makume mambiri ya malembe a wu-
kale ku komama le hehla, bonkle
labo ba zi kotako a ku hloma a yi-
mpi;
43 Labo ba nga wa hlayilwe ka bona,
ba lixaka la Naftali, ba wa hi nkla-
nu wa makume ni makume manha-
ru ya kume ga mazana ni mune wa
mazana.
44 Laba hi bona labo ba nga wa hla-
yilwe, labo Mosi na Aroni ba nga
wa hlayelele, ni tihosana ta ka Israe-
li, ti wa hi banhu ba kume ni bam-
biri: bona loyi ni loyi i wa hi wa
yindlu ya raru wa yena.
45 Zingaho bonkle labo ba nga wa hla-
yilwe ba banana ba ka Israeli hi ti-
ndlu ta bararu babye, ku sukela ka
makume mambiri a malembe a wu-
kale ku komama le hehla, bonkle la-
bo ba nga wa zi kota ku hloma yi-
mpi ka Israeli;
46 Bona bonkle labo ba nga wa hlayi-
lwe ba wa hi ya mazana ni makume
manharu ya mazana nklanu wa ma-
zana ni nklanu wa makume.
47 Kanilezi a ba ka Levi hi lixaka la
bararu babye ba wa nga hlayiwangi
xikari ka bona.
48 Hakuba Jehova i wa wulawulile ka
Mosi, aku,
49 Ku mbela a lixaka la ka Levi u nga
li hlaye, ge wena ni ku teka a tse-
ngo wabye xikari ka banana ba ka
Israeli;
50 Kanilezi yimisa wena a ba ka Levi
hehla ka tabernakele ga wukustu-
munyu, ni hehla ka nhunzu yonkle
ya kona, ni hehla ka zonkle lezo zi
nga za yona: bona ba ta rwala a ta-
bernakele, ni nhunzu ya yonkle ya
kona; bona ba ta kozela ka gona,
bona ba ta goba ba ranzela a tabe-
rnakele.
51 Ni laha na tabernakele na gi klakli-
wa, ni ba ka Levi ba ta gi klakla; ni

laba na tabernakele na gi *k*la*k*lekwa,
a ba ka Levi ba ta gona: mi mupfu-
mba loye a tsinelako ka gona a ta
dawe.
52 Ni banana ba ka Israeli a ba ta yi-
mise a matenta ya*b*ye, bon*k*lelele ba-
nhu gobelweni gakwe yena *n*winyi,
ni bon*k*lelele banhu hi xiwoniso xa-
kwe yena *n*winyi, kota hi maban*d*la
ya*b*ye.
53 Kanilezi a ba ka Levi ba ta goba ba
ranzela a tabernakele ga wukustu-
munyu, kasi ku fela ku kala ku
nga hi kona a zanga laho hehla ka
n*k*langano wa banana ba ka Isra-
eli: ni ba ka Levi ba cela kota ku
hlayisa a tabernakele ga wukustu-
munyu.
54 Zakungahi ba lo maha a banana ba
ka Israeli; ku kotisa hi ka *z*on*k*le le-
*z*o Jehova a nga leletela Mosi, *z*inga-
ho ba lo maha bona.

XIPIMO 2.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
ni ka Aroni, aku,
2 A banana ba ka Israeli ba ta goba
bon*k*lelele banhu hi muwoniso wa-
kwe yena *n*winyi, hi miwoniso ya
le n*d*lwini ka raru wakwe: ba aka
ba renzelekela a tenta ga mu*k*la-
ngano, bona ba ta aka ba gi ranzela
gona.
3 Labo ba ta aka hi *k*lelo ge leyo mu-
tsuwukagambo ngomameni ni leyo
musukagambo ku ta ba bona labo ba
muwoniso wa wugobelo ga ka Juda,
ku kota hi maban*d*la ya*b*ye: ni ho-
sana ya banana ba ka Juda ku ta ba
Nahxoni a *n*wana wa Aminadaba.
4 Ni ban*d*la ga yena, labo ba nga wa
hlayilwe ka bona, ba wa hi n*k*lanu
ni gi*n*we a makume ni kume ni mu-
ne makume ya mazana ni n*k*lanu wa
mazana ni gi*n*we.
5 Ni labo ba ta goba ba gamela yena
ku ta ba a lixaka la ka Isakare: ni
hosana ya banana ba ka Isakare ku
ta ba Netaneli a *n*wana wa Zuare.
6 Ni maban*d*la ya yena, labo ba nga
wa hlayilwe laho, ba wa hi n*k*lanu
wa makume ni mune wa makume
ya mazana ni mune wa mazana.
7 Lixaka la ka Zebuluni: ni hosana
ya banana ba ka Zebuluni ku ta ba
Eliabe a *n*wana wa Heloni.
8 Ni ban*d*la gakwe, ni bon*k*le labo ba
nga wa hlayelwe laho, ba wa hi n*k*la-
nu wa makume ni n*k*lanu ni mambi-
ri a makume mazana ni mune wa
mazana.
9 Bon*k*le labo ba nga wa hlayilwe ba
wugobelo ga ba ka Juda ba wa hi
zana ga mazana ni n*k*lanu ni ma-
nharu makume ya mazana ni n*k*la-
nu ni ginwe a kume ga mazana ni
mune wa mazana, ku kotisa hi ma-
ban*d*la ya*b*ye. Bona ba ta huma ku-
ranga.
10 Hi *k*lelo ga le dzonga ku ta ba ko-
na a muwoniso wa wugobelo ga ka
Rubeni ku kota hi maban*d*la ya*b*ye:
ni hosana ya banana ba ka Rubeni
ku ta ba Elizura a *n*wana wa Xe-
dura.
11 Ni ban*d*la gakwe, ni labo ba hlaye-
lweko laho, ba wa hi mune wa ma-
kume ni n*k*lanu ni gi*n*we makume
ya mazana ni n*k*lanu wa mazana.
12 Labo ba ta nga goba ba gamela bona
ku ta ba a lixaka la ka Simeoni: ni
hosana ya banana ba ka Simeoni ku
ta ba Xelumieli a *n*wana wa Zurixa-
dayi.
13 Ni ban*d*la ga yena, ni labo ba nga
wa hlayelwe ka bona, ba wa hi n*k*la-
nu wa makume ni n*k*lanu ni mune
wa makume ya mazana ni mazana
manharu.
14 Ni ba lixaka la ka Gadi: ni hosana
ya banana ba lixaka la ka Gadi ku
ta ba Eliasafa a *n*wana wa Reueli.
15 Ni ban*d*la ga yena, ni labo ba nga
wa hlayelwe ka bona, ba wa hi mune
wa makume ni n*k*lanu wa makume
ya mazana ni n*k*lanu gi gi*n*we ma-
zana, ni n*k*lanu wa makume.
16 Ni bon*k*le labo ba nga wa hlayelwe
ba wugobelo ga ka Rubeni ba wa hi
a zana ga mazana ni n*k*lanu wa ma-
kume ni kume ga mazana ni mune
wa mazana ni n*k*lanu wa makume,
ku kotisa hi man*d*la ya*b*ye. Na bona
ba ta huma ba gamela.
17 Zonake a tenta ga mu*k*langano gi
ta yimiswa, *z*i*n*we ni wugobelo ga
ba Levi xikari ka magobelo: kota
le*z*i bona ba gobileko, *z*ingaho bona
ba ta yimisa, bon*k*lelele banhu wu-
tsa*n*weni gakwe, hi miwoniso ya*b*ye.
18 Hi *k*lelo ga le muhlwagambo ku
ta ba kona a muwoniso wa wugobe-
lo ga ka Efraime, ku kota hi maba-
n*d*la ya*b*ye: ni hosana ya banana ba
ka Efraime ku ta ba Elixama a nwa-
na wa Amihudi.
19 Ni ban*d*la ga yena, ni labo ba hlaye-
lweko ka bona, ba wa hi mune wa

makume ya mazana ni n*k*lanu wa mazana.

20 A wo gamela yena ku ta ba a lixaka la ka Manasa: ni hosana ya banana ba ka Manasa ku ta ba Gamalieli a *n*wana wa Pedazura.

21 Ni ban*d*la ga yena, ni labo ba hlayelweko ka bona, ba wa hi makume manharu ni mambiri makume ya mazana ni mazana mambiri.

22 Ni lixaka la ka Benjamini: ni hosana ya lixaka la banana ba ka Benjamini ku ta ba Abidani a *n*wana wa Gideoni.

23 Ni ban*d*la ga yena, ni labo ba nga wa hlayilwe ka bona, ba wa hi makume manharu ni n*k*lanu wa makume mazana ni mune wa mazana.

24 Ni bon*k*le labo ba nga wa hlayelwe wugobelweni ga ba ka Efraime ba wa hi mazana ya mazana ni n*k*lanu ni manharu makume ya mazana ni zana gi*n*we, ku kotisa hi maban*d*la ya*b*ye. Bona ba ta huma hi ka wunharu.

25 Hi *k*lelo ga le *n*walungu ku ta kona a muwoniso wa wugobelo ga ka Dani ku kotisa hi maban*d*la ya*b*ye: ni hosana ya banana ba ka Dani ku ta ba Ahiezere a *n*wana wa Amixadayi.

26 Ni ban*d*la ga yena, ni labo ba nga hlayelwa ba bona, ba wa hi n*k*lanu ni gi*n*we ni mambiri ya kume ga mazana ni n*k*lanu ni mambiri a mazana.

27 Ni labo ba ta nga goba ba gamela yena ku ta ba a lixaka la ka Axera: ni hosana ya banana ba ka Axera ku ta ba Pagieli a *n*wana wa Okrani.

28 Ni maban*d*la ya yena, ni labo ba nga wa hlayilwe ka bona, mune wa makume ni gi*n*we a kume ga mazana ni n*k*lanu wa mazana.

29 Ni lixaka la ka Naftali: ni hosana ya banana ba ka Naftali ku ta ba Ahira a *n*wana wa Enane.

30 Ni ban*d*la ga yena, ni labo ba nga wa hlayilwe ka bona, ba wa hi n*k*lanu wa makume ya makume manharu ya kume ga mazana ni mune wa mazana.

31 Bon*k*le labo ba nga wa hlayelwe ba wugobelo ga ka Dani ba wa hi zana ga kume ya mazana ni n*k*lanu wa makume ni n*k*lanu ni mambiri a kume ga mazana ni n*k*lanu ni gi*n*we mazana. Bona ba ta huma ha xinzakwana hi miwoniso ya*b*ye.

32 Laba hi bona labo ba nga wa hlayilwe ka banana ba ka Israeli hi tin*d*lu ta bararu ba*b*ye: bon*k*le labo ba nga wa hlayilwe wugobelweni ku kotisa hi maban*d*la ya*b*ye ba wa hi n*k*lanu ni gi*n*we a ga kume ya mazana ga mazana ni manharu ya kume ga mazana ni n*k*lanu wa mazana ni n*k*lanu wa makume.

33 Kanilezi a ba ka Levi ba wa nga hlayiyiwangi xikari ka banana ba ka Israeli; ku kotisa lezi Jehova a nga leletela Mosi.

34 Zakungahi ba lo maha a banana ba ka Israeli; ku kotisa hi ka zon*k*le lezo Jehova a nga wa leletele Mosi, zingaho bona ba lo goba hi miwoniso ya*b*ye, bona ba lo huma, bon*k*lelele hi mingango ya*b*ye, kotisa hi tin*d*lu ta ba raru ba*b*ye.

XIPIMO 3.

1 Makunu lezi hi zizukulwana za Aroni na Mosi masikwani laho Jehova i lo wulawula ka Mosi le xitsungeni xa Sinai.

2 Ni laya hi mabito ya banana ba ka Aroni: Nadabe a matewula, na Abihu, Eleazare, na Itamare.

3 Ni laya hi mabito ya banana ba ka Aroni, a mupristi loye a nga wa totilwe, a wihi a nga wa nyikelisisilwe a kukozela xikun*d*leni xa wupristi.

4 Na Nadabe na Abihu, ba lofa mahlweni ka Jehova, laha na ba nyikela a nzilo wa haba mahlweni ka Jehova, le xiwuleni xa le Sinai, bona ba wa nga hi na banana; na Eleazare na Itamare ba lo kozela xikun*d*leni xa wupristi kuwoneni ka Aroni a raru wa*b*ye.

5 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi, aku,

6 Neha a lixaka la ka Levi laha kusuhi, u ba yimisa mahlweni ka Aroni a mupristi, kasi ba fela ku kozela ka yena.

7 Bona ba ta hlayisa a kuwula ka yena, ni kuwula ka won*k*le a n*k*langano mahlweni ka tenta ga mu*k*langano, a ku maha a nkozo ya tabernakele.

8 Na bona ba ta hlayisa yon*k*le a nhunzu ya tenta ga mu*k*langano, ni kuwula ka banana ba ka Israeli, a ku maha a nkozo ya tabernakele.

9 Wena u ta nyikela a ba ka Levi ka Aroni ni ka banana ba yena: bona ba nyikilwe ka yena hi ku mbelelekо hi *k*lelo ga banana ba ka Israeli.

10 **Wena u ta yimisa Aroni ni bana ba
yena, bona ba ta hlayisa a wupristi
ga*b*ye: ni mupfumba loye a tsinela-
ko kusuhani i ta dawa.**
11 **Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,**
12 **Ma mina, languta, nzi tekile a ba ka
Levi xikari ka banana ba ka Israeli
a wutsa*n*weni ga won*k*le matewula
lawo ma vululako a marumbu xika-
ri ka banana ba ka Israeli; ni ba ka
Levi ba ta ba ka mina:**
13 **Hakuba won*k*le a matewula nja mi-
na; hi sikwini lego nzi nga lo daya
a matewula won*k*le ya tiko ga le Gi-
pite nzi ti wungeletelela a matewu-
la won*k*le ya ka Israeli bon*k*le ba-
nhu ni zihari; bona ba taba ba mina:
nzi mina Jehova.**
14 **Na Jehova i lo wulawula na Mosi
le xiwuleni xa le Sinai, aku,**
15 **Hlayela a banana ba ka Levi hi ti-
n*dl*u ta bararu ba*b*ye, hi mingango
ya*b*ye: bon*k*lelele ba banuna ku su-
kela ka lembe gi*n*we ku komana le
hehla wena u ta ba hlaya bona.**
16 **Na Mosi i lo hlaya bona ku kotisa a
mhaka ya Jehova, kwatsi hi lezi ye-
na a nga wa leletele.**
17 **Laba hi banana ba ka Levi hi mabi-
to ya*b*ye: Gerxoni, na Kohate, na
Merare.**
18 **Ni laya hi mabito ya banana ba ka
Gerxoni hi mingango ya*b*ye: Libni,
na Ximei.**
19 **Ni banana ba ka Kohate hi minga-
ngo ya*b*ye: Amrama, na Izhare, na
Hebroni, na Uziele.**
20 **Ni banana ba ka Merare hi minga-
ngo ya*b*ye: hi Mahli, na Muxi. Le-
yi hi mingango ya ba ka Levi hi ti-
n*dl*u ta bararu ba*b*ye.**
21 **Gerxoni i wa hi ngango wa ka
Libni, na ngango wa ka Ximei: le-
yi hi mingango ya ba ka Gerxoni.**
22 **Labo ba nga wa hlayelwe ka bona,
ku kotisa a tsengo wa bon*k*le ba ba-
nuna, ku sukela ka hweti a wukale
ku komana hehla, bona labo ba nga
wa hlayilwe ka bona ba wa hi n*k*la-
nu ni mambiri a kume ga mazana ni
n*k*lanu wa mazana.**
23 **Ni mingango ya ka Gerxoni yi ta
goba hi le makutini ya tabernakele
hi le muhlwagambo.**
24 **Ni hosana ya yin*dl*u ya raru wa
ba Gerxoni hi Eliasafa a *n*wana wa
Laeli,**
25 **Ni kuhlayisa ka banana ba ka Ge-
rxoni lomo tenteni ga mu*k*langano
ku ta ba a tabernakele, ni Tenta, ni
kufulela ka gona, ni libati la nya-
ngwa ya tenta ga mu*k*langano,**
26 **Ni kuhayekwa ka hu*b*ye, ni libati la
nyangwa ya hu*b*ye, leyi yi nga laha
tabernakeleni, ni laha alatini ku re-
nzelekela, ni tingoti ta kona ni yo-
n*k*le a nkozo ya kona.**
27 **Ni ba ka Kohate ku wa hi a nga-
ngo wa ka Amrama, ni ngango wa
ka Izhare, ni ngango wa ka Hebroni,
ni ngango wa ka Uziele, leyi hi mi-
ngango ya ka Kohate.**
28 **A ku kotisa a tsengo wa bon*k*le a
banuna, ku sukela a hweti ku koma-
ma le hehla, laho ku wa hi n*k*lanu ni
manharu ya kume ga mazana ni n*k*la-
nu ni gi*n*we a mazana, ba hlayisako
a tiro wa yin*dl*u ya kubasa.**
29 **Ni mingango ya banana ba ka Ko-
hate yi ta goba hi *k*lelo ga taberna-
kele ngomameni ni le dzonga.**
30 **Ni hosana ya yin*dl*u ya raru wa
mingango ya ka Kohate ku ta ba
Elizafoni a *n*wana wa Uziele.**
31 **Ni tiro wa*b*ye ku ta ba a arke, ni
meza, ni tinhi ta kandiya, ni alati,
ni zi*b*ya za yin*dl*u yo basa, lezo ba
kozelako ha zona, ni libati, ni nkozo
ya kona.**
32 **Na Eleazare a *n*wana wa Aroni a
mupristi i ta ba hosana hehla ka to-
hosana ta banana ba ka Levi, i ta
cuwukela bona labo ba hlayisako a
yin*dl*u yo basa.**
33 **A ka Merare ba wa hi ba ngango
wa ka Mahli, ni ngango wa ka Mu-
xi: leyi hi mingango ya ka Merare.**
34 **Labo ba nga wa hlayilwe ka bona,
ku kotisa hi ka tsengo won*k*le wa
ba banuna, ku sukela ka hweti a
wukale ku komama le hehla, ku wa
hi n*k*lanu ni gi*n*we a kume ga maza-
na ni mambiri mazana.**
35 **Ni hosana ya yin*dl*u ya raru wa mi-
ngango ya ka Merare ku wa hi Zuri-
eli a *n*wana wa Abihiali: bona ba ta
goba hi *k*lelo ga tabernakele ngoma-
meni ni le *n*walungwini.**
36 **Ni tiro wu yimiselweko a banana ba
ka Merare ku ta ba a tibakwa ta ta-
bernakele, ni mipingu ya kona, ni
timhinga ta kona, ni malongonzo ya
kona, ni yon*k*le a nhunzu ya kona,
ni yon*k*le a nkozo ya kona.**
37 **Ni timhinga ta hu*b*ye ti renzelekeko,
ni timhingu ta kona, ni mabariketo,
ni tingoti ta wona.**

38 Labo ba ta goba mahlweni ka ta-
bernakele hi ngomameni ni le mu-
tsuwukagambo, mahlweni ka tenta
ga mu*k*langano, nongameto ni le
musukagambo, ku ta ba Mosi, na
Aroni ni bana ba yena na ba hlayisa
tiro wa yin*d*lu ya kubasa a tiro wa
banana ba ka Israeli; ni mupfumba
loyi a ta nga tsinela ku suhani i ta
dawa.
39 Bon*k*le labo ba nga wa hlayilwe ka
ba ka Levi, labo Mosi na Aroni ba
nga wa hlayile le kuleleteleni ka Je-
hova, hi mingango ya*b*ye, bon*k*le ba
banuna ku sukela ka hweti yi*n*we a
wukale ku komama hehla, ba wa hi
makume mambiri ni mambiri kume
ga mazana.
40 Na Jehova i te ngalo ka Mosi,
Hlayela won*k*le matewula ya ba ba-
nuna ya banana ba ka Israeli ku su-
kela ka hweti yi*n*we a wu kale ku
komama le hehla, ni ku teka a tse-
ngo wa mabito ya*b*ye.
41 Na wena u ta teka a ba ka Levi ka
mina (nzi mina Jehova) a wutsa-
*n*weni ga won*k*le a matewula xi-
kari ka banana ba ka Israeli; ni ti-
homu ta ba ka Levi wutsa*n*weni ga
matewula won*k*le xikari ka tihomu
ta banana ba ka Israeli.
42 Na Mosi i lo hlayela, ku kotisa lezi
Jehova a nga leletele yena, won*k*le a
matewula xikari ka banana ba ka
Israeli.
43 Ni won*k*le a matewula ya ba banuna
ku kotisa hi tsengo wa mabito, ku
sukela ka hweti a wukale ku koma-
ma le hehla, ka labo ba hlayilweko
ka bona, ba wa hi makume mambiri
ni mambiri a kume ga mazana ni
mazana mambiri ni n*k*lanu ni ma-
mbiri makume ni manharu.
44 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
45 Teka a ba ka Levi wutsa*n*weni ga
won*k*le a matewula xikari ka banana
ba ka Israeli, ni tihomu ta ba ka Le-
vi a wutsa*n*weni ga tihomu ta*b*ye;
a ba ka Levi ba taba ba mina: nzi
mina Jehova.
46 Na hi ku*k*la*k*liswa ka mazana ma-
mbiri ni n*k*lanu wa makume ni ma-
mbiri ni manharu a matewula ya
banana ba ka Israeli, lawo ma hunzi-
silweko ku hunza a tsengo wa bana-
na ba ka Levi.
47 Wena u ta teka a n*k*lanu wa maxe-
keli hi xipanze xa wukulu; ku ko-
ta hi xekeli ga yin*d*lu yo basa wena
u ta teka wona (a xekeli makume
mambiri ya magera):
48 Wena u ta nyika a mali, laha ku nga
a tsengo wa kona na wu *k*la*k*lisilwe,
ka Aroni ni bana ba yena.
49 Na Mosi i lo teka a mali yi *k*la*k*lisi-
lweko ka bona laba ba nga wa hu-
nzelele ba sala labo ba nga wa *k*la*k*li-
silwe hi ba ka Levi;
50 Le ka matewula ya banana ba ka
Israeli yena i lo teka mali, a kume
ga mazana ni mazana manharu ni
n*k*lanu ni ginwe makume ni n*k*lanu
wa maxekeli, kota a maxekeli ya yi-
n*d*lu ya kubasa:
51 Na Mosi i lo nyika a mali yi *k*la*k*lisi-
lweko ka Aroni ni bana ba yena, ku
kotisa a mhaka ya Jehova, kwatsi hi
lezi Jehova a leleteleko Mosi.

XIPIMO 4.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
ni ka Aroni, aku,
2 Teka a tsengo wa banana ba ka Ko-
hate xikari ka banana ba ka Levi, hi
mingango ya*b*ye, hi tin*d*lu ta bararu
ba*b*ye,
3 Ku sukela malembeni manharu a
wukale ku komama hehla, kona
n*k*la*n*wini wa makume ya malembe
a wukale, bon*k*le labo ba ta nga
engena nkozweni, a ku tira a tira
lomo tenteni ga mu*k*langano.
4 Le hi nkozo ya banana ba ka Ko-
hate lomu tenteni ga mu*k*langano,
hi zilo zi hunzeleleko zi basa nguvu:
5 Ni laba laho a wugobelo na gi sangu-
la kuan*d*lamuka, Aroni i ta engena,
ni bana ba yena, na bona ba ta teka
a veli ga libati, ni ku fenengeta a
arke ga wukustumunyu ha yona.
6 Ni i ta fenengeta hehla ka kona a
xifengeto xa wuya ga macalo, ni ku
a n*d*lalela hehla ka gona a tinguwo
to balala, ni ku mehela a tinhi ta
kona.
7 Ni hehla ka meza ya zibaba zi ko-
mbisilweko bona ba ta an*d*lalele a
nguwo yo balala, ba beka kona a
mingelo, ni mikombe, ni magombe
ni tikopo ta kona ta kuculula; ni
zibaba zi simamisileko zi ta ba kona
laho.
8 Bona ba ta an*d*lalela ka zona a ngu-
wo *t*rukiswa, ni ku fenengeta zalezo
hi woya ga macalo, ba ta mehela a
tinhi kona.
9 Bona ba ta teka a nguwo yo balala,

ba fenengeta a tinhi ta kandiya ta
kuwoninga, ni tikandiya, ya tona ni
kuvura ka tona, ni zitimo za tona, ni
zibya za kona za mafura, lezo ba ko-
zelako ha zona kona:
10 Bona ba ta beka kona ni zonkle a zi-
bya za kona lomu nzeni ka xifene-
ngeto xa woya ga macalo, ni ku beka
kona hehla ka mipingu.
11 Ni hehla ka alati ga nzalama bona
ba ta andlalela a nguwo yo balala,
ba fenengeta kona hi woya ga ma-
calo, ba ta mehela a tinhi nzeni ka
kona:
12 Bona ba ta teka zonkla a zibya za ku-
kozela, lezo ba kozelako ha zona lo-
mu ndlwini ya kubasa, ni ku zi be-
kela lomo ngubyeni yo balala, ni ku
zi fenengeta hi xifenengeto xa woya
ga macalo, ni ku mehela zona le mi-
pingwini.
13 Na bona ba ta ola a kuma laha ala-
teni, ni ku andlalela a nguwo ya
zirila kona:
14 Bona ba ta beka hehla ka gona a zi-
bya zonkle za kona, zona lezo ba ko-
zelako ha zona ka gona, a mahati yo
okela a nzilo, a tiobe ta nyama ma
ni mafoxola, ni zinamelo, zonkle a
zibya za alati; bona ba andlalela ka
zona a kumba wa woya ga macalo,
ba mehela a mipingu kona.
15 Ni laha Aroni ni bana ba yena na ba
mahile kugumelwa a ku fengeta a
yindlu ya kubasa ni yonkle a nzhu-
zu ya yindlu ya kubasa, kwatsi hi
lezi a wugobelo gi wa ta andlamuka;
a nzako ka lezo, a banana ba ka Ko-
hate ba tata ku ta rwala kona: ka-
nilezi bona ba nga ta kumba kona ka
kubasa, ba nga ta ku bafa. Lezi zilo
hi nzwalo wa banana ba ka Kohate
lomo tenteni ga muklangano.
16 Ni tiro wa Eleazare a nwana wa
Aroni a mupristi ku ta ba a mafura
ya kuwoninga, ni libani li tsombele-
ko, ni munyikelo wa tinzoho wu si-
masisilweko, ni mafura ya kutota, a
tiro wa tabernakele gonkle, ni wa
zonkle lezo zi nga ka gona, a yindlu
ya kubasa, ni nhunzu ya yona.
17 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
ni Aroni, aku,
18 Mu nga tsemi nwina a lixaha la
mingango ya Kohate le ka ba ka
Levi;
19 Kanilezi maha zakungahi ka bona,
kasi bona ba fela kuhanya, ba nga
ta kufa, laha na ba tsinela ka zilo zi
hunzeleleko zi basa: Aroni ni bana
ba yena ba ta engena, ba nyika bona
bonklelele a tiro wakwe ni nzwalo
wa yena;
20 Kanilezi bona ba nga ta engena a
kuya wona a zilo zo basa hambu hi
katanyanyana, ba nga ta ku bafa.
21 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
22 Tekawu a tsengo wa banana ba ka
Gerxoni kambe, hi tindlu ta bararu
babye, hi mingango yabye.
23 Ku sukela ka makume manharu ma-
lembe ku komama hehla ku kala
nklanwini wa makume ya malembe
a wukale wena u ta hlyaya bona;
bona laba ba engenako a ku rinzela a
nkozo, a ku maha a tiro lomo tente-
ni ga muklangano.
24 Lowu hi tiro wa mingango ya ka
Gerxoni, le nkozwani ni le kurwale-
ni ka minzwalo:
25 Bona ba ta rwala a micacalato ya
tabernakele, ni tenta ga muklanga-
no, a kufulela ka gona, ni kufulela
ka woya ga macalo legi gi nga hehla
ka gona, ni libati la nyangwa ya
tenta ga muklangano.
26 Ni kuhayekwa ka hubye, ni libati la
nyangwa ya hubye, lolu li nga laha
tabernakeleni li renzelekelako a ala-
ti, ni tingoti ta tona, ni yonkle a nhu-
nzu ya nkozo ya kona, ni kani hi
yini lexi xi mahelwako bona: ka
xona bona ba ta xi tira.
27 Hi kuleletela ka Aroni ni bana ba
yena wu ta mahiwa a tiro wa bana-
na ba ka Gerxoni, ka yonkle a mi-
nzwalo yabye, ni ka yonkle a nkozo
yabye; na nwina mu ta kombisa ka
bona a ku hlayisa a minzwalo yabye.
28 Leyi hi minzwalo ya mingango ya
banana ba ka Gerxoni lomo tenteni
ga muklangano: a tiro wabye wu ta
ba lahasi ka canja ga Itamare a nwa-
na wa Aroni a mupristi.
29 Kwatsi hi banana ba ka Merare,
wena u ta hlaya bona hi mingango
yabye, hi tindlu ta bararu babye;
30 Ku sukela ka ba makume manharu
a wukale ku komama le hehla kona
ka nklanu wa makume malembe a
wukale wena u ta hlaya bona, bo-
nklelele laba ba ta nga engena nko-
zweni, a ku maha a tiro wa tenta ga
muklangano.
31 Ni lowu hi tiro wa nzwalo wabye,
ku kotisa hi ka nkozo yabye lomo
tenteni ga muklangano: a tibakwa

ta tabernakele, ni mipingu ya kona,
ni timhinga ta kona, ni mabariketo
ya kona,
32 Ni timhinga ta hu*b*ye ti renzelekele-
ko, ni mabariketo ya tona, ni timhi-
ngu ta kona, ni tingoti ta tona, ni
nhunzu ya kona yon*k*le, ni nkozo ya
kona yon*k*le: na hi mabito *n*wina mu
ta abela a nhunzu yon*k*le ka ba rwa-
li ba minzwalo.
33 Leyi hi nkozo ya mingango ya bana-
na ba ka Merare, ku kotisa hi ka
yon*k*le a nkozo ya*b*ye, lomo tenteni
ga mu*k*langano, lahasi ka canja ga
Itamare a *n*wana wa Aroni a mu-
pristi.
34 Na Mosi na Aroni ni tihosana ta
*k*langano ba lo hlayela a banana ba
ka Kohate hi mingango ya*b*ye, hi ti-
n*d*lu ta bararu ba*b*ye,
35 Ku sukela ka ba makume manharu
a wukale ku komama le hehla kona
ka n*k*lanu wa makume malembe a
wukale, bon*k*lelele labo ba engenako
le nkozweni, a tiro wa tenta ga mu-
*k*langano:
36 Labo ba nga wa hlayilwe ka bona hi
mingango ya*b*ye ba wa hi makume
mambiri ya mazana ni n*k*lanu ni
mambiri mazana ni n*k*lanu wa ma-
kume.
37 Laba hi bona ba nga wa hlayilwe ka
banana ba ka Kohate, bon*k*le labo
ba nga wa tira a nkozo lomo tenteni
ga mu*k*langano, a bahi Mosi na Aro-
ni ba nga wa hlayele kukotisa hi
kuleletela ka Jehova ha Mosi.
38 Labo ba nga wa hlayilwe ba bana-
na ba ka Gerxoni, a mingango ya*b*ye,
na hi tin*d*lu ta bararu ba*b*ye.
39 Kusukela ka ba makume manharu
a wukale kukomama le hehla kona
ka n*k*lanu wa makume a malembe a
wukale, bon*k*lelele labo ba engenako
le nkozweni, a ku tira lomo tenteni
ga mu*k*langano,
40 Bona labo ba hlayilweko ka bona, hi
mingango ya*b*ye, hi tin*d*lu ta bararu
ba*b*ye, ba wa hi makume mambiri
ya mazana ni n*k*lanu ni gi*n*we ma-
zana ni makume manharu.
41 Laba hi bona labo ba hlayilweko
ba le mingangweni ya banana ba
ka Gerxoni, labo ba nga wa maha a
nkozo lomo tenteni ga mu*k*langano,
labo Mosi na Aroni ba nga wa hla-
yele ku kotisa hi kuleletela ka Je-
hova.
42 Labo ba nga wa hlayilwe ba mi-
ngango ya banana ba ka Merare, hi
mingango ya*b*ye, hi tin*d*lu ta bararu
ba*b*ye,
43 Kusukela ka makume manharu a
wukale ku komama le hehla kona ka
n*k*lanu wa makume malembe a wu-
kale, bon*k*lelele labo ba engenako le
nkozweni, a ku tira lomo tenteni ga
mu*k*langano,
44 Bona labo ba nga wa hlayilwe ba
bona hi mingango ya*b*ye, ba wa hi
ya mazana makume manharu ni ma-
zana mambiri.
45 Laba hi bona ba nga wa hlayilwe ba
le mingangweni ya banana ba ka
Merare, laha Mosi na Aroni ba nga
wa hlayela kukotisa hi kuleletela ka
Jehova ha Mosi.
46 Bon*k*le labo ba nga wa hlayilwe
ba ka Levi, a bahi Mosi na Aroni ni
tihosana ta ka Israeli ti nga wa hla-
yile, hi mingango ya*b*ye, na hi tin*d*lu
ta bararu ba*b*ye,
47 Kusukela ka makume manharu a
malembe a wukale kukomama le
hehla kona ka n*k*lanu wa makume a
malembe a wukale, bon*k*lelele labo
ba engenako a ku tira a tiro wa nko-
zo, ni tiro wa ku rwala a minzwalo
lomo tenteni ga mu*k*langano,
48 Bona labo ba nga wa hlayilwe ka bo-
na, ba wa hi n*k*lanu ni manharu ya
kume ga mazana ni n*k*lanu wa ma-
zana ni n*k*lanu ni manharu ya ma-
kume.
49 Kwatsi hi kuleletela ka Jehova, bona
ba wa hlayilwe ha Mosi, bon*k*lelele
ku kotisa hi ka nkozo ya yena, ni
kukotisa hi ka nzwalo wa yena: za-
kungahi bona ba wa hlayilwe ha
yena, ku kotisa Jehova a nga wa
leletele Mosi.

XIPIMO 5.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Laya a banana ba ka Israeli, kasi ba
fela ku humesa laha wugobelweni
gon*k*le a hlokonho, ni *z*on*k*lelele lezo
*z*i humako nkata, kani hixihi lexo xi
nga hla*z*ekangiko hi kufa:
3 Bon*k*le ba banana ni ba basati bona
ba ta huma, lahan*d*le ka wugobelo
*n*wina mu ta ba beka kona; kasi ba
nga nyenyezisi a wugobelo ga*b*ye,
xikari ka kwihi mina nzi tsamako.
4 Ni banana ba ka Israeli ba lo maha
le*z*o, ba lo ba humesa le han*d*le ka
wugobelo; kwatsi hi le*z*i Jehova a

nga wa wulawulile ka Mosi, zingaho
ba lo maha a banana ba ka Israeli.
5 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
6 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
Laha a wanuna kutani wasati a ma-
ha ni xihi xionho lexo a munhu a xi
mahako, zingaho a goha ka Jehova,
ni lowu muhefemulo wuta ta ba wu
gohile;
7 Zonake yena i ta wulela a xionho xa
yena lexo a xi mahileko: yena i ta
klelisela a mulera wa kugoha ka ye-
na hi ku teleko, a engeta ka kona a
xipanze xa wunklanu xa kona, ni ku
nyika ka yena loye zi nga zakwe lo-
ye a mu gohileko.
8 Kanilezi loku a munhu a nga hi na
wa ka kabye ka yena a kuklelisela a
mulera ku ta nga mahiwa hi zigoho,
a mulera wa xigoho lowu wu mahi-
lweko ka Jehova wu ta ba wa mu-
pristi; hi lahandle ka hamba ya
nzhiho, leyo a nzhiho wu ta nga
mahiwa wa yena.
9 Ni wonklelele a munyikelo wa kunzi-
witela wa zilo zonkle zo basa za banana
ba ka Israeli, lezi bona ba tisileko ka
mupristi, zi ta ba za yena.
10 Ni zonklelele zilo za banhu zi hlawu-
lilweko za yena; kani hi xihi lexi a
munhu a nyikako a mupristi, xi ta
ba xa yena.
11 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
12 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
na ku ngalo ka bona, Loku a sati wa
munhu a hambuka, a maha zionho
ka yena,
13 Ni wanuna a eklela zinwe naye hi
kumbilukelisisilweko ka nyama, ku
fihlala kuwoneni ka nuna wa yena,
ku su hlayiseka ku nyamalala, yena
a nyenyeziswa, na laho ku nga hi
kona a mboni ha yena, yena a nga
tekwangi zi mahlweni;
14 Ni loku a moya wa wukuxu wu ci-
kela hehla ka yena, yena a be ni
wukuxu hi sati wa yena, na yena a
nyenyeziswa: kutani loku a moya
wa wukuxu wu cikela hehla ka ye-
na, yena a be ni wukuxu hi sati wa
yena, yena a nga nyenyeziswa:
15 Zonake a munhu i ta neha a sati wa
yena ka mupristi, ni ku nehela yena
a xinyikiwo xa yena, a xipanze xa
wukume xa efa ya tinzoho wa ba-
rle; yena a nga ta cela a mafura ka
tona, ge ni ku beka ni hlakati laho ka
kona; hakuba kona munyikelo wa
tinzoho wa mona, a munyikelo wa
xialakanyelo, a ku neha a xigoho xi
ta alakanywa.
16 Ni mupristi i ta neha yena ku su-
hani, a mu yimisa mahlweni ka Je-
hova:
17 Ni mupristi i ta teka a mati yo basa
lomo ka xibya xa wumba; ni tsuri
lowu wu nga lilonzeni la tabernake-
le a mupristi i ta wu teka, a wu cela
lomo matini.
18 Ni mupristi i ta yimisa a wasati ma-
hlweni ka Jehova, ni misisi ya wa-
sati nga yi klakliwa, ni ku beka a
munyiklelo wa tinzoho lomo wa xia-
lakanyelo lomo nzeni ka canja ga
yena, lowu wu nga munyikelo wa
tinzhoho wa mona: ni mupristi i ta
nga a hi ni mati canjeni ga yena a
mati ya kubaba ma mahako a ku-
hoxwa.
19 Ni mupristi i ta maha yena a hla-
mbanya, na a taku ka wasati, Loku
laho ku nga hi kona a wanuna a
ekleleko zinwe na wena, ni loku we-
na u nga hambukangi klelweni ka
kungahlazekesisiwangiko, na u hi la-
hasi ka nuna wa wena, nga wena u
be u klaklekileko ka laya mati ma
babisisilweko laya ma mahako wena
u hoxwa.
20 Kanilezi loku wena u hambukile kle-
lweni, na u hi lahasi ka nuna wa we-
na, ni loku wena u be u nyenyezisi-
lwe, ni munwani a eklele na wena
hi lahandle ka nuna wa wena:
21 Zonake a mupristi i ta maha a wa-
sati a hlambanya hi xifungo xa ku
rukatela, ni mupristi i taku ka wasa-
ti, Jehova i maha wena ku funga hi
nzhokano xikari ka banhu ba wena,
laha Jehova na maha a hangaswa ga
wena ku wuna, ni miri wa wena ku-
vimba;
22 Ni laya mati ma mahako a nzhuka-
no ma taya rumbyini ga wena, ma
maha a miri wa wena wu vimba, ni
hangaswa ga wena a ku ba giwa. Ni
wasati i taku, Ameni, Ameni.
23 Ni mupristi i ta tsala leyi a nzhu-
kano lomo bukwini, yena i ta hla-
ngula zona hi mati ma babisisi-
lweko:
24 Yena i ta maha a wasati a kunwa a
mati ya kubabisisilweko lawo ma a
nzhukano; ni mati lawo ma maha-
ko a nzhukano wa engena ka yena
ma ku baba.

25 Ni mupristi i ta teka a munyikelo
wa tinzhoho wa mona canjeni ga
wasati ni ku nziwitela a munyikelo
wa tinzhoho mahlweni ka Jehova, ni
ku neha wona laha alatini:
26 Ni i ta tumbara a munyikelo wa ti-
nzhoho ku kotisa xialakanyelo xa
kona, a ku wu hisa hehla ka Alati,
a nzako ka lezo i ta maha a wasati
a*n*wa a mati.
27 Ni laha yena a mahile yena a ku*n*wa
a mati, *z*onake ku ta ku na ku mahi-
sile le*z*o, loku yena a nga a nyenye-
zisilwe, na a mahile a *z*igoho ka nu-
na wa yena, le*z*aku ni mati lawo ma
mahako a nzhukano ma engena ka
yena ma be ma babako, ni miri wa
yena wu ta vimba, ni hanga*s*wa ga
yena gi ta wuma: ni wasati i ta ru-
kwa xikari ka banhu ba ka ka*b*ye.
28 Ni loku a wasati a nga nyenyezi-
swangi, kanile*z*i a be a hla*z*ekile; *z*o-
nake yena i ta ba a *k*la*k*lileko, i ta
xura a nyimba ya mbewu.
29 Lowu hi nayo wa mona, laha a
wasati, na a nga na a hi lahasi ka
nuna wa yena, a hambukile *k*lelwe-
ni, na a nyenyezisilwe;
30 Ni loku a moya wa mona wu cike-
lela ka wanuna, yena a bengana ni
sati wa yena; *z*onake yena i yimisa a
wasati mahlweni ka Jehova, ni mu-
pristi i ta tsanza hi ka won*k*le lowu
nayo.
31 Ni wanuna i ta ba a *k*la*k*lekile le xi-
gohweni, ni loye wasati i ta rwala a
xigoho xa yena.

XIPIMO 6.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
niku ka bona, Laha loku a wanuna
kutani ngwasati a ta tsimbeketako
ku maha a xifungo, a xifungo xa
wu Nazereta, a ku hambanyisa a
wutsumbu ga yena ka Jehova.
3 Yena i ta hambanyisa a wutsumbu
ga yena wainini ni ku*n*wa kupopa-
ko; yena a nga ta*n*wa ni viniga ga
waini, ni viniga ga *z*ilo *z*i popako,
ge ni ku*n*wa ni yihi a nhome ya ma-
grepi, ge ni kuga a magrepi ma*s*wa
ni kutani ni ku*n*wa.
4 Won*k*le a masiku ya kuhambanyi-
swa ka yena a nga taga ni ncumo
lexo xi mahilweko hi mbanzo wa
magrepi ya vina, a tinyunge kutani
makamba.
5 Won*k*le a masiku ya xifungo xa
kuhambanyisela laho a ku kona a
likari li ta nga bekiwa hehla ka hlo-
ko ya yena: kala a masiku ma tati-
seka, lawo ba wona a hambanyisele-
ko a wutsumbu ga yena ka Jehova,
yena i ta ba a basile; yena i ta tsika
a tsitsi ga misisi ya yena gi leha.
6 Won*k*le a masiku lawo a hamba-
nyiselako a wutsumbu ga yena ka
Jehova yena a nga ta tsinela kusu-
hani ni xirumbi.
7 Yena a nga ta maha a wutsumbu ga
yena a be a nga hla*z*ekangi hi kota
ya raru wa yena, kutani hi nyine wa
yena, kutani hi maka*b*ye, kutani hi
makweru, laha na ba file; hakuba a
kuhambanyisela ka yena ka Nungu-
ngulu ku le hehla ka hloko ya yena.
8 Won*k*le a masiku ya kuhambanyi-
sela ka yena yena i basile ka Jehova.
9 Ni loku a munhu afa a xibanya hi
laha *k*lelweni ga yena, ni ku nyenye-
zisa a hloko ya kuhambanyisela ka
yena; *z*onake i ta cinga a hloko ya
yena hi siku ga kubasiswa, hi siku
ga n*k*lanu ni mambiri yena i ta cinga
yona.
10 Na hi siku ga n*k*lanu ni manhari
yena i ta neha a matuba mambiri,
kutani mavinyani mambiri, ka mu-
pristi le nyangweni ya tenta ga mu-
*k*langano:
11 Ni mupristi i ta nyikela a gi*n*we
akuba a munyikelo wa kuonha, ni
gi*n*wani a munyikelo wa kuhiswa,
ni ku maha a nzhiho ha yena, akuba
le*z*o a nga onhile hi kota ya kufa, i
ta hambanyisela a hloko ya yena hi
gwalego siku.
12 Na yena i ta tiabanyisela ka Jehova
a masiku ya kuabanyiselisisa ka ye-
na, ni ku i ta nahe a hamba ya lembe
a wukale akuba munyikelo wakwe
wa *z*igoho, kanile*z*i a masiku yakwe
ya kuranga ma ta nyenyiwa, hakuba
a kuhambanyiselisisisa ka yena ku
nyenyezisisilwe.
13 Ni lowu hi nayo wa wu Nazereta,
ni laha a masiku ya kuabanyiseleli-
sisa ma tatisekisile: yena i ta nehwa
le nyangweni ya tenta ga mu*k*langa-
no:
14 Na yena i ta nyikela a xinyikiwo ka
Jehova, a hamba yi*n*we ya lembe a
wukale yi nga hiko na bawa akuba
a munyikelo wa kuhiswa, ni kun*d*lu
wa lembe gi*n*we a wukale wu nga
hiko na bawa akuba a munyikelo wa

kuonha, ni hamba yi*n*we yi nga
hiko na bawa ya munyikelo wa
kurula,
15 Ni xirunzu xa *z*ibaba *z*i nga come-
lwangiko, a *z*ikeketselo *z*a mapa ma
nanaselweko, ma hakaselwe ni ma-
fura, ni timbunzu ti nga comelwa-
ngiko ti totilwe ni mafura, ni mu-
nyikelo wa kona wa tinzhoho, ni
munyikelo wa kona wa kunwa.
16 Ni mupristi i ta tisa *z*ona mahlweni
ka Jehova, ni ku i ta nyikela a mu-
nyikelo wa yena wa kuonha, munyi-
kelo wa yena wa kuhiswa :
17 Na yena i ta nyikela a hanba akuba
a mupahlelo wa munyikelo wa ku-
rula ka Jehova, *z*i*n*we ni xirunzu xa
*z*ibaba *z*i nga comelwangiko : ni ku
i ta nyikela kambe a munyikelo wa
tinzhoho, kona laho, ni munyikelo
wa kunwa kona laho.
18 Ni mu Nazereta i ta cinga a hloko
ya kuhambanyiselisisisa ka yena le
nyangweni ya tenta ga mu*k*langano,
ni ku i ta teka a misisi ya hloko ya
ku ti hambanyiselisisisa ka yena, a
yi beka laha nzilweni lowu wu nga
lahasi ka mupahlelo wa munyikelo
wa kurula.
19 Ni mupristi i ta teka a ka*k*la gi biki-
lweko ga hamba, ni xikeketselo xi-
*n*we xi nga comelwangiko hi lomo
xirunzwini, ni mbunzu yi*n*we yi nga
comelwangiko, ni ku i ta *z*i *k*lateka
hehla ka man*d*la ya mu Nazereta, a
nzako ka ku ba na a cingile a hloko
ya ku ti abanyiselisisisa ka yena ;
20 Ni mupristi i ta nziwitela *z*ona a mu-
nyikelo wa ku nziwitela mahlweni
ka Jehova ; loku kubasile ka mupri-
sti, katigi*n*we ni pfuba gi nziwite-
lweko, ni tsambukulu gi nzulisilwe-
ko : anzako ka le*z*i a mu Nazereta
kutani a nganwa a waini.
21 Lowu hi nayo wa mu Nazereta
loye a fungileko, ni wa xinyikiwo
xa yena ka Jehova akuba kuhamba-
nyiselisisisa ka yena, hi lahan*d*le ka
le*z*o a nga *z*i kotiko ku *z*i kuma : ku-
kotisa hi xifungo xa yena lexo a xi-
fungileko, *z*ingaho yena i yimelwe hi
ku maha ku kota nayo wa ku ti
abanyiselelisisisa ka yena.
22 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
23 Wulawula ka Aroni ni ka bana ba
yena, uku, Ka *z*akungahi *n*wina mu
ta katekisa a banana ba ka Israeli :
*n*wina mu ta wula ka bona,
24 Jehova a katekise wena, ni ku ku
hlayisa wena :
25 Jehova a mahe a ngohe ya yena a
kuwoninga hehla ka wena, a ku be
a wuxinji ka wena :
26 Jehova a *k*lakuse a ngohe ya yena
ka wena, a ku nyike a kurula.
27 *Z*ingaho ba ta bekela a bito ga mi-
na hehla ka banana ba ka Israeli ; na
n*z*i ta ba katekisa bona.

XIPIMO 7.

1 Na ku mahisile le*z*o hi lego siku le-
go Mosi a nga wa mahile kugumelwa
a ku yimisa a tabernakele, na a gi toti-
le gona na a basisile gona, ni yon*k*le a
nhunzu ya kona, ni alati ni *z*i*b*ya *z*a
gona *z*on*k*le, na a *z*i totile *z*ona na a
*z*i basisile *z*ona ;
2 Le*z*o a tihosana ta ka Israeli, a tihlo-
ko ta tin*d*lu ta bararu ba*b*ye, ba lo
nyikela. Leti hi tihosana ta tixaka,
laba hi bona labo ba nga wa hi hehla
ka bona labo ba nga wa hlayilwe :
3 Bona ba lo neha a *z*inyikiwo *z*a bona
mahlweni ka Jehova, n*k*lanu ni yi-
*n*we tikareta ti fenengetilweko, ni
kume ni timbiri a tikabi ; ton*k*lelele
tihosana timbiri ti hi ta kareta yi*n*we
ni yi*n*we ya tona yi hi ya kabi yi-
*n*we : bona ba lo *z*i tisa mahlweni ka
tabernakele.
4 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
5 Ku teka ka bona, kasi ku fela ku ti-
riswa ku maha a nkozo ya tenta ga
mu*k*langano ; na wena u ta nyika
kona ka ba ka Levi, ka bon*k*lelele
kukotisa a nkozo ya yena.
6 Na Mosi i lo teka a tikareta, ni tika-
bi, ni ku i lo ti nyika ka ba ka Levi.
7 Timbiri tikareta ni mune wa tikabi
ti lo nyikwa ka banana ba ka Gerxo-
ni, kukotisa hi ka nkozo ya*b*ye :
8 Ni mune wa tikareta ni n*k*lanu ni ti-
nharu a tikabi ti lo nyikwa ka bana-
na ba Merare, kukotisa hi ka nkozo
ya*b*ye, lahasi ka canja ga Itamare a
*n*wana wa Aroni a mupristi.
9 Kanile*z*i ka banana ba ka Kohate ye-
na a nga nyikangi, hakuba a nkozo
ya yin*d*lu ya kubasa nja*b*ye : bona
yi rwala hi maka*k*la ya*b*ye.
10 Ni tihosana ti lo nyika akuba kunyi-
kelelisisisa ka alati ka lego siku gi
nga totwa ha gona, tona tihosani ti
lo nyikela a *z*inyikiwo *z*a tona ma-
hlweni ka alati.
11 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Bona

ba ta nyika a *z*inyikiwo *z*a*b*ye, leyi
ni leyi a hosana yi ta nyika sikwini
ga yonawu, akuba a kunyikelelisisi-
sa ka alati.
12 Na yena loye a nga nyika xinyi-
kiwo xa yena hi siku goranga, ku
wa hi Nahxoni a *n*wana wa Amina-
daba, wa lixaka la ka Juda:
13 Ni xinyikiwo xa yena ku wa hi a
ngelo mu*n*we wa siliva, a kubinza
ka wona ku wa hi zana ni makume
manharu maxekeli, a mukelo mu-
*n*we wa siliva wa maxekeli ya n*k*la-
nu ni mambiri makume, kota maxe-
keli ya yin*d*lu ya kubasa; *z*ona *z*imbi-
ri *z*i wa tele hi mapa ma nanaselweko
ma patsilwe ni mafura akuba mu-
nyikelo wa tinzhoho;
14 Kombe mu*n*we wa nzalama wa ku-
ma ga maxekeli, wu tele hi libani;
15 A ho*n*wana yi*n*we yiswa, ni hamba
yi*n*we, ni hambana yi*n*we ya lembe
a wukale, akuba munyikelo wa ku-
hiswa;
16 A mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha;
17 Kani akuba mupahlelo wa minyike-
lo ya kurula, tikabi timbiri, n*k*lanu
wa tihamba, n*k*lanu wa timhongo,
n*k*lanu wa tihambana ta lembe a
wukale: le*z*i *z*i wa hi *z*inyikiwo *z*a
Nahxoni a *n*wana wa Aminadaba.
18 Hi siku ga mambiri Netaneli a
*n*wana wa Zuare, a hosana ya ka
Isakare, i lo nyika:
19 I lo nyikela a xinyikiwo xa yena
i ngelo mu*n*we wa siliva, ni kubi-
nza ka wona ku wa hi zana ni
makume manharu ya maxekeli, a
mukelo mu*n*we wa siliva wa n*k*la-
nu ni mambiri makume a maxekeli,
kota a maxekeli ya yin*d*lu ya ku-
basa; *z*ona *z*imbiri *z*a wa tele hi
mapa ma nanaselweko ma patsilwe
ni mafura akuba munyikelo wa ti-
nzhoho;
20 A kombe mu*n*we wa nzalama wa
kume ga maxekeli, wu tele hi li-
bani;
21 Ho*n*wana yi*n*we ya yiswa, a hamba
yi*n*we, a hambana yine ya lembe a
wukale, akuba a munyikelo wa ku-
hiswa;
22 A yi*n*we mhongo ya munyikelo wa
kuonha;
23 Ni mupahlelo wa minyikelo ya ku-
rula, tikabi timbiri, n*k*lanu wa tiha-
mba, n*k*lanu wa timhongo, n*k*lanu
wa tihamba na lembe gi*n*we a wu-
kale: lexi xi wa hi xinyikiwo xa
Netaneli a *n*wana wa Zuare.
24 Hi siku ga manharu Eliabe a *n*wa-
na wa Heloni, a hosana ya banana ba
ka Zebuluni:
25 A xinyikiwo xa yena ku wa hi i
ngelo mu*n*we wa siliva, a kubinza
ka wona ku wa hi zana ni makume
manharu a maxekeli, a mukelo mu-
*n*we wa siliva i n*k*lanu ni mambiri
makume a maxekeli, kota a maxeke-
li ya yin*d*lu ya kubasa; Zona *z*imbi-
ri *z*i wa tele hi mapa ma nanaselweko
ma patsilwe ni mafura akuba a mu-
nyikelo wa tinzhoho;
26 A kombe mu*n*we wa nzalama wa
kume ga maxekeli, wu tele hi li-
bani;
27 Ho*n*wana yi*n*we ya yiswa, hamba
yine, ni hambana yi*n*we ya lembe a
wukale, akuba munyikelo wa ku-
hiswa;
28 A mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha;
29 Kani akuba mupahlelo wa minyi-
kelo ya kurula, tikabi timbiri, ni
n*k*lanu wa tihamba, ni n*k*lanu wa ti-
mhongo, ni n*k*lanu wa tihambana ta
lembe a wukale: lexi xi wa hi xi-
nyikiwo xa Eliabe a *n*wana wa He-
loni.
30 Hi siku ga mune Elizura a *n*wana
wa Xedura, a hosana ya banana ba
ka Rubeni:
31 A xinyikiwo xa yena ku wa hi a
ngelo mu*n*we wa siliva, a kubinza
ka wona ku wa hi zana ni makume
manharu maxekeli, a mukelo mu-
*n*we wa siliva i n*k*lanu ni mambiri
makume ya siliva, kota maxekeli ya
yin*d*lu ya kubasa; *z*ona *z*imbiri *z*i wa
tele hi pama ma nanaselweko ma pa-
tsilwe ni mafura akuba munyikelo
wa tinzhoho;
32 A kombe mu*n*we wa nzalama wa
kume ga maxekeli, wu tele hi li-
bani;
33 Ni ho*n*wana yi*n*we ya yiswa, hamba
yi*n*we, a hambana yi*n*we ya lembe a
wukale, akuba munyikelo wa kuhi-
swa;
34 A mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha;
35 Kani akuba minyikelo ya mupahle-
lo wa kurula, tikabi timbiri, n*k*lanu
wa tihamba, n*k*lanu wa timhongo,
n*k*lanu wa tihambana lembe gi*n*we
a wukale: lexi xi wa hi xinyikiwo
xa Elizura a nwana wa Xedura.

36 Hi siku ga n*k*lanu Xelumieli a
nwana wa Zurixadayi, a hosana ya
banana ba ka Simeoni:
37 A xinyikiwo xa yena ku wa hi a
ngelo mu*n*we wa siliva, a kubinza
ka wona ku wa hi zana ni makume
manharu maxekeli, a mukelo mu-
*n*we wa siliva n*k*lanu ni mambiri
makume a maxekeli, kota maxekeli
ya yin*d*lu ya kubasa; *z*ona *z*imbiri
*z*i wa tele hi mapa ma nanaselweko
ma patsilwe ni mafura akuba mu-
nyikelo wa tinzhoho;
38 A kombe mu*n*we wa nzalama kume
maxekeli, wu tele hi libani;
39 A ho*n*wana yi*n*we yi*s*wa, hamba yi-
*n*we, hambana yi*n*we ya lembe a wu-
kale, akuba munyikelo wa kuhiswa;
40 A mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha;
41 Kani akuba a mupahlelo wa minyi-
kelo ya kuhiswa, a tikaba timbiri,
n*k*lanu wa tihamba, n*k*lanu wa timho-
ngo, n*k*lanu wa tihambana ta lembe
a wukale: leyi xi wa hi xi nyikiwo
xa Xelumieli a *n*wana wa Zurixa-
dayi.
42 Hi siku ga n*k*lanu ni gi*n*we Elia-
safa a *n*wana wa Deueli, a hosana ya
banana ba ka Gadi;
43 A xinyikiwo xa yena ku wa hi a
ngelo mu*n*we wa siliva, a kubinza
ka wona ku wa hi zana ni makume
manharu maxekeli, a mukelo mu*n*we
wa siliva n*k*lanu ni mambiri maku-
me, kota maxekeli ya yin*d*lu ya ku-
basa; *z*ona *z*imbiri *z*i wa tele hi
mapa ma nanaselweko akuba mu-
nyikelo wa tinzhoho;
44 A kombe mu*n*we wa nzalama wa
kume ga maxekeli, wu tele hi libani;
45 A ho*n*wana yi*n*we ya yi*s*wa, a ha-
mba yi*n*we, ni hambana yi*n*we ya
lembe a wukale, akuba munyikelo
wa kuhiswa;
46 A mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha;
47 Kani akuba mupahlelo wa minyike-
lo ya kurula, a tikabi timbiri, n*k*lanu
wa tihamba, n*k*lanu wa timhongo,
n*k*lanu wa tihambana ta lembe a wu-
kale: leyi xi wa hi xinyikiwo xa
Eliasafa a *n*wana wa Deueli.
48 Hi siku ga n*k*lanu ni mambiri Eli-
xama a *n*wana wa Amihudi, a ho-
sana ya banana ba ka Efraime;
49 A xinyikiwo xa yena xi wa hi a
ngelo mu*n*we wa siliva, a kubinza ka
wona ku wa hi zana ni makume ma-
nharu maxekeli, mu*n*we mukelo wa
siliva wa n*k*lanu ni mambiri maxeke-
li, kota maxekeli ya yin*d*lu ya ku-
basa; *z*ona *z*imbiri *z*i wa tele hi pama
ma nanaselweko ma patsilwe ni ma-
fura akuba munyikelo wa tinzhoho;
50 A kombe mu*n*we wa nzalama wa
kume ga maxekeli, wu tele hi li-
bani;
51 A ho*n*wana yi*n*we ya yi*s*wa, a ha-
mba yi*n*we, ni hambana yi*n*we ya
lembe a wukale, akuba munyikelo
wa kuhiswa;
52 A mhongo yi*n*we a kuba munyikelo
wa kuonha;
53 Kani akuba mupahlelo wa minyike-
lo ya kurula, tikabi timbiri, n*k*lanu
wa tihamba, n*k*lanu wa timhongo,
n*k*lanu wa tihambana ta lembe a
wukale: leyi xi wa hi xinyikiwo xa
Elixama a *n*wana wa Amihudi.
54 Hi siku ga n*k*lanu ni manharu Ga-
malieli a *n*wana wa Pedazura, a
hosana ya banana ba ka Manasa:
55 A xinyikiwo xa yena ku wa hi a
ngelo mu*n*we wa siliva, a kubinza
ka wona ku wa hi zana ni makume
manharu ya maxekeli, a mukelo mu-
*n*we wa n*k*lanu ni mambiri makume
a maxekeli, kota a maxekeli ya yi-
n*d*lu ya kubasa; zona *z*imbiri *z*i wa
tele hi mapa ma nanaselweko ma
patsilwe ni mafura akuba munyikelo
wa tinzhoho;
56 A kombe mu*n*we wa nzalama wa
kume ga maxekeli, wu tele hi labani;
57 A ho*n*wana yi*n*we ya yi*s*wa, a ha-
mba yi*n*we, ni hambana yi*n*we ya
lembe gi*n*we a wukale, akuba mu-
nyikelo wa kuhiswa;
58 A mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha;
59 Kani akuba mupahlelo wa minyikelo
ya kurula, tikabi timbiri, n*k*lanu wa
tihamba, n*k*lanu wa timhongo, n*k*la-
nu wa tihambana ta lembe gi*n*we a
wukale: leyi yi wa hi xinyikiwo xa
Gamalieli a *n*wana wa Pedazura.
60 Hi siku ga n*k*lanu ni mune Abida-
ni a *n*wana Gideoni, a hosana ya ba-
nana ba ka Benjamini:
61 A xinyikiwo xa yena ku wa hi a
ngelo mu*n*we wa siliva, a kubinza
ka wona ku wa hi zana ni makume
manharu maxekeli, a mukelo mu*n*we
wa siliva wa n*k*lanu ni mambiri ma-
kume maxekeli, kota maxekeli ya
yin*d*lu ya kubasa; *z*ona *z*imbiri *z*i wa
tele hi mapa ma nanaselweko ma pa-

tsilwe ni mafura akuba munyikelo
wa tinzhoho ;
62 A kombe mu*n*we wa nzalama wa
kume ga maxekeli, wu tele hi libani;
63 A ho*n*wana yi*n*we ya yi*s*wa, ni ha-
mba yi*n*we, ni hambana yi*n*we ya
lembe a wukale, akuba munyikelo
wa kuhiswa ;
64 A mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha ;
65 Kani akuba mupahlelo wa minyikelo
ya kurula, tikabi timbiri, n*k*lanu wa
tihamba, n*k*lanu wa tihongo, n*k*lanu
wa timhambana ta lembe gi*n*we a
wukale : leyi hi xinyikiwo xa Abi-
dani a *n*wana wa Gideoni.
66 Hi siku ga kume Ahiezere a *n*wa-
na wa Amixadayi, a hosana ya ba-
nana ba ka Dani :
67 A xinyikiwo xa yena ku wa hi ngelo
wa siliva, a kubinza ka wona ku wa
hi zana ni makume manharu ya ma-
xekeli, amukelo mu*n*we wa siliva wa
n*k*lanu ni mambiri makume ya ma-
xekeli, kota maxekeli ya yin*d*lu ya
kubasa ; *z*ona *z*imbiri *z*i tele hi mapa
ma nanaselweko ma patsilweko ni
mafura akuba munyikelo wa tinzho-
ho ;
68 A kombe mu*n*we wa nzalama wa
kume ga maxekeli, wu tele hi libani;
69 A ho*n*wana yi*n*we ya yi*s*wa, ni ha-
mba yi*n*we, ni hambana ya lembe
gi*n*we a wukale, akuba munyikelo
wa kuhiswa ;
70 A mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha :
71 Kani akuba mupahlelo wa minyikelo
ya kurula, tikabi timbiri, n*k*lanu wa
tihamba, n*k*lanu wa timhongo, n*k*la-
nu wa tihambana ta lembe gi*n*we a
wukale : leyi hi xinyikiwo xa Ahie-
zere a *n*wana wa Amixadayi.
72 Hi siku ga kume ni gi*n*we Pagieli
a *n*wana Okrani, a hosana ya banana
ba ka Axera :
73 A xinyikiwo xa yena ku wa hi a
ngelo mu*n*we wa siliva, a kubinza
ka wona ku wa hi zana ni makume
manharu ya maxekeli, a mukeli wa
siliva wa n*k*lanu ni mambiri makume
maxekeli, kota maxekeli ya yin*d*lu
ya kubasa ; *z*ona *z*imbiri *z*i tele hi
mapa ma nanaselweko ma patsilwe-
ko ni mafura akuba munyikelo wa
tinzhoho ;
74 A kombe mu*n*we wa nzalama wa
kume ga maxekeli, wu tele hi li-
bani ;
75 A ho*n*wana yi*n*we ya yi*s*wa, ni ha-
mba yi*n*we, ni hambana yi*n*we ya
lembe a wukale, akuba munyikelo
wa kuhiswa ;
76 A mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha ;
77 Kani akuba mupahlelo wa minyikelo
ya kurula, tikabi timbiri, n*k*lanu wa
tihamba, n*k*lanu wa timhongo, n*k*la-
nu wa tihambana ta lembe a wukale·
leyi hi xinyikiwo xa Pagieli a *n*wana
wa Okrani.
78 Hi siku ga kume ni mambiri Ahi-
ra a *n*wana wa Enane, a hosana ya
banana ba ka Naftali :
79 A xinyikiwo xa yena ku wa hi nge-
lo mu*n*we wa siliva, a kubinza ka
wona ku wa hi zana ni makume
manharu ya maxekeli, a mukelo
mu*n*we wa siliva wa n*k*lanu ni ma-
mbiri makume a maxekeli, kota ma-
xekeli ya yin*d*lu ya kubasa ; *z*ona
*z*imbiri *z*i tele hi mapa ma nanase-
lweko ma patsilweko ni mafura
akuba munyikelo wa tinzhoho ;
80 A kombe mu*n*we wa nzalama wa
kume ga maxekeli, wu tele hi li-
bani ;
81 A ho*n*wana yi*n*we ya yi*s*wa, a ha-
mba yi*n*we, a hambana yi*n*we ya
lembe a wukale, akuba munyikelo
wa kuhiswa ;
82 A mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha ;
83 Kani a kuba mupahlelo wa munyi-
kelo wa kurula, tikabi timbiri, n*k*la-
nu wa tihamba, n*k*lanu wa timho-
ngo, n*k*lanu tihambana ta lembe a
wukale : leyi hi xinyikiwo xa Ahira
a *n*wana wa Enane.
84 Lexi ku wa hi kunyikelelisisisa ka
alati, ka lego siku laha gi nga wa to-
tilwe, hi tihosana ta ba ka Israeli :
kume ni mimbiri a mingelo ya sili-
va, kume ni mimbiri mikelo ya sili-
va, kume ni mimbiri mikombe ya
nzalama ;
85 A mu*n*we a ngelo wa siliva wu bi-
nza zana ni makume manharu ma-
xekeli, ni mukelo mu*n*we n*k*lanu ni
mambiri makume; ni yon*k*le a siliva
ya *zib*ya ku wa hi mambiri mazana
ya kume ga mazana ni mune wa ma-
zana ya maxekeli, kota a maxekeli
ya yin*d*lu ya kubasa :
86 Kume ni mambiri a mikombe ya nza-
lama, yi teleko hi libani, yi binzako
kume ga maxekeli a mu*n*we, kota a
maxekeli ya yin*d*lu ya kubasa ; yo-

n*k*le a nzalama ya mikombe i zana
ni makume mambiri maxekeli;
87 Ton*k*le a tikabi ta munyikelo wa ku
hiswa kume ni timbiri tiho*n*wana, a
tihamba kume ni timbiri, a tihamba-
na a lembe a wukale kume ni timbi-
ri ni munyikelo wa zona wa tinzho-
ho; a timhongo akuba munyikelo
wa kuonha kume ni timbiri;
88 Ton*k*le a tikabi ta mupahlelo wa
munyikelo wa kurula makume ma-
mbiri ni mune wa tiho*n*wana, a ti-
hamba n*k*lanu ni gi*n*we makume, a
timhongo n*k*lanu ni gi*n*we maku-
me, a tihambana ta lembe gi*n*we
a wukale n*k*lanu ni gi*n*we maku-
me. Lexi ku wa hi kunyikelelisisisa
ka alati, anzako ka ku ba gi toti-
lwe.
89 Ni laha Mosi a nga wa engenile
lomo nzeni ka tenta ga mu*k*langano
a ku wulawula *z*i*n*we na yena, *z*ona-
ke i lozwa a Gezu gi wulawulako
*z*i*n*we naye hi le hehla ni xitsamo
xa wuxinji lexo xi nga wa hi hehla
ka arke ya wukustumunyu, he le
xikari ka macerebimu: yena i lo
wulawula ka yena.

XIPIMO 8.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Wulawula ka Aroni, uku ka yena.
Laha na wena na u lumeka tikandi-
ya, a n*k*lanu wa tikandiya ni timbi-
ri ti ta nyika ku woninga seno ma-
hlweni ka tinhi ta tikandiya.
3 Na Aroni i lo maha *z*akungaho; ye-
na i lo lumeka a tikandiya ta kona
le*z*o kasi ku nyika kuwoninga ma-
hlweni ya tinhi ta tikandiya, kwatsi
hi kuleletela ka Jehova ka Mosi.
4 Lowu hi tiro wa tinhi ta ti kandiya
a tiro wu *k*lombilweko wa nzala-
ma; ka xikatelo xa kona, ni ka *z*i-
tsangi *z*a kona ku wa hi tiro wu *k*lo-
mbilweko: kukotisa kupimanyiswa
loko Jehova a nga wa kangetile Mo-
si, *z*ingaho yena i lo maha a tinhi ta
tikandiya.
5 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
6 Teka a ba ka Levi xikari ka banana
ba ka Israeli, ni ku basisa bona.
7 *Z*akungahi wena u ta nga maha ka
bona, a ku basisa bona: u *n*watse-
kela a mati ya ku tsungula hehla ka
bona, ni ku nga bona ba teka likari
ba halula nyama ya*b*ye yon*k*le, ni
nga bona ba hlaza tinguwo ta*b*ye,
ni kubasisa wutsumbu ga*b*ye.
8 *Z*onake a ba teke a ho*n*wana yiswa,
ni munyikelo wa kona wa tinzhoho,
a mapa ma nanaselweko ma patsi-
lweko ni mafura; ni yi*n*wani a ho-
*n*wana ya yiswa wena u ta teka aku-
ba munyikelo wa kuonha.
9 Wena u ta tisa a ba ka Levi ma-
hlweni ka tenta ga mu*k*langano:
wena u ta tsombanyisele won*k*le a
n*k*langano wa banana ba ka Israeli:
10 Wena u ta tisa a ba ka Levi ma-
hlweni ka Jehova. Ni banana ba
Israeli ba ta *k*lateka a man*d*la ya*b*ye
hehla ka ba ka Levi:
11 Na Aroni i ta nyikela a ba ka Levi
mahlweni ka Jehova akuba munyi-
kelo wa ku nziwitela, hi kota ya ba-
nana ba ka Israeli, kasi ku fela ku
maha ka*b*ye a ku maha nkozo ya Je-
hova.
12 Ni ba ka Levi ba ta *k*lateka a ma-
n*d*la ya*b*ye hehla ka hloko ya ho-
*n*wana: u nyikela wena a yi*n*we a
munyikelo wa kuonha, ni yiwani ya
munyikelo wa kuhiswa, ka Jehova,
a ku maha a nzhiho wa ba ka Levi.
13 Na wena u ta yimisa a ba ka Levi
mahlweni ka Aroni, ni mahlweni ka
banana ba yena, ba nyikela bona
akuba munyikelo wa kunziwitela
ka Jehova.
14 *Z*akungahi wena u abanyisa a ba
ka Levi le xikari ka banana ba ka
Israeli; ni ba ka Levi ba taba ba
mina.
15 Anzako ka le*z*o a ba ka Levi ba ta-
ya maha a nkozo ya tenta ga mu-
*k*langano wena u ta basisa bona, u
nyikela bona akuba munyikelo wa
kunziwitela.
16 Hakuba bona ba nyikelwe ka mina
hi kumbeleleko hi le xikari ka bana-
na ba ka Israeli; wutsa*n*weni ga bo-
na bon*k*le labo ba vululako maru-
mbu, wona a matewula won*k*le ya
banana ba ka Israeli, nzi ba tekile
ka mina.
17 Hakuba won*k*le a matewula xikari
ka ba Israeli nja mina, bon*k*le ba-
nhu ni *z*ihari: ka lego siku nzi nga
daya won*k*le a matewula ya le ti-
kweni ga le Gipite nzi basisile bona
ka wutsumbuganga.
18 Na mina nzi tekile a ba ka Levi wu-
tsanweni ga matewula won*k*le xika-
ri ka banana ba ka Israeli.
19 Na mina nzi nyikile a ba ka Levi ku-

kotisa lezi nzi nyikileko Aroni ni bana
ba yena hi le xikari ka banana ba ka
Israeli, a ku maha a nkozo ya bana-
na ba ka Israeli lomo tenteni ga mu-
klangano, ni ku maha a nzhiho wa
banana ba ka Israeli; kasi ku fela a
ku nga bi na nzhere xikari ka bana-
na ba Israeli, laha na banana ba Isra-
eli ba cikela ku suhani ni yindlu ya
kubasa.
20 Zakungahi i lo maha Mosi, na Aro-
ni, ni wonkle aklangano wa banana
ba ka Israeli, ka ba ka Levi: kuko-
tisa zonkle lezo Jehova a nga leletela
Mosi hi ku kumbuka a ba ka Levi,
zingaho ba lo maha a banana ba ka
Israeli ka bona.
21 Ni ba ka Levi ba lo basisa wutsumbu
gabye le kuonheni, na bona ba lo
hlaza a tinguwo tabye: na Aroni i lo
nyikela bona a munyikelo wa kunzi-
witela mahlweni ka Jehova; na Aro-
ni i lo maha a nzhiho wa bona a
kubasisa bona.
22 Anzako ka lezo ba lo engena a ba ka
Levi a kuya tira a nkozo lomo tente-
ni ga muklangano mahlweni ka Aro-
ni, ni mahlweni ka bana ba yena:
kwatsi hi kuleletela ka Jehova ka
Mosi ha bona ba ka Levi, zingaho
ba lo maha bona ka bona.
23 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
24 Lexi hi lezi zi nga za ba ka Levi: ku
sukela ka makume mambiri ni nkla-
nu a wukale ni ku komama le hehla
bona ba ta engena ba rinzela a nkozo
lomo tirweni wa tenta ga muklanga-
no:
25 Ni ku sukela ka nklanu wa makume
malembe bona ba ta kawula a ku
labelela a tiro, na ba nga ta ha kozela
kambe.
26 Kanilezi ba ta kozela ni bamakabye
babye lomo tenteni ga muklangano,
a ku hlayisa milayo, ba nga ha mahi
a nkozo. Zakungahi u ta maha ka
Levi hi ku kumbuka a tiro wabye.

XIPIMO 9.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
le xiwuleni xa le Sinai, ka hweti ya
kuranga hi lembe ga wumbiri anza-
ko ka ku ba na humele hi tikweni
ga le Gipite, aku,
2 Klatakumbiri nga a banana ba ka
Israeli ba hlayisa a pasika hi ka ti-
nguba ti yimisilweko.
3 A kumeni ni mune siku ga leyi
hweti, laha gambyeni, nwina mu ta
gi hlayisa hi mizukwana yi yimisi-
lweko; kukotisa hi zilayelo za gona,
ni kukotisa hi zonkle ziyimiso za ko-
na, nwina mu ta hlayisa gona.
4 Na Mosi i lo wulawula ka banana ba
ka Israeli, lezo kasi ba fela ku hlayi-
sa a pasika.
5 Na bona ba lo hlayisa a pasika hi
hweti yo ranga, hi siku ga kume ni
mune ga hweti, laha gambyeni, le
xiwuleni xa Sinai: kukotisa lezo zo-
nkle Jehova a leleteleko Mosi, zinga-
ho ba lo maha a banana ba ka Isra-
eli.
6 Laho ku wa hi kona banhu bo kari,
a bahi ba nga hlazekangi hi xigelo
xa xirumbi xa munhu wa kufa, zi-
ngaho lezo bona ba wa nga ba nga
hlayisangi a pasika hi lego siku:
bona ba lota mahlweni ka Mosi ni
ka Aroni hi lego siku:
7 Ni labo banhu ba te ngalo ka yena,
Hina a hi hlazekangi hi xigelo xa
xirumbi xa munhu wa kufa: nga-
hilezo hina ha cibelwa ke, lezaku ka-
si hi fela ku kala hi nga nyikeli a
zinyikiwo za hina ka Jehova hi mu-
zukwana wu yimisilweko xikari ka
banana ba ka Israeli ke?
8 Na Mosi i te ngalo ka bona. Tsama-
ni nwina, kasi nza ha ta kuzwa a ku
za ku yini Jehova a ta nga leletela hi
kota ya nwina.
9 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
10 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
aku, Loku a nga munhu wa nwina
kutani ngwa zizukulwana za nwina
a be a nga hlazekile hi xigelo xa
munhu wa kufa, kutani a hi lwe-
nzweni la le kule, kesi lezo nga a
hlayisa pasika ka Jehova.
11 Hi hweti ya wumbiri hi siku ga ku-
me ni mune laha gambyeni bona ba
ta yi hlayisa; bona ba taga yona ni
zibaba zi nga comelwangiko ni ku-
byani wu babako:
12 Bona ba nga siyi za kona kala mixwe-
ni, ge ni ku tsoba a rambu ga kona:
ku kota hi ka zonkle zilayelo za pa-
sika bona ba ta hlayisa gona.
13 Kanilezi a banhu labo ba hlazeki-
leko, na ba nga hi lwenzweni, kani-
lezi ba ala ku hlayisa a pasika, lowu
muhefemulo wu ta tsenwa ka ba-
nhu ba ka kabye; hakuba yena a
nga nyikelangi xinyikiwo xa Jeho-
va hi muzukwana wu yimisilwe-

ko, loye munhu i ta rwala a xionho
xa yena.
14 Loku a mupfumba a ta nga lubela
xikari ka *n*wina, a ta hlayisa a pasi-
ka ka Jehova; kukotisa hi xilayelo
xa pasika, ni kukotisa hi xiyimi-
so xa kona, *z*ingaho yena a mahe:
*n*wina mu ta ba ni xilayelo xi*n*we,
nwen*k*le ni bapfumba, ni loye a *t*re-
lweko lomu tikweni.
15 Ni ka lego siku a tabernakele gi
nga wa gingilwe ni refu gi lo fene-
ngeta a tabernakele, gona a tenta ga
mu*k*langano: laha gam*b*yeni gi wa
hi hehla ka tabernakele ku wa ku
kwatsi kuwoneka ka nzilo, kala gi-
ca.
16 *Z*ingaho xon*k*le xikati: a refu gi wa
ku gi fenengeta gona, ni wonekelo
hi wusiku.
17 Ni kani hi rini laha a refu gi suswa-
ko hehla ka Tenta, *z*onake anzako ka
le*z*o a banana ba ka Israeli ba su ku
an*d*lamuka: ni wutsa*n*weni lego la-
ho a refu gi yimako, *z*onake a banana
ba ka Israeli ba ta su goba.
18 Hi kuleletela ka Jehova a banana ba
ka Israeli ba wa ku an*d*lamuka, na
hi leletela ka Jehova bona ba wa ku
goba: kwatsi hi le*z*i a refu gi nga wa
ha tsamile hehla ka tabernakele ba
lo sala ba lo goba.
19 Ni laha a refu gi nga wa hlwela he-
hla ka tabernakele masiku yo tala,
*z*onake a banana ba ka Israeli ba wo
hlayisa a nkozo ya Jehova, ba nga
an*d*lamuki.
20 *Z*i*n*wani *z*ikati a refu gi wa su ma-
sikwana matsongwani hehla ka ta-
bernakele; *z*onake kukotisa kulele-
tela ka Jehova bona ba wo hlwela
ba gobile, ni kukotisa kuleletela ka
Jehova bona ba lo an*d*lamuka.
21 Ni *z*i*n*wani *z*ikati a refu gi wa tsama
gam*b*yeni kala mixweni; ni laha a
refu gi nga wa tekilwe laha mixwe-
ni, *z*onake bona ba lo an*d*lamuka:
kutani loku gona gi nonohisa a nu-
mu ni wusiku, laha refu na gi teki-
lwe, bona ba an*d*lamuka.
22 Hambu ka ku ba masiku mambiri,
kutani hweti, kutani lembe, leku a
refu ga ha hlwela le hehla ka tabe-
rnakele, gi tsama hehla ka gona, ni
banana ba ka Israeli ba wo su ala
na ba gobile, ba nga an*d*lamuki;
kanile*z*i loku gi tekiwa, bona ba wo
an*d*lamuka.
23 Hi kuleletala ka Jehova bona ba wa
gobile, na hi kuleletela ka Jehova
bona ba wo an*d*lamuka: bona ba
wa hlayisa a kuwula ka Jehova, hi
kuleletela ka Jehova ka Mosi.

XIPIMO 10.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Mahela wena a mipunzu mimbiri ya
siliva; hi tiro wa ku*k*lomba wena u
ta maha yona: wena u ta tirisa yo-
na hi ku bitana a n*k*langano, ni ku
an*d*lamuka ka wugobelo.
3 Ni laha bona ba ta ngaba yona, wo-
n*k*le a n*k*langano wu ta tsombana a
wutsumbu ga*b*ye ka wena le nya-
ngweni ya tenta ga mu*k*langano.
4 Kanile*z*i loku bona baba mu*n*we, *z*o-
nake a tihosana, a tihloko ta maku-
me mazana ya ka Israeli, ba ta tso-
mbana a wutsumbu ga*b*ye ka wena.
5 Laha na *n*wina na muba xitsuketi,
ni wugobelo lego gi tsamileko hi
*k*lelo ga le mutsuwukagambo gi ta
an*d*lamuka.
6 Ni loku *n*wina muba a xitsuketi hi
xikati xa wumbiri, a wugobelo lego
gi nga *k*lelo ga le dzongeni gi ta te-
ka lwenzo la gona: bona ba taba xi-
tsuketi hi tilwenzo ta*b*ye.
7 Kanile*z*i laha a hlengeletano yi hi yi
tsombanako katigi*n*we, *n*wina mu
taba, kanile*z*i mu nga ta bisa a wu-
tsuketi.
8 Ni bana ba Aroni, a bapristi ba taba
a mipunzu; yona yi ta ba ka *n*wina
a xilayelo kala kupinzuka ka *z*izu-
kulwana *z*a *n*wina *z*on*k*le.
9 Ni laha na *n*wina na mu hloma yi-
mpi lomo tikweni ga *n*wina mu vu-
kela a balala ba *n*wina labo ba tsi-
mbeketako *n*wina, *z*onake *n*wina mu
taba a xitsuketi hi mipunzu; *n*wi-
na mu ta alakanywa mahlweni ka
Jehova Nungungulu wa *n*wina, *n*wi-
na mu ta poniswa le balaleni ba
*n*wina.
10 Kambe masikwini ya kutsaka ka
*n*wina, ni le mubuzweni ya *n*wina
yi yimisilweko, ni le kusanguleni
ka tihweti ta *n*wina, *n*wina mu taba
a mupunzu hehla ka minyikelo ya
*n*wina ya kuhiswa, ni hehla ka mi-
pahlelo ya minyikelo ya *n*wina ya
kurula; yona yi ta ba ka *n*wina
akuba xialakanyelo mahlweni ka
Nungungulu wa *n*wina: nzi mina
Jehova Nungungulu wa *n*wina.
11 Na ku mahisile le*z*o hi lembe ga

wumbiri, hi hweti ya wumbiri, hi
siku ga makume mambiri ga hweti,
lezaku a refu gi wa lo tekwa hehla
ka tabernakele ga wukustumunyu.
12 Ni banana ba ka Israeli ba lo an*d*la-
muka kukotisa hi ka tilwenzo ta*b*ye
ba huma hi le xiwuleni xa le Sinai;
ni refu gi loya tsama le xiwuleni xa
le Parani.
13 Bona hi kuranga ba teka lwenzo la-
*b*ye kukotisa hi kuleletela ka Jeho-
va ha Mosi.
14 Ni le wutsa*n*weni go ranga a mu-
woniso wa wugobelo ga banana ba
ka Juda wu lo an*d*lamuka kukotisa
hi maban*d*la ya*b*ye: hehla ka ban*d*la
ga yena ku wa hi Nahxoni a *n*wana
wa Aminadaba.
15 Ni hehla ka ban*d*la ga lixaka la ba-
nana ba ka Isakare ku wa hi Neta-
neli a nwana wa Zuare.
16 Ni hehla ka ban*d*la ga lixaka la ba-
nana ba Zebuluni ku wa hi Eliabe a
*n*wana wa Heloni.
17 Ni tabernakele gi lo simulwa; ni
banana ba ka Gerxoni ni banana ka
ba ka Merare, labo ba rwalako a ta-
bernakele, ba lo an*d*lamuka.
18 Ni muwoniso wa wugobelo ga ba-
nana ba ka Rubeni wu lo an*d*lamu-
ka kukotisa hi maban*d*la ya*b*ye: ni
hehla ka ban*d*la ga yena ku wa hi
Elizura a nwana wa Xedura.
19 Ni hehla ka ban*d*la ga lixaka la ba-
nana ba ka Simeoni ku wa hi Xelu-
mieli a *n*wana wa Zurixadayi.
20 Ni hehla ka ban*d*la ga lixaka la ba-
nana ba ka Gadi ku wa hi Eliasafa a
*n*wana wa Deueli.
21 Ni ba ka Kohate ba lo an*d*lamu-
ka, na ba rwele lezi zi basisisilweko:
ni ba*n*wani ba lo yimisa a taberna-
kele ba longisela kuta ka*b*ye.
22 Ni muwoniso wa lixaka la wugo-
belo ga banana ba ka Efraime ba lo
an*d*lamuka kukotisa hi maban*d*la ya-
*b*ye: ni hehla ka ban*d*la ga yena Eli-
xama a *n*wana wa Amihudi.
23 Ni hehla ka ban*d*la ga lixaka la ba-
nana ba ka Manasa ku wa hi Gama-
lieli a *n*wana wa Pedazura.
24 Hehla ka ban*d*la ga lixaka la ka
Benjamini Abidani a *n*wana wa Gi-
deoni.
25 Ni muwoniso wa wugobeli ga ba-
nana ba ka Dani, lowo wu nga wa
hi ha xinzakwana ka wugobelo go-
n*k*le, wu lo an*d*lamuka kukotisa hi
ban*d*la ya wona: ni hehla ka ban*d*la
ga yena ku wa hi Ahiezere a *n*wana
wa Amixadayi.
26 Ni hehla ka ban*d*la ga lixaka la ba-
nana ba ka Axeri ku wa hi Pagieli a
*n*wana wa Okrani.
27 Ni hehla ka ban*d*la ga lixaka la ba-
nana ba ka Naftali ku wa hi Ahira a
*n*wana wa Enane.
28 Ku wa hi zakungahi a tilwenzo ta
banana ba ka Israeli kukotisa hi ma-
ban*d*la ya*b*ye; bona ba lo an*d*lamu-
kiswa.
29 Na Mosi i te ngalo ka Hobaba, a
*n*wana wa Reueli a Midiani, a raru
wa Mosi hi ka nayo, Hina hiya ti-
kweni lego Jehova a nga ku ngalo,
Mina nzi ta nyika gona ka *n*wina:
ngona wena zi*n*we na hina, hina hi
ta kusasa wena; hakuba Jehova i
wulawulile kusaseka ha Israeli.
30 Yena i te ngalo ka yena, Mina nzi
nga ta kuya; kanilezi nzi ta suka
lomo tikweni ga hina benyi, ni lomu
ka ba ka hina.
31 Na yena a ku ngalo, u nga hi siyi,
mina nza kombela wena; kwatsika-
lezo wena u zi tibako lezaku hina hi
ta goba loma xiwuleni, wena u ta ku
ba mahlo ya hina.
32 Na ku ta ku ba, loku wena uya na
hina, ina, ku ta kuba, kani hikwihi
kusaseka loko Jehova a ta nga ku
maha ka hina, kwaloko hi ta ku ma-
ha ka wena.
33 Bona ba lo an*d*lamuka hi le xitsu-
ngeni xa Jehova a lwenzo la masiku
manharu; ni arke ga xivumelwano
xa ka Jehova gi loya mahlweni ka-
*b*ye a lwenzo la masiku manharu, a
ku laba a wutsamo ga kuhumula ka
bona.
34 Ni refu ga Jehova gi wa hi hehla ka
bona hi mumu, laha bona na an*d*la-
muka le wugobelweni.
35 Na ku mahisile lezo, laha na arke
yi an*d*lamuka, lezaku Mosi i wa te
ngalo, Suka, O Jehova, nga balala ba
wena ba hangalaka; ni nga bona
labo ba bengako wena ba panzanye-
ka mahlweni ka wena.
36 Ni laha gi nga wa zumba, yena i te
ngalo, *K*lelela, O Jehova, ka maku-
me ya mazana ya mazana ya maku-
me ya ba ka Israeli.

XIPIMO 11.

1 Ni banhu ba wa hi bamonyako, na
ba wulawula kubiha tin*d*lebeni ta
Jehova: ni laha na Jehova na a zi-

zwile, a zanga ya yena yo lo vin*d*lu-
kiswa; ni nzilo wu lo vura mahlwe-
ni ka bona, wo lo kadamula kwaleyo
xikari ka*k*lelo ga wugobelo.
2 Ni banhu ba lo rila ka Mosi; na Mo-
si i lo kombela ka Jehova, ni nzilo
wu womba.
3 Ni bito ga lego wutsamo gi lo bitwa
Tabera, hakuba nzilo wa Jehova wo
lo vura xikari ka bona.
4 Ni xangelwa wa xi*d*lemo lexo xi
nga wa hi kona xikari ka bona xi lo
mbilukela hi kuenzelekisisilweko: ni
banana ba ka Israeli ba lo rila ka-
mbe, na ba te ngalo, Nzi mani a ta
nga hiha nyama kuga ke?
5 Hina ha alakanya a zi*d*luwana leti
hi nga waga leyo Gipite hi nga tira-
ngi ncumo; a mariwa, a maranga,
a soboya, ni sobolinya, ni timbura:
6 Kanilezi makunu a muhefemulo wa
hina wa ncoma; laho a ka ha hi na
ncumo futsi saseka leyi mana ku cu-
wuka yona ntsena.
7 Ni mana yi wa fanana ni mbewu ya
korianda, ni kuwoneka ka yona ku
kotisa ku woneka ka bedelima.
8 Ni banhu ba wo famba, ba ya yi ro-
lela, ba yi ngaya hi zigayo, kutani
ya kanza hi macuri, ba yi bika lomo
timbiteni, ni ku maha zikeketselo ha
yona: ni kuzwala ka yona ku wa ku
kwatsi kunuhela ka mafura maswa.
9 Ni laha a nzokati yi nga wela hehla
ka wugobelo laha wusikwini, ni ma-
na yi lo wela hehla ka yona.
10 Na Mosi i lozwa banhu na ba rila
mingangweni ya*b*ye yon*k*le, bon*k*le-
lele banhu le nyangweni ya tenta
gakwewo: ni zanga ya Jehova yi
wa vin*d*lukisilwe hi kukulisisilweko;
Mosi i lo zangariswa.
11 Na Mosi i te ngalo ka Jehova, Nga-
hilezo wena u maha kubiha hi nanza
ga wena ke? ngahilezo mina a nzi
kumangi tomo mahlweni ka wena,
lezaku wena u beka a nzwalo wa ho-
mbe wa bon*k*le laba banhu hehla ka
mina ke?
12 Mina nzi xurile a nyimba ya bon*k*le
laba banhu ke? mina nzi ba *t*rele ke,
lezaku wena u wa ta nga ukuka mi-
na, Ba rwale wena hi xifuba xa we-
na, ku kota raru a wun*d*lako a rwa-
lako a nzhumulwana yi anwako, a
tikweni lego wena u hlambanyileko
ka bararu ba*b*ye ke?
13 Hi laha kwihi nzi ta nga kuma a
nyama ku nyika laba banhu ke? ha-
kuba bona ba rile ka mina, baku,
Nyika hina nyama, kasi ha fela ku-
ga.
14 Mina a nzi zi koti ku rwala bon*k*le
laba banhu nzoce, hakuba za binza
ka mina.
15 Loku wena u maha zakungahi ka
mina, daya mina, nza kombela wena,
lahan*d*le ka canja, loku nzi kumile a
tomo mahlweni ka wena; nga mina
a kuhlakala ka mina.
16 Na Jehova i te ngalo ka Mosi,
Tsombanyisa ka mina a madota ya
n*k*lanu ni mambiri makume ya ma-
singalakati ya ba ka Israeli, labo
wena u ti tibisisako a ku ba masi-
ngalakati ya banhu, ni tinduna ta-
*b*ye; u ba neha le tenteni ga mu*k*la-
ngano, kasi ba fela ku yima laho
zi*n*we na wena.
17 Mina nzi ta relela nzi ta wulawula
zi*n*we na wena laho: mina nzi ta
teka a Moya lowu wu nga hehla ka
wena, ni ku wu beka hehla ka bona;
bona ba ta rwala a mirwalo ya banhu
zi*n*we na wena, kasi wena u nga
rwali wena wece.
18 Na wena wula ka banhu, Basisani
wutsumbu ga *n*wina ha manziko,
*n*wina mu taga nyama; hakuba *n*wi-
na mu rilile tin*d*lebeni ta Jehova,
muku, Hiwihi a ta hiha a nyama ya
kuga ke? hakuba zi wa hi sasekele
a ku ba le Gipite: hikwalaho Jehova
i taha *n*wina nyama, nwina mu ta
kuga.
19 *N*wina mu nga taga siku gi*n*we, ge
ni masiku mambiri, ge n*k*lanu wa
masiku, hambu ni kume ga masiku,
ge ni makume mambiri ya masiku,
20 Kanilezi a hweti yon*k*le, yi kala yi
huma hi lomu tinhovini ta *n*wina,
ni ku hala yona yi swihata *n*wina;
hakuba *n*wina mu alile Jehova loyi
a nga xikari ka *n*wina, mu rilile ma-
hlweni ka yena, muku, Hi humele
yini hi le Gipite ke?
21 Na Mosi i te ngalo, A banhu, laba
nzi nga xikari ka bona, ba hi n*k*lanu
ni gi*n*we a zana ga kume ga mazana
banhu ba mikonzo; na wena u te
ngalo, nzi ta ba nyika nyama, kasi
ba fela kuga hweti yon*k*le.
22 Xana a mi*k*lambi ni tihomu zi ta *k*la-
*b*yiwa ka bona, a kuxurisa akuene-
lisa bona ke? kutani a zin*d*luwani
zon*k*le za bimbi zi ta tsombana ka-
tigi*n*we ka bona ke a ku enelisa bona
ke?

23 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Kasi
a canja ga Jehova gi hunzelela gi
koma ke? makunu wena u ta wona
a kutani a mhaka ya mina yi nga ta
hunza kutani a hi zona.
24 Na Mosi i lo huma, i loya *b*yela a
timhaka ta ka Jehova: na yena i lo
tsombanyisa n*k*lanu ni mambiri ma-
kume ya madota ya masingalakati
ya banhu, i lo ba yimisa ba renzele-
kela a Tenta.
25 Na Jehova i lo relela ata lahasi hi
refu, i lo wulawula ka yena, i lo su-
sa a Moya lowo wu nga wa hi he-
hla ka yena, i lo wu beka hehla
n*k*lanu ni mambiri makume ya ma-
singalakati: na ku mahisile lezo, le-
zaku, laha na Moya na wu kapamile
hehla ka bona, bona ba lo profeta,
kanilezi a ba ha mahangi zakungaho
kambe.
26 Kanilezi laho ku lo sala a banhu
bambiri lomo wugobelweni, a bito
ga mu*n*we hi Eldade, a bito ga mu-
*n*wani hi Medade: ni Moya wu lo
kapama hehla ka bona; ni labo ba
wa hi bona labo ba nga wa tsalilwe,
kanilezi ba wa nga humangi baya
lomo Tenteni; bona ba lo profeta
lomo wugobelweni.
27 Ni laho ku lo tsutsuma a jaha, i lo
*b*yela Mosi, a ku ngalo, Eldade, na
Medade ba profeta lomo wugobe-
lweni:
28 Na Joxua a *n*wana wa Nuni, a mu-
kozi wa ka Mosi, a mu*n*we wa ba-
nhu ba yena ba langilweko, i lo
hlamula aku, A hosi yanga Mosi, i
beletele bona.
29 Na Mosi i te ngalo ka yena, Wena u
na mona hi kota ya mina ke? nzi
ranza ku nga bon*k*le banhu ka Je-
hova ba hi baprofeti, kasi Jehova i
wa ta nga a cela Moya wa yena he-
hla ka bona!
30 Na Mosi i lo mu yisa lomu wugobe-
lweni, yena ni masingalakati ya ka
Israeli.
31 Ni laho ku lota mheho hi ka Jeho-
va, yi lo neha a tihwari hi le bimbi-
ni, a maha tona ti wela le wugobe-
lweni, ku kwatsi i lwenzo la siku ka
legi *k*lelo, ni lwenzo la siku ka gi-
nwani *k*lelo, ku renzelekela a wugo-
belo, ni ku kwatsi mikono mimbiri
le hehla ka ngohe ya misaba.
32 Ni banhu bon*k*le ba lo suka gon*k*le
lego siku, ni gon*k*le wusiku, ni go-
n*k*le a siku gi gamelako, ba wunge-
letela a tihwari: loye a wungele-
teko ku tsongweni i lo wungeletela
kume ga tihoma: bona ba lo ti
aneka gon*k*le wutsamo a kuba za
wutsumbu ga*b*ye ba ranzela gon*k*le
wugobelo.
33 Laha na nyama yi hi xikari ka me-
no ya*b*ye, na yi nga se ku caku-
nywa, ni zanga ya Jehova yi lo vi-
n*d*lukiswa hi ka banhu, na Jehova
i lo lobisa bona hi nzhere wa hombe
nguvu.
34 Ni bito ga lego wutsamo gi lo bita-
nwa Kibrotihatava, hakuba laho ba
lo kelela banhu labo ba mbiluke-
lako.
35 Hi le Kibrotihatava a banhu ba
an*d*lamukela le Hazerote; laho na
bona ba lo tsama le Hazerote.

XIPIMO 12.

1 Na Miriamu na Aroni ba lo wula-
wula ba vukela Mosi hakuba hi wa-
sati wa mu Kuxe loye Mosi a nga
wa tekile; hakuba i wa tekile a wa-
sati wa mu Kuxe.
2 Bona te ngalo, Jehova ha kunene i
lo wulawula ka Mosi yece ke? a
nga wulawulangi kambe ka hina
ke? Na Jehova i lo zizwa.
3 Makunu a munhu Mosi i wa hi tsa-
mba nguvu, hehla ka banhu bon*k*le
laba ba nga ngoheni ya misaba.
4 Na Jehova i lo wulawula hi xiki-
n*d*limuxa ka Mosi, ni ka Aroni, ni
ka Miriamu, Humani *n*wina banhu
banharu lomu tenteni ga mu*k*langa-
no. Bona banharu ba lo huma.
5 Na Jehova i lo relela hi mhinga ya
refu, i lo yima le nyangweni ya Te-
nta, ni ku bitana Aroni na Miriamu;
na bona bambiri ba lo huma.
6 Na yena i te ngalo, Ingisani maku-
nu a timhaka ta mina: loku laho ku
nga ku hi kona muprofeti xikari ka
*n*wina, mina Jehova nzi ta tibekiswa
ka yena hi muwoniso, nzi ta wula-
wula zi*n*we na yena hi kulora.
7 Ni nanza ga mina Mosi a zingaho;
yena i kolekile ka yon*k*le yin*d*lu ya
mina:
8 Ni zi*n*we na yena nzi ta wulawula
nomu hi nomu, kona kuwonekelisi-
silweko, na ku nga hi kuwulawula
ka lomu munyameni; ni dzumba ga
Jehova yena i ta gi wona: ngahile-
zo zonake *n*wina a mu cabi a ku wu-
lawula mu vukela a nanza ga mina,
mu vukela Mosi?

9 Na zanga ya Jehova i lo vin*d*lu-
kiswa ha bona; yena i lo suka.
10 Ni refu gi lo suka hehla ka Tenta;
ni, languta, Miriamu i wa hi hloko-
nho, a basa kwatsi hi mbera: na
Aroni i lo cuwuka hehla ka Miria-
mu, ni, languta, yena i wa hi hlo-
konho.
11 Na Aroni i te ngalo ka Mosi, O, hosi
yanga, u nga beki, nza kombela we-
na, a xionho hehla ka hina, hina hi
mahile hi wupumbu, nga hi lezo hi-
na hi onhile.
12 Nga yena a nga hi nago, nza ko-
mbela, kwatsi hi mu*n*we a fileko, a
wihi a nyama yi lo*b*yisilweko kihla-
nya laha na huma hi lomo rum*b*yini
ga nyine wa yena.
13 Na Mosi i lo rila ka Jehova, aku,
Hanyisa yena, O Nungungulu, mi-
na nza kongotela wena.
14 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Loku
raru wa yena a mu pelele le ma-
hlweni, a wuya a nga bi na tingana
n*k*lanu ni mambiri masiku? nga ye-
na a valelwa lehan*d*le ka wugobelo
n*k*lanu ni mambiri masiku, ni nzako
ko lezo yena i ta engeniswa kambe.
15 Na Miriamu i lo valelwa lahan*d*le
ka wugobelo n*k*lanu ni mambiri
masiku, ni banhu a ba an*d*lamu-
kangi kala Miriamu a nehwa lomu
kambe.
16 Ni nzako ka lezo a banhu ba lo
an*d*lamuka hi le Hazerote, ba loya
goba le xiwuleni xa le Parani.

XIPIMO 13.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Wena rumela a banhu, kasi ba fela
ku ya hlola a tiko ga Kenani, lego
nzi nyikileko a banana ba ka Israeli:
ka tixaka ton*k*le ta bararu ba*b*ye we-
na u ta rumela a munhu, yona hosa-
na yi*n*we xikari ka bona.
3 Na Mosi i lo ruma bona hi le xiwu-
leni xa le Parani kukotisa hi kulele-
tela ka Jehova: bon*k*le ba bona
banhu laba ba nga wa hi tihloko ka
banana ba ka Israeli.
4 Laya hi mabito ya*b*ye: ka lixaka la
Rubeni, Xamua a *n*wana wa Zakura.
5 Ka lixaka ka la Simeoni, Xafate a
*n*wana wa Hori.
6 Ka lixaka la ka Juda, Kalebi a *n*wa-
na wa Jefuna.
7 Ka lixaka la ka Isakare, Igali a *n*wa-
na wa Josefa.
8 Ka lixaka la ka Efraime, Hoxea a
*n*wana wa Nuni.
9 Ka lixaka la ka Benjamini, Palti a
*n*wana Rafu.
10 Ka lixaka la ka Zebuluni, Gadieli a
*n*wana wa Sodi.
11 Ka lixaka la ka Josefa, li bitwako, a
loxaka la ka Manasa, Gaddi a *n*wana
wa Susi.
12 Ka lixaka la ka Dani, Amieli a *n*wa-
na wa Gemali.
13 Ka lixaka la ka Axera, Setura a
*n*wana wa Mikaeli.
14 Ka lixaka la ka Naftali, Nabi a *n*wa-
na wa Vofsi.
15 Ka lixaka la ka Gadi, Geueli a *n*wa-
na wa Maci.
16 Laya hi mabito ya banhu labo Mosi
a nga wa ba rumile ku ya hlola a
tiko. Na Mosi i lo cula Hoxea a
*n*wana wa Nuni Joxua.
17 Na Mosi i lo ba rumela ku ya hlo-
la a tiko ga le Kenani, i te ngalo ka
bona, Yanani *n*wina hi leyi n*d*lela
ya Dzonga, ba loya hi tiko ga mi-
tsungana:
18 Mu ya wona a tiko, aku ga ku yini; ni
banhu labo ba akileko ka gona, kuta-
ni mbantamo kutani a ba na ntamo,
kutani mbatsongwani kutani ba tele;
19 Ni ku i tiko ga ku yini lego bona ba
akileko ka gona, kutani gi sasekile
kutani gi bihile; ni ku miti ya ku
yini leyo ba akileko ka yona, kutani
wugobelo, kutani tigingisi;
20 Ni ku i tiko ga ku yiniyini, kutani
ga matsobo kutani masasala, kutani
gi na ni makwati, kutani a gi nawo.
Ni nga mu tiya-hlana, mu neha a
mihanzo ya tiko. Makunu a xikati
ku wa hi xikati xi ranga ku*k*la*k*la
magrepi.
21 Zingaho bona ba lo kanziya baya,
ba loya hlola a tilo ku sukela xiwu-
leni xa Zini kuya Rahabi, kuya wu-
engenelweni ga le Hamate.
22 Bona ba lo kanziya hi le Dzonga, ba
lo cikela le Hebroni; na Ahimani,
Xexai, na Talmai, a banana ba ka
Anake, ba wa hi laho. (Makunu He-
broni gi wa akilwe n*k*lanu ni mambi-
ri malembe mahlweni ka a Zoana
lomu Gipite.)
23 Bona ba lota le nzelelweni wa le
Exkole, ba lo tsema hi leyo a rabi gi
hi ni xitata xa magrepi, na bona ba
lo xi rwala xona a pingu xikari ka
bambiri; bona kambe ba lo neha a
maronge, ni makuwu.

24 Ni lego wutsamo gi lo bitanwa i
nzelelo wa Exkole, hakuba a xitata
lexo a banana ba ka Israeli ba nga
wa tsobile hi leyo.
25 Bona ba lo wuya hi le kuhloleni
ka tiko le kugumelweni ka mune wa
makume masiku.
26 Bona ba loya ba wuya ka Mosi, ni
ka Aroni, ni ka won*k*le a n*k*langano
wa banana ba ka Israeli, le xiwuleni
xa le Parani, le Kadexe; ba lo neha
a mhaka ka bona, ni ka won*k*le a
n*k*langano, ba lo komba bona a mba-
nzo wa tiko.
27 Bona ba lo mu *b*yela yena, ba te
ngalo, Hina hi lota lomu tikweni
lego wena u rumeleko hina; ha ku-
nene gona gi kulunga masi ni wulo-
mbe; lowu hi mbanzo wa kona.
28 Ahemba a banhu labo ba akileko
lomo tikweni mba ntamo, ni miti yi
gingisisilwe, nja hombe nguvu: *k*la-
takumbiri hina hi lo wona a banana
ba ka Anake leyo.
29 Amaleki akileko lomo tikweni ga le
Dzonga: na Hiti, na Jebusi, na Amo-
ri, ba akileko tikweni ga *z*itsunga;
na Kenani a akile hi bimbi, ba lu-
ngelelana hi *k*lelo ga Jordani.
30 Na Kalebi i lo miyeta banhu ma-
hlweni ka Mosi, a ku ngalo, A hi
kanziyeni hiya lokuloku, gi ta ku
ba ga hina; hakuba hina hi ta gi
hlula kwatsi.
31 Kanile*z*i a banhu labo ba nga kanzi-
ya *z*i*n*we na yena ba te ngalo, Hina
hi nga ta *z*i kota ku kanziya hi ya
vukela banhu; hakuba bona ba na
ni ntamo ku hunza hina.
32 Na bona ba lo neha mubiko wa ku-
biha hi tiko legi bona ba nga wa gi
hlolile ka banana ba ka Israeli, baku,
A tiko, lego hina hi tsemakanyileko
ku gi hlola, i tiko lego gi gelako a
baaki ba kona; ni bon*k*le banhu hi
ba wonileko ka gona hi banhu ba
dzumba gi zimukileko.
33 Laho hi wona a Nefilime, a banana
ba ka Anake, labo ba tako hi ka
Nefilime: na hina kuwoneni ka hina
benyi hi kukwatsi hi mhera, *z*ingaho
hi wa ngaho kuwoneni ka bona.

XIPIMO 14.

1 Ni won*k*le a n*k*langano wu lo *k*la-
kusa a gezu ga wona, wu lo rila; ni
banhu ba lo rila lego wusiku.
2 Ni bon*k*le a banana ba ka Israeli ba
lo monya ba vukela Mosi ni kuvu-
kela Aroni: ni *k*langano won*k*le wu
te ngalo ka bona, Hi wa ta nga hi
fele le tikweni ga le Gipite! kutani
hi wa ta nga hi fele lomu xiwuleni!
3 Na ngahile*z*o na Jehova i hi neha ka
legi tiko, a ku tawa hi supado ke?
a basati ba hina ni banana ba hina
ba ta dawa: i cukwana ka hina a
ku beni hi *k*lelela le Gipite ke?
4 Bona ba ku ka mu*n*we ni mu*n*wa-
ni, Nga hi maha a nduna, ni nga hi-
na hi *k*lelela le Gipite.
5 *Z*onake Mosi na Aroni ba lowa hi
tingohe ta*b*ye mahlweni ka n*k*langa-
no won*k*le wa banana ba ka Israeli.
6 Na Joxua a *n*wana wa Nuni na Ka-
lebi *n*wana wa Jefuna, ba nga wa
hi ba*n*we ba labo ba nga wa hlolile
a tiko, ba lo hanzula tinguwo ta*b*ye:
7 Na bona ba lo wulawula ka n*k*langa-
no wa banana ba ka Israeli, baku, A
tiko, legi hina hi tsemakanyileko ku
gi hlola, i tiko gi hunzeleleko kusa-
seka.
8 Loku Jehova a ranza hina, *z*onake i
ta hi neha ka legi tiko, a gi nyika ka
hina; a tiko gi kulungako a masi ni
wulombe.
9 Kumbela mu nga hlubiki ka Jeho-
va, ge *n*wina mu nga cabi a banhu
ba tiko; hakuba bona *z*ibaba ka hi-
na: ni tigingisi ta*b*ye ti susilwe he-
hla ka bona, na Jehova i *z*i*n*we na
hina: mu nga cabi bona.
10 Kanile*z*i won*k*le a n*k*langano wu lo
laba ku ba gan*d*la hi mari*b*ye. Ni
wukosi ga Jehova gi lo woneka lo-
mo tenteni ga mu*k*langano ka bo-
n*k*le a banana ba Israeli.
11 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Ku
ta kala ku yini laba banhu ba ka-
nyisa mina ke? na ku ta kala ku yi-
ni bona ba nga kolwi mina ke? ka
*z*on*k*le *z*iwoniso le*z*i nzi mahileko xi-
kari ka bona ke?
12 Mina nzi ta lobisa bona hi nzhere nzi
ba tekela tsomba, nzi ta maha ha
wena a mufumo wa hombe ni wa
ntamo ku hunza bona.
13 Na Mosi i te ngalo ka Jehova, *Z*o-
nake a ba Gipite ba ta *z*izwa: haku-
ba wena u humesile a banhu ba we-
na hi ntamo xikari ka*b*ye;
14 Bona ba ta wula ka banana ba tiko
legi. Bona na ba zwile le*z*aku wena
Jehova u kona xikari ka laba ba-
nhu; hakuba wena Jehova u woni-
lwe ngohe ni ngohe, ni refu ga we-
na ga yima hehla ka bona, wena u

famba mahlweni ka bona, hi mhinga ya refu hi siku, ni mhinga ya nzilo hi wusiku.

15 Makunu loku wena u daya laba banhu ku kotisa manhu mu*n*we, ni matiko laya mazwileko a wudumo ga wena ma ta wulawula, maku,

16 Jehova i wo kala a nga *z*i koti a ku neha laba banhu ka tiko lego a nga hlambanyile ka bona, hikwalaho yena i ba dele lomo xiwuleni.

17 Ni makunu, nza kombela wena, nga a ntamo wa Hosi wu hi wa hombe, kukotisa le*z*i a wulileko, aku,

18 Jehova wa nonoka ku zangara, i pfunile hi wuranza ga wunene, a tsetselela *z*igoho ni zihambunyeto; ni le*z*aku na su ngwa hi kubasisa labo ba ni nanzu, na enzela a *z*igoho *z*a bararu hehla ka banana, hi ba *z*izukulwana *z*inharu ni *z*a mune.

19 Ribalela, nza kombela wena, a *z*igoho *z*a laba banhu kukotisa hi ku kulisisilweko ka wunene ga kuranza ga wena, ni kukotisa le*z*i wena u tsetseleleko laba banhu, ku sukela le Gipite kala makunu.

20 Na Jehova i te ngalo, Mina nzi tsetselele kukotisa ka mhaka ya wena:

21 Kanile*z*i ka kwaloku ku maha, kwatsi hi le*z*i mina nzi hanyako, ni kwatsi hi le*z*i a saba gi ta nga tala hi wukosi ga Jehova;

22 Hakuba bon*k*le banhu labo ba wonileko a wukosi ga mina, ni *z*iwoniso *z*a mina, le*z*o nzi *z*i mahileko le Gipite ni le xiwuleni kasi le*z*o ba ringile mina legi kume ga *z*ikati, a ba ingisangi a ka gezu ga mina;

23 Na kunene bona ba nga ta gi wona a tiko lego nzi nga wa tsumbisile ka ba raru ba*b*ye, ge mu*n*we wa bona laba ba nzi tsanwisileko ba nga ta wona gona:

24 Kanile*z*i a nanza ga mina Kalebi, hakuba yena i na mu*n*wani a moya wu *z*i*n*we naye, yena i lanzele mina hi ku teleko, loye hi yena nzi ta mu neha ka tiko lego yena a nga yile; ni mbewu ya yena gi ta ba ga*b*ye.

25 Makunu a mu Amaleki na mu Kenani ba wa akile lomo matso*b*yeni: manziko *k*lelani *n*wina, mu ya engena lomu xiwuleni hi n*d*lela ya Bimbi lego go *T*ruka.

26 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi ni ka Aroni, aku,

27 Ku ta kala ku yini timisela ni lowu a n*k*langano wa kubiha, labo ba monyako ba vukela mina? mina nzi zwile ka kumonya ka banana ba ka Israeli, loku ba monyako ba vukela mina.

28 Wula ka bona, kwatsi hi le*z*i nzi hanyako, ku wula Jehova, ha kwatsi hi le*z*i *n*wina mu wulawulileko tin*d*lebeni ta mina, *z*ingaho nzi ta maha ka *n*wina;

29 A *z*irumbi *z*a *n*wina *z*i ta wela lomu xiwuleni; bon*k*le labo ba hlayilweko ba *n*wina, kukotisa won*k*le a tsengo wa *n*wina, ku sukela ka makume mambiri a malembe wukale ku komama le hehla, bona ba monyile ha mina,

30 Na kunene *n*wina mu nga tata lomu tikweni, kukotisa le*z*i mina nzi hlambanyileko mina nzi ta maha *n*wina mu tsamisa *z*ale*z*o, saseka Kalebi a *n*wana wa Jefuna, na Joxua a *n*wana wa Nuni.

31 Kanile*z*i a banana ba *n*wina, labo *n*wina mu nga wula le*z*aku ba ku ba ta dawa, bona nzi ta ba engenisa, bona ba ta gi tiba a tiko lego *n*wina mu gi alileko.

32 Kanile*z*i ha *n*wina, a *z*irumbi *z*a *n*wina *z*i ta wela lomu xiwuleni.

33 A banana ba *n*wina ba ta nzula lomu xiwuleni mune wa makume malembe, ba ta rwala wubayi ga *n*wina, kala a *z*irumbi *z*a *n*wina *z*i mbetiswa lomo xiwuleni.

34 Kukotisa a tsengo wa masiku laya mu hlolileko ha wona a tiko, wona mune wa makume ya masiku, akuba legi ni legi siku i lembe, *n*wina mu ta rwala *z*igoho *z*a *n*wina, wona mune wa makume ya malembe, *n*wina mu ta tiba a kufularela ka mina.

35 Mina, Jehova, nzi wulawulile, lexi nzi ta maha ka lowu a n*k*langano wa kubiha, lowu wu n*k*langeneko katigi*n*we ku vukela mina: ka xona lexi xiwula bona ba ta mbetisisiwa, kona bona ba ta fela kona.

36 Ni banhu, labo Mosi a nga wa ba rumule ku hlola tiko, labo ba nga wuya, ku ta maha won*k*le a n*k*langano wu monya wu vukela yena, hi ku neha a mibiko wa kubiha hi tiko.

37 Bona banhu labo ba lo neha a mubiko wa kubiha hi tiko, ba lofa nzhere mahlweni ka Jehova.

38 Kanile*z*i Joxua a *n*wana wa Nuni,

na Kalebi a *n*wana wa Jefuna, ba lo
sala ba hanya ba labo banhu labo ba
nga wa yi le ku hlola a tiko.
39 Na Mosi i lo *b*yela leti timhaka ka
banana ba bon*k*le ba ka Israeli: ni ba-
nhu ba lo rila hi ku kulisisilweko.
40 Na bona ba lo vuka ba binzuka ni
punzu wa mixo, ni kuya le hehla ka
xitsunga, baku, Manga*b*ye, hina hi
laha, hi ta famba ka tiko lego Jeho-
va a tsumbisileko: hakuba hina hi
onhile.
41 Na Mosi i te ngalo, Ngahilezo *n*wina
ma hambinyeta a kuleletela ka Je-
hova, na mu wona le*z*aku ku nga ta
vuvuma ke?
42 Mu nga kanziyi, hakuba Jehova a
nga kona xikari ka *n*wina; le*z*aku
*n*wina mu ta ya hlulwa mahlweni
ka balala ba *n*wina.
43 Hakuba laho ba kona mu Amaleki
na mu Kenani ba le mahlweni ka
*n*wina, *n*wina mu tawa hi supado:
hakuba *n*wina mu *k*lelele le nzako
ku lanzeleni Jehova, hikwalaho Je-
hova a nga ta ku ba na *n*wina.
44 Kanile*z*i bona ba lo kurumeta a ku-
ya le hehla ka xitsunga: ahemba
arke ya xivumelwano xa ka Jehova,
na Mosi, a *z*i sukangi le wugobelwe-
ni.
45 *Z*onake Amaleki i lo relela ata, ni
mu Kenani loye akileko ka lexo xi-
tsunga, ba lo hlongola bona ba lo
hlula bona, ba kala ba cikela Ho-
rma.

XIPIMO 15.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Wulawula ka banana ba ka Israeli, u
wula ka bona, Laha mu ta ngata le
tikweni ga kuaka ka *n*wina, legi
nzi nyikileko ka *n*wina,
3 Ni ku maha a munyikelo wu mahi-
lweko hi nzilo ka Jehova, wona a
munyikelo wa kuhiswa, kutani mu-
pahlelo, a ku mbetisa a xifungo, ni
kutani kwatsi mu nyikelo wu *k*la*k*le-
kileko, kutani mibuzweni ya *n*wina
yi yimisilweko, a ku maha munyi-
kelo wu tsombelako wu nuhela ka
Jehova, wa mi*k*lambi ya tihomu,
kutani ngwa mi*k*lambi ya tiyivi ni
ya timbuti;
4 *Z*onake loye a nyikelako a xinyikiwo
xa yena a nyikela ka Jehova a mu-
nyikelo wa tinzhoho a xipanze xa
kume xa efa xa mapa ma nanaselwe
ko xi patsilwe ni xipanze xa wu-
mune xa hini ya mafura:
5 Ni waini ga munyikelo wa ku*n*wa,
ni xipanze xa mune xa hini, wena u
ta longisela ni munyikelo wa kuhi-
swa, ni mupahlelo wa leyi ni leyi a
ivana.
6 Kutani i hamba, leyo yi ta nga lo-
ngisela a munyikelo wa tinzhoho a
*z*ipanze *z*imbiri *z*a kume *z*a efa *z*a pa-
ma ma nanaselweko ma patsilwe ni
xipanze xa wunharu xa hini ya ma-
fura:
7 Ni akuba a munyikelo wa ku*n*wa
wena u ta nyikela a xipanze xa wu-
nharu xa hini ya waini, xa kutso-
mbela wu nuhela ka Jehova.
8 Ni wena u longisako a ho*n*wana ya
munyikelo wa kuhiswa, kutani mu-
pahlelo, wa kumbetisa a xifungo,
kutani akuba mupahlelo wa kurula
ka Jehova;
9 *Z*onake yena i ta nyikela *z*i*n*we ni
ho*n*wana a munyikelo wa tinzhoho
a *z*ipanze *z*inharu *z*a wukume *z*a efa
*z*a pama ma nanaselweko *z*i patsi-
lweko ni kihlanya ga hini ya ma-
fura:
10 Na wena u ta nyikela akuba munyi-
kelo wa ku*n*wa a kihlanya ga hini
ya waini, a munyikelo wu mahilwe-
ko hi nzilo, wutsombeleko wu nu-
hela ka Jehova.
11 *Z*akungahi ku ta nga mahiwa ka
ho*n*wana yi*n*we ni yi*n*wani, kutani
i hamba yi*n*we ni yi*n*wani, kutani
i hambana yi*n*we ni yi*n*wani, kutani
hi leyi ni leyi mbutana.
12 Kukotisa hi ka tsengo lowo wena, u
ta *z*i longisela, *z*ingaho mu ta maha
ka leyi ni leyi ton*k*lelele kukotisa a
tsengo wa tona.
13 Bon*k*le labo ba *t*ralelweko le kaya
ba ta maha le*z*i *z*ilo *z*o kotisa le*z*i, ni
kunyikela a munyikelo wu mahilwe-
ko hi nzilo, wa masema ya kutso-
mbela ka Jehova.
14 Ni loku a mupfumba loye a lubelelo
ka *n*wina, kutani kani ngwa ku yini
a nga xikari ka *n*wina ka *z*izukulwa-
na *z*a *n*wina *z*on*k*le, a nyikela a mu-
nyikelo wu mahilweko hi nzilo, wa
masema yo tsombela ka Jehova; ko-
ta le*z*i *n*wina mu mahako, yenawu i
ta maha.
15 Hi hlengaletano, ku ta ku ba kona a
xilayelo xi*n*we ka *n*wina, ni ka mu-
pfumba loye a lubeleko *z*i*n*we na
*n*wina, a xilayelo kala kupinzika

ka zizukulwana za zon*k*le: ku kwa-
tsi hi *n*wina mu maho, ni mulubeli
mahlweni ka Jehova.
16 Mu*n*we nayo ni xi*n*we xiyimiso xi
ta ba ka *n*wina, ni mupfumba loye
lubeleko ka *n*wina.
17 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
18 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
uku ka bona, Laha na mu tile ti-
kweni legi mina nzi mu nehako
*n*wina,
19 Zonake ku ta ba ngaho, lezaku, laha
na mu gile a zibaba za tiko *n*wina
mu ta nyikela a munyikelo wa ku-
nziwitela ka Jehova.
20 A ku ranga hi mapa ya *n*wina mu
ta nyikela a xikeketselo xa munyi-
kelo wa kunziwitela: ku kwatsi
munyikelo wa kunziwitela wa nzhi-
mbo wa kuhula, zingaho *n*wina mu
ta nziwitela wona.
21 A mapa ya *n*wina ya kuranga *n*wina
mu ta nyika ka Jehova a munyikelo
wa kunziwitela ka zizukulwana za
*n*wina zon*k*le.
22 Ni laha *n*wina mu ta nga kubeka,
mu nga lonzowoti zon*k*le lezi zilele-
telo, lezi Jehova a wulawulileko ka
Mosi,
23 Zona lezi Jehova a leleteleko *n*wina
ha Mosi, ku sukela ka siku lego Je-
hova a nga wa nyikile kulaya, ku
simama ku kutsonzoma ka zon*k*le
zizukulwana za *n*wina;
24 Zonake ku ta ba ngaho, loku ku ma-
hiwa hi ku nga ti*b*yiwiko, hi laha-
*n*d*l*e ka kutibisisiswa ka n*k*langano,
lezo won*k*le a n*k*langano wu ta nyi-
kela a ho*n*wana yi*n*we ya yiswa
akuba munyikelo wa kuhiswa, aku-
ba masema yo tsombela ka Jehova,
zi*n*we ni munyikelo wa kona wa ti-
nzhoho, ni munyikelo wa ku*n*wa,
kukotisa hi xiyimiso xa kona, ni
mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha.
25 Ni mupristi i ta maha a nzhiho wa
won*k*le a n*k*langano wa banana ba ka
Israeli, na bona ba ta tsetselelwa;
hakuba kona ku wa hi kuhoheta, na
bona na ba nehile a xinyikiwo xa*b*ye,
a munyikelo wu mahilweko hi nzilo
ka Jehova, ni zionho za*b*ye mahlwe-
ni ka Jehova, hi kuhoheta ka*b*ye:
26 Ni won*k*le a n*k*langano wa banana
ba ka Israeli wu ta tsetselelwa, ni
mupfumba loye a lubeleko ka bona;
hakuba hi kuwoneni ka bon*k*le ba-
nhu kona ku mahilwe na ku nga
tibisisiwi.
27 Ni loku a munhu mu*n*we a onha
hi ku nga tibisisiko, zonake i ta
nyikela a nkati wa mbuti a lembe
gi*n*we a wukale a munyikelo wa
kuonha.
28 Ni mupristi i ta maha a nzhiho wa
loye munhu a onhileko, laha na onhi-
le hi ku nga tibisisiwangiko, ma-
hlweni ka Jehova, ni ku maha a
nzhiho wa yena; na yena i ta tse-
tselelwa.
29 *N*wina mu ta ba ni nayo mu*n*we ka
yena loye a mahako ncumo hi ku
nga tibisisiwangiko, hakuba yena
loye a *t*ralelweko kaya xikari ka ba-
nana ba ka Israeli, ni bapfumba loye
a lubeleko xikari ka nwina.
30 Kanilezi a muhefemulo lowu maha-
ko a ncumo hi canja gi *k*lakusilwe-
ko, hambu akuba wa ku *t*ralelwa
kaya, kutani mulubeli, ywaloye i
rukatele Jehova; lowo muhefemulo
wu ta tse*n*wa xikari ka banhu ba ka
ka*b*ye.
31 Hakuba yena i kanyisile a mhaka ya
Jehova, ni ku i tsobile a kuleletela
ka yena, lowo muhefemulo hi ku
lobisisilweko wu ta tsenwa, ni ku-
onha ka yena ku ta ba hehla ka
yena.
32 Ni laha na banana ba ka Israeli na
ba ha hi lomo xiwuleni, ba lo kuma
a wanuna na a tsoba a tihunyi hi
siku ga sabado.
33 Na bona labo ba nga kuma yena ba
lo wungeletela a tihunyi ba lo mu
neha ka Mosi ni ka Aroni, ni ka
won*k*le a n*k*langano.
34 Na yena i lo kotselwa, hakuba ku
wa nga se kuwulwa lezaku ku ta
mahwa yini ka yena.
35 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, A
wanuna ha kunene i ta dawa: ni
won*k*le a n*k*langano wu ta mu gan*d*la
lahan*d*le ka wugobelo.
36 Ni won*k*le a n*k*langano wu lo mu
neha le han*d*le ka wugobelo, ba lo
mu gan*d*la afa hi mari*b*ye; kukotisa
Jehova a leleteleko Mosi.
37 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
38 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
ni ku ba laya lezaku bona nga ba
rungela a nzham*b*yanana lomo mbi-
nganweni wa tinguwo ta*b*ye ka zizu
kulwana za*b*ye zon*k*le, ni lezaku ba
beka hehla ka nzham*b*yanana wa

yon*k*le mim*b*ingano a kwenge wa kubalala :

39 Kona ku ta ba ka *n*wina a nzam*b*yanana, kasi *n*wina ma fela ku cuwu ka hehla ka wona, mu alakanya *z*on*k*le *z*ileletelo *z*a Jehova, ni ku *z*i maha *z*ona; kasi *n*wina mu nga lanzeli a timbilu ta *n*wina ni mahlo ya *n*wina, ka *z*ihi *n*wina mu tolobeleko a wuoswi ;

40 Kasi *n*wina ma fela ku alakanya mu maha *z*on*k*le *z*ileletelo *z*a mina, ni ku ba ba basileko ka Nungungulu wa *n*wina.

41 Nzi mina Jehova Nungungulu wa *n*wina, loye a mu humesileko hi leyo tikweni ga le Gipite, a kuba Nungungulu wa *n*wina: nzi mina Jehova Nungungulu wa *n*wina.

XIPIMO 16.

1 Makunu Kora, a *n*wana wa Izhare, a *n*wana wa Kohate, a *n*wana wa Levi, *z*i*n*we na Datani, na Abiramu, a bana ba Eliabe, na Oni, *n*wana wa Peleti, a bana ba Rubeni, ba lo teka a banhu :

2 Kona ba lo suka mahlweni ka Mosi, ni bokari banana ba ka Israeli, mazana mambiri ni n*k*lanu wa makume tihosana ta n*k*langano, ba lo bitana a mu*k*langano, a madota ya wunhenha gi dumileko :

3 Bona ba lo hlangeletana wutsamo gi*n*we ba vukela Mosi ni kuvukela Aroni, ba te ngalo ka bona, *n*wina mu teka hi kuhunzisileko ka *n*wina, na mu wona le*z*aku won*k*le a n*k*langano wu basile, bon*k*lelele ba bona, na Jehova i kona xikari ka*b*ye; ngahile*z*o ma ti *k*lakusa wutsumbu ga *n*wina hehla ka n*k*langano wa Jehova ke?

4 Laha na Mosi na a *z*i zwile, i lowa hi ngohe ya yena :

5 I lo wulawula ka Kora ni ka bangana ba yena bon*k*le, aku, Laha mixweni Jehova i ta wonisa labo ba nga ba yena, ni hi bahi laba ba basileko, ni ku mu wula ata ku suhani na yena: yena loye a mu hlawulileko, i ta mu wula a ta ku suhani na yena.

6 Mahani le*z*i : tekaniwo a tibani, Kora, ni bon*k*le banhu ba yena ;

7 Ni ku cela nzilo ka tona, ni cela libani ka zona mahlweni ka Jehova manziko: ku ta kuba le*z*o a munhu loye Jehova a mu hlawulileko yena, i ta ba loye a basileko : mu teka hehla ka *n*wina hi ku hunzisileko *n*wina, bana ba Levi.

8 Na Mosi i te ngalo ka Kora, Zwanani makunu, *n*wina bana ba ka Levi:

9 Kanile*z*i ku kwatsi xilo xitsongwani ka *n*wina, le*z*i Nungungulu wa Israeli abanyisileko *n*wina le ka n*k*langano wa ba ka Israeli, ni ku tsineta *n*wina ku suhani ka wutsumbu ga yena, a ku maha a nkozo ya Jehova, ni ku yima mahlweni ka n*k*langano mu kozela ka wona:

10 Ni le*z*aku yena i ku tsinetile ku suhani, ni bon*k*le bamaka*b*ye ba wena a banana ba ka Levi *z*i*n*we na wena? *n*wina mu laba a xikun*d*la xa wupristi kambe ke?

11 Hikwalaho wena ni bangana ba wena bon*k*le mu tsombene katigi*n*we ku vukela Jehova: Aroni, nzi mani yenawuwo le*z*aku *n*wina mu ta nga monya ha yena ke?

12 Na Mosi i lo rumela ku bitana Datani na Abiramu, a bana ba Eliabe; na bona ba te ngalo, Hina hi nga ta kuta :

13 Lexi xilo xitsongwani lexi xo humesa hina le tikweni legi gi kulungako a masi ni wulombe, a ku ta daya hina lomu xiwuleni, wena u yimelwe hi ku ti maha hosana wutsumbu ga wena hehla ka hina ke?

14 *K*latakumbiri wena a ku hi nehangi tikweni legi gi kulungako a masi ni wulombe, ge ni ku nyika hina a tsomba ya masimu ni xivina: wena hi wena u valako a mahlo ya laba banhu ke? hina hi nga ta kuta.

15 Na Mosi i wa la su *z*angara nguvu, i te ngalo ka Jehova, U nga amukeli wena a kunyikela ka bona, mina a nzi tekangi ni mbongola yi*n*we ka bona, ge ni ku lamata mu*n*we wa bona.

16 Na Mosi i te ngalo ka Kora, Nga wena ni bon*k*le bangana ba wena mu hi kona mahlweni ka Jehova, wena, a na bona, na Aroni, manziko:

17 Mu teka *n*wen*k*lelele banhu a libano la yena, mu cela pepo hehla ka tona, mu neha ka Jehova *n*wen*k*lelele banhu a libani la yena, mazana mambiri ni n*k*lanu wa makume a tibani; wenawu kambe, na Aroni, mu*n*we ni mu*n*wani ni tibani ta *n*wina.

18 Ba lo teka bon*k*lelele a libani ya*b*ye ba lo cela a nzilo ka wona, ba lo *k*la-

teka a libani kona, ba lo yima le
nyangweni ya tenta ga muklangano
zinwe na Mosi na Aroni.
19 Na Kora i lo tsombanyisela wonkle
a nklangano wuvukelako bona le
nyangweni ya tenta ga muklangano:
ni wukosi ga Jehova gi lo woneka
ka wonkle a nklangano.
20 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
ni ka Aroni, aku,
21 Klalukani wutsumbu ga nwina xikari
ka lowu nklangano, kasi nza fela
ku ba mbetisa lokuloku.
22 Na bona ba lowa hi tingobe tabye,
ba te ngalo, O Nungungulu, a Nungungulu
wa moyo wa yonkle a
nyama, xana loku munhu munwe a
onha, na wena u ta ba ni zanga hi
wonkle a nklangano ke?
23 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
24 Wulawula ka nklangano, uku, Sukani
nwina tabernakeleni ga Kora
na Datani, ni ga Abiramu.
25 Na Mosi i lo suka i loya ka Datani
ni ka Abiramu; ni masingalakati
ya ka Israeli ba lo lanzela yena.
26 Na yena i lo wulawula ka nklangano,
aku, Sukani, nza kombela nwina,
le tenteni ga banhu ba kubiha,
mu nga kumbi ni ncumo xabye, mu
nga ku mu mbetiswa ka zonkle zonho
zabye.
27 Zingaho ba lo klaluka le tenteni ga
Kora, Datani, na Abiramu, ka wonklelele
ma klelo: Datani na Abiramu
ba lo huma, ba lo yima le
matenteni yabye, ni basati babye, ni
barisanyana babye, ni banana babye.
28 Na Mosi i te ngalo, Hi ka lexi nwina
mu ta zi tiba lezaku Jehova i rumile
mina a ku ta maha wonkle lowu tirò;
hakuba a nzi tirangi yona hi kupima
ka minawuwo.
29 Loku laba banhu bafa hi kufa kwatsi
ka banhu bonkle, kutani ba ta
enzelwa hi kuenzelwa ka banhu bonkle;
zonake Jehova a nga rumangi
mina.
30 Kanilezi loku Jehova a maha xilo xiswa,
ni misaba yi vulula a nomu wa
yona, wu mita bona, ni zonkle lezo zi
nga za ka bona, bona ba relela na ba
hanya le Xeoli; zonake mu ta tiba
lezaku a banhu ba hanahanisile Jehova.
31 Na ku mahisile lezo, laho a nga
wa mahile kugumelwa ku wulawula
leti timhaka, a liranzabya li lo klemuka
li abanyeka lolu li nga wa
hi lahasi ka bona;
32 Ni misaba yi lo ahlama nomu wa
yona, yi lo ba kadamula, ni mingango,
ni bonkle banhu labo ba nga
wa hi klelo ga Kora, ni yonkle nhunzu
yabye.
33 Zingaho bona, ni bonkle labo ba nga
wa hi ba ka bona, ba lo relela na ba
hanya le Xeoli: ni misaba yi su sa
la yi kuzala hehla ka bona, bona ba
lo lobyiswa xikari ka nklangano.
34 Na ba ka Israeli labo ba nga wa ranzele
ba lo tsutsuma hi tihuwa ta
bona; hakuba ba te ngalo, Ku nga
ta ku a misaba yi kadamula ma hinawu.
35 Ni nzilo wu lota hi ka Jehova, wu
lo ta kadamula a zana ni nklanu wa
makume labo ba nga nyikela a libani.
36 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
37 Wulawula ka Eleazare a nwana wa
Aroni a mupristi, a teka amalatana
le kuvureni, a ma hangalasela kule,
hakuba wona ma basile,
38 Hambu wona laya malatanyana ya
baonhi ba vukeleko wutomi gabye;
nga wona ma mahiwa kuklombiwa
a makingelo yo kubinyeta a alati:
hakuba bona ba nyikele wona mahlweni
ka Jehova; hikwalaho wona
ma basile; na wona ma ta ba ziwoniso
ka banana ba ka Israeli.
39 Na Eleazare i lo teka a malatanyana
ya suku, lawo bona laba ba swileko
ba nga wa nyikele; bona ba lo ma
klomba ku maha ku kubinyeta ka
alati,
40 Kasi ku maha a xialakanyelo ka banana
ba ka Israeli, hi kugumelwa
kasi ku fela ku kala ku nga hi kona
a mupfumba, loye wo kala a nga hi
wa mbewu ya Aroni, ata kusuhani a
ku nyikela a libani ka Jehova; kasi
a nga bi a kotako Kora, ni bangana
ba yena: kwatsi hi Jehova a nga
wulawula ha yena ha Mosi.
41 Kanilezi hi manziko wonkle a nklangano
wa banana ba ka Israeli ba lo
monya ba vukela Mosi ni ku vukela
Aroni, baku, Nwina mu dele a banhu
ba ka Jehova.
42 Na ku mahisile lezo, laha a nklangano
na wu hlengeletene a ku vukela
Mosi na ku vukela Aroni, lezaku bona
ba lo cuwuka ni le tenta ni ga
muklangano: ni, languta, a refu gi

wa gi kubunyetilwe, ni wukosi ga
Jehova gi lo woneka.
43 Na Mosi na Aroni ba lota ngoheni ya
tenta ga mu*k*langano.
44 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
45 Sukani *n*wina xikari ka lowu n*k*la-
ngano, kasi nza fela ku wu mbetisi-
sa lokuloku. Na bona ba lowa hi ti-
ngohe ta bona.
46 Na Mosi i te ngalo ka Aroni, Teka
alatanyana, u okela a nzilo hi le ka
alati, u *k*lateka libani hehla ka kona,
u rwala uya le n*k*langanweni u ya
maha a nzhiho wa bona, hakuba ku
kona a zanga yi humileko hi ka Je-
hova; a tungu wu sangule.
47 Na Aroni i lo teka kwatsi hi ku-
wula ka Mosi, i lo tsutsuma aya le
xikari ka n*k*langano; ni, languta, a
tungu wu wa sangule xikari ka ba-
nhu: yena i lo *k*lateka a libani, i lo
maha a nzhiho wa banhu.
48 Na yena i lo yima xikari ka baha-
nyako ni ba fileko; ni tungu wu su
kawula.
49 Makunu bona labo ba ngafa hi tu-
ngu ba wa hi kume ni mune ya ku-
me ga mazana ni *k*lanu ni mambiri
ya mazana, hi lahan*d*le ka bona
labo ba nga dawa hi mahungu ya
Kora.
50 Na Aroni i lo *k*lelela ka Mosi le nya-
ngweni ya tenta ga mu *k*langano: ni
tungu wu lo kawula.

XIPIMO 17.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
ba ti tekela bona a *z*igomba, a mu-
*n*we a tekela a yin*d*lu ya raru wa-
kwewo, bon*k*le a kume ni timbiri ti-
hosana kukotisa hi tin*d*lu ta bararu
ba*b*yewo, kume ni *z*imbiri *z*igomba:
u tsala a mabito ya bon*k*lelele banhu
hehla ka xigomba xa yena.
3 Na wena u ta tsala a bito ga Aroni
hehla ka xigomba xa ka Levi; ha-
kuba laho ku taba kona a xigomba
xi*n*we ka mu*n*we wa hloko ya ti-
n*d*lu ta bararu ba*b*ye.
4 Wena u beka *z*ona lomu tenteni ga
mu*k*langano mahlweni ka wukustu-
munyu, laho mina nzi *k*langanako
*z*i*n*we na *n*wina.
5 Ku taku na ku mahisile le*z*o, ni xigo-
mba xa munhu loye mina nzi ta nga
mu hlawula xi ta hluka: nzi ta ma-
ha ku kawula ka mina a kumonya
ka banana ba ka Israeli, loku ba mo-
nyako ba vukela wena,
6 Na Mosi i lo wulawula ka banana ba
ka Israeli; ni ton*k*le tihosana ta*b*ye
ba lo nyike *z*igomba, akuba a hosana
yi*n*we xi*n*we, kukotisa hi tin*d*lu ta
bararu ba*b*ye, kume ni *z*imbiri *z*igo-
mba: ni xigomba xa Aroni xi wa hi
xikari ka *z*igomba *z*a*b*ye.
7 Na Mosi i lo beka a *z*igomba mahlwe-
ni ka Jehova lomu tenteni ga mu*k*la-
ngano.
8 Na ku mahisile le*z*o ha manziko, i
lo engena lomo tenteni ga mu*k*la-
ngano; ni, languta, a xigomba xa
Aroni xa yin*d*lu ya ka Levi xi lo
hluka, yi lo horola, yi lo pfepfa *z*i-
tsangi, yi lo *t*rala a ma almonde ma
buvileko.
9 Na Mosi i lo humesa zon*k*le a *z*igo-
mbe hi le mahlweni ka Jehova ka
bon*k*le a banana ba ka Israeli: na
bona ba lo cuwuka, ba lo teka bon*k*le-
le banhu a xigomba xa yena*w*u.
10 Na Jehova i te ngalo ka Mosi. *K*le-
lisa a xigomba xa Aroni mahlweni
ka wukustumunyu, a ku ba xi hla-
yiseka akuba xiwonelo ka banana ba
kuhlubukisisilweko; kasi wena wa
maha kugumelwa ka kumonya ka-
*b*ye ba vukela mina, kasi ba fela ku
kala ba ngafi.
11 *Z*akungahi i lo maha Mosi: kwatsi
hi kuleletela ka Jehova ka yena, *z*i-
ngaho i lo maha yena.
12 Ni banana ba ka Israeli ba lo wu-
lawula ka Mosi, baku, Languta, hi-
na ha loba, hina a hi fanele, hina
hon*k*le a hi fanele.
13 Bon*k*lelele labo ba tsinelako ku suhi,
labo ba tsinelako ku suhi ni taberna-
kele ga Jehova, bafa: hi ta loba hi-
na hon*k*le ke?

XIPIMO 18.

1 Na Jehova i te ngalo ka Aroni, We-
na ni bana ba wena ni ba yin*d*lu ya
ka raru wa wena *z*i*n*we na wena
mu ta rwala a kugoha ka yin*d*lu ya
kubasa; na wena ni bana ba wena
*z*i*n*we na wena mu ta rwala a kugo-
ha ka wupristi.
2 Ni bamaka*b*ye ba wena kambe, a li-
xaka la ka Levi, a lixaka la raru wa
wena, ba tsinete ku suhi *z*i*n*we na
wena, kasi ba fela a ku ba ba *k*la-
nganiswa ka wena, ni ku kozela ka
wena: kanile*z*i wena ni bana ba we-

na mu ta ba mahlweni ka tenta ga
wukustumunyu.
3 Bona ba ta hlayisa kuwula ka wena,
ni kuwula ka gon*k*le a Tenta: ku-
mbela bona ba nga ta tsinela ku su-
hani ni *z*i*b*ya *z*a yin*d*lu ya kubasa ni
ka alati, kasi ba fela ku kala ba ngafi,
ge bona, hambu *n*wina.
4 Bona ba ta *k*langaniswa ka wena, ni
ku hlayisa a mitiro ya tenta ga n*k*la-
ngano, ni ka yon*k*le a nkozo ya Te-
nta: ni mupfumba a nga ta tsineli
ku suhani ka wena.
5 *N*wina mu ta hlayisa a tiro wa yi-
n*d*lu ya kubasa, ni tiro wa alati; ka-
si ku fela ku kala ku nga hi kona la-
ho a zanga hehla ka banana ba ka
Israeli.
6 Na mina, languta, nzi tekile a bama-
ka*b*ye ba *n*wina a ba ka Levi xikari
ka banana ba ka Israeli: ka *n*wina
*z*inyikiwo, *z*i nyikilweko ka Jehova,
a ku maha a nkozo ya tenta ga mu-
*k*langano.
7 Na wena ni bana ba wena *z*i*n*we na
wena mu ta hlayisa a wupristi ga
*n*wina ga *z*ilo *z*on*k*le *z*a alati, ni ka
le*z*o *z*i nga lomu nzeni ka veli; na
*n*wina mu ta kozela: mina nzi mu
nyika a wupristi kwatsi i nkozo ya
xinyikiwo: ni mupfumba loye a tsi-
nelako kusuhani ata dawe.
8 Na Jehova i lo wulawula ka Aro-
ni, Mina, nza languta, nzi ku nyikile
wena a tiro wa munyikelo wa mina
wa ku nziwitela, *z*ona *z*ilo *z*i hlawu-
lilweko *z*a banana ba ka Israeli; ka
wena mina nzi nyikile *z*ona hi xige-
lo xa kutotwa, ni ka bana ba wena,
kwatsi xiabelo kala kupinzuka.
9 Le*z*i *z*i ta maha *z*ilo *z*a wena *z*i basile
hi kuhunzisisilweko, *z*i saleleko le
nzilweni: *z*on*k*lelele *z*inyikiwo *z*a *z*a-
*b*ye, wona won*k*lelele munyikelo wa
tinzhoho wa*b*ye, ni yon*k*lelele amu-
nyikelo wa kuonha wa*b*ye, ni yo-
n*k*lelele munyikelo wa *z*ihambuko
*z*a*b*ye, leyi bona ba ta nga yi nyike-
la ka mina, ku ta ba ku basileko hi
ku hunzisisilweko ka wena ni ka
bana ba wena.
10 Kwatsi hi le*z*i *z*i nga *z*ilo *z*i hunzele-
leko *z*i basa wena u taga ka *z*ona;
bon*k*lelele ba banuna ba taga ka *z*o-
na; kona ku ta ba ku basileko ka
*n*wina.
11 Ni le*z*i hi *z*a ka wena: a munyikelo
wa ku nziwitela wa xinyikiwo, ni
yon*k*le a minyikelo ya ku nzuliselwa
ya banana ba ka Israeli; mina nzi
nyikile yona ka wena, ni ka barisa-
nyana ba wena ni ka banhanyana ba
wena *z*i*n*we na wena, kwatsi xiabelo
kala kupinzuka; bon*k*lelele labo ba
hla*z*ekileko lomu n*d*lwini ya wena ba
taga ka yona.
12 Ni won*k*le mafura ma sasekileko, ni
kon*k*le kusaseka ka wuvina, ni ka
mbewu, ni mihanzo yo ranga ya bo-
na leyi ba nyikileko ka Jehova, ka
wena mina nzi nyikile kona.
13 Ni mihanzo yi buvako kuranga ya
*z*on*k*le le*z*i *z*i nga lomu tikweni ga-
*b*ye, le*z*i bona ba nehako ka Jehova,
*z*i ta ba *z*a wena; ni bon*k*lelele labo
ba hla*z*ekileko ba yin*d*lu ya wena ba
taga ka *z*ona.
14 Kon*k*lelele loku ku nyikelisisileko
ka Israeli ku ta ba ka wena.
15 Kon*k*lelele loko ku vululako a ma-
rumbu, yon*k*le a nyama leyi ba nyi-
kelako ka Jehova, kon*k*le ka banhu
ni *z*ihari ku ta kuba ka ka wena:
ahemba won*k*le a matewula ya ba-
nhu wena u ta *k*la*k*lisa, ni matewula
ya *z*ihari *z*i nga hla*z*ekangiko wena
u ta *k*la*k*lisa.
16 Ni le*z*o *z*on*k*le *z*i ta nga *k*la*k*liswa *z*a
kona *z*a hweti yi*n*we a wukale wena
u ta *k*la*k*lisa, kukotisa hi kukoxa ka
wena, ka mali ya n*k*lanu wa maxe-
keli, kota a maxekeli ya yin*d*lu ya
kubasa (walawo ma hi makume ma-
mbiri magera).
17 Kanile*z*i a matewula ya tihomu, ku-
tani matewula ya tiyivu, kutani ma-
tewula ya timbuti, wena u nga ta
*k*la*k*lisa; tona ti basile: wena u ta
*n*watsekela nkata wa tona hehla ka
alati, ni ku hisa mafufa ya tona aku-
ba munyikelo wu mahilweko hi nzi-
lo, akuba masema yo tsombela ka
Jehova.
18 Ni nyama ya tona yi ta ba ya wena
kwatsi hi pfuba gi nzulisilweko ni
tsambukulu ga xinene, *z*i ta ba *z*a
ka wena.
19 Won*k*le munyikelo wa ku nziwitela
wa *z*ilo *z*a kubasa, le*z*i a banana ba
ka Israeli ba nyikelako ka Jehova,
mina nzi nyikile wena, ni barisanya-
na ba wena ni banhanyana ba wena
*z*i*n*we na wena, a xiabelo kala kupi-
nzuka: lexi xivumelwano xa munyu
mahlweni ka Jehova ka wena ni ka
mbewu ya wena *z*i*n*we na wena.
20 Na Jehova i te ngalo ka Aroni, We-
na u nga ta kuba na tsomba le tikwe-

ni ga*b*ye ge ni kuba ni xiabelo xikari
ka bona: nzi mina xiabelo xa wena
ni tsomba ya wena xikari ka banana
ba ka Israeli.
21 Ni ka banana ba ka Levi, langu-
ta, mina nzi nyikile kon*k*le ka wu-
kume ka Israeli akuba a tsomba, a
ku *k*lelisela a nkozo ya*b*ye leyi ba
ko*z*elako, yona a nkozo ya tenta ga
mu*k*langano.
22 Ni kusukela kalezi a banana ba ka
Israeli ba nga ta tsinela ku suhani
ka tenta ga mu*k*langano, ba nga ta
ku ba rwala xonho, ni kufa.
23 Kanilezi a ba ka Levi ba ta maha a
nkozo ya tenta ga mu*k*langano, na
bona ba ta rwala a kugoha ka*b*ye:
ku ta ku ba xilayelo kala kupinzuka
ka zizukulwana xa *n*wina; ni xikari
ka banana ba ka Israeli bona ba nga
ta ku ba na tsomba.
24 Hakuba a ka wukume ka banana
ba ka Israeli, loku ba ku nyikele
kwatsi hi munyikelo wa ku nziwi-
tela ka Jehova, mina nzi nyikile a
ba ka Levi ku kwatsi i tsomba ya
bona: hikwalaho mina nzi wulile
ka bona, Xikari ka banana ba ka
Israeli bona ba nga ta kuba na tso-
mba.
25 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
akü,
26 *K*latakumbiri wena u ta wulawu-
la ka ba Levi, ni ku wula ka bona,
Laha na mu teka a ka wukume ka
banana ba ka Israeli loku ku nyiki-
lweko *n*wina hi le ka bona akuba
tsomba, zonake mu ta nyikela a mu
nyikelo wa kunziwitela wa kona wa
Jehova, a ka wukume ga wukume.
27 Ni munyikelo wa ku nziwitela wu
ta hlayelwa ka *n*wina, kasi kwatsi
loko ku kwatsi mabela ya nzhimbo
wa kuhula, ni ku kwatsi kutala ka
zigowolo za waini.
28 Zakungahi *n*wina mu ta nyikela ka-
mbe a munyikelo wa kunziwitela ka
Jehova ni kon*k*le ka wukume ga
*n*wina, loku *n*wina mu amukeleko
hi ka banana ba ka Israeli; hi laho-
ke *n*wina mu ta nyika munyikelo
wa ku nziwitela wa Jehova ka Aro-
ni a mupristi.
29 Hi ka zon*k*le zi nyikiwo za *n*wina
mu ta nyikela kon*k*lelele a munyi-
kelo wa ku nziwitela ka Jehova,
ka zon*k*le zilo za kona zi sasekileko,
gona *k*lelo ga zona gi hlawulilweko
ka zona.
30 Hikwalaho wena u ta wula ka bona,
Laha na mu nziwitela a *k*lelo go
saseka ga kona, zonake kona ku ta
hlayelwa ka ba ka Levi kwatsi ku
anzisiswa ka za nzhimbo wa kuhula,
ni ku kwatsi ku anzisiswa ka za zi-
gowolo za waini.
31 *N*wina mu taga kona ka gon*k*le a
wutsamo, *n*wina ni ba mingango ya
*n*wina; hakuba i ncacazelo wa *n*wi-
na lomu a ku *k*leliselwa lezi akuba hi
nkozo ya *n*wina lomu tenteni ga
mu*k*langano.
32 *N*wina mu nga ta rwala a xonho hi
xigelo xa kona, loku *n*wina mu nzi-
witele ka kona loku kusasekileko ka
kona: *n*wina mu nga hanahanisi a
zilo zi basileko za banana ba ka Isra-
eli, lazo kasi mu ngafi.

XIPIMO 19.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
ni ka Aroni, aku,
2 Lexi hi xilayelo xa nayo lexi Jeho-
va a leleteko, aku, Wulawula ka ba-
nana ba ka Israeli, lezaku a ba nehe
a tokazi go *t*ruka gi nga hiko na
bala, legi gi nga hiko na bawa, ni
hehla ka gona ku nga bohelwangiko
jokwa.
3 *N*wina mu ta nyika gona ka Eleaza-
re a mupristi, na yena i ta gi neha le
han*d*le ka wugobelo, ni mu*n*we i ta
*k*laba gona mahlweni ka ngohe ya
yena:
4 Na Eleazare a mupristi i ta teka a
nkata wa gona hi litiho la yena a
*n*watsekela a nkata wa gona ngoma-
meni ni ngohe ya tenta ga mu*k*la-
ngano n*k*lanu ni zimbiri a zikati.
5 Ni mu*n*we i ta hisa a tokazi mahlwe-
ni ka yena; a woya ga gona, ni
nyama ya gona, ni nkata wa gona,
zi*n*we ni *s*wanyi wa kona, yena i ta
hisa:
6 Ni mupristi i ta teka a sinya ya se-
dare ni hisope, ni ku*t*rukisilweko, a
ku hoxa xikari ka kuvura ka tokazi.
7 Zonake a mupristi i ta hlaza a tingo-
wo ta yena, na yena i ta hlamba a
nyama ya yena lomo matini, anzako
ka lezo i tata lomu wugobelweni, ni
mupristi i ta ba a nga hlazekile kala
gam*b*yeni.
8 Ni loye a hisileko gona i ta hlaza a
tinguwo ta yena lomu matini, a hla-
mba wutsumbu ga yena lomu mati-
ni, i ta ba nga hlazekile kala ka ga-
m*b*yeni.

9 Ni munhu loye a hlazekileko i ta ku
kuletela a kuma ga tokazi, a gi beka
hi le handle ka wugobelo wutsanwe-
ni go basa: gona gi ta hlayiselwa a
nklangano wa banana ba Israeli a
kuba mati ya kungabasisiswangiko:
kona munyikelo wa xionho.
10 Ni loye a ku kuleteleko a kuma ga
tokazi i ta hlaza a tinguwo ta yena,
a be a nga hlazekile kala gambyeni:
kona ku ta ba ka banana ba Israeli
ni ka bapfumba labo ba lubeleko
xikari kabye, a xilayelo kala kupi-
nzuka.
11 Ni loye a kumbako a xirumbi xa
munhu i ta ba a nga hlazekile nkla-
nu ni mambiri masiku:
12 Ywaloye a ta basise a wutsumbu ga
yena hi siku ga wunhari, zonake hi
siku ga nklanu ni wumbiri i ta ba a
hlazekile: kanilezi loku a nga basisi
a wutsumbu ga yena hi siku ga wu-
nharu, zonake hi siku ga wunklanu
i ta ba a nga hlazekile.
13 Kanihiwihi a kumbako a xirumbu
xa munhu, a miri wa munhu loye a
fileko, a nga basisi a wutsumbu ga
yena, a nyenyezisa a tabernakele ga
Jehova; lowo muhefemulo wu ta
tsenwa le ka Israeli: hakuba a mati
ya kubasisa a ma nwatsekelwangi
hehla ka yena, yena i ta ba a nga
hlazekile; a kungahlazekisiswangi-
ko ka yena ku le hehla ka yena.
14 Lowu hi nayo loku a munhu afa
lomu tenteni: bonklelele labo ba ta-
ko lomu tenteni, ni bonklelele labo
ba nga lomo tenteni, ba ta ba nga
hlazekile nklanu ni mambiri ma-
siku.
15 Ni zibya zonkle zi nga kubunyetwa-
ngiko, lezo zi nga hiko na xikubu-
nyeto, xi tsamo ka xona, a xi hlaze-
kangi.
16 Kanihiwihi loye lomo kwatini a ku-
mbako a xirumbi xa loye a klabyi-
lweko hi supado, kutani xirumbi,
kutani i koxo ga munhu, kutani i
kele, i ta ba a nga hlazekangi nkla-
nu ni mambiri masiku.
17 Na hi kuba ku nga hlazekangi bona
ba ta teka a kuma ga kuswa ka mu-
nyikelo wa xionho; ni mati ma ku-
lungako ma celwa lomo nzeni ka
xibya:
18 Ni munhu a hlazekileko i ta teka a
hisope, a yi peta lomu matini, a
nwatsekela hehla ka tenta, ni hehla
ka zibya, ni hehla ka banhu labo ba
nga laho, ni hehla ka munhu loye a
kumbileko a koxo, kutani ngwa ku-
klabyiwa, kutani xirumbi, kutani i
kele:
19 Ni munhu a hlazekileko i ta nwatse-
kela a ku ngahlazekangiko hi siku
ga manharu, ni siku ga nklanu ni
mambiri: ni siku ga nklanu ni wu-
mbiri yena i ta mu basisa; na yena
i ta hlaza a tinguwo ta yena, a hla-
mba a wutsumbu ga yena lomu ma-
tini, na yena i ta ba a hlazekile laha
gambyeni.
20 Kanilezi a munhu loye a nga hla-
zekangiko, a nga basisiko a wutsu-
mbu ga yena, loye munhu i ta tse-
nwa xikari ka nklangano, hakuba
yena i nyenyezisile a yindlu ya
kubasa ya Jehova: ni mati ya ku
nwatsekela ma wa nga hi kona le
hlokweni ya yena; yena a nga hla-
zekangi.
21 Kona ku ta ba a xilayelo xi nga ga-
wukisisiwiko ka bona: ni loye a
nwatsekelako a mati ya ku ngahle-
zekangi i ta hlaza a tinguwo ta ye-
na; ni loye a kumbako a mati ya
kungabasisiwangiko i ta ba a nga
hlazekangi kale gambyeni.
22 Kanixakuyini lexo munhu a xi ku-
mbako xi nga hlazekangiko; ni mu-
hefemulo lowu wu kumbileko xona
wu ta ba wu nga hlazekangi kala
gambyeni.

XIPIMO 20.

1 Ni banana ba ka Israeli, wona wo-
nkle a nklangano, ba lota le xiwuleni
xa le Zini hi hweti yo ranga: ni ba-
nhu ba lo tsama leyo Kadexe; na
Miriamu i lofa leyo, yena i lo kele-
lwa leyo.
2 Laho ku wa nga hi na mati ya
nklangano: bona ba lo tsombana wu-
tsumbu gabye wutsamo ginwe kati-
ginwe ba vukela Mosi ni ku vukela
Aroni.
3 Ni banhu ba lo kanetana na Mosi, na
ba lo wulawula, baku, Hi wa ta nga
hi file laha na ba makabye ba hina ba
file mahlweni ka Jehova!
4 Hi yini nwina mu nehileko lowu a
nklangano wa Jehova lomu nzeni
ka xiwula lexi, kasi ha fela ku tafa
leno, hina ni zibari za hina ke?
5 Na ngahilezo nwina mu mahile hina
hi kanziya hi ta hi le Gipite, a ku
neha hina ka legi wutsamo ga kubi-
ha ke? gona a hi wutsamo ga mbe-

wu, kutani ga makuwu, kutani ga
mavina, kutani ga mapomegranate;
ge hambu wona mati a ma kona le-
no a kunwa.
6 Mosi na Aroni ba lo suka hi le ku-
woneni ka n*k*langano kuya nya-
ngweni ya tenta ga mu*k*langano,
na ba lo yawa hi tingohe ta*b*ye: ni
wukosi ga Jehova gi lo woneka ka
bona.
7 Na Jehova i lo wulawulaka Mosi,
aku,
8 Teka a nhonga, u tsombanyisa a
n*k*langano, wena na Aroni a maka-
*b*ye wa wena, mu wulawula *n*wina
ka ri*b*ye mahlweni ka mahlo ya*b*ye,
kasi ga fela kuhumesa a mati ya go-
na; na wena u ta nyika ka bona ma-
ti hi le ŗi*b*yeni; *z*ingaho wena u ta a
nyika n*k*langano ni tihomu ta*b*ye a
kunwa.
9 Na Mosi i lo teka a nhonga le ma-
hlweni ka Jehova, kwatsi hi kulele-
tela ka yena kakwe.
10 Na Mosi na Aroni ba lo tsomba-
nyisela a n*k*langano katigi*n*we ma-
hlweni ka ri*b*ye, yena i te ngalo ka
bona, Zwanani makunu, *n*wina ba-
hlubuki; hina hi ta humesela *n*wina
a mati hi legi ri*b*ye ke?
11 Na Mosi i lo *k*lakusa a canja ga ye-
na, i loba ri*b*ye hi nhonga ya yena
kumbiri: ni mati ma su huma hi
kutatisisilweko, ni n*k*langano wu lo-
nwa, ni tihomu ta*b*ye.
12 Na Jehova i te ngalo ka Mosi ni ka
Aroni, Hakuba *n*wina a mu kolwa-
ngi ka mina, aku basisa mina lomu
ka mahlo ya banana ba ka Israeli,
hikwalaho *n*wina mu nga ta neha
lowu a n*k*langano le tikweni legi
mina nzi nyikileko bona.
13 Laya hi mati ya Meriba; hakuba a
banana ba ka Israeli ba kanetana na
Jehova, na yena i wa basisilwe ka
bona.
14 Na Mosi i lo ruma a mitsumi hi le
xiwuleni xa le Kadexe ka hosi ya le
Edome, *Z*akungahi a wulako a ma-
ka*b*ye wa wena Israeli, Wena wa la
ma tiba won*k*le a mafambafambelo
lawo ma humeleleko ka hina:
15 Le*z*aku ba relelisile ku yini a bararu
ba hina baya le Gipite, hina hi loya
tsama le Gipite a xikati xo leha; ni
ba Gipiti ba lo maha kubiha ha hina,
ni bararu ba hina:
16 Ni laha hina hi nga rila ka Jehova,
yena i lozwa a magezu ya hina i lo
rumela a ngelosi, ni ku ta hi humesa
hi le Gipite; ni, languta, hina hi
laha Kadexe, a muti lowu wu nga
kwaleno mbinganweni na wena.
17 Nga hina hi hunza, nza kombela
wena, hi tsemakanya a tiko ga we-
na: hi nga ta tsemakanya a masimu
ya wena kutani hi tsemakanya xivi-
na xa wena, ge ni kunwa a mati ya
lomu tihlo*b*yeni; hina hi ta famba
hi magonzo ya hosi; hina hi nga ta
hambuka hi ka ga xinene canja ku-
tani hi ka ga xibaba, hi kala na hi
hunzile a mbingano wa wena.
18 Na Edome i te ngalo ka yena, Wena
u nga hunzi u tsemakanya lomu ka
mina nzi nga ta ku nzi huma ni su-
pado nzi talwa na wena.
19 Ni banana ba ka Israeli ba te ngalo
ka yena, Hina hi ta famba hi mago-
nzo; ni loku hina hinwa ka mati ya
wena, mina ni tihomu ta mina, *z*ona-
ke mina nzi ta riha a tsengo wa kona:
kumbela nga mina, nzi nga mahi ni
xihi xi*n*wani, a ku tsemakanya nzi
hunza hi mikonzo ya mina.
20 Na yena i te ngalo, Wena u nga ta
tsemakanya u hunza. Na Edome
i lo huma ku ta vuka yena *z*i*n*we ni
banhu ba kutala, na hi canja ga nta-
mo.
21 *Z*akungahi Edome i lo alisa a n*d*lela
ku hunza hi mbingano wa yena:
ngahile*z*o Israeli i lo *k*lela ka yena.
22 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le
Kadexe: ni banana ba ka Israeli we-
na won*k*le a n*k*langano, ba lota le
xitsungeni xa le Hora.
23 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
ni ka Aroni le xitsungeni xa le Ho-
ra, hi mbingano wa tiko ga le Edo-
me, aku,
24 Aroni i ta petselwa ka banhu ba ka
ka*b*ye; hakuba yena a nga ta enge-
na ka tiko lego nzi nyikileko a ba-
nana ba ka Israeli, hakuba *n*wina
mu lo hlubuka mu vukela mhaka ya
mina leyo ka mamati ya leyo Me-
riba.
25 Teka Aroni na Eleazare a *n*wana wa
yena, u ba neha le hehla ka xitsunga
Hora:
26 Ni ku susa ka Aroni a tinguwo ta
yena, u ti mehela ka Eleazare a
*n*wana wa yena: na Aroni i ta pe-
tselwa ka banhu ba ka ka*b*ye, i ta
kufa leyo.
27 Na Mosi i lo maha kukotisa le*z*i Je-
hova a leleteleko: na bona loya le

xitsungeni xa Hora kuwoneni ka
won*k*le a n*k*langano.
28 Na Mosi i lo susa Aroni a tinguwo
ta yena, i lo ti mehela hehla ka ka
Eleazare a *n*wana wa yena; na Aro-
ni i lofa leyo hehla ka xitsunga: Na
Mosi na Eleazare ba lo relela ba wu-
ya hi le hehla ka xitsunga.
29 Ni laha won*k*le a n*k*langano wu nga
wa wonile lezaku Aroni i file, ba
rilela Aroni makume manharu ya
masiku, yona yon*k*le a yin*d*lu ya ka
Israeli.

XIPIMO 21.

1 Ni ba ka Kenani, a hosi ya Arade,
loye a akileko hi le Dzonga, i lozwa
lezaku a ba ka Israeli bata hi n*d*lela
ya le Atarima; na yena i lolwa na
Israeli, i lo teka ba *n*wani bona ku
maha a tiperesu.
2 Ni ba ka Israeli ba lo funga a xifu-
ngo ka Jehova, ni ku ngalo, loku
wena ha kunene u *k*la*k*lisa laba ba-
nhu canjeni ga mina, nzi ta lobisa a
miti ya*b*ye hi ku mbetisisilweko.
3 Na Jehova i lo ingisa ka gezu ga
ba ka Israeli, i lo *k*la*k*lisela a ma
Kenani; bona ba lo lobisa bona
hi ku mbetisisilweko ni miti ya-
*b*ye: ni bito ga wutsamo gi lo culwa
Horma.
4 Bona ba lo an*d*lamuka hi le xitsu-
ngeni xa Hora hi n*d*lela ya le Bimbi-
ni ga ku *T*ruka, a ku a nga ba ku-
bunyeta a tiko ga le Edome: ni
muhefemulo wa banhu wu wa mbe-
lile ntamo hi kota ya n*d*lela.
5 Ni banhu ba lo wulawula ba vuka
Nungungulu, ni ku vuka Mosi, Nga-
hilezo mu hi humesile hi le Gipite a
ku tafa lomu xiwuleni ke? leno a ku
kona *z*ibaba, leno a ku kona mati ya
kunwa: ni muhefemulo wa *s*wirwa
hi lexi xibaba xo hehukana.
6 Na Jehova i lo rumela a tinyoka
ticabisekako xikari ka banhu, tona
ti lo luma a banhu; ni linyingi la ba
ka Israeli li lofa.
7 Ni banhu ba lota ka Mosi, baku,
Hina hi onhile, hakuba hina wula-
wulile hi vukela Jehova, ni ku vu-
kela wena; kombela ka Jehova, kasi
wa fela ku susa a tinyoka ka hina.
Na Mosi i lo kombelela a banhu.
8 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Maha
wena a nyoka yi cabisekako, u yi
*k*lateka mbanzeni: na ku ta ku na
ku mahisile le*z*o, bon*k*lelele labo ba
lu*n*wilweko, laha na ba wona, yena
i ta hanya.
9 Na Mosi i lo maha a nyoka ya suku,
i lo yi *k*lateka le sinyeni: na ku ma-
hisile le*z*o, le*z*aku kani hiwihi a mu-
nhu a nyoka yi mu lumako laha na
cuwuka a nyoka ya suku, yena i 'lo
hanya.
10 Ni banana ba ka Israeli ba lo
an*d*lamuka, ba lota goba le Obate,
11 Na bona ba lo an*d*lamuka hi leyo
Obate, ba lo ta goba le Iyeabarima,
le xiwuleni xi nga mahlweni ka le
Moabi, ngomameni ni le musuka-
gambo.
12 Ku sukela leyo ba lo an*d*lamuka, ba
loya goba le mikobeni ya le Zereda.
13 Ku sukela leyo ba lo an*d*lamuka, ba
lota goba hi gi*n*wani *k*lelo ga le
Arnoni, legi gi nga lomu xiwuleni,
lexi xi tako hi le mbinganweni wa
ma Amori: hakuba Arnoni i mbi-
ngano wa le Moabi, xikari ka Moa-
bi, ni ma Amori.
14 Ngahile*z*o kuwulilwe lomo ka buku
ga tiyimpi ta Jehova,
Vaheba le Sufaha,
Ni le minzelelweni ya le Arnoni,
15 Le nzelelelweni wa kowokowoga
laya ma kokobeleko ngomameni
ni le kuakiweni ka Ara,
Wu kegeleko mbinganweni wa le
Moabi.
16 Ni ku sukela leyo ba lo an*d*lamuka
baya Beyera: leyo hi hlowo leyo ha
yona Jehova a nga te ngalo ka Mo-
si, Tsombanyisa a banhu katigi*n*we,
mina nzi ta nyika bona mati.
17 *Z*onake i lo yimbelela Israeli lolu
lisimu:
Vela, O hlowo; yimbelelani *n*wi-
na ka yona:
18 A hlowo, leyi a tihosana ti kelile-
ko,
Hi nhonga ya wukosi, *z*i*n*we ni
*z*ikomba *z*a*b*ye.
Leti hi wudumo ga banhu ba ku-
hileko.
Na hi leyo xiwuleni bona ba lo
an*d*lamukela le Matana;
19 Na hi leyo Matana ka Nahalieli; hi
leyi ka Nahalieli ka Bamote;
20 Na hi le ka Bamote hi nzelelweni
lowu wu nga le kwatini ga le Moa-
bi, le hehla ka Pisga, leyi yi xunge-
tako le hasi hehla ka xiwula.
21 Na Israeli i lo ruma a mitsumi yi-
ya ka Sihoni a hosi ya ma Amori,
aku,

22 Nga mina nzi hunza nzi tsemakanya
a tiko ga wena: hina hi nga ta ha-
mbuka *k*lelweni lomu masi*n*wini,
kutani lomu xivineni; hina hi nga
tanwa a mati ya tiblowo: hina hi ta
famba hi gonzo ga hosi, hi kala hi
hunza a mbingano wa wena.
23 Na Sihoni a nga vumelangi Israeli
ku hunza a tsemakanya a mbingano
wa yena: na Sihoni i lo tsombanyisa
bon*k*le a banhu ba yena katigi*n*we,
i lo huma aya vukela Israeli le xi-
wuleni, i lota le Jahaza; na yena i
lolwa na Israeli.
24 Na Israeli i lo lamata yena hi wu*k*la
ka supado, i lo fumela a tiko ga ye-
na ku sukela hi le Arnoni ku cikela
Jaboka, ku kala kuya ka banana ba
ka Amoni; hakuba a mbingano wa
banana ba ka Amoni wu wa tiyile.
25 Na Israeli i lo teka yon*k*le leyi miti:
na i lo tsama mitini yon*k*le ya ma
Amori, le Hexboni, ni lomo mitane-
ni ya kona.
26 Hakuba Hexboni wu wa hi muti wa
Sihoni a hosi ya ma Amori, loyi a
ngalwa ni hosi ya kona ya le Moabi,
na a lo teka gon*k*le tiko le canjeni
ga yena, ku kala kuya le Arnoni.
27 Ngahilezo bona labo ba nga wula-
wula ku*k*lariha ba ku,

Ngonani ka Hexboni;
Nga a muti wa Sihoni wu akiwa
ni ku ba wu gingiwa:
28 Hakuba a nzilo wu humile hi He-
xboni,
A hlabingo hi le mutini wa Siho-
ni:
A ku kadamule Ara wa le Moabi,
Ni hosi ya wutsamo gi *k*lakukile-
ko ga Arnoni.
29 Kombo ka wena Moabi!
Wena u hlulilwe, O *n*wina banhu
ba le Cemoxe:
Yena loye a nyikako a banana ku
kota bacabi.
Ni nhanyana wa yena kuko*n*wani,
Ka Sihoni a hosi ya ma Amori.
30 Hina hi balesile ka bona; Hexbo-
ni gi lobile ku kala Diboni,
Na Hina hi hahlule ku kala Nofa,
Legi gi cikelako leyo Medaba.

31 Zakungahi Israeli i lo aka leyo ti-
kweni ga ma Amori.
32 Na lo rumela a ku ya hlola le Jaze-
ra; bona ba lo teka a miti ya kona,
ba lo hlongola a ma Amori laya ma
nga wa hi leyo.
33 Ba lo hunzuluka ba *k*lela hi n*d*le-
la ya le Baxani: na Ogi a hosi i lo
huma a kulwa na bona, yena ni ba-
nhu ba yena bon*k*le, a kulwa le
Edrei.
34 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Mu
nga cabi yena: hakuba nzi mu nyi-
kele canjeni ga wena, ni bon*k*le ba-
nhu ba yena, ni tiko ga yena; u ta
maha ka yena kukotisa lezi u nga
maha ka Sihoni a hosi ya ma Amo-
ri, loye a nga wa akile le Hexbo-
ni.
35 Zingaho bona ba lo lamata yena, ni
banana ba yena ni bon*k*le banhu ba
yena, ku kala laho ku nga sinywa-
ngi ni mu*n*we a mu hanyelako: na
bona ba lo teka a tiko ga yena.

XIPIMO 22.

1 Ni banana ba ka Israeli hi lo
an*d*lamuka, bi loya goba le mikobe-
ni ya le Moabi *k*latukweni wa Jorda-
ni hi le Jeriko.
2 Na Balake a *n*wana wa Zipora i
lo wona zon*k*le lezo Israeli a zi ma-
hileko ka ma Amori.
3 Na Moabi i wa la suncu hi kucaba
hi banhu, hakuba bona ba wa tele:
ni Moabi gi wa karateka hakuba hi
banana ba ka Israeli.
4 Na Moabi i te ngalo ka masingala-
kati ya le Midiani, Makunu lexi xi-
*d*lemo xi ta laza zon*k*le lezi zi hi
ranzeleko, kwatsi hi kabi na yi laza
gon*k*le a *b*yanyi ga lomu kwatini.
Na Balake a *n*wana wa Zipora i wa
hi hosi ya le Moabi lexo xikati.
5 Yena i lo ruma a mitsumi ka Balaa-
mi a *n*wana wa Beora, le Petora,
legi gi nga le Congweni, le ka tiko
ga banana ba banhu ba ka ka*b*ye, a
ku bitana yena, aku, Languta, leno
ku kona a banhu labo ba humako hi
Gipite: languta, bona ba fenengeti-
le a ngohe ya misaba, ba tsamile ba
cuwukana na mina,
6 Ngona makunu hikwalaho, mina
nza kombela wena, pungela mina
laba banhu; hakuba bona mbanta-
mo ka mina: kutani nzi ta hlula,
kasi ha fela kulamata bona, kasi mi-
na nza fela ku ba hlongola lomo
tikweni; hakuba nza zi tiba loyi
wena u mu katekisileko i katekisi-
lwe, ni loyi u mu hoxako i hoxi-
lwe.
7 A masingalakati ya le Moabi ni
masingalakati ya le Midiani ma lo
suka zi*n*we ni mincacazelo ya wu-

tumbe canjeni gabye; bona ba lota ka Balaami, ba lo wulawula ka yena a timhaka ta Balake.
8 Na yena i te ngalo ka bona, E klelani laha legi wusiku, na mina nzi ta neha a mhaka ka nwina kambe, kwatsi hi Jehova a ta nga wulawula ka mina: ni tihosana ta le Moabi ti lo tsama na Balaami.
9 Na Nungungulu i lota ka Balaami, na te ngalo, Mbakuyini a banhu laba ba nga na wena ke?
10 Na Balaami i te ngalo ka Nungungulu, Balake a nwana Zipora, a hosi ya le Moabi, i rumele ka mina, aku,
11 Languta, a banhu labo ba tako hi le Gipite, ba fenengetile a ngohe ya misaba: makunu, ngona u pungela mina bona; kutani nzi ta zi kota a kulwa na bona, nzi ta hlongola bona ba famba.
12 Na Nungungulu i te ngalo ka Balaami, Wena u ngayi zinwe nabo; wena u nga pungi a banhu; hakuba bona ba katekisilwe.
13 Na Balaami i lo vuka ni mixo, i te ngalo ka tihosana ta Balake, Yanani nwina ka tiko ga nwina; hakuba Jehova i alisile mina a ku suka nzi famba zinwe na nwina.
14 Ni tihosana ta le Moabi ti lo suka, na bona ba loya ka Balake, ba ku, Balaami i alile kuta zinwe na hina.
15 Na Balake i lo engeta kambe lezo a rumela a tihosana, tinwani ta hombe ti hunzikelo, hi wudumo ku hunza tona.
16 Bona ba lota ka Balaami, ba te ngalo ka yena, Zakungahi a wulako Balake a nwana wa Zipora, Nga ku nga hi na ncumo, mina nza kombela wena, xi ku tindekisako a kuta ka mina.
17 Hakuba nzi ta kuklakusa kudzunzweni ka hombe, ni kani xakuyini lexi wena u xi wulako ka mina mina nzi ta xi maha: ngona hikwalaho, mina nza kombela wena, u nzi pungela laba banhu.
18 Na Balaami i lo hlamula i te ngalo ka malanza ya Balake, loku Balake a wa ta nga a nzi nyika mina a yindlu ya yena yi teleko hi siliva ni nzalama, nzi nga famba nzi klatuka a mhaka ya Jehova Nungungulu wa mina, a ku maha zitsongwani kutani nzi engeta.
19 Makunu hikwalaho, nza kombela nwina, tsamani kambe laha legi wusiku, kasi nza fela ku tiba lezaku xini a ta nga wuwula ka mina Jehova kambe.
20 Na Nungungulu i lota kambe ka Balaami ni wusiku, i te ngalo ka yena, Loku banhu ba ta bitana wena, suka, famba zinwe nabo; kanilezi kumbela a mhaka leyi nzi yi wulawulileko ka wena, wena u ta maha yona.
21 Na Balaami i lo suka ni mixo, i lo longisa xigabatsa xa buro ya yena, i lo famba ni tihosana ta le Moabi.
22 Ni zanga ya Nungungulu yi lo vindlukiswa, hakuba i lo famba; ni ngelosi ya Jehova yi lo tsanga wutsumbu ga yona laha ndleleni akuba ni vukela yena. Makunu yena i wa kilele le burhweni, ni malanza ya yena ha mambiri ma wa hi zinwe na yena.
23 Ni buro yi lo wona a engelosi ya Jehova ne yi yimile laha ndleleni, ni supado ya yona yi hlomulwe yi welelwe lomu canjeni ga yona; ni buro yi lo hambuka klelweni ga ndlela, yi loya lomo kwatini: na Balaami i loba a buro, i lo yi klelisela laha ndleleni.
24 Zonake ni ngelosi ya Jehova yi wa lo yima laha ka pfuklaha wohlongana xikari ka xivina, a ligingisi li wa hi legi klelo, ni ligingisi lego klelo.
25 Ni buro gi lo wona a ngelosi ya Jehova, gi lo hoxa wutsumbu ga yona lomu ligingisini, yi lo retemula a konzo wa Balaami laho ligingisini: na yena i loba gona kambe.
26 Ni ngelosi ya Jehova yi lo tsinelela, yi lo yima laho wutsanweni gi hlonganileko, laho ku nga hiko kona a ndlela ya ku hambuka ge ni ka ga xinene canja kutani ka ga xibaba.
27 Ni buro yi lo wona a ngelosi ya Jehova, yi lo kizama lahasi ka Balaami: ni zanga ya Balaami yi lo vindlukiswa, yena i loba a buro hi nhongo ya yena.
28 Na Jehova i lo vulula a nomu wa buro, na yona yi te ngalo ka Balaami, Yini nzi mahileko ka wena, lezi wena u nzi bileko laya makati manharu ke?
29 Na Balaami i te ngalo ka buro, Hakuba wena u tseketsele mina: nzi wa ku nga loku laho ku hi kona a supado lomu canjeni ga mina, mina nzi wa ta nga nzi dele wena.

30 Ni buro yi te ngalo ka Balaami, Mi-
na a nzi buro ya wena, hehla ka yo-
na wena u kileleko kon*k*le kuhanya
ka wena kala legi siku ke? cima nzi
wa la nga ala ku maha lezo ka wena
ke? Yena i te ngalo, Ge.
31 *Z*onake Jehova i lo vulula a mahlo
ya Balaami, i lo wona a ngelosi ya
Jehova na yi yimile laha n*d*leleni,
*zin*we ni supado ya yona yi hlomu-
lwe yi welelwe canjeni ga yona;
yena i lo koramisa a hloko ya yena,
i lowa hi ngohe ya yena.
32 Ni ngelosi ya Jehova yi te ngalo ka
yena, Ngahilezo wena u bile, a buro
ya wena lezi zikati zinharu ke? le-
nguta, mina nzi tile hi wulala ka
wena, hakuba a n*d*lela ya wena ma-
nyala mahlweni ka mina.
33 Ni buro yi lo wona mina, yi hambu-
ka *k*lelweni mahlweni ka mina lezi
zikati zinharu: saseka lezi yi nga
hambuka, ha kunene mina nzi wa
ta nga hambu ku ku daya, nzi ha-
nyisile yona.
34 Na Balaami i te ngalo ka ngelosi ya
Jehova, Mina nzi onhile; hakuba
nzi wa nga zi tibangi lezaku wena u
yimile lomu n*d*leleni ku vukela mi-
na: makunu hikwalaho, loku kona
ku nga ku xalalasi wena, mina nzi
ta *k*lela hi le nzako.
35 Ni ngelosi ya Jehova i te ngalo
ka Balaami, Yana *zin*we ni banhu;
ku mbela a mhaka leyi nzi ta yi
wulawula ka wena, leyo hi yona
u ta yi wulawula. *Z*ingaho Ba-
laami i lo famba ni tihosana ta le ka
Balake.
36 Ni laha Balake a nga wa zwile le-
zaku Balaami i tile, yena i lo huma
ku mu kinga le mutini wa le Moabi,
lowu wu nga le mbinganweni wa
le Aroni, lowu wu nga kweleyo ma-
gumo ka mbingano.
37 Na Balake i te ngalo ka Balaami,
Mina hi kuxu*b*yisisilweko a nzi ru-
mangi ka wena a ku bitana wena
ke? ngahilezo wena a ku tangi ka
mina? mina a nzi zi koti ha ku-
nene ku*k*lakusa wena kudzunziwe-
ni ke?
38 Na Balaami i te ngalo ka Balake,
Manga*b*ye, mina nzi tile ka wena:
makunu a nzi na ntamo a ku wula-
wula ncumo ka wena? a mhaka leyo
Nungungulu a ta nga wulawula hi
nomu wa mina, leyo nzi ta wula-
wula.
39 Na Balaami i lo famba *zin*we na Ba-
lake, yena i lota Kiratehuzote.
40 Na Balaami i lo pahlela a tikabi ni
tiyivu, i lo rumela ka Balaami, ni ka
tihosana leto ti nga wa hi *zin*we na
yena.
41 Na ku mahisile lezo laha mixweni,
Balake i lo teka Balaami, i lo neha
yena le wutsa*n*weni gi *k*lakukileko
ga Baali; na yena i lo wona leyo
kwaleyo dzumbeni ga banhu.

XIPIMO 23.

1 Na Balaami i te ngalo ka Balake,
Akela mina laha a n*k*lanu ni mambi-
ri a maalati, ni ku longisela mina a
n*k*lanu ni timbiri a tiho*n*wana ni
n*k*lanu ni timbiri a tihamba.
2 Na Balake i lo maha ku kotisa lezi
Balaami a nga wa wulawulile; Ba-
lake na Balaami ba lo nyikela ka
wona won*k*lelele a maalati a honwa-
na ni hamba.
3 Na Balaami i te ngalo ka Balake,
Yima hi le munyikelweni wa ku
kuhiswa, na mina nzi ta famba:
kutani Jehova i tata ku *k*langana
na mina; ni kani xa ku yini lexi
a ta nga kombeta mina nzi ta *b*ye-
la wena; lo kanziya le wutsa*n*we-
ni gi *k*lakukileko gi nga haba ncu-
mo.
4 Na Nungungulu i lo *k*langana na
Balaami: na yena i te ngalo ka ye-
na, mina nzi longiselele n*k*lanu ni
mambiri a maalati, mina nzi nyikele
a ho*n*wana ni hamba hehla ka legi
ni legi a alati.
5 Na Jehova i lo beka a mhaka no*n*wi-
ni wa Balaami, na te ngalo, *K*lela u
ya ka Balake, zakungahi wena u ta
nga wulawula.
6 Na yena i lo *k*lelela ka yena, ni, ma-
nga*b*ye, yena i wa yimile hi le mu-
nyikelweni wa kuhiswa, yena ni
tihosana ton*k*le ta le Moabi.
7 Na yena i lo teka mufananiso wa
yena, na te ngalo,
Hi le Arama Balake i nehile mina,
A hosi ya le Moabi hi le Xitsu-
ngeni xa le mutsuwukagambo:
Ngona, u ta pungela mina Jako-
be,
Na uta, u ta tiyisa Israeli.
8 Mina nzi ta pungisa ku yini, a
wihi Jehova a nga mu punga-
ngiko ke?
Na nzi ta tiyisisa ku yini, loye
Jehova a mu tiyisileko ke?

9 Hakuba hi le hehla ka mari*b*ye mina nza wona yena,
Ni le hehla ka *z*itsungana mina nza languta yena:
Manga*b*ye, labo hi banhu labo ba akileko boce,
Na ba nga hlayelwi xikari ka mifumo.
10 A wihi a nga hlayako a tsuri wa Jakobe,
Ni kuhlaya a xipanze xa wumune xa Israeli ke?
Nga mina nzifa hi kufa ku lulamileko,
Na nga a kugumelwa ka kugumesa ka mina ku fanana na yena!
11 Na Balake i te ngalo ka Balaami, Za ku yini le*z*i u *z*i mahileko ka mina? Nzi ku tekele ku beni u punga balala ba mina ni, languta, wena *k*latakumbiri u ba katekisile.
12 Na yena i lo hlamula i te ngalo, Mina nzi yimelwe hi ku cela kota a ku wulawula le*z*o Jehova a bekako no*n*wini wa mina ke?
13 Na Balake i te ngalo ka yena, Ngona, nza kombela wena, *z*i*n*we na ka gi*n*wani wutsamo, ka lego wutsamo wena u ta nga fela ku ba wona bona; wena u ta wona kanile*z*i a xipanze xon*k*le xa dzumba ga bona, na u nga ta ba wona bon*k*le: u pungela mina bona hi leno.
14 Yena i lo mu teka le kwatini ga le Zofima, le hehla ka Pisga, u ya aka a n*k*lanu ni mambiri a maalati, ni ku nyikela a ho*n*wana ka gi*n*we ni gi*n*wani ga won*k*lelele maalati.
15 Na yena i te ngalo ka Balake, Yima hi laha ka munyikelo wa wena wa kuhiswa, laha na mina na nzi *k*latuka kuya *k*langana na Jehova.
16 Na Jehova i lo *k*langana na Balaami, i lo beka a mhaka no*n*wini wa yena i te ngalo, *K*lelela ka Balake, ni *z*akungahi wena u ta nga wulawula.
17 Na yena i lota ka yena, ni, manga*b*ye, yena i wa yimile hi le munyikelweni wa yena wa kuhiswa, ni tihosana ta le Moabi ti wa hi *z*i*n*we na yena. Na Balake i te ngalo ka yena, *Z*a ku yini le*z*o Jehova a *z*i wulawulileko ke?
18 Na yena i lo teka a mufananiso wa yena, na te ngalo.
Suka, Balake, ni kuzwa;
Ingisa ka mina, wena *n*wana wa Zipora:
19 Nungungulu a hi munhu, le*z*aku i wa ta nga a hemba,
Ge ni kuba *n*wana wa munhu, le*z*aku yena i ta hunzuluka:
Yena i wulile, a nga ta *z*i maha le*z*o ke?
Kutani yena i wulawulile, yena a nga mahi kona kusasekisa ke?
20 Languta, mina nzi nyikilwe a kuleletelwa ku katekisa:
Na, yena i katekisile, mina nzi nga ta tsumbela kona.
21 Yena a nga kumangi a kugoha ka Jakobe;
Ge ni ku wona kuonhakalisisilweko nzeni ka Israeli:
Jehova Nungungulu wa yena i na yena,
Ni kuhlalela ka hosi ku kona xikari ka*b*ye.
22 Nungungulu i ba neha a ba humesa hi le Gipite;
Yena i na ni ku kwatsi i ntamo wa nyari.
23 Ha kunene a ku kona kubula ha Jakobe;
Ge a ku kona ni wutumbe ha Israeli:
Makunu ku ta wuliwa ha Jakobe na Israeli,
Xini lexi a xi mahileko Nungungulu!
24 Languta, banhu ba suka kwatsi hi ngala,
Ni ku kwatsi i ngala yima yena wa ti *k*lakusa a wutsumbu ga yena:
Yena a nga ta e*k*lela lahasi kala aga badayiwako,
Ni kunwa a nkata wa ba dayilweko.
25 Na Balake i te ngalo ka Balaami, Hambu ni kuba punga ha kunene, kutani ha kunene ku ba katekisa bona.
26 Kanile*z*i Balaami i lo hlamula i te ngalo ka Balake, A nzi ku *b*yelangi wena, nziku, Zon*k*le le*z*o Jehova a wulawulako, le*z*o nzi ta maha ke?
27 Na Balake i te ngalo ka Balaami, Ngona makunu, nzi ta teka wena ka gi*n*wani wutsamo; kutani *z*i ta mu xalalisa Nungungulu le*z*aku u nga pungela mina bona hi leno.
28 Na Balake i lo teka Balaami le hehla ka Peora, lego gi cuwukako lahasi hehla ka xiwunza.
29 Balaami i te ngalo ka Balake, Akela mina laha a n*k*lanu ni mambiri wa

maalati, i longisela mina laha a n*k*la-
nu ni timbiri wa tiho*n*wana ni n*k*la-
nu ni timbiri a tihamba.
30 Na Balake i lo maha kwatsi hi le*z*i
Balaami a wulileko, i lo nyikela a
ho*n*wana ni hamba ka legi ni legi
alati.

XIPIMO 24.

1 Ni laha Balaami a nga wa wonile
le*z*aku za xalalisa Jehova a ku kate-
kisa Israeli yena, a nga fambangi ku
kotisa *z*i*n*wani *z*ikati, a ku *k*langana
*z*i*n*we ni kubula, kanile*z*i i lo xunge-
ta ngohe ya yena ngomameni ni le
xiwuleni.
2 Na Balaami i lo *k*lakusa a mahlo ya
yena, i lo wona Israeli na akile ku
kotisa hi tixaka ta*b*ye; ni Moya wa
Nungungulu wu lo cikela hehla ka
yena.
3 Yena i lo teka a mufananiso wa ye-
na, i te ngalo,
Languta a *n*wana wa Beora i nga-
lo,
Ni munhu loye a mahlo ya yena
ma tsimbileko i ngalo;
4 Yena a wulako, hi mani a zwako
a timhaka ta Nungungulu,
Nzi mani a wonako a muwoniso
wa loye wa Ntamowon*k*le,
Na bawa lahasi, ni mahlo ya yena
na ma vululekile:
5 Gi sasekisile ku yini a tenta ga
wena, O Jakobe,
Ma tabernakeli ya wena, O Israeli!
6 Kwatsi hi minzelelo bona ba *k*la-
*k*lasile,
Kwatsi masimu hi *k*lelo ga congo,
Kwatsi hi tisinya leti Jehova a ti
*b*yalileko,
Kwatsi tisinya ta sedara ma*k*lelwe-
ni ya mamati.
7 Ni mati ma ta kulunga hi lomu
buketini ga yena,
Ni mbewu ya yena yi taba mama-
ti ma nyingi,
Ni hosi ya yena yi ta ba ya hehla
ku hunza Agagi,
Ni mufumo wa yena wu ta ba wu
*k*lakusilwe.
8 Na Nungungulu i humesile yena
hi le Gipite;
Yena i mahile ku kwatsi i ntamo
wa nyari:
Yena i taga i mifumo bona a bala-
la ba yena,
Yena i ta tsoba a marambu ya*b*ye
a fufanyi,
Ni ku ba lamata bona hi tigalala
ta yena.
9 Yena i lo nyanimelako, yena i lo
e*k*lela lahasi kwatsi i ngaia,
Ni ku kota tingala; hi mani a ta
nga vuxa yena ke?
Ba katekisilwe bon*k*le labo ba ka-
tekisako wena,
Ba pungilwe bon*k*le labo ba pu-
ngako wena.
10 Ni zanga ya Balake yi vin*d*luki-
swa ha Balaami, yena i loba ama-
n*d*la ya yena katigi*n*we; na Balake
i te ngalo ka Balaami, Mina nzi ku
bitele wena ku ta punga balala ba
mina, ni, languta, wena u ba kate-
kisile bona le*z*i *z*ikati *z*inharu.
11 Hikwalaho tsutsuma wena uya le
wutsa*n*weni ga wena: mina nzi wa
ku alakanya ku *k*lakusa wena ni ku-
dzunziwa ka hombe; kanile*z*i, ma-
nga*b*ye, Jehova i tsumbela wena ku-
dzunziweni.
12 Na Balaami i te ngalo ka Balake,
Mina a nzi wulawulangi ka mitsu-
mi ya wena leyo wena u yi rumileko
ka mina, nziku,
13 Loku Balake a wa ta nga a nzi nyi-
kile a yin*d*lu ya yena yi teleko hi si-
liva ni nzalama, mina a nzi na ku
famba nzi *k*latuka a mhaka ya Je-
hova, a ku maha kusasa kutani
kubiha hi kupima ka minawuwo;
ka *z*ihi le*z*o Jehova a ta nga *z*i wula-
wula, minawu nzi wulawula *z*ona
ke?
14 Na makunu, languta, mina nzaya
ka banhu ba ka hina: ngona, nza
nga ta kuhepa wena le*z*i laba banhu
ba ta nga ta *z*i maha ka banhu ba ka
wena a masiku ma hatako.
15 Na yena i lo teka a mufananiso wa
yena, i te ngalo,
Balaami a *n*wana Beora i ngalo,
Ni munhu loye a mahlo ya yena
ma tsimbileko i ngalo;
16 Yena a wulako, loye a zwako a ti-
mhaka ta Nungungulu,
Ni kutiba a kuti*b*yekisisiwa ka lo-
ye a *K*lakukileko hi Kuhunzisi-
silweko,
Loye a wonako a muwoniso wa
loye wa Ntamowon*k*le,
A kuwa lahasi, ni mahlo ya yena
ma vululweko:
17 Mina nza wona yena, kanile*z*i a hi
makunu;
Mina nzi languta yena, kanile*z*i na
a nga hi kusuhi:

Laho ku ta huma a nyeleti hi le ka
Jakobe,
Ni nhonga ya wukosi yi ta huma
hi ka Israeli,
Ni ku lamata yi tsemakanya a ma-
gumo ya le Moabi,
Yi tsoba lahasi bon*k*le a banana ba
vilinganya,
18 Na Edome i ta ku ba a tsomba,
Siyari kambe gi ta ku ba tsomba,
laba a nga wa hi bulala ba yena;
Laho Israeli a mahako hi kugiya-
giyekisisilweko.
19 Na hi le ka Jakobe a mu*n*we i ta
a fumisisisa,
Ni ku lobisa a misalela lomo mu-
tini.
20 Na yena i lo cuwuka a ba ka Amale-
ki, i lo teka a mufananiso wa yena,
i te ngalo,
Amaleki i wa kuranga mifu*n*weni;
Kanilezi hi ku kugumelwa ka ku-
gumesa ka yena i tata kulo*b*yi-
sisweni.
21 Na yena i lo cuwuka ka Kenate, i
lo teka a mufananoso wa yena i te
ngalo,
A wutsamo ga kuaka ka wena gi
tiyisilwe,
Ni xisaka xa wena xi akilwe le ri-
*b*yeni.
22 Ahemba Kaine i ta ba a hahlukile,
A kala Axeri a ta rwala wena na u
ko*n*wilwe.
23 Na yena i lo teka a mufananiso wa
yena, i te ngalo,
Haha, hiwihi a ta nga hanya loku
Nungungulu a maha lezi ke?
24 Kanilezi a mataru ma ta huma hi
le fungwini wa le Kitimu,
Na wona ma ta maha tikuruxu ka
Axeri, ni ma ta karatela Eberi;
Na yena kambe i tata kulo*b*yisi-
sweni.
25 Na Balaami i lo suka, na a lo famba
a *k*lelela wutsa*n*weni ga ka ka*b*ye;
na Balake kambe i ti fambela.

XIPIMO 25.

1 Ni ba ka Israeli ba lo tsama le Xi-
ttime; ni banhu ba lo sangula ku
maha wuoswi ni banhwana ba le
Moabi:
2 Hakuba bona ba lo bitana a banhu
mipahlelweni ya banungungulu ba-
*b*ye: Ni banhu ba loga, ni ku kora-
ma lahasi ka banungungulu ba*b*ye.
3 Na Israeli i lo *k*langana a wutsumbu
ga yena ka Baal-peora: ni zanga ya
Jehova yi lo vin*d*lukiswa yi vukela
Israeli.
4 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Teka
won*k*le a manganakana ya banhu, u
hayeka bona mahlweni ka Jehova
mahlweni ka gambo, kasi a zanga
yi cabisekako ya Jehova lezaku kasi
ya renga ha Israeli.
5 Na Mosi i te ngalo ka ba lamuli ba
ka Israeli, Dayani *n*wina bon*k*lelele
banhu labo ba *k*langanileko wutsu-
mbu ga*b*ye na Baal-peora.
6 Ni, languta, a mu*n*we wa banana
ba ka Israeli i lota a neha ka bama-
ka*b*ye ba yena a wasati wa mu Mi-
diani kuwoneni ka Mosi, ni kuwone-
ni ka won*k*le a n*k*langano wa banana
ba *k*a Israeli, laho na ba kari ba rila
le nyangweni ya tenta ga mu*k*la-
ngano.
7 Ni laha Fineasi, a *n*wana wa Elea-
zare, a *n*wana wa Aroni mupristi, i
lo wona kona, i lo suka xikari ka
n*k*langano, i lo teka a *k*lari canjeni
ga yena;
8 Na yena i lo lanzela a munhu wa ka
Israeli lomo xaxeni, i lo gwaza bona
bambiri, a wanuna wa ka Israeli, ni
wasati mirini wa yena. Zingaho a
tungu wu lo kawula ka banana ba
ka Israeli.
9 Ni labo ba nga wa delwe hi tungu
ba wa hi makume mambiri ni mune
ya kume ga mazana.
10 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
11 Fineasi, a *n*wana wa Eleazare, a
*n*wana wa Aroni a mupristi, i rengi-
sile a zanga ya mina le ka banana
ba ka Israeli, lezaku i lo zangara hi
kulo ga mina xikari ka*b*ye, lezaku
nzi nga mbetisi a banana ba ka Isra-
eli hi kulo ga mina.
12 Ngahilezo wula, Languta, nzi nyika
a xivumelwano xa kurula ka yena:
13 Na ku ta kuba ka yena, ni ka mbe-
wu ya yena a nzako ka yena, xivu-
melwano xa wupristi gi te kutsonzo-
ma; hakuba yena i mahele mona ha
Nungungulu wa yena, ni ku maha
a nzhiho wa banana ba ka Israeli.
14 Makunu a bito ga munhu wa ka
Israeli loye a nga wa delwe, loye ni
wasati wa yena wa mu Midiani, ku
wa hi Zimri, a *n*wana wa Salu, a
hosana ya vin*d*lu ya raru wa*b*ye xi-
kari ka ba Simeoni.
15 Ni bito ga wasati wa mu Midiani
loye a nga wa delwe ku wa hi Ko-

zbi, a nhanyana wa Zura; i wa hi
wa hloko ya yin*dl*u ya bararu ba*b*ye
le Midiani.
16 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
17 Kinyelela a ba Midiani u ba lamata
bona;
18 Hakuba bona ba mu kukinyelela hi
miku*b*yana ya*b*ye, ywaleyi ha yona
ba gohisileko *n*wina hi mahungu ya
Peora, ni ka mahungu ya Kozbi, a
nhanyana wa hosana ya le Midiani,
a makweru wa*b*ye, loye a delweko
hi siku ga tungu hi ka mahungu ya
Peora.

XIPIMO 26.

1 Na ku mahisile lezo a nzako ka tu-
ngu, na Jehova i lo wulawula ka
Mosi ni ka Eleazare a *n*wana wa
Aroni a mupristi, aku,
2 Tekani a tsengo wa n*k*langano wa
banana ba ka Israeli, ku sukela ka
ba makume mambiri malembe a
wukale ku komama le hehla, hi ti-
n*dl*u ta bararu ba*b*ye, bon*k*le labo
ba zi kotako kuhloma a yimpi ka
Israeli.
3 Na Mosi na Eleazare a mupristi ba
lo wulawula zi*n*we nabo le mikobeni
ya le Moabi hi le Jordani leyo Jeri-
ko, baku,
4 Teka a tsengo wa banhu, ku sukela
ka makume mambiri a malembe ku
komama le hehla; kwatsi hi kulele-
tela ka Jehova ka Mosi ni ka banana
ba ka Israeli, labo ba nga wa humile
hi le tikweni ga le Gipite.
5 Rubeni, a matewula ya Israeli; a
banana ba ka Rubeni: ba ka Hano-
ke, i ngango wa ka Hanoke; ba ka
Palu, a ngango wa ka Palu;
6 Ba ka Hezroni, a ngango wa ka He-
zroni; ba ka Karmi, a ngango wa
ka Karmi.
7 Leyi hi mingango ya ka Rubeni;
labo ba nga wa hlayilwe ka bona ba
wa hi mune makume ni manharu
mazana ya kume ga mazana ni n*k*la-
nu ni mambiri mazana ni makume
manharu.
8 Ni banana ba ka Palu: i wa hi Eli-
abe.
9 Ni banana ba Eliabe: Nemueli, na
Datani, ni Abiramu. Laba ku hi bo-
na Datani na Abiramu, ba nga wa
bitanilwe hi n*k*langano, labo ba nga
kanetana ba vukela Mosi ni ku vu-
kela Aroni, le ka bangana ba ka
Kora, laho bona ba nga wa kaneta-
na na Jehova,
10 Ni misaba yi lo vulula a nomu wa
yona, yi lo kadamula bona katigi-
*n*we Kora, laho lowo a *k*lawa wu
nga wa file; xihi xikati lexo a nzilo
wu nga kadamula madota mazana
mambiri ni n*k*lanu wa makume, na
bona ba maha muwoniso.
11 Hambulezoke, a banana ba ka Ko-
ra ba wa nga fangi.
12 Ni banana ba ka Simeoni hi mi-
ngango ya*b*ye: ba ka Nemueli, a
ngango wa ka Nemueli; ba ka
Jamina, a ngango wa ka Jamina; ba
ka Jaxina, a ngango wa ka Jaxina;
13 Ba ka Zera, a ngango wa ka Zera;
ba ka Xaule, a ngango wa ka Xau-
le.
14 Leyi hi mingango ya ka Simeoni,
makume mambiri ni mazana mambi-
ri ya kume ga mazana ni mazana
mambiri.
15 Ni banana ba ka Gadi hi minga-
ngo ya*b*ye: Zefoni, a ngango wa ka
Zefoni: ba ka Hagi, a ngango wa
ka Hagi; ba ka Xuni, a ngango wa
ka Xuni;
16 Ba ka Ozni, a ngango wa ka Ozni;
ba ka Eri, a ngango wa ka Eri;
17 Ba ka Arodi, a ngango wa ka Arodi;
ba ka Areli, a ngango wa ka Areli.
18 Leyi hi mingango ya banana ba ka
Gadi kukotisa labo ba hlayilweko ka
bona, mune wa makume ya kume
ga mazana hi n*k*lanu wa mazana.
19 Laba hi banana ba ka Juda: Ere
na Onane; ni Ere na Onane ba lofe-
la le tikweni ga le Kenani.
20 Ni banana ba ka Juda kukotisa hi
mingango ya*b*ye hi laba: ba ka Xela,
a ngango wa ka Xela; ba ka Pere-
zi, a ngango wa ka Perezi; ba ka
Zera, a ngango wa ka Zera.
21 Ni banana ba ka Perezi hi laba: ba
ka Hezroni, a mingango ya ka He-
zroni; ba ka Hamula, a banana ba
ka Hamula.
22 Leyi hi mingango ya ka Juda kuko-
tisa hi tsengo wa laba ba hlayelweko
ka bona, n*k*lanu ni gi*n*we makume
ni kume ni n*k*lanu ni gi*n*we ga
kume ga mazana ni n*k*lanu wa ma-
zana.
23 Ni banana ba ka Isakare hi minga-
ngo ya*b*ye: ba ka Tola, a ngango wa
ka Tola; ba ka Puva, a ngango wa
ka Puva;
24 Ba ka Jaxuba, a ngango wa ka Ja-

xuba; ba ka Ximroni, a ngango wa
ka Ximroni.
25 Leyi hi mingango ya ka Isakare ku-
kotisa hi ka tsengo wa laba ba hla-
yilweko ka bona, n*k*lanu ni gi*n*we
makume ni mune wa kume ga ma-
zana ni mazana manharu.
26 Ni banana ba ka Zebuluni hi mi-
ngango ya*b*ye: ba ka Serede, a nga-
ngo wa ka Serede; ba ka Eloni, a
ngango wa ka Eloni; ba ka Jahlee-
li, a ngango wa ka Jahleeli.
27 Laba hi banana ba ka Zebuluni ku-
kotisa hi ka labo ba nga wa hlayilwe
ka bona, n*k*lanu ni gi*n*we makume
ya kume ga mazana ni n*k*lanu wa
mazana.
28 Ni banana ba ka Josefa kukoti-
sa hi mingango ya*b*ye: Manasa na
Efraime.
29 Ni ba ka Manasa: ba ka Macira, a
ngango wa ka Macira; na Macira i
lo *t*rala Gileade; ba ka Gileade, a
ngango wa ka Gileade.
30 Laba hi banana ba ka Gileade: ba
ba ka Iezere, a ngango wa ka Ieze-
re; ba ka Heleke, a ngango wa ka
Heleke;
31 Ni ba ka Asrieli, a ngango wa ba ka
Asrieli; ni ba ka Xekemi, a ngango
wa ka Xekemi;
32 Ni ba ka Xemida, a ngango wa ka
Xemida; na ba ka Hefera, a ngango
wa Hefera.
33 Na Zelofehade a *n*wana wa Hefera i
wa nga hi na banana, kanile*z*i mba-
nhanyana: ni mabito ya banhanya-
na ba Zelofehade ku wa hi Mahla,
na Noa, na Hogla, Milka, na Tirza.
34 Leyi hi mingango ya ka Manasa; ni
labo ba nga wa hlayilwe ka bona, ba
wa n*k*lanu wa makume ni mambiri
mazana ya kume ga mazana ni n*k*la-
nu ni mambiri mazana.
35 Laba hi banana ba ka Efraime hi
mingango ya*b*ye: ba ka Xutela, ni
mingango ya ka Xutela; ba ka Be-
cera, a ngango wa ka Becera; ba ka
Tahana, a ngango wa ka Tahana.
36 Laba hi banana ba ka Xutela: ba ka
Erani, a ngango wa ka Erani.
37 Leyi hi mingango ya ka Efraime ku-
kotisa labo ba hlayilweko ka bona,
makume manharu ni mambiri a ku-
me ga mazana ni n*k*lanu wa mazana.
Laba hi banana ba ka Josefa kuko-
tisa mingango ya*b*ye.
38 A banana ba ka Benjamini kuko-
tisa hi mingango ya*b*ye: Bela, a nga-
ngo wa ka Bela; Axbeli, a ngango
wa ka Axbeli; ba ka Ahirima, a
ngango wa ka Ahirima;
39 Ba ka Xefufama, a ngango wa ka
Xefufama; ba ka Hufama, a nga-
ngo wa ka Hufama.
40 Ni banana ba ka Bela ba wa hi Arda
na Naamani: ba ka Arda, a ngango
wa ka Arda; Naamani, a ngango wa
ka Naamani.
41 Laba hi banana ba ka Benjamini ku-
kotisa hi mingango ya*b*ye, ni labo ba
nga wa hlayilwe ba bona ba wa hi
mune wa makume ni n*k*lanu wa ku-
me ga mazana ni n*k*lanu ni gi*n*we
mazana.
42 Laba hi banana ba ka Dani kuko-
tisa hi mingango ya*b*ye: Xuhama, a
ngango wa ka Xuhama. Leyi mi-
ngango ya Dani kukotisa hi minga-
ngo ya*b*ye.
43 Ni yon*k*le a mingango ya ka Xuha-
ma, kukotisa hi labo bo nga wa hla-
yilwe ka bona, ku wa hi n*k*lanu ni
gi*n*we makume ni mune wa maku-
me ya kume ga mazana ni mune wa
mazana.
44 A banana ba ka Axeri hi mingango
ya*b*ye: ba ka Imna, a ngango wa ka
Imna; ba ka Ixvi, a ngango wa ka
Ixvi; ba ka Beria, a ngango wa ka
Beria.
45 A banana ba ka Beria: ba ka Hebe-
ra, a ngango wa ka Hebere; ba ka
Malkieli, a ngango wa Malkieli.
46 Ni bito ga nhwana wa Axera hi
Sera.
47 Leyi hi mingango ya banana ba ka
Axera kukotisa hi labo ba nga wa
hlayilwe ka bona, n*k*lanu wa maku-
me ni manhari mazana ya kume ga
mazana ni mune wa mazana.
48 Ni banana ba ka Naftali hi minga-
ngo ya*b*ye: Jahzeeli, a ngango wa
ka Jahzeeli; ba ka Guni, a ngango
wa ka Guni;
49 Ba ka Jezera, a ngango wa ka Jeze-
re; ba ka Xilima, a ngango wa ka
Xilima.
50 Leyi hi mingango ya ka Naftali ku
kotisa hi mingango ya*b*ye; na bona
labo ba hlayilweko ka bona mune
wa makume ni n*k*lanu ya kume ga
mazana ni mune wa mazana.
51 Laba hi bona labo ba hlayilweko
ka banana ba Israeli, n*k*lanu ni gi-
*n*we ga kume ga mazana, ni kume
ga mazana ni n*k*lanu ni mambiri ma-
zana ni makume manharu.

52 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
53 Ka laba a tiko gi ta abanyiselwa
akuba tsomba kukotisa hi ka tsengo
wa mabito.
54 Ka ba kutala wena u ta nyika a tso-
mba ya ku tala, ka batsongwani we-
nawu u ta nyika a tsomba yi tso-
ngwani: ka bon*k*lelele kukotisa labo
ba hlayilweko ku ta ba ngaho a ku
nyikwa ka tsomba ya*b*ye.
55 Hambulezoke, a tiko gi ta abanyise-
lwa hi tihlolo: kukotisa hi mabito
ya bararu ba*b*ye ba ta abanyiselwa.
56 Kukotisa hi tihlolo ni kuabelwa ka-
*b*ye ku ta ba ngaho ba abanyiselwa a
ba kutala ni batsongwani.
57 Ni laba hi bona ba nga wa hlayi-
lwe ka Levi kukotisa hi mingango
ya*b*ye: ba ka Gerxoni, a ngango wa
ka Gerxoni; ba ka Kohate, a nga-
ngo wa ka Kohate; ba ka Merare, a
ngango wa ka Merare.
58 Leyi hi mingango ya ka Levi: a
ngango wa ka Libni, a ngango wa
ka Hebroni, a ngango wa ka Mahli,
a ngango wa ka Muxi, a ngango wa
ka Kora. Na Kohate i lo *t*rala
Amrama.
59 Ni bito ga sati wa Amrama ku wa
hi Jokebede, a nhanyana wa Levi,
loye a nga wa mu *t*rele leyo Gipite:
yena i lo *t*ralela ka Amrama Aroni
na Mosi, na Miriamu makweru wa-
*b*ye.
60 Ni ka Aroni ku lo *t*rala Nadabe na
Abihu, Eleazare na Itamare.
61 Na Nadabe na Abihu ba lofa, laba na
ba nyikela a nzilo wa haba mahlwe-
ni ka Jehova.
62 Ni labo ba nga wa hlayelwe ka bo-
na ba wa hi makume mambiri ni
manharu a kume ga mazana, bo-
n*k*lelele ba banuna ku sukela a hwe-
ti yi*n*we a wukale ku komama le
hehla: hakuba bona a ba hlayelwa-
ngi xikari ka banana ba ka Israeli,
hakuba ku wa nga hi kona a tsomba
yi nga wa nyikilwe bona xikari ka
banana ba ka Israeli.
63 Laba hi bona ba nga wa hlayilwe
hi Mosi na Eleazare a mupristi, labo
ba nga hlayela a banana ba ka Isra-
eli lomo mikobeni ya le Moabi le Jo-
rdani hi le Jeriko.
64 Kanilezi xikari ka laba laho wa nga
hi kona a munhu na munwe wa bo-
na labe ba nga hlayelwa hi Mosi na
Aroni a mupristi, labo ba nga wa
hlayelwe hi ba ka Israeli lomo xi-
wuleni xa le Sinai.
65 Hakuba Jehova i wa te ngalo ha bo-
na, Bona ba kunene ba tafa lomu xi-
wuleni. Laho ku wa nga siywangi
na munhu wa bona, saseka Kalebi a
*n*wana wa Jefuna, na Joxua a *n*wa-
na wa Nuni.

XIPIMO 27.

1 *Z*onake ku lo tsinela kusuhi a ba-
nhwana ba Zelofehade, a *n*wana He-
fera, a *n*wana wa Gileade, a *n*wana
wa Macira, a *n*wana wa Manasa, ba
mingango ya ka Manasa a *n*wana
wa Josefa; ni laya hi mabito ya ba-
nhwana ba yena: Mahla, Noa, na
Hogla, na Milka, na Tirza.
2 Na bona ba lo yima mahlweni ka
Mosi, ni mahlweni ka Eleazare a
mupristi, ni mahlweni ka tihosana
ni mahlweni ka won*k*le a n*k*langa-
no, la nyangweni ya tenta ga mu*k*la-
ngano, baku,
3 A raru wa hina i fele lomo xuwule-
ni, yena i wa nga hi kona *k*laweni
wa bona labo ba nga tsombana kati-
gi*n*we wutsumbu ga*b*ye ba vuleka
Jehova le *k*laweni wa Kora: kanile-
zi i file hi xonho xa yenawu; na a
nga hi na barisanyana.
4 Hi yini a bito ga raru wa hina gi ta
nga tekiwa xikari ka ngango wa ye-
na, hakuba a nga haba nisanyana
ke? Hi nyike hinawu a tsomba xi-
kari ka bamaka*b*ye ba raru wa hina.
5 Na Mosi i lo neha a nanzu wa*b*ye
mahlweni ka Jehova.
6 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
7 A banhanyana ba ka Zelofehade ba
wulawula kwatsi: wena ha kunene
u ta ba nyika a ya*b*yewo a tsomba
xikari ka bamaka*b*ye ba raru ba*b*ye;
na wena u ta maha a tsomba ya ra-
ru wa*b*ye a *k*lelisa ka bona.
8 Na wena u ta wulawula ka banana
ba ka Israeli, uku, Loku a munhu
afa, na a ngahi na nisanyana, zona-
ke *n*wina mu ta maha a tsomba ku
nyikwa ka nhanyana wa yena.
9 Ni loku a nga hi na nhanyana, zona-
ke mu ta nyika tsomba ya yena ka
bamaka*b*ye.
10 Ni loku yena a nga hi na bamaka-
*b*ye, zonake mu ta nyika a tsomba
ya yena ka bamaka*b*ye ba raru wa
yena.
11 Ni loku a raru wa yena a nga hi na

bamaka*b*ye, zonake mu ta nyika a
tsomba ka maxaka ya yena laba ba
gamekeneko na yena ngangweni wa
kaka*b*ye, na yena yi ta ba yakwe:
na kona ku ta ba ka ba ka Israeli a
xilayelo ni xiyimiso, kwatsi hi kule-
letela ka Jehova ka Mosi,
12 Na Jehova i te ngalo ka Mosi,
Kanziya ka lexi xitsunga xa Aba-
rime, ni languta a tiko lego mina
nzi nyikileko a banana ba ka Isra-
eli,
13 Laha na wena na u gi wonile gona,
wenawu kambe u ta petselwa ka
banhu ba ka *n*wina, kukotisa lezi
Aroni maka*b*ye wa wena a petse-
lweko;
14 Hakuba *n*wina mu lo hlubuka ka
mhaka ya mina le xiwuleni xa le
Zini, le kukanetisaneni ka n*k*langa-
no, a kubasisa mina le mamatini
mahlweni ka mahlo ya*b*ye. (Laya
hi mamati ya Meriba le Kadexe le
xiwuleni xa le Zini.)
15 Na Mosi i lo wulawula ka Jehova,
aku,
16 Nga Jehova, a Nungungulu wa mi-
moya ya nyama yon*k*le, a hlawula
munhu hehla ka n*k*langano,
17 Loye a ta nga huma a famba ma-
hlweni ka bona, ni a ta nga engena
mahlweni ka bona, loye a ta nga ra-
ngela bona ba huma, loye a ta nga
ba engisa; kasi wu fela a ku n*k*la-
ngano wa Jehova wu nge kwatsi i
*k*lambi wu nga hiko na murisi.
18 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, Teka
Joxua a *n*wana wa Nuni, a dota le-
gi ka gona ku nga ni Moya, ni ku
*k*lateka a man*d*la ya wena hehla ka
gona;
19 Ni ku mu yimisa mahlweni ka Elea-
zare a mupristi, ni mahlweni ka
won*k*le a n*k*langano; u mu nyika
yena a tiro mahlweni ka kuwona
ka*b*ye.
20 Na wena u ta beka kon*k*le kudzu-
nzwa ka wena hehla ka yena, kasi
won*k*le a n*k*langano wa banana ba
ka Israeli wu fela ku ingisa.
21 Na yena i ta yima mahlweni ka
Eleazare a mupristi, loye a ta wuti-
sa ha yena hi kulamula ka le Urime
mahlweni ka Jehova: hi ka mhaka
ya yena bona ba ta huma, na hi ka
mhaka yakwe bona ba ta engena,
bon*k*le yena, ni bon*k*le a banana ba
ka Israeli zi*n*we naye, wona won*k*le
a n*k*langano.
22 Na Mosi i lo maha kukotisa lezi Je-
hova a leleteleko yena; na yena i lo
teka Joxua, i lo mu yimisa mahlwe-
ni ka Eleazare a mupristi, ni ma-
hlweni ka n*k*langano.
23 Yena i lo *k*lateka a man*d*la ya yena
hehla ka yena, i lo mu nyika a ti-
ro, kwatsi hi ku wula ka Jehova ha
Mosi.

XIPIMO 28.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Leletela a banana ba ka Israeli, ni
ku wula ka bona, A xinyikiwo xa
mina, a kuga ka mina ka minyikelo
ya mina yi mahilweko hi nzilo, ya
masema ya kutsombela ka mina,
*n*wina mu lodzowotela ku nyikela
ka mina hi muzukwana wa kona.
3 Wena u ta wula ka bona, Lowu hi
munyikelo wu mahilweko hi nzilo
lowu *n*wina mu ta nga wu nyikela
ka Jehova: a tihambana ya lembe
gi*n*we a wukale yi nga hiko na ba-
wa, timbiri hi a siku ni siku, akuba
munyikelo wu simamisileko.
4 A yi*n*we hambana wena u ta nyike-
la laha mixweni, ni yi*n*wani ha-
mbana wena u ta nyikela laha ga-
m*b*yeni;
5 Ni xipanze xa kume xa efa xa mapa
ma nanaselweko akuba munyikelo
wa tinzhoho, na ma patsilwe ni xi-
panze xa wumune xa hini ya yi
*k*lombilweko hi mafura.
6 Kona munyikelo wa kuhiswa wu
simamisisileko, lowu wu yimisilwe-
ko le xitsungeni xa le Sinai akuba
munyikelo wa masema ya kutsombe-
la, a munyikelo wu mahilweko hi
nzilo ka Jehova.
7 Ni munyikelo wa kona wa kunwa
ku ta ba xipanze xa wumune xa hi-
ni akuba kun*d*lwana mu*n*we, wu-
tsa*n*weni ga kubasa wena u a culu-
la munyikelo wa kunwa wa ntamo
ka Jehova.
8 Ni mu*n*wani kun*d*lwana u ta nyike-
la laha gam*b*yeni: kwatsi hi munyi-
kelo wa tinzhoho wa laha mixweni,
ni ku kwatsi munyikelo wa kona wa
kunwa, wena u ta nyikela kona, a
munyikelo wu mahilweko hi nzilo,
wa masema ya kutsombela ka Je-
hova.
9 Hi siku ga sabado tihambana ti-
mbiri ta lembe gi*n*we a wukale ti
nga hiko na bawa, a zipanze zimbiri

za efa za mapa ma nanaselweko za
munyikelo wa tinzhoho, wa patsi-
lweko ni mafura, ni munyikelo wa
kona wa kunwa:
10 Lowu hi munyikelo wa kuhiswa wa
masabadi wotshe, hi le handle
ka munyikelo wa kuhiswa wu si-
mamisisileko, ni munyikelo wa kona
wa kunwa.
11 Ni kusunguleni ka tihweti ta *n*wi-
na *n*wina mu ta nyikela a munyi-
kelo wa kuhiswa ka Jehova: a
tiho*n*wana timbiri ta tiswa, ni ha-
mba yi*n*we, ni n*k*lanu ni timbiri ti
hambana ta lembe gi*n*we a wukale ti
nga hiko na bawa;
12 Ni zipanze zinharu za wukume ga efa
za papa ma nanaselweko akuba mu-
nyikelo wa tinzhoho, na ma patsi-
lwe ni mafura, akuba ka levi ni levi
a ho*n*wana; ni zipanze zimbiri za
wukume za mapa ma nanaselweko
akuba munyikelo wa tinzhoho, ma
patsilweko zi*n*we ni mafura, a aku-
ba za hamba;
13 Ni xipanze xa wukume xa mapa
ma nanaselweko ma patsilweko ni
mafura akuba munyikelo wa tinzho-
ho ka tihambana ton*k*lelele; akuba
munyikelo wa kuhiswa wa masema
yo tsombela, a munyikelo wu ma-
hilweko hi nzilo ka Jehova.
14 Ni minyikelo ya kona ya kunwa ku
ta ba a kihatsya ga hini ya waini
akuba a ho*n*wana yi*n*we, ni xipanze
xa wunharu xa hini akuba a hamba,
ni kuba xipanze xa wumune aku-
ba a hambana yi*n*we: lowu hi
munyikelo wa kuhiswa wa tihweti
ton*k*lelele ka ton*k*e tihweti ta le-
mbe.
15 Ni mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha ka Jehova: ku ta ba munyi-
kelo hi lahan*d*le ka munyikelo wu
simamisisileko wa kuhiswa, ni mu-
nyikelo wa kona wa kunwa.
16 Na hi hweti ya kuranga, hi siku
ga kume ni mune ga hweti, i pasika
ga Jehova.
17 Na hi siku ga kume ni n*k*lanu ga
levi hweti ku ta ba mubuzo: n*k*lanu
ni mambiri masiku ku ta giwa a zi-
bama zi nga comelwangiko.
18 Hi siku go ranga ku ta ba mu*k*la-
ngano wa kubasa: *n*wina mu nga ta
tira ni wihi a tiro.
19 Kanilezi *n*wina mu ta nyikela a mu-
nyikelo wa mahilweko hi nzilo, a
munyikelo wa kuhiswa ka Jehova:
a tiho*n*wana timbiri ta tiswa, ni ha-
mba yi*n*we, ni n*k*lanu ni timbiri a
tihambana ta lembe gi*n*we a wukale;
tona ti taba ka *n*wina ti nga hiko na
bawa;
20 Ni munyikelo wa kona wa tinzhoho,
a mapa ma nanaselweko ma patsilwe-
ko ni mafura: a zipanze zinharu za
wukume *n*wina mu ta nyikela ni
ho*n*wana, ni zipanze zimbiri za wu-
kume akuba za hamba;
21 A xipanze xa kume wena u ta nyi-
kela akuba xa hambana ton*k*lelele
ta n*k*lanu ni timbiri tihambana;
22 Ni mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha, a ku maha a nzhiho wa
*n*wina:
23 *N*wina mu ta nyikela lezi hi la ha-
n*d*le ka munyikelo wa kuhiswa, wa
laha mixweni, lowo wu ta nga maha
munyikelo wa kuhiswa wu simasisi-
leko.
24 Kwatsi hi laya mahanyela *n*wina mu
ta nyikela a siku ni siku n*k*lanu ni
mambiri masiku, a kuga ka munyi-
kelo wa kuhiswa wu mahilweko hi
nzilo wa masema ya kutsombela ka
Jehova: wona wu ta nyikelwa hi
lan*d*le ka munyikelo wa kuhiswa
wu simamisisileko, ni munyikelo wa
kona wa kunwa.
25 Hi siku ga n*k*lanu ni mambiri mu ta
ba ni mu*k*langano wa kubasa;
*n*wina mu nga ta maha na tiro.
26 Kambe ni sikwini ga mihanzo ya
kuranga, laha na munyikela a mu-
nyikelo muswa wa tinzhoho ka Je-
hova mubuzweni wa *n*wina wa ti-
sonto, *n*wina mu ta ba ni mu*k*langano
wa *n*wina wu basisileko; *n*wina mu
nga ta tira ni tiro;
27 Kanilezi *n*wina mu ta nyikela a mu-
nyikelo wa kuhiswa akuba masema
ya kutsombela ka Jehova: tiho*n*wa-
na timbiri ta tiswa, ni hamba yi*n*we
ni n*k*lanu ni timbiri tihambana ta
lembe a wukale.
28 Ni munyikelo wa kona wa tinhoho
wu patsilweko ni mafura, a zipanze
zinharu za wukume ka levi ni levi a
ho*n*wana, a zipanze zimbiri za kume
ka yi*n*we a hamba,
29 A xipanze xi*n*we xa kume ka ton*k*le-
lele ta n*k*lanu ni timbiri ta tihamba.
30 A mhongo yi*n*we, a ku maha a nzhi-
ho wa *n*wina.
31 Hi lahan*d*le ka munyikelo wu sima-
sisileko wa kuhiswa, ni munyikelo
wa kona wa tinzhoho, *n*wina mu ta

nyikela yona, (yona yi ta ba ka
*n*wina yi nga hiko na bawa), ni mi-
nyikelo ya kona ya kunwa.

XIPIMO 29.

1 Na hi hweti ya n*k*lanu ni wumbi-
ri, hi siku ga kuranga ga hweti,
*n*wina mu ta ba ni mu*k*langano wa
kubasa; *n*wina mu nga ta tira ni
tiro: i siku ga kuba a mipunzu ka
*n*wina.
2 *N*wina mu ta nyikela a munyikelo
wa kuhiswa akuba masema ya ku-
tsombela ka Jehova: a ho*n*wana
yi*n*we ya yiswa, a hamba yi*n*we,
n*k*lani ni timbiri tihambana ta lembe
a wukale ti nga hiko na bawa;
3 Ni munyikelo wa zona wa kuhiswa,
a mapa ma nanaselweko ma patsi-
lweko ni mafura, a zipanze zinharu
za wukume a kuba za ho*n*wana, a
zipanze zimbiri za wukume akuba
zahamba,
4 Ni xipanze xi*n*we xa wukume xa
leyi ni leyi a hambana ta n*k*lanu ni
timbiri tihambana;
5 Ni mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha, a ku maha a nzhiho wa
*n*wina;
6 Hi lahan*d*le ka munyikelo wa kuhi-
swa wa hweti yiswa, ni munyikelo
wa kona wa tinzhoho, ni munyike-
lo wa kuhiswa wu simamisisileko
ni munyikelo wa kona wa tinzhoho,
ni munyikelo wa kona wa kunwa,
kukotisa hi xiyimiso xa kona, aku-
ba masema ya kutsombela, a munyi-
kelo wu mahilweko hi nzilo ka Je-
hova.
7 Na hi siku ga kume ga leyi hweti
ya n*k*lanu ni timbiri *n*wina mu ta ba
ni mu*k*langano wa kubasa; *n*wina
mu ta bayisisa mihefemulo ya *n*wi-
na: *n*wina mu nga ta maha ni wihi
a tiro;
8 Kanilezi *n*wina mu ta nyikela a mu-
nyikelo wa kuhiswa ka Jehova aku-
ba masema ya kutsombela: a ho-
*n*wana yi*n*we ya yiswa, a hamba
yi*n*we, n*k*lanu ni timbiri tihambana
ta lembe a wukale; kona ku ta ba
ka *n*wina ku nga hiko ni bawa;
9 Ni munyikelo wa kona tinzhoho, ni
mapa ma nanaselweko ma patsilwe-
ko ni mafura, a zipanze zinharu za
wukume a kuba za ho*n*wana, a zi-
panze zimbiri za wukume akuba za
hamba,
10 Ni xipanze xi*n*we akuba xa leyi ni
leyi a hambana ta n*k*lanu ni timbiri
tihambana:
11 A mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha; hi lahan*d*le ka mhongo ya
munyikelo wa kuonha wa nzhiho,
ni munyikelo wa kuhiswa wu sima-
misisileko, ni munyikelo wa kona
wa tinzhoho, ni munyikelo wa kona
wa kunwa.
12 Na hi siku ga kume ni wun*k*lanu
ga hweti ya n*k*lanu ni timbiri *n*wina
mu ta ba ni mu*k*langano wa kubasa;
*n*wina mu nga tira ni tiro, *n*wina mu
ta hlayisa a mubuzo ka Jehova n*k*la-
nu ni mambiri masiku:
13 Na *n*wina mu ta nyikela a munyi-
kelo wa kuhiswa, a muñyikelo wu
mahilweko hi nzilo, wa masema ya
kutsombela ka Jehova; kume ni
tinharu tiho*n*wana tiswa, tihamba
timbiri, kume ni mune tihambana ta
lembe gi*n*we a wukale; tona ti ta ku
ba ti nga hi na bawa:
14 Ni munyikelo wa kona wa tinzhoho,
a mapa ma nanaselweko na patsilwe-
ko ni mafura, a zipanze zinharu za
wukume ka leyi ni leyi ho*n*wana ya
kume ni tinharu tiho*n*wana, zipanze
zimbiri za wukume ga leyi ni leyi a
hamba ya timbiri tihamba,
15 Ni xipanze xa wukume xa leyi ni
leyi a hambana ya kume ni mune a
tihambana;
16 Ni mhongo yi*n*we ya munyikelo
wa kuonha, hi lahan*d*le ka ka mu-
nyikelo wa kuhiswa wu simamisisi-
lweko, ni munyikelo wa kona wa
tinzhoho, ni munyikelo wa kona wa
kuhiswa.
17 Na hi siku ga mambiri *n*wina mu
ta nyikela a kume ni timbiri a tiho-
*n*wana tiswa, ni tihamba timbiri,
kume ni mune tihambana ta lembe a
wukale ti nga hiko na bawa;
18 Ni munyikelo wa kona wa tinzhoho,
ni munyikelo wa kona wa kunwa
akuba wa tiho*n*wana, akuba wa ti-
hamba, akuba wa tihambana, kuko-
tisa hi ka tsengo wa tona, ku kwatsi
hi xiyimiso;
19 Ni mhongo ya munyikelo wa kuo-
nha; hi lahan*d*le ka munyikelo wa
kuhiswa wu simamisisileko, ni mu-
nyikelo wa tinzhoho wa kona, ni
munyikelo wa kunwa wa kona.
20 Na hi siku ga manharu kume ni
yi*n*we tiho*n*wana, tihamba timbiri,
kume ni mune tihambana ta lembe a
wukale ti nga hiko na bawa;

21 Akuba munyikelo wa kona wa ti-
nzhoho wa tihonwana, ni wa tiha-
mba ni wa tihambana, kukotisa hi
ka tsengo wa kona, kwatsi hi xiyi-
miso ;
22 Ni mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha ; hi laha*nd*le ka munyikelo
wa kuhiswa wu simamisisileko, ni
munyikelo wa kona wa tinzhoho, ni
munyikelo wa kona wa kunwa.
23 Na hi siku ga mune kume ga ti-
ho*n*wana, tihamba timbiri, kume ni
mune tihambana ta lembe a wukale
ti nga hiko na bawa ;
24 Ni munyikelo wa tinzhoho wa kona
ni munyikelo wa kunwa wa kona
wa tiho*n*wana, ni wa tihamba, ni
wa tihambana, kukotisa hi ka tsengo
wa tona, ku kwatsi hi xiyimiso ;
25 Ni mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha ; hi laha*nd*le ka munyikelo
wa kuhiswa wi simamisisileko, ni
munyikelo wa kona wa tinzhoho, ni
munyikelo wa kona wa kunwa.
26 Na hi siku ga wun*k*lanu n*k*lanu
ni mune tiho*n*wana, tihamba timbi-
ri, kume ni mune tihambana ta le-
mbe a wukale ti nga hiko na bawa ;
27 Ni munyikelo wa kona wa tinzhoho
ni munyikelo wa kona wa kunwa
akuba wa tiho*n*wana, akuba wa ti-
hamba, akuba wa tihambana, kuko-
tisa hi ka tsengo wa kona, kwatsi hi
xiyimiso ;
28 Ni mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha ; hi laha*nd*le ka munyikelo
wa kuhiswa wu simamisisileko, ni
munyikelo wa kona wa tinzhoho, ni
munyikelo wa kona wa kunwa.
29 Ni hi siku ga n*k*lanu ni gi*n*we,
n*k*lanu ni tinharu tiho*n*wana, tiha-
mba timbiri, kume ni mune tihamba-
na ta lembe a wukale ti nga hiko na
bawa ;
30 Ni munyikelo wa tinzhoho wa kona
ni munyikelo wa kona wa kunwa
akuba wa tiho*n*wana, akuba wa ti-
hamba, akuba wa tihambana, kuko-
tisa hi tsengo wa tona, kwatsi hi
xiyimiso ;
31 Ni mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha ; hi laha*nd*le ka munyikelo
wakuhiswa wu simamisisileko ni
munyikelo wa tinzhoho wa kona, ni
munyikelo wa kunwa wa kona.
32 Na hi siku ga n*k*lanu ni wumbiri
n*k*lanu timbiri a tiho*n*wana, tihamba
timbiri, kume ni mune tihambana a
lembe a wukale ti nga hiko na bawa;
33 Ni munyikelo wa tinzhoho wa kona
ni munyikelo wa kunwa wa kona
akuba wa tiho*n*wana, akuba wa ti-
hamba, akuba tihambana, kukotisa
hi ka tsengo wa kona, kwatsi hi xi-
yimiso ;
34 Ni mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha ; hi laha*nd*le ka munyikelo
wa kuhiswa, ni munyikelo wa ti-
nzhoho wa kona, ni munyikelo wa
kunwa wa kona.
35 Hi siku ga n*k*lanu ni manharu
*n*wina mu ta ba ni hlengeletano wa
ximuse : *n*wina mu nga ta maha ni
tiro ;
36 Kanilezi *n*wina mu ta nyikela a mu-
nyikelo wa kuhiswa, a munyikelo
wu mahilweko hi nzilo, wa masema
ya kutsombela ka Jehova : a ho*n*wa-
na yi*n*we, ni hamba yi*n*we, ni n*k*la-
nu ni timbiri tihambana ta lembe a
wukale ti nga hiko na bawa;
37 Ni munyikelo wa kona wa tinzhoho
ni minyikelo ya kona ya kunwa
akuba wa honwa*n*a, akuba wa ha-
mba, akuba wa tihambana, ku ta ba
kwatsi hi tsengo wa kona, kwatsi hi
xiyimiso :
38 Ni mhongo yi*n*we ya munyikelo wa
kuonha ; laha*nd*le ka munyikelo wa
kuhiswa wu simamisisileko, ni mu-
nyikelo wa tinzhoho wa kona, ni
munyikelo wa kunwa wa kona.
39 Lezi *n*wina mu ta nyikela ka Jeho-
va hi mubuzo ya *n*wina yi yimisi-
lweko, hi laha*nd*le ka zifungo wa za
*n*wina, ni minyikelo ya *n*wina yi
*k*la*k*lekileko, ni minyikelo ya *n*wina
ya kuhiswa, ni minyikelo ya *n*wina
ya tinzhoho, ni minyikelo ya *n*wina
ya kunwa, ni minyikelo ya *n*wina ya
kurula.
40 Na Mosi i lo *b*yela a banana ba ka
Israeli kukotisa lezi Jehova a nga
wa leletele Mosi.

XIPIMO 30.

1 Na Mosi i lo wulawula ka tihloko
ta tixaka ta banana ba ka Israeli,
aku, Lexi hi xilo lexo Jehova a le-
leteleko.
2 Laha a munhu a funga xifungo ka
Jehova, kutani kuhlambanya a hla-
mbanyo a ku boha muhefemulo wa
yena hi xiboho, yena a nga ta tsoba
a mhaka ya yena ; yena i ta maha
zon*k*le lezo zi humileko hi le nonwi-
ni wa yena.
3 Kambe laha a wasati a fungile xi-

fungo ka Jehova, ni ku boha a wu-
tsumbu ga yena hi xiboho, na a kari
a hi lomo n*d*lwini ya raru wakwe,
wu*s*weni ga yena,
4 Ni raru wakwe azwa a xifungo xa
yena, ni xiboho xa yena lexo a bo-
hileko a muhefemulo wa yena ha
xona, ni dadani wa yena a su miye-
la a kurutisa ka yena ha yena; *z*o-
nake kon*k*le kufunga ka yena ku ta
yima, ni kon*k*lelele ku funga loko a
fungileko ha kona muhefemulo wa
yena ku ta yima.
5 Kanile*z*i loku a dadani wa yena a
beletela hi sikwini lego a *z*izwileko
ha gona, a *z*i kona *z*a *z*ifungo *z*a ye-
na, kutani *z*a *z*iboho *z*a yena le*z*o a ti
bohileko ha *z*ona a muhefemulo wa
yena, *z*i ta nga yima: na Jehova i ta
tsetselela yena, hakuba a raru wa
yena i lo beletela yena.
6 Ni loku yena a nga tekilwe ka
wanuna, laho a zifungo *z*a yena na
*z*ita hehla ka yena, kutani hi kuha-
*k*lisa ka mawulawulelo ya milomu
ya yena, lawo a ti bohileko muhefe-
mulo a wa yena ha yona,
7 Ni wanuna wa yena azwa kona, a
su ku miyela a rutisa ha yena hi si-
kwini lego a zizwileko ha gona; *z*o-
nake a *z*ifungo *z*a yena *z*i ta yima, ni
*z*iboho *z*a yena le*z*o a bohileko a mu-
hefemulo wa yena ha *z*ona *z*i ta
yima.
8 Kanile*z*i loku a wanuna wa yena a
beletela yena hi sikwini lego a *z*i-
zwileko ha gona, *z*onake ku nga ta
maha a ncumo hi xifungo lexo xi
nga hehla ka yena, ni mawulawule-
lo ya xiha*k*la laya ma nga milo*n*wi-
ni ya yena, lawo ha wona a bohileko
muhefemulo wa yena: na Jehova i
ta mu tsetselela yena.
9 Kanile*z*i a xifungo xa noni, ni xa
yena loye a alilweko, *z*ona *z*on*k*lele-
le *z*ilo le*z*o a bohileko ha *z*ona a mu-
hefemulo a yena, *z*i ta yima *z*i vuke-
la yena.
10 Ni loku yena a hlambanya n*d*lwini
ya nuna wa yena, kutani a bohile a
muhefemulo wa yena hi xiboho xa
kuhlambanya,
11 Ni wanuna wa yena a zwile kona, a
su ku miyela a rutisa ka yena, a nga
beleteli yena; *z*onake *z*on*k*le *z*ifungo
*z*a yena *z*i ta yima, ni *z*on*k*lelele *z*i-
boho le*z*o a bohileko ha *z*ona a mu-
hefemulo wa yena *z*i ta yima.
12 Kanile*z*i loku a wanuna wa yena a
nga *z*i maha *z*i nyenye hi siku lego
yena a zwileko *z*ona ha gona, *z*onake
kani hi yini xi humileko milonwini
ya yena kukotisa hi *z*ifungo *z*a yena,
kutani kukotisa xiboho xa muhefe-
mulo wa yena, ku nga ta yima: a
nuna wa yena a *z*i maha *z*i nyenye
ha *z*ona; na Jehova i ta mu tsetsele-
la yena.
13 *Z*on*k*lelele *z*ifungo, ni kon*k*lelele a
kubohwa ka *z*ifungo a ku bayisisa
muhefemulo, a nuna wa kona a nga
ku tiyisa, kutani a nga ku nyenya.
14 Kanile*z*i loku *z*on*k*lelele a nuna wa
yena a su ku rutisa a miyela ha ye-
na a siku hi siku, *z*onake yena wa
tiyisa kon*k*le kufunga ka yena, ni *z*o-
n*k*le *z*iboho *z*a yena, le*z*i *z*i nga hehla
ka yena: yena i *z*i tiyisile, hakuba i
miyele a rutisa ka lego siku lego ye-
na a nga wa zwile ha *z*ona.
15 Kanile*z*i loku yena a nga *z*i nyenya
anzako kakuba na *z*i zwile, *z*onake
yena i ta rwala kugoha ka yena.
16 Le*z*i hi *z*ilayelo, le*z*i Jehova a lelete-
leko Mosi, xikari ka wanuna ni sati
wa yena, xikari ka raru ni nhanya-
na wa yena, xikari ka wu*s*wa ga ye-
na, lomo n*d*lwini ya raru wa yena.

XIPIMO 31.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
2 Potela a banana ba ka Israeli ka ma
Midiani: a nzako ka le*z*o wena u ta
petselwa ka banhu ba ka *n*wina.
3 Na Mosi i lo wulawula ka banhu,
aku, Hlomani *n*wina a babanuna xi-
kari ka *n*wina a yimpi, le*z*o kasi ba
fela ku ya vukela a ma Midiani, ka-
si kutsanza a kupota ka Jehova ka
ma Midiani.
4 Ka tixaka ton*k*lelele, kume ga ma-
zana, ka ton*k*le tixaka ta ba ka
Israeli, *n*wina mu ta ba rumela yi-
mpini.
5 *Z*ingaho laho ku lo hlomiswa hi ka
makume mazana ya ka Israeli, a ku-
me ga mazana ya ton*k*lelele tixaka,
kume ni mambiri ga kumi ga maza-
na ba hlomileko a yimpi.
6 Na Mosi i lo rumela ka bona, a ku-
me ga mazana ka lolu ni lolu lixaka,
le yimpini, bona na Fineasi a *n*wa-
na wa Eleazare a mupristi, yimpini,
*z*i*n*we ni *z*i*b*ya *z*a yin*d*lu ya kubasa
ni mipunzu ya xitsuketi lomu ca-
njeni ga yena.
7 Na bona ba lolwa ni ma Midiani, ku

kwatsi hi Jehova a leleteleko Mosi; bona ba lo daya a ba banuna bon*k*lelele.

8 Bona ba lo daya a tihosi ta le Midiani zi*n*we ni bon*k*le ba delweko: Evi, na Rekemu, na Zura, na Hura, na Reba, a n*k*lanu wa tihosi ta le Midiani: na Balaami kambe a *n*wana wa Beora ba lo daya hi supado.

9 Ni banana ba ka Israeli ba lo koma tihloko a ba basati ba ma Midiani ni banana ba bona; ni ton*k*le tihomu ta*b*ye, ni yon*k*le mi*k*lambi ya*b*ye, ni yon*k*le nhunzhu za*b*ye, bona ba lo teka ba panga.

10 Ni yon*k*le miti ya*b*ye wutsa*n*weni lego ba nga wa akile bona, ni gon*k*le a wugobelo ga*b*ye, bona ba lo hisa hi nzilo.

11 Na bona ba lo teka won*k*le a mupango, ton*k*le tihloko, tona ta banhu ni ta zihari.

12 Na bona ba lo neha a bako*n*wi, ni lezi ba nga fula, ni mupango, ka Mosi, ni ka Eleazare a mupristi, ni ka n*k*langano wa banana ba ka Israeli, le wugobelweni le mikobeni ya le Moabi leyi yi nga le Jordani hi le Jeriko.

13 Na Mosi, na Eleazare a mupristi, ni tihosana ta n*k*langano, ba lo huma ba ba kinga le han*d*le ka wugobelo.

14 Na Mosi i wa lo zangara hi zigela za maban*d*la, ni tinduna ta makume mazana ni tinduna ta mazana, labo ba nga wata hi le nkozweni ya yimpi.

15 Na Mosi i te ngalo ka bona, *N*wina mu ponisile bon*k*le ba basati ba hanya ke?

16 Langutani, laba ba rukatelisile a banana ba ka Israeli, hi kungo ga Balaami, a ku maha xikubeko ka Jehova hi mahungu ya Peora, zingaho ni nzhere wu wa hi kona xikari ka n*k*langano wa Jehova.

17 Hikwalaho dayani a ba banuna bon*k*le xikari ka banana ba tsongwani, dayani ba basati bon*k*le laba ba tibileko a wanuna hi kue*k*lela zi*n*we na yena.

18 Kanilezi bon*k*lelele a banana ba basati, laba ba nga tibiko a wanuna hi ku e*k*lela zi*n*we na yena, ba tsikeni ba hanya a kuba ba wutsumbu ga *n*wina.

19 Gobani *n*wina hi le han*d*le ka wugobelo n*k*lanu ni mambiri masiku: kani ngwakuyini loye a deleko a munhu, ni kani ngwakuyini a kumbileko lexi delweko, basisani wutsumbu ga *n*wina hi siku ga manharu, ni siku ga n*k*lanu ni wumbiri, *n*wina ni tihloko ta *n*wina.

20 Ni kwatsi hi tinguwo ton*k*lelele, ton*k*le ti mahilweko hi woya, ni won*k*le a tiro wa woya ga timbuti, ni zon*k*le zilo zi mahilweko hi tisinya, *n*wina mu ta basisa a wutsumbu ga *n*wina.

21 Na Eleazare a mupristi i te ngalo ka ba banuna ba yimpi labo ba nga wa yile kulweni, Lexi hi xilayelo xa nayo lowo Jehova a leleteleko Mosi:

22 Ahemba a nzalama, ni siliva, a suku, a ziketse, a malata, ni zifenengeto,

23 Ni zon*k*lelele lezi zi nga kotako ku tsama nzilweni, *n*wina mu ta zi bawulela hi nzilo, na kona ku ta ba ku hlazekile; hambulezoke kona ku ta basiswa hi mati ya ncaka: zon*k*le lezo zi nga tsamiko nzilweni *n*wina mu ta zi maha zi tsemakanya lomo matini.

24 Na *n*wina mu ta hlaza tinguwo ta *n*wina hi siku ga n*k*lanu ni wumbiri, na *n*wina mu ta ba mu hlazekile; ni nzako ka lezo *n*wina mu tata lomu wugobelweni.

25 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi, aku,

26 Teka a tsengo wa bako*n*wi laba ba gotsilweko, bon*k*le banhu ni zihari, wena, na Eleazare a mupristi, ni tihloko ta tin*d*lu ta bararu ba n*k*langano:

27 U abanyisa a bako*n*wi ka zipanze zimbiri: xikari ka banhu laba ba *k*larihisisilweko yimpini, labo ba nga wa humile ba ya kulweni, ni won*k*le a n*k*langano.

28 U hlenga nzhubo ka Jehova ka bona a ba banuna ba yimpi labo ba nga wa yile kulweni: a muhefemulo a mu*n*we wa n*k*lanu wa mazana, bon*k*le ba banhu, ni ba tihomu, ni timbongola ni mi*k*lambi:

29 Teka kona a kona kihlanya ga*b*ye, u ku nyika ka Eleazare a mupristi, akuba munyikelo wa Jehova wa ku nziwitela.

30 Ni ka banana ba ka Israeli a kihlanya, wena u ta teka ku*n*we ku susilweko ka lowu ni lowu a n*k*lanu wa makume, wa banhu, ni wa tihomu, ni wa timbongola, ni wa mi*k*lambi, wona wa tihomu ton*k*lelele, u ku

nyika ka ba ka Levi, labo ba hlayisako a nkozo ya tabernakele ga Jehova.
31 Na Mosi na Eleazare a mupristi ba lo maha kwatsi hi kuleletela ka Jehova ka Mosi.
32 Makunu a mupango, lowo wu nga wa sela ka lezo zi fulilweko lezi a banuna ba yimpi ba nga wa zi tekile, ku wa hi nklanu ni ginwe ga zana ga kume ga mazana ni nklanu ni mambiri makume ya kume ga mazana ni nklanu wa kume ga mazana a tiyivu,
33 Ni nklanu ni ginwe makume ni kume ni mambiri a kume ga mazana a tikabi,
34 Ni nklanu ni ginwe makume ni ginwe ga kume ga mazana ga timbongola,
35 Makume manharu ni bambiri kume ga mazana ya banhu bonkle, ba basati labo ba nga tibangiko wanuna hi ku eklela zinwe na yena.
36 Ni kihlanya, ku wa hi xiabelo xa bona labo ba nga wa yile yimpini, ni tsengo wa kona mazana manharu ya kume ga mazana ni makume manharu ya kume ga mazana, ni nklanu ni mambiri a kume ga mazana, ni nklanu wa mazana a tiyivu:
37 Ni nzhubo ya Jehova ya tiyivi ku wa hi nklanu ni ginwe mazana ni nklanu ni mambiri makume ni nklanu.
38 Ni tihomu ku wa hi makume manharu ni nklanu ni ginwe kume ga mazana; ka tona a nzhubo ya Jehova ku wa hi nklanu ni mambiri makume ni timbiri.
39 Ni timbongola ku wa hi makume manharu ya kume ga mazana ni nklanu wa mazana; ka tona a nzhubo ya Jehova ku wa hi nklanu ni ginwe makume ni yinwe.
40 Ni banhu ba wa hi kume ni nklanu ni munwe a kume ga mazana; ka bona a nzhubo ya Jehova ku wa hi makume manharu ni bambiri banhu.
41 Na Mosi i lo nyika a nzhubo, leyo yi nga wa hi munyikelo wa ku nziwitela wa Jehova, ka Eleazare a mupristi, kwatsi hi kuleletela ka Jehova ka Mosi.
42 Ni ka kihlanya ga banana ba ka Israeli, lego Mosi a nga a banyisa ka ba banuna ba nga lwile
43 (Makunu a kihlanya ga nklangano ku wa hi mazana manharu ya kume ga mazana, ni makume manharu ya kume ga mazana, ni nklanu ni mambiri a kume ga mazana ni nklanu wa mazana ya tiyivi,
44 Ni makume manharu ni nklanu ni ginwe kume ga mazana a tihomu,
45 Ni makume manharu a kume ga mazana ni nklanu wa mazana a timbongola,
46 Ni kume ni nklanu ni munwe a kume ga mazana ya banhu),
47 Kona ka kihlanya ga banana ba ka Israeli, i lo teka a susa kunwe ka lowu ni lowu a minklanu ya makume, bonkle ba banhu ni konkle ka zihari, i lo nyika kona ka ba ka Levi, labo ba hlayisako a nkozo ya tabernakele ga Jehova; kwatsi hi kuleletela ka Jehova ka Mosi.
48 Ni zigela lezi zi nga wa hi hehla ka mukume mazana mabandla, ni tinduna ta makume mazana, ni tinduna ta mazana, ba tsinela ku suhi ka Mosi;
49 Na bona ba te ngalo ka Mosi, A malanza ya wena ma tekile a tsengo wa ba banuna ba yimpi labo ba nga lahasi ka hina, laho a ku kona ni munwe wa hina a vumalako.
50 Hina hi nehile a xinyikiwo xa Jehova, loko bonklelele banhu ba nga nako, a tinzalama ta nzalama, ni makadiyedo, ni zingwabila, ni tipera ta wukosi, ni pera ta tindlebe, ni mahlokoma, a ku maha kwiha ka mihefemulo ya hina mahlweni ka Jehova.
51 Mosi na Eleazare a mupristi ba lo teka nzalama ya bona, tona tinzalama tonkle ti mahilweko.
52 Ni yonkle a nzalama ya munyikelo wa ku nziwitela leyo bona ba nga wa nyikele ka Jehova, ya tinduna ta makume mazana, ni ya tinduna ta mazana, ku wa hi kume ni nklanu ni ginwe makume mazana ni nklanu ni mambiri mazana ni nklanu wa makume maxekeli.
53 (Ka ba banuna ba yimpi loku ba fulile, loyi ni loyi a za wutsumbu wa yena.)
54 Na Mosi na Eleazare a mupristi ba lo teka a nzalama ka tinduna ta makume mazana ni ta mazana, ba lo neha kona lomo tenteni ga munklangano, a kuba xialakanyelo xa banana ba ka Israeli mahlweni ka Jehova.

XIPIMO 32.

1 Makunu a banana ba ka Rubeni
ni banana ba ka Gadi ba wa hi ni
xin*d*lemo xa hombe xa tihomu: ni
laha na ba wonile a tiko ga Jazera,
ni tiko ga Gileade, lezaku, languta-
ni, a wutsamo gi wa hi wutsamo ga
tihomu:
2 A banana ba ka Gadi ni banana ba
ka Rubeni ba lota wulawula ka Mo-
si, ni ka Eleazare a mupristi, hi ka
tihosa ta n*k*langano, baku,
3 Atarote, a Diboni, ni Jazera, na Ni-
mra, ni Hexboni, ni Eleale, ni Seba-
ma, na Nebo, ni Beona,
4 A tiko legi Jehova a hlulileko hehla
ka n*k*langano wa ba ka Israeli, i tiko
ga tihomu; ni malanza ya wena ma
na ni tihomu.
5 Na bona ba te ngalo, Loku hina hi
kumile a tomo mahlweni ka wena,
nga legi tiko gi nyikwa ka malanza
ya wena akuba a tsomba; u nga ne-
hi hina *k*latuko wa Jordani.
6 Na Mosi i te ngalo ka banana ba
ka Gadi ni ka banana ba ka Rubeni,
Ni bamaka*b*ye ba *n*wina ba taya ku
yimpini, *n*wina mu ta tsama leno ke?
7 Na ngahilezo *n*wina mu mbeta nta-
mo a timbilu ta banana ba ka Israeli
a ku *k*latuka baya tikweni lego Je-
hova a nyikeleko bona ke?
8 A zakungahi ba lo maha a bararu ba
*n*wina, laho na nzi rumile bona hi
le Kadexa-Barnea a ku wona a tiko.
9 Hakuba laho na bona na ba yile le
mikobeni ya le Exkole ni ku ya wo-
na a tiko, ba lo mbeta ntamo a ti-
mbilu ta banana ba ka Israeli, leza-
ku bona ba wa ta nga ba nga ta
kuya lomo tikweni lego Jehova a
nyikileko ka bona.
10 Ni zanga ya Jehova yi wa vin*d*luki-
silwe ka lego siku, na yena i lo hla-
mbanya, aku,
11 Ha kunene a nga kona ni munwe wa
banhu labo ba nga wa humele hi le
Gipite ku sukela ka makume ma-
mbiri a wukale ku komama le hehla
ba nga ta wona a tiko lezo nzi nga
hlambanya ka Abrahama, ni ka Isa-
ka, ni Jakobe; hakuba bona a ba
lanzelangi mina hi ku mbelelisisi-
weko:
12 Saseka Kalebi a *n*wana wa Jefuna a
mu Kenazi, na Joxua a *n*wana wa
Nuni, hakuba bona ba lanzele Jeho-
va hi ku mbelelisisilweko.
13 A zanga ya Jehova yi lo vin*d*lukela
Israeli, i lo ba maha ba nzula ba nje-
njereka lomo xiwuleni a mune wa
makume malembe, kala xon*k*le xizu-
kulwana, lexo xi mahileko kubiha
kuwoneni ka Jehova, xi wa lo lo*b*yi-
swa.
14 Ni, langutani, *n*wina mu vuxile a
xikun*d*la ya bararu ba *n*wina, a ku
enzelekiswa ka banhu ba onhakali-
sisilweko, a ku anzisisisa a zanga ya
Jehova hi *k*lelo ga ba ka Israeli.
15 Hakuba loku *n*wina mu hambuka
kule ka yena, yena kambewo i ta
tsika bona lomo xiwuleni, *n*wina mu
ta lobisa bon*k*le laba banhu.
16 Na bona ba lo tsinela ku suhi ka
yena, na ba te ngalo, Hina hi aka a
maranga ya tiyivu, ni ya tihomu ta
hina ni miti ka banana ba hina:
17 Kanilezi hina a wutsumbu hi ta lo-
ngela ku hloma hi famba mahlweni
ku bamaka*b*ye ba ka Israeli, hi kala
hi ba neha lomo wutsa*n*weni ga*b*ye:
Ni banana ba hina ba ta aka lomu
mitini ya tigingisi, hakuba hi baki-
leko ba tiko.
18 Hina hi nga ta wuyela tin*d*lwini ta
hina, kala banana ba ka Israeli ba
akakisilwe bon*k*lelele banhu ka tso-
mba ya*b*yewo.
19 Hakuba hina hi nga ta abelana na
bona le *k*latuko wa Jordani, ni kuya
mahlweni; hakuba a tsomba ya hi-
na yi nyikilwe ka leno *k*latuko wa
Jordani ngomameni ni le mutsuwu-
kagambo.
20 Na Mosi i te ngalo ka bona, Loku
*n*wina mu ta maha lexi xilo, loku
*n*wina mu ta hloma a wutsumbu a
*n*wina mahlweni ka Jehova kuya le
yimpini,
21 Ni bon*k*lelele banhu ba hlomileko
ba *n*wina ba ta hunza ba *k*latuka
legi Jordani mahlweni ka Jehova, a
kala yena a hlongola balala ba yena
mahlweni ka yena,
22 Ni tiko gi hlulilwe mahlweni ka Je-
hova; zonake anzako ka lezo *n*wina
mu ta *k*lela, mu nga hi na nanzu ma-
hlweni ka Jehova, ni ka ba ka Isra-
eli; ni legi tiko gi ta ba ka *n*wina a
tsomba mahlweni ka Jehova.
23 Kanilezi loku *n*wina mu nga mahi
zakungahi, languta, *n*wina mu onhi-
le mu vukela Jehova; *k*larihani a
kuonha ka *n*wina ku ta mu kuma
*n*wina.
24 Akani a miti ya *n*wina ku beka ba-
nana ba *n*wina, ni maranga ya tiyivu

ta *n*wina; ni ku maha le*z*o *z*i hu-
meleko hi lomu milonwini ya *n*wi-
na.
25 Ni banana ba ka Gadi ni banana ba
ka Rubeni ba lo wulawula ka Mosi,
baku, A malanza ya wena ma ta ma-
ha ku kotisa le*z*i a hosi ya mina yi
leletelako.
26 A banana ba hina, ni basati ba hina,
ni mi*k*lambi a hina ni tihomu ta hi-
na, ti ta ku ba kona leyo mitini wa
le Gileade.
27 Kanile*z*i a malanza ya wena ma ta
hunza ma *k*latuka, bon*k*lelele banu-
na laba ba hlomileko a yimpi, ma-
hlweni ka Jehova ku yalwa, kwatsi
hi hosi yanga yi wulileko.
28 *Z*ingaho Mosi i lo leletela Elea-
zare a mupristi, na Joxua a *n*wana
wa Nuni, ni ka tihloko ta tin*d*lu ta
bararu ba tixaka ta banana ba ka
Israeli.
29 Na Mosi i te ngalo ka bona, Loku a
banana ba ka Gadi ni banana ba ka
Rubeni ba ta hunza *z*i*n*we na *n*wina
*k*latukweni wa Jordani, bon*k*lelele
ba banuna labo ba hlomileko a ku-
lwa, mahlweni ka Jehova, ni tiko gi
ta hlulwa mahlweni ka *n*wina; *z*o-
nake *n*wina mu ta ba nyika a tiko ga
Gileade akuba a tsomba:
30 Kanile*z*i loku bona ba nga hunzi ba
*k*latuka *z*i*n*we na *n*wina na ba hlo-
mile, bona ba ta kuma tsomba xika-
ri ka *n*wina tikweni ga le Kenani.
31 Ni banana ba ka Gadi ni banana
ba ka Rubeni ba lo hlamula, baku,
Kwatsi hi Jehova a wulileko ka
malanza ya wena, *z*ingaho hina hi
ta maha.
32 Hina hi ta hunza hi *k*latuka na hi hlo-
mile mahlweni ka Jehova le tikwe-
ni ga le Kenani, ni tsomba ya xiabe-
lo xa hina yi ta sala leno *k*latukweni
wa Jordani ka hina.
33 Na Mosi i lo nyika bona, bona a
banana ba ka Gadi, ni banana ba ka
ka Rubeni, ni ka kihlanya ga lixaka
la Manasa a *n*wana wa Josefa, a mu-
fumo wa Sihoni a hosi ya ma Amo-
ri, ni mufumo wa Ogi a hosi ya le
Baxani, a tiko, kukotisa hi miti ya
kona ni mbingano ya kona, yona mi-
ti ya tiko gi ranzeleko.
34 Ni banana ba ka Gadi ba lo aka Di-
boni, ni Atarote, na Aroera,
35 Ni Atroxofane, ni Jazera, ni Jo-
gbeha,
36 Ni Betnimra, ni Betharani, a miti
yi gingisisilweko, ni maranga ya ti-
yivu.
37 Ni banana ba ka Rubeni ba lo aka
Hexboni, Elcale, ni Kiriataime,
38 Ni Nebo, ni Balameoni, (ni mabito
ya yona na ma hunzulwe,) ni Sibma:
na bona ba lo nyika a mabito ya*b*ye
ka miti leyo ba akileko.
39 Ni banana ba ka Macira a *n*wana wa
ka Manasa i loya le Gileade, i loya
teka gona, i lo hlongola a ma Amo-
ri laya ma nga wa hi kona leyo.
40 Na Mosi i lo nyika Gileade ka Maci-
ra a *n*wana wa Manasa; na yena i lo
aka kona leyo.
41 Na Jeara a *n*wana wa Manasa i loya
teka a mitana ya kona leyo, i lo yi
cula le*z*aku Havotejaira.
42 Na Noba i loya aya teka Kenate, ni
mitana ya kona, i lo cula lezaku No-
ba, a cula bito ga yena uwinyo.

XIPIMO 33.

1 Leti hi tilwenzo ta banana ba ka
Israeli, laho na ba humele hi leyo ti-
kweni ga le Gipite hi maban*d*la ya-
*b*ye lahasi ka canja ga Mosi na
Aroni.
2 Na Mosi i lo tsala a kufamba ka*b*ye
kukotisa hi tilwenzo ta*b*ye hi kulele-
tele ka Jehova: leti hi tilwenzo ta-
*b*ye kukotisa hi kuhuma ka*b*ye ba
famba.
3 Na bona ba lo famba hi le Ramesesi
hi hweti yo ranga, hi kume ni n*k*la-
nu masiku hi hweti yo ranga, hi ma-
nziko anzako ka pasika a banana ba
ka Israeli ba huma ba famba hi ca-
nja gi *k*lakukileko kuwoneni ka ba
Gipiti.
4 *Z*ale*z*o na ba Gipiti na ba kelela wo-
n*k*le a matewula ya*b*ye, lawo Jehova
a ma deleko xikari ka*b*ye: ni hehla
ka banungungulu ba*b*ye Jehova i lo
tsanza a kulamulisisilweko.
5 Ni banana ba ka Israeli ba lo
an*d*lamuka hi le Ramesesi, ba lota
goba leyo Sukote.
6 Na bona ba lo an*d*lamuka hi leyo
Sukote, ba lo ta goba le Etama, legi
gi nga leyo wu*k*leni ga xiwula.
7 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Eta-
ma, ba lo *k*lela baya le Pihahirote,
legi gi kona mahlweni ka Baalzifa-
na, bona ba lo goba mahlweni ka
Migdola.
8 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le ma
hlweni ka Hahirote, ba lo hunza ba
tsemakanya xikari ka bimbi ba enge-

na xiwuleni: na bona ba lo famba a lwenzo la masiku manharu le xiwuleni xa le Etama, ba loya goba le Mara.

9 Na bona ba lo an*d*lamuka le Mara, ba lota le Elima, ni le Elima ku wa hi ni kume ni timbiri tihlowo ta mati, ni n*k*lanu ni mambiri makume ya tisinya ta micinzu; na bona ba lo goba leyo.

10 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Elima, ba lo ta goba hi le Bimbini go *T*ruka.

11 Na bona ba lo lo an*d*lamuka le Bimbini go *T*ruka, ba lota goba le xiwuleni xa le Sina.

12 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le xiwuleni xa le Sina, ba lota goba le Dofka.

13 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Dofka, ba lota goba le Aluxa.

14 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Aluxa, ni kuta goba le Refidima, leyo ku nga wa kala ku nga hi na mati ya banhu a kunwa.

15 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Refidima, ba lota goba le xiwuleni xa le Sinai.

16 Na bona ba lo an*d*lamuka ni le xiwuleni xa le Sinai, ba lota goba le Kibrotehatava.

17 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Kibrotehatava, ba lota goba Hazerote.

18 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Hazerote, ba lota goba le Ritma.

19 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Ritma, ni kuta goba le Rimonpereza.

20 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Rimonpereza, ba lo ta goba le Libna,

21 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Libna, ba lo ta goba le Risa.

22 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Risa, ba lo ta goba le Kehelalate.

23 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Kehelalate, ni kuta goba le xitsungeni xa le Xefera.

24 Na bona ba lo an*d*lamuka hile xitsungeni xa le Xefera, ba lo ta goba le Harada.

25 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Harada, ba lo goba le Makhelote.

26 Na bona ba lo an*d*lamuka hi Makhelote, ba lo goba le Tahate.

27 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Tahate, ni ku ta goba le Tera.

28 Na bona ba lo an*d*lamuka le Tera, ba lo goba le Mitka.

29 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Mitka, ba lo goba le Haxmona.

30 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Haxmona, ba lo goba le Moserote.

31 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Moserote, ba lo goba le Benejakani.

32 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Benejakani, ba lo goba le Horhagidgade.

33 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Horhagidgade, ba lo goba le Jotbatha.

34 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Jotbatha, ba lo goba le Abrona.

35 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Abrona, ba lo goba le Eziongebera.

36 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Eziongebera, ba lo ta goba le xiwuleni xa le Zini (kwaleyo Kadexe).

37 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Kadexe, ba lo ta goba le xitsungeni xa Hora, le wu*k*leni ga tiko ga Edomi.

38 Na Aroni a mupristi i lo kanziya le hehla ka xitsunga Hora hi kuleletela ka Jehova, i lo yafa leyo, hi ka kume ni wumune a lembe a nzako ka kuba a banana ba ka Israeli ba humele hi le tikweni ga le Gipite, hi hweti ya wun*k*lanu, hi sikwini go ranga ga hweti.

39 Na Aroni i wa hi ni zana ni makume mambiri ni manharu malembe a wukale laho yena a ngaya le xitsungeni xa Hora.

40 Ni ba ka Kenani, a hosi ya le Arade, loye a akileko le Dzonga le tikweni ga Kenani, i lozwa hi kuta ka banana ba ka Israeli.

41 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le xitsungeni xa Hora, ba lo goba le Zalmona.

42 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Zalmona, ba lo goba le Punona.

43 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Punona, ba lo goba le Obate.

44 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Obate, ba lo goba le Iyeabarima, le mbinganweni wa le Moabi.

45 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Iyima, ba lo goba le Dibonigada.

46 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Dibonigada, ni ku ta goba hi le Almondiblathaime.

47 Na bona ba lo an*d*lamuka hi le Almondiblathaime, ba lo goba le xitsungeni xa le Abarima, mahlweni ka Nebo.

48 Na bona ba lo an*d*lamuka le xitsungeni xa le Abarima, ba lo ta goba le mikobeni ya le Moabi, le Jordani hi le Jeriko.

49 Na bona ba lo goba hi le Jordani,

ku sukela le Betjeximote kala le Abelxitimu, le mikobeni ya le Moabi.
50 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi le mikobeni ya Moabi le Jordani hi le Jeriko, aku,
51 Wulawula ka banana ba ka Israeli, ni ku wula ka bona, Laha na mu hunza mu *k*latuka Jordani le tikweni ga le Kenani,
52 *Z*onake mu ta hlongola bon*k*le a baakileko ba tiko le mahlweni ka *n*wina, ni ku mbetisisa won*k*le mari*b*ye ya*b*ye ma marikilweko, mu mbetisisa zon*k*le *z*ifananiso *zab*ye *z*a marole ma nyekisilweko, ni ku kungumulela gon*k*le a wutsamo gi *k*lakukileko:
53 *N*wina mu ta fumela a tiko, ni ku aka ka gona; hakuba ka *n*wina mina nzi nyikile a tiko a kuba ga *n*wina.
54 Na *n*wina mu ta akela a tiko hi tihlolo kukotisa hi mingango ya *n*wina; ka ba ku tala *n*wina mu ta nyika a tsomba ya ku tala, ka tsongwanyani *n*wina mu ta nyika a tsomba yi tsongwanyani: ni kwihilaho a tihlolo ti ta nga wela hehla ku munhu, laho ku ta ba ka yena; kukotisa hi tixaka ta mingango ya *n*wina *n*wina mu ta akela gona.
55 Kanile*z*i loku *n*wina mu nga hlongoli a ba akileko ba tiko le mahlweni ka *n*wina, *z*onake ku ta ku labo ba ta nga sala ba bona ba to kwatsi i ziporoketo mahlweni ya *n*wina, kukotisa mizwa marebeni ya *n*wina, ba karata *n*wina tikweni legi nwina mu akileko.
56 Ku ta ku na ku mahisile le*z*o, le*z*aku, kukotisa le*z*i mina nzi alakanyako ku maha ka bona, nzi ta maha ka wena.

XIPIMO 34.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi, aku,
2 Leletela a banana ba ka Israeli, ni ku wula ka bona Laha na *n*wina na mu tile le tikweni ga le Kenani (legi hi tiko legi gi ta nga wela ka *n*wina a kuba atsomba, gona a tiko ga le Kenani hi mimbingano ya gona),
3 *Z*onake a hlohlolo ya *n*wina ya le dzonga ku ta sukela hi le xiwuleni xa le Zini, ku su kutsonono hi le ku senzileko ha kona Edome, na hi mbingano wa le dzongeni ku ta ba hi le kugumelweni ka Bimbi ga Munyu ngomameni ni le mutsuwukagambo;
4 Ni mbingano wa *n*wina mu ta renzeleka hi le ngomameni ni le mutsuwukagambo ku kanziya le Akrabima, kuhunza ku xungeta leyo Zini; ni mafambela ya kona ku huma ku ta ba ngomameni ni mutsuwukagambo ka Kadexa-Barnea; kona ku ta komama le Hazaradara, ku hunza ku komama le Azmoni;
5 Ni mbingano wu ta tsetsereka hi le Azmoni hi le xicongwaneni xa le Gipite, ni mafambela yo humelela ka kona ku ta ba le bimbini.
6 Hi mbingano wa le muhlwagambo, *n*wina mu ta ba ni bimbi ga hombe ni mbingano wa gona: lowu ku ta ba a mbingano wa *n*wina muhlwagambo.
7 Ni lowu hi mbingano wa *n*wina wa le *n*walungu: ku sukela hi le bimbini ga hombe *n*wina mu ta panza mu huma le han*d*le ka xitsunga xa *n*wina Hora;
8 Ku sukela hi xitsungeni xa Hora *n*wina mu ta panza mu huma muya kuengeneni ka le Hamate; ni ku huma kuya le han*d*le ka mbingano ku ta ba le Zedade;
9 Ni mbingano wu ta ba wu komama le Zifroni, ni ku huma ka wona lahan*d*le ku ta ba le Hazarenane: lowu hi mbingano wa *n*wina wa le *n*walungu.
10 Na *n*wina mu ta panza a mbingano wa *n*wina wa le mutsuwukagambo ku sukela Hazarenane kala Xefame;
11 Ni mbingano wu ta relela hi le Xefame wuya le Ribla, hi *k*lelo ga mutsuwukagambo ga le Aina; ni mbingano wu ta relela, wu ta cikela *k*lelweni ga bimbi ga Cinereta ngomameni ya le mutsuwukagambo;
12 Ni mbingano wu ta relela wuya le Jordani, ni ku huma wuya le han*d*le ku ta ba le Bimbini go Munyu. Legi gi ta ba a tiko ga *n*wina kukotisa hi mimbingano ya kona yi renzelekelako.
13 Na Mosi i lo leletela a banana ba ka Israeli, aku, Legi hi tiko lego *n*wina mu ta nga abelana hi tihlolo legi Jehova a leleteleko a ku nyika a n*k*lanu ni mune tixaka, ni ka kihlanya ga lixaka:
14 Hakuba a lixaka la banana ba ka Rubeni hi tin*d*lu ta bararu, ni lixaka

la banana ba Gadi hi tin*d*lu ta bara-
ru, ti amukele, ni kihlanya ga lixaka
la banana ba ka Manasa ba amukele
a tsomba ya*b*ye:
15 Leti tixaka timbiri ni kihlanya ga
lixaka ba amukele a tsomba ya*b*ye
le *k*latukweni wa Jordani hi le Jeri-
ko ngomameni ya le mutsuwukaga-
mbo, tsonameto ni musukagambo.
16 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
17 Laya hi mabito ya madota labo ba ta
nga abanyisa a tiko ka *n*wina akuba
a tsomba: Eleazare a mupristi, na
Joxua a *n*wana wa Nuni.
18 *N*wina mu ta teka a hosana yi*n*we
ya lolu ni lolu lixaka, a ku abanyisa
a tiko a kuba gi akiwa.
19 Ni laya hi mabito ya banhu: ka li-
xaka laka Juda, Kalebi a *n*wana wa
Jefuna.
20 A wa lixaka la banana ba ka Si-
meoni, Xemueli a *n*wana wa Ami-
hudi.
21 A wa lixaka la ka Benjamini, Elida-
de a *n*wana wa Cisloni.
22 Ni wa lixaka la banana ba ka Dani
a hosana, Buki a *n*wana wa Jogli.
23 A wa lixaka la ka Josefa: a ka lixa-
ka la banana ba ka Manasa a hosana,
Hanieli a *n*wana wa Efode.
24 Ni ka lixaka la banana ba ka Efrai-
me a hosana, Kemueli a *n*wana wa
Xiftani.
25 Ni ka lixaka la banana ba ka Zebu-
luni a hosana, Elizafane a *n*wana wa
Parnake.
26 Ni ka lixaka la banana ba ka Isaka-
re a hosana, Paltieli a *n*wana wa
Azana.
27 Ni ka lixaka la banana ba ka Axera
a hosana, Ahihudi a *n*wana wa Xe-
lomi.
28 Ni ka lixaka la banana ba ka Nafta-
li a hosana, Pedahela a *n*wana wa
Amihudi.
29 Laba hi bona Jehova a nga wa lele-
tele a kuabela a misaba ka banana
ba ka Israeli leyo tikweni ga leyo
Kenani.

XIPIMO 35.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
le mikobeni ya le Moabi le Jordani
hi le Jeriko, aku,
2 Leletela a banana ba ka Israeli, leza-
ku ba fela ku nyika a banana ba
ka Levi a tsomba ya kuaka ka bona
a miti ya kuaka kona; ni mazunze
marenzelekeleko a miti yona *n*wina
mu ta nyika ka ba Levi.
3 Ni miti ba ta ba nayo a kuaka ka
yona; ni mazunze ya*b*ye ma ta ba
ya ku gela a tihomu ta*b*ye, ni ya
nhunzhu ya*b*ye, ni ya *z*on*k*le a *z*ihari
*z*a*b*ye.
4 Ni mazunze ya miti, laya *n*wina mu
ta nga nyika ka ba ka Levi, ku ta
ba sukela hi le ligingisini la muti
kuya han*d*le kume ga mazana miko-
no ku renzelekela.
5 Na *n*wina mu pimela lahan*d*le ka
muti hi *k*lelo ga le mutsuwukaga-
mbo a mambiri a kume ga mazana,
mikono ni le dzongeni mambiri a
kume ga mazana mikono, ni mu-
hlwagambo mambiri a kume gama-
za a mikono, ni le *n*walungu mambiri
kume ga mazana mikono, ni muti
na wu nga wu hi laha xikari. Legi
ku ta maha a mazunze ya miti.
6 Ni miti leyi *n*wina mu ta nga nyika
a ba ka Levi, a miti ya n*k*lanu ni
mu*n*we ya wuponelo, leyi mu ta nga
nyika a mu dayi wa banhu a kutsu-
tsumela kona: hi lahan*d*le ka yona
*n*wina mu ta nyika a mune wa ma-
kume ni mimbiri a miti.
7 Yon*k*le a miti leyi *n*wina mu ta nga
nyika ka ba ka Levi ku ta ba a mu-
ne wa makume ni n*k*lanu ni minba-
ru: yona *n*wina mu ta ba nyika ni
mazunze ya yona.
8 Kukotisa a miti legi mu ta nga nyi-
ka a kuba a tsomba ka banana ba
ka Israeli, ka ba kutala *n*wina mu
ta teka ya kutala; ka batsongwa-
nyani *n*wina mu ta teka a yitso-
ngwanyani: ka loyi ni loyi kuko-
tisa hi kuabelwa ka yena loko a
abelweko i ta nyika miti ya yena
ka ba ka Levi.
9 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi,
aku,
10 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
uku ka bona, Laha na mu *k*latukile
Jordani muya le tikweni ga le Ke-
nani,
11 *Z*onake *n*wina mu ta hlawula a miti
a kuba a miti ya wuponelo ga *n*wi-
na, lezaku a mudayi wa banhu loye
a dayako munhu hi mhango ba fela
ku tsutsumela layo.
12 Ni miti yi ta ba ka *n*wina a wupone-
lo ka mupoti, kasi a mudayi wa ba-
nhu a ngafi, a kala yena a yima ma-
hlweni ka n*k*langano a lamulwa.
13 Ni miti laya mu ta nyika yona yi

ta ba ka *n*wina n*k*lanu ni mu*n*we a
miti ya wuponelo.
14 *N*wina mu ta nyika a miti minharu
*k*latukweni wa Jordani, ni miti mi-
nharu *n*wina mu ta nyika lomu ti-
kweni ga le Kenani; yona yi ta ba
miti ya wuponelo.
15 Ya banana ba ka Israeli, ni ya ba-
pfumba ni balubeli xikari ka bona,
leyi miti ya n*k*lanu ni mimbiri yi ta
ba ya wuponelo; le*z*aku bon*k*lelele
laba ba dayako a munhu hi mhango
ba fela kutsutsumela leyo.
16 Kanile*z*i loku a lamata yena hi
linhi la xiketse, le*z*oke afa, yena
mudayi: a mudayi ha kunene a ta
dawe.
17 Ni loku yena a lamata yena hi ri*b*ye
lomu canjeni, ha gonake amunhu a
nga ta ku afa, na yena afa, yena
mudayi: a mudayi ha kunene a ta
dawe.
18 Ni mupoteli wa nkata a wutsumbu
ga yena i ta daya a mudayi: laha
yena a *k*langanako *z*i*n*we na yena,
yena i ta daya yena.
19 Kutani yena a mu daya hi mhonga
ya sinya canjeni ga yena, leyo ha
yona a munhu a nga fako, yena afa,
yena mudayi: ni mudayi ha kunene
a ta dawe.
20 Ni loku yena a nikinya yena hi libe-
ngo, kutani a susumeta yena, ni ku
mu dembela, kasi le*z*o yena afa,
21 Kutani a nga hi na zanga a muba
yena hiphama, le*z*o kasi afa; ni loye
a mu bileko ha kunene i ta dawa;
yena mudayi; ni mupoteli wa nkata
i ta daya a mudayi, laha na a *k*la-
ngana *z*i*n*we naye.
22 Kanile*z*i loku a mu nikinya hi xi-
tsuketi na ku nga hi libengo, kutani
a susumetiwa na ku nga hi kude-
mbelwa,
23 Kutani na ni gihi a ri*b*ye, lego a mu-
nhu a nga fako ha gona, na a nga
na a nga mu wonangi, a hoxa gona
hehla ka yena, le*z*o kasi afa, na ye-
na i wa nga hi nala wa yena, cima
na a nga xubangi a mhango ya yena;
24 *Z*onake a n*k*langano wu ta lamula
xikari ka mudayi ni mupoteli wa
nkata kukotisa hi *z*iyimiso;
25 Ni n*k*langano wu ta *k*la*k*lisa a mu-
dayi wa munhu hi le canjeni ga mu-
poteli wa nkata, ni n*k*langano wu ta
mu *k*lelisela ka muti wa yena wa wu-
ponelo, lowo a tsutsumeleko ka wo-
na; na yena i ta tsama leyo kala
kufa ka mupristi wa hombe, loye a
totilweko hi mafura ya kubasa.
26 Kanile*z*i loku a mudayi wa munhu
a *k*latuka a mbingano wa muti wa
wuponelo ga yena ni ka xihi xikati,
leyo a tsutsumeleko kona,
27 Ni mupoteli wa nkata a mu kuma hi
le han*d*le ka mbingano wa muti wa
wuponelo ga yena, ni mupoteli wa
nkata a daya a mudayi wa munhu;
yena a nga ta kuba na nanzu hi
nkata,
28 Hakuba yena nga a tsamile lomo
mutini wa yena wa wuponelo kala
kufa ka mupristi wa hombe: kani-
le*z*i a nzako ka kufa ka mupristi wa
hombe a mudayi wa munhu i ta *k*le-
lela le tikweni ga tsomba ya yena.
29 Le*z*i *z*ilo *z*i ta ba *z*ilayelo ni *z*iyimi-
so ka *z*izukulwana *z*a *n*wina *z*on*k*le
kuakiweni ka *n*wina kon*k*le.
30 Kawihi loye a dayako a munhu, a
mudayi i ta dawa hi le no*n*wini wa
ba kustumunyu: kanile*z*i a mboni
yi*n*we a yi na kukustumunya hi
munhu a kala a dayiwa.
31 *K*latakumbiri *n*wina mu nga ta te-
ka a nzhiho wa wutomi ga mudayi
loye a na nga ni nanzu wa kufa; ye-
na ha kunene i ta dawa.
32 Na *n*wina mu nga teka a nzhiho wa
yena loye a cabeleko mutini wa ye-
na wa xiponelo, le*z*aku a wuya ka-
mbe ku ta aka lomu tikweni, kala a
kufa ka mupristi wa hombe.
33 *Z*ingaho mu nga onhakalisi a tiko
legi *n*wina mu nga ka gona: haku-
ba a nkata, wa onhakalisa a tiko; a
kona na kurihwa ku ta nga mahe-
lwa a tiko ka nkata lowo wu halate-
lweko ka gona, kanile*z*i hi nkata wa
yena loye a wu halatileko.
34 Wena u nga nyenyezisi a tiko lego
nwina mu akileko, xikari ka gihi
mina nzi akileko: hakuba, mina, Je-
hova, nzi akile xikari ka banana ba
ka Israeli.

XIPIMO 36.

1 Ni tihloko ta tin*d*lu ta bararu a
banana ba ngango wa ka Gileade, a
banana ba ka Macira, a banana ba
ka Manasa, ba mingango ya banana
ba ka Josefa, ba lo tsinela kusuhani,
ba lo wulawula ka Mosi, ni ka tiho-
sana ta tihloko ta bararu ba banana
ba ka Israeli,
2 Na bona ba te ngalo, Jehova i lo le-
letela a hosi ya mina a ku nyika a

tiko ga tsomba hi tihlolo ka banana ba ka Israeli: ni hosi ya mina yi wa leletelwe hi Jehova a ku nyika a tsomba ka Zelofehade a maka*b*ye wa hina ka banhwana ba yena.

3 Ni loku bona ba tekiwa hi bana ba ti*n*wani tixaka ta banana ba ka Israeli, *z*onake a tsomba ya*b*ye yi ta tekiwa le tsombeni ya bararu ba hina, ni ku ba yi ta *k*langaniswa le tsombeni ya lixaka lolo ba nga ka lona: *z*ingaho yi tekiwa le tihlolweni ta tsomba ya hina.

4 Ni laho a hlakano wa banana ba ka Israeli wu ta ngaba kona *z*onake a tsomba ya*b*ye yi ta engetelwa ka tsomba ya lixaka lolo ba nga ka lona: *z*ingaho a tsomba ya*b*ye yi ta tekiwa le tsombeni ya lixaka la bararu ba hina.

5 Na Mosi i lo leletela a banana ba ka Israeli kukotisa hi mhaka ya ka Jehova, aku, A lixaka la banana ba Josefa ba wulawula kwatsi.

6 Le*z*i hi *z*ilo le*z*i Jehova a leleteleko hi banhwana ba ka Zelofehade, aku, Nga bona ba tekiwa hi loye ba alakanyako a ku i sasekile: ku mbela le lixakeni la raru wa*b*ye bona ba ta tekiwa.

7 *Z*ingaho a ku na tsomba ya lixaka la banana ba ka Israeli yi ta nga nzulanzula ka lixaka ni lixaka; hakuba a banana ba ka Israeli ba namarela loyi ni loyi ka lixaka la bararu ba yena.

8 Ni banhwana bon*k*lelele, ba laba nga ni tsomba ni ka lihi lixaka la banana ba ka Israeli, i ta ba sati wa mu*n*wc wa lixaka la ngango wa raru wakwe, le*z*aku kasi a banana ba Israeli, ba fela bon*k*lelele banhu a tsomba ba kuma a tsomba ya bararu ba*b*ye.

9 *Z*ingaho kasi a tsomba ya kala ku suka ka li*n*wani lixaka yiya ka li*n*wani; hakuba a tixaka ta banana ba ka Israeli ti ta namarela ton*k*lelele ka tsomba ya bona benyi.

10 Hambu ku kwatsi hi le*z*o Jehova a leleteleko Mosi, *z*ingaho ba lo maha a banhwana ba Zelofehade:

11 Hakuba Mahla, Tirza, na Hogla, na Milka, na Noa, a banhwana ba Zelofehade, ba lo tekiwa hi bana ba bamaka*b*ye ba raru wa*b*ye.

12 Bona ba lo tekiwa mingangweni ya ka Manasa a *n*wana wa Josefa; ni tsomba ya*b*ye yi lo tsama lomo ngangweni wa lixaka la raru wa*b*ye.

13 Le*z*i hi *z*ileletelo ni *z*iyimiso le*z*i Jehova a nga leletela ha Mosi ka banana ba ka Israeli le mikobeni ya le Moabi le Jordani hi le Jeriko.

A BUKU GA WUN*K*LANU GA MOSI, GI KU

DEUTERONOME.

XIPIMO 1.

1 Leti hi timhaka leti Mosi a nga wa wulawulile ka bon*k*le a banana ba ka Israeli *k*latukweni wa Jordani lomu xiwuleni, le Araba *k*latuko wu xungeteneko ni Sufa, xikari ka Parani, ni Tofela, ni Labani, ni Hazerote, ni Dizahaba.

2 Kona i lwenzo la kume ga masiku ni mambiri a ku suka hi le Horebe hi n*d*lela ya xitsunga xa Seira a kuya Kadexbarnea.

3 Na ku mahisile le*z*o hi lembe ga mune wa makume, hi hweti ya kume ni yi*n*we, hi siku ga kuranga ga hweti, le*z*aku Mosi i lo wulawula ka banana ba ka Israeli, kukotisa hi ka *z*on*k*le le*z*i Jehova a nyikileko yena hi kuleletela ka bona;

4 A nzako ka ku ba yena a dele Sihoni a hosi ya ma Amori, loye a akileko le Hexboni, na Ogi a hosi ya le Baxani, loye a akileko le Axtarote, le Edrei.

5 *K*latukweni wa Jordani, le tikweni ga le Moabi, i lo sangula Mosi a ku *k*la*k*lambutela lowu nayo, aku,

6 Jehova Nungungulu wa hina i lo wulawula ka hina leyo Horebe, aku, *N*wina mu akile a xikati xo leha hi kueneleko ka lexi xitsunga:

7 *K*lelani *n*wina, mu teka a lwenzo la
*n*wina, muya tikweni ga zitsungana
ga ma Amori, ni ka wutsamo legi
gi nga kusuhani ni leyo, le Araba,
le tikweni ga zitsungana, ni le ti-
kweni, ga mirelelo, le Dzongeni, hi
fungu wa bimbi, a tiko ga ma Kena-
ni, ni Lebanoni, kwatsi hi wukule
ga le congweni wa hombe, a congo
Eufrate.
8 Languta, mina nzi longisile a tiko
mahlweni ka *n*wina: fambani muya
fumela a tiko lego Jehova a longi-
sileko ka bararu ba *n*wina, ka Abra-
hama, ni ka Isaka, ni ka Jakobe, a
ku nyika ka bona ni ka mbewu ya-
*b*ye a nzako ka bona.
9 Na mina nzi lo wulawula ka
*n*wina lexo xikati, nziku, Mina a
nzi zi koti a kurwala *n*wina nzoce:
10 Jehova a Nungungulu wa *n*wina i
mu enzelekisile *n*wina, ni, languta,
legi siku *n*wina mu kwatsi mu ti-
nyeleti ta tilo a wunyingi.
11 Jehova, Nungungulu wa bararu ba
*n*wina, i mu mahile *n*wina a makume
mazana kwatsi hi lezi mu nga zona,
ni ku katekisa *n*wina, kwatsi hi lezi
a tsumbisileko *n*wina!
12 Nzi ta rwalisa ku yini na nzi hi
wutsumbu ganga nzoce a mikinya-
bezo ya *n*wina, ni minzwalo ya
*n*wina, ni kukanetana ka *n*wina ke?
13 Tekani *n*wina a madota ya kutiba,
na ma hi ni kupima, ma ti*b*yiwako,
kukotisa hi tixaka ta *n*wina, mina
nzi ta ba maha a tihloko hehla ka
*n*wina.
14 Na *n*wina mu lo hlamula mina, na
mu te ngalo, A xilo lexi wena u xi
wulawulileko xi sasekile ka hina
akuba hi xi maha.
15 Zingaho mina nzi lo teka a tihloko
ta tixaka ta *n*wina, a banhu ba
kutiba ba ti*b*yiwako, ni ku ba maha
a tihloko hehla ka *n*wina, a tinduna
ta makume mazana, ni tinduna ta
mazana, ni tinduna ta min*k*lanu wa
makume, ni tinduna ta kume, ni zi-
gela kukotisa, hi tixaka ta *n*wina.
16 Na mina nzi lo leletela a balamuli
ba *n*wina hi lexo xikati, nziku,
Zwanani milanzu xikari ka bama-
ka*b*ye ba *n*wina, mu lamula hi ku
lulamisisilweko xikari ka munhu ni
maka*b*ye wa yena, ni mulubeli loye
a nga lomu ka *n*wina.
17 *N*wina mu nga hlawuli a munhu
kulamuleni; *n*wina mu ta ingisa a
titsongwani ni ta hombe kota yi*n*we;
*n*wina mu nga ta caba a ngohe ya
munhu; hakuba a kulamula ka
Nungungulu: ni nanzu lowo wu
tsanzako ka *n*wina mu ta wu neha
ka mina, mina nzi tazwa wona.
18 Na mina nzi lo leletela *n*wina ka
lexo xikati zon*k*le zilo lezo mu nga
ta nga mu zi maha.
19 Na hina hi lo an*d*lamuka hi leyo
Horebe, hi lo famba hi tsemakanya
xon*k*le lexo xiwula xa hombe ni xi
cabisekako lexi *n*wina mu nga xi
wona, hi n*d*lela ya zitsungana za ma
Amori, kwatsi hi lezi Jehova Nungu-
ngulu wa hina a leleteleko hina; hina
hi lota le Kadexbarnea.
20 Na mina nzi te ngalo ka *n*wina,
*N*wina mu tile tikweni ga zitsunga-
na za ma Amori, legi Jehova a Nu-
ngungulu wa hina a nyikileko ka
hina.
21 Languta, Jehova a Nungungulu wa
wena i longisele a tiko mahlweni ka
wena: kanziyani mu ya gi fumela,
kwatsi hilezi Jehova, wa bararu ba
wena, a wulawulileko ka *n*wina;
mu nga cabi, mu nga mbeli a ntamo.
22 *N*wina mu lo tsinela ku suhi ka
mina loyi ni loyi wa *n*wina, mu te
ngalo, Nga hina hi rumela a banhu
mahlweni ka hina, kasi ba fela kuya
hlolela hina a tiko, ni ku hi nehela
a mhaka kambe ya n*d*lela leyi hina
hi ta nga famba, ni miti leyi hina hi
ta ngata.
23 Lezi zilo zi lo xalalisa mina kwatsi;
na mina nzi lo teka a kume na ba-
mbiri ga ba banuna ba *n*wina, a nuna
mu*n*we wa lolu ni lolu lixaka:
24 Na bona ba lo renzeleka ba kanziya
kuya leyo tikweni ga zitsunga, ba
lota le matso*b*yeni ya le Exkole, ba
lo gi hlola kona.
25 Na bona ba lo teka a mbanzo wa
tiko man*d*leni ya*b*ye, ba lo relela ba
neha wona ka hina, ba lo neha a
mhaka ka hina kambe, na ba te
ngalo, Gona i tiko ginene legi Jehova
a Nungungulu wa hina a nyikako
ka hina.
26 Kasilezoke *n*wina mu nga ta kuya,
kanilezi ba hlubuka ba vukela a ku-
leletela ka Jehova Nungungulu wa
*n*wina:
27 Na *n*wina mu monya matenteni ya
*n*wina, mu te ngalo, Hakuba Jeho-
va hi ku benga hina, yena i nehile
hina a hi humesa leyo tikweni ga le

Gipite, a ku ta nyikela hina canjeni
ga ma Amori, ku ta lobisa hina.
28 Hina hi ta kanziya hiya ke? ni
bamakabye ba hina ba mahile a
timbilu ta hina ti nyeka, baku, A
banhu mba hombe ni kulcha ku
hunza hina; ni miti ya hombe yi
gingisisilwe yi cikele le hehla; klatabumbiri
hina hi wonile a banana
ba ka Anakimu, leyo.
29 Zonake mina nzi te ngalo ka nwina,
Mu nga tsemeke hlana, ge ni ku
caba bona.
30 Jehova a Nungungulu wa nwina loye
a fambako mahlweni ka nwina,
i ta lwela nwina, kukotisa hi ka zonkle
lezo a mahileko ka nwina leyo
Gipite kuwoneni ka mahlo ya nwina,
31 Ni le xiwuleni, leyo wena u nga wa
wonile lezaku i ku rwalisile ku yini
Jehova a Nungungulu wa wena,
kwatsi hi munhu a rwalako a nwanana,
ni ka tonkle tindlela leto wena
u fambileko, ku kala nwina mu ta
ka legi wutsamo.
32 Kasi lezoke ka lezi zilo nwina a mu
kolwangi ka Jehova Nungungulu
wa nwina,
33 Loye a fambako mahlweni ka nwina
laha ndleleni, a ku mu labela a
wutsamo a kugwimba a matenta ya
nwina, a nzilo hi wusiku, a ku kangeta
nwina a ni yihi a ndlela mu ta
nga famba ha yona, na hi refu hi
siku.
34 Na Jehova i lozwa a magezu ya
timhaka ta nwina, i wa lo zangara,
i lo hlamula, aku,
35 Ha kunene laho ku nga ta ku ba ni
munwe munhu wa lexi xizukulwana
a ta nga wona a tiko ga ku saseka,
lego mina nzi hlambanyileko a
ku nyika a bararu ba nwina,
36 Saseka Kalebi a nwana wa Jefuna;
yena i ta wona gona; ni ka yena nzi
ta nyika a tiko lego yena a nga kanziyela
hehla ka gona, ni ka banana
ba yena, hakuba yena i lo lanzela
Jehova hi ku mbelelisisilweko.
37 Ni Jehova i lo zangara na mina hi
kota ya nwina, aku, Wenawu kambe
u nga taya leyo:
38 Joxua a nwana wa Nuni, loye a yimileko
mahlweni ka wena, hi yena a
ta ngaya leyo: tiyisisa yena wena;
hakuba yena i ta maha Israeli a akela
gona.
39 Klatakumbiri a banana ba nwina,
labo nwina mu nga ku ba ta mbemba,
ni banana ba nwina, laba legi
siku ba nga ku tibiko a kusasa ni
kubiha, bona ba taya leyo, ni ka bona
mina nzi ta nyika gona, na bona
ba ta fumela gona.
40 Kanilezi kwatsi ha nwina, klelani
nwina, mu teka a lwenzo la nwina
lomu xiwuleni hi ndlela ya kuya le
Bimbini go Truka.
41 Zonake nwina mu la ku hlamula
mu te ngalo ka mina, Hina hi onhile
hi vukela Jehova, hina hi ta kanziya
hi yalwa, kukotisa hi ka zonkle
lezo Jehova a Nungungulu wa hina
a leleteleko hina. Na nwina mu hloma
bonklelele ba banuna ba nwina a
maklari ya kulwa, mu su kuya mu
komama le matikweni ya zitsunga.
42 Na Jehova i te ngalo ka mina, Wula
ka bona, Mu nga kanziyi muya, ge
ni kulwa; hakuba mina a nzi kona
xikari ka nwina; mu nga ya hlulwa
mahlweni ka balala ba nwina.
43 Zingaho mina nzi lo wulawula ka
nwina, na nwina a mu ingisangi;
kanilezi nwina mu lo hlubuka mu
vukela kuleletela ka Jehova, na mu
kurumetisisisa, mu lo kanziya tikweni
ga zitsungana.
44 Ni ma Amori laya ma akileko ka lego
tiko ga zitsungana, ba lo huma
ku talwa na nwina, ba lo mu hlongolisa,
kwatsi hi tinyoxi, ba lo
mu hlulela lehasi le Seira, kala le
Horma.
45 Na nwina mu lo klela mu lota rila mahlweni
ka Jehova; kanilezi Jehova
a nga zwangi ha magezu ya nwina
ge ni ku nyika a ndlebe ka nwina.
46 Zingaho nwina mu aka leyo Kadexe
a masiku ya kutala, kukotisa hi masiku
laya nwina mu nga aka leyo.

XIPIMO 2.

1 Zonake hina hi lo klela, hi lo teka
a lwenzo la hina leyo xiwuleni hi
ndlela ya Bimbi lego go Truka, kwatsi
hi lezi Jehova a nga wa wulawulile
ka mina; hina hi lo pomela a
xitsunga xa le Seira a masiku ya
kutala.
2 Na Jehova i lo wulawula ka mina,
aku,
3 Nwina mu pomele lexi xiysunga hi
xikati xo leha xi eneleko: hunzulukelani
ngomameni ni le nwalungu.
4 Na wena leletela a banhu, uku, Nwina
mu ta hunza mu tsemakanya a
mbingano wa bamakabye ba nwina

a banana ba ka Esau, labo ba akileko
leyo Seira, na bona ba ta maha a ba-
ngana ba *n*wina. *K*larihani ka wu-
tsumbu ga *n*wina hikwalaho;
5 Mu nga holobi *zin*we na bona; ha-
kuba mina nzi nga ta nyika *n*wina
a tiko ga*b*ye, ge, hambu ku kwatsi
xipama xa konzo a ku kanziyela ka
gona; hakuba mina nzi nyikile a
xitsunga xa le Seira ka Esau a kuba
tsomba.
6 *N*wina mu ta xaba a kuga ka bona
hi mali, kasi ma fela kuga; *n*wina
kambe mu ta xaba a mati ka bona hi
mali, kasi ma fela kunwa.
7 Hakuba Jehova Nungungulu wa
wena i katekisile wena ka wona wo-
n*k*le a tiro wa canja ga wena; yena
i tibile a kufamba ka wena u tsema-
kanya lexi xiwula xa hombe: laya
mune wa makume wa malembe Je-
hova Nungungulu wa wena i wa
kari a hi *zin*we na wena; wena a ku
vumalangi ncumo.
8 *Z*ingaho hina hi lo hunza hi le ka
bamaka*b*ye ba hina a banana ba ka
Esau, labo ba akileko leyo Seira, hi
le n*d*leleni ye le Araba hi le Elate ni
le Ezionigebera.
Hina hi lo *k*lela hi hunza hi n*d*lela
ya xiwula xa le Moabi.
9 Na Jehova i te ngalo ka mina, U
nga hlaseli a Moabi, ge ni ku holo-
ba na bona hi kulwa; hakuba mina
nzi nga ta nyika wena a tiko ga*b*ye
a kuba a tsomba; hakuba mina nzi
nyikile Ara ka banana ba ka Loti a
kuba a tsomba.
10 (Ba Emima ba lo tsama leyo hi ma-
hlweni ka xikati, a banhu ba ho-
mbe, ni bo tala, ni bo leha, kwatsi
hi ba ka Anakimu:
11 Laba kambe ba hlayelwa ka Refai-
mu, kwatsi hi Anakimu; kanile*z*i a
ba Moabi ba ba bitana aku mba
Emima.
12 Ni ma Hori kambe ma wa akile le
Seira hi mahlweni ka xikati, kanile-
*z*i a banana ba ka Esau ba lo hlula
bona; bona ba lobisa bona le ma-
hlweni ka bona, ba lo aka xikun*d*le-
ni xa*b*ye; kwatsi hi Israeli i lo maha
tikweni ga tsomba ya*b*ye leyo Jeho-
va a nyikileko ka bona.)
13 Makunu suka, u pela wena *k*latuko
wa congwana Zerede, na hina hi lo-
ya le *k*latuko wa congwana Zerede.
14 Ni masiku laya hina hi ngata hi
Kadexbarnea, hi kala hi ta *k*latuka a
congwana wa Zerede, ma wa hi ma-
kume manharu ni n*k*lanu ni manha-
ru malembe; kala xon*k*le xizuku-
lwana xa ba banuna ba yimpi xilo
mbetisisiswa le xikari ka wugobelo,
kwatsi hi kuhlambanya ka Jehova
ka bona.
15 *K*latakumbiri a canja ga Jehova gi
wa kukinyelela bona, a kulo*b*yiswa
bona xikari ka wugobelo, kala bona
ba mbetisisiswa.
16 *Z*ingaho na ku mahisile le*z*o, laha
na bon*k*le ba banuna ba yimpi na ba
lo*b*yisilwe ba lofa xikari ka banhu,
17 Le*z*o Jehova i lo wulawula ka mina,
aku,
18 Wena legi siku u ta tsemakanya
Ara, a mbingano wa Moabi:
19 Ni laho wena u ta nga tsinela u ta
ka banana ba ka Amoni, u nga hla-
seli bona, ge ni ku holobisana *zin*we
na bona; hakuba mina nzi nga ta
nyika a tiko ga banana ba ka Amoni
a kuba a tsomba; hakuba yena i
nyikile ka banana ba Loti akuba a
tsomba.
20 (Lego kambe gi hlayelwa a tiko ga
Refaimu: Refaimu i lo aka leyo ma-
hlweni ka xikati; kanile*z*i a ba Amo-
ni ba ku bitana Zamzumima,
21 A banhu ba dzumba, ni bo tala, ni
bo leha, kwatsi hi Anakimu; kani-
le*z*i i lo lobisa bona mahlweni ka bo-
na; bona ba lo hlula bona, ba lo aka
xikun*d*leni xa*b*ye;
22 Kwatsi hi lezi yena a nga maha ka
banana ba ka Esau, labo ba akileko
leyo Seira, leyo a nga lobisa a ma
Hori le mahlweni ka bona; na bona
ba lo hlula bona, ba lo aka xiku-
n*d*leni xa*b*ye kala legi siku.
23 Ni ma Avima, lawo ma akileko mi-
taneni kukotisa a kule ga le Gaza, a
ma Kaftori, labo ba humako hi le
Kaftori, ba lo lobisa bona, ni ba lo
aka xikun*d*leni xa*b*ye.)
24 Sukani *n*wina, mu teka a lwenzo la
*n*wina, mu hunza mu tsemakanya a
mikoba la Arnoni: languta, nzi nyi-
kile le canjeni ga wena, Sihoni a mu
Amori, a hosi ya le Hexboni, ni tiko
ga yena; sangula a ku gi fumela
gona, ni ku hlaselana naye hi kulwa.
25 Nyamu*k*la legi mina nzi ta sangula
ku beka kutsisa ka wena ni ku ca-
biseka ka wena hehla ka banhu laba
ba nga lahasi ka gon*k*le a tilo, labo
ba ta ngazwa a mubiko wa wena,
ba ta rurumela, ba bayiseka ha wena.

26 Na mina nzi lo rumela a mitsumi
yi huma hi le xiwuleni xa le Kade-
mote ka Sihoni a hosi ya le Hexboni
hi timhaka ta kurula, nziku,
27 Nga mina nzi hunza nzi tsemakanya
a tiko ga wena: mina nzi ta su tso-
nono nzi famba hi n*dl*ela ya gonzo,
mina nzi nga ta hambuka ge hi ka ga
xinene canja, hambu ni ka ga xibaba.
28 Wena u ta xabisela mina a kuga hi
mali, kasi nza fela kuga; ni ku nyi-
ka mina a mati hi mali, kasi nza fela
kunwa: ku mbela vumela mina nzi
hunza hi mikonzo ya mina;
29 Kwatsi hi ka banana ba ka Esau labo
ba akileko leyo Seira, ni ma Moabi la-
wo ma akileko leyo Ara, ba lo maha
ka mina; hi kala hi *k*latuka Jordani
le tikweni lego Jehova Nungungulu
wa hina a nyikileko hina.
30 Kanile*z*i Sihoni a hosi ya Hexboni i
wa nga a nga vumeli hina a ku hunza
ha yena; hakuba Jehova a Nungu-
ngulu wa wena i lo nonohisa a moya
wa yena, na a mahile a mbilu ya ye-
na yi tsotsomba, kasi wa ku mu nyi-
kela yena canjeni ga wena, kwatsi hi
nyamu*k*la.
31 Na Jehova i te ngalo ka mina, La-
nguta, mina nzi sangule a ku nyi-
kela Sihoni ni tiko ga yena mahlwe-
ni ka wena: sangula a ku fumela,
kasi wa fela akubeni u teka a tiko
ga yena.
32 *Z*onake Sihoni i lo huma a ku talwa
*z*i*n*we na hina, ni yena ni bon*k*le a ba-
nhu ba yena, hi sukulwi yimpi leyo
Jahaza.
33 Na Jehova Nungungulu i lo mu
nyikela mahlweni ka hina, hina hi lo
lamata yena, ni banana ba ka yena,
ni bon*k*le banhu ba yena,
34 Na hina hi lo teka yon*k*le a miti ya
yena ka lexo xikati, ni ku mu lobisa
hi kumbelelisisilweko ni yon*k*lelele
a miti yi akilweko, ni ba basati ni
banana; hina a hi siyangi ncumo xi
seleko:
35 Ku mbela a tihomu hina hi lo teka a
ku maha a mupango wa wutsumbu
ga hina, ni mupango wa miti leyi hi
yi tekileko.
36 Hi le Aroera, legi gi nga wu*k*leni ga
mikoba ya le Arnoni, na hi le mitini
leyi yi nga le mirelelweni, ku kala
Gileade, leyo ku wa nga hi kona a
muti wu nga yimela hina; Jehova
Nungungulu wa hina i lo yi nyikela
mahlweni ka hina:
37 Kumbela ka banana ba ka Amoni
wena u nga tsineli kusuhi: gon*k*le
a *k*lelo ga congo Jaboka, miti ya ti-
ko ga *z*itsungana, ni kwihilaho Je-
hova a tsimbeteleko hina.

XIPIMO 3.

1 *Z*onake hina hi lo *k*lela, hi lo ka-
nziya hi n*dl*ela hiya Baxani: na Ogi
a hosi ya le Baxani yi lo huma ku
talwa na hina, yena ni banhu ba ye-
na bon*k*le a ku talwa le Edrei.
2 Na Jehova i te ngalo ka mina, Mu
nga mu cabi yena; hakuba mina nzi
nyikele yena, ni bon*k*le a banhu ba
yena, ni tiko ga yena, canjeni ga
wena; wena u ta maha ka yena kwa-
tsi hi le*z*i wena u nga maha ka Siho-
ni a hosi ya ma Amori, loye a akile-
ko leyo Hexboni.
3 *Z*ingaho Jehova a Nungungulu wa
hina i nyikela canjeni ga hina Ogi
kambe, a hosi ya le Baxani, ni bo-
n*k*le banhu ba yena: hina hi lo hla-
sela yena ku kala ku nga hi ni wa
ku siywa a sala ka yena.
4 Na hina hi lo teka yon*k*le a miti ya
yena ka lexo xikati; laho ku wa nga
hi kona miti leyo hi nga yi tekangi-
ko ka bona: n*k*lanu ni gi*n*we ma-
kume ya miti gon*k*le tiko ga le Argo-
ba, a mufumo wa Ogi le Baxani.
5 Yon*k*le leyi yi wa gingisisilwe hi ku-
risi go leha, a tinyangwa, ni malo-
ngonzo; hi lahan*dl*e ka miti yi nga
hiko na makurisi yi wa tele nguvu.
6 Na hina hi lo ba lobisa hi kumbele-
lisisilweko bona, kwatsi hi lezi hi
mahileko ka Sihoni a hosi ya le He-
xboni, hi kumbetekisisilweko ku lo
lo*b*yiswa yon*k*lelele a miti yi akileko
*z*i*n*we ni ba basati ni *z*ibanana.
7 Kanile*z*i ton*k*le a tihomu, ni mupa-
ngo wa miti, hina hi lo teka a kuba
a mupango wa wutsumbu ga hina.
8 Na hina hi lo teka a tiko ka lexo xi-
kati le canjeni ga tihosi timbiri ta
ma Amori leto ti nga wa hi *k*latu-
kweni wa Jordani, le xiwuweni xa
Arnoni xitsungeni xa Hermoni
9 (Legi Hermoni a ba Sidoni ba bitako
Sirioni, ni ma Amori ma bitana go-
na Senira);
10 Yon*k*le a miti ya koba, ni gon*k*le
Gileade, ni gon*k*le Baxani, kala Sa-
leka ni Edrei, a miti ya mufumo wa
Ogi le Baxani.
11 (Hakuba kumbela Ogi a hosi ya le
Baxani hi yena a nga wa sele ka mi-

salela ya Refaimu; languta, a xi-
kun*dl*a xa mubedi wa yena xi wa hi
mubedi wa xiketse; a xi kona le Ra-
ba ka banana ba ka Amoni ke? *n*kla-
nu ni mune a mikono a kunabalata
ka wona, ni mune wa mikono a ku-
anama ka wona kukotisa a mikono
ya munhu.)
12 Ni legi tiko hi lo teka ka lexo xi-
kati a akuba a tsomba: ku sukela
leyo a Aroera, legi gi nga minzelelo
ya Arnoni, ni kihlanya ga matiko
ya xitsunga xa Gileade, ni miti ya
kona leyo, mina nzi lo nyika ka ba
ka Rubeni ni ka ba ka Gadi:
13 Ni legi gon*k*le gi seleko ga Gileade,
ni Baxani, a mufumo wa Ogi, mina
nzi lo nyika ka kihlanya ga lixaka
la ka Manasa; won*k*le a matiko ya
Argoba, na gon*k*le Baxani (gwalego
gi bitanwa le*z*aku Refaimu.
14 Jaira a *n*wana wa Manasa i lo teka
won*k*le a matiko ya le Argoba, kala
mbinganweni wa ba le Gerxuri ni ba
le Maakati, ba bitana wona, le*z*aku
i Baxani, a cula a bito ga yena *n*wi-
nyi, Havotijara kala legi siku.)
15 Mina nzi lo nyika Gileade ka ba ka
ka Macira.
16 Ni ka ba ka Rubeni ni ka ba ka Gadi,
mina nzi ba nyika ku sukela le Gi-
leade ku kala kuya le minzelelweni
ya Arnoni, xikari ka minzelelo, ni
mbingano wa kona kala ka congo
wa Jaboka, lowu wu nga mbingano
ka banana ba ka Amoni;
17 A Araba kambe, ni Jordani ni mbi-
ngano wa kona, ku sukela le Cinere-
te kala bimbini ga le Araba, a Bimbi
ga Munyu, hi lahasi ka korama ga
le Pisga mutsuwukagambo.
18 Na mina nzi lo mu leletela ka lexo
xikati, nziku, Jehova Nungungulu
wa *n*wina i nyikile *n*wina legi tiko a
ku gi fumela gona: *n*wina mu ta *kl*a-
tuka na mu hlomile mahlweni ka ba-
maka*b*ye ba *n*wina a banana ba ka
Israeli, bon*k*le a ba banuna ba ti-
ngwazi.
19 Kanile*z*i a basati ba *n*wina, ni bana-
na ba *n*wina, ni tihomu ta *n*wina
(mina nza *z*i tiba le*z*aku mu na ni
tihomu to tala), ku ta tsama lomu
mitini ya *n*wina leyi mina nzi nyi-
kileko *n*wina,
20 Kala Jehova a nyika a kuhumula
ka bamaka*b*ye ba *n*wina, kwatsi hi
*n*wina, na bonawu kambe ba ta fu-
mela a tiko lego Jehova Nungungu-
lu wa *n*wina a nyikileko ka bona
*kl*atukweni wa Jordani: *z*onake mu
ta *kl*ela a munhu ka tsomba ya yena,
leyi nzi nyikileko *n*wina.
21 Na mina nzi lo leletela Joxua ka lexo
xikati, nziku, A mahlo ya wenawu
ma wonile *z*on*k*le le*z*o Jehova a Nu-
ngungulu wa yena a *z*i mahileko ka
leti tihosi timbiri: *z*ingaho Jehova
i ta maha ka mifumo leyo wena u ta
nga *kl*atuka uya.
22 Nwina mu nga ta caba bona; haku-
ba Jehova a Nungungulu wa *n*wina,
hi yena loye a lwelako *n*wina.
23 Na mina nzi lo kongotela Jehova
ka lexo xikati, nziku,
24 O Hosi Jehova, wena u sangule a ku
kangeta a malanza yena a wukulu
ga wena, ni canja ga wena ga nta-
mo: hakuba i kwihi nungungulu la-
ho le tilweni ni laha misabeni, loye
a nga mahako kukotisa a mitiro ya
wena, ni kukotisa a canja ga wena
ga nya mintamo ke?
25 Nga mina nzi *kl*atuka, nza kombela
wena, nziya wona a tiko go saseka
lego gi nga *kl*atukweni wa Jordani,
lexo xitsunga xi sasekisisilweko, ni
Lebanoni.
26 Kanile*z*i Jehova i lo *z*angara na mina
hi kota ya *n*wina, i wa nga ingisisa-
ngi ka mina; na Jehova i te ngalo
ka mina, Nga loku ku enelisa wena;
u nga wulawuli ka mina kambe hi
laya mahungu.
27 Kanziya le hehla ka Pisga, u *kl*aku-
sela a mahlo ya wena ngomameni ni
muhlwagambo, ni ngomama ya le
*n*walungu, ni ngomama ya le dzo-
nga, ni ngomama ya le mutsuwuka-
gambo, u languta hi mahlo ya we-
na: hakuba wena u nga taya *kl*atu-
kweni wa legi Jordani.
28 Kanile*z*i leletela Joxua, ni ku tiyisi-
sisa yena, ni ku mu nyika ntamo
yena; hakuba yena a ta *kl*atuka ma-
hlweni ka laba banhu, na yena i ta
maha bona ba panzelana a misaba
leyo wena u ta nga yi wona.
29 *Z*ingaho hina hi lo tsama le mikobe-
ni *kl*atuko wu xungeteneko Betpeo-
ra.

XIPIMO 4.

1 Na makunu, O Israeli, ingisa ka
*z*ilayelo ni *z*iyimiso, le*z*i mina nzi
gonzisako wena, a ku maha *z*ona;
kasi wena wa fela kuhanya, ni ku
famba u ya fumela a tiko lego Jeho-

va, a Nungungulu wa bararu ba
wena, a nyikileko wena.
2 *N*wina mu nga ta engetela ka timha-
ka leti nzi mu leleteleko *n*wina, ge ni
ku hungula tona *n*wina, kasi ma fela
ku hlayisa a kuleletela ka Jehova a
Nungungulu wa *n*wina loku nzi le-
leteleko *n*wina.
3 Ni mahlo ya *n*wina ma wonile lezo
Jehova a nga wa mahile hakuba hi
Baalpeora; hakuba bon*k*le a banhu
labo ba lanzela Baalpeora, hakuba
Jehova a Nungungulu i lo lobisisile
bona le xikari ka wena.
4 Kanilezi *n*wina labo mu nga nama-
rela ka Jehova a Nungungulu wa
*n*wina ma ha hanya bon*k*lelele ba
*n*wina kala legi siku.
5 Langutani, mina nzi gonzisile *n*wi-
na a zilayelo ni ziyimiso, hambu ku
kwatsi hi lezi Jehova a Nungungu-
lu wa mina a leleteleko mina, kasi
ma fela ku maha leyo xikari ka tiko
lego *n*wina muyako mu ya gi fu-
mela.
6 Hlayisani hikwalaho mu maha zona;
hakuba lezi hi kutiba ka *n*wina ni
kupimisisa ka *n*wina, kuwoneni ka
banhu bon*k*le, labo ba ta ngazwa
zon*k*le lezi zilayelo, na baku, Ha ku-
nene lowu mufumo ngwa hombe
ngwa banhu ba tibako ni ba pimisi-
sisako.
7 Hakuba hi wihi mufumo wa hombe
laho, lowo wu nga ni nungungulu a
nga kusuhani ka bona, kwatsi hi
Jehova a Nungungulu wa hina laho
hi bitanako ka yena ke?
8 Na wu hi kwihi a mufumo wa ho-
mbe laho, lowo wu na nga ni zilaye-
lo ni ziyimiso zi lulamisisilweko kota
won*k*le lowu nayo, lowu mina nzi
wu yimisileko ka *n*wina nyamu*k*la
ke?
9 Kumbela celani kota ka wutsu-
mbu ga *n*wina, ni ku hlayisa a
muhefemulo wa wena hi kutsona-
metisisilweko, u nga ta ku u ko-
hlwa hi zilo lezi wena u zi woni-
leko hi mahlo ya wena, zi nga ta
ku zi suka le mbilwini ya wena
won*k*le masiku ya wutomi ga we-
na; kanilezi maha zona zi ti*b*ye-
kiswa ka banana ba wena ni ka
banana ba banana ba wena;
10 Ka siku lego wena u yimileko ma-
hlweni ka Jehova a Nungungulu wa
wena leyo Horebe, laha Jehova a
nga wa te ngalo ka mina, Tsomba-
nyisela mina a banhu, mina nzi ta
maha ba ingisa timhaka ta mina,
kasi bona ba fela a kugonza a kuca-
ba mina won*k*le a masiku lawo bona
ba hanyako laha misabeni, ni lezaku
bona ba fela kugonzisa a banana
ba*b*ye.
11 *N*wina mu lo tsinela ku suhi lahasi
ka xitsunga; ni xitsunga xi wa ku-
swa hi nzilo kala le mbilwini ya ti-
lo, hi munyama, refu, ni munyama
wu pomisisisilweko.
12 Na Jehova i lo wulawula ka *n*wi-
na hi le xikari ka nzilo: *n*wina
mu lozwa a gezu ga timhaka,
kanilezi *n*wina a mu wonangi a
dzumba; kumbela *n*wina mu lo-
zwa a gezu.
13 Na yena i lo *k*la*k*lambutela ka *n*wi-
na lexi xivumelwano, lexi nzi lele-
teleko *n*wina a ku xi maha, yona a
milayo ya kume; na yena i lo tsala
yona hehla ka timbila timbiri ta ma-
ri*b*ye.
14 Na Jehova i lo nzi leletela ka lexo
xikati a ku gonzisa *n*wina a zilayelo
ni ziyimiso, kasi *n*wina ma fela ku
maha zona tikweni lego *n*wina mu
yako mu ya fumela gona.
15 Tekani hikwalaho a ku *k*larihisi-
sisisa ka wutsumbu ga *n*wina; ha-
kuba *n*wina a mu wonangi ni xibiri
xa dzumba lego Jehova a nga wa
wulawulile zi*n*we na *n*wina leyo Ho-
rebe hi le xikari ka nzilo;
16 Ku nga ta ku *n*wina mu bota a wu-
tsumbu ga *n*wina, ni ku maha zifa-
naniso zi ba*k*lilweko hi dzumba gi
marikilweko, hi kufananisa ni ma-
tsune kutani i nkati,
17 A kufananisa ka xihi xihari lexi xi
nga laha misabeni, ni kufananisa ni
ka xihi xi purumako leyo hehla,
18 A kufananisa ni ka xihi xi kasako
laha misabeni, ni kufananisa ni ka
yihi a nyama yi nga lomu matini la-
hasi ka misaba;
19 Ku nga ta ku wena u *k*lakusa a ma-
hlo ya wena le tilweni, ni laha wena
u wonako a gambo ni hweti ni ti-
nyeleti, hambu kona kon*k*le loku ku
nga le tilweni, wena u kokelwa kule
u kozela zona, ni dumisela zona, lo-
ku Jehova a Nungungulu wa wena a
banyiseleko ka yon*k*le mifumo leyi
yi nga lahasi ka tilo.
20 Kanilezi Jehova i tekile *n*wina, ni ku
i lo neha *n*wina mu huma pingweni
ga xiketsi, mu huma hi le Gipite, a

ku ba ka yena a banhu ba tsomba ya
yena, kwatsi hi legi siku.
21 Mbuyawangalezo Jehova i wa lo za-
ngara *zinwe* na mina hi kota ya *nwi*-
na, i lo hlambanya lezaku nga mina
nzi nga peli a Jordani, ni lezaku mi-
na nga nzi ngayi leyo tikweni ga
kusaseka, lego Jehova a Nungungu-
lu wa wena a nyikako wena a kuba
a tsomba:
22 Kanilezi mina nzi yimelwe hi kufa
ka legi tiko, mina nzi yimelwe aku-
ba nzi nga peli Jordani; kanilezi
nwina mu ta mu pela, mu ya fume-
la lego a tiko ga kusaseko.
23 *K*larihisani ka wutsumbu ga *nwina*,
mu nga ta ku mu kohlwa a xivume-
lwano xa Jehova a Nungungulu wa
nwina, lexi yena a xi mahileko *zi*-
nwe na *nwina*, ni ku maha a xi-
fananiso xi ba*k*lilweko xa dzumba
ga xihi ni xihi a xilo lexi Jehova a
Nungungulu wa wena a tsimbetele-
ko wena.
24 Hakuba Jehova a Nungungulu wa
wena hi nzilo wu kadamulako, a
Nungungulu wa mona.
25 Ni laha wena u ta nga *t*rala a ba-
nana, ni banana ba banana, na *nwi*-
na mu ta ba a xikati xo leha lomo
tikweni, na mu ta botisisa a wutsu-
mbu ga *nwina*, ni ku maha a xifana-
niso xi ba*k*lilweko hi dzumba kani
ga yini, ni ku maha lezo zi bihileko
kuwoneni ka Jehova a Nungungulu
wa wena, a ku vin*d*lukisa yena a za-
ngara;
26 Mina nza bitana a tilo ni misaba a
ku ta maha a timboni ta wena legi
siku, lezaku *nwina* lokuloku mu ta
lo*b*yiswa hi kumbelelisisilweko le ti-
kweni lego *nwina* mu ta nga pelela
gona *k*latuko wa Jordani kuya gi
fumela; *nwina* mu nga ta longolo-
ka ni masiku ya *nwina* hehla ka go-
na, kanilezi mu ta lo*b*yiswa hi ku-
mbelelisisisilweko.
27 Na Jehova i ta hangalasa nwina
xikari ka banhu, na nwina mu ta
siywa ba tsongwani ba tsengwana
xikari ka mifumo, leyo Jehova a ta
nga mu hangalasela ka yona.
28 Laho *nwina* mu ta kozela a banu-
ngungulu, a tiro wa man*d*la ya ba-
nhu, a sinya, ni ri*b*ye, lezi cima zi
nga woniko, ge ni kuzwa, ge ni ku-
ga, ge ni kunuheta.
29 Kanilezi ku sukela laho wena u ta
hlota Jehova a Nungungulu wa we-
na, na wena u ta mu kuma, laha na
wena u labisisisa yena hi mbilu ya
wena yon*k*le ni muhefemulo wa we-
na won*k*le.
30 Laha na wena na u hi kukaratekeni,
ni lezi zilo zon*k*le zi tile hehla ka we-
na, hi masiku ya le nzako u ta gu-
ngulela a kuta ka Jehova a Nungu-
ngulu wa wena, ni kuta zwisisa a
gezu ga yena:
31 Hakuba Jehova a Nungungulu wa
wena i Nungungulu wa ti*t*ralo; ye-
na a nga ta hlulekisa wena, ge ni
kukohlwa a xivumelwano xa bara-
ru ba wena lexo a nga a hlambanya
ka bona.
32 Hakuba wutisani makunu hi ma-
siku laya mahunzileko, lawo ma nga
wa hi mahlweni ka wena, cima ka
lego siku Nungungulu a bangileko
a munhu hehla ka misaba, ni kusu-
kela ka gi*n*wani a gumelo ga tilo
kuya ka gi*n*wani, lezaku cima ku wa
la nga kuba kona a zilo za kungahi
kwatsi hi lezi zilo za hombe, kutani
zi wa la nga zwiwa zo fanana na
zona ke?
33 Cima a banhu ba la ngazwa a gezu
ga Nungungulu gi wulawula xikari
ka nzilo, kwatsi hi lezi wena u zwi-
leko gona, ba hanya ke?
34 Kutani Nungungulu i la nga ringa a
kuya a ya teka a banhu ba yena xi-
kari ka ba*n*wani banhu, hi ku ba
gula hi tikuruxu, ni ziwoniso, ni zi-
hlamaliso, na hi yimpi, na hi canja
ga nya mintamo, na hi woko gi
*k*lakusilweko, na hi zica*b*yekiso za
hombe, ni ka zon*k*le lezo Jehova a
Nungungulu wa *nwina* a zi mahile-
ko le Gipite mahlweni ya *nwina* ke?
35 Ni ka wena zi wa lo kangetwa, kasi
wena u hi u felako a ku zi tiba leza-
ku Jehova hi yena Nungungulu; la-
ho a ku kona mu*n*wani hi lahan*d*le
ka yena.
36 Hi le tilweni ku humele a gezu ga
yena u gizwa wena, kasi a fela ku
gonzisa wena: ni le hehla ka misa-
ba i mahile wena ku wona a nzilo
wa yena wa hombe; na wena u hi u
zwisisileko a tamhaka hi le xikari ka
nzilo.
37 Ni hakuba yena i lo ranza a bararu
ba wena, zingaho i lo langa a mbe-
wu ya*b*ye le nzako ka*b*ye, i lo hume-
sa wena hi kubakona ka yena, zi*n*we
ni ntamo wa yena wa kombe, hi le
Gipite:

38 A ku hlongola a mifumo mahlweni
ka wena, ya hombe ni ya ntamo ku
hunza wena, a ku engenisa wena, a
ku nyika wena a tiko ga*b*ye akuba a
tsomba, kwatsi hi legi siku.
39 Tiba hikwalaho legi siku, u ku be-
kela mbilwini ya wena, lezaku Je-
hova nzi Nungungulu le tilweni le
hehla ni misabeni lahasi; laho a ku
kona a mu*n*wani.
40 Wena u ta hlayisa a zilayelo za yena
ni zileletelo za yena, lezi nzi leletela-
ko wena nyamu*k*la, lezo ku fela ku
famba kwatsi ha wena, ni banana ba
wena a nzako ka wena, kasi wena
wa fela kulongoloka ni masiku ya
wena laha tikweni, legi Jehova a
nyikileko wena, kala kupinzuka.
41 *Z*onake Mosi i lo yimisa a miti
minhari *k*latukweni wa Jordani
ngomameni ya le mutsuwukaga-
mbo;
42 Kasi a ba dayi ba banhu ba fela ku
tsutsumela kona leyo, loye a daya-
ako a mu akelwano wa yena hi xi-
tsuketi, na a wa nga a nga mu bengi
hi xikati xi hunzileko; ni lezaku lo-
ye a tsutsumelako ka mu*n*we wa
leyi a miti a fela kuhanya:
43 Yi bitanwako, Bezera lomo xiwule-
ni, le matikweni ya mikoba, wa ba
ka Rubeni; ni Remote leyo Gileade,
wa ba ka Gadi, ni Galoni leyo Ba-
xani, wa ba ka Manasa.
44 Lowu hi nayo lowo Mosi a wu yi-
misileko mahlweni ka banana ba ka
Israeli:
45 Legi mbu kustumunyu, ni zilayelo,
ni ziyimiso lezi Mosi a nga wa wula-
wulile ka banana ba ka Israeli, la-
ha na bona na ba humele hi leyo Gi-
pite,
46 *K*latukweni wa Jordani, le minzele-
lweni yi xungeteneko ni Betpeora,
le tikweni ga Sihoni a hosi ya ma
Amori, loye a akileko leyo Hexboni,
loye Mosi ni banana ba ka Israeli ba
nga hlasela, laho na bata ba huma
hi le tikweni ga le Gipite.
47 Na bona ba lo teka a tiko ga yena a
ku gi fumela, ni tiko ga Ogi a hosi
ya le Baxani, a tihosi timbiri ta ma
Amori labo ba nga wa hi *k*latukwe-
ni wa Jordani hi mutsuwukagambo;
48 Ku sukela le Aroera, legi gi nga le
wu*k*leni ga minzelelo ya le Arnoni,
kala xitsungeni xa Sioni (xwalexo xi
Hermoni),
49 Ni gon*k*le Araba *k*latuko wa Jordani
hi le ngomameni ni mutsuwukaga-
mbo, kala kuya bimbi ga Araba, la-
hasi ka mirelelo ya Pisga.

XIPIMO 5.

1 Na Mosi i lo bitana bon*k*le ba ka
Israeli, na te ngalo ka bona, yizwa-
ni O Israeli a zilayelo ni ziyimiso lezi
nzi wulawulako ti n*d*lebeni ta *n*wina
nyamu*k*la legi, kasi *n*wina ma fela
ku gonza zona, ni ku lonzowotela a
ku maha zona.
2 Jehova a Nungungulu wa hina i ma-
hile a xivumelwano zi*n*we na hina
leyo Horebe,
3 Jehova a nga mahangi lexi xivume-
lwano zi*n*we ni bararu ba hina, ka-
nilezi zi*n*we na hina, na hina futsi,
labo bon*k*le ba hina ha hanyako
nyamu*k*la legi.
4 Jehova i wulawulile na *n*wina ngohe
ni ngohe le xitsungeni xikari ka nzilo
5 (Mina nzi lo yima xikari ka Jehova
na *n*wina ka lexo xikati, a ku kange-
ta *n*wina a mhaka ya Jehova: ha-
kuba *n*wina mu wa ku caba hi kota
ya nzilo, mu nga kanziyi muya xi-
tsungeni), aku,
6 Mina nzi mina Jehova a Nungu-
ngulu wa wena, loye a ku humesi-
leko wena le tikweni ga le Gipite, hi
le n*d*lwini ya wubumbi.
7 Wena u nga hi ni ba*n*wani banu-
ngungulu mahlweni ka mina.
8 Wena u nga ta mahi ka wena a
xifananiso xi ba*k*lilweko, ge ni xihi
xilo xo fanana xi nga le tilweni le
hehla, kutani laha misabeni lahasi,
kutani lexo lomu matini lahasi ka
misaba:
9 Wena u nga korami a wutsumbu ga
wena ka zona, ge ni ku kozela zona;
hakuba mina, nzi Jehova a Nungu-
ngulu wa wena, mina nzi Nungu-
ngulu wa mona, nzi enzelako a zi-
goho za badadani hehla ka banana,
ni hehla ka xizukulwana xa wunha-
ru ni xa wu mune xa bona labo ba
bengako mina;
10 Nzi kangetako a kuranza ka wune-
ne ka makume mazana ya bona labo
ba ranzako mina ni ku hlayisa mi-
layo ya mina.
11 Wena u nga teki a bito ga Jehova
a Nungungulu wa wena hi ku gi ha-
nahananisa: hakuba Jehova a nga
ta mu koma kota a nga gohangiko
loye a tekako a bito ga yena hi ku
gi hanahanisa.

12 Lonzowota a siku ga sabado, u
hlayisa gona gi basa, kwatsi hi lezi
Jehova a Nungungulu wa wena a
leleteleko wena.
13 Nklanu ni ginwe masiku wena u ta
tira, ni ku tira wonkle a tiro wa
wena;
14 Kanilezi hi siku ga nklanu ni wu-
mbiri hi sabado ga Jehova a Nungu-
ngulu wa wena: ka gona wena u
nga tiri ni wihi a tiro, wena, ge ni
nisanyana wa wena, ge ni nhanyana
wa wena, ge ni nanza ga wena ga
xinuna, ge ni nanza ga wena ga xi-
sati, ge ni homu ya wena, ge ni
mbongola ya wena, ge ni yihi ya
tihomu ta wena, ge ni mupfumba
wa wena loye a nga laha nyangwe-
ni ya wena; lezaku a nanza ga xi-
nuna ga wena, ni nanza ga xisati
ga wena ba fela ku humula kota
wena.
15 Na wena u ta alakanya lezaku na
wena u wa hi nanza le tikweni ga le
tikweni ga le Gipite, na Jehova a
Nungungulu wa wena i ku humesile
hi leyo hi canja ga nya mintamo na
hi woko gi klakusilweko: hikwalaho
Jehova a Nungungulu wa wena i
leletele wena a ku hlayisa a siku ga
sabado.
16 Dzunza a raru wa wena ni nyine
wa wena, kwatsi hi lezi Jehova a
Nungungulu wa wena a leleteleko
wena; kasi a masiku ya wena ma
anziswa, ni ku kasi ku fela ku famba
kwatsi ha wena, lomu tikweni legi
Jehova a Nungungulu wa wena a
nyikileko wena.
17 Wena u nga dayi.
18 Ge wena ni ku maha a wubayi.
19 Ge wena u nga yibi.
20 Ge wena ni ku mahela a wukustu-
munyu ya mawunwa ka wa akelane
wa wena.
21 Ge wena ni ku nabela a wasati wa
akelwene wa wena; ge wena u nga
nabeli a yindlu ya wa akelwane wa
wena, a masimu ya yena, ni nanza
ga yena ga xinuna ge ni nanza ga
yena ga xisati, a homu ya yena, ge
ni mbongola, ya yena, ge ni ka xihi
a xilo lexi xi nga xa wa akelwane
wa wena.
22 Leti timhaka Jehova i lo ti wula-
wula ka nklangano wa nwina hi lo-
mo xikari ka nzilo, wa refu, ni mu-
nyama wupumisisilweko, zinwe ni
gezu ga hombe: yena a nga enge-
telangi cumo. Na yena i lo tsala
tona hehla ka timbila timbiri ta mari-
bye, na a lo nyika tona ka mina.
23 Na ku mahisile lezo, laha na nwina
na mu zwile a gezu hi le xikari ka
munyama, laho na xitsunga na xa
haswa hi nzilo, lezaku nwina mu lo
tsinela kusuhi na mina, tona tihloko
ta tixaka ta nwina, ni masingala-
kati ya nwina;
24 Na nwina mu te ngalo, Languta,
Jehova a Nungungulu wa hina i hi
kangetile a wukosi ga yena ni wuku-
lu ga yena, hina hi zwile a gezu ga
yena hi le xikari ka nzilo: hina hi
wonile legi siku lezaku Jehova wa
wulawula zinwe ni munhu, na yena
a hanya.
25 Makunu hikwalaho hi yini hi nga
fa ke? hakuba lowu nzilo wa hombe
wu ta kadamula hina: loku hina
ha tazwa a gezu ga Jehova a Nu-
ngungulu wa hina kambe, zonake hi-
na hi tafa.
26 Hakuba hi wihi laho wa nyama yo-
nkle, loye a zwileko a gezu ga Nu-
ngungulu a hanyako na gi wulawula
ka yena lomu xikari ka nzilo, kwatsi
hilezi hina hi zwileko, hi hanyileko
ke?
27 Tsinela wena ku suhani, u yazwa
zonkle lezo Jehova a Nungungulu
wa hina a ta nga wula: wena u wu-
lawula ka hina zonkle lezo Jehova a
Nungungulu wa hina a ta nga wu-
lawula ka wena; na hina hi ta ingisa
kona, ni ku maha kona.
28 Na Jehova i lozwa a magezu ya
timhaka ta nwina, laha nwina mu
nga wa wulawulile ka mina; na Je-
hova i te ngalo ka mina, Mina nzi
zwile a gezu ga timhaka ta banhu
leto bona ba wulawulileko ka wena:
bona ba wulawulile kwatsi ka zonkle
lezo ba zi wulawulileko.
29 O lezaku nga a mbilu ya kungaho
yi hi kona ka bona, lezaku bona ba
wa ta nga ba caba mina, ni ku hla-
yisa konkle kuleletela ka mina a
zikati zonkle, kasi ku fela ku maha
kwatsi ka bona, ni ka banana babye
kala kupinzuka!
30 Famba u ya wula ka bona, Klele-
lani matenteni ya nwina.
31 Kanilezi ha wena, yima laha ka
mina, na mina nzi ta wulawula ka
wena yonkle milayo, ni zilayelo, ni
ziyimiso, lezo wena u ta nga gonzisa
bona, kasi bona ba fela ku zi maha

lomu tikweni lego nzi ta nga nyika
bona mina ba fumela gona.
32 *N*wina mu ta lonzowota ku maha
hikwalaho kwatsihilezi Jehova a
Nungungulu wa *n*wina a leleteleko
*n*wina: *n*wina mu nga ta hambuka
hi ka ga xinene canja kutani hi ka ga
xibaba.
33 *N*wina mu ta famba hi yon*k*le a
n*d*lela leyi Jehova a Nungungulu
wa *n*wina a leleteleko *n*wina, kasi
*n*wina ma fela kuhanya, ni lezaku
kasi ku fela ku be kwatsi ka *n*wina,
ni lezaku kasi *n*wina ma fela kulo-
ngoloka ni masiku ya *n*wina le ti-
kweni lego *n*wina mu ta nga gi fu-
mela gona.

XIPIMO 6.

1 Makunu loku hi kuleletela, ni zila-
yelo, ni ziyimiso, lezo Jehova a Nu-
ngungulu wa *n*wina a leleteleko a
ku gonzisa *n*wina, kasi ma ku zi
maha lomu tikweni legi *n*wina mu
*k*latukako kuya fumela gona;
2 Kasi wena u be u cabako Jehova a
Nungungulu wa wena, a ku hlayisa
zon*k*le zilayelo za yena, ni zileletelo
za yena, lezi mina nzi leletelako
wena, wena, ni *n*wana wa wena, ni
*n*wana wa *n*wana wena, won*k*le a
masiku ya wutomi ga wena, kasi a
masiku ya wena ma be ma longolo-
kosilwe.
3 Zwana hikwalaho, O Israeli, ni ku
lonzowota ku maha kona; kasi ku
fela ku maha kwatsi ha wena, kasi
*n*wina ma anzelekiswa hi kukulisisi-
lweko, kwatsi hilezi Jehova, wa
bararu ba wena, i tsumbisile ka wena
lomu tikweni lego gi kulungako hi
masi ni wulumbe.
4 Zwana, O Israeli, Jehova a Nungu-
ngulu wa hina nzi Jehova mu*n*we:
5 Wena u ta ranza Jehova Nungu-
ngulu wa wena hi mbilu ya wena
yon*k*le, ni muhefemulo wa wena
won*k*le, ni ntamo wa wena won*k*le.
6 Ni leti timhaka, leti nzi leletelako
wena nyamu*k*la, ti ta ba hehla ka
mbilu ya wena;
7 Na wena u ta gonzisa zona hi ku-
tsonametisisilweko ka banana ba
wena, na wena u ta wulawula ha
kona laha na wena u tsamileko lomo
n*d*lwini ya wena, ni laha wena u
fambako hi n*d*lela, ni laha wena
u e*k*leleko lahasi, ni laha wena u
sukako.
8 Na wena u ta boha kona ku kota
xiwoniso hehla ka canja ga wena,
kona ku ta tsama ximo*b*yeni xikari
ka mahlo ya wena,
9 Na wena u tsala kona le hehla ti-
mhanze ta libati ta yin*d*lu ya wena,
ni le tinyangweni ta wena.
10 Na ku ta ku ba kona, la Jehova a
Nungungulu wa wena a ku neha le
tikweni legi yena a nga hlambanya
ka bararu ba wena, ka Abrahama,
ni ka Isaka, ni ka Jakobe, a ku nyika
wena, ga hombe ni ga miti yi saseki-
sisilweko, leyo wena u nga yi aka-
ngiko,
11 A tin*d*lu ti teleko hi zon*k*le a zilo zo
saseka, leti wena u nga tatangiko,
ni miriyo yi ba*k*lilweko, leyi wena
u nga yi ba*k*langiko, a zivina ni
tisinya ta mavina, leti wena u nga
*b*yalangiko, wena u taga u xuri-
swa;
12 *Z*onake *k*lariha u nga ta ku wena u
kohlwa Jehova, loye a humesileko
wena hi le tikweni ga le Gipite, le
n*d*lwini ya wukumbi.
13 Wena u ta caba Jehova a Nungu-
ngulu wa wena; yena hi yena wena
u ta mu kozela, u ta hlambanya hi
bito ga yena.
14 *N*wina mu nga lanzela a ba*n*wani
banungungulu, a banungungulu ba
banhu labo ba ranzeleko *n*wina;
15 Hakuba Jehova a Nungungulu wa
wena a nga lomu xikari ka wena i
Nungungulu wa mona; ku nga taku
a zanga ya Jehova a Nungungu-
lu wa wena yi vin*d*lukela wena, a
lobisa wena u suka le ngoheni ya
misaba.
16 Nwina mu nga ta ringa Jehova a
Nungungulu wa *n*wina, kwatsi hi-
lezi mu nga ringa yena leyo Masa.
17 *N*wina hi kutsonometisisilweko mu
ta hlayisa a zileletelo za Jehova a
Nungungulu wa *n*wina, ni wuku-
stumunyu ga yena, ni zilayelo za
yena, lezi a leleteleko wena.
18 Na wena u ta maha lezo zinene ni
zisaso mahlweni ka Jehova; kasi
ku fela ku maha kwatsi ha wena,
ni ku kasi wena u be u felako a ku
engena u ya fumela a tiko legi Je-
hova a hlambanyileko ka bararu ba
*n*wina,
19 A ku panzanya kule bon*k*le a balala
ba wena ba suka mahlweni ka we-
na, kwatsi hi lezi Jehova a wulawu-
lileko.

20 Ni laha a *n*wana wa wena a ta nga ku wutisa hi xikati xi tako, aku, A wukustumunyu gi wula yini, ni *z*ilayelo, ni *z*iyimiso, le*z*i Jehova a Nungungulu wa hina a leleteleko *n*wina ke?

21 *Z*onake wena u ta wula ka nwana wa wena, Hina hi wa hi a tikumbi ta Faro leyo Gipite: na Jehova i lo humesa hina hi le Gipite hi canja ga nya mintamo;

22 Na Jehova i lo wonisa i kombisa a *z*iwoniso ni hlamaliso, *z*a hombe ni *z*i cabisekako, hehla ka Gipite, ni hehla ka Faro, ni hehla ka yin*d*lu yakwe yon*k*le, mahlweni ka mahlo ya hina;

23 Na i lo humesa hina hi leyo, kasi a fela ku neha hina lomu, a ku nyika hina a tiko legi yena a nga hlambanya ka bararu ba hina.

24 Na Jehova i lo leletela hina a ku maha *z*on*k*le le*z*i *z*ilayelo, ku caba Jehova a Nungungulu wa hina, akuba kusasa ka hina xon*k*le xikati, ni lezaku kasi wa lonzowota hina hi hanya, kala ka legi siku.

25 Na kona ku ta ba kululamisisa ka hina, loku hina hi lonzowotela a ku maha kon*k*le loku a kuleletela mahlweni ka Jehova a Nungungulu wa hina, kwatsi hile*z*i yena a leleteleko hina.

XIPIMO 7.

1 Laha Jehova Nungungulu wa wena a ta nga ku neha wena ka tiko lego wena u fambako ku ya fumela gona, na a ta hoxa a mifumo yinyingi mahlweni ka wena, a ba ka Hiti, a ba ka Girgaxi, a ba ka Amori, a ba ka Kenani, a ba ka Perezi, a ba ka Hivi, a ba ka Jebusi, wona n*k*lanu wa mifumo ni mimbiri ya hombe ni ntamo ku hunza wena;

2 Ni laha Jehova a Nungungulu wa wena a ta nga ba nyikela mahlweni ka wena, na wena u ta hlasela bona; *z*onake wena u ta ba lobisa hi ku mbetekisisilweko bona: wena u nga ta maha a xivumelwano *z*i*n*we na bona, ge ni ku kangeta a ti*t*ralo ka bona;

3 Ge hambu ku maha mitekano *z*i*n*we na bona; a nhwana wa wena u nga ta nyika a ka *n*wana wa*b*ye, ge ni nhwana wa*b*ye wena u nga tekela a *n*wana wa wena,

4 Hakuba yena i ta hambukisa a *n*wana wa wena ku lanzeleni, kasi bona ba fela kukozela ba*n*wani banungungulu: *z*ingaho a zanga ya Jehova yi ta vin*d*lukiswa yi vukela hehla ka *n*wina, ni ku lobiswa *n*wina hi ku ha*k*lisisilweko.

5 Kanile*z*i *z*akungahi *n*wina mu ta nga maha ka bona: *n*wina mu ta tsobeletela a maalati ya*b*ye, ni ku kungumulelela wufufanyi a timhinga ta*b*ye, ni ku konyomulela a Axerime wa*b*ye, ni kuhisa a mifananiso ya*b*ye yiba*k*lilweko hi nzilo.

6 Hakuba wena mu banhu ba kubasa ka Jehova a Nungungulu wena: na Jehova a Nungungulu wa wena i langile wena a ku ba banhu ba mufumo wa yena *n*winyi, hehla ka banhu bon*k*le laba ba nga le hehla ka ngohe ya misaba.

7 Jehova a nga bekangi a liranzo lakwe hehla ka wena, kutani ni ku langa wena, hakuba *n*wina mu nga wa hi a tsengo wa hombe ku hunza ba*n*wani banhu; hakuba *n*wina mu wa hi ba tsongwanyanyani ku hunzisa ka babanhu bon*k*le:

8 Kanile*z*i hakuba Jehova i lo ranza *n*wina, ni le*z*aku yena i ta hlayisa a xifungo lexi a nga hlambanya ka bararu ba *n*wina, na Jehova i humesile *n*wina hi canja ga nya mintamo, na a *k*la*k*lisile *n*wina le n*d*lwini ya wukumbi, le canjeni ga Faro a hosi ya le Gipite.

9 Tiba hikwalaho le*z*aku Jehova a Nungungulu wa wena, yena i Nungungulu, A Nungungulu a kolekileko, loye a hlayisako a xivumelwano ni kuranzaka wunene ka bona labo ba ranzako yena ba hlayisako a kuleletela ka yena ba *z*izukulwana *z*a makume mazana,

10 A *k*leliselako bona labo ba bengako yena ngoheni ya*b*ye, a ku lo*b*yiswa bona: yena a nga ta hohetiswa ka yena loye a bengako yena, i ta hlamula yena ngoheni ya yena.

11 Wena hikwalaho u ta hlayisa a kuleletela, ni *z*ilayelo, ni *z*iyimiso, le*z*i nzi leletelako wena nyamu*k*la, a legi ku maha *z*ona.

12 Ku ta ku na ku mahisile le*z*o, hakuba nwina a mu ba nga ingisako ka le*z*i *z*iyimiso, ni ku hlayisa ni ku maha *z*ona, kasi Jehova a Nungungulu wa wena wa hlayisa *z*i*n*we na

wena a xivumelwano ni kuranza ka
wunene loku a nga hlambanya ka
bararu ba wena:
13 Na yena i ta ranza wena, a katekisa
wena, ni ku enzelekisa wena; yena
kambe i ta katekisa a mihanzo ya
miri wa wena ni mihanzo ya misaba
ya wena, a mabele ya wena ni waini
ga wena ga giswa ni mafura ya we-
na, ni ku anzisiswa ka tihomu ta
wena ni mikun*d*lwana ya mi*k*lambi
ya wena, lomu tikweni legi a nga
hlambanya ka bararu ba wena a ku
nyika wena.
14 Wena u ta katekiswa hehla ka baba-
nhu bon*k*le: laho ku nga ta ku ba
kona a matsune ni nkati a ta nga ba
ngo*n*wa xikari ka *n*wina, kutani xi-
kari ka tihomu ta *n*wina.
15 Na Jehova i ta susa ka *n*wina gon*k*le
a wuba*b*ye; ku nga ta ku ba kona a
tinghumbe to biha ta le Gipite, leti
wena u ti tibako, yena i ta beka he-
hla ka wena, kanilezi i ta *k*lateka ka
bon*k*le laba ba bengako yena.
16 Na wena u ta mbetisisa bon*k*le a
banhu labo Jehova a Nungungulu
wa wena a ta nga ba nyikela ka we-
na; ni tihlo ga wena gi nga hawu-
keli bona: ge wena u nga ta kozela
a banungungulu ba*b*ye; hakuba lo-
ko ku ta ba a panya ka wena.
17 Ni loku u ta wula mbilwini ya wena,
Leyi mifumo yi hunza mina; nzi ta
hlongolisa ku yini bona ke?
18 Wena u nga ta caba ha bona: wena
u ta alakanya kwatsi za kuyini Jeho-
va a Nungungulu wa wena a mahi-
leko ka Faro, ni ka bon*k*le ba Gi-
pite;
19 A tikuruxu ta hombe leti wena u ti
wonileko hi mahlo ya wena, ni ziwo-
niso, ni zihlamaliso, ni canja ga nya
mintamo, ni woko gi *k*lakusilweko,
lezo Jehova a Nungungulu wa wena
a ku humesileko ha zona: zingaho
Jehova a Nungungulu wa wena i ta
maha ka babanhu labo ha bona wena
u ba cabako.
20 *K*latakumbiri Jehova a Nungungu-
lu wa wena i ta rumela a tinyoxi
xikari ka*b*ye, ku kala bona labo ba
seleko, ba tihlileko a wutsumbu ga-
*b*ye, ba lo*b*yiswa le mahlweni ka
wena.
21 Wena u nga ta dzukiswa ka bona;
hakuba Jehova a Nungungulu i ko-
na xikari ka wena, Nungungulu wa
hombe ni a tsisako.
22 Na Jehova a Nungungulu wa wena
i ta hoxa kule a mifumo leyo yi nga
mahlweni ka wena ha kutsongwani
ni kutsongwani: wena kutani u nga
ta mbetisisa bona ha katigi*n*we, ku
nga taku a zihari za kwati zi anzi-
swa hehla ka wena.
23 Kanilezi Jehova a Nungungulu wa
wena i ta nyikela bona mahlweni ka
wena, na yena i ta hlula bona hi ku-
hlula ka hombe, na bona ba taba ba
lo*b*yisilweko.
24 Na yena i ta nyikela a tihosi ta*b*ye
canjeni ga wena, na wena u ta maha
a mabito ya*b*ye ma lo*b*yiswa labasi
ka tilo: laho a ku kona munhu a ta
nga tiya ku yima mahlweni ka wena,
ka wena u lobisile bona.
25 Zifananiso za banungungulu za*b*ye
zi ba*k*lilweko *n*wina mu ta zi hisa hi
nzilo: wena u nga ta nabela a siliva
leyi yi nga ka zona ge ni nzalama le-
yo yi nga ka zona, ge ni ku ku teka
ka wena, u nga ta ku wena u *k*la*b*yi-
wa laho; hakuba kona ku hi nye-
nyeko ka Jehova Nungungulu wa
wena.
26 Na wena u nga ta neha a zinyenye-
ko lomu n*d*lwini ya wena, u nga
maha a xilo xi hoxilweko ku kota
kona: wena u ta ku munzulukisisi-
lweko wena, u ta hlamuka kona, na
wena hi kumunzulukisisilweko u ta
swirwa ha kona; hakuba xi xilo xi
hoxilweko.

XIPIMO 8.

1 Kon*k*le loku kuleletela loku mina
nzi leleteleko wena nyamu*k*la legi
*n*wina mu ta ku lonzowotela mu ku
maha kasi *n*wina ma fela ku hanya,
ni ku enzelekela, mu engena leyo a
ku ya fumela a tiko lego Jehova a
nyikileko a bararu ba *n*wina.
2 Na wena u ta alakanya yon*k*le a
n*d*lela leyi Jehova a Nungungulu
wa wena a rangeleko wena laya mu-
ne wa makume ya malembe lomu
xiwuleni, kasi yena wa fela a kuko-
ramisa wena, ni ku ringa wena, a ku
tiba lezaku za ku yini zi nga lomu
mbilwini ya wena, kutani wena u
wa ta nga u hlayisa a kuleletela ka
yena, kutani ge.
3 Na yena i koramisile wena, ni ku
vumela wena a kuzwa n*d*lala, i lo
gisa wena hi mana, leyi wena u nga
yi tibiko, ge ni bararu ba wena a
ku yi tiba; lezo a su ngwa hi ku

tibisa wena lezaku a manhu a nga
hanyi hi zibaba zoce, kanilezi a zilo
zonklelele lezi zi humako hi le no-
nwini wa Jehova zi maha munhu a
hanya.
4 Zona za tsama a zi kuli zi kosahala
hehla ka wena, ge ni konzo wa we-
na a wu vimbangi laya a mune wa
makume ya malembe.
5 Na wena u ta pimisisisa lomu mbi-
lwini ya wena, lezaku, kwatsi hi mu-
nhu a tsayisako a nwana wa yena,
zingaho Jehova a Nungungulu wa
wena wa tsayisa wena.
6 Wena u ta hlayisa a ku leletela ka
Jehova a Nungungulu wa wena, ni
ku famba hi tindlela ta yena, ni ku
caba yena.
7 Hakuba Jehova Nungungulu wa
wena i neha wena le tikweni ga ku-
saseka, tiko ga micongo ya mati, ga
tihlowo ni zi buka, ku kulungako
lomo minzelelweni ni lomo zitsunge-
ni;
8 A tiko ga mabele ni barle, ni mavina
ni mikuwu ni mapomegraneti; a
tiko ga tisinya ta maolivi ni wulo-
mbe;
9 A tiko legi wena u ta ngaga a zibaba
na u nga hi na zitumbe, wena u nga
ta vumala ncumo ka gona; a tiko
legi a maribye ya kona ma nga zike-
tse, ni zitsunga za gona wena u ta
kela a suku.
10 Na wena u taga u xuriswa, na wena
u ta katekisa Jehova a Nungungulu
wa wena hi tiko legi ginene a nyiki-
leko wena.
11 Klariha u nga ta ku u kohlwa hi
Jehova Nungungulu wa wena, a ku
nga hlayisini ka kuleletela ka yena,
ni ziyimiso za yena, ni zilayelo za
yena, lezi mina nzi leletelako wena
nyamukla legi:
12 Ku nga taku, laha na wena na u
gile u xiriswa, na wakile a tindlu
ti sasekisisilweko, ni ku tsama ka
tona;
13 Ni laha a miklambi ya tihomu ya
wena ni miklambi ya tiyivu ya wena
yi enzelekisilwe, ni siliva ga wena ni
nzalama ya wena ku enzelekisilwe
ni zonkle lezo u nga nazo wena zi
enzelekisilwe;
14 Zonake a mbilu ya wena yi ta kuku-
muxwa, na wena u kohlwa hi Jeho-
va Nungungulu wa wena, loye a
humesileko wena hi le tikweni ga le
Gipite, le ndlwini ya wukumbi;
15 Loye a rangeleko wena le xiwuleni
lexi xa hombe ni cabekisako, leyo
ku nga wa hi ni tinyoka ta munzu-
lukisako ni tihume, a saba ga mato-
ra laho ku nga hiko kona a mati;
loye a nga ku nehela a mati ma hu-
ma le ribyeni ga mbokota;
16 Loye a nga gisa wena lomo xiwule-
ni hi mana, leyi a bararu ba wena ba
nga yi tibangiko; lezaku a nga ku
koramisa wena, ni ku kasi a nga ri-
nga wena, a ku maha kusasa hi xi-
kati xa wena xa lanzako a ku gu-
melwa:
17 U nga taku wena u wula mbilwini
ya wena, a ntamo wa mina ni ntamo
wa canja ga mina gi nzi nyikile mi-
na loku kufuma.
18 Kanilezi wena u ta alakanya Jehova
a Nungungulu wa wena, hakuba
loye hi yena a nyikako wena a nta-
mo a ku kuma kufuma; kasi wa fela
a ku yimisa a xivumelwano lexo a
nga wa hlambanyile ka bararu ba
wena, ku kala legi siku.
19 Na kona ku ta maheka laha na wena
na u ribakelwa hi Jehova a Nungu-
ngulu wa wena, wena u famba hi
ka banwani banungungulu, ni ku
kozela bona, ni ku dumisa bona, mi-
na nza kustumunya ka wena legi
siku lezaku nwina ha kunene mu
lobyisiswa.
20 Kwatsi hi mifumo leyi Jehova a
yi mahako ku loba mahlweni ka
nwina, zingaho nwina mu ta lobyi-
swa; hakuba nwina mu nga ingisi
a gezu ga Jehova Nungungulu wa
nwina.

XIPIMO 9.

1 Zwana, O Israeli: wena hi wena
u ta nga klatuka Jordani legi siku
a kuya u ya hlongolisa a mifumo
ya hombe ni ya nya mintamo ku
hunza wutsumbu ga wena, a miti
ya hombe ni yi gingisilweko yiya
hehla,
2 A banhu ba hombe ni bo leha, a ba-
na ba ka Anakimu, ba labo wena
u ba tibako, hi balabo wena u zwi-
leko ku ngalo, Hi mani a nga yi-
mako mahlweni ka banana ba Ana-
ke ke?
3 Tiba hikwalaho legi siku, lezaku
Jehova a Nungungulu wa wena hi
yena a klatukako a famba mahlweni
ka wena kwatsi i nzilo wu kadamu-
lako; yena i ta lobisa bona, na yena

i ta ba neha lahasi mahlweni ka wena: *z*ingaho wena u ta hlongola bona ba huma, ni ku maha bona ba lo*b*yiswa hi ku ha*k*lisisilweko, kwatsi hile*z*i Jehova a wulawulileko ka wena.

4 U nga wulawuli wena mbilwini ya wena, a nzako ka ku ba le*z*o Jehova Nungungulu wa wena a hoxile bona le mahlweni ka wena, uku, Hi kululamisisa ka mina Jehova i lo nzi neha a ku ta fumela legi tiko; hi kuonhakala ka leyi mifumo ha kona Jehova wa ba hlongola bona ba huma mahlweni ka wena.

5 Ge a hi kululamisisa ka wena, kutani hi kusasisa ka mbilu ya wena, u fambako wena u ya engena ku fumela a tiko ga*b*ye; kanile*z*i hi kuonhakala ka leyi mifumo Jehova Nungungulu wa wena wa hlongola yona ba huma mahlweni ka wena, kasi wa fela ku tiyisisa a mhaka leyi a nga wa wulawulile *zin*we ni bararu ba wena, ka Abrahama, ni ka Isaka, ni ka Jakobe.

6 Tiba hikwalaho, Jehova a Nungungulu wa wena a nga nyiki wena legi tiko go saseka a ku fumela gona hakuba hi kululamisisa ka wena; hakuba wena u munhu wa nhamo ya kunonoha.

7 Alakanya wena, u nga ribakelwi wena, le*z*aku u vin*dl*ukisile Jehova a Nungungulu wa wena kuzangara lomo xiwuleni; cima ka siku lego wena u nga huma ha gona leyo Gipite, ku kala *n*wina mu ta ka legi wutsamo, nwina mu wa kari mu hi ba hlubukisisako mu hlubuka ka Jehova.

8 Kambe leyo Horebe *n*wina mu lo vin*dl*ukisa Jehova zangeni, na Jehova i wa zangarile ha *n*wina a ku lo*b*yiswa *n*wina.

9 Laho mina nzi nga wa kanziyile nziya hehla a kuya amukela a timbila ta mari*b*ye, tona a timbila ta xivumelwano lexi Jehova a mahileko *zi**n*we na *n*wina, *z*onake mina nzi lo tsama leyo xitsungeni mune wa makume ya masiku ni mune wa makume ya wusiku; mina nzi wa nga gangi *z*ibaba ge nzi wa nga nwani na mati.

10 Jehova i lo nyikela ka mina a timbila timbiri ta mari*b*ye ti tsalilweko hi litiho la Nungungulu; ni ka wona ku wa tsalilwe kukotisa hi ka ton*k*le timhaka, leti Jehova a nga wa wulawulile *zin*we na *n*wina le xitsungeni hi lomo xikari ka nzilo leyo sikwini ga tsombano.

11 Na ku mahisile le*z*o hi kugumelweni ka mune wa makume ya masiku ni mune wa makume ya wusiku, le*z*o Jehova i lo nyika mina a timbila timbiri ta mari*b*ye, tona timbila ta xivumelwano.

12 Na Jehova i te ngalo ka mina, Suka, hi leno u relela hi kuha*k*lisisilweko; hakuba a banhu ba wena labo wena u ba humesileko hi leyo Gipite ba botisisile a wutsumbu ga*b*ye; bona ba ha*k*lisisile a ku hambuka *k*lelweni ka n*dl*ela leyo mina nzi leleteleko bona; bona ba mahile a xifananiso xi nyekisilweko.

13 *K*latakumbiri kambe Jehova i lo wulawula ka mina, aku, Mina nzi wonile laba banhu, ni, languta, mbanhu ba nhamo ya kunonoha;

14 Tsikani mina nzocewo, kasi nza fela ku lobosa bona, ni ku hlangula a mabito ya*b*ye lahasi ka tilo; mina nzi ta maha wena a mufumo wa hombe ni wa nya mintamo ku hunza bona.

15 *Z*ingaho mina nzi lo *k*lela nzi relela hi le xitsungeni, ni xitsunga xi wa ku vura hi nzilo: ni timbila timbiri ta mari*b*ye ta xivumelwano nzi wa ti *k*lemerele lomu man*dl*eni ya mina ha mambiri.

16 Na mina nzi wa lo cuwuka, ni, languta, *n*wina mu onhile mu vukela Jehova a Nungungulu wa *n*wina; *n*wina mu wa mahile a role gi nyekisilweko: *n*wina mu wa hambukile *k*lelweni hi ku ha*k*lisisilweko mu huma n*dl*eleni leyi Jehova a leleteleko *n*wina.

17 Na mina nzi lo *k*lemerela a timbila timbiri, nzi lo hoxa tona hi man*dl*a ya mina ha mambiri, nzi lo panza tona mahlweni ka mahlo ya *n*wina.

18 Mina nzi lowa lahasi mahlweni ka Jehova, kwatsi hi kuranguleni, mune wa makume ya masiku ni mune wa makume ya wusiku; mina a nzi gangi *z*ibaba ge ni ku*n*wa a mati; hakuba hi xionho xa nwina lexi mu onhileko, kumani ka le*z*i *z*i bihileko kuwoneni ka Jehova, a ku vin*dl*ukisa yena a zangara.

19 Hakuba mina nzi wa lo caba a zanga ni kuhisa ka kuhlamukisisisa, loko

ha kona Jehova a nga wa hlamukile
a vukela wena a ku lobisa wena.
Kanilezi Jehova i lo ingisa ka mina
lexo xikati kambe.
20 Na Jehova i wa hlamukile nguvu ha
Aroni a ku mu lobisa: na mina ka-
mbe nzi lo kombelela Aroni ka xwa-
lexo xikati.
21 Na mina nzi lo teka a xionho xa
*n*wina, role mu yi mahako, ni ku xi
hisa hi nzilo, ni ku silisisa xona, ni
ku xi cinzetelelela a fufanyi nguvu-
nguvu, kala xona xi maha linatsi
kwatsi i tsutsungwani: ni ku hoxa
a tsutsungwani lowoke le congweni,
lowo wu nga buka hi leyo xitsu-
ngeni.
22 Ni le Tabera, ni le Masa, ni Ki-
brotehatava, *n*wina mu vin*d*lukisile
Jehova hakuba a be a zangarako.
23 Ni laho Jehova a nga wa mu rumile
hi le Kadexebarnea, aku, Kanziyani
muya fumela a tiko legi mina nzi
nyikileko *n*wina; zonake nwina mu
lo hlubuka mu vukela a kulele-
tela ka Jehova a Nungungulu wa
*n*wina, *n*wina a mu kolwangi ka
yena, ge ni ku ingisisisa ka gezu ga
yena.
24 *N*wina mu wa kari mu hi bahlubu-
kisisako mu vukela Jehova ku su-
kela lego siku mina, nzi nga tiba
nwina.
25 *Z*ingaho mina nzi lowa lahasi ma-
hlweni ka Jehova a mune wa maku-
me ya masiku ni mune wa makume
ya wa wusiku lawo nzi nga wa wele
lahasi, hakuba Jehova yena i wa te
ngalo yena i wa ta nga a lobisile
*n*wina.
26 Na mina nzi wa lo kombela ka Je-
hova, nzi te ngalo, O Hosi Jehova,
u nga lobisi a banhu ba wena ni
mufumo wa wena, labo u ba *k*la-
*k*lilileko hi wukulu ga wena, leza-
ku wena u ba humesile ba huma
hi leyo Gipite hi canja ga nya mi-
ntamo.
27 Alakanya a nanza ga wena, Abraha-
ma, na Isaka, na Jakobe; u nga cu-
wuki a wu*k*latwa ga laba banhu, ge
ni ka kubihisisisisa ka*b*ye, kutani ni
xionho xa*b*ye,
28 Ku nga ta ku a tiko legi u hi nehile-
ko hi huma ka gona giku, Hakuba
Jehova i wa nga zi koti ku ba neha
le tikweni lego yena a tsumbisile-
ko gona bona, ni hakuba yena a
bengako bona, yena i ba nehile
ba huma a ku ta ba daya lomu xi-
wuleni.
29 Kasi lezoke bona banhu ba wena ni
mufumo wa wena, lowu wena u wu
nehileko wu huma hi ntamo wa ho-
mbe na hi woko ga wena gi *k*laku-
silweko.

XIPIMO 10.

1 A ka lexo xikati Jehova i te ngalo
ka mina, Ba*k*la wena a timbila timbi-
ri ta mari*b*ye ku fanana ni leti ta ku-
rangula, u kanziya u ta ka mina le
xitsungeni, ni ku maha wena a arke
ga sinya.
2 Na mina nzi ta tsala laho timbileni a
timhaka leto ti nga wa timbileni ta
kurangula leto wena u ti panzileko,
na wena u ata bekela tona lomo a
arkeni.
3 *Z*ingaho mina nzi lo maha a arke
hi sinya ya Arkakia, nzi lo ba*k*la a
timbila timbiri ta mari*b*ye ku fanana
ni leti ta kuranga, nzi lo kanziya le
xitsungeni, na nzi hi ni mari*b*ye ma-
mbiri lomu canjeni ga mina.
4 Na yena i lo tsala lomo timbileni,
kukotisa hi kutsala ka kuranguleni,
a kume ga milayo leyo Jehova a
wulawulileko ka *n*wina leyo Xitsu-
ngeni le xikari ka nzilo le sikwini
ga kutsombana: na Jehova i lo nyi-
ka ka mina.
5 Na mina nzi lo *k*lela nzi relela nzi
wuya hi le xitsungeni, nzi lo ta
beka a timbila lomu arkeni legi nzi
nga wa gi mahile; na tona ti wa
hi laho ku kwatsi Jehova a nga nzi
leletela.
6 (Ni banana ba ka Israeli ba lo an*d*la-
muka hi le Beerote Benejakani kuta
Mosera. Laho Aroni i lofa, ni leyo
i wa lo kelelwa; na Eleazare a *n*wana
wa yena i lo engena nkozweni ya
wupristi xikun*d*leni xa yena.
7 Ku sukela leyo bona ba an*d*lamuke-
la kuya le Gudgoda; ku sukela le
Gudgoda hi lota Jotbatha, a tiko ga
micongo ya mati.
8 Ka lexo xikati Jehova i wa langile
a lixaka la ka Levi, a ku rwala a
arke ya xivumelwano xa ka Jeho-
va, a ku yima mahlweni ka Jehova
ni ku kozela mahlweni ka yena, ni
ku katekisa a bito ga yena, kala legi
siku.
9 Ngahilezo a ba ka Levi a ba na xia-
belo xa tsomba zi*n*we ni bamaka*b*ye;
na Jehova hi tsomba ya yena, kuko-

tisa lezi Jehova a Nungungulu wa
wena a wulileko ka yena.)
10 Mina nzi lo tsama leyo xitsungeni,
kwatsi hi xikati xa kurangula, mune
wa makume masiku ni mune wa ma-
kume a wusiku: na Jehova i lo
ingisa ka mina lexo xikati kambe;
Jehova i wa nga mu lobisangi
*n*wina.
11 Na Jehova i wa te ngalo ka mina,
Suka, u teka a lwenzo la wena ma-
hlweni ka banhu; bona ba ta famba
ba fumela, a tiko legi mina nzi nga
wa hlambanyile ka bararu ba*b*ye a
ku nyika bona.
12 Ni makunu, Israeli, xini xana Je-
hova a Nungungulu wa wena a xi
wutisako ka wena, kanilezi a kucaba
Jehova a Nungungulu wa wena a
ku famba hi tin*d*lela ton*k*le ta yena,
ni ku ranza yena, ni ku kozela Je-
hova a Nungungulu wa wena hi
mbilu ya wena yon*k*le ni muhefe-
mulo wa wena won*k*le,
13 A ku hlayisa a kuleletela ka Jehova,
ni kulayela ka yena, loku nzi kule-
letelako wena legi siku akuba kusa-
sa ka wena ke?
14 Languta, ka Jehova Nungungulu
njawena a gi ka yena a tilo ga ma-
tilo, ni misaba ni zon*k*le lezi zi nga
ka yona.
15 Kumbela Jehova i lo tangaliswa hi
bararu ba wena a ku baranza bona,
na yena i lo langa labo ba mbewu
ya bona anzako a bona, hambu
*n*wina hehla ka babanhu bon*k*le,
kwatsi hi ku kota legi siku.
16 Engenisani a wukwera a dewu ga
magumo ya mbilu ya *n*wina, na mu
nga ha engeti kambe a kunonohisa
timhamo.
17 Hakuba Jehova a Nungungulu wa
*n*wina, yena hi Nungungulu wa ba-
nungungulu, ni Hosi ya tihosi, a
Nungungulu wa hombe, a nya mi-
ntamo, na a cabisekisako, loye a nga
hlawuliko banhu, ge ni ku teka nca-
cazelo.
18 Loye a tsanzako a nongameto ka
banana ba zisiwanano ni tinoni, a
ranzako a balubeli, a ku nyika yena
a kuga ni ku ambala.
19 Ranzani a balubeli hikwalaho; ha-
kuba nwina mu wa hi balubeli lomo
tikweni ga le Gipite.
20 Wena u ta caba Jehova a Nungu-
ngulu wa wena; yena hi yena u ta
nga kozela yena; ni ka yena wena u
ta namarela, na hi bito ga yena wena
u ta hlambanya.
21 Yena ku kubonga ka wena, yena hi
Nungungulu wa wena, loye a ma-
hileko lezi zilo za hombe ni zi cabe-
kako, lezi a mahlo ya wenawu ma zi
wonileko.
22 Ni bararu ba wena ba lo relela baya
leyo Gipite ni banhu ba n*k*lanu ni
mambiri makume; makunu Jehova
a Nungungulu wa wena i mahile
wena u ku kwatsi u tinyeleti ta tilo
hi wunyingi.

XIPIMO 11.

1 Hikwalaho wena u ta ranza Jehova
Nungungulu wa wena, ni ku hlayi-
sa kuwula ka yena, kulayela ka ye-
na, ni ziyimiso za yena, ni kuleletela
ka yena, xon*k*le xikati.
2 Tibani legi siku: hakuba a nzi wu-
lawuli ni banana ba *n*wina laba ba
nga tibiko, ni laba ba nga wonangi-
ko a kutsayisa ka Jehova Nungu-
ngulu wa wena, a wukulu ga yena,
ni canja ga yena ga ntamo, ni woko
ga yena gi *k*lakusilweko,
3 Ni ziwoniso za yena, ni mitiro ya
yena, le a yi mahileko xikari ka ba
Gipite na Faro a hosi ya le Gipite,
ni ka gon*k*le a tiko:
4 Ni ku i mahisile ku yini ka yimpi ya
ba le Gipite, ka mahaxi ya*b*ye, ni ka
tikareta ta*b*ye; lezaku i mahisile ku
yini a mati ya Bimbi go *T*ruka ma
kulunga hehla ka bona kwatsi hilezi
ba nga wa hlongolisa *n*wina, lezaku
Jehova i lobisile bona kala nyamu-
*k*la;
5 Ni lezaku i mahisile ku yini ka *n*wi-
na lomo xiwuleni, kala nwina mu-
lota ka legi wutsamo;
6 Ni lezaku i mahisile ku yini ka Da-
tani na Abiramu, a bana ba ka Eli-
abe a *n*wana ba ka Rubeni; lezaku
a misaba yi lo ahlama a nomu wa
yona, yi ba kadamula, ni mingango
ya*b*ye, ni matenta ya*b*ye, ni zon*k*le-
lele zi hanyakako lezo zi nga wa
lanzela bona, xikari ka bon*k*le a ba
ka Israeli:
7 Kanilezi a mahlo ya *n*wina ma wo-
nile yon*k*le leyi a mitiro ya hombe
ya Jehova leyo yena a nga wa yi
mahile.
8 Hikwalaho *n*wina mu ta hlayisa
a kuleletela loku mina nzi lelete-
lako wena legi siku, kasi *n*wina ma
fela ku ba ni ntamo, ni ku famba

lomo muya fumela a tiko, lego
*n*wina mu *k*latukako a ku ya gi
fumela gona;
9 Kasi *n*wina ma fela ku longoloka ni
masiku ya *n*wina lomo tikweni, lego
a hlambanyileko ka bararu ba *n*wina
a ku nyika gona ka bona ni ka
mbewu ya*b*ye, a tiko gi kulungako
a masi ni wulombe.
10 Hakuba a tiko lego wena, u yako u
ya fumela gona, a gi kwatsi hi tiko
ga le Gipite, lego *n*wina mu humi-
leko ka gona, laho u nga wa *b*yala a
mbewu ya wena, u celetela a mati
hi konzo wa wena, kwatsi ka simu
ga ku*b*yanyi;
11 Kanile*z*i a tiko, legi wena u *k*latuka-
ko kuya fumela gona, ga *z*itsungana
ni minzelelelo, ga kunwa a mati ya
vula ya tilo,
12 A tiko lego Jehova a Nungungulu
wa wena a gi celako kota: hakuba
a mahlo ya Jehova a Nungungulu
wa wena ma le hehla ka gona xon*k*le
xikati, ku sukela kusanguleni ka
lembe ku kala kugumelweni ka le-
mbe.
13 Na ku ta ku na ku mahisile le*z*o,
loku *n*wina mu ingisisa hi kutsona-
metisisilweko ka *z*ileletelo *z*a mina
le *z*i nzi leletelako wena legi siku, a
ku ranza Jehova a Nungungulu wa
wena, ni ku kozela hi mbilu ya we-
na yon*k*le ni muhefemulo wa wena
won*k*le,
14 Le*z*aku mina nzi ta nyika a vula
ya tiko ga wena tinguba ta yona,
a vula ya ku ranga ni vula ya ku
mbela, kasi wena wa fela ku wu-
ngeletela a mbewu ya wena, ni wai-
ni ga wena ga gi*s*wa, ni mafura ya
wena.
15 Na mina nzi ta nyika a *b*yanyi lo-
mu kwatini ga wena a kuga a tiho-
mu ta wena, na wena u taga u xu-
riswa.
16 *K*larihani ka wutsumbu ga *n*wina,
ku nga taku a mbilu ya *n*wina yi
hi yi kohlisilweko, ni ku hambu-
ka *k*lelweni, mu kozela banungu-
ngulu ba*n*wani, ni ku ba dumisa
bona;
17 Ni kuhlamuka ka Jehova ku vi-
n*d*lukiswa ku vukela *n*wina, ni ku
vala tilo, *z*ingahoke laho ku ta ku
ba ku nga hi na vula, ni tiko gi
nga ta *t*rala a mihanzo ya gona;
na *n*wina mu ta mbeteka hi ku ha-
*k*lisisilweko le tikweni lego ga ku-
saseka Jehova a nyikileko *n*wina
gona.
18 Hikwalaho *n*wina mu ta beka leti
timhaka ta mina lomu mbilwini ya
*n*wina ni lomo muhefemulweni wa
*n*wina; na *n*wina mu ta boha tona a
*z*iwoniso lomo canjeni ga *n*wina, to-
na ti ta ba *z*imom*b*yeni *z*a *n*wina xi-
kari ka mahlo ya *n*wina.
19 Na *n*wina mu ta gonzisa tona ka ba-
nana ba *n*wina, na mu hi mu wulako
ha tona, ni laha wena u tsamileko
lomo n*d*lwini ya wena, ni laha wena
u fambako hi n*d*lela, ni laha na wena
na u e*k*lela laha lahasi, ni laha wena
u sukako.
20 Na wena u ta tsala tona hehla ka ti-
mhanze ta libati la yin*d*lu ya wena,
ni hehla ka tinyangwa ta wena;
21 Kasi a masiku ya wena ma enzelele-
kiswa, ni masiku ya banana ba wena,
le tikweni lego Jehova a hlambanyi-
leko ka bararu ba wena a ku nyika
bona, kota masiku ya matilo le he-
hla ka misaba.
22 Hakuba loku *n*wina hi kutsonome-
tisisilweko mu ta gongola a kulelete-
la, loku mina nzi leleteleko *n*wina, a
ku maha kona, a kuranza Jehova a
Nungungulu wa *n*wina, a ku famba
hi ton*k*le a tin*d*lela ta yena, ni ku
namarela ka yena;
23 *Z*onake Jehova i ta hlongola yon*k*le
leyi mifumo mahlweni ka wena, na
*n*wina mu ta hlongola a mifumo ya
hombe yi nga nya mintamo ku hunza
*n*wina wutsumbu.
24 Ni wutsamo gon*k*lelele laho a xipa-
ma xa konzo wa wena xi ta nga ka-
nziyela gi ta ba ga *n*wina gona: ku
sukela hi le xiwuleni, ni Lebanoni,
ku sukela le congweni, a congi Eu-
frate, kala bimbini ga le nzako ku ta
ba a mbingano wa *n*wina.
25 Laho ku nga ta ku ba kona a munhu
kotako ku mahlweni ka *n*wina: Je-
hova Nungungulu wa *n*wina i ta
*k*lateka a kuca*b*ya ka *n*wina ni ku-
tsisa ka *n*wina hehla ka tiko, legi
*n*wina mu ta nga kanziyela hehla
ka gona, kwatsi hi le*z*i yena a wu-
lawulileko ka *n*wina.
26 Langutani, nzi beka mahlweni ka
*n*wina i legi siku a *z*ikatekiso ni
makombo:
27 A *z*ikatekiso, loku *n*wina mu ta zwi-
sisa ka *z*ileletelo *z*a Jehova a Nungu-
ngulu wa *n*wina, le*z*i nzi leletelako
*n*wina legi siku;

28 Ni makombo, loku *n*wina mu nga
zwisisi ka *z*ileletelo *z*a Jehova a Nu-
ngungulu wa wena, kanile*z*i u ha-
mbuka *k*lelweni n*d*leleni leyi mina
nzi leletelako wena legi siku, a ku-
ya ka ba*n*wani banungungulu laba
*n*wina mu nga ba tibiko.
29 Ku ta ku na ku mahisile le*z*o, laha
na Jehova a Nungungulu wa wena
na tisile leyo tikweni lego wena u
yako ku ya fumela gona, le*z*aku we-
na u ta katekisa le hehla ka xitsu-
nga Gerezima, ni kombo hehla ka
xitsunga Ebale.
30 *Z*ona a *z*i le *k*latukweni wa Jordani
ke, hi le nzako ka kupela ka gambo,
tikweni ga ma Kenani lawo ma a
akileko le Araba, *k*latuko wu xu-
ngeteneko ni le Gilgale, hi lahan*d*le
ka tisinya ta le Mora ke?
31 Hakuba *n*wina mu ta *k*latuka Jo-
rdani mu ya fumela a tiko legi Je-
hova a nyikileko *n*wina, na *n*wi-
na mu fumela gona, ni ku aka ka
gona.
32 *N*wina mu ta lonzowotela a ku
maha kon*k*le kuleletelo *z*on*k*le zila-
yelo ni *z*iyimiso le*z*i nzi bekileko ka
*n*wina legi siku.

XIPIMO 12.

1 Le*z*i hi *z*ilayelo ni *z*iyimiso le*z*i
*n*wina mu ta nga *z*i lonzowota leyo
tikweni lego Jehova, Nungungulu
wa bararu ba wena, a nyikileko we-
na a ku fumela gona, won*k*le ma-
siku laya mu hanyako hehla ka mi-
saba.
2 *N*wina ha kunene mu ta lobisa a
wutsamo lego ha gona matiko lawo
mu ta nga mahlongola ma nga wa
kozela a banungungulu ba*b*ye, he-
hla ka *z*itsunga *z*o leha, ni hehla ka
*z*itsungana, ni lahasi ka tisinya to-
n*k*lelele to nyuka:
3 Na *n*wina mu ta tsobeletelela a ma-
alati ya*b*ye, mu kungumulela a fu-
fanyi a timhinga ta*b*ye ni ku hisa
Axerima wa bona hi nzilo; na *n*wi
na mu ta tsemelela a *z*ifananiso *z*a*b*ye
*z*i ba*k*lilweko *z*a banungungulu ba-
*b*ye; na nwina mu ta lobisa a bito
ya *z*ona wutsa*n*weni ga *z*ona.
4 *N*wina mu nga ta maha le*z*o ka Je-
hova a Nungungulu wa *n*wina.
5 Kanile*z*i ka wutsamo lego Jehova a
Nungungulu wa *n*wina a ta nga la-
nga ka ton*k*le a tixaka ta *n*wina, a
ku beka a bito ga yena laho, kona
ka ba akileko ba yena *n*wina mu ta
laba, lenoke wena u tata;
6 Leno *n*wina mu ta neha a minyikelo
ya *n*wina ya kuhiswa, ni mipahlelo
ya *n*wina, ni ka wukume ka *n*wina,
ni minyikelo ya kunziwitela ya ca-
nja ga *n*wina, ni *z*ifungo *z*a nwina,
ni minyikelo ya *n*wina yi*k*la*k*lekile-
ko, ni matewula ya mi*k*lambi ya ti-
homu ya *n*wina, ni ya mi*k*lambi ya
*n*wina:
7 Leyo *n*wina mu taga mahlweni ka
Jehova a Nungungulu wa *n*wina,
na *n*wina mu ta tsakiswa hi ka *z*o-
n*k*le le*z*o *n*wina mu bekako a ma-
n*d*la ya *n*wina ka *z*ona, *n*wina ni ti
nghamu ta *n*wina hi ka loko Jehova
a ha kona a katekisileko *n*wina.
8 *N*wina mu nga ta maha a ku kota a
*z*ilo le*z*i hi mahako laha legi siku,
bon*k*lelele banhu ku kota *z*i sasekile-
ko mahlweni ka *n*wina;
9 Hakuba *n*wina a mu se kuta le ku-
humuleni ni fumulweni, legi Jehova
Nungungulu wa wena a nyikileko
wena.
10 Kanile*z*i laha *n*wina mu *k*latukile a
Jordani, ni ku ta aka tikweni lego
Jehova a Nungungulu wa *n*wina a
maheleko *n*wina a tsomba, ni ku
nyika *n*wina a kuhumula ka bala-
la ba *n*wina bon*k*le ba mu renzele-
keleko, le*z*o kasi mu fela kuaka na
kulele;
11 *Z*onake ku ta mahisa le*z*o ka wutsa-
mo lego Jehova a Nungungulu wa
*n*wina a ta nga langa, a ku maha a
bito ga yena a ku tsama laho, leyo
hi kona mu ta nga neha *z*on*k*le le*z*i
*z*i leletelweko ka *n*wina: a minyike-
lo ya *n*wina ya kuhiswa, ni mipahle-
lo ya *n*wina, ni *z*a wukume *z*a *n*wina,
ni minyikelo ya ya kunziwitela ya
le canjeni ga *n*wina, ni kon*k*le ku-
funga ka *n*wina ku hlawulilweko
loko *n*wina mu fungileko ka Je-
hova.
12 Na *n*wina mu ta tsaka mahlweni ka
Jehova a Nungungulu wa *n*wina,
*n*wina, ni barisanyana ba *n*wina, ni
banhanyana ba *n*wina, ni malanza
ya *n*wina ya xinuna ni malanza ya
*n*wina ya xisati, ni ba ka Levi labo
ba nga laho tinyangweni ta *n*wina,
hakuba kwatsihiloko a nga hiko
na xiabelo xikari ka tsomba ya
*n*wina.
13 *K*larihisisa ka wutsumbu ga wena
le*z*aku u nga ta nyikela a minyikelo

ya kuhiswa ga gon*k*lelele wutsamo
legi wena u gi wonako;
14 Kanilezi ka tiko lego Jehova a ta
langa ga li*n*we la tixaka ta *n*wina,
leyo wena u ta nyikela kona minyi-
kelo ya wena ya kuhiswa, ni leyo
wena u ta maha lezi zon*k*le nzi lele-
teleko wena.
15 Hambulezoke, wena u nga dayako
uga nyama leyo tinyangweni ta we-
na ton*k*le, ku kota kuxuba kon*k*le
ka muhefemulo wa wena, kukotisa
hi zikatekiso za Jehova a Nungungu-
lu wa wena lezo a katekisileko wena:
a ku nga hlazeki ni kuhlazekileko u
ngaga leyo, a zo kwatsi mangulwe,
ni mbabala.
16 Kumbela *n*wina mu nga taga a nka-
ta; wena u ta halata wona hehla ka
misaba kwatsi i mati.
17 Wena u nga ta kuga a za wukume
za mbewu ya wena le nyangweni ya
wena, kutani za waini giswa ga we-
na, kutani za mafura ya wena, kuta-
ni matewula ya tihomu ta wena, ni
mi*k*lambi ya wena, kutani ni ka xi-
hi a xifungo xa wena lexi u xifu-
ngileko, ge ni munyikelo wa wena
wu *k*la*k*lekileko, ge ni minyikelo
ya kunziwitela ya lomo canjeni ga
wena;
18 Kanilezi wena u taga yona mahlwe-
ni ka Jehova Nungungulu wa wena
wutsa*n*weni lego Jehova a Nungu-
ngulu wa wena a ta langa, wena, ni
nisanyana wa wena, ni nhanyana
wa wena, ni nanza ga xinuna ga we-
na, ni nanza ga xisati ga wena, ni
wa ka Levi loye a nga nyangweni
ya wena: na wena u ta tsakiswa ma-
hlweni ka Jehova a Nungungulu
wa wena ka zon*k*le lezo wena u be-
kelako a canja ga wena ka zona.
19 *K*larihisisa ka wutsumbu ga wena
lezaku wena u nga tsiki a wa ka Le-
vi kwatsi lezi wena wa ha tsamileko
lomo tikweni ga wena.
20 Laha Jehova Nungungulu wa we-
na a ta nga kulisa a mbingano wa
wena, kwatsi hi kutsumbisa kakwe
ka wena, na wena u ta ku ngalo,
Nzi taga a nyama, hakuba a mbilu
ya mina ya ranza a kuga a nyama:
na wena u ta kuga a nyama, kwatsi
hi kon*k*le a kuxuba ka muhefemulo
wa wena.
21 Loku a wutsamo lego Jehova a Nu-
ngungulu wa wena a ta nga langa,
a ku beka a bito ga yena leyo, gi
nga gi hi kule ku suka hi le ka *n*wi-
na, zonake wena u ta *k*laba a homu
ya wena kutani i *k*lambi wa wena,
lowo Jehova a nyikileko wena, kwa-
tsi hilezi mina nzi leleteko wena;
wena u ngaga le tinyangweni ta we-
na, kota kuxuba kon*k*le ka muhefe-
mulo wa wena.
22 Kwatsi hi lezi a mangulwe ni mba-
bala zi giwako, zingaho wena u nga-
ga zona: le zi nga hlazekangiko ni
zi hlazekileko u ngagi leyo kota yi-
*n*we ka zona.
23 Kumbela wena *k*larihisisa lezaku we-
na u ngagi a nkata: hakuba a nkata
mbutomi; na wena u ngagi a wu-
tomi zi*n*we ni nyama.
24 Wena u nga taga wona; wena u ta
halata wona kukotisa a mati hehla
ka misaba.
25 Wena u nga ta kuga wona; kasi ku
fela ku maha kwatsi ka wena, ni ka
banana ba wena a nzako ka wena,
ni laha wena u ta nga maha loku a
kusasa mahlweni ka Jehova.
26 Kumbela a zi*b*ya za wena lezi zo ba-
sa wena u nga nazo, ni zifungo za
wena, wena u ta teka, u ta famba
nazo leyo tikweni lego Jehova a ta
nga langa;
27 Na wena u ta nyikela laho a minyi-
kelo ya kuhiswa a nyama ni nkata,
hehla ka alati ga Jehova a Nungu-
ngulu wa wena; ni nkata wa mipa-
hlelo ya wena yi ta cululelwa le he-
hla ka alati ga Jehova Nungungulu
wa wena; wena u taga a nyama.
28 Lonzowota uzwa ton*k*le timhaka leti
nzi lelelako wena, kasi ku fela ku
maha kwatsi ka wena, ni ka banana
ba wena lenzako ka wena kala kupi-
nzuka, laha u mahako lezo za kusasa
ni tsonameto ka mahlo ya Jehova
Nungungulu wa wena.
29 Laha Jehova a Nungungulu a ta
nga tsema a matiko hi le mahlweni
ka wena, lawo wena u yako ku ba
hlongolisa bona, na wena u ta hlo-
ngolisisa wona, ni ku aka tikweni
ga*b*ye;
30 *K*larihisisa ka wutsumbu ga wena
lezaku wena u nga ta *k*la*b*yiwa hi
ku lanzela bona, a nzako kakuba
bona ba lo*b*yisilwe mahlweni ka we-
na; lezaku wena u nga ta wutisa hi
banungungulu ba*b*ye; uku, Ba ko-
zelisa ku yini laba banhu banungu-
ngulu ba*b*ye ke? lezoke minawu nzi
ta mahawu zakungahi.

31 Wena u nga ta maha zakungaho ka Jehova a Nungungulu wa wena: hakuba wonklelele manyala ka Jehova, laya yena a ma bengako, bona ba mahile ka banungungulu babye; hakuba hambu barisinyana babye ni banhanyana babye bona ba hisile nzilweni wa banungungulu babye.
32 Kani hixihi a xilo lexo mina nzi leleteleko xona ku xi maha: wena u nga ta engetela ka xona, ge ni kuhungula ka xona.

XIPIMO 13.

1 Loku leyo kuvumbuluka xikari ka wena a muprofeti, kutani mulori wa miloro, kutani a nyika wena a xiwoniso kutani xihlamaliso,
2 Ni xiwoniso kutani xihlamaliso xi mahisile lezo, lexo yena wulawulileko ha xona ka wena, aku, Nga hina hi lanzela banwani banungungulu, laba wena u nga ba tibiko, a ku nga hina hi kozela bona;
3 Wena u ta ingisa ka timhaka ta loye a muprofeti, ge ni ka loye mulori wa miloro: hakuba Jehova a Nungungulu wa wena hi yena a ringako wena, a ku tiba lezaku wena wa ranza Jehova a Nungungulu wa wena hi mbilu ya wena ni muhefemulo wa wena.
4 Nwina mu ta famba ku lanzela Jehova a Nungungulu wa nwina, ni mu caba yena, ni ku hlayisa a ku leletela ka yena, ni ku ingisa a gezu ga yena, na mu ta kozela yena, ni ku namarela ka yena.
5 Ni loye a muprofeti, kutani loye a mulori wa miloro, yena i ta dawa, hakuba yena i wulawulile a hlubukusisisako ka Jehova a Nungungulu wa wena, loye a nga humesa nwina hi le tikweni ga le Gipite, ni ku kuklaklisa wena hi le ndlwini ya wukumbi, a ku kokela wena kleIweni le ndleleni leyi Jehova Nungungulu wa wena a leletelako wena a ku famba ha yona. Zingaho wena u ta susa a kubiha xikari ka wena.
6 Loku a makabye wa wena, a nwana wa nyine wa wena, kutani a nwana wa wena, kutani a nhwana wa wena, kutani a sati wa xifuba xa wena, kutani i xaka ga wena, legi gi nga lomu muhefemulweni wa wena, a kucetela wena hi kutihlekisisilweko, aku, Nga hi fambani hi ya kozela banwani banungungulu, labo wena u nga ba tibangiko, wena, ge ni bararu ba wena;
7 A banungungulu ba banhu labo ba ranzeleko wena, ku suhani na nwina, kutani kule na wena, ku sukela hi gumelo ginwe ga misaba ku kala ku cikela ka ginwani gumelo ga misaba;
8 Wena u nga ta vumela ka yena, ge ni ku ingisa ka yena; ge ni mahlo ya wena ma nga ta hawukela ka yena, ge wena u nga ta tsika yena, ge wena u nga ta xuxelana zinwe na yena:
9 Wena ha kunene u ta daya yena; ni canja ga wena gi ta ba ga kuranga a ku daya yena, ni nzako ka lezo a canja ga banhu bonkle.
10 Wena u ta gandlela yena hi maribye kala afe, hakuba yena i wa laba ku ku kokela wena kule ka Jehova a Nungungulu wa wena, loye a humesileko wena hi le tikweni ga le Gipite, hi le ndlwini ya wukumbi.
11 Ni bonkle ba ka Israeli ba ta zizwa, ba ta caba, ba su huhla ba zi tsika a ku maha a kubiha lomu xikari ka wena.
12 Ni loku wena u tazwa ku byelwahi munwani wa miti ya nwina, leyo Jehova a Nungungulu wa nwina a nyikileko nwina a ku aka kona, aku,
13 A viyo ga banhu bo kari ba humele lomu xikari ka wena, ni ku ba kokele kule a banhu ba muti wabye, baku, Nga hina hi famba hi ya kozela banwani ba Nungungulu, labo wena u nga ba tibiko;
14 Zonake wena u ta wutisa, ni ku sangula kuhlola, ni ku wutisa hi kutsonometisisilweko; ni, languta, loku zi nga zi hi zinene, ni lexi xilo xi lasu dlunya, a xinyenyeko xa kungaho xi mahilwe lomu xikari ka wena,
15 Wena ha kunene u ta hlasela a nghamu yonkle ya muti lowo hi wukla ga supado, wu lobyiswa wona hi kumbetisisilweko, zonkle lezo zi nga ka wona, ni tihomu ta kona, hi wukla ga supado.
16 Na wena u ta wungeletela yonkle a nhunzhu ya kona xikari ka mapango ya kona, na wena u ta hisa hi nzilo a muti, ni yonkle a nhunzhu ya kona ku nga sali ncumo, ka Jehova a Nungungulu wa wena: kona ku

ta ba a xitsunzulu kala kupinzuka;
kona ku nga ta akiwa kambe.
17 Ni laho ku nga namareli ncumo xi-
alisilweko canjeni ga wena; kazi Je-
hova wa fela kubohla kucabisekeni
ka kulo ga yena, a kombisa wena a
titralo, ni kuba ni hawukelwa hehla
ka wena, ni ku enzelekisa wena,
kwatsi hi lezi a hlambanyileko ka
bararu ba wena;
18 Laha wena u ta nga zwisisa ka gezu
ga Jehova a Nungungulu wa wena,
a ku hlayisa konkle a kuleletela ka
loku mina nzi leleteleko wena legi
siku, a ku maha loku ku kusasa ka
mahlo ya Jehova a Nungungulu wa
wena.

XIPIMO 14.

1 Nwina mu banana ba Jehova a
Nungungulu wa *n*wina: *n*wina mu
nga ta *k*labela a wutsumbu ga *n*wi-
na, ni ku maha a timbirimbi xikari
ka mahlo ya *n*wina hi kota ya bafi-
leko.
2 Hakuba wena u banhu ba kubasa ka
Jehova a Nungungulu wa wena, na
Nungungulu i langile wena akuba a
banhu ba tsomba ya yena, hehla ka
banhu bon*k*le labo ba nga lomo ngo-
heni yon*k*le ya misaba.
3 Wena u nga taga a xilo xi nye-
nyekileko.
4 Lezi hi zihari lezi *n*wina mu nga zi
gako: a homu, ni yivu, ni mbuti,
5 A mangulwe, ni mbala, ni hlangu,
ni mhuti, a hlengani, ni xipene, a
nhongo.
6 Ni zon*k*lelele a zihari lezi zi na nga
ni kanzo ga patswa, ni kanzo ga ko-
na gi patseneko mambiri, ni hlafu-
nhako, xikari ka zihari, lezo nwina
mu ngaga.
7 Ahemba lezi mu nga taga ka zona
lezi zi hlafunhako, kutani ka zona
lezi nga ni makanzo ma patseneko a
mazonzo mu nga taga zona: a Ka-
meli, ni pfun*d*la, ni hlohlwe, hakuba
zi hlafunhako na zi nga abanyekangi
mazonzo, zona a zi hlazekangi ka
wena.
8 Ni kumba, hakuba gi abanyekileko
mazonzo kanilezi gi nga hlafunhiko,
gona a gi hlazekangi ka wena: hi
nyama ya zona *n*wina mu nga ta
kuga, ni zirumbi za zona *n*wina mu
nga ta zi kumba.
9 Lezi mu ngaga ka zona zon*k*le lezi
zi nga lomu matini: kani hizihi zi
nga ni zipapilo ni magwaru *n*wina
mu ngaga;
10 Ni kani hizihi zi nga hiko na zipapi-
lo na magwaru *n*wina mu nga ta
ziga; kona a ku hlazekangi ka
*n*wina.
11 *Z*on*k*le zinyanyani zi hlazekileko
*n*wina mu ngaga.
12 Kanilezi lezi hi zona *n*wina mu ta
nga kala mu ngagi: a gama, ni xi-
mhungu, ni likotani,
13 Ni xiko*k*lwani, ni fokwani, ni mari-
yani kukotisa hi tixaka takwe,
14 *Z*on*k*lelele zikunguwe kukota hi ti-
xaka ta zona,
15 Ni yinjwa, ni xihuhuluhuhu, ni
mikukunambu, ni likotani lolu la-
hombe kota hi tixaka ta lona,
16 Ni xi ko*k*lwani xi tsongwani, ni xi-
ko*k*lwani lexi xa hombe, ni kuhu-
nhu,
17 Ni makolekole, ni makoti, ni ma-
gotso,
18 Ni mahulwani, ni maxomuxomu ku
kota hi tixaka ta yena, ni nyawu-
ngonzwani, ni mangabilani.
19 Ni zon*k*le a zo kokakoka zi nga ni
tipapa a zi hlazekangi ka *n*wina:
zona zi nga ta giwa.
20 Ni zon*k*le a zinyanyani zi hlazekileko
*n*wina mu nga ziga.
21 *N*wina mu nga ta kuga kani hi-
yini lexi xi ti feleko ha xoce: ku-
tani wena u nga nyika a mulubeli
loye a nga lomu tinyangweni ta
wena, kasi a fela a ku yena aga
kona; kutani wena u nga ku xabi-
sa ka wa matiko: hakuba wena mu
banhu bo basa ka Jehova a Nungu-
ngulu wa wena. Wena u nga ta
bika a ximbutana na xa hahi mafini
ya nyine wa xona.
22 Wena ha kunene u ta abanyisa
a ka wukume ka kon*k*le a ku anzi-
swa ka mbewu ya wena, leyi yi hu-
mako masi*n*wini a malembe won*k*le-
lele.
23 Na wena u taga mahlweni ka Jeho-
va a Nungungulu, le wutsanweni
lego yena a ta langa, a ku maha a
bito ga yena gi aka leyo, a ka kume
ka mabele ya wena, a ka waini ga
wena ga giswa, ni ka mafura ya
wena, ni matewula ya wena ya ti-
homu, ni ya mi*k*lambi: kasi wena
wa gonza a kucaba Jehova xikati
xon*k*le.
24 Ni loku a n*d*lela ku hi kule ka
wena, lezaku wena u nga zi koti a

kurwala kona, hakuba a wutsamo
gi le kule ka wena, lego Jehova a
Nungungulu wa wena a ta nga
langa gona, a ku beka a bito ga
yena leyo, laha Jehova a Nungu-
ngulu wa wena a ta nga katekisa
wena ;
25 Zonake wena u ta hunzula kona u
ku maha a mali, u welela hi canja
ga wena, na wena u ta ya ka wutsa-
mo lego Jehova a Nungungulu wa
wena a ta nga langa :
26 Na wena u ta nyikela a mali kani hi
yini lexi a muhefemulo wa wena wu
ta nga xi xubako, kutani i kabi, ku-
tani i yivu, kutani i waini, kutani
kunwa ka ntamo, kutani hi xihi lexo
a muhefemulo wa wena wu wutisa-
ko wena ; na wena u taga leyo ma-
hlweni ka Jehova a Nungungulu
wa wena, na wena u ta tsaka, wena
ni nghamu ya wena.
27 Ni wa ka Levi loye a nga lomo nya-
ngweni ya wena, wena u nga ta tsi-
ka yena ; hakuba yena a hi xiabelo
ge ni tsomba zinwe na wena.
28 Hi kugumelweni ka wonklelele a
malembe manharu wena u ta neha
konkle ka wukume ga kuanziswa ka
wena ka gwalego lembe, na wena u
ta beka kona laho nyangweni ya
wena :
29 Ni wa ka Levi, hakuba yena a nga
naxo a xiabelo ge ni tsomba zinwe
na wena, ni mulubeli, ni bana ba zi-
siwana, ni tinoni, labo ba nga laho
nyangweni ya wena, ba ta kuta, ba
taga ba xuriswa ; kasi Jehova Nu-
ngungulu wa fela ku ku katekisa
wena le tirweni wa canja ga wena
wonkle lowu u wu mahako.

XIPIMO 15.

1 Hi ku gumelweni ka wonklelele a
nklanu ni mambiri malembe wena u
ta maha a kuklaklisa.
2 Ni levi hi ndlela ya kuklaklisa : ni
wonkle mangaba ma ta klaklisa loko
a pembileko ka mu akelwane wa
yena ; yena a nga ta hlengula ko-
na loko ka wa akelwane wa yena
ni makabye wa yena ; hakuba a ku-
klakliswa ka Jehova kubilwe a hu-
ngu.
3 Ka wa matiko kutani wena u nga
ku hlengula kona : kanilezi kani hi
zihi za wena zi nga ni makabye wa
wena u ta zi klaklisa.
4 Ahemba laho ku nga taku ba bazi-
siwana a ka wena (hakuba Jehova ha
kunene i ta katekisa wena le tikweni
lego Jehova a Nungungulu wa wena
a nyikileko wena akuba a tsomba ya
ku fumela kona),
5 Loku wena ntsena u zwisisa kutso-
nametisisilweko a gezu ga Jehova
Nungungulu wa wena, u lonzowo-
tela a ku maha konkle loku kulelete-
la nzi leleteleko wena legi siku.
6 Hakuba Jehova a Nungungulu wa
wena i ta katekisa wena, kukotisa
lezi yena a tsumbisileko wena : na
wena u ta pemba ka matiko manyi-
ngi, kanilezi wena u nga ta pemba-
wu ; na wena u ta fumela hehla ka
matiko yo tala, kanilezi bona ba nga
ta fumela wena.
7 Ni loku leyo ku nga ku kona a
munhu wa xisiwana, a munwe wa
bamakabye, a hi lomo ka yinwe ya
tinyangwa ta wena, tikweni ga wena
legi Jehova a Nungungulu wa wena
a nyikileko wena, wena u nga nono-
hisi a mbilu a wena, ge ni ku vala a
canja ga wena ka makabye wa wena
wa xisiwana ;
8 Kanilezi ha kunene wena u ta vulula
a canja ga wena ka wena, ha kune-
ne wena u ta lomba yena ku kota la-
ba ka yena ka lezo yena a labako.
9 Klariha lezaku laho ku nga hi kona
a ku alakanya ko kari le mbilwini
ya wena, uku, A lembe ga nklanu ni
mambiri, hi ga kuklaklisa, gi tsine-
le ; a tihlo ga wena gi maha kubiha
hi makabye wa wena wa xisiwana,
wena u nga munyiki ncumo ; na ye-
na a rila ka Jehova ha wena, kona
ku taba kubiha ha wena.
10 Wena ha kunene u ta nyika yena,
ni mbilu ya wena yi nga ta zangari-
swa laha na wena na u nyika yena ;
hakuba hi ka lezi zilo Jehova a Nu-
ngungulu wa wena i ta katekisa we-
na mitirweni yonkle, ni ka zonkle
lezo wena u bekako a canja ga we-
na ka zona.
11 Hakuba a zisiwana zi nga ta kawula
lomu tikweni : hikwalaho mina nzi
leletela wena, nziku, Wena ha ku-
nene u ta vulula a canja ga wena ka
makabye wa wena, a labako ka
wena, ni ka xisiwana xa wena, lomu
tikweni ga wena.
12 Loku a makabye wa wena, a wa-
nuna wa mu Heberu, kutani ngwa-
sati wa mu Heberu, a xabyiswa ka
wena, ni ku kozela a nklanu wa

malembe ni ginwe; zonake hi nkla-
nu ni mambiri u ta tsika yena a fa-
mba na a klaklekile ka wena.
13 Ni laha wena u mu mahako a famba
na a klaklekile hi ka wena, wena u
nga ta maha yena a famba na a hi
panga:
14 Wena u ta longisa yena hi kuklakle-
kisisilweko hi le klambini wa wena,
ni le nzhimbyeni wa kuhula wa
wena, na hi le xigowolweni xa wena
xa waini; kwatsi hilezi Jehova a
Nungungulu wa wena a katekisile-
ko wena u ta nyika yena.
15 Na wena u ta alakanya lezaku wena
u wa hi kumbi le tikweni ga le Gi-
pite, na Jehova a Nungungulu wa
wena i klaklisile wena: hikwalaho
mina nzi leletele wena lezi a ku zi
maha nyamukla.
16 Na ku ta ba kona, loku yena a wu-
la ka wena, Mina nzi nga ta fa-
mba laha ka wena; hakuba yena a
ranzako wena ni yindlu ya wena,
hakuba yena i mahile kwatsi ka
wena;
17 Zonake wena u ta teka a liklawu,
ni ku boxa a ndlebe ya yena a nya-
ngweni, na yena i ta maha a nanza
ga wena kala kupinzuka. Kambe
ni ka nanza ga xisati wena u ta maha
kufanana ni lezo.
18 Kona ku nga taku to kwatsi kutsa-
nza ka wena, laho wena u mahako
yena a famba na a klaklekile hi le ka
wena; hakuba wena a ku kuriha ku
wuyetilweko ka miriho yena i tirele
nklanu ni ginwe malembe: na Jeho-
va a Nungungulu wa wena i ta ku
katekisa ka zonkle lezo wena u ma-
hako.
19 Ni wonklelele a matewula laya
ma trelweko ka tihomu ta wena ni
ka miklambi ya wena u ta basisa
ka Jehova Nungungulu wa wena:
wena u nga ta tira ni tiro hi mate-
wula ya tihomu ta wena, ge ni ku-
kaya a matewula ya miklambi ya
wena.
20 Wena u taga kona mahlweni ka Je-
hova a Nungungulu ya wena a le-
mbe hi lembe wutsanweni lego Je-
hova a ta nga langa, wena ni ngha-
mu ya wena.
21 Ni loku yona yi nga yi hi ni bawa,
loku yona yi nga yi kwita kutani
xikumu, ni gihi a bawa ga ku babya,
wena u nga ta nyikela ka Jehova a
Nungungulu wa wena.
22 Wena u ta yiga le nyangweni ya
wena: a ku nga hlazekangiko ni ku
hlazekileko wena ba ta yiga kona a
kota yinwe, kwatsi hi mangulwe, ni
mbabala.
23 Ntsena wena u ngagi a nkata wa ko-
na; wena u ta culula wona hehla ka
misaba kwatsi i mati.

XIPIMO 16.

1 Lonzowota a hweti ya Abiba, u
hlayisa à pasika ga Jehova Nungu-
ngulu wa wena; hakuba hi hweti
ya Abiba Jehova Nungungulu wa
wena i lo humesa wena hi le Gipite
ni wusiku.
2 Na wena u ta pahlela a pasika ga
Jehova a Nungungulu wa wena, hi
klambi wa wena ni tihomu, le wu-
tsanweni lego Jehova i ta gi langa,
a ta nga maha a bito ga yena a ku-
aka leyo.
3 Wena u nga taga a zibaba zi ncome-
lweko zinwe na gona; nklanu ni
mambiri masiku wena u taga a ziba-
ba zi nga ncomelwangiko, hambu zo-
na zibaba za kubayiseka; hakuba
wena u lota huma hi le tikweni ga le
Gipite hi kuhaklisa: kasi wena wa
fela a kualakanya a siku lego wena
u humileko ha gona hi le tikweni ga
le Gipite wonkle masiku ya kuhanya
ka wena.
4 Ni ku nga ta kuba kona a ncomelo
gi ta nga wonwa lomo mbinganweni
wa wena a nklanu wa masiku ni ma-
mbiri; ge na hi yihi a nyama, leyo
wena u ta nga pahlela hi siku go
ranga ni wusiku, yi ta nga sala go-
nkle a wusiku ku kala gica.
5 Wena u nga ta pahlela a pasika ni
ka yihi ya tinyangwa ta wena, leto
Jehova a Nungungulu wa wena a
nyikileko wena;
6 Kanilezi wutsanweni lego Jehova a
Nungungulu wa wena a nga ta la-
nga, a ku maha a bito ga yena gi
aka kona, leyo hi kona wena u ta nga
nyikela a pasika laha gambyeni, hi
ku peleni ka gambo, hi muzukwa-
na lowo wena u humeleko hi ge Gi-
pite.
7 Wena u ta woca u gela lomo tikwe-
ni lego Jehova Nungungulu wa we-
na a nga langa: na wena u ta klela
laha mixweni, uya lomo ma tenteni
ya nwina.
8 Nklanu wa masiku ni ginwe wena u
taga a zibaba zi nga ncomelwangi-

ko; na hi siku ga nklanu ni wumbiri ku ta ba a hlengeletano wa ximuse ka Jehova Nungungulu wa nwina; wena u nga ta tira tiro ha gona.

9 Nklanu ni mambiri masonto nwina mu ta hlayela ka wena: ku sukela xikatini lexo wena u engenisako ha xona a sikela lomo timbebyini ta wena ti yimileko wena u ta sangula ku hlaya a nklanu ni ṭimbiri tisonto.

10 Na wena u ta hlayisa a mibuzo ya tisonto ka Jehova Nungungulu wa wena hi hlengo wa munyikelo wu klaklileko wa le canjeni ga wena yi ta wu nyika yona, kukotisa lezi Jehova Nungungulu wa wena a katekisileko wena:

11 Na wena u ta tsaka mahlweni ka Jehova Nungungulu wa wena, wena, ni nisanyana wena, ni nhanyana wa wena, ni nanza ga xinuna ga wena, ni nanza ga xisati ga wena, ni wa ka Levi loye a nga le nyangweni ya wena, ni mulubeli, ni banana ba zisiwana, ni noni, labo ba nga kona xikari ka wena, wutsanweni lego Jehova Nungungulu wa wena a ta langa, a ku maha bito ga yena a kutsama leyo.

12 Wena u ta alakanya lezaku wena u wa hi kumbi leyo Gipite; wena u ta lonzowota u maha lezi zileletelo.

13 Wena u ta hlayisa a mubuzo wa matabernakele nklanu ni mambiri a masiku, a nzako ka ku ba wena u hlengeletile hi minzhimbyeni ya xihulo xa wena ni le zigowolweni za wena za waini:

14 Na wena u ta tsaka mibuzweni ya wena, wena, ni nisanyana wa wena, ni nhanyana wa wena, ni nanza ga xinuna ga wena, ni nanza ga wena ga xisati, ni wa ka Levi, ni mulubeli, ni banana ba zisiwana, ni noni, laba ba nga laho nyangweni ya wena.

15 Nklanu ni mambiri a masiku wena u ta hlayisa a mubuzo ka Jehova ka Jehova Nungungulu wena le wutsanweni lego Jehova a ta nga langa; hakuba Jehova Nungungulu wa wena i ta katekisa wena ka konkle a ku anziswa ka wena, ni ka yonkle a mitiro ya mandla ya wena, wena zonkleleleke u ta ba hi ku buma.

16 Zinharu zikati hi lembe zonkle a ba banuna ka wena ba ta woneka mahlweni ka Jehova a Nungungulu la wutsanweni lego yena a ta nga langa: le mubuzweni wa zibaba zi nga ncomelwangiko, ni mibuzo ya tisonto, ni mubuzo wa matabernakele; nga yi nga hunzi ka Jehova ni ba haka cumo:

17 Bonklelele banhu ba ta nyika ku kotisa ba nga nazo, kukotisa hi zikatekiso za Jehova lezo a katekisako wena.

18 Abalamuli ni zigela wena u ta maha lomu tinyangweni ta wena, leti Jehova a Nungungulu wa wena a nyikako wena, kukotisa hi tixaka ta nwina; na bona ba ta lamula banhu hi kulamula kululamisilweko.

19 Wena u nga ta hambukisi a nongameto: wena u nga ta hlawuli a munhu; ge wena ni ku teka a mali ku vikela; hakuba a kuvikelela ku pfupelisa a mahlo ya ba tibako, ni ku hambukisa a timhaka ta a lulamileko.

20 Lezo za ku saseka hi zona u ta nga lanzela zona, kasi wa fela ku kuyanya, ni ku fumela a tiko lego Jehova Nungungulu wa wena a nyikileko wena.

21 Wena u nga ta byala ka wena a Axera wa lihi lixaka la sinya hi laha klelweni ga alati ga Jehova Nungungulu wa wena, legi wena u ta nga mahela wena.

22 Ge wena ni ku yimisa a mhinga; leyi Jehova a Nungungulu wa wena a yi bengako.

XIPIMO 17.

1 Wena u nga ta nyikela ka Jehova Nungungulu wa wena a kabi, kutani i yivu, leyo yi nga ni bawa, kutani kani hi xihi xa kubiha; hakuba lexo manyala ka Jehova a Nungungulu wa wena.

2 Loku laho ku kunwa lomu xikari ka wena, hi lomu xikari ka ti nyangwa ya wena leti Jehova a Nungungulu wa wena a nyikileko wena, a wanuna kutani ngwasati loye a mahako lezo za kubiha kuwoneni ka Jehova a Nungungulu wa wena, le kuhambunyeteni ka xivumelwano xa yena,

3 Ni ku ba a fambile aya kozela ba-
nwani ba Nungungulu, ni kozela
bona, kutani i gambo, kutani i hweti kutani, ni ka yini xa bandla ga le

tilweni, lexi mina nzi nga leletelangiko,
4 Na kona ku *b*yeliwa wena, na wena
na u nga u zwile ha kona; *z*onake
wena u ta wutisisa hi kutsonometisisilweko;
ni, languta, loku a *z*ilo *z*i
nga *z*i hi *z*ona, ni *z*ilo *z*i hi *z*inene, le*z*aku
a manyala ya ku ngaho ma
mahilwe loku ka Israeli,
5 *Z*onake wena u ta neha loye wanuna
kutani loye wasati, loye a mahileko
lexi a xilo xa kubiha, le ti nyangweni
ta wena, hambu yena loye
wanuna kutani loye a wasati; na
wena u ta gan*d*la bona ku kala bafa
hi mari*b*ye.
6 Hi nomu wa bakustumunyu bambiri,kutani
mbanharu bakustumunyu,
ni loye a ta nga kufa a dawe; hi ka
nomu wa kustumunyu mu*n*we yena
a nga ta dawa.
7 A canja ga bakustumunyu gi ta ranga
a ku *k*lateka hehla ka yena
a ku mu daya, a nzako ka le*z*o canja
ga banhu. *Z*ingaho wena u
ta susa a *z*onho lomu xikari ka
wena.
8 Loku laho ku huma a zunga ga
kutsanza ka wena kulamuleni, xikari
ka nkata ni nkata, ni xikari ka
nanzu ni nanzu, xikari ka kuba ni
kuba, a timhaka ta timholobo tinyangweni
ta wena; *z*onake wena u ta
suka, uya wutsa*n*weni lego Jehova
a ta nga langa;
9 Na wena u tata ka bapristi a ba
ka Levi, ni ka balamuli labo ba ta
nga ba hi kona lawo masiku: na
wena u ta wutisa; bona ba ta kangeta
wena a mukawulo wa kulamulisisisa.
10 Na wena u ta maha kukotisa hi lulamiso
wa mukawulo lowo ba ta nga
kangeta wena leyo ka lego wotsamo
lego Jehova a ta nga langa; na
wena u ta lonzowota a ku maha ka
*z*on*k*le le*z*o bona ba ta nga gonzisa
wena:
11 Kukotisa hi kululama ka nayo lowu
bona ba ta nga gonzisa wena, ni kukotisa
hi kululamisisisa loku ba ta
nga gonzisa wena, wena u ta maha;
wena u nga ta hambuka *k*lelweni ka
mukawulo lowu bona ba ta nga kombisa
*n*wina, hi ka ga xinene a canja,
kutani hi ka ga xibaba.
12 Ni munhu a mahako hi kukanyisisisilweko,
loye a nga ingisiko ka
mupristi loye a yimako a ku kozela
mahlweni ka Jehova Nungungulu
wa wena, ni ka balamuli,
hambu loye munhu i ta kufa: na
wena u ta hoxa kule a kubiha ka
Israeli.
13 Ni bon*k*le a banhu ba ta kuzwa, ba
ta caba, ba suhula ba *z*i tsika a ku
maha hi kukanyisisisilweko.
14 Na wena laha u ta ngata ka tiko
lego Jehova a Nungungulu wa wena
a nyikileko wena, ni ku ta fumela
gona, na wena ku ta aka ka gona,
na wena uku, Mina nzi ta yimisa a
hosi hehla ka mina leyo yi nga hehla
ka mina, ku fanana ni mifumo
yon*k*le leyi yi nzi renzelekeleko mina;
15 Wena ha kunene u ta yimisa yena
ku maha hosi hehla ka wena, loye
Jehova a Nungungulu wa wena a ta
nga langa: a mu*n*we xikari ka bamaka*b*ye
wena u ta yimisa a hosi
hehla ka wena; wena u nga ta beka
wa matiko hehla ka wena, loye a
nga hiko maka*b*ye wa wena.
16 Ntsena a nga enzelekisi a mahaxi ya
wutsumbu ga yena, ge ni ku maha
banhu ba *k*lelela le Gipite, kasi hi
ku gumelwa a nga enzelekisa a mahaxi;
kwatsi hile*z*i Jehova a wulileko
ka *n*wina, kusukela makunu
*n*wina mu nga ta ha *k*lela kambe
muya lego *k*lelo.
17 Ge ni enzelekisa a ba basati ba nyingi
ka wutsumbu ga yena, kasi a
mbilu ya yena yi fela ku kala yi nga
hambukiswi: ge hi ku kulisisilweko
a enzelekisa ka wutsumbu gakwe a
siliva ni nzalama.
18 Na ku ta ku ba kona, laha na yena
na tsamile xitsa*n*weni xa mufumo,
le*z*aku i ta tsala kambe a papilo
ga nayo leyi bukwini, hi ka lego gi
nga mahlweni ya mupristi a ba ka
Levi:
19 Na kuta kuba kona ka yena, na yena
i ta gonza gona a won*k*le a masiku
ya kuhanya ka yena; kasi wa
fela ku gonza kucaba Jehova Nungungulu
wa yena, a ku hlayisa ton*k*le
a timhaka ta lowu nayo, ni
*z*ilayalo, ku *z*i maha *z*ona:
20 Kasi a mbilu ya yena yi nga ti kukumuxi
hehla ka bamaka*b*ye ba yena,
ni le*z*aku a nga hambi *k*lelweni
hi le kuleleteleni, hi ka ga xinene
canja, kutani ka ga xibaba: kasi hi
kugumelwa kasi wa fela kulongoloka
ya yena mufunweni wa yena,

zingaho wena u ta hoxa kule a kubiha xikari ka wena.
20 Ni labo ba seleko ba ta zizwa, ba ta caba, na ku sukela lezo ku nga ta ha engeta kambe a kubiha ka kungaho xikari ka wena.
21 Ni mahlo ya wenawu ma nga mu hawukeli; a wutomi gi ta famba hi wutomi, a tihlo hi tihlo, a tino hi tino, a canja hi canja, ni konzo hi konzo.

XIPIMO 20.

1 Laha wena u fambako kulweni u vukela a balala ba wena, u wonako a mahaxi, ni tikareta, ni banhu bo tala ku hunza wena, wena u nga ta caba ha bona; hakuba Jehova a Nungungulu wa wena i *zinwe* na wena, loye a humesileko wena hi leyo tikweni ga le Gipite.
2 Na ku taku ba kona, laha na *nwina* mu tsinela kusuhani kulweni, lezaku a mupristi i ta tsinela a wulawula ka banhu,
3 Ni ku ngalo ka bona, Zwanani, O Israeli *nwina* mu tsinela kusuhani legi siku a kulwa ni balala ba *nwina*: nga a mbilu ya wena yi nga mbeli a ntamo; mu nga cabi, ge ni kururule, ge *nwina* ni kudzukiswa ha bona;
4 Hakuba Jehova a Nungungulu wa nwina hi yena a fambako *zinwe* na *nwina*, a kulwela *nwina* mu vukela a balala ba *nwina*, a ku hanyisa *nwina*.
5 Ni zingela zi ta wulawula ka banhu, ziku, Hiwihi munhu leyo loye a akileko a yin*dl*u yiswa, na a nga seku nyikelelisisa yona ke? nga yena a *kl*ela a famba le n*dl*wini ya yena, ku nga ta ku yena a fela yimpini, a mu*n*wani a nyikelelisisa yona.
6 Ni ku i kwihi munhu laho a *b*yeleko a xivina, na a nga se kuga a mihanzo ya kona ke? nga yena a *kl*elela le n*dl*wini ya yena, ku nga taku yena a fela yipimbini, ni mu*n*wani munhu aga mihanzo ya kona.
7 Ni ku hiwihi munhu laho loye a wutileko a mulongwana, na a nga seku teka yena ke? nga yena a *kl*elela le n*dl*wini ya yena, a nga taku yena a fela le yimpini, ni mu*n*wani a munhu a teka yena.
8 Ni tinduna ti ta engeta kambe ti wulawula ka banhu, na bona ba ta ku ngalo, I kwihi munhu laho loye a dzebetanako a tsemekileko hlana nga a famba a *kl*elela le n*dl*wini ya yena, ku nga ta ku a mbilu ya bamaka*b*ye yi nyeka kwatsi hi ya yena a mbilu.
9 Na ku ta kuba kona, laha na tinduna ti gumesile a ku wulawula ka banhu, zonake bona ba ta hlawula a tinduna ta maban*dl*a le tihlokweni ta banhu,
10 Ni laha wena u tsinelako ka muti a ku talwa *zinwe* nawo zonake bona ba taba hungu ga kurula ka wona.
11 Na ku ta kuba kona, loku wona wu hlamula wena hi kurula, wu vulula ka wena, zonake ku ta lezo, lezaku bon*kl*e a banhu labo ba ta nga kumiwa ka wona ba ta maha mahlonga ya wena, ni malanza ya wena, ni malanza ya kozela wena,
12 Ni loku wona wu nga mahi a kurula *zinwe* na wena, kanilezi wu hloma a yimpi a ku vikela wena, zonake wena u ta vimbezela wona:
13 Ni laha Jehova a Nungungulu a ta nga nyikela wona man*dl*eni canjeni ga wena, wena u ta hlasela bon*kl*a ba banuna ba kona hi wu*kl*a ga supado:
14 Kanilezi a ba basati ni zibanana, ni tihomu, ni zon*kl*e lezo zi nga lomo mutini, wona won*kl*e a mupango wa kona, wena u ta teka a ku maha a mufulo wa wutsumbu ga wena; na wena u taga a mufulo wa balala ba wena, lowo Jehova a Nungungulu wa wena a nyikileko wena.
15 Zakungahi wena u ta nga maha ka miti leyi yi nga kule nguvu na wena, leyi yi kalako yi nga hi miti ya leyi a mifumo.
16 Kanilezi a miti ya laba banhu, leyi Jehova a Nungungulu a nyikako wena akuba tsomba, wenu u nga ta siya a cumo xi hanya xa zon*kl*e zi hefemulako;
17 Kanilezi wena ha kunene u ta lobisa bona: a ba ka Hiti, a ba ka Amori, a ba ka Kenani, ni ba ka Perezi, ni ba ka Hivi, ni ba ka Jebusi; kwatsi hilezi Jehova a Nungungulu wa wena a leleteleko wena;
18 Kasi ba fela ku kala ba nga gonzisi wena a ku maha kota a manyala ye*b*ye, laya ba mahileko ka banungungulu ba*b*ye; zingaho a ku nga

muonha ka Jehova a Nungungulu
wa *n*wina.
19 Laha na wena na u vimbezele a
muti a xikati xo leha, a ku maha
yimpi a ku vukela wona ku wu
teka, wena u nga ta lobisi a tisinya
ta kona, hi ku *k*lakusa a xihloka
mu remulela tona; hakuba wena
u nga taga tona, na wena u nga
tsemi tona hi lahasi; hakuba lo-
ku a sinya ya le si*n*wini a mu-
nhu, loye a ta nga vimbezelwe ha
wena ke?
20 Ntsena a tisinya leti wena u ti tiba-
ko le*z*aku a hi tisinya ta ku giwa,
wena u ta lobisa tona u tsema tona
hi lahasi; na *n*wina mu ta aka a
tibingo u akela a muti lowo wu
mahako a yimpi *zin*we na wena, wu
kala wona wu hahluka.

XIPIMO 21.

1 Loku a mu*n*we a kumiwa na a de-
lwe lomo tikweni lego Jehova a Nu-
ngungulu a nyikako wena a ku
fumela gona, na a lasu canjala leyo
han*d*le, na ku nga ti*b*yiwi le*z*aku hi
mani a mu deleko;
2 *Z*onake a masingalakati ya wena ni
balamuli ba wena ba tata, ba ringa-
nisa ka miti leyi yi renzelekeleko
loye a delweko:
3 Na ku ta ba kuba le*z*o, le*z*aku a
muti lowo wu nga kusuhani nguvu
ni loye a delweko, wona a masinga-
lakati ya lowo muti ma ta teka a
tokazi a ga homu, lego gi kalako gi
nga seku tiriswa ha gona ni lego
gi kalako gi nga se ku bohelelwa
jokweni;
4 Ni masingalakati ya lowo muti ba
ta neha lego a tokazi le nzelelweni
wa mati ma kulungako, lego gi nga
rimangiko ge ni ku*b*yala, ni ku ta
sokorota a mhamo ya toka*z*i leyo
nzelelweni.
5 Ni bapristi a banana ba ka Levi ba
ta tsinela kusuhani: hakuba bona
hi bona Jehova a Nungungulu wa
wena a langileko a kukozela ka
yena, ni ku katekisa le bitweni ga
Jehova; ni kukotisa hi mhaka ye-
*b*ye ku taku ton*k*lelele timholoba
ni kon*k*lelele a kubilweko ku ba le-
*z*o.
6 Ni won*k*le a masingalakati ya lowo
muti wu nga kusuhani nguvu ni
munhu a delweko, ma ta hlaza a
man*d*la ya wona hehla ka tokazi
lego gi sokorotilweko a mhamo ya
gona lomo nzelelweni;
7 Na bona ba ta hlamula baku, a
man*d*la ya hina a ma halatangi lo-
wu a nkata, ge ni mahlo ya hina a
ku wona wona.
8 Tsetselela, O Jehova, a banhu ba
wena Israeli, loye wena u mu *k*la-
*k*lisileko, u nga vumeli a nkata wu
nga hiko na nanzu wu tsama xikari
ka banhu ba wena ba ka Israeli.
Ni nkata wu ta tsetselelwa wena.
9 *Z*ingaho wena u ta susa a nkata wu
nga hiko na nanzu laha wena u
mahako le*z*i *z*i sasako lomu ka mahlo
ya Jehova.
10 Laha wena u hlomako a ma*k*lari
a kulwa ni balala ba wena, na Je-
hova a Nungungulu wa wèna a
nyikela bona man*d*leni ya wena, we-
na u ba koma ba maha tihloko,
11 Na u cuwukisisa xikari ka bako*n*wi
a wasati wa mbhuri, na wena u hi
ni ku xubisisa yena, ni ku nga u
laba ku teka yena a maha sati wa
wena;
12 *Z*onake wena u ta neha yena kaya le
n*d*lwini ya wena; na yena i ta halu-
la a hloko ya yena, ni ku kenya a *z*i-
kamba *z*a yena;
13 Na yena i ta *k*la*k*la a tinguwo ta
wukumbi ga yena le ka yena, na
yena i ta tsama lomo n*d*lwini ya
wena, a be a rilelako a raru wa yena
ni nyine wa yena a hweti yi teleko:
ni nzako ka le*z*o wena u ta kuya ka
yena, u be nuna wa yena, na yenawu
i ta ba a sati wa wena.
14 Ni ku taku ba le*z*o, loku wena u
nga tangali ha yena *z*onake wena
u ta mu tsika a famba laho a kura-
nzako; kanile*z*i wena ge futsi ni ku
xabisa a mali ha yena, wena u nga
mahi ka yena kwatsi i kumbi, ha-
kuba wena u koramisile yena.
15 Loku a munhu a hi ni basati
bambiri, a mu*n*we a ranziwa, ni
mu*n*wani a bengiwa, na bona na ba
nga ba mu *t*ralele a banana, bon*k*le
loye a ranziwako ni loye a bengi-
wako; ni loku a matewula ya nisa-
nyana a hi wa loye a bengwako;
16 *Z*onake ku ta ba le*z*o, ni lego siku a
mahako a *n*wana wa yena a kuga
a tsomba le*z*o a nga na*z*o, le*z*aku
yena a nga ta maha a *n*wana wa
loye a ranziwako a matewula ma-
hlweni a ka *n*wanana wa loye a be-
ngiwako, loye a nga wa matewula:

17 Kanilezi yena a tibisise a wutewula
ga yena, a *n*wana wa loye a be-
ngiwako, hi ku mu nyika a xiabelo
xi wuyetilweko xa zon*k*le lezo a
nga na zona; hakuba yena hi kusa-
ngula ka ntamo wa yena: ni fanela
ya wutewula njakwe.
18 Loku a munhu a hi ni mufana wa
xi*k*lalu a hlubikisilweko, loye a nga
ingisiko a gezu ga raru wa yena,
kutani i gezu ga nyine wa yena, na
hambu bona ba tsayisile yena, na a
wa nga ta ingisa ka bona;
19 Zonake a raru wa yena ni nyine wa
yena ba ta koma yena, ni huma naye
la han*d*le ka masingalakati ya muti
wa*b*ye, ni ka nyangwa ya wutsamo
ga*b*ye;
20 Na bona ba ta wula ka masinga-
lakati ya muti wa*b*ye, loyi a *n*wana
wa hina xi*k*lalu ni xihlubukisilweko,
yena a nga ingisi a gezu ga hina;
yena xifelembu, ni xidakwa.
21 Ni bon*k*le a banhu ba muti wa*b*ye
ba ta gan*d*la yena a kufa hi mari*b*ye:
zingaho wena u ta susa kubiha xi-
kari ka wena; ni bon*k*le ba ka Isra-
eli ba ta zizwa, ba ta caba.
22 Ni loku a munhu a mahile a xio-
nho xi ringeneko ni kufa, yena a
dawa, wena u mu hayeka lomo si-
nyeni;
23 Xirumbi xa yena xi nga tsami a
wusiku gon*k*le leyo hehla ka sinya
kanilezi wena u ta kelela yena futsi
ka gwalego siku; hakuba yene loye
a hayekilweko i rukatelwe hi Nu-
ngungulu; lezaku wena u nga nye-
nyezisi a tiko ga wena legi Jehova
a Nungungulu wa wena a nyikileko
wena akuba a tsomba.

XIPIMO 22.

1 Wena u nga ta wona a homu ya
maka*b*ye wa wena kutani i yivu ya
yena yi penga, ni ku fihla a wu-
tsumbu ga wena ka tona: wena ha
kunene u ta yi *k*lelisela ka maka*b*ye
wa wena.
2 Ni loku a maka*b*ye wa wena a nga
hi kusuhani na wena, kutani wena
u nga tibi yena, zonake wena u ta
yi neha le kaya ka yin*d*lu ya wena,
yona yi ta ba zi*n*we na wena a ka-
la maka*b*ye wa wena a laba yona,
na wena u ta *k*lelisela yona ka
yena.
3 Zingaho na wena u ta maha hi mbo-
ngola ga yena; zingaho na wena u
ta maha hi nguwo ya yena; zingaho
na wena u ta maha zon*k*lelele zilo
lezi zi lahlekileko za mu akelwane
wa wena, lezi yena a zi lahlileko,
lezi wena u zi kumileko: na wena u
nga hi u fihlako a wutsumbu ga
wena.
4 Wena u nga ta wona a mbongola ya
makweru wa wena kutani i homu ya
yena na yi wile hi laha n*d*leleni, ni
ku fihla a wutsumbu ga wena ka
zona: wena ha kunene u ta vune-
tela yena a ku *k*lakusa zona ka-
mbe.
5 A wasati a nga ambeli lezo zi nga
za wanuna, ge ni wanuna a nga
ambali a nguwo ya wasati; hakuba
kani ngwakuyini a mahako lezi zilo
zi nyenyeko ka Jehova a Nungungu-
lu wa wena.
6 Loku a xisaka xa xinyanyani xi
nga xi komamene mahlweni ka n*d*le-
la ya wena, le sinyeni, kutani laha
hasi, xi hi ni mavinyani, kutani ma-
nza, ni ngonzwe a kuhlehele hehla
ka mavinyani, kutani hehla ka ma-
nza wena, u nga ta teka a ngonzwe
zi*n*we ni mavinyani:
7 Wena ha kunene u ta tsika a ngo-
nzwe a famba, kanilezi a mavinyani
u nga tekela a wutsumbu ga wena;
kasi ku fela ku maha kwatsi ha we-
na, kasi wena wa fela ku longoloka
ni masiku ya wena.
8 Laha wena u akako a yin*d*lu yi-
swa, zonake wena u ta maha a libi-
ngo la langwa la wena kasi wena
wa kala ku neha a nkata hehla ka
yin*d*lu ya wena, loko mu*n*wani mu-
nhu awa hi leyo.
9 Wena u ta nga ta *b*yala a xivina
xa wena hi timbewu ta tixaka ti-
mbiri, kutani mbanzo won*k*le wu
nga cuwungelwa, a mbewu leyi we-
na u *b*yalileko, ni ku anzisiwa ka
xivina.
10 Wena u nga ta rima hi kabi ni mbo-
ngola katigi*n*we.
11 Wena u nga ta ambala a tinguwo
tivilinganyiseneko, a ta woya ni ta
wukene katigi*n*we.
12 Wena u ta komela a nzhambana-
na hehla ka mune wa mimbingano
ya nguwo ya wena, hi laho wena u
fenengetako a wutsumbu ga wena
ha kona.
13 Loku a wanuna a teka a wasati,
ni kuya ka yena, ni kubenga yena,
14 Ni ku beka ka yena a zilo za tinga-

na, ni ku neha a bito ga kubiha he-
hla ka yena, na aku, Mina nzi tekile
loyi wasati, ni laha na nzi tsinele
kusuhani ka yena, a nzi kumangi
na yena miwoniso ga wubulwa;
15 Zonake a raru wa *n*wana loye wa
nhwana, ni nyine wa yena, ba ta
neha miwoniso ya lowo a mubulwa
ka masingalakati ya muti le nga-
ngweni;
16 Ni dadani wa nhwana loye i ta ku
ngalo ka masingalakati, Mina nzi lo
nyika a *n*wana wa mina ka munhu a
ku ba a sati wa yena, na yena i be-
nga yena;
17 Ni, manga*b*ye, i bekile a zilo za ti-
ngana hehla ka yena, aku, Mina a
nzi kumangi kona ka *n*wana wa we-
na a muwoniso wa wubulwa; kasi
lezo a miwoniso ya *n*wana wa mina
ya wubulwa hi leyi. Na bona ba ta
an*d*lala tinguwo mahlweni ka masi-
ngalakati ya muti.
18 Ni masingalakati ya lowo muti ma
ta teka loye a munhu ba mu tsa-
yisa;
19 Na bona ba ta rihisa yena a zana ga
maxekeli ya siliva, ni ku nyika wo-
na ka raru wa nhwana hakuba yena
i nehile a bito ga kubiha hehla ka
mbulwa wa ka Israeli: na yena i ta
ba a sati wa yena; na yena a nga ta
mu tsika ka won*k*le a masiku ya
yena.
20 Kanilezi loku lezi zilo zi nga zi hi zo-
na, lezaku a miwoniso ya wubulwa a
yi kumiwangi ka loye a nhwana;
21 Zonake ba ta humesa loye a nhwa-
na le nyangweni ya yin*d*lu ya raru
wa yena, ni banhu ba muti wa ka-
ka*b*ye ba ta gan*d*lela yena a kufa
hi mari*b*ye, hakuba yena i mahile lo-
ku kudadabalisisalweko ka Israeli, a
ku hlakana hi wuoswi lomo n*d*lwi-
ni ya raru wa yena: zingaho wena
u ta susa kule a kubiha lomu xikari
ka wena.
22 Loku a munhu a ku*n*wa na a e*k*le-
le ni wasati a tekilweko hi wanuna,
zonake bon*k*le bambiri ba ta kufa, a
nuna loye a e*k*leko ni wasati, ni wa-
sati: zingaho wena u ta susa a ku-
biha ka Israeli.
23 Loku laho ku nga ku hi kona a
mubulwa lowo wu wutilweko hi nu-
na, ni wanuna a kuma yena lomo
mutini, a e*k*lela zi*n*we na yena;
24 Zonake mu ta neha bona bambiri le
han*d*le ka nyangwa ya muti, na *n*wi-
na mu ta gan*d*la bona bafa hi mari-
*b*ye; ni nhwana, hakuba yena a nga
bangi huwa, na ku nga ku kari ku
hi laha mutini; ni wanuna, hakuba
i koramisile a wasati wa akelwane
wa yena: zingaho wena u ta susa ku-
biha lomu xikari ka wena.
25 Kanilezi loku a munhu a kuma a
nhwana loye a wutilweko le han*d*le,
ni wanuna a tsimbeketa yena, ni ku
e*k*lela zi*n*we naye; zonake a munhu
loye a e*k*leleko zi*n*we naye i ta kufa:
26 Kanilezi ka nhwana wena u nga ta
maha ncumo; hi lahoke ka mubulwa
a nga na nanzu wu feleko a kufa;
kwatsi hi loku a munhu a suka a
vukela a muakelwane wa yena, a
daya yena, zingahowo ka laya ma-
hungu;
27 Hakuba yena i kumile yena lomo
kwatini, ni nhwana a wutilweko i
loba huwa, ni laho ku wa nga hi ko-
na wa ku mu hanyisa.
28 Loku a munhu a kuma a nhwana
loye wa mubulwa, loye a nga wu-
twangiko, ni ku koma yena, a e*k*lela
zi*n*we na yena, na bona ba ku*n*wa;
29 Zonake a munhu loye a e*k*leleko zi-
*n*we naye, i ta nyika ka dadani wa
nhwana a n*k*lanu wa makume ya
maxekeli ya siliva, na yena i ta ba a
sati wa yena, hakuba yena i korami-
sile yena; yena a nga kala a nga mu
tsiki won*k*le masiku ya yena.
30 A munhu a nga teki a sati wa ra-
ru wakwe, u nga fununguli a wu-
m*b*yiri legi gi nga ga dadani wa
wena.

XIPIMO 23.

1 Yena loye a lameleko makenze, ni
loye a wanuna ga yena gi tsenwilwe-
ko, yena a nga ta engena tsombanwe-
ni wa Jehova.
2 A *n*wana wa wubayi a nga ta
engena lomu tsombanweni wa Jeho-
va; hambu ka kume ga zizukulwa-
na a nga kona wa yena a ta nga
engena lomu tsombanweni wa Je-
hova.
3 A wa ka Amoni kutani ngwa ka
Moabi ba nga ta engena le tso-
mbanweni wa Jehova; hambu ka
kume ga zizukulwana a nga kona
wa bona a nga ta engena le tsomba-
nweni wa Jehova:
4 Hakuba bona a ba kingangi wena hi
zibaba zi*n*we ni mati lomo n*d*leleni,
laha na muta huma le Gipite, ni ha-

kuba bona ba rihile Balaami a *n*wa-
na wa Beora a kuta, hi Pethora ga
le Mesopotamia, a kuta ku punga
wena.
5 Ahemba Jehova a Nungungulu wa
wena a nga ingisangi ka Balaami;
kanilezi Jehova Nungungulu wa
wena i hunzulusa a kupunga ku
maba *z*ikatekiso ka wena, hakuba
Jehova a Nungungulu wa wena i lo
ranza wena.
6 Wena u nga ta laba a kurula ka*b*ye
ge ni ku laba a nhunzhu ya*b*ye
won*k*le masiku ya wena kala kupi-
nzuka.
7 Wena u nga ta mu benga a wa ka
Edomi hakuba hi maka*b*ye wa we-
na: na wena u nga ta mu benga a
wa le Gipiti; hakuba wena u wa hi
mulubeli, leyo tikweni ga yena.
8 A banana ba xizukulwana xinharu
lexo xi *t*relweko ka bona ba ta enge-
na tsombanweni wa Jehova.
9 Laha wena u huma lomu wugobe-
lweni a ku yalwa ni balala ba wena
*z*onake wena u ta ti hlayisa wena ka
lexo xilo xi bihileko nguvu.
10 Loku ku nga ku hi kona leyo xikari
ka *n*wina a munhu, loye a nga hla-
*z*ekangiko hi kota ya loku ku hu-
mako ka yena ni wusiku, *z*onake
yena i ta huma lahan*d*le ka wugo-
belo, na yena a nga ta engena lomu
nzeni ka wugobelo;
11 Kanile*z*i na ku ta ku ba le*z*o, laha na
gambo na gi hlwile, yena i ta hla-
mba a wutsumbu ga yena lomu ma-
tini; ni laha na gambo na gi pelile,
yenake i tata lomu nzeni ka wugo-
belo.
12 Wena kambe u ta ba ni wutsamo hi
le han*d*le ka wugobelo, laho *n*wina
mu ta nga humela kona:
13 Na wena u ta ba ni mbhanya xikari
ka ma*k*lari ya wena; ku ta kuba
le*z*o, ni laha wena u cucumako
unya, wena u ta kela ha wona, u ta
*k*lela u seletela le*z*i *z*i humako hi ka
wena:
14 Hakuba Jehova a Nungungulu wa
famba xikari ka wugobelo ga wena,
a ku *k*la*k*lisa, ni ku nyikela a balala
ba wena mahlweni ka wena: nga-
hile*z*o a wugobelo ga wena a gi ta
be gi basile, kasi yena wa fela ku
kala a nga woni a xilo xi nyenyezi-
leko ka wena, ni ku a suka ka we-
na.
15 Wena u nga ta nyikela a nanza
lego gi cabileko hi le ka *n*winyi wa
gona gi ta ka wena:
16 Yena i ta tsama *z*i*n*we na wena, le
xikari ka wena, lomo wutsa*n*weni
lego yena a ta nga langa nzeni ka
yi*n*we ya tinyangwa ta wena, labo
ku tangalisako yena nguvu: wena
u nga tsimbeketi yena.
17 Laho ku nga ta ba kona a xibayi
ka banhwana ba ka Israeli, ge ku
nga ta ba kona a xibayi ni barisa-
nyana ba ka Israeli.
18 Na wena u nga ta neha a kurihwa
ka wuo*s*wi, kutani a kurihwa ka
mbyana, le n*d*lwini ya Jehova a Nu-
ngungulu wa wena a kuba a xifu-
ngo; hakuba *z*on*k*le le*z*i manyala
mahlweni ka Jehova Nungungulu
wa wena.
19 Wena u nga ta pemba a binzuluso
ka maka*b*ye wa wena; a binzuluso
ga mali, a binzuluso ga kuga, ni
binzuluso ga *z*on*k*le le*z*o *z*i pembi-
wako hi kubinzula.
20 Ka wa matiko wena u nga mu pe-
mba hi binzuluso; kanile*z*i ka ma-
ka*b*ye wa wena wena u nga ta pemba
hi binzuluso, kasi Jehova Nungu-
ngulu wa katekisa wena ka *z*on*k*le
le*z*o wena u *k*latekako man*d*la ya
wena ka *z*ona, leyo tikweni lego we-
na u yako ku ya fumela gona.
21 Laha wena u ta nga hlambanya a
xifungo ka Jehova a Nungungulu
wa wena, wena u nga ta kiyelelwa
a ku riba xona: hakuba Jehova Nu-
ngungulu wa wena ha kunene kona
ku ta la*b*yiwa ka wena; na kona ku
taba xionho ka wena.
22 Kanile*z*i loku wena u nga fungangi
ncumo, ku nga ta ku ba xionho ka
wena.
23 Le*z*aku le*z*o *z*i humeleko hi lomu mi-
lo*n*wini ya wena u ta lonzowota a
ku *z*i maha; kukotisa le*z*o u fungi-
leko ka Jehova a Nungungulu wa
wena, a munyikelo wu *k*la*k*lekileko,
lowo wena u tsumbisileko hi nomu
wa wena.
24 Laha wena u tako le xivineni xa
wa akelwane wa wena, u ngaga a
magrepi u xura kwatsi hi kura-
nza ka wena; kanile*z*i wena u nga
ta cela ni gihi lomo xi*b*yeni xa we-
na,
25 Laha na wena u tako timbe*b*yini ta
mu akelwane wa wena ta ha yimi-
leko, zonake wena u nga teka a
micemu hi canja ga wena; kanile*z*i

wena u nga ta engenisa a sikela ti-
mbe*b*yini ta mu akelwane wa wena
ta ha yimileko.

XIPIMO 24.

1 Laha a munhu a tekako a wasati,
a tekana na yena, *z*onake ku ta ba
le*z*o, loku yena a nga kumangi tomo
mahlweni ka yena, hakuba i kumile
a *z*ilo *z*i nga longamangiko ka yena,
*z*onake yena i ta mu tsalela a papilo
ga kuhambana, a gi nyika le canjeni
ga yena, ni ku hlongola yena le
n*d*lwini ya yena.
2 Ni laha yena a sukileko hi le n*d*lwi-
ni ya yena, yena a nga a ya maha a
wasati wa mu*n*wanyani munhu.
3 Ni loku a nuna wa ku gumesa a
benga yena, ni ku tsalela yena a pa-
pilo ga kuhambana, ni ku nyika
gona canjeni gakwe, ni ku hlongola
yena le n*d*lwini ya yena; kutani lo-
ku a nuna wa kugumesa afa, loye a
tekileko yena a ku maha a sati wa
yena;
4 Ni nuna wa yena wa kale loye a nga
wa mu hlongole, a nga ha mu teke
kambe a ku ba sati wa yena, anzako
ka ku ba yena a nyenyezisilwe; ha-
kuba le*z*o manyala mahlweni ka Je-
hova: na wena u nga ta maha a tiko
gi onha, lego Jehova Nungungulu
wa wena a nyikileko wena akuba
tsomba.
5 Laha a munhu a tekako a mulo-
ngwana, yena a nga ta humi a hlo-
ma a ma*k*lari, ge ni ku beni ku
*k*latekwa ka yena a tiro: yena i ta
*k*la*k*leka a tsama kaya lembe gi*n*we,
i ta tangalisa a sati wa yena loye a
mu tekileko.
6 A ku nga ta ku ba kona munhu
loye a tekako a xigayo kutani a ri-
*b*ye ga le hehla ga xigayo a kufu-
nga; hakuba yena wa teka a wutomi
ga munhu a funga ha gona.
7 Loku a munhu a ku*n*wa na a kari
a yiba ni xihi xa wa bamaka*b*ye a
ba banana ba ka Israeli, ni ku maha
ka yena kwatsi i kumbi, kutani a
xabisa yena; *z*onake lego nkamba gi
ta kufa: *z*ingaho wena u ta susa a
kubiha xikari ka wena.
8 *K*larihisisisa hi ngumbe ya hloko-
nho, le*z*aku wena u lonzowota hi
kutsonometisisilweko, ni ku maha
kukotisa hi le*z*o a bapristi a banana
ba ka Levi ba ta nga gonzisa *n*wina:
kwatsi hi le*z*i mina nzi leleteleko
bona, *z*ingaho *n*wina mu ta lonzo-
wota ku maha.
9 Alakanya le*z*aku i mahisile ku yini
Jehova a Nungungulu wa wena ka
Miriamu, hi laha n*d*leleni kwatsi hi
le*z*i *n*wina mu nga wata hi leyo Gi-
pite.
10 Laha u ta nga pembaga a wa ake-
lwane naye ni xihi a xilo xa kupe-
mba, wena u nga taya le n*d*lwini ya
yena a ku ya teka a tsumbiso wa
yena.
11 Wena u ta yima hi le han*d*le, ni
munhu loye u pembileko i ta a xi-
tsumbiso lahan*d*le ka wena.
12 Ni loku yena a hi munhu wa xisi-
wana, wena u nga ta e*k*lela ni ngaba
ga yena;
13 Wena ka kunene u ta riha a ngaba
ga yena laha na gambo gi nga se ku
pela, kasi yena wa fela ku e*k*lela
ngu*b*yeni yakwe, a katekisa wena:
na kuona ku ta ba kululamisisisisa
ka wena mahlweni ka Jehova a Nu-
ngungulu we wena.
14 Wena u nga tsimbeketi a nanza
ga ku tira lego ga wusiwana ni wu-
vumali, hambu a ku ba wa bama-
ka*b*ye ba wena, kutani a hi wa ba-
lubeli labo ba nga lomo tikweni ga
wena nzeni ka tinyangwa ta wena:
15 Hi masikwini ya yena wena u ta
mu nyika a kurihwa ka yena, ge ni
gambo a gi nga peli na wa ha hi
nako (hakuba yena xisiwana, i be-
kile a mbilu ya yena ka kona); ku
nga taku a rila ha wena ka Jehova,
kona ku maha a xionho ka wena.
16 A dadani wa muni a nga ta dawa
hi kota ya banana, ge ni banana ba
nga ta dawa hi kota ya dadani wa
muni: bon*k*lelele banhu i ta dawa hi
xionho xa yenawu *n*winyi.
17 Wena u nga ta hambukisa a no-
ngameto wa le*z*o *z*a mulubeli, kutani
i *n*wana wa xisiwana, kutani ku teka
a nguwo ya noni a kuba tsombiso;
18 Kanile*z*i wena u ta alakanya le*z*aku
wena u wa hi kumbi leyo Gipite na
Jehova Nungungulu wa wena i *k*la-
*k*lisile wena leyo: mina nza leletela
wena ku maha lexi xilo.
19 Ni laha wena u hulako mabele ya
wena leyo masi*n*wini ka wena, na
u ribele a numbi leyo masi*n*wini,
wena u nga ha fambi kambe uya
teka wona: wona wu ta ba wa ba-
enzi, ni banana ba*z*isiwana, ni ti-
noni; kasi Jehova a Nungungulu

wa nga ku katekisa wena ka *z*on*k*le
le*z*o wena u tirako *z*a man*d*la ya
wena.
20 Ni laha wena u *k*la*k*lako a sinya ya
wena oliva, wena u nga engeti ka-
mbe u dzombetela lomo marabini
won*k*le: kona ku taba ka baenzi, ka
banana ba*z*isiwana, ka tinoni.
21 Laha na wena na u *k*la*k*la a magrepi
ya xivina xa wena, wena u nga ta
famba u dzombetela a nzako ka we-
na: kona ku ta ba ka baenzi, ka
banana ba*z*isiwana, ka tinoni.
22 Na wena u ta alakanya le*z*aku we-
nawu kambe u wa hi kumbi leyo
Gipite; hikwalaho nza leletela wena
a ku maha le*z*i *z*ilo.

XIPIMO 25.

1 Loku laho ku nga ku hi kona ti-
mholoba xikari ka banhu, bona bata
le kulamuleni, ni balamuli ba la-
mula bona; *z*onake bona ba ta lula-
meta a lulamileko, ni ku kona a
wa kubiha.
2 Na ku ta ku ba le*z*o, loku a munhu
wa kubiha a fanelwe hi ku biwa,
le*z*o a balamuli ba ta maha yena a
e*k*lela lahasi, ni kuba a biwa ma-
hlweni ka ngohe ya yena, kukotisa
hi kubihisa, hi ku hlayela.
3 Mune wa wa makume ya timbiri-
mbi yena a nga nyika yena, yena a
nga hunzisi; a nga taku, a hunzisa,
aba yena hi le*z*i a timbirimbi to tala
*z*onake a maka*b*ye wa wena a nga
nga a hi ni kulo ha wena.
4 Wena u nga bekeli a muka le ka-
bini laha na hula a timbewu.
5 Loku a bamaka*b*ye ba akile kati-
gi*n*we, ni mu*n*we wa bona afa, na a
nga hi na nisanyana, ni sati wa loye
a fileko a nga tekwi hi wa mupfu-
mba; ni maka*b*ye wa nuna wa yena
i ta engena ka yena, ni kuya hla-
mbela yena, a ya tira a tiro wa na-
kulo*b*ye ka yena.
6 Na ku taku ba le*z*o, ni matewula
laya yena a ta nga ma*t*rala ma ta
vuxa a bito ga nakulo*b*ye loye a
fileko, kasi a bito ga yena gi nga
hlangulwi ka ka Israeli.
7 Ni loku a manhu a nga ranzi a ku
teka a sati wa nakulo*b*ye, *z*onake a
sati wa nakulo*b*ye i ta famba a ya a
kanziya le nyangweni ka masinga-
lakati, ni ku ngalo, A nakulo*b*ye wa
nuna wa mina wa ala a ku vuxela a
maka*b*ye a bito lomu ka Israeli;
yena a ngati ku ta tira a tiro wa
nakulo*b*ye le ka mina.
8 *Z*onake a masingalakati ya muti
wa yena ba ta bitana yena, ni ku
wulawula ka yena: ni loku yena a
yima, aku, Mina a nzi *z*i ranzi a ku
teka yena;
9 *Z*onake a sati wa nakulo*b*ye wa yena
i tata ka yena kuwoneni ka masinga-
lakati, a susa xilato xa yena konzwe-
ni wa yena, ni ku pelela lomu ngo-
heni ka yena; na yena i ta hlamula,
aku, *Z*ingaho ku ta maha le*z*o ka
munhu loye a nga vuxeliko a ma-
ka*b*ye a yin*d*lu yakwe.
10 Ni bito gi ta bita*n*wa lomu ka Isra-
eli, I yin*d*lu ya loye a *k*la*k*lileko a
xilato xa yena.
11 Laha a banhu ba holoba katigi-
*n*we a mu*n*we ni mu*n*wani, ni sati
wa mu*n*wani a tsinela a kuta *k*la-
*k*lisa a nuna wa yena hi canjeni ga
yena loye a bako yena, a nawuluta a
canja ga yena, ni ku mu koka hi
wutsamo gi fiheleko;
12 *Z*onake wena tsema a canja ga yena,
ni mahlo ya wena ma nga mu ha-
wukeli.
13 Wena u nga ta ku ba kona lomo
kwameni wa wena a *z*iringaniso *z*i
hambeneko, a *z*a hombe ni *z*i tso-
ngwanyani.
14 Wena u nga ta ku ba ni tipimo ti
hambeneko lomu n*d*lwini ya wena, a
ta hombe ni ti tsongwanyani.
15 A ti mbeleleko ni ti longamileko a
tipimo wena u ta ba nato, ni ku
mbeleleko ni longamileko kuringa-
nisa wena u ta ba nako: kasi a ma-
siku ya wena ma fela ku engetelwa
lomu tikweni lego Jehova a Nu-
ngungulu wa wena a nyikileko
wena.
16 Hakuba bon*k*le laba ba mahako a
*z*ilo *z*a ku ngahi, bona labo ba nga
mahiko hi kululamisilweko, mba
manyala ka Jehova Nungungulu
wa wena.
17 Alakanya le*z*o Amaleki a mahileko
ka wena laha na wena u nga wata
hi leyo Gipite;
18 Le*z*aku i ku kingisile ku yini laha
n*d*leleni, ni ku hlasela la nzako ka
wena bon*k*lelele labo ba nga wa ka-
rele le nzako ka wena laho wena u
nga wa mbelile a ntamo ni ku kure-
reka; na yena a nga cabangi Nu-
ngungulu.
19 Hikwalaho na kuta ba le*z*o, laha na

Jehova a Nungungulu wa wena na
a nyikile wena a kuhumula, hehla
ka balala ba wena ba renzeleke-
leko, le tikweni lego Jehova a Nu-
ngungulu wa wena a nyikileko
wena akuba a tsomba a ku fumela
gona, lezaku wena u ta hlangula
a misalela ya ba ka Amaleki le la-
hasi ka tilo; wena u nga ribakelwi.

XIPIMO 26.

1 Na ku taku ba lezo, laha na wena
na u tata tikweni lego Jehova a
Nungungulu wa wena a nyikileko
wena akuba a tsomba, ni kuba u hi
u fumelako gona, ni kuba u hi u
akileko ka gona,
2 Lezaku wena u ta teka a mbanzo wo
rangula wonkle wa masimu ya
wena, lowo wena u ta nga wu neha
hi le misabeni ya wena leyo Jehova
a Nungungulu wa wena a nyikileko
wena; na wena u ta cela yona lomo
xirunzwini, ni kuya ka wutsamo
lego Jehova a Nungungulu wa wena
a ta langa, a ku maha a bito ga
yena a ku aka leyo.
3 Na wena u tata ka mupristi loye a
ta nga nga a hi kona ka lawo ma-
siku, ni ku ngalo ka yena, Mina nza
bika ka Jehova a Nungungulu wa
wena legi siku, lezaku mina nzi tile
ka tiko legi Jehova a Nungungulu
wa hina a hlambanyileko ka bararu
ba hina a ku nyika hina.
4 Ni mupristi i ta teka a xirunzu ca-
njeni ga wena, a xi yimisa ka a la-
hasi mahlweni ka a alati ga Jehova
a Nungungulu wa wena.
5 Na wena u ta hlamula uku mahlweni
ka Jehova a Nungungulu wa wena,
A mu Siria a nga wa longele kulo-
byiswa ku wa hi dadani wa mina;
na yena i lo relela aya le Gipite, a
be mulubeli leyo, ba wa hi tsengo
wutsongwani; na yena leyo i ha-
mile a mufumo, wa hombe, ni wa
nyamintamo, ni banhu ba enzeleki-
silweko.
6 Ni ba le Gipite ba lo maha kubiha
ha hina, ba lo tsekulela hina, ni ku
klateka hehla ka hina a wukumbi
gi kinyelelako:
7 Na hi lo rila ka Jehova, a Nungu-
ngulu wa bararu ba hina, na Jehova
i lozwa ka magezu ya hina, i lo
wona a kutsekulelisiswa ka hina,
ni tikuruxu ta hina, ni kutsimbeke-
tisiswa ka hina;
8 Na Jehova i lo humesa hina hi leyo
Gipite hi canja ga nyamintamo,
zinwe ni woko gi klakusilweko, na
hi wukulu ni kutsisa, zinwe ni mi-
woniso, zinwe zi zihlamaliso;
9 Na yena i hi nehile ka legi wutsamo,
na a nyikile hina legi wutsamo, a
tiko gi kulungako a masi ni wu-
lombe.
10 Ni makunu, languta, mina nzi ne-
hile a mbanzo wa kurangula wa
tiko, legi wena, O Jehova, u nyiki-
leko mina. Na wena u ta beka ko-
na lahasi mahlweni ka Jehova a
Nungungulu wa wena, u kozela
mahlweni ka Jehova Nungungulu
wa wena:
11 Na wena u ta tsakiswa hi konkle a
kusasa loko Jehova Nungungulu
wa wena a nyikileko wena, ni ka
yindlu ya wena, wena, ni wa ka
Levi ni mulubeli loye a nga lomo
xikari ka wena.
12 Laha na wena na u gumelwe a ku
nyikela konkle ka wukume ka ku-
enzelekiswa ka wena hi lembe ga
wunhari; lego gi nga lembe ga ku
nyika za wukume, zonake wena u
ta nyika kona ka wa ka Levi, ni ka
mulubeli, ni ka banana ba zisiwana,
ni ka tinoni, kasi bona ba fela kuga
le tinyangweni ya wena ba xuriswa.
13 Na wena u ta wula ka Jehova a
Nungungulu wa wena, Mina nzi
boxile kule a zilo zi hlawulilweko
za mina le handle ka yindlu ya mi-
na, ni kambe nzi nyikile zona ka ba
ka Levi, ni ka mulubeli, ni ka ba-
nana ba zisiwana, ni tinoni, kukotisa
hi ka nayo wa wena lowo wena u
leleteleko mina: mina a nzi hambu-
nyetangi ni munwe wa mileletelo
ya wena ge mina ni kuribakelwa ha
yona:
14 Mina a nzi gangi kona mikosini ya
mina, na mina a nzi cibangi ncumo
xa kona, xi nga hlazekangiko, ge
ni ku nyika xa kona ka ba fileko:
mina nzi ingisile ka gezu ga Jehova
a Nungungulu wa mina; mina nzi
mahile kukotisa lezo wena u lelete-
leko mina.
15 Cuwuka lahasi ka banana ba wena
ba kubasa, hi le tilweni, u katekisa
a banhu ba wena Israeli, ni misaba
leyi wena u nyikileko hina, kwatsi
hi lezi wena u hlambanyileko ka
bararu ba hina, a tiko gi kulungako
a masi ni wulombe.

16 Legi siku Jehova a Nungungulu
wa wena wa kuleletela wena a ku
maha lezi zilayelo ni ziyimiso:
hikwalaho wena u ta maha ni ku
hlayisa zona, hi mbilu ya wena
yonkle ni muhefemulo wa wena
wonkle.
17 Wena u tiyisisile ka Jehova legi
siku a ku ba Nungungulu wa wena,
ni lezaku wena u ta famba hi tindlela
ta yena, ni ku hlayisa a zilayelo za
yena, ni zileletelo za yena, ni ziyimiso
za yena, ni ku zwisisa ka gezu ga
yena:
18 Na Jehova i tiyisisile ka wena legi
siku a ku ba a banhu ba tsomba ya
yena nwinyi, kwatsi hi lezi yena a
tsumbisileko wena, ni lezaku wena
u wa ta ngawu u hlayisisa a kule-
letelisisa ka yenawu;
19 Ni ku maha wena u klakuka ka mi-
fumo yonkle leyi yena a yi mahile-
ko, le kudzunzweni, ni le bitweni,
ni kudumisweni; ni lezaku kasi
wena wa fela ku ba banhu ba basi-
leko ka Jehova a Nungungulu wa
wena, kwatsi hi lezi yena a wula-
wulileko.

XIPIMO 27.

1 Na Mosi ni masingalakati ya ka
Israeli ba lo leletela a banhu, baku,
Hlayisani konkle kuleletela loku
nzi leleteleko nwina legi siku.
2 Na ku taku ka siku lego laha nwina
mu ta nga klatukela klatuko wa
Jordani le tikweni lego Jehova a
Nungungulu wa nwina a nyikileko
nwina, lezaku wena u ta yimisa a
maribye ya hombe, ni ku lemela
wona hi kulemela:
3 Na wena u ta tsala hehla ka wona
tonkle a timhaka ta lowu nayo, laha
na wena na u hunzile u klatuka;
kasi wena wa fela kuya le tikweni
lego Jehova a Nungungulu wa we-
na a nyikileko wena, a tiko gi ku-
lungako a masi ni wulombe, kwatsi
hi lezi Jehova, Nungungulu wa ba-
raru ba wena, a tsumbisileko wena.
4 Na ku taku ba lezo, laha nwina mu
ta nga hunza mu klatuka Jordani,
lezaku nwina mu ta yimisa laya a
maribye, laya nzi leletelako nwina
legi siku, le xitsungeni xa Ebale,
na wena u ta lemela wona hi nzho-
pe.
5 Leyo wena u ta aka a alati ka Je-
hova a Nungungulu wa wena a ala-
ti ga maribye: na wena u nga ta
klakusa a xibya xa xiketsi ka wo-
na.
6 Wena u ta aka a alati ga Jehova a
Nungungulu wa wena hi maribye
ma nga baklangiko; wena u ta nyi-
kela a munyikelo wa ku hiswa hehla
ka wona ka Jehova a Nungungulu
wa wena:
7 Na wena u ta pahlela a mupahlelo
wa munyikelo wa kuhiswa, na mu
taga leyo: na wena u ta tsaka ma-
hlweni ka Jehova a Nungungulu
wa wena.
8 Na wena u ta tsala hehla ka la ma-
ribye tonkle a timhaka ta lowu nayo
hi kuwonekelisilweko dlunya.
9 Na Mosi ni bapristi a ba ka Levi
ba lo wulawula ka bonkle ba ka
Israeli, baku, Ma nga miyela, mu
ingisa, O Israeli: Legi siku wena u
mahile a banhu ba Jehova a Nungu-
ngulu wa wena.
10 Wena hikwalaho u ta ingisa a gezu
ga Jehova a Nungungulu wa wena,
ni ku maha kuleletela ka yena zila-
yelo za yena, lezi mina nzi ku lele-
teleko legi siku.
11 Na Mosi i lo laya a banhu gwa-
lego siku, a ku,
12 Lezi zi ta yima hehla ka xitsunga
Gerizima a ku katekisa a banhu, la-
ha na nwina na mu hunzile mu kla-
tuka a Jordani: Simeoni, na Levi,
na Juda, na Isakare, na Josefa, na
Benjamini.
13 Ni laba hi bona ba ta nga yima
hehla ka Xitsunga Ebale akuba
makombo: Rubeni Gadi, na Axeri,
na Zebuluni, Dani, na Naftali.
14 Ni ba ka Levi ba ta hlamula, na ba
ku ngalo ka bonkle madota ya ka
Israeli hi gezu ga hombe,
15 Kombo ka loye munhu loye a
mahako a xifananiso xa nyekisilwe-
ko, xi nga manyala ka Jehova, a
ntiro wa mandla ya banhu ba ku-
nguhileko, ni ku yimisa gona ku
fihlaleni. Ni banhu bonkle ba ta
hlamula niku, Ameni.
16 Kombo ka loye a nyenyako a da-
dani wa yena ni mamani wa yena.
Ni banhu bonkle ba ta hlamula ba-
ku, Ameni.
17 Kombo ka loye a susako a marika
ya timhinga ta misaba ya muakile-
ko nayi. Ni bonkle ba ta ku ngalo,
Ameni.
18 Kombo ka loye a mahako a xiku-

mu a kuhambuka n*d*leleni. Ni
bon*k*le ba banhu ba ta ku ngalo,
Ameni.
19 Kombo ka loye a hambukisako a
nongameto wa yena loye wa mulu-
beli, ni banana ba*z*isiwana, ni tinoni.
Ni banhu bon*k*le ba ta ku ngalo,
Ameni.
20 Kombo ka loye a e*k*lelako ni sati
wa dadani wa yena, hakuba yena i
funungule a wum*b*yiri legi gi nga ga
raru wakwe. Ni bon*k*le banhu ba
ta ku ngalo, Ameni.
21 Kombo ka loye a e*k*lelako ni lihi
lixaka la xibari. Ni banhu bon*k*le
ba ta ku ngalo, Ameni.
22 Kombo ka loye a e*k*lelako ni na-
kalo*b*ye, a nhanyana wa dadani
wa yena, ni nhanyana wa mamani
wa yena. Ni bon*k*le banhu ba ta
ku ngalo, Ameni.
23 Kombo ka loye a e*k*lelako ni nyine
wakwe hi ka nayo. Ni bon*k*le ba-
nhu ba ta ku ngalo, Ameni.
24 Kombo ka loye a bako a mu ake-
lwane wa yena ku fihlaleni. Ni ba-
nhu bon*k*le ba ta ku ngalo, Ameni.
25 Kombo ka loye a tekako kurihwa
ku daya munhu a nga hiko na na-
nzu. Ni bon*k*le banhu ba ta ku
ngalo, Ameni.
26 Kombo ka loye a nga komisisiko
a timhaka ta lowu nayo a ku maha
tona. Ni bon*k*le banhu ba ta ku
ngalo, Ameni.

XIPIMO 28.

1 Na ku ta ku ba le*z*o, loku wena u
ta ingisa hi kutsonometisisilweko
ka gezu ga Jehova a Nungungulu
wa wena, ku lonzowota ku maha
kon*k*le kuleletela loku mina nzi le-
letelako wena legi siku, le*z*aku Jeho-
va a Nungungulu wa wena i ta ku
*k*lakusa wena hehla ka won*k*le a ma-
tiko laya ma nga laha ka misabeni:
2 Ni *z*on*k*le a *z*ikatekiso *z*i tata hehla
ka wena, *z*i kubunyeta wena, loku
wena u ta zwisisisa ka gezu ga Je-
hova a Nungungulu wa wena.
3 U ta katekiswa wena lomu mutini
wa wena, ni ku katekiswa masi*n*wi-
ni ya wena.
4 Kukatekiswa ku ta ba ka mihanzo
ya miri wa wena, ni mihanzo ya si-
mu ya wena, ni mihanzo ya *z*ifuyo
*z*a wena, a ku anzisiswa ka tihomu
ta wena, ni ku *t*ralela ka mi*k*lambi
ya wena.
5 Kukatekiswa ku ta ba ka xirunzu
xa wena ni kwama wa wena wa
*z*ibaba.
6 A kukatekiswa ku ta ba ka wena
laha wena u engenako, ni kukate-
kiswa ku ta ba ka wena laha wena
u humako lahan*d*le.
7 Jehova i ta maha a balala ba
wena labo ba sukako ba vukela
wena a ku ba lo*b*yiswa mahlweni
ka wena: na bona ba ta huma a ku
vukela wena hi n*d*lela yi*n*we, na ba
tsutsuma mahlweni ka wena hi
n*k*lanu ni timbiri tin*d*lela.
8 Jehova i ta leletela a *z*ikatekiso
lomu nzeni ka tin*d*lu to cela ma-
bele ta wena, ni ka *z*on*k*le le*z*o wena
u bekako a canja ga wena ka *z*ona;
na yena i ta katekisa wena lomu ti-
kweni lego Jehova Nungungulu wa
wena a nyikileko wena.
9 Na Jehova i ta yimisa wena a ku ba
mufumo wa kubasa wa wutsumbu
ga yena, kwatsi hile*z*i a hlambanyi-
kelo ka wena; loku u ta hlayisa a
kuleletela ka Jehova a Nungungu-
lu, ni ku famba hi tin*d*lela ta yena.
10 Ni bon*k*le banhu ba misaba ba ta
wona le*z*aku wena u bita*n*wa hi bito
ga Jehova; na bona ba ta caba
wena.
11 Na Jehova i ta ku maha wena u
enzelekisako hi kusasa, hi ka miha-
nzo ya miri wa wena, ni ka mihanzo
ya tihomu ta wena, ni ka mihanzo
ya masimu ya wena, le tikweni lego
Jehova a nga hlambanya ka bararu
ba wena a ku nyika wena.
12 Jehova i ta vula ka wena a kusasa
ka yena ni tsomba ya matilo, a ku
nyika a vula tikweni ga wena hi
tinguba ta yona, ni kukatekisa
won*k*le a tiro wa canja ga wena;
na wena u ta pemba a matiko ma-
nyingi, wena u nga ta lomba.
13 Na Jehova i ta maha wena a hloko,
na u nga hi kila; na wena u ta ba le
hehla ntsena, na wena u nga ta ku
ba lahasi; loku wena u ta zwisisisa
ka kuleletela ka Jehova a Nungu-
ngulu wa wena, loku mina nzi lele-
telako wena legi siku, a ku lonzo-
wota ni ku maha kona,
14 Na u nga ta hambuka *k*lelweni ni ka
tihi a timhaka leti nzi leletelako
wena legi siku, a ka ga xinene a
canja, kutani hi ka ga xibaba canja,
a kuya ka ba*n*wani banungungulu
ni ku kozela bona.

15 Kanilezi ku taku na ku mahisile
lezo, loku wena u nga ta zwisisa ka
gezu ga Jehova a Nungungulu wa
wena, a ku lonzowota a ku maha
kon*k*le kuleletelisisa ni zilayelo lezi
mina nzi leleteleko wena legi siku,
ni won*k*le a makombo ma tata ka
wena hehla ka wena, ni ku kubu-
nyeta wena.
16 Kombo gi ta ku ba lomu mutini wa
wena, ni kombo gi ta ku ba masi-
*n*wini ya wena.
17 Ni kombo gi ta ku ba xirunzwini
xa wena ni lomu kwameni wa wena
wa zibaba.
18 Ni kombo gi ta ku ba mihanzo ya
miri wa wena, ni mihanzo ya misaba
ya wena, ni mihanzo ya tihomu ta
wena, ni ku*t*ralela ka mi*k*lambi ya
wena.
19 Ni kombo gi taba ku engeneni ka
wena, ni kombo gi ta ba ku humeni
ka wena.
20 Jehova i ta rumela hehla ka wena
a makombo, a kuhlulisiswa, ni ku
kawuka, ni ka zon*k*le lezo wena u
behako a canja ga wena a ku maha,
kala wena u ta ba u lo*b*yisilwe, kala
wena u mbetekisiswa hi kuha*k*lisisi-
silweko; hakuba hi kubiha ka zima-
ho za wena, laho wena u tsikileko
mina ha kona.
21 Na Jehova i ta maha a tinghumbe
ku namarela ka wena, kala yena
a mbembisisa wena leyo tikweni,
lego wena u yako a kuya fumela
gona.
22 Jehova i ta lamata wena hi kumbe-
mbisisa, na hi mikuhlweni, zi*n*we
hi ngengemelisisa, ni ku*k*lahula ku-
cabekesisako, na hi supado, na hi
hi xipupuri, na hi kukuruka; zona
zi ta longoloka na wena kala u lo*b*yi-
siwa.
23 Ni tilo ga wena legi gi nga hehla ka
wena gi ta ba a suku ka wena, ni
misaba leyi yi nga lahasi ka wena
yi ta ba a a xiketse.
24 Jehova i ta maha a vula ya tiko ga
wena a wunga ni tsutsungwani: hi
le tilweni yona yi tata hehla ka
wena, u kala wena u be u lo*b*yisi-
lweko.
25 Jehova i ta maha wena a ku be u
hlulwa xikari ka balala ba wena;
wena u ta huma hi n*d*lela yi*n*we a
kuya vukela bona, na wena u ta
panzanyeka hi n*k*lanu ni timbiri a
tin*d*lela mahlweni ka bona: na wena
u tasu n*d*lengan*d*lengiswa xikari ka
yon*k*le a mifumo ya misaba.
26 Ni xirumbi xa wena xi ta ba kuga
ka ton*k*le tinyanyani ta matilo, ni ka
zibanza zon*k*le za misaba; ni laho
ku nga ta ku ba kona ni mu*n*we a
ta nga dzuxa zona zi famba.
27 Jehova i ta kuba wena hi zin*d*layi
za le Gipite, zi*n*we hi muna, zi*n*we
hi xigwere, zi*n*we hi tisalo, lezo ha
zona u ta nga kala u nga zi koti ku
cumiwa.
28 Na Jehova i ta kulobisa wena hi
kuhungukisisisa, ni wukumu, ni
mabibi ya mbilu;
29 Na wena u ta pfupeliswa laha mu-
*n*wini kwatsi hi xikumu xi pfupeli-
swako munyameni, na wena u nga
ta vuvuma tin*d*leleni ta wena: na
wena ntsena u ta tsimbeketwa ni
kupangiwa, ni laho ku nga ta kuba
kona a hanyisako wena.
30 Na wena u ta wuta wasati, ni mu-
*n*wani wanuna i ta e*k*lela zi*n*we na
yena: wena u ta aka a yin*d*lu, na
wena u nga tsama ka yona: na we-
na u ta *b*yala a xivina, u nga taga a
mihanzo ya kona.
31 Ni homu ya wena yi ta dawa ma-
hlweni ka wena, na wena u nga taga
yona: ni mbongola ya wena yi ta
tekiwa hi kuwu*k*lisisilweko le ma-
hlweni ka ngohe ya wena, na yi nga
ta ha wuyielwa ka wena kambe: ni
tiyivu ta wena tita nyikiwa ka bala-
la ba wena, wena a nga ta kuba ko-
na wa kuhanyisa wena.
32 Barisanyana ba wena ni banhanyana
ba wena ba ta nyikiwa ka ba*n*wani
banhu; ni mahlo ya wena ma ta cu-
wuka, ni kutsanzeka u xuba ha bo-
na gon*k*le siku: ni laho ku nga ta
kuba ncumo ntanweni wa canja ga
wena.
33 Ni mihanzo ya saba ga wena, ni
kon*k*le kutira ka wena, yi ta ku a
mifumo leyo wena u nga yi tibiko
yiga yona; na wena u ta ntsena u
u tsimbeketwako ni akinyelelwako:
34 Zingaho wena u ta ba u hungukileko
hi kuwoneni ka mahlo ya wena loko
wena u ta nga ku wona.
35 Jehova i ta lamata wena lomu ma-
dzolweni, ni lomo milengeni, hi zi-
lonza za zin*d*layi, lezo wena u ta
nga kala u nga cumiwi, kusukela zi
renzeni xa wena ku kala hehla ya
magalo ya hloko ya wena.
36 Jehova i te nahela wena, ni hosi

leyo wena u ta nga yi beka hehla
ka wena, le ka tiko lego wena u
nga gi tibiko, ge wena hambu ni
badadani ba wena; leyo wena u ta
kozela a ba*n*wani banungungulu,
ba tisinya ni mari*b*ye.
37 Na wena u ta maha loye u hlama-
lisako, u xomololwako, ni ku ba u
hlelelekileko, ka banhu bon*k*le labo
Jehova a ta nga ku heleketa ka bo-
na.
38 Wena u ta rwala a mbewu yo tala
le masi*n*wini, na wena u ta tsobela
na yi hi yi tsongwanyani; habuka
a humbi yi ta mbetisa yona.
39 Na wena u ta *b*yala a *z*ivina ni ku
wun*d*la *z*ona, kanile*z*i wena u nga ta
kunwa a waini, ge ni ku ku*k*la*k*la
magrepi; hakuba a *z*iwungwani zi
taga wona.
40 Wena u ta ba ni tisinya ta maoliva
ka wona yon*k*le a mimbingano wa
wena, kanile*z*i wena u nga ta nga ti
tota ha mafura; hakuba a maoliva
ya wena ma ta *k*la*k*leka.
41 Na wena u ta *t*rala barisanyana ni
banhanyana, kanile*z*i ba nga ta ku-
ba ba wena; hakuba bona ba ta ya
ko*n*wa tihloko.
42 Ton*k*le a tisinya ta wena ni mabele
ya masimu ya wena *z*i ta giwa hu-
mbi.
43 A mulubeli loye a nga xikari ka we-
na i ta kanziya a kula ni kula hehla
ka wena; na wena u ta relela lahasi
ni lahasi u ncoma lahasi.
44 Yena i ta pemba wena, wena u nga
ta mu pemba yena: yena i ta ku ba
hloko, wena u ta kuba a kila.
45 Ni won*k*le laya makombo ma tata
hehla ka wena, na wona ma ta ku
hlongolisa, ma ta ku kubunyeta we-
na, kala wena u be u lo*b*yisilweko;
hakuba wena a ku zwisisisangi ka
gezu ga Jehova a Nungungulu wa
wena, a ku hlayisa a kuleletela ka
yena ni *z*ilayelo *z*a yena le*z*i mina
nzi leletelako wena: legi siku
46 *Z*ona *z*i ta ba hehla ka wena a *z*i wo-
niso ni *z*ihlamaliso, hehla ka mbewu
ya wena kala kupinzika.
47 Hakuba wena u nga kozeliko Je-
hova a Nungungulu wa wena hi
kutsikisisa, na hi kubumisisa ka
mbilu, hi xigelo xa kupfunisisa ka
*z*ilo *z*on*k*le;
48 Hikwalaho wena u ta kozela a ba-
lala ba wena labo Jehova a ta nga
ba rumela ba ta vukela wena, ni le
n*d*laleni, ni le toreni, ni le wum*b*yiri-
ni ni le ku labeni ka *z*ilo *z*on*k*le; na
yena i ta bekela a joka ga xiketsi
lomu nha*n*weni ya wena, kala wena
u be u lo*b*yisilweko.
49 Na Jehova i ta neha a mufumo wa
ku talwa na wena hi le kule, ka ku-
gumelweni ka misaba, kwatsi hi ku-
puruma ka gama; ni mufumo lowo
a lirimi la wona u nga li ingisiko;
50 A mufumo wu na nga ni ti ngohe ti
cabekisako, lawo wu ta nga kala wu
nga celi kota hi munhu wa kale, ge
ni ku kangeta a tomo ka ba*s*wa,
51 Ni ku ba wu taga a mihanzo ya ti-
homu ta wena, ni mihanzo ya misa-
ba ya wena, kala bona ba maha
wena u lo*b*yiswa; kambe ba nga ta
mu siyela timbewu, vinyu giswa,
hambu mafura, ni ku*t*ralela ka mi-
*k*lambi ya wena, hambu zitsongwa-
ni za mi*k*lambi ya wena, kala bona
ba maha wena u lo*b*yiswa.
52 Na bona ba ta vimbezela wena ti-
nyangweni ta wena ton*k*le, kala a
kurisi ga wena gi gingisilweko giwa
lahasi, gwalego wena u tsumbako
gona, ka gon*k*le a tiko ga wena; ba
ta mu vimbezela tinyangweni ton*k*le
ta wena, ka gon*k*le tiko ga wena,
legi Jehova a Nungungulu wa wena
a nyikileko wena.
53 Na wena u taga a mihanzo ya miri
wa wena *n*winyi, a nyama ya bari-
sanyana ba wena ni banhanyana ba
wena, labo Jehova a Nungungulu
a nyikileko wena, lomu kuvumbe-
zelweni ni lomo tikuruxwini leto ha
tona ba ta nga tsekulela wena.
54 Ni banhu labo ba wunenana, ni wu-
mbugana xikari ka *n*wina labo ba
wumbugana nguvu, tihlo ga yena
gi ta bonzolota hi kubiha ka naka-
lo*b*ye wakwe, ni ku bonzolota a sati
wa xifuba xa yena, ni kubonzolota
a misalela ya banana bakwe labo ba
seleko;
55 *Z*ingaho le*z*o a nga ta nyika ni mu-
*n*we wa*b*ye a nyama ya banana leyo
a ta nga nga a kari aga, hakuba a
ku na *z*ilo *z*i siyelweko yena, lomo
kuvimbezelweni ni lomo tikuru-
xwini leto u ta nga u tsekulelwa
ha tona nzeni ka tinyangwa ta wena
ton*k*le.
56 A wasati wa ku nenekana wa mbu-
gana xikari ka *n*wina, loye a nga *z*i
kotiko a ku beka a xipama xa ko-
nzo wa yena lahasi misabeni hi wu-

mbugana ga yena ni kunenekana ka
yena, ni tihlo ga yena gi ta bonzo-
lota a wanuna wa xifuba xa yena,
ni ku bonzolota nisanyana wa yena,
ni ku bonzolota a nhanyana wa ye-
na,
57 Ni ku bonzolota a *n*wana wa yena
loya a humelako hi laha xikari ka
mikonzo ya yena, ni ku bonzolota a
banana ba yena labo yena a ta nga
*t*rala; hakuba yena i taga bona hi
kota ya ku laba *z*ilo *z*on*k*le hi kufi-
hlalisisilweko, kuvimbezelweni ni
tikuruxwini leto ha tona a balala
ba wena ba ta nga ku tsekulela ha
tona lomu tinyangweni ta wena.
58 Loku wena u nga ta lonzowota a
ku maha ton*k*le a timhaka leti ta lo-
wu nayo ti tsalilweko ka legi buku,
kasi wena u be u felako a ku caba
legi a bito ga wukosi ni gi cabisa-
kako, JEHOVA NUNGUNGULU
WA WENA;
59 *Z*onake Jehova i ta maha a mitungu
ya wena yi hi yi hlamalisako, ni mi-
tingu ya mbewu ya wena, hambu
yona a mitungu yi kulisilweko, ni
leyi yi simamisako, yi nga hunzi,
a mitungu yi vunjukelako, yi tsa-
mako hi kusimamisako.
60 Na yena i ta neha hehla ka wena
kon*k*le a kuba*b*ya ka le Gipite, loku
wena u nga wa kucaba kona; na
kona ku ta namarela hehla ka we-
na.
61 Kambe gon*k*lelele a wuba*b*yi, ni yo-
n*k*lelele a mitungu, ni yon*k*lelele a
mitungu, leyi yi nga tsalwangiko
lomu bukwini legi ga milayo, yona
Jehova i ta yi neha hehla ka wena,
ku kala wena u be u lo*b*yisilweko.
62 Na *n*wina mu ta siyiwa na mu hi
batsongwanyani le tsengweni, kasi
le*z*owo *n*winawu mu wa ku kwatsi
mu tinyeleti ta tilo a wunyingi ga
*n*wina; hakuba wena a ku zwisisisa-
ngi ka gezu ga Jehova a Nungu-
ngulu wa wena.
63 Ku taku na ku mahisile le*z*o, le*z*aku,
kwatsi hi le*z*i Jehova a tsakako ha
wena a ku maha kusasa wena, ni ku
enzelekisa wena, *z*ingaho Jehova i
ta tsaka hi ku maha wena u lo*b*yisi-
wa, ni kumbetisisa wena; na *n*wina
mu ta hlomulwa lomu tikweni lego,
lego mu yako mu ya fumela gona.
64 Na Jehova i ta hangalasa wena xi-
kari ka bon*k*lelele banhu, ku sukela
ka gumelo gi*n*we ga misaba ku kala
kuya ka gi*n*wani gumelo ga misa-
ba; leyo hi leyo u ta nga ya kozela
ba*n*wani banungungulu, labo wena
u nga ba tibiko, wena, ge ni bararu
ba wena, tona tisinya ni mari*b*ye.
65 Ni xikari ka laya a matiko wena u
nga ta kuma kunara, ni laho ku nga
ta kuba kona a ku humula ka xipa-
ma xa konzo wa wena: kanile*z*i le-
yo Jehova i ta ku nyika a mbilu ya
rurumela, ni mahlo gi hlulekako, ni
muhefemulo wu soholokelako;
66 Ni wutomi ga wena gi ta hayekwa
kukanakaneni mahlweni ka wena;
na wena u ta caba a wusiku ni mu-
mu, na wena u nga ta ku ba na *z*ine-
ne hi wutomi ga wena.
67 Ni laha mixweni wena u ta ku nga-
lo, Nga gihlwa! ni laha gam*b*yeni
wena u ta ku ngalo, Nga gica! hi
ku tsisa ka mbilu ya wena loko we-
na ku ta nga tsisa ha kona, hakuba
hi kuwona ka mahlo ya wena loko
wena u ta nga ku wona.
68 Na Jehova i ta neha wena kambe le
Gipite, hi mataru, hi n*d*lela leyo mi-
na nzi wulawulileko ka wena, Wena
u nga ta ha gi wona kambe: leyo
*n*wina mu ta xabisa a wutsúmbu ga
*n*wina ka balala ba *n*wina a kuba ba
tikumbi ta ba banuna ni kuba tiku-
mbi ta ba basati, a nga kona munhu
a ta nga xaba *n*wina.

XIPIMO 29.

1 Leti hi timhaka ta xivumelwano
leti Jehova a nga leletela Mosi a ku
maha *z*i*n*we ni banana ba ka Israeli
le tikweni ga le Moabi, hi lahan*d*le
ka xivumelwano lexo a nga wa xi
mahile na bona leyo Horebe.
2 Na Mosi i lo bitana bon*k*le ba ka
Israeli, i te ngalo ka bona, *N*wina
mu wonile le*z*o Jehova a nga wa
mahile ka *n*wina leyo tikweni ga le
Gipite ka Faro, ni ka malanza ya
yena won*k*le, ni ka tiko ga yena go-
n*k*le:
3 A minzingo ya hombe leyo wena u
yi wonileko hi mahlo ya wena, ni
miwoniso, ni le*z*o *z*i hlamaliso *z*a ho-
mbe:
4 Kanile*z*i Jehova a nga nyikangi we-
na a mbilu a tiba, ni mahlo a ku wo-
na, ni tin*d*le a ku ingisa, kala legi
siku.
5 Na mina nzi lo rangele wena mune
wa makume a malembe lomo xiwu-
leni: ni tinguwo ta wena a ti hlaka-

langi hehla ka wena, ni *z*ilato a *z*i
simamangi *z*i hlakala hehla ka ko-
nzo wa wena.
6 *N*wina a mu se kuga a *z*ibaba, ge
*n*wina ni kunwa a waini kutani ku-
nwa ku popako; kasi *n*wina ma fela
a ku *z*i tiba le*z*aku mina nzi mina
Jehova a Nungungulu wa wena.
7 Ni laba *n*wina ma nga wa tile ka
legi wutsamo, Sihoni a hosi ya le
Hexboni, na Ogi a hosi ya le Baxa-
ni, ba huma ni yimpi ba talwa na
hina, na hina hi lo hlula bona:
8 Hina hi lo teka a tiko ga*b*ye, hi nyi-
ka gona a tsomba ka ba ka Rubeni,
ka ba ka Gadi, ni ka kihlanya ga li-
xaka la ka Manasa.
9 Hlayisani hikwalaho a timhaka ta
lexi xivumelwano, ni ku maha tona,
kasi ma fela kuvuvuma ka *z*on*k*le
le*z*o mu *z*i mahako.
10 *N*wina mu yimile legi siku *n*we-
n*k*le ba *n*wina mahlweni ka Jehova
Nungungulu; a tihloko ta ba ka
*n*wina, ni tixaka ta ka *n*wina, ni
masingalakati ya ka *n*wina, ni ti-
nduna ta ka *n*wina, hambu bon*k*le
ba banuna ba ka Israeli,
11 Ni banana ba *n*wina, ni basati ba
*n*wina, ni balubeli ba *n*wina laba ba
nga lomo wugelweni ga *n*wina, ku-
sukela ka batsobi ba wena ba tihu-
nyi ku kala ka baki ba wena ba
mati;
12 Kasi wena wa fela ku engena xivu-
melwaneni xa wena *z*i*n*we na Jehova
Nungungulu wa wena, ni ka xifu-
ngo xa yena, le*z*i Jehova a Nungu-
ngulu wa wena a maha *z*i*n*we na
wena legi siku;
13 Kasi yena wa fela ku yimisa wena
legi siku a ku ba banhu ba watsu-
mbu ga yena, ni le*z*aku kasi yena wa
fela a ku maha ka *n*wina a Nungu-
ngulu, kwatsi hi le*z*i a wulawulile-
ko ka wena, ni ku kwatsi hi kuwu-
lawula ka bararu ba *n*wina, ka Abra-
hama, ni Isaka, ni Jakobe.
14 Ge a hi ka *n*wina nwece mina nzi
mahako a xivumelwano xa mina ni
xifungo,
15 Kanile*z*i ka yena loye a yimileko laha
*z*i*n*we na hina legi siku mahlweni ka
Jehova Nungungulu wa wena, ni
kambe ni ka yena loye a nga hiko na
hina laha legi siku
16 (Hakuba *n*wina ma *z*i tiba le*z*aku hi
akisile ku yini leyo tikweni ga le
Gipite, ni ku hina hi tisile ku yini
hi tsemakanya a xikari ka matiko
lawo mu nga hunza mu tsemaka-
nya;
17 Na *n*wina mu wonile a manyala ya-
*b*ye, ni *z*ifananiso *z*a*b*ye, a tisinya ni
mari*b*ye, ni silva ni nzalama, le*z*i *z*i
nga wa hi xikari ka bona);
18 Ku nga taku ku hi kona xikari ka
wena wanuna, kutani wasati, kutani
i ngango, kutani lixaka, loye a mbilu
yi hambukileko ka Jehova Nungu-
ngulu wa hina, a kuya kozela a
banungungulu ba lawo matiko; ku
nga taku ku hi kona laho xikari ka
*n*wina a mutsu lowo wu *t*ralako a
nyongwa ni pungwani wa mapo-
wo;
19 Na ku ta mahisa le*z*o, laha na yena na
a*z*wa a timhaka ta laya makombo,
le*z*aku a katekisa a wutsumbu ga
yena le mbilwini ya yena, aku, Mina
nzi nga ta ba ni kurula, hambu nza
ku famba wu*k*lalwini ga mbilu ya
mina, a ku lobisa a nzokati hi kuo-
ma.
20 Na Jehova a nga ta tsetselela yena,
kanile*z*i *z*onake a zanga ya Jehova
ni mona wa yena wu ta tubekela
wu vukela loye a munhu, ni won*k*le
a makombo laya ma tsalilweko ka
legi buku ma ta e*k*lela hehla ka
yena, na Jehova i ta hlangula a bito
ga yena lahasi ka tilo.
21 Na Jehova i ta mu beka *k*lelweni
ka kubiha ka ton*k*le a tixaka ta ka
Israeli, kukotisa hi ka won*k*le a ma-
kombo laya ma tsalilweko ka legi
buku ga milayo.
22 Ni xi*z*ukulwana xi tako, ni bana-
na ba *n*wina labo ba ta nga huma
hi le nzako ka *n*wina, ni bamatiko
labo ba ta nga ta hi le matikweni
ya le kule, ba ta wula, laha na bona
ba wona a mitungu ya lego tiko, ni
wuba*b*yi lego ha gona Nungungulu
a ta ba ba*b*yisa;
23 Ni le*z*aku a tiko gon*k*le ga kona i
sulufa, ni munyu, ni kuvura, le*z*aku
gi nga ta rimiwa, ge ni ku*t*rala, ge
ni xa *b*yanya ku kula ka gona, kufa-
nana ni ku hoxiwa ka Sodoma ni
Gomora, ni Adama ni Zeboiime, leyo
Jehova a nga wa yi hoxile le zange-
ni ya yena, ni kulweni ga yena:
24 Hambu wona won*k*le a matiko ma ta
ku ngalo, Ngahile*z*o Jehova i mahi-
le le*z*i *z*ilo ka legi tiko ke? u su
ngwa hi ku yini a kuhisa ka loku
kuzangara ka hombe ke?

25 Zonake a banhu ba ta ku ngalo,
Hakuba bona ba lo tsika a xivume-
lwano xa Jehova, a Nungungulu
wa badadani babye, lexo a nga wa xi
mahile zinwe na bona laho a nga
wa humesile hi leyo tikweni ga le
Gipite,
26 Ni ba loya kozela banwani banu-
ngungulu, ni ba lo dumisa bona, a
banungungulu labo ba nga tibiko,
labo yena a nga nyikangiko ka
bona:
27 Hikwalaho a zanga ya Jehova yi vi-
ndlukiswa yi vukela a tiko legi ga
yena, a ku neha hehla ka yena wo-
nkle a makombo laya ma tsalilweko
bukwini legi;
28 Na Jehova i ta tsuwula bona lomo
tikweni gabye hi zanga ya yena, hi
kulo, ni le kuhlamukisweni ka ho-
mbe, i lo ba hoxa bona le tikweni
ginwani, kwatsi hi legi siku.
29 A zilo zifihleleko za ka Jehova a Nu-
ngungulu wa hina; kanilezi a zilo
lezi zi wonekako zi hi za hina ni za
banana ba hina kala kupinzuka, ka-
si ha fela a ku maha tonkle a timha-
ka ta lowu nayo.

XIPIMO 30.

1 Makunu ku taku na ku mahisile
lezo, laha lezi zilo zonkle zi ta ngata
hehla ka wena, a kukatekiswa, ni
makombo, lezi mina nzi zi yimisileko
mahlweni ka wena, wena u ta zi ala-
kanyela ka wonkle matiko, laho Je-
hova a ta nga nga a ku hlongolele
ka wona,
2 Ni u ta klelela ka Jehova a Nungu-
ngulu wa wena, ni ku ingisa a gezu
ga yena kukotisa lezi nzi leletelako
wena legi siku, wena ni banana ba
wena, hi mbilu ya wena yonkle, ni
muhefemulo wa wena wonkle;
3 Lezaku zonake Jehova a Nungungu-
lu wa wena i ta hunzulusa a wupe-
resu ga wena, a be ni titralo hehla ka
wena, i ta hunzuluka a tsombanyisa
wena ka banhu bonkle, labo Jehova
a Nungungulu wa wena a nga i wa
hangalasele wena.
4 Ni loku a wihi ka wena na nga a
hoxilwe le handle nguvu ka tilo, hi
leyo Jehova a Nungungulu wa wena
i ta mu wuyisa, na hi leyo yena i ta
hlota wena:
5 Na Jehova a Nungungulu i ta neha
wena lomo tikweni lego a bararu ba
wena ba nga wa gi fumele ka gona,
na wena u ta fumela gona; na yena i
ta maha ha wena kusasa, ni ku enze-
lekisa wena hehla ka badadani ba
wena.
6 Na Jehova a Nungungulu wa wena
i ta engenisa wukwera a mbilu ya
wena, ni mbilu ya mbewu ya wena,
ku ranza Jehova a Nungungulu wa
wena hi mbilu ya wena yonkle, na
hi wonkle a muhefemulo wa wena,
kasi wena u be u hanyako.
7 Na Jehova a Nungungulu i ta beka
wonkle laya makombo hehla ka ba-
lala ba wena, ni ka bona labo ba be-
ngako wena, labo ba xaniseko wena.
8 Na wena u ta klela u ta ingisa a ge-
zu ga Jehova, ni ku maha kuleletela
ka yena loku mina nzi leletelako we-
na legi siku.
9 Na Jehova a Nungungulu wa wena
i ta maha wena u pfunisilweko ka
wonkle a tiro wa canja ga wena, ni
mihanzweni ya miri wa wena, ni mi-
hanzo ya tihomu ta wena, ni miha-
nzo ya misaba ya wena, a kuba ku-
sasa: hakuba Jehova i ta engeta ka-
mbe a tsaka ha wena hi ku kusasa,
kwatsi hi lezi a nga wa tsakile hi ba-
raru ba wena;
10 Loku wena u ta lonzowota a gezu ga
Jehova a Nungungulu wa wena, a
ku hlayisa kuleletela ka yena ni zila-
yelo za yena lezi zi tsalilweko ka legi
a buku ga nayo; loku wena u ta
wuyela ka Jehova a Nungungulu
wa wena, hi mbilu ya wena yonkle,
ni muhefemulo wa wena wonkle.
11 Hakuba a kuleletela loku nzi lele-
telako wena legi siku, a ku tsanzi ka
wena, ge a ku le kule nguvu.
12 Kona a ku le tilweni, lezaku wena u
taku, Himani a ta nga famba le ti-
lweni a yela hina, aya ku neha ka
hina, ni ku maha hina a kuingisa
kona, kasi hina ha fela ku maha
kona ke?
13 Ge kona a ku le klatukweni wa bi-
mbi, lezaku wena u taku, Hi mani a
ta nga klatukela hina a bimbi, aya
neha kona ka hina, ni ku maha hina
a kuzwa kona, kasi hina ha fela ku
maha kona ke?
14 Kanilezi a mhaka yi kona kusuhani
nguvu ka wena, lomu nonwini wa
wena, ni lomu mbilwini ya wena,
kasi wena wa fela ku maha kona.
15 Cuwuka, nzi bekile mahlweni ka
wena legi siku, a wutomi ni kusasa,
a kufa ni kubiha;

16 Ka lezo mina nzi leletelako wena a
kuranza Jehova a Nungungulu wa
wena, a ku famba hi tin*d*lela ta ye-
na, ni ku hlayisa a kuleletela ka
yena ni kulayela ka yena ni *z*iyimiso
*z*a yena, kasi wena wa fela ku hanya
u be u enzelelekisilweko, kasi Jeho-
va a Nungungulu wa wena wa kate-
kisa wena le tikweni lego wena u
yako ku ya fumela gona.
17 Kanile*z*i loku a mbilu ya wena yi
hunzulukela kule, na wena u nga ta
zwisisa, kanile*z*i u kokelwa kule, ni
ku kozela ba*n*wani banungungulu,
ni ku dumisa bona;
18 Mina nza *k*la*k*lambutela ka wena
legi siku, le*z*aku *n*wina ha kunene
mu ta lo*b*yiswa; *n*wina mu nga ta
longoloka ni masiku ya *n*wina lomu
tikweni, lego wena u hunzako u
*k*latuka Jordani a kuya fumela
gona.
19 Mina nzi bitana a tilo ni misaba
akuba wukustumunyu ha wena
legi siku, le*z*aku loku mina nzi
bekile mahlweni ka wena a wuto-
mi ni kufa, a kukatekiswa ni ma-
kombo: hikwalaho langa kuhanya,
kasi wa fela kuhanya, wena ni mbe-
wu ya wena;
20 A kuranza Jehova a Nungungulu wa
wena, ni ku ingisa a gezu ga yena,
ni ku namarela ka yena; hakuba
yena mbutomi ga wena, ni ku na-
balata ka masiku ya wena; kasi
wena wa fela a kuaka lomo tikweni
lego a nga wa hlambanyile ka ba-
dadani, ka Abrama, ni ka Isaka, ni
ka Jakobe, a ku nyika bona.

XIPIMO 31.

1 Na Mose i loya wulawula leti ti-
mhaka ka Israeli won*k*le.
2 Na yena i te ngalo ka bona, Mina
nzi zana ni makume mambiri male-
mbe legi siku; nzi nga ta ha *z*i kota
a ku huma ni ku engena: na Jeho-
va i te ngalo ka mina, wena u nga
ta *k*latuka legi Jordani.
3 Jehova a Nungungulu wa wena, hi
yena a ta nga famba mahlweni ka
wena; yena i ta lobisa leyi a mifu-
mo le mahlweni ka wena, na wena u
ta hlongolisa bona: na Joxua, i ta
famba *k*latuko mahlweni ka wena,
kwatsi hile*z*i Jehova a wulawuli-
leko.
4 Na Jehova i ta maha ka bona kwa-
tsi hi le*z*i a mahileko ka Sihoni na
Ogi, a ni tihosi ta ma Amori, ni ka
matiko ya*b*ye; lawo yena a ma lobi-
sileko.
5 Na Jehova i ta ba nyikela mahlweni
ka wena, na *n*wina mu ta maha ku-
kotisa hi ka kuleletela loku mina nzi
leleteleko *n*wina.
6 Tiyisani mu nga mbeli ntamo, mu
nga cabi, mu nga dzukiswi ha bo-
na: hakuba Jehova a Nungungulu
wa wena, yena hi yena a fambako
*z*i*n*we na wena; yena a nga ta hlu-
leka wena, ge ni kutsika wena.
7 Na Mosi i lo bitana Joxua, i te ngalo
ka yena kuwoneni ka bon*k*le ba ka
Israeli, Tiyisisa u nga mbeli ntamo:
hakuba wena u ta famba ni laba
banhu leyo tikweni lego Jehova a
hlambanyileko ka ba raru ba*b*ye a
ku nyika bona; na wena u ta maha
bona a ku fumela gona.
8 Na Jehova, yena hi yena a fambako
mahlweni, ka wena; na yena i ta
kuba *z*i*n*we na wena, yena a nga ta
hluleka wena, ge ni ku tsika wena:
u nga cabi, ge ni ku mbela ntamo.
9 Na Mosi i lo tsala lowu a nayo, i
lo nyika wona ka bapristi a banana
ba ka Levi, labo ba rwalako a arke
ga xivumelwano xa ka Jehova, ni
ka won*k*le a masingalakati ya ka
Israeli.
10 Na Mosi i lo leletela bona, aku, Hi
ku kugumelweni ka won*k*lelele
n*k*lanu ni mambiri a malembe, hi
xikatini xi yimisilweko xa lembe
ga ku*k*la*k*lisa, hi ka mubuzo wa
matabernakele,
11 Laha a ba ka Israeli ba ta ngata wo-
neka mahlweni ka Jehova Nungu-
ngulu wa*b*ye wutsa*n*weni legi yena
i ta langa, wena u ta gonza lowu
nayo mahlweni ka Israeli won*k*le
kuzweni ka*b*ye.
12 Tsombanyisa banhu, a ba banuna ni
ba basati ni banana, ni mulubeli wa
wena loye a nga le tinyangweni ta
wena, kasi bona ba fela kuzwa, ni
kasi bona ba fela ku gonza, ni ku
caba Jehova a Nungungulu wa we-
na, ni ku lonzowota ku maha ton*k*le
a timhaka ta lowu nayo;
13 Ni kasi ku fela a ku a banana ba-
*b*ye, labo ba kalako ba nga ti*b*yiwi,
ba fela kuzwa, ba gonza a ku caba
Jehova a Nungungulu wa wena,
kwatsi hi ku nabalata ka xon*k*le a
xikati lexo *n*wina mu ta nga hanya
lomu ka tiko lego *n*wina mu *k*latu-

kako a Jordani kuya gi fumela go-
na.
14 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, cu-
wuka, a masiku ya wena ma tsinela
lezaku wena u yimelwe hi kufa:
bitaną Joxua, ni ku engena mu ba
kona lomo nzeni ka tenta ga mu*k*la-
ngano, kasi nza fela a ku nyika ye-
na tiro. Na Mosi na Joxua ba loya,
a ba lo ti wonisa a wutsumbu ga-
*b*ye lomo nzeni ka tenta ga mu*k*la-
ngano.
15 Na Jehova i lo woneka lōmo Tente-
ni hi mhinga ya refu: ni mhinga ya
refu yi lo yima le hehla ka libati la
Tenta.
16 Na Jehova i te ngalo ka Mosi, La-
nguta, wena u ta e*k*lela zi*n*we ni ba-
raru ba wena; ni laba banhu ba ta
suka, ni ku hlakana wuo*s*wi ba la-
nzela a banungungulu ba haba ba
tiko, lego bona ba yako ba ya tsama
xikari ka*b*ye, na ba ta tsika mina, ni
ku tsoba a xivumelwano xa mina
lexi mina nzi mahileko zi*n*we na-
bo.
17 *Z*onake a zanga ya mina yi ta vi-
n*d*lukisa yi vukela bona lego siku,
minawu nzi ta tsika bona, na mina
nzi ta fihla a ngohe ya mina le ka
bona, na bona ba ta kadamulwa,
kubiha ko tala ni zikato ku tata he-
hla ka bona; zingahoke bona ba ta
wula hi lego siku, Loku kubiha a
kuti hehla ka hina lezi Nungungu-
lu wa hina a nga hiko xikari ka
hina ke?
18 Na mina ha kunene nzi ta fihla a
ngohe ya mina ka lego siku bona ba
ta nga maha kon*k*le a kubiha loko
ba ta nga nga ba ku mahile, laha ka
lezo bona ba hunzulukelako ka ba-
*n*wani banungungulu.
19 Makunu hikwalaho tsala lolu a lisi-
mu la *n*wina, u gonzisa wena a ba-
nana ba ka Israeli: beka lona milo-
*n*wini ka bona, kasi lolu a lisimu
li nga maha a wukustumunyu ka
mina kuvukela a banana ba ka Isra-
eli.
20 Hakuba laha mina nzi ta nga ba ne-
ha lomo tikweni lego mina nzi nga
wa hlambanyile ka bararu ba*b*ye, gi
kulungako a masi ni wulumbe, ni
laha bona ba ta nga nga ba gile ba
tatisile a wutsumbu ga*b*ye, ba su ku
kuluka ba borokelana; zonake bona
ba nga ta hunzulukela ka ba*n*wani
banungungulu, ni kukozela bona,
ni ku nyenya mina, ku tsoba xivu-
melwano xa mina.
21 Na ku taku na ku mahisile lezo, la-
ha a kubiha ni zikarato za kutala zi
cikela hehla ka*b*ye, ni lolu lisimu li
ta kustumunya mahlweni ka bona
kwatsi i mboni; hakuba lona li nga
ribakelwa milo*n*wini ya mbewu ya-
*b*ye: hakuba mina nza ma tiba a ma-
alakanya laya ba ma xubako legi si-
ku, hi mahlweni na nzi nga se ku
ba neha le tikweni lego mina nzi nga
hlambanya.
22 *Z*ingaho Mosi i lo tsala lolu a lisimu
gwalego siku, ni ku gonzisa lona a
banana ba ka Israeli.
23 Ni ku nyika Joxua a *n*wana wa Nu-
ne, a ntiro, na a te ngalo, Nga u tiyi-
sisa u nga mbeli ntamo; wena u ta
neha a banana ba ka Israeli lomo ti-
kweni lego mina nzi hlambanyileko
ka bona: na mina nzi ta ba na we-
na.
24 Na ku mahisile lezo, laha Mosi a
nga wa mahile kugumelwa a tsala
leti timhaka ta nayo lomu bukwini,
kala tona timbeteka,
25 Lezaku Mosi i lo leletela a ba ka
Levi, labo ba rwalako a arke ya xi-
vumelwano xa ka Jehova, aku,
26 Tekani legi a buku ga nayo, mu be-
ka gona hi *k*lelo ga arke ga xivume-
lwano xa ka Jehova a Nungungulu
wa *n*wina, kasi gi be leyo a wuku-
stumunyu a ku vukela *n*wina.
27 Hakuba mina nza ku tiba a ku hlu-
bukisisisisa ka wena, ni nhamo ya
wena ya ku kunonoha: languta, ha-
mbu nza ha hanya ka na *n*wina legi
siku, *n*wina mu wa kari mu hi ba
hlubukisisilweko mu vukela Jeho-
va: ku ta ku yini nguvu a nzako ka
kufa ka mina ke?
28 Tsombanani ka mina *n*wina masi-
ngalakati won*k*le ya tixaka ta *n*wi-
na, ni tinduna ta *n*wina, kasi mina
nzi nga wulawula leti timhaka ti-
n*d*lebeni ta*b*ye, ni ku bitana a tilo ni
misaba a kuta maha wukustumunyu
mahlweni kuvukela bona.
29 Hakuba mina nza zi tiba lezaku a
nzako ka kufa ka mina nwina mu
ta botisa a wutsumbu ga nwina hi
kubotisisilweko, mu a hambuka *k*le-
lweni ka n*d*lela leyi mina nzi lele-
teleko *n*wina; ni kubiha ku ta wela
hehla ka masiku ma tako; hakuba
*n*wina mu ta ma ha lezo za kubiha
kuwoneni ka Jehova, a ku vin*d*lu-

kisa yena ku zangara hi tiro wa mandla ya nwina.
30 Na Mosi i lo wulawula tindlebeni ta tsombano wonkle wa ka Israeli a timhaka ta lolu lisimu, kala lona li mbeteka.

XIPIMO 32.

1 Nyika a ndlebe, nwina matilo, mina nzi ta wulawula;
Na nga a misaba yizwa a timhaka ta nomu wa mina.
2 A kugonzisa ka mina ku ta dona kwatsi i vula;
A kuwulawula ka mina ku ta nwanwasela kwatsi i nzokati,
Kwatsi i vula ya tsutsubi hehla ka byanyi go nyuka,
Kwatsi manamula ngala hehla ka kubyanyi.
3 Hakuba mina nzi ta bahungu hi bito ga Jehova:
Nyikani nwina a kukulisisiswa ka Nungungulu wa hina.
4 A Ribye, i tiro wa yena wu mbeleleko;
Hakuba a tindlela ta yena tonkle mbunongameto:
A Nungungulu wa kukolekisisisiswa a hi zigoho za yena,
A nongameto ni musasi hi yena.
5 Bona ba mahile hi kubotisisisilweko ha yena, bona a hi banana ba yena, hi wona mabango yabye;
Bona xizukulwana xi hlamukisako ni xi gombonyekileko.
6 Mahani nwina zakungahi mu klelisela ka Jehova,
O zifelembu za banhu mu nga tibiko?
A hi yena loye a dadani wa wena a xabileko wena ke?
Yena i mahile wena, na a yimisile wena.
7 Alakanya a masiku ya kaleloko,
Xubisisa hi malembe ya zizukulwana zinyingi:
Wutisa a raru wa wena, yena i ta kangeta wena;
A masingalakati ya wena, wona ma ta byela wena.
8 Laha na loye a Klakusisilweko i lo nyika ka matiko a tsomba yabye,
Laha na yena na a habanyisile banana ba banhu,
A yimisako a mimbingano ya banhu
Kukotisa hi ka tsengo wa banana ba ka Israeli.
9 Hakuba a xiabelo xa Jehova hi banhu ba yena;
Jakobe hi kutala ka banhu ba yena.
10 Yena i lo kuma yena leyo tikweni ga xiwunza,
Ni le xiwuleni xi hangalakileko xinyamalala;
Yena i ranzele yena, a gongolako yena,
Yena i hlayisa ku kota kwatsi i nzololo ya tihlo ga yena.
11 Kwatsi hi gama lego gi kuhlungako a xisaka xa gona,
Lezaku gi fukamelako hehla ka mavinyani yakwe,
Gi tsambulutako gi nabalata tipapa ta gona, na gi lo teka wona,
Gona gi lo rwala wona hi mano ya gonawu.
12 Jehova yece hi yena a mu rangelako,
Ni laho ku wa nga hi kona a Nungungulu wa matiko zinwe naye.
13 Yena i mahile yena a kilela wutsanweni gi klakukileko ga misaba,
Na yena i loga a ku anzisiswa ka masimu;
Yena i mahile yena a kuanwa wulombe ribyeni,
Ni mafura ribyeni ga xiketse:
14 A mawomba ya tihomu, ni masi ya miklambi,
Zinwe ni mafura ya mikundlu,
Ni tihamba ta lixaka la le Baxani, ni timbuti,
Zinwe ni ku nanaselwa ka mabele;
Ni ka nkata wa magrepi wena a nwako vinyu.
15 Kanilezi Jexuruni a su kuluka a borokela, a dimbukela:
Wena hi wena u kulukileko u borokela, wena u kulile u dziba,
Wena u mahile u kaluteka;
Zonake i lo tsika a Nungungulu loyi a mahileki yena,
Hi kunyenyekileko a nga kulisi a Ribye ga kubanyiswa ka yena,
16 Bona ba lo vindlukisa yena a wukuxu hi banungungulu ba haba;

Hi manyala bona ba vin*d*lukisile
yena kuzangara.
17 Bona ba lo pahlela a mademoni,
lawo ma nga hiko Nungungu-
lu,
Ka banungungulu labo ba nga
batiko,
Ka banungungulu baswa laba ba
tako hi le nzako,
Labo a bararu ba *n*wina ba nga
ba cabangiko.
18 A ka Ri*b*ye lego gi nga ku*t*rala
wena a ku celangi kota,
Na u ribakelwe hi Nungungulu
loye a nga nyika wena ku*t*ra-
la,
19 Na Jehova i lo ku wona, i lo
hlamuka ha bona,
Hakuba hi kuvin*d*lukiswa ka
barisanyana ba yena ni banha-
nyana ba yena.
20 Na yena i te ngalo, Mina nzi ta
fihla a ngohe ya mina ma-
hlweni ka bona,
Na mina nzi ta wona le*z*aku a
kugumelwa ka*b*ye ku ta ba
yini:
Hakuba bona ba hi xizukulwa-
na xi swirisisako nguvu,
A banana laba ka bona ku nga
hiko kona a kukolekisisisa.
21 Bona ba kumbile mina hi kuza-
ngarisisilweko hi le*z*o *z*i nga
hiko Nungungulu;
Bona ba vin*d*lukisile mina a ku-
zangara hi ku nganyawuli
ka*b*ye:
Na mina nzi ta ba kumba ha za-
ngarisisiswa hi labo ba kalako
ba nga hi banhu;
Na mina nzi ta ba vin*d*lukisa
ba zangara hi matiko ya zife-
lembu.
22 Hakuba a nzilo wu vin*d*lukisi-
lwe kuzangareni ka mina
*n*winyi,
Ni ku vurela ka Xeole wa la-
hasi,
Ni kukadamula a misaba *z*i*n*we
ni ku anzisiswa ka yona.
Ni kulumekela a *z*iseketelo *z*a
*z*itsunga.
23 Mina nzi ta gotsobanyisela ku-
biha hehla ka bona;
Mina nzi ta hangalasa tigalala
ta mina hehla ka bona:
24 Bona ba ta hahluka hi n*d*lala,
ni ku kadamulwa hi kuhisa
kuvurako
Ni kulo*b*yisisisisa kubabako;
Ni meno ya *z*ibanza mina nzi ta
rumela hehla ka*b*ye,
*Z*i*n*we ni wuxungu ga *z*ilo *z*i
kokakokako *z*a tsuri.
25 Hi lahan*d*le a supado yi ta ba
*t*romulela,
Ni lomu n*d*lwini a kutsisa;
Kona ku ta lo*b*yiswa bon*k*le a
majaha ni mibulwa,
Ni a a*n*wako ni dota ga wuvu.
26 Mina nzi te ngalo, Nzi ta hanga-
lasa bona kule,
Mina nzi nga nzi mahile a kua-
lakanywa ka bona ku ka-
wula xikari ka banhu;
27 Loku ku wa nga ku kwatsi
mina nzi caba a ku vin*d*luki-
swa ka balala
Ku nga taku a balala ba bona
ba nga lamula hi ku hoheta,
Ba nga taku, ba ta nga ba wula,
A canja ga hina gi *k*lakusi-
lwe,
Na Jehova a nga mahangi le*z*i
*z*ilo *z*on*k*le.
28 Hakuba bona matiko ma nga
hiko na kungo ga kunyawula,
Ni laho a ku kona a kupimisisi-
sisa ka bona.
29 O le*z*aku bona ba tiba, ni le*z*aku
bona ba lo pimisisa lexi,
Kasi bona xubisisa hi kugume-
lwa ku lanzelako ka*b*ye!
30 Le*z*aku a mu*n*we i ta hlongolisa
kuyini a kume ga mazana,
Ni bambiri maha a kume ga
kume ga mazana ku panza-
nyeka,
Saseka loku a Ri*b*ye ga*b*ye gi
xabile bona,
Ni Jehova i nyikele bona ke?
31 Hakuba a ri*b*ye ga*b*ye gi kwatsi
i Ri*b*ye ga hina,
Hambu balala ba hina wutsu-
mbu ga*b*ye mbalamuli.
32 Hakuba *z*ivina *z*a*b*ye *z*ivina *z*a le
Sodoma,
Ni *z*a masimu ya le Gomora:
Ni magrepi ya*b*ye magrepi ya
nyongwa,
Ni *z*itata *z*a wona *z*a baba:
33 A waini ga *z*ona mbuxungu ga
tinyoka,
Ni tikuruxu ta kona mbutsulu
ka nyoka.
34 Ni lexi a nzi xi bekangi lomo
n*d*lwini ya mabele *z*i*n*we na
mina,

Nzi lemele xikari ka titsomba
ta mina ke?
35 Kupotisisisa hi ka mina, ni *k*le-
liselo,
Leyo ka xikati lexo a konzo
wa*b*ye wu ta nga retemuka:
Hakuba a masiku ya kuhlakala
ka*b*ye ma tsineleko,
Ni *z*ilo le*z*i *z*i ta nga ta hehla ka
bona *z*i ta maha xiha*k*la.
36 Hakuba Jehova i ta lamula a
banhu ba yena,
Ni ku hunzuluka a wutsumbu
ga yena hi malanza ya yena;
Laha na yena na wona le*z*aku a
ntamo wa*b*ye wu fambile,
Ni laho a nga kona a seleko, ba
valelwe a wutsumbu ga*b*ye na
ba tele.
37 Na yena i ta wula, Ba kwihi
banungungulu ba*b*ye,
A ri*b*ye lego ba tekako a wuca-
belo ga*b*ye;
38 Lego gi ngaga mafura ya mipa-
hlelo ya*b*ye,
Ni kunwa a waini ga*b*ye ga mi-
nyikelo ya kunwa ke?
Nga bona ba suka ba vunetela
*n*wina,
Nga bona ba hi kuvikelisisisa
ka *n*wina.
39 Wonani makunu le*z*aku mina,
yena mina, nzi mina yena,
Laho a nga nungungulu *z*i*n*we
na mina:
Mina nza daya, mina nzi maha
kuhanya,
Mina nza balesa, nzi holisa;
Laho a nga kona loye a *k*la*k*li-
sako canjeni ga mina.
40 Hakuba mina nzi *k*lakusa a ca-
nja ga mina le tilweni,
Nziku, Kwatsi hi le*z*i mina nzi
hanyako kala kupinzuka,
41 Loku mina nzi lota a supado
ya mina yi hatimako,
Ni canja ga mina gi koma a
kululamisisisa;
Mina nzi ta maha kupotesilisisi-
sa ka mina ka ba nzi benga-
ko,
Ni ku*k*lelisela ka labo ba benge-
kako mina.
42 Mina nzi ta maha tigalala ta
mina tinwa a nkata,
Ni supado ya mina yi ta kada-
mula a nyama;
Hi nkata wu *k*la*b*yetelweko ni
wa bako*n*wi,
Ku sukela ka hloko ta barange-
li ba mulalala.
43 Bumani, O *n*wina matiko, *z*i-
*n*we ni banhu ba yena:
Hakuba yena i ta potela a nka-
ta wa malanza ya yena,
Ni ku maha kupotelisisisa ka
babengako yena,
Ni ku maha kurihelisisisa ka ti-
ko gakwe, ni ga banhu ba
yena,
44 Na Mosi i lota a ta wulawula a
timhaka ta lolu a lisimu tin*d*lebeni
ta banhu, yena, na Hoxea a *n*wana
wa Nuni.
45 Na Mosi i lo maha kugumelwa ku
wulawula ton*k*le timhaka leti ka ka
ka Israeli won*k*le;
46 Na yena i te ngalo ka bona, Tiyi-
sani a timbilu ta *n*wina timhaka leti
mina nzi kustumunyako ka *n*wina
legi siku, leti *n*wina mu ta nga lele-
tela a banana ba *n*wina a ku lonzo-
wota a ku ti maha, hambu tona
ton*k*le a timhaka ta nayo lowu.
47 Hakuba tona a xilo xa ku kala ku-
nyawula ka *n*wina; hakuba tona
mbutomi ga *n*wina, na hi le*z*i *z*ilo
*n*wina mu ta longoloka ni masiku
ya *n*wina lomo tikweni, lego *n*wina
mu *k*latukako Jordani a kuya fume-
la gona.
48 Na Jehova i lo wulawula ka Mosi
gwalego siku a wutsumbu ga gona,
aku,
49 Kanziya wena ka lexi xitsunga xa
Abarime, le xitsungeni xa Nebo,
lexo xi nga lomo tikweni ga le Mo-
abi, lexo xixungeteneko ni Jordani;
ni ku wona a tiko ga le Kenani, le-
go mina nzi nyikileko a banana ba
ka Israeli a kuba atsomba;
50 Ni kufa kona laho xitsungeni lexo
wena u fambako, ni kupetselwa ka
banhu ba ka *n*wina, kwatsi hi Aroni
a nakuloni a fileko xitsungeni xa
Hora, na wa petselwe ka banhu ba
ka ka*b*ye:
51 Hakuba *n*wina mu onhile mu vuke-
la mina xikari ka banana ba Israeli
le mati ya le Meriba le Kadexe, le
xiwuleni xa le Zini, hakuba *n*wina a
mu basisangi mina xikari ka bana-
na ba ka Israeli.
52 Hakuba wena u ta wona a tiko gi
nga mahlweni ka wena; kanile*z*i
wena u nga taya leyo nzeni ka ti-
ko lego mina nzi nyikileko ka ba-
nana ba Israeli.

XIPIMO 33.

1 Na lezi hi zikatekiso, lezi Mosi a
munhu wa Nungungulu a nga ka-
tekisa a banana ba ka Israeli hi ma-
hlweni na a nga se kufa.
2 Na yena i te ngalo,
Jehova i lota hi le Sinai,
Ni ku suka hi le Seira kuta ka
bona;
Yena i woninga hi ka xitsunga
xa le Parani,
Na yena i lota ka makume ma-
zana ya basileko:
Hi ka canja ga yena ga xinene
ku wa hi ni nayo wucabise-
kako wa bona.
3 Inaka, yena a ranzako a banhu;
Bonkle ba kubasa ba le canjeni
ga wena:
Na bona ba tsamile lahasi ka
mikonzo ya wena;
Bonklelele ba ta amukela hi ka
timhaka ta wena.
4 Mosi i lo leletela hina a nayo,
A tsomba ya hlengeletano wa
Jakobe.
5 Na yena i wa hi hosi leyo Jexu-
rune,
Laha a tihloko ta banhu ti nga
wa tsombene,
Tonkle a tixaka ta ka Israeli
katiginwe.
6 Nga Rubeni a hanye, a ngafi:
Ge ni ku maha banuna ba yena
a wutsongwani.
7 Ni lezi hi katekiso ka Juda: ye-
na i te ngalo,
Zwana, Jehova, a gezu ga Ju-
da,
Ni ku neha yena ka banhu ba
ka kabye.
Hi mandla yakwe i lwela a
wutsumbu ga yena;
Na wena u ta be muvuni u vu-
kela ka ba benganako zinwe
na yena.
8 Ni ka Levi yena i te ngalo,
A Tumina wa wena ni Urima
wa wena ku le wunungungu-
lwini ga wena,
Loye wena u u vindlukisileko
yena leyo Masa,
Loye wena u kaneteneko zinwe
naye leyo mati ya leyo Me-
riba;
9 Loye a wulileko hi dadani wa
yena, ni mamani wa yena, mi-
na a nzi wonangi yena;
Ge yena ni kutibyekesisa ka ba-
makabye ba yena,
Ge ni kutiba a banana ba yena
nwinyi:
Hakuba bona ba lonzowotile a
mhaka ya wena,
Ni kuhlayisa a xivumelwano xa
wena.
10 Bona ba ta gonzisa Jakobe a zi-
yimiso za wena,
Na Israeli a nayo wa wena:
Bona ba ta hisa alibani hehla ka
wena,
Labo ba hisako a munyikelo wa
kuhiswa hehla ka alati ga
wena.
11 Katekisa, Jehova, ka tinhunzu
ta yena,
Ni ku amukela a tiro wa ma-
ndla ya yena:
Lamata ziwunwini za bona labo
ba sukako ba vukela yena,
Ni ka bona labo ba bengako ye-
na, kasi ba fela ku kala ba
nga suki kambe.
12 Ka Benjamini i te ngalo,
A ranzekako ka Jehova i ta tsa-
ma kuponeni ha yena;
Yena i fenengeta yena gonkle
a siku.
Yena a aka xikari ka makakla
ya yena.
13 Ni ka Josefa yena i te ngalo,
A kukatekiswa ka Jehova hi ti-
ko ga yena,
Hakuba a zilo zibangamelisisi-
lweko za tilo, za nzokati,
Ni kueta loku ku ku nyanime-
lako lahasi,
14 Ni ka zilo zi ba ngamelisisisi-
lweko, za gambo,
Ni ka zilo zi bangamelisisilweko
za ku kula ka tihweti,
15 Ni zilo hombe za zitsunga za kale,
Ni zilo zi bangamelisisilweko za
kutsonzoma ka zitsungana,
16 Ni zilo zi bangamelisisilweko za
misaba ni kutala ka yona,
Ni kuranza ka kusaseka ka loye
a akileko lomo kwatini.
Nga kukatekiswa kuta le hehla
ka hloko ya Josefa,
Ni hehla ka magalo ya hloko ya
yena leyo yi bambanyisilweko
ka bamakabye ba yena.
17 A matewula ya tihomu ta yena,
mbukosi ga yena;
Ni timhonzo ta wena timhonzo
ta nyari:

Ha bona yena i ta nikinya banhu bon*k*le ba bona, kona kugumelwa ka misaba :
Na bona i kume ga makume mazana ya ka Ifraime,
Na makume mazana ya ba ka Manasa.

18 Ni ka Zebuluni yena i te ngalo,
Tsaka, Zebuluni, a ku humeni ka wena le han*d*le;
Na, Isakare, matenteni ya wena.

19 Bona ba ta bitana a banhu le *z*itsungeni ;
Leyo i ta nyikela a minyikelo ya kululamisisisa :
Habuka bona ba ta a*n*wa a wunyingi ga mabimbi,
Hi titsomba ti fihleleko ta mavunye.

20 Ni ka Gadi yena i te ngalo,
I katekisilwe yena loye a enzelekisako Gadi :
Yena i tsama kukota a ngala,
Ni ku pfemula a maklari, ina, a magalo ya hloko.

21 Na yena a longiselako a wutsamo go ranga ga yena wutsumbu,
Hakuba leyo ku wa hi a munyiki wa nayo wa xiabelo xi tsamisekileko ;
Na yena i lota ni tihloko ta banhu ;
Yena i lo tsanza kululamisisisa ka Jehova,
Ni *z*iyimiso *z*a yena *z*i*n*we na Israeli.

22 Ni ka Dani yena i te ngalo,
Dani i role ga ngala,
Lego gi *k*lulako hi leyo Baxani.

23 Ni ka Naftali yena i te ngalo,
O Naftali, u eneliselwa hi tomo,
Ni kutatiswa hi kukatekiswa ka Jehova,
Fumela wena a muhlwagambo ni le dzongeni.

24 Ni ka Axeri i te ngalo,
I katekisilwe Axeri *z*i*n*we ni banana ;
Nga yena a amukeleka ka bamaka*b*ye ba yena,
Nga yena a peta a konzo wa yena lomo mafureni.

25 A *z*ilato *z*a wena *z*i ta ba *z*a *z*iketse ni *z*a suku ;
Ni kukota masiku ya wena, *z*ingaho a ntamo wu ta ba ngaho.

26 Laho a ku kona a kotako Nungungulu, O Jexuruni,
Loye a kileleko hehla ka matilo ya wena a kuba kuvuna ka wena,
Ni wukosi ga yena le hehla.

27 A Nungungulu wakutsoma hi wutsamo ga kuaka ka wena,
Ni lahasi ku na ni mawoko ya ku tsonzoma,
Yena a hoxako a balala le mahlweni ka wena,
Yena i te ngalo, Lobisa.

28 Na Israeli i akile kuponeni,
A hlowo ya Jakobe yece.
Le tikweni ga mabele ni waini gi*s*wa ;
Ina, a vula ya yena yina lahasi a nzokati.

29 U tsakisilwe wena, O Israeli :
Himani a kotako wena, a banhu ba hanyisilweko hi Jehova,
A xi*k*langu xa kuvuna ka wena,
Ni supado ya kusasisisisa ka wena !
Ni balala ba wena ba ta koza a wutsumbu ga*b*ye ka wena ;
Na wena u ta kanziyelela a wutsamo ga*b*ye gi *k*lakukileko.

XIPIMO 34.

1 Na Mosi i famba hi le mikobeni ya le Moabi aya xitsungeni xa Nebo, le hehla ka Pisga, lego gi nga le *k*latukweni wa Jeriko. Na Jehova i lo kangeta yena gon*k*le a tiko ga Gileade, kala ku Dani,
2 Ni gon*k*le a Naftali, ni tiko ga ka Ifraime ni ga ka Manasa, ni gon*k*le a tiko ga ka Juda, kala le nzako ka bimbi,
3 Ni le Dzongeni, ni Mikoba ya minzelelo ya Jeriko a muti wa tisinya ta micinzu, a kala le Zoare.
4 Na Jehova i te ngalo ka yena, Legi hi tiko lego mina nzi nga wa hlambanyile ka Abrahama, ni ka Isaka, ni ka Jakobe, nziku, Mina nzi ta nyika ka mbewu ya wena : mina nzi mahile wena a ku gi wona hi mahlo ya wena, kanilezi wena u nga ta *k*latuka leyo.
5 *Z*ingaho Mosi a nanza ga Jehova i lofa leyo le tikweni ga le Moabi, kwatsi hi ka gezu ga Jehova.
6 Yena i lo kelela yena le minzelelweni lomo tikweni ga le Moabi, hi le *k*latuko ka le Betpeora : kanilezi a

nga kona munhu a tibako a tsiza ga
yena kala legi siku.
7 Na Mosi i wa hi zana ni makume
mambiri malembe laha a nga wa
file: a tihlo ga yena ma ga nga hi
xilutsu, ge ni *z*iro za yena *z*i wa nga
se ku kokobala.
8 Ni banana ba ka Israeli ba lo rilela
Mosi le mikobeni ya le Moabi ma-
kume manharu ya masiku: *z*ingaho
a masiku ya xirilo xa mikosi ya
Mosi xi wa gumelwe.
9 Na Joxua a *n*wana wa Nuni i wa
tele hi moya wa kutiba; hakuba
Mosi i wa *k*latekile a man*d*la ya ye-
na hehla ka yena: ni banana ba ka
Israeli ba lo ingisa ka yena, ba lo
maha kwatsi hi le*z*i Jehova nga wa
leletele Mosi.
10 Ni laho a ku humangi a muprofeti
cima lomu ka Israeli wa kukota
Mosi, loye Jehova a mu tibako ngo-
he ni ngohe,
11 Ni ka *z*on*k*le *z*iwoniso ni *z*ihlamaliso,
le*z*o Jehova a nga wa rumile yena
ku maha le*y*o tikweni ga le Gipite,
ka Faro, ni ka malanza ya yena wo-
n*k*le, ni ka tiko ga yena gon*k*le,
12 Ni ka mitiro ya canja ga nyaminta-
mo, ni ka kon*k*le loku kucabisekisi-
sako ha hombe, le*z*i Mosi a nga lo
maha kuwoneni ka won*k*le Israeli.

A BUKU GA JOXUA.

XIPIMO 1.

1 Makunu na ku mahisile le*z*o anza-
ko ka kufa ka Mosi a nanza ga Jeho-
va, le*z*aku Jehova i lo wulawula ka
Joxua a *n*wana wa Nuni, a xikozeli
xa ka Mosi, aku,
2 Mosi a nanza ga mina i file; makunu
hikwalaho suka, uya *k*latukweni wa
legi Jordani, wena, ni bon*k*le laba
banhu, ka tiko legi mina nzi gi nyi-
kileko ka bona, kona ka banana ba
Israeli.
3 Gon*k*lelele wutsamo lego a xirenze
xa konzo wa wena xi ta nga kanzi-
yela hehla ka gona, ka wena mina nzi
nyikile gona, kwatsi hi le*z*i mina nzi
wulawulileko ka Mosi.
4 Kusukela le xiwuleni, ni legi Leba-
noni, kala le congweni wa hombe,
a congo Ufrate, gon*k*le a tiko ga ma
Hiti, ni ka bimbi ga hombe ngoma-
meni ni kureleleni ka gambo, ku taba
mbingano wa *n*wina.
5 Laho ku nga ta kuba kona a munhu
a ta nga kota ku yima mahlweni ka
wena won*k*le a masiku ya wutomi
ga wena: kwatsi hile*z*i mina nzi nga
wa hi *z*i*n*we na Mosi, *z*ingaho nzi
taba *z*i*n*we na wena; mina nzi nga ta
hluleka wena, ge ni ku tsika wena.
6 Tiyisa mbilu ni ku nga be na hlane-
kero; hakuba wena u ta maha laba
banhu ba taga tsomba a tiko legi
mina nzi hlambanyileko ka bada-
dani ba*h*ye a ku nyika bona.
7 Kumbela nga u tiyiswa mbilu ni
wunhenha gon*k*lelele, a ku lonzowo-
tela a ku maha kukotisa hi ka nayo
won*k*le, lowu Mosi a nanza ga mina
a leleteleko wena: u nga hunzu-
luki ka wona hi ka ga xinene canja
kutani ka ga xibaba, kasi wena u be
u felako ku humelela nguvu ni ka
kwihi laha wena u yako.
8 Legi a buku ga nayo gi nga ta suka
le no*n*wini ka wena, kanile*z*i wena
u ta alakanyela ka gona a mumu ni
wusiku, kasi wena u be u felako a
kulonzowotela a ku maha *z*on*k*le le*z*o
*z*i tsalilweko ka gona: hakuba *z*ona-
ke wena u ta maha a n*d*lela ya wena
yi hi leyi yi vuvumiswako, na *z*ona-
ke wena u taba ni kuhumelela ka
hombe.
9 A nzi ku leletelangi mina xana wena
ke? U nga be na hlanekero tiyisa
mbilu; u ngabe u dzukisilweko, ha-
mbu ni ku mbeteka a ntamo: hakuba
Jehova a Nungungulu wa wena i
*z*i*n*we na wena ni ka kwihi laha wena
uyako.
10 *Z*onake Joxua i lo leletela a ti-
nduna ta banhu, aku,
11 Hunzelani mu tsemakanya xikari ka
wugobelo, mu leletela a banhu, mu-
ku, Longiselani a timbuba ta *n*wina;
hakuba hi ka masiku manharu *n*wi-
na mu hunza mu *k*latuka legi Jorda-
ni, a kuya fumela a tiko, legi Je-
hova a Nungungulu wa *n*wina a

nyikileko *n*wina a ku fumela go-
na.
12 Ni ka ba ka Rubeni, ni ka ba ka
Gadi, ni ka kihlanya ga lixaka la ka
Manasa, i lo wulawula Joxua, aku,
13 Alakanyani a mhaka leyi Mosi a na-
nza ga Jehova a leleteleko *n*wina,
aku, Jehova a Nungungulu wa
*n*wina a nyikako *n*wina kuhumula,
na a ta nyika *n*wina legi tiko.
14 A basati ba *n*wina, ni *z*ihlangana *z*a
*n*wina, ni tihomu ta *n*wina, ku ta
tsama lomo tikweni lego Mosi a nyi-
kileko *n*wina *k*latukweni wa Jordani;
kanile*z*i *n*wina mu ta hunza mu *k*la-
tuka mahlweni ka bamaka*b*ye ba
*n*wina na mu hlomile, bon*k*le a ba-
banuna ba tinhenha ta kulwa, ba
ta vuna bona;
15 Ku kala Jehova i ta nyika a bama-
ka*b*ye ba *n*wina a kuhumula, kwa-
tsi hile*z*i yena a nyikileko *n*wina, na
bonawu kambe ba fumela a tiko
legi Jehova a Nungungulu wa *n*wi-
na a nyikileko bona: *z*onake mu ta
wuyela tikweni ga tsomba ya *n*wina,
mu fumumela gona, legi Mosi a na-
nza ga Jehova a nyikileko ka *n*wina
*k*latukweni wa Jordani ngomameni
ni mu suka gambo.
16 Na bona ba lo hlamula Joxua, baku,
*Z*on*k*le le*z*o wena u leleteleko hina hi
ta *z*i maha, ni ka kwihi laha wena
u hi rumako hi ta kuya.
17 Kukotisa kwatsi hi le*z*i hina hi ingi-
sileko Mosi a ka *z*ilo *z*on*k*le, *z*i-
ngaho hina hi ta ingisa wena: ku-
mbela Jehova a Nungungulu wa
wena a be na wena, kwatsi hile*z*i a
nga wa hi *z*i*n*we na Mosi.
18 Kani hiwihi a ta nga hlubuka a vu-
kela kuleletela ka wena, ni ku kala
a nga ingisa ka mhaka ya wena ni
ka *z*on*k*le le*z*o wena u leletelako ye-
na, yena i ta dawa: kumbela u nga
be na hlanekero tiyisa mbilu.

XIPIMO 2.

1 Na Joxua a *n*wana wa Nuni i lo
rumela ba huma Xittime a banuna
bambiri kwatsi tihloli hi kufihlakali-
silweko, aku, Yanani, muya kamba
tiko, ni Jeriko. Na bona ba loya, ba
lota n*d*lwini ya xibayi lexo a bito ga
xona xi nga wa hi Rahabi, ni ku
e*k*lela leyo.
2 Kona ku wa lo *b*yelwa ka hosi ya le
Jeriko, aku, Languta, laho ku tile
a babanuna leno a wusiku legi
ba banana ba Israeli a ku hlola a
tiko.
3 Ni hosi ya le Jeriko yi lo rumela ka
Rahabi, aku, Humesa laba banhu ba
tileko ka wena, labo ba engenileko
lomo n*d*lwini ya wena; hakuba bo-
na ba tile a kuta hlola a tiko gon*k*le.
4 Ni wasati i lo teka a banuna bambi-
ri, i lo ba fihla; na yena i wa te nga-
lo, Hi *z*ona, a babanuna ba wa tile
ka mina, kanile*z*i a nzi ba tibi laha
ba tako ha kona:
5 Na ku mahisile le*z*o hi xikatini xa
kuvalwa ka nyangwa, laha ku nga
wa hi munyama, le*z*oke a babanuna
ba lo huma le han*d*le; ni laha ba yi-
leko a babanuna mina a nzi ku tibi:
hlongolani le nzako ka*b*ye hi kuha-
*k*lisisilweko; hakuba *n*wina mu ta
kamanyeta bona.
6 Kanile*z*i yena i wa lo neha bona le
langweni, yena i lo fihla bona lomo
ka *z*ikwenge *z*a wukene, le*z*i a nga
wa *z*i bekile a *z*i xaxameta lomo la-
ngweni.
7 Ni babanuna ba lo hlongola a nzako
ka*b*ye ba su ni n*d*lela ya kuya Jo-
rdani le mapelweni: ni kwatsi hi xi-
kanzakanya xa lezi laba ba nga wa
ba hlota ba nga wa humile ba fa-
mba, bona ba lo vala a nyangwa.
8 Na hi mahlweni na ba nga se ku
e*k*lela lahasi, yena i lo kanziya a ku-
ta ka bona hehla ka langwa;
9 Na yena i wa te ngalo ka babanuna,
Mina nza *z*i tiba le*z*aku Jehova i nyi-
kile ka *n*wina legi tiko, ni le*z*aku a
kuca*b*ya ka *n*wina ku wile hehla ka
hina, ni le*z*aku bon*k*le ba akileko ba
nyekisilwe mahlweni ka *n*wina.
10 Hakuba hina hi zwile le*z*aku Jehova
i omisisile ku yini a mati ya Bi-
mbi go *T*ruka mahlweni ka *n*wina,
laha *n*wina mu nga wata mu huma
hi le Gipite; ni le*z*aku *z*a ku yini mu
mahileko ka tihosi timbiri ta ma
Amori, leto ti nga wa hi *k*latukweni
wa le Jordani, ka Sihoni ni Ogi, a
bahi *n*wina mu kumbetisisilweko ba
lo*b*yisilweko.
11 Ni xikanzakanya xa le*z*i hina hi nga
wa zwile le*z*o, a timbilu ta hina ti lo
nyekiswa, ge ni ku engeta ka ha
tsama a moya ni ka wihi a munhu,
hakuba ha *n*wina: hakuba Jehova a
Nungungulu wa *n*wina yena i Nu-
ngungulu a nga le tilweni le hehla,
ni laha hasi misabeni.
12 Makunu hikwalaho, mina nza ko-

mbela *n*wina, hlambanyani ka mina
ha Jehova, cima nzi nga nga maha
hi ku*t*ralekisisilweko ka *n*wina, kasi
*n*winawu kambe ma maha hi ku*t*ra-
lekisisilweko ka yindlu ya dadani
wa mina, mu nyika mina a xiwoniso
xa *z*inene;
13 Ni le*z*aku *n*wina mu ta ponisa a ha-
nya a raru wa mina, ni nyine wa
mina, ni bamaka*b*ye ba mina, ni ba-
makweru ba mina, ni *z*on*k*le le*z*o ba
nga na*z*o, ni ku mu ta *k*la*k*lisa a wu-
tomi ga hina kufeni.
14 Ni babanuna ba wa te ngalo ka ye-
na, A wutomi ga hina ga *n*wina, lo-
ku *n*wina mu nga tsawutelangi lo-
wu a ntiro wa hina; na ku ta kuba,
laha Jehova a nyika hina legi tiko,
le*z*aku hi ta maha hi ku*t*ralekisisi-
lweko ni *z*inene ka wena.
15 *Z*onake yena i lo ba relelisa hi
ngoti hi laha ka woni: hakuba a
yin*d*lu ya yena yi wa hi leyo *k*le-
lweni ga kurisi, yena i wa lo tsama
hi hehla ka kurisi.
16 Na yena i wa te ngalo ka bona,
Nwina yanani le xitsungeni, ba nga
taku a bahlongolisi ba kamanyeta
*n*wina; ni kuya fihla a wutsumbu
ga *n*wina leyo a masiku manharu,
kala a bahlongolisi ba be ba *k*lelile-
ko: ni nzako ka le*z*o *n*wina mu taya
a n*d*lela ya nwina.
17 Ni banuna ba te ngalo ka yena, Hi-
na hi nga ta kuba na nazunga hi
lexi a xifungo xa wena lexi we-
na u mahileko hina a ku hlamba-
nya.
18 Languta, ni loku hina hita lomu ti-
kweni, wena u ta boha lolu lingoti
lo *t*ruka la tihinza ka woni legi we-
na u mahileko hina hi relela ha go-
na: na wena u ta tsombanyisela a
raru wa wena, ni nyine wa wena, ni
bamaka*b*ye ba wena, ni bon*k*le ba le
ngangweni wa raru wa wena.
19 Na ku taku ba le*z*o, le*z*aku kani hi-
wihi loyi a ta nga huma le han*d*le
ka tibati ta yin*d*lu ya wena aya pa-
ngweni, a nkata wa yena wu taba
hehla ka hloko ya yena, hina hi
taba hi nga hi na nanzu: ni kani hi-
wihi a ta ngaba a hi na wena lomu
n*d*lwini, a nkata wa yena wu taba
ka tihloko ta hina, loku a hi kona a
welako hehla ka yena.
20 Kanile*z*i loku wena u tsawutela lo-
wu a ntiro wa hina, *z*onake hina hi
nga ta kuba na nanzu hi xifungo
xa wena lexi wena u mahileko hina
hi hlambanya.
21 Na yena i te ngalo, Ku kotisa hi ka
timhaka ta *n*wina, a *z*ibe ngaho.
Yena i lo an*d*lamukisa bona, na bo-
na ba lo suka: na yena i lo boha a
ngoti yo *t*ruka laha wonini.
22 Na bona ba lo an*d*lamuka, ba lota
le xitsungeni, na bona ba lo tsama
leyo masiku manharu, kala bahlo-
ngolisi ba *k*lela ba wuya: ni bahlo-
ngolisi ba lo ba hlota yon*k*le a n*d*le-
la, kanile*z*i a ba ba kumangi.
23 *Z*onake a banuna ba mbiri ba lo *k*le-
la, ba lo relela hi le xitsungeni, ba
lo hunza ba *k*latuka, ba lota ka Jo-
xua a *n*wana wa Nuni; na bona ba
lo hlawutela *z*onkle le*z*i *z*i weleko
bona.
24 Na bona ba te ngalo ka Joxua, Ha-
kunene Jehova i nyikele canjeni ga
hina gon*k*le a tiko; *k*latakumbiri bo-
n*k*le ba a kileko ba tiko ba nyikisi-
lwe hi kota ya hina.

XIPIMO 3.

1 Na Joxua i lo suka le punzwini wa
mixo; na bona ba lo an*d*lamuka hi le
Xitime, na ba lota le Jordani, yena
*z*i*n*we ni bon*k*le a banana ba ka Isra-
eli; bona ba lo e*k*lela leyo hi ma-
hlweni na ba nga seku hunza ba
*k*latuka.
2 Na ku mahisile le*z*o anzako ka ma-
siku manharu, a tinduna ti lo famba
ti tsemakanya xikari ka gon*k*le a
wugobelo;
3 Na bona ba lo leletela a banhu, ba-
ku, Laha na mu wona a arke ga xi-
vumelwano xa ka Jehova a Nungu-
ngulu wa *n*wina, a bapristi a ba ka
Levi ba rwele gona, *z*onake *n*wina
mu ta suka wutsa*n*weni ga *n*wina,
ni kuya le nzako ka gona.
4 Kasike ku taba kona a pfukana
xikari ka *n*wina na gona, a maku-
me mambiri mazana a mikono hi
kuringanisa: mu ngati kusuhani ka
gona, kasi ma fela ku tiba an*d*lela
leyo mu ta nga famba ha yona; ha-
kuba *n*wina a mu seku famba hi le-
yi n*d*lela hi mahlweni ka lezo.
5 Na Joxua i wa te ngalo ka banhu,
Basisani a wutsumbu ga *n*wina; ha-
kuba manziko Jehova i ta maha *z*i-
hlamaliso xikari ka *n*wina.
6 Na Joxua i wa lo wulawula ka ba-
pristi, aku, Tekani a arke ga xivu-
melwano, mu hunza mu *k*latuka

mahlweni ka banhu. Na bona ba
lo teka a arke ga xivumelwano, ba
lo an*d*lamuka mahlweni ka banhu.
7 Na Jehova i te ngalo ka Joxua,
Legi siku mina nzi ta sangula ku
kulisa wena mahlweni ka bon*k*le
Israeli, kasi bona ba fela ku tiba
le*z*aku, kwatsi hile*z*i mina nzi nga
wa hi na Mosi, *z*ingahowo nzi taba
*z*i*n*we na wenawu.
8 Na wena u ta leletela a bapristi laba
ba rweleko a arke ga xivumelwano,
uku, Laha na *n*wina na muta le liki-
risini la mamati ya Jordani, *n*wina
mu ta su yima mu ku*t*re le Jordani.
9 Na Joxua i te ngalo ka banana ba
ka Israeli, Ngonani laha, zwanani a
timhaka ta Jehova a Nungungulu
wa *n*wina.
10 Na Joxua i te ngalo, Hi kale*z*i *n*wi-
na mu ta *z*i tiba le*z*aku Nungungulu
a hanyako i kona xikari ka *n*wina,
le*z*aku a nga ta hluleka a ku hlongo-
la kule mahlweni ka *n*wina ba ka Ke-
nani, ni ba ka Hiti, ni ba ka Hivi, ni
ba ka Perezi, ni ba ka Girgaxi, ni ba
ka Amori, ni ba ka Jebusi.
11 Languta, a arke ga xivumelwano xa
ka Hosi ya yon*k*le a misaba ga hu-
nza gi *k*latuka mahlweni ka *n*wina
giya le Jordani.
12 Makunu hikwalaho tekani ka *n*wina
a kume ga babanuna ni bambiri lo-
mo tixakeni ta ka Israeli, ka ton*k*le-
lele tixaka a wanuna.
13 Na ku ta mahisa le*z*o, laha ku ta
ngaku a *z*ipama *z*a mikonzo ya ba-
pristi labo ba rweleko a arke ga Je-
hova, a Hosi ya yon*k*le a misaba, yi
ta nga humula lomo mamatini ya
Jordani, le*z*aku a mamati ya Jorda-
ni ma ta tsemekana, hambu wona
mamati laya ma relelako mata hi le
hehla; ma ta yima a kunguri gi*n*we.
14 Na ku mahisile le*z*o, laha a banhu
na ba an*d*lamuka matenteni ya*b*ye,
a ku hunza ba *k*latuka Jordani, a ba-
pristi labo ba rweleko a arke ba wa-
hi mahlweni ka banhu ;
15 Ni laha laho bona labo ba nga wa
rwele a arke, ba nga wa tile lomo
Jordani, ni mikonzo ya bapristi la-
bo ba nga wa rwele a arke yi nga
wa pelile lomo likirisini la mati (ha-
kuba a Jordani wo kukumuka wu
halakela won*k*le a fungu wa kona
xon*k*le xikati xa kuhula),
16 Lezaku a mati laya ma relelako ma-
ta hi le hehla ma lo yima, na ma lo
kukumuka a kunguri gi*n*we, maya
kule, le Adama, a muti lowo wu
nga le *k*lelweni ga le Zaretani ; ni
lawo ma nga wa relela ma loya ngo-
mameni ya bimbi ga le Araba, gona
a Bimbi ga Munyu, ma wa lasu tse-
mekana futsi: ni banhu ba lo hunza
ba *k*latuka tsonameto ni Jeriko.
17 Ni bapristi labo ba rweleko a arke
ga xivumelwano xa ka Jehova ba
wa lasu yima ba kutseka lomo lira-
nza*b*yeni li omileko xikari ka Jorda-
ni ; ni won*k*le Israeli i lo hunza a
*k*latuka lomo liranza*b*yeni li omile-
ko, ku kala lixaka lon*k*le li hunza hi
pumunhekileko *k*latukweni wa Jo-
rdani.

XIPIMO 4.

1 Na ku mahisile le*z*o, laha na lon*k*le
a lixaka li nga hunza hi ku pumu-
nhekileko ba *k*latuka Jordani, le*z*aku
Jehova i lo wulawula ka Joxua, aku,
2 Tekani *n*wina a kume ga banhu ni
bambiri lomo banhwini, ka ton*k*le-
lele tixaka a wanuna,
3 Ni kuleletela bona *n*wina, muku, Te-
kani *n*wina hi laha lomu xikari ka
Jordani, hi laha ka wutsamo legi a
bapristi ba nga wa yimile ba kutse-
ka, a kume ni mambiri mari*b*ye, mu
rwala wona *k*latukweni zi*n*wina, mu-
ya ma beketela lahasi wutsweni ga
ku e*k*lela, laho mu ta nga e*k*lela ko-
na legi wusiku.
4 Zonake Joxua i lo bitana a kume ni
bambiri a babanuna, labo a nga wa
ba longiselele hi ka banana ba ka
Israeli, ku huma hi ka lixaka li*n*we
a wanuna :
5 Na Joxua i te ngalo ka bona, *K*latu-
kani hi mahlweni ka a arke ga Je-
hova a Nungungulu wa *n*wina xi-
kari ka Jordani, ni ku teka *n*wina
loyi ni bon*k*lelele banuna ba *n*wi-
na a ri*b*ye ka ka*k*la ga yena, kuko-
tisa hi ka tsengo wa tixaka ta bana-
na ba ka Israeli ;
6 Lexi xi ta maha a xiwoniso xikari
ka *n*wina, le*z*aku, laha a banana ba
*n*wina ba ta nga wutisa hi xikati xi
tako, baku, Nja ku yini laya mari-
*b*ye ke ?
7 Zonake *n*wina mu ta wula ka bona,
Hakuba a mamati ya Jordani ma wa
lo tsemekana mahlweni ka a arke ga
xivumelwano xa Jehova ; laha na
gona na gi hunza gi *k*latuka Jorda-
ni, ni mamati ya Jordani ma wa lo

tsemekana: ni laya mari*b*ye ma ta ba
xialakanyiso ka banana ba ka Israeli
kala kupinzuka.
8 Ni banana ba ka Israeli ba lo ma-
ha zakungaho kwatsihilezi Joxua a
leleteleko, na ba lo teka a kume ni
mambiri mari*b*ye hi laho xikari ka
Jordani, kwatsihilezi Jehova a wu-
lawulileko ka Joxua, kukotisa hi ka
mitsengo ya tixaka ta banana ba ka
Israeli; na bona ba lo rwala wona
*k*latuko zi*n*we na bona le wutsa*n*we-
ni legi bona ba ta ngaya e*k*lela, ba
lo ma beketelela le hasi leyo.
9 Na Joxua i lo beketelela a kume ni
mambiri a mari*b*ye le xikari ka Jo-
rdani, wutsa*n*weni lego a mikonzo
ya bapristi labo ba nga wa rwele a
arke ga xivumelwano yi lo yima: na
wona ma leyo kala legi siku.
10 Hakuba a bapristi labo ba nga wa
rwele a arke ba wa lo yima lomo xi-
kari ka Jordani, zi kala zilo zon*k*le-
lele zi mbeteka lezo Jehova a nga wa
leletele Joxua a ku zi wulawula ka
banhu, ku kotisa hi ka zon*k*le lezo
Mosi a nga wa leletele Joxua: ni ba-
nhu ba lo ha*k*lisa ba hunza ba *k*la-
tuka.
11 Na ku mahisile lezo, laha a banhu
bon*k*le ba nga pomunheka ba hunza
ba *k*latuka, lezoke a arke ga Jehova
gi hunza gi *k*latuka, ni bapristi, a
kubakoneni ka banhu.
12 Ni banana ba ka Rubeni, ni banana
ba ka Gadi, ni ka kihlanya ga lixaka
la ka Manasa, ba lo hunza ba *k*latu-
ka na ba hlomile mahlweni ka bana-
na ba ka Israeli, kwatsi hilezi Mosi a
nga wa wulawulile ka bona:
13 Ba wa hi mune wa makumi ya
kume ga mazana ba hlomile ba lo-
ngele a impi ba lo hunza ba *k*la-
tuka mahlweni ka Jehova a kuya
kulweni, le mikobeni ya le Jeriko.
14 Ka lego siku Jehova i wa *k*lakusile
Joxua mahlweni ka won*k*le Israeli;
na bona ba lo caba yena, kwatsi hi-
lezi ba nga wa caba Mosi, won*k*le a
masiku ya wutomi ga yena.
15 Na Jehova i lo wulawula ka Jo-
xua, aku,
16 Leletela a bapristi labo ba rwalako a
arke ga wukustumunyu, kasi ba fe-
la ku huma le han*d*le ka Jordani.
17 Joxua hikwalaho i lo leletela a ba-
pristi, aku, Humani la han*d*le ka Jo-
rdani.
18 Na ku mahisile lezo, laho na bapri-
sti labo ba rwalako a arke ga xivu-
melwano xa ka Jehova ba nga wa
humele la han*d*le hi lomu xikari ka
Jordani, ni zipama za mikonzo ya
bapristi yi nga wa *k*lakuselwe lomo
liranza*b*yeni li omileko, lezoke a ma-
mati ya Jordani ma lo *k*lelele wutsa-
*n*weni ga wona, ma su halakela go-
n*k*le a wutsamo gakwe, kwatsi hi
mahlweni ka xikati.
19 Ni banhu ba lo pela a Jordani hi
siku ga kume ga hweti yo ranga, na
ba gobile leyo Gilgale, leyo mbinga-
nweni wa mutsuwukagambo wa le
Jeriko.
20 Ni lawo a kume ga mari*b*ye ni ma-
mbiri, lawo bona ba nga wa ma tekile
hi lomo Jordani, Joxua i lo ma beke-
telela leyo Gilgale.
21 Na yena i lo wulawula ka banana
ba ka Israeli, aku, Laha a banana ba
*n*wina ba ta nga wutisa a bararu
ba*b*ye hi xikatini xi tako, baku, Nja
ku yini laya mari*b*ye ke?
22 Zonake mu ta maha a banana ba
*n*wina ba tiba, aku, Israeli i lo *k*la-
tuka legi Jordani misabeni yi omile-
ko.
23 Hakuba Jehova a Nungungulu wa
*n*wina i lo omisa a mamati ya Jo-
rdani hi mahlweni ka *n*wina, kala
*n*wina mu hunza mu *k*latuka, kwa-
tsi hilezi Jehova a Nungungulu wa
*n*wina i lo maha le Bimbini go *T*ru-
ka, lego yena a nga wa gi omisile
hi le mahlweni ka hina, hi kala hina
hi hunza hi *k*latuka:
24 Kasi lezaku bon*k*le a banhu ba misa-
ba ba fela a ku tiba a canja ga Jeho-
va, lezaku gona ga nyamintamo; le-
zaku bona ba fela ku caba Jehova
kala kupinzuka.

XIPIMO 5.

1 Na ku mahisile lezo, laha na tihosi
ton*k*le ta ma Amoriti, leto ti nga
wa hi *k*latukweni wa Jordani ngo-
mameni ni le muhlwagambo, ni ti-
hosi ton*k*le ta ma Kenani, leto ti nga
wa hi le bimbini, ti lozwa lezaku i
omisisile ku yini Jehova a mamati
ya Jordani le mahlweni ka banana
ba ka Israeli, ba kala hina ha hunza
ha *k*latuka, lezaku a timbilu ta*b*ye
ti wa nyekisilwe, cima ku wa nga
ha hi kona a moya ka bona kambe,
hakuba hi banana ba ka Israeli.
2 A ka lexo xikati Jehova i te ngalo
ka Joxua, Maha mikwana hi timbo-

kota, u engenisa wukwera kambe a
banana ba ka Israeli a xikati xa wu-
mbiri.
3 Na Joxua i lo ti mahela a mikwana
ya timbokota, i lo engenisa a wu-
kwera a banana ba ka Israeli le
xitsunganini xa dewu ga magumo.
4 Lexi hi xigelo ha xona Joxua a nga
engenisa ha xona a wukwera: bo-
n*k*le laba banhu ba nga huma hi le
Gipite, labo ba nga wa hi ba matsu-
ne, bona bon*k*le a babanuna ba impi,
ba lofa lomo xiwuleni laha n*d*leleni,
anzako kakuba na ba humele hi le
Gipite,
5 Hakuba bon*k*le banuna laba ba nga
wa humele ba wa kinile wukwera;
kanile*z*i a banuna bon*k*le laba ba nga
*t*ralelwa lomo xiwuleni hi n*d*lela le-
yi yi tako hi le Gipite, bona ba wa
nga kinangi wukwera.
6 Hakuba a banana ba ka Israeli ba lo
famba a mune wa makumi ya ma-
limbe lomo xiwuleni, kala lon*k*le
lixaka, bona bon*k*le banuna ba impi
laba ba nga wa humele hi leyo Gi-
pite, ba lo mbetekiswa, hakuba bo-
na a ba zwangi ka gezu ga Jehova:
ka bahi Jehova i lo hlambanya le*z*a-
ku yena i wa ta nga a nga vumeli
bona ku wona a tiko lego Jehova a
nga wa hlambanyile ka badadani
ba*b*ye le*z*aku yena i wa a ta nga a
nyikile hina, a tiko gi kulungako a
masi ni wulombe.
7 Ni bana ba*b*ye, labo yena a vuxileko
xikun*d*leni xa*b*ye, bona laho Joxua i
ba maha mikwera: hakuba bona ba
wa hi makuna, hakuba bona ba wa
nga ba mahangi mikwera laha n*d*le-
leni.
8 Na ku mahisile le*z*o, laha na bona na
ba mahile a ku engenisa lon*k*le lixa-
ka, le*z*aku bona ba lo tsama wutsa-
*n*weni ga*b*ye wugobelweni, kala
bona ba holiswa.
9 Na Jehova i te ngalo ka Joxua, Legi
siku mina nzi rulile kule a nzukano
ya ba Gipite ka *n*wina. Ngahile*z*o a
bito ga lego wutsamo gi culwa
Gilgale, kala legi siku.
10 Ni banana ba ka Israeli ba lo goba
leyo Gilgale; na bona ba lo hlayisa
a pasika hi siku ga kume ni mune ga
hweti laha gamb*y*eni le timbaleni ta
leyo Jeriko.
11 Bona ba loga ambanzo wa tiko hi
manziko a nzako ka pasika, a *z*ike-
ketselo *z*i nga comelwangiko ni
mabele ma ocilweko, ka gwalego
siku.
12 Ni mana yi wa lo kawuka hi ma-
nziko, a nzako ka kuba bona ba gile
a mbhanzo wa tiko; cima a ba ha
engetangi kambe ba kuma mana a
banana ba ka Israeli kambe; kanile*z*i
bona ba loga a mbhanzo wa tiko ga
Kenani lego lembe.
13 Na ku mahisile le*z*o, laha Joxua a
nga wa hi Jeriko, le*z*aku yena i lo
*k*lakusa a mahlo ya yena i lo cu-
wuka, ni, languta, laho ku wa lo
yima a wanuna a xungeteneko na
yena ni supado ya yena yi wa hlo-
mulwe canjeni ga yena: Joxua i loya
ka yena, i te ngalo ka yena, Wena
u wa ka hina ke, kutani wena u nala
wa hina ke?
14 Na yena i te ngalo, Ge; kanile*z*i ku
kwatsi hi hosana ya impi ya Jehova
makunu nzi tile mina. Na Joxua i
lowa hi ngohe ya yena laha misa-
beni, na a lo kozela, i te ngalo ka
yena, Za ku yini a wulako a hosi ka
nanza ga yena ke?
15 Ni hosana ya impi ya Jehova i te
ngalo ka Joxua, Susa xilato xa wena
konzweni wa wena; hakuba a wu-
tsamo legi wena u yimileko gi basile.
Na Joxua i lo maha *z*akungaho.

XIPIMO 6.

1 Makunu a Jeriko hi wa kotsisisi-
lweko gi wa lo valwa hi kota ya
banana ba ka Israeli: ku wa nga hi
kona a nga wa huma le han*d*le, ku
wa nga hi kona a nga wa engena
nzeni.
2 Na Jehova i te ngalo ka Joxua,
Wona, mina nzi nyikile le canjeni
ga wena a Jeriko, ni hosi ya kona,
ni tinhenha ta banuna ba kulwa.
3 Na *n*wina mu ta pomela a muti,
bon*k*le a banuna ba impi, baya re-
nzelekela a muti ka*n*we. *Z*aku-
ngahi wena u ta maha n*k*lanu ni
gi*n*we masiku.
4 Ni bapristi ba n*k*lanu ni bambiri ba
ta rwala n*k*lanu ni mimbiri a mipu-
nzu ya timhonzo ta tihamba ma-
hlweni ka a arke: le n*k*lanu ni ma-
mbirini a masiku *n*wina mu ta po-
mela a muti n*k*lanu ni *z*imbiri a
*z*ikati ni bapristi ba taba a mipunzu.
5 Na ku taba le*z*o, le*z*aku, laha ba ta
nganga ba bile xikati xo leha hi ti-
mhonzo ta tihamba, ni laha *n*wina
mu ta ngazwa a kuvuma ka punzu,

ni banhu bon*k*le ba ta kanyuluka hi
kanyuluko wa hombe; ni kurisi ga
muti gi tawa lahasi xibaratata, ni
banhu bon*k*lelele ba ta engena a xu-
ngetano mahlweni ka yenawu.
6 Na Joxua a *n*wana wa Nuni i lo bi-
tana bapristi, i te ngalo ka bona,
Tekani a arke ga xivumelwano, ni
nga n*k*lanu ni bambiri a bapristi ba
rwala a n*k*lanu ni mimbiri a mipu-
nzu ya timhonzo ta tihamba ma-
hlweni ka arke ga Jehova.
7 Na bona ba te ngalo ka banhu, Hu-
nzani, muya pomela a muti, ni nga
banhu ba hlomileko ba hunzela ma-
hlweni ka a arke ga Jehova.
8 Na ku wa ngaho, le*z*aku, ni laha
Joxua a nga wa wulawulile ka ba-
nhu, ni n*k*lanu wa bapristi ni ba-
mbiri ba nga wa rwele a n*k*lanu ni
mimbiri a mipunzu ya timhonzo ta
tihamba mahlweni ka Jehova ba lo
hunza, ba loba a mipunzu: ni arke
ga xivumelwano xa ka Jehova gi lo
lanzela bona.
9 Ni babanuna ba hlomileko ba loya
mahlweni ka bapristi labo bako a
mipunzu, ni ba xinzakwana ba wo
lanzela a anzako ka arke, ni bapri-
sti labo ba nga waba a mipunzu ba
wakari ba famba.
10 Na Joxua i lo leletela a banhu, aku,
*N*wina mu nga ta kanyuluka, nga
ni magezu ya *n*wina ma nga zwali,
ge na ni mhaka yi nga humi hi le
no*n*wini wa *n*wina, kala lego siku
nzi ta nga mu wula ku kanyuluka;
*z*onake *n*wina mu ta kanyuluka.
11 *Z*ingaho yena i lo maha a arke ga
Jehova a kupomela a muti, gi wu
renzelekela ka*n*we: bona ba lota
wugobelweni, ba lota e*k*lela wugo-
belweni.
12 Na Joxua i lo vuka punzwini wa
mixo, ni bapristi ba lo teka arke ga
Jehova.
13 Ni bapristi ba n*k*lanu ni bambiri ba
rweleko a n*k*lanu ni mimbiri a mipu-
nzu ya timhonzo ta tihamba ba loya
mahlweni ka arke ga ka Jehova ba
lo famba hi kusimamisisilweko, na
ba loba a mipunzu: ni banhu baba-
nuna ba hlomileko ba lo famba ma-
hlweni ka bona; ni ba xinzakwana
ba lota hi nzako ka arke ga ka Je-
hova, ni bapristi ba loba a mipu-
nzu kwatsi hile*z*i ba nga wa kari ba
famba.
14 Ni ga wumbiri a siku ba lo pomela
a muti ka*n*we, na bona ba lo *k*lelela
le wugobelweni: *z*ingaho ba lo ma-
ha a n*k*lanu ni gi*n*we a masiku.
15 Na ku mahisile le*z*o hi siku ga n*k*la-
nu ni mambiri, bona ba lo suka le
ku tsuwukeni ka wuronga ga kuca,
ba lo pomela a muti kwatsi hi ma
mahela walawo n*k*lanu ni *z*imbiri *z*i-
kati: kumbela lego siku bona ba lo
pomela a muto a n*k*lanu wa *z*ikati
ni *z*imbiri.
16 Na ku mahisile le*z*o hi xikatini xa
wuklanu ni kumbiri, laha na ba-
pristi na ba kari baba a mipunzu,
Joxua i te ngalo ka banhu, Kanyu-
lukani; hakuba Jehova i nyikile
*n*wina a muti.
17 Ni muti a wu pangiwe, hambu wo-
na ni gon*k*le ku nga ka wona, ka Je-
hova: kumbela Rahabi a xibayi i ta
hanya, yena ni bon*k*le labo ba nga
lomo n*dl*wini ya yena, hakuba yena
i wa lo fihla a mitsumi leyo yi nga
wa yile.
18 Kanile*z*i kwatsi ha wena, hlayisa a
wutsumbu ga wena ka *z*ilo *z*i pangi-
lweko, ku nga taku laha na *n*wina
na mu pangile *z*ona, *n*wina mu teka
a *z*ilo *z*i pangilweko; kasi mu nga
ta nga mu maha wugobelo ga ba ka
Israeli gi rukatelwa, ni ku karata
gona.
19 Kanile*z*i yon*k*le siliva, ni nzalama, ni
*z*i*b*ya *z*onkle *z*a suku ni *z*iketse, *z*i ba-
sile ka Jehova: *z*ona *z*i tata xikwa-
meni xa Jehova.
20 *Z*ingaho a banhu ba lo kanyuluka,
ni bapristi ba loba a mipunzu: na
kona na ku mahisile le*z*o, ni laha na
banhu na ba zwile a kuvuma ka mi-
punzu, ni banhu ba lo kanyuluka
hi kukanyuluka ka hombe nguvu,
ni kurisi gi lowa lahasi xibaratata,
*z*ingaho a banhu ba lo engena, bo-
n*k*lelele banhu xungetano na yena-
wu, na bona ba lo teka a muti.
21 Na bona hi kumbetisisilweko ba lo
lobisa *z*on*k*le le*z*o *z*i nga wa lomo
mutini, bon*k*le babanuna ni babasa-
ti, bon*k*le ba*s*wa ni ba kale, ni ti-
homu, ni tiyivu, ni timbongola, hi
wu*k*la ga supado.
22 Na Joxua i te ngalo ka babanuna
labo bambiri ba nga wa humele a
ku ya hlola a tiko, Yanani le n*dl*wini
ya xibayi, muya neha leno loye wa-
sati, ni *z*on*k*le le*z*o yena a nga na*z*o,
kwatsi bile*z*o *n*wina mu hlambanyi-
leko ka yena.

23 Ni babanuna baswa a tihloli ba loya
engena, ba lo humesa Rahabi, ni raru
wa yena, ni nyine wa yena, ni ba-
makabye ba yena, ni zonkle lezo ye-
na a nga wa hi nazo; ni wonkle ma-
xaka ya yena kambe bona ba lo ma
humesa; na bona ba lo ba tsamisa
hi le handle ka wugobelo ga ka
Israeli.
24 Na bona ba lo hisa amuti hi nzilo,
ni zonkle lezo zi nga wa hi ka wona;
kumbela a siliva, ni nzalama, ni zi-
bya zonkle za suku ni ziketse, bona
ba lo zi beka lomo xikwameni xa
yindlu ya Jehova.
25 Kanilezi Rahabi a xibayi, ni nga-
ngo wa raru wa yena, ni zonkle lezo
yena a nga wa hi nazo, Joxua i lo
zi ponisa zi hanya; yena i lo aka xi-
kari ka ba ka Israeli kala legi siku,
hakuba yena i wa lo fihla a mitsu-
mi, leyo Joxua a nga wa rumile a
kuya a hlola a Jeriko.
26 Joxua i wa wulawulile ka bona hi
xifungo ka lexo xikati, aku, i ruka-
telilwe munhu mahlweni ka Jeho-
va, loye a vuxako a aka a muti leyi
wa Jeriko: hi kulahlekelwa ka ma-
tewula ya yena yena i ta bekela a
xiseketelo xa kona, na hi kulahle-
kelwa ka nwana wa nzisana wa-
kwe i ta yimisa a tinyangwa ta
kona.
27 Zingaho Jehova i wa hi zinwe na
Joxua; ni wudumo gakwe gi wa
hi ka gonkle tiko.

XIPIMO 7.

1 Kanilezi a banana ba ka Israeli ba
lo maha a zikubeko hi xilo xi pangi-
lweko; hakuba Akana, a nwana wa
Karmi, a nwana wa Zabdi, a nwana
wa Zera, wa lixaka la ka Juda, i lo
teka a xilo xi pangilweko: ni zanga
ya Jehova yi lo vindlukiswa yi vu-
kela banana ba ka Israeli.
2 Na Joxua i lo rumela a banhu hi
le Jeriko kuya Ai, legi gi nga klelwe-
ni ga Betavane, hi le mutsuwuka
gambo wa Beteli, i lo wulawula ka
bona, aku, Yanani mu huma muya
hlola a tiko. Ni babanuna ba loya
ni kuya hlola Ai,
3 Na bona ba lo klelela ka Joxua, na
ba te ngalo ka yena, Nga banhu bo-
nkle ba nga kanziyi baya; kanilezi
nga kutani makume mambiri kuta-
ni makume manharu mazana ba ka-
nyiya baya hlasela a Ai, u nga mahi
bonkle banhu ba karateka kuya ko-
na; hakuba mba tsongwani.
4 Zingaho ba lo kanziya baya leyo a
makume manharu mazana ya ba-
nhu: bona ba lo tsutsuma mahlwe-
ni ka babanuna ba le Ai.
5 Ni babanuna ba le Ai ba lo daya
makume manharu ni nklanu ni mu-
nwe babanuna; na bona ba lo bablo-
ngolisa le nyangweni kala le Xeba-
rime, ba lo daya bona le kureleleni:
ni timbilu ta banhu ti lo nyeka, ti
lo maha kwatsi i mati.
6 Na Joxua i lo hanzula a tinguwo
ta yena, i lo wela misabeni hi ngo-
he ya yena mahlweni ka arke ga
Jehova kala laha gambyeni, yena ni
masingalakati ka Israeli; na bona
ba lo palatela a tsutsungwani hehla
ka tihloko tabye.
7 Na Joxua i wa te ngalo, Hiyehiye,
O Hosi Jehova, ngahilezo wena fu-
tsi u klatukisile laba banhu klatu-
kweni wa Jordani, a ku ta nyikela
hina mandleni ya ma Amori, a ku
maha hina hi lobyiswa? Zi wa ta
nga zi hi enelisile hina a kuaka le
klatukweni wa Jordani!
8 O, Hosi, xana nzi ta wula yini mi-
na, anzako ka kuba Israeli a fulari-
le ka balala ba yena ke!
9 Hakuba a ma Kenani ni bonkle ba-
akileko ba tiko ba tazwa ha kona,
ba ta hi pomela hina ba hi ranzela,
ni ku tsema a bito ga hina laha mi-
sabeni: na zakuyini u ta nga maha
wena hi bito ga wena ga hombe
ke?
10 Na Jehova i te ngalo ka Joxua,
Vuka wena; ngahilezo wena hi we-
na u wisileko zakungahi hi ngohe
ya wena ke?
11 Israeli i onhile; ina, bona ba kube-
kila ka xivumelwano xa mina lexi
nzi leleteleko bona: ina, bona ba te-
kile a zilo zi pangilweko, ni kambe
ba yibile, ba kanganyisile kambe;
hambu ni ku beka kona le nhunzwi-
ni ya bona benyi.
12 Ngahilezo a banana ba ka Israeli a
ba na ku zi kota a ku yima mahlwe-
ni ka balala babye; bona ba fularile
a hlana mahlweni ka balala babye,
hakuba bona ba nyenyezisilwe: mi-
na nzi nga ha ta kuba na nwina ka-
mbe, saseka loku mu lobyisa a xilo
xi pangilweko xikari ka nwina.
13 Suka, basisa a banhu, uku ngalo,
Basisani a wutsumbu ku longela

manziko: hakuba zakungahi a wu-
lako Jehova, a Nungungulu wa Isra-
eli, Laho ku kona a xilo xi pangi-
lweko xikari ka wena, O Israeli;
wena a ku na ku zi kota ku yima
mahlweni ka balala ba wena, kala
*n*wina mu susa a xilo xi pangilwe-
ko le xikari ka *n*wina.
14 Ni laha mixweni *n*wina mu ta ne-
hwa ku suhi hi tixaka ta *n*wina: ku
ta kuba lezo, a lixaka lolu Jehova
a tekako li tata hi mingango ya
lona; ni ngango lowo Jehova a wu
tekako wu tata hi tin*d*lu ta wona;
ni yin*d*lu leyo Jehova a ta nga yi
teka yi tata hi ku suhi hi munhu ni
munhu wa yona.
15 Na ku ta kuba lezo, loye a ta nga
tekiwa na hi ni xilo xi pangilweko i
ta hiswa hi nzilo, yena ni zon*k*le lezo
a nga nazo; hakuba yena i hambu-
nyetile a xivumelwano xa ka Jeho-
va, ni hakuba yena i mahile hi wu-
pupulu ka Israeli.
16 *Z*ingaho Joxua i lo vuka punzwi-
ni wa mixo, na a lo neha Israeli ku
suhi hi tixaka ta*b*ye; ni lixaka la ka
Juda li wa lo tekiwa:
17 Na yena i lo tsineta ku suhi a nga-
ngo wa ka Juda; i lo teka a ngango
wa ka Zera-hiti: yena i lo tsineta
ku suhi a ngango wa Zera-hiti a mu-
nhu hi munhu; na Zabdi i wa lo te-
kiwa:
18 Na yena i lo tsineta a yin*d*lu ya ye-
na a munhu hi munhu; na Akana a
*n*wana wa Karmi, a *n*wana wa Za-
bdi, a *n*wana wa Zera, wa lixaka la
Juda, i lo tekiwa.
19 Na Joxua i te ngalo ka Akana,
Nwananga, nyika, nza kombela we-
na, a wukosi ka Jehova, a Nungu-
ngulu wa Israeli, u maha a wulelo
ka yena; u *b*yela mina makunu za
kuyini wena u mahileko; u nga ku
fihli mahlweni ka mina.
20 Na Akana i lo hlamula Joxua, i te
ngalo, Hakunene mina nzi onhile
nzi vukela Jehova, a Nungungulu
wa ka Israeli, zakungahi ni zaku-
ngahi mina nzi zi mahileko:
21 Laha na nzi wonile xikari ka mupa-
ngo a nguwo ya zinjaninjani zi ka-
ngekisisilewko ya le Babuloni, ni
mazana mambiri ya maxekeli ya si-
liva, ni muhono wa nzalama wa
n*k*lanu wa makume a kubinza, mi-
na nzi lo ku mbilukela kona, nzi lo
teka kona; ni, languta, kona ku
fihlilwe misabeni xikari ka tenta ga
mina, ni silva yi lahasi ka kona.
22 *Z*ingaho Joxua i lo rumela a mitsu-
mi, yona yi lo tsutsumela le tenteni,
ni, languta, kona ku wa fihlele lomo
tenteni ga yena, ni siliva gi wa hi la-
hasi ka kona.
23 Na bona ba lo teka kona hi le xika-
ri ka tenta, ba lo neha kona ka Jo-
xua, ni ka bon*k*le a banana ba ka
Israeli; na bona ba lo zi beka lahasi
mahlwèni ka Jehova.
24 Na Joxua, ni bon*k*le ba ka Israeli
zinwe na yena, ba lo teka Akana a
*n*wana Zera, ni siliva, ni nguwo, ni
muhono wa nzalama, ni bana ba ye-
na, ni banhanyana ba yena, ni tiho-
mu ta yena, ni timbongola ta yena,
ni tiyivu ta yena, ni tenta ga yena,
ni zonkle lezo a nga wa hi nazo: bo-
na ba lo neha bona le minzelelweni
ya le Akora.
25 Na Joxua i te ngalo, Hi yini wena
u hi karatileko ke? Jehova i ta
karatawu wena legi siku. Na wo-
n*k*le Israeli ba lo gan*d*la yena hi
mari*b*ye; bona ba lo hisa bona hi
nzilo, ni ku gan*d*la bona hi mari-
*b*ye,
26 Na bona ba lo *k*latekela hehla ka ye-
na a nhulu ya hombe ya mari*b*ye,
kala legi siku; na Jehova i lo bohla
ku cabekeni ka zanga ya yena.
Ngahilezo a bito ga wutsamo gi cu-
lwa, I nzelelo wa le Akora, kala le-
gi siku.

XIPIMO 8.

1 Na Jehova i te ngalo ka Joxua, U
nga cabe, u nga be u mbelileko nta-
mo: teka bon*k*le a babanuna ba im-
pi zi*n*we na wena, ni ku suka,
muya le Ai; wona, mina nzi nyikile
canjeni ga wena a hosi ya le Ai, ni
banhu ba yona, ni muti wa yona, ni
tiko ga yona;
2 Na wena u ta maha ka Ai ni hosi
ya kona kwatsi hilezi wena u nga
maha le Jeriko ni hosi ya kona: ku-
mbela a mupango wa kona, ni tiho-
mu ta kona, *n*wina mu ta teka aku-
ba mufulo wa wutsumbu ga *n*wina:
bekani a xi jumani xa muti le nzako
ka wona.
3 *Z*ingaho Joxua i lo suka, ni bon*k*le
a babanuna ba impi, a ku kanziya
baya le Ai: na Joxua i lo hlawula a
makume manharu ya kume ga ma-
zana ya babanuna, a banhu ba ti-

nhenha ta kulwa, yena i lo rumela
ba famba ni wusiku.
4 Yena i lo leletela bona, aku, Langu-
tani, *n*wina mu ta maha xijumani
xa ku vukela a muti, hi le nzako ka
muti; mu ngayi kule nguvu ni mu-
ti, kanile*z*i nga *n*wina *n*wen*k*le mu
tsama na mu longele:
5 Na mina, ni bon*k*le banhu labo ba
nga *zin*we na mina, hi ta tsinelela
lomo mutini. Kona ku taku na ku
mahisile le*z*o, laha bona na huma a
ku ta vukela hina, kwatsi hi kura-
nguleni, le*z*aku hina hi ta tsutsuma
mahlweni ka bona;
6 Na bona ba ta huma ba lanzela a
nzako ka hina, hi kala hina hi ba
kokela kule ni le mutini; hakuba
bona ba taku, Bona ba tsutsuma
mahlweni, kwatsi hi kuranguleni:
*z*ingaho hina hi ta tsutsuma ma-
hlweni ka bona;
7 *N*wina mu ta su vumbuluka ka xi-
jumani, ni ku potsuketa kugunyela
a muti: hakuba Jehova a Nungu-
ngulu i ta nyikela wona canjeni ga
*n*wina.
8 Na ku ta kuba le*z*o, laha na *n*wina
na mu kamanyetile a muti, le*z*aku
*n*wina mu ta hisa a muti hi nzilo;
kwatsi hi ka mhaka ya Jehova *n*wi-
na mu ta maha: wonani, mina nzi
leletele *n*wina.
9 Na Joxua i lo ba rumela baya; bona
ba loya xijumanini, ba loya tsama
xikari ka Beteli ni Ai, hi muhlwaga-
mbo ka Ai: kanile*z*i Joxua i lo e*k*le-
la lego wisiku xikari ka banhu.
10 Na Joxua i lo vuka punzwini wa
mixo, i lo *k*langanisa a banhu, na a lo
kanziya, yena ni masingalakati ya
ka Israeli, mahlweni ka banhu baya
Ai.
11 Ni bon*k*le banhu, bona a babanuna
ba impi laba ba nga wa hi *zin*we
naye, ba lo kanziya, ni ku tsinela
ku suhani, ni kuta mahlweni ka
muti, ni kuta goba le nwalunga ka
Ai: makunu ku wa hi kona a nzele-
lo xikari ka yena ni Ai.
12 Na yena i lo teka kutani n*k*lanu wa
makume ya mazana ya babanuna, i
lo ba beka a xijumani xikari ka Be-
teli ni Ai, hi *k*lelo ga muhlwagambo
ga muti.
13 *Z*ingaho bona ba lo beka a banhu,
wona a maban*d*la laya ma nga wa hi
le *n*walungu wa muti, ni kuzumba
ka*b*ye ba rinzela leyo yi nga wa hi
muhlwagambo ka muti; na Joxua
i lo famba lego wusiku xikari ka
nzelelo.
14 Na ku mahisile le*z*o, laha na hosi ya
Ai yi nga wonile kona, le*z*aku bona
ba lo ha*k*lisela ba vuka ni punzu, ni
banhu ba muti ba lo huma a ku vu-
kela Israeli kulweni, yena ni banhu
ba yena bon*k*le, hi xikatini xi yimi-
silweko, mahlweni ka Araba; kani-
le*z*i yena i wa nga *z*i tibi le*z*aku leyo
ku kona xijumani ku vukela yena
le nzako ka muti.
15 Na Joxua ni bon*k*le a banhu ba ka
Israeli ba lo maha ku kwatsi ba lo
hlulwa mahlweni ka bona, na ba lo
tsutsuma hi n*d*lela ya kuya xiwuleni.
16 Ni bon*k*le banhu le*z*aku labo ba nga
wa hi lomo mutini ba lo bitanwa ka-
tigi*n*we a ku ta hlongolisa a nzako
ka bona: na bona ba lo hlongolisa
anzako ka Joxua, ba wa lo kokelwa
kule ni le mutini.
17 Ni laho ku wa nga hi kona munhu
a nga wa siyilwe le Ai kutani Bete-
li, loye a nga humangiko a lanza
Israeli: bona ba lo siya a muti na
wu nga valwangi, ba lo hlongola a
nzako ka Israeli.
18 Na Jehova i te ngalo ka Joxua,
*K*lakusela a hubula legi gi nga canje-
ni ga wena ngomameni ni le Ai;
hakuba mina nzi ta nyikela gona ca-
njeni ga wena. Na Joxua i lo *k*la-
kusela a hubula lego gi nga wa hi
canjeni ga yena ngomameni ni muti.
19 Ni xijumani xi lo vuka hi kuha*k*li-
sisilweko wutsa*n*weni ga xona, na
bona ba lo tsutsuma kwatsi hi xika-
nzakanya xa le*z*i a nga wa *k*lakusile
a canja ga yena, ba lo engena lomo
mutini, ba lo teka wona: na bona ba
lo ha*k*lisa hu hisa muti hi nzilo.
20 Ni laha a babanuna ba Ai ba nga
wa cuwukile le nzako ka*b*ye bona
ba lo wona, ni, languta, a musi wa
muti wu lo *k*lakukela hehla le ti-
lweni, na bona ba wa nga hi na nta-
mo a ku tsutsumela ka leyi n*d*lela
kutani ka leyo: ni banhu labo ba
nga wa tsutsumele le xiwuleni ba
*k*lela hi le nzako hehla ka bahlongoli
ba*b*ye.
21 Ni laha Joxua ni bon*k*le ba Israeli
ba nga wa wonile le*z*aku a xijumani
xi tekile a muti, ni le*z*aku a musi
wa muti, wu *k*lakukile, *z*onake bona
ba lo *k*lela kambe, ni ku hlasela a
banhu ba le Ai.

22 Ni ba*n*wani ba lota ba huma laha*nd*le ka muti a ku ta vukela bona; *z*ingaho bona ba wa hi xikari ka ba ka Israeli, ba*n*wani ka legi *k*lelo ni ba*n*wani ka le giya *k*lelo: bona ba lo hlasela bona, *z*ingaho le*z*o a ba vumelangi ni mu*n*we wa bona a ku sala kutani ku pona.
23 Ni hosi ya le Ai bona ba lo yi teka na yi hanya, ba lo yi neha ka Joxua.
24 Na ku mahisile le*z*o, laha na Israeli a gumelwe a ku hlasela bon*k*le ba akileko ba le Ai le han*dl*e, ni le xiwuleni le ba nga wa ba hlongolele kona bona, na bona bon*k*le ba wa lowa hi wu*k*la ga supado, kala bona ba mbetekiswa, le*z*aku won*k*le Israeli i lo *k*lelela le Ai, ni ku ta hlasela wona hi wu*k*la ga supado.
25 Ni *z*on*k*le le*z*o *z*i ngawa lego siku, bon*k*le babanuna ni babasati, ba wa hi mazana ya kume ga mazana ni makume mambiri ya mazana, hambu bona bon*k*le a banhu ba le Ai.
26 Hakuba Joxua a nga *k*lelisangi a canja ga yena gi kobela, laho yena ha kona a nga wa *k*lakusile a hubula ga yena, kala yena hi kumbetisisilweko i lo lo*b*yisa bon*k*le ba akileko ba le Ai.
27 Kumbela a tihomu ni mupango wa lowo muti Israeli i lo teka ku maha a mufulo wa wutsumbu ga*b*ye, kukotisa hi ka mhaka ya Jehova a leleteleko Joxua.
28 *Z*ingaho Joxua i lo hisa Ai, i lo maha wona a nhulu kala kupinzuka, kona kuhahluka, kala legi siku.
29 Ni hosi ya le Ai yena i lo yi hayeka le sinyeni kala laha gam*b*yeni: ni laha kureleleni ka gambo Joxua i lo leletela, na bona ba lo susa a xirumbi xa yena laha sinyeni, ba lo xi hoxa laho kuengeneni ka nyangwa ya muti, ba lo bingeretela laho a nhulu ya hombe ya mari*b*ye, kala legi siku.
30 *Z*onake Joxua i lo aka a alati ka Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli, le xitsungeni xa le Ebale,
31 Kwatsi hile*z*i Mosi a nanza ga Jehova gi nga wa leletele a banana ba ka Israeli, kwatsi hile*z*i ku tsalilweko bukwini ga nayo wa Mosi, a alati ga mari*b*ye ma nga ba*k*lwangiko, ka laha a munhu a nga *k*lakusangiko ni xihi xiketse: na bona ba lo nyikela leyo a munyikelo wa kuhiswa ka Jehova, ni kupahlela a minyikelo ya kurula.
32 Yena i lo tsala leyo hehla ka mari*b*ye le*z*o *z*i nga wa hi nayweni wa Mosi, le*z*o a tsalileko, kubakoneni ka banana ba ka Israeli.
33 Ni won*k*le Israeli, ni won*k*le masingalakati ni ton*k*le tinduna, ni balamuli ba*b*ye, ba lo yima ka legi *k*lelo ga arke hi *k*lelo mahlweni ka bapristi a ba ka Levi, labo ba nga wa rwala a arke ga xivumelwano xa Jehova, kwatsi le*z*oke kambe a balubeli kwatsi hi ba *t*ralelweko kaya; a kihlanya ga bona ba wa hi ngoheni ka xitsunga Gerezima, ni kihlanya ga bona ba wa hi ngoheni ka xitsunga Ebale; kwatsi hile*z*i Mosi a nanza ga Jehova gi nga wa leletele kuranguleni, le*z*aku bona ba wa tanga ba katekisa a banhu ba ka Israeli.
34 Ni nzako ka le*z*o yena i lo gonza ton*k*le a timhaka ta nayo, a *z*ikatekiso ni makombo, kukotisa *z*on*k*le le*z*o *z*i tsalilweko bukwini ga nayo.
35 Laho ku wa nga hi kona a mhaka ya le*z*o *z*on*k*le Mosi a nga wa *z*i leletele, le*z*o Joxua a nga kala a nga gonzangi mahlweni ka won*k*le a *k*langano wa ka Israeli, ni ka babasati, ni ka batsongwani, ni ka balubeli labo ba nga wa hi xikari ka bona.

XIPIMO 9.

1 Na ku mahisile le*z*o, laha tihosi ton*k*le leto ti nga wa hi *k*latukweni wa Jordani, le tikweni ga *z*itsungana, ni labo ba lomo minzelelweni, ni kon*k*le lomo fungwini wa bimbi ga hombe ni le ngoheni ka Lebanoni, a mu-Hiti, na mu-Amori, na mu-Kenani, na mu-Perezi, na mu-Hivi, na mu-Jebusi, ba ngazwa ha kona:
2 Le*z*aku bona ba lo tsombana wutsumbu gab*y*e katigi*n*we, a kulwa na Joxua *z*i*n*we na Israeli, hi mbilu yi*n*we.
3 Kanile*z*i laha a banhu ba le Giboni na zwile le*z*o Joxua a *z*i mahileko le Jeriko ni Ai,
4 Bonawu kambe ba lo tira a wucunguhungu, ba lo famba ba lo ti maha ku kwatsi bona mbaru*n*wi, ba lo teka a tisakwa ta kale hehla ka timbongola ta*b*ye, ni mikwama ya waini, njakale yi hanzukele ni lo yi bohelela,

5 Ni zilato za kale zi tibelweko hehla
ka mikonzo yabye, ni tinguwo ta
kale hehla ka bona; ni zonkle zibaba
za timbuba ta bona zi wa omile zi
kurukile.
6 Na bona ba loya ka Joxua le wugo-
belweni le Gilgale, na ba te ngalo ka
yena, ni ka banhu ba ka Israeli, Hi-
na hita hi le tikweni ga le kule:
makunu hikwalaho nwina mahani
xivumelwano zinwe na hina.
7 Ni banhu ba ka Israeli ba te ngalo
ka ma Hivi, Kutani nwina mu akile
xikari ka hina; hi ta mahisa ku yini
a xivumelwano zinwe na nwina ke?
8 Na bona ba te ngalo ka Joxua, Hina
hi malanza ya wena, Na a te nga-
lo ka bona, Mu ba mani nwina ke?
na muta hi kwihi nwina ke?
9 Na bona ba te ngalo ka yena, Hi le
tikweni ga le kule a malanza ya we-
na ma tile hakuba hi bito ga Jehova
a Nungungulu wa wena: hakuba
hina hi zwile a wudumo ga yena,
ni zonkle lezo yena zi mahileko leyo
Gipite,
10 Ni ka zonkle lezo a zi mahileko ka
tihosi timbiri ta ma Amori, leto ti
nga wa hi klatukweni wa Jordani,
ka Sihoni a hosi ya Hexboni, na
Ogi a hosi ye le Baxani labo ba nga
wa hi le Axtarote.
11 Ni masingalakati ya hina ni bonkle
banhu ba akileko ka tiko ga hina ba
lo wulawula ka hina, baku, Tekani
timbuba ta nwina canjeni ga nwina
akuba ya lwenzo, mu famba mu ya
klanganyela bona, na muku ka bona,
Hina hi malanza ya nwina: ni ma-
kunu mahani a xivumelwano zinwe
na hina.
12 Lezi zibaba hi zi tekile na zi hisa aku-
ba za mbuba ya hina zi huma hi lo-
mo tindlwini ta hina lego siku hi
nga suka hi huma kuta ka nwina;
kanilezi, makunu, languta, zona zi
omile, zi kurukile:
13 Ni leyi a mikwama ya waini, leyi
hina hi nga wa tatisile, yi wa hi yi-
swa; ni, languta, yona yi pfarukile:
ni tinguwo ta hina ni zilato za hina
zi mahile za kale hi kota ya lezi a
lwenzo ngo leha nguvu.
14 Ni banhu ba lo teka a mbuba yabye,
a ba wutisangi ni kungo hi le no-
nwini wa Jehova.
15 Na Joxua i lo maha kurula zinwe na
bona, i lo maha xivumelwano zinwe
na bona, a ku vumela bona ba ha-
nya: ni tihosana ta klangano ti lo
hlambanya ka bona.
16 Na ku mahisile lezo hi ku gume-
lweni ka masiku manharu anzako
ka kuba na ba mahile a xivumelwa-
no zinwe na bona, ba lozwa lezaku
bona ba wa hi baakelwane zina bo-
na, lezaku bona ba akile xikari ka
bona.
17 Ni banana ba ka Israeli ba lo andla-
muka, ba lota cikela a mutini wabye
hi siku ga manharu. Makunu a
muti wabye ku wa hi Gibeoni, na
Cefira, na Berote, na Kiriatjearime.
18 Ni banana ba ka Israeli a ba hlasela-
ngi bona, hakuba a tihosana ta kla-
ngano ti wa lo hlambanya ka bona
ha Jehova, a Nungungulu wa Israe-
li. Ni wonkle a klangano wu lo ka-
lala hi tihosana.
19 Kanilezi tonkle a tihosana ti te nga-
lo ka wonkle a klangano, Hina hi
hlambanyile ka bona ha Jehova, a
Nungungulu wa Israeli: makunu
hikwalaho hina hi nga ba kumbeni
bona.
20 Lezi hita maha ka bona, nga bona
ba hanya; ku nga taku a zanga yi-
ta hehla ka hina, hakuba hi kuhla-
mbanya loku hina hi hlambanyileko
ka bona.
21 Ni tihosana ti te ngalo ka bona,
Nga bona ba hanya: zingaho lezo
bona ba lo maha ba tsemi ba tihu-
nyi ni baki ba mati ka wonkle a kla-
ngano, kwatsi hilezi a tihosana ti
nga wa wulile ka bona.
22 Na Joxua i lo bitana bona, yena
i lo wulawula ka bona, aku, Ngahi-
lezo nwina mu gohisile hina, muku,
hina hi ba kule nguvu na nwina;
laha na mu akile xikari ka hina ke?
23 Makunu hikwalaho nwina mu ru-
katelwe, laho cima ku nga tsanzeka
ka nwina ku kala mu nga mahi ti-
kumbi, a batsemi ba tinhi ni baki
ba mati ta yindlu ya Nungungulu
wa mina.
24 Na bona ba lo hlamula Joxua, ba
te ngalo, Hakuba kona ku wa lasu
ndlunya ku byelwa a malanza ya
wena, lezaku Jehova i leletelisile ku
yini ka Mosi a nanza ga yena a ku
nyika nwina gonkle legi tiko, ni ku
lobisa bonkle banhu ba tiko ma-
hlweni ka nwina; hikwalaho hina
hi wa caba nguvu a wutomi ga hi-
na hi kota ya nwina, lezi hi mahile-
ko lezi zilo.

25 Ni makunu, langutani, hina hi lo-
mu canjeni ga *n*wina: kwatsi hilezi
zi wonekako kwatsi kusasa ni no-
ngameto mahlweni ka wena a ku
maha ka hina, maha.
26 Zingaho i lo maha yena ka bona,
i lo ba *k*la*k*lisa le canjeni ga banana
ba ka Israeli, lezaku bona ba nga
dayi bona.
27 Na Joxua i lo ba maha lego siku
a batsemi ba tihunyi ni baki ba ma-
ti ta *k*langano, ni ta a alati ga ka
Jehova, kala legi siku, ka wutsamo
lego yena a ta hlawula.

XIPIMO 10.

1 Na Makunu na ku mahisile lezo,
laha Adonizedeki a hosi ya le Je-
rusalema a zwile lezaku Joxua i te-
kisile ku yini Ai, ni ku maha hi
kumbetisisilweko a kulobisa kona
(kwatsi hilezi a mahileko a Jeriko
ni hosi ya kona, ni lezi a mahileko
a Ai ni hosi ya kona), ni lezaku ba
mahisile ku yini a kurula a banhu
ba le Gibeoni zi*n*we na Israeli, ni le-
zaku ba lomu xikari ka*b*ye;
2 Lezo bona ba lo caba hi kukulisisi-
lweko, hakuba Gibeoni wu wa hi
muti wa hombe, kwatsi hilezi wu
nga mu*n*we wa xilubelo xa muti
wa tihosi, ni hakuba wona wu wa
hi wa hozana ku hunza Ai, ni bo-
n*k*le banhu ba kona ba wa hi tinhe-
nha.
3 Ngahilezo Adonizedeki a hosi ya
Jerusalema i lo rumela ka Hohame
a hosi ya le Hebroni, ni ka Pirame
a hosi ya le Jarmute, ni ka Jafia a
hosi ya Lakixe, ni ka Debira a hosi
ya Egloni, aku,
4 Ngonani ka mina, ni ku ta vunetela
mina, na nga hina hi hlasela Gibe-
oni; hakuba gona gi mahile a ku-
rula zi*n*we na Joxua ni zi*n*we ni ba-
nana ba ka Israeli.
5 Hikwalaho a n*k*lanu wa tihosi ta ma
Amori, a hosi ya le Jerusalema, ni
hosi ya le Hebroni, ni hosi ya le Ja-
rmute, ni hosi ya le Lakixe, ni hosi
ya le Egloni, ba lo tsombana a wu-
tsumbu ga*b*ye katigi*n*we, na ba ka-
nziya, bona ni maban*d*la ya*b*ye wo-
n*k*le, ba lo ya goba ba vukela le
Gibeoni, ba lo maha a impi kulwa
nago.
6 Ni banhu ba le Gibeoni ba rumela
ka Joxua le wugobelweni ga leyo
Gilgale, baku, U nga *k*lamusi a ca-
nja ga wena ka malanza ya wena;
kanziya uta ka hina hi kuha*k*lisisi-
lweko, u ta ponisa hina, ni kuvune-
tela hina: hakuba ton*k*le a tihosi ta
ma Amori leti ti akileko tikweni ga
mitsurana ti tsombene katigi*n*we a
ku vukela hina.
7 Zingaho i lo kanziya hi le Gilgale,
yena, ni bon*k*le babanuna ba impi
zi*n*we naye, ni bon*k*le babanuna ba
tinhenha ta kulwa.
8 Na Jehova i te ngalo ka Joxua, U
nga cabi bona: hakuba mina nzi
nyikele bona canjeni ga wena; laho
a ku kona na wanuna wa bona a ta
nga yima mahlweni ka wena.
9 Na Joxua hikwalaho i lota hehla ka
bona hi kuha*k*lisisilweko; hakuba
yena i lo kanziya aya hi le Gilgale
gon*k*le a wusiku.
10 Na Jehova i lo hlula bona ma-
hlweni ka Israeli, na yena i lo daya
bona hi kuriza ka hombe le Gibe-
oni, i lo panzanya bona hi n*d*lela yi
kanziyako le Betehoroni, ni ku lo-
bisa bona kala le Azeka, ni le Ma-
keda.
11 Na ku mahisile lezo, kwatsi hilezi
bona ba nga wa caba mahlweni ka
Israeli, laho ba nga wa hi le hehla
ka Betehoroni lezaku Jehova i lo
hoxa a mari*b*ye ya hombe hi le ti-
lweni hehla ka bona kala le Zeka,
na bona ba lofa: bona ba wa tele
laba ba nga dawa hi vula ya mari-
*b*yana ku hunza labo a banana ba
ka Israeli ba nga daya hi supado.
12 Zonake i lo wulawula Joxua ka
Jehova hi lego siku Jehova a nga
nyikela a ma Amori mahlweni ka
banana ba ka Israeli; yena i te nga-
lo kuwoneni ka banana ba ka Isra-
eli,

Gambo, yima wena hehla ka
Gibeoni;
Na wena, Hweti, le minzelelwe-
ni ya le Aijaloni.
13 Ni gambo gi wa lo yima, ni
hweti yi su ku tsama,
Kala mufumo wu potela a wu-
tsumbu ga wona ka balala ba
bona.

Lexi a xi tsalwangi lomo bukwini
ga Jaxara ke? ni gambo gi yima lo-
mo xikari ka tilo, gi nga ha*k*lisi a
kupela gon*k*le a siku.
14 Laho ku wa nga hi kona a siku go
fanana na gona hi mahlweni ka go-
na ge ni nzako ka gona, lezaku Je-

hova i lo ingisa ka gezu ga munhu:
hakuba Jehova i lo lwela Israeli.
15 Na Joxua i lo *k*lela, ni bon*k*le ba
ka Israeli *zin*we naye, le wugobe-
lweni ga le Gilgale.
16 Ni leti a n*k*lanu wa tihosi ti lo ca-
ba, ba loya fihla a wutsumbu ga*b*ye,
mhakweni ya le Makeda.
17 Na ku wa lo *b*yelwa ka Joxua, aku,
Ni n*k*lanu wa tihosi ti kumilwe, ti
fihlele le mhakweni ya le Makeda.
18 Na Joxua i te ngalo, Umbulutelani
a ri*b*ye ga hombe le no*n*wini wa
mhako, ni ku beka a babanuna a ku
hlayisa bona:
19 Kanile*z*i mu nga tsami *n*wina, hlo-
ngolisani a balala ba *n*wina, ni ku
hlasela balabo ba xinzakwana ka
bona; mu nga vumeli ka bona aku
engena mitini ya*b*ye: hakuba Jeho-
va a Nungungulu wa *n*wina nyikile
canjeni ga *n*wina.
20 Na ku mahisile le*z*o, laha Joxua ni
banana ba ka Israeli na mahile ku-
gumelwa a kuhlasela bona hi hlase-
lo wa hombe, kala bona ba mbete-
kiswa, ni misalela leyo yi nga wa
sela ka bona ba lo engena lomo mi-
tini leyo yi gingisisilweko,
21 Lezaku bon*k*le ba lo *k*lelela le wu-
gobelweni le ka Joxua le Makeda hi
kurula: ku wa nga hi kona a nga
dambutela a lirimi lakwe a vukela
ni mu*n*we wa banana ba ka Isra-
eli.
22 Zonake i te ngalo Joxua, Vulula-
ni a nomu wa mhako, mu humesa mu
neha ka mina leto a n*k*lanu wa tiho-
si hi lomu mhakweni.
23 Na bona ba lo maha *z*akungaho, ba
lo neha leto a n*k*lanu wa tihosi ka
yena ti huma hi lomo mhakweni,
a hosi ya le Jerusalema, ni hosi ya
le Hebroni, ni hosi ya Jarmute, ni
hosi ya le Lakixe, ni hosi ya le
Egloni.
24 Na ku mahisile le*z*o, laha na bona
na ba nehile leti tihosi ka Joxua,
le*z*aku Joxua i lo bita ka bon*k*le ba-
banuna ba ka Israeli, i te ngalo ka
manganakana ya babanuna ba impi
labo ba nga wa famba *zin*we naye,
Tsinelani ku suhani, ni ku bekela
mikonzo ya *n*wina hehla ka mita-
nweni ya*b*ye. Ni *ba* bekela a miko-
nzo ya*b*ye hehla ka tinhamo ta tiho-
si. Na bona ba lo tsinela ku suhi,
na ba lo bekela a mikonzo ya*b*ye
hehla ka tinhamo ta bona.
25 Na Joxua i te ngalo ka bona, Mu
nga cabi, ge ni ku mbeteka a nta-
mo; tiyisani mbilu mu nga be na
hlanekero: hakuba *z*akungahi Jeho-
va a ta maha ka balala ba *n*wina
bon*k*le labo *n*wina mu lwako.
26 Ni nzako ka le*z*o Joxua i lo, lamata
bona, i lo ba maha bafa, i lo ba ha-
yeka le n*k*la*n*wini wa tinya: bona
ba wa lo cikile le hehla ka tisinya
kala gam*b*yeni.
27 Na kona na ku mahisile le*z*o hi ẋi-
katini xa ku relela ka gambo, le*z*a-
ku Joxua i lo leletela, na bona ba lo
ba susa le tisinyeni, ba lo ba hoxa le
mhakweni leyo ba nga fihlile a wu-
tsumbu ga*b*ye, ba bingeretela a ma-
ri*b*ye ya hombe le no*n*wini wa mha-
ko, kala ka gwalegi siku.
28 Na Joxua i lo teka Makeda ka le-
go suki, i lo lamata hi wu*k*la ga su-
pado, ni hosi ya kona: yena hi
kumbetisisilweko i lo lobisa bona
ni mihefemulo yon*k*le leyo yi nga
wa hi lomu nzeni; yena i lo siya na
ku hi haba ni salela; na yena i lo
maha ka hosi ya le Makeda kwatsi
hile*z*i a mahileko ka hosi ya Jeri-
ko.
29 Na Joxua i lo hunza le Makeda,
ni bon*k*le ba ka Israeli *zin*we naye,
ba lota Libna, ba lolwa ba vukela
Libna:
30 Na Jehova i lo gi nyikela kambe,
ni hosi ya kona, le canjeni ga ka
Israeli; na yena i lo gi lamata hi
wu*k*la ga supado, ni yon*k*le a mihe-
femulo leyo yi nga wa hi lomo; ye-
na i lo siya na ku nga hi a salela ka
wona; yena i lo maha ka hosi ya
kona kwatsi hile*z*i a mahileko ka
hosi ya le Jeriko.
31 Na Joxua i lo hunza le Libna, ni
bon*k*le ba ka Israeli *zin*we naye, ba
lota Lakixe, ni ku ta goba ba vuke-
la wona, ni kulwa na wona:
32 Na Jehova i lo nyikela Lakixe le
canjeni ga ka Israeli; yena i lo teka
wona hi siku ga mambiri, ni ku la-
mata wona hi wu*k*la ga supado, ni
yon*k*le a mihefemulo leyo yi nga wa
hi ka wona, kwatsi hile*z*i *z*on*k*le a
mahileko le Libna.
33 Zonake Horama a hosi ya le Geze-
ra yi lota yi kanziya ku ta vunetela
a Lakixe; na Joxua i lo lamata ye-
na ni bon*k*le ni banhu ba yena, kala
yena a siya yena na ku nga hi kona
a seleko.

34 Na Joxua i lo hunza hi Lakixe,
ni bon*k*le baka Israeli *zin*we naye,
le Egloni; na bona ba lo goba ba
vukela wona, ni kulwa na wona;
35 Na bona ba lo teka wona lego siku,
ni ku lamata wona hi wu*k*la ga su-
pado; ni yon*k*le a mihefemulo leyo
yi nga wa ka wona yena hi kumbe-
tisisilweko i lo yi lobisa lago siku,
kukotisa *z*on*k*le le*z*o a mahileko le
Lakixe.
36 Na Joxua i lo kanziya hi le Eglo-
ni, ni bon*k*le ba ka Israeli *zin*we na-
ye, le Hebroni; na bona ba lolwa ba
vukela wona:
37 Na bona ba lo teka wona, ba lo wu
lamata hi wu*k*la ga supado, ni hosi
ya kona, ni miti ya kona yon*k*le, ni
yon*k*le a mihefemulo leyo yi nga
wa hi ka wona; yena i wa nga siya-
ngi ni mu*n*we a seleko, kukotisa
ka *z*on*k*le le*z*o a mahileko le Egloni;
kanile*z*i yena hi kumbetisisilweko i
lo lobisa wona, ni yon*k*le a mihefe-
mulo leyo yi nga wa hi ka wona.
38 Na Joxua i lo *k*lela, ni bon*k*le ba
ka Israeli *zin*we naye, le Debira, ni
kulwa a vukela wona:
39 Na yena i lo teka wona, ni hosi ya
kona, ni yon*k*le a miti ya kona; na
bona ba lo lamata bona hi wu*k*la ga
supado, hi kumbetisisilweko i lo lo-
bisa yon*k*le a mihefemulo ya kona;
yena a nga siyangi ni mu*n*we wu
seleko: kwatsi hile*z*i a mahileko le
Hebroni, *z*ingaho i lo maha le Debira,
ni ka hosi ya kona; kwatsi hi le*z*i
yena a mahileko le Libna, ni ka hosi
ya kona.
40 *Z*ingaho Joxua i lo hlasela gon*k*le
a tiko, a tiko ga mitsurana, ni le
Dzongeni, ni tiko ga mapama, ni
minzelelo, ni tihosi ta kona ton*k*le:
yena a nga siyangi ni mu*n*we a se-
leko, kanile*z*i hi kumbetekisisilweko
i lo lobisa kon*k*le loku ku hefemu-
lako, kwatsi hile*z*i Jehova, a Nungu-
ngulu wa Israeli, a leltetelcko.
41 Na Joxua i lo hlasela bona ku su-
kela le Kadexbarnea ku kala Gaza,
ni gon*k*le a tiko ga le Goxeni, kona
le Gibeoni.
42 Ni ton*k*le leti tihosi ni tiko ga tona
Joxua i lo teka hi xikati xi*n*we, ha-
kuba Jehova, Nungungulu wa Isra-
eli, i lo lwela Israeli.
43 Na Joxua i lo *k*lela, ni bon*k*le ba ka
Israeli *zin*we naye, le wugobelweni
le Gilgale.

XIPIMO 11.

1 Na kona na ku mahisile le*z*o, laha
Jabina a hosi ya le Hazora, yi zwi-
leko ha kona, le*z*aku i lo rumela ka
Jakobe a hosi Madoni, ni ka hosi ya
le Ximroni, ni ka hosi ya le Akxafa,
2 Ni ka tihosi leto ti nga wa hi le
*n*walungu, le tikweni ga mitsurana,
le Araba dzongeni ga le Xinnerote,
ni le tikweni ga pama, ni lomu mi-
tsurini ya le Dore le muhlwagambo,
3 Ka ma Kenani le mutsuwukagambo
ni muhlwagambo, ni mu-Amori, na
mu-Hiti, na mu-Perezi, na mu-Jebu-
si le tikweni ga mitsurana, ni mu-
Havi lahasi ka Hermoni, le tikweni
ga le Mizpa.
4 Na bona ba lo huma lahan*d*le, bona
ni maban*d*la ya bona *zin*we nabo,
ni banhu bo tala, ku kwatsi seka ga
fungu wa bimbi hi wu*d*lemo, ni
mahaxi ni tikareta to tala nguvu.
5 Ni ton*k*le leti tihosi ti lo *k*langana
katigi*n*we; na bona ba lota goba
katigi*n*we le mamati ya le Merome,
a ku talwa *zin*we na Israeli.
6 Na Jehova i te ngalo ka Joxua, U
nga be u cabako hakuba ha bona;
hakuba a manziko ka lexi' xikati
mina nzi nyikela bona na ba delwe
bon*k*le mahlweni ka Israeli: wena u
ta *k*lewula a misiha ya mahaxi ya
bona, ni ku hisa tikareta ta bona hi
nzilo.
7 *Z*ingaho Joxua i lota, ni bon*k*le a
banhu ba impi *zin*we naye, ba ta
vukela bona hi le mamatini ya le
Merome hi kuha*k*lisisilweko, ba lo
wela hehla ka bona.
8 Na Jehova i lo nyikela bona le ca-
njeni ga ka Israeli, na bona ba lo
hlasela bona, ni ku hlongolisa bona
kala le Sidoni ga hombe, ni le Mi-
srefotmaime, ni le minzelelweni ya
le Mizpe ngomameni ya le mutsu-
wukagambo; bona ba lo hlasela bo-
na, kala bona a ba siyangi ge na mu-
nwe a seleko.
9 Na Joxua i lo maha ka bona kwatsi
hile*z*i Jehova a wulileko yena: yena
i lo *k*lewula a misiha ya mahaxi ya-
*b*ye, na ku hisa a tikareta ta*b*ye hi
nzilo.
10 Na Joxua i lo *k*lela le nzako ka
lexo xikati, i lo teka Hazora, I lo
daya a hosi ya kona hi supado: ha-
kuba Hazora hi mahlweni wu wa
hi zinza ga yon*k*le leyi a mifumo.

11 **Na bona ba lo daya yon*k*le a mihefemulo leyo yi nga wa leyo hi wu*k*la ga supado, hi kumbetekisisilweko a lobiso wa bona; laho ku wa nga hi kona xi siyilweko lexo xi hefemulako: na yena i lo hisa Hazora hi nzilo.**

12 **Ni yon*k*le a miti ya leto tihosi, ni ton*k*le a tihosi ta kona, i lo ti teka** Joxua, yena i lo ti daya hi wu*k*la ga supado, hi kumbetekisisilweko i lo lobisa bona; kwatsi hile*z*i Mosi a nanza ga Jehova a leleteleko.

13 Kanile*z*i kwatsi hi miti leyi yi yimileko lomo mitsurini ya yona, Israeli a nga hisangi ni mu*n*we wa yona, saseka Hazora ntsena; lowo Joxua a nga lo hisa.

14 Ni mupango wa yon*k*le leyi a miti, ni tihomu, a banana ba ka ba lo teka a ku maha a mufulo wa wutsumbu ga*b*ye; kanile*z*i bon*k*lelele banhu ba lo daya hi wu*k*la ga supado, kala bona ba lo*b*yisa bona, hambu ni ku siya ni xihi xi hefemulako.

15 Kwatsi hile*z*i Jehova a leleteleko Mosi a nanza ga yena ga yena, *z*ingaho Mosi i lo leletela Joxua: *z*ingaho Joxua i lo maha; yena a nga siyangi cumo xo kala a nga mahangi ka *z*on*k*le le*z*o Jehova a leleteleko Mosi.

16 *Z*ingaho Joxua i lo teka gon*k*le lego tiko, a tiko ga mitsurana, ni gon*k*le a Dzonga, ni gon*k*le a tiko ga le Goxeni, ni tiko ga mapama, ni Araba, ni tiko ga mitsurana ga Israeli, ni tiko ga mapama ga kwaloko;

17 Ku sukela xitsungeni Halake, lexo xi yako hi le Seire, kala le Baalgade le minzelelweni ya le ya le Lebanoni lahasi ka Hermoni: ni ton*k*le tihosi ta*b*ye i lo teka, i lo daya tona, ni ku maha bona bafa.

18 Joxua i lo maha impi ni ton*k*le leto tihosi a xikati xo leha.

19 Laho ku wa nga hi kona a muti lowo wu nga maha a kurula ni banana ba ka Israeli, saseka a ma Hivi a banhu ba le Gibeoni: bona ba lo teka bon*k*le le impini.

20 Hakuba ku wa hi ka Jehova a ku nonohisa a timbilu ta*b*ye, a kuta vukela Israeli kulweni, le*z*aku yena a fela a ku mbetikesisisa bona hi kulo*b*yisisilweko, le*z*aku bona ba nga ha kumi na tomo, kanile*z*i yena a fela ku lobisa bona, kwatsi hile*z*i Jehova a leleteleko Mosi.

21 Na Joxua i lota ka lexo xikati, i lota tsema Anakime le tikweni ga mitsurana, le Hebroni, le Debira, le Anabe, ni le matikweni won*k*le ya mitsurana ya ka Juda, ni le matikweni won*k*le ya mitsurana ya ka Israeli: Joxua hi ku mbetekisisilweko i lo ba lobisa *z*i*n*we ni miti ya*b*ye.

22 Laho ku wa nga hi kona na mu*n*we wa Anakime a nga wa siyilwe lomo tikweni ga banana ba ka Israeli: kumbela le Gaza, ni Gati, ni le Axdode, ni ba*n*wani ba wa lo sala.

23 *Z*ingaho Joxua i lo teka a tiko gon*k*le, kwatsi hile*z*i Jehova a wulileko ka Mosi; na Joxua i lo nyika gona a kuba a tsumba ka banana ba ka Israeli kukotisa hi mikuhu ya*b*ye ni tixaka ta*b*ye. Ni tiko gi wa lo humula le kulweni.

XIPIMO 12.

1 Makunu leti hi tihosi ta tiko, leti a banana ba ka Israeli ba nga ti hlasela, ni ku teka a tiko ga*b*ye *k*latukweni wa Jordani ngomameni ni mutsuwukagambo, ku sukela le minzelelweni ya le Arnoni kuya le xitsungeni xa Hermoni, ni gon*k*le Araba ngomameni ni mutsuwukagambo:

2 Sihoni a hosi ya ma Amori, loye a nga wa akile leyo Hexboni, na a lo fumela ku sukela le Aroere, legi gi nga le wu*k*leni ga minzelelo ya le Arnoni, ni miti leyo yi nga lomo xikari ka minzelelo, ni kihlanya ga Gileade, kala le congweni wa Jaboke, a mbingano wa ba banana ba ka Ammoni;

3 Ni Araba kuya le bimbini ga le Cinerote, ngomameni, ye la mutsuwukagambo, ni le bimbini ga le Araba, hambu kona leyo Bimbini ga Munyu, ngomameni, ni le mutsuwukagambo, a n*dl*ela ya kuya le Betjexímote; ni le dzongeni, le hasi ka korama ga le Pisga:

4 Ni mbingano wa Ogi a hosi ya le Baxani, ni wa misalela ya le Refaime, loye a akileko leyo Axtarote ni le Edrei,

5 Na a wa fumele a xitsunga Hermoni, ni le Saleka, ni ka gon*k*le Baxani, le mbinganweni wa leyo Gexure ni le Makate, ni kihlanya ga le Gileade, ni mbingano wa Sihoni a hosi ya le Hexboni.

6 Mosi a nanza ga Jehova ni banana

ba ka Israeli ba lo hlasela bona: na
Mosi a nanza i nyika ka ba ka Ru-
beni a kuba a tsomba, ni ka ba Gadi,
ni ka kihlanya ga lixaka la ka Ma-
nasa.
7 Ni leti hi tihosi leti Joxua ni ba-
nana ba ka Israeli ba nga hlasela
*k*latukweni wa Jordani ngomameni
ni le muhlwagambo, ku sukela Baa-
lgade le minzelelweni ya le Lebanoni
kala le xitsungeni Halake, lexo xi
nga ka nziya xiya Seire; na Joxua i
lo nyika gona ka banana ba ka Isra-
eli akuba tsumba kukotisa hi miku-
hu ya*b*ye;
8 Le tikweni ga mitsurana, le tikweni
ga mikoba, ni le Araba, ni lomo ma-
korani, ni lomo *z*iwuleni, ni le Dzo-
ngeni; a Hiti, a Amori ni a Kenani,
a Perezi, a Hivi, a Jebusi:
9 A hosi ya le Jeriko, yi*n*we; ni hosi
ya le Ai, leyi yi nga wa hi *k*lelweni
ga le Beteli, yi*n*we;
10 A hosi ya le Jerusalema, yi*n*we; a
hosi ya le Hebroni, yi*n*we;
11 A hosi ya le Jarmute, yi*n*we; a ho-
si ya le Lakixe, yi*n*we;
12 A hosi ya le Egloni, yi*n*we; a hosi
ya le Gezera, yi*n*we;
13 A hosi ya le Debira, yi*n*we; a hosi
ya le Gedera, yi*n*we;
14 A hosi ya le Horma, yi*n*we; a hosi
ya le Arada, yi*n*we;
15 A hosi ya le Libna, yi*n*we; a hosi
ya le Adullama, yi*n*we;
16 A hosi ya le Makeda, yi*n*we; a ho-
si ya le Beteli, yi*n*we;
17 A hosi ya le Tappua, yi*n*we; a ho-
si ya le Hefera, yi*n*we;
18 A hosi ya le Afeke, yi*n*we; a hosi
ya le Laxaroni, yi*n*we;
19 A hosi ya le Madoni, yi*n*we; a hosi
ya le Hazora, yi*n*we;
20 A hosi ya le Ximroni-Meroni, yi-
*n*we; a hosi ya le Akxafa, yi*n*we;
21 A hosi ya le Tanaka, yi*n*we; a ho-
si ya le Megiddo, yi*n*we;
22 A hosi ya le Kedexe, yi*n*we; a ho-
si ya le Jekoneama le Karmeli, yi-
*n*we;
23 A hosi ya le Dora le mitsirini ya le
Dora, yi*n*we; a hosi ya le Goime le
Gilgale, yi*n*we;
24 A hosi ya le Tirza, yi*n*we; ton*k*le
tihosi makume manhari ni yi*n*we.

XIPIMO 13.

1 Makunu Joxua i wa kosahele na wa
hi ni malembe yo tala; na Jehova i
te ngalo ka yena, wena u wa kale u
na ni malembe yo tala, ni laho ka ha
sele a tiko gi tala nguvu akuba gi
hlaselwa.
2 Legi hi tiko lego ga ha seleko: wo-
n*k*le a matiko ya ma Filisti, ni go-
n*k*le Gexure;
3 Ku sukela le Xihora, legi gi nga
mahlweni ka Gipite, hambu kona le
mbinganweni wa le Ekroni ngo-
mameni ni le *n*walungwini, lowo
wu pambuxanako ni le ka ma Ke-
nani; a n*k*lanu wa tihosi ta ma Fili-
sti; a ma Gaza, ni a ma Axdode, a
ma Axkeloni, a ma Giti, a ma Ekro-
ni, kambe ni Avima,
4 Le dzongeni; gon*k*le a tiko ga ma
Kenani, ni Meara lego gi nga le ka
Sidoni, kala Afeka, leyo mbinga-
nweni wa ma Amori;
5 Ni tiko ga le Gebale, ni gon*k*le Le-
banoni, ngomameni ni musukaga-
mbo, ku sukela le Baalgade lahasi
ka xitsunga Hermoni kala kuenge-
neni ka le Hamate;
6 Ni bon*k*le baakileko leyo tikweni ga
mitsuri ku sukela le Lebanoni kala
le Misrefotmaime, hambu gon*k*le ga
ka Sidoni; bona nzi ta ba hlongola
mahlweni ka banana ba ka Israeli:
ku mbela abela gona ka banana ba
ka Israeli akuba a tsomba, kwatsi
hile*z*i mina nzi leleteleko wena.
7 Makunu hikwalaho abela legi tiko
akuba a tsomba ka n*k*lanu ni mune
a tixaka, ni kihlanya ga lixaka la ka
Manasa.
8 *Zin*we na yena a ba ka Rubeni ni
ba ka Gadi ba lo a mukela a tsomba
ya*b*ye, leyo Mosi a nga nyika bona,
le *k*latukweni wa Jordani ngomame-
ni ni mutsuwukagambo, hambu ku
kwatsi hile*z*i Mosi a nanza ga Jeho-
va a nyikileko bona:
9 Ku sukela le Aroera, lego gi nga
wu*k*leni ga minzelelo ya le Arnoni,
ni muti lowo wu nga lomo xikari ka
minzelelo, ni yon*k*le a mikoba ya le
Medeba kala Diboni;
10 Ni a miti ya Sihoni a hosi ya ma
Amori, loye a fumileko leyo Hexbo-
ni, kala mbinganweni wa banana ba
le Ammoni;
11 Ni le Gileade, kala le mbinganweni
wa Gexure ni le Makate, ni xon*k*le
xitsunga Hermoni, ni gon*k*le a Ba-
xani kala Saleka;
12 Ni won*k*le a mufumo wa Ogi le Ba-
xani, loye a fumileko le Axterote ni

le Edrei (kwaleyo ku wa siyilwe a
misalela ya le Refaime); hakuba la-
bo Mosi i lo ba hlasela, i lo panza-
nya bona ba huma.
13 Ahemba a banana ba ka Israeli a ba
panzanyangi a ba ka Gexure, ge ni
ba ka Makate: kanilezi Gexure na
Makate ba lo aka lomo xikari ka
banana ba ka Israeli ka legi siku.
14 Ku mbela a ka banana ba ka Levi
yena a nga nyikingi a tsomba; a
minyikelo ya Jehova, a Nungungulu
wa ka Israeli, wu mahilweko hi nzi-
lo hi tsomba ya yena leyo, kwatsi
hilezi ye a wulileko ka yena.
15 Na Mosi i wa lo nyika ko banana
ba ka Rubeni kukotisa hi mingango
yabye.
16 Ni mbingano wabye wu wa sukela le
Aroera, lego gi nga wukleni ga mi-
nzelelo ya le Arnoni, ni muti lowo
wu nga le xikari ka minzelelo, ni
yonkle a mikoba hi le Medeba;
17 Hexboni, ni miti ya wona yonkle le-
yo yi nga lomo mikobeni; Diboni,
ni Bamotebaale, ni Betbaalmeoni,
18 Na Jahaza, na Kedemote, na Me-
fate,
19 Ni Kiriataima, ni Sibma, Zeretxa-
hare, le xitsungeni xa minzelelo,
20 Ni Betpeora, ni makorama ya le Pi-
sga, ni le Betjeximote,
21 Ni yonkle a miti ya lomo mikobeni,
ni wonkle a mufumo wa Sihoni a ho-
si ya ma Amori, loye a nga wa fumile
leyo Hexboni, leyo Mosi a nga mu
daya ni tinganakana ta le Midiani,
Evi, na Rekema, na Zura, na Hura,
na Reba, a tihosana ta Sihoni, leto
ti nga wa akile lomo tikweni.
22 Balaami kambe a nwana wa Beora,
a xitumbe, a banana ba ka Israeli ba
lo mu daya, hi wukla ga Supado,
xikari ka bonkle hlaselweko bafileko
babye.
23 Ni mbingano wa banana ba ka Ru-
beni ku wa hi Jordani, ni mbingano
wa kona. Leyi yi wa hi tsomba ya
banana ba ka Rubeni kukotisa hi
mingango yabye, a miti ni mitanya-
na ya kona.
24 Na Mosi i lo nyika ka lixaka la ka
Gadi, a ka banana ba ka Gadi, ku-
kotisa hi mingango yabye.
25 Ni mbingano wabye ku wa hi Jeze-
ra, ni yonkle a miti ya le Gileade, ni
kihlanya ga tiko ga banana ba ka
Ammoni, kala Aroera lego gi nga
mahlweni ka Raba;
26 Ni ku sukela le Hexboni kuta le Ra-
matemizpa, ni Betonima; ni ku su-
kela le Mahanaime kala le mbinga-
nweni wa Debira;
27 Ni le minzelelweni, Betharama, ni
Betnimra, ni Sukote, ni Zefoni, ni
wonkle a mufumo wa Sihoni a hosi
ya le Hexboni, a Jordani ni mbinga-
no wa kona, kwaleyo magumeso ka
bimbi ga le Cinerete klatukweni wa
Jordani ngomameni ni le mutsuwu-
kagambo.
28 Leyi hi tsomba ya banana ka Gadi,
kukotisa hi mingango yabye, a miti
ni mitana ya kona.
29 Na Mosi i lo nyika a tsomba ka
kihlanya ga lixaka la ka Manasa: yi
wa hi ya lixaka la kihlanya ga Ma-
nasa kukotisa hi mingango yabye.
30 Ni mbingano wa bona wu wa sukela
hi le Mahanaime, gonkle a Baxani,
ni wonkle a mufumo wa Ogi a hosi
ya le Baxani, ni yonkle a mitana ya
le Jaira, leyo yi nga leyo Baxano,
nklanu ni ginwe makume a miti:
31 Ni kihlanya ga le Gileade, ni le
Axtarote, ni Edrei, a muti wa mu-
fumo wa Ogi le Baxani, wu wa hi
wa banana ba ka Macira, kukotisa
hi mingango yabye.
32 Leyi hi tsomba leyo Mosi a nga
abanyisela le mikobeni ya le Moabi,
klatukweni wa Jordani le Jeriko,
ngomameni ni le mutsuwukagambo.
33 Kanilezi ka banana ba ka Levi Mosi
a nga nyikangi a tsomba, Jehova,
a Nungungulu wa ka Israeli, hi tso-
mba yabye, kwatsi hilezi yena a
wulileko ka bona.

XIPIMO 14.

1 Leti hi titsomba leti a banana ba
ka Israeli ba nga lo teka leyo Kena-
ni, leto Eleazare a mupristi, na Jo-
xua a nwana wa Nuni, ni tihloko ta
tindlu ta bararu ba tixaka ta banana
ba ka Israeli, ba nga abanyisela ka
bona,
2 Hi kuvumbisa ka tsomba yabye,
kwatsi hilezi Jehova a leleteleko ka
Mosi, akuba ka nklanu ni mune a
tixaka, ni ka kihlanya ga lixaka.
3 Hakuba Mosi i wa nyikile a tsomba
ka tixaka leti timbiri ni ka kihlanya
ga lixaka le klatukweni wa Jordani:
kanilezi ka ba ka Levi yena a nga
nyikangi a tsomba xikari ka bona.
4 Hakuba a banana ba ka Josefa ba
wa hi tixaka timbiri, Manasa na

Efraime: bona a nga nyikangi a xiabelo ka ba ka Levi lomo tikweni ga-
*b*ye, saseka a miti a ku aka ka yona,
zi*n*we ni mazunze ya kona a kuba
ya tihomu ta*b*ye ni nhunzu ya*b*ye.
5 Na kwatsi Jehova i lo letetela Mosi,
zingaho bona a banana ba ka Israeli
ba lo maha; na bona ba lo abanyisela
a tiko.
6 *Z*onake a banana ba ka Juda ba lo
tsinela ku suhi na Joxua le Gilgale:
na Kalebi a *n*wana Jefuna a mu
Keni i te ngalo ka yena, Wena wa
zi tiba a zilo lezo Jehova a zi wula-
wulileko ka Mosi a munhu wa Nu-
ngungulu xungetano na mina ni
xungetano na wena le Kadexa-
barnea.
7 Mina nzi wa hi mune wa makume a
malembe laha Mosi a nanza Jehova
a nga wa rumile mina hi le Ka-
dexabarnea a kuya hlola a tiko; mina
nzi lo neha a mhaka kambe kwatsi
hilezi ku nga wa hi mbilwini ya
mina.
8 Ahembalezo a bamaka*b*ye ba mina
labo ba nga wa fambile zi*n*we na
mina ba lo maha a timbilu ta banhu
ti nykiswa; kanilezi mina hi ku
mbelelisisilweko nzi lo lanzela Je-
hova a Nungungulu wa mina.
9 Na Mosi i lo hlambanya ka lego
siku, aku, Ha kunene a tiko lego a
konzo wa wena wu kanziyeleko gi
taba a tsomba ka wena ni ka banana
ba wena kala kupinzuka, hakuba
wena hi kumbelelisisilweko u lanzele
Jehova a Nungungulu wa wena.
10 Ni makunu, wanga*b*ye, Jehova i nzi
hlayisile nzi hanya, kwatsi hilezi a
wulileko, laya mune makume ni
n*k*lanu malembe, ku sukela xikatini
lexo Mosi a nga wulawula leyi mha-
ka Mosi, laho Israeli a nga wa hi
lomo xiwuleni: ni makunu, wanga-
*b*ye, mina ka legi siku nzi n*k*lanu ni
manharu makume ni n*k*lanu ma-
lembe a wukale.
11 Kasike lezi nza ha hi ni ntamo legi
siku kwatsi hi lego siku Mosi a nga
rumela mina: kwatsi hilezi a ntamo
wa mina wu nga wa hi lezo zonake,
zingahowo kambe a ntamo wa mina
makunu, a ku hloma impi, ni ku
huma ni ku engena.
12 Makunu hikwalaho nyika mina legi
a tiko ga mitsuri, gwalegi ha gona
Jehova a nga wa wulawulile lego
siku; hakuba wena hi wena u
zwisisileko lezaku lego siku lezaku
Anakime i wa hi leyo, ni miti ya
hombe yi gingisilweko: kutani lezo
Jehova i ta nga a hi na mina, mina
nzi ta hlongola bona ba huma, kwa-
tsi hilezi Jehova a wulileko.
13 Na Joxua i lo katekisa yena; na
yena i lo nyika Hebroni ka Kalebi
a nwana wa Jefuna akuba a tso-
mba.
14 Hikwalaho a Hebroni gi maha a tso-
mba ya Kalebi a *n*wana wa Jefuna
a mu Keni kala legi siku; hakuba
yena hi kumbelelisisilweko i lo lanze-
la Jehova, a Nungungulu wa Israeli.
15 Makunu a bito ga Hebroni hi ma-
hlweni ka xikati ku wa hi Kiriata-
rba; lego Arba a nga wa hi munhu
wa hombe xikari ka ma Anakime.
Ni tiko gi lo humula a kulwa.

XIPIMO 15.

1 Ni tihlolo ta lixaka la ka Juda la
banana ba ka Juda kukotisa hi mi-
ngango ya*b*ye ku wa hi le mbinga-
nweni wa Edomi, kona le xiwuleni
xa le Zine ngomameni ni le dzonge-
ni, kwaleyo magumeso ya dzonga.
2 Ni mbingano wa*b*ye wa le dzongeni
wu wa sukela kwaleyo *k*lelweni ga
magumeso ga Bimbi ga Munyu, ku
sukela yi*t*reni leyi yi nga cuwuke-
neko ni dzonga;
3 Na wu humele le han*d*le hi ngoma-
ma ya dzonga hi le hehla ka Akra-
bima, wu hunza wu longoloka wuya
Zina, wu kanziya hehla hi le dzo-
ngeni ka Kadexbarnea, wu hunza
wu longoloka ni Hezroni, wu kanzi-
ya hehla wuya Adara, wu *k*lelela le
Karka;
4 Ni ku hunza wu longoloka wuya
Azmoni, wu humelela han*d*le le co-
ngweni wa le Gipite; ni kuhumelela
ka wona wuya le han*d*le a mbingano
ku waya bimbini: lowu hi mbinga-
no wa *n*wina wa le dzongeni.
5 Ni mbingano wa le mutsuwukaga-
mbo ku wa hi Bimbi ga Munyu, ku
kala ku cikela le kugumelweni ka
Jordani. Ni mbingano wa xipanze
xa le *n*walungu ku wa sukela le *t*ra-
ni ga nomu wa bimbi kala kugume-
lweni ka Jordani;
6 Ni mbingano wu lo kanziya wuya
le Bethogla, wu hunza wu longolo-
ka a *n*walungu ka Betaraba; ni
mbingano wu lo kanziya leyo ri*b*ye-
ni ga Bohani a *n*wana wa Rubeni;

7 Ni mbingano wu lo kanziya wuya
le Debira ku sukela le minzelelweni
ya le Akora, zingaho ngomameni ni
le *n*walungu, kucuwukeneko a ngo-
mama ni Gilgale, lezo ku nga *k*la-
tuko ku xungeteneko hehla ka
Adumima, legi gi nga *k*lelweni ga
dzonga ga congo; ni mbingano
wu lo hunza wu longoloka wuya le
mamatini ya Enxemexe, ni kuhu-
melela ka wona wuya le han*d*le ku
wa hi le Enrogele;
8 Ni mbingano wu lo kanziya hi le
minzelelweni ya *n*wana wa Hinome
hi le ka *k*lelo ga le Jebusi ngomame-
ni ni dzonga (kwaleyo Jerusalema);
ni mbingano wu lo famba wuya le
hehla ka xitsunga lexo xi yimileko
mahlweni ka minzelelo ya Hinome
ngomameni ni muhlwagambo, lexi
xi nga kwaleyo magumesweni ya
*k*lelo ga nzelelo wa Refaime ngoma-
ma ni *n*walungu;
9 Ni mbingano wu lo panza he hehla
ka xitsunga ku kala le hlobyeni ya
mamati ya le Neftoa, ni ku humele-
la le han*d*le le mitini ya xitsunga
Efroni; ni mbingano wu lo panza le
Baala (kwaleyo Kiriatjearime);
10 Ni mbingano wu lo *k*lela wu renze-
leka hi le Baala hi muhlwagambo
kuya xitsungeni xa Seire, wu hunza
wu longoloka a *k*lelweni ga xitsu-
nga Jearime le *n*walungwini (kwale-
yo Cesalona), ni ku relela wuya Be-
txemexe, wu hunza wu longolo ka
Timna;
11 Ni mbingano wu lo humelela le ha-
*nd*le hi *k*lelo ga Ekroni ngomameni
ni *n*walungu; ni mbingano wu lo
panza le Xikeroni, wu lo hunza wu
longoloka le Xitsungeni xa Baala,
wuya wu humelela la han*d*le ka Ja-
bneli; ni ku humelela ka mbingano
ku wa hi le bimbini.
12 Ni mbingano wa le muhlwagambo
ku wa hi bimbini ga hombe, ni mbi-
ngano wa kona. Lowu hi mbinga-
no wa banana ba ka Juda wu renze-
lekeleko kukotisa hi mingango ya-
*b*ye.
13 Ni ka Kalebi a *n*wana wa Jefuna
yena i lo mu nyika a xiabelo xikari
ka banana ba ka Juda, kukotisa hi
kuleletela ka Jehova ka Joxua, kona
Kiriatarba, lego Arba a nga wa hi
raruwamuni wa Anake (kwaleyo
Hebroni).
14 Na Kalebi i lo hlongolo leyo a bana-
na banharu ba Anake: Xexai, na
Ahimani, na Talmai, a banana ba ka
Anake.
15 Na yena i lo kanziya a sukela hi le-
yo aya vukela a banhu ba le Debira:
makunu a bito ga Debira hi mahlwe-
ni ka xikati ku wa hi Kiriatsefera.
16 Na Kalebi i te ngalo, Yena loye a
dayako Kiriatsefera a teka wona a
ka yena mina nzi ta nyika Aksa a
*n*wananga akuba a sati.
17 Na Otneli a *n*wana wa Keneza, a na-
kulo*b*ye wa Kalebi, i lo teka wona:
na yena i lo nyika ka yena Aksa a
nhanyana wa yena akuba sati.
18 Na ku mahisile lezo, laha yena a nga
wa tile ka yena, yena i lo kucetela
yena a ku wutisa ka raru wakwe a
tiko: yena i lo jatama hi le mbo-
ngolweni ya yena; na Kalebi i te
ngalo, U wa ta nga u laba yini we-
na ke?
19 Yena a te ngalo, Nyika mina a ka-
tekiso; hakuba lezo wena u nzi ru-
mele a tikweni ga le Dzongeni, nzi
nyikewo kambe a hlowo ya mati.
Na yena i lo mu nyika a ti hlowo ta
le hehla ni ti hlowo ta lahasi.
20 Leyi hi tsomba ya lixaka la bana-
na ba ka Juda kukotisa hi mingango
ya*b*ye.
21 Ni miti leyo yi nga kwaleyo ma-
gumeso ya lixaka la banana ba ka
Juda ngomameni ni mbingano wa le
Edomi le Dzongeni ku wa hi Kabze-
li, ni Edera, ni Jagura,
22 Ni Kina, ni Dimona, ni Adada,
23 Ni Kedexi, ni Hazora, ni Itnane,
24 Ni Zifa, ni Telema, ni Bealote,
25 Ni Hazorhadata, ni Keriotezroni
(kwaleyo Hazora),
26 Amema, ni Xema, ni Molada,
27 Ni Hazargada, ni Hexmoni, ni Be-
tpelete,
28 Ni Hazarxuale, ni Berexeba, ni
Biziotia,
29 Baala, ni Iima, ni Ezema,
30 Ni Eltolade, ni Cesile, ni Horma,
31 Ni Ziklagi, ni Madmana, ni Sansana,
32 Ni Lebaote, ni Xilhima, ni Aina, ni
Rimoni: yon*k*le a miti makume ma-
mbiri ni n*k*lanu ni mune, zi*n*we ni
mitana ya kona.
33 Ni le tikweni ga lahasi, Extaola,
na Zora, ni Axnali,
34 Ni Zanoa, ni Enganima, ni Tapua,
ni Enama,
35 Jarmute, ni Adullama, ni Soko, ni
Azeka,

36 Ni Xaaraime, ni Aditaime, ni Gede-
ra, ni Gederotaime; kumi ni muni ga
miti ni zimutana za yona.
37 Zenane, ni Hadaxa, ni Migdalgada,
38 Ni Dileana, ni Mizpa, ni Jokteeli,
39 Laxixa, ni Bozkate, ni Egloni,
40 Na Kaboni, ni Lahmama, ni Xitlixe,
41 Ni Gederote, Petdegoni, ni Namaa,
ni Makeda; kume ni nklanu ni mu-
nwe a miti ni zimitana za yona.
42 Libna, ni Etera, ni Axane,
43 Ni Ifta, ni Axna, ni Neziba,
44 Ni Keila, ni Akziba, ni Marexa;
nklanu ni mune a miti ni zimitana za
yona.
45 Ekroni, zinwe ni miti ya kona ni
zimitana za yona;
46 Ku sukela hi le Ekroni ku kala ku-
ya bimbini, yonkle leyo yi nga wa
hi le klelweni ga le Axdodi, zinwe
ni mitana ya kona.
47 Axdodi, a miti ya kona ni zimita-
nyana za kona; Gaza, miti ya kona
ni zimitanyana za kona; kala le co-
ngwanini wa le Gipite, ni ka bimbi
le ga hombe, ni mbingano wa kona.
48 Ni le matikweni ya mitsurana,
Xamira, ni Jatura, na Soko,
49 Ni Dana, ni Kiriatsana (kwaleyo
Debira),
50 Ni Anaba, ni Axtemo, ni Anima,
51 Ni Goxeni, ni Holoni, ni Gilo; ku-
me ni munwe miti zinwe ni zimitana
za yona.
52 Araba, ni Duma, ni Exana,
53 Ni Janima, ni Betapua, ni Afeka,
54 Ni Humta, ni Kiriatarba (kwaleyo
Hebroni), ni Ziora; nklanu ni mune
a miti ni zimitana za yona.
55 Maoni, Karmeli, ni Zifa, ni Juta,
56 Jezreeli, ni Jokdeama, ni Zanoa,
57 Kaine, ni Gibea, ni Timna; a kume
ga miti ni zimitana za yona.
58 Halhule, Betzura, ni Gedora,
59 Ni Maarate, ni Betanote, ni Elteko-
ne; nklanu ni munwe a miti ni zi-
mitana za yona.
60 Kiriatabaale (kwaleyo Kiriatjea-
rime), ni Raba; a miti mimbiri ni
zimitana za yona.
61 Le xiwuleni, Bataraba, Midini, ni
Sekaka,
62 Ni Nibxane, ni Muti wa Munyu, ni
Angedi; nklanu ni munwe a miti ni
zimitana za yona.
63 Ni kwatsi hi ma Jebusi, a banhu
ba le Jerusalema, a banana ba ka
Juda a ba wa nga ba hlongolangi
ba ya handle; kanilezi a ma Jebusi
ma lo aka ni banana ba ka Juda le
Jerusalema kala legi siku.

XIPIMO 16.

1 Ni tihlolo ti lo huma hi banana ba
ka Josefa ku sukela Jordani hi le
Jeriko, le mamatini ya le Jeriko mu-
tsuwukagambo, kona le xiwuleni,
kuyako ku sukela le Jeriko ku tse-
makanya a matiko ya mitsuri kuya
Beteli;
2 Na wona na wu lo huma le handle
hi le Beteli kuya Luza, ni ku hunza
wu longoloka a kuya mbinganweni
wa le ba Arke kala Atarote;
3 Na wona wu relela ngomameni ni
muhlwagambo a kuya mbinganweni
wa ba Japhleti, kona mbinganweni
wa le Bethoroni, hi seno, kona le
Gezera; ni kuya ka wona wu huma
handle ku wa hi le bimbini.
4 Ni banana ba ka Josefa, Manasa na
Efraime, ba lo teka a tsumba yabye.
5 Ni mbingano wa banana ba ka
Efraime kukotisa hi mingango wu
wa hi wa kungahi: a mbingano wa
tsomba ngomameni ni mutsuwuka-
gambo Atarotadare, kala Bethoroni
hi le hehla;
6 Ni mbingano wu lo huma le handle
hi ngomama ya muhlwagambo hi le
Mikmetate leyo nwalungu; ni mbi-
ngano wu lo klala wu renzeleka hi
ngomama ya mutsuwukagambo ko-
na Taanatxilo, ni ku hunza wu lo-
ngoloka na kona le mutsuwukaga-
mbo ka Janoa;
7 Na wona wu lo relela hi le Janoa
kuya a Atarote, ni kuya Naara, na
wu lo cikela leyo Jeriko, wu lo hu-
mela le handle hi le Jordani.
8 Ku sukela hi Tapua a mbingano wu
loya ngomama ya muhlwagambo
kuya le xicongwaneni xa Kana; ni
ku huma lahandle ka wona ku wa
hi le bimbini. Leyi hi tsomba ya li-
xaka la banana ba ka Efraime kuko-
tisa hi mingango yabye;
9 Katiginwe ni miti leyi yi nga wa be-
kilwe klelweni akuba ya banana ba
ka Efraime xikari ka tsomba ya ba-
nana ba ka Manasa, yonkle a miti ni
zimitana za yona.
10 Na bona a ba hlongolangi a ma Ke-
nani lawo ma akileko leyo Gezera:
kanilezi a ma Kenani ba lo aka lomo
xikari ka banana ba Efraime kala
legi siku, na ba lo maha malanza ya
kutira mukinyabezo.

XIPIMO 17.

1 Leti ti wa hi tihlolo ta banana ba
ka Manasa; hakuba yena i wa hi
matewula ya ka Josefa, Kwatsi hi
Macira a matewula ya ka Manasa, a
raru wa Gileade, hakuba yena i wa
hi wanuna wa impi, hikwalaho yena
i wa hi na Gileade na Baxani,
2 Zingaho a tihlolo ti wa hi ka banana
bonkle ba ka Manasa kukotisa hi
mingango yabye: hakuba a banana
ba ka Abiezera, akuba a banana ba
ka Heleka, ni kuba a banana ba ka
Asrieli, a kuba a banana ba ka Xekemi,
ni kuba a banana ba ka Hefera,
ni kuba a banana ba ka Xemida:
laba ba wa hi banana ba bananuna
ba ka Manasa a nwana wa Josefa
kukotisa hi mingango yabye.
3 Kanilezi Zelofehade, a nwana wa
Hefera, a nwana wa Gileade, a nwana
wa Macira, a nwana wa Manasa,
i wa nga hi na barisanyana, kanilezi
mbanhanyana: ni laya hi mabito ya
banhanyana ba yena: Mahla, na
Noa, na Hogla, na Milka, na Tirza.
4 Bona ba lo tsinela ku suhani mahlweni
ka Eleazare a mupristi, ni
mahlweni ka Joxua a nwana wa
Nuni, ni mahlweni ka tihosana, baku,
Jehova i leletele Mosi a ku hi
nyika a tsomba xikari ka bamakabye
ba hina: hikwalaho kukotisa hi kuleletela
ka Jehova yena i lo nyika
bona a tsomba xikari ka bamakabye
ba dadani wabye.
5 Ni laho ku lo wela ka Manasa a zipanze
za kume, hi lahandle ka Gileade
ni Baxani, lego gi nga le klatukweni
wa Jordani;
6 Hakuba a banhanyana ba ka Manasa
ba ni tsomba xikari ka barisanyana
ba yena. Ni gonkle a tiko ga Gileade
gi wa hi ga banana ba ka Manasa.
7 Ni mbingano wa ka Manasa wu
wa sukela hi Axeri kala le Micmetate,
lego gi nga mahlweni ka Xekemi;
ni mbingano wu lo longoloka
hi canja ga xinene, ku kala le baakileko
ba Entapua.
8 A tiko ga le Tapua gi wa hi ga ka
Manasa; kanilezi Tapua leyo mbinganweni
ni ba ka Manasa gi wa hi
ga banana ba ka Efraime.
9 Ni mbingano wu lo huma le handle
ka xicongwana xa Kana, mutsuwukagambo
ka xicongwana: lowu muti
wu wa hi wa banana ba ka Efraime
xikari ka miti ya ka Manasa:
ni mbingano wa ka Manasa wu wa
hi klelo ga nwalungu ga xicongwana,
ni ku huma ka wona wuya
handle wa hi le bimbini:
10 Ngomameni ya dzonga ku wa hi
ka Efraime, ni ngomama ni nwalungwini
ku wa hi ka Manasa ni bimbi
gi wa hi a mbingano wa yena;
na bona ba lo cikela leyo Axeri leyo
nwalungu, ni kuya Isakare hi le
mutsuwukagambo.
11 Na Manasa i wa nayo le Isakare ni
le Axeri Betxeani ni miti ya kona,
ni Ableani ni miti ya kona, ni baakileko
ba le Dora ni miti ya kona,
ni baakileko ba le Endora ni miti ya
kona, ni baakileko ba Taanaka ni
miti ya kona, ni baakileko ba le Megido
ni miti ya kona, hambu a miganga
leyi minharu.
12 Kasike lezo a banana ba ka Manasa
a ba hlongolangi a baakileko ka ba
leyo miti; kanilezi a ma Kenani ma
wa nga ma akile lomo tikweni.
13 Na ku mahisile lezo, laha a banana
ba ka Israeli ba nga wa hunzelele
ku kuma ntamo, ba lo maha a ma
Kenani mitirweni ya mukinyabezo,
na hi kumbetekisisilweko a ba ba
hlongolangi bona.
14 Ni banana ba ka Josefa ba lo wulawula
ka Joxua, baku, Hi yini wena
u nyikileko mina a kanilezi a hlolo
yinwe ni klelo ginwe akuba a tsomba,
na u wona lezaku mina nzi munhu
wa ku tala, hakuba kwatsi hilezi
lahawu kembe Jehova i katekisile
mina?
15 Na Joxua i te ngalo ka bona, Loku
wena u wa nga u wa hi munhu wa
hombe, suka wena u kanziya lomo
makwatini, u ya ti tsemela a wutsumbu
ga wena laho lomo tikweni ga
ma Perezi ni Refaime; cima ka kuba
a tiko ga ma Efraime gi hlongile
nguvu ka wena.
16 Ni banana ba ka Josefa ba te ngalo,
A tiko ga mitsuri a gi na ku enela
ka hina: ni wonkle a ma Kenani laya
ma akileko tikweni ga minzelelo
ma na ni tikareta ta ziketse, kanilezi
bona labo ba nga le Betxeani ni miti
ya kona, na bona labo ba nga le minzelelweni
ya le Jezreeli.
17 Na Joxua i lo wulawula ka yindlu
ya ba ka Josefa, yena Efraime na
Manasa, aku, wena u munhu wa ho-

mbe, u na ni ntamo wa hombe; wena u nga ta kuba ni hlolo yinwe ntsena:
18 Kanilezi a tiko ga mitsuri gi ta kuba ga wena; hakuba hambu lezo gi nga makwati, wena u ta gi tsema lahasi, ni ku huma ka gona kuya handle ku taba ka wena; hakuba wena u ta hlongola a ma Kenani, hambu lezo bona ba nga ni tikareta ta ziketse, hambulezo bona kambe ba na ni ntamo.

XIPIMO 18.

1 Ni wonkle a klangano wa ka Israeli wu lo tsombana wutsumbu gabye katinwe leyo Xilo, ni ku ku bekela a tenta ga muklangano leyo: ni tiko gi wa hlulilwe mahlweni ka bona.
2 Ni leyo ku lo sala xikari ka banana ba ka Israeli a nklanu ni timbiri a tixaka, leto ti nga kala ti nga seku abanyiselelwa a tsomba ya tona.
3 Na Joxua i te ngalo ka banana ba ka Israeli, Ku ta kala ku ku yini mu ribateka a kuya mu ya teka a tiko, legi Jehova, a Nungungulu wa nwina a nyikileko a badadani ba nwina, i nyikile nwina ke?
4 Yimisani ka nwina a banhu banharu ka tixaka tonkle: na mina nzi ta rumela bona, na bona ba ta suka, ba famba ba tsemakanya a tiko, ba panzelela gona kukotisa hi tsomba yabye; na bona ba tata ka mina.
5 Na bona ba abanyisela gona ka nklanu ni zimbiri a ziabelo: Juda i ta tsama mbinganweni wa yena leyo dzongeni, ni yindlu ya ka Josefa yi ta tsama mbinganweni wa yona le nwalungu.
6 Na nwina mu ta panzelela a tiko ka klanu ni zimbiri wa ziabelo, ni ku neha a kutsalelwa ka gona laha ka mina; mina nzi ta hlahloba ka nwina a tihlolo mahlweni ka Jehova a Nungungulu wa hina.
7 Hakuba a ba ka Levi a ba na xiabelo xikari ka nwina; hakuba a wupristi ga Jehova i tsomba yabye: na Gadi na Rubeni ni kihlanya ga lixaka la ka Manasa ba amukelile a xiabelo xabye klatuko wa Jordani ngomama ni mutsuwukagambo, lexo Mosi a nanza ga Jehova a nyikileko bona.
8 Ni banuna ba lo suka, ba loya: na Joxua i lo lelela bona labo ba fambileko a kuya tsalela a tiko, aku, Yanani mu ya tsemakanya a tiko, ni ku tsalela gona, ni ku wuya kambe ka mina; mina nzi ta hlahluba a tihlolo laha mahlweni ka Jehova leno Xilo.
9 Ni babanuna ba lo loya ba hunza ba tsemakanya a tiko, ni ku panzelela gona hi miti ka nklanu ni zimbiri ziabelo lomo bukwini; na bona ba lota ka Joxua le wugobelweni leyo Xilo.
10 Na Joxua i lo hlahluba tihlolo ka bona leyo Xilo mahlweni ka Jehova: leyo Joxua i lo abanyisela a tiko ka banana ba ka Israeli kukotisa hi mikuhu yabye.
11 Ni tihlolo taxaka ga banana ba Benjameni ti lota hehla kukotisa hi migango yabye: ni mbingano wa tihlolo tabye wu lo huma lahandle ka xikari ka banana ba ka Juda ni banana ba ka Josefa.
12 Ni mbingano wabye hi zipanze xa le nwalungu ku wa suka hi le Jordani; ni mbingano wu lo kanziya hehla ka klelo ga leyo Jeriko leyo nwalungu, wu kanziya hi matiko ya mitsurana ngomameni ni muhlwagambo; ni ku huma ka wona wuya handle ku wa hi le xiwuleni Betavane.
13 Ni mbingano wu lo hunza longoloka hi leyo wuya Luza, ka leno klelweni ga Luza (kwaleyo Beteli), ngomameni ya dzonga; ni mbingano wu lo relela wuya le Tarotadare, hi le xitsungeni lexi xi yimileko le dzongeni ka Bethoroni kwaleno.
14 Ni mbingano wu lo panza hi leno, wu klela wu renzeleka leyo muhlwagambo ka xipanze ni ngomama ya dzonga, ku sukela le xitsungeni lexi xi yimileko le Bethoroni ngomama ni dzonga; ni ku huma handle ka wona ku wa hi le Kiriatbaala (kwaleyo Kiriatjearime), a muti wa banana ba ka Juda: lexi xi wa hi xipanze xa le muhlwagambo.
15 Ni xipanze xa le dzongeni xi wa sukela klelweni ga kwaleyo magumeso ka Kiriatjearime; ni mbingano wu lo huma ngomameni ya le handle ka muhlwagambo, ni ku huma le handle ka tihlowo ya mamati yale Neftoa;
16 Ni mbingano wu lo relela wuya kwaleyo klelweni ga magumeso ya xitsunga lexo xi yimileko mahlweni ka minzelelo ya nwana wa Hinnome,

lexo xi nga minzelelweni ya Refaime
ngomama ni *n*walungu; wona wu
lo relela wuya minzelelweni ya
Hinnome, leno *k*lelweni ga Jebusi
ngomameni ni dzonga, wu relela
wuya le Enrogeli;
17 Na wona wu panza hi mgomama ya
le *n*walungu, ni ku huma le han*d*le
Enxemexe, ni ku huma le han*d*le
wuya le Gelilote, le ku nga *k*latu-
kweni lowo wucuwukeneko ni le
hehla ka Adumima; na wona wu
huma wu relela wuya le ri*b*yeni ga
Bohani a *n*wana wa Rubeni;
18 Wona wu lo hunza wu longoloka
*k*latukweni ku cuwukeneko ni Ara-
ba ngomameni ni *n*walungu, ni kuya
wu relela wuya le Araba;
19 Ni mbingano wu lo hunza wu longo-
loka le *k*lelweni ga Betihogla ngo-
mameni ni *n*walungu; ni ku huma
ka wona wuya han*d*le a mbingano
ku wa hi le *t*rani ya *n*walungu ya
Bimbi ga Munyu, hi magumelweni
ya le dzonga ya le Jordani: lowu
wu wa hi mbingano wa le dzongeni.
20 Ni Jordani ku wa hi mbingano wa
kona le mutsuwukagambo a *k*lelo.
Leyi hi tsomba ya banana ba ka Be-
njamini, hi mbingano wa kona wu
renzelekeleko, kukotisa hi mingango
ya*b*ye.
21 Makunu a miti ya lixaka la banana
ba ka Benjamini kukotisa hi minga-
ngo ya*b*ye ku wa hi Jeriko, ni Betiho-
gla, ni Amekeziza,
22 Ni Betaraba, na Zemarime, na Be-
teli,
23 Ni Avvima, ni Para, ni Ofra,
24 Ni Cefaramoni, ni Openi, ni Geba;
kume ni mimbiri a miti ni zimitana
za yona:
25 Gibeoni, ni Rama, ni Beerote,
26 Ni Mizpa, ni Cefira, ni Moza,
27 Ni Rekema, ni Irpeeli, ni Tarala,
28 Ni zela, ni Elfa, ni Jebusi (kwaleyo
Jerusalema), Gibeate, ni Kiriate;
kume ni mune a miti ni zimitana za
kona. Leyi hi tsomba ya banana ba
ka Benjamini kukotisa hi mingango
ya*b*ye.

XIPIMO 19.

1 Ni hlolo ya wumbiri yi lo huma
hi ba ka Simeoni, lona a lixaka la
banana ba ka Simeoni kukotisa hi
mingango ya*b*ye: ni tsomba ya*b*ye
yi wa hi xikari ka tsomba ya banana
ba ka Juda.
2 Bona ba wa hi nayo a tsomba ya*b*ye
le Berexeba, kutani Xeba, ni Mola-
dade,
3 Ni Hezarxuale, ni Bala, ni Ezeme,
4 Ni Eltolada, ni Betula, ni Horma,
5 Ni Ziklagi, ni Betimarkabote, ni
Hazarsusa,
6 Ni Betlebaote, ni Xaruheni; i kume
ga miti ni minharu ni *z*imitana *z*a
yona:
7 Aina, Rimoni, ni Etere, ni Axani;
mune wa miti ni *z*imitana *z*a yona:
8 Ni yon*k*le a mitanyana leyi yi nga
wa renzelekele leyi a miti kala le
Baalatbeera, ni Rama ga le Dzo-
ngeni. Leyi hi tsomba ya lixaka la
banana ba ka Simeoni kukotisa hi
mingango ya*b*ye.
9 Hi xipanze xi humako hi le ka bana-
na ba ka Juda xona xi wa hi tsomba
ya banana ba ka Simeoni; hakuba
axiabelo xa banana ba ka Juda xi
wa hunzeletile a lipimo la*b*ye: hi-
kwa laho a banana ba ka Simeoni
ba wa hi tsomba xikari ka tsomba
ya*b*ye.
10 Ni hlolo ya wunharu yi lo huma
hi banana ba ka Zebuluni kukotisa
hi mingango. Ni mbingango wa
tsomba ya*b*ye wu wa hi le Saride;
11 Ni mbingano wa*b*ye wu wa ku ka-
nziya hi le muhlwagambo a ngo-
mama ya kona, kala Marala, wu ci-
kela le Debexete; wona wu cekela
le xicongwaneni lexi xi nga le ma-
hlweni ka Jokneame;
12 Na wona wu *k*lela hi Sarida hi ngo-
mama ya le mutsuwukagambo a
ngomama ni musukagambo kala le
mbinganweni ni le Cislotitabora;
wona wu lo huma le han*d*le ka le
Daberate, ni ku kanziya wuya le
Jafia;
13 Ni ku sukela leyo, wona wu hunza
wu longoloka ngomameni ni mutsu-
wukagambo a kuya Gatehare, kuya
Etikazini; wona wu huma le han*d*le
hi le Rimoni, legi gi hunzeleleko gi
huma le Nea;
14 Ni mbingano wu lo *k*lela wu renze-
leka wuya *n*walungu leyo Hana-
toni; ni ku humelela ka wona wuya
han*d*le hi le minzelelweni ya Ifta-
heli;
15 Ni Katate, ni Nahalala, ni le Ximro-
ni, ni le Idala, ni le Betlehema:
kume ni mimbiri a miti ni *z*imitana
*z*a yona.
16 Leyi hi tsomba ya banana ba ka Ze-

buluni kukotisa hi mingango ya*b*ye,
leyi a miti ni *z*imitana *z*a yona.
17 Ni hlolo ya wumune yi huma hi
banana ba ka Isakare, bona a banana
ba ka Isakare kukotisa hi mingango
ya*b*ye.
18 Ni mbingano wa*b*ye wu wa hi le Je-
zreeli, ni Cesulota, ni le Xunemu,
19 Ni le Hafaraime, ni le Xioni, ni le
Anaharate,
20 Ni Rabita, ni Kixoni, ni Ebeze,
21 Ni Remete, ni Enganime, ni Enhada,
ni Betipazeze,
22 Ni mbingano wu cikela leyo Tabora,
ni le Xahazuma, ni Betixemexe; ni
ku huma le han*d*le ka mbingano wa-
*b*ye ku wa hi le Jordani: kume ni
n*k*lanu ni mu*n*we a miti ni *z*imitana
*z*a yona.
23 Leyi hi tsomba ya lixaka la banana
ba ka Isakare kukotisa hi mingango
ya*b*ye, a miti ni *z*imitana *z*a yona.
24 Ni hlolo ya wun*k*lanu yi lo huma
hi lixaka la banana ba ka Axeri ku
kotisa hi mingango ya*b*ye.
25 Ni mbingano wa*b*ye ku wa hi le He-
lkate, ni Hali, ni Betene, ni Axafa,
26 Ni Alameleke, ni Amada, ni Mixale;
wona wu cikela le Karmeli le mu-
hlwagambo, ni Xihoralibnate;
27 Na wona wu lo *k*lela wu komama le
kusukako gambo le Betidagoni, ni
ku cikela le Zebuluni, ni le minzele-
lweni ya le Iftaheli ngomameni ni
*n*walungu le Betemeka ni le Neieli;
wona wu lo huma le handle le Ka-
bule hi canjeni ga xibaba,
28 Ni Ebroni, ni Rehoba, ni Hamoni,
ni Kana, ni le Sidoni wa hombe;
29 Ni mbingano wu lo *k*lelela le Rama,
le mutini wu gingisisilweko wa
Tire; ni mbingano wu *k*lelela le
Hosa; ni ku huma ka wona wuya
le han*d*le hi le bimbini hi matikwa-
neni ya le Akziba;
30 Uma kambewo, ni Afeka, ni Reho-
ba: makume mambiri ni mimbiri a
miti ni *z*imitana *z*a yona.
31 Leyi hi tsomba ya lixaka la banana
ba ka Axeri kukotisa hi mingango
ya*b*ye, leyi a miti ni mitana ya
yona.
32 A hlolo ya wun*k*lanu ni yi*n*we yi
lo huma hi lixaka la banana ba ka
Naftali, bona a banana ba ka Naftali
kukotisa hi mingango ya*b*ye.
33 Ni mbingano wa*b*ye wu wata hi He-
lefe, ku sukela hi Oake wa le Zaana-
nime, ni Adaminekeba, ni Jabneeli,
kala Lakuma; ni ku huma han*d*le
ka wona ku wa hi le Jordani;
34 Ni mbingano wu *k*lelela hi ngoma-
ma ya muhlwagambo kuya Aznota-
bora, ni ku huma le han*d*le hi leyo
wuya le Hukoka; na wona wu lo
cikela leyo Zebuluni hi le dzongeni,
ni ku cikela leyo Axeri hi le mu-
hlwagambo, ni ka Juda leyo Jordani
hi ngomama ya musukagambo.
35 Ni miti yi gingisisilweko ku wa hi
Zidima, Zera, ni Hamate, Rakate, ni
Cinerete,
36 Ni Adama, ni Rama, ni Hazora,
37 Ni Kedexe, ni Edrei, ni Nhezora,
38 Ni Ironi, ni Migdalela, ni Horema,
ni Betanate, ni Betixemexe; kume
ni *k*lanu ni mune a miti, ni mitana
ya yona.
39 Leyi hi tsomba ya lixaka la banana
ba ka Naftali kukotisa hi mingango
ya*b*ye, a miti ni mitanyana ya yona.
40 Ni hlolo ya n*k*lanu ni wumbiri yi
lo huma hi lixaka la banana ba ka
Dani kukotisa hi mingango ya*b*ye.
41 Ni mbingano wa tsomba ya*b*ye ku
wa hi Zora, ni Extaoli, ni Irxemexe,
42 Ni xaalabini, ni Aijaloni, na Ithla,
43 Na Eloni, na Timna, na Ekroni,
44 Ni Elteke, ni Gibetoni, ni Baalate,
45 Ni Jehuda, ni Beneberake, ni Ge-
thrimoni,
46 Ni Mejarkoni, ni Rakoni, ni mbi-
ngano wu cungeteneko ni *k*latuko
wa Jopa.
47 Ni mbingano wa banana ba ka Dani
wu lo huma le han*d*le *k*latukweni
wa*b*ye; hakuba a banana ba ka Dani
ba lo huma le han*d*le ba yalwa ba
vukela Lexema, ni ku teka wona, ni
ku hlasela gona hi wu*k*la ga supado,
ni ku fumela gona, ni kuaka kona,
ni ku bita Lexema, Dani, anzako ka
bito ga Dani raru wa*b*ye.
48 Leyi hi tsomba ya lixaka la banana
ba ka Dani kukotisa hi mingango
ya*b*ye, leyi a miti ni mitana ya yona.
49 *Z*ingaho ba lo gumelwa a kuaba-
nyiselela a tiko a kuba tsomba hi
mimbingano ya gona; ni banana ba
ka Israeli ba lo nyika a tsomba ka
Joxua a *n*wana wa Nuni xikari
ka*b*ye:
50 Kukotisa hi kuleletela ka Jehova
bona ba lo mu nyika a muti lowo
yena a nga wu wutisile wona, Ti-
mnatesera le tikweni ga mitsurana
ga le Efraime; na yena i lo aka a
muti, i lo tsama ka wona.

51 Leyi hi titsomba, leti Eleazare a
mupristi, na Joxua a *n*wana wa
Nuni, ni tihloko ta tin*d*lu ta bararu
ba tixaka ta banana ba ka Israeli, ba
nga wa abanyiselele hi tihlolo a kuba
tsomba leyo Xilo mahlweni ka Je-
hova, le nyangweni ya ntenta ga
mu*k*langano. Zingaho bona ba lo
gumelwa a ku abanyiselela a tiko.

XIPIMO 20.

1 Na Jehova i lo wulawula ka Jo-
xua, aku,
2 Wulawula ka banana ba ka Israeli,
uku, Langani *n*wina a miti ya zipo-
nelo, leyo ha yona mina nzi nga wa
wulawulile ka *n*wina ha Mosi,
3 Lezaku a mudayi wa munhu loye a
dayako kani hiwihi munhu hi kuho-
hetisisilweko na ku nga hi hawomu
a fela ku cabela leyo: yona yi ta
kuba ka *n*wina a kuba ziponelo a ka
mupoteli wa nkata.
4 Na yena i ta cabela ka mu*n*we wa
leyo miti, ni ku yima laho kuenge-
neni ka nyangwa ya muti, a *k*la*k*la-
mbutela a nanzu wa yena tin*d*lebeni
ta masingalakati ya lowo a muti; na
bona ba ta teka yena baya naye lomo
mutini ka bona, ni ku nyika yena a
wutsamo, lezaku yena aka xikari ka
bona.
5 Ni loku a mupoteli wa nkata a hlo-
ngolisa le nzako ka yena, zonake bo-
na ba nga ta munyikela a mu dayi
wa munhu le man*d*leni ya yena;
hakuba yena a nga dayangi wa ake-
lwane wa yena hawomu, yena a nga
mu bengangi hi mahlweni ka xikati.
6 Yena i ta tsama ka lawo a muti, kala
yena a yima mahlweni ka *k*langano
akuba a lamulwa, kala a kufa ka
mupristi loye a nga ka lawo masiku;
zonake a mudayi wa munhu i ta
*k*lelela, ata leyo mutini wa ka ka*b*ye,
ni le n*d*lwini ya ka ka*b*ye, ka lowo
muti yena a tsutsumileko hi ka
wona.
7 Na bona ba lo yimisa Kedexe leyo
Galile le tikweni ga mitsurana ga
le Naftali, ni Xecema le tikweni ga
mitsurana ga le Efraime, ni Kiria-
tarba (kwaleyo Hebroni) lomo ti-
kweni ga ka Juda.
8 Ni *k*latuko wa Jordani leyo Jeriko
ngomameni ni mutsuwukagambo,
bona ba lo langa Bezera le xiwuleni
le mikobeni lomo lixakeni la ka Ru-
beni, ni Remote le Gileade lomo
lixakeni la ka Gadi, ni Golani ni
Baxani lomo lixakeni la ka Manasa.
9 Leyi yi wa hi miti leyi yi nga wa
langilwe ka bon*k*le a banana ba ka
Israeli, ni mulubeli loye a lubeleko
xakari ka bona, lezaku ka ngwaku-
yini a dayako a munhu na ku hi hi
kuhohetisisilweko a fela a ku tsu-
tsumela leyo; a ngafi hi canja ga
mupoteli wa nkata, kala yena a yima
mahlweni ka *k*langano.

XIPIMO 21.

1 Zonake ku tsinela ku suhani a ti-
hloko ta tin*d*lu ta bararu ta ba ka
Levi ka Eleazare a mupristi, ni ka
Joxua a *n*wana wa Nuni, ni ka tihlo-
ko ta tin*d*lu ta bararu ta maxaka ya
banana ba ka Israeli;
2 Na bona ba lo wulawula ka bona
leyo Xilo le tikweni ga le Kenani,
baku, Jehova i leletele ha Mosi a ku
nyika hina a miti a ku tsama kona,
zi*n*we ni mazunze ya kona akuba ya
tihomu ta hina.
3 Ni banana ba ka Israeli ba lo nyika
ka ba Levi le tsombeni ya*b*ye, kuko-
tisa hi kuleletela ka Jehova, leyi a
miti ni mazunze ya yona.
4 Ni hlolo yi lo huma hi minganga
ya ka Kohate: ni banana ba ka Aroni
a mupristi, labo ba nga wa hi ba ka
Levi, ba wa kuma hi tihlolo lomo ka
lixaka la ka Juda, ni lomo lixakeni
la ka Simeoni, ni ka lixaka la ka
Benjamini, kume ni minharu a miti.
5 Ni bon*k*le a banana ba ka Kohate
ba lo kuma hi tihlolo lomo minga-
ngweni ya lixaka la ka Efraime, ni
lomo lixakeni la ka Dani, lomo lixa-
keni la kihlanya la ka Manasa, a
kume ga miti.
6 Ni banana ba ka Gerxoni ba lo
kuma hi tihlolo lomo mingangweni
ya lixaka la ka Isakare, ni lomo lixa-
keni la ka Axeri, ni lomo lixakeni
la ka Naftali, ni ka lixaka la ka ki-
hlanya la ka Manasa leyo Baxani,
kume ni minharu a miti.
7 Ni banana ba ka Merari kukotisa
hi mingango ya*b*ye ba lo kuma lomo
lixakeni la ka Rubeni, ni lomo lixa-
keni la ka Gadi, ni lomo lixakeni la
ka Zebuluni, kume ni mimbiri a
miti.
8 Ni banana ba ka Israeli ba nyika
hi tihlolo ka ba ka Levi leyi a miti zi-
*n*we ni mazunze ya yona, kwatsi
hilezi Jehova a leleteleko ha Mosi

9 Na bona ba lo nyika lomo ka lixaka
la banana ba ka Juda, ni ka lixaka
la banana ba ka Simeoni, a miti leyi
laha yi kumbuxetilweko hi mabito:
10 Yona yi wa hi ya banana ba ka Aro-
ni, ya mingango ya ba Kohate, labo
ba nga wa hi banana ba ka Levi;
hakuba a hlolo ya kuranga yi wa
hi ya*b*ye.
11 Bona ba lo nyika bona Kiriatarba,
lowu Arba a nga wa hi raruwamuni
wa Anake (kwaleyo Hebroni), ti-
kweni ga mitsurana ya ka Juda, ni
mazunze ya kona ma wu ranzeleko
wona.
12 Kanilezi a masimu ya muti, ni zimi-
tana za kona, ba lo nyika bona ka
Kalebe a *n*wana wa Jefuna akuba a
tsomba ya yena.
13 Ni ka banana ba ka Aroni a mu-
pristi bona ba lo nyika Hebroni zi-
*n*we ni mazunze ya kona, a muti wa
wucabelo ga mudayi wa munhu, ni
Libna zi*n*we ni mazunze ya kona,
14 Ni Jatira zi*n*we ni mazunze ya kona,
ni Extemoa zi*n*we ni mazunze ya
kona,
15 Na Holoni zi*n*we ni mazunze ya
kona, ni Debira zi*n*we ni mazunze ya
kona,
16 Ni Aini zi*n*we ni mazunze ya kona,
ni Juta zi*n*we ni mazunze ya kona,
ni Betixemexe zi*n*we ni mazunze
ya kona; n*k*lanu ni mune a miti ya
lomo ka tixaka zimbiri.
17 Ni lomo lixakeni la ka Benjamini,
Gibeoni zi*n*we ni mazunze ya kona,
ni Geba zi*n*we ni mazunze ya kona,
18 Antote zi*n*we ni mazunze ya kona,
ni Almoni zi*n*we ni mazunze ya
kona; mune wa miti.
19 Yon*k*le a miti ya banana ba ka Aro-
ni, a mupristi, yi wa hi kume ni mi-
nharu ni mazunze ya yona.
20 Ni mingango ya banana ba ka Ko-
hate, a ba ka Levi, bona bon*k*le a
banana ba ka Kohate, bona ba wa hi
ni miti hi tihlolo ta*b*ye lomo lixakeni
la ka Efraime.
21 Na bona ba lo nyika bona Xekema
zi*n*we ni mazunze ya kona lomo ti-
kweni ga mitsuri ya le Efraime, a
miti ya wucabeli ga mudayi wa
munhu, ni Gezera ni mazunze ya
wona,
22 Ni Kibzaime ni mazunze ya kona,
ni Bethoroni zi*n*we ni mazunze ya
kona; mune wa miti.
23 Ni lomo lixakeni la ka Dani, Elteke
zi*n*we ni mazunze ya kona, Gibetoni
zi*n*we ni mazunze ya kona,
24 Aijaloni zi*n*we ni mazunze ya kona,
Gatirimoni zi*n*we ni mazunze ya ko-
na; mune wa miti.
25 Ni lomo ka kihlanya ga lixaka la ka
Manasa, Taanake zi*n*we ni mazunze
ya kona, ni Gatirimoni zi*n*we ni ma-
zunze ya kona; miti mimbiri.
26 Yon*k*le a miti ya mingango yon*k*le
ya banana bon*k*le ba ka Kohate yi
wa hi kume ni mazunze ya kona.
27 Ni ka banana ba ka Gerxoni, ba
mingango ya ba ka Levi, lomo ka
lixaka la kihlanya la ka Manasa bona
ba lo nyika Golani lomo leyo Baxani
zi*n*we ni mazunze ya kona, a muti
wa ku cabela a mudayi wa munhu,
ni Bexetera zi*n*we ni mazunze ya
kona, a miti mimbiri.
28 Ni le lixakeni la ka Isakare, Kixioni
zi*n*we ni mazunze ya kona, Daberate
zi*n*we ni mazunze ya kona,
29 Jermuta zi*n*we ni mazunze ya kona,
Enganima zi*n*we ni mazunze ya ko-
na; mune wa miti.
30 Ni lomo lixakeni la ka Axeri, Mi-
xali zi*n*we ni mazunze ya kona, ni
Abdoni zi*n*we ni mazunze ya kona,
31 Helkata zi*n*we ni mazunze ya kona,
ni Rehoba zi*n*we ni mazunze ya ko-
ka; mune wa miti.
32 Ni lomo lixakeni la ka Naftali, Ke-
dexe leyo Galile zi*n*we ni mazunze
ya kona, a muti wa wucabelo ga
mudayi wa munhu, ni Hamotadora
zi*n*we ni mazunze ya kona, ni Ka-
rtani zi*n*we ni mazunze ya kona; miti
minharu.
33 Yon*k*le a miti ya ba ka Gerxoni ku-
kotisa hi mingango ya*b*ye yi wa hi
kume ni minhari a miti ni mazunze
ya yona.
34 Ni ka mingango ya banana ba ka
Merari, bon*k*le a ba ka Levi, hi lomo
lixakeni la ba ka Zebuluni, Joknea-
mu, zi*n*we ni mazunze ya kona, ni
Karta zi*n*we ni mazunze ya kona,
35 Dimna zi*n*we ni mazunze ya kona,
Nahalala zi*n*we ni mazunze ya kona;
mune wa miti.
36 Ni lomo lixakeni ka Rubeni, Bezera
zi*n*we ni mazunze ya kona, ni Ja-
haza zi*n*we ni mazunze ya kona,
37 Kedemote zi*n*we ni mazunze ya ko-
na, ni Mefate zi*n*we ni mazunze ya
kona; mune wa miti.
38 Ni lomo ka lixaka la ka Gadi, Ra-
mote leyo Gileade zi*n*we ni mazunze

ya kona, a muti wa wucabelo ga
mudayi wa munhu, ni Mahanaime
ni mazunze ya kona,
39 Hexbani *zin*we ni mazunze ya kona,
Jazera *zin*we ni mazunze ya kona;
mune wa miti ka kon*k*le.
40 Yon*k*le yi wa hi a miti ya banana ba
ka Merari, kukotisa hi mingango
ya*b*ye, yona yon*k*le a mingango ya
ba ka Levi; ni hlolo ya*b*ye yi wa hi
a kume ni mimbiri a miti.
41 Ni yon*k*le a miti ya ba ka Levi
leyi yi nga lomo xikari ka tsomba
ya banana ba ka Israeli yi wa hi
mune wa makume ni n*k*lanu ni mi-
nharu a miti ni mazunze ya yona.
42 Leyi a miti yon*k*lelele *zin*we ni ma-
zunze ya yona ma yi renzelekeleko:
*z*i wa kungahi ka yon*k*le leyi a miti.
43 *Z*ingaho Jehova i lo nyika ka Isra-
eli gon*k*le atiko lego yena a nga wa
hlambanyile a ku nyika ka badadani
ba*b*ye; na bona ba lo teka gona, ni
ku tsama ka gona.
44 Ni Jehova i lo nyika bona a kuhu-
mula ka won*k*le ma*k*lelo, kukotisa
ka le*z*o a nga wa hlambanyile ka ba-
dadani ba*b*ye: laho kuwa nga yima-
ngi a munhu wa bon*k*le a balala
ba*b*ye mahlweni ka bona; na Jehova
i lo nyikela bon*k*le a balala ba*b*ye le
canjeni ga*b*ye.
45 Leyo a ku tsanzekangi ni xilo xa *z*ilo
*z*i faneleko ni xihi xosasa lexo Je-
hova a nga wa wulawulile ka yin*d*lu
ya ka Israeli; *z*on*k*le *z*i wa lo ma-
heka.

XIPIMO 22.

1 *Z*onake Joxua i lo bitana a ba ka
Rubeni, ni ba ka Gadi, ni ba kihla-
nya ga lixaka la ka Manasa,
2 Na te ngalo ka bona, *N*wina mu
hlayisile *z*on*k*le le*z*o Mosi a nanza ga
Jehova a leletelcko *n*wina, na mu
ingisile ni ka gezu ga mina a ka *z*o-
n*k*le le*z*o mina nzi leleteleko *n*wina:
3 *N*wina a mu tsikangi a bamaka*b*ye
ba *n*wina laya masiku yo tala kala
legi siku, kanile*z*i *n*wina mu hlayisile
a kuwula ka kuleletela ka Jehova a
Nungungulu wa *n*wina.
4 Makunu Jehova a Nungungulu wa
*n*wina i nyikile a kuhumula ka ba-
maka*b*ye ba *n*wina, kwatsi hile*z*i a
wulileko ka bona: hikwalaho *k*le-
lani *n*wina makunu, muya *n*wina
matenteni ya *n*wina, le tikweni ga
tsomba ya *n*wina, lego Mosi a nanza
ga Jehova a nyikileko *k*latukweni
wa Jordani.
5 Kumbela teka a ku tsonameta u *k*la-
riha a ku maha a kuleletela ka nayo
lowo Mosi a nanza ga Jehova a le-
leteleko wena, a ku ranza Jehova a
Nungungulu wa wena, a ku famba
hi tin*d*lela ta yena, ni ku hlayisa a
*z*ileletelo *z*a yena, ni ku namarela ka
yena, ni kukozela yena hi mbilu ya
wena yon*k*le ni muhefemulo wa
wena won*k*le.
6 *Z*ingaho Joxua i lo katekisa bona, i
lo ba fambisa; na bona ba loya le
matenteni ya*b*ye.
7 Makunu ka li*n*we a kihlanya la
lixaka la ka Manasa Mosi i wa nyi-
kile a tsomba leyo Baxani; kanile*z*i
ka gi*n*wani a kihlanya i lo nyika Jo-
xua xikari ka bamaka*b*ye ba*b*ye *k*la-
tukweni wa Jordani ngomama ni
muhlwagambo. *K*latakumbiri laha
Joxua nga wa ba rumele matenteni
ya*b*ye, yena i lo katekisa bona.
8 I lo wulawula ka bona, aku, *K*lele-
leni mu hi ni pfuno wa hombe le
matenteni ya *n*wina, na mu hi ni ti-
homu to tala nguvu, *zin*we ni siliva,
*zin*we ni nzalama, *zin*we ni suku, na
*zin*we ni *z*iketse, *zin*we ni tinguwo
to tala nguvu: abelanani a mupango
wa balala ba *n*wina *zin*we ni bama-
ka*b*ye ba *n*wina.
9 Ni banana ba ka Rubeni ni banana
ba ka Gadi ni ka kihlanya ga lixaka
la ka Manasa ba lo *k*lela, ba lo suka
ka banana ba ka Israeli leyo Xilo,
lego gi nga wa hi tikweni ga le Ke-
nani, a kuya le tikweni ga le Gileade,
le tikweni ga tsomba ya bona, lego
bona ba nga wa gi tekile, kukotisa
hi kuleletela ka Jehova ha Mosi.
10 Ni laha ba nga wa tile matikwani-
ni ya kwaleyo Jordani, le*z*aku lomu
tikweni ga le Kenani, a banana ba
ka Rubeni ni banana ba ka Gadi ni
kihlanya ga lixaka la ka Manasa ba
lo aka a alati hi le Jordani, a alati ga
hombe a ku cuwuka hehla ka gona.
11 Ni banana ba ka Israeli ba lozwa ku
wulwa, Languta, a banana ba ka
Rubeni ni banana ba ka Gadi ni ka
kihlanya ga lixaka la ka Manasa ba
akile a alati ngoheni ya tiko ga le
Kenani, matikwanini ma nga leyo
Jordani, hi *k*lelo legi gi nga ga ba-
nana ba ka Israeli.
12 Ni laha a banana ba ka Israeli ba
nga wa zwile ha kona, a *k*langano

wonklc wa banana ba ka Israeli ba
lo tsombana a wutsumbu gabye ka-
tiginwe leyo Xilo, a ku kanziya ba-
ya vukela bona hi impi.
13 Ni banana ba ka Israeli ba lo ru-
mela ka banana ba ka Rubeni, ni ka
ba ka Gadi, ni ka kihlanya ga lixaka
la ka Manasa, le tikweni ga le Gile-
ade, Fineasi a nwana wa Eleazare a
mupristi,
14 Ni zinwe na yena a kume ga tihosa-
na, a hosana yinwe ya yindlu ya
raru ka linwe ni linwani la tixaka
tonkle ta banana ba ka Israeli; na
bona bonklelele ba bona a hloko ya
yindlu ya bararu xikari ka makume
mazana ya ka Israeli.
15 Na bona ba lota ka banana ba ka
Rubeni, ni ka banana ba ka Gadi, ni
ka kihlanya ga lixaka la ka Manasa,
le tikweni ga le Gileade, na bona ba
lo wulawula zinwe na bona, baku,
16 Zakungahi wu wulako wonkle a kla-
ngano wa ka Jehova, Zihambuko
za ku yini lezi nwina mu zi mahileko
mu vukela ka Nungungulu wa ka
Israeli, a ku hunzulukela kule legi
siku le ku lanzeleni Jehova, ka lezo
nwina mu ti akeleko ka nwina a ala-
ti, a ku hlubuka legi siku mu vukela
Jehova ke ?
17 Ka xana a xigoho xa ka Peora xi
tsongwani ka hina ke, ka xona lexo
hina a hi basisangi a wutsumbu ga
hina kala legi siku, hambutana lezo
ku lota a tungu hehla ka klangano
wa ka Jehova,
18 Lezaku nwina mu fela yini a ku hu-
nzulukela kule ku lanzeleni Jehova
legi siku ke ? ko wonwa lezaku,
nwina ma hlubuka nyamukla mu
vukela Jehova, lezaku manziko i
taba a zangara hi wonkle a klangano
wa ka Israeli.
19 Ahemba, loku gi nga a tiko ga tso-
mba ya nwina gi nga hlazekangi,
hunzani mu klatuka mu ya tikweni
ga tsomba ya ka Jehova, laho tabe-
rnakele ga Jehova gi tsamileko, ni
ku teka a tsomba xikari ka hina:
kanilezi mu nga hlubuki mu vukela
Jehova, ge ni ku hlubuka mu vu-
kela hina, laha ka kuaka a alati hi
lahandle ka alati ga Jehova a Nu-
ngungulu wa hina.
20 Xana Akana a nwana wa Zera a nga
mahangi a xikubeko zilo zipangilwe-
ko, ni zanga yi wela hehla ka wo-
nkle a klangano wa ka Israeli ke ?
ni loye a munhu a nga lobyiswangi
yece lomo zonhweni za yena.
21 Zonake a banana ba ka Rubeni ni
banana ba ka Gadi ni ka lixaka la
kihlanya ga ka Manasa ba lo hla-
mula, ni ku wulawula ka tihloko ta
makume mazana ya ka Israeli,
22 A Nyamintamo Munwe, Nungungu-
lu, Jehova, A Nyamintamo Munwe,
Nungungulu, Jehova, yena a tibako;
na Israeli i ta tiba: loku kona ku
nga ku hi a hlubuko, kutani loku ku
nga ku hi hambuko ka ku vukela
Jehova (mu nga hi ponisa hina wena
legi siku),
23 Lezaku hina a hi akile ka hina a ala-
ti a ku hunzuluka kule ku lanzeleni
Jehova; kutani ku nyikela a munyi-
kelo wa kuhiswa kutani a munyikelo
wa tinzoho, kutani a kupahlela a mi-
nyikelo ya kurula kona, nga na Je-
hova a wutsumbu ga yena a ku wu-
tisa kona;
24 Ni loku hina hi kuhlolisiseni hi nga
lo ku maha kona, na hawomu, hiku,
Hi xikatini xi tako a banana ba nwina
ba ta wulawula ka banana ba hina,
baku, Xini nwina mu ta nga maha
na Jehova, a Nungungulu wa ka
Israeli ke ?
25 Hakuba Jehova i mahile a Jordani a
mbingano mahlweni ka nwina na
hina, nwina banana ba ka Rubeni
na nwina banana ba ka Gadi; nwina
a mu na xiabelo ka Jehova: zingaho
kasi ba fela a ku a banana ba nwina
ba maha a banana ba hina ba ka-
wula a ku caba Jehova.
26 Hikwalaho hina hi te ngalo, Nga na
hina hi longisa kuakela hina a alati,
na gi nga hi ga munyikelo wa kuhi-
swa, ge ni kuba mu pahlelo:
27 Kanilezi gi taba a wukustumunyu
xikari ka hina na nwina, ni xikari
ka zizukulwana za hina anzako ka
hina, kasi hina ha fela ku maha
ankozo ya Jehova mahlweni ka hina,
hi minyikelo ya hina ya kuhiswa,
zinwe ni pahlelo ya hina, zinwe ni
minyikelo ya hina ya kurula; kasi
a banana ba nwina ba kala kuwula
ka banana ba hina hi xikatini xi ta-
ko, Nwina a mu na xiabelo ka Je-
hova.
28 Hikwalaho ku lo wula hina, Ku taba
lezo, laha bona na ba wula lezo ka
hina kutani ka zizukulwana za hina
hi xikatini xi tako, lezaku hina hi ta
wula, Langutani a xipimanyeto xa

alati ga Jehova, lexo a bararu ba
hina ba xi mahileko, na xi nga hi xa
munyikelo wa kuhiswa, ge ni xa
mupahlelo ; kanilezi mbukustumu-
nyu xikari ka hina na *n*wina.
29 A kube kule kona ka hina lezaku hi
wa tanga hi hlubuka hi vukela Je-
hova, ni ku hunzulukela kule legi
siku ku lanzeleni Jehova, a ku aka
a alati ga munyikelo wa kuhiswa,
ni munyikelo wa tinzoho, kutani
mupahlelo, hi lahandle ka alati ga
Jehova a Nungungulu wa hina le-
go gi mahlweni ka tabernakele ga
yena.
30 Ni laha Fineasi a mupristi, ni ti-
hosana ta *k*langano, tona a tihloko
ta makume mazana ya Israeli labo
ba nga wa hi *zin*we naye, ba zwile
timhaka leto a banana ba ka Rubeni
ni banana ba ka Gadi ni banana ba
ka Manasa ba wulawulileko, ti lo
tangalisa bona kwatsi.
31 Na Fineasi a *n*wana wa Eleazare a
mupristi i te ngalo ka banana ba ka
Rubeni, ni ka banana ba ka Gadi, ni
ka banana ba ka Manasa, Legi siku
ha *z*i tiba lezaku Jehova i kona xi-
kari ka hina, hakuba *n*wina a mu
mahangi lexi xihambuko ku vukela
Jehova: makunu *n*wina mu *k*la*k*li-
sile a banana ba ka Israeli canjeni
ga Jehova.
32 Na Fineasi a *n*wana wa Eleazare a
mupristi, ni tihosana ba lo *k*lela, le
ka banana ba ka Rubeni, ni ka ba-
nana ba ka Gadi, lomo tikweni ga le
Gileade, baya tikweni ga le Kenani,
ka banana ba ka Israeli, ba lo neha
ka bona a mhaka kambe.
33 Ni xilo xi lo xalalisa a banana ba ka
Israeli ; ni banana ba ka Israeli ba
lo katekisa a Nungungulu, a ba ha
engetangi kambe ba wulawula a ku
kanziya baya vukela hi impi, a ku
ya hlasela a tiko lego a banana ba
ka Rubeni ni banana ba ka Gadi ba
tsamileko.
34 Ni banana ba ka Rubeni ni banana
ba ka Gadi ba lo cula a alati Edi:
Hakuba, ba wa te ngalo, mbukustu-
munyu xikari ka hina lezaku Jehova
nzi Nungungulu.

XIPIMO 23.

1 Na ku mahisile lezo anzako ka ma-
siku yo tala, laha Jehova a nga wa
nyikile kuhumula ka Israeli le ka
bon*k*le a balala ba*b*ye ba renzele-
keleko, na Joxua i wa hi wa kale na
kosahele malembeni ;
2 Lezo Joxua i bitana Israeli won*k*le,
a masingalakati ya*b*ye ni tihloko ta-
*b*ye, ni balamuli ba*b*ye ni tinduna
ta*b*ye, na a te ngalo ka bona, Mina
nzi wa kale nzi kosahele male-
mbeni:
3 Na *n*wina mu wonile lezo zon*k*le Je-
hova a Nungungulu wa *n*wina a zi
mahileko ka won*k*le laya matiko ha-
kuba ha *n*wina; hakuba Jehova a
Nungungulu wa *n*wina, yena hi ye-
na loye a lweleko *n*wina.
4 Langutani, mina nzi mu hlahlubele
laya matiko ma seleko, akube mabe
a tsomba ka tixaka ta *n*wina, ku su-
kela le Jordani, *zin*we ni ton*k*le
tixaka leto mina nzi ti tsemileko,
ku kala ku cikela le bimbini ga
hombe ngomameni ya ku relela ka
gambo.
5 Na Jehova a Nungungulu wa *n*wi-
na, yena i ta ba panzanya bona ba
suka mahlweni ka *n*wina, ni ku
hlongola bona ba suka kuwoneni
ka *n*wina; na *n*wina mu ta teka a
tiko ga*b*ye, kwatsi hilezi Jehova a
Nungungulu wa a wulileko ka
*n*wina.
6 Hikwalaho nga *n*wina mu tiyisa
nguvu a mbilu a ku hlayisa ni ku
maha zon*k*le lezo zi tsalilweko lomo
bukwini ga, nayo wa Mosi, lezaku
*n*wina mu nga hambuki ku suka ka
kona a ka ga xinene canja ni ka ga
xibaba ;
7 Lezaku *n*wina mu ngati xikari ka
laya matiko, laya ma seleko xikari
ka nwina ; ge ni ku kumbuka a bito
ga banungungulu ba*b*ye, kutani ku
maha ku hlambanya ha bona, ge ni
kukozela bona, ge ni korama a wu-
tsumbu ga *n*wina ka bona ;
8 Kanilezi namarelani ka Jehova a
Nungungulu wa *n*wina, kwatsi
hilezi *n*wina mu mahileko kala legi
siku.
9 Hakuba Jehova i hlongolisile le ma-
hlweni ka *n*wina a matiko ya hombe
ma nga ni ntamo: kanilezi kwatsi
ha *n*wina, a nga kona a munhu a
yimako mahlweni ka *n*wina kala
legi siku.
10 A mu*n*we munhu wa *n*wina i ta hlo-
ngola a kume ga mazana ; hakuba
Jehova a Nungungulu wa *n*wina,
yena hi yena a lwelako *n*wina, kwa-
tsi hi kuwulawula ka yena ka *n*wina.

11 Tekani a tsonameto wa ku*k*lariha
hikwalaho ka wutsumbu ga *n*wina,
kasi *n*wina ma ranza Jehova a Nu-
ngungulu wa *n*wina.
12 Kasike loku *n*wina mu *k*lela ha
xinzakwana, ni ku namarela ka mi-
salela ya laya matiko, bona laba ba
seleko xikari ka *n*wina, mu maha
kutekana *zin*we na bona, muya ka
bona, na bonawu ka *n*wina;
13 *Z*i tibeni ha kunene le*z*aku Jehova a
Nungungulu wa *n*wina a nga ta ha
hlongola laya a matiko ma suka ma
huma kuwoneni ka *n*wina; kanile*z*i
bona ba ta maha a mapanya ni mi-
*k*lamu ka *n*wina, ni timbirimbi ma-
rebeni ya *n*wina, ni mizwa ma-
hlweni ya *n*wina, kala *n*wina mu
lo*b*yiswa ka legi tiko go saseka legi
Jehova a Nungungulu wa *n*wina a
nyikileko *n*wina.
14 Ni, langutani, legi siku mina nza
famba hi n*d*lela ya yon*k*le a misaba:
*n*wina ma *z*i tiba timbilwini ta *n*wina
ton*k*le ni lomo mihefemulweni ya
*n*wina yon*k*le, le*z*aku a ku kona ni
xilo xi*n*we xi tsanzekileko xa *z*on*k*le
a *z*ilo *z*a nongameto le*z*o Jehova a
Nungungulu wa *n*wina a wulawu-
lileko xungetano na *n*wina; *z*on*k*le
*z*i mahekile ka *n*wina, a ku kona na
xilo xi*n*we xi tsanzekileko ka *z*ona.
15 Kona ku taku na ku mahisile le*z*o,
kwatsi hile*z*i a *z*ilo *z*on*k*le *z*a kusasa
*z*i ta ngata hehla ka *n*wina *z*ale*z*i
Jehova a Nungungulu wa *n*wina a
wulawulileko ka *n*wina, *z*ingaho Je-
hova i ta neha hehla ka *n*wina *z*on*k*le
a *z*ilo *z*a kubiha, kala yena a lobisa
*n*wina mu suka kule ka legi tiko ga
kusaseka legi Jehova a Nungungulu
wa *n*wina a nyikileko *n*wina.
16 Laha na *n*wina mu hambunyeta a
xivumelwano xa Jehova a Nungu-
ngulu wa *n*wina, lexi yena a lelete-
leko *n*wina, ni kuya mu ya kozela
a ba*n*wani banungungulu, ni ku
korama a wutsumbu ga *n*wina ka
bona; *z*onake a zanga ya Jehova
yi ta vin*d*lukiswa yi vukela *n*wina,
na *n*wina mu ta mbetiswa hi kuha-
*k*lisislweko ka legi tiko ga kusase-
ka legi yena a nyikileko ka *n*wina.

XIPIMO 24.

1 Na Joxua i lo tsombanyisa ton*k*le
a tixaka ta ka Israeli le Xekemi i lo
bitana a masingalakati ya ka Israeli,
ni tihloko ta*b*ye, ni balamuli ba*b*ye,
ni tinduna ta*b*ye; na bona ba lo tisa
a wutsumbu ga*b*ye mahlweni ka
Nungungulu.
2 Na Joxua i te ngalo ka bon*k*le a
banhu, *Z*akungahi a wulako Jeho-
va, a Nungungulu wa ka Israeli, A
badadani ba *n*wina a ba lo aka hi
xikatini xa kale *k*latuko wa Con-
go, yena Tera, a dadani wa Abra-
hama, ni dadani wa Nahori: na
bona ba lo kozela ba*n*wani banu-
ngungulu.
3 Na mina nzi lo teka a dadani wa
*n*wina Abrahama le *k*latukweni wa
Congo, nzi mu kangeta a tsemaka-
nya gon*k*le a tiko ga Kenani, ni ku
enzelekisela a mbewu ya yena, nzi
lo nyika yena Isaka.
4 Na mina nzi lo nyika ka Isaka Ja-
kobe na Esau: na mina nzi nyikile
ka Esau a xitsunga Seire, a ku teka
xona; na Jakobe ni banana ba yena
ba lo relela baya le Gipite.
5 Na mina nzi yimisile Mosi na Aroni,
mina nzi lo yele le Gipite, kukotisa
le*z*o nzi mahileko xikari ka kona:
anzako ka le*z*o mina nzi lo neha
*n*wina mu huma.
6 Na mina nzi lo neha a badadani
ba *n*wina ba huma le Gipite: na
*n*wina mu lota le bimbini; ni ba
Gipite ba lo hlongolisa le nzako ka
bararu ba *n*wina hi tikareta *zin*we
ni ba kileli ba mahaxi kala le Bi-
mbini go *T*ruka.
7 Laha bona ba rilile ka Jehova, yena
i lo beka a munyama xikari ka
*n*wina ni ba Gipite, na a lo neha a
bimbi hehla ka bona, i lo fenengeta
bona; ni mahlo ya *n*wina ma wonile
le*z*o mina nzi *z*i mahileko leyo Gi-
pite: *n*wina mu lo tsama lomo xi-
wuleni masiku yo tala.
8 Na mina nzi lo mu neha lomo
tikweni ga ma Amori, lawo ma aki-
leko *k*latukweni wa Jordani: laho ba
ngalwa na *n*wina; na mina nzi lo
nyikela wona canjeni ga *n*wina, na
*n*wina mu lo teka a tiko ga*b*ye; na
mina nzi lo lobisa bona ba suka ba
huma mahlweni ka *n*wina.
9 *Z*onake Balake a *n*wana wa Zipora,
a hosi ya le Moabi, i lo suka i lolwa
na Israeli: yena i lo rumela i lo bi-
tana Balaami a *n*wana wa Beora a
ku ta pungela *n*wina:
10 Kanile*z*i mina nzi wa nga nzi nga
ingisi ka Balaami; hikwalaho yena
i su tsonono a katekiswa *n*wina:

zingaho mina nzi lo *k*la*k*lisa *n*wina
mu huma le canjeni ga yena.
11 Na *n*wina mu loya le *k*latuko wa
Jordani, mu lota le Jeriko: ni banhu
ba le Jeriko ba lolwa ba vukela
*n*wina, mu Amori, ni mu Perezi,
mu Kenani, ni mu Hiti, ni mu Gi-
rgaxi, ni mu Hivi, ni mu Jebusi; na
mina nzi lo nyikela bona le canjeni
ga wena.
12 Na mina nzi lo rumela a nyoxi ma-
hlweni ka *n*wina, leyo yi nga hlo-
ngola bona ba huma mahlweni ka
*n*wina, tona a tihosi timbiri ta ma
Amori; ge a hi supado ya wena, ge
ni wura ga wena.
13 Na mina nzi ku nyikile a tiko lego
wena u nga tirangiko, ni miti leyi
wena u nga akakingiko, *n*wina mu
aka ka yona; a xivina ni maolivia
laya *n*wina mu nga *b*yalangiko *n*wi-
na ma maga.
14 Makunu hikwalaho cabani Jeho-
va, ni kukozela yena hi kuranzisi-
sisa ni zinene; ni ku beka kule a ba-
nungungulu laba a bararu ba *n*wina
ba nga wa kozela *k*latukweni wa
Congo, ni le Gipite; ni ku kozela
*n*wina Jehova.
15 Ni loku zi nga zi ku kwatsi kubiha
ka *n*wina a ku kozela Jehova, hla-
wulani legi siku loye mu ta nga mu
kozela; kutani mbanungungulu la-
bo a badadani ba *n*wina ba nga wa
kozela labo ba nga wa hi *k*latukweni
wa Congo, kutani mbanungungulu
ba ma Amori, a bahi *n*wina mu aki-
leko tikweni ga*b*ye: kanilezi kwatsi
ba mina ni yin*d*lu ya mina, hina hi
ta kozela Jehova.
16 Ni banhu ba lo hlamula ba te nga-
lo, Loko a ku be kule na hina lezaku
hina hi wa tanga hi tsika Jehova, a
ku kozela a ba*n*wani banungungu-
lu;
17 Hakuba Jehova a Nungungulu wa
hina, yena hi yena loyi a nehileko
hina zi*n*we ni bararu ba hina hi ka-
nziya hi ta hi le tikweni ga le Gipite,
le n*d*lwini ya wukumbi, ni lezaku i
mahile laya masingita mahlweni ka
hina, ni ku i lonzowotile hina ka yo-
n*k*le a n*d*lela leyo hi fambileko ha
yona, ni xikari ka bon*k*le a banhu
labo xikari ka*b*ye hina hi tsemaka-
nyileko hi hunza;
18 Na Jehova i lo hlongola ba huma
mahlweni ka hina bon*k*le a banhu,
wona a ma Amori laya ma akileko
lomo tikweni: hikwalaho hinawu
kambe hi ta kozela Jehova; hakuba
yena nzi Nungungulu wa hina.
19 Na Joxua i te ngalo ka banhu,
Nwina a mu na ku kozela Jehova;
hakuba yena Nungungulu a basile-
ko; *n*zi hi Nungungulu wa mona;
yena a nga ta tsetselela a zihambu-
nyeto za *n*wina ge ni zionho za
*n*wina.
20 Loku *n*wina mu tsika Jehova, ni ku
kozela a banungungulu ba matiko,
zonake yena i ta hunzuluka a maha
ha *n*wina kubiha, ni ku mbetisa *n*wi-
na, anzako ka kuba yena a mahile
ha *n*wina kusasa.
21 Ni banhu ba te ngalo ka Joxua, Ko-
kwihi; kanilezi hina hi ta kozela Je-
hova.
22 Na Joxua i te ngalo ka banhu, *N*wi-
na ma bakustumunyu ba wutsumbu
ga *n*wina lezaku mu hlawulile *n*wina
Jehova, a ku kozela yena. Na bona
ba te ngalo, Hina hi bakustumunyu.
23 Makunu hikwalaho susani, ku wula
yena, a banungungulu ba matiko
labo ba ngo xikari ka *n*wina, ni ku
pumunha a timbilu ta *n*wina ka
Jehova, a Nungungulu wa ka Isra-
eli.
24 Ni banhu be te ngalo ka Joxua, Je-
hova a Nungungulu wa hina hina hi
ta kozela yena, ni ka gezu ga yena
hina hi ta gi ingisa.
25 Zingaho Joxua i lo maha a xivume-
lwano ni banhu lego siku, ni ku be-
ka ka bona zilayelo ni ziyimiso leyo
Xekemi.
26 Na Joxua i lo tsala leti timhaka lo-
mu bukwini ga nayo wa Nungu-
ngulu; na i lo teka a ri*b*ye ga ho-
mbe, i lo gi beka leyo lahasi ka
oaki lowo wu nga wa hi hila ha
n*d*lwini ya Jehova.
27 Na Joxua i te ngalo ka banhu, La-
ngutani, legi a ri*b*ye gi taba a wu-
kustumunyu a ku vukela hina; ha-
kuba gona gi zwile ton*k*le a timhaka
ta Jehova leto yena a wulawulileko
ka hina: gona hikwalaho gi ta maha
a wukustumunyu a ku vukela *n*wi-
na, ku nga taku *n*wina mu vukela a
Nungungulu wa *n*wina.
28 Zingaho Joxua i lo fambisa a banhu,
bon*k*lelele banhu baya tsombeni
ya*b*ye.
29 Na ku mahisile lezo anzako ka
lezi zilo, lezaku Joxua a *n*wana wa
Nuni, a nanza ga Jehova, i lofa, na a

wa hi ni zana ni kume ga malembe
a wukale.
30 Na bona ba lo kelela yena lomo mbi-
nganweni wa tsomba ya yena leyo
Timnatesera, leyo tikweni ga mi-
tsuri ya Efraime, le *n*walungu wa
xitsunga Gaaxa.
31 Na Israeli i lo kozela Jehova wo-
*nk*le a masiku ya Joxua, ni wo*nk*le
masiku ya masingalakati lawo ma
hanyile anzako ka kuhunza Joxua,
ba nga wa tibile wo*nk*le a tiro wa
Jehova, lowo a nga wa mahile ka
Israeli.
32 Ni marambu ya Josefa, laya a ba-
nana ba ka Israeli ba nga wa ma
nehile hi leyo Gipite, ba lo kelela
wona leyo Xekemi, ka xipanze xa
saba lexo Jakobe a nga wa xi xabile
ka banana ba ka Hamori a raru wa
Xekemi hi zana ga *z*ipanze *z*a mali:
bona ba lo maha a tsomba ya ba-
nana ba ka Josefa.
33 Na Eleazare a *n*wana wa Aroni i
lofa; na bona ba lo kelela yena leyo
tsurini wa le Fineasi a *n*wana wa ye-
na, lowo wu nga wa nyikilwe yena
tikweni ga mitsurana ya Efraime.

A BUKU GA BALAMULI.

XIPIMO 1.

1 Na ku mahisile le*z*o anzako ka
kufa Joxua, le*z*aku a banana ba ka
Israeli ba lo wutisa ka Jehova, baku,
Himani a ta nga famba a kanziya ka
hina kuranga a ya vukela a ma Ke-
nani, a kulwa a vukela bona ke?
2 Na Jehova i te ngalo, Juda i ta ka-
nziya: langutani, mina nzi nyikile
a tiko canjeni ga yena.
3 Na Juda i te ngalo ka Simeoni a
maka*b*ye wa yena, Ngona u kanziya
*z*i*n*we ni hlahlu*b*ya ka mina, kasi ha
fela a kulwa ni ma Kenani; mina wu
kambe nzi ta famba *z*i*n*we na wena
kuhlahlu*b*yeni ka wenawu. *Z*inga-
ho Simeoni i lo famba *z*i*n*we na yena.
4 Na Juda i lo kanziya; Jehova i lo
nyikela a ma Kenani ni ma Perezi
canjeni ga bona: na bona ba lo hla-
sela bona leyo Bezeki a kume ga
kume ga mazana a ba banuna.
5 Na bona ba lo kuma Adonibezeki
lomo Bezeka; na bona ba lolwa *z*i-
*n*we na yena, ba lo daya a ma Ke-
nani ni ma Perezi.
6 Kanilezi Adonibezeki i lo tsutsuma;
na bona ba lo hlongolisa le nzako ka
yena, ni kuya koma yena, ba lo
tsema a tinyala le hombe ni titiho le
ta hombe ta mikonzo.
7 Na Adonizedeki i te ngalo, *nk*lanu
ni mambiri makume tihosi, labo a
tinyala ta*b*ye ni titiho ta*b*ye ti tsemi-
lweko, ba nga wa wungeletele a
kuga ka*b*ve lahasi ka meza ya mina:
kwatsi hilezi mina nzi mahileko,
*z*ingaho Nungungulu i ku wutisile
ka mina. Na bona ba lo neha yena
le Jerusalema, yena i lofa leyo.
8 Ni banana ba ka Juda ba lolwa ba
vukela a Jerusalema, ni ku teka
gona, ba lo hlasela gona hi wu*k*la ga
supado, ba lo hisa a muti.
9 Anzako ka le*z*o a banana ba ka Juda
ba lo relela a ku yalwa ni ma Kenani
lawo ma akileko le matikweni ya mi-
tsuri, ni le Dzonga, ni lomo mati-
tikweni ya minzelelo.
10 Na Juda i loya vukela ma Kenani
lawo ma akileko leyo Hebroni (ma-
kunu a bito ga Hebroni hi mahlweni
ka xikati ku wa hi Kiriatarba); na
bona ba lo hlasela Xexai, na Ahi-
mani, na Talmai.
11 Ni ku sukela leyo bona ba loya ka
baakileko ba le Debira (makunu a
bito ga Debira hi mahlweni ka ku
xikati ku wa hi Kiriatesefera).
12 Na Kalebi i te ngalo, Loye a hlase-
lako Kiriatesefera, ni ku teka wona,
ka yena mina nzi ta nyika Aksa a
nhwana mina a sati.
13 Na Otnieli a *n*wana wa Keneza, a
maka*b*ye wa nzizana wa Kalebi, i lo
teka wona: yena i lo nyika yena
Aksa nhwana wa yena a a sati.
14 Na ku mahisile le*z*o, laha yena a nga
wa tile ka yena, le*z*aku yena i lo mu
kucetela a ku kombela a tiko ka raru
wa yena: na yena i lo jatama hi le
mbongolweni ya yena; na Kalebi i
te ngalo ka yena, u wa ta nga u laba
yina xana ke?

15 Na yena i wa te ngalo, Nyika mina
a katekiso; hakuba wena u rumile
mina le tikweni ga le Dzonga, nyika
mina kambewo a tihlowo ta mati.
Na Kalebi i lo nyika yena a tihlowo
ta le hehla ni tihlowo ta leno hasi.
16 Ni banana ba mu Kenani, a maka-
*b*ye wa Mosi hi ka nayo, ba lo huma
ba kanziya la han*d*le hi le mutini
wa le tisinyeni ta micinzu *zin*we ni
banana ba ka Juda le xiwuleni xa ka
Juda, lexi xi nga le dzongeni ga
Arade; na bona ba loya aka *zin*we
ni banhu.
17 Na Juda i loya na Simeoni a maka-
*b*ye wa yena, ba loya hlasela a ma
Kenani lawo ma akileko leyo Zefate,
hi kumbetisisilweko bona ba lobisa
kona. Ni bito ga muti gi lo bitanwa
Horma.
18 Kambe Juda i lo teka Gaza *zin*we ni
mbingano wa kona, ni Axkeloni *z*i-
*n*we ni mbingano wa kona, ni Ekro-
ni mbingano wa kona.
19 Na Jehova i wa hi *zin*we na Juda;
yena i hlongolisa a baakileko ba
matikweni ya migangana; hakuba
yena i wa nga a nga hlongoli ba
huma a ba akileko ba lomo minze-
lelweni, hakuba bona ba wa hi ni ti
kareta ta *z*iketse.
20 Na bona ba lo nyika Hebroni ka Ka-
lebi, kwatsi hile*z*i Mosi a wulileko
yena i lo hlongola leyo a bana ba
nharu ba ka Anake.
21 Ni banana ba ka Benjamini a ba
hlongolangi a ma Jebusi lawo ma
akileko leyo Jerusalema; kanile*z*i
a ma Jebusi ba lo tsama ni banana
ba ka Benjamini le Jerusalema kala
legi siku.
22 Ni yin*d*lu ya ka Josefa, bonawu
kambe ba lo kanziya ku vukela Be-
teli; na Jehova i wa hi *zin*we na
bona.
23 Ni yin*d*lu ya ka Josefa yi lo ru-
mela a ku ya hlola Beteli (makunu
a bito ga muti mahlweni ka xikati
ku wa hi Luza).
24 Ni barinzeli ba lo wona a munhu na
ta la han*d*le ka muti, na bona ba te
ngalo ka yena, Kombeta hina, ha
kombela wena, a wuengeno ga muti,
hi ta maha kwatsanyana ha wena.
25 Na yena i lo kombeta a wuengeno ga
nyangwa ya muti; na bona ba lo
hlasela a muti hi wu*k*la ga supado;
kanile*z*i ba lo vumela a munhu a
famba ni won*k*le a ngango wa yena.
26 Ni munhu i loya le tikweni ga ma
Hiti, i lo aka a muti, i lo cula a bito
ga wona Luza, lego hi bito ga wona
kala legi siku.
27 Na Manasa i wa nga hlongolangi
la han*d*le a baakileko ba le Betxe-
ani ni mitanyana ya kona, ge ni
Taanake ni mitanyana ya kona,
ge ni baakileko ba le Dora ni mita-
nyana ya kona, ge ni baakileko ba
le Ibleami ni mitanyana ya kona,
ge ni baakileko ba le Megido ni mi-
tanyana ya kona; kanile*z*i a ma
Kenani ma wa nga ma akile lego
tiko.
28 Na ku mahisile le*z*o, laha na Israeli
na a hunzelele a kuma ntamo, le*z*aku
bona ba lo beka a ma Kenani ka mi-
tiro ya mi kinyabe*z*o, hi kumbeleli-
sisilweko a ba wa nga ba hlongo-
langi la han*d*le.
29 Na Efraime i wa nga ma hlongo-
langi ma huma a ma Kenani lawo
ma akileko leyo Gezera; kanile*z*i a
ma Kenani ma lo aka nabo leyo Ge-
zera xikari ka*b*ye.
30 Zebuloni i wa nga hlongolangi a
baakileko ba leyo Kitroni, ge ni ba-
akileko ba le Nahalola; kanile*z*i a ma
Kenani ma lo aka xikari ka*b*ye, ba lo
maha a malanza ya mitiro ya miki-
nyabezo.
31 Axeri i wa nga ba hlongolangi a ba-
akileko ba Ako, ni baakileko ba le
Sidoni, ge ni ba le Ahlaba, ge ni ba
le Akziba ge ni ba le Helba, ge ni ba
le Afika, ge ni ba le Rehoba;
32 Kanile*z*i Axeri i lo aka xikari ka ma
Kenani, a baakileko ba tiko; hakuba
bona ba wa nga hlongolangi bona la
han*d*le.
33 Naftali i wa nga hlongolangi a ba-
akileko ba le Betixemexe, ge ni ba-
akileko ba le Betanate; kanile*z*i yena
i lo aka xikari ka ma Kenani, a ba-
akileko ba tiko: ahembale*z*o a ba-
akileko ba Betixemexe ni Betanate
ba lo maha malanza ya mitiro ya mi-
kinyabezo.
34 Ni ma Amori ma lo tsimbeketa a
banana ba ka Dani leyo matikweni
ya migangana; hakuba bona ba wa
nga vumeli bona a ku relela le mi-
nzelelweni;
35 Kanile*z*i a ma Amori ma wa nga
ma akile le xitsungeni Heresi, leyo
Aijaloni, ni le Xaalbima: kasi le-
zo a canja ga yin*d*lu ya Josefa
gi lo hlula, *z*ingaho bona ba lo

maha a malanza ya mitiro ya miki-
nyabezo.
36 Ni mbingano wa ma a Amori wu
wa hi le hehla ka Akrabima, ku
sukela le ribyeni, ku komama le
hehla.

XIPIMO 2.

1 Ni ngelosi ya Jehova yi lo kanzi-
ya yita hi Gilgale ka Bocima. Yona
yi te ngalo, Mina nzi mahile nwina
mu kanziya mu huma le Gipite,
mina nzi mu nehile ka tiko legi
mina nzi hlambileko ka bararu ba
nwina; na nzi te ngalo, Mina cima
nzi nga ta tsoba a xivumelwano xa
mina zinwe na nwina:
2 Na nwina mu nga mahi a xivume-
lwano ni baakileko ba legi tiko;
nwina mu ta tsoba lahasi a maalati
yabye. Kanilezi nwina a mu ingi-
sangi ka gezu ga mina: hi yini
nwina mu mahileko lezi ke?
3 Ngahilezo minawu kambe nzi te
ngalo, Mina nzi nga ta hlongola
bona ba huma le handle mahlweni
ka nwina; kanilezi bona ba to kwa-
tsi i mizwa marebeni ya nwina, ni
banungungulu babye ba taba ma-
panya ka nwina.
4 Na ku mahisile lezo, laha a ngelosi
ya Jehova yi wulawulileko leti ti-
mhaka ka bona bonkle a banana ba
ka Israeli, lezaku a banhu ba lo kla-
kusa a gezu gabye, ba lo rila.
5 Na bona ba lo bitana a bito ga lego
wutsamo i Bocima: na bona ba lo
pahlela leyo ka Jehova.
6 Makunu laha Joxua na a fambisile
banhu, a banana ba ka Israeli ba lo
famba bonklelele banhu tsombeni
yabye a kuya teka a tiko.
7 Ni banhu ba lo kozela Jehova
wonkle a masiku ya Joxua, ni
wonkle a masiku ya masingalakati
lawo ma nga hanya kuklula Joxua,
labo ba nga wa wonile a mitiro ya
hombe ya Jehova leyo a nga wa yi
mahele ka ba ka Israeli.
8 Na Joxua a nwana wa Nuni, a
nanza ga Jehova, i lofa, na a wa hi
ni zana ni kume ga malembe a wu-
kale.
9 Na bona ba lo kelela yena le mbi-
nganweni wa tsomba ya yena leyo
Timnateheresi, leyo matikweni ya
mitsurana ya ka Efraime, le nwalu-
ngu wa xitsunga xa le Gaxa.
10 Ni kambe xonkle lexo a xizukulwana
xi wa lo petselwa ka bararu wabye:
leyo ku lo vuka a ximbe xizuku-
lwana anzako ka bona, lexo xi nga
mu tibiko Jehova, ge lezo ni miti-
ro leyo Jehova a yi mahileko ka
Israeli.
11 Ni banana ba ka Israeli ba lo
maha lezo zi nga wa bihile kuwo-
neni ka Jehova, ni ku kozela Ba-
alima;
12 Na bona ba lo tsika Jehova, a Nu-
ngungulu wa bararu babye, loye a
nehileko bona hi tikweni ga le Gi-
pite, ni ku lanzela banwani banu-
ngungulu, a banungungulu ba ba-
nhu labo ba ranzeleko bona, ba lo
korama a wutsumbu gabye lahasi
ka bona: na bona ba lo vindlukisa
Jehova a ku zangara.
13 Na bona ba lo tsika Jehova, ni ku
kozela Baali na Axtarote.
14 Ni zanga ya Jehova yi wa lo vindlu-
kiswa yi vukela Israeli, yena i lo
nyikela bona mandleni ya bapa-
ngi ba lo pfula bona; na yena i
lo xabisa bona mandleni ya balala
ba ranzeleko, zingaho lezo ba wa
nga ba nga zi koti a ku nonoha ba
yima mahlweni ka balala babye.
15 Ba kani hikwihi laho ba humako
baya kona, a canja ga Jehova gi wa
ku vukela bona hi kubiha, kwatsi
hilezi Jehova a wulileko, ni ku kwa-
tsi hilezi Jehova a hlambanyileko
ka bona: bona ba wa suncu tikuru-
xwini.
16 Na Jehova i lo vuxa a balamuli,
labo ba nga ba hanyisa canjeni ga
labo ba nga wa panga bona.
17 Na hambulezo bona ba wa nga ingi-
sangi ka balamuli babye; hakuba
bona ba lo hlakana a wuoswi ni
banwani banungungulu, ni ku
korama lahasi a wutsumbu gabye
ka bona: bona ba lo hambukela
klelweni hi kuhaklisisilweko le ha-
ndle ka ndlela leyo a badadani babye
ba nga famba ha yona, ba ingisako
a kuleletela ka Jehova; kanilezi bona
a ba wa nga mahangi lezo.
18 Ni laha Jehova a nga wa vuxele
bona a balamuli, zonake Jehova i
wa hi ni mulamuli, ni ku ponisa
bona canjeni ga balala babye wonkle
a masiku ya mulamuli: hakuba
kona ku lo hunzulusa Jehova ha-
kuba hi kota ya hlomulo wabye hi
kota ya labo ba tsimbeketako bona
ni ku tsekulela bona.

19 Kanilezi kona na ku mahisile lezo,
laha na mulamuli a file, lezaku bona
ba lo *k*lelela le nzako, ba lo engeta
a ku maha hi kubolisisilweko a
ku hunza a bararu ba*b*ye, a ku
lanzela ba*n*wani banungungulu ni
ku kozela bona, ni ku korama lahasi
ka bona; bona a ba kawulangi zi-
mahweni za*b*ye, ge ni le tin*d*leleni
ta*b*ye ta kukaneta.
20 Ni zanga ya ka Jehova yi vin*d*luki-
swa yi vukela Israeli; na yena i te
ngalo, Hakuba laba banhu ba ha-
mbunyetile a xivumelwano xa mina
lexo mina nzi nga wa leletele a ba-
raru ba*b*ye, na ba nga ingisangi a
gezu ga mina;
21 Minawu kambewo ku sukela ma-
kunu lezi nza nga ta ha hlongola ma
huma a mahlweni ka bona a matiko
laya Joxua a nga siya laha nafa;
22 Lezaku kasi ha wona mina nza hlola
Israeli, kutani bona ba ta hlayisa a
n*d*lela ya Jehova a ku famba ha
yona ke, kwatsi hi bararu ba*b*ye ba
nga wa hlayisile yona, kutani ge.
23 Zingaho Jehova i lo siya lawo mati-
ko, a nga ma hlongolisangi ma hu-
ma hi kuha*k*lisisilweko; ge yena ni
ku ma nyikela le canjeni ga Joxua.

XIPIMO 3.

1 Makunu laya hi matiko laya Je-
hova a nga wa ma siyile, a ku hlola
Israeli ha wona, kwatsi hilezi a ba-
nyingi ba ka Israeli ba wa ku kwatsi
ba wa nga ti tibi a tiimpi ton*k*le ta
le Kenani;
2 Kumbela lezaku a zizukulwana za
banana ba ka Israeli zi fela ku tiba,
a ku gonzisa bona a impi, kutsongo
kwatsi hi mahlweni ka xikati bona
ba wa nga tibi ncumo ha kona:
3 Mabito ya tona, a n*k*lanu wa tihosi
ta ma Filisti, ni won*k*le a ma Kenani,
ni ma Sedoni, ni ma Hivi, lawo ma
akileko le xitsungeni xa le Lebanoni,
ku sukela le xitsungeni xa le Baal-
hermoni, kala kuengeneni ka le Ha-
mate.
4 Na bona ba lo siywa, a ku hlola
Israeli ha bona, a kutiba lezaku bona
ba wa ta nga ba ingisa a kuleletela
ka Jehova, loko a leleteleko a ba-
raru ba*b*ye ke ha Mosi.
5 Ni banana ba ka Israeli ba lo aka xi-
kari ka ma Kenani, a ma Hiti, ni ma
Amori, ni ma Perezi, ni ma Hivi, ni
ma Jebusi:
6 Na bona ba lo teka a banhwana ba
bona a ku maha basati ba*b*ye, ni
ku nyikela a banhwana ba*b*yewo a
ka barisanyana ba*b*ye ni ku kozela a
banungungulu ba*b*ye.
7 Ni banana ba ka Israeli ba lo maha
lezo zi bihileko kuwoneni ka Jehova,
ba lo kohlwa Jehova a Nungungulu
wa*b*ye, ba lo kozela Baalima na
Axtarote.
8 Hikwalaho a zanga ya Jehova yi wa
vin*d*lukisilwe yi vukela Israeli, yena
i lo xabisa bona le cajeni ga Kuxa-
nirixataime a hosi ya le Mesopo-
tamia: ni banana ba ka Israeli ba lo
kozela Kuxanirixataime n*k*lanu ni
manharu malembe.
9 Ni laha a banana ba Israeli ba nga
wa rilile ka Jehova Jehova i lo
vuxa a muhanyisi ka banana ba ka
Israeli, loye a nga wa ponisa bona,
yena Otnieli a *n*wana wa Keneza, a
nzisana ya Kalebi.
10 Ni Moya wa ka Jehova wu lota he-
hla ka yena, yena i lo lamula Israeli;
yena i lo huma la han*d*le na a hlo-
mile, na Jehova i lo nyikela Kuxa-
nirixataime a hosi ya le Mesopo-
tamia le canjeni ga yena: ni caja ga
yena gi lo *k*lula gi kinyelela Kuxa-
nirixataime.
11 Ni tiko gi lo humula a mune wa
makume malembe. Na Otnieli a
*n*wana Keneza i lofa.
12 Ni banana ba ka Israeli kambe ba
lo maha lezo zi bihileko kuwoneni
ka Jehova: na Jehova i lo tiyisa
Egloni a hosi ya le Moabi a ku vu-
kela Israeli, hakuba bona ba mahile
lezo zi bihileko kuwoneni ka Jehova.
13 Yena i tsombanyisela ka yena a ba-
nana ba ka Amoni ni ba ka Amaleki;
yena i lo famba aya hlasela Israeli,
na bona ba lo teka a muti wa le tisi-
nyeni ta micinzu.
14 Ni banana ba ka Israeli ba lo kozela
Egloni a hosi ya ma Moabi kume ni
n*k*lanu ni manharu malembe.
15 Kanilezi laha na banana ba ka
Israeli ba rilile ka Jehova, Jehova
vuxa ka bona a muhanyisi, Ehudi
a *n*wana wa Gera, a mu Benjamini,
a munhu wa xibaba. Ni banana ba
ka Israeli ba lo rumela a nzubo ha
yena le ka Egloni a hosi ya le Moabi.
16 Na Ehudi i wa lo ti mahela a supado
leyi yi nga ni wu*k*la gi mbiri, a
nkono mu*n*we a ku nabalata; yena
i lo bohelela yona lahasi ka nguwo

ya yena hehla ka nyonga ya yena
ya xinene.
17 Na yena i lo nyikela a nzubo ka
Egloni a hosi ya le Moabi: makunu
Egloni i wa hi munhu loye a nga wa
kulukile nguvu.
18 Ni laha a nga wa gumelwe a ku
luba a nzubo, yena i lo rumela ba
famba a banhu labo ba rweleko a
nzubo.
19 Kanilezi yena a wutsumbu gakwe i
lo klela a wuya le nzako hi le makele-
ni lawo ma nga wa hi le Gilgale, i te
ngalo, Mina nzi na hungu ga wunye-
lambyana ka wena, O hosi. Yena i te
ngalo, wa nga miyela. Ni bonkle
labo ba nga wa hi ka yena ba lo
huma lahandle ka yena.
20 Na Ehudi i lota ka yena; yena i wa
tsamile hi wutsumbu gakwe yece le
ndlwini ya le hehla yi pepileko. Na
Ehudi i te ngalo, Mina nzi na ni
mhaka nzi runwilweko hi Nungu-
ngulu ka wena. Na yena i lo suka
lahandle ka xitsamo xa yena.
21 Na Ehudi i lo engenisa a canja ga
yena ga xibaba, i lo teka a supado
ya yena le nyongeni ya xinene, i lo
yi hoxa lomo mirini wa yena:
22 Ni piselo wu la su nyupela a nzako
ka songoti; ni mafura ma lasu zala
hehla ka songoti, hakuba yena a nga
hlomulangi a supado lomo mirini;
yona yi wa hlokoloka hi le nzako.
23 Zonake Ehudi i wa lo famba a huma
le nyangweni i lo vala a tibati ta yi-
ndlu ya le hehla ka yena, i lo kotsa
tona.
24 Makunu laha yena a nga wa hume-
la a famba, ni malanza yakwe a ma
lota; na bona ba lo wona, ni, languta,
a tibati ta yindlu ya le hehla ti wa
valilwe; na bona ba ta ngalo, Ha
kunene yena i fenengetile a mikonzo
ya yena le ndlwini ya le hehla.
25 Na bona ba lo hlwela kala bona ba
wa hi ni tingana; ni, languta, yena
i wa nga vululangi a tibati ta yi-
ndlu ya le hehla: hikwalaho bona
ba lo teka a tipfungulo, ni ku vu-
lula tona; ni, languta, a hosi ya-
bye yi wa wile lahasi misabeni yi
file.
26 Na Ehudi i wa lo pona laha bona
na hlwela, i lo hunza a klatuka ma-
keleni, na a lo cabela leyo Seira.
27 Na kona na ku mahisile lezo, laha
yena a nga wa file, yena i loba a pa-
ratana le tikweni ga miganga ya le
Efraime; ni banana ba ka Israeli ba
lo relela zinwe naye ba suka mati-
kweni ya migangana, na yena i wa
hi mahlweni ka bona.
28 Na yena i te ngalo ka bona, Lanze-
lani anzako ka mina; hakuba Je-
hova i nyikele a balala ba nwina a
Moabi canjeni ga nwina. Na bona ba
lo relela le nzako ka yena, ba loya
teka a pelo ga leyo Jordani ba vu-
kela a ma Moabi, a ba vumelangi a
munhu a ku hunza ma klatuka.
29 Na bona ba lo hlasela Moabi ka lexo
xikati a xipimo xa kume ga kume
ga mazana ya ba banuna, bonklelele
ba banuna ba zimukileko, ni bonkle-
lele ba banuna ba kulwa; laho a
ku ponangi hambu ni wanuna.
30 Zingaho Moabi i wa hlulilwe lego
siku lahasi ka canja ga ka Israeli.
Ni tiko gi lo humula a nklanu ni
manharu makume malembe.
31 Ni nzako ka yena ku wa Xamgare
a nwana wa Anate, loye a nga hla-
sele a ma Filisti nklanu ni ginwe
mazana hi mugomba wa tikabi: ye-
nawu kambe i lo hanyisa Israeli.

XIPIMO 4.

1 Ni banana ba ka Israeli ba lo maha
kambe lezi zi bihileko kuwoneni ka
Jehova, laha Ehudi a nga wa file.
2 Na Jehova i lo xabisa bona canjeni
ga Jabina a hosi ya le Kenani, leyo yi
fumileko leyo Hazora; ni nduna ya
impi ya yena ku wa hi Sisera, loye a
akileko leyo Haroxete wa le Matiko.
3 Ni banana ba ka Israeli ba lo rila ka
Jehova: hakuba yena i wa hi ni
nklanu ni mune mazana ya tikareta
na ziketse; makume mambiri a ma-
lembe hi kukinyelelisisilweko i wa
lo tsimbeketa a banana ba ka Israeli.
4 Makunu Debora, muprofeti wa
wasati, a sati wa Lapidota, yena i lo
lamula Israeli ka lexo xikati.
5 Na yena i wa lo aka lahasi ka sinya
ya cinzu ya Debora xikari ka Rama
ni Beteli le tikweni ga migangana ya
Efraime: ni banana ba ka Israeli ba
lo kanziya bata ka yena a kulamu-
lwa.
6 Na yena i rumela a bitana Barake a
nwana wa Abinoame le Kedexina-
ftali, na te ngalo ka yena, Yena Je-
hova, a Nungungulu wa ka Israeli,
a nga leletelangi, aku, Yana u tsi-
nela le xitsungeni xa Tabora, u teka
zinwe na wena a kume ga kume ga

mazana ya ba banuna ya banana ba
ka Naftali ni banana ba ka Zebu-
loni ke ?
7 Na minawu nzi ta tsinela ka wena,
le congo Kixoni, Sisera, a nduna ya
impi ya Jabina, *zinwe* ni tikareta ta
yena ni *zindlemo za* yena: na mina
nzi ta nyikela yena canjeni ga wena.
8 Na Barake i te ngalo ka yena, Loku
wena u famba *zinwe* na mina, *zonake*
mina nzi ta famba; kani*lezi* loku
wena u nga fambi *zinwe* na mina,
mina nzi ngi ta famba.
9 Na yena i te ngalo, Mina ha kunene
nzi ta famba *zinwe* na wena: ahe-
mbale*zo*, a lwenzo lolo u ta nga li
teka u famba a hi la kudzunziwa ka
wena; hakuba Jehova i ta xabisa
Sisera le canjeni ga wasati. Na De-
bora i lo suka, ni ku famba na Ba-
rake le Kedexe.
10 Na Barake i lo bitana Zebuluni na
Naftali katigi*nwe* le Kedexe; leyo
ku loya a kume ga kume ga mazana
ya ba banuna le ka mikonzo ya yena:
na Debora i lo kanziya *zinwe* na
yena.
11 Makunu Hebera a mu Keni i wa
hambanyisile a wutsumbu ga yena
le ka ma Keni, kona ka banana ba
ka Hobaba a maka*b*ye wa Mosi hi ka
nayo, na yena i wa gwimbile a tenta
ga yena kwatsi hi wukule go kwatsi
hi oaki ya Zaananime, leyi yi nga
leyo Kedexe.
12 Na bona ba lo *b*yela Sisera le*z*aku
Barake a *n*wana wa Abinoame i wa
humele a ya le xitsungeni Tabora.
13 Na Sisera i lo tsombanyisela katigi-
*n*we ton*k*le tikareta ta yena, tona
n*k*lanu ni mune mazana ya tikareta
ta *z*iketse, ni bon*k*le a banhu labo ba
nga wa hi *zinwe* na yena, ba suka
Haroxite ga ba Matiko, le congweni
Kixoni.
14 Na Debora i te ngalo ka Barake, Ka-
nziya; hakuba legi hi siku legi Je-
hova a nyikeleko Sisera lomo canje-
ńi ga wena; kasi Jehova nga a nga
humangi a famba mahlweni ka wena
ke ? *Z*ingaho Barake i lo relela hi le
xitsungeni xa le Tabora, ni kume ga
kume ga mazana ya ba banuna le
nzako ka yena.
15 Na Jehova i lo hlula Sisera, ni to-
n*k*le a tikareta ta yena, ni won*k*le
a maban*d*la ya yena, hi wu*k*la ga
supado mahlweni ka Barake; na
Sisera i lo jatama hi le kareteni ya
yena, i lo tsutsuma hi mikonzo ya
yena.
16 Kanile*z*i Barake i lo hlongolisa le
nzako ka kareta, ni nzako ka ma
bandla ya yena, kala le Haroxete ga
ba Matiko: ni won*k*le a maban*d*la ya
Sisera ma lowa hi wu*k*la ga supado;
laho ku wa nga kona a munhu a nga
siyilwe.
17 Ahemba Sisera i wa lo caba hi mi-
konzo ya yena aya tenteni ga Ja-
eli a sati wa Hebera a mu Keni;
hakuba laho ku wa hi kona a
kurula xikari ka hosi Jabina wa
Hazora ni yin*d*lu ya Hebera a mu
Keni.
18 Na Jaeli i lo huma a kinga Sisera, i
te ngalo ka yena, *K*lela, u engena
hosi yanga, *k*lela u engena lomo ka
mina; u nga cabe. Na i lo *k*lela
a engena ka yena lomo tenteni, na
yena i lo fenengeta yena hi nguwo.
19 Na yena i te ngalo ka yena, Nyika
mina, nza kombela wena, a matana
matsongwani ya kunwa; hakuba
nzi na ni tora. Na yena i lo vulula
a botori ga masi, i lo nyika yena a
kunwa, i lo fenengeta yena.
20 Na yena i te ngalo ke yena, Yima
laha nyangweni ya tenta, kona ku
taku na ku mahisile le*z*o, laha ngwa-
kuyini a munhu ata a ta wutisa we-
na, a ku ngalo, Laho i kona a munhu
laha ke ? le*z*aku wena u ta ku nga-
lo, Ku haba.
21 *Z*onake Jaeli a sati wa Hebera i lo
teka xikongwani xa tenta, i lo teka,
nkono canjeni ga yena, hi kunyani-
melisisilweko i loya ka yena, na yena
i lo belela a xikongwani lomo *zik*lo-
ngweni *za* yena, xi su poreketa xi
tsemakanya xi *z*ima liranza*b*yeni;
hakuba yena i wa e*k*lele hi tsongo-
tsongo; *z*ingaho yena i wa lo lele-
mela afa.
22 Ni, languta, kwatsi hile*z*i Barake a
hlongolisako Sisera, Jaeli i lo huma
a ku kinga yena, i te ngalo ka yena,
Ngona, mina nzi ta komba a munhu
loye wena u mu labako. Na yena i
lota ka yena; ni, languta, Sisera i wa
e*k*lele na a file, ni xikongwani xa
tenta xi wa hi lomo *zik*longweni *za*
yena.
23 *Z*ingaho Nungungulu i lo hlula
lego siku Jabina a hosi ya le Ke-
nani mahlweni ka banana ba ka Isra-
eli.
24 Ni canja ga banana ba ka Israeli gi

hlula kambe ni kambe hehla ka Jabina a hosi ya le Kenani, kala bona ba lobisa Jabina a hosi ya le Kenani.

XIPIMO 5.

1 *Z*onake ba lo yimbelela Debora na Barake a *n*wana wa Abinoame lego siku, baku,
2 Hakuba lezo a murangeli i lo teka a kurangela lomo ka Israeli,
Hakuba lezo a banhu ba nyikela a wutsumbu ga*b*ye hi kuranzisisilweko,
Katekisani *n*wina Jehova.
3 Zwanani, O tihosi; nyikani a n*d*lebe, O *n*wina tihosana;
Mina, yena mina, nzi ta yimbelela ka Jehova;
Nzi ta yimbelela a kudumisa ka Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli.
4 Jehova, laba wena u yako u huma hi le Seire,
Laba wena u kangatako le makwatini ya le Edome,
Ni misaba yi lo rurumela, ni matilo ma wa donile,
Inaka, ni marefu ma dona mati.
5 A zitsunga za tsekatsekiswa hi kubakoneni ka Jehova,
Hambu wena Sinai a kubakoneni ka Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli.
6 A masikwini ya Xamgare a *n*wana wa Anate,
A masikwini ya Jaeli, a magonzo ma wa umisilwe,
Ni bafambafambi ba lo famba ba tsemakanya mipfu*k*lana.
7 Ni bafumeli ba lo kawula ka Israeli, bona ba lo kawula,
Kala lezo mina Debora nzi suka,
Lezaku nzi suka a wunyine wamuni ka Israeli.
8 Bona ba hlawula a banungungulu baswa;
*Z*onake a impi yi wa hi tinyangweni:
Laho ku wa nga hi kona a xi*k*langu kutani i *k*lari gi nga wa wonwa
Xikari ka mune wa makume ya kume ga mazana ka Israeli ke?
9 A mbilu ya mina yi komama ka bafumeli ba ka Israeli,
Labo ba nyikelako a wutsumbu ga*b*ye hi kuranzisisilweko xikari ka banhu:
Katekisani *n*wina Jehova.
10 *B*yelani ha kona, *n*wina labo mu kileleko timbongoleni to basa,
*N*wina labo mu tsamileko zitebeni zikomelweni zipfuna,
Na *n*wina labo mu fambako hi n*d*lela.
11 Kule le guweni ga bafuli,
Le wutsa*n*weni ga kuka a mati,
Leyo bona ba ta tsawutela a zimaho zi lulamileko za Jehova,
Hambu zimaho za kusaseka za kulaya ka yena ka Israeli,
*Z*onake a banhu ba ka Jehova ba ta relela baya tinyangweni.
12 Vuka, vuka, Debora;
Vuka, vuka, u tsawutela a lisimu:
Suka, Barake, ni ku rangela a bako*n*wi ba wena, wena *n*wana wa Abinoame.
13 *Z*onake ku ta relela a misalela ya badzunzisilweko ni banhu;
Jehova i lota a relela hakuba ba mina ata vukela a mintamo.
14 A huma Efraime i lo relela ata bona labo a mutsu wa*b*ye wu nga leyo Amaleki;
Anzako ka wena, Benjamini, xikari ka banhu;
Le ka Macira kuta ku huma a barumeli,
Na le Zebuluni ku huma bona labo ba welelako a lira*by*ana la zitsangi.
15 Ni tihosana ta le Isakare ti wa hi na Debora;
Kwatsi hilezi Isakare, zingaho na Barake;
Le minzelelweni bona ba lo tsutsumela le mikonzweni yakwe.
Hi le ka mati ya micongo ya ka Rubeni
Laho ku wa hi kona a ku alakanyela ka hombe ka mbilu.
16 Hi yini wena u tsamako xikari ka maranga ya tiyivu,
A kuzwa a kukulumela ka mi*k*lambi ke?
Le ka mati ya micongo ya ka Rubeni
Leyo ku wa hi kona a kulaba ka hombe ka mbilu.
17 Gileade i lo tsama *k*latukweni wa Jordani:

Na Dani, hiyini i lo sala matarwini ?
Na Axeri wa su tsama a ku tseka lomo tisuweni ta bimbi,
I lo tsama lomo tisuwaneni ta yena.
18 Zebuluni u hi banhu labo ba pfokometako a wutomi gabye kufeni,
Na Naftali, wutsweni gi klakukileko ga kwati.
19 Ni hosi yi lota yi talwa;
Zonake yi lolwa a hosi ya le Kenani,
Le Taanake hi le mamatini ya le Megido:
Bona a ba tekangi a binzulo ga mali.
20 Hi le tilweni ku lolwa a tinyeleti,
Hi manweni ya tona tona ti lowa na Sisera.
21 Ni congo Kixoni wu lo swiyela bona ba famba,
Lowo a congo wa kale, a congo Kixoni.
O muhefemulo wa mina, wu lo kangata hi ntamo.
22 Zonake a makanzo ya mahaxi ma lo pfukula
Hi kota ya kuklula, a kuklula ka wona ka ntamo.
23 Rukatelani nwina Meroza, ku wula a ngelosi ya Jehova,
Rukatelani hi kubabisisilweko a baakileko ba kona,
Hakuba bona a ba tangi ka vunetelo wa Jehova,
A vunetelo wa Jehova a ku vukela a nyamintamo.
24 A kukatekiswa hehla ka babasati ku taba ka Jaeli,
A sati wa Hebera a mu Keni;
A kukatekiswa ku taba ka yena hehla ka babasati lomo matenteni.
25 Yena i lo kombela a mati, yena a mu nyika a masi;
Yena i lo neha a mawomba lomo ngelweni wa wukosi.
26 Yena i lo klateka a canja ga yena ka xikongwani xa tenta,
Ni canja ga yena ga xinene ka nkono wa banhu ba nyamitiro;
Na hi nkono yena i lo ngwaza Sisera, yena i lo gwaza a pondlisa a hloko ya yena:
Inaka, yena i lo poroketa aba a tsemakanya a ziklongo za yena.
27 Le mikonzweni ya yena yena i lo korama, yena i lowa, i lo eklela;
Le mikonzweni ya yena i lo korama, yena i lowa:
Laha na a korama, leyo yena i lo wela lahasi a file.
28 A hlomela hi laha wonini yena i lo cuwuka, ni kuba huwa,
Ni nyine wa Sisera i loba huwa a pondlisa malingweni,
Hi yini a tikareta takwe ti hlwelako kuta ke?
Hiyini ma hlwelako a maranzani ya tikareta ta yena ke?
29 A wasati wa yena a tibako ba hlamula yena,
Ina, yena i lo hlamula ka wutsumbu ga yena,
30 Bona a ba kumangi, bona a ba abelangi a mupango?
A nhwana, a banhwana bambiri ka loyi ni loyi wa nuna;
A ka Sisera a mupango wa tinguwo ta mabala,
A mupango wa tinguwo ta mabala ti komelweko,
Hi tinguwo ta mabala tikomelweko ka wonkle maklelo, lomo tinhanweni ta mupangao ke?
31 Zingaho nga bonkle a balala ba wena ba lobyiswa,
O Jehova:
Kanilezi nga bona labo ba ranzako yena nga ba ku kwatsi i gambo laha na gi famba hi ntamo wa gona.
Na a tiko gi lo humula a mune wa makume ya malembe.

XIPIMO 6.

1 Ni banana ba ka Israeli ba lo maha lezo zi bihileko kuwoneni ka Jehova: na Jehova i lo nyikela bona le canjeni ga ma Midiani nklanu ni mambiri a malembe.
2 Ni canja ga ma Midiani gi lo kinyelela gi vukela ba ka Israeli; na hi kota ya ma Midiani a banana ba ka Israeli, ba lo ti mahela a timhako leto ti nga lomo zitsungeni, ni lomo mihumeni, ni lomo wutsanweni ga mikoboklo ya makokola.
3 Na zi wa ngaho, laho ba ka Israeli ba nga wa byalile, lezaku a ma Midiani ma lo kanziya mata, ni ma

Ameleki, ni banana ba le mutsuwukagambo; bona ba lo kanziya ba ta vukela bona;

4 Na bona ba lota goba ba vukela bona, ni ku mbetisa yonkle a mihanzo ya misaba, kala wena u ta le Gaza, ba nga siyi ni xitsotso ka Israeli, hambu ni yivu, ge ni homu, ge ni mbongola.

5 Hakuba bona ba lo kanziya ni tihomu tabye ni matenta yabye; bona ba lota kwatsi hi humbi a wunyingi; bonkle bona ni makameli yabye ba wa nga hi na ku hlaywa: na bona ba lota lomu tikweni ku ta lobisa gona.

6 Na Israeli i lo nehwa lahasi nguvu hi kota ya Midiani; ni banana ba ka Israeli ba loba huwa ka Jehova.

7 Na ku mahisile lezo, laha a banana ba ka Israeli ba nga wa rilile ka Jehova hi kota ya Midiani,

8 Na Jehova i lo rumela a muprofeti ka banana ba ka Israeli: na yena i te ngalo ka bona, Zakungahi a wulako Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli, mina nzi lo neha nwina mu kanziya mu ta hi le Gipite, nzi lo mu neha nwina mu huma le ndlwini ya wukumbi;

9 Mina nzi lo mu klaklisa canjeni ga ba le Gipite, nzi lo mu humesa canjeni ga bonkle labo ba tsimbeketako nwina, nzi lo ba hlongola bonkle lahandle mahlweni ka nwina, ni ku nyika nwina a tiko gabye;

10 Na mina nzi wa te ngalo ka nwina, Mina nzi mina Jehova a Nungungulu a wa nwina; nwina mu nga ta caba a banungungulu ba ma Amori, labo nwina mu akileko lomo tikweni gabye. Kanilezi nwina a mu ingisangi ka gezu ga mina.

11 Ni ngelosi ya Jehova yi lota, ni kuta tsama lahasi ka oaki leyi yi nga le Ofra, leyi yi nga le ka Joaxi a mu Abiezri: ni nwana wa yena Gideoni i wa popa a mabele le xigowolweni xa wa waini, a fihla wona ka ma Midiani.

12 Ni ngelosi ya ka Jehova yi woneka ka yena, yi te ngalo ka yena, Jehova i zinwe na wena, wena munhu wa nhenha ya kulwa.

13 Na Gideoni i te ngalo ka yena, O, hosi ya mina, loku a wa nga a hi zinwe na hina, hiyini zonkle zi weleko hina ke? yi kwihi yonkle a mitiro yakwe yi damisisako leyo a bararu ba hina ba lo byela hina ha yona, baku, Nungungulu a nga lo hi neha hi huma hi le Gipite? makunu Jehova i hoxile hina kule, i nyikele hina canjeni ga ma Midiani.

14 Na Jehova i lo cuwuka hehla ka yena, i te ngalo, Yana wena lezi nhenha ya wena, u ya hanyisa Israeli canjeni ga ma Midiani: mina a nzi ku rumangi ke?

15 Na yena i te ngalo ka yena, O, Hosi, hi laha ka yini ka ku kala nza ku hanyisa a ba ka Israeli ke? languta, a ngango wa ka hina ngwawusiwana ka Manasa, na mina nzi mina sibamarumbu lomo ndlwini ka dadani.

16 Na Jehova i te ngalo ka yena, Ha kunene mina nzi taba zinwe na wena, wena u ta hlasela a ma Midiani kwatsi munhu munwe.

17 Na yena i te ngalo ka yena, Loku mina nzi wa nga makunu nzi kumile a tomo kuwoneni ka wena, kangeta mina a xiwoniso lezaku wena hi wena u wulawulako zinwe na mina.

18 U nga suki laba, nza kombela wena, kala mina nzita ka wena, nzi neha a xinyikiwo xa mina, ni ku xi beka mahlweni ka wena. Yena i te ngalo, Nzi ta tsama kala wena u wuya kambe.

19 Na Gideoni i lo engena ndlwini, i lo longisa a mbutanyana, ni zikeketselo zi nga comelwangiko za mapa ya efa: ni nyama i lo yi beka lomo xirunzwini, i lo cela a muro lomo mbiteni, na a lo neha lahandle ka yena lahasi ka oaki, i lo nyika kona.

20 Ni ngelosi ya ka Nungungulu yi te ngalo ka yena, Teka a nyama ni zikeketselo zi nga comelwangiko, u klateka zona hehla ka legi ribye, u culula a muro. Yena i lo maha lezo.

21 Zonake a ngelosi ka Jehova yi lo klateka le magumo ka nhonga leyi a nga wa hi nayo lomo canjeni ga yena, i lo kumba a nyama ni zikeketselo zi nga comelwangiko; laho ku lo vura a nzilo wu huma hi lomo ribyeni, wu lo mbetisa a nyama ni zikeketselo zi nga comelwangiko; ni ngelosi ka Jehova yi lo suka mahlweni ya yena.

22 Na Gideoni i lo wona lezaku yona yi wa hi ngelosi ya ka Jehova; na Gideoni i wa te ngalo, Ha, O Hosi Jehova! hakuba kwatsi hilezi mina

nzi wonileko a ngelosi ya ka Jehova
a ngohe ni ngohe.
23 Na Jehova i te ngalo ka yena, A ku-
rula a kube ka wena; u nga cabe:
hakuba wena u nga ta kufa.
24 *Z*onake Gideoni i lo aka a alati laho
ka Jehova, ni ku cula gona Jehova-
xalome: kala legi siku gona ga ha hi
kona le Ofra ga ba Abiezri.
25 Na ku mahisile lezo gwalego wu-
siku, lezaku Jehova i te ngalo ka
yena, Teka a ho*n*wana ya raru wa
wena, yona a ho*n*wana ya wumbiri
ya n*k*lanu ni mambiri a malembe a
wukale, ni ku hoxa lahasi a alati ga
Baali legi a raru wa wena a nga
nago, ni ku tsemelela Axera loye a
nga ka gona;
26 Ni ku aka a alati ka Jehova a Nungu-
ngulu wa wena hehla ka wutsamo
legi ga kokola, kwatsanyana, u teka
a ho*n*wana ya wumbiri, ni ku nyi-
kela a munyikelo wa kuhiswa *z*i*n*we
ni sinya ya le Axera leto wena u ta
nga ti tsema.
27 *Z*onake Gideoni i lo teka a kume ga
babanuna ba malanza ya yena, i lo
maha kwatsi hilezi Jehova a wulile-
ko ka yena: na ku mahisile lezo, ha-
kuba yena i wa caba ba le ngangwe-
ni ka raru wa yena ni banhu ba muti,
*z*ingaho lezi i wa nga hi na ku maha
ni munu, lezaku yena i lo maha laha
wisikwini.
28 Na laha a banhu ba muti ba nga wa
vukile manzikweni ni mixo, langu-
ta, a alati ga Baali gi wa tso*b*yilwe
lahasi, ni Axera i wa tsemilwe lahasi
loye a nga laho ka gona, ni ho*n*wana
ya wumbiri yi nyikelwe laha ka alati
lego gi akilweko.
29 Na bona ba te ngalo ka mu*n*we ni mu-
*n*wani, Hi mani a mahileko lexi xilo
ke? Ni laha ba nga wa labile ba wuti-
sa, bona ba te ngalo, Gideoni a *n*wa-
na wa Joaxi hi yena a mahileko lexo
xilo.
30 *Z*onake a banhu ba muti ba te ngalo
ka Joaxi, Humesa lahan*d*le a *n*wana
wa wena, kasi a fela a kuba afe, ha-
kuba yena i tsobile lahasi a alati ga
Baali, ni hakuba yena i tsemile la-
hasi Axera loye a nga wa hi ka
gona.
31 Na Joaxi i te ngalo ka bona bon*k*le
labo ba yimileko ba vukela yena,
*N*winawu mu ta eneliswa ha Baali
ke? kutani *n*wina mu ta hanyisa
yena ke? loye a eneliswako ha yena,
nga yena a dawe na ga ha hi mixo:
loku yena a wa nga a hi Nungungu-
lu, nga a yimela a wutsumbu ga-
kwe, hakuba a mu*n*we i tsobile la-
hasi a alati ga yena.
32 Hikwalaho ka lego siku bona ba lo
mu bitana Jerubbaali, baku, Nga na
Baali a yimela a wutsumbu ga yena.
hakuba yena i tsobile a alati ga yena.
33 *Z*onake a bon*k*le ba ma Midiani ni
ma Meleki ni banana ba le mutsuwu-
kagambo ba lo tsombanyisa a wutsu-
mbu ga*b*ye katigi*n*we; na bona ba lo
*k*latuka *k*latukweni, ni ku ta goba le
minzelelweni ya le Jezreeli.
34 Ni Moya wa Jehova wu lota hehla
ka Gideoni; yena i loba a paratana;
ni Abiezera gi lo tsombana katigi-
*n*we ku lanzela yena.
35 Na yena i lo rumela a mitsumi ka
gon*k*le ga ka Manasa; na bonawu
kambe ba wa lo tsombana wutsu-
mbu ga*b*ye ba lanzela yena; na yena
i lo rumela a mitsumi le Axeri, ni
le Zebuluni, ni le Naftali; na bona
ba lo kanziya a ku ta *k*langana na
bona.
36 Na Gideoni i te ngalo ka Nungu-
ngulu, Loku wena u ta nga u hanyi-
sa Israeli hi canja ga mina, kwatsi
hilezi wena u wulileko,
37 Languta, mina nzi ta beka a dzowo
ga woya laha lilonzeni la nzimbo;
loku ku nga ku hi kona a mbera
laha ka dzowo basi, ku hi kona a
kuoma ka liranza*b*ya lon*k*le, *z*onake
mina nzi ta *z*i tiba lezaku wena u ta
hanyisa hi canja ga mina, kwatsi
hilezi wena u wulileko.
38 Na kona ku wa hilezo; hakuba yena
i lo binzuka ni mixo manziko, i lo
kama a woya katigi*n*we, ku lo glu-
ruruka a nzokati hi le dzo*b*yeni, ni
mukelo wu lo tala hi mati.
39 Na Gideoni i te ngalo ka Nungu-
ngulu, Nga a *z*anga ya wena a nga
vin*d*lukiswi yi vukela mina, na mina
nzi ta wulawula kanilezi loku ka-
*n*we: nga mina nzi ringa kambe,
nza kombela wena, kanilezi gwalegi
gi*n*we kati hi dzowo; nga kona ku-
oma a dzowo goce, ni hehla ka lira-
nza*b*ya lon*k*le nga ku hi kona a
nzokati.
40 Nungungulu i wa lo maha *z*aku-
ngaho lego wusiku: hakuba kona
ku wa omile dzo*b*yeni koce, ni laho
ku wa hi kona a nzokati liranza-
*b*yeni lon*k*le.

XIPIMO 7.

1 *Z*onake Jerubbaali, loye a nga Gi-
deoni, ni bon*k*le a banhu labo ba nga
wa hi *zin*we na yena, ba lo vuka
manzikweni wa punzu, ba loya goba
le *k*lelweni ga hlowo ya le Harode:
ni wugobelo ga Midiani gi wa hi
*k*lelweni ga *n*walungu ga bona, hi
le migangeni ya More, le minzele-
lweni.
2 Na Jehova i te ngalo ka Gideoni,
a banhu labo u nga nabo ba hunze-
letile a ku tala ka mina a ku nyikela
a ma Midiani canjeni ga wena, ba
nga taku ba ka Israeli ba ti dadaba-
lisa a wutsumbu ga*b*ye ba vukela
mina, baku. A canja ga mina *n*wi-
nyi gi nzi hanyisile.
3 Makunu hi kwalaho banani hungu
lomo tin*d*lebeni ta banhu, muku,
Kani hiwihi loye a *k*lambako liruru-
wati ni kururumela, nga yena *k*lela
a suka xitsungeni xa le Gileade.
Laho ku le *k*lela hi le ka banhu a
kume ni mambiri ya kume ga ma-
zana ya ba banuna; leyo ku lo sala
a kume ni gi*n*we ya kume ga ma-
zana.
4 Na Jehova i te ngalo ka Gideoni,
A banhu lezo ba ha tele; relela nabo
le matini, na mina nzi ta hlola bona
ka wena leyo: na ku taba lezi, loye
mina nzi ta nga wula ka wena, Loye
i ta kuya na wena, ywaloye i ta fa-
mba *zin*we na wena; na kani biwihi
loye nzi ta nga wula ka wena, Loyi
a nga ta kuya na wena, ywaloye a
nga ta kuya.
5 *Z*ingaho yena i lo neha a banhu le
matini: na Jehova i te ngalo ka
Gideoni, Bon*k*lelele labo ba kapite-
lako a mati hi lirimi lakwe, kwatsi
hilezi a m*b*yana yi kapitelako, ba labo
wena u ta ba yimisa hi wutsumbu
ga*b*ye, zingahowo labo ba korama-
ko ba kasa hi madzolo ya*b*ye a ku-
nwa.
6 Ni tsengo wa bona labo ba kapite-
leko, ba *k*latekileko a man*d*la ya*b*ye
milo*n*wini ya bona, ku wa hi mazana
manharu ya ba banuna: kanilezi
bon*k*le labo ba seleko banhu ba lo
korama lahasi ba kasa hi madzolo
ya*b*ye a kunwa a mati.
7 Na Jehova i te ngalo ka Gideoni, Hi
mazana manharu laya ma kapiteleko
mina nzi ta hanyisa *n*wina, nzi ta
nyikela a ma Midiani canjeni ga
wena; nga bon*k*le banhu ba famba
loyi ni loyi le tenteni ga yena.
8 *Z*ingaho a banhu ba lo teka a timbu-
ba canjeni ga*b*ye, ni ti paratana ta-
*b*ye; yena i lo rumela bon*k*le banhu
ba ka Israeli bon*k*lelele matenteni
ya*b*ye, kanilezi ku su tsetserele a ba
mazana manharu ba banuna: ni wu-
gobelo ga ma Midiani gi wa hi lahasi
minzelelweni.
9 Na ku mahisile lezo gwalego wu-
siku, lezaku Jehova i wa te ngalo ka
yena, Suka, relela uya le hasi wugo-
belweni; hakuba mina nzi nyikele
canjeni ga wena.
10 Kanilezi loku wena u caba a ku re-
lela lahasi, famba na Pura a nanza ga
wena le wugobelweni:
11 Na wena u tazwa lezi ba ta nga zi
wula bona; anzako ka lezo man*d*la
ya wena ma ta tiyiswa a ku relela
uya lahasi wugobelweni. *Z*onake i
loya a relela *zin*we ni nanza ga yena
Pura aya kwaleyo *k*lelweni ga ma-
gumo ga banhu ba hlomileko labo
ba nga wa hi wugobelweni.
12 A ma Midiani ni ma Amaleki ni bana-
na ba le mutsuwukagambo ba wa lo
mbambamela ma*k*lelweni ya minze-
lelo kwatsi hi humbi a wunyingi;
ni makameli ya*b*ye ma nga hiko na
ku hlayiwa, kwatsi hi seke lego gi
nga le fungwini wa bimbi a ku tala.
13 Ni laha Gideoni a nga wata, languta,
laho ku wa hi kona a munhu a nga
wa *b*yela a noro ka wa ka ka*b*ye; na
yena i wa te ngalo, Languta, mina
nzi lo lora a noro; ni, manga*b*ye, a
xikeketselo ga xibaba xa barle gi lo
kingirikela lomo wugobelweni ga
ma Midiani, ni kuta lomo ka te-
nta, gi loba gona lezaku gona lezo
gi lowa, gi su ku hunzuluka gi ku
gangatsala, lezaku a tenta gi lo ba-
rama xibaratata.
14 Ni wa ka ka*b*ye i lo hlamula na te
ngalo, Lezi a hi ncumo xi*n*wani sa-
seka a supado ya Gideoni a *n*wana
wa Joaxi, a wanuna wa ka Israeli:
le canjeni ga yena Jehova i nyikele
a ma Midiani, ni mabandla ya wona
won*k*le.
15 Na kona ku wa hi lezo, laha na
Gideoni a zwile a ku *b*yela ka noro,
ni *k*lamuselelo ya wona, yena i lo
kozela; ni ku *k*lelela wugobelweni
ga ka Israeli, i te ngalo, Sukani; ha-
kuba Jehova i nyikele canjeni ga
*n*wina a maban*d*le ya ma Midiani.

16 Na yena i lo abanyisela a mazana
manharu ya ba banuna ka miklawa
minharu, yena i lo beka canjeni ga
bonkle a miparatana, ni pica ga pa-
nga, ni nwenge wu wa hi lomo nze-
ni ka mapica.
17 Na yena i te ngalo ka bona, Cuwu-
kani ka mina, ni ku maha zaku-
ngahi: ni, langutani, laha na nzita
kwaleyo magumeso ka wugobelo,
kona ku ta kuba lezaku, kwatsi hi-
lezi nzi ta nga maha, mahaniwo lezo.
18 Laha na mina na nziba a paratana,
mina ni bonkle laba ba nga zinwe na
mina, zonake bananiwo a miparata-
nawu kambe, ka wonkle a maklelo
ya wugobelo, ni ku wula, Hi ka Je-
hova na Gideoni.
19 Zingaho Gideoni, ni zana ga ba ba-
nuna labo ba nga wa hi zinwe na
yena, ba lota kwaleyo magumeso
ya wugobelo hi kusanguleni ka xi-
rinzo xa laha xikari, kanilezi laha
na ba ha ku vuxeta ba longisa a xi-
rinzo: na bona ba loba a miparatana,
ba lo trandlesa zipanzana a mapica
laya ma nga wa mandleni yabye.
20 Ni miklawa minharu yi loba a mipa-
ratana, ni kutrandlesa a mapica, ni
ku koma a minwenge lomo canjeni
gabye ga xibaba laho ba bako ha
kona; na bona ba lo bahuwa, A su-
pado ya Jehova ni ya Gideoni.
21 Bona ba lo yima loyi ni loyi lomo
wutsanweni gabye ba ranzele a wu-
gobelo; ni wonkle a mabandla ma
lo tsutsuma; bona ba lo kanyuluka,
ku maha bona ba tsutsuma.
22 Na bona ba loba a mazana manharu
ya miparatana, na Jehova i lo ru-
mela a supado ya loyi ni loyi a vu-
kela a wa ka kabye, ni vukela wo-
nkle a mabandla; ni mabandla ma lo
tsutsuma a wukule go kota Beti-
xeta ngomameni ya Zerera, kwatsi
hi wukule go kota le mbinganweni
wa le Abelemehola, hi le Tabata.
23 Ni banhu ba ka Israeli ba wa lo tso-
mbana katiginwe, ba huma le Na-
ftali, ni Axeri, ni bonkle ba ka Ma-
nasa, ba lo hlongola le nzako ka ma
Midiani.
24 Na Gideoni i lo rumela batsutsumi
ka gonkle ga mitsurana ya ka Efrai-
me, aku, Relelani mu ta hi ta vu-
kela Midiani, ni ku teka mahlweni
ka bona a mamati, ku kwatsi hi
wukule ga le Betebara, kona le
Jordani. Zingaho a banana ba ka
Efraime ba lo tsombana katiginwe,
ba lo teka a mamati a wukule go
kota Betebara, kono Jordani.
25 Na bona ka lo teka a tihosana timbiri
ta ma Midiani, Oreba na Zeebe; na
bona ba lo daya Oreba le ribyeni ga le
Oreba, na Zeebe ba lo mu daya le
xigowolweni xa waine xa le Zeebe,
ni ku hlongolisa a ma Midiani: na
bona ba lo neha tihloko a ya Oreba
ni Zeebe ka Gideoni le klatukweni
wa Jordani.

XIPIMO 8.

1 Ni banhu ba ka Efraime ba te ngalo
ka yena, Zakuyini zi mahisileko ku-
ngahi, lezaku wena a ku hi bitanangi,
laha wena na uya a ku yalwa ni ma
Midiani ke? ba lo klokllisana zinwe
na yena hi kukarihisilweko.
2 Na yena i wa te ngalo ka bona, Xa-
na xilo muni mina nzi mahileko xa
ku ringana na nwina ke? Kunene
a kuklakla a magrepi ya le Efraime
a hi cukwana ku hunza a xivini xa
le Abiezera ke?
3 Nungungulu i nyikele a canjeni ga
nwina a tihosana ta le Midiani, Ore-
ba na Zeebe: xini nzi nga ta nga nzi
zi kota a kuringana na nwina ke?
Zonake a zanga yabye yi wa lo renga
hi klelo ga yena, laha yena a nga wa
wulile lezo.
4 Na Gideoni i lota leyo Jordani, i
lo hunza a klatuka, yena, ni mazana
manharu ya banuna laba ba nga wa
hi zinwe na yena, ba karele, na ba ha
hlongolisa.
5 Na yena i te ngalo ka banhu bale Su-
kote, Nyikani, nza kombela nwina,
a mikowo ya zibaba ka banhu laba
ba lanzelako mina; hakuba bona ba
karele, mina nzi hlongolisa Zeba na
Zalmuna, a tihosi ta ma Midiani.
6 Ni tihosana ta le Sukote ti wa te
ngalo, A hi mandla ya Zeba na Za-
lmuna, makunu ma nga canjeni ga
wena, lezaku hina hi wa ta nga hi
nyika a zibaba ka impi ya wena ke?
7 Na Gideoni i wa te ngalo, Hikwa-
laho laha Jehova na nyikelile Zeba na
Zalmuna le canjeni ga mina, mina nzi
ta pfemula a nyama ya nwina hi
mizwa ya le xiwuleni zinwe ni mi-
pumbulu.
8 Na yena kusukela leyo i lo kanziya
le Penueli, yena i lo wulawula ka
bona kwatsi hi zalazo; ni banhu ba
le Penueli ba lo hlamula yena kwatsi

hilezi a banhu ba le Sukote ba nga
wa hlamulile.
9 Yena kambe i lo wulawula ka
banhu ba le Penueli, aku, Laha na
nzita kambe hi kurula, nzi ta tsoba
lahasi lowu a muti.
10 Makunu Zeba na Zalmuna ba wa
hi leyo Karkora, ni mabandla yabye
zinwe nabo, a xipimo xa kume ni
nklanu ga kume ga mazana ya ba ba-
nuna, bonkle labo ba nga wa sele ka
wonkle a mabandla ya banana ba le
mutsuwukagambo; hakuba leyo ku
wa wile a zana ni makume mambiri
ya kume ga mazana ya ba banuna
labo ba kokako a supado.
11 Na Gideoni i lo kanziya hi ndlela ya
bona laba ba tsamako lomo matente-
ni le mutsuwukagambo ka Noba ni
Jogbeha, i lo hlasela a mabandla; ha-
kuba a mabandla ma wa ponile.
12 Zeba na Zalmuna ba lo tsutsuma;
yena i lo ba hlongolisa hi le nzako;
na yena i lo teka a tihosi timbiri ta
ma Midiani, Zeba na Zalmuna, i lo
hlula wonkle a mabandla.
13 Na Gideoni a nwana wa Joaxi i
lo klela hi le kulweni hi le kukanzi-
yeni ka le Heresi.
14 Na yena i lo koma a jaha ga banhu
ba le Sukote, i lo wutisa ha yena:
yena i lo hlawutela yena hi tihosana
ta le Sukote, ni masingalakati ya ko-
na, nklanu ni mambiri makume ni
nklanu ni bambiri a banhu.
15 Na yena i lota ka banhu ba le Sukote,
i te ngalo, Langutani Zeba na Za-
lmuna, xungetano na bona nwina mu
lo giyela mina, muku, A hi mandla
ya Zeba na Zalmuna makunu ma nga
canjeni ga wena ke, lezaku hi ta
nyika a zibaba ka banhu ba wena
laba ba kareleko ke?
16 Na yena i lo teka a masingalakati
ya muti, na hi mizwa ya le xiwuleni
ni mipumbulu, na ha yona yena i lo
gonzisa a banhu ba le Sukote.
17 Yena i lo tsoba lahasi a tawa ya le
Penueli, i lo hlasela a banhu ba
muti.
18 Zonake ku lo wula yena ka Zeba
ni Zalmuna, Mbanhu ba ku yini
labo nwina mu nga ba hlasela leyo
Tabora? Na bona ba lo hlamula,
Kwatsi hi wena, zi wa ngaho na bo-
nawu; loyi ni loyi ba wa fanana ni
banana ba hosi.
19 Na yena i te ngalo, Ba wa hi bama-
kabye ba mina, a barisanyana ba
mamani wa mina: kwatsi hi lezi
Jehova a hanyako, loku nwina mu
wa ba tsikile ba hanya, nzi wa ta
nga mina nzi nga mu dayangi nwina.
20 Na yena i te ngalo ka Jetera a mate-
wula yakwe, Suka, u gwaza bona.
Kanilezi a jaha a gi kokangi a su-
pado ya gona; hakuba yena i wa
caba, hakuba i wa ha hi tsongwani.
21 Zonake Zeba na Zalmuna ba te
ngalo, Suka wena, u wela hehla ka
hina; kwatsi hilezi a munhu a nga
lezo, ni ntamo wa yena hizalezo. Na
Gideoni i lo suka, i lo daya Zeba na
Zalmuna, ni ku teka zi ngolongo-
klwani lezi zi nga wa mikolweni ya
makameli yabye.
22 Zonake a banhu ba ka Israeli ba
te ngalo ka Gideoni, Fumela wena
hehla ka hina, nwenkle wena, ni
nwana wa wena, ni nwana wa nwa-
na wa wena kambe; hakuba wena
u hanyisile hina le canjeni ga ma
Midiani.
23 Na Gideoni i wa te ngalo ka bona,
Mina nzi nga ta fumela heha ka
nwina, ge ni nwana wa mina a nga
ta fumela hehla ka nwina, Jehova i
ta fumela hehla ka nwina.
24 Na Gideoni i wa te ngalo ka bona,
Mina nzi ta nga nzi maha kuwutisa
ka nwina, lezaku nwina mu wa ta
nga mu nyika loyi ni loyi munhu a
tipera ta ndlebe ta mupango wa
yena. (Hakuba bona ba wa hi ni
tipera ta nzalama, hakuba bona ba
wa hi ba Ixmaeli.)
25 Na bona ba lo hlamula, Hi kuranzi-
sisilweko hina hi ta nyika tona. Na
bona ba lo andlala a nguwo, ni ku
hoxa laho bonklelele banhu a tipera
ta mufulo wa yena.
26 Ni kutika ka tipera ta tindlebe ta
nzalama leto yena a nga wa wutisile
ka bona ku wa hi kume ga mazana
ni nklanu ni mambiri mazana a ma-
xekeli ya nzalama; hi lahandle ka
zingolongoklwani, ni tiketani, ni ti-
nguwo to truka leto ti nga wa hi
tihosini ta le Midiani, ni lahandle ka
mangenje laya ma nga wa hi lomo
mikolweni ya makameli yabye.
27 Na Gideoni i lo maha a efodi ha
kona, i lo beka yona lomo mutini
wa yena, kona leyo Ofra: ni bonkle
a ba ka Israeli ba lo hlakana hi wu-
oxwi hi kota ya kona leyo; na kona
ku lo maha a panya ka Gideoni, ni
ka yindlu ya yena.

28 *Z*ingaho a ma Midiani ma wa hlu-
lilwe mahlweni ka banana ba ka
Israeli, na bona a ba ha engetangi
kambe ba *k*lakusa tihloko ta*b*ye.
Ni tiko gi lo humula a mune wa
makume ya malembe masikwini ya
Gideoni.
29 Na Jerubbaali a *n*wana wa Joaxi
i loya tsama lomo n*d*lwini ya yena
*n*winyi.
30 Na Gideoni i wa ni n*k*lanu ni ma-
mbiri a makume ya barisanyana ba
*t*relweko hi miri wa yena; hakuba
yena i wa hi ni basati bo tala.
31 Ni mundhlukulu wa yena lowo wu
nga wa leyo Xekemi, yenawu kambe
i *t*rala nisanyana, i lo cula a bito
gakwe Abimeleki.
32 Na Gideoni a *n*wana wa Joaxi i
lofa na hi tangeni ya wukosana, na
yena i wa lo kelelwa xilahleni xa
Joaxi a raru wa yena, le Ofra ga ba
Abiezri.
33 Na ku mahisile lezo, kwatsi hi xi-
kanzakanya xa lezi Gideoni a nga
wa file, ni banana ba ka Israeli ba lo
*k*lelela kambe, ba lo hlakana hi wu-
oswi anzako ka Baalima, ba lo ma-
ha Baalberite a nungungulu wa*b*ye.
34 Ni banana ba ka Israeli a ba alaka-
nyangi Jehova a Nungungulu wa-
*b*ye, loye a *k*la*k*lisileko ka bon*k*le a
balala ba*b*ye ka won*k*le ma*k*lelo;
35 Ge bona ni ku wonisa wunene ka
yin*d*lu ya Jerubbaali, loye a nga
Gideoni, kukotisa kon*k*le a kusasa
loko a kukombisileko ka ba ka
Israeli.

XIPIMO 9.

1 Na Abimeleki a nwana wa Je-
rubbaali i loya le Xekemi ka ba-
maka*b*ye wa nyine wa yena, i lo
wulawula *zin*we na bona, ni *zin*we
ni ngango won*k*le wa yin*d*lu a raru
wa nyine wa yena, aku,
2 Wulawulani, nza kombela *n*wina,
lomo tin*d*lebeni ta bon*k*le a banhu
ba le Xekemi, Lezaku i kwatsi ka
*n*wina ke, lezaku bon*k*le a banana
ba Jerubbaali, labo ba nga n*k*lanu
ni mambiri makume ya banhu, ni
ku fumela hehla ka *n*wina, kutani
a mu*n*we a fumela hehla ka *n*wina
ke? alakanyani lezaku mina nzi ma-
rambo ya *n*wina ni nyama ya *n*wina.
3 Ni bamaka*b*ye ba nyine ba lo wula-
wula ha yena ni tin*d*lebeni ta bon*k*le
a banhu ba le Xekemi ton*k*le leti
timhaka: ni timbilu ta*b*ye ti wa xu-
bile a ku lanzela Abimeleki; hakuba
bona ba te ngalo, Yena maka*b*ye wa
hina.
4 Na bona ba lo nyika n*k*lanu ni ma-
mbiri a makume ya *z*ipanze *z*a siliva
*z*i huma lomo n*d*lwini ya Baaliberite,
ha yona Abimeleki i lo kuma a *z*i-
felembu ni banhu ba nga nyawuliko
labo ba lanzela yena.
5 Na yena i loya le N*d*lwini ya raru
wa yena le Ofra, i lo daya a bama-
ka*b*ye ba yena a banana ba Zeru-
bbaali, na ba wa hi n*k*lanu ni ma-
mbiri makume ya banhu, ri*b*yeni
gi*n*we: kanile*z*i Jotamu a *n*wana wa
nzisanyana wa Jerubbaali i wa lo
siywa; hakuba yena i wa lo fihla a
wutsumbu ga yena.
6 Ni bon*k*le a banhu ba le Xekemi ba
lo tsombana a wutsumbu ga*b*ye ka-
tigi*n*we, ni yon*k*le a yin*d*lu ya ka
Millo, ni ku famba ba ya maha a
Abimeleki a hosi, hi laha ka oaki ya
mhanze leyi yi nga wa hi leyo Xe-
kemi.
7 Ni laha bona ba nga wa *b*yelile
kona ka Jotamu, yena i loya yima
le hehla ka xitsunga Gerezima, i lo
*k*lakusa a gezu ga yena, i lo ba-
hungu, i te ngalo ka bona, Ingisani
ka mina, *n*wina banhu ba le Xekemi,
lezaku Nungungulu a fela kuingisa
ka *n*wina.
8 A tisinya ti lo suka a xikatini kuya
tota a hosi hehla ka tona; na tona ti
te ngalo ka sinya ya oliva, Fumela
wena hehla ka hina.
9 Kanile*z*i a sinya ya oliva yi te ngalo
ka tona, Mina nzi wa ta nga nzi tsika
a kunona ka mina, hi ka kona ha
mina ba dzunzako a Nungungulu ni
munhu, nzi famba nzi ya nzulanzu-
la hehla ka tisinya ke?
10 Ni tisinya ti te ngalo ka sinya ya
kuwu, Ngona wena, u ta fumela he-
hla ka hina.
11 Kanile*z*i a sinya ya kuwu yi te ngalo
ka tona, Mina nzi wa ta nga nzi tsi-
ka a kutsombela ka mina, ni miha-
nzo ya mina yo saseka, nzi famba nzi
ya nzulanzula hehla ka tisinya ke?
12 Ni tisinya ti te ngalo ka vina, Ngona
wena, u ta fumela hehla ka hina.
13 Ni vina wu te ngalo ka tona, Mina
nzi wa ta nga nzi tsika a waini ga
mina giswa, legi nzi xalalisako ha
gona Nungungulu ni munhu, nzi
famba a ku nzulanzula hehla ka tisi-
nya ke?

14 *Z*onake ti te naglo tisinya ton*k*le ka
munga, Ngona wena, u ta fumela
hehla ka hina.
15 Ni munga wu te ngalo ka tisinya,
Loku ha kunene *n*wina mu tota
mina a hosi hehla ka *n*wina, *z*ona-
ke ngonani mu ta teka kucabela
lahasi ka nzuti wa mina; loku *z*i
nge ngaho, nga nzilo wu huma hi
lomo mungeni, wu kadamula a ma
sedare ya le Lebanoni.
16 Makunu hikwalaho, loku *n*wina mu
nga mu mahile hi ka zinene ni ku-
longametisilweko, ka le*z*o *n*wina mu
nga maha Abimeleki a hosi, loku
*n*wina mu nga mu mahile kwatsi ka
Jerubbaali ni yin*d*lu yakwe, na mu
mahile ka yena kukotisa hi kufanela
ka man*d*la ya yena
17 (Hakuba a raru wa mina i lo lwela
*n*wina, i pfokometile a wutomi a
wutomi ga yena, i lo *k*la*k*lisa *n*wina
mu huma ka canje ga ma Midiani:
18 Na *n*wina mu sukile mu vukela a
yin*d*lu ya raru wa mina legi siku,
*n*wina mu dele a barisanyana ba ye-
na, a n*k*lanu ni mambiri a makume
ya banhu, hehla ka ri*b*ye gi*n*we, mu
mahile Abimeleki, a *n*wana wa nanza
ga yena ga xisati a hosi, a hosi he-
hla ka banhu ba le Xekemi, hakuba
yena maka*b*ye wa *n*wina);
19 Loku *n*wina *z*onake mu nga mu ma-
hile a *z*inene ni kulongametisilweko
ha Jerubbaali ni yin*d*lu ya yena legi
siku, *z*onake tsakani *n*wina hi ka
Abimeleki, nga yenawu kambe a
tsaka ha *n*wina:
20 Kanile*z*i loku *z*i nge ngaho, nga a
nzilo wu huma hi ka Abimeleki, wu
kadamula a banhu ba le Xekemi, ni
yin*d*lu ya ka Millo; ni nga nzilo
wu ta wu huma hi le ka banhu ba
le Xekemi, ni ku huma le yin*d*lwini
ya ka Millo, wu kadamula Abime-
leki.
21 Na Jotamu i lo tsutsuma, i lo caba,
i loya le Beera, i loya tsama ka
kona, hi kucaba Abimeleki a maka-
*b*ye wakwe.
22 Na Abimeleki i wa hi hosi hehla
ka Israeli a malembe manharu.
23 Ni Nungungulu i lo rumela a moya
wa kubiha xikari ka Abimeleki ni
banhu ba le Xekemi; ni banhu ba
le Xekemi ba lo maha hi kukanga-
nyisilweko ha Abimeleki:
24 Le*z*aku a kupangwa loko ku mahi-
lweko ka n*k*lanu ni mambiri ma-
kume ya banana ba ka Jerubbaali
kasi ku fela kuta, ni le*z*aku a nkata
wu bekwa hehla ka Abimeleki a
maka*b*ye wa*b*ye, loye a nga daya
bona, ni hehla ka banhu ba le Xe-
kemi, labo ba nga tiyisa a canja ga
yena a ku daya bamaka*b*ye ba yena.
25 Ni banhu ba le Xekemi ba lo rume-
la a balabaleli ha yena le hehla ka
*z*itsunga, na bona ba lo panga bo-
n*k*le labo ba tako ba longoloka hi
n*d*lela ba nga ka yona bona: kona
ku wa lo *b*yelwa Abimeleki.
26 Na Gaali a *n*wana wa Ebedi i lota
zinwe ni bamaka*b*ye ba yena, i loya
leyo Xekemi: ni banhu ba le Xe-
kemi ba lo beka kutsumba ka yena.
27 Na bona ba lo huma baya masi-
*n*wini, ba tsombanyisela a mavina
ya*b*ye, ba lo kamela magrepi, ba lo
maha a mubuzo, ba loya le n*d*lwini
ya Nungungulu wa*b*ye, ba lo yaga
ni kunwa, ba lo rukatela Abimeleki.
28 Na Gaali a *n*wana wa Ebedi i te
ngalo, Nzi mani Abimeleki, nzi
mani Xekemi, loye hina hi ta nga
kala hi kozela yena ke? a hi yena
a *n*wana wa Jerubbaali ke? na
Zebula a nduna ya yena ke? koze-
lani *n*wina banhu ba Hamora a raru
wa Xekemi: kanile*z*i hi yini hina hi
ta nga kozela yena ke?
29 Na ku wa ta nga laba banhu ba hi la-
hasi ka canja ga mina! *z*onake mina
nzi wa ta nga nzi susa Abimeleki.
Yena i te ngalo ka Abimeleki, Hlo-
misa a impi ya wena, u huma.
30 Ni laha Zebula a mufumeli wa
muti a zwile a timhaka ta Gaali a
*n*wana wa Ebedi, ni zanga ya yena
yi wa lo vin*d*lukiswa.
31 Na yena i lo rumela a mitsumi ka
Abimeleki hi kunyemukisilweko,
aku, Languta, Gaali a *n*wana wa
Ebedi, ni bamaka*b*ye ba yena bata
leyo Xekemi; ni, languta, bona ba
kurumeta a muti a ku teka a *k*lelo
ga ku vukela wena.
32 Makunu hikwalaho, vuka ni wusiku,
wena ni banhu labo ba nga *z*i*n*we
na wena, mu ya labelela lomo kwa-
tini:
33 Na kona na ku taba le*z*o, laha mi-
xweni, kwatsi hi xikanzakanya xa
le*z*i a gambo gi tsuwukako, wena u
ta vuka manzikweni wa punzu, mu
huhulukela mutini; ni, languta,
laha yena ni banhu laba nga *z*i*n*we
naye bata ku ta vukela wena, wena

u ta maha ka bona kukotisa le le*z*i
wena u kumileko a xikati.
34 Na Abimeleki i lo suka, ni bon*k*le
a banhu labo ba nga wa hi *z*i*n*we na
yena, ni wusiku, na bona ba loya
labelela ba vukela Xekemi mune wa
mi*k*lawa.
35 Na Gaali a *n*wana wa Ebedi i lo
huma, i loya yima le wuengenweni
ga nyangwa ya muti: na Abimeleki
i lo suki, na banhu bon*k*le laba ba
nga wa hi *z*i*n*we naye, hi le xiju-
manini.
36 Ni laha Gaali a nga wa wonile a
banhu, i te ngalo ka Zebula, La-
nguta, kuta banhu lahasi hi le hela
ka *z*itsunga. Na Zebula i te ngalo
ka yena, wena u wona a nzuti wa
*z*itsunga a ku kwatsi ngwa banhu.
37 Na Gaali i lo wulawula kambe i te
ngalo, Wona, laho kuta banhu ba
relela hi le xikari ka tiko, ni mu*n*we
*k*lawa wu ta hi n*d*lela ye oaki wa le
Meonenime.
38 *Z*onake ku lo wula Zebula ka yena,
Hiwihi a nomu wa wena, lowo wena
u wulako, Nzi mani Abimeleki,
le*z*aku hina hi wa ta nga hi kozela
yena ke? loyi a hi yena munhu
loyi u mu kanyisako ke? suka u
huma makunu, mina nza kombela
wena, u yalwa *z*i*n*we na bona.
39 Na Gaali i lo huma mahlweni ka
banhu ba le Xekemi, i lolwa na
Abimeleki.
40 Na Abimeleki i lo hlongolisa yena,
yena i lo caba mahlweni ka yena,
leyo ku lowa bo tala ba nga wa ku-
bazilwe, ku kala le wuengenweni
ga nyangwa.
41 Na Abimeleki i lo aka leyo Aruma:
na Zebula i lo hlongola Gaali a huma
ni bamaka*b*ye ba yena, le*z*aku bona
ba wa ta nga ba nga ha aki leyo Xe-
kemi.
42 Na ku mahisile le*z*o ha manziko,
le*z*aku a banhu ba lo huma le han*d*le,
masi*n*wini; na bona ba lo *b*yela
Abimeleki.
43 Na yena i lo teka a banhu, i lo ba
hambanyisela ka mi*k*lawa minharu,
i loya labelela lomo kwatini; yena
i lo cuwuka, ni, languta, ni banhu
ba lota ba huma hi lomu mutini; na
yena i lo suka a vukela bona, i lo
hlasela bona.
44 Na Abimeleki, ni mi*k*lawa leyo yi
nga wa hi *z*i*n*we na yena, ba lo hu-
hulukela mahlweni, ba lo ya yima
wuengenweni ga nyangwa ya muti:
ni mi*k*lawa mimbiri yi lo vumbulu-
kela bon*k*le laba ba nga wa hi le
han*d*le, ni ku hlasela bona.
45 Na Abimeleki i lolwa a vukela a
muti won*k*le lego siku; na yena i lo
teka a muti, ni ku daya bon*k*le a
banhu labo ba nga wa hi ka wona:
i lo kungumula lahasi a muti, i lo
wu xwanyela hi munyu.
46 Ni laha banhu bon*k*le ba le koko-
leni ga le Xekemi ba nga wa zwile
ha kona, bona ba lo engena le xi-
kanekisweni xa yin*d*lu ya Elbe-
rite.
47 Na kona ku wa lo *b*yelwa Abimeleki
le*z*aku bon*k*le banhu ba kokola ga le
Xekemi ba wa tsombene katigi*n*we.
48 Na Abimeleki i lo kanziya le xitsu-
ngeni xa le Zelmoni, yena ni banhu
bon*k*le labo ba nga wa hi *z*i*n*we na
yena; na Abimeleki i lo teka a
xihloka canjeni ga yena, i lo tsema
a rabi le tisinyeni, i lo teka gona, i
lo *k*lateka maka*k*leni ya yena: yena
i te ngalo ka banhu labo ba nga wa
hi *z*i*n*we na yena, Le*z*o *n*wina mu
wonako mini nzi mahile, ha*k*lisani,
mu maha kwatsi hile*z*i nzi mahileko.
49 Ni bon*k*lelele banhu *z*i wa ngaho ba
lo tsemawu lahsi bon*k*lelele banhu
a rabi ga yena, ni ku lanzela Abime-
leki, ba loya beka wona le xikaneki-
sweni ba sudzi nzilo hehla ka wona:
*z*ingaho le*z*o bon*k*le banhu ba lomo
kokoleni ga Xekemi ba lofa kambe,
a xipimo xa kume ga mazana ya ba
banuna ni ba basati.
50 *Z*onake i loya Abimeleki le Tebeza,
i loya goba a vukela Tebeza, i lo
teka wona.
51 Kanile*z*i leyo ku wa hi ni kokola ga
ntamo leyo mutini, leno ba lo tsutsu-
mela kona bon*k*le ba banuna ni ba
basati, ni bon*k*le bona ba muti, ni
ku ya valela a wutsumbu ga*b*ye
nzeni, ba lo kanziya baya le xixu-
ngweni xa tawa.
52 Na Abimeleki i lota le taweni, i
lolwa na yona, i lo tsinela ku suhani
ka nyangwa ya tawa ni ku hisa yona
hi nzilo.
53 Ni wasati wo kari i lo hoxa a ri*b*ye
ga le hehla ka xigayo hehla ka hloko
ya Abimeleki, yena i lo *k*lo*k*lora
xikuwakuwa xa yena.
54 *Z*onake yena i lo bitana hi kuha-
*k*lisisilweko a jaha ga mukomi wa
ma*k*lari ya yena, yena i te ngalo ka

yena, Hlomula a Supado ya wena,
ni ku daya mina, le*z*aku a ba ba-
nuna ba nga wuli ha mina, A
wasati i lo daya yena, ni jaha ga
yena gi lo *k*laba gi pon*d*lisa yena,
yena i lofa.
55 Ni laha a banhu ba ka Israeli ba nga
wa wonile le*z*aku Abimeleki i file,
bona ba lo suka bon*k*lelele banhu
ku ya wutsanweni ga yena.
56 Na Nungungulu i lo *k*lelisela a ku-
biha ka Abimeleki, loko a ku mahi-
leko ka raru wa yena, le*z*o a nga
daya a n*k*lanu ni mambiri makume
ya bamaka*b*ye ba yena;
57 Ni kon*k*le a kubiha ka banhu ba le
Xekemi Nungungulu i lo *k*lelisela
hehla katihloko ta*b*ye: hehla ka bona
ku lota a kurukatela ka Jotamu a
*n*wana wa Jerubbaali.

XIPIMO 10.

1 Ni nzako ka Abimeleki laho ku lo
suka a ku hanyisa Israeli Tola a
*n*wana wa Pua, a *n*wana wa Dodo,
a munhu wa ka Isakari; yena i lo
aka le Xamira le tikweni ga mitsu-
rana ya ka Efraime.
2 Yena i lo lamula Israeli a makume
mambiri ni manharu malembe, i
lofa, a kelelwa leyo Xamira.
3 Ni nzako ka yena ku vuka Jaira,
a mi Gileade; yena i lo lamula
Israeli a makume mambiri ni ma-
mbiri malembe.
4 Na yena i wa hi ni makume manharu
ya banana labo ba nga wa kilela
lomo ka timbongola ta makume ma-
nharu a marogana, bona ba wa hi ni
makume manharu ya miti, leyo yi
bitwako aku Havvotejaira kala legi
siku, leyo yi lomo tikweni ga le
Gileade.
5 Na Jaira i lofa, i wa lo kelelwa
loma Kamoni.
6 Ni banana ba ka Israeli ba lo
engeta kambe a ku maha le*z*i *z*i bi-
hileko mahlweni ka Jehova, ba lo
kozela Baalima, na Axtarote, ni ba-
nungungulu ba le Siria, ni banu-
ngungulu ba le Sidoni, ni ba banu-
ngungulu ba le Moabi, ni banungu-
ngulu ba banana ba ka Amoni, ni
banungungulu ba ma Filisti; na
bona ba lo tsika Jehova, na ba nga
kozelangi yena.
7 Ni zanga ye ka Jehova yi lo vin*d*lu-
kiswa yi vukela Israeli, na yena i lo
xabisa bona canjeni ga ma Filisti,
ni le canjeni ga banana ba ka
Amoni.
8 Na bona ba wa lo tsekulela ni kutsi-
mbeketa a banana ba ka Israeli lego
lembe: kume ni n*k*lanu ni manharu
malembe ba tsimbeketa bona a ba-
nana ba ka Israeli labo ba nga wa hi
le *k*latukweni wa Jordani lomo ti-
kweni ga ma Amori, leyo yi hi
Gileade.
9 Ni banana ba ka Amoni ba lo hunza
ba *k*latuka Jordani a ka talwa
kambe ba vukela Juda, ni ku vukela
Benjamini, ni ku vukela a yin*d*lu
ya Efraime; *z*ingaho le*z*o Israeli i
wa la su ncu tikuruxwini.
10 Ni banana ba ka Israeli ba lo rila
ka Jehova, baku, Hina hi onhile hi
vukela wena, ha kona hakuba hina
hi tsikileko a Nungungulu wa hina,
hina hi kozela Baalima.
11 Na Jehova i te ngalo ka banana ba
ka Israeli, A hi mina nzi mu hanyi-
sileko ka ba le Gipite ke, ni le ka
ma Amori, ni le ka banana ba ka
Amoni, ni le ka ma Filisti ke?
12 Ni ma Sidoni kamba, ni ma Ama-
leki, ni Maoni, ba lo tsimbeketa
*n*wina; na *n*wina mu rilile ka mina,
na mina nzi wa lo mu hanyisa canje-
ni ga*b*ye.
13 Kasile*z*o *n*wina mu tsikile mina, mu
kozela ba*n*wani banungungulu: hi-
kwalaho mina nzi nga ta engeta
kambe nzi hanyisa *n*wina.
14 Yanani mu rila ka banungungulu
labo *n*wina mu hlawulileko; nga
bona ba mu hanyisa xikatini xa
tikuruxu ta *n*wina.
15 Ni banana ba ka Israeli ba te ngalo
ka Jehova, Hina hi onhile: maha
wena ka hina kani hi*z*ihi le*z*o *z*i
sasekileko ka wena; kumbela *k*la-
*k*lisa hina, hina ha kombela wena,
legi siku.
16 Na bona ba beka kule a banungungu-
lu ba matiko lomo xikari ka bona,
ba lo kozela Jehova; na muhefe-
mulo wa yena wu wa karatekile hi
kutsekulelwa ka Israeli.
17 *Z*onake a banana ba ka Amoni ba
wa lo tsombana katigi*n*we, ba wa
loya goba leyo Gileade. Ni bana-
nana ba ka Israeli ba wa lo hlenge-
letana a wutsumbu ga*b*ye katigi*n*we,
ba lo ya goba te Mizpa.
18 Ni banhu, a tihosana ta le Gileade,
ba te ngalo ka mu*n*we ni mu*n*wani,
Nzi mani a wanuna yena loye a ta

nga sangula a kulwa a vukela a banana ba ka Amoni ke? yena i taba hloko ya bon*k*le a banhu ba le Gileade.

XIPIMO 11.

1 Makunu Jafete a mu Gileade i wa hi wanuna wa nbenha ya kulwa, na yena i wa hi *n*wana wa xibayi: na Gileade i lo *t*rala Jafete.
2 Ni sati wa Gileade i wa lo *t*ralela yena barisanyana; ni laha a barisanyana ba yena ba nga wa kulile, bona ba lo hlongola Jafete, ba te ngalo ka yena, Wena u nga ta kuba na tsomba lomu n*d*lwini ka raru wa hina; hakuba wena u *n*wana wa mu*n*wani wasati.
3 *Z*onake Jafete i lo pfobola a suka ka bamakabye ba yena, i loya aka leyo tikweni ga le Toba: ni leyo ku lo tsombana a banhu ba nga nyawuliko ka Jafete, na bona ba lo huma lahan*d*le *zin*we naye.
4 Na ku mahisile le*z*o hi nzako ka xikati, le*z*aku a banana ba ka Amoni ba lo maha a impi ba vukela Israeli.
5 Na kona ku wa hi le*z*o, le*z*aku, laha a banana ba ka Amoni ba lo maha impi ba vukela Israeli, a masingalakati ya le Gileade ba loyela Jafete leyo tikweni ga le Toba;
6 Na bona be te ngalo ke Jafete, Ngona wena u ta maha a wa hombe wa hina, kasi ha fela a kulwa ni banana ba ka Amoni.
7 Na Jafete i te ngalo ka masingalakati ya ka Gileade, *N*wina a mu a mu bengangi mina ke, mu lo hlongola mina n*d*lwini ya dadani wa mina ke? hi yini *n*wina makunu mu tako ka mina laha *n*wina na mu tikurixwini?
8 Ni masingalakati ya Gileade ma te ngalo ka Jafete, Hikwalaho hina hi *k*lelela kambe ka wena makunu, kasi wena u be u felako a ku famba na hina, a kulwa ni banana ba ka Amoni; na wena u taba a hloko ya hina hehla ka bon*k*le a banhu ba le Gileade.
9 Na Jafete i te ngalo ka misingalakati ya Gileade, Loku *n*wina mu neha mina kaya kambe a ku talwa ni banana ba ka Amoni, na Jehova nyikela bona mahlweni ka mina, mina nzi ta ba hloko ya *n*wina ke?
10 Ni masingalakati ya le Gileade ma te ngalo ka Jafete, Jehova i ta ba a kustumunyu xikari ka hina; ha kunene kukotisa hi ka mhaka ya wena hina hi ta maha.
11 *Z*onake Jafete i loya *zin*we ni masingalakati ya ka Gileade, ni banhu ba lo mu maha a hloko ni wa hombe hehla ka bona: na Jafete i lo wulawula ton*k*le a timhaka ta yena mahlweni ka Jehova leyo Mizpa.
12 Na Jafete i lo rumela a mitsumi ka hosi ya banana ba ka Amoni, aku, *Z*akuyini wena u labako ku maha ha mina, le*z*aku wena u tile ka mina a ku talwa u vukela a tiko ga mina ke?
13 Ni hosi ya banana ba ka Amoni yi lo hlamula a mitsumi ya ka Jafete, Hakuba Israeli i lo teka a tiko ga mina, laha na a kanziya a huma ata hi le Gipite, ku sukela le Arnoni ku kala ku cikela le Jaboke, ni ku kala le Jordani: makunu hikwalaho *k*lelisani lego tiko kambe hi kurutisisilweko.
14 Na Jafete i lo rumela kambe a mitsumi ka hosi ya banana ba ka Amoni;
15 Na yena i te ngalo ka yena, *Z*akungahi a wulako Jafete: Israeli a nga tekangi a tiko ga le Moabi, ge ni tiko ga banana ba ka Amoni;
16 Kanile*z*i laha bona ba nga wa kanziya huma hi le Gipite, Israeli i lo famba a tsemakanya a xiwula kuya Bimbini go *T*ruka, ni kuta le Kadexe;
17 *Z*onake Israeli i lo rumela a mitsumi ka banana ba ka Edomi, aku, Vumela mina, nza kombela wena, nzi tsemakanya nzi hunza a tiko ga wena; kanile*z*i a hosi ya Edomi a yi ingisangi. Ni kotiza le*z*owo kambe ba lo rumela ka hosi ya le Moabi; kanile*z*i yenawu i wa nga a nga vumeli: na Israeli i wa lo tsama leyo Kadexe.
18 *Z*onake bona ba lo famba ba tsemakanya a xiwula, ba loya ba renzelekela a tiko ga Edome, ni tiko ga le Moabi, ba lota hi rebe ga mutsuwukagambo ga tiko ga Moabi, na bona ba lo goba hi gi*n*wani *k*lelo ga le Arnoni; kanile*z*i bona a ba tangi leyo mbinganweni wa leyo Moabi, hakuba Arnoni ku wa hi mbingano wa Moabi.
19 Na Israeli i lo rumela a mitsumi ka Sihoni a hosi ya ma Amori, a hosi ya le Hexboni; na Israeli i te ngalo

ka yena, Vumela hina hi hunza, ha
kombela wena, nzi tsemakanya a
tiko ga wena nziya ka wutsamo ga
mina.
20 Kanilezi Sihoni i wa nga tsumbangi
Israeli a ku hunza tsemakanya a
mbingano wa yena; kanilezi Sihoni
i lo tsombanyisa bonkle banhu ba
yena katiginwe, i lo ya goba le
Jahaza, i lolwa a vukela Israeli.
21 Na Jehova, a Nungungulu wa ka
Israeli, i nyikela Sihoni ni banhu ba
yena le canjeni ga ka Israeli, na
bona ba lo hlasela bona: zingaho
Israeli i lo teka a tiko gonkle ga ma
Amori, a baakileko ba tiko.
22 Na bona ba lo teka wonkle a mbi-
ngano wa ma Amori, kusukela leyo
Arnoni ku kala leyo Jaboke, ni ku
sukela xiwuleni ku kala le Jordani.
23 Zingaho makunu Jehova, a Nungu-
ngulu wa ka Israeli, i hlongolile a
ma Amori ma suka le mahlweni ka
banhu wa yena Israeli, na u ta nga
wena u tekela bona ke?
24 Wena u nga ta teka lego Cimoxe a
nungungulu wa wena a ku nyiki-
leko wena a ku fumela ke? Zi-
ngaho kani hi bahi labo a Nungu-
ngulu a hi hlongoleleko ba suka
mahlweni ka hina, labo hi taba te-
kela.
25 Ni makunu wena hi wena u nga wa
ncumo kwatsi a ku hunza Balake a
nwana Zipora, a hosi ya le Moabi
ke? yena i wa ha timile a pikisana
a vukela Israeli, kutani wa timile a
alwa a vukela bona ke?
26 Laha Israeli a nga wa tsamile le
Hexboni ni miti ya kona, ni lomo
Aroera ni miti ya kona, ni ka yonkle
a miti leyo yi longolokileko hi klelo
ga Arnoni, mazana manharu ma-
lembe; ngahilezo nwina a mu wu-
yisangi wona hi lexo xikati ke?
27 Mina hikwalaho a nzi onhangi nzi
vukela wena, kanilezi wena u maha
a xionho loku wena u hloma impi
kulwa na mina: Jehova, a Mula-
muli, abe mulamuli legi siku xikari
ka banana ba ka Israeli ni banana ba
ka Amoni.
28 Ahemba a hosi ya banana ba ka
Amoni a ba ingisangi ka timhaka leto
Jafete a nga wa ti rumele ka yena.
29 Zonake a Moya wa Jehova wu lota
hehla ka Jafete, i lo hunza a klatuka
Gileade na Manasa, ba lo klatuka
klatukweni wa Mizpa ga Gileade,
ni ku suka hi Mizpa wa le Gileade
yena i lo klatuka klatukweni wa
banana ba Amoni.
30 Na Jafete i lo funga a xifungo ka
Jehova, na te ngalo, Loku wena a ha
kunene u nyikela a banana ba ka
Amoni canjeni ga mina,
31 Zonake kona ku ta kuba lezo, lezaku
kani hiyini lexo xi tako xi huma le
tibatini ta yindlu ya mina a ku kinga
mina, laha na mina na nzi klela hi
kurula, hi le ka banana ba ka Amoni,
kona ku taba ka Jehova, mina nzi ta
nyikela kona a kuba munyikelo wa
ku hiswa.
32 Zingaho Jafete i lo hunza a klatuka
aya ka banana ba ka Amoni a ku
yalwa zinwe na bona; na Jehova i
nyikela bona canjeni ga yena.
33 Na yena i lo hlasela bona ku sukela
le Aroera ku kala ku cikela le Mi-
nnite, yona makume mambiri ya
miti, kala Abelaciramime, hi hihiri-
twa ka hombe nguvu. Zingaho a
banana ba ka Amoni ba wa hlulilwe
mahlweni ka banana ba ka Israeli.
34 Na Jafete i lota le Mizpa le
ndlwini ya yena; ni, languta, ni
nhanyana wa yena i lota a ku mu
kinga ni tingomana ni mikino: na
yena i wa hi nwana wa yena yece;
hi lahandle ka yena yena i wa nga
hi ni nisanyana ge ni nhanyana.
35 Na ku mahisile lezo, laha yena a nga
wa wonile yena, yena i hanzula a
tinguwo ta yena, na te ngalo, Ha,
nhanyana wa mina! wena u nehile
mina lahasi nguvu, wena u munwe
wa bona labo ba karatako mina;
mina nzi vululile a nomu wa mina
ka Jehova, na mina nzi nga ta zi
kota ku klelela nzako.
36 Na yena i te ngalo ka yena, Dadani
wa mina, wena u vululile a nomu
wa wena ka Jehova; maha ka mina
kukotisa lezo zi humeleko hi lomu
nonwini wa wena, hakuba kwatsi
hilezo Jehova a tekileko a potelo wa
wena ka balala ba wena, kona ka
bona a banana ba ka Amoni.
37 Yena i te ngalo ka dadani wa yena,
Nga lezi zilo zi maheka ha mina: hi
nga nzi tsika nzi tsama tihweti ti-
mbiri, kasi nza fela ku suka nzi
famba lahasi hehla ka zitsunga,
nziya rilela a wubulwa ga mina,
mina ni bangana ba mina.
38 Na yena i te ngalo, Yana. Na yena
i lo fambisa yena a tihweti timbiri;

na yena i lo suka, yena ni bangana
ba yena, ba lo rilela a wubulwa ga-
kwe hehla ka zitsunga.
39 Na ku mahisile lezo hi gumelweni
ka tihweti timbiri, lezo yena i lo
klelela ka dadani wa yena, loye i lo
maha ka yena kukotisa ka xifungo
lexo a nga wa xi fungile: na yena i
wa nga tibangi a wanuna. Na kona
ku wa hi mukuwo ka Israeli,
40 Lezaku a banhwana ba ka Israeli ba
loya malembe wonkle a ku ya ne-
ngisa a nhanyana wa Jafete a mu
Gileade a mune wa masiku hi
lembe.

XIPIMO 12.

1 Ni banhu ba ka Efraime ba wa lo
tsombana katiginwe, ba lo hunza hi
ngomama ya nwalungu; na ba te
ngalo ka Jafete, Ngahilezo wena u
hunzako u klatuka a ku yalwa u
vukela a banana ba ka Amoni, na
wena a ku hi bitanangi a kuya zinwe
na wena ke? hina hi ta hisa a yindlu
ya wena hehla ka wena hi nzilo.
2 Na Jafete i te ngalo ka bona, Mina
ni banhu ba ka mina hi wa hi kupi-
kisaneni ka hombe ni banana ba ka
Amoni; ni laha mina nzi bitanile
nwina, nwina a mu ponisangi nzi
huma canjeni gabye.
3 Ni laha mina na nzi wonile lezaku a
mu nzi hanyisangi, mina nzi lo beka
a wutomi ga mina canjeni ga mina,
nzi lo hunza nzi klatuka a kuvu-
kela a banana ba ka Amoni, na Je-
hova i nyikele bona canjeni ga
mina: ngahilezo zonake nwina mu
tile ka mina legi siku, a ku talwa
mu vukela mina ke?
4 Zonake Jafete i lo tsombanyisa kati-
ginwe bonkle ba banuna ba le Gile-
ade, ba lolwa na Efraime; ni banhu
ba le Gileade ba lo hlula Efraime,
hakuba bona ba te ngalo, Nwina
mu bacabi ba ka Efraime, nwina ba
ka Gileade, ni xikari ka Efraime, ni
xikari ka Manasa.
5 Ni ba ka Gileade ba lo teka a mapelo
ya le Jordani ba lo vukela ba ka
Efraime. Na kona ku wa hi lezo,
laho, kani hiwihi wa bacabi ba ka
Efraime a nga wa te ngalo, Nga
mina nziya klatukweni, zona a banhu
ba ka Gileade ba te ngalo ka yena,
Wena hi wena mu Efraime ke?
Loku a te ngalo, Ge;
6 Zonake ba wula bona ka yena,
Wula makunu Xibbolete; yena i te
ngalo Sibbolete; hakuba yena i wa
nga a nga hi na kuccetela a ku gi
wula kwatsi: zonake bona ba lo
koma yena, ni ku daya yena le ma-
pelweni ya leyo Jordani. Ni leyo
ku lo wela ka lexo xikati a ba ka
Efraime a mune wa makume ni ma-
mbiri ya kume ga mazana.
7 Na Jafete i lo lamula Israeli nklanu
ni ginwe malembe, zonake i lofa
Jafete a mu Gileade, i lo kelelwa le
mutini munwe wa le Gileade.
8 Ni nzako ka yena Izbani wa le
Betlehema i lo lamula Israeli.
9 Na yena i wa hi ni makume manharu
ya barisanyana, ni makume manharu
ya banhanyana yena i lo ba rwalela,
ni makume manharu ya banhwana
yena i lo tekela barisanyana ba yena.
Na yena i lo lamula Israeli nklanu
ni mambiri malembe.
10 Na Ibzani i lofa, i lo kelelwa le Be-
tlehema.
11 Ni nzako ka yena Eloni a mu
Zebuluni i lo lamula Israeli; na
yena i lo lamula Israeli kume ga
malembe.
12 Na Eloni a mu Zebuluni i lofa, yena
i lo kelelwa leyo Aijaloni le tikweni
ga le Zebuluni.
13 Ni nzako ka yena Abdoni a nwana
wa Hilleli a mu Piratoni i lo lamula
Israeli.
14 Na yena i wa hi ni mune wa makume
ya barisanyana, ni mune wa makume
ya bazukulwana, labo ba nga wa
kilela lomo ka nklanu ni mambiri
makume a marogana ya timbongola:
na yena i lo lamula Israeli nklanu ni
manharu malembe.
15 Na Abdoni a nwana wa Hilleli a
Piratoni i lofa, i lo kelelwa la lomo
Piratoni le tikweni ga le Efraime,
le tikweni ga miganga ya le Ama-
leki.

XIPIMO 13.

1 Ni banana ba ka Israeli ba lo maha
lezo zi bihileko kuwoneni ka Je-
hova, na Jehova i lo ba nyikela
canjeni ga ma Filisti mune wa ma-
kume a malembe.
2 Ni layo ku wa hi kona a munhu wo
kari wa le Zora, wa le ngangweni ka
Dani, a bito ga yena a nga wa hi
Manoa; ni sati wakwe i wa hi
ngonwa i wa nga trali.
3 Ni ngelosi ka Jehova yi lo woneka

ka wasati, na yi te ngalo ka yena,
Languta makunu, wena u ngonwa,
a kutrali; kanilezi wena u ta xura
nyimba, ni ku trala nisanyana.
4 Makunu hikwalaho klariba, mina
nza kombela wena, u nganwi a
waini hambu ni byala, u ngagi ni
xihi xilo xi nga hlazekangiko:
5 Hakuba, wangabye, wena u ta xura
nyimba, u ta trala a nisanyana; ni
likari li nga tata hehla ka hloko ya
yana; hakuba a nwanana i taba mu
Nazareta ka Nungungulu ku su-
kela rumbyini: na yena i ta sangula
a ku hanyisa Israeli le canjeni ga
ma Filisti.
6 Zonake a wasati i lota byela a nuna
wa yena, aku, A munhu wa Nungu-
ngulu i lota ka mina, ni ngohe ya
yena yi wo kwatsi i ngohe ya nge-
losi ya Nungungulu, yi wo cabiseka
nguvu; mina a nzi mu wutisangi
lezaku u ta hikwihi, ge yena hambu
ku byela mina a bito ga yena:
7 Kanilezi yena i te ngalo ka mina,
Languta, wena u ta xura nyimba, u
ta trala a nisanyana; ni makunu u
nganwi a waini ge ni byala, u ngagi
ni xihi xilo xi nga hlazekangiko;
hakuba a nwanana i taba mu Naza-
reta ka Nungungulu ku sukela ru-
mbyini ga yena kala kufeni ka yena.
8 Zonake Manoa i lo kombela ka
Jehova, na te ngalo, O, Hosi, nza
kombela wena, nga munhu wa Nu-
ngungulu loyi wena u nga wa mu
rumele ate kambe ka hina, ni kuta
gonzisa hina a ku hi ta maha yini hi
nwanana loye a ta nga tralwa.
9 Na Nungungulu i lo ingisa ka gezu
ga Manoa; ni ngelosi ya Jehova yi
lota kambe ka wasati ku kota lezi
a nga wa tsamile masinwini: kani-
lezi Manoa a nuna wa yena i wa
nga hi zinwe na yena.
10 Ni wasati i lo maha xihakla, i lo tsu-
tsuma, ni ku ya byela nuna wa yena,
i te ngalo ka yena, Languta, a
munhu i wonekile ka mina, loye a
nga wa tile ka mina ginwani siku.
11 Na Manoa i lo suka, ni kuya le
nzako ka sati wa yena, i lota ka
munhu, na te ngalo ka yena, Wena
hi wena a munhu loye a wulawuli-
leko ka wasati ke? yena i te ngalo,
Nzi mina yena.
12 Na Manoa i te ngalo, Makunu nga
timhaka ta wena i maheka: zi zi-
longiselo muni za nwanana, zaku-
yini hina hi ta nga zi maha ka yena
ke?
13 Ni ngelosi ya ka Jehova yi te ngalo
ka Manoa, Ka zonkle lezo mina nzi
wulileko ka wasati nga a klariba.
14 Yena i fela ku kala a ngagi ni xihi
xilo lexo xi humako hi le vineni, ge
yena ni kunwa a waini hambu a
byala, ge ni kuga a xilo xi nga hla-
zekangiko; zonkle lezo nzi leleteleko
yena nga yena a zi lonzowota.
15 Na Manoa i te ngalo ka ngelosi
ya ka Jehova, Mina nza kombela
wena, nga hina hi tindekisa wena,
kasi ha fela ku longisela wena a
mbutanyana.
16 Ni ngelosi ka Jehova yi te ngalo ka
Manoa, Hambu wena u tindekisa
mina, mina nzi nga taga a xibaba
xa wena; ni loku wena u maha ku
longiselela a munyikelo wa kuhiswa,
wena u fanele ku nyikela ka Jehova,
Hakuba Manoa i wa nga zi tibi leza-
ku yona yi wa hi ngelosi ya Jehova.
17 Na Manoa i te ngalo ka ngelosi ya
Jehova, Hi wena mani a bito ga
wena ke, lezaku, laha a timhaka ta
wena na ti mahekile, kasi ha fela ku
maha kudzunza ka wena?
18 Ni ngelosi ka Jehova yi te ngalo ka
yena, Ngahilezo wena u wutisako a
bito ga mina, na u wona lezaku gona
kuhlamalisa ke?
19 Zingaho Manoa i lo teka a mbutana
ni zinwe ni mu nyikelo wa tinzoho,
i lo nyikela kona hehla ka ribye ka
Jehova: ni ngelosi yi lo maha hi
kuhlamalisisilweko; Manoa ni sati
wa yena ba la su cuwukisisa.
20 Hakuba na ku mahisile lezo, laha a
kungengemela ku nga famba hehla
le tilweni ku suka hi laha alatini,
lazaku a ngelosi ya Jehova yi lo kla-
kukela hi lomo kungengemeleni ka
alati: Manoa ni sati wa yena ba wa
la su cuwuka; na bona ba lowa hi
tingohe tabye laha liranzabyeni.
21 Kanilezi a ngelosi ya Jehova a ya
ha wonekangi kambe ka Manoa ni
na sati wa yena. Zonake Manoa i
wa lo tiba lezaku yona yi wa hi nge-
losi ya Jehova.
22 Na manoa i wa te ngalo ka sati wa
yena, Hina ha kunene hi tafa, ha-
kuba hina hi wonile a Nungungulu.
23 Kanilezi a sati wakwe i wa te ngalo
ka yena, Loku Jehova a wa xalali-
silwe a ku daya hina, nga yena a
amukelile a munyikelo wa hina wa

kuhiswa ni munyikelo wa hina wa
tinzoho canjeni ga hina ke, ge nga
a wa nga kangetangi hina zonkle
lezi zilo, ge nga ni lexi xikati a nga
*b*yelangi hina lezi zilo.
24 Ni wasati i lo *t*rala nisanyana, ni ku
cula yena nzi Samsoni : ni xihla-
ngana xi lo kula, na Jehova i lo ka-
tekisa yena.
25 Ni Moya wa Jehova wu lo sangula
ku kucetela yena leyo Mahanehdani,
xikari ka Zora ni Extaoli.

XIPIMO 14.

1 Na Samsoni i lo relela aya le Ti-
mna, i loya wona a wasati leyo Timna
wa banhwana ba ma Filisti.
2 Na yena i lo kanziya ata, i lota *b*yela
a raru wa yena ni nyine wa yena,
na te ngalo, Mina nzi wonile a wa-
sati le Timna wa banhwana ba ma
Filisti : makunu tekani yena ka mi-
na akuba sati.
3 Zonake a raru wa yena ni nyine wa
yena ba te ngalo ka yena, Laho a ku
kona a wasati xikari ka banhwana
ba bamaka*b*ye ba wena ke, kutani
xikari ka bon*k*le banhu ba ka hina,
lezaku wena u wa taya u ya teka a
wasati ka ma Filisti laya mankuna
ke ? Na Samsoni i te ngalo ka raru
wa yena, Tekela yena ka mina ; ha-
kuba yena wa xalalisa mina kwatsi.
4 Kanilezi a raru wa yena ni nyine wa
yena ba nga zitibi lezaku hi Jehova;
hakuba yena i wa laba licacaso lo
vukela ma Filisti. Makunu ka lexo
xikati a ma Filisti ma wa fumele
hehla ka Israeli.
5 Zonake Samsoni i lo relela, ni
raru wa yena ni nyine wa yena, le
Timna, ni kuta le xivineni xa le
Timna : ni, languta, a role ga ngala
gi dzuma gi vukela yena.
6 Ni Moya wa ka Jehova wu lota hi
wunhenha hehla ka yena, yena i lo
pfemula yona kwatsi hi loku a wa
ta nga a pfemula mbutanyana ; yena
i wa nga hi na ncumo canjeni ga
yena : kanilezi yena a nga *b*yelangi a
raru wakwe kutani nyine wakwe
lezi a zi mahileko.
7 Na yena i lo relela, i loya wulawula
ni wasati ; na yena i lo xalalisa
Samsoni kwatsi.
8 Ni nzako ka xikati yena i lo *k*lela a
ku ta teka yena ; yena i lo hambuka
a wona a nyacanjale wa ngala, ni,
languta, leyo ku wa pomele a tsu-
nzu wa tinyoxi lomo mirini wa
ngala, ni wulombe.
9 Na yena i lo teka gona lomo ma-
n*d*leni ya yena, i lo famba, na aga
kota a fambako ; na yena i lota ka
raru wa yena ni ka nyine wa yena, i
lota nyika ka bona, na bona ba loga:
kanilezi yena i wa nga ba *b*yelangi
lezaku i wa tekile a wulombe hi ka
miri wa ngala.
10 Ni raru wa yena i relela aya ka
wasati : na Samsoni i lo maha leyo
a mubuzo ; hakuba lezo ma wa tolo-
bele a majaha ku maha.
11 Na kona na ku mahisile lezo, laha
bona ba nga wa wonile yena, bona ba
lo neha a makume manharu ya ba-
ngana a ku taba zi*n*we naye.
12 Na Samsoni i te ngalo ka bona, Nga
mina makunu nzi beka a liteketelo
ka *n*wina : loku *n*wina mu ta tsawu-
tela lona ka mina hi masikwini ya
n*k*lanu ni mambiri ya mubuzo, ni
ku kuma lona, zonake mina nzi ta
mu nyika makume manharu ya ti-
nguwo ta mure ni makume manharu
ya kuhen*d*leletana ka tinguwo ;
13 Kanilezi loku *n*wina mu nga ku
*k*la*k*lambuteli ka mina, zonake *n*wina
mu ta nzi nyika mina a makume
manharu ya tinguwo ta mure ni
makume manharu ya kuhen*d*leleta
ya tinguwo. Na bona ba ta ngalo
ka yena, tsawutela liteketelo la we-
na, kasi hina ha fela kuzwa lona.
14 Na yena i te ngalo ka bona,
Hi le ka mugi ku lota ku huma
a kuga,
Hi le nta*n*weni ku lota a ku
tsombela.
Bona ba wa nga zi kotangi hi masiku
manharu a ku *k*la*k*lambutela liteke-
telo.
15 Na ku mahisile lezo hi siku ga
n*k*lanu ni mambiri, lezaku bona ba
te ngalo ka sati wa Samsoni, Ku
cetela a nuna wa wena, kasi wa
fela a ku *k*la*k*lambutela ka hina a
liteketelo, hina hi nga taku hi hisa
wena ni yin*d*lu ya raru wa wena hi
nzilo : mu hi rambele ku ta kalabela
hina ke ? zingaho ke ?
16 Ni sati wa Samsoni i lo rila mahlwe-
ni ka yena, na te ngalo, Wena u
maha kanilezi a ku benga mina,
wena a ku ranzi mina : wena u
bekile a liteketelo ka banana ba
banhu ba ka hina, wena a ku nzi
*b*yelangi mina. Na yena i te ngalo

ka yena, Languta, mina a nzi *b*yelangi lona ka dadani wa mina ni ka mamani wa mina, mina nzi ta *b*yela wena ke?
17 Na yena i lo rila mahlweni ka yena
a n*k*lanu wa masiku ni mambiri,
lawo ba nga maha ha wona a mubuzo wa bona: na ku mahisile le*z*o hi siku ga n*k*lanu ni mambiri, le*z*aku yena i *b*yela yena, hakuba yena i lo kurumeta yena nguvu; na yena i lo *b*yela a liteketelo ka banana ba banhu ba ka ka*b*ye.
18 Ni banhu ba muti ba te ngalo ka yena hi siku ga wun*k*lanu ni mambiri na gambo na gi nga seku relela hasi, Xini xi tsombeleko ku hunza wu wulombe? xini xa ntamo ku hunza ngala? Na yena i te ngalo ka bona,

Loku *n*wina mu nga rimangi hi marogana ya mina,
*N*wina a mu kumangi a liteketelo la mina.

19 Ni Moya wa Jehova wu lota hi wunhenha hehla ka yena, yena i lo relela aya le Axkeloni, i lo daya makume manharu ya banhu ba bona, na a lo teka a mupango wa*b*ye, i lo nyika a tinguwo ta ku hen*d*letana ka bona labo ba nga *k*la*k*lambutela a liteketelo la yena. Ni zanga ya yena yi wa lo vin*d*lukiswa, na yena i lo kanziya le n*d*lwini ya raru wa yena.
20 Kanile*z*i a sati wa Samsoni i wa lo nyikwa ka tanga ya yena, loye a nga wa maha ku kwatsi i mungana wa yena.

XIPIMO 15.

1 Kanile*z*i na ku mahisile le*z*o anzako
ka xikati, hi xikatini xa kuhula mabele, le*z*aku Samsoni i lo enzela a sati wa yena hi mbutanyana; na yena i te ngalo, Mina nzi taya ka sati wa mina lomo n*d*lwini. Kanile*z*i a raru wa yena i wa nga vumeli yena a ku engena lomo n*d*lwini.
2 Ni raru wakwe i te ngalo, Hi*z*inene
mina nzi wa alakanya le*z*aku kumbetisisilweko wena u bengile yena; hikwalaho mina nzi nyikele yena ka tanga ya wena: a makwarwana wa yena a hi mbugana ku hunza yena ke? teka yena, nza kombela wena, xikun*d*leni xa yena.
3 Na Samsoni i te ngalo ka bona,
Lexi xikati a nzi na nanzu hi *k*lelo ga ma Filisti, laha mina nzi maha ka bona kuonhakalisa.
4 Na Samsoni i loya koma a mazana
manharu ya tihlati, na yena i lo teka a *z*ihlahle *z*a nzilo, i lo hunzulusa a kila ni kila, i lo bekela a xihlahle xa nzilo ka yon*k*lelele mikila mimbiri yi *k*labiketeneko.
5 Ni laha a nga wa lumekele a *z*ihlahle
hi nzilo, yena i lo maha tona ti famba lomo mabeleni ma yimileko ya ma Filisti, na yena i lo hisa ni mimulu ni mabele ma yimileko, kambe ni *z*ivina.
6 *Z*onake a ma Filisti ma te ngalo, Nzi
mani a mahileko le*z*i? Na bona ba te ngalo, Samsoni, a *n*wana hi ka nayo wa ma Timna, hakuba yena i tekile a sati wa yena, ni ku nyikela yena ka tanga ya yena. Ni ma Filisti ma lo kanziya mata, ba lota hisa yena ni raru wa yena hi nzilo.
7 Na Samsoni i te ngalo ka bona,
Loku *n*wina mu maha *z*akungahi, ha kunene mina nzi ta potelwa ha *n*wina, ni nzako ka le*z*o mina nzi ta kawula.
8 Na yena i lo daya bona a nyonga ni
nenge hi kuhlasela ka hombe: yena i lo relela aya aka le ka hlohlolo ya ri*b*ye ga Etame.
9 *Z*onake a ma Filisti ma lo kanziya,
ba loya goba leyo Juda, ni ku mbambamela a wutsumbu ga*b*ye leyo Lehi.
10 Na banhu ba ka Juda ba te ngalo,
Hi yini *n*wina mu kanziyako mu ta vukela hina ke? na bona ba te ngalo, A ku boha Samsoni hina hi tile, ni ku maha ka yena kwatsi hile*z*i a mahileko ka hina.
11 *Z*onake a manharu ya kume mazana
a banhu ba ka Juda ba lo relela le hlohlolweni ya ri*b*ye ga le Etame, na ba te ngalo ka Samsoni, A ku *z*itibi wena le*z*aku a ma Filisti ba fumele hehla ka hina? *z*akuyini *z*onake le*z*i wena u *z*i mahileko ka hina ke? Na yena i wa te ngalo ka bona, Kwatsi hile*z*i bona ba mahileko ka mina, *z*ingaho mina nzi mahilewo ka bona.
12 Na bona ba te ngalo ka yena, Hina
hi relele a ku ta boha wena, kasi ha fela a ku nyikela canjeni ga ma Filisti. Na Samsoni i wa te ngalo ka bona, Hlambanyani ka mina, le*z*aku *n*wina mu nga ta wela ka mina a wutsumbu ga *n*wina.

13 Na bona ba lo wulawula ka yena,
ba waku, Kokwihi; kanilezi hina
hi ta boha wena hi ku tiyisa, ni ku
nyikela wena le canjeni gabye: kani-
lezi ha kunene hi nga ta daya wena.
Na bona ba lo boha hi magota maswa,
na bona ba lo neha yena ba kanziya
bata hi ribyeni.
14 Ni laha yena a nga wa tile le Lehi,
ni ma Filisti ba lo hlalela kwatsi
hilezi ba nga wa klanganyeta yena:
ni Moya wa Jehova wu lota hi wu-
nhena hehla ka yena, ni magota
laya ma nga wa hi mawokweni ya
yena ma lo maha ku kwatsi wuluba
legi gi hiswako hi nzilo, ni kura-
ranywa ka yena ku lowa hi lomo
mandleni ka yena.
15 Na yena i lo kuma rambu giswa ga
hlaya wa mbongola, yena i lo nehe-
la canja ga yena, i lo teka gona, i lo
daya a kume ga mazana ya babanu-
na ha wona.
16 Na Samsoni i te ngalo,

> *Zi*nwe hi rambu ga hlaya wa
> mbongola, a tinhulu hehla ka
> tinhulu,
> *Zi*nwe hi rambu ga hlaya wa
> mbongola mina nzi dele a ku-
> me ga mazana ya ba banuna.

17 Na kona na ku mahisile lezo, laha a
nga wa mahile kugumelwa kuwula-
wula, i lo hoxa a rambu ga hlaya
canjeni ga yena; ni lego wutsamo
gi wa lo bitanwa Rematelehi.
18 Yena i wa lasu kayeka hi tora, i lo
bitana Jehova, i te ngalo, Wena u
nyikileko loku kuklaklisWa ka ho-
mbe hi canja ga nanza ga wena; ni
makunu mina nzi tafa hi tora ke, ni
ku wela canjeni ga mankuna ke?
19 Na Nungungulu i lo kuha wutsamo
ga kowokowo ga le Lehi, leyo ku
lota a mati ma huma hi leyo; ni la-
ha yena a nga wa nwile, ni moya wa
yena wu lo wuya kambe, i lo kala-
muka: hikwalaho a bito ga kona gi lo
bitanwa Enhakora, legi gi nga le
Lehi, kala legi siku.
20 Na yena i lo lamula Israeli masi-
kwini ya ma Filisti makume ma-
mbiri malembe.

XIPIMO 16.

1 Na Samsoni i loya le Gaza, i lo wo-
na leyo a xibayi, i loya engena ka
xona.
2 Na kona ku lo byeliwa a ba ka Gaza,
aku, Samsoni i tile leno. Na bona ba
lo ranzela yena lomo, ba lo labelela
yena gonkle wusiku leyo nyangweni
ya muti, na ku wa su tiwitiwibi
gonkle wusiku, baku, A nga kube
ku kala gica kuwonekela, zonake
hi ta daya yena.
3 Na Samsoni i lo eklela kala xikari
ka wusiku, na yena i lo vuka xikari
ka wusiku, i lo welela a koma a ti-
bati ta nyangwa ya muti, ni timha
nze timbiri, i lo kunula tona, a zi-
kwinyaro ni konkle, i lo zi klateka
le makakleni ya yena, i lo zi rwala a
zi yisa le hehla ka xitsunga lexo xi
nga hi mahlweni ka Hebroni.
4 Na ku mahisile lezo a nzako ka le-
zo, yena i lo ranza a wasati lomo mi-
nzelelweni ya le Soreka, loye a bito
ga yena a nga wa Delila.
5 Ni tihosi ta ma Filisti ti lo kanziya
tita ka yena, na ti te ngalo ka yena,
Kucetela yena, ni ku wona lezaku a
ntamo wa yena wa hombe wu tsa-
mile kwihi, na hi ka zalezo hina hi
ta hlula hi vukela yena, lezaku kasi
ha fela ku mu boha hi mu tsekulela:
na hina hi ta nyika loyi ni loyi wa
hina a zana ni kume ga mazana a zi-
panze za siliva.
6 Na Delila i te ngalo ka Samsoni,
*By*ela mina, nza kombela wena,
hikwihi, laho ku tsamileko a ntamo
wa wena wa hombe ke, hikwihi laho
wena u ta nga bohiwa kasi wa fela
kuxaniswa wena.
7 Na Samsoni i wa te ngalo ka yena,
Loku ba nzi boha nklanu ni ku-
mbiri hi tingoti to nyuka leto ci-
ma ti nga omangiko, zonake mina nzi
ta rereka, nzi be ku kota banwani
banhu.
8 Zonake a tihosi ta ma Filisti ti lo ne-
ha ka yena nklanu ni timbiri a tingo-
ti to nyuka leto cima ti nga omangi-
ko, na yena i lo boha yena ha tona.
9 Makunu yena i wa hi ni laba ba nga
wa labele ba tsamile lomo nzeni ka
yindlu. Na yena i te ngalo ka yena,
A ma Filisti ma hehla ka wena, Sa-
msoni. Na yena i lo tsema a tingoti,
kwatsi hi lingoti la xikwenge laha
na li kumbilwe hi nzilo. Zingaho a
ntamo wa yena wu wa nga tibyiwi.
10 Na Delila i te ngalo ka Samsoni,
Languta, wena u tsekétsele mina, ni
ku byela mina mawunwa: makunu
byela mina, nza kombela wena, hi-
kwihi laho wena u nga bohiwako ha
kona.

11 Na yena i wa te ngalo ka yena, Loku bona ntsena ba boha mina, hi magota laya ba nga mahangiko ka wona a tiro, zonake mina nzi ta rereka, nzi ta kuba ku kwatsi hi mu*n*wani munhu.
12 *Z*ingaho Delila i lo teka a magota ma*s*wa, a lo mu boha yena ha wona, i te ngalo ka yena, A ma Filisti ma hehla ka wena, Samsoni. Ni balabeleli ba wa tsamile lomu nzeni ka yin*d*lu. Na i lo tsema tona mawokweni ya yena ku fanana ni tihinza.
13 Na Delila i te ngalo ka Samsoni, Laha kambewo wena u tseketsele mina, na u *b*yelile mina mawunwa: hikwihi laho wena u nga felako a kubohiwa ha kona. Na yena i wa te ngalo ka yena, Loku wena u lukela a n*k*lanu wa minzam*b*yanana ni mimbiri hi kasila.
14 Yena i lo lukela yona hi nyalifanyeti, na te ngalo ka yena. A ma Filisti ba le hehla ka wena Samsoni. Na yena i lo vuka hi le kue*k*leleni ka yena, i lo hlomula a nyalifanyeti wa nzam*b*yanana, ni kasila.
15 Na yena i wa te ngalo ka yena, U ta wulisa ku yini wena, Mina nza ranza wena, laha a mbilu ya wena yi nga hi zi*n*we na mina ke? wena u tseketsele mina laya makati manharu, wena a ku *b*yelangi mina laho a ntamo wa wena wa hombe wu tsamako ha kona.
16 Na ku mahisile lezo, laha yena na tsimbeketile yena hi kuranzekileko hi timhaka ta yena, i lo kongotela yena, lezaku a muhefemulo wa yena wu lo karateka ka kufa.
17 Na yena i lo *b*yela yena yon*k*le a mbilu ya yena, na te ngalo ka yena, Laho a ku engenangi likari hlokweni ya mina; hakuba mina nzi wa kari nzi hi mu Nazareta ka Nungungulu ku sukela rum*b*yini ga nyine wa mina: loku mina nzi taba nzi cingiwa, zonake a ntamo wa mina wu ta suka ka mina, na mina nzi ta rereka, nzi fanana kani wihi mu*n*wani munhu.
18 Ni laha Delila a nga wa wonile lezaku i mu *b*yelile a mbilu ya yena yon*k*le, yena i lo rumela a ku bitana a tihosi ta ma Filisti, aku. Kanzi yani muta, lezi ka*n*we, hakuba yena i *b*yelile mina a mbilu ya yena. *Z*onake a tihosi ta ma Filisti ti lo kanziya tita ka yena, ni ku neha a mali canjeni ga bona.
19 Na yena i lo maha yena a e*k*lela madzolweni ya yena; yena i lo bitana a munhu, i lo cinga a n*k*lanu ni mimbiri a minzam*b*yanana ya hloko ya yena; yena i lo sangula a ku xanisa yena, ni ntamo wa yena wu lo famba le ka yena.
20 Na yena i te ngalo, A ma Filisti ma le hehla ka wena, Samsoni. Na yena i lo vuka kuek*l*eleni ka yena, na te ngalo, Mina nzi ta huma kwatsi hi ma*n*wani makati, ni ku kucunga a wutsumbu ga mina na nzi *k*la*k*lekile. Kanilezi yena i wa nga zi tibi lezaku Jehova i sukile ka yena.
21 Ni ma Filisti ma lo *k*lateka ma koma yena, ni ku boxa mahlo ya yena; na ba lo relela ba neha yena Gaza, ba lo mu boha hi wusenga ga suku; na yena i lo gaya lomu n*d*lwini ya paxo,
22 Ahemba a misisi ya hloko ya yena yi lo sangula ku kula kambe a nzako ka kuba yi nga wa cingilwe.
23 Ni tihosi ta ma Filisti ti lo tsombana a wutsumbu ga*b*ye katigi*n*we a ku ta nyikela a mupahlelo wa hombe ka Dagoni a nungunglu wa*b*ye, ni ku buma; hakuba bona ba te ngalo, A nungungulu wa hina i hi nyikile Samsoni a nala wa hina canjeni ga hina.
24 Ni laha banhu ba nga wa wonile yena, bona ba lo dumisa a nungungulu wa*b*ye; hakuba ba te ngalo, A nungungulu wa hina i nyikele canjeni ga hina a nala wa hina, ni mulobisi wa tiko ga hina, loyi a hlaseleko ba nyingi ba hina.
25 Na ku mahisile lezo, Laha a timbilu ta*b*ye ti nga wa *k*langa, lezaku bona ba te ngalo, Bitanani Samsoni, lezaku a fela ku ta maha hina lihleko, Na bona ba lo bitana Samsoni hi lomo n*d*lwini ya paxo; yena i lo maha lihleko mahlweni ka bona. Na bona ba lo mu yimisa xikari ka timhanze:
26 Na Samsoni i te ngalo ka murangeli loye a mukokako hi canja, Vumela mina ku welela a timhanze leti a yin*d*lu ha tona yi tiyileko, kasi nza fela ku kegela ka tona.
27 Makunu a yin*d*lu yi wa tele hi ba banuna ni ba basati; ni ton*k*le a tihosi ta ma Filisti ti wa hi lomo; ni lomo ku wa hi kona hehla ka langwa a xipimo xa manharu a

kume ga mazana a ba banuna ni ba
basati, labo ba nga wa wona laha
Samsoni a maha lihleko.
28 Na Samsoni i lo bitana ka Jehova,
na a te ngalo, O Hosi Jehova, ala-
kanya mina, nza kombela wena,
tiyiseta mina, nza kombela wena ka
kwaloku ku*n*we ntsena, O Nungu-
ngulu, kasi nza fela ku xika*n*we
nzi potela a ma Filisti a mahlo ya
mina mambiri.
29 Na Samsoni i lo koma a timhanze
timbiri ti nga laha xikari leto a
yin*dl*u yi tiyisilweko ha tona, a ke-
geleko ka tona, ni yi*n*we yi wa hi
canjeni gakwe ga xinene ni yi*n*wani
yi wa hi ka ga xibaba.
30 Na Samsoni i te ngalo, Nga mina
nzifa ni ma Filisti. Na yena i lo
korama a wutsumbu ga yena hi
ntamo wa yena won*k*le; ni yin*dl*u
yi lo wela hehla ka tihosi, ni hehla
ka bon*k*le a banhu labo ba nga wa
hi lomo. *Z*ingaho a banhu laba a
nga wa ba dele hi kufa ka yena ba
wa hunza labo a nga wa ba dele hi
kuhanya ka yena.
31 *Z*onake a bamaka*b*ye ba yena ni
yon*k*le a yin*dl*u ya raru wa yena ba
lo relela bata, ba lo teka yena, ba lo
kanziya ba mu neha, ba lota kelela
yena xikari ka Zora ni Extaoli wu-
tsa*n*weni go kelela ga ka Manoa a
raru wa yena. Na yena i lo lamula
Israeli makume mambiri malembe.

XIPIMO 17.

1 Ni laho ku wa hi kona a munhu
wa tiko ga mitsuri ya ka Efraime
loye a bito ga yena a nga wa hi Mika.
2 Na yena i te ngalo ka nyine wa yena,
A zana ni kume ga mazana ya *z*ipanze
le*z*o *z*a siliva *z*i nga wa tekilwe ka
wena, ha wena u wulileko a tihla-
mba, u lo wulawula ha yona kambe
tin*dl*ebeni ta mina, languta, a siliva
yi na mina; nzi lo yi teka yona. Ni
nyine wa yena i te ngalo, U kateki-
silwe a *n*wana wa mina ha Jehova.
3 Yena i lo *k*lelisela a zana ni kume
ga mazana ya *z*ipanze *z*a siliva ka
nyine wa yena; ni nyine wa yena i
te ngalo, Mina ha kunene nzi ta
nyikelisa a siliva ka Jehova hi
le canjeni ga mina ha *n*wana wa
mina, a ku maha a xifananiso xi
ba*k*lilweko ni xifananiso xi nyekisi-
lweko; makunu hikwalaho nzi ta
*k*lelisela yona ka wena.
4 Ni laha yena a nga wa *k*lelisela a
mali ka nyine wakwe, a nyine i lo yi
teka a mazana mambiri ya *z*ipanze
*z*a siliva, yena i lo nyika yona ka wa
nyunzo, loye a nga maha ha yona a
xifananiso xi ba*k*lilweko, ni xifana-
niso xi nyekisilweko: *z*ona *z*i wa hi
lomo n*dl*ini ka Mika.
5 Ni munhu Mika i wa hi ni yin*dl*u
ya banungungulu, na yena i lo
maha a efodi, ni terafime, i wa nyi-
kelelisisile a mu*n*we wa barisanyana
ba yena, loye a nga maha a mupri-
sti wa yena.
6 Ka lawo masiku ku wa nga hi kona
a hosi ka Israeli: loyi ni loyi mu-
nhu i wo maha loko ku sasekileko
mahlweni ka yena.
7 Ni laho ku wa hi kona a jaha gi
humako hi le Betlehema-juda, wa le
ngangweni ka Juda, loye a nga wa
hi mu Levi; na yena i wa hi mulu-
beli leyo.
8 Ni munhu i lo suka a huma mutini,
a huma le Betlehema-juda, a ku ya
lubela laho a nga kumako wutsamo;
yena i lota tikweni ga mitsuri ka
Efraime le n*dl*wini ka Mika, kwatsi
hile*z*i a nga wa fambile.
9 Na Mika i te ngalo ka yena, Hikwihi
wena u tako ha kona wena? na yena
i te ngalo ka yena, Mina nzi mu
Levi wa le Betlehema-juda, mina nzi
famba ku lubela laho nzi ta nga
kuma a wutsamo.
10 Na Mika i te ngalo ka yena, Tsama
*z*i*n*we na mina, ni ku ba ka mina a
raru ni mupristi, na mina nzi ta ku
nyika a kume ga *z*ipanze *z*a siliva
hi lembe, ni xipanze xa tinguwo, ni
kuga ka wena. *Z*ingaho a mu Levi
i lo engena.
11 Ni mu Levi i wa enelisilwe a ku
tsama *z*i*n*we ni munhu; ni jaha gi
wa hi ka yena kwatsi hi mu*n*we wa
banana ba yena.
12 Na Mika i lo nyikelelisisisa a mu
Levi, ni jaha gi lo maha a mupristi
wa yena, na yena i wa hi lomu
n*dl*wini ya ka Mika.
13 *Z*onake a kungalo Mika, Makunu
nza tiba le*z*aku Jehova i ta maha ha
mina kusasa, wona nzi na ni mu Levi
a mupristi wa mina.

XIPIMO 18.

1 Ka lawo masiku ku wa nga hi Kona
a hosi ka Israeli: ka lawo masiku
a lixaka la ka Dani li lo laba a tso-

ndlela a ku aka ka yona: hakuba kala
ka lego siku a ndzindla yabye i wa
nga wela ngi ka bona xikari ka tixaka
ta ba Israeli.
2 Ni banana ba ka Dani ba lo rumela
hi ka ngango wa*b*ye n*k*lanu wa
banhu ba su kela hi tsengweni wa-
*b*ye a ba banuna ba kulwa, ba suka hi
le Zora, ni le Extaoli, a kuya hlola a
tiko, ni ku ya kambela gona: na
bona ba kungalo ka bona, Yanani,
mu ya hlola tiko. Na bona ba lota
tikweni ga mitsuri ya ka Efraime, le
n*dl*wini ka Mika, ba lo e*k*lela leyo.
3 Laha bona ba nga wa hi le n*dl*wini
ya ka Mika, ba lo tiba a gezu ga
jaha a mu Levi: na bona ba lo
hunzulukela a *k*lelo ga seyo, ba te
ngalo ka yena, Hi mani a nehileko
wena leno ke? na xi hi xini u ma-
hako ka legi wutsamo ke? na xi hi
xini u nga naxo laha?
4 Na yena i te ngalo ka bona. Zaku-
ngahi ni zakungahi Mika a mahako
a ka mina, yena i pembile mina, na
mina nzi mahile mupristi wa yena.
5 Na bona ba te ngalo ka yena, Wuti-
sa a mano, ha kombela wena, ka
Nungungulu, kasi ha fela ku *z*i tiba
kutani a n*dl*ela ya hina leyi hi fa-
mbako yi ta vuvumiswa.
6 Ni mupristi i te ngalo ka bona, Ya-
nani hi kurula: a n*dl*ela ya *n*wina
mahlweni ka Jehova leyo mu fa-
mbako ha yona.
7 Zonake a n*k*lanu wa ba banuna ba
lo suka, ba lota le Laixa, a ba lo
wona a banhu labo ba nga wa hi le-
yo, lezaku ba wa akile le kulaleni,
hi matsamela ya ma Sidoni na
kurengile na kulele; hakuba leyo
ku wa nga hi kona lomu tikweni, a
nga wa hi ni ntamo, kasi ku maha
bona a tingana ni ka xihi a xilo, na
bona ba wa hi kule ni ma Sidoni,
ba wa ngahi na titsanza na munhu.
8 Na bona ba lota ka bamaka*b*ye ba-
*b*ye le Zora ni Extaoli: ni bamaka-
*b*ye ba bona ba te ngalo ka bona,
Zini mu wulako *n*wina ke?
9 Na bona ba te ngalo, Sukani, nga
hina hi kanziya hi ya vukela bona;
hakuba hina hi wonile a tiko, ni, la-
nguta, gona gi sasekile nguvu: *n*wi-
na ma su miyela ke? mu ngabe
ba lolohako a kuya ni ku ya teka a
tiko.
10 Laha na *n*wina mu yako, mu tata
ka banhu labo gi leleko, ni tiko ga
kombe: hakuba Jehova i nyikile
gona canjeni ga *n*wina, a wutsamo
lego ku nga hiko kona a ku laba
ncumo xa laha misabeni.
11 Laho ba lo rumela ku sukela leyo
a ba le ngangweni wa ka Dani, ba
huma hi le Zora ni le Extaoli, a
n*k*lanu ni gi*n*we mazana ya ba ba-
nuna ba hlomileko a ma*k*lari ya
impi.
12 Na ba lo kanziya, ni ku ta goba le
Kiriatejearime, le Juda: ngahilezo
bona ba lo bitana lego wutsamo Ma-
hanebdani kala legi siku; languta,
gona gi le nzako ka Kiriatejearime.
13 Na bona ba lo hunza leyo ba ta le
tikweni ga migangana ya Efraime,
ba lota le n*dl*wini ya ka Mika.
14 Zonake ku lo hlamula a n*k*lanu
wa ba banuna labo ba nga wa yile a
kuya hlola a tiko ga le Laixa, ba te
ngalo ka bamaka*b*ye ba*b*ye, Nwina
ma *z*itiba muku ku kona a efodi ka
leti tin*dl*u ke, ni terafime, ni xifana-
niso xi ba*k*lilweko, ni xifananiso xi
nyekisilweko ke? makunu hikwala-
ho pimani le*z*i *n*wina mu ta nga
maha.
15 Na bona ba lo hambukela leyo, ba
lota le n*dl*wini ya jaha a mu Levi,
kona le ka yin*d*lu ya ka Mika, bona
ba lo wutisana *z*i*n*we naye a mahu-
ngu.
16 Ni n*k*lanu ni gi*n*we mazana ya ba
banuna ba hloma a ma*k*lari ya*b*ye ya
impi, labo ba nga wa hi a banana ba
a Dani, ba lo yima hi le wuenge-
nweni ga nyangwa.
17 Ni n*k*lanu wa ba banuna labo ba
nga wa yile ku ya hlola a tiko ba lo
kanziya baya, ba lota leno, ba lo te-
ka a xifananiso xi ba*k*lilweko, ni
efodi, ni terafime, ni xifananiso xi
nyekisilweko, ni mupristi i lo yima
hi le wungenweni ga nyangwa *z*i-
*n*we ni n*k*lanu ni gi*n*we mazana ya
ba banuna ba hlomileko a ma*k*lari
ya impi.
18 Ni laha laba na ba engenile lomu
n*dl*wini ka Mika, ni ku ya laba a
*z*ifananiso *z*i ba*k*lilweko, a efodi ni
terafime, ni xifananiso xi cululweko,
ni mupristi i te ngalo ka bona, Za ku
yini mu mahako *n*wina ke?
19 Na bona ba te ngalo ka yena, Ru-
tisa u miyela, *k*lateka a canja ga
wena hehla ka nomu wa wena,
famba *z*i*n*we na hina, u be ka hina
a raru ni mupristi: *z*i sasekile ka

wena a kuba a mupristi lomu ndlwi-
ni ya munhu munwe, kutani a kube
mupristi wa lixaka ni ngango lomu
ka Israeli ke?
20 Ni mbilu ya mupristi yi wa tsaka,
na yena i lo teka a efodi, ni terafi-
me, ni xifananiso xi baklilweko, i lo
engena lomu xikari ka banhu.
21 Zingaho bona ba lo klela· ba lo
andlamuka, bona ba lo beka laba ba
tsongwani ni tihomu ni nhunzu le
mahlweni ka bona.
22 Laha bona ba nga wa kalutile a pfu-
kana ku suka le ndlwinini ya Mika,
ni ba banuna labo ba nga wa hi lo-
mu tindlwini leto ti nga wa hi ku
subi ni yindlu ya ka Mika ba lo tso-
mbana katiginwe, ba lo kamanyeta
a banana ba ka Dani.
23 Na bona ba lo bitana ka banana ba
ka Dani. Na bona ba lo hunzuluka
a tingohe tabye, ba te ngalo ka Mi-
ka, U sungwa xini wena, lezi wena
u tako ni klawa wa kungahi ke?
24 Na yena i te ngalo, Nwina mu te-
kile a banungungulu ba mina labo
mina nzi mahileko, ni mupristi, mu
fambile nazo, na xi hi xini nzi nga
naxo kambe ke? na xi hi xakuyini
nwina mu wulako ka mina, U su-
ngwa xini wena ke?
25 Ni banana ba ka Dani ba te ngalo
ka yena, Nga a gezu ga wena gi
nga zwale xikari ka hina, ku nga
taku a zanga yi lanzela hehla ka
wena, na wena u lahlekelwa hi wu-
tomi ga wena, ni wutomi ga ba le
ndlwini ka wena.
26 Ni banana ba ka Dani ba loya ndle-
la yabye: ni laha Mika a nga wa
wona bona mbantamo ku hunza ye-
na, i lo hunzuluka a klela le nzako
ndlwini ya yena.
27 Na bona ba lo teka lezo Mika a
nga wa zi mahile, ni mupristi loye
a nga wa hi naye, ba lota le Laixa,
ka banhu ba rutisileko ni kulala,
ba lo hlasela bona hi wukla ga su-
pado; na bona ba lo hisa a muti
wabye hi nzilo.
28 Leyo ku wa nga hi na muklaklisi,
hakuba ku wa hi kule ni le Sidoni,
na bona ba wa nga hi na xikungo
ni banwani banhu; kona ku wa hi
minzelelweni leyo yi a ndleleko le
Beterehoba. Na bona ba lo aka a
muti, ba lo tsama kona.
29 Na bona ba lo bitana a bito ga muti
Dani, a nzako ka bito ga Dani a ra-
ru wabye, loye a nga wa trelwe ka
Israeli: ahemba a bito ga muti ku
wa hi Laixa kuranguleni.
30 Ni banana ba ka Dani ba lo yimisa
ka wutsumbu gabye a xifananiso xi
baklilweko; na Jonatani, a nwana
Gerxome, a nwana wa Mosi, yena
ni banana ba yena ba wa hi bapri-
sti ka lixaka la ka Dani kala ka
siku lego ku nga konwa ha gona a
tiko.
31 Zingaho bona ba lo yimisa a zifana-
niso lezo zi baklilweko lezo a nga
wa zi mahile hi Mika, xonkle a xi-
kati lexo a yindlu ya Nungungulu
yi nga wa hi le Xilo.

XIPIMO 19.

1 Na ku mahisile lezo ka lawo ma-
siku, laha laho ku nga wa kala ku
nga hi kona a hosi ka Israeli, le-
zo laho ku wa hi ni mu Levi wo
kari loye a nga wa hi mulubeli hi
klelo ga kuli wa yena le tikweni ga
mitsurana ya ka Efraime, loye a nga
teka ka yena a mundlukulu le Be-
tlehema-juda.
2 Ni mundlukulu wa yena wu hlaka-
na hi wuoswi wu vukela yena, wu
lo famba ka yena wu loya le ndlwi-
ni ya raru wa yena le Betlehem-juda,
bona ba wa hi a xipimo xa mune wa
tihweti.
3 Ni nuna wa yena i lo suka, i lo yela
yena, ni ku wulawula hi wuxinji
ka yena, a ku neha yena kambe, na
hi zinwe ni nanza ga yena, ni pa-
tswa wa timbongola: na yena i lo
neha ka yindlu ya raru wa yena; ni
laha a raru wa loye wasati a nga wa
wonile yena, yena i lo tsaka ku kla-
ngana na yena.
4 Ni raru wa yena hi ka nayo, a raru
wa loye wasati, i lo tindekisa yena;
na yena i lo tsama zinwe na yena a
masiku maharu; zingaho bona ba
loga ni kunwa, ba lo eklela leyo.
5 Na kona na ku mahisile lezo hi siku
ga wumune, lezaku bona ba lo suka
punzwini wa mixo, yena i lo vuka
a suka a famba: ni raru wa loyi
wasati i te ngalo ka nwana wa yena
hi ka nayo, Tiyisa a mbilu ya wena
hi xikemu xa xibaba, ni nzako ka
lezo nwina mu ta famba a ndlela ya
nwina.
6 Zingaho bona ba lo tsama lahasi, ba
loga ba lonwa, bona bonkle katigi-
nwe: na raru wa loyi wasati i te ngalo

kawanuna, Nga u xalaliswe, mina nza
kombela wena, a kuba gon*k*le wusi-
ku, ni mbilu ya wena nga yi tsaka.
7 Ni munhu hi lo suka a famba; kani-
lezi a raru wa yena hi ka nayo i lo
kongotela yena, na yena i lo *k*lela
leyo kambe.
8 Na yena i lo vuka hi siku ga wu-
n*k*lanu punzwini wa mixo a ku fa-
mba; na raru wa loyi wasati i te
ngalo, Tiyiseta a mbilu ya wena,
mina nza kombela wena, tsama kala
a siku gi belela; bona ba loga, bon*k*le
ba bona.
9 Ni laha a munhu a nga wa sukile a
ku famba, yena, ni mun*d*lukulu wa
yena, ni nanza ga yena, ni raru wa
yena hi ka nayo, a raru wa loyi
wasati, na te ngalo ka yena, Langu-
ta, a siku gi tsinele kuhlweni, nza
kombela wena ku tsama gon*k*le wu-
siku: languta, a siku ga kula gi
gumelwa, e*k*lela laha, kasi a mbilu
ya wena yi be yi tsakako; na manzi-
ko u ta binzuka u ti fambela, kasi
wa fela kuya kaya.
10 Kanilezi a munhu i wa nga a nga
tsamangi lego wusiku, kanilezi yena
i lo suka a famba, i lota *k*latukweni
wu cuwukeneko ni Jebusi (kwaleyo
Jerusalema): laho ku wa hi zi*n*we
naye na timbongola ti nga wa gaba-
tselwe: ni mun*d*lukulu wa yena wu
wa hi zi*n*we na yena.
11 Laha bona ba nga wa hi le Jabusi,
ni siku gi wa mbetekile; ni nanza
gi te ngalo ka *n*winyi wa gona,
Ngona, mina nza kombela wena,
nga hina hi hambuka lomo mutini
wa ma Jebusi, hi e*k*lela ka wona.
12 Ni *n*winyi wa yena i te ngalo ka
yena, Hina hi nga hambukela ka
muti wa ba matiko, labo ba nga
hiko a banana ba ka Israeli; kani-
lezi hina hi ta hunza hiya le Gibea.
13 Na yena i te ngalo ka nanza ga
yena, Ngona nga hina hi tsinela ka
gi*n*we ga legi wutsamo; na hina hi
ta e*k*lela le Gibea, kutani le Rama.
14 Zingaho bona ba lo hunza ba lo
famba a n*d*lela ya*b*ye; ni gambo gi
lo pela hehla ka*b*ye laha na bona na
ba tsinele Gibea, lego gi nga ga ka
Benjamini.
15 Na bona ba lo hambukela leno, a
kuya e*k*lela le Gibea: na yena i lo
engena, i loya tsama leyo pangweni
ga muti; hakuba leyo ku wa nga
hi kona a munhu loye a nga wa hi
rurele lomu n*d*lwini ya yena ku
e*k*lela.
16 Ni, languta, laho a xikosana hi le
tirweni wa yena le masi*n*wini ya
yena laha gam*b*yeni: makunu a mu-
nhu i wa hi wa matiko ya mitsuri
ya ka Efraime, yena i wa hi mulu-
beli le Gibea; kanilezi a banhu ba
wutsamo mba ka Benjamini.
17 Na yena i lo *k*lakusa a mahlo ya
yena, i lo wona a munhu wa mu-
pfumba lomo pangweni ga muti;
ni xikosana xi te ngalo, Hikwihi
laho u yako wena ke; na u ta hikwi-
hi wena ke?
18 Na yena i te ngalo ka yena, Hi
hunza le Betlehema-juda *k*lelweni
ga kule matikweni ya mitsuri ya ka
Efraime; ku nga leyo mina nzi tako
ha kona, mina nzi wa yile le Betle-
hema-juda: na mina makunu nzi ya
le n*d*lwini ya Jehova; ni laho a nga
kona munhu a nzi rurelako lomu
n*d*lwini ya yena.
19 Kasi lezo laho ku kona a *b*yanyi ni
mbuba ya timbongola ta hina; ni
laho ku kona a waini ni zibaba za
mina kambe, ni za nanza ga wena
ga xisati, ni ka jaha legi gi nga ni
malanza ya wena: laho a ku kona ku
laba ncumo.
20 Ni xikosana xi te ngalo, a kurula a
kube ka wena; kwatsi hi lokoke
zon*k*le lezi u zi labako a zi be hehla
ka mina; kumbela u nga e*k*leli laha
pangweni.
21 Zingaho yena i lo neha yena lomu
n*d*lwini yakwe, i lo nyika a timbo-
ngola za kuga; na bona ba lo hlaza
mikonzo ya*b*ye, ba loga ba lonwa.
22 Kwatsi hilezi bona ba nga wa
maha a timbilu ta*b*ye ku tsaka, la-
nguta, a ba banuna ba muti, a banhu
bo kari ba zihunzamilayo, ba lo
ranzela yin*d*lu, na baba libati; na
bona ba lo wulawula ka *n*winyi wa
yin*d*lu, a xikosana, baku, Humesa
loyi munhu a tileko lomu n*d*lwini
ya wena, kasi hina ha fela ku tiba
yena.
23 Ni munhu, a *n*winyi wa yin*d*lu, i lo
huma lahan*d*le ka bona, na te ngalo
ka bona, Kokwihi, bamaka*b*ye, mina
nza kombela *n*wina, mu nga mahi hi
kubihisisilweko; na mu wona lezaku
loyi munhu i tile lomu n*d*lwini ya
mina, mu nga mabi legi wupupulu.
24 Langutani, hi loyi a nhwana wa
mina wa mubulwa, ni mun*d*lukulu

wa yena; bona mina nzi ta ba humesa makunu, *n*wina koramisani bona, mahani ha bona lezi *z*i wonekako kwatsi kusasa mahlweni ka *n*wina: kanilezi ka loyi munhu mu nga mahi ni xihi xa wupumbu ga kungaho.
25 Kanilezi a banhu ba wa nga ba ingisangi ka yena: *z*ingaho munhu i lo koma a mun*d*lukulu wa yena, i lo humesa ka bona; na bona ba lo tiba yena, ni ku muonha gon*k*le wusiku kala mixweni: ni laha gi nga wa sangula kuca, ba lo tsika yena a famba.
26 *Z*onake i loya a wasati laha punzwini wa kuca, i lowa lahasi le nyangweni leyo a hosi ya yena yi nga hi kona, kala ku *k*lamuka.
27 Ni hosi ya yena yi lo vuka ni mixo, i lo vulula a libati la yin*d*lu, a ku huma lahan*d*le a famba a n*d*lela ya yena; ni languta, a wasati a mun*d*lukulu wa yena i wa wile lahasi le nyangweni ya yin*d*lu, *z*i*n*we hi man*d*la ya yena hehla ka xinene xa yena.
28 Na yena i te ngalo ka yena, Vuka, na nga hina a hi fambeni; kanilezi ku wa nga hi kona a hlamuleko: *z*onake yena i lo mu teka a beka hehla ka mbongola; ni munhu i lo suka, i lo mu tisa le wutsanweni ga yena.
29 Ni laha yena a nga wa tile le n*d*lwini ya yena, yena i lo teka a mukwana, i lo *k*lateka hehla ka mun*d*lukulu wa yena, i panzelela yena, a tonga hi tonga, ka kume ni *z*imbiri *z*ipanze, ni ku rumela ka yon*k*le a mimbingano ya ka Israeli.
30 Na ku wa ngaho, lezaku bon*k*le laba ba nga wona kona ba te ngalo, Laho a ku kona xa kungaho xi maho xi mahilweko kutani xi wonilweko ku sukela ka siku lego a banana ba ka Israeli ba kanziya ba huma le tikweni ga le Gipite kala legi siku: pimani kona, tsemani kungo, ni ku wulawula.

XIPIMO 20.

1 *Z*onake bon*k*le a banana ba ka Israeli ba lo huma, ni won*k*le a *k*langano wu lo gotsobanyana kwatsi munhu mu*n*we, ku sukela le Dani kala le Berexeba, *z*i*n*we ni tiko ga le Gileade, ka Jehova le Mizpa.
2 Ni ba hombe ba bon*k*le banhu, ba tona ton*k*le a tixaka ta ka Israeli, ba lo tisa a wutsumbu ga*b*ye le hlengeletwaneni wa banhu ba Nungungulu, mune wa mazana ya kume ga mazana ya ba banuna ba mikonzo labo ba komako Supado.
3 (Makunu a banana ba ka Benjamini ba lozwa lezaku a banana ba ka Israeli ba yile le Mizpa.) Ni banana ba ka Israeli be te ngalo, Byela hina loku kubiha ko lu mahisa ku yini ke?
4 Ni wa ka Levi, a nuna wasati loye a delweko, i lo hlamula i te ngalo, Mina nzi lota le Gibea legi gi nga ga ka Benjamini, mina ni mun*d*lukulu wa mina, a kuta e*k*lela.
5 Ni ba banuna ba le Gibea ba lo suka ba vukela mina, ni ku ranzela a yin*d*lu leyi nzi nga wa hi ka yona ni wusiku; mina ba wa laba ku nzi daya, ni mun*d*lukulu wa mina ba lo mu kurumeta, na yena i file.
6 Na mina nzi lo teka mun*d*lukulu wa mina, ni ku tsemelela yena *z*ipanzana, ni ku rumela ka tiko gon*k*le ga baakileko ba ka Israeli; hakuba ba mahile a wuhunzamilayo ni wupupulu ka Israeli.
7 Langutani, *n*wina banana ba ka Israeli, *n*wen*k*le ba *n*wina, nyikani laha a kululeka ka *n*wina ni kungo ga *n*wina.
8 Ni banhu bon*k*le ba lo suka kwatsi munhu mu*n*we, baku, Hina ni mu*n*we wa hina a nga ta kuya ka tente ga yena, ge ni mu*n*we wa hina a ku hambukela le n*d*lwini ya yena.
9 Kanilezi makunu lexi hi xilo hi ta nga maha le Gibea: hina hi ta kanziya hi ya vukela wona hi tihlolo;
10 Na hina hi ta teka a kume ga ba banuna ba laha ka *z*ana ka ton*k*le a tixaka ta ka Israeli, ni zana ga laha ka kume ga mazana, ni kume ga mazana gi huma hi laha ka kume ga kume ga mazana, a ku laba a timbuba ta banhu, kasi ba fela ku maha, laha na bona na ba tile le Gibea ga ka Benjamini, kukotisa hi gon*k*le wupupulu lego ba gi mahileko ka Israeli.
11 *Z*ingaho bon*k*le banhu ba ka Israeli ba lo tsombana katigi*n*we ku vukela a muti, ba su *k*langana katigi*n*we kwatsi munhu mu*n*we.
12 Ni tixaka ta ka Israeli ba lo rumela a ba banuna ba tsemakanya ka lixaka lon*k*le la ka Benjamini baku,

kutiha ka ku yini loku mu ku
mahleko lomu ka *n*wina ke?
13 Makumu hikwalaho nyikelani ka hi-
na a ba banuna, a ba banuna ba
xihunzamilayo, labo ba nga lomo
Gibea, kasi ha fela ku ba daya bona,
ni ku susa kule a kubiha lomu ka
Israeli. Kanilezi a ba ka Benja-
mini ba wa nga ba nga ingisangi ka
gezu ga bamaka*b*ye ba*b*ye a banana
ba ka Israeli.
14 Ni banana ba ka Benjamini ba lo
tsombana a wutsumbu ga*b*ye kati-
gi*n*we ba huma mitini bata Gibea, a
ku huma ba hloma impi ku vukela
a banana ba ka Israeli.
15 Ni banana ba ka Benjamini ba lo
hlayelwa lego siku ba humako hi
lomo mitini makume mambiri ni
n*k*lanu ni gi*n*we a kume ga mazana
ya ba banuna laba ba komako su-
pado, hi la han*d*le ka baakileko ba
le Gibea, labo ba nga wa hlayelwe
n*k*lanu ni mambiri mazana ya ba
banuna ba hlawulilweko.
16 A xikari ka bon*k*le laba ba banuna
laho ku wa hi kona n*k*lanu ni ma-
mbiri mazana ya banhu ba hlawuli-
lweko ba libaba; bon*k*lelele ba wa
nga ba zi kota ku xililita mari*b*ye le
misisini, ba nga hi na timboxi.
17 Ni banhu ba ka Israeli, hi laban*d*le
ka ba ka Benjamini, ba wa hlayelwe
mune wa mazana ya kume ga maza-
na a ba banuna labo ba zi kotako a
ku koma a supado: bon*k*le laba ba
wa hi ba banuna ba impi.
18 Ni banana ba ka Israeli ba lo suka,
ba loya le Beteli, ba ya wutisa a
mano ka Nungungulu; bona ba te
ngalo, Nzi mani a ta ngaya kuranga
a kulwa ni banana ba ka Benjamini
ke? na Jehova i te ngalo, Juda i ta
famba kuranga.
19 Ni banana ba ka Israeli ba lo vuka
ni mixo, ni kuya goba ba vukela
Gibea.
20 Ni ba banuna ba ka Israeli ba lo huma
kulwa ba vukela ba ka Benjamini;
ni banana ba ka Israeli longisa a
impi a ma*k*lari ni ku vukela bona le
Gibea.
21 Ni banana ba ka Benjamini ba lo
huma ba ta hi lomu Gibea, ba lo
lo*b*yiswa lahasi liranza*b*yeni a ba ka
Israeli ka lego siku makume mambiri
ni mambiri a kume ga mazana ya ba
banuna.
22 Ni banhu, ba banuna ba ka Israeli,
ba lo tiyiseta wutsumbu ga*b*ye, ba
lo longisa a impi kambe yi hloma
ma*k*lari ka gwalego wutsamo ba nga
wa longisile ku hloma ma*k*lari si-
kwini go ranga.
23 Ni banana ba ka Israeli ba lo ka-
nziya baya rila mahlweni ka Jeho-
va kala gam*b*yeni; na zonake ba
lo wutisa ka Jehova, baku, Nzi
ta engeta kambe nzi tsinela a ku-
lwa nzi vukela a banana ba ka
Benjamini a maka*b*ye wa mina ke?
Na Jehova i te ngalo, Kanziya u ya
vukela yena.
24 Ni banana ba ka Israeli ba lota
kambe ku suhani ku ta vukela a
banana ba ka Benjamini hi siku ga
wumbiri.
25 Na Benjamini i lo huma lahan*d*le
a kuya vukela bona le Gibea hi
xikati xa wumbiri, ni ku lo*b*yisa
lahasi liranze*b*yeni ba banana ba ka
Israeli kambe a zana ni n*k*lanu ni
manharu makume ya kume ga ma-
zana; bon*k*le labo ba welelako su-
pado.
26 Zonake bon*k*le a banana ba ka Isra-
eli, ni bon*k*le banhu, ba lo kanziya,
ba lota le Beteli, ba lota rila, ni ku
tsama leyo mahlweni ka Jehova, ba
lo yila lego siku kala gam*b*yeni; na
bona ba lo nyikela a minyikelo ya
kuhiswa ni wa minyikelo ya kuru-
la ka Jehova.
27 Ni banana ba ka Israeli ba lo kombe-
la ka Jehova (hakuba a arke ga xi-
vumelwano xa ka Jehova gi wa hi
kona hi lawo masiku,
28 Na Fineasi, a *n*wana wa Eleazare, a
*n*wana wa Aroni, i wa yimile ma-
hlweni ka gona ka lawo masiku),
aku, Mina nzi ta engeta nzi famba ka-
mbe a ku yalwa nzi vukela a banana
ba ka Benjamini maka*b*ye wa mina
ke, kutani nzi ta kawula ke? Na Je-
hova i te ngalo, kanziya uya; ha-
kuba manziko nzi ta mu nyikela
yena canjeni ga wena.
29 Na ba Israeli ba lo rumela a bala-
beleli ba vukela Gibea ba renzele-
kela.
30 Ni banana ba ka Israeli ba lo kanzi-
ya baya vukela a banana ba ka Be-
njamini hi siku ga wunharu, ba lo
hloma a ma*k*lari a wutsumbu ga*b*ye
ba vukela Gibea, ku kota zi*n*wani
zikati.
31 Na banana ba ka Benjamini ba lo
huma lahan*d*le a ku vukela banhu,

ba wa lo kokelwa kule ba huma
mutini; na bona ba lo sangula a
kulobisa ni kudaya, kwatsi hi *zin*wa-
ni *z*ikati, lomo magonzweni, lawo a
gi*n*we ginga kanziya giya le Beteli
ni, gi*n*wani gi ya Gibea, le masi-
*n*wini, a xipimo xa makume manha-
ru xa ba banuna ba ka Israeli.
32 Ni banana ba ka Benjamini ba te
ngalo, Bona ba lo*b*yisilwe lahasi ma-
hlweni ka hina, kwatsi hi kurangu-
leni, Kanile*z*i a banana ba ka Israeli
ba te ngalo, nga hina hi tsutsuma,
hi ba kokela kule ni muti kuta le
magonzweni.
33 Ni bon*k*le ba ka Israeli ba lo suka hi
lomo wutsweni ga*b*ye, ba lo hloma
a wutsumbu ga*b*ye a ma*k*lari le Baa-
ltamara: ni balabeleli ba ka Israeli
ba lo sangula kuvumbuluka hi lomo
wutsa*n*weni ga*b*ye, kona le Maare-
hgeba.
34 Ni labo ku wa lota a kuta vukela
Gibea a kume ga kume ga mazana
a ba banuna ba hlawulilweko ba
huma ka won*k*le Israeli, ni kulwa
ku wa tsingile; kanile*z*i bona ba wa
nga *z*itibi le*z*aku a kubiha ku wa
kamanyetile ka bona.
35 Na Jehova i lo hlula Benjamini ma-
hlweni ka Israeli; ni banana ba ka
Israeli ba lo lobisa a ba ka Benja-
mini lego siku makume mambiri ni
n*k*lanu wa kume ga mazana ni zana
ga ba banuna: bon*k*le labo ba koma-
ko supado.
36 *Z*ingaho a banana ba ka Benja-
mini ba lo wona le*z*aku bona ba
hlulilwe; hakuba a ba banuna ba
ka Israeli ba lo nyike a wutsamo ka
Benjamini hakuba bona ba wa tsu-
mba ka balabeleli labo bona ba ba
rumeleko a ku vukela Gibea.
37 Ni balabeleli ba lo ha*k*lisela, ba su
huhulukela hehla ka Gibea; ni ba-
labeleli ba lo kangata wutsumbu
ga*b*ye ba longoloka, ni ku hlasela a
muti hi wu*k*la ga supado.
38 Makuna a muwoniso wu nga wa yi-
misilwe xikari ka banhu ba ka Isra-
eli ni balabeleli ku wa hi lowu,
la*z*aku bona ba ta tubikisa a refu ga
hombe ga musi gi ta tubika lahan*d*le
ka muti.
39 Ni banhu ba ka Israeli ba lo *k*lela le
kuhlaseleni, ni ba ka Benjamini ba
lo sangula ku hlasela ni ku daya
banhu ba ka Israeli makume manha-
ru ya ba banuna; hakuba bona ba te
ngalo, Ha kunene bona ba hlulilwe
lahasi mahlweni ka hina, kwatsi hi
xikari xa impi yo ranga.
40 Kanile*z*i laha na refu na gi sangula
ku lubika hi le mutini na hi mhinga
ya musi, ni ba ka Benjamini ba lo
cuwuka le nzako ka bona; ni, langu-
ta, ni kon*k*le ka muti ku lo tubika
hehla tilweni.
41 Ni banhu ba ka Israeli ba lo *k*lela,
ni ba banuna ba ka Benjamini ba lo
mbela ntamo; hakuba bona ba lo
wona le*z*aku a kubiha ku tile hehla
ka bona.
42 Hikwalaho bona ba lo renzeleta a
hlana wa*b*ye mahlweni ka ba banuna
ba ka Israeli kuya le n*d*leleni ya le
xiwuleni; kanile*z*i a impi yi lo tsi-
mbeketa yi lanzela anzako ka bo-
na; na bona labo ba nga wa huma
hi lomo mutini ba lo hlasela bona
lomo xikari loko.
43 Bona ba su kangata ba ka Benja-
mini ba ranzela, ni ku hlongolisa
bona, ni ku kanziyela bona lahasi
wutsa*n*weni ga*b*ye ga ku humula,
kwatsi hi wukule ga le ku cuwuke-
neko ni Gibea ngomama ni mutsu-
wukagambo.
44 Ni laho ku lo wela ba ka Benjamini
a kume ni n*k*lanu ni manharu ya
kume ga mazana ya ba banuna;
labo bon*k*le ba nga wa hi ba banuna
ba kulwa.
45 Na bona ba lo renzeleka ba tsutsu-
mela ngomameni ya xiwula le ri*b*ye-
ni ga Rimmoni: ni labo ba nga wa
kutsulelwa ka bona lomo mago-
nzweni n*k*lanu wa kume ga mazana
ya banhu, ba lo kurumeta ku lanze-
la bona kala le Gidomi, ni ku daya
bona a mambiri a kume ga mazana
ba banuna.
46 *Z*ingaho bon*k*le labo ba wileko lego
siku ba ka Benjamini ba wa hi ma-
kume mambiri ni n*k*lanu wa kume
ga mazana bon*k*le ba banuna labo ba
komako supado; bon*k*le laba ba wa
hi ba banuna ba kulwa.
47 Kanile*z*i n*k*lanu ni gi*n*we mazana
ya ba banuna ba lo *k*lela ba tsutsuma
ba komama xiwuleni le ri*b*yeni ga
Rimmoni, ni kuya tsama lomo ri-
*b*yeni ga Rimmoni mune wa ti-
hweti.
48 Ni banana ba ka Israeli ba lo *k*lelela
kambe hehla ka banana ba ka Benja-
mini, ni ku hlasela bona hi wu*k*la
ga supado, won*k*le muti wa lomu

xikari, ni tihomu, ni *z*on*k*le le*z*o
bona ba *z*i kumako: *k*latakumbiri
ni yon*k*le a miti leyo ba yi kumako
ba lo yi hisa hi nzilo.

XIPIMO 21.

1 Makunu a banuna ba ka Israeli ba
wa hlambanyile le Mizpa, baku,
Laho a ku kona wa hina a ta nga
nyikela a nhwana wa yena ka Be-
njamini a sati.
2 Ni banhu ba lota le Beteli, ba lo
tsama leyo kala gam*b*yeni mahlweni
ka Nungungulu, ba lo *k*lakusa a
magezu ya*b*ye, ba lo rila ba tsi-
kwila.
3 Na bona ba te ngalo, O Jehova, a
Nungungulu wa ka Israeli, hi yini
ku mahekileko le*z*i ka Israeli, le-
*z*aku laho ku ta nga ku hi kona
nyamu*k*la a lixaka li*n*we li labekako
ka Israeli ke?
4 Na ku mahisile le*z*o hi manziko,
le*z*aku a banhu ba lo vuka punzwi-
ni wa mixo, ba lo aka leyo a alati,
ni ku nyikela a minyikelo ya kuhi-
swa ni minyikelo ya kurula.
5 Ni banana ba ka Israeli ba te ngalo,
Nzi mani laho xikari ka ton*k*le tixa-
ka ta ka Israeli loye a nga kanzi-
yangiko ata *k*langanweni wa Jehova
ke? Hakuba bona ba wa mahile a
xifungo xa hombe xungetano ni loye
a nga kanziyiko ata ka Jehova le
Mizpa, baku, Ha kunene yena i ta
kufa.
6 Ni banana ba ka Israeli ba lo hunzu-
luka *z*onake hi maka*b*ye wa yena
Benjamini, na te ngalo, Laho ku
kona lixaka li*n*we li tsemilweko ka
Israeli legi siku.
7 Hi ta ku yini hi ba basati ka bona
laba ba seleko, na mu wona le*z*aku
hina hi hlambanyile ha Jehova le*z*a-
ku hina hi nga ta nyika bona a
nhwana ba hina a basati ke?
8 Na bona ba te ngalo, Hiwihi
mu*n*we wa lixaka la ka Israeli laho
a nga tangiko ka Jehova le Mizpa
ke? Ni, languta, laho ku wa nga
tangi hi le Jebexi-gileade a wa kuta
hlengeletanweni.
9 Hakuba laha banhu ba nga wa hla-
yilwe, languta, laho ku wa nga hi
kona wa banhu ba le Jebexi-gileade
leyo,
10 Ni *k*langano wu lo rumela leyo a
kume ni mambiri a kume ga ma-
*z*ana ya ba banuna ba tingwazi, ni
ku leletela, bona, baku, Yanani mu ya
hlasela a banhu ba le Jebexi-gileade
hi wu*k*la ga supado, *z*i*n*we ni ba ba-
sati ni *z*ihlangana.
11 Ni lexi hi xilo lexi *n*wina mu ta nga
xi maha: *n*wina hi kumbetekisisi-
lweko *n*wina mu hihirita ba matsune,
ni bon*k*le a ba basati labo ba e*k*lele-
ko ni ba banuna.
12 Na bona ba lo kuma ka banhu ba
le Jebexi-gileade a mune wa mazana
a mibulwa yiswa, leyo ni nga tiba-
ngiko wanuna hi ku e*k*lela *z*i*n*we
nayo; na bona ba lo neha yona le
wugobelweni le Xilo, leyo ku nga
wa hi le tikweni ga le Kanani.
13 Ni won*k*le a *k*langano wu lo ru-
mela a ku wulawula ni ka banana
ba ka Benjamini labo ba nga le ri-
*b*yeni ga Rimmoni, ni kubahungu
hi kurula ka bona.
14 Na Benjamini i lo *k*lela hi lexo xika-
ti; na bona ba lo nyika bona a ba
basati labo ba nga wa ba tsikile ba
hanya ka ba basati ba le Jebexi-
gileade: ni kasi le*z*o ba wa nga ba
enelisangi.
15 Ni banhu ba lo hunzuluka bona hi
ba ka Benjamini, hakuba Jehova i
wa mahile a mole ka tixaka ta ka
Israeli.
16 *Z*onake a masingalakati ya *k*la-
ngano ma te ngalo, Hi ta ku yini hi
ba basati ba bona ba seleko ke, na
mu wona le*z*aku a ba basati ba de-
lwe ka Benjamini ke?
17 Na bona ba te ngalo, Laho kufanele
le*z*aku a ku be kona tsomba ya bona
laba ba ponileko ba ka Benjamini,
kasi a lixaka li nga fubiswi ka
Israeli.
18 Ahemba hina hi nga nyiki bona ba-
sati ka banana ba hina; hakuba a
banana ba ka Israeli ba wa hlamba-
nyile, baku, I rukatelwe yena loye
a nyikako wasati ka Benjamini.
19 Na bona ba te ngalo, Languta, ku
kona a mubuzo wa Jehova, a lembe
hi lembe le Xilo, lego gi nga le *n*wa-
lungu wa Beteli, hi *k*lelo ga mutsu-
wukagambo ga gonzo lego gi kanzi-
yako giya Beteli le Xekemi, ni le
dzongeni le Lebona.
20 Na bona ba lo leletela a banana ba
ka Benjamini, baku, Yanani muya
e*k*lela mu labelela lomo *z*ivineni;
21 Ni ku wona, ni, languta, loku a
banhwana ba le Xilo ba huma ku ta
kina a mikino, *z*onake humani *n*wina

hi lomo zivineni, mu ti komela nwina
bonklelele ba nwina a sati wakwewo
ka banhwana ba le Xilo, ni kuya le
tikweni ga ka Benjamini.
22 Na ku taba lezo, laha a bararu babye
kutani bamakabye babye ba ta ngata
ku ta kecara ka hina, lezaku hina hi
ta wula ka bona, Vumelani bona hi
kutralekisisilweko ka hina; hakuba
a hi tekangi ka bonkle loyi ni
loyi wa bona a sati wa yena le impi-
ni, ge nwinawu a mu nyikangi bona
ka bona; kasike mu nga ta nga na
mu gohile.
23 Ni banana ba ka Benjamini ba lo
maha zakungaho, ba lo ti tekela a
basati, kukotisa hi ka tsengo wa
bona, ka bona labo ba nga wa kina,
labo ba nga wa ba pfulile: na bona
ba loya ba klelela tsombeni yabye,
ba loya aka a miti, ni ku tsama ka
yona.
24 Ni banana ba ka Israeli ba lo suka
leyo ka lexo xikati, bonklelele banhu
ka lixaka la ka kabye ni ka ngango
wa ka kabye, na bona ba lo suka hi
leyo bonklelele banhu titsombeni ta-
byewo.
25 Ka lawo a masiku laho ku wa nga
hi kona a hosi ka Israeli: bonkle-
lele banhu ba wa maha loku kusa-
sako mahlweni ya yenawu.

A BUKU GA RUTE.

XIPIMO 1.

1 Na ku mahisile lezo masikwini laha
a balamuli ba nga wa lamula, lezaku
laho ku wa hi kona a ndlala lomo
tikweni. Ni munhu wokari wa le
Betlehema-juda i loya lubela lomo
tikweni ga le Moabi, yena, ni sati
wa yena, ni barisanyana ba yena
bambiri.
2 Ni bito ga munhu i wa hi Elime-
leki, ni bito ga sati wa yena i wa
hi Noami ni mabito ya barisanya-
na ba yena bambiri Mahloni na
Cilioni, mba Efrate ga le Betle-
hema-juda. Na bona ba lota le
tikweni ga le Moabi, ni ku nonohisa
leyo.
3 Na Elimeleki, a nuna wa Noami, i
lofa; na yena i wa lo siywa, ni bari-
sanyana ba yena ha bambiri.
4 Na bona ba lo ba tekela a basati ka
ba basati ba le Moabi; ni bito ga
munwani ku wa hi Orpa, ni bito ga
munwani ku wa hi Rute: na bona
ba lo tsama leyo a xipimo xa kume
ga malembe.
5 Mahloni na Cilioni bona bambiri ba
lofa; ni wasati i wa lo siywa hi ba-
risanyana bakwe bambiri ni nuna wa
yena.
6 Zonake yena i lo suka ni bakata-
mwane bakwe, lezaku yena i wa ta
klela hi le tikweni ga Moabi: haku-
ba i wa zwile hi le tikweni ga le
Moabi lezaku i nzelisile ku yini Je-
hova a banhu ba yena hi ku ba nyi-
ka a zibaba.
7 Ba lo suka hi le ka wutsamo lego
yena a nga wa hi ka gona, ni baka-
tamwane bakwe ha bambiri zinwe
naye; na bona ba lo famba lomo a
ku klelela le Juda.
8 Na Noami i te ngalo ka bakata-
mwane ba yena ha bambiri, Famba-
ni, mu klelela loyi ni loyi wa nwina
le ndlwini ya nyine wa yena: Jeho-
va a mahe hi wuxinji ka nwina,
kwatsi hilezi mu nga wa maha ka
batileko, ni ka mina.
9 Jehova a vumele lezaku nwina mu
ta kuma kuhumula, loyi ni loyi wa
nwina ndlwini ya nuna wa yena.
Zonake yena i lo trotra bona, na
bona ba lo klakusa a gezu gabye, ba
lo rila.
10 Na bona ba te ngalo ka yena, Ko-
kwihi, kanilezi hina hi ta klelela zi-
nwe na wena ka banhu ba ka nwina.
11 Na Noami i te ngalo, Klelani kambe,
bananga: hiyini nwina mu ta nga
famba zinwe na mina ke? nza ha hi
nabo a banana lomo rumbyini ga
mina, lezaku bona ba ta maha a ba-
nuna ba nwina ke?
12 Klelani kambe, bana banga, famba-
ni ndlela ya nwina; hakuba mina
nzi wa kale a kuba nzi hi ni wa-
nuna. Loku mina nzi wa ta nga,
nziku, Nzi na ni kutsumba, loku
nzi wa ta nga nzi hi ni wanuna wu

[illegible] ku nga nzi *t*rala barisa-
[illegible]
13 Nwina hikwalaho mu ta labelela
kala bona ba kulile ke? mu wa ta
nga *n*wina mu tsama ku kala mu
nga hi na ba banuna ke? kokwihi
bona ba mina; kona i hlomulo ka
mina hi kota ya *n*wina, hakuba a
canja ga Jehova gi humela gi vuke-
la mina.
14 Na bona ba lo *k*lakusa gezu ga*b*ye,
ba lo rila kambe: na Orpa na i lo
*t*ro*t*ra a *n*wingi wa yena; kanile*z*i
Rute i lo namarela ka yena.
15 Na yena i te ngalo, Languta, a
katakuloni i *k*lelele ka banhu ba ka
ka*b*ye, ni ka nungungulu wa ka
ka*b*ye: *k*lela wena kota nakuloni.
16 Na Rute i te ngalo, U nga kongoteli
mina a tsika wena, ni ku *k*lela a ku
lanzeleni a nzako ka wena; hakuba
ni kwihi laho u yako, minawu, nzi
taya; ni kwihi laho wena i ta nga
e*k*lela, minawu nzi ta e*k*lela; ni ba-
nhu ba wena ba ta maha a banhu
ba minawu, ni Nungungulu wa
wena i ta maha a Nungungulu wa
minawu;
17 Laho wena u felako, kona, minawu
nzi ta fela kona, leyo mina nzi ta
kelelwa: Jehova a mahe le*z*o ka
mina, ni *k*latakumbiri kambe, kufa-
nela kanile*z*i kufa ku hanyisa wena
na mina.
18 Ni laha yena a nga wa wonile le*z*aku
yena i namarelisisile a xuba ku fa-
mba na yena, yena i lo tsika ku wula-
wula *zin*we naye.
19 *Z*ingaho bona bambiri ba lota
kala ba ta cikela le Betlehema. Na
ku mahisile le*z*o, laha bona ba nga
wa tile le Betlehema, le*z*aku a muti
won*k*le wu lo maha nyenganyenga
ha bona, ni ba basati ba te ngalo, Loyi
nzi Noami ke?
20 Na yena i te ngalo ka bona, Mu nga
ha bitani mina a ku Noami kambe,
bitanani mina Mara; hakuba a Nya-
mintamo i hi mahile hi kubabisisi-
lweko ha mina.
21 Na mina nzi fambile na nzi tele,
Jehova i nehile mina leno kaya na
nzi hi panga; hi yini *n*wina mu bi-
tako mina Noami, na mu wona i
kustumunyile a vukela mina, ni
Nyamintamo i hlomule mina ke?
22 *Z*ingaho Noami i lo *k*lela, na Rute a
mu Moabi, a katamwane wa yena,
*zin*we na yena, loye a *k*leliléko hi le
tikweni ga le Moabi: bona ba lota
le Betlehema hi xikatini ba sangu-
lako kuhula barle.

XIPIMO 2.

1 Na Noami i wa hi ni nhombe a
xaka ga nuna wa yena, a munhu a
nhenha yi fumileko, wa le ngangwe-
nika ka Elimeleki; ni bito ga yena
i wa hi Boazi.
2 Na Rute a mu Moabi i te ngalo ka
Noami, Nga mina makunu nziya
masi*n*wini, nziya kutsula xikari ka
mipupu ya mabele le nzako ka yena
loye mina nzi ta nga kuma a tomo.
Na yena i te ngalo ka yena, Famba,
*n*wana wa mina.
3 Na yena i loya, i lo ta kutsula lomu
masi*n*wini anzako ka batsobeli: ni
xitsuketi xa yena i loya lomo ka
xiabelo xa simu leyi yi nga ya ka
Boazi, loye a nga wa hi wa le nga-
ngweni ka Elimeleki.
4 Ni, languta, Boazi i wa lota hi le
Betlehema, na te ngalo ka batsobeli
Jehova nga a be *zin*we na *n*wina.
Na bona ba lo hlamula, Jehova a
katekise wena.
5 *Z*onake ku lo wula Boazi ka nanza
ga yena lego gi nga wa yimisilwe
hehla ka batsobeli, Nzi *n*wamani a
*t*ratsana loyi ke?
6 Ni nanza lego gi nga wa yimisilwe
hehla ka batsobeli gi hlamula gi te
ngalo, Yena i *t*ratsana ngwa ma
Moabi loyi a nga *k*lela a wuya na
Noami a huma hi le tikweni ga le
Moabi:
7 Na yena i te ngalo, Nga mina nzi
kutsula, nza kombela wena, nzi hle-
ngeletela a nzako ka batsobeli xika-
ri ka milumbi, *Z*ingaho yena i lota,
i lo simamisa ku sukela ni mixo
kala makunu, saseka le*z*o a nga wa
sele kutsongwani le n*d*lwini.
8 *Z*onake ku lo wula Boazi ka Rute,
A ku zizwi wena ke, nhanyana wa
mina ke? U ngayi ku ya kutsula
ka gi*n*wani simu, cima u nga hunzi
leno, kanile*z*i tsama u tiyisa ka ma-
lanza ya mina ya xisati.
9 Nga a mahlo ya wena ma hi masi-
*n*wini laya bona ba tsobelako, na
wena yana hi le nzako ka bona: a
nzi leletelangi a majaha xana le*z*a-
ku bona ba nga ku kumbi wena ke?
ni laha wena u zwako tora, yana *zi*-
*b*yeni, u yanwa laya ma kilweko hi
majaha.

10 Zonake yena i lowa hi ngohe ya ye-
na, i lo koramisa wutsumbu ga ye-
na laha liranzabyeni, i te ngalo ka
yena, Hi yini mina nzi kumileko a
ntomo mahlweni ka wena, lezaku
wena u wa ta nga u tiba aku tiba
mina, na u wona lezaku mina nzi wa
matiko ke?
11 Na Boazi i lo hlamula i te ngalo ka
yena, Kona hi kutatisisilweko ku
kombisilwe ka mina, zonkle lezo we-
na u mahileko ka nwingi wa wena
cima ka kufa ka nuna wa wena; ni
lezaku wena u siyile a dadani wa
wena ni mamani wa wena, ni tiko
ga wusimbulwa ga wena, na u tile
ka banhu laba wena u nga ba tiba-
ngiko hi mahlweni.
12 Jehova a klelisele a mitiro ya wena,
a cacezelo wu teleko a wu nyikiwe
ka wena nzi Jehova, a Nungungulu
wa ka Israeli, lahasi ka tipapa ta wi-
hi wena u tileko ku ta ponela.
13 Zonake yena i te ngalo, Nga mina
nzi kuma a tomo mahlweni ka wena,
hosi ya mina; hakuba hi lezo wena
u tangalisileko mina, hakuba lezaku
wena u wulawulileko hi kutralekisi-
silweko ka nanza ga wena, hambu
lezi nzi nga biko yena a munwe wa
malanza ya xisati ya wena.
14 Ni xikatini xa xilalelo Boazi i te
ngalo ka yena, Ngona laha, u taga
zibaba, u cobela a xikemu xa wena
lomo ka viniga. Na yena i lo tsama
klelweni ga ba tsobeli; na bona ba
lo nyika a mabele ma ocilweko, na
yena i loga, i lo xura, i lo tsanzeka.
15 Laha yena a nga wa sukile a kuya
tsobela, na Boazi i lo leletele a ma-
jaha yakwe, aku, Nga yena a kutsu-
la xikari ka milumbi, mu nga karati
yena.
16 Ni kambe mu wa kokela yena hi lo-
mu milumbini, mu tsika kona, kasi
yena wa kutsula, mu nga mu kawu-
ki yena.
17 Zingaho yena i lo kutsula lomu
sinwini kala gambyeni; na yene i lo
popa lawo a nga wa ma kutsule, wo-
na ma wa hi xipimo xa Efa ga barle.
18 Na yena i lo teka kona, i loya lomu
mutini; ni nwingi wa yena i lo wo-
na loko a nga wa kutsule: na yena
i lo neha loko a nga wa ku tsanze-
kile a nzako ka kuba a xure.
19 Ni nwingi wa yena i te ngalo ka ye-
na, Hikwihi laho wena u kutsuleko
nyamukla ke? hikwihi laho wena u
tirileko kona ke? i katekisilwe ye-
na loye a tibileko wena. Na yena i
lo kombisa a nwingi lezaku hi ka
wihi yena a tirileko, na te ngalo, A
bito ga munhu loye nzi tirileko ye-
na nyamukla nzi Boazi.
20 Na Noami i te ngalo ka katamwane
wa yena, I katekisilwe nzi Jehova,
loye a nga tsikangiko a wunene ga
yena ka bahanyako ni bafileko.
Na Noami i te ngalo ka yena, A
munhu i ku suhani ka wuxaka na
hina, a munwe a nga kusuhani ka
hina.
21 Na Rute a mu Moabi i te ngalo, Ina,
yena i te ngalo ka mina, Wena u ta
hlayisa ku namarela ka majaha ya
mina, kala bona ba gumelwa kutso-
bela ka mina.
22 Na Noami i te ngalo ka Rute a ka-
tamwane wa yena, Kona kusaseka,
nwana wa mina, lezaku wena famba
ni malanza ya xisati ya yena, lezaku
bona ba nga klangani na wena ka
manwani masimu.
23 Zingaho yena i lo hlayisa ku nama-
rela hi malanza ya xisati ya Boazi,
a ku kutsula kala kugumelweni ka
kuhulula a barle ni popa ka mabele;
na yena i lo tsama ni nwingi wa
yena.

XIPIMO 3.

1 Na Noami a nwingi wa yena i te
ngalo ka yena, nwananga mina a
nzi labi kuhumula ka wena ke, kasi
ku fela ku maha kwatsi ka wena
ke?
2 Na makunu Boazi a xaka ga hina,
loye wena u nga wa hi ni malanza
ya yena ya xisati ke? Languta, ye-
na i yela kupopela mabele a wusiku
legi le li lonzeni la nzimbo.
3 Hlamba a wutsumbu ga wena hi-
kwalaho, u ti tota, ni ku ambala ti-
nguwo ta wena, u relela uya le li-
lonzeni la nzimbo; kanilezi u nga
mahi a wutsumbu ga wena u tibyi-
wa ka munhu, a kala yena a mbeta
kuga ni kunwa.
4 Na kona ku ta kubalezo, laha na ye-
na na a eklela, wena u ta pima hi
wutsamo lego yena a ta nga eklela,
na wena u ta engena, uya funungu-
la a mikonzo ya yena, u eklela laha-
si; na yena i ta byela wena lezi u ta
nga zi maha.
5 Na yena i te ngalo ka yena, Zonkle
lezo wena u wulako, zonkle nzi ta zi
maha.

[illegible] le lilonzeni
[illegible] xikotisa hi le-
[illegible] wa yena a nga
[illegible]
[illegible] a nga wa gile a *n*wile,
[illegible] yena yi wa ku tangala,
[illegible] lahasi le magumo
[illegible] ya mabele : na yena i lota
[illegible] nimelisisilweko, ni kuta fu-
[illegible] a mikonzo ya yena, i lo
[illegible] a wutsumbu ga yena lahasi.
8 Na ku mahisile lezo laha xikati ka
wusiku, lezaku a wanuna i wa lo ca-
ba, i lo hunzuluka a wutsumbu ga
yena ; ni, languta, a wasati i wa
e*k*lele laha mikonzweni ya yena.
9 Na yena i wa te ngalo, Hi wena ma-
ni ke ? Na yena i lo hlamula, nzi
mina Rute a nanza ga wena ga xi-
sati : fenengeta a nguwo ya wena
hikwalaho hehla ka nanza ga wena ;
hakuba wena u nhombe ya hina.
10 Na yena i te ngalo, U katekisilwe
wena nzi Jehova, nhanyana wa mi-
na : wena u kombisile a wunene le-
no kugumelweni ku hunza kusa-
nguleni, ni kalezi wena a ku lanze-
langi a majaha, kutani nja wusiwa-
na kutani njo fuma.
11 Ni makunu nhanyana wa mina u
nga cabi ; mina nzi ta maha ka we-
na zon*k*le lezo wena u wulako ; ha-
kuba won*k*le a muti wa banhu wa
hina ba tiba lezaku wena u wasati a
faneleko.
12 Makunu zona zinene lezaku mina nzi
nhombe ya *n*wina ; ahemba u kona
a nhombe ya *n*wina loyi a nga ku
suhani ku hunza mina.
13 Tsama wusiku legi, na kona na ku
taba lezo laha mixweni, loku yena a
ta maha ka wena a *k*lelo ga wunho-
mbe ga yena, matsenya ; nga yena
a mahe a *k*lelo wa wunhombe : ka-
nilezi loku yena a nga mahi a *k*lelo
ga wunhombe ka wena lezo nzi ta a
*k*lelo ga wunhombe ka wena, kwa-
tsi hi lezi Jehova a hanyako : e*k*lela
gi karala gica.
14 Na yena i lo e*k*lela le mikonzweni
ya yena kala mixweni : yena i lo vu-
ka hi mahlweni na mu*n*we a nga
zikotiko ku wona mu*n*wani. Ha-
kuba yena i te ngalo, Nga ku nga
ti*b*yiwi lezaku a wasati i tile le lilo-
nzweni la nzimbo.
15 Na yena i te ngalo, Neha a nguwo
leyo u fenengeleko, u koma yona ;
na yena i lo koma yona ; na yena i
lo ringanisela yena a n*k*lanu ni xi-
*n*we ziringaniso za barle, i lo *k*lateka
ka yena : yena i loya le mutini.
16 Ni laha yena a nga wa tile ka *n*wi-
ngi wa yena, yena i te galo, Zaku-
yini ka wena, *n*wananga ke ? yena i
lo *b*yela yena zon*k*le lezo a wanuna a
nga wa mahile ka yena.
17 Na yena i te ngalo, Lezi n*k*lanu ni
xi*n*we ziringaniso za barle yena i lo
nyika ka mina ; hakuba yena i te
ngalo, Wena u ngayi na u nga hi na
ncumo ka nyine wa wena.
18 Zonake ku wula yena, Tsama u mi-
yela, nhanyana wa mina, kala u tiba
lezaku a mahungu, ma ta mahisa ku
yini ke ; hakuba a wanuna loyi a
nga ta humula, kala a mbetisa a xilo
lexi legi siku.

XIPIMO 4.

1 Makunu Boazi i lo kanziya aya le
nyangweni, i lo ya tsama lahasi laho:
ni, languta, a nhombe ya kona ya
laha ku suhi leyo Boazi a nga wa
yi wulile yi lota laho ; ka yena i
te ngalo, I sawe, wena sawe ! hi
nga hambuka, tsama laha. Na
yena i lo hambuka *k*lelweni, i lo
tsama.
2 Na yena i lo teka a kume ga ba ba-
nuna ba masingalakati ya muti, i te
ngalo, Tsamani *n*wina lahasi laha,
Na bona ba lo tsama lahasi.
3 Na yena i te ngalo ka nhombe ya
laha ku suhani, Noami, loye a *k*leli-
leko a wuya hi le tikweni ga le
Moabi, wa xabisa a xipanze xa saba,
lexi xi nga wa hi xa Elimeleki maka-
*b*ye wa hina :
4 Mina nzi alakanya ku kala nzi nga
gi wonisa ka wena, nziku, Xaba
gona mahlweni ka bon*k*le ba tsami-
leko laha, ni mahlweni ka masinga-
lakati ya banhu ba hina. Loku u
ta gi *k*la*k*lisa, *k*la*k*lisa gona : kanile-
zi loku wena u nga labi ku*k*la*k*lisa
gona, zonake *b*yela mina, kasi mina
nza fela ku zi tiba ; hakuba laho a
ku kona wa ku *k*la*k*lisa gona hi la-
han*d*le ka wena ; na mina nzi le
nzako ka wena. Na yena i te nga-
lo, Mina nzi ta *k*la*k*lisa gona.
5 Zonake ku wula Boazi, Hi gihi siku
lego wena u xaba a simu man*d*leni
ya Noami, wena u fela ku xaba ka-
mbe ka Rute a mu Moabi, a wasati
wa loyi a fileko, a ku vuxela a bito
ga loyi a fileko tsombeni ya yena.

6 Ni nhombe ya kona ya laha ku su-
hani nguvu yi te ngalo, Mina nzi nga
ta *k*la*k*lisa gona ka wutsumbu ga
mina, nzi nga taku nzi onha a tso-
mba ya mina *n*winyi : teka wena a
fanelo ya mina ya ku*k*la*k*lisa gona ka
wena ; hakuba mina nzi nga ta *k*la-
*k*lisa gona.
7 Makunu lowu ku wa hi mukuwo
wa kale wa ka Israeli wa xungetano
ni ku*k*la*k*lisa ni xungetano ni ku
ciciselana, a ku tiyisa *z*ilo *z*on*k*le : a
munhu i wo susa xilato xa yena, a
xi nyika ka wa akelwane wa yena ;
leti ti wa hi timhaka ta wumboni ka
Israeli.
8 *Z*ingaho a nhombe ya laha kusubi
yi te ngalo ka Boazi, Xaba gona
akuba ga wutsumbu ga wena. Ye-
na i lo susa a xilato xa yena.
9 Na Boazi i te ngalo ka masingala-
kati, ni ka bon*k*le a banhu, *N*wina
mu timboni legi siku, le*z*aku mina
nzi xabile *z*on*k*le le*z*i *z*i nga wa hi *z*a
ka Elimeleki, ni *z*on*k*le le*z*i *z*i nga wa
*z*a ka Cilioni na Mahloni, hi canja ga
Noami.
10 *K*latakumbiri na Rute a mu Moabi,
a sati wa Mahloni, mina nzi xabile
a kuba sati wa mina, a ku vuxa a
bito ga a fileko hehla ka tsomba ya
yena, kasi a bito ga a fileko gi fela
ku kala gi nga tsemiwi xikari ka
bamaka*b*ye ba*b*ye ni le nyangweni
ya wotsamo ga*b*ye ; *n*wina mu ba
timboni legi siku.
11 Ni bon*k*le banhu laba ba nga wa hi
le nyangweni, ni masingalakati, ba
te ngalo, Hina hi timboni. Jehova
a mahe wasati loye a ta ngata lomo
n*d*lwini ya wena ku fanana Raceli
ni ku fanana na Lea, labo bambiri
ba nga fa na ba akile a yin*d*lu ya
ka Israeli : na wena nga u fanela
lomu Efrata, u be u dumileko lomu
Betlehema :
12 Ni nga a yin*d*lu ya wena yi kotisa a
yin*d*lu ya Perezi, loye a Tamare a
nga *t*ralela ka Juda, ni mbewu leyi
Jehova a ta nga nyika wena ka loyi
*t*ratsana.
13 *Z*ingaho Boazi i lo teka Rute, na
yena i lo maha a sati wa yena ; na
yena i loya ka yena, na Jehova i lo
nyika a kuxuranyimba, na yena i lo
*t*rala nisanyana.
14 Na ba basati ba te ngalo ka Noami,
I katekisilwe Jehova, loyi a nga
kala ku tsika wena legi siku na
u nga hi na xaka ga ku suhani ;
nga bito gi hi gi zweleko ka Isra-
eli.
15 Na yena i ta ba ka wena a mu *k*leli-
seli wá wutomi, ni muwun*d*li wa
tanga ya wena ya kale ; hakuba a
katamwane wa wena, loye a ranzako
wena, loye a nga cukwana ka wena
ku hunza n*k*lanu ni bambiri barisa-
nyana, i *t*ralele yena.
16 Na Noami i lo teka xihlangana, i lo
xi *k*lateka xifubeni xa yena, i lo
maha muwun*d*li wa xona.
17 Ni ba basati a ba akelwane ba yena
ba lo xi nyika a bito, baku, Laho
ku kona a nisanyana a *t*relweko ka
Noami ; na bona ba lo bitana a bito
ga yena Obedi : yena hi raru wa
Jesse, a raru wa Davida.
18 Makunu le*z*i hi *z*izukulwana *z*a
Perezi : Perezi i lo *t*rala Hezroni,
19 Na Hezroni i lo *t*rala Rama, na Ra-
ma i lo *t*rala Aminadaba,
20 Na Aminadaba i lo *t*rala Nahxoni,
Nahxoni i lo *t*rala Salmoni,
21 Salmoni i lo *t*rala Boazi, na Boazi i
lo *t*rala Obedi,
22 Na Obedi i lo *t*rala Jese, na Jese i
lo *t*rala Davida.

A BUKU GO SANGULA GA

SAMUELI.

XIPIMO 1.

1 Makunu ku wa hi kona munhu
wokari wa e Ramataimezofime, wa
tikweni ga mitsurama ya ka Efraime,
ni bito ga yena ku wa hi Elkana, a
*n*wana wa Jerohama, a *n*wana wa
Elihu, a *n*wana wa Tohu, a *n*wana
wa Zufa, a mu Efraime:
2 Yena i wa hi ni basati bambiri; ni
bito ga mu*n*wani ku wa hi Hana, ni
bito ga mu*n*wani ku wa hi Penina:
Penina i wa hi na banana, kanilezi
Hana i wa ngi hi na banana.
3 Ni loyi munhu i wa lo kanziya a
huma mutini wa*b*ye a malembe ni
malembe a kuya kozela ni kupahlela
ka Jehova wa maban*d*la le Xilo. Ni
banana bambiri ba Eli, Hofeni na
Fineasi, ba wa hi bapristi ka Jehova,
ba wa hi leyo.
4 Ni laha siku gi nga wa cikele lezaku
Elkana a pahlelile, yena i lo nyika
ka Penina a sati wa yena, ni ka bo-
n*k*le barisanyana ni bauhanyana ba
yena, a ziabelo:
5 Kanilezi ka Hana yena i lo mu nyika
a xiabelo xi wuyetilweko; hakuba
yena i wa ranza Hana, kanilezi Je-
hova i wa valile a marumbu ya
yena.
6 Ni ceti ya yena yi wa lo mu zanga-
risa nguvu, i lo maha yena ku hla-
muka, hakuba Jehova a valileko a
marumbu ya yena.
7 Kwatsi hilezi yena a nga wa maha
lezo malembe hi malembe, laha yena
a nga wa yile le n*d*lwini ya Jehova,
zingaho yena i lo vin*d*lukisa yena;
hikwalaho yena i lo rila, i lo kala ni
kuga.
8 Na Elkana a nuna wa yena i te nga-
lo ka yena, Hana, u rilela yini wena
xana ke? hi yini wena u nga giko-
ke? hiyini a mbilu ya wena yi kara-
tekileko ke? mina a nzi mahi kwa-
tsi ka wena ku hunza kume ga
banana ke?
9 Zingaho Hana i lo suka anzako ka
kuba ba gile leyo Xilo, ni nzako ka
kuba ba *n*wile. Makunu Eli a mu-
pristi i wa tsamile xitsa*n*weni xa ye-
na hi laha nyangweni ya temple ya
ka Jehova.
10 Na yena i wa hi kubabisisiseni ka
muhefemulo, i lo kombela ka Jeho-
va, ni ku rila a tsikwila.
11 Na yena i lo funga a xifungo, i te
ngalo, O Jehova wa maban*d*la, loku
wena ha kunene u ta cuwuka a hlo-
mulo wa nanza ga wena, ni ku ala-
kanya mina, u nga kohlwi hi nanza
ga wena, kanilezi u nyika ka nanza
ga wena a xihlangana xa nisanyana,
zonake mina nzi ta nyika ka Jehova
won*k*le a masiku ya wutomi ga xo-
na, laho ku nga ta kuba kona a lika-
ri li ta ngata hehla ka hloko ya yena.
12 Na ku mahisile lezo, kwatsi hilezi
a nga wa simamisile a kombela ma-
hlweni ka Jehova, Eli i lo hlohlosa
a nomu wa yena.
13 Makunu Hana, yena i wa ku wula-
wula lomu mbilwini ya yena; sase-
ka a milomu ya yena yi wa ku ni-
nginika, kanilezi a gezu ga yena gi
wa nga zwiwangi: hikwalaho Eli
i lo alakanya lezaku yena i wa po-
pilwe.
14 Na Eli i te ngalo ka yena, Ku ta
kala ku kuyini wena u popiwa ke?
susa kule a waini ga wena le ka
wena.
15 Na Hana i lo hlamula i te ngalo,
Kokwihi, hosi yanga, mina nzi wa-
sati wa moya wu karatekako: mina
a nzi nwangi ge ni waini hambu ni
*b*yala, kanilezi mina nzo culula a
muhefemulo wa mina mahlweni ka
Jehova.
16 U nga hlayi a nanza ga wena ga
xisati a ku ngwasati wa kubiha;
hakuba hi ku tala ka kukalala ka
mina ni ku vin*d*lukiselwa ka mina
nzi ku wulawulile laha.
17 Zonake i lo hlamula i te ngalo, Fa-
mba hi kurula; na Nungungulu wa
ka Israeli a vumela a kongelelo wa
wena lowu u wu wutisileko ka yena.
18 Na yena i te ngalo, Nga a nanza ga
wena gi kuma tomo mahlweni ka
wena, Zingaho a wasati i loya a
n*d*lela ya yena, i lo yaga; ni ngohe

ya yena yi wa nga engetangi kambe
yi tsuba.
19 Na bona ba lo suka ni punzu wa
mixo, ba lo kozela mahlweni ka
Jehova, na ba lo *k*lela, ba lota le
n*d*lwini ya*b*ye le Rama. Na Elka-
na i lo tiba Hana a sati wa yena; na
Jehova i lo alakanya yena;
20 Na ku mahisile le*z*o, ni laha a xikati
xi nga wa nga xi cikele, le*z*aku Ha-
na i lo xura nyimba, i lo *t*rala nisa-
nyana; yena i lo cula a bito ga yena
Samueli, aku, Hakuba mina nzi wu-
tisile hi le ka Jehova.
21 Ni manhu Elkana, ni yon*k*le a yi-
n*d*lu ya yena, ba lo kanziya ba nyi-
kela ka Jehova a munyikelo wa le-
mbe hi malembe, ni xifungo xa
yena.
22 Kanile*z*i Hana a nga kanziyangi;
hakuba yena i wa te ngalo ka nuna
wa yena, mina nzi nga ta kanziya
nziya ku kala a xihlangana xi lu-
mulwa; na *z*onake mina nzi naha
yena leyo, kasi yena a woneka ma-
hlweni ka Jehova, ni leyo aya tsama
kala kupinzuka.
23 Na Elkana a nuna wa yena i te nga-
lo ka yena, Maha le*z*i *z*i nge kwatsi
kusasa mahlweni ka wena; tsama u
kala wena u lumula yena; kumbela
nga Jehova a tiyisa a nhaka ya ye-
na. *Z*ingaho a wasati i lo tsama i lo
nyika a xihlangana a kuanwa, kala
yena a lumula yena.
24 Ni laha yena a nga wa lumule yena,
yena i lo teka yena a kanziya *z*i*n*we
na yena, ni tiho*n*wana tinharu, ni efa
yi*n*we ya tinzoho, ni botori ga waini,
ba lo neha kona le n*d*lwini ya ka Je-
hova le Xilo; ni xihlangana xi wa
ha hi xi*s*wa.
25 Na bona ba lo daya a ho*n*wana, ba
lo neha a xihlangana ka Eli.
26 Na yena i te ngalo, O, hosi ya mina,
kwatsi hile*z*i a muhefemulo wa we-
na wu hanyako, hosi yanga, mina
nzi wasati loyi a nga wa yimile ma-
hlweni ka wena laha, na nzi kombe-
la ka Jehova,
27 Hakuba loyi hi *n*wanana loyi nzi
nga kombela; hakuba Jehova a ko-
ngelelo wa mina lowu nzi nga wa
wu tisile ka yena:
28 Hikwalaho minawu nzi nyikele ka
yena Jehova; kwatsi hi xikati xo-
n*k*le lexi yena a hanyako yena i nyi-
kelwe ka Jehova. Na yena i lo
kozela Jehova leyo.

XIPIMO 2.

1 Na Hana i lo kombela, i te nga-
lo:
A mbilu ya mina yi *k*lakukile ka
Jehova;
A limhonzo la mina li *k*lakukile
ka Jehova;
Ni nomu wa mina wu kulisisilwe
hehla ka balala ba mina;
Hakuba mina nza buma lomu ku
hanyisweni ka wena.
2 Laho a ku kona a basileko kwatsi
nzi Jehova;
Hakuba laho a ku kona hi le han*d*le
ka wena,
Hambu ni kuba kona ri*b*ye laho go
kota a Nungungulu wa hina.
3 U nga ha engeti kambe a wula-
wula hi ku hunzelela ku kumu-
xisilwe;
Nga ni wuxezi gi nga ha humi hi
le no*n*wini wa wena;
Hakuba Jehova nzi Nungungulu
wa kutiba,
Na ha yena a *z*imaho *z*i ringanisi-
lwe.
4 Ni mawura ya tinhenha ma tso-
*b*yilwe;
Na bona laba ba retemukileko ba
bohilwe hi ntamo.
5 Na bona labo ba teleko ba pe-
mbele a wutsumbu ga*b*ye a *z*i-
baba;
Na bona labo ba na nga ni n*d*lala
ba kawulile a n*d*lala:
Ina, a tingo*n*wa ti *t*rele a n*k*lanu
ni kumbiri;
Yena loye a nga ni banana ba ku
tala hi yena a hlokako.
6 Jehova wa daya, a mahako wu-
tomi:
Yena a nehako lahasi le Xeoli, hi
yena a nahako le hehla.
7 Jehova a mahako xisiwana, ni ku
a mahako a fumako:
Yena a nehako lahasi, yena a *k*la-
kusako kambe.
8 Yena a *k*lakusako xisiwana a hu-
ma le tsurini,
Yena a *k*lakusako a muvumali a
suka hi tsurini wa koho,
Ni ku maha bona ku tsama ni ti-
hosana,
Ni kuga tsomba ya xitsamo xa
wukosi:
Hakuba a timhinga ta misaba ta
Jehova,
Na yena i yimisile a misaba hehla
ka tona.

9 Yena i ta hlayisa a mikonzo ya
laba ba yena bo basa;
Kanilezi a ba kubiha ba taba ku-
dumarisweni le munyameni;
Hakuba hi ntamo a munhu a nga
ta humelela.
10 Bona labo ba pikisanako na Jeho-
va ba ta tso*b*yiwa fufanyi;
A vukela bona yena, i ta dzinza le
tilweni:
Jehova i ta lamula a kugumelwa
ka misaba;
Yena i ta nyika a ntamo ka hosi
ya yena,
Ni ku *k*lakusa limhonzo li toti-
lweko.
11 Na Elkana i loya le Rama le n*d*lwi-
ni ya yena. Ni *n*wanana i lo kozela
ka Jehova mahlweni ka Eli a mu-
pristi.
12 Makunu a barisanyana ba Eli ba
wa hi banhu ba zihunzamilayo;
bona ba wa nga mu tibi Jehova.
13 A mukuwo wa bapristi zi*n*we ni
banhu wu wa hi lowu, lezaku, laha
kani hiwihi munhu a nyikelako a
mupahlelo, a nanza ga mupristi gi
wa kuta, laha a nyama ya ha bilako,
ni liobe la nyama la meno manharu
canjeni ga yena;
14 Yena a *k*laba lona le xi*b*yaneni,
kutani xi*b*yeni, kutani lihisweni, ni
le mbiteni; ni kon*k*le loko ku olo-
*b*yiwako hi liobe a mupristi i wa ku
teka kona. Zingaho bona ba wo
maha leyo Xilo ka bon*k*le ba ka
Israeli laba ba tako leno.
15 Ina, hi mahlweni na bona ba nga
seku hisa mafura, a nanza ga mu-
pristi gi wota, gi te ngalo ka wanu-
na loye a pahlelako, Nyika a nyama
a kuya katingela a mupristi; haku-
ba yena a nga teka a nyama yi biki-
lweko ka wena, kanilezi yi mbisi.
16 Ni loku a munhu a ku ngalo ka
yena, Bona ha kunene ba ta hisa
mafura kuranga, zonake u ta teka
yo tala kwatsi hi lezi a muhefemulo
wa wena wu xubako; zonake yena
i wa a te ngalo, Kokwihi, kanilezi
wena u ta nyika yona ka mina ma-
kunu: ni loku zi nga ngaho, mina
nzi ta wu*k*la.
17 Ni kuonha ka majaha ku wa hi ka
hombe nguvu mahlweni ka Jehova;
na ba hanahanisa a munyikelo wa
Jehova.
18 Kanilezi Samueli i wo kozela ma
hlweni ka Jehova, na a nga na hi
*n*wanana, i wa lo boha a wutsumbu
ga yena hi efodi ga wukene.
19 *K*latakumbiri a nyine wa yena i lo
mu mahela a nganjwanyana, a ka-
nziya neha ka yena a lambe hi lembe,
laha na yena a kanziya zi*n*we ni
numa wa yena, a ku ta nyikela a mu-
nyikelo wa pahlelo wa malembe wo-
n*k*le.
20 Na Eli i lo katekisa Elkana ni sati
wa yena, i te ngalo, Jehova a nyike
wena a mbewu ya loyi wasati a mu-
kongelo lowo a wutisileko ka Jeho-
va. Na bona ba loya a kaya ka*b*ye.
21 Na Jehova i lo enzela Hana, na yena
i lo xura nyimba, i lo *t*rala barisanya-
na banharu ni banhanyana bambiri.
Ni *n*wanana Samueli i lo kula ma-
hlweni ka Jehova.
22 Makunu Eli i wa kosahele nguvu;
yena i lozwa zon*k*le lezo bana ba
yena ba mahako ka Israeli, lezaku
bona ba e*k*lelisa ku yini ni ba basati
labo ba mahako a nkozo le nyangwe-
ni ya tenta ga mu*k*langano.
23 Na yena i te ngalo ka bona, Hi yini
*n*wina mu mahako zilo zakungahi
ke? hakuba mina nzi zwile hi zima-
ho za *n*wina za kubiha zi wulwa hi
bon*k*le laba banhu.
24 Kokwihi, bana banga; hakuba a hi
mubiko wa kusasa lowu nzi wu
zwako; ha *n*wina mu maha banhu
ba Jehova ku hambunyeta.
25 Loku a munhu mu*n*we a onha ku
vukela a mu*n*wani, Nungungulu i
ta lamula yena; loku a munhu a
onha a vukela Jehova, nzi mani a ta
nga kongotela ha yena ke? ahemba-
loko, bona a ba ingisangi ka gezu
ga raru wa*b*ye, hakuba Jehova i wa
xubile kudaya bona.
26 Ni *n*wanana Samueli i la su kula, i
lo enzeleka to*n*weni ga Jehova, zi-
*n*we ni banhu.
27 Ni laho ku lota a munhu wa Nu-
ngungulu ka Eli, i te ngalo ka yena,
Zakungahi a wulako Jehova, Mina
nzi wonekelisile a wutsumbu ga
mina le n*d*lwini ya raru wa wena,
laha na bona ba hi le Gipite le wu-
kumbini ga yin*d*lu ya Faro ke?
28 Na mina nzi lo hlawula yena ka to-
*n*k*le a tixaka ta ka Israeli a kuba a
mupristi wa mina, a ku kanziya aya
alatini ga mina, a ku hisa pepo, a ku
ambala a efodi mahlweni ka mina
ke? na mina nzi lo nyika ka yin*d*lu
ya raru wa wena yon*k*le a minyikelo

ya banana ba ka Israeli yi mahilwe-
ko hi nzilo ke ?
29 Ngahilezo vindlani nwina a mupa-
hlelo wa mina ni munyikelo wa mina,
lowu mina nzi wu leleteleko ka ba-
nhu ba mina, ni kudzunza bana ba
wena hehla ka mina, a ku maha
wutsumbu ga nwina mu kuluka hi
minyikelo yi langilweko ya banhu
ba mina ke ?
30 Hikwalaho Jehova, a Nungungulu
wa ka Israeli, hi yena a wulako,
Mina nzi wulile ha kunene lezaku a
yindlu ya wena, ni yindlu ya raru
wa wena, yi wa ta nga yi famba
mahlweni ka mina kala kupinzuka:
kanilezi makunu Jehova i ngalo,
Nga loko ku hi kule na mina ; ha-
kuba bona labo ba dzunzako mina
minawu nzi ta ba dzunza, na bona
labo ba hanahanisako hi kuhehuki-
silweko ba ta pewulwa.
31 Languta, a masiku mata, lezaku mina
nzi ta tsema a woko ga wena, ni
woko ga yindlu ya raru wa wena,
lezaku laho ku nga ta kuba kona a
munhu wo kale ka yindlu ya wena.
32 Na wena u ta ku wona konkle ku-
hlokiswa ka banhu ba mina, ka ko-
nkle kufuma loko Nungungulu a ta
nga nyika ka Israeli ; laho ku nga ta
kuba kona a xikosana lomu ndlwini
ya wena kala kupinzuka.
33 Ni munhu wa ka wena, loye nzi ta
nga kala nzi nga mu tsemi a alatini
ga mina, ku nga ta kuba kumbetisa
a mahlo ya wena, ni hlomula a mbi-
lu ya wena ; ni konkle a kuanzisi-
lweko ka yindlu ya wena ku tafa ba
cinywa wudoteni ga tanga yabye.
34 Ni loku ku taba muwoniso ka wena,
loko ku ta nga ta hehla ka bana ba
wena bambiri, ka Hofeni na Finc-
asi : hi siku ginwe bona ba tafa wu-
mbiri gabye.
35 Na mina nzi ta ti vuxela a mupristi
a kolekileko, loye a ta nga maha
kukotisa lezo zi nga lomu mbilwini
ya mina ni lomu kupimeni ka mina:
na mina nzi ta akela yena a yindlu
ya zinene ; ya yena i ta famba ma-
hlweni ka a totilweko wa mina kala
kupinzuka.
36 Na kona ku taku na ku mahihisile
lezo, ni bonklelele laba ba ta nga si-
nywa lomu ndlwini ya wena ba tata
ba korama lahasi mahlweni ka yena
ba laba xipanze xa siliva ni kowo
wa xibaba, ba ta wula, Bekela mina,
nza kombela wena, ka wutsamo gi-
nwe ga mupristi, kasi nza fela kuga
a tumbaro wa xibaba.

XIPIMO 3.

1 Ni nwanana Samueli i lo kozela
ka Jehova mahlweni ka Eli. Ni
mhaka ya Jehova yi wa sasekisisi-
sile ka lawo masiku ; laho ku wa
nga kanzakanyi a ziwoniso.
2 Na ku mahisile lezo ka lexo xikati,
laha Eli a nga wa eklele lomu wutsa-
nweni ga yena (makunu a mahlo ya
yena ma wa lasu hunzelela xilutsu,
zingaho lezo yena i wa nga a nga
woni),
3 Ni kandiya ya Nungungulu yi wa
nga yi nga seku timeka, na Samueli
i wa ti nawule lahasi ku eklela, lomo
templeni ya Jehova, laho a arke ga
Jehova gi nga wa hi kona ;
4 Lezaku Jehova i lo bitana Samueli :
yena i te ngalo, Mina nzi laha.
5 Yena i lo tsutsuma aya ka Eli, i te
ngalo, Mina nzi laha ; hakuba wena
u bitanako mina. Na yena i te
ngalo, Mina a nzi bitanangi ; eklela
kambe. Na yena i loya eklela.
6 Na Jehova i lo engeta a bitana ka-
mbe, Samueli, Na Samueli i lo vuka
aya ka Eli, na te ngalo, Mina nzi
laha ; hakuba wena u bitanako mina.
Yena i lo hlamula, A nzi ku bitana-
ngi, nwananga ; eklela kambe.
7 Makunu Samueli i wa nga a nge
seku mu tiba Jehova, ge hambu
mhaka ya Jehova yi wa nga yi nga
seku vululwa ka yena.
8 Na Jehova i lo bitana Samueli kambe
hi xikati xa wunharu. Na yena i lo
vuka ni kuya ka Eli, na te ngalo,
Mina nzi laha ; hakuba wena u nzi
bitanako mina. Na Eli i lo wona
lezaku Jehova i bitanile xinwanana.
9 Hikwalaho Eli i te ngalo ka Samueli,
Yana, u ya ti nawula lahasi : na
kona ku taba lezo, loku yena a bi-
tana wena, wena u ta wula, Wula-
wula, Jehova ; hakuba a nanza ga
wena gazwa. Zingaho Samueli i
loya ti nawula lahasi wutsanweni ga
yena.
10 Na Jehova i lota, i lota yima, i lo
bitana kwatsi hi zinwani zikati, Sa-
mueli, Samueli. Zonake Samueli i
te ngalo, Wulawula ; hakuba a na-
nza ga wena gazwa.
11 Na Jehova i te ngalo ka Samueli,
Languta, mina nzi maha xilo ka

Israeli, ka xona a tin*d*lebe timbiri ta
bon*k*lęlele laba ba ta ngazwa ha xona
ba ta sanganiswa.
12 Ka lego siku nzi ta maha ku vukela
Eli *z*on*k*le le*z*o nzi wulileko xunge-
tano ni yin*d*lu ya yena, ku sukela
kusanguleni kala kugumelweni.
13 Hakuba mina nzi *b*yelile yena le*z*o
nzi ta nga lamula yin*d*lu ya yena
kala kupinzuka, hakuba hi kugoha
loko yena a ku tibako, hakuba a
banana ba yena ba nehile a nzukano
hehla ka wutsumbu ga bona, na yena
a nga kawukangi bona.
14 Hikwalaho na mina nzi hlambanyile
ka yin*d*lu ya ka Eli, le*z*aku a kugoha
ka yin*d*lu ya ka Eli ku nga ta rihe-
lwa kutani hi mupahlelo kutani mu-
nyikelo kala kupinzuka.
15 Na Samueli i lo ti nawula kala
mixweni, i lo vulula a tibati ta
yin*d*lu ya ka Jehova. Na Samu-
eli i lo caba ku *b*yela Eli muwo-
niso.
16 *Z*onake Eli i lo bitana Samueli, i te
ngalo, Samueli, *N*wananga. Yena i
te ngalo, Mina nzi laha.
17 Na yena i te ngalo, Xakuyini a xilo
lexi Jehova a xi wulawulileko ka
wena ke? mina nza kombela wena,
u nga fihli kona mahlweni ka mina:
Nungungulu a mahe *z*akungaho ka
wena, ni ku engetela kambe, ni loku
wena u fihla ni xihi xilo ka mina xa
*z*on*k*le *z*ilo le*z*o yena a *z*i wulawuli-
leko ka wena.
18 Na Samueli i lasu korisela *z*on*k*lelele
a *b*yela yena, na a nga a fihlangi ncu-
mo ka yena Na yena i te ngalo, ye-
na nzi Jehova: nga yena a maha ka
yena le*z*i *z*i wonekako kusasa.
19 Na Samueli i lo kula, na Jehova i
wa hi *z*i*n*we na yena, na a wa nga
mahangi ni yi*n*we ya timhaka ta ye-
na a kuwa laha liranza*b*yeni.
20 Ni won*k*le Israeli kusukela Dani
kala Berexeba ba wa lo tiba le*z*aku
Samueli i sangulisilwe ku maha mu-
profeti wa Jehova.
21 Ni Jehova i lo ti wonekelisile kambe
leyo Xilo; hakuba Jehova i wa vu-
lule a wutsumbu ga yena ka Samueli
leyo Xilo hi mhaka ya Jehova.

XIPIMO 4.

1 Ni mhaka ya Samueli yi lota ka
won*k*le Israeli.
Makunu Israeli i loya vukela ma
Filisti le kulweni, ba loya goba le
*k*lelweni ga le Eben-ezera: ni ma Fi-
listi ma lo goba leyo Afeka.
2 Na ma Filisti ma lo hloma a wutsu-
mbu ga wona a ma*k*lari ma vukela
Israeli: ni laha bona ba nga wa *k*la-
ngene a kulwa, Israeli i wa lo hlu-
lwa mahlweni ka ma Filisti; na bo-
na ba lo daya labo ba nga wa hlomile
a xipimo xa mune wa kume ya kume
ga mazana ya ba banuna.
3 Ni laha banhu ba nga wa tile le wu-
gobelweni, ni masingalakati ya ka
Israeli ma te ngalo, Ngahile*z*o Jeho-
va i hlulile hina mahlweni ka ma
Filisti nyamu*k*la ke? nga hi hiya
teka a arke ga xivumelwano xa ka
Jehova leyo Xilo gita leno ka hina,
le*z*aku gona gi ta ba xikari ka hina,
kasi gi fela ku ta hi hanyisa gi hi
humesa canjeni ga balala ba hina.
4 *Z*ingaho a banhu ba lo rumela leyo
Xilo; na bona ba lo neha hi leyo a
arke ga xivumelwano xa ka Jehova
wa maban*d*la, loye a tsamako le he-
hla ka macerabima: ni bana bambiri
ba Eli, Hofeni na Fineasi, ba wa *z*i-
*n*we ni a arke ga xivumelwano xa
ka Nungungulu.
5 Ni laha a arke ga xivumelwano
xa ka Jehova gi nga wa tile leyo
wugobelweni, ni won*k*le Israeli i
hlalela hi kukanyuluka ka hombe,
*z*ingaho ni misaba yi lo tinga kambe.
6 Ni laha a ma Filisti ma nga wa zwi-
le a gezu ga kuhlalela, bona ba te
ngalo, Gi wula yini a gezu ga ku-
hlalela lomo wugobelweni ga ma
Heberu ke? na bona ba lo pima le-
*z*aku a arke ga Jehova gi tile lomo
wugobelweni.
7 Ni ma Filisti ma wa lo ca*b*yiswa,
hakuba bona ba te ngalo, Nungu-
ngulu u tile lomu wugobelweni, Na
bona te ngalo, Kombo ka hina! ha-
kuba kona ku wa nga ku nga hi ko-
na xilo xa kungahi hi mahlweni ka
le*z*i.
8 Kombo ka hina! nzi mani a ta *k*la-
*k*lisa hina canjeni ga laba banungu-
ngulu ba ntamo ke? laba hi banu-
ngungulu laba ba nga lamata a ba
Gipiti hi tixaka ta minzhere lomo
xiwuleni.
9 Nga mu hi tinhenha, mu dzuma
wutsumbu ga *n*wina kota ba banu-
na, O *n*wina ma Filisti, le*z*aku *n*wi-
na mu nga mahi a malanza ka ma
Heberu, kwatsi hile*z*i bona ba nga
wona ka *n*wina: dzumani wutsu-

mbu ga *n*wina kota ba banuna, ni
kulwa.
10 Ni ma Filisti ma lolwa, na Israeli i
wa lo hlulwa, na bona ba su panza-
nyeka bon*k*lelele ba banuna le tente-
ni ga yenawu: ni leyo ku wa hi
kubihiritwa ka hombe; hakuba le-
yo ku lo wela ka Israeli a makume
manharu ya kume ga mazana a ba
banuna ba mikonzo.
11 Ni a arke ga ka Jehova gi wa teki-
lwe; ni bana bambiri ba Eli, Hofeni
na Fineasi ba lo dawa.
12 Leyo ku lo tsutsuma a wanuna
wa ka Benjamini a huma impini, i
lota le Xilo gwalego siku, zinwe na
tinguwo ta yena na ti hanzulwe, ni
misaba yi hehla ka hloko ya yena.
13 Ni laha yena a nga wa tile, manga-
*b*ye, Eli i wa tsamile hehla ka xitsa-
mo xa yena hi *k*lelo ga n*d*lela na a
rinzela; hakuba a mbilu ya yena yi
wa rurumela hi kota ya a arke ga
ka Nungungulu. Ni wanuna a nga
wa tile lomu mutini, na a lo *b*yela
kona, won*k*le muti wu lo rila.
14 Ni laha Eli a nga wa zwile a guwa
ga kurila, yena i te ngalo, Gi wula
yini a guwa ga leyi a pfilupfilu ke?
Na a munhu i lo ha*k*lisá, i lota *b*ye-
la Eli.
15 Makunu Eli i wa hi ni n*k*lanu ni
mune makume ni n*k*lani ni manharu
malembe a wukale; ni mahlo yakwe
ma wa hi ni lituri, *z*ingaho le*z*o yena
i wa nga a nga woni.
16 Ni munhu i te ngalo ka Eli, Mina
nzi mina loyi nzi tako hi le impini,
mina nzi tsutsumile hi impini, Na
yena i te ngalo, Ku fambisile ku yi-
ni a kulwa, *n*wananga ke?
17 Na yena loye a nga wa nehile a ma-
hungu i lo hlamula i te ngalo, Na
Israeli i panzanyekile mahlweni ka
ma Filisti, ni laho ku wa hi kona
kuhihiritwa ka hombe xikari ka ba-
nhu, ni bana ba wena bambiri ka-
mbe, Hofeni na Fineasi, ba file, ni a
arke ga ka Nungungulu gi tekilwe.
18 Na ku mahisile le*z*o, laha yena a
nga kumbukile a arke ya ka Nu-
ngungulu, le*z*aku Eli i la su gatsala
ba xinzakwana hi laha *k*lelweni ga
nyangwa; ni nhamo ya yena yi tso-
beka, yena i lofa: hakuba yena i wa
hi xikosana, ni ku kokoba, Na yena
i lo lamula Israeli mune wa maku-
me malembe.
19 Ni nhanyana wa yena hi ka nayo,
a sati wa Fineasi, i wa hi sikile, ku
suhani ni ku hefemula: ni laha yena
a nga wa zwile a mahungu ya ku a
arke ga ka Nungungulu yi tekilwe,
ni a raru wa yena hi ka nayo ni nu-
na wa yena i file, yena i lo korama
wutsumbu ga yena i lo *t*rala; haku-
ba a kulunwa ka yena ku lota hehla
ka yena.
20 Na hi xikatini xa kufa ka yena ni
ba basati laba ba nga wa yimile ba
te ngalo ka yena, U nga cabe; ha-
kuba wena u *t*ralile nisanyana, ka-
nile*z*i yena a nga hlamulangi, ge
yena ni ku cela kota ha yena.
21 Na i cula a xi*n*wanana Icabode, aku,
A wukosi gi sukile ka Israeli; ha-
kuba a arke ya ka Nungungulu yi
tekilwe, ni hakuba a raru wa yena
hi ka nayo na hi nuna wa yena.
22 Na yena i te ngalo, A wukosi gi
sukile ka Israeli; hakuba a arke ga
ka Nungungulu gi tekilwe.

XIPIMO 5.

1 Makunu a ma Filisti ma wa nga
ma tekile a arke ga ka Nungungu-
lu, na bona ba lo neha gona hi le
Eben-ezera ba gi tisa le Axdode.
2 Ni ma Filisti ma lo teka a arke ga
ka Nungungulu, ba lo neha gona
lomo n*d*lwini ya Dagoni, ni ku beka
gona hi laha ka Dagoni.
3 Ni laha bona ba le Axdode ba vu-
kile manzikweni ni mixo, languta.
Dagoni i wa wile hi ngohe ya yena
laha liranza*b*yeni mahlweni ka a arke
ga ka Jehova, Na bona ba lo teka
Dagoni, ba lo beka yena wutsa*n*we-
ni ga yena kambe.
4 Ni laha bona na ba vukile manziko
ni mixo kambe, languta, Dagoni i
wa wile hi ngohe ya yena laha lira-
nza*b*yeni mahlweni ka a arke ga ka
Jehova; ni hloko ya Dagoni ni *z*i-
mbiri a *z*i pama *z*a man*d*la ya yena
ma *k*latekile laha xipimbitsini xa
yena: kumbela a tsinya ga Dagoni
gi wa lo sinyiwa ka yena.
5 Hikwalaho ge ni bapristi ba ka Da-
goni, ge ni wihi loye a tako le n*d*lwi-
ni ya Dagoni, ba kanziyelako lomu
xipimbitsini xa Dagoni le Axdode
kala siku legi.
6 Ni canja ga Jehova gi wa binzile
hehla ka bona ba le Axdode, na yena
i lo lobisa bona, i lo ba riza hi *z*in*d*la-
yi, kona Axdode ni mbingano wa
kona.

7 Ni laha a banhu ba le Axdode ba
nga wa wonile lezaku ku wa ngaho,
bona ba te ngalo, A arke ga Nu-
ngungulu wa ka Israeli gi nga ta
tsama na hina; hakuba a canja ga
yena ga su tsinga hehla ka hina, ni
hehla Dagoni a nungungulu wa
hina.
8 Bona hikwalaho ba lo rumela ba tso-
mbanyisa tonkle tihosi ta ma Filisti
ka bona, ba te ngalo, Za kuyini hina
hi ta nga maha hi a arke ga Nungu-
ngulu wa ka Israeli ke? na bona ba
lo hlamula, Nga a arke ga Nungu-
ngulu wa ka Israeli gi rwaliwa giya
le Gati. Na bona ba rwala a arke
ga Nungungulu wa ka Israeli leno.
9 Na kona ku wa ngaho, lezaku, a
nzako ka kuba bona ba rwele gona,
ni canja ga Jehova gi wa vukela a
muti hi kurizisisisa ka hombe: yena
i lo hihirita banhu ba muti, bonkle
ba batsongwani, ni ba hombe; ni
zindlayi zi su vimbelana hehla ka
bona.
10 Zingaho bona ba lo rumela a arke le
Ekroni. Na kona na ku mahisile
lezo, kwatsi hilezi a arke ga ka Je-
hova gi nga wa tile leyo Ekroni, le-
zaku a ma Ekroni ma lo rila, baku,
Bona ba nehile a arke ga Nungu-
ngulu wa ka Israeli ka hina, a ku
daya hina ni banhu ba hina.
11 Bona ba lo rumela ba lo tsombanyi-
sa katiginwe a tihosi ta ma Filisti,
na bona ba te ngalo, Rumelani a
arke ga Nungungulu wa ka Israeli,
nga gona gi famba kambe wutsa-
nweni ga gona, lezaku gona gi nga
dayi hina, ni banhu ba ka hina.
Hakuba laho ku wa kuhihiritisisile a
kurizisisisa a wonkle a muti; ha-
kuba a canja ga Nungungulu gi wa
tsingile leyo.
12 Ni banhu labo ba nga wa file ba nga
lobyiswangi hi zindlayi; ni kurila ka
muti ku lo kanziya kuya le tilweni.

XIPIMO 6.

1 Ni a arke ga ka Jehova gi wa hi
lomo tikweni ga ma Filisti nklanu ni
timbiri tihweti.
2 Ni ma Filisti ma lo bitana a bapristi
ni zitumbe, maku, Zakuyini hina hi
ta nga maha ni a arke ga Jehova?
kombisani hina laha hi ta nga gi ru-
mela ha kona giya wutsanweni ga
gona.
3 Na bona ba te ngalo, Loku nwina
mu ta rule a arke ga Nungungulu
wa ka Israeli, mu nga gi rumeli
na gi hi panga; kanilezi ka konkle
loku ku wula kleliselani ka gona a
munyikelo wa zihambuko: zonake
nwina mu ta cumiwa, na kona ku ta
tibyiwa ka nwina lezaku a canja ga
yena a gi suki ka nwina.
4 Zonake ku wula bona, Ngwakuyini
a munyikelo wa zihambuko lezaku
hina hi ta klelisela gona? Na bona
ba te ngalo, A zindlayi za nklanu za
nzalama, ni nklanu wa makondlo ya
nzalama, kukotisa hi ka tsengo wa
tihosi ta ma Filisti; hakuba a tungu
munwe wu wa hi ka nwina nwenkle,
ni ka tihosi ta nwina.
5 Hikwalaho nwina mu ta maha a xi-
fananiso xa zindlayi za nwina, ni
zifananiso za makondlo ya nwina
laya ma babisako a tiko; na nwina
mu ta nyika a wukosi ka Nungu-
ngulu wa ka Israeli: kutani kanza-
kalezo yena i ta hehukisa a canja ga
yena hehla ka nwina, ni hehla ka
banungungulu ba nwina, ni hehla
ka tiko ga nwina.
6 Ngahilezo nwina mu maha a timbilu
ta nwina ti nonoha ke, kwatsi hi ba
Gipiti na Faro ba nga wa lo nono-
hisa a timbilu tabye ke? Laha yena
na a tirile hi kuhlamalisisisilweko
xikari kabye, na bona ba wa nga
mahangi a banhu ku famba ke, na
bona a ba sukangi ke?
7 Makunu hikwalaho tekani mu longi-
sela nwina a kareta ya yiswa, ni
matrele ya tihomu mambiri ma a nwi-
sako, lawo wona ma nga bekelwa-
ngiko a joka; ni ku boha a matre-
gana kareteni, ni ku neha tihonwana
ta wona le kaya;
8 Ni ku teka a arke ga ka Jehova mu
klateka lomo ka kareta; ni ku beka
a tinzalama ta nzalama, leti nwina
mu kleliselako gona a munyikelo
wa zihambuko, lomo xingaxanini
hi laho klelweni ga kona, ni kuru-
mela gona gi famba, kasi gona gi
fela kuya.
9 Wonani; loku gona gi famba hi
ndlela ya mbingano wa gonawu le
Betixemexe, zonake yena i mahile
hina loku kubiha ka hombe: kani-
lezi loku zi nga ngaho, hina hi ta
zitiba lezaku a canja ga yena a gi hla-
selangi hina; kona ku wa hi xihalwa
xi nga humelela ka hina.
10 Ni banhu ba lo maha zakungaho,

na ba lo teka a ma*t*regana mambiri ma a*n*wisako, ba lo boha wona le ka kareta, ba lo valela a tiho*n*wanyana ta wona le kaya;

11 Na bona ba lo beka a arke ga Jehova hehla ka kareta, ni ngaxana na yi hi ni makon*d*lo ya nzalama ni *z*ifananiso *z*a zin*d*layi.

12 Ni ma*t*regana ma la su gwirigwiri ni n*d*lela leyo yi yako Betixemexe; wona ma loya ma longoloka ni gonzo, ma boma kota ma fambako, a ti hambukangi hi ka ga xinene canja kutani hi ka ga xibaba; ni tihosi ta ma Filisti ti loye le nzako ka tona ti cikela le mbinganweni wa le Betixemexe.

13 Na bona ba le Betixemexe ba wa ku hulula a mabele ya*b*ye lomo minzelelweni; na bona ba lo *k*lakusa a mahlo ya*b*ye, ba lo wona a arke, ba lo tsaka a ku wona gona.

14 Ni kareta yi lota lomo si*n*wini ga Joxua a mu Betixemexe, yi lota yima leyo, leyo ku nga wa hi kona a ri*b*ye ga hombe: na bona ba lo *k*latula a tihunyi ta kareta, ba lo nyikela a ma*t*regana akuba munyikelo wa kuhiswa ka Jehova.

15 Ni ba ka Levi ba lo teka ba beka lahasi a arke ga ka Jehova, ni ngaxana leyi yi nga wa hi *z*i*n*we na gona, lomo nzeni ku wa hi a tinzalama ta nzalama ti wa hi kona, ni ku beka tona le ri*b*yeni ga hombe: ni banhu ba le Betixemexe ba lo nyikela a minyikelo ya kuhiswa ni ku pahlela a mipahlelo gwalego siku ka Jehova.

16 Ni laha a tihosi ta n*k*lanu ta ma Filisti ti nga wa nga ti wonile kona, ti lo *k*lelela le Ekroni gwalego siku.

17 Ni le*z*i hi *z*in*d*layi *z*a nzalama le*z*i ma Filisti ma nga wa *k*leliselele a kuba munyikelo wa *z*ihambuko ka Jehova: a Axdode mu*n*we, a Gaza mu*n*we, a Axkeloni mu*n*we, a Gati mu*n*we, ni Ekroni mu*n*we;

18 Ni makon*d*lo ya nzalama, kukotisa hi yon*k*le a miti ya ma Filisti leyi yi nga ya n*k*lanu wa tihosi, yon*k*le yi wa gingisisilwe a miti ni ya *z*imitanyana *z*a tiko, hambu kona ka ri*b*ye ga hombe, laho bona ba nga beka a arke ga ka Jehova, lego ri*b*ye gi tsamile kala legi siku lomo masi*n*wini ya Joxua a mu Betixemexe.

19 Na yena i lo daya a banhu ba le Betixemexe, hakuba bona ba lo cuwuka lomo arkeni ga ka Jehova, yena i lo daya a n*k*lanu ni mambiri makume ya ba banuna, ni kume ni n*k*lanu ya kume ga mazana ya ba banuna; ni banhi ba lo rila, hakuba Jehova i lo daya banhu hi kuhihirita ka hombe.

20 Ni banhu ba le Betixemexe ba te ngalo, Nzimani a kotako ku yima mahlweni ka Jehova, loyi a Nungungulu a basileko? Na ku hi mani a ta nga kanziya hi leno ka hina?

21 Na bona ba lo rumela a mitsumi ka banhu ba le Kiriatejearime, baku, A ma Filisti ma *k*lelisile a arke ga ka Jehova; relelani *n*wina, mu ta gi teka gi ta leyo ka *n*wina.

XIPIMO 7.

1 Ni banhu ba le Kiriatejearime ba lota, ba lota teka a arke ga ka Jehova, ba lo gi neha lomu n*d*lwini ka Abinadaba le tsurini, ni kubasisa Eleazare a *n*wana wa yena a ku hlayisa a arke ga ka Jehova.

2 Na kona na ku mahisile le*z*o, ku sukela ka siku lego a arke gi nga wa tsamile le Kiriatejearime, le*z*aku a xikati xi wa nabalatile; hakuba ku wa hi makume mambiri malembe: ni bon*k*le a banana ba ka Israeli ba lo rilela Jehova.

3 Na Samueli i lo wulawula ka yon*k*le a yin*d*lu ya ka Israeli, aku, loku *n*wina mu maha ku *k*lelela ka Jehova hi mbilu ya *n*wina yon*k*le, *z*onake susani a banungungulu ba bamatiko na a Axtarote xikari ka *n*wina, ni kululeka a timbilu ta nwina hi ka Jehova, mu kozela yena ntsena; na yena i ta *k*la*k*lisa *n*wina mu huma canjeni ga ma Filisti.

4 *Z*onake a banana ba ka Israeli ba susa kule Baalima na Axtarote, ni ku kozela Jehova ntsena.

5 Na Samueli i te ngalo, Tsombanyiselani won*k*le Israeli le Mizpa, na mina nzi ta kombelela *n*wina ka Jehova.

6 Na bona ba lo tsombana katigi*n*we le Mizpa, ba loka mati, ba culula wona mahlweni ka Jehova, ba lo yila ka lego siku, ba te ngalo leyo, Hina hi onhile hi vukela Jehova. Na Samueli i lo lamula a banana ba ka Israeli le Mizpa.

7 Ni laha a ma Filisti ma nga wa *z*izwile le*z*aku a banana ba ka Israeli

ba tsombene katiginwe le Mizpa, ni
tihosi ta ma Filisti ti lo kanziya ti
vukela Israeli. Ni laha a banana ba
ka Israeli ba nga wa zwile kona, bo-
na ba wa la su caba hi kota ya ma
Filisti.
8 Ni banana ba ka Israeli be te ngalo
ka Samueli, U nga kawuli a ku ko-
mbela ka Jehova a Nungungulu wa
hina ha hina, lezaku a fela ku ponisa
hina canje ha ma Filisti.
9 Na Samueli i lo teka a kundlwana
wa yivu, i lo nyikela wonkle a kuba
munyikelo wa kuhiswa ka Jehova:
na Samueli i lo rilela ka Jehova ha
Israeli; na Jehova i lo hlamula yena.
10 Na kwatsi hilezi Samueli a nga wa
nyikela a munyikelo wa kuhiswa,
ni ma Filisti ma lo tsinela kusuhani
a ku talwa ba vukela Israeli; kani-
lezi Jehova i lo dzinza hi kudzinza
ka hombe ka lego siku hehla ka ma
Filisti, yena i lo hlulela bona; na
bona wa hihiritwa lahasi mahlweni
ka Israeli.
11 Ni ba banana ba ka Israeli ba lo
huma hi le Mizpa, ba lo hlongolisa
a ma Filisti, ba lo riza bona, ba kala
bona ba cikela le lahasi ka Betikare.
12 Zonake Samueli i lo teka a ribye,
i lo beka gona xikari ka Mizpa ni
Xena, i lo bitana a bito ga wutsamo
lego Eben-ezera, aku, Lenowowo Je-
hova i vunetele hina.
13 Zingaho a ma Filisti ma wa hlulilwe,
bona a ba engetangi bata kambe
mbinganweni wa ka Israeli: ni ca-
nja ga Jehova gi wa vukela a ma
Filisti wonkle a masiku ya Samueli.
14 Ni miti leyo a ma Filisti ma nga wa
tekile ka ba Israeli yi lo wuyiselwa
ka ba Israeli, ku sukela le Ekroni
ku kala ku cikela le Gati; ni mbi-
ngano wa kona ba lo wu klaklisa ba
ka Israeli le canjeni ga ma Filisti.
Laho ku wa hi kona kurula xikari
ka ba Israeli ni ma Amori.
15 Na Samueli i lo lamula Israeli wo-
nkle masiku ya wutomi ga yena,
16 Na yena i lo famba malembe hi me-
lembe a renzelekela, aya Beteli, ni
Gilgale, ni Mizpa; na yena i lo la-
mula Israeli ka gonkle lego wutsa-
mo.
17 Ni kuklelela ka yena ku wa hi le
Rama, hakuba leyo ku wa hi kona
yindlu yakwe; ni leyo yena i lo la-
mula Israeli: na yena i wa akile a
alati leyo ka Jehova.

XIPIMO 8.

1 Na ku mahisile lezo, ni laha Sa-
mueli a nga wa hi wa kale, lezaku
yena i lo maha bana ba yena kula-
mula ba ka Israeli.
2 Makunu a bito ga nwana wa yena
wa matiwula i wa hi Joeli; ni bito
ga wa wumbiri, i wa hi Abija: bo-
na ba wa hi balamuli le Berexeba
3 Ni barisanyana ba yena a ba famba-
ngi hi tindlela ta yena, kanilezi ba
lo hambukela klelweni a kubinza,
ni ku kukanyara, ba hambukisa no-
ngameto.
4 Zonake wonkle masingalakati ya
ka Israeli ma lo tsombana a wutsu-
mbu gabye katiginwe, ba lota ka
Samueli leyo Rama;
5 Na bona ba te ngalo ka yena, La-
nguta, wena u kosahele, ni bana ba
wena a ba fambi hi tindlela ta wena:
makunu maha ka hina a hosi a ku
lamula hina kwatsi wonkle matiko.
6 Kanilezi a xilo a xi xalalalisangi Sa-
mueli, laha na bona ba te ngalo,
Nyika a hosi a ku lamula hehla ka
hina. Na Samueli i lo kombela ka
Jehova.
7 Na Jehova i te ngalo ka Samueli,
Ingisa ka gezu ga banhu ka zonklo
lezo bona ba wulako ka wena; ha-
kuba bona a ba alangi wena, kanilezi
bona ba alile mina, lezaku mina nzi
nga hi hosi hehla ka bona.
8 Kukotisa hi ka mitiro leyo bona ba
yi mahileki cima ka siku lego mina
nzi nga humesa bona ba kanziya
bata hi le Gipite hambu ku kala legi
siku, a ka lezo bona ba tsikileko mi-
na, ni ku kozela banwani banungu-
ngulu, zingaho kambewo bona ba
mahawu ka wena.
9 Makunu hikwalaho ingisa ka gezu
ga bona: ahemba wena u ta kwe-
ngwezetana hi kulayisisilweko ka
bona, na u ta kombisa hi ma fumela
ya hosi leyo yi ta nga fuma hehla ka
bona.
10 Na Samueli i lo byela tonkle ti-
mhaka ta ka Jehova ka bonkle ba-
nhu labo ba wutisileko a hosi.
11 Na yena i te ngalo, Leyi ku ta ba
ma fumela ya hosi leyo yi ta nga
fumela hehla ka nwina: yena i ta
teka a banana ba nwina, a ba beka
akuba ba tikareta ta yena, ni kuba
a ba mahxi ba yena; na bona ba ta
tsutsuma mahlweni ka tikareta ta
yena;

12 Na yena i ta hlawula ka yena a tinduna ta makume mazana, ni ta min*k*lanu wa makume; na yena i ta yimisa ba*n*wani a ku rima a masimu ya yena, ni kuhula a masimu ya yena, ni ku fula a ma*k*lari ya impi, ni ngalowotso ya tikareta ta yena.

13 Na yena i ta teka a banhanyana ba *n*wina kuba ba tiri sende, ni babiki, ni bakatingi.

14 Na yena i ta teka a masimu ya *n*wina, ni *z*ivina *z*a *n*wina, ni maolivia ya *n*wina, wona laya malangilweko ka wona, a nyika wona ka malanza ya yena.

15 Na yena i ta teka a *z*a kume *z*a mbewu ya *n*wina, ni *z*a *z*ivina *z*a *n*wina, a nyika ka tinduna ta yena ni ka malanza ya yena.

16 Na yena i ta teka a malanza ya *n*wina ya ba banuna, ni malanza ya *n*wina ya ba basati, ni timbhuri ta *n*wina ta majaha, ni timbongola ta *n*wina, ni ku beka tona ka tiro wa yena.

17 Na yena i ta teka a *z*akume *z*a mi*k*lambi ya *n*wina: na *n*wina mu ta ba a malanza ya yena.

18 Na *n*wina mu ta rila ka lego siku hi kota ya hosi y *n*wina leyo *n*wina mu ta nga yi hlawula ka *n*wina; na Jehova a nga ta hlamula *n*wina ka lego siku.

19 Kanile*z*i a banhu ba lo ala a ku ingisa a gezu ga Samueli; na bona ba te ngalo, Kokwihi; kanile*z*i hina hi ta laba hosi hehla ka hina,

20 Kasi hinawu kambe ha kota a matiko won*k*le, ni le*z*aku a hosi yi ta lamula hina, ni ku huma yi famba mahlweni ka hina, ni kulwa tiyimpi ta hina.

21 Na Samueli i lozwa ton*k*le a timhaka ta banhu, na yena i lo ti hlawutela kambe lomo tin*d*lebeni ta Jehova.

22 Na Jehova i te ngalo ka Samueli, Ingisa ka gezu ga*b*ye, u maha ka bona a hosi. Na Samueli i te ngalo ka ba banuna ba ka Israeli, Fambani *n*wina *n*wen*k*lelele mitini ya *n*wina.

XIPIMO 9.

1 Makunu laho ku wa hi kona a wanuna ka ba Benjamini loye a bito ga yena a nga wa hi Kixi, a *n*wana wa Abieli, a *n*wana wa Zerora, a *n*wana wa Bekorate, a *n*wana wa Afia, a *n*wana wa ka Benjamini, munhu a wanuna wa nhenha ya kulwa.

2 Na yena i wa hi ni nisanyana, loye a bito ga yena a nga wa hi Saule, a jaha ga liro*k*lola: ni laho ku wa nga hi kona xikari ka banana ba ka Israeli a munhu wa lirorombola ku hunza yena: ku sukela maka*k*leni ya yena ku ya hehla ku wa *k*lakukile kuhunza ni wihi munhu.

3 Ni timbongola ta Kixi, a raru wa Saule, ti lo lahleka. Na Kixi i te ngalo ka Saule a *n*wana wa yena, Teka makunu a munwe wa malanza *z*i*n*we na wena, ni ku suka, u famba u ya laba a timbongola.

4 Na yena i lo hunza a tiko ga mitsuri ya ka Efraime, ni ku hunza tsemakanya a tiko ga Xalixa, kanile*z*i bona a ba kumangi tona: *z*onake ba lo hunza ba tsemakanya tiko ga Xaalima, a ba ti kumangi: na yena i lo hunza a tsemakanya a tiko ga ka Benjamini, kanile*z*i bona a ba ti kumangi.

5 Ni laha bona ba nga wa tile le tikweni ga le Zufa, Saule i te ngalo ka nanza lego gi nga wa *z*i*n*we na yena, Ngona, na nga hina hi *k*lela, ku nga taku dadani wa mina a tsika ku cela kota hi timbongola, a xubelelisa ha hina.

6 Na yena i te ngalo ka yena, Languta makunu, laho ku kona ka lowu muti a munhu wa Nungungulu, yena hi munhu loye a komilweko hi kudzunzwa; ni *z*on*k*le le*z*o a *z*i wulako ha kunene *z*a maheka; makunu nga hiya leno; kutani yena a nga *b*yela hina xungetano ni lwenzo la hina lolu ha lona ha fambako.

7 *Z*onake ku lo wula Saule ka nanza ga yena, Kanile*z*i, languta, loku hina hiya, xini hi ta nga nehela a munhu ke? hakuba *z*ibaba *z*i mbelile *z*i*b*yeni *z*a hina, ni laho a ku kona a xinyikiwo a ku neha ka munhu wa Nungungulu: xini hi nga naxo hina?

8 Ni nanza gi lo hlamula Saule kambe, gi te ngalo, Languta, mina nzi nago lomu man*d*leni ka mina a xipanze xa mune xa xekeli ga siliva: lexo mina nzi ta nyika ka munhu wa Nungungulu, a ku *b*yela hina hi n*d*lela ya hina.

9 (Hi mahlweni ka xikati lomu ka ba Israeli, laho munhu a nga wa waya ku ya wutisa ha Nungungulu, *z*akungahi yena a wulako, Ngona, a hi fambeni ka muwoni; hakuba loyi makunu a bitanwako muprofeti

hi mahlweni ka xikati yena i wa
tibyako hi Muwoni).
10 Zonake a ku wula Saule ka nanza
ga yena, Ku wulilwe kwatsi; ngona,
a hi fambe. Zingaho bona ba loya
le mutini laho a munhu wa Nungu-
ngulu a nga wa hi kona.
11 Kwatsi hilezi ba nga waya hehla
le mutini, bona ba lo kuma a ba
tratsana na baya kuka mati, ba te
ngalo ka bona, i kona muwoni leho
ke?
12 Na bona ba lo hlamula bona, ba te
ngalo, Yena i kona; languta, yena
i kona mahlweni ka wena: maha
xihakla makunu, hakuba yena i tile
nyamukla lomu mutini; hakuba ba-
nhu ba na ni mupahlelo nyamukla
lomu wutsanweni gi klakukileko.
13 Kwatsi hi xikanzakanya lexi nwina
mu mutako lomu mutini, nwina ka-
lekale mu ta su kuma yena, hi ma-
hlweni na a nga se kuya wutsanweni
gi klakukileko ku yaga; hakuba a
banhu ba nga ta kuga na yena na a
nga se kuta, hakuba yena wa kate-
kisa a mupahlelo; a nzako ka lezo
bona baga loko a ba rambilweko.
Makunu hikwalaho kanziyani nwi-
na; hakuba ka lexi xikati nwina mu
ta mu kuma yena.
14 Na bona ba lo kanziya le mutini;
kwatsi hilezi bona ba nga wa hata
nzeni ka muti, languta, Samueli i lo
huma lahandle aya ku komama bona,
a ku kanziya le wutsanweni gi kla-
kukileko.
15 Makunu Jehova i wa nga a wone-
kelisile ka Samueli hi siku ga ma-
hlweni na Saule na a nga se kuta,
aku,
16 Manziko hi lexi xikati mina nzi ta
rumela wena a munhu hi tikweni ga
ka Benjamini, na wena u ta tota
yena a kuba hosana hehla ka banhu
ba mina ba ka Israeli; na yena i ta
hanyisa banhu ba mina ba huma
canjeni ga ma Filisti: hakuba mina
nzi cuwukile hehla ka banhu ba
mina, hakuba kurila ka bona ku tile
hehla ka mina.
17 Ni laha Samueli a nga wa wonile
Saule, Jehova i te ngalo ka yena,
Languta, a munhu a wihi mina nzi
wulawulileko ka wena! ywaloyi i
ta ba ni ntamo hehla ka banhu ba
mina.
18 Zonake Saule i lo tsinela ka Samu-
eli le nyangweni, i te ngalo, Byela
mina, nza kombela wena, hi kwihi
laha ku na nga ni yindlu ya mu-
woni.
19 Na Samueli i lo hlamula Saule, na
te ngalo, Mina nzi mina muwoni;
famba hehla mahlweni ka mina le
wutsanweni gi klakukileko, hakuba
nwina mu taga zinwe na mina nya-
mukla: na manziko nzi ta vumela
nwina mu famba, ni ku byela wena
zonkle lezo zi nga lomo mbilwini ya
wena.
20 Ni ku kwatsi hi timbongola ta wena
leti ti lahlekileko a masiku manharu
ma hunzileko, wena u nga ha kanaka-
ni ha tona; hakuba tona ti kumilwe.
Na zihi za mani lezo zi xubekako ka
ba Israeli? zona a hi za wena, ni yo-
nkle a yindlu ya raru wa wena ke?
21 Na Saule i lo hlamula i te ngalo,
Mina a nzi wa ka Benjamini kaxana,
wa nzisanyana ka tixaka ta ka Isra-
eli? ni ngango wa ka hina i siba-
marumbu ka yonkle a mingango ya
ka Benjamini? ngahilezo wena u
wulawulisako zakungahi ka mina
ke?
22 Na Samueli i lo teka Saule ni na-
nza ga yena, i lo neha bona lomu
ndlwini ya mangolanyama, na yena
i lo maha bona ba tsama wutsanwe-
ni ga hombe ga bona laba ba rambi-
lweko, labo ba nga wa hi xipimo xa
makume manharu ya banhu.
23 Na Samueli i te ngalo ka mubiki,
Neha a xiabelo lexi mina nzi nyiki-
leko wena, ka xona mina nzi te ku
ngalo ka wena, beka xona hi ka
wena.
24 Ni mubiki i lo teka a tsambukulu,
ni zihlube za gona, na a lo beka gona
mahlweni ka Saule, na Samueli i te
ngalo, Languta, leyi hi yona yi nga
wa lonzowotelwe! yi bekilwe ma-
hlweni ka wena gana; hakuba hi
xikati xi yimisilweko kona ku wa
hlayiselelwe wena, hakuba mina nzi
wa te ngalo, Mina nzi rambile ba-
nhu. Zingaho Saule i loga na Sa-
mueli lego siku.
25 Ni laha bona ba nga wa relele hi
le wutsanweni go klakuka bata mu-
tini, yena i lo wulawula zinwe na
Saule le hehla ka yindlu.
26 Na bona ba lo vuka manzikweni
wa mixo: na ku mahisile lezo hi
laha ga ha kucako siku, lezaku Sa-
mueli i lo bitana ka Saule le hehla
ka yindlu, aku, Vuka, kasi mina

nza fela ku ku heleketa. Na Saule
i lo suka, bona bambiri ba lo huma ba
famba, yena na Samueli, hi le han*d*le.
27 Kwatsi hi lezi bona ba nga wa relela
baya magumo ya muti, Samueli i te
ngalo ka Saule, *B*yela a nanza gi
hunza gi famba mahlweni ka hina
(na yena i lo hunza), kanilezi wena
yima u kutseka kuranga, kasi mina
nza maha wena kuzwa a mhaka ya
Nungungulu.

XIPIMO 10.

1 *Z*onake Samueli i lo teka xikun-
zana xa mafura, i lo culula xona
hehla ka hloko ya yena, i lo *t*ro*t*ra
yena, a ku ngalo, hi zona lezo Jeho-
va a hlawulileko wena a kuba a ho-
sana hehla ka tsomba ya yena ke ?
2 Laha wena u sukile hi laha ka mina
nyamu*k*la. *Z*onake wena u ta kuma
bambiri hi le tsizeni ga Raceli, le
mbinganweni wa Benjamini na Ze-
lza ; na bona ba ta wula ka wena, A
timbongola leti wena u nga wa fa-
mbile a ku ya laba ti kumilwe ; ni,
wanga*b*ye, a dadani i tsikile ku kata-
lela hi timbongola, ni ku xubelela
wena, aku, Zakuyini nzi ta nga ma-
ha ha *n*wananga ke ?
3 *Z*onake wena u ta famba ngomama
ni mahlweni ku sukela leyo, na wena
u tata ka Oaki wa le Tabora ; leyo
ku ta *k*langana na wena a banhu ba-
nharu leyo ba kanziyako baya ka Nu-
ngungulu le Beteli, a munwe na a
rwele a zimbutana zinharu, ni mu-
*n*wani na a rwele a mikowo minharu
ya zibaba, na mu*n*wani a rwele a
botori ga waini :
4 Na bona ba ta losa wena, ni ku
nyika wena a mikowo mimbiri ya
zibaba lezi wena u ta nga zi amukela
hi le caujeni ga bona.
5 A nzako lezo wena u tata le tsurini
wa Nungungulu, leyo ku na nga ni
viyo ga ma Filisti : kona ku ta ma-
hisa lezo, laha na wena na uta leno
mutini, wena u ta *k*langana ni *k*lawa
wa baprofeti na ba relela bata hi le
wutsa*n*weni gi *k*lakukileko zi*n*we ni
mbila, ni tingomana, ni maxaba, ni
magubu, mahlweni ka bona ; na
bona ba wa ta nga ba profeta :
6 Ni Moya wa Jehova wu tata wu
tsingisisilwe hehla ka wena, na wena
u ta profeta zi*n*we na bona, na u ta
hunzuluswa u maha munhu mu-
*n*wani.
7 Nga kona ku ta kuba lezo, ni laha
lezi ziwoniso zi tata ka wena, lezaku
wena maha kwatsi hilezi zi kama-
nyetileko wena lexo xikati ; hakuba
Jehova i zi*n*we na wena.
8 Na wena u ta relela mahlweni ka
mina uya le Gilgale ; ni, languta,
mina nzi ta relela nzita ka wena, a
kuta nyikela a minyikelo ya kuhi-
swa, ni ku pahlela a mipahlelo ya
minyikelo ya kurula : n*k*lanu ni
mambiri masiku wena u ta nga
tsama, kala mina nzi ta ka wena, ni
ku kombisa za ku yini u ta nga zi
maha.
9 Na kona ku wa hi lezo, lezaku,
laha na yena a fularele a hlana wa
yena a ku famba ka Samueli, na
Nungungulu i lo mu nyika yi*n*wani
mbilu : ni zon*k*le lezi ziwoniso zi lo
maheka lego siku.
10 Ni laha bona ba nga wa tile leyo le
mugangeni, languta, a *k*lawa wa
baprofeti ba lo *k*langana na yena ;
ni Moya wa ka Nungungulu wu
lota wu tsingisisilwe hehla ka yena,
na yena i lo profeta xikari ka*b*ye.
11 Na kona na ku mahisile lezo, laho
labo ba nga wa mu tiba hi mahlweni
ka xikati ba lo wona lezaku, langu-
ta, yena wa profeta zi*n*we ni bapro-
feti, zonake a banhu ba te ngalo ka
mu*n*we ni mu*n*wani, Zakuyini lezi
zi tileko ka *n*wana wa Kixi ke ?
Saule kambewo i lomo xikari ka ba-
profeti ke ?
12 Ni mu*n*we wa gwalego wutsamo i
lo hlamula i te ngalo, Nzi mani a
dadani wa*b*ye ke ? Hikwalaho ku
lo ti*b*yisiswa, Saule wo kambe i ko-
na xikari ka baprofeti ke ?
13 Ni laha yena a nga wa gumelwe a
kuprofeta, yena i loya wutsa*n*weni
gi *k*lakukileko.
14 Ni kokwani wa xinyine wa Saule
i te ngalo ka Saule ni nanza ga yena,
Mu wa yile kwihi *n*wina ? Na yena
i te ngalo, A kuya laba timbongola ;
ni laha hi nga wa wonile lezaku tona
ti wa nga kumiwangi, hina hi lota
ka Samueli.
15 Ni kokwani wa Saule i te ngalo,
*B*yela, nza kombela, lezo Samueli a
wulileko ka wena.
16 Saule i te ngalo ka kokwani wa
xinyine wa yena, Yena i lo *b*yela
hina zi ku*d*lunya lezaku a timbongo-
la ti kumilwe. Kanilezi xungetano
ni mahungu ya mufumo, walawo

Samueli a nga wulawulile, yena a
nga *b*yelangi yena.
17 Na Samueli i lo bitana a banhu
katigi*n*we ka Jehova leyo Mizpa;
18 Na yena i te ngalo ka banana ba ka
Israeli, *Z*akungahi a wulako Jehova,
a Nungungulu wa ka Israeli, mina
nzi humesile Israeli a kanziya ata hi
le Gipite, mina nzi *k*la*k*lisile *n*wina
mu huma canjeni ga ba le Gipiti, ni
ku huma lahan*d*le ka mufumo lowo
wu nga wa tsimbeketile *n*wina:
19 Kanile*z*i *n*wina legi siku mu alile a
Nungungulu wa *n*wina, loyi a wu-
tsumbu ga yena a hanyisileko *n*wina
mu huma tikuruxwini ta *n*wina to-
n*k*le ni lomu kuhlokisweni ka *n*wina;
na *n*wina mu te ngalo ka yena, Ko-
kwihi, kanile*z*i beka hosi hehla ka
hina. Makunu tisani wutsumbu ga
*n*wina ka Jehova hi tixaka ta *n*wina,
ni lomu makumeni mazana ya *n*wi-
na.
20 *Z*ingaho Samueli i lo neha ton*k*le a
tixaka ta ka Israeli kusuhani, ni
lixaka la ka Benjamini li wa teki-
lwe.
21 Na yena i lo neha kusuhani a li-
xaka ka Benjamini hi mingango ya
lona, ni ngango wa ka Matre wu la-
ku tekelwe; na Saule a *n*wana wa
Kixi i laku tekelwe: kanile*z*i laha
bona ba nga wa laba yena, i wa nga
a nga ku*n*wangi.
22 Hikwalaho bona ba lo nonoha ba
wutisa Jehova, Wa ha hi kona
munhu wa kuengeta ata laha ke?
Na Jehova i lo hlamula, Languta,
yena i fihlile a wutsumbu ga yena
xikari ka nhunzu.
23 Na bona ba lo tsutsuma ba ya teka
yena leyo; ni laha yena a nga wa
yimile mahlweni ka banhu, yena i
wa *k*lakukile ku hunza ni wihi wa
banhu ku sukela maka*k*leni ya yena
kuya hehla.
24 Na Samueli i lo wula ka bon*k*le ba-
nhu, Wonani yena loye Jehova a
hlawulileki, le*z*aku a ku kona wa
fanana na yena xikari ka bon*k*le ba-
nhu ke? Ni bon*k*le banhu ba lo
hlalela, ba ku ngalo, Longoloka yi
hanya hosi.
25 *Z*onake Samueli i lo *b*yela a banhu
a matsamela ya mufumo, i lo tsala
kona lomu bukwini, i lo beka gona
mahlweni ka Jehova. Na Samueli i
lo fambisa a banhu, a munhu kuya
le n*d*lwini ya yena.
26 Na Saule kambe i loya le n*d*lwini ya
yena le Gibea; leyo ku loya *zin*we
naye a ban*d*la, labo timbilu ta*b*ye
Nungungulu a kumbileko.
27 Kanile*z*i a banhu bokari ba nga nya-
wuliko ba te ngalo, I ta hanyisa hi-
na hi ku yini loyi munhu ke? Na
bona ba lo kanyisa yena, a ba neha-
ngi ka yena ni *z*inyikiwo. Kanile*z*i
yena i lasu tsobakolo a miyela.

XIPIMO 11.

1 *Z*onake Nahaxi a mu Ammoni i lo
kanziya ata, i lota goba a vukela
Jebexe-gileade: ni banhu bon*k*le ba
le Jebexe ba te ngalo ka Nahaxi,
Maha xivumelwano *zin*we na hina,
hina hi ta kozela wena.
2 Na Nahaxi a mu Ammoni i te ngalo
ka bona, A ka lexi xigelo mina nzi
ta maha *zin*we na nwina, le*z*aku, wo-
n*k*le a mahlo ya xinene maxokolwa;
na mina nzi ta beka leyi a nzukano
hehla ka won*k*le Israeli.
3 Na masingalakati ya Jebexe ma te
ngalo ka yena, Nyika hina a n*k*lanu
ni mambiri masiku ya kuhlohlosa,
le*z*aku kasi hina ha fela ku ruma
a mitsumi ka yon*k*le mimbingano ya
ka Israeli; na *z*onake, loku laho ku
nga hi kona wa kuhanyisa hina, hi-
na hi ta huma hi ta ka wena.
4 *Z*onake ku lota a mitsumi le Gibea
wa Saule, ni ku wula leti tinhaka
lomu tin*d*lebeni ta banhu: ni bon*k*le
banhu ba lo *k*lakusa a gezu ga*b*ye
ba lo rila.
5 Na, languta, Saule i lota na a lanze-
la a tikabi hi le masi*n*wini; na Saule
i te ngalo, Xini xi pfiluxako banhu
le*z*aku bona ba rila ke? Na bona ba
lo *b*yela yena a timhaka ta banhu ba
le Jebexe.
6 Ni Moya wa Nungungulu wa lote
wu tsingisisilwe hehla ka Saule laha
na yena na zwile leto timhaka, ni
zanga ya yena yi wa vin*d*lukisilwe
hi kukulisisilweko.
7 Na yena i lo teka a joka ga tikabi,
i lo tsema a fufanyi, i lo rumela yo-
na ka yon*k*le a mimbingano ya ka
Israeli hi canja ga mitsumi, aku,
Kani ngwakuyini a nga tiko a nza-
ko ka Saule ni nzako ka Samueli,
*z*ingaho ku ta mahisa le*z*o ka tikabi
ta yena. Ni xica*b*ya xa Jehova xi
lo wela hehla ka banhu, na bona ba
lo huma le han*d*le kwatsi munhu
mu*n*we.

8 Na yena i lo hlayela bona le Bezeka;
ni banana ba ka Israeli ba hi mazana
manharu ya kume ga mazana, ni ba
banuna ba ka Juda ba wa hi maku-
me manharu ya kume ga mazana.
9 Na bona ba te ngalo ka mitsumi leyo
yi nga wa tile, Zakungahi mu ta nga
wula ka banhu ba Jebexe-gileade,
Manziko, hi xikatini laha gambo gi
hisako, *n*wina mu taba ni ku*k*la*k*li-
swa. Ni mitsumi yi lota *b*yela a
banhu ba le Jebexe; na bona ba wa
ku tsaka.
10 Hikwalaho a banhu ba le Jebexe ba
te ngalo, Manziko hina hi ta huma
lahan*d*le ka *n*wina, na *n*wina mu ta
maha ka hina lezi zon*k*le zi woneko
kusasa ka *n*wina.
11 Kona ku wa ngaho hi manziku, leza
ku Saule i lo pakela banhu hi mabu-
tu; na bona ba lota xikari ka wugo-
belo hi xirinzo xa mixo, ni ku hlasela
a ma Ammoni kala laha kuhiseni ka
siku: na kona na ku mahisile lezo,
lezaku bona labo ba nga wa sele ba
lo hangalaka, zingaho lezo ku wa
nga hi kona bambiri ba bona ba nga
wa siyilwe katigi*n*we.
12 Ni banhu ba te ngalo ka Samueli,
Nzi mani loye a te ku ngalo, Kasi
Saule i ta fuma hehla ka hina ke?
neha a banhu, kasi hi fela ku ba
daya.
13 Na Saule i te ngalo, Laho ku nga ta
kuba kona munhu a ta nga dawa
nyamu*k*la; hakuba Jehova i tirile
ku*k*la*k*liswa lomu ka Israeli!
14 Zonake ku lo wula Samueli ka ba-
nhu, Ngonani, a hi fambeni le Gilga-
le, ni kuya hinzula mufumo leyo.
15 Ni bon*k*le banhu ba loya le Gilgale;
ni leyo ba loya maha Saule a hosi
mahlweni ka Jehova le Gilgale: leyo
ba lo nyikela a mipahlelo ya minyi-
kelo ya kurula ka Jehova; leyo Sa-
ule ni bon*k*le banhu ba ka Israeli ba
lo tsaka ba buma hi kukulisisilweko.

XIPIMO 12.

1 Na Samueli i te ngalo ka won*k*le
Israeli, Languta, mina nzi ingisile a
gezu ga *n*wina ka zon*k*le lezo *n*wina
mu wulileko ka mina, nzi mahile a
hosi hehla ka *n*wina.
2 Ni makunu, languta, a hosi yi famba
mahlweni ka nwina na mina nzi ko-
sahele nzi basile wuvu hlokweni;
ni languta, a bana ba mina ba zi-
*n*we na nwina: na mina nzi fambile
mahlweni ka *n*wina ku sukela wu-
*n*waneni ga mina kala legi siku.
3 Nzi laha mina: kustumunyani ha
mina mahlweni ka Jehova, ni ma-
hlweni ka a totilweko wa yena: nja-
mani a kabi leyi mina nzi tekileko
ke? njamani a mbongola leyi mina
nzi tekileko ke? kutani nzi pangile
ke? nzimani mina nzi mu tsimbeke-
tileko ke? kutani hi gamani a canja
legi mina nzi ti tekeleko a nziho a
ku pfupelisa a mahlo ya mina ha
wona ke? mina nzi ta wuyisela ka
*n*wina.
4 Na bona ba te ngalo, Wena a ku pa-
ngangi hina, ge ni ku ba u tsimbe-
ketile hina, ge hambu ni ku teka
a ncumo ni ka wihi a munhu.
5 Na yena i te ngalo ka bona, Jehova
hi mboni ya kuvukela *n*wina, ni a
totilweko wa yena i mboni legi siku,
lezaku *n*wina a mu kumangi ncumo
canjeni ga mina. Na bona ba te
ngalo, Yena i mboni.
6 Na Samueli i te ngalo ka banhu,
Jehova hi loye a nga wa yimisile
Mosi na Aroni, labo ba nga ba neha
bararu ba *n*wina ba huma le tikwe-
ni ga le Gipite.
7 Makunu hikwalaho yimani mu ku-
tseka, kasi nza fela kutsawutela a
zi*n*we ka *n*wina mahlweni ka Jeho-
va xungetano ni zon*k*le zimaho za
Jehova, lezi yena a zi mahileko ka
*n*wina ni ka badadani ba *n*wina.
8 Laho Jakobe a nga wa tile leyo Gi-
pite, ni badadani ba *n*wina ba lo rila
ka Jehova, zonake Jehova i lo ru-
mela Mosi na Aroni, ba lo neha ba-
dadani ba *n*wina ba huma hi le ti-
kweni ga le Gipite, na a lo maha
bona kuaka ka legi wutsamo.
9 Kanilezi bona ba lo kohlwa Jehova
a Nungungulu wa*b*ye; na yena i lo
xabisa bona le canjeni ga Sisera, a
nduna ya impi ya Hazora, ni le ca-
njeni ga ma Filisti, ni le canjeni ga
hosi ya le Moabi; na bona ba lolwa
ba vukela bona.
10 Na bona ba lo rila ka Jehova, na ba
te ngalo, Hina hi onhile, hakuba hi-
na hi tsikile Jehova, hi kozelile Ba-
laami na Axtarote: kanilezi *k*la*k*lisa
hina ka canje ga balala ba hina, na
hina hi ta kozela wena.
11 Na Jehova i lo rumela Jerubbaali,
na Bedane, na Jafete, na Samueli, i
lo *k*la*k*lisa *n*wina mu huma canjeni
ga balala ba *n*wina lomu ma*k*lelwe-

ni won*k*lelele; na *n*wina mu lo aka
kuponeni.
12 Ni laha *n*wina mu nga wa wonile lezaku Nahaxi a hosi ya banana ba ka Ammoni wata a ta vukela *n*wina, *n*wina mu te ngalo ka mina, Kokwihi, kanilezi a hosi yi ta fumela hehla ka hina; laho Jehova a Nungungulu a nga wa hi hosi ya *n*wina.
13 Makunu hikwalaho langutani a hosi leyi *n*wina mu yi hlawulileko, leyo *n*wina mu yi wutisileko: ni, languta, Jehova i yimisile a hosi hehla ka *n*wina.
14 Loku *n*wina mu ta caba Jehova, ni ku kozela yena, ni kuzwa a gezu, mu nga hlubuki mu vukela kuleletela ka Jehova *n*wen*k*le *n*wina ni hosi leyi yi ta nga fuma hehla ka *n*wina mu be ba lanzeli ba Jehova a Nungungulu wa *n*wina, kwatsi:
15 Kanilezi loku *n*wina mu nga ingisi ka gezu ga Jehova, ni hlubuka mu vukela kuleletela ka Jehova, zonake a canja ga Jehova gi ta vukela *n*wina, kwatsi hilezi gi nga we vukele badadani ba *n*wina.
16 Makunu hikwalaho yimani mu kutseka mu wona zilo za hombe, lezo Jehova a ta nga zi maha mahlweni ka *n*wina.
17 A hi kona a siku ga kuhula mabele i nyamu*k*le ke? mina nzi wa ta bitana ka Jehova, lezaku yena a rumele a kudzinza ni vula; na *n*wina mu ta zi tiba ni ku zi wona lezaku a kubihisisisa ka *n*wina ka hombe, loko *n*wina mu ku mahileko kuwoneni ka Jehova, a ku kombela ka *n*wina a hosi.
18 Zingaho Samueli i lo bitana ka Jehova; Jehova i lo rumela kudzinza ni vula lego siku: ni banhu bon*k*le hi kukulisisilweko ba lo caba Jehova na Samueli.
19 Ni banhu ba te ngalo ka Samueli, kombelela a malanza ya wena ka Jehova a Nungungulu wa wena, kasi hina ha fela ku kala hi ngati; hakuba hi engetele ka zionho za hina loku kubiha, a ku wutisa ka hina a hosi.
20 Na Samueli i te ngalo ka banhu, Mu nga ca*b*yiswa: *n*wina hakunene mu mahile loku kubiha kon*k*le: kasike mu nga hambuki *k*lelweni kulanzeleni Jehova, kanilezi kozelani Jehova hi timbilu ta *n*wina ton*k*le:
21 Na *n*wina mu nga hambukeli *k*lelweni; hakuba zonake mu ta nga famba hi zilo zi nga nyawuliko lezi zi nga vuniko ncumo ge ni ku*k*la*k*lisa *n*wina, hakuba a hi nyawulo.
22 Hakuba Jehova a nga ta tsika banhu hi kota ya bito ga yena ga hombe, zona zi xalalisile Jehova a ku maha *n*wina a banhu ka wutsumbu ga yena.
23 *K*latakumbiri kwatsi ha mina, ku wa ta nga ku be kule na mina a kuba nzi onha nzi vukela Jehova a kukawula a ku kombelela *n*wina: kanilezi mina nzi ta gonzisa *n*wina a kusasa ni n*d*lela ya nongameto.
24 Kumbela cabani Jehova, ni ku kozela ka zinene zi*n*we hi mbilu ya *n*wina yon*k*le; hakuba pimani zi kulisile ku yini a zilo lezo ka maheleko *n*wina.
25 Kanilezi loku *n*wina mu ta su tima ma ha maha hi kubihisisilweko, *n*wina mu ta ba mu mbetekisilwe, *n*wen*k*le *n*wina ni hosi ya *n*wina.

XIPIMO 13.

1 Saule i wa hi (mune wa makume) malembe a wukale laha yena a nga wa sangule a kufuma; ni laha yena a nga wa fumile a mambiri malembe hehla ka Israeli,
2 Saule i lo ti hlawulela ka yena a manharu a kume ga mazana ya ba banuna ba ka Israeli, a mambiri kume ga mazana ma wa zi*n*we na Saule le Micemaxe ni le xitsungeni xa Beteli, ni kume ga mazana ba wa hi na Jonatani le Gibea ga ka Benjamini: bon*k*le i lo ba fambisa matenteni ya*b*ye bon*k*lelele.
3 Na Jonatani i lo hlasela a viyo ga ma Filisti lawo ma nga wa lomu Geba; ni ma Filisti ma lozwa ha kona. Na Saule i loba a paratana ka gon*k*le tiko, aku, Nga a ma Heberu mazwa.
4 Ni won*k*le Israeli i lozwa aku lezaku Saule i hlasele a viyo ga ma Filisti, ni kambe Israeli i wa hi ni manyala zi*n*we ni ma Filisti. Ni banhu ba lo tsombana wutsamo gi*n*we a nzako ka Saule le Gilgale.
5 Na ma Filisti ma lo tsombana wutsumbu ga*b*ye wutsamo gi*n*we a kulwa ni ba ka Israeli, makume manharu ya kume ga mazana tikareta, ni n*k*lanu ni gi*n*we a kume ga mazana a bakileli bamahaxi, ni banhu kwatsi hi fungu wa le bimbini a

wundlemo: na bona ba lo kanziya, bata ni kuta gobe le Micemaxe, ngomama ni mutsuwukagambo wa le Betavane.
6 Laha a ba banuna ba ka Israeli ba nga wa wonile lezaku bona ba laha moleni (hakuba banhu ba wa karatilwe), zonake a banhu ba lo fihla wutsumbu gabye lomu timhakweni, ni lomo tikwareni, ni lomo maribyeni, ni lomo kukweleni, ni lomo marinzini.
7 Makunu banwani ba ma Heberu ba wa yile ba klatukile Jordani kuya tikweni ga le Gadi ni le Gileade; kanilezi kwatsi hi Saule, yena i wa ha hi le Gilgale, ni bonkle banhu ba wa ku lanzela yena na ba rurumela.
8 Na yena i lo tsama a nklanu ni mambiri a masiku, kwatsi hi ku bekwa ka xikati lexo Samueli a nga wa xi yimisile: kanilezi Samueli i wa nga tangi le Gilgale; ni banhu ba wa lasu hangalaka ka yena.
9 Na Saule i te ngalo, Nehani laha ka mina a munyikelo wa kuhiswa ka mina, ni minyikelo ya kurula. Na yena i lo nyikela a munyikelo wa kuhiswa.
10 Na kona na ku mahisile lezo lezaku, kwatsi hilezi yena a nga wa maha kugumelwa a ku nyikela a munyikelo wa kuhiswa, languta, Samueli i lota; na Saule i lo huma ku klanganyeta yena, lezaku kasi a fela ku losa yena.
11 Na Samueli i te ngalo, Zakuyini lezi wena u mahileko ke? Na Saule i te ngalo, Hakuba mina nzi lo wona lezaku a banhu ba hangalaka ka mina, ni lezaku wena a ku tangi hi siku gi yimisilweko, ni lezaku a ma Filisti ma tsombana wutsumbu gabye katiginwe leyo Micemaxe;
12 Hikwalaho nzi te ngalo mina, Makunu a ma Filisti ba ta relela hehla ka mina a Gilgale, na mina a nzi kombelangi a tomo ga Jehova: mina nzi lo ti kurumeta a wutsumbu ga mina hikwalaho, nzi nyikela a munyikelo wa kuhiswa.
13 Na Samueli i te ngalo ka Saule, Wena u mahile hi kukohlakalisilweko, wena a ku hlayisangi a kuleletela ka Jehova a Nungungulu wa wena, loku yena a leleteleko wena: hakuba makunu i wa ta nga Jehova a yimisile a mufumo wa wena hehla ka Israeli kala kupinzuka.
14 Makunu a mufumo wa wena wu nga ta simamisa: Jehova i labile a munhu ka yena anzako ka mbilu ya yena nwinyi, na Jehova i longiselele a ku maha hosana hehla ka banhu ba yena, hakuba wena a ku hlayisangi lezo Jehova a leleteleko wena.
15 Na Samueli i lo suka, ni ku kanziya le Gilgale aya le Gibea wa ka Benjamini.
Na Saule i lo hlayela a banhu labo ba nga wa hi zinwe na yena, ba wa hi nklanu ni ginwe mazana banuna.
16 Saule, na Jonatani a nwana wa yena, ni banhu labo ba nga wa hi kona zinwe na bona, ba lo tsama leyo Geba wa ka Benjamini: ni ma Filisti ma wa gobile le Micemaxe.
17 Ni bapangi ba lota hi wugobelweni ga ma Filisti hi mabutu manharu: ni ginwe butu gi lo hambuka hi ndlela leyi yi yako le Ofra, le tikweni ga le Xuale;
18 Ni ginwani butu gi hambuka hi ndlela leyo yi yako Betehoroni; ni giwani butu gi lo hambuka hi le ndleleni ya mbingano lowu wu cuwukeneko ni le hehla ka minzelelo ya le Zeboime ngomameni ni xiwula.
19 Makunu laho ku wa nga hi kona a nyunzo yi nga wa kumiwa ka gonkle a tiko ga ka Israeli; hakuba a ma Filisti ma wa te ngalo, Ku nga taku a ma Heberu ba fula tisupado kutani maklari:
20 Kanilezi bonkle ba ka Israeli ba wo relela le ka ma Filisti, a kuya banzuta bonklelele banhu, a minjawa ya yena, ni zikomu za yena, ni zihloka za yena, ni timbaklo ta yena;
21 Kasi lezoke bona ba wa hi ni zilotelo za timbaklo, ni za zikomu, ni foloko, ni za zihloka, ni ku sasisa a mimbanya.
22 Zingaho na ku mahisile lezo hi masikwini ya impi, lezaku laho ku wa nga hi kona ge ni supado hambu ni klari gi nga wa kumiwa lomo canjeni ga banhu labo ba nga wa hi zinwe na Saule na Jonatani kanilezi ha Saule na Jonatani a nwana wa yena laho ku wa kunwa.
23 Ni viyo ga ma Filisti gi lo loya lahandle le moleni wa Micemaxe.

XIPIMO 14.

1 Makunu ku lo maheka ka siku go kari, lezaku Jonatani a nwana wa Saule i te ngalo ka jaha ga yena le-

go gi rwalako a ma*k*lari ya yena,
Ngona, nga hi *k*latuka hiya le vi-
yweni ga ma Filisti, lego gi nga le
*k*lelweni ga le *k*latuko. Kanilezi ye-
na i wa nga *b*yelangi a raru wa yena.
2 Na Saule i wa lo tsama kwaleyo
*k*lelweni ga magumeso ga le Gibea
le hasi ka sinya ya pomegranate leyi
yi nga le Migroni: hi banhu labo ba
nga wa hi zi*n*we na yena ba wa hi
n*k*lanu ni gi*n*we mazana ya ba ba-
nuna;
3 Na Ahija a *n*wana wa Ahituba, a
nakulobe wa Ikabode, a *n*wana wa
Fineasi, a *n*wana wa Eli, a mupristi
wa Jehova le Xilo, i wa ambele a
efodi. Ni banhu a ba zitibangi leza-
ku Jonatani i fambile.
4 Xikari ka mimole yo hunza ha yona
leyo ha yona Jonatani a labako ku
hunza ha yona aya le ka maviyo ya
ma Filisti, laho ku wa hi a ri*b*ye ga
*k*lo*k*lololoto hi legi gi*n*we rebe, ni ri-
*b*ye ga *k*lo*k*lololoto hi le giya rebe gi-
*n*wani: ni bito ga gi*n*we gi wa hi
Bozeza, ni bito ga gi*n*wani Sena.
5 A *k*lo*k*lololoto mu*n*wani wu wa *k*lo-
*k*lololoto hehla le *n*walungu le ngohe-
ni ya Micemaxe, ni mu*n*wani wu
dzongeni ngoheni ya Geba.
6 Na Jonatani i te ngalo ka jaha le-
go gi welelako a ma*k*lari ya yena,
Ngona, a hi tsemakanye hiya le
viyweni ga makuma: ku nga ta nga
kutani Jehova a fela ku tirela hina;
hakuba laho a ku kona ku tsanzeki-
sako Jehova a ku hanyisa hi bo tala
kutani mba tsongwani.
7 Ni muweleli wa yena wa ma*k*lari i te
ngalo ka yena, Maha zon*k*le lezo zi
nga lomo mbilwini ya wena: ha-
mbukela wena, languta, mina nzi
zi*n*we na wena ku kotisa hi mbilu ya
wena *n*winyi.
8 Zonake ku lo wula Jonatani, Langu-
ta, hina hi ta hunza hi *k*latukela se
banhwini, hi nga sireteli a wutsu-
mbu ga hina ka bona.
9 Loku bona ba wula zakungahi ka
hina, Yimani hi kala hita ka *n*wina:
zonake hina hi ta yima hi kutseka
lomo wutsa*n*weni ga hina, na hina hi
nga ta kanziya hehla ka bona.
10 Kanilezi loku bona ba wula zakunga-
hi, Ngonani hehla ka hina; zonake
hina hi ta kanziya hehla; hakuba
Jehova i nyikele canjeni ga hina:
lexi xi taba xi woniso ka hina.
11 Na bona bambiri a ba siretangi wu-
tsumbu ga*b*ye ka viyo ga ma Filisti:
ni ma Filisti ma te ngalo, Languta,
a ma Heberu mata hi lomo timha-
kweni leto ba nga wa ti tumbetile a
wutsumbu ga*b*ye ka tona.
12 Ni ba banuna ba viyo ba lo hlamula
Jonatani ni muweleli wa ma*k*lari ya
yena, ba te ngalo, Kanziya uta ka
hina, na hina hi ta komba wena a
xilo. Na Jonatani i te ngalo ka muko-
mi wa ma*k*lari ya yena, Ngona u ka-
nziya u lanzela mina; hakuba Jeho-
va i nyikele bona canjeni ga ka
Israeli.
13 Na Jonatani i lo noma hehla hi ma-
n*d*la ya yena ni mikonzo ya yena, ni
mukomi wa ma*k*lari yena a nzako ka
yena: na bona ba lo wela mahlweni
ka Jonatani; ni mukomi wa yena
wa ma*k*lari i lo hlasela bona a nzako
ka yena.
14 Ni loko kuhihirita ko ranga, loko
Jonatani ni mukomi wa yena wa ma-
*k*lari ba mahileko, ku wa hi makume
mambiri ya ba banuna, kwalomo ku
wa ku kwatsi i kihlanya ga mbanzu-
la wa nzima ya simu.
15 Ni laho ku wa hi kona kururumela
lomo wugobelweni, ni lomo han*d*le,
xikari ka banhu bon*k*le; a maviyo,
ni bapangi, ba wa ku rurumela ka-
mbewo; ni kutsekatseka ka misaba:
zingaho laho ku wa hi kona a kuru-
rumela kutsingisilweko ku kula.
16 Ni barinzeli ba Saule le Gibea ga
ka Benjamini ba lo cuwuka; ni,
languta, a xi*d*lemo xi wa la su cu-
ceka, bona ba wa ku famba ba pili-
nganyeta laha ni lahaya.
17 Zonake i lo wula Saule ka banhu la-
bo ba nga wa hi zi*n*we na yena, Hla-
yani makunu, ni ku wona lezaku nzi
mani a fambileko leno ka hina. Ni
laha bona ba nga wa hlayile, langu-
ta, Jonatani ni mukomi wa yena wa
ma*k*lari ba wa hi haba laho.
18 Na Saule i te ngalo ka Ahija, Neha
a arke ga ka Nungungulu. Hakuba
a arke ga Nungungulu gi wa hi leyo
ka lexo xikati ni banana ba ka Isra-
eli.
19 Na kona na ku mahisile lezo, laha na
Saule na ha wulawula ni mupristi,
lezaku a pfilupfilu leyo yi nga wa hi
lomo wugobelweni ga ma Filisti yi
la su simasima ni kuenzelekelana:
na Saule i te ngalo ka mupristi, Susa
a canja ga wena.
20 Saule ni bon*k*le a banhu labo ba nga

wa hi *z*i*n*we na yena ba wa lo tso-
mbana katigi*n*we, ba lota le impini:
ni, languta, ton*k*lelele tisupado ta
ba banuna ti wo vukela banakulo-
*b*ye, ni laho ku wa hi kona kuhlulwa
ka hombe nguvu.
21 Makunu a ma Heberu laya ma nga
wa hi ni ma Filisti hi mahlweni ka
xikati, ni labo ba nga kanziya *z*i*n*we
na bona le wugobelweni ba sukela le
tikweni legi gi renzelekeleko, hambu
bona kambewo ba lo hunzuluka
akuba ba hi na ba ka Israeli labo ba
nga wa hi na Saule na Jonatani.
22 *Z*i wa ngahowo ni bon*k*le a ba ka
Israeli labo ba nga wa ti tumbele le
tikweni ga mitsuri ga ka Efraime,
laha na bona na ba zwile le*z*aku a
ma Filisti ma panzanyekile, na bo-
nawu ba lo lanzela ba tsimbeketa le
nzako ka bona lomo kulweni.
23 *Z*ingaho Jehova i lo hanyisa Israeli
leyo siku: ni impi yi lo hunza yi
*k*latuka hi Betavane.
24 Ni banhu ba ka Israeli ba wa hlo-
kisilwe lego siku; hakuba Saule i
wa lo fungisa banhu, aku, I rukate-
lwe a munhu loye a gako kala ga-
m*b*yeni, na mina nzi ta potela ka
balala ba mina. *Z*ingaho ku wa nga
hi kona wa banhu a nga wa ringile
kuga.
25 Ni bon*k*le banhu ba lota lomo kwa-
tini; laho ku wa hi kona a wulombe
hehla ka liranza*b*ya.
26 Ni laha banhu ba nga wa tile le ma-
kwatini, languta, a wulombe gi wa
donile: kanile*z*i ku wa nga hi kona
munhu a nga beka canja ga yena
non*w*ini wa yena; hakuba banhu ba
lo caba a xifungo.
27 Kanile*z*i Jonatani i wa nga *z*izwangi
laha na raru wa yena a *b*yela banhu
hi xifungo: hikwalaho yena i lo pe-
ta hi wugumelweni ga nhonga ya
yena leyo yi nga wa hi lomu canje-
ni ga yena, i lo peta yona lomu *z*iha-
hleni *z*a wulombe, na a lo beka a
canja ga yena lomu non*w*ini wa
yena; ni mahlo ya yena ma wa lo
wonekeliswa.
28 *Z*onake ku lo hlamula a mu*n*we wa
banhu, na te ngalo, A raru wa wena
hi kutsonomefisisilweko i lo *b*yelete-
la banhu hi xifungo, aku, I rukate-
lwe loye agako kuga leyi siku. Ni
banhu ba wa lo mbeteka ntamo.
29 *Z*onake ku wula Jonatani, A raru wa
mina i karatile a tiko: wonani, nza
kombela *n*wina, wonani a mahlo ya
mina le*z*aku ma wonekelisilwe, ha-
kuba mina nzi ringile legi a wulo-
*z*ana gi tsongwani.
30 Ku wa ta nga ku te yini xana,
loku banhu ba wa gile nyamu*k*la
a mupango wa balala ba*b*ye lowu
bona ba wu kumileko? hakuba
laho cima ku wa nga hi kona a
hihirito wa hombe xikari ka ma
Filisti.
31 Na bona ba lo hlasela a ma Filisti
lego ku sukela le Micemaxe kala le
Aijaloni. Ni banhu ba wa karele
nguvu;
32 Ni banhu ba lo tsutsumela hehla ka
mupango, ba lo teka tiyivu, ni tiho-
mu, ni marole, ba lo daya tona laha
liranza*b*yeni; ni banhu ba loga tona
ni nkata.
33 *Z*onake bona ba lo *b*yela Saule, aku,
Languta, a banhu ba onha ba vukela
Jehova, a ka le*z*o bona ba gako ni
nkata. Na te ngalo, Nwina mu ma-
hile hi kukohlisisilweko: umbulu-
tani a ri*b*ye ga hombe ka mina legi
siku.
34 Na Saule i te ngalo, Hangalakani
wutsumbu ga *n*wina lomo banhwi-
ni, muku ka bona, Neha laha bo-
n*k*lelele banhu a homu ya yena, ni
bon*k*lelele banhu a yivu ya yena, ni
ku ta daya tona laha, muga; mu
nga mu vukela Jehova hi kuga ni
nkata. Ni bon*k*lelele banhu ba lo
neha a homu ya yena lego wusiku,
ba lo daya tona leyo.
35 Na Saule i lo aka a alati ka Jehova:
gwalego gi wa hi a alati go sangula
lego yena a akileko ka Jehova.
36 Na Saule i te ngalo, Nga hina hi
relela hiya ka ma Filisti ni wusiku,
hi ya teka mupango xikari ka*b*ye
kala gica ni mixo, na hi nga siyi ni
munhu wa bona. Na bona ba te
ngalo, Maha kani hiyini xi wone-
kako kwatsi kusasa ka wena. *Z*o-
nake ku lo wula a mupristi, Nga
hina hi tsinela ku suhi laha ka Nu-
ngungulu.
37 Na Saule i lo wutisa a mano hi ka
Nungungulu, Minake nzi ta relela
anzako ka ma Filisti ke? wena u ta
nyikela canjeni ga ka Israeli ke?
Kanile*z*i yena i lo hlamula yena a
hihi ka lego siku.
38 Na Saule i te ngalo, Tsinelani ku
suhi laha, *n*wen*k*le *n*wina ba hombe
ba banhu; mu tiba ni ku wona hi

laha lexi xionho xi nga kari xi kona
lego siku.
39 Hakuba, kwatsi hilezi Jehova a ha-
nyako, loyi a hanyisileko Israeli, ha-
mbu kona ku nga wa hi lomu ka Jo-
natani a *n*wana wa mina yena ha ku-
nene, i tafa nzeni. Kanilezi ku wa
ñga hi kona munhu xikari ka bon*k*le
banhu loye a hlamulileko yena.
40 *Z*onake ku lo wula yena ka bon*k*le
ba ka Israeli, *N*wina a mu be ka
*k*lelo gi*n*we na mina na Jonatani a
*n*wana wa mina ka *k*lelo gi*n*wani. Ni
banhu ba te ngalo ka Saule, Maha
lezo *z*i wonekako kusasa ka wena.
41 Hikwalaho Saule i te ngalo ka Jeho-
va, a Nungungulu wa ka Israeli,
Kombisa nongameto. Jonatani na
Saule ba wa lo hlahlu*b*ya hi tihlolo;
kanilezi a banhu ba wa ponile.
42 Na Saule i te ngalo, hlahlubani ti-
hlolo xikari ka mina na Jonatani a
*n*wana wa mina. Na Jonatani i wa
lo hlahlu*b*ya.
43 *Z*onake Saule i te ngalo ka Jona-
tani, *B*yela mina *z*akuyini u mahile-
ko. Na Jonatani i lo mu *b*yela, na
te ngalo, Mina ha kenene nzi lo ri-
nga a wulombe hi kugumelweni ka
nhonga leyo yi nga wa hi lomu ca-
njeni ga mina; ni, manga*b*ye, mina
nzi fanelwe hi kufa.
44 Na Saule i te ngalo, Nungungulu a
mahe lezo a engetele kamba; haku-
ba wena ha kunene u ta kufa, Jona-
tani.
45 Ni banhu ba te ngalo ka Saule, Jo-
natani i ta kufa, loyi a mahileko
loku kuhanyiswa ka hombe ka Isra-
eli? ku kule loko: kwatsi hilezi Je-
hova a hanyako, laho ku nga ta ku-
ba kona ni mu*n*we a sisi wa hloko
ya yena wu ta nga kuwa liranza-
*b*yeni; hakuba yena i tirile na Nu-
ngungulu legi siku. *Z*ingaho a ba-
nhu ba lo ponisa Jonatani, kasi a
fela ku kala a ngafi.
46 *Z*onake Saule i lo kanziya a wuya
kulanzeleni a ma Filisti; ni ma Fili-
sti ma loya wutsa*n*weni ga wona.
47 Makunu laha Saule a nga wa fu-
mele a mufumo hehla ka Israeli,
yena i lolwa ni balala ba yena wo-
n*k*le ma*k*lelo, alwa ni Moabi, alwa
ni banana ba Ammoni, alwa ni Edo-
mi, alwa ni tihosi le Zoba, alwa ni
ma Filisti: ni kani hikwihi laha ye-
na a hambukelako a wutsumbu ga
yena, i wo ba hlokisa.
48 Na yena i lo maha hi kupfupfisisi-
lweko, i loya hlasela a ma Amaleki,
i lo *k*la*k*lisa Israeli man*d*leni ya*b*ye
labo ba pangako bona.
49 Makunu a barisanyana ba Saule
ku wa hi Jonatani, na Ixvi, na Ma-
lkixua; ni mabito ya banhanyana
ba yena ha bambiri ma wa hi laya:
a bito ga matewula Merabe, ni bito
ga nzisana Mikali:
50 Ni bito ga sati wa Saule i wa hi Ahi-
noame *n*wa Ahimaaze. Ni bito ga
nduna ya yena ya impi hi Abnere a
*n*wana wa Nere, a koko wa xinyine
wa Saule.
51 Na Kixi i wa hi raru wa Saule; na
Nere a raru Abnere i wa hi *n*wana
wa Abieli.
52 Ni laho ku wa tsingile a kulwa ni
ma Filisti won*k*le a masiku ya Saule;
ni laha Saule a nga wa wona a mu-
nhu wa nhenha, kutani nyatinghitsi
wa wanuna, yena i wo teka a fanela
yena.

XIPIMO 15.

1 Na Samueli i te ngalo ka Saule,
Jehova i lo ruma mina a ku ta tota
wena, a kuba a hosi hehla ka banhu
ba yena, hehla ka Israeli: makunu
hikwalaho ingisa ka gezu ga timha-
ka ta Jehova.
2 *Z*akungahi a wulako Jehova wa ma-
ban*d*la, Mina nzi hlolowotile lezo
Amaleki a nga wa *z*i mahile ka Isra-
eli, le*z*aku i humisile ku yini a vu-
kela yena laha n*d*leleni, laha yena
a nga wa kanziya a huma ata hi le
Gipite.
3 Makunu famba uya hlasela Amaleki,
hi kulo*b*yisisilweko u hihirita *z*o-
n*k*le lezo ba nga nazo, u nga nye-
nyeteli zona; kanilezi daya bon*k*le
ba banuna ni ba basati, a tisana ni
baa*n*wako, a homu ni yivu, a kame-
li ni mbongola.
4 Na Saule i lo hlomisa a banhu, ni
kuhlayela bona le Telaime, mambiri
mazana ya kume ga mazana ya ba
fambako hi mikonzo, ni kume ga
kume ga mazana a ba banuna ba ka
Juda.
5 Na Saule i lota le mutini wa ma
Amaleki, i loya labelela le minzelo-
lweni.
6 Na Saule i te ngalo ka ma Keni, Fa-
mbani, sukani, sukani lahasi laha
xikari ka ma Amaleki, ku nga taku
mina nzi mu hlasela *zin*we na bona;

hakuba *n*wina mu wonisile a wune-
ne ka bona bon*k*le a banana ba ka
Israeli laha na bona, bata ba huma le
Gipite. *Z*ingaho a ma Keni ma lo su-
ka ka ma Amaleki.
7 Na Saule i lo hlasela a ma Amaleki,
ku sukela le Havila kwatsi hile*z*i
wena u yako le Xura, lego gi nga
mahlweni ka le Gipite.
8 Na yena i lo teka Agagi a hosi ya
ma Amaleki na a hanya, hi kulo*b*yi-
sisilweko i lo hihirita a banhu hi wu-
*k*la ga supado.
9 Kanile*z*i Saule ni banhu ba lo nye-
nyetela Agagi, ni wulangelwa ga ti-
yivi, ni ga tihomu, ni kon*k*le kuno-
nisilweko, ni tiyivana, ni *z*on*k*le le*z*o
*z*i nga wa sasekile, yena i wa nga a
nga hihiritangi *z*ona hi kulo*b*yisisi-
lweko: kanile*z*i *z*on*k*lelele *z*ilo *z*a *z*i-
nyenyeko *z*i nga nyawuliko, le*z*o
bona ba lo *z*i hihirita hi kulo*b*yisisi-
lweko.
10 *Z*onake ku lota a mhaka ya Jeho-
va ka Samueli, yiku,
11 Kona ku hunzulusa mina le*z*i nzi
hlawuleko Saule a kube hosi; haku-
ba yena i *k*lelele nzako kulanzeleni
mina, na yena a nga mahangi a ku-
leletela ka mina. Na Samueli i wa
lo *z*angara; na yena i wa lo rila ka
Jehova gon*k*le wusiku.
12 Na Samueli i lo vuka punzwini a ku
*k*langanyeta Saule ni mixo; kona ku
lo *b*yela Samueli, le*z*aku, Saule i tile
Karmeli, ni, languta, yena i yile xi-
tsungeni, ni ku hunzuluka, a ku si-
masima a hunza, i lo relela aya le
Gilgale.
13 Na Samueli i lota ka Saule; na Saule
i te ngalo ka yena, U katekisilwe we-
na hi Jehova: mina nzi mahile kule-
letela ka Jehova.
14 Na Samueli i te ngalo, Hiyini ku-
wulako loku kukulumela ka tiyivu
tin*d*lebeni ta mina ke, ni kuboma ka
tihomu leti mina nzi tizwahoke?
15 Na Saule i te ngalo, Bona ba nehile
kona hi ka ma Amaleki: hakuba
a banhu ba nyenyetele a wulange-
lwa ga tiyivu ni ga tihomu, a ku
nyikela ka Jehova a Nungungulu
wa wena; kon*k*leke ku hihiritilwe
hi kulo*b*yisisilweko.
16 *Z*onake Samueli i te ngalo ka Saule,
Tsama, mina nzi ta *b*yela wena *z*a
ku yini Jehova a ta nga *b*yela mina
legi wusiku. Yena i te ngalo ka
yena, Wula.
17 Na Samueli i te ngalo, Hambule*z*i
wena u nga wa hi tsongwani kuwo-
neni ka wena *n*winyi, wena u wa
nga mahangi a hloko ya tixaka ta ka
Israeli ke? na Jehova i lo tota wena
hosi hehla ka Israeli;
18 Na Jehova i lo ruma wena lwe-
nzweni, na te ngalo, Famba, hi ku-
hihiritisisilweko lobisa *z*ionho za ma
Amaleki, ni kulwa u vukela bona
kala bona ba mbetisisiswa.
19 Ngahile*z*o wena a ku ingisangi a
gezu ga Jehova, kanile*z*i wena u la
su hahamela mupangweni, ni ku
maha le*z*o *z*i bihileko kuwoneni ka
Jehova?
20 Na Saule i te ngalo ka Samueli,
Inaka, mina nzi ingisile a gezu ga
Jehova, nzi fambile hi n*d*lela leyi
Jehova a rumileko mina, mina nzi
nehile Agagi a hosi ya ma Amaleki,
nzi lolo*b*yisisilweko mina nzi hihi-
ritile a ma Amaleki.
21 Kanile*z*i a banhu ba tekile a mupa-
ngo, a tiyivu ni tihomu, ni wula-
ngelwa ga *z*ilo *z*i fulilweko, a ku
nyikela ka Jehova a Nungungulu
wa wena leno Gilgale.
22 Na Samueli te ngalo, kasi Jehova
wa tsakiswa hi ya hombe a minyi-
kelo ya kuhiswa ni mipahlelo, kwa-
tsi hi loku kuingiswa a gezu ga
Jehova ke? Languta, a kuingisa
i cukwana ku hunza mupahlelo, ni
kuzwa ku hunza tihamba ti noni-
leko.
23 Hakuba a kuhlubuka ku kwatsi
xionho xa *z*itumbe, a xikanikani ku
kwatsi *z*ikwembu ni *z*ifananiso. Ha-
kuba wena u alile a mhaka ya Je-
hova, na yenawu kambe i alile a
kuba u hi hosi.
24 Na Saule i te ngalo ka Samueli,
mina nzi onhile; hakuba mina nzi
hambunyetile a kuleletela ka Je-
hova, ni timhaka ta wena, hakuba
mina nzi lo caba a banhu, ni kuingi-
sa a gezu ga*b*ye.
25 Makunu hikwalaho, mina nza ko-
mbela wena, ribalela xionho xa mi-
na, ni *k*lela kambe na mina, kasi
mina nza fela kukozela Jehova.
26 Na Samueli i te ngalo ka Saule, mi-
na nzi nga ta *k*lela *z*i*n*we na wena;
hakuba wena u alile a mhaka ya Je-
hova, na Jehova i alile wena a kuba
hosi hehla ka Israeli.
27 Na Samueli na i lo renzeleka a *k*lela
a famba, na Saule i lo koma le hehla

ka nzhungo wa nguwo ya yena, i lo
hanzula wona.
28 Na Samueli i te ngalo ka yena, na
Jehova i ta hanzule a mufumo wa
ka Israeli ka wena legi siku, i nyi-
kile wona ka muakelwane wa we-
na, loyi a nga cukwana ku hunza
wena.
29 Kambe ni Ntamo wa ka Israeli a
nga ta hemba kutani a ta nga hu-
nzuluka; hakuba yena a hi munhu,
lezaku i wa ta nga a hunzuluka.
30 Zonake yena i te ngalo, Mina nzi
onhile: nga na u dzunza mina ma-
kunu, nza kombela wena, mahlweni
ka masingalakati ya banhu ba ka
hina, ni mahlweni ka Israeli, ni ku
klela kambe zinwe na mina, kasi
mina nzi nga kozela Jehova a Nu-
ngungulu wa wena.
31 Zingaho Samueli i lo klelela kambe
anzako ka Saule; na Saule i lo koze-
la Jehova.
32 Zonake ku lo wula Samueli, Ne-
hani nwina laha ka mina Agagi a
a hosi ya ma Amaleki. Na Agagi i
lota ka yena hi kutangala. Na Aga-
gi i te ngalo, Ha kunene a kubabi-
sisa ka kufa ku hunzile.
33 Na Samueli i te ngalo, Kwatsi hilezi
a supado ya wena yi lo maha a ba
basati a ba nga hi na banana, zinga-
ho ni nyine wa wena be a nga hiko
na nwanana xikari ka ba basati. Na
Samueli i lo tsemelela a Agagi a fu-
fanyi mahlweni ku Jehova leyo Gi-
lgale.
34 Zonake Samueli i loya le Rama;
na Saule i loya le ndlwini ya yena le
Gibea wa Saule.
35 Na Samueli a nga ha tangi kambe
ku ta wona Saule kala sikwini ga
kufa ka yena; hakuba Samueli i lo
rilela Saule: na Jehova i lo hunzu-
luka yena a nga wa mahile Saule
hosi hehla ka Israeli.

XIPIMO 16.

1 Na Jehova i te ngalo ka Samueli,
Ku ta kala ku yini wena u silela
Saule, na u wona lezaku mina nzi
mu alile lezaku a be a hosi hehla
ka Israeli ke? tatisa a limhonzo la
wena hi mafura, u famba: mina nzi
ta ku rumela ka Jese a mu Betlehe-
ma; hakuba mina nzi langele mi-
na a hosi xikari ka barisanyana ba
yena.
2 Na Samueli i te ngalo, Nzi ta fa-
mbisa ka yini xana? loku Saule
azwa kona, yena i ta daya mina.
Na Jehova i te ngalo, Teka a xiku-
dzana zinwe na wena, uku ngalo,
Mina nzi ta kuta pahlela ka Je-
hova.
3 Ni ku bitana Jese le mupahlweni,
na mina nzi ta kombisa wena lezi
wena u ta nga zi maha: na wena u
ta tota yena ka mina loye mina nzi
ta nga mu wula ka wena.
4 Na Samueli i lo maha lezo Jehova a
wulileko, i lota le Betlehema. Ni
masingalakati ya muti ma lota kla-
nganyeta yena na ma rurumela, na
ma te ngalo, Wena uta hi kuritisi-
lweko ke?
5 Na yena i te ngalo, Hi kuritisilwe-
ko; mina nzi tile ku pahlela ka Je-
hova: basisani a wutsumbu ga nwi-
na, muta zinwe na mina le mupa-
hlweni. Na yena i lo basisa Jese ni
barisanyana ba yena, i lo bitana
bona le mupahlweni.
6 Na kona na ku mahisile lezo, ni
laha bona ba nga wa tile, lezaku
yena i lo cuwuka ka Eliabe, na a te
ngalo, Ha kunene, a kutota ka Je-
hova ku mahlweni ka yena.
7 Kanilezi Jehova i te ngalo ka Sa-
mueli, U nga cuwuki a ngohe ya
yena, ge ni dzumba ga kuzimuka ka
yena; hakuba mina nzi alile yena:
hakuba Jehova a nga woni kwatsi
hilezi a munhu a wonako; hakuba a
munhu i wona a dzumba ga kuwo-
nekela ka leno handle, kanilezi Je-
hova i cuwuka a mbilu.
8 Zonake Jese i lo bitana Abinadaba,
i lo maha yena a hunza mahlweni ka
Samueli. Na yena i te ngalo, Ge
hambu Jehova a nga hlawulangi
loyi.
9 Zonake Jese i lo maha Xama a ku
hunza laho. Na yena i te ngalo, Ge
Jehova a nga hlawulangi loyi.
10 Na Jese i lo maha a barisanyana ba
yena banklanu ni bambiri ku hunza
mahlweni ka Samueli. Na Samueli
i te ngalo ka Jese, Jehova a nga
hlawulangi laba.
11 Na Samueli i te ngalo ka Jese, Ba
kona laha bonkle a banana ba wena
ke? na yena i te ngalo, Laho ka sele
a nzisanyana, na, languta, yena i
hlayisa a tiyivu. Na Samueli i te
ngalo ka Jese, Rumela uya teka
yena; hakuba hina hi nga ta tsama
lahasi kala yena ata laha.

12 Na yena i lo rumela, i lo neha yena
leyo. Makunu yena i wa hi *t*runga,
ka zon*k*le lezo i wa hi ni ngohe ya
wumburi, a sasekilwe kucuwukeke-
ni. Na Jehova i te ngalo, Suka, u
tota yena; hakuba loyi hi yena.
13 *Z*onake Samueli i lo teka a limhonzo
la mafura, i lo tota yena xikari ka
bamaka*b*ye ba yena: ni Moya wa
Jehova wu lota hi kutsingisilweko
ka Davida ku sukela lego siku kuko-
mama mahlweni. *Z*ingaho Samueli
i lo suka i loya le Rama.
14 Makunu a Moya wa Jehova wu wa
sukile ka Saule, ni moya wa kubiha
hi le ka Jehova wu lo karata yena.
15 Ni malanza ya Saule ma te ngalo
ka yena, Languta makunu, A moya
wa kubiha wu tako hi le ka Jehova
wa karata wena.
16 Nga a hosi ya hina makunu yi le-
lela malanza ya yona, laya ma nga
mahlweni ka yona, a ku hlota mu-
nhu loye a nga muhlakani a *k*la-
rihisilweko hi gubu: ku ta ku na
ku mahisile lezo, laha a moya wa
kubiha hi le ka Nungungulu wuta
hehla ka wena, lezaku yena i ta hla-
kana hi canja ga yena, wena u ta
kalamuka.
17 Na Saule i te ngalo ka malanza ya
yena, Nzi labeleni makunu a munhu
loye a kotako a ku hlakana kwatsi,
ni ku neha yena ka mina.
18 *Z*onake ku lo hlamula mu*n*wani wa
majaha, na te ngalo, Languta, mina
nzi wonile a *n*wana wa Jese a mu
Betlehema, lezaku i *k*larihisilwe ku-
hlakaneni, a munhu wa nhenha ya
kulwa, ni wanuna wa impi, ni tsu-
mo kuwulawuleni, a munhu a *t*rale-
kisilweko, Jehova a nga zi*n*we na
yena.
19 Ngahilezo Saule i lo rumela a mitsu-
mi ka Jese, na te ngalo, Rumela ka
mina Davida a *n*wana wa wena, loye
a nga ni tiyivu.
20 Na Jese i lo teka a mbongola na yi
hi ni nzwalo wa zibaba, ni botðri ga
waini, ni mbutana, i lo rumela zona
ha Davida a *n*wana wa yena ka
Saule.
21 Na Davida i lota ka Saule, i lota yi-
ma mahlweni ka yena: na yena i lo
ranza yena hi ku kulisilweko; i lo
maha yena a mukomi wa ma*k*lari.
22 Na Saule i lo rumela ka Jese, aku,
Nga Davida, nza kombela wena, a
yima mahlweni ka mina; hakuba
yena i kumile tomo mahlweni ka
mina.
23 Na ku mahisile lezo, laha a moya wa
kubiha wa le ka Nungungulu wu
nga wa hi hehla ka Saule, zonake
Davida i lote a gubu, i lo hlakana
hi man*d*la ya yena: na Saule i wa lo
cumiwa, na a wa kalamukile, ni mo-
ya wa kubiha wu lo suka ka yena.

XIPIMO 17.

1 Makunu a ma Filisti ma lo tso-
mbanyisa katigi*n*we a timpi ta*b*ye
kulweni; na bona ba lo tsombana
katigi*n*we le Soko, lego gi nga ga
ka Juda, ba lo goba xikari ka Soko
ni Azeka, leyo Afesdammime.
2 Na Saule ni banhu ba ka Israeli ba
lo tsombana katigi*n*we, ba lo goba
le minzelelweni ya le Ela, ba lo hlo-
misa a impi a ma*k*lari ba vukela a
ma Filisti.
3 Ni ma Filisti ma lo yima le xitsunge-
ni hi *k*lelo gi*n*wani, ni ba ka Israeli
ba lo yima xitsungeni hi *k*lelo gi-
nwani; laho ku wa hi kona a koba
xikari ka*b*ye.
4 Ni leyo ku lo huma a nghwazi hi le
wugobelweni ga ma Filisti, a bitwa-
ko Golia, wa le Gati, loye a kuleha
ku wa mikono ya n*k*lanu ni mu*n*we
ni xipima xa canja.
5 I wa hi ni xihuku xa suku hehla ka
hloko ya yena, na yena i wa hulu-
xetile a baji ga ziketse; ni ku binza
ka baji ga kona ku wa hi n*k*lanu wa
kume ga mazana a maxekeli ya suku.
6 Na yena i wa hi ni mivubo ya suku
milengeni ya yena, ni zikatawu xi-
kari ka maka*k*la ya yena.
7 Ni mbingo wa *k*lari ga yena wu wo
fanana ni nzam*b*yanana wa baluki;
ni *k*lari ga yena gi wa binza n*k*lanu
ni gi*n*we mazana maxekeli ya zike-
tse: ni mukomi wa xi*k*langu xa
yena i wa ku famba mahlweni ka
yena.
8 Na yena i lo yima i lo bahuwa ka
impi ya ka Israeli, na te ngalo ka
bona, Hi yini *n*wina mu humako a
ku ta longisa impi ya *n*wina ku hlo-
ma ma*k*lari ke? mina a nzi mu Fili-
sti na *n*wina a mu malanza ya Saule
ke? hlawulani *n*wina a wanuna wa
*n*wina, nga yena a relela ata ka mina.
9 Loku yena a zi kota a kulwa zi*n*we
na mina, ni ku daya mina, zonake
hina hi taba malanza ya *n*wina; ka-
nilezi loku mina nzi hlula yena, ni

ku daya yena, zonake nwina mu ta-
ba a malanza ya hina, ni kukozela
hina.
10 Ni mu Filisti i te ngalo, Mina nza
klangamela a impi ya ka Israeli legi
siku; nyikani mina a wanuna, kasi
ha fela kulwa katiginwe.
11 Ni laha Saule, ni banhu bonkle ba
zwile leto timhaka ta mu Filisti, na
bona ba wa lo mbela ntamo, na hi
kukulisisilweko ba lo cabyiswa.
12 Makunu Davida i wa hi nwana wa
mu Efrate wa le Betlehema-juda,
loye a bito a nga wa hi Jese; yena i
wa hi ni nklanu ni banharu barisa-
nyana: ni nuna loyi i wa kosahele
masikwini ya Saule, i wa hlayelwe
hi malembe xikari ka banhu.
13 Ni barisanyana ba yena banharu ba
majaha ba wa yile le nzako ka Saule
impini: ni mabito ya barisanyana
ba yena laba ba nga wa hlomile a
impi ku wa hi Eliabe a matewula, a
wa ku gamela hi Abinadaba, ni wa
wunharu nzi Xama.
14 Na Davida i wa hi nzisana ya ma-
gumo; ni tinhunzwa leti tinharu ti
lo lanzela Saule.
15 Makunu Davida i lo nzula a kuya ka
Saule ni kuya risa a tiyivu ta raru
wa yena le Betlehema.
16 Ni mu Filisti i lo tsinela kusuhani a
mixo ni gambo, a tisa a wutsumbu
ga yena a mune wa makume ya ma-
siku.
17 Na Jese i te ngalo ka Davida a
nwana wa yena, Teka makunu u
yisa ka bamakabye ba wena a efa
ya laya mabele ba katingilweko, ni
legi a kume ga zibaba, u rwala zona
hi kuhlaklisilweko u yisa ka bama-
kabye ba wena le wugobelweni ka
bamakabye ba wena:
18 Ni legi a kume ga zikeketselo za
masi ka nduna ya makume mazana,
ni ku cuwuka lezaku a bamakabye ba
wena mbatsi, u tiba wutomi gabye.
19 Makunu Saule, na bona, ni bonkle
a banhu ba ka Israeli, ba wa hi
minzelelweni ya Ela, ba nga walwa
ni ma Filisti.
20 Na Davida i lo vuka punzwini wa
mixo, i lo siya tiyivu ni muhlayisi,
i lo teka, i lo famba, kwatsi hilezi
Jese a leleteleko yena; na yena i
lota wutsanweni ga tikareta, kwatsi
hilezi a bandla legi gi nga waya
kulweni gi wo yimbelela a muhubo
wa kulwa.
21 Na Israeli ni ma Filisti ba lo kuca
impi yi hloma maklari, a impi yi wa
lasu hloma yi kukliklini yi cuwuka-
na.
22 Na Davida i lo siya kwama wa ye-
na lomo mandleni ya muhlayisi ya
mikwama, i lo tsutsuma aya impini,
na a lota a losa bamakabye ba yena.
23 Kwatsi hilezi a nga wa wulawula
zinwe na bona, languta, ku lota a
nghwazi, a mu Filisti wa le Gati, a
bito hi Golia, a humako hi le ka
tisiriri ta ma Filisti, i lo wulawula
kukotisa twaleto timhaka: na Da-
vida i lozwa tona.
24 Ni bonkle banhu ba ka Israeli, laha
na ba wonile a munhu, ba wa lasu
ncu hi ku cabyiswa.
25 Ni ba banuna ba ka Israeli ba te
ngalo, Ma mu wona a nuna loyi a
kanziyako ate ke? ha kunene a ku
ta klangamela Israeli yena wa kanzi-
ya ata: na ku taba lezo, lezaku a
wanuna loyi a dayako yena, a hosi
yi ta fumisa yena hi kufuma ka ho-
mbe, na yona yi nyika yena a nha-
nyana wa yona, ni ku maha yindlu
ya raru wa yena yi klakleka lomu ka
Israeli.
26 Na Davida i lo wulawula ka banhu
laba ba nga wa hi ku suhi na yena
aku, Zakuyini zi ta nga mahiwa ka
wanuna loye a dayako loyi a mu
Filisti, ni ku susa a nzhukano ka
Israeli ke? hakuba nzi mani loyi a
mu Filisti wa nkuna, lezaku yena i
wa ta klangamela a impi ya Nungu-
ngulu a hanyako ke?
27 Ni banhu ba lo hlamula yena zaku-
ngahi, baku, Zingaho ku ta maheka
ka munhu loye a dayako yena.
28 Na Eliabe a nhonzwa yabye ya
hombe i lozwa lezo yena a nga wa
zi wulawulile ka banhu; ni zanga
ya Eliabe yi wa lo vindlukiswa yi
vukela Davida, na yena i te ngalo,
U relelele yini uta leno wena xana
ke? nzi mani loye wena u mu siye-
leko ni klambana wa tiyivu wutso-
ngwani le xiwuleni ke? Mina nza
ma tiba matsaratsarana ya wena, ni
matsanzana ya mbilu ya wena; ha-
kuba wena relele uta kasi wa fela
ku ta wona a impi.
29 Na Davida i te ngalo, Xini mina
makunu nzi mahileko ke? A hi
yona a mhaka leyo ke?
30 Na yena i lo hunzuluka klelweni ka
yena ngomameni ni munwani, na

yena i lo wulawula zakungahi: ni
banhu ba la hlamula yena kwatsi hi
kuranguleni.
31 Ni laha a timhaka leti ti nga wa
zwilwe leti Davida a nga wulawula
bona, ba lo ti hlawutelelela kambe ka
Saule; na yena i lo rumela ha yena.
32 Na Davida i te ngalo ka Saule, Nga
a mbilu ya wanuna yi nga ca*b*yiswi
ha yena; a nanza ga wena gi ta
famba gi yalwa ni loyi a mu Fi-
listi.
33 Na Saule i te ngalo ka Davida, We-
na a ku zi koti a kuya u yalwa ni
loyi a mu Filisti ulwa na yena; ha-
kuba kanilezi wena wa ha hi muswa,
na yena ngwanuna wa kulwa ku su-
kela wusweni ga yena.
34 Na Davida i te ngalo ka Saule, A
nanza ga wena gi wa risa a tiyivu
ta raru wa yena; ni laho laha na ku
tile a ngala, kutani i kamba, ni ku
ta teka a ivana le *k*lambini,
35 Na mina nzi lanzela a nzako ka yo-
na, nzi lo hlwehlwenha yona, nzi
lo *k*la*k*lisa yona le no*n*wini wa yona;
laba na yona, yi nga suka yi vukela
mina, mina nzi la su yi wulungeto
hi xilevu xa yona, nzi su kehesela
yona, nzi su daya yonake.
36 A nanza ga wena gi lo daya zona
zimbiri a ngala ni kamba: ni loyi a
mu Filisti wa nkuna i taba mu*n*wo
wa xa zona, na u wona lezaku yena
i *k*langamele a impi ya Nungungulu
a hanyako.
37 Na Davida i te ngalo, Nungungulu
loye a nzi *k*la*k*lisile mina le tinyale-
ni ta ngala, ni le tinyaleni ta kamba,
na yena i ta *k*la*k*lisa mina canjeni ga
loyi a mu Filisti. Na Saule i te nga-
lo ka Davida, Yana, na Jehova i ta-
ba na wena.
38 Na Saule i lo hulexeta Davida a ngu-
wo ya yena, na yena i lo mu bekela a
xihuku xa suku hehla ka hloko ya
yena, na i lo huluxeta yena hi baji
ga ziketse.
39 Na Davida i lo boha a supado ya
yena hehla ka nguwo ya yena, yena
i lo ringa ku famba; hakuba yena ti
wa nga mu ringani tona. Na Da-
vida i te ngalo ka Saule, mina a nzi
na ku zi kota ku famba ni lezi; ha-
kuba zona a nzi zi i ringani; na Da-
vida i lo susa tona.
40 Na yena i lo teka a nhonga ya yena
hi canja ga yena, na a lo hlawula
yena a n*k*lanu wa mari*b*yana ya
timbikota le congwanini, i lo beka
wona lomu ka kwama wa ku risela
kona, lowu a nga wa hi nawo, lomu
xikatawanini xa yena; ni lingoti la
wundandi la ku nziwitela li wa hi
canjena ga yena: na yena i lo tsinela
ku suhi ni mu Filisti.
41 Ni mu Filisti i lota a tsinela ku suhi
na Davida; na wanuna loye a nga
wa rwala a xi*k*langu xa yena i lo
famba mahlweni ka yena.
42 Na laha a mu Filisti a nga wa lungu-
zile a cuwuka, i lo wona Davida, i
lo kanya yena; hakuba yena i wa
ha hi muswa na hi *t*runga, ni zon*k*le
lezo i wa hi ni ngohe ya kubanga-
mela.
43 Ni mu Filisti i te ngalo ka Davida,
mina nza kuba m*b*yana ke, lezi u ta-
ko ka mina ni zigomba? ni mu Filisti
i lo rukatela Davida hi banungungu-
lu ba yena.
44 Ni mu Filisti i te ngalo ka Davida,
Ngona ka mina, na mina nzi ta nyi-
ka a nyama ya wena ka tinyanyani
ta tilo, ni ka zibanza za kwati.
45 Zonake ku lo wula Davida ka mu
Filisti, Wena uta ka mina zi*n*we ni
supado, zi*n*we ni *k*lari, ni hi hubu-
la: kanilezi mina nzi ta ka wena
hi bito ga Jehova wa maban*d*la, a
Nungungulu wa impi ya ka Israeli,
loyi wena u mu *k*langameleko.
46 Legi siku Jehova i ta ku *k*la*k*lisa we-
na canjeni ga mina; na mina nzi ta
daya wena, ni ku susa a hloko ya
wena le ka wena; mina nzi ta nyika
a zirumbu za maban*d*la ya ma Filisti
nyamu*k*la ka tinyanyani ta matilo,
ni ka zibanza za kwati za misaba;
kasi yon*k*le a misaba ya zi tiba le le-
zaku kasi laho ku kona a Nungungu-
lu ka Israeli.
47 Kasi won*k*le lowu a hlengeleteno wa
zi tiba lezaku a Nungungulu a nga
feli kuhanyisa hi supado ni *k*lari:
hakuba a impi nja Jehova, na yena
i ta nyikela wena canjeni ga hina.
48 Na kona na ku mahisile lezo, laha a
mu Filisti a nga wa sukile, i lota a
tsinela ku suhi na Davida, lezaku
Davida i lo ha*k*lisa, i lo tsutsuma a
komama impini a ku *k*langanyeta a
mu Filisti.
49 Na Davida i lo engenisa a canja ga
yena kwameni wa yena, i lo teka
lomo a ri*b*yana, i lo gi nziwitela, i lo
*k*lo*k*lora a mu Filisti ximom*b*yeni xa
yena; ni ri*b*ye gi lo nyupela ximo-

m*b*yeni xa yena, na yena i lowa hi
ngohe ya yena laha misabeni.
50 Zingaho Davida i lo hlula a mu Fi-
listi hi lingoti la wurimbani ni ri*b*ya-
na, i lo *k*lo*k*lora a mu Filisti, i lo da-
ya yena; laho ku wa nga hi kona a
supado lomu canjeni ga Davida.
51 Zonake Davida i lo tsutsuma, i lo
yima hehla ka mu Filisti, i lo teka a
supado ya yena i lo hlomula yona
lomo kocelweni wa yona, i lo daya
yena, i lo tsema a hloko ya yena ha
yona. Na ma Filisti laha ma nga wa
wonile lezaku a nghwazi ya wona yi
file, bona ba lo panzanyeka.
52 Ni ba banuna ba ka Israeli ni ba ka
Juda ba lo suka, ba lo hlalela, ba lo
hlongolisa a ma Filisti, kala wa ci-
kela le Gai, ni le nyangweni ya le
Ekroni. Ni tikuberi ta ma Filisti ti
lo mbambamela lahasi n*d*leleni ya
kuya Xaaraime, kala le Gati, ni
Ekroni.
53 Ni banana ba ka Israeli ba lo *k*lela
hi le ko hlongolisa ma Filisti, ba lo
hahlula a wugobelo ga wona.
54 Na Davida i lo teka a hloko ya mu
Filisti, i lo neha yona le Jerusalema;
kanilezi yena i lo beka ma*k*lari ya
yena lomu tenteni ga yena.
55 Ni la Saule a nga wa wonile Davi-
da a kuya vukela a mu Filisti, yena
i te ngalo ka Abnere, a nduna ya
impi, Abnere, i *n*wana wa mani loyi
nisanyana xana ke? na Abnere i te
ngalo, Kwatsi hi lezi a muhefemulo
wa wena wu hanyako, O hosi, mina
a nzi na ku ku *b*yela.
56 Ni hosi yi te ngalo, Wutisa wena le-
zaku loyi i *n*wana wa mani loyi mu-
risana.
57 Kwatsi hilezi Davida a nga wa *k*lela
hi ko hlasela a ma Filisti, na Abnere
i lo teka yena, i lo neha yena mahlwe-
ni ka Saule ni hloko ya mu Filisti
canjeni ga yena.
58 Na Saule i te ngalo ka yena, U *n*wa-
na wa mani wena ke? wena jaha
nziwena ke? na Davida i lo hlamula
i te ngalo ka yena, Mina nzi *n*wana
wa nanza ga wena Jese a mu Be-
tlehema.

XIPIMO 18.

1 Na ku mahisile lezo, laha a nga
wa mahile ku gumelwa a ku wula-
wula na Saule, lezaku a muhefemulo
wa Jonatani wu lo *k*langana ni mu-
hefemulo wa Davida, na Jonatani i
lo ranza yena kwatsi hi muhefemulo
wa yena *n*winyi.
2 Na Saule i lo teka yena lego siku, i
wa nga ha vumeli kambe yena a ku-
ya le n*d*lwini ya raru wa yena.
3 Zonake Jonatani na Davida ba lo
maha xivumelwano, hakuba yena i
wa lo ranza yena kwatsi hi muhefe-
mulo wa yena *n*winyi.
4 Na Jonatani a wutsumbu ga yena i
lo susa a nguwo leyi yi nga wa hi
hehla ka yena, i lo nyika yona ka
Davida, ni ambala ka yena, hambu
supado ya yena, ni ka wura ga yena,
ni ka bandi ga yena.
5 Na Davida i lo huma lahan*d*le ni kani
ka yini laho Saule a mu rumako, i
lo lonzowota a wutsumbu ga yena
hi kutibisilweko: na Saule i lo ru-
mela yena hehla ka banhu ba impi,
na kona ku wa sasekile kuwoneni
ka banhu bon*k*le, kambe le kuwone-
ni ka malanza ya Saule.
6 Na ku mahisile lezo kwatsi hilezi
ba nga wa hata ba *k*lela ba wuya hi
le ko hlasela a ma Filisti, lezaku a ba
basati ba huma hi yon*k*le a miti ya
ka Israeli, na ba yimbelela na ba
kina a ku *k*langanyeta a hosi Saule
ni tingomana, zi*n*we hi kutsaka, ni
zi*n*we wucenje ga timbila.
7 Ni ba basati ba lo yimbelela ka mu-
*n*we ni mu*n*wani kwatsi hilezi ba
nga wa hlakana, ba te ngalo,
Saule i dele a makume mazana ya
yena,
Na Davida i dele a kume ga ma-
kune mazana ya yena.
8 Na Saule i wa lo zangara nguvu, ni
loku kuwula a ku xalalisangi yena;
na yena i te ngalo, Bona ba wulile
ka Davida makume ya makume ya
mazana, kanilezi a ka mina ba wulile
a makume mazana: xini xi*n*wani a
ta nga ba a hi naxo kambe kanilezi a
hi mufumo ke?
9 Na Saule i lo cuwuka Davida ku
sukela lego siku ku komama ma-
hlweni.
10 Na ku mahisile lezo hi manziko,
lezaku a moya wa kubiha hi le ka
Nungungulu wu lota wu tsingisisi-
lwe hehla ka Saule, na yena i lo pro-
feta xikari ka yin*d*lu: na Davida i lo
hlakana hi man*d*la ya yena, kwatsi
hilezi a nga wa maha masiku hi ma-
siku. Na Saule i wa hi ni n*k*lari
canjeni ga yena;
11 Na Saule i lo hoxa a *k*lari; hakuba

yena i wa te ngalo, Mina nzi ta gwa-
za Davida nzi mu patsanyeta ni ku-
risi. Na Davida i lo huluka kuba-
koneni ka yena kumbiri.
12 Na Saule i wa lo ca*b*yiswa ha Davi-
da, hakuba Jehova i wa hi *zin*we na
yena, na yena i wa lo suka mahlwe-
ni ka Saule.
13 Hikwalaho Saule i lo mu susa ku su-
hi na yena, i lo maha yena a nduna
hehla ka kume ga mazana; na yena
i lo huma lahan*d*le na engena ma-
hlweni ka banhu.
14 Na Davida i lo lonzowota a wutsu-
mbu ga yena hi kutibisilweko ka to-
n*k*le tin*d*lela ta yena; na Jehova i wa
hi *z*inwe na yena.
15 Ni laha Saule a nga wa wonile le*z*a-
ku yena i lonzowotile a wutsumbu
ga yena hi kutibisileko, i lo yima hi
xica*b*yo ka yena.
16 Kanile*z*i won*k*le Israeli na Juda ba lo
ranza Davida; hakuba yena i wa ku
huma a engena mahlweni ka bona.
17 Na Saule i te ngalo ka Davida, La-
nguta, a nhwana wa mina wa nho-
nzwa Merabe, yena mina nzi nyika
wena a sati: kumbela nga u hi
ngwazi ka mina, ulwa a impi ya
ka Jehova. Hakuba Saule i wa te
ngalo, Nga canja ga mina gi nga be
hehla ka yena, kanile*z*i nga a canja
ga ma Filisti gi be hehla ka yena.
18 Na Davida i te ngalo ka Saule, Nzi
mina maniwo, na xini wutomi ga
mina, kutani a ngango wa raru wa
mina lomu ka Israeli, le*z*aku mina
nzi wa ta nga nzi hi ka hosi ke?
19 Kanile*z*i na ku mahisile le*z*o hi xika-
tini la xo Merabe, *n*wa Saule, a nga
wa ta nga a nyikilwe ka Davida, le-
*z*aku yena i wa lo nyikiwa ka Adrie-
li a mu Meholate a sati.
20 Na Mikali, a *n*wana wa Saule i lo
ranza Davida: na bona ba lo *b*yela
Saule, ni xilo xi lo xalalisa yena.
21 Na Saule i te ngalo, Mina nzi ta mu
nyika yena, kasi wa fela a kuba li-
cacaso ka yena, ni le*z*aku kasi a ca-
nja ga ma Filisti gi nga vukela ye-
na. Ngahile*z*o Saule i te ngalo ka
Davida, Wena legi siku u ta ba *n*wa-
na wa mina hi ka nayo hi *z*ikati *z*i-
mbiri.
22 Na Saule i lo leletela a malanza ya
yena, aku, Wulawulani na Davida
xikun*d*leni, muku, Languta, a hosi
yi na ni kuranza ha wena, ni won*k*le
a malanza ya yona ma ku ranza we-
na: makunu nga u hi *n*wana wa ho-
si hi ka nayo.
23 Ni malanza ya Saule ma lo wulawu-
la leto timhaka tin*d*lebeni ta Davida,
Na Davida i te ngalo, *Z*o kwatsi ku
hehuka ka *n*wina kani a kuba *n*wa-
na wa hosi hi ka nayo, na mu wona
le*z*aku mina nzi wa nuna wa xisiwa-
na, hi kupurukelilweko a nzi dzu-
nziwi ha ncumo ke?
24 Ni malanza ya Saule ma lo *b*yela ye-
na, maku, *Z*akungahi i lo wulawula
Davida.
25 Na Saule i te ngalo, *Z*akungahi *n*wi-
na mu ta nga wula ka Davida, A
hosi a yi xubi na nzohowolo, kanile-
*z*i a *z*ana ga mikwama ya wunkuna
ga ma Filisti, a ku potelwa a balala
ba hosi. Makunu Saule i lo alaka-
nya le*z*aku Davida i nga ta wela ma-
n*d*leni ya ma Filisti.
26 Ni laha a malanza ma nga wa *b*ye-
lile Davida leti timhaka, kona ku
lo xalalisa Davida a kuba *n*wana wa
hosi hi ka nayo. Ni masiku ma wa
nga se ku hitiseka.
27 Na Davida i lo suka i lo famba, ye-
na ni banhu ba yena, ni ku daya a
ma Filisti a mazana mambiri ya ba
banuna; na Davida i lo neha a mi-
kwama ya wunkuna ga*b*ye ni ku
nyika yona hi tsengo wu teleko ka
hosi, kasi wa fela a kuba yena a hi
*n*wana wa hosi hi ka nayo. Na
Saule i lo nyika Mikali nhanyana
wa yena a sati.
28 Na Saule i lo wona le*z*aku Jehova i
wa hi na Davida; Mikali, hanyana
wa Saule i lo ranza yena.
29 Na Saule i wa ha su simama a caba
Davida na Saule i wa hi nala wa Da-
vida hi kusimamisilweko.
30 *Z*onake a tihosana ta ma Filisti ti
lo huma: na ku mahisile le*z*o, kwa-
tsi hi xikan*z*akanya lexi bona ba nga
wa huma, la*z*aku Davida i wa ku lo-
nzowota a wutsumbu ga yena hi ku-
tibisilweko ku hunza won*k*le a ma-
lanza ya Saule; *z*ingaho le*z*o a bito
ga yena gi wa su *z*wala a tsumo.

XIPIMO 19.

1 Na Saule i lo wulawula ka Jona-
tani a *n*wana wa yena, ni ka won*k*le
a malanza ya yena, le*z*aku bona ba
wa ta nga ba daya Davida. Kanile-
*z*i Jonatani, a *n*wana wa Saule, i wa
ranzanile nguvu na Davida.
2 Na Jonatani i lo *b*yela Davida, aku,

Saule a raru wa mina wa hlota ku
daya wena: makunu hikwalaho, mi-
na nza kombela wena, *k*lariha ka
wutsumbu ga wena mixweni, ni ku
tsama lomo wutsa*n*weni ga xiku-
n*d*la, ni ku fihlala a wutsumbu ga
wena:
3 Na mina nzi ta huma nzi ya yima hi
*k*lelo ga dadani le han*d*le leyo wena
u nga kona, na mina nzi ta wulawu-
la na dadani ha wena; na mina loku
nzi wona ncumo, nzi ta *b*yela wena.
4 Na Jonatani i lo wulawula hi kusasa
ha Davida ka Saule raru wa yena, i
te ngalo ka yena, Nga a hosi yi nga
onhi yi vukela a nanza ga yena, a ku
vukela Davida; hakuba yena a nga
onhangi a vukela wena, hakuba a
mitiro ya yena hi ngomama na wena
nja kusasa nguvu:
5 Hakuba wa beka wutomi ga yena
canjeni ga yena, ni ku hlasela a ma
Filisti, na Jehova i lo maha a hlulo
wa hombe ka bon*k*le ba ka Israeli na
wena u wonile kona, u lo bumisisa;
ngahilezo wena u ta onha nkateni
wu ngahiko-na-nanzu, a ku daya
Davida hi lahan*d*le ka cumo ke?
6 Na Saule i lo ingisa ka gezu ga Jo-
natani: na Saule i lo hlambanya,
kwatsi hilezi Jehova a hanyako, ye-
na a nga ta kufa.
7 Na Jonatani i lo bitana Davida, na
Jonatani i lo kombisa yena zon*k*le le-
zi zilo. Na Jonatani i lo neha Davida
ka Saule, na yena i wa hi kubakone-
ni ka yena, kwatsi hi mahlweni ka
xikati.
8 Ni laho ku wa hina a impi kambe:
na Davida i lo huma lahan*d*le, i lo-
lwa ni ma Filisti, ni ku hlasela bona
hi hihirito wa hombe; na bona ba lo
tsutsuma mahlweni ka yena.
9 Ni moya wa kubiha hi le ka Jehova
wu wa hi hehla ka Saule, kwatsi hi-
lezi a nga wa tsamile lomu n*d*lwini
zi*n*we ni *k*lari ga yena lomo canjeni
ga yena; na Davida i wa ku hlaka-
na hi canja ga yena.
10 Na Saule i lo laba ku gwaza Davida
a mu patsanyeta ni kurisi hi *k*lara;
kanilezi yena i lo huluka kule kuba-
koneni ka Saule, na yena i la su ya
gwelela *k*lari laho kurisini: na Da-
vida i lo *t*rumuka, a tsutsuma lego
wusiku.
11 Ni Saule i lo rumela a mitsumi le
n*d*lwini ya Davida, a ku rinzela ye-
na, ni ku daya yena laha mixweni:
na Mikali, a sati wa Davida i lo *b*ye-
la yena, aku, Loku wena u nga ha-
nyisi a wutomi ga wena wusiku
legi, manziko wena u taba u delwe.
12 Zingaho Mikali i lo relelisa Davida a
cika hi laha wonini: na yena i lo
famba, i lo caba, i lo pona.
13 Na Mikali i lo teka a xifananiso, i lo
leta le mubedini, i lo beka a xitsike-
lo xa woya ga timbuti laho tihlo-
kweni ta xona, i lo fenengeta xona
hi tinguwo.
14 Ni laha Saule a nga wa rumele a mi-
tsumi a ku ya teka Davida, yena i te
ngalo, Yena wa ba*b*ya.
15 Na Saule i lo rumela a mitsumi a ku
ya wona Davida, aku, Mu neheni
ka mina lomu mubedini, kasi mina
nza fela ku daya yena.
16 Ni laha a mitsumi yi nga wa tile ku
engena, languta, a mufananiso wu
wa hi lomo mubedini, zi*n*we ni xiki-
gelo xa woya ga timbuti ka hloko
ya kona.
17 Na Saule i te ngalo ka Mikali, Hi
yini wena u kohlisileko mina hiku-
ngahi, ni ku vumela a nala wa mina
a famba, zingaho lezo yena i ponile
ke? Na Mikali i lo hlamula Saule,
yena i te ngalo ka mina, Nga mina
nzi famba; hi yini mina nzi ta nga
daya wena ke?
18 Makunu Davida i lo pfobola, na a
ponile, i lota ka Samueli le Rama, i
lo *b*yela yena zon*k*le lezo Saule a nga
wa mahile ka yena. Yena na Samu-
eli ba loya tsama le Naiote.
19 Na kona ku wa lo *b*yelwa ka Saule,
aku, Languta, Davida i le Naiote le
Rama.
20 Na Saule i lo rumela a mitsumi a ku
ya teka Davida: ni laha bona ba
nga wa wonile a *k*lawa wa baprofeti
ba nga wa profeta, na Samueli i-
kwatsi i hloko hehla ka bona, ni
Moya wa Nungungulu wu lota hehla
ka mitsumi ya ka Saule, na bonawu
kambe ba lo profeta.
21 Ni laha kona ku nga wa *b*yelilwe
Saule, na yena i lo rumela yi*n*wani
a mitsumi, na bonawo kambewo ba
lo profeta. Na Saule i lo rumela
kambe a mutsumi hi xikati xa wu-
nharu, na bonawu kambewo ba pro-
feta.
22 Zonake i lo famba yenawu le Rama,
i lota le hlo*b*yeni ya hombe leyo yi
nga leyo Seku: na yena i lo wutisa i
te ngalo, Ba kwihi ba Samueli na

Davida ke? Ni munwani i te ngalo,
Languta, bona ba le Naiote le Rama.
23 Na yena i loya leyo le Naiote le Rama: ni Moya wa Nungungulu wu
lota hehla ka yenawu kambewo, na
ye i lo nonoha a famba, i lo profeta, kala yena i lota le Naiote le
Rama.
24 Na yenawu i lo susa a tinguwo ta
yena, na yena i lo profeta mahlweni
ka Samueli, i lo eklela lahasi na hi
ximbyiri gonkle lego siku ni gonkle
lego wusiku. Ngahilezo bona te
ngalo, Kasiwo Saule kambewo i kona xikari ka baprofeti.

XIPIMO 20.

1 Na Davida i lo tsutsuma le Naiote
le Rama, i lota wula mahlweni ka Jonatani, Zakuyini mina nzi mahileko
xana? hikwihi kugoha ka mina ke?
hi xihi xionho xa mina mahlweni
ka raru wa wena ke, lezi yena a hlotako a wutomi ga mina ke?
2 Na yena i te ngalo ka yena, Nga u
hi kule ni loko, wena u nga ta kufa: languta, a nga mahi ncumo ge
xa hombe kutani xi tsitsongwani,
lezaku yena a nga xi kubunyeta ka
mina; hi ku yini dadani a nga wa
ta nga a fihla lezi silo ka mina ke?
loku a zingaho ke?
3 Klatakumbiri Davida i lo hlamula,
i te ngalo, A raru wa wena wa zi
tiba kwatsi lezaku mina nzi kumile
a tomo mahlweni ka wena; na yena
i lo ngalo, Nga Jonatani a nga tibi
loku, ku nga taku yena a zangariswa: kanilezi kwatsi hi lezi Jehova
a hanyako, na kwatsi hilezi a muhefemulo wa wena wu hanyako, ku
kona a xinwe xikanziyelo basi xikari ka mina ni kufa.
4 Zonake ku wula Jonatani ka Davida, kani zakuyini lezi a muhefemulo
wa wena wu zi xubako, mina nzi ta
su ku tserama nzi mahela wena.
5 Na Davida i te ngalo ka Jonatani,
Languta, manziko hi hweti yiswa,
mina nzi wa ta nga nzi nga tsanzeki
a ku tsama ni hosi le kugeni, kanilezi nga mina nzi famba, nzi ya fihlala a wutsumbu ga mina le masinwini kala a siku ga wunharu laha
gambyeni.
6 Loku a raru wa wena a nga a nwalatile ha mina cumo, zonake u taku,
Davida hi kukolekisilweko i lo wutisa mina a ku suka lezaku a fela ku
tsutsuma aya le Betlehema a muti
wabye; hakuba leyo ku kona a mupahlelo wa lembe leyo ka yonkle
mingango.
7 Loku yena a wula zakungahi, Matsenya; nanza ga wena gi taba ni
kurula: kanilezi loku yena a zangara, zonake tiba lezaku a zanga yi xubyilwe ha yena.
8 Hikwalaho maha hi ku tralekisilweko hi nanza ga wena; hakuba wena
u nehile a nanza ga wena ka xivumelwano xa ka Jehova zinwe na
wena: kanilezi loku ka mina ku wa
hi kona a kubiha, daya mina a wutsumbu ga wena; lezaku hi yini wena u nzi nehako ka raru wa wena
ke?
9 Na Jonatani i te ngalo, A kube kule
loko ka wena; hakuba mina nzi wa
ta nga nzi ku tiba konkle lezaku a
kubiha kuxubyilwe hi dadani wa
mina a kuta hehla ka wena, zonake
mina nzi ta nga nzi nga ku byeli wena ke?
10 Zonake ku lo wula Davida ka Jonatani, Nzimani a nga byela mina loku
si ngatiti a raru wa wena a hlamula
wena hi kuklatanyisilweko ke?
11 Na Jonatani i te ngalo ka Davida,
Ngona, nga hina hiya lehandle. Na
bona ba lo huma le handle a wumbiri gabye.
12 Na Jonatani i te ngalo ka Davida,
Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli,
a be kustumunyu: laha na mina na
nzi tsebetele dadani wa mina manziko hi lexi xikati, kutani hi siku ga
manharu, languta, loku laho ku hi
kona kusaseka ngomama na Davida,
nzi nga ta rumela zonake ka wena,
ni ku kubunyeta kona ka wena ke?
13 Jehova a mahe lezo ka Jonatani, a
simame lezo kambe, ku wa ta nga
ku xalalisa dadani a ku maha kubiha ha wena, loku mina nzi wa nga
kubunyeta kona ka wena, ni ku rumela wena u famba, kasi wena wa
fela ku famba hi kurula: Jehova a
be na wena, kwatsi hilezi yenawu a
nga hi ni raru wa mina.
14 Na wena u nga taku laha na nza ha
hanya koce u komba mina a wuranzagawunene ga Jehova, kasi nza
fela kube nzi ngafi;
15 Kanilezi kambe wena u nga ta tsema a wunene ga wena le ndlwini ya
mina kala kuyinzuka; ge, kokwihi
laha Jehova a tsemile a balala ba

[illegible] ngoheni ya mi-
[illegible]

[illegible] Jonatani i lo maha xivu-
[illegible] yin*dl*u ya ka Davida,
[illegible] Jehova, i ta wutisa kona le ca-
[illegible] ga balala ba Davida.
17 Na Jonatani i lo maha Davida a
hlambanya kambe, hakuba hi lira-
nzo lolo a nga wa hi nalo ka yena;
hakuba hi lo mu ranza kwatsi hilezi
a nga ranzile a muhefemulo wa ye-
na.
18 *Z*onake Jonatani i te ngalo ka yena,
Manziko hi hweti yiswa: wena u
taba u nyamalele, hakuba a xitsamo
xa wena xi ta hulekela.
19 Ni laha na wena na u tsamile masi-
ku manharu, wena u ta relela hi ku-
ha*k*lisilweko, uta ka watsamo laho
u ta nga fihlala a wutsumbu ga we-
na laha a tiro wu ta nga wu hi ca-
njeni, ni ku ta tsama hi laha ri*b*ye-
ni ga Ezeli.
20 Na mina nzi ta kwa*k*lata a tigalala
tinharu *k*lelweni ga kona, kwatsi ha-
mbu lezo mina nzi kwa*k*lata laho po-
teni.
21 Ni, languta, na mina nzi ta rumela a
mufana, nziku, Yana, mu ya laba ti-
galala. Loku mina nziku ka mu-
fana, Languta, a tigalala ti legi *k*lelo
ga wena; teka tona, uta; laho ku ko-
na kurula ka wena a hi kulamatwa,
kwatsi hilezi Jehova a hanyako.
22 Kanilezi loku mina nzi wula zaku-
ngahi ka mufana, Languta, a tigala-
la ti le *k*latuko wa wena; famba a
n*dl*ela ya wena; hakuba Jehova i ru-
mele wena u famba.
23 Kwatsi hi kumbuka a mhaka leyi
wena na mina hi wulawulileko, la-
nguta, Jehova i xikari ka wena na
mina kala kupinzuka.
24 *Z*ingaho Davida i lo fihla a wu-
tsumbu ga yena lomo kwatini: ni la-
ha a hweti yiswa yi nga wa tile, a ho-
si yi lo tsama lahasi a kuga za kuga.
25 Ni hosi yi lo tsama le hehla ka xitsa-
mo xa yona, kwatsi hi zi*n*wani zika-
ti, yena i lo tsama laha xitsa*n*weni
hi laho kurisini; na Jonatani i lo yi-
ma, na Abnere i wa lo tsamo hi re-
beni ga Saule: kanilezi a xitsamo xa
Davida xi wa hulukele.
26 Ahembalezo Saule a nga wulawula-
ngi ncumo lego siku: hakuba yena
i lo alakanya, xa kumha xi humele-
leko ha yena, yena a nga hlazekangi;
ha kunene yena a nga hlazekangi.
27 Na ku mahisile hi manziko anzako
ka hweti yiswa, lego gi nga wa hi
a siku ga mambiri, lezaku a wutsamo
ga Davida gi wa hulukela: na Saule
i te ngalo ka Jonatani a *n*wana wa ye-
na, Ngahilezo a nga tangi a *n*wana
wa Jese za kugeni, ge a tolo, hambu
ni nyamu*k*la?
28 Na Jonatani i lo hlamula Saule, Da-
vida hi kukolekisilweko i lo wutisa
a ku suka a ya le Betlehema:
29 Na yena i te ngalo, Nga mina nzi-
ya, nza kombela wena; hakuba a
ba le ngangweni ka hina ba na ni
mupahlelo lomu mutini; ni maka-
*b*ye wa mina, i leletele mina a kuba
laho: ni makunu, loku mina nzi ku-
mile a tomo mahlweni ka wena, nga
mina nzi famba, nza kombela wena,
ni ku ya wona bamaka*b*ye ba mina.
Hikwalaho yena a ngati mezeni ya
hosi.
30 *Z*onake a zanga ya Saule yi wa lo
vin*dl*ukiswa yi vukela Jonatani, na
yena i te ngalo ka yena, Wena nisa-
nyana wa xi*k*lalu xa wasati a hlubi-
kisisisako a alako, u nga lo mina a
nzi tibi lezaku wena u hlawule a
*n*wana wa Jese akuba tingana wena
*n*winyi, ni tingana ta wum*b*yiri ga
mamani wa wena ke?
31 Hakuba kwatsi hilezi a *n*wana wa
Jese a ha nonohako a hanya hehla
ka liranza*b*ye, wena u nga taba u yi-
misilweko, ge ni mufumo wa wena.
Ngahilezo rumela u ya hlota yena a
ta ka mina, hakuba ha kunene yena
i ta kufa.
32 Na Jonatani i lo hlamula Saule a da-
dani wa yena, i te ngalo ka yena,
Ngahilezo yena i ta dawa? i mahile
yini ke?
33 Na Saule i lo hoxa a *k*lari le ka yena
a ku gwaza yena; hikalezo Jonatani
i lo tiba lezaku ku wa xu*b*yilwe hi
raru wa yena aku daya Davida.
34 *Z*ingaho Jonatani i lo suka hi laho
mezeni na vunjukela hi zanga, i wa
nga gangi a za kuga hi siku ga wu-
mbiri ga hweti; hakuba yena i wa
karatekisilwe akuba ha Davida, ha-
kuba a raru wakwe i mahile yena ti-
ngana.
35 Na ku mahisile lezo laha mixweni,
lezaku Jonatani i lo huma aya lomo
kwatini xikatini lexo a xi yimisileko
na Davida, ni mufana wa tsongwani
zi*n*we na yena.
36 Na yena i te ngalo ka mufana wa

yena, Tsutsuma, u ya laba a tigalala
leti mina nzi pandileko. Kwatsi hi-
lezi a mufana a nga wa tsutsuma, ye-
na i lo panda ligalala li ya *k*latuko
wa yena.
37 Ni laha a mufana a nga wa tile ka
wutsamo lego Jonatani a nga wa pa-
ndile ligalala, Jonatani i lo bitana a
mufana, i te ngalo, A ligalala a li le
*k*latuko wa wena ke?
38 Na Jonatani i lo bitana a mufana,
Tsutsuma, u ha*k*lisa, u nga tsame.
Nimufana wa Jonatani i lo rolela
tigalala, i lota ka *n*winyi wa yena.
39 Kanilezi a mufana i wa nga tibi ncu-
mo: saseka Jonatani na Davida a ba
nga wa tiba ncumo.
40 Na Jonatani i lo nyika a ma*k*lari ya
yena ka mufana wa yena, i te ngalo
ka yena, Famba, u rwala wona uya
na wona le mutini.
41 Kwatsi hi xilokuloku xa lezi mufa-
na a nga wa fambile, Davida i lo
suka wutsa*n*weni i lo komama le
Dzongeni, na a lowa hi ngohe ya ye-
na lomo liranza*b*yeni, i lo korama a
wutsumbu ga yena makati manharu,
ba lo *tr*o*tr*ana a mu*n*we ni mu*n*wani,
ba lo rila a mu*n*we ni mu*n*wani, a
kala Davida a *k*latusa.
42 Na Jonatani i te ngalo ka Davida,
Famba hi kurula, kwatsi hilezi hina
bambira hi hlambanyileko ha hina
bitweni ga Jehova, hiku, Jehova i
taba xikari ka mina na wena, ni xi-
kari ka mbewu ya mina ni mbewu
ya wena, kala kupinzuka. Na i lo
suka i lo famba: na Jonatani i loya
lomo mutini.

XIPIMO 21.

1 *Z*onake i lota Davida le Nobe ka
Ahimeleki a mupristi: na Ahimeleki
i lota *k*langanyeta Davida na rurume-
la, i te ngalo ka yena, Hiyini wena u
nga wece, a nga kona munhu *zin*we
na wena ke?
2 Na Davida i te ngalo ka Ahimeleki
a mupristi, A hosi yi leletele mina a
tiro, yi te ngalo ka mina, Nga ni mu-
nhu a nga tibi ncumo hi tiro lowu nzi
rumelako wena, ni lego nzi ku lele-
tela ha kona: mina nzi leletele a ma-
jaha ka wutsamo go kari ni go kari.
3 Makunu hikwalaho xini xi nga laha-
si ka canja ga wena ke? nyika mina
a n*k*lanu wa mikowo ya *z*ibaba ca-
njeni ga mina, kutani kani xa ku yi-
ni lexi xi nga kona.
4 Ni mupristi i lo hlamula Davida, na
te ngalo, Laho a ku kona cumbu hi
*z*ibaba lahasi ka canja ga mina, kani-
lezi laho ku kona a *z*ibaba *z*a ku-
basa; kumbela loku a majaha ma
hlayisile a wutsumbu ga*b*ye ka ba
basati.
5 Na Davida i wa lo hlamula a mupri-
sti, i te ngalo ka yena, *Z*i la su *d*lu-
nya le*z*aku a ba basati ba hlayisekile
ka hina laya masiku manharu; laha
na mina na nzi humele, ni *zib*ya *z*a
majaha *z*i basile, hambu le*z*i ku nga
wa hi lwenzwanyana; ku ta ku yini
nguvu nyamu*k*la a *zib*ya *zab*ye *z*i nga
ta basa ke?
6 *Z*ingaho a mupristi i lo nyika a *z*iba-
ba *z*o basa; hakuba laho ku wa nga
hi kona a *z*ibaba kanile*z*i le*z*i *z*a ku-
kombiswa *z*ibaba, le*z*o *z*i nga wa te-
kilwe mahlweni ka Jehova, a ku be-
ka le*z*i *z*o hisa hi sikwini lego *z*ona *z*i
tekiwako.
7 Makunu a munhu wo kari wa ma-
lanza ya Saule i wa hi kona lego si-
ku, a kamekile mahlweni ka Jehova;
ni bito ga yena i wa hi Doegi a mu
Edomi, a wa hombe nguvu ka barisi
ba ka Saule.
8 Na Davida i te ngalo ka Ahimeleki,
Ni laho ke a ku kona a *k*lari kutani
supado lahasi ka canja ga wena ke?
hakuba mina a nzi nehangi a supado
ge ma*k*lari ya *zin*we na mina, haku-
ba a tiro wa hosi wu wo laba xiha-
*k*la.
9 Ni mupristi i te ngalo, A supado ya
Golia a mu Filisti, loyi wena u mu
deleko la minzelelweni ya Ela, la-
nguta, yona yi kona laha yi tsonze-
lweko lomo ngu*b*yeni hi le nzako ka
efodi: loku wena u wa ta nga u teka
yona, teka yona: hakuba laho a ku
kona yi*n*wani saseka yona laha. Na
Davida i te ngalo, Laho a ku ko-
na yo kota yona; nzi nyike mina
yona.
10 Na Davida i lo suka, i lo tsutsuma
lego siku hi ku caba Saule, i loya le
ka Akixi a hosi ye le Gati.
11 Ni malanza ya Akixi ma te ngalo ka
yena, Loyi a hi yena Davida a hosi
ya tiko ke? bona a ba yimbelelangi
ka mu*n*we ni mu*n*wani ke ha yena
kukineni, baku,

Saule i dele a makume mazana ya
yena,
Na Davida a kume ga makume
mazana ya yena?

12 Na Davida i lo beka leti timhaka lo-
mo mbilwini ya yena, i wa la su ca-
ba nguvu hi a Akixi a hosi ya le
Gati.
13 Na yena i wa lo hunzulusa matsa-
mela ya yena mahlweni ka bona, i
lo xengetela a wutsumbu i hunguki-
le man*d*leni ya*b*ye, i lo dadabala le
tibatini ta nyangwa, i lo maha ti-
zamila ti pomapoma xilevini xa ye-
na.
14 *Z*onake ku lo wula Akixi ka mala-
nza ya yena, Manga*b*ye, *n*wina ma
wona le*z*aku a munhu wa hlanya;
ngahile*z*o *n*wina mu lo neha yéna ka
mina ke?
15 Mina nza vumala a banhu ba kuhu-
nguka, le*z*aku *n*wina mu ta neha a
munhu loyi a ku ta hlakana hi ku-
hunguka mahlweni ka mina ke? loyi
munhu i tata n*d*lwini ya mina ke?

XIPIMO 22.

1 Na Davida hikwalaho i lo suka le-
yo, ni ku ya ponela le muhumeni wa
le Adullama: ni laha a bamaka*b*ye
ba yena ni ba yin*d*lu ya raru wa*b*ye
ba nga wa zwile *z*ona, ba lo relela le-
no ka yena.
2 Ni bon*k*lelele labo ba nga wa hi ku-
hlokisweni, ni bon*k*lelele labo ba nga
hi ni milanzu, ni bon*k*lelele labo ba
nga wa kala ba nga eneliswi, ba lo
tsombana a wutsumbu ga*b*ye ka ye-
na; na yena i lo maha nduna hehla
ka bona: ni laho ku wa hi *z*i*n*we na
yena mune wa mazana ya ba ba-
nuna.
3 Na Davida i lo suka leyo i loya le
Mizpe wa le Moabi: yena i te ngalo
ka hosi ya le Moabi, Nga raru wa
mina ni nyine wa mina, nza kombe-
la wena, bata leno, a ku taba *z*i*n*we
na wena, kala mina nzi tiba *z*akuyi-
ni Nungungulu a ta nga maha ha
mina.
4 Na yena i lo neha bona mahlweni ka
hosi ya le Moabi: bona ba lo tsama
*z*i*n*we xon*k*le xikati lexo Davida a
nga wa hi lomo makokoleni.
5 Ni muprofeti Gadi i te ngalo ka Da-
vida, u nga tsami lomo makokoleni;
suka, uya le tikweni ga ka Juda,
*Z*onake Davida i lo suka, i lota le
kwatini ga le Herete.
6 Na Saule i lo*z*wa le*z*aku Davida i
kumilwe, ni banhu labo ba nga *z*i-
*n*we na yena: makunu Saule i wa
tsamile leyo Gibea, lahasi ka sinya
ya *z*itsangi le Rama, *z*i*n*we ni *k*lari
ga yena canjeni ga yena, ni won*k*le
a malanza ya yena ma wa yimile ma
mu ranzela yena.
7 Na Saule i te ngalo ka malanza ya
yena lawo ma yimileko ma mu ra-
nzela, Zwanani makunu, *n*wina ba
ka Benjamini; kasi a *n*wana wa
Jese i ta nyika *n*wina a masimu ni
*z*ivina, yena i ta mu maha a tinduna
ta makume mazana, ni tinduna ta
mazana,
8 Hakuba bon*k*le ba *n*wina mu hlebile
hi kuvukela mina hakuba a kona a
nga *z*i funungula ka mina laha na
*n*wana wa mina mahako xifungo
ku*k*langana ni *n*wana wa Jese, laho
a ku kona ni mu*n*we wa *n*wina wa
kuba a xanisekako ha mina, kutani
a mu funungulangi ka mina le*z*aku
a *n*wana wa mina i hlohlotela a na-
nza ga mina a ku vukela mina, a ku
nzi labelela, kwatsi hi legi siku ke?
9 *Z*onake ku lo hlamula Doegi a mu
Edomi, loye a nga wa yimile hi ka
malanza ya Saule, na te ngalo, mina
nzi lo wona a *n*wana wa Jese ata le
Nobe, ka Ahimeleki a *n*wana Ahi-
tuba.
10 Na yena i lo wutisela yena Jehova,
i lo nyika yena *z*akuga, i lo nyika
yena a supado ya Golia a mu Fi-
listi.
11 *Z*onake a hosi yi lo rumela ku
bita Ahimeleki a mupristi, a *n*wana
wa Ahituba, ni bon*k*le ba yin*d*lu ya
raru wa yena, a bapristi laba ba nga
wa hi le Nobe: bona ba lota bon*k*le
ba bona le hosini.
12 Na Saule i te ngalo ka yena, Zwana
makunu, wena *n*wana wa Ahituba.
I lo hlamula, Mina nzi laha, hosi ya-
nga.
13 Na Saule i te ngalo ka yena, Hi
yini *n*wina mu hlebileko mina, wena
ni *n*wana wa Jese, ka le*z*o wena u
nyikileko yena *z*ibaba, ni supado, ni
ku wutisela ka Nungungulu ha
yena, kasi yena wa suka a vukela
mina, a ku labelela mina, kwatsi hi
ka legi siku ke?
14 *Z*onake Ahimeleki i lo hlamula a
hosi, na te ngalo, Nzi mani wa yo-
n*k*le malanza ya wena a kolekile-
ko kwatsi nzi Davida, loye a nga
*n*wana wa hosi hi ka nayo, loye a
tekilweko kungweni ga wena, na
yena i dzunzekile lomu n*d*lwini ya
wena ke?

15 Mina nyamu*k*la nza ha kusangula a
ku wutisa ka Nungungulu ha yena
ke? nga loko ku hi kule le ka mina:
nga a hosi yi nga beki ni xihi xa
xilo xa mholobo ka nanza ga yona,
ge ni ka yon*k*le a yin*d*lu ya raru wa
mina; hakuba a nanza ga wena gi
wa nga tibi ncumo xa lezi, a zitso-
ngo ni za ku tala.
16 Ni hosi yi te ngalo, Wena ha ku-
nene u tafa, Ahimeleki, wena, ni bo-
n*k*le ba yin*d*lu ya raru wa *n*wina.
17 Ni hosi yi te ngalo ka ba rinzeli,
labo ba nga wa yimile hi ka yena,
Hunzulukani ni ku daya a bapristi
ba ka Jehova; hakuba a canja ga-
*b*ye kambe gi zinwe na Davida, ha-
kuba bona ba lo zi tiba lezaku yena
i tsutsumile, bona ba kubunyeta
kona ka mina. Kanilezi malanza ma
wa nga ma nga *k*lakusi a canja ku
wela hehla ka bapristi ba ka Jehova.
18 Ni hosi yi te ngalo ka Doegi, Hunzu-
luka wena, u wela hehla ka bapristi.
Na Doegi a mu Edomi i lo hunzu-
luka, na yena i lo wela hehla ka ba-
pristi, yena i lo daya lego siku a
n*k*lanu ni manharu makume ni n*k*la-
nu a banhu labo ba ambalako a ngu-
wo ya wukeni ni efodi.
19 Ni Nobe, a muti wa bapristi, i lo
hlasela yona hi wu*k*la ga supado, ba
banuna ni ba basati, a zihlangana ni
baa*n*wako, tihomu ni timbongola ni
tiyivu, hi wu*k*la ga supado.
20 Ni mu*n*we wa banana ba Ahi-
meleki, a *n*wana wa Ahituba, a bito
nzi Abiatara, i lo pona, ni ku tsu-
tsuma a lanzela Davida.
21 Na Abiatara i lo *b*yela Davida lezaku
Saule i dele a bapristi ba ka Jehova.
22 Na Davida i te ngalo ka Abiatara,
Mina nzi wa lo zitiba, hi lego siku
laha Doegi a mu Edomi a nga hi la-
ho, lezaku yena ha kunene i ta nga
*b*yela Saule: mina nzi mina nzi
bangileko a kufa ka bon*k*le banhu
ba yin*d*lu ya raru wa wena.
23 Tsama wena zin*w*e na mina, u nga
cabe; hakuba loyi ahlotako wutomi
ga mina i hlota a wutomi ga wena:
hakuba zin*w*e na mina u ta rinzelwa
u pona.

XIPIMO 23.

1 Na bona ba lo *b*yela Davida, baku,
Languta, a ma Filisti malwa ma vu-
kela Keila, na bona ba panga lomo
minzim*b*yeni ya wuhulelo.
2 Hikwalaho Davida i lo wutisa ka
Jehova, aku, Nzaya ke nzi ya hla-
sela laya a ma Filisti? Na Jehova i
te ngalo, Famba, uya hlasela a ma
Filisti, ni ku ponisa Keila.
3 Ni ba banuna ba Davida ba te ngalo
ka yena, Languta, hina ha caba laha
Juda: ku ta ku yini nguvu loku
hina hi ya Keila hi yalwa ni impi ya
ma Filisti ke?
4 Zonake Davida i lo wutisa ka Je-
hova kambe. Na Jehova i lo hla-
mula, i te ngalo, Suka, u relela uya
Keila; hakuba mina nzi ta nyikela
a ma Filisti lomo canjeni ga wena.
5 Na Davida ni banhu ba yena ba lo
relela baya le Keila, ba lolwa ni ma
Filisti, ba lo teka a tihomu, ta*b*ye,
ba lo hlasela bona hi kuhihirita ka
hombe. Zingaho Davida i lo poni-
sa a banhu ba le Keila.
6 Na ku mahisile lezo laha, laha na
Abiatara a *n*wana wa Ahimeleki na
tsutsumele ka Davida le Keila, leza-
ku yena i lo relela na efodi lomo
canjeni ga yena.
7 Na ku wa lo *b*yelwa Saule lezaku
Davida i tile le Keila. Na Saule i te
ngalo, Nungungulu i nyikele yena
lomo canjeni ga mina; hakuba yena
i valelwe nzeni, hi ku engena mutini
lowo wu nga ni tinyangwa ni zikwi-
nyaro.
8 Na Saule i lo hlomisa bon*k*le banhu
ba kulwa, a ku relela baya Keila, a
ku ya vimbezela Davida ni banhu ba
yena.
9 Na Davida i lo zitiba lezaku Saule i
tsemile a kungo ga tindipo a ku vu-
kela yena; na yena i te ngalo ka
Abiatara a mupristi, Neha laha a
efodi.
10 Zonake ku lo wula Davida, O Je-
hova, a Nungungulu wa ka Israeli,
a nanza ga wena gi zwile ha kunene
lezaku Saule i hlota kuta leno Keila,
a ku ta lobisa a muti hi kota ya
mina.
11 Ni banhu ba le Keila ba ta nyikela
mina lomo canjeni ga yena ke? yena
Saule i ta relela ata, kwatsi hilezi a
nanza ga wena gi zwileko ke? O
Jehova, a Nungungulu wa ka Isra-
eli, mina nza kongotela wena, *b*yela
a nanza ga wena. Na Jehova i te
ngalo, Yena i ta relela ata.
12 Zonake ku lo wula Davida, Ni ba-
nhu ba le Keila ba ta nyikela mina
ni banhu ba mina le canjeni ga Saule

ke? Na Jehova i te ngalo, Bona ba
ta nyikela wena.
13 *Z*onake Davida ni banhu ba yena,
labo ba nga wą hi n*k*lanu ni gi*n*we
mazana, ba lo suka ba lo famba le
Keila, ba lo famba kani hikwihi ba
nga *z*i kotako a ku famba. Na kona
ku wa lo *b*yelwa Saule le*z*aku Da-
vida i cabile le Keila; yena i tindeka
kuya leyo.
14 Na Davida i lo tsama le xiwuleni
lomo mikobo*k*lweni, i lo tsama lomo
tikweni ga mitsuri le xiwuleni xa le
Zife. Na Saule i wa ku hlota yena
won*k*lelele masiku, kanile*z*i Nungu-
ngulu i wa nga nyikelangi yena
canjeni ga yena.
15 Na Davida i lo wona le*z*aku Saule
i lo huma le han*d*le a ku hlota a wu-
tomi ga yena: na Davida i wa hi
lomo xiwuleni xa le Zife lomo kwa-
tini.
16 Na Jonatani, a *n*wana Saule, i lo su-
ka, i lota ka Davida lomo kwatini,
i lo tiyisa a canja ga yena hi ka Nu-
ngungulu.
17 Na yena i te ngalo ka yena, U nga
cabe; hakuba a canja ga Saule da-
dani wa mina gi nga ta kuma wena;
na wena u taba hosi hehla ka Isra-
eli, na mina nzi ta ba wo gamela
wena; le*z*o Saule dadani wa mina
wa *z*i tiba.
18 Na bona bambiri ba lo maha a xivu-
melwano mahlweni ka Jehova: na
Davida i lo tsama lomo kwatini, na
Jonatani i loya le n*dl*wini ya yena.
19 *Z*onake ku lota a ma Zife ka Saule
le Gibea, baku, Kasi Davida a nga
fihlalangi a wutsumbu ga yena *z*i-
*n*we na hina lomo mikobo*k*lweni ni
lomo kwatini, le mitsurini ya le Ha-
kila, leyi yi nga le dzongeni ga xi-
wula ke?
20 Makunu hikwalaho, O hosi, relela,
kukotisa kon*k*le a kuxuba ka muhe-
femulo wa wena relela uta; ni *k*lelo
ga hina hi ku nyikela yena canjeni
ga hosi.
21 Na Saule i te ngalo, Mu katekisilwe
*n*wina ha Jehova; hakuba *n*wina mu
na ti*t*ralo ka mina.
22 Fambani, mina nza kombela *n*wina,
mu ya tiyisa *z*inene, ni kuya tiba ni
ku wona a wutsamo lego laho a nza-
wu ya yena yi nga kona, ni ku hi
mani a wonileko yena leyo: hakuba
ku lo *b*yelwa mina le*z*aku yena i ma-
ha hi wu cunguhungu.
23 Wonani hikwalaho, ni ku teka ko-
n*k*le a kutiba ni ku wona a wutsamo
ga *z*icoco le*z*i a tumbelako kona a
wutsumbu ga yena, ni ku engeta
*n*wina muta ka mina hi ka *z*inene,
na mina nzi ta famba *z*inwe na *n*wi-
na: na kona ku ta ku na ku mahisi-
le le*z*o, loku yena a hi lomo tikweni,
le*z*aku nzi ta hlota yena xikari ka
makume mazana ya ka Juda.
24 Na bona ba lo suka, ba loya le Zi-
fe mahlweni ka Saule: kanile*z*i Da-
vida ni banhu ba yena ba wa hi lomo
xiwuleni xa le Maone, le Araba leyo
le xuwunzeni xa dzonga.
25 Na Saule ni banhu ba yena ba loya
hlota yena. Na bona ba lo *b*yela
Davida: hikwalaho yena i lo relela
lahasi le ri*b*yeni, ni ku ta tsama le
xiwuleni xa Maone. Ni laha Saule
a nga wa zwile le*z*o, yena i lo hlo-
ngolisa Davida le xiwuleni xa le
Maone.
26 Na Saule i loya hi legi *k*lelo ga xi-
tsunga, na Davida ni banhu ba yena
ba lota hi legi leno a *k*lelo ga xitsu-
nga: na Davida i lo ha*k*lisa a suka
a famba hi kucaba Saule; hakuba
Saule ni banhu ba yena ba wa lo
kangata Davida ni banhu ba yena
ku teka bona.
27 Kanile*z*i laho ku lota a tsumi le ka
Saule, wuku, Ha*k*lisa wena, u wu-
ya; hakuba a ma Filisti ma mahile
a xijumani lomo tikweni.
28 *Z*ingaho Saule i lo *k*lela hi ku lanze-
leni ka Davida, i loya kulwa ni ma
Filisti: hikwalaho bona ba lo bitana
lego wutsamo Selahammahlekote.
29 Na Davida i lo kanziya hi leyo, i
loya tsama le mikobo*k*lweni ya le
Engedi.

XIPIMO 24.

1 Na kona na ku mahisile le*z*o laha
Saule a nga wa *k*lelile hi le ku lanza
ma Filisti, le*z*aku ku wa lo *b*yelwa
yena, aku, Languta, Davida i le xi-
wuleni xa le Engedi.
2 *Z*onake Saule i lo teka a manharu
kume ga mazana ya ba banuna ba
hlawulilweko ka won*k*le Israeli, ba
lo hlota Davida ni banhu ba yena
hehla ka mari*b*yana ya *z*ihari.
3 Yena i lota le marangeni ya tiyivu
hi laha n*dl*eleni, leyo ku nga wa hi
kona a muhume; na Saule i lo enge-
na kona ku ya fenengeta mikonzo
ya yena. Makunu Davida ni banhu

ba yena ba wa tsamile kwaleyo nze-
ni ka magumeso ka muhume.
4 Ni banhu ba ka Davida ba te ngalo
ka yena, Languta, legi hi siku Jeho-
va a te ku ngalo ka wena, Languta,
mina nzi nyikela a nala wa wena ca-
njeni ga wena, na wena u ta maha
kwatsi hi lezi zi wonekako kwatsi ku-
sasa ka wena. Zonake Davida i lo
suka, ni ku ya tsema a nzhungo wa
nguwo ya Saule hi kunganimelisisi-
lwako.
5 Na kona na ku mahisile lezo a nzako
ka lezo, lezaku a mbuli ya Davida yi
lo raglama ka yena, hakuba yena i
wa tsemile a nzhungo wa Saule.
6 Na yena i te ngalo ka banhu ba ye-
na, Jehova wa beleta mina lezaku
nzi wa ta nga nzi maha lexi xilo ka
hosi ya mina, a totilweko wa Jehova,
a ku humesa a canja ga ku vukela
yena, na mu wona yena i totilweko
wa Jehova.
7 Zingaho Davida i lo tsanwisa banhu
ba yena hi leti timhaka, a nga vu-
melangi bona a ku suka ba vukela
Saule. Na Saule i lo suka a huma
lomo muhumeni, i loya hi ndlela ya
yena.
8 Davida kambe i lo suka anzako ka
lezo, i lo huma lomo muhumeni, i lo
bitana anzako ka Saule, a ku ngalo,
Hosi ya mina a hosi. Ni laha Saule
a nga wa cuwukile le nzako ka yena,
Davida i lo korama hi ngohe ya yena
laha misabeni, i lo maha xicabyo.
9 Na Davida i te ngalo ka Saule, Nga-
hilezo wena u yingisako a timhaka
ta banhu, baku, Languta, Davida
wa hlota a ku lamata wena ke?
10 Languta, legi siku a mahlo ya we-
nawu ma wonile lezaku Jehova i
nyikele wena nyamukla canjeni ga
mina lomu muhumeni: ni banwani
ba wula mina ku daya wena; kani-
lezi a tihlo ga mina gi hanyisa wena;
ni mina nzi te ngalo, Mina nzi nga
ta humesa a canja ga mina nzi vu-
kela a hosi ya mina; hakuba yena
hi a totilweko.
11 Klatakumbiri, raru wanga, wona,
inaka, wona a nzhungo wa nguwo
ya wena lomu canjeni ga mina; ha-
kuba ka lezo mina nzi nga tsema a
nzhungo wa nguwo ya wena, a nzi
dayangi wena, tiba u wona lezaku
laho a ku kona kubiha ka zihambu-
nyeto lomu canjeni ga mina, na mi-
na a nzi onhangi nzi vukela wena,
hambu lezo wena u hlotako a wuto-
mi ga mina a ku teka gona.
12 Jehova a lamule xikari ka mina na
wena; kanilezi a canja ga mina gi
nga ta kuba hehla ka wena.
13 Kwatsi hi kuwula ka bavumbi ka
bakale, Hi ka wa kubiha ka huma a
kubihisisisa; kanilezi a canja ga mi-
na gi nga ta kuba hehla ka wena.
14 Anzako ka mani xana a hosi ya ba
ka Israeli yi kalako yi huma handle
ke? anzako ka mani xana wena u
hlongolisako ke? anzako ka mbyana
yi fileko, anzako ka nhongani.
15 Jehova hikwalaho a be mulamuli, a
nyika kutsanza xikari ka mina na
wena, ni ku wona, ni kongelela a
mhaka ya mina, ni ku klaklisa mina
lomo canjeni ga wena.
16 Na ku mahisile lezo, laha Davida
a nga wa gumelwe a ku wulawula
leti timhaka ka Saule, lezaku Saule i
te ngalo, Lego a hi gona a gezu ga
wena, nwananga Davida ke? Na
Saule i lo klakusa a gezu ga yena, i
lo rila.
17 Na yena i te ngalo ka Davida, Wena
u lulamile ku hunza mina; hakuba
wena u mahile ka mina a kusasa, la-
hoke na mina nzi mahile ka wena a
kubiha.
18 Na wena u klaklambutele legi siku
lezaku wena u ranzisile kwatsi ha
mina, kwatsi hilezo laho Jehova a
nyikele mina canjeni ga wena, le-
zaku wena a ku dayangi mina.
19 Hakuba loku a munhu a kuma anala
wa yena, i ta maha yena a famba
kwatsi ke? ngahilezo. Jehova a ca-
cazele wena hi kusasa hakuba hi-
lezo wena u mahileko ka mina legi
siku.
20 Ni makunu, languta, mina nza zi
tiba lezaku wena ha kunene u taba
hosi, ni lezaku a mufumo wa ka
Israeli wu yimiswa canjeni ga wena.
21 Hlambanya makunu hikwalaho ka
mina ha Jehova, lezaku wena u nga
ta tsema a mbewu ya mina, lezaku
wena u nga lobisi a bito ga mina
ndlwini ka raru wa mina.
22 Na Davida i lo hlambanya ka Saule.
Na Saule i loya kaya; kanilezi Da-
vida ni banhu ba yena ba kanziya le
mikoboklweni.

XIPIMO 25.

1 Na Samueli i lofa; ni wonkle
Israeli i lo tsombana a wutsumbu

katiginwe, ba lo rilela yena, ni ku
kelela yena lomo la Rama. Na Da-
vida i lo suka, i lo relela le xiwuleni
xa le Parani.
2 Na leyo ku wa hi kona a munhu
le Maone, a wihi a pfuno wa yena
wu nga hi le Karmeli; ni munhu i
wa hi hombe nguvu, na yena i wa
hi ni mauharu ya kume ka mazana
ya tiyivu, ni kume ga mazana a ti-
mbuti: na yena i wa kari a kaya ti-
yivu ta yena le Karmeli.
3 Makunu a bito ga munhu i wa hi
Nabali; ni bito ga sati wa yena i wa
hi Abigaili; ni wasati i wa hi ni ku-
pima ka kusaseka, i wa hi ni ngohe
ya wumburi: kanilezi a wa nuna i
wa hi ni mathluti i wa hi ni kubiha
zimahweni za yena; na yena i wa hi
wa yindlu ya Kalebi.
4 Na Davida i lozwa lomo xiwuleni
lezaku Nabali i kaya a tiyivu ta
yena.
5 Na Davida i lo ruma kume ga ma-
jaha, na Davida i te ngalo ka ma-
jaha, Kanziyani muya le Karmeli,
ni kuya ka Nabali, ni kuya losetela
yena hi bito ga mina:
6 Zakungahi mu ta nga wula ka yena
loyi a tsamako kuvuvumisweni, A
kurula nga ku hi ka wena, ni ku-
rula nga ku hi le ndlwini ya wena,
ni kurula nga ku hi ka lezo wena u
nga nazo.
7 Na makunu mina nzi zwile lezaku
wena u na ni bakayi: ni barisi ba
wena ba wa hi zinwe na hina, na
hina a hi mahangi kulamata bona,
ge hambu xilo xa ku nwalala ka
bona, xonkle a xikati na ba ha hi
lomu Karmeli.
8 Wutisa a majaha ya wena, na bona
ba ta byela wena: ngahilezo nga a
majaha ma kuma a tomo mahlweni
ka wena; hakuba hina hi tile hi
siku ga kusaseka: nyika, mina nza
kombela wena, kani hi xihi lexi xi
tako canjeni ga wena, ka malanza
ya wena, ni ka nwana wa wena Da-
vida.
9 Ni laha a majaha ya ka Davida
ma nga wa tile, bona ba lo wulawula
ka Nabali kukotisa hi tonkle leto
timhaka le bitweni ga Davida, ba lo
ka wula.
10 Na Nabali i lo hlamula a malanza ya
Davida, i te ngalo, Nzi mani Da-
vida? nzi mani a nwana Jese ke?
laho ku kona malanza yo tala ma-
kunu masikwana laya labo ba pfo-
bolako bonklelele ka benyi babye.
11 Xana mina mayowako nzi ta teka a
zibaba za mina, ni mati ya mina, ni
nyama ya mina leyo nzi dayeleko a
bakayi ba mina, nzi nyika ka banhu
nzi nga batibiko laho ba na nga na
kona ke?
12 Zingaho a majaha ya Davida ba lo
hunzulukela ndleleni yabye, ba lo
klela le nzako, ba lota byela yena
kukotisa tonkle leti timhaka.
13 Na Davida i te ngalo ka ba banuna
ba yena, Bohani nwina nwenklelele
ba banuna a supado ya yena; ba lo
bohela bonklelele supado yakwe;
na Davida wu kambe i lo boha a su-
pado ya yena: laho ku kanziya na
Davida a xipimo xa mune mazana
ba banuna; ni mazana mambiri ma
lo sala le nhunzwini.
14 Kanilezi a munwe wa majaha i lo
byela Abigaili, a sati wa Nabali,
aku, Languta, Davida i lo rumela a
mitsumi hi lomo xiwuleni a kuta lo-
setela a hosi ya hina; yena i lo ka-
nyisa ka bona.
15 Kanilezi a banhu ba wa maha kwa-
tsi nguvu ka hina, hina hi wa nga
na ku lamatwa, ge ni ku nwalalelwa
hi ncumo hina, kwatsi hilezi hi nga
wa ha famba na bona, laha hina hi
nga wa hi lomo handle:
16 Na bona ba wa hi kurisi ka hina hi
wusiku na hi mumu, xonkle xikati
lexi hina hi nga wa hi zinwe na bona
ba hlayisa a tiyivu.
17 Makunu hikwalaho tibani lezaku
wena u ta maha yini; hakuba a ku-
biha ku xubyilwe a ku vukela a
nwinyi wa hina, ni vukela yonkle a
yindlu ya yena: hakuba yena hi
munhu a nga vuniko ncumo, lezaku
a munwe a nga ta wulawula ka yena.
18 Zonake Abigaili i lo maha xihakla,
i lo teka mazana mambiri ya miko-
wo, ni mabotori mambiri a waini, ni
nklanu wa tiyivu ti longisilweko, ni
ziringaniso za klanu za mabele ba
ocilweko, ni zana ga zitata za tisote
ta magrepi, ni mazana mambiri ya
zikeketselo za makuwu, i lo klateka
zona timbongolweni.
19 Na yena i te ngalo ka majaha ya
yena, rangani mu famba mahlweni
ka mina; languta, mina nzata le
nzako ka nwina. Kanilezi yena i
wa nga byelangi a nuna wa yena
Nabali.

20 Na kona ku wa hi lezo, kwatsi hi-
lezi yena a nga wa kilele mbongo-
lweni ya yena, hi xitsunga xi fene-
ngetilweko, lezaku, languta, Davida
ni banhu ba yena ba lota ba relela
hi ngomama na yena; na yena i lo
*k*langana zi*n*we na bona.
21 Makunu Davida i wa te ngalo, Futsi
mina hi mahala nzi hlayisile lezi
loyi munhu a nga nazo lomo xiwu-
leni, zingaho lezi ku nga *n*walali
ncumo lezi zi nga za yena: na yena
i *k*elisele mina a kubiha hi kusasa.
22 Nungungulu a mahe zingaho ka
balala ba Davida, a engeta kambe,
loku mina nzi tsika lezi zi nga za
yena hi kuca ka mixo zingaho kwa-
tsi hi *n*wanana wa munhu mu*n*we.
23 Ni laha Abigaili a nga wa wonile
Davida, yena i lo ha*k*lisa, i lo jatama
le mbongolweni ya yena, i lowa ma-
hlweni ka Davida hi ngohe ya yena,
i lo korama a wutsumbu ga yena la-
ha liranza*b*yeni.
24 Na yena i lowa le mikonzweni ya
yena, na te ngalo, Hehla ka mina,
hosi yanga, hehla, ka mina a ku be
kona a kugoha; nga a nanza ga
wena, nza kombela wena, gi wula-
wula tin*d*lebeni ta wena, u ingisa
wena a timhaka ta nanza ga xisati
ga wena.
25 Nga hosi ya mina, nza kombela
wena, nga u nga katali hi loyi mu-
nhu a nga vuniko ncumo, yena Na-
bali; kwatsi hilezi a bito ga yena
gi nga lezo, zingaho yenawu; Na-
bali gi hi bito ga yena, ni wupupulu
gi ka yena: kanilezi mina nanza ga
wena a nzi wonangi a majaha ya
hosi ya mina, labo wena u ba ru-
mileko.
26 Makunu hikwalaho, hosi ya mina,
kwatsi hilezi Jehova a hanyako, ni
lezi a muhefemulo wa wena wu ha-
nyako, na u wona lezaku i kaketile
wena le xigohweni xa nkata, ni ku
ti potela a wutsumbu ga wena hi
canja ga wena *n*winyi, makunu hi-
kwalaho nga a balala ba wena, na
bona labo ba hlotako a kubiha ka
hosi ya mina, ba ku kwatsi nzi Na-
bali.
27 Na makunu lexi xinyikiwo lexi a
nanza ga wena gi nehileko ka hosi
ya gona, nga xona xinyikiwa ma-
jaha laya ma lanzelako a hosi ya
mina.
28 Tsetselela, mina nza kombela wena,
a zihambuko za nanza ga wena ga
wasati: hakuba Jehova ha kunene
i ta mahela a hosi ya mina a yin*d*lu
ya zinene, hakuba a hosi ya mina
yilwa a impi ya ka Jehova; ni ku-
biha ku nga ta kumiwa ka wena
won*k*le masiku ya wena.
29 Na hambu banhu ba suka ba hlo-
ngolisa wena, ni ku hlota wutomi
ga wena, kasike a muhefemulo wa
hosi ya mina wu ta bohiwa numbini
wa wutomi zi*n*we na Jehova a Nu-
ngungulu wa wena; ni mihefemulo
ya balala ba wena, yena i ta yi cuku-
nyeta, kwatsi hi xinziwanziwani.
30 Na kona ku taku na ku mahisile
lezo, laha na Jehova na mahile ka
hosi ya mina kukotisa hi kusasa
loko yena a wulawulileko xunge-
tano na wena, ni ku ta yimisa wena
a kuba hosana hehla ka Israeli,
31 Lezaku lexi xi nga mahi a xihlokiso
ka wena, ge xi nga be xizangariso xa
mbilu ka hosi ya mina, ge ni ku ha-
lata a nkata hi lahan*d*le ka nanzu,
kutani a hosi ya mina yi ta potela
a wutsumbu ga yona. Laha Jehova
a ta nga a mahile kwatsi ni hosi
ya mina, zonake alakanya a nanza
ga xisati ga wena.
32 Na Davida i te ngalo ka Abigaili, A
katekiswe Jehova, a Nungungulu
wa ka Israeli, loye a rumileko we-
na legi siku a ku *k*langanyeta mina:
33 A wu katekiswe a tsonameto wa
wena, ni ku katekiswa wena, lezaku
u hlayisile mina lezaku nzi nga hi na
xigoho xa nkata, ni kupotela a wu-
tsumbu ga mina hi canja ga mina
*n*winyi.
34 Hakuba ni ka zi maho zon*k*lelele,
kwatsi hilezi Jehova, a Nungungulu
wa ka Israeli, a hanyako, loyi a ka-
kametileko mina kulamateni wena,
saseka lezi wena u ha*k*lisileko a kuta
ka mina ha kunene ku wa ta nga
ku nga siywangi le ka Nabali hi la
kuceni ka mixo a xo kwatsi *n*wana
wa munhu mu*n*we.
35 Zingaho Davida i lo amukela hi ca-
nja ga yena lezo yena a nga nehele
yena: na yena i te ngalo ka yena,
Kanziya hi kurula le n*d*lwini ya
wena; wona, na mina nzi zwile ka
gezu ga wena, mina nzi amukele a
wunhu ga wena.
36 Na Abigaili i lota ka Nabali; ni,
languta, yena i wa hi ni mubuzo le
n*d*lwini ya yena, ku fanana ni mu-

buzo wa hosi; ni mbilu ya Nabali
yi wa narile hi ka yena, hakuba
yena i wa la su popiwa nguvu:
ngahilezo yena a nga *b*yelangi yena
ncumo, xitsongo kutani xikulu, kala
manzikweni wa mixo.
37 Na ku mahisile lezo laha mixweni,
laha a waini gi nga wa kalamukile
ka Nabali, lezaku a sati wa yena i lo
*b*yela yena lezi zilo, ni mbilu ya yena
yi lofa hi lomo nzeni ka yena, yena
i lo maha kwatsi i ri*b*ye.
38 Na ku mahisile lezo anzako ka ku-
me ga masiku anzako ka lezo, le-
zaku Jehova i lo daya Nabali, zi-
ngaho yena i lofa.
39 Ni laha Davida a nga wa zwile le-
zaku Nabali i file, yena i te ngalo, A
katekiswe Jehova, loye a ekhleleko
a nzukano ya mina hi le canjeni ga
Nabali, a beletelcko a nanza ga yena
le kubiheni: ni ku maha kubiha ka
Nabali Jehova i ku *k*leliselele hehla
ka hloko ya yena *n*winyi. Na Da-
vida i lo rumela a wulawula xunge-
tano na Abigaili, a ku teka yena a
kuba ka yena a sati.
40 Ni laha a malanza ya Davida ma
nga wa tile ka Abigaili le Karmeli,
na bona ba lo wulawula ka yena,
baku, Davida i rumile hina ka we-
na, a ku teka wena ka yena akuba
sati.
41 Na yena i lo suka, ni ku koramisa
a wutsumbu ga yena hi ngohe ya
yena laha misabeni, na te ngalo,
Languta, a nanza ga wena ga wa-
sati i nanza ga ku hlaza a mikonzo
ya malanza ya hosi ya mina.
42 Na Abigaili i lo ha*k*lisa, i lo suka,
i lo kelela le mbongolweni, ni ba-
nhanya ba n*k*lanu labo ba lanzelako
yena; na i loya hi le nzako ka mi-
tsumi ya Davida, i lo maha sati wa
yena.
43 Na Davida kambe i lo teka Ahi-
noame wa Jezreeli; na bona bambiri
ba wa hi basati ba yena.
44 Makunu Saule i wa nga a nyikele
Mikali a *n*wana wa yena a sati wa
Davida, ka Palti a *n*wana wa Laixa,
loye a nga wa hi wa le Gallima.

XIPIMO 26.

1 Ni ma Zife ma lota ka Saule le Gi-
bea, baku, Davida kasi a nga fihla-
ngi a wutsumbu ga yena le mu-
gangeni wa Hakila, legi gi nga
mahlweni ka xiwula ke?
2 Zonake Saule i lo suka, i lo relela
aya le xiwuleni xa le Zife, na hi ni
manharu a kume ga mazana ya ba
banuna ba hlawulilweko ba ka Isra-
eli zi*n*we na yena, a ku hlota Da-
vida lomo xiwuleni xa Zife.
3 Na Saule i lo goba le tsuranini wa
Hakila, lowo wu nga mahlweni ka
xiwunza, hi le n*d*leleni. Kanilezi
Davida i lo ya tsama lomo xiwuleni,
na yena i lo wona lezaku Saule ita le
nzako ka yena lomo xiwuleni.
4 Davida hikwalaho i lo rumela a ti-
hloli, na a lo pima lezaku Saule i
tile ha zinene.
5 Na Davida i lo suka, i lota ka wu-
tsamo lego Saule a nga wa gobile;
na Davida i lo wona a wutsamo lego
Saule a e*k*leleko, na Abnere a *n*wana
wa Nere, a nduna ya impi ya yena:
na Saule i wa e*k*lele lomo nzeni ka
wutsamo ga tikareta, ni banhu ba
wa gobile ba ranzela yena.
6 Zonake ku lo hlamula Davida ka
Ahimeleki a mu Hiti, ni ka Abixai
a *n*wana wa Zeruia, a nakulo*b*ye wa
Joabe, aku, Nzi mani a ta nga re-
lela aya na mina le wugobelweni ga
Saule ke? Na Abixai i te ngalo,
Mina nzi ta relela nziya zi*n*we na
wena.
7 Zingaho Davida na Abixai ba lota
ka banhu ni wusiku: ni, languta,
Saule i wa e*k*lele lomo nzeni ka wu-
tsamo ga tikareta, zi*n*we ni *k*lari ga
yena gi jimile lomu misabeni hi le
hlokweni ya yena; na Abnere ni
banhu ba wa e*k*lele ba mu ranzele.
8 Zonake ku lo wula a Abixai ka Da-
vida, Nungungulu i nyikele a nala
wena lomu canjeni ga wena legi
siku: makunu hikwalaho nga mina
nzi gwaza yena, mina nza kombela
wena, hi *k*lari gi pon*d*lisa misabeni
hi valo gi*n*we, na mina nzi nga ta
gwaza yena hi makati mambiri.
9 Na Davida i te ngalo ka Abixai, u
nga lobisi yena; hakuba nzi ta nga
humesa a canja ga yena ka a toti-
lweko wa Jehova, a nga bi na nanzu
ke?
10 Na Davida i te ngalo, Kwatsi hilezi
Jehova a hanyako, Jehova i ta daya
yena; kutani ni masiku ya yena ma
tata ya kufa, kutani yena i ta relela
a aya impini, aya lo*b*yisa.
11 Jehova i beletile lezaku mina nzi ta
humesa a canja ga mina nzi vukela
a totilweko wa Jehova: kanilezi ma-

kunu teka, nza kombela wena, a *k*lari lego gi nga le hlokweni ya yena, ni xinghotswana xa mati, a hi fambeni.
12 *Z*ingaho Davida i lo teka a *k*lari ni xinghotswana xa mati le hlokweni ya Saule; na bona ba lo suka ba famba: ku wa nga hi kona munhu a nga wa wonile kona hambu a ku tiba, hambu ni mu*n*we wa kuvuka; hakuba bona bon*k*le ba wa e*k*lele, hakuba a wurongo gi etileko hi le ka Jehova gi wa wele hehla ka bona.
13 *Z*onake Davida i lo *k*latuka a yima hi gi*n*wani *k*lelo, i loya yima le hehla ka xitsunga le kule leyo; ni mumangwa wa hombe wu wa hi xikari ka*b*ye;
14 Na Davida i lo bitana ka banhu, ni ka Abnere a *n*wana wa Nere, aku, A ku hlamuli wena ke, Abnere? *Z*onake Abnere i lo hlamula i te ngalo, Hi wena mani loyi u bitako ka hosi ke?
15 Na Davida i te ngalo ka Abnere, Wena a hi wena wanuna wa tinghitsi ke? nzi mani a fananako na wena lomu ka Israeli ke? ngahile*z*o wena a ku hlyisangi hehla ka *n*winyi wa wena a hosi ke? hakuba ku lota a mu*n*we wa banhu a ku daya a wa hombe wa wena a hosi.
16 Lexi xilo a hi kusasa lexi wena u xi mahileko. Kwatsi hile*z*i Jehova a hanyako, wena u wa fanelwe hi kufa, hakuba a ku nonohangi u hlayisa a ku rinzela hehla ka hosi ya wena, a totilweko wa Jehova. Ni makunu wona gi kwihi a *k*lari ga hosi ke, kutani a nghotswana ya mati leyi yi nga wa hi hlokweni ya yena ke.
17 Na Saule i lo tiba a gezu ga Davida, i te ngalo, Lego a hi gona a gezu ga wena, *n*wananga Davida ke? Na Davida i te ngalo, Gona i gezu ga mina, dadani wa mina, O hosi.
18 Na yena i te ngalo, Ngahile*z*o a hosi ya mina u hlongolisa anzako ka nanza ga yona ke? hakuba xini mina nzi mahileko ke? kutani kubiha ka ku yini ku nga lomu canjeni ga mina ke?
19 Makunu hikwalaho, mina nza kombela wena, nga a dadani a hosi a ingisa a timhaka ta nanza ga yena. Loku a nga a hi Jehova loye a vi*nd*lusileko wena a kuvukela mina, nga yena a amukela a munyikelo: kanile*z*i loku ku nga ku hi a banana ba banhu, ba rukatelwe bona mahlweni ka Jehova; hakuba bona ba hlongole mina legi siku le*z*aku mina nzi nga ta namarela lomu tsombeni ya Jehova, baku, Famba, u ya kozela ba*n*wani banungungulu.
20 Makunu hikwalaho, nga a nkata wa mina wu nga weli kule misabeni kule kubakoneni ka Jehova: hakuba a hosi ya ka Israeli yi huma yi ta hlota a nhongani, kwatsi hi munhu mu*n*we loyi a hlotako tihwari lomo *z*itsungeni.
21 *Z*onake ku lo wula Saule, mina nzi onhile: wuya, *n*wananga Davida; hakuba mina nzi nga ta maha wena a mhango, hakuba a wutomi ga mina gi wa hi malongo mahlweni ka wena legi siku: languta, mina nzi hlakanile hi wupupulu, nzi kubekile hi kuhunzeletisisilweko.
22 Na Davida i lo hlamula i te ngalo, Languta a *k*lari, O hosi! nga *z*onake a mu*n*we wa majaha a *k*latuka ata leno a ta teka gona.
23 Jehova i wuyisela ka loyi ni loyi a munhu a kululamisisa ka yena ni kukolekesisa ka yena; hakuba kwatsi hile*z*i Jehova a ku nyikeleko canjeni ga mina legi siku, na mina nzi wa nga ta nga nzi humesa a canja nzi vukela a totilweko wa Jehova.
24 Na, languta, kwatsi hile*z*i a wutomi ga wena gi nga wa hi malongo legi siku mahlweni ka mina, *z*ingaho nga a wutomi ga mina gi hi malongo mahlweni ka Jehova, ni le*z*aku yena nga a *k*la*k*lisa mina le *z*ikaratweni.
25 *Z*onake Saule i te ngalo ka Davida, Katekiswa wena, *n*wananga Davida: wena u ta maha hi wunhenha, wena ha kunene u ta hlula. *Z*ingaho Davida i loya a n*d*lela ya yena, na Saule i lo *k*lelela wutsa*n*weni ga yena.

XIPIMO 27.

1 Na Davida i te ngalo lomo mbilwini ya yena, mina makunu nzi ta la*b*yiswa gi*n*we siku hi canja ga Saule: laho a ku kona a ncumo xi nga cikwana ha mina a ku hunza le*z*aku mina nzi ta cabela lomo tikweni ga ma Filisti; na Saule i ta honisa ha mina, a nga ha hloti mina kambe lomo mimbinganweni ya ka Israeli: *z*ingaho mina nzi ta pona le canjeni ga yena.

2 Na Davida i lo suka, i io hunza a
tsemakanya, na yena i wa hi ni
n*k*lanu ni gi*n*we a mazana ya ba ba-
nuna labo ga nga wa *zin*we na yena,
le Akixi a *n*wana wa Maoke, a hosi
ya le Gati.
3 Na Davida i lo tsama na Akixi le
Gati, yena *zin*we ni banhu ba yena,
bon*k*lelele banhu ni mingango ya*b*ye,
yenawu Davida ni basati ba yena
bambiri, Ahinoame a mu Jezreeli,
na Abigaili a mu Karmeli, a sati
wa Nabali.
4 Na kona ku wa lo *b*yelwa Saule le-
*z*aku Davida i cabele le Gati: na a
yena a nga ha engetangi a laba yena
kambe.
5 Na Davida i te ngalo ka Akixi,
Loku makunu mina nzi kumile a
tomo mahlweni ka wena, nga bona
ba nyika mina ka mu*n*we wa miti
ya tiko, kasi mina nza fela kuaka
leyo: hakuba hi yini a nanza ga we-
na gi nga wa ta nga gi tsama na
wena lomu mutini wa wena wa wu-
kosi ke?
6 *Z*onake Akixi i lo nyika yena Zi-
klagi legosiku: ngahile*z*o Ziklagi ka
tihosi ta ka Juda kala legi siku.
7 Ni tsengo wa masiku lawo Davida
a nga wa akile lomo tikweni ga ma
Filisti ku wa a lembe gi teleko ni
mune wa tihweti.
8 Na Davida ni banhu ba yena ba lo
kanziya, ba maha xijumani hehla
ka ma Gexuri, ni ma Girze, ni ma
Amaleki; hakuba lawo a matiko ma
wa hi baakileko ba tiko, labo ba nga
wa hi ba kale ba lomo, kwatsi hi-
le*z*i wena uyako le Xura, kona le
tikweni ga le Gipite.
9 Na Davida i lo hlasela a tiko, a nga
tsikangi hambu wanuna kutani wa-
sati a kuhanya, ni ku teka a tiyivu,
ni tihomu, ni timbongola, ni maka-
meli, ni tinguwo; bona ba lo *k*lela,
ni kuta ka Akixi.
10 Na Akixi i te ngalo, Mu lo huma a
xijumani mu ya vukela mani nya-
mu*k*la ke? Na Davida i te ngalo,
Hi ya vukela le Dzongeni ka Juda,
ni kuya vukela le Dzongeni ka ma
Jerameeli, ni kuya vukela le Dzo-
ngeni ka ma Keni.
11 Na Davida i te ngalo hambu a wa-
nuna ge ni wasati a hanyako, a ku
neha bona le Gati, aku, Ba nga taku
ba wula ha hina, baku, *Z*ingaho i lo
maha Davida, *z*ingaho ku wa hi ma-
tsameia yakwe laha na yena na a
tsamile lomo tikweni ga ma Filisti.
12 Na Akixi i lo kolwa Davida, aku,
Yena i mahile banhu ba ka ka*b*ye ba
Israeli ba *z*irwa ha yena; hikwalaho
yena i ta maha nanza ga mina kala
kupinzuka.

XIPIMO 28.

1 Na ku mahisile le*z*o ka lawo masi-
ku, a ma Filisti ba lo tsombanyisa a
impi ya*b*ye katigi*n*we a ku hloma
ma*k*lari, a kulwa ni ba ka Israeli.
Na Akixi i te ngalo ka Davida,
Tiba wena kwatsanyana, le*z*aku
wena u ta huma u famba na mina
le mabandleni, wena ni banhu ba
wena.
2 Na Davida i te ngalo ka Akixi, Hi-
kwalaho wena u ta *z*i tiba le*z*aku a
nanza ga wena gi ta maha *z*akuyini.
Na Akixi i te ngalo ka Davida, Hi-
kwalaho mina nzi ta maha wena mu
hlayisi wa hloko ya mina kala ku-
pinzuka.
3 Na makunu Samueli i wa file, ni
bon*k*le ba ka Israeli ba lo kelela
yena le Rama, kona le muti wa yena
*n*winyi. Na Saule i wa susile kule
labo ba na nga ni mandiki, ni baloyi
ba huma lomu tikweni.
4 Ni ma Filisti ma lo tsombana a wu-
tsumbu ga*b*ye a wutsamo gi*n*we, ni
kuta goba le Xunemu; na Saule i lo
tsombanyisa won*k*le Israeli katigi-
*n*we, na bona ba lo goba le Gilboa.
5 Ni laha Saule a nga wa wonile a
maban*d*la ya ma Filisti, i wa lo ca-
*b*yiswa, ni mbilu ya yena yi lo dze-
betana hi ku kuliselweko.
6 Ni laha Saule a nga wa wutisile ha
Jehova, Jehova i nga wa hlamula-
ngi yena, hambu hi miloro, ge ni
Urime, ge ni baprofeti.
7 *Z*onake ku lo wula Saule ka malanza
ya yena, Labelani mina a wasati a
nga ni mandiki, kasi mina nza fela
a kuya ka yena, ni kuya wutisa ka
yena. Ni malanza ya yena ma te
ngalo ka yena, Languta, laho ku
kona a wasati loye a nga ni mandiki
leyo Endora.
8 Na Saule i lo fihla a wutsumbu ga
yena, i lo mehela ti*n*wani a tinguwo,
na a lo famba, yena ni banhu ba-
mbiri *zin*we na yena, na bona ba
lota ka wasati ni wusiku: na yena i
te ngalo, Vumba ka mina, mina nza
kombela, hi mandiki ya wena, ni ku

neha ka mina kani hi mani nzi ta
nga mu wula ka wena.
9 Ni wasati i te ngalo yena, Languta,
wena wa *zi* tiba le*zi* Saule a *zi* mahi-
leko, le*z*aku yena i tsemile labo ba
nga wa hi ni mandiki, ni baloyi, ba
huma lomu tikweni: ngahile*z*o wena
u bekela yini a panya ka wutomi ga
mina ke, a ku maha mina a kufa ke?
10 Na Saule i lo hlambanya ka yena ha
Jehova, aku, Kwatsi hile*z*i Jehova a
hanyako, laho a ku na kutsayiswa
ku ta nga humelela ka wena hakuba
hi lexi xilo.
11 *Z*onake i lo wula a wasati, Nzi mani
nzi ta nga neha yena ka wena ke?
Na yena i te ngalo, U nzi nehela Sa-
mueli.
12 Ni laha a wasati a nga wa wonile
Samueli, yena i lo bitana hi gezu ga
kwanguluka; ni wasati i lo wula-
wula ka Saule, aku, Hi yini wena u
kohlisileko mina ke? hakuba wena
hi wena Saule.
13 Ni hosi yi te ngalo ka yena, Wena u
nga cabe: ni *z*ihi u *z*i wonako wena
ke? Ni wasati i te ngalo ka Saule,
nzi wona a nungungulu a kanziya
hi laha misabeni.
14 Na yena i te ngalo ka yena, Ngwa
dzumba muni yena ke? Na yena i
te ngalo, A nuna wa kale a tako he-
hla; na yena i fenengetilwe hi ngu-
wo. Na Saule i lo pima le*z*aku kona
ku wa hi Samueli, na yena i korama
hi ngohe ya yena laha liranza*b*yeni,
i lo maha a xica*b*yo.
15 Na Samueli i te ngalo ka Saule, Hi
yini wena u henyahenyako mina ke,
A nzi kanziyisa ke? Na Saule i te
ngalo, Hakuba nzi la su ncuceka hi
ku karateka; hakuba ma Filisti ma
maha impi ma vukela mina, ni Nu-
ngungulu i sukile le ka mina, a nga
ha hlamuli mina kambe, ge ni ba-
profeti, hambu hi miloro: hikwala-
ho mina nzi bitanile wena, le*z*aku
wena kasi wa tibekisa ka mina *z*a
kuyini nzi ta nga *z*i maha.
16 Na Samueli i te ngalo, Ngahile*z*o
wena u wutisa ka mina, na u wona
le*z*aku Jehova i sukile ka wena, na
yena i mahile a nala wa wena ke?
17 Na Jehova i mahile ka wena, kwatsi
hile*z*i a nga wa wulawulile ha mina:
na Jehova i ku tekele a mufumo le
canjeni ga wena, i wu nyikele ka
mu akelwane wa wena, kona ka Da-
vida.
18 Hakuba wena a ku ingisangi ka ge-
zu ga Jehova, wena a ku tatisangi a
zanga ya yena yi cabekako ka Ama-
leki, hikwalaho Jehova i mahile lexi
xilo ka wena legi siku.
19 *K*latakumbiri Jehova i ta nyikela
Israeli *zin*we na wena kambe le ca-
njeni ga ma Filisti; ni manziko we-
na *zin*we ni banana ba wena u taba
*zin*we na mina: na Jehova i ta nyi-
kela a maban*dl*a ya ka Israeli canje-
ni ga ma Filisti.
20 *Z*onake Saule a su lalanza kon*k*le
kunabalata ka dzumba ga yena he-
hla misabeni, i wa la su tsingelwa hi
ku caba, hakuba hi timhaka ta Sa-
mueli: hikwalaho ku wa nga hi ko-
na a ntamo ka yena; hakuba yena i
wa nga gangi xibaba gon*k*le a siku,
ni gon*k*le wusiku.
21 Ni wasati i lota ka Saule, i wa lo
wona le*z*aku i wa la su tsingelwa hi
kukarateka, na te ngalo ka yena, La-
nguta, a nanza ga wena ga xisati gi
ingisile ka gezu ga wena, na mina
nzi bekile wutomi ga mina canjeni
ga mina, nzi ingisile ka timhaka ta
wena leti u wulawulileki ka mina.
22 Makunu hikwalaho, nza kombela
wena, ingisa wena ka gezu ga nanza
ga wena ga xisati, ni ku vumela mi-
na nzi beka a xikemu xa xibaba ma-
hlweni ka wena; ni ku u taga, kasi
wena wa fela ku kuma ntamo, laho
wena u fambako a n*dl*ela ya wena.
23 Kanile*z*i yena i lo ala, i te ngalo, Mi-
na nzi nga ta kuga. Kanile*z*i mala-
nza, katigi*n*we *zin*we ni wasati, ba lo
kongotela yena; na yena i lo ingisa
ka gezu ga*b*ye. *Z*ingaho yena i lo
suka laha misabeni, i lo tsama hehla
ka mubedi.
24 Ni wasati i wa hi ni role gi nonisi-
lweko lomu n*dl*wini; na yena i lo
ha*k*lisa, i lo daya gona; na yena i lo
teka a mapa, i lo kanyanga wona, i
lo bika a *z*ibaba *z*i nga comelwangi-
ko ha wona:
25 Na yena i lo neha kona mahlweni ka
Saule, ni mahlweni ka malanza; na
bona ba loga. *Z*onake bona ba lo
suka, ba lo famba lego wusiku.

XIPIMO 29.

1 Makunu ni ma Filisti ma lo tso-
mbanyisa a katiginwe won*k*le ma-
ban*dl*a ya*b*ye le Efeka: ni ba ka
Israeli ba wa gobile hi le hlo*b*yeni
leyi yi nga le Jezreeli.

2 Ni tihosi ta ma Filisti ti lo hunza hi
mazana, ni makume mazana; na Da-
vida i lo hunza ni banhu ba yena ha
xinzakwana *zinwe* na Akixi.
3 *Z*onake ku lo wula a tihosana ta ma
Filisti, *Z*akuyini le*z*i a mahako loyi
a mu Heberu laha? Na Akixi i te
ngalo ka tihosana ta ma Filisti, Loyi
a hi yena Davida ke, a nanza ga
Saule a hosi ya ba Israeli, loyi a ka-
riko a hi na mina laya masiku, kuta-
ni hi nga taku gwaleyi milembe, mi-
na a nzi kumangi a nanzu ha yena
cima a nga panzanyekela ka mina
kala legi siku ke?
4 Kanile*z*i a tihosi ta ma Filisti ti wa
lo zangara ha yena; ni tihosi ta ma
Filisti ti wa te ngalo ka yena, Maha
loyi a munhu a *k*lela, le*z*aku a fe-
la kuya a *k*lela wutsa*n*weni ga yena
laho wena u kombileko yena, nga
yena a nga releli aya na hina le
impini, ku nga taku le impini a hu-
nzuluka a maha a nala wa hina: ha-
kuba hi ka le*z*o loyi munhu a nga ta
wuyisela a wutsumbu ga yena ka
hosi ya yena ke? kona ku nga ta
nga ku hi tihloko ta banhu ke?
5 Loyi a hi yena loyi Davida, ba nga
wa yimbelele a mu*n*we ka mu*n*wani
mikinweni, baku,
Saule i dele a makume mazana ya
yena,
Na Davida a kume ga makume ma-
zana ya yena ke?
6 *Z*onake Akixi i lo bitana Davida,
i te ngalo ka yena, Kwatsi hile*z*i Je-
hova a hanyako, wena u munhu a
lulamileko, a kuhuma ka wena ni
kuengena ka wena lomu maban*d*leni
kusasekile kuwoneni ka mina; ha-
kuba mina a nzi kumangi kubiha ka
wena cima ka siku u tileko ka ha
gona ka mina kala legi siku: ahe-
mba a tihosi a hi tomo ha wena.
7 Ngahile*z*o *k*lelela, ni ku famba hi
kurula, le*z*aku wena u nga be u nga
xalalisiko a tihosi ta ma Filisti.
8 Na Davida i te ngalo ka Akixi, Ka-
nile*z*i xini mina nzi mahileko ke?
na xihi xini u xi kumileko wena
ka nanza ga wena xon*k*le xikati lexi
nzi nga wa hi mahlweni ka wena
kala legi siku, le*z*aku mina nzi nga
ta ya nzi yalwa a impi ya balala ba
*n*winyi wa mina a hosi ke?
9 Na Akixi i lo hlamula i te ngalo ka
Davida, Mina nza tiba le*z*aku wena
u sasekile le mahlweni ka mina, kwa-
tsi i ngelosi ya Nungungulu: ha-
mbukanzakale*z*o a tihosi ta ma Fi-
listi, ti te ngalo, Yena a nga taya
hehla na hina le impini.
10 Ngahile*z*o suka manzikweni wa mixo
zinwe ni malanza ya hosi ya wena
laya ma nga ngata *zinwe* na wena:
ni kwatsi hi xilokuloku lexi *n*wina
mu vukileko manzikweni wa mixo,
mu hi ni kuwonekela, sukani.
11 *Z*ingaho Davida i lo vuka mixweni,
yena ni banhu bakwe, ku suka ma-
nzikweni wa mixo, a ku *k*lelela le ti-
kweni ga ma Filisti. Ni ma Filisti
ma lo kanziya maya le Jezreeli.

XIPIMO 30.

1 Na kona na ku mahisile le*z*o, Laha
Davida ni banhu ba yena ba nga wa
tile Ziklagi hi siku ga manharu, le-
*z*aku a ma Amaleki ma wa mahile a
xijumani hehla le Dzongeni, hehla
ka Ziklagi, ni ku hlasela Ziklagi, ni
ku hisa hi nzilo,
2 Na ba wa lo teka a tihloko a ba ba-
sati ni *zonk*le le*z*o *z*i nga wa hi lomo,
bon*k*le batsongwani ni bahombe:
bona a ba dayangi ni munwe, kani-
le*z*i ba lo gula bona, ni ku famba a
n*d*lela ya*b*ye.
3 Ni laha Davida ni banhu ba yena ba
nga wa tile mutini, languta, wona
wu wa hisilwe hi nzilo, ni basati
ba*b*ye, ni barisanyana ba*b*ye, ni ba-
nhanyana ba*b*ye, ba wa tekilwe ti-
hloko.
4 *Z*onake Davida ni banhu labo ba nga
wa hi *zinwe* na yena ba lo *k*lakusa a
gezu ga*b*ye ba lo rila, kala bona ba
nga kumi kembe ni ntamo a kurila.
5 Ni basati bambiri ba Davida ba wa
tekilwe tihloko, Ahinoame a mu Je-
zreeli, na Abigaili asati wa Nabali a
mu Karmeli.
6 Na Davida hi kukulisilweko i wa
karatekile; hakuba a banhu ba wa
ku wulawula hi ku gan*d*la yena, ha-
kuba a muhefemulo wa banhu bo-
n*k*le wu wa hlomulilwe, bon*k*lelele
ba banuna hi barisanyana ba yena ni
banhanyana ba yena: kanile*z*i Da-
vida i lo tiyiseta a wutsumbu ga yena
hi Jehova a Nungungulu wa yena.
7 Na Davida i te ngalo ka Abiatara
a mupristi, a *n*wana wa Ahimeleki,
mina nza kombela wena, nehela
mina laha a efodi. Na Abiatara i
lo neha a efodi leno ka Davida.
8 Na Davida i lo wutisa ha Jehova,

aku, Loku nzi hlongolisa hi le nzako ka mabutu, mina nzi ta kamanyeta wona ke? Na yena i lo hlamula yena, Hlongolisa; hakuba wena hakunene u ta kamanyeta bona, na wena u nga ta tsanzeka a ku *k*la*k*lisa kon*k*le.

9 *Z*ingaho Davida i loya, yena *z*inwe ni n*k*lanu ni gi*n*we mazana a ba banuna labo ba nga wa hi *z*i*n*we na yena, na ba lo lota le xicongwanini Besora, laho labo ba nga siyilwe le nzako ba nga wa tsamile.

10 Kanile*z*i Davida i lo hlongolisa, yena ni mune wa mazana ba banuna; hakuba mazana mambiri ma lo sala le nzako, labo ba nga wa karele le*z*aku bona ba nga ba wa nga *k*latuka a xicongwana Besora.

11 Na bona ba lo kuma a mu Gipiti le han*d*le, ba lo neha ka Davida, ni ku nyika a *z*ibaba, i loga; na bona ba lo mu nyika a mati yena a kunwa.

12 Na bona ba lo nyike a xikemu xa xikeketselo xa makuwu, ni *z*itata *z*imbiri *z*a tisote ta magrepi: ni laha a nga wa gile, ni moya wa yena wu lo *k*lelele kambe ka yena; hakuba yena i wa nga gangi a xibaba, kutani kunwa mati, a masiku manharu ni wusiku ginharu.

13 Na Davida i te ngalo ka yena, Wena u wa ka mani ke? na u hi wo kwihi wena ke? Na yena i te ngalo, Na mina nzi jaha ga le Gipite, a nanza ga mu Amaleki; ni *n*winyi wa mina i lo siya mina, hakuba masiku manharu ma hunzileko mina nzi wa kari nzi ba*b*ya.

14 Hina hi wa lo maha xijumani le Dzongeni ga le Cereti, ni hehla ka lego gi nga ga ka Juda, ni hehla ka le Dzongeni ka Kalebi; na hina hi lo hisa Ziklagi hi nzilo.

15 Na Davida i te ngalo ka yena, Wena u nga *z*i kota kurelelisa mina nziya ka mabutu ke? Na yene i te ngalo, Hlambanya ka mina ha Nungungulu, le*z*aku wena u nga ta daya mina, kutani ni ku nyikela mina le canjeni ga *n*winyi wa mina, na mina nzi ta relelisa wena uta le mabutwini laya.

16 Ni laha yena a nga relele a neha yena, languta, bona wa la su mbambamela ba nabalata hehla liranza*b*yeni, na baga, na banwa, na ba nkina, hakuba hi mupango wa hombe lowo bona ba tekileko leyo tikweni ga ma Filisti, ni leyo tikweni ga ka Juda.

17 Na Davida i lo hlasela bona ku sukela le ku tsuwukeni ka wuronga kala le gam*b*yeni ga siku gi gamelako: ni laho a ku ponangi hambu ni munhu wa bona, saseka mune wa mazana ya majaha, labo ba nga wa kilele a makameli ba lo tsutsuma.

18 Na Davida i lo *k*la*k*lisa *z*on*k*le le*z*o a ma Amaleki ma nga wa tekile; na Davida i lo ponisa a basati ba yena ha bambiri.

19 Ni laho ku wa nga hi kona a xilo xi nga wa *n*walele ka bona, hambu xitsango hambu xikulu, ge ni barisanya hambu ni banhanyana, ge ni mupango, hambutana ni xihi a xilo lexo bona ba nga wa tekile ka bona: Davida i lo wuyisela *z*ona *z*on*k*le.

20 Na Davida i lo teka yon*k*le a mu*k*lambi ni ya tihomu mi*k*lambi, leyo bona ba nga wa gulile ka tihomu ti*n*wani, na ba te ngalo, Leyi hi mupango wa Davida.

21 Na Davida i lota ka mazana mambiri ya ba banuna, labo ba wa nga ba karele le*z*aku ba wa nga ba nga lanzelangi Davida, labo kambe ba nga maha ku tsama le xicongwanini xa le Besora; na bona ba lo komama ba huma ku *k*langanyeta Davida, ni *k*langanyeta a banhu labo ba nga wa *z*i*n*we na yena: na Davida i lota ku suhani ni banhu, i lo losa bona.

22 *Z*onake ku lo hlamula bon*k*le a banhu ba kubiha ni *z*ihunzamilayo *z*a banhu, ba labo ba nga wa fambile *z*i*n*we na Davida, ba te ngalo, Hakuba bona ba wa nga fambangi *z*i*n*we na hina, hina hi nga ta nyika bona a mupango wa xiabelo xa*b*ye lowo mu nga wa tanga wu hi wa bona lowu hina hi wu amukeleko, saseka ku nyika bon*k*le banhu a sati wa yena ni banana ba yena, le*z*aku yena i ta teka bona, a ti fambela.

23 *Z*onake ku wula Davida, Nwina mu nga ta maha le*z*o, bamaka*b*ye ba mina, hi ka le*z*i Jehova a nyikileko ka hina, loyi a lonzowotileko hina, ni ku nyikela a mabutu lawo ma ngata ma ta vukela hina lomo canjeni ga hina.

24 Nzi mani a ta nga ingisa ka *n*wina ka leyi mhaka ke? hakuba kwatsi hi xiabelo xa loyi a nga wa relele aya kulweni, *z*ingaho ku ta maha

le*z*o ni xiabelo xa loyi a nga sele hi
le mikwameni ya timbuba; ni kua-
belwa ka*b*ye ku ta fanana.
25 Na kona na ku wa ngaho, ku sukela
ka lego siku kuya mahlweni, le*z*aku
yena i lo maha kona a xilayelo ni
xiyimiso akuba ka Israeli kala legi
siku.
26 Ni laha Davida a nga wa tile le
Ziklagi, yena i lo rumela a mupango
ka masingalakati ya ka Juda, kona
ka bangana ba yena, aku, Languta,
a xinyikiwo xa *n*wina xa mupa-
ngweni wa balala ba ka Jehova:
27 A ka bona labo ba nga wa hi le Be-
teli, ka bona labo ba nga wa hi le
Remote wa Dzonga, ni ka bona labo
ba nga wa le Jattira,
28 Ni ka bona labo ba nga wa hi le
Aroere, ni ka bona labo ba nga wa
hi lomo Sifemone, ni ka bona labo
ba nga wa hi lomo Exitemoa,
29 Ni ka bona labo ba nga le Rakale, ni
ka bona labo ba nga le mitini ya Je-
rameeli, ni ka bona labo ba nga wa
hi le mitini ya ma Keni,
30 Ni ka bona laba ba nga le Horma, ni
ka bona laba ba nga wa hi Boraxa-
ne, ni ka bona laba ba nga wa hi le
Ataka,
31 Ni ka bona laba ba nga wa hi le He-
broni, ni ka gon*k*le a wutsamo lego
Davida a wutsumbu ga yena ni ba-
nhu ba yena ba nga wa tolobele.

XIPIMO 31.

1 Makunu a ma Filisti ma lolwa ma
vukela Israeli: Ni ba banuna ba ka
Israeli ba lo tsutsuma mahlweni ka
ma Filisti, ba lo mbambamela na ba
*k*la*b*yetelwe le xitsungeni xa Gilboa.
2 Ni ma Filisti ma lo tsimbeketa ku la-
nzela le Saule ni barisanyana ba ye-
na; ni ma Filisti ma lo daya Jona-
tani, na Abinadaba, na Malkixua,
a barisanyana ba Saule.
3 Ni impi yi wa tsingisisilwe ku vukela
Saule, ni laba bumikutsu ba lo mu
kamanyeta; yena hi kukulisilweko i
wa lo karateka hi kota ya laba ba-
mikutsu.
4 *Z*onake ku lo wula Saule ka muko-
mi wa yena wa ma*k*lari, hlomula
supado ya wena, u gwaza mina u tse-
makanyisa hi konalaha, ku nga ta-
ku laya mankuna mata gwaza mina
ba pon*d*lisa, ba xanula mina. Kani-
le*z*i a mukomi wa yena wa ma*k*lari i
wa nga a nga vumeli; hakuba yena
i wa tsingelwe hi kucaba. Hikwala-
ho Saule i lo teka a supado ya yena,
i lo wela hehla ka yona.
5 Ni laha a mukomi wa yena wa ma-
*k*lari a nga wa wonile le*z*aku Saule i
file *z*i wa ngahowo na yenawu i lo
wela hehla ka supado ya yena, i lofa
*z*i*n*we na yena.
6 *Z*ingaho Saule i lofa, ni bana ba ye-
na banharu, ni mukomi wa yena wa
ma*k*lari, ni bon*k*le banhu ba yena,
gwalego siku katigi*n*we.
7 Ni laha banhu ba ka Israeli laba ba
nga wa hi *k*lelweni gi*n*wani ga mi-
nzelelo ni labo ba nga wa hi *k*latu-
kweni wa Jordani, ba nga wa wo-
nile le*z*aku a ba banuna ba ka Israeli
ba tsutsumile, ni le*z*aku Saule ni ba-
risanyana ba yena ba file, na bona ba
lo tsika a miti, ba pan*d*lula ba panza-
nyeka; ni ma Filisti ma lota ma ta
tsama ka yona.
8 Na ku mahisile le*z*o hi manziko, laha
a ma Filisti ma nga wa tile a ku ka-
za a ba delweko, le*z*aku ba lo kuma
Saule ni bana ba yena banharu ba
wile le xitsungeni xa le Gilboa.
9 Na bona ba lo tsema a hloko ya ye-
na, ba lo kaza a ma*k*lati ya yena, ni
ku rumela le tikweni ga ma Filisti
gi renzelekeleko, ni ku yisa mahu-
ngu le n*d*lwini ya *z*ifananiso *z*a*b*ye,
ni ka banhu ba*b*ye.
10 Na bona ba lo beka a ma*k*lari ya ye-
na lomo n*d*lwini ka Axtarote; na
bona ba lo tsikelela a xirumbi xa ye-
na le kurisini ga le Betexane.
11 Ni laha a banhu ba le Jebexe-gi-
leade ba nga wa *z*wile xungatano na
yena le*z*o a ma Filisti ma mahileko
ka Saule.
12 Bon*k*le a banuna ba tinhenha ba lo
suka, ba loya gon*k*le wusiku, ba lota
teka a xirumbi xa Saule ni *z*irumbi
*z*a barisanyana ba yena le kurisini ga
le Betexane; na bona ba lota le Je-
bexe, ba lo ta hisa *z*ona leyo.
13 Na bona ba lo teka a marambu ya-
*b*ye, ni ku kelela lahasi ka sinya ya
tamariska la Jebexe, na ba lo yila a
n*k*lanu ni mambiri a masiku.

A BUKU GA WUMBIRI GA

SAMUELI.

XIPIMO 1.

1 Na ku mahisile lezo anzako ka
kufa ka Saule, laha na Davida a
klelile hi le kuya hlasela a ma Ama-
leki, na Davida i wa tsamile masiku
mambiri le Ziklagi;
2 Na ku mahisile lezo hi siku ga ma-
nharu, lezaku, languta, ni wanuna i
lota hi le wugobelweni hi le ka
Saule, na zinwe a tinguwo ta yena
na ti hanzulwe, ni misaba yi polo-
ngelene hehla ka hloko ya yena:
na zi wangaho, ni laha yena a nga
wa tile ka Davida, lezaku yena i
lowa misabeni, na a lo maha xica-
byo.
3 Na Davida i te ngalo ka yena, Hi-
kwihi wena u tako ha kona ke? Na
yena i te ngalo ka yena, Nzi huma
hi le wugobelweni ga ka Israeli mi-
na nzi mina nzi ponileko.
4 Na Davida i te ngalo ka yena, Ma
fambisile kuyini mahungu ke? mina
nza kombela wena, byela mina. Na
yena i lo hlamula, a banhu ba tsu-
tsumile le impini, ni linyingi la banhu
li wile li file; Saule na Jonatani a
nwana wa yena ba file kambe.
5 Na Davida i te ngalo ka jaha lego
gi byelileko yena, U zitiba hi ku
yini wena lezaku Saule na Jonatani
a nwana wa yena ba file ke?
6 Ni jaha lego gi byelileko yena gi te
ngalo, Kwatsi hilezi nzi nga wa te
homomo hi ku koklana hehla ka xi-
tsunga Gilboa, languta, Saule i wa
kegele hehla ka klari ga yena; ni,
mangabye, a tikareta ni ba mahaxi
ba lo tsimbeketa ba lanzela le nzako
ka yena.
7 Ni laha yena a nga wa cuwukile le
nzako ka yena, yena i lo wona mina,
i lo bitana mina. Na mina nzi lo
hlamula, Mina nzi laha.
8 Na yena i te ngalo ka mina, Hi wena
mani ke? Na mina nzi lo hlamula
yena, Mina nzi mu Amaleki.
9 Na yena i te ngalo ka mina, Yima,
nza kombela wena, hi laha rebeni
ga mina, u daya mina; hakuba a
kutsisa ku kamanyetile mina, hi ci-
nya xa wutomi xa ha hiko kona ka
mina.
10 Zingaho mina nzi lo yima hi le re-
beni ga yena, ni ku daya yena, ha-
kuba mina futsi nzi wa la su zi
wona lezaku yena i wa nga a nga
ta hanya a nzako ka kuba na yena
na a wile: na mina nzi lo teka a xi-
dlodlo lexi xi nga wa hi lomo hlo-
kweni ya yena, ni xingwabila lexi
xi nga wa hi lomu wokweni ga yena,
na mina nzi nehile zona leno ka hosi
ya mina.
11 Zonake Davida i la su klemerela a
koma tinguwo ta yena, i lo hanzula
tona; na zi wa ngaho ni bonkle ba-
nhu laba ba nga wa hi zinwe na
yena:
12 Na bona ba lo hlomula, ni kurila, ba
lo yila kala gambyeni, hakuba ha
Saule, ni hakuba ha Jonatani a
nwana yena, ni banhu ba ka Jehova,
ni yindlu ya ka Israeli; hakuba bona
ba wa wile hi supado.
13 Na Davida i te ngalo ka jaha lego
gi byelileko yena, U wo kwihi wena
ke? Na yena i lo hlamula, Mina nzi
nwana wa mulubeli, wa mu Ama-
leki.
14 Na Davida i te ngalo ka yena, Hi
yini wena u nga kala ku caba a ku
humesa a canja ga wena u lobisa a
totilweko wa Jehova ke?
15 Na Davida i lo bitana a munwe wa
majaha, i te ngalo, Tsinela ku suhi,
u wela hehla ka yena. Yena i lo da-
ya yena, lazo yena i lofa.
16 Na Davida i te ngalo ka yena, Ni
nkata wa wena a wu be hehla ka
hloko ya wena; hakuba a nomu wa
wena wu kustumunyile ku vukela
wena, aku, Mina nzi dele a totilweko
wa Jehova.
17 Na Davida i lo rila hi lowu nkosi
hehla ka Saule ni hehla ka Jonatani
a nwana wa yena
18 (Na yena i lo wula bona ku gonzisa
a banana ba ka Juda a lisimu la
wura: languta, lona li tsalilwe le
bukwini ga Jaxara):
19 A wukosi ga wena, O Israeli, gi

hlaselwe hehla ka wutsamo gi
*k*lakukileko!
Ti wisile ku yini a tinhenha!
20 Mu nga *b*yeli kona le Gati,
Ku nga zwatiswi kona le mapa-
ngweni ya le Axkeloni;
Ku nga taku a banhwana ba ma
Filisti ba buma,
Ku nga taku a banhwana ba ma-
nkuna ba nkana.
21 Nwina *z*i tsunga *z*a le Gilboa,
Nga laho ku nga hi kona a nzo-
kati ni vula hehla ka *n*wina,
hambu ni kuba ma kwati ya
minyikelo:
Hakuba leyo a *zik*langu *z*a tinhe-
nha hi mbaxumbaxu *z*i hoxilwe,
A xi*k*langu xa Saule, xi nga to-
twangiko hi mafura.
22 Hi le nkateni wa ba delweko, hi
le kukulukeni ka tinhenha,
A wura ga Jonatani a ga ha *k*le-
langi gi wuya,
A supado ya Saule a ya ha wuya-
ngi na yi hi panga.
23 Saule na Jonatani ba wa ranzeka
ni ku xalalisa kuhanyeni ka*b*ye,
Ni kufeni ka*b*ye bona a ba hamba-
nyiswangi:
Na bona ba wa haha ku hunza ma-
gama,
Na bona ba wa hi ni ntamo ku
hunza tingala.
24 Na *n*wina banhanyana ba ka Isra-
eli, rilelani hehla ka Saule,
Loye a ambexileko *n*wina hi ko
*t*ruka ni kutangalisilweko,
Loye a nga beka a tinzalama ta
nzalama hehla ka tinguwo ta
*n*wina.
25 Ti wisile ku yini a tinhenha xi-
kari ka impi!
Na Jonatani i delwe le hehla ka
wutsamo gi *k*lakukileko.
26 Mina nzi hlokisilwe ha wena, ma-
ka*b*ye wa mina Jonatani:
Hi kuxalalisa nguvu wena u wa
kari u hi ka mina:
A liranzo la wena ka mina li wa
hlamalisile,
Li hunzako a ku ranza ka wasati.
27 Ti wisile kuyini a tinhenha,
A ma*k*lari ya impi ma lo*b*yisilwe!

XIPIMO 2.

1 Na kona na ku mahisile le*z*o a nza-
ko ka le*z*i, le*z*aku Davida i lo wutisa
ha Jehova, aku, Mina nza ta kanzela
ka mu*n*we muti wa ba ka Juda ke?
Na Jehova i te ngalo ka yena, Ka-
nziya uya. Na Davida i te ngalo, Hi
kwihi laho nzi ta nga kanziya nziya
kona ke? Na yena i te ngalo, Le
Hebroni.
2 Zingaho Davida i lo kanziya le he-
hla leyo, ni basati ba yena ha bambi-
ri kambe, Abinoame a mu Jezreeli,
na Abigaili a sati wa Nabali a mu
Karmeli.
3 Ni banhu labo a nga wa *zin*we na
bona Davida i lo ba neha leyo, bo-
n*k*lelele banhu ni mingango ya*b*ye-
wo: na bona ba lo aka le mitini ya
le Hebroni.
4 Ni banhu ba ka Juda ba lota, leyo ba
lo tota Davida a hosi hehla ka yin*d*lu
ya ka Juda.
Na bona ba lo *b*yela Davida, ba te
ngalo, A banhu ba le Jebexe-gileade
hi bona ba keleleko Saule.
5 Na Davida i lo rumela a mitsumi ka
banhu ba le Jebexe-gileade, i te ngalo
ka bona, Nwina mu katekisilwe ki
Jehova, le*z*aku *n*wina mu kombisile
legi a wuxinji ka hosi ya *n*wina, ko-
na ka Saule, mu keleleko yena.
6 Makunu Jehova a kombise a kura-
nza ka wunene ni *z*inene ka *n*wina:
na minawo kambe nzi ta *k*lelisela ka
*n*wina legi wunene, hakuba *n*wina
mu mahile le*z*i *z*ilo.
7 Makunu hikwalaho nga a canja ga
*n*wina gi hi ni ntamo, *n*winawu a
mu be tingwazi; hakuba Saule a
hosi ya *n*wina i file, ni kambe a yi-
n*d*lu ya ka Juda yi totile mina a ku
maha a hosi hehla ka*b*ye.
8 Makunu Abnere a *n*wana wa Ne-
re, a nduna ya impi ya ka Saule, i
wa tekile Ixboxete a *n*wana wa Sau-
le, i lo neha yena le Mahanaime;
9 Na yena i lo mu maha hosi hehla ka
le Gileade, ni hehla ka ma Axuri, ni
hehla ka Jezreeli, ni hehla ka Efra-
ime, ni hehla ka Benjamini, ni hehla
ka won*k*le Israeli.
10 Ixboxete, a *n*wana wa Saule, i wa hi
ni mune wa makume a malembe la-
ha yena a nga wa sangule ku fuma
hehla ka Israeli, na yena i lo fu-
ma malembe mambiri. Kanile*z*i a
yin*d*lu ya ka Juda yi lo lanzela Da-
vida.
11 Ni xikati lexo Davida a nga wa hi
hosi le Hebroni hehla ka yin*d*lu ya
ka Juda i n*k*lanu ni mambiri male-
mbe ni n*k*lanu ni yi*n*we tihweti.
12 Na Abnere a *n*wana wa Nere, ni

malanza ya Ixboxete a *n*wana wa
Saule, ba lo suka ba huma le Maha-
naime baya Gibeoni.
13 Na Joabe a *n*wana wa Zeruia, ni ma-
lanza ya Davida, ba lo huma, ba lo
*k*langana na bona le tibeni ga le Gi-
beoni; na bona ba lo tsama lahasi, a
mu*n*we ka gi*n*we a rebe ga tiba, ni
mu*n*wani hi ka gi*n*wani rebe ga tiba.
14 Na Abnere i te ngalo ka Joabe, Nga
a majaha, mina nza kombela wena,
ma suka ma hlakana mahlweni ka
hina. Na Joabe i te ngalo, Nga bo-
na ba suka.
15 *Z*onake ba lo suka ba *k*latuka ba hla-
yelana mitsengo: kume ni bambiri
ba ka Benjamini, ba nga ba ka Ixbo-
xete a *n*wana wa Saule, ni kume ni
bambiri ba malanza ya Davida.
16 Na bona ba lo komana bon*k*lelele a
nakulo*b*ye wa yena hi hloko, ni ku
gwazana hi supado ya yena le rebe-
ni ga nakulo*b*ye: *z*ingaho bona ba
lowa lahasi katigi*n*we: hikwalaho
lego wutsamo gi lo bitanwa Helka-
teh-hazzurime, lego gi nga le Gi-
beoni.
17 Ni impi yi wa tsingisisilwe lego si-
ku; ni Abnere i wa hlulilwe, ni ba
banuna ba ka Israeli, mahlweni ka
malanza ya Davida.
18 Ni banana banharu ba Zeruia ba
wa laho, Joabe, na Abixai, na Asa-
heli, na Asaheli i wa ni mikonzo ya
mapenga kwatsi i mhuti.
19 Na Asaheli i lo hlongolisa le nzako
ka Abnere; ni ku fambeni yena a
nga hunzulukangi hi ka ga xinene
ni ka ga xibaba canja ku lanzeleni
Abnere.
20 *Z*onake Abnere i lo cuwuka le nza-
ko ka yena, na te ngalo, Hi wena,
Asaheli ke? Na yena i lo hlamula,
Nzi mina yena.
21 Na Abnere i te ngalo ka yena, Hu-
nzulukela *k*lelweni ka canja ga wena
ga xinene kutani ka ga xibaba, ni
kuya koma a mu*n*we wa majaha, u
teka wena a ma*k*lari ya yena. Kani-
le*z*i Asaheli i wa nga hambukangi
*k*lelweni ku lanzeleni yena.
22 Na Abnere i te ngalo kambe ka Asa-
heli, Hambuka wena *k*lelweni ku la-
nzeleni mina; hikwalaho mina nzi
ta gwaza wena laha liranza*b*yeni?
hi ku yini *z*onake nzi ta lunguziza
ku yini a ngohe ya mina ka Joabe a
nakuloni ke?
23 Ahemba yena i ala a ku hambuka
*k*lelweni: ngahile*z*o Abnere hi le
magumo ya *k*lari i lo gwaza yena
lomo mirini, *z*ingaho a *k*lari gi lo
pon*d*lisa le nzako ka yena; yena i
lowa le hasi laho, i lofa ka gwalego
wutsamo: na ku mahisile le*z*o, le*z*a-
ku kwatsi hi banyingi labo ba tako
ka wutsamo lego Asaheli a weleko a
file kona ba lo yima ba kutseka.
24 Kanile*z*i Joabe ni Abixai ba lo
hlongolisa Abnere: ni gambo gi wa
lo pela laha bona ba nga wa cikele
le mitsuranini ya le Amma, leyo yi
nga mahlweni ka Gia hi n*d*lela ya le
xiwuleni xa le Gibeoni.
25 Ni banana ba ka Benjamini ba lo
tsombana a wutsumbu ga*b*ye katigi-
*n*we a nzako ka Abnere, na ba lo
maha *k*lawa mi*n*we, na ba lo yima
le hehla ka tsurana.
26 *Z*onake Abnere i lo bitana ka Joabe,
na te ngalo, Kasi a supado yi ta ka-
damula kala kupinzuka? wena a ku-
tibi kaxana ke kona ku ta babisisisa
hi xikati xa kugumelwa? ku ta kala
ku kuyini ku hi kona *z*onake, a ma-
hlweni kakuba wena u *b*yela banhu
ba kawula kulanzeleni bamaka*b*ye
ba*b*ye ke?
27 Na Joabe i te ngalo, kwatsi hile*z*i
Jehova a hanyako, loku ko wo kwa-
tsi wena u wa nga wulangi, *z*onake
nga manziko nga banhu ba fambile,
ba lanzele bon*k*lelele maka*b*ye wa
yena.
28 *Z*ingaho Joabe i loba paratana; ni
bon*k*le banhu ba lo yima ba ku gu-
tsu, a ba engetangi kambe, ku hlo-
ngolisa le nzako ka Israeli, ge ni
kulwa bona kambe.
29 Na Abnere ni banhu ba yena ba lo
famba gon*k*le lego wusiku ba lo tse-
makanya Araba; na bona ba lo hu-
nza ba *k*latuka Jordani, ba lo famba
ba tsemakanya gon*k*le Bitironi, ba
lota Mahanaime.
30 Na Joabe i *k*lela hi ku lanzeleni
Abnere: ni laha a nga wa tsomba-
nyisile bon*k*le banhu katigi*n*we, la-
ho ku lo vumalwa a ba malanza ya
Davida n*k*lanu ni mu*n*we ba banuna
na Asaheli.
31 Kanile*z*i a malanza ya Davida ma wa
hlulile Benjamini, ni ba banuna ba
ka Abnere, *z*ingaho le*z*o mazana ma-
nharu ni n*k*lanu ni gi*n*we a maku-
me ya ba banuna ba lofa.
32 Na bona ba lo teka Asaheli, ba lo
mu kelela kona lomo xilahleni xa

raru wa yena, lexo xi nga wa hi
leyo Betlehema. Na Joabe ni ba-
nhu ba yena ba lo famba gon*k*le wu-
siku, ni siku gi loca ka bona laha ba
nga wa hi le Hebroni.

XIPIMO 3.

1 Makunu laho ku wa hi kona a impi
yo nabalata xikari ka yin*d*lu ya
Saule ni yin*d*lu ya Davida: na Da-
vida i lo hunzelele a kulu ni kukula,
kanilezi a yin*d*lu ya Saule yi hunze-
lela a ku mbeteka ni kumbeteka.
2 Ni ka Davida ku wa lo *t*ralwa ba-
risanyana le Hebroni: ni matewula
ya yena ku wa hi Amnoni, wa Ahi-
noame a mu Jezreeli;
3 Ni wo gamela ku wa hi Kileaba, wa
Abigaili a sati wa Nabali a mu Ka-
rmeli; ni wa wunharu Absalome a
nisanyana wa Maaka a nhanyana wa
Talmai a hosi ya le Gexura;
4 Ni wa wumune, Adonija a nisanyana
wa Haggite; ni wa wu*k*lanu, Xefa-
tia a *n*wana wa Abitali;
5 Ni wa wu n*k*lanu ni munwe, Itrea-
ma, wa Egla, a sati wa Davida. La-
ba ba wa *t*ralelwe ka Davida le He-
broni.
6 Na ku mahisile lezo, laho ku nga
wa hi kona a impi xikari ka yin*d*lu
ya Saule ni yin*d*lu ya Davida, leza-
ku Abnere i lo maha a wutsumbu
ga yena a ntamo lomo n*d*lwini ya
Saule.
7 Makunu Saule i wa hi ni mun*d*luku-
lu, loye a bito a nga wa hi Rizpa,
a nhanyana wa Aia: na Ixboxete i
te ngalo ka Abnere, Ngahilezo we-
na u yile u ya engena ka mun*d*luku-
lu wa dadani ke?
8 *Z*onake Abnere i wa zangile nguvu
hi timhaka ta Ixboxete, na te ngalo,
Mina nzi hloko ya m*b*yana leyi yi
nga ya ka Juda ke? Legi siku mi-
na nzi kombisa a wuxinji ka yin*d*lu
ya Saule a raru wa wena, ka bama-
ka*b*ye ba yena, ni ka maxaka ya
yena, na mina a nzi nyikelangi
wena le canjeni ga Davida; kasi-
ke lezo wena u wulawulela mina legi
siku hi nanzu xungetano ni loyi
wasati.
9 Nungungulu a mahe zakungaho ka
Abnere, a engete kambe, loku, kwa-
tsi hilezi Jehova a hlambanyile ka
Davida, mina a nzi na ku maha neu-
mo kona ka yena;
10 A kuhunzulusa a mufumo le n*d*lwi-
ni ya Saule, ni ku yimisa xitsamo
xa wukosi xa Davida hehla ka Isra-
eli na Juda, ku sukela le Dani kala
le Berexeba.
11 Na yena i wa nga a nga hlamuli
Abnere hambu ni mhaka, hakuba
yena a nga wa caba yena.
12 Na Abnere i lo rumela a mitsumi
ka Davida hi *k*lelo ga yena, aku, Ga
mani a tiko ke? a wulako kambe,
Maha a *k*langano na mina, ni, langu-
ta, a canja ga mina gi taba *zin*we na
wena, a ku neba won*k*le Israeli ka
wena.
13 Na yena i te ngalo Kwatsanyana;
mina nzi ta maha *k*langano *zin*we na
wena; kanilezi xilo xi*n*we nzi wuti-
sako ha wena: lexo xaku, wena u
nga ta wona a ngohe ya mina, sase-
ka loku wena u neha Mikali, a nha-
nyana wa Saule, laha wena na u ta
ku wona a ngohe ya mina.
14 Na Davida i lo rumela a mitsumi ka
Ixboxete, a *n*wana wa Saule, aku,
Nyika mina a sati wa mina Mikali,
loyi nzi nga ti wutela hi zana ga mi-
kwana ya ma Filisti.
15 Na Ixboxete i lo rumela, i loya teka
yena le nuneni wa yena, kona ka
Paltieli a *n*wana wa Laixa.
16 Ni nuna wa yena i lo famba *zin*we
na yena, na a rila kwatsi hilezi a nga
wa famba, i lo lanzela yena kala le
Bahurima. *Z*onake ku lo wula Abne-
re ka yena, Famba, u *k*lela; na yena
i lo *k*lela.
17 Na Abnere i wa hi ni xikungo ni
masingalakati ya ka Israeli, aku, Hi
xikati xi hunzileko *n*wina mu lo
hlota Davida a kuba hosi hehla ka
*n*wina:
18 Makunu mahani kona; hakuba Je-
hova i wulawulile ha Davida, aku,
Hi canja ga nanza ga mina Davida
mina nzi ta hanyisa a munhu wa mi-
na Israeli le canjeni ga ma Filisti, ni
ku ba humesa canjeni ga bon*k*le ba-
lala ba*b*ye.
19 Na Abnere kambe i lo wulawula lo-
mo tin*d*lebeni ta ba ka Benjamini:
na Abnere kambe i loya wulawula
lomo tin*d*lebeni ta Davida le Hebroni
zon*k*le lezo zi nge kwatsi kusasa ka
Israeli, ni ka yon*k*le yin*d*lu ya ka
Benjamini.
20 *Z*ingaho Abnere i lota ka Davida le
Hebroni, ni makume mambiri ya ba
banuna ba nga wa hi *zin*we na yena.
Na Davida i mahela Abnere ni ba

banuna labo ba nga wa hi *zin*we na
yena a mubuzo.
21 Na Abnere i te ngalo ka Davida,
Mina nzi ta suka nzi famba, nzi ta
tsombanyisa won*k*le Israeli ka *n*wi-
nyi wa mina a hosi, le*z*aku kasi bona
ba fela ku maha xivumelwano *zin*we
na wena, kasi wena wa fela ku fu-
mela ka kon*k*le loku a muhefemulo
wa wena wu xubako. Na Davida
i lo rumela Abnere a famba; na ye-
na i lo famba hi kurula.
22 Ni, languta, a malanza ya Davida
na Joabe ba wata ba wa wuya hi le
boxweni, ba lo neha a mupango wa
hombe *zin*we na bona: kanile*z*i Abne-
re i wa nga hi *zin*we na Davida leyo
Hebroni; hakuba i wa mu rumele a
famba na yena i wa fambile hi ku-
rula.
23 Laha Joabe ni maban*d*la laya ma nga
wa hi *zin*we na yena ma nga wa tile,
bona ba lo *b*yela Joabe, baku, Abnere
a *n*wana wa Nere i wa tile le hosini,
na yena i rumele yena a famba, na
yena i fambile hi kurula.
24 Zonake Joabe i lota le hosini, na te
ngalo, *Z*akuyini le*z*i wena u mahi-
leko? languta, a Abnere i wa tile ka
wena; hiyinile*z*o wena u rumeleko
yena a famba, na yena wa an*d*lamu-
kile ku su kapekape?
25 Wena wa mu tiba Abnere a *n*wana
wa Nere, le*z*aku yena i tile ku ko-
hlisa wena, a ku ta tiba ku huma ka
wena ni ku engena ka wena, ni ku ta
tiba *z*on*k*le le*z*o wena wa tirako.
26 Ni laha Joabe a nga humele le ka
Davida, na yena i lo rumela a mitsu-
mi le nzako ka Abnere, na bona ba lo
*k*lelisa yena hi le hlo*b*yeni ya Sira:
kanile*z*i Davida i wa nga *z*itibi le*z*o.
27 Ni laha Abnere a nga wa *k*lelele le
Hebroni, na Joabe i lo teka yena le
*k*lelweni lomo xikari ka tinyangwa i
lo wulawula *zin*we ya yena hi ku
nga zwatisisiwiko, i lo gwaza yena
laho lomo mirini, *z*ingaho le*z*o yena
i lofa, hakuba hi nkata wa Asaheli a
maka*b*ye wa yena.
28 Ni nzako kale*z*o laha Davida a nga
wa zwile kona, yena i te ngalo, Mi-
na ni mufumo wa mina a hi na
nanzu mahlweni ka Jehova kala
kupinzuka hi nkata wa Abnere a
*n*wana wa Nere:
29 Nga wona wu wela hehla ka hloko
ya Joabe, ni hehla ka yin*d*lu ya raru
wa yena yon*k*le; nga kona ku nga
tsanzeki le*z*aku ku nga hi kona
mu*n*we wa le n*d*lwini ka Joabe loye
a nga tungu wa humesa nkata, ku-
tani loye a nga ni hlokonho, kutani,
ni loye a kegeleko nhongeni, kutani
loye a weleko supadweni, kutani ni
loye a vumalako *z*ibaba.
30 *Z*ingaho Joabe ni nakulo*b*ye Abixai
ba daya Abnere, hakuba yena i dele
a nakulo*b*ye Asaheli leyo Gibeoni le
impini.
31 Na Davida i te ngalo ka Joabe, ni
ka bon*k*le banhu labo ba nga wa hi
*zin*we na yena, Hanzulani tinguwo
ta *n*wina, tiboheni *n*wina hi tinguwo
ta tisakwa, mu rilela Abnere. Ni
hosi Davida i lo lanzela a tsatso.
32 Na bona ba lo kelela Abnere le He-
broni: ni hosi yi lo *k*lakusa a gezu
ga yona, na yi lo rila le keleni wa
Abnere; ni bon*k*le banhu ba lo rila.
33 Ni hosi yi lo rilela Abnere, na yi te
ngalo,

I wa ta nga Abnere afa kwatsi i
kufa ka pupulu ke?

34 Aman*d*la ya wena ma wa nga bo-
hwangi, hambu ni mikonzo ya
wena yi wa nga raranywangi hi
tisinga:
Kwatsi hi munhu a welako xikari
ka banana ba kuonha, *z*ingaho
wena u wile.

Ni banhu bon*k*le ba lo rila kambe
hehla ka yena.
35 Ni banhu bon*k*le ba lota ku maha Da-
vida a kuga *z*ibaba laha na ga ha hi
mumu; kanile*z*i Davida i lo hlamba-
nya, aku, Nungungulu a mahe le*z*o
ka mina, ni ku engeta kambe, loku
mina nzi ta ringa *z*ibaba, kutani xi-
*n*wani xilo, kala a gambo gi be gi
pelileko.
36 Ni bon*k*le banhu ba lo hlohlosa kona,
na kona ku lo xalalisa bona; ni kani
hi yini lexo a hosi yi mahako xi lo
xalalisa a banhu.
37 *Z*ingaho bon*k*le banhu ni won*k*le
Israeli ba lo pima lego siku le*z*aku
kona ku wa nga hi ka hosi a ku daya
Abnere a *n*wana wa Nere.
38 Ni hosi yi te ngalo ka malanza ya
yona, A mu *z*itibi *n*wina le*z*aku laho
ku kona a hosana ni munhu wa ho-
mbe a wileko nyamu*k*la lomu ka
Israeli ke.
39 Mina legi siku nzi mbelile a ntamo,
hambu le*z*o nzi totilweko a hosi;
laba ba banuna a barisanyana ba Ze-
ruia mba kunonoha ka mina: Jeho-

va i ta cacazela a bamahi ba kuonha
kukotisa hi kubihisisisa ka yena.

XIPIMO 4.

1 Ni laha Ixboxete, a *n*wana wa Sa-
ule, na a zwile le*z*aku Abnere i file
leyo Hebroni, ma lo dzebetana ama-
n*d*la ya yena, ni bon*k*le ba ka Israeli
ba wa lo karateka.
2 Na Ixboxete, a *n*wana wa Saule, i wa
hi ni banhu bambiri labo ba nga wa
hi tinduna ta mi*k*lawa: ni bito ga
mu*n*we i wa hi Baana, ni bito ga mu-
*n*wani i wa hi Rekabe, a *n*wana wa Ri-
mmoni a mu Beerote, wa banana ba
ka Benjamini (hakuba Beerote ka-
mbe gi wa hi ga ku hlayelwa ka
Benjamini:
3 Ni ma Beerote ba lo cabela le Gitta-
ime, ba ya kuba balubeli leyo kala
legi siku).
4 Makunu Jonatani, a *n*wana wa Sa-
ule, i wa hi ni nisanyana loye a nga
wa lamele a mikonzo ya yena. Yena
i wa hi ni n*k*lanu wa malembe laha
a mahungu ya Saule na Jonatani ma
nga wa tile ma huma le Jezreeli; ni
muwun*d*li wa yena i lo teka yena, i
lo tsutsuma: na kona na ku mahisi-
le le*z*o, kwatsi hi le*z*i yena a nga wa
maha xiha*k*la xa kutsutsuma, le*z*aku
yena i lowa, i lo lamala. Ni bito ga
yena ku wa hi Mefiboxete.
5 Ni bana ba Rimmoni a mu Beero-
te, Rekabe na Baana, ba loya, ba lota
hi laha kuhiseni ka siku mumu le
n*d*lwini ya Ixboxete, kwatsi hile*z*i a
nga wa ti humulele laha mu*n*wini.
6 Na bona ba lota leyo lomu xikari ka
yin*d*lu, a ku kwatsi hambule*z*o bona
bo laba a mabele; na bona ba lo
gwaza yena lomo mirini: na Rekabe
na Baana a nakulo*b*ye ba lo pfobola.
7 Makunu laha bona ba nga wa tile le
n*d*lwini, kwatsi hile*z*i a nga wa ti
nawule lomu mubedini wa yena lo-
mo n*d*lwini ya mubedi, na bona ba lo
gwaza yena, ni ku daya yena, ba lo
tsema a hloko ya yena, ba lo teka a
hloko ya yena, ba lo famba hi n*d*lela
ya le Araba gon*k*le a wusiku.
8 Na bona ba lo neha a hloko ya Ixbo-
xete ka Davida le Hebroni, na te
ngalo ka hosi, Languta, a hloko ya
Ixboxete, a *n*wana wa Saule, a nala
wa wena, loye a nga hlota a wutomi
ga wena; Jehova i potele a wa ho-
mbe wa mina a hosi legi siku ha Sa-
ule, ni mbewu ya yena.
9 Na Davida i lo hlamula Rekabe na
Baana a maka*b*ye wa yena, a banana
ba Rimmoni a mu Beerote, i te ngalo
ka bona, Kwatsi hile*z*i Jehova a ha-
nyako, loye a *k*la*k*liseleko a muhe-
femulo wa mina wu huma ka won*k*le
makombo ya mina.
10 Laha mu*n*we a nga wa nzi *b*yelile,
aku, Languta, Saule i file, na a ala-
kanya ku neha mahungu ya kusase-
ka, mina nzi lo koma yena, nzi daya
yena leyo Ziklagi, loko ku nga wa
hi ncacazelo nzi lo nyika hi mahu-
ngu ya yena.
11 Ku ta kuyini xana ha hombe, laha a
banhu ba kubiha ba dele a munhu a
lulamileko lomu n*d*lwini ya yena he-
hla ka mubedi wa yena, mina nzi nga
ta laba a nkata wa yena canjeni ga
*n*wina ke, ni ku susa *n*wina laha mi-
sabeni?
12 Na Davida i lo leletela a majaha ya
yena, na bona ba lo daya bona, ba lo
tsema a man*d*la ya*b*ye ni mikonzo
ya*b*ye, ba lo hayeka bona le rebeni
ga tiba ga Hebroni. Kanile*z*i bona
ba lo teka a hloko ya Ixboxete, ba
lo kelela yona lomo keleni wa Abne-
re le Hebroni.

XIPIMO 5.

1 *Z*onake ku lota ton*k*le a tixaka ta
ka Israeli le ka Davida le Hebroni,
ba lo wulawula, baku, Languta, hi-
na hi marambu ya wena ni nyama
ya wena.
2 Hi xikatini xi hunzileko, laha Saule
a nga wa hi hosi hehla ka hina, kona
ku wa hi wena u nga wa rangela ku
huma ni kuengena lomu ka Israeli:
na Jehova i te ngalo ka wena, We-
na u ta maha murisi wa banhu ba
mina ba ka Israeli, na wena u taba
hosana hehla ka Israeli.
3 *Z*ingaho won*k*le a masingalakati ya
ka Israeli ma loya ka hosi le Hebro-
ni; ni hosi Davida i lo maha a xivu-
melwano na bona le Hebroni ma-
hlweni ka Jehova: na bona ba lo
tota Davida a kuba hosi hehla ka
Israeli.
4 Na Davida i wa hi makume manha-
ru a malembe laha yena a nga wa
sangule ku fuma, yena i lo fuma a
mune wa makume malembe.
5 Lomu Hebroni yena i lo fumela he-
hla ka Juda n*k*lanu ni mambiri ma-
lembe ni n*k*lanu ni yi*n*we tihweti;
ni le Jerusalema yena i lo fuma ma-

kume manharu ni manharu malembe
hehla ka Israeli won*k*le na Juda.
6 Ni hosi ni banhu ba yona ba loya
le Jerusalema ba ya vukela a ma Je-
busi, a banhu ba tiko, labo ba nga
wulawula ka Davida, baku, Saseka
wena u te susa *z*ikumu ni balame-
leko, wena u nga ta kuta leno; na
ba alakanya, Davida a nga ta kuta
leno.
7 Ahembale*z*o Davida i wa tekile a ko-
kola ga le Zioni; kwaleyo mutini
wa Davida.
8 Na Davida i te ngalo lego siku, Ka-
ni ngwakuyini loye a hlaselako a ma
Jebusi, nga yena aya hi se *z*ibukeni
*z*a mati, aya hlasela a balameleko
ni *z*ikumu, labo ba bengwako hi
muhefemulo wa Davida. Ngahile*z*o
bona ba te ngalo, Lahaya a *z*ikumu
ni balameleko; yena a nga na kuta
lomu n*d*lwini.
9 Na Davida i lo tsama lomu kokole-
ni, i lo bitana gona a muti wa Davi-
da. Na Davida i lo aka a renze-
lekela ku sukela Millo ni ku kala
nzeni.
10 Na Davida i lo hunzelela a kula ni
kukula; hakuba Jehova, a Nungu-
ngulu wa maban*d*la, i wa hi *z*in*w*e
na yena.
11 Na Hiramu a hosi ya le Tire yi lo
rumela a mitsumi ka Davida, ni ti-
sinya ya sedare, ni baba*k*li, ni bame-
seri ba mari*b*ye, na bona ba lo aka a
yin*d*lu ya Davida.
12 Na Davida i lo pima le*z*aku Jehova
i yimisile yena a ku maha a hosi he-
hla ka Israeli, ni le*z*aku yena i *k*la-
kusile a mufumo wa yena hi kota
ya munhu wa yena Israeli.
13 Na Davida i lo teka a engetela ka-
mbe a min*d*lukulu ni basati le Jeru-
salema, a nzako ka kuba na a tile hi
le Hebroni; ni laho kambewo ku wa
hi kona ku*t*ralwa barisanyana ni ba-
nhanyana ka Davida.
14 Ni laya hi mabito ya labo ba nga
*t*ralelwa ka yena le Jerusalema: Xa-
mmua, na Xobaba, na Natani, na
Solomoni,
15 Na Ibhara, na Elixua, na Nafega, na
Jefaya,
16 Na Elixama, na Eliada, na Elifa-
lete.
17 Ni laha a ma Filisti ma nga wa
zwile le*z*aku bona ba totile Davida
a hosi hehla ka Israeli, won*k*le ma
Filisti ma lo kanziya ku ya hlota
Davida; na Davida i lozwa ha ko-
na, i lo relela aya le kokoleni.
18 Makunu a ma Filisti ma wa tile ma
ta mbambamela a wutsumbu ga wo-
na le mikobeni ya Refaime.
19 Na Davida i lo wutisa ha Jehova,
aku, Nzi taya mina nzi ya vukela
ma Filisti ke? wena u ta nyikela
wona canjeni ga mina ke? Na Je-
hova i te ngalo ka Davida, Kanziya
uya; hakuba mina hakunene nzi ta
nyikela a ma Filisti canjeni ga wena.
20 Na Davida i lota le Baali-perazimu,
na Davida i lo hlasela bona leyo; na
yena i te ngalo, Jehova i tsobile a
balala ba mina mahlweni ka mina,
kufanana ni kupuxuka ka mamati.
Hikwalaho yena i lo cula a bito ga
lego wutsamo Baali-perazimu.
21 Na bona ba lo siya a *z*ifananiso *z*a-
*b*ye leyo; na Davida ni banhu ba ba
lo teka.
22 Ni ma Filisti ma engeta kambe ma
kanziya mata kambe, ba lota mba-
mbamela a wutsumbu ga*b*ye le mi-
kobeni ya le Refaime.
23 Ni laha Davida a nga wa wutile ka
Jehova, na yena i te ngalo, Wena u
nga kanziyi uya: mahani xiranzela
hi xinzakwana ka*b*ye, mu ta ka bona
hi le ko xungetana ni tisinya ta ti-
mora.
24 Na kona na ku taba le*z*o, laha na we-
na u zwako a guwa ga kufamba le
hehla ka tisinya ta timora, le*z*aku *z*o-
nake wena u ta su banguka a wu-
tsumbu ga wena; hakuba *z*onake Je-
hova i fambile mahlweni ka wena a
ku hlasela a maban*d*la ya ma Filisti.
25 Na Davida i lo maha *z*akungaho,
kwatsi hile*z*i Jehova a leleteleko ye-
na, i lo hihirita a ma Filisti ku
sukela Geba kala wena uta le Ge-
zera.

XIPIMO 6.

1 Na Davida kambe i lo tsombanyi-
sa katigi*n*we bon*k*le a banhu ba hla-
wulilweko ba ka Israeli, makume
manharu ya kume ga mazana.
2 Na Davida i lo suka, i lo famba ni
bon*k*le a banhu laba ba nga wa hi
zinwe na yena, bata hi le Baale-juda,
a ku neha leyo a arke ga ka Nungu-
ngulu, lego gi bitanwako hi Bito,
gona a bito ga Jehova wa maban*d*la
loye a tsamako le hehla ka maceru-
bima.
3 Na bona ba lo mehela a arke ga ka

Jehova hehla ka kareta yiswa, ba lo
humesa gona hi lomu ndlwini ka
Aminadaba leyo yi nga wa hi le tsu-
ranini: na Uzza na Ahio, a banana
ba Aminadaba, ba wa lo cayela a
kareta yiswa.
4 Na bona ba lo humesa gona lomu
ndlwini ka Aminadaba, leyo yi nga
wa hi le tsuranini, zinwe ni a arke
ga ka Nungungulu: na Ahio i lo fa-
mba mahlweni ka a arke.
5 Na Davida ni yonkle a yindlu ya ka
Israeli ba wa ku hlakana mahlweni
ka Jehova hi tixaka tonkle ta kuvu-
ma ti mahiwako hi sinya ya Fira,
zinwe ni zitende, zinwe ni timbila,
zinwe ni tingomana, ni tinanga, ni
zikoriyo.
6 Ni laha ba nga wa tile le lilonzeni
la nzimbo wa kuhula wa Nakoni,
Uzza i lo humesa a canja ga yena le
ka a arke ga ka Nungungulu, i lo
welela gona; hakuba a tikabi ti lo
retemuka.
7 Ni Zanga ya ka Jehova yi vindluki-
swa yi vukela Uzza; na Jehova i lo
lobisa yena laho hakuba yena i lo
maha kuhambuka; laho yena hi laha
arkeni ga ka Nungungulu.
8 Na Davida i wa nga xalaliswangi,
hakuba Jehova i lo vunjukela hi kō-
ta ya Uzza; na yena i lo bitana a
wutsamo Perez-uzza, kala legi siku.
9 Na Davida i wa lo cabyiswa ha Je-
hova lego siku; na yena i te ngalo,
Gi ta tisa kuyini a arke ga Jehova
ka mina ke?
10 Zingaho Davida i wa nga a nga tisi
a arke ga ka Jehova ka yena le mu-
tini wa ka Davida; kanilezi Davida
i lo gi rwala a gi hambukisa klel-
lweni le ndlwini ya Obed-edome a
mu Giti.
11 Ni a arke ga Jehova gi lo sala le
ndlwini ya Obed-edome a mu Giti
tihweti tinharu: na Jehova i lo ka-
tekisa Obed-edome, ni yonkle a yi-
ndlu ya yena.
12 Na kona ku wa lo byelwa a hosi
Davida, aku, Jehova i katekisile a
yindlu ya Obed-edome, ni zonkle le-
zo zi nga za klelo ga yena, hi kota
ya a arke ga ka Nungungulu. Na
Davida i loya aya neha a arke ga ka
Nungungulu le ndlwini ya Obed-
edome le mutini wa le mutini wa
Davida hi litsako.
13 Na kona ku wa ngaho, lezaku, laha
bona labo ba rweleko a arke ga ka
Jehova ba fambile a nklanu ni kunwe
kukanziyela, yena i lo nyikela a ka-
bi ni kunonosilweko.
14 Na Davida i lo kina mahlweni ka
Jehova hi ntamo wa yena wonkle;
na Davida i wa bohile a nguwo ya
efodi.
15 Zingaho Davida ni yindlu yonkle ya
ka Israeli ba lo neha a arke ga ka
Jehova hi kukanyuluka, na hi guwa
ga punzu.
16 Na kona ku wa ngaho, kwatsi hi-
lezi a arke ga ka Jehova gi nga wata
lomu mutini wa Davida, lezaku Mi-
kali a nhanyana wa Saule i lo cuwu-
ka le handle hi laha wonini, i lo wona
a hosi Davida na a tinhenga, na a
nkina mahlweni ka Jehova; na yena
i lo manya ha yena lomu mbilwini
ya yena.
17 Na bona ba lo naha ndlwini a arke
ga ka Jehova, ba lo mehela gona wu-
tsanweni ga gona, lomo xikari ka
tenta lego Davida a gwimbeleko go-
na; na Davida i lo nyikela a minhi-
kelo ya kuhiswa ni nyikelo ya ku-
rula mahlweni ka Jehova.
18 Ni laha Davida a nga wa mahile a
kugumelwa a ku nyikela a minyi-
kelo ya kuhiswa ni minyikelo ya
kurula, na yena i lo katekisa a ba-
nhu le bitweni ga Jehova wa ma-
bandla.
19 Na yena i lo maha xikari ka bonkle,
kona xikari ka xonkle a xidlemo xa
ka Israeli, bonkle ba banuna ni ba
basati, ka bonklelele a xikeketselo
xa xibaba, ni xiabelo xa nyama, ni
xikeketselo xa tisonte ta magrepi.
Zingaho a banhu bonkle ba lo suka
a kuya le ndlwini ya yena.
20 Zonake Davida i lo klelela a ku
katekisa a ngango wa yena. Na Mi-
kali a nhanyana wa Saule i lo huma
a kuta klanganyeta Davida, na te
ngalo, Mbukosi ga yini ka hosi ya
ka Israeli nyamukla, loye a nga fe-
nengetangiko a wutsumbu ga yena
nyamukla le mahlweni ka malanza
ya xisati ya malanza ya yena, kwa-
tsi hi munwe wa banhu ba zihunza-
milayo hi ku nga biko na tingana a
nga fenengetangi a wutsumbu ga
yena!
21 Na Davida i te ngalo ka Mikali,
kona ku wa hi mahlweni ka Jehova,
loye a hlawulileko mina hehla ka
raru wa wena, hi hehla ka yindlu
ya yena yonkle, a ku hlawula mina

hosana hehla ka banhu ba ka Jeho-
va, hehla ka Israeli: hikwalaho mi-
na nzi ta hlakana mahlweni ka Je-
hova.
22 Mina nzi taba mugohi ku hunza
lezi, nzi ta ba xihunzamilayo kuwo-
neni ka mina: kanilezi ka malanza
ya xisati laya wena u ma wulako,
ka wona mina nzi taba kudzunzi-
weni.
23 Na Mikali a nhanyana wa Saule i
wa nga hi na *n*wanana kala sikwini
ga kufa ka yena.

XIPIMO 7.

1 Na ku mahisile lezo, laha a hosi yi
nga wa tsamile lomo n*d*lwini ya yo-
na, na Jehova na a nyikile yona a
kuhumula ka bon*k*le balala ba yo-
na ba yi ranzeleko,
2 Lezaku a hosi yi te ngalo ka Natani
a muprofeti, Wona makunu, mina
nzi tsama lomu n*d*lwini ya sedare,
kanilezi a arke ga ka Jehova gi tsa-
ma lomu n*d*lwini ya micacalato.
3 Na Natani i te ngalo ka hosi, Yana,
u maha zon*k*le lezi zi nga lomu mbi-
lwini ka wena; hakuba Jehova i zi-
*n*we na wena.
4 Na ku mahisile lezo gwalego siku,
lezaku a mhaka ya ka Jehova yi
lota ka Natani, yiku,
5 Yana u ya *b*yela a nanza ga mina
Davida, Zakungahi a wulako Jeho-
va, Wena u ta aka a yin*d*lu ya mina
a kuba mina nzi tsamo lomo ke?
6 Hakuba mina a nzi seku tsama lomo
n*d*lwini cima ka siku legi mina nzi
nga humesa a banana ba ka Israeli
hi le Gipite, kala ka legi siku, kani-
lezi nzi fambile matenteni ni mata-
bernakeleni.
7 Ni ka gon*k*le a wutsamo lego mina
nzi fambileko zi*n*we ni banana, bo-
n*k*le ba ka Israeli, nzi lo nga wula-
wula na mhaka ni ka wihi wa tixaka
ta ka Israeli, labo mina nzi rumeleko
a ku maha barisi ba banhu ba mina
ba Israeli, aku, Hi yini *n*wina mu
nga nzi akelangiko a yin*d*lu ya se-
dare ke?
8 Makunu hikwalaho zakungahi wena
u ta nga wula ka nanza ga mina Da-
vida, Zakungahi a wulako Jehova
wa maban*d*la, mina nzi tekile wena
le rangeni ga tiyivu le ku lanzeleni
ka tiyivu, lezaku wena u ta maha
hosana hehla ka banhu ba mina, he-
hla ka Israeli;
9 Na mina nzi wa kari nzi hi zi*n*we na
wena ni ka gihi a wutsamo laho we-
na uyako, na mina nzi tsemile bo-
n*k*le a balala ba wena ba suka le ma-
hlweni ka wena; na mina nzi ta
maha wena a bito ga hombe, ku fa-
nana ni bito ga bona ba hombe laba
ba nga lomu misabeni.
10 Na mina nzi langela a wutsamo ga
banhu ba mina ba Israeli, na nzi ta
tikireta bona, kasi bona ba fela ku
tsama wutsa*n*weni ga bona benyi,
ba nga ha engeti kambe ba rura; ge
hambu a banana ba kubiha ba nga
ta hlokisa bona kambe, kwatsi hi
kuranguleni.
11 Kwatsi hi masiku lawo mina nzi
nga wa leletele balamuli a kuba he-
hla ka banhu ba mina Israeli; na
mina nzi ta maha wena kuhumula
ka bon*k*le a balala ba wena. *K*lata-
kumbiri Jehova a *b*yelako wena aku
Jehova i ta mahela wena a yin*d*lu.
12 Ni laha a masiku ya wena ma tatise-
kile, na wena u ta e*k*lela zi*n*we ni
bararu ba wena, mina nzi ta yimisa
a mbewu ya wena a nzako ka wena,
leyo i ta nga huma hi lomo maru-
m*b*yini ya wena, na mina nzi ta ti-
yisisa a mufumo wa yena.
13 Yena a ta nga aka a yin*d*lu ya bito
ga mina, na mina nzi ta yimisa xi-
tsamo xa wukosi xa mufumo wa
yena kala kupinzuka.
14 Na mina nzi taba raru wa yena, na
yena i taba a *n*wanana wa mina; lo-
ku yena a maha kuona, na mina
nzi ta tsayisa yena hi nhonga ya
banhu, na hi limhika la banana ba
banhu;
15 Kanilezi a kuranzakawunene ga mi-
na ku nga ta suka ka yena, kwatsi
hi hilezi mina nzi susileko ka Saule,
loye mina nzi nga mu panzanya ma-
hlweni ka wena.
16 Ni yin*d*lu ya wena ni mufumo wa
wena wu ta maha kutiyisa kala ku-
pinzuka mahlweni ka wena: ni xi-
tsamo xa wena xa wukosi xi ta yi-
miswa kala kupinzuka.
17 Kukotisa hi ka ton*k*le lati timhaka,
ni kukotisa ka won*k*le lowu a muwo-
niso, zingaho Natani i lo wulawula
ka Davida.
18 *Z*onake Davida a hosi i lo enge-
na lomo, i lo tsama mahlweni ka
Jehova; yena i te ngalo, Mina nzi
mina maniwo, O Hosi Jehova, na xi
hi xini a yin*d*lu ya mina, lezo wena

u nehileko mina a kule ka kungahi
ke?
19 Na kasike lezi lexi xi wa hi xi tso-
ngwani mahlweni ka wena, O Hosi
Jehova; kanilezi wena u wulawu-
lile kambe hi yindlu ya nanza ga
wena a ku maha ya hombe hi xikati
xi tako; ni lezi kambe anzako ka ma-
mahela ya banhu, O Hosi Jehova!
20 Zakuyini Davida a ta nga engeta a
wula ka wena ke? hakuba wena wa
gi tiba a nanza ga wena, O Hosi Je-
hova.
21 Hakuba hi kota ya mhaka ya wena,
ni kukotisa hi ka mbilu ya wena
nwinyi, wena u mahile konkle loku
kukulisisisa, a ku maha nanza ga
wena gi tiba kona.
22 Ngahilezo wena u wa hombe, O Je-
hova Nungungulu: hakuba laho a
ku kona wo fanana na wena, ge laho
a ku kona Nungungulu hi lahandle
ka wena, kukotisa hi ka zonkle lezo
hina hi zi zwileko hi tindlebe ta
hina.
23 Na hi wihi a mufumo munwe lomu
misabeni wu fananako ni banhu ba
wena, bona ba Israeli, labo Nungu-
ngulu a lo ba klaklisile ka wutsumbu
ga yena a kuba banhu ba yena, ni ku
maha yena a bito, ni ku maha a zilo
za hombe za wena, ni zilo zi tsisako za
tiko ga wena, mahlweni ka banhu ba
wena, labo wena u klakliseleko ka
wena ba huma le Gipite, le mifu-
nweni ni banungungulu ba yona
ke?
24 Na wena hi wena u yimisileko a wu-
tsumbu ga wena a munhu wa wena
Israeli a kuba munhu ka wena kala
kupinzuka; na wena, Jehova, u ma-
hile a Nungungulu wabye.
25 Ni makunu, O Jehova Nungungulu,
a mhaka leyo wena u yi wulawuli-
leko xungetano ni nanza ga wena, ni
xungetano ni yindlu ya yena, yi ti-
yise wena kala kupinzuka, ni ku
maha kwatsi hilezi wena u wulawu-
lileko.
26 Na nga a bito ga wena gi kulisa kala
kupinzuka, aku, Jehova wa maba-
ndla i Nungungulu hehla ka Isra-
eli; ni yindlu ya nanza ga wena
Davida yi ta yimiswa mahlweni ka
wena.
27 Hakuba wena, O Jehova wa maba-
ndla, a Nungungulu wa ka Israeli,
wena u wonekelisile ka nanza ga
wena, uku, Mina nzi ta akela wena
a yindlu: hikwalaho gi kumile mbi-
lwini ya gona a nanza ga wena a
ku kombela lowo a mukombelo ka
wena.
28 Na makunu, O Hosi Jehova, wena
hi wena Nungungulu, ni timhaka ta
zinene, na wena u tsumbisile lezi zilo
zo saseka ka nanza ga wena:
29 Makunu hikwalaho nga kona ku xa-
lalisa wena a ku katekisa yindlu ya
nanza ga wena, kasi yona yi fela ku-
nonohisa kala kupinzuka mahlweni
ka wena; hakuba wena, O Hosi Je-
hova, u wulile kona; hi zikatekiso
za wena nga a yindlu ya nanza ga
wena yi katekiswa kala kupinzuka.

XIPIMO 8.

1 Ni nzako ka lezi na ku mahisile
lezo, Davida i lo hlasela a ma Filisti,
i lo kozisa bona: na Davida i lo teka
a matomu ya muti wa mamani le
canjeni ga ma Filisti.
2 Na yena i lo hlasela a Moabi, na
yena i lo ringanyeta bona hi tixaxa,
i lo maha bona a ku eklela lahasi li-
ranzabyeni; na yena i lo ringanisa a
tixaxa timbiri a ku maha tona a ku-
fa, ni linwe lixaxa li tela a maha li
hanya. Ni ma Moabi ma lo maha ma-
lanza ya Davida, ba lo neha a nzubo.
3 Na Davida kambe i lo hlasela Ha-
dadezera a nwana wa Rehoba, a ho-
si ya Zoba, kwatsi hilezi a nga wa
famba kuya funungula a mufumo
wa yena le Congweni.
4 Na Davida i lo teka ka yena a kume
ga mazana ni nklanu ni mambiri a
mazana ya ba banuna ba na mahaxi,
ni mambiri a kume ga mazana ya ba
banuna ba fambako hi mikonzo: na
Davida i lo haklulela yonkle misiha
ya mahaxi ya tikareta tabye, kanilezi
i lo lonzowota ka tona a zana ga ti-
kareta.
5 Ni a ma Siria ya Damaskusi ma nga
wa tile kuta vunetela Hadadezera a
hosi ya le Zoba, na Davida i lo hihi-
rita a ma Siria a makume mambiri
ya kume ga mazana ni mazana ma-
mbiri ya ba banuna.
6 Zonake Davida i beka a maviyo le
Siria ga le Damaskusi; ni ma Siria
ma lo maha malanza ya Davida, na
ba lo neha nzubo. Na Jehova i lo
nyika a kuhlula ka Davida ni kani
hikwihi laho a yako.
7 Na Davida i lo teka a ziklangu za
nzalama lezo zi nga wa hi ka mala-

nza ya Hadadezera, i lo neha *z*ona le
Jerusalema.
8 A ka le Beta ni le Beritai, a miti ya
Hadadezera, a hosi Davida i teka a
suku wu hunzeleleko kutala.
9 Ni laha Toi a hosi ya le Hamate a
nga wa zwile le*z*aku Davida i kozi-
sile won*k*le a maban*d*la ya Hada-
dezera.
10 *Z*onake Toi i lo rumela Joramu a
*n*wana wa yena ka hosi Davida, a ku
losa yena, ni ku katekisa yena, ha-
kuba yena i lwile na Hadadezera ni
ku i kozisile yena: hakuba Hadade-
zera i wa hi ni timpi na Toi. Na
Joramu i lota *z*i*n*we ni wutsumbu ga
yena a *z*i*b*ya *z*a siliva, ni *z*i*b*ya *z*a nza-
lama, ni *z*i*b*ya *z*a suku:
11 Le*z*i kambe a hosi Davida i lo *z*i nyi-
kelelisisisa ka Jehova, *z*i*n*we ni si-
liva ni nzalama leyo a nga wa nyi-
kelelisile ya mifumo yon*k*le leyi a
nga wa yi kozisile;
12 Ya le Siria, ni ya le Moabi, ni ya ba-
nana ba ka Ammoni, ni ya ma Fili-
sti, ni ya ma Amaleki, ni mupango
wa Hadadezera, a *n*wana wa Reho-
ba, a hosi ya le Zoba.
13 Na Davida i lo kumela yena a bito
laha a nga wa wuyile hi le ko hlase-
la a ma Siria le Mikobeni ya Munyu,
hambu a kume ni n*k*lanu ni banhu-
ru a kume ga mazana ya ba banuna.
14 Na yena i lo beka a maviyo le Edo-
mi; ka gon*k*le ga ma Edomi yena i
lo beka a maviyo, ni won*k*le ma
Edomi ma lo maha malanza ya ka
Davida. Na Jehova i lo nyika a
kuhlula ka Davida ni kwihi laha a
yako.
15 Na Davida i lo fumela won*k*le
Israeli; na Davida i lo tsanza a no-
ngameto ni lulamisisiso ka bon*k*le
banhu ba yena.
16 Na Joabe a *n*wana wa Zeruia i wa
hi hehla ka impi; na Jehoxafate a
*n*wana wa Ahiluda i wa hi muku-
mbuxeti;
17 Na Zadoke a *n*wana wa Ahituba, na
Ahimeleki a *n*wana wa Abiatara, ba
wa hi bapristi; na Seraia i wa hi
mutsali;
18 Na Benaia a *n*wana wa Jehoiada i
wa hi hehla ka ma Cereti ni ma Pe-
leti; ni bana ba Davida ba wa hi
manganakana ya hombe.

XIPIMO 9.

1 Na Davida i te ngalo, I kona wa
kuba a siyilweko wa le n*d*lwini ka
Saule, le*z*aku mina nzi kombisa yena
a wuxinji hi kota ya Jonatani?
2 Ni laho ku wa hi kona a nanza ga
yin*d*lu ya Saule a bito ga yena ku
nga wa hi Ziba, na ba lo bitana yena
ka Davida; ni hosi yi te ngalo ka
yena, Wena hi wena Ziba ke? Yena
i te ngalo, A nanza ga wena gi yena.
3 Ni hosi yi te ngalo, Laho a ka hi ko-
na wa yin*d*lu ya ka Saule ke, kasi
mina nza fela a ku kangeta a wuxi-
nji ga Nungungulu ka yena ke? Na
Ziba i te ngalo le hosini, Jonatani i
na ni *n*wana, loye a nga xilema hi
mikonzo.
4 Na hosi yi te ngalo ka yena, I kwihi
yena ke? Na Ziba i te ngalo ka ho-
si, Languta, yena i le n*d*lwini ya Ma-
cira a *n*wana wa Ammieli, le Lo-de-
bara.
5 *Z*onake a hosi Davida i lo rumela, i
loya teka le n*d*lwini ya Macira a
*n*wana wa Ammieli, le Lo-debara.
6 Na Mefiboxete, a *n*wana wa Jona-
tani, a *n*wana wa Saule, i lota ka
Davida, i lowa hi ngohe ya yena, i lo
maha xica*b*yo. Na Davida i te nga-
lo, Mefiboxete. Na yena i lo hla-
mula, Languta, a nanza ga wena!
7 Na Davida i te ngalo ka yena, U nga
cabe; hakuba mina ha kunene nzi
ta kombisa wena a wuxinji hi kota
ya Jonatani a dadani wa wena, mina
nzi ta *k*lelisela ka wena yon*k*le a sa-
ba ga Saule a raru wa wena; na
wena u taga a *z*ibaba mezeni ya mina
hi kusimasisilweko.
8 Na yena i lo maha a xica*b*yo, na a te
ngalo, Xini a nanza ga wena, le*z*aku
wena u wa ta nga u cuwuka hehla
ka m*b*yana yi fileko minawu ke?
9 *Z*onake a hosi yi lo bitana Ziba, a
nanza ga Saule, na te ngalo ka yena,
*Z*on*k*le le*z*i *z*i nga *z*a ka Saule ni *z*a
yon*k*le a yin*d*lu ya yena mina nzi *z*i
nyika ka *n*wana wa hosi ya wena.
10 Na wena u ta rima a masimu ya ye-
na, wena, ni banana ba wena, ni ma-
lanza ya wena; na wena u ta neha
a mihanzo, kasi a *n*wana wa hosi ya
wena wa fela ku kuma *z*ibaba a ku-
ga: kanile*z*i Mefiboxete a *n*wana wa
*n*winye ya wena i taga *z*ibaba xo-
n*k*le xikati mezeni ya mina. Makunu
Ziba i wa hi ni kume ni n*k*lanu a
barisanyana ni makume mambiri a
malanza.
11 *Z*onake ku lo wula Ziba ka hosi, Ku-

kotisa ka zonkle lezo a nwinyi wa
mina a hosi yi leleteleko a nanza ga
yona, zingaho a nanza ga wena gi ta
maha. Kwatsi ha Mefiboxete, ku wu-
lileko a hosi, yena i taga mezeni ya
mina, kwatsi hi munwe wa bana ba
hosi.
12 Na Mefiboxete i wa hi ni nisanyana
muswa, loye a bito ga yena a nga
wa hi Mika. Ni bonkle labo ba
nga wa tsamile lomo ndlwini ka Zi-
ba ba wa hi malanza ka Mefiboxete.
13 Zingaho Mefiboxete i lo tsama le Je-
rusalema; hakuba i loga hi kusima-
misilweko le mezeni ya hosi. Na
yena i wa hi xilema mikonzweni
yonkle ya yena.

XIPIMO 10.

1 Na ku mahisile lezo a nzako ka
lezi, lezaku a hosi ya banana ba ka
Ammoni yi lofa, na Hanuna a nwa-
na wa yena i lo fuma xikundleni xa
yena.
2 Na Davida i te ngalo, Mina nzi ta ko-
mbisa a wuxinji ka Hanuna a nwa-
na wa Nahaxi, kwatsi hilezi a raru
wa yena a nga wa kombisile a wu-
xinji ka mina. Zingaho Davida i lo
rumela hi malanza ya yena a ku
cabelela hi xungetano ni dadani wa
yena. Ni malanza ya Davida ma
lota lomo tikweni ga banana ba ka
Ammoni.
3 Kanilezi a tihosana ta banana ba ka
Ammoni ba te ngalo ka Hanuna a
hosi yabye, U alakanya wena leza-
ku Davida i maha kudzunza a raru
wa wena ke, a ka lezo yena a ru-
meleko a kucabelela ka wena? yena
Davida a nga rumangi a malanza a
yena a ku ta hlola a muti, ni kuta
kambela wona, ni ku ta hangalasa
wona ke?
4 Zingaho Hanuna i lo teka a malanza
ya Davida, i lo cinga bona a kihla-
nya ga zilevu zabye, i lo tsema a ti-
nguwo tabye hi laha xikari, kala kuta
laha zikabeni zabye, i lo rumela bona
ba famba.
5 Laha bona ba nga wa byelile kona
ka Davida, yena i lo rumela ku ki-
nga bona; hakuba a ba banuna ba
wa tsingelwa hi tingana. Ni hosi
yi te ngalo, Tsamani le Jeriko kala a
zilevu za nwina zi kulie, na zonake
mu ta wuya.
6 Ni laha a banana ba ka Ammoni
ba nga wa wonile lezaku bona ma-
hile a libengo ka Davida, ni banana
ba ka Ammoni ba rumela a kuya
riha a ma Siria ya le Bete-rehoba, ni
ma Siria ya le Zoba, makume ma-
mbiri ya kume ga mazana a ba ba-
nuna ba mikonzo, ni hosi ya le Maa-
ka yi wa hi ni kume ga mazana ya ba
banuna, ni ba banana ba Toba ku-
me ni mambiri a kume ga mazana
ya ba banuna.
7 Ni laha Davida a nga wa zwile ha
kona, yena i lo rumela Joabe, ni
wonkle a mabandla ya banhu ba ti-
nhenha.
8 Ni banana ba ka Ammoni ba lo hu-
ma lahandle, ba lo hlomisa impi a
maklari le wuengenweni ga nya-
ngwa: ni ma Siria ya le Zoba ni ya
le Rehoba, ni ba banuna ba le Toba
ni ba le Maaka, ba loya a wutsumbu
gabye le kulweni.
9 Makunu laha Joabe a nga wa wo-
nile lezaku a impi yi longele ku vu-
kela yena a mahlweni ni le nzako,
yena i lo hlawula bonkle ba banuna
ba langelweko ka Israeli, ni ku ba
hlomisa a maklari ba vukela a ma
Siria:
10 Ni bonkle ba banuna ba seleko i lo
ba nyikela canjeni ga Abixai a na-
kulobye wa yena, na yena i lo ba
hlomisa maklari ba vukela a banana
ba ka Ammoni.
11 Na yena i te ngalo, Loku a ma Siria
ma hi ni ntamo ku hunza mina, zo-
nake wena u ta vunetela mina; ka-
nilezi loku a banana ba ka Ammoni
ba hi ni ntamo ku hunza wena, zo-
nake mina nzi tata nzi ta vuna wena.
12 U nga be nahlanekero, nga hina hi
mahe hi wununa hi banhu ba ka hi-
na, ni muti wa Nungungulu wa hi-
na: na Jehova a mahe lezo zi wone-
kako kwatsi kusasa ka yena.
13 Zingaho Joabe ni ba banuna labo ba
nga wa hi zinwe na yena ba lo tsinela
kusuhani le impini a ku ya vukela
ma Siria: na wona ma lo tsutsuma
mahlweni ka yena.
14 Ni laha a banana ba ka Ammoni ba
nga wa wonile lezaku a ma Siria ma
panzanyikile, bonawu kambe ba lo
tsutsuma mahlweni ka Abixai, ba lo
engena lomu mutini. Zonake Jo-
abe i lo klela hi le ka banana ba ka
Ammoni, i lota le Jerusalema.
15 Ni laha a ma Siria ma nga wa wo-
nile lezaku wona ma bekilwe tikuru-
xwini mahlweni ka banana ba ka

Israeli, bona ba lo tsombanyisela a
wutsumbu gabye katiginwe.
16 Na Hadarezera i lo rumela, ni ku ya
neha a ma Siria lawo ma nga wa hi
klatukweni wa Congo: na bona ba
lota le Helama, zinwe na Xobaka a
nduna ya impi ya Hadarezera a hi
hloko yabye.
17 Na kona ku wa lo byelwa Davida; na
yena i lo tsombanyisela wonkle Isra-
eli katiginwe, ni ku hunza a klatu-
ka Jordani, ba lota le Helama. Ni
ma Siria a ma lo hloma maklari a
wutsumbu gabye ba vukela Davida,
na yena i lolwa zinwe na bona.
18 Ni ma Siria ma tsutsuma mahlweni
ka Israeli; na Davida i lo hlasela a
ba banuna ba ma Siria a ba ba-
nuna ba nklanu ni mambiri mazana
ya tikareta, ni mune wa makume ya
kume ga mazana a ba banuna ba
mahaxi, ba lo daya Xobaka a nduna
ya impi ya bona, lezoke yena i lofa
leyo.
19 Ni laha a tihosi leto ti nga wa hi
malanza ya Hadarezera ma nga wa
wonile lezaku bona ba bekilwe tiku-
ruxwini mahlweni ka Israeli, bona
ba lo maha kurula zinwe na Isra-
eli, ni kukozela bona. Zingaho a
ma Siria ma wa cabyisilwe a ku
engeta ba vuna a banana ba ka
Ammoni kambe.

XIPIMO 11.

1 Na ku mahisile lezo, kuklelweni
ka lembe, hi xikati lexo a tihosi ti
nga huma tiya le impini, lezaku
Davida i lo rumela Joabe, ni ma-
lanza ya yena zinwe na yena, ni
wonkle Israeli; na bona ba lo lobisa
a banana ba ka Ammoni, ba lo vi-
mbezela Raba. Kanilezi Davida i
wa sele le Jerusalema.
2 Na ku mahisile lezo laha gambye-
ni, lezaku Davida i lo suka hi la-
ha mubedini wa yena, i lo famba
le hehla ka langwa la yindlu ya
hosi: hi le langweni yena i lo wo-
na a wasati na a kari a hlamba; ni
wasati i wa hi ni wumburi ku cu-
wukekeni.
3 Na Davida i lo rumela a kuya wu-
tisa le nzako ka wasati. Ni munwe
i te ngalo, A hi yena Bate-xeba, a nha-
nyana wa Eliama, a sati wa Uria a
mu Hiti ke?
4 Na Davida i lo rumela a mitsumi, a
kuya teka yena; na yena i lota lomo
ndlwini ka yena, na yena i lo eklela
zinwe na yena (hakuba yena i wa
basisilwe ku kungahlazekangiko ka
yena); na yena i lo klelela le ndlwini
ya yena.
5 Ni wasati i lo xura nyimba; na
yena i lo rumela a byela Davida,
na a te ngalo, Mina nzi na ni nyi-
mba.
6 Na Davida i lo rumela ka Joabe,
aku, Rumela ka mina Uria a mu
Hiti. Na Joabe i lo rumela Uria
ka Davida.
7 Ni laha Uria a nga wa tile ka yena,
Davida i lo wutisa ha yena lezaku
Joabe i mahisa kuyini, ni lezaku a
banhu ba tsamisile kuyini, ni lezaku
a impi yi vuvumisa ku yini.
8 Na Davida i te ngalo ka Uria, Fa-
mba u relela uya le ndlwini ya we-
na, ni ku hlaza a mikonzo ya wena.
Na Uria i lo suka le ndlwini ya hosi,
ni laho ku lo lanzela yena a ngelo
wa kuga kuta hi le ka hosi.
9 Kanilezi Uria i lo eklela le nyangwe-
ni ya hosi zinwe ni wonkle a malanza
ya hosi ya yena, yena a i wa nga re-
lelangi aya le ndlwini ya yena.
10 Ni laha bona ba nga wa byelile Da-
vida, aku, Uria a nga relelangi aya
le ndlwini ya yena, Davida i te ngalo
ka Uria, Wena a ku tangi hi le lwe-
nzweni ke? Ngahilezo wena a ku
yangi le ndlwini ya wena ke?
11 Na Uria i te ngalo ka Davida, A
arke, ni ba ka Israeli, na Juda, ba
tsamile mixaxeni; ni hosi Joabe, ni
malanza ya hosi ya mina, ba gobile
le handle le mikobeni; minake nzi
ta famba le ndlwini ya mina, a ku
yaga ni ku yanwa, ni ku eklela ni
sati wa mina ke? kwatsi hilezi wena
u hanyako, kwatsi hilezi a muhefe-
mulo wa wena wu hanyako, mina
nzi nga ta maha lexi xilo.
12 Na Davida i te ngalo ka Uria, tsama
laha i nyamukla kambe, na manziko
nzi ta maha wena u famba. Zinga-
ho Uria i lo tsama le Jerusalema lego
siku, na manziko.
13 Ni laha Davida a nga wa bitanile
yena, yena i loga i lonwa mahlweni
ka yena; na yena i lo mu popiwisa:
ni laha gambyeni yena i loya mube-
dini wa yena zinwe ni malanza ya
hosi, kanilezi yena a nga relelangi
aya le ndlwini ya yena.
14 Na ku mahisile lezo laha mixweni,
lezaku Davida i lo tsala a papilo ka

Joabe, ni ku rumela gona hi canja
ga Uria.
15 Na yena i lo tsala lomu papilweni,
aku, Rumela Uria kwaleyo ngha-
ngheni laho yi hisisako kona impi,
*n*wina mu su tsikeleta yena, lezaku
yena a gwaziwa, afa.
16 Na kona na ku mahisile lezo, ni laha
Joabe a nga wa hlayisa ku rinzela
a muti, lezaku yena i lo pfokometa
Uria wutsa*n*weni lego a gi tibako
lezaku laho hi laho ku na nga ni ba
banuna ba makawulo.
17 Ni ba banuna ba muti ba lo huma,
ba lolwa *zin*we na Joabe: laho ku
lowa ba*n*wani ba banhu, bona ba ma-
lanza ya Davida; na Uria a mu Hiti
i lofa kambe.
18 *Z*ingaho Joabe i lo rumela a *b*yela
Davida zon*k*le zilo xungatano ni
impi;
19 Na yena i lo lelela a mitsumi, aku,
Laha *n*wina na mu gumesile a ku
*b*yela a *z*ilo *zonk*le *z*a xungetano ni
impi ka hosi,
20 Na kona ku ta kuba lezo lezaku, lo-
ku a zanga ya hosi yi biluka, yena
a ku ngalo wa wena, Ngahilezo *n*wi-
na mu loya laha ku suhani ni muti
mu yalwa ke? mu wa nga *z*i tibi le-
*z*aku bona ba nga ta panda hi le ku-
risini ke?
21 Nzi mani a nga daya Abimeleki a
*n*wana wa Jerubbexete? a hi wasati
loye a nga wa hoxile a ri*b*ye ga ku-
gaya hehla ka yena hi le kurisini,
*z*ingaho lezo yena i lofa le Tebeza
ke? hi yini *n*wina mu tsineleko ku
suhani nguvu ni kurisi ke? zonake
wena u ta ku ngalo, A nanza ga
wena Uria a mu Hiti i filewo ka-
mbe.
22 *Z*ingaho a tsumi wu lo famba, i lo-
ta a ta kombisa Davida zon*k*le lezo
Joabe a mu rumelako *z*ona.
23 Ni tsumi wu te ngalo ka Davida, Ni
ba banuna ba lo hlula ba vukela
hina, ba lo huma bata ka hina le ha-
n*d*le, hina hi wa hi hehla ka bona
kwaleyo kuengeneni ka nyangwa.
24 Ni bapandi ba lo fula hehla ka ma-
lanza ya wena hi le kurisini; ni ba-
*n*wani ba malanza ya hosi ba file, ni
nanza ga wena Uria a mu Hiti i file
kambe.
25 Zonake Davida i te ngalo ka tsumi,
Zakungahi wena u ta nga wula ka
Joabe, Nga lezi zilo *z*i nga be *z*i nga
xalalisiko wena, hakuba supado yi
kadamula mu*n*we nguvu kwatsi hi
mu*n*wani; maha impi ya wena a ku
tiyiseta mu vukela a muti, ni ku ha-
hlula wona: wena tiyisa yena wena.
26 Ni laha a sati wa Uria a nga wa
zwile lezaku Uria a nuna wa yena i
file, yena i lo maha mikosi hi nuna
wa yena.
27 Ni laha a xirilo xi nga wa hunzile,
na Davida i lo rumela ku ya teka
yena kaya aya n*d*lwini ya yena, na
yena i lo maha sati wa yena, na yena
i lo tralela yena a nisanyana. Kani-
lezi a xilo lexo Davida a xi mahileko
a xi xalalisangi Jehova.

XIPIMO 12.

1 Na Jehova i lo rumela Natani ka
Davida. Na yena i lota ka yena, na
te ngalo ka yena, Laho ku wa hi
kona ba banuna bambiri lomu muti-
ni; ni mu*n*we i wa fumile, ni mu-
*n*wani i wa hi xisiwana.
2 Ni munhu a fumileko i wa hunze-
letile a kupfuna a mu*k*lambi ni ma-
ranga ya tihomu;
3 Kanilezi a munhu wa xisiwana i wa
nga hi na ncumo, saseka a kun*d*lwa-
na mu*n*we, lowo yena i lo wu xabi-
leko i lo wun*d*la: na wona wu lo
kula katigi*n*we na yena, *zin*we ni
banana ba yena; na wona wu loga
a xipanzana xa yena *n*winyi, wu lo-
nwa lomo ko*t*reni ya yena *n*winyi,
ni ku e*k*lela laha xifubeni xa yena,
wu su kwatsi ka yena xinhanyatana
xa yena.
4 Ni laho ku lota a baenzi ka munhu
wa kupfuna, yena i lo tsika a ku
teka yivu ya yena ni homu ya yena
*n*winyi, a ku tihluta a muenzi loye
a nga wa tile ka yena, kanilezi i lo
teka a ivana ya munhu wa xisiwa-
na, a tihluta ha yona a munhu loye
a nga wa tile ka yena.
5 Ni zanga ya Davida yi wa vin*d*luki-
silwe hi kukulisisilweko hi loye a
munhu; na ku lo wula Natani, Kwa-
tsi hilezi Jehova a hanyako, a mu-
nhu loye a mahileko lexi xilo i fane-
lwe hi kufa:
6 Na yena i ta wuyisela a ivana hi ku-
engetilweko ka mune, hakuba yena
i mahile lexi xilo, hakuba yena a
nga na ti*t*ralo.
7 Na Natani i te ngalo ka Davida,
Wena hi wena munhu loye. Zaku-
ngahi a wulako Jehova, a Nungu-
ngulu wa ka Israeli, mina nzi mu to-

tile wena a hosi hehla ka Israeli,
na mina nzi *k*la*k*lisile le canjeni ga
Saule;
8 Na mina nzi nyikile wena a yin*d*lu
ya hosi ya wena, ni basati ba hosi
ya wena xifubeni xa wena, ni ku
nyika wena a yin*d*lu ya ka Israeli ni
ya ka Juda; ni loku wena u wa nga
eneliswangi, mina nzi wa ta enge-
tela a zakungahi ni zakungahi zilo.
9 Ngahilezo wena u tsa*n*wisile a mha-
ka ya Jehova, a ku maha lezo zi bi-
hileko kuwoneni ka yena ke? Wena
u dele Uria a mu Hiti hi supado, u
tekile ni sati wa yena a kuba sati wa
wena, wena u dele yena hi supado
ya banana ba ka Ammoni.
10 Makunu hikwalaho a supado yi nga
cima yi ta suka lomu n*d*lwini ya we-
na, hakuba wena u kanyisile mina,
u tekile a wasati Uria a mu Hiti a
kuba sati wa wena.
11 Zakungahi a wulako Jehova, Langu-
ta, mina nzi ta vuxa a kubiha ku vu-
kela wena lomu n*d*lwini ya wena;
mina nzi ta teka basati ba wena ma-
hlweni ka ngohe ya wena, ni ku nyi-
ka bona ka mu akelwane wa wena,
na yena i ta e*k*lela ni basati ba we-
na kuwoneni ka legi gambo.
12 Hakuba wena u ku mahile xiku-
n*d*leni: kanilezi mina nzi ta maha
lexi xilo mahlweni ka won*k*le Isra-
eli, ni mahlweni ka gambo.
13 Na Davida i te ngalo ka Natani,
Mina nzi onhile nzi vukela Jeho-
va. Na Natani i te ngalo ka Da-
vida. Jehova kambe i susile kule
xionho xa wena; wena u nga ta
kufa.
14 Ahemba, hakuba hi lexi ximaho we-
na u nyikile a xibango xa hombe
ka balala ba ka Jehova a kurukate-
la, ni *n*wanana kambe loye a ta nga
*t*ralelwa ka wena ha kunene i ta
kufa.
15 Na Natani i lo suka aya le n*d*lwini
ya yena.
Na Jehova i wa loba a xi*n*wanana
lexi a sati wa Uria a *t*ralele ka Da-
vida, xi wa tsingelwe hi kuba*b*ya.
16 Davida hikwalaho i lo kongotela
Nungungulu hi kota ya *n*wana; na
Davida i lo yila, i lo engena n*d*lwini,
i lo e*k*lela lahasi misabeni gon*k*le wu-
siku.
17 Ni masingalakati ya yin*d*lu ya yena
ma lo suka, ma lo yima hi laha re-
beni ga yena, a ku vuxa yena laha
misabeni: kanilezi yena i wa nga a
nga vumeli, ge yena hambu a kuga
zibaba zi*n*we na bona.
18 Na ku mahisile hi siku ga n*k*lani
ni mambiri a xi*n*wanana xi lofa.
Ni malanza ya Davida ma lo caba
ku *b*yela yena lezaku a xi*n*wana-
na xi file; hakuba bona ba te nga-
lo, Languta, hambu a xi*n*wanana
xi nga wa kari xi hanya, hina hi lo
wulawula ka yena, yena i wa nga
ingisangi ka gezu ga hina: ku ta ku
yini zonake a kuhloka ka wutsumbu
ga yena, loku hina hi *b*yela yena le-
zaku a xi*n*wanana xi file!
19 Kanilezi laha Davida a nga wa wo-
nile lezaku a malanza ya yena ma
hlebelana katigi*n*we, Davida i lo pi-
ma lezaku a xi*n*wanana xi file; na
Davida i te ngalo ka malanza yena,
A xi*n*wanana xi file ke? na bona ba
te ngalo, Yena i file.
20 Zonake Davida i lo suka hi laha mi-
sabeni, na lo hlamba, i lo tota a wu-
tsumbu ga yena, i lo hen*d*leleta a
tinguwo; yena i lota lomo n*d*lwini
ka Jehova, i lo ta kozela: zonake
yena i lota le n*d*lwini ya yena *n*wi-
nyi; laha yena na wutisile, bona ba
lo beka zibaba mahlweni ka yena,
yena i lo kuga.
21 Zonake ku lo wula a malanza ya ye-
na ka yena, Za kuyini zilo za lezi we-
na u mahileko? Wena u lo yila
ni kurilela a xi*n*wanana, laha na xo-
na na xa ha hanya; kanilezi laha a
xi*n*wanana na xi file, wena u lo su-
ka nga zibaba.
22 Na yena i te ngalo, Laha a xi*n*wana-
na xi nga wa ha hanya, mina nzi lo
yila nzi lo rila: hakuba nzi te nga-
lo, Nzi mani a zitibako lezaku Jehova
a nga ta kuba na wuxinji ka mina,
lezaku a *n*wanana kutani a nga ha-
nya ke?
23 Kanilezi makunu yena i file, Ngahi-
lezo mina nzi wa ta nga nzi yila ke?
mina nzi ta zi kota ku mu *k*lelisa a
wuya kambe ke? mina nzi taya ka
yena, kanilezi yena a nga ta ha *k*lela
kambe a wuya ka mina.
24 Na Davida i lo cabelela Bate-xeba a
sati wa yena, yena i lo engena ka ye-
na, i lo e*k*lela zi*n*we na yena: yena i
lo *t*rala nisanyana, na yena i lo cula
bito ga yena Solomoni. Na Jehova
i lo ranza yena;
25 Na yena i lo ruma hi canja ga Na-
tani a muprofeti; na yena i lo cula

a bito ga yena Jedidia, hakuba hi
kota ya Jehova.
26 Makunu Joabe i lolwa a vukela
Raba ga banana ba ka Ammoni, i lo
teka a muti wa xilubelo.
27 Na Joabe i lo rumela a mitsumi ka
Davida, i te ngalo, Mina nzi lwile
nzi vukela Raba; ina, mina nzi te-
kile a muti wa mamati.
28 Makunu hikwalaho tsombanyisa bo-
nkle banhu ba seleko katiginwe, ni
ku goba ba vukela a muti, ni ku teka
wona; ku nga taku mina nzi nga
ku teka a muti, na wona wu culiwa
hi bito ga mina.
29 Na Davida i lo tsombanyisa bonkle
banhu katiginwe, i loya le Raba, ba
lolwa ba vukela wena, ba lo teka
wona.
30 Na yena i lo teka a xidlodlo xa hosi
ya bona hlokweni ya yena; ni kubi-
nza ka xona ku wa hi a talenta ga
nzalama, ni ha xona ku wa hi mari-
bye ma sasekileko; na xona xi wa
mehelwe lomo hlokweni ya Davida.
Na yena i lo neha a mupango wa
muti, wu wa hunzeletile ku tala.
31 Na yena i lo humesa a banhu labo
ba nga wa hi lomo, i lo beka bona
lahasi ka tisaruti, ni lahasi ka miklo-
nga ya ziketse, ni lahasi ka zikloka za
ziketse, i lo maha ba hunza ba tse-
makanya le ndlwini ya zitini: za-
kungahi yena i lo maha ka yonkle a
miti ya ba Ammoni. Na Davida ni
banhu ba bonkle ba lo klelela le Je-
rusalema.

XIPIMO 13.

1 Na ku mahisile lezo a nzako ka
lezi, lezaku Absalome a nwana wa
Davida i wa hi ni litrikla la ma-
kweru, loye a bito a nga wa hi Ta-
mara; na Amnoni a nwana wa Da-
vida i lo ranza yena.
2 Na Amnoni i wa lo hlokiswa lezaku
yena i lowa a babya hakuba hi ma-
kweru wa yena Tamara; hakuba
yena i wa hi mubulwa; zona zi wa
ku tsanza ka Amnoni a ku maha
ncumo ka yena.
3 Kanilezi Amnoni i wa hi ni munga-
na, loye a bito a nga wa Jonadaba, a
nwana wa Ximea, a nakulobye wa
Davida: na Jonadaba i wa hi mu-
nhu a nga wa hi nzrori ya hombe
nguvu.
4 Na yena i te ngalo ka yena, Hiyini,
O nwana wa hosi, wena zakungahi
wa onza hi masiku ke? wena u nga
ta byela mina ke? Na Amnoni i te
ngalo ka yena, Mina nzi ranza Ta-
mara, a makweru wa nakulobye wa
mina Absalome.
5 Na Jonadaba i te ngalo ka yena,
Eklela wena le mubedini wa wena,
u xengetela a wutsumbu ga wena
ku kwatsi wa ku babya: ni laha a
raru wa wena a ta nga ku wona
wena, wula ka yena, Nga makweru
wa mina Tamara ata, nza kombela
wena, ni ku nyika mina a zibaba a
kuga, a ta bika kuga kuwoneni ka
mina, kasi mina nza fela ku wo-
na kona, ni kuga kona canjeni ga
yena.
6 Zingaho Amnoni i lo eklela lahasi,
ni kuxengetela wutsumbu ga yena
ku babya: ni laha a hosi yi nga wa
tile ku wona yena, na Amnoni i te
ngalo ka hosi, Nga makweru wa
mina Tamara ata, mina nza kombela
wena, a ta maha ka mina a zikeke-
tselo zimbiri kuwoneni ka mina, kasi
mina nza fela kuga le canjeni ga
yena.
7 Zonake Davida i lo rumela kaya
ka Tamara, aku, Famba makunu le
ndlwini ya makwenu Amnoni, u ya
bikela yena kuga.
8 Zingaho Tamara i loya le ndlwini ya
makwenu wa yena Amnoni; na ye-
na i wa eklele. Na yena i lo teka a
mapa, i lo kanyanga wona, i lo ma-
ha zikeketselo kuwoneni ka yena, i
lo bika zikeketselo.
9 Yena i lo teka a ngelo, i lo nukula
zona mahlweni ka yena; kanilezi ye-
na i lo ala kuga. Na Amnoni i te
ngalo, Humesa bonkle banhu laha ka
mina. Na bona ba lo huma bonkle
banhu ka yena.
10 Na Amnoni i te ngalo ka Tamara,
Neha zakuga lomu ndlwini, kasi mi-
na nza fela kuga le canjeni ga we-
na. Na Tamara i lo teka a zikeke-
tselo lezi yena a nga wa zi mahile, i
lo neha zona lomu ndlwini ka Ammo-
ni a makwanu wa yena.
11 Ni laha yena a nga wa nehile zona
ku suhi ka yena a kuga, yena i lo
koma yena, yena i te ngalo ka yena,
Ngona, u eklela na mina, makweru
wanga.
12 Na yena i lo hlamula yena, Kokwihi,
makabye wa mina, u nga kurumeti
mina; hakuba a kuna xilo xaku-
ngahi xi faneleko ku mahiwa ka

Israeli: u nga mahi wena lego wu-
pupulu.
13 Na mina, hikwihi laha mina nzi ta
nga rwala tingana ta mina ke? na
kwatsi hi wena, u taba wa ku ko-
ta mu*n*we wa mapupulu lomo ka
Israeli. Makunu hikwalaho, mina
nza kombela wena, wulawula ka ho-
si; hakuba yona yi nga ta tsimbe-
tela mina ka wena.
14 Ahemba yena i wa nga ingisangi a
ka gezu ga yena; kanile*z*i na a nga
na hi ni ntamo kuhunza yena, i lo
kurumeta yena, i lo e*k*lela *zin*we na
yena.
15 *Z*onake Amnoni i lo benga yena
hi libengo li hunzeleleko li kula;
hakuba a libengo lolu yena a nga wa
benga yena li wa hi la hombe ku
hunza kuranza loku a nga wa mu
ranza ha kona. Na Amnoni i te
ngalo ka yena, Suka, u ti fambela.
16 Na yena i te ngalo ka yena, A *z*inga-
ho, hakuba lexi kugoha ka hombe a
ku hlongola mina kona ku bihile ku
hunza ku*n*wani loku wena u mahi-
leko ka mina. Kanile*z*i yena i wa
nga a nga ingisangi ka yena.
17 *Z*onake yena i lo bitana a nanza ga
yena lego gi nga wa yimelela yena,
i te ngalo, Humesa loyi a wasati a
huma laha ka mina, ni ku kwinyara
libati lenzako ka yena.
18 Na yena i wa hi ni nguwo ya mu-
bala wuhambeneko hehla ka yena;
hakuba a tinguwo ta kungahi ti wa
ambalwa hi banhanyana ba hosi labo
ba nga mibulwa yi bombiswako.
*Z*onake a nanza ga yena gi lo neha
yena le han*d*le, gi lo kwinyara a li-
bati anzako ka yena.
19 Na Tamara i lo mehela a kuma le
hlokweni ya yena, i lo hanzula a
nguwo ya yena ya mabala leyo yi
nga wa hi hehla ka yena; na yena i
lo *k*lateka a mikono ya yena hlo-
kweni ya yena, na a lo famba, na a
rila a kanyuluka kwatsi hile*z*i a nga
wa famba.
20 Na Absalome a makwenu wa yena
i te ngalo ka yena, A Amnoni a ma-
kwenu wa wena a nga wa kari a hi
na wena ke? kanile*z*i makunu miye-
la, makweru wanga: yena makwenu
wa wena; u nga teki le*z*i *z*ilo mbi-
lwini. *Z*ingaho Tamara i lo tsama
na te curwa lomo n*d*lwini ya maka-
*b*ye wa yena Absalome.
21 Kanile*z*i laha a hosi Davida a nga
wa zwile hi le*z*i *z*ilo *z*on*k*le, yena i
wa lasu tsingelwa hi kuzangara.
22 Na Absalome i wa nga wulawulangi
ka Amnoni hambu kusasa hambu
kubiha; hakuba Absalome i wa lo
benga Amnoni, hakuba yena i kuru-
metile a makwerwana wa yena Ta-
mara.
23 Na ku mahisile le*z*o anzako ka
malembe mambiri ma teleko, le*z*aku
Absalome i wa hi ni bakayi ba tiyi-
vu ke Baal-hazora, legi gi wa hi le
ka Efraime: na Absalome i wa lo
ramba bon*k*le a ba barisanyana ba
hosi.
24 Na Absalome i lota le ka hosi, na te
ngalo, Languta makunu, a nanza ga
wena gi na ni bakayi ba tiyivu; nga
a hosi, mina nza kombela wena, ni
malanza ya yona ma famba *zin*we ni
nanza ga yona.
25 Ni hosi yi te ngalo ka Absalome,
Kokwihi, *n*wana wanga, nga hina
bon*k*le hi nga fambi, ku nga taku
hina hi minzwalo ka wena, Yena
i lo tsimbeketa yena: ahemba yena
i wa nga a nga fambangi, kanile*z*i
i lo katekisa yena.
26 *Z*onake ku lo wula Absalome, Loku
u ala, mina nza kombela wena, nga
a maka*b*ye wa mina Amnoni a famba
*zin*we na hina. Ni hosi yi te ngalo
ka yene, Hi kuyini yena a nga ta
nga a famba *zin*we na wena ke?
27 Kanile*z*i Absalome i tsimbeketa ye-
na, yena i lo vumela Amnoni ni bo-
n*k*le barisanyana ba hosi ku famba
*zin*we na yena.
28 Na Absalome i lo leletela a malanza
ya yena, aku, Hlohlosani *n*wina ma-
kunu, laha a mbilu ya Amnoni yi
narileko hi waini; ni laha mina nzi
ta nga wula ka *n*wina, Dayani Amno-
ni, *z*onake dayani yena; mu nga ca-
be; a hi mina nzi leleteleko *n*wina
ke? mu nga be na hlanekero, nga
mu be ni makawulo.
29 Ni malanza ya ka Absalome ma lo
maha ka Amnoni kwatsi hi le*z*i Absa-
lome a leleteleko. *Z*onake a bon*k*le
a banana ba hosi ba lo suka, ni bo-
n*k*lelele ba banuna ba lo kilela ti-
mbongola ta*b*ye, ba lo tsutsuma.
30 Na ku mahisile le*z*o, laha ba nga
wa hi lomo n*d*leleni, le*z*aku a mahu-
ngu ma lota ka Davida, aku, Absa-
lome i dele bon*k*le a banana ba ho-
si, ni laho a ku kona wa bona a
seleko.

31 *Z*onake a hosi yi lo suka, yi lo ha-
nzula a tinguwo ta yona, i lowa laha
misabeni; ni malanza ya yena ma lo
yima hi laho na tinguwo ta wona na
ti hanzulwe.
32 Na Jonadaba, a *n*wana wa Ximea, a
maka*b*ye wa Davida, i lo hlamula i
te ngalo, Nga a hosi ya mina yi nga
kanakaneli lezaku bona ba dele wo-
n*k*le a majaha a barisanyana ba ho-
si; hakuba a Amnoni yece a fileko:
hakuba hi kuhlawula ka Absalome
loku ku wa xu*b*yilwe ku sukela ka
siku lego yena a nga wa kurumetile
makwaru wa yena Tamara.
33 Makunu hikwalaho nga a raruwa-
muni a hosi a nga teki le xilo mbi-
lwini ya yena, a ku alakanya bon*k*le
barisanyana ba hosi ba file; hakuba
nzi Amnoni yece a fileko.
34 Kanile*z*i Absalome i lo tsutsuma.
Ni jaha lego gi nga wa hlayisa ku-
rinzela i lo *k*lakusa a mahlo ya yena,
na a lo cuwuka, ni, languta, laho
ku lota banhu bo tala hi n*d*lela ya
*k*lelo ga mitsurana le nzako ka yena.
35 Na Jonadaba i te ngalo ka hosi, La-
nguta, a barisanyana ba hosi bata:
kwatsi hile*z*i a nanza ga wena gi
wulileko, *z*ingaho le*z*o.
36 Na ku mahisile le*z*o, kwatsi hi xilo-
kuloku xa le*z*i a nga wa mahile ku-
gumelwa a kuwulawula, le*z*aku, la-
nguta, a barisanyana ba hosi ba lota,
na ba lo *k*lakusa a gezu ga*b*ye, ba lo
rila: a hosiwo kambe ni won*k*le a
malanza ya yona ba lo rila hi kutsi-
kwilisilweko.
37 Kanile*z*i Absalome i lo caba, na a
loya le ka Talmai a *n*wana wa Ammi-
hura, a hosi ya le Gexura. Na Da-
vida i lo rilela a *n*wana wa yena wo-
n*k*lelele masiku.
38 *Z*ingaho Absalome i lo cabela, i loya
le Gexura, na a wa hi le malembe
manharu.
39 Ni muhefemulo wa hosi Davida wu
wo xuba a ku suka wuya ka Absa-
lome: hakuba yena i wa cabelelwe
hi xungetano na Amnoni, na wona
le*z*aku yena i wa file.

XIPIMO 14.

1 Makunu Joabe a *n*wana wa Ze-
ruia i lo pima le*z*aku a mbilu ya
hosi yi wa mbulukelela a Absa-
lome.
2 Na Joabe i lo rumela ka Tekoa, i
loya teka leyo a wasati wa kutiba,
na a te ngalo ka yena, Nza kombela
wena, xengetela a wutsumbu ga we-
na a kuba murili, u ambala a tingu-
wo ta kurila, mina nza kombela we-
na, u nga toti a wutsumbu ga wena
hi mafura, kanile*z*i ti mahe a wasati
loye hi xikati xa hombe a rilelako
wa kufa:
3 Ni ku ni kuya engena ka hosi, ni ku
wulawula hi laya maxuxela ka yena.
*Z*ingaho Joabe i lo beka timhaka no-
*n*wini wa yena.
4 Ni laha a wasati wa le Tekoa a wu-
lawulile ka hosi, yena i lowa hi ngo-
he ya yena laha liranza*b*yeni, i lo
maha xicabyo, i te ngalo, Vuna, O
hosi.
5 Ni hosi yi te ngalo ka yena, Wa ku
sungwa xini wena ke? Na yena i
lo hlamula, Ha kunene mina nzi
noni, ni nuna wa mina i file.
6 Ni nanza ga wena ga xisati gi wa
hi ni barisanyana bambiri, bona ba-
mbiri ba lo holoba katigi*n*we seyo
han*d*le, ni laho ku wa nga hi kona a
wa ku abanyisa bona, kanile*z*i mu-
*n*wani i lo lamata mu*n*wani, i lo da-
ya yena.
7 Ni, languta, won*k*le a ngango wu lo
suka wu vukela a nanza ga xisati ga
wena, na bona ba te ngalo, Nyikela
yena loye a deleko maka*b*ye, kasi
hina ha fela ku daya yena hi wu-
tomi ga maka*b*ye loye yena a mu
deleleko na *z*ingaho kulobisa a xi-
*t*ralwa kambe. *Z*ingaho ba ta su
pfiti a nkala ga mina gi seleko, na ba
ta siya ka nuna wa mina ge hambu
bito ga salela hehla ka ngohe ya mi-
saba.
8 Ni hosi yi te ngalo ka wasati,
Yana le n*d*lwini ya wena, mina nzi
ta nyika ku layela ha wena.
9 Ni wasati wa le Tekoa i te ngalo
ka hosi, *N*winyi wanga, O hosi, a
kugoha nga ku hi ka mina, ni le
n*d*lwini ya raru wa mina; a hosi ni
xitsamo xa wukosi xa yena nga a
nga be nananzu.
10 Ni hosi i te ngalo ka yena, Kani nzi
mani a wulako cilo ka wena, neha
yena ka mina, na yena a nga ta ha
engeta a kumba wena kambe.
11 *Z*onake ku lo wula yena, Mina nza
kombela wena, nga a hosi yi alaka-
nya Jehova a Nungungulu wa yo-
na, le*z*aku a kulobisa ka nkata ku
nga ha engeti kambe, ku nga taku
ba lobisa a *n*wana wa mina. Na ye-

na i te ngalo, Kwatsi hile*z*i Jehova a
hanyako, laho ku nga ta kuba kona
a sisi mu*n*we wa *n*wana wa wena wu
ta nga kuwa laha misabeni.
12 *Z*onake a wasati i te ngalo, Nga a
nanza ga wena ga xisati, mina nza
kombela wena, gi wula a mhaka ka
*n*winyi wa mina a hosi, Na yena i te
ngalo, Wulawulake.
13 Ni wasati i te ngalo, Ngahile*z*o we-
na *z*onake wena u hile mano hi zilo
zakungahi u vukela banhu ba ka
Nungungulu ke? hakuba hi ku wu-
lawula leyi mhaka a hosi ku kwatsi
hi mu*n*we loye a onhileko, a ka le*z*o
a hosi yi nga yeliko a wuya kaya
kambe loye a kwabekako wa yena.
14 Hakuba a ku sungwi hi ku laba
kufa, ni ku kwatsi hi mati ma hala-
keleko liranza*b*yeni, lawo ma nga
hiko na ku wungeletelwa kambe; ge
hambu Nungungulu a nga susi a
wutomi, kanile*z*i a mano ya mala-
nga, le*z*aku loye a kwabekako a nga
be a hoxelwe magomo ka yena.
15 Makunu hikwalaho na u wona le*z*a-
ku mina nzi tile nzi ta wulawula a
timhaka leti ka raruwamuni a ho-
si, kona hile*z*i a banhu ba nga wa
mahile mina nzi caba: ni nanza ga
xisati ga wena gi te ngalo, Mina
makunu nzi ta wulawula ka hosi;
kona ku fela ku a hosi yi ta humele-
lisa a kuwutisa ka nanza ga yona.
16 Hakuba a hosi yi tazwa, ni ku *k*la-
*k*lisa a nanza ga yona le canjeni ga
banhu labo ba ta nga daya mina ni
nisanyana wa mina le tsombeni ya
Nungungulu.
17 *Z*onake a nanza ga xisati ga wena gi
te ngalo, Vumela, mina nza kombela
wena, a timhaka ta *n*winyi wa mi-
na a hosi ti be ti tangalisako; haku-
ba ku kwatsi i ngelosi ya Nungu-
ngulu, *z*ingaho a hosi ya mina a ku
tiba kusasa ni kubiha: na Jehova a
Nungungulu wa wena a be *z*i*n*we na
wena.
18 *Z*onake a hosi yi lo hlamula yi te
ngalo ka wasati, U nga fihli ka mi-
na, mina nza kombela wena, a ncu-
mo lexo mina nzi nga wa ta wutisa
wena. Ni wasati i te ngalo, Nga a
*n*winyi wa mina a hosi makunu a
wulawula.
19 Ni hosi yi te ngalo, A canja ga
Joabe gi *z*i*n*we na yena ka le*z*i *z*on*k*le
ke? Ni wasati i lo hlamula i te
ngalo, Kwatsi hile*z*i a muhefemulo
wa wena wu hanyako, *n*winyi wa
mina a hosi, a nga ta kuba kona a ta
nga hambuka *k*lelweni hi ka ga xi-
nene canja kutani hi ka ga xibaba
ka ncumo xihi a raruwamuni a ho-
si a wulawulileko; hakuba a na-
nza ga wena Joabe, i lo layela mi-
na, ni ku beka ton*k*le leti timhaka
lomo no*n*wini wa nanza ga wena ga
xisati;
20 Ni ku hunzulusa a ngohe ya timha-
ka a nanza ga wena Joabe hi yena
a mahileko lexi xilo: ni hosi ya mi-
na ya tiba, kukotisa hi kutiba ka
ngelosi, ya Nungungulu, a ku tiba
*z*on*k*le *z*ilo le*z*o *z*i nga laha misabeni.
21 Ni hosi yi te ngalo ka Joabe, La-
nguta makunu, mina nzi mahile lexi
xilo: famba hikwalaho, uya neha a
jaha Absalome a wuya.
22 Na Joabe i lowa liranza*b*yeni hi ngo-
he ya yena, i lo maha xica*b*yo, ni ku
katekisa a hosi; na Joabe i te ngalo,
I nyamu*k*la a nanza ga wena ga *z*i
tiba le*z*aku mina nzi kumile a tomo
kuwoneni ka wena, *n*winyi wa mi-
na, O hosi, a ka le*z*o a hosi yi mahi-
leko a ku wutisa ka nanza ga yona.
23 *Z*ingaho Joabe i lo suka i loya le Ge-
xura, i lo neha a Absalome le Jeru-
salema.
24 Ni hosi yi te ngalo, Nga yena a re-
nzeleke aya le n*d*lwini yena, kani-
le*z*i nga yena a nga woni a ngohe ya
mina. *Z*ingaho Absalome i lo ha-
mbukela le n*d*lwini ya yena, na a
nga wonangi a ngohe ya hosi.
25 Makunu ka Israeli won*k*le i wa
nga hi kona a nga wa babazwa ku
fanana na Absalome hi wumburi ga
yena; kusukela xirenzeni xa konzo
wa yena ku kala le magalweni ya
hloko ya yena laho ku wa nga hi na
bawa ka yena.
26 Ni laha yena a nga wa kaya a misisi
ya hloko ya yena (makunu ku wa hi
kugumelwa ka malembe won*k*le ye-
na a nga wa kaya yona; hakuba
yona yi wa ku binza ka yena, hi-
kwalaho yena i wa ku tsema yona);
yena i wa ku ringanisa a misisi ya
hloko ya yena ku wa hi mazana ma-
mbiri maxekeli, a nzako ka ku ri-
nganisa ka hosi.
27 Ni ka Absalome ku wa *t*relwe bari-
sanyana banharu, ni nhanyana mu-
*n*we, loye a bito a nga wa hi Tamara:
yena i wa hi wasati wa ngohe ya wu-
mburi.

28 Na Absalome i lo tsama a malembe
mambiri ma teleko lomu Jerusale-
ma; yena i wa nga wonangi a ngohe
ya hosi.
29 Zonake Absalome i lo rumela ka
Joabe, a ku yisa yena le hosini; ka-
nilezi yena i wa nga a ngati ka ye-
na: na yena i lo rumela kambe hi
xikati xa wumbiri, kanilezi yena i
wa nga a ngati.
30 Hikwalaho yena i te ngalo ka ma-
lanza ya yena, Wonani, a simu ga
Joabe gi ku suhani ni ga mina, na
yena i na ni mabele leyo; fambani
mu ya hisa wona. Ni malanza ya
ka Absalome ba lo hisa a simu hi
nzilo.
31 Zonake Joabe i lo suka, ni kuta ka
Absalome le ndlwini ya yena, i te
ngalo ka yena Ngahilezo a malanza
ya wena ma hisile a simu ya mina hi
nzilo ke?
32 Na Absalome i lo hlamula Joabe,
Languta, mina nzi rumele ka wena,
nziku, Ngona leno, kasi mina nza
rumela wena le ka hosi, a ku wula,
Ngahilezo mina nzi wuyile hi le Ge-
xura ke? ku wa hi cukwana ka mi-
na a kuba nzi simamile nzi tsama
leyo. Makunu hikwalaho nga mina
nzi wona a ngohe ya hosi; ni loku
ku nga ku hi kona kugoha ka mina,
nga yena a daya mina.
33 Zingaho Joabe i lota ka hosi, i lo
byela yena; ni laha yena a nga wa
bitanile Absalome, yena i lota ka
hosi, i lo korama a wutsumbu ga ye-
na hi ngohe ya yena liranzabyeni ma-
hlweni ya hosi: ni hosi yi lo trotra
Absalome.

XIPIMO 15.

1 Na ku mahisile lezo a nzako ka
lezi, lezaku Absalome i lo ti lo-
ngiselela yena a kareta ni mahaxi,
ni nklanu wa makume ya ba ba-
nuna a ku tsutsuma mahlweni ka
yena.
2 Na Absalome i lo vuka manzikweni
wa mixo, i lo yima hi laha klelweni
ga ndlela ya nyangwa: na kona na
ku wa ngaho, lezaku, laha kani hi-
wihi a munhu a nga ni keco leyi yi
nga wa ta nga yita ka hosi a ku ta
kulamulwa, zonake Absalome i lo
bitana ka yena, na te ngalo, U wa
ka wihi a muti wena ke? Na yena i
te ngalo, A nanza ga wena gi hi ga
linwe la tixaka ta ka Israeli.
3 Na Absalome i te ngalo ka yena,
Wona, a mahungu ya wena ma
sasekile ma longamile; kanilezi a
ku na xirunwa xa hosi a kuzwa ha
wena.
4 Absalome klatakumbiri i lo wula, O
loku mina nzi wa mahwa a mula-
muli lomu tikweni, lezaku bonkle-
lele banhu laba ba nga wa hi ni ke-
co kutani i nanzu ba wa ta nga ba
fancla kuta ka mina, na mina nzi wa
ta nga mu maha nongameto!
5 Na ku wa ngaho, lezaku, laha mu-
nhu na ata ku suhi a ku ta maha a
xicabyo, yena i lo humesa a canja ga
yena, i lo koma yena, ni ku trotra
yena.
6 Hi ka laya ma mahela i lo maha a
Absalome ka bonkle ba ka Israeli
labo ba tako le hosini ku ta kulamu-
lwa; zingaho Absalome i lo yiba a
timbilu ta banhu ba ka Israeli.
7 Na ku mahisile lezo hi kugume-
lweni ka mune wa makume a male-
mbe, lezaku Absalome i te ngalo ka
hosi, mina nza kombela wena, nga
mina nzi famba nzi ya riha a xi-
fungo xa mina, lexi mina nzi fu-
ngileko ka Jehova, le Hebroni.
8 Hakuba a nanza ga wena gi fungile
a xifungo laho nzi nga wa tsamile le
Gexura le Siria, nziku, Loku Jeho-
va ha kunene a ta neha mina leyo
Jerusalema, zonake mina nzi ta ko-
zela Jehova.
9 Ni hosi yi te ngalo ka yena, Famba
hi kurula. Zingaho yena i lo suka,
i loya le Hebroni.
10 Kanilezi Absalome i lo ruma a mi-
tsukano ka tonkle a tixaka ta ka
Israeli, aku, Na kwatsi hi xikanza-
kanya xa lezi nwina muzwako a ku-
vuma ka paratana, zonake nwina mu
taku, Absalome i hosi lomu He-
broni.
11 Na zinwe na Absalome ku loya a
mazana mambiri ya banhu ba huma
hi le Jerusalema, labo ba nga wa
rambilwe, na ba lo famba nyalidede,
ba bona ba wa nga tibi ncumo.
12 Na Absalome i lo rumela Ahitofeli
a mu Giloni, a wa kungo ga Davi-
da, le mutini wa ka kabye, le Gilo,
laha na a ha nyikela a mipahlelo.
Na hlebo gabye gi wa tsingisilwe;
hakuba a banhu ba wa enzeleke-
lana hi kusimamisisilweko ka Absa-
lome.
13 Ni laho ku lota a tsumi ka Davi-

da, wuku, A timbilu ta banhu ba ka
Israeli ti le nzako ka Absalome.
14 Na Davida i te ngalo ka wonkle a
malanza lawo ma nga wa hi zinwe
na yena le Jerusalema, Sukani, nga
hina hi tsutsuma; hakuba a nga ko-
na ni munwe wa hina a ta nga pona
ka Absalome: mahani mazambo mu
raxela, ku nga taku yena a kama-
nyeta hina hi kuhaklisilweko, ni ku
neha lahasi a kubiha ha hina, ni ku
hlasela a muti hi wukla ga supado.
15 Ni malanza ya hosi ma te ngalo ka
hosi, Languta, a malanza ya wena
ma longile a ku maha kani hi yini a
nwinyi wa hina a hosi a ta nga hla-
wula.
16 Ni hosi yi lo famba, ni wonkle a
ngango wa yena le nzako ka yena.
Ni hosi yi lo siya a kume ga ba ba-
sati, labo ba nga wa hi mindlukulu,
a ku hlayisa a yindlu.
17 Ni hosi yi lo huma yi andlamuka,
ni bonkle banhu le nzako ka yena;
na bona ba wa lo ya tsama le Beti-
merake.
18 Ni wonkle malanza ma lo hunza hi
lahandle ka yena; ni wonkle ma Ce-
reti, ni wonkle ma Peleti, ni wonkle
ma Giti, ni nklanu ni ginwe mazana
ya ba banuna labo ba tako hi le Ga-
ti, ba lo hunza mahlweni ka hosi.
19 Zonake ku lo wula a hosi ka Ittai
a mu Giti, Ngahilezo wena u famba-
wu zinwe na hina ke? klela, ni ku
ya tsama zinwe ni hosi: hakuba we-
na u wa matiko, ni kambe u wa ku-
mbewo; klelela wutsanweni ga we-
na.
20 Hi rini wena u tileko atolo kanilezi,
nzi wa ta nga mina legi siku nzi
ku maha u kanziya ni ku relela zi-
nwe na hina, na u wona lezaku mi-
na nziya laha nzi nga zi kotako ke?
klela wena, uya wuyela bamakabye
ba wena, a titralo ni zinene a zi be
zinwe na wena.
21 Na Ittai i lo hlamula a hosi, na te
ngalo, Kwatsi hilezi Jehova a hanya-
ko, ni lezi a raru wa mina a hosi a
hanyako, ha kunene ni ka gihi a wu-
tsamo lego a raru wa mina a hosi ya
mina yi ta nga ba ka kona, hambu
ga kufa kutani ga wutomi, hambu
lahowo kambe a nanza ga wena gi
taba kona.
22 Na Davida i te ngalo ka Ittai, Fa-
mba u hunza u klatuka, Na Ittai a
mu Giti i lo hunza a klatuka, ni bo-
nkle banhu ba yena, ni zonkle zihla-
ngana lezo zi nga wa hi zinwe na
yena.
23 Ni gonkle a tiko gi lo rila hi gèzu
ga hombe, ni bonkle banhu ba lo hu-
nza ba klatuka, ni hosi wutsumbu
ga yona yi lo hunza yi klatuka a xi-
congwana xa Kidroni, ni bonkle ba
lo klatuka klatukweni, ngomameni
ni ndlela ya xiwula.
24 Ni, mangabye, Zadoke kambe i le-
ta, ni bonkle ba ka Levi zinwe na
yena, na ba rwele a arke ga xivume-
lwano xa ka Nungungulu; na bona
ba lo beka lahasi a arke ga ka Nu-
ngungulu; na Abiatara i lo kanziya
aya, kala bonkle banhu ba hunza ba
huma lomo mutini.
25 Ni hosi yi te ngalo ka Zadoke, Rwala
u klelisa a arke ga ka Nungungulu
giya mutini: loku mina nzi ta kuma
a tomo kuwoneni ka Jehova, yena i
ta neha mina kambe, na ta kombisa
mina na wona, ni yindlu ya yena:
26 Kanilezi loku yena a wula zakunga-
hi, Mina a nzi na kuranza ha wena;
languta, laha nzi na nga kona mina,
nga yena a maha ka mina kwatsi hi
ku wonekako kwatsi kusasa ka ye-
na.
27 Ni hosi yi te ngalo kambe ka Zado-
ke a mupristi, Wena a hi wena mu-
woneleli ke? klelela mutini hi kuru-
la, ni bana ba wena bambiri zinwe
na wena, Ahimaaza a nwana wa we-
na, na Jonatani a nwana wa Abia-
tara.
28 Wona, mina nzi ta tsama le mape-
lweni ya le xiwuleni, kala kuta a
mhaka hi le ka wena ya wumboni ga
mina.
29 Zadoke hikwalaho na Abiatara ba lo
rwala a arke ga ka Nungungulu le
giya le Jerusalema kambe: na bona
ba lo tsama leyo.
30 Na Davida i lo kanziya hi kukla-
kuka ka xitsunga xa ma Olivia, na
a rila kwatsi hi lezi a nga wa kanzi-
ya; na yena a hloko ya yena yi wa
kubunyetilwe, i wa nga ambalangi
mikonzo: ni bonkle banhu labo ba
nga wa hi zinwe na yena ba lo kubu-
nyeta bonklelele ba bona ti tihloko
tabye, na bona ba lo kanziya na ba
rila kota ba nga waya hehla.
31 Ni munwe i lo byela Davida, aku,
Ahitofeli i lomo xikari ka bama-
hlebyana zinwe na Absalome. Na
Davida i te ngalo, O Jehova, mina

nza kombela wena, hunzula a xiku-
ngo xa Ahitofeli wupupulwini.
32 Na ku mahisile lezo, lezaku, laha
Davida a nga wa tile le hehla ka
nzelelo, laho Nungungulu a nga wa
kozelwa, languta, Huxai a mu Arke
i lota ku*k*langanyeta yena ni baji
ga yena gi wa hanzulwe, ni misaba
hehla ka hloko ya yena.
33 Na Davida i te ngalo ka yena, Loku
wena u ta hunza zi*n*we na mina, zo-
nake wena u taba nzwalo ka mina.
34 Kanilezi loku wena u *k*lelela mutini,
ni ku wula ka Absalome, Mina nzi
ta maha a nanza ga wena, O hosi;
kwatsi hilezi mina nzi nga wa hi a
nanza ga raru wa wena hi xikatini
xi hunzileko, zingahowo mina nzi
taba a nanza ga wena; zonake wena
u ta hlulela mina a xikungo xa ka
Ahitofeli.
35 Na wena a ku naye leyo zi*n*we na
wena Zadoke na Abiatara a mupristi
ke? hikwalaho ku ta kuba lezo, le-
zaku kani xilo xa ku yini lexo wena
u ta nga xizwa xi huma lomo *ndl*wi-
ni ya hosi, wena u ta *b*yela kona ka
Zadoke ni ka Abiatara a bapristi.
36 Languta, bona ba na bona zi*n*we na-
bo a bana ba*b*ye bambiri, Ahimaaza,
a *n*wana wa Zadoke, na Jonatani, a
*n*wana wa Abiatara; na ha bona
*n*wina mu ta rumela ni xihi xilo lexi
*n*wina mu ta nga xizwa.
37 Zingaho Huxai, a mungana wa Da-
vida, i lota le mutini; na Absalome
i lota le Jerusalema.

XIPIMO 16.

1 Ni laha Davida a nga wa hunzile
kutsongwani le hehla ka xitsunga-
na, languta, Ziba a nanza ga Mefi-
boxete i lo *k*langanyeta yena, zi*n*we
ni timbongola timbiri ti gabatselwe-
ko, ni hehla ka toma ku wa hi koma
mazana mambiri ya mikowo ya za-
baba, ni zana ga zitata za tisonte ta
magrepi, ni zana ga mihanzo ya xi-
mumu, ni karafawu ya waini.
2 Ni hosi yi te ngalo ka Ziba, U wula
yini hi lezi wena ke? Na Ziba i te
ngalo, A timbongola to kilelisa a ba
le ngangweni wa hosi; a zibaba ni
mihanzo ya ximumu kasi a majaha
ya hosi maga; ni waini, ga labo ba
ta nga karala lomo xiwuleni a ku-
nwa.
3 Ni hosi yi te ngalo, I kwihi a *n*wana
wa hosi ya wena ke? Na Ziba i te
ngalo ka hosi, Languta, yena i tsa-
mile le Jerusalema; hakuba i te nga-
lo, I nyamu*k*la a yin*dl*u ya ka Isra-
eli i ta wu yisela ka mina a mufumo
wa raru wa mina.
4 Zonake ku lo wula a hosi ka Ziba,
Languta, za wena zon*k*le lezo zi nga
za ka Mefiboxete. Na Ziba i te nga-
lo, Mina nza maha xica*b*yo; nga mi-
na nzi kuma a tomo kuwoneni ka
wena, *n*winyi wanga, O hosi.
5 Ni laha hosi Davida a nga wa tile
le Bahurima, languta, laho ku lota
a wanuna wa le ngangweni wa yi-
n*dl*u ya Saule, loye a bito a nga wa
hi Ximei, a *n*wana wa Gera; yena i
lo huma ata, na a rukatela kwatsi
hilezi a tako.
6 Yena i lo hoxa a mari*b*ye ka Davida,
ni ka won*k*le a malanza ya hosi Da-
vida: ni bon*k*le ba banhu ni bon*k*le
ba banuna ba tinhenha ba wa hi ca-
njeni ga yena ga xinene ni ka ga
xibaba.
7 Na zihi zakungahi a nga wa wula
Ximei laha yena a nga wa rukatela,
Nga u famba, nga u famba, nisa-
nziwena wa nkata, ni xihunzami-
layo:
8 Jehova i *k*lelisele hehla ka wena wo-
n*k*le a nkata wa yin*dl*u ya ka Saule,
loyi wena u fumileko xikun*dl*eni xa
yena; na Jehova i nyikele a mufu-
mo ka Absalome a *n*wana wa wena;
ni, languta, wena u lomu ticibo-
ngweni ta wena *n*winyi, hakuba we-
na u wanuna wa nkata.
9 Zonake a ku ngalo Abixai a *n*wa-
na wa Zeruia ka hosi, Hi yini leyi
m*b*yana yi fileko yi rukatela a wa
hombe wa mina a hosi ke? nga mi-
na nzi *k*latuka nziya, nza kombela
wena, nziya gimbula yi suka a hlo-
ko ya yena.
10 Ni hosi yi te ngalo, Nzi ta maha
yini na *n*wina, *n*wina barisanyana ba
Zeruia ke? Hakuba yena a rukate-
lako, hakuba Jehova a wulileko ka
yena, Rukatela Davida; nzimani zo-
nakewo a ta nga wula, Ngahilezo
wena u mahile lezo ke?
11 Na Davida i te ngalo ka Abixai, ni
ka won*k*le a malanza yena, Languta,
a *n*wana wa mina, loye a humeleko
hi lomu marum*b*yini ya mina, a hlo-
tako a wutomi ga mina: ku ta ku-
yini xana a ka loye a mu Benja-
mini makunu a ku maha lezo ke?
hi nga mu tsika yecewo, nga yena

a rukatela; hakuba Jehova i wulile
yena.
12 Kona kasi Jehova i fela ku cuwuka
a conho lexi xi mahilweko ka mina,
ni lezaku Jehova a fela kuwutisa ku-
sasa ha mina hi leyi a nzukano ya
mina legi siku.
13 Zingaho Davida ni banhu ba yena
ba lo famba hi ndlela; na Ximei i lo
longoloka a ayanakuya hi klelo ga
mitsurana ngomameni na yena, na a
rukatela kwatsi hi lezi a nga waya-
nakuya, ni ku hoxa maribye ka ye-
na, ni kupalata tsutsungwani.
14 Ni hosi, ni bonkle a banhu labo a
nga wa hi zinwe na yena, ba la suta
karala; yena i lo zumba a wutsu-
mbu ga yena leyo.
15 Na Absalome, ni ba banuna ba ka
Israeli, labo ba nga wa hi zinwe na
yena ba lota le Jerusalema, na Ahi-
tofeli zinwe na yena.
16 Na ku mahisile lezo, laha na Huxai
a mu Arke, a mungana wa Davida
a nga wa tile ka Absalome, lezaku
Huxai i te ngalo ka Absalome, A yi
longoloke yi hanya a hosi, A yi lo-
ngoloke yi hanya hosi.
17 Na Absalome i te ngalo ka Huxai,
Legi a hi gona a wunene ga mu-
ngana wa wena ke? hiyini wena
a ku fambangi ni mungana wa we-
na ke?
18 Na Huxai i te ngalo ka Absalome,
kokwihi; loyi Jehova, ni laba bo-
nkle banhu ba ka Israeli ba mu hla-
wuleko, mina nzi ta kuba wa yena,
ni ka yena mina nzi ta tsama.
19 Ni kambe, nzi mani loye mina nzi
ta nga mu kozela ke? mina nzi nga
ta kozela a kubakoneni ka nwana
wa yena ke? kwatsi hilezi mina nzi
nga wa kozele a kubakoneni ka raru
wa yena, Zingaho mina nzi ta ma-
ha akubakoneni ka wena.
20 Zonake ku lo wula Absalome ka
Ahitofeli, Nyika a xikungo xa we-
na zakuyini hina hi ta nga zi maha.
21 Ahitofeli i te ngalo ka Absalome,
Yana ka mindlukulu ya dadani wa
wena, leyo yena a yi siyileko a ku
hlayisa a yindlu; ni wonkle Israeli i
tazwa wena hi wena u tsikilweko hi
dadani wa wena: zonake a mandla
ya laba ba nga zinwe na wena ma ta
tiyisetwa.
22 Zingaho bona ba lo gwimbela a
Absalome a tenta hi le hehla ka
yindlu; na Absalome i loya engena
mindlukulwini ya dadani wa yena le
kuwoneni ka wonkle Israeli.
23 Ni xikungo xa ka Ahitofeli, lawo
a nga nyika lawo masiku, ku wa
kwatsi hi loku a munhu a hunze-
lwe hi milayo ya Nungungulu: xi
wa ngaho xonkle a xikungo xa Ahi-
tofeli ka bona bambiri Davida na
Absalome.

XIPIMO 17.

1 Klatakumbiri Ahitofeli i te ngalo
ka Absalome, Nga mina makunu
nzi hlawula a mambiri ya kume ga
mazana, na mina nzi ta suka nzi hlo-
ngolisa le nzako ka Davida a wusiku
legi:
2 Na mina nzi tata nzi kamanyeta ye-
na laha yena a kareleko ni laha ca-
nja ga yena gi mbelileko a ntamo,
na nzita maha yena a caba; ni bo-
nkle banhu labo ba nga zinwe na
yena ba ta panzanyeka; na mina nzi
ta daya hosi yoce.
3 Na mina nzi ta neha bonkle banhu
ba klela ka wena: ni munhu loyi
wena u mu hlotako hi yena kwatsi
hi loku bonkle ba wuyile: zingaho
a banhu bonkle ba ta ba kuruleni.
4 Ni kuwula ku lo xalalisa Absalome
kwatsi, ni wonkle masingalakati ya
ka Israeli.
5 Zonake ku lo wula Absalome, Bi-
tani nwina Huxai a mu Arke kambe-
wo, na nga hina hi zwawu a mano-
wo wa yena.
6 Ni laha Huxai a nga wa tile ka
Absalome, Absalome i lo wulawula
ka yena, aku, Ahitofeli i wulawu-
lisile zakungahi: hina hi ta maha
kwatsi hi loku kuwula ke? loku zi
nga ngaho, wulawula wena.
7 Na Huxai i te ngalo ka Absalome,
A xikungo xa Ahitofeli lexi a nyi-
kileko lexi a xikati a xi sasekangi.
8 Klatakumbiri Huxai i lo wula, We-
na wa mu tiba a raru wa wena ni
ba banuna ba yena, lezaku bona
mbanuna ba tinkenha, na bona ba
cibirikile kupimeni kabye kwatsi hi
bera gi pangilwe a mabearana ya
gona lomo kwatini; ni raru wa we-
na ngwanuna wa impi, na yena a
nga ta eklela zinwe ni banhu.
9 Languta, yena i fihlele makunu lo-
mu marinzini, kutani lomo ka gi-
nwani a wutsamo: ku taku na ku
mahisile lezo, laha ba nwani ba bona
ba wile kuranga, kani ngwa kuyini

a ta nga kuzwa kona i taku, Laho
ku kona kuhlasela ka banhu labo ba
lanzelako Absalome.
10 Na yena loye a nga ni makawulo,
loye a mbilu ya yena yi nge kwatsi
i mbilu ya ngamfamo yi ta vunju-
kela yi nyekiswa, hakuba bon*k*le ba
ka Israeli ba tiba le*z*aku a raru wa
wena i ngwazi ya wanuna, ni bon*k*le
laba ba nga *z*i*n*we na yena mbama-
jubamakawulo ya ba banuna.
11 Kanilezi a kungo ga mina hi lego
le*z*aku bon*k*le Israeli ka wena, ku
sukela Dani kala le Berexeba, kwa-
tsi hi seke ga fungu wa bimbi a
wu*d*lemo; ni le*z*aku wena u taya
kulweni wena nisanziwena wutsu-
mbu.
12 *Z*ingaho hina hi tata hehla ka yena
ka gi*n*wani wutsamo laho yena a ta
nga ku*n*wa kona, hina hi ta su po-
mela hehla ka yena kwatsi hi nzo-
kati yi wako laha liranza*b*yeni; a
ka yena ni ka bon*k*le a ba banu-
na labo ba nga wa *z*inwe na yena
hina hi nga siya hambu ni wa ku
tsangila.
13 *K*latakumbiri, loku yena a engena
mutini, *z*onake bon*k*le ba ka Israeli
ba ta neha a tingoti lomo mutini,
hina hi ta kokela wona lomo co-
ngweni, ku kala laho ku nga ha
kumiwi ni gi*n*we a ri*b*ye ga ku tsa-
ngila laho.
14 Na Absalome ni bon*k*le ba banuna
ba ka Israeli ba te ngalo, A xikungo
xa Huxai a mu Arke xi longamile ku
hunza xa Ahitofeli. Hakuba Jeho-
va i wa longele a kuhlula a xikungo
xo saseka xa ka Ahitofeli, kasi hi
xigelo le*z*aku Jehova a neha a ku-
biha ka Absalome.
15 *Z*onake ku wula Huxai ka Zadoke
ni Abiatara a bapristi, *Z*akungahi ni
*z*akungahi a xikungo xa Ahitofeli
ka Absalome ni ka masingalakati ya
ka Israeli; *z*akungahi ni *z*akungahi
lexi mina nzi hileko a xikungo.
16 Makunu hikwalaho rumelani hi ku-
ha*k*lisilweko, ni ku *b*yela Davida,
aku, U nga e*k*leli legi wusiku le ma-
pelweni ya xiwula, kanilezi na hi
ka yaha a malanga *k*latuka *k*latu-
kweni; yi nga taku a hosi yi *z*ari-
yelwa, ni banhu bon*k*le labo ba nga
*z*i*n*we na yona.
17 Makunu Jonatani na Ahimaaza ba
wa tsama hi Enrogeli; ni nanza ga
xisati gi wa tolobele a kuya *b*yela
bona; na bona ba loya *b*yela hosi
Davida: le*z*aku bona ba nga wo*n*wi
a kuta lomu mutini.
18 Kanilezi a mufana i lo wona bona,
na a i lo *b*yela Absalome: na bona
bambiri ba lo famba kule hi ku ha-
*k*lisilweko, na ba lota le n*d*lwini ya
munhu le Bahurima, loye a nga wa
hi ni hlowo le hu*b*yeni ya yena: bo-
na ba lo relela bata leno.
19 Ni wasati i lo teka i lo an*d*lala a xi-
fenengeto hehla ka nomu wa hlowo,
a nyunyetela a mabele ma gayilweko
laho; ku wa nga hi kona ncumo xi
nga wa ti*b*yiwa.
20 Ni malanza ya ka Absalome ma lota
ka wasati le n*d*lwini; na bona ba te
ngalo, Ba kwihi Ahimaaza na Jona-
tani ke? Na wasati i te ngalo ka
bona, bona ba fambile *k*latuko wa
congwana wa mati. Ni laha bona
ba nga wa hlotile ba nga kumangi
bona, na bona ba lo *k*lelela le Jeru-
salema.
21 Na ku mahisile le*z*o, a nzako ka
kuba bona ba nga wa sukule, le*z*aku
bona ba lo huma le han*d*le ka hlowo,
ba loya *b*yela a hosi Davida; na bo-
na ba te ngalo ka Davida, Sukani
*n*wina, mu hunza hi kuha*k*lisilweko
mu *k*latuka mati; hakuba *z*akunga-
hi Ahitofeli a kungileko hi ku vu-
kela *n*wina.
22 *Z*onake Davida i lo suka, ni bon*k*le
banhu labo ba nga wa hi *z*i*n*we na
yena, na bona ba lo hunza ba *k*latu-
ka Jordani, hi laha ku*k*lamukeni ka
mixo laho a ku vumalwangi ni mu-
*n*we wa bona loye a nga kala a nga
*k*latukangi *k*latukweni wa Jordani.
23 Ni laha Ahitofeli a nga wa wonile
le*z*aku a xikungo xa yena a xi lanze-
lwangi, yena i lo gabatsela a mbo-
ngola ya yena, na a lo suka, i loya
kaya ka yena, le mutini wa ka ka-
*b*ye, i lo longisela a yin*d*lu ya yena,
i loya hayeka a wutsumbu ga yena;
na yena i lofa, i wa lo kelelwa lomu
xilahleni xa raru wa yena.
24 *Z*onake Davida i lota Mahanaime.
Na Absalome i lo hunza a *k*latuka
Jordani, yena ni banhu bon*k*le ba ka
Israeli *z*i*n*we na yena.
25 Na Absalome i lo yimisa Amasa he-
hla ka impi xikun*d*leni xa Joabe.
Makunu Amasa i wa hi *n*wana wa
munhu, loye a bito a nga wa Itara
a mu Israeli, loye a nga wa yile ka
Abigaili a nhanyana wa Nahaxi a

makweru wa Zeruia, a nyine wa Jo-
abe.
26 Na Israeli na Absalome ba lo goba
le tikweni ga le Gileade.
27 Na ku mahisile lezo, laha Davida
a nga wa tile le Mahanaime, lezaku
Xobi a *n*wana wa Nahaxi wa le Ra-
ba wa banana ba ka Ammoni, na
Macira a *n*wana wa Ammieli wa le
Lo-debara, na Barzillai a mu Gileade
wa le Rogelima,
28 I lo neha mibedi, ni zinamelo, ni zi-
*b*ya za wumba, ni mabele, ni barle,
tinzoho, ni mabele ma ocilweko, ni
tinyawa, ni xinyawani, ni wuputsu,
29 Ni wulombe, ni mawomba, ni tiyi-
vu, ni fuma wa mulaza wa tihomu,
akuba za Davida, ni kuba za banhu
labo ba nga wa hi zi*n*we na yena, a
kuga: hakuba ba te ngalo, A banhu
bazwa n*d*lala, ni kukarala, ni kuzwa
tora, lomo xiwuleni.

XIPIMO 18.

1 Na Davida i lo hlaya a tsengo wa
banhu labo ba nga wa hi zi*n*we na
yena, i lo yimisa a tinduna ta ma-
kume mazana ni tinduna ta mazana
hehla ka bona.
2 Na Davida i lo rumela a banhu, ni
xipanze xa wunharu lahasi ka canja
ga Joabe, ni xipanze xa wunharu
lahasi ka Abixai *n*wana wa Zeruia,
a nakulo*b*ye wa Joabe, ni xipanze
xa wunharu lahasi ka Ittai a mu
Giti. Ni hosi yi te ngalo ka banhu,
mina ha kunene nzi ta famba zi*n*we
na *n*wina a wutsumbu ganga ka-
mbe.
3 Kanilezi a banhu ba te ngalo, Wena
u nga taya wuyo: hakuba hina loku
hi tsuwukile, bona ba nga ta cela
kota ha hina; ge hambu loku a ki-
hlanya ga hina gi file, bona ba ta
cela kota ha hina ke: kanilezi wena
u ringana ni kume ga kume ga ma-
zana ya hina; hikwalaho makunu
kona i cukwana lezaku wena u lo-
ngela a kuponisa hina laha mutini.
4 Ni hosi yi te ngalo ka bona, Lezi mu
zi wonako kwatsi kusasa ka *n*wina
mina nzi ta maha. Ni hosi yi lo
yima hi laha *k*lelweni ga nyangwa,
ni banhu bon*k*le ba huma han*d*le hi
mazana ni makume mazana.
5 Ni hosi yi lo leletela Joabe ni Abixai
na Ittai, aku, Mahani kwatsi hi ko-
ta ya mina hi jaha, yena Absalome.
Ni bon*k*le banhu ba lozwa laha a
hosi yi nyika tinduna ton*k*le a kula-
ya xingatano na Absalome.
6 *Z*ingaho banhu ba lo huma le ha-
n*d*le a kulwa ni ba ka Israeli: ni
impi yi wa hi le makwatini ya Efra-
ime.
7 Ni banhu ba ka Israeli ba wa tsu-
wukile mahlweni ka malanza ya Da-
vida, ni laho ku wa hi kona a kuhi-
hiritwa ka hombe leyo lego siku ma-
kume mambiri ya kume ga mazana
ya ba banuna.
8 Hakuba a impi yi wa lo pomela ka
ngohe gon*k*le tiko; ni kwati gi lo
kadamula banhu bo tala lego siku
ku hunza labo ba nga wa kadamu-
lwe hi supado.
9 Na Absalome i lo ko*k*lonyeta na
ni ku *k*langana ni malanza ya Da-
vida. Na Absalome i wa kilele le
mbongolweni, ni mbongola yi lo fa-
mba hi laha hasi ka marabi ma*k*li-
mbeneko ya oaki wa hombe, ni hlo-
ko ya yena yi lo kwekela laha ka
oaki, na yena i wa la su hakamela
xikari ka tilo ni misaba; ni mbo-
ngola leyo ni nga wa hi lahasi ka ye-
na yi suyanakuya.
10 Ni munhu wo kari i lo wona kona,
na lo *b*yela Joabe, ni te ngalo, La-
nguta, mina nzi wonile Absalome na
a langalenga lomo ka oaki.
11 Na Joabe i te ngalo ka wanuna loye
a nga wa *b*yelile yena, Na, languta,
wena u ku wonile loko ke, hiyini
wena u nga kala kugwaza u po-
n*d*lisa misabeni ke? na mina nzi wa
ta nga nzi ku nyikile a kume ga zipa-
nze za maxekeli ya siliva, ni likalo.
12 Ni wanuna i te ngalo ka Joabe, Ha-
mbu mina nza ku amukela a kume
ga mazana ya zipanze za siliva ca-
njeni ga mina, mina nzi wa nga ta
nga nzi humesa a canja ga mina nzi
vukela a *n*wana wa hosi: hakuba
kuzweni a hosi yi lo leletela wena
na Abixai na Ittai, aku, *k*larihani a
nga bi kona a kumbako a jaha lego
Absalome.
13 *K*latakumbiri loku mina nzi maha
hi kukohlisilweko hi wutomi ga ye-
na (ni laho a ku na mhaka yi ta nga
fihlala le hosini), zonake hambu we-
na u wa ta nga u yimisa a wutsumbu
ga wena a ku vukela mina.
14 Zonake ku wula Joabe, Mina nzi
nga ta ha ribateka laha na wena,
Na yena i lo teka a zijulu zinharu
man*d*leni ya yena, i lo xiririta zona

lomo mbilwini ya Absalome, laho
yena a nga wa ha hanya lomo xikari
ka oaki.
15 Ni kume ga majaha lawo ma rwa-
lako a ma*k*lari ya Joabe ba lo mu
pomela yena ba lo gwaza Absalome,
ba lo daya yena.
16 Na Joabe i loba a paratana, ni ba-
nhu ba lo *k*lela hi le ko hlongolisa a
ka ba Israeli; hakuba Joabe i wa
himbeta a banhu.
17 Na bona ba lo teka Absalome, ba lo
hoxa yena lomo rinzini ga hombe lo-
mo kwatini, ba lo bingeretela hehla
ka yena a nhulu ya hombe ya mari-
*b*ye: ni bon*k*le ba ka Israeli ba lo tsu-
tsuma bon*k*lelele le tetenti ga yena.
18 Makunu Absalome xikatini xa wu-
tomi ga yena, yena i wa tekile a ku
ti bingeretelela a wutsumbu ga yena
a mhinga, leyo yi nga hi kobeni
wa hosi; hakuba yena i te ngalo,
mina a nzi na *n*wana a ku hlayisa a
bito ga mina a kualakanywa: na
yena i lo bitana a mhinga a nzako
bito ga yena *n*winyi; yona yi bita-
nwa hi ku xialakanyelo xa ka Absa-
lome, kala legi siku.
19 Zonake ku wula Ahimaaza a *n*wa-
na wa Zadoke, nga mina makunu
nzi tsutsuma, ni ku ambela a hosi a
mahungu, ni lezaku Jehova i poti-
sile ku yini ka balala ba yena.
20 Na Joabe i te ngalo ka yena, Wena
u nga ta kuba a murwali wa mahu-
ngu legi siku, kanilezi wena u ta
rwala a mahungu gi*n*wani siku;
kanilezi legi siku u nga ta rwala a
mahungu, hakuba a *n*wana wa hosi
i file.
21 Zonake ku lo wula Joabe ka mu
Kuxe, Famba, ni kuya *b*yela a hosi
lezi wena u zi wonileko. Ni mu Ku-
xe i lo korama a wutsumbu ga yena
ka Joabe, i lo tsutsuma.
22 Zonake ku lo wula Ahimaaza *n*wana
wa Zadoke kambe ka Joabe, Kani-
lezi ngona nzi fela ku yini, nga mina,
nza kombela wena, kambewo nzi tsu-
tsuma a nzako ka mu Kuxe. Na
Joabe i te ngalo, Ngahilezo wena u
ta tsutsuma, *n*wana wa mina, na u
wona lezaku wena a ku na ncacaze-
lo hi mahungu ke?
23 Kanilezi ahati lezoke, ku wula yena,
Mina nzi ta tsutsuma. Na yena i te
ngalo ka yena, Tsutsuma. Zonake
Ahimaaza i lo tsutsuma hi n*d*lela ya
Timbala, i lo rangela a mu Kuxe.
24 Makunu Davida i wa tsamile xi-
kari ka tinyangwa timbiri: ni ba
murinzeli le hehla manambanini le
kurisini, na i lo *k*lakusa a mahlo ya-
kwe, na i lo cukuwa, ni, languta, a
wanuna a tsutsumako yece.
25 Ni murinzeli i lo bitana, i lo *b*yela
a hosi. Ni hosi yi te ngalo, Loku
yena a nga a hi yece, laho ku kona a
mahungu lomo no*n*wini wa yena.
Na yena i lo tsinela zikanziyelo, i lo
tsinela ku suhi.
26 Na murinzeli i lo wona mu*n*wani
wanuna a tsutsumako; ni murinzeli
i lo bitana ka muvali wa nyangwa, i
te ngalo, Languta, mu*n*wani mu-
nhu a tsutsumako yece. Ni hosi
yi te ngalo, Yenawu i neha a mahu-
ngu.
27 Ni murinzeli i te ngalo, Mina nzi
alakanya loye a rangileko mahlwe-
ni ko kwatsi kutsutsuma ka Ahi-
maaza a *n*wana wa Zadoke. Ni
hosi yi te ngalo, Yena munhu wo
saseka, i tata ni mahungu yo sase-
ka.
28 Na Ahimaaza i lo bitana, na a te
ngalo ka hosi, Bon*k*le mbatsi. Na
yena i lo korama a wutsumbu ga ye-
na mahlweni ka hosi hi ngohe ya
yena laha misabeni, i te ngalo, I ka-
tekisilwe Jehova a Nungungulu wa
wena, loye a nyikeleko a banhu
labo ba nga *k*lakusa a canja ga-
*b*ye a ku vukela a *n*winyi wa mina
a hosi.
29 Ni hosi yi te ngalo, I kwatsi ha go-
na jaha Absalome ke? Na Ahimaa-
za i lo hlamula, Laha Joabe a nga
rumela a nanza ga hosi, yena mina a
nanza ga wena, mina nzi lo wona a
pfilupfilu ya hombe, kanilezi mina
nzi wa nga zi tibi a ku kona ku wa
hi yini.
30 Ni hosi yi te ngalo, Hambuka *k*le-
lweni, ni ku yima laha. Na yena i
lo hambuka *k*lelweni, i lo yima a ku
tseka.
31 Ni, languta, ku lo cikela a mu
Kuxe; ni mu Kuxe i te ngalo, Ma-
hungu ya *n*winyi wa mina a hosi;
hakuba Jehova i potele legi siku ka
bon*k*le labo ba sukako ba vukela
wena.
32 Ni hosi yi te ngalo ka mu Kuxe,
Kona i kwatsi hi jaha Absalome ke?
Ni mu Kuxe i lo hlamula, A balala
ba *n*winyi wa mina a hosi, ni bona
bon*k*le labo ba sukako ba vukela a

ku kulamata wena, a ba be ku kota
lego jaha gi nga lezo.
33 Ni hosi yi wa lo tsekatsekiswa ha
hombe nguvu, na lo kanziya le
ndlwini hehla ka nyangwa, na a lo
rila: na kwatsi hilezi yena a nga
wayanakuya, zakungahi i te ngalo,
O nwananga Absalome, nwananga,
nwananga Absalome! mina nzi wa
ta nga nzi fela wena, O Absalome,
nwananga, nwananga!

XIPIMO 19.

1 Na kona ku wa lo byelwa Joabe,
Languta, a hosi ya rila yi hlomula
ha Absalome.
2 Ni kuhlula ka lego siku ku lo hu-
nzuluka kurila ka bonkle banhu;
hakuba banhu ba wa zwile ku wu-
lwa lego siku, Hosi yi wa lo hlomu-
lwa hi nwana wa yona.
3 Ni banhu ba lo nyanima lego siku
ba engena mutini, kwatsi hi banhu
labo ba nga ni tingana loku ba nya-
nima ba tsuwukile impini.
4 Ni hosi yi lo fenengeta a ngohe ya
yona, ni hosi yi lo rila hi gezu ga
hombe, O nwananga Absalome, O
Absalome, nwananga, nwananga!
5 Na Joabe i lota le ndlwini ka hosi i
te ngalo, Wena u mahile a tingana
legi siku a tingohe ni ta malanza ya
wena wonkle, lawo legi siku ma ha-
nyisileko a wutomi ga wena, ni wu-
tomi ga barisanyana ba wena ni ba-
nhanyana ba wena, ni wutomi ga
basati ba wena, ni wutomi ga mi-
ndlukulu ya wena;
6 A ka lezo wena u ranzako bona labo
ba bengako wena: na u benga labo
ba ranzako wena. Hakuba wena u
klaklambutele legi siku, lezaku a ti-
hosana ni malanza a tinyawuli ka
wena: hakuba a siku legi mina nza
wona, lezaku loku ku wo kwatsi
Absalome i wa hanyile, hina honkle
nga hi file legi siku, zonake nga we-
na u xalalisilwe kwatsi.
7 Makunu hikwalaho suka, u huma,
ni ku wulawula hi kutangalisilweko
ka malanza ya wena wonkle; haku-
ba nza funga ha Jehova, loku wena
u nga humi u kubaba, laho ku nga
ta kuba kona a munhu a ta nga tsa-
ma na wena legi wusiku: ni lezo ku
taba kubiha ka wena kuhunza ko-
nkle a kubiha loko ku weleko wena
ka sukela wusweni ga wena kala
makunu.
8 Zonake a hosi yi lo suka, yi lo ya
yi tsama le nyangweni. Na bona ba
lo byela ka banhu bonkle, baku, La-
nguta, a hosi yi tsamile le nyangwe-
ni: ni bonkle banhu ba lota mahlwe-
ni ka hosi.
Makunu Israeli i wa tsuwukile
loyi ni loyi a kuya tenteni ga ye-
na.
9 Ni bonkle banhu ba wa hi kukane-
tisaneni ka tonkle a tixaka ta ka
Israeli, tiku, A hosi yi klaklisile hina
a ku huma lomo canjeni ga balala ba
hina, na yena i ponisile hina hi hu-
ma canjeni ga ma Filisti; na maku-
nu yena i tsutsumile lomu tikweni
a caba Absalome.
10 Na Absalome, loye hina hi mu toti-
leko hehla ka hina, i fele impini.
Makunu hikwalaho hi yini nwina mu
nga wuliko a mhaka ya kuklelisa a
hosi yi wuya ke?
11 Ni hosi Davida i lo rumela ka Za-
doke ni ka Abiatara a bapristi, aku,
Wulawulani ka masingalakati ya
Juda, muku, Hiyini nwina mu se-
leko le nzako a ku neha a hosi yi
klelela le ndlwini ya yona? na mu
wona lezaku konkle kuwulawula ka
bonkle ba ka Israeli ku tile le hosini, a
ku neha yena le ndlwini ya yena.
12 Nwina mu bamakabye ba mina,
nwina mu marambo ya nyama ya
mina: ngahilezo nwina mu ba le nza-
ko a ku neha a hosi yi klela yi wuya
ke?
13 Wulani nwina ka Amasa, Wena a
ku marambo ya mina ni nyama ya
mina ke? Nungungulu a mahe le-
zo ka mina, a engete kambe, loku
wena u nga hi nduna ya impi ma-
hlweni ka mina hi kusimamisilwe-
ko wutsanweni ga Joabe.
14 Na yena i lo koramisa a mbilu ya
banhu bonkle ba ka Juda, kona ku
kwatsi i mbilu ya munhu munwe;
zingaho lezo bona ba wa ta rumela
ka hosi, baku, Klela u wuya wena,
no wonkle malanza ya wena.
15 Zingaho a hosi yi lo klela yi wuya,
yi lota le Jordani. Na Juda i lota
le Gilgale, a kuya klanganyeta a ho-
si, a ku klatukisa a hosi klatukweni
wa Jordani.
16 Na Ximei a nwana wa Gera, a mu
Benjamini, loye a nga wa hi wa Ba-
hurima, i lo haklisa a kuta a relela
ni banhu ba ka Juda a ku klanga-
nyeta a hosi Davida.

17 Ni laho ku wa hi *zin*we na yena a
kume ga mazana ya ba banuna ba
Benjamini na yena, Ziba a nanza
ga yin*dl*u ga ka Saule, ni kume ni
n*kl*anu ga yena barisanyana ni ma-
kume mambiri ya yena ya malanza
*zin*we na yena; na bona ba lo famba
ba tsemakanya kubakoneni ka hosi.
18 Ni laho ku la su *kl*amalala a *z*itatari
za tingalaba a kuya neha ba *kl*atuka
a ba le ngangweni wa hosi, a ku
maha ka le*z*i yona a *z*i alakanyako
kwatsi kusasa. Na Ximei a *n*wana
wa Gera i lowa lahasi mahlweni ka
hosi, laha yona yi nga wa *kl*atukile
*kl*atukweni wa Jordani.
19 Na yena i te ngalo ka hosi, Nga a
hosi ya mina yi nga hlayeli a ku-
onha ka mina, ge hambu ni ku ala-
kanya le*z*o a nanza ga wena gi nga
lo maha hi kuonhakalisilweko a si-
ku lego a hosi ya mina yi nga wa
humile lahan*dl*e ka Jerusalema, le-
*z*aku a hosi yi ta teka kona le mbi-
lwini ya yona.
20 Hakuba a nanza ga wena ga *z*itiba
le*z*aku mina nzi onhile: hikwalaho,
languta, mina nzi tile legi siku ku
rangela bon*kl*e ba yin*dl*u ya Josefa
a ku relela nzi ta *kl*anganyeta a *n*wi-
nyi wa mina a hosi.
21 Kanile*z*i Abixai a *n*wana wa Ze-
ruia i lo hlamula na te ngalo, Kasi
Ximei a nga ta dawa hi le*z*i, hakuba
yena i rukatele a totilweko wa Je-
hova ke?
22 Na Davida i te ngalo, Xana nzi ta
ku maha yini na *n*wina ke? barisa-
nzi*n*wina ba Zeruia, le*z*aku *n*wina i
nyamu*kl*a mu ta balala ba mina ke?
kasi laho ku taba kona a munhu a
ta nga dawa legi siku ka Israeli
ke? hakuba mina nza ku kala nzi
nga *z*i tibi le*z*aku mina nzi hosi hehla
ka Israeli ke?
23 Ni hosi yi te ngalo ka Ximei, Wena
u nga ta kufa. Ni hosi yi lo hla-
mbanya ka yena.
24 Na Mefiboxete a *n*wana wa Saule
i lo relela ata ku kinga a hosi; yena
ge ni ku ambala a mikonzo ya yena,
a nga kayani ni xilevu xa yena, ge
ni ku hla*z*a a tinguwo ta yena, ku
sukela ka siku lego a hosi yi nga wa
fambile ha gona ku kala ka siku lego
a hosi yi nga wuya hi kurula.
25 Na ku mahisile le*z*o, ni laha yena
a nga wa tile le Jerusalema a ku
*kl*anganyeta a hosi, le*z*aku a ho-
si yi te ngalo ka yena, Ngahile*z*o
hi yena u nga kala ku famba na
mina, wena Mefiboxete ke?
26 Na yena i lo hlamula, *N*winyi wa
mina, O hosi, a nanza ga mina gi lo
kohlisa mina: hakuba a nanza ga
wena gi te ngalo, Mina nga nzi ga-
batsela a mbongola ya mina, le*z*aku
mina nzi ta kilela ka yona, ni ku
famba *zin*we ni hosi; hakuba a na-
nza ga wena gi nga xilema.
27 Yena i retemukisile a nanza ga wena
a ka *n*winyi wa mina a hosi; kani-
le*z*i a *n*winyi wa mina a hosi i kwa-
tsi i engelosi ya Nungungulu: ma-
ha hikwalaho loku ku wonekako
kusasa kuwoneni ka wena.
28 Hakuba a yun*dl*u ya dadani wa mina
kanile*z*i mbanhu ba fileko mahlweni
ka *n*winyi wa mina a hosi; kasi le-
*z*o wena u yimisile a nanza ga wena
a ku ba mu*n*we loyi a nga gako me-
zeni ya wena *n*winyi hosi. Kusasa
muni loko ka mina le*z*aku nza ha ta
engeta nzi rila kambe le hosini ke?
29 Ni hosi yi te ngalo ka yena, Hi yini
wena wa ha engetako kambe ku wu-
la mhaka ya wena ke? Mina nza
wula, Wena na Ziba abelanani a
tiko.
30 Na Mefiboxete i te ngalo ka hosi
Ina, nga yena a teka kon*kl*e, hakuba
kwatsi hile*z*i a *n*winyi wa mina a
hosi i tile hi kurula le n*dl*wini ya
yena.
31 Na Barzillai a mu Gileade i lo relela
ata hi Rogelima; yena i lo *kl*atuka a
Jordani *zin*we ni hosi, a ku yi *kl*atu-
kisa a pela Jordani.
32 Makunu Barzillai i wa kosahele ngu-
vu, i wa hi n*kl*anu ni manharu ma-
kume malembe a wukale: na yena
i lo nehela a hosi a timbuba laha
yona yi nga wa hi le Mahanaime;
hakuba yena i wa hi munhu wa ho-
mbe nguvu.
33 Ni hosi yi te ngalo ka Barzillai,
Ngona wena u *kl*atuka *zin*we na
mina, na mina nzi ta rwala wena
*zin*we na mina le Jerusalema.
34 Na Barzillai i te ngalo ka hosi, Ma-
ngani a masiku ya malembe ya wu-
tomi ga mina, le*z*aku mina nzi ta
kanziya *zin*we ni hosi ka Jerusalema
ke?
35 Mina legi siku nzi n*kl*anu ni manha-
ru makume malembe wukale: nzi
nga *z*i kota a ku hambanyisa kusasa
ni kubiha ke? kasi a nanza ga wena

gi nga zi kota ku ringa kuga kutani
kunwa ke? nza ha zi kota a kuzwa
mina a gezu ga ku yimbelela ka wa-
nuna ni kuyimbelela ka wasati ke?
ngaholezo gi ta kala a nanza ga we-
na gi ta nga gi hi nzwalo ka wena
*n*winyi wa gona a hosi ke?
36 A nanza ga wena gi ta su *k*latuka
kunene Jordani zi*n*we ni hosi: hi-
yini a hosi yi *k*laliselako hi ncaca-
zelo wa kungahi ke?
37 Nga a nanza ga wena, mina nza ko-
mbela wena, gi *k*lela gi wuya, kasi
mina nza fela kufa le mutini wa ka
hina, hi le keleni wa dadani wa mi-
na ni wa mamani wa mina. Kani-
lezi languta, a nanza ga wena Ci-
mhame; nga yena a *k*latuka zi*n*we
ni *n*winyi wa mina a hosi; ni ku
maha ka yena lezo zi nge kwatsi ku-
sasa ka wena.
38 Ni hosi yi lo hlamula, Cimhame i ta
*k*latuka zi*n*we na mina, na mina nzi
ta maha ka yena lezo zi wonekako
kwatsi kusasa ka wena: ni kani hi-
yini lexo wena u xi wutisako ka
mina, lezaku lexo nzi ta xi mahela
wena.
39 Ni bon*k*le banhu ba loya *k*latukweni
wa Jordani, ni hosi yi lo *k*latuka:
ni hosi yi lo *tr*o*tr*a Barzillai, ni ku
katekisa yena; na yena i lo *k*lelela
wutsa*n*weni ga yena *n*winyi.
40 Zingaho a hosi yi lo *k*latuka *k*latu-
kweni wa le Gilgale, na Cimhame i
lo *k*latuka zi*n*we naye: ni bon*k*le
banhu ba ka Juda ba *k*latukisa a
hosi *k*latukweni, kambe ni kihlanya
ga banhu ba ka Israeli.
41 Ni, languta, bon*k*le ba banuna ba ka
Israeli ba lota ka hosi, ba te ngalo
ka hosi, Hiyini a bamaka*b*ye ba hi-
na a ba banuna ba ka Juda ba yibi-
leko wena, ni ku neha a hosi, ni ba
le ngangweni wa yena, leno *k*latuko
wa Jordani, ni bon*k*le a ba banuna
ba Davida zi*n*we na yena ke?
42 Ni bon*k*le a ba banuna ba ka Juda
ba lo hlamula a ba banuna ba ka
Israeli, Hakuba a hosi i xaka ga le
kusuhi ka hina: ngahilezo *n*wina mu
zangarile hi laya mahungu ke? hina
hi la kuga yini futsi xa binzu ga
hosi ke? kasike yena i la ku nyika
hina a xinyikiwo ke?
43 Ni ba banuna ba ka Israeli ba lo hla-
mula a ba banuna ba ka Juda, ba te
ngalo, Hina ni xipanze xa kume le
hosini, hinawu kambe hi na ku fa-
nelo ka Davida kwatsi ku hunza
*n*wina: hi yini *n*wina mu tsa*n*wisa-
ko hina, lezaku a mano ya hina ma
nga hiko wona ma rangako ma wu-
yisa a hosi ya hina yi *k*lela yi wuya
ke? Ni timhaka ta ba banuna ba
ka Juda ti wo cabiseka a ku hunza
a timhaka ta ba banuna ba ka Isra-
eli.

XIPIMO 20.

1 Ni laho ku lo maheka lezaku ku
hi kona laho a nyamijiri wa wanu-
na, loye a bito ga yena a nga wa hi
Xeba, a *n*wana wa Bikri, a mu Be-
njamini: na yena i loba a paratana,
i te ngalo, Hina a hi na Xiabelo ka
Davida, ge hambu ni tsomba hina
ka *n*wana wa Jese:
2 Zingaho bon*k*le a ba banuna ba ka
Israeli ba lo tsika ku kanziya ba la-
nzela Davida, ba lo lanzala Xeba a
*n*wana wu Bikri; kanilezi a baba-
nuna ba ka Juda ba lo namarela le
hosi ya*b*ye, kusukela le Jordani ku
kala le Jerusalema.
3 Na Davida i lota le n*d*lwini ya ye-
na le Jerusalema; ni hosi yi lo teka
a kume ga ba basati a min*d*lukulu
ya yena, leyo a nga wa yi siyile ku
hlayisa a yin*d*lu ya yena, i lo ba
engenisa paxweni, i lo ba heleketela
za kuga, kanilezi yena i wa nga ha
yangi ka bona. Zingaho bona ba
lo valelwa kala sikwini ga kufa ka-
*b*ye, ba lo tsama hi wunoni.
4 Zonake i lo wula a hosi ka Ama-
sa, Bitana ka mina a ba banuna ba
ka Juda katigi*n*we hi laha masikwi-
ni manharu, na wena u be kona la-
hawu.
5 Zingaho Amasa i lo famba a ku bi-
tana a ba banuna ba ka Juda kati-
gi*n*we; kanilezi yena i lo hlwela a
nabalata ku hunza a xikati lexo yena
a nga yimiselwe yena.
6 Na Davida i te ngalo ka Abixai, Ma-
kunu Xeba a *n*wana wa Bikri a nga
maha hina a mhango ku hunza lezi
a mahileko Absalome: teka wena a
malanza ya hosi ya wena, ni ku hlo-
ngolisa le nzako ka yena, ku nga
taku yena a ti tekela amiti yigingi-
silweko, ni ku ponela kona kuwone-
ni ka hina.
7 Na ku lo famba le nzako a ba ba-
nuna ba Joabe, ni ma Cereti, ni ma
Peleti, ni bon*k*le ba banuna ba ti-
nhenha; na bona ba lo huma ba fa-

mba hi le Jerusalema, a ku hlongo-
lisa Xeba a *n*wana wa Bikri.
8 Ni laha bona ba nga wa hi le ri*b*yeni
ga hombe lego gi nga wa hi le Gi-
beoni, na Amasa i lota ku *k*langanye-
ta bona. Na Joabe i wa bohile hi
nguwo ya yena ya impi leyo a nga
wa yi huluxetile, na kona laho ku
wa bohelelwe ni supado yi tiyisilwe
laha xiwunwini xa yena laho ka ko-
celo wa kona; kwatsi hi le*z*i a nga
wa famba yona yi lowa han*d*le.
9 Na Joabe i te ngalo ka Amasa, I
kwatsi ka wena ke, maka*b*ye ke?
Na Joabe i lo teka Amasa hi xi-
levu hi canja ga xinene a ku*tr*o*tr*a
yena.
10 Kanile*z*i Amasa i wa nga a nga *k*la-
rihangi hi supado leyi yi nga wa hi
lomo canjeni ga Joabe: *z*ingaho ye-
na i lo gwaza yena ha yona lomo
mirini, ma su halaka a marumbu ya
yena ma suhwe laha liranza*b*yeni,
a nga gwazangi yena kambe; na
yena i lofa.
Na Joabe na Abixai a maka*b*ye wa
yena ba lo hlongolisa le nzako ka
Xeba a *n*wana wa Bikri.
11 Ni laho ku lo yima hi ka yena a
mu*n*we wa majaha ya ka Joabe, na
te ngalo, Loye a tomolokako ha
Joabe, ni loye a nga wa ka Davida,
nga yena a lanzela Joabe.
12 Na Amasa i la su canjala na polo-
ngelene ni nkata laha xikari ka go-
nzo. Ni laha a wanuna a nga wa
wonile le*z*aku a ba banuna ba su yi-
ma ba ku tseka, yena i lo rwala
Amasa laho gonzweni i lo mu yisa
lomo kwatini, i lo hoxa a nguwo hehla
ka yena, laha a nga wa wonile le-
*z*aku bon*k*lelele ba hunzako ha yena
ba ku yima ba kutseka.
13 Ni laha yena a nga wa susilwe laha
gonzweni, ni bon*k*le banhu ba loya
le nzako ka Joabe, ku hlongolisa
Xeba a *n*wana wa Bikri.
14 Na yena i loya a tsemakanya a
tixaka ta Israeli a kuya Abela, ni
Bete-maaka, ni bon*k*le ba Bera: na
bona ba lo tsombana katigi*n*we, ba
lo famba kambe ba lanzela le ka
yena.
15 Na bona lota vimbezela yena lomo
Abela ga Bete-maaka, na bona ba lo
hoxa a li*k*liri*b*ya ba vukela a muti,
na lona li loyima lo vukela a xi-
kanekiso; ni bon*k*le a banhu labo
ba nga wa hi *z*i*n*we na Joabe ba wa
gungunusela a kurisi, a ku kungu-
mula gona.
16 *Z*onake ku lo bitana a wasati wa
kutiba hi lomo mutini, Zwanani,
zwanani; wula, mina nza kombela
*n*wina, ka Joabe, Wa nga tsinela
leno ku suhani, kasi mina nza fela
ku wulawula *z*i*n*we na wena.
17 Na yena i lo tsinela kusuhani ka
yena; ni wasati i te ngalo, Hi wena
Joabe ke? Na yena i lo hlamula,
Nzi mina yena. *Z*onake yena i te
ngalo ka yena, Zwana a timhaka ta
nanza ga xisati ga wena. Na yena
i lo hlamula, Mina nzazwa.
18 *Z*onake yena i lo wulawula,a ku nga-
lo, Bona ba wa hama ba wula hi xi-
katini xa kale, baku, Bona hakunene
ba ta wutisa a xikungo le Abela: *z*i-
ngaho bona ba lo gumelwa a mhaka.
19 Mina nzi mu*n*we wa bona labo ba
rutisileko ni ba kolekileko ka Israeli:
wena u laba a kuba u lobisa a muti
ni nyine ka ka Israeli: hi yini wena
u labako a kukadamula a tsomba
ya ka Jehova ke?
20 Na Joabe i lo hlamula i te ngalo, A
ku be kule loko, a ku be kule loko
le ka mina, le*z*aku mina nzi ta ka-
damula kutani nzi ta lobisa.
21 A mahungu a ma ngaho; kanile*z*i a
wanuna wa tiko ga mitsurana ya ka
Efraime a nga Xeba a *n*wana wa
Bikri hi bito, a nga yena a *k*lakusi-
leko a canja ga yena a vukela a hosi,
yena Davida; nyikelani yena ntse-
na, na mina nzi ta suka lomo muti-
ni. Ni wasati i te ngalo ka Joabe,
Languta, a hloko ya yena yi ta ho-
xiwa ka wena le hehla ka kurisi.
22 *Z*onake a wasati i loya ka bon*k*le ba-
nhu hi kutiba ka yena. Na bona ba
tsema a hloko ya Xeba a *n*wana wa
Bikri, ni ku hoxa yona ka Joabe.
Na yena i loba paratana, na bona ba
su gafe ba suka mutini, bon*k*lelele
ba banuna baya matenteni ya*b*ye.
Na Joabe i lo *k*lelela le Jerusalema
le hosini.
23 Makunu Joabe i wa hi hehla ka
yon*k*le a impi ya ka Israeli; na Be-
naia a *n*wana wa Jehoiada i wa hi
hehla ka ma Cereti, ni ma Peleti;
24 Na Adorama i wa hi hehla ka ba-
nhu ba mitiro ya mikinyabezo; na
Jehoxafate a *n*wana wa Ahiluda i
wa hi mukumbuxeti;
25 Xeva i wa hi mutsali; na Zadoke na
Abiatara ba wa hi bapristi;

26 Ni kambe Ira a mu Jaira i wa hi
nduna ya hombe ka Davida.

XIPIMO 21.

1 Ni laho ku wa hi kona a n*d*lala
masikwini ya Davida malembe ma-
nharu, a malembe ma gamanako;
na Davida i hlota a ngohe ya Jeho-
va. Na Jehova i te ngalo, Kona
nzi Saule, ni yin*d*lu ya yena ya nka-
ta, hakuba yena i lo daya ma Gi-
beoni.
2 Ni hosi yi lo bitana a ma Gibeoni,
i te ngalo ka wona (makunu a ma
Gibeoni ba wa nga hi bona a banana
ba ka Israeli, kanile*z*i misalela ya
ma Amori; ni banana ba ka Israeli
ba wa hlambanyile ka bona; na Saule
i lo xuba a kudaya bona hi kupa-
ngama ka banana ba ka Israeli na
Juda);
3 Na Davida i te ngalo ka ma Gibeoni,
Xini mina nzi ta nga xi maha ka
*n*wina ke? lexo mina nzi ta nga ma-
ha a nzhiho ha xona, kasi *n*wina ma
fela kukatekisa a banhu ba ka Je-
hova ke?
4 Ni ma Gibeoni ma wa te ngalo ka
yena, Kona ku wa ngahi a mahungu
ya siliva ni nzalama *z*i nga xikari ka
hina na Saule, kutani yin*d*lu ya ye-
na: kambe a hi ka hina a ku daya
ni wihi a munhu lomu ka Israeli.
Na yena i te ngalo, Xini *n*wina mu
ta nga wula, le*z*o mina nzi ta nga
mahela *n*wina.
5 Na bona ba te ngalo ka hosi, a mu-
nhu loye a rizileko hina, ni loye a
kungileko a vukela hina, le*z*aku hi-
na hi taba hi lo*b*yisilwe kusaleni ka
hina ni ka wihi a mbingano wa ka
Israeli,
6 Nga a n*k*lanu ni bambiri a bana ba
yena ba nyikelwa ka hina, hina hi ta
hi yeka bona mahlweni ka Jehova
le Gibea wa Saule, a ba hlawuli-
lweko ba Jehova. Ni hosi yi te
ngalo, Mina nzi ta nyikela bona.
7 Kanile*z*i a hosi yi nga hanyiza Me-
fiboxete, a *n*wana wa Jonatani a *n*wa-
na wa Saule, hakuba hi xifungo xa
ka Jehova lexo xi nga wa hi xikari
ka bona, xikari ka Davida na Jona-
tani a *n*wana wa Saule.
8 Kanile*z*i a hosi yi lo teka a bana ba-
mbiri ba Rizpa a nhanyana wa Aia,
labo yena a nga wa *t*ralele ka Saule,
Armoni na Mefiboxete; ni n*k*lanu
wa barisanyana ba Mikali a nhanya-
na wa Saule, labo yena a nga *t*rele
na Adrieli a *n*wana wa Barzillai a
mu Meholate.
9 Na yena i lo nyikela bona canjeni ga
ma Gibeoni, na bona ba lo hayeka
bona ka xitsunga mahlweni ka Je-
hova, na bona ba lowa hi wun*k*lanu
ni bambiri katigi*n*we. Na bona ba
lo dawa masikwini ya ku xihulo, hi
siku ga kuranga, le kusanguleni ka
xihulo xa Barle.
10 Na Rizpa a nhanyana wa Aia i lo
teka a nguwo ya tisakwa, i lo a n*d*la-
lela yona ka yena hehla ka ri*b*ye,
ku sukela le kusanguleni ka xihulo
kala a mati ma halakela hehla ka
wona hi le tilweni, na yena i wa nga
vumeli a tinyanyani ta matilo a ku-
humula hehla ka wona hi siku, ni *z*i-
hari *z*a kwati hi wusiku.
11 Na kona ku wa lo *b*yela a Davida
le*z*i Rizpa a nhanyana wa Aia, a mu-
n*d*lukulu wa Saule, le*z*i a *z*i mahi-
leko.
12 Na Davida i lo famba i lo teka a
marambu ya Saule ni ya ni marambu
ya Jonatani a *n*wana wa yena le ka
ba banuna ba Jebexe-gileade, loye a
nga wa yibile wona le mapangweni
ya le Beti-xane, laho a ma Filisti ma
nga wa hayekile wona, a sikwini le-
go a ma Filisti ma nga wa dele Saule
le Gilboa;
13 Na yena i lo neha hi leyo a marambu
ya Saule ni marambu ya Jonatani a
*n*wana wa yena: na bona ba lo wu-
ngeletela a marambu ya bona labo
ba nga wa hayekilwe.
14 Na bona ba lo kelela a marambu ya
Saule ni ya Jonatani a *n*wana wa ye-
na le tikweni ga ka Benjamini le Ze-
la, le xilahleni xa Kixi a raru wa ye-
na: na bona ba lo maha *z*on*k*le le*z*o
a hosi yi leleteleko. Ni nzako ka
le*z*o a hosi yi wa lo kombelelwa hi
kota a tiko.
15 Ni ma Filisti ma lo maha impi ka-
mbe *z*i*n*we na Israeli; na Davida i lo
relela aya, a malanza ya yena *z*i*n*we
na yena, ni kulwa ba vukela ma Fi-
listi. Na Davida i lo hunzelela a
karala;
16 Na Ixibe-nobe loye a nga wa hi wa
*n*wana wa tingwazi, ni kubinza ka
*k*lari ga yena ku wa hi mazana ma-
nharu ya maxekeli ya suku a kubi-
nza, na yena na a wa nga a bohile hi
supado yiswa, ku wo alakanywa ku
nga a dele Davida.

17 Kanilezi Abixai a *n*wana wa Zeruia
i lo ponisa yena, i lo gwaza a mu Fi-
listi, i lo daya yena. *Z*onake a ba
banuna ba ka Davida ba lo hlamba-
nya ka yena, baku, Wena u nga ha
engeti u famba *zin*we na hina uya
kulweni, lezaku wena u nga timi a
kandiya ya ka Israeli.
18 Na ku mahisile lezo a nzako ka le-
zi, lezaku laho kambe ku wa hi kona
a impi kambe ni ma Filisti le Goba:
zonake Sibbekai a mu Huxate i lo
daya Sefa, loye a nga wa hi wa *n*wa-
na wa tingwazi.
19 Ni laho ku wa hi kona kambe impi
ni ma Filisti le Goba; na Elhanana
a *n*wana wa Jaareoregime a mu
Betlehema i lo daya Golia a mu
Giti, loye a mbingo wa *k*lari ga ye-
na wu nga wa ku kwatsi i nza-
m*b*yanana wu lukilweko.
20 Ni laho ku wa hi kona a impi le Ga-
ti, laho ku wa nga wa hi kona a mu-
nhu wa dzumba ga hombe, loye a
nga wa hi munhu ni won*k*lelele ma-
n*d*la n*k*lanu ni li*n*we a litiho, ni mi-
konzweni yon*k*le n*k*lanu ni li*n*we li-
nyala, ku wa hi makume mambiri ni
muni tinyala a tsengo; yenawu ka-
mbe i wa lo *t*ralwa na hi ngwazi.
21 Ni laha yena a nga wa rukatela Isra-
eli, Jonatani a *n*wana wa Ximei, a
nakulo*b*ye wa Davida, i lo daya ye-
na.
22 Laba ba mune ba wa *t*ralelwe wu-
ngwazini le Gati; na bona ba lowa
canja ga Davida, ni canja ga mala-
nza ya yena.

XIPIMO 22.

1 Na Davida i lo wulawula ka Jeho-
va a timhaka ta lolu lisimu a sikwi-
ni lego Jehova a nga wa *k*la*k*lisile
yena a huma la han*d*le canjeni ga
bon*k*le a balala ba yena, ni le canje-
ni ga Saule:
2 Na yena i te ngalo,
Jehova hi ri*b*ye ga mina, ni xipo-
nelo xa mina, ni mu*k*la*k*lisi wa
mina, mgwaminawu;
3 Nungungulu, a ri*b*ye ga mina, a
ka yena mina nzi ta teka a wu-
ponelo;
A xi*k*langu xa mina, ni limhonzo
la kuhanyiswa ka mina, a tawa
ya mina yi *k*lakukileko, ni xipo-
nelo xa mina;
Muhanyisi wa mina, wena u ha-
nyisako mina kuhlokisweni.
4 Na mina nzi ta bitana ka Jehova,
loye a faneleko ku dumiswa;
*Z*ingaho mina nzi ta poniswa le
balaleni ba mina.
5 Hakuba a ma*b*yan*d*lati ya kufa ma
wa pomele mina;
A mintalo ya ku nga hi wunungu-
ngulu yi wa mahile mina nzi
caba:
6 A lingoti la Xeole li wa ranzele
mina;
A mapanya ya kufa ma wa pome-
le mina.
7 Nzeni ka tikuruxu ta mina nzi lo
bitana ka Jehova;
Ina, mina nzi bitanile ka Nungu-
ngulu wa mina:
Na yena i lozwa a gezu ga mina
hi lomo templeni ya yena,
Ni kurila ka mina ku lota tin*d*le-
beni ta yena.
8 *Z*onake a saba gi ta tsekatseka gi
rurumela,
A ziseketelo za tilo zi tsekatsekisi-
lwe
Na zona zi wa tsekatsekisilwe, ha-
kuba yena i wa zangarisilwe.
9 Ni laho ku lo tubika a musi wu
huma hi lomo tinhovini ta yena,
Ni nzilo wu humako hi lomo ka-
*n*wini ka yena wu kadamulile:
Ni makala ma wa nzibelwe ha
wona.
10 Yena i koramisile a matilo kambe,
a relela lahasi;
Ni munyama wu pumisisilweko
wu wa lahasi ka mikonzo ya
yena.
11 Ni nhonga hehla ka Cerube, yi lo
puruma;
Ina, yena i wa wonilwe hehla ka
tipapa ta mheho.
12 Ni ku maha a munyama a zikupe
zi ranzeleko yena,
A hlengeletano wa mamati, a ma-
refu ma *k*limbeneko timhehwe-
ni.
13 Le ka kungangamelisisa mahlwe-
ni ka yena
A makala ya nzilo ma dzibelilwe.
14 Jehova a dzunzako hi le tilweni,
Ni loye a Hunzeleleko Hehla a
tsawutela a gezu ga yena.
15 Na yena a rumelako tigalala, ni ku
hangalasa tona;
A xingwalangwanza, a tsuwukisi-
leko bona.
16 *Z*onake a milonga ya bimbi yi lo
wonekeliswa,

Ni ziseketelo za tiko zi wa lo bekelwa *dl*unya,
Hi kukawuka ka Jehova,
Le kupupuxeni ka muhefemulo wa tinhovu ta yena.
17 Yena i lo rumela mina hi le hehla, yena i lo teka mina;
Yena i lo humesa mina hi le mamatini ma teleko;
18 Yena i *kl*a*kl*isile mina le balaleni ba mina ba ntamo,
Le ka bona labo ba bengako mina; hakuba bona ba wa hi tinhenha ku hunza mina.
19 Na bona ba lota ku pomela mina le sikwini ga nguwukuwu ya mina;
Kanilezi Jehova hi kutiyisa ka mina.
20 Yena i lo neha mina kambe wutsa*n*weni ga hombe;
Yena i *kl*a*kl*isile mina, hakuba yena a ranzileko mina.
21 Jehova i ncacazele mina kwatsi hi kululamisisisa ka mina;
Kukotisa hi kubasisisa ka canja ga mina yena i *kl*elisele mina.
22 Hakuba mina nzi hlayisile a n*dl*ela ya Jehova,
Hi kubihisilweko a nzi sukangi Nungungulu wa mina.
23 Hakuba zon*kl*e a ziyimiso za yena zi wa hi mahlweni ka mina:
Kanilezi kwatsi hi zilayelo za yena, mina a nzi sukangi ka zona.
24 Minawu kambe nzi wa mbelele mahlweni ka yena;
Na nzi hlayisile a wutsumbu ga mina zigohweni za mina.
25 Hikwalaho Jehova i ncacazele mina kukotisa hi kululamisisa ka mina,
Kukotisa hi kubasisa ka mina ka makayi ya kuwona ka yena.
26 Hi ti*tr*alo wena u ta kombisa a wutsumbu ga wena hi ku*tr*alekisilweko;
Hi munhu a mbeleleko wena u ta ti kombisa akumbelela ka wena;
27 Hi labo bo basa wena u ta kombisa a kubasa ka tsumbu wa wena;
Na hi kuonhakala wena u ta kombisa wutsumbu ga wena hi makulo;
28 Ni banhu ba hlokisilweko wena u ta ba hanyisa;
Kanilezi a mahlo ya wena ma le ka ba ti kukumuxako, kasi wena wa fela ku neha bona lahasi.
29 Hakuba wena u kandiya ya mina, O Jehova;
Na Jehova i ta woninga a munyama wa mina.
30 Hakuba ha wena mina nza jatama mabutwini;
Ha Nungungulu wa mina nzi maha ku*kl*ula hehla ka kurisi.
31 Kwatsi hi Nungungulu, a n*dl*ela ya yena yi mbelele:
A mhaka ya Jehova yi hlolilwe;
Yena u hi xi*kl*angu xa bona bon*kl*e labo ba tekako wucabelo ka yena.
32 Hakuba nzimani Nungungulu, saseka Jehova ke?
Nzimani a ri*b*ye, saseka a Nungungulu wa hina ke?
33 Nungungulu hi muti wa mina xa ntamo;
Na yena a rangelako a bambeleli n*dl*eleni ya yena.
34 Yena a mahako mikonzo ya yena ku fanana ni mikonzo ya *t*rele ya mhuti,
Ni ku tsamisa mina a wutsa*n*weni ga mina gi *kl*akukileko.
35 Yena a gonzisako a man*dl*a ya mina a kulwa,
Zingaho lezo kasi a mawoko ya mina ma petsa a wura ga suku.
36 Wenawu kambe u nyikile mina a xi*kl*angu xa kuhanyiswa ka wena;
Ni kuolobisisa ka wena ku nzi mahile wa hombe.
37 Wena u enzelekisile a zikanziyelo za mina lahasi ka mina;
Ni mikonzo ya mina a yi retemukangi.
38 Mina nzi hlongolisile a balala ba mina, ni nzi lobisile bona;
Ge ni *kl*ela kambe kala bona ba mbetisilwe.
39 Na mina nzi mbetisile bona, nzi su hihirita bona hloswo, zingaho lezo bona ba nga ta ha vuka:
Ina, bona ba wile lahasi ka mikonzo ya mina.
40 Hakuba wena u bohile mina hi wurena le impini;
Wena u koziseleko lahasi ka mina labo ba sukako ba vukela mina.
41 Na wena u mahile a balala ba mina ba hunzuluka a hlana wa*b*ye ka mina,
Kasi mina nza fela a ku tsema bona labo ba bengako mina.
42 Bona ba lo cuwuka, kanilezi laho

ku wa nga hi kona wa kuhanyisa;
Hambu ka Jehova yena, kanilezi yena a nga hlamulango bona.
43 Zonake nzi lo ba cumbalakanyisa wutsongo kwatsi i tsutsungwani wa saba,
Mina nzi lo kwanganya bona kwatsi hi marope ya laha mapangweni, ni ku hangalasa bona ga fe.
44 Wenawu kambe u klaklisile mina le kukanetisaneni ka banhu ba ka bina;
Wena hi wena u hlayisileko mina a kuba hloko ya mifumo:
Ni banhu labo mina nzi nga ba tibiko ba ta kozela mina.
45 Ni bamatiko ba ta koza a wutsumbu gabye ka mina:
Kwatsi hi xikanzakanya xa lezi bazwako mina, bona ba ta ingisa mina.
46 A bamatiko ba ta cucekela magumo,
Na ba tata na ba rurumela ba huma wutsanweni gabye gi klimbeneko.
47 Jehova wa hanya; a gi katekiswe a ribye ga mina;
A klakuswe Nungungulu, a ribye ga kuhanyiswa ka mina,
48 Yena Nungungulu loye a tsanzako a potelo ha mina,
Na yena a reletako a banhu ba ta lahasi ka mina,
49 Yena loye a nehako mina nzi huma hi ka balala ba mina:
Ina, wena u klakusile mina le hehla ka bona labo ba sukako ba vukela mina;
Wena u klaklisako mina ka banhu ba titseku.
50 Hikwalaho mina nzi ta nyika kubonga ka wena, O Jehova, xikari ka mifumo yonkle,
Mina nzi ta yimbelela a kudumisiswa bitweni ga wena.
51 A klaklisiselo wa hombe i nyikile yena ka hosi ya yena,
Ni ku kombisa a kuranzakawunene ka a totilweko wa yena,
Ka Davida ni ka mbewu ya yena, kala kupinzuka kambe.

XIPIMO 23.

1 Makunu leti hi timhaka to gumesa ta Davida.
Davida a nwana wa Jese i te ngalo,
Ni munhu loye a klakusilweko le hehla i te ngalo,
A totilweko wa Nungungulu wa Jakobe,
Ni muyimbeleli wa tisimu to tsombela ta ka Israeli:
2 A Moya wa Jehova wulawulile ha mina,
Ni mhaka ya yena yi wa hi hehla ka lirimi la mina.
3 A Nungungulu wa ka Israeli i te ngalo,
A Ribye ga ka Israeli gi lo wulawula ka mina:
A munwe loye a fumelako hehla ka mina hi kululamisilweko,
Loye a fumelako hi xicawo xa Nungungulu,
4 Loye a nge kwatsi kuwoninga ka mixo, laho gambo gi sukako,
A mixo yi nga hiko na marefu,
Laha a byanyi gi olobako gi milako misabeni,
Hi kuxwengula anzako ka kuba a vula yi nile.
5 Hazinene a yindlu ya mina a yi ngaho ha Nungungulu;
Kasike yena wa ha mahile ha mina a xivumelwano xa pinzukelwa,
I longisile ka zilo zonkle, ni ku zi tiyisa:
Hakuba kona konkle kuhanyiswa ka mina, ni kuxuba ka mina konkle,
Hambulezoke a nga mahangiko kona ku kula.
6 Kanilezi a ba nga hiko wunungungulwini bona bonkle ba tabe kota mizwa yi hoxwako,
Hakuba bona a ba na ku tekwa hi canja;
7 Kanilezi a munhu loye a kumbako bona
A be a hlomileko hi ziketse ni mbingo wa klari:
Na bona hi kunzangukisilweko ba ta hiswa hi nzilo wutsanweni gabye.
8 Laya hi mabito ya ba banuna ba tinhenha labo Davida a nga wa hi
nabo: Joxeb-basxebete a mu Tahe-
cemoni, a nduna ya tinduna; ywa-
loye i wa hi Adino a mu Ezne, ba
vukela a nklanu ni manharu mazana
ma dalweko hi xikati xinwe.
9 A nzako ka yena ku wa hi Elea-
zare a nwana wa Dodai a nwana wa
mu Ahohe, a munwe wa tinhenha ta

ba banuna *zinwe* **na Davida,** laho
bona ba nga wa kanyisile a ma Fi-
listi lawo ma nga wa tsombene kati-
gi*n*we a kulwa, ni ba banuna ba ka
Israeli ba wa nga ba fambile.
10 Yena i lo suka, i lo hlasela a ma Fi-
listi kala a canja ga yena gi karala,
ni canja ga yena gi wa lo namarela
supadweni; na Jehova i lo maha ku-
hlula ka hombe lego siku; ni banhu
ba lo *k*lela ba wuya ntsena ka yena
ku ta teka a mupango.
11 Ni nzako ka yena ku wa hi Xama
a *n*wana wa Agee a mu Harare.
Ni ma Filisti ma wa tsombene a wu-
tsamo gi*n*we a ku maha a ban*d*la,
laho ku nga wa hi kona a mapuwa
ya masimu ma tele hi tinyawa; ni
banhu ba wa la su tsuwuka mahlwe-
ni ka ma Filisti.
12 Kanile*z*i yena i lo yima laho xikari
ka mapuwa, i lo vikela wona, i lo
hlasela a ma Filisti; na Jehova i lo
tira a kuhlula ka hombe.
13 Ni banharu ba makume manharu
ya tinduna ba lo relela baya, ba lota
ka Davida hi xikati xa xihulo le
muhumeni wa le Adullama; ni ma-
butu ya ma Filisti ma wa gobile le
mikobeni ya le Refaime.
14 Makunu Davida *z*onake i wa hi lomo
mikobo*k*lweni; ni maviyo ya ma
Filisti *z*onake ma wa hi le Betle-
hema.
15 Na Davida i lo xuba, na te ngalo,
O le*z*aku a mu*n*we i wa ta nga nyi-
ka mina a mati ya kunwa ya le hlo-
*b*yeni ya le Betlehema, leyo yi nga
le nyangweni!
16 Ni tinhenha tinharu ta ba banuna,
ba lo panza ba tsemakanya a ma-
ban*d*la ya ma Filisti, ba lo yaka a
mati le hlo*b*yeni ya le Betlehema,
leyo yi nga wa hi hi le nyangweni,
ba lo teka wona, ba lo ma neha ka
Davida: kanile*z*i yena i wa nga a
nga *n*wangi ka wona, kanile*z*i yena
i lo culula wona ka Jehova.
17 Na yena i te ngalo, Nga loko ku hi
kule na mina, O Jehova, lazaku nga
nzi wa ta maha le*z*i mina: mina nzi
tanwa a nkata wa ba banuna labo
ba yileko ku pfokometa a wutomi
ga*b*ye ke? hikwalaho yena i wa nga
a nga nwangi wona. Lezi *z*ilo ti lo
*z*i maha a tinhenha tinharu ta ba
banuna.
18 Na Abixai a maka*b*ye wa Joabe, a
*n*wana wa Zeruia, i wa hi wa hombe
ka laba banharu. Na yena i lo *k*la-
kusa a *k*lari ga yena a kulwa ni ma-
zana manharu i lo hlasela wona, i
wa hi ni bito xikari ka banharu.
19 Yena i wa nga hi loye a hunzeleko a
kudzunziwa xikari ka banharu ke?
hikwalaho yena i lo mahiwa a nduna
ya*b*ye: ahemba yena i wa nga cike-
telangi ka laba bo ranga banharu.
20 Na Benaia a *n*wana wa Jehoiada,
a *n*wana wa wanuna wa makawulo
wa le Kabzeeli, loye a nga wa ma-
hile a mitiro ya ntamo, yena i lo
daya a bana bambiri ba Arieli wa le
Moabi: yena i lo relela i lo daya a
ngonyamo le xikari ka rinzi hi xika-
tini xa xirami.
21 Na yena i lo daya a mu Gipiti, a
wanuna wa li rorombola; na mu Gi-
piti i wa hi ni *k*lari canjeni ga ye-
na; kanile*z*i yena i lo relela *zin*we ni
muciso, i lo wu*k*la a *k*lari canjeni ga
mu Gipiti, i lo gwaza yena hi *k*lari
ga yena *n*winyi.
22 Le*z*i *z*ilo i lo maha Benaia a *n*wana
wa Jehoiada, na yena i wa hi ni bito
xikari ka tingwazi tinharu.
23 Yena i wa dzunzekile nguvu kuhu-
nza laba ba makume manharu, ka-
nile*z*i yena i wa nga ciketelangi ka
laba bo ranga banharu. Na Davida i
lo yimisa yena hehla ka kulangutela
ka yena.
24 Asaheli a maka*b*ye wa Joabe i wa
hi mu*n*we wa bamakume manharu;
Elhanana a *n*wana wa Dodo wa le
Betlehema.
25 Xama a mu Harode, Elika a mu
Harode,
26 Hezeli a mu Palte, Ira a *n*wana wa
Ikkexa a mu Tekoi,
27 Abiezera a mu Anatoti, Mebunnai a
mu Huxate,
28 Zelmoni a mu Ahohe, Maharai a mu
Netofate,
29 Heleba a *n*wana wa Baana a mu Ne-
tofate, Ittai a *n*wana wa Ribai wa le
Gibea wa banana ba ka Benjamini,
30 Benaia a mu Piratoni, Hiddai wa le
*z*icongwaneni *z*a Gaaxa,
31 Abialboni a mu Arbate, Azmavete a
mu Barxume,
32 Eliahba amu Xaalboni, a *n*wana wa
Jaxeni, Jonatani,
33 Xama a mu Harare, Ahiama a *n*wa-
na wa Xarare a mu Arare,
34 Elifeleti a *n*wana wa Ahasibai, a
*n*wana wa Maakate, Eliama a *n*wana
wa Ahitofeli a mu Giloni,

35 Hezro a mu Karmeli, Paarai a mu Arbe,
36 Igali a *n*wana wa Natani, wa Zoba, Bani a mu Gadi,
37 Zeleke a mu Ammoni, Naharai a mu Beerote, a mukomi wa ma*k*lari ya Joabe a *n*wana wa Zeruia,
38 Ira a mu Itri, Garebe a mu Itri,
39 Uria a mu Hiti: makume manharu ni n*k*lanu ni bambiri ka bon*k*le.

XIPIMO 24.

1 Ni kambe a zanga ya Jehova yi wa vin*d*lukisilwe yi vukela Israeli, yena i lo kuhlunga Davida ku vukela bona, aku, Famba, uya hlaya Israeli na Juda.
2 Ni hosi yi te ngalo ka Joabe a nduna ya impi, loye a nga wa hi *z*i*n*we na yena, Famba makunu u nzulanzula u tsemakanya ka ton*k*le a tixaka ta ka Israeli, ku sukela Dani kala le Berexeba, ni ku hlayela *n*wina banhu, kasi mina nza fela a ku tiba a tsengo wa banhu.
3 Na Joabe i te ngalo ka hosi, Makunu Jehova a Nungungulu wa wena i engetele ka wena a banhu, kani bona mbatsengo wa kutalisa kuyini, a makume mazana ma wuyetilweko; a mahlo ya *n*winyi wa mina a hosi ma ku wone loko, kanile*z*i hiyini a *n*winyi wa mina a hosi a mahako ka le*z*i *z*ilo ke?
4 Ahembalokoke, mhaka ya hosi yi wa lo kanyameta ku*k*lula Joabe, ni *k*lula a tinduna ta maban*d*la. Na Joabe ni tinduna ta maban*d*la ti loya ti huma hi le kubakoneni ka hosi, a ku ya hlayela a banhu ba ka Israeli.
5 Na bona ba lo hunza ba *k*latuka Jordani, ni gobile le Aroera, hi le *k*lelweni ga xinene ga muti lowo wu nga lomo xikari ka mikoba ya ka Gadi, ni le Jazera:
6 *Z*onake bona ba lota le Gileade, ni le tikweni ga Tahtimhodxi: na bona ba lota le Danjaani, ni kurenzeleka baya Sidoni,
7 Ba lota le mikobo*k*lweni ya le Tire, ni ka yon*k*le a miti ya ma Hivi, ni ma Kenani; na bona ba lo huma le dzongeni ga ka Juda, le Berexeba.
8 *Z*ingaho laho bona ba nga wa nzulanzulile a ku tsemakanya gon*k*le a tiko, bona ba lota le Jerusalema hi kugumelweni n*k*lanu ni mune a tihweti ni makume mambiri ya masiku.
9 Na Joabe i lo nyika a xihlayo xa tsengo wa banhu ka hosi: ni laho ku wa hi kona ka Israeli a n*k*lanu ni manharu mazana ya kume ga mazana ya ba banuna ba ma*k*lari labo ba komako a supado; ni ba banuna ba ka Juda ba wa hi n*k*lanu wa mazana ya kume ga mazana ya ba banuna.
10 Ni mbilu ya Davida yi lo gabatana ka yena a nzako ka le*z*o a nga wa hlayile a banhu. Na Davida i te ngalo ka Jehova, Mina nzi onhile hi kukulisilweko a ka le*z*o mina nzi mahileko: kanile*z*i makunu, O Jehova, susa kule, mina nza kongotela wena, a kugoha ka nanza ga wena; hakuba mina nzi mahile hi kupupulutisilweko.
11 Ni laha Davida a nga wa vukile ni mixo laha mixweni, ni mhaka ya ka Jehova yi lota muprofeti Gadi, a muwoneli wa Davida, yiku,
12 Famba ni ku a wulawula ka Davida, *Z*akungahi i ku Jehova, Mina nzi nyika wena a *z*ilo *z*inharu: hlawula a xi*n*we xa *z*ona, kasi nza fela ku maha xona ka wena.
13 *Z*ingaho Gadi i lota ka Davida, lo ta *b*yela yena, na te ngalo ka yena, Na hlawula a n*k*lanu ni mambiri a malembe kuta an*d*lala ka wena lomu tikweni ke? kutani wena u ta tsutsuma tihweti tinharu mahlweni ka balala ba wena laho na bona na ba hlongolisa wena ke? kutani laho ku taba a masiku manharu ya tungu lomu tikweni ke? makunu alakanyela wena, u pima le*z*aku i hlamulo muni nzi ta nga *k*lelisela ka yena loye a nzi rumileko mina.
14 Na Davida i te ngalo ka Gadi, Mina nzi kanyametilwe nguvu: nga hina ha wela makunu le canjeni ga Jehova; hakuba a wuxinji ga yena ga hombe; nga mina nzi nga weli canjeni ga munhu.
15 *Z*ingaho Jehova i lo rumela a tungu hehla ka Israeli ku sukela mixweni kala xikatini xi lo longisilweko; ni laho ku lofa a banhu ku sukela le Dani kala le Berexeba a n*k*lanu ni mambiri makume ya kume ga mazana ya ba banuna.
16 Ni laha a ngelosi yi nga wa *k*lakusile a canja ngomameni ni Jerusalema aku lobisa gona, Jehova i lo hunzuluka ka loko kubiha, i te ngalo ka ngelosi leyo yi lobisileko a ba-

nhu, kona ku enele; makunu tsami-
sa a canja ga wena. Ni ngelosi ya
ka Jehova yi wa hi lilonzeni la nzi-
mbo wa Arauna a mu Jebusi.
17 Na Davida i lo wulawula ka Jehova
laha yena a nga wa wonile a ngelosi
leyo yi hihiritileko a banhu, i te
ngalo, Wanga*b*ye, mina nzi onhile,
mina nzi mahile hi kukohlakalisi-
lweko; kanile*z*i leti a tiyivu, ti ma-
hile yini ke? nga a canja ga wena,
mina nza kombela wena, a gi vukela
mina, ni ku vukela a yin*d*lu ya ka
dadani wa mina.
18 Na Gadi i lota lego siku ka Davi-
da, na te ngalo ka yena, Kanziya
uya hehla, ni ku aka a alati ka Je-
hova le lilonzeni la nzimbo wa Ara-
una a mu Jebusi.
19 Na Davida i lo kanziya kukotisa hi
kuwula ka Gadi, kwatsi hile*z*i Jeho-
va a leleteleko.
20 Na Arauna i lo cuwuka leyo, i lo
wona a hosi ni malanza ya yona ma
suta ma komama ka yena: na Arau-
na i lo huma han*d*le, i lo korama
a wutsumbu ga yena mahlweni ka
hosi hi ngohe ya yena laha liranza-
*b*yeni.
21 Na Arauna i te ngalo, Ngahile*z*o a
*n*winyi wa mina a hosi i tile ka
malanza ya yena ke? na Davida i
te ngalo, A ku ta xaba a lilonze la
nzimbo wa wena, a ku aka a alati ka
Jehova, kasi a tungu wu fela ku
kawula ka banhu.
22 Na Arauna i te ngalo ka Davida,
Nga a *n*winyi wa mina a hosi a teka
a nyikela kwatsi hile*z*i *z*i wonekako
a kusasa ka yena: languta, a tikabi
ta munyikelo wa kuhiswa, ni *zib*ya *z*a
kuhula ha *z*ona ni majoka ya tikabi
a kuba tihunyi:
23 *Z*on*k*le le*z*i, O hosi, wa nyika Arau-
na ka hosi. Na Arauna i te ngalo
ka hosi, Jehova a Nungungulu wa
wena a amukele wena.
24 Ni hosi yi te ngalo ka Arauna, Ko-
kwihi; kanile*z*i futsi nzi ta xaba hi
tsengo wa kona; ge hambu a ku
nyikela a munyikelo wa kuhiswa ka
Nungungulu wa mina lowo wu nga
nzi tekelangiko ncumo. *Z*ingaho
Davida i lo xaba a lilonze la nzimbo
wa kuhula ni tikabi hi n*k*lanu wa
makume a maxekeli ya siliva.
25 Na Davida i lo aka leyo a alati ka
Jehova, i lo nyikela aminyikelo ya
kuhiswa ni minyikelo ya kurula.
*Z*ingaho Jehova i wa kombelilwe hi
tiko, ni tungu wu wa kawulile ka
ka Israeli.

A BUKU GO SANGULA GA

TIHOSI.

XIPIMO 1.

1 Makunu Davida a hosi i wa hi wa
kale na kosahele malembeni; na bo-
na ba lo fenengeta yena hi tinguwo,
kanile*z*i yena i wa nga hi ni kukufu-
mela.
2 Ngahile*z*o a malanza ya yena ma te
ngalo ka yena, Nga laho ku la*b*ye-
lwa a hosi ya mina a mubulwa mu-
*z*wa: na nga yena a yima mahlweni
ka hosi, a yi tangalisa yona; na nga
yena a e*k*lela xifubeni xa yena, kasi
a fela a ku a *n*winyi wa mina a hosi
a fela ku kuma ku kufumetwa.
3 Zingaho bona ba lo laba a nhwana
wa kusaseka ka won*k*le a mbingano
wa ka Israeli, ba lo kuma Abixaga a
mu Xunamme, ba lo neha yena le
hosini.
4 Ni nhwana i wa sasekile nguvu; na
yena i lo tangalisa a hosi, i lo kozela
ka yona; kanile*z*i a hosi a yi mu ti-
bangi yena.
5 *Z*onake Adonija a *n*wana wa Ha-
ggite i lo kukumuxa a wutsumbu ga
yena, aku, Mina nzi ta maha a hosi:
yena i lo ti longiselela a tikareta ni
ba banuna ba mahaxi, ni n*k*lanu wa
makume ya ba banuna a ku tsutsu-
ma mahlweni ka yena.
6 Ni raru wa yena i wa nga kawuka-
ngi yena ni ka xihi xikati a ka le*z*o
*z*aku, Hiyini wena u mahako *z*aku-
ngaho ke? yenawu kambe i wa hi

wanuna wa nene; a nga wa *t*relwe
a nzako ka Absalome.
7 Na yena i lo maha a gujeguje *zin*we
na Joabe a *n*wana wa Zeruia, na Abi-
atara a mupristi: na bona ba lo la-
nzela Adonija ba lo vunetela yena.
8 Kanilezi Zadoke a mupristi, na Bena-
ia a *n*wana wa Jehoiada, na Natani
a muprofeti, na Ximei, na Rei, a ti-
nhenha ta ba banuna leto ti nga ta
ka Davida, ti wa nga hi *zin*we na
Adonija.
9 Na Adonija i lo daya a tiyivu ni ti-
homu ni kunonisilweko hi le ri*b*yni
ga le Zohelete, lego gi nga wa hi
*k*lelweni ga le Enrogeli; yena i
lo bitana bon*k*le a bamaka*b*ye ba
yena, a banana ba hosi, ni bon*k*le a
ba banuna ba ka Juda, a malanza
ya hosi:
10 Kanilezi Natani a muprofeti, na Be-
naia, ni ba banuna ba tinhenha, na
Solomoni a nakulo*b*ye, i wa nga ba
bitanangi.
11 *Z*onake Natani i lo wulawula ka
Bate-xeba a nyine wa Solomoni, a
aku, Wena a ku zi zwangi lezaku
Adonija a *n*wana wa Haggite wa
fuma ke, na Davida a hosi ya hina a
yi zi tibi zona?
12 Makunu hikwalaho gona nga mina,
nza kombela wena, nzi nyika wena
xikungo, kasi wena wa fela ku ha-
nyisa a wutomi ga wutsumbu ga
wena, ni wutomi ga nisanyana wa
wena Solomoni.
13 Famba u ti yisa wena ka hosi Davida,
ni kuwula ka yena, A hi wena u te-
ku, hosi ya mina, O hosi, u hlamba-
nyileko ka nanza ga wena ga xisati,
uku, Hizinene Solomoni a *n*wana wa
wena i ta fuma le nzako ka mina, na
yena i ta tsama le hehla ka xitsamo
xa wukosi xa mina ke? hiyini zona-
ke Adonija a fumako ke?
14 Languta, laha wena na wa ha wula-
wula zi*n*we ni hosi, minawu kambe
nzi tata le nzako ka wena, nzi ta ti-
yisa a timhaka ta wena.
15 Na Bate-xeba i loya le hosini le
n*d*lwini: ni hosi yi wa kosahele
nguvu; na Abixagi a mu Xunamme
i wa kozela a hosi.
16 Na Bate-xeba i lo korama, i lo maha
xica*b*yo ka hosi. Ni hosi yi te ngalo,
U wa ta nga u laba yini wena ke?
17 Na yena i te ngalo ka yena, Hosi ya
mina, wena a hi wena u hlambanyi-
leko ha Jehova a Nungungulu wa
wena ke a ka nanza ga xisati ga we-
na, uku, Hizinene Solomoni a *n*wana
wa wena i ta fuma le nzako ka mina
ke, yena i ta tsama le hehla ka xitsa-
mo xa wukosi.
18 Ni makunu, languta, Adonija afu-
mako; na wena, *n*winyi wa mina a
hosi, a ku zi tibi wena:
19 Na yena *k*labetele a tihomu ni kuno-
nisilweko ni tiyivu na ti tele, i bita-
nile bon*k*le a banana ba hosi, na
Abiatara a mupristi, na Joabe a
nduna ya impi; kanilezi Solomoni a
nanza ga wena yena a nga mu bita-
nangi.
20 Na wena, a *n*winyi wa mina a hosi,
ni mahlo ya won*k*le Israeli ma cu-
wukile wena, lezaku wena u ta *b*yela
bona nzimani a ta nga tsama xitsa-
*n*weni xa wena xa wukosi anzako
ka *n*winyi wa mina hosi.
21 *Z*imbekambe ku nga ta maheka, la-
ha a *n*winyi wa mina a hosi a e*k*lela
ni bararu ba yena, lezaku mina ni
*n*wana wa mina Solomoni hi ta hla-
yelwa a bahlamukisi.
22 Ni, manga*b*ye, laho yena na a ha
wulawula zi*n*we ni hosi, Natani a
muprofeti i lo engena lomo.
23 Na bona ba lo *b*yela a hosi, baku,
Languta, Natani a muprofeti, Ni la-
ha yena a nga wa tile n*d*lwini ma-
hlweni ka hosi, yena i lo korama a
wutsumbu ga yena mahlweni ka
hosi hi ngohe ya yena liranza*b*yeni.
24 Na Natani i te ngalo, *N*winyi wa
mina, O hosi, wena hi wena u wuli-
leko lezaku, Adonija i ta fuma le
nzako ka mina, ni ku yena i ta tsama
le hehla ka xitsamo xa wukosi xa
mina ke?
25 Hakuba yena i relele lahasi legi siku,
yena i *k*labetela a tihomu ni kunoni-
silweko ni tiyivu to tala, na yena i
bitanile bon*k*le barisanyana ba hosi,
ni tinduna ta impi, na Abiatara a
mupristi; ni, languta, bona baga ni
ku*n*wa mahlweni ka yena, na baku,
A yi longoloke yi hanya a hosi Ado-
nija.
26 Kanilezi mina, yena mina a nanza ga
wena, na Zadoke a mupristi, na Be-
naia a *n*wana wa Jehoiada, ni nanza
ga wena Solomoni, yena a nga bita-
nangi.
27 Kunene lezi zilo zi mahilwe hi *n*winyi
wa mina a hosi ke, na wena a ku
kombisangi ka malanza ya wena
nzimani a nga wa ta nga a tsama

xitsa*n*weni xa wukosi xa *n*winyi wa
mina a hosi a nzako ka yena ke?
28 *Z*onake a hosi Davida i lo hlamula
i te ngalo, Bitana ka mina Bate-xeba.
Na yena i lota a kubakoneni ka hosi,
i lo yima mahlweni ka hosi.
29 Ni hosi yi lo hlamula, na yi te ngalo,
Kwatsi hile*z*i Jehova a hanyako,
loye a *k*la*k*lisileko a muhefemulo wa
mina wu huma ka bon*k*le a balala ba
mina.
30 Hi*z*inene kwatsi hile*z*i mina nzi hlambanyileko
ka wena ha Jehova, a
Nungungulu wa ka Israeli, aku,
Hi*z*inene Solomoni a *n*wana wa wena
i ta fuma le nzako ka mina, yena i
ta tsama le xitsa*n*weni xa mina xa
wukosi xikun*d*leni xa mina; hi*z*inene
mina nzi ta maha legi siku.
31 *Z*onake Bate-xeba i lo korama hi
ngohe ya yena laha misabeni, i lo
maha xica*b*yo ka hosi, na a te ngalo,
Nga a *n*winyi wa mina a hosi Davida
a hanye kala kupinzuka.
32 Ni hosi Davida i te ngalo, Bitanani
ka mina Zadoke a mupristi, na
Natani a muprofeti, na Benaia a
*n*wana wa Jehoiada. Na bona ba
lota mahlweni ka hosi.
33 Ni hosi yi te ngalo ka bona, Tekani
*z*i*n*we na *n*wina a malanza ya hosi
ya *n*wina, ni ku maha Solomoni a ku
kilela hehla ka mbongola ya mina,
ni ku neha yena a relela ata le Gihoni:
34 Nga Zadoke a mupristi na Natani a
muprofeti ba tota yena laho a kuba
hosi hehla ka Israeli; ni kuba *n*wina
a punzu, muku, A longoloke a
hanya a hosi Solomoni.
35 *Z*onake *n*wina mu ta kanziya muta
hi le nzako ka yena, na yena i tata a
ta tsama hehla xitsa*n*weni xa mina
xa wukosi; hakuba yena i ta kuba
xikun*d*leni xa mina; na mina nzi mu
yimisile a kuba hosana hehla ka Israeli
ni hehla ka tiko ga ka Juda.
36 Na Benaia a *n*wana wa Jehoiada i lo
hlamula a hosi, i te ngalo, Ameni:
Jehova, a Nungungulu wa *n*winyi
wa mina a hosi, i wula *z*akungaho
kambe.
37 Kwatsi hile*z*i Jehova a nga wa hi ni
*n*winyi wa mina a hosi, *z*ingahowo a
abe *z*i*n*we na Solomoni, ni ku maha
a xitsamo xa wukosi xa yena a kukula
ku hunza a xitsamo xa *n*winyi
wa mina a hosi Davida.
38 *Z*ingaho Zadoke a mupristi, na Natani
a muprofeti, na Benaia a *n*wana
wa Jehoiada, ni ma Cereti, ni ma
Peleti, ba lo relela baya, ba lo maha
Solomoni a ku kilela hehla ka mbongola
ya hosi Davida, ba lo neha
yena le Gihoni.
39 Na Zadoke a mupristi i lo teka a limhonzo
la mafura lomo Tenteni, i lo
tota Solomoni. Na bona ba loba a
punzu; ni bon*k*le banhu ba te ngalo,
A longoloke a hanya a hosi Solomoni.
40 Ni bon*k*le a banhu ba lota le nzako
ka yena, ni banhu ba loba a tinanga,
ba lo buma hi kutsaka ka hombe, *z*ingaho
le*z*o a misaba yi lo cwangula
hi guwa ga bona.
41 Na Adonija ni won*k*le a tsombano
lowo wu nga wa hi *z*i*n*we na yena ba
lozwa ha kona kwatsi hile*z*i ba nga
gumelwe a kuga. Ni laha Joabe a
nga wa zwile a guwa ga punzu,
yena i te ngalo, Legi a hi guwa ka
muti wu vin*d*lukisilweko ke?
42 Laha yena na ha wulawula, languta,
Jonatani a *n*wana wa Abiatara a
mupristi i lota: na Adonija i te ngalo,
Engena n*d*lwini; hakuba wena u
kwatsi u munhu a faneleko, u nehako
a mahungu ya ku saseka.
43 Na Jonatani i lo hlamula i te ngalo
ka Adonija, Hi*z*inene a *n*winyi wa
hina a hosi Davida i mahile Solomoni
a hosi:
44 Ni hosi yi rumele *z*i*n*we na yena Zadoke
a mupristi, na Natani a muprofeti,
na Benaia a *n*wana wa Jehoiada,
ni Cereti, ni Peleti; na
bona ba mahile yena a ku kilela
mbongilweni ya hosi;
45 Na Zadoke a mupristi na Natani a
muprofeti, ba totile yena a hosi le
Gihoni; na bona bata hi leyo na ba
tsaka, *z*ingaho le*z*o kasi a muti wa
cwangula kambe. Legi hi guwa lego
*n*wina mu gi zwileko.
46 Ni kambe Solomoni i tsamile le xitsa*n*weni
xa wukosi xa mufumo.
47 Na *k*latakumbiri a malanza ya hosi
ma tile kuta katekisa a hosi Davida,
maku, A Nungungulu wa wena a
mahe a bito ga Solomoni a cukwana
ku hunza a bito ga wena, ni ku maha
xitsamo xa wukosi ku kula ku
hunza xa wena xitsamo xa wukosi:
ni hosi yi lo korama a wutsumbu ga
yona hehla ka mubedi.
48 Ni kambe *z*akungahi a wulileko a
hosi, A katekiswa Jehova, a Nungu-

ngulu wa ka Israeli, loye a nyiki-
leko mu*n*we a ku tsama le xitsa-
*n*weni xa wukosi xa mina legi siku,
ni mahlo ya mina ma kuwona ko-
na.
49 Ni won*k*le a tsombano wa Adoni-
ja wu lo ca*b*yiswa, ba lo suka, ba
famba bon*k*lelele banhu a n*d*lela ya
yena.
50 Na Adonija i lo caba hakuba ha So-
lomoni; na yena i lo suka, i lo fa-
mba, ni kuya koma lomo timho-
nzweni ta alati.
51 Na kona ku wa lo *b*yelwa Solomoni,
aku, Languta, Adonija wa caba a
hosi Solomoni; hakuba, manga*b*ye,
yena i *k*latekile a koma a timhonzo
ta alati, aku, Nga a hosi Solomoni
yi hlambanya ka mina a kuranga le-
zaku yena a nga ta daya a nanza ga
yena hi supado.
52 Na Solomoni i te ngalo, Loku yena
a kombisa a wutsumbu ga yena le-
zaku ngwanuna a faneleko, laho a
ku kona a sisi wa hloko ya yena wu
ta ngawa misabeni; kanilezi loku a
kubihisisisa ku kumiwa ka yena,
yena i ta kufa.
53 Zingaho a hosi Solomoni i lo rume-
la, na bona ba lo mu releta ata hi le
alatini. Na yena i lo maha a xica-
*b*yo ka hosi Solomoni; na Solomoni
i te ngalo ka yena, Yana le n*d*lwini
ya wena.

XIPIMO 2.

1 Makunu a masiku ka Davida ma
lo tsinela kusuhi lezaku yena i wa ta
nga afa; na yena i lo leletela ka So-
lomoni a *n*wana wa yena, aku,
2 Na mina nza famba a n*d*lela ya yo-
n*k*le a misaba; nga wena u be ni
ntamo hikwalaho, ni kukombisa a
wutsumbu ga wena a wanuna;
3 Ni ku hlayisa a kuwula ka Jehova a
Nungungulu wa wena, aku famba
hi tin*d*lela ta yena, a ku hlayisa a
ziyimiso za yena, ni zileleletelo za
yena, ni ziyimiso za yena, ni kuku-
stumunyela ka yena, kukotisa hi ka
lezo zi tsalilweko nayweni wa Mosi,
lezaku kasi wena wa fela kuvuvuma
ni ka zon*k*le lezi wena u zi mahako,
ni kani hikwihi laho u yako a wu-
tsumbu ga wena;
4 Kasi Jehova wa tiyisa a mhaka ya
yena leyo yena a wulawulileko a xu-
ngetano na mina, aku, Loku a bana-
na ba wena ba *k*lariha n*d*leleni ya-
*b*ye, a ku famba mahlweni ka mina
hi ka zinene zi*n*we hi mbilu ya*b*ya ni
zi*n*we ni muhefemulo wa*b*ye won*k*le,
laho ku nga ta tsanzeka (ku lo wula
yena) a wanuna xitsa*n*weni xa wu-
kosi xa ka Israeli.
5 *K*latakumbiri wena hi wena u zi
tibako kambe lezaku zakuyini a nga
wa mahile Joabe a *n*wana wa Zeruia
ka mina, zona lezo a mahileko ka ti-
nduna timbiri ta impi ta ka Israeli, a
ka Abnere a *n*wana wa Nere, ni ka
Amasa a *n*wana wa Jetera, labo ye-
na a deleko, a halata a nkata wa impi
kuruleni, ni ku beka a nkati wa impi
ehla ka lifunga la yena lolo li nga
wu hi ziwunwini za yena, ni lomo
zilatweni za yena lezo zi nga wa hi
mikonzweni ya yena.
6 Maha hikwalaho kukotisa hi ka ku
tiba ka wena, nga a hloko ya yena
ya wuvu yi nga releli Xeole hi ku-
rula.
7 Kanilezi kombisa a wunene ka bana-
na ba ka Barzillai a mu Gileade, nga
bona ba hi ba labo ba gako mezeni
ya wena; hakuba lezo ba lota *k*la-
nganyeta mina laha na mina na nzi
tsutsumile ka Absalome a maka*b*ye
wa wena.
8 Na, languta, laho ku kona Ximei a
*n*wana wa Gera, a mu Benjamini,
wa le Bahurima, loye a nga wa ru-
katele mina hi nzukano yi zanga-
risisako ka lego siku mina nzi nga
wa yile le Mahanaime; kanilezi ye-
na i lota ku*k*lanyeta mina leyo Jo-
rdani, na mina nzi wa lo hlambanya
ka yena ha Jehova, nziku, Mina nzi
nga ta daya wena hi supado.
9 Makunu hikwalaho u nga komi ye-
na kwatsi hi loyi a nga hiko na na-
nzu, hakuba wena u wanuna a ti-
bako; na wena u ta zi tiba lezo u ta
nga maha ka yena, na wena u ta ne-
ha a wuvu ga hloko ya yena le Xe-
ole hi nkata.
10 Na Davida i lo e*k*lela zi*n*we ni
badadani ba yena, na yena i wa lo
kelelwa le mutini wa Davida.
11 Ni masiku lawo Davida a nga wa
fumile hehla ka Israeli ma wa hi
mune wa makume ya malembe:
n*k*lanu ni mambiri a malembe yena
i lo fumela le Hebroni, a makume
manharu ni manharu malembe yena
i lo fumela lomu Jerusalema.
12 Na Solomoni i lo tsama hehla ka
xitsamo xa wukosi xa Davida a da-

dani wa yena; ni mufumo wa yena
wu wa tiyisilwe hi kukulisilweko.
13 Zonake Adonija a *n*wana wa Haggite
i lota ka Bate-xeba a mamani
wa Solomoni. Na yena i te ngalo,
Wena u ta hi kurutisisilweko ke? na
yena i te ngalo? Hi kurutisisilweko.
14 Yena *k*latakumbiri i te ngalo, mina
nzi ni xa ku wulawula *zin*we na wena,
Na yena i te ngalo, Wulawulake.
15 Na yena i te ngalo, Wena wa *z*i tiba
lezaku a mufumo wu wa hi wa mina,
ni lezaku won*k*le Israeli u wa cuwukele
a ngohe ya yena ka mina, lezaku
mina nzi wa ta nga nzi fumile:
ahemba a mufumo wurenzeletilwe,
ngwamaka*b*ye wa mina; hakuba wona
ngwayena wu sukela ka Jehova.
16 Na makunu mina nzi wutisa a muwutiso
mu*n*we ka wena; u nga kaneti
mina. Na yena i te ngalo ka
yena, Wulawulake.
17 Na yena i te ngalo, Wulawula nza
kombela wena, ka Solomoni a hosi
(hakuba yena a nga ta wula ka wena
kokwihi), lezaku yena a nyika mina
Abixagi a mu Xunamme a kuba
sati.
18 Na Bate-xeba i te ngalo, Matsenya;
mina nzi ta wulawulela wena ka
hosi.
19 Bate-xeba hikwalaho i loya ka hosi
Solomoni, a kuya wulawulela Adonija
ka yena. Ni hosi yi lo suka a
ku*k*langanyeta yena, i lo koramisa a
wutsumbu ga yena ka yena, i lo tsama
lomo xitsa*n*weni xa yena, i lo
maha a xitsamo xa wukosi a ku longiselelwa
a nyine wa hosi; na yena
i lo tsama hi le canjeni ga yena ga
xinene.
20 Zonake yena i te ngalo, Mina nza
wutisa a kombelwana wutsongwani
ka wena; u nga kaneti mina. Ni
hosi yi te ngalo ka yena, Wutisake,
mamani wa mina; hakuba mina nzi
nga ta kaneta wena.
21 Na yena i te ngalo, Nga Abixagi a
mu Xunamme a nyikiwa ka Adonija
a nakuloni wa wena a sati.
22 Ni hosi Solomoni i wa lo hlamula i
te ngalo ka mamani wa yena, Hi
yini wena u wutisako Abixagi a
mu Xunamme akuba wa Adonija
ke? wutisela yena a mufumo kambe;
hakuba yena maka*b*ye wa mina
wa nhonzwa; nzi wula ha yena,
na Abiatara a mupristi, na Joabe a
*n*wana wa Zeruia.
23 Zonake a hosi Solomoni i lo hlambanya
ha Jehova, i te ngalo, Nungungulu
a mahe le*z*o ka mina, ni ku
engeta kambe, loku Adonija a wa
nga a nga wulawulangi le*z*i *z*ilo a ku
vukela a wutomi ga yena *n*winyi.
24 Makunu hikwalaho kwatsi hile*z*i Jehova
a hanyako, loye a yimisileko
mina, ni beka mina lomu xitsa*n*weni
xa wukosi xa Davida dadani wa mina,
ni loye a mahileko mina a yin*d*lu,
kwatsi hile*z*i yena a tsumbisileko,
hakunene Adonija i ta dawa
legi siku.
25 Ni hosi Solomoni i lo rumela Benaia
a *n*wana wa Jehoiada; yena i lo wela
hehla ka yena, *z*ingaho le*z*o yena
i lofa.
26 Ni ka Abiatara a mupristi, ku lo
wula a hosi, Yana wena le Anatote,
le masi*n*wini ya wena *n*winyi; hakuba
wena u fanelwe hi kufa: kanile*z*i
mina ka lexi xikati nzi nga ta
daya wena, u nga wa rwala a arke
ga Hosi Jehova mahlweni ka Davida
dadani wa mina, ni hakuba wena
u wa hlokisilwe hi kaloko a dadani
wa mina a nga wa hlokisilwe.
27 Zingaho Solomoni i lo hoxa Abiatara
a kuba abe a hi mupristi ka Jehova,
kasi yena a fela kutatisa a
mhaka ya Jehova, leyo yena a nga
wa yi wulawulile hi yin*d*lu ya Eli
le Xilo.
28 Ni timhaka ti lota ka Joabe; hakuba
Joabe i wa lo renzeleka le nzako
ka Adonija, hambu le*z*o a nga wa
kala a nga renzelekangi le nzako ka
Absalome. Na Joabe i lo cabela le
Tenteni ga Jehova, i loya koma le
timhonzweni ta alati.
29 Na kona ku wa lo *b*yelwa a hosi Solomoni,
Joabe i tsutsumele le Tenteni
ga Jehova, ni, languta, yena i
laha a alatini. Zonake Solomoni i
lo rumela Benaia a *n*wana wa Jehoiada,
aku, famba, u ya wela hehla
ka yena.
30 Na Benaia i lota le Tenteni ga Jehova,
i te ngalo ka yena, Zakungahi a
wulako a hosi, Suka uta. Na yena i
te ngalo, Kokwihi; kanile*z*i mina
nzi ta fela laha. Na Benaia i lo nehela
a hosi a mhaka, aku, Zakungahi
a wulako Joabe, ni zakungahi
yena i lo hlamula mina.
31 Ni hosi yi te ngalo ka yena, Maha

kwatsi hilezi yena a wulileko, u we-
la hehla ka yena, ni ku kelela yena;
kasi wena wa fela a kususa a nkata,
lowo Joabe a wu halatileko na ku
ngahi na nanzu, wu suka ka mina ni
le n*d*lwini ya dadani wa mina.
32 Na Jehova i ta *k*lelisela a nkata wa
yena hehla ka hloko ya yena *n*winyi,
hakuba yena i wele hehla ka ba ba-
nuna bambiri ba lulamileko ba nga
cukwana ku hunza yena, i lo daya
bona hi supado, na dadani Davida i
wa nga tibangi kona, a kuba mboni,
Abnere a *n*wana wa Nere, a nduna
ya impi ya ka Israeli, na Amasa a
*n*wana wa Jetera, a nduna ya impi
ya ka Juda.
33 *Z*ingaho a nkata wa*b*ye wu *k*lelela
hehla ka hloko ya Joabe, ni hehla ka
mbewu ya yena kala kupinzuka:
kanilezi a ka Davida, ni ka mbewu
ya yena, ni ka yin*d*lu ya yena, ni ka
xitsamo xa wukosi xa yena, laho ku
nga taba kona kala kupinzuka ka le
ka Jehova.
34 *Z*onake Benaia a *n*wana wa Jehoia-
da i lo kanziya, i loya wela hehla
ka yena, i lo daya yena; na yena
i wa lo kelelwa le n*d*lwini ya yena
n*d*lwini ya yena *n*winyi lomo xiwu-
leni.
35 Ni hosi yi lo beka Benaia a *n*wana
wa Jehoiada le xikun*d*leni xa yena
hehla ka impi, na Zadoke a mupri-
sti a hosi yi lo mu beka le xiku-
n*d*leni xa Abiatara.
36 Ni hosi yi lo rumela a kuya bitana
Ximei, i te ngalo ka yena, Aka yi-
n*d*lu ya wena lomu Jerusalema, ni
ku tsama laho, u nga sukasuki hi
leyo uya wuyo.
37 Hakuba ka siku lego wena u ta nga
huma u famba, ni ku *k*latuka a xi-
congwana Kidroni, wa su zi tiba ha
kunene lezaku wena futsi u ta kufa:
ni nkata wena wu ta kuba hehla ka
hloko ya wena *n*winyi.
38 Na Ximei i te ngalo ka hosi, A ku-
wula kusasekile: kwatsi hilezi a *n*wi-
nyi wa mina a hosi a wulileko, zi-
ngaho a nanza ga wena gi ta maha.
Na Ximei i lo tsama lomu Jerusa-
lema a masiku yo tala.
39 Na ku mahisile lezo a ku gume-
lweni ka malembe manharu, leza-
ku a bambiri ba malanza ya Xi-
mei ba lo tsutsuma ba loya le ka
Akixi, a *n*wana wa Maaka, a hosi ya
le Gati. Na bona ba lo *b*yela Xi-
mei, aku, Languta, a malanza ya
wena ma le Gati.
40 Na Ximei i lo suka, i lo gabatsela a
mbongola ya yena, i loya le Gati ka
Akixi, na a laba a malanza ya yena;
na Ximei i loya, i lo neha a malanza
a yena hi le Gati.
41 Na kona ku wa lo *b*yelwa Solomoni
lezaku Ximei i sukile le Jerusalema
aya le Gati, ni lezaku i wuyile ka-
mbe.
42 Ni hosi yi lo rumela a kuya bitana
Ximei, na a te ngalo ka yena, A nzi
fungisangi wena ha Jehova, ni ku-
komamisa wena, nziku, *Z*itibe ha
zinene, a ka lego siku wena u ta nga
huma lahan*d*le, ni ku famba ni kuya
ni ka gihi wuyo, wena futsi u ta ku-
fa ke? na wena u te ngalo ka mina,
A kuwula loku nzi ku zwileko ku
sasekile.
43 Hiyini wena zonake u nga hlayisa-
ngiko a xifungo xa ka Jehova, ni
kuleletela loku mina nzi leleteleko
wena ha kona ke?
44 Ni hosi yi lo wula *k*latakumbiri ka
Ximei, Wena wa ku tiba kubihisi-
sisa kon*k*le kuvumbamileko lomu
mbilwini ya wena, loko wena u ku
mahileko ka Davida a dadani wa
mina: hikwalaho Jehova i ta *k*leli-
sela a kubihisisisa ka wena hehla ka
hloko ya wena *n*winyi.
45 Kanilezi a hosi Solomoni i taba akate-
kisiwe, ni xitsamo xa wukosi xa Da-
vida xi ta tiyiswa mahlweni ka Je-
hova kala kupinzuka.
46 *Z*ingaho a hosi i lo leletela a Benaia
a *n*wana wa Jehoiada; na yena i lo
huma han*d*le, i lo wela hehla ka ye-
na, zingaho lezo yena i lofa. Ni mu-
fumo wu wa yimisilwe lomo canjeni
ga Solomoni.

XIPIMO 3.

1 Na Solomoni i lo maha a wuko-
*n*wana na Faro a hosi ya le Gipite, i
lo teka a nhanyana wa Faro, i lo
neha yena le mutini wa Davida, a
kala yena maha kugumelwa kuaka
a yin*d*lu ya yena *n*winyi, ni yin*d*lu
ya ka Jehova, ni ligingisi la le Je-
rusalema li renzelekeleko.
2 Ntsena a banhu ba wa ku nyikela
wutsa*n*weni gi *k*lakukileko, hakuba
leyo ku wa nga ki kona a yin*d*lu yi
akelweko a bito ga Jehova ku kala
lawo a masiku.
3 Na Solomoni i lo ranza Jehova, i lo

famba hi zilayelo za Davida dadani
wa yena: ntsena i wo pahlela a li-
bani li hisilweko lomo wutsa*n*weni
gi *k*lakukileko.
4 Ni hosi yi loya le Gibeoni a kuya
pahlela leyo; hakuba gi wa hi wu-
tsamo ga hombe gi *k*lakukileko: a
kume ga mazana ya minyikelo ya
kuhiswa i lo nyikela leyo Solomoni
i lo nyikela hehla ka alati leyo.
5 Le Gibeoni na Jehova i lo woneka
ka Solomoni le norweni wa wusiku;
na Nungungulu i te ngalo, Wutisa
xini mina nzi ta nga nyika wena.
6 Na Solomoni i te ngalo, Wena u ko-
mbisile ka nanza ga wena Davida a
raru wa mina a kuranzakawunene
ka hombe, kukotisa hilezi yena a fa-
mbileko mahlweni ka wena hi ka
zinene, ni ka kululamisisisa, ni ka
nongametisiso ka mbilu zi*n*we na
wena; na wena u hlayisele yena loku
a kuranzakawunene ka hombe, le-
zaku wena u nyikile yena a *n*wana a
ku tsama lomu xitsa*n*weni xa wu-
kosi xa yena, kwatsi hi legi siku.
7 Ni makunu, O Jehova a Nungungu-
lu wa mina, wena u mahile a nanza
ga wena a hosi xikun*d*leni xa Davida
dadani wa mina: na mina kanilezi
nzi *n*wanana tsongwanyani; mina a
nzi zitibi a ku huma han*d*le ni ku
engena lomu.
8 Ni nanza ga wena gi lomu xikari ka
banhu ba wena laba wena u ba hla-
wulileko, a banhu ba hombe, labo
ba nga kotiwiko ku hlayilwa hi ku
mahiwa mitsengo hi wun*d*lemo.
9 Nyika a nanza ga wena hikwalaho
a mbilu ya kupimisisa a ku lamula
banhu ba wena, kasi nza fela kuwo-
na xikari ka kusasa ni kubiha; ha-
kuba nzi mani a zi kotako a ku la-
mula a banhu laba ba wena ba ku
tala ke?
10 Ni kuwulawula ku lo xalalisa a
Hosi, lezo Solomoni a wutisileko lexi
xilo.
11 Na Nungungulu i te ngalo ka yena,
Hakuba wena u wutisile lexi xilo, a
ku wutisangi ka wutsumbu ga we-
na a wutomi go nabalata, ge a ku
wutisangi a mipfuno ya wutsumbu
ga wena, ge a ku wutisangi a wu-
tomi ga balala ba wena, kanilezi u
wutisile a wutsumbu ga wena a ku-
pimisisisa a kutsanza a nongameto;
12 Languta, mina nzi mahile kukotisa
hi ka mhaka ya wena: wanga*b*ye,
mina nzi nyikile wena a kutiba ni
mbilu ya kupimisisisa; zingaho lezo
laho a ku wa nga hi kona wo kota
wena hi mahlweni ka wena, ge ni
nzako ka wena laho ku nga ta huma
wo fanana na wena.
13 Na mina kambe nzi nyikile wena
lezo wena u nga wutisangiko, ko-
n*k*le kudzunzwa ni mipfuno, zinga-
ho lezo laho ku nga ta kuba kona ni
wihi xikari ka tihosi wa ku fanana
na wena, won*k*le masiku ya wena.
14 Ni loku wena u ta famba hi tin*d*lela
ta mina, a ku hlayisa a zilayelo za
mina ki zileletelo za mina, kwatsi
hilezi a dadani wa wena Davida a
fambileko, zonake mina nzi ta naba-
lata a masiku ya wena.
15 Na Solomoni i lo kin*d*limuka; ni,
languta, kona ku wa hi kolora: na
yena i lota le Jerusalema, i lota yima
le mahlweni ka a arke ga xivume-
lwano xa ka Jehova, i lo nyikela a
minyikelo ya kuhiswa, i lo nyikela a
minyikelo ya kurula, i lo maha a
mubuzo ka won*k*le a malanza ya
yena.
16 Zonake laho ku lota a ba basati
bambiri labo ba nga wa hi zibayi,
ka hosi, ba lo yima mahlweni ka
yona.
17 Ni mu*n*we a wasati i te ngalo, O,
*n*winyi wa mina, mina ni loyi wa-
sati hi lo tsama a yin*d*lu yi*n*we; mi-
na nzi lo *t*rala a *n*wanana zi*n*we na
yena lomu n*d*lwini.
18 Na ku mahisile lezo hi siku ga ma-
nharu a nzako ka kuba mina nzi
hefemule, lezaku loyi a wasati wa lo
hefemulawu kambe; na hina hi wa
hi katigi*n*we; ni laho ku wa nga hi
kona a mupfumba zi*n*we na hina
lomu n*d*lwini, ntsena hina bambiri
lomu n*d*lwini.
19 Ni *n*wana wa loyi wasati i lofa ni
wusiku, hakuba yena i wa lo mu
e*k*lelela.
20 Na yena i lo vuka xikari ka wusiku,
i lo teka a *n*wanana wa mina *k*le-
lweni ga mina, laha na nanza gaxi-
sati ga wena na ga ha e*k*lele, i lo
lata yena le xifubeni xa yena, ni ku
lata a *n*wanana wa yena a fileko xi-
fubeni xa mina.
21 Ni laha mina nzi nga wa vukile ni
mixo a ku nyika a *n*wanana wa mi-
na a kuanwa, languta, yena i wa
file; kanilezi laha mina nzi nga wa
cuwukile ka yena laha mixweni, la-

nguta, yena i wa nga nisanyana wa
mina, loye mina nzi *t*releko.
22 Ni mu*n*wani wasati i te ngalo, Ko-
kwihi; kanile*z*i loyi a hanyako i
nisanyana wa mina, ni loyi a fileko
i nisanyana wa wena. Ni loyi i te
ngalo, Ge; kanile*z*i a fileko i nisa-
nyana wa wena, ni a hanyako i ni-
sanyana wa mina. *Z*akungahi bona
ba lo wulawula mahlweni ka hosi.
23 *Z*onake ku lo wula a hosi, A mu-
*n*we i ngalo, Loyi i nisanyana wa
mina loyi a hanyako, ni *n*wana wa
wena hi loyi a fileko: ni mu*n*wani
wa wula, Kokwihi; kanile*z*i a nisa-
nyana wa wena hi loye a fileko, ni
nisanyana wa mina hi loye a ha-
nyako.
24 Ni hosi yi te ngalo, Labelani mina a
supado. Na bona ba lo neha a su-
pado mahlweni ka hosi.
25 Ni hosi yi te ngalo, Abanyisani a
*n*wanana a hanyako a kuba bambiri,
ni ku nyika kihlanya ka mu*n*we, ni
kihlanya ka mu*n*wani.
26 *Z*onake ku lo wulawula a wasati
loyi wa *n*wanana a hanyako a nga
wakwe ka hosi, hakuba a mbilu ya
yena yi wa xubisisa hehla ka nisa-
nyana wa yena, na yena i te ngalo,
O, *n*winyi wa mina, nyika yena a
*n*wanana a hanyako, u nga kale u
daya yena. Kanile*z*i loyi munwani
i te ngalo, Yena a nga ta kuba wa
mina ge wa wena; abanyisa yena.
27 *Z*onake a hosi yi lo hlamula yi te
ngalo, Nyika yena a *n*wanana a ha-
nyako, u nga kale wena u daya ye-
na: yena hi nyine wa yena.
28 Ni bon*k*le ba ka Israeli ba lozwa hi
kulamula loko a hosi yi lamuleko;
na bona ba lo caba a hosi: hakuba
bona ba lo wona le*z*aku a kutibisisa
ka Nungungulu ku wa hi *z*i*n*we na
yena, a ku maha a nongametisiso.

XIPIMO 4.

1 Ni hosi Solomoni i wa hi hosi he-
hla ka Israeli won*k*le.
2 Ni leti ku wa hi tihosana leti a nga
wa hi nato: Azaria a *n*wana wa *Z*a-
doke, a mupristi;
3 Elihorefa na Ahija, a *n*wana wa Xi-
xa, a batsali; Jehoxafate a *n*wana
wa Ahiluda, a mukumbuxeti;
4 Na Benaia a *n*wana wa Jehoiada i
wa hi hehla ka impi; na Zadoke na
Abiatara ba wa hi bapristi;
5 Na Azaria a *n*wana wa Natani i wa
hi hehla ka tinduna; na Zabuda a
*n*wana wa Natani i wa hi hosana ya
hombe, ni mungana wa hosi;
6 Na Ahixara i wa hi hehla ka yin*dl*u;
na Adoniramu a *n*wana wa Abda, i
wa hi hehla ka malanza ya kutirisa a
mikinyabezo.
7 Na Solomoni i wa hi ni kume ni
timbiri tinduna hehla ka Israeli, a
kuhlenga a kuga ka hosi ni ka nga-
ngo wa yena: a munhu mu*n*we i wo
maha a hlengo wa hweti hi lembe.
8 Ni laya hi mabito ya*b*ye: Bene-hu-
ra, le tikweni ga mitsuri ya ka Efra-
ime;
9 Bene-dekera, le Makaza, ni le Xaa-
lbima, ni Bete-xemexe, ni Eloni-bete-
hanani;
10 Bene-heseda, le Arubbote (a ka yena
i wa hlenga ni le Soko, ni gon*k*le tiko
ga le Hefera);
11 Bene-abinadaba, le ka yon*k*le a mi-
tsuri ya le Dora (yena i wa hi na Ta-
fara a nhanyana wa Solomoni a kuba
sati);
12 Baana a *n*wana wa Ahiluda, le Taa-
naka ni le Megiddo, ni gon*k*le Bete-
xeani legi gi nga *k*lelweni ga le Za-
retane, lahasi ka Jezreeli, ku sukela
Bete-xeani kala Abele-mahola, kwa-
tsi hi wukule go kota le *k*latukweni
wa Jokmeame;
13 Bene-gebera, le Ramote-gileade (a ka
yena i wa hlenga a miti ya Jaira a
*n*wana wa Manasa, leyo yi nga wa
hi le Gileade; kona ka yena i wa hle-
nga a matikwana ya le Argoba, leyo
yi nga wa hi leyo Baxani, n*k*lanu ni
gi*n*we makume a miti ya hombe *z*i-
*n*we ni tigingisi ni *z*ikwinyaro *z*a su-
ku);
14 Na Ahinadaba a *n*wana wa Iddo, le
Mahanaime;
15 Ahimaaza, le Naftali (Yenawu ka-
mbe i lo teka Basemati a nhanyana
wa Solomoni a sati);
16 Na Baana a *n*wana wa Huxai, le
Axeri ni le Bealote;
17 Na Jehoxafate a *n*wana wa Parua, le
Isakare;
18 Na Ximei a *n*wana Ela, le Benjami-
ni;
19 Na Gebera a *n*wana wa Uri, le tikwe-
ni ga le Gileade, a tiko ga Sihoni a
hosi ya ma Amori na Ogi a hosi ya
le Baxani; na yena yece i wa hi ndu-
na leyo yi nga wa hi lomu tikweni.
20 Juda na Israeli ba wa tele kwatsi
hi seke lego gi nga lomo bimbini hi

wun*d*lemo, na baga na banwa na ba
maha ku tangala.
21 Na Solomoni i lo fuma hehla ka yo-
n*k*le a mifumo ku sukela le Congwe-
ni kala le tikweni ga ma Filisti, kala
le mbinganweni wa le Gipite: bona
ba lo neha a nzubo, ni ku kozela So-
lomoni won*k*le masiku ya wutomi ga
yena.
22 Ni kuga ka Solomoni ka siku gi*n*we
ku wa hi makume manharu ya zipi-
mo za mapa, ni n*k*lanu ni gi*n*we ma-
kume ya zipimo za tinzoho,
23 Kume ga tikabi ti kulukileko, ni ma-
kume mambiri ya tikabi ti humako
hi le ka barisi, ni zana ga tiyivu, hi
lahan*d*le ka ba mahobele ba timbuti,
ni timhuti, ni bamangulwe, ni tihu-
ku tinonileko.
24 Hakuba yena i wa hi ni mufumo he-
hla ka won*k*le matiko le *k*lelweni ga
leno ga Congo, ku sukela Tifsa kala
le Gaza, hehla ka ton*k*le tihosi *k*le-
lweni ga leno ga Congo: yena i wa
hi ni kurula ka yon*k*le minbingano
yi renzelekeleko.
25 Juda na Israeli ba lo tsama na ku la-
lasilwe, bon*k*lelele banhu lahasi ka
vina wa yena ni lahasi ka sinya ya
yena ya kuwu, kusukela Dani kala
le Berexeba, won*k*le masiku ya Solo-
moni.
26 Na Solomoni i wa ni mune wa ma-
kume ya kume gamazana a maranga
ya mahaxi ya tikareta ta yena, ni ku-
me ni bambiri a kume ga mazana
ya ba banuna ba mahaxi.
27 Ni leto tinduna ti lo hlenga a kuga
ka hosi Solomoni, ni ka bon*k*le labo
ba tako ka meza ya hosi Solomoni,
loyi ni loyi munhu hi hweti ya yena;
bona ba wa nga mahi ncumo xi vu-
maleka.
28 Barle kambe ni *b*yanyi ga mahaxi ni
mahaxi ya kutsutsumisa ba neha bo-
na le wutsa*n*weni lego a tinduna ti
na nga kona, bon*k*lelele banhu kwa-
tsi hi tiro wa yena.
29 Na Nungungulu i lo nyika Solo-
moni a kutibisisisa ni kupimisisisa
kuhunzeleleko kukula, ni kuenzele-
kisisa ka mbilu, kona ku kwatsi hi
seke lego gi nga lomo fungwini wa
bimbi.
30 Ni kutibisisisa ka Solomoni ku *k*lu-
la a kutibisisisa ka bon*k*le a banana
ba le mutsuwukagambo, ni kon*k*le a
kutibisisisa ka le Gipite.
31 Hakuba yena i wa hi mutibi ku hu-
nza ba banuna bon*k*le; ku hunza
Etana a mu Ezrahe, na Hemani, na
Kalkola, na Darda, a banana ba Ma-
hola: ni wudumo ga yena gi wa hi
ka yon*k*le mifumo yi renzelekeleko.
32 Na yena i lo wulawula a makume
manharu ya kume ga mazana a ma-
bingu; ni tisimu ta yena ti wa hi
kume ga mazana ni n*k*lanu.
33 Yena i lo wulawula hi tisinya, hi ka
sedare lowo wu nga le Lebanoni ni
ka hisope leyo yi hlukako kurisini:
yena i lo wulawula kambe hi ziba-
nza, ni zinyanyani, ni zilo zi kokako-
kako, ni zin*d*luwani.
34 Ni laho ku lota a banhu bon*k*le a
kuzwa a kutibisisisa ka Solomoni,
bata hi le mifu*n*weni yon*k*le ya mi-
saba, labo ba zwileko hi kutibisisisa
ka yena.

XIPIMO 5.

1 Na Hiramu a hosi ya le Tire i lo
rumela a malanza ya yena ka Solo-
moni; hakuba yena i wa zwile leza-
ku bona ba totile yena a hosi wutsa-
*n*weni ga dadani wa yena: hakuba
Hiramu i wa la su tsoma a hi muranzi
wa Davida.
2 Na Solomoni i lo rumela ka Hiramu,
aku,
3 Wena wa zitiba hi ku yini lezaku Da-
vida dadani wa mina i wa nga a nga
zi koti a ku akela a yin*d*lu a bito ga
Jehova a Nungungulu wa yena hi
tiyimpi leto ti nga wa mu ranzela ye-
na ka won*k*le ma*k*lelo, a kala Jehova
a beka bona lahasi ka xipama xa ko-
nzo wa yena.
4 Kanilezi makunu Jehova i nyikile
mina a ku humula lomo ma*k*lelweni
won*k*le, laho a ku kona a balala, ge
ni tikeco ta kubiha.
5 Ni, languta, mina nzi xubile a ku
akela a yin*d*lu a bito ga Jehova a
Nungungulu wa mina, kwatsi hilezi
Jehova a wulawulileko ka Davida
dadani wa mina, aku, A *n*wana wa
wena, loye mina nzi ta nga mu beka
le xitsa*n*weni xa wukosi xa wena
wutsa*n*weni ga wena, yena i ta aka
yin*d*lu akuba ya bito ga mina.
6 Makunu leletela wena lezaku bona ba
tsemela a tisinya ta sedare lomo Le-
banoni; ni milanza ya mina ma ta
kuba ni malanza ya wena; na mina
nzi ta nyika wena a kuriha ka mala-
nza ya wena kukotisa ka zon*k*le lezo
wena u ta nga wula: hakuba wena

wa zi tiba lezaku a ku kona xikari ka
hina loye a zitibako a ku tsema a ti-
nhi ku fanana ni ma Sidonia.
7 Na ku mahisile lezo laha Hira-
mu a nga wa zwile a timhaka ta
ka Solomoni, yena i wa lo tsaka hi
ku kulisilweko, na te ngalo, A kate-
kiswa Jehova legi siku, loye a nyiki-
leko ka Davida a nisa wa kutibisa
hehla ka laba banhu bo tala.
8 Na Hiramu i lo rumela ka Solomoni,
aku, Mina nzi zwile a tsukano lowo
wena u rumeleko ka mina: na mina
nzi ta maha xungetano ni kuxuba
ka wena hi tinhi ta sedare, ni xunge-
tano ni kuxuba tinhi ta fira.
9 Ni malanza ya mina ma ta relela ma-
ta nato hi le Lebanoni kala bimbini;
na mina nzi ta ti *k*leke*k*lelela hi ti-
ngalaba a kuya hi bimbi le ka wu-
tsamo lego wena u ta nga langela
mina, na mina nzi ta maha tona ti
*k*la*k*lelelwa leyo, na wena u ta amu-
kela tona; na wena u ta mbetisela
kuxuba ka mina, hi ka ku nyika a
kuga ka ngango wa mina.
10 *Z*ingaho Hiramu i lo nyika Solo-
moni a tinhi ta sedare ni tinhi ta
fira kukotisa hi ka kon*k*le kuxuba
ka yena.
11 Na Solomoni i lo nyika ka Hiramu a
makume mambiri ya kume ga maza-
na a ziringaniso za mabele a kuga ka
ngango wa yena, ni makume mambi-
ri ziringaniso za mafura ma basile-
ko: zakungahi i wo nyika Solomoni
ka Hiramu malembe hi malembe.
12 Na Jehova i lo nyika Solomoni a ku-
tibisisisa, kwatsi hilezi yena a nga wa
tsumbisile yena; laho ku wa hi ko-
na kurula xikari ka Hiramu na Solo-
moni; bona ba banuna bambiri ba
lo maha a xitolobetano katigi*n*we.
13 Ni hosi Solomoni i lo ramba a ba
banuna ba xibalu ba huma ka wo-
n*k*le Israeli; ni xibalu xi wa hi ma-
kume manharu ya kume ga mazana
ya ba banuna.
14 Na yena i lo rumela bona le Lebano-
ni, a kume ga kume ga mazana hi
hweti ba nyiketanako; a hweti bona
ba wa hi le Lebanoni, ni tihweti ti-
mbiri le kaya: na Adoniramu i wa
hi le hehla ka ba banuna ba malanza
ya mikinyabezo.
15 Na Solomoni i wa hi ni n*k*lanu wa
makume ni mambiri ya kume ga ma-
zana ya labo ba rwalako minzwalo,
ni n*k*lanu ni manharu makume ya
kume ga mazana ya labo ba tsema-
ko lomo zitsungeni.
16 Hi lahan*d*le ka tinduna ta Solomoni
ta hombe leto ti nga wa hi hehla ka
mitiro, ba wa hi manharu a kume ga
mazana ni mazana manharu labo ba
nga wa komile ku fumela a banhu
labo ba nga wa tira a mitiro.
17 Ni hosi yi lo leletela, na bona ba lo
ba*k*la a mari*b*ye ya hombe, a mari*b*ye
ya karu, a ku beka a xiseketelo xa
yin*d*lu, hi mari*b*ye ma ba*k*lilweko.
18 Ni baaki ba Solomoni ni baaki ba
Hiramu ni ba Gebali ba lo kulutela
wona, ba lo longisela a tinhi ni ma-
ri*b*ye a kuaka yin*d*lu.

XIPIMO 6.

1 Na ku mahisile lezo hi laha ka
mune wa mazana a ni n*k*lanu ni
manharu makume malembe a nza-
ko ka kuba a banana ba ka Israeli ba
humele bata hi le Gipite, hi ka mu-
ne wa malembe ya kufuma ka Solo-
moni hehla ka Israeli, hi hweti ya
Ziva, leyo yi nga a hweti ya wumbi-
ri, lezaku yena i lo sangula a kuaka
a yin*d*lu ya ka Jehova.
2 Ni yin*d*lu leyo Solomoni a nga aka
akuba ya ka Jehova, a kunabalata
ka yona ku wa hi n*k*lanu ni gi*n*we
makume a mikono, ni kuanama ka
yona ku wa makume mambiri a mi-
kono, ni kuleha ka yona ku wa hi
makume manharu a mikono.
3 Ni nyangwa mahlweni ka tempele
ya yin*d*lu, makume mambiri ya ku-
nabalata ka kona kukotisa hi kuana-
ma ka yin*d*lu; ni kume ga mikono
ku wa hi kuanama ka kona mahlwe-
ni ka yin*d*lu.
4 Na hi yin*d*lu yena i lo maha a ma-
woni ba lo kulutelwa hi tiro wu se-
nzeletelweko.
5 Na hi laha makurisini ga yin*d*lu ye-
na i lo aka a matsawu marenzeleke-
leko, hi laha kurisini kurenzeleke-
leko, kona kumbiri ka tempele ni
zi*b*ya; na yena i lo maha a matsawu
ya yin*d*lu ma renzelekeleko.
6 Ni tsawu ga kwaleno gi wa hi n*k*la-
nu wa mikono a kuanama, ni ga laha
xikari i n*k*lanu ni mu*n*we mikono a
kuanama, ni ga wunharu ku wa hi
n*k*lanu ni mambiri a mikono a kua-
nama; hakuba hi *k*lelo ga lehan*d*le
yena i lo maha zikegetelo lomo kuri-
sini ga yin*d*lu kurenzelekela, kasi a
malingo ma wa ta nga ma nga ma-

hi a mimole lomu makurisini ya yi-
ndlu.
7 Ni yindlu, laha yona yi nga wa ha
akiwa, yi wa ku akiwa hi maribye
ma nga wa longiselelwe leyo make-
lwako; ni laho ku wa nga hi kona a
kono kutani xihloka ge hambu ni li-
sumba la xiketse li nga wa zwala lo-
mo ndlwini, laha na yona na ya ha
akiwa.
8 A libati la klelo ga xikari ga matsa-
wu li wa hi klelweni ga xinene ga
yindlu: na bona ba lo kanziya le he-
hla hi mayingo ya woni a kuya xi-
kari ka tsawu, ba huma hi lomo xi-
kari baya ka ya wunharu.
9 Zingaho ·yena i lo aka a yindlu, i lo
mbeta yona; na yena i lo kubunyeta
a yindlu hi malingo ni tibakwa ta
sedare.
10 Na yena i lo aka a matsawu ka yo-
nkle a yindlu, wonkle nklanu mikono
kuleha: na wona ma lo tiyiswa lomo
ndlwini hi minaneko ya sedare.
11 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota ka
Solomoni, yiku,
12 Xungetano ni yindlu leyi wena u
akako, loko wena u ta famba hi zila-
yelo za mina, ni kutsanza a ziyimiso
za mina nwinyi, ni ku hlayisa konkle
kuleletela ka mina ni ku famba ha
kona; zonake mina nzi ta tiyisa a
mhaka ya mina zinwe na wena, leyi
mina nzi nga wa wulile ka Davida
dadani wa wena.
13 Na mina nzi ta tsama xikari ka ba-
nana ba ka Israeli, na mina nzi nga
ta tsika a banhu ba mina Israeli.
14 Zingaho Solomoni i lo aka a yi-
ndlu, i lo mbeta yona.
15 Yena i lo aka a makurisi ya yindlu
hi tibakwa ta sedare: kusukela lilo-
nzeni la yindlu kala le makurisini ya
hehla, yena i lo kubunyeta wona hi
lomo nzeni hi tisinya; na yena i lo
kubunyeta a lilonze la yindlu hi ti-
bakwa ta fira.
16 Na yena i lo aka a makume mambiri
ya mikono le makutini ya yindlu hi
tibakwa ta sedare kusukela lilonzeni
ku kala makurisini ya le hehla: ye-
na i lo akela yona hi lomo nzeni, a
kuba ya mucapa, ni kuba a wutsamo
gi hunzeleleko kubasa.
17 Ni yindlu, loko hiku, a tempele ma-
hlweni ka mucapa, ku wa hi mune
wa makume a kunabalata.
18 Ni laho ku wa hi kona a sedare le
ndlwini hi lomo nzeni, kukehlelwe a
xikari ni zitsangi zi pfepfileko; ko-
nkle ku wa hi sedare; laho ku wa
nga hi kona a ribye gi nga wa wo-
nwa.
19 Na yena i lo longisela a mucapa lo-
mo nzeni ka yindlu, a ku beka laho
a arke ga xivumelwano xa ka Jeho-
va.
20 Hi laha mucapeni ku wa hi kona a
wutsamo ga makume mambiri a mi-
kono kunabalata, ni makume mambi-
ri a mikono kuanama, ni makume
mambiri a mikono a kuleha ka kona:
na yena i lo nameketa kona hi nza-
lama yi hlazekileko: yena i lo kubu-
nyeta a alati hi sedare.
21 Zingaho Solomoni i lo nameketa a
yindlu hi nzalama yi hlazekileko: na
yena i lo koka a mangenje ya nzala-
ma ma tsemakanya le mahlweni ka
mucapa; na yena i lo nameketa ko-
na hi nzalama.
22 Ni yindlu yonkle i lo nameketa yona
hi nzalama, kala yonkle yindlu yi
wa mbetekile: ni kambe gonkle a
alati lego gi nga ga mucapa yena i lo
nameketa hi nzalama.
23 Ni le mucapeni yena i lo maha a
macerubima mambiri ·ya sinya ya
olivia, wonkle ku wa hi kume ga mi-
kono kuleha.
24 A nklanu wa mikoni ku wa hi lipapa
linwe la cerubima, ni nklanu wa mi-
kono ku wa hi linwani lipapa la ce-
rubima: kusukela le kwaleyo ma-
gumeso ka klelo ga linwe lipapa ku
kala kwaleyo magumeso ka klelo ga
linwani lipapa ku wa hi kume ga mi-
kono.
25 Ni ginwani cerubima gi wa hi kume
ga mikono: wonkle a macerubima
ma wa ·hi xiringaniso xinwe ma wa
hi xiyimo xinwe.
26 Ni kuleha ka cerubima ginwe ku wa
hi a kume ga mikono, na zi wa nga-
ho lezo ka ginwa ni cerubima.
27 Na yena i lo beka a macerubima hi
lomo nzeni ka yindlu ya xikari; ni
tipapa ta macerubima ti wa klakuki-
le, zingaho lezo kasi a lipapa la gi-
nwa li kumba a kurisi ginwe, ni li-
papa la ginwani cerubima li kumba
a ginwani kurisi; ni tipapa ta wona
ti lo kumbana ka ginwe ni ginwani
xikari ka yindlu.
28 Na yena i lo nameketa a macerubi-
ma hi nzalama.
29 Na yena i lo kehlela gonkle a ma-
kurisi ya kona ma renzelekeleko hi

ku kehlelwa ka mufananiso wa ma-
cerubima ni tisinya ta micinzu ni zi-
tsangi zi pfepfileko, hi lomu nzeni ni
laho handle.
30 Ni lilonze la yindlu yena i lo li na-
meketa hi nzalama, lomu nzeni laho
ni handle.
31 Na hi laha nyangweni ya mucapa
yena i lo maha tibati ta sinya ya oli-
via; a xikoramo ni malingo ya tibati
ku wa hi xipanze xa wunklanu xa
kurisi.
32 Zingaho yena i lo maha tibati timbi-
ri ta sinya ya olivia; na yena i lo ke-
helela hehla ka tona a wukehlelwa
ga macerubima ni sinya ya cinzu ni
zitsangi zi pfepfileko, na ba lo name-
keta zona hi nzalama; na yena i lo
pomela a nzalama hehla ka maceru-
bima, ni hehla ka tisinya ta micinzu.
33 Zingaho yena i lo mahela a wuenge-
no ga tempele a malingo ya libati ya
sinya ya olivia, hi lomo ka klelo ga
wumune ga kurisi;
34 Ni tibati timbiri ta sinya ya fira: a
kupetswa kumbiri ka libati linwe ku
wa ku kanyana, ni kupatswa kumbi-
ri ka linwani libati ku wa kukanya-
na.
35 Na yena i lo kehlela laho a maceru-
bima ni tisinya ta micinzu ni zitsa-
ngi zi pfefileko; ni yena i lo name-
keta hi nzalama yi ciceneko ni tiro
wa kukehlelwa.
36 Na yena i lo aka a hubye ya lomo
nzeni hi tixaxa tinharu ta maribye
ma baklilweko, ni lixaxa la malingo
ya sedare.
37 Hi ka mune wa malembe a xise-
ketelo xa yindlu ya ka Jehova xi wa
bekilwe, hi hweti ya Ziva.
38 Na hi lembe ga kume ni ginwe, hi
hweti ya Buli, leyi ya nklanu ni ti-
nharu tihweti, ni yindlu yi wa lo
mbeteka ka wonkle a maklelo ya yo-
na, ni ka konkle a kubombiswa ka
yona, Zingaho ku wa hi nklanu ni
mambiri malembe a kuaka yona.

XIPIMO 7.

1 Na Solomoni i lo aka a yindlu ya
yena nwinyi a kume ni manharu ma-
lembe, na yena i lo mbetisa yonkle a
yindlu ya yena.
2 Hakuba yena i lo aka a yindlu ya
kwati ga le Lebanoni; ni kunabala-
ta ka yona ku wa hi zana ga mikono,
ni kuanama ka yona ku wa hi nkla-
nu wa makume a mikono, ni kuleha
ka yona makume manharu a miko-
no, hehla ka mune wa tixaxa ta ti-
mhanze, zinwe hi malingo ya sedare
hehla ka timhanze.
3 Na tona ti wa pomelwe hi sedare ku
klatekwa hehla a mune wa makume
ni nklanu a malingo, lawo ma nga
wa hi hehla ka timhanze; kume ni
nklanu hi tixaxa.
4 Ni laho ku wa hi kona a malingo hi
tixaxa tinharu, ni woni gi wo cuwu-
kana ni woni hi titoto tinharu.
5 Ni tonkle tibati ni timhanze ti ecete-
lwa hi malingo: ni woni gi wo cu-
wukana ni woni lomo titotweni ti-
nharu.
6 Na yena i lo maha a nyangwa ya ti-
mhanze; a kuleha ka kona ku wa hi
nklanu wa makume ya mikono, ni
kuanama ka kona ku wa hi makume
manharu ya mikono; ni nyangwa
mahlweni ka tona; a timhanze ni
malingo hehla ka kona.
7 Na yena i lo maha a nyangwa ya xi-
tsamo xawukosi laho a nga wa ta
lamula, yona a nyangwa ya kula-
mula: na kona ku wa kubunyetilwe
hi sedare kusukela ka lilonze hi lilo-
nze.
8 Ni yindlu ya yena laho a nga wa ta
tsama, ni yinwani hubye xikari ka
nyangwa yi wa hi ya tiro wu fana-
nako. Na yenawu kambe i lo maha
a yindlu ya nhanyana wa Faro (loye
Solomoni a nga wa mu tekile a sati),
ku fanana ni leyi nyangwa.
9 Zonkle zi wa mahilwe hi maribye
ya karu, wona maribye ma baklilwe-
ko, kukotisa hi kuringanisa, ma wo
sahiwa hi tisaruti, lomu nzeni ni le-
handle, kona ku sukelako xiseketc-
lweni kala le hehla, zingaho le kle-
lweni ga le handle kala hubyeni ya
hombe.
10 Ni xiseketelo xi wa hi xa maribye ya
karu, wona maribye ya hombe, a ma-
ribye ya kume ga mikono, a maribye
ya nklanu ni minharu mikono.
11 Hi le hehla ku wa hi maribye ya karu,
wona maribye ma baklilweko, kuko-
tisa hi kucetela, ni sinya ya sedare.
12 Ni hubye ya hombe yi renzelekeleko
yi wa hi ni tixaxa tinharu ta ribye
gi baklilweko, ni lixaxa la malingo
ya sedare; ku fanana ni hubye ya
lomo nzeni ya yindlu ya ka Jehova,
ni nyangwa ya yindlu.
13 Na Solomoni i lo rumela i loya te-
ka Hiramu le Tire.

14 Na yena i wa *n*wana wa noni ya ka Naftali, ni raru wa yena i wa hi wanuna wa le Tire, a mutiri wa suku; na yena i wa tatisilwe hi kutibisisa ni kupimisisa ni ku*k*lariha, a ku tira yon*k*le a mitiro ya suku. Na yena i lota ka hosi Solomoni, i lota tira won*k*le a tiro wa yena.

15 Hakuba yena i lo bombisa a timhanze timbiri ta suku, kume ni n*k*lanu ni minharu a mikono kuleha a lixaxa lo *k*lakuka: ni nzati wa kume ni mimbiri a mikono yi pomeleko tona yi renzelekela.

16 Na yena i lo maha a tihloko timbiri hi suku wu nyekisilweko, a ku bekela le hehla ka zi hloko za timhanze: ni kuleha ka yi*n*wani hloko n*k*lanu wa mikono, ni kuleha ka yi*n*wani hloko n*k*lanu wa mikono.

17 Laho ku wa hi kona a hluto wa tiro wa kukomelwa, ni kulukwa ka tiri wa mangenje hakuba a zihloko zi wa *k*latekilwe le hehla ka timhanze, n*k*lanu ni kumbiri ka hloko yi*n*we, ni n*k*lanu ni kumbiri ka hloko yi*n*wani.

18 Zingaho yena i lo maha timhanze, laho ku wa hi kona tixaxa timbiri ti renzelekeleko hehla ka tiro mu*n*we wa hluto, a kufengeta a zihloko lezo zi nga le hehla ka timhanze: lezo i lo maha ka xi*n*wani xihloko.

19 Ni zihloko lezo zi nga le hehla ka zihloko le nyangweni zi wa za tiro wa mako*n*wa, i mune wa mikono.

20 Ni laho ku wa hi kona a zihloko kambe le hehla ka timhanze timbiri, ku suhani ni rumbu legi gi nga *k*lelweni ga tiro wa hluto: ni mapomegranate ma wa hi mazana mambiri, hi tixaxa ti renzelekeleko hehla ka xi*n*wani xihloko.

21 Na yena i lo yimisa a timhanze le nyangweni ya tempele: yena i lo yimisa a mhanze ya xinene, ni ku cula a bito ga yona Jakina; na yena i lo yimisa a mhanze ya xibaba, i lo cula a bito ga yona Boazi.

22 Ni hehla ka timhanze ku wa hi tiro wa mako*n*wa: zingaho a tiro wa timhanze wu wa mbetekile.

23 Na yena i lo maha a bimbi gi nyekisilweko ga kume ga mikono kusukela likirisini kala likirisini kuranzelwe hi kupomelwa, ni kuleha ka kona ku wa hi n*k*lanu wa mikono; ni nzati wa makume manharu a mikono wu lo pomela kona wu ranzela.

24 Ni lahasi ka likirisi la kona le lirenzweni la laho ku wa hi kona a zivuvu lezi zi nga wa ranzele kona, akuba kume ga mikono, a kupomela a bimbi ku renzelekela: ni zivuvu zi wa ka tixaxa timbiri, a ku*k*lom*b*yeni laha ti nga *k*lom*b*ya.

25 Kona ku lo yima hehla ka kume ga tikabi ni timbiri, tinharu ti lo cuwuka le *n*walungu, ni tinharu ti lo cuwuka le muhlwagambo, ni tinharu ti lo cuwuka le dzongeni, ni tinharu ti lo cuwuka le mutsuwukakambo; ni bimbi gi wa lo bekelwa hi laha xikari, ni *k*lelo ga kona ga se makutini gi wa hi lomo nzeni.

26 Na kona ku wa hi kuanama ka canja a kudziba; ni likirisi la kona li wa lo mahiwa ku fanana ni likirisi la kopo, ku fanana ni zitsangi za mako*n*wa: gona gi lo kangatela a mambiri kume ga mazana zinamelo za ku hlamba.

27 Na yena i lo maha a zikatelo za kume za suku; a mune wa mikono ku wa hi kunabalata a zikatelo xi*n*we, ni mune wa mikono a kuanama ka kona, ni mikono minharu a kuleha ka kona.

28 Ni tiro wa zikatelo wu wa hi wa lixaka lolu: zona zi wa hi ni zikuleketo; ni laho ku wa hi ni zikuleketo xikari ka misenzo;

29 Ni zikuleketo lezo zi nga wa hi xikari ka misenzo ku wa hi tingonyamo, tikabi, ni macerubima; ni le hehla ka misenzo laho ku wa hi kona a xikatelo le hehla; ni lahasi ka tingonyamo ni tikabi ku wa hi a wulukelwa ga tiro wu hayekwako.

30 Ni zon*k*le zikatelo zi wa hi ni mune wa maranzani ya misuku, ni dunzu ga suku; ni mune wa mikonzo ya kona yi wa hi ni zibekelo za lahasi: lahasi ka xinamelo laho ku wa hi ni zibekelo zi nyekisilweko, lezi zi lukelweko *k*lelweni ga lexi ni lexi.

31 Ni nomu wa kona wu wa hi le ka xihloko ni le hehla ku wa hi kono: ni nomu wa kona wu wa ranzele ku kota a tiro wa xikatelo, i kono ni kihlanya; ni kambe hehla ka nomu wa kona ku wa kehlelwe, ni zilukelo za kona ku wa hi mune wa makuzu, ku wa nga hi ranzani.

32 Ni mune wa maranzani ma wa hi lahasi ka wulukelo; ni dunzu ga tisinya ta maranzani ti wa hi laha xi-

katelweni: ni ku klakuka ka ranza-
ni ku wa hi kono ni kihlanya.
33 Ni tiro wa maranzani ku wa ku
fanana ni tiro wa manzani ya kare-
ta ya kulwa: ni dunzu ga tisinya ta
kona, ni mafeloesi ya kona, ni ziruti
za kona, ni wugungo ga kona, zo-
nkle zi wa hi za kunyikiswa.
34 Ni laho ku wa hi kona a mune wa
zibekelo za lahasi a ka mune wa ma-
kuzu ya xikatelo xinwe: ni xibeke-
lo xa kona laho xi wa hi ni xikatelo
xa wutsumbu ga xona.
35 Ni le hehla ka xikatelo lahoke ku
wa ranzelwe kupomelwa a kihlanya
ga kono a kuklakuka; ni le hehla ka
xikatelo a wutikirelwa ga kona ni
wukuleketelwa ga kona ku wa hi
kwaloko.
36 Ni le wugungweni ga wutikiretelwa
ga kona, ni le wukuleketweni ga ko-
na, yena i lo kehlela macerubima, ni
tingonyamo, ni tisinya ta micinzu,
kwatsi hi kuklaklasa ka kunwe, zi-
nwe ni wulukelwa gi ranzeleko.
37 Hi ka lolu lixaka yena i lo maha zi-
katelo: zonkle za zona zi wa hi ni
kuklombya kunwe, xiringaniso xi-
nwe, xiyimo xinwe.
38 Na yena i lo maha a kume ga zi-
namelo za suku: a xinamelo xi ka-
ngatelako a mune wa makume ya
wuhlambo; ni zonkle zinamelo zi
wa hi mune wa mikono; ni hehla
ka zonklelele a kume ga zikatelo a
xinamelo xinwe.
39 Na yena i lo bekela a zikatelo, a
nklanu hi klelo ga xinene ga yindlu,
ni nklanu hi klelo ga xibaba ga yi-
ndlu: na yena i lo bekela a bimbi hi
klelo ga xinene ga yindlu hi ngoma-
ma ya mutsuwukagambo, ngoma-
meni ya dzonga.
40 Na Hiramu i lo maha a zinamelo,
ni mafoxola, ni mingelo yo hlambe-
la. Zingaho Hiramu i lo maha kugu-
melwa a ku maha wonkle a tiro lowo
a wu tirileko ka hosi Solomoni lomu
ndlwini ya Jehova:
41 Ni timhanze timbiri, ni mikubi mi-
mbiri ya zihloko lezi zi nga wa hi le
hehla ka timhanze; ni tiro wumbiri
wa mihluto a kukubunyeta a miku-
bi mimbiri ya zihloko lezo zi nga wa
hi le hehla ka timhanze;
42 Ni mune wa mazana ya mapome-
granate ya mitiro ya mihluto mi-
mbiri; ni tixaxa timbiri ta mapome-
granate ta tiro munwe wa hluto, a
ku fenengeta a mikubi mimbiri ya
zihloko lezo zi nga wa hi le hehla ka
timhanze;
43 Ni kume ga zikatelo, ni kume ga zi-
namelo zi nga lomo zikatelweni;
44 Ni bimbi ginwe, ni kume ni timbiri
ga tikabi ti nga lahasi ka bimbi;
45 Ni timbita, ni mafoxola, ni zikatelo.
zona zonkle a zibya, lezi Hiramu a zi
maheleko a hosi Solomoni, lomu
ndlwini ya ka Jehova, zi wa hi za
suku wu kwezimako.
46 Le mikobeni ya Jordani a hosi yi lo
klomba zona, lomo liranzabyeni la
nzope xikari ka Sukote ni Zaretane.
47 Na Solomoni i lo siya a zibya zonkle
zi nga ringaniswangi, hakuba zona
zi wa hunzeletilwe a ku tala: a ku
ringanisa ka suku wa nga ku nga
kumiwangi.
48 Na Solomoni i lo maha zonkle a
zibya lezo zi nga lomo ndlwini ya Je-
hova: a alati ga nzalama, ni timeza
leti a zibaba za kukombiswa zi nga
wa hi kona, hi nzalama;
49 Ni tinhi ta tikandiya, a nklanu hi
klelo ga xinene, ni nklanu hi ka ga
xibaba, hi mahlwini ka mucapa, wa
nzalama yi hlazekileko; ni zitsangi,
ni tikandiya, ni mahati, ya nzalama;
50 Ni tikopo, ni zitimo, ni zinamelo, ni
mikombe, ni mahati yo la nzilo, za
nzalama yi hlazekileko; ni zihaye-
ko, zonkle za tibati ta lomu nzeni ka
yindlu, a wutsanweni gi hunzeleko
kubasa, ni tibati ta yindlu, a ku, ga
tempele, za nzalama.
51 Zakungahi wonkle a tiro lowo a
hosi Solomoni a wu tirileko lomu
ndlwini ya Jehova wu wa mbeteki-
le. Na Solomoni i lo neha a engeni-
sa a zibya lezo Davida a raru wa ye-
na a nga wa leletelele, yona siliva,
ni nzalama, ni zibya, ni ku beka zona
lomu zikwameni za yindlu ya ka Je-
hova.

XIPIMO 8.

1 Zonake Solomoni i lo tsombanyi-
sela wonkle a masingalakati ya ka
Israeli, ni tonkle a tihloko ta tixaka,
ni hosana ta tindlu ta bararu ba ba-
nana ba ka Israeli, le ka hosi Solo-
moni le Jerusalema, a ku neha a
arke ga xivumelwano xa ka Jeho-
va gi huma le mutini wa Davida,
lowu wu nga Zioni.
2 Ni bonkle a banhu ba ka Israeli ba
lo tsombana a wutsumbu gabye le

ka hosi Solomoni le mubuzweni, hi
hweti ya Etanime, leyo yi hweti ya
n*k*lanu ni timbiri.
3 Ni won*k*le a masingalakati ya ka
Israeli ma lota, ni bapristi ba lo te-
ka a arke.
4 Na bona ba lo kanziya ba neha a
arke ga ka Jehova, ni tenta ga mu-
*k*langano, ni zon*k*le a *zib*ya zo basa le-
zo *z*i nga wa hi lomo Tenteni; zona
lezi a mapristi ni ba ka Levi ba lo *z*i
neha leno.
5 Ni hosi Solomoni ni won*k*le a *k*la-
ngano wa ka Israeli, lowo wu nga
wa tsombanile ka yena, wu wa hi
*z*i*n*we na yena mahlweni ka arke, na
ba pahlela a tiyivu ni tikabi, leto ti
nga hiko na kuhlayiwa ge hambu ni
ku mahiwa mitsengo hi wun*d*lemo.
6 Ni bapristi ba lo neha ba engenisa a
arke ga xivumelwano xa ka Jehova
le wutsanweni ga gona, le mucapeni
wa yin*d*lu, le wutsa*n*weni legi gi hu-
nzeleleko kubasa, kona lahasi ka ti-
papa ta macerubima.
7 Hakuba a macerubima ma wa ku
an*d*lala a tipapa ta wona hehla ka
wutsamo ga arke, ni macerubima ma
wa ku kubunyeta a arke ni mipingu
ya kona.
8 Ni mipingu yi wa lehile lezaku le
magumo ka mipingu ku wa ku wo-
nwa ni hi lomo wutsa*n*weni go basa
le mucapeni; kanilezi tona ti wa
nga wonwi hi lahan*d*le; na tona ti
laho kala legi siku.
9 Laho ku wa nga hi na cumo lomo ka
arke saseka a timbila timbiri ta ma-
*rib*ye leto Mosi a nga wa bekile lo-
mo le Horebe, laha Jehova a nga wa
mahile a xivumelwano *z*i*n*we ni ba-
nana ba ka Israeli, laha bona ba nga
wa humele hi le tikweni ga le Gipite.
10 Na kona na ku mahisile lezo, laha na
bapristi na ba humele hi le wutsa-
*n*weni ga ku basa, lezaku a refu gi
lo tatisa a yin*d*lu ya ka Jehova.
11 *Z*ingaho lezo a bapristi ba wa nga *z*i
koti a ku yima ba kozela hi kota ya
refu; hakuba a wukosi ga Jehova
gi lo tatisa a yin*d*lu ya ka Jehova.
12 *Z*onake ku lo wulawula Solomoni,
Jehova i wulile lezaku yena i ta nga
tsama lomo munyameni wu pumi-
leko.
13 Mina hakuba nzi akele wena a yin*d*lu
ya wuakelo, a wutsamo ga wena ku
tsama kona kala kupinzuka.
14 Ni hosi yi lo hunzulusa a ngohe ya
yona, yi lo katekisa won*k*le a hle-
ngeletano wa ka Israeli: ni won*k*le
a hlengeletano wa ka Israeli wu lo
yima.
15 Na i te ngalo, I katekisilwe Jehova,
a Nungungulu wa ka Israeli, loye a
wulileko hi nomu wa yena ka Davi-
da a dadani wa mina, na hi canja ga
yena i tatisile kona, aku,
16 Cima ka lego siku mina nzi nga ne-
ha nzi humesa a banhu ba mina ba
ka Israeli hi le Gipite, mina a nzi la-
ngangi a muti ka ton*k*le a tixaka ta
ka Israeli a kuaka a yin*d*lu, kasi a bi-
to ga mina gi fela a kuba leho; ka-
nilezi mina nzi langile Davida akuba
hehla ka banhu ba mina Israeli.
17 Makunu kona ku wa hi mbilwini ya
Davida a dadani wa mina a kuaka a
yin*d*lu a kuba ya bito ga Jehova, a
Nungungulu wa ka Israeli.
18 Kanilezi Jehova i te ngalo ka Davida
a dadani wa mina, Kwatsi hilezi laho
ku nga wa hi kona a mbilwini ya
wena a ku akela a yin*d*lu a bito ga
mina, wena u mahile kwatsi hakuba
loko ku wa lomo nzeni ka mbilu ya
wena:
19 Ahembalezo wena u nga ta aka a yi-
n*d*lu; kanilezi a *n*wana wa wena lo-
ye a ta nga huma hi le xiwunwini xa
wena, yena i ta akela a yin*d*lu a ku-
ba ya bito ga mina.
20 Na Jehova i tiyisile a mhaka ya ye-
na leyi a yi wulawulileko; hakuba
mina nzi vukile xikun*d*leni xa Davi-
da a dadani wa mina, ni ku tsama xi-
tsa*n*weni xa wukosi xa ka Israeli,
kwatsi hilezi Jehova a tsumbisileko,
nzi akile a yin*d*lu ya bito ga Jehova,
a Nungungulu wa ka Israeli.
21 Ni laho mina nzi longisile a wutsa-
mo ga arke, lego xi nga kona a xi-
vumelwano xa ka Jehova, lexo yena
a mahileko ni badadani ba hina, laha
yena a nga neha a humesa bona le
tikweni ga le Gipite.
22 Na Solomoni i lo yima mahlweni
ka a alati ga ka Jehova a kubako-
neni ka won*k*le a hlengeletano wa ka
Israeli, i lo an*d*lalata a man*d*la ya
yena ngomama ni le tilweni;
23 Na yena i te ngalo, O Jehova, a Nu-
ngungulu wa ka Israeli, laho a ku
kona a Nungungulu wo fanana na
wena, le tilweni le hehla, ni laha mi-
sabeni lahasi; loye a hlayisako a xi-
vumelwano ni kuranzakawunene *z*i-
*n*we ni malanza ya wena, lawo ma

famba mahlweni ka wena hi mbilu
yon*k*le ya wona;
24 U loye a hlayisileko *zinwe* na Davi-
da a nanza ga wena a dadani wa mi-
na lezo wena u tsumbisileko yena:
inaka, wena u wulawulileko hi nomu
wa wena, na u tatisile kona hi canja
ga wena, kwatsi hilezi zi nga lezo le-
gi siku.
25 Makunu hikwalaho, O Jehova, a Nu-
ngungulu wa ka Israeli, hlayisa zi-
*n*we ni nanza ga wena Davida a da-
dani wa mina lezo wena u tsumbisi-
leko yena, uku, Laho ku nga ta
tsanzeka ka wena, a wanuna kuwo-
neni ka mina a ku tsama xitsa*n*weni
xa wukosi xa ka Israeli, loku ntsena
a banana ba wena ba *k*lariha tin*d*le-
leni ta*b*ye, a ku famba mahlweni ka
mina kwatsi hilezi wena u fambileko
mahlweni ka mina.
26 Makunu hikwalaho, O Nungungulu
wa ka Israeli, nga a timhaka ta we-
na, mina nza kombela wena, a tibe
zinene, leto wena u wulawulileko ka
Davida a dadani wa mina.
27 Kanilezi Nungungulu hizinene fu-
tsi a wa tsama misabeni ke? langu-
ta, a tilo ni tilo ga matilo a ma zi koti
a ku kangatela wena; mbutsongo
ga kuyini ga leyi yin*d*lu mina nzi
akileko!
28 Hambu lezo wena wa amukela a
kombelo wa nanza ga wena, ni ka
mukongotelo wa yena, O Jehova
a Nungungulu wa mina, a ku-
zwa ka kurila ni mukombelo lowu
a nanza ga wena gi kombelako legi
siku:
29 Lezaku a mahlo a ma vululeke ma
wona leyi yin*d*lu a wusiku ni siku,
kona a ku komama wutsa*n*weni legi
ha gona wena u te ku ngalo, A bito
ga mina gi taba laho; a kuzwa a
mukombelo lowo a nanza ga wena
gi ta nga kombela ngomameni ni le-
gi wutsamo.
30 Na ingisa wena a mukombelweni
wa nanza ga wena, ni wa banhu ba
wo wena ba ka Israeli, laha bona ba
ta nga kombela ngomama ni legi
wutsamo: inaka, ingisa wena le ti-
lweni leyo ku nga wutsamo ga wu-
akelo ga wena; ni laha wena u ingi-
sako, tsetsela.
31 Loku a munhu a onha a vukela a
muakelwano wa yena, ni loko a xi-
fungo xi bekilwe ka yena a ku ma-
ha yena a hlambanya, na yena ata a
ta hlambanya a mahlweni ka alatini
ga wena lomu n*d*lwini;
32 Zonake zwana wena leyo tilweni, ni
ku maha, ni ku lamula a malanza ya
wena, na u kona a ba kubiha, a ku
neha a tin*d*lela ta yena hehla ka hlo-
ko ya yena *n*winyi, na u longameta
a lulamileko, a ku nyika yena kuko-
tisa hi kululamisisa ka yena.
33 Ni laha a banhu ka wena Israeli a
hlulwa lahasi mahlweni ka nala wa
yena, hakuba bona ba onhile ba vu-
kela wena; loku bona ba wuyela
kambe ka wena, ni ku ta wulela a
bito ga wena, ni ku kombela a maha
a mukongelelisiso ka wena lomu
nzeni ka leyi yin*d*lu:
34 Zonake ingisa wena le tilweni, ni ku
tsetselela a xionho xa banhu ba we-
na Israeli, ni ku ba neha kambe ka
tiko lego wena u nyikileko ka bada-
dani ba*b*ye.
35 Laha a tilo gi valilweko, ni la-
ho ku nga hi kona a vula, hakuba
bona ba onhileko ba vukela wena;
loku bona ba kombela ngomama ni
legi wutsamo, ni ku vumela a bito
ga wena, ni ku *k*lela le kuonheni
ka*b*ye, laha wena u hlokisako bona:
36 Zonake zwana wena leyo tilweni, ni
ku tsetselela a kuonha ka malanza
ya wena, ni ka banhu ba wena Isra-
eli, laha wena u ba gonzisako a
n*d*lela ya saseko layo ha yona ba ta
nga famba; ni ku rumela a vula lo-
mu tikweni, legi wena u nyikileko
ka banhu ba wena akuba tsomba.
37 Ni laho loku ku nga ku hi kona
lomu tikweni a n*d*lala, loku ku nga
ku hi kona a mitungu, loku ku nga
hi kona laho a xihuhuri kutani ma-
balabati, ni humbi kutani mbanya-
mongole; loku a balala ba*b*ye ba ba
vimbezela loma tikweni ga miti ya-
*b*ye; na kani i nzhere wa ku yini,
na kani i ngumbe yi nga kuba ya xi-
nga wuyini;
38 Kani ngwakuyini a mukombelo ni
mukongelelisiso lowo loko wu ta
nga wu mahiwa na hiwihi munhu,
kutani hi banhu ba wena bon*k*le ba
ka Israeli, loye a ta nga tiba bon*k*le-
lele banhu a nzhere wa mbilu ya ye-
na *n*winyi, ni ku an*d*lalata a man*d*la
ya yena ngomama ni leyi a yin*d*lu:
39 Zonake ingisa wena leyo tilweni wu-
tsa*n*weni ga wuakelo ga wena, ni
ku tsetselela, ku maha, ni kuwuyi-
sela ka bon*k*lelele banhu kwatsi ku-

kotisa hi tonkle tindlela takwe, labo
a timbilu wena u ti tibako; (haku-
ba wena, yena wena wece, u ti tiba-
ko a timbilu tonkle ta banana ba
banhu ;)
40 Kasi bona ba fela kucaba wena wo-
nkle masiku lawo bona ba hanyako
lomu tikweni legi wena u nyikileko
a badadani ba hina.
41 Klatakumbiri xungetano ni bamati-
ko, labo ba kalako ba nga hi a banhu
ba wena ba ka Israeli, laha a ta nga-
ta a huma hi le tikweni ga le kule hi
kota ya bito ga wena
42 (Hakuba bona ba tazwa hi bito ga
wena ga hombe, ni canja ga wena ga
nyamintamo, ni ga wena a woko gi
klakusilweko); laha yena a ta ngata
a ta kombela ngomama ni leyi a yi-
ndlu ;
43 Zwana wena le tilweni wutsanweni
ga wuakelo ga wena, ni ku maha ku-
kotisa hi ka lezo a bamatiko ba bita-
na wena ha zona; kasi bonkle banhu
ba misaba ba fela ku tiba a bito ga
wena, a ku caba wena, kwatsi hilezi
a mahako a banhu ba wena Israeli,
ni lezaku bona ba fela kutiba lezaku
leyi yindlu leyi mina nzi akileko yi
bitanilwe hi bito ga wena.
44 Loku a banhu ba wena ba huma
lahandle a kulwa ba vukela a nala
wabye, kani hiyihi a ndlela wena u
ta rumela bona, na bona ba kombela
ka Jehova ngomameni ni muti lowu
wena u langileko, ni ngomameni ni
yindlu leyi mina nzi akileko hi bito
ga wena ;
45 Zonake ingisa wena leyo tilweni a
mukombelo wabye ni mukongeleli-
siso wabye, ni kuhlanguta mhaka
yabye.
46 Loku bona ba onha ba vukela we-
na (hakuba a ku kona munhu loye a
nga onhiko), na wena u zangara zi-
nwe ha bona, ni ku ba nyikela ka na-
la wabye, zingaho lezo kasi bona ba
konwa bona a hloko le tikweni ga
nala, a kule kutani kusuhi ;
47 Kanilezi loku bona ba ta alakanya hi
wutsumbu gabye lomo tikweni lego
wena u ta nga ba kukuleta a wuhlo-
ko, ni ku hunzuluka kambe, ni ku
maha a mikongelelisiso ka wena lo-
mo tikweni ga bona labo ba komile-
ko a wuhloko, baku, Hina hi onhile,
na hi mahile hi kukohlakalilweko,
hina hi mahile hi kubihisilweko ;
48 Loku bona ba klelela ka wena hi
mbilu yabye yonkle ni muhefemulo
wabye wonkle lomo tikweni ga bala-
la babye, labo ba komileko bona ti-
hloko, ni ku kombela ka wena ngo-
mama ni tiko gabye, lego wena u
nyikileko ka badadani babye, a mu-
ti lowu wena u langileko, ni yi-
ndlu leyi mina nzi akeleko a bito ga
wena :
49 Zonake zwana wena a mukombelo
wabye ni mukongeleliso wabye le ti-
lweni wutsanweni ga kuaka ka we-
na, ni ku hlanguta a mhaka yabye ;
50 Ni ku tsetselela a banhu ba wena la-
bo ba onhileko ba vukela wena, ni
zonkle a zihambunyeto zabye lezi ba
hambunyetileko ba vukela wena; ni
ku nyika bona a kuhawukelwa hi
bona labo ba komileko bona a wu-
hloko, kasi bona ba fela kuhawuke-
lisisa bona
51 (Hakuba bona mbanhu ba wena, ni
tsomba ya wena nwinyi, leyi wena
u yi nehileko yi huma hi le Gipite,
hi xikari ka pingo ga ziketse) ;
52 Lezaku a mahlo ya wena ma fela ku
vululeka ka kukongelelisisa ka na-
nza ga wena, ni ka kukongelelisi-
sa ka munhu wa wena Israeli, a ku
ingisa ka bona laho-loko ba kombela
ka wena.
53 Hakuba wena u ba kubanisile bona
le xikari ka banhu bonkle ba misa-
ba, akuba a tsomba ya wena nwinyi,
kwatsi hilezi wena u wulawulileko
ha Mosi a nanza ga wena, laha wena
u lo humesa a badadani ba hina le
Gipite, O Hosi Jehova.
54 Na zi wa ngaho, lezaku, laha na
Solomoni na a gumelwe a kukombe-
la wonkle lowu a mukombelo ni mu
kongelelisiso ka Jehova, yena i lo
suka le ka a alati ga ka Jehova, le ku-
kizameni hi madzolo ya yena ni ma-
ndla ya yena ma andlalatile ma xu-
ngeta tilweni.
55 Na yena i lo yima, i lo katekisa wo-
nkle a hlengeletano wa ka Israeli hi
gezu ga hombe, aku,
56 Kukatekiswa a kube ka Jehova, lo-
ye a nyikelo kuhumula ka banhu ba
yena ba ka Israeli, ku kotisa hi ka
zonkle lezo a tsumbisileko : laho a ku
wangi ni mhaka yinwe ya ku tsu-
mbisa ka yena kusasekileko, loko
yena a tsumbisileko ha Mosi a nanza
ga yena.
57 Jehova Nungungulu wa hina nga u
hi na hina, kwatsi hilezi yena a nga

XIPIMO 10.

1 Na laha a muzinza wa Xeba a nga wa zwile hi wudumo ga Solomoni a xungetano ni bito ga Jehova, yena i lota kula yena hi miwutiso yo tsanza nguvu.

2 Na yena i lota le Jerusalema ginawe a hi ni makamala yo tala, ni makamela ma rwelekeko a maka, ni nzalama yo tala nguvu, ni marifye ma sasekisileko; ni laha yena a nga wa fike le ka Solomoni, yena i lo xuxa ginawe na yena zontle lezo zi nga wa hi mbilwini ya yena.

3 Na Solomoni i lo ɓyela yena yontle a miwutiso ya yena: laho ku wa nga hi kona a xilo xi nga wa fihlele hosi lexi a nga wa kala a nga ɓyelangi yena.

4 Ni laha a muzinza wa le Xeba a nga wa wonile kontle a kutlhisisa ka Solomoni, ni yindlu leyo yena a nga wa akile,

5 Ni kuga ka meza ya yena, ni kutsama ka malanza ya yena, ni kuingisa ka mangazanisana ya yena, ni tinguwo tabye, ni bakomi ba kopo ba yena, ni kukanziya ka yena loko ha kona a nga waya lomo ndlwini ya Jehova: laho ku wa nga hi kona a moya kumbe ka yena.

6 Na yena i te nzaio ka hosi. Kona mubiko wa zinene lowu mina nzi nga wuzwa lomo tikweni ga mina nwinyi ya loku ku maha, ni ka kutlhisisa ka wena.

7 Abembe mina nzi wa nga kolwangi a timhaka, kala mina nzita, ni mahlo ya mina ma ku wonile kona: ni, languta, ni kihlanya gi wa nga ɓyelwangi mina; a kutlhisisa ka wena ni kuvumisisa ka wena ku hunzeiele ku hunza wudumo legi nzi gi zwileko.

8 Ba tsaka a banhu ba wena, ma tsaka a malanza ya wena, labo ba yimako hi kusimamisilweko mahlweni ka wena, ni ku ingisa a kutlhisisa ka wena.

9 A katekiswa Jehova a Nungungulu wa wena lovi a nengelako hi ka wena, ni ku beka wena lomu xitsamweni xa wukosi xa ka Israeli, hakuba Jehova wa ranza Israeli kala kupinzuka, hikwalaho yena i mahile a hosi, a ku maha a nongameliso ni bulamiso.

10 Na yena i lo nyika a hosi a zana ni makume mambiri titalenta ta nzalama, ni maka ma beketelelweko kutala, ni marifye ma sasekisileko: laho a ku na ku engetanri kuta kambe a phuno wa maka kwatsi hi lawo a muzinza wa le Xeba a nga wa nyikile ka hosi Solomoni.

11 Ni malanri kambe ya Hiramu, lawo ma nga wa ndlile a nzalama hi le Ofira ma le neta hi le Ofira a talo wa huntle wa tisinya ta almuga, ni marifye yo saseka.

12 Ni hosi yi lo maha hi tisinya ta almuga a timhanzi ta yindlu ya ka Jehova, ni yindlu ya hosi, a zitende kambe ni mangoloo za bayimbeleli: laho a ku tanri a tisinya ta almuga, ge ni kuwonwa, kala lezi siku.

13 Na Solomoni i lo nyika ka muzinza wa le Xeba kontle kuxuba ka yena, kani hi yini lexi yena a wutisako, hi laha le ka lezi Solomoni a nyikileko yena za wunyingi ga xihuhlo xa yena. Zinzaho yena i lo hlela, i lo famba le tikweni ga yena nwinyi, yena ni malanza ya yena.

14 Makunu a kutinza ka nzalama leyi yi nga wata ka Solomoni hi lembe ginwe ku wa hi ntlanu ni ginwe mazana ntlanu ni ginwe makume ni ntlanu ni ginwe titalenta ta nzalama.

15 Hi lahandle ka leyo a baxabisi ba nga wa neha, ni wukweu ga bamahungani, ni ka gontle ga hosi ga banhu ba vilinganyiseneko, ni ga bafumeli ba tiko.

16 Ni hosi Solomoni i lo maha a mazana mambiri ya tingenge ta nzalama yi hlombyilweko; ntlanu ni ginwe mazana maxekeli ya nzalama ma leya ka ngenge yinwe.

17 Na lo maha a mazana manharu ya ziklangu za nzalama yi hlombyilweko; ziringaniso zinharu za nzalama a xiklangu xinwe: ni hosi yi lo beka zona le ndlwini ya le kwatini ga le Lebanoni.

18 Hlatakumbiri a hosi yi lo maha a xitsamo xa wukosi xa hombe xa tinhonzo ta ndluvu, i lo nameketa xona hi nzalama yi bangamelisako.

19 Laho ku wa hi kona a zikanziyelo za ntlanu ni xinwe kuya xitsanweni xa wukosi, ni le hehla ka xitsamo xa wukosi xi wa gwegwe le nzako; ni laho ku wa hi kona wutsamo hi lomu ma hlelweni ya kona mambiri ya wutsamo, ni tingonyamo timbiri ti lo yima mahlelweni mambiri ya wutsamo.

20 Ni kume ni timbiri a ti ngonyamo ti
lo yima laho hi ka *k*lelo gi*n*we ni ka
gi*n*wani *k*lelo hehla ka *z*ikanziyelo
*z*a n*k*lanu ni xi*n*we: ni laho ku wa
nga hi kona *z*o fanana ni le*z*o ni ka
wihi a mufumo.
21 Ni *z*on*k*le a *z*i*b*ya *z*a ku*n*wa *z*a hosi
Solomoni *z*i wa hi *z*a nzalama, ni *z*o-
n*k*le a *z*i*b*ya *z*a yin*d*lu ya lomo kwa-
tini ga Lebanoni *z*i wa hi *z*a nza-
lama yi hla*z*ekileko, ge ni xi*n*we xa
siliva; gona gi wa nga hlayelwi
ncumo masikweni ya Solomoni.
22 Hakuba a hosi yi wa hi nawo le bi-
mbini a mataru ya le Tarxixi ni ma-
taru ya ka Hiramu: ka*n*we hi male-
mbe manharu ku lota a mataru ya
le Tarxixi, ma neha nzalama, ni sili-
va, a timhonzo ta n*d*luvu, ni tifenhe,
ni tipavawu.
23 *Z*ingaho a hosi Solomoni i wa hu-
nzile ton*k*le tihosi ta misaba ni mi-
pfuno ni ku tibisisa.
24 Ni yon*k*le a misaba i wa lo hlota a
kubakona ka Solomoni, aku a ku-
zwa a kutibisisa ka yena, loko Nu-
ngungulu a ku bekileko mbilwini ya
ni ya yena.
25 Ni bon*k*lelele banhu ba lo neha a
nzubo, a *z*i*b*ya *z*a siliva, ni *z*i*b*ya *z*a
nzalama, ni tinguwo, ni ma*k*lari, ni
maka, ni mahaxi, ni mbongola, hi
malembe ni malembe.
26 Na Solomoni i lo tsombanyisa ka-
tigi*n*we a tikareta ni ba banuna ba
mahaxi: na yena i wa hi ni kume
ga mazana ni mune wa mazana a ti-
kareta ta kulwa, ni kume ni bambi-
ri a ba banuna ba mahaxi, labo a ba
bekileko mitini ya tikareta ta kulwa,
ni *z*i*n*we ni hosi le Jerusalema.
27 Ni hosi yi lo maha a siliva a kuba le
Jerusalema kwatsi mari*b*ye, tisedare
i lo ti maha yena ku kwatsi tisinya
ta makuwu leto ti lomo tikweni ga
minzelelo, hi wunyingi.
28 Ni mahaxi lawo Solomoni a nga wa
hi nawo ma wa tiswa hi le Gipite;
ni bamahungani bahosi ba lo amu-
kela wona hi wucayelo, a cayelo gi-
*n*we i tsengo mu*n*we.
29 Ni kareta yi lota yi kanziya yi hu-
ma hi le Gipite hi n*k*lanu ni gi*n*we
mazana ya maxekeli ya siliva, ni ku
wa hi zana ni n*k*lanu wa makume;
*z*iwangaho ni ton*k*le a tihosi ta ma
Hiti, ni tihosi ta le Siria, na bona ba
lo neha kona kwatsi hi malanga ya-
*b*ye.

XIPIMO 11.

1 Makunu a hosi Solomoni i lo ra-
nza ba basati bo tala ba ba matiko,
katigi*n*we ni nhanyana wa Faro, a
ba basati ba ma Moabi, ni ba ma
Amori, ni ba ma Edomi, ni ba ma
Sidoni, ni ba Hiti;
2 Ba xungetano ni matiko lawo Je-
hova a te ku ngalo ka banana ba
ka Israeli, *N*wina mu nga taya xika-
ri ka*b*ye, ge na bona a kuta xikari
ka *n*wina; hakuba ha kunene bona
ba ta hunzula a timbilu ta *n*wina a
ku lanzela banungungulu ba*b*ye: na
Solomoni i lo namarela ka bona hi
liranzo.
3 Na yena i wa hi ni n*k*lanu ni mambi-
ri mazana ya ba basati, a bazinza, ni
mazana manharu ya mun*d*lukulu;
ni basati ba yena ba lo hambukisa
kule a mbilu ya yena.
4 Hakuba kona na ku mahisile le*z*o, la-
ha Solomoni a nga wa hi wa kale, a
basati ba yena ba lo hambukisa a
mbilu ya yena a nzako ka ba*n*wani
banungungulu; ni mbilu ya yena yi
wa nga mbelelangi *z*i*n*we na Jehova
a Nungungulu wa yena, kwatsi hi
mbilu ya Davida dadani wa yena.
5 Hakuba Solomoni i loya i kozela
Axtorete a Nungungulu wa wasati
wa ma Sidonia, ni ka Milkome a ma-
nyala ya ma Amori.
6 Na Solomoni i lo maha le*z*o *z*i bihi-
leko kuwoneni ka Jehova, i wa nga
fambangi hi ku teleko a nzako ka
Jehova, kwatsi hile*z*i a mahileko Da-
vida a dadani wa yena.
7 *Z*onake Solomoni i lo maha a wutsa-
mo gi *k*lakukileko akuba ga Cemoxe
a manyala ya ba le Moabi, le xitsu-
ngeni lexo xi nga mahlweni ka le
Jerusalema, ni ka Moleke a manya-
la ya banana ba Ammoni.
8 *Z*ingaho i lo maha yena ka basati ba
yena ba ba matiko, labo ba nga wa
hisa a libani ni kukozela ka banungu-
ngulu ba*b*ye.
9 Na Jehova i wa zangarile *z*i*n*we
na Solomoni, hakuba a mbilu ya ye-
na yi wa hambukile kule ka Jehova,
a Nungungulu wa ka Israeli, loye a
nga wa wonekile ka yena kumbiri,
10 Na a leletele yena xungetano ni le*z*i
*z*ilo, le*z*aku yena i wa ta nga a nga
fambi le ka ba*n*wanni banungungu-
lu: kanile*z*i yena a nga hlayisangi
le*z*o Nungungulu a leleteleko.
11 Ngahile*z*o Jehova i te ngalo ka Solo-

moni, Kwatsi hilezi lezi zilo zi mahi-
lwe ha wena, wena a ku hlayisangi
a xivumelwano xa mina ni zilele-
telo za mina, lezi mina nzi leletele-
ko wena, minawu ha kunene mina
nzi ta ku wuklela a mufumo ka we-
na, ni ku nyika wona ka nanza ga
wena.
12 Ahembalokoke masikwini ya wena,
mina nzi nga ta maha kona, hi kota
ya Davida a dadani wa wena: kani-
lezi mina nzi ta wukla wona canjeni
ga nwanana wa wena.
13 Ahemba mina nzi nga wukla wonkle
a mufumo; mina nzi ta nyika a lixa-
ka linwe ka nwana wa wena, hi ko-
ta ya Davida a nanza ga mina, na hi
kota ga Jerusalema legi mina nzi gi
hlawulileko.
14 Na Jehova i lo vuxa a balala ka
Solomoni, Hadade a mu Edomi: ye-
na i wa hi wa mbewu ya hosi ya le
Edome.
15 Hakuba na kona na ku mahisile lezo,
laha Davida a nga wa hi le Edome,
na Joabe a nduna ya impi i wa lo
famba aya kelela a ba delweko, na a
dele bonkle ba banuna leyo Edome
16 (Hakuba Joabe ni bonkle ba ka Isra-
eli ba lo tsama leyo nklanu ni yinwe
a tihweti, kala yena a tsemile bonkle
a ba banuna leyo Edome);
17 Lezaku Hadade i lo tsutsuma, yena
ni ma Edomi yo kari ba malanza ya
raru wa yena zinwe na yena, a kuya
le Gipite, Hadade zonake i wa nga a
hi nwanana tsongwanyani.
18 Na bona ba lo suka ba huma hi le
Midiani, ba lota le Parani; na bona
ba lo teka a ba banuna zinwe nabo
ba huma le Parani, ba lota le Gipite,
a ka Faro a hosi ya le Gipite, loye i
lo nyika yena a yindlu, i lo nyika
yena a zakuga, i lo nyika a tiko.
19 Na Hadade i lo kuma a tomo ga ho-
mbe ka Faro, a hosi ya le Gipite,
zingaho lezo yena i lo nyika yena a
sati a makweru wa sati wa yena nwi-
nyi, a makweru wa Tahpenesi a mu-
zinza.
20 Ni makweru wa Tahpenesi i lo tra-
lela yena Genubate a nisanyana wa
yena, loye Tahpenesi a nga wa mu
wundla lomu ndlwini ya Faro; na
Genubate i wa hi lomo ndlwini ya
Faro xikari ka barisanyana ba Faro.
21 Ni laha Hadade a nga wa zwile ko-
na lomo Gipite lezaku Davida i ekle-
le zinwe ni badadani ba yena, ni le-
zaku Joabe a nduna ya impi i file,
na Hadade i te ngalo ka Faro, Nga
mina nzi suka, lezaku mina nzi ta
famba tikweni ga mina nwinyi.
22 Zonake Faro i te ngalo ka yena, Ka-
nilezi xini lexi wena u vumalako hi
zinwe na mina, lezaku, languta, we-
na u hlotako kuya le tikweni ga we-
na nwinyi ke? na yena i te ngalo, A
hi ncumo: ahemba nga mina nzi
famba.
23 Na Nungungulu i lo vuxa munwa-
ni a nala ka yena, Rezoni a nwana
wa Eliada, loye a nga wa cabile hi le
ka hosi ya yena Hadadezera a hosi
ya le Zoba.
24 Na yena i lo tsombanyisela a ba ba-
nuna ba yena, i lo maha a nduna ya
butu, laha Davida a nga wa dele bo-
na le Zoba: na bona ba loya le Da-
maskusi, ba lo aka leyo, ni ku fu-
ma leyo Damaskusi.
25 Na yena i wa hi nala ka Israeli wo-
nkle masiku ya Solomoni, hi laha
handle ka kubiha loko ku mahilwe-
ko hi Hadade: na yena i lo swiriwa
hi Israeli i lo fumela hehla ka Siria.
26 Na Jeroboamu a nisa wa Nebate,
a mu Eframe wa le Zereda, a nanza
ga Solomoni, loye a bito ga nyine a
nga wa hi Zerua, a noni, i lo klakusa
a canja ga yena a vukela a hosi.
27 Ni lexi hi xigelo leho ha xona hiyini
yena a nga klakusa a canja ga yena
a vukela a hosi: Solomoni i lo aka a
Millo, i lo klelisela a maklari ya Da-
vida dadani wa yena.
28 Ni munhu Jeroboamu i wa hi wa-
nuna wa nhenha ya kulwa; na So-
lomoni i lo wona lego jaha gi wa gi
pangamileko, na yena i lo nyika ye-
na a kuwumbelwa hehla ka utiro ya
yindlu ya ka Josefa.
29 Na kona na ku mahisile lezo a ka le-
xo xikati, laha Jeroboamu a nga wa
humele le Jerusalema, lezaku a mu-
profeti Ahija a mu Xiloni i lo kuma
yena lomo ndleleni; makunu Ahija
i wa ambele a wutsumbu ga yena hi
tinguwo tiswa: na bona bambiri ba
wa hi boce lomo kwatini.
30 Na Ahija i lo koma a tinguwo tiswa
leto ti nga wa hi lomo kakwe, ni ku
hanzula tona a kume ni zimbiri a
zicangala.
31 Na yena i te ngalo ka Jeroboamu,
Teka wena a kume ga zicangala;
zakungahi a wulako Jehova, a Nu-
ngungulu wa ka Israeli, Languta,

mina nzi ta wu*k*la a mufumo wu
huma lomo canjeni ga Solomoni nzi
ta nyika a kume ga tixaka ka wena
32 (Kanile*z*i yena i ta kuba ni lixaka li-
*n*we, hi kota ya nanza ga mina Da-
vida na hi kota ya Jerusalema, a
muti lowu nzi wu langileko ka to-
n*k*le a tixaka ta ka Israeli);
33 Hakuba bona ba tsikileko mina, ba
kozele Axtorete a nungungulu wa
wasti wa ma Sidonia, na Cemoxe a
nungungulu wa ma Moabi, na Mi-
lkome a nungungulu wa banana ba
ka Ammoni; na bona a ba fambangi
hi tin*d*lela ta mina, a ku maha le*z*o
*z*i sasekileko mahlweni ya mina, a
ku hlayisa a *z*ilayelo *z*a mina, ni *z*i-
yimiso *z*a mina, kwatsi Davida a ra-
ru wakwe.
34 Ahemba mina nzi nga ta teka wo-
n*k*le a mufumo le canjeni ga yena;
kanile*z*i mina nzi ta maha yena a
hosana won*k*le a masiku ya wutomi
ga yena, hi kota ya Davida a nanza
ga mina loye mina nzi mu langileko,
loye a hlayisileko a *z*ileletelo *z*a mi-
na ni *z*ilayelo *z*a mina;
35 Kanile*z*i mina nzi ta teka a mufumo
wu huma lomo canjeni ga nisa wa
yena mina nzi ta nyika wona ka we-
na, tona a kume ga tixaka.
36 Ni ka nisa wa yena mina nzi ta nyi-
ka a li*n*we lixaka, kasi Davida a na-
nza ga mina wa kuma a kandiya
*z*on*k*le *z*ikati mahlweni ka mina lo-
mu Jerusalema, a muti lowu mina
nzi wu hlawulileko ka mina a ku
beka a bito ga mina laho.
37 Na mina nzi ta teka wena, na wena
u ta fuma kukotisa hi ka kon*k*le ku-
xuba ka muhefemulo wa wena, na
wena u ta ba hosi hehla ka Isra-
eli.
38 Na kona na ku taba le*z*o, loku wena
u tazwa *z*on*k*le le*z*o mina nzi lelete-
leko wena, na u ta famba tin*d*leleni
ta mina, ni ku maha le*z*o *z*i sasekako
kuwoneni ka mina, a ku hlayisa a
*z*ilayelo *z*a mina ni *z*ileletelo *z*a mi-
na, kwatsi hile*z*i Davida a nanza ga
mina a mahileko; le*z*aku mina nzi
taba *z*i*n*we na wena, mina nzi ta ake-
la a yin*d*lu ya *z*inene, kwatsi hile*z*i
mina nzi akileko ka Davida, na nzi
ta nyika Israeli ka wena.
39 Mina hi ka lexi nzi ta hlokisa a mbe-
wu ya Davida, kanile*z*i a hi kala ku-
pinzuka.
40 Solomoni hikwalaho i lo hlota a ku
daya Jeroboamu; kanile*z*i Jeroboa-
mu i lo suka, i lo cabela le Gipite, ka
Xixaka a hosi ya le Gipite, yena i
wa hi le Gipite ku kala a kufa ka
Solomoni.
41 Makunu *z*on*k*le a zimaho *z*a Solo-
moni, ni *z*on*k*le le*z*o a *z*i mahileko, ni
kutibisisa ka yena, *z*ona a *z*i tsalwa-
ngi lomo bukwini ga *z*imaho *z*a Solo-
moni ke?
42 Ni xikati lexo Solomoni a nga wa
fumile le Jerusalema hehla ka Isra-
eli ku wa hi mune wa makume ya
malembe.
43 Na Solomoni i lo e*k*lela *z*i*n*we ni ba-
dadani ba yena, na yena i wa lo ke-
lelwa lomo mutini wa Davida a da-
dani wa yena: na Rehoboamu a
nisa wa yena i lo fuma xikun*d*leni
xa yena.

XIPIMO 12.

1 Na Rehoboamu i loya le Xekemi;
hakuba won*k*le Israeli wu wa tile le
Xekemi a ku maha yena a hosi.
2 Na ku mahisile le*z*o, laha Jeroboamu
a nisa wa Nebate na zwile le*z*o (ha-
kuba kasi le*z*o yena i wa hi le Gipi-
te, leyo yena a nga tsutsumele a ca-
ba a kubakona ka hosi Solomoni, na
Jeroboamu i lo tsama leyo Gipite,
3 Na bona ba lo rumela ba lo ya bita-
na yena), le*z*o Jeroboamu i lota ni
won*k*le a hlengeletano wa ka Isra-
eli, ba lo wulawula ka Rehoboamu,
baku,
4 Ni raru wa wena i lo maha a joka
ga hina gi hi gi hlokisisako: maku-
nu maha wena a tiro wu hlokisisako
wa dadani wa wena, ni joka ga yena
gi binzako lego yena a *k*latekile he-
hla ka hina, gi hehuka, na hina hi ta
kozela wena.
5 Na yena i te ngalo ka bona, Sukani
*n*wina a masiku manharu, *z*onake
ngonani kambe ka mina. Ni banhu
ba lo suka.
6 Ni hosi Rehoboamu i lo tsema xi-
kungo ni banhu ba kale, labo ba nga
wa yimile ka Solomoni a dadani wa
yena laho yena a nga wa ha hanya,
aku, Xikungo muni mu nzi nyikako
*n*wina mina a ku *k*lelisa a hlamulo
ka banhu ke?
7 Na bona ba lo wulawula ka yena,
baku, loku wena u taba nanza ka
laba banhu legi siku, na u ta kozela
bona, ni ku hlamula bona, ni ku wu-
lawula a timhaka to saseka ka bona,

*z*onake bona ba ta maha malanza ya
wena kala kupinzuka.
8 Kanile*z*i yena i lo tsika a xikungo xa
banhu ba kale lexi bona ba nga nyi-
kile yena, i lo teka a xikungo *zin*we
ni majaha lawo ma nga wa kulile
*z*inwe na yena, labo ba yimileko ma-
hlweni ka yena.
9 Na yena i te ngalo ka bona, Xiku-
ngo muni mu nyikako *n*wina, kasi
mina nza *k*lelisa a hlamulo ka laba
banhu, labo ba wulawulileko ka mi-
na, baku, Maha joka lego a dadani
wa wena a *k*latekileko hehla ka hina
gi hehuka ke?
10 Ni majaha lawo ma nga wa kulile
*zin*we na yena ma lo wulawula ka
yena, maku, *Z*akungahi u ta nga
wulawula ka banhu labo ba wula-
wulileko ka wena, baku, A dadani
wa wena i mahile joka ga hina gi
binza, kanile*z*i maha wena gi hehu-
ka ka hina; *z*akungahi wena u ta
nga wula ka bona, a linyala lakanu
la mina li dzibile kuhunza a *z*iwunu
*z*a dadani wa mina.
11 Ni makunu kwatsi hilaho dadani wa
mina a mu rangeleko hi joka go bi-
nza, mina nzi ta engeta ka joka ga
*n*wina: dadani wa mina i lo tsayisa
*n*wina hi timhika, kanile*z*i mina nzi
ta tsayisa *n*wina hi tihume.
12 *Z*ingaho Jeroboamu ni bon*k*le ba-
nhu ba lota ka Rehoboamu hi siku
ga manharu, kwatsi hile*z*i a hosi yi
leleleko, yiku, Ngonani ka mina ka-
mbe hi siku ga manharu.
13 Ni hosi yi lo hlamula a banhu hi ku-
*k*latisisilweko, i lo tsika a xikungo
xa zikosana lexo ba nyikileko yena,
14 Na a lo wulawula ka bona a nzako
ka xikungo xa majaha, aku, Dadani
wa mina i lo maha joka ga *n*wina a
kubinza, kanile*z*i mina nzi engetela
ka joka ga *n*wina: dadani wa mina
i tsayisile nwina hi timhika, kani-
le*z*i mina nzi ta tsayisa *n*wina hi ti-
hume.
15 *Z*ingaho a hosi a yi ingisangi ka ba-
nhu; hakuba kona ku wa hi xilo le-
xo xi nga wa nehilwe hi Jehova,
kasi wa fela kutiyisa a mhaka, leyo
Jehova a nga wa wulawulile ha Ahi-
ja a mu Xiloni ka Jeroboamu *n*wa-
na wa Nebate.
16 Na laha bon*k*le ba ka Israeli ba
nga wa wonile le*z*aku a hosi a yi
ingisangi ka bona, ni banhu ba lo
hlamula a hosi, baku, Xiabelo muni
hi nga naxo na Davida ke? ge hina
a hi na tsomba *zin*we ni *n*wana wa
Jese: matenteni ya *n*wina, O Israeli:
makunu cuwuka a yin*dl*u ya wena
*n*winyi, Davida. *Z*ingaho Israeli i
lo suka aya matenteni ya yena.
17 Kanile*z*i kwatsi hi banana ba ka Isra-
eli labo ba a kileko lomu mutini wa
Jerusalema, Rehoboamu i lo fumela
bona.
18 *Z*onake a hosi Rehoboamu i lo ru-
mela Adorama, loye a nga wa hehla
ka ba banuna ba mitiro ya mikanye-
bezo; ni won*k*le Israeli wu lo gan*dl*a
yena afa hi mari*b*ye. Ni hosi Reho-
boamu i lo tsutsuma a kuya teka
yena lomo kareteni ya yena, a tsu-
tsuma aya Jerusalema.
19 *Z*ingaho Israeli ba lo hlubuka ba vu-
kela a yin*dl*u ya Davida kala legi
siku.
20 Na kona na ku mahisile le*z*o, laha
won*k*le Israeli a nga wa zwile le*z*aku
Jeroboamu i *k*lelile, le*z*aku ba lo ru-
mela ba lo bitana yena le ka *k*langa-
no wa*b*ye, ba lo maha yena a hosi
hehla ka Israeli won*k*le: laho ku wa
nga kona loye a lanzelako a yin*dl*u
ya ka Davida, kanile*z*i a lixaka la ka
Juda loce.
21 Ni laha Rehoboamu a nga wa tile
le Jerusalema, yena i lo tsombanyisa
yon*k*le a yin*dl*u ya ka Juda, ni lixa-
ka la ka Benjamini, i *z*ana ni n*k*lanu
ni manharu makume ya kume ga
mazana ya ba banuna ba langilweko,
labo ba nga tingwazi, a kulwa ba
vukela a yin*dl*u ya ka Israeli, a ku
neha a mufumo kambe ka Rehoboa-
mu a *n*wana wa Solomoni.
22 Kanile*z*i a mhaka ya Jehova yi lota
ka Xemaia a munhu wa Nungungu-
lu, yiku,
23 Wulawula ka Rehoboamu a *n*wana
wa Solomoni, a hosi ya ka Juda, ni
ka yon*k*le a yin*dl*u ya ka Juda na
Benjamini, ni ka bon*k*le banhu, uku,
24 *Z*akungahi a wulako Jehova, *N*wina
mu nga ta kanziya, ge ni ku yalwa
ni bamaka*b*ye ba *n*wina a banana ba
ka Israeli: *k*lelani *n*wen*k*lelele ba
banuna le tin*dl*wini ta *n*wina; ha-
kuba lexi xilo xa le ka mina. *Z*inga-
ho bona ba lo ingisa ka mhaka ya ka
Jehova, ba lo ti fambela a tin*dl*ela
ta*b*ye, kukotisa hi ka mhaka ya ka
Jehova.
25 *Z*onake Jeroboamu i lo ya Xekemi
le tikweni ga mitsuri ga ka Efraime,

i lo aka leyo; na yena i lo suka hi leyo, i lo aka Penueli.
26 Na Jeroboamu i te ngalo lomu mbilwini ya yena, Makunu a mufumo wu nga ta nga wu *k*lelela le n*d*lwini ya Davida:
27 Loku laba banhu ba kanziya ba pahlela a mipahlelo lomo n*d*lwini ya ka Jehova le Jerusalema, *z*onake a timbilu ta banhu ti ta hunzuluka kambe ka hosi ya*b*ye, kona ka Rehoboamu a hosi ya ka Juda; bona ba ta daya mina, ni *k*lelela ka Rehoboamu a hosi ya ka Juda.
28 Hehla ka le*z*o a hosi yi tsema xikungo, i lo maha a marolana mambiri ya nzalama; na yena i te ngalo ka bona, Kona *z*a tsanza ka *n*wina a kukanziya mu ya kule le Jerusalema: langutani banungungulu ba *n*wina, O Israeli, laba ba nga nehile *n*wina mu kanziya muta hi le tikweni ga le Gipite.
29 Yena i lo yimisa a mu*n*we le Beteli, ni mu*n*wani i lo beka le Dani.
30 Ni lexi a xilo xi lo maha a xionho; hakuba a banhu ba lo kozela a mu*n*we, leyo Dani.
31 Na yena i lo maha a tin*d*lu ta wutsamo gi *k*lakukileko, i lo maha a bapristi hi ka bon*k*le banhu, labo bo kala ba hi bana ba ka Levi.
32 Na Jeroboamu i lo yimisa a mubuzo hi hweti ya n*k*lanu ni timharu, hi siku ga kume ni n*k*lanu ga hweti, kwatsi hi mubuzo lowo wu nga lomo Juda, na yena i lo kanziya le hehla ka alati; *z*ingaho yena i lo maha yena le Beteli, i lo pahlela ka marolana laya yena a mahileko; na yena i lo beka le Beteli leyo a bapristi ba wa tsamo gi *k*lakukileko lego yena a gi mahileko.
33 Na i lo kanziya aya ka alati legi a gi mahileko le Beteli hi siku ga kume ni n*k*lanu ga hweti ya n*k*lanu ni tinharu, ka yona hweti leyo ka a ti langileko mbilwini ya yena *n*winyi, na yena i wa yimisile, mbuzo ka banana ba ka Israeli, ni ku kanziya alatini, a ku ya hisa a libani.

XIPIMO 13.

1 Ni, languta, laho ku lota a munhu wa Nungungulu a huma le Juda hi mhaka ya ka Jehova i lota le Beteli: na Jeroboamu i wa yimile hi laha alatini a ku hisa a libani.
2 Na yena i loba huwa a vukela a alati hi mhaka ya Jehova, aku, O alati, alati, *z*akungahi a wulako Jehova: Languta, a nisanyana i ta *t*ralwa le n*d*lwini ya Davida, nzi Josia hi bito; ni hehla ka wena i ta pahlela a bapristi ba wutsamo gi *k*lakukileko labo ba hisako a libani hehla ka wena, ni marambu ya banhu bona ba ta hisa hehla ka wena.
3 Na yena i lo nyika a xiwoniso gwalego siku, aku, Lexi hi xiwoniso lexi Jehova a wulawulileko ha xona: Languta, a alati gi ta panzeka, ni kuma lego gi nga hehla ka gona gi ta halaka lahasi.
4 Na ku mahisile le*z*o, laha na hosi na yi zwile a kuwula ka munhu wa Nungungulu, loye a nga wa bile huwa hi alati le Beteli, le*z*aku Jeroboamu i lo nawuluta a canja ga yena hi le a alatini, aku, Koma yena. Ni canja ga yena, lego yena a nga wa gi nawulutile a vukela, gi la su kokotsolo, *z*ingaho le*z*o yena i wa nga gi kotangi a ku gi *k*lelisa kambe ka yena.
5 Ni alati kambe gi lo panzeka, ni kuma gi halaka hi a alatini, kukotisa hi ka muwoniso lowo a munhu wa Nungungulu a nyikileko hi mhaka ya ka Jehova.
6 Ni hosi yi lo hlamula yi te ngalo ka munhu wa Nungungulu, Kombela makunu a tomo ga Jehova a Nungungulu wa wena, ni ku kombela mina, le*z*aku a canja ga mina gi *k*lelela ka mina kambe. Ni munhu wa Nungungulu i lo kombela ka Jehova, ni canja ga hosi gi lo wuyiselwa ka yena kambe, gi lo maha kwatsi hi mahlweni.
7 Ni hosi yi te ngalo ka munhu wa Nungungulu, Ngona kaya *z*i*n*we na mina, ni kuya humula a wutsumbu ga wena, mina nzi ta nyika wena ncacazelo.
8 Ni munhu wa Nungungulu i te ngalo ka hosi, Loku wena u wa ta nyika a kihlanya ga yin*d*lu ya wena, mina nzi nga ta famba *z*i*n*we na wena, ge mina nzi wa nga ta kuga *z*ibaba ni kunwa a mati ka legi wutsamo;
9 *Z*ingaho kona ku lo leletelwa mina hi mhaka ya ka Jehova, yiku, Wena u nga ta kuga a *z*ibaba, ge ni kunwa mati, ge ni ku *k*lela hi n*d*lela leyi wena u tako ha yona.
10 *Z*ingaho yena i lo famba hi yi*n*wani n*d*lela, i wa nga *k*lelangi hi n*d*lela leyo a nga wa tile ha yona le Beteli.

11 Makunu leyo ku wa lo aka a xi-
kosana xa muprofeti le Beteli; ni
mu*n*we wa barisanyana ba yena i
lota *b*yela yena a mitiro leyo a mu-
nhu wa Nungungulu a yi mahileko
lego siku le Beteli: a timhaka leto
a ti wulawulileko ka hosi, bona ka-
mbe ba lo *b*yela tona ka raru wa*b*ye.
12 Ni raru wa*b*ye i te ngalo ka bona,
Hi yihi n*d*lela a fambileko ha yona
yena ke? Makunu ni barisanyana
ba yena ba yi wonile a n*d*lela leyi
yena a fambileko ha yona a munhu
wa Nungungulu, loye a tako hi le
Juda.
13 Na yena i te ngalo ka barisanyana
ba yena, gabatselani mina mbongo-
la, Zingaho bona ba lo gabatsela a
mbongola; na yena i lo kilela ka
yona.
14 Na yena i lo famba le nzako ka mu-
nhu wa Nungungulu, i lo kuma yena
na a tsamile lahasi ka sinya ya oaki;
na yena i te ngalo ka yena, Wena hi
wena a munhu wa Nungungulu lo-
ye a tako hi le Juda ke? na yena i te
ngalo, Nzi mina yena.
15 Zonake yena i te ngalo ka yena,
Ngona kaya *zin*we na mina, u taga
zibaba.
16 Na yena i te ngalo, Mina a nzi fane-
li ku *k*lela *zin*we na wena, ge ni ku
famba *zin*we na wena; ge mina a
kuga zibaba ni kunwa a mati *zin*we
na wena wutsa*n*weni legi:
17 Hakuba ku wa wulilwe ka mina hi
mhaka ya ka Jehova, Wena u nga
taga zibaba ge ni kunwa mati leyo,
ge ni ku *k*lela kambe hi n*d*lela leyo
wena u tako ha yona.
18 Na yena i te ngalo ka yena, minawu
kambe nzi muprofeti kwatsi hi we-
nawu; ni ngelosi yi wulawulile ka
mina hi mhaka ya ka Jehova, yiku,
Neha yena a wuya kambe le n*d*lwi-
ni ya wena, kasi yena wa fela kuga
zibaba ni kunwa mati. Kanile*z*i ye-
na i lo hemba wunwa ka yena.
19 Zingaho yena i lo *k*lela a famba *zi*-
*n*we na yena, i lo yaga zibaba lomo
n*d*lwini ya yena, ni kunwa mati.
20 Na kona na ku mahisile le*z*o, na
ba tsamile mezeni, le*z*aku a mhaka
ya ka Jehova yi lota ka muprofeti
loye a nga wa *k*lelisile yena a wuya:
21 Na yena i loba huwa ka munhu
wa Nungungulu loye a tileko hi le
Juda, aku, Zakungahi a wulako Je-
hova, Hakuba kwatsikaloko wena a
ku ingisisangi ka nomu wa ka Jeho-
va, a ku zwisangi ku hlayisisa a
kuleletela loku Jehova a leleteleko
wena,
22 Kanile*z*i wena u *k*lelile u wuya, ni
le*z*aku wena u gile zibaba u nwile a
mati le wutsa*n*weni legi mina nzi
leleteleko wena, U ngagi zibaba, u
nganwi a mati; a miri wa wena wu
nga tata le xilahleni xa bararu wa
wena.
23 Na kona na ku mahisile le*z*o, anzako
ka kuba yena a gile zibaba, ni ka ku-
ba yena a nwile, le*z*aku bona ba lo
gabatsela yena a mbongola, a wu-
mboni, ga muprofeti leye a *k*lelilisi-
leko yena a wuya.
24 Ni laha yena a nga wa fambile, ni
ngonyamo yi lo *k*langana *zin*we na
yena laha n*d*leleni, ni ku daya yena:
ni miri wa yena wu wa su hoxwa
laha n*d*leleni, ni mbongola yi wa lo
yima ha wona; ni ngonyamo kambe
yi wa lo yima suhani ni miri.
25 Ni, languta, a banhu ba hunzile hi
laho, ba lo wona a xirumbi na xi te
canjala laha n*d*leleni, ni ngonyamo
yi wa lo yima laha xirumbini; na
bona ba lo ta *b*yela lomo mutini lo-
wo a muprofeti wa kale a nga wa hi
tsama kona.
26 Ni laha a muprofeti loye a nga
*k*lelisile yena wuya hi n*d*leleni na a
zwile hi loko, yena i te ngalo, Kona
munhu wa Nungungulu, loye a nga
ingisisangiko ka a ka nomu wa ka
Jehova; hikwalaho Jehova i nyike-
le yena le ngonyanweni, leyo yi pfe-
muleko yena, yi deleko yena, kuko-
tisa hi ka mhaka ya ka Jehova, leyo
yena a wulawulileko ka yena.
27 Na yena i lo wulawula ka barisanya-
na ba yena, aku, Gabatselani mina a
mbongola, na bona ba lo gabatsela
yona.
28 Yena i loya a kuma a xirumbi xa
yena xi te canjala laha n*d*leleni, ni
mbongola ni ngonyamo *z*i wa yimile
laha xirumbini; ni ngonyamo yi wa
nga gangi a xirumbi, ge ni kupfe-
mula a mbongola.
29 Ni muprofeti i lo teka a xirumbi xa
munhu wa Nungungulu, i lo *k*late-
ka xona hehla ka mbongola, i lo *k*le-
la a wuya naxo; yena i lota mutini
a muprofeti wa kale, a ku rila, ni ku
nkelela yena.
30 Na yena i lo beka lomu nkeleni wa
yena *n*winyi; na bona ba lo rilelela

behla ka yena, baku, Ha, maka*b*ye
wa mina!
31 Na ku mahisile lezo, anzako ka kuba
yena a nkelele yena, lezaku yena i lo
wulawula ka banana ba yena, aku,
Laha loku mina nzifa nkelelani mina
laha xilahleni lexi a munhu wa Nu-
ngungulu a nkelelweko; ni ku be-
ka a marambu ya mina *k*lelweni ga
marambu ya yena.
32 Hakuba hi kuwula loku yena a bile-
ko huwa bi mhaka ya ka Jehova a
vukela a alati legi gi nga leyo Be-
teli, ni ku vukele yon*k*le miti ya wu-
tsamo gi *k*lakukileko lego gi nga le
mitini ya le Samaria, hakunene zi ta
maheka.
33 Anzako ka lezi zilo Jeroboamu a
nga *k*lelangi n*d*leleni yo biha ya ye-
na, i lo maha kambe ka bon*k*le ba-
nhu a bapristi ba wutsamo gi *k*laku-
kileko: kani hiwibi a zi ranzako,
yena i lo nyikelelisa yena, kasi ku
fela kuba kona a bapristi ba wutsa-
mo gi *k*lakukileko.
34 Ni lexi xilo xi lo maha kuonha ka
yin*d*lu ya ka Jeroboamu, kala ku yi
tsema, ni ku lobisa yona le ngoheni
ya misaba.

XIPIMO 14.

1 A ka lexo xikati Abija a *n*wana
wa Jeroboamu i lo ba*b*ya.
2 Na Jeroboamu i te ngalo ka sati wa
yena, Suka, mina nza kombela wena,
ni ku fihla a wutsumbu ga wena,
lezaku wena u nga ti*b*yiwi lezaku
wena u sati wa Jeroboamu; wena u
ya le Xilo: languta, leyo ku kona
Ahija a muprofeti, loye a nga wa
wulawulile xungatano na mina leza-
ku nzi ta nga ba hosi hehla ka laba
banhu.
3 Teka zi*n*we na wena a kume ga mi-
kowo, ni zikeketselo, ni nghotso ya
wulombe, uya ka yena: hi yena a ta
*b*yela wena lezaku ku ta maheka yini
hi *n*wanana.
4 Ni sati wa Jeroboamu i lo maha le-
zo, i lo suka, i loya le Xilo, i lota le
n*d*lwini ya Ahija. Makunu Ahija i
wa nga a nga woni; hakuba a mahlo
ma wa lu lutsuma hi wukosana.
5 Na Jehova i te ngalo ka Ahija, La-
nguta, a sati wa Jeroboamu i ta a ta
wutisa a xungetano ni nisanyana wa
yena; hakuba yena wa ba*b*ya; za-
kungahi ni zakungahi wena u ta nga
wula ka yena; hakuba ku ta kuba
lezo, laha na yena na a engena, leza-
ku yena i ta xengetela a wutsumbu
ga yena a kukwa hi wasati mu*n*wa-
ni.
6 Na kona na ku wangaho, ni laha
a Ahija a nga wa zwile a guwa ka
mikonzo ya yena, kwatsi hilezi yena
a nga wa engile le nyangweni, i te
ngalo, Engena, wena wasati wa Je-
roboamu; yini u xengetelako a wu-
tsumbu ga wena kwatsi hi munwani
ke? hakuba mina nzi ru*n*welwe ka
wena ni timhaka to binza.
7 Famba, u ya *b*yela Jeroboamu, zaku-
ngahi a wulako Jehova, a Nungu-
ngulu wa ka Israeli: Hakuba kwa-
tsilokoke mina nzi *k*lakusileko wena
u hunza xikari ka banhu, nzi lo ku
maha hosana hehla ka banhu ba mi-
na Israeli.
8 Nzi wu*k*la a mufumo kule ka yin*d*lu
ya Davida, ni ku nyika wona ka we-
na; kasike wena a ku wa nga kari
u maha kwatsi hi nanza ga mina
Davida, loye a hlayisile a mileletelo
ya mina, loye a lanzeleko mina hi
mbilu ya yena yon*k*le, a ku maha le-
zo zoce zi nga wa hi kusasa kuwone-
ni ka mina,
9 Kanilezi u mahile a kubiha a kuhu-
nza bon*k*le labo ba nga wa hi ma-
hlweni ka wena, na u fambile u ya
mahela wena a ba*n*wani banungu-
ngulu, a zifananiso zi nyikisilweko,
a ku vin*d*lukisa mina kuzangara, na
u hoxile mina le makutini ka hlana
wa wena:
10 Hikwalaho, languta, mina nzi ta ne-
ha a kubiha hehla ka yin*d*lu ya ka
Jeroboamu, nzi ta tsema ka Jerobo-
amu bon*k*lelele banana ba banuna,
ni loye a valelweko ni loye a se-
leko lahandle lomu ka Israeli na
hi ku *t*rumulisilweko nzi ta swiye-
la yi suka a yin*d*lu ya ka Jeroboa-
mu, kwatsi hi loku munhu a swiyela
a nkoho, kala wona won*k*le wu oli-
lwe.
11 Loye a fako wa Jeroboamu lomu
mutini a tim*b*yana ti taga; ni loye a
felako lomo kwatini a zinyanyani za
tilo zi taga: hakuba Jehova i wulile
kona.
12 Suka wena hikwalaho, uya wena le
n*d*lwini ya wena: ni laha mikonzo
ya wena yi ta nga engena mutini, ni
*n*wanana i ta kufa.
13 Ni won*k*le Israeli ba ta rilela yena,
ni ku nkelela yena; hakuba yena hi

yena yece wa ka Jeroboamu a ta
ngata nkeleni, hakuba a ka yena ku
kumilwe a *z*ilo *z*o sasa ngomameni
na Jehova, a Nungungulu wa ka
Israeli, lomo n*d*lwini ya ka Jerobo-
amu.
14 *K*latakumbiri Jehova i ta ti vuxe-
la a hosi hehla ka Israeli, loye a ta
nga tsemaa yin*d*lu ya ka Jeroboamu
lego siku : kanile*z*i a rini ke? maku-
nu le*z*i.
15 Hakuba Jehova i ta hlasela Israeli,
kwatsi hi lihlanga li tsekatsekiswako
lomo matini ; na yena i ta tsuwula
Israeli a suka lomu tikweni legi go
saseka lego yena a nyikileko ka ba-
dadani ba*b*ye, na yena i ta hangala-
sa mi*k*latukweni, ya Congo, hakuba
bona mahile a Axerima wa*b*ye, ba
vin*d*lukiselako Jehova a zangara.
16 Na yena i ta nyikela Israeli hi kota
ya wuonhi ga ka Jeroboamu, legi
yena a gi wonhileko, na·ha gona ye-
na a mahileko Israeli a onha.
17 Ni sati wa Jeroboamu i lo suka, i
lo famba, i lota le Tirza : kwatsi hi-
le*z*i yena a nga wata *z*ipimbitsini *z*a
nyangwa, a *n*wanana i lofa.
18 Ni won*k*le Israeli i lo nkelela yena,
ni ku rilela yena, kukotisa hi ka
mhaka ya ka Jehova, leyo a yi wu-
lileko hi nanza ga yena Ahija a mu-
profeti.
19 Ni yon*k*le yi selako a mitiro ya
Jeroboamu, ni ku i lwisile kuyini, ni
ku i fumisile kuyini, languta, kona
ku tsalilwe lomo bukwini ga krone-
keli ga tihosi ta ka Israeli.
20 Ni masiku lawo a nga wa fumile Je-
roboamu makume mambiri ni ma-
mbiri malembe : yena i lo e*k*lela *z*i-
*n*we ni badadani ba yena, na Nadabe
a *n*wana wa yena i lo fuma xiku-
n*d*leni xa yena.
21 Na Rehoboamu a *n*wana wa Solo-
moni i lo fuma lomu Juda. Reho-
boamu i wa hi mune wa makume ni
gi*n*we malembe laba yena a nga wa
sangule a ku fuma, yena i lo fuma a
kume ni n*k*lanu ni mambiri malembe
lomu Jerusalema, a muti lowo Jeho-
va a wulawulileko ka ton*k*le tixa-
ka ta ka Israeli, a ku beka a bito ga
yena kona : ni bito ga mamani wa
yena i wa hi Naama a mu Amori.
22 Na Juda i lo maha le*z*o *z*i bihileko
kuwoneni ka Jehova, na bona ba lo
zangarisela yena moneni hi *z*ionho
*z*a*b*ye le*z*o bona ba *z*ionhileko, hehla
ka *z*on*k*le le*z*o a badadani ba*b*ye ba
nga wa *z*i mahile.
23 Hakuba bonawu kambe ba lo ti ake-
la a wutsako gi *k*lakukileko, ni timhi-
nga, na Axerima, ka *z*on*k*lelele *z*itsu-
ngana, ni lahasi ka ton*k*lelele tisinya
to nyuka ;
24 Ni laho kambe ku wa hi kona a ma
Sodoma lomo tikweni : bona ba lo
maha kukotisa hi ka manyala ya
matiko ya mifumo leyo Jehova a
nga wa yi hlongole yi huma ma-
hlweni ka banana ba ka Israeli.
25 Na ku mahisile le*z*o hi lembe ga
n*k*lanu ga hosi Rehoboamu, le*z*aku
Xixaka a hosi ya le Gipite yi lo ka-
nziya yita vukela a Jerusalema ;
26 Yena i lo teka a mabako ya yin*d*lu
ya ka Jehova, ni mabako ya yin*d*lu
ya hosi ; yena i la su teka won*k*le :
na yena i lo teka a *z*i*k*langu *z*a nza-
lama le*z*o Solomoni a nga wa *z*i ma-
hile.
27 Na hosi Rehoboamu i lo maha wu-
tsa*n*wini ga *z*ona a *z*i*k*langu *z*a suku,
ni ku nyikela ka man*d*leni ya tindu-
na ta impi, labo ba hlayisa a libati la
yin*d*lu ya hosi.
28 Na kona na kuwangaho, le*z*aku,
kwatsi hi xikanzakanya lexo a hosi
yi nga waya lomo n*d*lwini ya Jeho-
va, a ba rinzeli ba lo welela *z*ona, ni
ku *k*lelisa ba *z*i tisa lomo n*d*lwini ya
ba rinzeli.
29 Makunu a yon*k*le a mitiro ya ka
Rehoboamu, ni *z*on*k*le le*z*o a *z*i mahi-
leko, *z*ona a *z*i tsalwangi lomo bu-
kwini ga kronekeli ka tihosi ta ka
Juda ke?
30 Ni laho ku wa hi kona a impi xikari
ka Jeroboamu na Rehoboamu hi ku-
simamisisilweko.
31 Na Rehoboamu i lo e*k*lela *z*i*n*we ni
badadani ba yena, na yena i wa lo
nkelelwa ni dadani wa yena le muti-
ni wa Davida: ni bito ga mamani
wa yena i wa hi Naama a mu Amo-
ri. Na Abijamu a *n*wana wa yena i
lo fuma xikun*d*leni xa yena.

XIPIMO 15.

1 Makunu hi lembe ga kume ni n*k*la-
nu ni manharu ga Jeroboamu a *n*wa-
na wa Nebate i lo sangula Abijamu
a ku fumela Juda.
2 Malambe manharu yena a nga fume-
la lomu Jerusalema : ni mamani wa
yena a bito i wa hi Maaka a nhanya-
na wa Abixalome.

3 Na yena i lo famba lomo ka zonkle a zionho za dadani wa yena, lezo yena a nga wa zi mahile mahlweni ka yena; ni mbilu ya yena yi wa nga mbelelangi zinwe na Jehova a Nungungulu wa yena, kwatsi hi mbilu ya Davida a dadani wa yena.
4 Ahembaloko hi kota ya Davida i lo nyika Jehova a Nungungulu wa yena i lo nyika yena a kandiya lomu Jerusalema, aku bekela a nwana wa yena a nzako ka yena, ni ku tiyisa a Jerusalema;
5 Hakuba Davida i wa lo maha lezo zi sasekile kuwoneni ka Jehova, i wa hambukangi klelweni ka zilo lezi a leleteleko yena wonkle masiku ya wutomi ga yena, saseka yona a mhaka ya Uria a mu Hiti.
6 Makunu laho ku wa hi kona a kulwa xikari ka Rehoboamu na Jeroboamu wonkle masiku ya wutomi ga yena.
7 Ni yonkle a mitiro ya Abijamu, ni zonkle lezo a mahileko, zona a zi tsalwangi lomo bukwini ga kronekeli ga tihosi ta ka Juda ke? Ni laho kuwa hi kona a kulwa xikari ka Abijamu na Jeroboamu.
8 Na Abijamu i eklela zinwe ni badadani ba yena; na bona ba lo nkelela yena lomo mutini wa Davida: na Asa a nwana wa yena i lo fuma lomu xikundleni xa yena.
9 Na ka lembe ga makume mambiri ga ku fuma ka Jeroboamu a hosi ya ka Israeli i lo sangula Asa a ku fumela Juda.
10 Mune wa makume ni ginwe malembe yena i lo fumela lomu Jerusalema: ni bito ga mamani wa yena i wa hi Maaka a nhanyana wa Abixalome.
11 Na Asa i lo maha lezo zi sasekileko kuwoneni ka Jehova, kwatsi hi Davida a dadani wa yena.
12 Na yena i lo hlongola a ma Sodoma lomu tikweni, i lo susa zonkle a zifananiso a dadani wa yena a nga wa zi mahile.
13 Na Maaka kambe a mamani i lo suswa a kuba a ngabe a muzinza, hakuba yena i wa mahile a zinyenyeko za xifananiso xa Axera; na Asa i lo tsema a xifananiso xa yena, i lo hisa xona le congwanini wa Kidroni.
14 Kanilezi a wutsamo gi klakukileko gi wa nga suswangi: ahemba a mbilu ya Asa yi wa mbelele ka Jehova wonkle masiku ya yena.
15 Na yena i lo neha lomu ndlwini ya ka Jehova a zilo lezo a dadani wa yena a nga wa zi nyikelelisile, ni zilo lezi a wutsumbu ga yena a nga wa zi nyikelelisile, a siliva, ni nzalama, ni zibya.
16 Ni laho ku wa hi kona a kulwa xikari ka Asa na Baaxa wonkle masiku yabye.
17 Na Baaxa a hosi ya ka Israeli i lo kanziya a vukela Juda, i lo aka Rama, kasi yena a fela ku kala a nga vumeli ni munwe a ku huma ni ku engena ka Asa a hosi ya ka Juda.
18 Zona Asa i lo teka gonkle siliva ni nzalama leyi yi nga wa siyilwe lomo mabakweni ya yindlu ya ka Jehova, ni mabako ka yindlu ya hosi, i lo myikela yona canjeni ga malanza ya yena; ni hosi Asa i lo rumela yona ka Ben-hadade, a nwana wa Tabrimmone, a nwana wa Hezioni, a hosi ya le Siria, leyo yi akileko le Damaskusi, aku,
19 Laho ku kona aku klangana xikari ka mina na wena, ni xikari ka dadani wa mina ni dadani wa wena: languta, mina nzi rumele ka wena a zinyikiwo za siliva ni nzalama; yana, u ya tsoba a ku klangana ka wena na Baaxa a hosi ya ka Israeli, kasi yena a fela ku suka leno ka mina.
20 Na Ben-hadade i lo ingisa ka hosi Asa, i lo rumela a tinduna ta impi ya yena a ku ya vukela a muti wa ka Israeli, ba lo ya hlasela Ijoni, na Dani, ni Abel-bete-maaka, ni gonkle Cinnerote, ni gonkle a tiko ga le Naftali.
21 Na ku mahisile lezo, laha Baaxa a nga wa zwile ha kona, lezaku i tsika a kuaka Rama, i loya tsama le Tirza.
22 Zonake a hosi Asa i lobahungu ka gonkle Juda; i wa nga hi kona a nga wa klaklekile: na bona ba lo rwala kule a maribye ya le Rama, ni minaneko ya kona, leyo Baaxa a nga wa akile ha yona; ni hosi Asa i lo aka ha yona a Geba ga ka Benjamini, ni Mizpa.
23 Makunu yonkle a mitiro yi seliko ya Asa, ni ntamo wa yena, ni zonkle lezo yena a zi mahileko, ni miti leyi yena a nga wa akile, a zi tsalwangi lomo bukwini ga kronekeli ga tihosi ta ka Juda ke? Kanilezi xikatini xa wukosana ga yena i wa hi tinghumbe mikonzweni ya yena.
24 Na Asa i lo eklela zinwe ni bada-

dani ba yena, na yena i wa lo nkelelwa *zinwe* ni badadani ba yena lomu mutini wa Davida a dadani wa yena; na Jehoxafate a *n*wana wa yena i lo fuma le xikun*dl*eni xa yena.
25 Na Nadabe a *n*wana wa Jeroboamu i lo sangula a ku fuma hehla ka Israeli hi lembe ga wumbiri ga Asa a hosi ya ka Juda; na yena i lo fumela hehla ka Israeli malembe mambiri.
26 Na yena i lo maha lezo zi bihileko kuwoneni ka Jehova, i lo famba lomo tin*dl*eleni ta dadani wa yena, ni ka kuonha ka yena loku a maha Israeli a ku onha.
27 Na Baaxa a *n*wana wa Ahija, wa yin*dl*u ya ka Isakare, i lo maha a hlebo a vukela yena; na Baaxa i daya yena le Gibetoni, legi gi nga ga ma Filisti; hakuba Nadabe ni won*k*le Israeli ba wa kangatile ba vimbezela le Gibetoni.
28 Kona ka lembe ga wunharu ga Asa a hosi ya ka Juda Baaxa i lo daya yena, i lo fuma le xikun*dl*eni xa yena.
29 Na ku mahisile lezo lezaku, kwatsi hi xilokuloku xa lezi yena a nga wa hi hosi, yena i lo hlasela yon*k*le a yin*dl*u ya ka Jeroboamu? yena i wa nga siyangi ni xa ku tsangila xa muhefemulo, le n*dl*wini ya ka Jeroboamu, a kala yena a lobisile yena; kukotisa hi kuwula ka Jehova, loku yena a nga wa wulawulile hi nanza ga yena Ahija a mu Xiloni;
30 Hakuba hi zionho za Jeroboamu lezi a nga wa onhile, lezo ha zona a nga maha ba ka Israeli ba onha, kwatsi hi zangarisiso wa yena lowo a vunjukelisileko Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli, a zangara.
31 Makunu zon*k*le zimaho za Nadabe, ni zon*k*le lezo a zi mahileko, zona a zi tsalwangi lomo bukwini ka kronekeli ga tihosi ta ka Israeli ke?
32 Ni laho ku wa hi kona a kulwa xikari ka Asa na Baaxa a hosi ya ka Israeli won*k*le masiku ya*b*ye.
33 Hi ka lembe ga wunharu ga kufuma ka Asa a hosi ya ka Juda i lo sangula Baaxa a *n*wana wa Ahija a kufuma hehla ka Israeli le Tirza, na yena i lo fuma a makume mambiri ni mune a malembe.
34 Na yena i lo maha lezo zi bihileko kuwoneni ka Jehova, i lo famba lomo n*dl*eleni ya Jeroboamu, ka zionho za yena lezo yena a nga wa mahile Israeli a onha.

XIPIMO 16.

1 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota ka Jehu a *n*wana wa Hanani yi vukela Baaxa, yiku,
2 Hakuba kwatsilokokee mina nzi ku kumukisile wena hi lahasi ka tsutsungwani, nzi mahile wena a hosana hehla ka banhu ba mina Israeli, na wena u fambile le n*dl*eleni ya Jeroboamu, wena u mahile a banhu ba mina Israeli a kuonha, a ku vin*dl*ukisa mina a kuzangara hi zionho za bona;
3 Languta, mina nzi swiyela kule Baaxa *zinwe* ni yin*dl*u ya yena; na mina nzi ta maha a yin*dl*u ya wena kwatsi i yin*dl*u ya Jeroboamu a *n*wana wa Nebate.
4 Loye a fako wa ka Baaxa lomu mutini a tim*b*yana ti taga; ni loye a felako leyo han*dl*e a tinyanyani ta tilo ti taga.
5 Makunu zon*k*le zinwani zimaho za Baaxa, ni lezo a zimahileko, ni ntamo wa yena, zona a zi tsalwangi bukwini ga kronekeli ga tihosi ta ka Israeli ke?
6 Na Baaxa i lo e*k*lela *zinwe* ni badadani ba yena, na yena i lo nkelelwa leyo Tirza; na Ela a *n*wana wa yena i lo fuma xikun*dl*eni xa yena.
7 *K*latakumbiri hi muprofeti Jehu a *n*wana wa Hanani yi lota a mhaka ya ka Jehova yi vukela Baaxa, ni ku vukela a yin*dl*u yena, hakuba hi zon*k*le zionho lezo a zi mahileko kuwoneni ka Jehova, a ku vin*dl*ukisa yena a kuzangara hi mitiro ya man*dl*a ya yena, hi ka ku fanana ni yin*dl*u ya ka Jeroboamu, ni lezaku yena i dele yena.
8 Hi lembe ga makume mambiri n*k*lanu gi*n*we ga Asa a hosi ya ka Juda i lo sangula Ela a *n*wana wa Baaxa a ku fumela hehla ka Israeli le Tirza na wa lo fuma malembe mambiri.
9 Ni nanza wakwe Zimri, a nduna ya kihlanya ga tikareta ta yena ta kulwa, i lo hleba a vukela yena. Makunu yena i wa hi le Tirza, i wa kunwa a wutsumbu ga yena a popiwa le n*dl*wini ya Arza, loye a nga wa hi hehla ka ngango wa le Tirza:
10 Na Zimri i lo engena a ya mu hlasala aya daya yena, hi lembe ga maku-

me mambiri ni nklanù ni mambiri
ga Asa a hosi ya ka Juda, yena i lo
fuma lomo xikundleni xa yena.
11 Na ku mahisile lezo, laha yena a nga
wa sangula ku fuma, kwatsi hi xi-
lokuloku xa lezi yena a nga tsamile
xitsanweni xa yena xa wukosi, leza-
ku yena i lo hlasela yonkle a yindlu
ya ka Baaxa: yena a nga siyangi ni
wanunana wa ku tsangila, ge hambu
wa maxaka ya yena, ge ni wa banga-
na ba yena.
12 Zakungahi Zimri i lo lobisa yonkle a
yindlu ya ka Baaxa, kukotisa hi ka
mhaka ya ka Jehova, leyo yena a
nga wa wulawulile a vukela Baaxa
ha Jehu a muprofeti,
13 Hakuba hi zonkle a zionho za Baaxa,
ni zionho za Ela a nwana wa yena,
lezo bona ba onhileko, na ha zona ba
lo maha wonkle Israeli a onha, a ku-
vunjukelisa Jehova, a Nungungulu
wa ka Israeli, a zangara hi kunga-
nyawulisiko kabye.
14 Makunu zinwani zimaho za Ela, ni
zonkle lezo a zi mahileko, zona a zi
tsalwangi lomo bukwini ga krone-
keli ka tihosi ta ka Israeli ke?
15 Hi ka lembe ga makume mambiri
ni nklanu ni mambiri ga Asa hosi ya
ka Juda Zimri i lo fumela la Tirza a
nklanu ni mambiri a masiku. Ma-
kunu banhu ba wa gobile ba vu-
kela Gibetoni, lego gi nga ga ma
Filisti.
16 Ni banhu labo ba nga wa gobile ba
lozwa lezaku, Zimri i hlebile, ni ka-
mbe i dele a hosi: Ngahilezo wonkle
Israeli ba lo maha Omri, a nduna ya
impi, a hosi hehla ka Israeli lego si-
ku lomo wugobelweni.
17 Na Omri i lo kanziya a suka hi le
Gibetoni, ni wonkle Israeli zinwe
na yena, na bona ba lota vimbezela
Tirza.
18 Na ku mahisile lezo, laha Zimri a
nga wa wonile lezaku a muti wu
tekilwe, i lo engena xilubelweni xa
yindlu ya hosi, i lo hisa a yindlu
ya hosi hehla ka yena hi nzilo, i
lofa,
19 Hakuba hi zionho za yena lezo a
onhileko hi ku maha lezo zi bihileko
kuwoneni ka Jehova, hi ku famba
hi ndlela ya Jeroboamu, ni ka zio-
nho za yena lezo a zi mahileko, a ku
maha Israeli a onha.
20 Makunu zonkle a zimaho za Zimri, ni
wulala ga yena lego a gi mahileko,
zona a zi tsalwangi lomo bukwini ga
kronekeli ga tihosi ka Israeli ke?
21 Zonake a banhu ba ka Israeli ba lo
hambana zipanze zimbiri: ni kihlanya
ga banhu ba lo lanzela Tibni a nwa-
na wa Ginate, a ku maha yena a ho-
si; ni kihlanya gi lo lanzela Omri.
22 Kanilezi a banhu labo ba lanzelako
Omri ba lo hlula ku hunza labo ba
lanzelako Tibni a nwana wa Ginate:
zingaho Tibni i lofa, na Omri i lo
fuma.
23 Hi lembe ga makume manharu ni
ginwe ga Asa a hosi ya ka Juda i
lo sangula Omri a ku fumela hehla
ka Israeli, i lo fuma a kume ni ma-
mbiri malembe: nklanu ni ginwe
malembe yena i lo fumela le Ti-
rza.
24 Yena i lo xaba a mitsurana Samaria
ka Xemara hi titalanta timbiri ta si-
liva; na yena i lo aka le tsuraneni, i
lo cula a bito ga muti lowu yena a
kileko, hi bito ga Xemara, a nwinyi
wa tsurana, Samaria.
25 Na Omri i lo maha lezo zi bihileko
kuwoneni ka Jehova, i lo maha hi
kubihisilweko kuhunza bonkle labo
ba nga wa hi mahlweni ka yena.
26 Hakuba yena i lo famba tindleleni
tonkle ta Jeroboamu a nwana wa
Nebate, ni ka zionho za yena lezo ha
zona a nga wa mahile Israeli a ku
onha, a ku vindlukisa Jehova, a Nu-
ngungulu wa ka Israeli, a zangara
hi kunganyawulisiko kabye.
27 Makunu zinwani zimaho za Omri le-
zo yena a zi mahileko, ni ntamo wa
yena lowo a wu wonisileko, zona a
zi tsalwangi lomo bukwini ga kro-
nekeli ga tihosi ta ka Israeli ke?
28 Na Omri i lo eklela zinwe ni badada-
ni ba yena, i wa nkelelwe le Sama-
ria; na Ahabi a nwana wa yena i lo
fuma xikundleni xa yena.
29 Hi ka lembe ga makume manharu
ni nklanu ni manharu ga Asa a hosi
ya Juda i lo sangula Ahabi a nwana
wa Omri a ku fuma hehla ka Isra-
eli: na Ahabi a nwana wa Omri i lo
fuma le hehla ka ka Israeli le Sama-
ria makume mambiri ni mambiri
malembe.
30 Na Ahabi a nwana wa Omri i lo ma-
ha lezo zi bihileko mahlweni ka Je-
hova ku hunza bonkle labo ba nga
wa hi mahlweni ka yena.
31 Na ku mahisile lezo, kwatsi hilezi ku
nga wa xilo xo hehuka ka yena a ku

famba ka zonkle zionho za Jeroboa-
mu a nwana wa Nebate, lezaku yena
i lo teka a sati Jezebeli a nhanyana
wa Etebaali a hosi ya ma Sidonia, i
lo famba aya kozela Baali, ni ku du-
misa yena.
32 Yena i lo longisela a alati ga Baali
lomo ndlwini ya ka Baali, leyo yena
a nga wa yi akile le Samaria.
33 Na Ahabi i lo maha Axera; na Aha-
bi i lo maha a engetela a ku vunju-
kelisa Jehova, a Nungungulu wa ka
Israeli, a ku zangara ku hunza to-
nkle a tihosi ta ka Israeli leto ti nga
wa hi mahlweni ka yena.
34 Hi masikwini ya yena Hieli a mu
Beteli i lo aka a Jeriko: yena i lo
bekela a xiseketelo xa kona hi kula-
hlekelwa hi Abiramu a matewula ya
yena, ni ku bekelwa ka tinyangwa
ta kona hi nwana wa yena wa nzisa-
na Seguba, kukotisa hi ka mhaka ya
ka Jehova, leyo yi a nga wa wula-
wulile hi Joxua a nwana wa Nuni.

XIPIMO 17.

1 Na Elija a mu Tixebeti, loye a
nga wa hi wa tinzhubeti wa le Gile-
ade, i te ngalo ka Ahabi, Kwatsi hi-
lezi Jehova, a Nungungulu wa ka
Israeli, a hanyako, mahlweni ka wi-
hi mina nzi yimileko, laho ku nga ta
kuba kona a nzokati ni vula laya ma-
lembe, kanilezi kukotisa hi ka mha-
ka ya mina.
2 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota ka
yena, yiku,
3 Suka wena leno, u hunzuluka uya
ngomama mutsuwukagambo, ni ku-
ya fihlala a wutsumbu ga wena hi
congwanini Cerite, lowo wu nga
mahlweni ka Jordani.
4 Na kona na ku taba lezo, lezaku we-
na u tanwa ka lowo congo; mina
nzi leletele a zikunguwa a ku gisa
wena leyo.
5 Zingaho yena i lo famba i lo maha
kukotisa hi ka mhaka ya ka Jehova;
hakuba i lo famba i lo tsama le co-
ngwanini Cerite, lowo wu nga ma-
hlweni ka Jordani.
6 Ni zikunguwa zi lota zi neha ka ye-
na a zibaba ni nyama laha mixweni,
ni zibaba ni nyama laha gambyeni;
yena i lonwa le congwanini.
7 Na ku mahisile lezo a nzako ka xi-
kati, lezaku a xicongwana xi lotra,
hakuba laho ku wa nga hi na vula
lomo tikweni.
8 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota ka
yena, yiku,
9 Suka, uya a wutsumbu ga wena le
Zerefate, legi gi nga ma Sidoni, uya
tsama leyo; languta, mina nzi lele-
tele a noni a kuhlanguta wena.
10 Zingaho yena i lo suka i loya le Ze-
refate; ni laha yena a nga wa tile le
nyangweni ya muti, languta, a noni
yi wa hi laho yi tsobako mahlahla:
na yena i lo bitana ka yena, a ku
ngalo ka yena, Labela mina, nza ko-
mbela wena, a matana ma tsongwani
lomu xibyeni, kasi mina nza fela ku-
nwa.
11 Ni kwatsi hilezi yena a nga waya
kuka wona, yena i lo bitana ka yena,
na a te ngalo, Nzi nehela, nza ko-
mbe la wena, a buwu ga xibaba
canjeni ga wena.
12 Na yena i te ngalo, Kwatsi hilezi
Jehova a Nungungulu wa wena a
hanyako, mina a nzi na xikeketselo,
kanilezi i canja gi teleko ga tinzowo
lomo guwanini, ni mafurana ma tso-
ngwanyanyani lomo ka xigutsana:
ni, languta, mina nzi tsoba leti tihu-
nyi timbiri, kasi mina nza fela ku
famba nzi ya bikela mina ni nisanya-
na wa mina, kasi hina ha fela a ku-
ga, ni hifa.
13 Na Elija i te ngalo ka yena, U nga
cabe; famba uya maha kwatsi hilezi
wena u wulileko; kanilezi mahela
mina ha wona a xikeketselwana ku-
ranga, wa nehisa xona ka mina, ni
nzako ka lezo maha a ka wena ni ka
nisanyana wa wena.
14 Hakuba zakungahi a wulako Jehova,
a Nungungulu wa ka Israeli, A gu-
wana ga tinzowo ti nga ta mbeteka,
ge hambu lexi xikutsana xa mafura
xi nga ta tsanzeka, kala sikwini ga
Jehova a rumelako a vula hehla ka
misaba.
15 Na yena i lo famba i loya maha ku-
kotisa hi kuwula ka Elija: na yena,
yenawe, ni ba yindlu ya yena, ba lo-
ga a masiku yo tala.
16 Ni guwana ga tinzowo a ti mbeteka-
ngi, ge hambu a xikutsana xa mafu-
ra a xi tsanzekangi, kukotisa hi ka
mhaka ya ka Jehova, leyo yena a
nga wa yi wulawulile ha Elija.
17 Na ku mahisile lezo a nzako ka
lezi zilo, lezaku a nisanyana wa wa-
sati, a nyinewamuni wa yindlu, i lo
babya; ni wubabyi ga yena gi wa
tsingisilwe, lezaku laho ku wa nga

hi na muhefemulo wu nga siyilwe ka yena.

18 Na yena i te ngalo ka Elija, Mina nzi ta maha yini zinwe na wena O wena munhu wa Nungungulu ke? wena u tile ka mina kuta neha a zionho za mina kualakanyweni, ni ku daya a nisanyana wa mina!

19 Na yena i te ngalo ka yena, Nyika mina a nisanyana wa wena. Na yena i lo teka yena xifubeni xakwe, i lo famba na yena le ndlwini, lomo a nga wa tsama kona, i loya eklelisa hehla ka mubedi wa yena nwinyi.

20 Na yena i lo bitana ka Jehova, na te ngalo, O Jehova, a Nungungulu wa mina, wena hi wena u nehileko a kubiba hehla ka noni leyi mina nzi nga nzhubeti ka yona, hi kudaya a nwanana wa yena ke?

21 Yena i lo kapama a wutsumbu ga yena hehla ka nisanyana zikati zinharu, i lo bitana ka Jehova, i te ngalo, O Jehova, a Nungungulu wa mina, mina nza kombela wena, nga a muhefemulo wa nwanana wa loyi wu klela kambe ka yena.

22 Na Jehova i lo iugisa ka gezu ga Elija; ni muhefemulo wa nwanana wu lota ka yena kambe, yena i lo tilimuka.

23 Na Elija i lo teka a nwanana, yena i lo relela zinwe naye lomo nzeni ka yindlu, i lota nyika yena ka mamani wa yena; na Elija i te ngalo, Wona, a nisanyana wa wena wa hanya.

24 Ni wasati i te ngalo ka Elija, Makunu mina nza zi tiba lezaku wena u munhu wa Nungungulu, ni lezaku a mhaka ya ka Jehova lomu nonwini wa wena njinene.

XIPIMO 18.

1 Na ku mahisile lezo a nzako ka masiku yo tala, lezaku a mhaka ya ka Jehova yi lota ka Elija, hi lembe ga wunharu, yiku, Famba, u ya kombisa a wutsumbu ga wena ka Ahabi; na mina nzi ta rumela a vula hehla ka misaba.

2 Na Elija i lo kombisa a wutsumbu ga yena ka Ahabi. Ni ndlala yi wa tsingisile le Samaria.

3 Na Ahabi i lo bitana Obadia, loye a nga wa hehla ka yonkle yindlu, (Makunu Obadia i wa caba Jehova hi ku kulisilweko:

4 Hakuba ku wa ngaho, laho Jezebeli a nga wa tsema a baprofeti ba ka Jehova, lezaku Obadia i lo teka a zana ga baprofeti, i lo fihla bona hi nklanu wa makume le muhumeni, i lo gisa bona hi zibaba ni mati.)

5 Na Ahabi i te ngalo ka Obadia, Famba u tsemakanya lomu tikweni, ka tonkle a tihlowo ta mati, ni ka zonkle a zicingwana: kutani hi ngaya kuma a byanyi a ku hanyisa a mahaxi ni timbongola ti pona, lezaku hina hi nga lahli zonkle a zifuyo.

6 Zingaho bona ba lo abanyiselana a tiko xikari kabye ba tsemakanya gona: Ahabi i lo famba a ndlela yinwe hi wutsumbu ga yena, na Obadia i lo famba yinwani a ndlela hi wutsumbu ga yena.

7 Ni lezi Obadia a nga wa hi ndleleni, languta, Elija i lo klanganyeta yena: na yena i lo tiba yena, i lowa hi ngohe ya yena, i te ngalo, Kona a hi wena, a hosi ya mina Elija ke?

8 Na yena i lo hlamula yena, Nzi mina yena: famba, u ya byela a hosi, languta, Elija i laha.

9 Na yena i te ngalo, Nza ta ti onhela yini mina, lezaku wena u wa ta nga u nyika a nanza ga wena canjeni ga Ahabi, a ku daya mina ke?

10 Kwatsi hilezi Jehova a Nungungulu wa wena a hanyako, laho a kukona a tiko kutani mufumo, laho a hosi ya mina a nga rumelangiko ku hlota wena: ni loku bona ba ku ngalo, Yena a nga kona laha, yena i lo teka a xifungo xa mufumo ni tiko, lezaku bona a ba kumangi wena.

11 Ni makunu wena u wulako, Famba, uya byela a hosi ya wena, Languta, Elija i laha.

12 Kona ku ta ku na ku mahisile lezo, kwatsi hi lezi mina nzi fambileko laha ka wena, ni Moya wa ka Jehova wu ta ku yisa laha mina nzi nga ku tibiko; na zi ta ba ngaho laho mina nzi tileko byela Ahabi, yena a nga zi koti ku kuma wena, yena i ta daya mina: kanilezi mina nanza ga wena nza caba Jehova ku sukela wunwanani ga mina.

13 Kasi kona ku wa nga byelwangi a hosi lezi mina nzi nga wa mahile laha Jezebeli a nga wa daya a baprofeti ba ka Jehova, lezaku mina nzi fihlisile ku yini a zana ga baprofeti ba ka Jehova hi nklanu wa makume le muhumeni, nzi gisa bona zinwe hi zibaba ni mati ke?

14 Ni makunu wena u ngalo, Famba,

uya *b*yela hosi ya wena, languta, Elija i kona laha; na yena i ta daya mina.
15 Na Elija i te ngalo, Kwatsi hile*z*i Jehova wa maban*d*la a hanyako, mahlweni ka wihi mina nzi yimileko, mina hakunene nzi ta kangeta a wutsumbu ga mina ka yena nyamu*k*la.
16 *Z*ingaho Obadia i loya a ku *k*langana na Ahabi, i lo *b*yela; na Ahabi i loya ku *k*langana na Elija.
17 Na kona ku mahisile le*z*o, laha Ahabi a nga wa wonile Elija, le*z*aku Ahabi i te ngalo ka yena, Hi yena wena, wena mukarati wa Israeli ke?
18 Na yena i lo hlamula, Mina a nzi karatangi Israeli; kanile*z*i wena, ni yin*d*lu ya ka raru wa wena, a ka le*z*o *n*wina mu tsikileko a *z*ileletelo *z*a ka Jehova, na wena u lanzele Baalima.
19 Makunu hikwalaho rumela, uya tsombanyisela ka mina won*k*le Israeli le xitsungeni Karmeli, ni baprofeti ba ka Baali mune wa mazana ni n*k*lanu wa makume, ni baprofeti ba ka Axera mune wa mazana, labo ba gako mezeni ya Jezebeli.
20 *Z*ingaho Ahabi i lo rumela ka bon*k*le a banana ba ka Israeli, i lo tsombanyisela a baprofeti katigi*n*we le xitsungeni Karmeli.
21 Na Elija i lota ku suhani ka bon*k*le banhu, i te ngalo, Hiyini *n*wina mu mahako wutetenyetenye xikari ka ma*k*lelo mambiri ke? loku Jehova a hi Nungungulu, lanzelani yena; kanile*z*i loku a hi Baali, lanzelani yena. Ni banhu a ba nga wa hlamulangi yena ni mhaka.
22 *Z*onake ka lo wula Elija ka banhu, Mina, yena mina nzoce, nzi siyilweko a muprofeti wa ka Jehova; kanile*z*i Baali i mune wa mazana ni n*k*lanu wa makume ya ba banuna.
23 Nga bona hikwalaho ba nyika hina a tiho*n*wana timbiri; na nga bona ba langa a ho*n*wana ya wutsumbu ga*b*ye, ni ku tsemelela yona a zi*k*lu*b*yana, ni ku *k*lateka yona laho tihunyini, ba nga beki a nzilo lahasi ka tona; na mina nzi ta longisa a yi*n*wani ho*n*wana, ni ku yi *k*lateka laha tihunyini, nzi nga beki a nzilo lahasi.
24 Ni bitanani *n*wina le bitweni ga nungungulu wa *n*wina, minawu nzi ta bitana lomu bitweni ga Jehova: ni Nungungulu loye a hlamulako hi nzilo, nga yena a hi Nungungulu. Ni bon*k*le banhu ba lo hlamula ba te ngalo, kona ku wulawulilwe kwatsi.
25 Na Elija i te ngalo ka baprofeti ba ka Baali, Langani *n*wina ho*n*wana yi*n*we a kuba ya wutsumbu ga *n*wina, ni ku pahlela kuranga; hakuba *n*wina mu tele; ni ku bitana bitweni ga nungungulu wa *n*wina, kanile*z*i mu nga beki nzilo lahasi.
26 Na bona ba lo teka a ho*n*wana leyo yi nga wa nyikilwe bona, na bona ba lo yi pahlela, ba lo bitana bitweni ga Baali kusukela mixweni kala mu*n*wini, baku, O Baali, zwana hina. Kanile*z*i laho ku wa hi na gezu, ni mu*n*we loye a nga wa hlamule. Na bona ba lo *k*lulela le alatini lego gi nga wa mahilwe.
27 Na ku mahisile le*z*o laha mu*n*wini, le*z*aku Elija i lo tseketsela bona, i te ngalo, Bitani nguvu; hakuba yena nzi nungungulu: kutani yena wa ha alakanyela, kutani yena i hambukile, kutani i le lwenzweni, kutani yena i e*k*lele i fanelwe hi ku vuxiwa.
28 Na bona ba lo rila ba kanyulukelana, bona ba lo tsemelela a wutsumbu ga*b*ye kota matsamela ya*b*ye hi mikwana ni tikari, kala nkata wu cilila hehla ka bona.
29 Na kona ku wa ngaho, laha xikari ka mumu ku nga wa hunzile, le*z*aku bona ba lo profeta kala xikatini xa munyikelo wa nzhiho wa laha gam*b*yeni; kanile*z*i laho ku wa nga hi na gezu, ge ni mu*n*we a hu hlamula, ge ni mu*n*we a nga wa katalela.
30 Na Elija i lo wula ka bon*k*le banhu, Ngonani kusuhi ka mina: ni bon*k*le banhu ba lo tsinela kusuhi ka yena. Na yena i lo akisa a alati ga Jehova lego gi nga wa fohlololwe.
31 Na Elija i lo teka a kume ni mambiri a mari*b*ye, kukotisa hi ka tsengo wa tixaka ta banana ba Jakobe, a ka bahi a mhaka ya ka Jehova yi tileko, yiku, Israeli ku taba a bito ga wena.
32 Na hi mari*b*ye i lo aka a alati le bitweni ga Jehova; na yena i lo maha a rinzi hi laha a alatini, gi wa hi ga hombe a ku kangatela a *z*iringaniso *z*imbiri *z*a mbewu.
33 Na yena i lo beketela tihunyi a tixaxametele, i lo tsemelela a ho*n*wana a

xiklubyana, i lo klateka zona laha ti-
hunyini. Na yena i te ngalo, tatisa-
ni mune wa maguwana hi mati, ni
ku cela wona ka munyikelo wa ku-
hiswa, ni lomu tihunyini.
34 Na yena i te ngalo, Mahani loku ma-
kati mambiri; na bona ba lo maha a
makati mambiri. Na yena i te nga-
lo, Mahani makati manharu; na bona
ba lo maha makati manharu.
35 Ni mati ma wa la sù hlafala ma re-
nzelekela a alati; na yena i lo tatisa
a nyangwa kambe hi mati.
36 Na ku mahisile lezo hi xikatini xa
ku nyikela a munyikelo wa nzhiho
wa laha gambyeni, lezaku Elija a
muprofeti i lo tsinela kusuhani, i te
ngalo, O Jehova, a Nungungulu wa
Abrahama, wa Isaka, ni wa Israeli,
nga kona ku tibyiwa legi siku lezaku
wena u Nungungulu wa ka Israeli,
ni lezaku mina nzi nanza ga wena,
ni lezaku mina nzi mahi lezi zilo hi
ka mhaka ya wena.
37 Zwana mina, O Jehova, zwana mi-
na, ni lezaku laba banhu ba fela ku-
tiba lezaku wena, Jehova, hi wena
Nungungulu, ni lezaku wena u hu-
nzulusile a mbilu yabye ba klelela la
nzako kambe.
38 Zonake a nzilo wa Jehova wu lowa,
wu lota mbetisa a munyikelo wa ku-
hiswa, ni tihunyi, ni maribye, ni
tsutsungwani, wu kwengela ni mati
wonkle lawo ma nga wa hi lomo ka
rinzi.
39 Ni laha bonkle banhu ba nga wa wo-
nile kona, na bona ba lowa hi tingo-
he tabye: na bona ba te ngalo, Je-
hova, nzi Nungungulu; Jehova, nzi
Nungungulu.
40 Na Elija i te ngalo ka bona, Tekani
a baprofeti ba ka Baali; nga a nga
hi kona ni munwe wabye a ponako.
Ni bona ba lo teka bona; na Elija i
lo relela a ta nabo le congwanini wa
Kixoni, i lo daya bona leyo.
41 Na Elija i te ngalo ka Ahabi, Ka-
nziya wena, gana, nwana; hakuba
laho ku kona xiwuta xa vula ya talo.
42 Zingaho Ahabi i lo kanziya a yaga
ni ku yanwa. Na Elija i lo kanziya
le hehla ka xitsunga xa Karmeli;
yena i lo koramisa a wutsumbu le
hehla, ka misaba, i lo beka ngohe ya
yena xikari ka madzolo ya yena.
43 Na yena i te ngalo ka nanza ga ye-
na, Kanziya makunu, u cuwuka a
ngomama ni bimbi. Na yena i lo
kanziya hehla, i lo cuwuka, i te nga-
lo, Laho a ku na ncumo. Na yena i
te ngalo, Famba kambe nklanu ni
zimbiri a zikati.
44 Na ku mahisile hi xikati xa nklanu
ni wumbiri, lezaku yena i te ngalo,
Languta, laho kuklakuka a refu hi
lomo bimbini, gona gi tsongwani
kwatsi hi canja ga munhu. Na ye-
na i te ngalo, Yana hehla, u ya wula
ka Ahabi, Maha ku longisa a kareta
ya wena, ni ku relela wena u famba,
lezaku a vula yi nga kala yi nga ku
kamanyeti wena.
45 Na ku mahisile hi xikatanyana xi-
tsongwani, lezaku a tilo gi la su ki-
riba gi pumiswa hi marefu ni mhe-
ho, ni laho ku wa hi kona a vula ya
hombe. Na Ahabi i lo kilela, i loya
le Jezreeli.
46 Ni canja ga Jehova gi wa hi ka Eli-
ja; na yena i lo boha a ziwunu za
yena, i lo tsutsuma mahlweni ka
Ahabi kuya nyangweni ya le Jezre-
eli.

XIPIMO 19.

1 Na Ahabi i lo byeletela Jezebeli
zonkle lezo Elija zi mahileko, ni ka
zonkle lezaku yena i dele a baprofeti
ba ka Baali hi supado.
2 Zonake Jezebeli i lo rumela a tsuka-
no ka Elija, aku, Zingaho nga banu-
ngungulu ba maha ka mina, ni ku
engeta kambe, loku mina nzi nga
mahi a wutomi ga wena kwatsi hi
wutomi ga munwe wa bona ha ma-
nziko hi ka lexi xikati.
3 Ni laha yena a nga wa wonile leza-
ku, yena i lo suka, i lo famba hi wu-
tomi ka yena, i lota le Berexeba le-
go gi nga ga ka Juda, i lo siya a na-
nza ga yena leyo.
4 Kanilezi a wutsumbu ga yena i lo
famba a lwenzo la siku lomo xiwu-
leni, i lota tsama lahasi ka sinya ya
junipera: i lo wutisa a wutsumbu
ga yena lezaku yena a fela kufa, na
te ngalo, Ku enele; makunu, O Je-
hova, susa wutomi ga mina; hakuba
mina a nzi cukwana ku hunza bada-
dani wa mina.
5 Na yena i lo ti nawula lahasi i lo
eklela lahasi ka sinya ya junipera;
ni, languta, a ngelosi yi lo kumba
yena, i te ngalo ka yena, Suka gana.
6 Na yena i lo cuwuka, ni, languta,
laho ku wa hi kona hi le blokweni
ya yena a xikeketselo xi nga kati-

ngilwe hi makala, ni nghotso ya ma-
ti. Na yena i lo kuga na a lo kunwa,
i lo ti nawula lahasi kambe.
7 Ni ngelosi ya ka Jehova yi lota ka-
mbe hi kati ga wumbiri, yi lota ku-
mba ka yena, yi te ngalo, Suka uga,
hakuba a lwenzo ngahombe ka we-
na.
8 Na yena i lo suka, i loga i lonwa, na
a lo famba hi ntamo wa loka kuga a
mune wa makume ya masiku ni mu-
ne wa makume ya wusiku aya Ho-
rebe a xitsunga xa Nungungulu.
9 Yena i lota leyo le muhumeni, i lo
e*k*lela leyo; ni, languta, ni mhaka
ya ka Jehova yi lota ka yena, na i te
ngalo ka yena, Xini wena u mahako
laha, Elija?
10 Na yena i te ngalo, Mina nzi wa kari
nzi hi ni mona ha Jehova, a Nungu-
ngulu wa maban*d*la; hakuba a ba-
nana ba ka Israeli ba tsikile a xivu-
melwano, ba hoxile lahasi a malati
ya wena, ba dele a baprofeti ba
wena hi supado: na mina, yena mi-
na nzoce, nzi seleko; na bona ba
hlota a wutomi ga mina, a ku susa
gona.
11 Na yena i te ngalo, Suka u famba,
uya yima le hehla ka xitsunga xa
Jehova, ni, languta, Jehova wa hu-
nza laho, ni mheho ya hombe ni ya
ntamo ya tsekatsekisa a zitsunga, yi
*t*ran*d*lesa fufanyi a mari*b*ye ma-
hlweni ka Jehova; kanilezi Jehova
i wa nga hi lomo mhehweni: ni nza-
ko ka mheho hi ku tsekatseka ka
misaba; kanilezi Jehova i wa nga hi
lomo ka kusekatseka ka misaba:
12 Ni nzako ka kutsekatseka ka misaba
a nzilo; kanilezi Jehova i wa nga hi
lomo nzilweni: ni nzako ka nzilo a
gezu gi tsongwanyani gi rengileko.
13 Na kona na ku wa ngaho, ni laha
Elija a nga wa gi zwile, lezaku yena
i lo fenengeta a ngohe ya yena hi
nguwo ya yena, i lo huma, i lo ya
yima le nyangweni ya muhume. Ni,
languta, laho ku lota a gezu ka yena,
na gi te ngalo, Xini u mahako laha,
Elija ke?
14 Na yena i te ngalo, Mina nzi wa ka-
ri nzi hi ni mona ha Jehova, a Nu-
ngungulu wa maban*d*la; hakuba a
banana ba ka Israeli ba tsikile a xi-
vumelwano xa wena, ba hoxile laha-
si a maalati ya wena, ba dele a ba-
profeti ba wena hi supado; na mina,
yena mina nzoce, nzi seleko; na
bona ba hlota a wutomi ga mina, a
ku teka gona.
15 Na Jehova i te ngalo ka yena,
Famba, u *k*lela a n*d*lela ya wena le
xiwuleni xa le Damaskusi: ni laha
wena u tako, wena uta tota Hazaeli
a kuba hosi hehla ka Siria;
16 Na Jehu a *n*wana wa Nimxi u ta
tota a kuba hosi hehla ka Israeli;
na Elixa a *n*wana wa Xafate wa le
Abela-mehola u ta mu tota muprofe-
ti lomo xikun*d*leni xa wena.
17 Na ku mahisile lezo, loye a ponako
lomo supadweni ya Hazaeli Jehu
i ta mu daya; ni loye a ponako lo-
mo supadweni ya Jehu Elixa i ta
mu daya.
18 Kasike mina nzi ta ti siyela a n*k*lanu
ni mambiri ya kume ga mazana lomo
ka Israeli, labo a madzolo ya*b*ye ma
nga kizamangiko ka Baali, ni milo-
mu ya bahi yon*k*lelele yi nga mu
*t*ro*t*rangiko yena.
19 *Z*ingaho yena i lo suka laho, i lota
kuma Elixa a *n*wana wa Xafate, loye
a nga wa kari a rima, hi kume ni
mambiri majoka ya tikabi mahlweni
ka yena, yena ni kume ni timbiri: na
Elija i lo hunza hi laha ka yena, i lo
hoxa a nguwo ya yena hehla ka
yena.
20 Na yena i lo siya a tikabi, i lo tsu-
tsuma le nzako ka Elija, i te ngalo,
Nga mina, nza kombela wena, nziya
*t*ro*t*ra dadani wa mina, na mamani
wa mina, na zonake mina nzi ta la-
nzela wena. Na yena i te ngalo ka
yena, *K*lela kambe; hakuba xini mi-
na nzi mahileko ka wena ke?
21 Na yena i lo *k*lela hi kulanzeleni ye-
na, ni ku ya teka a joka ga tikabi, i
lo daya tona, i lo bika a nyama ya
tona hi zi*b*ya za tikabi, i lo nyika ka
banhu, na bona ba loga. Zonake
yena i lo suka, i lo lanzela ka Elija,
i loya kozela yena.

XIPIMO 20.

1 Na Ben-hadade a hosi ya le Siria i
lo tsombanyisela yon*k*le a impi ya
yena katigi*n*we; ni laho ku wa hi
ni makume manharu ni timbiri tiho-
si zi*n*we na yena, ni mahaxi ni tika-
reta ta kulwa: i loya vimbezela le
Samaria alwa a vukela gona.
2 Na yena i lo rumela a mitsukano ka
Ahabi a hosi ya ka Israeli, lomo mu-
tini, i te ngalo ka yena, Zakungahi
a wulako Ben-hadade.

3 A siliva ya wena ni nzalama ya we-
na njamina; a basati ba wena kambe
ni banana ba wena, zona zonkle lezi
zi sasekileko, za mina.
4 Ni hosi ya ka Israeli yi lo hlamula
yi te ngalo, Kona kukotisa hi ka na-
nza ga wena, hosi yanga, O hosi;
mina nzi wa wena ni zonkle lezo nzi
nga nazo.
5 Ni mitsukano yi lo wuya kambe, yi
te ngalo, Zakungahi a wulako Ben-
hadade, aku, Mina nzi lo ruma ka
wena, nziku, Wena u ta nyika ka
mina a siliva ya wena, ni nzalama
ya wena, ni basati ba wena, ni bana-
na ba wena;
6 Na mina nzi ta ruma malanza ya mi-
na ka wena manziko hi ka xikati le-
xi, na bona ba ta hanza a yindlu ya
wena, ni tindlu ta malanza ya wena;
na ku taba lezo, lezaku kani hiyini
xa kusaseka le mahlweni ya wena,
bona ba ta xi beka mandleni yabye,
ni ku xi teka ka wena.
7 Zonake a hosi ya ka Israeli yi lo
ruma yi bitani wonkle a masingala-
kati ya tiko, i te ngalo, Bobo hlohlo-
sani, mina nza kombela nwina, ni ku
wona lezaku loyi munhu i laba a
onhakalo: hakuba yena i rumela ka
mina a basati ba mina, ni banana ba
mina, ni siliva ya mina, ni nzalama
ya mina; mina a nzi kanetangi yena.
8 Ni wonkle a masingalakati ya banhu
ba te ngalo ka yena, U nga ingisi
wena, ge hambu ku vumela.
9 Ngahilezo yena i te ngalo ka mitsu-
kano ya ka Ben-hadade, Byelani a
nwinyi wa mina a hosi, Zonkle lezo
wena u nga rumela ka nanza ga we-
na kuranga mina nzi ta zi maha; ka-
nilezi lezi zilo mina nzi nga ta zi ma-
ha. Ni mitsukano yi lo suka, ba lo
neba ka yena a mhaka kambe.
10 Na Ben-hadade i lo rumela ka yena,
i te ngalo, A banungungulu a ba
mahe zingaho ka mina, ni ku engeta
kambe, loku a tsuri wa le Samaria
wu nga ta enela a canja gi teleko
ka bonkle banhu labo ba lanzelako
mina.
11 Ni hosi ya ka Israeli yi lo hlamula
yi te ngalo, Byelani yena, Nga yena
loye a hlomako a maklari ya yena a
nga ti kukumuxi a wutsumbu ga
yena, kwatsi hi loyi a bekako.
12 Na ku mahisile lezo, laha na Ben-
hadade a zwile leti timhaka, kwatsi
hilezi yena a nga wa kari anwa, ye-
na ni tihosi, lomo magobeleni, lezaku
yena i te ngalo ka malanza ya ye-
na, Hlomani a wutsumbu ga nwina
a maklari. Na bona ba lo hloma a
wutsumbu gabye maklari ni ku vu-
kela a muti.
13 Ni, languta, a muprofeti i lota ku-
suhi ka Ahabi a hosi ya ka Israeli, i
te ngalo, Zakungahi a wulako Jeho-
va, Wena wa wona lexi a xindlemo
xa hombe ke? languta, mina nzi ta
xi nyikela a canjeni ga wena legi si-
ku; na wena u ta zi tiba lezaku mi-
na nzi mina Jehova.
14 Na Ahabi i te ngalo, Ha mani ke?
Na yena i te ngalo, Zakungahi a wu-
lako Jehova, Hi majaha ya tihosana
ta matiko. Zonake yena i te ngalo,
Nzimani a ta nga sangula a impi
ke? Na i te ngalo, Wena.
15 Zonake yena i lo hlayela a majaha
ya tihosana ta matiko, na bona ba
wa hi mazana mambiri ni makume
manharu ni bambiri: ni nzako ka
lezo yena i lo hlayela bonkle banhu,
bona bonkle a banana ba ka Israeli,
na ba hi nklanu ni mambiri ya kume
ga mazana.
16 Na bona ba lo huma lahandle laha
munwini. Kanilezi Ben-hadade i wa
nwana a wutsumbu ga yena na a po-
pilwe lomo magobelweni, yena zi-
nwe ni tihosi, makume manharu ni
timbiri a tihosi leto ti nga wa vune-
tela yena.
17 Ni majaha ya tihosana ta matiko ti
huma ti famba kurangula; na Ben-
hadade i lo rumela, na bona ba lo
byela yena, baku, Laho ku kona ba
banuna ba tako hi le Samaria.
18 Na yena i te ngalo, Ahati kutani bo-
na ba tela kurula, tekani bona na ba
ha hanya; kutani bona ba huma ba-
ta impini, tekani bona na ba hanya.
19 Zingaho laba ba lo huma lahandle
ka muti, a majaha ya tihosana ta
matiko, ni impi leyi yi lanzelako
bona.
20 Na bona ba lo daya loyi ni loyi a
manhu ya wenawu; ni ma Siria ma
lo tsuwuka, ni ba ka Israeli ba lo
hlongola le nzako ka bona; na Ben-
hadade a hosi ya le Siria i lo pona na
kilele a haxi zinwe ni ba banuna ba
yena ba mahaxi.
21 Ni hosi ya ba ka Israeli yi huma, yi
lo hlasela a mahaxi ni tikareta ta
kulwa, ni ku kudaya a ma Siria hi
kuhihirita ka hombe.

22 Ni muprofeti i lota kusuhi ni ho-
si ya ka Israeli, i te ngalo ka yena,
Famba, u ya tiyiseta a wutsumbu ga
wena, uya hlolowota, lezaku wena
zini u zi mahako; hakuba hi kure-
nzelekeni ka lembe a hosi ya le Siria
yi ta wuya yi ta vukela wena.
23 Ni malanza ya hosi ya le Siria ma te
ngalo ka yena, A nungungulu wa-
*b*ye i nungungulu wa zitsunga; hi-
kwalaho bona ba wa hi ni ntamo ku-
hunza hina: kanilezi nga hina hilwa
zi*n*we nabo lomo mikobeni, hakune-
ne hina hi ta kuba ni ntamo ku hu-
nza bona.
24 Ni ku maha lezi zilo: tekani a tihosi
kule, bon*k*lelele ba banuna ba suka
wutsa*n*weni ga*b*ye, ni ku bekela a ti-
nduna nzawini ya bona;
25 Ni ku hlaya a impi, ku fanana ni
impi leyo wena u lahlileko, a haxi hi
haxi, ni kareta hi kareta; na hina hi
talwa zi*n*we na bona lomo mikobeni,
hakunene hina hi taba ni ntamo ku-
hunza bona. Na yena i lo ingisa ka
gezu ga*b*ye, i lo maha zingaho.
26 Na ku mahisile lezo hi ku mbeleni
ka lembe, lezaku Ben-hadade i lo
hlayela a ma Siria, i lo kanziya aya
le Afeka, a ku yalwa ni ba ka Isra-
eli.
27 Ni banana ba ka Israeli ba wa lo
hlayelwa, ba wa lo hiwa timbuba, ba
loya ba yalwa zi*n*we nabo: kanilezi
a banana ba ka Israeli ba wa lo goba
mahlweni ka bona ku fanana ni zi-
mbutana zimbiri; kanilezi a ma Siria
ma wa tatisile a tiko.
28 Ni munhu wa Nungungulu i lota
kusuhi i lota ku wulawula ka hosi
ya ka Israeli, a ku ngalo, Zakungahi
a wulako Jehova, hakuba a ma Siria
ma wulileko, Jehova nzi Nungu-
ngulu wa zitsunga, kanilezi yena a hi
Nungungulu wa mikoba; hikwala-
ho mina nzi ta nyikela lexi a xi*d*le-
mo canjeni ga wena, na *n*wina mu
ta zitiba lezaku mina nzi mina Je-
hova.
29 Na bona ba lo goba ba cuwukana
mu*n*we ni mu*n*wani n*k*lanu ni ma-
mbiri masiku. Na zi wangaho, hi si-
ku ga wun*k*lanu ni mambiri a impi
yi lo *k*langana; ni banana ba ka Isra-
eli ba lo daya a ma Siria a zana ga
kume ga mazana a ba banuna ba mi-
konzo hi siku gi*n*we.
30 Kanilezi a ba kusala ba lo tsutsu-
mela le Afeka, lomo mutini; ni ku-
risi gi lo wela ka n*k*lanu ni mambiri
a mazana ni kume ni bambiri a ku-
me ga mazana ya ba banuna labo ba
nga wa sele. Na Ben-hadade i lo
tsutsuma, i lota le mutini, i lo enge-
na lomo nzeni ka yin*d*lu.
31 Ni malanza ya yena ma te ngalo
ka yena, Languta makunu, hina hi
zwile lezaku a tihosi ta yin*d*lu ya ka
Israeli i tihosi ta ti*t*ralo: nga hina,
ha kombela wena, hi boha a tinguwo
ta tisakwa ziwunwini za hina, ni ti-
ngoti hehla ka tihloko ta hina, ni
kuya ka hosi ya ka Israeli: kutani
yena i ta hanyisa a wutomi ga wena.
32 Zingaho bona ba lo boha hi nguwo
ya tisakwa lomo ziwunwini za*b*ye, ba
lo bekela a tingoti tihlokweni ta*b*ye,
ba lota ka hosi ya ka Israeli, ba te
ngalo, A nanza ga wena Ben-hadade
i ngalo, Mina nza kombela wena,
vumela mina nzi hanya. Na yena i
te ngalo, Yena wa ha hanya ke? ye-
na maka*b*ye wa mina.
33 Makunu ni ba banuna ba lo hlolo-
wotela kwatsi, na ba lo ha*k*lisa ku
koma lezaku loku ku wa huma hi
kupimeni ka yena ke; na bona ba
te ngalo, A nakuloni wa wena Ben-
hadade. Zonake i te ngalo, Famba-
ni *n*wina, mu ya neha yena. Zonake
Ben-hadade i lota ka yena; yena i
lo maha a ku kanziya ata le kare-
teni.
34 Na Ben-hadade i te ngalo ka yena, a
muti lowu a dadani wa mina a nga
tekile ka dadani wa wena mina nzi
ta *k*lelisa; na wena u ta maha a ma-
pango ya wena le Damaskusi, kwa-
tsi hilezi dadani wa mina a nga wa
mahile le Samaria. Na mina, ku
wula Ahabi, nzi ta vumela wena u
famba zi*n*we ni xivumelwano. Zi-
ngaho i lo maha xivumelwano zi*n*we
na yena, i lo tsika a famba.
35 Ni munhu wo kari wa barisanyana
ba baprofeti i lo wula ka nakulo*b*ye
hi mhaka ya ka Jehova, Daya mina,
mina nza kombela wena. Ni mu-
nhu i lo ala a ku daya yena.
36 Zonake i lo wula ka yena, Hakuba
wena a ku ingisangi ka mhaka ya
gezu ga ka Jehova, languta, kwatsi
xi wena u ta nga suka ka mina, a
ngala yi ta daya wena. Ni xikanza-
kanya xa lezi yena a nga wa sukile
ka yena, ni ngala yi lo mu kuma ye-
na, yi lo dala yena.
37 Zonake yena i lo kuma a mu*n*wani

munhu, i te ngalo, Daya mina, mina
nza kombela wena. Ni munhu i lo
daya yena, i lo mulamata a mu bale-
sa panja.
38 Zingaho a muprofeti i lo suka, i
loya rinzela a hosi hi laha ndleleni,
i lo ti totelela a wutsumbu ga yena
ni hloko ni mahlo hi xikubunyeto
kuma.
39 Ni kwatsi hilezi a hosi yi nga wa
hunza, yena i lo bitana ka hosi; na
te ngalo, A nanza ga wena gi lo hu-
ma lomo xikari ka impi; ni, langu-
ta, a munhu i lo hambuka, i lo neha
a munhu ka mina, i te ngalo, Hlayi-
sa loyi a munhu: loku a nga kani hi
yini a be a nwaleleko, zonake a wu-
tomi ga wena a gibe ga yena, kuta-
ni loku zi nga titi wena u ta riha a
talenta ya siliva.
40 Na kwatsi hilezi a nanza ga wena gi
nga wa tira laha ni lahaya, yena i wa
fambile. Ni hosi ya ka Israeli yi te
ngalo ka yena, Zingaho a kulamu-
lwa ka wena ku ta lezo; a wutsu-
mbu ga wena u si na u tsanzile kona.
41 Na yena i lo haklisa, i lo funungula
i lo susa a xifenengeto le mahlweni
ka yena; ni hosi ya ka Israeli yi lo
wona lezaku yena i wa hi muprofeti.
42 Na yena i te ngalo ka yena, Zaku-
ngahi a wulako Jehova, Hakuba we-
na u vumele yena a huma a famba
le canjeni ga wena a munhu nzi nga
wa mu nyikelisile kulobyisisweni,
hikwalaho a wutomi ga wena gi ta
famba hi wutomi ga yena, ni banhu
ba wena hi banhu hi ga ba yena.
43 Ni hosi ya ka Israeli yi lo famba le
ndlwini ya yena yi binzilwe na yi
nga xalaliswangi, yi lota le Samaria.

XIPIMO 21.

1 Na ku mahisile lezo a nzako ka
lezi zilo, Naboti a Jezreeli i wa ni xi-
vina, lexo xi nga wa hi le Jezreeli,
xi wa hi kusuhani ni xilubelo xa
Ahabi a hosi ya le Samaria.
2 Na Ahabi i lo wulawula ka Naboti,
aku, Nyika mina a xivina xa wena,
kasi mina nzi fela a kuba naxo xibe
simu ya kubyanyi, hakuba xona xi
ku suhani ni yindlu ya mina; mina
nzi ta nyika wena a xivina xo sase-
ka ku hunza xona: kutani loku zi
sasekile ka wena, mina nzi ta nyika
wena a fanelo ya xona hi mali.
3 Na Naboti i te ngalo ka Ahabi, Je-
hova i beletele mina lezo, lezaku mi-
na nzi wa ta nga nzi nyikela a tso-
mba ya badadani wa mina ka wena.
4 Na Ahabi lota le ndlwini ya yena a
binzilwe na a nga xalaliswangi ha-
kuba hi timhaka ta Naboti a mu Je-
zreeli leti a nga wa ti wulawulile ka
yena; hakuba yena i wa te ngalo,
Mina nzi nga ta nyika wena a tsomba
ya badadani ba mina. Yena i lo ti-
lata a wutsumbu ga yena hehla ka
mubedi wa yena, na a wa lo cuwuka
kurisini a ngohe ya yena, i wa nga
a ngagi zibaba.
5 Kanilezi Jezebeli a sati wa yena
i lota ka yena, i te ngalo ka yena,
Hiyini a moya wa wena wu tsubile-
ko, lezaku wena a kugi zibaba ke?
6 Na yena i te ngalo ka yena, Hakuba
mina nzi wulawulile ka Naboti a mu
Jezreeli, na nzi te ngalo ka yena,
Nyika mina a xivina xa wena hi ma-
li; kutani kambe, loku zi ku xalalisa
wena, mina nzi ta nyika wena xi-
nwani xivina ha xona: na yena i lo
hlamula, Mina nzi nga ta nyika we-
na a xivina xa mina.
7 Na Jezebeli a sati wa yena i te ngalo
ka yena, Wena a hi wena a mufu-
meli wa mufumo wa ka Israeli ke?
suka, gana zibaba, ni mbilu ya wena
nga yi nara: mina nzi ta nyika wena
a xivina xa Naboti a mu Jezreeli.
8 Zingaho yena i lo tsala a papilo hi
ka bito ga Ahabi, ni kuma gona hi
kulema ka yena, ni kurumela a pa-
pilo ka masingalakati ni ka badzu-
nzekileko ba wa ho kona mutini wa-
kwe, ni ka labo ba akileko zinwe na
Naboti.
9 Na yena i lo tsala lomo mapapilweni,
aku, Banani hungu ga kuyila, ni ku
rumela Naboti xikari hehla ka ba-
nhu:
10 Na a lo bekela a banhu bambiri, aba-
nyamijiri ba banuna, mahlweni ka
yena, na nga bona maha a wumboni,
baku, Wena hi wena u rukateleko a
Nungungulu ni hosi. Zonake mu ta
mu rwala le handle mu ya mu ga-
ndla afa.
11 Ni banhu ba muti wa ka kabye, a
masingalakati ni banhu ba dzunze-
kako ba wa tsamako mutini wakwe,
ba lo maha kwatsi hilezi Jezebeli a
nga wa rumile ka bona, kukotisa hi
lezi yena a nga wa tsalile lomo ma-
papilweni lawo yena a nga wa rume-
le wona ka bona.
12 Na bona ba lobahungu ga kuyila, ba

lo bekela Naboti hehla xikari ka ba-
nhu bon*k*le.
13 Ni banhu bambiri, a ba banuna ba
nyamijiri, ba lo engena ba lo ta tsa-
ma mahlweni ka yena; ni ba banu-
na ba nyamijiri ba lo maha a wu-
mboni ba vukela yena, ba vukela
yena Naboti, lomo xikari ka banhu,
baku, Naboti i lo rukatela a Nungu-
ngulu ni hosi. *Z*onake bona ba lo
rwala yena lahan*d*le ka muti, ni ku
ya gan*d*lela yena a kufa hi mari*b*ye.
14 *Z*onake bona ba lo rumela ka Jeze-
beli, baku, Naboti i gan*d*lilwe, i file.
15 Na ku mahisile le*z*o, laha Jezebeli a
nga wa zweli le*z*aku Naboti i gan*d*li-
lwe, i wa i file, le*z*aku Jezebeli i te
ngalo ka Ahabi, Suka, u teka a xi-
vina xa Naboti a mu Jezreeli, leyo
yena a nga ala a ku nyika wena hi
mali; hakuba Naboti a nga ha ha-
nyi, kanile*z*i i file.
16 Na ku mahisile le*z*o, laha Ahabi a
nga wa zwile le*z*aku Naboti i file,
le*z*aku Ahabi i lo suka a relela aya le
xivineni xa Naboti a mu Jezreeli, a
ku ya teka a tsomba xona.
17 Ni mhaka ya Jehova yi lota ka
Elija a mu Tixebeti, yiku,
18 Suka, relela uya *k*langana na Ahabi
a hosi ya ka Israeli, loye a akileko le
Samaria: languta, yena i lomo xivi-
neni xa Naboti, leyo a releleko a ku-
ya teka a tsomba ya xona.
19 Na wena u ta wulawula ka yena,
uku, *Z*akungahi a wulako Jehova,
Wena hi wena u deleko, kambe u
tekile a tsomba ke? Na wena u ta
wulawula ka yena, uku, *Z*akungahi
a wulako Jehova, A ka wutsamo le-
go a tim*b*yana ti lazako a nkata wa
Naboti tonawu ti ta laza a nkata wa
wena, na wa wena.
20 Na Ahabi i te ngalo ka Elija, Wena
hi wena u kumileko mina, O nala wa
mina ke? Na yena i lo hlamula, mi-
na nzi kumile wena, hakuba wena u
xabisile a wutsumbu ga wena a ma-
ha le*z*i *z*i bileko a mahlweni ka Je-
hova.
21 Languta, mina nzi ta neha a kubiha
hehla ka wena, na hi kumbetekisi-
lweko mina nzi ta swiyela wena, na
mina nzi tsema le ka Ahabi bon*k*le-
lele a banana ba batsune, loye a va-
lelweko ni laba ba siyilweko leha-
n*d*le ka Israeli:
22 Na mina nzi ta maha a yin*d*lu ya
wena kwatsi i yin*d*lu ya ka Jeroboa-
mu a *n*wana wa Nebate, ni ku fana-
na ni yin*d*lu ya Baaxa a *n*wana wa
Ahija hakuba hi vin*d*lukelisiso leyi
wena u vuujuleko mina nzi zanga-
ra, na u mahile Israeli a kuonha.
23 Ni ka Jezebeli kambe i lo wulawula
Jehova, aku, A tim*b*yana ti taga Je-
zebeli hi laha ligingisini la le Jezre-
eli.
24 Ni loye a fako wa ka Ahabi lomo
mutini a tim*b*yana ti ta taga; ni loye
a felako lomo kwatini a tinyanyani
ta tilo ti taga.
25 (Kanile*z*i laho ku wa nga hi kona wa
ku fanana na Ahabi, loye a nga xa-
bisa a wutsumbu ga yena a ku maha
le*z*i *z*ibihileko kuwoneni ka Jehova.
loye a nga wa hlohlotelwa hi Jeze-
beli a sati wa yena.
26 Na yena i lo maha hi kunyalatanisi-
lweko a ku lanzela a *z*ifananiso, ku-
kotisa hi ka *z*on*k*le le*z*o a ma Amori
ma mahileko, labo Jehova a ba ho-
xileko a mahlweni ka banana ba ka
Israeli.)
27 Na ku mahisile le*z*o, laha Ahabi
a nga wa zwile leto timhaka, le*z*a-
ku yena i lo hanzula a tinguwo ta
yena, i lo ambala a tinguwo ta tisa-
kwa hehla ka nyama ya yena, i lo
yila, i lo e*k*lela lomo tingu*b*yeni ta
tisakwa, i lo famba hi kunyanimisi-
lweko.
28 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota ka
Elija a mu Tixebeti, yiku,
29 Wena wa wona le*z*aku Ahabi i ti ko-
ramisile a wutsumbu ga yena ma-
hlweni ka mina? hakuba yena a ko-
ramisileko wutsumbu mahlweni ka
mina mina nzi nga ta neha a kubiha
masikwini ya yena; kanile*z*i masi-
kwini ya *n*wana wa yena mina nzi
neha loku kubiha hehla ka yin*d*lu
ya yena.

XIPIMO 22.

1 Na bona ba lo simamisa malembe
manharu hi na ku haba kulwa xika-
ri ka Siria na Israeli.
2 Na ku mahisile le*z*o hi lembe ga wu-
nharu, le*z*aku Jehoxafate a hosi ya
ka Juda i lo relela ata ka hosi ya ka
Israeli.
3 Ni hosi ya ka Israeli a ku ngalo ka
malanza ya yena, Ma tiba *n*wina
le*z*aku le Ramote-gileade ka hina,
na hina ha miyele, a hi teki gona le
canjeni ga hosi ya le Siria ke?
4 Na yena i te ngalo ka Jehoxafate,

Wena u nga ta famba *zinwe* na mina
le impini le Ramote-gileade ke? na
Jehoxafate i te ngalo ka hosi ya ka
Israeli, mina nzi kwatsi hi wenawu,
a banhu ba mina mbanhu ba wena,
ni mahaxi ya mina kwatsi njawena
mahaxi.
5 Na Jehoxafate i te ngalo ka hosi
ya ka Israeli, wutisa kurangula, mi-
na nzi kombela wena, a mhaka ya ka
Jehova.
6 *Z*onake a hosi ya ka Israeli yi lo tso-
mbanyisa a baprofeti katigi*n*we, ba
wa hi mune wa mazana ya ba banu-
na, i te ngalo ka bona, Mina nzi ta
ya vukela le Ramote-gileade a ku-
lwa, kutani nzi tsika ke? Na bona
ba te ngalo, Kanziya uya; hakuba
a Hosi yi ta nyikela gona canjeni ga
hosi.
7 Kanile*z*i Jehoxafate i te ngalo, Kasi
laho a nga kona laha a muprofeti wa
ka Jehova hi *k*lelo ga laba, lezaku
hina hi fela kuwutisa ha yena ke?
8 Ni hosi ya ka Israeli i te ngalo ka
Jehoxafate, Laho ku kona a munhu
ha yena hina hi nga wutisako ka Je-
hova, Mikaia a *n*wana wa Imla: ka-
nile*z*i mina nza benga yena; hakuba
yena a nga profeti kusasa ha mina,
kanile*z*i kubiha. Na Jehoxafate i te
ngalo, Nga a hosi yi nga wuli le*z*o.
9 *Z*onake a hosi ya ka Israeli yi lo bi-
tana a nduna, i te ngalo, Yela hi
kuha*k*lisilweko Mikaia a *n*wana wa
Imla.
10 Makunu a hosi ya ka Israeli na Je-
hoxafate a hosi ya Juda ba wa tsa-
mile loyi ni loyi xitsa*n*weni xa
wukosi xa yena, na ba ambele hi ti-
nguwo ta bona, le han*d*le le wue-
ngenweni ga nyangwa ya le Sama-
ria; ni bon*k*le a baprofeti ba wa ku
profeta mahlweni ka bona.
11 Na Zedekia a *n*wana Cenaana i lo
mahela yena a timhonzo ta *z*iketse,
na te ngalo, *Z*akungahi a wulako Je-
hova, Ha leti wena u ta panzanya a
ma Siria, kala bona ba mbetekiswa.
12 Ni bon*k*le baprofeti ba lo profetisa
ku ngaho, baku, Kanziya uya le
Ramote-gileade, u taya vuvuma;
hakuba Jehova i ta nyikela gona le
canjeni ga hosi.
13 Ni tsumi lowo wu ngaya bitana
Mikaia wu lo wulawula ka yena,
wuku, Languta makunu, a timhaka
ta baprofeti ti *k*la*k*lambutela kusa-
sa *z*i*n*we hi hosi hi nomu mu*n*we:
nga a mhaka ya wena, mina nza ko-
mbela wena, yi fanana ni mhaka ya
mu*n*we wa bona, ni ku wulawula
wena kusasa.
14 Na Mikaia i te ngalo, Kwatsi hi le*z*i
Jehova a hanyako, le*z*i Jehova a ta
nga wula ka mina, le*z*o mina nzi ta
wulawula.
15 Ni laha yena a nga wa tile le ka ho-
si, ni hosi yi te ngalo ka yena, Mi-
kaia, hi taya hina le Ramote-gileade
a ku yalwa, kutani hina ha tsika ke?
Na yena i lo hlamula yena, Kanziya
uya ni ku ya vuvuma; na Jehova a
nga ta nyikela gona a canjeni ga
hosi.
16 Ni hosi yi te ngalo ka yena, Ku ta
kala hi *z*ikati *z*ingani mina nzi lelela
wena le*z*aku wena a ku wulawuli
ka mina a ncumo kanile*z*i a *z*inene hi
ka bito ga ka Jehova ke?
17 Na yena i te ngalo, Mina nzo wona
ba ka Israeli ba n*d*lewuleka ba ku
fenemete hehla ka *z*itsunga, kwatsi
hi tiyivu leto ti nga hiko na murisi:
na Jehova i te ngalo, Laba a ba na
*n*winyi; nga bon*k*le ba *k*lela n*d*lwi-
ni ya*b*ye hi kurula.
18 Ni hosi ya ka Israeli i te ngalo ka
Jehoxafate, Mina a nzi *b*yelangi we-
na le*z*aku yena a na kuprofeta kusa-
sa ha mina, kanile*z*i kubiha ke?
19 Na Mikaia i te ngalo, Hikwalaho
ingisa wena a mhaka ya ka Jehova:
mina nzi wonile Jehova na a tsamile
lomo xitsa*n*weni xa wukosi xa yena,
ni won*k*le a maban*d*la ya le tilweni
ma yimile *z*i*n*we na yena hi canjeni
ga yena ga xinene ni ka canja ga
yena ga xibaba.
20 Na Jehova i te ngalo, Nzimani a ta
nga kupeta Ahabi, le*z*aku yena i wa
ta kanziya a ya wela le Ramote-
gileade ke? Ni mu*n*wani i lo wuli-
sa le*z*i; ni mu*n*wani a wulisa le*z*iya.
21 Ni laho ku lota a moya, wu lo yima
mahlweni ka Jehova, na wu te nga-
lo, Mina nzi ta kupeta yena.
22 Na Jehova i te ngalo ka yena, Hi ku
yini ke? Na yena i te ngalo, Mina
nzi ta huma nziya, nzi ta maha a
moya wa mawunwa le no*n*wini wa
baprofeti ba yena bon*k*le. Na yena
i te ngalo, Wena u ta kupeta yena,
u ta mu *k*lula kambe: huma, u ya
maha le*z*o.
23 Makunu hikwalaho, languta, Jehova
i bekile a moya wa mawunwa ka
bon*k*le laba baprofeti; na Jehova i

wulawulile kubiha xungetano na
wena.
24 *Zonake Zedekia a nwana wa Ce-
naana i lota kusuhi, i loba Mikaia
laha hlayeni, na te ngalo, Hi· yihi
ndlela a Moya wa ka Jehova wu
sukileko hi le ka mina wu ta wula-
wula ka wena ke?
25 Na Mikaia i te ngalo, Languta, wena
u ta wona lego siku, laha wena u ta
nga engena lomo nzeni ka yindlu ku
fihla a wutsumbu ga wena.
26 Ni hosi ya ka Israeli yi te ngalo, Te-
kani Mikaia, mu mu rwala a klela
aya ka Amoni a mufumeli wa muti,
ni ka Joaxi a nwana wa hosi;
27 Ni ku wula, Zakungahi a wula a
hosi, Engisa loyi murisa lomo nzeni
ka paxo, u gisa yena hi zibaha za ku-
xaniseka ni mati ya kuxaniseka, nzi
kala mina nzi wuya hi kurula.
28 Na Mikaia i te ngalo, Loku wena ha
kunene futsi u klela hi kurula, Je-
hova a nga wulawulangi ha mina.
Na yena i te ngalo, Zwanani, nwina
banhu, nwenkle ba nwina.
29 *Zingaho a hosi ya ka Israeli na Je-
hoxafate hosi ya ka Juda ba loya le
Ramote-gileade.
30 Ni hosi ya ka Israeli i te ngalo ka
Jehoxafate, Mina nzi ga ta ambexa a
wutsumbu ga mina, kasi nzaya enge-
na lomo impini; kanilezi wena hu-
luxeta a nguwo ya wena. Ni hosi
ya ka Israeli yi tsika kuambala a
wutsumbu ga yona, i lo engena lomo
impini.
31 Makunu a hosi ya le Siria yi wa lele-
tele a makume manharu ni timbiri a
tinduna ta yena ta tikareta ta kulwa,
aku, Mu ngalwi ge hambu a tso-
ngwani kutani wa hombe, saseka
yena yece a hosi ya ka Israeli.
32 Na ku mahisile lezo, laha a tinduna
ta tikareta ta kulwa ti wonile Jeho-
xafate, lezaku bona ba te ngalo, Ha-
kunene yene hi yena a hosi ya ka
Israeli, bona ba lo hambuka le kle-
lweni a ku talwa ba vukela yena; na
Jehoxafate i loba a huwa.
33 Na ku mahisile lezo, laha a tinduna
ta tikareta ta kulwa ti wonile lezaku
i wa nga hi hosi ya ka Israeli, leza-
ku ba lo klela le nzako ku hlongoli-
seni yena.
34 Ni wanuna wokari i lo kwaya a wu-
ra ga yena hi makuwulo, i lo fula a
hosi ya ka Israeli hi lomo maklanga-
nweni ya baji ga yena ka xiketse:
hikwalaho yena i te ngalo ka muca-
yeli wa yena wa kareta ya kulwa,
Renzeleta canja ga wena, ni ku rwa-
la mina nzi huma impini, hakuba
mina nzi kubazilwe nguvu.
35 Ni impi yi wa lo enzelekelana lego
siku: ni hosi yi wa tsamile lomo ka-
reteni ya yena a kegele ka mu Siria,
i lofa laha gambyeni; ni nkata wu
lo kulunga hi laha mbangeni wuya
le hasi ka kareta.
36 Ni laho ku lo biwa huwa ka impi
yonkle hi kupeleni ka gambo, giku,
Bonklelele banhu le mutini wa ka
kabye, ni bonklelele banhu le tikweni
ga ka kabye.
37 *Zingaho a hosi yi lofa, yena i wa
lo nehwa le Samaria; na bona ba lo
nkelela a hosi le Samaria.
38 Na bona ba lo hlaza a kareta hi le
tibeni ga le Samaria, ni timbyana ti
lo laza a nkata wa yena (makunu a
zibayi zi wo hlaza a tsumbu wa zona
leyo); kukotisa hi ka mhaka ya ka
Jehova leyi yena a yi wulawulileko.
39 Makunu zonkle a zi maho za Ahabi,
ni zonkle lezo yena a zi mahileko, ni
yindlu ya timhonzo ta ndlovu leyo
yena a nga wa akile ni yonkle miti a
akeleko, a zitsalwangi lomo bukwini
ga kronekeli ga tihosi ta ka Israeli
ke?
40 Zingaho Ahabi i eklela zinwe ni ba-
dadani ba yena; na Ahazia a nwana
wa yena i lo fuma xikundleni xa
yena.
41 *Na Jehoxafate a nwana wa Asa i
lo sangula a ku fuma le Juda hi le-
mbe ga wumune ga Ahabi a hosi ya
ka Israeli.
42 Jehoxafate i wa hi ni makume ma-
nharu ni nklanu malembe laha yena
a nga wa sangule a ku fuma; i lo
fuma a makume mambiri ni nklanu
a malembe le Jerusalema. Ni bito
ga mamani wa yena i wa hi Azuba
a nhanyana wa Xilhi.
43 Na yena i lo famba hi tindlela ta Asa
a dadani wa yena; yena a nga ha-
mbukangi klelweni ka tona, na a
maha lezo zi sasekileko mahlweni ka
Jehova: ahemba a wutsamo gi kla-
kukileko gi wa nga tekwangi; a
banhu ba wa lu simamisa ba hisa a
tibani wutsanweni gi klakukileko.
44 Na Jehoxafate i lo maha a kurula
zinwe ni hosi ya ka Israeli.
45 *Makunu zonkle zimaho za Jehoxa-
fate, ni ntamo wa yena lowo a ko-

mbisileko, ni ku i lwisile ku yini, zona a zi tsalwangi lomo bukwini ga kronekeli ga tihosi ta ka Juda ke?
46 Ni misalela ya ma Sodoma, leyo yi seleko masikwini ya dadani wa yena Asa i lo yi hlongola yi huma lomo tikweni.
47 Ni laho ku wa nga hi kona a hosi le Edome: ni nduna yi wa hi hosi.
48 Jehoxafate i lo maha a mataru le Tarxixi a kuya le Ofira ma yela a nzalama: kanilezi wona a ma yangi; hakuba a mataru ma lo panzeka le Ezioni-gebera.
49 Zonake ku lo wula Ahazia a *n*wana wa Ahabi ka Jehoxafate, Nga malanza ya mina na famba ni malanza ya wena le matarwini. Kanilezi Jehoxafate i wa nga a nga vumelangi.
50 Na Jehoxafate i lo e*k*lela zi*n*we ni badadani ba yena, i wa lo nkelelwa zi*n*we ni badadani ba yena a mutini wa Davida a dadani wa yena; na Jehoramu a *n*wana wa yena i lo fuma xikun*d*leni xa yena.
51 Na Ahazia a *n*wana wa Ahabi i lo sangula ku fuma hehla ka Israeli le Samaria hi ka lembe ga kume ni n*k*lanu ni mambiri ga ku fuma ka Jehoxafate a hosi ya ka Juda, yena i lo fuma malembe mambiri hehla ka Israeli.
52 Na yena i lo maha lezo zi bihileko mahlweni ka Jehova, i lo famba le n*d*leleni ya dadani wa yena, ni lomo n*d*leleni ya mamani wa yena, ni lomo n*d*leleni ya Jeroboamu a *n*wana wa Nebate, laha ha kona a mahileko Israeli a kuonha.
53 Na yena i lo kozela Baali, i lo kozela yena, i lo vin*d*lukisa kuzangara Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli, kukotisa hi ka zon*k*le lezo a dadani wa yena a mahileko.

A BUKU GA WUMBIRI GA

TIHOSI.

XIPIMO 1.

1 Na Moabi i lo hlubuka a vukela Israeli a nzako ka kufa ka Ahabi.
2 Na Ahazia i lowa hi le wonini ga yin*d*lu ya yena ya le hehla leyo yi nga wa hi le Samaria, i lo ba*b*ya: na yena i lo ruma a mitsukano, i te ngalo ka yona, Fambani, mu ya wutisa ka Baal-zebuba, a nungungulu wa le Ekroni, kutani nzi ta kalamuka ka legi wuba*b*yi.
3 Kanilezi a ngelosi ya Jehova yi te ngalo ka Elija a mu Tixebeti, Suka, u famba a ku *k*langanyeta a mitsukano ya hosi ya le Samaria, ni ku wula ka yona, Hi lezi laho hakuba ku nga haba a Nungungulu ka Israeli, lezaku *n*wina mu yako mu ya wutisa ka Baal-zebuba a nungungulu wa le Ekroni ke?
4 Makunu hikwalaho zakungahi a wulako Jehova, Wena u nga ta relela lahasi laho mubedini lowo wena u kanziyileko, kanilezi hakunene wena u tafa. Na Elija i lo suka.
5 Ni mitsukano yi lo *k*lelela ka yena, na yena i te ngalo ka yona, Hiyini lezo *n*wina mu wuyileko ke?
6 Na bona ba te ngalo ka yena, Laho ku lota a munhu a ku ta *k*langanyeta hina, i te ngalo ka hina, Fambani, *k*lelani kambe ka hosi leyo yi rumileko *n*wina, ni ku wula ka yona, Zakungahi a wulako Jehova, hi lezi laho hakuba ku nga haba a Nungungulu ka Israeli ke, lezi u rumelako u wutisa ka Baal-zebuba, a nungungulu wa le Ekroni ke? hikwalaho wena u nga ta relela lahasi le mubedini lowo wena u kanziyileko, kanilezi wena hakunene u ta kufa.
7 Na yena i te ngalo ka bona, Ngwa ku tsamisa kuyini a munhu wa kona loye a nga wa tile ku *k*langanyeta *n*wina, ni ku *b*yela *n*wina leti timhaka ke?
8 Na bona ba lo hlamula yena, Yena munhu wa mafefeleti, a bohile hi bandi ga dzowo lomo ziwunwini za yena, Na yena i te ngalo, Kona nzi Elija a mu Tixebeti.

9 Zonake a hosi yi lo rumela a ndu-
na ya nklanu wa makume ni nklanu
wa makume wa yena. Yena i lo
kanziya aya ka yena: ni, languta,
yena i wa tsamile le hehla ka xitsu-
ngana. Yena i lo wulawula ka ye-
na, O munhu wa Nungungulu, a hosi
yi rumele, relela uta.
10 Na Elija i lo hlamula i te ngalo ka
nduna ya nklanu wa makume, Loku
mina nzi wa nga nzi hi munhu wa
Nungungulu, nga a nzilo wuta wu
relela hi le tilweni, wu ta lobisa we-
na ni nklanu wa makume wa wena.
Laho ku lota a nzilo wu relela wuta
hi le tilweni, wu lota lobisa yena ni
nklanu wa makume wa yena.
11 Ni kambe yena i lo rumela ka yena
a nduna ya nklanu wa makume zi-
nwe ni nklanu wa makume wa yena.
Na yena i lo hlamula i te ngalo ka
yena, O munhu wa Nungungulu, za-
kungahi a hosi yi wulileko, Relela
uta lokuloku.
12 Na Elija i lo hlamula i te ngalo ka
bona, Loku mina nzi wa hi munhu
wa Nungungulu, nga a nzilo wu re-
lela hi le tilweni, wuta mbetisa wena
ni nklanu wa makume wa wena.
Ni nzilo wa Nungungulu wu lo re-
lela wuta hi le tilweni, wu lota mbe-
tisa yena ni nklanu wa makume wa
yena.
13 Ni kambe yena i lo ruma a nduna a
kunharu ya nklanu wa makume ni
nklanu wa makume wa yena. Ni
nduna ya wunharu ya nklanu wa
makume yi lo kanziya, i lota wela
hi madzolo ya yena mahlweni ka
Elija, ni ku kongotela yena, i te
ngalo ka yena, O munhu wa Nu-
ngungulu, mina nza kombela wena,
nga a wutomi ga mina, ni wutomi
ga lowu a nklanu wa makume wa
malanza ya wena, a ku be malongo
kuwoneni ka wena.
14 Languta, laho ku lota a nzilo hi le
tilweni, wu lo lobisa a tinduna to
rangangula timbiri ta nklanu wa
makume ni minklanu ya makume
ni nklanu wa makumi ya tona; na
makunu nga a wutomi ga mina gi
hi malongo kuwoneni ka wena.
15 Ni ngelosi ya ka Jehova yi te ngalo
ka Elija, Relela u famba zinwe na
yena: u nga cabi yena. Na yena i
lo suka, i lo relela aya zinwe naye le
hosini.
16 Na yena i te ngalo ka yena, Zaku-
ngahi a wulako Jehova, Hakuba
kwatsiloko wena u rumeleko a mi-
tsukano u ya wutisa ka Baal-zebuba,
a nungungulu wa le Ekroni, hi lezi
hakuba laho ku nga hiko kona a
Nungungulu lomu ka Israeli a ku
wutisa ka yena a mhaka ke? hikwa-
laho wena u nga ta relela lahasi hi
le ka mubedi lowu wena u kanziyi-
leko, kanilezi hakunene wena u ta
kufa.
17 Zingaho yena i lofa kwatsi hi ka
mhaka ya ka Jehova leyo Elija a yi
wulawulileko. Na Jehoramu i lo
sangula a ku fuma lomo xikundleni
xa yena hi lembe ga wumbiri ga Je-
horamu a nwana wa Jehoxafate a
hosi ya ka Juda; hakuba yena i wa
nga hi na nwana.
18 Makunu zinwani zonkle a zimaho
za Ahazia lezo yena a zi mahileko,
zona a zi tsalwangi lomo bukwini
ga kronekeli a ka tihosi ta ka Isra-
eli ke?

XIPIMO 2.

1 Na ku mahisile lezo, laha Jehova
a nga wa ta teka Elija hi xipupu-
ri-xa mheho aya tilweni, lezaku Eli-
ja i lo famba zinwe na Elixa le
Gilgale.
2 Na Elija i te ngalo ka Elixa, Tsama
laha, mina nza kombela wena; ha-
kuba Jehova i rumela mina a wu-
kule go kota le Beteli. Na Elixa i
te ngalo, Kwatsi hi lezi Jehova a
hanyako, ni kwatsi hilezi a muhefe-
mulo wa wena wu hanyako, mina
nzi nga ta tsika wena. Zingaho bo-
na ba loya le Beteli.
3 Ni barisanyana ba baprofeti labo ba
nga wa hi le Beteli ba lota ka Elixa,
ba te ngalo ka yena, Wa zi tiba leza-
ku Jehova i ta teka a hosi ya wena
le hlokweni ya wena nyamukla ke?
yena i te ngalo, Ina, mina nza zi tiba
lezo; rutisani mu miyela.
4 Na Elija i te ngalo ka yena, Elixa,
tsama laha, mina nza kombela wena;
hakuba Jehova i rumele mina le Je-
riko. Na yena i te ngalo, Kwatsi
hilezi Jehova a hanyako, kwatsi hi-
lezi a muhefemulo wa wena wu ha-
nyako, mina nzi nga hambana zinwe
na wena. Zingaho bona ba lota Je-
riko.
5 Ni barisanyana ba baprofeti laba ba
nga wa hi le Jeriko ba lota ka ku
suhi ka Elixa, na ba te ngalo ka ye-

na, Wa *z*i tiba le*z*aku Jehova i laba
ku teka a hosi ya wena le hlokweni
ya wena nyamu*k*la ke? yena i lo hla-
mula, Ina, mina nza *z*i tiba le*z*o; ru-
tisani mu miyela.
6 Na Elija i te ngalo ka yena, Tsama
laha, mina nza kombela wena; ha-
kuba Jehova i rumele mina le Jorda-
ni. Na yena i te ngalo, Kwatsi hile*z*i
Jehova a hanyako, na kwatsi hile*z*i
a muhefemulo wa wena wu hanya-
ko, mina nzi nga ta hambana *z*i*n*we
na wena. Bona bambiri ba loya.
7 Ni n*k*lanu wa makume ya barisanya-
na ba baprofeti ba loya, ba lo yima
hi xungetano *z*i*n*we na bona hi le
kule: na bona bambiri ba lo yima hi
le Jordani.
8 Na Elija i lo teka a nguwo ya yena,
i lo songelelela yona katigi*n*we, i lo-
ba a mamati, ba lo abanyisana seno
ni seyi, *z*ingaho le*z*o bona bambiri ba
lo famba *k*latukweni lomo liranza-
*b*yeni li omileko.
9 Na ku mahisile le*z*o, laho bona ba
nga wa yile ba *k*latuka, le*z*aku Elija
i te ngalo ka Elixa, wutisa xini mina
nzi nga wa ta maha ka wena, hi ma-
hlweni na nzi nga seku tekiwa hi
le ka wena. Na Elixa i te ngalo,
Mina nza kombela wena, nga a xi-
abelo xi wuyetilweko xa moya wa
wena xi be hehla ka mina.
10 Na yena i te ngalo, Wena u wutisa
a xilo xo tsanza: ahemba lokoke,
loku wena u wona mina loku nzi te-
kiwa mahlweni ka wena, ku taba
ngaho ka wena; kanile*z*i loku *z*i nge
ngaho, kona ku nga ta kuba ngaho.
11 Na ku mahisile le*z*o, kwatsi hile*z*i
bona ba nga wa ha simama a ba ya-
nakuya, na ba lo wulawula, le*z*aku,
languta, laho ku lo woneka a kareta
ya nzilo, ni mahaxi ya nzilo, leyi yi
nga pulakanyisa bona ba hambana;
na Elija i loya hehla hi xipupuri-xa-
mheho le tilweni.
12 Na Elixa i lo wona kona, i lo bahu-
wa, Dadani wa mina, dadani wa mi-
na, a tikareta ta ka Israeli ni ba ba-
nuna ba mahaxi ba kona!
Na yena a nga ha engetangi a wo-
na yena: na yena i lo *k*lemerela a ti-
nguwo ta yena *n*winyi, i lo hanzula
tona a micangala mimbiri.
13 Na yena i lo teka kambe a nguwo
ya Elija leyo yi wileko hi le ka ye-
na, i lo *k*lela a famba, i lo yima hi
le rebeni ga congo Jordani.
14 Na yena i lo teka a nguwo ya Elija
leyo yi wileko hi ka yena, i loba a
mamati, i te ngalo, I kwihi Jehova,
a Nungungulu wa Elija ke? ni laha
yena kambe a nga wa bile a mama-
ti, ba lo abanyeka leno ni seyi; Eli-
xa i lo *k*latuka.
15 Ni laba a barisanyana ba baprofeti
labo ba nga wa hi le Jeriko *k*latu-
kweni wa xungetano *z*i*n*we na bona
ba nga wa wonile yena, na bona ba
te ngalo, A moya wa Elija wu le he-
hla ka Elixa. Na bona ba lota ku
*k*langanyeta yena, ba lo koramisa a
wutsumbu ga*b*ye liranza*b*yeni ma-
hlweni ka yena.
16 Na bona ba te ngalo ka yena, La-
nguta, makunu, laho ku kona *z*i*n*we
ni malanza ya wena a n*k*lanu wa
makume ya ba banuna ba ntamo;
nga bona baya, hina ha kombela we-
na, baya laba a hosi ya wena, ku
nga taku a Moya wa Jehova wu te-
kile yena hehla, ni kuba wu hoxile
yena le hehla ka xitsunga, kutani ka
nzelelelo. Na yena i te ngalo, *N*wi-
na mu nga ta rumela.
17 Ni laha bona ba nga wa kongotele
yena a kala yena a telwa hi tingana,
yena i te ngalo, Rumelani. Bona
hikwalaho ba lo rumela a n*k*lanu wa
makume ya ba banuna; na bona ba
lo hlota masiku manharu, bona a ba
kumangi yena.
18 Na bona ba lo *k*lela ba wuya ka ye-
na, laha yena na a tsamile le Jeriko;
yena i te ngalo ka bona, Mina nzi
wa nga wulangi ka *n*wina, le*z*aku
mu nga fambi ke?
19 Ni banhu ba muti ba te ngalo ka
Elixa, Languta, hina ha kombela
wena, laha mutini i rulani i ndende,
kota le*z*i a hosi ya mina yi wonako:
kanile*z*i a mati ma bihile, ni tiko ga
hulukela.
20 Na yena i te ngalo, nehani ka mina
a nghotso yi*s*wa, ni ku cela a munyu
nzeni ka yona. Na bona ba lo neha
yona ka yena.
21 Na yena i loya kuka a mamati, ni
ku hoxa a munyi nzeni ka wona, i te
ngalo, *Z*akungahi a wulako Jehova,
mina nzi cumile laya mamati; laho
ku nga ta kuba kona kusukela a hi
le*z*i a kufa ni kuhulukela.
22 *Z*ingaho a mamati ma wa cumilwe
kala legi siku, kukotisa hi ka mhaka
ya ka Elixa leyo yena a yi wulawu-
lileko.

23 Na yena i lo kanziya a suka hi le-
yo i lota le Beteli; kwatsi hi hilezi
yena a nga waya hehla hi ndlela, la-
ho ku lota a bafanyana ba huma hi
lomo mutini, ba lo mu hleka, na ba
te ngalo ka yena, Yana hehla, nya-
lihandlanziwena; yana hehla, nya-
lihandlanziwena.
24 Na yena i lo cuwuka le nzako i lo
wona bona, i lo rukatela bona hi
bitweni ga ka Jehova. Ni laho ku
lo huma a matrele mambiri ya ma-
bera, hi lomo kwatini, ma lo pfemu-
la a mune wa makume ni bambiri ya
bafana ba bona.
25 Na yena i lo suka leyo aya xitsunge-
ni Karmeli, ni ku sukela leyo i lo
klelela le Samaria.

XIPIMO 3.

1 Makunu Jehoramu a nwana wa
Ahabi i lo sangula ku fuma le Sama-
ria hi ka kume ni nklanu ni manharu
a lembe ga kufuma ka Jehoxafate a
hosi ya ka Juda, na yena i lo fuma
kume ni mambiri a malembe.
2 Na yena a nga maha ngi lezo zi
sasekileko kuwoneni ka Jehova, ka-
nilezi i wa nga fanani ni dadani wa
yena, ni mamani wa yena; hakuba
yena i lo susa a mhinga ya Baali
leto a dadani wa yena a nga wa ti
mahile.
3 Ahembalokoke yena i lo namarela
zionhweni za Jeroboamu a nwana
wa Nebate, lezo ha zona a nga wa
mahile Israeli a kuonha; yena i wa
nga sukangi ka zona.
4 Makunu Mexa a hosi ya le Moabi
i wa hi a nwinyi wa tiyivu; yena i
wo luba ka hosi ya ka Israeli a wo-
ya ga zana ga kume ga mazana ya
mikundlu, ni zana ga kume ga ma-
zana a tihamba.
5 Kanilezi na ku mahisile lezo, laha
Ahabi a nga wa file, lezaku a hosi
ya le Moabi yi lo hlubuka yi vukela
a hosi ya ka Israeli.
6 Ni hosi Jehoramu i lo huma hi lomo
Samaria ka lexo xikati, i lo hlomisa
wonkle Israeli.
7 Na yena i loya a ya rumela ka Je-
hoxafate a hosi ya ka Juda, aku, A
hosi ya le Moabi yi hlubukile yi vu-
kela mina: wena u nga ta famba zi-
nwe na mina a kuya vukela Moabi
a kulwe ke? Na yena i te ngalo,
Mina nzi ta kanziya: mina nzi kwa-
tsi hi wena, ni banhu ba mina mba
wena, ni mahaxi ya mina me kwatsi
nja wena a mahaxi.
8 Na yena i te ngalo, Hi yihi ndlela hi-
na hi ta nga kanziya kuya ke? Na
yena i lo hlamula, A ndlela ya le xi-
wuleni xa le Edome.
9 Zingaho a hosi ya ka Israeli yi loya,
ni hosi ya ka Juda, ni hosi ya ka
Edome; na bona ba lo maha a wu-
renzelekela ga lwenzo la nklanu wa
masiku ni mambiri: ni laho ku wa
nga hi kona a mati ya mabandla, ge
hambu ya zihari lezo zi ba lanze-
lako.
10 Ni hosi ya ka Israeli yi te ngalo,
Ha! hakuba Jehova i bitanile leti
tihosi tinharu a ku ta nyikela tona
mandleni ya ka Moabi.
11 Kanilezi Jehoxafate i te ngalo, laho
a ku kona laha a muprofeti wa ka
Jehova, lezaku hina kasi ha fela ku
wutisa ka Jehova ha yena ke? Ni
munwe wa malanza ya hosi ya ka
Israeli i lo hlamula yena i te ngalo,
Elixa a nwana wa Xafate i kona la-
ha, loye a nga wa halatile a mati lo-
mo mandleni ya Elija.
12 Na Jehoxafate i te ngalo, A mhaka
ya ka Jehova yi zinwe na yena. Zi-
ngaho a hosi ya ka Israeli na Jeho-
xafate ni hosi ya ka Edome ba lo re-
lela baya ka yena.
13 Na Elixa i te ngalo ka hosi ya ka
Israeli, Zakuyini nzi nga wa ta nga
mina nzi zi maha ka wena ke? fa-
mba wena ka baprofeti ba dadani
wa wena, ni ka baprofeti ba mama-
ni wa wena. Ni hosi ya ka Israeli i
te ngalo ka yena, Kokwihi; hakuba
Jehova i bitanile leti a tihosi tinha-
ru katiginwe a kuta ti nyikela ca-
njeni ga Moabi.
14 Ni Elixa i te ngalo, Kwatsi hi lezi
Jehova wa mabandla a hanyako, a
mahlweni ka wihi mina nzi yimile-
ko, hakunene, loku ku wa nga hi
lezi mina nzi cabako a kubakona ka
Jehoxafate a hosi ya ka Juda, mina
nzi wa nga wa ta nga nzi cuwukile
ka ngomama ya wena, ge hambu ni
wona wena.
15 Kanilezi ma nga nzi nehelani a mu-
bi wa gubu. Na ku mahisile lezo,
ni laha a mubi wa gubu a nga wa
bile, lezaku a canja ga Jehova gi lota
hehla ka yena.
16 Na yena i te ngalo, Zakungahi a
wulako Jehova, Mahani leyi minze-
lelo kukuha a minkegana.

17 Hakuba *z*akungahi a wulako Jeho-
va, *N*wina mu nga ta wona a mhe-
ho, ge hambu ni ku wona a vula;
kasike le minzelelelo yi ta tatisiwa
hi mati, na *n*wina mu ta kunwa,
*n*wen*k*le *n*wina ni tihomu ta *n*wina
ni *z*ihari *z*a *n*wina.
18 Kanile*z*i lexi xilo xi hehukileko ku-
woneni ka Jehova: yena kambe i ta
nyikela a ma Moabi lomo canjeni ga
*n*wina.
19 Na *n*wina mu ta hlasela yon*k*lelele a
miti yi gingisilweko, ni yon*k*lelele a
miti yi langilweko, na ku ta wela
ton*k*le a tisinya to saseka, ti ta ka-
wula ton*k*lelele a tihlowo ta mati,
le*z*aku, ni ku bihisa gon*k*le a tiko hi
mari*b*ye.
20 Na ku mahisile le*z*o laha mixweni,
hi xikatini xa ku nyikela a nzhiho,
le*z*aku, languta, laho ku lota a mati
hi n*d*lela ya le Edome, ni tiko gi wa
lo tatiswa hi mati.
21 Makunu ni laha a ma Moabi ma
nga wa *z*i zwile le*z*aku a tihosi ti ka-
nziyile a ku talwa *z*i*n*we na bona,
na bona ba lo tsombanyisa a wutsu-
mbu ga*b*ye katigi*n*we, bon*k*le labo ba
nga wa *z*i kota a ku hloma ma*k*lari,
ni ba hehla, ba wa la su suka ba ko-
mama ba ya yima le mbinganweni.
22 Na bona ba lo suka punzwini wa
mixa, ni gambo gi hatima hehla ka
mati, ni ma Moabi ma lo wona a
mati ma xungeteneko *z*i*n*we na bo-
na na ma *t*rukile kwatsi i nkata:
23 Na bona ba te ngalo, Lowu i nkata;
a tihosi hakunene ti lo*b*yisilwe, na
bona ba dayene ha boce mu*n*we ni
mu*n*wani: makunu hikwalaho, Mo-
abi, yi kombe mufulweni.
24 Ni laha bona ba nga wa tile le wu-
gobelweni ga ka Israeli, hi ba ka
Israeli ba lo suka a ku hlasela a ma
Moabi, *z*ingaho le*z*o bona ba lo tsu-
tsuma mahlweni ka bona; na bona
ba lo famba ba engena lomo tikwe-
ni na ba hlasela a ma Moabi.
25 Na bona ba lo kunzumula lahasi a
miti; ka *z*on*k*lelele *z*ipanze *z*o saseka
*z*a saba ba lo hoxa bon*k*lelele a ba-
nhu a ri*b*ye ga yena, ba lo tatisa go-
na; na bona ba lo kawulisa ton*k*le-
lele a tihlowo ta mati, ba lo wisa
ton*k*le a tisinya to saseka, kala le
Kir-harsete kumbela bona ba lo siya
a mari*b*ye ya kona; ahemba a baho-
xi ba mari*b*ye ba loya kona, ba ya
hlasela kona.
26 Ni laha a hosi ya le Moabi yi nga
wa wonile le*z*aku a impi yi tsingisi-
lwe ka yena, yena i lo teka a n*k*lanu
ni mambiri a mazana ya ba banuna
labo ba komako a supado, a kuba ba
fohla ba huma kuya ka hosi ya le
Edome; kanile*z*i ba wa nga ba nga
*z*i koti.
27 *Z*onake yena i lo teka a *n*wana wa
yena wa nhonzwa loye a nga wa ta
nga a fumile xikun*d*leni xa yena, i
lo nyikela yena a munyikelo wa ku-
hiswa hehla ka kurisi. Ni laho ku
wa hi kona *z*anga ya hombe ku vu-
kela Israeli: na bona ba lo suka le
ka yena, ba lo *k*lelela le tikweni ga
bona benyi.

XIPIMO 4.

1 Makunu ku lobahuwa a wasati
wokari wa ba basati ba baprofeti ka
Elixa, aku, A nanza ga wena a nu-
na wa mina i file; ni le*z*aku wena hi
wena u *z*itibako le*z*aku a nanza ga
wena gi lo caba Jehova: ni nanzu
wuta kuta teka ka yena a banana ba
mina bambiri a kuba tikumbi.
2 Na Elixa i te ngalo ka yena, Mina
nzi wa ta nga nzi maha yini ka we-
na ke? *b*yela mina; xini wena u nga
naxo lomu n*d*lwini ke? Na yena i
te ngalo, A nanza ga xisati ga wena
a gi na ncumo lomu n*d*lwini, saseka
a mbita ya mafura.
3 *Z*onake yena i te ngalo, Famba, uya
lomba a *z*i*b*ya ka ba akelwane ba we-
na bon*k*le, *z*ona *z*i*b*ya *z*a mapanga; u
nga lombi *z*itsongwani.
4 Na wena u taya lomo n*d*lwini, ni ku
ya vala libati hehla ka wena ni hehla
ka banana ba wena, ni ku cululela
ka *z*on*k*le le*z*o *z*i*b*ya; na wena u ta *z*i
beka le *k*lelweni le*z*o *z*i teleko.
5 *Z*ingaho yena i lo famba ka yena, i
lo ti valela libati ni ku valela a
barisanyana ba yena; na bona ba
lo neha a *z*i*b*ya ka yena, yena i lo
cululela.
6 Na ku mahisile le*z*o, ni laha a *z*i*b*ya
*z*i nga wa tele, le*z*aku yena i te nga-
lo ka nisanyana wa yena, Hi nga
nzi nehela kambe a xi*b*ya. Na yena
i te ngalo ka yena, Laho a ka hi
kona a xi*b*ya kambe. Ni mafura
ma lo tiya.
7 *Z*onake yena i lota i lo *b*yela a mu-
nhu wa Nungungulu. Na yena i te
ngalo, Famba, u ya xabisa a mafura,
ni ku riha a nanzu wa wena, ni ku

tsama wena ni barisanyana ba wena
hi wona ma seleko.
8 Ku su ku kanza ka lego siku, le-
zaku Elixa i wa hunza aya le Xune-
mu, laho ku nga wa hi kona a wasati
wa hombe; na yena i lo kongotela
yena a kuga zibaba, na kona na ku
wa ngaho, kwatsi hi xikanzakanya
xa lezi yena a nga wa hunza, yena i
hambukela leyo a kuga a zibaba.
9 Na yena i te ngalo ka nuna wa yena,
Languta makunu, mina nza wona
lezaku loyi munhu wa kubasa wa
Nungungulu, loye a hunzako hi la-
ha ka hina hi kusimamisilweko.
10 Nga hina hi maha, nza kombela we-
na, a yin*dl*wanyana yi tsongwana hi
laho kurisini; na nga hina hi beke-
la a mubedi wa yena lomo, ni meza,
ni xitsamo, ni linhi la kandiya: na
ku taba lezo, laha yena na ata ka
hina, lezaku yena i ta hambukela
lomo n*dl*wini.
11 Na kona ku la su kanza ka a siku,
lezaku yena i lota leno, yena i lo ha-
mbukela lomo n*dl*wini i lo e*k*lela
lomo.
12 Na yena i te ngalo ka Gehazi a nanza
ga yena, Bitana loyi a mu Xuname.
Ni laha yena a nga wa bitanile yena,
yena i lo yima mahlweni ka yena.
13 Na yena i te ngalo ka yena, Wula ka
yena, Languta, wena u wa kari u
celakota ha hina hi kon*k*le ku kata-
lela; xini xi nga ta mahilweko ka
wena ke? wena u wa ta nga u wula-
wulwa ka hosi, kutani ka nduna ya
impi ke? na yena i lo hlamula, Mina
nzi aka xikari ka banhu ba ka hina.
14 Na yena i te ngalo, Xini zonake xi
ta nga mahelwa ka yena ke? na Ge-
hazi i lo hlamula, Hizinene yena a
nga nisanyana, ni nuna wa yena xi-
kosana.
15 Na yena i te ngalo Bitana yena. Ni
laha yena a nga wa bitanile yena,
yena i lo yima le libatini.
16 Na yena i te ngalo, A ka leyi nguba,
laha na xikati xi renzelekile, wena u
ta wukarela a nisanyana. Na yena
i te ngalo, Ge kokwihi, hosi yanga,
wena munhu wa Nungungulu, u
nga hembi wunwa ka nanza ga xi-
sati ga wena.
17 Ni wasati i lo xura nyimba i lo *t*ra-
la a nisanyana ka leyo nguba, laha a
xikati xi nga wa renzelekile, kwatsi
hilezi Elixa a nga wa wulile ka yena.
18 Ni laha a xihlangana xi nga wa ku-
lile, ku la su kanza ka a siku, lezaku
yena i wa humele lahan*d*le ka dada-
ni wa yena ka batsobeli.
19 Na yena i te ngalo ka dadani wa ye-
na, Hloko ya mina, Hloko ya mina.
Na yena i te ngalo ka malanza ya
yena, *k*lakulani yena aya ka mamani
wa yena.
20 Ni laha yena a nga wa tekile yena, a
mu tisa ka mamani wa yena, yena i
lo tsama madzolweni ya yena kala
mu*n*wini, na zonake yena i lofa.
21 Na yena i lo kanziya i loya e*k*lelisa
yena le mubedini wa munhu wa
Nungungulu, ni ku valela yena a
libati, i lo huma lahan*d*le.
22 Na yena i lo bitana a nuna wa ye-
na, i te ngalo, Rumela, nza kombe-
la wena, a mu*n*we wa malanza, ni
gi*n*we ga timbongola, kasi mina nza
fela ku tsutsuma nziya ka munhu
wa Nungungulu, ni ku wuya ka-
mbe.
23 Na yena i te ngalo, Ngahilezo wena
u ta famba ka yena nyamu*k*la ke?
kona a hi hweti yiswa kutani saba-
do. Na yena i te ngalo, Ku taba
kwatsi.
24 *Z*onake yena i lo gabatsela a mbongo-
la, i te ngalo ka nanza ga yena, Ca-
yela, ni ku tsonono hi famba; u nga
hlwetisi ku kukilela, saseka loku
mina nzi wula wena.
25 *Z*ingaho yena i loya, i lota ka mu-
nhu wa Nungungulu le xitsungeni
Karmeli.
Na ku mahisile lezo, laha a mun-
hu wa Nungungulu a nga wa wonile
yena le a ha hi kule, lezaku yena i
te ngalo ka Gehazi a nanza ga yena,
Languta, le *k*latuko a mu Xuna-
me:
26 Tsutsuma, nza kombela wena, ma-
kunu u *k*langanyeta yena, wula ka
yena, U kwatsi wena ke? i kwatsi a
nuna wa wena ke? i kwatsi a *n*wa-
nana ke? na yena i lo hlamula, Kona
i kwatsi.
27 Ni laha yena a nga wa tile ka munhu
wa Nungungulu le tsunganini, na
yena i lo koma a mikonzo ya yena.
Na Gehazi i lo tsinela ku suhani a
ku ta nikinya yena; kanilezi a mu-
nhu wa Nungungulu wa i te ngalo,
Hi nga mu tsika yece: hakuba a
muhefemulo wa yena wu hlokisilwe
nzeni ka yena; na Jehova i fihlile
kona ka mina, na yena a nga nzi
*b*yelangi mina.

28 Zonake yena i te ngalo, Mina nzi wa
lo xuba a nisanyana ka hosi ya mina
ke? mina nzi wa nga wa wulangi ke,
U nga kohlisi mina ke?
29 Zonake yena i te ngalo ka Gehazi, Ti
bohe a ziwunu za wena, u teka a
nhonga ya mina lomo canjeni ga
wena, ni ku famba a ndlela ya we-
na: ni loku wena u klangana ni
munhu, u nga losi yena; ni loku a
munhu a ku losa wena, u nga hla-
muli yena kambe: ni ku klateka a
nhonga ya mina hehla ka hloko ya
xihlangana.
30 Ni mamani wa xihlangana i te nga-
lo, Kwatsi hi lezi Jehova a hanyako,
na kwatsi hilezi a muhefemulo wa
wena wu hanyako, mina nzi nga ta
siya wena. Na yena i lo suka, i lo
lanzela yena.
31 Na Gehazi i lo hunza a famba ma-
hlweni ka bona, i loya klateka a
nhonga lomo ngoheni ya xihlanga-
na; kanilezi laho ku wa nga hi kona
ni gezu, ge kuzwa. Ngahilezo yena
i lo klelela a ku klanganyeta yena, i
lo byela yena, aku, A xihlangana a
xi vukangi.
32 Ni laha Elixa a nga wa tile lomo
ndlwini, languta, a xihlangana xi
wa file, xi wa klatekilwe hehla ka
mubedi wa yena.
33 Yena i lo engena lomo hikwalaho, i
lo vala a libati ka bona ba bambiri,
ni ku kombela ka Jehova.
34 Na yena i loya hehla, i lo ti nawula
hehla ka xihlangana, i lo bekela a
nomu wa yena hehla ka nomu wa
yena, ni mahlo ya yena hehla ka
mahlo ya yena, ni mandla ya yena
hehla ka mandla ya yena; na yena i
lo nabalata a wutsumbu ga yena ka
yena; ni nyama ya xihlangana yi lo
hunzelela yi kufumela.
35 Zonake yena i lo renzeleka, a ti tolo-
la lomo ndlwini aya seno ni seno;
i loya hehla kambe, i lo ti nawuluta
a wutsumbu ga yena hehla ka yena:
ni xihlangana xi lo wetsemula nkla-
nu ni zimbiri zikati, ni xihlangana xi
lo vulula a mahlo ya xona.
36 Na yena i lo bitana Gehazi, i te nga-
lo, Bitana a mu Xuname. Zingaho
yena i lo bitana yena. Ni laha yena
a nga wa tile ka yena, yena i te nga-
lo, Teka a nisanyana wa wena.
37 Zonake yena i lo engena ndlwini, i
lo wela mikonzweni ya yena, i lo ti
koramisa wutsumbu gabye misabe-
ni, i lo teka yena a nisanyana wa ye-
na, i lo huma lahandle.
38 Na Elixa i lota kambe le Gilgale.
Ni laho ku wa hi kona andlala lomo
tikweni; ni barisanyana ba baprofe-
ti ba wa tsamile mahlweni ka yena;
na yena i te ngalo ka nanza ga yena,
Bekela lomu mbita ya hombe, u bi-
ka a marobyati ya barisanyana ba
baprofeti.
39 Ni munwe i lo huma aya handle
aya kaya a kubyanyi, i loya kuma a
tihlambuti ta lomo kwatini, yena i
lo kolela a tihaka ta kona i lo bohela
ngubyeni ya yena yi tala, i lota a ta
peta wona lomo mbitani ya maro-
byati; hakuba bona ba wa nga tibi
wona.
40 Zingaho bona ba lo pamela a banhu
a kuga. Na kona na ku mahisile
lezo, kwatsi hilezi ba nga wa haga a
marobyati, lezaku bona ba lo bahu-
wa, ba te ngalo, O munhu wa Nu-
ngungulu, laho ku kona kufa lomu
mbiteni. Bona ba wa nga ba nga
hagi kambe kona.
41 Kanilezi yena i te ngalo, Nehani a
tinzhoho. Na yena i lo cela tona
lomo mbiteni; na yena i te ngalo,
Pamelani banhu, kasi bona ba fela
kuga. Ni laho ku wa nga hi kona
amhango lomu mbiteni.
42 Ni laho ku lota a munhu hi le
Baal-xalixa, i lo neha ka munhu wa
Nungungulu a zibaba za mihanzo
yo rangula, makume mambiri ya
mikowo ya barle, ni mabele ya zi-
pfaki zo tsakama lomo kwameni wa
yena. I te ngalo, Nyika ka banhu,
kasi ba fela kuga.
43 Ni nanza ga yena gi te ngalo, Hiyi-
ni, mina nzi ta beka loku mahlweni
ka zana ga banhu ke? Kanilezi ye-
na i te ngalo, Nyika banhu, kasi ba
fela kuga, hakuba zakungahi a wu-
lako Jehova, Bona ba ta kuga, ni ku
tsanzeka kona.
44 Zingaho yena i lo bekela kona ma-
hlweni ka bona, na bona ba loga, na
ba lo tsanzeka kona, ku kotisa hi ka
mhaba ya ka Jehova.

XIPIMO 5.

1 Makunu Naamana, a nduna ya
impi ya hosi ya le Siria, i wa hi mu-
nhu wa hombe ka hosi ya yena, a
dzunzekileko, hakuba ha yena Jeho-
va i lo nyika kuhlula ka ma Siria:
yenawu kambe i wa hi wanuna wa

nhenha ya kulwa, kanilezi yena i wa
hi hlokonho.
2 Ni ma Siria ma wa humile lahandle
hi zijumani, ba wa lo koma le tikwe-
ni ga ka Israeli a hloko ya xinha-
nyatanyana; na yena i wa ku labe-
lela ka sati wa Naamana.
3 Na yena i te ngalo ka muzinza
nwinyi wa yena, Mina nzi wa ku lo-
ku ku wa nga a hosi ya mina yi wa
hi zinwe ni muprofeti loye a nga le
Samaria! zonake yena i wa ta nga a
ncuma yena a hlokonho ga yena.
4 Ni munwe i lo engena, i lo byela a
hosi ya yena, i te ngalo, Zakungahi
ni zakungahi a wulako a nhanyata-
na wa le tikweni ga ka Israeli.
5 Ni hosi ya le Siria i te ngalo, Famba
makunu, mina nzi rumela a papilo
ka hosi ya le ka Israeli. Na yena
i lo suka, i lo teka zinwe na yena
a kume ga maxekeli ya siliva, ni
nklanu ni ginwe a kume ga mazana
ya zipanze za nzalama, ni kume ga
wuhendleletano ga tinguwo.
6 Na yena i lo neha a papilo ka hosi
ya ka Israeli, aku, Na makunu laha
legi a papilo legi gi tile ka wena, la-
nguta, mina nza rumela Naamana a
nanza ga mina ka wena, kasi wena
wa fela ku ncuma yena a hlokonho
ga yena.
7 Na ku mahisile lezo, laha na hosi
ya ka Israeli na yi gonzile a pa-
pilo, lezaku yena i lo hanzula a ti-
nguwo ta yena, i te ngalo, Mina nzi
mina Nungungulu, a ku daya ni ku
maha ku wutomi, lezaku loyi i ru-
mela ka mina a ku ta ncuma a mu-
nhu ni hlokonho ga yena ke? kani-
lezi hlohlosani, mina nza kombela
nwina, ni ku wona lezaku yena i la-
bisa ku yini a kuholoba zinwe na
mina.
8 Na kona na ku wa ngaho, ni laha
Elixa a munhu wa Nungungulu a
nga wa zwile lezaku a hosi ya ka
Israeli yi hanzule a tinguwo ta yo-
na, lezaku yena i lo rumela le hosi-
ni, aku, Ngahilezo wena u hanzu-
leko a tinguwo ta wena ke? nga ye-
na makunu ata ka mina, yena i ta
zi tiba lezaku laho ku kona a mu-
profeti ka Israeli.
9 Zingaho Naamana i lota zinwe ni
mahaxi ya yena ni tikareta ta yena,
i lota yima le libatini la yindlu ya
Elixa.
10 Na Elixa i lo rumela a tsukano ka
yena, aku, Famba u ya hlamba le
Jordani a nklanu ni zimbiri a zikati,
a nyama ya wena yi tata kambe ka
wena, na wena u taba u hlazekile.
11 Naamana i wa lo zangara, i lo suka a
famba, na te ngalo, Languta, mina
nzi wo alakanya, Yena hakunene i
ta huma ata ka mina, ni ku ta yi-
ma, ni ku bitana le bitweni ga Je-
hova a Nungungulu wa yena, ni
kupuputela a canja ga yena hehla
ka leyo nzawu, ni ku ncuma a hlo-
konho.
12 A ku kona Abina na Farpara, a mi-
congo ya le Damaskusi, i cukwana
ku hunzu yonkle a micongo ya ka
Israeli ke? mina nzi wa nga ta nga
nzi hlambile ka yona, nzi hlazekile
ke? Zingaho i lo hunzuluka a fa-
mba le kuvindlukeni.
13 Ni milanza ya yena gi lo tsinela ku
suhi, gi lo wulawula ka yena, gi te
ngalo, Dadani wa mina, loku ku wo
kwatsi a muprofeti i lo wula wena
ku maha xilo xa hombe, wena u wa
nga ta nga u mahile xona ke? zi hu-
nzisile hi ku yini lezo zonake? laha na
yena na te ngalo ka wena, Hlamba,
u be u hlazekileko ke?
14 Zonake i lo relela, i lo ti peta a wu-
tsumbu ga yena nklanu ni zimbiri a
zikati lomu Jordani, kukotisa hi ku
wula ka munhu wa Nungungulu;
ni nyama ya yena yi lota kambe
kwatsi hi nyama ya xinwanana xi
tsongwani, na yena i wa hlazekile.
15 Na yena i lo klelela ka manhu wa
Nungungulu, ni wonkle a klawa wa
yena, ba lota, ba lo yima mahlweni
ka yena; na yena i te ngalo, Langu-
ta makunu, mina nza tiba lezaku a
ku kona a Nungungulu a ka yonkle
a misaba, kanilezi a ka Israeli: ma-
kunu hikwalaho, mina nza kombela
wena, teka a xinyikiwo xa nanza ga
wena.
16 Kanilezi yena i te ngalo, Kwatsi hi-
lezi Jehova a hanyako, mahlweni ka
wihi mina nzi yimileko, mina nzi
nga ta amukela ni ncumo. Na i lo
kurumeta a ku teka kona: kanilezi
yena i lo ku ala.
17 Na Naamana i te ngalo, Kasike, loku
u ala, mina nza kombela wena, nga
laho ku nyikiwa ka nanza ga wena
a timbongola timbiri ti hi nzwalo wa
misaba; hakuba a nanza ga wena
kusukela lezi gi nga ta ha nyikela a
munyikelo wa kuhiswa kutani a mu-

pahlelo ka ba*n*wani banungungulu,
kanile*z*i ka Jehova.
18 A ka lexi xilo Jehova a ribalele a nanza ga wena: ni laha a hosi ya mina
yi yako lomo n*dl*wini ya Rimmoni a
kuya kozela kona, na yena a kegetele
canjeni ga mina, na mina nzi koramisa a wutsumbu ga mina lomo
n*dl*wini ya Rimmoni, laha nzi koramisa wutsumbu ga mina n*dl*wini la
Rimmoni, Jehova a ribalele a nanza
ga wena ka lexi xilo.
19 Na yena i te ngalo ka yena, Famba
hi kurula, *Z*ingaho yena i lo suka ka
yena a pfukanyana.
20 Kanile*z*i Gehazi, a nanza ga Elixa
a munhu wa Nungungulu, i te ngalo, Languta, a hosi ya mina yi tsikile
Naamana a mu Siria, laho ka ku kala a nga amukelangi le man*dl*eni ya
yena le*z*o a nehileko: kwatsi hile*z*i
Jehova a hanyako, mina nzi ta tsutsuma hi le nzako ka yena, nzi ya
teka a ncumo ka yena.
21 *Z*ingaho Gehazi i lo lanzela Naamana. Ni laha Naamana a nga wa wonile a mu*n*we a nga wa tsutsuma le
nzako ka yena, yena i lo cika lomo
kareteni a ku *k*langanyeta yena, i te
ngalo, Bon*k*le mbatsi ke?
22 Na yena i te ngalo, Bon*k*le mbatsi.
A *n*winyi wa mina i rumile mina,
aku, Languta, laho ku tile le ka mina hi tikweni ga mitsuri ya ka Eframe a majaha mambiri ya barisanyana ba baprofeti; nyika bona, mina
nza kombela wena, a talenta ya siliva, ni wuhen*dl*eletano gimbiri ga
tinguwo.
23 Na Naamana i te ngalo, Nga u xalaliswe ku teka matalenta mambiri.
Yena i lo kongotela yena, i lo neha a
matalenta mambiri ya siliva lomo mikwameni mimbiri, ni wuhen*dl*eletano gimbiri ga tinguwo, i lo *k*lateka
*z*ona hehla bambiri ba malanza ya
yena; na bona ba lo rwala kona mahlweni ka yena.
24 Ni laha yena a nga wa tile le xitsunganini, yena i lo teka kona canjeni
ga*b*ye, i lo engenisa kona lomo
n*dl*wini, yena i maha ba banuna ba
famba, na bona ba lo suka.
25 Kanile*z*i yena i lo engena n*dl*wini, ni
ku ya yima mahlweni ka hosi ya yena na Elixa i te ngalo ka yena, U ta
hi kwihi wena, Gehazi ke? Na yena
i te ngalo, A nanza ga wena gi wa
nga yangi ka wuyo.
26 Na yena i te ngalo ka yena, A mbilu
ya mina a yi wa nga fambangi *z*i*n*we
na wena ke, laha a munhu a nga renzeleka hi le kareteni ya yena ku
*k*langanyeta wena ke? Lexi hi xona
a xikati xo amukela a mali, ni ku
amukela tinguwo, kutani maolivia
ni mavina, ni tiyivu ni tihomu, ni
malanza ya xinuna ni malanza ya
xisati ke?
27 A hlokonho hikwalaho ga Naamana
gi namarela ka wena, ni ka mbewu
ya wena kala kupinzuka. Na yena
i lo suka a kubakoneni ka yena a hi
hlokonho a la su basa a kwalala
kwatsi i mbera.

XIPIMO 6.

1 Ni barisanyana ba baprofeti ba te
ngalo ka Elixa, Languta makunu, a
wutsamo legi hi tsamileko mahlweni
ka wena gi tsongo nguvu ka hina.
2 Nga hina hi famba, hina ha kombela
wena, le Jordani, ni ku ya rwala leyo bon*k*lelele ba banuna a linhi, na
nga hina hi maha wutsamo leyo laho
hi ta nga tsama kona. Na yena i lo
hlamula, Fambani *n*wina.
3 Ni mu*n*we i te ngalo, Nga u xalaliswe, mina nza kombela wena, a ku
famba ni malanza ya wena. Na yena i lo hlamula, Nzi ta famba.
4 *Z*ingaho yena i lo famba *z*i*n*we na
bona. Na laha bona ba nga wa tile
le Jordani, bona ba lo tsema a tinhi.
5 Kanile*z*i kwatsi hile*z*i mu*n*wani a nga
wa tsema a linhi, a xihloka xi lo kunukela lomo matini; na yena i lo bitana, i te ngalo, Ha, hosi ya mina!
hakuba xona xi wa hi xa ku lombiwa.
6 Ni munhu wa Nungungulu i te ngalo, Xi wile hi kwihi xona ke? na
yena i lo kangeta yena a wutsamo.
Na yena i lo tsema a linhi, yena i lo
li hoxa lomo, ni ku maha a xiketse
xi deluka.
7 Na yena te ngalo, Teka xona ka wena, *Z*ingaho yena i lo *k*lakusa a canja ga yena, i lo teka xona.
8 Makunu a hosi ya le Siria yi wa
ku hlomelana ni Israeli; yena i lo
tsema a xikungo zinwe ni malanza
yena, aku, A ka wutsamo lego ni
lego a wugobelo ga mina gi taba ka
gona.
9 Ni munhu wa Nungungulu i lo rumela ka hosi ya ka Israeli, aku, *K*lariba wena u nga hunzi ka wutsamo

go kari; hakuba hi leyo a ma Siria
ma relela mata ha kona.
10 Na hosi ya ka Israeli yi lo rumela ka
wutsamo lego a munhu wa Nungu-
ngulu a *b*yelileko yena ni lego a le-
leleko yena ha gona; na yena i lo
hanyisa a wutsumbu ga yena leyo,
ku nga hi ka*n*we kutani ni ku-
mbiri.
11 Ni mbilu ya hosi ya le Siria yi wa
lo tsingelwa hi kukarateka hi le*z*i
*z*ilo; na yena i lo bitana a malanza
ya yena, i te ngalo ka bona, *N*wina
mu nga ta kangeta mina le*z*aku hi
wihi wa hina a nga wa ka hosi ya ka
Israeli ke?
12 Ni mu*n*we wa malanza ya yena i te
ngalo, Kokwihi, *n*winyi yanga, O
hosi; kanile*z*i Elixa, a muprofeti lo-
ye a nga lomo ka Israeli, a *b*yelako a
hosi ya ka Israeli a timhaka leto we-
na u ti wulawulako lomo n*d*lwini ya
wena ya ku e*k*lela.
13 Na i te ngalo, Famba u ya wona la-
ho yena a na nga na kona, kasi mina
nza fela ku rumela nzi ya teka yena.
Na kona ku wa lo *b*yelwa yena, le-
*z*aku, Languta, yena i le Dotani.
14 Hikwalaho yena i lo rumela leyo a
mahaxi, ni tikareta, ni impi ya ho-
mbe: na bona ba lota ni wusiku, ba
lota ranzela a muti.
15 Ni laha a nanza ga munhu wa Nu-
ngungulu gi nga wa vukile ni pu-
nzwini, gi ku hi famba, languta, a
impi ni mahaxi ni tikareta yi wa
ranzele a muti. Ni nanza ga yena
gi te ngalo ka yena, Ha, hosi ya mi-
na! hi ta mahisa kuyini hina ke?
16 Na yena i lo hlamula, U nga cabi;
hakuba laba ba nga *z*i*n*we na hina
ba tele hunza labo ba nga *z*i*n*we na
bona.
17 Na Elixa i lo kombela, i te ngalo,
Jehova, mina nza kombela wena,
vulula a mahlo ya yena, kasi yena
wa fela ku wona. Na Jehova i lo
vulula a mahlo ya jaha; na yena i
lo wona: ni, languta, a xitsunga xi
wa lo tala hi mahaxi ni tikareta ta
nzilo ti ranzele Elixa.
18 Ni laha bona ba nga wa relele bata
ka yena, na Elixa i lo kombela ka
Jehova, i te ngalo, Lamata laba ba-
nhu, mina nza kombela wena, hi
wukumu. Na yena i lo lamata bo-
na hi wukumu kukotisa hi ka mha-
ka ya ka Elixa.
19 Na Elixa i te ngalo ka bona, Leyi a
hi yona a n*d*lela, ge hambu lowu a
hi wona a muti: lanzelani mina, na
mina nzi ta mu neha ka munhu lo-
ye *n*wina mu mu hlotako. Na yena
i lo rangela bona le Samaria.
20 Na ku mahisile le*z*o, laha bona
nga wa tile le Samaria, le*z*aku Elixa
i te ngalo, Jehova culula a mahlo
ya laba banhu, kasi bona ba fela
ku wona. Na Jehova i lo vulula a
mahlo ya*b*ye, na bona ba lo wona;
ni, languta, bona ba wa hi xikari ka
Samaria.
21 Ni hosi ya ka Israeli yi te ngalo ka
Elixa, laha yena a nga wa wonile
bona, Dadani wa mina, nzi ta daya
bona ke? nzi ta daya bona ke?
22 Na yena i lo hlamula, wena u nga ta
daya bona: wena u wa nga ta nga
u daya laba wena u komileko a tipe-
resu ke hi supado ya wena ni wura
ga wena ke? bekela *z*ibaba ni mati
mahlweni ka bona, kasi bona ba fela
kuga ni kunwa, ni kuya ka hosi ya-
*b*ye.
23 Na yena i lo longiselela a kuga ka
bona ko tala; ni laha bona ba nga
wa gile ba nwile, yena i lo fambisa
bona ba suka, na bona ba loya ka
hosi ya*b*ye. Ni man*d*la ya ma Siria
a maha engetangi kambe mata lomo
tikweni ga ka Israeli.
24 Na ku mahisile le*z*o a nzako ka
le*z*i, le*z*aku Ben-hadade a hosi ya le
Siria i lo tsombanyisela yon*k*le a
impi ya yena, i lo kanziya, i lota vi-
mbezela a Samaria.
25 Ni laho ku wa hi kona a n*d*lala ya
hombe le Samaria: ni, languta, bo-
na ba wa vimbezela wona, ku kala
a hloko ya mbongola yi xa*b*yiwa hi
n*k*lanu ni manharu a makume ya *z*i-
panze *z*a siliva, ni xipanze xa mune
wubeketse ga *z*wanyi wa tuba xi wa
hi n*k*lanu wa *z*ipanze *z*a siliva.
26 Ni ku kwatsi hile*z*i a hosi ya ka
Israeli yi nga wa hunza hehla ka li-
gingisi, ni laho ku lo bitana a wasati
ka yena, aku, Vunetela, *n*winyi wa
mina, O hosi.
27 Na yena i te ngalo, Loku Jehova a
nga vuneteli wena, mina nzi ta ku
vunetela hi kwihi wena ke? hi le
nzhim*b*yeni wa kuhula, kutani hi le
xigowolweni wa waini ke?
28 Ni hosi yi te ngalo ka yena, Wa ku
sungwa ha yini wena ke? Na yena
i lo hlamula, Loyi wasati i te ngalo
ka mina, *N*yika a nisanyana wa we-

na, kasi hina ha fela kuga yena nya-
mu*k*la, hina hi taga a nisanyana wa
mina manziko.
29 *Z*ingaho hina hi lo bika a nisanyana
wa mina, hi loga yena: na mina nzi
te ngalo ka yena hi siku gi gamela-
ka, Nyika a nisanyana wa wena, ka-
si hina ha fela kuga yena; na yena i
fihlile a nisanyana wa yena.
30 Na ku mahisile le*z*o, ni laha a hosi a
nga wa zwile a timhaka ta wasati,
le*z*aku yena i lo hanzula a tinguwo
ta yena (makunu yena i wa kuhunza
hi ligingisi la laha han*d*le); ni banhu
ba lo cuwuka, ni, languta, yena i wa
hi ni nguwo ya tisakwa hebla ka
nyama ya yena.
31 *Z*onake yena i te ngalo, Nungungu-
lu a mahe *z*akungaho ka mina, ni
engeta kambe, loku a hloko ya Elixa
a *n*wana wa Xafate yi ta yima ka
yena legi siku.
32 Kanile*z*i Elixa i wa tsamile lomo
n*d*lwini ya yena, ni masingalakati
ma wa tsamile *z*i*n*we na yena; ni
hosi yi lo ruma a wanuna hi le ma-
hlweni ka yena: kanile*z*i hi mahlwe-
ni ka a tsukano wu nga se kuta ka
yena, yena i te ngalo ka masinga-
lakati, Wonani hi kuyini loyi a nisa-
nyana wa mudayi a rumeleko a kuta
susa kule a hloko ya mina ke? cu-
wukani, loku a tsukano wuta, vala-
ni libati, ni ku koma libati litiya ku
beletela yena: a guwa ga mikonzo
ya hosi ya yena a gi le nzako ka ye-
na ke?
33 Ni laha yena a nga wa ha wulawula
*z*i*n*we na bona, languta, a tsukano
wu lo relela wuta ka yena: na yena
i te ngalo, Languta, loku kubiha ka
Jehova; hiyini mina nzi nga wa ta
nga nza ha nonohisa nzi rinzela ka-
mbe ke?

XIPIMO 7.

1 Na Elixa i te ngalo, Zwanani *n*wi-
na mhaka ya ka Jehova: *Z*akungahi
a wulako Jehova, manziko hi xipi-
mo xa xikati xa kota le*z*i a xiringa-
niso xa mapa ma nanaselweko ma ta
xa*b*yiwa hi xekeli, ni *z*iringaniso *z*i-
mbiri *z*a barle *z*i ta xa*b*yiwa hi xeke-
li, lomo tinyangweni ta Samaria.
2 Kanile*z*i a nduna leyi a canja ga ho-
si gi kegeleko i lo hlamula a munhu
wa Nungungulu, i te ngalo, Langu-
ta, loku Jehova a nga ta maha a mi-
mole le tilweni, kasi le*z*i *z*ilo *z*i fela
kuba le*z*o ke? Na yena i te ngalo,
Languta, wena u ta wona kona hi
mahlo ya wena, kanile*z*i wena u nga
ta kuga kona.
3 Makunu laho ku wa hi kona a mu-
ne wa banhu ba hlokonho le wuenge-
nweni ga nyangwa: na bona ba te
ngalo ka mu*n*we ni mu*n*wani, Hi
yini hina hi nga laha kala hina hifa
ke?
4 Loku hina hiku, Hina hi ta engena
lomo mutini, *z*onake a n*d*lala yi lomo
mutini, na hina hi ta kufa laho: lo-
ku hina hi su tsama hi kutseka laha,
hina hi tafa kambe. Makunu hikwa-
laho ngonani, nga hina hi wela impi-
ni ya ma Siria: Loku bona ba hi
tsika hi hanya, hina hi ta hanya; ni
loku bona ba daya hina, hina hi ta
kufa.
5 Na bona ba lo suka le punzwini wa
kuca, a kuya le wugobelweni ga
ma Siria; ni laha bona ba nga wa
cikele *k*lelweni ga kwaleyo magu-
meso ka wugobelo ga ma Siria, la-
nguta, laho ku wa nga hi kona mu-
nhu leyo.
6 Hakuba a hosi yi wa mahile a impi
ya ma Siria a kuzwa a guwa ga ti-
kareta, ni guwa ga mahaxi, gona a
guwa ga impi ya hombe: na bona
ba te ngalo ka mu*n*we ni mu*n*wani,
Manga*b*ye, a hosi ya ka Israeli yi pe-
mbile ha hina a tihosi ta ma Hiti, ni
tihosi ta ba Gipiti, a kuta pomela
hina.
7 Hikwalaho bona ba lo suka ba tsu-
tsuma le mayingwini ya wuca, na ba
lo siya a matenta ya*b*ye, ni mahaxi
ya*b*ye, ni timbongola ta*b*ye, hambu
gona a wugobelo na gi tsumile, ba
lo tsutsuma hi kota a wutomi ga*b*ye.
8 Ni laha leti tihlokonho ti nga wa tile
le *k*lelweni ga kwaleyo magumeso
ya wugobelo, na bona ba lo engena
ka tenta gi*n*we, ba loga ba lonwa,
na ba lo rwala lomo a siliva ni nza-
lama, ni tinguwo ba lo famba ba ya
fihla kona; na bona ba lo *k*lela ba
wuya, ni ku ta engena ka gi*n*wani
tenta, ni ku ta rwala kambe leyo, ba
lo famba ni kuya fihla kona.
9 *Z*onake bona ba te ngalo ka mu-
*n*we ni mu*n*wani, Hina a hi mahi
kwatsi: legi siku i siku ga mahungu
yo saseka, hina ha su rutisa hi miye-
la: loku hina hi ribateka kala mayi-
ngwini ya wuca, a kutsayiswa ku ta
teka hina; makunu hikwalaho ngo-

nani, a hi fambeni hi ya *b*yela a ba
le ngangweni wa hosi.
10 *Z*ingaho bona ba lota bitana a mu
rinzeli wa nyangwa ya muti; na bo-
na ba lo *b*yela bona, baku, Hina hi
lota wugobelweni ga ma Siria, ni,
languta, laho ku wa nga hi kona mu-
nhu leyo, ge hambu ni gezu ga mu-
nhu, kanile*z*i a mahaxi ma bohilwe-
ko, ni timbongola ti bohilweko, ni
matenta na ma tsumile.
11 Na yena i lo bitana a barinzeli ba
tinyangwa; na bona ba lo *b*yela ko-
na ka ba le ngangweni wa hosi lomo
nzeni.
12 Ni hosi yi lo suka ni wusiku, i te
ngalo ka malanza ya yena, Mina nzi
ta kangeta *n*wina le*z*o a ma Siria ma
*z*i mahileko ka hina. Bona ba *z*itiba
le*z*aku hina hi na ni n*d*lala; hikwa-
laho bona ba sukile ba huma le wu-
gobelweni a ku fihla a wutsumbu
ga*b*ye lomo kwatini, baku, Laha bo-
na ba humele le mutini, hina hi ta
teka bona na ba hanya, hi engena
lomo mutini.
13 Ni mu*n*we wa malanza ya yena i lo
hlamula i te ngalo, Nga ba*n*wani ba
teka, mina nza kombela wena, a
n*k*lanu wa mahaxi lawo maselako,
laya maseleko lomu mutini (languta,
wona ma kwatsi hi xi*d*lemo xon*k*le
xa ka Israeli lexi xi seleko kona; la-
nguta, wona ma kwatsi xi*d*lemo xa
ka Israeli lexi xi mbetisilweko); na
nga hina hi rumela hi ya wona.
14 Hikwalaho bona ba lo teka a tikareta
timbiri *z*i*n*we ni mahaxi; ni hosi yi
lo rumela a nzako ka impi ya ma Si-
ria, aku, Fambani ni ku ya wona.
15 Na bona ba lo famba a nzako ka bo-
na kala le Jordani: ni, languta, ni
yon*k*le a n*d*lela yi wa lo tala hi tingu-
wo ni mucapa, lowo a ma Siria ma
nga wa wu hoxile hi ku ha*k*lisa. Ni
mitsukano yi *k*lela, yi lota *b*yela a
hosi.
16 Ni banhu ba lo huma lahan*d*le, ba
lo panga a wugobelo ga ma Siria.
*Z*ingaho a xiringaniso xa mapa ma
nanaselweko xi wa xa*b*yiwa hi xeke-
li, ni *z*iringaniso *z*imbiri *z*a barle *z*i
wa xa*b*yiwa hi xekeli, kukotisa hi ka
mhaka ya ka Jehova.
17 Ni hosi yi lo hlawula a nduna leyo
yena a kegeleko canjeni ga yona a
ku hlayisa a nyangwa: ni banhu ba
lo kanziyelela hehla ka yena le nya-
ngweni yena i la kufa kwatsi hile*z*i a
munhu wa Nungungulu a nga wa
wulile, loye a nga wa wulawulile la-
ha a hosi yi nga relele yita ka yena.
18 Na ku mahisile le*z*o, kwatsi hile*z*i a
munhu wa Nungungulu a nga wa
wulawulile ka hosi, aku, *Z*imbiri
*z*iringaniso *z*a barle *z*i ta xa*b*yiwa hi
xekeli, ni xiringaniso xa mapa ma-
nanaselweko ma ta xa*b*yiwa hi xe-
keli, ku taba manziko hi xipimo xa
lexi xikati le nyangweni ya le Sa-
maria;
19 Ni leyo a nduna yi hlamula a munhu
wa Nungungulu, aku, Makunu, la-
nguta, loku Jehova i wa ta nga a
maha a mimole ya le tilweni, a xilo
xa ku ngahi xi nga ba le*z*o ke? na
yena i te ngalo, Languta, wena u ta
ku wona hi mahlo ya wena, kanile*z*i
wena u nga ta kuga kona:
20 Na ku mahisile le*z*o *z*i wa ku ngaho
ka yena; hakuba a banhu ba lo ka-
nziyelela hehla ka yena le nyangwe-
ni, na yena i lofa.

XIPIMO 8.

1 Makunu Elixa i wa wulawulile ka
wasati, loye a nisanyana wa yena a
nga wa mu *k*leliselele a wutomi, aku,
Suka, famba wena ni ngango wa
wena, uya maha nzhubeti laho kani
hikwihi wena u nga lubelako kona:
hakuba Jehova i bitanile a n*d*lala; na
yona yi ta ba lomo tikweni n*k*lanu
ni mambiri a malembe.
2 Ni wasati i lo suka, i lo maha kuko-
tisa hi ka mhaka ya munhu wa Nu-
ngungulu; na yena i lo famba ni
ngango wa yena, i loya lubela lomo
tikweni ga ma Filisti n*k*lanu ni ma-
mbiri a malembe.
3 Na ku mahisile le*z*o hi kugumelweni
ka n*k*lanu ni mambiri a malembe, le-
*z*aku a wasati i lo *k*lela hi le tikweni
ga ma Filisti: na yena i loya bitana
ka hosi hi yin*d*lu ya yena ni misaba
ya yena.
4 Makunu a hosi yi wa wulawula na
Gehazi a nanza ga munhu wa Nu-
ngungulu, aku, *B*yela mina, mina
nza kombela wena, *z*on*k*le a *z*ilo *z*a
hombe le*z*o Elixa a *z*i mahileko.
5 Na ku mahisile le*z*o, kwatsi hile*z*i a
nga wa *b*yela a hosi le*z*aku i *k*lelisi-
sile ku yini a wutomi ga loye a file-
ko, le*z*aku, languta, a wasati, loye a
nisanyana wa yena a *k*leliselweko a
wutomi, i bita ka hosi a yin*d*lu ya
yena ni masimu ya yena. Na Geha-

zi, i te ngalo, *N*winyi wa mina, O
hosi, loyi hi wasati, ni loyi hi nisa-
nyana wa yena, loye a Elixa a mu
hanyisileko.
6 Ni laha a hosi yi nga wa wutisile a
wasati, yena i lo *b*yela yena. *Z*inga-
ho a hosi yi lo komba yena a nduna
yo kari, aku, *K*lelisani ka yena zon*k*le
lezo zi nga za ka yena, ni yon*k*le a
mihanzo ya masimu cima ka lezi ye-
na a nga nga suka lomo tikweni,
hambu kala makunu.
7 Na Elixa i lota le Damaskusi; na
Ben-hadade a hosi ya le Siria i wa
ba*b*ya; na kona ku wa lo *b*yelwa ye-
na, aku, A munhu wa Nungungulu
i tile leno.
8 Ni hosi yi te ngalo ka Hazaeli, Teka
a xinyikiwo lomo canjeni ga wena,
famba, ni kuya *k*langanyeta a mu-
nhu wa Nungungulu, ni ku wutisa
ha Jehova ha yena, uku, Mina nzi ta
kalamuka ke ka legi wuba*b*yi ke?
9 Zingaho Hazaeli i loya ku *k*langa-
nyeta yena, i lo teka a xinyikiwo zi-
*n*we naye, xona xa zilo za malongo
ya le Damaskusi, a nzwalo wa mu-
ne wa makume ya makameli, i lota
ni kuta yima mahlweni ka yena, i te
ngalo, A nisanyana wa wena Ben-
hadade a hosi ya le Siria i rumile
mina ka wena, aku, Mina nzi ta ka-
lamuka ka legi wuba*b*yi ke?
10 Na Elixa i te ngalo ka yena, Famba,
ni ku ya wula ka yena, Wena haku-
nene u ta kalamuka; ahemba Jeho-
va i kangetile ka mina lezaku yena
hakunene i ta kufa.
11 Na yena a su cwalalala a nghohe ya
yena a honokela yena, kala yena a
be ni tingana: ni munhu wa Nungu-
ngulu i lo rila.
12 Na Hazaeli i te ngalo, Hiyini u rila-
ko hosi yanga ke? Na yena i lo hla-
mula, Hakuba nza ku tiba a kubiha
loku wena u ta nga maha ka banana
ba ka Israeli: a tigingisi ta*b*ye wena
u ta hisa hi nzilo, ni majaha ya*b*ye
wena u ta gwaza hi tisupado, u ta
momosa a zibanana za kona a fufa-
nyi, u ta hanzula a basati ba*b*ye ba
tinyimba.
13 Na Hazaeli i te ngalo, Kanilezi nzi
mani a nanza ga wena, kanilezi a
m*b*yana, lezaku yena i wa ta nga a
maha lexi xilo xa hombe ke? Na
Elixa i lo hlamula, Jehova i kange-
tile mina lezaku wena u taba hosi
hehla ka Siria.
14 Zonake yena i lo suka le ka Elixa,
na a lota ka hosi ya yena; loye a
te ngalo ka yena, Zakuyini Elixa a
wulileko ka wena ke? Na yena i lo
hlamula, Yena i lo *b*yela mina lezaku
wena hakunene u ta kalamuka.
15 Na ku mahisile lezo ha manziko, le-
zaku yena i lo teka a kumba, i lo pe-
ta wona lomo matini, i lo an*d*lala
wona lomo nghoheni ya yena, zinga-
ho lezo yena i lofa: na Hazaeli i lo
fuma xikun*d*leni xa yena.
16 Na hi lembe ga n*k*lanu ga Joramu
a nisa wa Ahabi a hosi ya ka Israeli,
na Jehoxafate zonake i wa hi hosi ya
ka Juda, Jehoramu a nisa wa Jeho-
xafate a hosi ya ka Juda i lo sangu-
la kufuma.
17 Makume manharu ni mambiri male-
mbe laha yena a nga wa sangule
kufuma; na yena i lo fuma a n*k*la-
nu ni manharu wa malembe le Jeru-
salema.
18 Na yena i lo famba hi n*d*lela ya ti-
hosi ta ka Israeli, kwatsi hilezi yi
mahileko a yin*d*lu ya ka Ahabi: ha-
kuba yena i wa hi ninhanyana wa
Ahabi a kuba sati; na yena i lo ma-
ha lezo zi bihileko kuwoneni ka Je-
hova.
19 Ahemba Jehova i wa nga a nga lo-
bisangi Juda, hi kota ya Davida a
nanza ga yena, kwatsi hilezi a nga
wa tsumbisile yena a ku nyika ka
yena a kandiya ka banana ba yena
xon*k*le xikati.
20 A masikwini ya yena Edome i lo
hlubuka a suka lahasi ka canja ka
ga Juda, ni ku maha a hosi hehla ka
wutsumbu ga*b*ye.
21 Zonake Joramu i lo hunza a *k*latuka
le Zaira, ni ton*k*le tikareta ta yena ti
wa hi zi*n*we na yena: na yena i lo
suka ni wusiku, i lo daya a ma
Edome laya ma mu ranzeleko, ni ti-
nduna ta tikareta; ni banhu ba lo
tsuwula baya matenteni ya bona.
22 Zingaho Edome i lo hlubuka lahasi
ka canja ga ka Juda kala legi si-
ku. Zonake na Libna i lo hlubuka
ka xwalexo xikati.
23 Ni zon*k*le a zimaho za ka Joramu, ni
zon*k*le lezo yena a zi mahileko, zona
a zi tsalwangi lomo bukwini ga kro-
nekele ga tihosi ta ka Juda ke?
24 Na Joramu i lo e*k*lela zi*n*we ni ba-
dadani ba yena, na yena i wa lo nke-
lelwa zi*n*we ni babadani ba yena lomo
mutini wa Davida; na Ahazia a ni-

sanyana wa yena i lo fuma xikun*d*le-
ni xa yena.
25 Hi lembe ka kume ni mambiri ga
Joramu a *n*wana wa Ahabi a hosi ya
ka Israeli, na Ahazia a *n*wana wa
Jehoramu a hosi ya ka Juda i lo sa-
ngula a ku fuma.
26 Makume mambiri ni mambiri a ma-
lembe a wukale Ahazia laha a nga
wa sangule a ku fuma; yena i lo fu-
ma lembe gi*n*we le Jerusalema. Ni
bito ga mamani wa yena i wa hi
Atalia a nhanyana wa Omri a hosi
ya ka Israeli.
27 Na yena i wa lo famba le n*d*leleni ya
yin*d*lu ya ka Ahabi, i lo maha le-
*z*o *z*ibihileko kuwoneni ka Jehova,
kwatsi hile*z*i yi mahileko a yin*d*lu
ya ka Ahabi; hakuba yena i wa hi
zukulu wa yin*d*lu ya ka Ahabi.
28 Na yena i lo famba na Joramu a
*n*wana wa Ahabi a ku yalwa ba vu-
kela Hazaeli a hosi ya ma Siria le
Ramote-gileade: ni ma Siria ma lo
kubaza Joramu.
29 Ni hosi Joramu i *k*lela ata ncumiwa
le Jezreeli a mbanga leyo a ma Siria
ma nga wa nyikele yena le Rama,
laho yena a nga walwa a vukela Ha-
zaeli a hosi ya le Siria. Na Ahazia
a *n*wana wa Jehoramu a hosi ya ka
Juda i lo relela a ya wona Joramu a
*n*wana wa Ahabi le Jezreeli, hakuba
yena a nga wa ba*b*ya.

XIPIMO 9.

1 Na Elixa a muprofeti i lo bitana
a mu*n*we wa banana ba baprofeti, i
te ngalo ka yena, Boha a *z*iwunu wa
wena, ni ku teka lolu a limhonzo la
mafura lomo canjeni ga wena, ni
kuya le Ramote-gileade.
2 Ni laha wena u ta ngata leno, cuwu-
ka laho Jehu a *n*wana wa Jehoxafa-
te a *n*wana wa Nimxi, ni ku engena
n*d*lwini, ni ku maha yena a yima xi-
kari ka bamaka*b*ye ba yena, ni ku
rwala yena lomo n*d*lwini ya laha xi-
kari.
3 *Z*onake ni ku teka a xikudzana xa
mafura, ni ku cela wona lomo hlo-
kweni ya yena, uku, *Z*akungahi a
wulako Jehova, Mina nzi totile we-
na a hosi hehla ka Israeli. *Z*onake
vulula a libati, ni kutsutsuma, u nga
ha tsame.
4 *Z*ingaho a jaha, gona a jaha ga mu-
profeti, i loya le Ramote-gileade.
5 Ni laha yena a nga wa tile, languta,
a tinduna ta impi ti wa lo tsama; na
yena i te ngalo, Mina nzi ranza ku-
xuxa na wena, O nduna. Na Jehu
i te ngalo, A ka mani wa hina laba
hon*k*le ke? Na yena i te ngalo, A
ka wena, O nduna.
6 Na yena i lo suka, i lo famba lomo
n*d*lwini; na yena i lo cela a mafura
le hlokweni ya yena, na te ngalo ka
yena, *Z*akungahi a wulako Jehova,
a Nungungulu wa ka Israeli, mina
nzi totile wena a kuba hosi hehla ka
banhu ba ka Jehova, na hehla ka
Israeli.
7 Na wena i ta lobisa a yin*d*lu ya ka
Ahabi a hosi ya wena, kasi mina nza
fela a kupotela a nkata wa malanza
ya mina a baprofeti, ni nkata wa
won*k*le a malanza ya ka Jehova, le
canjeni ga Jezebeli.
8 Hakuba a yin*d*lu yon*k*le ya ka Aha-
bi yi ta lo*b*yiswa; na mina nzi ta tse-
ma le ka Ahabi bon*k*le ba banuna ba-
risanyana ni loye a valelweko ni loye
a siyilweko lahan*d*le ka Israeli.
9 Na mina nzi ta maha a yin*d*lu ya ka
Ahabi kwatsi i yin*d*lu ya ka Jeroboa-
mu a *n*wana wa Nebate, ni ku fana-
na ni yin*d*lu a Baaxa a *n*wana wa
Ahija.
10 Ni tim*b*yana ti taga Jezebeli le xia-
belweni xa le Jezreeli, ni laho ku
nga ta kuba kona a ku mu kelela ye-
na. Na yena i lo vulula a libati, i lo
tsutsuma.
11 *Z*onake Jehu i lo huma ata ka ma-
lanza ya hosi ya yena: ni mu*n*we i
te ngalo ka yena, Bon*k*le mbatsi ke?
ngahile*z*o i lota loyi munhu wo hu-
nguka ka wena ke? na yena i te nga-
lo ka bona, *N*wina ma mu tiba a mu-
nhu ni ku a ku wulawula ka yena
ka ku yini.
12 Na yena i te ngalo, Kona mawunwa.
*Z*akungahi ni *z*akungahi yena a wu-
lawulileko ka mina, aku, *Z*akungahi
a wulako Jehova, mina nzi totile
wena a hosi hehla ka Israeli.
13 *Z*onake bona ba lo ha*k*lisa, ni ku te-
ka a bon*k*lelele banhu a nguwo ya
yena, ba lo ti beka lahasi ka yena le
hehla ka mayingo, ba loba a punzu,
baku, Jehu i hosi.
14 *Z*ingaho Jehu a *n*wana wa Jeho-
xafate a *n*wana wa Nimxi i lo maha
hlebo a vukela Joramu. (Makunu
Joramu i wa *k*layisa a Ramote-gilea-
de, yena ni won*k*le Israeli, hakuba
hi Hazaeli a hosi ya le Siria;

15 Kanilezi a hosi Joramu i wa lo *k*lela
a kuta ncumiwa le Jezreeli a mbanga
leyo a ma Siria ma nyikileko yena,
laha a nga walwa na Hazaeli a hosi
ya le Siria). Na Jehu i te ngalo, Lo-
ku lexi xi wa hi kupimeni ka wena,
nga ni mu*n*we a nga poni a huma
lahan*d*le ka muti, a ku ya *b*yela ko-
na le Jezreeli.
16 Zingaho Jehu i lo kilela lomo kare-
teni, i loya le Jezreeli; hakuba Jo-
ramu i wa e*k*lele leyo. Na Ahazia
a hosi ya ka Juda i wa relele ata ku
ta wona Joramu.
17 Makunu a barinzeli ba wa yimile
le hehla ka tawa ya le Jezreeli, yena
i lo hlola a *k*lawa wa ka Jehu kwatsi
hilezi a nga wata, i te ngalo, Mina
nza wona a *k*lawa. Na Joramu i te
ngalo, Teka a ba banuna ba mahaxi,
u rumela ku*k*langanyeta bona, na
nga yena wula, Kona kurula ke?
18 Zingaho laho ku loya mu*n*we akile-
leko a haxi ku *k*langanyeta yena, i
te ngalo, Zakungahi yi wulako aho-
si, Kona kurula ke? Na Jehu i te
ngalo, Xini u ta nga maha wena ni
kurula ke? hambuka wena le nzako
ka mina. Na murinzeli i lo *b*yela
bona, aku, A tsukano wu lota ka bo-
na, kanilezi wona a wa ha *k*lelangi
kambe le nzako.
19 Zonake yena i lo rumela a wa wu-
mbiri a kileleko a haxi, loye a nga
wa tile ka bona, i te ngalo, Zakunga-
hi a wulako a hosi, Kona kurula ke?
Na Jehu i lo hlamula, Xini wena u
ta maha ni kurula ke? hambuka we-
na le nzako ka mina.
20 Ni murinzeli i lo *b*yela, aku, Yena i
lota kona ka bona, a nga ha *k*lalela-
ngi kambe a wuya: ni kucayela ko
fanana ni ku cayela ka Jehu a *n*wa-
na wa Nimxi; hakuba yena i cayela
hi kucabekisisilweko.
21 Na Joramu i te ngalo, Longisela-
ni. Na bona ba lo longisa a kareta
ya yena. Na Joramu a hosi ya ka
Israeli na Ahazia a hosi ya ka Juda
ba lo huma baya le han*d*le, loyi ni
loyi a hi le kareteni ya yenawu, na
bona ba lo huma a ku *k*langanyeta
Jehu, ba lota kuma yena le xiabelwe-
ni xa Naboti a Jezreeli.
22 Na ku mahisile lezo, laha Joramu a
nga wa wonile Jehu, lezaku yena i
te ngalo, Kona kurula, Jehu ke?
Na yena i lo hlamula, Xini kurula,
lezi ka ha longolokako ku hi ni wo-
swi ga mamani wa wena Jezebeli
ni wutsumbe ga yena ga ha teleko
ke?
23 Na Joramu i lo renzeleta a man*d*la
ya yena, i lo tsutsuma, i te ngalo,
ka Ahazia, Laho ku kona a wudayi,
O Ahazia.
24 Na Jehu i lo kwaya wura ga yena
hi ntamo wa yena wu teleko, i lo fu-
la Joramu hi laha xikari ka mawoko
ya yena; ni li galala li lo pon*d*lisa
le le mbilwini ya yena, na yena i lo
lowa lahasi lomo nzeni ka kareta ya
yena.
25 Zonake ku lo wula Jehu ka Bidkare
a nduna ya yena, Kusani, mu role u
mu hoxa lomo si*n*wini ga Naboti a
mu Jezreeli; hakuba alakanya leza-
ku, laha mina na wena hi nga wa
kilele a nzako ka Ahabi a dadani wa
yena, Jehova i lo *k*lateka a nzwalo
lowu hehla ka yena:
26 Hakunene mina nzi wonile a tolo
a nkata wa Naboti, ni nkata wa
banana ba yena, ku wula Jehova;
na mina nzi to *k*lelisa wena ka gwa-
legi rangaba, ku wula Jehova. Ma-
kunu hikwalaho teka ni ku hoxa
yena lomo liranza*b*yeni la rangaba,
kukotisa hi ka mhaka ya ka Jehova.
27 Kanilezi laha Ahazia a hosi ya ka
Juda yi nga wa wonile lezi, yena i lo
tsutsuma hi n*d*lela ya simu-ga-yi-
n*d*lu. Na Jehu i lo lanzela le nzako
ka yena, i te ngalo, Daya yena ka-
mbewu lomo kareteni: na bona ba
lo daya yena le wukanziyweni ga le
Gura, legi gi nga le Ibleame. Na
yena i lo cabela Megiddo, i lo fela
leyo.
28 Ni malanza ya yena ma lo rwala ye-
na lomo kareteni baya le Jerusalema,
ni kuya nkelela yena lomo nkeleni
wa yena zi*n*we ni bararu ba yena lo-
mo mutini wa Davida.
29 Ni ka lembe ga kume ni gi*n*we
ka Joramu a *n*wana wa Ahabi i lo
sangula a kufuma Ahazia le Juda.
30 Ni laha Jehu a nga wa tile le Je-
zreeli, Jezebeli i wa zwile ha kona;
na yena i lo totela a mahlo ya ye-
na, i lo bombisa a hloko ya yena, i
lo cuwuka le han*d*le hi laho moleni.
31 Kwatsi hilezi Jehu a nga wa engena
nzeni hi le nyangweni, yena i te nga-
lo, Kona kurula, wena Zimri, mudayi
wa hosi ya wena ke?
32 Na yena i lo *k*lakusa a nghohe ya
yena laha moleni, i te ngalo, Nzi ma-

ni loye a nga le *k*lelweni ga mina
ke? nzimani ke? ni laho ku lo cu-
wuka ka ye a malanza mambiri ku-
tani manharu.
33 Na yena i te ngalo, Hoxani yena la-
hasi. Lezo ba mu hoxa lahari;
munwani a nkata wa yena wu lo
pan*d*lukela laho kurisini, ni lomo
mahaxini: na yena i lo kanziyelela
yena lahasi ka konzo.
34 Ni laha yena a nga wa engenile lo-
mo n*d*lwini, i loga i lonwa; na yena
i te ngalo, Wonani makunu ka loyi
wasati a rukatelweko, ni ku nkelela
yena; hakuba yena i nhanya wa
hosi.
35 Na bona ba lo famba kuya nkelela
yena; kanilezi a ba ha kumangi ka-
mbe yena a zo hunza koxo ga hloko,
ni mikonzo, ni zipama za man*d*la ya
yena.
36 Ngahilezo bona ba lo *k*lela ba wu-
ya, ba lota *b*yela yena. Na yena i te
ngalo, Layi hi mhaka ya ka Jehova,
leyo a nga wa wulile hi nanza ga
yena Elija a mu Tixebeti, aku, Le
xiabelweni xa Jezreeli a tim*b*yana ti
taga a nkata wa Jezebeli;
37 Ni miri wa Jezebeli wu taba ku
kwatsi i nkoho hehla ka simu ga xi-
abelo xa ka Jezreeli, zingaho lezo
bona lezaku ba nga ta wula, Loyi
nzi Jezebeli.

XIPIMO 10.

1 Makunu Ahabi i wa ni n*k*lanu ni
mambiri a makume ya barisanyana
le Samaria. Na Jehu i lo tsala a
mapapilo, i lo ma rumela le Sama-
ria, ka bafumeli ba le Jezreeli ni ka
masingalakati, ni ka bona labo ba
nga wun*d*la a barisanyana ba ka
Ahabi, aku,
2 Ni makunu kwatsi hi xilokuloku xa
legi a papilo gi ta ngata ka *n*wina,
na mu wona lezaku a barisanyana ba
hosi ya *n*wina ba zi*n*we na *n*wina,
ni laho ku kona zi*n*we na *n*wina a
tikareta ni mahaxi, ni miti yi gingi-
silweko kambe, ni ma*k*lari;
3 Ma nga cuwukani *n*wina a wa ku
saseka a faneleko wa barisanyana ba
hosi ya *n*wina, ni ku beka yena xi-
tsa*n*weni xa wukosi xa dadani wa
yena, ni ku lwela a yin*d*lu ya hosi
ya *n*wina.
4 Kanilezi bona hi kuhunzelelisilweko
ba wa lo caba, ba te ngalo, Languta,
a tihosi timbiri a ti yimangi ma-
hlweni ka yena: hina hi ta yimisa
ku yini ke?
5 Ni loye a nga wa hi hehla ka nga-
ngo, ni loye a nga wa hi hehla ka
muti, ni masingalakati, ni labo ba
nga wa wun*d*lile zihlangana, ba lo
rumela ka Jehu, baku, Hina hi ma-
lanza ya wena, na hina hi ta maha
zon*k*le lezo wena u ta nga wula ka
hina; hina hi nga ta maha a munhu
a hosi: maha wena loko ku sasekile
ko ku woneni ka wena.
6 Zonake yena i lo tsala a papilo hi
xikati xa wumbiri ka bona, aku,
Loku *n*wina mu wa nga mu hi ka
*k*lelo ga mina, ni loku *n*wina mu ta-
zwa ka gezu ga mina, tekani a tihlo-
ko ta banuna ta barisanyana ba hosi
ya *n*wina, ni kuta ka mina le Jezre-
eli manziko hi lexi xikati. Maku-
nu a barisanyana ba hosi ba wa hi
n*k*lanu ni mambiri a makume ya
banhu, ba wa hi zi*n*we ni banhu ba
hombe ba muti, labo ba nga wa wu-
n*d*lile bona.
7 Na ku mahisile lezo, ni laha a papi-
lo gi nga wa tile ka bona, lezaku
bona ba lo teka a barisanyana ba
hosi, ba lo daya bona, wona n*k*la-
nu wa makume ni mambiri ya ba-
nhu, ba lo cela a tihloko ta*b*ye lomo
zirunzwini, ba lo ti rumela ka yena
le Jezreeli.
8 Ni laho ku lota a tsukano, wu lo ta
*b*yela yena, wuku, Bona ba nehile a
tihloko ta banana ba hosi. Na yena
i te ngalo ti bingereteleni a nhulu le
wuengenweni ga nyangwa kala ma-
nziko.
9 Na ku mahisile lezo ha manziko, le-
zaku yena i lo huma le han*d*le, i lo
yima, i te ngalo ka bon*k*le a banhu,
*N*wina mu lulamile: languta, mina
nzi mahile hlebo nzi vukela a hosi
ya mina, ni ku daya yena; kanilezi
nzi mani loye a nga daya bon*k*le
laba ke?
10 Tibani makunu lezaku laho ku nga
ta kuwa misabeni ge ni ncumo xa
mhaka ya ka Jehova, lexo Jehova a
wulawulileko xungetano ni yin*d*lu
ya ka Ahabi: hakuba Jehova i ma-
hile lezo yena a nga wa wulawulile
ba Elija a nanza ga yena.
11 Zingaho Jehu i dayela yon*k*le a mi-
salela ya yin*d*lu ya ka Ahabi le Je-
zreeli, ni bon*k*le banhu ba yena ba
hombe, ni bon*k*le a bangana a nga
wa tolobelene zi*n*we na bona, ni ba-

pristi ba yena a nga wa nga siyangi
ni xa ku tsangila.
12 Na yena i lo suka i lo famba, i lo-
ya le Samaria. Na kwatsi hilezi ye-
na a nga wa hi le ndlwini ya ku ka-
yela ya barisi lomo ndleleni,
13 Jehu i lo klangana ni bamakabye ba
Ahazia a hosi ya ka Juda, i te ngalo,
Hi nwina bamani nwina ke? Na bo-
na ba lo hlamula, Hina hi bamaka-
bye ba Ahazia: hina hi relela kuta
losetela a banana ba hosi ni banana
ba muzinza.
14 Na yena i te ngalo, Tekani na ba ha-
nya. Na bona ba lo teka bona na
ba hanya, ba lo dayela bona le rinzini
ga yindlu ya ku kayela, bona mune
wa makume ni bambiri a ba banuna:
ge ni ku siya yena na wihi wa bona.
15 Ni laha yena a nga wa sukile leyo,
yena i lo kumana na Jehonadaba a
nwana wa Rekaba na ata ku ta kla-
nganyeta yena; na yena i lo xeweta
yena, i te ngalo kakwe, A mbilu ya
wena yi nene, kwatsi hilezi a mbilu
ya mina yi nga zinwe ni mbilu ya
wena ke? Na Jehonadaba i lo hla-
mula, Yi ngaho, Loku yi hi lezo,
nyika mina a canja ga wena. Na
yena i lo nyika yena a canja ga ye-
na; na yena i lo teka yena le hehla
le kareteni ya yena.
16 Na yena i te ngalo, Ngona zinwe na
mina, u ta wona a ku pangama ka
mina ka ha Jehova. Zingaho ba lo
maha yena a ku kilela lomo kare-
teni.
17 Ni laha yena a nga wa tile le Sama-
ria, yena i lo lobisa yonkle a misalela
ya ka Ahabi le Samaria, kala yena
a lobisa yena, kukotisa hi ka mhaka
ya ka Jehova, leyo a nga wa yi wu-
lawulile ha Elija.
18 Na Jehu i lo tsombanyisa bonkle
banhu katiginwe, i te ngalo ka bona,
Ahabi i lo kozela Baali ku tsongwa-
ni; kanilezi Jehu i ta kozela yena
nguvu.
19 Makunu hikwalaho bitanani ka mina
bonkle a baprofeti ba ka Baali, bo-
nkle a bakozeli ba yena, ni bonkle a
bapristi ba yena; a nga hi kona wa
kuba a labyiwako: hakuba mina nzi
ni mupahlelo wa hombe a ku maha
ka Baali; kani ngwakuyini loye a ta
nga labyiwa, yena a nga ta hanya.
Kanilezi Jehu i lo maha lexi hi wu
nzuri, kasi hi xigelo a fela ku lobisa
bonkle bakozeli ba ka Baali.
20 Na Jehu i te ngalo, Basisani a hla-
ngeletano wokari ka Baali. Na bo-
na ba loba hungu ha kona.
21 Na Jehu i lo rumela gonkle Israeli:
ni bonkle bakozeli ba Baali ba lota,
zingaho lezo ku wa nga hi kona mu-
nhu a nga sinywa wo kala a nga ta-
ngi. Na bona ba lota le ndlwini ya
ka Baali, yi wa lo tala le magumeso
munwe kala ni ku kala manwani.
22 Na yena i te ngalo ka yena loye a
nga wa hi hehla ka yindlu, Neha u
tisa a tinguwo akuba ta laba ba ba-
kozeli ba ka Baali. Na yena i lo ba
nehela a tinguwo.
23 Na Jehu i loya, na Jehonadaba a
nwana wa Rekaba, lomo ndlwini ka
Baali; na yena i te ngalo ka bakozeli
ba ka Baali, Kambani, ni kucuwuka
lezaku a nga kona laha na munwe a
wa malanza ya ka Jehova, kanilezi a
bakozeli ba ka Baali ntsena.
24 Na bona ba lo engena ndlwini a ku
ya nyikela a mipahlelo ya minyikelo
ya kuhiswa. Makunu Jehu i wa
hlawulile ka yena a nklanu ni ma-
nharu makume ya ba banuna le
handle, i te ngalo, Loku a hi kona
wa banhu laba nzi ta nga ba neha
ka canja ga nwina a ta nga pona,
ni loye a tsikako yena a famba, ni
wutomi ga yena gi taba a wutomi
ga yena.
25 Na ku mahisile lezo, kwatsi hi xi-
lokuloku xa yena a nga wa gumelwa
a ku nyikela a munyikelo wa kuhi-
swa, lezaku Jehu i te ngalo ka mu-
hlayini ni ka tinduna, Engenani, ni
ku daya bona; a nga be kona wa
kuba a ta huma, na bona ba lo hla-
sela bona hi wukla ga supado; ni
muhlayini ni tinduna ba lo hoxa
bona lahandle, ni ku famba le mu-
tini ya yindlu ya ka Baali.
26 Na bona ba lo neha a timhinga leto
ti nga wa hi lomo ndlwini ya ka Ba-
ali, ni ba lo hisa tona.
27 Na bona ba lo tsobeletela lahasi a ti-
mhinga ta ka Baali, ni ku kungumu-
la a yindlu ya ka Baali, bo lo maha
yona a yindlu yi nga nyawuliko, ka-
la legi siku.
28 Zakungahi Jehu i lo lobisa Baali ka
Israeli.
29 Ahemba kusukela ka zionho za
Jeroboamu a nwana wa Nebate, lezo
ha zona yena a mahileko Israeli a ku
onha, Jehu i wa nga sukangi ku la-
nzeleni zona, a wumboni, a ma role ya

nzalama lego gi nga wa hi le Beteli,
ni lowo ma nga wa le Dani.
30 Na Jehova i te ngalo ka Jehu, Haku-
ba wena u mahile kwatsi a ka lezi u
tsanzileko kwatsanyana mahlweni ya
mina, na u mahile ka yin*d*lu ya ka
Ahabi kukotisa hi ka zon*k*le lezo zi
nga lomo mbilwini ya mina, a nisa-
nyana wa wena wa xizukulwana xa
wumune i ta tsama xitsa*n*weni xa
wukosi xa ka Israeli.
31 Kanilezi Jehu i wa nga celangi kota
hi ku famba hi nayo wa ka Jehova,
a Nungungulu wa ka Israeli, hi mbi-
lu ya yena yon*k*le: yena i wa nga
sukangi kuonheni ka Jeroboamu,
lezo ha zona yena i wa mahile Israeli
a ku onha.
32 A ka lawo masiku Jehova i lo sa-
ngula a ku tsema ba suka ka Isra-
eli: na Hazaeli i lo hlasela bona ka
yon*k*le a mimbingano ya ka Israeli;
33 Ku sukela le Jordani a ngomama ya
mutsuwukagambo, gon*k*le a tiko ga
le Gileade, a ga ka ma Gadi, ni ga
ka ma Rubeni, ni ga ka ma Manasa,
kusukela le Aroera, lego gi nga le
minzelelweni ya le Arnoni, gona Gi-
leade ni Baxani.
34 Makunu zon*k*le a zimaho za ka Jehu,
ni zon*k*le lezo yena a mahileko, ni go-
n*k*le a wunhenha ga yena, zona a zi
tsanwangi lomo bukwini ga krone-
kele ga tihosi ta ka Israeli ke?
35 Na Jehu i lo e*k*lela zi*n*we ni badada-
ni ba yena; na bona ba lo nkelela
yena lomo Samaria. Na Jehoahaza
a nisanyana wa yena i lo fuma xiku-
*nd*leni xa yena.
36 Ni xikati lexo Jehu a nga wa fumele
hehla ka Israeli le Samaria maku-
me mambiri ni n*k*lanu ni manharu
malembe.

XIPIMO 11.

1 Ni laha Atalia a mamani wa Ahazia
a nga wa wonile lezaku a nisanyana
wa yena i file, yena i lo suka i lo da-
yetela yon*k*le a mbewu ya wukosi.
2 Kanilezi Jehoxeba, a nhanyana wa
hosi Joramu, a makweru wa Ahazia,
i lo teka Joaxi a nisanyana wa Aha-
zia, i lo nyemukisa yena xikari ka
barisanyana ba hosi labo ba delwe-
ko, yena i wa hi muwun*d*li wa yena,
i lo beka bona lomo n*d*lwini ya mu-
bedi; na bona ba lo fihla le ka Ata-
lia, zingaho lezo yena i wa nga da-
wangi;
3 Na yena i wa hi zi*n*we na yena na a
fihlilwe n*d*lwini ya Jehova n*k*lanu
ni gi*n*we malembe. Na Atalia i lo
fumela hehla ka tiko.
4 Na hi ka n*k*lanu ni mambiri a ma-
lembe Jehoiada i lo rumela aya laba
a tinduna hehla ka mazana a ma
Kare ni barangeli, i lo neha bona ka
yena lomo n*d*lwini ya ka Jehova; na
yena i lo maha a xivumelwano zi*n*we
na bona, i lo teka a xifungo ka bona
lomo n*d*lwini ya ka Jehova, i lo ka-
ngeta bona a nisanyana wa hosi.
5 Na yena i lo leletela bona, aku, Lexi
hi xilo lexi *n*wina mu ta nga xi ma-
ha: a xipanze xa wunharu xa *n*wi-
na, lexo xi tako lomu hi siku ga sa-
bado, xi taba bahlayisi ba ku rinzela
a yin*d*lu ya hosi;
6 Ni xipanze xa wunharu xi taba ka
nyangwa Sura; ni xipanze xa wu-
nhari xi taba ka nyangwa ya le nza-
ko ka barangeli, zingaho mu ta hla-
yisa a yin*d*lu ya barinzeli, ni kuba
ba beleti.
7 Ni mi*k*lawa mimbiri ya *n*wina, bona
labo bon*k*le ba yako sabadweni, ba
ta hlayisa a xirinzo xa yin*d*lu ya ka
Jehova ba ranzela a hosi.
8 Na *n*wina mu ta pomela a hosi mu
yi renzelekela, ni bon*k*lelele ba ba-
nuna zi*n*we ni ma*k*lari ya yena ca-
njeni ga yena; ni loye a tako lomo
nzeni ka lirenzo, nga yena a dawe:
na *n*wina nga mu hi ni hosi laha yi
humako, ni laha yona yi engenako.
9 Ni tinduna ta mazana ti lo maha
kukotisa hi ka zon*k*le lezo Jehoiada
a leleteleko; bona a ba banuna bo-
n*k*lelele ba lo teka a banhu ba*b*ye,
labo ba nga wata lomo hi siku ga
sabado, zi*n*we ni labo ba nga wa hu-
ma hi siku ga sabado, ni kuta ka
Jehoiada a mupristi.
10 Ni mupristi i lo nyika ka tinduna
hehla ka mazana a ma*k*lari ni zi*k*la-
ngu lezo zi nga wa kari zi za hosi
Davida, lezo zi nga wa hi lomo n*d*lwi-
ni ya ka Jehova.
11 Ni barangeli ba lo yima, bon*k*lelele
banhu ni ma*k*lari ya*b*ye lomu canje-
ni ga*b*ye, kusukela le *k*lelweni ga
xinene ga yin*d*lu ku kala ku cike-
la le *k*lelweni ga xibaba ga yin*d*lu,
ba longoloka hi le alatini ga yin*d*lu,
hi laha ka hosi ba yi ranzele.
12 Zonake yena i lo humesa lahan*d*le a
nisanyana wa hosi, i lo beka a xi*d*lo-
*d*lo xa wukosi hehla ka yena, i lo nyi-

ka a wukustumunyu na bona ba lo
maha yena a hosi, ba lo tota yena:
na bona ba pakatela man*d*la ya*b*ye,
ba te ngalo, A yi longoloke yi hanya
a hosi.
13 Ni laha Atalia a nga wa zwile a
guwa ga barangeli ni guwa ga ba-
nhu, yena i lota ka banhu lomo
n*d*lwini ya ka Jehova:
14 Na yena i lo lunguza, ni, languta, a
hosi yi wa yimile hi laha mhingeni
kwatsi hile*z*i a mukuwo wu nga wa
ngaho, ni tinduna ni bamipunzu ba
wa hi laha hosini; ni bon*k*le banhu
ba tiko ba wa ku tsaka, ni kuba mi-
punzu. *Z*onake Atalia i lo hanzula a
tinguwo ta yena, i lo bahuwa, Ma-
hlebo! mahlebo!
15 Na Jehoiada a mupristi i lo leletela
a tinduna ta mazana leto ti nga wa
hi hehla ka impi, i te ngalo ka bona,
Humesani yena xikari ka lirenzo;
na bona labo ba lanzelako yena ba
dayeni hi supado. Hakuba a mu-
pristi i wa te ngalo, Nga yena a
nga dawi lomu n*d*lwini ya ka Je-
hova.
16 *Z*ingaho bona ba lo hen*d*lela yena a
n*d*lela; na yena i lo famba hi n*d*lela
ya wuengeno ga mahaxi le n*d*lwini
ya hosi: ni laho yena i lo dawa.
17 Na Jehoiada i lo maha a xivume-
lwano xikari ka Jehova ni hosi ni
banhu, le*z*aku bona ba wa ta nga ba
hi banhu ba Jehova: xikari ka hosi
kambe ni banhu.
18 Ni bon*k*le banhu ba tiko ba loya le
n*d*lwini ya ka Baali, ba kungumula
yona lahasi; a maalati ya yena ni *z*i-
fananiso *z*a yena bona ba lo *t*ran*d*le-
sa a fufanyi hi kusilisilweko, ba lo
daya Mattani a mupristi wa ka Baali
mahlweni ka a maalati. Ni mupri-
sti i lo hlawula a tinduna hehla ka
yin*d*lu ya ka Jehova.
19 Na yena i lo teka a tinduna ta hehla
ka mazana, ni ma Kare, ni barange-
li, ni bon*k*le a banhu ba tiko; na bo-
na ba lo neha ba relelisa a hosi hi le
n*d*lwini ya ka Jehova, na ba lota hi
n*d*lela ya nyangwa ya barinzeli bata
lomu n*d*lwini ya hosi. Na yena i wa
lo tsama lomu xitsanweni xa wuko-
si xa tihosi.
20 *Z*ingaho bon*k*le banhu ba tiko ba lo
tsaka, ni muti wu wa la su rutisa.
Na Atalia bona ba wa dele hi supa-
do le n*d*lwini ya hosi.
21 Na Jehoaxi i wa ni n*k*lanu ni ma-
mbiri a malembe laha a nga wa sa-
ngule a kufuma.

XIPIMO 12.

1 Hi lembe ga n*k*lanu ni mambiri
ga Jehu i lo sangula Jehoaxi a ku-
fuma; na yena i lo fuma mune wa
makume le Jerusalema: ni bito ga
mamani wa yena i wa hi Zibia wa le
Berexeba.
2 Na Jehoaxi i lo maha le*z*i *z*i sasekile-
ko mahlweni ka Jehova ka won*k*le
masiku ya Jehoiada a mupristi a go-
nzisileko yena.
3 Ahemba a wutsamo gi *k*lakukileko
gi nga suswangi; ni banhu ba ku si-
mama ba pahlela ni kuhisa a tibani
wutsa*n*weni gi *k*lakukileko.
4 Na Jehoaxi i te ngalo ka mupristi,
Yon*k*le a mali ya *z*ilo *z*i basileko leyo
yi nga wa nehilwe le n*d*lwini ya ka
Jehova, a mali ya siku, a mali ya
bon*k*le banhu labo ba yi humesile-
ko, ni yon*k*le a mali leyo yi nga tako
lomo mbilwini ya munhu a ku yi
neha le n*d*lwini ya ka Jehova,
5 Nga a mupristi a teka yona ka bona,
bon*k*lelele banhu kwatsi hi le*z*i ba
xubileko; na bona ba ta akisa a ba-
ba ga yin*d*lu, kani hikwihi laho a
baba gi ta nga kumiwa.
6 Kanile*z*i na kona ku wa ngaho, hi
laha ka makume mambiri ni manha-
ru ya Jehoaxi a bapristi ba wa nga
seku akisa a baba ga yin*d*lu.
7 *Z*onake a hosi Jehoaxi i lo bitana Je-
hoiada a mupristi, ni ba*n*wani ba-
pristi, i te ngalo ka bona, Hi yini
*n*wina mu nga akisangiko a wubaba
ga yin*d*lu ke? makunu hikwalaho
mu nga teki kambe a mali ka labo
mutolobeleneko na bona, kanile*z*i
nyikelani yona akuba ya kurisi ga
yin*d*lu.
8 Ni bapristi ba lo vumela le*z*aku bo-
na ba wa nga ta teka kambe a mali
le ka banhu, hambu kuakisa a baba
ga yin*d*lu.
9 Kanile*z*i Jehoiada a mupristi i lo
teka a ngaxa, i lo boxa a mole le ka
xikubunyeto xa kona, i lo beka yo-
na hi laha *k*lelweni ga alati, hi *k*lelo
ga xinene kwatsi hile*z*i a mu*n*we a
engenako lomu n*d*lwini ya ka Jeho-
va: ni mupristi loye a hlayisa a nya-
ngwa i lo engenisa lomo nzeni yon*k*le
a mali leyi yi tako lomo n*d*lwini ya
ka Jehova.
10 Na kona na ku wa hi le*z*o, ni laha

bona ba nga wa wonile lezaku laho
ku wa hi kona mali yo tala lomo nga-
xeni, lezaku a mutsali wa hosi ni
mupristi ba lo kanziya bata, na ba
lo bekela mikwameni ni ku hlayela a
mali leyi yi nga wa kumilwe lomu
n*dl*wini ya ka Jehova.
11 Na bona ba lo nyikela a mali leyo yi
nga wa pimelelwe le man*dl*eni ya
bona labo ba mahako a tiro, ka labo
ba nga ba woneleli ba yin*dl*u ya ka
Jehova: na bona ba lo riha a bame-
seri ni baaki, labo ba nga wa tira he-
hla ka yin*dl*u ya ka Jehova,
12 Ni ka ba baluli, ni ka bapapi bama-
ri*b*ye, ni ku xaba minaneko, ni mari-
*b*ye ma ba*k*lilweko a ku akisa a baba
ga yin*dl*u ya ka Jehova, ni zon*k*le le-
zo zi hohlololweko za yin*dl*u akuba
zi akiswa zona.
13 Kanilezi laho ku wa nga mahelwangi
a yin*dl*u ya ka Jehova a tikopo ta
siliva, ni zitimo, ni zinamelo, ni mi-
punzu, ni zi*b*ya za nzalama, ni zi*b*ya
za siliva, za mali leyo yi nga wa ne-
hilwe lomu ka Jehova;
14 Hakuba bona ba lo nyika leyo ka ba-
nhu labo ba mahako a tiro, ba lo
akisa ha yona a yin*dl*u ya ka Jehova.
15 *K*latakumbiri bona ba wa nga kulu-
meli a banhu, labo a canjeni ga*b*ye
ku nga wa bekilwe a mali a nyika ka
bona labo ba mahako a tiro; hakuba
bona ba lo maha hi kukolekisilweko.
16 Ni mali ya minyikelo ya zihambuko,
ni mali ya minyikelo ya zionho, yi
wa nga nehwangi lomu n*dl*wini ya
ka Jehova: yona yi wa hi ya bapri-
sti.
17 *Z*onake Hazaeli a hosi ya le Siria
i lo kanziya, i lo yalwa a vukela Ga-
ti, i lo teka gona; na Hazaeli i lo
cuwuka a nghohe ya yena a kuya le
Jerusalema.
18 Na Jehoaxi a hosi ya ka Juda i lo
teka zon*k*le a zi*b*ya zo basa lezo Je-
hoxafate na Jehoramu na Ahazia, a
badadani ba yena, a tihosi ta ka Ju-
da, ba nga wa zi nyikelelisile, ni zi-
*b*ya za yena zi basileko, ni yon*k*le a
nzalama leyo yi nga wa kumilwe
mabakweni ya yin*dl*u ya ka Jehova,
ni lomo n*dl*wini ya hosi, i lo rumela
yona ka Hazaeli a hosi ya le Siria:
na yena i lo suka le Jerusalema.
19 Makunu zon*k*le a zi maho za Joaxi,
ni zon*k*le lezo a mahileko, zona a zi
tsalwangi le bukwini ga kronekele
ga tihosi ta ka Juda ke?
20 Ni malanza ga yena ma lo suka, ma
lo maha a mahlebo, ma lo daya Jo-
axi le n*dl*wini ya Millo, hi ka n*dl*ela
leyo yi relelako yiya le Silla.
21 Hakuba Jozakara na a *n*wana wa
Ximeate, na Jehozabada a *n*wana wa
Xomera, a malanza ya yena, ma lo
daya yena, yena i lo kufa; na bona
ba lo nkelela yena zi*n*we ni badadani
ba yena le mutini wa Davida: na
Amazia a nisanyana wa yena i lo
fuma xikun*dl*eni xa yena.

XIPIMO 13.

1 A ka lembe ga makume mambiri
ni manharu ga Joaxi a *n*wana wa
Ahazia, a hosi ya ka Juda, Jehoaha-
za a *n*wana wa Jehu i lo sangula a
kufuma hehla ka Israeli le Samaria,
na yena i lo fuma kume ni n*k*lanu ni
mambiri a malembe.
2 Na yena i lo maha lezo zi bihileko
kuwoneni ka Jehova, i lo lanzela a
zionho za Jeroboamu a *n*wana wa Ne-
bate, lezo ha zona a mahileko Israeli
a ku onha; yena i wa nga sukangi
ka zona.
3 Ni zanga ya ka Jehova yi vin*dl*uki-
swa yi vukela Israeli, yena i lo nyi-
kela bona ka Hazaeli a hosi le Siria,
ni canje ga Ben-hadade a nisanyana
wa Hazaeli, hi kusimamisilweko.
4 Na Jehoahaza i lo hlota Jehova, na
Jehova i lo ingisa ka yena; hakuba
yena i lo wona a kutsimbeketwa ka
Israeli, lezaku a hosi ya le Siria yi
ba tsimbeketisa kuyini bona.
5 (Na Jehova i lo nyika ka Israeli a
muhanyisi, zingaho lezo bona ba lo
huma lahasi ka canja ga ma Siria; ni
banana ba ka Israeli ba lo tsama lo-
mo matenteni kwatsi hi xikati xa le
mahlweni.
6 Ahembalezoke bona a ba sukangi le
zionhweni za yin*dl*u ya ka Jeroboa-
mu, lezo ha zona yena a mahileko
Israeli ku onha, kanilezi ba lo famba
ha zona: laho ku wa lo sala Axera
kambe le Samaria kambe.)
7 Hakuba yena i wa lo siya ka Jehoa-
haza a ka banhu saseka n*k*lanu wa
makume a bamahaxi, ni kume ga
tikareta, ni kume ga kume ga maza-
na ba banuna ba mikonzo; hakuba
a hosi ya le Siria yi lo lobisa bona,
ni ku maha bona ku kwatsi i tsutsu-
ngwani wa le nzhim*b*yeni.
8 Makunu zon*k*le a zimaho za ka Jeho-
ahaza, ni zon*k*le lezo a zi mahileko,

ni wunhenha ga yena, zona a zi tsalwangi lomo bukwini ga kronekele ga tihosi ta ka Israeli ke?
9 Na Jehoahaza i lo *ek*lela *zin*we ni badadani ba yena; na bona ba lo nkelela yena lomo Samaria: na Joaxi a nisanyana wa yena i lo fuma xikun*d*leni xa yena.
10 A ka lembe ga makume manharu ni n*k*lanu ni mambiri ga Joaxi a hosi ya ka Juda i lo sangula Jehoaxi a *n*wana wa Jehoahaza a ku fumela hehla ka Israeli le Samaria, na yena i lo fuma kume ni n*k*lanu ni ginwe a malembe.
11 Na yena i lo maha lezo zi bibileko kuwoneni ka ka Jehova; yena i wa nga sukangi zionhweni za Jeroboamu a *n*wana Nebate, lezo ha zona yena a mahileko Israeli ku onha; kanilezi yena i lo famba ka zona.
12 Makunu zon*k*le a zimaho za ka Joaxi, ni zon*k*le lezo a zi mahileko, ni wurena ga yena lego ha gona a lwileko na Amazia a hosi ya Juda, zona a zi a tsalwangi lomo bukwini ga kronekele ga tihosi ta ka Israeli ke?
13 Na Joaxi i lo *ek*lela *zin*we ni badadani ba yena; na Jeroboamu i lo tsama xitsa*n*weni xa wukosi xa yena: na Joaxi i wa nkelelwe le Samaria *zin*we ni tihosi ta ka Israeli.
14 Makunu Elixa i wa wile hi kuba*b*ya a wuba*b*yi ga yena lego ye a ngafa ha gona: na Joaxi a hosi ya ka Israeli i lo relela ata ka yena, i lota rila hehla ka yena, i te ngalo, Dadani wa mina, dadani wa mina, a tikareta ta ka Israeli, ni ba banuna ba mahaxi ya kona!
15 Na Elixa i te ngalo ka yena, Teka a wura ni tigalalala ta gona; na yena i lo teka a wura ni tigalalala.
16 Na yena i te ngalo ka hosi ya ka Israeli, Bekela a canja ga wena hehla ka wura; na yena i *k*lateka a canja ga yena hehla ka gona. Na Elixa i lo *k*lateka a man*d*la ya yena le hehla ka man*d*la ya hosi.
17 Na yena i te ngalo, vulula a woni ngomama ni mutsuwukagambo; na yena i lo vulula gona. *Z*onake Elixa i te ngalo, Panda; na yena i lo panda. Na yena i te ngalo, A ligalala la Jehova la kuhlula, lona ligalala la ku hlula hehla ka ma Siria; hakuba wena u ta hlasela a ma Siria le Afeka, kala wena u mbetisile bona.
18 Na yena i te ngalo, Teka a tigalalala; na yena i lo teka tona, Na yena i te ngalo ka hosi ya ka Israeli Fula laha liranza*b*yeni; na yena i lo fula kunharu, a su kawula.
19 Ni munhu wa Nungungulu i wa lo zangara *zin*we na yena, i te ngalo, Wena u wa ta nga u fulile ku n*k*lanu kutani ku n*k*lanu ni kunwe a zikati: zonake wena u wa ta nga u hlasele a ma Siria kala wena u mbetisile wona; kwatsi hilahoke wena u ta hlasela a ma Siria kanilezi kunharu.
20 Na Elixa i lofa, na bona ba lo nkelela yena. Makunu a maviyo ya ma Moabi ba lo hlasela a tiko hi ku sanguleni ka lembe.
21 Na kona na ku mahisile lezo, kwatsi hilezi bona ba nga wa nkelela a munhu, lezaku, languta, bona ba lo hlola a butu; na bona ba lo hoxa a munhu lomo xilahleni xa Elixa: kwatsi hi xikanzakanya xa lezi a munhu a nga wa kumbile a marambu ya Elixa, i lo vuka, i lo yima hi mikonzo ya yena.
22 Na Hazaeli a hosi ya le Siria i wa tsimbeketile Israeli won*k*le masiku ya Jehoahaza.
23 Kanilezi Nungungulu i wa hi ni wuxinji ka bona, i wa hi ni ku hawukeliso ha bona, na a wa hi ni kudzunza bona, hakuba hi xivumelwano xa yena *zin*we na Abrahama, Isaka, na Jakobe, i wa nga a lobisi bona, ge hambu ni ku ba hoxa yena kubakoneni ka yena kwatsi hi kanzakalezo.
24 Na Hazaeli a hosi ya le Siria i lofa; na Ben-hadade a nisanyana wa yena i lo fuma le kun*d*leni xa yena.
25 Na Jehoaxi a *n*wana wa Jehoahaza i lo teka kambe le canjeni ga Benhadade a *n*wana wa Hazaeli a miti leyo a nga wa tekile le canjeni ga Jehoahaza a dadani wa yena hi kulwa. Makati manhari Jehoaxi i lo *k*lula yena, i lo *k*lelisela a miti ya ka Israeli.

XIPIMO 14.

1 A ka lembe ga wumbiri ga Joaxi a *n*wana wa Jehoahaza a hosi ya ka Israeli i lo sangula Amazia a *n*wana wa Joaxi a hosi ya ka Juda ku fuma.
2 Yena i wa hi ni makume mambiri ni n*k*lanu a malembe laha yena a nga wa sangule kufuma; na yena i lo fuma a makume mambiri ni n*k*la-

nu ni mune a malembe le Jerusa-
lema a biti ya nyini wakwe i wa hi
Jehoaddin wa Jerusalema.
3 Na yena i lo maha lezo zi sasekileko
kuwoneni ka ka Jehova, kasike i wa
nga fanani na Davida a dadani wa
yena: yena i lo kukotisa hi ka lezo
Joaxi a dadani wa yena a nga wa zi
mahile.
4 Ahemba a wutsamo gi *k*lakukileko
gi wa nga tekiwangi: a banhu ku
wa tima ba ha pahlela ni kuhisa a
tibani wutsanweni gi *k*lakukileko.
5 Na kona na ku mahisile lezo, kwatsi
hi xilokuloku xa lezi a mufumo wu
nga tiyisilwe canjeni ga yena, yena
i lo daya a malanza ya yena laya
ma nga wa dele a hosi dadani wa
yena:
6 Kanilezi a banana ba badayi yena i
wa nga ba dayangi; kukotisa lezo
ku tsalilweko lomo bukwini ga naya
wa Mosi, kwatsi hilezi Jehova a lele-
teleko, aku, A badadani ba nga ta
dawa hi kota ya banana, ni banana
ba nga ta dawa hi kota ya badada-
ni; kanilezi bon*k*lelele banhu ba ta
dawa hi kota ya zionho za bona be-
nyi.
7 Na yena i lo daya Edome le Miko-
beni ya Munyu kume ga kume ga
mazana, i lo teka Sela hi kulwa, i lo
cula a bito ga kona Jokteele kala
legi siku.
8 Zonake Amazia i lo rumela a mi-
tsumi ka Jehoaxi, a *n*wana wa Je-
hoahaza a *n*wana wa Jehu, a hosi ya
ka Israeli, aku, Ngona, nga hi cu-
wukana mu*n*we ni mu*n*wani hi
ngohe.
9 Na Jehoaxi a hosi ya ka Israeli i lo
rumela ka Amazia a hosi ya ka Ju-
da, aku, A mhangani leyo yi nga wa
hi le Lebanoni yi lo rumela ka sinya
ya sedare leyo yi nga wa hi le Leba-
noni, yiku, Nyika a nhanyana wa
wena ka *n*wana wa mina a kuba sa-
ti: ni laho ku lo hunza a xibanza xa
kwati lexo xi nga wa hi lomo Leba-
noni, xi lo kanziyela a mhangani la-
hasi.
10 Wena ha kunene u hlulile Edome,
ni mbilu ya wena ya wena yi kuku-
muxilwe: mbukosi ka yona, tsama
le kaya; hakuba hi yini u ta nga ti
tokometa ku lamatweni ka wena,
lezi wena u ta nga u wile, yena we-
na, na Juda zinwe na wena ke?
11 Kanilezi Amazia i wa nga a nga
ingisi, Zingaho Joaxi a hosi ya ka
Israeli i lo kanziya; na yena na
Amazia a hosi ya ka Juda ba lo cu-
wukana mu*n*we ni mu*n*wani hi ngho-
he le Bete-xemexe lego gi nga ga ka
Juda.
12 Na Juda i lo tsuwulwa mahlweni ka
Israeli; na bona ba lo tsutsuma bo-
n*k*lelele banhu le tenteni ga yena.
13 Na Jehoaxi a hosi ya ka Israeli i lo
teka Amazia a hosi ya ka Juda, a
*n*wana wa Jehoaxi a *n*wana wa Aha-
zia, le Bete-xemexe, i lota le Jerusa-
lema, i lo kungumula lahasi a ligi-
ngisi la le Jerusalema ku sukela le
nyangweni ya le Efraime kala le
nyangweni ye le kuzwini, mune wa
mazana ya mikono.
14 Na yena i lo teka yon*k*le a nzalama
ni siliva, ni zon*k*le a zi*b*ya lezo zi nga
wa kumilwe lomo n*d*lwini ya ka Je-
hova, ni lomo mabakweni ya yin*d*lu
ya hosi, ni ba yi gongolako kambe,
i lo *k*lelela le Samaria.
15 Makunu zon*k*le a zimaho za Jehoa-
xi lezo yena a zi mahileko, ni wunhe-
nha ga yena, ni lezaku i lwisile ku
yini na Amazia a hosi ya ka Juda,
zona a zi tsalwangi ka kronekele ka
tihosi ta ka Israeli ke?
16 Na Jehoaxi i lo e*k*lela zi*n*we ni ba-
dadani ba yena, i wa lo nkelele le
Samaria zi*n*we ni tihosi ta ka Israeli;
na Jeroboamu a *n*wana wa yena i lo
fuma xikun*d*leni xa yena.
17 Na Amazia a *n*wana wa Jehoaxi a
hosi ya ka Juda i lo hanya a nzako
ka kufa ka Jehoaxi a *n*wana wa Je-
hoahaza a hosi ya ka Israeli a kume
ga malembe ni n*k*lanu.
18 Makunu zon*k*le a zi maho za Amazia,
zona a zi tsalwangi lomo bukwini ga
kronekele ga tihosi ta ka Juda ke?
19 Na bona ba lo maha a xihlebo ba vu-
kela yena lomu Jerusalema; na yena
i lo tsutsumela le Lakixe: kanilezi
bona ba lo rumela le nzako ka yena
le Lakixe, ba lo daya yena leyo.
20 Na bona ba lo neha hehla ka maha-
xi; na yena i wa lo nkelelwa le Je-
rusalema zi*n*we ni badadani ba yena
lomo mutini wa Davida.
21 Ni bon*k*le banhu ba ka Juda ba lo
teka Azaria, loye a nga wa hi kume
ni n*k*lanu ni gi*n*we malembe wukale,
ba lo maha a hosi le nzawini ya da-
dani wa yena Amazia.
22 Yena i lo aka Elate, ni ku *k*lelisela
gona ka Juda, a nzako ka lezo a hosi

yi lo e*k*lela *zin*we ni badadani ba
yena.
23 A ka kume ni n*k*lanu a malembe
ya Amazia a *n*wana Joaxi a hosi ya
ka Juda Jeroboamu a *n*wana wa Jo-
axi a hosi ya ka Israeli i lo sangula
ku fuma le Samaria, na yena i lo fu-
ma a mune wa makume ni ginwe
malembe.
24 Na yena i lo maha le*z*o *z*i bihileko
kuwoneni ka Jehova: yena i wa nga
sukangi ka *z*on*k*le a *z*ionho *z*a Jero-
boamu a *n*wana wa Nebate, le*z*o ha
*z*ona yena i lo maha Israeli a kuonha.
25 Yena i lo wuyisela a mbingano wa
ka Israeli ku sukela wuengenweni
ga Hamate ku kala le bimbini ga le
Araba, kukotisa hi ka mhaka ya ka
Jehova, a Nungungulu wa ka Isra-
eli, leyo a nga wa yi wulawulile hi
nanza ga yena Jona a *n*wana wa
Amittai, a muprofeti, loye a nga wa
hi wa le Gate-hefera.
26 Hakuba Jehova i wa lo wona a ku-
hlokiswa ka Israeli, le*z*aku kona ku
wa babisilwe nguvu; hakuba laho
ku wa nga hi kona wa kuba a nga
wa valelwe kutani siyilwe lahan*d*le,
hambu ku nga wa hi ko ni muvuni
ka Israeli.
27 Na Jehova i wa nga wulangi le*z*aku
yena i nga ta hlangula a bito ga Isra-
eli lahasi ka tilo; kanile*z*i yena i lo
hanyisa bona hi canja Jeroboamu a
*n*wana wa Joaxi.
28 Makunu *z*on*k*le a *z*imaho *z*a Jero-
boamu, ni *z*on*k*le le*z*o yena a *z*imahi-
leko, ni wunhenha ga yena, le*z*aku i
lwisile ku yini, ni le*z*aku i lo tekisa
ku yini Damaskusi, ni Hamate, lego
gi nga wa hi ga ka Juda, akuba ga
ka Israeli, *z*ona a *z*i tsalwangi lomo
bukwini ga kronekele ga tihosi ta ka
Israeli ke?
29 Na Jeroboamu i lo e*k*lela *zin*we ni
badadani ba yena, tona a tihosi ta ka
Israeli; na Zakaria a *n*wana wa ye-
na i lo fuma xikun*d*leni xa yena.

XIPIMO 15.

1 A ka lembe ga makume mambiri
ni n*k*lanu ni mambiri ga Jeroboamu
a hosi ya ka Israeli i lo sangula Aza-
ria a *n*wana wa Amazia a hosi ya ka
Juda a ku fuma.
2 Kume ni n*k*lanu ni gi*n*we malembe
yena laha a nga wa sangule a kufu-
ma; na yena i lo fuma a n*k*lanu wa
makume ni mambiri malembe le Je-
rusalema: ni bito ga mamani wa ye-
na i wa hi Jekolia wa le Jerusalema.
3 Na yena i lo maha le*z*o *z*i sasekileko
kuwoneni ka Jehova, kukotisa hi ka
*z*on*k*le le*z*o Amazia a dadani wa ye-
na a *z*i mahileko.
4 Ahemba a wutsamo gi *k*lakukileko
gi wa suswangi: ni banhu ba wa ku
simama ka pahlela a tibani to hiswa
wutsa*n*weni gi *k*lakukileko.
5 Na Jehova i loba a hosi, *z*ingaho le*z*o
yena i wa hi hlokonho kala sikwini
ga kufa ka yena, na yena i lo tsama
le n*d*lwini yi hambanyisilweko. Na
Jotamu a *n*wana wa hosi i wa wu-
mbelwe le hehla ka ngango, na a la-
mula a banhu ba tiko.
6 Makunu *z*on*k*le a *z*i maho *z*a Azaria,
ni *z*on*k*le le*z*o a *z*i mahileko, *z*ona a *z*i
tsalwangi lomo bukwini ga krone-
kele ga tihosi ta ka Juda ke?
7 Na Azaria i lo e*k*lela *zin*we ni bada-
dani ba yena; na bona ba lo nkelela
yena ka badadani ba yena le mutini
wa Davida: na Jotamu a nisanya-
na wa yena i lo fuma xikun*d*leni xa
yena.
8 A ka lembe ga makume manharu
ni n*k*lanu ni manharu ga Azaria a
hosi ya ka Juda i lo fuma Zakaria a
*n*wana wa Jeroboamu hehla ka Isra-
eli le Samaria n*k*lanu ni yi*n*we a ti-
hweti.
9 Na yena i lo maha le*z*o *z*i bihileko
kuwoneni ka Jehova, kwatsi hile*z*i
badadani ba yena a nga wa mahile:
yena i wa nga sukangi *z*ionhweni *z*a
Jeroboamu a *n*wana wa Nebate, le*z*o
ha *z*ona yena i lo maha Israeli kuo-
nha.
10 Na Xalluma a *n*wana wa Jebexe i lo
hleba a vukela yena, i lo daya yena
mahlweni ka banhu, i lo daya yena,
i lo fuma xikun*d*leni xa yena.
11 Makunu *z*on*k*le a *z*imaho *z*a Zakaria,
languta, *z*ona *z*i tsalilwe lomo bukwi-
ni ga kronekele ga tihosi ta ka Juda.
12 Leyi ku wa hi mhaka ya ka Jehova
leyo a nga wa yi wulawulile ka Je-
hu, aku, A *n*wana wa wena wa xi-
zukulwana xa mune i ta tsama hehla
ka xitsamo xa wukosi xa ka Israeli.
Na *z*i wa ngaho ku lo maheka.
13 Xalluma a *n*wana wa Jebexe i lo
sangula a kufuma hi lembe ga ma-
kume manharu ni n*k*lanu ni mune
ga Uzzia a hosi ya ka Juda; yena i
lo fuma a xipimo xa hweti le Sa-
maria.

14 Na Menahema a nwana wa Gadi i lo
huma ata hi le Tirza, i lota le Sama-
ria, i lo daya Xalluma a nwana wa
Jebexe le Samaria, i lo daya yena, i
lo fuma le xikundleni xa yena.
15 Makunu zonkle a zi maho za Xallu-
ma, ni ihlebo ya yena lawo a nga wa
mahile, languta, kona ku tsalilwe ka
kronekele wa tihosi ta ka Israeli.
16 Zonake Menahema i lo hlasela a
Tifsa, ni zonkle lezo zi nga wa hi lo-
mo, ni mbingano wa kona, ku suke-
la le Tirza: hakuba bona ba wa nga
vululangi ka yena, hikwalaho yena
i lo hlasela gona; ni bonkle a ba ba-
sati ba kona labo ba nga wa hi ni ti-
nyimba i lo ba hanzula.
17 A ka lembe ga makume manharu
ni nklanu ni mune ga Azaria a hosi
ya ka Juda i lo sangula Menahema a
nwana wa Gadi a ku fumela hehla
ka Israeli, na yena i lo fumela kume
ga malembe le Samaria.
18 Na yena i lo maha lezo zi bihileko
kuwoneni ka Jehova: na yena i wa
nga sukangi masikwini ya yena wo-
nkle zionhweni za Jeroboamu a nwa-
na wa Nebate, lezo ha zona yena i wa
mahile Israeli ku onha.
19 Laho ku lota vukelwa a tiko Pule
a hosi ya le Asiria; na Menahema
i lo nyika Pule a kume ga maza-
na ya titalenta ta siliva, lezaku kasi
a canja ga yena gi ba zinwe na ye-
na a kutiyisa a mufumo canjeni ga
yena.
20 Na Menahema i lo kupisa a mali ka
Israeli, kona ka bonkle ba banuna
ba tinhenha ta kufuma, ka bonklele-
le i nklanu wa makume a maxekeli
ya siliva, a ku nyika ka hosi ya le
Asiria. Zingaho a hosi ya le Asiria
yi lo klela, i wa nga tsamangi leyo
lomo tikweni.
21 Makunu zonkle a zimaho za Mena-
hema, ni zonkle lezo a zi mahileko,
zona a zi tsalwangi ka kronekele ka
tihosi ta ka Israeli ke?
22 Na Menahema i lo eklela zinwe ni
badadani ba yena; na Pekahia a ni-
sanyana wa yena i lo fuma xiku-
ndleni xa yena.
23 A ka lembe ga nklanu wa makume
ga Azaria a hosi ya ka Juda Pekahia
a nwana wa Menahema i lo sangula
kufume hehla ka Israeli le Sama-
ria, na yena i lo fuma malembe ma-
mbiri.
24 Na yena i lo maha lezo zi bihileko
kuwoneni ka Jehova: yena i wa
nga wa sukangi zionhweni za Jero-
boamu a nwana wa Nebate, lezo ha
zona yena i wa mahile Israeli a ku
onha.
25 Na Peka a nwana wa Remalia, a
nduna ya yena, i lo hleba a vukela
yena, i lo daya yena le Samaria, lo-
mu xilubelweni xa yindlu ya hosi,
zinwe na Argoba na Arie; zinwe na
yena ku wa hi ni nklanu wa maku-
me ya ba banuna ba ma Gileade: na
yena i lo daya yena, i lo fuma xiku-
ndleni xa yena.
26 Makunu zonkle a zimaho za Pekahia,
ni zonkle lezo a zi mahileko, languta,
zi tsalilwe lomo bukwini ga krone-
kele ga tihosi ta ka Israeli.
27 A ka lembe ga nklanu wa maku-
me ni mambiri ka Azaria a hosi ya
ka Juda Peka a nwana Remalia i lo
sangula kufuma hehla ka Israeli le
Samaria, na yena i lo fuma a kumi
mambiri malembe.
28 Na yena i lo maha lezo zi bihileko a
kuwoneni ka Jehova: yena i wa
nga sukangi zionhweni za Jeroboa-
mu a nwana Nebate, lezo ha sona i lo
maha Israeli ku onha.
29 A masikwini ya Peka a hosi ya ka
Israeli i lota Tiglate-pilesera a hosi
ya le Asiria, i lo teka Ijoni, ni Abe-
labete-maaka, ni Janoa, ni Kedexe,
ni Hazora, ni Gileade, ni Galile, ni
gonkle a tiko ga ka Naftali; na yena
i lo koma bona a tihloko a kuya le
Asiria.
30 Na Hoxea a nwana wa Ela i lo ma-
ha a hlebo a ku vukela Peka a nwa-
na wa Remalia, i lo daya yena, a
hlasela yena, i lo fuma xikundleni
xa yena, hi lembe ga makume ma-
mbiri ga Jotamu a nwana wa Uzzia.
31 Makunu zonkle a zimaho za Peka, ni
zonkle lezo a zimahileko, languta,
zona zi tsalilwe lomo kronekele ga
tihosi ta ka Israeli.
32 A ka lembe ga wumbiri ka Peka a
nwana Remalia a hosi ya ka Israeli
i lo sangula Jotamu a nwana wa
Uzzia a hosi ya ka Juda a ku fuma.
33 Makume mambiri ni nklanu a male-
mbe a wukale gakwe laha yena a
nga wa sangule a ku fuma; na yena
i lo fuma kume ni nklanu ni ginwe
malembe le Jerusalema: ni bito ga
mamani wa yena i wa hi Jeruxa a
nhanyana wa Zadoke.
34 Na yena i maha lezi zi sasekileko ku-

woneni ka Jehova; na yena i lo maha hi ka zonkle lezo a dadani wa Uzzia a zi mahileko.
35 Ahemba a wutsamo gi klakukileko gi wa nga tekiwangi: ni banhu ba wa simama ba pahlela a kuhisa a tibani lomo wutsanweni gi klakukileko. Na yena i lo aka a nyangwa ya le hehla ya yindlu ya ka Jehova.
36 Makunu zonkle a zimaho za ka Jotamu, ni zonkle lezo a zi mahileko, zona a zi tsalwangi lomo bukwini ga kronekele ga tihosi ta ka Juda ke?
37 A ka lawo masiku Jehova i lo sangula a ku rumela a kuvuka Juda Rezini a hosi ya le Siria, na Peka a nwana wa Remalia.
38 Na Jotamu i lo eklela zinwe ni badadani ba yena, i wa lo nkelelwa zinwe ni badadani ba yena lomo mutini wa Davida a dadani wa yena: na Ahaza a nisanyana wa yena i lo sangula a ku fuma xikundleni xa yena.

XIPIMO 16.

1 A ka lembe ga kume ni nklanu ni mambiri ga Peka a nwana wa Remalia Ahaza a nwana wa Jotamu a hosi ya ka Juda i lo sangula a kufuma.
2 Makume mambiri a malembe a wukale yakwe laha yena a nga wa sangule a ku fuma; na i lo fuma a kume ni nklanu ni ginwe malembe le Jerusalema: na yena i wa nga mahangi lezo zi sasekileko kuwoneni ko Jehova a Nungungulu wa yena, kufanana na Davida a dadani wa yena.
3 Kanilezi yena i lo famba hi tindlela ta tihosi ta ka Israeli, ina, i lo maha a nisanyana wa yena ku hunza hi nzilo, kukotisa hi zinyenyeko za matiko, lawo Jehova a hlongoleko a ma hoxa handle mahlweni ka banana ba ka Israeli.
4 Na yena i lo pahlela ni kuhisa a tibani wutsanweni gi klakukileko, ni lomo migangeni, ni lahasi ka tonklelele tisinya to nyuka.
5 Zonake Rezini a hosi ya le Siria na Peka a nwana wa Remalia a hosi ya ka Israeli ba lota le Jerusalema ku talwa: Na bona ba lo vimbezela Ahaza, kanilezi ba nga wa hlulangi yena.
6 A ka lexo xikati Rezini ahosi i lo teka Elate a kuba ga Siria, i lo hlongola a ba Juda le Elate; ni ma Siria ma lota le Elate, ba lo aka leyo, kala legi siku.
7 Zingaho Ahaza i lo ruma a mitsumi ka Tiglate-pilesera a hosi ya Asiria, aku, mina nzi nanza ga wena, ni nwana wa wena: kanziya uta, u nzi ponise mina ka canja ga hosi ya le Siria, ni ka canja ga hosi ya ka Israeli, labo ba sukileko ba vukela mina.
8 Na Ahaza i lo teka a siliva ni nzalama leyo yi kumiwako lomo ndlwini ya ka Jehova, ni lomo mabakweni ya yindlu ya hosi, i lo rumela a xinyikiwo ka hosi ya le Asiria.
9 Ni hosi ya Asiria yi lo ingisa ka yena; ni hosi yi loya yi vukela le Damaskusi, i lo teka gona, i lo koma a banhu ba gona a tihloko a tisa Kira, i lo daya Rezini.
10 Ni hosi Ahaza i loya le Damaskusi a ku klanganyeta Tiglate-pilesera a hosi ya le Asiria, i lo wona a alati lego gi nga wa hi le Damaskusi; ni hosi Ahaza i lo rumela ka Urija a mupristi a bombo ga alati, ni kuba xibiri xa gona, kukotisa hi ka banyamitiro ba kona.
11 Na Urija a mupristi i lo aka alati: kukotisa hi ka zonkle lezo a hosi Ahaza a nga wa rumele le Damaskusi, zingaho i lo maha Urija a mupristi a longiselela a kuta ka Ahaza a hosi le Damaskusi.
12 Ni laha a hosi yi nga wa tile hi Damaskusi, a hosi yi lo wona a alati: ni hosi yi lo tsinela kusuhani ni alati, i lo nyikela kona.
13 Na yena i lo hisa a munyikelo wa yena wa kuhiswani ni munyikelo wa yena wa tinzhoho, i lo cela a munyikelo wa yena wa kunwa, i lo nwatsekela a nkata wa yena wa munyikelo wa kurula, hehla ka alati.
14 Ni alati ga suku, lego gi nga wa hi mahlweni ka Jehova, yena i lo neha hi kwaleyo mahlweni ka yindlu, i lo susa hi le xikari ka yindlu ya yena ni ya ka Jehova, ni ku beka le klelweni ga nwalungu ga yindlu ya yena.
15 Ni hosi Ahaza i lo leletela Urija a mupristi, aku, Hehla ka alati ga hombe hisela kona a munyikelo wa mixo wa kuhiswa, ni munyikelo wa tinzhoho wa gambo, ni munyikelo wa hosi wa kuhiswa, ni munyikelo wa yena wa tinzhoho, zinwe ni munyikelo wa kuhiswa wa banhu bo-

n*k*le ba tiko, ni munyikelo wa*b*ye wa
tinzhoho, ni munyikelo wa*b*ye wa
kunwa; ni kunwatsekela ka gona
won*k*le nkata wa munyikelo wa ku-
hiswa, ni won*k*le nkata wa mupa-
hlelo: kanile*z*i a alati ga suku gi ta-
ba ga mina a kuwutisa ha gona.
16 Zakungahi i lo maha Urija a mupri-
sti, kukotisa hi ka le*z*o a hosi Ahaza
a leleteleko.
17 Ni hosi Ahaza i lo tsema a magalo
ya *z*ikatelo, i lo susa a xinamelo xiya
kule ka *z*ona, i lo susa a bimbi le ti-
kabini ta suku lego gi nga wa hi
lahasi ka kona, i lo beka tona le hehla
ka mari*b*ye ma xaxametilweko.
18 Ni xifenengeto xa sabado lexo ba
nga wa akile lomo n*d*lwini, ni wue-
ngeno ga hosi hi lahan*d*le, i lo *z*i susa
yena a ka yin*d*lu ya ka Jehova, ha-
kuba hi hosi ya le Asiria.
19 Makunu a *z*imaho *z*on*k*le *z*a Ahaza
le*z*o yena a *z*i mahileko, *z*ona a *z*i tsa-
lwangi lomo bukwini ga kronekele
ga tihosi ta ka Juda ke?
20 Na Ahaza i lo e*k*lela *z*i*n*we ni bada-
dani ba yena, na yena i wa lo nkele-
lwa *z*i*n*we ni badadani ba yena le
mutini wa Davida: na Hezekia a
*n*wana wa yena i lo fuma lomo xi-
kun*d*leni xa yena.

XIPIMO 17.

1 Hi ka kume ni mambiri a lembe
ga Ahaza a hosi ya ka Juda i lo sa-
ngula Hoxea a *n*wana wa Ela a ku
fuma le Samaria hehla ka Israeli, i lo
fuma n*k*lanu ni mune a malembe.
2 Na yena i lo maha le*z*o *z*ibihileko ku-
woneni ka Jehova, kasike ku wa nge
kwatsi hi tihosi ta ka Israeli leto ti
nga wa hi mahlweni ka yena.
3 A kulwa na yena ku lota Xalmane-
sera a hosi ya le Asiria; na Hoxea i
lo maha a nanza ga yena, i lo neha a
nzhubo.
4 Ni hosi ya le Asiria yi lo kuma a
hlebo ka Hoxea; hakuba yena i wa
rumile a mitsukano ka So a hosi ya
le Gipite, i wa nga lubi a nzhubo ka
hosi ya le Asiria, kwatsi hile*z*i a nga
wa maha hi lembe ni lembe: hikwa-
laho a hosi ya le Asiria yi lo valela
yena, i lo kotsa yena lomo paxweni.
5 Zonake a hosi ya le Asiria yi lo ka-
nziya yita yi goboza yi kangata go-
n*k*le tiko, i lo kanziya a ya le Sama-
ria, i loya vimbezela gona a malembe
manharu.
6 Hi ka lembe ga n*k*lanu ni mune ga
Hoxea a hosi ya le Asiria yi lo teka
a Samaria, i lo koma a ba ka Israeli
le ka Asiria, i loya beka bona le Ha-
la, ni le Habora, a congo wa le Go-
zani, ni le mitini ya ba Medi.
7 Na *z*i wa ngaho, hakuba a banana
ba ka Israeli ba wa onhile ba vukela
Jehova a Nungungulu wa*b*ye, loye
a nga wa humesile bona a ba neha
hi le tikweni ga le Gipite lahasi ka
canja ga Faro a hosi ya le Gipite, ni
ba wa cabile ba*n*wani banungungu-
lu,
8 Na ba wa lo famba hi *z*ilayelo *z*a ma-
tiko, lawo Jehova a ma hlongoleko
mahlweni ka banana ba ka Israeli,
ni ka tihosi ta ka Israeli, leto bona
ba ti mahileko.
9 Ni banana ba ka Israeli hi kufihlali-
silweko a *z*ilo le*z*o *z*i nga longama-
ngiko ba vukela Jehova a Nungu-
ngulu wa*b*ye: na bona ba lo akela
ka bona a wutsamo gi *k*lakukileko a
ka yon*k*le a miti ya*b*ye, ku sukela le
taweni ya barinzeli ku kala ku cike-
la mutini yi gingisilweko.
10 Ni bona ba lo yimisela bona a timbi-
nga na Axerima hehla ka wutsamo
gon*k*le gi *k*lakukileko, ni lahasi ka
tisinya ton*k*le to nyuka.
11 Ni leyo bona ba lo hisa a tibani ka
gon*k*le a wutsamo gi *k*lakukileko
kwatsi hile*z*i ku mahileko a tihosi
leto Jehova a ti hlongolileko ma-
hlweni ka bona; na bona ba lo maha
a *z*ilo *z*o biha a ku vin*d*lukelisa Je-
hova a ku zangara;
12 Na bona ba lo kozela a *z*ifananiso,
le*z*o ha *z*ona Jehova a nga wa te nga-
lo ka bona, Nwina mu nga ta maha
le*z*i *z*ilo.
13 Kasike Jehova i wa kustumunyele
ka Israeli, ni ka Juda, hi baprofe-
ti bon*k*lelele, ni bawoni bon*k*lelele,
aku, Hunzulukani hi tin*d*leleni ta
*n*wina to biha, mu hlayisa a kulele-
tela ka mina, ni *z*ilayelo *z*a mina ku-
kotisa hi nayo lowo mina nzi lelete-
leko badadani ba *n*wina, ni lowo nzi
rumeleko ka *n*wina hi malanza ya
mina baprofeti.
14 Ahembalokoke, bona ba wa nga ba
nga hi na kuzwa, kanile*z*i ba lo no-
nohisa a tinhamu ta*b*ye, kufanana ni
tinhamu ta badadani ba*b*ye, labo ba
nga kolwangiko ka Jehova a Nungu-
ngulu wa*b*ye.
15 Na bona ba lo ala a *z*ilayelo *z*a yena

ni xivumelwano xa yena lexo yena
a mahileko ni badadani ba bona, ni
wumboni lego a kustumunyileko ka
bona; na bona ba lo lanzela a kunga-
nyawuli, ba su ku maha ba nga nya-
wuliko, ba lo huma ka matiko lawo
ma ranzeleko bona, hi xungetano na
wona Jehova a leleteleko lezaku bo-
na ba wa ta nga ba nga mahi kufa-
nana zinwe na wona.
16 Na bona ba lo tsika konkle a kulele-
tela ka Jehova a Nungungulu wa-
bye, ba lo mahela ka bona a zifana-
niso zi nyekisilweko, wona marole
mambiri, ba lo maha Axera, ba lo
kozela wonkle mabandla ya tilo, ni
ku kozela Baali.
17 Na bona ba lo maha a barisanyana
ba bona ni banhanyana ba bona ku
hunza ba tsemakanya a nzilo, a ma-
ndiki ni kubula mimbhulo, ba lo xa-
bisa a wutsumbu gabye a ku maha
lezo zi bihileko kuwoneni ka Jehova,
a vundukelisa yena ku zangara.
18 Hikwalaho Jehova i wa lo zangara
nguvu ha Israeli, i lo súsa bona ku-
woneni ka yena: laho ku wa nga hi
kona a seleko kanilezi a lixaka la ka
Juda loce.
19 Kambe Juda a nga leletelangi a
zileletelo za Jehova a Nungungulu,
kanilezi i lo famba zilayelweni za ka
Israeli lezo bona ba zi mahileko.
20 Na Jehova i lo ala yonkle a mbewu
ya ka Israeli, i lo hlokisa yena, i lo
nyikela yona canjeni ga bapangi, a
kala yena a ba hoxa kule kuwoneni
ka yena.
21 Hakuba i lo hanzula Israeli le ndlwi-
ni ya ka Davida; na bona ba lo ma-
ha Jeroboamu a nwana wa Nebate a
hosi: Na Jeroboamu i lo kurumeta
ba ka Israeli ba suka kulanzeleni Je-
hova, i lo maha bona a kuonha a zi-
onho za hombe.
22 Ni banana ba ka Israeli ba lo famba
zionhweni za Jeroboamu lezo a zi ma-
hileko; bona a ba wa nga sukangi
ka zona;
23 A kala Jehova a susa Israeli a huma
kuwoneni ka yena, kwatsi hilezi ye-
na a nga wa wulawulile hi malanza
ya yena baprofeti. Zingaho Israeli
i wa lo konwa a fambiswa a huma
tikweni ga yena nwinyi aya le Asiria
kala legi suku.
24 Ni hosi ya le Asiria yi lo neha ba-
nhu ba tako hi le Babuloni, ni le Ku-
ta, ni Avva, ni le Hamate ni le Sefa-
rvaime, i lota beka bona le mitini ya
le Samaria a xikundleni xa banana ba
ka Israeli; na bona ba lo teka Sama-
ria, ni ku aka lomo mitini ya kona.
25 Na zi wangaho, hi kusanguleni ka
kuaka kabye leyo, lezaku bona ba
wa nga cabangi Jehova: hikwalaho
Jehova i lo rumela a tingonyamo xi-
kari ka bona, leto ti nga wa dele ba-
nwani ba bona.
26 Ngahilezo bona ba lo wulawula ka
hosi ya le Asiria, baku, A banhu la-
bo wena u ba komileko, u ba bekile-
ko lomo mitini ya le Samaria, a ba
yi tibi a milayo ya nungungulu wa
tiko; hikwalaho yena i rumele a ti-
ngala xikari ka bona, ni, languta,
tona ti dele bona, hakuba bona a ba
wu tibi a nayo wa nungungulu wa
tiko.
27 Zonake a hosi ya le Asiria yi lo le-
letela, yiku, Komani munwe wa ba-
pristi laba nwina mu nga wa ba ne-
hile hi leyo; na ngana bona ba ya
tsama leyo, na nga yena a gonzisa
bona a nayo wa nungungulu wa
tiko.
28 Zingaho a munwe wa bapristi loye
ba nga wa mu komile le Samaria i
lota a ta aka le Beteli, ni kugonzisa
bona lezaku ba wa ta nga ba mu ca-
bisa ku yini Jehova.
29 Ahemba tonklelele tixaka ba lo ma-
ha a banungungulu babyewo benyi,
ni ku beka bona lomo tindlwini ta
wutsamo gi klakukileko lego a ma
Samaria ma nga wa gi mahile, to-
nklelele tixaka mitini ya tona leyo ti
tsamako ka yona.
30 Ni banhu ba le Babuloni ba lo maha
Sukote-benote, ni banhu ba le Kuta
ba lo maha Nergale, ni banhu ba le
Hamate ba lo maha Axima.
31 Ni ma Avva ba lo maha Nibhaza na
Tartaka; ni ma Sefarva ba lo hisa a
banana babye nzilweni ka Adramme-
leki na Anammeleki, a banungungu-
lu ba ma Sefarvaime.
32 Zingaho bona ba lo caba Jehova, ba
lo maha ka bona xikari ka wutsumbu
gabye a bapristi ba wutsamo gi kla-
kukileko, labo ba nga wa pahlelela
bona lomo tindlwini ta wutsamo gi
klakukileko.
33 Bona ba lo caba Jehova, ba lo kozela
a banungungulu babye bona benyi, ba
lanza a nzako ka mahanyela ya tixa-
ka leto bona ba kunwilweko ka xi-
kari ka tona.

34 Kala legi siku bona ba maha zale-
zo za kale; bona a ba mu cabi Jeho-
va, ge hambu ni ku maha a nzako
ka zilayelo zabye, kutani a nzako ka
ziyimiso zabye, kutani a nzako ka
nayo kutani a nzako ka kuleletela
loku Jehova a leleteleko a banana
ba ka Jakobe, loye yena a culileko
Israeli;
35 A zinwe na bahi Jehova a mahileko
a xivumelwano, i lo lelela ka bona,
aku, Nwina mu nga ta kozela ba-
nwani banungungulu, ge ni kukora-
ma a wutsumbu ga nwina ka bona,
ge ni kukozela bona, ge ni ku pahle-
la ka bona:
36 Kanilezi Jehova, loye a nehileko
nwina mu huma le tikweni ga le Gi-
pite hi ntamo wa hombe na hi woko
gi klakusilweko, yena hi yena mu ta
nga mu caba, ni ka yena nwina mu ta
koramisa a wutsumbu ga nwina, ni
ka yena nwina mu ta pahlela.
37 Ni zilayelo ni ziyimiso, ni nayo ni
zileletelo, lezi yena nzi tsaleleko nwi-
na, nwina mu ta lonzowotela ku ma-
ha zona kala kupinzuka kambe; na
nwina mu nga ta caba banwani ba-
nungungulu:
38 Ni xivumelwano lexo mina nzi ma-
hileko zinwe na nwina mu nga ta xi
ribakelwa; ge hambu ni ku caba
banwani banungungulu:
39 Kanilezi Jehova a Nungungulu ye-
na hi yena mu ta nga mu caba; na
yena i ta klaklisa nwina mu huma
canjeni ga balala ba nwina.
40 Ahemba bona a ba wa nga ingisa-
ngi, kanilezi bona ba lo maha kuko-
tisa hi mahanyela yabyewo.
41 Zingaho leti tixaka ti lo caba Jehova,
ti lo kozela a zifananiso za tona zi
baklilweko; ziwangaho ni banana
babye, ni banana ba banana babye,
kwatsi hilezi ba mahileko badadani
ba babye, zingaho ba lo maha bona
kala legi siku.

XIPIMO 18.

1 Makunu na ku mahisile lezo hi ka
lembe ga wunharu ga Hoxea a nwa-
na wa Ela a hosi ka Israeli lezaku
Hezekia a nwana wa Ahaza a hosi
ya ka Juda i lo sangula a kufuma.
2 Makume mambiri ni nklanu a male-
mbe a wukale laha yena a nga wa sa-
ngule a kufuma; na yena i lo fuma
makume mambiri ni nklanu ni mu-
ne le Jerusalema: ni bito ga nyine
wa yena i wa hi Abi a nhanyana wa
Zakaria.
3 Na yena i lo maha lezo zi sasekileko
mahlweni ya ka Jehova, kukotisa hi
ka zonkle lezo Davida a dadani wa
yena a mahileko.
4 Na yena i lo susa a wutsamo gi kla-
kukileko, i lo tsobeletela a timhinga,
i lo tsema lahasi Axera: na yena i
lo tsoba a fufanyi a nyoka ya suku
leyo Mosi a nga wa yi mahile; ha-
kuba ka lawo masiku banana ba
ka Israeli ba lo hisa a tibani ka
yona; na yena i lo bitana yona Ne-
huxtani.
5 Na yena i lo tsumba ka Jehova, a
Nungungulu wa ka Israeli; zingaho
lezo a nzako ka yena i wa nga hi
kona wo fanana na yena ka tonkle a
tihosi ta ka Juda, ge hambu ni mu-
nwe wa bona labo ba nga wa hi
mahlweni ka yena.
6 Hakuba yena i lo namarela ka Jeho-
va; yena i wa nga sukangi ku la-
nzeleni yena, kanilezi i lo hlayisa a
kuleletela ka yena, loko Jehova a le-
leteleko Mosi.
7 Na Jehova i wa hi zinwe na yena;
kani hikwihi laho a humako aya i
wa kuvuvuma: na yena i lo hlubu-
ka a vukela a hosi ya le Asiria, i wa
kozelangi yena.
8 Na yena i lo daya ma Filisti kala le
Gaza ni mbingano wa kona, kusuke-
la le taweni ya barinzeli kala mutini
wu gingisilweko.
9 Na ku mahisile lezo hi ka lembe
ga mune ga hosi Hezekia, lego gi
nga lembe ga nklanu ni mambiri ga
Hoxea a nwana wa Ela a hosi ya ka
Israeli, lezaku Xalmanesera a hosi ya
le Asiria i lo kanziya a ta vukela a
Samaria, i lota vimbezela gona.
10 Hi kugumelweni ka malembe ma-
mbiri bona ba lo teka gona: hi ka
nklanu ni ginwe malembe ya Heze-
kia, lego ku nga wa hi lembe ga
nklanu ni mune ga Hoxea a hosi
ya ka Israeli, a Samaria gi wa lo te-
kiwa.
11 Ni hosi ya le Asiria yi lo koma ba ka
Israeli yi ba yisa le Asiria, yi loya
beka le Hala, ni le Habora, a congo
Gozani, ni le mutini ya ba Medi,
12 Hakuba bona a ba wa nga ingisa-
nkagi gezu ga Jehova a Nungu-
ngulu wabye, kanilezi ba lo hambu-
nyetile a xivumelwano, xona lexo
Mosi a nanza ga Jehova a leleteleko,

ba wa nga ba nga ingisi xona, ge ni
ku maha xona.
13 Makunu hi lembe ga kume ni mu-
ne ga hosi Hezekia i lota Sennakeri-
be a hosi ya le Asiria i lo kanziya
ata a ta vukela yon*k*le a miti yi gi-
ngisilweko ya ka Juda, i lo teka
yona.
14 Na Hezekia a hosi ya ka Juda i lo
rumela ka hosi ya le Asiria le Laki-
xe, aku, Mina nzi onhile; *k*lela kuta
ka mina: kani hiyini wena u ta nga
beka ka mina nzi ta xi rwala. Ni
hosi ya Asiria yi lo yimisela ka He-
zekia a hosi ya ka Juda a mazana
manharu ya titalenta ta siliva ni ma-
kume manharu ya titalenta ta nza-
lama.
15 Na Hezekia i lo nyika yena gon*k*le a
siliva lego gi nga wa kumilwe lomo
n*d*lwini ya ka Jehova, ni le maba-
kweni ya yin*d*lu ya hosi.
16 A ka lexo xikati Hezekia i lo tsema
a nzalama le tibatini ta tempele ya
ka Jehova, ni le timhingeni leto He-
zekia a hosi ya ka Juda yi nga wa ti
namaketile, i lo nyika gona ka hosi
ya le Asiria.
17 Ni hosi ye le Asiria i lo rumela Ta-
rtani na Rab-sarisi na Rabxeka ba
suka hi le Lakixe ba ta aka hosi He-
zekia ni impi ya hombe bata le Je-
rusalema. Na bona ba lo kanziya
ba lota le Jerusalema. Ni laha bona
ba nga wa kanziyile bata, ba lota yi-
ma hi le hehla ka tiba gi nkelilweko,
lego gi nga wa hi gonzweni ga simu
ya muhla*z*i.
18 Ni laha bona ba nga wa bitanile ka
hosi, laho ku lo huma bata ka bona
Eliakimu a *n*wana wa Hilkia, loye a
nga wa wumbelwe hehla ka yin*d*lu,
na Xebna a mutsali, na Joa a *n*wana
wa Asafa a mukumbuxeti.
19 Na Rabxeka i te ngalo ka bona,
Wulani *n*wina makunu ka Hezekia,
Zakungahi yi wulako a hosi ya ho-
mbe, a hosi ya le Asiria, I tsumbo
muni xana lowo wena u tsumbako
ke?
20 Wena u wulako (kanile*z*i tona ti hi
tsena timhaka ti nga nyawuliko),
Laho ku kona a xikungo ni ntamo
wa impi. Makunu ka mani wena u
tsumbako, le*z*i wena u hlubukileko
u vukela mina ke?
21 Makunu, languta, wena u tsumbako
ka lihlanga li fufekeleko, kona le
Gipite; leyo ha kona loku munhu a
kegela, lona li ta engena canjeni ga
yena, ni ku *k*laba gona: singaho
Faro a hosi ya le Gipite bon*k*le labo
ba tsumbako yena.
22 Kanile*z*i loku *n*wina mu wula ka
mina, Hina hi tsumba ka Jehova a
Nungungulu wa hina; a hi yena
loye, a hi yena loye a wutsamo gi
*k*lakukileko ni malati Hezekia a *z*i
susileko, na a te ngalo ka Juda ni
Jerusalema, Nwina mu ta kozela
mahlweni ka a alati legi le Jerusa-
lema ke?
23 Makunu hikwalaho, mina nza ko-
mbela wena, nyika a xitiyiso ka hosi
*n*winyi wa mina a hosi ya le Asiria,
na mina nzi ta ku nyika a mambiri
a kume ga mazana ya mahaxi, loku
wena u *z*i kota hi *k*lelo ga wena a ku
humesa bakileli hehla ka wona.
24 Hi yini makunu wena u ta nga hu-
nzulusa kule a nghohe ya nduna yi-
*n*we ya laba ba tsongwani ba mala-
nza ya hosi ya mina, ni ku beka
kutsumba ka wena le Gipite hi tika-
reta ni ba banuna ba mahaxi ke?
25 Mina makunu nzi tile laha hi laha-
n*d*le ka Jehova a ku vukela legi
wutsamo ni ku gi lobisa ke? Jeho-
va i te ngalo ka mina, Kanziya u ya
vukela legi tiko, ni ku lobisa gona.
26 Zonake ku lo wula Eliakimu a
*n*wana wa Hilkia, na Xebna, na Joa,
ka Rabxeka, Wulawula, mina nza
kombela wena, ka malanza ya wena
hi lirimu la xi Asiria; hakuba hina
ha lizwa lona: u nga wulawule ka
hina hi lirimu la xi Juda, le tin*d*le-
beni ta banhu labo ba nga lomo ligi-
ngisini.
27 Kanile*z*i Rabxeka i te ngalo ka bona,
A hosi ya mina yi rumile mina ka
hosi ya *n*wina, ni ka wena, a ku wu-
lawula leti a timhaka ke? yena a nga
rumangi mina ka banhu labo ba tsa-
mileko ligingisini ke, a kuga a koho
wa bona benyi, ni kunwa a mati ya
bona benyi *z*i*n*we na wena ke?
28 Zonake Rabxeka i lo yima, i lo ka-
nyuluka hi gezu ga hombe hi lirimu
la xi Juda, i lo wulawula, aku, Zwa-
nani *n*wina a mhaka ya hosi ya ho-
mbe, a hosi ya le Asiria.
29 Zakungahi a wulako a hosi, Nga
Hezekia a nga kohlisi *n*wina; ha-
kuba a nga ta *z*i kota ku *k*la*k*lisa
*n*wina mu huma le han*d*le ka canja
ga yena:
30 Ga hambu Hezekia a nga mu mahi

*n*wina mu tsumba ka Jehova, muku,
ha kunene Jehova i ta *k*la*k*lisa hina,
ni lowu a muti wu nga ta nyikelwa
canjeni ga hosi ya le Asiria.
31 Mu nga ingisi ka Hezekia: hakuba
zakungahi a wulako a hosi ya le
Asiria: Mahani kurula ka *n*wina *z*i-
*n*we na mina, ni huma mu ta ka mi-
na; mu taga *n*wen*k*lelele ba *n*wina
a xivina xa yena, ni bon*k*lelele a si-
nya ya yena ya kuwu, mu tanwa
bon*k*lelele ba *n*wina a mati lomo fu-
kweni ya yena *n*winyi;
32 Kala mina nzi ta susa *n*wina ka tiko
lego gi fananako ni tiko ga *n*wina
benyi, a tiko ga mabele ni waini gi-
*s*wa, tiko ga *z*ibaba ni xivina, a tiko
ga tisinya ta olivia ni wulombe, ka-
si *n*wina ma fela ku hanya, mu
ngafi: mu nga ingisi ka Hezekia,
laha yena na kongotela *n*wina, aku,
Jehova i ta *k*la*k*lisa hina.
33 Xana ba kona ba*n*wani banungungu-
lu ba yi*n*wani mifumo ba *k*la*k*lisile-
ko matiko ya*b*ye ma huma lahan*d*le
ka canja ga hosi ya le Asiria ke?
34 Ba kwihi a banungungulu ba le Ha-
mate, ni ba le Arpade ke? ba kwihi
a banungungulu ba le Sefarvaime, a
ba le Hena, ni ba le Ivva ke? bona
ba *k*la*k*lisile a Samaria gi huma ca-
njeni ga mina ke?
35 Mbamani bona xikari ka banungu-
ngulu bon*k*le ba laya matiko, labo
ba *k*la*k*lisileko a tiko ga*b*ye yi huma
le canjeni ga mina, le*z*aku Jehova i
wa ta nga a *k*la*k*lisa Jerusalema le
canjeni ga mina ke?
36 Kanile*z*i a banhu ba lo rutisa ba
miyela, a ba wa nga hlamulangi ye-
na hambu ni mhaka; hakuba a ku-
leletela ka hosi ku wa hi. aku. Mu
nga hlamule yena.
37 *Z*onake ku lota Eliakimu a *n*wana wa
Hilkia, loye a nga wa wumbelwe he-
hla ka ngango, na Xebna a mutsali,
na Joa a *n*wana wa Asafa a muku-
mbuxeti, ba loya ka Hezekia *z*i*n*we
na tinguwo ta*b*ye ti hanzulwe, ba
loya *b*yela yena a timhaka ta ka Ra-
bxeka.

XIPIMO 19.

1 Na ku mahisile le*z*o, laha a hosi
Hezekia a nga wa zwile kona, le*z*aku
yena i lo hanzula a tinguwo ta yena,
na a lo fengeta a wutsumbu ga yena
hi tinguwo ta tisakwa, i loya le
n*d*lwini ya ka Jehova.
2 Na yena i lo rumela Eliakimu, loye
a nga wa wumbelwe hehla ka yi-
n*d*lu, na Xebna a mutsali, ni masi-
ngalakati ya bapristi, na ba fenenge-
tilwe hi tinguwo ta tisakwa, a ka
Isaya a muprofeti a *n*wana wa
Amozi.
3 Na bona ba te ngalo ka yena, *Z*aku-
ngahi a wulako Hezekia, Legi i siku
ga *z*ihlokoso, ni ga ku kawukwa, ni
ga hlomulo; hakuba a banana ba
tile ku*t*ralweni, ni laho a ku na nta-
mo le*z*aku ba nga *t*ralwa.
4 Kasike Jehova a Nungungulu wa
wena a fela kuzwa a timhaka ta ka
Rabxeka, loye a hosi ya le Asiria a
rumileko a ku ta rukatela a Nungu-
ngulu a hanyako, ni ku kawuka a
timhaka leti Jehova a Nungungulu
wa wena a ti zwileko: hikwalaho
*k*lakusa a gezu ga wena hi misalela
leyi yi seleko.
5 *Z*ingaho a malanza ya hosi Hezekia
ma lota ka Isaya.
6 Na Isaya i te ngalo ka bona, *Z*aku-
ngahi *n*wina mu ta nga ya wula ka
hosi ya *n*wina, *Z*akungahi a wulako
Jehova, U nga be na ku caba hi ti-
mhaka leto wena u ti zwilileko, leto
ha tona a malanza ya hosi ya le Asi-
ria ma rukateleko mina.
7 Languta, mina nzi ta beka a moya
ka yena, na yena i tazwa a mahu-
ngu, na a ta *k*lela le tikweni ga yena
*n*winyi; mina nzi ta maha a kuwa
hi supado lomo tikweni ga yena
*n*winyi.
8 *Z*ingaho Rabxeka i lo *k*lela, na a
lota kuma a hosi ya le Asiria na yi-
lwa ni Libna; hakuba yena i wa
zwile le*z*aku yena i sukile le Lakixe.
9 Ni laha a nga wa zwile ku wulwa
ha Tirhaka a hosi ya le Etiopia, la-
nguta, yena wata ku talwa *z*i*n*we na
wena, yena i lo rumela a mitsumi
kambe ka Hezekia, aku,
10 *Z*akungahi mu ta nga ya wulawula
ka Hezekia a hosi ya ka Juda, muku,
Nga Nungungulu loye wena u tsu-
mbako ka yena a nga kohlisa wena,
aku, a Jerusalema gi nga ta nyike-
lwa canjeni ga hosi ya le Asiria.
11 Languta, wena u *z*i zwile le*z*aku a
hosi ya le Asiria yi mahisile ku yini
ka won*k*le matiko, hi ku lobisa bona
hi kumbetisilweko: na wena u ta *k*la-
*k*liswa ke?
12 A banungungulu ba mifumo ba yi
*k*la*k*lisile ke, leyo a badadani wa mi-

na ha yi lobisileko, Gozani, na Ha-
rani, na Rezefa, ni banana ba ka
Edeni labo ba nga le Telassara ke?
13 Yi kwihi a hosi ya le Hamate, ni ho-
si ya le Arpada, ni hosi ya muti wa
Sefarvaime, ya le Hena, ni le Ivva
ke?
14 Na Hezekia i lo amukela a papilo
hi canjeni ga mitsukano, na yena i lo
gonza gona; na Hezekia i lo kanzi-
ya aya le n*d*lwini ya ka Jehova, i lo
ya an*d*lala gona mahlweni ka Jeho-
va.
15 Na Hezekia i lo kombela mahlweni
ka Jehova, i te ngalo, O Jehova, a
Nungungulu wa ka Israeli, loye u
tsamileko hehla ka Cerubima, wena
hi wena Nungungulu, yena wena
wece, wa yon*k*le a mifumo ya misa-
ba; wena u mahile a tilo ni misaba.
16 Pumunha a n*d*lebe ya wena O Jeho-
va, i kuzwa; vulula a mahlo ya we-
na, O Jehova, ni ku wona; ni kuzwa
a timhaka ta Sennakeribe, leto ha
tona yena a rumeleko a ku a *k*lama-
la wena Nungungulu u hanyako.
17 Ha kunene, Jehova, a hosi ya le Asi-
ria yi hahlule a mifumo ni matiko
ya wona,
18 Ba hoxile a banungungulu ba bona
le nzilweni; hakuba ba wa nga hi
banungungulu, kanile*z*i a mitiro ya
man*d*la ya banhu, a tisinya ni mari-
*b*ye; hikwalaho bona ba lobisile bo-
na.
19 Makunu hikwalaho, O Jehova a Nu-
ngungulu wa hina, hanyisa wena hi-
na, mina nza kongotela wena, a ku
huma canjeni ga yena, kasi yon*k*le a
mifumo ya misaba yi fela ku tiba le-
*z*aku wena Jehova hi wena Nungu-
ngulu wece.
20 *Z*onake Isaya a *n*wana wa Amozi
i lo rumela ka Hezekia, aku, *Z*aku-
ngahi a wulako Jehova, a Nungu-
ngulu wa ka Israeli, kwatsi hi laho
wena u kombeleko ka mina u vukela
Sennakeribe a hosi ya le Asiria, mina
nzi zwile wena.
21 Leyi hi mhaka ya ka Jehova leyi a
yi wulawileko xungetano *z*i*n*we na
yena: a nhwana wa mubulwa wa le
Zioni i nyenyile wena i hlekile a ku
tseketsela; ni nhwana wa le Jerusa-
lema i zibizile a man*d*la ya yena ka
wena.
22 Nzimani loye wena u *k*langameleko
ni ku mu rukatela ke? na hi ka mani
u *k*lakusileko a gezu ga wena ni ku
*k*lakusa a mahlo ya wena le hehla ke?
kona a kuvukela yena Loye wa ku
Basa wa ka Israeli.
23 Hi mitsumi ya wena u *k*langamelile
a Hosi, na u te ngalo, Na hi wu*d*le-
mo ga tikareta ta mina nzi ta kanzi-
ya hehla ka ku leha ka *z*itsunga,
kwaleyo xikari ka kwati ga le Leba-
noni, na mina nzi ta tsema tisedare
to leha ta kona, ni tisinya ta kuwu ti
langilweko, na mina nzi ta engena
kwaleyo xikari ka wutsamo ga yena
ga ku e*k*lela, ni kwaleyo mihanzwe-
ni ya masimu ya yena.
24 Mina nzi nkelile nzi nwile a mamati
ma*s*wa, na hi xirenze xa mikonzo ya
mina nzi ta omisa a micongo ya le
Gipite.
25 Wena a ku *z*izwangi le*z*o mina nzi
mahileko hi xikati xa kaleloko, nzi
lo ku maha mina hi xikatini xa kale
ke? makunu mina nzi *z*i nehile *z*i hu-
nza ke, le*z*aku ku taba ka wena a ku
hahlula a miti yi gingisilweko a ku-
ba a tinhulu ti kungumukeleko.
26 Hikwalaho a baakileko ba kona ba
wa hi ni ntamo wu tsongwani, na
bona ba mbela-ntamo na ba wa ha-
kasekile; na bona ba wa ku kwatsi
i *b*yanyi ga kwati, ni ku kwatsi i ku-
*b*yanyi wa ku tsakama, ni ku kwatsi
i *b*yanyi ga le xixungweni xa yin*d*lu,
kwatsi i hi mabele ma rumbukako hi
mahlweni na ma nga se ku kula.
27 Kanile*z*i mina nza tiba a ku tsama
ka wena lahasi, ni kuhuma ka wena,
ni ku engena ka wena, ni makulo ya
wena ha mina.
28 Hakuba hi makulo ya wena u vuke-
la mina, ni hakuba a ku ti kukumu-
xa wena ku tile hehla ka tin*d*lebe ta
mina, mina nzi ta bekela a ximemba
xa mina, lomo nhovini ya wena, ni
matomu ya mina milo*n*wini ya wena,
mina nzi ta *k*lelisa wena le nzako hi
n*d*lela leyi wena u tileko ha yona.
29 Ni loku ku taba a muwoniso ka
wena: *n*wina mu taga legi lembe
loko ku ti kuleleko a wutsumbu ga
kona, ni lembe ga wumbiri loko ku
ti hlukeleko ha koce; ni ka lembe ga
wunharu *b*yalani *n*wina, ni kuhula,
ni ku *b*yala *z*ivina, ni kuga a mihanzo
ya kona.
30 Ni misalela leyo yi ponileko ya yi-
n*d*lu ya ka Juda, yi ta engeta kambe
yi hluka hi le mutswini lahasi, ni ku
*t*rala mihanzo hi le hehla.
31 Hakuba ku huma hi le Jerusalema

ku ta huma a misasela, ni le xitsu-
ngeni xa le Zioni bona ba ta pona:
a kupangama ka Jehova ku ta mbe-
lelisa loku.
32 Hikwalaho zakungahi a wulako Je-
hova xungetano ni hosi ye le Asiria,
yena a nga tata ka lowu a muti, ge
ni ku kwa*k*lata ligalala ka wona, ge
hambu ni kuta mahlweni ka wona
ni xi*k*langu, a nga ta hoxa ka wona
a xikungumulo a vukela wona.
33 Na hi n*d*lela leyo yena a tileko ha
yona, hi ywaleyo yena i ta *k*lela ha
yona, na yena a nga tata ka lowu
muti, ku wula Jehova.
34 Hakuba mina nzi ta vikela lowu a
muti a ku hanyisa wona, hi kota ya
mina *n*winyi, na hi kota ya nanza
ga mina Davida.
35 Na ku mahisile lezo lego wusiku, a
ngelosi ya ka Jehova yi lo huma, yi
lo hlasela a wugobelo ga ma Asiria
a zana ni *k*lanu wa makumi ni mu-
nwe wa makumi ni *k*lanu wa kumi
ga mazana: ni laha banhu ba nga wa
vukile ni mayingwini ya mixo, la-
nguta, laba bon*k*le ba wa hi zirumbi.
36 Zingaho Sennakeribe a hosi ya le
Asiria yi li suka, i lo famba a *k*lela,
i loya aka le Nineve.
37 Na ku mahisile lezo, kwatsi hilezi a
nga wa kozela lomo n*d*lwini ya Ni-
sroko a nungungulu wa yena, leza-
ku a Adrammeleki na Xarezera ba
lo daya yena hi supado: na bona ba
cabela le tikweni ga le Ararate. Na
Esarhaddoni a nisanyana wa yena i
lo fuma xikun*d*leni xa yena.

XIPIMO 20.

1 A ka lawo masiku Hezekia i lo ba-
*b*yela a kufa. Na Isaya a muprofeti
a *n*wana wa Amozi i lota ka yena, i
te ngalo ka yena, Zakungahi a wu-
lako Jehova, Longisela a yin*d*lu ya
wena; hakuba u ta kufa, u nga ta
hanya.
2 Zonake yena i lo hunzulusela a ngo-
he ya yena le kurisini, i lo kombela
ka Jehova, aku,
3 Alakanya makunu, O Jehova, mina
nza kongotela wena, lezaku mina
nzi fambile ka wena hi ka zinene ni
mbilu yi mbeleleko, na nzi mahile
lezo zi sasekileko kuwoneni ka wena.
Na Hezekia i la su rila a tsikwila.
4 Na ku mahisile lezo, hi mahlweni na
Isaya na a nga se ku famba huma
han*d*le kwalomo ma*k*lelweni ya mu-
ti, lezaku a mhaka ya ka Jehova yi
lota ka yena, yiku,
5 *K*lela, u famba u ya wula ka He-
zekia a hosana ya banhu ba mina,
Zakungahi a wulako Jehova, a Nu-
ngungulu wa Davida a dadani wa
wena, mina nzi zwile a mukombelo
wa wena, mina nzi wonile a mihloti
ya wena: languta, mina nzi ta ncuma
wena; hi siku ga manharu wena u
ta kanziya uya le n*d*lwini ya ka Je-
hova.
6 Na mina nzi ta engetela ka masiku
ya wena a kume ni n*k*lanu a male-
mbe; mina nzi ta *k*la*k*lisa wena ni
lowu a muti le canjeni ga hosi ya le
Asiria; na mina nzi ta vikela lowu
muti hi kota ya mina *n*winyi, na hi
kota ya nanza ga mina Davida.
7 Na Isaya i te ngalo, Teka a xikeke-
tselo xa makuwu. Na bona ba lo
teka ba xi bika, yena i lo kalamuka.
8 Na Hezekia i te ngalo ka Isaya,
Ku ta kuba a muwoniso wa ku yini
lezaku Jehova i ta hanyisa mina, ni
lezaku mina nzi ta kanziya nziya le
n*d*lwini ya ka Jehova hi siku ga ma-
nharu ke?
9 Na Isaya i te ngalo, Lowu ku taba a
muwoniso ka wena wa le ka Jehova,
lezaku Jehova a xilo lexo yena a wu-
lawulileko: a nzhuti wu ta famba
mahlweni a kume ga zikanziyelo, ni
ku famba nzako kume ga zikanzi-
yelo ke?
10 Na Hezekia i lo hlamula, Kona xilo
xo hehuka ka nzhuti a ku relela a
kume ga zikanziyelo: kokwihi, ka-
nilezi nga a nzhuti wu *k*lela a nzako
a kume ga zikanziyelo.
11 Na Isaya muprofeti i lo bitana ka
Jehova; yena i lo neha a nzhuti a
kume ga nzikayelo wu*k*lela le nzako,
wu lo relela wu famba lahasi ka xi-
pembati xa ka Ahaza.
12 A ka lexo xikati Berodak-baladani
a nisanyana wa Baladani, a hosi ya
le Babuloni, i lo rumela a papilo ni
zinyikiwo ka Hezekia; hakuba i wa
zwile lezaku Hezekia i wa kari a ba-
*b*ya.
13 Na Hezekia i lo ingisa ka bona, i
lo kombisa bona a yin*d*lu ya yena
ya zon*k*le zilo za yena za malongo,
a siliva, ni nzalama, ni mipepo, ni
mafura ma nuhelako, ni yin*d*lu ya
ma*k*lari, ni zon*k*le lezo zi nga wa ku-
milwe lomo mabakweni ya yena: la-
ho ku wa nga hi kona ncumo lomo

n*dl*wini ya yena, ge ni ka won*k*le a
mufumo wa yena, lexo Hezekia a
nga kombangiko bona.
14 *Z*onake ku lota Isaya a muprofeti ka
Hezekia a hosi, i te ngalo ka yena,
Ma wula yini laya madota ke? hi
kwihi laha batako ha kona ka wena
ke? Na Hezekia i te ngalo, Bona
bata hi le tikweni ga le kule, kona
leyo Babuloni.
15 Na i te ngalo, *Z*ini lezi ba zi wonile-
ko lomo n*dl*wini ya wena ke? Na
Hezekia i lo hlamula, *Z*on*k*le lezo zi
nga lomu n*dl*wini ya mina bona ba zi
wonile: laho a ku kona ncumo xika-
ri ka mabako ya mina lezi nzi nga ko-
mbangiko bona.
16 Na Isaya i te ngalo ka Hezekia,
Zwana a mhaka ya ka Jehova.
17 Languta, a masiku mata, lezaku zo-
n*k*le lezo zi nga lomo n*dl*wini ya we-
na, ni lezaku zon*k*le lezo zi nga lomo
n*dl*wini ya ka dadani wa wena zi
*k*latekelweko lomo n*dl*wini ya kube-
ketelela kala legi siku, zi ta rwalwa
zi yisiwa le Babuloni: a ku na ncu-
mo xi ta nga siyiwa, ku wula Jehova.
18 Ni barisanyana ba wena laba ba ta
nga huma hi le ka wena, labo wena
u ta nga ba *t*rala, ba ta ba koma bo-
na; ba ta maha a mitenwa le xilube-
lweni xa hosi ya le Babuloni.
19 *Z*onake ku lo wula Hezekia ka Isaya,
Yi sasekile a mhaka ya ka Jehova
leyo wena u yi wulawulileko. *K*la-
takumbiri yena i lo wula lezi, Kona
nga ku nge ngaho, loku a kurula ni
zinene kube masikwini ya mine ke?
20 Makunu zon*k*le a zimaho za ka Heze-
kia, ni gon*k*le a wunbenha ga yena,
ni lezaku yena i mahisile ku yini a
tiba, ni minkele, ni ku neha a mati
lomo mutini, zona a zi tsalwangi lo-
mo ka kronekele ga tihosi ta ka Juda
ke?
21 Na Hezekia i lo e*k*lela zi*n*we ni ba-
dadani ba yena; na Manasa a nisa-
nyana wa yena i lo fuma xikun*d*leni
xa yena.

XIPIMO 21.

1 Manasa i wa hi kume ni mambiri
a malembe laha yena a nga wa sa-
ngule a ku fuma; na yena i lo fuma
n*k*lanu wa makume ni n*k*lanu male-
mbe le Jerusalema: ni bito ga nyine
wa yena i wa hi Hefziba.
2 Na yena i lo maha lezo zi bihileko
kuwoneni ka Jehova, a nzako ka
manyala ya matiko lawo Jehova a
mahlongolileko mahlweni ka banana
ba ka Israeli.
3 Hakuba yena i wa akile kambe a
wutsamo gi *k*lakukileko lego a da-
dani wa yena a nga wa gi kungu-
mule, na yena i akisa a maalati ya
ka Baali, i lo maha ma Axera, kwa-
tsi hilezi a nga wa mahile Ahabi a
hosi ya ka Israeli, i lo kozela won*k*le
a maban*d*la ya tilo, i lo dumisa wona.
4 Na i lo aka a maalati lomu n*dl*wini
ya ka Jehova, laho Jehova a nga wa
te ngalo, Le Jerusalema mina nzi ta
beka a bito ga mina.
5 Na yena i lo aka a maalati ya won*k*le
a maban*d*la ya tilo lomo tihu*b*yeni
timbiri ta yin*d*lu ya ka Jehova.
6 Na yena i lo maha a *n*wana wa yena
a ku rimbiwo hi nzilo, i lo maha a
kunyenyeza, i lo maha a wutumbe, i
lo *k*langana zi*n*we na bona labo ba
nga ni mandiki, zi*n*we ni baloyi:
yena i lo maha kubiha ka hombe
kuwoneni ka Jehova, a kuvin*d*luke-
lisa yena ku zangara.
7 Na yena i lo yimisa a xifananiso xi
ba*k*lilweko xa ma Axera, lexo yena a
xi mahileko, lomo n*dl*wini leyo Je-
hova a nga wa te ngalo ka Davida
na Solomoni a nisanyana wa yena,
ka leyi yin*d*lu, ni lomo Jerusalema,
legi mina nzi hlawulileko ka ton*k*le
a tixaka ta ka Israeli, mina nzi ta be-
ka a bito ga mina kala kupinzuka;
8 Ge cima nzi nga ta maha a mikonzo
ya ka Israeli ku nzula kambe lomo
tikweni legi mina nzi nyikileko ba-
dadani ba*b*ye, loku bona ba ta lonzo-
wota a ku maha kukotisa hi ka zo-
n*k*le lezo mina nzi leleteleko bona,
ni kukotisa hi ka won*k*le a nayo lo-
wu a nanza ga mina Mosi a leletele-
ko bona.
9 Kanilezi bona a ba ingisangi: na
Manasa i lo kucetela bona a ku maha
lazo zi bihileko ku hunza mifumo le-
yo Jehova a yi lobisileko hi mahlwe-
ni ka banana ba Israeli.
10 Na Jehova i lo wulawula hi mala-
nza ya yena a baprofeti, aku,
11 Hakuba Manasa a hosi ya ka Juda i
mahile laya a manyalatanisiso, i lo
maha hi kubihisisilweko a ku hunza
zon*k*le lezo a ma Amori ma nga wa
zi mahile, lawo ma nga wa hi ma-
hlweni ka yena, i lo maha Juda a
onha hi zifananiso za yena;
12 Hikwalaho zakungahi a wulako Je-

hova, A Nungungulu wa ka Israeli,
Languta, Mina nzi ta neha loku ku-
biha hehla ka Jerusalema ni hehla
ka Juda, lezaku kani hi mani a zwa-
ko kona, tonkle tindlebe ta yena ti ta
cakeliswa.
13 Mina nzi ta nawuluta hehla ka Jeru-
salema a ngoti ya le Samaria, ni xi-
pimanyiso xa yindlu ya ka Ahabi;
mina nzi ta kulula a Jerusalema
kwatsi hi munhu a kululako a nge-
lo, nzi hlangula wona wu hunzulu-
ka wu ku gangatsala.
14 Na mina nzi ta hoxa a misalela ya
banhu ba mina, nzi ta nyikela bona
lomu canjeni ga balala babye;
15 Hakuba bona ba mahile lezo zi bihi-
leko kuwoneni ka mina, ba vunjuke-
lisileko mina ku zangara, cima ka si-
ku lego a badadani babye ba nga nga
huma hi leyo Gipite, ku kala ka legi
siku.
16 *K*latakumbiri kambe Manasa i lo
halata nkata wu ngahikonananzu ha
hombe nguvu, kala yena a tatisile Je-
rusalema ku sukela magumeso mu-
nwe kala magumeso manwani; hi
lahandle ka zionho za yena lezo yena
a mahileko Juda a kuonha, hi ku
maha lezo zi bihileko kuwoneni ka
Jehova.
17 Makunu zonkle a zimaho za ka Mana-
sa, ni zonkle lezo a zi mahileko, ni
kuonha ka yena loko a kuonhileko,
zona a zi tsalwangi lomo bukwini ga
kronekele ga tihosi ta ka Juda ke?
18 Na Manasa i lo eklela zinwe ni bada-
dani ba yena, i lo nkelelwa lomo si-
nwini ya yindlu ya yena nwinyi, lo-
mo sinwini ya Uzza: na Amoni a
nisanyana wa yena i lo fuma lomo
xikundleni xa yena.
19 Na Amoni i wa hi ni makume ma-
mbiri ni nklanu laha yena a nga wa
sangule a ku fuma; na yena i lo fu-
ma malembe mambiri lomo Jerusa-
lema: ni bito ga mamani wa yena i
wa hi Mexullemete a nhanyana wa
Haruza wa le Jotba.
20 Na yena i lo maha lezo zi bihileko
kuwoneni ka Jehova, kwatsi hile-
zi a mahileko Manasa a dadani wa
yena.
21 Na yena i lo famba hi ka yonkle a
ndlela leyo a dadani wa yena a fa-
mbileko ha yona, i lo kozela a zifa-
naniso lezo a dadani wa yena a zi
kozelileko, i lo dumusa zona:
22 Na yena i lo tsika Jehova, a Nungu-
ngulu wa badadani ba yena, i wa
nga fambangi hi tindlela ta Jehova.
23 Ni malanza ya ka Amoni ma wa lo
hleba ha yena, ma lo daya a hosi lo-
mo ndlwini ya yena nwinyi.
24 Kanilezi a banhu ba tiko ba lo daya
bona labo ba hlebileko ba vukela
hosi Amoni; ni banhu bonkle ba ti-
ko ba lo maha Josia a nisanyana
wa yena a hosi lomo xikundleni xa
yena.
25 Makunu a zimaho za Amoni lezi a
zi mahileko, zona a zi tsalwangi lomo
bukwini ga kronekele ga tihosi ta ka
Juda ke?
26 Na i wa lo nkelela lomo xilahleni xa
yena lomo sinwini ya Uzza: na Jo-
sia a nisanyana wa yena i lo fuma lo-
mo a xikundleni xa yena.

XIPIMO 22.

1 Na Josia i wa hi nklanu ni ma-
nharu a malembe laho yena a nga
wa sangule a ku fuma; na yena i lo
fuma makume manharu ni ginwe
malembe lomo Jerusalema: ni bito
ga mamani wa yena i wa hi Jedida
a nhanyana wa Adaia wa le Bo-
zkate.
2 Na yena i lo maha lezo zi sasekileko
kuwoneni ka Jehova, i lo famba hi
tonkle a tindlela ta Davida a dadani
wa yena, i wa nga hambukangi kle-
lweni hi ka ga xinene canja na hi ka
ga xibaba.
3 Na ku mahisile lezo hi ka lembe
kume ni nklanu ni manharu ga ku-
fuma ka hosi Josia, lezaku a hosi
yi lo rumela Xafani, a nisanyana
wa Azalia a nisanyana wa Mexulla-
mu, a mutsali, le ndlwini ka Jeho-
va, aku,
4 Kanziya uya ka Hilkia a mupristi a
wa hombe, kasi yena wa fela ku
hlaya a mali leyi yi nehilweko lomo
ndlwini ya ka Jehova, leyi a muhla-
yisi wa nyangwa a yi hlengeleteleko
hi le ka banhu:
5 Nga bona ba nyikela yona canjeni
ga ba banuna ba mitiro labo ba wu-
mbelweko ku cuwukela a yindlu ya
ka Jehova, na nga bona ba nyika yo-
na canjeni ga banyamitiro labo ba
nga lomo ndlwini ya ka Jehova, a ku
akisa a wubaba ga yindlu,
6 A ka bameseri ni baaki, ni ba balu-
li, ni ku xaba a tibakwa ni ma ma-
ribye ma baklilweko a kuakisa a
baba.

7 Ahemba laho ku wa nga hi kona a
kuwutiselwa ku nga wa mahilwe ha
bona hi mali leyo yi nga wa nyiki-
lwe man*d*leni ya*b*ye; hakuba bona
ba wa ku tira hi kukolekisilweko.
8 Na Hilkia a mupristi wa hombe i te
ngalo ka Xafani a mu mutsali, Mina
nzi tumbile a buku ga nayo lomu
n*d*lwini ya ka Jehova. Na Hilkia i
lo nyikela a buku ka Xafani, na ye-
na i lo gonza gona.
9 Na Xafani a mutsali i lota le hosini,
i lo neha ka hosi a mhaka kambe, i
te ngalo, malanza ya wena ma pu-
munhile yon*k*le a mali leyo yi kumi-
lweko lomo n*d*lwini ya ka Jehova, i
nyikile yona ka canja ga ba banuna
ba mitiro labo ba wumbelweko a ku
wonelela a yin*d*lu ya ka Jehova.
10 Na Xafani a mutsali i lo *b*yela a hosi,
aku, Hilkia a mupristi i nyikile mina
a buku. Na Xafani i lo gonza gona
mahlweni ka hosi.
11 Na kona na ku mahisile lezo, laha a
hosi yi nga wa zwile a timhaka ta
buku ga milayo, lezaku yena i lo ha-
nzula a tinguwo ta yena.
12 Ni hosi yi lo leletela Hilkia a mupri-
sti, Na Ahikamu a nisanyana wa
Xafani, na Akbora a nisanyana wa
Mikaia, na Xafani a mutsali, na Asa-
ya a nanza ga hosi, aku,
13 Fambani *n*wina, mu ya wutisa ka
Jehova ha mina, na hi ka banhu, na
hi gon*k*le Juda, hi xungetano ni ti-
mhaka ta legi buku gi tumbilweko;
hakuba nja hombe a zanga ya ka
Jehova leyo yi vin*d*lukelisilweko yi
vukela hina, hakuba a badadani ba
hina ba nga ingisangi ka mhaka ya
buku ga yena, a ku maha kukotisa
hi ka zon*k*le lezo yena a tsalileko xu-
ngetano zi*n*we na hina.
14 Zingaho Hilkia a mupristi, na Ahi-
kamu, na Akbora, na Xafani, na
Asaya, ba loya ka Hulda a mupro-
feti wa wasati, a sati wa Xalluma a
nisanyana wa Tikva, a nisanyana
wa Harhasa, a muhlayisi wa tinguwo
(makunu yena i wa akile le Jerusa-
lema hi wutsa*n*weni ga wumbiri);
na bona ba lo wulawula zi*n*we na
yena.
15 Na yena i te ngalo ka bona, Zaku-
ngahi a wulako Jehova, A Nungu-
ngulu wa ka Israeli: *B*yelani *n*wina
a wanuna loye a rumileko *n*wina ka
mina,
16 Zakungahi a wulako Jehova, La-
nguta, mina nzi ta neha a kubiha
hehla ka le wutsamo, ni hehla ka
banhu ba kona, tona a timhaka ta
buku lego a hosi ya ka Juda yi go-
nzileko.
17 Hakuba bona ba tsikileko mina, na
ba hisile a tibani ka ba*n*wani banu-
ngungulu, lezaku kasi bona ba fela
ku vin*d*lukisa mina nzi zangara hi
yon*k*le a mitiro ya man*d*la ya*b*ye,
hikwalaho a zanga ya mina yi ta vu-
njukeliswa hi legi wutsamo, yona
yi nga ta timiwa.
18 Kanilezi ka hosi ya ka Juda, loye a
rumileko *n*wina a ku wutisa ha Je-
hova, zakungahi *n*wina mu ta nga
wula ka yena, Zakungahi a wulako
Jehova, a Nungungulu wa ka Isra-
eli: Kwatsi hi ku kumbuka a timha-
ka leti wena u ti zwileko,
19 Hakuba a mbilu ya wena yi olobile-
ko, na wena u koramisile a wutsu-
mbu ga wena mahlweni ka Jehova,
laha na wena na u zwile lezo mina
nzi wulawulileko nzi vukela legi
wutsamo, ni kuvukela a banhu ba
kona, lezaku bona ba ta maha a ha-
ngalakisisiso ni nzhukano, ni lezi
wena u hanzuleko a tinguwo ta we-
na, u lo rila mahlweni ka mina; mi-
nawu kambe nzi zwile wena, ku wu-
la Jehova.
20 Hikwalaho, languta, mina nzi ta pe-
tsela wena ka badadani ba wena, na
wena u ta petselwa lomo xilahleni
xa wena hi kurula, ge hambu mahlo
ya wena ma nga ta wona a kubiha
loku mina nzi ta nga ku neha ka le-
gi wutsamo. Na bona ba lo neha a
mhaka ka hosi kambe.

XIPIMO 23.

1 Ni hosi yi lo rumela, bona ba lo
tsombanyisela ka yena won*k*le a ma-
singalakati ya ka Juda ni Jerusale-
ma.
2 Ni hosi yi lo kanziya yiya le n*d*lwini
ya ka Jehova, ni bon*k*le banhu ba
ka Juda ni bon*k*le ba akileko ba le
Jerusalema zi*n*we na yena, ni bapri-
sti, ni baprofeti, ni bon*k*le banhu,
bon*k*le batsongwani ni bahombe: ye-
na i lo gonza tin*d*lebeni ta*b*ye ton*k*le
a timhaka ta buku ga xivumelwano
lego gi nga wa tumbilwe lomu n*d*lwi-
ni ya ka Jehova.
3 Ni hosi yi lo yima hi laha mhingeni,
yena i lo maha xivumelwano ma-
hlweni ka Jehova, a ku famba le

nzako ka Jehova, ni ku gongola a
mileletelo ya yena, ni wukustumu-
nyelo ga yena, ni milayelo ya yena,
hi mbilu ya yena yon*k*le, ni muhefe-
mulo wa yena won*k*le, a ku tiyisa a
timhaka ta lexi xivumelwano lexo
xi tsalilweko lomu bukwini: ni bo-
n*k*le banhu ba lo yima hi le xivume-
lwaneni.
4 Ni hosi yi lo leletela Hilkia a mu-
pristi wa hombe, ni ba bapristi ba
lixaxa la wumbiri, ni bahlayisi ba
nyangwa, a ku humesa lomo tempe
leni zon*k*le a zi*b*ya lezo zi nga wa ma-
helwe Baali, na ma Axera, ni ka
won*k*le a maban*d*la ya le tilweni;
yena i lo hisa zona le han*d*le ka Je-
rusalema le masi*n*wini ya le Kidroni,
i lo yisa a kuma ga zona le Beteli.
5 Na yena i lo beka lahasi a bapristi
ba zifananiso, labo a tihosi ta ka Ju-
da ti nga wa ba hlawulile a ku hisa
a tibani lomo wutsa*n*weni gi *k*laku-
kileko lomo mitini ya ka Juda, ni lo-
mo wutsa*n*weni gi ranzeleko Jerusa-
lema; ni labo kambe ba hisako a
tibani ka Baali, a ka gambo, ni ka
hweti, ni ka zimilwa, ni ka won*k*le
maban*d*la ya le tilweni.
6 Na yena i lo humesa Axera lomo
n*d*lwini ya ka Jehova, a mu yisa le
han*d*le ka Jerusalema, a yisa congwa-
neni Kidroni, i lo hisa le xicongwa-
neni Kidroni, i lo *k*lomba xona a tsu-
tsungwani, i lo hoxa a tsutsungwani
wa kona zilahleni za banhu ba talo.
7 Na yena i lo kungumula lahasi a ti-
yin*d*lu ta ma Sodoma, leto ti nga wa
hi lomo n*d*lwini ya ka Jehova, laho
a ku lukelwa ka ba basati ku nga wa
hayekelwe Axera.
8 Na yena i lo neha a bapristi a ba hu-
mesa ba huma lomo mitini ya ka Ju-
da, i lo hohlolola a wutsamo gi *k*la-
kukileko laho a bapristi ba nga hisela
a tibani, ku sukela Geba kala le Bere-
xeba, na yena i lo tsobeletela a wu-
tsamo gi *k*lakukileko ga tinyangwa
leto ti nga wa hi le wuengenweni ga
nyangwa ya Joxua a mufumeli wa
muti, lego gi nga wa canjeni ga xi-
baba ga munhu ga nyangwa ya
muti.
9 Ahembalokoke a bapristi ba wutsa-
mo gi *k*lakukileko a ba wa nga tangi
le a alatini ga ka Jehova le Jerusa-
lema, kanilezi bona ba loga a zibaba
zi nga comelwangiko xikari ka ba-
makabye ba bona.
10 Yena i lo hohlolola Tofete, loye a
nga wa minzelelweni ya banana ba
ka Hinnome, lezaku kasi ku fela ku
kala ku nga hi kona a munhu a ma-
hako a nisanyana wa yena kutani
nhanyana wa yena a hunza a rimbi-
wa hi nzilo ka Moleke.
11 Na yena i lo susa a mahaxi lawo a
tihosi ta ka Juda ti nga wa nyikele
le gam*b*yeni, le wuengenweni ga yi-
n*d*lu ya ka Jehova, hi le n*d*lwini ya
Natani-meleki a nduna ya muti, lego
gi nga wa le han*d*le; na yena i lo hi-
sa a tikareta ta gambo hi nzilo.
12 Ni maalati lawo ma nga wa hi le he-
hla ka yin*d*lu ya ka Ahaza, lawo a
tihosi ta ka Juda ti mahileko, ni
maalati lawo Manasa a nga wa ma
mahile lomo tihu*b*yeni timbiri ta yi-
n*d*lu ya ka Jehova, a hosi yi lo ku-
ngumulela lahasi, i lo *k*lomba zona
lahasi hi laho, i lo hoxa a tsutsu-
ngwani wa zona le congwaneni Ki-
droni.
13 Ni wutsamo gi *k*lakukileko lego gi
nga wa hi mahlweni ka Jerusalema,
legi gi nga wa hi canja ga xinene ga
xitsunga xa bolisiso, lego Solomoni
a hosi ya ka Israeli a nga wa akile
akela Axtorete a manyalatanisiso ya
ma Sidonia, na Cemoxe a manyala-
tanisiso ya le Moabi, na Milkome
a manyalatanisiso ya banana ba
Ammoni, a hosi yi lo zi hangala.
14 Na yena i lo tsoba a fufanyi a ti-
mhinga, i lo tsoba a Axerima, i lo ta-
tisa a wutsamo ga zona hi marambu
ya banhu.
15 *K*latakumbiri ni alati lego gi nga
wa hi le Beteli, ni wutsamo gi *k*la-
kukileko lego Jeroboamu a nisanya-
na wa Nebate, loye a mahileko Isra-
eli a ku onha, a nga wa gi mahile,
gona lego a alati ni wutsamo gi *k*la-
kukileko yena i lo tsobeletela lahasi;
yena i lo hisa a wutsamo gi *k*lakuki-
leko, i *k*lomba gona tsutsungwani, i
lo hisa ma Axera.
16 Ni kwatsi hilezi Josia a nga wa hu-
nzulusa a wutsumbu ga yena, yena
i lo hlola a zilahla lezo zi nga wa hi
konalaho lomo xitsungeni, na yena i
lo rumela, i loya teka a marambu lo-
mo zilahleni, i lo hisa wona hehla ka
alati, i lo hangalasa kona, kukotisa
hi ka mhaka ya Jehova leyo a mu-
nhu wa ka Nungungulu a yi *k*la-
mbuteleko, loye a bilekohungu hi
lezi zilo.

17 *Z*onake i te ngalo, Xibiyela xa yini
lexo mina nzi xi wonako ke? ni ba-
nhu ba muti ba lo *b*yela yena, Kona
xilahla xa munhu wa ka Nungungu-
lu, loye a nga wa tile hi le Juda, i lo
bahungu le*z*i *z*ilo wena u *z*i mahileko
u vukela Beteli.
18 Na yena i te ngalo, Nga yena a tsi-
kwa; nga a nga hi kona a susako
marambu ya yena, *Z*ingaho bona ba
lo tsika marambu ya yena woce, *z*i-
*n*we ni marambu ya muprofeti loye
a nga humela ata hi le Samaria.
19 Ni ton*k*le a tin*dl*u ta wutsamo gi
*k*lakukileko leto ti nga lomo Sa-
maria, leto a tihosi ta ka Israeli ti
nga wa ti mahile a ku vunjukelisa
Jehova aku zangara, Josia i lo ti
susa, i lo maha kukotisa hi ku ma-
ha loko yena a nga wa mahile le
Beteli.
20 Na yena i lo daya bon*k*le a bapristi
ba wutsamo gi *k*lakukileko labo ba
nga wa hi leyo, hehla ka maalati, i
lo hisa marambu hehla ka wona; na
yena i lo *k*lelela le Jerusalema.
21 Ni hosi yi lo leletela bon*k*le a ba-
nhu, yiku, Hlayisa a pasika ka Jeho-
va a Nungungulu wa nwina, kwatsi
hile*z*i ku tsalilweko lomo bukwini ga
xivumelwano.
22 Hakunene futsi laho ku wa hlayi-
swangi a pasika ga kungaho kusu-
kela masikwini ya balamuli labo ba
nga wa lamule Israeli, ge ni masi-
kwini ya tihosi ta ka Israeli, ge ha-
mbu ni tihosini ta ka Juda;
23 Kanile*z*i hi ka lembe ga kume ni
n*k*lanu ni manharu ga hosi Josia
legi a pasika gi wa hlayisilwe a ka
Jehova le Jerusalema.
24 *K*latakumbiri bona labo ba nga
wa hi ni mandiki, ni baloyi, ni *z*i-
kwembu, ni *z*ifananiso, ni won*k*le a
manyalatanisisiso lawo ma nga wa
wonilwe lomo tikweni ga ka Juda
ni le Jerusalema, i lo *z*i susa Josia,
kasi yena a fela a ku tiyisa a timha-
ka ta nayo leto ti tsalilweko lomo
bukwini lego Hilkia a mupristi a gi
tumbileko lomo *nd*lwini ya ka Je-
hova.
25 Ni ku fananisa na yena laho ku wa
nga hi kona a hosi hi mahlweni ka
yena, loye a hunzulukeleko ka Je-
hova hi mbilu ya yena yon*k*le, na hi
muhefemulo wa yena won*k*le, na hi
ntamo wa yena won*k*le, a kukotisa
hi won*k*le nayo wa ka Mosi; ge ha-
mbu ni nzako ka yena a ku huma-
ngi wa ku fanana na yena.
26 Ahembalokoke, Nungungulu i wa
nga *k*lelangi a renga le tsisisisweni
wa zanga ya yena ya hombe, leyo ha
yona a zanga ya yena yi nga wa vu-
njukele yi vukela Juda, na hakuba
ha yon*k*le a vin*dl*ukelisisiso leyo Ma-
nasa i vin*dl*ukelisile yena.
27 Na Jehova i te ngalo, Minawu nzi ta
susa Juda kuwoneni ka mina, kwa-
tsi hile*z*i nzi susileko Israeli, na mina
nzi ta hoxa lowu muti lowu mina
nzi wu langileko, wona Jerusalema,
ni yin*dl*u leyi mina nzi te ku ngalo,
A bito ga mina gi ta ba laho.
28 Makunu *z*on*k*le a *z*i maho *z*a ka
Josia, ni *z*on*k*le le*z*o yena a *z*i mahi-
leko, *z*ona a *z*i tsalwangi lomo bu-
kwini ga kronekele ga tihosi ta ka
Juda ke?
29 Ni masikwini ya yena Faro-neko a
hosi ya le Gipite i lo kanziya a kuya
vukela a hosi ya le Asiria le congwe-
ni Eufrate: ni hosi Josia i lo famba
a yalwa *z*i*n*we na yena; na Faro-
neko i lo daya yena le Megiddo, la-
ha yena a nga wa wonile yena.
30 Ni malanza ya yena ma lo rwala
yena lomo kareteni na a file hi le
Megiddo, ba lo mu neha lomo Jeru-
salema, ba lo nkelela yena lomo xila-
hleni xa yena *n*winyi. Ni banhu
ba tiko ba lo teka Jehoahaza a nisa-
nyana wa Josia, ba lo tota yena, ba
lo maha yena a hosi lomo xikun*d*le-
ni xa dadani wa yena.
31 Jehoahaza i wa hi makume ma-
mbiri ni manharu a malembe a wu-
kale laha a nga wa sangule a kufu-
ma; yena i lo fuma tihweti tinharu
lomo Jerusalema: ni bito ga mama-
ni wa yena i wa hi Hamultali a nha-
nyana wa Jeremia wa le Libna.
32 Na yena i lo maha le*z*o *z*i bihileko
kuwoneni ka Jehova, kukotisa hi ka
*z*on*k*le a le*z*o a badadani ba yena ba
*z*i mahileko.
33 Na Faro-neko i lo kotsa yena mako-
tsweni le Ribla lomo tikweni ga le
Hamate, kasi yena a fela ku kala a
nga ha fumi lomo Jerusalema, i lo
beka a tiko ku*t*reni wa zana ga tita-
lenta ta siliva, ni talenta ya nza-
lama.
34 Na Faro-neko i lo maha Eliakimu a
nisanyana wa Josia a kufuma nza-
wini ya Josia a dadani wa yena, i lo
hunzula a bito ga yena aku nzi Je-

hoiakimu: kanilezi yena i lo susa
Jehoahaza, na yena i lota le Gipite,
i lota fela leyo.
35 Na Jehoiakimu i lo nyika a siliva ni
nzalama ka Faro; kanilezi yena i lo
kupisa a tiko a ku nyika a mali ku-
kotisa kuleletela ka Faro: na yena i
lo kupisa a siliva ni nzalama ka ba-
nhu ba tiko, ka bonklelele kukotisa
hi kupo wa yena, a ku nyika ka Faro-
neko.
36 Jehoiakimu i wa hi makume ma-
mbiri ni nklanu a malembe a wuka-
le laha yena a nga wa sangule a ku-
fuma; na yena i lo fuma kume ni
ginwe a malembe le Jerusalema: ni
bito ga mamani wa yena i wa hi Ze-
bida a nhanyana wa Pedaia wa le
Ruma.
37 Na yena i lo maha lezo zi bihileko
kuwoneni ka Jehova, kukotisa hi
ka zonkle lezo a badadani ba yena ba
mahileko.

XIPIMO 24.

1 A masikwini ya yena Nebukadne-
zzare a hosi ya le Babuloni yi lota,
na Jehoiakimu i lo maha a nanza ga
yena malembe manharu: zonake ye-
na i lo hlubuka a vuka yena.
2 Na Jehova i lo ruma kuvuka yena a
mabandla ya ma Kaldea, ni maba-
ndla ya ma Siria, ni mabandla ya
ma Moabi, ni mabandla ya banana
ba ka Ammoni, i lo rumela a kuvu-
ka Juda ni ku lobisa gona, kukotisa
hi mhaka ya ka Jehova, leyo yena a
wulawulileko hi malanza ya yena a
baprofeti.
3 Ha kunene futsi hi kuleletela ka Je-
hova loku ku lota hehla ka Juda, a
kuta susa yena kuwoneni ka yena,
hakuba hi zionho za ka Manasa, ku-
kotisa hi ka zonkle lezo yena a mahi-
leko,
4 Ni kambe hi nkata lowu wu ngahiko
na nanzu a wu halatiko; hakuba ye-
na i wa tatisile a Jerusalema hi nkata
wu ngahiko na nanzu: Jehova i wa
nga a nga hi na ku ribalela.
5 Makunu zonkle a zi maho za ka Je-
hoiakimu, ni zonkle lezo yena a zi
mahileko, zona a zi tsalwangi lomo
bukwini ga kronikele ga tihosi ta ka
Juda ke?
6 Zingaho Jehoiakimu i lo eklela zinwe
ni badadani ba yena; na Jehoiakina
a nisanyana wa yena i lo fuma xiku-
ndleni xa yena.
7 A hosi ya le Gipite yi wa nga ha
engetangi yita kambe hi le tikweni
ga yena; hakuba a hosi ya le Babu-
loni yi wa tekile, ku sukela le co-
ngwanini wa le Gipite kala ka congo
Eufrate, wonkle lawo ma nga wa hi
ya hosi ya le Gipite.
8 Na Jehoiakina i wa hi kume ni
nklanu ni manharu malembe laha
yena a nga wa sangule a kufuma;
yena i lo fuma lomo Jerusalema ti-
hweti tinharu: ni bito ga mamani
wa yena Nehuxta a nhanyana wa
Elnatani wa le Jerusalema.
9 Na yena i lo maha lezo zi bihileko
kuwoneni ka Jehova, kukotisa hi ka
zonkle lezo badadani ba yena ba zi
mahileko.
10 A ka lexo xikati a malanza ya Ne-
bukadnezzare a hosi ya le Babuloni
ma lota le Jerusalema, ni muti wu
wa lo vimbezelwa.
11 Na Nebukadnezzare a hosi ya le Ba-
buloni yi lota engena lomo mutini,
laha na malanza ya yena na ma ha
wu vimbezele wona;
12 Na Jehoiakina a hosi ya ka Juda i
loya ka hosi ya le Babuloni, yena, ni
mamani wa yena, ni malanza ya ye-
na, ni tihosana ta yena, ni tinduna
ta yena: ni hosi ya le Babuloni i lo
teka bona ka lembe ga nklanu ni
manharu ya ku fuma ka yena.
13 Na yena i lo rwala hi wonkle a ma-
bako ya yindlu ya ka Jehova, ni
mabako ya yindlu ya hosi, i lo tse-
ma a zipanze zonkle a zibya za nzala-
ma, lezo Solomoni a hosi ya ka Isra-
eli a nga wa zi mahile lomo tempeleni
ya ka Jehova, kwatsi hilezi Jehova a
wulileko.
14 Na yena i lo koma bonkle ba suswa
Jerusalema, tonkle tihosana, ni bo-
nkle banhu ba tinhenha ta kulwa,
gona a kume ga kume ga mazana a
tihloko, ni bonkle banhu ba miklari-
ho, ni bafuli banyunzo: i wa nga
hi kona wa kuba a nga wa sele, sa-
seka a banhu ba zisiwana ba tiko.
15 Na yena i lo koma Jehoiakina a mu
yisa le Babuloni; ni mamani wa ho-
si, ni basati ba hosi, ni tinduna ta
yena, ni banhu ba hombe ba tiko, i
lo ba koma yena a tihloko hi le Je-
rusalema bata le Babuloni.
16 Ni bonkle ba banuna ba tinhenha,
bona ba wa hi nklanu mambiri ya
kume ga mazana, a ba wuklari ni
bafulu banyunzo i kume ga maza-

na, bonkle ba bona ba ntamo ba faneleko a impi, bonawu kambe a hosi ya le Babuloni yi lo ba neha a wukumbi le Babuloni.
17 Ni hosi ya le Babuloni yi lo maha Mattania, a makabye wa dadani wa Jehoiakina, a hosi xikundleni xa yena, i lo hunzula a bito ga yena aku nzi Zedekia.
18 Zedekia i wa makume mambiri ni ginwe lembe a wukale laha yena a nga wa sangule a ku fuma, na yena i lo fuma a kume ni ginwe malembe le Jerusalema; ni bito ga mamani wa yena i wa hi Hamultali a nhanyana wa Jeremia wa le Libna.
19 Na yena i lo maha lezo zi bihileko kuwoneni ka Jehova, kukotisa hi ka zonkle lezo Jehoiakimu a mahileko.
20 Hakuba hi ka zanga ya ka Jehova kona ku lo maheka le Jerusalema na Juda, kala yena hoxa bona lahandle ka kubakona ka yena.

Na Zedekia i lo hlubuka a vukela a hosi ya le Babuloni.

XIPIMO 25.

1 Na kona na ku mahisile lezo hi lembe ga nklanu ni mune ga ku fuma ka yena, hi hweti ya kume, hi siku ga kume ga hweti, lezaku Nebukadnezzare a hosi ya le Babuloni yi lota, yena ni impi ya yena yonkle, ku vukela Jerusalema, ba lota goba ba vukela gona; bona ba lo aka a tigingisi kulwa na gona ti renzelekela.
2 Zingaho a muti wu wa vimbezelwe kala kume ni ginwe lembe ga Zedekia.
3 Hi ka siku ga nklanu ni mune ga hweti ya mune a ndlala yi wa tsingisisilwe lomo mutini, zingaho lezo ku wa nga hi kona zibaba ka banhu ba tiko.
4 Zonake a kufohlwa ku lo mahiwa lomo mutini, bonkle ba banuna ba impi ba panzanyeka ni wusiku hi ndlela ya nyangwa xikari ka makurisi mambiri, lawo ma nga wa hi le sinwini ya hosi (makunu a ma Kaldea ma wa kangatile a lirenzo ni kulwa ma vukela muti); ni hosi yi lo famba hi ndlela ya kuya le Araba.
5 Kanilezi a impi ya ma Kaldea yi lo hlongolisa le nzaka ka hosi, ba lo kamanyeta yena le mikobeni ya le Jeriko; ni yonkle a impi ya yena yi wa la su fenemete yi suka ka yena.
6 Zonake bona ba lo teka a hosi, ba lo koma yena ba mu yisa le ka hosi ya le Babuloni le Ribla; na bona ba lo tsanza kulamula hehla ka yena.
7 Na bona ba lo daya a banana ba Zedekia ngoheni ya mahlo ya yena, ba lo xokola a mahlo ya Zedekia, ba lo boha yena hi tisinga, ba koma yena ba mu yisa le Babuloni.
8 Makunu hi ka hweti ya nklanu, a ka siku ga kume ni nklanu ni mambiri ga hweti, lego ku nga wa a kume ni nklanu ni mune a lembe ga Nebukadnezzare, a hosi ya le Babuloni, i lota Nebuzaradani a nduna ya murangeli, a nanza ga hosi ya le Babuloni, le Jerusalema.
9 Na yena i lo hisa a yindlu ya ka Jehova, ni yindlu ya hosi; ni tonkle a tiyindlu ta le Jerusalema, tona tonkle a tiyindlu tonklelele ta hombe i lo hisa tona yena hi nzilo.
10 Ni yonkle a impi ya ma Kaldea, leyo yi wa nga wa hi ni nduna ya murangeli, ba lo kungumula a ligingisi la Jerusalema li renzelekeleko.
11 Ni misalela ya banhu labo ba nga wa siyilwe lomo mutini, ni labo ba nga wa pfukile, ba nga wa pfukile ka hosi ya le Babuloni, ni xidlemo xa misalela, i lo maha Nebuzaradani a nduna ya murangeli a ku koma tikumbi.
12 Kanilezi a nduna ya murangeli i wa lo siya a zisiwana nguvu za tiko a kuba barimi ba zivina ni barimi.
13 Ni timhinga ta suku lēto ti nga wa hi lomo yaka Jehova, ni zikatelo ni bimbi ga suku lego gi nga wa hi lomo ndlwini ya ka Jehova, a ma Kaldea ma lo tsoba a zipanzana, ba lo rwala a suku wa zona ba yisa le Babuloni.
14 Ni timbita, ni mafoxola, ni zitimo, ni mikombe, ni zonkle a zibya za suku zonkle lezo ba nga wa kozela ha zona, ba lo teka zona bona.
15 Ni mahati, ni zinamelo, lezo zi nga wa hi za nzalama, zi hi nzalama, ni lezo zi nga wa hi za siliva, zi hi siliva, a nduna ya murangeli yi lo teka zona.
16 A timhinga timbiri, ni bimbi ginwe, ni zikatelo, lezo Solomoni a nga wa zi mahele a yindlu ya ka Jehova, ni suku wa lezi zonkle zibya wu wa nga hi na kuringaniswa.
17 A kulcha ka mhanze yinwe ku wa

hi kume ni n*k*lanu a mikono, ni xihlo-
ko xi nga wa hi hehla ka yona ku wa
hi suku; ni kuleha ka xihloko ku wa
hi mikono yinharu, ni tiro wukome-
lwako ni mapomegranate ma renze-
lekeleko, won*k*le nja suku: kufana-
na ni ka le*z*i yi wa hi na*z*o a mhinga
ya ya wumbiri a tiro wukomelwako.
18 Ni nduna ya murangeli i lo teka
Seraia a mupristi wa hombe, na Ze-
fania a mupristi a gamelako, ni ba-
nharu ba hlayisi ba nyangwa:
19 Ni lomo mutini i lo koma a nduna
leyo yi nga wa wumbelwe hehla ka
babanuna ba impi ; ni n*k*lanu wa ba
banuna ba bona labo ba nga wa wo-
nile a nghohe ya hosi, labo ba nga
wa kumilwe lomo mutini; ni mutsa-
li, ni nduna ya maban*d*la, loye a hlo-
misako a banhu ba tiko ; ni n*k*lanu
ni gi*n*we makume ya ba banuna ba
banhu ba tiko, labo ba nga wa ku-
milwe lomo tikweni.
20 Na Nebuzaradani a nduna ya mura-
ngeli i lo teka bona, i lo ba neha ka
hosi ya le Babuloni le Ribla.
21 Ni hosi ya le Babuloni yi lo daya
bona, i lo daya bona le Ribla tikwe-
ni ga le Hamate. *Z*ingaho Juda i wa
konwa wukumbi a suka le tikweni
ga ka ka*b*ye.
22 Ni ku kwatsi hi banhu labo ba nga
wa siyilwe lomo tikweni ga ka Juda,
labo Nebukadnezzare a hosi ya le
Babuloni yi nga wa ba siyile, kona
hehla ka bona yena i lo wumbela Ge-
dalia a *n*wana wa Ahikamu, a *n*wana
wa Xafani, a mufuli.
23 Makumu 'laha ton*k*le a tinduna ta
impi, bona ni banhu ba*b*ye, ba nga
wa zwile le*z*aku a hosi ya le Babu-
loni yi mahile Gedalia a mufumeli,
bona ba lota ka yena le Mizpa, yena
Ixmaeli a *n*wana wa Natania, na Jo-
hanani a *n*wana Karea, na Seraia a
*n*wana wa Tanhumete a mu Netofa-
te, na Jaazania a *n*wana wa Maaka-
te, bona ni banhu ba*b*ye.
24 Na Gedalia i lo hlambanya ka bona
ni ka banhu ba*b*ye, i te ngalo ka bo-
na, Mu nga cabe hakuba hi ma-
lanza ya ma Kaldea: akani lomu
tikweni, ni kukozela a hosi ya le
Babuloni, kona ku maha kwatsi ka
*n*wina.
25 Kanile*z*i na kona na ku mahisile le*z*o
hi ka hweti ya n*k*lanu ni timbiri, le-
*z*aku Ixmaeli a *n*wana wa Natania, a
*n*wana wa Elixama wa mbewu ya le
wukosini, i lota, ni kume ga banhu
*z*i*n*we na yena, ba lo daya Gedalia,
*z*ingaho le*z*o yena i lofa, a ma Juda
ni ma Kaldea lawo ma nga wa *z*i*n*we
na yena le Mizpa.
26 Ni bon*k*le banhu, bon*k*le ba tsongwa-
ni ni bahombe, ni tinduna ta ma-
ban*d*la, ba lo suka, ba lota le Gi-
pite; hakuba ba wa ku caba a ma
Kaldea.
27 Na kona na ku mahisile le*z*o hi ka
makume manharu ni n*k*lanu ni ma-
mbiri a malembe ya kuko*n*wa ka Je-
hoiakina a hosi ya ka Juda, hi ka
kume ni yi*n*we a tihweti, hi ka ma-
kume mambiri ni n*k*lanu ni mambiri
masiku ya hweti, le*z*aku Evil-mero-
deki a hosi ya le Babuloni, a ka le-
mbe lego yena a nga wa sangule a
kufuma, yena i lo *k*lakusa a hloko
ya Jehoiakina a hosi ya ka Juda a
huma paxweni;
28 Na yena i lo wulawula hi wuxinji
ka yena, i lo yimisa a xitsamo xa
wukosi xa yena hehla ka tihosi to-
n*k*le leto ti nga wa hi *z*i*n*we na yena
lomo Babuloni,
29 I lo hunzula a tinguwo ta wupere-
su. Na Jehoiakina i loga *z*ibaba
mahlweni ka yena hi kusimamisilwe-
ko won*k*le masiku ya wutomi ga
yena.
30 A pakelo wa yena, laho ku wa hi
kona a pakelo wusimamisileko wu
nyikilweko yena hi hosini, won*k*le-
lele masiku a xiabelo, won*k*le masi-
ku ya wutomi ga yena.

A BUKU GO RANGA GA

KRONEKELE.

XIPIMO 1.

1 Adamu, Sete, Enoxi,
2 Kenani, Mahalaleli, Jaredi,
3 Enoke, Matusela, Lameka,
4 Noa, Xemi, Hamu, na Jafete.
5 A barisanyana ba Jafete: Gomora,
na Magoge, na Madayi, na Javani, na
Tubale, na Mexexe, na Tirase.
6 Ni barisanyana ba Gomora: Axkac-
naze, na Difate, na Togarma.
7 Ni barisanyana ba Javani: Elixa,
Tarxixi, na Kitime, na Rodanime.
8 A barisanyana ba ka Hamu: Ku-
xe, na Mizraime, Puti, na Kenani.
9 Ni barisanyana ba Kuxe: Seba, na
Havila, na Sabita, na Raama, na Sa-
biteka. Ni barisanyana ba Raama:
Xeba, na Dedani.
10 Na Kuxe i lo *t*rala Nimrode; yena i
lo sangula a kuba wanuna wa nhe-
nha laba misabeni.
11 Na Mizraime i lo *t*rala Ludime, na
Anamime, na Lehabime, na Naptu-
hime,
12 Na Paturusime, na Kasluhime (hi ka
loye ku nga wa humele ma Filisti),
ni ma Kaptorime.
13 Na Kenani i lo *t*rala Sidoni a mate-
wula ya yena, na Heti,
14 Ni mu Jebusi, ni mu Amori, ni mu
Girgaxi,
15 Ni mu Hivi, ni mu Arki, ni mu Sini,
16 Ni mu Arvade, ni mu Zemarini, na
mu Hamate.
17 A barisanyana ba ka Xemi: Ela-
me, na Asure, na Arpaxade, na Luda,
na Arame, na Uza, na Hula, na Ge-
teri, na Mexeke.
18 Na Arpaxade i lo *t*rala Xela, na Xe-
la i lo *t*rala Eberi.
19 Ni ka Eberi ku lo *t*ralwa barisanya-
na bambiri: ni bito ga mu*n*we i wa
hi Pelegi; hakuba masikwini ya ye-
na a misaba yi wa la ku abanyise-
lwa; ni bito ga maka*b*ye wa yena i
wa Joktani.
20 Na Joktani lo *t*rala Almodade, na
Xelefe, na Hazarmavete, na Jera,
21 Na Hadorame, na Uzale, Dikla,
22 Na Ebala, na Abimaeli, na Xeba,
23 Na Ofira, na Havila, na Jobabe. Bo-
n*k*le laba ba wa hi barisanyana ba
ka Joktani.
24 Xemi, Apaxade, Xela,
25 Eberi, Pelegi, Reu,
26 Serugi, Nahori, Tera,
27 Abrama (ywaloye a nga Abrahama).
28 A barisanyana ba ka Abrahama:
Isaka, na Ixmaeli.
29 Lezi hi *z*izukulwana *z*a*b*ye: a mate-
wula ya ka Ixmaeli, Nebaioti; *z*o-
nake Kedare, na Adbeele, na Mi-
bsame,
30 Mixma, na Duma, Masa, Hadade, na
Tema,
31 Jeture, Nafixi, na Kedema. Laba hi
barisanyana ba ka Ixmaeli.
32 Ni barisanyana ba ka Ketura, a
mun*d*lukulu wa ka Abrahama: ye-
na i lo *t*rala Zimrani, na Jokxani,
na Medani, na Midiani, na Ixibake,
Xua. Na barisanyana ba ka Jokxa-
ni: Xeba, na Dedani.
33 Ni barisanyana ba ka Midiani: Efa,
na Eferi, na Hanoke, na Abida, na
Elda. Laba bon*k*le barisanyana ba
Ketura.
34 Na Abrahama i lo *t*rala Isaka. Ni
barisanyana ba ka Isaka: nzi Esau,
na Israeli.
35 Ni barisanyana ba ka Esau: Eli-
faze, Reueli, na Jeuxa, na Jalama,
na Kora.
36 Ni barisanyana ba ka Elifaze: Tema-
ne, na Omare, na Zefi, na Gatama, na
Keneza, na Timna, na Amaleki.
37 A barisanyana ba ka Reueli: Nahata,
Zera, Xamma, na Miza.
38 Ni barisanyana ba ka Seire: Lo-
tani, na Xobala, na Zibeoni, na Ana,
na Dixoni, na Ezeri, na Dixani.
39 Ni barisanyana ba ka Lotani: Hori,
na Homama; na Timna i wa hi ma-
kweru wa Lotani.
40 Ni barisanyana ba ka Xobala: Alia-
ni, na Manahate, na Ebala, na Xefi,
na Onama. Ni barisanyana ba ka
Zibeoni: Aia, na Ana.
41 Laba hi barisanyana ba Ana: Dixo-
ni. Ni barisanyana ba ka Dixoni:
Hamrani, na Exbani, na Itrana, na
Cerani.

42 Ni barisanya ba ka Ezeri: Bilhani,
na Zaavani, Jaakani. Ni barisanya-
na ba ka Dixani: Uza, na Arana.
43 Makunu leti hi tihosi leti ti nga
wa fumile lomo tikweni ga Edome,
hi mahlweni na ku nga seku fuma a
hosi hehla ka banana ba ka Israeli:
Bela a nisanyana wa Beora; ni bito
ga muti wa yena wu wa Dinhaba.
44 Na Bela i lofa, na Jobaba a nisanya-
na wa Zera wa le Bozra i lo fuma xi-
kun*d*leni xa yena.
45 Na Jobaba i lofa, na Huxama wa le
tikweni ga ma Temane i lo fuma lo-
mu xikun*d*leni xa yena.
46 Na Huxama i lofa, na Hadade a ni-
sanyana wa Bedade, loye a nga wa
hlasele Midiani le mikobeni ya le
Moabi, i lo fuma xikun*d*leni xa ye-
na; ni bito ga muti wa yena ku wa
hi Avita.
47 Na Hadade i lofa, na Samla wa le
Masreka i lo fuma lomo xikun*d*leni
xa yena.
48 Na Samla i lofa, na Xaule wa le Re-
hobote hi le Congweni i lo fuma lomo
xikun*d*leni xa yena.
49 Na Xaule i lofa, na Baal-hanana a
nisanyana wa Akbora i lo fuma lomo
xikun*d*leni xa yena.
50 Na Baal-hanana i lofa, na Hadade i
lo fuma lomo xikun*d*leni xa yena;
ni bito ga muti wa yena ku wa hi
Pai: ni bito ga sati wa yena ku wa
Mehetabele, a nhanyana wa Matrede,
a nhanyana wa Mezahaba.
51 Na Hadade i lofa.
Ni tihosi ta ka Edome ti wa hi tihosi
ta kona, Timna, a hosi Alia, a hosi
Jetete,
52 Hosi Oholibama, hosi Ela, hosi Pi-
nona,
53 Hosi Keneza, hosi Temane, hosi Mi-
bzare,
54 Hosi Magdieli, hosi Irama. Leti hi
tihosi ta ka Edome.

XIPIMO 2.

1 Laba hi barisanyana ba ka Israeli:
Rubeni, Simeoni, Levi, Juda, Isaka-
ra, na Zebuluni.
2 Dani, Josefa, na Benjamini, Naftali,
Gadi, na Axeri.
3 A barisanyana ba ka Juda: Era,
na Onane, na Xela; laba ba banharu
ba wa trelwe ka ha Xua a nisanyana
wa mu Kenani. Na Era a matewula
wa Juda, i wa hi wa kabiha kuwoneni
ka Jehova; na yena i lo daya yena.
4 Na Tamara a katanwana wa yena i
lo *t*ralela yena Perezi na Zera. Bo-
n*k*le barisanyana ba Juda ba wa hi
n*k*lanu.
5 A barisanyana ba Perezi: Hezro-
ni, na Hamula.
6 Ni barisanyana ba ka Zera: Zimri,
na Etane, na Hemani, na Kalkole,
na Dara; ba wa hi n*k*lanu ka bon*k*le.
7 Ni barisanyana ba ka Karmi: Akare,
a mukarati wa ka Israeli, loye a nga
wa mahile *z*ihambuko hi *z*ilo *z*i nyi-
kelisilweko.
8 Ni barisanyana ba ka Etane: Azaria.
9 Ni barisanyana ba ka Hezroni, la-
bo ba nga wa *t*ralelwe ka yena: Je-
rahmeeli, na Rama, na Celubai.
10 Na Rama i lo *t*rala Aminadaba, na
Aminadaba i lo *t*rala Nahxoni, a ho-
sana ya banana ba ka Juda;
11 Na Nahxoni i lo *t*rala Salma, na Sa-
lma i lo *t*rala Boazi,
12 Na Boazi i lo *t*rala Obedi, na Obedi
i lo *t*rala Jese;
13 Na Jese i lo *t*rala a matewula ya ye-
na Eliabe, na Abinadaba a wugame-
la, na Ximea wa wunharu,
14 Na Netaneli a wa wumune, Radai
wa wun*k*lanu,
15 Ozemi a wa wun*k*lanu ni munwe,
Davida wa wun*k*lanu ni bambiri;
16 Ni bamakweru ba*b*ye Zeruia na Abi-
gaili. Ni barisanyana ba ka Zeruia:
Abixai, na Joabe, na Asaheli, mba-
nharu.
17 Na Abigaili i lo *t*rala Amasa; ni da-
dani wa Amasa i wa hi Jetera a mu
Ixmaeli.
18 Na Kalebi a nisanyana wa ka He-
zroni i lo *t*rala ha Azuba a sati wa
yena, na Jeriote; ni laba ba wa hi
barisanyana ba yena: Jexera, Xoba-
ba, na Ardoni.
19 Na Azuba i lofa, na Kalebi i lo teka
ka yena Efrate, loye a nga wa *t*ralele
yena Hura.
20 Na Hura i lo *t*rala Uri, na Uri i lo
*t*rala Bezaleli.
21 A nzako ka lezo Hezroni i engena
ka nhanyana wa ka Macira a dadani
wa Gileade loye a nga wa mu tekile
sati laho yena a nga wa hi n*k*lanu ni
girwe makume malembe a wukale;
na yena i lo *t*ralela yena Seguba.
22 Na Seguba i lo *t*rala Jaira, loye a nga
wa hi ni makume mambiri ni mi-
nharu a miti lomo tikweni ga Gile-
ade.
23 Gexura na Arama ba lo teka a mita-

nyana ya ka Jaira hi le ka bona, *z*i-
*n*we ni Kenate ni mitana ya kona,
yona n*k*lanu ni gi*n*we a makume a
miti, yon*k*le yi wa hi ya barisanyana
ba ka Macira a dadani wa Gileade.
24 Ni nzako ka le*z*o Hezroni i lofa le
Kaleb-ifrate, *z*onake Abija a sati wa
Hezroni i lo *t*ralela yena Axhura a
dadani wa Tekoa.
25 Ni barisanyana ba Jerahmeeli: a
matewula ya Hezroni, ku wa hi Ra-
ma a matewula, na Buna, na Oreni,
na Ozemi, na Ahija.
26 Na Jerahmeeli i wa hi ni mu*n*wani
wasati, loye a bito a nga Atara; ye-
na i wa hi mamani wa Onama.
27 Ni barisanyana ba Rama a matewula
ya Jerahmeeli ku wa hi Maaza, na
Jamina, na Ekera.
28 Ni barisanyana ba ka Onama ba wa
hi Xammai na Jada. Na barisanya-
na ba Xammai: Nadabe, na Abi-
xura.
29 Ni bito ga sati wa Abixura ku wa hi
Abihaile; na yena i lo *t*ralela yena
Ahbana, na Molida.
30 Ni barisanyana ba ka Nadabe: Sele-
da, na Appaime; kanile*z*i Seleda i
lofa na a nga hi na banana.
31 Ni barisanyana ba ka Appaime: Ixi.
Ni barisanyana ba ka Ixi: Xexana.
Ni barisanyana ba Xexana, Ahlai.
32 Ni barisanyana ba ka Jada a maka-
*b*ye wa Xammai: Jetera, na Jonata-
ni; na Jetera i lofa na nga hi na
banana.
33 Ni barisanyana ba ka Jonatani: Pe-
lete, na Zaza. Laba hi barisanyana
ba Jerahmeeli.
34 Makunu Xexana i wa nga hi na
barisanyana, kanile*z*i mbanhanyana.
Na Xexana i wa hi ni nanza ga mu
Gipite, loye a bito a nga wa hi Ja-
rha.
35 Na Xexana i lo nyika a nhanyana wa
yena ka Jarha nanza yakwe a sati;
na yena i lo *t*ralela yena Attai.
36 Na Attai i lo *t*rala Natani, na Natani
i lo *t*rala Zabada.
37 Na Zabada i lo *t*rala Eflale, na Efla-
le i lo *t*rala Obedi,
38 Na Obedi i lo *t*rala Jehu, na Jehu i
lo *t*rala Azaria,
39 Na Azaria i lo *t*rala Helezi, na He-
lezi i lo *t*rala Eleasa,
40 Na Eleasa i lo *t*rala Sismai, na Si-
smai i lo *t*rala Xalluma,
41 Na Xalluma i lo *t*rala Jekamia, na
Jekamia i lo *t*rala Elixama.
42 Ni barisanyana ba Kalebi a ma-
ka*b*ye wa Jerahmeeli ku wa hi Mexa
a matewula ya yena, loye a nga
wa hi dadani wa Zife; ni barisanya-
na ba ka Marexa a dadani wa He-
broni.
43 Na barisanyana ba Hebroni: Kora
na Tappua, na Rekema, na Xema.
44 Na Xema i lo *t*rala Rahama, a dada-
ni wa Jorkeama; na Rekema i lo
*t*rala Xammai.
45 Ni barisanyana ba ka Xammai ku
wa hi Maoni; na Maoni i wa hi da-
dani wa Bet-zura.
46 Na Efa, a mun*dl*ukulu wa Kalebi,
wu lo *t*rala Harani, na Moza, na Ga-
zeze; na Harani i lo *t*rala Gazeze.
47 Ni barisanyana ba ka Jahdai: Rege-
ma, na Jotani, na Gexani, na Pelete,
na Efa, na Xaafa.
48 Maaka, a mun*dl*ukulu wa Kalebi i lo
*t*rala Xebera, na Tirhana.
49 Yenawu kambe i lo *t*rala Xaafa a
dadani wa Madmanna, na Xeva a
dadani Makbena, ni dadani wa Gi-
bea; ni nhanyana wa Kalebi i wa hi
Aksa.
50 Laba ba wa hi barisanyana ba ka
Kalebi, a nisanyana wa Hura, a ma-
tewula ya Efrate: Xobala dadani
wa Kiriat-jearimu,
51 Salma a dadani wa Betlehema, Ha-
refa dadani wa Bet-gadera.
52 Na Xobala a dadani wa Kiriat-jeari-
mu i wa hi ni barisanyana: Haroa, a
kihlanya ga Menuhote.
53 Ni mingango ya ka Kiriat-jearimu:
a ma Itri, ni ma Puti, ni ma Xu-
mate, ni ma i Mixrai; a ka bona ku
lota a ma Zorate ni ma Extaoli.
54 A barisanyana ba ka Salma: Betle-
hema na Betofate, Atrot-bet-Joabe,
ni kihlanya ha Manahate, a ma Zora.
55 Ni mingango ya batsali labo ba nga
wa tsama le Jabeza: a ma Tirate, a
ma Ximeate, a ma Sukate. Laya hi
ma Keni lawo ma nga wa tile le Ha-
mate a dadani wa yin*dl*u ya ka Re-
kabe.

XIPIMO 3.

1 Makunu laba hi barisanyana ba
Davida, labo ba nga wa *t*relelwe ka
yena le Hebroni: a matewula, Amno-
ni, wa Ahinoame a mu Jezreeli: a wa
wumbiri, Danieli, wa ka Abigaili a
mu Karmeli;
2 A wa wunharu, Absalome nisanya-
na wa Maaka a nhanyana wa Talmai

a hosi ya le Gexura; a wa mune,
Adonija a nisanyana wa Haggite;
3 A wa wun*k*lanu, Xefatia wa ka Abitali; a wa n*k*lanu ni mu*n*we, Itreama
ha Egla sati wa yena:
4 N*k*lanu ni mu*n*we ba nga wa *t*ralelwe ka yena le Hebroni; leyo yena i
lo fuma n*k*lanu ni mambiri malembe
ni n*k*lanu ni yi*n*we a tihweti. Le
Jerusalema i lo fuma makume manharu ni manharu malembe;
5 Ni laba hi laba ba nga wa *t*relwe ka
yena lomo Jerusalema: Ximea, na
Xobaba, na Natani, na Solomoni,
mune, ba ka Bete-xua a nhanyana wa
Ammieli;
6 Na Ibhara, na Elixama, na Elifelete,
7 Na Noga, na Nafega, na Jafia,
8 Na Elixama, na Eliada, na Elifelete,
n*k*lanu ni mune.
9 Bon*k*le laba ba wa hi barisanyana ba
ka Davida, hi laban*d*le ka barisanyana ba mun*d*lukulu; na Tamara i wa
hi makweru wa*b*ye.
10 Ni nisanyana wa ka Solomoni i wa
hi Rehoboamu, Abija nisanyana wa
yena, Asa nisanyana wa yena, Jehoxafate nisanyana wa yena,
11 Joramu nisanyana wa yena, Ahazia
nisanyana wa yena, Joaxi nisanyana
wa yena,
12 Amazia nisanyana wa yena, Azaria
nisanyana wa yena, Jotamu nisanyana wa yena,
13 Ahaza nisanyana wa yena, Hezekia
nisanyana wa yena, Manasa nisanyana wa yena,
14 Amoni nisanyana wa yena, Josia nisanyana wa yena.
15 Ni barisanyana ba ka Josia: a matewula Johanani, a wo gamela, Jehoiakimu, a wa wunharu, Zedekia, a
wa wume, Xalluma.
16 Ni barisanyana ba ka Jehoiakimu:
Jekonia nisanyana wa yena, Zedekia
nisanyana wa yena.
17 Ni barisanyana ba ka Jekonia, a bako*n*wi: Xealtieli nisanyana wa yena.
18 Na Malxirama, na Pedaia, na Xinazzare, Jekamia, Hoxama, na Nedabia.
19 Ni barisanyana ba ka Pedaia: Zerubabeli, na Ximei. Ni barisanyana ba
ka Zerubabeli: Mexullamu, na Hanania; na Xelomite i wa hi makweru wa*b*ye;
20 Na Haxuba, na Ohela, na Beracia,
na Hasadia na Juxa-heseda, n*k*lanu.
21 Ni barisanyana ba ka Hanania: Pelatia, na Jexaia; ni barisanyana ba
ka Refaia, ni barisanyana ba ka
Arnana, a barisanyana ba ka Obadia, ni barisanyana ba ka Xekania.
22 Ni barisanyana ba ka Xekania: Xemaia. Ni barisanyana ba ka Xemaia: Hattuxa, na Igali, na Baria,
na Nearia, na Xafate, n*k*lanu ni mu*n*we.
23 Ni barisanyana ba ka Nearia: Elioenai, na Hizkia, na Azrikamu, mbanharu.
24 Ni barisanyana ba Elioenai: Hodavia, na Eliaxiba, na Pelaia, na
Akkuba, na Johanani, na Delaia, na
Anani, n*k*lanu ni mambiri.

XIPIMO 4.

1 A barisanyana ba ka Juda: Perezi, Hezroni, na Karmi, na Hura, na
Xobala.
2 Na Reaia a nisanyana wa Xobala i
lo *t*rala Jahate; na Jahate i lo *t*rala
Ahumai na Lahada. Leyi hi mingango ya ma Zorate.
3 Ni laba hi barisanyana ba dadani wa
Etama: Jezreeli, a Ixma, na Idbaxa; ni bito ga makweru wa*b*ye i wa
hi Hazzalelponi;
4 Na Penueli a dadani wa Gedora, na
Ezeri dadani wa Huxa. Laba hi barisanyana ba Hura, a matewula i wa
hi Efrate, a dadani wa Betlehema.
5 Na Axhura a dadani wa Tekoa i
wa hi ni basati bambiri, Hela na
Naara.
6 Na Naara i lo *t*ralela yena Ahuzzama, na Hefera, na Temeni, na Haahaxtari. Laba ba wa hi barisanyana
ba Naara.
7 Ni barisanyana ba Hela ku wa Zereta, Izhare, na Etnane.
8 Na Hakkoza i lo *t*rala a Anuba, na
Zobeba, ni mingango ya ka Aharheli a nisanyana wa Haruma.
9 Na Jabeza i wa dzunzekile ku hunza
bamaka*b*ye ba yena: ni mamani wa
yena i lo cula bito ga yena Jabeza,
aku, Hakuba mina nzi lo *t*rala yena
hi hlomulo.
10 Na Jabeza i lo bitana a Nungungulu
wa ka Israeli, aku, O lezaku wena u
wa ta nga u katekisile mina ha kunene, ni ku engetela a mbingano wa
mina, ni lezaku a canja ga wena gi
wa ta nga gi hi zi*n*we na mina, ni
lezaku wena u wa ta nga u hlayisa
mina kubiheni, kasi ku fela a akuba
ku ngabe a hlokiso ka mina! Na

Nungungulu i lo vumela ka yena lo-
ko a ku wutisileko.
11 Na Celuba a makabye wa Xuha i lo
trala Mehira loye a nga wa hi dada-
ni wa Extoni.
12 Na Extoni i lo trala Bet-rafa, na Pa-
sea, na Tehinna, a dadani wa Ir-na-
haxe. Laba hi ba banuna ba le Re-
ka.
13 Ni barisanyana ba ka Keneza: Otni-
eli, na Seraia. Ni barisanyana ba
Otnieli: Hatati.
14 Na Meonotai i lo trala Ofra: na Se-
raia i lo trala Joabe a dadani wa Ge-
haraxima; hakuba mbabanuna ba
mbaklo.
15 A barisanyana ba Kalebi a nisanyana
wa Jefuna: Iru, Ela, na Naama;
ni barisanyana ba ka Ela; na Ke-
neza.
16 Ni barisanyana ba ka Jehallalela:
Zife, na Zifa, na Tiria, na Asareli.
17 Ni barisanyana ba ka Ezra: Jetera,
na Merede, na Eferi, na Jaloni; na
yena i lo trala Miriamu, na Xammai,
na Ixba a dadani wa Extemoa.
18 Ni sati wa yena wa mu Juda i lo
trala Jerede a dadani wa Gedora,
na Hebera a dadani wa Soko, na Je-
kutieli a dadani wa Zanoa. Ni laba
hi barisanyana ba Bitia a nhanya-
na wa Faro, loye Merede a nga wa
tekile.
19 Ni barisanyana ba sati wa Hodia, a
makweru wa Nahama, i wa hi da-
dani wa Keila a mu Garmete, na
Extemoa a mu Maakate.
20 Ni barisanyana ba ka Ximoni:
Amnoni, na Rinna, na Ben-hanani,
na Tilona. Ni barisanyana ba ka
Ixi: Zohate, na Ben-zohate.
21 Ni barisanyana ba ka Xela a nisanya-
na wa Juda: Era a dadani wa Leka,
na Laada a dadani wa Marexa, ni
mingango ya tindlu ta bona labo ba
nga wa kata wukene, a ba ka yindlu
ya ka Axbea;
22 Na Jokimu, ni ba banuna ba le Ko-
zeba, na Joaxi, na Sarafa, loye a nga
wa hi ni mufumo le Moabi, na Ja-
xubilehema. Ni kumbuxeto lowu
ngwakale.
23 Laba hi bawumbi, ni baakileko ba le
Netaime ni Gedera: leyo ba lo aka
ni hosi ni tiro wa yona.
24 Ni barisanyana ba ka Simeoni:
Namuela, na Jamina, Jariba, Zera,
Xaule;
25 Xalluma a nisanyana wa yena, Mi-
bsamu a nisanyana wa yena, Mixma
a nisanyana wa yena.
26 Ni barisanyana ba ka Mixma: Ha-
mmueli a nisanyana wa yena, Ze-
kura a nisanyana wa yena, Ximei
nisanyana wa yena.
27 Na Ximei i wa hi ni kume ni nklanu
ni munwe barisanyana, ni nklanu ni
munwe banhanyana; kanilezi a ba-
makabye ba yena ba wa nga hi ni
banana ba ku tala, ge hambu a mi-
ngango yabye a yi enzelekelangi ku
fana ni mingango ya ka Juda.
28 Na bona ba lo tsama le Berexeba,
ni le Molada, ni le Hazara-xuala,
29 Ni le Bilha, ni le Ezema, ni le Tola-
da,
30 Ni le Betueli, ni le Horma, ni le Zi-
klagi,
31 Ni le Bet-markabote, ni le Hazara-
susima, ni le Bet-biri, ni le Xaraime.
Leyi yi wa hi miti yabye kala kufu-
meni ka Davida.
32 Ni zimitana za bona ku wa hi Eta-
ma, ni Aini, Rimmoni, ni Tokeni, ni
Axani, nklanu wa miti;
33 Ni yonkle a mitana yabye leyi yi nga
wa ranzele ywaleyi a miti, kala Ba-
ali. Leyi ku wa hi wuakelo gabye,
na bona ba wa hi ni wuzukulu ga-
bye.
34 Na Mexobaba, na Jamleke, na Joxa
a nisanyana wa Amazia,
35 Na Joeli, na Jehu a nisanyana wa
Joxibia, a nisanyana wa Seraia, a
nisanyana wa Asieli,
36 Na Elioenai, na Jaakoba, na Jexo-
haia, na Isaya, na Adieli, na Jesimi-
eli, na Benaia,
37 Na Ziza, a nisanyana wa Xifi, a ni-
sanyana wa Alloni, a nisanyana wa
Jedaia, a nisanyana wa Ximri, a ni-
sanyana wa Xemaia.
38 Laba ba kumbukilweko hi mabito
ba wa hi tihosana lomu mingangweni
yabye: ni tindlu ta badadani babye
ti wa ku enzelekelano ha hombe
nguvu.
39 Na bona ba loya le wuengenweni ga
le Gedora, kwaleyo klelweni ga mu-
tsuwukagambo ga koba, a ku laba a
wuriselo ga miklambi yabye.
40 Na bona ba lo kuma a wuriselo gatsi
ni go saseka, ni tiko gi wa anamile,
na gi lalile, na gi rutisilwe; labo ba
nga wa akile leyo hi xikati xa ma-
hlweni ba wa hi ba ka Hamu.
41 Laba ba tsalilweko hi mabito ba lo-
ta le masikwini ya Hezekia a hosi ya

ka Juda, ba lo hlasela a matenta ya-
*b*ye, ni Meunime laya ma nga wa ku-
milwe leyo, ba lo lobisa wona hi ku
mbetisilweko kala legi siku, ba lo
tsama lomo nzaweni ya*b*ye; layo ku
wa hi kona laho a wuriselo ga mi-
*k*lambi ya*b*ye.
42 Ni ba*n*wani ba bona, bona ba barisa-
nyana ba ka Simeoni, a n*k*lanu wa
mazana ya ba banuna, ba loya le xi-
tsungeni Seira, na ba wa hi ni tindu-
na ta*b*ye Pelatia, na Nearia, na Re-
faia, na Uziele, a barisanyana ba ka
Ixi.
43 Na bona ba lo hlasela a misalela ya
ma Amaleki labo ba nga wa ponile,
a ba nga wa akile leyo kala legi siku.

XIPIMO 5.

1 Ni barisanyana ba ka Rubeni a
matewula ya ka Israeli (hakuba i wa
hi matewula, kanile*z*i, kwatsi hi le*z*i
yena a nga wa nyenyezisile a mube-
di wa dadani wa yena, a wutewula
ga yena gi wa nyikilwe ka barisa-
nyana ba ka Josefa a nisanyana wa
ka Israeli, ni wuzukulu a gi timulwi
kwatsi hi nzako ka wutewula.
2 Hakuba Juda i wa lo humelela hehla
ka bamaka*b*ye ba yena, hi ka yena
ku lo huma a hosana; kanile*z*i a wu-
tewula gi wa hi ga Josefa),
3 Ni barisanyana ba ka Rubeni a ma-
tewula ya ka Israeli: Hanoke, na
Palu, Hezroni, na Karmi.
4 Ni barisanyana ba ka Joeli; Xemaia
a nisanyana wa yena, Gogo a nisa-
nyana wa yena, Ximei a nisanyana
wa yena,
5 Mika nisanyana wa yena, Reaia ni-
sanyana wa yena, Baali nisanyana
wa yena,
6 Beera nisanyana wa yena, loye Ti-
lgate-pilnesera a hosi ya le Asiria a
nga wa komile a hloko: yena i wa hi
hosana ya ka Rubeni.
7 Ni bamaka*b*ye ba*b*ye hi mingango
ya*b*ye, ni laha a wuzukulu ga *z*izu-
kulwana *z*a*b*ye gi hlambanyisilwe:
a hosi, Jeieli, na Zakaria,
8 Na Bela a nisanyana wa Azaza, a ni-
sanyana wa Xema, a nisanyana wa
Joeli, loye a akileko leyo Aroera,
kona le Nebo ni le Baal-meoni:
9 Le mutsuwukagambo yena i lo aka
kala wuengenweni ga xiwula kuya
le congweni Eufrate, hakuba a tiho-
mu ta*b*ye ti wa enzelekelene le ti-
kweni ga le Gileade.

10 Ni le masikwini ya ka Saule, bona
ba lo maha impi ni ma Hagrete, la-
wo ma nga wa wile hi canja ga*b*ye;
na bona ba wa lo aka lomo matente-
ni ya*b*ye ka gon*k*le a tiko ga le Gi-
leade.
11 Ni barisanyana ba ka Gadi ba lo
aka *k*latuko wa xungetano *z*i*n*we
nabo, le tikweni ga le Baxani kala
le Saleka:
12 Joeli a hosana, na Xafani a wo ga-
mela, na Janai, na Xafate le Baxani.
13 Ni bamaka*b*ye ba*b*ye ba tin*d*lu ta
badadani ba*b*ye: Mikaeli, na Mexu-
llamu, na Xeba, na Jorai, na Jaka-
ni, na Zia, na Eberi, n*k*lanu ni ba-
mbiri.
14 Laba ba wa hi barisanyana ba Abi-
haili, a nisanyana wa Huri, a nisa-
nyana wa Jaroa, a nisanyana wa
Gileade, a nisanyana wa Mikaeli, a
nisanyana wa Jexixai, a nisanyana
wa Jahdo, a nisanyana Buza;
15 Ahi a nisanyana wa Abdieli, a nisa-
nyana wa Guni, a hosana ya tin*d*lu
ta badadani ba*b*ye.
16 Na bona ba lo aka le Gileade leyo
Baxani, ni lomo mutini, ni ka wo-
n*k*le mazunze ya le Xaroni, kwatsi
hi wukule ga le mimbingano ya*b*ye.
17 Bon*k*le laba ba wa hlambanyiselwe
hi wuzukulu masikwini ya Jotamu
a hosi ya ka Juda, ni masikwini ya
Jeroboamu a hosi ya ka Israeli.
18 Ni barisanyana ba ka Rubeni, ni
ma Gadi, ni kihlanya ga lixaka la ka
Manasa, ba banuna ba tinhenha, a ba
banuna ba *z*i kotako a ku koma a ti-
ngenge ni ma*k*lari, ni ku fula hi ma-
wura, a banhu ba *k*larihisilweko ku-
lweni, ba wa hi mune wa makume ni
mune ya kume ga mazana ni n*k*lanu
ni mambiri a mazana ni n*k*lanu ni
ginwe makume, labo ba nga wa *z*i
kota ku huma ba hlama baya impini.
19 Na bona ba lo maha impi ni ma Ha-
grete, *z*i*n*we na Jetura, na Nodaba.
20 Na bona ba wa lo vunetelwa a ku
vukela bona, ni ma Hagrete ma wa
lo nyikelwa le canjeni ga*b*ye, ni bo-
n*k*le labo ba nga wa hi *z*i*n*we na bo-
na; hakuba ba lo rila ka Nungu-
ngulu le kulweni, na yena i wa lo
ingisa ha bona, hakuba bona ba wa
lo beka kutsumba ka*b*ye ka yena.
21 Na bona ba lo gotsela a tihomu ta-
*b*ye; ni makameli ya*b*ye n*k*lanu wa
makume ya kume ga mazana, a tiyi-
yivu mazana mambiri ni n*k*lanu wa

makume ya kume ga mazana, ni ti-
mbongola mambiri kume ga mazana,
na hi banhu i zana ga kume ga ma-
zana.
22 Hakuba laho ku wa lowa banyingi
ba nga wa delwe, hakuba a impi yi
wa hi ya Nungungulu. Na bona ba
lo aka le nzaweni ya*b*ye kala hi ku-
ko*n*weni ka*b*ye.
23 Ni banana ba kihlanya ga lixaka
laka Manasa ba lo aka lomo tikweni:
bona ba lo enzelekelana ku sukela
Baxani kala Baal-hermoni ni le Se-
nira ni le xitsungeni Hermoni.
24 Leti ku wa hi tihloko ta tin*d*lu ta
badadani ba*b*ye: yena Efa, na Ixi,
na Elieli, Azrieli, na Jeremia, na
Hodavia, na Jahdieli, a ba banuna
ba tinhenha ta kulwa, a ba banuna
ba dumileko, a tihloko ta tin*d*lu ta
badadani ba*b*ye.
25 Na bona ba lo kubeka ba vukela
a Nungungulu wa badadani ba*b*ye,
ba lo hlakana hi wubayi ba lanzela
a ba banungungulu ba banhu ba ti-
ko, labo Nungungulu a ba lobisileko
mahlweni ka bona.
26 Ni Nungungulu wa ka Israeli i lo
vuxela a moya wa ka Pule a hosi ya
le Asiria, ni moya wa Tilgate-pilne-
sera a hosi ya le Asiria, yena i lo
koma bona bako*n*wi, wona ma Ru-
beni, ni ma Gadi, ni kihlanya ga li-
xaka la ka Manasa, i lo neha bona le
Hala, ni Habora, ni le Hara, ni le co-
ngweni ga Gozani, kala legi siku.

XIPIMO 6.

1 A barisanyana ba ka Levi: Gerxo-
ni, na Kohate, na Merari.
2 Ni barisanyana ba ka Kohate: Amra-
ma, Izhare, na Hebroni, na Uziele.
3 Ni barisanyana ba ka Amrama: Aro-
ni, na Mosi, na Miriamu. Ni barisa-
nyana ba ka Aroni: Nadabe, na
Abihu, Eleazare, na Itamare.
4 Na Eleazare i lo *t*rala Fineasi, na Fi-
neasi i lo *t*rala Abixua.
5 Na Abixua i lo *t*rala Buki, na Buki
i lo *t*rala Uzzi,
6 Na Uzzi i lo *t*rala Zerahia, na Zera-
hia i lo *t*rala Meraiote,
7 Na Meraiote i lo *t*rala Amaria, na
Amaria i lo *t*rala a Ahituba,
8 Na Ahituba i lo *t*rala Zadoke, na Za-
doke i lo *t*rala Ahimaaze,
9 Na Ahimaaze i lo *t*rala Azaria, na
Azaria i lo *t*rala Johanani,
10 Na Johanani i lo *t*rala Azaria (hi ye-
na loye a nga wa tsama a wupristi
lomo n*d*lwini ya Solomoni yi nga wa
akilwe le Jerusalema),
11 Na Azaria i lo *t*rala Amaria, na Ama-
ria i lo *t*rala Ahituba,
12 Na Ahituba i lo *t*rala Zadoke, na Za-
doke i lo *t*rala Xalluma,
13 Na Xalluma i lo *t*rala Hilkia, na Hi-
lkia i lo *t*rala Azaria,
14 Na Azaria i lo *t*rala Seraia, na Seraia
i lo *t*rala Jehozadaki;
15 Na Jehozadaki i lo ko*n*wa wuhloko,
laha Jehova a nga wa komile Juda
ni Jerusalema hi canja ga Nebuka-
dnezzare.
16 A barisanyana ba ka Levi: Gerxo-
mi, Kohate, na Merari.
17 Laya hi mabito ya barisanyana ba
ka Gerxomi: Libni na Ximei.
18 Ni barisanyana ba ka Kohate ku wa
hi Amrama, na Izhare, na Hebroni,
na Uziele.
19 Ni barisanyana ba ka Merari: Mahli,
na Muxi. Ni leyi hi mingango ya
ka Levi kukotisa hi tin*d*lu ta bada-
dani ba*b*ye.
20 Ka ba ka Gerxomi: Libni a nisanya-
na wa yena, Jahate a nisanyana wa
yena, Zimna a nisanyana wa yena.
21 Joa a nisanyana wa yena, Iddo a ni-
sanyana wa yena, Zera a nisanyana
wa yena, Jeaterai a nisanyana wa
yena.
22 Ni barisanyana ba ba Kohate: Ami-
nadaba a nisanyana wa yena, Kora a
nisanyana wa yena, Assira a nisa-
nyana wa yena,
23 Elkana a nisanyana wa yena, Ebia-
safa a nisanyana wa yena, na Assira
a nisanyana wa yena,
24 Tahate a nisanyana wa yena, Urieli
a nisanyana wa yena, na Uzzia a ni-
sanyana wa yena, na Xaule a nisa-
nyana wa yena.
25 Ni barisanyana ba ka Elkana: Ama-
sai, na Ahimote.
26 Kwatsi hi Elkana, a barisanyana ba
ka Elkana: Zofai a nisanyana wa ye-
na, na Nahate a nisanyana wa yena,
27 Eliabe a nisanyana wa yena, Jero-
hamu a nisanyana wa yena, Elkana
a nisanyana wa yena.
28 Ni barisanyana ba ka Samueli: a ma-
tewula, ku wa hi Joeli, ni nzisana
ku wa hi Abija.
29 Ni barisanyana ba ka Merari: Mahli,
Libni a nisanyana wa yena, Ximei
a nisanyana wa yena, na Uzza a ni-
sanyana wa yena.

30 Ximea a nisanyana wa yena, Hagia a nisanyana wa yena, na Asaia a nisanyana wa yena.
31 Laba hi bona laba Davida a nga wa ba wumbele hehla ka nkozo ya kuyimbelela le n*d*lwini ya ka Jehova, a nzako ka kuba a arke gi kumele a nzawu.
32 Na bona ba lo kozela hi kuyimbelela mahlweni ka tabernakele ga tenta ga mu*k*langano, kala Solomoni a akile a yin*d*lu ya ka Jehova lomu Jerusalema, na bona ba lo tsama lomo wutsa*n*weni ga*b*ye kukotisa hi kuxaxametwa ka*b*ye.
33 Ni laba hi bona labo ba nga wa xaxamele, ni barisanyana ba*b*ye, ni barisanyana ba ka Kohate: Hemani a muyimbeleli, a nisanyana wa Joeli, a nisanyana wa Samueli,
34 A nisanyana wa Elkana, a nisanyana wa Jerohamu, a nisanyana wa Elieli, a nisanyana wa Toa,
35 A nisanyana wa Zufa, a nisanyana wa Elkana, a nisanyana wa Mahate, a nisanyana wa Amasai,
36 A nisanyana wa Elkana, a nisanyana wa Joeli, a nisanyana wa Azaria, a nisanyana wa Zefania,
37 A nisanyana wa ka Tahate, a nisanyana wa ka Assira, a nisanyana wa ka Ebiasafa, a nisanyana wa Kora,
38 A nisanyana wa ka Izhare, a nisanyana wa Kohate, a nisanyana wa Levi, a nisanyana wa Israeli.
39 Ni maka*b*ye wa yena Asafa, loye a nga wa yimile canjeni ga yena ga xinene, yena Asafa a nisanyana wa Berecia, a nisanyana wa Ximea,
40 A nisanyana wa Mikaeli, a nisanyana wa Baaseia, a nisanyana wa Malkija,
41 A nisanyana wa Etni, a nisanyana wa Zera, a nisanyana wa Adaia,
42 A nisanyana wa Etane, a nisanyana wa Zimma, a nisanyana wa Ximei,
43 A nisanyana wa Jahate, a nisanyana wa Gerxomi, a nisanyana wa Levi.
44 Na hi ka canja ga xibaba a bamaka*b*ye ba*b*ye a barisanyana ba Merari: Etane a nisanyana wa Kixi, a nisanyana wa Abdi, a nisanyana wa Malluka,
45 A nisanyana wa Haxabia, a nisanyana wa Amazia, a nisanyana wa Hilkia,
46 A nisanyana wa Amzi, a nisanyana wa Bani, a nisanyana wa Xemera,
47 A nisanyana wa Mahli, a nisanyana wa Muxi, a nisanyana wa Merari, a nisanyana wa Levi.
48 Ni bamaka*b*ye ba*b*ye a ba ka Levi ba wa yimiselwe a nkozo yon*k*le ya tabernakele ya yin*d*lu ya ka Jehova.
49 Kanilezi Aroni ni barisanyana ba yena ba lo nyikela hehla ka alati a munyikelo wa kuhiswa, ni hehla ka alati ga libani, ka won*k*le a tiro wa wutsamo gi hunzeleleko ku basa, ni ku maha a nzhiho ka ka Israeli, kukotisa hi ka *z*on*k*le lezo Mosi a nanza ga Nungungulu a leleteleko.
50 Ni laba hi barisanyana ba ka Aroni: Eleazare a nisanyana wa yena, Fineasi a nisanyana wa yena, Abixua a nisanyana wa yena,
51 Buki a nisanyana wa yena, Uzzi a nisanyana wa yena, Zerahia a nisanyana wa yena,
52 Meraiote a nisanyana wa yena, Amaria a nisanyana wa yena, Ahituba a nisanyana wa yena,
53 Zadoke a nisanyana wa yena, Ahimaaza a nisanyana wa yena.
54 Makunu legi hi wutsamo ga kuaka ka*b*ye kukotisa hi kugoba ka*b*ye lomo mimbinganweni ya*b*ye: a ka barisanyana ba ka Aroni a ba le mingangweni ya ka Kohate (hakuba a hlolo ya*b*ye yi wa hi ya kuranga),
55 Ka bona ku wa nyikilwe Hebroni lomo tikweni ga ka Juda, ni mazunze ya kona ma ranzeleko kona;
56 Kanilezi a masimu ya muti, ni *z*imutana *z*a kona bona ba lo nyika ka Kalebi a nisanyana wa Jefuna.
57 Ni ka barisanyana ba ka Aroni bona ba lo nyika a miti ya wucabelo, Hebroni; Libna kambe *z*i*n*we ni mazunze ya kona na Jattira, na Extemoa *z*i*n*we ni mazunze ya kona,
58 Na Hileni *z*i*n*we ni mazunze ya kona, Debira *z*i*n*we ni mazunze ya kona,
59 Ni Axani *z*i*n*we ni mazunze ya kona, ni Bete-xemexe *z*i*n*we ni mazunze ya kona;
60 Ni le lixakeni laka Benjamini, Geba *z*i*n*we ni mazunze ya kona, ni Allemete *z*i*n*we ni mazunze ya kona, ni Anatote *z*i*n*we ni mazunze ya kona. Yon*k*le a miti ya*b*ye ya yon*k*le a mingango ya*b*ye i kume ni minharu a miti.
61 Ni ka bon*k*le a barisanyana ba ka Kohate ba seleko ba wa lo nyikiwa hi tihlolo, hi lomo ngangweni wa lixaka, hi lomo ngangweni wa kihla-

nya ga lixaka, a kihlanya ga ka Manasa, kume ga miti.
62 Ni ka barisanyana ba ka Gerxomi, kukotisa hi ka mingango ya*b*ye, hi ka lixaka la ka Isakare, ni ka lixaka la ka Axera, ni ka lixaka la ka Naftali, ni ka lixaka la ka Manasa lomo Baxani, kume ni minharu a miti.
63 Ni ka barisanyana ba ka Merari ba wa nyikilwe hi tihlolo, kukotisa hi ka mingango ya*b*ye, hi lomo lixakeni la ka Rubeni, ni lomo lixakeni la ka Gadi, ni ka lixaka la ka Zebuluni, kume ni mimbiri a miti.
64 Ni banana ba ka Israeli ba lo nyika ka lixaka la ka Levi a miti ni mazunze ya kona.
65 Na bona ba lo nyika hi tihlolo hi lomo ka lixaka la banana ba ka Juda, ni lomo ka lixaka la banana ba ka Simeoni, ni lomo ka lixaka la banana ba ka Benjamini, a miti leyi yi kumbukilweko hi mabito.
66 Ni ba*n*wani ba mingango ya barisanyana ba ka Kohate ba wa hi ni miti ya mimbingano ya*b*ye hi lomo lixakeni la ka Efraime.
67 Ni bona ba lo nyika ka bona a miti wa wucabelo, Xekemi lomo tikweni ga mitsuri ya ka Efraime zi*n*we ni mazunze ya kona; ni Gezera zi*n*we ni mazunze ya kona,
68 Ni Jokmeame zi*n*we ni mazunze ya kona, ni Bete-horoni zi*n*we ni mazunze ya kona,
69 Ni Aijaloni zi*n*we ni mazunze ya kona, ni Gat-rimmoni zi*n*we ni mazunze ya kona,
70 Ni lomo ka kihlanya ga lixaka la ka Manasa. Anera zi*n*we ni mazunze ya kona, na Bileama ni mazunze ya kona, akuba ka won*k*le a ngango wa seleko wa barisanyana ba ka Kohate.
71 A ka barisanyana ba ka Gerxomi ku wa nyikilwe, lomo lixakeni la kihlanya la ka Manasa, Golani le Baxani zi*n*we ni mazunze ya kona, ni Axtarote zi*n*we ni mazunze ya kona;
72 Ni lomo lixakeni la ka Isakare, Kedexi zi*n*we ni mazunze ya kona, Daberate zi*n*we ni mazunze ya kona,
73 Na Ramote zinwe ni mazunze ya kona, na Anema zi*n*we ni mazunze ya kona;
74 Hi ka lixaka la ka Axeri, Maxali zi*n*we ni mazunze ya kona, ni Abdoni zi*n*we ni mazunze ya kona,
75 Ni Hukoka zi*n*we ni mazunze ya kona, na Rehoba zi*n*we ni mazunze ya kona;
76 Ni lomo ka lixaka la ka Naftali, Kedexi le Galile zi*n*we ni mazunze ya kona, na Hammoni zi*n*we ni mazunze ya kona, na Kiriataime zi*n*we ni mazunze ya kona.
77 A ka bon*k*le a baseleko ba ka Levi, a barisanyana ba ka Merari, ba nyikilwe, ka lixaka la ka Zebuluni, Rimmono zi*n*we ni mazunze ya kona, Tabora zi*n*we ni mazunze ya kona;
78 Hi *k*latuko wa Jordani le Jeriko, hi *k*lelo ga mutsuwukagambo ga le Jordani, ku wa nyikilwe bona, hi lomo lixakeni laka Rubeni, Bezera le xiwuleni zi*n*we ni mazunze ya kona, ni Jahza zi*n*we ni mazunze ya kona,
79 Ni Kedemote zi*n*we ni mazunze ya kona, ni Mafaate zi*n*we ni mazunze ya kona;
80 Ni lomo lixakeni la ka Gadi, Ramote le Gileade zi*n*we ni mazunze ya kona, ni Mahanaime zi*n*we ni mazunze ya kona,
81 Hexboni zi*n*we ni zimitana za kona, Jazera ni zimitana za kona.

XIPIMO 7.

1 Ni ka barisanyana ba ka Isakare: Tola, na Pua, Jaxuba, na Ximroni, mune.
2 Ni barisanyana ba ka Tola: Uzzi, no Refaia, na Jerieli, na Jahmai, na Ibsamu, na Xemueli, a tihloko ta tin*d*lu ta badadani ba*b*ye, mbumboni, ga Tola; a ba banuna ba tinhenha ta kulwa le zizukulwaneni za*b*ye: ni tsengo wa*b*ye masikwini ya Davida ku wa hi makume mambiri ni bambiri a kume ga mazana ni n*k*lanu ni gi*n*we mazana.
3 Ni barisanyana ba ka Uzzi: Izrahia. Ni barisanyana ba ka Izrahia: Mikaeli, na Obadia, na Joeli, Isshia, n*k*lanu; bon*k*le ba*b*ye manganakana ya ba banuna.
4 Ni zi*n*we na bona, hi zizukulwana za*b*ye, a nzako ka tin*d*lu ta badadani ba*b*ye, ku wa hi kona a mi*k*lawa ya maban*d*la ya impi, makume manharu ni n*k*lanu ni mu*n*we a kume ga mazana; hakuba bona ba wa hi ni basati bo tala ni barisanyana.
5 Ni bamaka*b*ye ba*b*ye xikari ka mingango ya ka Isakare, a ba banuna

ba tinhenha ta kulwa, ba timulweko
hi ka gon*k*le zizukulwana, ba wa hi
n*k*lanu ni manharu a makume ya
kume ga mazana.
6 Ni barisanyana ba ka Benjamini:
Bela, na Becera, na Jediaeli, mba-
nharu,
7 Ni barisanyana ba ka Bela: Ezboni,
na Uzzi, na Uziele, na Jerimote, na
Iri, n*k*lanu; a tihloko ta tin*d*lu ta
badadani ba*b*ye, a ba banuna ba ti-
nhenha ta kulwa; na bona ba wa
hlambanyiswa hi wuzukulwana ma-
kume mambiri ni bambiri a kuma
ga mazana ni makume manharu ni
mune.
8 Ni barisanyana ba ka Becera: Ze-
mira, na Joaxi, na Eliezare, na Elio-
enai, na Omri, na Jeremote, na Abi-
ja, na Anatote, na Alemete. Laba
ba wa hi barisanyana ba ka Becera.
9 Na bona hi ku hlambanyiswa hi *z*i-
zukulwana*zab*ye, a nzako ka *z*izuku-
lwana *z*a ba*b*ye, a tihloko ta tin*d*lu
ta badadani ba*b*ye, a ba banuna ba
tinhenha ta kulwa makume mambiri
ya kume ga mazana ni mazana ma-
mbiri.
10 Ni barisanyana ba ka Jediaeli: Bi-
lhani. Ni barisanyana ba ka Bilha-
ni: ku wa hi Jeuxi, na Benjamini,
na Ehuda, na Cenaana, na Zetana,
na Tarxixi, na Ahixahara.
11 Ni laba ku wa hi barisanyana ba ka
Jediaeli, kukotisa hi tihloko ta tin*d*lu
ta badadani wa*b*ye, a ba banuna ba
tinhenha ta kulwa, kume ni n*k*lanu
ni bambiri a kume ga mazana ni ma-
zana mambiri, labo ba kotako ku
huma ba hloma maban*d*la yi impi.
12 Xuppima kambe, na Huppima, a
barisanyana ba Iri, Huxima, a bari-
sanyana ba Ahera.
13 A barisanyana ba ka Naftali: Je-
hzieli, na Guni, na Jezera, na Xallu-
ma, a barisanyana ba ka Bilha.
14 A barisanyana ba ka Manasa:
Asrieli, loye wa mun*d*lukulu wa ye-
na Arame a nga wa mu *t*ralele;
yena i lo *t*rala Macira a dadani wa
Gileade.
15 Na Macira i lo teka a wasati wa ka
Huppima ni wa ka Xuppima, loye a
makweru wa yena a nga wa hi Maa-
ka; ni bito ga wa wumbiri Zelofe-
hade: na Zelofehade i wa hi ni ba-
nhanyana.
16 Maaka a sati wa Macira i lo *t*rala a
nisanyana, yena i lo cula a bito ga
yena Perexi; ni bito ga maka*b*ye wa
yena i wa hi Cerexi; ni barisanyana
ba yena i wa hi Ulama na Rakema.
17 Ni barisanyana ba ka Ulama: Beda-
ne, Laba ba wa hi barisanyana ba ka
Gileade a nisanyana wa ka Macira, a
nisanyana wa ka Manasa.
18 Ni makweru wa yena Hammoleketa
i lo *t*rala Ixhoda, na Abiezera, na
Mahla.
19 Ni barisanyana ba ka Xemida ku wa
hi Ahiana, na Xekemi, na Likhi, na
Aniama.
20 Ni barisanyana ba ka Efraime:
Xutela, na Beredi a nisanyana wa ye-
na, na Tahate a nisanyana wa yena,
na Eleada a nisanyana wa yena, na
Tahate a nisanyana wa yena,
21 Na Zabada a nisanyana wa yena, na
Xutela a nisanyana wa yena, na Eze-
ra na Eleade, loye a ba banuna ba
ka Gati labo ba nga wa *t*relelwe lo-
mu tikweni ba lo daya, hakuba bona
ba lo relela ku ta gotsa a mi*k*lambi
ya tihomu.
22 Na Efraime a dadani wa*b*ye i lo rila
masiku yo tala, ni bamaka*b*ye ba ye-
na ba lota kuta cabelela yena.
23 Na yena i lo engena ka sati wa yena,
na yena i lo xuranyimba, i lo *t*rala
nisanyana, na yena i lo cula a bito
ga yena Beria, hakuba ku wa mahi-
lwe kubiha hi yin*d*lu ya yena.
24 Ni nhanyana wa yena i wa hi Xeera,
loye a nga wa akile Bet-horoni, leno
ni leyo, ni Uzzeni-Xeera.
25 Na Refa ku wa hi a nisanyana wa ye-
na, na Rexefa, na Tela a nisanyana
wa yena, na Tahani a nisanyana wa
yena,
26 Ladani a nisanyana wa yena, Ami-
hudi a nisanyana wa yena, Elixama
a nisanyana wa yena,
27 Nuni a nisanyana wa yena, Joxua a
nisanyana wa yena.
28 Ni tsomba ya bona ni kuaka ka
bona ku wa hi Beteli ni miti ya ko-
na; ni le mutsuwukagambo Naara-
ni, ni le muhlwagambo Gezera, *z*i-
*n*we ni miti ya kona; Xekemi ni
miti ya kona, kala Azza *z*i*n*we ni
miti ya kona;
29 Ni mbingano wa banana ba ka Ma-
nasa, Bet-xeani ni miti ya kona, Ta-
anaka ni miti ya kona, Megiddo ni
miti ya kona, Dora ni miti ya kona.
A ka leyi ku lo tsama a banana ba
ka Josefa a nisanyana wa ka Israeli.
30 A barisanyana ba ka Axeri: Imna,

na Ixva, na Ixvi, na Beria, na Sera
a makweru wa bona.
31 Ni barisanyana ba ka Beria: Hebera,
na Malkieli, loye a nga wa hi dadani
wa Birzaite.
32 Ni barisanyana ba ka Beria: Hebera,
i lo *t*rala Jaflete, na Xomera, na Hota-
mu, na Xua a makweru wa bona.
33 Ni barisanyana ba Jaflete: Pasaca,
na Bimhala, na Axvate. Laba hi ba-
nana ba ka Jaflete.
34 Ni barisanyana ba ka Xemera: Ahi,
na Rogha, Jehubba, na Arama.
35 Ni barisanyana ba ka Helema a ma-
ka*b*ye wa yena: Zofa, na Imna, na
Xelexi, na Amali.
36 Ni barisanyana ba ka Zofa: Sua, na
Harnefera, na Xuale, na Beri, na
Imra,
37 Bezera, na Hoda, na Xamma, na Xi-
lxa, na Itrani, na Beera.
38 Ni barisanyana ba ka Jetera: Jefu-
na, na Pispa, na Ara.
39 Ni barisanyana ba ka Ulla: Ara, na
Hanieli, na Rizia.
40 Bon*k*le laba i banana ba Axeri, a ti-
hloko ta tin*d*lu ta badadani ba*b*ye,
ba langilweko a tinhenha ta ba ba-
nuna ba kulwa, a tinhonzwa ta tiho-
sana. Ni tsengo wa*b*ye kukotisa le*z*i
ku timulweko hi wuzukulwana ga
nkozo ya kulwa ku wa hi makume
mambiri ni n*k*lanu ni mu*n*we a kume
ga mazana ya ba banuna.

XIPIMO 8.

1 Na Benjamini i lo *t*rala Bela a ma-
tewula ya yena, Axbeli a wo gamela,
na Ahara a wa wunharu,
2 Noha a wa wumune, na Rafa a wa
wun*k*lanu.
3 Na Bela i wa hi ni barisanyana: Adda-
re, na Gera, na Abihuda,
4 Na Abixua, na Naamana, na Ahoa,
5 Na Gera, na Xefufana, na Hurama.
6 Ni laba hi barisanyana ba ka Ehuda:
laba hi tihloko ta tin*d*lu ta badadani
ta banhu ba le Geba, na bona ba lo
ko*n*wa tihloko ka Manahate:
7 Na Naamana, na Ahija, na Gera,
yena i lo koma bona tihloko; yena
i lo *t*rala Uzza na Ahihuda.
8 Na Xaharaime i lo *t*rala a banana le
kwatini ga le Moabi, a nzako ka ku-
ba yena a fambisile bona; Huxima
na Baara ba wa hi basati ba yena.
9 Na yena i lo *t*rala hi ka Hodexa a
sati wa yena, Jobaba, na Zibia, na
Mexa, na Malkamu,
10 Na Jeuza, na Xacia, na Mirma. La-
ba ku wa hi barisanyana ba yena, a
tihloko ta tin*d*lu ta badadani ba*b*ye.
11 Ni ka Huxima yena i lo *t*rala Abitu-
ba na Elpaala.
12 Ni barisanyana ba ka Elpaala: Ebe-
ri, na Mixama, na Xemede, loye a
nga wa akile Ono na Loda, *z*i*n*we ni
miti ya kona;
13 Na Beria, na Xema, labo ba nga wa
tihloko tatin*d*lu ta badadani ta ba-
nhu ba le Aijaloni, labo ba nga wa
hlongolisile a banhu ba le Gati;
14 Na Ahio, Xaxake, na Jeremote,
15 Na Zebadia, na Arade, na Edera,
16 Na Mikaeli, na Ixpa, na Joha, a ba-
risanyana ba Beria,
17 Zebadia, na Mexullamu, na Hizki,
na Hebere,
18 Na Ixmerai, na Izlia, na Jobaba, a
nisanyana wa Elpaala,
19 Na Jakimu, na Zikri, na Zabdi,
20 Na Elienai, na Zilletai, na Eliela,
21 Na Adaia, na Beraia, na Ximrate a
barisanyana ba Ximei,
22 Na Ixpani, na Eberi, na Eliela,
23 Na Abdoni, na Zikri, na Hanani,
24 Na Hanania, na Elami, na Antotija,
25 Na Ifadeia, na Penueli, a barisanya-
na ba ka Xaxake,
26 Na Xamuxerai, na Xeharia, na Ata-
lia,
27 Na Jaarexia, na Elija, na Zikri, a
barisanyana ba ka Jerohama.
28 Laba ku wa hi tihloko ta tin*d*lu ta
badadani hi *z*izukulwana *z*a*b*ye, a
banhu ba hombe: laba ba wa akile
le Jerusalema.
29 Ni le Gibeoni ku wa akile a dada-
ni wa Gibeoni, Jeieli, loye a bito ga
mamani wa yena a nga wa hi Ma-
aka;
30 Ni matewula ya nisanyana wa yena
Abdoni, na Zura, na Kixi, na Baali,
a na Nadabe,
31 Na Gedora, na Ahio, na Zecera.
32 Na Mikloti i lo *t*rala Ximea. Na
bonawu kambe ba lo aka lomo Je-
rusalema, na ba ćuwukene ni bama-
ka*b*ye ba*b*ye.
33 Na Nere i lo *t*rala Kixi; na Kixi i lo
*t*rala Saule; na Saule i lo *t*rala Jona-
tani, na Malxi-xua, na Abinadaba,
na Ex-baali.
34 Ni barisanyana ba ka Jonatani ku
wa hi Merib-baali; na Merib-baali i
lo *t*rala Mika.
35 Ni barisanyana ba ka Mika: Pitoni,
na Meleci, na Tarea, na Ahaza.

36 Na Ahaza i lo *t*rala Jehoadda; na
Jehoadda i lo *t*rala Alemete, na
Azmavete, na Zimri; na Zimri i lo
*t*rala Moza.
37 Na Moza i lo *t*rala Binea; Rafa i
wa hi nisanyana wa yena, Eleasa a
nisanyana wa yena, Azeli nisanyana
wa yena.
38 Na Azeli i wa hi n*k*lanu ni mu*n*we a
nisanyana, labo a mabito ya*b*ye hi
laya: Azrikamu, Bokeru, Ixmaeli,
na Xearia, na Obadia, na Hanani.
Bon*k*le laba ba wa hi barisanyana ba
ka Azeli.
39 Ni barisanyana ba ka Exeke a ma-
ka*b*ye wa yena: Ulama a matewula
ya yena, Jeuxa a wa ku gamela, na
Elifelete a wa wunharu.
40 Ni barisanyana ba ka Ulama ba wa
hi ba banuna ba tinhenha ta kulwa,
a bafuli, i wa hi ni barisanyana bo
tala, ni bazukulu ba yena ba wa hi
zana n*k*lanu wa makume. Bon*k*le
laba ba wa hi ba barisanyana ba ka
Benjamini.

XIPIMO 9.

1 *Z*ingaho bon*k*le ba ka Israeli ba
wa ku hlambanyiselwa hi wuzuku-
lu; ni, languta, bona ba tsalilwe lo-
mo bukwini ga tihosi ta ka Israeli.
Na Juda i wa lo ko*n*wa a yiswa le
Babuloni hi *z*ihambunyeto *z*a*b*ye.
2 Makunu a baaki bo ranga labo ba
akileko lomo titsombeni ta*b*ye ni lo-
mo mitini ya*b*ye ba wa hi ba ka Isra-
eli, a bapristi ni ba ka Levi, ni ba ka
Netinime.
3 Ni le Jerusalema ku lo aka a banana
ba ka Juda, ni banana ba ka Benja-
mini, ni banana ba ka Efraime ni ba
ka Manasa:
4 Utai a nisanyana wa ka Amihudi,
a nisanyana wa ka Omri, a nisanya-
na wa ka Imri, a nisanyana wa ka
Bani, wa banana ba ka Perezi a ni-
sanyana wa ka Juda.
5 Ni ma Xiloni: Asaia a matewula, ni
barisanyana ba yena.
6 Ni barisanyana ba ka Zera: Jeueli,
bamaka*b*ye ba*b*ye, i n*k*lanu ni gi*n*we
mazana ni n*k*lanu ni mune makume.
7 Ni barisanyana ba ka Benjamini:
Sallu a nisanyana wa Mexullamu, a
nisanyana wa Hodavia, a nisanyana
wa Hassenua.
8 Na Ibnea a nisanyana wa Jerohamu,
na Ela a nisanyana wa Uzzi, a nisa-
nyana wa Mikri, na Mexullamu a ni-
sanyana wa Xefatia, a nisanyana wa
Reueli, a nisanyana wa Ibnija;
9 Ni bamaka*b*ye ba*b*ye, kukotisa hi *z*i-
zukulwana *z*a bona, i n*k*lanu ni mu-
ne mazana ni n*k*lanu wa makume ni
n*k*lanu ni mu*n*we. Bon*k*le laba ba
banuna ba wa hi tihloko ta tin*d*lu ta
badadani ba*b*ye.
10 Ni ka bapristi; Jedaia, na Jehoia-
riba, Jakina,
11 Na Azaria a nisanyana wa Hilkia a
nisanyana wa Mexullamu, a nisanya-
na wa Zadoke, a nisanyana wa Me-
raiote, a nisanyana wa Ahituba, a
mufumeli wa yin*d*lu ya ka Nungu-
ngulu;
12 Na Adaia a nisanyana wa Jerohamu,
a nisanyana wa Paxhura, a nisanya-
na wa Malkija, na Massai a nisanya-
na wa Adieli, a nisanyana wa Jahze-
ra, a nisanyana wa Mexullamu, a
nisanyana wa Mexillemite, a nisa-
nyana wa Immera;
13 Ni bamaka*b*ye ba*b*ye, a tihloko ta
tin*d*lu ta badadani ba*b*ye, i kume ga
mazana ni n*k*lanu ni mambiri maza-
na ni n*k*lanu wa makume ni gi*n*we;
a ba banuna ba kotekako nguvu hi
nkozo ya yin*d*lu ya ka Nungungulu.
14 Ni ba ka Levi: Xemaia a nisanya-
na wa Hasxuba, a nisanyana wa
Azrikamu, a nisanyana wa Haxa-
bia, wa barisanyana ba ka Merari;
15 Bakbakkara, Herexa, na Galala, na
Mattania a nisanyana wa Mika, a ni-
sanyana wa Zikri, a nisanyana wa
Asafa,
16 Na Obadia a nisanyana wa Xemaia,
a nisanyana wa Galala, a nisanyana
wa Jedutuni, na Berecia, a nisanya-
na wa Asa, a nisanyana wa Elkana,
laba ba akileko le mitini ya ma Ne-
tofate.
17 Ni barinzeli ba nyangwa: Xallu-
ma na Akkuba, na Talmoni, na Ahi-
mani, ni bamaka*b*ye ba*b*ye (Xalluma
i wa hi hosana),
18 Loye kambewo a nga wa yima le
nyangweni ya hosi, mutsuwukaga-
mbo: bona ba wa hi barinzeli ba
nyangwa ya wugobelo ga banana ba
ka Levi.
19 Na Xalluma a nisanyana wa Kora,
a barisanyana ba ka Ebiasafa, a ba-
risanyana ba ka Kora, ni bamaka-
*b*ye ba yena, ba yin*d*lu ya ka dadani
wa*b*ye, a ba ka Korate, ba wa wu-
mbelwe behla ka tiro wa nkozo, a
bahlayisi ba nyangwa ya tenta: ni

badani ba*b*ye ba wa wumbelwe he-
hla ka wugobelo ga ka Jehova, a ba-
hlayisi ba nyangwa.
20 Na Fineasi a nisanyana wa Eleaza-
re i wa hi hosana hehla ka bona a
xikatini xi huuzileko, na Jehova i
wa hi *zin*we na yena.
21 Zakaria a nisanyana wa Mexelemia,
i wa hi murinzeli wa libati la tenta
ga mu*k*langano.
22 Bon*k*le laba ba nga wa hlawulilwe
ku maha barinzeli ba nyangwa laho
wuengenweni ba wa hi mazana ma-
mbiri ni kume ni bambiri. Laba ba
wa hlambanyiselwe hi wuzukulu ga-
*b*ye mitini ya*b*ye, bona Davida na
Samueli a muwoni ba ba yimisile
wutsa*n*weni ga*b*ye ga kutsum*b*ya.
23 *Z*ingaho bona ni barisanyana ba*b*ye
ba wa hi bawoneleli ba tinyangwa ta
yin*d*lu, yona a yin*d*lu ya tenta, hi
kurinzela.
24 Lomo ma*k*lelweni ya mune ku wa
hi kona barinzeli ba nyangwa, hi
ngomama ya mutsuwukagambo, mu-
hlwagambo, ni *n*walungu, ni dzonga.
25 Ni bamaka*b*ye ba*b*ye, le mitini ya-
*b*ye, ba wo ta engena ka won*k*lelele
a n*k*lanu ni mambiri a masiku ku
sukela xikatini kala xikatini a ku
taba *zin*we na bona:
26 Hakuba mune wa barinzeli ba tinya-
ngwa ba tihosana, labo ba nga wa
hi ba ka Levi, ba wa hi wutsa*n*weni
ga kutsum*b*ya, na bona ba wa wu-
mbelwe hehla ka yin*d*lu ni hehla ka
mabako lomo n*d*lwini ya ka Nungu-
ngulu.
27 Na bona ba lo e*k*lela ba ranzela a
yin*d*lu ya ka Nungungulu. Hakuba
a tiro lowo wu wa hi hehla ka bona;
ni ka bona ba wa vulula kona a mixo
hi mixo.
28 Ni bokari ba bona ba wa hlayisa a
*z*i*b*ya *z*a nkozo; hakuba hi ku hlaye-
lwa *z*ona *z*i wa engeniswa na hi ku
hlayelwa *z*ona *z*i wa humeswa laha-
n*d*le.
29 Ni ba*n*wani ba bona ba wa hlawule-
lwe a nhunzu, ni ku wumbelwa he-
hla ka *z*i*b*ya *z*on*k*le *z*a yin*d*lu ya ku
basa, ni hehla ka mapa mananase-
lweko, ni hehla ka waini, ni hehla
ka mafura, ni hlakati, ni pepo.
30 Ni ba*n*wani ba barisanyana ba ba-
pristi ba lo longiselela a mafura ya
pepo.
31 Na Mattitia, a mu*n*we wa ba ka Le-
vi, a matewula ya Xalluma a mu
Korate, i wa hi ni xikun*d*la xa ku-
tsum*b*ya hehla ka *z*ilo le*z*o *z*i bikilwe-
ko hi mapani.
32 Ni ba*n*wani ba bamaka*b*ye ba*b*ye, ba
barisanyana ba ka Kohate, ba wa
wumbelwe hehla ka *z*ibaba *z*ikombi-
silweko, a ku longiselela *z*ona masa-
bado won*k*lelele.
33 Ni laba hi bayimbeleli, tihloko ta
tin*d*lu ta badadani ba*b*ye a ba ka Le-
vi, laba ba tsamako lomo n*d*lwini,
na ba wa *k*la*k*lekile ka yi*n*wani nko-
zo; hakuba bona ba wa nyikilwe a
mitiro ya*b*ye a mumu ni wusiku.
34 Laba ku wa hi tihloko ta tin*d*lu ta
badadani ba*b*ye ta ba ka Levi, hi *z*i-
zukulwana *z*a*b*ye *z*on*k*le, a banhu ba
hombe: laba ba lo aka le Jerusale-
ma.
35 Ni Gibeoni layo ku wa lo tsama a
dadani wa Gibeoni, Jeieli, loye a sa-
ti wa yena a nga wa hi Maaka;
36 A matewula ya nisanyana wa yena
i wa hi Abdoni, na Zura, na Kixi, na
Baali, na Nere, na Nadabe,
37 Na Gedora, na Ahio, na Zakaria, na
Mikloti.
38 Na Mikloti i lo *t*rala Ximeami. Na
bonawu kambe ba lo aka *zin*we ni
bamaka*b*ye ba*b*ye le Jerusalema, hi
seyo ko cuwukana ni bamaka*b*ye ba-
*b*ye.
39 Na Nere i lo *t*rala Kixi; na Kixi i lo
*t*rala Saule; na Saule i lo *t*rala Jona-
tani, na Malkixua na Abinadaba, na
Exbaali.
40 Ni barisanyana ba ka Jonatani ku
wa hi Merib-baali; na Merib-baali i
lo *t*rala Mika.
41 Ni barisanyana ba ka Mika: Pitoni,
na Meleki, na Tahrea, na Ahaza.
42 Na Ahaza i lo *t*rala Jara; na Jara i
lo *t*rala Alimete, na Azmavete, na
Zimri; na Zimri i lo *t*rala Moza;
43 Na Moza i lo *t*rala Binea; na Refaia
nisanyana wa yena, Eleasa nisanya-
na wa yena, Azeli a nisanyana wa
yena.
44 Na Azeli i wa hi ni n*k*lanu ni mu-
*n*we a barisanyana, labo a mabito
ya*b*ye ma nga wa hi laya: Azrika-
mu, Boxeru, na Ixmaeli, na Xearia,
na Obadia, na Hanani: laba ba wa
hi barisanyana ba Azeli.

XIPIMO 10.

1 Makunu a ma Filisti ma lolwa ma
vukela Israeli: ni ba banuna ba ka
Israeli ba lo tsuwuka le mahlweni

ka ma Filisti, ba lowa lahasi na ba
delwe le xitsungeni Gilboa.
2 Ni ma Filisti ba la su tsimbeketa ma
lanzela a nzako ka Saule ni nzako ka
barisanyana ba yena; ni ma Filisti
ma lo daya Jonatani, na Abinadaba,
na Malkixua, a barisanyana ba ka
Saule.
3 Ni impi yi wa tsingisilwe yi vukela
Saule, ni bafuli ba wa lo kamanyeta
yena; na yena i wa la su karateka
hi kota ya bafuli.
4 *Z*onake ku lo wula Saule ka muko-
mi wa yena wa ma*k*lari, Hlomula
supado ya wena, ni ku *k*laba mina u
pon*d*lisa ha kona laha, ku nga taku
laya a mankuna ma nzi nyenyezisa
mina. Kanilezi a mukomi wa yena
wa ma*k*lari i wa nga a nga vumeli;
hakuba yena i wa tsingelwe hi ku-
caba. Hikwalaho Saule i lo teka a
supado ya yena, i lo wela hehla ka
yona.
5 Ni laha a mukomi wa ma*k*lari ya
yena a nga wa wonile le*z*aku Saule
i file, yenawuwo i lo wela hehla ka
supado ya yena, i lofa.
6 *Z*ingaho Saule i lofa, ni barisanyana
ba yena ba banharu; ni yon*k*le a yi-
n*d*lu ya yena yi lofa katigi*n*we.
7 Ni laha a banhu ba ka Israeli laba
ba nga a hi lomo mikobeni ba nga
wa wonile le*z*aku a ba banuna ba ka
Israeli ba tsuwukile, ni le*z*aku Saule
ni barisanyana ba yena ba file, bo-
na ba lo tsika a miti, ba lo caba; ni
ma Filisti ma lota ma ta tsama ka
yona.
8 Na ku mahisile le*z*o ha manziko,
laho a ma Filisti ma nga wata ku ta
kaza a ba fileko, le*z*aku ba lo ta ku-
ma Saule ni barisanyana ba yena na
ba wile le xitsungeni Gilboa.
9 Na bona ba lo kaza, ba lo tsema a
hloko ya yena, ni ma*k*lari ya yena,
ba rumela yona lomo tikweni ga ma
Filisti ba renzelekela nayo, a ku
rwala a mahungu ya kona ka *z*ifa-
naniso *z*a*b*ye, ni ka banhu.
10 Ni bona ba lo beka a ma*k*lari ya*b*ye
ka yin*d*lu ya banungungulu ba*b*ye,
ba lo *k*lomeka a hloko ya yena lomo
n*d*lwini ya Dagoni.
11 Ni laha gon*k*le Jebexe-gileade gi nga
wa zwile *z*on*k*le le*z*o a ma Filisti ma
mahileko ka Saule,
12 Bon*k*le ba banuna ba tinhenha ba lo
suka, ba loya teka a xirumbi xa
Saule, ni *z*irumbi *z*a barisanyana ba
yena, ba lo neha *z*ona le Jabexe, ba lo
nkelela a marambu ya bona lahasi
ka Oaki le Jabexe, ba lo yila n*k*lanu
ni mambiri a masiku.
13 *Z*ingaho Saule i lofa hi *z*ihambuko
*z*a yena le*z*o a nga wa *z*i mahile a
vukela Jehova, hakuba hi ka mhaka
ya ka Jehova, leyo yena a nga wa
nga yi hlayisangiko; ni le*z*o kambe
yena a nga wa wutisile a xikungo
ka mu*n*we loye a nga wa hi ni moya
wa mandiki, a ku wutisa ka yena,
14 A nga wutisangi ka Jehova: hikwa-
laho yena i lo daya yena, i lo renze-
leta a mufumo ka Davida a nisanya-
na wa Jese.

XIPIMO 11.

1 *Z*onake bon*k*le ba ka Israeli ba lo
tsombana a wutsumbu ga*b*ye kati-
gi*n*we ka Davida le Hebroni, baku,
Languta, hina hi marambo ya wena
ni nyama ya wena.
2 Hi xikati xi hunzileko, hambu le*z*i
Saule a nga wa hi hosi, kona ku wa
hi wena loye u nga wa rangela u hu-
mesa ni ku rangela u engenisa Isra-
eli: na Jehova a Nungungulu wa
wena i te ngalo ka wena, Wena u ta
ba murisi wa munhu wa mina Isra-
eli, na wena u ta ba a hosana hehla
ka banhu ba mina Israeli.
3 *Z*ingaho won*k*le a masingalakati ya
ka Israeli ma lota le hosini le Hebro-
ni; na Davida i lo maha a xivume-
lwano *z*i*n*we na bona le Hebroni
mahlweni ka Jehova; na bona ba lo
tota Davida a hosi hehla ka Israeli,
kukotisa hi ka mhaka ya Jehova ha
Samueli.
4 Davida ni won*k*le Israeli ba loya
le Jerusalema (kwaleyo Jebusi); ni
ma Jebusi, a baakileko ba tiko, ba wa
hi leyo.
5 Ni banhu ba Jebusi ba te ngalo ka
Davida, Wena u nga ta engena uta
leno. Ahembalokoke Davida i lo
teka a kokola ga Zioni; kwaleyo
mutini wa Davida.
6 Na Davida i te ngalo, Kani ngwa-
kuyini a gwazako a ma Jebusi i taba
a hosi ni nduna. Na Joabe a nisa-
nyana wa ka Zeruia i loya ku ranga,
i lo mahiwa a hosana.
7 Na Davida i lo tsama lomo kokoleni;
hikwalaho bona ba lo bitana gona
muti wa Davida.
8 Na yena i lo aka a muti wu renzele-
kako, wu sukela Millo, kona ku re-

nzelekela; na Joabe i lo akisa wo-
n*k*le a muti.
9 Na Davida i lo hunzelela ku kula ni
ku kula; hakuba Jehova wa maba-
n*d*la i wa hi *zin*we na yena.
10 Makunu laba hi tihosi ta tinhenha
ta ba banuna labo Davida a nga wa
hi na bona, labo ba nga wa kombisi-
le a wutsumbu ga*b*ye a ntamo *zin*we
na yena lomo mufu*n*weni wa yena,
katigi*n*we *zin*we ni bon*k*le ba ka
Israeli, a ku maha yena a hosi, ku-
kotisa hi ka mhaka ya ka Jehova
xungetano na Israeli.
11 Ni lowu hi tsengo wa ba banuna ba
tinhenha labo Davida a nga wa hi na
nabo: Jaxobeamu, a nisanyana wa
ka Hacmoni, a hosi ya ba makume
manharu; yena i lo *k*lakusa a *k*lari
ga yena a hlasela a mazana manharu
i lo hlasela bona hi xikati xi*n*we.
12 Ni nzako ka yena ku wa hi Eleazare
a nisanyana wa Dodo, a mu Ahohi,
loye a nga wa hi wa laba banharu
ba banuna ba tinhenha.
13 Yena i wa hi na Davida le Pasda-
mima, ni leyo a ma Filisti ma wa
tsombene katigi*n*we a kulwa, leyo
ku nga wa hi ni mapuwa ma nga wa
tele hi mabele; ni banhu ba lo tsu-
tsuma mahlweni ka ma Filisti.
14 Na bona ba lo yima le xikari ka ma-
puwa, ba lo vikela wona, ba lo daya
a ma Filisti; na Jehova i lo hanyisa
bona hi hlulelo ya hombe.
15 Ni banharu ba laba ba tihosi ta ba
makume manharu ba lo relela baya
le ri*b*yeni kala ku Davida, le muhu-
meni wa le Adullama; ni maban*d*la
ya ma Filisti ma wa gobile le miko-
beni ya le Refaime.
16 Na Davida *z*onake i wa hi le koko-
leni, ni maviyo ya ma Filisti *z*onake
ma wa hi le Betlehema.
17 Na Davida i wa lo xuba, i te ngalo,
O le*z*aku a mu*n*we i wa ta nga a
nyika mina a mati ya kunwa le hlo-
*b*yeni ya le Betlehema, leyo yi nga
hi le nyangweni!
18 Ni banharu ba lo pambuka ba tsema-
kanya a maban*d*la ya ma Filisti ba
lo yaka mati le hlo*b*yeni ya le Betle-
hema, leyo yi nga wa hi le nya-
ngweni, ba lo teka wona, ba lo ma
neha le ka Davida: kanile*z*i Davida
i wa nga a nga nwąngi wona, kani-
le*z*i i lo culula wona ka Jehova,
19 I te ngalo, A Nungungulu wa mina
i beletele mina, le*z*aku nzi wa ta nga
nzi maha le*z*i: mina nzi tanwa a nka-
ta wa laba ba banuna laba ba pfoko-
metileko ba hayeka a wutomi ga*b*ye
ke? hakuba hi kupfokometa a wuto-
mi ga*b*ye ba nehile wona. Hikwa-
laho yena i wa nga a nganwi wona.
Le*z*i *z*ilo ba lo *z*i maha a tinhenha ti-
nharu ta ba banuna.
20 Na Abixai, a maka*b*ye wa Joabe,
i wa hi hosi ya banharu; hakuba
yena i lo *k*lakusa a *k*lari ga yena a
hlasela mazana manharu i lo daya
wona, i wa hi ni bito xikari ka ba-
nharu.
21 A ka banharu, yena i wa hunzisile
kudzunziwa ku hunza laba bambiri,
na yena i wa lo maha a nduna ya-
*b*ye: ahemba yena i wa nga ciketeli
ka laba banharu bo ranga.
22 Na Benaia a nisanyana wa Jehoia-
da, a nisanyana wa wanuna wa nhe-
nha wa le Kabzeeli, loye a mahileko
a *z*imaho *z*a wungwazi, yena i lo da-
ya a barisanyana bambiri ba Arieli
wa le Moabi: yena kambe i lo relela
i loya daya a ngonyamo lomo xikari
ka rinzi hi xikatini xa xirami.
23 Na yena i lo daya a mu Gipite, a
munhu wa dzumba ga hombe, i n*k*la-
nu wa mikono a ku *k*lakuka kakwe;
ni lomo canjeni ga mu Gipite ku wa
hi kona a *k*lari go fanana ni mbingo
wa muluki; yena i lo relela ka yena
*zin*we ni nhonga, i lo wu*k*la a *k*lari
lomo canjeni ga mu Gipite, i lo gwa-
za yena hi *k*lari ga yena *n*winyi.
24 Le*z*i *z*ilo i lo *z*i maha Benaia a nisa-
nyana wa Jehoiada, na yena i wa hi
ni bito xakari ka banharu ba tinhe-
nha ta ba banuna.
25 Languta, yena i wa hunzelele kudzu-
nziwa ku hunza a ba makume ma-
nharu, kanile*z*i yena i wa nga cike-
telangi ka laba banharu bo ranga:
na Davida i lo mu wumbela hehla ka
wurangeli ga yena.
26 Kambe a tinhenha ta ba banuna
ba ma*k*lari ya impi: Asaheli a ma-
ka*b*ye wa Joabe, Elhanana a nisanya-
na wa Dodo wa Betlehema,
27 Xammote a mu Harore, Helezi a mu
Peloni,
28 Ira a nisanyana wa Ikkexa a mu Te-
koi, Abiezera a mu Anatote,
29 Sibbekai a mu Huxate, Ilai a mu
Ahohi,
30 Maharai a mu Netofate, Helede a ni-
sanyana wa Baana a mu Netofate,
31 Itai a nisanyana wa Ribai wa le Gibea

wa barisanyana ba Benjamini, Benaia a mu Piratoni,
32 Hurai wa le congwaneni wa le Gaaxa, Abieli a mu Arbate,
33 Azmavete a mu Baharumi, Eliaba a mu Xaalboni,
34 A barisanyana ba Haxuma a mu Gizoni, Jonatani a nisanyana wa Xagee a mu Harare,
35 Ahiama a nisanyana wa Sakara a mu Harare, Elifali a nisanyana wa Uri,
36 Hefera a mu Mecerate, Ahija a mu Peloni,
37 Hezro a mu Karmeli, Naarai a nisanyana wa Ezbai,
38 Joeli a maka*b*ye wa Natani, Mibhara a nisanyana wa Hagri,
39 Zeleke a mu Ammoni, Naharai a mu Berote, a mukomi wa ma*k*lari ya Joabe a nisanyana wa ka Zeruia,
40 Ira a mu Itri, Gareba a mu Itri,
41 Uria a mu Hiti, Zabada a nisanyana wa Ahlai,
42 Adina a nisanyana wa Xiza a mu Rubeni, a hosi ya ba ka Rubeni, hi makume manharu ha yena,
43 Hanana a nisanyana wa Maaka, na Jehoxafate a mu Mitni,
44 Uzzia a mu Axterate, Xama na Jeieli a barisanyana ba ka Hotamu a mu Aroere,
45 Jediaeli a nisanyana wa Ximri, na Joha maka*b*ye wa yena, a mu Tizi,
46 Elieli a mu Mahavi, Jeribai, na Joxavia, a nisanyana wa Elinaama, na Itma a mu Moabi,
47 Elieli, na Obedi, na Jaasieli a mu Mezobai.

XIPIMO 12.

1 Makunu laba hi laba ba nga wa tile ka Davida le Ziklagi, laha yena na a ha hlayisa a wutsumbu ga yena ku tihlaleni hi kota ya Saule a nisanyana wa Kixi; na bona ba wa hi xikari ka ba banuna ba tinhenha, a bavuni ba yena le impini.
2 Bona ba wa hlomile hi mawura, ba wa *z*i kota ku tirisa won*k*le a canja ga xinene ni ga xibaba ni ku nziwitela ba hoxa mari*b*ye, ni ku panda tigalala laha wureni: bona ba wa hi bamaka*b*ye ba Saule ba ka Benjamini.
3 A hosi ku wa hi Ahiezera; Zonake Joaxi, a barisanyana ba Xemaa a mu Gibeate, na Jezieli, na Pelete, a barisanyana ba Azmavete, na Beraka, na Jehu a mu Anatote,
4 Na Ixmaia a mu Gibeoni, a ba banuna ba tinhenha xikari ka makume manharu, ni hehla ka makume manharu, na Jeremia, na Jehazieli, na Johanani, na Jozabada a mu Gederate,
5 Eluzai, na Jeremote, na Bealia, na Xemaria, na Xefatia a mu Harufe,
6 Elkana, na Isshia, na Azareli, na Joezera, Jaxobeamu, a mu Korate,
7 Na Joela, na Zebadia, a barisanyana ba Jerohamu wa le Gedora.
8 Ni ba ka Gadi bona ba lo hambanyisa a wutsumbu ga*b*ye ka Davida le kokoleni lomo xiwuleni, a ba banuna ba tinhenha ta kulwa, a ba banuna ba gonzisilweko a impi, labo ba *z*i kotako a *k*lemerela a xi*k*langu ni mi*k*lari; labo a tingohe ta*b*ye ti nga wa ku kwatsi tingohe ta tingonyamo, bona ba wa hazambula kwatsi hi timhuti hehla ka *z*itsunga:
9 Ezeri a hosi, Obadia wa ku gamela, Eliabe a wa wunharu,
10 Mixmanna a wa wumune, Jeremia wa wun*k*lanu,
11 Attai wa n*k*lanu ni mu*n*we, Elieli i n*k*lanu ni bambiri,
12 Johanani wa n*k*lanu ni banharu, Elzabada a n*k*lanu ni mune,
13 Jeremia a wa wukume, Makbannai wa wukume ni mu*n*we,
14 Laba hi barisanyana ba ka Gadi ba wa hi tinduna ta maban*d*la: loye a nga wa hi tsongwani i wa ecana ni zana, ni loye a nga wa hi wa hombe a kume ga mazana.
15 Laba hi bona ba nga wa pelile ba *k*latuka Jordani hi hweti yo ranga, laha na kona na ku tatisilwe lon*k*le a livuti; kanile*z*i bona ba lo hlongola bona lomo mikobeni, bon*k*le ngomama ni mutsuwukagambo ni ngomama ni muhlwa gambo.
16 Ni laho ku lota a banana ba ka Benjamini ni ba ka Juda le kokoleni ka Davida.
17 Na Davida i lo huma aya *k*langanyeta bona, i lo hlamula i te ngalo ka bona, Loku *n*wina mu ta hi kurutisilweko ka mina a kuta vunetela mina, ni mbilu ya mina yi ta *k*langana ka *n*wina; kanile*z*i loku *n*wina mu ta nyikela mina ka balala ba mina, na mu wona le*z*aku laho a ku kona a kubiha lomo man*d*leni ya mina, na Nungungulu wa badadani ba hina wa cuwuka kona, ni ku kawuka kona.

18 Zonake a Moya wu lota hehla ka
Amasai, loye a nga wa hi hosi ya ba
makume manharu, na yena i te nga-
lo, Hina hi ba wena, Davida, hi le
klelweni ga wena, wena nisanyana
wa Jese: kurula, kurula a kube ka
wena, ni kurula a kube ka bavuni
ba wena; hakuba a Nungungulu
wa wena i vunetela wena. Zonake
Davida i lo amukela bona, i lo ba
maha tinduna hehla ka miklawa.
19 A ka Manasa banwani ba lo keme-
ka baya ka Davida, laho yena a nga
wata ni ma Filisti a yalwa a vukela
Saule impini: kanilezi bona ba wa
nga vunetelangi bona; hakuba a ti-
hosi ta ma Filisti hi hehla ka ku
hlohlosa ba lo klelisa yena, baku,
Yena i ta kemekela ka hosi ya yena
Saule a kupfokometa a tihloko ta
hina.
20 Kwatsi hilezi yena a nga waya le Zi-
klagi, laho ku lo cikela ka yena a ba
ka Manasa, Adna, na Jozabada, na
Jediaeli, na Mikaeli, na Jozabada,
na Elihu, na Zilletai, a tinduna ta
makume mazana ya ka Manasa.
21 Na bona ba lo vunetela Davida ku
vukela a klawa wa bapangi: haku-
ba bona bonkle ba wa hi ba banuna
ba tinhenha ta kulwa, na ba wa hi
tinduna laha impini.
22 Hakuba kusukela ka masiku ni ma-
siku a ba banuna ba lota ka Davida
a ku vunetela yena, kala laho ku wa
hi impi ya hombe, ku fanana ni
impi ya Nungungulu.
23 Ni leyi hi mitsengo ya bona labo
ba tihloko ba nga wa hlomele a ku-
lwa, labo ba nga wa tile ka Davida
le Hebroni, a ku hunzulusa a mufu-
mo wa Saule ka yena, kukotisa hi
ka mhaka ya ka Jehova.
24 A banana ba ka Juda labo ba nga
wa komile a ziklangu ni maklari
ba wa hi nklanu ni ginwe a kume
ga mazana ni nklanu ni manharu a
mazana, ba nga wa hlomele a impi.
25 A ka banana ba ka Simeoni, a ba ba-
nuna ba tinhenha ta kulwa a impi,
nklanu ni mambiri a kume ga maza-
na ni zana ginwe.
26 A ka banana ba ka Levi mune wa
kume ga mazana ni nklanu ni ginwe
mazana.
27 Na Jehoiada i wa hi murangeli wa
yindlu ya ka Aroni; ku wa zinwe
na yena a manharu a kume ga ma-
zana nklanu ni mambiri mazana,
28 Na Zadoke, a jaha ga nhenha ya ku-
lwa, ni ba le ndlwini ya dadani wa
yena ku wa hi makume mambiri ni
timbiri a tinduna.
29 A ka banana ba ka Benjamini, a ba-
makabye ba ka Saule, manharu a
kume ga mazana: hakuba laba hi
labawu kambe a tsengo wabye wa
hombe wu wa hi klelo ga ku yimela
bona a yindlu ya ka Saule.
30 A ka banana ba ka Efraime mambi-
ri a kume ga mazana ni nklanu ni
manharu a mazana, a ba banuna ba
tinhenha ta kulwa, a banhu ba du-
mileko mingangweni ya badadani
babye.
31 Ni ba kihlanya ga lixaka la ka Ma-
nasa a kumi na nklanu ni manharu
a kume ga mazana, labo ba kumbu-
kilweko hi mabito, a ku ta maha
Davida a hosi.
32 Ni ka banana ba ka Isakare, a ba
banuna labo ba na nga ni pimisisiso
wa zikati, a ku tiba lezaku za kuyini
Israeli a fanelako a ku zi maha, a ti-
hloko tabye ti wa hi mazana mambi-
ri: ni bonkle bamakabye babye ba
wa hi kuleleteleni kabye.
33 A ka ba ka Zebuluni, a tsamo ga la-
bo ba zi kotako a ku huma ba ya
impini, labo ba zi kotako ku hloma
maklari ya impi, hi tonkle tixaka ta
ma hlomela ya impi, ba wa hi nkla-
nu wa makume ya kume ga maza-
na, labo ba nga wa zi kota ku longi-
sa a impi yi hloma, na ba wa nga hi
ba timbilu timbiri.
34 A ka Naftali i kume ga mazana ya
tinduna, zinwe na bona laba ba nga
wa hi ni ziklangu ni maklari maku-
me manharu ni nklanu ni bambiri a
kume ga mazana.
35 Ni ba ka Dani labo ba nga ba zi
kota a ku xaxameta impi yi hloma,
makume mambiri ni nklanu ni ba-
nharu a kume ga mazana ni nklanu
ni ginwe mazana.
36 Ni ba ka Axeri, labo ba zi kotako a
ku huma ba hloma a impi, labo ba zi
kotako a kuxaxameta a impi yi hlo-
ma, mune makume a kume ga ma-
zana.
37 Hi le klatukweni manwani wa Jo-
rdani, wa ba ka Rubeni, ni ba ka
Gadi, ni ba ka kihlanya ga lixaka la
ka Manasa, zinwe ni tonkle tixaka ta
mahlomela ya impi ya kulwa, a za-
na ni makume mambiri a kume ga
mazana.

38 Bon*k*le laba, ba wa hi banhu ba
impi, labo ba nga wa *z*i kota a ku
xaxameta a impi yi hloma, ba lota
hi mbilu yi mbeleleko le Hebroni, ba
lota maha Davida a hosi hehla ka
Israeli won*k*le: ni bon*k*le ba seleko
ba ka Israeli kambe ba wa hi ba
mbilu yi*n*we a ku maha Davida a
hosi.
39 Na bona ba wa hi leyo *z*i*n*we na Da-
vida masiku manharu, na baga na
banwa; hakuba a bamaka*b*ye ba*b*ye
ba wa mahile kulongiselela ka bona.
40 *K*latakumbiri labo ba nga wa hi ku-
suhi na bona, kona wukule ga le
Isakare ni le Zebuluni ni le Naftali,
ba lo neha a *z*ibaba hi timbongola,
ni makameli, ni maesela, ni tikabi, a
mbuba ya tinzhoho, ni *z*ikeketselo
za makuwu, ni *z*itata za tisote ta
magrepi, ni waini, ni mafura, ni ti-
kabi, a tiyivu ta wunyingi: haku-
ba laho ku wa hi kona ku tsaka ka
Israeli.

XIPIMO 13.

1 Na Davida i lo xuxa ni tinduna ta
makume mazana ni tinduna ta maza-
na, na bona bon*k*lelele barangeli.
2 Na Davida i te ngalo ka won*k*le a
gotsobanyano wa ka Israeli, loku *z*i
woneka a kusasa ka *n*wina, ni loku
kona ku hi ka Jehova a Nungu-
ngulu wa hina, nga hina hi rumela
ga fenemete ka bamaka*b*ye ba hina
kon*k*lelele laho ba nga kona labo ba
seleko lomo tikweni ga ka Israeli,
labo a bapristi ni ba ka Levi ba lomo
mitini ya*b*ye labo ba nga ni mazu-
nze, kasi bona ba fela a ku tsomba-
na a wutsumbu ga*b*ye ka hina;
3 Nga hina hi neha kambe arke ga
Jehova a Nungungulu wa hina ka
hina: hakuba a hi hlotangi gona ma-
sikwini ya Saule.
4 Ni won*k*le a gotsobanyano wu te
ngalo bona ba wa ta nga ba maha
le*z*o; hakuba lexi xilo xi wa sasekile
kuwoneni ka bon*k*le banhu.
5 *Z*ingaho Davida i lo tsombanyisela
won*k*le Israeli katigi*n*we, ku sukela
Xihore le xicongwanini xa le Gipite
ku kala le wuengenweni ga le Ha-
mate, a ku neha arke ga ka Nungu-
ngulu hi le Kiriat-jearimu.
6 Na Davida i lo kanziya, ni won*k*le
Israeli, kuya Baala, loku hi le*z*aku,
le Kiriat-jearimu, lego gi nga ga ka
Juda, a ku ya neha hi leyo a arke ga
Nungungulu Jehova loye a tsamako
hehla ka macerubima, lego gi bitwa-
ko hi Bito.
7 Na bona ba lo rwala a arke ga ka
Jehova lomo kareteni yi*s*wa, ba lo
gi humesa hi lomo n*d*lwini ya Abi-
nadaba: na Uzza na Ahio ba wa ca-
yela a kareta.
8 Na Davida ni won*k*le Israeli ba wa
ku hlakana mahlweni ka Nungungu-
lu hi ntamo wa*b*ye won*k*le, hi kuyi-
mbelela, ni *z*itende, ni timbila, ni ti-
ngomana, ni maxaba, ni mipunzu.
9 Ni laha bona ba nga wa tile lilo-
nzeni la nzhimbo wa Cidoni, Uzza i
lo *k*lakusa a canja ga yena a ku ko-
ma a arke; hakuba a tikabi ti wa
retemukile.
10 Ni zanga ya ka Jehova yi wa lo vi-
n*d*lukiswa yi vukela Uzza, yena i lo
daya yena, hakuba yena i lo *k*laku-
sela a canja ga yena laha a arkeni;
ni laho yena i lofa mahlweni ka Je-
hova.
11 Na Davida i wa nga xalaliswangi,
hakuba Jehova i vunjukele hehla ka
Uzza: yena i lo cula lego wutsamo
Perez-uzza, kala legi siku.
12 Na Davida i lo caba ha Nungungu-
lu lego siku, aku, Nzi ta nehisa ku
yini a arke ga ka Nungungulu le
kaya ka mina ke?
13 *Z*ingaho Davida i wa nga nehangi a
arke ka yena le mutini wa Davida,
kanile*z*i i lo rwala a hambukisa gona
leyo le n*d*lwini ya Obed-edome a mu
Giti.
14 Ni a arke ga ka Nungungulu gi lo
tsama lomo n*d*lwini ya Obed-edome
a tihweti tinharu: na Jehova i lo ka-
tekisa a yin*d*lu ya Obed-edome, ni
*z*on*k*le le*z*o a nga wa hi na*z*o.

XIPIMO 14.

1 Na Hiramu a hosi ya le Tire yi lo
rumela a mitsukano ka Davida, ni
tisinya ta sedare, ni babaluli, ni ba-
meseri, a ku akela yena a yin*d*lu.
2 Na Davida i lo pima le*z*aku Jehova i
yimisile yena a hosi hehla ka Israeli;
hakuba a mufumo wa yena wu wa
lo *k*lakuswa le hehla, hi kota munhu
wa yena Israeli.
3 Na Davida i lo engetela ku teka
ba basati le Jerusalema; na Davida
i lo engetela ku*t*rala barisanyana ni
banhanyana.
4 Laya hi mabito ya banana labo yena
a nga wa hi nabo le Jerusalema: Xa-

mmua, na Xobaba, Natani, na Solo-
moni,
5 Na Ibhara, na Elixua, na Elipelete,
6 Na Noga, na Nafega, na Jafia,
7 Na Elixama, na Beeliada, na Elife-
lete.
8 Ni laha a ma Filisti ma nga wa
zwile lezaku Davida i lo totiwa a
hosi hehla ka Israeli won*k*le, ni wo-
n*k*le a ma Filisti ma lo kanziya a
ku hlota Davida: na Davida i lo-
zwa ha kona, i lo huma a yalwa na
bona.
9 Makunu a ma Filisti ma wa tile ma
ta maha a xijumani le mikobeni ya
le Refaime.
10 Na Davida i lo wutisa ha Nungu-
ngulu, aku, Mina nza kanziya nzi ya
vukela a ma Filisti ke? na wena u
ta nyikela wona le canjeni ka ga mi-
na ke? na Jehova i te ngalo ka ye-
na, Kanziya uya, hakuba mina nzi
ta nyikela bona canjeni ga wena.
11 Zingaho bona ba lo kanziya bata le
Baal-perazimu, na Davida i lo hlasela
bona laho; na Davida i te ngalo, Nu-
ngungulu i tsobile a balala ba mina
hi canja ga mina, ku fanana ni likirisi
la mamati. Hikwalaho ba lo cula a
bito ga lego wutsamo Baal-perazimu.
12 Na bona ba lo siya banungungulu
ba*b*ye leyo; na Davida i lo nyika
kuleletela, na bona ba wa hisilwe hi
nzilo.
13 Ni ma Filisti ma wa laku engeta
kambe ma maha a xijumani lomo
mikobeni.
14 Na Davida i lo wutisa kambe ha Nu-
ngungulu; na Nungungulu i wa te
ngalo ka yena, Wena u nga ta kanzi-
ya a nzako ka bona; hambuka kule
u suka ka bona, uta u kamanyeta
bona u ba vukela le sinyeni ya mu-
lbere.
15 Na kona ku ta lezo, ni laha wena u
zwako a guwa ga ku famba le hehla
ka tisinya ta mulbere, zonake wena
u ta huma uya kulweni; hakuba
Jehova i humele a famba mahlweni
ka wena a ku hlasela a impi ya ma
Filisti.
16 Na Davida i lo maha kwatsi hilezi
Nungungulu a leleteleko yena: na
bona ba lo hlasela a impi ya ma Fi-
listi ku sukela Gibeoni kala Gezera.
17 Ni wudumo ga Davida gi lo huma
gi famba matikweni won*k*le; na Je-
hova i lo neha a xica*b*yo xa yena he-
hla ka won*k*le mifumo.

XIPIMO 15.

1 Na Davida i lo ti mahela yena a
tin*d*lu le mutini wa Davida; na ye-
na i lo longiselela a wutsamo ga a
arke ya ka Nungungulu, i lo gwi-
mbela gona a tenta.
2 Zonake Davida i te ngalo, A nga ko-
na a kotako ku rwala a arke ga ka
Nungungulu kanilezi a ba ka Levi;
hakuba bona hi bona Jehova a hla-
wulileko a kurwala a arke ga ka Nu-
ngungulu, ni ku kozela ka yena ka-
la kupinzuka.
3 Na Davida i lo tsombanyisa won*k*le
Israeli le Jerusalema, a ku kanziya
ba neha a arke ga ka Jehova wutsa-
*n*weni ga gona, lego yena a gi longi-
seleko gona.
4 Na Davida i lo tsombanyisa katigi-
*n*we a barisanyana ba ka Aroni, ni
ba ka Levi:
5 A ka barisanyana ba ka Kohate, Uri-
eli a hosi, ni bamaka*b*ye ba yena ba
wa hi zana ni makume mambiri;
6 A ka barisanyana ba ka Merari, Asa-
ia a hosi, ni bamaka*b*ye mazana ma-
mbiri ni makume mambiri;
7 A ka barisanyana ba ka Gerxome,
Joeli a hosi, ni bamaka*b*ye ba yena
ba hi zana ni makume manharu;
8 A ka barisanyana ba ka Elizafani,
Xemaia a hosi, ni bamaka*b*ye ba ye-
na mazana mambiri;
9 A ka barisanyana ba ka Hebroni,
Elieli a hosi, ni bamaka*b*ye n*k*lanu ni
manharu makume;
10 A ka barisanyana ba ka Uziele, Ami-
nadaba a hosi, ni bamaka*b*ye ba yena
i zana ni kume ni bambiri;
11 Na Davida i lo bitana Zadoke na
Abiatara a bapristi, ni ba ka Levi,
yena Urieli, Asaia, na Joeli, Xemaia,
na Elieli, na Aminadaba,
12 I te ngalo ka bona, *N*wina hi *n*wina
tihloko ta tin*d*lu ta badadani ba ka
Levi: basisani a wutsumbu ga *n*wi-
na, *n*wina nwen*k*le zi*n*we ni bamaka-
*b*ye ba *n*wina, kasi *n*wina ma fela ku
kanziya mu neha a arke ga ka Jeho-
va, a Nungungulu wa ka Israeli, le
wutsa*n*weni lagi mina nzi longisele-
ko gona.
13 Hakuba *n*wina a mu rwalako gona
kuranga, Jehova a Nungungulu wa
hina i lo maha a xigirimuka hehla ka
hina, hakuba lezo hina hi lo hlota
yena na ku ngahi hi kukotisa hi xi-
yimiso.
14 Zingaho a bapristi ni ba ka Levi ba

lo basisa a wutsumbu ga bona a ku
kanziya ba neha a arke ga ka Jeho-
va, a Nungungulu wa ka Israeli.
15 Ni banana ba ka Levi ba lo rwala a
arke ga ka Nungungulu hehla ka
maka*k*la ya*b*ye hi mipingu ya kona,
ku kotisa le*z*i Mosi a nga wa lele-
tele kukotisa hi ka mhaka ya ka Je-
hova.
16 Na Davida i lo wulawula ka tihosi
ta ka Levi a ku hlawula a bamaka-
*b*ye ba bona bayimbeleli, *zin*we ni
tishunzu wa kuvuma, timbila ni *z*i-
tenge ni tingomana, a guwa ga ku-
kanyuluka ba *k*lakusa a magezu hi
litsako.
17 *Z*ingaho a ba ka Levi ba lo langa
Hemani a nisanyana wa Joeli; ni ba-
maka*b*ye ba yena, na Asafa a nisa-
nyana wa Berecia; ni barisanyana
ba ka Merari maka*b*ye wa*b*ye, na Eta-
ne a nisanyana wa Kuxaia;
18 *Zin*we na bona a bamaka*b*ye ba*b*ye
ba lixaxa la wumbiri, Zakaria, Beni,
na Jaazieli, na Xemiramote, na Je-
hieli, na Unni, Eliabe, na Benaia, na
Maaseia, na Mattitia, na Elifelehu,
na Mikneia, na Obed-edome, na Jei-
eli, a muhlayisi wa nyangwa.
19 *Z*ingaho bayimbeleli, Hemani, Asa-
fa, na Etane, ba wa langilwe, *zin*we
ni *z*ingomana *z*a suku a ku gidibela
*z*i vuma;
20 Na Zakaria, na Azieli, na Xemira-
mote, na Jehieli, na Unni, na Eliabe,
na Maaseia, na Benaia, *zin*we ni mi-
hambi ba angela le Alamote;
21 Na Mattitia, na Elifelehu, na Mikne-
ia, na Obed-edome, na Jeieli, na Aza-
ria, *zin*we hi *z*itende ba lo angela le
Xeminite a ku rangela.
22 Na Cenania, a hosi ya ba ka Levi, i
wa wumbelwe hehla ka kuyimbelela:
i wa ku gonzisa a kuyimbelela, ha-
kuba yena i wa *k*larihile.
23 Na Berecia na Elkana ba wa hi ba
hlayisi balibati la a arke.
24 Na Xebania, na Jehoxafate, na Ne-
taneli, na Amasai, na Zakaria, na
Benaia, na Eliezare, a bapristi, ba
loba a mipunzu mahlweni ka arke
ga ka Nungungulu; na Obed-edome
na Jehia ba wa hi bahlayisi ba nya-
ngwa ya a arke.
25 *Z*ingaho Davida, ni masingalakati
ya ka Israeli, ni tinduna ti wumbe-
lweko hehla ka makume mazana, ba
lo famba baye neha a arke ga xivu-
melwano xa ka Jehova gi huma le
n*dl*wini ya ka Obed-edome *zin*we hi
litsako.
26 Na ku mahisile le*z*o, laha na Nu-
ngungulu a vunetele a ba ka Levi
labo ba nga wa rwele a arke ga
xivumelwano xa ka Jehova, le*z*aku
bona ba lo pahlela a n*k*lanu ni timbi-
ri tiho*n*wana ni n*k*lanu ni timbiri a
tihamba.
27 Na Davida i wa lo ambala hi nguwo
ya wukene go saseka, ni bon*k*le a ba
ka Levi labo ba rweleko a arke, ni
bayimbeleli, na Cenania a hosi ya ku-
yimbelela *zin*we ni bayimbeleli; na
Davida i wa bohile hehla ka a efodi
ga wukene.
28 *Z*akungahi won*k*le Israeli i lo kanzi-
ya a neha a arke ga xivumelwano xa
ka Jehova hi kukanyuluka, *zin*we
ni guwa ga *z*iorireto, *zin*we ni mi-
punzu, *zin*we ni tingoma, *z*i vuma
nguvu *zin*we ni timbila ni *z*itende.
29 Na ku mahisile le*z*o, kwatsi hile*z*i
a arke ga xivumelwano xa ka Jeho-
va xi nga wa tile mutini wa Davida,
le*z*aku Mikali a nhanya wa Saule i
lo cuwuka lahan*d*le hi la wonini, i lo
wona a hosi Davida na a kari a nki-
na na a hlakana; yena i lo monya
yena lomo mbilwini ya yena.

XIPIMO 16.

1 Na bona ba lo engenisa a arke ga
ka Nungungulu, ba lo beka gona
lomo xikari ka tenta lego Davida a
nga wa gwimbele gona: na bona ba
lo nyikela a minyikelo ya kuhiswa
ni minyikelo ya kurula mahlweni ka
Nungungulu.
2 Ni laha Davida a nga wa mahile ku
gumelwa a ku nyikela a minyikelo
ya kuhiswa ni minyikelo ya kurula,
yena i lo katekisa a banhu lomu bi-
tweni ga ka Jehova.
3 Yena i lo maha ka bon*k*lelele ba ka
Israeli, bon*k*le ba banuna ni ba basa-
ti, ka bon*k*lelele a kowo wa xibaba,
a xiabelo xa nyama, xikeketselo xa
tisote ta magrepi.
4 Na yena i lo hlawula bo kari ba
ka Levi a ku kozela mahlweni ka
arke ga ka Jehova a kukulisa ni ku-
bonga ni kudumisa Jehova, a Nu-
ngungulu wa ka Israeli:
5 Asafa a hosi, loye a gamelako yena
nzi Zakaria, Jeieli, na Xemiramote,
na Jehieli, na Mattitia, na Eliabe, na
Benaia, na Obed-edome, na Jeieli, *z*i-
*n*we hi timbila *zin*we hi *z*itende; na

Asafa ni xingomana, a gidibela ngu-
vu;
6 Na Benaia na Jehazileli a bapristi
*z*i*n*we hi kuba mipunzu hi kusima-
misilweko, mahlweni ka arke ga xi-
vumelwano xa ka Nungungulu.
7 Zonake ka lego siku Davida i lo
rangula a ku yimisa ku nyika kubo-
nga ka Jehova, hi canja ga Asafa ni
bamaka*b*ye ba yena.
8 O nyikani a kubonga ka Jehova,
bitanani hehla ka bito ga yena;
Mahani ku ti*b*yiwa a *z*imaho za
yena xikari ka banhu.
9 Yimbelelani ka yena, yimbelelani
a midumiso ka yena;
Wulani *n*wina yon*k*le mitiro ya
yena ya mahanjalati.
10 Dumisani *n*wina ka bito ga yena
go basa;
Nga mbilu ya bona yi buma labo
ba hlotako Jehova.
11 Hlotani *n*wina Jehova ni ntamo
wa yena;
Hlotani nghohe ya yena kala ku-
pinzuka kambe.
12 Alakanyani a mitiro ya yena ya
mahanjalati leyo ye a yi mahi-
leko,
A mihlamaliso ya yena, ni mila-
mulisiso ya nomu wa yena,
13 O *n*wina mbewu ya ka Israeli a
nanza ga yena,
*N*wina banana ba ka Jakobe, *n*wi-
na ba*n*we ba yena bahlawuli-
lweko.
14 Yena nzi Jehova a Nungungulu
wa hina;
A milamuliso ya yena yi lomo mi-
sabeni yon*k*le.
15 Alakanyani xivumelwano xa yena
kala kupinzuka,
A mhaka leyi a yi leleteleko ka
kume ga mazana ya *z*izukulwa-
na,
16 A xivumelwano lexo a xi mahile-
ko na Abrahama,
Ni xifungo xa yena ka Isaka,
17 I lo tiyisa kwaloku ka Jakobe
akuba xilayelo,
Ka Israeli akuba xivumelwano xi
pinzukelisilweko,
18 Aku, A ka wena mina nzi ta nyika
wena a tiko ga le Kenani,
A hlolo ya tsomba ya wena;
19 Laha *n*wina mu nga wa hi ba tso-
ngo le tsengweni,
Ina, ba tsongo nguvu, ni tinzubeti
ka gona;

20 Na bona ba nzula ka tiko ni tiko,
Ba sukela ka mufumo mu*n*we ni
ka ba*n*wani banhu.
21 Yena a nga vumelangi ni munhu
ku maha bona kubiha;
Inaka, yena i lo kawuka a tihosi
hi kota ya bona,
22 Aku, Mu nga kumbi a batotilwe-
ko ba mina,
Mu nga mahe mhango ka bapro-
feti ba mina.
23 Yimbelelani ka Jehova, *n*wen*k*le
misaba;
Kangetani a hanyisisiso wa yena
ku sukela ka siku ni siku.
24 *K*la*k*lambutelani a wukosi xikari
ka mifumo,
A mitiro ya yena ya mahanjalati
xikari ka banhu bon*k*le.
25 Hakuba a wa hombe nzi Jehova,
hi kukulisilweko a be a dumisi-
lweko:
Yena a be a ca*b*yiwako hehla ka
banungungulu bon*k*le.
26 Hakuba bon*k*le a banungungulu
ba banhu ba hi *z*ifananiso:
Kanilezi Jehova i mahile a ma-
tilo.
27 A kudzunziwa ni kukuliswa ku le
mahlweni ya yena:
A ntamo ni kutsakiwa ku le wu-
tsa*n*weni ga yena.
28 *K*lamuselani ka Jehova, nwina
maxaka ya banhu,
*K*lamuselani ka Jehova a wukosi
ni ntamo;
29 *K*lamuselani ka Jehova a wukosi
ga fanalo ka bito ga yena:
Nahani a munyikelo, ngonani ma-
hlweni ka yena;
Dumisani Jehova hi bombelo yi
basileko.
30 Rurumelani mahlweni ka yena,
*n*wen*k*le misaba:
A tiko kambe gi yimisilwe le*z*aku
gi nga ta tsekatsekiswa.
31 Nga a matilo ma be ma tsakisilwe-
ko, nga misaba yi be yi bumako;
Na nga bona ba wula xikari ka
mifumo, Jehova a fumileko.
32 Nga a bimbi gi dzinza, ni ku tala
ka gona;
Nga a kwati gi kukumuka, ni *z*o-
n*k*le lezo *z*i nga ka gona;
33 Zonake a tisinya ta kwati ti ta yi-
mbelela a tsakiso mahlweni ka
Jehova;
Hakuba yena a tako a ku ta lamu-
la a misaba.

[illegible] [illegible] kubonga ka Jehova,
[illegible] yena i sasekile;
[illegible] a kuranzakawunene ga
[illegible] ku tsamako kala kupinzu-
[illegible]
[illegible] [illegible] nwina, Hanyisa hina, O
N[illegible]gungulu wa kuhanyisa ka
[illegible].
N[illegible] kutsombanyisa hina katigi*n*we
[illegible]anyisa hina mifu*n*weni,
A ku nyika kubonga ka bito ga
wena go basa,
Ni kugiya a *k*langelweni wa we-
na.
[illegible] A be a katekisilweko Jehova, a
Nungungulu wa ka Israeli,
Kusukela kupinzukelisweni kala
kupinzukelisweni.
Ni bon*k*le banhu ba te ngalo, Ame-
ni, ba lo dumisa Jehova.
37 *Z*ingaho yena i lo siya laho, ma-
hlweni ka arke ga xivumelwano xa
ka Jehova, Asafa ni bamaka*b*ye ba
yena, a ku kozela mahlweni ka arke
hi kusimamisilweko, kwatsi hi tiro
wa siku ni siku wu labekako;
38 Na Obed-edome zi*n*we ni bamaka*b*ye
ba*b*ye, i n*k*lanu ni gi*n*we makumeni
n*k*lanu ni banharu; na Obed-edome
na hi a nisanyana wa Jedutuni na
Hosa akuba ba hlayisi ba libati;
39 Na Zadoke a mupristi, zi*n*we ni ba-
maka*b*ye ba yena a bapristi, ma-
hlweni ka tabernakele ga ka Jeho-
va wutsa*n*weni gi *k*lakukileko lego
gi nga wa hi leyo Gibeoni,
40 A ku nyikela a minyikelo ya kuhi-
swa ka Jehova hehla ka alati ga
munyikelo wa kuhiswa hi kusima-
misilweko a mixo ni gambo, kona
kukotisa hi ka zon*k*le lezo zi tsali-
lweko naweni wa ka Jehova, lowo
wu leletelweko Israeli;
41 Na zi*n*we nabo Hemani na Jedutuni,
ni bon*k*le ba langilweko, labo ba ku-
mbukilweko hi mabito, a ku nyika
kubonga ka Jehova, hakuba a kura-
nzakawunene ga yena ku simamile
kala kupinzuka;
42 Na zi*n*we nabo Hemani na Jedutuni
zi*n*we ni mipunzu ni tingomana ta
labo ba nga wa ta nga ba gidibela ba
vumisa, zi*n*we ni nzumba wa tisimu
ta Nungungulu; ni barisanyana ba
Jedutuni ba wa hi le nyangweni.
43 Ni bon*k*le banhu ba lo suka bon*k*le-
lele le n*d*lwini ya yena: na Davida
i wuya a ta katekisa a yin*d*lu ya
yena.

XIPIMO 17.

1 Na ku mahisile lezo, laha Davida
a nga wa tsamile loma n*d*lwini ya
yena *n*winyi, lezaku Davida i te nga-
lo ka Natani a muprofeti, Manga*b*ye,
mina nzi tsama lomu n*d*lwini ya se-
dare, kanilezi a arke ga xivumelwano
xa ka Jehova gi tsama lahasi ka mi-
cacalato.
2 Na Natani i te ngalo ka Davida ma-
ha wena lezo zi nga lomu mbilwini
ya wena; hakuba Nungungulu i zi-
*n*we na wena.
3 Na ku mahisile lezo ka gwalego wu-
siku, lezaku a mhaka ya Nungungu-
lu yi la kuta ka Natani, yiku,
4 Famba uya *b*yela Davida a nanza ga
mina, *Z*akungahi a wulako Jehova,
Wena u nga ta aka yin*d*lu ya mina
a ku tsama lomo:
5 Hakuba mina a nzi se ku tsama lo-
mu n*d*lwini cima ka siku lego mina
nzi humetileko Israeli, kala legi si-
ku, kanilezi nzi wa kuyanakuya ka
tenta hi tenta, ni ku suka ga gi*n*we
a tabernakele ka gi*n*weni.
6 A ka gon*k*le a wutsamo laha mina
nzi fambileko zi*n*we ni ba ka Israeli,
nzi lo wula mhaka yinwe ni banwa-
ni balamuli ba Israeli mina nzi ba
leleteleko ku maha barisi ba banhu
ba mina, nziku, Hi yini *n*wina mu
nga akeliko mina a yin*d*lu ya sedare
ke?
7 Makunu hikwalaho zakungahi wena
u ta nga wula ka nanza ga mina Da-
vida, *Z*akungahi a wulako Jehova
wa maban*d*la, Mina nzi lo teka wena
le wuriselweni ga tiyivu, le kulanze-
leni ka tiyivu, lezaku wena u taba
hosana hehla ka munhu wa mina
Israeli:
8 Na mina nzi wa kari nzi hi zi*n*we na
wena kani hi kwihi laho u yileko,
nzi lo tsema bon*k*le a balala ba wena
ba suka mahlweni ka wena; na mina
nzi ta maha wena a bito, ku fanana
ni bito ga ba*n*we ba hombe laba ba
nga laha misabeni.
9 Na mina nzi ta langa a wutsamo ga
banhu ba mina Israeli, nzi ta tikireta
bona, kasi bona ba fela ku tsama lo-
mo wutsanweni ga*b*ye bona benyi,
ba nga be ba ha suka kambe; ge
hambu banana ba kubiha ba nga ta
ba hlokisa kambe, kwatsi hi kura-
nguleni,
10 Ni ku kwatsi hi ku sukela sikwini
lego nzi nga wa leletele a balamuli a

ku wumbelwa hehla ka banhu ba
mina Israeli; na mina nzi ta kozisa
bonkle a balala ba wena. Klatakumbiri
mina nzi byela wena lezaku
Jehova i ta aka wena a yindlu.
11 Na ku ta mahisile lezo, laha na masiku
ya wena na matatisekile lezaku
wena u ta famba a ku ya kuba ni
badadani ba wena, lezaku mina nzi
ta yimisa a mbewu ya wena a nzako
ka wena, loye a ta nga kuba wa barisanyana
ba wena; na mina nzi ta
yimisa a mufumo wa yena.
12 Yena hi yena a ta nga akela mina a
yindlu, na mina nzi ta yimisa a xitsamo
xa yena kala kupinzuka.
13 Mina nzi ta kuba a dadani wa yena,
na yena i ta kuba a nisanyana wa
mina: na mina nzi nga ta susa a kuranzakawunene
ga mina ka yena,
kwatsi hilezi nzi tekileko ka yena loye
a nga wa hi mahlweni ka wena:
14 Kanilezi mina nzi ta tsamisa yena lomu
ndlwini ya mina ni lomu mufunweni
wa mina kala kupinzuka; ni
xitsamo xa wukosi xi ta tiyiswa kala
kupinzuka.
15 Kukotisa hi ka tonkle leti timhaka,
kukotisa hi ka wonkle lowu a muwoniso?
zingaho Natani i lo wulawula
ka Davida.
16 Zonake Davida a hosi i lo engena
ndlwini, i lo tsama mahlweni ka Jehova;
na yena i te ngalo, Mina nzi
mina maniwowo, O Jehova Nungungulu,
na cihi cini a yindlu ya minawu,
lezi wena u nehako mina a kule
ka kungaho ke?
17 Lexi xi wa hi xilo xitsongwana mahlweni
ka wena, O Nungungulu;
kanilezi wena u wulawulile hi yindlu
ya nanza ga wena akuba ya hombe
hi xikati xi tako, na u mahile ka mina
kukotisa hi ka munhu wa xikundla
xa hombe, O Jehova Nungungulu.
18 Xini Davida a nga wa ta ha wula ka
wena kukotisa hi ka kudzunzwa loku
wena u ku mahileko ka nanza ga
wena ke? hakuba wena wa gi tiba a
nanza ga wena.
19 O Jehova, hakuba hi kota ya nanza
ga wena, na hi kukotisa hi ka mbilu
ya wena nwinyi, wena u mahile gonkle
legi a wukulu, a ku maha kutibyekiwa
zonkle lezi zilo za hombe.
20 O Jehova, laho a nga kona wo fanana
na wena, ge cima laho a nga kona
a Nungungulu hi lahandle ka wena,
kukotisa hi ka zonkle lezo hina hi
zizwileko hi tindlebe ta hina.
21 Hi wihi a munwe a mufumo wo fanana
ni banhu ba wena Israeli loye
Nungungulu a labako kuklaklisa ka
wutsumbu ga yena akuba banhu, a
ku maha wena a bito hi kukula ni
zilo zi cabekako, hi ka ku hlongola a
mifumo mahlweni ka banhu ba wena,
labo wena u ba ba klaklisileko ba
huma le Gipite ke?
22 Hakuba a banhu ba wena Israeli
wena u lo maha munhu wa wena
nwinyi kala kupinzuka; na wena,
Jehova, u mahile a Nungungulu wabye.
23 Ni makunu, O Jehova, nga mhaka
leyi wena u yi wulawulileko xungetano
ni nanza ga wena, ni xungetano
ni yindlu ya yena, a yibe yi tiyisilweko
kala kupinzuka, ni ku ku maha
kwatsi hilezi wena u wulawulileko.
24 Na nga a bito ga wena a gibe gi yimisilweko
gi kulisilweko kala kupinzuka,
giku, Jehova wa mabandla
nzi Nungungulu wa ka Israeli, yena
nzi Nungungulu ka Israeli: ni yindlu
ya ka Davida a nanza ga wena
a yibe yi yimisilweko mahlweni ka
wena.
25 Hakuba wena, O Nungungulu wa
mina, u vululile ka nanza ga wena
lezaku wena u ta akela yena a yindlu:
hikwalaho a nanza ga wena gi kumile
nzeni ka mbilu ya gona, a ku
kombela mahlweni ka wena.
26 Ni makunu, O Jehova, wena hi wena
Nungungulu, u tsumbisile lexi
xilo xo saseka ka nanza ga wena:
27 Ni makunu kona ku xalalisile wena
a ku katekisa a yindlu ya nanza ga
wena, lezaku kasi kona ku fela ku
simamisa kala kupinzuka mahlweni
ka wena: hakuba wena, O Jehova,
u katekisile, na kona ku katekisilwe
kala kupinzuka.

XIPIMO 18.

1 Ni nzako ka lezi kona na ku mahisile
lezo, lezaku Davida i lo hlasela
a ma Filisti, i lo kozisa wona, i lo
teka Gati ni miti ya kona canjeni
ga ma Filisti.
2 Na yena i lo hlasela Moabi; ni ma
Moabi ma lo maha a malanza ka
Davida, ma lo neha a nzubo.
3 Na Davida i lo hlasela Hadarezera
a hosi ya le Zoba kala Hamate, kwa-

tsi bilezi a nga wa tsambalaza ku
yimisa a mufumo wa yena le co-
ngweni Eufrate.
4 Na Davida i lo teka le ka yena a
kume ga mazana ya tikareta, ni
n*k*lanu ni bambiri a kume ga maza-
na ya ba banuna ba mahaxi, ni ma-
kume mambiri a kume ga mazana
ya ba banuna ba mikonzo; na Da-
vida i lo pa*k*lula a misiha ya mahaxi
ya tikareta, kanilezi i lo siya ka wo-
na a zana ga tikareta.
5 Ni laha a ma Siria ya le Dama-
skusi ma nga wa tile a kuta vunetela
Hadarezera a hosi ya le Zoba, Davi-
da i lo daya a ba ma Siria a makume
mambiri ni bambiri a kume ga ma-
zana ya ba banuna.
6 Zonake Davida i lo beka a maviyo
le Siria ga le Damaskusi; ni ma
Siria ma lo maha a malanza ka Da-
vida, ba lo neha a nzubo. Na Jeho-
va i lo nyika a kuhlula ka Davida
kani hi kwihi laho yena a yako.
7 Na Davida i lo teka a zi*k*langu za
nzalama lezo zi nga wa hi ni mala-
nza ya Hadarezera, i lo neha zona le
Jerusalema.
8 Na hi le Tibhate, na hi le Kuna, a
miti ya Hadarezera, Davida i lo teka
a suku wo tala nguvu, lowo ha wo-
na Solomoni i lo maha ha wona a
bimbi ga suku, ni timbinga, ni zi*b*ya
za suku.
9 Ni laha Tou a hosi ya le Hamate
a nga wa zwile lezaku yena Davida
lezaku i hlasele ton*k*le a timpi ta
Hadarezera a hosi ya le Zoba,
10 Yena i lo rumela Hadoramu a nisa-
nyana wa yena ka hosi Davida, a ku
losetela yena, ni ku katekisa yena,
hakuba yena i lwile na Hadarezera
ni ku i hlulile yena (hakuba Hadare-
zera i wa hi ni timpi na Tou); na
yena i wa hi zi*n*we naye ton*k*le tixa-
ka ta zi*b*ya ta nzalama ni siliva ni
suku.
11 Lezi kambe a hosi Davida i lo zi nyi-
kelelisisa ka Jehova, zi*n*we ni siliva
ni nzalama leyo yena a yi fulileko hi
lomo mifu*n*weni yon*k*le; hi le Edo-
me, ni le Moabi, ni le ka banana ba
ka Ammoni, ni hi le ka ma Filisti, ni
le ka ma Amaleki.
12 *K*latakumbiri Abixai a nisanyana
wa Zeruia i lo hlasela a ba ka Edo-
mi le Mikobeni ya Munyu kume ni
n*k*lanu ni banharu a kume ga ma-
zana.
13 Na yena i lo beka a maviyo le Edo-
me; ni won*k*le a ma Edome ma lo
maha a malanza ka Davida. Na
Jehova i lo nyika kuhlula ka Davi-
da kani hikwihi laho ayako.
14 Na Davida i lo fumela hehla ka
won*k*le Israeli; na yena i lo tsanza
a nongameto ni lulamisiso ka bon*k*le
banhu ba yena.
15 Na Joabe a nisanyana wa Zeruia i
wa wumbelwe hehla ka impi; na
Jehoxafate a nisanyana wa Ahiluda
i wa hi mukumbuxeti;
16 Na Zadoke a nisanyana wa Ahituba,
na Abimeleki a nisanyana wa Abia-
tara, ba wa hi bapristi; na Xavxa i
wa hi mutsali;
17 Na Benaia a nisanyana wa Jehoiada
i wa wumbelwe hehla ka ma Cereti
ni ma Peleti; ni barisanyana ba ka
Davida ba wa hi tihosana laha ho-
sini.

XIPIMO 19.

1 Na ku mahisile lezo a nzako ka
lezi, lezaku Nahaxi a hosi ya bana-
na ba ka Ammoni i lofa, ni nisanya-
na wa yena i lo fuma lomo xiku-
n*d*leni xa yena.
2 Na Davida i te ngalo, Mina nzi ta
wonisa a ti*t*ralo ka Hanuna a nisa-
nyana wa Nahaxi, hakuba dadani
wa yena i lo kombisa a ti*t*ralo ka
mina. Zingaho Davida i lo rumela
a mitsukano ku ya cabelela yena hi
xungetano ni dadani wa yena. Ni
malanza ya ka Davida ma lota le ti-
kweni ga banana ba ka Ammoni ka
Hanuna, a kuta cabelela yena.
3 Kanilezi a tihosana ta banana ba ka
Ammoni ba te ngalo ka Hanuna, U
alakanya wena lezaku Davida i dzu-
nza a dadani wa wena, a ka lezo yena
a rumeleko a kucabelela ka wena ke?
a malanza ya yena a ma telangi ku
kamela, ni ku ta hoxa, ni kuta hlola
a tiko ke?
4 Zingaho Hanuna i lo teka a malanza
ya ka Davida, i lo kaya wona, i lo
cinga wona, i lo tsema a tinguwo ta
wona hi laha xikari, kala lo magu-
mo ka nzhungo, i lo ma fambisa.
5 Zonake ku loya a banhu bo kari,
ba lo *b*yela Davida lezaku a ba ba-
nuna ba komisilwe ku yini. Na
yena i lo rumela kukinga bona; ha-
kuba ba banuna ba wa hi ni ti-
ngana nguvu. Ni hosi yi te ngalo,
Tsamani le Jeriko kala a silevu za

*n*wina *z*i be*z*i kulileko, na *z*onake mu ta wuya.
6 Ni laha a banana ba ka Ammoni ba nga wa wonile le*z*aku bona ba mahile a libengo ka Davida, Hanuna ni banana ba ka Ammoni ba lo rumela a kume ga mazana ya titalenta ta siliva a kuya pembe a tikareta ni ba banuna ba mahaxi ba le Mesopotamia, ni ba le Aram-maaka, ni ba humako hi le Zoba.
7 *Z*ingaho bona ba lo pemba bona makume manharu ni timbiri a kume ga mazana ya tikareta, ni hosi ya le Maaka ni banhu ba yona, labo ba nga wa humele ba lo goba mahlweni ka Medeba. Ni banana ba ka Ammoni ba lo tsombanyisa a wutsumbu ga*b*ye katigi*n*we ba huma hi lomo mitini ya*b*ye, na ba lota impini.
8 Ni laha Davida a nga wa zwile ha kona, yena i lo rumela Joabe, ni yon*k*le a impi ya ba banuna ba tinhenha.
9 Ni banana ba ka Ammoni ba lo huma lahan*d*le, ba lo hlomisa a impi ma*k*lari le nyangweni ya muti: ni tihosi leto ti nga wa tile ti wa hi ka wutsamo ga wutsumbu ga tonawu toce leyo han*d*le.
10 Makunu laha Joabe na nga wa wonile le*z*aku a impi yi kangatile yi ranzela yena hi le mahlweni na hi le nzako, yena i lo langa bon*k*le ba banuna ba laugilweko ka Israeli, i lo hlomisa bona ma*k*lari ba vukela a ma Siria.
11 Ni bon*k*le ba banuna ba seleko i lo ba beka canjeni ga Abixai a maka*b*ye wa yena; na bona ba lo hloma a wutsumbu ga*b*ye a ma*k*lari balwa ni banana ba ka Ammoni.
12 Na yena i te ngalo, Loku a ma Siria ma nga ma hi ni ntamo ku hunza mina, *z*onake wena u ta vunetela mina; kanile*z*i loku a banana ba ka Ammoni ba hi ni ntamo ku hunza wena, *z*onake mina nzi ta vunetela wena.
13 Mu nga be na hlanekero, nga hina ha nga hlakana hi wununa hakuba hi banhu ba ka hina, na hakuba hi muti wa Nungungulu wa hina: na Jehova a mahe le*z*o *z*i wonekako kwatsi kusasa ka yena.
14 *Z*ingaho Joabe ni ba banuna labo ba nga wa hi *zin*we naye ba lo tsinela kusuhi mahlweni ka ma Siria kasi a kulwa; na bona ba lo tsuwuka mahlweni ka yena.
15 Ni laha a banana ba ka Ammoni ba nga wa wonile le*z*aku a ma Siria ma tsuwukile, bonawu kambe ba lo tsuwuka mahlweni ka Abixai a maka*b*ye wa yena, ba lo engena lomo mutini. *Z*onake Joabe i lota le Jerusalema.
16 Ni laha a ma Siria ma nga wa wonile le*z*aku bona ba mahilwe a tsuwuko mahlweni ka Israeli, bona ba lo rumela a mitsukano, ba loya hlomisa won*k*le a ma Siria laya ma nga wa hi *k*latuko Congo, *zin*we na Xofake a nduna ya Hadarezera a hi hloko.
17 Na kona ku wa lo *b*yelwa Davida; na yena i lo tsombanyisa won*k*le Israeli katigi*n*we, i lo *k*latuka a *k*latukweni wa Jordani, i lota kamanyeta bona, i lo hlomisa a impi a ma*k*lari yilwa *zin*we nabo. *Z*ingaho laho Davida a nga wa hlomisile a impi ma*k*lari kulwa ni ma Siria, na bona ba lolwa *zin*we nabo.
18 Ni ma Siria ma lo tsuwuka mahlweni ka Israeli; na Davida i lo daya a ka ma Siria a ba banuna ba n*k*lanu ni bambiri ba kume ga mazana ya tikareta, ni mune wa makume a kume ga mazana a ba banuna ba mikonzo, i lo daya Xofake a nduna ya impi.
19 Ni laha a malanza ya Hadarezera ma nga wa wonile le*z*aku bona ba mahilwe a tsuwuko mahlweni ka Israeli, bona ba lo maha kurula *zin*we na Davida, balo kozela yena: cima ba wa nga ba nga ha engetangi kambe a ma Siria a ku vunetela a banana ba ka Ammoni kambe.

XIPIMO 20.

1 Na ku mahisile le*z*o, hi xikatini xa ku renzeleka ka lembe, hi ka xikati a tihosi ti humako tiya impini, le*z*i Joabe i lo rangela a impi, i lo hahlula a tiko ga banana ba ka Ammoni, i lota vimbezela Raba. Kanile*z*i Davida i wa lo siwuka le Jerusalema. Na Joabe i lo hlasela Raba, i lo hahlula wona.
2 Na Davida i lo teka a xihuku xa wukosi xa hosi ya*b*ye le hlokweni ya yena, i lo kuma xona na xi ringana ni talenta ya nzalama hi kubinza, ni laho ku wa hi ni malongo ya mari*b*ye ka xona; na xona xi wa lo *k*latekwa hehla ka hloko ya Davida: na yena i lo neha a mupango wa muti, wu wa hunzelele ku tala.

3 Na yena i lo humesa a banhu labo
ba nga wa hi lomo, i lo tsema bona
hi tisaruti, ni mikengeklu ya ziketse,
ni zikloka, zakungahi i lo maha Da-
vida ka yonkle a miti ya banana ba
ka Ammoni. Na zinwe ni banhu bo-
nkle ba lo klelela le Jerusalema.
4 Na ku mahisile lezo a nzako ka
lezi, laho ku lo vuka i impi leyo
Gezera zinwe ni ma Filisti: zonake
Sibbekai a mu Huxate i lo daya
Sippai, wa barisanyana ba tingwazi;
na nona ba wa lo hlulwa.
5 Ni laho ku wa hi kona kambe a impi
zinwe ni ma Filisti; na Elhanana a
nisanyana wa Jairo i lo daya Lahmi
a makabye wa Golia a mu Giti, a
mbingo wa klari ga yena ku wo fa-
nana ni piselo wu komelweko.
6 Ni laho ku wa hi kona kambe a impi
le Gati, laho ku nga wa hi kona a
wanuna wa dzumba ga hombe, loye
a titiho ta yena ni tinyala ta yena ti
nga wa makume mambiri ni mune,
nklanu linwe ka legi ni legi a canja,
ni nklanu ni linwe ka lowo ni lowo
a konzo; na yenawu kambe i lo tra-
lelwa ka tingwazi.
7 Ni laha yena a nga wa klangamelile
Israeli, Jonatani a nisanyana wa Xi-
mea a makabye wa Davida i lo daya
yena.
8 Laba hi laba ba nga wa trelwe ka
ngwazi ya le Gati; bona ba lowa hi
canja ga Davida, ni canja ga mala-
nza ya yena.

XIPIMO 21.

1 Na Satani i lo suka a yima a vuke-
la Israeli, i lo vuxela Davida a ku
hlaya ba ka Israeli.
2 Na Davida i te ngalo ka Joabe ni ka
tihosana ta banhu, Fambani, mu ya
hlaya Israeli kusukela le Berexeba
kala le Dani; ni ku neha ka mina a
mhaka, kasi mina nza fela a ku tiba
a tsengo wa bona.
3 Na Joabe i te ngalo, Jehova i mahile
a banhu ba yena a mazana a ku tala
kwatsi hilezi ba teleko: kanilezi, a
nwinyi wa mina a hosi, bona bonkle a
hi malanza ya nwinyi wa mina a ho-
si ke? hiyini a hosi ya mina yi wu-
tisako a zilo zakungahi ke? hiyini a
ta nga bitana a xigoho ka Israeli ke?
4 Ahembalokoke a mhaka ya hosi yi
lo pala Joabe. Ngahilezo Joabe i lo
suka, i lo famba a tsemakanya wo-
nkle Israeli, i lota le Jerusalema.
5 Na Joabe i lo nyika a tsengo wa xi-
hlayo xa banhu ka Davida. Ni bo-
nkle ba ka Israeli ba wa hi kume ga
mazana ga kume ga mazana ni zana
ga kume ga mazana laba ba zi kota-
ko ku koma a supado: na Juda ku
wa hi mune wa makume ni nklanu
ni mambiri makume ya kume ga ma-
zana a ba banuna labo ba zi kotako
ku koma a supado.
6 Kanilezi Levi na Benjamini yena i
wa nga hlayangi xikari ka bona;
hakuba a mhaka ya hosi yi wa hi
manyalataniso ka Joabe.
7 Na Nungungulu i wa nga xalali-
swangi hi xilo; hikwalaho yena i lo
hlasela Israeli.
8 Na Davida i te ngalo ka Nungungu-
lu, mina nzi onhile hi ku kulisilwe-
ko, a ka lezo mina nzi mahileko lexo
xilo: kanilezi makunu susa, mina
nza kongotela wena, a kugoha ka
nanza ga wena;, hakuba mina nzi
mahile hi kupupulutisilweko.
9 Na Jehova i lo wulawula hi ka
Gadi, a muwoni wa Davida, aku,
10 Famba u ya wulawula ka Davida,
uku, Zakungahi a wulako Jehova,
mina nzi nyika ka wena a zilo zinha-
ru: langa a xinwe xa zona, kasi
mina nza fela ku maha xona ka
wena.
11 Zingaho Gadi i lota ka Davida, i te
ngalo ka yena, Zakungahi a wulako
Jehova, Teka lexi wena u xi ranza-
ko:
12 Kutani a malembe manharu ya ndla-
la; kuta ni a tihweti tinharu ta ku
riziwa mahlweni ka balala ba wena,
laho a supado ya balala ba wena yi
kamanyetile wena; kutani a masiku
manharu ya supado ya ka Jehova,
wona a tungu lomu tikweni, ni nge-
losi ya ka Jehova yi ta daya yi tse-
makanya wonkle a mbingano wa ka
Israeli. Makunu hlohlosa a ku ka
kuyini a kuhlamula loku nzi ta kle-
lisela ka loye a rumileko mina.
13 Na Davida i te ngalo ka Gadi, mina
nzi le kutsimbeketweni ka hombe:
nga mina nzi wela, mina nza kombe-
la, lomo canjeni ga ka Jehova; ha-
kuba a titralo ta yena ta hombe ngu-
vu; nga mina nzi nga weli canjeni
ga munhu.
14 Zingaho Jehova i lo rumela a tungu
hehla ka Israeli; laho ku lowa lomu
ka Israeli nklanu ni mambiri a kume
ga mazana ya banhu.

15 Na Jehova i lo rumela a ngelosi le
Jerusalema a ku lobisa wona: kwa-
tsi hilezi yi nga wa ha laba kulobisa
wona, Jehova i lo languta, yena i lo
hunzuluka kubiheni ka yena, i te
ngalo ka ngelosi yi lobisako, Kona
ku enele; makunu yimisa canja ga
wena. Ni ngelosi ya ka Jehova yi
wa yimile le lilonzeni la nzhimbo wa
ka Ornani a mu Jebusi.
16 Na Davida i lo *k*lakusa a mahlo ya ye-
na, i lo wona a ngelosi ya ka Jehova
xikari ka misaba ni tilo, yi komile a
supado lomo canjeni ga yona yi *k*la-
kusile hehla ka Jerusalema. *Z*ona-
ke Davida ni masingalakati, ba lo
ambala a tinguwo ta tisakwa, ba lo-
wa hi tingohe ta bona.
17 Na Davida i te ngalo ka Nungungu-
lu, A nzi mina nzi leleteleko a banhu
a kuba ba hlayiwa ke? nzi mina lo-
ye nzi onhile nzi mahileko hi kubi-
hisisilweko; kanilezi leti tiyivi, *z*ini
lezi tona ti mahileko ke? nga a ca-
nja ga wena, mina nza kombela we-
na, O Jehova a Nungungulu wa mi-
na, vukela mina, ni ku vukela a
yin*d*lu ya dadani wa mina; kanilezi
u nga vukeli a banhu ba ka wena,
lezaku bona ba wa ta nga ba hi le
nzhereni.
18 *Z*onake a ngelosi ya ka Jehova yi
lo leletela Gadi a ku wula ka Davida,
lezaku Davida i wa ta nga a kanzi-
ya, aya aka a alati lomo lilonzeni la
nzhimbo wa Ornani a mu Jebusi.
19 Na Davida i lo kanziya hi ka kuwu-
la ka Gadi, loko yena a wulawulile-
ko bitweni ga ka Jehova.
20 Na Ornani i lo hunzuluka le nzako,
i lo wona a ngelosi; ni barisanyana
ba yena ba mune labo ba nga wa
fihlile a wutsumbu ga*b*ye. Makunu
Ornani i wa ku popa mabele.
21 Kwatsi hilezi Davida a nga wata ka
Ornani, Ornani i lo cuwuka i lo wo-
na Davida, i lo huma lahan*d*le ka li-
lonze la nzhimbo, i lo korama a wu-
tsumbu ga yena ka Davida hi nghohe
ya yena lomo liranza*b*yeni.
22 Zonake Davida i te ngalo ka Ornani,
Nyika mina a wutsamo ga lilonze
lanzimbo, kasi mina nza fela kuaka
a lati ga ka Jehova: hi tsengo wu
teleko wena u ta nyika kona ka mi-
na, kasi a tungu wa fela kukawula
le ka banhu.
23 Na Ornani i te ngalo ka Davida, Te-
ka kona ka wena, na nga a *n*winyi
wa mina a hosi a mahe lezo zi nga
kusasa mahlweni ka wena: wanga-
*b*ye, mina nzi nyika a tikabi akuba
minyikelo ya kuhiswa, ni nhunzu ya
nzhimbo akuba tihunyi, ni mabele a
kuba munyikelo wa tinzhoho; mina
nzi ta nyika kona kon*k*le.
24 Ni hosi Davida i te ngalo ka Ornani,
Ge; mina hizinene nzi ta xaba kona
hi tsengo wuteleko; hakuba mina
nzi nga ta teka lezo zi nga za wena
akuba za ka Jehova, ge ni ku nyike-
la a munyikelo wa kuhiswa na hi la-
han*d*le ka kuba nzi gekile.
25 *Z*ingaho Davida i lo nyika Ornani hi
wutsamo n*k*lanu ni gi*n*we mazana
ya maxekeli ya nzalama hi hi kuri-
nganisa.
26 Na Davida i lo aka leyo a alati ka
Jehova, i lo nyikela amunyikelo mi-
nyikelo ya kuhiswa ya minyikelo ya
kurula, i lo bitana hehla ka Jehova;
na yena i lo hlamula hi le tilweni hi
nzilo hehla ka alati ga munyikelo
wa kuhiswa.
27 Na Jehova i lo leletela a ngelosi; na
i lo mehela a supado ya yona lomo
kocelweni wa yona.
28 A ka lexo xikati, laha Davida na
wonile lezaku Jehova i lo hlamula
yena le lilonzeni la nzimbo wa ka
Ornani a mu Jebusi, zonake yena i
pahlela leyo.
29 Hakuba a tabernakele ga ka Jeho-
va, lego Mosi a nga wa gi mahile le
xiwuleni, ni alati ga munyikelo wa
kuhiswa, a ka lexo xikati gi wa hi
le wu tsa*n*weni gi *k*lakukileko ga le
Gibeoni.
30 Kanilezi Davida i wa nga yangi ma-
hlweni ka gona a ku ya wutisa wu-
tisa ka Nungungulu; yena i wa lo
caba hakuba hi supado ya ngelosi
ya ka Jehova.

XIPIMO 22.

1 *Z*onake Davida i te ngalo, Leyi hi
yin*d*lu ya ka Jehova Nungungulu,
legi hi a alati ga munyikelo wa ku-
hiswa wa ka Israeli.
2 Na Davida i lo leletela a ku tso-
mbanyisa katigi*n*we a tinzhubeti le-
to ti nga lomo tikweni ga ka Israeli;
na yena i ruma a ba baluli a ku tira
ku ba*k*la mari*b*ye a ku aka a yin*d*lu
ya ka Nungungulu.
3 Na Davida i lo longiselela a ziketse
za talo akuba za tikoko ta tibati ta
tinyangwa, ni ta mipatswa; ni siku

wa talisiso wu nga hiko na kuringaniswa.
4 Ni tisinya ta sedare ti nga hiko na mitsengo: hakuba a ma Sidonia na bona ba le Tire ba lo neha a tisinya ta sedare hi talisiso ka Davida.
5 Na Davida i te ngalo, Solomoni a nisanyana wa mina wa ha hi muswa wa ranzeka, ni yin*d*lu leyo yi ta nga akelwa akuba ya Jehova yi fela ku hunzelela a kubombiswa, ni wudumo ni wukosi ka won*k*le matiko: mina hikwalaho nzi ta maha kulongiselela yona. *Z*ingaho Davida i lo longiselela hi kutalisilweko hi mahlweni ka kufa ka yena.
6 *Z*onake yena i lo bitana Solomoni a nisanyana wa yena, i lo leletela yena a ku akela a yin*d*lu ya ka Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli.
7 Na Davida i te ngalo ka Solomoni a nisanyana wa yena, Kwatsi nzi mina, kona ku wa hi kona mbilwini ya mina a kuakela a yin*d*lu ka bito ga Jehova a Nungungulu wa mina.
8 Kanilezi a mhaka ya ka Jehova yi lota ka mina, yiku, Wena u halatile nkata hi kutalisilweko, u lo maha a timpi ta hombe: wena u nga ta aka a yin*d*lu ka bito ga mina, hakuba wena u halatile a nkata wo tala hehla ka misaba kuwoneni ka mina.
9 Languta, a nisanyana i ta *t*ralwa ka wena, loye a ta nga kuba a wanuna wa kuhumula; na mina nzi ta nyika yena a kuhumula ka bon*k*le balala ba mu ranzeleko; ni bito ga yena i ta kuba Solomoni, mina nzi ta nyika kurutisa ni lalisiso ka Israeli masikwini ya yena.
10 Yena hi yena a ta nga akela a yin*d*lu akuba ya bito ga mina; na yena i ta kuba a nisanyana wa mina, na mina nzi ta kuba a dadani wa yena; na mina nzi ta yimisa a xitsamo xa wukosi xa yena xa mufumo wa yena hehla ka Israeli kala kupinzuka.
11 Makunu, nisanyana wa mina, Jehova a abe zi*n*we na wena; ni ku vuvumisa wena, ni kuaka wena a yin*d*lu ya ka Jehova a Nungungulu wa wena, kwatsi hilezi yena a wululeko a xungetano zi*n*we na wena.
12 Ntsena Jehova a ku nyike a malanga ni kupimisisa, a nyike wena a kuwumbelwa xungetano ni ba ka Israeli; lezo zingaho wena kasi wa fela ku hlayisa a nawo wa Jehova a Nungungulu wa wena.
13 *Z*onake wena u ta vuvuma, loku wena u lonzowotela a ku maha zilayelo ni ziyimiso lezo Jehova a leleteleko Mosi xungetano zi*n*we na Israeli: tiyiseta, u nga be na hlanekero; u nga cabe, hambu ni mbela ntamo.
14 Makunu, languta, le hlokisisweni ya mina nzi longiselele a kuba za yin*d*lu ya ka Jehova a zana ga kume ga mazana titalenta ta nzalama, ni kume ga mazana ya kume ga mazana titalenta ta siliva, a suku ni ziketse zi nga ringanisiwiko; hakuba zona zi hi le talisisweni: a tisinya ni mari*b*ye mina nzi zi longiselele; wenawu u fanele ku engetela ka zona.
15 *K*latakumbiri laho ku kona a ba banuna ba mitiro zi*n*we na wena mbanyingi, a ba ba*k*li ni batiri ba mari*b*ye ni tibakwa, ni bon*k*le banhu labo ba *k*laribileko ka ton*k*le tixaka ta mitiro:
16 Ba nzalama, ni siliva, ni suku, ni ziketse, laho a ba na ku hlayiwa. Suka u be u tirako, Jehova i taba zi*n*we na wena.
17 Davida kambe i lo leletela ton*k*le tihosana ta ka Israeli a ku vunetela Solomoni a nisanyana wa yena, aku,
18 Yena Jehova a Nungungulu wa *n*wina a nga zi*n*we na nwina ke? na yena a nga nyikangi *n*wina a kuhumula ma*k*lelweni won*k*lelele ke? hakuba yena i lo nyikela a baakileko ba tiko lomo canjeni ga mina; ni tiko gi kozisilwe mahlweni ka Jehova, ni mahlweni ka banhu ba yena.
19 Makunu longisani a timbilu ta *n*wina ni mihefemulo ya *n*wina a ku hlota a nzako ka Jehova a Nungungulu wa *n*wina; sukani hikwalaho, mu aka a yin*d*lu ya kubasa ya Jehova Nungungulu, a ku neha a arke ga xivumelwano xa ka Jehova, ni zi*b*ya za kubasa za ka Nungungulu, a ka yin*d*lu leyo yi ta nga a akelwa a bito ga ka Jehova.

XIPIMO 23.

1 Makunu Davida i wa kosahele ni masiku mateleko; na yena i lo maha Solomoni a nisanyana wa yena a hosi hehla ka Israeli.
2 Na yena i lo tsombanyisa katigi*n*we ton*k*le a tihosana ta ka Israeli, zi*n*we ni bapristi ni ba ka Levi.
3 Ni ba ka Levi ba wa ku hlaywa ku sukela ka ba makume manharu a wukale kuya le hehla: ni tsengo

wa*b*ye hi wulangelwa ga*b*ye, a mu-
nhu hi munhu, ba wa hi makume
manharu ni n*k*lanu ni banharu a ku-
me ga mazana.
4 A ka laba, a makume mambiri ni mu-
ne a kume ga mazana ba wa hi ba
woneleli ba tiro wa yin*d*lu ya ka Je-
hova; ni n*k*lanu ni gi*n*we mazana
ba wa hi tinduna ni balamuli;
5 Ni mune wa makume a kume ga ma-
zana ba wa hi bahlayisi ba tibati; ni
mune wa makume a kume ga maza-
na a ba dumise Jehova hi nhunzu
leyi mina nzi mahileko, ku lo wula
Davida, a ku dumisa ha *z*ona.
6 Davida i lo hambanyisela *z*ona ka
zixameto kotisa ka barisanyana ba
ka Levi: Gerxoni, na Kohate, na
Merari.
7 A ba ka Gerxoni: Ladani na Xi-
mei.
8 Ni barisanyana ba Ladani: Jehieli a
hosi, na Zetamu, na Joeli, mbanharu.
9 A barisanyana ba ka Ximei: Xelo-
mote, na Hazieli, na Harani, mba-
nharu. Laba ti wa hi tihloko ta ti-
n*d*lu ta badadani ba ka Ladani.
10 Ni barisanyana ba ka Ximei: Jaha-
te, na Zina, na Jeuxa, na Beria. La-
ba bamune ba wa hi barisanyana ba
ka Ximei.
11 Na Jahate i wa hi hosi, na Ziza a wo
gamela; kanile*z*i Jeuxa na Beria ba
wa nga hi na barisanyana bo tala;
hikwalaho bona ba lo maha a yin*d*lu
ya badadani hi kutimulwe ku*n*we.
12 Ni barisanyana ba ka Kohate:
Amrama, na Izhare, Hebroni, na
Uziele, mune.
13 A barisanyana ba ka Amrama: Aro-
ni na Mosi; na Aroni i wa lo hamba-
nyiselwa, kasi wa fela a ku basisa a
*z*ilo *z*i hunzeleleko kubasa, yena *z*i-
*n*we ni barisanyana ba yena, kala
kupinzuka, a kuhisa a libani mahlwe-
ni ka Jehova, a kukozela ka yena, ni
ku katekisa ka bito ga yena, kala
kupinzuka.
14 Kanile*z*i kwatsi ha Mosi a munhu wa
Nungungulu, a barisanyana ba yena
ba wa lo hlayelwa xikari ka lixaka
la ba ka Levi.
15 Ni barisanyana ba ka Mosi: Gerxo-
me na Eliezare.
16 A barisanyana ba ka Gerxome; Xe-
bueli a hosi.
17 Ni barisanyana ba ka Eliezare ba wa
hi: Rehabia a hosi; na Eliezare i wa
nga hi na banwani barisanyana; ka-
nile*z*i a barisanyana ba ka Rehabia
ba wa tele nguvu.
18 A barisanyana ba ka Izhare: Xelo-
mite a hosi.
19 Ni barisanyana ba ka Hebroni: Je-
ria a hosi, Amaria a wo gamela,
Jahazieli a wa wunharu, na Jeka-
meamu a wa wumune.
20 Ni barisanyana ba ka Uziele: Mika
a hosi, na Isshia a wo gamela.
21 A barisanyana ba ka Merari: Ma-
hli na Muxi. A barisanyana ba ka
Mahli: Eleazare na Kixi.
22 Na Eleazare i lofa, na nga hi na
barisanyana, kanile*z*i mbanhanyana
ntsena: ni bamaka*b*ye ba*b*ye a ba-
nana ba ka Kixi ba lo teka bona ba-
sati.
23 A barisanyana ba ka Muxi: Mahli,
na Edera, na Jeremote, mbanharu.
24 Laba hi barisanyana ba ka Levi a
nzako ka tin*d*lu ta badadani ba*b*ye,
tona a tihloko ta tin*d*lu ta badadani
ta bona labo ba hlayilweko, lomo
tsengweni wa mabito ya mikuhu
ya*b*ye, labo ba nga tira a tiro wa
nkozo ya yin*d*lu ya ka Jehova, ka
sukela ka ba makume mambiri a
malembe ku komama le hehla.
25 Hakuba Davida i te ngalo, Jehova a
Nungungulu wa ka Israeli, i nyikile
kuhumula ka banhu ba ka yena;
bona ba ta aka lomu Jerusalema ka-
la kupinzuka:
26 Kambe ni ba ka Levi ba nga ta ha
labeka kambe a kurwala a taberna-
kele ni *z*on*k*le *z*ibya *z*a gona *z*a nkozo
ya kona.
27 Akuba hi timhaka to gumesa ta Da-
vida a barisanyana ba ka Levi ba wa
la ku hlayiwa, kusukela ka ba ma-
kume mambiri malembe a wukale
ku komama le hehla.
28 Hakuba a xikun*d*la xa*b*ye ku wa hi
ku labelela ka barisanyana ba ka
Aroni hi kota ya nkozo ya yin*d*lu
ya ka Jehova, le tihu*b*yeni, ni lomo
tin*d*lwini, ni kubasiseni ka *z*ilo *z*a
kubasa, wona a tiro wa yin*d*lu ya
Nungungulu;
29 Ba hi ba *z*ibaba *z*i kombisilweko ka-
mbe, ba mapa mananaselweko ya
munyikelo wa tinzhoho, ni wa *z*iba-
ba *z*i nga comelwangiko, hambu wa
le*z*o *z*i katingelweko bikilweko lomo
panini, ni wa le*z*o *z*i petilweko, ni
wa ton*k*le tixaka ta kuringanisa ni
lipimo;
30 Ni ku yima yon*k*lelele mixo a kubo-

nga ni ku kesela Jehova, ziwangaho-
wo ni laha gambyeni;
31 Ni ku nyikela a minyikelo ya kuhi-
swa ka Jehova, hi ka sabado, na hi
ka tihweti tiswa, ni ka mibuzo yi
xaxametilweko, hi tsengo ziyimiso
za xungatano zinwe na bona, hi kusi-
mamisilweko mahlweni ka Jehova;
32 Kasi ba fela ku hlayisa a ziyimiso za
tiro wa tenta ga muklangano, ni tiro
wa zilo zo basa, ni tiro wa barisanya-
na ba ka Aroni a bamakabye babye,
zi nga za nkozo ya yindlu ya ka Je-
hova.

XIPIMO 24.

1 A klawa wa barisanyana ba ka
Aroni wu wa hi lowu. A barisa-
nyana ba ka Aroni: Nadabe na Abi-
hu, Eleazare na Itamare.
2 Kanilezi Nadabe na Abihu ba lofa hi
mahlweni ka dadani wabye, ba wa
nga hi na banana: hikwalaho Elea-
zare na Itamare ba wa wumbelwe
xikundleni xa wupristi.
3 Davida na Zadoke wa barisanyana
ba ka Eleazare, na Ahimeleki wa
barisanyana ba ka Itamare, ba lo
abanyisela bona kukotisa hi ka zixa-
xameto zabye lomo nkozweni yabye.
4 Ni laho ku wa kumilwe nguvu a ba
banuna ba tihosi le ka barisanyana
ba ka Eleazare kuhunza barisanyana
ba ka Itamare; zingahi bona ba lo
abanyiselela: a ka barisanyana ba
ka Eleazare ba wa hi kume ni nkla-
nu ni munwe, a tihloko ta tindlu ta
badadani, ni ka barisanyana ba ka
Itamare, kukotisa hi tihloko ta ti-
ndlu ta badadani, i nklanu ni ba-
nharu.
5 Zakungahi bona ba wa lo abanyise-
lela hi tihlolo, banwani hi banwani;
hakuba bona ti wa hi tihosana ta yi-
ndlu ya kubasa, a tihosana ta ka
Nungungulu, bonkle a barisanyana
ba ka Eleazare, ni barisanyana ba
ka Itamare.
6 Na Xemaia a nisanyana wa Netaneli
a mutsali, loye a nga wa hi wa ba ka
Levi, i lo tsalela bona a kubakoneni
ka hosi, ni tihosana, na Zadoke a
mupristi, na Ahimeleki a nisanyana
wa Abiatara, ni tihloko ta tindlu ta
badadani ta bapristi ni ta ba ka Le-
vi; ni yindlu yinwe ya badadani yi
wa tekilwe akuba ya ka Eleazare, ni
yinwani yi wa tekilwe akuba ya ka
Itamare.
7 Makunu a hlolo yo rangula yi lo-
ta ka Jehoiariba a yo gamela Jedaia,
8 A ya wunharu ka Harima, a ya wu-
mune ka Seorima,
9 A ya wunklanu ka Malkija, a ya nkla-
nu ni yinwe Mijamini,
10 A ya wunklanu ni timbiri ka Ha-
kkoza, a ya wunklanu ni tinharu ka
Abija,
11 A ya wundlanu ni mune ka Jexua, a
ya wukume ka Xekania,
12 A ya wukume ni yinwe ka Elia-
xiba, a ya wukume ni timbiri ka Ja-
kimu,
13 A ya wukume ni tinharu ka Hu-
ppa, a ya wukume ni mune ka Je-
xebeabe,
14 A ya wukume ni nklanu ka Bilga,
a ya wukume ni nklani ni yinwe ka
Immera,
15 A ya wukume ni nklanu ni timbiri
ka Hezire, a ya wukume ni nklanu
ni tinharu ka Happizzeze,
16 A ya wukume ni nklanu nu mune ka
Petahia, a ya makume mambiri ka
Jehezkeli,
17 A ya makume mambiri ni yinwe ka
Jakina, a ya makume mambiri ni
timbiri ka Gamula,
18 A ya makume mambiri ni tinharu
ka Delaia, a ya makume mambiri ni
mune ka Maazia,
19 Loku ku wa hi kuxaxametwa ka bo-
na le nkozweni yabye, a kuta lomo
ndlwini ya ka Jehova kukotisa hi
kuxaxametwa ku nyikilweko ka bo-
na hi Aroni a dadani wabye, kwatsi
hilezi Jehova, a Nungungulu wa ka
Israeli, a leleteleko bona.
20 Ni ka baseleko bonkle hi barisanya-
na ba ka Levi: hi ka barisanyana ba
ka Amrama, Xubaeli; a ka barisa-
nyana ba ka Xubaeli, Jehdeia.
21 A ba ka Rehabia: a barisanyana ba
ka Rehabia, Isshia a hosi.
22 A ba ka Izhare, Xelomote; ni bari-
sanyana ba ka Xelomote, Jahate.
23 Ni barisanyana ba ka Hebroni: Jeria
a hosi, Amaria wo gamela, Jahazieli
a wa wunharu, Jekameamu a wa
wumune.
24 Ni barisanyana ba ka Uziele, hi Mi-
ka; a barisanyana ba ka Mika, Xa-
mira.
25 A makabye wa Mika, Isshia; a ba-
risanyana ba ka Isshia, Zakaria.
26 A barisanyana ba ka Merari: Mahli
na Muxi; a barisanyana ba ka Jaa-
zia: Beno.

27 A barisanyana ba ka Merari: Jaazia,
Beno, na Xohamu, na Zekura, na
Ibri.
28 A ba ka Mahli, Eleazare, loye a nga
wa nga hiko na barisanyana.
29 A ba ka Kixi; a barisanyana ba ka
Kixi: Jerahmeeli.
30 Ni barisanyana ba ka Muxi: Mahli,
na Edera, na Jerimote. Laba ba wa
hi barisanyana ba ka ba Levi hi nza-
ko ka tin*d*lu ta badadani ba*b*ye.
31 Laba kambewo ba lo hlahluba tihlo-
lo kwatsi bi bamaka*b*ye ba*b*ye a ba-
risanyana ba ka Aroni mahlweni ka
Davida a hosi, na Zadoke, na Ahime-
leki, ni ka tihloko ta tin*d*lu ta bada-
dani ba*b*ye a bapristi ni ba ka ba
Levi; tin*d*lu ta badadani ta tihosi
kwatsi hi bona labo ba tinzisana ta
maka*b*ye.

XIPIMO 25.

1 *K*latakumbiri Davida ni tinduna
ta impi ba lo hambinyisela *k*lelo a
nkozo ka bokari ba barisanyana ba
Asafa, ni ka Hemani, ni Jedutuni, la-
bo ba nga wa ta nga baprofeta hi
zitende, zi*n*we hi timbila, zi*n*we ni
tingoma: ni tsengo wa bona labo ba
mahileko a tiro wa nkozo wu wa hi:
2 A ka barisanyana ba ka Asafa: Ze-
kura, na Josefa, na Natania, na Axa-
rela, a barisanyana ba ka Asafa, la-
hasi ka canja ga Asafa, labo ba nga
wa profetile a nzako ka zixaxameto
za hosi.
3 A ba ka Jedutuni; a barisanyana ba
ka Jedutuni: Gedalia, na Zeri, na
Jexaia, Haxabia, na Mattitia, n*k*lanu
ni mu*n*we, lahasi ka canja ga dada-
ni wa*b*ye Jedutuni zi*n*we ni zitende,
loye a nga wa profeta a ku nyika ku-
bonga ni kudumisa Jehova.
4 A ba ka Hemani; a barisanyana ba
ka Hemani: Bukkia, Mattania, Uzi-
ele, Xebueli, na Jeremote, Hanania,
Hanani, Eliata, Giddalti, na Roma-
mti-ezera, Joxbekaxa, Malloti, Ho-
tira, Mahaziote.
5 Bon*k*le laba ba wa hi barisanyana ba
ka Hemani a muwoni wa hosi le
mhakeni ya ka Nungungulu, a ku
*k*lakusa hehla limhonzo. Na Nungu-
ngulu i lo nyika ka Hemani kume ni
mune barisanyana ni banhanyana ba-
nharu.
6 Bon*k*le laba ba wa hi lahi ka ca-
nja ga badadani ba*b*ye a kuyimbela
lomu n*d*lwini ya ka Jehova, zi*n*we
ni tingoma, na zi*n*we ni timbila, zi-
*n*we ni zitende, akuba za nkozo ya
yin*d*lu ya ka Nungungulu; Asafa,
na Jedutuni, na Hemani na ba nga
ba kari ba hi lahasi ka xixaxameto
xa hosi.
7 Ni tsengo wa bona, zi*n*we ni bama-
ka*b*ye ba*b*ye labo ba nga wa gonzisi-
lwe a ku yimbelela ka Jehova, bona
bon*k*le labo ba nga wa hi ni mi*k*lari-
ho, ba wa hi mazana mambiri ni
n*k*lanu ni manharu makume ni n*k*la-
nu ni banharu.
8 Na bona ba lo hlahluba a tihlolo hi
zikun*d*la za*b*ye, bon*k*le bafanana a
tsongwani kwatsiwo hi bahombe, a
mugonzisi kwatsi hi mugonzi.
9 Makunu a hlolo ya kurangula yi
lota ka Asafa ka Josefa: a ya wu-
mbiri ka Gedalia, yena ni bamaka*b*ye
ni barisanyana ba wa hi kume ni
bambiri:
10 A ya wunharu ka Zekura, a barisa-
nyana ba yena ni bamaka*b*ye ba ye-
na, kume ni bambiri.
11 A ya wumune ka Izri, a barisanyana
ba yena ni bamaka*b*ye ba yena, i ku-
me ni bambiri:
12 A ya wun*k*lanu Natania, a barisa-
nyana ba yena ni bamaka*b*ye ba ye-
na, i kume ni bambiri:
13 A ya wun*k*lanu ni yi*n*we ka Bukkia,
a barisanyana ba yena ni bamaka*b*ye
ba yena, kume ni bambiri:
14 A ya n*k*lanu ni timbiri ka Jexarela,
a barisanyana ba yena ni bamaka*b*ye
ba yena, kume ni bambiri:
15 A ya wun*k*lanu ni tinharu Jexaia, a
barisanyana ba yena ni bamaka*b*ye
ba yena, kume ni bambiri:
16 A ya wun*k*lanu ni mune Mattania, a
barisanyana ba yena ni bamaka*b*ye
ba yena, kume ni bambiri:
17 A ya wukume ka Ximei, a barisa-
nyana ba yena ni bamaka*b*ye ba ye-
na, kume ni bambiri:
18 A ya kume ni yi*n*we ka Azareli, a
barisanyana yena ni bamaka*b*ye ba
yena, kume ni bambiri:
19 A ya wukume ni bambiri ka Haxa-
bia, a barisanyana ba yena ni bama-
ka*b*ye ba yena, kume ni bambiri:
20 A ya wukume ni tinharu Xubaeli, a
barisanyana ba yena ni bamaka*b*ye
ba yena, kume ni bambiri:
21 A ya kume ni mune Mattitia, a ba-
risanyana ba yena ni bamaka*b*ye ba
yena, kume ni bambiri:
22 A ya kume ni n*k*lanu Jeremote, a

barisanyana ba yena ni bamaka*b*ye
ba yena, kume ni bambiri:
23 A ya kume ni n*k*lanu ni yinwe hi
Hanania, a barisanyana ba yena ni
bamaka*b*ye ba yena, kume ni bambi-
ri:
24 A ya wukume ni n*k*lanu ni timbiri
Joxbekaxa, a barisanyana ba yena ni
bamaka*b*ye ba yena, kume ni ba-
mbiri:
25 A ya wukume ni n*k*lanu ni tinharu
ka Hanani, a barisanyana ba yena ni
bamaka*b*ye ba yena, kume ni ba-
mbiri:
26 A ya kume ni n*k*lanu ni mune ka
Malloti, a barisanyana ba yena ni
bamaka*b*ye ba yena, kume ni ba-
mbiri:
27 A ya makume mambiri ka Eliata, a
barisanyana ba yena ni bamaka*b*ye
ba yena, kume ni bambiri:
28 A ya makume mambiri ni munwe ka
Hotira, a barisanyana ba yena ni ba-
maka*b*ye ba yena, kume ni bambiri:
29 A ya makume mambiri ni timbiri ka
Gidalti, a barisanyana ba yena ni ba-
maka*b*ye ba yena, kume ni bambiri:
30 A ya makume mambiri ni tinharu
Mahaziote, ni barisanyana ba yena
ni bamaka*b*ye ba yena, kume ni ba-
mbiri:
31 A ya makume mambiri ni mune Ro-
mamti-ezera, a barisanyana ba yena
ni bamaka*b*ye ba yena, kume ni ba-
mbiri.

XIPIMO 26.

1 A zixaxameto za bahlayisi batiba-
ti: a ba ka Korate, Mexelemia a ni-
sanyana wa Kora, wa barisanyana
ba ka Asafa.
2 Na Mexelemia i wa hi ni barisanya-
na: Zakaria a matewula, Jediaeli
wo gamela, Zebadia a wa wunharu,
Jatanieli a wa wumune,
3 Elami a wa n*k*lanu, Johanani a wa
wun*k*lanu ni mu*n*we, Eliehoenai a
wa wun*k*lanu ni bambiri.
4 Na Obed-edome i wa hi ni barisanya-
na: Xemaia a matewula, Jehozabada
a wo gamela, Joa a wa wunharu, na
Sakare a wa wumune, na Netaneli a
wa n*k*lanu,
5 Ammieli a wa n*k*lanu ni munwe,
Isakare a wa wun*k*lanu ni bambiri,
Peulletai a wa wun*k*lanu ni banha-
ru: hakuba Nungungulu i wa kate-
kisile yena.
6 Kambe Xemaia a nisanyana wa yena
ku lo *t*ralwa a barisanyana, labo ba
nga wa fumele a yin*d*lu ya dadani
wa*b*ye; hakuba bona ba wa hi ba
banuna ba tinhenba ta kulwa.
7 A barisanyana ba ka Xemaia: Otni,
na Refaeli, na Obedi, na Elzabada,
loye a bamaka*b*ye ba nga wa hi ti-
nghitsi, Elihu, na Xemakia,
8 Bon*k*le laba ba wa hi ba barisanya-
na ba ka Obed-edome: bona ni bari-
sanyana bona ni bamaka*b*ye ba bona,
ba wa hi ba banuna ba kotekako ba
tinghitsi le nkozweni; n*k*lanu ni gi-
*n*we makume ni bambiri ba ka Obed-
edome.
9 Na Mexelemia i wa hi ni barisanya-
na ni bamaka*b*ye, a ba banuna ba
tinghitsi, kume ni n*k*lanu ni ba-
nharu.
10 Kambewo Hosa, wa barisanyana ba
Merari, i wa hi ni barisanyana: Xi-
mri a hosi (hambu lezoke yena a nga
wa kala a nga hi matewula, a dada-
ni wa yena i lo maha yena a hosi).
11 Hilkia a wo gamela, Tebalia a wa
wunharu, Zakaria a wa wumune:
bon*k*le barisanyana ni bamaka*b*ye ba
Hosa ba wa hi kume ni banharu.
12 A ka laba ku wa hi zixaxameto xa
ku hlayisa a tibati, bona a ba ba-
nuna ba tinhonzwa, ba wa hi ni zi-
kun*d*la ku fanana ni bamaka*b*ye ba-
*b*ye, a ku kozela lomo n*d*lwini ya
ka Jehova.
13 Na bona ba lo hlahluba a tihlolo, a
ka batsongwani kwatsi hi ka ba ho-
mbe, kukotisa hi ka tin*d*lu ta bada-
dani ka ton*k*lelele tinyangwa.
14 A hlolo ya le mutsuwukagambo yi
lo koma Xelemia. Zonake ha Zaka-
ria a nisanyana wa yena, a wa xiku-
ngo a tibisako, bona ba lo hlahluba
a tihlolo; ni hlolo ya yena yi lota hi
ngomameni ya *n*walungu.
15 A ka Obed-edome hi le ngomameni
ya dzonga; a ka nisanyana wa yena
a mukomi wa yin*d*lu ya mabele.
16 Ka Xuppima ni ka Hosa i ngomama
ni muhlwagambo, hi laha nyangwe-
ni ya le Xallekete, hi laho n*d*leleni
leyo yi kanziyako, a xirinzo xi ko-
mameneko ni xirinzo.
17 Hi mutsuwukagambo ku wa hi n*k*la-
nu ni mu*n*we a baka Levi, a ngoma-
ma ni *n*walungu mune a siku, a
ngomama ni dzonga mune a siku,
na hi yin*d*lu ya ku bekala mabele
bambiri hi bambiri.
18 Ha Parbara ngomama ni muhlwaga-

mbo, mune hi laha n*d*leleni ya ku
kanziya, ni bambiri le Parbara.
19 Lezi ku wa hi *z*ixaxameto *z*a bahla-
yisi batibati; *z*a barisanyana ba ka
ma Korate, ni barisanyana ba ka
Merari.
20 A ka ba ka Levi, Ahija i wa wu-
mbelwe hehla ka mabako ya yin*d*lu
ya ka Nungungulu, ni hehla ka ma-
bako ya *z*ilo *z*i nyikelelisilweko.
21 A barisanyana ba ka Ladani, a bari-
sanyana ba ka Gerxoni mba ka La-
dani, a tihloko ta tin*d*lu ta badadani
mba ka Ladani a mu Gerxoni: Je-
hieli.
22 Ni barisanyana ba ka Jehieli: Zeta-
ma, na Joeli a makab*y*e wa yena, ba
wa wumbelwe hehla ka mabako ya
yin*d*lu ya ka Jehova.
23 A ba ka Amrami, a ba ka Izhari, a
ba ka Hebroni, a ba ka Uzieli:
24 Na Xebueli a nisanyana wa Gerxo-
me, a nisanyana wa Mosi, i wa hi
mufumeli wa mabako.
25 Ni bamakab*y*e ba yena: a ka Elie-
zare ku lo huma Rehabia a nisanya-
na wa yena, na Jexaia a nisanyana
wa yena, na Joramu a nisanyana wa
yena, na Zikri a nisanyana wa yena,
na Xelomote a nisanyana wa yena.
26 Loyi Xelomote ni bamakab*y*e ba ye-
na ba wa wumbelwe hehla ka wo-
n*k*le a mabako ya *z*ilo *z*i nyikelelisi-
lweko, le*z*o Davida a hosi, ni tihloko
ta tin*d*lu ta badadani, ni tinduna ti
wumbelweko hehla ka makume ma-
zana ni hehla ka mazana, ni tinduna
ta impi, ba nyikelelisileko.
27 Hi ka mupango lowo wu fulilweko
le tiimpini bona ba lo nyikelelisisa a
kuaka a yin*d*lu ya ka Jehova.
28 Ni *z*on*k*le le*z*o Samueli a muwoni, na
Saule a nisanyana wa Kixi, na Abne-
re a nisanyana wa Nere, na Joabe a
nisanyana wa Zeruia, ba nga wa *z*i
nyikelelisile, kani ngwakuyini loye
a nyikelelisileko a xilo, xona xi wa
hi lahasi ka canja ga Xelomote, ni
bamakab*y*e ba yena.
29 A ba ka Izhari, Cenania ni barisa-
nyana ba yena ba wa hi ba tiro wa
lahan*d*le hehla ka Israeli, a kuba ti-
nduna ni balamuli.
30 A ba ka Hebroni, Haxabia ni bama-
kab*y*e ba yena, a ba banuna ba ti-
nghitsi, i kume ga mazana ni n*k*la-
nu ni mambiri mazana, ba wa cuwu-
kela a ba ka Israeli *k*latukweni wa
Jordani hi ngomama ya muhlwaga-
mbo, hi tiro won*k*le wa ka Jehova,
na hi nkozo ya hosi.
31 A ka Hebroni ku wa hi Jerija a
hosi, kona a ka ma Hebroni, kukoti-
sa hi *z*izukulwana *z*ab*y*e hi tin*d*lu ta
badadani bab*y*e. Hi ka mune wa
makumi a lembe ga ku fuma ka ho-
si Davida bona ba lo lab*y*iwa, ni laho
ku lo kumiwa xikari kab*y*e a ba ba-
nuna ba tinhenha ta kulwa le Jaze-
ra wa le Gileade.
32 Ni bamakab*y*e ba yena, a ba banuna
ba tinhenha, ba wa hi mambiri kume
ga mazana ni n*k*lanu ni mambiri a
mazana, a tihloko ta tin*d*lu ta bada-
dani, labo hosi Davida a nga wa ba
wumbele a ba woneleli hehla ka ba
ka Rubeni, ni ba ka Gadi, ni ka ki-
hlanya ga lixaka la ka Manasa, ka
won*k*le mitiro leto ti kangeteneko
na Nungungulu, ni timhaka ta hosi.

XIPIMO 27.

1 Makunu a banana ba ka Israeli a
nzako ka tsengo wab*y*e, a ku ba wu-
mboni, a tihloko ta tin*d*lu ta bada-
dani ni tinduna ta makume mazana
ni mazana, ni tindunana tab*y*e leto ti
nga wa kozele hosi, ni ka tihi titsa-
nza ta *z*ixaxameto leti ti tako ti enge-
na ni leto ti humako han*d*le a hweti
hi hweti ka ton*k*le a tihweti ta le-
mbe—a ka ton*k*lelele titsanza ku wa
hi makume mambiri ni mune a ku-
me ga mazana.
2 A xaxameto wa kurangula hi hweti
yo ranga ku wa hi Jaxobeamu a ni-
sanyana wa Zabdieli: hi lixaxa la
yena ku wa hi makume mambiri ni
mune a kume ga mazana.
3 Yena i wa hi wa banana ba ka Pe-
rezi, a hosi ya ton*k*le a tinduna ta
impi i wa hi wa hweti yo rangula.
4 Ni hehla ka lixaxa la hweti ya wu-
mbiri ku wa wumbelwe Dodai a mu
Ahohi, ni lixaxa la yena; na Mikloti
a mufumeli: ni le lixaxeni la yena
ku wa hi makume mambiri ni mune
a kume gamazana.
5 Ni nduna ya wunharu ya impi aku-
ba ya hweti ya wunharu ku wa hi
Benaia, a nisanyana wa Jehoiada a
mupristi, a hosi: ni le lixaxeni la
yena ku wa hi ni makume mambiri
ni mune a kume ga mazana.
6 Loyi ku wa hi Benaia loye, a nga
wa hi wanuna wa nhenha ya ba ma-
kume manharu, a nga wa wumbelwe
ka ba makume manharu ya yena:

ni ka lixaxa la yena ku wa hi Ammi-
zabada a nisanyana wa yena.
7 A nduna ya wumune ya hweti ya
wumune ku wa hi Asaheli a maka-
*b*ye wa Joabe, na Zebadia a nisa-
nyana wa yena a nzako ka yena:
ni ka lixaxa la yena ku wa maku-
me mambiri ni mune a kume ga
mazana.
8 A nduna ya wun*k*lanu ya hweti ya
wun*k*lanu ku wa hi Xamhuta a mu
Izra: ni ka lixaxa la yena ku wa hi
makume mambiri ni mune a kume
ga mazana.
9 A nduna ya wun*k*lanu ni yi*n*we ya
hweti ya n*k*lanu ni yinwe, ku wa hi
Ira a nisanyana wa ka Ikkexa a mu
Tekoi: ni lixaxa la yena ku wa hi
makume mambiri mune a kume ga
mazana.
10 A nduna ya wun*k*lanu ni timbiri ya
hweti ya wun*k*lanu ni timbiri ku wa
hi Helezi a mu Peloni, wa banana
ba ka Efraime: ni lixaxa la yena ku
wa hi makume mambiri ni mune a
kume ga mazana.
11 A nduna ya wun*k*lanu ni tinharu ya
hweti ya n*k*lanu ni tinharu ku wa hi
Sibbekai a mu Huxate, wa ka Zera;
ni lixaxa la yena ku wa hi makume
mambiri ni mune a kume ga maza-
na.
12 A nduna ya wun*k*lanu ni mune ya
hweti wun*k*lanu ni mune ku wa hi
Abiezera a mu Anatote, wa ka Be-
njamini: ni lixaxa la yena ku wa hi
makume mambiri ni mune a kume
ga mazana.
13 A nduna ya wukume ya hweti ya
wukume ku wa hi Maharai a mu
Netofate, wa ka Zera: ni ka lixaxa
la yena ku wa makume mambiri ni
mune a kume ga mazana.
14 A nduna ya kume ni yi*n*we ya
hweti ya kume ni yi*n*we ku wa hi
Benaia a mu Piratoni, wa banana ba
Efraime: ni lixaxa la yena ku wa hi
makume mambiri ni mune a kume
ga mazana.
15 A nduna ya wukume ni timbiri ya
hweti ya kume ni timbiri ku wa hi
Heldai a mu Netofate, wa ka Otni-
eli: ni lixaxa la yena ku wa hi ma-
kume mambiri ni mune a kume ga
mazana.
16 A kanzakale*z*o kambe hehla ka ti-
xaka ta ka Israeli: hehla ka lixaka
la ka Rubeni ku wa hi Eliezare a
nisanyana wa Zikri a mufumeli: a
ka Simeoni, Xefatia a nisanyana wa
Maaka:
17 A ka Levi, Haxabia a nisanyana wa
ka Kemueli: a ka Aroni, Zadoke:
18 A ka Juda, Elihu, a mu*n*we wa ba-
maka*b*ye ba Davida: a ka Isakare,
Omri a nisanyana wa ka Mikaeli:
19 A ka Zebuluni, Ixmaia a nisanyana
wa Obadia: a ka Naftali, Jeremote
a nisanyana wa Azrieli:
20 A ka banana ba ka Efraime, Hoxea
a nisanyana wa Azazia: a ka kihla-
nya ga lixaka la ka Manasa, Joeli a
nisanyana wa Pedaia:
21 A ka kihlanya ga lixaka la ka Ma-
nasa leyo Gileade, Iddo a nisanyana
wa Zakaria: a ka Benjamini, Jaasi-
eli a nisanyana wa Abnere:
22 A ka Dani, Azareli a nisanyana wa
Jerohamu. Leti ku wa hi tinduna
ta tixaka ta ka Israeli.
23 Kanile*z*i Davida a nga tekangi a tse-
ngo wa bona labo ba nga ni makume
mambiri malembe ku la hasi, haku-
ba Jehova i wa te ngalo i nga ta
enzelekisa Israeli ku fanana ni tinye-
leti ta tilo.
24 Joabe a nisanyana wa ka Zeruia i lo
sangula ku hlayela, kanile*z*i yena i
wa nga mbetangi; ni laho ku lota za-
nga hi kota ya lexi ka Israeli; ge ha-
mbu ni tsengo a wu bekwangi lomo
ku tsalelwako a *z*ikumbuxeto *z*a ho-
si Davida.
25 Ni hehla ka mabako ya hosi ku
wa hi Azmavete a nisanyana wa
Adieli: ni hehla ka mabako lomo
kwatini, ni lomo mitini, ni lomo mi-
taneni, ni lomo makokoleni, ku wa
hi Jonatani a nisanyana wa Uzzia:
26 Hehla ka bona labo a nga wa tira a
tiro wa lomo masinwini a xirimo xa
misaba ku wa hi Ezri a nisanya wa
Celuba:
27 Ni hehla ka *z*ivina ku wa hi Ximei
a mu Ramate: hehla ka mihanzo ya
mavina ni *z*igowolo *z*a wuvina Zabdi
mu Xifmi:
28 Ni hehla ka tisinya ta mivina ni tisi-
nya ta mikuwu leto ti nga wa hi lo-
mo tinyakeni Baal-hanani a mu Ge-
dera: ni hehla ka *z*igowolo *z*a mafura
ku wa hi Joaxi:
29 Ni hehla ka mi*k*lambi ta tihomu leyo
yi nga wa gela le Xaroni ku wa hi
Xitrai a mu Xaroni: ni hehla ka mi-
*k*lambi leyo yi nga wa hi lomo mi-
kobeni ku wa hi Xafate a nisanyana
wa Adlai:

30 Ni hehla ka makameli ku wa Obile
a mu Ixmaeli: ni hehla ka timbo-
ngola ku wa hi Jehdeia a mu Mero-
note: hehla ka mi*k*lambi ya tiyivu
ku wa hi Jazizi a mu Hagri.
31 Bon*k*le laba ba wa hi bafumeli ba
nhunzu leyo yi nga wa hi ya hosi
Davida.
32 Kambe Jonatani, a koko wa Da-
vida, i wa hi wa xikungo, a wanuna
a nga wa hi ni pimisiso, a mutsali,
na Jehieli a nisanyana wa Hacmoni
i wa hi *zin*we ni barisanyana ba hosi:
33 Na Ahitofeli i wa hi wa xikungo xa
hosi: na Huxai a mu Arke i wa hi
mungana wa hosi:
34 Ni nzako ka Ahitofeli ku wa Jehoi-
ada a nisanyana wa Benaia, na Abia-
tara: ni nduna ya impi ya hosi ku
wa hi Joabe.

XIPIMO 28.

1 Na Davida i lo tsombanyisela to-
n*k*le a tihosana ta ka Israeli, a tiho-
sana ta tixaka, ni tinduna ta mi*k*la-
wa labo ba kozela a hosi hi taxaxa,
ni tinduna ta makume mazana, ni
tinduna ta mazana, ni bafumeli ba
yon*k*le a nhunzuni titsomba ta hosi
ni ta barisañyana ba yena, *zin*we ni
tinduna, ni ba banuna ba tinhenha
*zin*we ni ba banuna ba tinhenha ta
kulwa, le Jerusalema.
2 *Z*onake Davida a hosi i lo yima hi
mikonzo ya yena, i te ngalo, Zwana-
ni mina, bamaka*b*ya ba mina, ni ba-
nhu ba mina: kwatsi ha mina, kona
ku wa hi kona lomu mbilwini ya mi-
na a kuaka a yin*d*lu ya kuhumula
ka a arke ga xivumelwano xa ka
Jehova, ni xikegetelo xa konzo wa
Nungungulu wa hina; mina nzi
longiselele a yin*d*lu.
3 Kanile*z*i Nungungulu i te ngalo ka
mina, Wena u nga ta aka a yin*d*lu ya
bito ga mina, hakuba wena u wanu-
na wa impi, u halatile nkata.
4 Ahemba Jehova, a Nungungulu wa
ka Israeli, i lo langa mina ka yon*k*le
a yin*d*lu ya ka dadani wa mina a ku-
ba hosi hehla ka Israeli kala kupi-
nzuka: hakuba yena i langile Juda
a kuba hosana; ni lomu n*d*lwini ka
Juda, a yin*d*lu ya dadani wa mina,
ni xikari ka barisanyana ba dadani
wa mina yena i lo teka a kuxalala
ka mina a ku maha mina a hosi a
hehla ka Israeli won*k*le;
5 Ni ka bon*k*le a barisanyana ba mina
(hakuba Jehova i nyikile mina a ba-
risanyana bo tala) yena i langile So-
lomoni a nisanyana wa mina a ku
tsama hehla ka xitsamo xa wukosi
xa mufumo wa Jehova hehla ka Isra-
eli.
6 Yena i te ngalo ka mina, Solomoni a
nisanyana wa wena, yena hi yena a
ta nga aka a yin*d*lu ya mina ni ti-
hu*b*ye ta mina; hakuba mina nzi la-
ngile yena akuba a nisanyana wa
mina, na mina nzi taba a dadani wa
yena.
7 Na mina nzi ta yimisa a mufumo kala
kupinzuka, loku a ku tsotsobongo a
ku maha mileletelo ya mina ni miyi-
miso ya mina, kwatsi hi legi siku.
8 Makunu hikwalaho, a ka kuwoneni
ka won*k*le Israeli, a gotsobanyano
wa ka Jehova, ni le kuingiseni ka
Nungungulu wa hina, lonzowotani
mu hlota yon*k*le mileletelisiso ya Je-
hova a Nungungulu wa *n*wina; ka-
si *n*wina ma fumela legi tiko go sa-
seka, ni ku siya gona a tsomba ka
banana ba *n*wina a nzako ka *n*wina
kala kupinzuka.
9 Na wena, Solomoni *n*wananga, ti-
ba wena a Nungungulu wa dadani
wa wena, kozela hi mbilu yi mbe-
leleko ni malanga ma vumelako;
hakuba Jehova a kambako ton*k*le
timbilu, a pimisisako won*k*le maala-
kanya ya mbilu. Loku wena u hlota
yena, yena i ta kumiwa ha wena:
kanile*z*i loku wena u tsika yena, ye-
na i ta hoxa wena kule kala kupi-
nzuka.
10 Teka ku celakota makunu; hakuba
Jehova i langile wena ku aka a yi-
n*d*lu yo basa: nga u su ku tiyiseta,
u aka yona.
11 *Z*onake Davida i lo nyika ka Solo-
moni a nisanyana wa yena a xiwo-
niso xa nyngwa ya tempele, ni xa
tin*d*lu ta kona, ni xa mabako ya
kona, ni xa tin*d*lu ta le hehla ta ko-
na, ni xa tin*d*lu ta lomu nzeni ta ko-
na, ni xa wutsamo ga xitsamo xa
wuxinji;
12 Ni ka xiwoniso lexo a nga wa hi
naxo hi Moya, a xa tihu*b*ye ta yi-
n*d*lu ya ka Jehova, ni xa ton*k*le ti-
n*d*lu ti renzelekeleko, ni xa mabako
ya yin*d*lu ya ka Nungungulu, ni xa
mabako ya *z*ilo *z*i nyikelelisilweko;
13 Kambe na ya *z*ixaxameto za bapristi
ni ba ka Levi, ni za won*k*le tiro wa
nkazo ya yin*d*lu ya ka Jehova, ni za

zonkle zibya za nkozo ya yindlu ya
ka Jehova;
14 Ni nzalama yi ringanisilweko ya zi-
bya za nzalama, ni xa tonkle tixaka
ta zibya za nkozo; a xa siliva ni ka
tonkle tixaka ta zibya za siliva hi
kuringanisa, akuba ka tonklelele ti-
xaka ta nkozo;
15 Hi kuringanisa kambe a tinhi ta ti-
kandiya ta nzalama, na kuwoninga
ka kona, a kuba ta nzalama, hi kuri-
nganisa tonklelele tinhi ta tikandiya
ni ku woninga ka kona; ni tinhi ta
tikandiya ta siliva, a siliva hi kuri-
nganiswa ni tonklelele tinhi ta tika-
ndiya ta kona ni kuwoninga ka tona,
kukotisa hi ku tirisa ka tonklelele ti-
nhi ta tikandiya;
16 Ni nzalama hi kuringanisa a timeza
ta zibaba zikombisilweko, ka tonkle-
lele timeza; a siliva ka tonklelele a
timeza ta siliva;
17 Ni tiobe ta nyama, ni zinamelo, ni
tikopo, za nzalama yi hlutekileko;
ni magombe ya nzalama hi kuringa-
nisa ka wonklelele magombe; ni ka
magombe ya siliva hi kuringanisa
ka wonklelele magombe;
18 Na akuba hi alati ga libani a nzala-
ma yi nyekisilweko hi kuringanisa;
ni nzalama ya xiwoniso xa kareta,
gona cerubima, lego gi andlalatile-
ko a tipapa ta gona, gi kubunyeta
a arke ga xivumelwano xa ka Je-
hova.
19 Zonkle lezi, ku wula Davida, Mina
nzi lo mahiwa a ku pimisisa a ka
kutsala hi canja ga Jehova, wona
wonkle a tiro wa lowu muwoniso.
20 Na Davida i te ngalo ka Solomoni
a nisanyana wa yena, Tiyisetau nga
be na hlanekero, ni ku maha kona:
u nga cabe, ge hambu ku mbela nta-
mo; hakuba Jehova a Nungungulu,
yena a Nungungulu wa mina, i zi-
nwe na wena; yena a nga ta tsanze-
kisa wena, hambu ni ku tsika wena,
kala wonkle a tiro wa yindlu ya ka
Jehova wu be wu mbetekileko.
21 Ni, languta, laho kukona a zixaxa-
meto za bapristi, ni ba ka Levi, za
yonkle a nkozo ya yindlu ya ka Nu-
ngungulu: ni laho ku taba zinwe na
wena a ka tonkle tixaka ta tiro bo-
nklelele ba banuna ba labo ba nga
ni wuklari, ni ka lihi lixaka la nko-
zo: kambewo ni tinduna ni bonkle
banhu hi kumbeleleko ba taba kule-
letelweni.

XIPIMO 29.

1 Na Davida a hosi i te ngalo ka
wonkle a gotsobanyano, Solomoni a
nisanyana wa mina, loye yece Nu-
ngungulu a mu langileko, wa ha hi
muswa ni wutsongwani, ni tiro
ngwahombe; hakuba a xilubelo a
hi xa munhu, kanilezi xa Jehova
Nungungulu.
2 Makunu mina nzi longiselele hi nta-
mo wa mina a za yindlu ya ka Nu-
ngungulu a nzalama hi zilo za nzala-
ma, a siliva hi zilo za siliva, a suku
hi zilo za suku, a ziketse hi zilo za zi-
ketse, a tisinya hi zilo za tisinya; a
maribye ya oniksi, ni maribye ma ta
nga klatekelelwa, a maribye ya tiro
wu ta nga bekelwa lomo nzeni, ni
ya mibala yi ambeneko, ni tonkle
tixaka ta malongo ya maribye, a
maribye ya timbokota ma wa hi ta-
liso.
3 Klatakumbiri kambe, hakuba mina
nzi mehele a kuranza ka mina hi
ka yindlu ya ka Nungungulu wa
mina, na mu wona lezaku mina nzi
na ni bako ga mina nwinyi ga nza-
lama ni siliva, mina nzi nyikile gona
ka yindlu ya ka Nungungulu wa
mina, hehla ni ka zonkle lezo nzi
longiseleleko akuba za yindlu yo
basa,
4 Wona manharu a kume ga mazana
ya titalenta ta nzalama, ta nzalama
ya le Ofira, ni nklanu ni mambiri a
kume ga mazana ya siliva yi hluti-
lwèko, lego ha gona ba ta nga name-
keta a kurisi ga yindlu;
5 A nzalama ya zibya za nzalama, ni
ka siliva a zibya za siliva, ni ka ti-
xaka ta wonkle a tiro wu ta nga ma-
hiwa hi mandla ya banyamitiro.
Nzinani zonake a nyikelako wutsu-
mbu ga yena hi kuvumelisilweko a
ku nyikelisa a wutsumbu ga yena
legi siku ka Jehova ke?
6 Zonake a tihosana ta tihloko ta
tindlu ta badadanini, tihosana ta ti-
xaka ta ka Israeli, ni tinduna ta ma-
kume mazana ni ta mazana, ni bafu-
meli ba tiro wa hosi, ba lo ti nyikela
hi kuvumelisilweko;
7 Na bona ba lo nyika akuba za nkozo
ya yindlu ya ka Nungungulu a nza-
lama nklanu wa kume ga mazana
titalenta ni kume ga kume ga maza-
na ya madarike, ni siliva kume ga
kume ga mazana a titalenta, a suku
kume ni nklanu ni tinharu a kume

ga mazana a titalenta, a ziketse i za-
na ga kume ga mazana a titalenta.
8 Na bona a ka loye a maribye ya ma-
longo a kumiwako ba lo nyika wona
ka bako ga yindlu ya ka Jehova, la-
hasi ka canja ga Jehieli a mu Ge-
rxoni.
9 Zonake a banhu ba lo tsakiswa, ha-
kuba bona ba lo nyikela hi kuvi-
melelisilweko, hakuba hi mbilu yi
mbeleleko ba lo nyikela ka hi ku-
vumelelisilweko ka Jehova: na Da-
vida a hosi i lo tsakiswa hi litsako
la hombe.
10 Ngahilezo Davida i lo katekisa Je-
hova mahlweni ka wonkle a gotso-
banyano; na Davida i te ngalo, U
katekisilwe wena, O Jehova, a Nu-
ngungulu wa ka Israeli a dadani
wa hina, kala kupinzuka ni kupi-
nzuka.
11 Ga wena, O Jehova, a wukulu, ni
ntamo, ni wukosi, ni hlulisiso, ni
kuklakuka: hakuba zonkle lezo zi
nga le tilweni ni laha misabeni za
wena; ngwa wena ni mufumo, O
Jehova, wena u klakusilwe kwatsi
hi hloko hehla ka bonkle.
12 Konkle a pfunisiso ni kudzunziwa
zita ha wena, wena u fumelako hehla
ka zonkle; ni le canjeni i ntamo ni
wunhenha; ni ka canja ga wena ku
maha a ku kula, ni ku nyika a ntamo
ka bonkle.
13 Makunu hikwalaho, Nungungulu
wa hina, hina ha bonga wena, ni ku
kesetela a bito ga wena ga wukosi.
14 Kanilezi nzi mina mani mina, zini ba-
nhu ba mina, lezaku hina hi nga nyi-
kela hi kuvimelisilweko a nzako ka
laya matsamela ke? hakuba zilo zo-
nkle zi ta ha wena, a za wena nwinyi
hina hi nyikile wena.
15 Hakuba hina hi bapfumba mahlweni
ka wena, ni tinzhubeti, kwatsi hilezi
bonkle badadani ba hina ba nga wa
lezo; a masiku ya hina laha misabe-
ni kwatsi xiruti, ni laho a ku kona
ku tsama.
16 O Jehova a Nungungulu wa hina,
yonkle leyi nhunzu hi longiseleleko
akuba hi aka a yindlu ya bito ga
wena go basa yita hi le canjeni ga
wena, yona yonkle nja wena nwi
nyi.
17 Mina nza zi tiba kambe, Nungungu-
lu wa mina, lezaku wena u ringako
a mbilu, u na ni ku xalaliswa hi no-
ngametiso. Kwatsi ha mina, hi ka
nongametiso wa mbilu ya mina hi ku
ziranzisileko nzi nyikele zonkle lezi
zilo: ni makunu mina nzi wonile hi
litsako a banhu ba wena, laba ba nga
kona laha, ba nyikela ko hi kuranzi-
sileko ka wena.
18 O Jehova, a Nungungulu wa ka
Abrahama, wa ka Isaka, wa ka Isra-
eli, a badadani ba hina, hlayisa loku
kala kupinzuka kupimisiseni ka ku-
alanya ka mbilu ya banhu ba wena,
ni ku longiselela a mbilu yabye ka
wena;
19 Ni ku nyika ka Solomoni a nisanya-
na wa mina a mbilu yi mbeleleko, a
ku hlayisa a zileletelo za wena, ni
mikustumunyelo ya wena, ni zila-
yelo za wena, ni ku maha zonkle lezi
zilo, ni kuaka a xilubelo, lexi mina
nzi xilongiseleleko.
20 Na Davida i te ngalo ka wonkle a
gotsobanyano, Makunu katekisani
Jehova a Nungungulu wa nwina,
Ni wonkle a gotsobanyano wu lo
katekisa Jehova, a Nungungulu wa
badadani babye, ba lo koramisa laha-
si tihloko tabye, ba lo dumisa Jehova,
ni hosi.
21 Na bona ba lo pahlela a mipahlelo
ka Jehova, ba lo nyikela a minyikelo
ya kuhiswa ka Jehova, ha manziko
a nzako ka lego siku, gona kume ga
mazana ya tihonwana, ni kume ga
mazana ya tihamba, ni kume ga ma-
zana a tivana, zinwe ni minyikelo ya
zona ya kunwa, a mipahlelo ya tali-
siso ya bonkle ba ka Israeli,
22 Ba loga ba lonwa mahlweni ka Jeho-
va ka lego siku hi kutsaka ka ho-
mbe.
Na bona ba lo maha Solomoni a
nisanyana wa Davida a hosi hi xikati
xa wumbiri, ba lo tota yena ka Je-
hova a kuba a hosana, na Zadoke a
kuba a mupristi.
23 Zonake Solomoni i lo tsama lomo xi-
tsanweni xa wukosi xa Jehova kota
hosi a xikundleni xa Davida a dada-
ni wa yena, i lo vuvuma; ni wonkle
Israeli wu lo ingisa yena.
24 Ni tonkle a tihosana, ba banuna ba
tinhenha, ziwangaho ni bonkle bari-
sanyana ba hosi Davida, ba lo kora-
misa a wutsumbu gabye ka Solomoni
a hosi.
25 Na Jehova i lo kukumukisa Solomo-
ni hi kuhunzelelisilweko kuwoneni
ka Israeli, i lo bingeretela hehla
ka yena a kuklakuka ka wukosi

kwatsi hi loko ku nga nga ku nga
wa hi kona ni ka yihi hosi hi ma-
hlweni ka yena a ka Israeli.
26 Makunu Davida a nisanyana wa
Jese i lo fumela won*k*le Israeli.
27 Ni xikati lexo a nga wa fumele he-
hla ka Israeli mune wa makume
a malembe; n*k*lanu ni mambiri ma-
lembe yena i lo fumela le Hebroni,
makume manharu ni manharu ma-
lembe yena i lo fumela le Jerusale-
ma.
28 Na yena i lofa na a kosahele hi ku-
fancleko, na a tele hi masiku, a pfu-
no, ni kudzunziwa: na Solomoni
nisanyana wa yena i lo fuma lomo
xikun*d*leni xa yena.
29 Makunu a *z*imaho *z*a Davida a hosi,
*z*o rangula ni *z*o gumesa, languta,
*z*ona *z*i tsalilwe lomo timhakeni ta
Samueli a muwoni, ni timhakeni ta
Natani a muprofeti, ni timhakeni ta
Gadi a muwoni.
30 *Z*i*n*we ni kufuma ka yena kon*k*le ni
wunhenha, ni *z*ikati le*z*o *z*i nga wa
hi hehla ka yena, ni hehla ka Isra-
eli, ni hehla ka mifumo yon*k*le ya
matiko.

A BUKU GA WUMBIRI GA

KRONEKELE.

XIPIMO 1.

1 Na Solomoni a nisanyana wa Da-
vida i lo tiyisetwa mufu*n*weni wa
yena, na Jehova Nungungulu i wa
hi *z*i*n*we na yena, i lo kukumukisa
yena hi kuenzelekisilweko.
2 Na Solomoni i lo wulawula ka wo-
n*k*le Israeli, ka tinduna ta makume
mazana, ni ta mazana, ni ka balamuli,
ni ka ton*k*lelele tihosana lomo ka
Israeli, a tihloko ta tin*d*lu ta bada-
dani.
3 *Z*ingaho Solomoni, ni won*k*le a gotso-
banyano *z*i*n*we naye, ba loya wutsa-
*n*weni gi *k*lakukileko lego gi nga wa
hi le Gibeoni; hakuba leyo ku wa
hi kona a tenta ga mu*k*lano wa Nu-
ngungulu, lego Mosi a nanza ga Je-
hova a gi mahileko le xiwuleni.
4 Kanile*z*i a arke ga ka Nungungulu
Davida i wa gi nehile hi Kiriat-jea-
rimu a ka wutsamo lego Davida a
longiseleko gona; hakuba yena i wa
gwimbile a tenta ga gona le Jerusa-
lema.
5 *K*latakumbiri a alati ga suku, lego
Bezaleli a nisanyana wa Uri, a nisa-
nyana wa Hura, a nga wa gi mahile,
gi wa hi leyo mahlweni ka taberna-
kele ga Jehova: na Solomoni ni go-
tsobanyano ba lo hlota gona.
6 Na Solomoni i lo kanziya le hehla
laha a ka alati ga suku mahlweni ka
Jehova, lego gi nga wa hi le tenteni
ga mu*k*langano, i lo nyikela a kume
ga mazana a minyikelo ya kuhiswa
hehla ka gona.
7 Ni wusiku Nungungulu i lo wo-
neka ka Solomoni, na te ngalo ka
yena, Wutisa lexo mina nzi ta nga
nyika wena.
8 Na Solomoni i te ngalo ka Nungu-
ngulu, Wena u kombisile a kuranza-
kawunene ka Davida a dadani wa
mina, u mahile mina hosi lomu xiku-
n*d*leni xa yena.
9 Makunu, O Jehova Nungungulu,
nga a tsumbiso wa wena ka Davida
a dadani wa mina wu be wu yimisi-
lweko; hakuba wena u mahile mina
hosi hehla ka banhu laba bafananako
ni tshuri hi wu*d*lemo.
10 Nyika mina makunu a kutibisisa ni
kupimisisa, kasi mina nza fela ku
huma han*d*le ni ku engena nzeni ma-
hlweni ka laba banhu; hakuba nzi-
mani a lamulako laba a banhu ba
wena, le*z*o ba nga ba hombe hi ku-
ngahi ke?
11 Na Nungungulu i te ngalo ka Solo-
moni, Hakuba loku ku wa hi lomu
mbilwini ya wena, wena a ku wuti-
sangi a kufuma, ni kupfuma, ni ku-
dzunziwa, ge hambu wutomi ga bona
labo ba bengako wena, ge hambu
le*z*o a ku wutisa a wutomi go naba-
lata; kanile*z*i u wutisile a wutibi ni
kupimisisa, akuba ka wutsumbu ga

wena kasi wena wa fela ku lamula a
banhu ba mina, hehla ka bona mina
nzi mahileko wena hosi:
12 A wutibi ni kupimisisa ku nyikelwe
ka wena; na mina nzi ta nyika wena
a kufuma, ni kupfuna, ni kudzunzi-
wa, loko ku wa nga hi ko kona a wa
tihosi a nga wa hi nako leto ti nga
wa hi kona hi mahlweni ka wena;
ge hambu ni ku ba kona a nzako ka
wena yo fanana lezo.
13 *Z*ingaho Solomoni i lota hi wutsa-
*n*weni gi *k*lakukileko lego gi nga wa
hi le Gibeoni, a suka le tenteni ga
mu*k*langano, ata le Jerusalema; na
yena i lo fumela hehla ka Israeli.
14 Na Solomoni i lo tsombanyisa a
tikareta ni ba banuna ba mahaxi: na
yena i wa ni kume ga mazana ni
mune wa mazana a tikareta, ni kume
ni mambiri a kume ga mazana ya ba
banuna ba mahaxi, labo i lo ba beka
lomo mitini wa tikareta, na *zin*we ni
hosi le Jerusalema.
15 Ni hosi yi lo maha a siliva ni nzala-
ma a kuba le Jerusalema kwatsi ma-
ri*b*ye, ni sedare yena i lo maha kwa-
tsi tisinya ta mikuwu leto ti nga
lomo tinyakeni, hi wunyingi.
16 Ni mahaxi labo Solomoni a nga wa
hi nawo ma wata hi le Gipite; ni
bamahungani ba hosi ba wa ku amu-
kela wona hi mapfumba, a pfumba
gi*n*we i tsengo.
17 Na bona ba loya teka ba neha hi le
Gipite a kareta i n*k*lanu ni gi*n*we
mazana maxekeli ya siliva, a haxi i
zana ni n*k*lanu wa makume: na *z*i
wangaho ka ton*k*le a tihosi ta Hiti,
ni tihosi ta ma Siria, ba lo neha wo-
na hi mamahela ya*b*yewo.

XIPIMO 2.

1 Makunu Solomoni i lo xuba a ku
aka a yin*d*lu ya bito ga ka Jehova,
ni yin*d*lu ya mufumo wa yena.
2 Na Solomoni i hlayela a n*k*lanu wa
makume ni mambiri a kume ga ma-
zana ya ba banuna ba kurwala a mi-
kinyabezo, ni n*k*lanu ni manharu a
makume ya kume ga mazana labo
ba nga wa hi batsemi lomo *z*itsunge-
ni, ni manharu a kume ga mazana ni
n*k*lanu ni gi*n*we mazana akuba he-
hla ka kuwonelela bona.
3 Na Solomoni i lo rumela ka Huramu
a hosi ya le Tire, aku, Kwatsi hile*z*i
wena u mahileko na Davida a dada-
ni wa mina, u mahileko ku rumela
ka yena a tisedare a kuakela yena a
tin*d*lu a ku tsama nzeni ka yona *z*i-
ngahowo mahawu ka mina.
4 Languta, mina nzi laba ku aka a yi-
n*d*lu ya bito ga Jehova a Nungu-
ngulu wa mina, a ku nyikelisisa
yona ka yena, ni kuhisa mahlweni
ka yena a libani la pepo wo tsombe-
la, ni ya *z*ibababa *z*i simamisilweko
*z*i kombiswa, ni ya minyikelo ya ku-
hiswa ya mixo ni gambo, hi ka ma-
sabado, ni ka tihweti ti*s*wa, ka mi-
buzo yi yimisilweko ya Jehova a
Nungungulu wa hina. Le*z*i hi *z*ixa-
xameto kala kupinzuka ka Israeli.
5 Ni yin*d*lu leyi nzi akako nja hombe
nguvu; hakuba ngwahombe a Nu-
ngungulu wa hina hehla ka banu-
ngungulu bon*k*le.
6 Kanile*z*i nzimani a *z*i kotako a kua-
kela yena a yin*d*lu, na mu wona
le*z*aku a tilo ni tilo ga matilo a ma
mu kangateli yena ke? nzi mina ma-
ni makunu, loye nzi nga wa ta nga
nzi akela yena a yin*d*lu, saseka a ku-
hisela a libani mahlweni ka yena ke?
7 Makunu le*z*o rumela mina a ba ba-
nuna ba *k*larihisilweko a ku tira hi
ka nzalama, ni ka siliva, ni ka suku,
ni ka *z*iketse, ni ka *z*irila, ni ko
*t*ruka, ni ko balala, ni ka labo ba
*z*itibako a ku ke*k*lela ton*k*le tixaka
ta ku *k*labela, a ku ta ba *zin*we ni ba
banuna ba *k*larisilweko laba ba nga
*zin*we na mina leno Juda ni Jerusa-
lema, labo Davida dadani wa mina
a ba longiseleko.
8 Rumela mina kambe a tisinya ta se-
dare, ni tisinya ta fira ni tisinya ta a
alguma, hi lomo Lebanoni; hakuba
mina nza *z*i tiba le*z*aku a malanza ya
wena ma *z*i tiba ku tsema tinhi lomo
Lebanoni. Ni, languta, a malanza
ya mina ma taba *zin*we ni malanza
ya wena,
9 Kona ku longiselela mina tona tinhi
tinyingi; hakuba a yin*d*lu leyi mi-
na nzi labako kuaka yi taba ya ho-
mbe ni yi hlamalisako.
10 Ni, languta, mina nzi ta nyika ka
malanza ya wena, a batsemi labo ba
tsemako tinhi a *z*iringaniso *z*a maku-
me mambiri ya kume mazana *z*a ma-
bele ma *k*lokolweko, ni makume
mambiri ya kume ga mazana ya
barle, ni makume mambiri ya ku-
me ga mazana a tikarafau ta waini,
ni makume mambiri ya kume ga ma-
zana a tikarafau ta mafura.

madunzu mambiri laya ma nga wa
hi hehla ka timhanze, ni wumbiri a
tiro wa ku komelwa a ku fenengeta
a madunzu mambiri ma nga wa hi
hehla ka timhanze,
13 Ni mune wa mazana ya mapomegra-
nate ya mitiro mimbiri yikome-
lweko; tixaxa timbiri ta mapome-
granate ta lowu ni lowu a tiro
wukomelweko, a ku kubunyeta a
magombe ya madunzu ma hehla ka
timhanze.
14 Yena i lo maha kambe a *z*ikatelo, ni
*z*inamelo i lo *z*i maha yena hehla ka
*z*ikatelo;
15 A bimbi gi*n*we, ni kume ga tikabi
lahasi ka gona.
16 Ni timbita kambe, ni mafoxola, ni
tiobe ta nyama, ni *z*on*k*le a *z*i*b*ya *z*a
kona, Huramu dadani wa yena i lo
maha ka hosi Solomoni, akuba *z*a
yin*d*lu ya ka Jehova, hi suku wu
ngangamelako.
17 A ka le mikobeni ya Jordani a hosi
yi lo *k*lomba *z*ona, le marupeni ya
liranza*b*ya xikari ka Sukote na Ze-
reda.
18 *Z*akungahi Solomoni i lo maha a *z*i-
*b*ya hi wunyingi ga hombe; haku-
ba a xiringaniso xa suku xi wa nga
hi na ku kumiwa.
19 Na Solomoni i lo maha *z*on*k*le a
*z*i*b*ya le*z*o *z*i nga lomu n*d*lwini ya ka
Nungungulu, ni alati ga nzalama
kambe, ni timeza leto a *z*ibaba *z*a
kombilweko *z*i nga ka tona;
20 Ni tinhi ta tikandiya *z*i*n*we ni ku-
woninga ka tona, a ku vura kukoti-
sa hi xixaxamato mahlweni ka mu-
capa, wa nzalama yi hlutekileko;
21 A *z*itsangi, ni kuwoninga, ni mahati,
*z*a nzalama, le*z*o *z*i wa hi *z*a nzalama
yi mbeleleko.
22 Ni *z*itimo, ni *z*inamelo, ni mikombe,
ni mahati ya nzilo, *z*i wa hi *z*a nza-
lama yi hlutelileko. Kambe hi wu-
engeno ga yin*d*lu, ni tibati ta lomo
nzeni ta kona laho kuhunzeleleko
wutsamo gobasa, ni tibati ta yin*d*lu,
ya wumboni, ga tempele, ti wa hi ta
nzalama.

XIPIMO 5.

1 *Z*akungahi a tiro lowo Solomoni a
nga wa wu mahile a kuba wa yin*d*lu
ya ka Jehova wu wa mbetekile.
Na Solomoni i lo neha lomo nzeni a
*z*ilo le*z*o Davida dadani wa yena a
nga wa nyikelelisile, yona siliva, ni
nzalama, ni *z*i*b*ya *z*on*k*le, i lo ta beka
*z*ona lomu mabakweni ya yin*d*lu ya
ka Nungungulu.
2 *Z*onake Solomoni i lo tsombanyi-
sela a masingalakati ya ka Israeli,
ni ton*k*le a tihloko ta tixaka, ni ti-
hosana ta tin*d*lu ta badadani ba ba-
nana ba ka Israeli, ba lota le Je-
rusalema, a ku neha a arke ga
xivumelwano xa ka Jehova le mu-
tini wa Davida, lowu hi Zioni.
3 Bon*k*le a banhu ba ka Israeli ba lo
tsombana wutsumbu ga*b*ye katigi-
*n*we le ka hosi le mubuzweni, lowo
wu nga wa hi hwetini ya n*k*lanu ni
timbiri.
4 Ni won*k*le a masingalakati ya ka
Israeli ma lota: ni ba ka Levi ba lo
rwala a arke;
5 Na bona ba lo kanziya ba neha a
arke, ni tenta ga mu*k*langano, ni *z*o-
n*k*le *z*i*b*ya *z*o basa le*z*o *z*i nga wa hi
lomo Tenteni; le*z*i ba lo neha a ba-
pristi a ba ka Levi.
6 A hosi Solomoni ni won*k*le a *k*langa-
no wa ka Israeli, lowo wu nga wa
tsombene ka yena, ba wa hi ma-
hlweni ka a arke, ba wa ku pahlela
a tiyivu ni tikabi, leto ti nga wa nga
ti nga hlayiwi hambu ni mitsengo
hi wu*d*lemo.
7 Ni bapristi ba lo neha ba engenisa a
arke ga xivimelwano xa ka Jehova
wutsa*n*weni ga yona, lomo mucape-
ni wa yin*d*lu, le wutsa*n*weni gi hu-
nzeleleko kubasa, kona lahasi ka ti-
papa ta macerubima.
8 Hakuba a macerubima ma wa la ku
an*d*lalata tipapa ta wona hehla ka a
wutsamo ga arke, ni macerubima
ma lo kubunyeta a arke ni mipingu
ya kona hi le hehla.
9 Ni mipingu yi wa lehile le*z*aku a
magumo ya mipingu yi wa ku wo-
*n*wa yi hi laho arkeni mahlweni ka
mucapa; kanile*z*i yona yi wa nga
woniwi hi le han*d*le: yona yi laho
kala legi siku.
10 Laho ku wa nga hi na ncumo lomo
a arkeni saseka a mari*b*ye mambiri
lawo Mosi a nga wa bekile lomo le
Horebe, laha Jehova a nga wa maha
a xivumelwano *z*i*n*we ni banana ba
ka Israeli, laha na bona ba nga wa
huma hi le Gipite.
11 Na ku mahisile leso, laha a ba-
pristi ba nga wa humele hi lomo
wutsa*n*weni ga kubasa (hakuba a
bapristi labo ba nga wa hi kona ba

wa basisile a wutsumbu ga*b*ye, ba wa nga hlayisangi a tixaxa ta*b*ye;

12 Kambe ni ba ka Levi labo ba nga wa hi bayimbelele, bon*k*le ba bona, yena Asafa, Hemani, Jedutuni, ni barisanyana ba*b*ye ni bamaka*b*ye ba bona, ba wa lo ambala hi tinguwo ta wukene go saseka, *z*in*w*e ni ngoma, ni timbila, ni *z*itende, ba lo yima hi le magumo kamutsuwukagambo ka a alati, *z*in*w*e na bona i zana ni makume mambiri ya bapristi ba bako a mipunzu);

13 Na ku mahisile le*z*o, laha a mipunzu ni bayimbeleli ba nga wa ku kwatsi mun*w*e, a ku maha wucenje gin*w*e a kuzwiwa ku dumiseni ni kubongeni Jehova; laho bona na ba *k*lakusa gezu ga*b*ye hi mipunzu ni tingoma ni wucenje gon*k*le ga kuvuma, ni kudumisa Jehova, baku, Hakuba kusasa ka yena; hakuba kuranzakawunene ga yena kusimamisile kala kupinzuka; le*z*o *z*onake a yin*d*lu yi wa lo tatiswa hi refu, yona yin*d*lu ya ka Jehova.

14 *Z*ingaho le*z*o a bapristi ba wa nga hi na ku yima ba kozela hi kota ya refu: hakuba a wukosi ga Jehova gi wa tatisile a yin*d*lu ya ka Nungungulu.

XIPIMO 6.

1 *Z*onake ku lo wula Solomoni, Jehova i te ngalo yena i wa ta nga a aka lomo munyameni wu pumisilweko.

2 Kanile*z*i mina nzi a akele wena a yin*d*lu ya wuakelo, a wutsamo ga kuaka ka wena kala kupinzuka.

3 Ni hosi yi lo renzeleta a nghohe ya yona, i lo katekisa won*k*le a gotsobanyano wa ka Israeli: ni won*k*le a gotsobanyano wa ka Israeli wu la ku yima.

4 Na yena i te ngalo, A kukatekiswa a kube ka Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli, loye a wulileko hi nomu wa yena ka Davida a dadani wa mina, na hi canja ga yena i ta tisile kona, aku,

5 Cima ka siku lego mina nzi nga humesa nzi neha a banhu ba mina hi le tikweni ga le Gipite, mina a nzi langangi ni muti ka ton*k*le tixaka ta ka Israeli a kuaka yin*d*lu kona, kasi a bito ga mina gi fela akuba laho; ge mina a nzi langangi ni wihi a munhu akuba hosana hehla ka munhu wa mina Israeli:

6 Kanile*z*i mina nzi langile a Jerusalema, kasi a bito ga mina gi fela akuba leyo, nzi langile Davida a ku wumbelwa hehla ka munhu wa mina Israeli.

7 Makunu kona ku wa hi lomo mbilwini ya Davida a ku akela ya bito ga Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli.

8 Kanile*z*i Jehova i te ngalo ka Davida a dadani wa mina, Kwatsi hilaho ku nga wa hi mbilwini ya wena a ku akela yin*d*lu a bito ga mina, wena u mahile kwatsi le*z*o kona ku wa hi lomo mbilwini ya wena:

9 Ahembale*z*oke wena u nga ta aka a yin*d*lu; kanile*z*i a nisanyana wa wena loye a ta nga huma hi lomo *z*iwunun*w*ini *z*a wena, yena hi yena a ta nga aka a yin*d*lu ya bito ga mina.

10 Na Jehova i mbelelisile a mhaka ya yena leyo a yi wulileko; hakuba mina nzi vuxilwe lomu xikun*d*leni xa Davida dadani wa mina, nzi tsamile lomu xitsan*w*eni xa wukosi xa ka Israeli, kwatsi hile*z*i Jehova a tsumbisileko, nzi akile a yin*d*lu ya bito ga ka Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli.

11 Ni laho mina nzi bekile a arke, lomo nzeni ka gona ku kona a xivumelwano xa ka Jehova, lexo yena a mahileko *z*in*w*e ni ba Israeli.

12 Na yena i lo yima mahlweni ka a alati ga ka Jehova a kubakoneni ka won*k*le a gotsobanyano wa ka Israeli, i lo an*d*lalata a nawuluta man*d*la ya yena

13 (Hakuba Solomoni i wa mahile a xitsamelo xa suku, xi wa hi n*k*lanu wa mikono kunabalata, ni n*k*lanu wa mikono kuanama, ni mikono minharu a ku*k*lakuka, i wa yimisile gona lomo xikari ka hu*b*ye; ni hehla ka gona yena i lo yima, i lo kizama madzolweni ya yena mahlweni ka gotsobanyano wa ka Israeli, i an*d*lalata a nawuluta man*d*la ya yena a xungeta le tilweni);

14 Na yena i te ngalo, O Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli, laho a ku kona a Nungungulu wa ku fanana na wena, le tilweni, kutani laha misabeni; loye a hlayisako a xivumelwano ni kuranzakawunene *z*in*w*e ni malanza ya yena, lawo ma fambako mahlweni ka wena hi timbilu ta wona ton*k*le;

15 A wihi u hlayisileko *z*in*w*e ni nanza

ga wena Davida dadani wa mina lezo
wena u mahileko ku tsumbisa yena:
ina, wena u lo wulawula hi nomu
wa wena, u tatisileko kona hi canja
ga wena, kwatsi hi legi siku.
16 Makunu hikwalaho, O Jehova, a
Nungungulu wa ka Israeli, hlayisa
ni nanza ga Davida a dadani wa mi-
na lezo wena u tsumbisile *zinwe* na-
ye, uku, Laho ku nga ta hluleka a
munhu kuwoneni ka mina a ku tsa-
ma xitsa*n*weni xa wukosi xa ka
Israeli, ntsena loku banana ba wena
ba teka kucelakota hi tin*d*lela ta*b*ye,
a ku famba hi nayo wa mina kwatsi
hilezi wena u fambileko mahlweni
ka mina.
17 Makunu hikwalaho, O Jehova, a
Nungungulu wa ka Israeli, nga a
mhaka ya wena a yi tatiseke, leyo
wena u wulileko ka nanza ga wena
Davida.
18 Kanilezi Nungungulu zinene futsi
i ta tsama *zinwe* ni banhu laha misa-
beni ke? languta, a tilo ga matilo a
zi koti ku kangatela wena; wutso-
ngo ga ku yiniyini a yin*d*lu leyi mi-
na nzi akeleko wona ke!
19 Kasike wena wa celakota ka muko-
mbelo wa nanza ga wena, ni ka mu-
kongelisiso wa yena, O Jehova Nu-
ngungulu wa mina, a kuzwa a ka
kurila ni ka mukombelo lowu a na-
nza ga wena gi kombelako mahlweni
ka wena;
20 Lezaku a mahlo ya wena a ma vulu-
leka hehla ka leyi yin*d*lu a siku ni
wusiku, kona ngomama na gona wu-
tsamo legi wena u te ku ngalo u wa
ta nga u beka kona a bito ga wena
laho; ni kuzwa ka mikombelo leyo
a nanza ga wena gi ta nga kombela
na gi xungetile ka ngomama ni legi
wutsamo.
21 Na ingisa wena ka mikongelelisiso
ya nanza ga wena, ni ka banhu ba
wena Israeli, laho bona ba ta nga
kombela ngomama ni legi wutsamo:
inaka, ingisa wena hi wutsa*n*weni ga
kuaka ka wena, kona le tilweni; ni
laha wena u zwako, tsetselela.
22 Loku a munhu a onha a vukela a
wa akelwane wa yena, ni xifungo
xi *k*latekilwe hehla ka yena a ku ma-
ha yena a hlambanya, yena ata hla-
mbanya mahlweni ka alati ga wena
ka leyi yin*d*lu;
23 Zonake zwana wena hi le tilweni,
maha, ni ku lamula wena a malanza,
u wutisako a wa kubiha, a ku neha
a n*d*lela ya yena hehla ka hloko ya
yena *n*winyi; ni ku longameta a lu-
lamileko, a ku nyika ka yena kuko-
tisa hi kululamisisa ka yena.
24 Ni loku a banhu ba wena ba ka
Israeli ba tsuwuka lahasi mahlweni
ka nala we yena, hakuba bona ba
onhileko ba vukela wena, ni loku ba
hunzuluka kambe ba wulela a zionho
za*b*ye, ni ku kombela ni ku maha
mikongelelisiso mahlweni ka wena
ka leyi yin*d*lu;
25 Zonake zwana wena hi le tilweni, ni
ku tsetselela a zionho za banhu ba
wena Israeli, ni ku neha bona ka-
mbe ka tiko lego wena u nyikileko
bona *zinwe* ni badadani ba*b*ye.
26 Ni loku a tilo gi valilwe, ni laho
ku nga hi kona a vula, hakuba bona
ba onhileko ba vukela wena; loku
bona ba kombela ngomama ni legi
wutsamo, ni ku wulela a bito ga
wena, ni ku hunzuluka le kuonheni
ka*b*ye, laha wena u mahako ku hlo-
kiswa ka bona:
27 Zonake ingisa wena hi tilweni, a ku
tsetselela a kuonha ka malanza ya
wena, ni ka banhu ba wena ba Isra-
eli, laha wena u ba gonzisako a
n*d*lela yo saseka leyo bona ba nga
wa ta nga ba famba ha yona; ni
ku rumela a vula lomu tikweni ga-
*b*ye, legi wena u nyikileko ka banhu
ba wena akuba tsomba.
28 Loku laho ku nga ku hi kona a
n*d*lala lomu tikweni, loku ku hi
kona a tungu, loku laho ku nga ku
hi kona a bubutsa ga xihuhuri, a
humbi kutani ziwungwani; loku a
balala ba*b*ye ba ba vimbezela bona
lomo tikweni ga miti ya*b*ye; ka-
ni i tungu wa ku yini kani mbu-
ba*b*yi ga ku yiniyini gi ta nga ba
lezo;
29 Kani ngwakuyini a mukombelo ni
mukongeliso wu ta nga mahiwa hi
munhu loyewo, kutani hi bon*k*le
banhu ba wena ba ka Israeli, labo ba
ta nga tiba bon*k*lelele banhu a tungu
wa bonawu ni zihlokiso za bona be-
nyi, ni ku i ta a n*d*lalata a nawuluta
man*d*la ya ngomama ni leyi yin*d*lu:
30 Zonake ingisa wena hi le tilweni
wutsa*n*weni ga kuaka ka wena, ni
ku tsetselela, ni ku maha ka bon*k*le-
lele banhu kukotisa hi tin*d*lela to-
n*k*le ta yena, labo a mbilu wena
u tibako (hakuba wena, wena wece,

u tibako a timbilu ta banana ba
banhu);
31 Kasi bona ba fela kucaba wena, a
ku famba hi ten*d*lela ta wena, ku lo-
ngoloka ni xon*k*le xikati xa wutomi
lego ba hanyako lomo tikweni legi
wena u nyikileko ka badadani ba-
*b*ye.
32 *K*latakumbiri hi xungetano ni ba-
matiko, labo ba nga hiko ba banhu
ba wena ba ka Israeli, loku yena
i tata hi tiko ga le kule hi kota
ya bito ga wena ga hombe, ni ncanja
ga wena ga nyamintamo, ni woko ga
wena ni *k*lakusilweko; laha bona ba
nga ta ba kombela xungetano ni le-
yi yin*d*lu:
33 *Z*onake ingisa wena hi le tilweni,
kona leyo wutsanweni ga kuaka ka
wena, ni ku maha ka *z*on*k*le lezo
a bamatiko ba *z*i bitanako ka wena;
kasi bon*k*le a banhu ba misaba ba
fela ku tiba a bito ga wena, ni ku ca-
ba wena, kwatsi hile*z*i ba mahako
banhu ba wena ba ka Israeli, na kasi
ba fela a ku tiba le*z*aku leyi a yin*d*lu
nzi yi akileko yi bitanilwe hi bito ga
wena.
34 Ni loku abanhu ba wena ba huma
lahan*d*le ku hloma impi a ku yalwa
ni balala ba*b*ye, ni kani hi yihi n*d*le-
la wena u ta nga rumela bona, ni lo-
ku bona ba kombela ka wena ngo-
mama ni lowu muti lowu wena u
wu langileko, ni ka yin*d*lu leyi mina
nzi akileko ka bito ga wena;
35 *Z*onake ingisa wena hi le tilweni
a mukombelo wa*b*ye ni mukongelo
wa*b*ye, ni ku hlanguta a tikuruxu
ta*b*ye.
36 Loku bona ba onha ba vukela we-
na (hakuba laho a ku kona munhu a
nga onhiko), na wena u be u zanga-
rileko zinwe nabo, u nyikela bona
ka nala, *z*ingaho lezo ba koma bona
kuya ka tiko ga le kule kutani ga la-
ba kusuhani;
37 Kasike loku bona ba ti alakanyela a
wutsumbu ga*b*ye lomo tikweni lego
bona ba golilweko bako*n*wi, ni ku
*k*lela kambe, ni ku maha a mikonge-
lisiso ka wena leyo tikweni ga kuko-
*n*wa ka*b*ye, baku, hina hi onhile, hi-
na hi mahile hi kuonhakalisilweko,
na hi mahile hi kubihisisilweko.
38 Loku bona ba *k*lelela kambe ka we-
na hi mbilu ya*b*ye yon*k*le muhefe-
mulo wa*b*ye won*k*le lomo tikweni
ga wukonwi ga*b*ye, leyo barweleko
bona ba ko*n*wi, ni kukombela ngo-
mama ni tiko ga*b*ye, lego wena u
nyikileko ka badadani ba*b*ye, ni mu-
ti lowu wena u wu langileko, ni
ngomama ni yin*d*lu leyi mina nzi
akile ka bito ga wena.
39 *Z*onake ingisa wena hi le tilweni,
kona le wutsanweni ga kuaka ka
wena, a mukombelo wa*b*ye ni miko-
ngelilisiso ya*b*ye, ni ku hlanguta a
tikuruxu ta*b*ye, ni ku tsetselela ba-
nhu ba wena laba ba onhileko ba vu-
kela wena.
40 Makunu, O Nungungulu wa mi-
na, vumela, mina nza nkongotela we-
na, a mahlo ya wena a ma vululeke,
nga ni tin*d*lebe ta wena ti pumunhe-
kaka ka mukombelo lowu wu mahi-
wako ka legi wutsamo.
41 Makunu hikwalaho suka, Jehova
Nungungulu, ka wutsamo ga kuhu-
mula ka wena, wena, ni a arke ga
ntamo wa wena; nga bapristi ba
wena, O Jehova Nungungulu, a ba
be ba ambexilweko hi kubanyiswa,
nga ba basileko ba ni litsako hi ka
kusasa.
42 O Jehova Nungungulu, u nga hu-
nzulusi kule a nghohe ya a totilwe-
ko wa wena: alakanya kuranzaka-
wunene ga wena ka Davida a nanza
ga wena.

XIPIMO 7.

1 Makunu laha Solomoni a nga wa
mahile kugumelwa a kukombela, ni
nzilo wu lo relela wu ta hi le tilwe-
ni, wu lota *t*romula a munyikelo wa
kuhiswa ni mipahlelo; ni wukosi ga
ka Jehova gi lo tatisa a yin*d*lu.
2 Ni bapristi ba wa nga hi na ku enge-
na lomu n*d*lwini ya ka Jehova, ha-
kuba a wukosi ga ka Jehova gi wa
tatisile a yin*d*lu ya ka Jehova.
3 Ni bon*k*le a banana ba ka Israeli ba
wa la su tsonono ba cuwuka, laha a
nzilo wu nga wa relela lahasi, ni wu-
kosi ga ka Jehova gi wa hehla ka
yin*d*lu; na bona ba lo koramisa a
wutsumbu ga*b*ye hi tinghohe ta*b*ye
kona liranza*b*yeni hehla ka lilonze,
ba lo kozela, ni ku nyika kubanga
ka Jehova baku, Hakuba yena ku-
sasa; ni kuranzakawunene ga yena
ku simamisile kala kupinzuka.
4 *Z*onake a hosi ni bon*k*le banhu ba
lo nyikela a mupahlelo mahlweni
ka Jehova.
5 Ni hosi Solomoni i lo nyikela a mu-

pahlelo wa makume mambiri ni ti-
mbiri a kume ga mazana ya tikabi,
ni zana ni makume mambiri a kume
ga mazana a tiyivu. Zingaho a hosi
ni banhu bonkle ba lo nyikelelisisa a
yindlu ya ka Nungungulu.
6 Ni bapristi ba lo yima, kukotisa hi
zikundla zabye, ni ba ka Levi kambe
ba angele a wucenje ga kuvuma ka
Jehova, lego Davida a nga wa gi
mahile a kunyika kubonga ka Jeho-
va (hakuba kuranzakawunene ga
yena ku simamisile kala kupinzu-
ka), laho Davida a nga wa dumisa hi
kozelisiso yabye: ni bapristi ba loba
mipunzu mahlweni ka bona; ni bo-
nkle ba ka Israeli ba lo yima.
7 Klatakumbiri Solomoni i lo basisa a
hubye ya laha xikari leyo yi nga wa
mahlweni ka yindlu ya ka Jehova;
hakuba laho yena i lo nyikela a mi-
nyikelo wa kuhiswa, ni mafura ya
minyikelo ya kurula, hakuba a ala-
ti ga suku lego Solomoni a nga wa
gi mahile gi wa nga zi koti a ku
amukela amunyikelo wa kuhiswa,
ni munyikelo wa tinzhoho, ni ma-
fura.
8 Zingaho Solomoni i lo koma a mu-
buzo ka lexo xikati nklanu ni ma-
mbiri masiku, bonkle ba ka Israeli
zinwe na yena, a gotsobanyano wa
hombe nguvu, kusukela wuenge-
nweni ga le Hamate kala le congwa-
neni wa le Gipite.
9 Hi siku ga nklanu ni manharu bona
ba lo maha a muklangano wu basile-
ko: hakuba bona ba lo hlayisa a nyi-
kelelisisiso wa alati nklanu ni ma-
mbiri masiku, ni mubuzo nklanu
mambiri masiku.
10 A ka makume mambiri ni manharu
masiku ya hweti ya nklanu ni timbi-
ri i lo hangalakisa banhu ba famba
baya matenteni yabye, na ba buma
hi tsakiso wa mbilu hi kusasekisisa
loko Jehova a kombisileko ka Davi-
da, ni ka Solomoni, ni ka Israeli a
banhu ba yena.
11 Zakungahi Solomoni i wa mbetile
a yindlu ya ka Jehova, ni yindlu ya
ka hosi: ni zonkle lezo zi tako mbi-
lwini ya ka Solomoni a ku maha a
yindlu ya ka Jehova, ni yindlu ya
yena nwinyi, yena hi kuvuvumisisi-
lweko i la su ku mbetisa.
12 Na Jehova i lo woneka ka Solomoni
ni wusiku, i te ngalo ka yena, Mina
nzi zwile a kukombela ka wena, nzi
langile legi a wutsamo ka wutsumbu
ga mina akuba yindlu ya mupahlelo.
13 Loku mina nzi vala a matilo lezaku
zingaho laho ku nga bi kona a vula,
kutani loku mina nzi leletela a hu-
mbi a ku kadamula a tiko, kutani
loku nzi rumela a tungu xikari ka
banhu;
14 Loku banhu ba mina, labo ba bita-
nilweko hi 'bito ga mina, ba ta ti ko-
ramisa a wutsumbu gabye, ni ku ko-
mbela, ni kuhlota a nghohe ya mina,
ni ku klela hi le tindleleni tabye ta
kubiha; zonake mina nzi tazwa hi le
tilweni, nzi ta tsetselela a zionho za-
bye, nzi ta ncuma a tiko gabye.
15 Makunu a mahlo ya minawu ma ta
vululeka, ni tindlebe ta mina ti ta
pumunheka ti panga, a ka mikongelo
leyi yi mahilweko ka legi wutsamo.
16 Hakuba makunu mina nzi langile
nzi basisile leyi yindlu, kasi a bito
ga mina gi fela a kuba kona kala ku-
pinzuka; ni mahlo ya mina ni mbilu
ya minawu yi ta ba laho hi kunga-
kawulisilweko.
17 Na kwatsi ha wena, loku wena u ta
famba mahlweni ka mina kwatsi ha
Davida a dadani wa wena a fambi-
leko, ni ku maha kukotisa hi ka zo-
nkle lezo mina nzi leleteleko wena,
ni ku hlayisa a milayelo ya mina ni
miyimiso ya mina;
18 Zonake mina nzi ta yimisa a xitsamo
xa wukosi xa mufumo wa wena, ku-
kotisa hilezi nzi lo vumelanisileko na
Davida a dadani wa wena, nziku,
Laho ku nga ta hluleka ka wena a
wanuna akuba a mufumeli a ka
Israeli.
19 Kanilezi loku nwina mu hambuka
kule, ni ku tsika a zilayelo za mina
ni zileletelo za mina, lezi mina nzi zi
bekileko mahlweni ka nwina, ni ku
mu ta famba muya kozela banwani
banungungulu, ni kukozela bona;
20 Zonake mina nzi ta runzhuwula bo-
na hi mitsu ba suka lomu tikweni
legi mina nzi nyikileko bona; ni leyi
yindlu, leyi mina nzi yi basisileko
akuba ya bito ga mina, mina nzi ta
hoxa bona lahandle ka kuwona ka
mina, mina nzi ta yi maha a makiya-
la ni kuxeluzwa xikari ka bonkle
banhu.
21 Ni yindlu leyi, yi klakukileko ngu-
vu, ni bonklelele laba ba ta nga hu-
nza hi ka yona ba taba ba hlamalisi-
lweko, na ba ta wula, Hi yini Jehova

a mahileko zakungahi ka legi tiko,
ni ka leyi yindlu ke?
22 Na bona ba ta hlamula, Hakuba bo-
na ba lo tsika Jehova, a Nungungulu
wa badadani babye, loye a humesi-
leko bona a ba neha hi tikweni ga le
Gipite, ba lo komelela ka banwani
banungungulu, ba lo kozela bona,
ba lo dumisa bona: hikwalaho yena
i nehile konkle loku kubiha hehla ka
bona.

XIPIMO 8.

1 Na ku mahisile lezo hi kugume-
lweni ka makume mambiri a male-
mbe, lawo ha wona Solomoni a nga
wa akile ha wona a yindlu ya ka Je-
hova, ni yindlu ya yena nwinyi,
2 Lezaku ni miti leyo Huramu a nga
wa nyikile ka Solomoni, Solomoni i
lo aka yona, i lo maha a banana ba
ka Israeli a kuaka ka yona.
3 Na Solomoni i loya le Hamate-zoba,
i lo hlula hehla ka gona.
4 Na yena i lo aka Tadmora le xiwu-
leni, ni yonkle a miti ya mabako, le-
yo yena a yi akileko leyo Hamate.
5 Kambe yena i lo aka Bete-horoni wa
le hehla, ni Bete-horoni wa la hasi, a
miti yi gingisilweko, zinwe ni maku-
risi, tinyangwa, ni zikwinyaro;
6 Ni Baalate, ni yonkle a miti ya ma-
bako leyo Solomoni a nga wa hi na-
yo, ni yonkle a miti ya tikareta ta
yena, ni miti ya ba banuna ba ma-
haxi ba yena, ni zonkle lezo Solomo-
ni a nga wa xubile a ku zi aka a ku-
xalaliswa ka yena le Jerusalema, ni
le Lebanoni, ni ka gonkle a tiko ga
mufumo wa yena.
7 Na kwatsi hi banhu bonkle labo
ba nga wa siyilwe hi ma Hiti, ni
ma Amori, ni ma Perezi, ni ma Hivi,
ni ma Jebusi, labo ba nga wa nga ba
nga hi ba ka Israeli;
8 A ba banana babye labo ba nga wa
siyilwe a nzako ka bona lomo tikwe-
ni, labo a banana ba ka Israeli ba nga
wa nga ba lobisangi, a ka bona Solo-
moni i vuxa a xibalu xa malanza ya
mikinyabezo kala legi siku.
9 Kanilezi a ka banana ba ka Israeli
Solomoni a nga mahangi malanza ya
tiro wa yena; kanilezi bona ba wa
hi ba banuna ba impi, a tihosi ta ti-
nduna ta yena, a bafumeli ba tika-
reta ta yena ni ba banuna ba yena
ba mahaxi.
10 Ni leti ti wa hi tihosi ta tinduna ta
hosi Solomoni, tona ti wa hi mazana
mambiri ni nklanu wa makume, labo
ba nga wa wumbelwe kufumela he-
hla ka banhu.
11 Na Solomoni i lo neha a nhanyana
wa hosi Faro a huma lomo mutini
wa ka Davida ata leyo ndlwini leyo
yena a akeleko yena; hakuba yena
i te ngalo, A sati wa mina a nga ta
tsama lomo mutini ka Davida a hosi
ya ka Israeli, hakuba a wutsamo gi
basile, a ka gona a arke ga ka Jeho-
va gi tileko.
12 Zonake Solomoni i lo nyikela a mi-
nyikelo ya kuhiswa ka Jehova leyo a
alatini ga ka Jehova, lego yena a nga
wa gi akile mahlweni ka nyangwa,
13 Kona kukotisa hi ka lezi a tiro wa
masiku wonklelele wu labekako, a
kunyikela kukotisa hi kuleletela ka
Mosi hi ka masabado, na hi ka tihwe-
ti tiswa, ni ka mibuzo yi yimisilwe-
ko, makati manhari hi lembe, wona
amubuzo wa zibaba zi nga comelwa-
ngiko, ni mubuzo wa masonto, ni
mubuzo wa ma tabernakele.
14 Na yena i lo yimisa kukotisa hi
zixaxameto za Davida a dadani wa
yena, a tixaxa ta bapristi ka nkozo
yabye, ni ba ka Levi lomo xikundle-
ni xabye, a ku kesetela, ni kozelisa a
mahlweni ka bapristi, kwatsi hi tiro
wa masiku wonklelele wu labekako;
ni bahlayisi ba tinyangwa kambe hi
tixaxa tabye kambe ka tinyangwa
tonkle: hakuba zingaho Davida a
munhu wa Nungungulu a leleteleko.
15 Na bona a ba sukangi le kuleleteleni
ka hosi a ka bapristi ni ba ka Levi
xungetano ni ka yihi mhaka, kutani
hi xungetano ni mabako.
16 Zingaho wonkle a tiro wa ka So-
lomoni wu wa longiselwa kala sikwi-
ni ga ku sangula ka xisceketelo xa
yindlu ya ka Jehova, kala yona yibe
yi mbetekileko. Zingaho a yindlu
ya ka Jehova yi wa lo mbetekiswa.
17 Zonake i lo famba Solomoni le
Ezioni-gebera, ni le Elote, le fu-
ngwini wa bimbi ga le Edome.
18 Na Huramu i lo rumela mataru ka
yena hi canja ga ya malanza ya ye-
na, a malanza lawo ma nga ni kuti-
bisisa hi bimbi; na bona ba lota zi-
nwe ni malanza ya ka Solomoni le
Ofira, ba lo hanza leyo a mune wa
mazana ni nklanu wa makume tita-
lenta ta nzalama, ba lo tisa tona ka
hosi Solomoni.

XIPIMO 9.
1 Ni laha a muzinza wa le Xeba a
nga wa zwile hi wudumo ga ka So-
lomoni, yena i lota hlola Solomoni hi
miwitiso yo tsanza le Jerusalema, *z*i-
*n*we ni makamaka wa hombe nguvu,
ni makameli lawo ma rweleko a ma-
ka, ni nzalama hi wunyingi, ni mari-
*b*ye ya malongo : ni laha yena a nga
wa tile ka Solomoni, na yena i lo xu-
xa *z*i*n*we na yena *z*on*k*le le*z*o *z*i nga
wa hi lomo mbilwini ya yena.
2 Na Solomoni i lo *b*yela yena yon*k*le
a miwutiso ; ni laho ku wa nga hi
kona a xilo xi fihlilweko ka Solomo-
ni lexo a nga wa nga a nga *b*yelangi
yena.
3 Ni laha a muzinza wa le Xeba a nga
wa wonile a kutibisisa ka Solomoni,
ni yin*d*lu leyo yena a yi akileko,
4 Ni kuga ka meza ya yena, ni kutsa-
ma ka malanza ya yena, ni korame-
kisi wa manganakana ya yena, ni
tinguwo ta wona, a bakomi ba kopo
ya yena kambe, ni tinguwo ta*b*ye,
ni kukanziya ka yena loku ayako ha
kona le n*d*lwini ya ka Jehova ; ni
laho ku wa ngaho kona a moya ka
yena.
5 Na yena i te ngalo ka hosi, kona ku
wa hi mubiko wa *z*inene lowo mina
nzi wuzwileko le tikweni ga mina
*n*winyi hi *z*imaho *z*a wena, ni wa ku-
tibisisa ka wena.
6 Ahemba mina nzi wa nga kolwangi
a ka timhaka ta*b*ye, kala mina nzita,
ni mahlo ya minawu ma wonile ko-
na ; ni, languta, ni kihlanya ga ku-
lisiso wa kutibisisa ka wena a ku wa
nga *b*yelwangi mina: wena u hunzi-
sile ka wudumo lego mina nzi gi
zwileko.
7 Bakatekisilwe a banhu ba wena, ma
katekisilwe a malanza ya wena, la-
wo ma simamisileko ma yima ma-
hlweni ka wena, mazwa a kutibisisa
ka wena.
8 I katekisilwe Jehova a Nungungulu
wa wena loye a tangalako ha wena,
a ku tsamisa wena xitsa*n*weni xa
wukosi xa yena, akuba hosi ha Je-
hova a Nungungulu wa wena : ha-
kuba a Nungungulu wa wena wa
ranza Israeli, a ku yimisa bona kala
kupinzuka, hikwalaho i mahile we-
na hehla ka bona, a ku maha nonga-
metiso ni lulametisiso.
9 Na yena i lo nyika a hosi a zana
ni makume mambiri a titalenta ta
nzalama, ni pepo wa nhunzu yo tala,
ni mari*b*ye ya malongo : cima laho
ku wa uga hi kona a pepo wo kwatsi
hi lowo a muzinza wa le Xeba a nga
wa nyikile a hosi Solomoni.
10 Ni malanza ya Huramu kambe, ni
malanza ya ka Solomoni, lawo ma
nga wa nehile a nzalama hi Ofira,
ba lo neha a sinya ya alguma ni ma-
ri*b*ye ya malongo.
11 Ni hosi yi lo maha hi tisinya ta algu-
ma a *z*itsula *z*a yin*d*lu ya ka Jehova,
ni *z*a yin*d*lu ya hosi, ni *z*itende ni
timbila ta bayimbeleli : ni laho ku
wa nga hi tona kota le*z*o ti nga wa
wonilwe lomo tikweni ga ka Juda.
12 Ni hosi Solomoni i lo nyika ka mu-
zinza wa le Xeba kon*k*le a kuxuba
ka yena, kani hi yini lexo a xi wuti-
sako, hi lahan*d*le ka le*z*o yena a *z*i
nehileko ka hosi. *Z*ingaho yena i lo
renzeleka, i lo *k*lelela le tikweni ga
yena *n*winyi, yena *z*i*n*we ni malanza
ya yena.
13 Makunu a kuringanisa ka nzalama
leyo yi nga wata ka Solomoni hi le-
mbe gi*n*we ku wa hi n*k*lanu ni gi*n*we
mazana ni n*k*lanu ni gi*n*we makume
ni n*k*lanu ni gi*n*we titalenta ta nza-
lama.
14 Hi lahan*d*le ka le*z*o a bamahungani
ni badzilaxi ba nehako : ton*k*le tiho-
si ta le Arabia ni bafumeli ba tiko
ba lo neha a nzalama ni siliva ka
Solomoni.
15 Ni hosi Solomoni i lo maha a mazana
mambiri ya tingenge ta nzalama yi
*k*lombilweko ; n*k*lanu ni gi*n*we ma-
zana ya maxekeli ya nzalama yi
*k*lombilweko yi loya ka ngenge yi-
*n*we.
16 Na yena i lo maha mazana manharu
ya *z*i*k*langu *z*a nzalama *z*i *k*lombilwe-
ko ; mazana manharu ya maxekeli
ya nzalama ma loya ka xinwe xi-
*k*langu : ni hosi yi lo beka *z*ona lomo
n*d*lwini ya kwati ga le Lebanoni.
17 *K*latakumbiri a hosi yi lo maha a
xitsamo xa wukosi xa timhonzo ta
n*d*lovu, i lo nameketa xona ni nza-
lama yi nyekisilweko.
18 Ni laho ku wa hi n*k*lanu ni xi xi*n*we
*z*i kanziyelo a kuya xitsa*n*weni xa
wukosi, *z*i*n*we ni xikegetelo xa mi-
konzo xa nzalama, lexi xi tiyisetilwe
xitsa*n*weni xa wukosi, ku wa lo yi-
ma seno ma*k*lelweni hi marebeni ya
wutsamo, a tingonyamo timbiri ti
yimileko ma*k*lelweni ya *z*ikanziyelo.

19 Ni kume ni timbiri tingonyamo ti
wa lo yima laho hi ka *k*lelo gin*w*e ni
ka *k*lelo gin*w*ani ti longolokile ni
n*k*lanu ni xi*n*we *z*i kanziyelo: laho
ku wa hi kona *z*o fanana ni le*z*o ni
ka wihi mufumo.
20 *Z*on*k*le a *zib*ya *z*a kunwela kona *z*a
hosi Solomoni *z*i wa hi *z*a nzalama,
*z*on*k*le *zib*ya *z*a yin*d*lu ya kwati ga le
Lebanoni *z*i wa hi *z*a nzalama yi nye-
kisilweko: a siliva gi wa nga hlaye-
lwi xilo xa ncumo masikwini ya a
Solomoni.
21 Hakuba a hosi yi wa hi mataru laya
ma nga waya le Tarxixi *z*in*w*e ni
malaza ya Huramu; ka*n*we hi wo-
n*k*lelele a malembe manharu ma lo-
ta mataru le Tarxixi, na ma neha
a nzalama, ni siliva, ni timhonzo
ta n*d*lovu, ni tifenhe, ni tifawu-
fawu.
22 *Z*ingaho a hosi i lo hunza ton*k*le a
tihosi ta misaba hi kufuma ni kuti-
bisisa.
23 Ni ton*k*le a tihosi ta misaba ti lo *k*lota
a kubakona ka Solomoni, a kuzwa a
kutibisisa ka yena, loko Nungungu-
lu a bekileko mbilwini ya yena.
24 Na bona ba lo neha bon*k*lelele banhu
a nzhubo ya yenawu, a *zib*ya *z*a sili-
va, ni *zib*ya *z*a nzalama, ni tinguwo,
ni ma*k*lari, ni mipepo, ni mahaxi,
ni maesela, ba su simasima malembe
hi malembe.
25 Na Solomoni i wa hi ni mune wa ku-
me ga mazana a maranga ya mahaxi
ni ya tikareta, ni kume ni bambiri a
kume ga mazana ya ba banuna ba
mahaxi, labo a ba tsombeleko lomo
mitini ya tikareta, ni kuba *z*in*w*e ni
hosi le Jerusalema.
26 Na yena i lo fumela hehla ka ton*k*le
tihosi kusukela le Congweni ku kala
le tikweni ga ma Filisti, ni le mbi-
nganweni wa le Gipite.
27 Ni hosi i lo maha a siliva a kuba le
Jerusalema kwatsi mari*b*ye, ni tisi-
nya ta sedare i lo maha yena ku
fanana ni tisinya ta mikuwu leyo yi
nga lomo tinyakeni, a wunyingi.
28 Ni laho ba lo neha a mahaxi ya So-
lomoni hi le Gipite, ni ka won*k*le
matiko.
29 Makunu *z*on*k*le a *z*imaho *z*a Solo-
moni, a *z*a kuranga ni *z*a kugumesa,
*z*ona a *z*i tsalwangi lomo ka mahu-
ngu ya Natani a muprofeti, ni le ku-
profeteni ka Ahija a mu Xiloni, ni
miwonisweni ya Iddo a muwoni hi
xungetano na Jeroboamu a nisanya-
na wa Nebate ke?
30 Na Solomoni i lo fuma lomo Jerusa-
lema hehla ka Israeli mune wa ma-
kume malembe.
31 Na Solomoni i lo e*k*lela *z*in*w*e ni ba-
dadani ba yena, na yena i wa lo
nkelelwa le mutini wa Davida a da-
dani wa yena: na Rehoboamu a ni-
sanyana wa yena i lo fuma xikun*d*le-
ni xa yena.

XIPIMO 10.

1 Na Rehoboamu i loya le Xekemi;
hakuba bon*k*le ba ka Israeli ba lota
le Xekemi a ku ta maha yena a hosi
leyo.
2 Na ku mahisile le*z*o, laha Jerobo-
amu a nisanyana wa Nebate a zwile
kona (hakuba yena i wa hi le Gi-
pite, leyo a nga wa cabele kona ku-
bakoneni ka hosi Solomoni), le*z*aku
Jeroboamu i lo *k*lela a wuya hi le
Gipite.
3 Na bona ba lo rumela ba lo bitana ye-
na; na Jeroboamu ni bon*k*le ba ka
Israeli ba lota, na bona ba lo wula-
wula ka Rehoboamu, baku,
4 A dadani wa wena i lo maha joka ga
hina gi hi gi kinyelelako: makunu
maha a nkozo wu kinyelelako wa
dadani wa wena ni joka ga yena
gi binzako lego yena a *k*latekileko
hehla ka hina, gi be gi hehukiswako,
hina hi ta kozela wena.
5 Na yena i te ngalo ka bona, Ngona-
ni ka mina a nzako ka masiku ma-
nharu. Ni banhu ba lo suka.
6 Ni Rehoboamu i lo teka a xikungo
*z*in*w*e ni banhu ba kale, labo ba nga
wa yimile mahlweni ka Solomoni a
dadani wa yena laha yena a nga wa
ha hanya, baku, Xikungo muni mu
nzi nyikako *n*wina mina nzi ta nzi
ta *k*lela nziya hlamula ka banhu ke?
7 Na bona ba lo wulawula ka yena,
baku, Loku wena u nga maha a wu-
nene ka laba banhu, ni ku xalalisa
bona, ni ku wulawula a timhaka to
kusasa ka bona, *z*onake bona ba ta
maha malanza ya wena kala kupi-
nzuka.
8 Kanile*z*i yena i lo sika a xikungo xa
banhu ba kale lexo ba nga wa nyiki-
le yena, na a lo teka a xikungo xa
majaha lawo ma nga wa kulile *z*in*w*e
na yena, labo ba nga wa yimile ma-
hlweni ka yena.
9 Na yena i te ngalo ka bona, Xikungo

muni mu nyikako nwina, kasi hina
ha *k*lelisa a hlamulo ka banhu, labo
ba wulawulileko ka mina, baku, ma-
ha joka lego a dadani wa wena a *k*la-
tekileko hehla ka hina a ku kuhehu-
ka ke?
10 Ni majaha laya ma nga wa kulile
zi*n*we na yena ma lo wulawula ka
yena, maku, Zakungahi wena u ta
nga wulawula ka banhu labo ba wu-
lawulileko ka wena, baku, A dadani
wa wena i lo maha a joka ga hina
kubinza, kanilezi wena maha gona
kuhehuka ka hina: zakungahi wena
u ta nga wulawula ka bona, A li-
tiho la kanu la mina li dzimbile
kuhunza a ziwunu za ka dadani wa
mina.
11 Na makunu kwatsi ka laho a dadani
a *k*latekileko hehla ka nwina a joka
gi binzako, mina nzi ta engetela ka
joka ga nwina; a dadani wa mina i
lo tsayisa nwina hi timhika, kanilezi
mina nzi ta tsayisa nwi hi tihume.
12 Zingaho Jeroboamu ni bon*k*le ba-
nhu ba lota ka yena hi siku ga ma-
nharu, kwatsi hilezi yi wulileko,
yiku, Ngonani kambe hi siku ga
manharu.
13 Ni hosi yi lo hlamula bona hi ku*k*la-
tisisilweko; ni hosi Rehoboamu i lo
tsika a xikungo xa banhu ba kale,
14 I lo wulawula ka bona a nzako ka
xikungo xa majaha, aku, A dadani i
lo maha a joka ga nwina a kubinza,
kanilezi mina nzi ta engetela ka go-
na: a dadani wa mina i lo tsayisa
nwina hi timhika, kanilezi mina nzi
ta tsayisa nwina hi tihume.
15 Zingaho a hosi a yi ingisangi ka ba-
nhu; hakuba ku wa ku neha hi le
ka Nungungulu, kasi Jehova a fela
ku tatisa a mhaka ya yena, leyo a yi
wulawulileko ha Ahija a mu Xiloni
ka Jeroboamu a nisanyana wa Ne-
bate.
16 Ni won*k*le Israeli a nga wa zwile
lezaku a hosi a yi ingisangi ka bona,
ni banhu ba lo hlamula a hosi, baku,
Xiabelo muni hi nga naxo hina ka
Davida ke? ge hina a hi na tsomba
ka nisanyana wa Jese: *n*we*k*lelelele
ba banuna matenteni ya *n*wina, O
Israeli: makunu wona ka yin*d*lu ya
wena *n*winyi, Davida. Zingaho wo-
n*k*le Israeli i lo suka aya matenteni
ya*b*ye.
17 Kanilezi kwatsi hi ka banana ba ka
Israeli labo ba akileko lomo mitini ya
ka Juda, Rehoboamu i lo fumela he-
hla ka bona.
18 Zonake a hosi Rehoboamu i lo rume-
la Hadoramu, loye a nga wumbelwe
hehla ka ba banuna ba mitiro ya mu-
konyabezo; ni banana ba Israeli ba
lo gan*d*la yena afa hi mari*b*ye. Ni
hosi Rehoboamu i lo pona hi maza-
mbu a ya engena lomo kareteni ya
yena, a ku tsutsuma aya le Jerusa-
lema.
19 Zingaho Israeli i lo hlubuka a ku vu-
kela a yin*d*lu ya ka Davida kala legi
siku.

XIPIMO 11.

1 Ni laha Rehoboamu a nga wa tile
le Jerusalema, i lo tsombanyisa yena
a yin*d*lu ya ka Juda na Benjamini, a
zana ni n*k*lanu ni manharu makune
ya kume ga mazana a banhu ba la-
ngilweko, a tingwazi, a kulwa zi*n*we
na Israeli, a ku neha a mufumo ka-
mbe ka Rehoboamu.
2 Kanilezi a mhaka ya ka Jehova yi
lota ka Xemaia a munhu wa ka Nu-
ngungulu, yiku,
3 Wulawula ka Rehoboamu a nisa-
nyana ka Solomoni, a hosi ya ka
Juda, ni ka bon*k*le ba ka Israeli lo-
mo Juda na Benjamini, aku,
4 Zakungahi a wulako Jehova, *N*wina
mu nga ta kanziya, muya hehla, ge
ni kulwa mu vukela a bamaka*b*ye ba
*n*wina: *k*lelani bon*k*lelele banhu ti-
n*d*lwini ta *n*wina; hakuba lezi zilo
za mina. Zingaho bona ba lozwa a
ka mhaka ya ka Jehova, ba lo *k*lela
a kuya kulweni na Jeroboamu.
5 Na Rehoboamu i lo aka lomo Je-
rusalema, i lo aka a miti yo kuvike-
le ya wuvikelo ga ka Juda.
6 Na yena i lo aka Betlehema, na Eta-
ma, na Tekoa,
7 Na Bet-zura, na Soko, na Adullama,
8 Na Gati, na Marexa, na Zife,
9 Na Adoraime, na Lakixe, na Azeka,
10 Na Zora, na Aijaloni, na Hebroni,
leyi yi nga wa hi le Juda na Benja-
mini, a miti yi gingisilweko.
11 Na yena i lo gingisisa a makokola, i
lo beka a tinduna ka wona, ni tin*d*lu
to beketelela timbuba kona ni mafu-
ra ni waini.
12 Ni ka yon*k*lelele miti yena i lo beka
zi*k*langu ni ma*k*lari, i lo maha bona
ku hunzelela ntamo. Juda na Be-
njamini wa ba hi ba yena.
13 Ni bapristi ni ba ka Levi laba ba

nga wa hi kona ka gon*k*le a tiko ga
ka Israeli ba lo tsombana ka yena ba
huma hi ka yon*k*le a mimbingano
ya*b*ye.
14 Hakuba a ba ka Levi ba lo siya a
mazunze ya*b*ye ni tsomba ya*b*ye, ba
lota le Juda ni le Jerusalema: haku-
ba Jeroboamu ni barisanyana ba ye-
na ba lo panzanya bona, lezaku bona
ba wa nga ta ha tsanza a xikun*d*la
xa wupristi ka Jehova ;
15 Na yena i lo ti langele a bapristi ba
wutsamo gi *k*lakukileko, ba timbuti
ta yena, ni ba marolana laya yena a
mahileko.
16 Ni nzako ka bona, ba lo huma hi ka
ton*k*le a tixaka ta ka Israeli, bona bo
kwatsi hi labo ba tsonometileko a
timbilu ta*b*ye a ku hlota Jehova, a
Nungungulu wa ka Israeli, ba lota
le Jerusalema a kuta pahlela ka Je-
hova, a Nungungulu wa badadani
ba*b*ye.
17 *Z*ingaho bona ba lo tiyiseta a mufu-
mo wa ka Juda, ba lo maha Rehobo-
amu a sinyana wa ka Solomoni a
ntamo, malembe manharu ; hakuba
bona ba lo famba malembe manharu
lomo n*d*leleni ya Davida na Solomo-
ni.
18 Na Rehoboamu i lo teka ka yena a
sati, Mahalate a nhanyana wa Jeri-
mote a nisanyana wa Davida, na ka
Abihaili a nhanyana wa Eliabe a ni-
sanyana wa Jese ;
19 Na yena i lo *t*ralela yena a barisanya-
na: Jeuxi, na Xemaria, na Zahama.
20 Ni nzako ka yena i lo teka Maaka a
nhanyana wa ka Absalome ; yena i
*t*ralela yena Abija, na Attai, na Ziza,
na Xelomite.
21 Na Rehoboamu i ranza Maaka a nha-
nyana wa ka Absalome kuhunza bo-
n*k*le basati ba yena ni min*d*lukulu
wa yena (hakuba yena i wa tekile
kume ni n*k*lanu ni banharu basati ni
n*k*lanu ni gi*n*we makume min*d*lu-
kulu i lo *t*rala makume mambiri ni
n*k*lanu ni banharu barisanyana ni
n*k*lanu ni ginwe makume ya banha-
nyana).
22 Na Rehoboamu i lo langa Abija a ni-
sinyana wa Maaka a kuba a hosi,
akuba a hosana xikari ka bamaka*b*ye
ba yena ; hakuba yena i wo xuba a
ku maha yena a hosi.
23 Na yena i lo maha hi kutibisisileko,
i lo akisela bon*k*le a banana ba yena
ka gon*k*le tiko ga ka Juda na Benja-
mini, a ka leyo miti yi gingisilweko:
na yena i lo ba nyika a zakuga za ta-
lisiso. Na yena i tekela bona a ba
basati bo tala.

XIPIMO 12.

1 Na ku mahisile lezo, laha na mu-
fumo wa Rehoboamu wu yimisi-
lweko, na yena i wa hi ni ntamo, le-
zaku yena i lo tsika a nayo wa ka
Jehova, bon*k*le ba ka Israeli *zin*we
na yena.
2 Na ku mahisile lezo hi ka lembe
ga n*k*lanu ga hosi Rehoboamu, Xi-
xaka a hosi ya le Gipite yi lo ka-
nziya yi ta vukela a Jerusalema, ha-
kuba bona ba onhileko ba vukela
Jehova,
3 *Zin*we ni kume ni mambiri a mazana
ya kume ga mazana a tikareta, ni
n*k*lanu ni gi*n*we makume ya kume
ga mazana a ba banuna ba mahaxi,
ni banhu ba wa nga hi na ku hla-
yiwa labo a nga wa humele a ata na-
bo hi le Gipite: a Lubima, ni Sukki-
ma ni, ba le Etiopia.
4 Na yena i lo teka a miti yi gingisi-
lweko leyo yi nga ya ka Juda, i lota
le Jerusalema.
5 Makunu Xemaia a muprofeti i lota
ka Rehoboamu, ni ka tihosana ta ka
Juda, leto ti nga wa tsombene kati-
gi*n*we hi kota ya Xixaka, i te ngalo
ka tona, *Z*akungahi a wulako Jeho-
va, *N*wina mu tsikile mina, hikwa-
laho minawu nzi siyile *n*wina lomo
canjeni ga Xixaka.
6 *Z*onake a tihosana ta ka Israeli ni
hosi ba lo koramisa a wutsumbu ga
bona ; na bona ba te ngalo, Jehova
i lulamile.
7 Na laha Jehova a nga wa wonile le-
zaku bona ba koramisile a wutsumbu
ga*b*ye, ni mhaka ya ka Jehova yi lo-
ta ka Xemaia, yiku, Bona ba kora-
misile a wutsumbu ga*b*ye mina nzi
nga ta lobisa bona ; kanilezi mina
nzi ta nyika ka bona a *k*lakiselelisiso,
ni zanga ya mina yi nga cululeka
hehla ka Jerusalema hi canja ga Xi-
xaka.
8 Ahembalokoke bona ba ta kuba a
malanza ya yena, kasi bona ba fela
kutiba a nkozeliso ya mina, ni nko-
zeliso ya mifumo ya matiko.
9 *Z*ingaho Xixaka a hosi ya le Gipi-
te yi lo talwa yi vukela a Jerusalema,
yi lo teka a mabako ya yin*d*lu ya
ka Jehova, ni mabako ya yin*d*lu ya

hosi; yena i lo susa wona won*k*le:
yena i lo teka kambe a zi*k*langu za
nzalama lezo Solomoni a nga wa zi
mahile.
10 Ni hosi Rehoboamu i lo maha xiku-
n*d*leni xa zona zi*k*langu za suku, i lo
nyika zona ka man*d*la ya tinduna ta
barangeli, labo ba hlayisako a libati
la yin*d*lu ya hosi.
11 Na kona ku wangaho, lezaku, kwatsi
hi xikanzakanya xa lezi a hosi yi
nga wa engena lomo n*d*lwini ya ka
Jehova, ni murangeli i lota a ta ko-
ma zona, i lo *k*lela a zi neha lomo
n*d*lwini ya murangeli.
12 Ni laha a nga wa koramisile a wu-
tsumbu ga yena, a zanga ya ka Je-
hova yi lo renga ka yena, zingaho a
ku kwatsi i ta lobisa katigi*n*we a
mbela: *k*latakumbiri a ka Juda zi wa
hi kona a zilo zo saseka zi nga wa ku-
milwe.
13 *Z*ingaho a hosi Rehoboamu i lo
tiyiseta a wutsumbu ga yena le Je-
rusalema, i lo fuma: hakuba Reho-
boamu i wa hi ni mune wa makume
malembe ni lembe gi*n*we a wukale
laha yena a nga wa sangule a kufu-
ma, na yena i lo fuma a kume ni n*k*la-
nu ni mambiri malembe le Jerusale-
ma, a muti lowo Jehova a langileko
ka ton*k*le a tixaka ta ka Israeli, a ku
beka a bito laho: ni bito ga mama-
ni wa yena i wa hi Naama a mu
Ammoni.
14 Na yena i lo maha lezo zi bihileko,
hakuba yena i wa nga longisangi a
ku hlota Jehova.
15 Makunu a zimaho za ka Rehoboa-
mu, a zo ranga ni zo gumesa, zona
a zi tsalwangi lomo ka timhaka ta
Xemaia a muprofeti na Iddo a mu-
woni, a nzako ka matsamela ya wu-
zukulwana ke? Ni laho ku wa hi
kona a impi xikari ka Rehoboamu
na Jeroboamu hi kusimamisilweko.
16 Na Rehoboamu i lo e*k*lela zi*n*we ni
badadani ba yena, i wa nkelelwe lo-
mo mutini wa Davida: na Abija a
nisanyana wa yena i lo fuma lomo
xikun*d*leni xa yena.

XIPIMO 13.

1 A ka lembe ga kume ni n*k*lanu ni
manharu ga hosi Jeroboamu i lo sa-
ngula a Abija kufuma hehla ka
Juda.
2 Malembe manharu i lo fuma yena
lomo Jerusalema: ni bito ga mama-
ni wa yena i wa hi Maaka a nhanya-
na wa Urieli wa le Gibea. Ni laho
ku wa hi kona a impi xikari ka Abi-
ja na Jeroboamu.
3 Na Abija i lo engena impini ya ba
banuna ba tinhenha ta impi, bona a
mune wa mazana ya kume ga maza-
na a ba banuna ba langilweko: na
Jeroboamu i lo hloma ma*k*lari a ku-
lwa zi*n*we na yena zi*n*we ni n*k*lanu
ni manharu mazana ya kume ga
mazana a ba banuna ba langilweko,
labo ba nga wa hi ba banuna ba ti-
nhenha ta kulwa.
4 Na Abija i lo yime hehla ka xitsunga
Zemaraime, lexo xi nga wa tikweni
ga mitsuri ya ka Efraime, i te ngalo,
Zwanani mina, O Jeroboamu ni
*n*wen*k*le Israeli:
5 *N*wina a mu fanele a kuba mu zitiba
lezaku Jehova, a Nungungulu wa
ka Israeli, i lo nyika a mufumo hehla
ka Israeli ka Davida kala kupinzu-
ka, a ka yena ni ka barisanyana ba
yena hi xivumelwano xa munyu ke?
6 Kasi lezoke Jeroboamu a nisanyana
wa Nebate, a nanza ga Solomoni a
nisanyana wa Davida, i lo suka, a
vukela a hosi ya yena.
7 Ni laho a ba banuna ba mijiri, ni zi
hunzamileyo za ba banuna, labo ba
nga wa tiyisetile a wutsumbu ga*b*ye
ba vukela Rehoboamu a nisanyana
wa Solomoni, laho Rehoboamu a
nga wa hi tsongwani, ni mbilu ya
wu*n*wanana, i wa nga hi na ku zi
kota ku yimelana zi*n*we na bona.
8 Ni makunu *n*wina mu alakanya a ku
yimelana ni mufumo wa ka Jehova
lomo canjeni ga barisanyana ba ka
Davida; na *n*wina mu xi*d*lemo xa
hombe, ni laho ku kona zi*n*we na
*n*wina a marole ya nzalama lawo
Jeroboamu a mahileko a kuba a ba-
nungungulu ka *n*wina.
9 Nwina a mu hlongolangi ke a ba-
pristi ba Jehova, a barisanyana ba
ka Aroni, ni ba ka Levi, mu ti ma-
hela *n*wina bapristi a nzako ka ma-
mahela ya banhu ba matiko ma-
*n*wani ke? zingaho lezo loye a tako
a ku ta nyikelelisa a wutsumbu ga
yena zi*n*we ni ho*n*wana yiswa ni
n*k*lanu ni timbiri a tihamba, ywaloye
i fela a ku ba mupristi wa bona labo
ba nga hiko banungungulu.
10 Kanilezi kwatsi ha hina, Jehova nzi
Nungungulu wa hina, hina a hi tsi-
kangi yena; hina ni bapristi ba ko-

zelako ka Jehova, a barisanyana ba
ka Aroni, ni ba ka Levi tirweni
wa*b*ye:
11 Na bona ba hisa ka Jehova a mixo
yon*k*lelele ni gambo gon*k*lelele a mi-
nyikelo ya kuhiswa ni libani li tso-
mbelako: *z*ibaba *z*i kombisilweko
kambe bona ba *z*ixaxameta *z*i *k*la-
teka ka meza yi basileko; ni tinhi
ta tikandiya ta nzalama ni kuwoni-
nga ka tona, a kuhisa gon*k*le gambo:
hakuba hina hi hlayisa a kuwula ka
Jehova a Nungungulu wa hina; ka-
nile*z*i *n*wina mu tsikile yena.
12 Ni, languta, Nungungulu i na hina
akuba hloko ya hina, ni bapristi ba
yena ba ni mipunzu xigirumuka a
kuba a xigirimuka yi vukela *n*wina.
O banana ba ka Israeli, mu ngalwi
*n*wina mu vukela Jehova, a Nungu-
ngulu wa badadani ba *n*wina; ha-
kuba *n*wina mu nga ta vuvuma.
13 Kanile*z*i Jeroboamu i wa pambule
a xijumani a kuta hi le nzako ka bo-
na: *z*ingaho bona ba wa hi mahlweni
ka Juda, ni xijumani xi wa hi le
nzako ka bona.
14 Ni laha Juda a nga wa cuwukile le
nzako, languta, a impi yi wa hi le
mahlweni ni le nzako ka bona; na
bona ba lo bitana ka Jehova, ni ba-
pristi ba loba a mipunzu.
15 Zonake a ba banuna ba ka Juda ba
lo nyika a kubahuwa: kwatsi hile*z*i
a banhu ba ka Juda ba nga wa ba-
huwa, na ku mahisile le*z*o, Jehova i
lo hlasela Jeroboamu ni bon*k*le a
ba banuna ba ka Israeli mahlweni ka
Abija na Juda.
16 Ni banana ba ka Israeli ba lo tsu-
wuka mahlweni ka Juda; Jehova i
lo nyikela bona canjeni ga*b*ye.
17 Na Abija ni ba banuna ba yena ba
lo hlasela bona hi kuhihirita ka
hombe: *z*ingaho le*z*i ku lo wela la-
hasi ba delweko ba ka Israeli a
n*k*lanu wa mazana ya kume ga ma-
zana a ba banuna ba langilweko.
18 Zakungahi a banana ba ka Israeli ba
lo kokelwa lahasi ka lexo xikati, ni
banana ba ka Juda ba lo hlula, ha-
kuba bona ba lo tsumba ka Jehova,
a Nungungulu wa badadani ba*b*ye.
19 Na Abija i lo hlongolisa le nzako ka
Jeroboamu, i lo teka a miti le ka
yena, Beteli, *z*in*we ni mitana ya
kona, na Jexana *z*inwe ni mitana ya
kona, na Efroni *z*in*we ni mitana ya
kona.
20 Ge cima Jeroboamu i wa nga ha ku-
mangi kambe a ntamo laho masi-
kwini ya Abija: na Jehova i lo la-
mata yena, yena i la kufa.
21 Kanile*z*i Abija i lo hunzelela a wu-
nhenha, i lo teka ka wutsumbu ga
yena kume ni mune ba basati, i lo
*t*rala makume mambiri ni bambiri
barisanyana, ni kume ni n*k*lanu mu-
*n*we banhanyana.
22 Ni *z*on*k*le a *z*imaho *z*a ka Abija, ni
tin*d*lela ta yena, ni kuwula ka yena,
a *z*i tsalwangi lomo ka *k*lamuselelo
wa muprofeti Iddo.

XIPIMO 14.

1 *Z*ingaho a Abija i lo e*k*lela *z*in*we ni
badadani ba yena, bona ba lo nkelela
yena lomo mutini wa Davida; na
Asa a nisanyana wa yena i lo fuma
xikun*d*leni ya yena. A masikwini
yena a tiko gi lo rutisa kume ga
malembe.
2 Na Asa i lo maha le*z*o *z*i sasekileko
ni ku lulama mahlweni ya Jehova a
Nungungulu wa yena:
3 Habuka yena i lo susa a maalati ya
bamatiko, ni wutsamo gi *k*lakuki-
leko, i tsobeletela lahasi a timbinga,
i lo tsema lahasi Axerima,
4 I lo leletela Juda a hlota Jehova, a
Nungungulu wa badadani ba*b*ye, ni
ku maha milawo ni *z*ileletelo *z*a yena.
5 Kambe yena i lo susa ka yon*k*le a
miti ya ka Juda a wutsamo gi *k*la-
kukileko ni mifananiso ya gambo:
ni mufumo wu wa lele mahlweni
ka yena.
6 Na yena i lo aka a miti yi gingi-
silweko le Juda; hakuba a tiko gi
wa lalisilwe, na yena i wa nga hi na
impi ka lawo masiku, hakuba Jehova
i wa nyikile yena a kuhumula.
7 Hakuba yena i te ngalo ka Juda,
Nga hina hi aka leyi a miti, hi maha
ka yona a tigingisi, ni matawa, ni
tinyangwa, ni *z*ikwinyaro: ni tiko
kasike gi le mahlweni ka hina, ha-
kuba hina hi hlotile Jehova a Nu-
ngungulu wa hina; hina hi hlotile
yena, yena i nyikile hina ku humula
ka won*k*lelele ma*k*lelo. *Z*ingaho ba
lo aka ba lo vuvumiswa.
8 Na Asa i wa hi ni impi leyo yi nga
wa rwala a tingenge ni ma*k*lari,
ba ku huma hi ka Juda manharu
mazana ya kume ga mazana: na
ku lo huma ka Benjamini, labo ba
nga wa rwala a *z*i*k*langu ni ma-

wura, mazana mambiri ni n*k*lanu
ni manharu makume ya kume ga
mazana: bon*k*le laba ba wa hi ba
banuna ba tinhenha ta kulwa.
9 Ni laho ku lo huma ku talwa na
bona laho Zera a mu Etiopia *zin*we
a impi ya kume ga mazana ga ma-
kume ga mazana, ni mazana ma-
nharu ya tikareta; yena i lota le
Marexa.
10 *Z*onake Asa i lo huma a ku *k*langa-
nyeta yena, na bona ba lo hlomisa a
impi a ma*k*lari lomo mikobeni ya
Zefata le Marexa.
11 Na Asa i lo rilela ka Jehova a Nu-
ngungulu wa yena, i te ngalo, Je-
hova, laho a ku kona hi lahan*d*le ka
wena a ku vunetela, xikari ka nhenha
ni loye a nga hiko na ntamo: vuna
hina, O Jehova a Nungungulu wa
hina; hakuba hina hi tsumba ka
wena, ni ka bito ga wena hina hi tile
a ku ta vukela lexi xi*d*lemo. O
Jehova, wena hi wena Nungungulu
wa hina; nga a nga hi kona munhu
a hlulako a vukela wena.
12 *Z*ingaho Jehova i lo daya a ba le
Etiopia mahlweni ka Asa, ni ma-
hlweni ka Juda; ni ma Etiopia ma
lo tsuwuka.
13 Na Asa ni banhu labo ba nga wa hi
*zin*we na yena ba lo hlongolisa bona
kala le Gerare: leyo ku lo wela a ma
Etiopia yo tala le*z*aku ba wa nga *z*i
koti a kuponisa a wutsumbu ga
bona; hakuba bona ba lo lo*b*yiswa
mahlweni ka Jehova, ni mahlweni
ka impi ya yena; bon*k*lele ba banu-
na ba lo tsinyama hi mupango wa
hombe.
14 Na bona ba lo hlasela yon*k*le a miti
yi ranzeleko Gerare; hakuba a xica-
*b*yo xa ka Jehova xi lota hehla ka
bona; na bona ba lo hahlula yon*k*le
a miti; hakuba ku wa hi kona a mu-
pango wa wunyingi ka yona.
15 Bona ba lo panga won*k*le a maranga
ya tihomu, ba lo gotsela a tiyivu ta
makamaka, ni makameli, ni ku *k*le-
lela le Jerusalema.

XIPIMO 15.

1 Ni Moya wa ka Nungungulu wu
lota hehla ka Azaria a nisanyana wa
Odeda:
2 Na yena i lo famba a ku *k*langanyeta
Asa, i te ngalo ka yena, Zwanani
mina, Asa, ni *n*wen*k*le Juda na Benja-
mini: Jehova i *zin*we na *n*wina, laha
na *n*wina na mu hi *zin*we na yena;
loku *n*wina mu hlota yena, i ta ku-
miwa ha *n*wina; kanile*z*i loku *n*wina
mu tsika yena, yenawu i ta tsikawu
*n*wina.
3 Na makunu i nguba yi nabalatileko
ni ba ka Israeli na ba hi lahan*d*le ka
Nungungulu wa *z*inene, na ba nga
hi na bapristi kuba gonzisa, na ba
hi lahan*d*le ka nawo:
4 Kanile*z*i laha le tikuruxwini ta*b*ye ba
*k*lelela ka Jehova, a Nungungulu
wa ka Israeli, ni ku hlota yena, yena
i wa kumilwe ha bona.
5 Ni ka lawo masiku ku wa nga hi
kona a kurula ka loye a nga wa hu-
mele lahan*d*le, ge ni ka loyi a enge-
nileko n*d*lwini; kanile*z*i a tsekuleliso
wa hombe wu wa hi hehla ka banhu
bon*k*le.
6 Na bona ba wa tso*b*yilwe *z*ipanzana,
a mufumo wu vukela a mufumo, ni
muti wu vukela a muti; hakuba
Nungungulu i lo hlokisa bona hi
kon*k*le a kuala.
7 Kanile*z*i nga *n*wina mu be ni ntamo;
nga a man*d*la ya *n*wina ma nga ka-
nyetwi; hakuba a tiro wa *n*wina wu
ta ncacazelwa.
8 Ni laha Asa a nga wa zwile leti ti-
mhaka, ni mhaka ya Odeda a mu-
profeti, yena i lo tiyisa hlana, i lo
hoxa kule won*k*le a manyalataniso
ka gon*k*le a tiko ga ka Juda na Be-
njamini, ni lomo mitini leyo yena a
tekileko le mitsurini ya ka Efraime;
na i lo sasisa a alati ga ka Jehova,
lego gi nga wa hi mahlweni ka nya-
ngwa ya ka Jehova.
9 Na yena i lo tsombanyisela won*k*le
Juda na Benjamini, na bona labo ba
tileko ba ta lubela ka bona ba hu-
mako hi le Efraime ni ka Manasa, hi
le ka Simeoni: habuka bona ba wa la
su pfulepfule ka yena ba huma hi
ka Israeli na ba tele, laha ba nga
wa wonile le*z*aku Jehova a Nungu-
ngulu wa yena i *zin*we na yena.
10 *Z*ingaho bona ba tsombanyisa a wu-
tsumbu ga*b*ye katigi*n*we le Jerusale-
ma hi hweti ya wunharu, hi ka ku-
mu ni n*k*lanu lembe ga kufuma ka
Asa.
11 Na bona ba lo pahlela ka Jehova ka
lego siku, hi mufulo lowu bona ba
nga wa nehile, i n*k*lanu ni mambiri
mazana tikabi ni n*k*lanu ni mambiri
kume ga mazana tiyivu.
12 Na bona ba lo engena xivumelwa-

neni a ku hlota Jehova, a Nungu-
ngulu wa badadani babye, zinwe hi
mbilu yabye yonkle ni muhefemulo
wabye wonkle;
13 Kani ngwakuyini loye a nga hlotako
Jehova, a Nungungulu wa ka Isra-
eli, i wa ta nga a dawa, hambu a
kuba tsongo kutani ngwahombe, ku-
tani ngwanuna kutani ngwasati.
14 Na bona ba lo hlambanya ka Jehova
hi gezu ga guwa, ni kukanyuluka,
zinwe ni mipunzu, zinwe ni zikoriyo.
15 Ni wonkle Juda i lo tsaka hi xifu-
ngo; habuka bona ba wa hlamba-
nyile hi tonkle a timbilu tabye, ba lo
hlota yena hi kuxuba kabye konkle;
na yena i wa kumilwe ha bona: na
Jehova i lo nyika bona a kuhumula
ma klelweni wonkle.
16 Na kambe Maaka, a nyine wa Asa
a hosi, yena i lo suswa a kuba muzi-
nza, hakuba yena i lo maha a mufa-
naniso wu nyalatanisako wa Axera;
na Asa i lo tsema a mufananiso wa
yena, i lo maha tsutsungwani ha
wona, i lo hisa wona le congwani wa
Kidroni.
17 Kanilezi a wutsamo gi klakukileko
gi wa nga suswangi a ka Israeli:
ahembalokoke a mbilu ya ka Asa yi
mbelele wonkle masiku ya yena.
18 Na yena i lo neha lomo ndlwini ya ka
Jehova a zibya lezo dadani wa yena
a zi nyikelelisileko, lezo a wutsumbu
ga yena a zi nyikelelisileko, a siliva,
ni nzalama, ni zibya.
19 Ni laho ku wa nga hi kona kambe a
impi ka makume manharu ni nklanu
ya kufuma ka Asa.

XIPIMO 16.

1 A ka makume manharu ni nklanu ni
ginwe malembe ya kufuma ka Asa,
Baaxa a hosi ya ka Israeli i lo kanzi-
ya a ya vukela Juda, i lo aka Rama,
lezaku yena i wa nga vumelangi
hambu ni munhu aku huma laha-
ndle ni engena ka Asa a hosi ya ka
Juda.
2 Zonake Asa i lo humesa a siliva ni
nzalama hi lomo mabakweni ya yi-
ndlu ya ka Jehova ni ya yindlu ya
hosi, i lo rumela ka Ben-hadade a
hosi ya ke Siria, leyo yi akileko le
Damaskusi, aku,
3 Laho ku kona kuklangana xikari ka
mina zinwe na wena, kwatsi hilezi
ku nga wa hi xikari ka dadani wa
wena ni dadani wa mina, languta,
mina nzi rumela ka wena a siliva ni
nzalama; famba, u ya tsoba a kukla-
ngana ka wena na Baaxa a hosi ya
ka Israeli, kasi yena wa fela ku suka
leno ka mina.
4 Na Ben-hadade i lo ingisa ka hosi
Asa, i lo rumela a tinduna ta tiimpi
ta yena aya vukela miti ya ka Isra-
eli; na bona ba lo hlasela Ijoni, na
Dani, ni Abel-maime, ni yonkle a
miti ya kubingeretela ya le Naftali.
5 Na ku mahisile lezo, laha Baaxa a
nga wa zwile ha kona, i lo tsika a
kuaka Rama, i lo maha a tiro wa ye-
na wu kawula.
6 Zonake Asa a hosi ya ka Juda i lo
teka wonkle Juda; na bona ba lo
tsutsela wonkle maribye ya le Rama,
ni tisinya ta kona, leto Baaxa a nga
wa a akile ha tona; yena i lo aka
Geba na Mizpa.
7 Ni ka lexo xikati Hanani a muwoni
i lota ka Asa a hosi ya ka Juda, i te
ngalo ka yena, Habuka wena u tsu-
mbileko ka hosi ya le Siria, a ku
tsumbangi ka Jehova a Nungungu-
lu wa wena, hikwalaho a mabandla
ya hosi ya le Siria ma ponile le ca-
njeni ga wena.
8 A ma Etiopia ni ma Lubima ma wa
nga impi ya makamaka, zinwe ni
tikareta ni ba banuna ba mahaxi ba
teleko nguvu ke? kasike, hakuba
wena u nga wa tsumbile ka Jehova,
na yena i nyikela bona canjeni ga
wena.
9 Hakuba a mahlo ya ka Jehova ma
hlohlosa ka gonkle wutsamo ka yo-
nkle misaba, a ku kombisa a wutsu-
mbu ga yena a ntamo hi klelo ga
bona a mbilu yabye yi mbeleleko hi
ngomama na yena. Hilaha kalexi
wena u mahile hi kupupulutisilwe-
ko; hakuba kusukela hi ka lezi wena
u taba ni timpi.
10 Zonake Asa i wa lo zangara zinwe
ni muwoni, i lo engenisa yena lomo
ndlwini ya paxo; hakuba yena i wa
ni zanga zinwe naye, habuka hi lexi
xilo. Na Asa i lo tsimbeketa ba-
nwani banhu hi ka lexo xikati.
11 Ni, languta, a zimaho za ka Asa, a
zo ranga ni zo gumesa, mangabye,
zona zi tsalilwe lomo bukwini ga
tihosi ta ka Juda ni ta ka Israeli.
12 Ni ka lembe ga makume manharu ni
nklanu ni mune Asa i wa hi ni zilonza
lomo mikonzweni ya yena; ni zilo-
nza za yena zi wa lo vunjukela ma-

koro: kasike ka makoro ya yena i
wa nga hlotangi Jehova, kanilezi ka
tinanga.
13 Na Asa i lo eklela zinwe ni badadani
ba yena, i lofa hi ka lembe ga mune
wa makume ni ginwe ga ku fuma
ka yena.
14 Na bona ba lo nkelela yena lomo
xilahleni xa yena nwinyi, lexo yena
a kehleleko ka wutsumbu ga yena
lomo mutini wa Davida, ba lo eklelisa yena mubedini lowo wu teleko
hi masema yo nuhela ni tixaka ti hambeneko ta mipepo ti longiselweko
hi wuklari ga banyamitiro: bona
ba lo mu mahela a kuhisa ka hombe.

XIPIMO 17.

1 Na Jehoxafate a nisanyana wa yena i lo fuma lomo xikundleni xakwe,
i lo tiyiseta a wutsumbu ga yena a
vukela Israeli.
2 Na yena i lo bekela a maviyo ka
yonkle a miti yi gingisilweko ya ka
Juda i lo rumela maviyo lomo mitini
ya ka Juda, ni lomo mitini ya ka Efraime, leyo Asa a dadani wa yena a
nga wa tekile.
3 Na Jehova i wa hi zinwe na Jehoxafate, hakuba yena i lo famba a kuranga hi tindlela ta Davida a dadani
wa yena, i wa nga hlotangi ka Baalima,
4 Kanilezi i lo hlota ka Nungungulu
wa dadani wa yena, i lo famba hi
kuleleteleni ka yena, na ku nga hi a
nzako ka zimaho za ka Israeli.
5 Hikwalaho Jehova i lo tiyiseta mufumo a ka canja ka yena; ni wonkle
ba lo neha a nzhubo ka Jehoxafate;
na yena i wa ni mipfuno ni kudzunziwa ka wunyingi.
6 Ni mbilu ya yena yi wa klakusilwe
le ndleleni ya ka Jehova: ni kanza
kalezo yena i lo susa a wutsamo gi
klakukile kona a Axerima a huma le
Juda.
7 Ni ka lembe ga wunharu ga kufuma ka yena i lo rumela a tihosana ta yena, yena Ben-haile, na
Obadia, na Zakaria, na Netaneli, na
Mikaia, a ku gonzisa lomo mitini
ya ka Juda;
8 Na zinwe na bona a ba ka Levi,
yena Xemaia, Netania, na Zebadia,
na Asaheli, na Xemiramote, na Jehonatani, na Adonija, na Tobija, na
Tobadonija, a ba ka Levi; na zinwe
na bona Elixama na Jehoramu, a
bapristi.
9 Na bona ba lo gonzisa lomu Juda,
na ba hi ni buku ga nawo wa ka Jehova zinwe na bona; na bona ba lo
nzulanzula ka yonkle a miti ya ka
Juda, ba lo gonzisa xikari ka banhu.
10 Ni xicabyo xa ka Jehova xi lo wela hehla ka wonkle matiko laya ma
ranzeleko Juda, zingaho bona a mahangi impi kulwa na Jehoxafate.
11 Ni banwani ba ma Filisti ba lo neha
ka Jehoxafate a zinyikiwo, ni siliva
a kuba a nzhubo; ni ma Arabia ba
lo neha yenawu kambe a miklambi,
i nklanu ni timbiri a kume ga mazana
ni nklani ni mambiri mazana ya tihamba, ni nklanu ni timbiri a kume
ga mazana ni nklanu ni mambiri
mazana ya tihamba.
12 Na Jehoxafate i la su hunzelela a
kula hi kuenzelekisilweko; na yena
i aka lomo Juda a makokola ni miti
ya ku beketela.
13 Na yena i wa hi ni mitiro yo tala
lomo mitini ya ka Juda; ni ba banuna ba impi, a ba banuna ba tinhenha ta kulwa, le Jerusalema.
14 Ni lowo wu wa hi tsengo wa bona
kukotisa hi ka tindlu ta badadani
babye: Ta ka Juda, a tinduna ta
makume ga mazana: Adna a nduna,
na zinwe na yena a ba banuna ba
tinhenha ta kulwa manharu mazana
ya kume ga mazana;
15 Ni wo gamela Jehohanani a nduna,
na zinwe na yena mambiri mazana
ni nklanu ni manharu makume ya
kume ga mazana:
16 Ni wo klatameta Amasia a nisanyana
wa Zikri, loye hi kuvumelekileko i
lo nyikela a wutsumbu ga yena ka
Jehova; na zinwe na yena mambiri
mazana ya kume ga mazana a ba
banuna ba tinhenha ta kulwa.
17 Ni ba ka Benjamini: Eliada a wanuna wa nhenha ya kulwa, na zinwe
a mambiri mazana ya kume ga mazana a ba hlomileko hi mawura ni
ziklangu;
18 Ni wo klatameta ka yena Jehozabada, na zinwe na yena i zana ni
nklanu ni manharu makume ya kume
ga mazana ba hlomileko ba longela
impi.
19 Laba hi bona labo ba nga wa kari ba
labelela ka hosi, hi lahandle ka labo
a hosi a nga wa ba bekile lomo mi-

tini yi gingisilweko ka yon*k*le a
miti ya gon*k*le Juda.

XIPIMO 18.

1 Makunu Jehoxafate i wa hi ni ku-
fuma ni kudzunziwa kunyingi; i lo
*k*langana a wuko*n*wana *z*i*n*we na
Ahabi.
2 Ni nzako ka lembe yo kari yena i lo
relela aya ka Ahabi le Samaria. Na
Ahabi i lo daya tiyivu ni tikabi ha
yena ta wunyingi, na hi ta banhu
labo ba nga wa hi *z*i*n*we na yena, i lo
kucetela yena a ku kanziya *z*i*n*we na
yena le Ramote-gileade.
3 Na Ahabi a hosi ya ka Israeli i te
ngalo ka Jehoxafate a hosi ya ka
Juda, wena u ta famba *z*i*n*we na
mina le Ramote-gileade ke? na yena
i lo hlamula yena, Mina nzi kwatsi
hi wena, ni banhu ba mina kwatsi
hi banhu ba wena; na hina hi taba
*z*i*n*we na wena le impini.
4 Na Jehoxafate i te ngalo ka ho-
si ya ka Israeli, Wutisa kuranga,
nza kombela wena, a mhaka ya ka
Jehova.
5 Zonake a hosi ya ka Israeli yi tso-
mbanyisa a baprofeti katigi*n*we,
mune wa mazana ya ba banuna, i te
ngalo ka bona, Hina haya le Ra-
mote-gileade a kuya hlasela, kutani
mina nzi ta tsika ke? Na bona ba te
ngalo, Kanziya uya; hakuba Jehova
i ta nyikela gona lomo canjeni ga
hosi.
6 Kanilezi Jehoxafate i te ngalo, Laho
a ku kona a muprofeti wa ka Jehova
hi laban*d*le ka laba ke, kasi hina ha
fela a ku wutisa ka yena ke?
7 Ni hosi ya ka Israeli i te ngalo ka
Jehoxafate, Laho kuko a munhu
mu*n*we ha yena hina hi nga wu-
tisako ka Jehova: kanilezi mina
nza benga yena; hakuba yena cima
a nga profetangi kusasa hi xunge-
tano *z*i*n*we na mina, kanilezi xo-
n*k*le xikati kubiha: ywaloye nzi
Mikaia a nisanyana wa Imla. Na
Jehoxafate i te ngalo, Nga a hosi yi
nga wuli lezo.
8 Zonake a hosi ya ka Israeli yi lo bi-
tana a nduna, i te ngalo, Bitana
hi kuha*k*lisilweko Mikaia a nisanya-
na wa Imla.
9 Makunu a hosi ya ka Israeli na Je-
hoxafate a hosi ya ka Juda ba wa lo
tsama loyi ni loyi xitsanweni xa
wukosi xa yena, ba wa lo ambala hi
tinguwo ta*b*ye, na bona ba wa lo
tsama le han*d*le hi le wuengenweni
ga nyangwa ya le Samaria; ni bo-
n*k*le a baprofeti ba wa ku profeta
mahlweni ka bona.
10 Na Zedekia a nisanyana wa Cenaana
i lo mahela yena a timhonzo ta *z*ike-
tse na a te ngalo, Zakungahi a wu-
lako Jehova, Hi leti wena u ta ni-
kinya a ma Siria, kala bona ba be ba
mbetekileko.
11 Ni bon*k*le a baprofreti ba lo profeta
lezo, baku, Kanziya uya le Ramote-
gileade, u ya vuvuma; hakuba Je-
hova i ta nyikela wona lomo canjeni
ga hosi.
12 Ni tsukano lowo wu nga wa yile
ku ya bitana Mikaia wu lo wulawu-
la ka yena, wuku, Languta, a timha-
ka ta baprofeti ti *k*la*k*lambutela ku-
sasa ka hosi hi nomu mu*n*we: nga a
mhaka ya wena hikwalaho, mina nza
kombela wena, yi be yi fananako ni
yi*n*we ya ya*b*ye, na wena wulawula
kusasa.
13 Na Mikaia i te ngalo, Kwatsi hi lezi
Jehova a hanyako, lezo a ta nga wula
Nungungulu wa mina, lezo mina nzi
ta wula.
14 Na laha yena a nga wa tile ka hosi,
a hosi yi te ngalo ka yena, Mikaia,
hina hi ta famba le Ramote-gileade a
ku yalwa, kutani nzi ta tsika ke?
Na yena i te ngalo, Kanziyani muya,
ni kuya vuvuma; na bona ba ta nyi-
kelwa canjeni ga *n*wina.
15 Ni hosi yi te ngalo ka yena, Ku taba
*z*ikati *z*i ngani mina nzi beleta wena
lezaku wena a ku wulawuli ka mina
ancumo kanilezi a *z*inene lomo bitwe-
ni ga Jehova ke?
16 Na yena i te ngalo, Mina nzi lo wona
bon*k*le ba ka Israeli ba su gafe ba
n*d*lewuleka hehla ka *z*itsunga, kwa-
tsi hi tiyivu leto ti nga hiko na mu-
risi: na Jehova i te ngalo, Laba a ba
na hosi; nga bona ba *k*lelela bon*k*le
ba banuna le n*d*lwini ya yena hi ku-
rula.
17 Ni hosi ya ka Israeli yi te ngalo ka
Jehoxafate, Mina nzi wa nga *b*ye-
langi wena lezaku yena a nga ta pro-
feta hi xungetano *z*i*n*we na mina a
kusasa, kanilezi kubiha ke?
18 Na Mikaia i te ngalo, Hikwalaho ingi-
sani *n*wina a mhaka ya ka Jehova:
mina nzi lo wona Jehova a tsamile
hehla ka xitsamo xa wukosi xa yena,
ni won*k*le a maban*d*le ya le tilweni

ma wa la ku yima hi ka canja ga xineue ni ka ga xibaba.
19 Na Jehova i te ngalo, Nzi mani a ta kucetela Ahabi a hosi ya ka Israeli, kasi wa fela ku kanziya aya wela le Ramote-gileade ke? Ni munwe i lo wulawula a nzako ka mawulela, ni munweni i lo wulawula hi laya ma wulela.
20 Ni laho ku lo ta a moya, wu lo yima mahlweni ka Jehova, wuku ngalo, Mina nzi ta kucetela yena, Na Jehova i ngalo ka wona, Hi laha ka yini ke?
21 Na wona wu te ngalo, Na mina nzi taya, nzi ya ku kwatsi nzi moya wa mawunwa ka nomu wa bonkle baprofeti ba yena. Na yena i te ngalo, Wena u ta kucetela yena, wena u ta pala kambe: yana, ni ku maha lezo.
22 Makunu hikwalaho, languta, Jehova i bekile a moya wa mawunwa ka laba baprofeti ba wena; na Jehova i wulawulile kubiha hi xungetano na wena.
23 Zonake Zedekia a nisanyana wa Cenaana i lota ku suhani, i loba Mikaia laha hlayeni, i te ngalo, Hi yihi ndlela wu ngaya a Moya wa ka Jehova wu nga suka ka mina wu ta wulawula ka wena ke?
24 Na Mikaia i te ngalo, Languta, wena u ta wona a ka lego siku, laha wena u ta nga engena nzeni ka yindlu u fihla a wutsumba ga wena.
25 Ni hosi ya ka Israeli yi te ngalo, Tekani nwina Mikaia, mu koma mu mu yisa ka Ammoni a mufumeli wa muti, ni ka Joaxi a nisanyana wa hosi:
26 Ni ku wula, Zakungahi a wulako a hosi, Engenisani i naloye lomo paxweni, ni ku gisa yena hi zibaba za hlokiselo ni mati ya hlokiselo, nzi kala mina nzi wuya hi kurula.
27 Na Mikaia i te ngalo, Loku wena u ta klela futsi hi kurula, Jehova a nga wulawulangi ka mina. Na yena i te ngalo, Zwani, nwina banhu, bonkle ba nwina.
28 Zingaho a hosi ya ka Israeli na Jehoxafate a hosi ya ka Juda ba lo kanziya baya le Ramote-gileade.
29 Ni hosi ya ka Israeli i te ngalo ka Jehoxafate, Mina nzi ambexa a wutsumbu ga mina, nzi taya impini; kanilezi ambala wena a tinguwo ta wena. Zingaho a hosi ya ka Israeli yi lo kumula a tinguwo ta yena wutsumbu; na bona ba loya impini.
30 Makunu a hosi ya le Siria yi wa leletela a tinduna ta tikareta ta yena, aku, Mu ngalwi ni wa tsongwani kutani wa hombe, saseka a hosi ya ka Israeli yoce.
31 Na ku mahisile lezo, ni laha a tinduna ta tikareta ti nga wa wonile Jehoxafate, na bona ba te ngalo, Yena hi yena a hosi ya ka Israeli. Hikwalaho bona ba lo hambuka a kulwa ba vukela yena: kanilezi Jehoxafate i lo bahuwa, na Jehova i lo vunetela yena; na Jehova i lo susa bona ba ku suka ka yena.
32 Na ku mahisile lezo, laha a tinduna ta tikareta ti nga wa wonile lezaku yena a hi hosi ya ka Israeli, lezaku bona ba lo hambukela le nzako kulanzeleni yena.
33 Ni wanuna wo kari i lo kwaya wura ga yena hi xitsuketi, i lo fula a hosi ya ka Israeli xikari ka wuklangano ga ngenge ya yena: hikwalaho i te ngalo ka mucayeli wa kareta, Klelisa canja ga wena, u humesa mina lomo impini; hakuba mina nzi kubazilwe nguvu.
34 Ni impi yi wa la su ku enzelekelana lego siku: ahemba a hosi ya ka Israeli yi lo tsama wutsumbu ga yona lomo kareteni yilwa ni ma Siria kala gambyeni; hi xikatini xa mu pela gambo yena i lofa.

XIPIMO 19.

1 Na Jehoxafate a hosi ya ka Juda i lo klela hi kurula le ndlwini ya yena le Jerusalema.
2 Na Jehu a nisanyana wa Hanani a muwoni i lo famba ku ya klanyeta yena, na yena i te ngalo ka hosi Jehoxafate, Wena u wa ta nga u vuna a wa kubiha, ni kuranza bona labo ba bengako Jehova ke? hakuba hi lexi xilo a zanga yi kona hehla ka wena hi mahlweni ka Jehova.
3 Ahembalokoke laho ku kona zilo zo saseka zi kumilweko ka wena, a ka lezo wena u susileko Axerote lomo tikweni, na u longisile a mbilu ya wena a ku hlota Nungungulu.
4 Na Jehoxafate i lo aka le Jerusalema: i lo famba kambe xikari ka banhu a suka hi le Berexeba aya ka tiko ga zi tsunga za le Efraime, i lo neha bona ba wuya ka Jehova, a Nungungulu wa badadani babye.

5 Na i lo wumbela a balamuli lomo ti-
kweni ka miti yon*k*le yi gingisilwe-
ko ya ka Juda, a muti hi muti,
6 I te ngalo ka balamuli, Pimani le*z*i
nwina mu mahako: hakuba *n*wina a
mu lamuleli munhu, kanile*z*i Jeho-
va; na yena i *z*i*n*we na *n*wina kula-
muleni.
7 Makunu hikwalaho nga a cica*b*yo ca
ka Jehova ci hi hehla ka *n*wina; ce-
lanikota ni ku maha kona: hakuba
laho a kukona a kubiha ha Jehova
a Nungungulu wa hina, ge ni ku-
hlawula banhu, ge a nga teki kuri-
hwa.
8 *K*latakumbiri lomo Jerusalema Je-
hoxafate i lo yimisa a ba ka Levi
ni bapristi, ni tihloko ta tin*d*lu ta
badadani ba ka Israeli, akuba hi ku-
lamulisisa ka Jehova, ni timholoba.
Na bona ba lo wuyela le Jerusa-
lema.
9 Na yena i lo leletela bona, aku, *Z*a-
kungahi *n*wina mu ta nga maha hi
ka xica*b*yo xa ka Jehova hi kukole-
kisilweko, na hi mbilu yi mbeleleko.
10 Ni laha kani hi yihi a mholoba yi ta
ngata hi ka bamaka*b*ye ba nwina
labo ba akileko lomo mitini, hi xi-
kari ka nkata ni nkata, hi xikari ka
nawo ni kuleletela, a *z*ilayelo ni
*z*iyimiso, *n*wina mu ta laya bona,
le*z*aku bona ba wa ta nga ba hi na
kuonha hi ngomama na Jehova *z*i-
ngaho a *z*anga yita hehla ka *n*wina ni
hehla ka bamaka*b*ye ba *n*wina: ma-
hani lexi, kasi ma fela ku kala mu
nga na nanzu.
11 Ni, languta, Amaria a mupristi wa
hombe i wumbelwe hehla ka *n*wina
hi timhaka ta ka Jehova; na Zeba-
dia a nisanyana wa Ixmaeli, a mufu-
meli wa yin*d*lu ya ka Juda, hi ka
ton*k*le a timhaka ta hosi: kambewo
ni ba ka Levi ba ta ba tinduna ma-
hlweni ka *n*wina. Mahani ba banuna
ba buvisisilweko, na Jehova i *z*i*n*we
ni ba kusasa.

XIPIMO 20.

1 Na ku mahisile le*z*o a nzako ka
le*z*i, le*z*aku a banana ba ka Moa-
bi, ni banana ba ka Ammoni, *z*i*n*we
na bona ni ba*n*wani ba ma Ammo-
ni, ba lota vukela Jehoxafate hi ka
ma*k*lari.
2 *Z*onake laho ku lota ba*n*wani labo
ba nga wa *b*yelile Jehoxafate, baku,
Laho kuta a xi*d*lemo xa hombe a
ku vukela wena hi le *k*latukweni wa
bimbi hi le Siria? ni, languta, bo-
na ba le Hazazon-tamara (kwaleyo
Engedi).
3 Na Jehoxafate i lo caba, i lo yimi-
sela a wutsumbu ga yena a kuhlota
ka Jehova; na yena i loba hungu ga
ku yila ka won*k*le Juda.
4 Na Juda i lo tsombana a wutsumbu
ga*b*ye, ku kombela kuvuna ka Je-
hova: kona ka miti yon*k*le ya ka
Juda leyo yi nga wa tile a hlota Je-
hova.
5 Na Jehoxafate i lo yima le gotso-
banyweni wa ka Juda ni Jerusalema,
lomo n*d*lwini ya ka Jehova, ma-
hlweni ka hu*b*ye yi*z*wa;
6 Na yena i te ngalo, O Jehova, a Nu-
ngungulu wa badadani ba hina, wena
a hi wena a Nungungulu le tilweni
ke? wena a hi wena mufumeli wa
mifumo ya matiko ke? ni le canjeni
ga wena ku kona a ntamo ni wu-
nhenha, *z*ingaho le*z*o a nga kona a
kotako a ku yimelana *z*i*n*we na
wena.
7 Wena a ku lo maha, O Nungungulu
wa hina, a ku hlongola a baakileko
ba mahlweni ka banhu ba wa wena
Israeli, ni ku nyika gona ka mbewu
ya Abrahama a mu ngana wa wena
kala kupinzuka ke?
8 Na bona ba lo aka ka gona, ba lo
aka a yin*d*lu ya ku basa ya wena ka
gona a kuba ya bito ga wena, baku,
9 Loku a kubiha ku kamanyeta hina,
a supado, ni kulamula, kutani i tu-
ngu, kutani i n*d*lala, hina hi ta yima
mahlweni ka leyi yin*d*lu, ni mahlwe-
ni ka wena (hakuba a bito ga wena
gi lomo n*d*lwini leyi), ni ku rila ka
wena kuhlokisweni ka hina, na wena
u ta*z*wa ni ku hanyisa hina.
10 Ni makunu, languta, a banana ba
ka Ammoni ni Moabi ni xitsunga
Seire, labo wena a ku vumelangi a
banana ba ka Israeli a kuba hlasela,
laho bona ba nga wa huma hi le
tikweni ga le Gipite, kanile*z*i bona
ba lo hambuka le *k*lelweni hi le ka
bona, ba wa nga lobisangi bona;
11 Languta, le*z*aku bona ba *k*lelisela hi
kuyini hina, a kuta hlongola hina
lomu tikweni ga tsomba ya wena,
legi wena u nyikileko hina a kuba
ha hina.
12 O Nungungulu wa hina, wena u
nga ta lamula bona ke? hakuba a hi
hina a hi na ntamo wa kulwa ni

lowu a *k*lawa wa hombe lowu wu
tako wu talwa *zin*we na hina; ge a
hi *z*i tibi le*z*i hi ta nga *z*i maha: ka-
nile*z*i a mahlo ya hina ma cuwukile
wena.
13 Ni won*k*le Juda ba lo yima mahlweni
ka Jehova, *zin*we ni batsongwani
ba*b*ye, ni basati ba*b*ye, ni banana
ba*b*ye.
14 *Z*onake hehla ka Jahazieli a nisa-
nyana wa Zakaria, a nisanyana wa
Benaia, a nisanyana wa Jeieli, a ni-
sanyana wa Mattania, a mu Levi,
wa barisanyana ba ka Asafa, ku lota
a Moya wa ka Jehova xikari ka go-
tsobanyano;
15 Na yena i te ngalo, Zwanani *n*wina,
nwen*k*lelele ba ka Juda na *n*wina ba
baakileko ba le Jerusalema, na wena
hosi Jehoxafate: Zakungahi a wu-
lako Jehova ka *n*wina, Mu nga cabe
*n*wina, hambu ni mbela ntamo hi
kota ya xin*d*lemo lexi xa hombe;
hakuba a ma*k*lari a hi ya *n*wina, ka-
nile*z*i nja ka Nungungulu.
16 Manziko relelani *n*wina mu ya vu-
kela bona: langutani, bona ba ka-
nziya bata hi le tsurini wa Zizi: na
*n*wina mu ta kuma bona le kugume-
lweni ka koba, mahlweni ka xiwula
Jerueli.
17 *N*wina a mu labeki a kuba mulwa
ka leya ma*k*lari: hlomani wutsumbu
ga *n*wina, yimani *n*wina mu ku-
tseka, mu wona a hanyiselisiso wa
ka Jehova *zin*we na *n*wina, O Juda
ni Jerusalema; mu nga cabe, hambu
ni ku mbela ntamo: manziko fa-
mbani mu vuka bona; hakuba Je-
hova i *zin*we na *n*wina.
18 Na Jehoxafate i lo koramisa a hloko
ya *zin*we ni ngohe laha liranza*b*yeni;
ni gon*k*le Juda ni baakileko ba Jeru-
salema ba lowa lahasi mahlweni ka
Jehova, ba dumisa Jehova.
19 Ni ba ka Levi, ba banana ba ka Ko-
hate ni banana ba ka Korate, ba lo
yima a ku dumisa Jehova, a Nu-
ngungulu wa ka Israeli, hi gezu gi
hunzeleleko kukanyuka.
20 Na bona ba lo suka manzikweni
wa mixo, ba loya le xiwuleni xa le
Tekoa: na kwatsi hile*z*i bona ba nga
wa famba, Jehoxafate i lo yima i te
ngalo, Zwanani mina, O Juda, na
*n*wina a baakileko ba le Jerusalema:
kolwani ka Jehova Nungungulu wa
*n*wina, *z*ingaho *n*wina mu taba mu
yimisilweko; kolwani a baprofeti
ba yena, *z*ingaho *n*wina mu ta vu-
vumiswa.
21 Ni laha na yena a xuxile a xikungo
*zin*we ni banhu, yena i lo hlawula
bona labo ba nga wa ta nga ba
yimbelela ka Jehova, ba lo nyika a
kubonga ka ma*k*lari yo basa, kwatsi
hile*z*i bona ba nga wa huma han*d*le
mahlweni ka impi, baku, Nyikani
kubonga ka Jehova; hakuba a ku-
ranzakawunene ga yena ku sima-
mile kala kupinzuka.
22 Ni laha bona nga wa sangule a ku
yimbela ni ku dumisa, Jehova i lo
yimisa a balabeli ba vukela a banana
ba ka Ammoni, ni ma Moabi, ni le
xitsunga Seire, labo ba nga wata a
kuta vukela Juda; na bona ba wa
lo lo*b*yiswa.
23 Hakuba a banana ba ka Ammoni ni
ma Moabi, ba lo yima ba vukela a
ba xitsunga Seire, hi kuhihiritilweko
a ku dayela ni ku lobisa bona: laha
bona na ba nga ba mahile kugume-
lwa hi banhu ba Seire, bon*k*lelele
ba lo vunetelana a ku dayana mu*n*we
ni mu*n*wani.
24 Ni laha Juda a nga wa tile le ta-
weni ya barinzi ba le xiwuleni, bona
ba lo cuwuka hehla ka xi*d*lemo; ni,
languta, bona ba wa hi *z*irumbi *z*i
wileko misabeni, ni laho ku wa nga
hi kona loye a nga wa ponile.
25 Ni laha Jehoxafate ni banhu ba yena
ba nga wa tile a kuta teka a mu-
pango wa bona, na bona lo kuma
xikari ka*b*ye a kufuma ka kunyingi
ni *z*irumbi, ni tinzalama ta malongo,
leto bona ba kazele a wutsumbu ga-
*b*ye *z*i wa tele kuhunza akuba ba
nga *z*i rwalako; na ku wa hi masiku
manharu na ba *k*leke*k*lela a mupa
ngo, wona wu wa tele.
26 Hi ka siku ga wumune bona ba lo
tsombanyisa a wutsumbu ga*b*ye le
tsungeni Beraka; hakuba leyo bona
ba lo katekisa Jehova: hikwalaho a
bito ga wutsamo lego gi bitanwa A
koba wa le Beraka kala legi siku.
27 *Z*onake bona ba lo *k*lela, bon*k*lelele
banhu ba ka Juda ni ba le Jerusale-
ma, na Jehoxafate hi wa kurangeni
ka bona, a ku wuya kambe le Jeru-
salema hi litsako; hakuba Jehova
hi mahile bona litsako hehla ka ba-
lala ba*b*ye.
28 Na bona ba lota le Jerusalema *zin*we
ni mihambi ni *z*itende ni mipunzu
le n*d*lwini ya ka Jehova.

29 Ni xicabyo xa ka Jehova xi wa hi
lomo ka mifumo yon*k*le ya matiko,
laha na ba zwile lezaku Jehova i
lwile a vukela a balala ba ka Israeli.
30 *Z*ingaho a mufumo wa Jehoxafate
wu wa rutisile; hakuba a Nungu-
ngulu i lo nyika yena a kuhumula
ma*k*lelweni wonkle.
31 Na Jehoxafate i lo fumela hehla
ka Juda: yena i wa hi makume ma-
nharu ni n*k*lanu malembe laha yena
a nga wa sangule kufuma; na yena
i lo fuma makume mambiri ni n*k*la-
nu malembe lomo Jerusalema: ni
bito ga mamani wa yena i wa hi
Azuba a nhanyana wa Xilhi.
32 Na yena i lo famba hi n*d*lela ya Asa
a dadani wa yena, i wa nga hambu-
kangi a suka ka yona, i lo maha le*z*o
*z*i sasekileko mahlweni ka Jehova.
33 Ahemba a wutsamo gi *k*lakukileko
gi wa nga suswangi; ge kasike ha-
mbu ni banhu ba wa nga yimisangi
a timbilu ta*b*ye a ka Nungungulu
wa badadani ba*b*ye.
34 Makunu *z*on*k*le a *z*imaho *z*a ka Jeho-
xafate, a *z*o ranga ni *z*o gumesa, la-
nguta, *z*ona *z*i tsalilwe lomo timha-
keni ta Jehu a nisanyana wa Hanani,
leto ti xuxwako lomo bukwini ga
tihosi ta ka Israeli.
35 A nzako ka le*z*i i lo maha ku*k*la-
ngana Jehoxafate a hosi ya ka Juda
a wutsumbu ga yena *z*i*n*we na Aha-
zia a hosi ya ka Israeli; ywaloye i lo
maha hi kubisisilweko:
36 Yena i lo *k*langana wutsumbu ga
yena *z*i*n*we na yena a ku maha ma-
taru maya le Tarxixi; na bona ba lo
maha a mataru le Ezioni-gebera.
37 *Z*onake Eliezare a nisanyana wa Do-
davahu wa le Marexa i lo profeta a
vukela Jehoxafate, aku, Hakuba we-
na u *k*langanyisile a wutsumbu ga
wena *z*i*n*we na Ahazia, Jehova i lo-
bisile a mitiro ya wena. Ni mataru
ma wa lo tso*b*yiwa, *z*ingaho le*z*o ma
wa nga hi na ku *z*i kota a kuya le
Tarxixi.

XIPIMO 21.

1 Na Jehoxafate i lo e*k*lela zinwe ni
badadani ba yena, na yena i wa lo
nkelewa *z*i*n*we ni badadani ba yena
le mutini wa Davida: na Jehoramu a
nisanyana wa yena i lo fuma xiku-
n*d*leni xa yena.
2 Na yena i wa hi ni bamaka*b*ye, a ba-
risanyana ba ka Jehoxafate: Azaria,
na Jehieli, na Zakaria, na Azaria, na
Mikaeli, na Xefatia; bon*k*le laba ba
wa hi barisanyana ba ka Jehoxafate
a hosi ya ka Israeli.
3 Ni dadani wa*b*ye i lo ba nyika a *z*i-
nyikiwo *z*a hombe, *z*a siliva ni nza-
lama, ni ya *z*ilo *z*a malongo, ni miti
yi gingisilweko lomu Juda: kani-
le*z*i a mufumo i lo nyika ka Jehora-
mu, hakuba yena a nga wa hi mate-
wula.
4 Makunu laha Jehoramu a nga wa
*k*lakusilwe ka mufumo wa dadani
wa yena, na a tiyisetile a wutsumbu
ga yena, yena i lo daya bon*k*le a ba-
maka*b*ye ba yena hi supado, ni ba-
*n*wani kambe ba tihosana ta ka Isra-
eli.
5 Jehoramu i wa hi makume manharu
ni mambiri malembe laha yena a nga
wa sangule a kufuma; na yena i lo
fuma n*k*lanu ni manharu malembe
le Jerusalema.
6 Na yena i lo famba hi n*d*lela ya tiho-
si ta ka Israeli, kwatsi hi hile*z*i yi
mahileko a yin*d*lu ya ka Ahabi; ha-
kuba yena i wa hi ni nhanyana wa
ka Ahabi a akuba sati: na yena i lo
maha le*z*o *z*i bihileko kuwoneni ka
Jehova.
7 Ahemba Jehova i wa nga a nga lobi-
si a yin*d*lu ya ka Davida, hakuba hi
xivumelwano lexo yena a mahileko
*z*i*n*we na Davida, kwatsi hile*z*i a ku
nyika a kandiya ka yena ni banana
ba yena xon*k*le xikati.
8 A masikwini ya yena Edome i lo
hlubuka akuba lahasi ka canja ga
Juda, ba lo maha a hosi hehla ka
wutsumbu ga*b*ye.
9 *Z*onake Jehoramu i lo *k*latuka *k*latu-
kweni *z*i*n*we ni tinduna ta yena, *z*i-
*n*weni tikareta ton*k*le ta yena, na
yena i lo suka ni wusiku, i lo hlasela
a ma Edome laya maranzeleko yena,
ni tinduna ta tikareta.
10 *Z*ingaho a ma Edome ma lo hlubuka
lahasi ka canja ga Juda kala legi
siku: *Z*onake na Libna i lo hlubuka
ka xwalexo xikati lahasi ka canja ga
Juda, hakuba yena i lo tsika Jeho-
va, a Nungungulu wa badadani.
11 *K*latakumbiri yena i lo maha a wu-
tsamo gi *k*lakukileko le *z*itsungeni *z*a
ka Juda, i lo maha a banhu ba le Je-
rusalema a kuhlakana hi wubayi, ba
su rangela Juda a penga.
12 Ni laho ku lota a mutsalo ka yena hi
ka Elija a muprofeti, aku, Zakunga-

hi a wulako Jehova, a Nungugulu
wa Davida a dadani wa wena, Ha-
kuba wena u nga fambangiko lomo
ndleleni ya Jehoxafate a dadani wa
wena, ge ni lo ndleleni ya Asa a hosi
ya ka Juda,
13 Kanilezi u fambile hi ndlela ya tihosi
ta ka Israeli, u mahile Juda ni baa-
kileko ba le Jerusalema a ku hlaka-
na hi wuoswi, kwatsi hilezi a yindlu
ya ka Ahabi yi mahileko, na kambe
wena u dele a bamakabye ba wena
ba yindlu ya ka dadani wa wena,
labo ba nga wa hi cukwana a ku hu-
nza a wutsumbu ga wena:
14 Languta, Jehova i ta kuba a banhu
ba wena hi tungu wa hombe, na ba-
nana ba wena, ni basati ba wena, ni
konkle kufuma ka wena;
15 Na wena u taba ni wubabyi ga ho-
mbe hi zilonza za marumbu ya we-
na, ma kala marumbu ya wena macu-
pukela hi kota ya wubabyi, masiku
hi masiku.
16 Na Jehova i lo vuxa a moya ku-
vukela Jehoramu a moya wa ma Fi-
listi, ni wa ma Arabia labo ba nga
klelmeni ka ma Etiopia:
17 Na bona ba lo kanziya bata vukela
Juda, ba lo tsoba gona, ba lo gotsela
yonkle nhunzu leyo yi nga wa ku-
milwe lomo ndlwini ya hosi, ni bari-
sanyana ba yena, ni basati ba yena;
zingaho lezo laho a ku wa nga hi ko-
na a nisanyana a nga wa siyelwe ye-
na, saseka Jehoahaza, a nisanyana
ya barisanyana ba yena.
18 Ni nzako ka lezi Jehova i lo lama-
ta yena lomo nzeni ka marumbu ya
yena hi kubabya ka lisikesike.
19 Na ku mahisile lezo, hi nzako ka
xikati, hi le kugumelweni ka ma-
lembe mambiri, ni marumbu ya
yena ma lo cupukela hi kota wu-
babyi, yena i lofa hi kubabya ka
hombe ni banhu ba yena cima a ba
mabangi a kuhisa ha yena, ku fana-
na ni kuhisa ka badadani ba yena.
20 Makume manharu ni mambiri a ma-
lembe laha yena a nga wa sangule a
kufuma, na yena i lo fuma le Jeru-
salema nklanu ni manharu malembe:
yena i lo suka na a nga xubyiwi; na
bona ba lo nkelela yena lomo mutini
wa Davida, kanilezi na ku nga hi lo-
mo xilahleni xa tihosi.

XIPIMO 22.

Ni banhu ba le Jerusalema ba lo
maha Ahazia a nisanyana wa yena
wa nzisana a hosi xikundleni xa ye-
na; a hakuba a klawa wa banhu lo-
wu wu ngata ni ma Arabia lomo wu-
gobelweni ba lo daya a tinhonzwa.
Zingaho Ahazia a nisanyana wa Je-
horamu a hosi ya ka Juda i lo fuma.
2 Mune wa makume ni mambiri a ma-
lembe laha Ahazia a nga wa sangule
a ku fuma; na yena i lo fuma lembe
ginwe lomo Jerusalema: ni bito ga
nyine wa yena i wa hi Atalia a nha-
nyana wa Omri.
3 Yenawu kambe i lo famba hi lomo
tindleleni ta yindlu ya ka Ahabi;
hakuba a nyine wa yena i wa guje-
guje i ga yena ku maha hi kubihisi-
lweko.
4 Na yena i lo maha lezo zi bihileko
kuwoneni ka Jehova, kwatsi hile-
zi yi mahileko a yindlu ya ka Aha-
bi; hakuba bona ba wa hi ba xi-
kungo xayena a nzako ka kufa ka
dadani wa yena, a ka lobyiselelo wa
yena.
5 Yena i lo famba kambe a nzako ka
gujeguje gabye i lo famba na Jeho-
ramu a nisanyana wa ka Ahabi a
hosi ya ka Israeli le impini kulwa
na Hazaeli a hosi ya le Siria le Ra-
mote-gileade: ni ma Siria ma lo ku-
baza Joramu.
6 Na yena i lo klela a kuta cumiwa le
Jezreeli ambanga leyo yena a nga
wa kubazilwe le Rama, laha yena a
nga walwa na Hazaeli a hosi ya le
Siria. Na Azaria nwana wa Jeho-
ramu a hosi ya ka Juda i lo relela
ku ya wona Jehoramu a nisanyana
wa ka Ahabi le Jezreeli, hakuba ye-
na a nga babya.
7 Makunu a kulobyiswa ka Ahazia
ku wa hi ka Nungungulu, a ka le-
zo yena a nga wa yile ka Joramu:
hakuba laha yena a nga wa tile,
yena i lo huma zinwe na Jehoramu
a kulwa Jehu, a nisanyana wa Ni-
mxi, loye Jehova a'mu totileko a ku
tsema a yindlu ya ka Ahabi.
8 Na ku mahilsile lezo, laha Jehu a
nga wa tsanza a lamulisiso hi ka yi-
ndlu ya ka Ahabi, lezaku yena i
lo kuma a tihosana ta Juda, ni bari-
sanyana ba bamakabye ba ka Ahazia,
ba kozelako ka Ahazia, yena i lo
daya bona.
9 Na yena i lo hlota Ahazia, na bona
ba lo koma yena (makunu yena i wa
fihlele le Samaria), na bona ba lo

neha yena ka Jehu, i lo daya yena;
na bona ba lo nkelela yena, hakuba
ba te ngalo, Yena i nisanyana wa
Jehoxafate, loye a nga wa hlotile
Jehova hi mbilu ya yena yon*k*le.
Ni yin*d*lu ya ka Ahazia yi wa nga
hi na ntamo a ku koma a mufumo.
10 Ni laha Atalia a mamani wa Ahazia
a nga wa wonile le*z*aku a nisanyana
wa yena i file, yena i lo suka a lobi-
sa yon*k*le a mbewu ya wukosi ya
yin*d*lu ya ka Juda.
11 Kanile*z*i Jehoxabeate, a nhanyana
wa hosi Jerohamu, i lo teka Joaxi a
nisanyana wa Ahazia, i lo mu nye-
mukisa kule xikari ka barisanyana ba
hosi labo ba nga wa kari ba dayelwa,
i lo beka yena ni muanwisi wa yena
lomo n*d*lwini ya mubedi. *Z*ingaho
Jehoxabeate, a nhanyana wa hosi
Jehoramu, a sati wa Jehoiada a mu-
pristi (hakuba yena i wa hi makweru
wa Ahazia), i lo fihla yena le ka
Atalia, *z*ingaho le*z*o kasi yena a nga
dayi yena.
12 Na yena i wa fihlilwe *z*i*n*we na bona
lomo ya ka Nungungulu n*k*lanu ni
gi*n*we malembe: na Atalia i lo fuma
hehla ka tiko.

XIPIMO 23.

1 Ni ka n*k*lanu ni mambiri a male-
mbe Jehoiada i lo tiyiseta a wutsu-
mbu ga yena, i lo teka a tinduna ta
mazana, Azaria a nisanyana wa Je-
rohamu, na Ixmaeli a nisanyana wa
Jehohanani, Azaria a nisanyana wa
Obedi, na Maaseia a nisanyana wa
Adaia, na Elixafate a nisanyana wa
Zikri, a ka xivumelwano *z*i*n*we na
yena.
2 Na bona ba lo famba gon*k*le Juda,
ba lo tsombanyisa a ba ka Levi ka
yon*k*le a miti ya ka Juda, ni tihloko
ta tin*d*lu ta badadani ba ka Israeli,
na bona ba lota le Jerusalema.
3 Ni won*k*le a gotsobanyano wu lo
maha a xivumelwano *z*i*n*we ni hosi
lomo n*d*lwini ya ka Nungungulu, Na
yena i te ngalo ka bona, Languta, a
nisanyana wa hosi i ta fuma, kwatsi
hile*z*i Jehova a wulawulileko xunga-
tano ni barisanyana ba ka Davida.
4 Lexi hi xilo lexi *n*wina mu ta nga xi
maha: a xipanze xa wunharu xa
*n*wina, lexo xi engenako n*d*lini hi
siku ga sabado, xa bapristi ni xa ba
ka Levi, ba taba ba rinzele ba nya-
ngwa ya laha wuengenweni;
5 Ni xipanze xa wunharu xi taba le
n*d*lwini ya hosi; ni xipanze xa wu-
nharu xi taba le ka nyangwa ya xi-
seketelo: ni bon*k*le banhu ba taba le
hu*b*yeni ya yin*d*lu ya ka Jehova.
6 Kanile*z*i a nga hi kona a tako lomo
nzeni ka yin*d*lu ya ka Jehova, sase-
ka bapristi, na bona bakozeli ba ka
Levi; bona ba ta engena nzeni, ha-
kuba bona basile; kanile*z*i bon*k*le
banhu ba ta hlayisa a kuwula ka
Jehova.
7 Ni ba ka Levi ba ta ranzele a hosi,
bon*k*lele banhu *z*i*n*we ni ma*k*lari ga
yena lomo canjeni ga yena; na kani
ngwakuyini loye a tako lomo n*d*lwi-
ni, nga yena a dawe: nga *n*wina mu
hi ni hosi laha yi engenako, ni laha
yona yi humako.
8 *Z*ingaho a ba ka Levi ni won*k*le Ju-
da ba lo maha kukotisa hi le*z*o *z*on*k*le
Jehoiada a mupristi a leleteleko: bo-
na ba lo teka a wanuna loyi ni loyi
a munhu wa yena, labo ba nga wa
ta nga ba tile hi siku ga sabado, ni
labo ba nga wa ta nga ba humele hi
siku ga sabado; hakuba Jehoiada a
mupristi i wa nga an*d*lamukisangi a
mi*k*lawa.
9 Na Jehoiada a mupristi i lo nyika ka
tinduna ta mazana a ma*k*lari, ni ti-
ngenge, ni *z*i*k*langu, le*z*o *z*i nga wa
hi *z*a hosi Davida, le*z*o *z*i nga wa hi
lomo n*d*lwini ya ka Nungungulu.
10 Yena i lo longisela bon*k*le banhu,
bon*k*lelele ba banuna ba wa hi ni
*k*lari ga yena lomo canjeni, kusuke-
la *k*lelweni ga xinene ga yin*d*lu kala
le *k*lelweni ga xinene ga yin*d*lu, ba
longoloka hi laha alatini ni laha
n*d*lwini, hi laha hosini ba yi ranzele.
11 *Z*onake bona ba lo humesa lahan*d*le
a nisanyana wa hosi, ba lo mehela a
xi*d*lo*d*lo hehla ka yena, ba lo nyika
yena a kustumunyelo, ba lo maha
yena hosi: Jehoiada ni barisanyana
ba yena ba lo tota yena; ba te nga-
lo, A yi longoloke yi hanya a hosi.
12 Ni laha Atalia a nga wa zwile a
guwa ga banhu ba tsutsumako ba
dumisa a hosi, yena i lota ka banhu
le n*d*lwini ya ka Jehova:
13 Na yena i lo cuwuka, ni, languta,
a hosi yi wa lo yima hi laha mhanze-
ni le wuengenweni, ni tinduna ni
bamipunzu ba wa hi laha hosini;
ni bon*k*le banhu ba tiko ba wa ku
tsaka, ba loba a mipunzu; a bayi-
mbeleli kambe ba lo hlakana hi wu-

cenje ga timbila, ba lo rangela a ku-
yimbelela ka kudumisa. *Z*onake
Atalia i lo hanzula a tinguwo ta ye-
na, i te ngalo, Xihlebo! xihlebo!
14 Na Jehoiada a mupristi i lo humesa
a tinduna ta mazana leto ti nga wa
wumbelwe hehla ka impi, i te ngalo
ka tona, Humesani yena xikari ka
maviyo; ni wihi a lanzelako yena,
nga yena a dawa hi supado: hakuba
a mupristi i wa te ngalo, Mu nga
dayi yena laha n*d*lwini ya ka Jeho-
va.
15 *Z*ingaho ba lo mahela yena a n*d*lela;
yena i lo famba le wuengenweni ga
nyangwa ya mahaxi a kuya ka yi-
n*d*lu ya hosi: na bona ba lo daya
yena leyo.
16 Na Jehoiada i lo maha a xivume-
lwano xikari ka wutsumbu ga yena,
zin*n*we ni banhu bon*k*le, ni hosi, leza-
ku bona ba ta maha banhu ba ka
Jehova.
17 Ni bon*k*le banhu ba loya le n*d*lwini
ya ka Baali, ba loya tsoba yona la-
hasi, ba loya tsobeletela a maalati
ya yena ni zifananiso za yena a zipa-
nzana, ba lo daya Mattani a mupri-
sti wa ka Baali mahlweni ka maalati
ya yena.
18 Na Jehoiada i lo hlawula a tinduna
ta yin*d*lu ya ka Jehova lahasi ka
canja ga bapristi a ba ka Levi, labo
Davida a ba xaxameteleko lomo
n*d*lwini ya ka Jehova, a ku nyike-
la a munyikelo wa kuhiswa ka Je-
hova, kwatsi hilezi ku tsalilweko
lomo bukwini ga Mosi, zin*n*we hi
litsako ni kuyimgelela, kukotisa hi
kuxaxameta ka Davida.
19 Na yena i lo yimisa a barinzeli ba
nyangwa le tinyangweni ta yin*d*lu
ya ka Jehova, lezaku i wa nga hi
kona loye a nga nyenyezisilwe hi
ncumo a nga wa engena lomo.
20 Na yena i lo teka a tinduna ta ma-
zana, ni badzunzwako, ni bafumeli
ba banhu, na banhu bon*k*le ba tiko, i
ba lo relelisa a hosi hi le n*d*lwini ya
ka Jehova: na bona ba lota hi nya-
ngwa ya le hehla a kuta le n*d*lwini
ya hosi, ba lo bekela a hosi le xitsa-
*n*weni xa wukosi xa mufumo.
21 *Z*ingaho bon*k*le banhu ba tiko ba lo
tsaka, ni muti wu wa rutisile. Na
Atalia bona ba wa dele hi supado.

XIPIMO 24.

1 **Na Joaxi i** wa hi ni n*k*lanu ni ma-
mbiri malembe a wukale laha yena
a nga wa sangule kufuma; i lo fu-
ma mune wa makume malembe le
Jerusalema: ni bito ga mamani wa
yena i wa hi Zibia, wa le Bere-
xeba.
2 Na Joaxi i lo maha lezo zi sasekile-
ko mahlweni ka Jehova won*k*le ma-
siku ya Jehoiada a mupristi.
3 Na Jehoiada i lo tekela yena a basa-
ti bambiri; na yena i lo *t*rala barisa-
nyana ni banhanyana.
4 Na ku mahisile lezo a nzako ka
lezi, lezaku Joaxi i lo alakanya a
kuakisa yin*d*lu ya ka Jehova.
5 Na yena i lo tsombanyisa katigi*n*we
a bapristi ni ba ka Levi, i te ngalo
ka bona, Fambani ka miti ya ka
Juda, muya hlenga ka bon*k*le ba ka
Israeli a mali a ku akisa a yin*d*lu ya
ka Nungungulu wa hina lembe hi
lembe; wonani lezaku *n*wina mu ta
ha*k*lisisa a mhaka. Ahemba a ba ka
Levi ba wa nga ha*k*lisangi.
6 Ni hosi yi lo bitana Jehoiada a
hombe, i te ngalo ka yena, Hi yini
wena a ku wutisangi ka ba ka Levi
a ku neha leno hi le ka Juda ni Je-
rusalema a hlengo wa ka Mosi a
nanza ga ka Jehova, ni wa tsombano
wa ka Israeli, akuba ya tenta ka
mu*k*langano ke?
7 Hakuba a barisanyana ba ka Atalia,
a wasati wa kubiha, ba hahlule a
yin*d*lu ya ka Nungungulu; ni ka-
mbe zon*k*le zi*b*ya za ku nyikelelisisa
za yin*d*lu ya ka Jehova ba zi binge-
retela ka baalima.
8 *Z*ingaho a hosi yi lo leletela, bona
ba lo maha ngaxa, ba lo yi beka hi
le han*d*le ka nyangwa ya yin*d*lu ya
ka Jehova.
9 Na bona ba lo maha kubahungu ka
gon*k*le Juda ni Jerusalema, a ku
neha a hlengo lowo Mosi a nanza ga
ka Nungungulu a nga wa *k*latekile
ka Israeli lomo xiwuleni.
10 Ni ton*k*le tihosana ni bon*k*le banhu
ba lo tsaka, ba lo neha lomo, ba lo
cela lomo ngaxeni, kala mahile ku-
gumelwa.
11 Na kona ku wa hi lezo, lezaku, a ka
xihi xikati laho a ngaxa yi nga ka
tinduna ta hosi hi canja ga ba ka
Levi, ni laho ba nga wa wonile leza-
ku laho ku kona a mali yo tala, a
mutsali wa hosi ni nduna ya mupri-
sti wa hombe ba lota panga a ngaxa,
ba lo teka yona, ba lo yi yisa ka

wutsamo ga yona kambe. *Z*akungahi bona ba lo maha masiku ni masiku, ba lo hlengeletela a mali yinyingi.
12 Ni hosi na Jehoiada ba lo nyika ka bona labo ba tirako a nkozo ya yin*d*lu ya ka Jehova; na bona ba lo riha a bameseri ni babaluli, a ku vuxeta a yin*d*lu ya ka Jehova, ni kambe labo ba *z*i kotako ku maha a *z*iketze ni suku a kuakisa a yin*d*lu ya ka Jehova.
13 *Z*ingaho a ba banuna nyamitiro ba lo tira, ni tiro wa kuakisa wu komama mahlweni lomo man*d*leni ya*b*ye, na bona ba lo yimisa a yin*d*lu ya ka Nungungulu xiyi*n*weni xa yona, na ba lo tiyiseta yona.
14 Ni laha bona ba nga wa mahile kugumelwa, bona ba lo neha yon*k*le a mali mahlweni ka hosi na Jehoiada, lahoke ba lo maha a *z*i*b*ya *z*a yin*d*lu ya ka Jehova, ha yona a ku kozela ni ku nyikela, a mikombe, ni *z*i*b*ya *z*a nzalama ni siliva. Na bona ba lo nyikela minyikelo lomu n*d*lwini ya ka Jehova hi kusimamisisilweko won*k*le masiku ya Jehoiada.
15 Kanile*z*i Jehoiada i lo hunzelela ku kosahala ni masiku ma teleko, na yena i lofa; i wa hi ni zana ni makume manharu ya malembe laha yena a nga wa file.
16 Na bona ba lo nkelela yena lomo mutini wa Davida xikari ka tihosi, hakuba yena i wa mahile a kusasa ka Israeli, ngomama na Nungungulu ni yin*d*lu ya yena.
17 Makunu a nzako ka kufa ka Jehoiada ti lota a tihosana ta ka Juda, ba lo maha a xica*b*yo ka hosi. *Z*onake a hosi yi lo ingisa ka bona.
18 Na bona ba lo tsika a yin*d*lu ya ka Jehova, a Nungungulu wa badadani ba*b*ye, ni kukozela Axerima ni *z*ifananiso: ni zanga yi lota hehla ka Juda ni Jerusalema hi kota ya loku kugoha ka ka*b*ye.
19 Kasike yena i lo rumela a muprofeti ka bona, a ku neha bona kambe ka Jehova; na bona ba lo kustumunyela ba vukela bona: kanile*z*i ba wa nga ba nga hi na ku nyika a n*d*lebe.
20 Ni Moya wa ka Nungungulu wu lota hehla ka Zakaria a nisanyana wa ka Jehoiada a mupristi; na yena i lo yima le xikari ka banhu, i te ngalo ka bona, *Z*akungahi a wulako Jehova, Hi yini *n*wina mu hambunyetako a kuleletela ka Jehova, *Z*ingaho le*z*o *n*wina mu wa nga ta vuvuma ke? hakuba *n*wina mu tsikile Jehova, yenawu kambe i tsikile *n*wina.
21 Na bona ba lo maha gujeguje ba vukela yena, ba lo gan*d*la yena hi mari*b*ye, hi kuleletela ka hosi le hu*b*yeni ya yin*d*lu ya ka Jehova.
22 *Z*akungahi Joaxi a hosi i wa nga alakanyangi a wuxinji legi Jehoiada a dadani wa yena a nga wa gi mahile a ka yena, kanile*z*i i lo daya yena. Ni laha yena a nga wa file, yena i te ngalo, Jehova cuwuka hehla ka kona, ni ku wutisa kona.
23 Na ku mahisile le*z*o hi kugumelweni ka lembe, le*z*aku a impi ya ma Siria yi lota vukela yena: na bona ba lota le Juda ni Jerusalema, ba lota lobisa a tihosana ton*k*le ta banhu lomo xikari ka banhu, ba lo rumela won*k*le a mupango wa bona ka hosi ya le Damaskusi.
24 Hakuba a impi ya ma Siria yi lota hi *k*lawana wu tsongwani wa banuna; na Jehova i lo nyikela a impi ya hombe a canjeni ga*b*ye, hakuba bona ba tsikileko Jehova, a Nungungulu wa badadani ba*b*ye. *Z*ingaho bona ba lo tsanza kululamisisa hehla ka Joaxi.
25 Ni laha ba nga wa sukile ka yena (hakuba ba lo siya yena na a ba*b*ya nguvu), a malanza ya yena *n*winyi ma wa lo hleba ba vukela yena hakuba hi nkata wa nisanyana wa Jehoiada a mupristi, ba lo daya yena le mubedini wa yena, na yena i lofa; na bona ba lo nkelela yena le mutini wa Davida, kanile*z*i bona a ba wa nga nkelelangi yena lomo xilahleni xa tihosi.
26 Ni laba hi bona ba nga wa hlebile ba vukela yena: Zabada a nisanyana wa Ximeate a mu Ammoni, na Jehozabada a nisanyana wa Ximrite a mu Moabi.
27 Makunu xungetano ni barisanyana ba yena, ni mukinyabezo wa hombe wu lo *k*latekwa hehla ka yena, ni kuakiswa kambe ka yin*d*lu ya ka Nungungulu, languta, kona ku tsalilwe lomo timhakeni ta tihosi. Na Amazia a nisanyana wa yena i lo fuma xikun*d*leni xa yena.

XIPIMO 25.

1 Amazia i wa hi ni makume ma-

mbiri ni mambiri a malembe laha
yena a nga wa sangule kufuma;
yena i lo fuma makume mambiri
ni mune malembe le Jerusalema: ni
mamani wa yena i wa hi Jehoaddani,
wa le Jerusalema.
2 Na yena i lo maha lezo zi sasekileko
lomo kuwoneni ka Jehova, kanilezi
ku wa nga hi mbilu yi mbeleleko.
3 Makunu na ku mahisile lezo, ni laha
a mufumo wu nga wa tiyisetilwe ka
yena, lezaku yena i lo daya a mala-
nza ya yena lawo ma nga wa dele a
hosi a dadani wa yena.
4 Kanilezi yena i wa nga dayangi a
banana bab*ye*, kanilezi i lo maha ku-
kotisa hi ka lezo zi tsalilweko lomo
bukwini ga Mosi, kwatsi hilezi Je-
hova a leleteleko, aku, A badadani
ba nga ta kufa hi kota ya banana, ge
hambu ni banana ba nga ta kufa hi
kota ya badadani; kanilezi bon*k*le-
lele banha ba ta kufa hi xionho xa
yena.
5 *K*latakumbiri Amazia i lo tsomba-
nyisa Juda katigi*n*we, i lo xaxameta
bona kukotisa hi tin*d*lu ta badadani
bab*y*e, lahasi ka tinduna ta makume
mazana ni lahasi ka tinduna ta ma-
zana, yena won*k*le Juda na Benja-
mini: na yena i lo hlayela bona
kusuka hi ka makume mambiri ma-
lembe a wukale kukomama le hehla,
i lo kuma bona na ba hi manharu a
mazana ya kume ga mazana ya ba
banuna ba langilweko, ba kotako a
ku hloma a impi, labo ba nga wa zi
kota ku *k*lemerela ma*k*lari ni zi*k*la-
ngu.
6 Na yena i lo rihisa a zana ga kume
ga mazana ya ba banuna ba tinhenha
ta kulwa a ka Israeli hi zana ga tita-
lenta ta siliva.
7 Kanilezi laho ku lota a munhu wa
ka Nungungulu ka yena, aku, O
hosi, nga a impi ya ka Israeli yi nga
fambi zi*n*we na wena; hakuba Je-
hova a nga zinwe ni ba ka Israeli, a
wumboni, zi*n*we ni bon*k*le a banana
ba ka Efraime.
8 Kanilezi loku wena u ta famba, ma-
ha hi kukurumetisilweko, nga u hi
ni ntamo wa kulwa: Nungungulu i
ta hoxa wena lahasi mahlweni ka
balala; hakuba Nungungulu i na ni
ntamo a kuvunetela, ni ku hoxa la-
hasi.
9 Na Amazia i te ngalo ka munhu wa
Nungungulu, Kanilezi hina hi ta
maha yini hi zana ga titalenta leti
mina nzi lombileko ha tona a impi
ya ka Israeli ke? Ni munhu wa
Nungungulu i lo hlamula, Jehova
wa zi kota ku nyika zo tala ku hu-
nza lezi.
10 *Z*onake Amazia i lo abanyisela bona,
a wumboni, a impi leyo yi nga wa
tile ka yena hi le Efraime, a kuya
kaya kambe: ngahilezo a zanga ya-
b*y*e yi lo fevukelana hi kukulisisi-
lweko yi vukela Juda, na bona ba
lo *k*lela baya kaya hi zanga yi fexu-
keleneko.
11 Amazia i lo teka ku tiyiseta mbilu,
i lo rangela a banhu ba yena, ba
loya le Kobeni wa Munyu, ba lo
hlasela a banana ba le Seire kume ga
kume ga mazana.
12 Ni mu*n*wani a kume ga kume ma-
zana a banana ba ka Juda ba gola na
ba hanya, ba lo ba neha le hehla ka
rib*y*e, zingaho lezo bon*k*le ba lo tso-
b*y*iwa zi panzana.
13 Kanilezi a ba banuna ba impi labo
Amazia a nga wa *k*lelisile, lezaku ba
wa nga taya zi*n*we na yena le impini,
ba lo wela le mitini ya ka Juda, ku
sukela le Samaria kala le Bete-horoni,
ba lo daya ba bona manharu a kume
ga mazana, ba lo teka a mufulo wo
tala.
14 Makunu na ku mahisile lezo, a
nzako ka kuba Amazia a nga wa
tile hi le ko hlasela a ma Edomi,
lezaku yena i lo neha a banungungu-
lu banana ba le Seire, i lo ta ba yi-
misa ba maha banungungulu ba
yena, i lo korama a wutsumbu ga
yena ka bona, i lo hisa a tibani ka
bona.
15 Ngahilezo a zanga ya ka Jehova yi
vin*d*lukiswa yi vukela Amazia, na
yena i lo rumela ka yena a mupro-
feti, loye a nga wa te ngalo ka yena,
Hiyini u hlotileko ka banungungulu
ba banhu, labo ba nga *k*la*k*lisangiko
a banhu bab*y*e canjeni ga wena ke?
16 Na ku mahisile lezo, kwatsi hilezi
yena a nga wa wulawula zi*n*we na
yena, lezaku a hosi yi te ngalo ka
yena, Hina hi mahile wena a sungu-
kati ga hosi ke? bowe; xana u ta
nga u dayelwa yini lezi ke? *Z*onake
a muprofeti i lo tsika, i te ngalo,
Mina nza zi tiba lezaku Nungungulu
i xubile kulobisa wena, hakuba we-
na u mahile lexi, na wena a kuzwa-
ngi ka wusungukati ka mina.

17 Zonake Amazia a hosi ya ka Juda
i lo teka a gujeguje, i lo rumela ka
Joaxi, a nisanyana wa Jehoahaza a
nisanyana wa Jehu, a hosi ya ka
Israeli, aku, Ngona, nga hi cuwu-
kana mu*n*we ni mu*n*wani hi nghohe.
18 Na Joaxi a hosi ya ka Israeli i lo
rumela ka Amazia a hosi ya ka Juda,
aku, A pumbulu lowo wu nga wa
hi le Lebanoni, wuku, Nyika a nha-
nyana wa wena ka nisanyana wa
mina akuba sati: ni laho ku lo hunza
a xibanza xa kwati lexo xi nga wa
hi lomo Lebanoni, xi lo kanziyela a
pumbulu.
19 Wena hi wena u wulako, Wanga*b*ye,
wena u hlesele Edome; makunu ni
mbilu ya wena yi *k*lakukile hi ma-
tsanza; tsama makunu le kaya; hi-
yini wena u ta nga u ti pfokometa
ku lo*b*yisweni ka wena, lezaku wena
u wa ta nga u wile, yena wena, Juda
zi*n*we na wena ke?
20 Kanilezi Amazia i wa nga a nga
hi na kuzwa; hakuba kona ku wa
hi ka Nungungulu, kasi wa fela a ku
nyikela bona lomo canjeni ga balala
ba*b*ye, hakuba bona ba hlotile ko ka
banungungulu ba le Edome.
21 Zingaho Joaxi a hosi ya ka Israeli i
loya; yena na Amazia a hosi ya ka
Juda ba lo cuwukana mu*n*we ni
mu*n*wani lomo nghoheni le Bete-xe-
mexe, lego gi nga ga ka Juda.
22 Na Juda i wa lo bekwa tsuwukwe-
ni mahlweni ka Israeli; bona ba lo
tsutsuma bon*k*lele banhu ka tenta ga
yena.
23 Na Joaxi a hosi ya ka Israeli i lo
teka Amazia a hosi ya ka Juda, a
nisanyana wa Joaxi a nisanyana
wa Jehoahaza, le Bete-xemexe, i lo
neha le Jerusalema, i lota kungula
a ligingisi la Jerusalema kusukela
le nyangweni ya le ka Efraime kala
le ka nyangwa ya kuzu, mune wa
mazana ya mikono.
24 Na yena i lo teka gon*k*le nzalama ni
siliva, ni zon*k*le zi*b*ya lezo zi nga wa
kumilwe lomo n*d*lwini ya Nungu-
ngulu zi*n*we na Obed-edome, ni
mabako ya yin*d*lu ya hosi, ni zibi-
ngeretelweko kambe, i lo klelela le
Samaria.
25 Na Amazia a nisanyana wa Joaxi a
hosi ya ka Juda i lo hanya a nzako
ka Joaxi a nisanyana wa Jehoahaza
a hosi ka Israeli kume ni n*k*lanu ma-
lembe.
26 Makunu zon*k*le a zi maho za Amazia,
a zo rangula ni zo gumesa, languta,
zona zi tsalilwe a bukwini ga tihosi
ta ka Juda ni ta ka Israeli ke?
27 Makunu kusukela xikatini lexo
Amazia a hambuka ku lanzeni Je-
hova na bona ba lo maha a xikungo
ba vukela yena le Jerusalema; na
yena i lo cabela le Lakixe: kanilezi
bona ba lo rumela le nzako ka yena
le Lakixe, ba lo daya yena leyo.
28 Na bona ba lo neha yena hehla ka
mahaxi, ba lo nkelela zi*n*we ni bada-
dani ba yena lomo mutini wa Juda.

XIPIMO 26.

1 Ni bon*k*le banhu ba ka Juda ba lo
teka Uzzia, loye a nga wa hi ni
kume ni n*k*lanu ni gi*n*we a male-
mbe a wukale, ba lo maha yena a
hosi xikun*d*leni xa Amazia a dadani
wa yena.
2 Na yena i lo aka Elote, i lo *k*lelisela
gona ka Juda, a nzako ka lezo a
hosi yi e*k*lela zi*n*we ni badadani ba
yena.
3 Kume ni n*k*lanu ni gi*n*we a malembe
a wukale laha Uzzia a nga wa sa-
ngule a kufuma; na yena i lo fuma
n*k*lanu wa makume ni mambiri ma-
lembe le Jerusalema: ni mamani wa
yena a bito i wa hi Jecilia, wa le
Jerusalema.
4 Na yena i lo maha lezo zi sasekileko
kuwoneni ka Jehova, kukotisa hi
ka zon*k*le lezo dadani wa yena Ama-
zia a nga wa zi mahile.
5 Yena i lo yimisela a wutsumbu ga
yena a kuhlota Jehova masikwini ya
Zakaria, loye a nga wa hi ni kupimi-
sisa hi miwoniso ya ka Nungungu-
lu: ni xon*k*le xikati lexo yena a nga
hlota Jehova, Nungungulu i lo ma-
ha a vuvuma.
6 Na yena i lo huma a ku yalwa ni
ma Filisti, i lo kungumula a ligingi-
si la le Gati, ni ligingisi la le Jebne,
ni ligingisi la Axdode; na yena i lo
aka a miti lomo tikweni ga Axdode,
ni xikari ka ma Filisti.
7 Na Nungungulu i lo vunetela yena
a kuvukela a ma Filisti, ni ku vu-
kela a ma Arabia, lawo ma akileko
le Gur-baali, ni Meunime.
8 Ni ma Ammoni ma lo luba a nzhubo
ka Uzzia: ni wudumo ga yena gi la
si hangalaka kala wuengenweni ga
le Gipite; hakuba i lo hunzelela a
ntamo.

9 *K*latakumbiri Uzzia i lo aka a mitawa le Jerusalema ni le kuzi*n*we ga nyangwa, ni le nyangweni ya mikoba, ni le kurenzelekako hi ligingisi, i lo gingisisisa tona.
10 Na yena i lo aka a mitawa lomo xiwuleni, i lo nkela a tihlowo tinyingi, hakuba yena i wa hi ni tihomu to tala; lomo tinyakeni kambe, ni lomo mikobeni: na yena i wa hi ni barimi ni ba bakameli ba wuvina lomo zitsungeni ni lomo matso*b*yeni ya masimu: hakuba yena i wo ranza a kurima.
11 *K*latakumbiri Uzzia i wa ni impi ya ba banuna ba kulwa, labo ba nga wa famba laha*n*dle a kulwa hi mi*k*lawa, kukotisa ka tsengo wa hlayelwa ka bona wu nga wa mahilwe hi Jeieli a mutsali na Maaseia a nduna, lahasi ka canja ga Hanania, a mu*n*we wa tinduna ta hosi.
12 A tsengo won*k*le wa tihloko ta ti*nd*lu ta badadani, bona ba banuna ba tinhenha ta kulwa, ba wa mambiri kume ga mazana ni n*k*lanu ni ginwe mazana.
13 Ni lahasi ka canja ga*b*ye ku wa hi kona a impi, ku wa hi manharu mazana ya kume ga mazana ni n*k*lanu ni mambiri a kume ga mazana ni n*k*lanu wa mazana, labo ba nga wa maha impi ni ntamo wa hombe, a ku vunetela a hosi kulwa ni balala.
14 Na Uzzia i lo longiselela bona, wona won*k*le a maban*d*la, a zi*k*langu, ni ma*k*lari, ni tingenge, mabaji ya ziketze, ni mawura, ni mari*b*ye yo nziwitela.
15 Na yena i lo maha le Jerusalema a makina, ma fulilweko hi banhu ba *k*larihisilweko, akuba le titaweni le hehla ka zikanekiso, laho ba nga wa ta panda a magalala ni mari*b*ye ya hombe. Ni bito ga yena gi su hangalaka gafe; hakuba yena hi ku kubanjalatisilweko i lo vunetelwa, a kala yena a be a tsingileko.
16 Kanilezi yena laha a nga wa hi ni ntamo, ni mbilu ya yena yi wa lo kukumuka, zingaho yena i lo maha hi ku botisilweko, na yena i lo onha a vukela Jehova a Nungungulu wa yena; hakuba yena i lo engena lomo tempeleni ya ka Jehova a kuhisa a libani hehla ka alati ga libani.
17 Na Azaria a mupristi i lo engena a nzako ka yena, zi*n*we na yena n*k*lanu ni manharu makume ya bapristi ba ka Jehova labo ba nga wa hi banuna ba tinghitsi.
18 Na yena ba lo yimelana na Uzzia a hosi, na bona ba te ngalo ka yena, Kona a hi tiro wa wena, Uzzia, a kuhisa a libani ka Jehova, kanilezi ka bapristi a barisanyana ba ka Aroni, labo ba nyikelisilweko a kuhisa a libani: huma laha*nd*le ka yin*d*lu yo kubasa; hakuba wena u hambunyetile; ge kona a hi ka kudzunzwa ka wena mahlweni ka Jehova Nungungulu.
19 *Z*onake Uzzia i wa lo zangara; i wa hi ni pepo lomo canjeni ga yena a kuhisa a libani; ni laha yena a nga wa ha zangara zi*n*we ni bapristi, a hlokonho gi lo woneka laha ximom*b*yeni xa yena mahlweni ka bapristi lomo n*d*lwini ya ka Jehova, laha *k*lelweni ga alati ga pepo.
20 Na Azaria a mupristi wa hombe, ni bon*k*le bapristi, ba lo cuwuka yena, ni, languta, yena i wa hi hlokonho ximom*b*yeni xa yena, na bona hoxa yena hi kuha*k*lisisilweko laho; ina, yena a wutsumbu ga yena i lo ha*k*lisa a ku huma laha*nd*le, hakuba Jehova i wa lamatile yena.
21 Na Uzzia a hosi wa hi hlokonho kala sikwini ga kufa ka yena, i lo tsama le n*d*lwini yi hambanyisilweko, na kari a hi hlokonho; hakuba yena i wa tse*n*wile le n*d*lwini ya ka Jehova: na Jotamu a nisanyana wa yena i wa hehla ka yin*d*lu ya hosi, na a lamula banhu ba tiko.
22 Makunu zon*k*le zimaho za ka Uzzia, za kurangula ni za kugumesa, Isaya a muprofeti, a nisanyana wa Amozi, i lo tsala.
23 *Z*ingaho Uzzia i lo e*k*lela si*n*we ni badadani ba yena; na bona ba lo nkelela yena lomo zilahleni za kunkela lezi zi nga za tihosi; hakuba bona ba te ngalo, Yena i hlokonho: Jotamu a nisanyana wa yena i lo fuma a xikun*d*leni xa yena.

XIPIMO 27.

1 Jotamu i wa makume mambiri ni n*k*lanu malembe laha yena a nga wa sangule a kufuma; na yena i lo fuma kume ni n*k*lanu ni gi*n*we malembe le Jerusalema: ni bito ga mamani wa yena i wa hi Jeruxa a nhanyana wa Zadoke.
2 Na yena i lo maha lezo zi sasekileko kuwoneni ka Jehova, kukotisa hi ka

sonkle lezo a dadani wa yena Uzzia
a mahileko: ahemba yena i wa nga
engenangi lomo tempeleni ya ka
Jehova. Ni banhu ba lo maha hi
kubotekisilweko.
3 Na yena i lo aka a nyangwa ya le
hehla ya yindlu ya ka Jehova, ni le
kurisini ga Ofeli yena i lo aka ngu-
vu.
4 Klatakumbiri yena i lo aka a miti
lomo tikweni ga mitsuri ya ka Juda,
ni makwati ni yena i lo aka makoko-
la ni zikanekiso.
5 Ni yena kambe i lolwa ni hosi ya
banana ba ka Ammoni, i lo hlula bo-
na. Ni banana ba ka Ammoni ba
nyika yena ka gwalego lembe a zana
ga titalenta ta siliva, ni kume ga ku-
me ga mazana a ziringaniso za ma-
bele, ni kume ga kume ga mazana a
barle. Zakungahi a banana ba ka
Ammoni ba lo nyika ka yena, ni ka
lembe ga wumbiri kambe, ni ka ga
wunharu.
6 Zingaho Jotamu i wa hi ni wunhe-
nha, hakuba yena i lo luleka a ndlela
ya yena mahlweni ka Jehova a Nu-
ngungulu wa yena.
7 Makunu zonkle a simaho za ka Jota-
mu ni tonkle a tiimpi ta yena, ni
tindlela ta yena, languta, kona ku
tsalilwe lomo bukwini ga tihosi ta
ka Israeli na Juda.
8 Yena i wa hi makume mambiri ni
nklanu laha yena a nga wa sangule
ku fuma, yena i lo fuma kume ni
nklanu ni ginwe malembe le Jerusa-
lema.
9 Na Jotamu i eklela zinwe ni bada-
dani ba yena, na bona ba lo nkelela
yena le mutini wa Davida: na Aha-
za a nisanyana wa i lo fuma.

XIPIMO 28.

1 Ahaza i wa hi makume mambiri a
malembe laha yena a nga wa sangu-
le a ku fuma; na yena i lo fuma
nklanu ni ginwe malembe le Jerusa-
lema: na yena i wa nga mahangi le-
zo zi sasekile mahlweni ka Jehova,
kwatsi nzi Davida a dadani wa yena;
2 Kanilezi yena i lo famba hi tindlela
ta tihosi ta ka Israeli, na a lo maha
kambe a mifananiso yi nyekisilweko
ya Baalima.
3 Klatakumbiri yena i lo hisa a libani
lomo minzelelweni ya nisanyana ba
ka Hinnome, i lo hisa a banana ba
yena laha nzilweni, kukotisa hi ka
manyalataniso ya mifumo leyo Je-
hova a yi hoxileko mahlweni ka ba-
nana ba ka Israeli.
4 Na yena i lo pahlela ni kuhisa a tiba-
ni lomo wutsanweni gi klakukileko,
ni lomo zitsungeni, ni lomo hasi ka
tisinya tonklelele to nyuka.
5 Ngahilezo Jehova a Nungungulu
i lo nyikela yena ka canja ga hosi
ya le Siria; i lo hlasela yena, i gola
yena a xidlemo xa hombe xa yena
xa bakonwi, ba lo neha le Dama-
skusi. Na yenawu kambe i wa lo
nyikelwa canjeni ga hosi ya ka Isra-
eli, loye a nga wa hlasele yena hi
kuhihirita ka hombe.
6 Hakuba Peka a nisanyana wa Re-
malia i lo daya le Juda a zana ni ma-
kume mambiri ya kume ga mazana
hi siku ginwe, bonkle ba bona ba
wa hi ba tinhenha ta ba banuna; ha-
kuba bona ba tsikileko Jehova, a
Nungungulu wa badadani babye.
7 Na Zikri a nhenha ya wanuna ya ka
Efraime, i lo daya Maaseia a nisa-
nyana wa hosi, na Azrikamu a mu-
fumeli wa yindlu, na Elkana loye a
nga wa gamela ka hosi.
8 Ni banana ba ka Israeli ba lo go-
tsa tihloko a ka bamakabye babye
mambiri mazana ya kume ga maza-
na, ba basati, a barisanyana, banha-
nyana, ba lo teka kambe a mupango
wa hombe hi le ka bona, ba lo neha
a mupango le Samaria.
9 Kanilezi a muprofeti wa ka Jehova
i wa hi laho, loye a bito ga yena a
nga wa ho Odedi: na yena i lo hu-
ma laha kuklanganyeta a mabandla
lawo ma nga wata le Samaria, i te
ngalo ka bona, Languta, hakuba Je-
hova, a Nungungulu wa badadani
ba nwina, a nga zangarile zinwe na
Juda, yena i nyikele bona le canjeni
ga nwina, nwina mu dela bona hi
zanga leyi yi cikeleko le tilweni.
10 Makunu nwina mu hlayisela lahasi
a banana ba ka Juda ni Jerusalema
a kuba tikumbi ta ba banuna ni ku-
ba tikumbi ta ba basati ka nwina:
kanilezi laho a ku zinwe na nwina a
zihambunyeto za nwina benyiwo mu
vukela Jehova a Nungungulu wa
nwina ke?
11 Makunu zwanani mina hikwalaho,
mu klelisa a tihloko, leto nwina mu
gotsile bakonwi ka bamakabye ba
nwina; hakuba zanga yi cabekako
ya ka Jehova yi le hehla ka nwina.

12 Zonake a bokari ba tihloko ta banana ba ka Efraime, Azaria a nisanyana wa Johanani, Berecia a nisanyana wa Mexillemote, na Jehezkia a nisanyana wa Xalluma, na Amasa a nisanyana wa Hadlai, ba lo yima ba vukela bona labo ba nga wata hi le impini,
13 Ba te ngalo ka bona, Nwina mu nga ta neha a tihloko leno: hakuba nwina mu xuba leso zi ta nga neha a hehla ka hina zihambuko a kulwa na Jehova, a ku engetela a zionho za hina ni ka zihambuko za hina; hakuba a zihambuko za hina za hombe, ni laho ku kona a zanga ya hombe a kuvukela Israeli.
14 Zingaho a ba banuna ba impi ba lo siya a tihloko ni mupango ka tihosana ni ka wonkle a klangano.
15 Ni ba banuna labo ba sinako ba kumbukilwe hi mabito ba lo suka, ba lo teka a tihloko, zinwe ni wonkle a mupango ni kuembexa bonkle labo ba nga wa hi zimbyiri xikari kabye, ba lo ambalisa bona, ba lo gobisa bona, ba lo nyika bona a kuga ni kunwa, ba lo tota bona, ba lo rwala a tikuberi ta bona hi timbongola, ba lo neha bona le Jeriko, a muti wa tisinya ta micinzu, a ka bamakabye babye: zonake bona ba lo klelela le Samaria.
16 A ka lexo xikati a hosi Ahaza i lo rumela ka hosi ya le Siria a ku vunetela yena.
17 Hakuba a ma Edome ba lota engeta kambe ku hlasela Juda, ba lo gotsela a tihloko ba famba nato.
18 Ni ma Filisti kambe ma wa hlasele a miti ya tikweni ga mikoba, ni le Dzongeni ka Juda, na ba wa tekile Bete-xemexe, ni Aijaloni, na Gederote, na Soko, zinwe ni mitana ya kona, na Timna zinwe ni mitana ya kona, Gemzo kambe zinwe ni mitana ya kona: na bona ba lo aka leyo.
19 Hakuba Jehova i lo neha Juda lahasi hakuba ha Ahaza a hosi ya ka Israeli; hakuba yena i lo maha hi ku munzulukisilweko ka Juda, ni ku hambunyeta hi ku tsingisilweko a vukela Jehova.
20 Na Tilgate-pilnesera a hosi ya le Siria i lota ka yena, i lota hlokisa yena, kanilezi i wa nga tiyisangi yena.
21 Hakuba Ahaza i lo teka a xiabelo xa yindlu ya ka Jehova, ni xa yindlu ya ka hosi ni xa tihosana, i lo nyika zona ka hosi ya le Asiria: kanilezi a kuvunangi yena ncumo.
22 Ni xikatini xa hlokiselelo ya yena i la su simama a hambunyata a vukela Jehova, ywaleyi hosi Ahaza.
23 Hakuba yena i lo pahlela ka banungungulu ba le Damaskusi, labo ba hlaseleko yena; na yena i te ngalo, Hakuba a banungungulu ba hosi ya le Siria ba vunetele bona, hikwalaho mina nzi ta pahlela ka bona, kasi bona ba fela ku vunetela mina. Kanilezi bona ba wa hi ba hahluli ba yena, ni wonkle Israeli.
24 Na Ahaza i lo tsombanyisa katiginwe a zibya za yindlu ya ka Nungungulu, i lo tsema a zipanze a zibya za yindlu ya ka Nungungulu, i lo vala a tibati ta yindlu ya ka Jehova; na yena i lo mahela a wutsumbu ga yena a maalati lomo ka wonklelele magumo ya Jerusalema.
25 Ni ka yonklelele a miti ya ka Juda yena i lo maha a wutsamo gi klakukileko a kuhisena kona a tibani a ka banungungulu banwani, i lo vindlukelisa ku zangara Jehova, a Nungungulu wa badadani ba yena.
26 Makunu a zimaho za yena zonkle, ni tindlela takwe tonkle, a kurangula ni kugumesa, languta, sona zi tsalilwe bukwini ga tihosi ta ka Juda ni ta ka Israeli.
27 Na Ahaza i lo eklela zinwe ni badadani ba yena, na bona ba lo nkelela yena le mutini, kona le Jerusalema; hakuba bona a ba nehangi yena lomo zilahleni za tihosi ta ka Israeli: na Hezekia a nisanyana wa yena i lo fuma xikundleni xa yena.

XIPIMO 29.

1 Na Hezekia i lo sangula a kufuma laha a nga wa makume mambiri ni nklanu a malembe a wukale: yena i lo fuma a makume mambiri ni nklanu ni mune malembe le Jerusalema: a bito ga mamani wa yena i wa hi Abija, a nhanyani wa Zakaria.
2 Na yena i lo maha lezo zi sasekileko kuwoneni ka Jehova, kukotisa hi ka zonkle lezo Davida a dadani wa yena a zi mahileko.
3 A ka lembe ga kusangula ga kufuma ka yena, a ka hweti yo ranga, i lo vulula a tibati ta yindlu ya ka Jehova, i lo akisa tona.
4 Na yena i lo engenisa a bapristi ni

ba ka Levi, i lo tsombanyisela lomo
wutsanweni lego ba hangalakakile-
ko ka gona le mutsuwukagambo,
5 Na yena i te ngalo ka bona, Zwana-
ni mina, nwina ba ka Levi; makunu
basisani a wutsumbu ga nwina, ni
ku basisa a yindlu ya ka Jehova, a
Nungungulu wa badadani ba nwina,
ni mu tsutsela lahandle a zibi zonkle
lomo wutsanweni ga kubasa.
6 Hakuba a badadani ba hina ba ba-
mbunyetile, ba mahile lezo zi bihile-
ko kuwoneni ka Jehova a Nungu-
ngulu wa hina, na ba tsikile yena,
na ba hambukile a nghohe ya bona
le ndlwini ya ka Jehova, na ba lo
hunzuka a mihlana yabye.
7 Kambe bona ba valile a tibati ta nya-
ngwa, ba tima ni tikandiya, bona a
ba hisangi a tibani ge hambu ni
minyikelo ya kuhiswa lomo wutsa-
nweni a ka Nungungulu wa ka
Israeli.
8 Ngahilezo a zanga ya ka Jehova yi
wa hi hehla ka Juda ni Jerusalema,
yena i lo nyikela akuba ba nzulanzu-
liswa ni le mahanjalatini ni kuxe-
luzweni, kwatsi hilezi nwina mu wo-
nako hi mahlo ya nwina.
9 Hakuba, mangabye, a badadani ba
hina ba wile hi supado, a barisanya-
na ba hina ni banhanyana ba hina ni
basati ba hina ba gotsilwe tihloko
hakuba hi lezi.
10 Makunu kona ku kona mbilwini ya
mina a ku maha a xivumelwano zi-
nwe na Jehova, a Nungungulu wa
ka Israeli, kasi a zanga zohisa ya
yena yi fela ku klela leno ka hina.
11 Barisanyana ba mina, u nga be maku-
nu mu tsikako; hakuba Jehova i lo
hlawula nwina a ku yima mahlweni
ka yena, a kukozela ka yena, kasi
ma fela a kuba zikozeli za yena, ni
kuhisa tibani.
12 Zonake a ba ka Levi ba lo suka,
Mahate, a nisanyana wa Amasai, na
Joeli a nisanyana wa Azaria, ba ba-
risanyana ba ka Kohate; ni ba ba-
risanyana ba ka Merari, Kixi a
nisanyana wa Abdi, na Azaria a
nisanyana wa Jehallalela; ni ba ka
Gerxoni, ba Joa a nisanyana wa
Zimma, na Edeni a nisanyana wa
Joa;
13 Ni ka barisanyana ba ka Elizafana,
Ximri na Jeueli; ni ka barisanyana
ba ka Asafa, Zakaria na Mattania;
14 Ni ka barisanyana ba ka Hemani,
Jehueli na Ximei; ni ka barisanyana
ba ka Jedutuni, Xemaia na Uziele.
15 Na bona ba lo tsombanyisa a bama-
kabye ba bona, ba lo basisa a wu-
tsumbu gabye ba lo engena, kukotisa
hi kuleletela ka hosi ni mhaka ya ka
Jehova, a kubasisa a yindlu ya ka
Jehova.
16 Ni mupristi i lo engena lomo ka kle-
lo ga xikari ka yindlu ya Jehova, a
kubasisa yona, a ku humesa yonkle
fenze leyo bona ba yi kumileko lomo
tempeleni ya ka Jehova yita laha-
ndle ka hubye ya ka Jehova. Ni ba
ka Levi ba lo teka yona, ba lo rwala
yona le handle ka xicongwana Ki-
droni.
17 Makunu bona ba lo sangula go ranga
ga hweti yo ranga a kubasisa, hi ka
siku ga wunklanu ni manharu ba
lota le nyangweni ya Jehova; na
bona ba lo basisa a yindlu ya ka
Jehova hi siku ga wunklanu ni ma-
nharu: a ka kume ni nklanu ni gi-
nwe a masiku ya hweti yo ranga bo-
na ba lo maha kugumelwa.
18 Zonake bona ba lo engena lomo ka
Hezekia a hosi le xilubelweni, ba te
ngalo, Hina hi pumunhile konkle lo-
mo ndlwini ya ka Jehova, ni a alati
ga munyikelo wa kuhiswa, zinwe ni
zibya zonkle za kona, ni meza ya zi-
baba zi kombisilweko, ni zinwe ni zo-
nkle a zibya za kona.
19 Klatakumbiri zonkle a zibya, lezi a
hosi Ahaza hi kufumeni ka yena i
lo zi hoxa laha yena a nga wa tsimbe-
ketwa, hina hi zi longiselele hi zi ba-
sisile; na, languta, zona zi le ma-
hlweni ka alati ga ka Jehova.
20 Zonake Hezekia a hosi i lo vuka
punzwini wa mixo, i lo tsombanyisa
a tihosana ta muti, ba lo kanziya ba
ya le ndlwini ya ka Jehova.
21 Na bona ba lo neha a nklanu ni ti-
mbiri a tihonwana, ni nklanu ni ti-
mbiri a tihamba, ni nklanu ni mimbiri
a mikundlu, ni nklanu ni timbiri a
timbuti, akuba za munyikelo wa ku-
onha wa mufumo ni wa yindlu ya
kubasa ni wa ka Juda. Na yena i
lo leletela a bapristi a barisanyana
ba ka Aroni a ku nyikela zona laho
a alatini ga ka Jehova.
22 Zingaho bona ba lo daya a tihonwa-
na, ni bapristi ba lo amukela a nka-
ta, ba lo nwatsekela wona hehla ka
alati: na bona ba lo daya a hamba,
ba lo nwatsekela a nkata hehla ka

alati: na bona ba lo daya a kun*d*lu
kambe, ba lo *n*watsekela wona le hehla ka alati.
23 Na bona ba lo neha kusuhani a timbuti ta munyikelo wa kuonha mahlweni ka hosi ni ka *k*langano wonkle; na bona ba lo *k*lateka a man*d*la ya*b*ye hehla ka tona:
24 Ni bapristi ba lo daya tona, na bona ba lo maha a munyikelo wa kuonha hi nkata wa tona hehla ka alati, akuba ku maha nzhiho wa bon*k*le ba ka Israeli; hakuba a hosi yi wa leletele lezaku a munyikelo wa kuhiswa ni munyikelo wa kuonha wu ta mahelwa won*k*le Israeli.
25 Na yena i lo yimisa a ba ka Levi n*d*lwini ya Jehova zi*n*we ni tingoma, zi*n*we ni timbila, zi*n*we ni zitende, kukotisa hi kuleletela ka hosi Davida, ni ka Gadi a muwoni wa hosi, na Natani a muprofeti; hakuba a kuleletela ku wa hi ka Jehova hi muprofeti wa yena.
26 Ni ba ka Levi ba lo yima ni wucenja ga ka Davida, ni bapristi zi*n*we ni mipunzu.
27 Na Hezekia i lo leletelela a ku nyikela munyikelo wa kuhiswa hehla ka alati. Ni laha a munyikelo wa kuhiswa wu nga wa sangule, a lisimu la ka Jehova li lo sangula kambe, ni mipunzu, katigi*n*we zi*n*we ni wucenje ga Davida a hosi ya ka Israeli.
28 Ni won*k*le a tsombano wu lo kozela, ni bayimbeleli ba lo yimbelela, ni mipunzu yi lo biwa; zon*k*le lezi zi lo simamisa kala a munyikelo wa kuhiswa wu mbetekile.
29 Ni laha bona ba nga wa gumelwe a ku nyikela, a hosi zi*n*we ni bon*k*le laba ba nga wa hi zi*n*we na yena ba lo koramisa a wutsumbu ga*b*ye ba lo kozela.
30 *K*latakumbiri Hezekia a hosi ni tihosana ti lo leletela a ba ka Levi a ku yimbelela a kudumisa ka Jehova zi*n*we ni timhaka ta ka Davida, ni ta Asafa a muwoni Na bona ba lo yimbelela a dumiselo hi tsakisiso, na bona ba lo koramisa a tihloko ta*b*ye ba lo kozela.
31 Zonake Hezekia i lo hlamula i tengalo, Makunu *n*wina mu nyikelelisile a wutsumbu ga *n*wina ka Jehova; makunu tsinelani ku suhi mu neha a mipahlelo ya minyikelo ya kuhiswa ka yin*d*lu ya ka Jehova. Ni tsombano wu lo neha a mipahlelo ya minyikelo ya kubonga; kwatsi hi banyingi laba ba nga ba timbilu ti vumelako ba lo neha a minyikelo ya kuhiswa.
32 Ni tsengo wa minyikelo ya kuhiswa leyo a tsombano wu nebileko n*k*lanu ni mambiri makume a tiho*n*wana, ni zana ga tihamba, ni mazana mambiri ya mikun*d*lu: zon*k*le lezi zi wa hi za munyikelo wa kuhiswa ka Jehova.
33 Ni zilo zi nyikelelisilweko ku wa hi n*k*lanu ni gi*n*we mazana tikabi ni kume ga manharu mazana ya tiyivu.
34 Kanilezi a bapristi ba wa hi batsongwani nguvu, zingaho lezo ba wa nga zi koti a sumbulula a minyikelo ya kuhiswa: ngahilezo a bamaka*b*ye ba*b*ye a ba ka Levi ba lo vunetela bona, kala a tiro wu be wu gumelweko, ni ku kala a bapristi ba be basileko a wutsumbu ga*b*ye; hakuba a ba ka Levi ba longamile nguvu timbilwini ta*b*ye a kubasisa a wutsumbu ga*b*ye ku hunza a bapristi.
35 Ni kambe a minyikelo ya kuhiswa yi wa hi talisiso, zi*n*we ni mafura ya minyikelo ya kurula, ni minyikelo ya kunwa ya yon*k*lelele a minyikelo ya kuhiswa. Zingaho a nkozo ya yin*d*lu ya ka Jehova yi wa lo xaxametwa kambe.
36 Na Hezekia i lo tsaka, zi*n*we ni bon*k*le banhu, hakuba ha zon*k*le lezo Jehova a longiseleko a banhu: hakuba a xilo xi lo mahiwa hi xikanzakanya.

XIPIMO 30.

1 Na Hezekia i lo rumela ka won*k*le Israeli na Juda, i lo tsala a mapapilo kambe ka Efraime na Manasa, kasi bona ba ta nga bata ka yin*d*lu ya ka Jehova le Jerusalema, a ku ta hlayisa a pasika ka Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli.
2 Hakuba a hosi yi wa tsemile a xikungo, ni tihosana ta yena, ni won*k*le a tsombano le Jerusalema, a ku hlayisa a pasika hi hweti ya wumbiri.
3 Hakuba bona ba wa nga hi na ku zi kota kuhlayisa gona ka lexo xikati, hakuba a bapristi ba nga se ku basisa a wutsumbu ga*b*ye hi tsengo wuenelcko, ge hambu ba wa nga seku tsombana wutsumbu ga*b*ye katigi*n*we le Jerusalema.
4 Ni xilo xi wa sasekile mahlweni ya hosi ni ya won*k*le a hlengeletano.

5 Zingaho bona ba lo yimisa a kutsa-
lelwa a ku maha kubiwahungu ka
wonklе Israeli, kusukela le Berexeba
kala le Dani, lezaku bona ba wa ta
nga ba ta hlayisa a pasika ka Jeho-
va, a Nungungulu wa ka Israeli, le
Jerusalema: hakuba bona ba wa nga
hlayisangi gona hi mitsengo yo tala
hi lixaka lo kota lolo li tsalilweko.
6 Zingaho a mitsukano yi wa hi ni
mapapilo ma tako hi le hosini ni le
tihosanini ka gonkle Israeli na Juda,
ni kukotisa hi kuleletela ka hosi,
yi aku, Nwina banana ba ka Israeli,
hunzulukani kambe ka Jehova, a
Nungungulu wa ka Abrahama, na
Isaka, na Israeli, kasi yena wa fela
ku klelela ka misalela leyo yi poni-
leko lomo canjeni ga hosi ya le Asi-
ria.
7 Na nwina mu nga fanani ni badada-
ni ba nwina, ni ku fanana ni bama-
kabye ba nwina, labo ba hambunye-
tileko ba vukela Jehova, a Nungu-
ngulu wa badadani babye, zingaho
lezo yena i lo nyikela bona kuhahlu-
keni, kwatsi hilezi nwina mu wo-
nako.
8 Makunu nwina mu nga nonohisi a
nhamo, kwatsi hilezi ba nga wa nga-
ho a badadani ba nwina; kanilezi
nyikelani a wutsumbu ga nwina ka
Jehova, ni kuengena lomo ndlwini
ya kubasa ya yena, leyo yena a yi
basisileko kala kupinzuka, ni kuko-
zela Jehova a Nungungulu wa nwi-
na, kasi a zanga ya yena yi cabekako
ya fela ku klela kule ka nwina.
9 Hakuba loku nwina mu klela kambe
ka Jehova, a bamakabye ba nwina
ni banana ba nwina ba ta kuma ku-
hawukelwa mahlweni ka bona labo
ba golileko a wukonwi, na ba ta
wuya kambe lomo tikweni: hakuba
Jehova a Nungungulu wa nwina
ngwa titralo ni wuxinji nguvu, a
nga ta hunzuluka kule a nghohe ya
yena le ka nwina, loku mu hunzu-
lukela ka yena.
10 Zingaho a mitsukano yi lo hunza
yi tsemakanya a muti hi muti yi lo
tsemakanya a tiko ga ka Efraime
na Manasa, kala le Zebuluni; kani-
lezi bona ba lo hleka bona a ku ba
tseketsele, ba lo kiyala bona.
11 Ahembalokoke a bokari ba ka Axeri
ni ba ka Manasa ni ba ka Zebuluni,
ba lo koramisa a wutsumbu gabye,
ba lota le Jerusalema.
12 Kambe ni ka Juda, a canja ga Nu-
ngungulu gi lo nyika bona a mbilu
yinwe, a ku maha a kuleletela ka
hosi ni ka tihosana hi ka mhaka ya
ka Nungungulu.
13 Ni laho ku tsombana a banhu bo
tala le Jerusalema a kuta hlayisa a
mubuzo wa zibaba zi nga hiko na
comelo hi ka hweti ya wumbiri,
wu wa hi muklangano wa hombe
nguvu.
14 Na bona ba lo suka ba lo teka a ma-
alati laya ma nga wa hi le Jerusale-
ma, ni a maalati ya tibani ba lo ma
susa bona, ba lo hoxa le xicongwa-
nini Kidroni.
15 Zonake bona ba lo daya a pasika hi
kume ni mune masiku ya hweti
ya wumbiri; a bapristi ni ba ka
Levi ba wa hi ni tingana, ba lo basi-
sa a wutsumbu gabye, na ba lo neha
a minyikelo ya kuhiswa ka yindlu
ya ka Jehova.
16 Na bona ba lo yima lomo wutsanwe-
ni gabye a nzako ta tixaxa tabye, ku-
kotisa hi nawo wa Mosi a munhu
wa ka Nungungulu: ni bapristi ba
lo nwatsekela a nkata lowo ba wu
kumileko hi canja ga ba ka Levi.
17 Hakuba laho ku wa hi kona banyi-
ngi le hlengeletanweni labo ba nga
wa nga basisangiko a wutsumbu ga-
bye: hikwalaho a ba ka Levi ba wa
hi ni wa kudayela a pasika ka bo-
nklelele labo ba nga wa kala ba nga
hlazekangi, a ku basisa a wutsumbu
gabye ka Jehova.
18 Hakuba a xidlemo xa banhu, bona
banyingi ba ka Efraime na Manasa,
Zebuluni na Isakare, ba wa nga ba
sisangi a wutsumbu gabye, kasike
bona ba wa kuga a pasika loku zi
ngatiti na ku nga hi lezi zi tsalilwe-
ko. Hakuba Hezekia i wa kombe-
lele bona, aku, Jehova wa kusaseka
ribalela bonklelele babye
19 Labo ba yimisileko a mbilu yabye a
ku hlota Nungungulu, Jehova, a
Nungungulu wa badadani ba yena,
hambuloko a nga hlazekangi kuko-
tisa hi ka kubasisa ka yindlu ya ku-
basa.
20 Na Jehova i lo ingisa ka Hezekia, i
lo neuma a banhu.
21 Ni banana ba ka Israeli labo ba nga
wa hi kona leyo Jerusalema ba lo
hlayisa a mubuzo wa zibaba zi nga
comelwangiko nklanu ni mambiri
masiku zinwe hi tsakisiso wu kulisi-

lweko; a ba ka Levi ni bapristi ba
lo dumisa Jehova a masiku ni masi-
ku, ba lo yimbelela hi wucenje ga
hombe a ka Jehova.
22 Na Hezekia i lo wulawula wunene
ka bonkle ba ka Levi labo ba nga wa
hi ni kupimisisa kwatsanyana hi
nkozo ya ka Jehova. Zingaho bona
ba loga ka wonkle a mubuzo nklanu
ni mambiri masiku, ba wa nyikela a
mipahlelo ya minyikelo ya kurula,
na ba maha a wuleliso ka Jehova, a
Nungungulu wa badadani babye.
23 Ni gotsobanyano wonkle wu lo
maha a xikungo a ku hlayisa a ma-
nwani a nklanu ni mambiri a masi-
ku; na bona ba lo hlayisa a munwa-
ni nklanu ni mambiri a masiku hi
tsakisiso.
24 Na Hezekia a hosi ya ka Juda i
lo nyika ka gotsobanyano a minyi-
kelo ya kume ga mazana ya tihonwa-
na ni nklanu ni mimbiri a kume ga
mazana tiyivi; ni tihosana ti lo nyi-
ka ka gotsobanyano a kume ga ma-
zana a tihonwana ni kume ga kume
ga mazana tiyivu: ni tsengo wa ho-
mbe wa bapristi wu lo basisa a wu-
tsumbu ga wona.
25 Ni wonkle a gotsobanyano wa ka
Juda, zinwe ni bapristi ni ba ka Le-
vi, ni wonkle a gotsobanyano lowo
wu nga wa tile wu huma ka Israeli,
ni tinzhubeti leto ti nga wa tile ti
huma le tikweni ga ka Israeli, ni
labo ba nga wa akile le Juda, ba lo
tsakiswa.
26 Zingaho laho ku wa hi kona kutsaka
ka kombe lomo Jerusalema; hakuba
cima ka masiku ya ka Solomoni a ni-
sanyana wa ka Davida a hosi ya ka
Israeli laho ku wa nga hi kona ko
fanana ni lezo le Jerusalema.
27 Zonake a bapristi ni ba ka Levi ba lo
suka ba katekisa a banhu: ni ma-
gezu yabye ma wa lo zwala, ni mu-
kombelo yabye wu lo kanziya hehla
wutsanweni ga kubasa, kona le ti-
lweni.

XIPIMO 31.

1 Makunu laha zonkle lezi zi nga wa
mbetekile, bonkle ba ka Israeli labo
ba nga wa hi kona ba lo huma baya
mitini ya ka Juda ba lo ya tsoba a
fufanyi a timhinga, ba lo tsema
Axerima, ba kungumulela a wutsa-
mo gi klakukileko ni maalati ka go-
nkle a tiko ga ka Juda na Benjami-
ni, ni na Efraime kambe na Manasa,
na bona ba wa lobisile zona zonkle.
Zonake bonkle a banana ba ka Isra-
eli ba lo klela, bonklelele banhu ba
tsomba ya yenawu, le mutini wa bo-
na benyi.
2 Na Hezekia i lo xaxame a tixaxa
ta bapristi ni ba ka Levi a nzako ka
miklawa yabye, bonklelele ba banu-
na kukotisa hi nkozo ya yena, bona
bapristi ni ba ka Levi, akuba hi mi-
nyikelo ya kuhiswa ni minyikelo ya
kurula, a kukozela, ni kunyika ku-
bonga, ni kudumisa le nyangweni
ya wugobelo ga ka Jehova.
3 Na yena kambe i lo hlawula a xiabe-
lo xa hosi xa nhunzu ya minyikelo
ya kuhiswa, a kuba wumboni, aku-
ba minyikelo kuhiswa ya mixo ni ya
gambo, ni minyikelo ya kuhiswa ya
masabado, ni ya tihweti tiswa, ni
ya mibuzo yi misilweko, kwatsi hi-
lezi ku tsalilweko lomo bukwini ga
ka Jehova.
4 Klatakumbiri yena i lo leletela a ba-
nhu labo ba akileko lomu Jerusale-
ma a ku nyika a xiabelo xa bapristi
ni ba ka Levi kasi bona ba fela ku
nyikela a wutsumbu gabye ka nayo
wa ka Jehova.
5 Kwatsi hi xikanzakanya xa lezi a
kuleletela ku nga wa te gafe, a ba-
nana ba ka Israeli ba lo nyika na yi
tele a mihanzo yo ranga ya mabele,
a waini giswa, ni mafura, ni wulo-
mbe, ni wonkle a pfuno wa lomo ma-
sinwini; ni ka kume ka zonkle zilo
ba lo neha bona hi kutalisilweko.
6 Ni banana ba ka Israeli na Juda, la-
bo ba akileko lomo mitini ya Juda,
bonawu kambe ba lo nyika a ka wu-
kume ka tikabi ni tiyivu, ni ka wu-
kume ka zilo zi nyikelelisilweko lezo
zi nyikelelisilweko ka Jehova a Nu-
ngungulu wabye, ba lo beketelela
zona hi tinhulu.
7 Hi ka hweti ya wunharu bona ba lo
sangula a kubeketelela a xiseketelo
tinhulu, ba lo mbeta zona hi hweti
ya nklanu ni timbiri.
8 Ni laha Hezekia ni tihozana ba nga
wa tile a kuta wona a tinhulu, ba lo
katekisa Jehova, ni banhu ba yena
Israeli.
9 Zonake Hezekia i lo wutisa a bapri-
sti ni ba ka Levi hi xungetano zinwe
hi tinhulu.
10 Na Azaria a mupristi wa hombe wa
yindlu ya ka Zadoke, i lo hlamula

yena i te ngalo. Cima a banhu ba
nga sangula a ku neha a zinyikiwo
za yindlu ya ka Jehova, hina hi gile
hi enelisilwe, hi siyile ku teleko:
hakuba Jehova i katekisile a banhu
ba yena; ni lezo zi seleko zi bingere-
telwe ka hombe.
11 Zonake Hezekia i lo lelela a ku lo-
ngisela a tindlu lomo ndlwini ya ka
Jehova; na bona ba lo longisela to-
na;
12 Na bona ba lo neha a zinyikiwo ni
ka wukume ni zilo zi nyikelelisilwe-
ko hi kukolekisilweko. Ni hehla
ka zona Konania a mu Levi i wa wu-
mbelwe akuba mufule, na Ximei a
makabye wa yena a wa wumbiri;
13 Na Jehieli, na Azazia, na Nahate, na
Asaheli, na Jerimote, na Jozabada,
na Eliela, na Ismacia, na Mahate, na
Benaia, ba wa wumbelwe le hehla ka
wu woneleli lahasi ka canja ga Ko-
nania na Ximei a makabye wa yena,
hi kuhlawula ka Hezekia a hosi, na
Azaria a mufumeli wa yindlu ya ka
Nungungulu.
14 Na Kora a nisanyana wa ka Imna a
mu Levi, a murinzeli wa nyangwa
ya mutsuwukagambo, i wa wumbe-
lwe hehla ka minyikelo ya liranzo
la matsenya ya ka Jehova, a kuabela
a zinyikiwo za ka Jehova, a zilo zi
hunzeleleko kubasa.
15 Ni lahasi ka yena ku wa hi Edeni, na
Miniamini, na Jexua, na Xemaia, na
Amaria, na Xekania, lomu mitini ya
bapristi, ni lomo zikundleni za ku-
tsumbya kabye, a ku nyika ka bama-
kabye babye hi tixaxa, kwatsi hi ka
ba hombe ni ka ba tsongwani:
16 Hi lahandle ka bona laho ku wa ti-
mulilwe hi kuklatametana kabye ka
bamatsune, kusukela ka ba malembe
manharu a wukale ku komama le
hehla, ni bonklelele labo ba engena-
ko lomo ndlwini ya ka Jehova, kwa-
tsi hilezi a tiro wa masiku wonkle-
lele wu labekako, a nkozo zikundleni
zabye kukotisa miklawa yabye.
17 Na bona labo ba timulweko hi wuzu-
kulu ga bapristi hi tindlu ta badada-
ni babye, ni ba ka Levi ba sukela
hi ka makume mambiri ya malembe
kukomama le hehla, hi ka zikundla
zabye hi ka miklawa yabye;
18 Na bona labo ba timulweko hi wu-
zukulwana ga bonkle laba ba tso-
ngwanyani babye, ni basati babye,
ni barisanyana babye, ni banhanya-
na babye, ka wonkle a klangano:
hakuba a ka zikundla za ku tsumbya
kabye bona ba lo basisa a wutsumbu
gabye ka basisiselo.
19 Hi ka barisanyana ba ka Aroni a
mupristi, labo ba nga wa hi lomo
mikuhwini ya mazunze ya miti ya-
bye, lomo mitini yonklelele, leyo ku
wa hi kona a ba banuna laba ba
kumbukilweko hi mabito yabye, a
ku nyika a xiabelo ka bamatsune xi-
kari ka bapristi, ni ka bonkle labo
ba timulweko hi wuzukulu ga ba
ka Levi.
20 Zakungahi Hezekia i lo maha ka
gonkle Juda; na yena i lo maha lezo
zi sasekileko zi longamileko zi koleki-
leko mahlweni ka Jehova a Nungu-
ngulu wa yena.
21 Ni wonklelele a tiro lowo yena a
nga wa sangulile lomo ndlwini ya
nkozo ya yindlu ya ka Nungungu-
lu, ni le naweni, ni le mileletelweni,
a ku hlota a Nungungulu wa yena,
yena i lo maha hi mbilu ya yena
yonkle, i lo vuvumiswa.

XIPIMO 32.

1 A nzako ka lezi zilo, ni leyo a kolo-
kelisiso, Sennakeribe a hosi ya le
Asiria i lota, i lota engena Juda, i
lota goba a vukela a miti yi gingisi-
lweko, i lolwa a ku teka yona a ku-
ba ya wutsumbu ga yena.
2 Ni laba Hezekia a nga wa wonile
lezaku Sennakeribe i wa tile, ni le-
zaku i xubile a kulwa ni Jerusalema,
3 Yena i lo tsema a xikungo zinwe ni
tihosana ni ba banuna ba yena ba
tinhenha a ku beleta a mati ya ti-
hlowo leti ti nga wa hi lahandle ka
muti; na bona ba lo vunetela yena.
4 Zingaho ni laho ku wa hi kona a
tsombano wa banhu banyingi kati-
ginwe, na bona ba lo beletela tonkle
a tihlowo, ni congwana lowo wu
kulungelako wutsemakanya xikari
ka tiko, baku, Hiyini a hosi ya le
Asiria yi ta nga ta, ti kuma a mati
yo tala ke?
5 Na yena i lo teka a kutitiyiseta, i lo
aka lonkle a ligingisi lolo li nga wa
tsobyilwe lahasi, i lo klakusa lona a
ku maha a makokola, ni linwani a
ligingisi la lahandle, i lo tiyiseta a
Millo lomo mutini wa Davida, i lo
maha a maklari ni ziklangu za tali-
siso.
6 Na yena i lo yimisa a tinduna ta

impi hehla ka banhu, i lo tsomba-
nyisa bona katiginwe ka yena lomo
wutsanweni gi te ku fenemete kuta
le nyangweni ya muti, i lo wulawu-
la hi kutangalisilweko ka bona, aku,
7 Tiyisetani mu nga be na nkinunki-
nu, mu nga be mu cabako a hosi ya
le Asiria, ge hambu ka xonkle a
xidlemo lexo xi nga zinwe na ye-
na; hakuba laho i kona a wa hombe
zinwe na hina a kuhunza loye a nga
zinwe na yena.
8 Xinwe na yena a woko ga nyama;
kanilezi zinwe na hina Jehova a
Nungungulu wa hina a ku vuna hi-
na, ni kulwa a impi ya hina. Ni
banhu ba lo humula ka wutsumbu
gabye ka timhaka ta Hezekia a hosi
ya ka Juda.
9 A nzako ka lezi Sennakeribe a ho-
si ya le Asiria i lo rumela a malanza
ya yena le Jerusalema (makunu ye-
na i wa hi mahlweni ka Lakixe, ni
wonkle a ntamo wa yena zinwe na
yena), Hezekia a hosi ya ka Juda,
ni ka wonkle Juda loye a nga wa hi
le Jerusalema, baku,
10 Zakungahi a wulako Sennakeribe a
hosi ya le Asiria, Hikwihi laho nwi-
na mu tsumbako kona, lezi nwina
mu tiyisako a ligingisi la le Jerusa-
lema ke?
11 A hi yena Hezekia a kucetelako
nwina ke, a ku nyika nwina a kufa
hi ndlala ni tora, aku, Jehova a Nu-
ngungulu wa hina i ta hi klaklisa
hina hi huma le canjeni ga hosi ya
le Asiria ke?
12 A hi yena ywalovi Hezekia a wu-
tsamo gi klakukileko ni maalati ya
yena, i lo leletela a Juda ni Jerusa-
lema, aku, Nwina mu ta kozela ma-
hlweni ka alati ginwe, ni hehla ka
gona nwina mu ta hisa tibani ke?
13 A mu zi tibi lezaku za kuyini nzi zi
mahileko mina ni badadani ba mina
hi mahileko ka banhu bonkle ba ma-
tiko ke? Kasi a banungungulu ba
mifumo ya matiko ni ka baha bati-
bisisako ba zi kotile a ku klaklisa ya-
bye ma huma lomu canjeni ga mina
ke?
14 Ho wihi laho a xikari ka banungu-
ngulu bonkle ba leyo mifumo leyi a
badadani ba mina ba yi lobisileko hi
kuhihiritisileko, labo ba nga wa ta
nga ba kotile a ku klaklisa a banhu
babye canjeni ga mina, lezaku a
Nungungulu wa nwina i wa ta nga
a zi kota a klaklisa nwina mu huma
canjeni ga mina ke?
15 Makunu hikwalaho nga Hezekia a
nga be a kohlisako nwina, ge hambu
ni kukongotela nwina hi lolo a lixa-
ka, ge mu nga kolwi yena nwina,
hakuba a ku kona a nungungulu wa
gihi tiko kutani wa wihi a mufumo
loye a zi kotako a klaklisa a banhu
ba yena lomo canjeni ga mina, ni le
ku huma lo canjeni ga badadani ba
mina: mbutsongo ga ku yini go ka-
la Nungungulu a klaklisa nwina mu
huma canjeni ga mina ke?
16 Ni malanza yena ma lo wulawula
ma engeta kambe a ku vukela Jeho-
va Nungungulu, ni ku vukela a na-
nza ga yena Hezekia.
17 I lo tsala mapapilo kambe, ku ruku-
tela Jehova, a Nungungulu wa ka
Israeli, ni ku wulawula a vuka ye-
na, aku, Kwatsi hi banungungulu ba
mifumo ya matiko, labo ba nga wa
nga klaklisangiko a banhu babye ca
njeni ga mina, zingaho ni Nungu-
ngulu wa ka Hezekia a nga ta kla-
klisa banhu ba yena lomo canjeni ga
mina.
18 Na bona ba lo kanyuluka hi gezu
ga huwa hi lirimi la xi Juda ka
banhu ba le Jerusalema labo ba nga
wa hi le ligingisini, a kudzukisa
bona, ni ku karata bona; kasi bona
ba fela ku teka a muti.
19 Na bona ba lo wulawula hi Nungu-
ngulu wa le Jerusalema, kwatsi ba-
nungungulu ba misaba, labo ba nga
wa tiro wa mandla ya banhu.
20 Na Hezekia a hosi, na Isaya a
muprofeti a nisanyana wa ka Amozi,
ba lo kombela hi kota ya lexi, ba lo
bitana le tilweni.
21 Na Jehova i lo rumela a ngelosi, yi
lo tsema bonkle a ba banuna ba ti-
nhenha ta kulwa, ni tinduna ta ba-
rangeli, ni wugobelo ga hosi ya le
Asiria. Zingaho yena i lo klela hi
tingana nghoheni ka tiko ga yena.
Ni laha yena a nga wa tile le ndlwi-
ni ya nungungulu wa yena, labo ba
nga wa humele hi le marumbyini ya
wutsumbu ga yena ba lo klaba yena
leyo hi supado.
22 Zakungahi Jehova i hanyisa a Heze-
kia ni banhu ba le Jerusalema le ca-
njeni ga Sennakeribe a hosi ya le
Asiria, ni le canjeni ga bonkle ba-
nwani, ba lo vikela bona ka wonkle-
lele marebe.

23 Ni banyingi ba lo neha a nzhubo ka
Jehova le Jerusalema, ni *z*ilo *z*a malongo ka Hezekia a hosi ya ka Juda;
*z*ingaho yena i wa *k*lakusilwe ka yo-
n*k*le a mifumo kusukela lezo.
24 A ka lawo masiku Hezekia i wa
ba*b*ya hambu kona kufa: na yena i
lo kombela ka Jehova; na yena i lo
wulawula ka yena, i lo nyika yena a
xiwoniso.
25 Kanile*z*i Hezekia i wa nga ha mahangi kambe kwatsi hi *z*igelo le*z*i *z*i
nga wa nyikilwe ka yena; hakuba
a mbilu ya yena yi wa *k*lakusilwe:
hikwalaho laho ku wa hi kona a zanga hehla ka yena, ni hehla ka Juda
ni Jerusalema.
26 Ahembalokoke Hezekia i lo koramisa a wutsumbu ga yena hi ka matsanza ya mbilu ya yena, bon*k*le yena
ni baakileko ba le Jerusalema, *z*ingaho le*z*o a zanga ya Jehova a yi tangi
hehla ka bona hi ka masiku ya ka
Hezekia.
27 Na Hezekia i wa hunzelele nguvu
kufuma ni kudzunziwa: na yena i
lo ti akela a mabako ya siliva ni ya
nzalama, ni ya mari*b*ye ya malongo,
ni ya mipepo, ni zihlangu, ni ya *z*i-
*b*ye *z*i sasekisisilweko;
28 Ni tin*d*lu ta kubingeretelela kambe
hi pfunisiso wa mabele ni waini giswa ni mafura; ni maranga ya tixaka ton*k*le ta *z*ihari, ni mi*k*lambi ni
makamaka.
29 *K*latakumbiri yena i lo ti akela a
miti, ni mifumo ya mi*k*lambi ni maranga ya tihomu hi *z*i wa hi makamaka; hakuba Nungungulu i wa
nyikile a tsomba yo tala nguvu.
30 Ywaloyi Hezekia hi yena a nga wa
kawulisile a tihlowo ta le hehla ta
mati ya le Gihoni, i lo neha wona
ma tsonometa ma relela mata hi le
muhlwagambo ka muti wa Davida.
Na Hezekia i wa vuvumile ka yo-
n*k*le a mitiro ya yena.
31 Ahemba hi ka tiro wa mitsukano
ya tihosana ta le Babuloni, labo ba
nga wa rumele a ka yena a ku ta
wutisa hi *z*ihlamaliso le*z*o *z*i nga wa
mahilwe lomo tikweni, Nungungulu
i lo siya yena, a ku ringa yena, kasi
yena wa fela a kutiba *z*on*k*le le*z*o *z*i
nga wa hi lomo mbilwini ya yena.
32 Makunu *z*on*k*le a *z*imaho *z*a ka Hezekia, ni *z*imaho *z*a yena *z*o saseka,
languta, *z*ona *z*i tsalilwe lomo woniswenі wa Isaya a muprofeti a nisanyana wa Amozi, lo bukwini ga tihosi ta ka Juda ni ta ka Israeli.
33 Na Hezekia i lo e*k*lela *z*in*w*e ni
badadani ba yena, na yena ba lo mu
nkelela ka lowu wa kukanziya a nkela wa barisanyana ba ka Davida:
won*k*le Juda ni banhu ba Jerusalema
ba lo maha yena a kudzunziwa le
kufeni ka yena. Na Manasa a nisanyana wa yena i lo fuma xikun*d*leni
xa yena.

XIPIMO 33.

1 Na Manasa i wa hi kume ni mambiri a malembe laha yena a nga wa
sangule a kufuma; na yena i lo fuma a n*k*lanu wa makume ni n*k*lanu
malembe le Jerusalema.
2 Na yena i lo maha le*z*o *z*i bihileko
kuwoneni ka Jehova, a nzako ka
manyalatanisо ya matiko lawo Jehova a ma hlongolileko mahlweni
ka banana ba ka Israeli.
3 Hakuba yena i lo aka kambe a wutsamo gi *k*lakukileko lego Hezekia
a dadani wa yena a nga wa kungumulele; na yena i aka a alati ga
Baalima, i lo maha Axerote, i lo kozela won*k*le a maban*d*la ya le tilweni, i lo duhnisa wona.
4 Na yena i lo aka a maalati lomo
n*d*lwini ya ka Jehova, leyo Jehova
a te ku ngalo, Lomu Jerusalema ku
taba kona a bito ga mina kala kupinzuka.
5 Yena i lo aka a maalati ya won*k*le
maban*d*la ya tilo lomo tihu*b*yeni timbiri ta yin*d*lu ya ka Jehova.
6 Yenawu kambe i lo maha a banana
ba yena a ku hunza ba tsemakanya
a nzilo le minzelelweni ya nisanyana
wa Hinnome; yena i lo maha nyamusolo, yena i lo tirisa a wutumbe,
a tirisa kuvumba, i lo *k*langana na
bona labo mimoya ya mandiki, *z*in*w*e
ni baloyi: yena i lo maha kubiha ka
hombe kuwoneni ka Jehova, a kuvunjukelisa yena a zangara.
7 Na yena i lo yimisa a xifananiso xi
ba*k*lilweko xa vule, lexo yena a mahileko, lomo n*d*lwini ya ka Nungungulu, a ka xihi Nungungulu a te
ku ngalo ka Davida na Solomoni a
nisanyana wa yena, Nzeni ka leyi
yin*d*lu, ni lomu Jerusalema, legi mina nzi gi hlawulileko a ka ton*k*le a
tixaka ta ka Israeli, mina nzi ta beka a bito ga mina kala kupinzuka:
8 Cima nzi nga ta ha susa a nkonzo

kambe wa ka Israeli wu suka lomu
tikweni legi mina nzi langeleko a
badadani *n*wina, ntsena loku bona
ba nga ta hlayisa a zon*k*le lezo mina
nzi leleteleko bona, yona milawo ni
milayelo ni miyimiso yi nyikilweko
ha Mosi.
9 Na Manasa i lo hlohlotela Juda ni
baakileko ba le Jerusalema, zingaho
lezo bona ba lo maha kubiha ba engetela
kuhunza a matiko lawo Jehova
a nga wa ma lobisile hi mahlweni ka
banana ba ka Israeli.
10 Na Jehova i lo wulawula ka Manasa,
ni ka banhu ba yena; kanilezi
a ba celangi kota.
11 Ngahilezo Jehova i lo neha hehle ka
bona a tinduna ta maban*d*la ya le hosi
ya le Asiria, loye a nga wa tekile Manasa
hi mangenje, i lo boha yena hi
tisinga, i lo yisa yena le Babuloni.
12 Ni laha yena a nga wa hi lomo tikuruxwini,
yena i lo hlota Jehova a
Nungungulu wa yena, i lo karamisa
a wutsumbu ga yena hi kukulisilweko
ka Jehova a Nungungulu wa badadani
ba yena.
13 Na yena i lo kombela ka yena, na
yena i wa lo hawukelwa ha yena, na
yena i lozwa a mikonglelo ya yena,
na a lo neha yena kambe le Jerusalema
mufu*n*weni wa yena. Zonake
Manasa i wa lo tiba lezaku Jehova i
wa hi Nungungulu.
14 Makunu a nzako ka lezi yena i lo
aka a ligingisi la lahan*d*le ka muti
wa ka Davida hi *k*lelo ga muhlwagambo
ga le Gihoni, le minzelelweni,
kona le wuengenweni ga nyangwa
ya zin*d*luwani; na yena i lo
renzelekela a Ofeli ha lona, i lo *k*lakusa
lona kuya le hehla nguvu: na
yena i lo beka a tinduna ta wurena
ka yon*k*le a miti yi gingisilweko ya
ka Juda.
15 Na yena i lo susa a banungungulu
ba matiko, ni zifananiso zi ka lomo
n*d*lwini ya ka Jehova, ni maalati
won*k*le lawo a nga wa ma akile a zi
tsunzulu lomo n*d*lwini ya ka Jehova,
ni lomo Jerusalema, i lo hoxa
wona lahan*d*le ka muti.
16 Na yena i lo aka a alati ga ka Jehova,
i lo nyikela hehla ka gona a mipahlelo
ya minyikelo ya kurula ni
ya ku nyika kubonga, i lo leletela
Juda ku kozela Jehova, a Nungungulu
wa ba Israeli.
17 Ahembalokoke a banhu ba simamile
a ku pahlela ka wutsamo gi *k*lakukileko,
kanilezi ntsena ka Jehova a Nungungulu
wa*b*ye.
18 Makunu zon*k*le zimaho za ka Manasa,
ni mukombelo wa yena ka
Nungungulu wa yena, ni timhaka
ta bawoni leto ba nga wa wulawulile
ka yena le bitweni ga ka Jehova,
a Nungungulu wa ka Israeli, languta,
kona ku tsalilwe xikari ka zimaho
za tihosi ta ka Israeli.
19 Ni mukombelo wa yena kambe, ni
lezaku Nungungulu i hawukelisile
ku yini ha yena, ni zon*k*le zionho za
yena ni zi hambunyeto za yena, ni
wutsamo lego yena a akileko a wutsamo
gi *k*lakukileko, i lo yimisa
Axerima ni zifananiso zi ba*k*lilweko,
hi mahlweni na a nga seku koramisa
a wutsumbu ga yena, languta,
zona zi tsalilwe lomo timhakeni ta
Hozai.
20 Zingaho Manasa i lo e*k*lela zi*n*we ni
badadani ba yena, na bona ba nkelela
yena lomo n*d*lwini ya yena *n*winyi:
na Amoni a nisanyana wa yena i lo
fuma xikun*d*leni xa yena.
21 Na Amoni i wa hi ni makume mambiri
ni mambiri a malembe a wukale
laha yena a nga wa sangule a
kufuma: na yena i lo fuma malembe
mambiri le Jerusalema.
22 Na yena i lo maha lezo zi bihileko
kuwoneni ka Jehova, kwatsi hilezi a
mahileko Manasa a dadani wa yena;
na Amoni i lo pahlela ka zon*k*le a
zifananiso zi ba*k*lilweko lezo a dadani
wa yena Manasa a nga wa zi mahile,
i lo kozela zona.
23 Na yena i wa nga koramisangi a wutsumbu
ga yena mahlweni ka Jehova,
kwatsi hilezi Manasa a dadani
wa yena a nga wa ti koramisile; kanilezi
ywaloyi Amoni i lo hambunyeta
kambe ni kambe.
24 Ni malanza ya yena ma lo maha gujeguje
ma vukela yena, ba lo daya
yena lomo n*d*lwini ya yena *n*winyi.
25 Kanilezi a banhu ba tiko ba lo daya
bon*k*le ba nga wa hi ni gujeguje ba
vukela Amoni a hosi; ni banhu ba
tiko ba lo maha Josia a nisanyana
wa yena a hosi lomo xikun*d*leni xa
yena.

XIPIMO 34.

1 Na Josia i wa hi n*k*lanu ni manharu
malembe laha yena a nga wa
sangule a ku fuma; yena i lo fuma

makume manharu ni gi*n*we malembe
le Jerusalema.
2 Na yena i lo maha lezi *z*i sasekileko
mahlweni ka Jehova, i lo famba ti-
n*d*leleni ta Davida a dadani wa ye-
na, i wa nga hambukangi *k*lelweni
hi ka ga xinene canja na hi ka ga
xibaba.
3 Hakuba hi ka n*k*lanu ni manharu
malembe ya kufuma ka yena, laho
yena a nga wa ha hi mu*s*wa, yena i
lo sangula a ku hlota Nungungulu
wa Davida a dadani wa yena ; ni ka
makume mambiri a malembe yena i
lo sangula ku basisa Juda ni Jerusa-
lema ba suka le wutsa*n*weni gi *k*la-
kukileko, na Axerima, ni le mifana-
nisweni yi ba*k*lilweko, ni le mifana-
nisweni yi nyekisilweko.
4 Na bona ba lo tsobeletela a maalati
ya ka Baalima kubakoneni ka yena;
ni mifananiso ya gambo leyo yi nga
wa *k*lakukile hehla ku hunza yona
yena i lo tsema ; na Axerima, ni mi-
fananiso yi ba*k*lilweko, ni mifanani-
so yi nyekisilweko, yena i lo keme-
lela yona fufanyi, i lo maha tsutsu-
ngwani ha yona, i lo tsutsuxela kona
le *z*ilahleni *z*a labo ba ngwa pahlele
ka *z*ona.
5 Na yena i lo hisa a marambu ya ba-
pristi hehla ka maalati, ya bona i lo
basisa Juda ni Jerusalema.
6 *Z*ingaho i lo maha yena lo mitini ya
ka, Manasa na Efraime na Simeoni,
na kona le Naftali, lomo marumbini
ya*b*ye mahahlukileko.
7 Na yena i lo kungumulela a maalati,
i lo *k*lomba Axerima ni mifananiso
yi ba*k*lilweko a *z*ike*n*wana, i lo tse-
melela a mifananiso ya gambo ka
gon*k*le a tiko ga ka Israeli, na a lo
*k*lelela le Jerusalema.
8 Makunu a ka kume ni n*k*lanu ni ma-
nharu malembe ya kufuma ka yena
laha yena, a nga wa basisile a tiko ni
yin*d*lu, yena i lo ruma Xafani a nisa-
nyana wa Azalia, na Maaseia a mu-
fumeli wa muti, na Joa a nisanyana
wa Joahaza a mukumbuxeti, a ku
akisa yin*d*lu ya ka Jehova a Nungu-
ngulu wa yena.
9 Na bona ba lota ka Hilkia a mupristi
wa hombe, ba lota nyikela a mali
leyo yi nga wa nehilwe lomo n*d*lwini
ya ka Nungungulu, leyo a ba ka
Levi, a bahlayisi ba wuengeno, ba
nga wa hlengeletele hi canja ga ka
Manasa na Efraime, ni ka yon*k*le a
misalela ya ka Israeli, ni won*k*le
Juda na Benjamini, ni ka baakileko
ba le Jerusalema.
10 Na bona ba lo nyikela yona le canje-
ni ga ba banuna ba tirako labo ba
wumbelweko hehla ka wuwoneli ga
yin*d*lu ya ka Jehova ; ni ba banuna
ba mitiro labo ba titako a yin*d*lu ya
ka Jehova ba lo nyika yona a kuaki-
sa a baki ba yin*d*lu.
11 Kona ka bameseri ni baaki ba lo
nyika bona yona, a ku xaba a mari-
*b*ye ma ba*k*lilweko, ni tisinya to *k*la-
biketela, ni ku maha a *z*ipimbitsi *z*a
tin*d*lu lezo a tihosi ta ka Israeli ti
nga wa *z*i lobisile.
12 Ni ba banuna ba lo maha a tiro hi
kukolekisisilweko : ni ba woneleli
ba bona ba wa hi Jahate na Obadia,
a ba ka Levi, ba barisanyana ba ka
Merari ; na Zakaria na Mexullamu,
ba barisanyana ba ka Kohate, a ku
wu fambisa mahlweni ; ni ba*n*wa-
ni ba ka Levi, bon*k*le labo ba nga
wa *k*larihisilwe hi wucenje ga ku-
vuma.
13 Bonawu kambe ba wa wumbelwe
hehla ka bamirwalo, ba komama
mahlweni bon*k*le labo ba nga wa
tira ton*k*lelele a tixaka ta mitiro ya
nkozo : ni ba ka Levi laho ku wa
ni batsali, ni tinduna, ni barinzeli ba
tinyangwa.
14 Ni laha bona ba nga wa nehile la-
han*d*le a mali leyo yi nga wa nehilwe
lomo n*d*lwini ya ka Jehova, Hilkia
a mupristi i lo tumba a baku ga na-
wo wa ka Jehova wu nyikilweko ha
Mosi.
15 Na Hilkia i hlamula i te ngalo ka
Xafani a mutsali, Mina nzi tumbile
a buku ga nayo lomo n*d*lwini ya ka
Jehova. Na Hilkia i lo nyikela a
buku canjeni ga Xafani.
16 Na Xafani lo rwala a buku a gi yisa
ka hosi, *k*latakumbiri i lo neha a
mhaka kambe ka hasi, aku, *Z*on*k*le
lezo *z*i bekilweko ka malanza ya
wena, bona ba *z*i maha.
17 Na bona ba culule a mali leyo yi
kumiwako lomo n*d*lwini ya ka Je-
hova, ba nyikele yona canjeni ga
bawoneleli, ni le canjeni ga ba banu-
na ba mitiro.
18 Na Xafani a mutsali i lo *b*yela a hosi,
aku, Hilkia a mupristi i nyikile ka
mina a buku. Na Xafani i lo gonza
ka gona mahlweni ka hosi.
19 Na ku mahisile lezo ni laha a

hosi a nga wa zwile a timhaka ta
nawo lezo i lo hanzula atinguwo ta
yena.
20 Ni hosi yi lo leletela Hilkia, na Ahi-
kamu a nisanyana wa Xafani, na
Abdoni a nisanyana wa Mika, na
Xafani a mutsali, na Asaya a nanza
ga hosi, aku,
21 Fambani *n*wina, mu ya wutisa ka
Jehova ha mina, na ha bona labo ba
siyilweko lomo ka Israeli na ka Ju-
da, hi xungetano ni timhaka ta buku
lego gi tumbilweko; hakuba nja ho-
mbe a zanga ya ka Jehova leyo yi ta
cululelwa hehla ka hina, hakuba a
badadani ba hina ba wa nga yi hla-
yisangi a mhaka ya ka Jehova, a
ku maha hi ka zon*k*le lezo zi tsali-
lweko ka legi buku.
22 *Z*ingaho Hilkia, zi*n*we na bona
labo a hosi yi leleteleko, ba loya ka
Hulda a muprofeti wa wasati, a sati
wa Xalluma a nisanyana wa Tokha-
te, a nisanyana Hasra, a muhlayisi
wa tinguwo (makunu yena i wa akile
le Jerusalema hi xipanze xa wumbi-
ri); na bona ba lo wulawula ka ye-
na hi lolo lirimi.
23 Na yena i te ngalo ka bona, *Z*aku-
ngahi a wulako Jehova, a Nungu-
ngulu wa ka Israeli: *B*yelani *n*wina
a munhu loye a rumileko *n*wina ka
mina,
24 *Z*akungahi a wulako Jehova, Langu-
ta, mina nzi neha a kubiha hehla
ka legi a wutsamu, ni hehla ka ba-
nhu ba kona, tona ton*k*le tixaxa ta
kuxanisa leto titsalilweko lomo bu-
kwini lego ba gi gonzileko mahlweni
ka hosi ya ka Juda.
25 Hakuba bona ba tsikile mina, ba
hisile a tibani ka ba*n*wani banungu-
ngulu, kasi bona ba fela ku vunju-
la mina nzi zangara hi yon*k*le a mi-
tiro ya man*d*la ya*b*ye; hikwalaho a
zanga ya mina yi halakele hehla ka
legi wutsamo, yona yi nga ta time-
lwa.
26 Kanilezi a ka hosi ya ka Juda, loye
a rumeleko *n*wina a ku ta wutisa ha
Jehova, zakungahi *n*wina mu ta nga
wula ka yena, *Z*akungahi a wulako
Jehova, a Nungungulu wa ka Israe-
li: kwatsi hi kumbuka a timhaka
leti wena u ti zwileko,
27 Hakuba a mbilu ya wena yi oloba-
nileko, na wena u koramisile a wu-
tsumbu ga wena mahlweni ka Nu-
ngungulu, laha na wena na u zwile a
mhaka ya yena yi vukelako legi a
wutsamo ni kuvukela a banhu ba
kona, u koramisile a wutsumbu ga
wena mahlweni ka mina, na u ha-
nzule a tinguwo ta wena, u lo rila
mahlweni ka mina; minawu kambe
nzi zwile wena, ku wula Jehova.
28 Languta, mina nzi ta petsela wena
ka badadani ba wena, na wena u ta
petselwa lomo nkeleni wa wena hi
kurula, ge hambu a mahlo ya wena
ma nga ta ku wona a kubiha loku
nzi ta nga ku neha ka legi a wutsa-
mo, ni hehla ka baakileko ba kona.
Na bona ba lo *k*lela ba neha a mha-
ka ka hosi.
29 *Z*omake a hosi yi lo rumela yi
tsombanyisa katigi*n*we won*k*le a
masingalakati ya ka Juda ni Jerusa-
lema.
30 Ni hosi yi lo kanziya le n*d*lwini ya
ka Jehova, ni bon*k*le banhu ba ka
Juda ni baakileko ba le Jerusalema,
ni bapristi, ni ba ka Levi, ni bon*k*le
banhu, bon*k*le ba hombe ni batso-
ngwani: yena i lo gonza lomo tin*d*le-
beni ta*b*ye ton*k*le a timhaka ta buku
ga xivumelwano xa buku lego gi
nga wa tumbilwe lomo n*d*lwini ya
ka Jehova.
31 Ni hosi yo lo yima wutsa*n*weni ga
yona, i lo maha a xivumelwano ma-
hlweni ka Jehova, a ku famba le
nzako ka Jehova, ni ku hlayisa a
kuleletela ka yena, ni wukustu-
munyelo ga yena, ni milayelo ya
yena, zi*n*we hi mbilu yon*k*le ya ye-
na, ni muhefemulo won*k*le wa yena,
a ku maha a timhaka ta xivume-
lwano leto ti tsalilweko lomo bu-
kwini.
32 Na yena i lo maha bon*k*le 'labo ba
kumilweko le Jerusalema ni Benja-
mini a ku yima hi ka xona, ni ba-
nhu ba le Jerusalema ba lo maha
kukotisa hi ka xivumelwano xa ka
Nungungulu, a Nungungulu wa
badadani ba*b*ye.
33 Na Josia i lo susa won*k*le a manya-
latanisisiso ya won*k*le matiko lawo
ma longolokako ma hi ya lomo ti-
kweni ga banana ba ka Israeli, i lo
maha zon*k*le lezo zi kumiwako lo-
mo ka Israeli a ku kozela, kona
a kukozela Jehova a Nungungulu
wa*b*ye. Won*k*le a masiku ga yena
bona a sukangi ku lanzeleni Je-
hova, a Nungungulu wa badadani
ba*b*ye.

XIPIMO 35.

1 Na Josia i lo hlayisa a pasika ka
Jehova le Jerusalema: na bona ba
lo *k*laba a pasika hi ka kume ni
mune a masiku ya hweti yo ranga.
2 Na yena i lo xaxameta a bapristi
*z*ikun*d*leni *z*a*b*ye, i lo tiyiseta bona
ka nkozo ya yin*d*lu ya ka Jehova.
3 Na yena i te ngalo ka ba ka Levi
labo ba gonzisako won*k*le Israeli,
labo ba nga wa basile ka Jehova,
Engenisani a arke lo basa lomo
n*d*lwini leyo Solomoni a nisanyana
wa ka Davida a hosi ya ka Israeli a
nga wa akile; laho ku nga ta kuba
kona kambe a nzwalo hehla ka ma-
ka*k*la ya *n*wina. Makunu kozelani
Jehova a Nungungulu wa *n*wina, ni
munhu wa yena Israeli;
4 Longisani a wutsumbu ga *n*wina a
nzako ka tin*d*lu ta badadani ba *n*wi-
na hi tixaxa ta *n*wina, kukotisa hi
ka kutsala ka Davida a hosi ya ka
Israeli, ni kukotisa hi ka kutsala ka
Solomoni a nisanyana wa yena.
5 Ni ku yima lomo wutsa*n*weni ga ku
basa kukotisa hi kuabanyisela ka
tin*d*lu ta badadani ba bamaka*b*ye ba
*n*wina a banana ba banhu, nga laho
ka *n*wen*k*lelele ku hi kona a xiabelo
xa tin*d*lu ta badadani ba ka Levi.
6 Ni daya a pasika, ni basisa a wutsu-
mbu ga *n*wina, ni ku longiselela a
bamaka*b*ye ba *n*wina, a ku maha
kukotisa hi ka mhaka ya ka ha
Mosi.
7 Na Josia i lo nyika ka banana ba
banhu, ka *k*lambi, a tiivana ni *z*i-
mbutana, bon*k*le ba bona akuba *z*a
minyikelo ya pasika, a ka bon*k*le la-
bo ba nga wa hi kona, ku wa hi
tsengo wa makume manharu a kume
ga mazana, ni manharu a kume ha
mazana ya tiho*n*wana: le*z*i ku wa
hi a nhunzu ya hosi.
8 Ni tihosana ta yena ti lo nyika a
munyikelo wa karanza ka matse-
nya a ka banhu, a ka bapristi, ni ba
ka Levi. Hilkia na Zakaria na Je-
hieli, a bafumeli ba yin*d*lu ya ka
Nungungulu, ba lo nyika ka bapristi
akuba a minyikelo ya pasika mambi-
ri a kume ga mazana ni n*k*lanu ni
gi*n*we a mazana ya tihomu leti tso-
ngwani, ni mazana manharu tikabi.
9 Konania kambe, na Xemaia na Neta-
neli, a maka*b*ye wa yena, na Haxa-
bia na Jeieli na Jozabada, a tihosi ta
ka Levi, ba lo nyika ka ba Levi,
akuba *z*a minyikelo ya pasika n*k*lanu
wa kume ga mazana a tihomu leti
tsongwani, ni n*k*lanu wana mazana
a tikabe.
10 *Z*ingaho a nkozo yi wa longisele-
lwe, ni bapristi ba lo yima lomo wu-
tsanweni ga*b*ye ni ba ka Levi hi
tixaxa ta*b*ye, kukotisa hi kuleletela
ka hosi.
11 Na bona ba lo *k*laba a pasika, ni ba-
pristi ba lo *n*watsekela a nkata lowo
bona ba wu amukeleko hi canja ga-
*b*ye, ni ba ka Levi ba lo sumbululela
tona.
12 Na bona ba lo susa a minyikelo ya
kuhiswa, kasi ba fela a ku nyika
yona kukotisa kuabanyiselela ka ti-
n*d*lu ta badadani ba banana ba ba-
nhu, a ku nyikela ka Jehova, kwatsi
hile*z*i ku tsalilweko bukwini ga
Mosi. *Z*ingaho ba lo maha bona hi
tikabi.
13 Na bona ba lo oca a pasika hi nzilo
kukotisa hi ka xilayelo: ni minyi-
kelo yi basileko yi lo bikiwa hi ti-
mbita, ni timbitana, ni mapani, ba lo
rwala hi ku ha*k*lisa ka bon*k*le a ba-
nana ba banhu.
14 Ni nzako ka le*z*o ba lo longiselela a
wutsumbu ga*b*ye, ni bapristi, haku-
ba a bapristi a banana ba ka Aroni
ba wa tira a ku nyikela a minyikelo
ya kuhiswa ni mafura kala wusi-
kwini: bikwalaho a ba ka Levi ba
lo longiselela a wutsumbu ga*b*ye, ni
bapristi a barisanyana ba ka Aroni.
15 Ni bayimbeleli a barisanyana ba ka
Asafa ba wa hi wutsa*n*weni ga*b*ye,
kukotisa hi kuleletela ka Davida,
Asafa, na Hemani, na Jedutuni a
muwoni wa hosi; ni barinzeli bati-
nyangwa ba wa hi tinyangweni to-
n*k*le: bona ba wa nga labeki akuba
ba suka laho nkozweni ya*b*ye; ha-
kuba a bamaka*b*ye ba*b*ye ba ka Levi
ba wa longisele bona.
16 *Z*ingaho yon*k*le a nkozo ya ka Je-
hova yi lo longiselwa gwalego siku
a ku hlayisa a pasika, a ku nyikela
a munyikelo wa kuhiswa alatini ya
Jehova, kukotisa hi kuleletela ka
hosi Josia.
17 Ni bana ba ka Israeli labo ba nga
wa hi kona ba lo hlayisa a pasika ka
le*z*o *z*ikati, ni mubuzo wa *z*ibaba *z*i
nga comelwangiko n*k*lanu ni ma-
mbiri a masiku.
18 Ni laho ku wa nga hi na pasika ga
kota lego gi nga wa hlayisilwe lomo

ka Israeli kusukela masikwini ya
ka Samueli a muprofeti; ge hambu
mu*n*we wa tihosi ta ka Israeli a hla-
yisileko a pasika ga ku ngaho kwa-
tsi hile*z*i Josia a nga wa gi hlayisile,
ni bapristi, ni ba ka Levi, ni bon*k*le
ba ka Juda ni ba ka Israeli labo ba
nga wa hi kona, ni banhu ba le Je-
rusalema.
19 A ka kume ni n*k*lanu ni manharu a
lembe ga ku fuma ka Josia a pasika
gi wa hlayisile.
20 Ni nzako ka *z*on*k*le le*z*i, ni laha
Josia a nga wa longisile a tempele,
Neko a hosi ya le Gipite i lo kanziya
a ku yalwa Carxemixe hi le Eufrate:
na Josia i lo huma lahan*d*le a ya vu-
kela.
21 Kanile*z*i yena i lo rumela a mitsu-
kano ka yena, aku, *Z*akuyini mina
nzi ta nga maha na wena, hosi ya ka
Juda ke? mina a nziti ku vukela
wena legi siku, kanile*z*i a ku vukela
a yin*d*lu leyi mina nzi nga ni impi
na yona; na Nungungulu i leletele
mina a ku maha xiha*k*la: tsika wena
a hlamelana *z*i*n*we na Nungungulu,
loye a nga *z*i*n*we na mina, kasi yena
wa kala a ku lobila wena.
22 Ahembalokoke Josia i wa nga a nga
hunzuluki a nghohe ya yena ka ye-
na, kanile*z*i i wa hlomile a wutsu-
mbu ga yena, kasi wa fela akulwa
*z*i*n*we na yena, i wa nga zwangi ka
timhaka ta Neko hi le no*n*wini wa
ka Nungungulu, i lota ku talwa le
mikobeni ya le Megiddo.
23 Ni ba mawura ba lo fula le ka hosi
Josia; ni hosi yi te ngalo ka milanza
yakwe, Nzi fambiseni; hakuba mina
nzi kubazilwe nguvu.
24 *Z*ingaho a malanza ya yena ba lo
humesa yena lomo kareteni, ba lo
bekela yena lomo ka kareta yo ga-
mela leyo a nga wa hi nayo, ba lo
neha yena le Jerusalema; na yena i
lofa, na yena i lo nkelelwa lomo
nkeleni wa badadani ba yena. Go-
n*k*le Juda ni Jerusalema ba rilela
Josia.
25 Na Jeremia i lo rilela Josia, ni bo-
n*k*le ba banuna ba bayimbelei ni ba
basati ba bayimbelei ba wa ku wula-
wula ha Josia kurileni ka*b*ye kala
legi siku; na bona ba lo maha ka
bona a xilayelo ka Israeli: ni, langu-
ta, kona ku tsalilwe mikosini.
26 Makunu *z*on*k*le a *z*imaho *z*a ka Josia,
ni *z*imaho *z*a yena *z*o saseka kukoti-
sa hi ka *z*on*k*le le*z*o *z*i tsalilweko lo-
mo naweni wa ka Jehova,
27 Ni *z*imaho *z*a yena, *z*o rangula ni *z*o
gumesa, languta, *z*ona *z*i tsalilwe lo-
mo bukwini ga tihosi ta ka Israeli
na Juda.

XIPIMO 36.

1 *Z*onake a banhu ba tiko ba lo teka
Jehoahaza a nisanyana wa ka Josia
ba lo maha yena a hosi lomo xiku-
n*d*leni xa dadani wa yena le Jerusa-
lema.
2 Joahaza i wa hi ni makume mambiri
ni manharu a malembe a wukale la-
ha yena a nga wa sangule a kufuma;
yena i lo fuma tihweti tinharu lomo
Jerusalema.
3 Ni hosi ya le Gipite i lo susa yena le
Jerusalema, i lo kupisa a tiko i zana
ga titalenta ta siliva ni talenta ya
nzalama.
4 Ni hosi ya le Gipite yi lo maha Elia-
kimu a maka*b*ye wa yena a hosi he-
hla ka Juda ni Jerusalema, i lo hu-
nzulusa a bito gakwe ka Jehoiakimu.
Na Neko i lo teka Jehoahaza a ma-
ka*b*ye wa yena, i lo gula yena a ya
le Gipite.
5 Jehoiakimu i wa hi makume ma-
mbiri ni n*k*lanu malembe laha yena
a nga wa sangule a kufuma; na ye-
na i lo fuma kume ni gi*n*we a ma-
lembe le Jerusalema: na yena i lo
maha le*z*o *z*i bihileko kuwoneni ka
Jehova a Nungungulu wa yena.
6 A kulwa na yena ku lota Nebuka-
dnezzare a hosi ya le Babuloni, i lo
boha yena hi tisinga, i lo koma yena
i lo mu yisa le Babuloni.
7 Nebukadnezzare i lo rwala kambe a
*z*i*b*ya *z*a yin*d*lu ya ka Jehova a *z*i yisa
le Babuloni, i loya beka *z*ona lomo
tempeleni ya yena le Babuloni.
8 Makunu *z*on*k*le a *z*imaho *z*a ka Je-
hoiakimu, ni manyalatanisiso laya
yena a mahileko, ni le*z*o *z*i nga wa
kumilwe ka yena, languta, *z*ona *z*i
tsalilwe lomo bukwini ga tihosi ta
ka Israeli: na Juda na Jehoiakina a
nisanyana wa yena i lo fuma lomo
xikun*d*leni xa yena.
9 Jehoiakina i wa hi ni n*k*lanu ni
manharu malembe laha yena a nga
wa sangule a kufuma; yena i lo fu-
ma tihweti tinharu ni kume ga ma-
siku le Jerusalema: na yena i lo
maha le*z*o *z*i bihileko kuwoneni ka
ka Jehova.

10 Ni ka laha ku renzelekeni ka lembe
a hosi Nebukadnezzare i lo rumela,
i lo neha yena le Babuloni *z*i*n*we ni
*z*i*b*ya zi sasekisisilweko *z*a yin*d*lu ya
ka Jehova, i lo maha Zedekia a ni-
sanyana maka*b*ye wa yena a hosi he-
hla ka Juda ni Jerusalema.
11 Zedekia i wa hi makume mambiri
ni gi*n*we lembe laha yena a nga wa
sangule a ku fuma; na yena i lo
fuma kume ni gi*n*we malembe le Je-
rusalema:
12 Na yena i lo maha le*z*o *z*i bihileko
kuwoneni ka Jehova a Nungungulu
wa yena; yena i wa nga korami-
sangi a wutsumbu ga yena mahlweni
ka Jeremia a muprofeti a wulawu-
lako hi le no*n*wini wa Jehova.
13 Na yenawu kambe i lo hlubuka a
vukela a hosi Nebukadnezzare, loye
a mahileko yena a hlambanya ha
Nungungulu: kanile*z*i yena i lo no-
nohisa a nhamo ya yena, i lo siha-
lalisa a mbilu ya yena a vukela a
kuhunzuluka ka Jehova, a Nungu-
ngulu wa ka Israeli.
14 *K*latakumbiri ton*k*le a tihosana ta
bapristi, ni banhu, ba lo hambunye-
ta hi kukulisilweko nguvu a nzako
ka won*k*le a manyalataniso ya mati-
ko, na bona ba lo nyenyezisa a yin*d*lu
ya ka Jehova leyo yena a yi hlawu-
lileko lomo Jerusalema.
15 Na Jehova, a Nungungulu wa bada-
dani ba*b*ye, i lo rumela ka bona hi
mitsumi ya yena, i vuxela bona na
ba ha rumela, hakuba yena a nga
wa hi ni hawukeliso hi banhu ba ye-
na, ni lomo wutsa*n*weni ga kuaka
ka yena:
16 Kanile*z*i bona ba *z*inyala a mitsumi
ya ka Nungungulu, ba lo tseketsela
a timhaka ta yena, ba lo kiyala a ka
baprofeti ba yena, kala a zanga ya
ka Jehova yi lo suka yi vukela ba-
nhu, kala laho ku nga hi kona a ku-
nyenyetelwa.
17 Hikwalaho yena i lo neha hehla
ka bona a hosi ya ma Kaldea, loye a
nga wa dela a majaha ya*b*ye hi su-
pado lomo n*d*lwini yo basa ya*b*ye, ba
wa nga ni kuhawukela a majaha
ge hambu ni mibulwa, a banhu ba
kale ni *z*ikosana *z*a wuvu: yena i lo
nyikela bona canjeni ga yena.
18 Ni *z*on*k*le a *z*i*b*ya za yin*d*lu ya ka
Jehova, a *z*a hombe ni *z*i tsongwani,
ni mabako ya yin*d*lu ya ka Jehova,
ni mabako ya yin*d*lu ya ka hosi, ni
tihosana ta yena, *z*on*k*le le*z*i yena i
lo *z*i neha le Babuloni.
19 I lo hisa a yin*d*lu ya ka Nungungulu,
i lo kungumula a ligingisi la le Je-
rusalema, i lo hisa *z*on*k*le a *z*ilubelo za
kona hi nzilo, i lo lobisa *z*on*k*le a *z*i-
*b*ya *z*i sasekisilweko *z*a kona.
20 Na bona labo ba ponileko le supa-
dweni yena i lo ba gola baya le Ba-
buloni; bona ba wa hi malanza ya
yena ni ya nisanyana wa yena kala a
ku fuma ka mufumo wa Persia:
21 A ku tatisa a mhaka ya ka Jehova
hi nomu wa Jeremia, kala a tiko gi
tsaka hi masabado ya gona: hakuba
kwatsi hi xon*k*le xikati lexo gona gi
tsamileko na gi marumbi gona gi hla-
yisa a marumbi, a ku tatisa a n*k*lanu
ni mambiri makume malembe.
22 Makunu hi lembe ga kuranga ga
Kurusi a hosi ya le Persia, kasi a
mhaka ya Jehova hi nomu wa Jere-
mia kasi ya fela ku mbetiseka, na
Jehova i lo vuxa a moya wa Kurusi
a hosi ya le Persia, *z*ingaho le*z*o yena
i lo maha kubiwahungo ka won*k*le
a mufumo, na a lo beka kona kambe
kutsalweni, aku,
23 Zakungahi a wulako Kurusi a hosi ya
le Persia, Yon*k*le a mifumo ya mi-
saba nja Jehova, a Nungungulu wa
tilo, yi nyikilwe ka mina; na yena i
layile mina a ku akela yena a yin*d*lu
le Jerusalema, lego gi nga Juda.
Kanihiwihi laho a nga xikari ka
*n*wina wa bon*k*le banhu ba ka yena,
Jehova a Nungungulu wa yena a
abe *z*i*n*we na yena, ni ku maha a
kanziya aya.

A BUKU GA

EZRA.

XIPIMO 1.

1 Makunu hi lembe go ranga ga Ku-
rusi a hosi ya le Persia, lezaku a
mhaka ya ka Jehova hi nomu wa
Jeremia yi fela ku mbetiseka, Jehova
i vuxa a moya wa Kurusi a hosi ya
le Persia, *Z*ingaho lezo yena i lo maha
kubiwahungu gi tsemakanya ka
wona won*k*le a mufumo wa yena, i
lo beka kona kutsalweni kambe,
aku,
2 *Z*akungahi a wulako Kurusi a hosi
ya le Persia, Yon*k*le a mifumo ya
misaba Jehova, a Nungungulu wa
tilweni, i nyikile mina; yena i lele-
tele mina a ku akela yena yin*d*lu le
Jerusalema, lego gi le Juda.
3 Kani ngwakuyini a nga xikari ka
*n*wina a nga kona ka bon*k*le banhu
ba ka ka*b*ye, a Nungungulu wa ye-
na a be zinwe na yena, na nga yena
a kanziya le Jerusalema, lego gi nga
le Juda, a kuya aka a yin*d*lu ya ka
Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli
(yena nzi Nungungulu), loye a nga
le Jerusalema.
4 Kani ngwakuyini a siyilweko, ni ka
gihi a wutsamo laho yena a nga
nzubeti, nga a banhu ba wutsamo
ga ka ka*b*ye ba vuna yena hi ni sili-
va, ni nzalama, ni nhunzu, ni zihari,
hi lahan*d*le ka munyikelo wa kura-
nza ka matsenya akuba za yin*d*lu ya
ka Jehova leyo yi nga le Jerusale-
ma.
5 *Z*ona ku lo suka a tihloko ta tin*d*lu
ta badadani ba ka Juda na Benja-
mini, ni bapristi, ni ba ka Levi, bona
labo Jehova a vuxileko a bona a ku
kanziya ba ya aka a yin*d*lu ya ka
Jehova leyo yi nga le Jerusalema.
6 Na bona bon*k*le labo ba nga wa ba
ranzele bona, ba lo tiyiseta a canja
hi zi*b*ya za siliva, ni za nzalama, zi*n*we
ni nhunzu, zi*n*we ni zihari, zi*n*we ni
zi*b*ya za malongo, hi laban*d*le ka le-
zo zi nga wa nyikelwe hi kuvumele-
lisilweko.
7 Kambe Kurusi a hosi i lo neha a
zi*b*ya za yin*d*lu ya ka Jehova, lezo
Nebukadnezzare a nga wa zi nehile
hi le Jerusalema, i wa lo zi beka lomo
n*d*lwini ba nungungulu ba*b*ye;
8 Na zona lezo Kurusi a hosi ya le
Persia i lo zi neha hi canja ga Mitre-
date a mukomi wa bako, i lo hlaye-
la zona ka Xexbazzare, a hosana ya
ka Juda.
9 Ni lowu hi tsengo wa zona: makume
manharu ya zi*b*ya za nzalama, i kume
ga mazana a zi*b*ya za siliva, makume
mambiri ni *k*lanu ni mune a mi-
kombe.
10 Makume manharu a magombe ya
nzalama, ni magombe ya lixaxa la
wumbiri mune wa mazana ni kume,
ni zi*n*wani zi*b*ya i kume ga mazana.
11 Ni zon*k*le a zi*b*ya za nzalama ni za
siliva i n*k*lanu wa kume ga mazana
ni mune wa mazana, zon*k*le lezi i lo
zi neha Xexbazzare, laha bona a ba-
ku*n*wo ba nga wa nehile hi le Babu-
loni ba ta leno Jerusalema.

XIPIMO 2.

1 Makunu laba hi banana ba tiko,
labo ba nga wa kanziyile baya ba
bako*n*wi labo ba nga wa golilwe,
labo Nebukadnezzare a hosi ya le
Babuloni ba nga wa ko*n*ilwe ba yi-
swa le Babuloni, ni labo ba lo *k*lele-
la le Jerusalema ni le Juda, bon*k*le-
lele ka muti wa ka ka*b*ye;
2 Labo ba nga wa wuyile la Zeruba-
beli, Jexua, na Nehemia, na Seraia,
Reelaia, Mordekai, Bilxani, Mispare,
Bigvai, Rehuma, Baana.
A tsengo wa ba banuna ba banhu
ba ka Israeli:
3 A banana ba ka Paroxa, mambiri
a kume ga mazana ni sana gi*n*we ni
n*k*lanu ni mambiri a makume ni ba-
mbiri.
4 A banana ba ka Xefatia, mazana
manharu ni n*k*lanu wa makume ni
bambiri.
5 A banana ba ka Ara, i n*k*lanu ni
mambiri mazana ni n*k*lanu ni mambi-
ri makume ni n*k*lanu.
6 A banana ba ka Pahat-moabi, a ba-
nana ba ka Jexua na Joabe, ma-
mbiri a kume ga mazana ni n*k*lanu

ni manharu mazana ni kume ni bambiri.
7 A banana ba ka Elami, kume ga mazana mambiri ni nklanu wa makume ni mune.
8 A banana ba ka Zattu, i nklanu ni mune mazana ni mune wa makume ni nklanu.
9 A banana ba ka Zakkai, i nklanu ni mambiri mazana ni nklanu ni ginwe.
10 A banana ba ka Bani, i nklanu ni ginwe mazana ni mune wa makume ni bambiri.
11 A banana ba ka Bebai, i nklanu ni ginwe mazana ni makume mambiri ni banharu.
12 A banana ba ka Azgade, i zana ni makume ni mazana mambiri ni makume mambiri ni bambiri.
13 A banana ba ka Adonikamu, i nklanu ni ginwe mazana ni nklanu ni munwe.
14 A banana ba ka Bigvai, mambiri kume ga mazana ni nklanu wa makume ni nklanu ni munwe.
15 A banana ba ka Adina, mune mazana ni nklanu wa makume ni mune.
16 A banana ba ka Atera, ba ka Hezekia, i nklanu ni mune makume ni nklanu ni manharu.
17 A banana ba ka Bezai, mazana manharu ni makume mambiri ni banharu.
18 A banana ba ka Jora, i zana ni kume ni bambiri.
19 A banana ba ka Haxuma, mazana mambiri ni makume na banharu.
20 A banana ba ka Gibbare, i nklanu ni mune makume ni nklanu.
21 A banana ba ka Betlehema, i zana ni makume mambiri ni banharu.
22 A ba banuna ba ka Netofa, i nklanu wa makume ni nklanu ni munwe.
23 A ba banuna ba ka Anatote, i zana ni makume mambiri ni nklanu ni banharu.
24 A banana ba ka Azmavete, mune makume ni bambiri.
25 A banana ba ka Kiriat-arimu, Xefira, na Beerote, i nklanu ni mambiri mazana ni mune wa makume ni banharu.
26 A banana ba ka Rama na Geba, i nklanu ni ginwe mazana ni munwe.
27 A ba banuna ba ka Micmase, i zana ni makume mambiri ni bambiri.
28 A ba banuna ba ka Beteli ni Ai, mazana mambiri na makume mambiri ni banharu.
29 A banana ba ka Nebo, i nklanu wa makume ni bambiri.
30 A banana ba ka Magbixa, i zana ni nklanu wa makume ni nklanu ni munwe.
31 A banana ba munwani Elami, i kume ga mazana ni mazana mambiri ni nklanu wa makume ni mune.
32 A banana ba ka Harima, mazana manharu ni makume mambiri.
33 A banana ba ka Loda, Hadida, na Ono, i nklanu ni mambiri mazana ni makume mambiri ni nklanu.
34 A banana ba ka Jeriko, manharu mazana manharu ni mune makume ni nklanu.
35 A banana ba ka Senaa, manharu kume ga mazana ni nklanu ni ginwe mazana ni makume manharu.
36 A bapristi: a banana ba ka Jedaia, ba yindlu ya ka Jexua, i nklanu ni mune mazana ni nklanu ni mambiri makume ni banharu.
37 A banana ba ka Immera, i kume ga mazana ni nklanu wa makume ni banharu.
38 A banana ba ka Paxhura, i kume ga mazana ni mazana mambiri ni mune wa makume ni nklanu ni bambiri.
39 A banana ba ka Harima, i kume ga mazani ni kume ni nklanu ni bambiri.
40 A ba ka Levi: a banana ba ka Jexua na Kadmieli, ba banana ba ka Hodavia, i nklanu ni mambiri makume ni bane.
41 A bayimbeleli: a banana ba ka Asafa, i zana ni makume mambiri ni nklanu ni banharu.
42 A banana ba barinzeli ba tinyangwa: a banana ba ka Xalluma, ni banana ba ka Atera, a banana ba ka Talmoni, a banana ba ka Akkuba, a banana ba ka Hatita, a banana ba ka Xobai, ka bonkle i zana ni makume manhari ni nklanu ni mune.
43 A ba ka Netinime: a banana ba ka Ziha, a banana ba ka Hasufa, a banana ba ka Taboate,
44 A banana ba ka Kerosi, a banana ba ka Siaha, a banana ba ka Padoni,
45 A banana ba ka Lebana, a banana ba ka Hagaba, a banana ba ka Akkuba,
46 A banana ba ka Hagaba, a banana ba ka Xamlai, a banana ba ka Hanana,
47 A banana ba ka Giddeli, a banana ba ka Gahara, a banana ba ka Reaia,
48 A banana ba ka Rezini, a banana ba ka Nekoda, a banana ba ka Gazzama,

49 A banana ba ka Uzza, a banana ba
ka Pasea, a banana ba ka Besai,
50 A banana ba ka Asna, a banana ba
ka Meunime, a banana ba ka Nefisi-
ma,
51 A banana ba ka Bakbuke, a banana
ba ka Hakufa, a banana ba ka Ha-
rhure,
52 A banana ba ka Bazlute, a banana
ba ka Mehida, a banana ba ka
Harxa,
53 A banana ba ka Barkosi, a banana
ba ka Sisera, a banana ba ka Tema,
54 A banana ba ka Nezia, a banana ba
ka Hatifa.
55 A banana ba malanza ya ka So-
lomoni: A banana ba ka Sotai, a
banana ba ka Hassofarete, a banana
ba ka Peruda,
56 A banana ba ka Jaalaa, a banana ba
ka Darkoni, a banana ba ka Gidde-
li,
57 A banana ba ka Xafatia, a banana
ba ka Hattili, a banana ba ka Poce-
ret-hazzebaime, a banana ba ka
Ami,
58 Bon*k*le ba ka Netinime, ni banana
ba malanza ya ka Solomoni, ba wa
hi mazana manharu ni n*k*lanu ni
mune a makume ni bambiri.
59 Ni laba hi bona laba ba nga wa
humela baya hi Tel-mela, Tel-harxa,
Cerube, Addani, ni Immera; na bo-
na ba wa nga ba nga kombangi a
tin*d*lu ta badadani ba*b*ye, ni mbewu
ya*b*ye, kutani bona mbambewu ya
ka Israeli:
60 A banana ba ka Delaia, a banana ba
ka Tobia, a banana ba ka Nekoda,
i n*k*lanu ni gi*n*we a mazana ni ba-
mbiri.
61 Ni ka banana ba bapristi: a banana
ba ka Habaia, a banana ba ka Ha-
kkoza, a banana ba ka Barzillai, loye
a nga wa tekile a wasati ka banha-
nyana ba ka Barzillai a mu Gileade,
na a wa lo culwa le nzako ka bito
ga*b*ye.
62 Laba ba lo hlota a tsungwa xikari
ka lobo ba nga wa timulwe hi wu-
zukulu, kanile*z*i bona ba wa nga
ku*n*wangi: hikwalaho bona ba wa
nga celilwa caka, lo humeswa le wu-
pristini.
63 Ni mufumeli i te ngalo ka bona, le-
*z*aku bona ba wa nga ta nga baga a
*z*ilo *z*i hunzeleleko kubasa, kala laho
ku yima a mupristi *z*i*n*we na Uri-
ma na *z*i*n*we na Tumima.

64 A hlengeletano won*k*le katigi*n*we
wu wa hi mune wa makume ni ba-
mbiri a kume ga mazana ni mazana
manharu ni n*k*lanu ni gi*n*we ma-
kume.
65 Hi lahan*d*le ka malanza ya*b*ye ya
xinuna ni malanza ya*b*ye ya xisati, a
bahi ba nga wa hi n*k*lanu ni mambi-
ri a kume ga mazana ni mazana ma-
nharu ni makume manharu ni n*k*la-
nu ni bambiri: na bona ba wa hi ni
mazana mambiri ya ba banuna ba
ku yimbelela ni ba basati ba kuyi-
mbelela.
66 Ni mahaxi ya*b*ye ma wa hi n*k*la-
nu ni mambiri mazana ni makume
manharu ni n*k*lanu ni gi*n*we; a
maesela ya*b*ye, mazana mambiri nu
mune wa makume ni n*k*lanu.
67 A makameli ya*b*ye, mune wa mazana
ni makume manharu ni n*k*lanu; ni
timbongola ta*b*ye, n*k*lanu ni gi*n*we
a kume ga mazana ni n*k*lanu ni
mambiri a mazana ni makume ma-
mbiri.
68 Ni banwani ba tihloko ta tin*d*lu
ta badadani, ni laha ba nga wa tile
le n*d*lwini ya ka Jehova leyo yi nga
wa hi le Jerusalema, ba lo nyikela
hi koranza hakuba hi yin*d*lu ya ka
Nungungulu a ku yimisa yona laho
wutsa*n*weni ga yona:
69 Bona ba lo nyika kwatsi hi ntamo
wa*b*ye lomo bakweni ga tiro i zana
ni n*k*lanu ni gi*n*we makume ni ku-
me gi*n*we ya kume ga mazana a ma-
deriki ya nzalama, ni n*k*lanu wa
kume ga mazana a *z*iringaniso *z*a
siliva, ni zana ga tinganju ta bapri-
sti.
70 *Z*ingaho a bapristi, ni ba ka Levi,
ni ba*n*wani ba banhu, ni bayimbe-
leli, ni barinzeli ba tinyangwa, ni ba
Netinime, ba lo tsama lomo mitini
ya*b*ye, ni bon*k*le ba ka Israeli lomo
mitini ya*b*ye.

XIPIMO 3.

1 Ni laha n*k*lanu ni timbiri a tihwe-
ti ti nga wa tile, ni banana ba ka
Israeli ba wa hi lomo mitini, ni ba
lo tsombanyisa a wutsumbu ge*b*ye
katigi*n*we kwatsi munhu mu*n*we le
Jerusalema.
2 Zonake ku lo yima Jexua a nisanya-
na wa Jozadake, ni bamaka*b*ye a
bapristi, na Zerubabeli a nisanyana
wa Xealteali, ni bamakabye, ba lo
aka a alati ga Nunguungulu wa ka

Israeli, a ku nyikela a munyikelo
wa kuhiswa hehla ka gona, kwatsi
hilezi ku tsalilweko bukwini ga Mo-
si a munhu wa Nungungulu.
3 Na bona bo yimisa a alati hehla ka
xiseketelo; hakuba a kucaba ku wa
hi hehla ka bona hi kota ya banhu
ba matiko: na bona ba lo nyikela a
minyikelo ya kuhiswa ka Jehova
hehla ka gona, wona munyikelo a
mixo ni gambo.
4 Na bona ba lo hlayisa a mubuzo wa
matabernakele, kwatsi hilezi ku tsa-
lilweko, ba lo nyikela a minyikelo
ya masiku hi masiku hi zigaba, ku-
kotisa hi xixaxameto, kwatsi hilezi
a tiro wa masiku wu wonklelele wu
labekako;
5 A nzako ka lezo a munyikelo wa ku-
hiswa wu simamisileko, ni minyike-
lo ya tihweti tiswa, ni yonkle a mibu-
zo yi yimisilweko ya ka Jehova leyo
yi nga wa nyikelelisilwe, ni ya bo-
nklelele labo ba nga wa nyikela hi
kuranzekisilweko ba lo nyikela a
munyikelo wa kuranza ka matse-
nya ka Jehova.
6 Kusukela a sikwini go ranga ga
hweti ya wunklanu ni timbiri ba lo
sangula bona a ku nyikela a minyi-
kelo ya kuhiswa ka Jehova: kani-
lezi a xiseketelo xa yindlu ya ka
Jehova xi wa nga seku bekelwa.
7 Ba lo nyika a mali kambe ka baba-
luli, ni ka bameseri; ni kuga, ni
kunwa, ni mafura, ka bona ba le
Sidoni, ni ka bona ba le Tire, a ku
neha a tisinya ta sedare hi le Leba-
noni a kuta bimbini, le Joppa, ku-
kotisa hi kuvumela loku ba nga wa
hi nako ka Kurusi a hosi ya le Pe-
rsia.
8 Makunu hi ka lembe ga wumbiri
ga kuta kabye le ndlwini ya ka Nu-
ngungulu le Jerusalema, a ka hwe-
ti ya wumbiri, i lo sangula Zeruba-
beli a nisanyana wa Xealteali, na
Jexua a nisanyana wa Jozadake, ni
bonkle bamakabye ba yena a bapri-
sti ni ba ka Levi, ni bonkle labo
ba nga wa humele bata hi le kuko-
nweni ba tileko Jerusalema, na ba
lo hlawula a ba ka Levi, kusukela
ka ba makume mambiri malembe a
wukale ku komama le hehla, a ku
wumbelwa hehla ka wuwoneleli ga
yindlu ya ka Jehova.
9 Zonake ku lo yima Jexua zinwe ni
barisanyana ba yena ni bamakabye
ba yena, Kadmieli ni barisanyana
ba yena, a barisanyana ba ka Juda,
katiginwe, a ku wumbelwa hehla
ka wuwoneleli hehla ka ba banuna
ba mitiro lomu ndlwini ya ka Nu-
ngungulu: a banana ba ka Hena-
dade, zinwe ni barisanyana babye ni
bamakabye a ba ka Levi.
10 Ni laha a baaki ba klatekile a xise-
ketelo xa tempele ya ka Jehova, bo-
na ba lo yimisa a bapristi na ba
ambele a tinguwo tabye zinwe ni
mipunzu, a ba ka Levi a barisanya-
na ba ka Asafa zinwe ni tingomana,
a kudumisa Jehova, a nzako ka zi-
xaxameto za ka Davida a hosi ya ka
Israeli.
11 Bona ba lo yimbelela a munwe ni
munwani hi ka kudumisa ni ku nyi-
ka kubonga a ka Jehova, baku, Ha-
kuba yena hi kusasa, hakuba a kura-
nzakawunene ga yena ku simamisile
kala kupinzuka ngomama na Israeli.
Ni banhu bonkle ba lo kanyuluka hi
guwa ga hombe, laha bona ba nga
wa dumisa Jehova, hakuba a xise-
ketelo xa yindlu ya ka Jehova xi wa
bekilwe.
12 Kanilezi banyingi ba bapristi ni ba
ka Levi ni tihloko ta tindlu ta tindlu
ta badadani, a banhu ba kale labo
ba nga wa wonile a yindlu ya kura-
ngula, laha a xiseketelo xa yindlu
xi nga wa klatekilwe mahlweni ka
mahlo yabye, ba lo rila hi magezu
ya hombe; ni banyingi ba lo kanyu-
luka hi guwa hi litsako:
13 Zingaho lezo a banhu a wa nga ba
nga zi koti ku hambanyisa a guwa
ga kukanyuluka hi kutsaka ni guwa
ga kukanyuluka hi kurila ka banhu:
hakuba a banhu ba wa ku kanyulu-
ka hi guwa ga hombe, ni guwa gi
wa zwilwe kule.

XIPIMO 4.

1 Makunu laha a balala ba ka Juda
na Benjamini ba zwile lezaku a ba-
nana ba kukonwa ba wa aka a te-
mpele ka Jehova, a Nungungulu
wa ka Israeli;
2 Zonake bona ba lo tsinela ku suhani
ka Zerubabeli, ni ka tihloko ta ti-
ndlu ta badadani, na ba te ngalo ka
bona, Nga hina hi aka zinwe na nwi-
na; hakuba hina ba hlota a Nungu-
ngulu wa nwina, kwatsi hilezi nwina
mu mahako; na hina hi pahlela ka
yena cima ka siku ga Esar-haddoni

a hosi ya le Asiria, loye a nehileko
hina leno.
3 Kanilezi Zerubabeli, na Jexua, ni
tonkle a tihloko ta tindlu ta badada-
ni ba ka Israeli, ba te ngalo ka bona,
Nwina a mu na ncumo zinwe na
hina a kuaka a yindlu ka Nungu-
ngulu wa hina; kanilezi a wutsu-
mbu ga hina katiginwe hi ta aka ka
Jehova, a Nungungulu wa ka Isra-
eli, kwatsi hilezi Kurusi a hosi ya le
Persia a leleteleko hina.
4 Zonake a banhu ba tiko ba lo lolo-
hisa a mandla ya banhu ba ka Juda,
ba lo karatela bona kuakeni.
5 Ba lo rihela a xikungo xo vukela
bona, a kuvinyetela a kuxuba ka-
bye, wonkle masiku ya Kurusi a hosi
ya le Persia, ku kala kufumeni ka
Dariusi a hosi ya le Persia.
6 Ni le kufumeni ka Ahasuerusi, le
kusanguleni ka kufuma ka yena, ba
lo tsala bona a gujegujc a ku vuke-
la a baakileko ba Juda ni Jerusale-
ma.
7 Ni le masikwini ya Artaxerxesi
i lo tsala Bishlamu, Mitredate, Ta-
beeli, ni bonkle bangana ba yena,
ka Artaxerxesi a hosi ya le Persia;
ni kutsala ka papilo ku wa tsalilwe
hi lirimi la ma Asiria, gi wa rumelwa
hi lirimi la ma Asiria.
8 Rehuma a wa xikungo na Ximxai a
mutsali i lo tsala a papilo a vukela
a Jerusalema ka Artaxerxesi a hosi
hi zilo zo kota lolo lixaka:
9 Zonake i lo tsala Rehuma a wa xi-
kungo, na Ximxai a wa mutsali, ni
bonkle ba lexo xingana, a ma Dina-
te, ni ma Afarsatcite, ni ma Tarpe-
lite, ni ma Afarsite, ni ma Arcevite,
ni ma Babuloni a ma Xuxankite, a
ma Dehate, a ma Elamite,
10 Ni yonkle a mifumo leyo a wa ho-
mbe ni a dzunzekako Osnappera i
lo neha leno, i lo ba beka le mutini
wa le Samaria, ni ka yonkle a miti
ya klatuko wa Congo, na zi wa
ngaho.
11 Loku ku susilwe laho papilweni
lego gi nga wa rumelwe ka Artaxe-
rxesi a hosi: A malanza ya wena a
banhu klatukweni wa Congo, na zi-
wangaho.
12 Nga loku kutibyekiswa ka hosi, le-
zaku a ba Juda labo ba kanziyileko
bata hi le ka wena ba tile ka hina
leno Jerusalema; bona ba aka muti
wa kunhubuka ni wa kubiha, na
bona ba mbetile a tigingisi, ba aki-
sile a xiseketelo.
13 Nga kona ku tibyekiswa makunu
ka hosi, lezaku loku lowu a muti
wu akilwe, ni ligingisi li mbetekile,
bona ba nga ta luba a nzhubo, ni
kupo, ni hlengo, hi kugumelwa ko-
na ku taba libengo la hombe ka ti-
hosi.
14 Makunu hakuba hina hi gako a mu-
nyu wa xilubelo, kona a hi kusasa
ka hina a kuwona labo ba nga dzu-
ngiko a hosi, hikwalaho hina hi ru-
mele a ku tibisa a hosi;
15 Lezaku a kuhlola nga ku mahiwa
lomo bukwini ga ku kumbuxeta ga
dadani wa wena; zingaho wena u ta
kuma lomo bukwini ga ku kumbu-
xeta, u ta zi tiba lezaku lowu a muti
hi muti wa kuhlubuka, ngwa libe-
ngo ka tihosi ni mifumo, ni lezaku
bona ba tatisilwe hi kuhlubuka ka
walowu xikatini xa kaleloko; haku-
ba hi ka lexi xigelo lowu a muti wu
hohlolokile.
16 Hina ha tibekisa ka hosi lezaku, loku
lowu a muti wu akiwa, ni ligingisi
li mbetekisilwe, hi ka lezi wena u
nga ta kuba na xiabelo klatukweni
wa Congo.
17 Zonake i lo rumela a hosi a hla-
mula ka Rehuma a wa xikungo, ni
ka Ximxai a mutsali, ni ka bonkle
bangana ba yena, labo bonkle ba
akileko lomo Samaria, ni ka gonkle
a tiko klatukweni wa Congo: A ku-
rula, ni za kungaho.
18 A papilo lego nwina mu rumeleko
ka hina gi gonzilwe hi kudlunyati-
lweko mahlweni ka hina.
19 Na mina nzi bilehungu, ni kuhlola
ku wa mahilwe, kona ku kumilwe
lezaku lowu a muti a xikatini xa ka-
leloko wu wa mahile a kuhlubuka
wu vukela a tihosi, ni lezaku a hlu-
bukisiso ni vilinganya kona ku wa
mahilwe kona.
20 Laho kambe ku wa hi kona a tihosi
ta wunhenha hehla ka Jerusalema,
leto ti nga wa fumele gonkle a tiko
klatukweni wa Congo; a nzhubo,
kupo, ni hlengo, ku wa rihelwa ka
bona.
21 Mahani nwina makunu a kubahungu
a ku maha laba banhu ba kawula,
ni lezaku lowu a muti wu nga akiwi,
kala a kubiwahungu ku mahiwa ha
mina.
22 Klarihani lezaku nwina mu nga ru-

mukelwi hi kona laho: hi yini a ku-
hahluka ku ta nga kula ku lamata a
tihosi ke?
23 Zonake laha a timhaka ta papilo
ga hosi Artaxerxesi gi wa lo gonzwa
mahlweni ka Rehuma, na Ximxai a
mutsali, ni ka bangana ba yena, bo-
na ba lo famba hi xihakla la Jerusa-
lema ka ba Juda, ba lo maha bona a
ku kawula hi wurena ni ntamo.
24 Zonake ku lo kawula a tiro wa yi-
ndlu ya Nungungulu leyo ni nga le
Jerusalema; yona yi lo kawula ka-
la a lembe ga wumbiri ga kufuma
ka Dariusi a hosi ya le Persia.

XIPIMO 5.

1 Makunu a baprofeti, Haggai a
muprofeti, na Zakaria a nisanyana
wa Iddo, ba lo profeta ka ba Juda
labo ba nga wa hi le Juda ni Jerusa-
lema; a bitweni ga ka Nungungulu
wa ka Israeli ba lo profeta bona ka
bona.
2 Zonake ku lo suka Zerubabeli a
nisanyana wa Xealteali na Jexua a
nisanyana wa Jozadake, ba lo sangu-
la a ku aka a yindlu ya ka Nungu-
ngulu leyo yi nga wa hi le Jerusa-
lema; na zinwe nabo ni baprofeti
ba ka Nungungulu, ba lo vunetela
bona.
3 Ka xwalexo xikati ku lota ka bona
Tattenai, a mufumeli klatukweni wa
Congo, na Xetar-bozenai, ni banga-
na babye, ba lo wula zakungahi ka
bona, Nzi mani a nyikileko nwina a
hungu ga kuaka a yindlu, ni ku
mbetisa lolu a ligingisi ke?
4 Zonake hina hi lo byela bona a nzako
ka laya mahungu, mbamani a ma-
bito ya ba banuna laba ba akako
leyi a yindlu.
5 Kanilezi a tihlo ga Nungungulu
wabye gi wa hi hehla ka masingala-
kati ya ba Juda, na bona ba wa nga
mahangi bona ku kawula, kala a ma-
hungu ma lota ka Dariusi, na zonake
a hlamulo wu wa mahiwa hi papilo
xungetano nayo.
6 A mahungu ya papilo lego Tatte-
nai, a mufumeli klatukweni wa Co-
ngo, na Xetar-bozenai, ni bangana
ba yena ma Afarsatcite, labo ba nga
wa hi klatukweni wa Congo, ba lo
rumela ka Dariusi a hosi;
7 Bona ba lo rumela a papilo ka yena,
lego gi nga wa tsalilwe zakungahi:
A ka Dariusi a hosi, konkle kurula.
8 Nga kona ku tibekiswa ka hosi, le-
zaku hina hi wa yile le tikweni ga
ka Juda, a ka yindlu ya Nungungu-
lu wa hombe, leyo yi akilweko hi
maribye ya hombe, ni tisinya ti kla-
tekilwe lomo tigingisini; lowu a ti-
ro wu famba hi tsonameto ni ku
vuvuma lomo mandleni yabye.
9 Zonake hi lo wutisa hina ka lawo
masingalakati, hi lo wula ka wona
zakungahi, Nzi mani a nyikileko
nwina a hungu a ku aka leyi a yi-
ndlu, ni ku mbetisa lolo a ligingisi
ke?
10 Hina hi lo wutisa bona a mabito ya-
bye kambe, a ku tibekisa ka wena,
kasi ha fela a ku tsala a mabito ya
ba banuna labo ba nga tihloko.
11 Zakungahi bona ba klelisa a hlamu-
lo ka hina, baku, Hina hi malanza
ya Nungungulu wa tilo ni misaba,
hina hi aka a yindlu leyi yi nga wa
akilwe a malembe yo tala ma hunzi-
leko, leyi a tihosi ta hombe ta ka
Israeli ti nga wa akile ti mbeta.
12 Kanilezi a nzako ka lezo a badadani
ba hina ba lo vindlukisa a Nungu-
ngulu wa tilo kuzangareni, yena i lo
nyika bona ka Nebukadnezzare a
hosi ya le Babuloni, a mu Kaldea,
loye a nga wa lobisile leyi a yindlu,
i lo koma banhu ba ya kule le Babu-
loni.
13 Kanilezi ka lembe ga kurangula ka
Kurusi a hosi ya le Babuloni, Ku-
rusi a hosi i lo lobahungu a ku aka
leyi a yindlu ya Nungungulu.
14 Ni nzalama ni siliva ni zibya za yi-
ndlu ya ka Nungungulu, lezo Nebu-
kadnezzare a nga wa tekile le tempe-
leni leyo yi nga wa hi le Jerusalema,
na a wa lo zi neha le tempeleni ya le
Babuloni, lezo Kurusi i lo zi teka
lomo tempeleni ya le Babuloni, na
zona zi wa lo nyikiwa ka munwe
loye a nga wa hi Xexbazzare, loye
yena a nga wa mu mahile a mufu-
meli;
15 Na yena i te ngalo ka yena, Teka
lezi zibya, u famba, u ya beka zona
lomo tempeleni leyi yi nga wa hi
le Jerusalema, nga a yindlu ya yi
akiwa wutsanweni ga yona.
16 Zonake ku lota ywaloye Xexbazza-
re, i lo beka a xiseketelo xa yindlu
ya Nungungulu leyo yi nga le Je-
rusalema: kusukela lexo xikati ka-
la makunu yona ya kari ya akiwa,
kasike lezo yona a yi seku mbeteka.

17 Makunu hikwalaho, loku kona ku
kwatsi kusasa ka hosi, nga laho ku
hi kona kuhlolisisa lomo *nd*lwini ya
bako ga hosi, leyo yi nga leyo Ba-
buloni, kutani kona *z*i ngaho ke, le-
*z*aku a kubiwahungu ku wa mahilwe
hi Kurusi a hosi a ku aka a yin*d*lu
leyi ya ka Nungungulu le Jerusale-
ma; na nga a hosi yi rumela a ku-
tsaka ka yona a xungetano *z*i*n*we
leyi a mhaka.

XIPIMO 6.

1 *Z*onake Dariusi a hosi i lo maha a
kubiwahungu, ni kuhlolwa ku lo
mahiwa lomo *nd*lwini ya mapapilo,
laho a mabako ba nga wa bekilwe
leyo Babuloni.
2 Ni laho ku wa kumilwe le Akemeta,
le xilubelweni lexo xi nga wa hi
tikweni ga le Media, ni kuhlayelwa,
ni lahoke *z*akungahi ku nga wa tsali-
lwe a kukumbuxeta:
3 A ka lembe ga kuranga ga hosi Ku-
rusi, Kurusi a hosi i lo maha kubi-
wahungu: hi xungatano ni yin*d*lu
ya ka Nungungulu leyo yi nga le
Jerusalema, nga a yin*d*lu yi akiwa,
a wutsamo lego bona ba nyikelako
a mipahlelo, na nga a xisekeтelo xa
kona a xi be xi bekilweko hi kuti-
yisisilweko; a kuleha ka kona n*k*la-
nu ni gi*n*we makume a mikono, ni a
kuanama ka kona i n*k*lanu ni gi*n*we
makume a mikono;
4 *Zin*we ni tixaxa tinharu ta mari*b*ye
ya hombe, ni lixaxa la tisinya ti*s*wa:
ni mali nga yi nyikiwa hi lomo
*nd*lwini ya hosi.
5 Na kambe nga a *z*i*b*ya *z*a nzalama ni
siliva yin*d*lu ya ka Nungungulu,
le*z*o Nebukadnezzare a nga wa *z*i
tekile a *z*i humesa lomo tempeleni
leyo yi nga le Jerusalema, ni ku *z*i
neha le Babuloni, a *z*i *k*leliswe, ni
ku nehiwa kambe le tempeleni le-
yo yi nga le Jerusalema, *z*on*k*lelele
ka wutsamo ga *z*ona; wena u ta
beka *z*ona lomo *nd*lwini ya Nungu-
ngulu.
6 Makunu hikwalaho, Tattenai, a
mufumeli *k*latukweni wa Congo,
Xetar-bozenai, ni bangana ba *n*wina
a ma Afarsateite, labo ba nga le *k*la-
tukweni wa Congo, nga *n*wina mu hi
kule hi ka le*z*i:
7 Nga a tiro wa yin*d*lu ya Nungungulu
u wu tsika woce; nga a mufumeli
wa ba Juda ni masingalakati ya ba
Juda ba aka a yin*d*lu ya ka Nungu-
ngulu wutsa*n*weni ga yona.
8 *K*latakumbiri mina nza maha a ku-
biwahungu le*z*i *n*wina mu ta nga
maha ka laya masingalakati ya ba
Juda a kuba *z*a ku akiwa ka yin*d*lu
ya ka Nungungulu: le*z*aku a ka
nhunzu ya hosi, yona yon*k*le a nzhu-
bo *k*latukweni wa Congo, a mali a
yi nyikwe hi tsonameto won*k*le ka
laba ba banuna, kasi bona ba fela ku
kala ba nga hungatelwi.
9 Ni ka le*z*i bona ba *z*i labako, tona a
tiho*n*wana ti*s*wa, ni tihamba, ni ti-
yivu, akuba *z*a munyikelo wa kuhi-
swa a ka Nungungulu wa tilo; ka-
mbewo a mabele, a munyu, waini,
ni mafura, kukotisa hi ka mhaka
ya bapristi labo ba nga le Jerusale-
ma, nga kona ku nyikiwa ka bona
hi masiku ni masiku hi lahan*d*le ka
kuba ku tsanzekiwa;
10 Kasi bona ba fela a ku nyikela a mi-
pahlelo ya masema yo nanziha ka
Nungungulu wa tilo, ni kukombele-
la a wutomi ga hosi, ni ga barisanya-
na ba yena.
11 Kambe mina nzi mahile a kubiwa-
hungu, le*z*aku kani ngwakuyini a
ta nga hinzula leti timhaka, nga a
tsanza wu kokiwa le *nd*lwini ya
yena, na nga yena a *k*lakuswa a bo-
helelwa ka wona; na nga a yin*d*lu
yi maha a nhulu ya koho hi lexi:
12 Na Nungungulu loye a mahileko a
bito ga yena a ka tsama leyo i lo
lobisa ton*k*le a tihosi ni banhu labo
ba nga wa ta nga ba beka canja ga-
*b*ye a ku hinzula kwaloku, a ku lo-
bisa a yin*d*lu ya ka Nungungulu
leya yi nga le Jerusalema. Mina
Dariusi nzi mahile a kubiwahungu;
nga yona yi mahiwa hi won*k*le a
tsonameto.
13 *Z*onake Tattenai, a mufumeli kla-
tuko wa Congo, na Xetar-bozenai,
ni bangana ba*b*ye, hakuba hi le*z*o
Dariusi a hosi a rumeleko, ba lo ma-
ha hi kukotisilweko hi ka won*k*le a
tsonametisiso.
14 Ni masingalakati ya ka Juda ma lo
aka ma lo vuvumiswa, hi kuprofe-
ta ka Haggai a muprofeti na Zakaria
a nisanyana wa Iddo. Na bona ba
lo aka ba lo mbetisa yona, kukotisa
hi kuleletela ka Nungungulu wa ka
Israeli, ni ku kotisa hi kubiwahungu
ka Kurusi, na Dariusi, na Artaxe-
rxesi a tihosi ta le Persia.

15 Ni leyi a yin*d*lu yi wa lo mbeteka hi
ka siku ga manharu ga hweti Ada-
ra, leyo yi nga wa hi ka n*k*lanu ni
gi*n*we malembe ya kufuma ka Da-
riusi a hosi.
16 Ni banana ba ka Israeli, a bapristi
ni ba ka Levi, ni bon*k*le a banana
ba kuko*n*wa, ba lo hlayisa a kunyi-
kelelisisa ka yin*d*lu ya ka Nungu-
ngulu hi litsako.
17 Na bona ba lo nyikela le kunyikele-
lisiseni ka yin*d*lu ya ka Nungungu-
lu a zana ga tiho*n*wana, mazana
mambiri a tibamba, mune wa maza-
na tiivana; ni kuba a munyikelo wa
kuonha ka bon*k*le ba ka Israeli,
kume ni timbiri a timhongo, kuko-
tisa hi ka tsengo wa tixaka ta ka
Israeli.
18 Na bona ba lo xaxameta a bapristi
hi mi*k*lawa ya*b*ye, ni ba ka Levi hi
tixaxa ta*b*ye, hakuba hi nkozo ya
ka Nungungulu, leyi yi nga wa hi
le Jerusalema; kwatsi hile*z*i kutsa-
lilweko bukwini ga Mosi.
19 Ni banana ba kuko*n*wa ba lo hla-
yisa a pasika hi siku ga kume ni
mune ga hweti yo ranga.
20 Hakuba a bapristi ni ba ka Levi ba
wa basisile a wutsumbu ga*b*ye kati-
gi*n*we; bon*k*le ba bona ba wa basi-
le: na bona ba lo *k*laba a pasika ga
bon*k*le a banana ba kuko*n*wa, ni ga
bamaka*b*ye ba*b*ye a bapristi, ni ga
wutsumbu ga*b*ye.
21 Ni banana ba ka Israeli labo ba nga
wa wuyile kambe hi kuko*n*weni, ni
bo kwatsi hi labo ba hambanyiseleko
a wutsumbu ga*b*ye ka bona hi le *z*i-
bini *z*a banhu ba tiko, a ku hlota
Jehova, a Nungungulu wa ka Israe-
li, ba loga,
22 Na ba lo hlayisa a pasika ga *z*ibaba
*z*i nga comelwangiko n*k*lanu ni
mambiri a masiku hi litsako: ha-
kuba Jehova i lo maha a tsakisiselo,
i lo hunzulusa a mbilu ya hosi ya le
Asiria ka bona, a ku tiyiseta a canja
ga*b*ye ka tiro wa yin*d*lu ya ka Nu-
ngungulu, a Nungungulu wa ka
Israeli.

XIPIMO 7.

1 Makunu a nzako ka le*z*i *z*ilo, a ka
kufumeni ka Artaxerxesi a hosi ya
le Persia, Ezra a nisanyana wa Se-
raia, a nisanyana wa Azaria, a nisa-
nyana wa Hilkia,
2 A nisanyana wa Xalluma, a nisa-
nyana wa Zadoke, a nisanyana wa
Ahituba,
3 A nisanyana wa Amaria, a nisanya-
na wa Azaria, a nisanyana wa Me-
raiote,
4 A nisanyana wa Zerahia, a nisanya-
na wa Uzzi, a nisanyana wa Buki,
5 A nisanyana wa Abixua, a nisanyana
wa Fineasi, a nisanyana wa Eleaza-
re, a nisanyana wa Aroni mupristi
wa hombe—
6 Loyi Ezra i lo kanziya hi le Babulo-
ni. Na yena i wa hi mutsali a lo-
ngeleko naweni wa Mosi, lowu Je-
hova, a Nungungulu wa ka Israeli,
a nga wa nyikile; ni hosi yi lo nyi-
ka yena kon*k*le kuwutisa ka yena,
kukotisa hi ka canja ga Nungungu-
lu wa yena hehla ka yena.
7 Ni laho ku lo kanziya banwani ba
banana ba ka Israeli, ba bapristi, ni
ba ka Levi, ni bayimbeleli, ni bari-
nzeli ba tinyangwa, ni ba Netinime,
le Jerusalema, hi ka lembe ga wu-
n*k*lanu ni mambiri ga Artaxerxesi a
hosi.
8 Na yena i lota le Jerusalema hi hwe-
ti ya wun*k*lanu, leyo yi nga wa hi ya
n*k*lanu ni mambiri malembe ya hosi.
9 Hakuba yena hi ka siku go ranga
ga hweti yo ranga i lo sangula yena
a ku kanziya hi le Babuloni; a ka
siku go ranga ga hweti ya wun*k*la-
nu, i lota yena le Jerusalema, kuko-
tisa hi ka canja go sasiso ga Nungu-
ngulu wa yena hehla ka yena.
10 Hakuba Ezra i wa lo tiyisa a mbilu
ya yena a ku hlota a nawo wa Je-
hova, ni ku maha wona, ni ku go-
nzisa a ba ka Israeli milayelo ni
miyimiso.
11 Makunu laya hi mahungu ya pa-
pilo legi a hosi Artaxerxesi a nga
wa nyikile ka Ezra a mupristi, yena
a mutsali a wumbelweko hehla ka
wutsali ga timhaka ta mileletelo ya
ka Jehova, ni wa milayelo ya yena
ka Israeli:
12 Artaxerxesi, a hosi ya tihosi, a ka
Ezra a mupristi, a mutsali wa mha-
ka ya ka Nungungulu wa tilo, a
kumbelela, ni zakungaho.
13 Mina nza maha kubahungu, le*z*aku
bon*k*le bona ba banhu ba ka Israeli,
ni bapristi ba*b*ye, ni ba ka Levi, lo-
mu mufu*n*weni wa mina, labo ba
xubileko a ku*k*la*k*leka ka bona be-
nyi a kuya le Jerusalema, a ba fa-
mbe zinwe na wena.

14 Kwatsikalokoke wena u rumilweko
hi hosi ni baxikungo ba yena ba
n*k*lanu ni bambiri, a kuwutisa a
xungetano na Juda ni Jerusalema,
kukotisa hi ka nawo wa Nungungu-
lu wa wena lowo wu nga lomu ca-
njeni ga wena,
15 Ni ku rwala a siliva ni nzalama, lego
a hosi ni baxikungo ba yena ba nyi-
kileko hi matsenya a ka Nungungu-
lu wa ka Israeli, loye a kuaka ku
nga le Jerusalema.
16 Ni gon*k*le a siliva ni nzalama leyi
wena u ta yi kuma ka gon*k*le a tiko
ga le Babuloni, ni munyikelo wa
kuranza ka matsenya wa banhu, ni
wa bapristi, ba nyikelako hi matse-
nya akuba wa yin*d*lu ya Nungu-
ngulu wa*b*ye leyo yi nga lomu Je-
rusalema;
17 Hikwalaho wena hi tsonameto wo-
n*k*le u ta xaba hi leyi a mali a
tiho*n*wana, tihamba, tiivana, zi*n*we
ni minyikelo ya zona ya tinzhoho ni
minyikelo ya zona ya ku*n*wa, na u
ta nyikela zona hehla ka a alati ga
yin*d*lu ya ka Nungungulu wa wena
leyo nga le Jerusalema.
18 Kani zakuyini lezo zi woneko kwatsi
kusasa ka wena ni ka bamaka*b*ye ba
wena a ku maha hi siliva ni nzala-
ma, lazo mahani a nzako ka kuranza
ka Nungungulu wa *n*wina.
19 Ni zi*b*ya lezi zi nyikilweko wena
akuba za nkozo ya yin*d*lu ya Nu-
ngungulu wa wena, nyikela mahlwe-
ni ka Nungungulu wa le Jerusale-
ma.
20 Na kani zakuyini zi ta nga engeta
kula*b*yiwa akuba za yin*d*lu ya Nu-
ngungulu wa wena, lezi wena u fe-
lako a ku ba nazo, hi zipinga u ta
zitsutsela, tsutsela zona lomo bakwe-
ni ga yin*d*lu ya hosi.
21 Na mina, mina Artaxerxesi a hosi,
nzi maha a kubahungu ka won*k*le a
mabako lawo me nga *k*latukweni wa
Congo, lezaku kani zakuyini lezo
Ezra a mupristi, a mutsali wa nayo
wa ka Nungungulu wa tilo, a ta
nga wutisa ka *n*wina, nga kona ku
mahiwa hi won*k*le a tsonameto,
22 A ka zana ga titalenta ta siliva, ni
ka zana ga ziringaniso za mabele,
ni ka zana ga mapipa ya waini, ni
ka zana ga zihambu za mafura, ni
munyu wu nga hiko na ku hlayelwa
hi wunyingi.
23 Kani zakuyini zi leletelweko hi Nu-
ngungulu wa tilo, nga kona ku ma-
hiwa kwatsanyana hakuba hi Nu-
ngungulu wa tilo; hakuba hi yini
laho ku ta nga kuba kona a zanga
ku vukela a mufumo wa hosi ni
barisanyana ba yena ke?
24 Kambe hina ha tibekisa ka *n*wina, a
ku kumba ni bahi ba bapristi ni ba
ka Levi, ni bayimbeleli, ni barinzeli
ba tinyangwa, ni ma Netinime, ku-
tani ngwamalanza ya leyi a yin*d*lu
ya ka Nungungulu, a hi fanelo a ku
ba hlenga nzhubo, a kupo, ni hle-
ngo, hehla ka bona.
25 Na wena, Ezra, a nzako ka kutibisi-
sa ka Nungungulu wa wena loko
ku nga lomo canjeni ga wena, yi-
misa a mikulu, ni balamuli labo ba
ta nga lamula a tiko lego gi nga le-
yo *k*latukweni wa Congo, bon*k*le
kwatsi hi labo ba tibako a nawo wa
Nungungulu wa wena; ni kugo-
nzisa *n*wina loye a tibiko yona.
26 Kani ngwakuyini a ta nga kala ku
maha a nawo wa ka Nungungulu,
ni nawo wa hosi, nga a kulamulisi-
sa ku tsanziwa hehla ka yena hi
tsonametiso won*k*le, kutani ka kufa,
kutani ka hlongoliswa, kutani ka
kugiwa a nhunzu, kutani ka le ma-
kotsweni.
27 A katekiswe Jehova, a Nungungu-
lu wa badadani ba hina, loye a bekile-
ko a zilo za kungahi lomo mbilwini
ya hosi, a ku bombisa a yin*d*lu ya
ka Jehova leyi yi nga lomo Jerusa-
lema;
28 I nyikile a wuranzagawunene ka
mina mahlweni ka hosi, ni ka baxi-
kungo ba yena, ni mahlweni ka ba
banuna ba tinhenha batihosana ta
hosi. Na mina nzi wa tiyisetilwe ku-
kotisa hi ka canja ga Jehova hehla
ka mina, na mina nzi lo tsombanyi-
sela ka Israeli a ba banuna ba ti-
hosi a ku famba zi*n*we na mina.

XIPIMO 8.

1 Makunu leti hi tihloko ta tin*d*lu
ta badadani ba*b*ye, ni legi hi wuzu-
kulu ga*b*ye labo ba nga wa kanziyile
zi*n*we na mina hi suka le Babuloni,
a kufumeni ke Artaxerxesi a hosi:
2 A ka barisanyana ba ka Fineasi,
Gerxome. A ka barisanyana ba ka
Itamare, Danieli. A ka barisanyana
ba ka Davida, Hattuxa.
3 A ka barisanyana ba ka Xekania,
wa barisanyana ba ka Paroxa, Zaka-

ria; na zinwe na yena ku lo hlambanyiselwa hi wuzukulu ga bahatsune, i zana ni nklanu wa makume.
4 A ka barisanyana ba ka Pahat-moabi, Eliehoenai a nisanyana wa Zerahia; zinwe ni mazana mambiri ya yena ya ba matsune.
5 A ka barisanyana ba ka Xekania, a nisanyana wa Jahazieli; zinwe ni mazana manharu ya ba matsune.
6 A ka barisanyana ba ka Adina, Ebedi a nisanyana wa ka Jonatani; zinwe ni nklanu wa makume ya yena ya ba matsune.
7 A ka barisanyana ba ka Elami, Jexaia a nisanyana wa ka Atalia; na zinwe na yena nklanu ni mambiri a makume ya ba matsune.
8 A ka barisanyana ba ka Xefatia, Zebadia a nisanyana wa ka Mikaeli; na zinwe nklanu ni manharu makume ya ba matsune.
9 A ka barisanyana ba ka Joabe, Obadia a nisanyana wa ka Jehieli; na zinwe na yena mazana mambiri ni kume ni nklanu ni banharu ba matsune.
10 Ni ka barisanyana ba ka Xelomite, a barisanyana ba ka Josefia; na zinwe na yena i zana ni nklanu ni ginwe makume a ba matsune.
11 A ka barisanyana ba ka Bebai, Zakaria a nisanyana wa Bebai; na zinwe ni makume mambiri ni nklanu ni banharu ba matsune.
12 Ni ka barisanyana ba ka Azgade, Johanani a nisanyana wa ka Hakkatani; zinwe na i zana ni kume ga ba matsune.
13 Ni ka barisanyana ba ka Adonikamu, labo ba nga wa hi ba kugumesa; ni laya hi mabito yabye: Elifeleti, Jeueli, na Xemaia; na zinwe na bona nklanu ni ginwe makume a ba matsune.
14 A ka barisanyana ba ka Bigvai, Utai na Zabbuda; na zinwe na nklanu ni mambiri makume a ba matsune.
15 Na mina nzi lo tsombanyisela bona katiginwe ka Congo lowo wu kulungelako le Ahava; ni leyo hina hi wa lo goba masiku manharu: na mina nzi wa lo hlola a banhu, ni bapristi, nzi lo kuma leyo lezaku a nga kona wa barisanyana ba ka Levi.
16 Zonake nzi lo rumela ka Eliezare, a ka Arieli, a ka Xemaia, a ka Elnatani, ni ka Jeriba, ni ka Elnatani, ni ka Natani, ni ka Zakaria, ni ka Mexullamu, a tihosi ta ba banuna; kambe ni ka Joiariba, ni ka Elnatani, labo ba nga wa hi bagonzisi.
17 Na mina nzi lo rumela bona ka Iddo a hosi ya wutsamo Casifia; nzi lo byela bona lezi ba nga wa ta nga ba wula ka Iddo, ni laba bamakabye a ma Netinime, le wutsanweni Casifia, kasi bona ba wa ta nga ba neha ka hina bakozeli ba yindlu ya ka Nungungulu wa hina.
18 Na kukotisa hi ka canja ga kusasa ga Nungungulu wa hina hehla ka hina bona ba lo neha ka hina a wanuna wa malanga, wa barisanyana ba ka Mahli, a nisanyana wa Levi, a nisanyana wa ka Israeli; na Xerebia, zinwe ni barisanyana ba yena ni bamakabye ba yena, kume ni nklanu ni banharu;
19 Na Haxabia, na zinwe na yena Jexaia wa barisanyana ba ka Merari, a bamakabye ba yena ni barisanyana ba babye, makume mambiri;
20 Ni ba ka Netinime, labo Davida ni tihosana ba nga wa nyikile a kuba ba nkozo ya ba ka Levi, mazana mambiri ni makume mambiri a ma Netinime: bonkle babye ba wa hlambanyiselwe hi mabito.
21 Zonake mina nzi loba hungu hi ku yila leyo le congweni Ahava, kasi ha fela kukoramisa a wutsumbu ga hina mahlweni ka Nungungulu wa hina, a ku hlota ka yena a ndlela ya tsononiso ka hina, ni banana ba hina, ni ka yonkle a nhunzu ya hina.
22 Hakuba mina nzi wa hi ni tingana a ku wutisa ka hosi a klawa wa bandla ni ba banuna ba mahaxi a ku vunetela hina ku vukela a balala ba hina lomo ndleleni hakuba hina hi wa wulawulile ka hosi, hiku, A canja ga Nungungulu wa hina gi le hehla ka bona labo ba hlotako yena, hi kusasa; kanilezi a ntamo wa yena ni zanga ya yena yi hehla ka bona labo bonkle ba tsikileko yena.
23 Zingaho hina hi wa lo yila hi lo hlota a Nungungulu wa hina hi lezi: na yena i wa kumiwa ka hina.
24 Na mina nzi lo beka a klelo a kume ni bambiri ba bapristi ba hombe, yena Xerebia, Haxabia, ni kume ga bamakabye babye zinwe nabo.
25 Ni kuringanisa ka bona a siliva, ni nzalama, ni zibya, wona a munyikelo wa yindlu ya Nungungulu wa

hina, leyo a hosi ni baxikungo ba
yena, ni tihosana ta yena, ni bon*k*le
ba ka Israeli a *z*inyikiwo *zab*ye, ba
nga wa nyikele:
26 Na mina nzi lo ringanisa lomo ca-
njeni ga*b*ye n*k*lanu ni gi*n*we mazana
ni n*k*lanu wa makume ya titalenta
ta siliva, ni *zib*ya *z*a siliva i zana ga
titalenta; a ta nzalama i zana ga ti-
talenta;
27 Ni makume mambiri magombe ya
nzalama, hi kume ga mazana mada-
rike; ni *zib*ya *z*imbiri *z*a suku wu-
nykisilweko wu hatimako, wu hi
malongo kwatsi i nzâlama.
28 Na mina nzi te ngalo ka bona, Nwi-
na mu basile ka Jehova, a Nungu-
ngulu ni *zib*ya kambe *z*i basile; a
siliva ni nzalama minyikelo ya ku-
ranza ka matsenya ka Jehova, a
Nungungulu wa badadani ba *n*wi-
na.
29 Rinzelani *n*wina, ni ku hlayisa *z*ona,
kala *n*wina mu ringanisa *z*ona ma-
hlweni ka bapristi ba hombe ni ka
ba ka Levi, ni bapristi ba tin*d*lu ni
tihosana ta tin*d*lu ta badadani ba ka
Israeli, le Jerusalema, lomo tin*d*lwi-
ni ya yin*d*lu ya ka Jehova.
30 *Z*ingaho a bapristi ni ba ka Levi ba
lo amukela a *z*iringaniso *z*a siliva ni
nzalama, ni *zib*ya, a ku neha *z*ona le
Jerusalema ka yin*d*lu ya Nungu-
ngulu wa hina.
31 *Z*onake hina hi lo suka le congwe-
ni Ahava ka siku ga kume ni ma-
mbiri ga hweti yo ranga, a kuya
le Jerusalema: ni canja ga Nungu-
ngulu wa hina gi wa hi hehla ka
hina, na yena i lo *k*la*k*lisa le canjeni
ga balala ba hina ni balabeleli lomo
n*d*leleni.
32 Na hina hi lota le Jerusalema, hi lo
tsama leyo masiku manharu.
33 A ka siku ga mune a siliva ni nza-
lama ni *zib*ye *z*i lo ringanisa laho lo-
mo n*d*lwini ya ka Nungungulu hi
ka canja ga Meremote a nisanyana
wa Uria a mupristi (na *zin*we na ye-
na Eleazare a nisanyana wa Finea-
si: na *zin*we na bona Jozabada a
nisanyana wa Jexua, na Noadia a
nisanyana wa Binnui, a ba ka Le-
vi)—
34 Gon*k*le hi tsengo ni kuringanisa: ni
kon*k*le kuringanisa ku lo tsalwa hi
lexo xikati.
35 A banana ba kukonwa, labo ba
nga wa wuyile hi leyo ka bambe, ba
lo nyikela a minyikelo ka Nungu
ngulu wa ka Israeli, kume ni timbiri
tiho*n*wana ta bon*k*le ba ka Israeli,
n*k*lanu ni mune makume ni n*k*lanu
ni yi*n*we tihamba, n*k*lanu ni mambi-
ri makume ni n*k*lanu ni timbiri tii-
vana, kume ni timbiri timhongo ta
munyikelo wa kuonha: *z*on*k*le le*z*i
*z*i wa hi munyikelo wa kuhiswa ka
Jehova.
36 Na bona ba lo nyikela a *z*ilayelo *z*a
hosi ka manganakana ya hosi, ni ka
bafumeli *k*latukweni wa Congo: na
bo ba lo heleketa banhu ni yin*d*lu ya
ka Nungungulu.

XIPIMO 9.

1 Makunu laha le*z*i *z*ilo *z*i nga wa
mahekile, ni tihosana ti lo tsinela
kusuhani ka mina, tiku, A banhu
ba ka Israeli, bapristi ni ba ka Levi,
a ba hambanyisangi a wutsumbu
ga*b*ye ka banhu ba matiko, ba maha
kwatsi hi manyalataniso ya*b*ye, bona
ma Kenani, a ma Hiti, a ma Perezi,
ni ma Jebusi, ni ma Ammoni, ni ma
Moabi, ni ma Gipite, ni ma Amori.
2 Hakuba ba tekile a banhanyana ba-
*b*ye ka wutsumbu ni ka barisanyana
ba*b*ye, *z*ingaho lezo a mbewu leyo yi
basileko yi vilinganyisene a wutsu-
mbu ga yona *zin*we ni banhu ba ti-
ko: ina, a canja ga tihosana ni ba-
fumeli gi wa kari gi tsingisile ka
le*z*i *z*ihambuko.
3 Ni laha mina nzi nga wa zwile lexi
xilo, nzi lo hanzula a tinguwo ta
mina ni nganju ya mina, nzi lo tsu-
wula a misisi ya hloko ya mina ni
ya xilevu xa mina, nzi lo tsama la-
hasi nzi kanganyisilwe.
4 *Z*onake ku lo tsombana ka mina
bon*k*lelele labo ba rurumelako a ka
mhaka ya Nungungulu wa ka Israe-
li, hakuba hi xihambuko xa bona ba
bako*n*wi; na mina nzi lo tsama na
nzi kanganyisilwe kala a munyikelo
wa nzhiho wa laha gam*b*yeni.
5 Ni laha munyikelweni wa nzhiho
wa laha gam*b*yeni mina nzi lo suka
hi le ku ti koramisiseni ka mina,
hambu ni tinguwo ta mina na ti
hanzulwe; na mina nzi lowa hi ma-
dzolo, nzi lo an*d*lalata a mandla ya
mina a ka Jehova a Nungungulu wa
mina;
6 Na mina nzi te ngalo, O Nungungu-
lu wa mina, mina nzi na tingana nzi
tsubikile a ku *k*lakusa a nghohe ya

mina ka wena, Nungungulu wa mi-
na; hakuba a zigoho za hina za enze-
leka hehla ka tihloko ta hina ni zibi
za hina zi kulile zi cikela le tilweni.
7 Cima ka masiku ya badadani ba hi-
na hina ha su ku hunzelela kugo-
ha kala legi siku; hakuba hi kugoha
ka hina, a tihosi ta hina, ni bapristi
ba hina, ba wa nyikelwe le canjeni
ga tihosi ta matiko, a ka supado, ka
wukonwi, ni kupangiwa, ni ka vili-
nganya ya nghohe, kwatsi hi legi
siku.
8 Na makunu hi xikanyakanyana xi
tsongwani a wuxinji gi kombilwe
ka hina hi le ka Jehova a Nungu-
ngulu wa hina, a kutsika hina a mi-
salela ya kupona, ni ku nyika hina a
koko le wutsanweni ga kubasa, ka-
si a Nungungulu wa hina wa fela a
ku woninga a mahlo ya hina, a ku
nyika a kuvuxelelwa ka hina wuku-
mbini ga hina.
9 Hakuba hina hi ba banuna ba tiku-
mbi; kasike Nungungulu wa hina
i wa nga tsikangi hina wukumbini
ga hina, kanilezi i nyikile a kura-
nzakawunene ka hina a kuwoneni
ka tihosi ta le Persia, a ku nyika a
vuxelelo, a ku yimisa a yindlu ya
ka Nungungulu, ni kuakisa a ku
kungumuka ka yona, ni ku nyika
hina a kurisi lomu Juda ni Jerusa-
lema.
10 Ni makunu, O Nungungulu wa hi-
na, za ku yini hi ta nga wula a nza-
ko ka lezi ke? hakuba hina hi tsikile
a mileletelo ya wena,
11 Leyo wena u leleteleko hi malanza
ya wena a baprofeti, uku, A tiko
lego, nwina mu yako a kuya fumela
gona, i tiko gi nga hlazekangiko hi
kota ya ku nga hlazekangiko ka
banhu ba matiko, hi kota ya manya-
lataniso yabye, laya ma tatisileko le
magumo kala le ka manwani ma-
gumo hi kumunzulukisa kabye:
12 Makunu hikwalaho mu nga nyiki a
banhanyana ba nwina ka barisanya-
na ba bona, ge ni ku teka a banha-
nyana ba babye ka barisanyana ba
nwina, ge hambu ku hlota a kurula
kutani i nhunzu yabye kuvuvumiswa
kabye kala kupinzuka; kasi nwina
ma fela ku kuma a ntamo, ni kuga a
kusasa ka tiko, ni ku siya gona aku-
ba a tsomba ka barisanyana ba nwi-
na kala kupinzuka.
13 Ni ka zonkle zi tile hehla ka hina hi
kota ya zimaho za hina, hi zigoho za
hina za hombe, na u wona lezaku
wena Nungungulu u tsayisile hina
ha kutsongwani hi ka fanelo ya zi-
goho za hina, na u nyikela hina labo
hi nga misalela,
14 Hina kambe ha tsoba mileletelo ya
wena, ni kuklangana wukwaxi ni ba-
nhu laba ba mahako laya a manyala-
taniso ke? wena u wa nga ta nga u
zangarisilwe ha hina kala wena u
mbetisa hina, zingaho lezo lezaku
laho ku nga ta kuba kona a salela,
ge ni munwe a kupona ke?
15 O Jehova, a Nungungulu wa ka
Israeli, wena hi wena u lulamileko;
hakuba hina hi siyilwe a misalela
leyi yi ponileko, kwatsi hilezi legi
siku: languta, hina hi kona ma-
hlweni ka wena zigohweni za hina;
hakuba a nga kona a kotako ku yi-
ma mahlweni hi hakuba hi lezi.

XIPIMO 10.

1 Makunu laha Ezra na a kombela a
maha a kuvumela, na rila na hoxa a
wutsumbu ga yena lahasi mahlweni
ka yindlu ya ka Jehova, laho ku wa
lo tsombana a katiginwe ka yena ba
huma hi ka Israeli a tsombano wa
hombe wa ba banuna ni ba basati ni
wa banana; hakuba rila a banhu ba
lo hi ku tsingisa nguvu.
2 Na Xekania a nisanyana wa Jehieli,
a munwe wa barisanyana ba ka
Elami, i lo hlamula i te ngalo ka
Ezra, Hina hi onhile hi vukela a
Nungungulu wa hina, hi tekile a ba
basati ba ba matiko ba banhu bati-
ko: kasike laho ku kona kutsumba
ka ka Israeli hi xungetano ni lezi
zilo.
3 Makunu nga hina hi maha a xivu-
melwano zinwe na Nungungulu wa
hina a ku tsika kule laba ba basati,
ni labo ba trelweko ha bona, kwatsi
hi xikungo xa hosi ya yina, ni ka
labo ba rurumelako a ka kuleletela
ka Nungungulu; na nga kona ku
mahiwa kukotisa hi ka nawo.
4 Sukani; hakuba a mahungu nja
wena, na hina hi zinwe na wena:
nga u tiyiseta, ni ku maha kona.
5 Zonake i lo suka Ezra, i lo maha
a tihosi ta bapristi ni ba ka Levi, ni
ba ka Israeli bonkle, a ku hlambanya
lezaku bona ba ta maha kukotisa hi
ka leyi a mhaka. Zingaho bona ba
lo hlambanya.

6 *Z*onake Ezra i lo suka lahasi le ma-
hlweni ka yin*d*lu ya ka Nungungu-
lu, i loya lomo n*d*lwini ya Jehohanani
a nisanyana wa ka Eliaxiba: ni laha
yena a nga wa tile leyo, yena i wa
nga gangi ge xibaba, ge ni kunwa a
mati; hakuba yena i wa kurila hi
kuhambuka ka bona labo ba bako-
*n*wi.
7 Na bona ba lo maha kubiwahungu
ka gon*k*le Juda ni Jerusalema a ka
bon*k*le a banana ba kuko*n*wa, le-
*z*aku bona ba wa ta nga ba tsomba-
nyisa a wutsumbu ga*b*ye le Jerusa-
lema;
8 Ni le*z*aku kani ngwa kuyini a nga
tiko hi ka masiku manharu, kukoti-
sa hi ka xikungo xa tihosana ni ma-
singalakati, ni yon*k*le a nhunzu ya
yena yi ta giwa, ni wutsumbu ga
yena i ta hambanyiswa ka hlengele-
tano wa bako*n*wi.
9 *Z*onake bon*k*le a banhu ba Juda
na Benjamini ba lo tsombanyisa a
wutsumbu ga*b*ye katigi*n*we le Jeru-
salema hi ka masiku manharu (kona
ku wa hi hweti ya n*k*lanu ni mune,
hi ka siku ga makume mambiri ga
hweti); ni bon*k*le banhu ba lo tsa-
ma ba mbambamela mahlweni ka
yin*d*lu ya ka Nungungulu, ba wa
rurumela hi kota ya leyi mhaka, na
hi vula ya hombe.
10 Na Ezra a mupristi i lo yima, i te
ngalo ka bona, *N*wina mu hambu-
nyetile, mu tekanile ni ba basati ba
ba matiko, a kuenzelekisa a kugoha
ka Israeli.
11 Makunu hikwalaho mahani kuwu-
lelisisa ka Jehova, a Nungungulu
wa badadani ba *n*wina, ni ku maha,
kuxalala ka yena; ni ku hamba-
nyisa a wutsumbu ga *n*wina le ka
banhu ba tiko, ni ka ba basati ba ba
matiko.
12 *Z*onake won*k*le a hlengeletano wu
lo hlamula hi gezu ga hombe, Kwa-
tsi hile*z*i wena u wulileko a xunge-
tano *z*i*n*we na hina, *z*ingaho hina hi
ta maha.
13 Kanile*z*i a banhu mbanyingi, kona
xikati xa vula yo tala, hina a hi *z*i
koti ku yima lahan*d*le: ge lowu a
hi tiro wa siku gi*n*we kutani ma-
mbiri; hakuba hina hi kukulisisi-
lweko hi hambunyetile a ka laya
mahungu.
14 Nga makunu a tihosana ta hina ti
hlawulwa hi ka won*k*le a tsombano,
na nga bon*k*le bona labo ba nga lo-
mo mitini ya hina labo ba tekeneko
ni ba basati ba bamatiko ba hi *z*ikati
*z*i hlawulilweko, na *z*i*n*we na bona a
masingalakati ya miti yon*k*le, ni ba
lamuli ba kona, kala a *z*anga yi ca-
bekako ya Nungungulu wa hina yi
ka hina, kala laya mahungu ma go-
moliswa.
15 Ntsena Jonatani a nisanyana wa ka
Asaheli na Jahzeia a nisanyana wa
Tikva ba lo suka ba vukela a mhaka:
na Mexullamu na Xabbetai a ba ka
Levi ba lo vunetela bona.
16 Ni banana ba bako*n*wi ba lo maha
*z*akungaho. Na Ezra a mupristi, ni
bokari ba tihloko ta tin*d*lu ta bada-
dani, a nzako ka tin*d*lu ta bada-
dani ba*b*ye, ni bon*k*le ba bona hi
mabito, ba lo tsama a *k*lelo; na bona
ba lo tsama lahasi hi ka siku go ra-
nga ga hweti ya kume a kuhlola a
mhaka.
17 Na bona ba lo maha kugumelwa hi
bon*k*le ba banuna labo ba tekeneko
ni ba basati ba bamatiko, hi siku go
ranga ga hweti yo ranga.
18 Ni xikari ka barisanyana ba ba-
pristi laho ku wa kumilwe labo
ba tekeneko ni ba basati ba bama-
tiko: ku wulako, a ka barisanyana
ba ka Jexua, a nisanyana wa ka
Jozadake, ni bamaka*b*ye ba yena,
Maaseia, na Eliezare, na Jariba, na
Gedalia.
19 Na bona ba lo nyika a canja ga*b*ye
le*z*aku ba wa ta nga bona ba hoxa
kule a basati ba*b*ye; na ba kariko ba
gohileko, bona ba lo nyikela hamba
ya *k*lambi hi kugoha ka*b*ye.
20 Ni ka barisanyana ba ka Immera:
Hanani na Zebadia.
21 Ni ka barisanyana ba ka Harima:
Maaseia, na Elija, na Xemaia, na
Jehieli, na Uzzia.
22 Ni ka barisanyana ba ka Paxhura:
Elioenai, Maaseia, Ixmaeli, Netane-
li, Jozabada, na Elasa.
23 Ni ba ka Levi: Jozabada, na Xi-
mei, na Kelaia (ywaloye nzi Kelita),
Petahia, Juda, na Eliezare.
24 Ni ka bayimbeleli: Eliaxiba. Ni
barinzeli ba tinyangwa: Xalluma, na
Telema, na Uri.
25 Ni ka Israeli: A ka barisanyana
ba ka Paroxa: Ramia, na Izzia, na
Malkija, na Mijamini, na Eleazare,
na Malkija, na Benaia.
26 Nika barisanyana ba Elami: Matta-

nia, Zakaria, na Jehieli, na Abdi, na
Jeremote, na Elija.
27 A ka barisanyana ba ka Zattu: Elio-
enai, Eliaxiba, Mattania, na Jeremo-
te, na Zabada, na Aziza.
28 A ka barisanyana ba ka Bebai: Je-
hohanani, Hanania, Zabbai, Atlai.
29 A ka barisanyana ba ka Bani: Me-
xullamu, Malluku, na Adaia, Jaxu-
ba, a na Xeali, Jeremote.
30 A ka barisanyana ba ka Pahat-moa-
bi: Adna, na Celali, Benaia, Maa-
seia, Mattania, Bezaleli, na Binnui,
na Manasa.
31 Ni ka banana ba ka Harima: Elie-
zare, Isxija, na Malkija, Xemaia,
Ximeoni,
32 Benjamini, Malluku, Xemaria.
33 A ka barisanyana ba ka Haxuma:
Mattenai, Mattatta, Zabada, Elifele-
te, Jeremai, Manasa, Ximei.
34 A ka barisanyana ba ka Bani: Maa-
dai, Amrama, na Ueli,
35 Benaia, Bedeia, Celuhi,
36 Vania, Meremote, Eliaxiba,
37 Mattania, Mattenai, na Jaasu,
38 Na Bani, na Binnui, Ximei,
39 Na Xelemia, na Natani, na Adaia,
40 Macanadebai, Xaxai, Xarai,
41 Azareli, Xelemia, Xemaria,
42 Xalluma, Amaria, Josefa.
43 A ka barisanyana ba ka Nebo: Jeie-
li, Mattitia, Zabada, Zebina, Iddo,
na Joeli, Benaia.
44 Bon*k*le laba ba wa tekile a ba basati
ba bamatiko; ni banwani ba bona ba
wa ni ba basati labo ba *t*raleleko a
banana.

A BUKU GA

NEHEMIA.

XIPIMO 1.

1 A timhaka ta ka Nehemia a nisa-
nyana wa Hacalia.
Makunu na ku mahisile le*z*o a ka
hweti Cislevi, hi ka lembe ga maku-
me mambiri, kwatsi hilezi mina nzi
nga wa hi lomo Xuxani a xilube-
lweni,
2 Lezaku Hanani, a mu*n*we wa bama-
ka*b*ye ba mina, i lota, yena ni banhu
bokari ba huma hi le Juda; na mina
nzi lo wutisa bona xungetano ni ba
Juda labo ba ponileko, labo ba nga
wa siyilwe hi bako*n*wi, ni xungeta-
no *zi*nwe ni Jerusalema.
3 Na bona ba te ngalo ka mina, a mi-
salela leyo yi siyilweko hi bako*n*wi
leyo tikweni yi le kuxanisekeni ka
hombe ni nzhuka*n*weni: ni ligingisi
la Jerusalema kambe li kungumu-
lwe, ni tinyangwa ta kona ti hisilwe
hi nzilo.
4 Na ku mahisile le*z*o, laha na mi-
na nzi nga wa zwile leti timhaka,
lezaku mina nzi lo tsama lahasi nzi
lo rila, nzi wa lo rila a masiku yo
kari; na mina nzi lo yila ni ku ko-
mbela mahlweni ka Nungungulu wa
tilo,
5 Na nzi te ngalo, Mina nza kongo-
tela wena, O Jehova, a Nungungu-
lu wa tilo, a wa hombe ni Nungu-
ngulu a cabekako, loye a hlayisako
a xivumelwano ni kuranzakawune-
ne *zi*nwe na bona labo ba ranzako
yena ni kuhlayisa a mileletelo ya
yena:
6 Nga a n*d*lebe ya wena makunu yi
pumunhekayipanga, ni mahlo ya
wena a ma vululeke, kasi wa fela a
kuzwa a ku kombela ka nanza ga
wena, loku mina nzi kombelako ka
wena a ka lexi xikati, a siku ni wu-
siku, hakuba hi banana ba ka Isra-
eli malanza ya wena, laha na mina
na nzi wulela a *z*ionho *z*a banana ba
ka Israeli, lezi hina hi zi onhileko hi
vukela wena. Ina, mina ni yin*d*lu
ya ka dadani wa mina hi onhile:
7 Hina hi mahile hi kubotisilweko hi
vukela wena, a hi hlayisangi a mile-
letelo, ge ni milayelo, ge ni miyimi-
so, leyo wena u leleteleko a nanza
ga wena Mosi.
8 Alakanya, mina nza kongotela wena,
a mhaka leyo wena u leleteleko a
nanza ga wena Mosi, uku, loku *n*wi-
na mu hambunyeta, mina nzi ta ha-

ngalasa nwina ga fenemete xikari ka
banhu :
9 Kanile*z*i loku nwina mu *k*lelela ka
mina, ni ku hlayisa a mileletelo ni
ku maha yona, hambu a kuhoxwa
ka *n*wina ka kuba kwaleyo mage-
metamusi ya *k*lelo ga matilo, kasike
mina nzi ta tsombanyisela bona hi
leyo, nzi ta neha bona a ka wutsa-
mo lego mina nzi hlawulileko, a ku
maha a bito ga mina a ku tsama
laho.
10 Makunu laba hi malanza ya wena
ni banhu ba wena, labo wena u ba
*k*la*k*lisileko hi ntamo wa hombe, ni
canja ga ntamo.
11 O Hosi, mina nza kongotela wena,
nga makunu a n*d*lebe ya wena yi
pumunhekayipanga a ka kombelo
wa nanza ga wena, loye a xalaliswa-
ko hi kucaba a bito ga wena; ni ku-
vuvumiswa, mina nza kongotela we-
na, a nanza ga wena legi siku nyika
yena a ti*t*ralo mahlweni ka laba ba-
nhu. (Makunu mina nzi wa hi mu-
komi wa kopo ka hosi.)

XIPIMO 2.

1 Na ku mahisile le*z*o hi hweti ya
Nisani, hi lembe ga makume ma-
mbiri ga Artaxerxesi a hosi, laha
a waini gi nga wa hi mahlweni ka
yena, le*z*aku mina nzi lo teka a wai-
ni, nzi lo nyika gona ka hosi. Ma-
kunu mina hi xikati xa mahlweni
nzi wa nga tsubangi a kubakoneni
ka yena.
2 Ni hosi yi te ngalo ka mina, Hi yini
a nghohe ya wena yi tsubileko, na u
wona le*z*aku wena a kuba*b*yi ke?
lexi a hi ncumo kanile*z*i kuxaniseka
ka mbilu. *Z*onake mina nzi wa tsi-
ngelwa hi kucaba.
3 Na mina nzi te ngalo ka hosi, Nga
a hosi yi hanya kala kupinzuka: hi-
yini a nghohe ya mina yi wa ta nga
nga yi tsubile, laha na muti, a wutsa-
mo ga *z*ilahla *z*a badadani ba hina, wu
hahlukile, ni tinyangwa ta kona ti
hisilwe hi nzilo ke?
4 *Z*onake a hosi yi te ngalo ka mina,
Hakuba xini lexi wena u xi wutisa-
ko ke? *Z*ingaho mina nzi lo ko-
mbela ka Nungungulu wa tilo.
5 Na mina nzi te ngalo ka hosi, Loku
kona ku hi ku xalalisa ka hosi, lo-
ku a nanza ga wena gi kumile a
tomo kuwoneni ka wena, le*z*aku
wena u wa ta nga u rumela mina le
Juda, le mutini wa *z*ilahla *z*a bada-
dani ba mina, kasi mina nza fela ku-
aka wona.
6 Ni hosi yi te ngalo ka mina (a muzi-
nza kambe i wa tsamile hi ka yena),
Hakuba ku taba kule ka ku yini a
lwenzo la wena ke? na hi rini wena
u ta nga wuya ke? *Z*ingaho kona
ku wa lo xalalisa a hosi a ku rume-
la mina; na mina nzi wa lo yimisela
a xikati.
7 *K*latakumbiri mina nzi wa te ngalo
ka hosi, Loku kona ku xalalisa a ho-
si, nga a papilo gi nyikiwa ka mina
a ka mufumeli *k*latukweni wa Co-
ngo, le*z*aku kasi bona ba fela a ku
tsika mina ku hunza nzi kala nzi
cikela le Juda;
8 Ni papilo a ka Asafa a muhlayisi wa
kwati ga hosi, kasi yena wa fela ku
nyika mina a tisinya a ku maha mi-
naneko ya tinyangwa ta kokola lego
gi nga ga yin*d*lu ni ta kurisi ga mu-
ti, ni ta yin*d*lu leyo nzi ta nga enge-
na ka yona. Ni hosi yi lo vumela
mina, kukotisa hi ka canja ga ku-
sasa ga Nungungulu wa mina gi
nga wa hi hehla ka mina.
9 *Z*onake mina nzi lota ka ba mu-
fuleli *k*latukweni wa Congo, nzi
lo nyika bona a mapapilo ya hosi.
Makunu a hosi yi wa rumele *z*i*n*we
na mina a tinduna ta impi *z*i*n*we ni
ba banuna ba mahaxi.
10 Ni laha Sanballati a mu Horoni, na
Tobia a nanza, a mu Ammoni, ba
zwile ha kona, kona ku lo zangarisa
bona hi kuenzelekisilweko, hakuba
laho ku wa kuta a wanuna a ku ta
hlota a ku tsameka kwatsi ka bana-
na ba ka Israeli.
11 *Z*ingaho mina nzi lota le Jerusale-
ma, na mina nzi wa hi leyo masiku
manharu.
12 Na mina nzi lo suka ni wusiku, mi-
na ni ba*n*wani ba banuna ba tso-
ngwani *z*i*n*we na mina; ge nzi wa
nga *b*yelangi ni wihi a munhu le*z*o
Nungungulu a bekileko lomo mbi-
lwini ya mina a ku mahela Jerusa-
lema; ge hambu laho ku wa nga hi
kona ni xihi xihari *z*i*n*we na mina,
saseka a xihari lexo mina nzi nga
wa kilele ka xona.
13 Na mina nzi lo huma lahandle ni
wusiku hi nyangwa ni minzelelo,
vona ngomama ta hlowo ya mhisi,
na ka nyangwa ya koho, nzi tsebe-
tela a ligingisi la Jerusalema, lolo li

nga wa kungumulwe, ni tinyangwa
ta kona ti wa hisilwe hi nzilo.
14 Zonake mina nzi loya le nyangweni
ya tihlowo ni le tibeni ga hosi: Ka-
nilezi laho ku wa nga hi kona a wu-
tsamo ka xihari lexo xi nga wa hi la-
hasi ka mina a ku hunza.
15 Zonake ku lo kanziya mina hehla hi
wusiku hi le congwaneni, a ku tse-
betela a ligingisi; nzi lo klela ha xi-
nzakwana, nzi lo engena hi nyangwa
ya minzelelo, na ziwangaho nzi lo
wuya.
16 Ni mufumeli i wa nga zitibangi le-
zaku mina nzi wa yile, kutani lezaku
nzi mahile yini; ge mina kwatsi lezi
nzi wa nga se ku byela kona ka ba
Juda, ge ni ka bapristi, ge ni ka ba
dzunzekileko, ge ni ka bawumbe-
lweko, ge ni ka bonkle labo ba ma-
bako a tiro.
17 Zonake ku lo wula mina ka bona,
Nwina ma wona a nanzu wa kubiha
lowu hi nga ka wona, lezaku gi tsa-
misile ku yini a Jerusalema na gi
hahlukile, ni tinywangwa ta kona
ti hisilwe hi nzilo: ngonani, na nga
hina hi aka a ligingisi la Jerusale-
ma, kasi ha fela ku kala hi nga ma-
hiwi a nzhukano kambe.
18 Na mina nzi lo byela bona a canja
ga Nungungulu wa legi gi nga wa
hi kusasa hehla ka mina, kwatsi hi-
lezi kambe a timhaka ta hosi leto a
ti wulawulileko ka mina. Na bona
ba te ngalo. Nga hina hi suka hi
aka. Zingaho bona ba lo tiyiseta a
canja gabye hi tiro wa kusaseka.
19 Kanilezi laha Sanballati a mu Horo-
ni, na Tobia a nanza, a mu Ammoni,
na Gexemi a mu Arabia, ba zwile
kona, bona ba lo hleka kwatsi ku-
tseketsela, ba lo kanyisa hina, na ba
te ngalo, Zakuyini lezi zilo nwina
mu mahako ke? nwina a mo hlu-
buka mu vukela a hosi ke?
20 Zonake nzi lo ba hlamula nzi te
ngalo ka bona, A Nungungulu wa
tilo, yena hi yena a ta nga vuvu-
misa hina; hikwalaho hina malanza
ya yena a hi sukeni hi aka: kani-
lezi nwina a mu na xiabelo, ge ni
fanelo, ge ni alakanyelo, lomo Jeru-
salema.

XIPIMO 3.

1 Zonake Eliaxiba a mupristi wa
hombe i lo suka zinwe ni bamaka-
bye ba yena a bapristi, na bona ba
lo aka a nyangwa ya tiyivu; na bo-
na ba lo basisa yona, ba lo yimisa a
tibati ta yona; kona le taweni ya le
Hammea, bona ba lo basisa yona,
kala le taweni ya le Hananeli.
2 A kugamela yena ba lo aka a ba ba-
nuna ba le Jeriko. A wo gamela
bonawu i lo aka Zakkura a nisanya-
na wa Imri.
3 Ni nyangwa ya zindluwani a bari-
sanyana ba ka Hassena ba lo aka;
na bona ba klateka a minaneko ya
kona, ba lo yimisa a tibati ta kona,
ni zibanana za kona, ni zikwinyaro
za kona.
4 Ni wo gamela bona i lo akisa Mere-
mote a nisanyana Uria, a nisanyana
wa ka Hakkoza. Ni wo gamela bo-
na i lo akisa Mexullamu a nisanyana
wa ka Berecia, a nisanyana wa Mexe-
zabeli. Ni wa kugamela i lo akisa
Zadoke a nisanyana wa Baana.
5 Ni wo gamela ka bona a ma Tekoi
ma lo akisa; kanilezi a manganakana
yabye a ba bekangi a tinhamo tabye
tirweni wa hosi yabye.
6 A nyangwa ya kale i lo akisa Jo-
iada a nisanyana wa Pasea na Me-
xullamu a nisanyana wa Besodeia;
bona ba lo klateka a minaneko ya
kona, ba lo yimisa a tibati ta kona,
ni zibanana ba kona, ni zikwinyaro
za kona.
7 Ni wo gamela bona i lo akisa Mela-
tia mu Gibeoni, na Jadoni a mu
Meronote, banuna wa Gibeoni, ni
wa Mizpa, loye wa xitsamo xa mu-
fumeli loye a nga wa hi le klatu-
kweni na Congo.
8 Ni wo gamela yena Uziele a nisa-
nyana wa Harhaia, a mufuli wa nza-
lama. Ni wo gamela i lo akisa Ha-
nania a munwe wa bapoli ba mitiro,
na bona ba lo gingisisa Jerusalema
kala le ligingisini la le handle.
9 Ni wo gamela bona i lo akisa Refaia
a nisanyana wa ka Hura, a mufu-
meli wa kihlanya ga mukuhu wa le
Jerusalema.
10 Ni wo gamela bona Jedaia a nisa-
nyana wa Harumafu, hehla ka xu-
ngetano ni yindlu ya yena. Ni wo
gamela ka yena i lo akisa Hattuxa a
nisanyana wa Hexabneia.
11 Malkija a nisanyana wa Harima, na
Hasxuba nisanyana wa Pahat-mo-
abi, i lo akisa xinwa xiabelo, ni ta-
wa ya mapingo.
12 Ni wo gamela ka yena i lo akisa Xa-

lluma a nisanyana wa Hallohexa, a
mu mufumeli wa kihlanya ga mukuhu
wa le Jerusalema, yena ni
nhanyana wa yena.
13 A nyangwa ya minzelelo yi lo
akiswa hi Hanuna, ni baakileko Zanoa;
bona ba lo aka yona, ba lo yimisa
a tibati ta kona, ni zibanana za
kona, ni zikwinyaro za kona, ni kume
ga mazana ya mikono ya ligingisi
kala nyangweni ya koho.
14 Ni nyangwa ya koho i lo akisa
Malkija a nisanyana wa Rekabe, a
mufumeli wa tiko ga le Bet-hakeremu;
yena i lo aka yona, i lo yimisa
a tibati ta kona, a zibanana za kona,
ni zikwinyaro za kona.
15 Ni nyangwa ya hlowo i lo akisa
Xalluna a nisanyana wa Kol-hoze, a
mufumeli wa tiko ga le Mizpa; yena
i lo aka yona, i lo nameketa yona, i
lo yimisa a tibati ta kona, a zibanana
za kona, ni zikwinyaro za kona ni
kurisi ka tiba ga le Xela hi simu ya
hosi, kona le mayingweni laya ma
relelako mata hi le mutini wa Davida.
16 A nzako ka yena i lo akisa Nehemia
a nisanyana wa Azbuka, a mufumeli
wa kihlanya ga tiko ga le Bet-zura,
kala ka wutsamo lego gi cuwukeneko
ni xilahla xa Davida, ni ka tiba
lego gi nga wa mahilwe, kala ka
yin*d*lu ya ba banuna ba tinhenha.
17 A nzako ka yena ba lo akisa a ba ka
Levi, Rehuma a nisanyana wa Bani.
Ni wo gamela yena i lo akisa Haxabia,
a mufumeli wa kihlanya ga tiko
Keila, akuba tiko ga yena.
18 A nzako ka yena ba lo akisa a bamaka*b*ye
ba yena, Bavai a nisanyana wa
Henadade, a mufumeli wa kihlanya
ga tiko ga Keila.
19 Ni wo gamela yena i lo akisa Ezera
a nisanyana wa Jexua, a mufumeli
wa le Mizpa, a xi*n*wani xiabelo, xi
cuwukeneko ni le ku*k*lakukeni kala
le ma*k*larini le a kurisi gi yako gi ya
renzeleka ha kona.
20 A nzako ka yena Baruke a nisanyana
wa Zabbai hi kulabisileko yena
i lo akisa a xi*n*wani xiabelo, ku sukela
le ku renzelekako a kurisi kala
le libatini la yin*d*lu ya ka Eliaxiba a
mupristi wa hombe.
21 A nzako ka yena i lo akisa Meremote
a nisanyana wa Uria a nisanyana
wa Hakkoza a xiabelo xi*n*wani, kusukela
libatini la yin*d*lu ya Eliaxiba
ku kala ku gumelweni ka yin*d*lu ya
ka Eliaxiba.
22 A nzako ka yena ba lo akisa a bapristi,
a ba banuna ba mikoba.
23 A nzako ka bona ba lo akisa Benjamini
na Hasxuba, hi xungetano ni
yin*d*lu ya bona. A nzako ka bona
i lo akisa Azaria a nisanyana wa
Maaseia a nisanyana wa ka Anania
hi lahan*d*le ka yin*d*lu ya yena
*n*winyi.
24 A nzako ka yena i lo akisa Binnui a
nisanyana wa ka Henadade xiabelo
xi*n*wani, kusukela le n*d*lwini ya ka
Azaria kala kurenzelekeni ka kurisi,
kala le kuzwini.
25 Na Palala a nisanyana wa Uzai i lo
akisa le ko xungetana ni kurenzeka
ka kurisi, ni ka tawa leyo yi yimileko
hi le hehla ka yin*d*lu ya hosi,
leyi yi nga leyo nyangweni ya murangeli.
Ni ka yena Pedaia a nisanyana
wa Paroxa i lo akisa.
26 (Makunu a ma Netinime ma wa lo
aka le Ofeli, a ka wutsamo le gi
xungeteneko ni nyangwa ya mati a
ngomama ni mutsuwukagambo, ni
tawa leyo yi humeleleko.)
27 A nzako ka yena a ma Tekoi ma lo
akisa a xinwani a xiabelo, hehla ka
cuwukana ni tawa ya hombe leyo
yi yimileko yi hunzelela, ni kala le
ligingisini la le Ofeli.
28 Le hehla ka nyangwa ya mahaxi
ku lo akisa a bapristi, bon*k*lelele a
xungetano ni yin*d*lu ya yena.
29 A nzako i lo akisa Zadoke a nisanyana
wa Immera hehla ko xungetana
ni yin*d*lu ya yena *n*winyi. Ni
nzako ka yena i lo akisa Xemaia a
nisanyana wa ka Xekania, a muhlayisi
a wa nyangwa ya mutsuwukagambo.
30 A nzako ka yena i lo akisa Hanania a
nisanyana wa Xelemia, na Hanuna a
nisanyana wa n*k*lanu ni mu*n*we wa
Zalafa, a xiabelo xi*n*wani. A nzako
ka yena i lo akisa Mexullamu a
nisanyana wa Berecia hehla a cuwukano
ni yin*d*lu ya yena.
31 A nzako ka yena i lo akisa Malkija
a mu*n*we wa mufuli wa nzalama le
n*d*lwini ya Netinime, ni ya bamahungani,
hehla ka cuwukano ni nyangwa
ya Hammifkada, ni le ku*k*lakukeni
ka kuzu.
32 Ni xikari ka kuzu ni nyangwa ya
tiyivu i lo akisa a mufuli wa nzalama
bamahungani.

XIPIMO 4.

1 Kanilezi na kona na ku mahisile le-
zo lezaku, laha Sanballati a zwileko
lezaku hina hi akisa a kurisi, yena i
wa lo zangara, i lo teka a kutikulisa
nguvu, i lo tseketsela a ba Juda.
2 Na yena i lo wulawula mahlweni ka
bamaka*b*ye ba yena ni ka impi ya le
Samaria, na te ngalo, Zakuyini lezi
a ba Juda laba ba mikoxa ba maha-
ko ke? kunene bona ba ta gingisisa
a wutsumbu ga bona ke? kunene ba
ta pahlela ke? kunene bona ba ta
maha kugumelwa hi ka siku ke?
kunene bona ba vixisa a zitolo hi ka
fenze leyi yi kungumukeleko ke? na
mu wona lezaku tona ti hisilwe ke?
3 Makunu Tobia a mu Ammoni i wa
hi ka yena, na yena i te ngalo, Zona
lezi ba akako, loku a hlati wu kanzi-
ya hehla, wona wuta kugumula a
ri*b*ye ga ligingisi.
4 Zwana, O Nungungulu wa hina; ha-
kuba hina hi nyenyilwe: hunzula a
nzhukanó ya bona benyi hehla ka
hloko ya*b*ye bo benyi, ni ku ba nyi-
kela a mupango lomo tikweni ga
wuko*n*wi ga ga*b*ye;
5 U nga kubunyeti a zigoho za*b*ye,
nga ni kuonha ka*b*yo ku nga kululwi
mahlweni ka wena; hakuba bona ba
vin*d*lukisile wena a ku zangara, ma-
hlweni ka ba baaki.
6 Zingaho hina hi lo aka a kurisi; ni
gon*k*le a kurisi gi wa lo *k*langana
katigi*n*we hi laha xikari ka ku*k*la-
kuka ka kona; hakuba a banhu ba
wa xubile a kutira.
7 Kanilezi na ku mahisile lezo leza-
ku, Laha Sanballati, na Tobia, ni ma
Arabia, ni ma Ammoni, ni ma Axdo-
di, ba zwile lezaku a kuakisa ka ku-
risi ga le Jerusalema ku komama
mahlweni, ni lezaku a mimole yi
dibetelwe, zonake bona ba wa la su
tsingelwa hi zanga;
8 Na bona ba lo kungela bon*k*le ba
bona katigi*n*we a kuta ba talwa ba
vukela a Jerusalema, ni ku maha a
vilinganya leyo.
9 Kanilezi hina hi lo maha a kombelo
wa hina ka Nungungulu wa hina, hi
lo rumela a barinzeli ba bona a siku
ni wusiku, hakuba ha bona.
10 Na Juda i te ngalo, A ntamo wa ba-
rwali baminzwalo wu mbetekile, ni
laho ku kona a fenze yo tala; zinga-
ho lezo hina hi wa nga zi koti a ku
aka a kurisi.
11 Ni balala ba hina ba te ngalo, Bona
ba nga ta zi tiba, ge hambu ni ku
wona, kala hina hita xikari ka bona,
ni ku ta hlasela bona, ni ku maha a
tiro a ku kawula.
12 Na ku mahisile lezo lezaku, laha a
ba Juda labo ba nga wa akile hi ka
bona ba nga wa tile, bona ba lo wula
ka kume ga zikati hi ka gon*k*le a
wutsamo, *N*wina mu fanela a ku
wuya ka hina.
13 Hikwalaho nzi lo beka lomo *k*lelweni
ga lahasi ga wutsamo le nzako ka
kurisi, le wutsa*n*weni ga le han*d*le,
mina nzi lo beka leyo banhu a nza-
ko ka mingango ya*b*ye zi*n*we ni ti-
supado ta*b*ye, ni ma*k*lari ya*b*ye, ni
mawura ya*b*ye.
14 Na mina nzi lo cuwuka, na nzi lo
suka, nzi te ngalo ka manganakana,
ni ka bafumeli, ni ka bon*k*le banhu,
nga mu nga ca*b*yiswi ha bona: ala-
kanyani a Hosi, loye a nga wa hombe
ni a cabekako, ni kulwela a bama-
ka*b*ye ba *n*wina, a barisanyana ba
*n*wina, ni banhanyana ba *n*wina, ni
basati ba *n*wina, ni tin*d*lu ta *n*wina.
15 Na ku mahisile lezo, laha a balala
ba hina ba nga wa zi tibile lezaku
kona ku ti*b*yekisilwe ka hina, ni le-
zaku Nungungulu i mahile a guje-
guje ga*b*ye gi nga nyawuli, ni lezaku
hina hon*k*le hi *k*lelele le ligingisini,
hon*k*lelele le tirweni wa hina.
16 Na ku mahisile lezo ku sukela lexo
xikati kukomama mahlweni lezaku
a kihlanya ga malanza ya mina
ma lo tira a tiro, ni kihlanya ga
malanza ya mina ma lo koma a ma-
*k*lari, zi*k*langu, ni mawura, maba-
ji ya ziketse; bafumeli ba wa hi le
nzako ka yon*k*le a yin*d*lu ya ka Ju-
da.
17 Na bona bon*k*le labo ba akileko a
ligingisi na bona bon*k*le labo ba
rwalako a mirwalo ba lo rangela a
wutsumbu ga*b*ye; bon*k*lelele hi gi-
*n*we ga man*d*la ya yena i lo tira a
tiro, na hi gi*n*wani yena i lo *k*leme-
rela a ma*k*lari ya yena;
18 Ni baaki, bon*k*lelele ba bona ba wa
hi ni supado ya yena yi bohilweko
le nyongeni ya yena, na zingaho ba
lo aka. Ni loye a nga waba a para-
tana i wa hi laha ka mina.
19 Na mina nzi te ngalo ka mangana-
kana, ni ka bafumeli ni ka bon*k*le
banhu, A tiro ngwahombe wu kuli-
le, hina hi hangalakile gawabila he-

hla ka ligingisi, a ka mu*n*we ni mu-
*n*wani :
20 Kani hi ka gihi a wutsamo *n*wina
mu ta ngazwa a kubiwa ka parata-
na, wuyelelanani leno ka hina; a
Nungungulu wa hina i ta lwela hi-
na.
21 *Z*ingaho hina hi lo tira a tiro: a
kihlanya ga bona ba lo *k*lemerela a
ma*k*lari ku sukela kuceni ka mixo
kala a tinyeleti ti wonekela.
22 *Z*iwangaho ka xwalexo a xikati mina
nzi te ngalo ka banhu, Nga bon*k*le-
lele *z*i*n*we ni malanza ya*b*ye ba e*k*le-
lela lomo Jerusalema, kasi laha wu-
sikwini ba fela ku maha barangeli
ka hina, kasi ba fela ku tira hi siku.
23 *Z*ingaho ge hambu mina, ge hambu
a bamaka*b*ye ba mina, ge ni malanza
ya mina, ge hambu ba banuna bara-
ngeli labo ba lanzelako mina, ge ku
wa nga hi kona wa hina nga wa
susa a tinguwo ta yena, bon*k*lelele
ba wa ku famba ni ma*k*lari ya yena
le matini.

XIPIMO 5.

1 *Z*onake laho ku wa lo vuka kubi-
wa huwa ya hombe hi la banhwini
ni le ka basati ba*b*ye ba vukela a ba-
maka*b*ye ba*b*ye a ba Juda.
2 Hakuba laho ku wa hi kona labo ba
nga wa te ngalo, Hina, ni barisa-
nyana ba hina ni banhanyana ba
hina, hi tele : nga hina hi teka timbe-
wu kasi ha fela kuga hi hanya.
3 Ba*n*wani kambe laho ku wa hi kona
labo ba nga wa te ngalo, Hina hi
tsumbisile hi masimu ya hina, ni *z*i-
vina za hina, ni tin*dl*u ta hina : nga
hina hi kuma a mabele, hakuba hi
n*dl*ala.
4 Laho ku wa hi kona kambe labo ba
nga wa te ngalo, Hina hi pembile
a mali ya nzhubo ya hosi hi hehla
ka masimu ya hina ni hehla *z*ivina za
hina.
5 Kasike a nyama ya hina yo kwatsi
hi nyama ya bamaka*b*ye ba hina, ni
banana ba hina kwatsi hi banana ba-
*b*ye : ni, manga*b*ye, hina ha neha a
barisanyana ba hina ni banhanyana
ba hina akuba malanza, ni ba*n*wani
ba banhanyana ba hina ba tisilwe
wukumbini kalakale : ge kona a ku
lomo nta*n*weni wa hina aku vune-
tela kona; hakuba ba*n*wani ba ba-
nuna ba na ni masimu ya hina ni *z*i-
vina za hina.

6 Na mina nzi wa lo zangara nguvu
laho na nzi zwile a huwa ya*b*ye ni
leti a timhaka.
7 *Z*onake nzi lo *k*labana nzeni ka wu-
tsumbu ga mina, na nzi vumelana
ni manganakana ni bafumeli, ni nzi
te ngalo ka bona, *N*wina ma tirisa
kukalabela, *n*wen*k*lelele a maka*b*ye
wa yena. Ni ku maha a tsombano
wa hombe wa ku vukela bona.
8 Na mina nzi te ngalo ka bona, Hi-
na a nzako ka ntamo wa hina hi
*k*la*k*lisile a lixaka la hina la ba
Juda, le*z*aku hina hi xa*b*yisilwe ka
bamatiko ; *n*winawu kambe mu wa
ta nga mu xabisa a bamaka*b*ye
ba *n*wina, ni kuba bona ba wa ta
nga ba xa*b*yiswa ka hina ke? *Z*o-
nake bona ba wa lo rutisa ba ti mi-
yelela, bona ba wa nga kumangi ni
mhaka.
9 Kambe mina nzi wa te ngalo, A xilo
lexi *n*wina mu mahako a hi kusasa :
a mu fanele hi ku yini *n*wina a ku
famba hi xicawo xa Nungungulu wa
hina, hakuba hi nzhukano ya matiko
a balala ba hina ke?
10 *Z*iwangaho na minawu kambe, ba-
maka*b*ye ba mina ni malanza ya
mina, nzi pembile bona a mali ni
mabele. Mina nza kombela *n*wina,
nga hina hi tsika loku kukalabela.
11 *K*lelisani, mina nza kombela *n*wina,
ka bona, gona legi siku, a masimu
ya*b*ye, ni *z*ivina *z*a*b*ye, ni wuolivia
ga*b*ye, ni tin*dl*u ta*b*ye, ni xipanze
xa zana xa mali ni xa mabele, ni
waini gi*s*wa, ni mafura, le*z*o *n*wina
mu tekileko ka bona.
12 *Z*onake ku lo wula bona, Hina hi ta
*k*lelisela wona, hi nga ta wutisa ncu-
mo xa le ka bona ; *z*ingaho hina hi
ta maha, kona ku kwatsi hile*z*i wena
u wulileko, *Z*onake mina nzi bitana
a bapristi, nzi lo teka a xifungo ka
bona, le*z*aku bona ba wa ta nga ba
maha kwatsi hi loku kutsumbisa.
13 Kambe mina nzi lo zuza a nguwo
ya mina, na nzi te ngalo, *Z*ingaho
Nungungulu i ta zuza bon*k*lelele
banhu hi le n*dl*wini ya yena, na hi
le tirweni wa yena, loye a nga ma-
hiko lexi xitsumbiso ; hambu *z*ona
zakungahi yena i ta zuziwa, a be
panga. Ni won*k*le a tsombano wu
te ngalo, Ameni, ni kudumisa Jeho-
va. Ni banhu ba lo maha kukotisa
hi ka lexi a xitsumbiso.
14 *K*latakumbiri a ka lexo a xikati

mina nzi nga wa hlawulwe a ku
maha a mufumeli wa*b*ye le tikweni
ga le Juda, ku sukela ka makume
mambiri malembe kala ka makume
manharu ni mambiri a malembe ya
Artaxerxesi a hosi, le*z*aku, kume ni
mambiri malembe, mina ni bamaka-
*b*ye ba mina hi wa nga gangi a *z*iba-
ba *z*a mufumeli.
15 Kanilezi a bafumeli ba ku ranga
labo ba nga wa hi mahlweni ka mina
ba wa binzisa banhu, ba wa lo teka
ka bona a *z*ibaba ni waini, hi laha-
n*d*le ka mune wa makume ya ma-
xekeli ya siliva; ina, ni malanza
ma wa wumbelwe ku fuma hehla ka
banhu: kanile*z*i mina a nzi mahangi
a *z*akungahi, hakuba mina nzi lo ca-
ba a Nungungulu.
16 Ina, na mina nzi lo simamisa lomo
tirweni wa ligingisi, ge hina hi wa
nga xabangi ni tiko: ni won*k*le a
malanza ya mina ma wa tsombene
katigi*n*we le leno ka mina tirweni.
17 *K*latakumbiri laho ku wa hi kona
laho mezeni ya mina a ka ba Juda
ni bafumeli, a zana ni n*k*lanu wa
makume ya ba banuna, hi lahan*d*le
ka labo ba tako ka hi ka matiko la-
wo ma nga xikari ka hina ma ranze-
leko hina.
18 Makunu le*z*i *z*i nga wa longiselelwe
a siku gi*n*we ka wa hi a kabi yi*n*we
ni n*k*lanu ni yi*n*we a tiyivi ti langi-
lweko; kambe ni tihuku ti wa longi-
selelwe mina, ni ka*n*we hi kume ga
masiku a xaka ga tixaka ton*k*le ta
waini: kasike ka *z*on*k*le le*z*i mina
nzi wa nga labangi a *z*ibaba *z*a wufu-
meli, hakuba a wukumbi gi wa binzi-
silwe hehla ka banhu.
19 Alakanya ka mina, O Nungungulu
wa mina, hi kusasa kon*k*le loku nzi
ku mahileko ka laba banhu.

XIPIMO 6.

1 Makunu na ku mahisile le*z*o, la-
bo kona ku nga wa bikilwa ka Sa-
nballati na Tobia, ni ka Gexemi, a
mu Arabia, ni ka bon*k*le a balala
ba hina, le*z*aku mina nzi akile a li-
gingisi, ni le*z*aku laho ku wa nga hi
kona a mole wu nga wa siyilwe
(hambu ka lexo a xikati mina nzi
wa nga se ku yimisa a tibati lomo
tinyangweni),
2 Le*z*aku Sanballati na Gexemi ba la
ku rumela ka mina, baku, Ngona,
nga hina hi *k*langana katigi*n*we a ka
mu*n*we wa mitana ya mikobeni ya
le Ono. Kanile*z*i bona ba wa ku ala-
kanya a ku *k*lawula mina.
3 Na mina nzi lo rumela a mitsu-
kano ka bona, nziku, Mina nzi tira
a tiro wa hombe, *z*ingaho mina nzi
nga ta relela nzita; hiyini a wu ta
nga kawula, laha mina na nza ha
tsikile wona, ni kurelela nzi ta ka
nwina ke?
4 Na bona ba lo rumela ka mina a
mune wa *z*ikati hi nzako ka laya
mamahela; na mina nzi lo hlamula
bona hi ywaleyo n*d*lela.
5 *Z*onake i lo rumela Sanballatі a na-
nza ga yena ka mina hi ku fanana
ni le*z*o hi xikati xa wun*k*lanu ni
papilo gi vululekileko canjeni ga
yena,
6 Lahoke ku wa tsalilwe, Kona ku bi-
kilwe xikari ka mifumo, na Gaxmu
wa wula, le*z*aku wena ni ba Juda
mu alakanya a ku hlubuka; haku-
ba hi ka lexi wena wa aka a ligingi-
si: na wena u ta maha a hosi ya*b*ye,
kukotisa hi ka timhaka leti.
7 Na wena u yimisile a baprofeti a ku
kanela ha wena le Jerusalema, baku,
Laho ku kona a hosi le Juda: ma-
kunu kona ku ta bikiwa ka hosi ku-
kotisa hi ka timhaka leti. Ngona
wena hikwalaho, na nga hina hi
maha a xikungo katigi*n*we.
8 *Z*onake mina nzi wa lo rumela ka
yena, nziku, Laho a ku kona a xilo
xi mahekileko kwatsi hile*z*i wena u
wulako, kanile*z*i wena wa kukohli-
sa hi le lomo mbilwini ya wena.
9 Hakuba bona bon*k*le ba wa ta nga
ba maha hina a ku caba, baku, A
man*d*la ma ta mbela ntamo le tirwe-
ni, kasi wona wu fela ku kala wu
nga mahiwi. Kanilezi makunu, O
Nungungulu, tiyiseta wena a ma-
n*d*la ya mina.
10 Na mina nzi engena lomo n*d*lwini
ya Xemaia a nisanyana wa Delaia a
nisanyana wa Mehetabele, loye a
nga wa valelwe; na yena i wa te
ngalo, Nga hina hi *k*langana katigi-
*n*we lomo n*d*lwini ya ka Nungungu-
lu, lomo tempeleni, na nga hina hi
vala a tibati ta tempele: hakuba bo-
na ba wa ta nga ba ta daya wena;
ina, laha wusikwini ba wa ta nga ba
ta daya wena.
11 Na mina nzi te ngalo, A munhu wo
kwatsi nzi mina i wa ta nga a caba
ke? Nzi mani a nga laho, le*z*aku, a

wo kwatsi nzi mina, a nga wa ta nga
a ya lomu tempeleni a kuponisa a
wutomi ga yena ke? mina nzi nga
ta engena.
12 Na mina nzi lo pima, ni, manga*b*ye,
Nungungulu i wa nga rumangi ye-
na; kanile*z*i yena i lo wulawula loku
a profeta a vukela mina: na Tobia
na Sanballati ba rihile yena.
13 Hakuba hi ka leyi mhaka yena i wa
rihilwe, le*z*aku mina nzi wa ta nga
nzi cabisilwe, nzi maha le*z*o, nzi
onha, kasi bona ba fela ku kuma a
mhaka ya ku wula kubiha, kasi bo-
na ba fela ku rukatela mina.
14 Alakanya, O Nungungulu wa mina,
Tobia na Sanballati kukotisa hi mi-
tiro leyi ya*b*ye, kambe ni muprofeti
wa wasati Noadia, ni bon*k*le a ba-
profeti, labo bon*k*le ba nga wa ta
beka mina kucabeni.
15 *Z*ingaho a ligingisi li wa mbeteki-
le hi ka siku ga makume mambiri
ni n*k*lanu ga hweti Eluli, hi ka
n*k*lanu wa makume ni mambiri ma-
siku.
16 Na ku mahisile le*z*o, laha bon*k*le a
balala ba hina ba nga wa zwile ha
kona, le*z*aku ton*k*le a tixaka leto ti
nga wa hi ranzele ti lo caba, ti wa
lo hoxwa lahasi kuwoneni ka*b*ye;
hakuba bona ba wa lo pima le*z*aku
lowu a tiro wu wa tirilwe hi Nungu-
ngulu wa hina.
17 *K*latakumbiri ka lawo masiku a ma-
nganakana ya ba Juda ma lo rumela
a mapapilo yo tala ka Tobia, ni ma-
papilo ya Tobia ma lota ka bona.
18 Hakuba laho ba wa hi banyingi le
Juda ba nga wa hlambanyile ka ye-
na, hakuba yena i wa hi nisanyana
hi ka nayo Xekania a nisanyana wa
Ara; ni nisanyana wa yena Jeho-
hanani i wa tekile a nhanyana wa
Mexullamu a nisanyana wa Berecia
a sati.
19 Kambe bona ba lo wulawula hi ku-
sasa ka yena mahlweni ka mina, ni
kubika a timhaka ta yena mahlweni
ka mina, ba lo bika a timhaka ta
mina ka yena. Na Tobia i lo rume-
la a mapapilo a ku maha mina nzi
caba.

XIPIMO 7.

1 Makunu na ku mahisile le*z*o, laha
a ligingisi li nga wa akilwe, na
mina na nzi yimisile a tibati, ni
barinzeli ba tinyangwa, ni bayi-
mbeleli ni ba ka Levi ba wa yimi-
silwe,
2 Le*z*aku mina nzi lo nyika a maka*b*ye
wa mina Hanani, na Hanania, a mu-
fumeli wa kokola, a ku wumbelwa
ku hlayisa Jerusalema; kakuba ye-
na i wa hi munhu a kolekileko, i
wa lo caba a Nungungulu hehla ka
banyingi.
3 Na mina nzi te ngalo ka bona, Nga
a tinyangwa ta Jerusalema ti nga
vululwi kala a gambo gi bisa; ni
laha na bona na ba ha yimile ba ri-
nzela, nga bona ba vala tibati, ni ku
kwinyara *n*wina tona: mu hlawula
a barinzeli a ka baakileko ba le Je-
rusalema, bon*k*lelele kurinzeleni ka-
*b*ye, bon*k*lelele a ku cuwukela a yi-
n*d*lu ya*b*ye.
4 Makunu a muti wu wa anamile wu
kulile; kanile*z*i a banhu ba wa hi
batsongwani lomo, ni tin*d*lu ti wa
nga se ku akiwa.
5 Na Nungungulu wa mina i lo be-
ka lomu mbilwini ya mina a kutso-
mbanyisa katigi*n*we a manganaka-
na, ni bafumeli, ni banhu, kasi bona
ba fela ku hlambanyisela a wuzuku-
lu ga*b*ye. Na mina nzi lo kuma a
buku ga wuzukulu ga*b*ye labo ba
nga wa tile kuranga, na mina nzi lo
kuma a ku tsalwa ka kona:
6 Ni laba hi banana ba tiko, labo ba
nga wa kanziyile hi le kuko*n*weni
ba labo ba nga wa rwelwe kule, la-
bo Nebukadnezzare a hosi ya le Ba-
buloni a nga wa gotsile ba famba,
ni labo ba nga wa *k*lelele le Jerusa-
lema na Juda, bon*k*lelele mutini wa
ka ka*b*ye;
7 Labo ba nga wa tile na Zerubabeli,
na Jexua, na Nehemia, na Azaria,
na Raamia, na Nahamani, Morde-
kai, Bilxani, Misperete, Bigvai, Ne-
huma, Baana.
A tsengo wa ba banuna ba ba-
nhu ba ka Israeli:
8 A banana ba ko Paroxa, mambiri
mazana ya kume ga mazana ni zana
ni n*k*lanu ni mambiri makume ni
bambiri.
9 A banana ba ka Xefatia, mazana
manharu ni n*k*lanu ni mambiri ma-
kume ni bambiri.
10 A banana ba ka Ara, i n*k*lanu ni
gi*n*we a makume mazana ni n*k*lanu
wa makume ni bambiri.
11 A banana ba ka Pahat-moabi, ba ba-
nana ba ka Jexua na Joabe, mambiri

a kume ga mazana ni n*k*lanu ni ma-
nharu mazana ni kume ni n*k*lanu ni
banharu.
12 A banana ba ka Elami, i kume ga
mazana ni mazana mambiri ni n*k*la-
nu ni mune.
13 A banana ba ka Zattu, i n*k*lanu ni
manharu mazana ni mune wa ma-
kume ni n*k*lanu.
14 A banana ba ka Zakkai, i n*k*lanu ni
mambiri mazana ni n*k*lanu ni gi*n*we
makume.
15 A banana ba ka Binnui, i n*k*lanu ni
gi*n*we mazana ni mune wa makume
ni n*k*lanu ni banharu.
16 A banana ba ka Bebai, i n*k*lanu ni
gi*n*we mazana ni makume mambiri
ni n*k*lanu ni banharu.
17 A banana ba Azgade, mambiri a ku-
me ga mazana ni mazana manharu
ni makume mambiri ni bambiri.
18 A banana ba ka Adonikamu, i n*k*la-
nu ni gi*n*we mazana ni n*k*lanu ni gi-
*n*we makume ni n*k*lanu ni bambiri.
19 A banana ba ka Bigvai, mambiri a
kume ga mazana ni n*k*lanu ni gi*n*we
makume ni n*k*lanu ni bambiri.
20 A banana ba ka Adina, i n*k*lanu ni
gi*n*we mazana ni n*k*lanu wa maku-
me ni n*k*lanu.
21 A banana ba ka Atera, ba ka Heze-
kia, i n*k*lanu ni mune makume ni
n*k*lanu ni banharu.
22 A banana ba ka Haxuma, manharu
mazana ni makume mambiri ni n*k*la-
nu ni banharu.
23 A banana ba ka Bezai, mazana ma-
nharu ni makume mambiri ni mune.
24 A banana ba ka Harifa, i zana ni
kume ni bambiri.
25 A banana ba ka Gibeoni, i n*k*lanu
mune makume ni n*k*lanu.
26 A ba banuna ba le Betlehema ni le
Netofa, i zana ni n*k*lanu ni manharu
makume ni n*k*lanu ni banharu.
27 A ba banuna ba ka Anatote, i zana
ni makume mambiri ni n*k*lanu ni
banharu.
28 A ba banuna ba ka Bet-azmavete,
mune wa makume ni bambiri.
29 A ba banuna ba ka Kiriat-jearimu,
Cefira, na Beerote, i n*k*lanu ni ma-
mbiri a mazana ni mune wa maku-
me ni manharu.
30 A ba banuna ba le Rama ni Geba, i
n*k*lanu ni gi*n*we mazana ni makume
mambiri ni mu*n*we.
31 A ba banuna ba le Micemasi, i zana
ni makume mambiri ni bambiri.
32 A ba banuna ba le Beteli ni Ai, i
zana ni makume mambiri ni ba-
nharu.
33 A ba banuna ba mu*n*wani Nebo, i
n*k*lanu wa makume ni bambiri.
34 A banana ba mu*n*wani Elami, i ku-
me ga mazana ni mazana mambiri
ni n*k*lanu wa makume ni mune.
35 A banana ba ka Harima, mazana
manharu ni makume mambiri.
36 A banana ba ka Jeriko, mazana ma-
nharu ni mune wa makume ni n*k*la-
nu.
37 A banana ba ka Loda, Hadida, na
Ono, i n*k*lanu ni mambiri mazana ni
mu*n*we.
38 A banana ba ka Senaa, manharu a
kume ga mazana ni n*k*lanu ni mune
mazana ni makume manharu.
39 A bapristi; A banana ba ka Je-
daia, ba yin*d*lu ya ka Jexua, i n*k*la-
nu ni mune mazana ni n*k*lanu ni
mambiri makume ni banharu.
40 A banana ba ka Immera, i kume ga
mazana ni n*k*lanu wa makume ni
bambiri.
41 A banana ba Paxhura, i kume ga
mazana ni mazana mambiri ni mune
wa makume ni n*k*lanu ni bambiri.
42 A banana ba ka Harima, i kume ga
mazana ni kume ni n*k*lanu ni ba-
mbiri.
43 A ba ka Levi: a banana ba ka Je-
xua, ba ka Kadmieli, a banana ba
ka Hodeva, i n*k*lanu ni mambiri ma-
kume ni mune.
44 A bayimbeleli: a banana ba ka Asa-
fa, i zana ni mune wa makume ni
n*k*lanu ni banharu.
45 A barinzeli ba tinyangwa: a banana
ba ka Xalluma, a banana ba ka Ate-
ra, a banana ba ka Talmoni, a bana-
na ba ka Akkuba, a banana ba ka
Hatita, a banana ba ka Xobai, i zana
ni makume manharu ni n*k*lanu ni
banharu.
46 A ma Netinime: a banana ba ka
Ziha, a banana ba ka Hasufa, a ba-
nana ba ka Tabaote,
47 A banana ba ka Kerosi, a banana ba
ka Sia, a banana ba ka Padoni,
48 A banana ba ka Lebana, a banana
ba ka Hagaba, a banana ba ka Sa-
lmai,
49 A banana ba ka Hanani, a banana
ba ka Giddeli, a banana ba ka Ga-
hara,
50 A banana ba ka Reaia, a banana ba
ka Rezini, a banana ba ka Nekoda,

51 A banana ba ka Gazzama, a banana
ba ka Uzza, a banana ba ka Pasea,
52 A banana ba ka Besai, a banana ba
ka Meunime, a banana ba ka Nefu-
xesima,
53 A banana ba ka Bakbuke, a banana
ba ka Hakufa, a banana ba ka Ha-
rhura,
54 A banana ba ka Bazlite, a banana ba
ka Mehida, a banana ba ka Harxa,
55 A banana ba ka Barkosi, a banana
ba ka Sisera, a banana ba ka Tema,
56 A banana ba ka Nezia, a banana ba
ka Hatifa.
57 A banana ba malanza ya ka Solo-
moni: a banana ba ka Sotai, a bana-
na ba ka Soferete, a banana ba ka
Perida,
58 A banana ba ka Jaala, a banana ba
ka Darkoni, a banana ba ka Giddeli,
59 A banana ba ka Xefatia, a banana
ba ka Hattila, a banana ba ka Po-
cerethazzebaime, a banana ba ka
Amoni.
60 Bon*k*le ma Netinime, ni banana ba
malanza ya ka Solomoni, ba wa hi
mazana manharu ni n*k*lanu ni mune
makume ni bambiri.
61 Ni laba hi bona laba ba nga wa
kanziyile ba suka hi le Tel-mela, Tel-
harxa, Cerube, Addoni, ni Immera;
kanilezi bona ba wa nga ba zi kota-
ngi a ku kombisa a tin*d*lu ta bada-
dani ba*b*ye, ge ni mbewu ya*b*ye, le-
zaku kutani bona ba wa hi ba ka
Israeli:
62 A banana ba ka Delaia, a banana ba
ka Tobia, a banana ba ka Nekoda, i
n*k*lanu ni gi*n*we mazana ni mune wa
makume ni bambiri.
63 Ni ka bapristi: a banana ba ka Ho-
baia, a banana ba ka Hakkoza, a ba-
nana ba ka Barzillai, loye a nga wa
tekile wasati wa banhanyana ba ka
Barzillai a mu Gileade, na ba lo cula
le nzako ka mabito ya*b*ye.
64 Laba ba lo hlota a kutimulwa ka*b*ye
xikari ka labo ba nga wa timulwe
hi wuzukulu, kanile*z*i ku wa nga
ku*n*wangi: hikwalaho bona ba wa
lo alakanywa hi ku *s*wihatilweko,
ba lo suswa wupristini.
65 Ni mufumeli i te ngalo ka bona, le-
zaku bona ba wa nga taga a *z*ilo *z*i
hunzeleleko kubasa, kala laho ku
yima a mupristi *z*i*n*we na Urima na
Tummima.
66 Ni won*k*le a gotsobanyano katigi-
*n*we ku wa hi mune wa makume ni
mambiri a kume ga mazana ni ma-
zana manharu ni n*k*lanu ni gi*n*we
makume,
67 Hi lahan*d*le ka malanza ya*b*ye ya xi-
nuna ni malanza ya*b*ye ya xisati, a
bahi ku wa hi n*k*lanu ni mambiri a
kume ga mazana ni mazana manharu
ni n*k*lanu ni bambiri: na bona ba
wa hi ni mazana mambiri ni mune
wa makume ni n*k*lanu a ba banuna
ba ku yimbelela ni ba basati ba ku
yimbelela.
68 Ni mahaxi ya*b*ye ma wa hi n*k*lanu
ni mambiri a mazana ni makume
manharu ni n*k*lanu ni ginwe; a ma-
esela ya*b*ye, mazana mambiri ni mu-
ne wa makume ni n*k*lanu;
69 A makameli ya*b*ye, mune wa maza-
na ni makume manharu ni n*k*lanu;
ni timbongola ta*b*ye, i n*k*lanu ni gi-
*n*we a kume ga mazana, ni n*k*lanu
ni mambiri mazana ni makume ma-
mbiri.
70 Ni ba*n*wani ba tihloko ta tin*d*lu ta
badadani ba lo nyika akuba *z*a tiro.
Ni mufumeli i lo nyika le bakweni
a kume ga mazana madarike ya nza-
lama, n*k*lanu wa makume a *z*iname-
lo, n*k*lanu wa mazana ni makume
manharu a tinguwo ta bapristi.
71 Ni ba*n*wani ba tihloko ta tin*d*lu ta
badadani ba lo nyika le bakweni ga
tiro a makume mambiri a kume ga
mazana a madarike ya nzalama, ni
mambiri a kume ga mazana ni maza-
na mambiri a *z*iringaniso *z*a siliva.
72 Ni le*z*o bon*k*le banhu ba nga wa
nyikile ku wa hi makume mambiri
a madarike ya nzalama, ni mambiri
a kume ga mazana a ziringaniso ya
siliva, ni n*k*lanu ni gi*n*we a ma-
kume ni n*k*lanu ni timbiri a tinguwo
ta bapristi.
73 *Z*ingaho a bapristi, ni ba ka Levi,
ni barinzeli ba tinyangwa, ni bayi-
mbeleli, ni ba*n*wani ba banhu, ni ma
Netinime, ni won*k*le Israeli, ba lo
aka lomo mitini ya*b*ye.
Ni laha a n*k*lanu ni timbiri a ti-
hweti ti nga wa tile, a banana ba ka
Israeli ba wa hi lomo mitini ya*b*ye.

XIPIMO 8.

1 Ni bon*k*le banhu ba lo tsombanyi-
sa a wutsumbu ga*b*ye katigi*n*we
kwatsi munhu mu*n*we le wutsa-
*n*weni ga le han*d*le lego gi nga wa
mahlweni ka nyangwa ya mati; na
bona ba lo wulawula ka Ezra a mu-

tsali, a ku neha a buku ga nayo wa
Mosi, lego Jehova a leleteleko ka
Israeli.
2 Na Ezra a mupristi i lo neha a buku
ga nawo mahlweni ka gotsobanyano,
bon*k*le ba banuna ni babasati, ni ka
bon*k*le labo ba nga wa ta nga bazwa
hi pimisisiso, hehla ka siku go ranga
ga hweti ya n*k*lanu ni timbiri.
3 Na yena i lo gonza mahlweni ka wu-
tsamo ga le enama lego gi nga wa hi
mahlweni ka nyangwa ya mati ku
sukela laha punzwini wa mixo kala
laha mu*n*wini, a kubakoneni ka ba
banuna ni ba basati, ni ka labo ba
nga wa ta nga ba pimisisa; ni tin*d*le-
be ta bon*k*le banhu ti lo panga tizwa
a ka buku ga nawo.
4 Na Ezra a mutsali i lo yima laha xi-
tsuleni xa tinhi, lexo ba nga wa xi
mahele lowo tiro; na hi lahan*d*le ka
yena i lo yima Mattitia, na Xema, na
Anaia, na Uria, na Hilkia, na Maa-
seia, hi ka canja ga yena ga xinene;
ni ka canja ga yena ga xibaba, Pe-
daia, na Mixaeli, na Malkija, na Ha-
xuma, na Haxbaddana, na Zakaria,
na Mexullamu.
5 Na Ezra i lo vulula a buku kuwo-
neni ka bon*k*le banhu (hakuba yena
i wa hi hehla ka bon*k*le banhu); ni
laha yena a nga wa vulele gona, ni
bon*k*le banhu ba lo yima.
6 Na Ezra i lo katekisa Jehova, a Nu-
ngungulu wa hombe; ni bon*k*le ba-
nhu ba lo hlamula, Ameni, Ameni,
hi ku *k*lakusa a man*d*la ya*b*ye: na
bona ba lo koramisa a tihloko ta*b*ye,
ba lo kozela Jehova hi tinghohe ta-
*b*ye laha liranza*b*yeni.
7 Kambe Jexua, na Bani, na Xerebia,
na Jamini, Akkuba, Xabbatai, Ho-
dia, Maaseia, Kelita, Azaria, Joza-
bada, Hanani, Pelaia, ni ba ka Levi,
ba maha a banhu a kupimisisa a na-
wo: ni banhu ba lo yima lomo wu-
tsanweni ga*b*ye.
8 Na bona ba lo gonza lomo bukwini,
lomo naweni wa ka Nungungulu, hi
kutinzabetilweko; na bona ba lo
nyika a kupima, zingaho lezo kasi
bona ba fela a kupimisisa hi kugo-
nza.
9 Na Nehemia, loye a nga wa hi
mufumeli, na Ezra a mupristi a mu-
tsali, ni ba ka Levi labo ba nga wa
gonzisa a banhu, ba te ngalo ka ba-
nhu, Legi siku gi basile ka Jehova
a Nungungulu wa *n*wina; mu nga
rili, ge ni ku hlomula. Hakuba bo-
n*k*le banhu ba wa kurila, laha na
bazwa timhaka ta nawo.
10 Zonake yena i te ngalo ka bona, Fa-
mbani a n*d*lela ya *n*wina, mu yaga
a kunona, ni kunwa kutsombela, ni
ku rumela a ziabelo ka yena loye a
nga longiselangiko ncumo; hakuba
legi siku gi basile ka Hosi ya hina:
ge nga *n*wina mu nga bi mu hlokisi-
lweko; hakuba a tsakisiso wa Jeho-
va hi ntamo wa *n*wina.
11 Zingaho a ba ka Levi ba lo miyeta
a banhu bon*k*le, baku, Rutisani mu
miyela, hakuba a siku gi basile; ge
hambu ni kuba mu hlokisilweko.
12 Ni bon*k*le banhu ba lo famba a n*d*le-
la ya*b*ye ku yaga, ni ku yanwa, ni ku
rumela a ziabelo, ni ku maha a litsa-
ko la hombe, hakuba bona ba zwile
a mhaka leyo yi nga wa *k*la*k*lambu-
telwa ka bona.
13 A ka siku ga wumbiri ti lo tso-
mbana katigi*n*we a tihloko ta bada-
dani ta bon*k*le banhu a bapristi, ni
ba ka Levi, na Ezra a mutsali, kona
ku nyika a ingisiso hi ka timhaka ta
nawo.
14 Na bona ba lo kuma na ku tsalilwe
lomo naweni, lezaku i leletelisile ku
yini Jehova ha Mosi, lezaku a banana
ba ka Israeli ba wa ta nga ba tsama
lomo mixaxeni a ka mubuzo wa n*k*la-
ni timbiri a tihweti;
15 Kasi bona ba wa ta nga kusanguli-
swa kubiwahungu a ka yon*k*le a
miti ya*b*ye, ni le Jerusalema, baku,
Fambani le xitsungeni, mu ya laba
a marabi ya olivia, ni marabi ya oli-
via wa kwati, ni marabi ya tihla-
mbuti, ni marabi ya micinzu, ni ma-
rabi ya tisinya ti *k*limbeneko, a ku
maha a mixaxa, kwatsi hilezi ku tsa-
lilweko.
16 Zingaho a banhu ba lo famba, ba
loya neha zona, ba lo mahela a wu-
tsumbu ga*b*ye a mixaxa, bon*k*lelele
hehla ka langwa la yin*d*lu ya yena
ni lomo tihu*b*yeni ta*b*ye, ni hehla ka
hu*b*ye ya yin*d*lu ya ka Nungungu-
lu, ni lomo wutsa*n*weni ga le han*d*le
le nyangweni ya mati, ni wutsa*n*we-
ni ga le han*d*le ga nyangwa ya ka
Efraime.
17 Ni won*k*le a tsombano wa bona labo
ba tileko kambe hi le kuko*n*weni ba
lo maha mixaxa, ba lo tsama lomo
mixaxeni; hakuba cima ka siku ga
Jexua a nisanyana wa Nuni kala ka

lego siku ba wa nga a banana ba
ka Israeli ba nga mahangi zakunga-
ho. Ni laho ku wa hi litsako ta
hombe.
18 Kambe a siku hi siku, ku sukela hi
ka siku go ranza kala ka siku go
gumesa, yena i wa lo gonza lomo
bukwini ga nawo wa Nungungulu.
Na bona ba lo hlayisa a mubuzo
n*k*lanu ni mambiri masiku; na hi ka
siku ga n*k*lanu ni manharu; ku wa
hi kona a mu*k*langano wa kubasa
kukotisa hi ka xiyimiso.

XIPIMO 9.

1 Makunu hi ka makume mambiri
ni mune a siku ga hweti ni banana
ba ka Israeli ba lo tsombana hi ku-
yila, zi*n*we ni tinguwo ta tisakwa, ni
misaba hehla ka bona.
2 Ni mbewu ya ka Israeli yi lo ha-
mbanyisa a wutsumbu ga yona ka
bamatiko, ba lo yima ba wulela a
zionho za*b*ye, ni zigoho za badadani
ba*b*ye.
3 Na bona ba lo yima lomo wutsa*n*we-
ni ga*b*ye, ba lo gonza lomo bukwini
ga nawo wa Jehova a Nungungulu
wa*b*ye a hi ka xipanze xa wune xa
siku; ni xi*n*wani xipanze xa wu-
mune bona ba lo wulela, ba lo dumi-
sa Jehova a Nungungulu wa*b*ye.
4 Zonake ba lo suka ba yima hehla
ka mayingo a ba ka Levi, Jexua, na
Bani, Kadmieli, Xebania, Buni, Xe-
rebia, Bani, Cenani, ba lo bahuwa hi
magezu ya hombe ka Jehova a Nu-
ngungulu wa*b*ye.
5 Zonake a ba ka Levi, Jexua, na
Kadmieli, Bani, Haxabneia, Xerebia,
Hodia, Xebania, na Petahia, ba te
ngalo, Yimani mu katisa Jehova a
Nungungulu wa *n*wina kusukela
kupinzukelisweni kala kupinzuke-
lisweni; a gi katekiswe a bito ga
wena gi ngangamelako, lego gi *k*la-
kusilweko kuhunza kukatekiswa ni
kudumiswa.
6 Wena hi wena Jehova, yena wena
wece; wena u mahile a tilo, a tilo
ga matilo, zi*n*we ni maban*d*la ya ko-
na won*k*le, a misaba ni zilo zon*k*le zi
nga ka yona, ni bimbi ni zon*k*le zi
nga ka gona, wena u lonzowotako
zona zon*k*le; ni maban*d*la ya tilo ma
kozela wena.
7 Wena hi wena Jehova a Nungungu-
lu, wena loye u hangileko Abrama, u
lo u nehileko yena hi le Uri ga ma
Kaldea, u lo nyika yena a bito ga
Abrahama,
8 U kumileko a mbilu ya yena na yi
kolekile mahlweni ka wena, u mahi-
leko a xivumelwano zi*n*we na yena
a ku nyika yena a tiko ga ka Kenani,
ni ga ka Hiti, ni ga ka Amori, ni ga
ka Perezi, ni ga ka Jebusi, ni ga ka
Girgaxi, a ku nyika gona ka mbewu
ya yena, u mahileko hi ka timha-
ka ta wena; hakuba wena u lulami-
leko.
9 Na wena u wonileko a hlokiselelo
ya badadani ba hina le Gipite, u
zwileko a huwa ya*b*ye le Bimbini go
*T*ruka.
10 U wonisileko a ziwoniso ni zihlama-
liso hehla ka Faro, ni hehla ka wo-
n*k*le a malanza ya yena, ni ka bon*k*le
banhu ba tiko ga yena; hakuba we-
na u tibileko lezaku bona ba lo ma-
ha hi kukumuxisilweko ba vukela
bona, wena u lo tikela a bito, kwatsi
hi legi siku.
11 Na wena u abanyisileko a bimbi
mahlweni ka bona, zingaho lezo kasi
ba tsemakanya xikari ka bimbi lomo
muhanzeni wu omileko; a bahlongo-
li ba*b*ye wena u lo ba hoxa lomo
kueteni, kwatsi i ri*b*ye lomo xikari
ka mamati ya ntamo.
12 *K*latakumbiri hi ka mhinga ya refu
wena u rangelileko bona hi siku; ni
ka mhinga ya nzilo hi wusiku, a ku
nyika kuwoninga hi ka n*d*lela leyi
bona ba nga fambako.
13 Wena u relelileko kambe hi le xi-
tsungeni xa Sinai, u wulawulileko
zi*n*we na bona hi le tilweni, u nyiki-
leko bona a ziyimiso zi longamileko
ni milawo ya zinene, a zilayelo za sa-
siso ni zileletelo.
14 U mahileko ku tibekiswa ka bona a
sabado ga wena go basa, u leletele-
ko bona a mileletelo, a milayelo, ni
nawo, ha Mosi a nanza ga wena.
15 U nyikileko bona a zibaba hi le ti-
lweni hi n*d*lala ya*b*ye, u nehileko
a mati hi lomo ri*b*yeni hi tora ga*b*ye,
u leleteleko bona lezaku bona ba wa
ta nga baya teka a tiko u hlamba-
nyileko ku nyika bona.
16 Kanilezi bona ni badadani ba hina
ba lo maha hi kukumuxilweko, ba lo
nonohisa a mhamo ya*b*ye, a ba ingi-
sangi ka mileletelo ya wena,
17 Ba lo nyenya a kuzwa, ge hambu
ku cela kota hi mihlamaliso leyo
wena u mahileko xikari ka bona,

kanilezi ba lo nonohisa a mhamo ya-
*b*ye, na hi hlubukisisiso wa*b*ye u lo
yimisa a nduna a ku ba wuyisa wu-
kumbini ga*b*ye. Kanilezi wena hi
wena Nungungulu u longeleko a
kuribalela, wa wuxinji ni ti*t*ralo, u
nonokako kuzangara, na u hi talisi-
so wa kuranzakawunene, u nga tsi-
kangiko bona.
18 Ina, laha ba mahele bona a role gi
nyekisilweko, ba te ngalo, Loyi nzi
Nungungulu wa wena loye a nehile-
ko u huma le Gipite, na ba lo maha
a vunjukelisisiso wa hombe;
19 Ina wena hi ka ti*t*ralo ta wumunhu
ga wena a ku tsikangi bona lomo
xiwuleni: a mhinga ya refu a yi
sukangi le hehla ka bona hi siku,
a ku rangela bona n*d*leleni; ge ha-
mbu ni mhinga ya nzilo hi wusiku,
a kukombisa bona kuwoninga, ni
n*d*lela leyo ba yona ba nga wa ta nga
ba famba.
20 Wena kambe u nyikileko a Moya wa
wena wo saseka a kugonzisa bona, u
nga tsimbetelangiko a mana ya wena
le no*n*wini wa*b*ye, u nyikileko bona
a mati hi tora ga*b*ye.
21 Ina, mune wa makume a malembe
wena u gongola bona lomo xiwuleni,
na bona a ba vumalangi ncumo; a
tinguwo ta*b*ye a ti hunzelelangi ti
hlakala, ni mikonzo ya*b*ye a vimba-
ngi.
22 *K*latakumbiri wena u lo ba nyika a
mifumo ni banhu, labo wena u ba
hlahlubileko a nzako ka ziabelo za-
*b*ye: zingaho bona ba lo teka a tiko
ga Sihoni, gona a tiko ga hosi ya le
Hexboni, ni tiko ga Ogi a hosi ya le
Baxani.
23 Ni banana ba*b*ye wena u enzelekisi-
leko kwatsi tinyeleti ta tilo, u ba
nehileko lomu tikweni lego wena u
wulileko ka badadani ba*b*ye, lezaku
bona ba wa ta nga ba famba kuya
fumela gona.
24 Zingaho a banana ba lo engena ba lo
fumela a tiko, wena u lo kozisileko
mahlweni ka bona a banhu ba tiko,
a ma Kenani, u lo nyikeleko bona
man*d*leni ya*b*ye, zi*n*we ni tihosi ta-
*b*ye, ni banhu ba tiko, lezaku bona
ba fela ku maha ka bona lezo ba nga
wa ta nga ba zi ranza.
25 Na bona ba lo teka a miti yi gisilwe-
ko, ni tiko ga matsobo, ni ku teka a
tin*d*lu ton*k*le ti teleko hi zilo zon*k*le
za kusaseka, tihlowo ti kuhilweko,
a zivina, ni wuolivia, a tisinya ta
mimbanzo ta talisiso: zingaho bona
ba loga, ba wa xurile, ba su kulu-
kelana, ba su xalaliswa a wutsumbu
ga*b*ye hi ka sasisiso wa wena wa
hombe.
26 Ahembalezoke bona ba wa hi ba
nga ingisisisiko, na ba hlubukile ba
vukela wena, ba lo hoxa a nawo wa
wena le makutini ya hlana wa*b*ye,
ni ba lo daya a baprofeti ba wena
labo ba nga wa kustumunya ba vu-
kela bona a ku hunzula bona kambe
ka wena, bona ba lo maha a vin*d*lu-
kelisiso wa hombe.
27 Hikwalaho wena u lo nyikela bona
canjeni ga balala ba*b*ye, labo ba hloki-
sileko bona: ni le xikatini xa karate-
ko ya*b*ye, laha bona ba rilileko ka we-
na, wena u ba lozwa hi le tilweni; ni
kukotisa hi ka ti*t*ralo ta wumunhu
ga wena, wena u lo nyika bona a ha-
nyisi loye labo ba hanyisileko bona
canjeni ga balala ba*b*ye.
28 Kanilezi a nzako ka kuba bona ba
humulile, bona ba lo maha kubiha
kambe mahlweni ka wena; hikwa-
laho wena u lo ba tsikileko canjeni
ga balala ba*b*ye, zingaho lezo kasi
bona ba fela ku maka kufuma hehla
ka bona: kasike laha bona na ba
*k*lelela, ni ba lo bahuwa ka wena,
wena u lozwa hi le tilweni; ni zikati
zinyingi wena u *k*la*k*lisileko bona
kukotisa hi ka ti*t*ralo ta wena.
29 Na u kustumunyile u vukela bona,
lezaku kasi wena wa fela ku neha
bona lomo naweni wa wena. Ina,
bona ba mahile hi kukumuxisilweko,
a ba zwangi ka mileletelo ya wena,
kanilezi ba lo onha ba vukela a mi-
yimiso ya wena (leyo loku a manhu
a yi maha, yena i ta hanya hi ka
yona), ba lo tsukwata a ka*k*la ga*b*ye,
ba lo nonohisa a nhamo ya*b*ye, na ba
wa nga ba ngazwi.
30 Kasike malembe yo tala wena u lo
timisela ha bona, u kustumunyako
u vukela bona hi Moya wa wena hi
baprofeti ba wena: kasi lezo ba wa
nga ba nga nyiki a n*d*lebe: hikwa-
laho wena u nyikeleko bona ka ba-
nhu ba matiko.
31 Ahembalezoke hi ti*t*ralo tinyingi ta
wena wena a ku mahangi a kugu-
melwa ka*b*ye ku mbeteka ka bona,
ge ni ku tsika bona; hakuba wena
u wa wuxinji ni ti*t*ralo ti *t*ralekisi-
lweko Nungungulu.

32 Makunu hikwalaho, Nungungulu
wa hina, a wa hombe, a nyamintamo,
na Nungungulu a tsisako, loye
a hlayisako a xivumelwano ni kuranzakawunene,
nga tonklc a tikuruxu
ti nga kwatsi titsongo mahlweni
ka wena, leto ti weleko hehla ka
hina, a ka tihosi ta hina, ni ka tihosana
ta hina, ni ka bapristi ba hina,
ni ka baprofeti ba hina, ni ka badadani
ba hina, ni ka bonkle banhu ba
wena, cima ka siku ga tihosi ta le
Asiria kala legi siku.
33 Ahemba wena u longamile ka zonkle
lezo zi welako hehla ka hina; hakuba
wena u mahile hi ka zinene, kanilezi
hina hi mahile hi kubihisilweko;
34 Ge hambu tihosi ta hina, ni tihosana
ta hina, ni bapristi ba hina, ni badadani
ba hina, ba hlayisile a nawo wa
wena, ge ni hi lo ingisisa ka miyimiso
ya wena ni mikustumunyelo ya wena
leyo wena u kustumunyileko u
vukela bona.
35 Hakuba bona a ba kozelangi wena
lomu mufunweni wabye, ni lomo sasekisisweni
wabye wa hombe lowo
wena u nyikileko bona, ni lomo kukuleni
ni kunoneni ka tiko lego wena
u nyikileko ka bona, ge hambu ni
ku klela bona mitirweni yabye ya
kubiha.
36 Languta, hina hi malanza legi siku,
na kwatsi hi tiko legi wena u nyikileko
a badadani ba hina a kuga mihanzo
ya gona ni kusasa ka gona,
languta, hina hi malanza ka gona.
37 Na gona gi trala a mihanzo yo tala
ka tihosi leto wena u rumeleko hehla
ka hina hakuba hi zionho za hina:
kambe bona ba na ni ntamo hehla
ka miri wa hina, hehla ka tihomu ta
hina, hi ka kuranza kabye, hina hi
le hlokisweni ya hombe.
38 Na kasike hi ka zonkle lezi hina ha
maha a xivumelwano xa zinene, ni
ku tsala xona; ni tihosana ta hina,
ni ba Levi ba hina, bapristi ba hina,
ba umile ka xona.

XIPIMO 10.

1 Makunu labo ba nga wa umile ba
wa hi: Nehemia a mufumeli, a nisanyana
wa Hacalia, na Zedekia,
2 Seraia, Azaria, Jeremia,
3 Paxhura, Amaria, Malkija,
4 Hattuxa, Xebania, Malluku;
5 Harima, Meremote, Obadia,
6 Danieli, Ginnetoni, Baruke,
7 Mexullamu, Abija, Mijamini,
8 Maazia, Bilgai, Xemaia; laba ba wa
hi bapristi.
9 Ni ba ka Levi: hi mabito, Jexua a
nisanyana wa ka Azania, na Binnui
wa barisanyana ba Henadade, Kadmieli;
10 Ni bamakabye babye, Xebania, Hodia,
Kelita, Pelaia, Hanana,
11 Mika, Rehoba, Haxabia,
12 Zakkura, Xerebia, Xebania,
13 Hodia, Bani, Beninu.
14 A tihosi ta banhu: Paroxa, Pahatmoabi,
Elami, Zattu, Bani,
15 Buni, Azgade, Bebai,
16 Adonija, Bigvai, Adina,
17 Atera, Hezekia, Azzura,
18 Hodia, Haxuma, Bezai,
19 Harifa, Anatote, Nobai,
20 Magpiaxi, Mexullamu, Hezire,
21 Mexezabeli, Zadoke, Jaddua,
22 Pelatia, Hanana, Anaia,
23 Hoxea, Hanania, Hasxuba,
24 Hallohexa, Pilha, Xobeka,
25 Rehuma, Haxabna, Maaseia,
26 Na Ahia, Hanana, Anani,
27 Malluku, Harima, Baana.
28 Ni bonkle banhu, a bapristi, ni ba
ka Levi, ni barinzeli ba tinyangwa,
ni bayimbeleli, ni ma Netinime, ni
bonkle labo ba nga wa hambanyisele
a wutsumbu gabye le ka banhu ba
tiko bata ka nawo wa ka Nungungulu,
a basati babye, ni barisanyana
babye, ni banhanyana babye, bonklelele
labo ba nga wa hi ni kutibisosa
ni kupimisisa;
29 Bona ba lo namarela ka bamakabye
babye, a manganakana yabye, ba
engena meketeleni ni xifungweni, a
ku famba hi nawo wa Nungungulu,
lowo wu nga wa nyikilwe ha Mosi
a nanza ga Nungungulu, a kulonzowota
ni ku maha konkle a kuleletela
ka Jehova a Hosi ya hina, ni ziyimiso
za yena ni zilayelo za yena;
30 Ni lezaku hina hi wa nga ta nyika a
banhanyana ba hina ka banhu ba tiko,
ge ni ku teka a banhanyana babye
ka barisanyana ba hina;
31 Ni loku a banhu ba tiko ba neha
xuma kutani ni hi mabele hi ka
siku ga sabado a kuxabisa, lezaku
hina hi wa nga ta xaba ka bona hi
sabado, kutani hi ka siku go basa;
ni lezaku hina hi ta tsika a lembe ga
nklanu ni mambiri, ni tikeco ta yonklelele
milanzu.

32 Kambe hina hi lo ti mahela ziyi-
miso hina, a ku ti humesela a wu-
tsumbu ga hina a xipanze xa wu-
nharu xa xekeli akuba xa nkozo ya
Nungungulu wa hina;
33 Akuba za zibaba zi kombilweko, ni
munyikelo wa tinzhoho wu simami-
leko, akuba za munyikelo wu sima-
misileko wa kuhiswa, akuba wa ma-
sabado, akuba wa tihweti tiswa,
akuba wa mibuzo yi yimisilweko,
akuba wa zilo zo basa, ni wa minyi-
kelo ya kuonha a ku maha a nzhi-
ho ka Israeli, akuba wonkle a tiro
wa yindlu ya ka Nungungulu wa
hina.
34 Na hina hi lo hlahluba tihlolo, ba-
pristi, ni ba Levi, ni banhu, akuba
munyikelo wa tihunyi, a ku neha to-
na lomo ndlwini ya Nungungulu
wa hina, kukotisa hi ka tindlu ta
badadani ba hina, a ka xikati xiyi-
misilweko, a malembe hi malembe,
a kuhisa hehla alati ga ka Jehova a
Nungungulu wa hina, kwatsi hilezi
ku tsalilweko lomo naweni;
35 Ni ku neha a mihanzo yo ranga ya
misaba, ni mihanzo yo ranga ya to-
nkle tixaka ta tisinya, a malembe hi
malembe, le ndlwini ya ka Jehova;
36 Kambe ni matewula ya barisanyana
ba hina, ni ya tihomu ta hina, kwa-
tsi hilezi ku tsalilweko lomo naweni,
ni matiwula ya tihomu ni ya mikla-
mbi ya hina, a ku neha le ndlwini
ya Nungungulu wa hina, a ka ba-
pristi labo ba kozelako lomo ndlwini
ya ka Nungungulu wa hina;
37 Ni lezaku hi wa ta nga hi neha a ku
ranga ka mihanzo ya mapa ya hina,
ni minyikelo ya hina ya kunziwitela,
ni mihanzo ya tonkle tixaka ta tisi-
nya, a waini giswa ni mafura, a ka
bapristi, lomo nzeni ka yindlu ya
Nungungulu wa hina; ni ka wu-
kume ga masimu ya hina ka ba ka
Levi, a ku teka a ka wukume ga
yonkle a miti ya hina ya xirimo xa
hina.
38 Ni mupristi a nisanyana wa Aroni
a taba zinwe ni ba ka Levi, laha a
ba ka Levi ba teka ka wukume: ni
ba ka Levi ba ta neha a wukume ga
za wukume le ndlwini ya ka Nungu-
ngulu wa hina, lomo tindlwini, ka
yindlu ya bako.
39 Hakuba a banana ba ka Israeli ni
banana ba ka Levi ba ta neha a mi-
nyikelo ya kunziwitela ya mabele,
ya waini giswa, ni ya mafura, lomo
tindlwini, lomo ku na uga ni zibya
za yindlu ya kubasa, ni bapristi la-
bo ba kozelako, ni barinzeli ba ti-
nyangwa, ni bayimbeli; hina hi
nga ta tsika a yindlu ya Nungu-
ngulu wa hina.

XIPIMO 11.

1 Ni tihosana ta banhu ti lo tsama
lomo Jerusalema: ni bonkle banhu
ba lo hlahlubye tihlolo, a ku neha a
munwe wa ba kume a ku tsama lo-
mo Jerusalema mutini wa kubasa,
ni zipanze xa nklanu ni mune xi
tsama lomo mitini yinwani.
2 Ni banhu ba lo katisa a banhu labo
hikuvumelisilweko ba vumelako ku
tsama a wutsumbu gabye lomo Je-
rusalema.
3 Makunu leti hi tihosi ta matiko
leto ti nga wa vumele a kuaka lomo
Jerusalema: kanilezi lomo mitini ya
ka Juda ku aka bonklelele tsombeni
ya yenawu lomu mutini wa ka ka-
bye, a wumboni, Israeli, a bapristi,
ni ba ka Levi, ni ma Netinime, ni
banana ba malanza ya ka Solomoni.
4 Ni le Jerusalema ku a ka 'bokari
ba banana ba ka Juda, ni ba banana
ba ka Benjamini. A ka banana ba
ka Juda: Ataia a nisanyana wa
Uzzia, a nisanyana wa ka Zakaria, a
nisanyana wa ka Amaria, a nisanya-
na wa ka Xefatia, a nisanyana wa
ka Mahalaleli, wa barisanyana ba ka
Perezi;
5 Na Maaseia a nisanyana wa ka Ba-
ruke, a nisanyana wa ka Kol-hoze, a
nisanyana wa ka Hazaia, a nisanya-
na wa ka Adaia, a nisanyana wa ka
Joiariba, a nisanyana wa ka Zakaria,
a nisanyana wa mu Xiloni.
6 Bonkle laba ba wa hi barisanyana
ba ka Perezi labo ba nga akile lomo
Jerusalema ba wa hi mune wa ma-
zana ni nklanu ni ginwe makume ni
nklanu ni banharu a tinhenha ta ba
banuna.
7 Ni laba hi barisanyana ba ka Be-
njamini: Sallu a nisanyana wa ka
Mexullamu, a nisanyana wa ka Joe-
da, a nisanyana wa Pedaia, a ni-
sanyana wa Kolaia, a nisanyana wa
ka Maaseia, a nisanyana wa Itieli, a
nisanyana wa ka Jexaia.
8 A nzako ka yena Gabbai, Sallai, i
nklanu ni mune mazana ni makumi
mambiri ni klanu ni banharu.

9 Na Joeli a nisanyana wa ka Zikri i
wa wumbelwe hehla ka wuwoneleli
ga*b*ye; na Juda a nisanyana wa Ha-
ssenua hi wa hi wo gamela a wu-
mbelweko hehla ka muti.
10 A ka bapristi: Jedaia a nisanyana
wa ka Joiariba, Jakina,
11 Seraia a nisanyana wa ka Hilkia, a
nisanyana wa Mexullamu, a nisa-
nyana wa Zadoke, a nisanyana wa
Meraiote, a nisanyana wa Ahituba a
mufumeli wa yin*d*lu ya ka Nungu-
ngulu,
12 Ni bamaka*b*ye ba*b*ye labo ba mahi-
leko a tiro wa yin*d*lu, n*k*lanu ni ma-
nharu mazana ni makume mambiri
ni bambiri: na Adaia a nisanyana
wa Jerohamu, a nisanyana wa ka Pe-
lalia, a nisanyana wa Amzi, a nisa-
nyana wa ka Zakaria, a nisanyana
wa ka Paxhura, a nisanyana wa Ma-
lkija,
13 Ni bamaka*b*ye ba yena, a tihloko ta
tin*d*lu ta badadani, mazana mambiri
ni mune wa makume ni bambiri; na
Amaxsai a nisanyana wa ka Azareli,
a nisanyana wa Ahzai, a nisanyana
wa Mexillemote, a nisanyana wa ka
Immera,
14 Ni bamaka*b*ye ba*b*ye, a ba banuna ba
tinhenha ta kulwa, i zana ni maku-
me mambiri ni n*k*lanu ni banharu.
Ni loye a nga wa wumbelwe a wu-
woneleli ga*b*ye Zabdieli, a nisanyana
wa ka Haggedolimu.
15 Ni ba ka Levi: Xemaia a nisanya-
na wa Hasxuba, a nisanyana wa ka
Azrikamu, a nisanyana wa Haxabia,
a nisanyana wa Buni;
16 Na Xabbetai, na Jozabada, ba tihosi
ta ka Levi, labo ba nga wa wumbe-
lwe hehla ka mitiro ya lahan*d*le ya
yin*d*lu ya Nungungulu:
17 Na Mattania a nisanyana wa Mika,
a nisanyana wa Zabdi, a nisanyana
wa Asafa, loye a nga wa hi hosi a
kusangula a kunyikakubonga kuko-
mbeleni, na Bakbukia, a wo gamela
xikari ka bamaka*b*ye ba yena; na
Abda a nisanyana wa ka Xammua,
a nisanyana wa Galala, a nisanyana
wa ka Jedutuni.
18 Bon*k*le ba ka Levi lomo mutini wa
kubasa ba wa hi mazana mambiri
ni n*k*lanu ni manharu makume ni
mune.
19 *K*latakumbiri a barinzeli ba ti-
nyangwa, Akkuba, Talmoni, ni ba-
maka*b*ye ba*b*ye, labo ba rinzelako
lomo tinyangweni, ba wa hi zana
ni n*k*lanu ni mambiri makume ni
bambiri.
20 A misalela ya ka Israeli, ka bapristi,
ba ka Levi, ba wa hi ka yon*k*le a
miti ya ka Juda, bon*k*lelele tsombeni
ya yenawu.
21 Kanilezi ma Netinime ma lo aka le
Ofeli; na Ziha na Gixpa ba wa wu-
mbelwe hehla ka ma Netinime.
22 Ni muwoneleli wa ba Levi kambe
le Jerusalema ku wa hi Uzzi nisa-
nyana wa ka Bani, a nisanyana wa
Haxabia, a nisanyana wa Mattania, a
nisanyana wa ka Mika, wa barisa-
nyana ba ka Asafa, a bayimbeleli,
hehla ka tiro wa yin*d*lu ya Nungu-
ngulu.
23 Hakuba laho ku wa hi kona a kule-
letela ka le ka hozi hi xungetano na
bona, ni kuga ku longisilweko ka
bayimbeleli, kwatsi hi masiku wo-
n*k*lelele ku labekako.
24 Na Petahia a nisanyana wa Mexeza-
beli, wa barisanyana ba ka Zera a
nisanyana wa Juda, i wa hi le ca-
njeni ga hosi ka ton*k*le a timhaka hi
xungetano *z*in*w*e ni banhu.
25 Na kwatsi hi lomo *z*imutaneni, *z*i-
*n*we ni masimu ya*b*ye, ba*n*wani ba
banana ba ka Juda ba lo aka le
Kiriat-arba, ni *z*imitana *z*a kona, ni
le Diboni ni *z*imitana *z*a kona, ni le
Jekabzeeli ni *z*imitana za kona.
26 Ni Jexua, ni le Molada, ni le Bet-pe-
lete,
27 Ni Hazar-xuali, ni le Berexeba, ni
mitana ya kona,
28 Ni le Ziklagi, ni le Mekona, ni le mi-
taneni ya kona,
29 Ni le En-rimmoni, ni Zora, ni le Ja-
rmute,
30 Zanoa, Adullama, ni mitana ya kona,
Lakixe ni mitaneni ya kona, Azeka
ni mitana ya kona, zingaho bona ba
lo goba le Berexeba le mikobeni ya
le Hinnome.
31 Ni banana ba Benjamini kambe ba
lo ku sukela le Geba ku komama
mahlweni, le Micmaxe ni Aija, ni le
Beteli, ni mitana ya kona,
32 Le Anatote, Noba, Anania,
33 Hazora, Rama, Gittaime,
34 Hadida, Zeboime, Neballate,
35 Loda, ni Ono, a minzelelo ya ba ba-
nuna bamikunguho.
36 Ni ka ba Levi, ni mi*k*lawa yokari ka
Juda yi lo engenela ka ka Benja-
mini.

XIPIMO 12.

1 Makunu laba hi bapristi ni ba
Levi labo ba nga wa kanziyile *zi*-
*n*we na Zerubabeli a nisanya wa Xe-
alteali, Jexua: Seraia, Jeremia, Ezra.
2 Amaria, Malluku, Hattuxa,
3 Xekania, Rehuma, Meremote,
4 Iddo, Ginnetoi, Abija,
5 Mijamini, Maadia, Bilga,
6 Xemaia, na Joiariba, Jedaia,
7 Sallu, Amoka, Hilkia, Jedaia, Laba
ku wa hi tihosi ta bapristi ni ta ba-
maka*b*ye ba*b*ye masikwini ya Jexua.
8 *K*latakumbiri a ba Levi: Jexua,
Binnui, Kadmieli, Xerebia, Juda, na
Mattania, loye a nga wa wumbelwe
hehla ka kunyikakubonga, yena ni
bamaka*b*ye ba yena.
9 Kambe Bakbukia na Unno, a bama-
ka*b*ye ba*b*ye, ba wa hi hehla ka bona
kukotisa hi zi kun*d*la *z*a bona.
10 Na Jexua i lo *t*rala Joiakimu, na
Joiakimu i lo *t*rala Eliaxiba, na Eli-
axiba i lo *t*rala Joiada,
11 Na Joiada i lo *t*rala Jonatani, na Jo-
natani i lo *t*rala Jaddua.
12 Ni le masikwini ya ka Joiakimu
ku wa hi bapristi, a tihloko ta tin*d*lu
ta badadani ba*b*ye: ta Seraia, Me-
raia; ta Jeremia, Hanania;
13 Ezra, Mexullamu; a ka Amaria, Je-
hohanani;
14 A ka Malluci, Jonatani; a ka Xeba-
nia, Josefa;
15 A ka Harima, Adna; a ka Meraiote,
Helkai;
16 A ka Iddo, Zakaria; a ka Ginneto-
ni, Mexullamu;
17 A ka Abija, Zikri; a ka Miniamini,
a ka Moadia, Piltai;
18 A ka Bilga, Xammua; a ka Xemaia,
Jehonatani;
19 A ka Joiariba, Mattenai; a ka Je-
daia, Uzzi;
20 A ka Sallai, Kallai; a ka Amoka,
Eberi;
21 A ka Hilkia, Haxabia; a ka Jedaia,
Netaneli.
22 Kwatsi hi ba ka Levi, masikwini
ya ka Eliaxiba, Joiada, na Johanani,
ka Jaddua, laho wu wa lo timulwe a
tihloko ta tin*d*lu ta badadani; ka-
mbe a bapristi, a kufumeni ka ni ka
Dariusi a mu Persia.
23 A barisanyana ba ka Levi, a tihloko
ta tin*d*lu ta badadani, ba wa tsalilwe
lomo bukwini ga Kronekele, ku ka-
la masikwini ya Johanani a nisanya-
na wa Eliaxiba.
24 Ni tihosi ta ba ka Levi: Haxabia,
Xerebia, na Jexua a nisanyana wa
ka Kadmieli, *zin*we ni bamaka*b*ye
ba*b*ye ba wumbelweko hehla ka bo-
na, a kudumisa ni ku nyika kubo-
nga, kukotisa hi kuleletela ka Davida
a munhu wa Nungungulu, a kuri-
nza ku gamela kurinza.
25 Mattania, na Bakbukia, Obadia, Me-
xullamu, Talmoni, Akkuba, ba wa
hi barinzeli ba tinyangwa ba hlayi-
sako a xirinzo le n*d*lwini ya kubi-
ngeretela ya tinyangwa.
26 Laba ba wa hi masikwini ya Joia-
kimu a nisanyana wa Jexua, a nisa-
nyana Jozadake, ni le masikwini ya
ka Nehemia a mufumeli, na Ezra a
mupristi ni mutsali.
27 Ni le kunyikelelisiseni ka ligingisi
la le Jerusalema bona ba lo hlota a
ba ka Levi ka gon*k*le a wutsamo ga-
*b*ye, a ku neha bona le Jerusalema,
a ku ta hlayisa a kunyikelelisisisa hi
tsakisiso, ni kon*k*le a kunyikakubo-
nga, na *zin*we hi kuyimbelela, *zin*we
hi tingoma, hi timbila, na *zin*we hi
*z*itende.
28 Ni barisanyana ba bayimbeleli ba lo
tsombana a wutsumbu ga*b*ye kati-
gi*n*we, bon*k*le hi lomo mikobeni yi
ranzeleko a Jerusalema, ni ku huma
hi le mitini ya le Netofate;
29 Kambe hi le Bet-gilgali, ni ku huma
le kwatsini ga le Geba, ni le Azma-
vete: hakuba a bayimbeleli ba wa
akile a mitana ya*b*ye ba ranzela a Je-
rusalema.
30 Ni bapristi ni ba ka Levi ba lo basi-
sa a wutsumbu ga*b*ye; na bona ba lo
basisa a banhu, ni tinyangwa, ni li-
gingisi.
31 Zonake mina nzi lo neha hehla a
tihosana ta ka Juda hehla ka ligi-
ngisi, na nzi lo hlawula a mi*k*lawa
mimbiri ya hombe leyo yi nyikako
a kubonga ma lo ranga ma famba,
laha lowo mu*n*wa wu lo famba hi
canja ga xinene hehla ka ligingisi
ngomamu nyangweni ya tala:
32 Ni nzako ka bona i loya Hoxaia, ni
kihlanya ga tihosana ta ka Juda,
33 Na Azaria, Ezra, na Mexullamu,
34 Juda, na Benjamini, na Xemaia, na
Jeremia.
35 Ni ba*n*wani bokari ba barisanyana
ba bapristi *zin*we ni mipunzu: Za-
karia a nisanyana wa Jonatani, a ni-
sanyana wa ka Xemaia, a nisanyana
wa ka Mattania, a nisanyana wa ka

Mikaia, a nisanyana wa ka Zakkura,
a nisanyana wa ka Asafa;
36 Ni bamaka*b*ye ba yena, Xemaia, na
Azareli, Milalai, Gilalai, Maai, Neta-
neli, na Juda, Hanani, *zin*we ni wu-
cenje ga kuvuma ka Davida a mu-
nhu wa ka Nungungulu; na Ezra
matsali i wa hi mahlweni ka bona.
37 Na hi ka nyangwa ya hlowo, leyo
yi te ku tsonono ka bona, bona ba
lo kanziya hi mayingo yoya mutini
ka Davida, le ku*k*lakukeni ka ligi-
ngisi, hehla ka yin*d*lu ya ka Davida,
kala ka nyangwa ya mati hi ngoma-
ma ya mutsuwukagambo.
38 Ni mu*n*wani a *k*lawa wa bona labo
ba nga wa nyika kubonga ba loya
ku ku*k*langanyeta bona, ni mina
nzako ka bona, *zin*we ni kihlanya
ga banhu, hehla ka ligingisi, hehla
ka tawa ya mapingo, kala ka ligingi-
si la han*d*le.
39 Ni le hehla ka nyangwa ya ka Efra-
ime, na hi le nyangweni ya kale,
na hi le nyangweni ya *zind*luwani,
ni le taweni ya le Hananeli, ni le ta-
weni ya le Hammea, ku kala le nya-
ngweni ya tiyivu; bona ba lo yima
ba ku tseka la nyangweni ya mura-
ngeli.
40 *Z*ingaho ku lo yima a mi*k*lawa mi-
mbiri ya bona labo ba nyikako a ku-
bonga lomo n*d*lwini ya ka Nungu-
ngulu, na mina, *zin*we ni kihlanya
ga bafumeli *zin*we na mina;
41 Ni bapristi, Eliakimu, Maaseia, Mi-
niamini, Mikaia, Elioenai, Zakaria,
na Hanania, *zin*we ni mipunzu;
42 Na Maaseia, na Xemaia, na Eleazare,
na Uzzi, na Jehohanani, na Malkija,
na Elami, na Ezeri. Ni bayimbele-
li ba lo yimbelela nguvu, *zin*we na
Jezrahia a muwoneleli wa*b*ye.
43 Na bona ba lo nyikela mipahlelo ya
hombe lego siku, na ba wa lo tsaki-
swa; hakuba i wa lo maha bona ba
tsaka hi litsako la hombe; a ba ba-
sati kambe *zin*we ni banana ba lo
tsaka: *z*ingaho lezo a litsako li wa lo
*z*wiwa kule nguvu.
44 Ni ka lego siku a banhu ba wa lo
yimiswa a ku wumbelwa hehla ka
tin*d*lu ta mabako, akuba minyikelo
ya kunziwiteia, ya mihanzo ya ku-
ranga, ni ka *z*a wukume, a ku hla-
ngeletela ka bona, kukotisa hi ka
masimu ya miti, a *z*iabelo *z*i yimisi-
lweko hi nayo *z*a bapristi ni *z*a ba ka
Levi: hakuba Juda i wa ku tsaka hi
bapristi ni ba ka Levi labo ba labe-
leko.
45 Na bona ba lo hlayisa a kuwula ka
Nungungulu wa*b*ye, ni kuwula ka
kubasiswa, *z*ingaho ba lo maha a ba-
yimbeleli ni barinzeli ba tinyangwa,
kukotisa hi ka kuleletela ka Davi-
da, ni ka Solomoni a nisanyana wa
yena.
46 Hakuba hi ka masikwini ya ka Da-
vida na Asafa wa kaleloko labo ku
wa hi kona a hosi ya bayimbeleli, a
tisimu ta kudumisa ni kunyikaku-
bonga ka Nungungulu.
47 Bon*k*le ba ka Israeli masikwini ya
ka Zerubabeli, ni le masikwini ya
ka Nehemia, ba lo nyika a *z*iabelo *z*a
bayimbeleli ni barinzeli ba tinya-
ngwa, kwatsi hile*z*i a siku gon*k*le ku
labekako: na bona ba lo beka *k*lelo
le*z*o *z*i nga *z*a ba ka Levi; ni ba ka
Levi ba lo beka *k*lelo le*z*o *z*i nga *z*a
barisanyana ba ka Aroni.

XIPIMO 13.

1 A ka lego siku bona ba lo gonza
lomo bukwini ga Mosi a kuingiseni
ka banhu; ni lomo nzeni ku wa ku-
miwa na ku tsalilwe, a Ammoni ni
Moabi i wa nga ta engena *k*langa-
nweni wa ka Nungungulu kala ku-
pinzuka,
2 Hakuba bona ba wa nga *k*langanye-
tangi a banana ba ka Israeli hi *z*iba-
ba ni *zin*we ni mati, kanile*z*i ba lo
rihela Balaami ku vukela bona, a
kupunga bona: ahemba a Nungu-
ngulu wa hina i lo hunzulusa a ku-
rukwatelo ka*b*ye gi hi katekiso ka
bona.
8 Na ku mahisile le*z*o, laha ba nga wa
zwile a nawo, le*z*aku bona ba lo ha-
mbanyisela ka Israeli won*k*le a xa-
ngelwa wa *zid*lemo.
4 Makumu a mahlweni ka le*z*i, Elia-
xiba a mupristi, loye a nga wa yimi-
silwe hehla ka tin*d*lwini ta yin*d*lu
ya Nungungulu wa hina, i wa *k*la-
ngene na Tobia,
5 I wa longisele yena a yin*d*lu ya ho-
mbe, laho hi xikati xa le mahlweni
bona ba nga wa bekile a minyikelo
ya tinzhoho, ni mipepo, ni *z*i*b*ya, ni
*z*a wukume *z*a mabele, a waini gi-
swa, ni mafura, le*z*o *z*i nga wa nyi-
kilwe hi kuleletela ka Levi, ni bayi-
mbeleli, ni barinzeli ba tinyangwa;
ni minyikelo ya kunziwitela ya ba-
pristi.

6 **Kanileri a ka xon*k*le lexi xikati** mina
nzi wa nga hi le Jerusalema; haku-
ba hi makume manharu ni mambiri
a lembe ya Artaxerxesi a hosi ya
le Babuloni mina nzi wa yile le ho-
sini: na ka masiku yokari mina nzi
lo wutisa a ku siya a hosi,
7 Na mina nzi lota le Jerusalema, nzi
lo tazwa a kubiha loko Eliaxiba a
nga wa ku mahile ka Tobia, a ku lo-
ngiseleleni yena a yin*d*lu lomo tihu-
*b*yeni ta yin*d*lu ya ka Nungungulu.
8 Na kona ku lo zangarisa mina ku-
tsingisisa: hikwalaho mina nzi lo
hoxa yon*k*le a nhunzu ya le n*d*lwini
ka Tobia lahan*d*le ka yin*d*lu.
9 *Z*onake mina nzi lo leletelela, bona ba
lo *s*wiyela a tin*d*lu: ni lomu kambe
mina nzi lo neha a *zib*ya *z*a yin*d*lu
ya Nungungulu, *zin*we ni minyikelo
ya tinzhoho ni mipepo.
10 Na mina nzi wa lo wona le*z*aku a
*z*iabelo *z*a ba ka Levi *z*i wa nga kari
*z*i nyikiwa bona; *z*ingaho le*z*o a ba
ka Levi ni bayimbeleli, labo ba nga
wa maha a tiro, ba wa panzanyekile
bon*k*lelele *sin*wini ya yena.
11 *Z*onake mina nzi lo wulawilisana
*zin*we ni bafumeli, na nzi te ngalo,
Hi yini a yin*d*lu ya ka Nungungu-
lu yi tsikilweko ke? na mina nzi
lo tsombanyisa bona katigi*n*we, nzi
lo yimisa bona lomo wutsa*n*weni
ga*b*ye.
12 *Z*onake ba lo neha a ba ka Juda a *z*a
wukume za mabele ni waini gi*s*wa ni
mafura le mabakweni.
13 Na mina nzi lo maha bakomi ba ma-
bako hehla ka mabako, Xelemia a
mupristi, na Zadoke a mutsali, a ka
ba ka Levi, Pedaia, ni wo gamela ka
bona Hanani a nisanyana wa Zakku-
ra, a nisanyana wa ka Mattania; ha-
kuba bona ba wa hlayelwe na ba
kolekile, ni tiro wa*b*ye ku wa hi ku-
abela ka bamaka*b*ye ba*b*ye.
14 Alakanya mina, O Nungungulu wa
mina, hi xungetano ni le*z*i, u nga
kululi a tiro wa mina yo saseka lowo
nzi wu mahileko ka yin*d*lu ya ka
Nungungulu wa mina, ni milonzo-
wotiso ya kona.
15 Ka lawo masiku mina nzi lo wona
leyo Juda a ba*n*wani banhu na ba
kamela a waini *z*igowolweni hi siku
ga sabado, na ba engenisa a milu-
mbi, na ba rwexa a timbongola ha
yona; kambe le*z*o kwatsi hi waini,
magrepi, ni makuwu, ni ton*k*le a ti-
xaka ta mirwalo, leto bona ba nga
wa nehile le Jerusalema hi siku ga
sabado: mina nzi lo kustumunya
nzi vukela bona a ka siku lego bona
ba nga wa xabisile a *z*a kuga.
16 Ni laho ku wa lo aka a banhu ba le
Tire lomo, labo ba nga nehile ku
engenisa *zid*luwani, ni ton*k*le tixaka
ta nhunzu, ha lo xabisa hi siku ga
sabado ka banana ba ka Juda, ni Je-
rusalema.
17 *Z*onake mina nzi lo wulawulisana
*zin*we ni manganakana ya ka Juda,
na nzi te ngalo ka bona, Kubiha ka
ku yini loku *n*wina mu ku mahako,
ni ku nyenyezisa a siku ga sabado
ke?
18 A mahangi a badadani ba *n*wina a
*z*akungahi, a Nungungulu a nga ne-
hangi ka hina loku kubiha hehla ka
hina, ni hehla ka lowu muti ke? ka-
sike *n*wina neha ku engetela a ku-
biha ka Israeli hi ku nyenyezisa a
siku ga sabado.
19 Na ku mahisile le*z*o le*z*aku, la-
ha a tinyangwa ta Jerusalema laha
gi nga wa sangula a kupuma hi
mahlweni ka sabado, mina nzi wa
lo leletela le*z*aku a tibati ti wa ta
nga ti valiwa, na nzi wa leletele le-
*z*aku tona ti wa ta nga ti vululwa
kala ku linzako ka sabado: ni ba-
*n*wani ba malanza ya mina ba lo wu-
mbelwa hehla ka tinyangwa, le*z*aku
laho ku wa nga ta nga ku hi kona a
mirwalo yi nehilweko hi siku ga sa-
bado.
20 *Z*ingaho a bamahungani ni baxabisi
ba ton*k*le a tixaka ta nhunzu ba lo
rulela le han*d*le ka Jerusalema ka-
nwe kutani kumbiri.
21 *Z*onake mina nzi lo kustumunya
nzi vukela bona, na nzi te ngalo ka
bona, Hi yini mu tsutselako laha
hlo*b*yeni ke? loku *n*wina mu maha
le*z*i kambe, mina nzi ta *k*lateka a
man*d*la ka *n*wina. Kusukela ka le-
xo xikati bona a ba wa nga hatangi
kambe hi sabado.
22 Na mina nzi lo leletela a ba ka Levi
le*z*aku bona ba wa ta nga ba basisa a
wutsumbu ga bona, ni le*z*aku bona
ba wa ta ba ta hlayisa a tinyangwa,
a kubasisa a siku ga sabado. Ala-
kanya ka mina, O Nungungulu wa
mina, le*z*i kambe, a ku vumela mina
kukotisa hi kulisiso wa kuranzaka-
wunene ga wena.
23 A ka lawo masiku kambe mina nzi

lo wona mina a ba Juda labo ba te-
kileko a ba basati ba ka Axdode, ni
ba ma Ammoni, ni ba ma Moabi:
24 Ni banana ba*b*ye ba lo wulawula a
kihlanya ga kuwulawula ka ma
Axdode, ba wa nga ba nga zi koti a
ku wulawula hi lirimi la ma Juda,
kanile*z*i kukotisa hi ka lirimi la lolu
ni lolu a lirimi la banhu.
25 Na mina nzi lo wulawulisana *z*i*n*we
na bona, nzi lo hoxa bona, nzi hlase-
la bokari ba bona, nzi lo wu*k*la a
tsomba ya*b*ye, nzi lo maha bona ba
blambanya ha Nungungulu, baku,
*n*wina mu wa nga ta nyika a banha-
nyana ba ba*b*ye ka barisanyana ba
*n*wina, ge hambu banhanyana ba*b*ye
ka barisanyana ba *n*wina, kutani
mɓa*n*wina wutsumbu.
26 Kasi Solomoni a hosi ya ka Israeli a
onha hi kota ya lezi zilo ke? kasike
xikari ka matiko ku wa nga hi kona
a hosi yo kota yena, yena i wa hi a
ranzekako ka Nungungulu wa ye-
na, na Nungungulu i lo maha ye-
na a hosi hehla ka Israeli won*k*le:
ahembalokoke a ba basati ba matiko
ba lo maha yena a onha.
27 Hina *z*onake hi wa ta nga hi ingisa ka
*n*wina a ku maha kon*k*le loku a ku-
biha ka hombe, a ku hambunyeta mu
vukela a Nungungulu wa hina a ku
tekana ni ba basati ba bamatiko ke?
28 Ni mu*n*we wa barisanyana ba ka
Joiada, a nisanyana wa ka Eliaxiba
a mupristi wa hombe, i wa hi nisa-
nyana hi ka nawo ka Sanballati a
mu Horoni: hikwalaho mina nzi lo
hlongola yena a suka ka mina.
29 Alakanya bona, O Nungungulu wa
mina, hakuba bona ba nyenyezesile
a wupristi, ni xivumelwano xa wu-
pristi, ni xa wu Levi.
30 *Z*akungahi mina nzi lo basisa bona
ka bon*k*le bamatiko, nzi lo yimisa a
mitiro ya bapristi ni ya ba ka Levi,
bon*k*lelele tirweni wa yenawu.
31 Ni kuba a munyikelo wa tihunyi, a
ka xikati xi yimisilweko, ni kuba
mihanzo ya kuranga. Alakanya mi-
na, O Nungungulu wa mina, hi ku-
sasa.

A BUKU GA

ESTERE.

XIPIMO 1.

1 Makunu ku mahisile le*z*o hi masi-
kwini ya ka Ahasuerusi (loyi hi ye-
na Ahasuerusi loye a nga wa fumele
kusukela le India ni le Etiopia, hehla
ka zana ni makume mambiri ni n*k*la-
nu ni mambiri a matiko),
2 Le*z*aku a ka lawo, masiku, laha
Ahasuerusi a hosi a nga wa tsamile
le xitsanweni xa wukosi xa mufu-
mo wa yena, lexo xi nga wa hi le
Xuxani a xilubelweni,
3 A ka lembe ga wunharu ga ku fuma
ka yena, na yena i lo maha a mubuzo
a ka tihosana ta yena ton*k*le ni ka
malanza ya yena; a ntamo wa le
Persia ni le Media, a manganakana
ni tihosana ta matiko, na ba hi ma-
hlweni ka yena;
4 Ni laha yena a nga wa kombisa a
mafumela ni mufumo wa yena wa
wukosi ni kudzunzeka ka wukulu
ga yena gi dumileko a masiku yo
tala, gona zana ni n*k*lanu ni manha-
ru a masiku.
5 Ni laha laya masiku ma nga wa ta-
tisekile, ni hosi yi lo maha a mubuzo
ka banhu laba ba nga wa hi kona
lomo Xuxani a xilubelo, bon*k*le ba
hombe ni batsongwani, n*k*lanu ni
mambiri a masiku, leyo hu*b*yeni ya
simu ya xilubelo xa hosi.
6 Laho ku wa hi kona kuhayekwa ka
tinguwo to basa, leto nyuka, ni leto
balala, ti bohilweko hi tingoti ta
wukene go saseka ni ko *z*irila a
siliva a tipera ni timhinga ta mari-
*b*ye yo saseka: ni mibedi ya wa hi
ya nzalama ni siliva, hehla ka lilonze
lo *t*ruka, ni lo basa, ni ka ma*k*laka-
*k*laka, ni muri*b*ye ya ntima.
7 Na bona ba lo nyika bona kunwa
lomo *z*i*b*yeni *z*a nzalama (ni a *z*i*b*ya
*z*i wa hambene ka xi*n*we ni xi*n*wa-

ni), a waini ga ka hosi gi hi tali-
siso, kukotisa hi ka pfuno wa ka
hosi.
8 Ni kunwa ku wa kukotisa hi nawo;
ku wa nga hi kona ni mu*n*we a nga
wa kurumetwa: hakuba *z*ingaho a
hosi yi lo wula ka ton*k*le tinduna ta
yin*d*lu, le*z*aku bona ba wa ta nga ba
maha kukotisa hi kuxalala ka banhu
bon*k*lelele.
9 Kambe Vaxti a muzinza i lo maha
a mubuzo wa ba basati le n*d*lwini
ya wukosi leyo yi nga ya ka hosi
Ahasuerusi.
10 A ka siku ga wun*k*lanu ni mambiri,
laha a mbilu ya hosi yi nga wa tsa-
kile hi waini, yena i lo leletela Me-
humani, Bizta, Harbona, Bigita, na
Abagata, Zetare, na Karcasi, a tine-
kwa ta n*k*lanu ni timbiri leto ti nga
wa kozela a kubakoneni ki Ahasueru-
si a hosi,
11 A ku neha Vaxti a muzinza mahlwe-
ni ka hosi *zin*we ni xi*d*lo*d*lo xa wu-
kosi wukosini, a ku kombisa a ba-
nhu ni tihosi a wumbhuri ga yena;
hakuba yena i wa hi li*tri*k*la kucu-
wukekeni.
12 Kanile*z*i a muzinza Vaxti i lo ala a
kuta hi ka kuleleteleni ka hosi hi ti-
nekwa: hikwalaho a hosi yi wa lo
zangara, ni zanga ya yena yi wa lo
vura nzeni ka yena.
13 *Z*onake a hosi yi te ngalo ka ba
banuna ba tibako, labo ba tibako a
*z*ikati (hakuba *z*i wa ngaho a mama-
hela ya hosi ngomama ni bon*k*le labo
ba tibako nawo ni kulamula;
14 Ni wo gamela yena i wa hi Carxana,
Xetara, Admata, Tarxixi, Meresi, Ma-
rsena, na Memukani a n*k*lanu ni ti-
mbiri a tihosana ta le Persia ni le Me-
dia, labo ba nga wa wonile a nghohe
ya hosi, na ba wa tsamile kuranga le
mu*n*weni),
15 *Z*akuyini hina hi ta nga maha ka
muzinza Vaxti kukotisa hi ka nawo,
hakuba yena i wa nga mahangi a ku
rambiwa ka hosi Ahasuerusi hi tine-
kwa ke?
16 Na Memukani i lo wula mahlweni
ka hosi ni ka tihosana, Vaxti a mu-
zinza a nga mahangi a kubiha a ka
hosi yoce, kanile*z*i kambe ka ton*k*le
a tihosana, ni ka bon*k*le a banhu
laba ba nga lomo mufu*n*weni wa
hosi Ahasuerusi.
17 Hakuba lexi a ximaho xa muzinza
xi ta su fenemete ka bon*k*le a ba
basati, a ku maha a ba banuna ba-
*b*ye a xikanya le mahlweni ya*b*ye,
laha ku ta nga kubikilwe, A ho-
si Ahasuerusi i lo leletela Vaxti a
muzinza akuba a nehwa mahlwe-
ni ka yena, kanile*z*i yena i wa nga
tangi.
18 Legi a siku a bazinzana ba lomu
Persia ni Media labo ba zwileko hi
zimaho *z*a muzinza ba ta wula *z*o
fanana ni le*z*o ka ton*k*le a tihosana ta
hosi. *Z*ingaho laho ku vuxa a ku-
tsa*n*wa ka hombe ni zanga.
19 Loku kona kutsakisa a hosi, nga
laho ku famba a kuleletela ka wuko-
si hi le ka yona, na nga kona ku
tsaliwa xikari ka milawo ya le Persia
ni ya ma Mede, le*z*aku kona ku wa
nga ta ha kawula, le*z*aku Vaxti i wa
nga ta ha engeta kambe ata mahlwe-
ni ka hosi Ahasuerusi; na nga a hosi
yi nyika a xikun*d*la xa wukosi xa
yena a ka mu*n*wani loye a nga cu-
kwana kuhunza yena.
20 Ni laha a kubiwahungu ka hosi loku
ku ta nga ti*b*yekiswa a ka won*k*le a
mufumo wa yena (hakuba kona ka
hombe), bon*k*le a ba basati ba ta nyi-
ka ka banuna ba*b*ye a kudzunzwa,
bon*k*le ba hombe ni batsongwani.
21 Ni kuwula ku lo xalalisa a hosi ni
tihosana; ni hosi yi lo maha kukoti-
sa hi ka mhaka ya Memukani:
22 Hakuba yena i wa lo rumela a ma-
papilo a ka won*k*le matiko ya hosi,
ka legi ni legi a tiko kukotisa hi
kutsala ka gona, ni ka banhu bon*k*le-
lele kukotisa hi lirimi la*b*ye, kasi a
banhu bon*k*lelele ba fela a kurwala
a nawo lomo n*d*lwini ya yena *n*wi-
nyi, ni ku i wa ta nga a wulawula
kukotisa hi ka lirimi la banhu ba ka
ka*b*ye.

XIPIMO 2.

1 A nzako ka le*z*i *z*ilo, laha a zanga
ya hosi Ahasuerusi yi nga wa ruti-
sile, yena i wa lo alakanya Vaxti,
ni le*z*i yena a nga wa *z*i mahile, ni
le*z*o *z*i nga wa bilwehungu *z*i vukela
yena.
2 *Z*onake ku lo wula a malanza ya ka
hosi lawo ma nga wa kozele ka
yena, Nga laho ku hi kona a mu-
bulwa wa li*tri*k*la wa la*b*yelweko a
hosi:
3 Na nga hosi li langa a tinduna ka
won*k*le a matiko ya mufumo wa
yena, le*z*aku bona ba wa ta nga ba

tsombanyisela yon*k*le a mibulwa yi-
*s*wa ya ti*tri*kla le Xuxani a xilubelo,
le n*d*lwini ya ba basati, a ka wula-
nguteli ga Hegai a nekwa ya hosi,
a muhlayisi wa ba basati; nga *z*ilo
*z*a*b*ye *z*a kubasisa bona *z*inyikiwa ka
bona;
4 Na nga a nhwana loye a xalalisako
a hosi a be muzinza a xikun*d*leni
xa Vaxti. Ni xilo xi wa lo xala-
lisa a hosi; na yena i wa lo maha.
5 Laho ku wa ni mu Juda wo kari
leyo Xuxani a xilubelo, loye a bito
a nga wa hi Mordekai, a nisanyana
wa Jaira, a nisanyana wa Ximei, a
nisanyana wa Kixi, a mu Benja-
mini.
6 Loye a nga wa ko*n*wilwe le Jerusa-
lema *z*i*n*we ni bako*n*wi labo ba nga
wa ko*n*wilwe *z*i*n*we na Jekonia a
hosi ya ka Juda, labo Nebukadne-
zzare a hosi ya le Babuloni a nga wa
ba komile.
7 Na yena i lo neha Hadassa, le*z*aku,
Estere, a nhanyana wa koko wa ye-
na: hakuba yena i wa nga hi na da-
dani ge hambu ni nyine, ni nhwana
i wa hi li*tri*kla a wumbhuru; ni laha
a dadani wa yena ni mamani wa ye-
na ba nga wa file, Mordekai i lo teka
yena a ku maba a nhanyana wa ye-
na *n*winyi.
8 *Z*ingaho na ku mahisile lezo, la-
ha a kuleletela ka hosi ni kubahu-
ngu ka yena, ni laha a banhwana
banyingi ba nga wa tsombanyisile
katiginwe le Xuxani a xilubelo, la-
hasi ka wulanguteli ga ka Hegai,
le*z*aku Estere i wa lo tekwa le n*d*lwi-
ni ya ka hosi, hi lahasi ka wulangu-
teli ga ka Hegai, a muhlayisi wa ba
basati.
9 Ni nhwana i lo xalalisa yena, na ye-
na i lo kuma a wuxinji ka yena;
yena hi kuha*k*lisa yena i lo nyika
yena a *z*ilo *z*a yena *z*a ku basisa ka
yena, *z*i*n*we ni *z*iabelo *z*akwe ni n*k*la-
nu ni bambiri mibulwa labo *z*i nga
wa hi fanelo a ku nyika yena ba le
n*d*lwini ya ka hosi: na yena i lo susa
yena *z*i*n*we ni banhanyana ba yena a
ba yisa ka wutsamo gi saseka lomo
n*d*lwini ya ba basati.
10 Estere i wa nga tibekisa a banhu ba
ka ka*b*ye ge ni maxaka ya yena;
hakuba Mordekai i wa layile yena
le*z*aku yena i wa nga ta nga a maha
lona li tibekiswa.
11 Na Mordekai i lo famba won*k*lelele
masiku mahlweni ka hu*b*ye ya yi
n*d*lu ya ba basati, a ku tiba le*z*aku
Estere i mahisa kuyini, ni le le*z*aku
*z*ini *z*i nga wa ta nga *z*i maheka ka
yena.
12 Makunu laha a xikati xa bon*k*le-
lele banhwana xi nga wa tile a kuya
ka hosi Ahasuerusi, a nzako ka kuba
ku mahilwe ka yena kukotisa hi ka
nawo wa ba basati kume ni timbiri
tihweti (hakuba *z*i wa ngaho a ma-
siku ya kubasisa ka yena ma mbete-
kile, a wumboni, n*k*lanu ni yi*n*we
tihweti *z*i*n*we ni mafura mure, n*k*la-
nu ni yi*n*we tihweti hi *z*ilo *z*i tso-
mbelako ku nuheta *z*i*n*we ni *z*ilo *z*a
kubasisa ka ba basati),
13 *Z*onake a banhwana ba wa tisa hi
ku kotisa le*z*i a ka hosi: Ka xa ku-
yini lexo yena a xubako ku wa nyi-
kwa yena a ku hi lomo n*d*lwini ya
babasati a kuta lomo n*d*lwini ya
hosi.
14 Hi laha gam*b*yeni yena i wa kuya,
na ha manziko yena i wo wa kuya
lomo n*d*lwini ya wumbiri ya ba ba-
sati, ya lahasi ka wulanguteli ga
Xaaxgasi, a nekwa ya hosi loye, a
hlayisako a mun*d*lukulu: yena i wa
nga ta ha engena ka hosi kambe, sa-
seka loku a hosi yi xalaliswa ha
yena, na yena i wa ku bitanwa hi
bito.
15 Makunu laha a xikati xa ka Estere,
a nhanyana wa ka Abihaili a koko
wa ka Mordekai, loye a nga wa te-
kile a ku maha nhanyana wa yena,
xi wa lota le*z*aku i wa ta nga aya
lomo n*d*lwini ya hosi, yena i wa nga
wutisangi ncumo kanile*z*i *z*ale*z*o He-
gai a nekwa ya hosi, a muhlayisi wa
yin*d*lu ya ba basati, a nga wa mu
yimisele. Na Estere i wa lo kuma
a tomo mahlweni ka bon*k*le labo ba
nga wa cuwukile hehla ka yena.
16 *Z*ingaho Estere i wa lo tekiwa aya
le hosini Ahasuerusi lomu n*d*lwini
ya yena ya wukosi hi ka hweti ya
wukume, leyo yi nga wa hi hweti
Tebeti, hi ka lembe ga n*k*lanu ni
mambiri ga kufuma ka yena.
17 Ni hosi yi lo ranza Estere hehla ka
bon*k*le ba basati, na yena i lo kuma
a tomo ni wuxinji hehla ka yon*k*le
a mibulwa; *z*ingaho le*z*o yena i lo
*k*lateka a xi*d*lo*d*lo xa wukosi hehla
ka hloko ya yena, i lo maha yena a
muzinza xikun*d*leni xa ka Vaxti.
18 *Z*onake a hosi yi lo maha a mubuzo

wa hombe a ka tonkle a tihosana ta
yena ni malanza ya yena, wona a
mubuzo wa Estere; yena i lo maha
a kuklaklisa lomo mufunweni, i lo
nyika a zinyikiwo, kukotisa hi wu-
nyingi ga hosi.
19 Ni laha a mibulwa yi nga wa tso-
mbanile katiginwe hi xikati xa wu-
mbiri, zonake Mordekai i wa tsamile
le nyangweni ya hosi.
20 Na Estere i wa nga se ku tibekisa a
lixaka la yena ge ni banhu ba ka ka-
bye; kwatsi hilezi Mordekai a nga
wa leletele yena: hakuba i wa ma-
hile a kuleletela ka Mordekai, kwa-
tsi hi xikati a nga wa ha mu wu-
ndla.
21 A ka lawo masiku, laha Mordekai a
nga wa tsamile le nyangweni ya ho-
si, a bambiri ba tinekwa ta hosi, Bi-
gtani na Terexi, labo ba hlayisako
a wuengeno, ba wa lo zangara, na
ba lo hlota a ku beka a mandla a ka
hosi Ahasuerusi.
22 Ni xilo xi lo tibyekiswa ka Morde-
kai, loye a nga wa wonisile xona ka
Estere a muzinza; na Estere i lo
byela a hosi ha kona bitweni ga ka
Mordekai.
23 Ni laha kona ku wa wutiselilwe
hi mhaka, kona ku wa lo kumiwa
na ku ngaho, bona bambiri ba lo ha-
yekwa laha sinyeni: na kona ku wa
lo tsalilwe bukwini ga ku kumbuxe-
ta mahlweni ka hosi.

XIPIMO 3.

1 A nzako ka lezi a Ahasuerusi i lo
klakusa Hamani a nisanyana wa Ha-
mmedata a mu Agagi, na a wa lo
kulisa yena, i lo yimisa a xitsamo
xa yena hehla ka tonkle a tihosana
leto ti nga wa hi zinwe na yena.
2 Ni wonkle a malanza ya hosi, lawo
ma nga wa hi le nyangweni ya hosi,
ma lo korama lahasi, ma lo maha a
xicawo ka Hamani; hakuba zingaho
a hosi yi wa lo leletela hi xungetano
zinwe na yena. Kanilezi Mordekai
i wa nga koramangi lahasi, ge ha-
mbu yena a ku maha xicawo ka ye-
na.
3 Zonake a malanza ya hosi, lawo ma
nga wa hi nyangweni ya hosi, ma
wa te ngalo ka Mordekai, Hi yini
wena u hambunyetako a kuleletela
ka hosi ke?
4 Makunu na ku mahisile lezo laha
bona ba nga wa wulawula masiku
ni masiku ka yena, na yena i wa
nga ingisangi ka bona, lezaku bona
ba wa lo byela Hamani, a ku wona
lezaku a mahungu ya ka Mordekai
ma wa ta yima ke: hakuba yena i
wa byelile bona lezaku yena i wa hi
mu Juda.
5 Ni laha Hamani a nga wa wonile le-
zaku Mordekai a i wa nga korami
lahasi, ge hambu ku maha xicawo,
zonake Hamani i wa tatiswa hi za-
nga.
6 Kanilezi yena i lo alakanya kutseke-
tsela a ku beka a mandla ya yena a
ka Mordekai yece; hakuba bona ba
wa tibekisile ka yena a banhu ba ka
Mordekai: hikwalaho Hamani i lo
hlota a ku lobisa a ba Juda labo bo-
nkle ba nga wa hi ka wonkle a mu-
fumo wa ka Ahasuerusi, bona a ba-
nhu ba ka Mordekai.
7 A ka hweti yo ranga, leyo yi nga
hweti Nisani, hi ka kume ni mambi-
ri a malembe ya hosi Ahasuerusi,
bona ba lo hlahluba Pure, lezo hi, a
tihlolo, mahlweni ka Hamani hi ma-
siku ni masiku, ni ka tihweti ni ti-
hweti, kala ka kume ni timbiri, leyi
yi nga a hweti Adare.
8 Na Hamani i te ngalo ka hosi Aha-
suerusi, laho ku kona a banhu bo-
kari bate ku gafe ba hangalakileko
xikari ka banhu a ka wonkle a ma-
tiko ya mufumo wa wena; ni mila-
wo yabye yi hambanile ka milawo
ya banhu bonklelele; ge hambu bo-
na a ku hlayisa a milawo ya hosi:
hikwalaho kona a hi kunzula ka ho-
si a ku tsika bona.
9 Loku kona ku xalalisa a hosi, nga
kona ku be ku tsalilweko ka bona
kasi bona ba be ba lobyisilweko: na
mina nzi ta riha a kume ga kume ga
mazana a siliva mandleni ya labo ba
nga wa wumbelwe hehla ka mitiro
ya hosi, a ku neha yona mabakweni
ya hosi.
10 Ni hosi yi lo teka a pera ya yena lo-
mo litihweni la yena, i lo nyika yona
a ka Hamani a nisanyana wa ka Ha-
mmedata a mu Agagi, a nala wa ba
Juda.
11 Ni hosi yi te ngalo ka Hamani, A
siliva yi nyikilwe ka wena, ni banhu
kambe, a ku maha ha loku ku wone-
kako kwatsi kusasa ka wena.
12 Zonake a mu tsali wa hosi i lo bi-
tanwa hi ka hweti ya ku ranga, a ka
kume ni nklanu a siku ga kona; ni

laho ku wa lo tsalwa kukotisa hi ka
zon*k*le lezo Hamani a leleteleko a ka
tinduna ta hosi, ni ka bafumeli labo
ba nga wa wumbelwe ka won*k*lelele
matiko, ni ka tihosana ta banhu bo-
n*k*lelele, a ka yon*k*le, a mifumo ku-
kotisa hi ku tsala ka yona, ni ka bo-
n*k*lelele banhu kukotisa hi tirimi ta
bona; a bitweni ga hosi Ahasuerusi
kona ku wa la ku tsalwa, na kona
ku wa la umiswa hi pera ya hosi.
13 Ni mapapilo ma wa la ku ru*n*wa hi
mitsukano ka won*k*le a matiko ya
hosi, a ku lobisa, ni ku daya, ni ku
maha kumbiswa, bon*k*le a ba Juda,
bon*k*le ba tsongwani ni ba hombe, a
zibanana zitsongwani ni ba basati, a
ka siku gi*n*we, kona ka siku ga ku-
me ni manharu ga kume ni timbiri
a tihweti, leyo yi nga hweti Adare,
ni ku teka a mufulo wa bona akuba
mupango.
14 A xifananiso xa papilo ga ku tsalwa,
lego a kubiwahungu ku nga wa ta
nga ku nyikiwa a kuya ka matiko
won*k*lelele, ku wa lo ti*b*yekiswa ka
bon*k*le banhu, lezaku bona ba wa ta
nga ba longiselela lego siku.
15 A mitsukano yi lo huma yi famba hi
xiha*k*la hi kuleletela ka hosi, kuba-
hungu ku wa nyikilwe le Xuxani
xilubelweni. Ni hosi na Hamani i
wa lo tsama lahasi a kunwa; kani-
lezi a muti wa le Xuxani wu wa lo
kanganyiswa.

XIPIMO 4.

1 Makunu laha Mordekai a nga wa
zwile zon*k*le lezo zi nga wa mahekile,
Mordekai i lo hanzula a tinguwo ta
yena, i lo mehela a tinguwo ta tisa-
kwa zi*n*we ni kuma, i lo huma lomo
xikari ka muti, i lo rila hi kuketa ka
hombe ku tsikwilako;
2 Na yena i lota kona ka nyangwa ya
hosi: hakuba ku wa nga hi kona a
nga wa ta nga engena nzeni ka nya-
ngwa ya hosi na a zinwe ni nguwo
ya tisakwa.
3 Ni ka won*k*lelele a matiko, kani hi-
kakuyini laho a hosi yi leleteleko a
kubahungu ka yena ku wakuta, la-
ho ku wa hi kona a kurila ka hombe
xikari ka ba Juda, ni kuyila, ni ku-
rila, ni mikosi; ni banyingi ba wa
la ku puluwunza tingu*b*yeni ta tisa-
kwa ni kuma.
4 Ni banhanyana ba ka Estere ni
nekwa ya yena ba lo ta *b*yela kona
ka yena; ni muzinza i wa hunzeleli-
sisilwe kuxaniseka: na yena i lo ru-
mela a nguwo a ku embexa Morde-
kai, ni susa a tinguwo ta tisakwa
hehla ka yena; kanilezi yena i wa
nga amukelangi tona.
5 Zonake Estere i lo bitana Hatace, a
mu*n*we wa tinekwa ta hosi, loye ye-
na a nga wa langile a ku yimelela
yena, i lo lelela yena a kuya ka Mo-
rdekai, a ku ya tiba lezaku lexi ku wa
hi yini, ni lezaku za kuyini lezi xana.
6 Zingaho Hatace i loya ka Mordekai
le wutsa*n*weni ga le han*d*le ka muti,
lego gi nga wa hi mahlweni ka nya-
ngwa ya hosi.
7 Na Mordekai i lo *b*yela yena zon*k*le
lezo zi nga wa humele ka yena, nzi
ni xihlayo xa tsengo wa mali leyo
Hamani a ta nga xa riha ka mabako
ya hosi hi kota ya ba Juda, a ku lo-
bisa bona.
8 Na kambe yena i lo nyika yena a xi-
fananiso xa papilo ga ku tsaliwa ga
kubahungu loko ku nga wa nyiki-
lwe leyo Xuxani a kulobisa bona, a
ku kombisa kona ka Estere, ni ku
*k*la*k*lambutela kona ka yena, ni ku
*b*yela yena lezaku yena i wa ta nga
aya le hosini, ni kuwula yena lezaku
yena i wa ta nga aya le hosini, a ku
maha a mukongeleliso ka yena, ni
maha kuwutisa mahlweni ka yena,
hi banhu ba ka ka*b*ye.
9 Na Hatace i lo ta a ta *b*yela Estere
a timhaka ta ka Mordekai.
10 Zonake Estere i lo wulawula ka Ha-
tace, i lo nyika yena a mhaka ka
Mordekai, aku:
11 Won*k*le a malanza ya hosi, ni banhu
ba matiko ya hosi, ba tiba, lezaku
kani ngwakuyini, kutani ngwa nu-
na kutani ngwa sati, a ta ngata a ka
hosi lomo nzeni ka hu*b*ye, loye a nga
bitanwangiko, laho ku kona a nawo
mu*n*we ha yena, lezaku yena i ta
dawa, saseka labo a hosi a ba komi-
sileko ba *k*lakuka a nhonga ya nza-
lama, kasi a fela ku hanya: kanilezi
mina a nzi bitanwangi a ka hosi laya
makume manharu ya masiku.
12 Na bona ba lo *b*yela ka Mordekai a
timhaka ta Estere.
13 Zonake Mordekai i lo wula bona a
*k*lelisa a hlamulo ka Estere, U nga
alakanye zi*n*we hi wutsumbu ga
wena lezaku wena u ta pona lomo
n*d*lwini ya hosi, ku hunza bon*k*le ba
Juda.

14 Hakuba loku wena u su ku rutisa u
miyela katiginwe a ka lexi xikati,
zonake a kuponiswa ni klaklliselelo
wu ta vuka ka ba Juda hi ka ginwa-
ni a wutsamo, kanilezi wena ni indlu
ya dadani wa wena mu ta lobyiswa:
hakuba nzi mani a tibako lezaku we-
na u tile engena mufunweni hi ka xi-
kati xa kungahi ke?
15 Zonake Estere i lo wula bona ba kle-
lisa a hlamulo ka Mordekai,
16 Famba, u ya tsombanyisa bonkle a
ba Juda laba ba nga kona lomu Xu-
xani, ni ku yila nwina ha mina, na
mu nga ta kuga ge ni kunwa a ma-
siku manharu, a wusiku ni siku:
minawu kambe ni banhanyana ba
mina hi ta yilisawu zalezo; na zi-
ngaho mina nzi ta famba ka hosi,
loku ku nga hiko kukotisa hi ka na-
wo: loku mina nzi ta tafa, nzife.
17 Zingaho Mordekai i lo famba ndlela
ya yena, i lo maha kukotisa hi ka
zonkle lezo Estere a leleteleko yena.

XIPIMO 5.

1 Makunu na ku mahisile lezo a ka
siku ga manharu, lezaku Estere i lo
ambala a tinguwo ta yena ta wuko-
si, i lo yima lomo nzeni ka hubye
ya yindlu ya hosi, xungetano na yi-
ndlu ya hosi: ni hosi yi wa tsamile
xitsanweni xa yona xa ka hosi lo-
mo ndlwini ya ka hosi, xungetano
ni wuengeno ga nyangwa.
2 Na kona na ku wa ngaho, ni laha a
hosi yi nga wa wonile Estere a mu-
zinza a yimileko lomu hubyeni, leza-
ku yena i lo kuma tomo mahlweni
ka yena; ni hosi yi lo nyiketela ka
Estere a nhonga ya wukosi ya nza-
lama leyo yi nga wa hi lomu canje-
ni ga yena. Zingaho Estere i lo tsi-
nela kusuhani, i lo koma le magumo
ka nhonga.
3 Zonake ku lo wula a hosi ka yena,
Xini u xi ranzako, muzinza Estere
ke? na ku hi kwihi kuwutisa ka we-
na ke? na kona ku ta nyikiwa ka
wena hamba ka kuba a kihlanya ga
mufumo.
4 Na Estere i te ngalo, Loku zi ku
kwatsi kusasa a ka hosi, nga a hosi
na Hamani bata legi siku a ka ma-
xangwani lawo mina nzi longiselele-
ko yona.
5 Zonake a hosi yi te ngalo, Mahani
Hamani a ku maha a xihakla, lezaku
kasi ku fela ku mahwa kwatsi hilezi
Estere a wulileko. Zingaho a hosi
na Hamani ba lota ka maxangwani
lawo Estere a ma longiseleleko.
6 Na hosi na yi te ngalo ka Estere le
maxangwanini ya waini, Hi kwihi
a kukombela ka wena ke? na kona
ku ta vumelwa ka wena: hi kwihi a
kuwutisa ka wena? hambu ka kuba
a kihlanya ga mufumo ku ta nyikiwa
ka wena ku ta maheka ka wena.
7 Zonake ku lo hlamula Estere, na te
ngalo, A kukombela ka mina ni ku-
wutisa ka mina hi loku:
8 Loku mina nzi kumile a tomo ma-
hlweni ka hosi, loku zi xalalisa a
hosi a ku nyika kukombela ka mina,
ni ku maha a kuwutisa ka mina,
nga Hamani ni hosi a bate maxa-
ngwanini lawo nzi ta nga longisele-
la bona, mina nzi ta maha manziko
kwatsi hilezi a hosi yi wulileko.
9 Zonake i lo famba Hamani lego
siku hi litsako ni kubuma ka mbilu:
kanilezi laha Hamani a nga wa wo-
nile Mordekai lomo nyangweni ya
hosi, lezaku yena a i wa nga yimi
kutani ku tihenyahenya ha yena,
yena i wa lo tatiswa hi zanga a vu-
kela Mordekai.
10 Ahembalokoke Hamani i lo koma a
wutsumbu ga yena, i loya kaya;
yena i lo rumela i loya bitana a ba-
ngana ba yena na Zerexi a sati wa
yena.
11 Na Hamani i lo hlayela ka bona a
pfuno wa wukosi ga yena, ni wu-
dlemo ga banana ba yena, ni zilo
zonkle lezo a hosi yi klakusileko ye-
na, ni lezaku yena i wa kulisisilwe
ku yini hehla ka tihosana ni ka ma-
lanza ya hosi.
12 Hamani i lo wula klatakumbiri, Ina,
Estere a muzinza i wa nga vumela-
ngi munwe a ku engena zinwe ni
hosi a ka maxangwani lawo yena a
longiseleleko kanilezi a ka wutsu-
mbu ga mina; na manziko kambe
mina nzi rambilwe ha yena zinwe ni
hosi.
13 Kasiko lezi a zi eneli mina ncumo,
lezi nza ha longolokako nzi wona
Mordekai mu Juda a tsamile le nya-
ngweni ya hosi.
14 Zonake ku lo wula Zerexi a sati wa
yena ni bonkle a bangana ba yena a
ka yena, Nga a linhi i mahiwa la
nklanu wa makume a mikono a ku
leha, ni laha mixweni wena wula-
wula ka hosi lezaku Mordekai i wa

ta nga a hayekwa ka lona: zonake u
famba wena hi kubombela lomo ma-
xangwanini ya hosi. Ni xilo xi lo
xalalisa Hamani; na yena i lo maha
tinhi a kuba li akiwa.

XIPIMO 6.

1 Ka lego a wusiku a hosi yi wa
nga yi nga eklelangi; na yena i lo
leletela a ku ncha a buku ga ku hla-
yela a mikumbuxeto, na bona ba lo
gonza mahlweni ka hosi.
2 Ku wa kumelwa ni lezaku Mordekai
i wa byelile ka Bigtani na Terexi, a
timbiri a tinekwa ta hosi, ta labo ba-
hlayisako a wuengeno ga nyangwa,
labo ba nga wa hlotile a kubeka a
mandla ka hosi Ahasuerusi.
3 Ni hosi yi te ngalo, Hi gihi wudumo
ni kudzunzwa ku nga wa nyikilwe
ka yena Mordekai hi ka lexi ke?
Zonake ku lo wula a ka hosi a mala-
nza lawo ma nga wa kozela ka ye-
na, laho a ku kona ncumo xi ma-
hilweko ka yena.
4 Ni hosi yi te ngalo nzi mani loye a
nga lomu hubyeni ke? makunu Ha-
mani i wa kuta ka hubye ya le ha-
ndle ya yindlu ya hosi a kuta wula-
wula ka hosi a ku hayeka Mordekai
hi ka tinhi leto yena a longiseleleko
yena.
5 Ni malanza ma te ngalo ka yena,
Languta, Hamani i yimile le hubye-
ni. A hosi yi te ngalo, Nga yena a
engena.
6 Zingaho Hamani i lo engena. Ni ho-
si yi te ngalo ka yena, Ku ta mahiwa
yini ka munhu loye a hosi yi tsaka-
ko a kuba a dzunziwa ke? Makunu
Hamani i wa ku wula le mbilwini
ya yena, Ku wa ta nga ku hi ma-
ni loye a hosi yi xalaliswako a ku
muha yena ku dzunzwa a kuhunza
a wutsumbu ga mina ke?
7 Na Hamani i wa te ngalo ka hosi,
Akuba a manhu loye a hosi yi xala-
liswako a kudzunza yena,
8 Nga a nguwo ya wukosi yi nehiwa
leyo a hosi a tolobelekoa ku ambala,
ni haxi lego a hosi yi kilelako ka
gona, ni xodlodlo xa wukosi lexo xi
tsamako hlokweni ya yona:
9 Na nga a tinguwo ni haxi a ti nyi-
kiwe ka munwe wa tihosana ti hu-
nzeleleko a wudumo, kasi ba fela a
ku ambexa a munhu loye a hosi yi
xalaliswako a ku mu dzunza, ni ku
maha yena a kilela le hehla ka haxi
ni ku famba a tsemakanya a mapa-
ngi ya muti, ni kubahungu mahlwe-
ni ka yena, Zakungahi zi ta nga
mahiwa ka munhu loye a hosi yi
xalaliswako a ku mu dzunza.
10 Zonake a hosi yi te ngalo ka Ha-
mani, Maha xihakla, ni ku teka a
nguwo zinwe ni haxi, kwatsi hilezi
wena u wulileko, ni ku maha zaku-
ngaho ka Mordekai a mu Juda, loye
a tsamileko le nyangweni ya hosi:
ni ncumo xi nga tsanzeki xa zilo lezi
wena u zi wulawulileko.
11 Zonake i lo teka Hamani a nguwo
ni haxi, i lo ambalisa Mordekai, ni
ku maha a kilela a tsemakanya a
mapango ya muti, ni kubahungu
mahlweni ka yena, Zakungahi ku
ta nga mahiwa ka munhu loye a ho-
si yi xalaliswako a ku mu dzunza.
12 Na Mordekai i lota kambe le nya-
ngweni ya hosi. Kanilezi Hamani i
lo haklisisa ka ndlini yakwe, na a
rila ni hloko ya yena na yi fenenge-
tilwe.
13 Na Hamani i wa la su tsotsobongo
ka Zerexi a sati wa yena ni ka ba-
ngana yena bonkle zonklelele lezo zi
mahekileko ka yena. Zonake ku lo
wula a ba banuna ba yena bo tibisi-
sa na Zerexi a sati wa yena a ka
yena, Loku Mordekai, a mahlweni
ka wihi wena u sangulako a kuwa,
a hi wa mbewu ya ba Juda, wena u
nga ta humelela hehla ka yena, ka-
nilezi wena hakunene u tawa ma-
hlweni ka yena.
14 Laha ba nga wa wulawula zinwe na
yena, ku lota a tinekwa ta hosi ti lo
haklisisa Hamani a kuta maxangwa-
nini ye Estere lawo a ma longisele-
leko.

XIPIMO 7.

1 Zingaho Hamani ni hosi ba lota le
maxangwanini ya Estere a muzinza.
2 Ni hosi yi te ngalo ka Estere hi siku
ga wumbiri le maxangwanini ya
waini, Hi kwihi a kukombela ka
wena, muzinza Estere ke? na kona
ku ta nyikiwa ka wena: na ku hi
kwihi a kuwutisa ka wena ke, ha-
mbi kona a ka kihlanya ga mufumo
ku ta vumelwa,
3 Zonake Estere a hosi i lo hlamula i
te ngalo, Loku mina nzi kumile a
tomo a ka kuwoneni ka wena, O ho-
si, ni loku kona ku xalalisa a hosi,
nga wutomi ga mina gi nyikiwa ka

mina kukombeleni ka mina, ni ba-
nhu ba ka hina kuwutiseni ka mina:
4 Hakuba hina hi xabyisilwe, mina ni
banhu ba ka hina, a kuba hi lobyi-
swa, ni kuba hi dawa, ni kumbe-
liswa. Kanilezi loku hina hi wa nga
hi xabyisilwe a kuba tikumbi ta ba
banuna ni tikumbi ta ba basati, nzi
wa ta nga mina nzi rutisile nzi mi-
yela, hambuzonklele a nala a nga wa
ta nga a ringanisile a ku onheka ka
hosi.
5 Zonake i lo wulawula a hosi Ahasu-
erusi a ka Estere a muzinza, Nzima-
ni loye, hikwihi yena, a nga kona,
loye a hlokolokelako a mbilwini ya
yena a ku maha zakungaho ke?
6 Na Estere i te ngalo, A mubengi ni
nala, yena loyi wa kubiha Hamani.
Zonake Hamani i lo sangula a ku-
caba mahlweni ka hosi ni muzinza.
7 Ni hosi yi lo suka le zangeni ya hi
le maxangwanini ya waini i loya le
xilubelweni xa le sinwini: na Ha-
mani i lo yima a wutisa a wutomi ga
yena a ka Estere a muzinza; hakuba
yena i lo wona lezaku laho ku wa hi
kona a kubiha kuxibyilweko ha yena
hi hosi.
8 Zonake a hosi yi lo klela hi sinwini
ya xilubelo ata le wutsanweni ga
maxangwani ya waini, na Hamani i
wa la kuwela laha tsatsweni legi
Estere a nga wa hi ka gona. Zona-
ke ku lo wula a hosi, Kasi yenawu-
wo i wa ta kurumeta a muzinza
mahlweni ka mina lomu ndlwini ke?
Kwatsi hilezi a mhaka yi nga wa
huma hi lomu nonwini wa hosi, ba
lo fenengeta a ngohe ya Hamani.
9 Zonake ku lo wula Harbona, a mu-
nwe wa tinekwa labo ba nga wa hi
kona mahlweni ka hosi, languta ka-
mbe, a linhi la nklanu wa makume
a mikono kuleha, lolo Hamani a li
maheleko Mordekai, loye a nga wa
wulawulile a kusasa hi hosi, li yi-
mile lomo ndlwini ya ka Hamani.
Ni hosi yi te ngalo, Hayekani yena
ka lona.
10 Zingaho bona ba lo hayeka Hamani
a ka linhi lolo yena a nga wa li lo-
ngisele Mordekai. Zonake a zanga
ya hosi yi lo rutiswa.

XIPIMO 8.

1 A ka lego i lo nyika a hosi Aha-
suerusi a yindlu ya ka Hamani a na-
la wa ba Juda a ka Estere a muzinza.
Na Mordekai i lo ta mahlweni ka
hosi; hakuba Estere i wa byelile le-
zaku yena i wa hi yini ka yena.
2 Ni hosi yi lo teka a pera ya yona,
leyo a nga wa yi tekile hi le ka Ha-
mani, i lo nyika yona ka Mordekai.
Na Estere i lo yimisa Mordekai he-
hla ka yindlu ya ka Hamani.
3 Na Estere i lo wulawula kambe
mahlweni ka hosi, i lowa lahasi mi-
konzweni ya yena, i lo kongotela
yena hi mihloti a ku susa kule a ku-
kohlakala ka Hamani a mu Agagi,
ni gujeguje ga yena lego a nga wa
hlebile a ba Juda.
4 Zonake a hosi nyiketela a nhonga ya
nzalama. Zingaho Estere i lo suka,
i lo yima mahlweni ka hosi.
5 Na yena i te ngalo, Loku kona ku
hi kuxalalisa ka hosi, ni loku mina
nzi kumile a tomo kuwoneni ka ho-
si, loku a xilo xi woneka kwatsi ku-
sasa kuwoneni ka hosi, ni loku mina
nzi xalalisa mahlweni ka yena, nga
kona ku be kutsalilweko a ku hunzu-
lusela a mapapilo laya ma nga wa
hlebyilwe nzi Hamani, a nisanyana
wa Hammedata a mu Agagi, lawo
yena a nga wa tsalile a kulobisa a ba
Juda labo ba nga ka wonkle a ma-
tiko ya wena:
6 Hakuba mina nzi ta tiyisa ku yini a
ku wona a kubiha loko ku tako ka
banhu ba ka hina ke? kutani mina
nzi wa ta nga nzi tiyisa kuyini a ku
wona kulobyiswa ka banhu ba ka
hina ke?
7 Zonake a hosi Ahasuerusi i te ngalo
ka Estere a muzinza ni ka Mordekai
a mu Juda, Langutani, mina nzi
nyikile Estere a yindlu ya ka Hama-
ni, yena loye ba mu hayekileko he-
hla ka tinhi, hakuba yena a klateki-
leko a mandla ya yena hehla ka ba
Juda.
8 Tsalani nwina kambe ka ba Juda,
kwatsi hilezi kona ku tsakisako nwi-
na hi ka bito ga hosi, ni umisa kona
hi ka pera ya hosi; hakuba a kutsa-
lwa loko ku tsalilweko hi bito ga
hosi, ni kuuma loko ku umisilweko
hi ka pera ya hosi, a nga kona a mu-
nhu a ta nga kuhunzula.
9 Zonake a batsali ba hosi ba lo bi-
tanwa a ka lexo xikati, a ka hweti
ya wunharu, leyi yi nga wa hi hwe-
ti Sivani, hi ka makume mambiri ni
manharu masiku ya kona; na kona
ku wa lo tsaliwa kukotisa hi ka

zon*k*le lezo Mordekai a leletelako hi
ka ba Juda, ni ka tinduna, ni ka
bafumeli ni ka tihosana ta mifumo
leyo yi sukelako le India kala le
Etiopia, i zana ni makume mambiri
ni *k*lanu ni mambiri ya mifumo a ka
yon*k*lelele a mifumo, kukotisa hi ka
kutsala ka kona, ni ka banhu bo-
n*k*lelele kukotisa hi tirimi ta*b*ye, a
ka ba Juda kukotisa hi kutsala ka-
*b*ye, ni kukotisa hi lirimi la*b*ye.
10 Na yena i lo tsala a ka bito ga
hosi Ahasuerusi, na ba lo uma kona
hi pera ya hosi, ba lo rumela a ma-
papilo himitsukano yi kileleko a
mahaxi, ba wa lo kilela hi mazambo
ya kuha*k*lisisa loku ku wa tirisa hi
nkozo ya hosi, ni mipurana ya mi-
kwamana:
11 Hi ka laho a hosi yi vumeleko a ba
Juda labo ba nga wa hi mitini a ku
tsombana a wutsumbu ga*b*ye katigi-
*n*we, ni ku yimela a wutomi ga*b*ye,
a ku lobisa, ni ku hlasela, ni ku ma-
ha ku lo*b*yiswa, won*k*le a ntamo lo-
wo wu nga wa ta nga wu *n*walata
bona, a banana ba*b*ye ni ba basati,
ni ku teka a mupango wa mufulo
wa*b*ye,
12 Hehla ka siku gi*n*we a ka yon*k*le a
mifumo ya hosi Ahasuerusi, hehla
ka siku ga kume ni manharu ga
hweti go kumi ni timbiri, leyi yi
nga hweti Adare.
13 Ni papilo ga kutsalwa, kasi kubi-
wahungu ku wa ta ku nyikilwe a ka
yon*k*lelele mifumo, ku wa lo ti*b*ye-
kiswa a ka banhu bon*k*le, ni lezaku
a ba Juda ba wa ta nga ba longile a
ku vukela lego siku a kupota a wu-
tsambu ga*b*ye a ka balala ba*b*ye.
14 *Z*ingaho a mitsukano labo ba kilela-
ko hehla ka mahaxi ya mazambu
lawo ma tiriswako le nkozweni ya
hosi ma lo huma ma famba, na ba
ha*k*lisisilwe na ba tsimbeketilwe hi
kuleletela ka hosi; ni kubahungu
ku wa nyikiwa ku huma le Xuxani
a xilubelo.
15 Na Mordekai i lo famba le kuba-
koneni ka hosi a ni tinguwo ta ka
hosi a to balala ni to basa, ni xi*d*lo
*d*lo xa wukosi xa hombe xa nzala-
ma, zi*n*we ni nguwo ya wukena go
saseka nguvu ni ko zirila: ni muti
wa le Xuxani wu wa ku kanyuluka
na ba wa kutsakiswa.
16 Ni ba Juda ba wa hi mapenga hi
litsako, ni kubuma ni kudzunzeka.
17 Ni ka yon*k*lelele a mifumo, ni ka
yon*k*lelele a miti, kani hikwihi laho
a kuleletela ni kubahungu ka hosi
ku tileko, a ba Juda ba wa ni tsaki-
selo wa kubuma, a mubuzo ni siku
ga kusasa. Ni banyingi xikari ba
banhu ba tiko ba lo maha ba Juda;
hakuba a xica*b*yo xa ba Juda xi wa
lo wela hehla ka bona.

XIPIMO 9.

1 Makunu hi ka hweti ya kume ni
timbiri, leyo yi nga hweti Adare, a
ka kume ni manharu ga ywaleyi,
laha a kuleletela ka hosi ku nga wa
tsinele kusuhi a ku maha a hihiriti-
siso, a ka lego siku a balala ba ba
Juda ba nga wa ta fumela hehla ka
bona (kwatsi hilaho kona ku lo hu-
nzulwa kuhambunyeta, lezaku a ba
Juda ba ta fumela hehla ka bona la-
bo ba bengako bona),
2 Ni ba Juda ba lo tsombana a wutsu-
mbu ga*b*ye katigi*n*we a mitini ya ka
hosi Ahasuerusi, a ku *k*lateka a ma-
n*d*la a ka bon*k*le labo ba hlotako a
kulamatwa ka*b*ye: na ku wa nga hi
kona a munhu a nga wa kota ku
yimelana zi*n*we na bona; hakuba a
kuca*b*ya ka bona ku wa wele hehla
ka banhu bon*k*le.
3 Ni ton*k*le a tihosana ta mifumo, ni
tinduna, ni bafumeli, na bona bon*k*le
labo ba mahako a tiro wa hosi, ba lo
vunetela a ba Juda; hakuba a ku-
ca*b*ya ka Mordekai i lo wela hehla ka
bona.
4 Hakuba Mordekai i wa hombe
lomu n*d*lwini ya hosi, ni wudumo
ga yena gi wa la su gafe ka wo-
n*k*le a matiko; hakuba a munhu i
wa su ku hunzelela a kukula ni ku-
enzeleka.
5 Ni ba Juda ba lo daya bon*k*le a ba-
lala ba*b*ye hi kuba ka supado, na hi
ku kuhihirita ka hombe ni kulo*b*yi-
sisisa, na ba wa lo maha lezo ba nga
wa ta nga ba ranza a ka bona labo
ba bengako bona.
6 Ni le Xuxani a xilubelo a ba Juda
ba lo daya ba lobisa a n*k*lanu wa
mazana ya ba banuna.
7 Ni Parxandata, na Dalfoni, na Aspa-
ta,
8 Na Porata, ni Adalia, ni Aridata,
9 Ni Parmaxta, na Arisai, na Aridai,
ni Vaizata,
10 A kume ga barisanyana ka Hamani a
nisanyana wa ka Hammedata, a nala

wa ba Juda, ba lo hlasela bona, kanilezi le mupangweni a ba *k*latekangi a canja ga*b*ye.
11 A ka lego siku a tsengo wa labo ba nga wa delwe lomo Xuxani a xilubelo ba wa lo nehwa mahlweni ka hosi.
12 Ni hosi yi te ngalo ka Estere a muzinza, a ba Juda ba dela ba lobisile a n*k*lanu wa mazana lomu Xuxani a xilubelo, ni kume ga barisanyana ba ka Hamani; xini zonake bona ba mahileko ka won*k*le a mufumo yon*k*le a mifumo ya hosi ke! Makunu kwihi a kukombela ka wena ke? na kona ku ta vumelwa ka wena: kutani kukwihi a kuwutisa wa ha ta ku nonohako u wutisa ke? na kona ku ta mahelwa.
13 Zonake ku lo wula Estere, Loku kona ku' xalalisa a hosi, nga kona ku vumelwa a ka ba Juda laba ba nga lomo Xuxani a ku maha a manziko kukotisa hi lezi hi kubahungu ka nyamu*k*la, na nga a kume ga barisanyana ba ka Hamani ba hayekwa hehla ka tisinya.
14 Ni hosi yi lo leletela a ku zingaho a ku mahiwe: ni kubahungu ku wa lo nyikiwa le Xuxani; na bona ba lo hayeka kume ga barisanyana ba Hamani.
15 Ni ba Juda laba ba nga wa hi lomo Xuxani ba lo tsombana a wutsumbu ga*b*ye a ka siku ga kume ni mune ga hweti Adare, ba lo daya a mazana manharu ya banhu lomo Xuxani; kanilezi le mupangweni bona a ba *k*latekangi a man*d*la ya*b*ye.
16 Ni banwani ba Juda labo ba nga wa mifu*n*weni ya hosi ba lo tsombayisa a wutsumbu ga*b*ye katigi*n*we, ba lo yimela a wutomi ga*b*ye, ni kuba ni kumula hi le ka balala ba*b*ye, ba lo daya ka bona labo ba bengako bona n*k*lanu ni mambiri makume ya kume ga mazana; kanilezi le mupangweni bona a ba *k*latekangi a canja ga*b*ye.
17 Lexi xi wa mahilwe a ka kume ni manharu a siku ga hweti Adare; a ka siku ga kume ni mune ga ywaleyi bona ba lo humula, ba lo maha gona a siku ga mubuzo ni ga litsako.
18 Kanilezi a ba Juda labo ba nga wa hi le Xuxani ba lo tsombana a wutsumbu katiginwe hi ka siku ga kume ni manharu ga kona, ni ka ga kume ni mune ga kona; ni ka siku ga kume ni n*k*lanu gwaleyo ba lo humula, ba lo maha gona a siku ga mubuzo ni litsako.
19 Hikwalaho ba lo maha a ba Juda ba lomo zimitani, labo ba akileko lomo mitini yi nga gingisiswangiko, ba lo maha a siku ga kume ni mune ga hweti Adare a litsako ni mubuzo, ni siku ga kusasa, ni ga ku nyikana kurumelana a ziabelo ka munwe ni mu*n*wani.
20 Na Mordekai i lo tsala lezi zilo, i lo rumela a mapapilo ka bon*k*le a ba Juda labo ba nga wa hi ka yon*k*le a mifumo ya hosi Ahasuerusi bon*k*le ba le kule ni ba laha kusuhi,
21 A ku kwatsabanyisa bona kasi ba fela a ku hlayisa a siku ga kume ni mune ga hweti Adare, ni siku ga kume ni n*k*lanu ga ywaleyo, a malembe hi malembe,
22 Kwatsi hi siku lego a ba Juda ba humuleko ka balala ba*b*ye, ni hweti leyi yi hunzuleko ka bona a kuxaniseka a kuba litsako, na hi xirilweni akuba siku ga kusasa; kasi bona ba fela ku ta nga ba maha wona a masiku ya mubuzo ni litsako, ni ya ku kurumela a ziabelo ka mu*n*we ni mu*n*wani, ni zinyikiwo ka zisiwana.
23 Ni ba Juda ba lo ringa ku maha kwatsi hilezi bona ba sanguleko, na kwatsi hilezi Mordekai a tsalileko ka bona;
24 Hilezi Hamani a nisanyana wa Hammedata, a mu Agagi, a nala wa bon*k*le ba Juda, a nga hlebile a ba Juda a kulobisa bona, na ba lo hlahluba Pure, lezaku, a hlolo, a kumbetisa bona, ni kulobisa bona;
25 Kanilezi ni laha a mahungu ma nga wa tile mahlweni ka hosi, yena i lo leletela hi mapapilo lezaku a gujeguje ga yena ga kubiha, lego yena a hlebileko a vukela a ba Juda, ku wa ta nga ku *k*lelela hehla ka hloko ya yena *n*winyi, lezaku yena ni barisanyana ba yena ba wa ta nga ba hayekwa laha tisinyeni.
26 Hikwalaho bona ba lo bitana lawo masiku Purime, a nzako ka bito ga Pure. Hikwalaho a nzako ka timhaka ta papilo legi, ni ka lezo bona ba zi wonile hi xungetano zi*n*we ni leyi a mhaka, ni ka zon*k*le lezo zi tileko ka bona,
27 A ba Juda ba lo yimisa, na ba lo teka hehla ka bona, ni hehla ka mbewu ya*b*ye, ni hehla kwatsi hi labo ba

klanganisako a wutsumbu gabye a
ka bona, zingaho lezo lezaku kona
ku wa nga ta tsanzeka, lezaku bona
ba wa nga ta nga ba hlayisa laya a
masiku mambiri kukotisa hi ka ku-
tsala ka kona, ni kukotisa hi xikati
xi yimisilweko xa kona, a malembe
wonklelele;
28 Ni lezaku laya a masiku ma ta nga
ma hlayiswa ka zizukulwana zonkle-
lele, yonklelele mingango, yonklelele
mifumo, yonklelele a miti; ni lezaku
laya a masiku ya Purime ma wa
ta nga ma nga tsanzeka ka xikari
ka ba Juda, ge hambu akualaka-
nywa ka wona a mbeteka le ka
mbewu yabye.
29 Zonake Estere a muzinza, a nha-
nyana wa ka Abihaili, na Mordekai
a mu Juda, ba lo tsala hi ntamo wa
ka hosi a ku tiyisa legi a papilo ga
wumbiri ga Purime.
30 Na yena i lo rumela a mapapilo ka
bonkle a ba Juda, a ka zana ni ma-
kume mambiri ni nklanu ni mambiri
a matiko ya mufumo wa Ahasuerusi,
hi timhaka ta kurula ni zinene,
31 A ku tiyisa laya a masiku ya Purime
hi zikati za wona zi yimisilweko, ku-
kotisa hi ka Mordekai a mu Juda ni
Estere a muzinza lezi ba tsemisileko
zona, kwatsi hilezi ba yimisileko a
wutsumbu gabye ni ka mbewu ya-
bye, a ka mahungu ya kuyila ni ku-
rila.
32 Ni kuleletela ka Estere ku lo tiyiseta
leti a timhaka ta Purime; na kona
ku wa tsalilwe lomo bukwini.

XIPIMO 10.

1 Ni hosi Ahasuerusi i lo hlenga
nzhubo hehla ka tiko, ni hehla ka zi-
hlale za bimbi.
2 Ni zimaho zonkle za ntamo wa yena
ni wunhenha ga yena, ni talisiso wa
wukulu ga ka Mordekai, lego a hosi
yi kulisileko yena, zona a zi tsalwa-
ngi le bukwini ga mikumbuxeto xa
tihosi ta le Media ni le Persia ke?
3 Hakuba Mordekai a mu Juda i wa
hi wo gamela ka hosi Ahasuerusi, i
wa hi wa hombe xikari ka ba Juda,
i lo amukelwa hi linyingi la bama-
kabye ba yena, ba hlotako a kusasa
ka banhu ba ka kabye, ni kuwula-
wula a kurula a ka yonkle a mbewu.

A BUKU GA

JOBA.

XIPIMO 1.

1 Laho ku wa hi kona a munhu lo-
mo tikweni ga Uzi, loye a bito a nga
wa hi Joba; loye a munhu i wa
mbelele a lulamile, a munwe loye a
cabako a Nungungulu, a hambuki-
leko kubiheni.
2 Ni laho ku la ku tralelwa ka yena
a nklanu ni bambiri barisanyana ni
banhanyana banharu.
3 Ni kufuma ka yena kambe ku wa hi
nklanu ni mambiri a kume ga maza-
na tiyivu, ni manharu a kume ga
mazana a makameli, ni nklanu wa
mazana a majoka ya tikabi, ni nkla-
nu wa mazana a matrele ya timbo-
ngola, ni ngango wa hombe nguvu;
zingaho lezo loyi munhu i wa hi wa
hombe nguvu ku hunza bonkle ba-
nhu ba le mutsuwukagambo.
4 Ni barisanyana ba yena ba loya ba
maha a mubuzo lomu ndlwini ya
munwe ni munwani hi ka siku ga
yenawu; na bona ba lo rumela ba
lo bitana a bamakweru babye ku ta-
ga ni kunwa zinwe na bona.
5 Na kona ku wa ngaho, ni laha a ma-
siku ya kubuza kabye ma nga wa
mbetekile, lezaku Joba i lo rumela
aya basisa bona, i lo suka a punzwi-
ni wa mixo, a nyikela a minyikelo
ya kuhiswa kukotisa hi ka tsengo
wabye wonkle: hakuba Joba i wa
te ngalo, Kutani a barisanyana ba
mina ba onhile ba tsikile a Nungu-
ngulu lomo timbilwini tabye, zaku-
ngahi Joba a nga wa maha hi kusi-
mamisilweko.
6 Makunu na ku mahisile lezo a ka
lego siku a barisanyana ba ka Nu-

ngungulu ba nga wa tile a ku ti
wonisa a wutsumbu mahlweni ka
Jehova, lezaku Satani kambe i lota
xikari ka*b*ye.
7 Na Jehova i te ngalo ka Satani, Wa
kuta hikwihi wena ke? zakungahi
Satani i lo hlamula Jehova, i te nga-
lo, Hi le kunzulanzuleni laha misa-
beni, a kukanziyeni ni kureleleni
hehla ka yona.
8 Na Jehova i te ngalo ka Satani, We-
na u pimile hi nanza ga mina Joba
ke? hakuba a nga kona a kotako ye-
na lomo misabeni, a mbeleleko a mu-
nhu a lulamileko, a mu*n*we loye a
cabako a Nungungulu, a hambuki-
leko a ku maheni kubiha.
9 Zonake Satani i lo hlamula Jehova,
i te ngalo, Kasi Joba wa ku caba
Nungungulu halahala ke?
10 Wena a hi wena u mahileko a libi-
ngo li ranzela yena ke, ni ka yin*d*lu
ya yena, ni ka zon*k*le lezo yena a
nga nazo, hi ka ma*k*lelo won*k*le ke?
na wena u katekisile a tiro wa ma-
n*d*la ya yena, ni kufuma ka yena ka
ku enzelekelana lomu tikweni.
11 Kanilezi hi nga tsambuluta a canja
ga wena makunu, ni ku kumba zo-
n*k*le lezo a nga nazo, na yena i ta tsi-
ka wena lomu nghoheni ka wena.
12 Na Jehova i te ngalo ka Satani, La-
nguta, zon*k*le lezo yena a nga nazo
zi lomo nta*n*weni na wena; ntsena
a wutsumbu ga yena u nga beki a
canja ga wena. Zingaho Satani i lo
suka a kubakoneni ka Jehova.
13 Na ku ko wela a ka siku laha a
barisanyana ba yena ni banhanyana
ba yena ba wa loga ni banwa a waini
le n*d*lwini ya nhonzwa ya*b*ye.
14 Lezaku laho ku lota a tsumi ka Joba,
i te ngalo, A tikabi ti wa kurima, ni
timbongola na ti waga hi le *k*lelweni
ga tona;
15 Ni ma Sabeani ma lo wela hehla ka
tona, ba lo teka tona: ina, bona ba
hlasele a malanza hi wu*k*la ga supa-
do; mina nzi mina nzoce nzi ponile
a kuta *b*yela wena.
16 Ni laha a nga wa ha wulawula, laho
ku lota kambe mu*n*wani, na a te
ngalo, A nzilo wa ka Nungungulu
wu tile hi le tilweni, wu hisile a tiyi-
vu ni malanza, wu mbetisile bona;
na mina nzi mina nzoce nzi ponileko
a kuta *b*yela wena.
17 Laha yena a nga wa ha wulawula,
laho ku lota kambe mu*n*wani, i te
ngalo, a ma Kaldea ma mahile a mi
*k*lawa yinharu, ba wele hehla ka
makameli, ba tekile wona, ina, ba
dele a malanza hi wu*k*la ga supado;
mina nzi mina nzoce nzi ponile a ku-
ta *b*yela wena.
18 Laha yena a nga wa ha wulawula,
laho ku lota kambe mu*n*wani, na te
ngalo, A barisanyana ba wena ni ba-
nhanyana ba wena ba wa kuga ni
kunwa a waini lomo n*d*lwini ya nho-
nzwa ya*b*ye.
19 Ni languta, laho ku lota a xipupuri
xa hombe hi le xiwuleni, xi lo niki-
nya a mune wa makuzu ya yin*d*lu,
yona yi lo wela hehla ka majaha,
wona ma file; na mina nzi mina
nzoce nzi ponileko a kuta *b*yela
wena.
20 Zonake Joba i lo suka, a hanzula
a nguwo ya yena, i lo cinga a hloko
ya yena, i lowa lahasi hehla ka mi-
saba, i lo kozela;
21 Na yena i te ngalo, Wum*b*yirini nzi
lo huma mina hi lomu rum*b*yini ga
mamani wa mina, ni lomu wum*b*yi-
rini mina nzi ta *k*lela leno: Jehova
i lo nyika, Jehova a tekileko; a gi
katekiswe a bito ga Jehova.
22 Aka zon*k*le lezi Joba i wa nga onha-
ngi, ge hambu ku wula a Nungu-
ngulu hi wupumbu.

XIPIMO 2.

1 Kambe na ku mahisile lezo a ka
siku lego a barisanyana ba ka Nu-
ngungulu ba nga wa tile ku ti wonisa
a wutsumbu ga*b*ye mahlweni ka Je-
hova, lezaku Satani i lota kambe a
ku ti wonisa a wutsumbu ga yena
mahlweni ka Jehova.
2 Na Jehova i te ngalo ka Satani, Hi-
kwihi wena u tako ha kona ke? Na
Satani i lo hlamula Jehova, i te
ngalo, Hi le kunzulanzuleni laha
misabeni, hi le ku kanziyeni ni le
kureleleni ka yona.
3 Na Jehova i te ngalo ka Satani,
Wena u pimisisile hi nanza ga mina
Joba ke? hakuba laho a ku kona wo
fanana zi*n*we na yena lomu misabe-
ni, a mbeleleko a munhu a lulamile-
ko, a mu*n*we a cabako a Nungungu-
lu, a hambukako kule le kubiheni:
na yena wa ha simamile a komisa
ku tikirela kulongameni, hambu le-
zo wena kucetelako mina a vukela
yena, a kulobisa na hi haba nanzu.
4 Na Satani i lo hlamula Jehova, i te

ngalo, A hlonge hi hlonge, ina, zo-
nkle lezo a munhu a nga nazo zi ta
nyikiwa hi wutomi ga yena.
5 Kanilezi klateka a canja ga wena
makunu, ni ku kumba a marambu
ya yena ni nyama ya yena, na yena i
ta ku tsika wena ngholeni ya wena.
6 Na Jehova i te ngalo ka Satani, La-
nguta, yena i lomo canjeni ga wena;
ntsena u nga susi a wutomi ga yena.
7 Zingaho Satani i lo famba a ku-
bakoneni ka Jehova, i loya lamata
Joba hi zindlayi zi vunjukeleko ku-
sukela xipameni xa konzo wa yena
kala le tsabatsabeni ga yena.
8 Yena i lo teka a xirengele a ku ti
tsubela a wutsumbu ga yena ha
xona, na yena i lo tsama xikari ka
makuma.
9 Zonake ku lo wula a sati wa yena
ka yena, Na wena wa ha dimamisile
kulongameni ka wena ke? rukatela
a Nungungulu, ufa.
10 Kanilezi yena i te ngalo ka yena,
Wena u wulawula ku kwatsi hi
munwe wa ba basati ba mapupulu
a wulawulako. U yini ke? hina hi
ta amukela a kusasa le canjeni ga ka
Nungungulu, hina hi wa nga ta
amukela a kubiha ke? A ka zonkle
lezi Joba i wa nga onhangi hi milo-
mu ya yena.
11 Makunu a bangana banbaru ba Jo-
ba ba lozwa hi konkle loku kubiha ku
weleko hehla ka yena, bona ba lota
bonklelele le wutsanweni ga yena
nwinyi: Elifaze a mu Temane, na
Bildade a mu Xuhi, na Zofare a mu
Naamate: na bona ba lo klangana
ba ti yomisela katiginwe a ku rilela
yena ni cabelela yena.
12 Ni laha bona ba nga wa klakusile a
mahlo yabye hi le kule, ba wa nga
mu tibi yena, na bona ba lo klakusa
a gezu gabye, ba lo rila; na bona ba
lo hanzula bonklelele a nguwu ya
yena, na ba lo tsutsuxela a tsutsu-
ngwani hehla ka tihloko tabye ngo-
mama ni tilweni.
13 Zingaho bona ba lo tsama zinwe laha
liranzabyeni nklanu ni mambiri ma-
siku ni nklanu ni gimbiri wusiku,
ku wa nga hi kona a nga wa wula-
wulile a mhaka ka yena: hakuba ba
wa lo wona lezaku a kuhlokiswa ka
yena gi wa hi ga hombe.

XIPIMO 3.

1 A nzako ka lezi i lo vulula a nomu
wa yena Joba, i lo rukatela a ma-
siku ya yena.
2 Na Joba i lo hlamula i wa te ngalo:
3 Nga a masiku ma lobyiswa lawo ha
wona mina nzi nga wa trelwe,
Ni wusiku lego gi nga wa te ngalo,
Laho ku kona a lisana le wanuna li
xurweko nyimba.
4 Nga lego siku gi be munyama:
Nga a Nungungulu wa le hehla a
nga hloti gona,
Ge hambu kuwoninga a ku woningi
hehla ka gona.
5 Nga a munyama ni nzluti wa kufa
ku teka gona akuba ka wutsumbu
ga kona;
Nga a refu gi tsama hehla ka gona;
Nga konkle loku ku mahako a siku
ntima kudzukisa gona.
6 Kwatsi hi lego a wusiku, nga a mu-
nyama wu pumusilweko wu pfu-
pelisa hehla ka gona.
Nga gona gi nga tsakiswi xikari ka
masiku ya lembe;
Nga gona gi ngati le tsengweni wa
milomu.
7 Mangabye, nga lego wusiku gi be
ngonwa;
Nga ni gezu ga litsako gi ngati nze-
ni ka gona.
8 Nga bona ba rukatela gona labo ba
rukatelako a siku,
Labo ba longeleko a ku vuxa a xi-
banza.
9 Nga a tinyeleti ta ku xirabatsa ka
kona ti pfupeliswa:
Nga kona kucuwuka a kuwoninga,
kanilezi a ku nako;
Ge hambu nga ku nga languti a tisi-
yi ta tihlo ga mixo:
10 Hakuba gona a gi valangi a tibati ta
lomo rumbyini ga mamani wa
mina,
Ge ni ku fihla zikarato zi suka le
mahlweni ya mina.
11 Hi yini nzi nga kala kufa mina lo-
mo rumbyini ke?
Hi yini nzi nga kala a ku nyikela a
moya wa mina laha mamani wa
mina a nga trala mina ke?
12 Hi yini a madzolo ma amukeleko
mina ke?
Kutani hiyini a mabele, lawo nzi
nga wa nga nzi nwileko ke?
13 Hakuba mina nzi wa ta nga nzi ti
nawule, na nzi rutisile;
Mina nzi wa ta nga nzi eklele; zo-
nake nzi wa ta nga nzi hi kuhu-
muleni,

14 *Zinwe* ni tihosi ni masungukati ya misaba,
Labo ba a akileko a wutsamo ga ku hahluka ka bona wutsumbu ;
15 Kutani hi tihosana leto ti nga ti nzalama,
Labo ba nga wa tatile a tin*d*lu ta*b*ye hi siliva;
16 Kutani kwatsi hi ku*t*ralwa ku fihlilweko hi ku nga nyawuliko mina nzi wa nga ta kuba kona,
Kwatsi hi tisana leto ti nga wonangiko kuwonekela.
17 Laho a wa kubiha i lo gomola kukaratweni ;
Ni leyo a ba kareleko ba le kuhumuleni,
18 Laho a tiperesu ti le kuhumuleni katigi*n*we ;
Bona a bazwi a gezu ga ba banuna ba mikinyabezo.
19 A batsongo ni ba hombe ba leyo :
Nanza gi *k*la*k*lekile ka *n*winyi wa gona.
20 Hiyini a kuwonekela ku nyikilwe ka yena loye a nga le kuhlokisweni.
Ni wutomi ka loye a ketako muhefemulweni ;
21 Loye a xubako a kufa, kanilezi kona ku ngati,
Ni ku kela kona ku hunza a mabako ma fihlilweko:
22 Labo ba tsakako hi kuenzelekisilweko,
Na ba tsakisilwe, laha bona ba nga kumako a nkele ke?
23 Hi yini a kuwonekela ku nyikilweko ka manhu loye a n*d*lela ya yena yi fihleleko,
Ni loye Nungungulu a mu biyeleko ke?
24 Hakuba a hika ga mina gi tako hi mahlweni na nziga,
Ni kuhlomulwa ka mina ku halakela lahasi kwatsi hi mati.
25 Hakuba a xilo lexo mina nzi xi cabako xi tile hehla ka mina,
Ni lexo mina nzi xi rurumelako xi tile mahlweni ka mina.
26 Mina a nzi na ku retsebele, ge mina a nzi rutisile, ge hambu ni kuhumula ;
Kanilezi a zikarato zi tako.

XIPIMO 4.

1 *Z*onake ku lo hlamula Elifaze a mu Temane, i te ngalo,
2 Loku a mu*n*we a ringa a ku wula *z*i*n*we na wena, wena u ta hlokiswa ke?
Kanilezi nzi mani a tsimbetako a wutsumbu ga yena le kuwulawuleni ke?
3 Languta, wena u gonzisile banyingi,
Na wena u tiyisetile a canja gi nga hiko na ntamo.
4 A timhaka ta wena ti kamukele yena loye a nga wa tawa,
Na wena u tiyisetile a madzolo ma kutsakutsako.
5 Kanilezi makunu kona ku tile ka wena, wena u rerekako ;
Kona ku kumba wena, na wena u karatekile.
6 A hi kona kucaba ka Nungungulu wa wena ku kutiyisa ka wena,
Ni kulongama ka tin*d*lela ta wena a kutsumba ka wena ke?
7 Alakanya, mina nza kombela wena, loye a mbembako, na a nga hi na nanzu ke?
Kutani hikwihi labo ba lulamileko ba tse*n*wako ke?
8 Kukotisa hi lezi mina nzi wonileko, bona labo ba rimako a kugoha,
Ni kuxwanyela a zikarato, ba hula kwaloko.
9 Hi xikuhe xa Nungungulu bona ba lo mbemba,
Na hi kupuxuka ka zanga ya yena bona ba mbetisilwe.
10 A kudzuma ka ngonyamo, ni gezu ga ngonyamo yi cabisekako,
Ni meno ya role ga ngonyamo, ma tso*b*yilwe.
11 A ngonyamo ya hombe yi mbemba hi vumala a nyama,
A zinhalana za ma*t*rele zi su ku hangalaka ga fe.
12 Makunu a xilo xi kufihleleko xi wa lo nehwa ka mina,
Ni n*d*lebe ya mina yi zwile a ku hle*b*yelwa ka kona.
13 Na mina nzi lo alakanya hi le muwonisweni wa wusiku,
Laha a wurongo ga hombe gi nga wele hehla ka banhu,
14 A kucaba ku lota hehla ka mina, ni kururumela,
Loko ku nga wa mahile won*k*le a marambu ya mina ku tsekatseka.
15 *Z*onake a moya wu lo hunza hi le nghoheni ya mina ;
Ni mafefeleti ya nyama ya mina ma lo yima.
16 Wona ma lo yima ma ku tseka, ka-

nilezi mina nzi wa nga pimangi hi woneka ka wona;
A xiruti xi wa hi mahlweni ka ngohe ya mina:
Ni laho ku wa hi kona kumiyela, na mina nzi lozwa gezu, giku,
17 Kasi a munhu a cucekako i taba a longamile a ku hunza a Nungungulu ke?
Kasi munhu i wa ta nga a basile ku hunza a Mumahi wa yena ke?
18 Languta, yena a nga bekiko a kutsumba ka yena ka malanza ya yena;
Ni tingelosi ta yena a ti hlayelako a wupupulu:
19 Ku ta kuyini ku hunzeleta ka laba ba tsamako lomo nd*l*wini ya ku tsulwa,
A bahi a xisceketelo xa*b*ye wu nga tsuri,
Labo ba putsuketilweko mahlweni ka sumba!
20 A xikari ka mixo ni gambo bona ba lo*b*yisilwe:
Bona ba mbembisilwe kala kupinzuka na ba haba ku cela kota kona.
21 A tingoti ta matenta ya bona ti susilwe nzeni ka bona ke?
Bona bafa, hi lahan*d*le ka kutibisisa.

XIPIMO 5.

1 Bitana makunu; lezo laho a nga kona loye a nga ta hlamula wena ke?
Ni ka wihi a wa kubasa wena u ta nga wuyela ke?
2 Hakuba a zikarato zi daya a munhu wa pupulu,
Ni wuxezi gi daya a mu panzi wa gona.
3 Mina nzi wonile a pupulu a zimile a mutsu:
Kanilezi hi xikanzakanya a nzi wa rukatele a wuakelo ga yena.
4 Hakuba a banana ba yena ba le kule kuponeni,
Na bona ba ta mbembiswa laha nyangweni,
Ni laho a ku kona wa kuba a ta nga *k*la*k*lisa bona:
5 Loye a masimu ya yena a wa n*d*lala a gako,
Na a tekako kona ku huma le mizweni;
Ni ban*d*lala ba wulungetela a nhunzu ya*b*ye.
6 Hakuba atikuruxu a humi hi tshurini,
Ge hambu a tikarato a titi hi le liranza*b*yeni;
7 Kanilezi a munhu i tralelwe zikaratweni,
Kwatsi bilezi a tihlahle ti balekako.
8 Kanilezi kwatsi ha mina, mina nzi ta hlota ka Nungungulu,
A ka Nungungulu mina nzi ta nyiketela a mhaka ya mina;
9 Loye a mahako a zilo sa hombe zi nga kambiwiko,
A zilo zi hlamaliswako zi nga hiko na kuhlaywa:
10 Loye a nyikako a vula hehla ka misaba,
Ni ku rumela a mati hehla ka masimu;
11 Zingaho lezo yena a *k*lakusako hehla labo ba nga lahasi,
Na bona labo ba rilako ba *k*lakusilwe kuponeni.
12 Yena a kanganyisako a gujeguje ga ba kunguhako,
Zingaho lezo kasi a man*d*la ya*b*ye ma nga zi koti a ku tira a mitiro ya*b*ye.
13 Yena a tekako a ba tibisisi le wu*t*ro*t*reni ga*b*ye;
Ni gujeguje ga tim*b*yori gi susumetiwa.
14 Bona ba ta *k*langanyetwa hi munyama laha xikatini xa siku,
Ni ku gwalagwala laha mu*n*wini kwatsi bi laha wusikwini.
15 Kanilezi yena wa hanyisa hi le supadweni ya nomu wa*b*ye,
Bona bavumali le canjeni ga tinhenha.
16 Zingaho a zisiwana zi na ni kutsumba,
Ni kudumara a nomu wa kona.
17 Languta, i xalalisilwe a munhu loye Jehova a mu lulekako:
Hikwalaho wena u nga *k*langalate wena a kutsayiwa ka Nyamintamo.
18 Hakuba yena a mahako kuvunjukela, ni kuwa a boha;
Yena a kubazako, ni man*d*la ya yena maha kucuma.
19 Ya yena i ta *k*la*k*lisa wena ka n*k*lanu ni xi*n*we zikarato;
Ina, a ka n*k*lanu ni kumbiri laho zi nga ta kumba wena.
20 A n*d*laleni yena i ta *k*la*k*lisa wena le kufeni;
A impini le u suka nta*n*weni wa supado.
21 Wena u ta fihlala le timbirimbini ta lirimi;
Ge wena u nga ta caba a kulo*b*yiswa laha na kona kuta.

22 Le kulo*b*yisweni ni le kuvumala
wena u ta hleka;
Ge wena u nga ta caba hi *z*ibanza za
misaba.
23 Hakuba wena u nga ta ni kugumu-
lwa *z*i*n*we hi mari*b*ye ya kwati;
Ni *z*ibanza *z*a kwati *z*i ta ni kurula
*z*i*n*we na wena.
24 Na wena u ta *z*i tiba lezaku a tenta
ga wena gi le kuruleni;
Na wena u ta enzela a *k*lambi wa
wena, na wena u nga *n*walalelwa
i ncumo.
25 Wena u ta *z*i tiba kambe lezaku a
mbewu ya wena yi taba yi kulisi-
lweko,
Ni bazukulu ba wena kwatsi i *b*yanyi
ga misaba.
26 Wena u tata le nkeleni wa wena le
tangeni ya wena ya wukale,
Kwatsi hi mhumhu ya mabele yi
kumukako hi nguba ya yona.
27 Wanga*b*ye lexi, hina hi hlolile, kona
*z*i wangaho;
Zwana kona, ni kutiba kona a kuba
kusasa ka wena.

XIPIMO 6.

1 *Z*onake Joba i lo hlamula i te
ngalo,
2 O lezaku a tikuruxu ta mina ti nga
ringanisilwe,
Ni kutsekulela ka mina ku *k*lateki-
lwe tipi*n*weni!
3 Hakuba kona ku ta binza ku hunza
seka ga mabimbi:
Hikwalaho ni timhaka ta mina ti wa
hi ta bilabila.
4 Hakuba a tigalala ta Nyamintamo ti
lomo nzeni ka mina,
Ni wutsulu legi a moya wa mina wu
gi *n*wileko:
A kutsisa ka Nungungulu ku ti yi-
misela a wutsumbu ga kona ku
hlomela mina.
5 Kunene a mbongola a kwati ya cwa-
nga laha *b*yanyini ke?
Kutani ya boma a kabi na hi bi*k*lako
ke?
6 Ga kona ku giwa lezo *z*a tsonze na
ku nga hi na munyu ke?
Kutani ku kona ku nuhela lomo ko
basa ka tanza ke?
7 A muhefemulo wa mina wa ala a ku-
kumba *z*ona;
*Z*ona *z*i hi kuga ka mina ku swiha-
tako mina,
8 O lezaku mina nzi wa ta nga nzi hi
ni kuwutisa ka mina;
Lezaku Nungungulu i wa ta nga a
vumela mina a *z*ilo lezo nzi *z*i xu-
bako!
9 Kona ku nga ku xalalisa a Nungu-
ngulu a mbembisa mina;
Lezaku i wa ta nga a wululisa a ca-
nja ga yena ka mina, ni ku tsema
mina!
10 Na kona ku ta miyelisa a litsako la
mina,
Ina, nga mina nzi *k*lakuswa kubayi-
seni ka mina lezaku u nga neneki
mina,
Lezaku mina a nzi kanetangi a ti-
mhaka ta Loye wa a Basileko.
11 Xini a ntamo wa mina, lezaku mina
nzi wa ta rinzela ke?
Ku yini a kugumelwa ka mina, le-
zaku mina nzi wa taba ni lihlaza-
mbilu ke?
12 Kasi a ntamo wa mina i ntamo wa
mari*b*ye ke?
Kutani a nyama ya mina nja suku
ke?
13 A hi lezo nzi nga hiko na kuvuna
hina ka mina,
Ni lezaku a kutibisisa ku la su susi-
wa ka mina ke?
14 A ka yena loye a longeleko a ku
rereka ni wuxinji gi wa ta nga
gi kombiswa hi le banganeni ba
yena;
Konaka yena loye a sikako a xicawo
Nyamintamo.
15 A bamaka*b*ye ba mina ba mahile
hi ku ohlisileko kwatsi i congwa-
na,
Kwatsi hi kulungelo ka congwana
ma hunzako;
16 Lowu wu nga ntima hi kota ya xi-
rami,
Ni laho ha kona a mbera yi fihlako a
wutsumbu ga yona:
17 Hi xihi xikati bona ba ta nga dzunu-
ka ba furumela;
Laha kona ku hisako, bona ba nyeki-
swa wutsanweni ga*b*ye.
18 A mapfumba ma lungelako hi n*d*lela
ya bona ba hambuka;
Bona ba kanziya baya hi le xiwunze-
ni, ba suya mbemba;
19 A mapfumba ya le Tema ma lo cu-
wuka,
Ni mi*k*lawa ya Xeba yi lo rinzela
bona.
20 Bona ba lo wiswa tingana hakuba
bona ba tsumbile:
Bona ba lota leno, ba lota haka-
seka.

21 Hakuba makunu *n*wina a mu ncumo;
Na *n*wina mu wona kutsisa, na mu ca*b*yiswa.
22 Mina nzi wa te ngalo, Nyikani ka mina ke?
Kutsani, Nyikani a zinyikiwo ka mina za nhunzu ya *n*wina ke?
23 Kutani, *K*la*k*lisani mina le canjeni xa nala wa mina ke?
Kunani, *K*la*k*lisani mina le canjeni ga batsimbeketi ba mina ke?
24 Gonzisa mina, mina nzi ta rutisa nzi miyela;
Ni ku maha mina nzi pimisisa hi laho ha kona nzi hambukileko.
25 Ti tsimbeketisisa ku yini a timhaka ta kululamisisa!
Kanilezi a kutsebetela ka wena, hi kona loko kona kutsebetelako!
26 *N*wina mu laba a kutsebetela a timhaka ke,
Na mu wona lezaku a kuwulawula ka mu*n*we wa ngwangangwa ku kwatsi i mheho ke?
27 Ina, *n*wina mu wa ta hlahluba tihlolo hehla ba nga hiko na badadani,
Ni ku maha zinjaninjani za xaka ga wena.
28 Makunu hikwalaho nga u tsakiswa a ku cuwuka hehla ka mina:
Hakuba ha kunene mina nzi nga ta hemba wunwa ka nghohe ya wena.
29 Hunzuluka, mina nza kombela wena, nga laho ku nga bi kunga longamangiko;
Ina, hunzuluka kambe, a nanzu wa mina wu lulamile.
30 Kasi laho a hi nongameto nzeni ka lirimi la mina ke?
A ku zi koti a kuringa ka mina a kupima hi zilo za kohlakalo ke?

XIPIMO 7.

1 Laho a ku kona a mabutu ya impi hehla ka munhu laha misabeni ke?
Kasi i masiku ya yena a me kwatsi masiku ya kuriwa ke?
2 Kwatsi hi nanza gi celako kota hi kuxuba a xiruti,
Ni ku kwatsi xitiri lexo xi cuwukako a kurihwa ka xona:
3 Zingaho mina nzi mahilwe a ku teka a tihweti ta tikuruxu,
Ni wusiku ga ku karala gi kangetilwe mina.
4 Ni laha mina nzi ti nawulako lahasi, nza wula,
Nzi ta vuka rini ke?
Na mina nzi tele hi kunzula nzula kala kupeleni ka siku.
5 A nyama ya mina yi makanya ziwungwani ni marukwani ya tsuri;
A hlonge ya mina yi tsimbeketilwe, ni ku kayelela nyama ya mina.
6 Masiku ya mina ma tsutsuma kuhunza a xindombani xa mukati,
Ni ku mbeteka na ku nga hi kona a kutsumba.
7 O alakanya lezaku a wutomi ga mina i moya:
Ni mahlo ya mina ma nga ta ha engeta ma wona a kusasa kambe.
8 A tihlo ga yena loye a hlotako mina a nga ta ha languta mina kambe;
Kanilezi ni mahlo ya wena ma taba hehla ka mina, kanilezi mina nzi nga ta kuba kona.
9 Kwatsi hi loku a refu gi mbetiswa ni kunyamalala kule,
Zingaho loye a relelelako le Xeole a nga ta ha wuya kambe.
10 Yena a nga ta ha *k*lela kambe ka yi*nd*lu ya yena,
Ge hambu a wutsamo ga yena gi nga ta ha engeta kambe gi tiba yena.
11 Hikwalaho mina nzi nga ta miyeta a nomu wa mina;
Mina nzi ta wulawula hlomulweni wa moya wa mina;
Mina nzi ta tsanwa kubabisiseni ka muhefemulo wa mina.
12 Mina nzi hi bimbi, kutani munyame wa bimbi,
Lezo wena u bekelako a xirinzo hehla ka mina ke?
13 Laha mina nzi wula, a mu bedi wa mina wu ta tangalisa mina,
Ni tsatse ga mina gi ta rengisa a kukalala ka mina;
14 Zonake wena u dzukisile mina hi miloro,
Ni ku munzulukisa mina hi miwoniso:
15 Zingaho lezo a muhefemulo wa mina wu hlawula a ku kucungelwa,
Ni kufa a ku hunza laya a marambu ya mina.
16 Mina nzi swihatwa hi wutomi ga mina; mina nzi wa nga ta nga nzi hanya xon*k*le xihati:
Tsika mina nzoce; hakuba a masiku ya mina a manyawuli.
17 Xini a munhu, lezaku wena u wa ta nga u kukumukisile yena,

Ni lezaku wena u wa ta nga u rumele a malanga ya wena hehla ka yena,
18 Ni lezaku wena u wa ta nga u enzela yena yon*k*lelele mixo,
Ni kuhlola yena xon*k*lelelele xikatanyana ke?
19 Ku ta kala ku yini wena u nga ta hunzuluka kule ka mina,
Kutani ku tsika mina nzoce nzi mita a mari ya mina ke?
20 Loku mina nzi nga nzi onhile, xini nzi ta nga maha mina ka wena,
O wena a murinzeli wa banhu ke?
Hi yini wena u yimisileko mina kwatsi xibango ka wena.
Lezaku mina nzi taba nzwalo wa ku ngaho ka wutsumbu ga mina ke?
21 Na ku hi ku yini wena u nga tsetseleliko a zihambunyeto za mina, ni ku teka kule a zigoho za mina ke?
Hakuba makunu mina nzi ta e*k*lela lahasi misabeni;
Na wena u ta hlota mina kwatsanyana, kanilezi nzi nga ta kuba kona.

XIPIMO 8.

1 *Z*onake ku lo hlamula Bildade a mu Xuhi, i *te* ngalo,
2 Ku ta longoloka ku yini na wena wa ha wulawula lezi zilo ke?
Na ku ta longoloka ku yini a timhaka ta wena ti fanana ni mheho ya ntamo ke?
3 Kunene Nungungulu wa vinyetela a nongameto ke?
Kutani a Nyamintamo wa vinyetela a kululamisisa ke?
4 Loku a banana ba wena ba onile a ku vukela yena,
Na yena a nyikele bona lomo canjeni ga zihambunyato za*b*ye;
5 Loku wena u wa ta nga u hlota kwatsanyana a ka Nungungulu,
Ni ku maha a mikongeleliso ya wena ka Nyamintamo;
6 Loku wena u wa basile u longamile:
Hakunene futsi yena i wa ta nga a vuxela wena.
Ni ku maha a wutsamo ga kululamisisa ka wena ku hi kuvuvumako.
7 Na hambu lezo a kusangula ka wena ku nga wa hi ku tsongwani,
Kasike a ku gumesa ka wena ku wa ta nga ku hi ku kulisilweko ku enzelekelana.
8 Hakuba wutisa, mina nza kombela wena, a tangeni ya kaleloko,
Ni ku yimisela a wutsumbu ga wena a ka lezo a badadani wa wena ba zi hlolilęko
9 (Hakuba hina hi ba tolo, a hi tibi ncumo,
Hakuba a masiku ya hina hehla ka misaba ma hi xiruti);
10 Bona ba wa nga ta gonzisa wena, ni ku *b*yela wena,
Ni kuwulawula a timhaka ti huma hi lomo mbilwini ya*b*ye ke?
11 Li nga kota a ku kula livuti hi lahan*d*le ka marope ke?
Ni libunga la kula ku nga hi kona a mati ke?
12 Laho na kona na ka ha hi kunyukeni ka kona, na ku nga seku tse*n*wa,
Lona li wuna ku hunza munwa a ku*b*yanyi.
13 *Z*ingaho a n*d*lela ya bona labo ba ribakelwako hi Nungungulu;
Ni kutsumba ka ba nga hiko wunungungulu ku ta mbembiswa:
14 Labo a kutsumba ka*b*ye ku ta nga tso*b*yiwa kupulakanyiswa,
Labo a kutsumba ka*b*ye ku nga wupe ga xitoli.
15 Yena i ta kegela hehla ka yin*d*lu ya yena, kanilezi yona yi nga ta yima:
Kanilezi yena i ta namarela hehla ka yona, kanilezi yona yi nga ta tiyiseta.
16 Yena i nyukile mahlweni ka gambo,
Ni kubalesa ka yena kuya hehla ka simu ya yena.
17 Ni mitsu ya yena yi tsonzelene a nhulwini ya mari*b*ye,
Yena a langutako a wutsamo ga mari*b*ye.
18 Loku yena a lo*b*yiswa le wutsanweni,
*Z*onake kona ku ta kaneta yena, aku,
Mina a nzi wonangi wena.
19 Languta, loku hi tsaka ka n*d*lela ya yena;
Na hi lomo misabeni ba*n*wani ba ta huma.
20 Languta, Nungungulu i wa nga ta hoxa kule a munhu a mbeleleko,
Ge yena a nga ta bangetela a munhu wa ku maha kubiha.
21 Yena kasike i ta tatisa a nomu wa wena hi lihleko,
Ni milomu ya wena hi kukanyuluka.
22 Bona labo ba bengako wena ba ta ambexwa hi tingana;
Ni tenta ga wa kubiha gi nga ta ha kuba kona.

XIPIMO 9.

1 *Z*onake Joba i hlamula i te ngalo.
2 Ha kunene mina nza *z*i tiba lezaku
*z*ingaho:
Kanilezi a munhu i wa ta longamisa
ku yini *zin*we na Nungungulu ke?
3 Loku yena a xalaliswa a ku eneliwa
*zin*we ha yena,
Yena a *z*i koti a ku hlamula yena a
mu*n*we wa kume ga mazana.
4 Yena wa tiba nzeni ka mbilu, i na ni
wunhenha le nta*n*weni:
Loye a nonohisileko a wutsumbu ga
yena a vukela yena, ni ku i vuvu-
misilwe ke?
5 Yena loye a susileko a *z*itsunga, na
bona ba nga tibi kona,
Laha na hunzulusa *z*ona kuzangara:
6 Lezaku ya tsekatsekisa a misaba le
wutsa*n*weni ga yona,
Ni timhinga ta kona ta tsekatseki-
swa;
7 Lezaku a lelelako a gambo, gona gi
nga tsuwuki,
Ni ku umisa a tinyeleti;
8 Loye yece a an*dl*alatileko a matilo,
Ni ku famba hehla ka ma*b*yan*dl*ati
ya mabimbi;
9 Loye a mahako a ma Arkto, Orioni,
ni ma Pleiadesi,
Ni tin*dl*u ta le dzongeni;
10 Loye a mahako a *z*ilo *z*a hombe *z*i
hunzileko a ku kumiwa,
Ina a *z*ilo *z*a mahanjalati *z*i nga hiko
na ku hlayiwa.
11 Manga*b*ye, yena hi laha ka mina, na
mina nzi nga mu woni:
Yena a hunzako kambe, kanilezi mi-
na nzi nga tibi yena.
12 Languta, yena a pangako, nzi mani
a nga mu tindekisako ke?
Nzi mani a ta nga wula ka yena, *Z*a
ku yini wena u mahako ke?
13 Nu i wa nga ta kobeta a zanga ya
yena;
A bavuneteli ba ka Rahabi ba ta ma-
ha kukorama lahasi ka yena.
14 Mbotsongo ga ku yini mina nzi ta
nga hlamula yena,
Ni ku langa a timhaka ta a ku wula-
wula *zin*we na yena ke?
15 Loye, a hambu lezi mina nzi nga wa
lulamile, kasike nzi wa nga ta nga
mina nzi hlamule;
Mina nzi wa ta nga nzi maha a mu-
kongeliso wa mina ka mu lamuli
wa mina.
16 Loku mina nzi bitanile, na yena na a
hlamulile mina;
Kasike mina nzi wa nga kolwi leza-
ku yena i zwile ka gezu ga mina.
17 Hakuba yena i putsukela mina hi
xihuhuri,
A enzelekisako a timbanga ta mina
hi lahandle ka nanzu.
18 Yena a nga ta vumela mina a ku te-
ka a kuhefemula ka mina,
A tatisileko mina hi kulabisisa.
19 Loku hina hi wulawula hi ntamo,
mangabye, yena i na ni wunhena!
Na hi nongameto, Nzimani, a wula-
ko yena, i ta hitana mina ke?
20 Hambu loku mina nzi lulamile, a
nomu wa mina *n*winyi wu ta ko-
na mina:
Hambu loko mina nzi mbelele, ko-
na ku ta kombisa mina a kohla-
kalo.
21 Mina nzi mbeleleko; mina a nzi ka-
tali hi wutsumbu ga mina;
Mina nzi solisa a wutomi ga mina.
22 Kona kon*k*le ku*n*we; hikwaiaho mi-
na nza wula,
Yena a lobisako a bambeleleko ni
bakubiha.
23 Loku a kubiwa ku daya hi xiloku-
loku,
Yena i ta hleka le kutsanzweni ka a
nga hiko na nanzu.
24 A misaba yi nyikilwe canjeni ga ba
kubiha;
Yena a kubunyetako a tingohe ta ba
lamuli ba kona:
Loku a nga hi yena, himani zonake
loye ke?
25 Makunu a masiku ya mina ma tsu-
tsuma ku hunza tsukano:
Wona ma tsutsuma kule, wona a ma
woni a kusasa.
26 Wona ma hunzileko kwatsi hi mata-
ru ma ha*k*lisako:
Kwatsi hi gama lego gi huhulukela-
ko a hehla ka xiharana.
27 Loku mina nzi wula, Nzi ta kohlwa
a zitsa*n*wo za mina,
Mina nzi susa a nghohe ya kutsuba
ka mina, nzi hi ni litsako la ho-
mbe;
28 Mina nzi cabako hi kona kon*k*le a
kuxaniseka ka mina,
Mina nza zi tiba lezaku wena u nga
ta koma mina na nzi hi haba na-
nzu.
29 Mina nzi taba nzi konilweko;
Hi yini mina makunu nzi tirileko
mahala?
30 Loku mina nzi hlaza a wutsumbu
ga mina hi mati ya xirami,

Ni ku maha a man*d*la ya mina ma
nga hlazeki nguvu,
31 Kasike wena u ta hoxa mina lomo
nkeleni,
Ni tinguwo ta mina *n*winyi ti ta
*s*wirwa ha mina.
32 Hakuba yena a hi munhu, kwatsi
nzi mina, lezaku mina nzi wa ta
nga nzi hlamula yena,
Lezaku mina nzi wata katigi*n*we le
kulamuleni.
33 Laho a nga kona a mutsanzi xikari
ka hina,
Loye a nga wa ta *k*lateka a man*d*la
ya yena ka hina hon*k*le.
34 Nga yena a susa a nhonga ya yena
hehla ka mina,
Na nga ni kutsisa ka yena ku nga
nzi cabisi mina;
35 *Z*ona mina nzi wa ta wulawula, nzi
wa nga ta caba yena;
Hakuba mina a nzi ngaho lomo nze-
ni ka wutsumbu ga mina.

XIPIMO 10.

1 A muhefemulo wa mina wu rereki-
le hi wutomi ga mina;
Mina nzi ta nyika a nanzu wu*k*la*k*le-
kileko ka kutsa*n*wa ka mina;
Na mina nzi ta wulawula kubabise-
ni ka muhefemulo wa mina.
2 Mina nzi ta wula ka Nungungulu,
wena u nga koni mina;
Nzi kombe mina hikwalaho laha
wena u vukelanako *z*i*n*we na mi-
na.
3 Lezo ku saseka ka wena lezaku we-
na u wa ta tsimbeketa,
Lezaku wena u wa ta nga u nzenya
a tiro wa man*d*la ya wena,
Ni kuwoninga hehla ka xikungo xa
ba kubiha ke?
4 Wena u na ni mahlo ya nyama?
Kutani wena u wona kwatsi hilezi a
munhu a wonako ke?
5 Kasi a masiku ya wena me kwatsi
masiku ya munhu,
Kutani a malembe ya wena me kwa-
tsi malembe ya munhu,
6 Lezaku wena u wa ta wutisa a nza-
ko ka kubiha ka mina,
Ni kuhlota a nzako ka kuonha ka
mina.
7 Hambuzon*k*le lezo wena u *z*i tibako
lezaku mina a nzi wa kubiha,
Ni laho a ku kona lexo xi nga *k*la*k*li-
sako le canjeni ga wena ke?
8 A man*d*la ya wena ma ecetele mina
ma bombisile mina
Katigi*n*we u nzi senzeletela, kasike
wena u lobisile mina.
9 Alakanya, mina nza kongotela wena,
lezaku wena u nzi bombisile kwa-
tsi hi wumba;
Na wena u ta neha mina a tsuri
kambe ke?
10 Wena a hi wena u cululeko mina
kwatsi i masi,
Na u nzi kurungele kwatsi lubisi
ke?
11 Wena hi wena u ambexileko mina
hi hlonge ni nyama,
Ni ku *k*langanyisa mina katigi*n*we
hi marambu ni misiha.
12 Wena u vumele mina a wutomi ni
kuranzakawunene;
Na kuenzelwa ka wena ku lonzowo-
tile a moya wa mina.
13 Kasike lezi *z*ilo wena u lo *z*i fihla lo-
mo mbilwini ya wena;
Mina nza *z*i tiba lezaku lezi *z*i lomo
nzeni ka wena:
14 Loku mina nzi onha, *z*onake wena u
nzi langutela mina,
Na wena u nga ta tsika mina le ku-
goheni ka mina.
15 Loku ku nga ku hi kubiha, kombo
ka mina;
Ni loku mina nzi nga nzi lulamile,
kasike mina nzi wa nga *k*lakusa a
hloko ya mina,
Na nzi tatisilwe hi tingana,
Na cuwuka hehla ka tikuruxu ta
mina.
16 Ni loku a hloko ya mina yi *k*laku-
sa a wutsumbu ga yona, wena u
hlotako mina kwatsi i ngala;
Ni kambe wena u kombako a wu-
tsumbu ga wena hi ku hlamalisa-
ko hehla ka mina.
17 Wena u *k*lelisako a bakustumunyu
ba wena hehla ka mina,
Ni ku enzelekisa a zanga ya wena
hehla ka mina:
Ni ku hunzuluka ni mabutu ya ma-
*k*lari ma hehla ka mina.
18 Ngahilezo wena hi wena u humesi-
leko mina hi lomo rum*b*yini ke?
Mina nzi nyikele a moya, ni tihlo a
gi wonangi mina.
19 Na mina nzi ta nga nzi ku kwatsi
nzi wa nga nzi nga hi lezo;
Mina nzi wa ta nga na nzi rwelwe
le rum*b*yini ka nkele.
20 Kasi a masiku ya mina a hi matso-
ngo, kawula zonake,
Tsika mina nzoce, kasi mina nza
teka a kutangaliswa kutsongwani,

21 Hi mahlweni na nzi nga seku famba leno mina nzi ta nga wuya,
Kona le tikweni ga munyama ni zuti wa kufa;
22 A tiko ga munyama kwatsi hi laha xikari ka wusiku,
A tiko ga nzuti wa kufa, ku nga hiko na ku lulameta,
Ni laho a kuwonekela ku nge kwatsi hi laha xikari ka wusiku.

XIPIMO 11.

1 Zonake ku lo hlamula Zofare a mu Naamate, i te ngalo,
2 A timhaka ta wudlemo ti wa ta nga ti nga hlamuliwi ke?
Ni munhu a tatisilweko hi ku wulawula a basiswa ke?
3 A ku ti kukumuxa ka wena ku ta maha banhu ba miyela ke?
Ni laha wena u hlekako, a munhu a nga ta maha wena a tingana ke?
4 Hakuba wena u wulako, Kugonzisa ka mina ku basile,
Na mina nzi hlazekile a mahlweni ka wena.
5 O lezaku Nungungulu i wa ta nga a wulawula,
A ku vulula a milomu ya yena a vukela wena,
6 Ni lezaku yena i wa ta nga a kombisa wena a mifihlakalo ya kutibisisa!
Hakuba munhu wa pfono wa kupimisisa.
Zi tibe hikwalaho lezaku Nungungulu i tsanza ka wena ku hunza lezi a kugoha ka wena ku faneleko.
7 Wa zi kota wena hi ku hlota a ku kuma a Nungungulu ke?
Wa zi kota wena a ku kuma a Nyamintamo le kumbelelisisweni ke?
8 Kona ku klakukile kwatsi a tilo; zakuyini wena u ta nga maha ke?
Kuetileko ku hunza Xeole; zini wena u ta nga zi tiba ke?
9 A xiringaniso xa kona xi nabalatiko ku hunza a misaba,
Xi anamileko a ku hunza a bimbi.
10 Loku yena a hunza a tsemakanya, ni ku vala,
Ni kubitana a kulamula, zonake nzimani a nga ta mu tsimbeta ke?
11 Hakuba yena wa ba tiba a banhu ba mawunwa:
Yena a wonako a kugoha kambe, hambulezo yena a nga xubiko ha kona.
12 Kanilezi a munhu wa mahala a nga nyawuluko kupimisisani,
Ina, a munhu i trelwe kwatsi a role ga mbongola ya kwati.
13 Loku wena u longeta a mbilu a ya wena yi longama,
Nawuluta a mandla ya wena ngomama na yena;
14 Loku a kugoha ku hi kona canjeni ga wena, susa kona kule,
Nga a kungalulamisisiko ku nga tsami nzeni ka matenta ya wena.
15 Hakunene wena zonake u ta klakusa a nghohe ya wena u ngahi na bala;
Ina, wena u taba u enelisilweko, u nga caba;
16 Hakuba wena u ta kohlwa hi hlomulo wa wena;
Wena u ta alakanya kona kwatsi hi mati laya ma hunzako.
17 Ni wutomi ga wena gi taba gi xwenguleko kwatsi hi laha munwini;
Hambulezo ku hi kona munyama kona ku ta ku kwatsi hi laha mixweni.
18 Na wena u ta pona, hakuba laho ku kona a kutsumba;
Ina, na wena u ta kamba u ti renzelekela wena, na wena u ta teka a kuhumula ka wena kuponeni.
19 Kambe wena u ta nawula lahasi, a nga ta ba kona a nga ta maha wena kucaba;
Ina, ni banyingi ba ta maha a fanelo ka wena.
20 Kanilezi mahlo ya wa kubiha ma ta hluleka,
Na bona ba nga ta kuma a ndlela ya ku tsutsuma;
Ni kutsumba kabye ku ta nyikwa kufeni.

XIPIMO 12.

1 Zonake Joba i lo hlamula i te ngalo,
2 Kanilezi hi ku nga kanakaniwiko nwina mu banhu,
Ni kutibisisa ku tafa zinwe na nwina.
3 Kanilezi mina nzi na kupimisisa kwatsi ha nwina;
Mina a nzi na kuklulwa ha nwina:
Ina, nzi mana a nga zi tibiko a zilo za kungahi kwatsi hi lezi ke?
4 Mina nzi munwe loye a kiyalwako ka wa akelene wa yena,
Mina nzi mina loye a bitanako ka Nungungulu, yena i lo hlamula:
A longamileko, a munhu a mbeleleko hi loye a kiyalwako.

5 A kulakanyeni ka yena loye a tsamekileko ku kona a manyanga hi kota dadabala;
Kona ku longele ka bona labo a konzo wa*b*ye wu retemukako.
6 A matenta ya bapangi ma vuvuma,
Na bona labo ba vin*d*lukiselako Nungungulu ba ponile:
A ka ga bahi canja Nungungulu a nehako hi kutalisilweko.
7 Kanilezi wutisani makunu a zihari, zona zi ta gonzisa wena;
Ni zi nyanyani za tilo, zona zi ta *b*yela:
8 Kutani wulawula ka misaba yona, yi ta gonzisa wena;
Ni zin*d*luwani za bimbi zona zi ta *k*la*k*lambutela.
9 Himani loye a nga tibi zon*k*le lezi,
Lezaku a canja ga Jehova gi mahile lezi,
10 A ka canja ga wihi a muhefemulo wa zilo zon*k*le zi hanyako wu nga kona,
Ni ku hefemula ka gon*k*le a wumunhu ke?
11 Kasi a n*d*lebe a yi ringi a timhaka,
Ni lomo ka*n*wini a kuringi a kuga ka kona ke?
12 Zi*n*we ni wa kale ku kona a wu*k*lari,
Ni kunabalateni ka masiku kupimisisa.
13 Zi*n*we na Nungungulu mbu tibisisi ni wunhenha;
Yena i na ni kungo ni kupimisisa.
14 Languta, yena a tsobeletelako lahasi, na kona ku nga akiwi kambe;
Yena a valako a munhu, ni laho ku nga hi kona a kuvulula.
15 Languta, yena a wulungeteko a mati, na wona ma omiswa;
Kambe, yena a rumela wona ma huma,
Na wona ma kulungela a misaba.
16 Zi*n*we na yena i ntamo ni kutibisisa;
A kohlisilweko ni mukohlisi mbayena.
17 Yena a rangeleko a baxikungo na *k*azilwe,
Ni balamuli yena i ba maha a zipumbu.
18 Yena a *k*la*k*lako a kubohwa ka tihosi,
Yena a bohako a ziwunu za*b*ye hi mabandi.
19 Yena a rangelako a bapristi ba famba na ba kazilwe,
A hoxako a ba wunhenha.
20 Yena a susako a kuwulawula ka ka ba tsum*b*yako,
A susako a kupima ka masingalakati.
21 Yena a celako a manyanga ka tihosana,
Ni ku*k*la*k*la a ku raranywa ka tinhenha.
22 Yena a funungulako a zilo zi etileko hi lomo munyameni,
A nehako lahan*d*le wutomini a nzhuti wa kufa.
23 Yena a enzelekisako a mifumo, ni ku lobisa yona:
Yena a enzelekisako a mifumo, a rangelako yona kukonweni.
24 Yena a tekako kule a kupima ku suka le ka tihosi ta banhu ba misaba,
Ni ku maha bona ba nzula le xiwuleni laho ku nga hiko kona a n*d*lela.
25 Bona bagwelagwela munyameni laho ku nga hiko kona a kuwonekela;
Yena a ba mahako ba dedereka kwatsi hi munhu a popilweko.

XIPIMO 13.

1 Manga*b*ye, a mahlo ya mina ma wonile zon*k*le lezi.
A n*d*lebe ya mina yi zwile yi pimisile ha kona.
2 Zini mu zi tibako, zalezo minawu nza zi tiba kambe:
Mina a nzi *k*lulwi ha *n*wina.
3 Hakunene mina nzi ta wulawula ni Nyamintamo,
Mina nza xuba a ku xuxisana zi*n*we na Nungungulu.
4 *N*wina mu ba hembi ba mawunwa;
*N*wina *n*wen*k*le mu tinanga ti nga nyawuliko.
5 O lezaku *n*wina zon*k*leleleke mu wa ta rutisa mu miyela!
Na kona ku wa ta nga ku hi kutiba ka *n*wina.
6 Zwanani makunu a kuwulawula ka mina,
Ni kuzwa a kukombelisisa ka milomu ya mina.
7 *N*wina mu ta wulawula hi ku nga lulamisiwangiko ka Nungungulu,
Ni kuwulawula a kukohlisilweko ka yena ke?
8 *N*wina mu ta kombisa a kuhambunyetana na yena ke?
*N*wina mu ta kwakwana zi*n*we na Nungungulu ke?
9 Na kona kusasa lezaku yena i wa ta nga a hlota *n*wina mu huma ke?

Kutani kwatsi hi mu*n*we loye a kohlisako a munhu, *n*winawu mu kohlisa yena ke?
10 Yena hakunene i ta tsebetela *n*wina,
Loku *n*wina hi le xikun*d*leni mu kombeta a wulala.
11 A kasi a wukulu ga yena gi nga ta maha yena *n*wina mu caba,
Ni kutsisa ka yena ku ta wela hehla ka *n*wina ke?
12 A mawulawulela ya *n*wina ma kumbuxetako ku hi mabingu ya kuma,
Ni kuvukelwa ka *n*wina kuvikelwa ka wumba.
13 Rutisani kumiyela ka *n*wina, nga mina nzoce, lezaku mina nzi nga wulawula;
Na nga kuta ka mina loku ku nga kona.
14 Ngahilezo nzi wa ta nga nzi teka a nyama ya mina me*n*weni ya mina,
Ni ku beka a wutomi ga mina lomo canjeni ga mina ke?
15 Languta, kutani wa nzi daya; na lezo nzi nga ta mu rinzela;
Ahembalezo mina nzi ta gongola a tin*d*lela ta mina mahlweni ka yena.
16 Loku kambe ku taba a kuhanyiswa ka mina,
Lezaku a munhu a nga hiko a wungungulu a nga tata mahlweni ka yena.
17 Ingisa hi kutsononometilweko a ku wulawula ka mina,
Na nga a *k*la*k*lambutelisiso a wube tin*d*lebeni ta *n*wina.
18 Languta a makunu, mina nzi bekile a nanzu wa mina kululekweni;
Mina nza zi tiba lezaku nzi lulamile.
19 Hi mani yena loye a ta nga kwakwana zi*n*we na mina ke?
Hakuba zonake mina nzi wa ta nga nzi hi ni kurula ka mina ni ku nyikela a moya wa mina.
20 Ntsena u nga mahi a zilo zimbiri ka mina;
Zonake mina nzi wa nga ta fihla a ngohe ya wutsumbu ga mina le nghoheni ka wena:
21 Susa a canja ga wena a kule ni le ka mina;
Na nga a kutsisa ka wena ku nga mahi mina a kucaba.
22 Zonake bitana wena, mina nzi ta hlamula;
Kutani nga mina nzi wulawula, wena u ku hlamula;
23 Zi talisile ku yini a zigoho za mina ni kuonha ke?
Maha mina a ku tiba a zihambunyeto za mina ni kuonha.
24 Ngahilezo u fihlako wena a nghohe ya wena,
Ni ku koma mina a kuba nala wa wena ke?
25 Wena u ta holobisa a *k*luka gi pengileko ke?
Kutani wena u ta hlongolisa a xitsinga xi omileko ke?
26 Hakuba wena u tsalako a zilo zi babako zi vukela mina,
Ni ku maha a ku telwa hi kugoha ka wuswa ga mina:
27 Wena u engenisako a mikonzo ya mina kambe lomo makotsweni.
A marikako ton*k*le a tin*d*lela ta mina;
Wena u mahako a kubohwa le zipameni za mikonzo ya mina:
28 Hakuba lezo mina nzi fananako ni xilo xi bolileko lexo xi mbetekako.
Ku fanana ni nguwo leyo a sumba yi gileko.

XIPIMO 14.

1 A munhu loye a *t*relweko hi wasati,
Yena ngwa masiku ma tsongwani, ni ku tala hi zikarato.
2 Yena a tako kwatsi xitsangi, ni ku tsenwa:
Yena i tsutsuma kambe kwatsi hi xiruti, yena a bi a simamisako.
3 Na wena u vululile a mahlo ya wena hehla ka mu*n*we wa kungaho,
U nehako mina kulamuleni zi*n*we na wena ke?
4 Nzi mani a nga humesako a zilo zi hlazekileko zi huma ka zilo zi nga hlazekangiko ke? ge ne mu*n*we.
5 Na u wona lezaku a masiku ya yena ma xu*b*yilwe,
A tsengo wa tihweti ta yena wu zi*n*we na wena,
Wena u leleteleko a kubohwa ka yena lezaku yena a nga koti ku hunza;
6 Cuwuka kule hi ka yena, kasi yena a fela ku humula,
Kala yena a mbeta, kwatsi a rihelwako, a siku ga yena.
7 Hakuba laho ku kona a kutsumba ka sinya,
Loku yona yi tse*n*wa lahasi, yona yi ta hluka kambe,

Ni lezaku a marabyanyana ya kona ma nga ta kawula.
8 Hambulokoke a mutsu wa kona wu hunzelela a wukale lomo misabeni,
Ni tsinya ga kona gi nzeni ka liranzabya;
9 Kasike hi kuna ka mati gona gi ta hluka,
Gi tapaka a tirabi ku fanana ni xi byalwa.
10 Kanilezi a munhu afa, na a lo bekwa lahasi:
Ina, a munhu wa nyikela a moya wa yena, na hi kwihi yena ke?
11 Kwatsi hi mati ma tsanzekako le bimbini,
Na kwatsi hi congo wu trako wu cakacela;
12 Zingaho a munhu i eklela lahasi a nga ha suki:
Kala a matilo ma nga ha kona, bona ba nga ta vuka,
Ge hambu a ku suka le ku ekleleni kabye.
13 O lezaku wena u wa ta nga u fihla mina le Xeole,
Lezaku wena u wa ta nga u hlayisa mina ku fihlaleni, kala a zanga ya wena yi be yi mbetekileko,
Lezaku wena u wa ta nga u langela mina a xikati xi yimisilweko, ni ku alakanya mina!
14 Loku a munhu afa, yena i ta hanya kambe ke?
Wonkle a masiku ya butu ga mina nzi wa ta nga nzi rinzela,
Kala a kuklakliswa ku wa ta nga kuta.
15 Wena u wa ta nga u bitana, na mina nzi wa ta nga nzi hlamula wena:
Wena u wa ta nga u xuba a tiro wa mandla ya wena.
16 Kanilezi makunu wena u hlayako a zikanziyelo za mina:
Wena a ku rinzeli kuonheni ka mina ke?
17 A zihambunyetiso za mina zi umisilwe lomo kwameni,
Wena u dibelako a zigoho za mina.
18 Kanilezi a xitsunga xiwa xita ku nga nyawulini;
Ni ribye gi susilwe le wutsanweni ga gona;
Mamati ma mbetisa maribye,
19 A kukulunga ka kona ku hlazile a tshuri wa misaba:
Zingaho wena u lobisa a kutsumba ka banhu.
20 Wena u hlulako kala kupinzuka u vukela yena, na yena a hunzako;
Wena u hunzulako a ngohe ya yena, u rumelako yena kule.
21 A barisanyana ba yena bata kudzunzweni, na yena a nga tibi kona;
Na bona ba nehilwe lahasi, yena na nga ku tibiko ha bona.
22 Kanilezi a nyama ya yena hehla ka yena ya bayisa,
Ni muhefemulo wa yena nzeni ka yena wu hlomulako.

XIPIMO 15.

1 Zonake ku lo hlamula Elifaze a mu Temane, i te ngalo,
2 I wa ta nga a munhu a tibako a maha kuhlamula ka kutiba ku nga nyawuliko,
Ni ku tatisa wutsumbu ga yena hi mheho ya le dzongeni ke?
3 I wa ta nga yena a xuxa hi ku wulawula ku nyawuliko,
Kutani hi kukanela loku ku nga mahiko kusasa ke?
4 Ina, wena u susile a kucaba,
Ni hungatela a nyikelisiso mahlweni ka Nungungulu.
5 Hakuba a kugoha ka wena ku gonzisa a nomu wa wena,
Wena u hlawulako a lirimi la ba ku kunguha.
6 A nomu wa wena nwinyi wu konako wena, na ku nga hi mina;
Ina, a milomu ya wena nwinyi yi kustumunyile yi vukela wena.
7 Wena hi wena munhu wo ranga loye a trelweko ke?
Kutani wena u lo tralwa mahlweni ka zitsunga ke?
8 Wena hi wena u zwileko a mifihlakalo ya xikungo xa Nungungulu ke?
Na wena u kangetako a kutibisisa ka wutsumbu ga wena ke?
9 Zini lezo wena u zi tibako, lezo hina hi nga zi tibiko ke?
Ku kwihi a kupima ka wena, loku hina hi nga pimikowo ke?
10 Zinwe na hina honkle hi basile a wuvu tihlokweni ni banhu ba kosaheleko nguvu,
Hi tinhonzwa nguvu ku hunza dadani wa wena.
11 Kasi a kucabyelelwa ka Nungungulu kutsongo ka wena,
Hambu tona a timhaka leto ti olobileko ka wena ke?
12 Hi yini a mbilu ya wena yi rwalako wena kule ke?

Hi yini a mahlo ya wena ma kwezimako,
13 Lezaku u vukela a Nungungulu wena u hunzulusako a moya wa wena,
Na nga na a timhaka ti huma lomo nonwini wa wena ke?
14 Xini a munhu, lezaku yena i wa ta nga a hlazekile ke?
Na yena loye a trelweko hi wasati, lezaku yena i wa ta nga a be a lulamileko ke?
15 Languta, yena a nga bekako a kutsumba ka ba kubasa;
Ina, a matilo a ma basangi kuwoneni ka yena:
16 Ku taba wutsongo ga ku yini ga munwe loye a nyalatanisako ni ku bola,
A munhu loye a nwako a zigoho kwatsi i mati!
17 Mina nzi ta kombiwa wena, zwana wena mina;
Ni lezo mina nzi zi wonileko nzi ta klaklambuta
Kusukela hi ka badadani babye, bona a ba fihlangi kona;
18 (Lezi a banhu ba kutiba ba byelileko
19 A ka yena yece a tiko gi wa nyikilwe,
A wa nga hi na mupfumba a nga wa hunza xikari ka bona):
20 A munhu wa kubiha wa hlokiswa hi kubayisa wonkle a masiku ya yena,
Wona a tsengo wa malembe laya ma bekelweko a batsimbeketi.
21 A guwa ga kucabiseka gi lomo tindlebeni ta yena;
Le kuvuvumisweni a mulobisi i tata hehla ka yena.
22 Yena a nga kolwiko lezaku i te klelela le munyameni,
Na yena a rinzelako a supado.
23 Yena a nzulanzulako le handle a laba zibaba. aku, Zi kwihi ke?
Yena a nga zi tibi lezaku a masiku ya munyama ma longele le canjeni ga yena.
24 Kuhlokiswa ni hlomulo za su ku maha yena a rurumela;
Zona zi hlula hehla ka yena, kwatsi hi hosi yi longele a kulwa.
25 Hakuba yena i nawulutile a canja ga yena a vukela a Nungungulu,
Ni ku ti koma a wutsumbu ga yena hi kukumuxilweko a vukela a Nyamintamo;
26 Yena tsutsumelako hehla ka yena hi nhamo ya kunonoha,
Zinwe hi madunzu maklimbeneko ya ziklangu;
27 Hakuba yena i fenengetile a nghohe ya yena hi kukuluka,
Ni ku hlengeletela a mafura hehla ka ziwunu za yena;
28 Ni laba ba akileko lomo mitini yi hahlukileko,
Nzeni ka tindlu leto ti nga akiwangiko hi munhu,
Leyo yi longeleko a ku maha tinhulu;
29 Yena a nga ta kuba na kufuma, ge hambu kufuma ka yena ku nga ta simamisa,
Ge hambu ni kufuma kabye ku nga ta enzeleka laha misabeni.
30 Yena a nga ta suka lahandle ka munyama;
A pingo gi ta omisa a marabi ya yena,
Na hi xikuhe xa Nungungulu a nomu wu ta famba.
31 Nga yena a nga tsumbu ku nga nyawulini a kohlisako a wutsumbu ga yena;
Hakuba a ku nga nyawuli ku taba a kukleliselwa ka yena.
32 Kona ku ta gumelwa hi mahlweni ka xikati xa yena,
Ni rabi ga yena gi nga ta kuba gi nyukile.
33 Yena i ta hurumukela a magrepi ya yena ma nga buvangiko kwatsi i vina,
Na a ta klakleka a makluka ya yena kwatsi i sinya ya Olivia.
34 Hakuba a klawa wa ba nga hiko a wunungungulu wu taba tingonwa,
Ni nzilo wu ta trumula a matenta ya ku onhakala.
35 Na bona ba xura kukohlakala, ni kutrala a zigoho,
Ni timbilu tabye ti longisele a kukohlisa.

XIPIMO 16.

1 Zonake Joba i lo hlamula i te ngalo,
2 Mina nzi zilo zakungahi zo tala:
A tikuruxu mu bacabeleli nwina nwekle.
3 Kasi a timhaka ti nga nyawuliko ti taba ni kugumelwa ke?
Kutani xini xi vindlukelisako wena lezi wena u hlamulako?

4 Minawu kambe nzi wa ta nga nzi wulawula kwatsi hilezi nwina mu mahako;
Loku a mihefemulo ya *n*wina yi wa hi xikun*d*leni xa muhefemulo wa mina,
Mina nzi wa ta nga nzi *k*langani ni timhaka katigi*n*we nzi vukela *n*wina,
Ni ku *z*ibiza a hloko ya mina ka *n*wina.
5 Kanile*z*i mina nzi ta tiyiseta *n*wina *zin*we hi nomu wa mina,
Ni kutangalisa ka milomu ya mina ku wa pepisa a hlomulo wa *n*wina.
6 Hambu loku mina nzi wulawula, a hlomulo wa mina a wu pepiswangi;
Hambu loku mina nzi timisela, mina nzi humutwa hi ku yini ke?
7 Kanile*z*i makunu yena i mahile mina a ku rereka:
Wena u mahileko yi hangalaka yo*nk*le a mi*k*lawa ya mina.
8 Na wena u *k*latekile u komisa hehla ka mina nzi tiya, loko ku nga wukustumunyu ku vukela mina:
Ni kuonza ka mina ka suka ku vukela mina,
Kona kukustumunyela nghoheni ka mina.
9 Yena i hanzule mina le zangeni ya yena, i xanisile mina;
Yena i getsele hehla ka mina hi meno ya yena:
A balala ba mina ba n*d*lwan*d*lwama mahlo ya*b*ye hehla ka mina.
10 Bona ba a hlamukile ka mina hi milomu ya*b*ye;
Na bona ba bile mina hehla ka rama hi kurukatelisilweko:
Bona ba tsumbanyisa a wutsumbu ga*b*ye a katigi*n*we ba vukela mina.
11 Nungungulu i nyikele mina ka ba nga hiko wunungungulwini,
I hoxile mina le lomo man*d*leni ya bakubiha.
12 Mina nzi wa te tinja, na yena i lo tsoba mina nzi pulakanyeka;
Ina, yena i tekile mina hi nhamo, i lo hoxa mina a fufanyi:
Yena i yimisile mina kambe akuba a xikombiso.
13 A batigalalala ba yena ba ranzele mina;
Yena a abanyisako a ti*s*wo ta mina ti pulakanyeka, a nga ti neneki;
Yena a cululako a nyongwa ya mina hehla ka misaba.
14 Yena a tsobako mina *zin*we hi zunga hehla ka zunga;
Yena a tsutsumako hehla ka mina kwatsi i ngwazi.
15 Mina nzi rungile a nguwo ya tisakwa heha hlonge ya mina,
I bekile a limhonzo la mina lomo tsurini.
16 A nghohe ya mina yi *t*rukile hi kurila, ni lomo nzeni ka lisiyi la ku kona a nzuti wa kufa;
17 Hambule*z*o ku nga hi kona a kupanga man*d*leni ya mina,
Ni mukombelo wa mina wa hla*z*ekile.
18 O misaba, u nga kubunyeti wena a nkata wa mina,
Na nga a kurila ka mina ku nga bi na wutsamo ga kuhumula.
19 Hambu makunu, languta, a wukustumunyu ga mina gi tilweni,
Ni loye a longametako mina i le hehla.
20 A maxaka ya mina ma hlekela ka mina:
Kanilezi a tihlo ga mina ga halaka a mihlo ka Nungungulu,
21 Kasi yena wa fela a kugongola a nongameto wa munhu *zin*we na Nungungulu,
Ni wa nisanyana wa munhu *zin*we ni wa akelwane naye!
22 Hakuba laha na malembe matsongwani ma tile,
Mina nzi ta famba a n*d*lela leyo nzi ta nga kala nzi nga ha *k*leli.

XIPIMO 17.

1 A moya wa mina wu mbetekile, masiku ya mina ma mbetekile,
A nkele wu longele mina.
2 Hakunene laho ku kona a batseketseli *zin*we na mina,
Ni tihlo ga mina gi tsamile hehla ka kuvin*d*lukelisa ka*b*ye.
3 Nyika makunu a tsumbiso, tiyisa ha mina hi wutsumbu ga wena;
Hi mani a nga laho loye a ta ngaba man*d*la *zin*we na mina ke?
4 Hakuba wena i fihlile a man*d*la ya*b*ye le kupimeni:
Hikwalaho wena u nga ta *k*lakusa bona.
5 Yena loye a nyikelako a maxaka ya yena a kupangiwa,
Na wona a mahlo ya banana ba yena ma ta hluleka.
6 Kanile*z*i yena i nzi mahile a ku kiyalwa hi banhu;

Na bona ba pelela lomo ngoheni ya
mina.
7 A tihlo ga mina gi pfupele hi kota
ya *z*ixaniso,
Ni *z*on*k*le a *z*iro *z*a mina kwatsi hi
xiruti.
8 A banhu ba lulamileko ba ta hlama-
liswa a ka lexi,
Ni a nga hiko na nanzu i ta vuka a
wutsumbu a vukela a ba nga hiko
wunungungulwini.
9 Kasike a lulamileko i ta komelela le
n*d*leleni ya yena,
Ni loye a nga ni man*d*la ma hla*z*eki-
leko i ta hunzelela ku kula ni ku
kula.
10 Kanile*z*i kwatsi hi *n*wina *n*wen*k*le,
ngonani makunu kambe;
Na mina nzi nga ta kuma a munhu
wa kutiba xikari ka *n*wina.
11 A masiku ya mina ma hunzile, ni
kuxuba ka mina kutso*b*yilwe,
Hambu kona kualakanya ka mbilu
ya mina.
12 Bona ba hunzula a wusiku akuba
siku:
A kuwonekela, ku wula bona, ku le
kusuhi ni munyama.
13 Loku mina nzi cuwuka a Xeole kwa-
tsi hi yin*d*lu ya mina;
Loku mina nzi an*d*lele a tsatse ga
mina lomo munyameni;
14 Loku mina nzi wulile kubotekiswe-
ni,
Wena hi wena dadani wa mina;
A ka *z*iwungwani, wena hi wena
mamani wa mina, ni makweru wa
mina;
15 Ku kwihi a kutsumba ka mina *z*o-
nake ke?
Na kwatsi hi kutsumba ka mina,
nzimani a nga ta wona kona ke?
16 Kona ku ta relela le *z*ikwinyarweni
*z*a Xeole,
Laho ka*n*we ku nga wa hi kona a
kuhumula le tsurini.

XIPIMO 18.

1 *Z*onake ku lo hlamula Bildade a
mu Xuhi, i te ngalo,
2 Ku ta kala ku kuyini *n*wina mu ta
hlota hi timbaka ke?
Pimisisani, a nzako ka le*z*o hi ta wu-
lawula.
3 Ngabile*z*o hinake hi hlayelwe kwa-
tsi zibari,
Na kutani a hla*z*ekangi kuwoneni
ka wena ke?
4 Wena loye u hanzulako a wutsu-
mbu ga wena le zangeni ya wena
*n*winyi,
Yi ta tsikiwa a misaba ha wena ke?
Kutani a ri*b*ye gi susiwa le wutsa-
*n*weni ga gona ke?
5 Ina, ni kuwonekela ka wa kubiha
ku ta ku susulwe kule,
A kuketiketi ka nzilo wa yena ku
nga ta ngangamela.
6 A kuwonekela ku taba a munyama
lomo tenteni ga yena,
Ni kandiya ya yena hehla ka yena
yi ta timiwa.
7 A *z*ikanziyelo *z*a ntamo wa yena zi
ta kanyaniswa,
Ni xikungo xa yena *n*winyi xi ta
hoxa yena lahasi.
8 Hakuba yena i hoxwa likokeni hi
mikonzo ya yena *n*winyi,
Yena i famba hehla ka kukarateka.
9 A wutseku gi ta koma yena hi xire-
nze xa yena,
Ni panya gi kangatela gi koma ye-
na.
10 A ziyo gi fihlalele yena laha liranza-
*b*yeni,
Ni n*k*lanu ha yena laha n*d*leleni.
11 A kutsisa ku ta maha yena a ruru-
mela ma*k*lelweni won*k*lelele,
Na ku ta hlongolisa yena le *z*irenze-
ni *z*a yena.
12 Ni ntamo wa yena wu ta mbeteka
hi n*d*lala,
Ni kuhahluka ku ta longela ma*k*le-
lweni ya*b*ye.
13 Ni *z*iro *z*a miri wa yena *z*i ta kada-
mulwa,
Ina, ni matewula ya kufa ma ta ka-
damula a *z*iro *z*a yena.
14 Yena i ta tsuwulwa lomo tenteni ga
yena lego yena a tsumbako;
Na yena i ta nehwa ka hosi ya ku-
tsisa.
15 Laho ku ta aka lomo tenteni ga ye-
na loye a nga hiko wa yena:
A sulufa yi ta hangalaka hehla ka
wuakelo ga yena.
16 A mitsu ya yena yi ta oma lahsi mi-
sabeni,
Ni le hehla a marabi ya yena ma ta
tsemiwa.
17 A kulakanywa ka yena ku ta lo*b*yi-
swa lomu misabeni,
Na yena a nga ta kuba na bito lomu
mapangweni.
18 Yena i ta hoxiwa le kuwonekeleni
aya munyameni,
Ni ku hlongolwa a huma lomu ti-
kweni.

19 Yena a nga taba ni nisanyana ge ni
zukulwana xikari ka banhu ba ka
ka*b*ye,
A nga taba kona a nga ta sala laho a
lubeleko kona.
20 Labo ba ta nga lanza yena ba ta hla-
maliswa hi ka siku ga yena,
Kwatsi hi bona labo ba nga wa hi
mahlweni ba ca*b*yisilweko.
21 Hakunene a wa kungahi hi muti wa
ba nga lulamangiko,
Ni legi hi wutsamo ga yena loye a
nga tibiko a Nungungulu.

XIPIMO 19.

1 *Z*onake Joba i lo hlamula i te nga-
lo,
2 Ku ta kala ku yini *n*wina mu karata
a muhefemulo wa mina ke,
Ni ku tsoba mina *z*ipanzana hi ti-
mhaka ta *n*wina ke?
3 Le*z*i kume ga *z*ikati *n*wina mu ru-
katele mina;
*N*wina a mu na tingana le*z*o le*z*i mu
mahako hi kutsimbeketilweko ha
mina.
4 Na mina hakunene nzi hambukile,
A kuhambuka ka mina ku tsamile ka
wutsumbu ga mina.
5 Loku *n*wina hakunene mu ta ku ku-
muxa a wutsumbu ga *n*wina mu
vukela mina,
Ni ku kombela mu vukela mina a
kurukatelwa ka mina;
6 Tibani makunu le*z*aku Nungungulu
i tsikelele mina mhakeni ya mina,
I pambele mina hi likoka la yena.
7 Languta mina nzi rilile hi kubiha
ka mina, kanile*z*i mina a nzi zwa-
wangi:
Mina nzi rilela a kuvu*n*wa, kanile*z*i
laho ku wa nga hi na nongameto.
8 Yena i gingisile a n*d*lela ya mina le-
*z*aku mina nzi wa nga ta hunza,
Yena i bekile a munyama le ti n*d*le-
leni ta mina.
9 Yena i wu*k*lele mina a wukosi ga
mina,
I tekile a xi*d*lo*d*lo xa wukosi hehla
ka hloko ya mina.
10 Yena i tsobile mina ma*k*lelweni wo-
n*k*le, na mina nzi fambile;
Ni kutsumba ka mina yena i ku
tsuwule kwatsi i sinya.
11 Yena kambe i vin*d*lule a zanga ya
yena a vukela mina.
Yena a hlayelako mina ka yena
kwatsi hi mu*n*we wa balala ba
yena.
12 A mabutu ya yena ma tile katigi-
*n*we,
Ni ku haxa a tin*d*lela tabye ba vu-
kela mina,
Ni kugoba ba ranzela a tenta ga mi-
na.
13 Yena i bekile a bamaka*b*ye ba mina
kule *zin*we na mina,
Ni batolobeleneko na mina ba pala-
lekile kule ka mina.
14 A maxaka ya mina ma hlulekile,
Ni maxaka ya mina nzi zwananako
nawo ma nzi ribakelwe mina.
15 Bona ba akile lomo u*d*lwini ya mi-
na, ni malanza ya mina ya xisati,
ma hlayele mina a mupfumba:
Mina nzi nwalatilwe kuwoneni ka-
*b*ye.
16 Mina nzi bitana ka nanza ga mina,
gona a gi nyiki mina a hlamulo,
Hambuloko mina nzi kongotela ye-
na hi nomu wa mina.
17 A muhefemulo wa mbumbe a ka
sati wa mina,
Ni mukongeliso wa mina ka banana
ba mamani wa mina *n*winyi.
18 Hambu bona a banana batsongwani
ba nyenya mina;
Loku mina nzi suka, bona ba wula-
wula ba vukela mina.
19 Bon*k*le a bangana ba mina nzi tolo-
beteneko nabo ba swirwa ha mina.
Na bona labo mina nzi ba ranzako
ba hunzuluka ka vukela mina.
20 Ni marambu ya mina ma namarela
ka hlonge ya mina ni ka nyama ya
mina,
Na mina nzi ponile *zin*we hi hlonge
ya meno ya mina.
21 Nga mu hawukela mina, nga mu ha-
wukela mina, O maxaka ya mina;
Hakuba a canja ga Nungungulu gi
kumbile mina;
22 Hiyini *n*winawu mu xanisako mina
kwatsi nzi Nungungulu,
Na mu nga eneliswi hi nyama ya
mina ke?
23 O le*z*aku a timhaka ta mina maku-
nu ti wa taba ti tsalilwe!
O le*z*aku tona ti wa ta nga ti gan*d*li-
lwe bukwini!
24 Le*z*aku hi peni ya xiketse ni tsovu
Tona ti kehlelwa ri*b*yeni kala kupi-
nzuka!
25 Kanile*z*i kwatsi ha mina nza zi tiba
le*z*aku a mu*k*la*k*lisi wa mina wa
hanya,
Na hi kugumesa yena i ta yima he-
hla ka misaba:

26 A nzako a hlonge ya mina, wona lowu a miri, wu lo*b*yisilwe,
*Z*onake hi lahan*d*le ka nyama ya mina, nzi ta wona a Nungungulu;
27 Yena mina, minawu, nzi ta wona, hi *k*lelo ga mina,
Ni mahlo ya mina ma ta languta, na ku nga hi ku kwatsi nzi mumbe.
A mbilu ya mina yi lo*b*yisilwe nzeni ka mina.
28 Loku *n*wina mu wula, hi ta mu xanisisa ku yini yena!
Ni le*z*aku a mutsu wa mhaka wu sangulilwe ka mina;
29 *N*wina mu ca*b*yisilwe hi supado:
Hakuba a zanga yi neha a kutsayiswa ka supado,
Kasi *n*wina ma fela kutiba le*z*aku laho ku kona a kulamula.

XIPIMO 20.

1 *Z*onake ku lo hlamula Zofare a mu Naamate, i te ngalo,
2 Hikwalaho a kualakanya ka mina ku nyika a hlamulo ka mina,
Ha kona hi kota ya xiba*k*la lexo xi nga lomo nzeni ka mina.
3 Mina nzi zwile a kuringwa loku ku celileko mina a tingana;
Ni moya wa kupima ka mina wu hlamula mina.
4 A ku *z*i tibi wena le *z*a xikatini xa kaleloko,
Cima ka le*z*i a munhu a nga wa bekilwe hehla ka misaba,
5 Le*z*aku a kukana ka wa kubiha ku komile,
A kutsaka ka a nga hiko na wunungungulu ku hi xikatanyana ke?
6 Hambuloko a wunene ga yena gi cikelela le matilweni,
Ni hloko ya yena yi cikelela le marefini;
7 Kasike yena i ta mbembiswa kala kupinzuka kufanana ni tala ga yena *n*winyi:
Bona labo ba woniIeko yena ba taku, Ikwihi yena ke?
8 Yena i ta puruma kwatsi i noro a nga ta ha ku*n*wa kambe:
Ina, yena i ta hlongolwa kule kwatsi hi muwoniso wa wusiku.
9 A tihlo lego gi wonileko yena gi nga ta ha wona yena kambe;
Ge hambu ni wutsamo ga yena kambe gi nga ta ha languta yena.
10 A banana ba yena ba ta hlota a tomo ga *z*isiwana.
Ni man*d*la ya yena ma ta *k*lelisa a kufuma ka yena.
11 A marambu ya yena ma tele hi wu*s*wa ga yena,
Kanile*z*i gona gi ta e*k*lela *zin*we na yena lomu tsurini.
12 Hambu loku a kubihisisa kutsombela lomo ka*n*wini ka yena,
Hambu loku a fihla kona lahasi ka lirimi la yena,
13 Hambu loku a tsumbela kona, a nga vumeli kona ku famba,
Kanile*z*i a hlayisa kona lomo nzeni ka nomu wa yena;
14 Kasike a kuga yena lomo marum*b*yini ya yena ku hunzulwe,
Kona i nyongwa ya wutsulu ga tinyoka nzeni ka yena.
15 Yena i mitile a kufuma, na a ta kuhlata kambe kuhuma;
Nungungulu i ta hoxa bona le rum*b*yini ga*b*ye.
16 Yena i ta rikisa a wuxungu ga tinyoka:
A lirimi la piri li ta daya yena.
17 Yena a nga ta cuwuka hehla ka micongo,
A micongo yi kulungako hi wulombe ni mawomba.
18 Le*z*aku ni loku a tireleko kona i ta ku *k*lelisa, na yena a nga ta mita kona kurelela;
Kukotisa hi kufuma loku yena a ku kumileko, yena a nga ta tsaka.
19 Hakuba yena i tsimbeketile i tsikile *z*isiwana;
Yena hi wurena i wu*k*lile a yin*d*lu, yena a nga ta aka yona kambe.
20 Hakuba yena a nga kutibi a kurutisa ku nga lomo nzeni ka yena,
Yena a nga ta hlayisa loku ku faneleko loku yena a ku xalalelako.
21 Laho a ku kona a xilo xi seleko yena a nga xi kadamulangiko;
Hikwalaho a kuvuvumiswa ka yena ku nga simamisa.
22 A ka talisiso wa kueneliswa ka yena yena i taba a tsimbeketilwe;
A canja ga bon*k*lelele laba ba nga kuhlokisweni gi tata hehla ka yena.
23 Laha a nga wa ta nga a ha ku tatisa a xingwengwe xa yena,
Nungungulu i ta hoxa a tsisisiso wa zanga ya yena hehla ka yena,
I ta nisa kona hehla ka yena laha na yena a haga,
24 Yena i ta tsutsuma a caba a *k*lari ga xiketse,

Ni wura ga suku gi taba yena gi tsemakanyisa.
25 Yena a kwayako gona, na gona gi huma hi lomo mirini wa yena;
Ina, a wu*k*la gi kwezimako gi huma hi lomu nyongweni ya yena:
A kutsisa ku le hehla ka yena.
26 Won*k*le a munyama wu beketelwe a kuba titsomba ta yena:
A nzilo wu nga buvetwangiko hi munhu wu ta mu kadamula yena;
Wona wu ta kadamula le*z*o *z*i siyilweko lomo tenteni ga yena.
27 A matilo ma ta wonekelisa a kugoha ka yena,
Ni misaba yi ta suka yi vukela yena.
28 A pfuno wa yin*d*lu ya yena wu ta suka,
A nhunzu ya yena yi ta nwalala a sikwini ga zanga ya yena.
29 Lexi hi xiabelo xa munhu wa kubiha xa le ka Nungungulu,
Ni tsomba leyo a nyikilweko hi Nungungulu.

XIPIMO 21.

1 *Z*onake Joba i lo hlamula i te ngalo,
2 Zwana hi kutsononometilweko a kukanela ka mina;
Na nga loku ku hi kuca*b*yelelwa ka wena.
3 Vumela mina, minawu kambe nzi ta wulawula;
A nzako ka kuba mina nzi wulawulile, hlekanike.
4 Kwatsi nzi mina, a kutsa*n*wa ka mina ka munhu ke?
Na hi yini mina nzi nga timiseliko ke?
5 Cuwukani ha mina, ni kuba ba hlamalisilweko,
Ni ku *k*lateka a canja ga *n*wina hehla ka nomu wa *n*wina.
6 Kona laha loku mina nzi alakanya nzi karatilwe,
Ni kumunzulukiswa ka ku komelela ka nyama ya mina.
7 Ngahile*z*o a wa kubiha wa hanya,
A maha a kosaheleko ke, ina, a hunzelela ntamo wunhenheni ke?
8 A mbewu ya*b*ye yi yimisilwe *z*i*n*we na bona kuwoneni ka*b*ye,
Ni *z*izukulwana mahlweni ka mahlo ya*b*ye.
9 A tin*d*lu ta*b*ye ti ponile le kucabeni,
Ge hambu a nbonga ya Nungungulu yi nga taba ka bona.
10 A kuzi ya bona yi bebeza, yi nga tsanzeki;
A komazi ya kona yi nga han*d*li.
11 Bona ba humesa ba ruma a banana ba*b*ye kufanana ni ni*k*lambi,
Ni banana ba*b*ye ba kina.
12 Bona ba yimbelela hi tingoma ni *z*itende,
Ni kutsaka hi kuvuma ka timbila.
13 Bona ba halata a masiku lomo kuvuvumeni,
Bona hi xitsuketi ba relela ba ye le Xeole.
14 Na bona baku ka Nungungulu, Suka ka hina;
Hakuba hina a hi xubi a kutibisa hi ten*d*lela ta wena.
15 Xini a Nyamintamo, le*z*o hi nga wa ta nga hi kozela yena?
Na gi hi binzu ga ku yini hi nga wa ta nga hi nago, loku hina hi komela ka yena ke?
16 Manga*b*ye, a kuvuvuma ka bona a ku kona lomo canjeni ga*b*ye:
A gujeguje ga wa kubiha gi le kule *z*i*n*we na mina.
17 Xikanzakanya xi ngani le*z*aku a kandiya ya wa kubiha yi ta timiwa!
Le*z*aku a kuhahluka ka*b*ye ku hehla ka bona ke?
Le*z*aku Nungungulu i nyika a za kuxaniseka kuzangareni ka yena ke?
18 Le*z*aku bo kwatsi i linhonhom*b*yana mahlweni ka mheho.
Ni ku kwatsi hi i mungu lowu a bubutsa gi wukukuletako ke?
19 *N*wina mu ngalo, Nungungulu wa bekela a *z*igoho *z*a yena ka banana ba yena.
Nga yena a *k*lelisela kona a ka wutsumbu ga yena, kasi yena wa fela a kutiba kona:
20 Nga a mahlo ya yena *n*winyi a wona a kulo*b*yisiwa ka yena,
Na nga yena anwa a zanga ya Nyamintamo.
21 Hakuba i katala hi kuyini hi yin*d*lu ya yena a nzako ka yena,
Laha a mitsengo ya tihweti ta yena yi tse*n*wilwe ke?
22 I ta ba kona a ta nga gonzisa a Nungungulu a kutiba ke,
Na mu wona le*z*aku yena i lamula labo ba *k*lakukileko ke?
23 A mu*n*we wafa le ntanweni wu teleko,
Na a nga na tsumile kwatsana na kurulile:

24 A mabele ya yena na ma tatisilwe hi
masi,
Ni magunyungu ya marambu ma hi
ni olobana.
25 Ni mu*n*wani ifa hi kubaba ka muhe-
femulo,
Ge hambu na ku nga cumbutelwa
hi kusaseka.
26 Bona ba e*k*lela lahasi hi kufanana
misabeni,
Ni ziwungwani zi ba pomela bona.
27 Languta, mina nza tiba a mi alaka-
nya ya wena,
Ni gujeguje legi mu nga ta nzi onha
ha gona mina.
28 Hakuba *n*wina mu ngalo, Gi kwihi
a yin*d*lu ya hosana ke?
Na gi hi kwihi a tenta lego a wa
kubiha a nga wa tsama ke?
29 A mu se ku wutisa ka banhu ba hu-
nzako ke?
Na *n*wina a mu se ku tiba a kuwo-
neka ka*b*ye ke,
30 Lezaku a banhu ba kubiha ba lonzo-
wotelwe ka siku ga ku hahluka
ke?
Lezaku bona ba rangelwa ka siku
ga zanga ke?
31 Nzi mani a ta nga *k*la*k*lambuta a n*d*le-
la ya yena nghoheni ya yena ke?
Na a hi mani a nga ta riha yena lezi
yena a mahileko ke?
32 Kasike yena i taba a rexwa le nkeleni,
Na yena i ta hlayisa kurinzela hehla
ka tsiza.
33 A marukwani ya minzelelo ma ta
kutsombela ka yena,
Ni bon*k*le a banhu ba ta tsinela a
nzako ka yena,
Kwatsi hilezi ba nga hlayiwiko ma-
hlweni ka yena.
34 Hi ku yini zonake *n*wina mu cabele-
lako mina mahala,
Na mu wona kuhlamuleni ka *n*wina
ku sala a mbupumbu ke?

XIPIMO 22.

1 *Z*onake ku lo hlamula Elifaze a
mu Temane, i te ngalo,
2 A nga zi kota a munhu a kuba a hi
a binzulako ka Nungungulu ke?
*Z*inene loye a tibako wa binzula ka
wutsumbu ga yena.
3 Kona ku kona kuxalaliswa ka Nya-
mintamo, lezo wena u lulamileko
ke?
Kutani ku binzula ka yena, lezi we-
na u mahako a tin*d*lela ta wena ti
mbelela ke?
4 Kona ku hi xica*b*yo xa wena ka ye-
na loyi a ringako wena,
Lezi yena a engenako zi*n*we na wena
le kulamulweni ke?
5 A hi lezi a kubihisisa ka wena ku
nga ka hombe ke?
Ga a ku kona laho a kugumelwa ka
zigohisiso za wena.
6 Hakuba wena u tekile a ku kombela
ka maka*b*ye wa wena mahala,
Na runzuwule a tinguwo ta wu-
m*b*yiri ga*b*ye.
7 Wena a ku nyikangi a mati ka ba re-
rekileko a kunwa,
Na wena u beletele a zibaba ka wa
kuzwa n*d*lala.
8 Kanilezi kwatsi hi munhu wa wu-
nhenha, yena i wa hi ni misaba;
Ni munhu a dzunzekileko, i tsamile
ka yona.
9 Wena u fambisile a noni na yi nga
hi na ncumo,
Ni mawoko ya ba hiko na badani
wa*b*ye ma tso*b*yilwe.
10 Hikwalaho a mapanya ma ranzele
wena,
Ni kudzebetana ka xitsuketi ku ta
cabisa wena.
11 Kutani munyama, zingaho lezo we-
na u nga zi koti ku wona,
Ni talisiso wa mati wu ta kubunye-
ta wena.
12 Kasi Nungungulu a nga kona le
ku*k*lakukeni ka tilo ke?
Ni ku *k*lemerela a ku*k*lakuka ka ti-
nyeleti, ti *k*lakukisile ku yini ke!
13 Na wena u ta wula, Nungungulu a
tibako xini ke?
A nga kota ku lamula yena a pon*d*li-
sa munyama wu *k*limbeneko ke?
14 A marefu ma *k*limbeneko ma fene-
ngetile ka yena, zingaho lezo yena
a nga koti kuwona;
Yena a fambako le wulewini ga
tilo.
15 Wena u ta hlayisa a n*d*lela ya kale
Leyi a banhu ba kubiha ba fambile-
ko ke?
16 Labo ba nga wa la su wa katsanga-
nyo ba mbemba hi mahlweni ka
xikati xa*b*ye,
Labo a xiseketelo xa*b*ye xi halatilwe-
ko kwatsi i mati wa congo,
17 Loye a wulako ka Nungungulu,
Suka ka hina;
Ni, Ku xini a nga wa ta nga a maha
ka hina a Nyamintamo ke?
18 Kasike yena i tatisile a tin*d*lu ta*b*ye
hi zilo zo saseka:

Kanilezi a gujeguje ba kubiha gi
kule ka mina.
19 A balulamileko ba ku wona kona,
ba be ni kutsaka;
Ni a nga hiko na nanzu i hleka bona
a ba tseketsela,
20 Aku, Bona labo ba sukileko ba vu-
kela hi ba tsenwilwe,
Ni misalela ya bona a nzilo wi kada-
mulile.
21 Tolobeta makunu a wutsumbu ga
wena ka yena, u taba ni kurula;
Ha konalaho a kusasa ku tata ka
wena.
22 Amukela, nza kombela wena, a nawo
wa nomu wa yena,
Ni ku beketelela a timhaka ta yena
a mbilwini ya wena.
23 Loku wena u klelela ka Nyaminta-
mo, wena u ta akiwa,
Loku wena u beka kule a ku nga
lulamisa ku suka le tenteni ga
wena,
24 Ni ku beka a bako ga wena laha
tsurini,
Ni nzalama ya le Ofira xikari ka ma-
ribye ya micongwana;
25 Ni Nyamintamo i taba a bako ga
wena,
Ni siliva ya malongo ka wena.
26 Hakuba zonake wena u ta xalaliswa
a wutsumbu ga wena ka Nyami-
ntamo,
U ta kuklakusa a nghohe ya wena
ka Nungungulu.
27 Wena u ta maha a mukombelo wa
wena ka yena, na yena i tazwa
wena;
Na wena u ta riha a zifungo za wena.
28 Wena kambe u ta kubahungu hi xilo,
na xona xi ta yimisiwa ka wena;
Ni kuwonekela ku ta woninga he-
hla ka tindlela ta wena.
29 Laha bona ba hoxa wena lahasi,
Wena u ta wula, Laho ku kona ku-
klakuswa hehla;
A munhu a tikoramisako yena i ta
mu hanyisa.
30 Yena i ta klaklisa yena loye a nga
hiko ni nanzu:
Ina, yena i taba a klaklisilwe hi kota
ya kubasa ka mandla ya wena.

XIPIMO 23.

1 Zonake Joba i lo hlamula i te ngalo,
2 Hambu nyamukla a kutsanwa ka
mina kuhlubuka:
A kubiwa ka mina kubinzile ku hu-
nza a hlomulo wa mina.
3 O lezaku nzi wa ta tiba laho nzi nga
ta kumako yena!
Kasi nza fela kuta ka xitsamo xa
yena.
4 Mina nzi ta nga beka a nanzu wa
mina wu longamile mahlweni ka
yena,
Nzi ta nga tatisa a nomu wa mina hi
milayelo.
5 Mina nzi wa ta nga nzi tiba a timha-
ka leti yena a nga wa ta nga a
hlamula mina,
Ni kupimisisa lezo a nga wa ta nga
a wula ka mina.
6 Yena i wa ta nga a holoba na mina
le wukulwini ga ntamo wa yena
ke?
Ge; kanilezi yena i wa ta nga a cela
kota ha mina.
7 Laho a lulamileko a fela ku wula-
wulisana zinwe na yena;
Zingaho mina nzi wa ta nga nzi kla-
kliswa kala kupinzuka ka mula-
muli wa mina.
8 Languta, mina nzi komama mahlwe-
ni, kanilezi yena a nga kona laho;
Na ha xinzakwana, kanilezi mina a
nzi na kupima ha yena;
9 A ka canja ga xibaba, laho yena a
tirako, kanilezi mina a nzi na ku
languta yena;
Yena a fihlako a wutsumbu ga yena
hi ka canja ga xinene, kasi nzi
nga zi koti a ku wona yena.
10 Kanilezi yena a tibako a ndlela leyo
mina nzi tekako;
Laha yena a hlolileko mina, na mi-
na nzi huma kwatsi i nzalama.
11 A konzo wa mina wu namarele ka
zikanziyelo za yena;
A ndlela ya yena mina nzi yi hlayi-
sile, a nzi hambukangi klelweni.
12 Mina a nzi klelangi hi kuleleteleni
ka milomu ya yena;
Mina nzi beketelele a timhaka ta
nomu wa yena ku hunza kuga ku
labekako ka mina.
13 Kanilezi yena ngwa langa ginwe,
nzi mani a nga ta klelisa yena ke?
Ni ka lezo a muhefemulo wa yena
wu xubako, zalezo wa zi maha.
14 Hakuba yena hi yena a mahako lezo
zi yimiselweko mina:
Ni zilo zo tala za kungahi zi na na
yena.
15 Hikwalaho mina nza dzudzumela a
kubakoneni ka yena;
Laha na mina nzi pima, nza dzu-
dzumela ka yena.

16 Hakuba Nungungulu i mahile a mbilu ya mina yi karala,
Ni Nyamintamo i dzudzumelisile mina;
17 Hakuba mina nzi wa nga tse*n*wangi mahlweni ka munyama,
Ge yena a fenengetangi a munyama wu pumisilweko mahlweni ka nghohe ya mina.

XIPIMO 24.

1 Hi yini a *z*ikati *z*i nga bekwangiko hi Nyamintamo ke?
Na hi ku yini labo ba tibako yena ba nga woniko a masiku ya yena ke?
2 Laho ku kona labo ba susako a *z*ibango *z*a tiko;
Bona hi wurena ba wu*k*la a mi*k*lambi, ba gisa yona.
3 Bona ba hlongolisa a timbongola ta ba nga hiko na babadani ba*b*ye;
Bona ba teka kabi ya noni akuba xitsumbiso.
4 Bona ba susa a muvumali laha n*d*leleni:
A *z*isiwana *z*a misaba *z*on*k*le *z*i fihla a wutsumbu ga *z*ona.
5 Languta, kwatsi hi timbongola ta kwati lomu xiwunzeni
Bona ba huma baya le tirweni wa*b*ye, na ba hlota kuga ka*b*ye hi kutsononometilweko;
A xiwula xi nyika a *z*ibaba *z*a banana ba*b*ye.
6 Bona ba hlota a wuhanza ga*b*ye lomo kwatini;
Na bona ba kutsula a xivineni xa wa kubiha.
7 Bona ba e*k*lela gon*k*le wusiku ba te *d*lunya na ba nga hi na tinguwo,
Ba nga hi na xifengelo lomo xiramini.
8 Bona ba tsakama hi madzubi ya *z*itsunga,
Ba karela a ri*b*ye hi kuvumala xo ti fenengeta.
9 Laho bona le*z*o ba wu*k*lela a ba nga hiko na badadani le kuanweni.
Ni ku teka a xitsumbiso xa *z*isiwana.
10 *Z*ingaho le*z*o bona ba su nzulanzula na ba hi *z*im*b*yiri ba nga hi na tinguwo,
Na ba kari bazwa n*d*lala bona ba lo rwala a mifunge.
11 Bona ba maha a mafura lomo nzeni ka makurisi ya laba banhu;
Bona ba vubela a *z*igowolo *z*a*b*ye, bazwa tora.
12 Hi le ka muti wuakilweko a banhu ba hlokiswa,
Ni muhefemulo wa loye a kubazilweko wu bahuwa:
Kasike Nungungulu a nga katali hi xipumbu.
13 Laba hi bona laba ba hlubukako ba vukela kuwonekela;
Bona a ba yi tibi a n*d*lela ya kona,
Ge ni ku tsama lomo tin*d*leleni ta kona.
14 A mudayi wa suka *z*i*n*we ni kuwonekela;
Yena a daya a *z*isiwana ni bavumali;
Laha wusikwini yena i kwatsi i nkamba.
15 A tihlo ga xibayi gi rinzela a kuxiribatsa,
Aku, A gi kona a tihlo gi ta nga wona mina:
Yena a ti fihla a nghohe ya yena.
16 A munyameni bona ba nkela ba pon*d*lisa a tin*d*lu:
Bona ba valela a wutsumbu ga*b*ye hi xikati xa siku;
Bona a ba ku tibi a kuwonekela.
17 Hakuba a mixo ka bon*k*le ba bona ku kwatsi munyama wu pumisilweko;
Hakuba bona ba tiba a kutsisa ka munyama wu pumileko.
18 Hi kuha*k*lisilweko bona ba hunza hehla ka nghohe ya mamati;
A xiabelo xa*b*ye xi rukatelwe lomu misabeni:
Bona a *k*lelango laho n*d*leleni ya wuvina.
19 A xikwakwa ni ku balela ka mbetisa a mati ya xirami:
*Z*ingaho a mahako Xeole ka labo ba na nga ba onhile.
20 A marumbu ma kohlekelwa yena;
A *z*iwungwani *z*i taga hi ku kupangelana a ka yena;
Yena a nga ta ha alakanywa kambe;
Ni ku nga lulami ku ta tso*b*yiwa kwatsi i sinya.
21 Yena a kadamulako a ngo*n*wa leyo yi nga *t*raliko,
A nga mahiko a kusasa ka noni.
22 Kasike Nungungulu wa hlayisa a ba wunhenha hi ntamo wa yena:
Yena a vuxako, na i haba munhu a tiyisako wutomu gakwe.
23 Nungungulu a nyikako bona a kuba ba hi lomo xiponelweni, na bona ba humula kona;
Ni mahlo ya yena ma hehla ka tin*d*lela ta*b*ye.

24 Bona ba *k*lakusilwe; kasike hi xikatanyana, na bona ba fambile;
Ina, bona ba reletilwe lahasi, bona ba susilwe le n*d*leleni kwatsi hi ba*n*wani,
Na ba tsenwilwe kwatsi hi le hehla ka *z*ipupu *z*a mabele.
25 Ni loku kona ku nge ngaho makunu, nzi mani a ta nga tiyisa le*z*aku nza ku hemba,
Ni ku maha a kuwulawula ka mina ku nga nyawuli ncumo ke?

XIPIMO 25.

1 *Z*onake ku lo hlamula Bildade a mu Xuhi, i te ngalo,
2 A mufumo ni xica*b*yo *z*i *zin*we na yena;
Yena a mahako kurula wutsa*n*weni ga yena gi *k*lakukileko.
3 Ku kona laho a tsengo wa impi ya yena ke?
Ni hehla ka wihi a mahako a kuwonekela ka yena ku nga tsuwuki ke?
4 Hikwihi *z*onake a *z*i kotako a munhu akuba a longamile *zin*we hi ka Nungungulu ke?
Kutani i wa ta nga a basisa ku yini a munhu loye a *t*relweko hi wasati ke?
5 Languta, hambu a hweti a yi na kungangamela,
Ni tinyeleti a ti basangi kuwoneni ka yena:
6 Mbutsongo ga ku yini ka munhu, loye a nga pungwani!
Ni nisanyana wa munhu, loye a nga pungwani!

XIPIMO 26.

1 *Z*onake Joba i lo hlamula i te ngalo,
2 U ha*k*lisisa ku yini wena a ku vunetela yena loye a nga hiko na ntamo!
U ha*k*lisile ku yini a ku hanyisa a woko lego gi nga hiko na ntamo!
3 U ha*k*lisisile ku yini a kuhawusungukati ka loye a nga hiko na kutibisisa,
Hi kupfunisilweko u *k*la*k*lambutile a kutiba kwatsanyana!
4 A ka loye wena u *k*la*k*lambuteleko a timhaka ke?
Ni ka moya wa wihi wu tako hi leyo ka wena ke?
5 Bona ba conileko ba dzudzumela
Lahasi ka mamati ni baakileko ba kona.
6 A Xeole mbum*b*yiri mahlweni ka Nungungulu,
Ni Abaddoni a gi na xifenengeto.
7 Yena a tiyisako a *n*walungu hehla ka wutsamo ga panga,
Ni ku hayeka a misaba hehla ka ndengelenge.
8 Yena a bohako a mamati marefini ma pumileko;
Ni refu gi *t*ran*d*leki hehla ka wona.
9 Yena a valako a nghohe ya xitsamo xa wukosi xa yena,
Ni kuan*d*lalata a marefu ya yena hehla ka xona.
10 Yena a bileko a *z*ibango *z*a mbingano hehla ka nghohe ya mati,
A kugunwelweni ka kuwonekela ni munyama.
11 A timhinga ta tilo ta rurumela
Na ti hlamala hi kukawuka ka yena.
12 Yena a vin*d*lukisako a bimbi hi ntamo wa yena,
Na hi kupima ka yena i lamatile a pon*d*lisa Rahabi.
13 Hi Moya wa yena a matilo ma bombisilwe;
A canja ga yena gi poroketile a nyoka yi ha*k*lisako.
14 Manga*b*ye, le*z*i loku kanile*z*i ku hi likirisi la tin*d*lela ta yena:
Kutsongwani a kuhleba loku hina hi zwako ha yena!
Kanile*z*i a kudzinza ka ntamo wa yena nzi mani a nga ta kupima ke?

XIPIMO 27.

1 Na Joba kambe i lo teka a mufananiso, i te ngalo,
2 Kwatsi hile*z*i Nungungulu a hanyako, loye a tekileko a nongameto wa mina,
Ni Nyamintamo, loye a karatileko a muhefemulo wa mina
3 (Hakuba a wutomi ga sina gi hi kona ka mina,
Ni moya wa ka Nungungulu wu lomo tinhovini ta mina);
4 Hakunene a milomu ya mina yi nga ta wulawula a kungalulami,
Ge hambu a lirimi la mina li nga ta wulawula a kukohlisa.
5 A 'kube ka mina kule le*z*aku nga mina nzi ta basisa *n*wina:
Kala nzi nzifa mina nzi nga ta susa a kulongama ka mina.
6 A kulululamisa ka mina nzi ku *k*lemerele, a nzi nga ta kutsika ku famba:

A mbilu ya mina yi nga ta rukatela mina lezi nza ha longolokako nzi hanya.
7 Nga a nala wa mina abe ku kwatsi ngwakubiha,
Na nga loye a sukako a vukela mina abe ku kwatsi hi a ngalulamiko.
8 Hakuba hi kwihi a kutsumba ka a nga hiko wunungungulwini, hambu a ku kuma yena kambe,
Laha Nungungulu a susako a muhefemulo wa yena ke?
9 Nungungulu i tazwa a kurila ka yena,
Laha a kukarata kuta hehla ka yena ke?
10 Yena i ta xalalisa wutsumbu ga yena ka Nyamintamo,
Ni kubitana ka Nungungulu hi ka xon*k*le xikati ke?
11 Mina nzi ta gonzisa *n*wina a xungetano ni canja ga Nungungulu;
Lezaku lezo zi nga zi*n*we ni Nyamintamo mina nzi nga ta zi tsumbela.
12 Languta, *n*wen*k*le *n*wina a wutsumbu ga *n*wina mu wonile kona:
Hi yini *n*wina mu mahako katigi*n*we a ku nga nyawuli ke?
13 Lexi hi xiabelo xa munhu wa kubiha xa le ka Nungungulu,
Ni tsomba ya banhu ba batsimbeketi, leyo bona ba yi ka Nyamintamo:
14 Loku a banana ba yena ba enzelekelana, bona mba supado;
A zizukulwana za yena zi nga ta eneliswa hi zibaba,
15 Labo ba seleko ba yena ba ta nkelelwa kufeni,
Ni tinoni ta yena ti nga ta maha a xirilo.
16 Hambu yena a ku tsombanyisela a siliva kwatsi hi tsuri,
Ni ku longiselela a tinguwo kwatsi i nzhope;
17 Yena a nga ti longiselela tona, kanilezi a lulamileko i ta ambala tona,
Ni a lulamileko i ta abela a siliva.
18 Yena a akako a yin*d*lu ya yena kwatsi i sumba,
Kwatsi hi xikupe lexi xi akilweko hi mu rinzeli.
19 Yena a bingeretela a kufuma, kanilezi yena a nga ta petselwa ka badadani ba yena;
Yena a vululako a mahlo ya yena, na yena a nga kona.
20 A kutsisa kukamanyeta yena kwatsi hi mati;
A xihuhuri xi nyemusako yena ni wusiku.
21 A mheho ya mutsu wukambo yi rwalako, na yena a suka;
Ni ku swiyela yena a suka wutsa*n*weni ga yena,
22 Hakuba Nungungulu i ta bubutsa yena, a nga ta nenekiwa:
I ta nga yena a xengetela a ku kwatsi wo tsutsuma a huma canjeni ga yena.
23 Banhu ba ta pakatela a man*d*la ya*b*ye ka yena,
Ni ku*t*rakisa yena wutsa*n*weni ga yena.

XIPIMO 28.

1 Hakunene la*k*o ku kona a nkele wa siliva,
Ni wutsamo ga nzalama laha yi nyekiswako kona.
2 A ziketse zi tekiwa zi huma lomo misabeni,
Ni suku wa tiчapau wu nyekisiwa lomo mari*b*yeni.
3 A munhu a bekako a kugumelwa ka munyama,
Ni ku hlolisisa, le mbinga*n*weni wa magumo,
A mari*b*ye ma pfupelisilweko ni munyama wupumisilweko.
4 Yena a tsobako wu vululeka a nkele laho munhu a lubele kona;
Bona ba kohlilwe hi nkonzo;
Bona ba hayekilwe kule hi le ka banhu, bona ba nzulanzula.
5 Na kwatsi hi misaba, hi ka yona ku huma a zibaba;
Ni lahasi ka yona ka hunzuluswa ku kwatsi ku mahile hi nzilo.
6 A mari*b*ye ya kona mbutsamo ga ma safira,
Kona ku na ni tsuri wa nzalama.
7 Leyo i n*d*lela a zinyanyani zi nga yi tibiko,
Ge hambu a tihlo ga gama gi nga yi wonangiko yona:
8 A zibanza za wurena zi nga fambangiko ka yona,
Ge hambu ngala yi cabisekako a yi wa nga hunzako hi laho.
9 Yena a nawulutako a canja ga yena hehla ka ri*b*ye ga ntamo;
Yena a hunzulusako a zitsunga zi kugangatsala.
10 Yena a tsemako a wukulungelo ga mati xikari ka mari*b*ye;

Ni mahlo ya yena ma wona a *z*ilo *z*on*k*le *z*a malongo.
11 Yena a bohako a micongo le*z*aku yi nga vuti;
Ni *z*ilo le*z*o zi fihleleko yena wa *z*i neha kuwonekeleni.
12 Kanile*z*i hi kwihi laho a wutibi gi ta nga kumiwa ke?
Na gi hi kwihi a wutsamo ga kupimisisa ke?
13 A munhu i wa nga tibi a tsengo ya kona;
Ge hambu ku kumiwa le tikweni ga wutomi.
14 A kueta ka wula, Kona a hi nzeni ka mina;
Ni bimbi ga wula, Kona a hi lomo nzeni ka mina.
15 Kona a ku *z*i koti ku kumiwa hi nzalama,
Hambu a siliva gi wa nga ta ringaniswa hi tsengo wa gona.
16 Kona ku nga ta binzuluswa hi nzalama ya Ofira,
*Z*i*n*we hi malongo onekisi, kutani safira.
17 A nzalama ni mawoni a *z*i na kuenela kona,
Ge hambu kona ku wa nga ta hunzuluswa hi tinzalama ta nzalama yi nyekisilweko.
18 Ge ni kumbukwa ku wa nga ta mahiwa hi korali ni krustali:
Ina, a tsengo wa kutiba wu hunza a marubi.
19 A topaze ya le Etiopia yi wa nga ta ecana na kona,
Ge gona ku wa ecanyiswa ni nzalama yi nyekisilweko.
20 Kuta hi kwihi a kutiba ke?
Na gi hi kwihi a wutsamo ga kupimisisa ke?
21 Na mu wona le*z*aku kona ku fihlilwe ka mahlo ya bon*k*le ba hanyako,
Ku tumbetilwe le tinyanyanini ta matilo.
22 A Kulo*b*yiswa ni Kufa ka wula,
Hina hi zwile a ngumbungumbu ya kona hi tin*d*lebe ta hina.
23 Nungungulu a pimako a n*d*lela ya kona.
Na yena wa tiba a wutsamo ga kona.
24 Hakuba wa wona le kugumelweni ka misaba,
Ni kuwona kon*k*le lahasi ka tilo gon*k*le.
25 A ku maha kuringanisa a mheho;
Ina, a ringanisako a mati hi lipimo.
26 Laha yena na maha a kubahungu hi vula,
Ni n*d*lela ya xingwalangwanza xa kudzinza;
27 *Z*onake yena i lo wona kona i lo *k*la*k*lambutela kona;
Yena a yimisileko kona, inaka, i lo i hlotile kona lahan*d*le.
28 Ni ka banhu yena i te ngalo,
Languta, a kucabeka ka hosi, loko ku nga kutiba;
Ni ku suka kubiheni mbu kupima.

XIPIMO 29.

1 Na Joba kambe i lo teka a mufananiso wa yena, i te ngalo,
2 O le*z*aku mina nzi wo kwatsi nzi le tihwetini ta kaleloko,
Kwatsi hi masikwini lawo Nungungulu a nga wa rinzele hehla ka mina;
3 Laha a kandiya ya yena yi nga wa woninga hehla ka hloko ya mina,
Na hi kuwonekela ka yena mina nzi lo tsemakanya a munyama;
4 Kwatsi hile*z*i mina nzi nga wa hi masikwini ya kubuva ka mina,
Laha a wungana ga ka Nungungulu gi nga wa vulule hehla ka tenta ga mina:
5 Laha a Nyamintamo a nga wa ha hi *z*i*n*we na mina,
Ni banana ba mina ba wa hi *z*i*n*we na mina;
6 Laha a *z*ikanziyelo *z*a mina *z*i nga wa hla*z*iwa hi mawomba,
Ni ri*b*ye gi wa cululekela mina a micongo ya mafura!
7 Laha nzi nga wa huma le nyangweni ya muti,
Laha mina nzi nga wa longiselela a wutsamo ga mina le pangweni,
8 Ni majaha ma wa ku wona mina ma lo fihla a wutsumbu ga bona,
Ni ba kale ba lo suka ba yima;
9 A tihosana ti kawula le kuwulawuleni,
Ba su beka a canja ga*b*ye lomo no*n*wini wa*b*ye;
10 A magezu ya banhu ba dzunzekileko ma wa lo miyetwa,
Ni lirimi la*b*ye li wa lo namarela le wuxinyinyini ga lo mukanwini ka ka*b*ye.
11 Hakuba hi laha a n*d*lebe yi nga wa zwile mina, *z*onake yona yi lo katekisa mina;
Ni laha a tihlo gi nga wa wonile mina, gi lo nyika a wumboni ka mina;

12 Hakuba mina nzi *k*la*k*lisile a xisiwana lexo xi rilako,
Ni ba nga hiko na badadani kambe, labo ba nga ni wa vunetela bona,
13 A kukatekiswa ka yena kambe loye a nga wa longele kumbemba ku tile hehla ka mina;
Na mina nzi lo maha a mbilu ya noni a yimbelela a litsako.
14 Mina nzi mehele a kululamisisa, na kona ku ambexile mina;
A nongameto ya mina yi kwatsi i nguwo ni ku kwatsi i kanzani.
15 Mina nzi wa hi mahlo ka xikumu,
A mikonzo ku wa hi mina ka xikurubu.
16 Mina nzi wa hi dadani ka bavumali:
Ni mhaka ya munhu loye nzi nga mu tibiko nzi wa ku yi hlola.
17 Na mina nzi tsoba a mihlaya ya a nga lulamangiko,
Ni ku kaka*k*lulela a nyama le menweni ya yena.
18 *Z*onake nzi te ngalo, Mina nzi tafa lomu likokeni la ga mina,
Na mina nzi ta enzelekisa a masiku ya kwatsi hi seke:
19 A mutsu wa mina wu nabalatile wu huma hi le mamatini,
Ni yi pomele gon*k*le wusiku hehla ka rabi ga mina:
20 A wukosi ga mina ga ha hi gi*s*wa nzeni ka mina,
Ni wura ga mina ga ha hi gi*s*wa canjeni ga mina.
21 A ka mina a banhu ba nyika a n*d*lebe, ni kurinzela,
Ni ku rutisa ba miyela ka wusungukati ga mina.
22 A nzako ka timhaka ta mina bona ba nga wulawuli kambe;
Ni kuwulawula ka mina ku lo gomela bona.
23 Na bona ba lo rinzela mina kwatsi hi ku hlota a vula;
Na bona ba su vulula a milomu ya*b*ye yi ahlama kwatsi i vula go gumesa.
24 Mina nzi lo nuheta ka bona, laha bona ba wa nga hi na kutsumba;
Ni kuwonekela ka nghohe ya mina bona a ba kuhoxangi lahasi.
25 Mina nzi lo langa a tin*d*lela ta*b*ye, nzi lo tsama kwatsi nzi hosi,
Ni ku tsama kwatsi nzi hosi impini,
Kwatsi hi mu*n*we loye a cabelelako a murili.

XIPIMO 30.

1 Kanile*z*i makunu bona laba ba*s*wa *z*onake nzi nabo mina a kukiyalweni,
Labo a badadani ba*b*ye nzi nga wa nga ba yimisangiko a ku tsama ni tim*b*yana ta *k*lambi wa mina.
2 Ina, a ntamo wa man*d*la ya*b*ye, lowo ha wona wu ta nga vunetela mina ke?
A banhu bahi a tanga ya kubuva ka*b*ye kumbimbileko.
3 Bona kutseka hi kulaba ni n*d*lala;
Bona ba funyela a misaba yi omileko, le pungeni ga kubahluka ni kuhangalaka.
4 Bona ba ya kaya a kaka le kwatini;
Ni mitsu ya *z*injomi hi kuga ka*b*ye.
5 Bona ba hlongolilwe xikari ka banhu;
Bona ba rila a nzako ka bona kwatsi i nzako ka kamba;
6 *Z*ingaho le*z*o bona ba wa ta tsama lomo minzelelweni ya kudzukiswa,
Lomo timhakweni ta misaba ni lomo mari*b*yeni.
7 Xikari ka makwati bona ba cwanga;
Lahasi ka kaka*k*lwani bona ba wulungetana katigi*n*we.
8 Bona mbanana ba *z*ipumbu, ina, a banana ba banyamijiri;
Bona ba ro*k*lolelwe ba huma tikweni.
9 Na makunu mina nzi mahile a lisimu la*b*ye,
Ina, mina nzi wa kuxeluzwa ka bona.
10 Bona baswirwa ha mina, ba yima hi le kule na mina,
Ba nga tsiki a ku pelela lomo nghoheni ka mina.
11 Hakuba yena i *k*la*k*lile a ngoti ya yena, a hlokisa mina;
Bona ba a matomu mahlweni ka mina.
12 Hehla ka canja ga mina ga xinene ku suka a pfilupfilu;
Bona ba hoxa *k*lelweni a mikonzo ya mina,
Na bona ba hoxa ba vukela mina a n*d*lela ya*b*ye ya kulo*b*yiswa.
13 Bona ba vinyetela a n*d*lela ya mina.
Bona ba lo hlohlotela a hlomulo wa mina,
Bona a banhu labo ba nga hiko na muvuni.
14 Kwatsi hi ku tsemakanya a mole wa hombe bona bata;
A xikari ka ku hahluka bona ba ki-

ngirika wutsumbu ga*b*ye hehla ka mina.
15 A kutsisa ku hunzulukele hehla ka mina;
Bona ba hlongolisa a kudzunzeka ka mina kwatsi i mheho;
Ni butu ga mina gi hunzile kwatsi i refu.
16 Na makunu a muhefemulo wa mina wu halakele nzeni ka mina;
A masiku ta tikuruxu ma tekele ku *k*lemerela mina.
17 A xikati xa laha wusikwini a marambu ya mina ma porikctile nzeni ka mina,
Ni kubayisa loko *t*rongako mina a ku teki a kuhumula.
18 Hi ntamo wa hombe wa ngumbe ya mina a tinguwo ta mina ti onhekile;
Tona ti boha kwatsi mubala wa baji ga mina.
19 Yena i hoxile mina le maropeni,
Mina nzi mabile a tsutsungwani ni kuma.
20 Mina nza rila ka wena, na wena a ku hlamulangi mina:
Mina nzi yimile, na wena u cuwukako mina.
21 Wena u hunzulukile u maha kutsekulela ka mina;
*Zin*we hi ntamo wa canja ga wena wena u xanisako mina,
22 Wena u *k*lakusako mina le mhehweni, wena u mahako mina nzi kilela hehla ka yona;
Wena u petako mina le xipupurini.
23 Hakuba mina nza zi tiba lezaku wena u ta neha mina kufeni,
Ni ka yin*d*lu leyo u longiseleko bon*k*le ba hanyako.
24 Ahemba a ma*n*we a nga mahi a kunawula a canja ga yena kuweni ka yena,
Kutani hi le tikuruxwini ta yena wa bahuwa ya vunetelwa ke?
25 Mina nzi wa nga mahi a kurila ha yena loye a nga kukaratweni ke?
Ni muhefemulo wa mina wu wa nga hlomulwi hi ba bavumali ke?
26 Laha na nzi cuwuka hi kusasa, zonake a kubiha ku lota;
Ni laha mina nzi nga wa rinzele hi kuwonekela, laho ku lota a munyama.
27 A mbilu ya mina yi karatilweni, yi wa nga hi na ku humuliswa:
A masiku ya kuhlokiswa ma tile hehla ka mina.
28 Mina nza famba na nzi rila na haba gambo:
Mina nza yima hlengeleta*n*weni, na nzi bahuwa ya kuvunwa.
29 Mina nzi nakulo*b*ye wa mahlolwa,
Ni mungana wa timbuwu.
30 A hlonge ya mina nja ntima, ya su ku hululeka le ka mina,
Ni marambu ya mina ma swile hi kubalela.
31 Hikwalaho a xitende xa mina xi hunzulukile a kurila,
Ni timbila ta ti hunzulukile akuba gezu ga bona labo ba rilako.

XIPIMO 31.

1 Mina nzi mahile a xivumelwa zi*n*we ni mahlo ya mina *n*winyi;
Hi ku yini makunu mina nzi nga wa ta cuwuka hehla ka mubulwa ke?
2 Hakuba xini a xiabelo xa le ka Nungungulu le hehla,
Ni tsomba ya le ka Nyamintamo le hehla ke?
3 Kona a hi kuhlomulwa ka a nga lulamangiko,
Ni wulala ka batiri ba kugoha ke?
4 Kasi yena i wa nga woni a n*d*lela ya mina,
Ni ku hlayela zon*k*le a zikanziyelo za mina ke?
5 Loku mina nzi fambile hi ku hemba mawunwa,
Ni nkonzo wa mina wu ha*k*lisisile ku kohlisa
6 (Nga mina nzi pimanyiswa lomo lipi*n*weni lo nene,
Kasi Nungungulu wa fela ku tiba a ku longama ka mina);
7 Loku a kukanziyela ka mina ku hambukile le n*d*leleni,
Ni mbilu ya mina yi fambile a nzako ka mahlo ya mina,
Ni loku ni xihi a xibawa xi namarele man*d*leni ya mina;
8 Zonake nga mina nzi xwanyela, nga a mu*n*wani a taga;
Inaka, nga a pfuno wa simu ya mina wu tsuwulelwa.
9 Loku a mbilu ya mina yi nga yi mbilukele a wasati,
Ni kuba nzi labelele ka libati la wa akelwane wa mina;
10 Zonake ngana a sati wa mina a ya gaya ka mu*n*wani,
Na nga ba*n*wani ba korama hehla ka yena.
11 Hakuba lowo i nanzu wa hombe;

Inaka, kona kugoha ka hombe a ku tsayiswa hi balamuli:
12 Hakuba kona i nzilo lowu wu kadamulako Kulo*b*yisweni,
Na wu wa ta nga wu simula kon*k*le a kuenzeleka ka mina.
13 Loku mina nzi nga nzi nyenyile a mhaka ya nanza ga xinuna ni nanza ga xisati ga mina,
Laha bona ba nga wa kwakwene *z*i*n*we na mina;
14 Xana mina nzi ta maha yini laha Nungungulu na vuxile mina ke?
Ni laha a nzi enzelako, xini nzi nga ta hlamula yena ke?
15 Kasi loye a mahileko mina lomo rum*b*yini a i wa nga mahangi yena?
Ni mu*n*we i wa mahile kubombisa kwatsi hi lomo rum*b*yini ke?
16 Loku nzi beletele a xisiwana le kuxubeni ka xona,
Kutani nzi mahile a mahlo ya noni ma tsanzeka.
17 Kutani mina nzi gile a ngelo wa mina nzoce,
Ni ba nga hiko na badadani ba wa nga gangi kona ke
18 (Kokwihi, ku sukela wu*s*weni ga mina yena i lo kula *z*i*n*we na mina kwatsi i zinwe ni dadani wa yena,
Na yena nzi mu rangele ku sukela le rum*b*yini ga mamani wa mina);
19 Loku mina nzi wonile a kumbembiswa ka mina hi kulaba a ku ambala,
Kutani le*z*aku a muvumali a nga na xifenengelo;
20 Loku a *z*iwunu *z*a yena *z*i nga katekisangi mina,
Ni loku yena a wa nga kari a kufumetwa hi xikatawu xa tiyivu ta mina:
21 Loku mina nzi *k*lakusile a canja ga mina nzi vukela a ba nga hiko na badadani,
Hakuba mina nzi wonile a kuvuna ka mina le nyangweni:
22 *Z*onake nga a ka*k*la ga mina giwa gi suka hi le ka xika*k*la xa kaka*k*la,
Ni woko ga mina nga gi tso*b*yiwa le ram*b*yini.
23 Hakuba a mhololba ya ka Nungungulu ya tsisa ka mina,
Na hi kota ya wukulu ga yena mina a nzi koti ku maha neumo.
24 Loku mina nzi mahile a nzalama a kutsumba ka mina,
Na nzi wulile ka nzalama yi nyekisilweko,
Wena u kutsumba ka mina;
25 Loku mina nzi wa bumile hakuba nzi wa hi ni kufuma ka hombe,
Na hakuba a canja ga mina gi nga wa nzi pfunisile;
26 Loku laha mina na nzi wonile a gambo laha gi ngangamelako,
Kutani ni hweti laha yi fambako kungangameleni,
27 Ni mbilu ya mina hi kunyanimelilweko yi lo yi wa xengilwe,
Ni nomu wa mina wu *t*ro*t*rile a canja ga mina:
28 Loku kambe ku wa hi kugoha akuba kutsayiswa hi balamuli;
Hakuba mina nzi wa ta nga nzi kanetile a Nungungulu loye a nga le hehla.
29 Loku mina nzi tsakile le kulo*b*yiswani ka yena loye a bengako mina,
Kutani ni ku*k*lakusa a wutsumbu ga mina laha na kubiha na ku kumilwe ka yena
30 (Inaka, mina nzi wa nga vumelangi a nomu wa mina a kuonha,
Hi kuwutisa a wutomi ga yena a kurukatelwa);
31 Loku a banhu ba tenta ga mina ba wa nga wulangi,
Hi mani a ta nga kuma munwe loye a nga tatiswangiko hi nyama ya yena ke?
32 (A muenzi i wa nga e*k*lelangi lomo mapangweni;
Kanile*z*i mina nzi lo vulula á libati la mina ka ba fambafambi);
33 Loku nzi fanana a Adamu mina nzi kubunyetile a *z*ibambunyetiso,
Hi ku fihla a *z*igoho *z*a mina lomo xifubeni xa mina,
34 Hakuba mina nzi cabile a xi*d*lemo xa hombe,
Ni kudzukisa ka mingango ku lo cabisa mina,
*Z*ingaho mina nzi la su rutisa nzi miyela, nzi nga humi lahan*d*le ka nyangwa--
35 O le*z*aku ku wa ta nga ku hi kona a mu*n*we a kuzwa mina!
(Manga*b*ye, laha hi laha ku a nga ni xitiyiso xa mina, nga a Nyamintamo a hlamula mina)
Ni le*z*aku mina nzi nako a kuhlekulweni loku a balala ba mina ba ku tsalileko!
36 Hakunene mina nzi wa ta nga nzi rwele kona hehla ka ka*k*la ga mina;

Mina nzi ta boha kona ka mina
kwatsi xi*dl*o*dl*o xa wukosi:
37 Mina nzi wa ta nga nzi *k*la*k*lambutela ka yena a tsengo wa *z*ikanziyelo *z*a mina;
Kwatsi hi hosana mina nzi wa ta nga nziya kusuhani ka yena.
38 Loku a canja ga mina gi bahuwa gi vukela mina.
Ni minzati ya kona yi rila katigi*n*we;
39 Loku mina nzi ngana na nzi gile a mihanzo ya kona hi haba mali.
Kutani ku maha a benyi ba yona ba lahlekelwa hi wutomi ga*b*ye:
40 Nga mizwa yi kula wutsa*n*weni ga mabele.
Nga a *b*yanyi gi kula wutsa*n*weni ga barle.
A timhaka ta Joba ti gumelwe.

XIPIMO 32.

1 *Z*ingaho labo banhu banharu ba
lo kawula a ku hlamula Joba, haku-
ba yena i wa lulamile le mahlweni
ya yena *n*winyi.
2 Zonake yi lo vin*dl*ukiswa a zanga
ya Elihu a nisanyana wa Baraceli a
mu Buzi, wa ngango wa ka Rama:
a ku vukela Joba a zanga ya yena
yi lo vin*dl*ukiswa, hakuba yena i ba-
sisile a wutsumbu ga yena ku hunza
a Nungungulu.
3 Kambe ni ku vukela a bangana ba
yena ba banharu a zanga ya yena yi
wa lo vin*dl*ukiswa, hakuba bona ba
wa nga kumangi a kuhlamula, kasi-
ke ba wa lo kona Joba.
4 Makunu Elihu i wa rinzelele a ku
wulawula ka Joba, hakuba bona ba
wa hi masingalakati ku hunza yena.
5 Ni laha Elihu u nga wa wonile
le*z*aku labo a ku kona a hlamulo
a ka nomu wa laba banhu banha-
ru, a zanga ya yena yi wa lo vin*dl*u-
kiswa.
6 Na Elihu a nisanyana wa Baraceli
a mu Buzi i lo hlamula i te ngalo,
Mina nzi mu*s*wa *n*wina mu kosahele nguvu;
Ngahile*z*o mina nzi lo ti tsimbeta, nzi wa nga ringangi a ku kombisa *n*wina a mano ya mina.
7 Mina nzi te ngalo, Amasiku ma wa ta nga ma wulawula,
Ni xi*dl*emo xa malembe xi wa ta nga xu gonzisa a kutibisisa.
8 Kanile*z*i laho ku kona a moya nzeni ka munhu,
Ni muhefemulo wa Nyamintamo wu nyika bona a kupimisisa.
9 Kona a hi bona laba ba hombe labo ba nga tibisisako,
Ge hambu a ba kale a kupimisisa a nongameto.
10 Hikwalaho mina nzi te ngalo, Ingisani ka mina;
Minawu kambe nzi ta kombisa a mano ya mina.
11 Languta, mina nzi rinzele a timhaka ta *n*wina,
Mina nzi rinzele a kuwulawula ka *n*wina,
Laha na ma ha laba le*z*aku yini mu ta nga wula.
12 Inaka, mina nzi ingisile ka *n*wina,
Ni, languta, laho ku wa nga hi kona loye a kotsoleko Joba,
Kutani loye a hlamuleko a timhaka ta yena xikari ka *n*wina.
13 Celani kota *n*wina mu nga taku, Hina hi kumile a kutibisisa;
Nungungulu a nga mu hlokisileko, a hi munhu:
14 Hakuba yena a nga seku xungetisa a timhaka ta yena ti vukela mina:
Ge mina nzi nga ta hlamula yena hi kukanela ka wena.
15 Bona ba damisilwe, bona a ba engetangi kambe ba hlamula:
Bona ba wa nga ha hi na mhaka a kuwula.
16 Mina nzi ta rinzela, hakuka bona ba nga ha wulawuliko,
Hakuba bona ba su ku yima ba ku tseka, ba ha hlamuli ncumo!
17 Mina kambe nzi ta hlamula a *k*lelo ga mina,
Minawu kambe nzi ta kombisa a mano ya mina.
18 Hakuba mina nzi tele hi timhaka;
A moya lomu nzeni ka mina wu tsimbetile mina.
19 Languta, a xifuba xa mina xi kwatsi i waini lego gi nga hiko na mole;
Kwatsi hi mikwama yiswa ya waini xona xi longile a ku puxuka.
20 Mina nzi ta wulawula, kasi nza fela akuba nzi kalamukile;
Mina nzi ta hlama a milomu ya mina nzi ta hlamula.
21 Nga mina nziku, nza kombela *n*wina, nzi nga hi na ku hlawula munhu;
Ge ni ku nyika a mabito ya kunyata ni ka wihi a munhu.

22 Hakuba a nzi *z*i tibi a ku nyika a
mabito ya kunyata;
Ku nga taku a Mumahi wa mina a i
ta nga susa mina.

XIPIMO 33.

1 Ahemba, Joba, mina nza kombela
wena, zwana a kuwulawula ka
mina,
Ingisa ka ton*k*le a timhaka ta mina.
2 Languta makunu, mina nzi vululile
a nomu wa mina;
A lirimi la mina li wulawulile lomu
no*n*wini wa mina.
3 A mhaka ya mina yi ta *k*la*k*lambuta
a nongametiso wa mbilu ya mina;
Ni le*z*o nzi *z*i tibako hi milomu ya
mina *z*ona mina nzi ta wulawula
hi li*t*ralo.
4 A Moya wa Nungungulu wu mahi-
le mina,
Ni xikuhe xa Nyamintamo xi nyiki-
le mina a wutomi.
5 Loku wena u hi u *z*i kotako, hlamu-
la wena mina;
Bekela u xaxameta a timhaka ta we-
na mahlweni ka mina, suka u yi-
ma.
6 Languta, mina nzi komamile ka Nu-
ngungulu kwatsi hi wenawu:
Minawu kambe nzi mahilwe hi nzo-
pe.
7 Languta, a kutsisa ka mina ku nga
ta maha wena u dzudzumela,
Ge hambu kutsimbeketwa ka mina
ku wa nga ta binza hehla ka wena.
8 Hakunene wena u wulawulile le
kuzweni ka mina,
Na mina nzi zwile a gezu ga timha-
ka ta wena, giku,
9 Mina nzi basile, na nzi nga hi na *z*i-
hambunyetiso;
Mina nzi basile, a ku kona a *z*igoho
ka mina:
10 Languta, yena a kumako a xipinga
ha mina,
Yena i hlayela mina a kuba nala wa
yena;
11 Yena a engenisako a mikonzo ya
mina makotsweni,
Yena a bako *z*ibango kon*k*le tin*d*lele-
ni ta mina.
12 Languta, mina nzi ta hlamula wena,
a ka le*z*i wena u nga longamangi-
ko;
Hakuba a Nungungulu ngwahombe
a ku hunza a munhu.
13 Hi yini wena u kwengwezetanako
*z*i*n*we na yena,
Hakuba yena i wa nga kataleli ni ka
*z*ihi *z*a mahungu ya yena ke?
14 Hakuba a Nungungulu i wulawula
ka*n*we,
Inaka kumbiri, hambu loku a mu-
nhu a nga katali.
15 A kuloreni, ni le muwonisweni wa
wusiku,
Laha a tsongotsongo gi wele hehla
ka munhu,
Na nzi lasu kongoro hehla ka mu-
bedi;
16 *Z*onake yena i vulula a tin*d*lebe ta
banhu,
Ni ku umisa a kugonza ka*b*ye.
17 Kasi yena a fela a kukobeta a munhu
le kuxubeni ka yena,
Ni ku fihla a manyanga le ka mu-
nhu;
18 Yena a tsumbelako a muhefemulo
wa yena le rinzini,
Ni wutomi ga yena le kumbembi-
sweni hi supado.
19 Yena kambe i tsayisilwe hi kuba-
yisa hehla ka mubedi wa yena,
Ni *z*i*n*we ni simamiselo wa kaneta
maram*b*yini ya yena;
20 *Z*ingaho le*z*o a wutomi ga yena gi
*s*wiriwa hi *z*ibaba,
Ni muhefemulo wa yena hi kuga ka
malongo.
21 Ni nyama ya yena yi mbetisilwe
kule, le*z*aku yona yi wa nga ta
wonwa;
Ni marambu yaye le*z*aku ma nga ta
wonwa na ma la su kwalala le ha-
n*d*le.
22 Inaka, ni muhefemulo wa yena wu
tsinela ku suhani le rinzini,
Ni wutomi ga yena ka balobiso.
23 Loku laho ku nga ku hi *z*i*n*we na
yena a ngelosi,
A mu*k*lamuseli, mu*n*we xikari ka
kume ga mazana,
A kukombisa ka munhu le*z*aku xini
xi sasekileko ka yena;
24 *Z*onake a Nungungulu ngwa wuxi-
nji ka yena, wa wula,
*K*la*k*lisani yena le kuyeni ka yena
le rinzini,
Mina nzi kumile a nzhiho.
25 Ni nyama ya yena, yi taba yi*s*wa ku-
hunza a *n*wanana;
Yena a *k*lelela masikwini ya wu*s*wa
ga yena.
26 Yena a kombelako ka Nungungulu,
na yena i na ni tomo ka yena,
*Z*ingaho le*z*o kasi yena wa wona a
nghohe yakwe hi litsako:

Na yena a *k*lelisako ka munhu a kululamisisisa ka yena,
27 Yena a yimbelelako mahlweni ka banhu ni aku,
Mina nzi onhile, na nzi nyenyezisile lezo zi sasekileko,
Na kona a nga vunwangi mina ncumo:
28 Yena a *k*la*k*lisileko a muhefemulo wa mina le kureleleni wuya rinzini,
Ni wutomi ga mina gi ta languta a kuwonekela.
29 Manga*b*ye, zon*k*le lezi a zilo a Nungungulu wa tira,
Kumbiri, ina kunharu, zi*n*we ni banhu.
30 A ku *k*lelisa a muhefemulo wa yena le rinzini,
Kasi yena wa fela a kuwonekeliswa hi kuwonekela ka wutomi.
31 Pima kwatsi, O Joba, ingisa ka mina:
Rutisa u miyela, mina nzi ta wulawula.
32 Loku wena u nga u hi ni xa ku wula, hlamula mina:
Wulawula, hakuba mina nza xuba a kubasisa wena.
33 Loku zi nge ngaho, ingisa wena ka mina:
Rutisa u miyela na mina nzi ta gonzisa wena a kutiba.

XIPIMO 34.

1 *K*latakumbiri Elihu i lo hlamula i te ngalo,
2 Zwanani a timhaka ta mina, *n*wina banhu ba kutibisisa;
Ni ku nyika a n*d*lebe ka mina, *n*wina labo mu nga ni ku tibisisa.
3 Hakuba a n*d*lebe ya ringa a timhaka,
Kwatsi hiloku a hokwe a ringa a zitsotso.
4 Nga hina hi langa ka hina lezo zi lulamileko:
Nga hina hi tiba xikari ka wutsumbu ga hina lezo zi lulamileko.
5 Hakuba Joba i wa te ngalo, Mina nzi lulamile,
Kanilezi Nungungulu i tekile a ku longama ka mina:
6 Ahembalezoloko a kulongama ka mina nzi hlayelwa a mawunwa;
A mbanga ya mina a yi na ku cumiwa,
Hambu lezi nzi nga hiko na zihambunyetiso.
7 I kwihi a munhu a fananako na Joba,
Loye a nwako a kutseketsela kwatsi i mati,
8 Loye a fambako le *k*laweni wa batiro ba kubiha,
A fambako zi*n*we ni bakubiha ke?
9 Hakuba yena i te ngalo, kona a ku binzuli cumo ka munhu
Lezaku yena i wa ta nga a xalaliswa a wutsumbu ga yena zi*n*we na Nungungulu.
10 Hikwalaho zwanani ka mina, *n*wina banhu ba kupimisisa:
Nga kona ku hi kule ka Nungungulu, lezaku yena i wa ta nga a maha a kubihisisa,
Ni le ka Nyamintamo, lezaku yena i wa ta nga a maha a kugoha.
11 Hakuba a tiro wa munhu yena i ta *k*lelisela ka yena,
Ni ku maha bon*k*lelele banhu ni ku maha kwatsi hi tin*d*lebe ta yena.
12 Ina, hi ka zinene, Nungungulu i wa nga ta maha hi kubihisilweko,
Ge hambu Nyamintamo a nga ta hambukisa a nongameto.
13 Himani a nyikeleko yena a ku fumela hehla ka misaba ke?
Kutani a ecanyisileko a tiko gon*k*le ke?
14 Loku yena a yimisa a mbilu ya yena hehla ka wutsumbu ga yena.
Loku yena a tsombanyisela ka yena wutsumbu a moya wa yena ni muhefemulo wa yena;
15 Yon*k*le a nyama yi ta mbembiswa katigi*n*we,
Ni munhu i ta *k*lelela kambe a maha tsuri.
16 Loku makunu, wena u hi ni kupimisisa, zwana lexi:
Ingisa ka gezu ga timhaka ta mina.
17 A mu*n*we loye a bengako a nongameto i ta fumela ke?
Na wena u ta kona yena loye a lulamileko ni wunhena ke?—
18 Yena loye a wulako ka hosi, Wena u nyatimbaxwani,
Kutani ka manganakana, *N*wina mu ba kubiha;
19 Loyi a nga dzunziko a banhu ba tihosana,
Kutani loye a nga kataliko hi banhu ba fuma ku hunza zisiwana;
Hakuba bona bon*k*le i tiro wa man*d*la yakwe.
20 A ka xikatanyana bona bafa, kona a xikari ka wusiku;

A banhu ba tsekatsekiswa zonake ba hunza ba nyamalala,
Ni ba wunhenha ba tekwa ba nyamalala hi land*l*e ka canja.
21 Hakuba a mahlo ya yena ma vulula a tin*d*lela ta banhu,
Na yena i wona kon*k*le a ku famba ka yena.
22 Laho a ku kona a munyama, ge ni kupuma kungulumelako,
Laho a batiri ba kubiha ba ta nga tumbeta a wutsumbu ga*b*ye.
23 Hakuba yena a ka labeko a ku a simamisa a xuba hi munhu,
Lezaku yena i wa ta nga a famba mahlweni ka Nungungulu hi kulamulisisa.
24 Yena a tsobako a zipanzana a banuna ba tinhenha a tin*d*leleni leti ti hunzako ku kumiwa,
Ni ku yimisa a ba*n*wani a xikun*d*leni xa*b*ye.
25 Hikwalaho yena wa teka a kutibisisa ka mitiro ya*b*ye;
Na yena a hunzulusako bona laha wusikwini, zingaho lezo bona ba lo*b*yisilwe.
26 Yena a bako bona kwatsi banhu bo biha
A kubaseni ka kuwona ka ba*n*wani;
27 Hakuba ba hambukile *k*lelweni kulanzeleni yena,
Na bona ba nga ta nga katala ni ka yihi n*d*lela ya tin*d*lela ta yena:
28 Zingaho lezo ba maha a kurila ka zisiwana a kuta ka yena,
Yena a zwileko a ku rila ka ba hlokisilweko.
29 Loye a nyikako a kulatisisa, hi mani a ta kona ke?
Na laha yena a fihlako a ngohe ya yena, himani a nga ta wona yena ke?
Ku fanana ni loku kona ku nga wa ta nga ku mahilwe ka mufumo, kutani ka munhu:
30 Kutani ka munhu kasi a nga hiko na wunungungulu a fela ku nga fumi,
Kasi bona ba fela ku nga mahi licacaso ka banhu.
31 Hakuba i kona mu*n*we a wulileko ka Nungungulu,
Mina nzi rwele a kutsayiswa, mina nzi nga ta ba onha kambe ke?
32 Lezo nzi nga zi woniko gonzisa mina wena:
Loku mina nzi mahile a kugoha, nzi nga ha ku mahi kambe ke?
33 A ku ta nga a poteliso wa yena wu ku kwatsi hi lezi wena u ranzako,
Lezaku wena u wa ta ala kona ke?
Hakuba wena u yimelwe hi ku langa, na ku nga hi mina:
Hikwalaho wena wulawula lezi u si tibako.
34 Banhu ba kupimisisa ba ya wula ka mina,
Inaka, bon*k*lelele banhu ba kutibisisa labo ba zwileko ka mina:
35 Joba i wulawula hi land*l*e ka kutibisisa,
Ni timhaka ta yena ti laban*d*le ka kutibisisa.
36 Ku wa ta nga Joba a nga hloliwa kala kugumelwa,
Hakuba hi kuhlamula ka yena kwatsi banhu bo biha.
37 Hakuba yena i engeta a kuhlubukisisa ka kuonha ka yena;
Yena wa pakata a man*d*la ya yena xikari ka hina,
Ni ku enzelekisisa a timhaka ta yena a vukela a Nungungulu.

XIPIMO 35.

1 *K*latakumbiri Elihu i lo hlamula i te ngalo,
2 U alakanya wena lezi akuba a nongameto ya wena,
Kutani u wulako wena, A kululamisisa ka mina ku hunza a Nungungulu,
3 Lezaku wena u ta wula, i binzu muni gi ta nga ba ka wena ke?
Ni, I fanelo muni mina, nzi ta nga ba nayo ku hunza lezi mina nzi onhileko ke?
4 Mina nzi ta hlamula wena,
Ni bangana ba wena zi*n*we na wena.
5 Cuwuka le matilweni, ni ku wona;
Ni ku languta a tilo, lego gi *k*lakukileko a ku hunza wena.
6 Loku wena u onhile hi yini wena, u ti mahisako a ku vukela yena ke?
Ni loku a zihambunyeto za wena zi enzelekelene, zini lezi u mahako wena ka yena ke?
7 Loku u hi u lulamileko, xini lezi wena u nyikako ka yena ke?
Kutani xini lexi yena a amukelako hi canja ga wena ke?
8 A kubihisisa ka wena ku nga lamata a munhu kwatsi hi wenawu;
Ni kululamisisa ka wena ku ta binzula kwatsi munhu.
9 Hi xigelo xa wu*d*lemo ga mitsimbeketiso ba bahuwa;

Bona ka rilela a kuvuniwa hi kota
ya woko ga ba wunhenha.
10 Kanilezi i haba a wulako, I kwihi a
Nungungulu a Mumahi wa mina,
Loye a nyikako a ku yimbelela a
wusikwini,
11 Loye a gonzisako hina ku hunza a
zihari za misaba,
Ni ku maha hi tibisa a ku hunza a
zinyanyani za matilo ke?
12 Laho bona ba rila, i wa nga hi kona
a nyikako a hlamulo,
Hakuba hi manyanga ya banhu ba
kubiha.
13 Hakunene Nungungulu a nga tazwa
a kurila ku nga nyawuliko,
Ge hambu a Nyamintamo a nga ta
katala ha kona.
14 Ku ta ba wutsongo ga ku yiniyini,
laha wena u wulako wena u nga
langutiko yena,
A mhaka yi le mahlweni ka yena,
na wena u rinzelako mahlweni ka
yena!
15 Kanilezi makunu, hakuba yena i
wa nga enzelangi le zangeni ya
yena,
Ge hambu yena hi kukulisilweko a
ku katala hi ba ti kukumukisako;
16 Hikwalaho Joba i vululile a nomu
wa yena ku dadabaleni;
Yena a enzelekisako a timhaka hi
lahandle ka kutibisisa.

XIPIMO 36.

1 Zingaho Elihu i la su tsotsobongo,
i te ngalo,
2 Hi nga vumela kutsongwani, nza
nga ta kombisa wena;
Hakuba mina nzi na ni xilo a kuwu-
lawula hi klelo ga ka Nungungu-
lu.
3 Mina nzi ta hlota a kutiba ka mina
hi le kule,
Nzi ta klamusa a kululamisisa ka
Mumahi wa mina.
4 Hakuba a kunene a timhaka a hi ta
mawunwa:
A munwe loye a mbeleleko kutibi-
siseni i kona zinwe na wena.
5 Languta, a Nungungulu i na ni
ntamo, na yena a nga nyenyi a
munhu:
Yena hi nhenha ntanweni wa kupi-
misisa.
6 Yena a nga lonzowotiko a wutomi
ga wa kubiha,
Kanilezi i nyika ka ba hlokisilweko
a fanelo yabye.
7 Yena a nga tsopetiko a mahlo ya
yena ka a lulamileko:
Kanilezi hi tihosi hehla ka xitsamo
xa wukosi
Yena a tsamisako bona kala kupi-
nzuka, na bona ba hi ba klakusi-
lweko.
8 Loku bona ba bohiwa hi tisinga,
Ni ku tekiwa lomo tingotini ta ku-
hlokiswa;
9 Zonake yena i kombisa bona a tiro
wabye,
Ni hambunyeto zabye, kasi ba fela
ku koramisa a wutsumbu gabye
matsanzeni.
10 Yena a kambe a vululako a ndlebe
yabye zigonzisweni,
A leletelako lezaku bona ba klela zi-
gohweni.
11 Loku bona ba ingisa ni ku kozela
yena,
Bona ba ta mbetisa a masiku yabye
kuvuvumeni,
Ni malembe yabye kutangalisweni.
12 Kanilezi loku bona ba nga ingisi,
bona ba ta mbembiswa hi su-
pado,
Na bona ba tafa na ba ngahi na ku-
tibisisa.
13 Kanilezi bona labo ba nga hiko na
wungungulu mbilwini ba ti beke-
telela hehla kabye a zanga:
Bona a ba bahuwa ya kuvuniwa
laha na yena a bohako bona.
14 Bona bafa na ba bahi baswa,
Ni wutomi gabye gi mbembiswa xi-
kari ka ba nga hlazekangiko.
15 Yena a klaklisako a ba hlokisilweko
hi hlokisisiso yabye,
A vululako a ndlebe yabye le tsimbe-
ketisisweni.
16 Inaka, yena i wa ta nga a susile we-
na le tikuruxwini
A ka wutsamo ga le handle laho ku
nga hiko kona a kumanyana;
Ni lezo zi ta nga bekwa zi wa ta nga
zi tele hi kunona.
17 Kanilezi wena u tele hi kululamisi-
sa ka wa kubiha:
A lulamisisiso ni nongametisiso zi
komelele ka wena.
18 Hakuba a zanga ya wena yi nga vi-
ndlukisi wena a ku vukela tsayi-
siso;
Ge hambu a wukulu ga nziho gi nga
hambukisi wena klelweni.
19 Bona ba ta bahuwa hi binzulelo,
kasi wena wa fela a kuba u nga hi
kona le hlokisweni,

Kutani a kutsuma ka ntamo wa wena ke?
20 U nga xubi a wusiku,
Laha banhu na ba tse*n*wilwe wutsa*n*weni ga*b*ye.
21 Cela kota, u nga katali hi kugoha:
Hakuba lexi wena u hlawulile a ku hunza a kuhlokiswa.
22 Languta, Nungungulu i maha hi ku*k*lakusilweko le nta*n*weni wa yena:
Himani a nga mugonziso wa kufanana na yena ke?
23 Himani a mu polelako a tin*d*lela ta yena?
Kutani hi mani a nga kotako kuwula, Wena u mahile a kungalulami ke?
24 Alakanya lezaku wena u wonekelisa a tiro wa yena,
Laho ha kona a banhu ba yimbeleleko.
25 Bon*k*le a banhu ba cuwukile kona;
A banhu ba langutile kona na ka ha hi kule.
26 Languta, Nungungulu ngwahombe, na hina a hi mu tibi yena;
A tsengo wa malembe ya yena ma hi ma nga hloliwiko.
27 Hakuba yena a kako a madona ya mati,
Laya ma glururukako a vula hi le kukutungeni ka yena,
28 Leyi a tilo gi halatako lahasi
Ni ku donela hlehla ka hi kutalisisilweko.
29 Ina, i kona mu*n*we a nga ta nga a pimisisa hi kuan*d*lalata ka marefu,
A kudzinza ka hombe ka gobela ga yena ke?
30 Languta, yena a an*d*lalako a kuwonekela ka yena a ranzela yena:
Yena a fenengetako le tsakweni ga bimbi.
31 Hakuba ha lexi yena i lamula a banhu;
Yena a nyikako a kuga hi kutalisisweni.
32 Yena a fenengetako a man*d*la ya yena hi xingwalangwanza,
A nyikako xona a xilelelo kasi xa fela a kuba a xibango.
33 A guwa ga kona gi *b*yela hi xungetano zi*n*we na yena,
A tihomu kambe hi xungetano ni xipupuri lexi xi tako hi le hehla.

XIPIMO 37.

1 Inaka, a ka lexi a mbilu ya mina ya dzebetana,
Na yona yi nikinyilwe le wutsa*n*weni ga yona.
2 Zwana, O, zwana a guwa ga gezu ga yena,
Ni duwa lego gi humako hi le no*n*wini wa yena.
3 Yena a rumelako gona lahasi ka gon*k*le a tilo,
Ni xingwalangwanza xa yena magumelweni won*k*le ya misaba.
4 A nzako ka xona a gezu gi su kudzinza;
Yena a dzinzako hi gezu ga wa wukosi ga yena;
Na yena a nga finyeleliko a xingwalangwanza laha na gezu ya yena gi zwalisilwe.
5 Nungungulu wa dzinza hi kuhanjalatisilweko hi gezu ga yena;
*Z*ilo *z*a hombe a mahako yena, le*z*i hina hi nga hiko na ku *z*ikangatela *z*i tibekana.
6 Hakuba yena wa wula ka mbera,
Wela wena hehla ka misaba:
*Z*ingahowo ke a ka refu ga vula,
Ni ka refu ga vula ya yena ya ntamo.
7 Yena a umisako a canja ga banhu bon*k*lelele,
Kasi bon*k*lelele banhu labo yena a ba mahileko ba fela a kutiba kona.
8 *Z*onake a *z*ibanza *z*i su ku kuya kuhunzulukeni,
Ni kutsama lomo timhakweni ta zona.
9 Hi le n*d*lwini ya le dzonga ku huma a xipupuri,
Ni xirami xi huma hi le nwalungu.
10 Hi xikuhe xa Nungungulu a xibabe xa nyikiwa:
Ni kuanama ka mati ku manyanisilwe.
11 Ina, yena a rangelako a refu gi pumisilweko hi kutsakama;
Yena a an*d*lalatako gi hangalaka a refu ga xingwalangwanza xa yena:
12 Xona xi renzelekela hi kona ya kurangela ka yena,
Lezaku kasi bona ba fela ku maha ni xihi lexo yena a leletelako kona
Hehla ka nghohe ya tiko gi akiilweko;
13 Kutani hi kulongametisa ka yena, kutani hi tiko ga yena,
Kutani hi kuranzakawunene, lesi a mahako kona kuta.

14 **Ingisa ka lexi, O Joba,**
Yima u ku tseka, u alankanyela hi mitiro yi hlamalisako ya Nungu-ngulu.
15 **Wena wa *z*i tiba laha Nungungulu a wulako nayo wa yena hehla ka yona,**
Ni maha a xingwalangwanza xa refu ga yena a woninga ke?
16 **Wena wa ku tiba a kuringanisa ka marefu ya yena.**
A mitiro yi hlamalisako ya yena lo-ye a mbeleleko kutibeni ke?
17 **A tinguwo ta wena ti kufumelisa ku yini,**
Laha a misaba yi rutisile hi mheho ya dzonga ke?
18 **Wa *z*i kota wena *z*i*n*we na yena a ku an*d*lalata a tilo,**
Legi gi na nga hi ntamo a ku hunza a woni gi nyekisilweko ke?
19 **Gonzisa hina le*z*o hina hi ta nga *z*i wula ka yena;**
Hakuba hina hi nga ta xaxameta a kuwulawula ka hina hi kota ya munyama.
20 **Ku ta *b*yelwa yena kona le*z*aku mi-na nzi wa ta nga nzi wulawulile ke?**
Kutani a munhu i wa ta xuba le*z*aku yena i wa ta nga a mitilwe ke?
21 **Na makunu a banhu ba nga woni a kuwonekela loko ku ngangameli-sisako le hehla;**
Kanile*z*i a mheho ya hunza, yi xwe-ngulisa wona.
22 **Hi le *n*walungu ku huma a ka nza-lama yi bangamelako:**
Nungungulu i vulule ka yena a wu-kosi gi tsisako.
23 **Hi ku kumbuka a Nyamintamo, hi-na a hi na ku hlola yena;**
Yena i hunzelele nta*n*weni;
Ni nongametiso ya yena ni pfunisi-selo wa kululamisisisa ka yena a nga ta hlokisa.
24 **A banhu hikwalaho ba caba yena;**
Yena a nga kataliko hi loye a tibako hi mbilu.

XIPIMO 38.

1 ***Z*onake Jehova i lo hlamula Joba hi le mhehweni ya xipupuri, i te ngalo,**
2 **Hi mani loye a pfupelisako a wusu-ngukati**
Hi timhaka ti nga hiko na kutiba ke?
3 **Boha makunu a *z*iwunu *z*a** wena **ku fanana ni wanuna;**
Hakuba mina nzi ta wutisa ka wena,
wena *k*la*k*lambutela ka **mina.**
4 **U wa** hi kwihi wena laha **na mina** na nzi bekile a *z*iseketelo **za misa-ba ke?**
Tsawutela, loku wena **u wa nga u kari u** wa hi **ni** kupima.
5 Hi mani a xubileko a *z*iringaniso *z*a kona, loku wena u wa *z*i tiba ke?
Kutani hi mani loye a nawulutileko a nzati hehla ka kona ke?
6 I hehla kayini a *z*iseketelo *z*a kona *z*i bohelelweko ke?
Kutani hi mani a *k*latekileko a ri*b*ye ga makuzu ya kona.
7 Laha a tinyeleti ta mixo ti yimbelela a lisimu katigi*n*we,
Ni bon*k*le barisanyana ba ka Nu-ngungulu ba kanyuluka hi kutsa-ka ke?
8 Kutani hi mani a valileko a bimbi hi tibati,
Laha tona ti tsobekako, kwatsi ti huma hi lomu rum*b*yini;
9 Laha na mina na nzi maha a marefu a tinguwo ta kona,
Ni munyama wu pumisilweko i gu-lu ga kona,
10 Nzi tsema *z*ibango ka gona *z*a mbi-ngano wa mina,
Ni ku yimisa *z*ikwinyaro ni tibati,
11 Ni ku ngalo, Leno kambe wena i ta-ta, kanile*z*i u nga hunzeleli;
Ni laha kambe a ma*b*yan*d*lati ya wena ma mbekukako ma ta ka-wula ke?
12 Wena hi wena u leleteleko a kuca cima a masiku ya wena ma sa-ngula,
Ni ku maha a kuca ka siku ku tiba a wutsamo ga kona;
13 Kasi kona ku fela ku komelela a ku-gumelwa ka misaba,
Ni ba kubiha ba zuzwa ba huma ka gona ke?
14 Kona ku hunzulwe lahasi ka ku umi-swa;
Ni *z*on*k*le *z*ilo *z*i yima *z*i ku tseka kwatsi i nguwo:
15 Hi ka wa kubiha a kuwonekela ka tsimbetelwa,
Ni woko gi *k*lakukileko gi tso*b*yi-lwe.
16 Wena u engenile lomu *z*ibukeni *z*a bimbi ke?
Kutani wena u fambile le magumo ya kueta ke?
17 A tinyangwa ta kuwonekela ti wo-nekelisilwe ka wena ke?

Kutani wena u wonile a tinyangwa
ta nzhuti wa kufa ke?
18 Wena u pimileko a misaba a kuana-
meni ka yona ke?
Tsawutela, loku wena u tiba kona
kon*k*le.
19 Yi kwihi a n*d*lela ya kuya wutsa-
*n*weni ga kuwonekela ke?
Kwatsi hi munyama, gi kwihi a wu-
tsamo ga wona,
20 Lezaku wena u wa ta ngana u teka
kona le mbinganweni wa kona,
Ni lezaku wena u wa ta nga na u
pima hi tin*d*lela ta tin*d*lu ta ko-
na ke?
21 Hi ku nga kanakanwi, wena wa *z*i
tiba, hakuba wena zonake u wa
*t*relwe,
Ni tsengo wa masiku ya wena ngwa-
hombe!
22 Wena u engenile lomo mabakweni
ya xirami,
Kutani wena u wonile a mabako ya
vula ya mari*b*yana,
23 Laya mina nzi lonzowoteleko a ku
vukela a xikati xa *z*ikarato,
A kuvukela a xikati xa impi ni ku-
lwa ke?
24 Hi yihi a n*d*lela leyo a munyama wu
sukileko,
Kutani a mheho ya mutsuwukaga-
mbo yi hangalakako hehla ka mi-
saba ke?
25 Hi mani a nga hambanyiselako a
wukulungelo ga *s*winga wa mati,
Kutani a n*d*lela ya xingwalangwa-
nza xa kudzunza;
26 A ku maha kona a kuna laho tikwe-
ni lego ku nga hiko kona munhu;
Kutani le xiwuleni, laho ku nga hi-
ko kona a munhu;
27 A kutsakamisa a *z*isapa ni liranza*b*ya
li hulukelako,
Ni maha a *b*yanyi go nyuka gi pa-
n*d*luka ku hluka ke?
28 A yi naye a vula a dadani ke?
Kutani hi mani a *t*releko a madona
ya nzokati ke?
29 I rum*b*yini ga mani a xibabe xi hu-
mako ke?
Ni mbera ya kubasa ya le tilweni,
hi mani a bangileko yona ke?
30 A mati ma fihla a wutsumbu ga wo-
na ni ku maha kufana ni ri*b*ye,
Ni ngohe ya kueta yi tiyile.
31 Wena u nga *z*i kota a kuboha a *z*i-
tata za ma Pleiade,
Kutani u *k*la*k*la a kubohwa ka Orio-
ni ke?
32 Wa *z*i kota wena a kurangela a Ma-
zzarote tingubeni ta tona ke?
Kutani u nga rangela a Arkto *z*i*n*we
ni *z*iarktana *z*a gona ke?
33 Wena wa yi tiba a miyimiso ya le
tilweni ke?
Kutani hi wena u yimisileko a mu-
fumo wa kona laha misabeni ke?
34 Wena wa zi kota a ku*k*lakusa a ge-
zu ga wena le marefini,
Kasi a talisiso wa mati wa kubunye-
ta wena ke?
35 Weni hi wena u *z*i kotako a ku ru-
mela a *z*ingwalangwanza, kasi *z*a
fela a kufamba,
Ni ku wula ka wena, Hina hi laha
ke?
36 Himani loye a bekileko a ku tiba
ngomama ni *k*lelo ga lomu nzeni
ke?
Kutani himani loye a nyikileko a
kupimisisa malangeni ke?
37 Himani a nga *z*i kotako a ku hlayela
a marefu hi kutibisisa ke?
Kutani a nga cululako a mabotori
ya tilo,
38 Laha na tsutsungwani wu tsutsume-
la a vunye,
Ni marukwani ma namarelana kati-
ginwe ke?
39 Wena hi wena u *z*i kotako a ku
hlota a nyama ya ma*t*rele ya nga-
la,
Kutani u xurisako a mahlokoti ya
ngagana,
40 Laha na ti vumbamile mabakweni
ya tona,
Na ti tsamile lomo tinzawini na ti
rinzele ke?
41 Hi mani a nyikako a *z*ikunguwe a
kuga ka *z*ona ke,
Laha a mavinyani ya kona ma keta
ka Nungungulu,
Ni kunzula hi ku vumala ka *z*a ku-
ga ke?

XIPIMO 39.

1 Wa *z*i tiba wena loku a timhuti ta
lomo mari*b*yeni ti *t*rala ke?
Kutani wa *z*i tiba wena loku a timba-
bala ti maha *z*imbabalana ke?
2 Wena wa *z*i kota a ku hlayela a
tsengo wa tihweti leti tona ti tati-
sileko ke?
Kutani hi wena u *z*i tibako a xikati
lexi tona ti *t*ralako ke?
3 Tona to korama a wutsumbu ga to-
na, tona ti su ku *t*rala a timbaba-
lana ta tona,

Tona ti hoxa lahandle a kubayisa ka tona.
4 A timbabalana ta kona ti su kuma a ntamo, tona ti su kula le handle;
Tona ti su ku famba, ti nga ha wuyi kambe.
5 Hi mani a klaklileko a timbongola ta kwati ti klaklilwe ke?
Kutani hi mani a klaklileko a ziboho za timbongola ta mazambo.
6 Leto a kaya mina nzi mahileko le xiwuleni,
Ni le mikobeni ya munyu a tinzawu ta kuaka ka tona ke?
7 Yena a tseketselako a vilinganya ga le mutini,
Ge ni kuzwa yena a kukanyuluka ka mucayeli.
8 A tsungwa wa zitsunga hi wuriselo ga yena,
Na yena a hlotako sonklelele a zilo so nyuka.
9 Kasi a nyari yi wa ta vumela a kukozela wena ke?
Kutani yona yi ta tsama xigowolweni xa wena ke?
10 U ta zi kota a ku boha a nyari hi canja ga yona lomo tsatini ke?
Kutani yena i ta hula a minzelelo a nzako ka wena ke?
11 Wena u tsumba yena, hakuba a ntamo wa yena ngwahombe ke?
Kutani wena u ta tsika ka yena a tiro wa wena ke?
12 Wena u ta tsumba ka yena, kasi a neha a kaya a mbewu ya wena,
Ni hlengeletela a mbewu ya lilonze la nzhimbo wa wena ke?
13 A tipapa ta timbuwu ti nguwatana hi kubombisilweko;
Kanilezi tona tipapa ni tisiba ta liranzo ke?
14 Hakuba yona ya bekela a manza ya yona hehla misabeni,
Ni ku kufumeta wona laha tsurini,
15 Ni ku ribakelwa lezaku a nkonzo wu trandlesa wona,
Kutani a xibanza xa kwati xi nga buma wona,
16 Wona wu koma hi kutsanza a mavinyani ya wona, a ku kwatsi a hi wona:
Hambulezo a tiro wa wona wu ta nga ku mahala, wona a wu cabi;
17 Hakuba a Nungungulu i wa nga nyikango wona a kutibisisa,
Ge hambu ku beka ka wona a kupimisisa.
18 Xikati muni wona wu klakusako a wutsumbu ga wona le hehla,
Wona wu tseketsela a haxi ni mukileli wa gona.
19 Wena hi wena u nyikeleko a haxi a ntamo wa gona ke?
Wena u bombisile a nhamu ya yena hi tshiba wu tsekatsekako ke?
20 Wena u mahile wona a klula kwatsi u humbi ke?
Ni wukosi ga mamvoromvoro gi tsisako.
21 Wona wu palakaxa lomo mikobeni, ku tsaka ntanweni wa wona:
Wona wu huma a kuklanganyeta a wa nuna a hlomileko.
22 Wona wu tseketselako hi kucaba, a wu na hlanekero;
Ge ni klela ha xinzakwana le supadweni.
23 A kocelo wu koklongela wu vukela wona,
A klari gi kwezimako ni hubula.
24 Wona wu mitako a liranzabya hi kuhi kucabisisisa ni kuvonzomuteka;
Ge hambu ni kukolwa lezaku gona i revu ga punzu.
25 Kwatsi hi xikanzakanya xa lezi a punzu wu bako wona, wuku, Haha!
Na wona wu femba a impi na ha hi le kule leyo,
A kudzunza ka tinduna, ni ku kanyuluka.
26 Kona hi kutiba ka wena lezaku a mangavu wa puruma,
Ni kutsambuluta a tipapa ta yena ngomama ni le dzongeni ke?
27 Kona hi ka ku leletela ka wena lezaku a gama ga purumela hehla,
Ni ku maha a xisaka xa gone leyo hehla ke?
28 Le tsurini gona ga tsama, ni ku maha a kaya ka gona,
Hehla ka klokloloto wa xitsunga, ni le mikoboklweni.
29 Ku sukela hi leyo gona gi klolako a nyama ya gona;
Ni mahlo ya gona ma su languta na hi kwaleyo kule.
30 A mavinyani ya gona ma su ku anwa hi nkata:
Ni laha ku nga kona xi delweko, lahowo gi konawu.

XIPIMO 40.

1 Klatak ambiri Jehova i lo hlamula Joba, i te ngalo.

2 Kasi loyi a kanetako i wa ta kwe-
ngwezetana zinwe ni Nyamintamo
ke?
Yena loyi a tsanzisanako zinwe na
Nungungulu, nga yena a hlamula
kona.
3 Zonake Joba i lo hlamula Jehova,
i te ngalo,
4 Languta, mina nzi nga xitsotswani
xitsongo; zakuyini lezi mina mi-
nawuwo nzi ta nga hlamula wena
ke?
Mina nza ku beka a canja ga mina
hehla ka nomu wa mina.
5 Ku hi kanwe nzi wulawulileko, na
mina nzi nga ta hlamula;
Inaka, kumbiri, kanilezi mina nzi
nga ta hunzelela kuengeta kambe.
6 Zonake Jehova i lo hlamula Joba
hi lomo xipupurini, i te ngalo,
7 Boha ziwunu za wena makunu ku-
fanna ni wanuna:
Mina nzi ta wutisa wena, wena tsa-
tsambutela ka mina.
8 Wena u ta vinyetela a kulamulisisa
ka mina ke?
Wena u ta kona mina, kasi u be u
basileko ke?
9 Kasi wenawu u na ni woko go fana
na Nungungulu ke?
Na kuba wena u zi kota a kudzinza
hi gezu go fanana na yena ke?
10 Bombisa a wutsumbu ga wena ma-
kunu hi kudzunziwa ni kudumi-
swa;
Ni gobisa a wutsumbu ga wena hi
kudzunzwa ni wukosi.
11 Halata ku huma a kupupuma ka za-
nga ya wena;
Ni ku cuwuka ka bonklelele labo ba
ti kukumuxako u ba releta,
12 Cuwuka ka bonklelele labo ba ti ku-
kumukisako, ni ku ba releta la-
hasi;
Ni ku kanziyelela lahasi a bakubiha
laho ba yimileko kona.
13 Fihla bona lomo tsurini katiginwe;
Boha a tingohe tabye lomo wutsa-
nweni gi fihleleko.
14 Zonake mina nzi ta wulela wena
Lezaku a canja ga wena nwinyi ga
xinene ga zi kota ku hanyisa wena.
15 Languta makunu, a vuwu, leyi nzi
yi mahileko kwatsi hi wena;
Yona yiga byanyi kwatsi i kabi.
16 Mangabye makunu, a ntamo wa yo-
na wu lomo ziwunwini za yona,
Ni kungura ka yona ku lomo tsa-
mbukolweni ga yona.
17 Yona yi xamula a kila wa yona
kwatsi i sedare:
A misiha ya mahangaswa ya yona yi
la su kwada katiginwe.
18 A marambu ya yona kwatsi mipuba
ya suku;
A magalo ya kona kwatsi zikwinya-
ro za ziketse.
19 Yena hi hosi ya tindlela ta ka Nu-
ngungulu:
Yena yece loye a mahileko yona a
nyikako yona a supado ya yona.
20 Hizinene a zitsunga zi nehela yona a
kuga,
Laho zonkle a zibanza za kwati zi
hlakanako.
21 Yona yi eklelako lahasi ka sinya ya
lotusi,
Lomo nzeni ka livutini la hlanga, ni
majeka.
22 A tisinya ta lotusi ti kubunyeta yo-
na hi nzuti wa tona;
A mbunga wa congo wu su ku ku-
bunyeta yona.
23 Languta, loku a nambu wu pupu-
ma, yona a yi rurumeli;
Yona yi na kutiya, hambu Jordani
a kukumuka a kuklikwi hi nomu
wa yona.
24 Kasi i kona a wa kuba a nga ta yi
teka laha yona yi rinzileko,
Kutani a kuklaba a nhovu ya yona
hi ziyo ke?

XIPIMO 41.

1 Wena wa zi kota a ku klukula a le-
viatani hi ximemba ke?
Kutani a kutsembeketa lahasi a liri-
mi la kona hi ngoti ke?
2 Wena wa zi kota a ku engenisa a
goronyi lomo nhovini ya kona ke?
Kutani a kuporoketa a hlaya wa ko-
na hi ximemba ke?
3 Yena i ta maha a mikongelisiso yo
tala ka wena ke?
Kutani yena i ta wulawula a timha-
ka to oloba ka wena ke?
4 Yena i ta maha a xivumelwano zi-
nwe na wena,
Lezaku wena u wa ta teka a nanza
kala kupinzuka ke?
5 Wena u ta hlakana zinwe kwatsi hi
xinyanyani ke?
Kutani wena u ta boha yena a mala-
nza ya wena ga xisati ke?
6 Kasi a klawa baringeli wu ta xabisa
ha yena ke?
Bona ba ta patsa yena le ka bama-
hungani ke?

7 Wena wa zi kota aku tatisa a hlonge
ya yena hi ziketse za mbanya,
Kutani a hloko ya yena hi maklari
ya zindluwani ke?
8 Klateka a mandla ya wena hehla ka
yena;
Alakanya a impi, u nga ha engeti u
maha lezo.
9 Languta, a kutsumba ka yena ku le
ku nga nyawiliui:
Kasi a munwe a nga ta hoxwa laha-
si kona kuwoneni ka yena ke?
10 A nga kona a tsisako loye a nga ti-
yako a kuya kucetela yena;
Hi mani loye a nga tiyako a ku yi-
ma mahlweni ka mina ke?
11 Hi mani loye kuranga a nyikeleko
ka mina, lezaku mina nzi wa ta nga
nzi hlamula yena ke?
Kani za kuyini lezi zi nga lahasi ka
tilo za mina.
12 Mina nzi wa nga ta miyela xunge-
tano ni ziro za yena,
Hambu ni wunhenha ga ntamo wa
yena, ge hambu kutraleka ka wu-
mbhuri.
13 Himani a nga ta nga a runzuwula a
tinguwo ta lahandle ta yena ke?
Himani a nga ta nga a engena nzeni
ka mihlaya ya yena ke?
14 Himani a ta vulula a libati la ngohe
ya yena ke?
Le maklelweni ya meno ya yena ku
hi kutsisa.
15 A magwaru ya yena ya ntamo hi
manyanga ya yena,
Ma valilwe katiginwe kwatsi hi ku-
uma ku nameketilweko.
16 A ginwe gi le ku suhi ni ginwani,
Lezaku a ku kona a mheho yi enge-
nako xikari ka wona.
17 Wona ma namaretene a ginwe ni
ginwani;
Wona ma su patsana katiginwe, zi-
ngaho lezo wona a ma na ku ha-
mbana.
18 A kuwetsemula ka yena ku lo hati-
ma a kuwonekela,
Ni mahlo ya yena ma kwatsi lisiyi
la laha mixweni.
19 Hi le nonwini wa yena ku huma a
lingehla livurako,
Ni tihlahle ti baleka ti klula.
20 Ku huma hi le mamvoromvorweni
ya yena a musi wa tubika,
Kwatsi hi mbita yi bilako ni nhoba
yi swako.
21 A xikuhe xa yena xi dzibelako a
makala,
Ni pingo gi humako gi famba hi le
nonwini wa yena.
22 A kolweni wa yena ku tsama a nta-
mo,
Ni kutsisa kukina a mahlweni ka
yena.
23 A tingumo ta nyama ya yena ti kla-
ngene katiginwe;
Tona ti patsene ka yena a ti na tse-
katsekiswa.
24 A mbilu ya yena yi tiyile kwatsi i
ribye;
Ina, ku tiyile kwatsi i ribye ga xiga-
yo ga leno.
25 Laha yena a sukako a wutsumbu ga
yena, a tinhenha ta dzudzumela:
Hi xigelo xa cabyisilelo bona ba le
klelweni ga wutsumbu gabye.
26 Loku a hi kona a klatekako ka yena
hi supado ya yena, yona yi nga ta
mu lamata;
Ge hambu ni klari, ge ni xijulu, ge
ni sebe wu yimisilweko.
27 Yena a hlayelako a ziketse kwatsi i
byanyi,
Ni suku kwatsi i puwo.
28 A ligalala a li na ku maha yena a
tsutsuma;
A ribye ga kunziwitela gu hunzaka
ka yena kwatsi i fenze:
29 A zigomba zi hlayelwa kwatsi i fe-
nze:
Yena wu hleka kuxiriritweni ga hu-
bula.
30 A klelo ga yena ga lahasi kwatsi xi-
rengele xo kariha xa timbita:
Yena a andlalatako kwatsi hi le wu-
kamelweni ga waini hehla ka ku-
tsakama.
31 Yena a mahako a kueta kubila kwa-
tsi i mbita:
Yena a mahako a bimbi kwatsi i
mbita ya mafura.
32 Yena a mahako a ndlela a ku nga-
ngamela a nzako ka yena;
Munwani i nga ta alakanya a kueta
kubasile.
33 Hehla ka misaba a ku kona wo fa-
nana zinwe na yena,
Lexo xi mahilweko hi lahandle ka
kucaba.
34 Yena a langutako a zilo zonklelele
lezo zi klakukileko:
Yena i hosi hehla ka barisanyana
bonkle ba matsanza.

XIPIMO 42.

1 Zonake Joba i lo hlamula Jehova,
i te ngalo,

2 Mina nza *z*i tiba le*z*aku wena wa
*z*i kota ku maha *z*ilo *z*on*k*le,
Ni le*z*aku a ku kona a kuxuba ka
wena ku ta nga tsimbeteliwa.
3 Hi mani loye a fihlako a kungo gi
nga hi na kuti*b*yiwa ke?
Hikwalaho mina nzi wulawulile
le*z*o mina nzi nga *z*i tibiko,
*Z*ilo *z*a hlamalisisa ka mina, le*z*i
mina nzi nga *z*i tibiko.
4 Ingisa, mina nza kongotela wena,
na mina nzi ta wulawula;
Mina nzi ta wutisa ka wena, tsa-
wutela wena ka mina.
5 Mina nzi zwile ha wena hi kuzwa
ka n*d*lebe;
Kanile*z*i a mahlo ya mina ma wona
wena:
6 Ngahile*z*o mina nza *s*wirwa hi
wutsumbu ga mina,
Ni ku hunzuka a tsuri ni kuma.
7 Na ku wa ngaho, le*z*aku, a nzako
ka kuba Jehova a wulawulile leti a
timhaka ka Joba, Jehova i te ngalo
ka Elifaze a mu Temane, A zanga
ya mina yi vin*d*lukisilwe yi vukela
wena, ni ku vukela a bangana ba
wena ha bambiri; hakuba *n*wina a
mu wulawulangi ha mina *z*ilo le*z*o
*z*i longamileko, kwatsi hi nanza ga
mina Joba.
8 Makunu hikwalaho, tekani ka *n*wina
a n*k*lanu ni timbiri a tiho*n*wana ni
n*k*lanu ni timbiri a tihamba, ni kuya
ka nanza ga mina Joba, ni ku nyike-
la a ka wutsumbu ga *n*wina a mu-
nyikelo wa kuhiswa; ni nanza ga
mina Joba i ta kombelela *n*wina;
hakuba ha yena mina nzi ta mu
amukela, le*z*aku mina nzi nga mahi
ka *n*wina kota a wupumbu ga *n*wina;
hakuba *n*wina a mu wulawulangi ha
mina a *z*ilo le*z*i *z*i longamileko, kwa-
tsi hile*z*i a nanza ga mina Joba gi
wulawulileko.
9 *Z*ingaho Elifaze a mu Temane na
Bildade a mu Xuhi na Zofare a Naa-
mate ba loya, ba lo maha kwatsi hi
le*z*i Jehova a leleteleko bona: na Je-
hova i lo vumela Joba.
10 Na Jehova i lo hunzulusa a wuku-
mbi ga Joba, laha yena a nga wa
kombelele a bangana ba yena: na
Jehova i lo nyika Joba hi kuengeti-
lweko kuhunza lezo a nga wa hi
nazo hi mahlweni.
11 *Z*onake ku lota laho a ka yena bo-
n*k*le, a bamaka*b*ye ba yena, ni ba-
makweru ba yena bon*k*le, na bona
labo bon*k*le ba nga wa tolobelene
naye a kuranga, ba lo taga *z*ibaba
*z*inwe lomu n*d*lwini: na bona ba
lo rilela yena, ni cabelela yena hi
xungetano kubiha loko Jehova a nga
wa ku nehile a xungetano *z*i*n*we na
yena: bon*k*lelele banhu ba lo nyika
yena a xipanze xa mali, bon*k*lelele a
pera ya nzalama.
12 *Z*ingaho Jehova i lo katekisa a kugu-
melwa ka Joba ku hunza kurangula
ka yena: yena i wa hi ni kume ni
mune a kume ga mazana a tiyivu, ni
n*k*lanu ni gi*n*we a kume ga mazana
a makameli, ni kume ga mazana a
majoka ya tikabi, ni kume ga maza-
na a *t*rele ya tombongola.
13 Yena i wa hi nabo kambe n*k*lanu ni
bambiri a barisanyana ni banhanya-
na banharu.
14 Na yena i lo cula a bito ga mate-
wula, Jemima, a bito ga wo gamela,
Kezia, ni bito ga wa wunharu, Ke-
ren-happuca.
15 Ni ka won*k*le a matiko ku wa nga
hi kona a ba basati ba ti*t*ri*k*la kwa-
tsi hi banhanyana ba ka Joba: ni
dadani wa*b*ye i lo nyika bona a
tsomba xikari ka bamaka*b*ye ba-
*b*ye.
16 Ni nzako ka le*z*i Joba i lo hanya a
zana ga malembe ni mune wa ma-
kume, i lo wona a barisanyana ba
yena, ni bazukulu ba yena, *z*ona a
*z*izukulwana *z*a wumune.
17 *Z*ingaho Joba i lofa, na a kosahele
na a hi ni masiku ma teleko.

A TISIMU.

BUKU I.

LISIMU 1.

1 I katekisilwe a munhu loye a nga fambiko lomo xikungweni xa ba kubiha,
Ge a nga yimako lomo n*d*leleni ya baonhi,
Ge a nga tsamiko lomo xitsa*n*weni xa batseketseli:
2 Kanile*z*i a kuxalala ka yena ku le naweni wa Jehova;
Ni le naweni wa yena yena wa gugutsela a siku ni wusiku.
3 Na yena i ta fanana ni sinya yi *b*yelweko le micongweni ya mati,
Leyo yi *t*ralako a mbanzo wa yona hi nguba ya yona,
Leyo a *k*luka ga yona gi nga wuniko;
Na kani *z*akuyini le*z*o a *z*i mahako *z*i ta vuvuma.
4 A wa kubiha a ngengaho,
Kanile*z*i i fanana ni mungu lowo a mheho yi wu kukuletako.
5 Hikwalaho a wa kubiha a nga ta yima le kulamuleni,
Ge ni baonhi le *k*langanweni wa balulamileko.
6 Hakuba Jehova a tibako a n*d*lela ya balulamileko;
Kanile*z*i a n*d*lela ya wa kubiha yi ta mbemba.

LISIMU 2.

1 Hi yini a mifumo yi vunjukelako,
Ni banhu ba mbilukela a *z*ilo *z*i nga nyawuliko ke?
2 A tihosi ta misaba ti longisile a wutsumbu ga tona,
Ni bafumeli ba tekile a xikungo katigi*n*we,
A ku vukela Jehova, ni ku vukela a totilweko wa yena, tiku,
3 Nga hina hi bewula a kubohwa ka*b*ye ku tsemeka,
Ni ku hoxa kule a tingoti ta*b*ye ti suka ka hina.
4 Yena loye a tsamileko le matilweni i ta hleka:
A Hosi yi taba na bona hi kukiyalweni.
5 *Z*onake yena i ta wulawula ka bona hi ka zanga ya yena,
Ni ku hlokisa bona le kungaxalalisweni ka yena ku tsingileko:
6 Kasike mina nzi yimisile a hosi ya mina
Hehla ka tsuri wa kubasa wa mina wa le Zioni.
7 Mina nzi ta *b*yela hi kubahungu:
Jehova i te ngalo ka mina, Wena u nisanyana wa mina;
Legi siku mina nzi *t*ralileko wena.
8 Wutisa ka mina, na mina nzi ta nyika wena a matiko ya tsomba ya wena,
Ni kwaleyo magemetamusi ya misaba a kuba tsomba ya wena.
9 Wena u ta tsoba bona hi nhonga ya xiketse;
Wena u ta *t*ran*d*lesa bona *z*ike*n*wana kwatsi xi*b*ya xa mbita.
10 Makunu hikwalaho celani kota, O *n*wina tihosi:
Nga mu hi ba gonzisilweko, *n*wina balamuli ba misaba.
11 Kozelani Jehova hi kudzudzumela,
Ni mubuma hi kururumela.
12 *T*ro*t*rani a nisanyana, a nga taku a zangara, na *n*wina mu mbemba lomo n*d*leleni,
Hakuba a zanga ya yena yi ta vin*d*lukiswa lokuloku.
Bakatekisilwe bon*k*le labo ba tekako a wuponelo ka yena.

LISIMU 3.

1 Jehova, ba enzelekisile ku yini a balala ba mina!
Mbanyingi bona labo ba sukileko ba vukela mina.
2 Mbanyingi labo ba wulako hi muhefemulo wa mina,
Laho a ku kona a kuvunwa ka yena ka le ka Nungungulu. [Sela
3 Kanile*z*i wena, O Jehova, wena hi wena a xi*k*langu xa mina xi ranzeleko mina;
A wukosi ga mina, ni mu*k*lakusa hehla a hloko ya mina.
4 Mina nzi bahuwa ka Jehova hi gezu ga mina,

Yena a hlamula mina hi le xitsungeni xa yena xa kubasa. [Sela
5 Mina nzi lo nawula mina lahasi nzi lo e*k*lela; mina nzi lo kin*d*limuka, hakuba Jehova a wukareleko mina.
6 Mina nzi nga ta caba hi kume ga kume ga mazana ya banhu
Labo ba yimisileko a wutsumbu ga*b*ye a kuvukela mina ba nzi ranzela.
7 Vuka, O Jehova; hanyisa mina, O Nungungulu wa mina:
Hakuba wena u lamatile bon*k*le a balala ba hi rambu ga hlaya;
Wena u tsobileko a meno ya ba kubiha.
8 A kuhanyiswa ku hi ka Jehova:
A kukatekiswa ka wena nga ku hi hehla ka banhu ba wena. [Sela

LISIMU 4.

1 Hlamula mina laha nzi bitanako,
O Nungungulu wa kululamisisa ka mina;
Wena u nehile mina wukulwini laha mina nzi nga wa hi kuhlokisweni:
Nga u hi ni ti*t*ralo hehla ka mina, ni kuzwa a ku kombela ka mina.
2 O *n*wina barisanyana ba banhu, ku ta kala kuyini a wukosi ga mina gi hunzulwa a ku nga dzunziwi ke?
Ku ta kala kuyini *n*wina mu ranza a ku nga nyawuli, ni ku hlota a nzako ka mawunwa ke? [Sela
3 Kanile*z*i tibani lezaku Jehova i bekile *k*lelo ka wutsumbu ga yena loye a nga wa wunungungulu:
Jehova i tazwa laha mina laha na nzi bahuwa ka yena.
4 Yimani xica*b*yeni, mu nga onhi:
Xuxani ni mbilu ta *n*wina benyi hehla ka mibedi ya *n*wina, ni ku rutisa, [Sela
5 Nyikelani a mipahlelo ya kululamisisa,
Ni ku beka a kutsumba ka *n*wina ka Jehova.
6 Mbanyingi labo ba wulako, Hi mani a nga ta kombiso hina a kusasa ke?
Jehova, *k*lakusa a kuwoninga ka ngohe ya wena hehla ka hina.
7 Wena hi wena u bekileko a litsako mbilwini ya mina,
A ku hunza loku bona ba hi ni mabele ni waini gi*s*wa gi anzisilwe.
8 Hi kuruleni mina nzi ta tolola lahasi ni ku e*k*lela;
Hakuba wena, Jehova, wena wece u mahile mina nzi tsama kuponeni.

LISIMU 5.

1 Nyika a n*d*lebe ka timhaka ta mina, O Jehova,
Zwana kuxubisisa ka mina.
2 Ingisa a ka gezu ga ku rila ka mina,
Hosi ya mina, ni Nungungulu wa mina;
Hakuba a ka wena mina nza maha a kukombela.
3 O Jehova, laha mixweni wena u tazwa a gezu ga mina;
Laha mina nzi ta yimisa a kukombela ka mina ka wena, a mixweni na nzi ta hlayisa a xirinzo.
4 Hakuba wena a hi wena a Nungungulu loye u tekako a kuxalala hi kubiha:
A kubiha ku nga ta lubela a ka wena.
5 A ba matsanza ba nga ta yima kuwoneni ka wena:
Wena u bengako yon*k*le a mitiro ya kugoha.
6 Wena u ta lobisa bona labo ba wulawulako a mawunwa;
Jehova a swiriwako hi bazwako a tora ga nkata ni munhu a kohlisako.
7 Kanile*z*i kwatsi ha mina, hi ka talisiso wa kuranzakawunene ga wena mina nzi tata lomo n*d*lwini ya wena:
A ka xica*b*yo xa wena mina nzi ta kozela ngomama ni tempele ya wena ya kubasa.
8 Rangela mina, O Jehova, hi ka kulamisisa ka wena hakuba hi balala ba mina;
Maha a tin*d*lela ta wena ti kutsonono mahlweni ka ngohe ya mina.
9 Hakuba a ku kona a kukolekisisa lomo milo*n*wini ya*b*ye;
A ngomama ni lomo nzeni ka*b*ye ku hi bihisiso nguvu;
A mikolo ya*b*ye yi hi *z*ilahla *z*i ahlamileko;
Bona ba xengetela hi lirimi la*b*ye.
10 Koma bona a *z*igohi, O Nungungulu;
Nga bona bawa hi ma gujeguje ya bona benyi;
Susumeta bona lahan*d*le hi kota ya wu*d*lemo ga *z*ihambunyetiso *z*a*b*ye;
Hakuba bona ba hambunyetile ba vukela wena.

11 Kanilezi ngana bon*k*le labo ba tekako a wuponelo ka wena ba hi ni litsako,
Nga bona ba buna hi kutsaka, hakuba wena u vikela bona:
Nga bona labo ba ranzako a bito ga wena ba hi ni kutsaka ka wena.
12 Hakuba wena u ta katekisa a ba lulamileko;
O Jehova, wena u ranzela yena hi tomo kwatsi hi xi*k*langu.

LISIMU 6.

1 O Jehova, u nga kawuke mina lomo nzeni ka zanga ya wena,
Ge ni kutsayisa mina le kuhiseni ka ku nga xalaliswi ka wena.
2 Maha ti*t*ralo ka mina, O Jehova; hakuba mina nzi wunile nzi sokoma:
O Jehova, cuma mina; hakuba a marambu ya mina ma karateka.
A muhefemulo wa mina wu tsingelwe hi kukarateka.
3 Na wena, O Jehova, ku ta kala kuyini ke?
4 *K*lela, O Jehova, *k*la*k*lisa a muhefemulo wa mina:
Hanyisa mina hi kota ya kuranzakawunene ga wena.
5 Hakuba le kufeni a ku kona a kualakanywa ka wena:
Le Xeole hi mani a ta nga nyika wena a mibongo ke?
6 Mina nzi karele hi hlomulo wa mina;
Gon*k*lelele a wusiku nza maha mina a mubedi wa mina a kudeluka;
Mina nza tsakamisa a tsatse ga mina hi mihloti.
7 A mahlo ya mina mo hokoloka hakuba hi hlomulo wa mina;
Wona mahunzelela a wukale hakuba hi bon*k*le a balala ba mina.
8 Sukani ka mina, *n*wina *n*wen*k*le bamahi ba kubiha;
Hakuba Jehova i zwile a gezu ga kurila ka mina.
9 Jehova i zwile a mukongeleliso wa mina;
Jehova i ta amukela a mukombelo wa mina.
10 Bon*k*le a balala ba mina ba ta wiswa tingana ba ta tsingelwa hi kukarateka:
Bona ba ta *k*lelela nzako, bona ba ta wiswa a tingana hi xitsuketi.

LISIMU 7.

1 O Jehova a Nungungulu wa mina, a ka wena a kuponela ka mina:
Hanyisa mina ka bona bon*k*le labo ba hlongolisako mina, *k*la*k*lisa mina,
2 Ku nga taku bona ba pfemula a muhefemulo wa mina kwatsi i ngala.
Ba hanzula wona zike*n*wana, laho na ku nga hi na wa ku wu*k*la*k*lisa.
3 O Jehova a Nungungulu wa mina, loku mina nzi mahile loku;
Loku laho ku nga ku hi kona a kubiha lomo canjeni ga mina;
4 Loku nzi nga mina nzi *k*lelisela a kubiha a ka yena loye a nga ni kurula zi*n*we na mina
(Ina, mina nzi nyikele yena loye a nga hiko na nanzu ba tile a balala ba mina);
5 Nga a kubiha kuhlongolisa a muhefemulo wa mina, ni ku kamanyeta wona;
Inaka, nga yena a kanziyela a wutomi ga mina lahasi misabeni,
Ni wukosi ga mina lomo tsutsungwanini. [Sela
6 Suka, O Jehova, le zangeni ya wena;
*K*lakusa a wutsumbu ga wena u vukela a kuzangara ka balala ba mina,
Vumbuluka ha mina; wena u leleteleko a kulamula.
7 Na nga mu*k*langano wa banhu wu ranzela wena;
Ni hehla ka bona *k*lelela wena hi le hehla.
8 Jehova a tirako a kulamula a ka banhu:
Lamula mina, O Jehova, kukotisa hi kululamisisa ka mina, ni ka nongameto wa mina lowo wu nga lomo nzeni ka mina.
9 O nga a kubihisisa ka wa kubiha ku ta kugumelweni, kanilezi yimisa loye a lulamileko:
Hakuba a lulamileko Nungungulu wa ringa a malanga ya timbilu.
10 A xi*k*langu xa mina xi zi*n*we na Nungungulu,
Loye a hanyisako a longamileko mbilwini.
11 Nungungulu hi mulamuli a lulamileko,
Ina, a Nungungulu loye a nga ni kufexukelana won*k*lelele masiku.
12 Loku a munhu a nga hunzuluki, i ta lota a supado ya yena;
Yena loye a kon*d*lakile a wura ga yena, ni ku mahile gona a ku longela;
13 Yena i longiselele yena a ma*k*lari ya kufa;

Yena a mahako a tigalala ti fula hi cabisekako.
14 Languta, yena a karatekako hi kugoha;
Ina, yena i xure hi kukohlakala, yena wa pandluka a mawunwa.
15 Yena i mahile a rinzi, i nkelile gona,
Na yena i wele nkeleni lowu a wu mahileko.
16 A kukohlakala ka yena ku ta klelela hlokweni ya yena nwinyi,
Ni kupanga ka yena ku tata lahasi hehla ka hloko ya yena.
17 Mina nzi ta nyika a kubonga ka Jehova kukotisa hi kululamisisa ka yena,
Na mina nzi ta yimbelela a kudumisa a ka bito ga Jehova a Hunzeleleko Kuklakuka.

LISIMU 8.

1 O Jehova, a Hosi ya hina,
Gi sasekisile ku yini a bito ga wena ka yonkle a misaba,
2 Hi le milonwini ya zibanana ni zianwako wena u yimisileko a ntamo,
Hakuba hi balala ba wena,
Kasi wena wa fela a ku miyeta a nala ni mupoti.
3 Laha na nzi pima hi matilo ya wena, a tiro wa titiho ta wena,
A hweti ni tinyeleti, leto wena u ti mahileko;
4 Xini a munhu, loye wena u katalako ha yena ke?
Ni nisanyana wa munhu, loye wena u enzeleko yena ke?
5 Hakuba wena u mahile yena ka lahasi kutsongo ku hunza Nungungulu,
U bombisako yena hi wukosi ni kudzunziwa.
6 Wena u mahako yena a kuwumbelwa hehla ka mitiro ya mandla ya wena;
Wena hi wena u bekileko a zilo zonkle lahasi ka mikonzo ya yena:
7 Tonkle tiyivu ni tikabi,
Inaka, ni zibanza za kwati,
8 A tinyanyani ta matilo, ni zindluwani za bimbi,
Ni zonkle lezo zi hunzako zi tsemakanya a misoko ya bimbi,
9 O Jehova, a Hosi ya hina,
Gi longamisile ku yini a bito ga wena misabeni yonkle!

LISIMU 9.

1 Mina nzi ta nyika a kubonga ka Jehova hi mbilu ya mina yonkle;
Mina nzi ta kombisa yi woneka yonkle a mitiro ya wena ya mahanjalati.
2 Mina nzi ta tsaka ni ku kulisa ka wena;
Nzi ta yimbelela a kudumisa ka bito ga wena,
O wena u Hunzeleleko Kuklakuka.
3 Laha a balala ba mina ba klelelako le nzako,
Ba klelela le nzako ni kumbemba le kubakoneni ka wena.
4 Hakuba wena u eklele a kulongama ka mina ni nanzu wa mina;
Wena u tsamako xitsanweni u lamula hi kululamisilweko.
5 Wena u kawukileko a mifumo, wena u lobisileko a ba kubiha;
Wena hi wena u fubisile a mabito yabye kala kupinzuka ni kupinzuka.
6 A balala ba ta kugumelwa,
Bona ba hangalakile kala kupinzuka;
Ni muti lowo wena u wu hoxileko,
Konklelele a kualakanywa ka bona ku mbembisilwe.
7 Kanilezi Jehova i tsamile kwatsi i hosi kala kupinzuka:
Yena a longisileko a xitsamo xa wukosi xa yena a kulamula;
8 Na yena i ta lamula a tiko hi kululamisisa,
Yena i tsanza a lamulisiso ka banhu hi nongametiso,
9 Jehova i taba tawa yi klakukileko ka ba tsimbeketilweko,
A tawa yi klakukisileko a xikatini xa zikarato;
10 Na bona bonkle labo ba tibako a bito ga wena ba ta beka a kutsumba kabye ka wena;
Hakuba wena, Jehova, a ku tsikangi bona labo ba hlotako wena.
11 Yimbelela a kudumisa ka Jehova, loye a kileko leyo Zioni:
Tsawutela xikari ka banhu a zimaho za yena.
12 Hakuba yena loye a hlohlosako hi nkata a alakanyako bona;
Yena a nga kohlekelwi hi huwa ya zisiwana.
13 Nga u hi ni titralo ka mina, O Jehova;
Languta a kuhlokiswa ka mina loko mina ku nzi hlomulako ka labo ba bengako mina,
Wena u klakusako mina hi le tinyangweni ta kufa;

14 Kasi mina nza fela ku kombisa ku woneka kon*k*le a kudumiswa ka wena,
Le tinyangweni ta nhanyana wa le Zioni,
Mina nzi ta hlakona kana hi kuhanyisa ka wena.
15 A mifumo ya rikiswa lahasi marinzini laya yi nkelileko:
A likokeni lolo bona ba fihlileko a nkonzo wa bona benyi wu kwekele.
16 Jehova i mahile a wutsumbu ga yena ku ti*b*yiwa, yena a tsanzileko a lamulisiso:
A wa kubiha i pasiwa hi mitiro ya man*d*la ya yena *n*winyi. [Sela
17 A wa kubiha i ta su gangatsala le Xeole,
Yona yon*k*le a mifumo yi ta kohlwa a Nungungulu.
18 Hakuba a bavumali ba nga ta kohlekelwa a xikati xon*k*le,
Ge ni xubisisiso wa *z*isiwana wu nga ta mbembiswa kala kupinzuka.
19 Vuka, O Jehova; nga a munhu a giyi:
Nga a mifumo yi lamulwa a kuwoneni ka wena.
20 Bekela bona kudzebetaneni, O Jehova:
Nga mifumo yi tiba a wutsumbu ga yona a kuba mbanhu ntsena. [Sela

LISIMU 10.

1 Hi yini u yimako wena le kule leyo, O Jehova ke?
Hi yini u fihlako a ngohe ya wena a *z*ikatini *z*a *z*ikarato ke?
2 A matsanzeni ya ba kubiha a xisiwana xa su hlongoliswa hi ha*k*lisilweko;
Nga bona ba tekiwa lomo magujegujeni lawo bona ba hlebileko.
3 Hakuba a wa kubiha i kukumuxa a kuxuba ka mbilu ya yena,
Ni wa kumbilukelisisa wa ola, ina, a *k*langamela Jehova.
4 A wa kubiha, a ka matsanza ya ngohe ya yena, aku, Yena a nga ta wutisa ha kona.
Won*k*le maalakanya ya yena hi laya, Laho a ku kona a Nungungulu.
5 A tin*d*lela ta yena ti tiyile xon*k*le a xikati;
A kulamula ka wena ku le hehla nguvu kuwoneni ka yena:
Akuba hi balala ba yena bon*k*le, yena a buvetako ka bona.
6 Yena i te ngalo lomo mbilwini ya yena, Mina nzi nga ta tsekatsekiswa;
A ka *z*on*k*le a *z*izukulwana mina nzi nga ta kuba a kom*b*yeni.
7 A nomu wa yena wu tele hi ku kurukatela ni kukohlisa ni kutsiketa:
Lahasi ka lirimi la yena i kohlakalo ni kugoha.
8 Yena a tsama wutsa*n*weni gi tumbeleko ga *z*imitana;
A wutsa*n*weni gi fihleleko yena wa daya a ba nga hiko na nanzu;
A mahlo ya yena hi kufihleleko ma bonzolota a ba nga hiko na ntamo.
9 Yena a xiya kufihlaleni kwatsi i ngala lomo nzaweni ya yona:
Yena a xiya a ku koma a *z*isiwana:
Yena a koma a xisiwana, na xikweketile lomo likokeni la yena.
10 Yena a nyanimako, yena a korama lahasi,
A ba nga hiko na ntamo bawa hi tinhenha ta yena.
11 Yena wa wula lomo mbilwini ya yena: Nungungulu i ribakelwe,
Yena a fihlako a ngohe ya yena, yena cima a nga ta ha yi wona kambe.
12 Vuka, O Jehova, O Nungungulu, *k*lakusa a canja ga wena:
U nga kohlekelwi hi *z*isiwana.
13 Hikuyini a kubiha a *k*langamela a Nungungulu,
Na a wula mbilwini ya yena, Wena u nga ta wutisa ha kona ke?
14 Wena u wonileko kona; hakuba wena u wonile a kohlakalo ni tseku, a ku yi la*b*yiwa lomo hi canja ga wena:
A ba nga hiko na ntamo ba nyika wutsumbu ga*b*ye ka wena;
Wena u wa kari u hi muvuni wa ba nga hiko na badadani.
15 Tsoba wena a woko ga wa kubiha;
Kwatsi hi munhu wa kubiha, wena hlota a kubihisisa ka yena kala wena u nga ha kumi.
16 Jehova i Hosi kala kupinzuka ni kupinzuka:
A matiko ma mbembiswa lomo tikweni ga wona.
17 Jehova, wena u zwile a kuxuba ka ba koramekileko:
Wena u ta longisela a timbilu ta*b*ye,
Wena u ta maha a en*d*lebe ya wena a kuzwa;

18 A kulamula a ba nga hiko na badadani ni batsimbeketilweko,
Kasi a munhu loye a nga wa misaba a fela ku kala a nga tsisiko kambe.

LISIMU 11.

1 A ka Jehova mina nzi ta maha a wucabelo:
Mu wulisa ku yini *n*wina a ka muhefemulo wa mina,
Purumani kwatsi nyanyani le xitsungeni xa *n*wina;
2 Hakuba, manga*b*ye, a wa kubiha i kon*d*la a wura,
Bona ba su paka a tigalala ta*b*ye laha lisingeni,
Lezaku ba ta fula hi le munyameni ka a longamileko mbilwini;
3 Loku a *z*iseketelo *z*i be *z*i lo*b*yisilweko,
A lulamileko i ta kota ku maha yini ke?
4 Jehova hi tempeleni ya yena yo basa;
Jehova, a xitsamo xa wukosi xa yena xi le tilweni;
A mahlo ya yena ma wona, ni lisiyi la tihlo ga yena la ringa, a banana ba banhu.
5 Jehova wa ringa a lulamileko;
Kanile*z*i a wa kubiha ni loye a ranzako a kupanga a muhefemulo wa yena wa benga.
6 Hehla ka wa kubiha yena i ta nisa a maziyo;
A nzilo ni sulufa ni meho yi hisako ku taba a xiabelo xa kopo ya*b*ye.
7 Hakuba Jehova i lulamile, yena wa ranza a kululamisisa:
A langamileko i ta wona a ngohe ya yena.

LISIMU 12.

1 Vuna, Jehova; hakuba a munhu wa wunungungulu a kawulako;
Hakuba a bakolekileko ba wenala xikari ka banana ba banhu.
2 Bona ba wulawula a mawunwa bo*nk*lelele *z*i*n*we hi wa akelwane wa yena:
Hi nomu ga wukuwungelako, na hi timbilu timbiri, bona maha kuwulawula.
3 Jehova i ta tsema yon*k*le a milomu yi kuwungelako,
A lirimi lolo li wulawulako a *z*ilo *z*a hombe:
4 Mba mani ba wulako, Hi lirimi la hina hi ta kana;
A milomu ya hina nja hina benyi: hi mani a nga hosi hehla ka hina ke?
5 Hakuba hi kutsimbeketwa ka ba*z*isiwana, hakuba hi tsikwila ka bavumali,
Makunu nzi ta suka, ku wula Jehova;
Mina nzi ta beka yena lomo kuponeni loko a ku xubileko.
6 A timhaka ta ka Jehova ku hi timhaka ti basileko;
Kwatsi hi siliva gi hlutilweko lomo pingweni ga misaba,
Gi hlutilweko n*k*lanu ni mambiri a makati.
7 Wena u ta hlayisa bona, O Jehova,
Wena u ta lonzowota bona ku sukela ka lexi xizukulwana kala kupinzuka.
8 A wa kubiha wa famba ma*k*lelweni won*k*lelele,
Laha a nzukano na yi *k*lakuka xikari ka banana ba banhu.

LISIMU 13.

1 Ku ta kala kuyini, O Jehova ke? wena u ta kohlwa mina kala kupinzika ke?
Ku ta kala kuyini wena u ta fihla a ngohe ya wena le ka mina ke?
2 Ku ta kala kuyini mina nzi teka a wusungukati nzeni ka muhefemulo wa mina,
Na nzi hi ni kuxaniseka a mbilwini ya mina gon*k*le a siku ke?
Ku ta kala ku yini a nala wa mina i *k*lakuswa hehla ka mina ke?
3 Pima ni ku hlamula mina, O Jehova a Nungungulu wa mina:
Woningisa a mahlo ya mina, nzi nga taku mina nzi e*k*lela a wurongo ga kufa;
4 Ku nga taku a nala aku, Mina nzi kanile hehla ka yena;
Ku nga taku a nala wa mina a buma laha na mina na nzi susilwe.
5 Kanile*z*i mina nzi tsumbile kuranzenikawunene ga wena;
A mbilu ya mina yi ta tsaka a kuhanyiseni ka wena.
6 Mina nzi ta yimbelela ka Jehova,
Hakuba yena i mahile hi kupfunisilweko ha mina.

LISIMU 14.

1 A xipumbu xi wulile le mbilwini ya xona, Laho a ku kona a Nungungulu.

Bona ba bolile, bona ba mahile a mitiro yi nyalatanako;
Laho a ku kona ni loye a mahileko kusasa.
2 Jehova wa cuwuka lahasi hi le tilweni hehla ka banana ba banhu,
A ku wona lezaku laho i kona loye mahako a kupimisisa,
Loye a hlotelako a Nungungulu.
3 Bonklelele ba la su hutsetse ba hambuka; bona bonkle katiginwe ba nyenyezisilwe;
A ku kona na munwe loye mahileko a kusasa, ge, hambu ni munwe.
4 Bonkle ba ni mitiro ya kubiha a ba na kutiba,
Labo ba gako a banhu ba mina kwatsi hi loku baga a xibaba,
Na ba nga bitani hehla ka Jehova ke?
5 Laho bona ba kona kudzebetaneni ka hombe;
Hakuba Nungungulu i le xizukulwaneni xa ba lulamileko.
6 Nwina mu wisa tingana a wusungukati ga zisiwana,
Hakuba Jehova hi wucabelo ga yena.
7 O lezaku a kuhanyisa ka Israeli ku nga humile hi le Zioni!
Laha Jehova a nehako le nzako a kukonwa ka banhu ba yena,
Zonake Jakobe i ta tsaka, na Israeli i ta buma.

LISIMU 15.

1 Jehova, hi mani a ta nga lubela lomo tabernakele ga wena ke?
Hi mani a ta nga aka le tsurini wa kubasa ka wena ke?
2 Yena loye a fambako hi kulongamisilweko, ni a tirako a kululamisisa,
Ni kuwulawula zinene ka mbilu ya yena,
3 Yena loye a nga wungujiko hi lirimi la yena,
Ge ni ku maha a kubiha ka mungana wa yena,
Ge ni ku teka a nzhukano a vukela a muakelwane wa yena;
4 A mahlweni ka wihi a kurukiwa ku tseketselwe,
Kanilezi loye a dzunzako bona labo ba cabako Jehova;
Loye a hlambanyako ku ti tsanza yena, a nga hunzuli;
5 Loye a nga bekiko a mali ya yena le kubinzuluswenl,
Ge ni ku teka a ncacazelo a nga hiko na nanzu.
Loye a mahako zilo lezi cima a nga ta tsekatsekiswa.

LISIMU 16.

1 Lonzowota mina, O Nungungulu: hakuba a ka wena mina nza teka wucabelo.
2 O muhefemulo wa mina, wena hi wena u wulileko ka Jehova,
Wena hi wena a hosi ya mina:
Mina a nzi na kusasa hi lahandle ka wena.
3 Kwatsi hi ba kubasa labo ba laha misabeni,
Bona mba longamileko a ka yena konkle kuxalala ka ku nga kona.
4 A kuxaniseka kabye ku ta enzelekelana bona labo ba nyikako a zinyikiwo ka banwani banungungulu:
A minyikelo yabye ya nkata ya kunwa mina nzi wa nga ta yi nyikela,
Ge ni ku teka a mabito yabye hehla ka milomu ya mina.
5 Jehova hi xiabelo xa tsomba ya mina ni xa kopo ya mina:
Wena hlanguta a xiabelo xa mina.
6 A minzati yi wile a ka mina a wutsanweni gi nga nene;
Inaka, mina nzi na ni tsomba yi sasekisilweko.
7 Mina nzi ta katekisa Jehova, loye a niyikileko mina wusungukati;
Ina, a mbilu ya mina yi gonzisa mina hi ka tinguba ta wusiku.
8 Mina nzi bekile Jehova xonkle xikati mahlweni ka mina:
Hakuba yena i le canjeni ga mina ga xinene, mina nzi nga ta tsekatsekiswa.
9 Hikwalaho a mbilu ya mina ya tsakiswa, ni wukosi ga mina ga tangalisa:
A nyama ya mina yi ta tsama lomo kuponeni.
10 Hakuba wena u nga ta tsika a muhefemulo wa mina le Xeole;
Ge wena u nga ta vumela a wa kubasa wa wena a ku wona a kubola.
11 Wena u ta kangeta mina a ndlela ya wutomi:
A kubakoneni ka wena i kona kutalisiso wa litsako;
A ka canja ga wena ga xinene laho ku kona a mixalalo kala kupinzuka kambe.

LISIMU 17.

1 Zwana a nongamo, O Jehova, ingisa ka huwa ya mina;
Nyika a n*dl*ebe ka kombelo wa mina, lowo wu humako hi lomu ka milomu yi nga hiko na ku xengetela.
2 Nga a kutsanzwa ka mina ku huma hi le kubakoneni ka wena;
Nga a mahlo ya wena ma cuwuka hehla ka nongamo.
3 Wena hi wena u hloliliko a mbilu ya mina; wena u enzele mina laha wusikwini;
Wena u hlolile mina, a ku kumangi ncumo:
Mina nzi xubile le*z*aku a nomu wa mina wu nga ta hambunyeta.
4 Kwatsi hi mitiro ya banhu, hi mhaka ya milomu ya wena
Mina nzi hlayisile le tin*dl*eleni ta ba pangako.
5 A kukanziyela ka mina ku namarele tin*dl*eleni ta wena,
A mikonzo ya mina a yi retemukangi.
6 Mina nzi bile huwa ka wena, hakuba wena u ta hlamula mina, O Nungungulu:
Pumunha a n*dl*ebe ya wena ka mina, ni kuzwa a kuwulawula ka mina.
7 Kombisa a mahanjalatiso ya kuranzakawunene ga wena,
O wena loyi u hanyisako hi canja ga wena ga xinene labo ba cabelako ka wena
Ba sukako hi ka labo ba sukako ba vukela bona.
8 Hlayisa mina kwatsi i mbanzho wa tihlo;
Fihla mina lahasi ka nzuti wa tipapa ta wena.
9 A kusuka ka ba kubiha labo ba tsimbeketako mina,
A balala ba mina ba kutsisa, labo ba ranzeleko mina.
10 Bona ba ti dibele hi mafura ya bona benyi:
Hi milomu ya*b*ye bona ba wulawula hi kukumuxisilweko.
11 Bona makunu ba pomele hina kukanziyeleni ka hina;
Bona ba swolile a mahlo ya*b*ye a ku hoxa hina lahasi misabeni,
12 Yena i kota a ngala leyo yi nga ni mahlokoti hi nyama ya yona,
Ni ku kwatsi hi role ga ngala gi xiyelelako lomo wutsa*n*weni gi fihleleko.
13 Suka, O Jehova, Xiya yena, hoxa yena lahasi:
*Kl*a*kl*isa a muhefemulo wa mina ba kubiha hi supado ya wena;
14 Hi le ka banhu hi canja ga wena, O Jehova,
Hi le ka banhu ba tiko,
Labo a xiabelo xa*b*ye xi nga xa legi wutomi,
Labo a xingwengwe xa bona u xi tatisileko hi tsomba ya wena:
Bona ba enelisilwe hi banana.
Ni ku siya a nhunzu ya*b*ye yon*k*le ka tisana.
15 Kwatsi ha mina, mina nzi ta languta a ngohe ya wena a nzeni ka kululamisisa;
Mina nzi ta ba nzi enelisilwe, laha na nzi kin*dl*imuka, hi kulanguta ka dzumba ga wena.

LISIMU 18.

1 Mina nza ranza wena, O Jehova, ntamo wa mina.
2 Jehova hi ri*b*ye ga mina, ni nkokola ga mina, ni mu*k*la*k*lisi wa mina.
Nungungulu wa mina, a ri*b*ye ga mina, a ka wihi mina nzi ta nga teka a wucabelo;
A xi*k*langu xa mina, ni limhonzo la kuhanyiswa ka mina, a tawa ya mina yi *k*lakukileko.
3 Mina nzi bitana a ka Jehova, loye a faneleko a kudumiswa:
*Z*ingaho le*z*o mina nzi ta hanyiswa le balaleni ba mina.
4 A tingoti ta kufa ti pomile mina,
Ni mintalo ya ba nga hiko na wunungungulu yi cabisile mina.
5 A tingoti ta Xeole ti renzelekele mina;
A mapanya ya kufa ma tile hehla ka mina.
6 A kuhlokisweni ka mina nzi lo bahuwa ka Jehova,
Ni kubahuwa ka Nungungulu wa mina:
Yena i zwile a gezu ga mina hi le tempeleni ya yena,
Ni kubahuwa ka mina mahlweni ka yena ku tile tin*dl*ebeni ta yena.
7 *Z*onake a misaba yi lo tsekatsekiswa ni kururumela;
Ni *z*isekctelo kambe *z*a *z*itsunga *z*i lo ninginizwa
Na *z*i wa lo tsekatsekiswa, hakuba yena a nga wa zangarile.
8 Laho ku lo tubika a musi wu huma hi lomo tinhuvini ta yena,

Ni nzilo wu huma hi lomo ka*n*wini
ka yena wu lo kadamula:
Ni makala ma wa la su dzibelwa ha
wona.
9 Yena a kungileko a matilo kambe,
a relela lahasi;
Ni munyama wu pumisilweko lahasi
ka mikonzo ya yena.
10 Yena a kilelako hehla ka ceruba, i
lo puruma;
Inaka, yena a hahako hehla ka tipa-
pa ta mheho.
11 Yena i lo maha a munyama a wutsa-
mo ga kutihlala ka yena, a xaxa
ranzeleko yena,
A munyama wa mamati, a kupuma
ka marefu ya le hehla.
12 A kungangameliseni mahlweni ka
yena a marefu ya yena ma hunza,
A mari*b*yana ya vula ni makala ya
nzilo.
13 Jehova kambe a wa dzinza le mati-
lweni,
Ni loye a Hunzeleko Ku*k*lakuka a su
tsawutela a gezu ga yena;
A mari*b*yana ya vula ni makala ya
nzilo.
14 Na yena a rumelako a tigalala ta
yena, i hangalasile bona;
Ina, hi *z*ingwalangwanza zinyingi ga
yena, i tsuwulile bona.
15 *Z*onake a milonga ya mati yi wone-
ka,
Ni *z*iseketelo *z*a misaba *z*i wa su glu-
nyaglunya,
A kawukeni ka wena, O Jehova,
A kupupuxeni ka xikuhe xa tinho-
vu ta wena.
16 Yena i rumile hi le hehla, yena i lo
teka mina;
Yena i humesile mina mamatini yo
tala.
17 Yena i *k*la*k*lisile mina le naleni wa
mina wa ntamo,
Ni le ka bona labo ba bengako mina;
hakuba bona ba hunzele ntamo ya
mina.
18 Bona ba lota hehla ka mina a sikwini
ga hlokiselo ya mina;
Kanile*z*i Jehova i wa hi kutsama ka
mina.
19 Yena i lo neha mina kambe le wu-
tsa*n*weni gi anamileko;
Yena i lo *k*la*k*lisa mina, hakuba yena
a xalaliswako ka mina.
20 Jehova i ncacazelile mina kukotisa
hi ka kululamisa ka mina;
Kukotisa hi kuhlazeka ka man*d*la ya
mina yena i *k*lelisele ka mina.
21 Hakuba mina nzi hlayisile a n*d*lela
ya ka Jehova,
Na hi kubihisilweko a nzi sukangi
le ka Nungungulu wa mina.
22 Hakuba *z*on*k*le *z*iyimiso *z*a yena *z*i
wa hi mahlweni ka mina,
Na mina a nzi bekangi kule a *z*ila-
yelo *z*a yena *z*i suka ka mina.
23 Minawu kambe nzi wa mbelele *z*i*n*we
na yena,
Ni kuhlayisa a wutsumbu ga mina
le *z*igohweni.
24 Hikwalabo Jehova i *k*lelisele ka mina
kukotisa hi kululamisa ka mina,
Kukotisa hi kuhlazekisa ka man*d*la
ya mina le kuwoneni ka yena.
25 Hi ba ti*t*ralo wena u ta kombisa a
wutsumbu ga wena na u hi wa
ti*t*ralo;
Hi ka munhu a mbeleleko wena u
ta kombisa a wutsumbu ga wena
na u mbelele;
26 *Zi*n*we ni babasileko wena u ta ko-
mbisa a wutsumbu ga wena na u
basile;
Hi bakohlakeleko wena u ta kombi-
sa a wutsumbu hi ngomama.
27 Hakuba wena u ta hanyisa a banhu
ba hlokisilweko;
Kanile*z*i labo ba mahlo ya manyanga
wena u ta ba releta lahasi.
28 Hakuba wena u ta lumeka a kandiya
ya mina:
Jehova a Nungungulu wa mina i ta
woninga a munyama wa mina.
29 Hakuba ha wena mina nza tsutsuma
hehla ka mabutu;
Ha Nungungulu wa mina mina nza
*k*lula hehla ka ligingisi.
30 Kwatsi hi Nungungulu, a tin*d*lela ta
yena timbelele:
A mhaka ya yena yi longamile;
A xi*k*langu xa yena xi ka bona bo-
n*k*le labo ba tekako a wuponelo ka
yena.
31 Habuka hi mani a Nungungulu, sa-
seka Jehova ke?
Na ku hi mani a ri*b*ye, lahan*d*le ka
Nungungulu wa hina,
32 A Nungungulu loye a kungileko
mina hi ntamo,
Ni ku maha a tin*d*lela ta mina ti-
mbelela ke?
33 Yena a mahileko a mikonzo ya mina
kwatsi ma*t*rele ya timhuti:
Yena a bekelako mina hehla ka wu-
tsamo gi *k*lakukileko.
34 Yena a gonzisako a man*d*la ya mina
a kulwa;

Zingaho lezo a mawoko ya mina ma petsa.a wura ga suku.
35 Wenawu kambe u nyikile mina a xiklangu xa kuhanyiswa;
Ni canja ga wena ga xinene gi komile mina,
Ni ku sasenyetela ka wena ku mahile mina nzi wa hombe.
36 Wena u kulisile a zikanziyelo za mina lahasi ka mina,
Ni mikonzo ya mina a yi retemukangi.
37 Mina nzi ta hlongolisa a balala ba mina, ni kuhlula bona;
Ge cima nzi nga ta klela kambe kala bona ba mbetekiswa.
38 Mina nzi ta hlasela bona nzi pondlisa, zingaho lezo ba nga ha zi koti a kuvuka:
Bona ba tawa lahasi ka mikonzo ya mina.
39 Hakuba wena u angile mina hi ntamo le impini:
Hakuba wena u hlulile lahasi ka mina labo ba sukileko ba vukela mina.
40 Wenawu kambe u mahile a balala ba mina ba fulara mihlana yabye a ka mina.
Kasi mina nza fela a ku tsema bona labo ba bengako mina.
41 Bona ba rililc, kanilezi laho ku wa nga hi kona wa kuponisa;
Kona a ka Jehova, kanilezi yena i wa nga hlamulangi bona.
42 Zonake mina nzi lo klomba bona wutsongwani kwatsi i tsutsungwani mahlweni ka mheho;
Mina nzi lo ba hoxa lahandle kwatsi litreteteka la tsutsungwani wa le mapangweni.
43 Wena u klaklisile mina le magujegujeni ya banhu;
Wena u mahile mina a hloko ya mifumo;
44 Kwatsi hi xilokuloku xa lezi bona ba zwako ha mina bona ba ta ingisa mina;
Ni bamatiko ba ta koza a wutsumbu gabye ka mina.
45 Ni bamatiko ba ta wuna ba nwalala,
Ba tata na barurumela hi wutsanweni gabye ba tumbeleko.
46 Jehova a hanyako; a gi katekiswe a ribye ga mina;
A kuklakuswa a kube ka Nungungulu wa kuhanyiswa ka mina,
47 Yena a Nungungulu loye a tsanzako a potelelo ba mina,
Ni kukozisa a banhu lahasi ka mina.
48 Yena a hlangutako mina le ka balala ba mina;
Ina, wena u klakusileko mina hehla ka bona labo ba sukileko ba vukela mina;
Wena u klaklisako mina a ka ba banuna ba titseku.
49 Hikwalaho mina nzi ta nyika a kubonga wena, O Jehova, xikari ka mifumo,
Ni ku yimbelela a kudumisa a ka bito ga wena.
50 A klaklisclelo wa hombe i nyikile yena a ka hosi ya yena,
Ni ku kombisa a kuranzakawunene a ka a totilweko wa yena,
A ka Davida ni ka mbewu ya yena, kala kupinzuka kambe.

LISIMU 19.

1 A matilo ma klaklambuta a wukosi ga Nungungulu;
Ni mbingano wu kombako a tiro wa canja ga yena.
2 A siku hi siku gi tsawutelako a kuwulawula,
Ni ka wusiku hi wusiku gi kombako a kutibisisa.
3 Laho a ku kona ni mawulawulela ge ni lirimi,
Ni gezu gabye a gi zwiwangi.
4 A nzati wabye wu humile wu tsemakanya gonkle a saba,
Ni timhaka tabye le kugumelweni ka tiko.
A ka tona yena i yimisile a tabernakele ga gambo,
5 Lego a nga kota na muyeni a tako hi le nhangeni ya yena,
Gi tsakako kwatsi hi nhenha ya wanuna yi tsutsumelako ndlela ya yona.
6 A kufamba ka gona kusukela le kugumelweni ka matilo,
A kurenzelekela ka gona kugumelweni ka gona;
A ku kona a xi fihleleko kuhiseni ka gona.
7 A nawo wa Jehova wumbelele, wu wuyisela a muhefemulo;
A wukustumunyelo ga Jehova gi hi gi nene, gi mahako a wa kutiba a nga tibi.
8 A milayelo ya Jehova yi longamile, yi tsakisako a mbilu:
A kuleletela ka Jehova ku basile, kuwoningisako a mahlo.

9 A xicawo xa Jehova xi hlazekile, xi simamako kala kupinzuka:
A ziyimiso za Jehova hizinene, zi lulamile katiginwe.
10 Zona za nabelekeka kambe ku hunza nzalama, ina, a ku hunza nzalama yo tala yi hlutekileko;
Zi tsombelako ku hunza wulombe ni madona ya zihahla za wulombe.
11 Klatakumbiri ha zona a nanza ga wena gi layilwe:
Hi ku hlayisela zona ku kona a ncacazelo wa hombe.
12 Hi mani a tibako a zigoho za yena ke?
Basisa wena mina zigohweni zi fihleleko.
13 Himbeta a nanza ga wena le zionhweni za makloti;
Nga zona zi nga hi na ku fumela hehla ka mina:
Zonake mina nzi taba nzi longamile,
Zonake mina nzi taba nzi basile le zihambunyetisweni za hombe.
14 Nga a timhaka ta lomo nonwini wa mina ni wualakanya ga mbilu ya mina
Gi be gi amukelekako a kuwoneni ka wena,
O Jehova, a ribye ga mina, ni muklaklisi wa mina.

LISIMU 20.

1 Jehova wa hlamula wena hi siku ga kukarateka;
A bito ga Nungungulu wa Jakobe gi klakusile wena hehla;
2 I rumele wena a kuvunwa hi le ndlwini ya kubasa,
Ni ku tiyiseta wena hi le Zioni;
3 Alakanya yonkle a minyikelo ya wena,
Ni ku amukela a mupahlelo wa wena wa kuhiswa; [Sela
4 I vumela wena a kuxuba ka mbilu ya wena,
Ni kutatisa gonkle a wusungukati ga wena.
5 Hina hi ta kana a hanyiselelweni wa wena,
A ka bito ga Nungungulu wa hina hi ta vumelela a migiyo ya hina:
Jehova i ta tatisa konkle a kukombela ka wena.
6 Makunu mina nza zi tiba lezaku Jehova i hanyisa a totilweko wa yena;
Yena i ta hlamula yena hi le tilweni ga yena ga kubasa
Zinwe hi ntamo wa kuhanyisa wa canga ga xinene ga yena.
7 Banwani ba tsumba tikareteni, banwani lomo mahaxini;
Kanilezi hina hi ta maha a kumbuketa a bito ga Jehova a Nungungulu wa hina.
8 Bona ba koramile lahasi ba wile;
Kanilezi hina hi yimile, na hi kutseka na hi longamile.
9 Ponisa, Jehova:
Nga a Hosi yi hlamula hina laha na hina na hi bitana.

LISIMU 21.

1 A hosi yi ta tsaka a ntanweni wa wena, O Jehova;
Ni le kuhanyiseni ka wena i ta tsakisa kuyini hi kukulisilweko!
2 Wena hi wena u nyikileko yena a kuxuba ka mbilu ya yena,
Na u nga kobetangi a kuwutisa ka milomu ya yena. [Sela
3 Hakuba wena u klanganyetako yena hi zikatekiso za sasisiso:
Wena u klatekako a xidlodlo xa wukosi xa nzalama yi hlutekileko hehla ka hloko ya yena.
4 Yena a wutisako a wutomi ga wena, wena u nyikako gona ka yena,
Wona masiku ma nabalatileko kala kupinzuka ni kupinzuka.
5 A wukosi ga yena ga hombe a kuhanyiseni ka wena:
A kudzunziwa ni wukosi wena u klatekile hehla ka yena.
6 Hakuba wena u mahako yena a hunzelela a kukatekiswa kala kupinzuka:
Wena u mahako yena a tsaka hi kubuma kubakoneni ka wena.
7 Hakuba a hosi yi tsumbako ka Jehova;
Na hi kota ya wuranza ga loye a Hunzeleleko Kuklakuka yena a nga ta tsekatsekiswa.
8 A canja ga wena gi ta kuma bonkle a balala ba wena;
A canja ga wena ga xinene gi ta kuma bonkle labo ba bengako wena.
9 Wena u ta maha bona kwatsi hi kungengemela ka pingo hi xikatini xa zanga ya wena:
Jehova i ta kadamula bona lomo zangeni ya yena.
Ni nzilo wu ta mita bona.
10 A mihanzo yabye wena u ta yi lobisa yi suka misabeni,

Ni mbewu ya*b*ye yi suka xikari ka banana ba banhu.
11 Hakuba bona ba xubile a kubiha ba vukela wena;
Bona ba xurisilwe hi gujeguje lego bona ba nga *z*i kotiko akuba ba gi tiyisa.
12 Hakuba wena u ta maha bona a kufulara a hlana wa*b*ye;
Wena u ta longisa hi tisinga ta mawura ya wena u vukela a ngohe ya*b*ye.
13 Nga wena u be u *k*lakusilweko, O Jehova, hi ka ntamo wa wena:
*Z*ingaho hina hi ta yimbelela ni kudumisa a ntamo wa wena.

LISIMU 22.

1 Nungungulu wa mina, Nungungulu wa mina, hiyini wena u tsikileko mina ke?
Hiyini wena u nga kule leyo a ku vuneteleni mina, ni kuhlokiswa ka mina ke?
2 O Nungungulu wa mina, nza bahuwa hi xikatini xa siku, kanile*z*i wena a ku hlamulangi;
Na hi nguba ya laha wusikwini, mina a nzi miyelangi.
3 Kanile*z*i wena hi wena u basileko,
O wena loye u akako a kudumiswa ka Israeli.
4 A badadani ba hina ba lo tsumba ka wena;
Bona ba lo tsumba, na wena u lo *k*la*k*lisa bona.
5 Bona ba lo bahuwa ka wena, na bona ba wa *k*la*k*lisilwe:
Na bona ba wa lo tsumba ka wena, na bona ba wa nga wiswangi a tingana.
6 Kanile*z*i mina nzi xiwungwani, na nzi nga hi yena munhu;
A nzukano ya banhu, ku*k*langamelwa ka banhu.
7 Bon*k*le labo ba wonako mina ba hleka mina ba tseketsela:
Bona ba su kengekenge a milomu, ba zibiza a tihloko, baku,
8 Nyikela a wutsumbu ga wena a ka Jehova;
Nga yena a hlanguta yena: na u wona le*z*aku yena wa xalaliswa hi ka yena.
9 Kanile*z*i wena hi wena u tekile mina hi lomo rum*b*yini;
Wena u mahako mina a kutsumba laha na nza ha hi hehla ka xifuba xa mamani wa mina.
10 Nzi wa lo hoxwa hehla ka wena hi le rum*b*yini;
Wena hi wena Nungungulu wa mina cima a mamani wa mina a nga wa *t*rele mina.
11 U nga bi kule na mina hakuba; hakuba a *z*ikarato *z*i hi ku suhani;
Hakuba laho a ku kona a nga vunetelako.
12 A tikuzi to tala ti pomele mina;
A tikabi ta ntamo ta le Baxani ti tsamile ti ranzela mina.
13 Bona ba kiyala hehla ka mina hi milomu ya*b*ye,
Kwatsi hi ngala yi pamileko ni yi dzumako.
14 Mina nzi halatilwe lahasi kwatsi i mati,
Ni won*k*le a marambu ya mina ma kuyukile ma*k*langanweni:
A mbilu ya mina kwatsi i sera;
Yona yi nyekisilwe nzeni ka mina.
15 A ntamo wa mina wu omile kufanana ni xirengele;
Ni lirimi la mina li namarele tihlayeni ta mina;
Na wena u nehile mina le tsutsungwanini wa kufa.
16 Hakuba a tim*b*yana ti pomele mina:
A *k*lawa wa batiri ba kubiha wu kamanyetile mina;
Bona ba poroketile a man*d*la ya mina ni mikonzo ya mina.
17 Mina nzi hlaya a marambo ya mina won*k*le.
Bona ba lo cuwuka ba honokela mina;
18 Bona ba lo abelana a tinguwo ta mina xikari ka bona,
Ni hehla ka nganju ya mina bona ba lo hlahluba a tihlolo.
19 Kanile*z*i nga wena u nga hi kule nguvu, O Jehova:
O wena a muhlanguti wa mina, ha*k*lisa wena a ku vunetela mina.
20 *K*la*k*lisa a muhefemulo wa mina le supadweni,
A ranzekako wa mina le nta*n*weni wa m*b*yana.
21 Ponisa mina le milonwini ya tingala;
Ina, le timhonzweni ta tinyari wena hi wena u hlamuleko mina.
22 Nzi ta *k*la*k*lambutela a bito ga wena xikari ka bamaka*b*ye ba mina:
A xikari ka gotsobanyano nzi ta dumisa wena,
23 *N*wina labo mu cabako Jehova, dumisani yena;

*N*wina *n*wen*k*le a mbewu ya Jakobe,
dumisani yena;
Yimani xica*b*yeni xa yena, *n*wina
*n*wen*k*le a mbewu ya ka Israeli.
24 Hakuba yena i wa nga nyenyangi
ge ni kuswihata a kuhlokiswa ka
a hlokisilweko;
Ge yena ni ku fihla a ngohe ya yena
a ka yena;
Kanilezi laha yena a bahuwa ka ye-
na, wa zizwa.
25 Hi ka wena kuta a kudumisa le go-
tsabanyanweni wa hombe:
Nzi ta riba a zifungo za mina ma-
hlweni ka bona labo ba cabako
yena.
26 Ni barulileko ba taga ba ta xuri-
swa;
Ba ta dumisa Jehova labo ba hlota-
ko ka yena:
Nga a mbilu ya *n*wina yi hanya kala
kupinzuka.
27 Kon*k*le a kugumelwa ka misaba ku
ta alakanya ni ku wuyela ka Je-
hova;
Ni ton*k*le a tixaka ta misaba ti ta
kozela mahlweni ka wena.
28 Hakuba a mifumo nja Jehova;
Na yena hi mufumeli hehla ka mi-
fumo.
29 Bon*k*le ba kulukileko ba misaba ba
taga ni kukozela;
Bon*k*le labo ba fambileko lahasi ba
ta korama mahlweni ka yena,
Hambu loye a nga zi kotiko a ku-
hlayisa a muhefemulo wa yena wu
hanya.
30 A mbewu yi ta kozela yena;
Kona ku ta *b*yeliwa hi Hosi a ka xi-
zukulwana xi gamelako.
31 Bona ba tata ni ku*k*la*k*lambuta a ku-
lulamisisa ka yena
A ka banhu labo ba ta nga *t*ralwa,
lezaku yena i mahile kona.

LISIMU 23.

1 Jehova hi murisi wa mina; nzi nga
ta vumala.
Wa nzi e*k*lelisa mikobeni yo nyuka;
A nzi rangelako mina mamatini ya
malenga.
3 A wuyiselako a muhefemulo wa mi-
na:
A rangelako mina lomo n*d*leleni ya
kululamisisa hi kota ya bito ga ye-
na.
4 Ina, hambu mina nza ku famba nzi
tsemakanya a nzelelo wa nzhuti
wa kufa,
Nzi nga ta caba a kubiha; hakuba
wena u nga zi*n*we na mina;
A nhonga ya wena ni cetengelo wa
wena, za cabelela mina.
5 Wena u longiselako a meza a kuba-
koneni ka balala ba mina:
Wena hi wena u totileko a hloko ya
mina hi mafura;
A kopo ya mina ya pupuma.
6 Hakunene a kusasa ni kuranzaka-
wunene ku ta lanzela mina won*k*le
a masiku ya wutomi ga mina;
Mina nzi ta tsama n*d*lwini ya ka
Jehova kala kupinzuka.

LISIMU 24.

1 A misaba nja Jehova, ni talisiso
wa yona;
A tiko, ni bon*k*le labo ba tsamako
ka gona.
2 Hakuba yena i sangulile yona hehla
ka mabimbi,
Ni yi tiyiseta yona hehla ka mintalo.
3 Hi mani a ta kanziya le tsurini wa
Jehova?
Na a hi mani a ta nga yima le wu-
tsa*n*weni ga yena ga kubasa?
4 Yena loye a na nga ni man*d*la ma
hlazekileko, ni mbilu yi basileko;
Loye a nga *k*lakusangiko a muhefe-
mulo wa yena le kohlakalweni,
Loye a nga hlambanyangiko hi ku-
kohlisilweko.
5 Yena i ta amukela a kukatekiswa
hi le ka Jehova,
Ni kululamisisisa ka le ka Nungu-
ngulu wa kuhanyiswa ka yena.
6 Lexi hi xizukulwana ya bona labo
ba hlotako ka yena,
Loye a hlotako a ngohe ya wena,
yena Jakobe. [Sela
7 *K*lakusani a tihloko ta *n*wina, O
*n*wina tinyangwa:
Na nga *n*wina mu be mu *k*lakusi-
lweko, *n*wina tibati ti pinzukeli-
silweko:
Ni Hosi ya wukosi yi ta engena.
8 Hi mani a Hosi ya wukosi?
Jehova wa ntamo ni wunhenha, Je-
hova i nhenha le kulweni.
9 *K*lakusani a tihloko ta nwina, O
*n*wina tinyangwa;
Ina, *k*lakusani tona, *n*wina tibati ti
pinzukelisilweko:
Ni Hosi ya wukosi yi ta engena.
10 Hi mani a hosi ya wukosi?
Jehova wa maban*d*la,
Yena hi yena a na nga a Hosi ya
wukosi. [Sela

LISIMU 25.

1 A ka wena, O Jehova, nza maha mina a ku*k*lakusa a muhefemulo wa mina.
2 O Nungungulu wa mina, a ka wena mina nzi tsumbile,
Nga mina nzi nga wiswa a tingana;
Nga ni balala ba mina ba nga kani hehla ka mina.
3 Ina, a nga kona loye a rinzeleko wena a ta nga wiswa a tingana:
Bona ba ta wiswa a tingana labo ba wulawulako hi kuhle*b*yilweko na i haba nanzu.
4 Kombisa mina a tin*d*lela ta wena, O Jehova;
Gonzisa mina a misoko ya wena.
5 Rangela mina lomo zineneni za wena, ni kugonzisa mina;
Hakuba wena hi wena a Nungungulu wa kuhanyisa ka mina;
Hakuba nza rinzela wena gon*k*le a siku.
6 Alakanya, O Jehova, a ti*t*ralo ta wunene ga wena ni kuranzakawunene ga wena;
Hakuba bona ba wa sina ba hi ba kaleloko.
7 U nga alakanyi a zionho za wu*s*wa ga mina, ge hambu zihambunyetiso za mina:
Kukotisa hi kuranzakawunene ga wena alakanya wena mina,
Hi kota ya kusasa ka wena, O Jehova.
8 A kusasa ni kulongama hi Jehova:
Hikwalaho yena i ta gonzisa a baonhi le n*d*leleni.
9 A ba wunene i ta ba rangela yena hi nongameto;
Ni ba wunene i ta ba gonzisa a n*d*lela ya yena.
10 Yon*k*le a misoko ya Jehova yi hi kuranzakawunene ni zinene
A ka labo ba hlayisako a xivumelwano xa yena ni wukustumunyelo ga yena.
11 Hakuba hi kota ya bito ga wena, O Jehova,
Ribalelela a kugoha ka mina, hakuba ka hombe.
12 Hi wihi a munhu loye a cabako Jehova?
Yena i ta mu gonzisa lomo n*d*leleni leyo yena a ta nga famba ha yona leyo yena a ta nga langa.
13 A muhefemulo wa yena wu ta tsama kuhumuleni;
Ni mbewu ya yena yi ta fumela a tiko.
14 A wungana ga ka Nungungulu gi *z*i*n*we na bona labo ba cabako yena;
Na yena i ta kangeta bona a xivumelwano xa yena.
15 A mahlo ya mina ma la su tsoma ma ku tsonono ka Jehova;
Hakuba yena i ta tsusa a mikonzo ya mina le yi huma kukwekeleni ka likoka.
16 Hunzuluka wena ka mina, ni ku maha a ti*t*ralo ka mina;
Hakuba mina nzi hahlukile nzi hlokisilwe.
17 A *z*ikarato *z*a mbilu ya mina *z*i enzelekelene:
O humesa wena mina lahan*d*le ka tikuruxu ta mina.
18 Pimisisa hi kuhlokiswa ka mina ni kubayisa ka mina;
Ni kutsetselela kon*k*le a kugoha ka mina.
19 Pimisisa hi balala ba mina, hakuba bona ba tele;
Na bona ba benga mina hi libengo la timbiti.
20 O hlayisa a muhefemulo wa mina, ni ku*k*la*k*lisa mina:
Nga mina nzi nga wiswi a tingana, hakuba nza teka a wucabelo ka wena.
21 Nga a kulongama ni nongameto *z*i lonzowota mina,
Hakuba mina nzi rinzele ka wena.
22 *K*la*k*lisa Israeli, O Nungungulu,
A huma ka kon*k*le a kukarateka ka yena.

LISIMU 26.

1 Lamula mina, O Jehova, hakuba mina nzi fambile kulongameni ka mina:
Mina nzi tsumbile ka Jehova na i haba kun*d*lengan*d*lengiswa.
2 Hlola mina, O Jehova, ni ku ringa mina;
Tsebetela a mbilu ya mina ni malanga ya mina.
3 Hakuba a kuranzakawunene ga wena ku le mahlweni ka mahlo ya mina;
Na mina nzi fambile *z*ineneni *z*a wena.
4 Mina a nzi tsamangi ni banhu ba mawunwa;
Ge mina nzi nga ta famba ni bakalabeli.
5 Mina nza a benga a tsombano wa bamahi ba kubiha.

Mina a nzi nga ta tsama *zin*weni bakubiha.
6 Mina nzi ta hlaza a man*d*la ya mina nzi nga bi na nanzu;
*Z*ingaho mina nzi ta wukarela a alati ga wena, O Jehova;
7 Kasi mina nza fela a ku maha a gezu ga kunyika a kubonga akuba gi zwiwa.
Ni ku *b*yela hi ka yon*k*le a mitiro ya wena yi hlamalisako.
8 Jehova, mina nza ranza a wutsamo ga lomo n*d*lwini ya wena,
A wutsamo lego a wukosi ga wena gi akeleko.
9 U nga tsumbanyisi a muhefemulo wa mina *zin*we ni baonhi,
Ge a wutomi ga mina *zin*we ni banhu ba nkata;
10 A ka labo a canja ga*b*ye gi nga kubihisisa,
Ni ka canja ga*b*ye ga xinene gi tele hi kukalabela.
11 Kanile*z*i kwatsi ha mina, mina nzi ta famba kulongameni ka mina;
*K*la*k*lisa mina, ni kuba ni ti*t*ralo ka mina.
12 A konzo wa mina wa yima le wutsanweni gatsi:
Le tsombanweni mina nzi ta katekisa Jehova.

LISIMU 27.

1 Jehova hi kuwonekela ka mina ni kuhanyiswa ka mina;
Himani nzi ta nga mu caba?
Jehova ni ntamo wa wutomi ga mina;
Na ku hi mani loye mina nzi ta nga dzudzumela ke?
2 Laha a ba mahi kubiha ba kamanyeta mina a kuga a nyama ya mina,
Bona a babengi ba mina ni balala ba mina, bona ba retemukile ba lowa.
3 Hambu loko a maban*d*la ba gobile ma ranzela mina,
A mbilu ya mina a yi nga ta caba:
Hambu loko a impi yi suka yi vukela mina,
Hambulokoke mina nzi taba ni kutsumba.
4 Xilo xi*n*we lexo mina nzi wutisileko ka Jehova, lexo mina nzi hlota a nzako ka xona:
Lezaku kasi nza fela a kutsama lomo n*d*lwini ya ka Jehova won*k*le a masiku ya wutomi ga mina,
A kulanguta a wumburi ga Jehova,
Ni kuwutisa lomo tempeleni ya yena.
5 Hakuba hi masikwini ya kukarateka yena i ta hlayisa mina le wunyelam*b*yana ga xaxa wa yena:
A ka nzhuti wa tabernakele ga yena yena i ta nzi fihla mina;
Yena i ta *k*lakusa mina hehla ka ri*b*ye.
6 Na makunu a hloko ya mina yi ta *k*lakuswa hehla ka balala ba mina ba ranzeleko mina;
Na mina nzi ta nyikela nzeni ka tabernakele ga yena a mupahlelo wa litsako;
Mina nzi ta yimbelela, ina, nzi ta yimbelela a kudumisa ka Jehova.
7 Zwana, O Jehova, laha na mina na nzi bahuwa hi gezu ga mina:
Nga u hi ni ti*t*ralo ka mina, ni hlamula mina.
8 Laha wena u wulako, Hlotani *n*wina a ngohe ya mina; ni mbilu ya mina yi te ngalo ka wena,
A ngohe ya wena, Jehova, mina nzi ta yi hlota.
9 U nga fihli a ngohe ya wena le ka mina;
U nga hlongoli a nanza ga wena le zangeni:
Wena u wa kari u hi kuvuna ka mina;
U nga hoxi mina kule, ge ni ku tsika mina, O Nungungulu wa kuhanyisa ka mina.
10 Laha a dadani wa mina ni mamani wa mina ba tsikileko mina,
*Z*onake Jehova i ta kamukela mina.
11 Gonzisa mina a n*d*lela ya wena, O Jehova;
Rangela mina le n*d*leleni yi *d*lunyatilweko,
Hakuba hi balala ba mina.
12 U nga nyikeli mina le kuranzeni ka balala ba mina:
Hakuba bakustumunyu ba mawunwa ba sukile ba vukela mina,
Kwatsi hi labo ba hefemulako a titseku.
13 Mina nzi rerekile, saseka loku mina nzi kolilwe a ku wona a kusasa ka Jehova
A tikweni ga bahanyako.
14 Rinzela ka Jehova:
U be ni kutiyiseta, nga a mbilu ya wena yi ni kutiya hlana;
Ina, rinzela wena ka Jehova.

LISIMU 28.

1 A ka wena, O Jehova, nzi ta bitana:
Ribye ga mina, u ngabi mbebebe ka mina;
Ku nga taku, loku wena u miyela ka mina,
Mina nzi maha kota bona labo ba relelako lahasi rinzini.
2 Zwana a gezu ga mikongelelisiso ya mina, laha na nzi bahuwa ka wena,
Laha na nzi klakusa a mandla ya mina ngomama ni mucapa wa wena wa kubasa.
3 U nga kokeli mina kule zinwe ni ba kubiha,
Ni zinwe ni batiri kugoha;
Labo ba wulawulako a kurula zinwe ni baalakelwane babye,
Kanilezi i kohlakalo ku nzeni ka timbilu tabye.
4 Nyika bona kukotisa hi ka tiro wabye, ni kukotisa hi ka kubihisisa ka zimaho zabye:
Nyika bona kukotisa hi ka tiro wa mandla yabye:
Nyika ka bona a kukohlisa kabye.
5 Hakuba bona a ba katali hi mitiro ya Jehova,
Ge ni zimaho za mandla ya yena,
Yena i ta tsoba bona a nga ha engeti ku aka bona.
6 A katekiswe Jehova,
Hakuba yena i zwile a gezu ga mikongeleliso ya mina.
7 Jehova hi ntamo wa mina ni xiklangu xa mina;
A mbilu ya mina yi tsumbile a ka yena, mina nzi vunetelwe;
Hikwalaho a mbilu ya mina ya tsikiswa hi kukulisilweko;
Na hi lisimu la mina nzi ta dumisa yena.
8 Jehova hi ntamo wabye,
Na yena hi kokola ga kuhanyiswa ka a totilweko wa yena.
9 Hanyisa wena a banhu ba wena, ni kukatikisa a tsomba ya wena:
Nga u hi murisi wa bona kambe, ni kurwala bona kala kupinzuka.

LISIMU 29.

1 Tsawutelani a ka Jehova, O nwina a barisanyana ba tinhenha,
Tsawutelani a ka Jehova a wukosi ni ntamo.
2 Tsawutelani a ka Jehova a wukosi gi faneleko ka bito ga yena:
Kozelani Jehova hi gobo gi basileko.
3 A gezu ga ka Jehova gi le hehla ka mamati:
A Nungungulu wa wukosi a dzinzako,
Yena Jehova hehla ka mamati yo tala.
4 A gezu ga Jehova gi na ntamo wu tsingileko;
A gezu ga Jehova gi tele hi wukosi.
5 A gezu ga Jehova gi tsobako a tisedare;
Ina, Jehova wa tsoba a zipanzana a tisedare ta le Lebanoni.
6 Yena a mahako bona kambe a kuklula kwatsi i rolana;
Lebanoni na Sirioni kwatsi hi nyarana yiswa.
7 A gezu ga Jehova gi wombisa a kungengemela ka nzilo.
8 A gezu ga Jehova a ninginiza a xiwula;
Jehova a ninginizako a xiwula xa le Kadexe.
9 A gezu ga ka Jehova gi mahako a matrele ya timhuti a ku kloklora,
Ni klakleka a makwati a zisapa:
Ni lomo tempeleni ya yena a zilo zonklelele zi wulawula, a wukosi.
10 Jehova i lo tsama kwatsi i Hosi le Ntalweni;
Ina, Jehova i tsama kwatsi i Hosi kala kupinzuka.
11 Jehova i ta nyika a ntamo ka banhu ba yena:
Jehova i ta katekisa a banhu ba yena zinwe hi kurula.

LISIMU 30.

1 Mina nzi ta dzumeleta wena, O Jehova, hakuba wena u klakusileko mina hehla,
Na u nga mahangi a balala ba mina a kutsaka hehla ka mina.
2 O Jehova a Nungungulu wa mina,
Mina nzi bilehuwa ka wena, wena u cumile mina.
3 O Jehova, wena u nehile a muhefemulo wa mina hi le Xeole;
Wena hi wena u hlayisileko mina nzi hanya, lezaku mina nzi wa ta nga nzi yile le nzelelweni wa rinzi.
4 Yimbelelani a ka Jehova, O nwina bobasa ba yena,
Ni ku nyika a kubonga a ka bito ga yena gi kumbuketwako hi kubasa.
5 Hakuba a zanga ya yena hi nja xikatanyana;
A tomo ga yena ga xikati xa wutomi:

A kurila kutani ku tsamela a wusiku,
Kanilezi a litsako lita laha mixweni.
6 Kwatsi ha mina, mina nza ngalo a kuvuvumeni ka mina,
Cima nzi nga ta tsekatsekiswa.
7 Wena, Jehova, wa tomo ga mina wena u mahileko a xitsunga xa mina a ku yima xi tiya:
Wena u fihlileko a ngohe ya wena; mina nzi wa karatilwe.
8 Mina nzi lo bahuwa ka wena, O Jehova;
Ni ka Jehova mina nzi maha a mukongeleliso;
9 Ku ta binzula yini hi nkata wa mina, laha na mina na nzi relela le rinzini?
Kasi a tsuri wu ta dumisa wena? wona wu ta *kla*klambuta a *z*inene za wena ke?
10 Zwana, O Jehova, nga u hi ni ti*t*ralo hehla ka mina:
Jehova, nga wena u hi kuvuna ka mina.
11 Wena hi wena u hunzuleko a ka mina a mikosi ya mina akuba minkino;
Wena u susileko a nguwo ya mina ya tisakwa, ni ku ambexa mina hi tsakiselo:
12 Hi kugumelwa kasi mina nza fela a ku yimbelela a kudumisa a ka wena, nzi nga bi nzi miyetilweko.
O Jehova a Nungungulu wa mina, mina nzi ta nyika kubonga ka wena kala kupinzuka.

LISIMU 31.

1 A ka wena, O Jehova, nza maha ku teka a wucabelo;
Nga mina nzi nga wiswi a tingana:
*Kla*klisa mina hi ka kululamisisa ka wena.
2 Koramisa a n*d*lebe ya wena ka mina; *kla*klisa mina hi kuha*k*lisilweko:
Nga wena u maha ka mina kota a ri*b*ye ga ntamo,
A yin*d*lu ya kuvikela a kuponisa mina.
3 Hakuba wena hi wena a ri*b*ye ga mina ni kokola ga mina;
Hikwalaho hi ka bito ga wena rangela mina ni kuheleketa mina.
4 Hlomula mina lomo likokeni lomo bona ba li bekileko hi ku fihleleko ba dembela mina;
Hakuba wena hi wena a kokola ga mina.
5 A ka canja ga wena nzi nyikela a moya wa mina:
Wena u *kla*klisileko mina, O Jehova, wena a Nungungulu wa *z*inene.
6 Mina nza benga bona ba katala hi mawunwa ma nga nyawuliko;
Kanilezi mina nza tsumba ka Jehova.
7 Nzi ta tsaka ni kubuma kuranzenikawunene ga wena;
Hakuba wena u wonileko a hlokiselelo ya mina:
Wena u wonileko a muhefemulo wa mina tsekulelweni wa mina;
8 Na a ku valelangi mina le canjeni ga balala ba mina;
U yimisileko a mikonzo ya mina le wutsa*n*weni gi anamileko.
9 Nga u hi ni ti*t*ralo ka mina, O Jehova, hakuba nzi lomo ti kuruxwini:
A mahlo ya mina ma ku hokoloka hi hlomulo, ina, a muhefemulo wa mina ni miri wa mina.
10 Hakuba a wutomi ga mina gi hungutekile hi zixaniso,
Ni malembe ya mina hi mahika;
A ntamo wa mina wa tsanzeka hi kota ya *z*igoho za mina,
Ni marambu ya mina ma su ku hlekahleka.
11 Hakuba hi ka bon*k*le a balala ba mina nzi mahile a nzhukano,
Ina, a ka baakelwane ba mina hi kuenzelekilweko,
Ni kucaba ka batolobeleneko ba mina:
Bona ba lo nzi wonako le han*d*le ba lo tsutsuma ka mina.
12 Mina nzi ribakelwe kwatsi munhu a fileko le kupi*n*weni:
Mina nzi kwatsi nzi xi*b*ya xi *t*ran*d*lesilweko.
13 Hakuba mina nzi zwile a mahlebo ya manyingi,
A kutsisa ma*k*lelweni won*k*le:
Laha na ba lo teka a xikungo katigi*n*we ba vukela mina,
Ba lo kucetela a ku teka a wutomi ga mina.
14 Kanilezi nzi tsumbile ka wena, O Jehova:
Nzi te ngalo, Wena hi wena a Nungungulu wa mina.
15 A *z*ikati za mina *z*i lomo canjeni ga wena:
*Kla*klisa mina le canjeni ga balala ba mina, le ka bona labo ba xanisako mina.

16 Maha a ngohe ya wena ku woninge
hehla ka nanza ga wena:
Ponisa mina hi ka kuranzakawunene
ga wena.
17 Nga nzi nga wiswi a tingana, O
Jehova; hakuba mina nzi bitanile
ka wena:
Nga a bakubiha ba wiswa a tinga-
na, nga bona ba miyeliswa le Xe-
ole.
18 Nga a milomu yi hembako wunwa
yi dumariswa,
Leyo yi wulawulako yi vukela a lula-
mileko hi ku*k*langamelilwe.
A *zin*we ni ba matsanza ni bakonyo-
lozi.
19 O gi kulisile kuyini a wukulu ga
wena,
Lego wena u gi beketeleleko ka bona
labo ba cabako wena,
Lego wena u mahileko ka bona labo
ba tekako a wuponelo ka wena,
Mahlweni ka barisanyana ba banhu!
20 A nzhutini wa kubakona ka wena u
ta fihla bona ka le gujegujeni ga
munhu:
U ta hlayisa bona hi kufihlilweko
lomo xaxeni ba suka ku kukaneti-
saneni ka tirimu.
21 A katekiswe Jehova;
Hakuba i kombisile a mahanjalati ya
kuranzakawunene ga yena le nze-
ni ka muti wa ntamo.
22 Kwatsi nzi mina, nzi wulile xiha*k*le-
ni xa mina,
Nzi tsemilwe le mahlweni ka mahlo
ya wena;
Ahembalokoke wena u lozwa a gezu
ga mikongelisiso ya mina,
Laha na nzi lo bahuwa ka wena.
23 O ranzani Jehova, *n*wina bobasa ba
yena:
Jehova, a lonzowotako a kolekile-
ko,
Hi kutatisilweko a ncacazelako ye-
na loye a mahako hi ka matsa-
nza.
24 Nga u hi ni ntamo, nga a mbilu ya
wena yi tiya hlana,
*N*wen*k*le *n*wina labo mu tsumbako
ka Jehova.

LISIMU 32.

1 I katekisilwe yena loye a zihambu-
nyetiso za yena zi tsetselelweko,
A wihi a kuonha ka yena ku fene-
ngetilweko.
2 I katekisilwe a munhu a wihi Jeho-
va a nga mu hlayeliko a kugoha,
Ni moya wa wihi wu nga hiko na
kukalabela.
3 Laha mina nzi rutisile nzi miyela, a
marambu ya mina ma ku gu*k*la-
gu*k*la
Hi kuketa ka mina kulongolokako
ni gon*k*le siku.
4 Hakuba a siku ni wusiku a canja ga
wena gi wa binzile hehla ka mina:
A kutsakama ka mina ku lo hunzu-
lwa kwatsi kubalela ka ximumu.
[Sela
5 Nzi ku tibisile a kuonha ka mina
ka wena,
Ni kugoha ka mina a zi ku fihlangi:
Nzi te ngalo, Nzi ta vumela a ziha-
mbunyetiso za mina ka Jehova;
Wena u lo tsetselela a kubiha ka
kuonha ka mina.
6 Hakuba hi lezi nga bona labo ba hi
ni wunungungulu ba kombela ka
wena a xikatini laho wena wa ha
kunwako:
Hakunene laha a mamati ya hombe
ma kulungako wona ma nga ta
cikelela ka yena.
7 Wena hi wutsamo ga kufihlala ka
mina; wena u ta lonzowota mina
le kukaratekeni;
U ta ranzela mina hi tisimu ta ku-
*k*la*k*liswa. [Sela
8 Mina nzi ta byeletela wena ni kugo-
nzisa wena a n*d*leleni leyi wena u
ta nga famba:
Nzi ta lomba wena a wusungukati
hi tihlo ga mina hehla ka wena.
9 Nga *n*wina mu nge kwatsi mu haxi,
kutani kwatsi muesela, lego gi nga
hiko na kupima;
Lego a kufuya ka gona hi gobo ni
matomu ni ku tsimbeta wona,
Ku nga taku wona ma nga ta tsine-
la ka wena.
10 A zixaniso zo tala zi taba ka wa ku-
biha:
Kanilezi loye a tsumbako a ka Je-
hova, a kuranzakawunene ga ye-
na ku ta ranzela yena.
11 Nga mu tsaka a ka Jehova, bumani
*n*wina, mu lulamileko;
Na mu guwa ga litsako, *n*wina
nwen*k*le labo mu lulamileko bi-
lwini.

LISIMU 33.

1 Tsakani a ka Jehova, O *n*wina ba
lulamileko:
A kudumisa ku nyalidede ka ba lo-
ngamileko.

2 Nyikani a kubonga a ka Jehova hi xitende:
Yimbelelani *z*izimba ka yena wucenje ga tingoti ta kumi.
3 Yimbelelani a ka yena a xizimba xi*s*wa;
Banani hi ku*k*larihisilweko *z*i*n*we hi gezu ga guwa.
4 Hakuba a mhaka ya ka Jehova yi longamile;
Hakuba won*k*le a tiro wa yena wu mahilwe hi kukolekisisa.
5 Yena a ranzako a kululama ni nongameto:
A misaba yi tela hi kuranzakawunene ga ka Jehova.
6 Hi mhaka ya ka Jehova a matilo ma lo mahiwa,
Ni maban*d*la ya kona hi kuhe xa nomu wa yena.
7 A bingeretelako a mamati ya bimbi katigi*n*we kwatsi i nhulu:
A beketelelako a mueta lomo tin*d*lwini ta kubeketelela.
8 Nga yon*k*le a misaba yi caba Jehova;
Nga bon*k*le a baakileko a ba tiko ba yima hi xica*b*yo mahlweni ka yena.
9 Hakuba i lo wulawula, na kona ku wa mahekile;
I wa leletele, na kona ku lo yima hi kuha*k*lisa.
10 Jehova a nehako a xikungo xa mifumo a kuhlelelekeni;
A mahako a kualakanya ka banhu ku nga nyawuli.
11 A xikungo xa ka Johova xi yimako hi kutiyisa kala kupinzuka,
A kualakanya ka mbilu ya yena ka *z*on*k*le *z*izukulwana.
12 Wu katekisilwe a mufumo lowo Nungungulu a nga Jehova,
Ni banhu labo yena a ba hlawulileko a kuba a tsomba ya yena.
13 Jehova i lo cuwuka hi le tilweni;
Yena a langutako bon*k*le a barisa nyana ba banhu;
14 Hi le wutsa*n*weni ga kuaka ka yena wa cuwukisa
Hehla ka bon*k*le a ba akileko ba misaba,
15 Yena loye a wumbako a timbilu ta bona bon*k*le,
Yena a pimako hi won*k*le a mitiro ya*b*ye.
16 A ku kona a hosi yi hanyisilweko hi wu*d*lemo ga maban*d*la:
A wanuna wa nhenha a nga *k*la*k*liswi hi ntamo wa hombe.
17 A haxi gi hi xilo xi nga nyawuliko a wuponelo:
Ge gona ni ku*k*la*k*lisa a munhu hi ntamo wa gona wa hombe.
18 Languta, a tihlo ga ka Jehova gi hehla ka bona labo ba cabako yena.
Hehla ka bona labo ba tsumbako ka kuranzakawunene ga yena;
19 A ku*k*la*k*lisa a mihefemulo ya*b*ye le kufeni,
Ni kuhlayisa ba hanya le n*d*laleni.
20 A mihefemulo ya hina yi rinzele ka Jehova:
Yena hi kuvuna ka hina ni xi*k*langu xa hina.
21 Hakuba a timbilu ta hina ti ta tsaka ka yena,
Hakuba hina hi tsumbileko bitweni ga yena ga kubasa.
22 Nga a kuranzakawunene ga wena,
O Jehova, ku hi hehla ka hina,
Kukotisa hilezi hina hi tsumbileko ka wena.

LISIMU 34.

1 Nzi ta katekisa Jehova a ka *z*on*k*le a *z*ikati:
A kudumisa ka yena hi ta kusimamisa ku taba lomo no*n*wini wa mina.
2 A muhefemulo wa mina nzi ta maha wona wu kukumuka ka wona ka Jehova:
Ni bawunene ba tazwa ha kona ba ta tsaka.
3 O *k*lakusani Jehova *z*i*n*we na mina,
Na nga hina hi kukumuxa a bito ga yena katigi*n*we.
4 Nzi lo hlota Jehova, na yena i lo nzi hlamula,
Na i lo nzi *k*la*k*lisa kucabeni ka mina kon*k*le.
5 Bona ba lo cuwuka ka yena na ba lo bangamela;
Ni tingohe ta bona cima ti nga ta kuba ti kanganyisilwe.
6 A munhu loyi wa xisiwana wa rila,
Jehova i zwile yena,
Na hanyisile ka kon*k*le kurateka ka yena.
7 A ngelosi ya ka Jehova yi gobile yi ranzela bona labo ba cabako yena,
Yi *k*la*k*lisako bona.
8 O ringani ni ku wona le*z*aku Jehova i sasekile:
I katekisilwe a munhu loye a tekako a wuponelo ka yena.
9 O cabani Jehova, *n*wina bobasa ba yena;

Hakuba a ku kona a ku vumala ka
bona labo ba cabako yena.
10 A marole ya tingala ma vumala, ni
kuzwa a *ndlala*;
Kanilezi bona labo ba hlotako Jehova
ba nga ta vumala a xilo xi*n*we
xo saseka.
11 Ngonani, *n*wina banana, ingisani ka
mina:
Nzi ta gonzisa *n*wina a xica*b*yo xa
ka Jehova.
12 I kwihi a munhu loye a xubako a
wutomi,
Ni kuranza a masiku yo tala, kasi
wa fela ku wona kusasa?
13 Hlayisa a lirimi la wena kubiheni,
Ni milomu ya wena kuwulawula a
makalaba.
14 Sukani kubiheni, mu maha a kusasa;
Hlotani a kurula, ni ku lanzela kona.
15 A mahlo ya Jehova ma ngomama ni
ba lulamileko,
Na tin*d*lebe ta yena ti vululekile le
huwani ya*b*ye.
16 A ngohe ya Jehova yi vukela bona
labo ba mahako a kubiha,
A ku tsema a kualakanywa ka bona
laha misabeni.
17 A ba lulamileko ba lo rila, na Jehova
i zwile,
Ni ku i *k*la*k*lisile bona a ka zon*k*le
zikarato za bona.
18 Jehova i kona ku suhani ka bona labo
ba tsobekileko mbilwini,
A hanyisako labo ba nga ni mbilu yi
panzekileko.
19 Ku tele a kuhlokiselelwa ka ba lulamileko;
Kanilezi Jehova wa *k*la*k*lisa ka kona
kon*k*le.
20 Yena a hlayisako won*k*le a marambu
ya yena:
Ge ni gi*n*we ga wona a gi tsobekangi.
21 A kubiha ku ta daya a wa kubiha;
Na labo ba bengako a kululamisisa
ba ta ba konekile.
22 Jehova a *k*la*k*lisako a muhefemulo
wa malanza ya yena;
A nga kona wa bona labo ba tekako
a wucabelo ka yena ba ta koneka.

LISIMU 35.

1 Vukela wena, O Jehova, zi*n*we na
labo ba kanetisanako zi*n*we na mina:
Lwana wena u vukela labo ba lwako
ba vukela mina.
2 *K*lemerela a xi*k*langu ni ngenge,
Ni ku yima akuba kuvuna ka mina.
3 Hlomula kambe a *k*lari, ni ku tsanga
a *nd*lela ya bona labo ba hlongolako
mina:
Wula ka muhefemulo wa mina, Nzi
kuhanyiswa ka wena.
4 Nga bona ba wiswa a tingana ni ku
nehwa ku nga dzunziwini labo ba
hlotako a muhefemulo wa mina:
Nga bona ba *k*leliswa ha xitsakwana
ni kukanganyiseka labo ka hlebako
hi kulamatwa ka mina.
5 Nga bona ba kukwatsi i mungu mahlweni
ka mheho,
Ni ngelosi ya ka Jehova ka panzanya
bona.
6 Nga a *nd*lela ya*b*ye yi maha a munyama
ni kuretemukela,
Ni ngelosi ya ka Jehova yi hlolako
bona.
7 Hakuba hi lahan*d*le ka nanzu bona
ba fihlele mina a likoka la*b*ye lomo
nzeni ka rinzi;
Hi lahan*d*le ka nanzu bona ba nkelile
a rinzi ga muhefemulo wa mina.
8 Nga a kulo*b*yiswa ku cikela ka yena
hi xitsuketi;
Na nga a likoka la yena lolo a li fihlileko
li pasa a wutsumbu ga yena:
Hi kulo*b*yiswa nga yena a wela ka
lona.
9 Ni muhefemulo wa mina wu ta tsaka
ka Jehova;
Wona wu ta buma hanyiselweni wa
yena.
10 Won*k*le a marambu ya mina ma ta
wula, Jehova, hi mani a fananako
na wena,
Loye a *k*la*k*lisako a xisiwana ka loye
a na nga ni ntamo ka yena,
Ina, a xisiwana ni muvumali a ka
yena loye a pangako yena ke?
11 A bakustumunyu ba nga lulamangiko
ba vuka;
Bona ba wutisa mina hi zilo lezi mina
nzi nga zi tibiko.
12 Bona ba ncacazela mina a kubiha hi
kusasa,
A kualwa ka muhefemulo wa mina.
13 Kanilezi kwatsi ha mina, loku ba wa
ba*b*ya, a tinguwo ta mina ti wa hi
tinguwo ta tisakwa:
Mina nzi lo hlokisa a muhefemulo
wa mina hi kuyila;
Ni mukombelo wa mina wu *k*lelela
a xifubeni xa mina.
14 Nzi lo tsimbeta a wutsumbu ga mina
kwatsi hi loku a wa hi mungana
wa mina kutani maka*b*ye wa mina:

Nzi lo korama lahasi nzi rilwa, kwatsi hi mu*n*we a rilelako mamani wa yena.
15 Kanilezi kuhlokisweni ka mina ba lo tsakiswa, ni kutsombanyisa a wutsumbu ga*b*ye katigi*n*we;
A mahungu laya ba tsombanyiselako a wutsumbu ga*b*ye ba vukela mina, mina a nzi lo zi tibi;
Bona ba lo pfemula mina, a ba kawulangi.
16 Ku fanana ni bahanahanisako a batseketseli lomo mibuzweni,
Bona ba getsela hehla ka mina hi meno ya*b*ye.
17 Hosi, ku ta longoloka ku yini wena u cuwukela ke?
Ponisa a muhefemulo wa mina kulo*b*yisweni ba*b*ye,
A ranzakako wa mina le tingaleni.
18 Mina nzi ta nyika wena a kubonga le *k*langanweni wa hombe:
Nzi ta dumisa wena xikari ka banhu ba ku tala.
19 Nga bona labo ba nga balala ba mina hi kubihisilweko ba tsaki hehla ka mina;
Ge hambu bona ba nga zunyi hi tihlo labo ba bengako mina hi lahan*d*le ka nanzu.
20 Hakuba bona a ba nga wulawuli a kurula;
Kanilezi ba hleba a timhaka ti kohlisako a kuvukela bona labo ba rutisileko lomo tikweni.
21 Ina, ba vululile a milomu ya*b*ye ba vukela mina;
Ba te ngalo, Aha, aha, a mahlo ya hina ma wonile kona.
22 Wena u wonile kona, O Jehova, u nga rutisi u miyela:
O Hosi, u nga bi kule ka mina.
23 Vuxa a wutsumbu ga wena, u vukela a nongameto wu faneleko ka mina,
Kona ka nanzu wa mina, a Nungungulu wa mina ni Hosi ya mina.
24 Lamula mina, O Jehova a Nungungulu wa mina, kukotisa hi kululamisisa ka mina;
Nga ba nga bumi hehla ka mina.
25 Nga ba nga wuli lomo nzeni ka timbilu ta bona, Aha, zingaho hi wa nga ta maho lezo:
Nga ba nga wuli, Hina hi mitile yena.
26 Nga ba wiswa a tingana ni vilinganya katigi*n*we labo ba tsakako hi kulamatwa ka mina;
Nga ba ambexwa hi tingana ni ku nga dzunziwi labo ba kukumuxako a wutsumbu ga*b*ye ba vukela mina.
27 Nga bona ba hlalela hi kutsaka, ni ku buma, labo ba dzunzako a mhaka ya mina yi lulamileko:
Ina, nga ba wula hi kusimamisilweko, Jehova a be a kulisilweko,
Loye a nga ni kuxalala hi kuvuvumiswa ka nanza ga yena.
28 Ni lirimi la mina li ta wulawula hi kululamisisa ka wena
Ni kudumisa ka wena gon*k*le siku.

LISIMU 36.

1 A zihambunyetiso za bakubiha ku wula lomo nzeni ka mbilu ya mina,
A ku kona a xicawo xa ka Jehova mahlweni ka mahlo ya yena.
2 Hakuba yena i kohlisa a wutsumbu ga yena mahlweni ya yena *n*winyi,
Lezaku a kugoha ka yena ku wa nga ta ku*n*wa ku hi ku bengilweko.
3 A timhaka ta nomu wa yena ti hi libengo ni kukohlisa:
Yena i kawule a ku maha wa kutiba ni ku maha kusasa.
4 Yena wa hlebako a kugoha hehla ka mubedi wa yena;
Yena a yimisako a wutsumbu ga yena lomo u*d*leleni leyo yi nga sasekangiko;
Yena a nga swiriwiko hi kubiha.
5 A kuranzakawunene ga wena, O Jehova, ku le matilweni:
A kukoleka ka wena kucikele la matilweni.
6 A kululama ka wena ku fanana zitsunga za ka Nungungulu;
Ni kulamula ka wena kuetile ha hombe nguvu:
O Jehova, wena u lonzowotako a munhu ni xibanza.
7 Malongo ya ku yiniyini a kuranzakawunene ga wena, O Nungungulu!
Ni banana ba banhu ba teka a wucabelo lahasi ka nzhuti wa tipapa ta wena.
8 Ba ta xuriswa hi kutatisilweko hi kunonisisa ka yin*d*lu ya wena;
Na wena u ta maha bona banwa a congo wa kuxalala ka wena.
9 Hakuba zi*n*we na wena ku kona zibuka za wutomi:
A ka wonekeleni ka wena hina hi ta wona a kuwonekela.

10 O simamisa a kuranzakawunene ga wena ka bona labo ba tibako wena,
Ni kululama ka wena ka ba longamileko mbilwini.
11 Nga a konzo wa matsanza wu ngati wu ta vukela mina,
Na nga a canja ga wa kubiha gi nga hlongoli mina kule.
12 Laho a batiri bakubiha ba wileko:
Bona ba finzilitilwe lahasi, na ba nga ta zi kota kambe à vuka.

LISIMU 37.

1 U nga kwengeki a wutsumbu ga wena hakuba hi bamahi ba kubiha,
Ge hambu wena a kuba ni wukuxu u vukela bona labo ba tirako a ku nga hi ko kululama.
2 Hakuba bona lokuloku ba ta tse*n*wa kufanana ni *b*yanyi,
Ni kuwuna kwatsi i ku*b*yanyi wa kunyuka.
3 Tsumba ka Jehova, u maha kusasa;
U aka lomu tikweni, ni kugela lomu kukolekiseni ka yena.
4 Xalala a wutsumbu ga wena kambe ka Jehova;
Na yena i ta nyika wena a kuxuba ka mbilu ya wena.
5 Nyikela a n*d*lela ya wena ka Jehova;
Tsumba kambe ka yena, yena i ta neha kona ku hunza.
6 Na yena i ta maha a kululamisisa ka wena ku huma kwatsi kuwonekela,
Ni nongameto ya wena kwatsi hi laha mu*n*wini.
7 Humula ka Jehova, ni kurinzela hi lihlazambilu a ka yena:
U nga kwengeki a wutsumbu ga wena hakuba ha yena loye a vuvumako hi n*d*lela ya yena,
Hakuba hi munhu loye a nehisako a xikungo xa yena xa kubiha.
8 Kawula zangeni, u tsika a makulo:
U nga kwengeki a wutsumbu ga wena, ntsena kona ku komba ka ba mahi ba kubiha.
9 Hakuba a ba mahi ba kubiha ba ta tse*n*wa;
Kanilezi bona labo ba rinzelako ka Jehova, ba ta fumela a tiko.
10 Hakuba hi xikatanyana xitsongwani, a wa kubiha a nga ta ba kona:
Ina, wena hi kutsongomitilweko u ta xuba hi nzawu ya yena, na yena a nga ta kuba kona.

11 Kanilezi a bawunene ba ta fumela a tiko,
Na ba ta xalalisa a wutsumbu ga*b*ye hi talisiso wa kurula.
12 A wa kubiha wa hleba hi a longamileko,
Ni kugetsela hehla ka yena hi meno ya yena.
13 A Hosi yi ta hleka a ka yena;
Hakuba yena a wonako lezaku a siku ga yena gi tako.
14 A ba kubiha ba hlomule a supado ya*b*ye, ba kon*d*lile a wura ga*b*ye,
A ku hoxa lahasi a xisiwana ni muvumali,
A ku daya loye a longamileko n*d*leleni.
15 A supado ya*b*ye yi ta engena nzeni ka mbilu ya bona benyi,
Ni mawura ya*b*ye ma ta tso*b*yiwa.
16 I cuko ka lezi zi tsongwani a munhu a lulamileko a nga nazo
A ku hunza a talisiso wa wunyingi ga wa kubiha.
17 Hakuba a mawoko ya ba kubiha ma ta tso*b*yiwa;
Kanilezi Jehova wa ba kamukelako ba lulamileko.
18 Jehova wa tiba a masiku ya ba mbeleleko;
Ni tsomba ya*b*ye yi taba kala kupinzuka.
19 Ba nga ta wiswa a tingana hi xikatini xa kubiha;
Ni le masikwini ya n*d*lala ba taba ba xurisilweko.
20 Kanilezi a ba kubiha ba mbemba,
Ni balala ba ka Jehova ba taba fana na mafura ya tiivana:
Bona ba ta nyikiswa, le musini ba ta nyekiswa ba mbela.
21 A ba kubiha ba pemba, ba nga riha kambe;
Kanilezi ba lulamileko ba mahako hi ku*t*ralekisilweko, ba nyikako.
22 Hakuba labo ba katekisilweko ba yena ba ta fumela a tiko;
Ni labo ba rukatelweko ha yena ba ta tse*n*wa.
23 A kufamba ka munhu ku yimisilwe hi Jehova;
Yena a tsakako tin*d*leleni ta yena.
24 Hambu yena a kuwa, a nga ta hoxelwa magumo;
Hakuba Jehova a kamukelako bona hi canja ga yena.
25 Mina nzi wa kari nzi hi muswa, ni makunu nzi wa kale;

Kasike a nzi se ku wona a lulamileko a ku tsikiwa,
Ge ni mbewu ya yena a yi kombeli a zibaba.
26 Gonkle a siku gi longolokako yena a mahako hi kutralekisilweko, a ba nyika ba pemba;
Ni mbewu ya yena yi katekisilwe.
27 Sukani kubiheni, mu maha kusasa;
Ni ku tsama kala kupinzuka kambe.
28 Hakuba Jehova wa ranza a nongametiso,
A nga tsikiko a ba kubasa ba yena;
Bona ba lonzowotilwe kala kupinzuka:
Kanilezi a mbewu ya wa kubiha yi ta tsenwa.
29 A ba lulamileko ba taga tsomba ta tiko,
Ni kuaka ka gona kala kupinzuka.
30 A nomu wa ba lulamileko wu wulawula a kutibisisa,
Ni lirimu la yena li wulawula a nongameto.
31 A nawo wa Nungungulu wa yena wu lomo mbilwini ya yena;
A ku kona a xa zikanziyelo za yena xi ta nga retemuka.
32 A wa kubiha a rinzako hi a lulamileko,
A hlotako a ku daya yena.
33 Jehova a nga ta tsika yena lomo canjeni ga yena,
Ge ni kukona yena laha yena a lamulwako.
34 Rinzela a ka Jehova, ni ku hlayisa a ndlela ya yena,
Na yena i ta klakusa wena a kufumela a tiko:
Laha a wa kubiha a tsenwako, wena u ta wona kona.
35 Mina nzi wonile a wa kubiha le ntanweni wa hombe,
Ni kuandlalata a wutsumbu ga yena ku fana ni sinya yo nyukalaha yi mirileko kona.
36 Kanilezi a munwe a hunzako, ni, mangabye, yena i wa nga hi kona;
Ina, mina nzi lo hlota yena, kanilezi yena i wa nga hi na ku kunwa.
37 Pima hi munhu a mbeleleko, ni languta a longamileko;
Hakuba laho ku kona a kuxalala ka munhu wa kurula.
38 Kwatsi hi ba hambunyeti, ba ta lobyiswa katiginwe:
A kugumelwa ka bakubiha ba ta tsenwa.
39 Kanilezi a kuhanyiswa ka balulamileko ku ka Jehova;
Yena hi kokola gabye xikatini xa zikarato.
40 Na Jehova a vunetelako bona, a hlangutako bona:
Yena a hlangutako bona ka ba kubiha, a ponisako bona,
Hakuba labo ba tekile a wucabelo ka yena.

LISIMU 38.

1 O Jehova, u nga kawuki mina le zangeni ya wena;
Ge u nga tsayisi mina lomo kuhiseni ka ku nga xalaliswi ka wena.
2 Hakuba a tigalala ta wena ti namarele ti tiya ka mina,
Ni canja ga wena gi tsingisile a ku tsimbeketa mina.
3 Laho a ku kona wutomi ka nyama ya mina hi lulekisiso wa wena;
Ge a ku kona a kuhanya marambyini ya mina hakuba hi xionho xa mina.
4 Hakuba a zigoheketiso za mina zi hunzelele hlokweni ya mina:
Kwatsi hi nzwalo wu binzako zona zi binza nguvu ka mina.
5 A timbanga ta mina zi munzulukiso ti bolile,
Hakuba hi wupumbu ga mina.
6 Mina nzi zwile kubayisa nzi tsumbula lahsi hi kukulisilweko;
Mina nzi famba hi xirilo nzi longoloka ni gonkle a siku.
7 Hakuba a ziwunu za mina zi tatisilwe hi kuvura;
Laho a ku kona a wutomi lomu nyameni ya mina.
8 Mina nzi rerekile nzi tsingelwe hi kinyelelwa,
Nzi ketisilwe hi kota ya ku ngabi na rutisiso ka mbilu ya mina.
9 Hosi, konkle a kuxuba ka mina ku le mahlweni ka wena;
Ni kuketa ka mina a kufihlwangi le ka wena.
10 A mbilu ya mina yi gabatanako, ni ntamo wa mina wu tsanzekile ka mina:
Kwatsi hi kuwonekala ka mahlo ya mina, konawu ku fambile ka mina.
11 A baranzekako ba mina ni bangana ba mina ba yima kule ni tungu wa mina;
Ni maxaka ya mina ma yima hi le kule.

12 Bona kambe labo ba hlotako a wutomi ga mina ba dembela maziyo ha mina;
Na bona ba hlotako a kulamatwa ka mina ba wulawula a zilo zi kohlakalisilweko,
Ba alakanyela a kukohlisa gonkle siku gi longolokako.
13 Kanilezi ha mina, kwatsi nzi mbebebe, a nzizwi;
Na mina nzi kwatsi nzi munhu wa xiwiri loye a nga vululikoa nomu wa yena.
14 Inaka, mina nzi kwatsi nzi munhu loye a nga zwiko,
A nomu wa wihi ku nga hiko na za kutibyiwa.
15 Hakuba a ka wena, O Jehova, mina nza maha a kutsumba:
Wena hi wena u ta nga hlamula, O Hosi a Nungungulu wa mina.
16 Hakuba mina nzi te ngalo, Ba nga taku bona ba buma hehla ka mina:
Laha a konzo wa mina wu retemukako, bona ba su kukumuxa a wutsumbu gabye ba vukela mina.
17 Hakuba mina nzi longile a kuwa,
Ni kuxaniseka ka mina hi kusimamisilweko ku kona mahlweni ka mina.
18 Hakuba mina nzi klaklambuta a kuonha ka mina;
Nzi ta xaniseka hi xionho xa mina.
19 Kanilezi a balala ba mbakukana, ba ni ntamo;
Na bona labo ba bengako mina hi kuhohetisilweko ba enzelekelanile.
20 Bona kambe labo ba kleliselako a kubiha hi ka za kusasa
Mbalala a ka mina, hakuba mina nzi lanzelako a zilo lezo zi nga za kusasa.
21 U nga tsiki mina, O Jehova:
O Nungungulu wa mina, u nga be kule ka mina.
22 Mahe a xihakla a kuvunetela mina,
O Hosi, a kuhanyisa ka mina.

LISIMU 39.

1 Mina nzi te ngalo, Nzi ta celakota hi ndlela ya mina,
Kasi nza fela ku kala nzi nga onhi hi lirimi la mina;
Nzi ta hlayisa a nomu wa mina hi matomu,
Laha na wa kubiha a hi mahlweni ka mina.
2 Mina nzi wa hi xiwuri hi kumiyela, nzi su ku tiwitiwibi, hambu kona kusaseni;
Ni kuxaniseka ka mina ku la su vunjukela.
3 A mbilu ya mina yi wa ku hisa lomo nzeni ka mina;
Laha mina na nzi kufumela ku hisa nzilo;
Zonake mina nzi lo wulawula hi lirimi la mina:
4 Jehova, maha mina a ku tiba a kugumelwa ka mina,
Ni kuringana ka masiku ya mina, a ku ka kuyini;
Nga mina nzi tiba lezaku nzi xipumbureti.
5 Languta, wena u mahile a masiku ya mina kwatsi i pama wa canja;
Ni xikati xa wutomi ga mina a hi ncumo mahlweni ka wena:
Hakuba bonklelele banhu hi xikatini xatsi xa yena mbungulwani gi nga nyawuliko. [Sela
6 Hakunene bonklelele banhu ba fambako kuwonweneni ku nga nyawuliko;
Hakunene bona ba su karateka hi ku nga nyawuliko:
Yena a bingeretelako a mufuma na a nga mu tibi loye a ta nga tsombanyisela kona.
7 Na makunu, Hosi, nza ha rinzela yini mina?
A kutsumba ka mina ku lomo nzeni ka wena.
8 Klaklisa mina nzi suka zonkle a zihambunyetiso za mina:
U nga mahi mina a ku maha a nzhukano ya zipumbu.
9 Mina nzi wa hi xiwiri, a nzi vululangi a nomu wa mina;
Hakuba wena u mahileko kona.
10 Susa a kubiwa ka wena ka mina:
Mina nzi mbetisilwe hi xiwuta xa pama wa canja ga wena.
11 Laha wena hi kukawuka u mahako a ku luleka a munhu zigohweni,
Wena u mahako a wumbhuri ga yena a kunyamala kwatsi i sumba:
Hakunene bonklelele banhu a ba nyawuli. [Sela
12 Zwana a mukombelo wa mina, O Jehova, ni ku nyika a ndlebe ka kurila ka mina;
U nga rutisi u miyela a mihlotini ya mina;
Hakuba mina nzi mupfumba na wena,

A nzhubeti, kwatsi hi bon*k*lo badadani ba mina.
13 O vumela mina, kasi nza engeta nzi kuma a ntamo,
Hi mahlweni na nzi nga se ku suka leno, nzi nga bi nzi hi kona kambe.

LISIMU 40.

1 Mina nzi rinzele hi lihlazambilu ka Jehova;
Yena i pumunhile n*d*lebe ka mina, i zwile a huwa ya mina.
2 Yena i humesile mina kambe hi lomo kobo*k*lweni wa rinzi, hi lomo maropeni ya piriwa;
Na yena i jajekile a mikonzo ya mina hehla ka ri*b*ye, na yimisile a kufamba ka mina.
3 Na yena i bekile a xizimba xi*s*wa no*n*wini wa mina, kona a dumisa a ka Nungungulu wa hina:
A ba ku tala ba ta ku wona, ba ta caba,
Ba ta tsumba a ka Jehova.
4 I katekisilwe a munhu loye a mahako Jehova a kutsumba ka yena,
A nga kataliko hi bamatsanza, ge hambu ni labo ba hambukako *k*lelweni ba hemba wunwa.
5 Yi tele, O Jehova a Nungungulu wa mina, a mitiro yi hlamalisako leyi wena u yi mahileko,
Ni kualakanya ka wena loku ku nga ngomama na hina:
Yona a yi na kuxaxameta ka wena;
Loku mina nzi wa ta nga nzi *k*la*k*lambuta ni ku wulawula ha yona,
Yona yi tele ku hunza ku hlayiwa.
6 A mupahlelo ni munyikelo wena a kuxalaliswangi ka yona;
A tin*d*lebe ta mina wena u ti vululeko:
A munyikelo wa kuhiswa ni mupahlelo wa kuonha wena u nga *z*i wutisangiko.
7 *Z*onake ku lo wula mina, Manga*b*ye, mina nza tile;
Lomo petsweni wa buku kona ku tsalilwe ha mina:
8 Mina nza xalaliswa a ku maha a kuranza ka wena, O Nungungulu wa mina;
Inaka, a nawo wa wena wu lomo nzeni ka mbilu ya mina.
9 Mina nzi bilehungu ga mahungu ya litsako la kululamisisa le *k*langanweni wa hombe;
Manga*b*ye, mina nzi nga tsimbeta a milomu ya mina,
O Jehova, wena u tibako.
10 Mina a nzi fihlangi a kululamisisa ka wena nzeni ka mbilu ya mina;
Mina nzi *k*la*k*lambutele a kukolekisisa ka wena ni kuhanyisa ka wena;
Mina a nzi tumbetangi a kuranzakawunene ga wena ni *z*inene *z*a wena le *k*langanweni wa hombe.
11 U nga kombeti a wunene ga ti*t*ralo ta wena le ka mina, O Jehova;
Nga a kuranzakawunene ga wena ni *z*inene *z*a wena hi kusimamisilweko ku lonzowota mina.
12 Hakuba a kubiha ku nga hiko na kuhlayiwa ku nzi pomele ku ranzela;
A *z*igoho *z*a mina *z*i nzi kamanyetile, *z*ingaho le*z*o mina a nzi *z*i koti a ku hafula nzi cuwuka;
*Z*ona *z*i hunzeletile a ku hunza a misisi ya hloko ya mina;
Ni mbilu ya mina yi hlulekile ka mina.
13 Nga u xalaliswe, O Jehova, a ku*k*la*k*lisa mina:
Mahe a xiha*k*la a kuvunetela mina, O Jehova.
14 Nga bona ba wiswa a tingana ni vilinganya katigi*n*we
Labo a hlotako a muhefemulo wa mina a ku lobisa wona:
Nga bona ba su ku gangatsala ba tiswa ku nga dzunziwini
Labo ba tsakako hi ku lamatwa ka mina.
15 Nga bona ba hahluka hi kota ya tingana ta bona
Labo ba wulako ka mina, Aha, aha.
16 Nga bon*k*le labo ba hlotako wena ba buma ni litsako ka wena:
Nga kwatsi hi labo ba ranzako a kuhanyisa ka wena ba wula hi kusimamisilweko,
Jehova i *k*lakusilwe.
17 Kanile*z*i mina nzi xisiwana ni muvumali;
Kasike a Hosi yi alakanyako ha mina:
Wena hi wena a muvuni wa mina ni mu*k*la*k*lisi wa mina;
U nga mahi a kutsisa, O Nungungulu wa mina.

LISIMU 41.

1 I katekisilwe yena loye a xubako hi *z*isiwana;

Jehova i ta *k*la*k*lisa yena a sikwini ga kubiha.
2 Jehova i ta lonzowota yena, a muhlayisa na a hanya,
Yena i taba a katekisilweko hehla ka misaba;
Wena u nga nyikeli yena a kuranzeni ka balala ba yena.
3 Jehova i ta vunetela yena tsatseni ga kukwabeka:
Wena u mahako won*k*le a mubedi wa yena a wuba*b*yini.
4 Mina nzi te ngalo, O Jehova, nga u hi ni ti*t*ralo hehla ka mina:
Cuma a muhefemulo wa mina; hakuba mina nzi onhile nzi vukela wena.
5 A balala ba mina ba wulawula a kubiha ba vukela mina, baku,
Hi rini yena a ta nga kufa, ni bito ga yena gi mbembiswa?
6 Ni loku yena a tata ku nzi wona mina, i wulawula a mawunwa;
A mbilu ya yena yi bingeretela a kugoha ka yona wutsumbu:
Laha yena a fambako lahan*d*le, i wula ha kona.
7 Bon*k*le labo ba bengako mina ba hleba katigi*n*we a ku vukela mina;
Ba vukela mina bona ba kucetela a wulala.
8 A ngumbe ya kubiha, ba wula bona, yi namarela u tiyisa hehla ka yena;
Na makunu loku yena a e*k*lele a nga ha engeti kambe a vuka.
9 Inaka, a mungana wa mina nzi tolobeleneko, naye mina nzi mu tsumbako.
A ngako a *z*ibaba *z*a mina,
I *k*lakusile a xirenze xa yena a vukela mina
10 Kanile*z*i wena, O Jehova u hi ni ti*t*ralo ka mina, u vuxa mina kambe,
Kasi nza fela a kupota ka bona.
11 Ha lexi mina nza *z*i tiba le*z*aku wena wa xalaliswa ha mina,
Hakuba a nala wa mina a nga kani hehla ka mina.
12 Na kwatsi ha mina, wena u kamukeleko mina a nougametweni wa mina,
Na u yimisile mina mahlweni ka ngohe ya wena kala kupinzuka.
13 I katekisilwe Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli,
Ku sukela kupinzukelweni kala kupinzukelweni.
Ameni, ni Ameni.

BUKU II.

LISIMU 42.

1 Kwatsi hi matsune wa mhuti a nabelako a micongweni ya mati,
*Z*ingaho wa nabela a muhefemulo wa mina a ka wena, O Nungungulu.
2 A muhefemulo wa mina wuzwa tora ha Nungungulu, ha yena Nungungulu a hanyako:
Hi rini mina nzi ta ngata nzi ta woneka mahlweni ka Nungungulu?
3 A mihloti ya mina yi wa kari yi hi kuga ka mina a siku ni wusiku,
Laha bona hi ku simamisilweko ba wula ka mina I kwihi, Nungungulu wa wena ke?
4 Le*z*i *z*ilo mina nza alakanya, nza halata a muhefemulo wa mina lomo nzeni ka mina,
Nzi fambisile ku yini ni maviyo, nzi ma rangela le n*d*lwini ya ka Nungungulu,
*Z*i*n*we hi gezu ga litsako ni kudumisa, a xi*d*lemo xa hlayisa a siku ga kubasa
5 Hi yini u hoxilweko lahasi, O muhefemulo wa mina ke?
Na hiyini u nga hiko na kurenga lomo nzeni ka mina ke?
Tsumba wena a ka Jehova; hakuba mina nza ta ha dumisa yena
Hakuba hi kuvuna ka ngohe ya yena.
6 O Nungungulu wa mina, a muhefemulo wa mina wu hoxilwe lahasi nzeni ka mina:
Hikwalaho mina nza alakanya wena le tikweni ga le Jordani,
Ni ma Hermoni, le tsurini wa Mizare.
7 A kueta ku bitako a kueta le guweni ga bomubomu ga wena:
Won*k*le a ma*b*yan*d*lati ya wena ni mabikubiku ya wena ma nzi kubunyetile.
8 Kasike Jehova i ta leletela a kuranzakawunene ga hi xikatini xa siku;
Ni laha wusikwini a lisimu la yena li taba *z*i*n*we na mina,

Wona a mukombelo a ka Nungu
ngulu wa wutomi ga mina.
9 Mina nzi ta wula a ka Nungungulu
a ribye ga mina,
Hi yini wena u ribakelweko ha mi-
na ke?
Hi yini nza fambako mina na nzi ri-
la hakuba hi kutsimbeketa ka rala
ke?
10 Kwatsi hi supado marambyini ya
mina, a balala ba mina ba nzi ka-
manyetile,
Laha bona na ba ha simamisile ba
wula ka mina, I kwihi a Nungu-
ngulu wa wena ke?
11 Hiyini u hoxilweko lahsi, O muhe-
femulo wa mine ke?
Hi yini u nga hikó na kurenga nze-
ni ka mina?
Tsumba wena a ka Nungungulu;
hakuba mina nza ha ta mu du-
misa,
Loyi a nga kuvuna ka ngohe ya mi-
na, ni Nungungulu wa mina.

LISIMU 43.

1 Lamula mina, O Nungungulu, hla-
nguta a mhaka ya mina u vukela
a mufumo wu nga hiko na wunu-
ngungulu:
O klaklisa mina le kohlakalweni ni
ka munhu a nga longamangiko.
2 Hakuba wena hi wena Nungungulu
wa ntamo wa mina; hi yini wena
u hoxileko mina kule ke?
Hi yini mina nzi fambako na nzi rila
hakuba hi kutsimbeketa ka nala
ke?
3 O rumela a kuwonekela ka wena ni
zinene za wena, nga zona zi rangela
mina:
Nga zona zi neha mina le tsurini wa
wena wu kubasa,
Ni le tabernakeleni ga wena.
4 Zonake mina nzi taya a ka alati ga
ka Nungungulu,
Ka Nungungulu a litsako la mina li-
hunzeleleko;
Ni hehla ka xitende mina nzi ta du-
misa wena, O Nungungulu, Nu-
ngungulu wa mina.
5 Hi yini u hoxilweko lahasi, O mu-
hefemulo wa mina ke?
Na yini u nga hiko na kurenga lomo
nzeni ka mina ke?
Tsumba wena á ka Nungungulu; ha-
kuba mina nza ha ta mu dumisa,
Loyi a nga kuvuna ka ngohe ya mi-
na, na Nungungulu wa mina.

LISIMU 44.

1 Hina hi zwile hi tindlebe ta hina, O
Nungungulu,
A badadani ba hina ba byelile hina,
Mitiro ya ku yini wena u mahikeleko
masikwini yabye,
A masikwini ya kaleloko.
2 Wena u hlongola a mifumo hi canja
ga wena;
Kanilezi bona wena u lo ba tikireta:
Wena u hlokisileko a banhu;
Kanilezi bona u lo ba andlalata ba
enzeleka.
3 Hakuba bona a ba tekangi a tiko a
ku gi fumela hi supado ya bona
benyi,
Ge hambu a canja ga bona a gi ha-
nyisangi bona;
Kanilezi a canja ga wena ga xinene,
ni woko ga wenawu, ni kuwone-
kela ka ngohe ya wena,
Hakuba wena u tomolokako ka bo-
na.
4 Wena hi wena a Hosi ya mina, O
Nungungulu:
Leletela a klaklisele lo ka Jakobe.
5 Hi kota ya wena hina hi ta kolonga-
nya a balala ba hina lahasi:
Hi kota ya bito ga wena hina hi ta
kanziyela lahasi labo ba sukako
ba vukela hina.
6 Hakuba mina nzi nga ta tsumba ka
wura ga mina,
Ge ni supado ya mina a yi hanyisi
mina.
7 Kanilezi wena u ponisile hina a ka
balala ba hina,
U celile bona ti nganeni labo ba be-
ngako hina.
8 A ka Nungungulu hina hi mahile a
ku kumuka ka gonkle siku gi lo-
ngolokako,
Kanilezi nzi ta nyika a kubonga ka
bito ga wena kala kupinzuka.
[Sela
9 Kanilezi makunu wena u hoxileko
hina kule,
Ni ku neha hina le kutsanweni,
U nga humiko u famba ni impi ya
hina.
10 Wena u mahako hina a ku fularela
a ka balala ba hina;
Na bona labo ba bengako hina ba
teka a mupango wa bona wutsu-
mbu.
11 Wena u hi mahile kufanana ni tiivu
ti longiselweko a kuga,
Na u hangalasile hina xikari ka mi-
fumo.

12 Wena u xabisako a banhu ba wena
hi ku nga nyawuli,
Hakuba wena a ku anzisangi a kufuma
kabye hi fanelo yabye.
13 Wena u mahako hina a nzhukano
ke baakelwane ba hina,
A xeluzwa ni kuhlekwa ka bona labo
ba ranzeleko hina.
14 Wena u mahako hina a makiyala xikari
ka mifumo,
A zibizelo wa hloko xikari ka banhu.
15 Wonkle a masiku ya mina ma longolokako
nja litsanwo mahlweni
ka mina,
Ni tingana ta ngohe ya mina ti fenengetile
mina,
16 Hakuba hi gezu ga yena loye a rukatelako
a singitako,
Hi kota ya nala ni mupoti.
17 Zonkle lezi zi tile hehla ka hina ; kasike
hina a hi ribakelwangi wena,
Ge hina a hi mahangi hi kukalabelisilweko
xivumelwaneni xa wena.
18 A timbilu ta hina a ti klelangi ha xinzakwana,
Ge hambu a zikanziyelo za hina a zi
hambukangi ndleleni ya wena,
19 Lezi wena u tsingisileko a kutsoba
hina wutsanweni ga mahlolwa,
U fenengetile hina hi nzhuti wa kufa.
20 Loku hina hi ribakelwe hi bito ga
Nungungulu wa hina,
Na kuba hi andlalatile a mandla ya
hina ka nungungulu a pfumba ;
21 Nungungulu i wa nga ta kamba loku
ku woneka ke?
Hakuba yena ya yi tiba a fihlakalo
ya mbilu.
22 Ina, hi kota ya wena hina hi delwa
gonkle siku gi longolokako ;
Hina hi hlayelwa kwatsi tiyivu ti
klabyiwako.
23 Vuka, u eklelela yini wena, O Hosi
ke?
Vuka, u nga hoxi hina kala kupinzuka.
24 Ngahilezo u fihlako wena a ngohe
ya wena,
U ribakelwako hi kuhlokiswa ka hina
ni kutsimbeketwa ka hina ke?
25 Hakuba a muhefemulo wa hina wu
koramisilwe lahasi tsurini :
A miri wa hina wu namarele misabeni.
26 Suka hi kuvuna ka hina,
Ni kuklaklisa hina hi kota ya kuranzakawunene
ga wena.

LISIMU 45.

1 A mbilu ya mina ya pupuma hi
mhaka yi sasekileko ;
Nzi wulawula hi zilo nzi zi mahileko
hi ku kumbuka a hosi :
A lirimi la mina i peni ya mutsali a
longeleko.
2 Wena u litrikla a kuhunza a banana
ba banhu ;
A wuxinji ga halatwa milonwini ya
wena :
Hikwalaho Nungungulu i katekisile
wena kala kupinzuka.
3 Boha supado ya wena hehla ka nyonga
ya wena, O nhenhanziwena,
A wukosi ga wena ni kudumiswa
ka wena.
4 Ni wukosini ga wena kilela hi kuvuvumisilwe,
Hakuba hizinene ni kurutisisa ni kululamisisa :
Ni canja ga wena ga xinene gi ta
gonzisa wena a zilo zi tsisako.
5 A tigalala ta wena ti trotikile ;
A banhu ba wela lahasi ka wena ;
Tona ti lomo mbilwini ya balala ba
hosi.
6 A xitsamo xa wena xa wukosi, O
Nungungulu, xa ku kala kupinzuka
ni kupinzuka :
A nhonga ya nongameto i nhonga
ya mufumo wa wena.
7 Wena hi wena u ranzile a kululamisisa,
u bengile a kubihisisa :
Hikwalaho Nungungulu, a Nungungulu
wa wena, i totile wena
Zinwe hi mafura ya litsako hehla
ka ba ka nwina.
8 Tonkle a tinguwo ta wena ti nuhela
a mure, ni mubandwa, ni pepo ;
Le handle ka zilubelo za timhonzo
ta tindluvu ku angelwe a wucenje
gi mahileko wena ku tsaka.
9 A banhwana ba hosi ba lomo xikari
ka ba basati ba wena ba dzunzekileko :
A ka canja ga wena ga xinene u yimile
a muzinza a bombile hi nzalama
ya le Ofira.
10 Ingisa, O nhwana, pima, u pumunha
a ndlebe ya wena ;
Ribakela kambe banhu ba ka nwina,
ni yindlu ya dadani wa wena :
11 Zingaho a hosi yi ta xuba a wumbhuri
ga wena ;
Hakuba yena hi hosi ya wena ; dzunza
yena wena.
12 Ni nhwana wa le Tire i taba laho zinwe
ni xinyikiwo ;

A bafumileko xikari ka banhu ba ta kombela a tomo ga wena.
13 A nhanyana wa hosi le xilubelweni i hi mbhukosi gon*k*le:
A tinguwo ta yena ti pomelwe hi nzalama.
14 Yena i ta yiswa le hosini a bombile hi tiro wukomelweko:
A mibulwa a titanga ta yena ba heleketako yena
Ba ta nehwa ka wena.
15 *Zin*we hi litsako ni kubuma bona ba ta heleketwa;
Ba ta engena a xilubelweni xa hosi.
16 A xikun*d*leni xa badadani ba wena bona ba taba a banana ba wena,
Labo wena u ta nga ba beka a tihosana ka yon*k*le a misaba.
17 Nzi ta maha a bito ga wena a kualakanyiwa ka *z*on*k*le a *z*izukulwana:
Hikwalaho a banhu ba ta nyika ka wena a kubonga kala kupinzuka ni kupinzuka.

LISIMU 46.

1 Nungungulu hi xiponelo xa hina ni ntamo,
A kuvunetela ku nga kona kusuhani ka hina xikatini xa *z*ikarato.
2 Hikwalaho hina hi nga ta caba, hambuloku misaba yi tsekatsekiswa,
Ni loku a *z*itsunga *z*i ninginizwa mbilwini ya mabimbi;
3 Hambuloku a mati ya kona ma goboza ma vin*d*lukiswa,
Hambuloku a *z*itsunga *z*i rurumela hi kukumuka ka wona. [Sela
4 Laho ku kona a congo, a marabi ya wona ma tsakisa a muti wa Nungungulu,
A wutsamo ga kubasa ka tabernakele ga loye a Hunzeleleko Hehla.
5 Nungungulu i kona xikari ka wona; wona wu nga ta tsekatsekiswa:
Nungungulu i ta wu vunetela, na hi xikanzakanya xa lezo.
6 A matiko ma kulumela, ni mifumo ya tsekatsekiswa:
Yena wa *k*la*k*lambuta a revu gakwe, a misaba yi nyekile.
7 Jehova wa maban*d*le i *zin*we na hina;
A Nungungulu wa Jakobe hi xiponelo xa hina. [Sela
8 Ngonani, langutani a mitiro ya ka Jehova,
Zihangalaso *z*a ku yini a *z*i mahileko misabeni.
9 Yena a mahako a tiimpi ti kawula kugumelweni ka misaba;
Yena a tsobako a mawura, a tsemako a ma*k*lari ma pulakanyeka;
A hisako a tikareta lomu nzilweni.
10 Nga mu miyela, mu tiba le*z*aku mina nzi Nungungulu:
Nzi ta kukumuxwa xikari ka mifumo, Nzi ta kukumuxwa laha misabeni.
11 Jehova wa maban*d*la i *zin*we na hina;
A Nungungulu wa Jakobe hi xiponelo xa hina. [Sela

LISIMU 47.

1 O pakatelani a man*d*la ya *n*wina, *n*wen*k*le *n*wina banhu;
Kanyulukani a ka Jehova hi gezu ga kukana.
2 Hakuba Jehova a Hunzeleleko Hehla a cabeka;
Yena hi Hosi ya hombe hehla ka misaba yon*k*le.
3 Yena a kozisako a banhu lahasi ka hina,
Ni mifumo lahasi ka mikonzo ya hina.
4 Yena a langako a tsomba ya hina akuba ya hina,
A wukosi ga Jakobe loye a mu ranzileko. [Sela
5 Nungungulu i kanziyile hehla hi kukulumela,
Jehova *zin*we hi guwa ga punzu.
6 Yimbelelani a mibonga ka Nungungulu, yimbelelani a mibongo:
Yimbelelani a mibongo ka Hosi ya hina, yimbelelani a mibongo.
7 Hakuba Nungungulu hi Hosi ya misaba yon*k*le:
Yimbelelani a mibongo hi kupimisisa.
8 Nungungulu a fumileko hehla ka mifumo:
Nungungulu a tsamileko hehla ka xitsamo xa yena xa wukosi.
9 A tihosi ti tsombene a katigi*n*we
Akuba a banhu ba Nungungulu wa ka Abrahama;
Hakuba a *zik*langu *z*a misaba *z*i hi *z*a ka Nungungulu:
Yena hi kukulisisilweko i *k*lakukile.

LISIMU 48.

1 A wa hombe nzi Jehova, nga kudumiswa ka yena ku hikukulisilweko,

Nzeni ka muti wa Nungungulu wa hina, nzeni ka xitsunga xa yena xo basa.
2 Mbumbhuri ku*k*lakukeni, a litsako la misaba yon*k*le,
Ku hi xitsunga Zioni, le *k*lelweni ga le *n*walungwini,
A muti wa Hosi ya hombe.
3 Nungungulu i mahile a wutsumbu ga yena gi ti*b*yiwa lomu *z*ilubelweni *z*a yena hi wuponelo.
4 Hakuba, manga*b*ye, a tihosi ti tsombanyisile a wutsumbu ga tona,
Bona ba hunzile a katigi*n*we.
5 Bona ba lo wona, kona ba wa hlamalisilwe;
Bona ba mbetekisilwe a ntamo, bona ba nyamalalisilwe.
6 A kururumela ku su ku kanyameta bona laho,
A kubayisa, kwatsi hi wasati loku a lu*n*wa.
7 *Zin*we hi mheho ya mutsuwukagambo
Wena u tsobako a mataru ya le Tarxixi.
8 Kwatsi hilezi hina hi *z*izwileko, *z*ingaho hina hi *z*i wonile
Le mutini wa Jehova wa maban*d*la, a mutini wa Nungungulu wa hina:
Nungungulu i ta yimisa yona kala kupinzuka. [Sela
9 Hina hi alakanyile hi kuranzakawunene ga wena, O Nungungulu,
Xikari ka tempele ya wena.
10 Kwatsi hi lezi gi nga lezo a bito ga wena, O Nungungulu,
Zingaho a kudumisa ka wena a kugumelweni ka misaba:
A canja ga wena ga xinene gi ta tisilwe hi kululamisisa.
11 Na a xitsunga Zioni xi be xi tsakisilweko,
Nga a nhanyana wa ka Juda a kana,
Hakuba hi kulamulisisa ka wena.
12 Famba hi ka Zioni, ni kuya renzelekela xona.
A kuhlaya a tigingisi ta kona;
13 Pimani *n*wina a kugingisilweko ka yena;
Pimani hi *z*ilubelo *z*a yena;
Kasi *n*wina ma fela ku*b*yela kona a ka *z*izukulwana *z*i lanzelako.
14 Hakuba loyi Nungungulu hi Nungungulu wa hina kala kupinzuka ni kupinzuka:
Yena i taba a murangeli wa hina kala le kufeni.

LISIMU 49.

1 Zwanani lezi, *n*wen*k*le *n*wina banhu;
Nyikani a n*d*lebe, *n*wen*k*le *n*wina a baakileko ba tiko,
2 *N*wen*k*le *n*wina ba lahasi ni ba*k*lakukileko,
A bo fuma ni *z*isiwana katigi*n*we.
3 A nomu wa mina wu ta wulawula a kutibisisa;
A kuxuba ka mbilu ya mina ku taba ka kupimisisa.
4 Nzi ta pumunha a n*d*lebe ya mina ka mufananiso:
Nzi ta vulula a kuwula ka mina kufihleleko hi xitende.
5 Ngahilezo mina nzi wa ta nga nzi caba hi sikwini ga kubiha,
Laha a kugoha *z*irenzeni *z*a mina ku nzi ranzelako ke?
6 Bona labo ba tsumbako a kufumeni ka*b*ye,
Ni ku kukumuxa a wutsumbu ga*b*ye hi wu*d*lemo ga mipfuno ya*b*ye;
7 A nga kona a *z*i kotako a wa bona a ku*k*la*k*lisa a maka*b*ye wa*b*ye,
Ge ni ku nyika a ka Nungungulu a nzhiho wa yena
8 (Hakuba a ku*k*la*k*liswa ka wutomi ga*b*ye i kari,
Kona kutsanzekako kala kupinzuka),
9 Lezaku yena i wa ta nga a hanya xon*k*le a xikati,
Lezaku yena i wa ta nga a nga woni a kuboleka.
10 Hakuba yena i ta wona kona. A banhu ba tibako bafa;
A xipumbu ni xigwela *z*i mbembiswa kufananako,
Ba siya a mipfuno ya*b*ye ka ba*n*wani.
11 A kualakanya ka*b*ye hi loku, lezaku a tin*d*lu ta*b*ye ti ta simamisa kala kupinzuka,
Ni wutsamo ga kuaka ka*b*ye ka *z*on*k*le a *z*izukulwana;
Bona ba cula a tiko ga*b*ye hi mabito ya bona benyi.
12 Kanilezi a munhu loyi a dzunzekako a nga na kutsama:
Yena i fanana ni *z*ihari lezi *z*i lobileko.
13 Leyi a n*d*lela ya*b*ye i n*d*lela ya wupumbu ga*b*ye:
Kasike anzako ka bona a munhu wa tiyisa a kuwula ka*b*ye. [Sela
14 Bona ba longisilwe kwatsi i *k*lambi wuyako Xeole;

A kufa ku taba a murisi wa*b*ye:
N balulamileko ba ta fumela hehla ka*b*ye laha mixweni;
Ni wumbhuri ga*b*ye ku taba Xeole a kulobisa,
Le*z*aku laho ku nga ta kuba kona a kuakiwa ka kona.
15 Kanile*z*i Nungungulu i ta *k*la*k*lisa a muhefemulo wa mina le nta*n*weni wa Xeole;
Hakuba yena i ta amukela mina. [Sela
16 Wena ǜ nga be u ca*b*yisilweko laha a mu*n*we a mahwa a fumileko,
Laha a wukosi ga yin*d*lu ya yena gi anzisilweko:
17 Hakuba laha yena a fako a nga ta rwala ncumo a famba naxo;
A wukosi ga yena gi nga ta *k*lakuka anzako ka yena.
18 Hambu le*z*i laha a nga wa ha hanya yena i lo katekisa a muhefemulo wa yena
(A banhu ba dumisa wena, laha na wena u maha kwatsi ka wutsumbu ga wena),
19 Yena i taya ka xizukulwana xa badadani ba yena;
Bona cima ba nga ta wona a kuwonekela.
20 A munhu loye a nga kudzunziweni, a nga na kupima,
I kota a *z*ihari le*z*o *z*i lobako.

LISIMU 50.

1 A Loye Nyamintamo, Nungungulu, Jehova, a wulileko,
Ni kubitana a misaba kusukela kutsuwukeni ka gambo ni kupeleni ka gona.
2 Ku huma hi le Zioni, a kumbelelisisa ka wumbhuri,
Nungungulu a woningile.
3 Nungungulu wa hina wata, a nga na kurutisa a miyela:
A nzilo wa kadamula a mahlweni ka yena,
Wona wu vura nguvu wu ranzela yena.
4 Yena a bitanako le matilweni le hehla,
Ni laha misabeni, kasi a fela ku lamula a banhu ba yena:
5 Tsombanyisani a ba basileko ba mina ka mina,
Labo ba mahileko a xivumelwano *z*i*n*we na mina hi mupahlelo.
6 A matilo ma ta *k*la*k*lambuta a kululamisisa ka yena;
Hakuba Nungungulu wa lamula a wutsumbu ga yena. [Sela
7 Zwanani, O banhu ba mina, mina nzi ta wulawula;
O Israeli, mina nzi ta kustumunya ka wena:
Mina nzi Nungungulu, yena a Nungungulu wa wena.
8 Nzi nga ta hlola wena hakuba hi mipahlelo ya wena;
Ni minyikelo ya wena ya kubiswa yi simamisisile mahlweni ka mina.
9 Mina nzi nga teka na ho*n*wana le n*d*lwini ya wena,
Ge ni mhongo le mi*k*lambini ya wena.
10 Hakuba *z*on*k*le a *z*ibanza *z*a kwati *z*on*k*le *z*a mina,
Ni mi*k*lambi hehla ka kume ga mazana ya *z*itsungana.
11 Mina nza *z*i tiba *z*on*k*le a *z*inyanyani *z*a *z*itsunga;
Ni *z*ihari *z*a kwati *z*a lehan*d*le *z*a mina.
12 Loku mina nzi wa nga nzi hi ni n*d*lala, nzi wa nga ta *b*yela wena;
Hakuba a tiko ga mina, ni talisiso wa gona.
13 Mina nzi taga a nyama ya tikuzi,
Kutani nzinwa a nkata wa timbuti ke?
14 Nyikelani a ka Nungungulu a mupahlelo wa kunyikakubonga;
Ni kuriha a *z*ifungo *z*a wena ka loyi a Hunzeleleko Hehla;
15 Bitana ka mina hi sikwini ga *z*ikarato:
Mina nzi ta *k*la*k*lisa wena, wena u ta dumisa mina.
16 Kanile*z*i a ka wa kubiha Nungungulu a wulako,
Xini u ta nga maha wena a kù *k*la*k*lambutela a *z*ilayelo *z*a mina,
Ni le*z*aku wena u tekile a xivumelwano xa mina a no*n*wini wa wena,
17 Na u wona le*z*aku wena u bengako a kugonzisiwa,
U hoxako a timhaka ta mina le nzako ka wena ke?
18 Laha wena u wonako a nkamba, wena u vumelako *z*i*n*we nago,
U nga xihlengeli xa ba bayako.
19 Wena u nyikako a nomu wa wena le kubiheni,
Ni lirimi la wena li akako a kukohlisa.
20 Wena u tsamako u vukela a maka*b*ye wa wena;

Wena u dembelako a nisanyana wa nyine wa wena.
21 Lezi zilo wena hi wena u zi mahileko, na mina nzi lo rutisa nzi miyela:
Wena u alakanyako katiginwe leza-ku mina nzi wo kwatsi hi wutsumbu ga wena:
Kanilezi mina nzi ta hlola wena, nzi ta xaxameta bona mahlweni ka mahlo ya wena.
22 Makunu pimani lexi nwina, nwina mu ribakelweko Nungungulu,
Ku nga taku mina nzi hanzula nwina a fufanyi, laho ku nga hi kona wa ku mu klaklisa:
23 Loye a nyikelako a mupahlelo wa kunyikakubonga a dumisako mina;
A ka loye a longisako a ndlela ya yena yi longama
Mina nzi ta kombisa a kuhanyiswa ka Nungungulu.

LISIMU 51.

1 Maha a titralo ka mina, O Nungungulu, kukotisa hi kuranzakawunene ga wena:
Kukotisa hi wunyingi ga wuranza ga titralo ta wena fubisa a zihambunyetisisiso za mina.
2 Hlaza mina hi nzi bangamelisisilweko le kugoheni ka mina,
Ni kubasisa mina xionhweni xa mina.
3 Hakuba nza zi tiba a zihambunyetiso za mina;
Ni xionho xa mina xi la su tsoma mahlweni ka mina.
4 Ka wena, wena wece, nzi onhile,
Nzi mahile lexo xi bihileko a kuwoneni ka wena;
Kasi wena u fela akuba u basisilweko laha wa wulako, na u klaklekile laha u lamulako.
5 Languta, nzi tralelwe kugoheni;
Ni kuonheni mamani i lo nzi xuranyimba.
6 Languta, wena u xubako a zinene lomo nzeni;
Na hi klelo gi fihleleko wena u mahile mina a ku tiba wuklari.
7 Basisa mina hi hisope, na nzi taba nzi hlazekile:
Hlaza mina, nzi taba nzi hlazekile kuhunza a mbera.
8 Maha mina a kuzwa a kubuma ni litsako,
Kasi a marambu laya wena u tsobileko ma tsakisa.
9 Fihla a ngohe ya wena zionhweni za mina,
Fubisa zonkle a zigoho za mina.
10 Banga xikari ka mina a mbilu yi hlazekileko, O Nungungulu;
Ni kusangulisa a moya muswa lomu nzeni ka mina.
11 U nga nzi hoxi a kule a kubakoneni ka wena;
U nga susi ka mina a Moya wa wena wa kubasa.
12 Klelisela ka mina a litsako la kuhanyiswa ka wena;
Ni ku nzi klakusa hi moya wu vumelako.
13 Zonake nzi ta gonzisa a bahambunyeti a tindlela ta wena;
Ni baonhi ba ta hunzulukela a ka wena.
14 Klaklisa mina le nanzwini wa nkata, O Nungungulu, wena Nungungulu wa kuhanyisa ka mina;
Ni lirimi la mina li ta kanyuluka li yimbelela a kululamisisa ka wena.
15 O Hosi, vulula wena a milomu ya mina;
Ni nomu wa mina wu ta kombisa a kudumisa ka wena.
16 Hakuba wena a ku xalaliswi hi mupahlelo; nzi nga taku nzi ku nyika wona:
Wena a ku na kutangaliswa hi munyikelo wa kuhiswa.
17 A mipahlelo ya ka Nungungulu hi moya wu tsobekileko:
A mbilu yi tsobekileko ni yi panzekileko, O Nungungulu, u nga ta yi nyenya.
18 Maha kusasa hi tangaliso wa kunene ka wena ka Zioni:
Aka wena a tigingisi ta Jerusalema.
19 Zonake wena u ta xalaliswa hi mipahlelo ya kululamisisako,
Hi munyikelo wa kuhiswa ni wonkle a munyikelo wa kuhiswa:
Zonake bona ba ta nyikela a tihonwana hehla ka alati ga wena.

LISIMU 52.

1 Hiyini u kukumuxako a wutsumbu ga wena kukohlakaleni, O nhenha nziwena ya munhu ke?
A kuranzakawunene ga ka Nungungulu ku simamisako hi kupinzuka.
2 A lirimi la wena li hlebako a kubihisisisa nguvu,
Kwatsi hi likari lo trotika, u tirako hi kukohlisilweko.

3 Wena u ranzako a kubiha a kuhunza a kusasa,
Ni mawunwa ku hunza ku wulawula kululamisisa. [Sela
4 Wena u ranzako tonkle a timhaka ti kadamulako,
O wena lirimi li kohlisako.
5 Nungungulu wo kambe i ta lobisa wena kala kupinzuka;
Yena i ta susa wena, i ta ku humesa lomo tenteni ga wena,
I ta runzuwula wena lomo tikweni ga bahanyako. [Sela
6 A lulamileko kambe i ta wona kona, i ta kucaba,
I ta hleka a ka yena, aku,
7 Mangabye, loyi hi munhu loye a nga mahangiko a Nungungulu a ntamo wa yena,
Kanilezi a tsumbako talisisweni wa kufuma kakwe.
Ni kutiyisisa a wutsumbu ga yena hi kubibisisa kakwe.
8 Kanilezi kwatsi ha mina, nzi ta fanana ni sinya ya olivia yo nyuka lomu ndlwini ya ka Nungungulu:
Nzi tsumba kuranzenikawunene ga ka Nungungulu kala kupinzuka ni kupinzuka.
9 Mina nzi ta nyika wena a mibongelo kala kupinzuka, hakuba wena u mahileko kona;
Mina nzi ta tsumba a bitweni ga wena, hakuba kona kunene, a ku kubakoneni ka bo basa ba wena.

LISIMU 53.

1 A xipumbu xi wulile a mbilwini ya xona, Laho a ku kona a Nungungulu.
Bona ba botekile, ba mahile a manyalatana ya kugoha;
Laho a nga kona loye a mahileko a kusasa.
2 Nungungulu wa cuwuka lahasi hi le tilweni hehla ka banana ba banhu,
A kuwona lezaku laho a ku kona loye a pimako,
Loye a hlotako a Nungungulu.
3 Bonklelele ba bona ba klelele le nzako; bona katiginwe ba nyenyezisilwe;
Laho a ku kona loye a mahileko a kusasa, ge, hambu ni munwe.
4 A batiri ba kugoha a ba na kutiba,
Labo ba gako a banhu ba mina kwatsi hi loku baga a zibaba,
Ba nga bitani a ka Nungungulu ke?
5 Labo bona ba le cabyeni wa hombe, laha na ku nga hi kona a cawo;
Hakuba a Nungungulu i hangalasile a marambu ya yena loye a gobako a vukela wena:
Wena u ba wisile a tingana, hakuba a Nungungulu a alile bona.
6 O lezaku a kuhanyiswa ka Israeli ku wata huma le Zioni!
Laha na Nungungulu a klelisako a kukonwa ka banhu ba ka yena,
Zonake Jakobe i ta buma, na Israeli i ta tsaka.

LISIMU 54.

1 Ponisa mina, O Nungungulu, hi bito ga wena,
Ni kulamula mina le ntanweni wa wena.
2 Zwana a mukombelo wa mina, O Nungungulu;
Nyika a ndlebe a ka timhaka ta nomu wa mina.
3 Hakuba a bamatiko ba sukile ba vukela mina,
Ni banhu ba gujeguje ba hlotile a muhefemulo wa mina:
Bona a ba rangisangi a Nungungulu a mahlweni ka bona. [Sela
4 Languta, a Nungungulu hi muvuneteli wa mina:
A Hosi nja bona labo ba klakusileko a muhefemulo wa mina.
5 Yena i ta klelisela a kubiha a ka balala ba mina:
Lobisa bona wena lomo zineneni za wena.
6 Zinwe hi munyikelo wa kuranza kuklaklekileko mina nzi ta pahlela ka wena:
Nzi ta nyika a kubonga a bitweni ga wena, O Jehova, hakuba kona kunene.
7 Hakuba yena i klaklisile ka konkle a kukarateka;
Ni mahlo ya mina ma wonile a kuxuba ka mina hehla ka balala ba mina.

LISIMU 55.

1 Nyika a ndlebe a ka mukombelo wa mina, O Nungungulu;
U nga fihli a nghohe ya wena le mukongelelisweni wa mina.
2 Ingisa a ka mina, ni ku hlamula mina:
Mina nza puluwunza kurileni ka mina, nzi tsikwila,

3 Hakuba hi gezu ga nala,
Hakuba hi kutsimbeketa ka bakubiha;
Hakuba bona ba hoxile a kubiha hehla ka mina,
Na hi kuzangara bona ba xanisa mina.
4 A mbilu ya mina yi bayisile nzeni ka mina:
Ni kutsisa ka kufa ku wele hehla ka mina.
5 A tsisiselo ni kururumela ku tile hehla ka mina,
Ni manyeho ma nzi kubunyetile.
6 Na mina nzi te ngalo, O lezaku nzi taba ni tipapa kwatsi i tuba!
Zonake nzi wa ta nga nzi purumile, nzi be kuhumuleni.
7 Mangabye, zonake mina nzi wa ta nzulanzula kule,
Mina nzi wa ta nga eklela lomo xiwuleni. [Sela
8 Nzi wa ta nga nzi haklisa a ku ti vikela
Le xipupurini ni le bubutseni.
9 Lobisa, O Hosi, hambanyisa a lirimi labye;
Hakuba mina nzi wonile a kupanga ni kukanetana lomu mutini.
10 A siku ni wusiku bona ba fambile ka wona hehla ka tigingisi ta kona:
A kugoha ni kukohlakala ku kona xikari ka wona.
11 Ni kubihisisa ku kona xikari ka wona:
A tsimbeketisiso ni kubiha a ku suki mapangweni ya wona.
12 Hakuba kona ku wa nga hi nala loye a tsineleko ka mina;
Zonake mina nzi wa ta nga nzi rwele kona:
Ge kona a hi yena loye a bengako mina loye a ti kukumuxako a vukela mina;
Zonake mina nzi wa ta nga nzi fihlile a wutsumbu ga mina le ka yena:
13 Kanilezi ku wa hi wena, a munhu u ringeneko na mina,
A tanga ya mina, ni mungana wa mina hi tolobeleneko.
14 Hina hi lo tsema a xikungo xi tsombelako katiginwe;
Hina hi wa lo famba le ndlwini ya ka Nungungulu zinwe ni maviyo.
15 Nga kufa kuta hi xitsuketi hehla ka hina,
Nga bona ba relela lahasi na ba hanya le Xeole;
Hakuba a kubihisisa ku lomo nzeni ka kuaka kabye, lomo xikari ka bona.
16 Na kwatsi ba mina, nzi ta bitana ka Nungungulu;
Na Jehova i ta ponisa mina.
17 A gambyeni, ni mixweni, ni laha munwini, nzi ta rila, nzi tsikwila;
Na yena i tazwa a gezu ga mina.
18 Yena i klaklisile a muhefemulo wa mina kuruleni le impi leyo yi nga vukela mina;
Hakuba bona mbanyingi labo ba nga wa kanetisana zinwe na mina.
19 Nungungulu i ta ingisa, ni ku hlamula bona,
Yena loye a tsamileko wa kaleloko. [Sela
A munhu loye a nga hiko na kuhunzuluka,
Ni loye a nga cabiko a Nungungulu.
20 Yena i nawulutile a mandla ya yena a vukela loye a nga ni kurula zinwe na yena:
Yena i hanahanisile a xivumelwano xa yena.
21 A nomu wa yena wu wa ku retemuka kwatsi mawomba,
Kanilezi a mbilu ya yena yi wa hi impi:
Ni timhaka ta yena ti wa olobana kwatsi mafura,
Kasike bona ba wa hlomule a supado.
22 Hoxa a nzwalo wa wena ka Jehova, na yena i ta rwalela wena:
Yena a nga ta vumela a lulamileko a ku tsekatsekiswa.
23 Kanilezi wena, O Nungungulu, wena u ta neha bona lahasi le rinzini ga kulobyiswa:
A bazwako tora ga nkata ni bakohlisi ba nga ta hanya a kihlanya ga masiku yabye;
Kanilezi mina nzi ta tsumba a ka wena.

LISIMU 56.

1 Nga u hi ni titralo ka mina, O Nungungulu; hakuba a munhu i wa ta nga a kwilikwinza mina:
Gonkle a siku gi longolokako yena a lwako a tsimbeketako mina.
2 A balala ba mina ba wa ta nga ba kwilikwinza mina gonkle siku gi longolokako;
Hakuba bona mbanyingi labo ba lwako hi matsanza ba vukela mina.

3 Xikati muni lexo mina nga caba,
Nzi ta beka a kutsumba ka mina ka wena.
4 A ka Nungungulu (mina nzi ta dumisa a mhaka ya wena), a ka Nungungulu mina nzi bekile a kutsumba ka mina, nzi nga ta caba;
Xini a nyama yi ta nga xi maha ka mina ke?
5 Gon*k*le siku gi longolokako bona ba koma a timhaka ta mina:
Kon*k*le kulalanya ka*b*ye kuvukela mina hi kubiha.
6 Bona ba tsombana a wutsumbu ga*b*ye katigi*n*we, ba ti fihla bona, ba lanza a zikanziyelo za mina,
Kona ku kwatsi hilezi bona ba rinzeleko a muhefemulo wa mina.
7 Bona ba wa ta pona hi kugoha ke?
Hi ka zanga hoxa lahasi a banhu, O Nungungulu.
8 Wena u hlayako a kunzulanzula ka mina:
Cela wena a mihloti ya mina lomo botorini ga wena;
Kasi yona a yi lomo bukwini ga wena ke?
9 Zonake a balala ba mina ba ta *k*lelela le nzako a sikwini lego nzi ta nga bitana
Lezi nza zi tiba, lezaku Nungungulu i yimela mina.
10 A ka Nungungulu (nzi ta dumisa a mhaka ya yena),
A ka Jehova (nzi ta dumisa a mhaka ya yena),
11 A ka Nungungulu mina nzi bekile a kutsumba ka mina, nzi nga ta caba;
Zini lezo a munhu a ta nga maha ka mina ke?
12 A zifungo za wena zi le hehla ka mina, O Nungungulu;
Nzi taha a munyika wa kubonga ka wena.
13 Hakuba wena u *k*la*k*lisileko a muhefemulo wa mina le kufeni:
Wena hi wena u nga *k*la*k*lisangiko a muhefemulo wa mina le kuweni,
Lezaku mina nzi ta famba mahlweni ka Nungungulu
Le kuwonekeleni ka bahanyako?

LISIMU 57.

1 Nga u hi ni ti*t*ralo ka mina, O Nungungulu, nga u hi ni ti*t*ralo ka mina;
Hakuba a muhefemulo wa mina wa teka a wucabelo ka wena:
Inaka, le nzhutini wa tipapa ta wena nzi ta teka a wucabelo,
Kala leti timbulukutsu ti kawula ti hunza.
2 Nzi ta rila a ka Nungungulu a Hunzeleleko Hehla,
A ka Nungungulu loye a mahelako a zilo zon*k*le ka mina.
3 Yena i ta rumela hi le tilweni, ni kuponisa mina,
Laha loye a nga wa ta nga a mitile mina a tsinelako: [Sela
Nungungulu i ta rumela a kuranzakawunene ga yena ni zinene.
4 A muhefemulo wa mina wu xikari ka tingala;
Nzi e*k*lele xikari ka bona laba ba lumekelako a nzilo,
Bona a banana ba banhu, labo a meno ma nga ma*k*lari ni tigalala,
Ni tirimi ta*b*ye i supado yi *t*rotikileko.
5 Nga wena u be u *k*lakukileko, O Nungungulu, hehla ka matilo;
Nga a wukosi ga wena gi hi ka yon*k*le a misaba.
6 Bona ba longiselele a likoka la wukanziyelo ga mina;
A muhefemulo wa mina wu koramile lahasi:
Bona ba nkelile a rinzi mahlweni ka mina;
Bona ba wile lomo xikari ka kona a wutsumbu ga*b*ye: [Sela
7 A mbilu ya mina, O Nungungulu, a mbilu ya mina yi longile:
Nzi ta yimbelela, ina, mina nzi ta yimbelela a kudumisa.
8 Vuka, wukosi ga mina; vukani, a timbila ni xitende:
A wutsumbu ga mina nzi ta vuka manzikweni wa mixo.
9 Nzi ta nyika kubonga, O Hosi, xikari ka banhu:
Nzi ta yimbelela a kudumisa ka wena xikari ka mifumo.
10 Hakuba a kuranzakawunene ga wena ka hombe le matilweni,
Ni zinene za wena le hehla.
11 Nga wena u be u *k*lakusilweko, O Nungungulu, hehla ka matilo;
Nga a wukosi ga wena gi hi hehla ka yon*k*le a misaba.

LISIMU 58.

1 *N*wina hakunene mu rutisile mu miyela wulawulani a kululamisisa ke?
*N*wina hakunene mu lamula hi ku-

lulamisilweko, O *n*wina a banana ba banhu ke?
2 Ge, a timbilwini *n*wina mu tira a kubihisisa;
*N*wina ma ringanisa a kupanga ka man*d*la ya *n*wina misabeni.
3 A bakubiha ba hambukile hi lomo rum*b*yini:
Bona ba pengile a xikanzakanya xa le*z*i bona ba ha ku *t*ralwako, ba wulawula a mawunwa.
4 A wuxungu ga*b*ye gi fanana ni wuxungu ga nyoka:
Bona ba kota a piri gi nga ingisiko lego gi vimbelako a tin*d*lebe ta gona.
5 Lego gi nga zwiko a ka gezu ga babuli,
Laba ba bulako hi kukunguhisilweko.
6 Tsoba a meno ya*b*ye, O Nungungulu, a no*n*wini wa*b*ye:
Tsoba a meno ya hombe ya marole ya tingala, O Jehova.
7 Nga bona ba nyeka kwatsi i mati laba ba tsutsumako hi *s*winga;
Laha na yena a kuleka a ligalala la yena, nga bona ba maha a ku kwatsi ba tsemilwe.
8 Bona a be kwatsi i halavumba le nyikako yi nyalala,
Nga a ku*t*rala ku nga nyawuliko ka wasati, loko ku nga wonangiko a gambo.
9 Hi mahlweni na timbita ta *n*wina ti nga se ku *k*la*b*yiwa hi mizwa,
I ta susa bona hi mheho ya xipupuri, a zo nyuka ni zi hisilweko zi kategi*n*we.
10 A lulamileko i ta buma laha na a wona a potelelo:
I ta hla*z*a a mikonzo ya yena le nkateni wa kubiha;
11 *Z*ingaho lezo a banhu ba ta wula, Hi*z*inene laho ku kona a ncacazelo ka a lulamileko:
He*z*inene laho ku kona a Nungungulu loye a lamulako misabeni.

LISIMU 59.

1 *K*la*k*lisa mina le balaleni ba mina, O Nungungulu wa mina:
*K*lakusa mina le hehla ka bona labo ba sukako ba vukela mina.
2 *K*la*k*lisa le ka batiri ba kubiha,
*K*la*k*lisa mina le banhu ba zwako a tora hi nkata.
3 Hakuba, manga*b*ye, bona ba rinzele hi muhefemulo wa mina;
A tinhenha ti tsombene katigi*n*we ti vukela mina:
Na ku nga hi a *z*ihambunyetiso *z*a mina, ge ni xionho xa mina, O Jehova.
4 Ba tsutsuma ba longisela a wutsumbu ga*b*ye hi lahan*d*le ka *z*ihoheto *z*a mina:
Vuka wena a ku vunetela mina, ni languta.
5 Yena wena, O Jehova a Nungungulu wa maban*d*la, a Nungungulu wa Israeli,
Suka u enzela yon*k*le a mifumo:
U nga be na ti*t*ralo ka ba hi a bahambueti ba kubiha. [Sela
6 Bona ba *k*lela laha gam*b*yeni, ba wukula ku fanana ni m*b*yana,
Ba renzelekela a muti.
7 Languta, ba bukula zi huma hi lomo ka*n*wini ka*b*ye;
A tisupado ti lomo milo*n*wini ya*b*ye:
Hakuba hi mani, ba wula bona, a zwako ke?
8 Kanile*z*i wena, O Jehova, u ta hleka bona;
Wena u ta maha yon*k*le a mifumo a kiyalisiso.
9 Hakuba hi ntamo wa yena mina nzi ta celakota ha wena;
Hakuba Nungungulu hi ligingisi la mina la hombe.
10 Nungungulu wa mina hi kuranzakawunene i ta *k*langanyeta mina:
Nungungulu i ta maha nzi wona kuxuba ka mina hehla ka balala ba mina.
11 U nga dayi bona, ba nga taku a banhu ba ka hina ba ribakelwa;
Hangalasa bona hi ntamo, u ba releta lahasi,
O Hosi a xi*k*langu xa hina.
12 Hakuba hi kuonha ka lomo ka*n*wini ka*b*ye, ni timhaka ta lomo milo*n*wini ya*b*ye.
Nga bona ba tekiwa le matsanzeni ya*b*ye,
Hi nzhukano ni mawunwa laya ba ma wulawulako.
13 *T*rumula bona hi zanga, *t*rumula bona, *z*ingaho le*z*o kasi ba fela ba nga hi kona kambe:
Na nga bona ba tiba le*z*aku Nungungulu a fumelako ka Jakobe,
Kala kugumelweni ka misaba. [Sela
14 Ni laha gam*b*yeni nga bona ba *k*lela, nga bona ba wukula kwatsi i m*b*yana.
Ni ku famba ba renzelekela a muti.

15 Ba ta nzulanzula hehla ni lahsi ba fela zakuga,
Ni ku tsama gon*k*le a wusiku loku ba nga xuriswangi.
16 Kanilezi mina nzi ta yimbelela a ntamo wa wena;
Inaka, nzi ta kanyuluka nzi yimbelela a kuranzakawunene ga wena laha mixweni:
Hakuba wena u wa hi ligingisi la mina li *k*lakukileko,
Ni wucabelo masikwini ya tikuruxu ta mina.
17 A ka wena, O ntamo wa mina, nzi ta yimbelela a kukesetela:
Hakuba Nungungulu hi ligingisi la mina li *k*lakukileko, a Nungungulu wa ti*t*ralo ta mina.

LISIMU 60.

1 O Nungungulu wena u hoxileko hina kule, wena u tsobile hina lahasi;
Wena u wa kari u zangarile; O *k*lelisela hina kambe.
2 Wena u mahileko a tiko gi rurumela; wena u hanzuleko gona:
Cuma a tifa ta gona; hakuba gona gi tsekatseka.
3 Wena u kombisileko a banhu ba wena a zilo zi tsanzako:
Wa mahileko hina a kunwa a waini ga xinzeyanzeyani.
4 Wena u nyikileko a bandera ka bona labo ba cabako wena,
Kasi gi fela a ku*k*lakuswa xi gwimbiwa hi kota ya zinene. [Sela
5 Kasi a ranzekako wa wena a fela ku*k*la*k*liswa,
Hanyisa hi canja ga wena ga xinene, ni hlamula hina.
6 Nungungulu i wulawulile hi basiselweni wa yena: nzi ta *k*lakusa;
Nzi ta abanyisa a Xekemi, ni kuringanisa a koba wa le Sukote.
7 Gileade ngwa mina, na Manasa ngwa mina;
Efraime kambe hi kokola ga hloko ya mina;
Juda hi nhonga ya wukosi ya mina.
8 Moabi hi xinamelo xo hlambela kona xa mina;
Hehla ka Edome mina nzi ta hoxa a xilato xa mina:
Filistia, kanyuluka wena hakuba ha mina.
9 Himani a ta neha mina le mutini wu gingisilweko ke?
Himani a rangeleko mina le Edome?
10 Wena a hi wena, O Nungungulu, u hoxileko hina kule ke?
Wena a ku humangi u famba, O Nungungulu, zi*n*we ni maban*d*la ya hina.
11 Nyika hina a kuvunwa hi vukela a babengi ba hina;
Hakuba a ku nyawuli a kuvunwa ka munhu,
12 Hambuloko Nungungulu hina hi ta maha wungwazi;
Hakuba yena hi yena a ta nga kanziyela lahasi a babengi ba hina.

LISIMU 61.

1 Zwana a huwa ya mina, O Nungungulu;
Ingisa a ka mukombelo wa mina.
2 Kusukela le magumelweni ya misaba mina nzi ta bitana ka wena, laha a mbilu ya mina yi kubunyetilweko:
Rangela mina le ri*b*yeni lego gi *k*lakukileko kuhunza mina.
3 Hakuba wena u wa kari u hi wucabelo ga mina,
A ligingisi li tiyileko le balaleni.
4 Nzi ta tsama lomo tabernakeleni ga wena kala kupinzuka:
Nzi ta teka a wucabelo lomo kukubunyetweni ka tipapa ta wena. [Sela
5 Hakuba wena, O Nungungulu, u zwileko a zifungo za mina:
Wena hi wena u nyikileko mina a tsomba ka bona labo ba cabako a bito ga wena.
6 Wena u ta engetela wutomi ga hosi;
A malembe ya yena ma to kwatsi hi zizukulwana zinyingi.
7 Yena i ta tsama mahlweni ka Nungungulu kala kupinzuka:
O longisela a kuranzakawunene ni zinene, kasi zona za fela a ku lonzowota mina.
8 *Z*ingaho mina nzi ta yimbelela a kudumisa ka bito ga wena kala kupinzuka,
Kasi hi masiku won*k*lelele nza mbelelisa a zifungo za mina.

LISIMU 62.

1 A muhefemulo wa mina wu rinzela hi miyeleliso a ka Nungungulu yece:
Hi le ka yena kata a hanyiselelo ya mina.
2 Yena yece hi ri*b*ye ga mina ni hanyiselelo ya mina:

Yena hi ligingisi la mina li *k*lakukileko; nzi nga ta tsekatsekiswa nguvu.
3 Ku ta longoloka ku ku yini *n*wina ma ha longele a munhu,
Lezaku kasi ma daya yena, *n*wen*k*le ba *n*wina,
Ku fanana ni kurisi gi kegeleko, ku fanana ni lihlavu li kuyukileko?
4 Bona ntsena ba hlebile a ku mu hoxa lahasi ku *k*lakukeni ka yena;
Bona ba xalaliswako hi mawunwa;
Bona ba katekisako hi milomu ya*b*ye, kanilezi lomo nzeni ka*b*ye i nzhukano. [Sela
5 Muhefemulo wa mina, rinzela wena hi kumiyela a ka Nungungulu yece;
Hakuba a xubelelo wa mina wu ta ka yena.
6 Yena hi yena a ri*b*ye ga mina ni hanyiselelo wa mina:
Yena hi ligingisi la mina li *k*lakukileko, nzi nga ta tsekatsekiswa.
7 *Z*i*n*we na Nungungulu ku kona a hanyiselelo wa mina ni wukosi ga mina:
A ri*b*ye ga ntamo wa mina, ni wucabelo ga mina, gi hi Nungungulu.
8 Tsumbani ka yena xon*k*le a xikati, *n*wina banhu;
Cululani a timbilu ta *n*wina mahlweni ka yena:
Nungungulu nzi wucabelo ga hina. [Sela
9 Hakunene a banhu ba kudzunzwa kutsongwani a hi ncumo, ni banhu ba dzunziwako nguvu mawunwa:
Le tipi*n*weni ba ta hehuka;
Bona katigi*n*we ba ta hehuka ku hunza a ku nga nyawuli.
10 U nga tsumbi a batsimbeketisa,
Ni ku maha a ku nga nyawuli ka bapangako:
Loku a kufuma ku enzelekelana, u nga bekeli a mbilu ya wena ka kona.
11 Nungungulu i wulawulile a ka*n*we,
Kumbiri mina nzi zwileko loku,
Lezaku a ntamo ngwa ka Nungungulu.
12 Kambe a ka wena, O Hosi, gi ga wena a wuranzakawunene;
Hakuba wena u hako ka banhu bo*nk*lelele kukotisa hi mitiro ya yena.

LISIMU 63.

1 O Nungungulu, wena hi wena Nungungulu wa mina; hi kulabisisilweko mina nzi ta hlota wena:
A muhefemulo wa mina wuzwa tora ha wena, a nyama ya mina yi xubako wena,
Le karalweni wa tiko gi omileko, laho ku nga hi ko kona na mati.
2 *Z*ingaho mina nzi cuwukile wena lomo n*dl*wini ya kubasa,
A ku wona a ntamo wa wena ni wukosi ga wena.
3 Hakuba kuranzakawunene ga wena kunene ku hunza a wutomi,
A milomu ya mina yi ta *k*langela wena.
4 *Z*ingaho mina nzi ta katekisa wena laha mina nzi hanyako:
Mina nzi ta *k*lakusa a man*dl*a ya mina a bitweni ga wena.
5 A muhefemulo wa mina wu to kwatsi wuxurilwe hi mongo ni mafura;
Ni ka*n*wini ka mina ku ta dumisa wena hi milomu ya litsako;
6 Laha na mina na nzi alakanya wena hehla ka mubedi wa mina,
Ni kuxuba ka wena hi zirinzo za wusiku.
7 Hakuba wena u wa kari u hi kuvuna ka mina,
Ni le nzhutini wa tipapa ta wena mina nzi ta kana.
8 A muhefemulo wa mina wa tsimbeketa wu lanzela wena:
A canja ga wena ga xinene gi *k*lakusa mina.
9 Kanilezi labo ba hlotako a muhefemulo wa mina, a kulobisa wona,
Ba ta famba le *k*lelweni gi tsongo ga misaba.
10 Bona ba ta nyikelwa le ntasweni wa supado:
Ba to kwatsi xiabelo xa tihlati.
11 Kanilezi a hosi yi ta *k*langa hi ka Nungungulu:
Bon*k*lelele labo ba hlambanyako ha yona ba ta dumisa;
Hakuba a ka*n*wini ka bona labo ba wulawulako mawunwa ku ta dumara.

LISIMU 64.

1 Ingisa a gezu ga mina, O Nungungulu, kurileni ka mina:
Lonzowota a wutomi ga mina le kucabeni ka nala.
2 Fihla mina le gujegujeni ga le xiku*n*dleni xa bamahi bakubiha,

Le vilinganyeni ga batiri ba kugoha;
3 Labo ba lotileko a lirimi la*b*ye ku fanana ni supado,
Na ba kuleketile a tigalala ta*b*ye, tona timhaka ta kubaba,
4 Lezaku bona ba ta panda wutsa*n*weni gi fihleleko a ka a mbeleleko:
Hi kutsuketisilweko ba fula ka yena, ba nga cabi.
5 Ba tiyiseta a wutsumbu ga*b*ye hi kuxuba ka kubiha;
Ba wulawula hi ku dembela a ziyo xikun*d*leni;
Ba baku ngalo, Nzi mani a ta nga wona bona ke?
6 Ba hlota a zigohetesiso;
Hina hi mbetile, ku wula bona, a kuhlota kuhlohlosilweko:
Ni kualakanya ka lomo nzeni ni mbilu ya bon*k*lelele yi etile.
7 Kanilezi Nungungulu i ta fula ka bona;
*Z*i*n*we hi ligalala la xitsuketi bona ba ta fulwa timbanga.
8 *Z*ingaho ba ta mahiwa ba retemuka, a tirimi ta bona benyi na ti vukela bona:
Bon*k*le laba ba ta nga wona bona ba ta zibiza a tihloko ta*b*ye.
9 Bon*k*le banhu ba ta caba;
Bona ba ta *k*la*k*lambuta a tiro wa Nungungulu,
Hi kutibisileko ba ta pima a zimaho za yena.
10 A lulamileko i ta tsakiswa ka Jehova, i ta teka a wuponelo ka yena;
Ni bon*k*le laba ba lulamileko mbilwini ba ta dumisa ka yena.

LISIMU 65.

1 A kudumiswa ku rinzele wena, O Nungungulu, le Zioni;
Ni ka wena a xifungo xi taba xi humele.
2 O wena loye u zwako a mukombelo, A ka wena a nyama yon*k*le yi tata.
3 A zigohetiso za hlula zi vukela mina:
Kwatsi hi zihambunyetiso za hina, wena hi wena u ta nga tsetselela zona.
4 I katekisilwe a munhu loye wena u mu hlawulileko, u mu mahako a tsinela ka wena,
Kasi yena a fela kutsama le tihu*b*yeni ta wena:
Hina hi ta eneliswa hi sasekisisiso wa yin*d*lu ya wena,
A tempele ya wena yo basa.
5 Hi zilo zi cabekako wena u hlamula hina hi ka kululamisisa,
O Nungungulu wa kuhanyisa ka hina,
Wena loye u nga kutiyisa ka kon*k*le a kugumelwa ka misaba,
A hehla ka bona labo ba nga kule leyo hehla ka mabimbi:
6 Loye hi ntamo wa yena a yimisileko a zitsunga,
Na zi bohilwe hi ntamo;
7 Loye a miyetako a kugoboza ka mabimbi,
A kugoboza ka ma*b*yan*d*lati ya wona,
Ni pfilupfilu ya banhu.
8 Bona labowo kambe ba tsamileko kwaleyo *k*lelo ga magemetamusi ba caba hi masingita ya wena:
Wena loye u mahako a mifambo ya mixo ni mipelo ya gambo kutsaka.
9 Wena u enzelako a misaba, u tsakamisa yona,
Wena hi kukulisilweko u kukumukisa yona;
A congo wa Nungungulu wu tele hi mati:
Wena u longiselelako bona a mabele, laha wena u longiseleko a misaba.
10 Wena u tsakamisako a mankele ya kona hi kutalisilweko;
Wena u kulutelako a minzhati ya kona:
Wena u mahako kona kuoloba hi kuna ka marefu;
Wena u katekisako a ku mila ka wona.
11 Wena u bombisako a lembe hi wunene ga wena,
Ni n*d*lela ya wena yi dona a kunonisilweko.
12 Wona ma dona hehla ka magelo ya xiwuleni;
Ni mitsuri yi bohilwe hi litsako.
13 A magelo ma ambexilwe hi mi*k*lambi;
A minzelelo yi fenengetilwe hi mabele;
Bona ba kanyuluka hi litsako, bonawu kambe ba yimbelela.

LISIMU 66.

1 Mahani a guwa ga tsakiselo ka Nungungulu, *n*wen*k*le ba misaba:
2 Yimbelelani a wukosi ga bito ga yena:
Mahani a wukosi ga yena gi ngangamelisisa.

3 Wulani a ka Nungungulu, Yi cabekisisa a ku yini a mitiro ya wena!
Hi kota ya kulisiso wa ntamo wa wena a balala ba wena ba ta koza mitsumbu yab*y*e a ka wena.
4 Yon*k*le a misaba yi ta kozela wena,
Na yi ta yimbelela a ka wena;
Bona ba ta yimbelela a bitweni ga weni. [Sela
5 Ngonani, ni ku wona a mitiro ya ka Nungungulu;
Yena hi yena a cabekako *z*imahweni *z*a yena ngomameni ni banana ba banhu.
6 Yena a hunzulusako a bimbi ku maha muhanza wuomileko;
Bona ba famba le congweni hi mikonzo:
Laho hina hi lo tsakiswa a ka yena.
7 Yena a fumelako hi ntamo wa yena kala kupinzuka;
A mahlo ya yena ma lo tibisisa hi banhu:
Nga a ba hlubukisisako ba kukumuxa a wutsumbu gab*y*e. [Sela
8 O katekisani a Nungungulu wa hina, *n*wina matiko,
Mahani a gezu ga wukosi ga yena gi zwala;
9 Loye a komako a muhefemulo wa hina wutomini,
A nga vumeliko a mikonzo ya hina a ku tsekatsekiswa.
10 Hakuba wena, O Nungungulu, hi wena u hlolileko hina:
Wena hi wena u hlolileko hina, kwatsi hi siliva gi hlolilweko.
11 Wena u nehileko hina lomo nzeni ka likoka;
Wena u *k*latekileko a nzwalo wu tikileko hehla ka *z*iwunu *z*a hina.
12 Wena u mahileko a banhu ba kilela hehla ka tihloko ta hina;
Hina hi lo famba hi tsemakanya a nzilo ni ku tsemakanya a mati;
Kanile*z*i wena u hi nehileko ka wutsamo gi fumileko.
13 Nzi tata lomu n*d*lwini ya wena *z*i*n*we ni minyikelo ya kuhiswa;
Nzi ta riha a ka wena a *z*ifungo *z*a mina,
14 Le*z*o a milomu ya mina yi *z*i tsawuteleko,
Ni kanwini ka mina ku lo wulawula, laha mina nzi nga wa hi tikuruxwini.
15 Nzi ta nyikela a ka wena minyikelo ya kuhiswa yi nonileko;
Zi*n*we ni libani la tihamba;
Nzi ta nyikela a tiho*n*wana ni timbuti. [Sela
16 Ngonani, mu tazwa *n*wina, nwen*k*le labo mu cabako a Nungungulu,
Mina nzi ta *k*lă*k*lambuta le*z*o yena a maheleko a muhefemulo wa mina.
17 Mina nza rilela a ka yena hi lomo kanwini ka mina,
Nzi lo kesetela yena hi lirimi la mina.
18 Loku mina nzi cela hi kugoha lomu mbilwini ya mina,
A Hosi yi nga ta cela a kota:
19 Kanile*z*i hakunene Nungungulu i *z*i zwile;
Yena ingisile a ka gezu ga mukombelo wa mina.
20 A katekiswe a Nungungulu,
Loye a nga *k*lelisangiko a kule a mukombelo wa mina,
Ge hambu a kuranzakawunene ga yena ka mina.

LISIMU 67.

1 Nungungulu nga u hi ni ti*t*ralo ka hina, ni ku katekisa hina,
Ni ku maha a ngohe ya yena yi woninga ka hina; [Sela
2 Kasi a bito ga wena ga tib*y*iwa hehla ka misaba,
A kuhanyisa ka wena xikari ka bon*k*le banhu.
3 Nga a banhu ba dumisa wena, O Nungungulu;
Nga won*k*le a matiko ma dumisa wena.
4 O nga a matiko ma tsaka ma yimbelela a kukana;
Hakuba wena u ta lamula a banhu hi nongameto,
Ni ku fumela a matiko hehla ka misaba. [Sela
5 Nga banhu ba dumisa wena, O Nungungulu;
Nga bon*k*le banhu ba dumisa wena.
6 A misaba yi *t*ralile a mihanzo ya yona:
Nungungulu, yena a Nungungulu wa hina, i ta katekisa hina.
7 Nungungulu i ta katekisa hina;
Ni kon*k*le kugumelwa ka misaba ku ta mu caba.

LISIMU 68.

1 Nga Nungungulu a suka, nga a balala ba yena ba hi ba hangalakileko;
Nga bona kambe labo ba bengako yena ba caba mahlweni ka yena.

2 Kwatsi hile*z*i a musi wu tubikelwa *z*ingahowo hlongola bona,
Kwatsi hi sera yi nyekako mahlweni ka uzilo,
*Z*ingaho nga a bakubiha ba mbembiswa a kubakoueni ka Nungungulu.
3 Kanile*z*i nga a balulamileko ba be ba tsakisilweko; nga bona ba *k*lakuswa mahlweni ka Nungungulu:
Inaka, nga bona ba buma hi litsako.
4 Yimbelelani ka Nungungulu, yimbelelani a kudumisa ka bito ga yena;
Longiselani a gonzo ka yena a kilelako a tsemakanya *z*iwunzeni;
A bito ga yena hi Jehova; dzunzani *n*wina mahlweni ka yena.
5 A dadani wa ba bazisiwana, a mulamuli wa tinoni,
Hi Nungungulu le kaya ka yena ka kubasa.
6 Nungungulu a tsamisako a mucucululu le mingangweni:
Yena a humesako a bako*n*wi a ba engenisa kuvuvumisweni;
Kanile*z*i a bahlubukako ba tsama lomo tikweni ga mapanya.
7 O Nungungulu, laha wena u rangeleko a banhu ba wena,
Laha wena wa enzele u tsemakanya xuwuleni; [Sela
8 A misaba yi rurumelile,
Ni matilo kambe ma donile a vula a kubakoneni ka Nungungulu:
Wena Sinai u rurumelile a kubakoneni ka Nungungulu, a Nungungulu wa ka Israeli.
9 Wena, O Nungungulu u rumileko a talisiso wa vula,
U tiyisile a tsomba ya wena, laha ba nga wa karele.
10 A *k*langano wa wena wu aka ka yona:
Wena, O Nungungulu, u longisele a wunene ga wena ka *z*isiwana.
11 A hosi ya nyika a mhaka:
A ba basati labo ba bahako a mahungu ba hi ban*d*la ga hombe.
12 A tihosi ta tiimpi ta tsuwuka, ta tsuwuka;
Na yena loye a seleko le kaya u abanyisa a mupango.
13 Laha na *n*wina na mu e*k*lele xikari ka mi*k*lambi ya tiyivu,
Kona ku kwatsi tipapa ta tuba ti pomelwe hi siliva,
Ni tipapa ta gona kwatsi hi nzalama yo balala.
14 Laha na Nyamintamo a hangalasa a tihosi ta kona,
Gona gi wo kwatsi hi loku laha na gi beramisa le Zalmoni.
15 A xitsunga xa Nungungulu hi xitsunga xa Baxani;
A xitsunga xi *k*lakukileko hi xitsunga xa Baxani.
16 Hiyini mu cuwukako *n*wina makuzu, *n*wina *z*itsunga *z*i *k*lakukileko,
A xitsungeni lexo Nungungulu a xubileko a ku tsama ka xona ke?
Inaka, Jehova i ta tsama ka xona kala kupinzuka.
17 A tikareta ta ka Nungungulu ti hi makume mambiri ya kume ga mazana, tona ti hi makume mazana hehla ka makume mazana:
A Hosi yi kona xikari ka tona, kwatsi hi lomo Sinai, lomo n*d*lwini ya kubasa.
18 Wena u kanziyileko le hehla, wena u rangeleko a bako*n*wi;
Wena u amukele a *z*inyikiwo xikari ka banhu,
Inaka, xikari ka bahlubikileko kambe, kasi Jehova Nungungulu wa fela ku tsama *z*i*n*we na bona.
19 I katekisilwe Jehova, loye hi masiku won*k*lelele a rwalako a mirwalo ya hina,
Yena a Nungungulu loyi a kuhanyisisa ka hina. [Sela
20 Nungungulu ka hina a Nungungulu wa ku*k*la*k*lisa;
Ni ka Jehova a Hosi ku hi a kupona le kufeni.
21 Kanile*z*i Nungungulu i ta lamata a pon*d*lisa a hloko ya balala,
A misisi ya likuluwa a la kungahi la simama liya *z*igohweni *z*a lona.
22 A Hosi yi te ngalo, Nzi ta neha kambe hi le Baxani,
Mina nzi ta neha bona kambe hi le kueteni ka mabimbi;
23 Kasi wena wa fela a kufohloza bona, ni peta a konzo wa wena lomo nkateni,
Kasi a lirimi la tim*b*yana ta wena la fela a ku kuma a xiabelo xa lona ba balala ba wena.
24 Bona ba wonile a mifambo ya wena, O Nungungulu,
Yona a mifambo ya Nungungulu, a Hosi ya mina, lomo ka yin*d*lu ya kubasa.
25 A bayimbeleli ba lo famba mahlweni, a bamagubu ba lo lanzela le nzako,

Xikari ka banhwana ba dodosela tingomana.
26 Katekisani *n*wina Nungungulu le mi*k*langanweni,
Yena a Hosi, *n*wina labo mu nga ba xibuka xa ka Israeli.
27 Laho ku kona Benjamini wa tsongwani a mufumeli wa yena,
A tihosana ta ka Juda ni masungukati ya tona,
A tihosana ta Zebuluni, a tihosana ta Naftali.
28 Nungungulu wa wena i leletele a ntamo wa wena:
Tiyiseta, O Nungungulu, le*z*o wena u *z*i maheleko hina.
29 Hi kota ya tempele ya wena le Jerusalema
A tihosi ti ta neha a *z*inyikiwo a ka wena.
30 Kawuka a *z*ihari *z*a kwati *z*a hlanga,
A xi*d*lemo xa tikuzi, *z*i*n*we ni marole ya banhu,
Ba kanziyela lahasi ka konzo a *z*ipanzana *z*a siliva;
Yena i hangalisile a banhu labo ba nengelako hi impi.
31 A tihosana ti ta huma hi le Gipite;
Etiopia i ta ha*k*lisa a ku nawuluta a man*d*la ya yena ka Nungungulu.
32 Yimbelelani a ka Nungungulu, *n*wina mifumo ya misaba;
O yimbelelani a dumiselo a ka Hosi; [Sela
33 Ka loye a kileleko hehla ka tilo ga matilo, laya ya kale;
Manga*b*ye, yena a *k*la*k*lambutako a gezu ga yena, a gezu ga ntamo.
34 *K*lamuselani *n*wina a ntamo ka Nungungulu:
A wukosi ga yena gi hehla ka Israeli,
Ni ntamo wa yena wu le hehla.
35 O Nungungulu wena u cabekako le wutsa*n*weni ga wena go basa:
A Nungungulu wa ka Israeli, hi yena a nyikako a ntamo a ka banhu ba yena.
Nungungulu a be a katekisilweko.

LISIMU 69.

1 Ponisa mina, O Nungunguiu;
Hakuba a mati ma engenile muhefemulweni wa mina.
2 Nza pomela i dakeni lo eta, laho ku nga hiko kona a wuyimo:
Mina nzi tile mamatini ma etileko, laho a mintalo yi kubunyetileko mina.
3 Mina nzi karele hi huwa ya mina;
A kolo wa mina wu omile:
A mahlo ya mina ma tsanzekile laha na nzi rinzela a Nungungulu wa mina.
4 Bona labo ba bengako mina na ku nga hi na nanzu ba hunzisile ku tala ku hunza misisi ya hloko ya mina:
Bona labo ba nga wa ta nga ba tsema mina, na ba hi balala ba mina hi kuonhakala, ba na ni ntamo:
Lezo mina nzi nga tekangiko nzi yimelwe hi ku *z*i wuyisela.
5 O Nungungulu, wena u wonako a wupumbu ga mina;
Ni *z*ionho *z*a mina a *z*i fihlele mahlweni ka wena.
6 Nga bona labo ba rinzelako ka wena ba nga wisiwi a tingana ha mina,
O Hosi Jehova wa maban*d*la:
Nga bona labo ba hlotako wena ba nga celwa tingana hi kota ya mina, O Nungungulu wa ka Israeli.
7 Hakuba hi kona ya wena nzi rwalile a nzhukano;
A tingana ti fenengetile a ngohe ya mina.
8 Mina nzi mahile a mupfumba ka bamaka*b*ye ba mina,
A nzi ti*b*yiwi ka banana ba mamani.
9 Hakuba a kupangamisisa hi yin*d*lu ya wena ku *n*walatile mina;
Ni nzhukano ya bona labo ba rukatelako wena yi wele he hlaka ka mina.
10 Laha nzi rilile, na nzi tsayisa a muhefemulo wa mina hi kuyila,
Loko ku wa hi ka nzhukano ya mina.
11 Laha na nzi maha a nguwo ya tisakwa a kuambala ka mina,
Nzi wa hi makiyala ka bona.
12 Bona labo ba nga wa tsamile le nyangweni ba lo wulawula ha mina;
Na mina nzi xizimba xa bapopilweko.
13 Kanile*z*i kwatsi ha mina, O Jehova, hi ka xikati xi amukelekako:
O Nungungulu, hi ka talisiso wa kufranzakawunene ga wena,
Hlamula mina hi ka *z*inene *z*a kuhanyiswa ka wena.
14 *K*la*k*lisa mina nzi huma maropeni, na nga nzi nga rikiswi:
Nga mina nzi *k*la*k*liswa hi ka bona labo ba bengako mina, ni ku huma le mamatini ma etileko.
15 Nga a mati ya mitalo ma nga kubunyeti mina,

Ge ni ku vumela a kueta a ku nga kwilikwinzi mina;
Na nga a rinzi gi vali a nomu wa gona hehla ka mina.
16 Hlamula mina, O Jehova; hakuba a kuranzakawunene ga wena kunene:
Kukotisa hi wudlemo ga kuranza ka titralo ta wena hunzuluka wena ka mina.
17 U nga fihli a ngohe ya wena le ka nanza ga wena;
Hakuba mina nzi le tikuruxwini; hlamula mina hi kuhaklisilweko.
18 Tsinela kusuhani ka muhefemulo wa mina, ni klaklisa wona:
Vikela mina hakuba hi balala ba mina.
19 Wena u ku tibako a kurukatelwa ka mina, ni tingana ta mina, ni kukoneka mina:
A babengi ba mina ba kona mahlweni ka wena.
20 A kurukatelwa ku tsobile a mbilu ya mina; na mina nzi tatisilwe hi kubinziwa:
Na mina nzi cuwukele a munwani a ku nzi hawukela, kanilezi laho ku wa hi haba;
Ni batangalisi, kanilezi nzi wa nga ba kumiwangi.
21 Bona ba lo nyika mina a wutsulu akuba kuga ka mina;
A kuzwa-toreni ka mina ba lo nzi nyika a viniga nzinwa.
22 Nga a meza yabye mahlweni ka bona yi maha a panya;
Ni laha bona ba lomo kuruleni, nga kona ku maha a klamu.
23 Nga a mahlo yabye ma pfupeliswa, zingaho lezo kasi ba fela ku kala ba nga woni;
Na nga a ziwunu zabye a zi tsekatsekiswe hi kusimamisilweko.
24 Halata a kuzangara ka wena hehla ka bona.
Na nga a cabekesiso wa zanga ya wena ku kubunyeta bona.
25 Nga a miti yabye yi be yi hangalakileko;
Nga na a nga hi kona wa kuaka lomo ma tenteni yabye.
26 Hakuba bona ba xanisa yena loye wena u mu lamatileko;
Na ba wulawula hi hlomulo wa ba bona labo ba klabilweko timbanga hi wena.
27 Engetela a zigoho a ka zigoho zabye;
Na nga bona ba ngati kululamiseni ka wena.
28 Nga na bona ba be ba fubisilweko bukwini ga wutomi,
Ba nga be ba tsalilweko a katiginwe zinwe ni balulamileko.
29 Kanilezi mina nzi xisiwana ni a hlokisilweko:
Nga kuhanyisisa ka wena, O Nungungulu, ku maha mina nzi klakuka hehla.
30 Mina nzi ta dumisa a bito ga Jehova hi kuyimbelela,
Na nzi ta kulisa yena hi kunyikakubonga.
31 Na kona ku ta xalalisa a Nungungulu kwatsanyana a ku hunza a kabi,
Ni honwana leyo yi nga ni timhonzo ni makanzo.
32 A barulileko ba wonile kona, na ba tsakisiwa:
Nwina labo mu hlotako a Nungungulu, nga a timbilu ta nwina ti hanya.
33 Hakuba Jehova a zwako a vumalako,
A nga kataliko hi bakonwi ba yena.
34 Nga a tilo zi dumisa yena,
A mabimbi, ni zonklelele lezo zi makanyako ka gona.
35 Hakuba Nungungulu i ta ponisa Zioni, ni ku aka muti wa ka Juda;
Na bona ba ta tsama laho, ni ku fumela wona.
36 A mbewu kambe ya malanza ya yena yi ta fumela wona;
Na bona labo ba ranzako a bito ga yena ba ta tsama ka wona.

LISIMU 70.

1 Maha a xihakla, O Nungungulu, a ku klaklisa mina;
Maha a xihakla a kuvuna mina, O Jehova.
2 Nga bona ba wiswa a tingana ni vilinganya
Labo ba hlotako a muhefemulo wa mina;
Nga bona ba klelela ha xinzhakwana ni ku nehwa kukonekeni
Labo ba xalalako hi kulamatwa ka mina.
3 Nga bona ba renzeletwa le nzako hi kota ya tingana tabye
Labo ba wula, Aha, aha.
4 Na nga bonkle labo ba hlotako wena ba kana hi litsako a ka wena;
Nga labo ba ranzako a kuhanyisa ka wena ba wula hi kusimamisilweko,

Nga Nungungulu a hi a dumisilweko.
5 Kanile*z*i mina nzi xisiwana ni muvumali;
Maha xiha*k*la a ka mina, O Nungungulu:
Wena hi wena kuvuna ka mina ni mu*k*la*k*lisi wa mina;
O Jehova, u nga mahe a xitsetse.

LISIMU 71.

1 A ka wena, O Jehova mina nza teka a wuponelo:
Nga mina cima nzi nga celwi a tingana.
2 *K*la*k*lisa mina hi kululamisisa ka wena, ponisa mina:
Koramisa a n*dl*ebe ya wena a ka mina, ni hanyisa mina.
3 Nga wena a ka mina u be ri*b*ye ga wuakelo, laho ka gona mina nzi ta zumba hi kusimamisilweko:
Wena u nyikile xileletelo a ku hanyisa mina;
Hakuba wena i ri*b*ye ga mina ni xikanekiso xa mina.
4 Ponisa mina, O Nungungulu wa mina, nzi huma le canjeni ga bakubiha,
Nzi huma le canjeni ga ba nga lulamangiko ni banhu ba titseku.
5 Hakuba wena u xitsumbo xa mina, O Hosi Jehova:
Wena u ku tsumba ka mina ku sukela le wusweni ga mina.
6 Ha wena mina nzi wa kari nzi komilwe ku sukela le rum*b*yini;
Wena hi wena loye u nzi tekileko le marum*b*yini ya mamani:
A kudumisa ka mina ku taba kusimamisilwe ku hi ka wena.
7 Mina nzi kwatsi nzi munzuli ka banyngi;
Kanile*z*i wena u xikanekiso xa mina xi tiyisilweko.
8 A nomu wa mina wu ta tatiswa hi ku dumisa ka wena,
Ni kudzumeleta ka wena gon*k*le a siku.
9 U nga hoxi mina kule hi xikatini xa tanga ya wukale;
U nga tsiki mina laha a ntamo wa mina wu hlulekako.
10 Hakuba a balala ba mina ba wulawula ha mina;
Hakuba bona ba rinzelako a muhefemulo wa mina ba teka a gujeguje katigi*n*we,
11 Baku, Nungungulu i tsikile yena:
Hlongolani ni teka yena; hakuba a nga kona labo wa *k*la*k*lisa yena.
12 O Nungungulu, u nga be kule ni le ka mina;
O Nungungulu wa mina, maha xiha*k*la a ku vunetela mina.
13 Nga bona ba celwa a tingana ni kulo*b*yiswa labo ba nga babengi ba muhefemulo wa mina;
Nga bona ba kubunyetwa hi nzhukano ni kukoneka labo ba hlotako a kulamatwa ka mina.
14 Kanile*z*i mina nzi ta tsumba hi kusimamisilweko,
Na nzi ta dumisa wena kambe ni kambe.
15 A nomo ka mina ku *b*yela hi kululamisisa ka wena,
Ni kuhanyisisa ka wena gon*k*le siku;
Hakuba a wu tibi a tsengo wa kona.
16 Nzi tata hi *z*imaho *z*a ntamo *z*a ka Hosi Jehova:
Mina nzi ta maba a ku kumbuxeta a kululamisisa ka wena, kona ka wena wece.
17 O Nungungulu, wena u gonzisile ku sukela wusweni ga mina;
Ni laha kambe mina nzi *k*la*k*lambutele a mitiro ya wena yi hlamalisako.
18 Inaka, hambu le*z*i mina nzi kosaheleko na nzi basile wuvu, O Nungungulu, u nga tsiki mina,
Kala mina nzi *k*la*k*lambutile a ntamo wa wena a ka xizukulwana xi gamelako.
A ntamo wa wena ka bon*k*lelele labo ba tako.
19 A kululamisisa ka wena, O Nungungulu, ku *k*lakukile nguvu;
Wena u mahile a *z*ilo *z*a hombe,
O Nungungulu, nzi mani a fananako na wena ke?
20 Wena, u kangetileko hina a *z*ikarato *z*a kutala ni *z*i cabekako,
U ta nga hi tilimuxa kambe, u ta hi *k*lelisa hi le kueteni ka misaba.
21 Enzelekisa wena a wukulu ga mina,
Ni ku*k*lela kambe u tangalisa mina.
22 Nzi ta dumisa wenawu kambe hi timbila,
*Z*ona a *z*inene *z*a wena, O Nungungulu wa mina:
A ka wena nzi ta yimbelela a kudamisa hi xitende,
O wena wa kubasa wa ka Israeli.
23 A milomu ya mina yi ta kanyuluka a litsako laha mina na nzi yimbelela a kudumisa a ka wena;

A muhefemulo wa mina, lowu wena
u wu *k*la*k*lisileko.
24 A lirimi la mina li ta yimbelela hi
kululamisisa gon*k*le siku gi longo-
lokako;
Hakuba ba celilwe a tingana, haku-
ba bona ba vilinganyisilwe, labo
ba hlotako a kulamatwa ka mina.

LISIMU 72.

1 Nyika a hosi a lamulisisa ka wena,
O Nungungulu,
Ni kulumisisa ka wena ka nisanya-
na wa hosi.
2 Yena i ta lamula banhu ba wena hi
kululamisisa,
Ni *z*isiwana *z*a wena hi nongametiso.
3 A *z*i *z*itsunga *z*i ta neha a kurutisa ka
banhu,
Ni mitsuri, a kululamisisa.
4 Yena i ta lamula a *z*isiwana *z*a ba-
nhu,
Na yena i ta ponisa a banana ba ba-
vumali,
I ta tsoba a fufanyi a ba tsimbe-
keti.
5 Na bona ba ta caba wena laha a ga-
mbo ga ha simamisako,
Na *z*ingaho laho a hweti ya ha si-
mamisako, ka *z*on*k*le *z*izukulwa-
na.
6 Yena i ta relela lahasi kwatsi i vula
a ka *b*yanyi gi tsemilweko,
Kwatsi marefu lawo ma tsakamisako
a misaba.
7 A masikwini ya yena a balulamileko
ba ta bombiswa,
A talisiso wa kurula, kala a hweti
yi nga ha bi kona.
8 Yena kambe i taba ni ku fumela ku-
sukela bimbini kala bimbini,
Ni kusukela le Congweni kala ku-
gumelweni ka misaba.
9 Bona labo ba akileko *z*iwuleni ba ta
korama mahlweni ka yena;
Ni balala ba yena ba ta laza a tsu-
tsungwani.
10 A tihosi ta le Tarxixi ni ta le *z*ihla-
leni ti ta luba a nzhubo:
A tihosi ta le Xeba ni le Seba ti ta
nyikela a *z*inyikiwo.
11 Inaka, ton*k*le a tihosi ti tawa lahasi
mahlweni ka yena;
Yon*k*le a mifumo yi ta kozela yena.
12 Hakuba i ta *k*la*k*lisa a bavumali laha
bahako huwa,
Ni *z*isiwana le*z*o *z*i nga hiko na mu-
vuni.
13 Yena i ta hawukela a *z*isiwana ni ba-
vumali,
Ni muhefemulo wa bavumali yena
i ta wu hanyisa.
14 Yena i ta *k*la*k*lisa a muhefemulo le
kutsimbeketweni ni le kupangwe-
ni;
Ni malongo ku taba a nkata wa*b*ye
mahlweni ka yena:
15 Na bona ba ta hanya; ni ka yena ku
ta nyikiwa a nzalama ya le Xeba:
Ni banhu ba kumbela yena hi kusi-
mamisilweko;
Bona ba ta katekisa yena gon*k*le si-
ku gi longolokako.
16 Laho ku taba kona a talisiso wa ma-
bele laha misabeni le hehla ka *z*i-
xungwe *z*a *z*itsunga;
A mihanzo ya kona yi ta *k*la*k*leka
kwatsi hi Lebanoni:
Ni labo ba lomo mutini ba ta bombi-
swa kwatsi i *b*yani ga misaba.
17 A bito ga yena gi ta tsama kala ku-
pinzuka;
A bito ga yena gi ta ba gi simami-
sile gi longoloka kwatsi i gambo:
Ni banhu ba ta katekisilwe ka yena;
Won*k*le a matiko ba ta bitana yena
kuxalala.
18 I katekisilwe Jehova Nungungulu,
a Nungungulu wa ka Israeli,
Loye yece a mahako a *z*ilo *z*i hlama-
lisako:
19 A gi katekiswe a bito ga yena ga
wukosi kala kupinzuka;
Nga a misaba yon*k*le yi be yi tatisi-
lweko hi wukosi ga yena.
Ameni, ni Ameni.
20 Mikombelo ya Davida a nisanyana
wa Jese yi gumelwe.

BUKU III.

LISIMU 73.

1 Futsi Nungungulu i nene ka Isra-
eli,
Kona ka bona labo basileko mbilwi-
ni.
2 Kanilezi kwatsi ha mina, a miko-
nzo ya mina kutsongwani yi wi-
le;
A kukanziyela ka mina kutsongwa-
ni futsi na ku retemukile.
3 Hakuba nzi wa hi ni wukuxu ka ba
ti kukumukisako,

Laha na nzi wona a kuvuvumisisa
ka ba kubiha.
4 Hakuba a ku kona a kubayisa a ku-
feni kabye;
Kanilezi a ntamo wabye wa ha ti-
yile.
5 Bona a ba kona zikaratweni kwatsi
hi banwani banhu;
Bona hambu ni ba kukarateni kwa-
tsi hi banwani banhu.
6 Hikwalaho a matsanza i kwatsi nge-
nje nhanweni yabye;
A kupanga ku kubunyetile bona
kwatsi i nguwo.
7 A mahlo yabye ma su nyokobela hi
mafura:
Ba ni zo tala kuhunza a kuxuba ka
mbilu.
8 Bona ba tseketsela, ni ka kubihisisa
ba tsawutela a tsimbeketiso:
Bona ba wulawula hi kukumukisi-
lweko.
9 Ba rumele a milomu yabye le mati-
lweni,
A tirimi tabye ti fambako ti tsema-
kanya a misabeni.
10 Hikwalaho banhu ba yena ba klelela
laha:
A mamati ma teleko a kopo ma ka-
milwe ha bona.
11 Na bona ba wula, Zini lezi Nungu-
ngulu a zi tibako ke?
A kutiba ku ka loye a Hunzeleleko
Hehla ke?
12 Languta, laba hi bakubiha;
Na, xonkle xikati ni ba tsamekile, ba
enzelekiswa kufumeni.
13 Futsi hi nga nga nyawuli mina nzi
basisile a mbilu ya mina,
Na nzi hlazile a mandla ya mina hi
ku nga hiko na nanzu;
14 Hakuba gonkle siku gi longolokako
mina nzi wa hi wababyini,
Na nzi tsayisile yonkle a mixo.
15 Loku mina nzi wa wulile, Nzi wa ta
wulawula zakungahi;
Languta, nzi nga wulawulile hi ku-
hlebyisilweko zinwe ni xizukulwa-
na xa banana ba wena.
16 Laha nzi nga wa alakanyile lezaku
nzi fela kutibisa ku yini lexi,
Kona ku wa hunzeletile kubayisa a
ka mina;
17 Karala nzi yile le ndlwini ya kubasa
ya ka Nungungulu,
Ni nzi pimisa a kugumelwa kabye.
18 Hakunene wena u yimisako bona
lomo wutsanweni gi retemuka-
ko:
Wena u hoxako bona lahasi kulo-
byisweni.
19 Bona ba hangalakisile ku yini hi
xikatanyana!
Hi kumbetekisilwe ba lobyisilwe hi
kutsisa.
20 Kwatsi hi kulora laha na munwe a
kindlimukako,
Zingaho, O Hosi, laha wena u vuxa-
ko, wena u nga ta katala hi zifa-
naniso zabye.
21 Hakuba a muhefemulo wa mina wu
wa zangarisilwe,
Na mina nzi wa poroketilwe le mbi-
lwini ya mina:
22 Zingaho a wuhari ku wa hi mina, ni
ku nga tibi;
Nzi wo kwatsi nzi xibanza mahlwe-
ni ka wena.
23 Ahembalokoke mina nzi simamisile
zinwe na wena:
Wena u komileko a canja ga mina
ga xinene.
24 Wena u ta rangela mina hi wusungu-
kati ga wena,
Ni nzako ka lezi u ta nzi amukela le
wukosini.
25 Nzi mani nzi nga naye le tilweni
saseka wena ke?
Ni laho a ku kona laha misabeni
loye nzi mu xubako hi lahandle ka
wena.
26 A nyama ya mina ni bilu ya mina zi
tsanzekako;
Kanilezi Nungungulu hi ntamo wa
mbilu ya mina ni xiabelo xa mina
kala kupinzuka.
27 Hakuba, mangabye, bona labo ba
nga kule na ba ta mbemba:
Wena u lobisile bona labo ba maba-
ko a wuoswi, ba sukileko ka wena.
28 Kanilezi kona ku zinene ka mina a
ku tsinela ku suhi a ka Nungu-
ngulu:
Nzi mahile a Hosi Jehova a wuca-
belo ga mina,
Kasi nza fela kubyela bonkle a miti-
ro ya wena.

LISIMU 74.

1 O Nungungulu, hi yini u hoxileko
hina kule kala kupinzuka ke?
Hi yini a zanga ya wena yi tubika-
ko yi vukela a tiyivu ta wugelo ga
wena ke?
2 Alakanya a klangano wa wena, lowu
wena u kumileko a kaleloko.
Lowu wena u klaklisile a kuba lixa-
ka la tsomba ya wena nwinyi;

Ni zitsunga Zioni, laho wena i tsamileko kona.
3 *K*lakusa a mikonzo ya wena le marumbini ya kupinzuka,
Zon*k*le a zibihiso lezo a balala ba zi mahileko lomo n*d*lwini ya wena ya kubasa.
4 A balala ba wena ba dzumile lomo xikari ka gotsobanyano wa wena;
Ba yimisile a tingape ta*b*ye a miwoniso tiya.
5 Bona be kwatsi hi banhu ba *k*lakusako
A zihloka zi le hehla ka likwara la tisinya.
6 Na makunu won*k*le a tiro wu kehlilweko wa tona
Ba tsemelela hi tinzhemo ni mikono.
7 Bona ba hi sile a yin*d*lu ya kubasa ya wena hi nzilo;
Bona ba nyenyezisile a wutsamo ga kuaka ka bito ga wena hi ku hoxa gona lahasi liranza*b*yeni.
8 Ba te ngalo timbilwini ta*b*ye, Nga hina hi hahlula bona katigi*n*we:
Bona ba hisile won*k*le a masinagoga ya ka Nungungulu lomu tikweni.
9 Hina a ha woni a miwoniso ya hina:
Laho a nga hi kona ni wa baprofeti;
Ge a nga kona xikari ka hina ni mu*n*we a tibako ku ta longoloka ku kuyini.
10 Ku ta longoloka ku yini, O Nungungulu, a balala ba hi kamanyeta ke?
Kasi a nala a ta rukatela a bito ga wena kala kupinzuka ke?
11 Hi yini u kobetako a canja ga wena, gona a canja ga wena ga xinene ke?
Susa gona laha xifubeni xa wena ni kulobisa bona.
12 Kasike Nungungulu hi hosi ya mina ya kaleloko,
A kutira a kuhanyisa xikari ka misaba.
13 Wena u abanyisileko a bimbi hi ntamo wa wena:
Wena u cumbalakanyisileko a tihloko ta banghunzulume ba bimbi nzeni ka mamati.
14 Wena u tsobileko a tihloko ta munyame zibanzana;
Wena u nyikelako wona a kuba a kufa ka bona labo ba akileko ziwuleni.
15 Wena u kuhako a hlowo ni swinga:
Wena u omisako a congo wa ntamo.
16 A siku ga wena, ni wusiku kambe ga wena:
Wena u longiseleko a kuwonekela ni gambo.
17 Wena u yimisileko yon*k*le a mimbingano ya misaba:
Wena u mahileko a ximumu ni wuxika.
18 Alakanya lexi, lezaku a balala ba konile, O Jehova,
Ni lezaku a banhu ba zipumbu ba rukatelile a bito ga wena.
19 U nga nyikeli a muhefemulo wa finyani ga wena ga tuba le xibanzeni xa kwati:
U nga ribakelwi hi muhefemulo wa xisiwana xa wena kala kupinzuka.
20 Nga u celakota hi ka xivumelwano;
Hakuba a wutsamo munyama ga misaba gi tele hi banhu bapangako.
21 O nga ba tsimbeketilweko ba *k*leli tinganeni:
Nga a zisiwana ni bavumali ba dumisa a bito ga wena.
22 Suka, O Nungungulu, u vikela a nanzu wa wena *n*winyi:
Alakanya lezaku i rukatelisa ku yini wena a munhu wa xipumbu gon*k*le siku.
23 U nga ribakelwi hi revu ga babengi ba wena:
Ni pfilupfilu ya bona labo ba sukako ba vukela wena ba tirwalako hi kusimamisilweko.

LISIMU 75.

1 Hina ha nyika a kubonga ka wena, O Nungungulu;
Hina ha nyika a kubonga, hakuba a bito ga wena gi kusuhani:
A banhu ba wulawula hi mitiro ya wena yi hlamalisako.
2 Laha nzi ta nga kuma a xikati xi longisilweko,
Mina nzi ta lamula hi kulongamisilweko.
3 A misaba ni baakileko bon*k*le ba yona ba nyekisilwe:
Mina nzi yimisile a timhinga ta kona. [Sela
4 Nza wula ka *n*wina ba ti kukumukisako, mu nga mahi hi kukumuxisilweko;
A ka bakubiha, U nga *k*lakusi a limhonzo:
5 U nga *k*lakusi a limhonzo la wena li *k*lakuka;
U nga wulawuli hi nhamo ya kunonoha.

6 Hakuba hambu hi mutsuwukagambo, ni le muhlwagambo,
A *n*walungu kasike kuta hi dzongeni, kutako a ku*k*lakuka.
7 Kanilezi Nungungulu hi mulamuli:
Yena a reletako a mu*n*we, ni ku*k*lakusa a mu*n*wani.
8 Hakuba canjeni ga ka Jehova laho ku kona a kopo, ni waini gi bilako;
Gona gi tele hi wuxangelwa, yena a culula gwalego:
Hakunene a kubi ga kona, bon*k*le bakubiha ba misaba ba ta kama gona, ni ku*n*wa gona.
9 Kanilezi mina nzi ta *k*la*k*lambuta kala kupinzuka,
Nzi ta yimbelela a kudumisa a ka Nungungulu wa Jakobe.
10 Ton*k*le a timhonzo ta bakubiha kambe nzi ta tsema;
Kanilezi a timhonzo ta a lulamileko ti ta *k*lakuswa hehla.

LISIMU 76.

1 Le Juda ka Nungungulu i ti*b*yekisilwe:
A bito ga yena ga hombe a ka Israeli.
2 Le Salema kambe gi kona a tabernakele ga yena,
Ni wutsamo ga wuakelo ga yena le Zioni.
3 Leyo yena a tsobako a tigalala ta wura;
A xi*k*langu, ni supado, ni impi. [Sela
4 Wena hi wena u nga wukosi ni wudumo,
Kusukela zitsungeni za kupangwa.
5 A ba timbilu ta wunhenha ba mahilwe a mupango,
Bona ba e*k*lelile a wurongo ga*b*ye;
A nga kona ni wa ba banuna ba tinhenha a kumileko a man*d*la.
6 A ka kukawuka ka wena, O Nungungulu wa Jakobe,
Ton*k*le a tikareta ni mahaxi zi hoxilwe le kue*k*leleni kwatsi ka kufa.
7 Wena, yena wena, hi wena u ta nga ba u ca*b*yilwe;
Na a hi mani a ta nga yima kuwoneni ka wena laha na u zangarile ke?
8 Wena u mahile a tsanziselo a wu zwiwa bi le tilweni;
A misaba yi lo ca*b*ya, na yi lo kawula,
9 Laha Nungungulu i lo vuka a kulamula,
A kuhanyisa bon*k*le ba rulileko ba misaba. [Sela
10 Hakunene a zanga ya munhu yi ta dumisa wena:
A misalela ya zanga wena u ta bohela ka wena.
11 Funga, ni ku riha a ka Jehova Nungungulu wa wena:
Nga lezo zon*k*le zi ranzeleko yena zi neha a zinyikiwo a ka yena loye a faneleko a kuca*b*yiwa.
12 Yena i ta tsema a moya wa tihosana:
Yena wa a cabekako a ka tihosi ta misaba.

LISIMU 77.

1 Nzi ta buhuwa ka Nungungulu hi gezu ga mina,
Kona ka Nungungulu hi gezu ga mina; na i ta nyika a n*d*lebe ka mina.
2 A ka siku ga kukarateka nzi hlotile a Hosi:
A canja ga mina gi wa nabalatile ni wusiku; na gi nga humulangi;
A muhefemulo wa mina wu alile a kucabelelwa.
3 Nzi alakanya a Nungungulu, a nzi humulile:
Mina nza rila, ni moya wa mina wu kubunyetilwe. [Sela
4 Wena u komako a mahlo ya mina a kurinzela:
Mina nzi karatekile lezaku a nzi zi koti a ku wulawula.
5 Nzi pimile hi masiku ya kaleleko,
A malembe ya xikatini xa kaleloko.
6 Nza bitana a kualakanyisa a xizimba xa mina ni wusiku:
Nzi wulawulisana ni mbilu ya mina *n*winyi;
A moya wa mina wu hlota hi kuhlolisisa.
7 A Hosi yi ta hoxa kala kupinza ke?
Na a nga ta kuba na tomo kambe ke?
8 A kuranzakawunene ga yena ku fambile kumbeteka kala kupinzuka ke?
Ni zitsumbiso za yena zi tsanzeka kala kupinzuka kambe ke?
9 Kasi Nungungulu i ribakelwe akuba wa wuxinji ke?
Kasi hi ka zanga ya yena i valile a kuranza ka ti*t*ralo ta yena ke? [Sela
10 Mina nzi te ngalo, Loku hi kurereka ka mina;
Kanilezi mina nzi ta alakanya a ma-

lembe ya canja ga xinene xa loye a Hunzeleleko Hehla.
11 Nzi ta maha a xikumbuxeto hi zimaho za ka Jehova;
Hakuba mina nza alakanya a zimaho za wena za kaleloko.
12 Nzi ta alakanyela kambe hi ka tiro wa wena wonkle,
Ni hlayela a zimaho za wena.
13 A ndlela ya wena, O Nungungulu, yi lomo ndlwini ya kubasa:
Hi mani a Nungungulu wa hombe a fanako na Nungungulu ke?
14 Wena hi Nungungulu loye a mahako a zihlamaliso:
Wena u tibekisile a ntamo wa wena xikari ka banhu,
15 Hi woko ga wena u klaklisile a banhu ba wena,
A barisanyana ba Jakobe ni ba Josefa. [Sela
16 A mamati ma wonile wena, O Nungungulu;
A mamati ma wona wena; wona ma wa cabyisilwe:
A kueta kambe ku rurumelile.
17 A marefu ma humesile a mati;
A tilo gi humesile a kukzinza:
A tigalala ta wena kambe ti la su gafenemete.
18 A gezu ga kudzinza ka wena gi wa hi xipupurini;
A xingwalangwanza xi lo woninga a tiko:
A misaba yi rurumela yi lo tsekatseka.
19 A ndlela ya wena yi wa hi le bimbini,
Ni minzati ya wena yi wa hi mamatini ya hombe,
Ni zikanziyelo za konzo wa wena zi wa nga tibyiwi.
20 Wena u rangelako a banhu ba wena a ku maha a klambi,
Hi canja ga Mosi na Aroni.

LISIMU 78.

1 Nyika ndlebe, O banhu ba mina, a ka nayo wa mina:
Pumunhani a tindlebe ta nwina a ka timhaka ta nomu wa mina.
2 Nzi ta vulula a nomu wa wena hi mufananiso;
Nzi ta tsawutela a kuwula ku fihleleko ka kaleloko,
3 Loku hina hi ku zwileko, hi ku tibileko,
Ni badadani ba hina ba byelile hina.
4 Hina hi nga ta fihla tona a ka banana babye,
Na kubyela a xizukulwana xi tako a kudumisa ka Jehova,
A ntamo wa yena, ni mitiro ya yena yi hlamalisako leyo a yi mahileko.
5 Hakuba yena i yimisile a xivumelwano a ka Jakobe,
Ni yimisile a nayo a ka Israeli,
Lowo yena a leleteleko a badadani ba hina,
Lezaku kasi bona ba wa ta nga ba maha yona yi tibyekiswa a ka banana babye;
6 Kasi ku fela a ku a xizukulwana xi tako xi nga tiba tona, bona a banana labo ba ta nga nga ba trelwe;
Labo ba ta nga nga ba suka ba byela a ka banana babye.
7 Kasi ba fela a xungeta a ku tsumba kabye a ka Nungungulu,
Ba nga kohlwi hi mitiro ya ka Nungungulu,
Kanilezi ba hlayisa a zileletelo za yena,
8 Na kasi ba fela ku kala ba nge kwatsi hi badadani babye,
A miklatwa ni xizukulwana xi hlubukako,
A xizukulwana lexo xi nga tsamekisangiko kwatsi a timbilu ta xona,
Lexo a moya wa xona wu nga namarelangiko zinwe na Nungungulu.
9 A banana ba Efraime, na ba hlomile ba rwala a mawura,
Ba lo tsuwuka hi masikwini ya impi.
10 Bona a ba hlayisangi a xivumelwano xa ka Nungungulu,
Ba wa alile a ku famba hi ka nayo wa yena;
11 Na bona ba lo kohlwa hi zimaho za yena,
Ni mitiro ya yena yi hlamalisako leyo yena a kombileko bona.
12 A zilo zi hanjalatisilweko yena i lo zi maha a kuwoneni ka badadani babye,
A ka tiko ga le Gipite, le kwatini ga Zoana.
13 Yena i abanyisa a bimbi, i lo maha bona ba tsemakanya ba hunza;
Na yena i lo maha a mati ma yima kwatsi i nhulu.
14 Hi xikatini xa siku kambe yena i lo ba rangela hi mhinga ya refu,
Ni gonkle a wusiku hi kuwonekela ka nzilo.
15 Yena i lo abanyisa a maribye lomo xiwuleni,

I lo nyika bona a kunwa kutalisilweko kwatsi ka lomo kueteni.
16 Yena i lo neha a ntamo kambe hi lomo ri*b*yeni,
I lo maha a mati makulunga lahasi a micongo.
17 Kasike ba wa su simamisa baya onha ba vukela yena,
A kuhlubuka ba vukele loye a Hunzeleleko Hehla lomo xuwunzeni.
18 Na bona ba lo ringa a Nungungulu lomo uzeni ka timbilu ta*b*ye
Hi kukombela a zakuga kukotisa hi kuxuba ka*b*ye.
19 Inaka, bona ba lo wulawula ba vukela a Nungungulu;
Ba te ngalo, A nga zi kota a Nungungulu a ku longisela a meza lomu xiwuleni ke?
20 Languta, yena a bileko a ri*b*ye, kasi a mati ba buka lahan*d*le,
Ni micongwana yi kulunga;
A nga zi kota ku nyika zibaba kambewo ke?
I ta zi kota a ku nyika a nyama ka banhu ba yena kambewo ka?
21 Hikwalaho Jehova i wa zwile, na a wa zangarisilwe;
Ni nzilo wu wa nzibelilwe wu vukela Jakobe,
Ni zanga kambe yi wa lo kanziya yi vukela Israeli;
22 Hakuba a ba kolwangi a ka Nungungulu,
A tsumbangi a kuhanyisisa ka yena.
23 Kasike yena i lo leletela a tilo le hehla,
Na a wa vulile a tibati ta tilo;
24 I wa nisile lahasi a mana a ka bona a kuga,
I lo nyika bona a kuga ka le tilweni.
25 A munhu i loga a zibaba za ntamo:
Yena i lo nyika bona a kuga ba xuriswa.
26 Yena i maha a mheho ya mutsuwukagambo yi pupuxa hi matilweni;
Na hi ntamo wa yena i lo rangela a mheho ya le dzongeni.
27 Yena i lo nisa a nyama hehla ka bona kwatsi i tsuri,
Ni zinyanyani za tipapa kwatsi i seke ga mabimbi:
28 Na yena i lo maha zona zi wela xikari ka wugobelo ga*b*ye,
Zi mbambamela ka gon*k*le a wuakolo ga*b*ye.
29 Zingaho bona ba loga, ba lo xuriswa kwatsi;
Na yena i lo nyika bona a kuxuba ka bona benyi.
30 Bona a ba gwegwangi ka lezo bona ba nga wa zi xubile,
Kasike lezo a kuga ka*b*ye ku wa ha hi no*n*wini wa*b*ye,
31 Laha a zanga ya ka Nungungulu yi nga huma hehla yi vukela bona,
I lo riza a ba kulukileko ba bona,
I lo lobisa a majaha ya ka Israeli.
32 Hambu a ka zon*k*le lezi bona ba su hutsetse ba onha,
A ba kolwangi a mitirweni ya yena yi hlamalisako.
33 Hikwalaho a masiku ya*b*ye yena i lo ma mbetisa hi ku nga nyawulini,
Ni malembe ya*b*ye hi hlanekero.
34 Laha yena a lobisako bona, zonake bona ba wa kombela yena;
Na bona ba lo hunzuluka ba lo hlota Nungungulu hi kula*b*yisilweko.
35 Na bona ba lo alakanya lezaku Nungungulu i wa hi ri*b*ye ga*b*ye,
Na Nungungulu a Hunzeleleko a Ku*k*lakuka i wa hi mu*k*la*k*lisi wa*b*ye.
36 Kanilezi bona ba wa mu kalabelile hi milomu ya*b*ye,
Ba lo hemba wunwa a ka yena hi lirimi la*b*ye.
37 Hakuba a timbilu ta*b*ye ti wa longamangi zi*n*we na yena,
Ge bona ba wa nga kolekangi xivumelwaneni xa yena.
38 Kanilezi yena, na a nga a hi wa ti*t*ralo, i lo tsetselela a kugoha ka*b*ye, i wa nga lobisangi bona:
Ina, xikati xinyingi a bohla a zanga ya yena,
I wa nga vunjuli yon*k*le a zanga ya yena.
39 Yena i lo alakanya bona ntsena ba wa hi nyama,
A mheho leyo yi hunzako, yi nga ha engeti yi wuya kambe.
40 Kukanzakanyisile ku yini bona ba hlubuka ba vukela yena lomo xiwuleni,
Ni kuzangarisa yena lomo xiwunzeni!
41 Na bona ba lo hunzuluka kambe ba lo ringa a Nungungulu,
Ba lo vunjukelisa Loye wa Kubasa wa ka Israeli.
42 Bona ba wa nga alakanyangi a canja ga yena,

Ge ni siku lego yena a *k*la*k*lisileko
bona le balaleni ;
43 Lezaku i xaxametisile ku yini a zi-
woniso za yena le Gipite,
Ni zihlamaliso za yena le kwatini ga
le Zoana,
44 Na i lo hunzulusa a micongo ya*b*ye
a nkata,
A micongo ya*b*ye, zingaho lezo ba
nga zi koti ni kunwa.
45 Yena i lo rumela a ka bona a mi*k*la-
wa ya mabawani, leyi yi lumete-
leko bona.
Ni makele, lawo ma lobisileko bona.
46 Yena i lo nyikela a pfuno wa*b*ye ka
ziwungwani,
Ni tiro wa*b*ye a ka tihumbi.
47 Yena i lobisa a zivina za*b*ye hi vula
ya mari*b*yana,
Ni tisinya ta mikuwu ya*b*ye hi xi-
babe.
48 Yena kambe i lo nyika a tihomu ta-
*b*ye a ka vula ya mari*b*yana,
Ni mi*k*lambi zingwalangwanzeni zi
hisako.
49 Yena i lo hoxa a ka bona a mapingo
ya zanga ya yena,
A kulo, ni kungangamukelena, ni
zikarato,
A *k*lawa wa tingelosi ta kubiha.
50 Yena i lo maha a n*d*lela ya zanga ya
yena ;
Yena i wa nga nyenyetelangi a mu-
hefemulo wa*b*ye la kufeni,
Kanilezi i lo nyikela a wutomi ga*b*ye
le mutungwini.
51 Na a lamatile won*k*le a matewula le
Gipite,
A wukosi ga ntamo wa*b*ye le mate-
nteni ya Hamu.
52 Kanilezi yena i lo rangela a banhu
ba yena *n*winyi kwatsi tiyivu,
Na a rangelile bona le xiwuleni kwa-
tsi i *k*lambi.
53 Yena i lo barángela kuponeni, zi-
ngaho lezo ba wa nga hi na kuca-
ba ;
Kanilezi a bimbi gi lo kubunyeta a
balala ba*b*ye.
54 Na yena i lo neha bona mukawulwe-
ni ya yin*d*lu ya yena,
A ka xitsunga xa yena, lexi a canja
ga yena xinene gi xi mahileko.
55 Yena kambe i lo hlongola a mufumo
mahlweni ka bona,
A hlahlubileko bona a ku fumela a
tsomba hi lixaxa,
I mahile a tixaka ta ka Israeli a kua-
ka matenteni ya tona.
56 Kasike lezo bona ba lo ringa ba hlu-
bukile ka Nungungulu a Hunze-
leko a Ku*k*lakuka,
A ba hlayisangi a zikustumunyelo
za yena ;
57 Kanilezi ba lo *k*lelela le nzako, na ba
lo maha hi kukohlisilweko kufa-
nana ni badadani ba*b*ye :
Ba lo hambuka *k*lelweni kufanana
ni kukoma kukohlisako.
58 Hakuba ba vin*d*lukisile yena a ku-
zangara hi wutsamo ga*b*ye gi *k*la-
kukileko,
Ba mu kucetela a mona hi zifanani-
so za*b*ye zi ba*k*lilweko.
59 Laha Nungungulu a nga wa zwile
lezi, i wa la su zangara,
Hi kukulisilweko i wa swirilwe ha
Israeli ;
60 Zingaho lezo yena i lo tsika a tabe-
rnakele ya le Xilo,
A tenta lego yena a gi bekileko xi-
kari ka banhu ;
61 I lo nyikela a ntamo yakwe wa ku-
konweni,
Ni wukosi ga yena a canjeni ga mu
bengi.
62 Yena a nyikelile a banhu ba yena le
supadweni,
I wa zangarisilwe hi tsomba ya ye-
na.
63 A nzilo wu lo kadamula a majaha
ya*b*ye ;
Ni mibulwu ya*b*ye yi wa nga hi ni
lisimu la mucado.
64 A bapristi ba*b*ye ba lowa hi supado ;
Ni tinoni ta*b*ye ti nga mahi a kosi.
65 Zonake a Hosi yi kin*d*limuka kwa-
tsi i mu*n*we loye a e*k*leleko,
Kwatsi i nhenha ya wanuna leyo yi
kanyulukako hi kota ya waini.
66 Yena i lo hlasela a balala ba yena
gangatsala :
Yena i beka bona nzhukanweni wu
nga gomolisiwiko.
67 *K*latakumbiri yena i alile a tenta ga
Josefa,
I wa nga langangi a lixaka la ka
Efraime.
68 Kanilezi i lo langa a lixaka la ka
Juda,
A xitsunga xa Zioni lexo yena a xi
ranzileko.
69 Yena a bahako a yin*d*lu ya yena yo
basa kufanana ni ku*k*lakuka,
Kwatsi hi misaba leyi yena a yi yi-
misileko kala kupinzuka.
70 Yena i lo langa Davida kambe a na-
nza ga yena,

I lo teka yena le miklambini ya tiyivu :
71 Le kulanzeleni a matrele lawo ma nga ni tiyivana ta wona yena i lo neha yena,
Akuba a murisi wa Jakobe a banhu ba yena, ni wa Israeli a tsomba ya yena.
72 Zingaho yena i wa hi murisi wa bona kukotisa hi ka longametiso wa mbilu ya yena,
Ni kurangela bona hi kuklarihisilweko ka mandla ya yena.

LISIMU 79.

1 O Nungungulu, a mifumo yi tile lomu ka tsomba ya wena;
A tempele ya wena ya kubasa bona ba yi nyenyezisile;
Bona ba bingeretele a Jerusalema a tinhulu.
2 A zirumbi za malanza ya wena ba nyikile zona a kuba kuga ka zinyanyani za matilo,
Ni nyama ya ba kubasa ba wena ka zibanza za misaba.
3 A nkata wabye wu halakile kwatsi i mati wu ranzela a Jerusalema;
Ni laho ku wa nga hi kona wa ku nkela bona.
4 Hina hi mahile a nzhukano ka baakelwane ba hina,
A tseketselo ni likiyala ka bona bonkle laba ba ranzeleko hina.
5 Ku ta longoloka ku yini, O Jehova ke? wena u be u zangarileko kala kupinzuka ke?
Kasi a zanga ya wena yi ta vura kota nzilo ke?
6 Halata a zanga ya wena hehla ka matiko laya ma nga tibiko wena,
Ni hehla ka mifumo leyo yi nga bitaniko bitweni ga wena.
7 Hakuba bona ba kadamulile Jakobe,
Na ba hlakatile a kuakeni ka yena.
8 U nga alakanyi u vukela hina a zigoho za bakoko ba hina:
Nga a kuranza ka titralo kukanzakanya a ku klanganyeta hina;
Hakuba hina hi nehilwe lahasi nguvu.
9 Vuna hina, O Nungungulu wa kuhanyisa ka hina, hi kota ya wukosi ga bito ga wena;
Ni kuklaklisa hina, ni ku tsetselela a zona za hina, hi kota ya bito ga wena.
10 Ngahilezo yi wa ta nga a mifumo yiku, I kwihi a Nungungulu wabye?
Nga a potelelo wa nkata wa malanza ya wena lowu wu lahakileko
Wu tibyekiswa xikari ka mifumo a kuwoneni ka hina.
11 Nga a ku tsikwilelo ka a mukonwe kuta mahlweni ka wena:
Kukotisa kulisiso wa ntamo wa wena lonzowota wena labo ba longiselweko a kufa;
12 Ni kuklelisela ka baakelwane ba hina a nklanu ni kumbiri kuwuyetilweko
A nzhukano yabye, leyo ba rukatelileko wena, O Hosi.
13 Zingaho hina banhu ba wena ni tiyivu ta wugelo ga wena
Hi ta nyika wena a kubonga kala kupinzuka:
Hina hi ta kombisa a kudumisa ka wena konkle ka sonkle zizukulwana.

LISIMU 80.

1 Nyika a ndlebe, O Murisi wa ka Israeli,
Wena u rangelako Josefa kwatsi i klambi;
Wena u tsamako hehla ka Cerubima, woninga.
2 Mahlweni ka Efraime na Benjamini na Manasa, vunguya a ntamo wa wena,
Ni kuta ku hi hanyisa.
3 Hunzula hina kambe, O Nungungulu;
Maha a ngohe ya wena a kuwoninga, na hina hi taba hi hanyisilwe.
4 O Jehova a Nungungulu wa mabandla,
Ku ta longoloka ku kuyini wena u ta vukela a mukombelo wa banhu ba wena ke?
5 Wena u gisile bona hi zibaba za mihloti,
U nyikile bona a mihloti a kunwa hi xiringaniso xa hombe.
6 Wena u mahako hina a kubangelana a ka baakelwane ba hina;
Ni balala ba ku hleka xikari ka wutsumbu gabye.
7 Wuyisa hina kambe, O Nungungulu wa mabandla;
Maha a ngohe ya wena a ku woninga, na hina hi taba hi hanyisilweko.
8 Wena u nehako a xivina hi le Gipite:

Wena u hlongolileko a mifumo, ni ku u *b*yalileko gona,
9 Wena u longiseleleko a nzawu mahlweni ka gona,
Gona gi lo teka a mutsu wu *z*imileko, ni wu tatisileko a misaba.
10 A *z*itsunga *z*i wa kubunyetilwe hi xiruti xa gona,
Ni marabi ya kona ma ku fanana ni tisedare ta ka Nungungulu.
11 Gona gi nabalata a marabi ya gona le bimbini,
Ni kupfepfa ka gona le Congweni.
12 Hiyini wena u kungumuleko a tigingisi ta kona ke,
*Z*ingaho le*z*o labo ba hunzako hi n*d*lela ba gi wu*k*lela ke?
13 A matsune wa kumba wa lomo kwatini a pota gona,
Ni *z*ibanza *z*a kwati *z*a le han*d*le *z*i gela a ka gona.
14 Wuya kambe, hina ha kongotela wena, O Nungungulu wa maban*d*la:
Cuwuka lahasi hi le tilweni, ni laguta, enzela lowu a vina,
15 Ni tsinya legi a canja ga wena ga xinene gi *b*yeleko,
Ni rabi lego wena u lo gi tiyisile ni ntamo a ka wutsumbu ga wena.
16 Gona gi swile hi nzilo, gona gi tsemilwe:
Bona ba lo*b*yisilwe kukawukeni ka ngohe ya wena.
17 Nga a canja ga wena a gi be hehla ka munhu wa le canjeni ga wena ga xinene,
Hehla ka nisanyana wa munhu loye wena u mu mahako a ntamo a ka wutsumbu ga wena.
18 *Z*ingaho hina hi nga ta *k*lelela a nzako hi le ka wena:
Vuxa hina, *z*ingaho hi ta bitana bitweni ga wena.
19 Hunzulusa hina kambe, O Jehova a Nungungulu wa maban*d*la;
Maha a ngohe ya wena a kuwoninga, hina hi taba hi hanyisilwe.

LISIMU 81.

1 Yimbelelani ku kanyuluka a Nungungulu a ntamo wa hina:
Mahani a guwa ga kutsaka a ka Nungungulu wa Jakobe.
2 *K*labani a xizimba, ni ku neha laha a tingomana,
A xitende xi nga kona *z*inwe ni timbila.
3 Banani a punzu hi ka hweti yi*s*wa,
A ka hweti ya bangala, ni ka siku ga mubuzo ga hina.
4 Hakuba kona xilayelo xa ka Israeli,
Ni xiyimiso a ka Nungungulu wa Jakobe.
5 Yena i hlawulile a ka Josefa akuba wukustumunyelo,
Laha yena a nga wa humele le tikweni ga le Gipite,
Laha mina nzi nga wa zwile a lirimi lolo nzi nga li tibiko.
6 Nzi lo susa a ka*k*la ga yena le nzwalweni:
A man*d*la ya yena ma wa *k*la*k*lisilwe le xirunzwini.
7 Wena u lo bitana le *z*ikaratweni, na mina nzi lo *k*la*k*lisile wena;
Mina nzi hlamulile wena le fihlakalweni ya kudzinza;
Mina nzi hlolile wena le mamatini ya Meriba. [Sela
8 Zwana, O banhu ba mina, nzi ta kustumunya a ka wena,
O Israeli, loku wena u wa ta nga ingisa ka mina!
9 Laho ku wa ta nga ku nga hi nungungulu wa haba a ka wena;
Ge wena u wa nga ta kozela a nungungulu wa bamatiko.
10 Mina nzi Jehova a Nungungulu wa wena,
Loye a ku nebile u kanziya u huma tikweni ga le Gipite;
Vulula a nomu wa wena wu ahlama, na mina nzi ta tatisa wona.
11 Kanile*z*i a banhu ba mina ba wa ingisangi ka revu ga mina;
Na Israeli i wa nga a nga hi wa mina.
12 *Z*ingaho nzi lo ba tsika ba njenjereka kufanana ni kusihalala ka mbilu ya*b*ye,
Kasi bona ba fela ku famba hi gujeguje ga bona benyi.
13 O le*z*aku a banhu ba mina ba wa ta nga ba ingisa a ka mina,
Le*z*aku Israeli i wa ta nga a famba hi tin*d*lela ta mina!
14 Lokuloku nzi wa nga kozisa a balala ba bona,
Ni ku hunzula a canja ga mina nzi vukela a babengi ba bona.
15 A babengi ba ka Jehova ba ta nga koza a wutsumbu ga*b*ye ka yena:
Kanile*z*i a xikati xa*b*ye xi ta simamisa kala kupinzuka.
16 Yena i nga wun*d*la bona kambe hi mapa mananaselweko ya mabele;
Ni wulombe ga le mari*b*yeni mina nzi nga ta xurisa wena.

LISIMU 82.

1 Nungungulu a yimileko le *k*langa-
nweni wa Nungungulu;
Yena a lamulako xikari ka banu-
ngungulu.
2 Ku ta longoloka ku yini *n*wina mu
lamula hi ku nga longametisilwe,
Ni ku hlawula a dzumba ga munhu
wa kubiha ke? [Sela
3 Lamulani a *z*isiwana ni bafelweko:
Mahana a nongametiso ka ba hloki-
silweko ni bavumalako.
4 Enzeta a *z*isiwana ni bavumali:
Hlanguta bona canjeni ga wa kubi-
ha.
5 Bona a ba tibi, ge hambu ba ku pi-
ma;
Bona ba famba ba gwelagwela lomo
munyameni:
*Z*on*k*le a *z*iseketelo *z*a misaba *z*i tse-
katsekisilwe.
6 Nzi wa te ngalo, *N*wina mu banu-
ngungulu,
Bon*k*le ba *n*wina mu barisanyana ba
loye a Hunzeleleko Ku*k*lakuka.
7 Ahembale*z*oke *n*wina mu ta kufa
kufanana ni banhu,
Ni kuwa kwatsi hi mu*n*we wa tiho-
sana.
8 Suka, O Nungungulu, lamula a mi-
saba;
Hakuba wena u ta fumela yon*k*le a
mifumo.

LISIMU 83.

1 O Nungungulu, u nga rutisi wena
u miyela:
U nga rutisi u miyela, u nge tiwiti-
wibi, O Nungungulu.
2 Hakuba, manga*b*ye, a balala ba wena
ba maha a pfilupfilu;
Na bona labo ba bengako wena ba
*k*lakusile a hloko.
3 Bona ba tsema a xikungo xa wu*t*ro-
*t*ro ba vukela a banhu ba wena,
Ni kuhleba katigi*n*we ba vukela a
ba fihlilweko ba wena.
4 Bona ba wa te ngalo, Ngona, nga hi
tsema bona akuba ba nga hi mu-
fumo;
Kasi a bito ga ka Israeli gi fela ku
kala gi nga hi kona kulakanywe-
ni.
5 Hakuba bona ba hlebile katigi*n*we
hi kuvumelana ku*n*we;
A kuvukela wena bona ba mahile a
xivumelwano:
6 A matenta ya Edome ni ya ka Ixma-
eli;
Moabi, ni ma Hagari;
7 Gebali, na Ammoni, na Amaleki;
Filistia *z*i*n*we ni baakileko ba le
Tire:
8 Asiria kambe gi *k*langanile *z*i*n*we
nabo;
Bona ba vunetele a banana ba Loti.
[Sela
9 Maha wena a ka bona kwatsi hilezi
u mahile o ka Midiani,
Kwatsi hi ka Sisera, kwatsi hi ka
Jabina, le congweni Kixoni;
10 Loye a lobileko le Endora,
Loye a mahileko a tala ga misaba.
11 Nga a manganakana ya*b*ye ma fana
na Oreba na Zeeba;
Ina, ton*k*le a tihosana ta*b*ye ti fanana
na Zeba na Zalmunna;
12 Labo ba nga wa te ngalo, Nga hi
teka a ka wutsumbu ga hina a tsi-
mbeketelo
Wa banhu ba ka Nungungulu.
13 O Nungungulu wa mina, maha ku
fanana ni tsutsungwani wa xihu-
huri;
Kwatsi i xukwanyi mahlweni ka
mheho.
14 Kwatsi hi nzilo lowo wu hisako a
kwati,
Kwatsi hi pingo lego gi lumekako a
*z*itsunga *z*i*s*wa,
15 *Z*ingaho hlongolisa bona hi bubutsa
ga wena,
Ni kuhangalasa bona hi xipupuri xa
wena.
16 Tatisa a tingohe ta*b*ye hi vilinganya,
Kasi bona ba fela a ku hlota a bito
ga wena, O Jehova.
17 Nga bona ba ku koyo tingana ni
kumbetekiswa ntamo kala kupi-
nzuka;
Ina, nga bona ba kanganyiseka ni
kumbembiswa;
18 Kasi ba fela ku tiba le*z*aku wena
wece, loye a bito gakwe hi Jeho-
va,
Hi wena u Hunzeleleko a Ku*k*laku-
ka hehla ka misaba yon*k*le.

LISIMU 84.

1 Ma ranzekisile kuyini a matabernа-
kele ya wena,
O Jehova wa mabandla!
2 A muhefemulo wa mina wu xubako,
ina, wu onzela a tihu*b*ye ta ka Je-
hova;
A mbilu ya mina ni nyama ya mina
ya rilela a ka Nungungulu a ha-
nyako.

3 Ina, a manjingiri i kumile a yin*d*lu ya yena,
Ni mbewulwani a xisaka xa wutsumbu ga yena, laho yi nga kotako a kutsela a mavinyani ya yona,
Wona a maalati ya wena, O Jehova wa mban*d*la,
A Hosi ya mina, ni Nungungulu wa mina
4 Bakatekisilwe bona labo ba akileko lomu n*d*lwini ya wena:
Bona ba ta su simamisa ba dumisa wena. [Sela
5 I katekisilwe a munhu loye a ntamo wa yena wu nga ka wena;
A ka mbilu ya wihi ku nga kona a magonzo ya kuya Zioni.
6 A hunzako a tsemakanya a nzelelo wa kurila bona ba maha kona a wutsamo ga tihlowo;
Ina, a vula ya tsangelanguba yi kubunyeta kona hi zikatekiso.
7 Bon*k*le ba suka hi le nta*n*weni baya nta*n*weni;
Bon*k*lelele ba bona ba woneka a mahlweni ka Nungungulu le Zioni.
8 O Jehova a Nungungulu wa maban*d*la, ingisa a mukombelo wa mina;
Nyika a n*d*lebe, O Nungungulu wa Jakobe. [Sela
9 Languta, O Nungungulu xi*k*langu xa hina,
Ni cuwuka a ngohe ya a totilweko wa wena.
10 Hakuba a siku le tihu*b*yeni ta wena gi sasekile ku hunza kume ga mazana.
Ku wa hi cukwana nzi muhlayisi wa libati lomu n*d*lwini ya Nungungulu wa mina.
Ku hunza a kubeni nzi tsama tenteni ga wa kubihisisa.
11 Hakuba Jehova Nungungulu hi gambo ni xi*k*langu:
Jehova i ta nyika a wuxinji ni wukosi;
A xi kona a xilo xa xinene a ta nga xi tsimbeta ka bona labo ba fambako hi ku longamileko.
12 O Jehova wa maban*d*la,
I katekisilwe a munhu loye a tsumbako ka wena.

LISIMU 85.

1 Jehova, wena u wa hi ni tomo a ka tiko ga wena;
Wena u *k*lelisile a wukumbi ga Jakobe.
2 Wena u tsetseleleko a zigoho za banhu ba wena;
Wena u fenengetile zon*k*le a xionho xa*b*ye. [Sela
3 Wena u tekile kule yon*k*le a zanga ya wena;
Wena u hunzulukile a wutsumbu ga wena a cabiselelweni wa zanga ya wena.
4 Hunzulusa hina, O Nungungulu wa kuhanyisa ka hina,
Ni ku maha a kuzanga ka wena ha hina ku kawula.
5 Kasi wena u ta zangara ha hina kala kupinzuka ke?
Wena u ta tsineta a zanga ya wena a ka zon*k*le a zizukulwana ke?
6 Kasi wena u nga ta vuxa hina kambe,
Kasi a banhu ba wena ba fela a kutsakiswa a ka wena ke?
7 Kombisa hina a kuranzakawunene ga wena, O Jehova,
Ni kuvumela hina a kuhanyisisa ka wena.
8 Mina nzi tazwa lezo Jehova Nungungulu a ta nga wulawula;
Hakuba yena i ta wulawula a kurula a ka banhu ba yena, ni ka ba kubasa ba yena:
Kanilezi nga bona ba nga *k*leleli kambe wupum*b*yini.
9 Hakunene a kuhanyisisa ka yena ku kusuhani a ka bona ba cabako yena,
Kasi a wukosi ga tsama lomo tikweni ga hina.
10 A wuxinji ni zinene zi n*k*langene katigi*n*we;
A kululamisisa ni kurutisisa ku *t*ro *t*rene ku*n*we ni ku*n*wani.
11 A hlowo yi nene yi buka hi lomu misabeni;
Ni kululamisisa ku cuwukile lahasi hi le tilweni.
12 Ina, Jehova i ta nyika lezo zi zinene;
Ni tiko ga hina gi ta *t*rala a ku enzelekileko ka gona.
13 A kululamisisa ku ta famba mahlweni ka yena,
Ku ta maha a zikanzeyelo za konzo wa yena a n*d*lela ya ku famba ha yona.

LISIMU 86.

1 Koramisa a n*d*lebe ya wena, Jehova, ni ku hlamula mina,
Hakuba mina nzi xisiwa ni xivumali.

2 Lonzowota a muhefemulo wa mina; hakuba mina nzi wa wunungungulu:
O wena Nungungulu wa mina, hanyisa wena a nanza ga wena lego gi tsumbako ka wena.
3 Nga u hi ni titralo ka mina, O Hosi; Hakuba a ka wena mina nza bahuwa gonkle siku gi longolokako.
4 Tsakia a muhefemulo wa nanza ga wena;
Hakuba a ka wena, O Hosi, mina nza klakusa a muhefemulo wa mina.
5 Hakuba wena, O hosi, wena u sasekile, u longele a ku tsetselela,
Ni talisiso wu ka kuranzakawunene ga wena a ka bonkle labo ba bitanako a ka wena.
6 Nyika a ndlebe, O Jehova, a ka mukombelo wa mina;
Ni kuingisa ka revu ga mikongelisiso ya mina.
7 A sikwini ga kukarateka ka mina nzi ta bahuwa a ka wena;
Hakuba wena u ta nga hlamula mina.
8 Laho a nga kona a wa kufanana na wena xikari ka banungungulu, O Hosi;
Ge hambu laho a yi kona a mitiro yo fanana ni mitiro ya wena.
9 Yonkle a mifumo leyi wena u yi mahileko yi tata yi ta kozela mahlweni ka wena, O Hosi;
Na bona ba ta dumisa a bito ga wena.
10 Hakuba wena u wa hombe, u mahako a zilo zi hlamalisako:
Wena hi wena Nungungulu wa wece.
11 Gonzisa mina a ndlela ya wena, O Jehova; na nzi ta famba zineneni za wena:
Klanganyisa a mbilu ya mina a kucaba a bito ga wena.
12 Mina nzi ta dumisa wena, O Hosi a Nungungulu wa mina, zinwe hi mbilu ya mina yonkle;
Nzi ta dzumeletela a bito ga wena kala kupinzuka kambe.
13 Hakuba ka hombe a kuranzakawunene ga wena hi klelo ga mina;
Na wena u klaklisile a muhefemulo wa mina le ku hasi ka Xcole.
14 O Nungungulu, a ba bakukumako ba sukile ba vukela mina,
Ni klawa wa banhu ba bapangako wa hlotile a muhefemulo wa mina,
A ba rangisangi wena mahlweni ka bona.
15 Kanilezi wena, O Hosi, hi wena Nungungulu wa titralo ni wuxinji,
U nonakako a kuzangara, ni talisile wa kuranzakawunene ni zinene.
16 O klelani a ka mina, u hi ni titralo hehla ka mina;
Nyika a ntamo wa wena ka nanza ga wena,
Ni ku hanyisa a nisanyana wa nanza ga wena ga xisati.
17 Kombisa a xiwoniso hi kusaseka,
Kasi labo ba bengako mina ba wona xona, ba kukoyo tingana,
Hakuba wena, Jehova, u vunetelile mina, u cabelele mina.

LISIMU 87.

1 A xiseketelo xa yena xi le zitsungeni za kubasa.
2 Jehova a ranzako a tinyangwa ta Zioni
Ku hunza gonkle a wuakelo ga Jakobe,
3 A zilo zi ngangamelisisilweko zi wulawulilwe ha wena,
O muti wa Nungungulu. [Sela
4 Nzi ta maha a xikumbuxeto ha Rahabi ni Babuloni kwatsi i xikari ka bona labo ba tibako mina:
Languta, Filistia, ni Tire, zinwe na Etiopia:
Loyi munwe i wa trelwa leyo.
5 Ina, hi Zioni ku ta wuliwa,
Loyi munwe ni loye munwe i wa trelwe ha yena;
Ni loye a Hunzeleleko Kuklakuka i ta yimisa yena.
6 Jehova i ta hlaya, laha yena ta tsalako a banhu,
Loyi munwe i wa trelwe lahaya. [Sela
7 Labo ba yimbelelako ba ku kwatsi hi bona labo ba nkinako ba ta wula,
Tonkle a tihlowo ta mina ta ka wena.

LISIMU 88.

1 O Jehova, a Nungungulu wa kubanyisisa ka mina,
Mina nzi rilile a siku ni wusiku mahlweni ka wena.
2 Nga a mukombelo wa mina wu engena a kubakoneni ka wena;
Pumunha a ndlebe ya wena kukombeleni ka mina.
3 Hakuba a muhefemulo wa mina wu tele hi zikarato,

Ni wutomi ga mina gi tsinela kusuhani ni le Xeole.
4 Nzi hlayelwe na bona labo ba relelako rinzini;
Nzi kwatsi ka a munhu loye a nga hiko na kuvuneka,
5 Nzi hoxilweko xikari ka bafileko,
Kufanana ni a fileko loye a e*k*leleko le nkeleni,
Loye wena u nga mu alakanyiko futsi,
Na bona ba tse*n*wilwe le canjeni ga wena.
6 Wena u e*k*lelisile mina lomo rinzini ga lahasi nguvu,
Wutsa*n*weni ga munyama, le kueteni.
7 A zanga ya wena yi tsingile ku labelela mina,
Na wena u hlokisile mina hi won*k*le a ma*b*yan*d*lati ya wena. [Sela
8 Wena u bekileko a batolobeleneko *z*i*n*we na mina kule na mina;
Wena u mahileko mina a manyalataniso a ka bona:
Nzi valelwe, a nzi na ku huma lahan*d*le.
9 A mahlo ya mina ma hokolokile hi kota ya hlokiselelo:
Mina nzi bitanile masiku won*k*lelele a ka wena, O Jehova;
Nzi an*d*lalatile a man*d*la ya mina a ka wena.
10 Wena u ta wonisa a *z*ihlamaliso ka a fileko ke?
Kasi bona labo ba fileko ba ta suka ba kozela wena ke? [Sela
11 Kasi a kuranzakawunene ku ta *k*la*k*lambutela le nkeleni ke?
Kutani ni kukolekesisa ka wena le kulo*b*yisweni ke?
12 Kasi a *z*ihlamaliso *z*a wena *z*i ta ti*b*yiwa munyameni ke?
Ni kululamisisa ka wena le tikweni ga ribakelisiso ke?
13 Kanile*z*i a ka wena, O Jehova, nzi bilehuwa;
Ni mixweni a kumbelo ka mina ku ta woneka mahlweni ka wena.
14 Jehova, hi yini u hoxileko a muhefemulo wa mina ke?
Hi yini wena u fihlileko le ka mina ke?
15 Nzi hlokisilwe nzi longele a kufa hi wusweni ga mina:
Laha na nza ha hlokiswa hi kutsisa ka wena nzi kanganyisilwe.
16 A zanga ya wena yi cabekako yi fenengetile mina;
A kutsisa ka wena ku tsemile mina.
17 Kona ku ranzele mina kwatsi i mati gon*k*le siku gi longolokako;
Kona ku pomele mina katigi*n*we.
18 A muranzi ni lixaka wena u ba bekile kule *z*i*n*we na mina,
Ni ba tolobeleneko *z*inwe na mina le munyameni.

LISIMU 89.

1 Nzi ta yimbelela a kuranzakawunene ga Jehova kala kupinzuka:
*Z*i*n*we hi nomu wa mina nzi ta maha kuti*b*yekiswa a kukolekisisa ka wena ka *z*izukulwana *z*on*k*le.
2 Hakuba nzi wa te ngalo, A ti*t*ralo ti ta akiwa kala kupinzuka;
A kukolekesisa ka wena wa ta kuyimisa kwaleyo matilweni.
3 Nzi mahile a xivumelwano xa mina a hlawulilweko wa mina,
Nzi hlambanyile a ka Davida a nanza ga mina:
4 A mbewu ya wena mina nzi ta yi yimisa kala kupinzuka,
Ni aka a xitsamo xa wukosi xa wena a ka *z*on*k*le *z*izukulwana. [Sela
5 A matilo ma ta dumisa a *z*ihlamaliso *z*a wena, O Jehova;
A kukolekisisa ka wena ku le 'tsombanweni wa ba basileko.
6 Hakuba hi mani a nga le hehla a ta nga *z*i kota a ku ecanyiswa ka Jehova ke?
Mbamani a ka barisanyana ba tinhenha ba ta nga fanana a ka Jehova,
7 Nungungulu wa cabekako nguvu le xikungweni xa basileko,
Ni kuca*b*yiwa hi bon*k*le labo ba ranzeleko yena ke?
8 Jehova a Nungungulu wa maban*d*le,
Himani a ni ntamo a fananako *z*i*n*we na wena, O Jehova?
Ni kukolekisisa ka wena ku ranzele wena.
9 Wena u fumelako a kumbekuka ka bimbi:
Laha a ma*b*yan*d*lati ya kona ma kukumukako, wena u bohlisako wona.
10 Wena u tsobile Rahabi a fufanyi, kwatsi hi mu*n*we loye a delweko;
Wena u hangalasile a balala ba wena hi woko ga wena ga nyamintamo.
11 A matilo nja wena, ni misaba kambe nja wena:
A tiko ni talisiso wa gona, wena u sangulisile gona.

12 A *n*walungu ni dzonga, wena u bangileko *z*ona:
Tabora na Hermoni *z*i tsakako a bitweni ga wena.
13 Wena u nga ni canja ga nyamintamo;
A ntamo hi canja ga wena, ni ku*k*lakuka hi canja ga wena ga xinene.
14 A kululamisisa ni tsonametiso ku hi xiseketelo xa xitsamo xa wukosi xa wena:
A kuranzakawunene ni *z*inene ku famba mahlweni ka ngohe ya wena.
15 Bakatekisilwe a banhu ba tibako a guwa ga litsako:
Ba famba, O Jehova, a kuwonekeleni ka ngohe ya wena.
16 A ka bito ga wena bona ba tsakiswa gon*k*le siku;
Ni le kululamisiseni ka wena bona ba *k*lakusilwe.
17 Hakuba wena u wukosi ga ntamo wa*b*ye;
Ni ka tomo ga wena limhonzo la hina li ta *k*lakusiwa.
18 Hakuba a xi*k*langu xa hina xi hi ka Jehova;
Ni hosi ya hina ka Loye wa Kubasa wa ka Israeli.
19 *Z*onake wena u wulawulako hi muwoniso a ka ba kubasa wena,
U wulako, Nzi bekile a kuvuna ka mu*n*we loye a nga ni ntamo;
Nzi *k*lakusile a mu*n*we a langilweko xikari ka banhu.
20 Nzi kumile Davida a nanza ga mina;
Hi mafura ya mina ya kubasa nzi totile yena:
21 Ha yena a canja ga mina gi taba gi yimisilwe;
Ni canja ga mina kambe gi ta tiyiseta yena.
22 A nala a nga ta maha a xikanikani hehla ka yena,
Ge hambu a *n*wanana wa kubihisisa a nga ta hlokisa yena.
23 Ni nzi ta pezisa lahasi a balala ba yena mahlweni ka yena,
Ni ku lamata bona labo ba bengako yena.
24 Kanile*z*i a kukolekesisa ka mina kuranzakawunene ka mina ku taba *z*i*n*we na yena;
Ni ka bito ga mina a limhonzo la yena li ta *k*lakusiwa.
25 Nzi ta yimisa a canja ga yena kambe lomo bimbini,
Ni canja ga yena ga xinene le micongweni.
26 Yena i ta bitana ka mina, Wena hi Dadani wa mina,
A Nungungulu wa mina, a ri*b*ye ga kuhanyisisa ka mina.
27 Mina kambe nzi ta maha yena a matewula ya mina,
A hunzeleleko a ku*k*lakuka a ka tihosi ta misaba.
28 A kuranzakawunene ga mina ku ta tsama ka yena kala kupinzuka kambe;
Ni xivumelwano xa mina xi ta suyima xi tiyiswa *z*i*n*we na yena.
29 A mbewu ya yena kambe nzi ta yi maha kala kupinzuka,
Ni xitsamo xa wukosi xa yena kwatsi hi masiku ya tilo.
30 Loku a banana ba yena ba tsika a nayo wa mina,
Na ba nga fambi hi *z*ilayelo *z*a mina;
31 Loku bona ba tsoba a *z*ilayelo *z*a mina,
Na ba nga hlayisi a *z*ileletelo *z*a mina.
32 *Z*onake nzi ta enzele a *z*ihambunyetiso *z*a*b*ye hi nhonga,
Ni *z*igoho *z*a*b*ye hi timbirimbi.
33 Kanile*z*i a kuranzakawunene ku nga ta suswa ka bona hi kumbetisilweko ka yena,
Nzi nga ta vumela a wa kolekesiso ka mina a ku hluleka.
34 A xivumelwano xa mina a nzi nga ta xi tsoba,
Ge ni fubisa a *z*ilo le*z*o *z*i humeleko hi milo*n*wini ka mina.
35 Ku wa hi ka*n*we nzi hlambanyile hi basiselo ya mina:
Nzi nga ta hemba wunwa ka Davida:
36 A mbewu ya yena yi ta simamisa kala kupinzuka,
Ni xitsamo xa wukosi xakwe kwatsi i gambo mahlweni ka mina.
37 Xona xi ta ba xi yimisilwe kala kupinzu kwatsi i hweti,
Ni ku kwatsi i mboni yi kolekileko le hehla. [Sela
38 Kanile*z*i wena u hoxile u alile,
Wena u wa zangarile hi a totilweko wa wena.
39 U swirilwe hi xivumelwano xa nanza ga wena:
U nyenyezisile a xo*d*lo*d*lo xa yena hi ku xi hoxa lahasi liranza*b*yeni.
40 U tsobilako lahasi ton*k*le a tibingo ta yena;
U nehileko a tigingisi ta yena a ku kungumukela.
41 Bon*k*le labo ba hunzako hi n*d*lela ba panga yena:

Yena i mahile a nzhukano ka baakelwane *zi n*we naye.
42 U *k*lakusile a canja ga xinene ga balala ba yena;
U mahile bon*k*le a balala ba yena ba ku tsaka.
43 Ina, wena u hunzulusako a wu*k*la ga supado ya yena,
Na u nga mahangi yena a ku yima le impini.
44 U mahile a kungangamelisisa ka yena ku kawula,
U hoxile a xitsamo xa wukosi xa yena lahasi liranza*b*yeni.
45 A masiku ya wu*s*wa ga yena u ma komisile:
U fenengetile yena hi tingana. [Sela
46 Ku ta longoloka ku yini, O Jehova, wena u ta fihla a wutsumbu ga wena kala kupinzuka ke?
Kuta longoloka ku yini a zanga ya wena yi ta vura kota nzilo ke?
47 O alakanya le*z*aku xi komisile a ku yini a xikati xa mina:
Hakuba wena u baugile bon*k*le a banana ba banhu hi kunganyawuliko!
48 Munhu wa ku yini loye a ta nga hanya a nga woni a kufa,
Loye a ta nga *k*la*k*lisa a muhefemulo wa yena le nta*n*weni wa Xeole ke? [Sela
49 O Hosi, ku kwihi a kuranzakawunene ga wena ka kuranga,
Loko wena u hlambanyileko a ka Davida kukolekesisweni ka wena ke?
50 Alakanya, Hosi, a kurukatelwa ka malanza ya wena;
Le*z*aku nzi rwalisile ku yini xifubeni xa mina a nzhukano ya bon*k*le a banhu ba nyamintamo,
51 Hikwihi laho a balala ba wena ba rukateleko ha kona, O Jehova,
Hikwihi laho ba rukateleko a wukanziyelo ga konzo wa a totilweko wa wena.
52 A katekiswe Jehova kala kupinzuka kambe.
Ameni, ni Ameni.

BUKU IV.

LISIMU 90.

1 Hosi, wena u wa kari u hi wutsamo ga kuaka ka hina
A ka *z*on*k*le *z*izukulwana.
2 Hi mahlweni na *z*itsunga na *z*i nga se ku mahiwa,
Kutani hi mahlweni na u nga se ku maha misaba ni tiko,
Kona kusukela kupinzukeni kala kupinzukeni, wena hi Nungungulu.
3 U hunzulusa a munhu akuba kulo*b*yisisweni,
U wula, Wuyani, *n*wina banana ba banhu.
4 Hakuba a kume ga mazana ya malembe kuwoneni ka wena
Ma kwatsi hi tolo laha na ma hunzile,
Na kwatsi xirinzo xa wusiku.
5 Wena u kukuleta bona kwatsi i talo, bona ba ku kwatsi mborongo:
Ni laha mixweni bona ba ku kwatsi i *b*yanyi legi gi kulako.
6 Ni laha mixweni gona gi bombiswako, gi kula;
Ni laha gam*b*yeni gi tsemiwa, ni kuwuna.
7 Hakuba hina hi lo*b*yisilwe le zangeni ya wena,
Ni le moneni wa wena hina hi karatilwe.
8 U bekile a *z*igoho *z*a hina mahlweni ka wena,
A *z*ionho *z*a hina *z*i fihleleko *z*i le kuwonekeleni ka ngohe ya wena.
9 Hakuba won*k*le a masiku ya hina ma hunzile le zangeni ya wena:
Hi neha a malembe ya hina ma gumelwa kwatsi kuahlamula.
10 A masiku ya malembe ya hina i n*k*lanu ni mambiri makume,
Kutani hi *k*lelo ga ntamo n*k*lanu ni manharu makume;
Kasike a kukumuka ka wona kutira ni kuhloka;
Hakuba wona ma ta famba, hina ha *n*walala.
11 Himani a tibako ntamo wa zanga ya wena ke,
Ni kulo ga wena kukotisa hi kucabeka loku ku nga ka wena ke?
12 *Z*ingaho hi gonzisa a ku hlayela a masiku ya hina,
Kasi ha teka a ka hina a mbilu ya kutibisisa.
13 Wuya, O Jehova; kuta longoloka ku yini ke?
Nga kona ku hunzuluxa wena hi xungetano ni malanza ya wena.

14 O xurisa hina laha mixweni hi kuranzakawunene ga wena,
Kasi hina ha fela a ku buma ni litsako won*k*le a masiku ya hina.
15 Hi tsakisa kukotisa hi ka masiku laya wena u hlokisileko hina,
Ni malembe lawo ha wona hi wonileko a kubiha.
16 Nga a tiro wa wena wu woneka a ka malanza ya wena,
Ni wukosi ga wena hehla a ka banana ba wena.
17 Na nga a tomo ga Hosi a Nungungulu wa hina gi be hehla ka hina;
Tiyisa wena a tiro wa man*d*la ya hina hehla ka hina;
Ina, a tiro wa man*d*la ya hina tiyisa wena wona.

LISIMU 91.

1 Yena loye a tsamako wutsa*n*weni gi fihleleko ga loye a Hunzeleleko Ku*k*lakuka
I ta tsama lahasi ka nzhuti wa Nyamintamo.
2 Nzi ta wula ha Jehova, Yena hi wubabelo ga mina ni kokola ga mina;
Nungungulu wa mina, a ka yena nza tsumba.
3 Hakuba i ta ku*k*la*k*la le *z*iweni ga *k*lamu,
Ni le tungwini wu hihiritako.
4 Yena i ta fenengeta wena hi tipapa ta yena,
Ni lahasi ka tipapa ta yena wena u ta teka a wucabelo:
A zinene za yena zi hi xi*k*langu ni ngenge.
5 Wena u ta ca*b*yiswa a kucabeka ka wusiku,
Ge ni ligalala li tumako hi siku;
6 Hakuba a tungu lowo wu fambako munyameni,
Ge ni kulo*b*yiswa loko ku hlaselako ni mumu.
7 A kume ga mazana ba tawa hi rebeni ga wena,
Ni kume ga kume ga mazana a canjeni ga wena ga xinene;
Kanilezi kona ku nga ta tsinela ka wena.
8 *Zin*we hi mahlo ya wena ntsena wena u ta languta,
Ni ku wona a ncacazelo wa bakubiha.
9 Hakuba wena, O Jehova, hi wena wu cabelo ga mina!
Hakuba wena u mahile loye a Hunzeleleko Ku*k*lakuka a wuakelo ga wena;
10 Laha ku nga ta kuba kona kubiha ku welako wena,
Ge hambu a tungu wu nga tata kusuhi ni tenta ga wena.
11 Hakuba yena i ta nyika a tingelosi ta yena a xilelelo ha wena,
A ku hlayisa wena a ka ton*k*le a tin*d*lela ta wena.
12 Tona ti ta ku kamukela man*d*leni ya tona,
Ku nga taku wena u kuyula a konzo wa wena ri*b*yeni.
13 Wena u ta kanziyela hehla ka ngala ni mamba:
A ngala yiswa ni nyoka wena u ta *z*i gan*d*la lahasi ka konzo.
14 Habuka yena i bekile kuranza ka yena hehla ka mina, hikwalaho nzi ta *k*la*k*lisa yena:
Nzi ta yimisa yena a *k*lakuka, hakuba yena a tibileko a bito ga mina.
15 Yena i ta bitana ka mina, Nzi ta hlamula yena;
Nzi taba *zin*we na yena kukarateni:
Nzi ta *k*la*k*lisa yena, ni ku dzunza yena.
16 *Zin*we hi wutomi gi nabalatako nzi ta enelisa yena,
Ni ku kangeta yena a kuhanyisisa ka mina.

LISIMU 92.

1 Kona xilo xinene a ku nyika a kubonga ka Jehova,
Ni ku yimbelela a kudumisa ka bito ga wena, O wena u Hunzeleleko Ku*k*lakuka;
2 A ku kangeta a kuranzakawunene ga wena laha mixweni,
Ni kukolekesisa ka wena gon*k*lelele wusiku,
3 *Zin*we hi wucenje ga kume ga tingoti, *zin*we ni timbila;
Na hi revu ga marengu hehla ka xitende.
4 Hakuba wena, Jehova, u mahile mina ku tsaka hi tiro wa wena:
Nzi ta kana mitirweni ya man*d*la ya wena.
5 Yi kulisile kuyini a mitiro ya wena, O Jehova!
A kualakanya ka wena kuhunzelele kueta.
6 A munhu wa wubanza a nga tibi ncumo;
Ge ni xipumbu a xi na kupima lexi:

7 Laha a wa kubiha a hlukako kwatsi i byanyi,
Ni laha bonkle a batiri ya kugoha yi bombako;
Loko ku hi ku yona yi ta lobyiswa kala kupinzuka.
8 Kanilezi wena, O Jehova, u klakukile kala kupinzuka kambe.
9 Hakuba, mangabye a balala ba wena, O Jehova,
Hakuba, mangabye, a balala ba wena ba ta mbemba;
Bonkle a ba tiri ba kubiha ba taba ba hangalasilweko.
10 Kanilezi a limhonzo la mina wena u li klakusile kwatsi lomhonzo la nyari:
Nzi totilwe hi mafura maswa.
11 A mahlo ya mina kambe ma wonile a kuxuba ka mina hehla ka balala ba mina,
Ni tindlebe ta mina ti zwile a kuxuba ka mina ka bamahi bakubiha labo ba sukako ba vukela mina.
12 A lulamileko i ta bombiswa kufanana ni sinya cinzu:
Yena i ta kula kwatsi i sinya ya sedare le Lebanoni.
13 Bona ba byelwe lomo ndlwini ya ka Jehova;
Bona ba ta bombiswa le hubyeni ya Nungungulu wa hina.
14 Bona ba ta nonohisa ba neha a mihanzu laho tangeni yabye ya wukale;
Bona ba klemuka hi kukinza ni kunyuka:
15 A ku wonisa lezaku Jehova i longamile:
Yena hi ribye ga mina, laho a ku kona a kungalulama ka yena.

LISIMU 93.

1 Jehova wa fuma: yena i ambexilwe hi wukosi;
Jehova i ambexilwe hi ntamo; yena i bohile a wutsumbu ga yena ha wona:
A tiko kambe gi yimisilwe, lezaku gi nga ta tsekatsekiswa.
2 A xitsamo xa wukosi xa wena xi yimisilwe kaleloko:
Wena u wa wupinzukelwa.
3 A mintalo yi klakusilwe, O Jehova,
Ni mintalo yi klakusile a gezu ga yona;
Ni mintalo yi klakusa a mabyandlati ya yona.
4 Hehla ka gezu ga mamati ya kutala,
A ntamo wa mabyandlati ya bimbi,
Jehova wa a klakukileko i na ni ntamo.
5 A wukustumunyelo ga wena gi tiyisile futsi:
A basiselo wu mahile yindlu ya wena,
O Jehova, kala kupinzuka kambe.

LISIMU 94.

1 O Jehova, wena Nungungulu loye a potelelo wu nga wa wena,
Wena Nungungulu loye a potelelo wu nga wa wena, woninga.
2 Klakusa a wutsumbu ga wena, wena mulamuli wa misaba:
Klelisela ka bamatsanza a fanelo yabye.
3 Jehova, kuta longoloka ku yini wa kubiha,
Kuta longoloka ku yini a wa kubiha a kana ke?
4 Bona ba pfepfereka, ba wulawula hi kunganyawulisiweko:
Bonkle batiri ba kugoha ba kukumuka a wutsumbu gabye.
5 Bona ba tsoba a fufanyi a banhu ba wena, O Jehova,
Ni kuhlokisa a tsomba ya wena.
6 Bona ba daya a tinoni ni tinzhubeti,
Ni ku daya a bafelweko.
7 Na bona ba wula, Jehova a nga ta wona,
Ge a Nungungulu wa Jakobe a nga ta kupima.
8 Pimani, nwina zibanza xikari ka banhu,
Nwina zipumbu, hi rini mu ta nga tiba ke?
9 Yena loye a mahileko a ndlebe, a nga ta kuzwa ke?
Yena loye a mahileko a tihlo, a nga ta wona ke?
10 Yena loye a tsayisako a mifumo, a nga ta luleka,
Yena loye a gonzisako a banhu a kutibisisa ke?
11 Jehova a tibako a kualakanya ka munhu,
Lezaku kona a ku nyawuli.
12 I katekisilwe a munhu loye wena u mu tsayisileko, O Jehova,
U gonzisako a naywcni wa wena;
13 Lezaku wena u ta nyika ka yena a kuhumula le masikwini ya nala,
Kala a rinzi gi nkelelwa a wa kubiha.
14 Hakuba Jehova a nga ta hoxa a banhu ba yena,

Ge yena a nga ta tsika a tsomba ya yena.
15 Hakuba a kulamulisisa ku ta *k*lelela ka kululamisisa ;
Ni bon*k*le labo ba longamileko mbilwini ba ta lanzela kona.
16 Hi mani a ta nga sukela mina a vukela a bamahi ba kubiha?
Himani a ta nga yima a hlanguta mina a vukela a bamahi ba kubiha ke?
17 Ntsena loku Jehova a nga kari a hi muvuni wa mina,
A muhefemulo wa mina lokuloku wu ta tsama kuruleni.
18 Laha na nzi wula, A konzo wa mina wa retemuka ;
A kuranzakawunene ga wena, O Jehova, ku komile mina.
19 A ka wu*d*lemo ga maalakanya ya mina nzeni ka mina
A tangalisiso wa wena wu xalalisa a muhefemulo wa mina.
20 Kasi a xitsamo xa wukosi xa kubihisisa xi taba ni ku*k*langana *z*i*n*we na wena,
Lexi xi bangako a kohlakalo hi xilayelo ke?
21 Bona ba tsombana a katigi*n*we wutsumbu ga*b*ye a kuvukela a muhefemulo wa mululamileko,
Ni kukona a nkata wu nga hiko na nanzu.
22 Kanile*z*i Jehova i wa kari a hi ligingisi la mina li *k*lakukileko,
A Nungungulu wa mina a ri*b*ye ga wucabelo ga mina.
23 Yena i nehile ka bona labo ba nga benyi ba kugoha,
I ta tsema bona le kubihisiseni ka*b*ye;
Jehova a Nungungulu wa hina i ta tsema bona.

LISIMU 95.

1 O ngonani, nga hi yimbelela ka Jehova ;
Nga hi maha a guwa ga kutsaka a ka ri*b*ye ga kuhanyisa ka hina.
2 Nga hita a kubakoneni ka yena hi kunyikakubonga ;
Nga hi maha a guwa ga kutsaka hi tisimu ka yena.
3 Hakuba Jehova hi Nungungulu wa hombe,
A Hosi ya hombe hehla ka banungungulu bon*k*le.
4 A ka canja ga yena ku kona kon*k*le a kueta ka wutsamo ga misaba,
A ku*k*lakuka ka *z*itsunga kambe ka yena.
5 A bimbi ga yena, hi yena a mahile gona ;
A man*d*la ya yena ma mahile a muhanza wu omileko.
6 O ngonani, nga hi kozela hi korama lahasi ;
Nga hi kizama mahlweni ka Nungungulu a Mumahi wa hina.
7 Hakuba yena i Nungungulu wa hina.
Na hina hi banhu ba gelo ga yena, a tiyivu ta canja ga yena.
Yamu*k*la, nga mu gizwa a gezu ga yena.
8 Mu nga nonohisi a mbilu ya *n*wina kwatsi hi le Meriba,
Kwatsi hi masikwini ya Massa le xiwuleni ;
9 Leyo a badadani ba *n*wina ba ringileko mina,
Ba lo vin*d*likisa mina, ba lo wona a mitiro ya mina.
10 Ku lo nabalata a xipimo xa mune wa makume a malembe na nzi kwakwene ni lexo xizukulwana,
Na nzi te ngalo, Kona mbanhu labo ba mahako a *z*ihambuko mbilwini ya*b*ye,
Bona a ba ti tibangi a tin*d*lela ta mina :
11 Ngahile*z*o mina nzi wa lo hlambanya zangeni ya mina,
Le*z*aku bona ba wa nga ta nga ba engenile kuhumuleni ka mina.

LISIMU 96.

1 O yimbelelani a ka Jehova a lisimu li*s*wa :
Yimbelelani a ka Jehova, *n*wen*k*le misaba.
2 Yimbelelani a ka Jehova, katekisani a bito ga yena ;
Kombisa a kuhanyisisa ka yena kusukela ka siku ni ka siku.
3 *K*la*k*lambuta a wukosi ga yena xikari ka mifumo,
A mitiro ya yena yi hanjalatisilweko xikari ka banhu.
4 Hakuba ngwahombe Jehova, a dumiswe hi kukulisilweko :
Yena a ca*b*yiwe hehla ka banungungulu bon*k*le.
5 Hakuba bon*k*le banungungulu ba banhu ba hi *z*ifananiso ;
Kanile*z*i Jehova i mahile a matilo.
6 A kudzunzwa ni wukosi ku le mahlweni ka yena :
A ntamo ni wumbhuri ku le n*d*lwini ya yena ya kubasa.

7 *Kla*klambutani ka Jehova *n*wina, mu tixaka ta banhu,
*Kla*klambutani ka Jehova a wukosi ni ntamo.
8 *Kla*klambutani ka Jehova a wukosi gi faneleko a bito ga yena:
Nehani a mupahlelo, ngonani le tihu*b*yeni ta yena.
9 O kozela Jehova hi tingu*b*yeni to basa:
Rurumelani mahlweni ka yena *n*we*n*kle, *n*wina misaba.
10 Wulani xikari ka mifumo yon*k*le, Jehova wa fuma:
A tiko kambe gi yimisilwe leaaku a gi na ku tsekatsekiswa:
Yena i ta lamula a banhu hi kulongama.
11 Nga a matilo ma tsaka, na nga misaba yi kana;
Nga a bimbi gi dzunza, ni talisiso wa gona;
12 Nga a misaba yi latiswa, ni zon*k*le zi nga ka yona;
*Z*onake a tisinya ton*k*le ta kwati ti ta yimbelela a litsako
13 Mahlweni ka Jehova; hakuba yena wata,
Hakuba yena wata a kulamula a misaba:
Yena i ta lamula a misaba hi kululamisisa,
Ni banhu hi sinene sa yena.

LISIMU 97.

1 Jehova a fumako; nga a misaba yi kana;
Nga a wu*d*lemo ga zihlale gi tsakiswa.
2 A marefu ni munyama zi ranzele yena:
A kululamisisa ni nongametiso zi hi xiseketelo xa xitsamo xa wukosi xa yena.
3 A nzilo wu famba mahlweni ka yena,
Ni ku hisa a balala ba yena ba mu ranzeleko.
4 A xingwalangwanza xa yena xi woningile a misaba:
A misaba yi ko wona, yi rurumelile.
5 A zitsunga zi nyekisilwe kwatsi hi sera a kubakoneni ka Jehova,
A kubakoneni ka hosi ya misaba yon*k*le.
6 A matilo ma *kla*klambuta a kululamisisa ka yena,
Ni bon*k*le banhu ba wonile a wukosi ga yena.
7 Nga bon*k*le ba bona ba wiswa a tingana labo ba kozelako a zifananiso zi ba*k*lilweko,
Labo ba kukumuxako a wutsumbu ga*b*ye hi zifananiso;
Kozelani yena, *n*wen*k*le banungungulu.
8 Zioni i lozwa i wa tsakisilwe,
Ni banhanyana ba ka Juda ba tsakisilwe,
Hakuba hi kulamulisisa ka wena, O Jehova.
9 Hakuba wena, Jehova, u hunzelele ku *k*lakuka hehla ka misaba yon*k*le;
Wena u *k*lakusilweko kule hehla ka banungungulu bon*k*le.
10 O *n*wina labo mu ranzako Jehova, bengani a kubiha:
Yena a lonzowotako a mihefemulo ya bobasa ba yena;
Yena a *k*la*k*lisako bona ba huma canjeni ga bakobiha.
11 A kuwonekela kuxwanyilwe hi kota ya kululamisisa,
Ni litsako a kuba la ba longamileko mbilwini.
12 Nga mu be ni ku tsaka *n*wina, ba lulamileko;
Ni ku nyika kubonga a ka bito ga yena go basa gi kumbuxekako.

LISIMU 98.

1 O yimbelelani a ka Jehova a lisimu liswa;
Hakuba yena i mahile a zilo zi hanjalatisilweko:
A canja yena ga xinene, ni woko ga yena gi basileko, zi tirile a hanyiselelisiso wa yena.
2 Jehova i tibekisile a hanyisa ka yena:
A kululamisisa ka yena i ku wonisile ku*d*lunyatilwe kuwoneni ka mifumo.
3 Yena i alakanyile a kuranzakawunene ga yena ni kukolekesisa ka yena ngomameni ni yin*d*lu ya ka Israeli:
Kon*k*le a kugumelwa ka misaba ku wonile a hanyiselelo ya ka Nungungulu wa hina.
4 Mahani a guwa ga kutsaka a ka Jehova, *n*wen*k*le misaba:
Kuwelani ni ku *k*laba a xizimba xa litsako, ina, yimbelelani a dumiselo.
5 Yimbelelani a dumiselelo a ka Jehova hi xitende;
*Zin*we hi xitende ni gezu ga kuketsela.

6 *Zin*we hi mipunzu ni guwa ga makombela
Mahani a guwa ka litsako mahlweni ka Hosi, Jehova.
7 Nga a bimbi gi dzunza, ni talisiso wa gona;
A tiko, na bona labo ba akileko ka gona;
8 Nga a mintalo yi pakatela a man*d*la ya yona;
Nga a *z*itsungana *z*i yimbelela a litsako katigi*n*we
9 Mahlweni ka Jehova; hakuba yena wata ku lamula a misaba:
Yena i ta lamula a tiko hi kululamisisa,
Ni banhu hi kulongama.

LISIMU 99.

1 Jehova wa fuma; nga banhu ba dzudzumela:
Yena a tsamako hehla ka macerubima; nga a misaba yi tsekatsekiswa.
2 Jehova ngwahombe le Zioni;
Yena i *k*lakukile kuhunza bon*k*le banhu.
3 Nga bona ba dumisa a bito ga wena ga hombe ni gi cabekako:
I basile yena.
4 A ntamo wa hosi kambe wu ranza a nongametiso;
Wena u yimisile a kulongametisa;
Wena u tsanzako a nongametiso ni kululamisisa a ka Jakobe.
5 *K*lakusani *n*wina Jehova a Nungungulu wa hina,
Ni kukozela le xitsikelweni xa konzo wa yena:
Yena a basileko.
6 Mosi na Aroni xikari ka bapristi ba yena,
Na Samueli xikari ka bona labo ba bitanako a bitweni ga yena;
Bona ba lo bitana ka Jehova, yena i lo hlamule bona.
7 Yena i lo wulawula ka bona le mhingeni ya refu:
Bona ba hlayisile a wukustumunyelo ga yena,
Ni *z*ilayelo lezo yena a nyikileko bona.
8 Wena u hlamule bona, O Jehova a Nungungulu wa hina:
Wena hi wena Nungungulu loye u tsetseleleko bona,
Hambu lezo wena u mahako a potelelisiso wa *z*imaho *z*a*b*ye.
9 *K*lakusani *n*wina Jehova a Nungungulu wa hina,
Ni ku kukozela le xitsungeni xa yena xo basa;
Hakuba Jehova a Nungungulu wa hina i basile.

LISIMU 100.

1 Mahani a guwa ga litsako a ka Jehova, *n*wen*k*le *n*wina matiko.
2 Kozelani Jehova hi tsakiselelo:
Ngonani a kubakoneni ka yena hi kuyimbelela.
3 Tibani *n*wina le*z*aku Jehova, yena hi Nungungulu:
Yena hi yena a mahileko hina, na hina hi ba yena;
Hina hi banhu ba yena, a tiyivu ta gelo ga yena.
4 Engenani tinyangweni ta yena hi kunyikakubonga,
Ni le tihu*b*yeni ta yena hi kudumisa:
Nyikani a kubonga a ka yena, ni katekisa a bito ga yena.
5 Hakuba Jehova i nene, a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka,
Ni kukolekisisa ka yena ka *z*izukulwana *z*on*k*le.

LISIMU 101.

1 Mina nzi ta yimbelela hi ka kuranzakawunene ni nongametiso:
A ka wena, O Jehova, mina nzi ta yimbelela a kudumisa.
2 Mina nzi ta titsimbeta a wutsumbu ga mina kwatsanyana n*d*leleni yi mbeleleko:
O hi rini wena u ta nga ta le ka mina ke?
Mina nzi ta famba nzi engena nzeni ka yin*d*lu ya mina hi mbilu yi mbeleleko.
3 Nzi nga ta beka a xilo xo *s*wara mahlweni ka mahlo ya mina:
Mina nza benga a tiro wa bona labo ba hambukako *k*lelweni;
Wona a wu nga ta namarela ka mina.
4 A mbilu ya kuonhakala yi ta suka ka mina:
Nzi nga tiba a *z*ilo *z*a kubiha.
5 Labo hi kufihlakalisilweko a hlebako a muakelwane wa yena, loye nzi ta lobisa:
Loye a cuwukako hi ku*k*lakuka ni mbilu ya matsanza nzi nga ta yi vumela.
6 A mahlo ya mina ma ta ba hehla ka bakolekileko ba tiko, kasi bona ba fela ku tsama *z*i*n*we na mina:

Loye a nga famba le ndleleni yi
mbeleleko, yena i ta kozela a ka
mina.
7 Loye a tirako a kohliso a nga ta tsa-
ma lomu nzeni ka yindlu ya mina:
Loye a wulawulako a kukohlisa a
nga ta yimiswa mahlweni ka ma-
hlo ya mina.
8 A mixo hi mixo mina nzi ta lobisa
bonkle a bakubiha ba tiko;
A ku tsema bonkle a batiri ba kugo-
ha lomu mutini wa Jehova.

LISIMU 102.

1 Zwana a mukombelo wa mina, O
Jehova,
Nga a kurila ka mina kuta mahlwe-
ni ka wena.
2 U nga fihli a ngohe ya wena a ka
mina a masikwini ya zikarato:
Pumunha a ndlebe ya wena a ka mi-
na;
A ka siku lego mina nzi bitanako
hlamula mina hi kubaklisa.
3 Hakuba a masiku ya mina manyala-
la kwatsi i nzilo,
Ni marambu mina ma swile kwatsi
xikungusa xa nzilo.
4 A mbilu ya mina yi lamatilwe kwa-
tsi i byanyi, yi wunile;
Hakuba nzi ribakelwe a kuga a zi-
baba za mina.
5 Hi kota ya gezu ga hlokiselo wa
mina
A marambu ya mina ma namarele
nyameni ya mina.
6 Nzi fanana ni xinyanyani xa lomo
xiwuleni;
Nzi fanana ni xikoklwani xa lomo
wutsanweni ga marumbi.
7 Nza rinzela, nzi mahile kwatsi xi-
njingiri
Lexo xi nga xoce le hehla ka yindlu.
8 A balala ba mina ba nzi rukatela
gonkle siku;
Bona labo ba mahilweko a kuvuke-
la mina ba maha a nzhukano ha
mina.
9 Hakuba nzi gile a kuma kwatsi zi-
baba,
Ni ku vilinganyisa a kunwa ka mi-
na hi kurila,
10 Hakuba hi kupezisisa ka wena ni
zanga ya wena:
Hakuba wena u tekile mina, u nzi
hoxile kule.
11 A masiku ya mina ma fanana ni xi-
ruti lexo xi enzelekako;
Na mina nzi wunile kwatsi i byanyi.
12 Kanilezi wena, O Jehova, u ta tsa-
ma kala kupinzuka;
Ni bito ga wena gi kumbuxekako
a ka zizukulwana zonkle.
13 Wena u ta suka, u taba ni titralo ka
Zioni;
Hakuba lexi hi xikati a ku hawuke-
la yena,
Ina, a xikati xi longisilweko xi ci-
kele.
14 Hakuba a malanza ya yena ma teka
a tangalisiso a ka maribye ya ye-
na,
Ma hawukelile a misaba ya yena.
15 Zingaho a mifumo yi ta caba a bito
ga Jehova,
Ni tonkle a tihosi ta misaba a wuko-
si ga wena.
16 Hakuba Jehova i akile a Zioni;
Yena i wonekile wukosini ga yena;
17 Yena a katalako hi mukombelo wa
zisiwanyana,
A nga monyangi hi mukombelo wa
bona.
18 Lezi zi ta tsaliwa akuba za xizuku-
lwana xi tako;
Ni banhu labo ba ta nga bangiwa ba
ta dumisa Jehova.
19 Hakuba yena i cuwukile lahasi hi
le kuklakukeni ka yindlu ya yena
ya kubasa;
Hi le tilweni Jehova i langutile a
misaba;
20 A kuzwa a hika ga bakonwi;
A ku hanyisa labo ba longiselweko
a kufa;
21 Lezaku a banhu ba klaklambuta a
bito ga Jehova le Zioni,
Ni kudzunziwa ka yena le Jerusale-
ma;
22 Laha na banhu na ba tsombene a
katiginwe,
Ni mifumo, a ku kozela Jehova.
23 Yena a karalisako a ntamo wa mi-
na lomo ndleleni;
Yena a komisileko a masiku ya mi-
na.
24 Nzi te ngalo, O Nungungulu wa
mina, u nga susi mina xikari ka
masiku ya mina:
A malembe ya wena nja zonkle zizu-
kulwana.
25 Hi ka kaleloko wena u lo klateka a
xisekctelo xi misaba;
Ni matilo i tiro wa mandla ya wena.
26 Wona ma ta mbembiswa, kanilezi
wena u la su tsonzoma;
Ina, bonkle ba bona ba ta hlakala
kwatsi i nguwo;

Kwatsi xiambalo wena u ta hunzuluxa wona, wona ma taba ba hunzukile:
27 Kanilezi wena u ywaloye,
Ni malembe ya wena ma nga ta gumelwa.
28 Ni banana ba malanza ya wena ba ta simamisa,
Ni mbewu ya wena yi taba yiyimisilwe mahlweni ka wena.

LISIMU 103.

1 Katekisa Jehova, O muhefemulo wa mina;
Ni zon*k*le lezo zi nga lomo nzeni ka mina, a zi katekise a bito ga yena go basa.
2 Katekisa Jehova, O muhefemulo wa mina,
U nga ribakelwi yon*k*le a zikatekiso za yena:
3 Loye a tsetselela ko zon*k*le a zigoho za wena;
Loye a kalamukisako ton*k*le a tingumbe ta wena;
4 Loye a *k*la*k*lisa gon*k*le a wutomi ga wena le kulo*b*yisweni;
Loye a bombisileko wena hi kuranzakawunene ni kurutisa ka ti*t*ralo;
5 Loye a enelisako a kuxuba ka wena hi zilo zinene,
Zingaho lezo a wuswa ga wena gi bombisilwe kwatsi i gama.
6 Jehova wa tsanza a zimaho zi lulamileko,
Ni kulamulisisa ka bon*k*le labo ba tsimbeketilweko.
7 Yena i lo maha a tin*d*lela ta yena ti ti*b*yekiswa ka Mosi,
Ni zimaho za yena a ka banana ba ka Israeli.
8 Jehova ngwa ti*t*ralo ni wuxinji,
A nonokako kuzangara, ngwa talisiso wa kuranzakawunene;
9 Yena a nga ta su simasima a kulumela;
Ge cima a nga ta kobeta zanga yena kala kupinzuka.
10 Yena a nga mahangi hi *k*lelo ga hina kota kuonha ka hina.
Ge ni ku ncacazela hina kota zigohetisiso za hina.
11 Hakuba kwatsi hilezi a tilo gi *k*lakukileko hehla ka misaba,
Zingaho ka hombe a kuranzakawunene ga yena ngomameni na bona labo ba cabako yena.
12 Kwatsi hi wukule ga ku suka hi mutsuwukagambo kuya muhlwagambo,
Mbu kule ga kungaho yena i susile a zihambunyetiso za hina a ka hina.
13 Kwatsi hi dadani a hawukelako a banana bakwe,
Zingaho Jehova wa hawukela bona labo ba mu cabako.
14 Hakuba yena wa tiba a kubangwa ka hina;
Yena a alakanyako lezaku hina hi tsuri.
15 Kwatsi hi munhu, a masiku ya yena kwatsi hi *b*yanyi;
Kwatsi hi xitsangi xa lomo kwatini, zingaho lezo a mabombela ya yena.
16 Hakuba a mheho yi hunzako hehla ka gona, gona gi su kukuletwa;
Ni wutsamo ga gona gi nga ta ha tiba gona kambe.
17 Kanilezi a kuranzakawunene ga Jehova ku suka kupinzukelisweni kala kupinzukelisweni hehla ka bona labo ba cabako yena,
Ni kululamisisa ka yena ka banana ba banana;
18 A labo ba hlayisako a xivumelwano xa yena,
Ni ka labo ba alakanyako a zilayelo za yena a ku zi maha.
19 Jehova i yimisile a xitsamo xa wukosi ga yena le matilweni;
Ni mufumo wa yena wu fumela hehla kon*k*le.
20 Katekisani Jehova, *n*wina tingelosi ta yena,
Leto ti nga ni ntamo wa wunhenha, leti titatisako a mhaka ya yena,
Ingisani a ka gezu ga mhaka ya yena.
21 Katekisani Jehova *n*wen*k*le *n*wina mabandla ya yena,
*N*wina zikozeli za yena, labo mu mahako a tangaliso wa yena.
22 Katekisani Jehova, *n*wen*k*le *n*wina mitiro ya yena,
A ka gon*k*le a wutsamo ga mufumo wa yena:
Katekisa Jehova, O muhefemulo wa mina.

LISIMU 104.

1 Katekisa Jehova, O muhefemulo wa mina.
O Jehova, a Nungungulu wa mina, u hunzeleko a wukulu;
Wena u ambexilwe hi kudzunziwa ni wukosi:

2 Loye a fenengetako a wutsumbu ga wena hi kuwonekela kwatsi i nguwo;
Loye a nabalatako a tilo kwatsi i ncacalato;
3 Loye a bekileko a timhanze ta yena lomu tin*d*lwini nzeni ka mamati;
Loye a mahako a marefu a kareta ya yena;
Loye a fambako hehla ka tipapa ta mheho;
4 Loye a mahako a mheho a mitsukano ya yena;
A mapingo ya nzilo a bakozeli ba yena;
5 Loye a bekileko a *z*iseketelo *z*a misaba,
Lezaku *z*i wa nga ta nga *z*i tsekatsekisilwe kala kupinzuka.
6 Wena u fenengetako kueta kwatsi i nguwo;
A mamati ma yimile hehla ka *z*itsunga.
7 Hi ka kukawuka ka wena wona ma tsutsuma;
A ka gezu ga kudzinza ka wena ma ha*k*lisa a kuan*d*lamuka
8 (A *z*itsunga *z*i suka a minzelelo yi nyipela lahasi)
A ka wutsamo lego u gi longiselelelko wona.
9 U panzile a mbingano lezaku wona ma nga *k*luli ma hunza;
Lezaku wona ma nga *k*leli kambe ma ta kubunyeta a misaba.
10 Yena a rumelako a *z*ibuka le minzelelweni;
Zona nzi kulunga xikari ka *z*itsunga;
11 Zona *z*i nyika a kunwa ka *z*on*k*le a *z*ihari *z*a kwati;
A timbongola ta kwati ti timela a tora ga tona.
12 Hi ka *z*ona a *z*inyanyani *z*a matilo *z*i kuma kuaka ka *z*ona;
Zona *z*i yimbelela xikari ka marabi.
13 Yena a tsakamisako a *z*itsunga hi le n*d*lwini yi hehla ya yena:
A misaba yi tele hi mihanzo ya mitiro ya wena.
14 Yena a mahako a *b*yanyi a kuba gi kulela tihomu,
Ni ku*b*yanyi wa kuga ka banhu;
Kasi a fela a ku humesa a kuga hi lomo misabeni,
15 Ni waini lego gi mahako a mbilu ya munhu yi tsaka,
Ni mafura a ku maha a ngohe ya yena yi ngangamela,
Ni *z*ibaba le*z*o *z*i tiyisetako a mbilu ya munhu.
16 A tisinya ta ka Jehova ti tatisilwe hi kutsakama,
Ni tisedare ta le Lebanoni, leto yena a ti *b*yalileko;
17 Laho a *z*inyanyani *z*i akako a *z*isaka *z*a *z*ona;
Kwatsi hi yani, a tisinya ta fira ti a yin*d*lu ya gona.
18 A *z*itsunga *z*o leha *z*i hi *z*a timhuti;
A mari*b*ye kambe ma hi mbucabelo ga mipfun*d*la.
19 Yena a yimiseleko a hweti a tinguba:
A gambo ga ku tiba a kupela ka gona.
20 Wena u mahako a munyama, na kona mbusiku,
Laho a *z*ihari *z*a kwati *z*i kasako *z*i huma.
21 A tingalana ti*s*wa ti dzumela a nyama ya tona,
Ni ku hlota a kuga ka tona hi le ka Nungungulu.
22 A gambo gi tsuwuka, *z*ona *z*i su ku famba,
Zi ya e*k*lela lahasi timhakweni ta *z*ona.
23 A munhu a famba le tirweni wa yena
Ni le kupangameni ka yena kala gam*b*yeni.
24 O Jehova, yi talisile ku yini a mitiro ya wena!
Hi ka kutibisisa wena u mahile yon*k*le:
Misaba yi tele hi wupfuna ga wena.
25 A lahaya i bimbi, ga hombe ni go anama,
Laho a *z*ilo *z*i makanyako *z*i nga hlayiwiko,
Zon*k*le *z*i tsongwani ni *z*ibanza *z*a hombe.
26 Laho ku famba a mataru;
Laho ku kona a minyame, leyo wena u yi mahileko a ku hlakana kona.
27 Lezi *z*on*k*le *z*i rinzela wena,
Kasi wena wa nga nyika *z*ona a kuga ka *z*ona hi xikati xi faneleko.
28 U nyika ka *z*ona, *z*ona *z*i tsombana;
U vulula a canja ga wena, *z*ona *z*i xuriswa hi *z*akuga.
29 U fihla a ngohe ya wena, *z*ona *z*i karateka;
U teka a wutomi ga *z*ona, *z*ona *z*ifa,
Zi *k*lelela le tsurini wa *z*ona.

30 Wena u rumako a Moya wa wena,
zona zi bangiwa;
U bombisako a ngohe ya liranzabya.
31 Nga a wukosi ga ka Jehova simamisa kala kupinzuka;
Nga Jehova a tsaka a mitirweni ya yena:
32 Loye a cuwukako misabeni, na yona yi tsekatsekiswa;
Yena a kumbako a zitsunga, na zona zi tubika.
33 Nzi ta yimbelela ka Jehova kwatsi hi kulongoloka ka lezi nza ha hanyako:
Nzi ta yimbelela a kudumisa ka Nungungulu laha nza ha hiko kona.
34 Nga a kugugutsa ka mina ku be ku tsombelako a ka yena:
Nzi ta tsaka a ka Jehova.
35 Nga a baonhi ba lobyisiwa laha misabeni,
Nga a bakubiha ba nga engeti ba hi kona kambe.
Katekisa Jehova, O muhefemulo wa mina.
Dumisani nwina Jehova.

LISIMU 105.

1 O nyikani a kubonga a ka Jehova, bitanani a bitweni ga yena;
Mahani a kutibekisa a xikari ka banhu a zimaho za yena.
2 Yimbelelani a ka yena, yimbelelani a kudumisa ka yena;
Wulawulani nwina hi mitiro ya yena ya mahanjalatiso.
3 Dzunzani nwina a bitweni ga yena ga kubasa:
Nga a mbilu ya bona yi tsakiswa labo ba hlotako Jehova.
4 Hlotani nwina Jehova ni ntamo wa yena;
Hlotani a ngohe ya yena kala kupinzuka kambe.
5 Alakanyani a mitiro ya yena ya mahanjalatiso leyo a yi mahileko,
A zihlamalisa za yena, ni kulamulisisa ka nomu wa yena,
6 O nwina mbewu ya Abrahama a nanza ga yena,
Nwina banana ba Jakobe, mu hlawulilweko.
7 Yena hi Jehova a Nungungulu wa hina:
A kulamulisisa ka yena ku ka yonkle a misaba.
8 Yena i alakanyile a xivumelwano xa yena kala kupinzuka,
A mhaka leyi a yi leleteleko ka kume ga mazana ya zikulwana.
9 A xivumelwano lexo yena a xi mahileko zinwe na Abrahama,
Ni xifungo xa yena a ka Isaka,
10 Na a tiyisile xwalexo ka Jakobe akuba xilayelo,
A ka Israeli akuba xivumelwano xi pinzukelisilweko,
11 Aku, A ka wena nzi ta nyika tiko ga le Kenani,
A hlolo ya tsomba ya wena;
12 Laha ba nga wa hi tsongwanyana banuna hi wuntsengo,
Ina, ba wa hi ba tsongwanyani nguvu, ba wa hi tinzhubeti ka gona.
13 Na ba lo nzulanzula ba sukela ka tiko ba ya ka tiko,
Ba suka hi ka munwe a mufumo baya ka banwani banhu.
14 Yena i wa nga vumelangi a munhu a ku maha bona a kubiha;
Inaka, yena i lo hlasela a tihosi hi kota ya bona,
15 Aku, Mu nga kumbi a batotilweko ba mina,
Mu nga mahe a baprofeti ba mina a mhango.
16 Na yena i lo bitana a ndlala lomo tikweni;
I lo tsoba a nhonga yonkle ya kuga lomo tikweni.
17 I lo rumela a munhu mahlweni ka bona;
Josefa i wa lo xabyiswa a kuba nanza:
18 A mikonzo ya yena ba lo yi xanisa hi tisinga;
I wa bekilwe mangenjeni ya ziketse,
19 Kala a xikatini lexo a mhaka ya yena yi nga maheka,
A mhaka ya ka Jehova yi lo hlola yena.
20 A hosi yi rumela yi lo klaklisa yena;
Yena a fumeli wa banhu, i lo maha yena a klakleka.
21 I lo maha yena a hosi ya yindlu ya yena,
A mufumeli wa yonklc a nhunzu ya yena;
22 A kuboha a tihosana ta yena hi kuranza ka yena,
Ni ku gonzisa a masingalakati yakwe a kutibisisa.
23 Na Israeli kambe i lota le Gipite;
Na Jakobe i lo maha a nzhubeti le tikweni ga Hamu.
24 Na i enzelekisa a banhu bakwe hi kukulisilweko,

I lo maha bona akuba ni ntamo a ku-
hunza a balala ba ba*b*ye.
25 I lo hunzulusa a mbilu ya*b*ye a ku
benga a banhu ba yena,
A ku maha hi wum*b*yori ka malanza
ya ka yena,
26 I lo rumela Mosi a nanza ga yena,
Na Aroni loye a mu hlawulileko.
27 Ba beka xikari ka bona a *z*iwoniso *z*a
yena,
Ni *z*ihlamaliso lomo tikweni ga Ha-
mu.
28 I lo rumela a munyama, i lo maha
gona a kupuma;
Na bona a ba hlubukangi a ka ti-
mhaka ta yena.
29 A humulako a mamati ya*b*ye ma
maha a nkata,
I lo daya a *z*in*d*luwani *z*a*b*ye.
30 A tiko ga*b*ye gi lo makanya a ma-
nkele
Ni lomo i tin*d*lwini ta tihosi ta*b*ye.
31 I lo wulawula na laho ku makanya a
mitsunzu ya mabawani,
Ni tinwala ka won*k*le a bingano ya-
*b*ye.
32 I lo nyika a mari*b*yana akuba vula,
Ni nzilo wu ngengemelako a tikweni
ga*b*ye.
33 Yena i lo riza a mivina ya*b*ye ni tisi-
nya ta mikuwu,
I lo tsoba a tisinya ta mibingano ya-
*b*ye.
34 I lo wulawula, ni humbi yi lota,
Ni xigo*n*wani, lexo xi nga hiko na
kuhlayiwa,
35 Xi loga a ku*b*yanyi won*k*le lomo ti-
kweni,
Xi loga a mihanzo yon*k*le ya lora-
nza*b*ya.
36 I lo daya kambe won*k*le a matewula
ya tiko,
A tinhonzwa ta won*k*le a ntamo wa-
*b*ye.
37 I lo humesa bona *z*in*n*we ni siliva ni
nzalama;
Ni laho ku wa nga hiko ni munhu
wo kotso xikari la ka ka*b*ye.
38 Gipite gi wa ku tsaka laha na bona
ba sukile;
Hakuba a xica*b*yo xa bona xi wa we-
la hehla ka bona.
39 I lo an*d*lala a refu a kuba kubunyeta,
Ni nzilo a ku nyika a kuwonekela
laha wusikwini.
40 Bona ba lo wutisa, yena i lo nehela a
tihwari,
I lo xurisa bona hi *z*ibaba *z*a le ti-
lweni.
41 I lo vulula a ri*b*ye ni mati ma lo bu-
ka lahan*d*le;
Ma kulunga lomo misabeni yi omile-
ko kwatsi i congo.
42 Hakuba i lo alakanya a mhaka ya
yena ya kubasa,
Na Abrahama a nanza ga yena.
43 I lo neha banhu ba yena hi litsako,
Ni ba hlawulilweko ba yena hi ku yi-
mbelela.
44 I lo nyika bona a tiko ga mifumo;
Na bona ba lo teka a mitiro ya ba-
nhu a ku yi fumela:
45 Kasi bona ba fela a ku hlayisa a *z*ila-
yelo *z*a yena,
Ni ku gongola a milayo ya yena.
Dumisani *n*wina Jehova.

LISIMU 106.

1 Dumisani *n*wina Jehova.
O nyikani a kubonga a ka Jehova;
hakuba yena i nene;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena
ku simamisile kala kupinzuka.
2 Hi mani a nga tsawutelako a mitiro
ya ntamo ya ka Jehova,
Kutani a kombisako kon*k*le a dzu-
nziwa ka yena ke?
3 Bakatekisilwe bona labo ba hlayisa-
ko a nongametiso,
Na yena loye a mahako a kululami-
sisa xon*k*le a xikati.
4 Alakanya mina, O Jehova, hi tomo
lego u gi rwexako a banhu ba
wena;
O enzela hi kuhanyisisa ka wena.
5 Lezaku kasi nza fela a ku wona a
vuvumiselelo wa banhu ba wena,
Kasi nza tsakane litsakweni la ba-
nhu ba wena,
Kasi nza fela a kudumisa *z*i*n*we ni
tsomba ya wena.
6 Hina hi onhile *z*in*n*we ni badadani
ba hina,
Hina hi mahile a kugoha, hina hi
mahile hi kubihisilweko.
7 A badadani ba hina a ba pimisisangi
hi *z*ihlamaliso *z*a wena le Gipite;
A ba alakanyangi a wu*d*lemo ga ku-
ranzakawunene ga wena,
Kanilezi ba lo hlobuka le bimbini,
kona le Bimbini gi *T*ruka.
8 Ahembalezo yena i lo ba hanyisa hi
kota ya bito ga yena,
Kasi wa fela a ku maha a ntamo wa
yena wa nyamintamo wu ti*b*yeki-
swa.
9 I lo kawuka a Bimbi go *T*ruka ka-
mbe, gona gi wa omile:

Zingaho i lo rangela bona lomo nzeni ka kueta, kwatsi hi ku tsemakanya a xiwula.
10 I lo hanyisa bona le canjeni ga loye a bengako bona,
Na *k*la*k*lisile bona canjeni ga nala.
11 Ni mati ma lo fenengeta a balala ba*b*ye;
Laho ku wa nga hi ni mu*n*we loye a nga siyilwe.
12 Zonake ba lo kolwa bona a timhaka ta yena;
Ba lo yimbelela a kudumisa ka yena.
13 Bona lokuloku ba lo ribakelwa a mitiro ya yena;
A ba wa gi ranzangi a wusungukati ga yena.
14 Kanilezi ba lo mbilukela hi kuenzelekisilweko lomo xiwuleni,
Ba ringa a Nungungulu lomo xiwunzeni,
15 Na yena i lo nyika bona a kuwutisa ka*b*ye,
Kanilezi i lo rumela a kuonza a mihefemulweni ya*b*ye.
16 Ba lo zangarisa Mosi kambe laha wugobelweni,
Na Aroni a wa kubasa wa ka Jehova.
17 Ni saba gi lo ahlamula gi lo kwilikwinza Datani,
Gi lo nwalata a *k*lawa wa ka Abiramu.
18 Ni nzilo wu wa nzibelilwe lomo *k*laweni wa*b*ye;
A pingo gi lo hisa a bakubiha.
19 Bona ba wa mahile a rogana le Horebe,
Ba lo kozela a xinanniso xi nyekisilweko.
20 Zakungahi bona ba lo hunzula a wukosi
Akuba gi fananiswa ni kabi leyi yi gako a *b*yanyi.
21 Ba lo ribakelwa ha Nungungulu a Muhanyisi wa*b*ye,
Loye a mahileko a zilo za hombe leyo Gipite,
22 A zilo zi hlamalisisako lomo tikweni ga ka Hamu,
Ni zilo zi tsisisako a Bimbini go *T*ruka.
23 Hikwalaho yena i wa te ngalo i ta nga lobisa bona,
Loku ku wa nga ku nga hi Mosi a hlawulilweko wa yena a nga yimile mahlweni ka yena le moleni,
A kurengisa a zanga ya ku nga taku yena a nga ta nga a ba lobisisa bona.
24 Ina, bona ba monyile a tiko ga malongo,
Bona a ba kolwangi a mhaka ya yena,
25 Kanilezi ba wa monyile lomo matenteni ya*b*ye,
Ba wa nga ingisangi a mhaka Jehova,
26 Hikwalaho yena i wa hlambanyile a ka bona,
Lezaku yena i ta hoxa bona lomo xiwuleni.
27 Ni lezaku i wa ta a hoxile a mbewu ya*b*ye xikari ka mifumo,
Ni ku hangalasa bona lomo tikweni.
28 Bona ba lo *k*langanyisa a wutsumbu ga*b*ye a ka Baal-peora,
Ba loga a mipahlelo ya bafileko.
29 Zakungahi bona ba lo vin*d*lukisa yena a kuzangara hi simaho za*b*ye;
Ni tungu wu lo bota wu engena ka bona.
30 Zonake i lo yima Fineasi, i lo tsanza a kulamulisisa;
Zingaho a tungu wu lo gawula.
31 Ni loko ku wa lo hlayelwa ka yena kululamisisa,
A ka zon*k*le sizukulwana kala kupinzuka kambe.
32 Bona ba wa zangarisile yena kambule matini ya Meriba,
Zingaho lezo zi wa onhekile ni ka Mosi hi kota ya*b*ye;
33 Hakuba bona ba lo hlubukisisa ba vukela a moya wa yena;
Zingaho lezo yena i lo wulawula a zi ngahiko wusungukati hi milomu ya yena.
34 Bona ba wa nga lobisangi a banhu,
Kwatsi hilezi Jehova a nga wa leletele bona,
35 Kanilezi ba lo vilinganyisa a wutsumbu ga*b*ye zi*n*we ni ba matiko,
Ba lo gonza a mitiro ya*b*ye.
36 Ba lo kozela a sifananiso za*b*ye,
Lezo zi lo maha a mapanya a ka bona.
37 Ina, ba lo pahlela a barisanyana ba*b*ye ni banhanyana ba*b*ye a ka madimoni,
38 Ba lo halata a kata wu nga hiko na nanzu,
Wona a kata wa barisanyana ba*b*ye ni wa banhanyana ba*b*ye,
Lowo ba pahleleko a sifananiso sa le Kenani;

Ni tiko gi wa nyenyezisilwe hi nkata.
39 *Z*akungahi bona ba wa nyenyezisile hi mitiro ya*b*ye,
Ba wa mahile a wuo*s*wi *z*imahweni *z*a*b*ye.
40 Hikwalaho a zanga ya ka Jehova yi wa lo vin*d*lukiswa yi vukela a banhu ba yena,
Na yena i wa swirilwe hi tsomba ya yena.
41 Na yena i lo nyika bona le canjeni ga ba matiko;
Na bona labo ba bengako bona ba lo fumela hehla ka bona.
42 Ni balala ba bona kambe ba lo fumela hehla ka bona,
Na bona ba lo nehwa lahasi ka wulanza ga canja ga*b*ye.
43 *Z*ikati *z*inyingi yena a *k*la*k*lisileko bona,
Kanile*z*i ba lo hlubuka a gujegujeni ga*b*ye,
Na ba wa lo nehwa lahasi a *z*igohweni *z*a*b*ye.
44 Ahembale*z*oke yena i lo celakota hi kota ya tikuruxu ta*b*ye,
Laha yena a zwileko hi huwa ya*b*ye:
45 Yena i alakanyela bona a xivumelwano xa yena,
I lo hunzuluka kukotisa hi wu*d*lemo ga kuranzakawunene ga yena.
46 Yena i lo maha bona kambe a ku hawukelwa
Ha bona labo ba gotsileko bona bakonwi.
47 Hanyisa hina, O Jehova a Nungungulu wa hina,
Tsombanyisa hina xikari ka mifumo,
A ku nyika a kubonga a bito ga wena ga kubasa,
Ni ku kana kudumisweni ka wena.
48 I katekisilwe Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli,
Ku sukela kupinzukelisilweko ku kala kupinzukelisilweko.
Nga bon*k*le banhu ba wula, Ameni.
Dzunzani *n*wina Jehova.

BUKU V.

LISIMU 107.

1 O nyikani a kubonga a ka Jehova; hakuba i nene;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamisile kala kupinzuka.
2 Nga a *k*la*k*lisilweko ba ka Jehova ba wula *z*akungaho,
Labo a ba *k*la*k*lisilweko a canjeni ga nala.
3 Ni kutsombana ba huma lomu matikweni,
Hi le mutsuwukagambo le muhlwagambo,
Hi le *n*walungu hi le dzongeni.
4 Ba nzula le xiwuleni a ka n*d*lela ya xiwunza;
Bona a ba kumangi ni muti wa kuaka.
5 Ba wazwa n*d*lala ba wa hi ni tora.
Ni mihefemulo ya*b*ye yi wa ncomile a ka bona.
6 *Z*onake ba lo bahuwa a ka Jehova a karatekeni ka*b*ye,
Yena i lo *k*la*k*lisa bona ba huma tikuruxwini ta*b*ye,
7 Yena i ba rangelile kambe hi n*d*lela hi yi hlongileko,
Kasi bona ba fela a kuya mutini wa kuakiwa.
8 O le*z*aku a banhu ba fela a kudumisa Jehova hi kuranzakawunene ga yena,
Ni mitiro ya yena yi hlamalisako a banana ba banhu!
9 Hakuba a xurisako a muhefemulo wu vumalako,
Ni muhefemulo wa n*d*lala a wu xurisa hi malongo.
10 A bo kwatsi hi labo ba tsamileko munyameni ni le nzhutini wa kufa,
Na ba bohilwe hi *z*ikarato ni *z*iketse,
11 Hakuba ba hlubukileko ba vukela a mhaka ya ka Nungungulu,
Ba yimeleneko ni xikungo xa loye a Hunzeleleko Ku*k*lakuka:
12 Hikwalaho yena i lo neha a mbilu ya*b*ye lahasi hi mikinyabezo;
Bo lowa lahasi, laho ku wa nga hi kona ni wa kuba vuna.
13 *Z*onako bona ba lo bahuwa a ka Jehova kukarateni ka*b*ye,
Yena i lo hanyisa bona ba huma tikuruxwini ta*b*ye.
14 Yena i nehile bona ba huma le munyameni ni le nzhutini wa kufa,
I lo pulakanyisa a kubohwa ka*b*ye ku tsemeka.
15 O lezaku banhu ba wa ta nga ba du-

misa Jehova hi kuranzakawunene ga yena,
Hi mitiro ya yena yi hlamulisako a ka banana ba banhu!
16 Hakuba yena i tsobile a tinyangwa ta misuku,
Ni kupulakanyisa a tibati ta *z*iketse ti tsemeka.
17 *Z*ipumbu hi kota ya *z*ihambunyetiso *z*a*b*ye,
Hakuba hi kota ya *z*igoho *z*a*b*ye, ba hlokisilwe.
18 A muhefemulo wa*b*ye wu swirilwe hi ton*k*le tixaka ta kuga;
Bona ba tsinela a kusuhi ni tinyangwa ta kufa.
19 *Z*onake bona ba rila a ka Jehova kukaratekeni ka*b*ye,
Yena i hanyisa bona ba huma tikuruxwini ta*b*ye.
20 Yena i lo rumela a mhaka ya yena, ni ku ncuma bona,
A *k*lakisako bona le kulo*b*yisweni ba*b*ye.
21 O le*z*aku banhu ba nga ta dumisa Jehova hi kuranzakawunene ga yena,
Na mitiro ya yena yi hlamalisako a ka banana ba banhu!
22 Na nga bona ba nyikela a mipahlelo ya kunyikakubonga,
Ni ku *k*la*k*lambuta a mitiro ya yena hi kuyimbelela.
23 Bona labo a relelako a bimbini hi mataru,
Labo ba mahako a mitiro lomo mamatini ya hombe;
24 Laba ba wona a mitiro ya ka Jehova,
Ni *z*ihlamalisa *z*a yena lomo kueteni.
25 Hakuba yena a leletelako, a vuxako a bubutsa ga mheho,
Leyo yi pan*d*lulako a ma*b*yan*d*lati ya kona.
26 Wona ma mbekukela le hehla matilweni,
Wona ma relela kambe kueteni:
A mihefemulo ya*b*ye yi suku nyekiswa hakuba hi *z*ikarato *z*a*b*ye.
27 Bona ba su ku nziwiteka ni n*d*lengan*d*lengiswa, ni ku dedereka ku fanana ni munhi a popilweko,
Ba kugumelwa ku*k*laribeni ka*b*ye.
28 *Z*onake bona ba rila a ka Jehova kukarateni ka*b*ye,
Na yena a humesako bona tikuruxwini ta*b*ye.
29 Yena a mahako a bubutsa a malenga,
Kasi a ma*b*yan*d*lati ya kona ma rutisa.
30 *Z*onake bona ba tsakiswa hakuba wona ma rulile;
*Z*ingaho yena a ba nehako suweni ga huxuba ka*b*ye.
31 O le*z*aku a banhu ba wa ta nga ba dumisa Jehova hi kuranza kawunene ga yena,
Na hi mitiro ya yena yi hlamalisako a ka banana ba banhu!
32 Nga bona ba dumisa yena kambe hlengeletanweni wa banhu,
Ni kudumisa yena xitsa*n*weni xa masingalakati.
33 Yena a hunzulusako a micongo ku maha xiwula,
Ni *z*ibuka *z*a tihlowo wutsa*n*weni ga matora;
34 A tiko ga mipfuno akuba gi maha a xisapa xa munyu,
Hakuba hi kubihisisa ka bona labo ba akileko lomo ka gona.
35 Yena a hunzulako a xiwula a ku maha a tiba ga mati,
Ni tiko gi omileko a tihlowo ta mamati.
36 Laho a maha a wa n*d*lala a kuaka,
Kasi laho ba fela kulungisela a muti wa kuakiwa,
37 A ku rima a masimu, ni ku *b*yala a *z*ivina,
Ni kutsutsela a mihanzo yi anzisilweko.
38 Yena a katekisako bona kambe, *z*ingaho le*z*o kasi bona ba *k*lo*k*lora hi enzelekisilweko;
Yena a nga vumeliko a tihomu ta*b*ye a kombeteka.
39 Kambe, bona ba mbetekile ba koramisilwe lahasi,
Hi kota ya kutsimbeketwa, ni *z*ikarato, ni hlomulo.
40 Yena a celako a kuhukela ka tihosana,
Ni ku maha bona ba nzula xikwakweni, laho ku nga hiko kona na n*d*lela.
41 Kasike yena a bekako a muvumali a *k*lakuka le kuhlokisweni,
Ni a wun*d*la a mingango ya yena kwatsi i *k*lambi.
42 A longamileko i ta ku wona, i ta tsaka;
Ni kon*k*le a kugoha ku ta dumara a nomu wa kona.
43 Loye a tibako i ta nyika a celekota ka le*z*i *z*ilo;
Na bona ba ta pimisisa hi kuranzakawunene ga Jehova.

LISIMU 108.

1 A mbilu ya mina yi tiyisetile, O Nungungulu;
Nzi ta yimbelela, ina, nzi ta yimbelela a kudumisa, *zin*we ha gona a wukosi ga mina.
2 Vuka, a timbila ni xitende;
Ni wutsumbu ganga nzi ta vuka punzwini wa mixo.
3 Nzi ta nyika a kubonga a ka wena, O Jehova, xikari ka banhu;
Nzi ta yimbelela a kudumisa a ka wena xikari ka mifumo.
4 Hakuba a kuranzakawunene ga wena ka hombe hehla ka matilo;
Ni zinene za wena zi ciketela le marefini.
5 Nga u be u *k*lakusilweko, O Nungungulu, hehla ka matilo,
Ni wukosi ga wena hehla ka yon*k*le a misaba.
6 Kasi a baranzekako ba wena ba be ba *k*la*k*lisilweko,
Hanyisa hi canja ga wena ga xinene, ni ku hlamula hina.
7 Nungungulu i wulawulile kubaseni ka yena: mina nzi ta *k*lakusa;
Nzi ta abanyisa Xekemi, nzi ta ringanisa a minzelelo ya Sukote.
8 Gileade ngwa mina; na Manasa ngwa mina;
Efraime kambe hi muvikeli wa hloko ya mina;
Juda hi nhonga ya mina ya wukosi.
9 Moabi hi xinamelo xa mina;
Hehla ka Edome mina nzi ta hoxa a xilato xa mina;
Hehla ka Filistia mina nzi ta kanyuluka.
10 Himani a ta nga neha mina lomu mutini wu gingisilweko ke?
Himani a rangeleko mina le Edome ke?
11 Wena a hi wena u hoxileko hina, O Nungungulu ke?
Na a ku humangi u famba,
O Nungungulu, *zin*we ni maban*d*la ya hina.
12 Nyika hina a kuvuneka hi vukela a nala;
Hakuba a ku nganyawuli kuvuna ka munhu.
13 Ha Nungungulu hina hi ta maha hi wungwazi;
Hakuba hi yena a ta nga kanziyela a balala ba hina lahasi.

LISIMU 109.

1 U nga rutisi u miyela, O Nungungulu wa kudumisa ka mina;
2 Hakuba a nomu wa kubiha ni nomu wa mukohlisi bona ba vulule wu ahlama ba vukela mina:
Bona ba wulawulile a ka mina hi lirimi la mawunwa.
3 Bona ba ranzele mina hi timhaka ta libengo,
Ni kulwa *zin*we na mina hi lahan*d*le ka nanzu.
4 Hakuba a kuranza ka mina bona mbalala ba mina:
Kanile*z*i nza nyika a wutsumbu ga mina a ka mukombelo.
5 Na bona ba *k*lelisele mina a kubiha hi kota ya kusaseka,
Ni libengo hi kota ya kuranza ka mina.
6 Mahehla wena a wa kubiha hehla ka yena;
Na nga a nala a yima hi canjeni ga yena ga xinene.
7 Laha yena na a lamulwa, nga yena a huma na a gohekile;
Na a mukombelo wa yena wu hunzulwa a cionho.
8 Nga a masiku ya yena ma hi lucwana;
Na nga mu*n*wani a teka a xikun*d*la xa yena.
9 Nga a banana ba yena ba hi a banaba*z*isiwana,
Ni sati wa yena a noni.
10 Nga a banana ba yena ba hi bapepetseki, ni ba kombela;
Nga bona ba hlota zibaba *zab*ye wutsa*n*weni ga*b*ye gi hlelelekileko.
11 Nga a bawu*k*li ba kuma *z*ale*z*i a nga nazo;
Nga a bamatiko ba kuma a mupangu hi tiro wa yena.
12 Nga ku nga kona laho wa ku nyika kuhawukela a ka yena;
Cima nga laho ku nga hi kona wa ku maha a ti*t*ralo a ka banaba*z*isiwana bakwe,
13 Nga a *z*izukulwana *z*a yena *z*i tsemiwa;
Hi xizukulwana xi tako nga a bito ga*b*ye gi fubiswa.
14 Nga a kugoha ka badadani ba yena ku alakanyswa hi Jehova;
Nga a cionho xa mamani wa yena xi nga fubuswi.
15 Nga *z*ona *z*i hi mahlweni ka Jehova hi kusimamisilweko,
Kasi wa fela a kutsema a kualakanywa ka*b*ye laha misabeni;

16 Hakuba yena a nga alakanyangi a ku kombisa a wunene,
Hakuba i lo xanisa a zisiwana ni munhu a vumalako,
Ni ba tsobekileko mbilwini, a ku ba lobisa.
17 Ina, yena i wa ranzile a nzhukano, na yona i lota a ka yena;
Na yena i wa xalaliswangi ku katekiswa, na kona ku wa hi kule na yena.
18 Yenawu kambe i lo bombisa a wutsumbu ga yena hi hi nzhukano kwatsi i nguwo,
Kona kuta lomo *k*lelweni ga lomo nzeni ka yena kwatsi i mati,
Ku kwatsi mafura lomo maram*b*yini.
19 Nga kona ku ku kwatsi a ka yena i nguwo leyo a huluxetileko a wutsumbu ga yena ha yona,
Ni bandi lego ha gona a ti bohileko ha gona hi kusimamisilweko.
20 Lowu hi ncacazelo wa balala ba mina wa le ka Jehova,
Wa bona labo ba wulawulako a kubiha ba vukela a muhefemulo wa mina.
21 Kanilezi maha ha mina, O Jehova a Hosi, hi kota ya bito ga wena:
Hakuba a kuranzakawunene ku nene *k*la*k*lisa wena mina:
22 Hakuba mina nzi xisiwana ni muvumali,
Ni mbilu ya mina yi lamatilwe nzeni ka mina.
23 Mina nzi fambile kwatsi xiruti la na xi nyupela;
Mina nzi nziwitekile kwatsi i humbi.
24 A madzolo ya mina ma kutsakutsa hi kuyila;
Ni nyama ya mina ya tsanzeka a kukuluka.
25 Minawu kambe nzi mahile a nzhukano ka bona.
Ni laha bona ba wonako mina, ba kutsakutsa tihloko ta*b*ye.
26 Vuna mina, O Jehova Nungungulu wa mina;
O hanyisa mina kukotisa hi kuranzakawunene ga wena:
27 Kasi bona ba fela a kutiba lezaku legi hi canja ga wena;
Lezaku wena, Jehova, hi wena u mahileko kona.
28 Nga bona ha rukatela, kanilezi katekisa wena:
Laha bona ba sukako, ba ta wiswa tingana,
Kanilezi a nanza ga wena gi ta tsakiswa.
29 Nga a balala ba mina ba ambexwa hi kungadzunziwi,
Na nga ba fenengetwa a wutsumbu ge*b*ye hi tingana kwatsi i nguwo.
30 Mina nzi ta nyika a kubonga ka hombe a ka Jehova zi*n*we hi nomu wa mina;
Ina, nzi ta dumisa yena xikari ka xi*d*lemo.
31 Hakuba yena i ta yima hi canja ga xinene ga muvumali,
A ku hanyisa yena a ka labo ba lamulako a muhefemulo wa yena.

LISIMU 110.

1 Jehova i te ngalo a ka hosi ya mina,
Tsama wena a ka canja ga mina ga xinene,
Kala nzi maha a balala ba wena a xikegetelo xa konzo wa wena.
2 Jehova i ta rumela a nhonga ya ntamo wa wena hi le Zioni:
Fumela wena lomo xikari ka balala ba wena.
3 A banhu ba wena ba nyikela a wutsumbu ga*b*ye hi kuvumelisilweko
A sikwini ga ntamo wa wena, hi tingu*b*yeni to basa:
Ku huma hi lomo rum*b*yini ga mixo
U nga ni nzokati ya wuswa ga wena.
4 Jehova i hlambanyile, a nga ta hunzuluka:
Wena u hosana kala kupinzuka
Hi lixaka la ka Melkizedeki.
5 Hosi yi canjeni ga wena ga xinene
Na a taba a pon*d*lisa tihosi a ka siku ga zanga ya yena.
6 Yena i ta lamula xikari ka mifumo,
Yena i ta tisa a wutsamo hi zirumbi:
Yena i taba a pon*d*lisa a hloko matikweni manyingi.
7 Yena i tanwa a congwana laha n*d*leleni:
Hikwalaho i ta *k*lakusa a hloko.

LISIMU 111.

1 Dumisani *n*wina Jehova.
Mina nzi ta nyika a kubonga a ka Jehova hi mbilu ya mina yon*k*le,
A xikungweni xa balongamileko, ni le mu*k*langanweni.
2 A mitiro ya ka Jehova nja hombe,
Yi hlotwa hi bona bon*k*le labo ba tsakako hi ka yona.
3 A mitiro ya yena nja kudzunziwa ni wukosi;

Ni kululamisisa ka yena ku simamisile kala kupinzuka.
4 Yena i mahile a mitiro ya yena yi hlamalisako akuba yi alakanyiwa:
Jehova ngwa wuxinji ni ti*tl*ralo.
5 I nyikile a kuga a ka bona labo ba cabako yena:
I ta su ku tsoma a ha katalela a xivumelwano xa yena.
6 I kombisile a banhu a ntamo wa mitiro ya yena,
A ka lezi a nyikileko bona a tsomba ya bamatiko.
7 A mitiro ya man*dl*a ya yena nja nene ni nongametiso;
*Z*on*k*le a *z*ilayelo *z*akwe *z*i nene.
8 *Z*ona *z*i yimisilwe kala kupinzuka ni kupinzuka;
*Z*ona *z*i mahilwe *z*inene ni kulongametisweni.
9 Yena i rumele a *k*la*k*liselelo a banhu;
Yena i leletele a xivumelwano xa yena kala kupinzuka;
A kubasa ni kudzunzeka hi bito ga yena.
10 A xica*by*o xa ka Jehova hi kusangula ka kutibisisa;
A kupimisisa ka *z*inene ba nako bon*k*le labo ba mahako a *z*ileletelo *z*a yena:
A kudumisa ka yena ku simamile kala kupinzuka.

LISIMU 112.

1 Dumisani *n*wina Jehova.
I katekisilwe a munhu loye a cabako Jehova,
Loye a xalaliswako hi kukulisilweko *z*ileletelweni *z*a yena.
2 A mbewu ya yena yi taba ni ntamo hehla ka misaba:
A xizukulwana xa a lulamileko xi ta katekiswa.
3 A pfono ni kufuma ku ta zumba n*dl*wini ya yena;
Ni kululamisisa ka yena ku simamile kala kupinzuka.
4 A ka a longamileko laho ku vukako a kuwonekela hi lomo munyameni;
Yena hi wuxinji, ni ti*tl*ralo, ni a lulamileko.
5 I kwatsi a yena loye munhu a mahako hi kuxinjisilweko a lomba;
Yena i ta gongolelwa a nanzu wa yena a kulamuleni,
6 Hakuba yena cima a nga ta kuba a tsekatsekisilweko;
A lulamileko i taba ni kualakanyiwa hi kupinzukelisilweko.
7 Yena a nga ta cabiswa hi mahungu ya kubiha:
A mbilu ya yena yi tiyisile, na a tsumba a ka Jehova.
8 A mbilu ya yena yi longisilwe, yena a nga ta kuba ni kuca*by*iswa,
A kala a wona a kuxuba ka yena hehla ka balala ba yena.
9 Yena i hangalasile, yena i nyikile ka ba vumalako;
A kululamisisa ka yena ku simamisile kala kupinzuka:
A limhonzo la yena li ta *k*lakusilwe hi kudzunziwa.
10 A wa kubiha i ta wona kona, a be a zangarisilweko;
Yena i ta getsela a meno ya yena, ni ku nja baleka:
A kuxuba ka wa kubiha kuta mbemba.

LISIMU 113.

1 Dumisani *n*wina Jehova.
Dumisani, O *n*wina malanza ya ka Jehova,
Dumisani *n*wina a bito ga ka Jehova.
2 A gi katekiswe a bito ga ka Jehova
Kusukela lexi xikati ku suku tsotsobongo kala kupinzuka kambe.
3 Kusukela kusukeni ka gambo kala kupeleni ka gwa lego
A bito ga Jehova gi hi ga ku dumiswa,
4 Jehova i *k*lakukile a ku hunza a mifumo,
Ni wukosi ga yena hehla ga matilo.
5 Himani a fananako na Jehova a Nungungulu wa hina,
Loye a na nga ni xitsamo xa yena le ku*k*lakukeni,
6 Loye a koramisako a wutsumbu ga yena a ku languta
A *z*ilo lezo *z*i nga le tilweni ni laha misabeni ke?
7 Yena a *k*lakusako a *z*isiwana hi le tsutsungwaneni,
Ni ku *k*lakusa a bavumali hi lomo mataleni;
8 Lezaku yena i ta tsamisa yena *z*i*n*we ni tihosana,
Tona a tihosana ta banhu ba ka ka*by*e.
9 Yena mahako a wasati wangonwa a ku hlayisa a yin*dl*u,

Ni kuba a mamani a tsakako wa babanana.
Dumisani *n*wina Jehova.

LISIMU 114.

1 Laha na Israeli a humele hi Gipite,
A yin*d*lu ya Jakobe hi le ka banhu labo ba na ni lirimi la haba;
2 Juda i lo tsama yin*d*lu ya yena ya kubasa,
Na Israeli hi mufumo wa yena.
3 A bimbi ga wona kona, gi lo caba.
A Jordani gi *k*lelela le nzako.
4 Ni zitsunga zi lo *k*lula kufanana ni tihamba.
A zitsunganyana kwatsi tiyivanyana.
5 Xini xi swihatileko wena, O wena bimbi, lezi u tsutsumako ke?
Wena Jordani, lezaku wena u wa ta *k*lelela le nzako ke?
6 *N*wina zitsunga, lezaku mu wa ta *k*lola kwatsi tihamba;
A zitsunganyana, kwatsi tiyivana ke?
7 Rurumela, wena misaba, a kubakoneni ka Hosi,
A kubakoneni ka Nungungulu wa Jakobe.
8 Loye a hunzulako a ri*b*ye ku maha a tiba ga mati,
Ni lilonze a hlowo ya mamati.

LISIMU 115.

1 A hi ka hina, O Jehova, a hi ka hina,
Kanilezi a ka bito ga wena nyika a wukosi,
Hakuba hi kuranzakawunene ga wena, ni kota ya zinene za wena.
2 Ngahilezo a mifumo yi ta wula,
I kwihi makunu a Nungungulu wa*b*ye ke?
3 Kanilezi a Nungungulu wa hina i le matilweni:
I mahile kani hi zihi lezo zi mu xalalisako.
4 A zifananiso za*b*ye i siliva ni nzalama,
A tiro wa man*d*la ya banhu.
5 Zona zi na ni milomu, kanilezi a yi wulawuli;
A mahlo zi nawo zona, kanilezi a ma woni;
6 Zona zi na ni tin*d*lebe, kanilezi tona a tizwi;
A tinhovu zi nato zona, kanilezi a ti nuheti;
7 A man*d*la zi nawo zona, kanilezi a ma weleli;
A mikonzo zi nayo zona, kanilezi a yi fambi;
Ge ni kuwulawula zona hi mikolo ya zona.
8 Bona labo ba mahileko sona ba ta fanana na zona;
Ina, bon*k*lelele labo ba tsumbako ka zona.
9 O Israeli, tsumba wena a ka Jehova:
Yena hi kuvuna ka*b*ye ni xi*k*langu xa*b*ye.
10 O yin*d*lu ya ka Aroni, tsumbani *n*wina a ka Jehova:
Yena hi kuvuna ka*b*ye ni xi*k*langu xa*b*ye.
11 *N*wina labo cabako Jehova, tsumbani a ka Jehova:
Yena hi kuvuna ka*b*ye ni xi*k*langu xa*b*ye.
12 Jehova i wa kari a katala ha hina; yena i ta katekisa hina:
I ta katekisa a yin*d*lu ya ka Israeli;
I ta katekisa a yin*d*lu ya ka Aroni.
13 I ta katekisa bona labo ba cabako Jehova,
Bon*k*le ba hombe ni batsongwani.
14 Jehova a enzelekisako *n*wina kambe ni kambe,
*N*wina ni banana ba *n*wina.
15 Mu katekisilwe *n*wina hi Jehova,
Loye a mahileko a tilo ni misaba.
16 A matilo ma hi matilo ya Jehova;
Kanilezi a misaba yena i nyikile ka banana ba banhu.
17 A bafileko a ba mu dumisi Jehova,
Ge hambu yena loye a relelako le kumiyeleni:
18 Kanilezi hina hi ta dumisa Jehova
Kusukela ka lexi xikati ku simama kala kupinzuka.
Dumisani *n*wina Jehova.

LISIMU 116.

1 Mina nza ranza Jehova, hakuba yena a zwako
A gezu ga mina ni mikongelisiso ya mina.
2 Hakuba yena i pumunhile a n*d*lebe ya yena a ka mina,
Zingaho mina nzi ta bitana a ka kon*k*le a kulongoloka ka lezi nza ha hanyako.
3 A tingoti ta kufa ti ranzele mina,
A ku bayisa ka Xeole ku kamanyetile mina;
Nzi kumile a zikarato ni zixaniso.
4 Zonake nzi bitana a bitweni ga ka Jehova:

O Jehova, nza kongotela wena, *k*la*k*lisa a muhefemulo wa mina.
5 Jehova ngwa wuxinji, ni a lulamileko;
Ina, a Nungungulu ngwa ti*t*ralo.
6 Jehova a lonzowotako a ba nga tibiko:
Nzi wa reletilwe lahasi, yena i lo nzi hanyisa.
7 *K*lelela kuhumuleni ka wena, O muhefemulo wa mina;
Hakuba Jehova i mahile hi kutalisisilweko ha wena.
8 Hakuba u *k*la*k*lisile muhefemulo wa mina le kufeni,
A mahlo ya mina le mihlotini,
Ni mikonzo ya mina le kuweni.
9 Mina nzi ta famba mahlweni ka Jehova
Le tikweni ga bahanyako.
10 Nzi kolwa, hakuba mina nzi ta wulawula:
Nzi wa hlokisilwe hi ku kulisilweko:
11 Nzi wulile ku ha*k*liseni ka mina,
Bon*k*le banhu mbahembi.
12 Xini lexi mina nzi ta nga nyika a ka Jehova
Hi kota ya *z*ikatekiso *z*on*k*le *z*a yena hi *k*lelo ga mina ke?
13 Nzi ta teka a kopo ya hanyiseleliso,
Ni ku bitana bitweni ga ka Jehova.
14 Nzi ta riha a xifungo xa mina a ka Jehova,
Ina, a kubakoneni ka bon*k*le a banhu ba yena.
15 A malongo kuwoneni ka Jehova
A kufeni ka ba kubasa ba yena.
16 O Jehova hakunene, hizinene mina nzi nanza ga wena:
Nzi nanza ga wena, a nisanyana wa nanza ga xisati ga wena;
Wena u *k*la*k*lisile mina a kubohweni ka mina.
17 Nzi ta nyikela a ka wena a mupahlelo wa kunyikakubonga,
Nzi ta bitana a bitweni ga ka Jehova.
18 Nzi ta riha a *z*ifungo *z*a mina a ka Jehova,
Ina, a kubakoneni ka bon*k*le a banhu ba yena,
19 Le tihu*b*yeni ta yin*dl*u ya ka Jehova,
A xikari ka wena, O Jerusalema.
Dumisani *n*wina Jehova.

LISIMU 117.

1 O dumisani Jehova, *n*wen*k*le *n*wina matiko;
Kwangulukani ha yena, *n*wen*k*le *n*wina banhu.
2 Hakuba a kuranzakawunene ga yena ka hombe hi *k*lelo ga hina;
Ni *z*inene *z*a ka Jehova *z*i simamisile kala kupinzuka.
Dumisani *n*wina Jehova.

LISIMU 118.

1 O nyikani a kubonga a ka Jehova; hakuba i nene;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka.
2 Nga Israeli makunu aku,
Le*z*aku a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka.
3 Nga a yin*dl*u ya ka Aroni makunu yiku,
Le*z*aku kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka.
4 Nga bona labo makunu ba cabako Jehova ba wula,
Hakuba a kuranzakawunene ga wena ku simamile kala kupinzuka.
5 Hi le tikuruxwini ta mina nzi lo bitana a ka Jehova:
Jehova i hlamulile mina ni ku bekela mina wutsa*n*weni ga hombe.
6 Jehova i le *k*lelweni ga mina, nzi nga ta caba:
Xi kambe a munhu a ta nga *z*i kota ku maha ka mina ke?
7 Jehova i *k*lelo ga mina xikari ka bona labo ba vunetelako mina:
Hikwalaho nzi ta wona a kuxuba ka mina ka labo ba nzi bengako.
8 Kona i kwatsi a ku teka a wucebelo a ka Jehova
Ku hunza a ku beka a xitsumbo hi ka munhu.
9 Kona i kwatsi a ku teka a wucabelo a ka Jehova
Ku hunza a ku beka a xitsumbo a ka tihosana.
10 A mifumo yon*k*le yi pomele mina:
Hi bitweni ga ka Jehova nzi ta tsema bona.
11 Bona ba pomele mina ba ranzela; ina, ba pomele mina ba ranzela:
A ka bito ga ka Jehova mina nzi ta tsema bona.
12 Bona ba pomele mina kwatsi tinyoxi; bona ba timilwe kwatsi i nzilo wa mizwa:
A ka bito ga ka Jehova nzi ta tsema bona.
13 Wena u tsingisileko a kususumeta mina kasi nza fela kuwa;
Kanile*z*i Jehova i lo vunetele mina.

14 Jehova hi ntamo wa mina ni lisimu
la mina ;
Yena i mahile a kuhanyisisa ka mina.
15 A gezu ga kuhanyisisa gi lomo nzeni ka tenta ga balulamileko :
A canja ga xinene ga Jehova gi maha hi wunhenha.
16 A canja ga xinene ga ka Jehova gi *k*lakusilwe :
A canja ga xinene ga Jehova gi maha hi wunhenho.
17 Kanilezi mina nzi nga ta kufa, kanilezi nzi ta hanya,
Nzi ta *k*la*k*lambuta a mitiro ya ka Jehova.
18 Jehova i tsayisile mina hi kutsingisilweko ;
Kanilezi yena a nga nyikelangi mina le kufeni.
19 Vulula ka mina a libati la kululamisisa :
Nzi ta engena a ka tona, nzi ta nyika a kubonga a ka Jehova.
20 Lolu hi libati la ka Jehova ;
A lulamileko i ta engena a ka lona.
21 Nzi ta nyika a kubonga a ka wena ; hakuba wena u hlamulileko mina,
Ni u mahile a kuhanyisisa ka mina.
22 A ri*b*ye gwalegi a baaki ba gi alileko
Gi mahile a hloko ya magumo.
23 Lezi hi zimaho za ka Jehova ;
Kona ku hi mahanjalatisiso a mahlweni ya hina.
24 Legi hi siku lego Jehova a gi mahileko ;
Hi ta tsakisa ni ku kuhlakana a ka gona.
25 Hanyisa makunu, ha kongotela wena, O Jehova :
O Jehova, hina ha kongotela wena, rumela makunu a kuvuvumisisa.
26 I katekisilwe yena loye a tako a bitweni ga ka Jehova :
Hina hi katekisile *n*wina hi lomo n*d*lwini ya ka Jehova.
27 Jehova hi Nungungulu, yena i nyikile hina kuwonekela :
Bohani a mupahlelo hi tingoti, kona le ya alati.
28 Hi wena Nungungulu wa mina, nzi ta nyika a kubonga ka wena.
Wena hi wena Nungungulu wa mina, nzi ta *k*lakusa wena.
29 O nyikani a kubonga a ka Jehova, hakuba yena i nene ;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamisa kala kupinzuka.

LISIMU 119.

ALEPH.

1 Bakatekisilwe bona labo ba mbeleleko n*d*leleni,
Labo ba fambako nayweni wa Jehova.
2 Bakatekisilwe bona labo ba hlayisako a zikustumunyelo za yena,
Labo ba hlotako yena hi mbilu ya*b*ye yon*k*le.
3 Ina, bona a ba mahi a kungalulamisisi ;
Bona ba famba hi tin*d*lela ta yena.
4 Wena u leletele hina a zilayelo za wena,
Lezaku hi wa ta nga hi lonzowotela zona hi kutsonometisilweko.
5 O lezaku a tin*d*lela ta mina ti tiyisetilwe
A kulonzowotela a ziyimiso za wena!
6 *Z*onake mina nzi nga koyama tingana,
Laha na nzi katalele hi ka zon*k*le a zileletelo za wena.
7 Nzi ta nyika a kubonga a ka wena hi kulongametisisa ka mbilu,
Laha na nzi gonza a kulamulisisa ka wena kululamisisako.
8 Nzi ta lonzowotela a zilayelo za wena ;
O u nga tsiki mina hi ku mbetisilweko.

BETH.

9 Hikwihilahoke a jaha gi ta nga basisa a tin*d*lela ta gona ke?
Hi ku teka ku celakota kukotisa hi ka mhaka ya wena.
10 *Z*i*n*we hi mbilu ya mina yon*k*le nzi hlotile wena :
O nga mina nzi nga nzuli le kuleleteleni ka wena.
11 A mhaka ya wena nzi yi bekile lomo nzeni ka mbilu ya mina,
Kasi nza fela ku kala nzi nga onhi nzi vukela wena.
12 U katekisilwe wena, O Jehova :
Gonzisa mina a zilayelo za wena.
13 Hi milomu ya mina nzi *k*la*k*lambutile
Zon*k*le a zilayelo za nomu wa wena.
14 Nzi tsakile a n*d*leleni ya wukustumunyelo ga wena,
Kwatsi hi wunyingi ga won*k*le a pfuno.
15 Nzi ta gugutsa ka ziyimiso za wena,
Ni ku katalela hi ka tin*d*lela ta wena.
16 Nzi ta xalaliswa a wutsumbu ga mina a ka zilayelo za wena :

Mina nzi nga ta kohlwa a mhaka ya
wena.

GIMEL.

17 Maha hi kutatisisilweko a ka nanza
ga wena, kasi nza fela a ku ha-
nya,
Zingaho lezo nzi ta gongola a mha-
ka ya wena.
18 Vulula a mahlo ya mina, kasi nza
fela ku languta
A zilo zi hlamalisako za naweni wa
wena.
19 Nzi nzhubeti lomo misabeni:
U nga fihli a zileletelo za wena le ka
mina.
20 A muhefemulo wa mina wu tsobeka
hakuba wu mbilukelako,
Lezaku wona wu hi ka ziyimiso za
wena a ka zonkle zikati.
21 Wena u kawukile a ba matsanza la-
bo ba rukatelileko,
Labo ba njenjerekako le zileletelwe-
ni za wena.
22 Susani kule a ka mina a nzhukano ni
xikanya;
Hakuba nzi hlayisile zikustumunye-
lo za wena.
23 A tihosana kambe ti tsamile ti vu-
kela mina;
Kanilezi a nanza ga wena gi lo gu-
gunzela a ka zilayelo za wena.
24 A wukustumunyelo ga wena kambe
gi hi litsako la mina
Ni xikungo xa mina.

DALETH.

25 A muhefemulo wa mina wu na na-
marele le tsurini:
Vuxa mina wena kukotisa hi mhaka
ya wena.
26 Mina nzi *k*la*k*lambutile a tin*d*lela ta
mina wena, wena u hlamulile mi-
na;
Gonzisa mina a zilayelo za wena.
27 Maha mina a kupima hi n*d*lela ya zi-
yimiso za wena:
Zingaho lezo nzi ta gugutsela hi mi-
tiro ya wena yi hlamalisako.
28 A muhefemulo wa minawu nyeka-
ko hi kubinzwa:
Tiyisa mina wena kukotisa hi ka
mhaka ya wena.
29 Susa a ka mina a n*d*lela ya mawu-
nwa;
Vumela mina a nayo wa wena hi ku-
xinjisilweko.
30 Mina nzi langile a n*d*lela ya kukole-
kisisa:
A zixaxameto za wena mina nzi zi
bekile mahlweni ka wena.
31 Mina nzi namarele wukustumunye-
lweni ga wena:
O Jehova, u nga koyi mina tingana.
32 Mina nzi ta tsutsuma a n*d*lela ya zi-
leletelo za wena,
Hi rini wena u ta enzeleta a mbilu
ya mina.

HE.

33 Gonzisa mina, O Jehova, a n*d*lela
ya zilayelo za wena;
Na nzi ta zi hlayisa kala kugume-
lweni.
34 Nzihe a kupimisisa, na nzi hlayisa a
nawo wa wena;
Ina, nzi ta gongola wona hi mbilu
ya mina yon*k*le.
35 Maha mina ku famba hi n*d*lela ya
zileletelo za wena;
Hakuba hi ka zona nza maha a kuxa-
laliswa.
36 Pumunha a n*d*lebe ya mina wuku-
stumunyelweni ga wena,
Ge na ku nga hi kunbilukelisiswe-
ni.
37 Renzeleta kule a maho ya mina le
kuwoneni ka zi nga nyawuliko,
Ni ku kalamuxa mina n*d*leleni ya
wena.
38 Tiyisa a ka nanza ga wena a mhaka
ya wena,
Leyi yi nga ya xixaxameti xo caba
wena.
39 Renzeleta a kule a nzhukano ya mi-
na leyo mina nzi yi cabako;
Hakuba a zixaxametiso za wena zi-
nene.
40 Languta, nzi xubile a zilayelo za
wena:
Kamuxa mina hi kululamisisa ka
wena.

VAV.

41 Nga a kuranzakawunene ga wena
kuta ka mina, O Jehova,
Kona kuhanyisisa ka wena, kukotisa
hi ka mhaka ya wena.
42 Zingaho mina nzi taba ni ku hlamu-
la a ka yena loye a rukatelako
mina;
Hakuba nza tsumba hi ka mhaka ya
wena.
43 Ni ku teka a timhaka ta zinene to-
n*k*lelele ta lomu no*n*wini wa mi-
na;
Hakuba nzi tsumbile zixaxametelwe-
ni za wena.
44 Zingaho nzi ta lonzowotela a nawo
wa wena hi kusimamisilweko
Kala kupinzuka ni kupinzuka.
45 Na nzi ta famba le *k*la*k*lekeni;

Hakuba nzi hlotile a zilayelo za wena.
46 Minawu kambe nzi ta wulawula hi wukustumunyeliso ga wena mahlweni ka tihosi,
Na nzi nga ta koyama tingana.
47 Na nzi ta xalalisa a wutsumbu ga mina zileletelweni za wena,
Lezo nzi zi ranzileko.
48 Nzi ta klakusa a mandla ya mina kambe ka zileletelo za wena, lezo nzi zi ranzileko;
Nzi ta gugutsela a zilayelo za wena.

ZAYIN.

49 Alakanya a mhaka a ka nanza ga wena,
Hakuba wena u mahile mina a ku tsumba.
50 Laku ku hi kucabelelwa ka mina hlokiselweni ya mina;
Hakuba a mhaka ya wena yi kalamukisile mina.
51 Ba tikukumukisako ba na mina hi likiyala li kulisisilweko:
Kasiko a nzi hambukangi naweni wa wena.
52 Nzi alakanyile a zixaxameto zana za kale, O Jehova,
Na nzi tangalisile a wutsumbu ga mina.
53 A kulo gi vurako gi tekele a ku kamanyeta hehla ka mina,
Hakuba kubiha laba ba tsikako a nawo wa wena.
54 A layelo za wena zi wa kari zi hi tisimu ta mina
A ndlwini ya wukumbi ga mina.
55 Nzi alakanyile a bito ga wena,
O Jehova, ni laha wusikwini,
Na nzi lonzowotele a nawo wa wena.
56 Lexi nzi wa hi naxo,
Hakuba mina nzi hlayisileko a zileletelo za wena.

HHETH.

57 Jehova hi xiabelo xa mina:
Nzi te ngalo lezaku nzi ta lonzowota a timhaka ta wena.
58 Nzi kombelele a tomo ga wena hi mbilu ya mina yonkle:
Nga hi ni titralo a ka mina kukotisa hi ka mhaka ya wena.
59 Nzi alakanyile a tindleleni ta mina nwinyi,
Nzi renzeletile a mikonzo ya mina wukustumunyelisweni ga wena.
60 Mina nzi haklisile, a nzi tsetsemangi,
A ku lonzowota a zileletelo za wena.

61 A tingoti ta wa kubiha ti tsonzele mina ti nzi ranzela;
Kanilezi a nzi ribakelwangi a nawo wa wena.
62 A ka xikari ka wusiku mina nzi ta vuka ku nyika a kubonga ka wena
Hakuba hi zixaxametiso za wena zi lulamileko.
63 Mina nzi mina mungana wa bona bonkle labo bacako wena,
Wa bona labo ba hlayisako zilayelo za wena.
64 A misaba, O Jehova yi tele hi kuranzakawunene ga wena:
Gonzisa mina zilayelo za wena.

TETH.

65 Wena hi wena u mahileko kwatsi ni nanza ga wena,
O Jehova, kukotisa hi ka mhaka ya wena.
66 Gonzisa mina a kulamula kunene ni kutibisisa.
Hakuba nzi kolilwe a ka zileletelo za wena.
67 Hi mahlweni na nzi nga se ku hlokiswa nzi wa pengile;
Kanilezi makunu nzi lonzowotela a mhaka ya wena.
68 Wena u nene, ni ku maha kusasa;
Gonzisa mina a zilayelo za wena.
69 Ni bamatsanza ba hembile wunwa ba vukela mina:
Hi mbilu ya mina yonkle nzi ta hlayisa a zilayelo za wena.
70 A timbilu tabye ti nonile kwatsi mafura;
Kanilezi mina nza xalaliswa hi ka nawo wa wena.
71 Kona i kwatsi ka mina lezo nzi nga wa hlokisilwe;
Kasa nza fela a ku gonza a zilayelo za wena.
72 A nawo wa nomu wa wena ngwatsi ka mina
Ku hunza a makume mazana ya nzalama ni siliva.

YODH.

73 A mandla ya wena ma mahile mina ma nzi yimiselwe mina:
Nyika mina a kupima, kasi nza fela a ku gonza a zileletelo za wena.
74 Bona labo ba cabako wena ba ta wona mina ni ku tsakiswa,
Hakuba nzi tsumbileko mhakeni ya wena,
75 Nza zi tiba, O Jehova, lezaku a kulamulisa ka wena ku lulamile,
Ni lezaku hi kukolekisisa wena u hlokisile mina.

76 Vumela, nza kombela wena, a kuranzakawunene ga wena kube kutangala ka mina,
Kukotisa hi ka mhaka ya wena a ka nanza ga wena.
77 Nga a tsonameto ka ti*t*ralo ta wena wuta ka mina, kasi nza fela ku hanya;
Hakuba a nawo wa wena kuxalala ka mina.
78 Nga a bamatsanza ba koyamilwa tingana;
Hakuba bona ba hoxile mina hi kukohlakalisilweko,
Kanilezi nzi ta gugutsa hi ka ziyimiso za wena.
79 Nga bona labo ba cabako wena ba renzeletwa a ka mina;
Na bona ba ta zi tiba a zikustumunyelo za wena.
80 Nga a mbilu ya mina yi mbelela zilayelwini za wena,
Kasi mina nza fela ku kala nzi nga koyamiswi tingana.

KAPH.

81 A moya wa mina wa kolokela a kuhanyisisa ka wena;
Kanilezi nza tsumba a ka mhaka ya wena.
82 A mahlo ya mina ma hokolokela a mhaka ya wena,
Laha na nzi wula, Hi rini wena u ta cabelela mina ke?
83 Hakuba nzi mahile kwatsi i kwama wa waini le musini.
Kasike mina a nzi ribakelwangi hi zilayelo za wena.
84 Ma talisile a ku yini a masiku ya naza ga wena ke?
Hi rini wena u ta tsanza a kululama a ka bona labo ba xanisako mina ke?
85 A bamatsanza ba nkelisa a rinzi ha mina,
Labo ba nga hiko ku kotisa hi nawo wa wena.
86 Kon*k*le a kuleletela ka wena ku tatisilwe.
Bona ba xanisa mina hi kukohlakalisilweko; vuna mina wena.
87 Bona ku tsongwani ba lobisile mina laha misabeni;
Kanilezi mina a nzi tsikangi a ziyimiso za wena.
88 Kalamukisa mina ku kotisa hi kuranzakawunene ga wena;
Zingaho nzi ta lonzowota a wukustumunyelo ga nomu wa wena.

LAMEDH.

89 Kala kupinzuka, O Jehova,
A timhaka ta wena ti akele le tilweni.
90 A kukolekisisa ka wena ku ka zon*k*le a zizukulwana:
Wena u yimisile a misaba na yona yi tsamile.
91 Bona ba tsamako legi siku ku kotisa hi ka zixaxameto za wena;
Hakuba a zilo zon*k*le zi hi malanza ya wena.
92 Ntsena lezi a nawo wa wena wu nga hi kuxalala ka mina,
Nzi wa ta nga zonake nzi mbembisilwe a hlokiselelweni ya mina.
93 Cima nzi nga ta kohlwa a ziyimiso za wena;
Hakuba ha zona wena u kalamukisile mina.
94 Mina nzi wa wena, ponisa mina
Hakuba nzi hlotile a ziyimiso za wena.
95 A bakubiha ba rinzele mina a ku lobisa mina;
Kanilezi nzi ta gugutsa hi wukustumunyeliso ga wena.
96 Nzi wonile a kugumelwa ka kon*k*le kumbelelisisa;
Kanilezi a xileletelo xa wena xi hunzelele kuenzelekelana.

MEM.

97 O nzi ranzisa kuyini a nayo wa wena!
Wona ku gugutselisisa ka mina gon*k*le siku.
98 A zileletelo za wena zi maha mina a kutibisisa ku hunza balala ba mina;
Hakuba zi la su tsonzoma zi*n*we na mina.
99 Nzi na ni kupimisisa ku hunza bon*k*le bagonzisi ba mina;
Hakuba a ziyimiso za wena zi hi kugugutselisisa ka mina.
100 Mina nzi na kupima a ku hunza a zikosana,
Hakuba nzi hlayisileko a ziyimiso za wena.
101 Nzi beletile a mikonzo ya mina a ka ton*k*lelele tin*d*lela ta kubiha,
Kasi nza fela a ku lonzowota a mhaka ya wena.
102 A nzi hambukangi *k*lelweni zixaxametweni za wena;
Hakuba wena u gonzisile mina.
103 Ti tsombelisa kuyini a timhaka ta wena a ku cumbuteni ka mina!

Ina, ti tsombela ku hunza a wulombe ka*n*wini ka mina!
104 Ha kona a ka *z*iyimisiso *z*a wena nza kuma a kupimisisa:
Hikwalaho nza benga ton*k*le a tin*d*lela ta kukohlisa.

NUN.

105 A mhaka ya wena i kandiya mikonzweni ya mina,
Ni kuwonekela le n*d*leleni ya mina.
106 Nzi hlambanyile nzi tiyisile kona,
Le*z*aku nzi ta lonzowota a *z*iyimiso *z*a wena *z*i lulamileko.
107 Mina nzi hlokisilwe ha hombe nguvu,
Kalamukisa mina, O Jehova, ku kotisa hi ka mhaka ya wena.
108 Amukela, nza kongotela wena, a minyikelo yi *k*la*k*lekileko ya kuranza ya nomu wa mina, O Jehova,
Ni ku gonzisa mina *z*ixaxametiso *z*a wena.
109 A muhefemulo wa mina wu simamisile canjeni ga mina;
Kasike a nzi kohlwangi a nawo wa wena.
110 A wa kubiha ba bekile a panya ha mina;
Kasike a nzi kohlwangi a *z*ileletelo *z*a wena.
111 A *z*ikustumunyele *z*a wena nzi *z*i tekile kwatsi i tsomba kala kupinzuka;
Hakuba litsako la mbilu ya mina.
112 Nzi pumunhile a mbilu ya mina a ku maha a *z*ilayelo *z*a wena
Kala kupinzuka, kucikela kugumelweni.

SAMEKH.

113 Nza benga bona labo ba timbilu timbiri;
Kanile*z*i a nawo wa wena nza wu ranza.
114 Wena u wutsamo ga ku fihlala ka mina ni xi*k*langu xa mina:
Nza tsumba ka mhaka ya wena.
115 Sukani a ka mina, *n*wina bamahahi ba kubiha,
Kasi nzi hlayisa a *z*ileletelo *z*a Nungungulu wa mina.
116 Kamukela mina kukotisa hi ka mhaka ya wena, kasi nza fela ku hanya;
Na nga nzi nga koyami a tingana hi kutsumba ka mina.
117 U nzi kamukela, mina nzi taba kuponeni,
Nzi ta dzumeletela a ka *z*ilayelo *z*a wena hi kusimamisilweko.
118 Wena u ba celile a tingana bon*k*le labo ba hambukileko *z*ilayelweni *z*a wena;
Hakuba a kukohlisa ka*b*ye ku mawunwa.
119 Wena u susako bon*k*le a bakubiha laha misabeni kwatsi mbuxokori:
Hikwalaho nza ranza a *z*ikustumunyelo *z*a wena.
120 A nyama ya mina ya rurumela hi xica*b*yo xa wena;
Na nza caba hi kulamulisisa ka wena.

AYIN.

121 Nzi mahile a nongametiso ni kululamisisa:
U nga nzi tsiki a ka batsimbeketi ba mina.
122 Nga u sasa hi*z*inene a ka nanza ga wena:
Nga a bamatsanza ba nga tsimbeketi mina.
123 A mahlo ya mina ma hluleka hi kuhanyisa ka wena,
Na hi mhaka ya wena yi lulamileko.
124 Maha hi nanza ga wena ku kotisa hi ka kuranzakawunene ga wena,
Ni ku nzi gonzisa a *z*ilayelo *z*a wena.
125 Mina nzi nanza ga wena; nyika mina a kupimisisa,
Kasi nza fela ku tiba a *z*ikustumunyelisiso *z*a wena.
126 Ku hi xikati xa ka Jehova a ku tira;
Hakuba bona ba mahile a nawo wa wena wu nga nyawuli.
127 Hikwalaho nza ranza a *z*ileletelo *z*a wena
Ku hunza a nzalama, ina, ku hunza nzalama yi hlutilweko.
128 Hikwalaho nza *k*lakusa *z*on*k*le a *z*iyimiso *z*a wena ku kotisa hi *z*on*k*le *z*ilo le*z*i zi nga *z*a nongametiso;
Nza benga ton*k*lelele a tin*d*lela ta kukohlisa.

PE.

129 A *z*ikustumunyelo *z*a wena *z*a hlamalisa;
Hikwalaho a muhefemulo wa mina wa hlayisa *z*ona.
130 A kuvulula ka timhaka ta wena ti nyika a kuwonekela;
Kona ku nyika a kupimisisa ka ba nga pimiko.

131 Nzi vululile a nomu wa mina nzi bibikile;
Hakuba nzi mbilukele ka zileletelo za wena.
132 Hunzuluka wena ka mina, u hi ni titralo ka mina,
Kwatsi hilezi wena u tolobeleko a ku maha ka labo ba ranzako a bito ga wena.
133 Yimisa wena a zikanziyelo za mina ka mhaka ya wena;
Na nga ku nga hi kona a kugoha ku fumela hehla ka mina.
134 *K*la*k*lisa mina le ka kutsimbeketa ka munhu.
Zingaho nzi ta lonzowota a ziyimiso za wena.
135 Nga u maha a ngohe ya wena a ku wouinga ka nanza ga wena;
Ni kugonzisa mina a zilayelo za wena.
136 A micongo ya mati yi kulunga yi relela hi laha ka mahlo ya mina,
Hakuba bona a ba lonzowoti a nawo wena.

TSADHE.

137 U lulamile wena, O Jehova.
Ni kulongama hi kululamisisa ka wena.
138 Wena u leletele a zikustumunyelo za wena hi kululamisisa
Na kona a kukolekisisa.
139 A kupangama ka mina ku lobisile mina,
Hakuba a balala ba mina ba kohlilweko hi timhaka ta wena.
140 A mhaka ya wena yi basile nguvu;
Hikwalaho a nanza ga wena ga ranza yona.
141 Mina nzi tsongwani nzi kanyilwe;
Kasike a nzi ribakelwi hi ziyimiso za wena.
142 A kululamisisa ka wena ku hi kululamisisa ku pinzukela,
Ni nawo wa wena hi mbunene.
143 A zikarato ni hlomulo zi kamanyetile mina:
Kasike a zileletelo za wena mbuxika ga mina.
144 A zikustumunyelo za wena zi lulamile kala kupinzuka:
Nyika mina a kupimisisa na mina nzi ta hanya.

QOPH.

145 Nzi bitanile hi mbilu ya mina yo*n*kle; hlamula mina, O Jehova:
Nzi ta hlayisa a zilayelo za wena.
146 Nzi bilehuwa a ka wena; hanyisa mina,
Na mina nzi ta lonzowota a wukustumunyelo ga wena.
147 Mina nzi vumbulile a wuronga ha mixo, nzi bilehuwa:
Nzi tsumbile a ka timhaka ta wena.
148 A mahlo ya mina ma vumbulile a zirinzo za wusiku,
Kasi nza fela a kugugutsa ka mhaka ya wena.
149 Ingisa a gezu ga mina ku kotisa hi kuranzakawunene ga wena:
Kalamukisa mina, O Jehova, ku kotisa hi kuranzakawunene ga wena.
150 Bona ba tsinela kusuhi bona labo ba lanzelako a kubihisa;
Bona ba le kule ni le naweni wa wena.
151 Wena u suhani, O Jehova;
Ni zo*n*kle a zileletelo za wena zi zinene.
152 A ka kaleloko nzi wa tibile hi laha wukustumunyelweni ga wena,
Lezaku wena u ti sangulisileko kala kupinzuka.

RESH.

153 Pimisisa hi hlokiselelo ya mina, ni *k*la*k*lisa mina;
Hakuba a nzi ribakeli a nawo wa wena.
154 Hlanguta wena a nanzu wa mina, ni *k*la*k*lisa mina:
Kalamukisa mina ku kotisa hi ka mhaka ya wena.
155 A kuhanyisa ku le kule ni ba kubiha;
Hakuba bona a ba hloti a zilayelo za wena.
156 Ka hombe hi kuranza ka titralo ta wena, O Jehova:
Kalamukisa mina ku kotisa hi ka ziyimisiso za wena.
157 Mbanyingi hi baxanisi ba mina ni balala ba mina;
Kasike a nzi hambukangi zikustumunyelweni za wena.
158 Nzi lo wona a ba wulala, nzi wa zangarisilwe,
Hakuba bona ba nga lonzowoti a mhaka ya wena.
159 Pima lezaku nzi ranzisile ku yini a ziyimiso za wena:
Kalamukisa mina, O Jehova, ku kotisa hi kuranzakawunene ga wena.
160 A tsengo wa timhaka ta wena hi mbunene;
Zo*n*klelele a ziyimiso za wena zi lu-

lamileko zi simamisile kala kupinzuka.

SHIN.

161 A tihosana ti xanisile mina hi na i haba nanzu;
Kanilezi a mbilu ya mina ya tsama hi xicabyo a ka timhaka ta wena.
162 Ni tsaka hi ka mhaka ya wena,
Kwatsi hi ka munwe loye a kumileko a mupango wa hombe.
163 Nza benga nzi swirwa hi mawunwa;
Kanilezi a nawo wa wena nza wu ranza.
164 Nklanu ni zimbiri a zikati a siku nza dumisa wena,
Hakuba hi ziyimiso za wena zi lulamileko.
165 Kurula ka hombe ba nga nako labo ba ranzako a nawo wa wena.
Na bona a ba na xipingu xa kuretemukisa.
166 Nzi tsumbile a kuhanyisisa ka wena, O Jehova,
Nzi mahile a zileletelo za wena.
167 A muhefemulo wa mina wu lonzowotile a wukustumunyelo ga wena;
Na mina nzi ranzile kona hi kuenzelekisilweko.
168 Nzi lonzowotile a ziyimiso za wena ni zikustumunyeliso za wena;
Hakuba tonkle a tindlela ta mina ti le mahlweni ka wena.

TAV.

169 Nga kurila ka mina ku tsinela a mahlweni ka wena, O Jehova:
Nyika mina a kupimisisa kukotisa hi ka mhaka ya wena.
170 Nga a mikongelisiso ya mina yi ta mahlweni ka wena:
Klaklisa mina ku kotisa hi ka mhaka ya wena.
171 Nga a lirimi la mina li tsawuta a kudumisa;
Hakuba wena u gonzisako mina a zilayelo za wena.
172 Nga a lirimi la mina li yimbelela a mhaka ya wena;
Hakuba zonkle a zileleteliso za wena zi hi kululamisisa.
173 Nga a canja ga wena gi hi gi longileko a ku nzi vuna;
Hakuba nzi hlawulile a ziyimiso za wena.
174 Nzi mbilukele a kuhanyisisa ka wena, O Jehova;
Ni nawo wa wena hi kuxalala ka mina.
175 Nga a muhefemulo wa mina wu hanya, na wona wu ta dumisa wena;
Na nga a ziyimisiso za wena zi vunetela mina.
176 Nzi pengile kwatsi i yivu yi lahlekileko; hlota a nanza ga wena;
Hakuba a nzi kohlwi hi zileletelo za wena.

LISIMU 120.

1 A tikuruxwini ta mina nzi lo bahuwa a ka Jehova,
Na yena a hlamulileko mina.
2 Klaklisa a muhefemulo wa mina, O Jehova, le milonwini ya mawunwa,
Ni le lirimini li kohlisako.
3 Xini xi ta nga nyikiwa a ka wena, na xi hi xini xi ta nga engetelwa a ka wena,
Wena lirimi nziwena u kohlisako ke?
4 A tigalala to trotika ta tinhenha,
Zinwe hi makala ya mhangani.
5 Kombo a ka mina, hakuba nzi lubeleko Mexeke,
Hakuba nzi tsamile xikari a ka matenta ya Kedare!
6 A muhefemulo wa mina wu kumile a kaleloko a wutsamo ga wona zinwe na yena loye a bengako a kurula.
7 Mina nzi vikela a kurula:
Kanilezi laha na nzi wulawula, bona ba nga hi impi.

LISIMU 121.

1 Nzi ta klakusa a mahlo ya mina le zitsungeni;
Hikwihi ku taku ha kona a kuvuna ka mina ke?
2 A kuvuna ka mina kuta hi ka Jehova,
Loye a nga maha a tilo ni misaba.
3 Yena a nga ta vumela a konzo wa wena a kutsekatsekiswa;
Yena loye a hlayisako wena u nga ta retemuki.
4 Languta, yena loye a hlayisako Israeli
Cima a nga ta kudzehela ge ni ku eklela.
5 Jehova hi muhlayisi wa wena:
Jehova hi nzhuti wa wena ka canjeni ga wena ga xinene.
6 A gambo gi nga ta lamata wena hi siku,
Ge a hweti hi wusiku.

7 Jehova i ta hlayisa wena a ka kona kubiha konkle;
Yena i ta hlayisa a muhefemulo wa wena.
8 Jehova i ta hlayisa a kuhuma ka wena ni kuengena ka wena
Ku sukela a ka lexi xikati ku kala kupinzuka kambe.

LISIMU 122.

1 Nzi wa ku tangala laha ba nga wa wula a ka mina,
Nga hiya le ndlwini ya ka Jehova.
2 A mikonzo ya hina yi yimile
Lomonzeni ka tinyangwa ta wena, O Jerusalema,
3 A Jerusalema, lego gi akilweko
Kwatsi i muti lowu wu klangeneko katiginwe;
4 Laho a tixaka ti kanziyako tiya, tona a tixaka ta ka Jehova,
Akuba a xixaxameto xa ka Israeli,
A ku nyika a kubonga a ka bito ga ka Jehova.
5 Hakuba laho ku bekilwe a zitsamo za wukosi za kulamulisisa,
A zitsamo za wukosi za yindlu ya ka Davida.
6 Kombelani a kurula ká Jerusalema:
Bona ba ta vuvuma labo ba ranzako wena.
7 A kurula nga ku hi zinwe ni tigingisi ta wena,
A kuvuvumisisa ku hi lomo nzeni ka zilubelo za wena.
8 Hi kota ya bamakabyena ba mina ni bangana ba mina,
Nzi ta wula makunu, Kurula nga ku hi lomonzeni ka wena.
9 Hakuba hi kota ya yindlu ya ka Jehova a Nungungulu wa hina
Nzi ta hlota a kusasa ka wena.

LISIMU 123.

1 A ka wena nza klakusa a mahlo ya mina,
O wena loye u tsamileko le matilweni.
2 Languta, kwatsi hi mahlo ya malanza ma cuwukako ka canja ga nwinyi wabye,
Kwatsi hi mahlo ya nanza ga xisati ma cuwukako a ka canja ga ṉwinyi wakwe;
Zingaho a mahlo ya hina ma cuwuka a ka Jehova a Nungungulu wa hina,
Kala yena a be ni titralo ka hina.
3 Nga u hi ni titralo a ka hina, O Jehova, nga u hi ni titralo a ka hina;
Hakuba hina hi kuenzelekisa hi tatisilwe hi kuonhakala.
4 A mihefemulo ya hina yi enzelekisilwe yi tatisilwe
Hi kutseketselwa ka bona labo ba tsamekileko,
Na hi kukohlakala ka bamatsanza.

LISIMU 124.

1 Kona ku wa nga ku nga hi Jehova loye a nga le klelweni ga hina,
Nga Israeli makunu a wula,
2 Loku ku wa nga ku wa nga hi Jehova loye a nga hi klelweni ga hina,
Laho a banhu ba nga wa sukile ba vukela hina;
3 Zonake bona ba wa ta nga ba kwilikwinzile hina na hi hanya,
Laha zanga yabye yi nga wa vunjukelene yi vukela hina:
4 Zonake a mati ma wa ta nga ma kubunyetile hina,
A congo wu wa ta nga wu kubunyetile a muhefemulo ya hina;
5 Laho a mamati ma kukumukako ma kukuletile a muhefemulo wa hina.
6 I katekisilwe Jehova,
Loye a nga nyikelangiko hina kota nyama le menweni yabye.
7 A muhefemulo wa hina wu ponile kwatsi xinyanyani xi trumula ka ziyo ga klamu:
A ziyo gi tsobyilwe, hina hi ponile.
8 A kuvuna ka hina ku le bitweni ga Jehova,
Loye a mahileko a tilo ni misaba.

LISIMU 125.

1 Bona labo ba tsumbako a ka Jehova
Be kwatsi hi xitsunga Zioni, xi nga hiko ni kutsekatsekiswa, kanilezi xi tsamako ka kupinzuka.
2 Kwatsi hi zitsunga lezi zi renzelekeleko a Jerusalema,
Zingaho Jehova i ranzele a banhu ba yena
Kusukela lexi xikati ku simama kala kupinzuka kambe.
3 Hakuba a nhonga ya bakubihisa yi nga tsama hehla ka xiabelo xa balulamileko;
Lezaku a balulamileko ba nga humesi ba klateka a mandla kugoheni.
4 Maha wunene, O Jehova, a ka labo ba nga banene,

Ni ka bona labo ba longamileko nzeni ka timbilu.
5 Kwatsi hi labo ba hambukako *k*lelweni ti n*d*leleni ta*b*ye ti *b*yekeleko,
Jehova i ta rangela bona *z*i*n*we ni batiri ba kugoha.
A kurula a kube hehla ka Israeli.

LISIMU 126.

1 Laha Jehova a nga wa wuyisile labo ba nga wa *k*lelele Zioni,
Hina hi wa kwatsi hi bona labo ba lorako.
2 *Z*onake a milomu ya hina yi wa la ku tala hi lihleko,
Ni tirimi ta hina hi kuyimbelela:
*Z*onake ku lo wula a ba bona lomo xikari ka mifumo,
Jehova i mahile bona a *z*ilo *z*a hombe.
3 Jehova i mahile a *z*ilo *z*a hombe a mahela hina.
Hikwalaho hina ha tsaka.
4 Hunzuluxa kambe a kukonwa ka hina, O Jehova.
Kwatsi hi micongo le Dzongeni.
5 Bona labo ba xwanyako hi mihloti ba ta hula hi litsako.
6 Loye a humako a famba na a rila, i *t*rala a mbewu ya kuxwanya,
Hi kungakanakanwi i ta wuya kamba hi litsako, na a neha a milumbi ya yena *z*i*n*we na yena.

LISIMU 127.

1 Saseka Jehova a aka a yin*d*lu,
Ba tira a kunganyawuli labo ba akako yona:
Saseka Jehova u hlayisa a muti,
A munhu a rinzelako wa famba kanile*z*i hi ku nga nyawuli.
2 Kona a hi kunyawula a ka *n*wina a ku vuka laha punzwini wa mixo,
Ni ku tilukela a kuhumula,
A kuga *z*ibaba *z*a kupinyama;
Hakuba *z*ingaho yena i nyika a ka baranzekako ba yena a kue*k*lela.
3 Manga*b*ye, a banana ba hi tsomba ya ka Jehova;
Ni mihanzo ya marumbu hi ncacazelo wa yena.
4 Kwatsi tigalala lomo canjeni ga wanuna wa nhenha,
*Z*ingaho a banana ba wu*s*wa.
5 I katekisilwe a munhu loye a na nga ni kutsu wu teleko ha tona:
Bona ba nga ta wiswa a tingana,
Laho bona na ba wulawula ni balala ba*b*ye lomo nyangweni.

LISIMU 128.

1 Bakatekisilwe bon*k*lelele labo ba cabako Jehova,
Labo ba fambako a tin*d*lela ta yena.
2 Hakuba wena u taga a kupangama ka man*d*la ya wena:
U ta u xaleleko wena, na kona ku ta kuba kwatsi ha wena.
3 A sati wa wena i ta su kwatsi i vina wa kuba wu la su nembelele hi ku*t*rala,
Kwalomo nzeni ka yin*d*lu ya wena;
A banana ba wena ba to kwatsi i sinya olivia,
Ba ranzeleko a meza ya wena.
4 Languta, zakungahi a munhu i taba a katekisilwe
Loye a cabako Jehova.
5 Jehova katekisa wena hi lomo Zioni:
Wona wena a kusasa ka Jerusalema won*k*le a masiku ya wutomi ga wena.
6 Inaka, wona wena a banana ba banana ba wena.
A kurula nga ku hi hehla ka Israeli.

LISIMU 129.

1 Xikati xinyingi ba nzi hlokisile mina kusukela wu*s*weni ga mina,
Nga Israeli makunu a wula,
2 Xikati xinyingi ba nzi hlokisile mina kusukela wu*s*weni ga mina:
Kasike bona a ba hlulangi mina.
3 A barimi ba rimile hehla ka hlana wa mina;
Bona ba mahile a *z*ihlakahlo *z*a*b*ye *z*i nabalata.
4 Jehova i lulamile:
Yena i tsemile a pulakanyisa a tingoti ta ba kubiha.
5 Nga bona ba wiswa a tingana ba renzeletwa ha xinzhakwana,
Bon*k*le labo ba bengana a Zioni.
6 Nga bona ba ku kwatsi i *b*yanyi hehla ka ti yin*d*lu,
Legi gi wunako hi mahlweni na gi nga seku ku kula;
7 Lahoke ka gona a muhuli a nga taliko a canja ga yena,
Ge ni loye a bohako a milumbi, a xifuba xakwe:
8 Ge ni labo ba hunzako ba nga ta wula,
A kukatekisa ka Jehova nga ku hi hehla ka *n*wina;
Hina ha katekisa *n*wina lomo bitweni ga ka Jehova.

LISIMU 130.

1 Hi lomo kueteni nzi bilehuwa a ka wena, O Jehova.
2 Hosi, zwana a gezu ga mina:
Nga a ndlebe yi panga-yizwa
A ka gezu ga mikongelisiso ya mina.
3 Loku wena, Jehova, u wa ta nga u keta hi zigoheketiso,
O Hosi, hi mani a nga a yima ke?
4 Kanilezi laho ku kona a tsetselisiso a ka wena,
Kasi wena wa fela a kuba u cabyiwa.
5 Nza rinzela ka Jehova, a muhefemulo wa mina wa rinzela,
Ni ka mhaka ya yena nza tsumba.
6 A muhefemulo wa mina wu rinzele a ka Hosi
Ku hunza a bona ba rinzelako a mixo;
Ina, a ku hunza a bona ba rinzelako a mixo.
7 O Israeli, tsumba a ka Jehova;
Hakuba a ka Jehova ku kona a kuranzakawunene,
Ni ka yena ku kona a talisiselo wa kuklaklisisa.
8 Na yena i ta klaklisa Israeli
Le zigohweni zonkle za yena.

LISIMU 131.

1 Jehova, a mbilu ya mina a yi kukumukangi, hambu a mahlo ya mina a ma klakukile;
Ge ni kupfokometa a wutsumbu ga mina timhakeni ta hombe,
Ni ka zilo lezo zi hunzisileko a kuhlamalisa a ka mina.
2 Hakunene mina nzi miyelile nzi rutisile a muhefemulo wa mina;
Kwatsi hi xinwanana xi lumulweko zinwe ni mamani wa xona,
Kwatsi hi xinwanana xi lumulweko zingaho a muhefemulo wa mina lomo nzeni ka mina.
3 O Israeli, tsumba a ka Jehova
Kusukela ka lexi xikati ku simama ni kala kupinzuka kambe.

LISIMU 132.

1 Jehova alakanya ha Davida
Yonkle a hlokiselelo ya yena;
2 Lezaku i hlambanyisile a ku yini a ka Jehova,
Ni kufunga ka Munwe Nyamintamo wa Jakobe:
3 Hakunene nzi nga tata lomo tabernakeleni ga yindlu ya mina,
Ge ni kuceklela a mubedini wa mina;
4 Ni nga ta nyika a wurongo a ka mahlo ya mina,
Kutani ku kudzehelisa a tisiyi ta mina;
5 Kala nzi kumile a wutsamo ga ka Jehova,
A tabernakele ga Loye wa Ntamo wa Jakobe.
6 Mangabye, hina hi wa zwile ha kona le Efrata:
Hina hi kumile kona le handle ka kwati.
7 Hina hi ta famba le tabernakeleni ga yena;
Hina hi ta kozela laha xikegetelweni xa konzo wa yena.
8 Suka, O Jehova, wutsanweni ga kuhumula ka wena;
Wena, ni a arke ga ntamo wa wena.
9 Nga a bapristi ba wena ba ambexwa hi kululamisisa;
Nga a ba kubasa ba wena ba kanyuluka hi litsako.
10 Hakuba hi kota ya nanza ga wena Davida
U nga hunzulusi a ngohe ya wena ka a totilweko wa wena.
11 Jehova i hlambanyile a ka Davida hi ka zinene;
Yena a nga ta hunzuluka hi ka kona:
A ka litralo la miri wena nzi ta yimisa a xitsamo xa wukosi xa wena.
12 Loku a banana ba wena ba ta hlayisa a xivumelwano xa mina
Ni zikustumunyelo za mina lezo nzi ta nga gonzisa bona,
A banana babye kambe ba ta tsama hehla ka xitsamo xa wukosi xa wena kala kupinzuka kambe.
13 Hakuba Jehova i langile Zioni;
Yena i xubile gona a kuba wuakelo ga yena.
14 Legi hi wutsamo ga kuhumula ka mina kala kupinzuka:
Laha mina nzi ta aka; hakuba nzi xubileko kona.
15 Hi kutalisilweko nzi ta katekisa a kuga ka yena:
Nzi ta xurisa a zisiwana za yena hi zibaba.
16 A bapristi ba yena kambe nzi ta ba ambexa hi kuhanyisisa;
Ni bo basa ba yena ba ta kanyuluka ba kwanguluka hi litsako.
17 Laho nzi ta maha a limhonzo la Davida a ku hluka:
Nzi yimisile a kandiya a ka atotilweko wa mina.

18 A balala ba yena nzi ta ba ambexa hi tingana;
Kanilezi hehla ka wutsumbu ga yena a xidlodlo xa yena xi ta bombiswa.

LISIMU 133.

1 Languta, mbunene ga ku yini kona mbukosi ga ku yini
Hakuba bamakabye ba aka wutsamo ginwe hi kuklangana!
2 Ku kwatsi mafura ya malongo hehla ka hloko,
Laya ma cililako ka xilevu,
Xona a xilevu xa Aroni;
Laya macililako hehla ka nzhungo wa tinguwo ta yena;
3 Kwatsi i nzokati ya Hermoni,
Leyo yi relelako le zitsungeni za le Zioni:
Hakuba leyo Jehova wa leletela a zikatekiso,
Gona a wutomi ga ku kala kupinzuka kambe.

LISIMU 134.

1 Languta, katekisani nwina Jehova, nwina malanza ya Jehova,
Lezaku laha wusikwini yimani le ndlwini ya ka Jehova.
2 Klakusa a mandla ya nwina le ndlwini ya kubasa,
Katekisani nwina Jehova.
3 Jehova katekisa lahandle ka Zioni;
Yena loye a mahileko a tilo ni misaba.

LISIMU 135.

1 Dumisani nwina Jehova.
Dumisani nwina a bito ga Jehova;
Dumisani yena, O nwina malanza ya Jehova,
2 Nwina labo mu yimileko lomo nzeni ka yindlu ya ka Jehova,
Lomo nzeni ka tihubye ta yindlu ya ka Nungungulu wa hina.
3 Dumisani nwina Jehova; hakuba Jehova i nene:
Yimbelelani a kudzumeletela a ka bito ga yena; hakuba kona ku saseka.
4 Hakuba Jehova i langile Jakobe a ka wutsumbu ga yena,
Na Israeli akuba a tsomba ya yena nwinyi.
5 Hakuba mina nza zi tiba lezaku Jehova ngwahombe,
Ni lezaku a Hosi ya hina yi hehla ka banungungulu bonkle.
6 Kanizakuyini lezo Jehova zi mu xalalisako, lezo yena i zi mahile,
Le tilweni laha misabeni, ni lomu mabimbini ni kueteni konkle;
7 Loye a mahako a xikurukurwani xi klakukela le kugumelweni ka misaba;
Loye a mahelako a zingwalangwanza a vula;
Loye a humesako a neha vula lomo mabakweni ya yena;
8 Loye a deleko a matewula ya le Gipite,
Wonkle ya banhu ni zihari;
9 Loye a rumeleko a ziwoniso ni hlamaliso xikari ka wena, O Gipite,
Hehla ka Faro, ni hehla ka wonkle a malanza ya yena;
10 Loye a hlaseleko a mifumo yo tala,
I dele a tihosi to tala,
11 Sihoni a hosi ya ma Amori,
Na Ogi a hosi ya le Baxani,
Ni wonkle a mufumo wa le Kenani,
12 Na a nyikele a tiko gabye a kuba a tsomba,
A tsomba a ka Israeli a banhu ba yena.
13 A bito ga wena, O Jehova, gi simamile kala kupinzuka;
A bito ga wena gi kumbuxekako, O Jehova, a ka zonkle zizukulwana.
14 Hakuba Jehova, i ta lamula a banhu ba yena,
Ni ku hunzuluka a wutsumbu ga yena xungetano ni nanza ga yena.
15 A zifananiso za matiko i siliva ni nzalama,
A tiro wa mandla ya banhu.
16 Zona zi na ni milomu, kanilezi a zi wulawuli;
A mahlo zi nawo zona, kanilezi a ma woni;
17 Zona zi na tindlebe, kanilezi a ti ingisi:
Ge a ku kona a ku hefemula milonwini ya zona.
18 Bona labo ba mahileko zona ba ta fanana na zona;
Ina, bonklelele labo ba tsumbako a ka zona.
19 O yindlu ya ka Israeli, katekisani nwina Jehova:
O yindlu ya ka Aroni, katekisani nwina Jehova:
20 O yindlu ya ka Levi, katekisani nwina Jehova:
Nwina labo mu cabako Jehova, katekisani nwina Jehova.

21 A katekiswe Jehova ku huma hi le Zioni,
Loye a akileko le Jerusalema.
Katekisani *n*wina Jehova.

LISIMU 136.

1 O nyikani a kubonga a ka Jehova; hakuba i nene;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka.
2 O nyikani kubonga a ka Nungungulu wa banungungulu;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka.
3 O nyikani a kubonga ka Hosi ya tihosi;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka.
4 A ka yena loye yece a mahako a mitiro ya hombe yi hlamalisako;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka.
5 A ka yena loye hi kupimisisa i mahile a matilo;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka.
6 A ka yena loye a an*d*lalatileko a misaba hehla ka mamati;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka:
7 A ka yena loye a mahileko a kuwonekala ka hombe;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka:
8 A gambo a ku fumela ni siku;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka;
9 A hweti ni tinyeleti a ku fumela a wusiku;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka:
10 A ka yena loye a deleni a ba Gipite a matewula ye*b*ye;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka;
11 I lo neha a humesa a ba ka Israeli xikari ka bona;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka.
12 Zinwe hi canja ga ntamo, ni woko gi an*d*lalatilweko;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka;
13 A ka yena loye a pulakanyisileko a Bimbi go *T*ruka gi tsemeka;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka;
14 Ni ku maha a ba Israeli ba hunza ba tsemakanya xikari ka gona;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka;
15 Yena i lo hoxa Faro ni impi ya yena lomo Bimbini gi *T*ruka;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka:
16 A ka yena loye a rangeleko a banhu ba yena ba tsemakanya a xiwula;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka:
17 A ka loye a deleko a tihosi ta hombe;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka;
18 I lo daya a tihosi ti dumileko;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka:
19 Sihoni a hosi ya ma Amori;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka;
20 Na Ogi a hosi ya le Baxani;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka:
21 I lo nyika a tiko ga*b*ye a tsomba;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka;
22 Yona a tsomba a ka Israeli a nanza ga yena;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka:
23 Loye a alakanyileko hina xikun*d*leni xa hina xa lahasi;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka;
24 A *k*la*k*lisileko hina ka balala ba hina;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka:
25 Loye a nyikako a kuga ka nyama yon*k*le;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka.
26 O nyikani a kubonga a ka Nungungulu wa tilo;
Hakuba a kuranzakawunene ga yena ku simamile kala kupinzuka.

LISIMU 137.

1 Hi le mi congweni ya le Babuloni,
Laho hi lo tsama lahasi, ina, hi lo rila,
Laho hi nga wa alakanyile Zioni.
2 Hehla ka mbhunga xikari ka wona
Hi lo hayeka a zitende za hina.
3 Hakuba leyo labo ba gotsileko hina a wukumbi ba lo wutisa a ka hina a tisimu,
Ni labo ba karatileko hina ba lo wutisa hina a ku*k*langa, baku,
Yimbelelani a ka hina linwe la tisimu ta Zioni.

4 Hi ta yimbelelisa ku yini a lisimu la ka Jehova
Lomo tikweni ga ba le kule ke?
5 Loku mina nzi kohlwa wena, O Jerusalema,
Nga a canja ga mina ga xinene gi kohlwa hi wu*k*lari ga yena.
6 Nga a lirimi la mina li namarela langweni la nomu wa mina,
Loku mina nzi nga alakanyi wena;
Loku nzi hunzeleti kuranza Jerusalema
Hehla ka litsako la mina la hombe.
7 Alakanya, O Jehova, u vukela a banana ba ka Edome
A siku ga Jerusalema;
Labo ba te ngalo, Fubisa gona, fubisa gona,
Xona a xiseketelo xa gona.
8 O nhanyana wa Babuloni, loye a ta nga lo*b*yiswa,
I ta ba akatekisilwe loye a ta ncacazela wena
Kwatsi hile*z*i wena u maheleko hina.
9 A tangaliswe yena loye, loye a tekako a banana ba wena a ba gimbula
Hehla ka ri*b*ye.

LISIMU 138.

1 Mina nzi nyika wena a kubonga hi mbilu ya mina yon*k*le:
Mahlweni ka banungungulu nzi ta nyika kudumisa a ka wena.
2 Nzi ta kozela ngomameni ni tempele ya wena ya kubasa,
Ni ku nyika kubonga ka bito ga wena hakuba a kuranzakawunene ga wena ni zinene za wena;
Hakuba wena u kulisile a bito ga wena ku hunza gon*k*le a bito ga wena.
3 A ka siku lego nzi bitanileko wena u lo hlamula mina,
Wena u tiyisetileko mina hi ntamo muhefemulweni wa mina.
4 Ton*k*le a tihosi ta misaba ti ta nyika wena a kubonga, O Jehova,
Hakuba bona ka zwile a timhaka ta nomu wa wena.
5 Inaka, bona ba ta yimbelela a tin*d*lela ta ka Jehova;
Hakuba ga hombe a wukosi ga Jehova.
6 Hakuba hambule*z*i Jehova a *k*lakikileko, kasike wa katelela hi labo ba koramekileko;
Kanile*z*i a bamatsanza i ba tiba na ba ha hi kule.
7 Hambuloku nzi famba xikari ka *z*ikarato, wena u ta tiyiseta mina;
Wena u ta nawuluta gi huma a canja ga wena u vukela a zanga ya balala ba mina,
A canja ga wena ga xinene gi ta ponisa mina.
8 Jehova i ta mbelelisa le*z*o *z*a xungetano na mina:
A kuranzakawunene ga wena, O Jehova, ku simamile kala kupinzuka;
U nga tsiki a mitiro ya man*d*la ya wena *n*winyi.

LISIMU 139.

1 O Jehova, wena hi wena u hlolileko mina, u tibile mina.
2 Wena u tibako a kutsama ka mina ni kusuka ka mina;
Wena u pimako a kuakalakanya ka mina na ka ha hi kule.
3 Wena u kambako a n*d*lela ya mina ni kue*k*lela ka mina,
Na wena u tolobeleneko ni ton*k*le a tin*d*lela ta mina.
4 Hakuba laho a ku na mhaka lirimini la mina,
Kanile*z*i, manga*b*ye, O Jehova, wena u tibako kona kon*k*lelele.
5 Wena hi wena u dibeleko mina le nzako ni mahlweni,
U *k*latekile a man*d*la ya wena hehla ka mina.
6 A kutiba ka kungahi ka hlamalisa ha mina;
Kona ku*k*lakukile a nzi na ku ciketela a ka kona.
7 Hikwihi laha nzi ta nga cabela Moyeni wa wena?
Kutani hikwihi laha nzi ta nga tsutsuma le kubakoneni ka wena ke?
8 Loku nzi ta kanziya le tilweni, wena u kona laho:
Loku nzi maha a mubedi wa mina le Xeole, languta, wena u kona laho.
9 Loku mina nzi teka a tipapa ta mixo,
Ni kuaka le magemetamusi ka *k*lelo ga bimbi:
10 Na kona leyo a canja ga wena gi ta rangela mina,
Ni canja ga wena ga xinene gi kamukela mina.
11 Loku mina nzi wula, Hakunene a munyama wu ta nzi kubunyeta,
Ni kuwonekela ku ranzeleko mina ku taba wusiku;
12 Hambu wona a munyama a wu na kufihla a ka wena,

Kanilezi a munyama wa wonekela kwatsi i siku:
A munyama ni kuwonekela za fanana a ka wena.
13 Hakuba wena a mahileko xikwalomo nzeni ka mina:
Wena u fenengitile mina lomo rumbyini ga mamani wa mina.
14 Mina nzi ta nyika a kubonga a ka wena; hakuba nzi mahilwe hi kucabekako ni kuhlamalisako:
Yi hlamalisile a mitiro ya wena;
Ni muhefemulo wa mina wa tiba loko kwatsanyana.
15 A dzumba ga mina gi wa nga fihlwangi le ka wena,
Laha nzi nga wa mahilwe kufuhlaleni,
Na hi kudamisilweko nzi lo mahiwa laha wutsanweni ga lahasi ga misaba.
16 A mahlo ya wena ma wonile a ku nga hi kona gulu ga mina;
Ni lomo bukwini ga wena laho konkle ku wa tsalilwe,
Wona masiku lawo wonkle ma xaxametelweko mina,
Laha ku nga wa kala ku nga se kuba kona ni ginwe ga wona.
17 Malongo ya ku yini a kualakanya ka wena ka mina, O Nungungulu!
Wu kulisile a ku yini a tsengo wa kona!
18 Loku nzi hlaya kona, kona ku tele a kuhunza a tsengo wa seke;
Laha na nzi vuka, nza hahi zinwe na wena.
19 Hakunene wena u ta daya a bakubiha, O Nungungulu:
Sukani ka mina hikwalaho, nwina banhu ba zwako tora hi nkata.
20 Hakuba bona ba wulawula kambe hi kubihisilweko,
Ni balala ba wena ba teka a bito ga wena hi ku nga nyawuli.
21 A nzi mahi a kubenga bona, O Jehova, labo ba bengako wena ke?
Na mina a nzi zangariswangi ha bona labo ba vukela wena ke.
22 Mina nzi benga bona hi libengo li mbeleleko:
Ba mahile balala ba mina.
23 Hlola mina, O Nungungulu, ni ku tiba a mbilu ya mina:
Ringa mina, ni tiba a malakanya ya mina;
24 Ni lezaku ku kona a tindlela ta kubiha nzeni ka mina,
Ni ku wona loku ku nga ku hi kona a tindlela ta kubiha a nzeni ka mina.
Ni kurangela mina le ndleleni yi pinzukelisilweko.

LISIMU 140.

1 Klaklisa mina, O Nungungulu, le ka munhu wo biha;
Lonzowota mina a ka munhu wa kupanga:
2 Loye a hlebako a kohlakalo lomo mbilwini ya bona;
Ba simamisisile bona ba maha kutsomba a wutsumbu gabye katiginwe a impi.
3 Bona ba lotileko a tirimi tabye kwatsi i nyoka;
A wuxungu ga timamba gi lahasi ka milomu yabye. [Sela
4 Hlayisa mina, O Jehova, le mandleni ya bakubiha;
Lonzowota mina a ka munhu a pangako:
Loye a xubeliko a ku hoxa klelweni a zikanziyelo za mina.
5 A bamatsanza ba fihlile a panya a ka mina, ni tingoti;
Ni ba andlala a wulewuhi laha ndleleni;
Ba bekela a maziyo ka mina. [Sela
6 Mina nzi te ngalo a ka Jehova, Wena hi wena a Nungungulu wa mina:
Nyika a ndlebe ya wena a ka gezu ga mikongelelisiso ya mina, O Jehova.
7 O Jehova a Hosi, a ntamo wa kuhanyisisa ka mina,
Wena hi wena u fenengetileko a hloko ya mina hi siku ga impi.
8 U nga vumeli, O Jehova, a kuxuba ka bakubiha;
U nga enzelekise a gujeguje ga yena ga kubiha,
Nga bona ba kukumuxa a wutsumbu gabye. [Sela
9 Kwatsi hi hloko ya labo ba ranzeleko mina,
Nga a kukohlakala ka milomu yabye ku fenengeta bona.
10 Nga a makala ma vurako ma wela hehla ka bona:
Nga bona ba hoxwa nzilweni,
A ka marinzi ma etileko, Lahoke ba ta nga kala ba nga vuki.
11 A wuli wo kubiha a nga ta yimisiwa laha misabeni:
A kubiha ku ta hlota a munhu wa kupanga a ku hoxa yena.

12 Mina nza zi tiba lezaku Jehova i ta hlanguta a nanzu wa a hlokisilweko.
Ni nongametiso a ka bavumeli.
13 Hakunene a wo nene i ta nyika a kubonga a ka bito ga wena:
A lulamileko i ta aka a kubakoneni ka wena.

LISIMU 141.

1 Jehova, nzi bitanile ka wena; maha a xihakla ka mina;
Nyika ndlebe ka huwa ya mina, laha na nzi bitana ka wena.
2 Nga a mukombelo wa mina wu yimiswa kwatsi libani mahlweni ka wena;
A kuklakusa ka mandla ya mina a ku kwatsi mupahlelo wa laha gambyeni.
3 Rumela a kurinzela, O Jehova, mahlweni ka nomu wa mina;
Hlayisa a libati la milomu ya mina.
4 U nga kuceteli a mbilu ya mina ni ka zihi a zilo za kubiha,
A ku maha a zimaho za kubihisisa
Ni banhu labo ba tirako a kugoha:
Na nga mina nzi ngagi a zo nanziha za bona.
5 Nga a lulamileko a lamata mina, na kona ku taba a wunene, na nga yena a hlola mina, na kona ku to kwatsi mafura hehla ka hloko ya mina;
Nga a hloko ya mina yi nga ali kona:
Hakuba hambu kona kubihisiseni kabye a mukombelo wa mina wu ta simamisa.
6 A balamuli babye ba hoxilwe lahasi hi le klelweni ga ribye;
Bona ba tazwa a timhaka ta mina hakuba tona ta tsombela.
7 Kwatsi hi munwe a rimako a vuxako a misaba,
A marambu ya hina ma hangalakile le nonwini wa Xeole.
8 Hakuba a mahlo ya mina ma ka wena, O Jehova a Hosi:
A ka wena nza teka a wucabelo; u nga siyi a muhefemulo wa mina na wu hlakele.
9 Hlayisa mina le panyeni legi ba dembeleko mina,
Ni le maziyweni ya batiri bakubiha.
10 Nga a bakubiha ba wela le klameni ya bona benyi,
Laha mina wu nzi pona.

LISIMU 142.

1 Mina nza rila hi gezu ga mina a ka Jehova;
Zinwe hi huwa ya mina a ka Jehova nza maha a kongeleliso.
2 Nzi halata a ku tisola ka mina mahlweni ka yena;
Nzi kombisile a mahlweni ka yena a zikarato za mina.
3 Laha a moya wa mina wu nga wa kubunyetilwe nzeni ka mina,
Wena u tibako a ndlela ya mina.
A ndleleni leyo mina nzi fambako ha yona
Bona ba fihlile a klamu ha mina.
4 Cuwuka a canjeni ga mina ga xinene, ni ku wona;
Hakuba laho a ku kona a munhu loye a tibako mina:
A kucabelo ku tsanzile mina;
A nga kona munhu a katalako hi muhefemulo wa mina.
5 Mina nzi bile huwa a ka wena, O Jehova;
Nzi te ngalo, Wena u xiponelo,
A xiabelo xa mina a tikweni ga bahanyako.
6 Ingisa a ka huwa ya mina;
Hakuba nzi nehilwe lahasi nguvu:
Klaklisa mina le ka baxanisi ba mina;
Hakuba bona mbantamo a ku hunza mina.
7 Neha a muhefemulo wa mina le paxweni,
Kasi nza fela a ku nyika a kubonga a ka bito ga wena:
A balulamileko ba ta ranzela mina;
Hakuba wena u ta maha hi kutalisilweko zinwe ha mina.

LISIMU 143.

1 Zwana a kukombela ka mina, O Jehova; nyika a ndlebe a ka mikongeleliso ya mina.
Hi ka kukolekisa ka wena hlamula mina, ni ka kululamisa ka wena.
2 U nga engeni a kulamuleni zinwe ni nanza ga wena;
Hakuba hi kuwoneni ka wena a nga kona munhu a hanyako a lulamisile.
3 Hakuba a balala ba xanisile a muhefemulo wa mina;
Ba lamatileko a wutomi ga mina lahasi misabeni:
Yena i mahile mina a ku tsama wutsanweni ga munyama,
Kwatsi hi labo ba fileko a kale koko.

4 Hikwalaho a moya wa mina wu kubunyetilwe nzeni ka mina;
A mbilu ya mina nzeni ka mina yi hlakatalwe.
5 Nza alakanya a masiku ya kale loko;
Nza gugutsela a ka zonkle a zimaho za wena;
Nza gugutsela hi ka tiro wa mandla ya wena.
6 Nzi andlalatile a mandla ya mina a ka wena:
A muhefemulo wa mina wuzwa tora hi kulaba wena, kwatsi i tiko gi hlakeleko. [Sela
7 Maha a xihakla a kuhlamula mina, O Jehova; a moya wa mina wa tsanzeka: u nga fihli a ngohe ya wena le ka mina,
Nzi nga taku nzi kota bona laba ba nyupelako nzelelweni wa rinzi.
8 Maha mina a kuzwa a kuranzakawunene ga wena laha mixweni:
Hakuba a ka wena mina nza tsumba:
Maha mina a kutiba a ndlela leyo ha yona mina nzi ta nga famba;
Hakuba mina nzi klakusile a muhefemulo wa mina a ka wena.
9 Klaklisa mina, O Jehova, le balaleni ba mina:
Mina nza cabela a ka wena a ku fihla a wutsumbu ga mina.
10 Gonzisa a ku maha a kuranza ka wena;
Hakuba wena hi wena Nungungulu wa mina;
A Moya wa wena wu nene;
Rangela mina le tikweni ga kululamileko.
11 Kalamukisa mina, Jehova, hi kota ya bito ga wena:
Hi kululamisisa ka wena humesa a muhefemulo wa mina zikaratweni.
12 Na hi kuranzakawunene ga wena tsema a balala ba mina,
Ni kulobisa bonkle labo ba hlokisako a muhefemulo wa mina;
Hakuba mina nzi nanza ga wena.

LISIMU 144.

1 I katekisilwe Jehova a ribye ga mina,
Loye a gonzisako a canja ga mina a impi,
Ni titiho ta mina a kulwa:
2 A kuranzakawunene ga mina, ni kokola ga mina,
A ligingisi la mina li klakukileko, ni muklaklisi wa mina;
A xiklangu xa mina, na yena mina nza teka a wucabelo;
Loye a hluleleko a banhu lahasi ka mina.
3 Jehova, xini a munhu, loye wena u tekako a kutiba ha yena ke?
Kutani a nwana wa munhu, lezaku wena u tekako a kucelakota ha yena ke?
4 A munhu i kwatsi hi ku nga nyawuli:
Masiku ya yena kwatsi xiruti lexo xi hunzako.
5 Koramisa a matilo ya wena, O Jehova, ni kuta lahasi:
Kumba a zitsunga, na zona zi ta tubika.
6 Hoxa lahasi a xingwalangwanza u ba hangalasa;
Rumela a tigalala ta wena, ni kutsuwula bona.
7 Andlalata a canja ga wena hi le hehla;
Hlanguta mina, ni kuklaklisa mina le mamatini ya hombe,
Nzi huma canjeni ga bamatiko;
8 Labo a milomu yabye yi wulawulako a kukohlisa,
Labo a canja ga xinene gi nga canja ga xinene ga mawunwa.
9 Nzi ta yimbelela a lisimu liswa a ka wena, O Nungungulu:
Hehla ka timbila ta kume ga tingoti, nzi ta yimbelela a kudumisa a ka wena.
10 Wena hi wena loye u nyikako a ku hanyisisa a ka tihosi;
Loye a klaklisako Davida a nanza ga yena le supadweni yi trotikileko.
11 Ponisa mina, nzi klaklise le canjeni ga balala,
A milomu yabye yi wulawulako a kukohlisa,
Labo a canja gabye ga xinene gi nga canja ga mawunwa.
12 Laha a barisanyana ba hina ba to kwatsi ku kula ka kubyanyi laha wusweni ga bona,
Ni banhanyana ba hina a ku kwatsi i ribye ga magumo gi baklilwe kukotisa a kubombiswa ka xilubelo;
13 Laha a tindlu ta hina to bingeretelela ti nga wa tele, ku tala ni tixaka tonkle ta kuga,
A tiyivu ta hina ti trala a makume a mazana ni kume ga makume mazana lomo mikobeni ya hina;
14 Laha a tihomu ta hina ti rwala kwatsanyana;

Laha ku nga taba kona a kuhangalaka, ge ni kupanzanyeka,
Ge ni kurila lomo mapangweni ya hina:
15 Ba xalalisilwe labo banhu ba na nga nanzwini wa kungahi;
Ina, ba xalalisilwe a banhu labo Nungungulu a nga Jehova wa*b*ye.

LISIMU 145.

1 Mina nzi ta kukumuxa wena, Nungungulu wa mina, O Hosi;
Na nzi ta katekisa a bito ga wena kala kupinzuka ni kala kupinzuka.
2 Won*k*lelele masiku nzi ta *k*lakusa wena:
Na nzi ta dumisa a bito ga wena kala kupinzuka ni kala kupinzuka.
3 Ngwahombe Jehova, a dumiswe hi kukulisilweko;
Ni wukulu ga yena gi hi gi nga hloliwiko.
4 A xizukulwana xi*n*we xi taba nyibo hi mitiro ya wena a ka xi*n*wani,
Na xi ta *k*la*k*lambuta a zimaho za wena za ntamo.
5 Ka kungangamelisisa ka wukosi ga kudzunziwa ka wena,
Ni mitiro ya wena yi hlamalisako, nzi ta gugutsela.
6 Ni banhu ba ta wulawula hi zimaho za ntamo za wena zi cabekako;
Na mina nzi ta *k*la*k*lambuta a wukulu ga wena.
7 Bona ba ta tsawutela a zikumbuxeto za wena za kusasekisisa ka wena ku kulisilweko,
Na ba ta yimbelela a kululamisisa ka wena.
8 Jehova ngwa wuxinji, ni ti*t*ralo;
A nonokako a kuzangara, ni kuranzakawunene ga hombe ga yena.
9 Jehova i sasekile ka bon*k*le;
Ni kuranza ka ti*t*ralo ta yena ku le hehla ka mitiro ya yena yon*k*le.
10 Yon*k*le a mitiro ya wena yi ta nyika a kubonga a ka wena, O Jehova;
Ni ba kubasa ba wena ba ta katekisa wena.
11 Bona ba ta wulawula hi wukosi ga mufumo wa wena,
Ba ta wulawula hi ntamo wa wena;
12 A ku tibekisa a ka barisanyana ba banhu mitiro ya yena ya ntamo,
Ni wukosi ga wukulu ga mufumo wa yena.
13 A mufumo wa wena wu hi mufumo wa kupinzukelisilweko,
Ni mufumo wa wena wu simamile kala ka zon*k*le a zizukulwana.
14 Jehova a kamukelako zon*k*le lezo zi wako,
Ni kuvuxa bon*k*le labo ba koramiswako lahasi.
15 A mahlo ya bon*k*le ma rinzele wena;
Wena u nyikako bona a kuga hi xikati xinene.
16 Wena u vululako a canja ga wena,
U xurisako a kuxuba ka zon*k*le zilo zihanyako.
17 Jehova i lulamile a ka ton*k*le a ti n*d*lela ta yena,
Ngwa wuxinji a ka yon*k*le a mitiro ya yena.
18 Jehova i kusuhani a ka bon*k*le labo ba bitanako hehla ka yena,
Ka bon*k*le labo ba bitanako a ka yena hi ka zinene.
19 Yena i ta tatisa a kuxuba ka bona labo ba cabako yena;
Yenawu kambe i tazwa a kurila ka*b*ye i ta hanyisa bona.
20 Jehova a lonzowotako bona labo ba ranzako yena;
Kanilezi bon*k*le a bakubiha yena i ta lobisa.
21 A nomu wa mina wu ta wulawula a kudumisa ka Jehova;
Nga yon*k*le a nyama yi katekisa a bito ga yena go basa kala kupinzuka ni kupinzuka.

LISIMU 146.

1 Dumisani *n*wina Jehova.
Dumisa Jehova, O muhefemulo wa mina.
2 Laba na nza ha hanya nzi ta dumisa Jehova:
Nzi ta yimbelela a kudumisa a ka Nungungulu laba nza ha hiko kona.
3 U nga beki a kutsumba ka wena a ka tihosana,
Ge ni ka barisanyana ba banhu, a ka bona ku nga hiko kona a kuvuna.
4 A muhefemulo wa yena wa huma, i *k*lelela a misabeni ya yena;
A ka lezo won*k*lelele a masiku a kualakanya ka yena ku mbembako.
5 I xalalisilwe loye a na nga na Nungungulu wa Jakobe akuba a kuvuna ka yena,
Loye a kutsumba ka yena ku na nga ka Jehova a Nungungulu wa yena:
6 Loye a mahileko a tilo ni misaba,
A bimbi ni zon*k*le lezo zi nga ka zona;

Loye a hlayisako a *z*inene kala kupi-
nzuka;
7 Loye a tsanzako a nongametiso ka
ba tsimbeketilweko;
Loye a nyikako a kuga ka ba zwako
n*d*lala,
Jehova a *k*la*k*lako a ba kotsilweko;
8 Jehova wa vulula a mahlo ya *z*iku-
mu;
Jehova a vuxako bona labo ba kora-
misilweko lahasi;
Jehova wa ranza ba lulamileko;
9 Jehova a lonzowotako a tinzhubeti;
Yena a kamukelako a bana ba *z*isi-
wana ni noni;
Kanile*z*i a n*d*lela ya bakubiha a yi
renzeletako yi ku gangatsala.
10 Jehova i ta fuma kala kupinzuka,
Nungungulu wa wena, O Zioni, a
ka *z*on*k*le a *z*izukulwana.
Dumisani *n*wina Jehova.

LISIMU 147.

1 Dumisani *n*wina Jehova;
Hakuba kona ku hi kusasa a ku yi-
mbelela a kudumisa a ka Nungu-
ngulu wa hina;
Hakuba kona i kwatsi kudumisa ka
nyalidede.
2 Jehova a akako a Jerusalema;
Yena a tsombanyisako a katigi*n*we
bon*k*le a ba hoxilweko ba ka Isra-
eli.
3 Yena a hanyisako a ba tsobekileko
mbilwini,
Ni bohelela a timbanga ta*b*ye.
4 Yena a hlayako a tsengo wa tinyeleti;
Yena a bitanako tona ton*k*le hi ma-
bito ya tona.
5 Nja hombe a Hosi ya hina, ngwa ho-
mbe a ntamo wa yena;
A kupimisisa ka yena ku hi ku nga
mbetekiko.
6 Jehova a kamulekalako ba tsobeke-
lako:
Yena a nehako a bakubiha lahasi li-
ranza*b*yeni.
7 Yimbelelani a ka Jehova hi kunyi-
kakubonga;
Yimbelelani a kudumisa hehla ka xi-
tende a ka Nungungulu wa hina,
8 Loye a fenengetileko a matilo hi ma-
refu ya yena,
Loye a longiseleleko a vula ya misa-
ba,
Loye a mahako a *b*yanyi gi kula he-
hla ka *z*itsunga.
9 Yena a nyikako a xihari a kuga ka
xona,
Ni ka mavinyani ya *z*ikunguwe lawo
ma rilako.
10 Yena a nga xalalisiswiko hi ntamo
wa haxi:
Yena a nga tekiko a kuxaxalala hi
milenge ya munhu.
11 Jehova wa teka a kuxalala ha bona
labo ba cabako yena,
A ka labo ba tsumbako kuranzeni ka
wunene ga yena.
12 Dumisa Jehova, O Jerusalema; du-
misa a Nungungulu wa wena, O
Zioni,
Dumisa a Nungungulu wa wena, O
Zioni.
13 Hakuba i tiyisetile a *z*ikwinyaro *z*a
tibati ta wena:
Yena a katekisile a banana ba xikare
ka wena.
14 Yena a mhako a kurula mimbinga-
nweni ya wena;
Yena a tatisako wena hi kunanase-
lwa ka mabele.
15 Yena a rumelako a kuleletela ka ye-
na hehla ka misaba;
A mhaka ya yena yitsutsuma hi ma-
zambu.
16 Yena a nyikako a mbera kwatsi i
woya;
Yena a hangalasako a xibabe ku fa-
nana ni kuma.
17 Yena a hoxako a xibabe kufanana
ni *z*i*k*luwu:
Himani a nga yimako mahlweni ka
xirami xa yena ke?
18 Yena a rumelako a mhaka ya yena,
ni ku nyekisa *z*ona:
Yena a hoxako a mheho ya yena a
kububutsa, ni mati ma kulunga.
19 Yena a kombisileko a mhaka ka Ja-
kobe,
A *z*ilayelo *z*a yena ni *z*iyimiso *z*a ye-
na a ka Israeli.
20 Yena i wa nga mahangi le*z*o ni ka
wihi a mufumo;
Na kwatsi hi *z*iyimiso *z*a yena, bona
a ba tibangi *z*ona.
Dumisani *n*wina Jehova.

LISIMU 148.

1 Dumisani *n*wina Jehova.
Dumisani *n*wina Jehova hi le mati-
lweni:
Katekisani yena le ku*k*lakukeni.
2 Dumisani yena, *n*wen*k*le a tingelosi
ta yena:
Dumisani yena, *n*wen*k*le maban*d*la
yakwe.
3 Dumisani *n*wina, gambo ni hweti:

Dumisani yena *n*wina tinyeleti ta kuwonekela.
4 Dumisani yena, *n*wina matilo ya matilo,
Na *n*wina a mamati laya ma nga le hehla ka matilo.
5 Nga bona ba dumisa a bito ga Jehova;
Hakuba i lo leletela, na *z*ona *z*i wa lo bangiwa.
6 Yena kambe i yimisile bona kala kupinzuka ni kupinzuka,
Yena i mahile a hungu lego gi ta nga kala kuhunza.
7 Dumisani Jehova hi le misabeni,
*N*wina bangunzulume ba bimbi ni kueta kon*k*le;
8 A nzilo ni vula ya mari*b*yana, ni mbera ni kurukurwani;
A mheho ya xihuhuri, a kutatisa a mhaka ya yena.
9 A *z*itsunga ni yon*k*le mitsuri;
A tisinya ti *t*ralako ni ton*k*le tisedare;
10 A *z*ihari ni ton*k*le a tihomu;
A *z*ilo *z*okokakokako ni *z*inyanyani *z*i hahako;
11 A tihosi ta misaba ni bon*k*le banhu;
A tihosana ni bon*k*le balamuli ba misaba;
12 Bon*k*le a majaha ni mibulwa;
A *z*ikosana ni banana.
13 Nga bona ba dumisa a bito ga ka Jehova;
Hakuba a bito ga yena goce gi *k*lakusilweko;
Ni wukosi ga yena gi le hehla ka misaba ni matilo.
14 Na yena hi yena a *k*lakusileko a mhonzo la banhu ba yena,
A kudumisa ka bon*k*le bobasa ba yena;
Bona a banana ba ka Israeli, a banhu ba nga kusuhani ka yena,
Dumisani *n*wina Jehova.

LISIMU 149.

1 Dumisani *n*wina Jehova,
Yimbelelani a ka Jehova a lisimu liswa,
Ni kudumisa ka yena tsombenweni wa ba basileko.
2 Nga Israeli a tsaka a ka yena loye a mahileko yena:
Nga a banana ba ka Zioni ba be ba tsakisilweko a ka Hosi ya*b*ye.
3 Nga bona ba dumisa a bito ga yena le kukineni:
Nga bona ba yimbelela a kudumisa ka hi tingomana ni timbila.
4 Hakuba Jehova wa teka a kuxalaliswa a ka banhu ba yena;
Yena i ta mburisisa a ba koramekileko hi hanyiselelo wa yena.
5 Nga a ba basileko ba kukumuxwa hi wukosi:
Nga bona ba yimbelela a litsako hehla ka mubedi ya*b*ye.
6 Nga a kudumisa ku*k*lakukileko ka Nungungulu ku hi milonwi ya*b*ye,
Ni supado yi *t*rotikileko canjeni ga*b*ye;
7 A ku tsanza a potelelisiso hehla ka mifumo,
Ni peziselelisiso hehla ka banhu;
8 A ku boha a tihosi ta*b*ye hi mangenje,
Ni ba hombe ba*b*ye hi tisinga ta *z*iketse;
9 A kutsanza hehla ka bona a kulamulisisa ku tsalilweko:
A kudzunziwa ba nako bon*k*le bobasa ba yena.
Dumisani *n*wina Jehova.

LISIMU 150.

1 Dumisani *n*wina Jehova.
Dumisani Nungungulu lomo n*d*lwini ya yena ya kubasa:
Dumisani yena lomo mbinganweni wa ntamo wa yena.
2 Dumisani yena hi *z*imaho *z*a yena *z*a ntamo:
Dumisani yena kukotisa hi wukosi ga wukulu ga yena.
3 Dumisani yena *z*i*n*we hi guwa ga punzu;
Dumisani yena hi timbila ni *z*itende.
4 Dumisani yena hi tingomana ni kukina:
Dumisani yena hi wucenje ga tingoti ni makombela.
5 Dumisani yena hi kuvumavuma ka tingoma:
Dumisani yena hi kugidibela ka kudzinzadzinza ka *z*ikulu.
6 Nga a *z*ilo *z*on*k*lelele lezo *z*i na nga ni muhefemulo *z*i dumisa Jehova.
Dumisani *n*wina Jehova.

A MABINGU.

XIPIMO 1.

1 A mabingu ya ka Solomoni a nisa-
nyana wa Davida, a hosi ya ka
Israeli:
2 A kutiba a tibisilelo ni gonziselelo;
A kuklamusa a timhaka ta pimisele-
lo;
3 A kuamukela a kutiba ku anzileko,
Hi ka kululamisisa ni nongametiso
ni kulongetwa;
4 A ku nyika a wucunguhungu ka ti-
nzhumulo,
A ka banhu baswa a kutibisisa ni ku-
longametisisa:
5 Kasi a munhu wa kutibisisa i fela a
kuzwa, ni ku enzelekela zigonzwe-
ni;
Ni lezaku a munhu wa kutibisisa wa
fela a kukangatela a wusungukati
gi longamileko:
6 A kupimisisa a kubingula, ni mati-
mu,
A timhaka ta kutibisisa, ni kuwula
ka tona kufihleleko.
7 A kucaba Jehova hi kusangula ka
kutibisisa;
Kanilezi a xipumbu xa nyenya a ku-
tibisisa ni zigonziselelo.
8 Nisanyana wa mina, zwana a zigo-
nziselelo za dadani wa wena,
U nga tsike a nayo wa mamani wa
wena:
9 Hakuba kona ku taba nzhambanana
wa kungatso wa wuxinji hlokwe-
ni ya wena,
Ni mangenje kolweni wa wena.
10 Nisanyana wa mina, loku a baonhi
ba ku kucetela,
U nga be na ku vumela.
11 Loku bona ba wula, Ngona zinwe
na hina,
Nga hina hi ongozela a nkata;
Nga hina hi vumbama kufihlaleni hi
ba nga hiko na nanzu hi ku nga-
nyawuli:
12 Nga hina hi kwilikwinza bona na ba
hanya kwatsi i Xeole,
A mitsumbu, kwatsi hi bona labo ba
relelako le marinzini;
13 Hi ta kuma yonkle a nhunzu ya ma-
longo;
Hi ta tatisa a tindlu ta hina hi mu-
fulo;
14 U ta klangana a wutsumbu ga wena
ka hina;
Hina honkle hi ta ba ni kwama mu-
nwe:
15 Nisanyana wa mina, u nga fambi we-
na ndleleni zinwe nabo;
Susa a konzo wa wena le ndleleni ya-
bye:
16 Hakuba a mikonzo yabye yi tsutsu-
mela kubiheni,
Na bona ba mahile a xihakla a kuha-
lata a nkata.
17 Hakuba hi ku nga nyawuli a likoka
li andlalilwe
A kuwoneni ni ka xihi a xinyanyani:
18 Ni laba ba ongozela a nkata wa bona
benyi;
Bona ba vumbama hi kufihlilweko
ba sungwa hi wutomi ga bona be-
nyi.
19 Zingaho a tindlela ta bonklelele labo
ba na nga ni mahlomi hi kupanga;
Kona ku teka a wutomi ga benyi ba
kona.
20 A kutibisisa ka bitana kubahungu
le pangweni;
Kona ka tsawutela a gezu ga kona
wutsanweni ga lahandle;
21 Kona kubitana wutsanweni ga ho-
mbe ga gotsobanyano;
Le wuengenweni ga tinyangwa,
Lomo mutini, kona ka tsawutela a ti-
mhaka ta kona:
22 Ku ta longoloka ku kuyini, nwina
tinzhumulo, mu ta renza a wu-
nzhumulo ga nwina ke?
Ni batseketseli ba xalaliswa hi tse-
ketselisiso,
Ni zipumbu zi benga a tibisiso ke?
23 Klelani nwina a peziselelweni wa
mina:
Langutani, mina nzi cela a moya wa
mina hehla ka nwina;
Na mina nzi ta maha ti tibekana a ti-
mhaka ta mina a ka nwina.
24 Hakuba mina nzi bitanileko, nwina
mu alileko;
Nzi nawulutile a canja ga mina, a
nga kona a munhu a katalako:

25 Kanilezi nwina mu hanahanisile gonkle a wusungukati ga mina,
Na mu nga ranzangi na wihi a pezi-selelo wa mina:
26 Minawu nzi ta hleka hi ka siku ga hlokiselelo ya nwina;
Minawu nzi ta tseketsela laha na cawo wa nwina wu tako;
27 Laha a cawo wa nwina wu tako kwatsi i bubutsa,
Ni laha a hlokiselelo ya nwina yi tako kwatsi i xihuhuri xa mheho;
Laha a tikuruxu ni kuketa kutako hehla ka nwina.
28 Zonake bona ba ta bitana a ka mina, kanilezi nzi nga ta hlamula;
Zonake bona ba ta hlota mina hi kupangamisisilweko,
Kanilezi bona ba nga ta nzi kuma mina.
29 Hakuba lezo bona ba bengako a tibisiselelo,
Na ba nga hlawulangi a xicabyo xa Jehova,
30 Bona a ba mahangi na ginwe ga wusungukati ga mina,
Bona ba nyenyile yonkle a peziselelo ya mina;
31 Hikwalaho bona ba taga a mihanzo ya ndlela ya bona benyi,
Na ba hi ba tatisilweko hi gujeguje ga bona benyi.
32 Hakuba a kukungubanyeka ka tinzhumulo ku ta lobisa bona,
Ni ku nga kataleli ka zipumbu ku ta lobisa bona.
33 Kanilezi loye a zwako a ka mina i ta aka kuponeni,
I ta rutisa a nga be na ku caba kubiha.

XIPIMO 2.

1 Nisanyana wa mina, loku wena u ta a amukela a timhaka ta mina,
Ni kubekela a mileletelo ya mina a ka wena;
2 Zingaho akuba u pumunha a ndlebe ya wena a kutibisiseni,
Ni kukangatela a mbilu ya wena kupimisiseni;
3 Ina, loku wena u rila u laba a kuklamuselwa,
Ni kuklakusa a gezu ga wena u laba a kupima;
4 Loku wena u hlota kona kwatsi i siliva,
Ni kuhlota kona kwatsi i tsomba yi fihlilweko:
5 Zonake wena u ta pimisisa hi xicabyo xa ka Jehova,
Ni ku kuma a kutibisisa ka Nungungulu.
6 Hakuba Jehova wa nyika a kutibisisa;
Hi le kanwini ka yena ka huma a kutibisisa ni kupimisisa:
7 Yena a bingeretelelako a kutibisisa kunyawulako ka ba longamileko;
Yena i hi xiklangu xa labo ba fambako hi kulongeta;
8 Lezaku kasi wa fela kurangela a mipfukla ya nongametiso,
Ni kulonzowota a ndlela ya ba basileko ba yena.
9 Zonake wena u ta pimisisa hi kululamisisa ni nongametiso,
Ni kulongama, ina, ni yonklelele a mipfukla yinene.
10 Hakuba a kutibisisa ku ta engena mbilwini ya wena,
Ni wuklari gi ta zumba muhefemulweni wa wena;
11 A kulongetisiswa ku ta rinzela hehla ka wena;
Ni kupimisisa ku ta hlayisa wena:
12 A kuklaklisa wena le ndleleni ya kubiha,
Le ka banhu labo ba wulawulako a zilo za kohlakalo;
13 Labo ba tsikako a mipfukla ya kulongamisisa,
A ku famba le ndleleni ya munyama;
14 Labo ba bumako hi ku maha kubiha,
Ni kuxalaliswa hi kohlakalisiso ya kubiha;
15 Labo ba gombonyekileko tindleleni tabye,
Ba su ku njenjereka a mipfukleni yabye:
16 A kuklaklisa wena a ka wasati wa mupfumba,
Kona a ka yena a wa matiko loye a nga ni timhaka ti lapitako;
17 Loye a tsikako a mungana wa wuswa ga yena,
A kohlwako hi xivumelwano xa Nungungulu wa yena:
18 Hakuba a yindlu ya yena yi conela le kufeni,
Ni mipfuklana ya yena le ka bafileko;
19 A nga kona loye ayako ka yena a ha wuyako kambe,
Ge cima bona a ba kangateli a ka tindlela ta wutomi:

20 Lezaku kasi wena wa fela a ku famba a n*d*leleni ya banhu ba nene,
Ni kuhlayisa a n*d*lela ya ba lulamileko.
21 Hakuba a ba longamileko ba ta aka lomu tikweni.
Ni ba mbeleleko ba ta sala a ka gona.
22 Kanile*z*i a ba kubiha ba ta tse*n*wa lomu tikweni,
Ni bamahlebo ba tsuwulwa a ka gona.

XIPIMO 3.

1 Nisanyana wa mina, u nga ribakelwi a nayo wa mina;
Kanile*z*i nga a mbilu ya wena yi hlayisa a *z*ileletelo *z*a mina:
2 Hakuba a kunabalata ka masiku, ni malembe yu wutomi,
Ni kurula, kona ku ta engetela a ka wena.
3 Nga a wunene ni *z*inene *z*i nga tsiki wena:
Boha kona nha*n*weni ya wena;
Tsala kona timbileni ta mbilu ya wena:
4 *Z*ingaho wena u ta kuma a tomo ni kupimisisa kunene
A kuwoneni ka Nungungulu ni banhu.
5 Tsumba Jehova hi mbilu ya wena yon*k*le.
U nga kegeli kupimeni ka wena *n*winyi:
6 A ka ton*k*le a tin*d*lela ta wena vumela ha yena,
Na i ta luleka a mipfu*k*la ya wena.
7 U nga be na wutibi a mahlweni ya wena *n*winyi;
Caba Jehova, u suka kubiheni:
8 Kona kutaba wutomi lomu misiheni ya wena,
Ni kunara maram*b*yini ya wena.
9 Dzunza Jehova hi nhunzu ya wena,
*Z*i*n*we ni matewula ya kon*k*le a kupfuna ka wena:
10 *Z*ingaho a tin*d*lu ta wena ti ta kubingeretela ti ta tatiswa hi pfuno,
Ni mapipa ya wena ma ta kulunga hi waini gi*s*wa.
11 Nisanyana wa mina, u nga nyenyi a tsayiselelo wa ka Jehova;
Ge ni kukarala hi peziselelo wa yena:
12 Hakuba loye Jehova a mu ranzako wa mu pezisa,
Hambu kona kukota a dadani a nisanyana loye a xalaliswako ha yena.

13 Nditsako a ka munhu loye a kumileko a kutibisisa,
Ni ka munhu loye a kumako a kupimisisa.
14 A ku kuma kona i binzu ku hunza a kubinzula a siliva,
Ni malongo ya kona kuhunza a nzalama yi nyekisilweko.
15 Kona ku hi malongo nguvu a ku hunza a *z*injaninjani:
A ku kona ni xilo lexo wena u nga xi xubako xi nga ringako na kona,
16 A kunabalata ka masiku ku lomo canjeni ga kona ga xinene;
A ka canja ga kona ga xibaba ku kona kufuma ni kudzunziwa.
17 A tin*d*lela ta kona tin*d*lela ta kutangaliswa,
Ni yon*k*le a mipfu*k*la ya kona kurutisa.
18 Kona ku hi a sinya ya wutomi a ka bona labo ba komileko hehla ka kona:
Nditsako a ka bon*k*lelele labo ba gongolako kona.
19 Jehova hi kutibisisa i lo banga a misaba;
Hi kupimisisa i lo yimisa a matilo.
20 Na hi kutibisisa ka yena a kueta ku lo kuheka,
Ni marefu ma donela lahasi a nzokati.
21 Nisanyana wa mina, nga kona ku nga suki le mahlweni ya wena;
Ku hlayisa a kutiba kunene ka kulongetwa:
22 *Z*ingaho kona ku taba a wutomi ka muhefemulo wa wena,
Mbuxinji nha*n*weni ya wena.
23 *Z*onake wena u ta famba le n*d*leleni ya wena hi kuponisilweko,
Ni konzo wa wena a wu nga ta retemuka.
24 Laha wena u e*k*lelako lahasi, wena u nga ta caba:
Ina, wena u ta e*k*lela lahasi, ni wurongo ga wena gi ta tsombela.
25 U nga cabi hi cawo wa xitsuketi,
Ge ni ku hahluka ka bakubiha, laha na kuta:
26 Hakuba Jehova i taba a kutsumba ka wena,
I ta hlayisa a konzo wa wena akuba wu nga tekiwi.
27 U nga koheti a kusasa a ka bona labo ku faneleko,
Laha na ku hi lomo a nta*n*weni wa wena a ku maha kona.

28 U nga wuli ka mu akelwane wa we-
na, Famba, ni kuta kambe,
Na manziko mina nzi ta ku nyika;
Laha wena na u hi *z*i*n*we na *z*ona
wena.
29 U nga mahi a gujeguje ga kubiha u
vukela a mu akelwane wa wena,
Na u wona le*z*aku yena i aka hi ku-
ponisilweko ha wena.
30 U nga holobi na munhu hi lahan*d*le
ka nanzu,
Loku yena a nga mahangi wena na
mhango.
31 U nga hi ni wukuxu wena a munhu
wa kulo,
U nga hlawuli ni yihi ya tin*d*lela ta
yena.
32 Hakuba a kukohlakala ku manyala-
taniso a ka Jehova;
Kanile*z*i a wuxaka ga yena gi *z*i*n*we
ni ba longamileko.
33 Ni kurukatela ka Jehova ku le n*d*l wi-
ni ya ba kubiha;
Kanile*z*i yena i katekisa a kuaka ka
ba balulamileko,
34 Hakunene yena wa tseketsela a ka
ba tseketseli;
Kanile*z*i yena i nyika a wuxinji ka
ba koramekileko.
35 A batibisisako ba taga a tsomba ya
wukosi;
Kanile*z*i a tingana ku taba a *k*laku-
seliso wa ba *z*ipumbu.

XIPIMO 4.

1 Zwana, barisanyana ba mina, A *z*i-
gonziselelo *z*a dadani,
Ni ku katalela a pimiselelisiso:
2 Hakuba mina nzi nyika wena a xigo-
nzo xinene;
U nga tsiki wena a nayo wa mina
3 Hakuba nzi wa hi a nisanyana a ka
dadani wa mina,
Nzi hi mbhugana, nzi hi a ranze-
kako kuwoneni ka mamani wa
mina.
4 Na yena i gonzisile mina, na a te
ngalo ka mina:
Nga a mbilu ya wena yi kangatela a
timhaka ta mina;
Hlayisa a milelctelo ya mina, u ha-
nya;
5 Teka a tibiselelisiso, teka pimisele-
lisiso;
U nga ribakeli, Ge hambu ni kuca-
barela le ka timhaka ta nomu wa
mina;
6 U nga hlongoli kona, kona ku ta ku
lonzowota wena;
Ranza kona, kona ku ta lonzowota
wena.
7 A kutibisisa ku hi xilo xitibekanako,
hikwalaho kuma kutibisisa;
Ina, ni kukuma ka wena kon*k*le ku-
ma a kupimisisa.
8 *K*lakusa kona, na kona ku ta hume-
lelisa wena;
Kona ku ta neha wena kudzunziwe-
ni, laha na wena u angatele kona.
9 Kona ku ta nyika a hlokweni ya we-
na a nzhām*b*yanana wa wuxinji;
A xi*d*lo*d*lo xa wumbhuri kona ku ta
nyika wena.
10 Zwana, O nisanyana wa mina, u amu-
kela a kuwula ka mina;
Ni malembe ya wutomi ga wena ma
taba manyingi.
11 Mina nzi gonzosile wena lomo n*d*le-
leni ya kutibisisa;
Ni rangele wena lomu n*d*leleni ya
kulongametisisa.
12 Laha na wena u fambako, a kuka-
nziyela ka wena ku nga ta manyi-
wa;
Ni laha wena u tsutsumako, wena u
nga retemuka.
13 Komisisa a gonziselelo; nga kona ku
nga suki:
Hlayisa kona; hakuba kona mbuto-
mi ga wena.
14 U nga engeni lomo pfu*k*leni wa ba-
bihileko,
U nga fambi lomu n*d*leleni ya banhu
ba kuonha.
15 Nyenya yona, u nga hunzi hi ka yo-
na;
Hambuka a ka yona, u hunza u fa-
mba.
16 Hakuba bona a ba e*k*leli, saseka bo-
na ku maha kubiha;
Ni kue*k*lela ka*b*ye ku tekilwe, saseka
loku bona ba maha mu*n*we a kuwa.
17 Hakuba bona baga a *z*ibaba *z*a kubi-
hisisa,
Ni kunwa a waini ga wukuxu.
18 Kanile*z*i a n*d*lela ya ba lulamileko yi
kwatsi mayingu ya wuca,
Laya ma woningako hi kuenzeleke-
leneko kala gi maha siku gi mbe-
leleko.
19 A n*d*lela ya bakubiha yi kwatsi mu-
nyama:
Bona a ba kutibi laha ba nga rete-
mukako ha kona.
20 Nisanyana wa mina, ingisa a ka ti-
mhaka ta mina;
Pumunha a n*d*lebe ya wena kuwu-
leni ka mina.

21 Nga tona ti nga suki kuwoneni ka wena;
Hlayisa kona lomo xikari ka mbilu ya wena.
22 Hakuba kona mbutomi a ka labo ba kumileko tona,
Ni kuhanya nyameni yabye yonkle.
23 Hlayisa a mbilu ya wena hi kutsononomitisisa;
Hakuba hi ka yona kuhuma a xinya xa wutomi.
24 Susa kule ni ka wena a nomu wa zidomudomu,
Ni milomu yi kohlakeleko u yi hoxa kule.
25 Nga a mahlo ya wena ma su hutsetse ma cuwuka,
Na nga a tisiyi ta tihlo ga wena ti su cuwuka a mahlweni ti cungeta wena,
26 Maha a kuringana a pfukla wa mikonzo ya wena,
Na nga tonkle a tindlela ta wena ti hi ti yimisilweko.
27 U nga hambuki hi ka ga xinene canja na hi ka ga xibaba:
Susa a konzo wa wena le kubiheni.

XIPIMO 5.

1 Nisanyana wa mina, ingisa a ka kutibisisa ka mina;
Pumunha a ndlebe ya wena kupimisiseni ka mina:
2 Kasi wena wa fela a kulonzowotela a kulongetisiswa,
Lezaku kasi a milomu ya wena yi fela kuhlayisa a kutibisisa.
3 Hakuba a milomu ya sati wa mupfumba yi dona a wulombe,
Ni kanwini ka yena kukulutela kuhunza a mafura:
4 Kanilezi kugumelweni yena wa ketsela kuhunza a kungu,
A kariha kwatsi hi supado yi trotikileko.
5 A mikonzo ya yena yi relela lahasi kufeni;
Ni wukanziyelo ga yena gi komelela le Xeole;
6 Zingaho lezaku yena a nga kumangi a ndlela yi eceneko ya wutomi;
A ndlela ya yena yo guklagukla, na yena a nga yi tibi.
7 Makunu hikwalaho, barisanyana ba mina, ingisa a ka mina,
U nga suki le timhakeni ta nomu wa mina.
8 Susa a tindlela ta wena kule a ka yena,
U ngati kusuhani le libatini la yindlu ya yena;
9 U nga taku wena u nyika a kudzunzwa ka wena a ka banwani,
Ni malembe ya wena a ka batitseku;
10 Ku nga taku a mupfumba a tatiswa hi ntamo wa wena,
Ni ntamo wa wena wu be le ndlwini ka wa matiko,
11 Na wena u rila le kugumeseni ka kugumelwa ka wena,
Laha a nyama ya wena ni miri wa wena wu lobyiswa,
12 Uku, Nzi wa bengela yini a zigonziselelo,
Ni mbilu ya mina yi nyenyile a pezisclelisiso;
13 Ge mina a nzi ingisangi a gezu ga bagonzisi,
Ge ni kupumunha a ndlebe ya mina ka bona labo ba nga wa gonzisile mina!
14 Mina nzi wa hi kusuhani nguvu ni konkle a kubiha
Ni lomo xikari ka tsombano wa hlengeletano.
15 Nwana a mati le tifukweni ta wena nwinyi,
Ni mamati ma kulungako le hlobyeni ya wena nwinyi.
16 Ti wa ta nga a tihlowo ta wena ti hi ti kulungelako lahandle,
Ni micongo ya mati lomo mapangweni ke?
17 Nga wona ma hi ya wena wece,
Ma nga hi ya mupfumba loye a nga zinwe na wena.
18 Nga a tihlowo ta wena ti be ti katekisilweko;
Ni kutsaka le satini wa wuswa ga wena.
19 Kwatsi hi matsune wa mhiti a ranzekako ni trele ya kona yi tengalisako,
Nga a xifuba xa yena xienelisa wena a ka zonkle a zikati;
Na nga wena u be u nwalatilweko xonkle xikati hi kuranza ka yena.
20 Hakuba hi yini u nga ta nga wena, nisanyana wa mina, u be u nwalatilweko hi wasati wa bapfumba,
Ni kuwukarela a xifuba xa bamatiko ke?
21 Hakuba a tindlela ta munhu ti le mahlweni ka mahlo ya Jehova;
Na yena wa kulutela tonkle a tindlela ta yena.
22 A kubiha ka yena nwinyi ku ta teka a wa kubiha,

Na yena i ta komiwa hi tingoti ta kuonha ka yena.
23 Yena i ta kufa hakuba hi ku vumala a *z*igonzo;
Hi kukula ka wupumbu yena i ta su penga.

XIPIMO 6.

1 Nisanyana wa mina, loku wena u maha a *z*inene ka wa akelwane wa wena,
Loku wena u bile a canja ga wena a ka mupfumba;
2 Wena u dembelako hi timhaka ta nomu wa wena,
Wena u tekilwe hi timhaka ta nomu wa wena.
3 Maha le*z*i makunu, nisanyana wa mina, u *k*la*k*lisa a wutsumbu ga wena,
Na u wona le*z*aku wena u tile le canjeni ga wa akelwane wa wena:
Famba, u ya koramisa a wutsumbu ga wena, ni kucabelela a muakelwane wa wena;
4 U nga nyiki a wurongo a ka mahlo ya wena,
Ge ni ku kudzehela hi tisiyi ta wena;
5 *K*la*k*lisa a wutsumbu ga wena kwatsi i *t*rele ya pfun*d*la le canjeni ga muhloti,
Kwatsi xinyanyane le canjeni ga *k*lamu.
6 Famba le ka wusokoti, lolonziwena;
U ya pima hi tin*d*lela ta gona u kuma a kutibisisa:
7 Legi hambule*z*i gi nga hiko na hosi,
A muwoneleli, kutani mufumeli,
8 Ku longisile a kuga ka kona ka laha ximu*n*wini,
Ku hlengeletele a kuga ka kona le xihulweni.
9 Ku ta longoloka ku ku yini na wa ha e*k*lele, nyawulolo ke?
Hi rini u ta nga vuka kue*k*leleni ka wena ke?
10 Kasike mburongo gi tsongwani, wa kudzehela kutsongwani,
Wa ha kozile a man*d*la ya wena kutsongwani u e*k*lela:
11 *Z*ingaho a wusiwana ga wena gi tata ku kota a mupangi,
Ni kulaba ka wena kwatsi hi munhu a hlomileko.
12 A munhu a nga faneliko, a munhu wa *z*igoho,
Hi yena loye a fambako hi nomu wu kohlakeleko;
13 Labo ba tsopetako hi mahlo ya*b*ye, labo ba wulawulako hi mikonzo ya*b*ye,
Labo ba mahako a kucungeta hi titiho ta*b*ye;
14 Hi ka mbilu ya wihi ku nga ni kohlakalisiso,
Loye a hlebako a kubiha hi kusimamisilweko,
Loye a xwanyako a mubango.
15 Hikwalaho a hlokiselelisiso ya yena yi tata hi kutsuketisilweko;
Hi ka xitsuketi yena i ta tso*b*yiwa, ni loko ku nga ta kuba na kucunwa.
16 Laho ku kona a n*k*lanu wa *z*ilo ni xi*n*we le*z*o Jehova a *z*i bengako;
Ina, i n*k*lanu ni *z*imbiri le*z*o *z*i nga manyalataniso a ka yena:
17 A mahlo ya matsanza, ni lirimi la mawunwa,
Ni canja lego gi halatako a nkata wu nga hiko na nanzu;
18 A mbilu leyo yi hlebako a gujeguje ga kubiha,
Mikonzo leyo yi tsutsumelako a ku maha *z*a kukohlakala,
19 A timboni ta mawunwa ti tsawutelako a mawunwa,
Loye a xwanyako a mubango xikari ka bamaka*b*ye.
20 Nisanyana wa mina, hlayisa a kuleletela ka dadani wa wena,
U nga tsiki a nayo wa mamani wa wena:
21 Bohelela kona hi kusimamisilweko hehla ka mbilu ya wena;
Belela kona nha*n*weni ya wena.
22 Laha wena u fambako, kona ku ta rangela wena;
Laha wena u e*k*lelako, kona kuta rinzela hehla ka wena.
Ni laha wena u vukako, kona ku ta wulawula *z*i*n*we na wena.
23 Hakuba a kuleletela i kandiya; ni nayo kuwonekela;
Ni kuhlohloswa hi *z*igonzo i n*d*lela ya wutomi:
24 A ku hlayisa wena ku le ni wasati wo kubiha,
Le ka wucunguhungu ga tirimi ta bamatiko.
25 U nga mbilukeli a wumbhuri ga yena lomu nzeni ka mbilu ya wena,
Ge yena a nga komiwe wena hi tisiyi ta tihlo ga yena.
26 Hakuba hi kota ya wuoswi a munhu wa nehiwa le xipanzeni xa *z*ibaba;

Ni xibayi xa hlota a wutomi ga ma-
longo.
27 A nga kota a munhu a ku teka a nzi-
lo xifubeni xa yena ke,
Ni tinguwo ta yena ti nga bi ti swi-
leko ke?
28 Kutani a nga zi kota a munwe a ku
famba hehla ka makala ya ku hisa
ke,
Ni mikonzo ya yena yi nga cacari ke?
29 Zingaho loye a fambako a ka wasati
wa akelwane naye;
Kani ngwakuyini a kumbako yena a
nga ta kuba a nga bi a pezisilweko.
30 A banhu a ba nyenyi a nkamba, laha
gona na gi yiba
A kucnelisa a wutsumbu ga yena
na a zwile a ndlala:
31 Kanilezi loku a kumilwe, i ta klelise-
la hi ka nklanu ni kumbiri;
Yena i ta nyika yonkle a nhunzu ya
yindlu ya yena.
32 Yena loye a mahako a kubaya ni wa-
sati i haba a kupimisisa:
Loye a mahako a kona a ta nga nga
a lobisile a muhefemulo wa yena
nwinyi.
33 A tipanja ni tingana yena i ta zi ku-
ma;
Ni nzukano ya yena yi nga ta su-
lwa.
34 A wukuxu i zanga ya munhu;
Na yena a nga ta tsika hi siku ga po-
telelisiso.
35 Yena a nga ta katala a ka wihi a
nzhiho;
Ge yena a nga ta humula a enelisi-
lwe,
Hambu wena wa ku nyika a zinyiki-
wo zo tala.

XIPIMO 7.

1 Nisanyana wa mina, hlayisa a ti-
mhaka ta mina,
Beketela a kuleletela ka mina zinwe
na wena.
2 Hlayisa a zileletelo za mina u ta ha-
nya;
Ni nayo wa mina kwatsi i mbhanzo
tihlweni ga wena.
3 Boha kona tinyaleni ta wena;
Tsala ka hehla ka timbila ta mbilu
ya wena.
4 Wula ka kutibisisa wena, Wena u
makweru wa mina;
Ni ku bitana a kupimisisa i nhombe
ya wena:
5 Kasi zona zi fela a ku hlayisa wena
a ka wasati wa mupfumba,
A ka wa matiko loye a nyupetako
hi kuwulawula ka yena.
6 Hakuba le moleni wa yindlu ya mina
Nzi lo cuwuka lahandle hi wutseku
ga mina;
7 Na mina nzi lo wona xikari ka ti-
nzhumulo,
Mina nzi lo hlohlosa xikari ka ba-
swa,
A lijaha li haba ni kupimisisa.
8 A hunzako a tsemakanya a pango
kusuhani ni yena;
Na yena i lo suka a famba le ndlwi-
ni ya yena,
9 A ka pumeni, ni gambyeni ga kupe-
la,
Xikari ka wusiku ni laha munya-
meni.
10 Ni, languta, laho ku lo klangana na-
ye a wasati
Zinwe ni dledlele ga xibayi, ni mbi-
lu ya mbyori.
11 (Yena i na ni bongo ni xikanikani;
A mikonzo ya yena a yi tsami lomo
ndlwini ya yena:
12 Makunu yena i le mapangweni, ma-
kunu i le wutsanweni ga mihlaho,
Na ongozela a labelela ni ka yahi a
mahanzakanya.)
13 Zingaho yena a koma yena, ni kutro-
tra yena,
Na hi ngohe yi nga hiko na tingana
i te ngalo ka yena:
14 A mipahlelo ya minyikelo ya kuhi-
swa yi hi zinwe na mina;
Legi siku mina nzi rihile a zifungo za
mina.
15 Hikwalaho mina nzi lota kuta kinga
wena,
Hi kutsononometisilweko mina nza
hlota a ngohe ya wena, na mina
nzi kumile wena.
16 Nzi andlalele a tsatse ga mina hi ma-
sangu ya kukatiwa,
Zinwe hi tinguwo ta kasila ga le Gi-
pite.
17 Mina nzi nwatsekele a mubedi wa
mina
Hi mure, ni aloese, ni kinamone.
18 Ngonani, nga hina hi teka a kutala
ka hina ka kuranza kala mixweni;
Nga hi tangalisa a wutsumbu ga hi-
na hi liranzo.
19 Hakuba a munhu a nga le kaya;
Yena i fambile a lwenzo la le kule:
20 Yena i tekile a kwama wa mali zi-
nwe na yena;
Yena i ta wuya le kaya laha nwetini
wa hombe.

21 *Zinwe* hi kuwulawula kwatsi nguvu
ka yena i mahisa yena a vumela;
Zinwe kuwulawula kuongako ka milomu
ya yena a su nonohisa a tsimbeketela
yena.
22 Yena a famba a lanzela a tin*dl*ela ta
yena ti hlonganileko,
Kwatsi hi kabi leyo yi yako ku*kl*a*b*yiweni,
Kutani kwatsi hi mu*n*we a raranyilweko
hi tisinga ti nga kululeka
ka *z*ipumbu;
23 Kala a ligalala li *kl*aba li pon*dl*isa a
xibinzi;
Kwatsi hi xinyanyani xi ha*kl*iselako
le ziyweni,
Xi nga *z*i tibi le*z*aku ga wutomi ga
xona.
24 Makunu hikwalaho, barisanyana
ba mina, ingisa a ka mina,
Ni ku katalela a ka timhaka ta nomu
wa mina.
25 Nga ni mbilu ya wena yi nga hambukeli
tin*dl*eleni ta yena;
U nga fambi u penga le mipfu*kl*aneni
ya yena.
26 Hakuba yena i hoxile lahasi a bo tala
ba kubazilweko:
Ina, bon*kl*e ba delweko ba yena tinhenha
to tala.
27 A yin*dl*u ya yena i n*dl*ela ya kuya
le Xeole,
Yi relela yiya lahasi a ka yin*dl*u ya
kufa.

XIPIMO 8.

1 A kutibisisa a kubitani ke,
Ni kupimisisa ka nawuluta a gezu
ga kona ke?
2 Le hehla ka wutsamo gi *kl*akukileko
le n*dl*eleni,
Laha a tin*dl*ela ti *kl*anganako, yena
i yimile;
3 Hi le*kl*elweni ga tinyangwa, hi wuengenweni
ga muti,
A kuengeneni ka tibati, yena wa kanyuluka
a bitana:
4 A ka *n*wina, O babanuna, nza bitana;
Ni gezu ga mina gi ka barisanyana
ba banhu.
5 O *n*wina tinzhumulo, pimisisani a
wu*kl*ari;
Na, *n*wina *z*ipumbu, nga mu hi ni
mbilu yi pimisisako.
6 Ingisani, hakuba mina nzi ta wulawula
a *z*ilo *z*a wukosi;
Ni kuvulula ka milomu ya mina ku
taba *z*ilo *z*inene.
7 Hakuba a nomu wa mina wu ta wulawula
a *z*inene;
A kubihisisa ku hi manyalataniso
milo*n*wini ya mina.
8 Ton*kl*e a timhaka ta nomu wa mina
ti hi kululamisisa;
Laho a ku kona a xilo xi*b*yekeleko
kutani xi kohlakeleko ka tona.
9 Tona ti la su *dl*unya ka ye loye a ti
pimako,
Na ti longamile a ka bona labo ba
kumileko a kutibisisa.
10 Amukela a gonziselelo ya mina, a hi
siliva;
Ni kutibisisa a ku hunza a nzalama
yi hlawulilweko.
11 A kutibisisa i kwatsi a kuhunza a
mapareli;
Ni *z*on*kl*e a *z*ilo le*z*o *z*i xubekako a *z*i
na ku ringaniswa na kona.
12 A kutibisisa ku mahile a ku*kl*ariha a
wutsamo ga mina,
A ku kuma a mano ni kulongetisiswa.
13 A ku caba ka Jehova ku hi kubenga
a kubiha:
A matsanza, ni ku ti kukumuxa, ni
n*dl*ela ya kubiha,
Ni nomu wa kohlakaliso, mina nza
*z*i benga.
14 A wusungukati gi ka mina, ni kutibisisa
ku longamileko:
Mina nzi na ni kupimisisa, nzi na ni
ntamo.
15 Ha mina a tihosi ta fuma,
Ni tihosana tibanyibo ya nongametiso.
16 Ha mina a tihosana ta fumela,
A ba dzunzekileko, bona bon*kl*e a
balamuli ba misaba.
17 Mina nza ba runza bona labo ba ranzako
mina;
Ni labo ba hlotako mina hi ntamo
ba ta nzi kuma.
18 A kufuma ni kudzunzwa ku *z*i*n*we
na mina;
Ina, a pfuno wu nga gawukisiwiko
ni kululamisisa.
19 A mihanzo ya mina njatsi ku hunza
a nzalama, ina, kuhunza a nzalama
yi nyekisilweko;
Ni binzu ga mina kuhunza a siliva
yi langilweko.
20 Mina nzi famba hi n*dl*ela ya kululamisisa,
A xikari ka mipfu*kl*a ya nongametiso;
21 Kasi nza fela a ku maha labo ba ranzako
mina a kuga a tsomba,

Kasi nza fela a ku tatisa a mabako
yabye.
22 Jehova i tekile mina a kusanguleni
ka tindlela ta yena,
Hi mahlweni ka mitiro ya yena ya
kaleloko.
23 Mina nzi wa yimisilwe ku sukela
kupinzukelisweni, ku sukela ku-
sangulisweni,
Hi mahlweni na misaba yi nga se
kuba kona.
24 Laha ku nga wa nga ku nga hi na
kueta, mina nzi wa lo tralwa;
Laha ku nga wa nga hi kona na ti-
hlowo ti velileko hi mati.
25 Hi mahlweni na zitsunga na zi nga
se ku yimisiwa,
Hi mahlweni na mitsuri ya ni nga se
ku humesiwa;
26 Laho a nga se ku mahile ni misaba,
ge kwati,
Ge a hambu a kusangula ka tsuri
wa misaba.
27 Laha a nga wa yimisile a matilo,
mina nzi wa hi laho:
Laha a nga wa yimisile a ranzani
hehla ka ngohe ya kueta,
28 Laha a nga wa mahile a kutiyisa ka
marefu le hehla,
Laha a tihlowo ta kueta ti nga wa
tiyisetilwe,
29 Laha a nyikako a ka bimbi a mbi-
ngano wa gona,
Kasi a mati ma nga hambunyeti a
mileletelo ya yena,
Laha a nga wa belela a ziseketelo za
misaba;
30 Mina nzi wa hi ka yena kwatsi ngwa
nuna wa xitiri;
Mina nzi wa hi kuxalala ka yena ka
masiku wonklelele,
Na nzi tsaka xonkle xikati mahlwe-
ni ka yena,
31 Ni kubuma a misabeni ya kuaka ka
yena;
Ni kuxalala ka mina ku wa hi zinwe
ni barisanyana ba banhu.
32 Makunu hikwalaho, barisanyana ba
mina, zwana a ka mina;
Hakuba ba katekisilwe labo ba hla-
yisako a tindlela ta mina.
33 Zwana a gonziselelo, u ba u tibisisako,
U nga ali kona.
34 I katekisilwe a munhu loye a zwako,
mina,
A rinzelako a masiku wonklelele le
nyangweni ya mina,
A rinzelako le timhanzeni ta tibati
ta mina.
35 Hakuba loye a kumileko mina i ku
mila a wutomi,
I ta kuma a tomo ga ka Jehova.
36 Loye a onhako a vukela mina i go-
hetela a muhefemulo wa yena nwi-
nyi:
Bonkle labo ba bengako mina ba ra-
nza a kufa.

XIPIMO 9.

1 A kutibisisa kuakile a yindlu ya
kona;
Kona ku tsemile a nklanu ni timbiri
a timhanze ta kona:
2 Kona ku dele a zihari za kona; kona
ku vilinganyisile a waini;
Kambe ku bombisile kambe a meza
ya kona:
3 Kona ku rumele a banhwana ba ko-
na;
Kona kubitana le hehla ka wutsamo
gi klakukileko ga muti:
4 Hi mani a nga nzhumulo, nga yena a
hunzulukela leno:
Kwatsi hi ka yena loye nga haba ni
kupimisisa, kona ka wula ka ye-
na,
5 Ngonani, mu taga nwina a zibaba za
mina,
Ni kunwa ni waini legi mina nzi ha-
kaseleko.
6 Tsikani, ma kungatibi, mu hanya;
Ni kufamba hi ndlela ya kupimisisa.
7 Loye a lulekako a batseketseli i te-
kela a wutsumbu ga yena a nzhu-
kano;
Yena loye a kawukako a munhu wa
kubiha i tekela a wutsumbu ga
yena a bawa.
8 U nga kawuki a mutseketseli, a nga
taku a benga wena:
Kawuka a munhu wa kutibisisa, i ta
ku ranza wena.
9 Nyika a zigonzo ka munhu wa kuti-
ba, i ta engetela kutiba:
Gonzisa a munhu a lulamileko, na
yena i ta enzeleka a kugonzeni.
10 A kucaba ka Jehova ku hi kusa-
ngula ka kutibisisa;
Ni kutibisisa Loye wa Kubasa i pi-
miselelisiso.
11 Hakuba ha mina a masiku ya wena
ma ta enzelekiswa,
Ni malembe ya wutomi ga wena ma
ta anziswa.
12 Loku u nga wena u tibisisa, wena u
tibisisela a wutsumbu ga wena;
Ni loku wena u tseketsela, wenawu
wece u ta rwala kona.

13 A wasati wa xipumbu i bongo;
Yena xigwela, a nga tibi ncumo.
14 Yena wa tsama le libatini la yindlu
ya yena,
Xitsanweni wutsanweni gi klakuki-
leko ga muti,
15 A ku bitana a ka bona labo ba hu-
nzako,
Labo ba fambako kwatsi tindleleni
tabye:
16 Himani a nga tibiko, nga yena a hu-
nzulukela leno;
Ni ka yena loye a nga haba ni kupi-
misisa, kona ka wula ka yena,
17 A mati ma yibyilweko ma nanziha,
A zibaba zi gilweko kufihlaleni sa
xalalisa.
18 Kanilezi yena a nga tibi lezaku a ba-
fileko ba kona laho;
Lezaku a barambelweko ba yena ba
le hasi ka Xeole.

XIPIMO 10.

1 A mabingu ya ka Solomoni.
A nisanyana wa kutibisisa i maha
litsako a ka dadani;
Kanilezi a nisanyana wa xipumbu i
nzwalo ka mamani wa yena.
2 A mabako ya kubihisisa a ma bi-
nzuli ncumo;
Kanilezi a kululamisisa a ku klaklisa
le kufeni.
3 Jehova a nga ta vumela a muhefe-
mulo wa a lulamileko wu dawa hi
ndlala;
Kanilezi yena i hoxa kule a kuxu-
ba ka wa kubiha.
4 Yena i maha a xisiwana loye a tira-
ko hi canja ga wudangayi;
Kanilezi a canja ga tsonameto gi
maha a kufuma.
5 Yena loye a tsumbanyiselako laha
ximunwini i nisanyana wa kuti-
bisisa;
Kanilezi yena loye a eklelako laha
xihulweni, loye i nisanyana a wi-
sako a tingana.
6 A zikatekiso zi le hehla ka hloko ya
balulamileko.
Kanilezi a kupanga ku fenengetile a
nomu wa ba kubiha.
7 A kumbuxetelo wa a lulamileko ku
katekiswa;
Kanilezi a bito ga bakubiba gi ta
cuceka.
8 Loye a tibisisako mbilwini i ta amu-
kela a zileletelo;
Kanilezi a wudomudomu ga xipu-
mbu i tawa.
9 Yena loye a fambako hi kukulonga-
mileko i famba hi ka zinene;
Kanilezi loye kohlakalisako a tindlele
ta yena i ta tibyiwa.
10 Yena loye a zunyako hi tihlo i ma-
ha xixaniso;
Kanilezi a zidomudomu sa xipumbu
i tawa.
11 A nomu wa a lulamileko i hlowo ya
mati ya wutomi;
Kanilezi a kupanga ku valile a no-
mu wa kubiha.
12 A libengo li vuxa a kukanetana;
Kanilezi a liranzo li fenengeta sonkle
a zihambunyetiso.
13 A milonwini ya yena loye a nga ni
kuhlohlosisa ka kumiwa a kutibi-
si;
Kanilezi a makloti ma le hlanini wa
yena loye a nga haba a kupimisi-
sa.
14 A banhu ba kutibisisa ba bingerete-
la a mano;
Kanilezi a nomu wa kubiha wu kona
kulobyisweni.
15 A pfuno wa munhu a fumileko wu
hi muti wa yena wu gingisilweko:
A kulobisa a zisiwana mbusiwana
gabye.
16 A tiro wa a lulamileko wu banga a
wutomi;
A kuenzelekelana ka wa kubiha,
mbuonhi.
17 Yena i le ndleleni ya wutomi loye a
celakokota hi lulekelisiso;
Kanilezi loye a nyenyako a pezise-
lelisiso wa hambuka.
18 Yena loye a fihlako a libengo ngwa
milomu ya mawunwa;
Ni loye a wulawulako a xihlebo i
xipumbu.
19 A ka wudlemo ga timhaka laho a
ku labyiwi a zihambunyeto;
Kanilezi loye a komako a milomu
ya yena wa maha hi kutibisisilwe.
20 A lirimi la alulamileko ngwa kwa-
tsi siliva gi langilweko:
A mbilu ya wa kubiha i binzu gi tso-
ngwanyani.
21 A lirimi la a lulamileko li gisetela a
bo tala;
Kanilezi a xipumbu xafa hi kuvula
a kupimisisa.
22 A kukatekisa ka Jehova, kona ku-
banga a kufuma;
Yena a nga engeteli a kuxanisa ka
kona.
23 Kona mafenya ka xipumbu a ku
maha kubihisisa;

Zingaho ni kutibisisa a ka munhu
wa pimiselelisiso.
24 A kucaba ka wa kubiha, ku ta wela
hehla ka yena;
A kuxuba ka a lulamileko ku ta vu-
meliswa.
25 Laha a xihuhuri xi hunzako, a
wa kubiha a nga ta kuba ko-
na;
Kanilezi a ka ba lulamileko ku hi xi-
seketelo xi pinzukelisilweko.
26 Kwatsi i viniga le menweni, ni ku
kwatsi i mosi le mahlweni,
Zingaho a lolo a ka bona labo ba ru-
mako gona.
27 A kucaba ka Jehova ku nabalatisa a
masiku;
Kanilezi a malembe ya wa kubiha
ma ta komanyisiwa.
28 A kutsumba ka a lulamileko ku taba
a litsako;
Kanilezi a xubelelisiso ya wa kubiha
yi ta mbembiswa.
29 A ndlela ya Jehova i kokola ka a lo-
ngamileko;
Kanilezi yona i lobyiselelo a ka bati-
ri ba zigoho.
30 A lulamileko cima a nga ta tsekatse-
kiswa;
Kanilezi a wa kubiha a nga ta aka
lomu tikweni.
31 A nomu wa a lulamileko wu hume-
sela a kutibisisa;
Kanilezi a lirimi la kohlakaliso li ta
tsenwa.
32 A milomu ya a lulamileko ya ku ti-
ba loku ku amukelekako;
Kanilezi a nomu wa a bihileko wula-
wula a kohlakalisiselelo.

XIPIMO 11.

1 A kuringanisa ka mawunwa ku hi
manyalatanisiso a ka Jehova;
Kanilezi a lipimo la nongamo i xala-
liso.
2 Laha a matsanza matako, zonake ku-
ta a tingana;
Kanilezi hi ba tikoramisako ku hi ku-
tibisisa.
3 A longetiselelo wa ba longamileko
wu ta rangela bona;
Kanilezi a kohlakaliseleliso ya ba
hlebisisako yi ta lobisa bona.
4 A kufuma a ku vuni hi sikwini ga
zanga;
Kanilezi a kululamisisa ka klaklisa
le kufeni.
5 A kululamisisa ka a mbeleleko ku ta
luleka ndlela ya yena;
Kanilezi a wa kubiha i tawa hi kubi-
hisisa ka yena.
6 A kululamisisa ka ba longamileko
ku ta klaklisa bona;
Kanilezi a ba hlebisisako ba tekiwa
zigohweni zabye.
7 Laha a munhu wa kubiha afako, a
kuxuba ka yena ku ta mbemba;
Ni kutsumba ka zigoho ka mbembi-
swa.
8 A lulamileko wa klakliswa zikara-
tweni;
Ni wa kubiha ata xikundleni xa ye-
na.
9 Hi nomu wa yena a munhu a nga hi-
ko a wunungungulu i lobisa a mu-
akelwane wa yena;
Kanilezi hi kutibisisa a lulamileko i
ta klakliswa.
10 Laha na ku famba kwatsi hi a lula-
mileko, a muti wa kunengela;
Ni laha loku a bihileko a mbemba,
laho ku kona a kuhlalela.
11 Hi kukatekiswa ka balulamileko mu-
ti wa klakusiwa;
Kanilezi wona wa hoxiwa hi nomu
wa bakubiha.
12 Loye a monyako a muakelwane wa
yena i haba a kutibisisa;
Kanilezi a munhu wa kutibisisa i ru-
tisa a miyela.
13 Loye a fambako a byela a gujeguje
ga timhaka wa vindlula zi fihlele-
ko;
Kanilezi yena loye a kolekileko wa
cibela a timhaka.
14 Laho ku nga hiko kona wa kutibisi-
sa a rangelako, a banhu ba kuwa;
Kanilezi laho ku na nga kona a wu-
dlemo ga wusungukati laho ku
kona a kupona.
15 Loye a tsimbeketelako a mupfumba
i ta lamatwa ha kona;
Kanilezi loye a bengako a tsimbeke-
teliso i ponile.
16 A wasati wa wunene i kangatela a
kudzunziwa;
A banhu ba kupanga ba kuma a ku-
pfuna.
17 A munhu wa titralo i maha kusasa
ka muhefemulo wa yena nwinyi;
Kanilezi yena loye wa lunya i karata
a muhefemulo wa yena nwinyi;
18 A wa kubiha i hola a kurihwa kuko-
hlisako;
Kanilezi loye a xwanyako a kulula-
misisa i na ni ncacazelo wa zinene.
19 Yena loye a tikirelako a kululamisi-
seni i ta ciketela le wutomini;

Ni loye a lanzelelako a kubiha i maha
kona ku hi kufa ka yena *n*winyi.
20 Bona labo ba kohlakeleko mbilwini
hi manyalatanisiso a ka Jehova;
Kanile*z*i a ba kuba hi laba ba mbele-
leko n*d*leleni ya*b*ye ba hi lixalaliso
la yena.
21 Hambule*z*i a canja gi *k*langanako le
canjeni, a munhu wa kubiha a nga
ta kuba a nga be a tsayisilweko;
Kanile*z*i a mbewu ya a lulamileko yi
ta *k*la*k*liswa.
22 Kwatsi hi pera ya nzalâma lomu no-
nhini ya kumba,
*Z*ingaho a wasati wa mburi loye a
nga a kulongamisisa.
23 A kuxuba ka a lulamileko kusasa
ntsena;
Kanile*z*i a mbilukelisiso ya wa ku-
biha tizanga.
24 Laho ku kona ku hangalakileko, ka-
sike ka ha engetelana kuenzeleka;
Ni laho ku kona a tsimbetelako ku
hunza loku kufaneleko, kanile*z*i
kona ku cela wusiwana.
25 A muhefemulo wa cihano wu ta
pfuniswa;
Ni loye a tsakamisako i ta tsakami-
sela a wutsumbu ga yena kambe.
26 Yena loye a beletelako a mbewu, ni
banhu ba rukatela yena;
Kanile*z*i a kukatekiswa ku taba hehla
ka hloko ya yena a xabisako yona.
27 Yena loye hi ntamo a hlotako a ku-
sasa i hlota a tomo;
Kanile*z*i yena loye a hlotako a kubi-
ha, ku tata ka yena.
28 Yena loye a tsumbako a kufumeni i
tawa;
Kanile*z*i a lulamileko i ta bombiswa
kwatsi i *k*luka go nyuka.
29 Yena loye a karatako a yin*d*lu ya
yena *n*winyi i taga a tsomba ya
mheho;
Ni xipumbu xi taba a nanza ka loye
a tibisisako mbilwini.
30 A mihanzo ya a lulamileko i mha-
nzo wa wutomi;
Yena loye a lulamileko wa ponisa a
mihefemulo.
31 Languta, a lulamileko i ta ncacaze-
lwa laha misabeni;
Ku talisile kuyini a kubiha ni cionho!

XIPIMO 12.

1 Loye a ranzako a kululekiwa i ra-
nza a kutibisisa;
Kanile*z*i loye a bengako a peziselelo
u hi xibanza.
2 A munhu nene i ta kangatela a tomo
ga ka Jehova;
Kanile*z*i a munhu wa gujeguje ga
kubiha i ta koneka.
3 A munhu a nga ta yimisiwa hi ku-
biha;
Kanile*z*i a mutsu wa a lulamileko
wu nga ta tsekatsekiswa.
4 A wasati a faneleko mbukosi ga nu-
na wa yena;
Kanile*z*i yena loye a mahako a tinga-
na ku kwatsi a cucekeliso mara-
m*b*yini ya yena.
5 A kualakanya ka a lulamileko ku
nongamo;
Kanile*z*i a *z*ikungo za wa kubiha *z*i
kohliso.
6 A timhaka ta wa kubiha ti ongosela
a nkata;
Kanile*z*i a nomu wa balulamileko
wu ta *k*la*k*lisa bona.
7 Ni bakubiha ba hoxilwe, a ba kona;
Kanile*z*i yin*d*lu ya a lulamileko yi
ta yima.
8 A munhi i ta leletelwa kukotisa hi
kutiba ka yena;
Kanile*z*i loye wa mbilu ya kohlakalo
i ta nyenyiwa.
9 Ngwatsi loye a dzunziwako kutso-
ngwani, na a hi ni nanza,
Ku hunza loye a dzunzako a wutsu-
mbu ga yena, na a vumala ni xi-
baba.
10 A munhu a lulamileko wa celakota
hi wutomi ga xifuyo xa yena;
Kanile*z*i a ti*t*ralo ti olobanileko ta
munhu wa kubiha ti lunya.
11 Yena loye a rimako a simu ya yena
i ta kuma *z*ibaba *z*o tala;
Kanile*z*i loye a lanzelako a banhu
ba nga nyawuliko i haba kupi-
ma.
12 A munhu wa kubiha wa xiba likoka
la banhu ba kubiha;
Kanile*z*i a mutsu wa a lulamileko
wu *t*rala a mihanzo;
13 A ka *z*ihanyetisiso *z*a milomu i *z*iyo
ka munhu wa kubiha;
Kanile*z*i a lulamileko i ta huma *z*ika-
ratweni.
14 A munhu i ta eneliswa hi kusasa hi
mihanzo yi humako hi le no*n*wini
wa yena;
Ni *z*imaho *z*a man*d*la ya munhu *z*i ta
*k*leliselwa a ka yena.
15 A n*d*lela ya xipumbu yi longamile
mahlweni ya yena *n*winyi;
Kanile*z*i loye a tibisako wa ingisa a
ka wusungukati.

16 A kuvunjukelana ka xipumbu ka
kutibyiwa hi xilokuloku;
Kanilezi a munhu wa kuklariha wa
fihla a tingana.
17 Yena loye a tsawutelako a zinene
wa kombisa a kululamisisa;
Kanilezi a kustumunyu wa ma wu-
nwa, wa kohlisa.
18 Laho ku kona labo ba wulawulako
hi kuklotisilweko kufanana ni su-
pado yi voroketako;
Kanilezi a lirimi la a tibisisako li hi
wutomi.
19 A milomu ya zinene yi ta yimisiwa
kala kupinzuka;
Kanilezi a lirimi la mawunwa nya
xikatanyana.
20 A kukohlisa ku kona a mbilwini ya
bona labo ba hlebako a xikungo
xo biha;
Kanilezi ka zikungo za kurula ku
kona litsako.
21 Laho a ku kona a kuonhakala ku ta
ngata a ka a lulamileko;
Kanilezi a wa kubiha i ta tatiswa hi
kubiha.
22 A milomu ya mawunwa manyalata-
nisiso a ka Jehova;
Kanilezi bona labo ba mahako a zi-
nene ba hi lixalaliso lakwe.
23 A munhu wa kuklariha wa fihla a
kutibisa;
Kanilezi a mbilu ya xipumbu yi ba-
hungu hi wupupulu.
24 A canja ga wa tsonameto gi ta rwa-
la a nayo;
Kanilezi a lolo gi ta bekwa lahasi
ka mikinyabezo.
25 A kubinza lomu mbilwini ya munhu
ku maha ku petseka;
Kanilezi a mhaka yatsi yi maha yo-
na yi tsaka.
26 A lulamileko murangeli ka wa ake-
lwane wa yena;
Kanilezi a ndlela ya wa kubiha yi
maha bona a hambuka.
27 A munhu wa kunonoka a nga wo-
ci lezo a zi tekileko le kuhlote-
ni;
Kanilezi a malongo ya nhunzu ya
banhu ma ka a tsononomatako.
28 Ka ndlela ya kululamisisa ku hi wu-
tomi;
Ni pfukla wa ndlela ya kona a ku
kona a kufa.

XIPIMO 13.

1 A nisanyana a tibisisako wazwa a
gonziselelo ya dadani wa yena;
Kanilezi a mutseketseli a ngazwi a
kukawuka.
2 A munhu i taga a kusasa hi miha-
nzo ya lomo nonwini wa yena;
Kanilezi a muhefemulo wa a hlebisi-
sako wu taga a kupanga.
3 Yena loye a rangelako a nomu wa
yena wa hlayisa a wutomi;
Kanilezi loye a vululako a xinwha-
nwha a nomu wa yena i ta ba ni
lobyiselelo.
4 A muhefemulo wa lolo wa xuba, wu
nga zi kumi ncumo;
Kanilezi a muhefemulo wu tsonono-
metako wu ta pfuniswa.
5 A munhu a lulamileko wa benga a
mawunwa;
Kanilezi a munhu wa kubiha mbu
lolo, na a koyamiswa tingana.
6 A kululama ka rangela yena a lula-
mileko ndleleni;
Kanilezi a kubihisisa ka hoxa a muo-
nhi.
7 Ku kona loye a mahako a wutsu-
mbu ga yena kufuma, kasike na
a nga hi na ncumo:
Ku kona loye a mahako a wutsu-
mbu ga yena wusiwana, kasike
na a fumile ka hombe.
8 A nzhiho wa wutomi ga munhu hi
kufuma ka yena;
Kanilezi a xisiwana a xizwi ni ku-
dzukisiwa.
9 A kuwonekela ka a lulamileko ku
li tsako;
Kanilezi a kandiya ya wa kubiha yi
ta timiwa.
10 Hi matsanza ka suta a kukanetana
koce;
Kanilezi hi wusungukati ku kona
ginene mbutibisisi.
11 A kufuma loku ku kunwako hi ku
nga nyawuli, ku ta nyamalala;
Kanilezi yena loye a hlengeletelako hi
kupangama, i taba ni kuenzeleka.
12 A kutsumba kunonokako ku maha
a mbilu yi babya;
Kanilezi laha a kuxuba ku talo, ko-
na i sinya ya wutomi.
13 Loye a monyako a mhaka i neha a
kulobyiswa ka wutsumbu ga yena;
Kanilezi loye a cabako a kuleletela i
ta ncacazeliwa.
14 A nawo wa a tibisako i hlowo ya
wutomi,
Lezaku a munwe a nga suka a pa-
nyeni ga kufa.
15 A pimisiselelo wunene wu nyika a
tomo;

Kanilezi a ndlela ye muhambunyeti
ya karata.
16 Bonklelele a banhu ba kuklariha ba
tira hi kutibisisa;
Kanilezi a xipumbu xi byabyatsa a
wupupulu wa xona,
17 A tsumi wa kubiha wu wela kubi-
heni;
Kanilezi a tsukano wu kolekileko
mbu tomi.
18 A wusiwana ni tingana zi taba a ka
yena loye a alako a kululekwa;
Kanilezi yena loye a celako kota hi
peziselelo i ta dzunziwa.
19 A kuxuba ku mbetisilweko ka na-
nziha muhefemulweni;
Kanilezi kona manyalataniso a ka
zipumbu a ku suka kubiheni.
20 Famba zinwe ni banhu ba tibisisako,
wenawu u taba u tibisisako;
Kanilezi a wungana hi zipumbû u ta
lamatwa ha gona.
21 A kubiha ku lanzela a baonhi;
Kanilezi a wa kululama i ta klelise-
lwa hi kusasa.
22 A munhu wo nene wa siya a tsomba
ya yena a ka banana ba banana;
Ni kufuma ka wa kubiha ku binge-
retelelwe a lulamileko.
23 A kuga ko tala ku le xirinweni xa
zisiwana;
Kanilezi ku kona labo ba lobyisilwe-
ko hi kota ya ku nga longametisi.
24 Loye a tsikako mhika ya yena i be-
nga a nisanyana wa yena;
Kanilezi loye a ranzako yena a tsayi-
sako yena zinwani zikati.
25 A lulamileko wa ga a kala a xurisa
a muhefemulo wa yena;
Kanilezi xingwengwe xa wa kubiha
xi ta vumala.

XIPIMO 14.

1 Bonklelele a babasati ba tibisisako
ba aka a tindlu tabye;
Kanilezi a xipumbu xa yi tsuwula hi
mandla ya yena.
2 Yena loye a fambako hi longameti-
selelo wa yena wa caba Jehova;
Kanilezi yena loye a koblakeleko hi
tindlela ta yena wa nyenya yena.
3 A ka nomu wa xipumbu i nhonga ya
matsanza ya yena;
Kanilezi a milomu ya balulamileko
yi ta lonzowota bona.
4 Laho ku nga hiko kona a tikabi, a ra-
nga gi basile;
Kanilezi a kuenzelekelana ko tala ku
mahiwa hi ntamo wa kabi.
5 A kustumunyu a kolekileko a nga ta
hemba wuna;
Kanilezi a kustumunyu wa mawu-
nwa i tsawutela mawunwa.
6 A mutseketseli wa hlota a kutibisa, a
nga kumi kona;
Kanilezi a kutibisa a kukali ka yena
loye a nga ni kupimisisa.
7 Yana a kubakoneni ka munhu wa
xipumbu,
Na wena u nga ta kuma a ka yena a
milomu ya kutibisisa.
8 A kutibisisa ka a klarihileko hi kupi-
misisa a ndlela ya yena;
Kanilezi a wupumbu ga mapupulu
kukohlisa.
9 A munyikelo wa a hambukileko wu
tseketsela a zipumbu;
Kanilezi xikari ka balongamileko ku
kona a wunene kwatsi.
10 A mbilu ya tiba a kubabisisa ka yona
nwinyi;
Ni mupfumba a nga na kuengena zi-
nwe ni kutsaka ka yona.
11 A yindlu ya wa kubiha yi ta hoxi-
wa;
Kanilezi a tenta ga a longamileko gi
ta bombiswa.
12 Laho ku kona a ndlela yi nge kwatsi
kusasa a ka munhu;
Kanilezi a kugumelwa ka yona i ndle-
la ya kufa.
13 Hambu kona kuhlekeni a mbilu ya
xaniseka;
Ni kugumelwa ka kutsaka hi kubi-
nza.
14 A mukleleli wa le nzako hi mbilwini
i ta tatiswa hi tindlela ta yena nwi-
nyi;
A munhu wa kasasa i ta eneliswa hi
ka yena a wutsumbu.
15 Ni nzhumulo ya kolwa a timhaka to-
nklelele;
Kanilezi a munhu a klarihileko wa
cuwuka kwatsi kufambeni ka ye-
na.
16 A munhu wa kutibisa wa caba, a su-
ka kubiheni;
Kanilezi a xipumbu xa maha a ka
wutsumbu ga xona a kuhulukela,
na xi tiyisisa.
17 Yena loye a nga ni xizangazangani i
ta maha hi kupupulutilweko;
A munhu wa gujeguje ga kubiha wa
bengiwa.
18 A tinzhumulo ti taga a tsomba ya
wupupulu;
Kanilezi a baklarihileko ba bombisi-
lwe hi kutibisisa.

19 A kubiha ku korama lahasi a mahlweni ka kusasa;
Ni wa kubiha, le nyangweni ya a lulamileko.
20 A xisiwana xi bengiwa hi yena wa akelwane wa xona;
Kanilezi a fumileko i na ni maxaka yo tala.
21 Loye a nyenyako a wa akelwane wa yena wa onha;
Kanilezi yena loye a hawukelako a zisiwana, li tsako a ka yena.
22 Kasi a ba hambukangi labo ba kucetako a kubiha ke?
Kanilezi a titralo ni zinene zi taba a ka bona labo ba kucetelako a kusasa.
23 A ka konkle a kupangama ku kona a binzu;
Kanilezi a kuwulawula ka milomu kubanga wusiwana goce.
24 A kubombiswa ka batibisako ku kufuma ka bona;
Kanilezi a wupupulu ga zipumbu gi tingana toce.
25 A mboni ya zinene yi klaklisa a mihefemulo;
Kanilezi loye a tsawutelako a mawunwa i sungwa hi kukohlisa.
26 A ku mu cabeni Jehova ku kona a kutsumba ku tiyileko;
Ni banana ba taba ni wutsamo ga wucabelo.
27 A kucaba ka Jehova i ku hlowo ya wutomi,
Kasi a munwe wa fela a kusuka le panyeni ga kufa.
28 A ka wudlemo ga banhu mbukosi ga hosi;
Kanilezi kulabyiweni ka banhu i lobyiselelo wa hosana.
29 Yena loye a nonokako kuzangara ngwa pimiselelo ya hombe;
Kanilezi a nga ni moya wa xihakla i kukumuxa wupumbu.
30 A mbilu ya kurula makloti mbu tomi ga nyama;
Kanilezi a wukuxu i cucekeliselelo wa marambu.
31 Yena loye a tsimbeketako a zisiwana i rukatela a Mumahi wa yena;
Kanilezi yena loye a na nga ni titralo ka bavumalako i dzunza yena.
32 A wa kubiha i hoxiwa lahasi ku maheni ka yena ka kubiha;
Kanilezi a lulamileko i na ni wucabelo le kufeni ka yena.
33 A kutibisisa ka humula lomu mbilwini ya yena loye a nga ni kupimisisa;
Kanilezi lezo si nga lomo nzeni ka zipumbu za ta maha ku tibyiwa.
34 A kulamisisa ka klakusa a mufumo;
Kanilezi a kuonha kurukatela ni ka bahi a banhu.
35 A tomo ga hosi gi ngomama ni na a lego gi mahako hi tibisisileko;
Kanilezi a zanga ya yona yi ta vukela loye a mahako tingana.

XIPIMO 15.

1 A hlamulo wu olobileko wu rengisa a zanga;
Kanilezi lezi a mhaka yo panza wuxezi yi vundlula a zanga.
2 A lirimi la wa mano li tsawutela a kutiba kwatsanyana;
Kanilezi a nomu wa zipumbu wu halata zi nga nyawuliko.
3 A mahlo ya ka Jehova ma wutsanweni gonklelele,
A rinzile hehla ka kubiha ni kusasa.
4 A lirimi li rengileko i sinya ya wutomi;
Kanilezi a kohlakalisiso laho ku kona a kutsobyiwa ka moya.
5 A xipumbu xa nyenya a kululeka ka dadani wa yena;
Kanilezi yena loye a katalelako hi kupezisiwa wa kuma a wuklari.
6 Le ndlwini ya a lulamileko ku kona tsomba ya hombe;
Kanilezi a kuhola ka wa kubiha zikarato.
7 A milomu ya wa mano ya nyenya a kutiba;
Kanilezi a mbilu ya xipumbu a yi mahi zakungaho.
8 A mupahlelo wa kubiha yi manyalataniso a ka Jehova;
Kanilezi a mukombelo wa a lulamileko i xalaliso wa yena.
9 A ndlela ya wa kubiha yi manyalataniso a ka Jehova;
Kanilezi yena i ranza loye a lanzelako a kululama.
10 Laho ku kona a lulekelisiso wu bayisisako a ka loye a tsikileko a ndlela;
Ni ka loye a bengako a kupezisiwa i ta kufa.
11 A Xeole ni Abaddoni ku le mahlweni ka Jehova;
Ku ta longoloka ku kuyini zonake a ka timbilu ta banana ba banhu!
12 A mutseketseli a nga ranzi akuba a kawukiwa;

Yena a nga ta kuya ka a tibisisako.
13 A mbilu yi tsakako yi maha a ngohe
yi ku *n*walati;
Kanile*z*i hi kuxaniseka ka mbilu mo-
ya wu be wutso*b*yilweko.
14 A mbilu ya yena loye a na nga ni
kupimisisa yi hlota kutiba;
Kanile*z*i a nomu wa *z*ipumbu wa ge-
la wupupulwini.
15 Won*k*le a masiku ya a hlokisilweko
njo biha;
Yena loye a nga ni mbilu yi xalele-
ko wa su simamisa a buza.
16 Gatsi a wutsongo, lego gi nga ni ku-
caba ka Jehova,
Ku hunza a pfuno wa hombe lowo
wu nga ni tikarato.
17 Gatsi a kuga ga matsawu, loku ku
nga ku hi ni liranzo,
Ku hunza a kabi yi nonileko ni li-
bengo laho.
18 A munhu wa cizangazangani i vu-
njukelisa a kukanetisana;
Kanile*z*i loye a nonokako a kuzanga-
ra i rengisa a kukanetana.
19 A n*d*lela ya lolo kwatsi libingo la
mizwa;
Kanile*z*i a pfu*k*la wa a longamileko
wu maha gonzo ga hombe.
20 A nisanyana a tibisisako i maha a
dadani a litsako;
Kanile*z*i wa xipumbu i nyenya a
mamani wa yena.
21 A wupumbu li tsako a ka yena lo-
ye a nga haba a kutiba;
Kanile*z*i a munhu wa kupimisisa wa
ku maha nunametiso kufambeni
ka yena.
22 Laha ku nga hiko kona a wusungu-
kati, a *z*ikungo *z*a ku wiswa a ti-
ngana;
Kanile*z*i hi ka wu*d*lemo ga wusu-
ngukati laho ku kona ku yimisi-
wa.
23 A munhu i na ni litsako hi kuhlamu-
leni ka nomu wa yena;
A mhaka hi xikati xi faneleko, yi
sasekisa kuyini!
24 A ka a tibisisako a n*d*lela ya wutomi
yo ranga le hehla,
Kasi wa fela ku suka le Xeole lahasi.
25 Jehova i ta tsuwula a yin*d*lu ya wa
matsanza;
Kanile*z*i i ta tiyisa a mbingano wa
noni.
26 A gujeguje ga kubiha gi hi manya-
latanisо a ka Jehova;
Kanile*z*i a timhaka tinene ti hlaze-
kile.
27 Yena loye a nga ni mahlomi kupi-
nzula i karata a yin*d*lu ya yena
*n*winyi;
Kanile*z*i yena loye a bengako a kuka-
labela i ta hanya.
28 A mbilu ya a lulamileko yi gonza a
kuhlamula;
Kanile*z*i a nomu wa wa kubiha wu
halata a *z*ilo *z*a kubiha.
29 Jehova i le kule a ka wa kubiha;
Kanile*z*i yena wazwa a mukombelo
wa a lulamileko.
30 A kuwonekela ka mahlo ku tsakisa a
mbilu;
A mahungu yo saseka ma kulukisa
a marambu.
31 A n*d*lebe leyo yi zwako a ka pezise-
lelo wa wutomi
Yi ta tsama xikari ka tibako.
32 Yena loye a alako a kululekiwa i
nyenya a muhefemulo wa yena
*n*winyi;
Kanile*z*i yena loye a zwako a kuka-
wuka i teka a kupimisisa.
33 A kucaba ka Jehova ku kugonzisele-
lo ka ku tibiba;
Hi mahlweni ka kudzunziwa kuya
a kukoramisisa.

XIPIMO 16.

1 A mano ya mbilu ma longoloka ma
hi ya banhu;
Kanile*z*i a hlamulo wa lirimi wu ta-
hi le ka Jehova.
2 Ton*k*le a tin*d*lela ta munhu ti hlaze-
kile kuwoneni ka yena *n*winyi;
Kanile*z*i Jehova wa ringanisa a mo-
ya.
3 Nyikela a mitiro ya wena a ka Je-
hova,
Ni kuxuba ka wena ku ta yimisiwa.
4 Jehova i mahile a *z*ilo son*k*lelele a
kugumelwa ka *z*onawu *z*oce;
Ina, hambu wa kubiha masikwini
ya kubiha.
5 Bon*k*lelele labo ba na nga ni matsa-
nza mbilwini ba hi manyalatiso a
ka Jehova:
Hambuloko a canja gi *k*langana hi
ka canja, yena a nga ta kuba a
nga tsayiswangiko.
6 Hi ti*t*ralo ni *z*inene a kugoha ku ri-
helwe;
Na hi kucaba ka Jehova a banhu ba
suka kubiheni.
7 Laha a tin*d*lela ta munhu ti xalali-
sako Jehova,
Yena i maha ni balala ba yena aku-
ba ba hi ni kurula *z*i*n*we na yena.

8 Zatsi a zitsongwane, lezi zi nga ni
kululamisisa,
Ku hunza a binzu ga hombe gi nga
hiko na nongametiso.
9 A mbilu ya munhu yi kucetela a ti-
ndlela ta yena;
Kanilezi Jehova a lulekako a wuka-
nziyelo ga yena.
10 A wulawulelo go saseka gi le milo-
nwini ya hosi;
A nomu wa yena wu nga ta hambu-
nyeta le kulamuleni.
11 A xiringaniso ni lipimo lo lulama zi
ka Jehova;
Konkle a kubinza ka kwama ku hi
tiro wa yena.
12 Kona ku hi manyala a ka tihosi a ku
maha a kubiha;
Hakuba a xitsamo xa wukosi xi yi-
misilwe hi kululama.
13 A milomu yi lulamileko yi hi lixala-
liso la tihosi;
Na tona ti ranza yena loye a wula-
wulako a kulongama.
14 A zanga ya hosi yi kwatsi mitsuka-
no ya kufa;
Kanilezi a munhu wa kutiba i ta re-
ngisa kona.
15 A kuwonekela ka ngohe ya hosi ku
hi wutomi:
Ni tomo ga yena gi kwatsi marefu
ya vula ya kugumesa.
16 Zatsi nguvu a ku kuma kutiba ku
hunza ku kuma a nzalama!
Ina, a ku kuma kupima zatsi ku la-
ngwa ku hunza a siliva.
17 A gonzo ga a longamileko gi hi ku
suka le kubiheni:
Yena loye a hlayisako a ndlela ya
yena i lonzowota a muhefemulo
wa yena.
18 A matsanza ma famba mahlweni ka
kulobyisiwa,
Ni moya wa ku tikukuxa a mahlwe-
ni ka kuwa.
19 Zatsi kuba ni moya wu koramekile-
ko zinwe ni wusiwana,
Ku hunza akuba wu abelana a mu-
pango zinwe ni ba matsanza.
20 Loye a celako kota hi ka mhaka i ta
kuma zinene;
Ni loye a tsumbako a ka Jehova,
litsako ka yena.
21 A tibako mbilwini i ta bitanwa a
kuklariha;
Ni kutsombela ka milomu kuenze-
lekisa a zigonzo.
22 A kupima i hlowo ya mati ya wuto-
mi a ka yena loye a nga nako;
Kanilezi a lulekeleliso wa zipumbu
mbupumbu gabye.
23 A mbilu ya a tibako yi gonzisa a
nomu wa yena,
Ni kuengetela a gonziselo milonwini
ya yena.
24 A timhaka tinene ti kwatsi xihahla
xa wulombe,
Titsombela muhefemulweni, ni wu-
tomi marambyini.
25 Laho ku kona a ndlela leyi yi nge
kwatsi kulongama ka munhu.
Kanilezi a kugumelwa ka yona hi
tindlela ta kufa.
26 A mahlomi ya manhu a pangamile-
ko i ti pangamela ga yena;
Hakuba a nomu wa yena wu mu
kucetela lezo.
27 A munhu a nga faneliko i hohlotela
a kohlakalo;
A milonwini ya yena ku kwatsi i
nzilo wu cukwamisako.
28 A munhu wa kohlakala i hangalasa
gafe a timholoba;
Ni nyamahlebo wa hambanyisa a
bangana ba hombe.
29 A munhu wa tiklura i lapita a mua-
kelwane wa yena,
Ni ku rangela yena lomo ndleleni
leyo yi nga sasekangiko.
30 Yena loye a valako a mahlo ya ye-
na, i pola a zilo za kohlakalo:
Yena loye a gandletelako a milomu
ya yena i neha kubiha ku ta ma-
heko.
31 A hloko ya wuvu gi xidlodlo xa wu-
kosi;
Xona xi ta kumiwa le ndleleni ya
kululamisisa.
32 Loye a nonokako a kuzangara ngwa-
tsi ku hunza a nhenha;
Loye a fumelako a moya wakwe, ku
hunza loye a tekileko a muti.
33 A blolo yi hlahlubyilwe marumbyini;
Kanilezi loyi a bekako kona konkle
hi Nungungulu Jehova.

XIPIMO 17.

1 Njatsi a nhama yi omileko, leyi yi
nga zinwe ni rutiselelo,
A ku hunza a yindlu leyo yi teleko
kubuza na ku hi kona timholoba.
2 A nanza lego gi mahako hi kutibisi-
lweko gi ta fumela a nisanyana
loye a mahako a tingana,
Na a ta kuba ni xiabelo xa tsomba
xikari ka bamakabye.
3 A mbita yi nyekiseleko nja siliva, ni
nzhimbo ngwa nzalama;

Kanilezi Jehova i hlola a timbilu.
4 A wa ku maha kubiha i nyika ku
celakota a ka milomu ya kubiha;
A muhembi i nyika a ndlebe ka lirimi
li kohlakalisako.
5 Loye a tseketselako a zisiwana i rukatela
a Mumahi wa yena;
Na yena loye a tsakako le hlokiselelweni
a nga ta kuba a nga be a tsayisilweko.
6 A banana ba banana ba hi xidlodlo
ya zikosana;
Ni wukosi ga banana gi hi badadani
babye,
7 A kuwulawula ku longamileko a ku
mahi a xipumbu;
Mbu tsongo ga kuyini a milomu ya
mawunwa a hosana.
8 A kalabelo wu kwatsi i ribye ga malongo
a mahlweni ya yena loye a
na nga nako;
Kani hikwihi laho kuhunzulukelako
kona, ka vuvumiswa.
9 Yena loye a fihlako a zihambunyetiso
i hlota a liranzo;
Kanilezi loye a vuxelako a mahungu
i abanyisana ni bangana ba hombe.
10 A kukawukwa ku engena ku nyupela
a ka yena loye a nga ni kupimisisa
Ku hunza a zana ga timbirimbi a ka
xipumbu.
11 A munhu wa kubiha i hlota a hlubukelisiso
woce;
Hikwalaho a tsukano wa lunya wu
ta rumelwa a ka yena.
12 Nga a bera a gi nyemuselweko a
xiberana xa gona gi klangana ni
munhu,
Ku hunza a xipumbu wupumbyini
ga xona.
13 Loye a kleliselako a kubiha hi kusasa,
A kubiha ku nga ta suka lomo ndlwini
ya yena.
14 A kusangula ka tiholoba ku kwatsi
i loku a munhu a tsika mati ma
halaka:
Hikwalaho tsikani a kukanetana, hi
mahlweni na ku nga se kuba kona
a kuholoba.
15 Yena loye a basisako a wa kubiha,
na yena loye a konako a lulamileko,
Bona bonkle ba fanana manyalatani-
so a ka Jehova.
16 Ngahilezo kasike laho ku kona a
tsengo lomo canjeni ga xipumbu
a ku xaba a kutiba ke,
Na u wona lezaku yena i haba a kupima
ke?
17 A mungana wa ranzeka a ka xonkle
xikati;
Ni nakulobye i tralelwe kukanetaneni.
18 A munhu a nga haba a kupima waba
a mandla,
Ni ku maha a xiwonelo kubakoneni
ka muakelwane wa yena.
19 Yena i ranza zihambunyetiso loye a
ranzako a timholoba:
Loye a vululako nguvu a nyangwa
ya yena i hlota kulobyiswa.
20 Yena loye nga ni mbilu ya zidomudomu
a kumi zinene;
Na yena loye a nga ni mbilu ya kukohlakala
i wela kuonheni.
21 Yena loye a tralo a xipumbu i ti
mahele kona ka xixaniso xakwe;
A dadani wa xipumbu a nga kutsaka.
22 A mbilu yi tsakisako i muri wu nene;
Kanilezi a moya wu tsobekileko wu
omisa a marambu.
23 A wa kubiha i amukela a makalaba
ya xifuba xa yena,
A kuhambukisa a ndlela ya nongametiso.
24 A kutiba ku le mahlweni ka yena
loye a nga ni kupima;
Kanilezi a mahlo ya xipumbu ma le
magumelweni ya misaba.
25 A nisanyana wa xipumbu i tseku ka
dadani wa yena,
I babiselelo a ka yena loye a treleko
yena.
26 Kambe a kutsayisa a lulamileko a hi
zinene,
Ge ni ku lamata a ba dzunzekileko
hakuba hi longametiselo wabye.
27 Yena loye a komako a timhaka ta
yena i na ni kutiba;
Ni loye a na nga ni moya wu titimeleko
i hi munhu wa ku kupima.
28 Hambu a xipumbu, laha xi rutisako
xi miyela, ba xi hlayela a kutiba.
Laha na vala a nomu wa yena, yena
wa timulwa hi kuklariha.

XIPIMO 18.

1 Loye a ti hambanyisako a wutsumbu
i hlota a kuxuba ka yena
nwinyi,
A zanga yi vukela konkle a kutibisisa
ku longamileko.
2 A xipumbu a xi na kuxalala kupimisiseni,

Kanilezi mbela a mbilu ya yena yi
wonekelisa a wutsumbu ga yo-
na.
3 Laha a wa kubiha a tako, laho kata
kambe a kuholobisana,
Zinwe ni wudangayi ku cikela a
nzhukano.
4 A timhaka ta nomu wa munhu ti
kwatsi i mati ya kueta;
A hlowo ya mati ya kutiba yi kwa-
tsi i congo wu kulungako.
5 A kudzunza a munhu wa kubiha a
hi *z*inene,
Ge hambu ku hambisa *k*lelweni a
lulamileko kulamuleni.
6 A milomu ya xipumbu yi engena
kukanetaneni,
Ni nomu wa yena wa bitana a ti-
mbirimbi.
7 A nomu ya xipumbu i lo*b*yiselelo
wa yena *n*winyi,
Ni milomu ya yena i *z*iyo ga muhe-
femulo wa yena.
8 A mhaka ya kuhleba yi kwatsi i bu-
*b*yana ga nuhela,
Wona ma relela ma engena kwalomo
nzeni.
9 Yena loye kambe a nenekako tirwe-
ni wa yena
U hi maka*b*ye wa yena loye a lobi-
sako.
10 A bito ga Jehova gi hi ligingisi la
ntamo;
A lulamileko i tsutsumela a ka yona,
a su kuya pona.
11 A kufuma ka munhu wa kufuma
ku ligingisi la muti wa yena,
Kwatsi hi kururisi gi *k*lakukileko le
gugutselelweni ya yena.
12 Ni mahlweni ka lo*b*yiselelo a mbilu
ya munhu nja matsanza;
Na mahlweni ka kudzunziwa ku
kona a koramiselelo.
13 Yena loye a hlamulako hi mahlweni
na a nga se kuzwa,
Ku hi wupumbu ni tingana a ka ye-
na.
14 A moya wa munhu wu ta rwala a
ku nga bi ntamo ka yena;
Kanilezi a moya wu tsobekileko wu
nga rwalwa nzi mani ke?
15 A mbilu ya a *k*larihileko yi teka a
kutiba;
A n*d*lebe ya tibako yi hlota a mano.
16 A xinyikiwo xa munhu xi maha a
nzawu ka yena,
Ni ku neha yena a mahlweni ka ba-
nhu ba hombe.
17 Yena loye a kongotelelako a nanzu
wa yena kuranga i kwatsi i longa-
mile;
Kanilezi a muakelwane wa yena wa
ta na a hlota yena.
18 A hlolo yi banga a tiholoba a ku ka-
wula,
Ni kuabanyisa xikati ka tinhenha.
19 A maka*b*ye a zangarisilweko a tsa-
nza a kuba a kumiwa ku hunza a
muti wu gingisilweko;
Ni tiholoba takungaho ti kwatsi *z*i
kwinyaro *z*a kokola.
20 A xingwengwe xa munhu xi ta ta-
tiswa hi mihanzo ya nomu wa ye-
na;
Hi ku enzeleka ka milomu ya yena
i ta xuriswa.
21 A kufa ni wutomi *z*i le nta*n*weni wa
lirimi;
Labo ba ranzako kona ba taga a mi-
hanzo ya kona.
22 Loye a kumileko a wasati i kumile a
xilo xo saseka,
I kumile a tomo ga ka Jehova.
23 A *z*isiwana *z*a tirisa a mikombelo;
Kanilezi a fumileko i hlamula hi ku-
konyoloziko.
24 Yena loye a mahako a maxaka yo
tala i mahela loku kulo*b*yisweni
ka yena *n*winyi;
Kanilezi laho ku kona a mungana
loye a tikirelako ku subani ku hu-
nza a maka*b*ye.

XIPIMO 19.

1 Ngwatsi a xisiwana loye a famba-
ko hi longetisiso
Ku hunza loye a kohlakalako hi mi-
lomu ya yena ni hi wupumbu.
2 Kambe, lezaku a muhefemulo a wu
be haba kutiba a hi *z*inene;
Ni ka loye a ha*k*lisako hi mikonzo
ya yena wa onha.
3 A wupumbu ga munhu gi hambu-
kisa a n*d*lela ya yena;
Ni mbilu ya yena yi su vunjukela
yi vukela Jehova.
4 A kufuma ku engetela a bangana bo
tala;
Kanilezi a xisiwana xi hambanyisi-
lwe ka bangana ba xona.
5 A mboni ya mawunwa yi nga ta ku-
ba yi nga be yi tsayisilweko;
Yena loye a tsawutelako a mawu-
nwa a nga ta pona.
6 A banyingi ba koxa a tomo a ka
munhu wa cihano;
Bon*k*lelele mba ngana ba loye a nyi-
kako *z*inyikiwo.

7 Bon*k*le a bamaka*b*ye ba xisiwana ba
xi benga.
Ba fambisa ku yini kule a bangana
ba yena!
Yena a kongotela bona hi timhaka,
kanile*z*i bona ba wa fambile.
8 Yena a tekako a kutiba i ranza a
muhefemulo wa yena *n*winyi;
Yena loye a hlayisako a kupima i ta
kuma a *z*inene.
9 A mboni ya mawunwa yi nga ta ku-
ba yi nga be yi tsayisilweko;
Na yena loye a tsawutelako a ma-
wunwa i ta mbemba.
10 Kuhanya kwatsanyana a hi kwatsi
ka xipumbu;
*Z*i nga ba cukwana a ka nanza a
kufumela a tihosana.
11 A kulongameta ka munhu ku maha
yena a nonoka kuzangara;
Mbu kosi ga yena a ku hunza a *z*i-
hambunyeto.
12 A zanga ya hosi yi kwatsi i ngonya-
mo yi dzumako;
Kanile*z*i a tomo ga yena kwatsi i
nzokati hehla ka *b*yanyi.
13 A nisanyana wa xipumbu i hlokise-
lelo a ka dadani wa yena;
Ni tiholoba ta wasati kudona ku si-
mamisileko.
14 A yin*d*lu ni kufuma i tsomba ya ka
badadani;
Kanile*z*i a sati wa ku*k*lariha ngwa le
ka Jehova.
15 A kuloloha ku maha a munhu a tso-
ngotsongo;
Ni muhefemulo wa dangayi wu ta-
zwa a n*d*lala.
16 Yena loye a hlayisako a *z*ileletelo i
hlayisa a muhefemulo wa yena;
Kanile*z*i yena loye a nga kataliko hi
tin*d*lela ta yena i tafa.
17 Yena loye a hawukelako a *z*isiwana
i pembile Jehova,
Ni ximaho xa yena xinene xi ta ri-
hiwa a ka yena kambe.
18 Tsayisa a nisanyana wa wena, na u
wona le*z*aku laho ku kona a tsu-
mba;
U nga beki a mbilu ya wena a kulo-
*b*yisweni ka yena.
19 A munhu wa zanga ya hombe i ta
rwala a nanzu;
Hakuba loku wena u *k*la*k*lisa yena,
wena u ta engeta u maha kambe.
20 Zwana a wusungukati, ni ku amu-
kela a gonziselelo,
Kasi wena wa fela a kutiba a kugu-
meseni ka wena.

21 Laho ku kona a gujeguje go tala a
mbilwini ya munhu;
Kanile*z*i a wusungukati ga ka Jeho-
va, lego gi ta yima.
22 Lexo xi mahako a munhu a xube-
kwa xi wunene ga yena;
A munhu wa xisiwana bwatsi ku
hunza a muhembi.
23 A kucaba ka Jehova ku banga a wu-
tomi;
Na yena loye a nga nako i ta tsama
na a enelisilwe;
Yena a nga ta enzelwa ha cionho.
24 A lolo gi tumbeta a canja ga gona
lomo ngelwini,
Gi nga ta ha engeta kambe ku gi ne-
ha no*n*wini wa gona.
25 Daya a mutseketseli, ni tinzhumulo
ti ta gonza a ku*k*lariha;
Ni ku pezisa a mu*n*we loye a nga ni
kupima, na yena i ta kupima a ku-
tiba.
26 Yena loye a mahako a mazinga ka
dadani wa yena, ni ku hlongola a
mamani wa yena,
U hi nisanyana loye a sungwako hi
tingana ni nzhukano.
27 Kawula, nisanyana wa mina, a ku-
zwa a gonziselelo
Ntsena a kuhambuka a timhakeni ta
kutiba.
28 A mboni yi nga faneliko yo tseketse-
la a nongameto;
A nomu wa kubiha wu kadamula a
*z*igoho.
29 A kulamulwa ku longiselwe a batse-
ketseli,
Ni timbirimbi a ka hlana wa *z*ipu-
mbu.

XIPIMO 20.

1 A waini gi hi mutseketseli, a kunwa
ka ntamo i bongo;
Na ngwakuyini a hambukiswako ha
gona a nga tibi.
2 A kutsisa ka hosi ku kwatsi hi ngo-
nyamo yi dzumako:
Yena loye a vunjukelisako yona yi
zangara i onha a vukela a wutomi
ga yena *n*winyi.
3 Kona kudzunziwa a ka munhu a ku
tsama kule ni tiholoba;
Kanile*z*i zon*k*lelele a *z*ipumbu *z*i ta
ngwangwamulana.
4 A lolo gi nga ta rima hi kota ya wu-
xika;
Hikwalaho yena i ta kombela a xika-
tini xa xihulo, na a nga kumi ncu-
mo.

5 A xikungo lomo mbilwini ya munhu xi fanana ni mati ya kueta;
Kanilezi a munhu wa kupima i ta tsawula kona lahandle.
6 A linyingi la banhu ba ngaba hungu gonklelele a wunene ga yena nwinyi;
Kanilezi munhu a kolekileko himani a nga mu kuma ke?
7 A munhu a lulamileko loye a fambako hi kulongameta ka yena,
Ba katekisilwe a banana ba yena a nzako ya yena.
8 A hosi leyo yo tsamo xitsanweni xa kulamula
Wa hangalasa konkle a kubiha hi mahlo ya yena.
9 Himani a nga wulako, Nzi mahile a mbilu ya mina yi hlazeka,
Nzi basile xionhweni xa mina ke?
10 A gujeguje ga kutika, ni gujeguje ga xiringaniso,
Zonkle za fanana zi hi manyalataniso a ka Jehova.
11 Hambu a zihlangana zi maha a kutibekisa a wutsumbu ga yena hi zimaho za yena,
Kutani a mitiro ya yena yi basile, kutani nja kulongama.
12 A ndlebe ya kuzwa, ni tihlo ga kuwona,
Yena Jehova i mahile zonkle zona.
13 A nga ranzi kuekla, ku nga taku u telwa hi kulaba;
Vulula a mahlo ya wena, wena u ta xuriswa hi zibaba.
14 Kona ku biha, kona ku biha, ku wula a muxabi;
Kanilezi laha na a fambile a ndlela ya yena, zonake yena wa kukumuka.
15 Laho ku kona a nzalama, ya talisiso ni mapareli;
Kanilezi a milomu ya kutiba ti nzalama ta malongo.
16 Teka a tinguwo ta yena loye a na nga ni ntamo wu wa mupfumba;
Ni ku mu koma hi ku tsumbisa loko ku tiyiseleko a bamatiko.
17 A xibaba xa nyamawunwe xa nanziha a ka munhu;
Kanilezi a nzako ka lezo a nomu wa yena wu ta tatiswa hi ku kanganyiseka.
18 Wonklelele a mano ma yimiswa hi wusungukati;
Hi murangeli a tibako maha wena a impi.
19 Yena loye a nzulako kota mu byeli wa timhaka i fununguIa a mihlakalo;
Hikwalaho u nga klangani naye loye a vululako nguvu a milomu ya yena.
20 Kani hiwihi a rukatelako a dadani wa yena ni mamani wa yena,
A kandiya ya yena yi ta timiwa lomo ntimeni wa munyana.
21 A tsomba yi nga kuwa hi kuhaklisilweko kusanguleni;
Kanilezi a kugumelwa ka kona ku nga ta kuba a kukatekiswa.
22 U nga wuli wena, Nzi ta klelisela a kubiha:
Rinzela a ka Jehova, yena i ta hanyisa wena.
23 A xikungo xi binzako xi hi manyalataniso a ka Jehova;
A lipimo la mawunwa a li nene.
24 A kufamba ka munhu ku ka Jehova;
Hi yini zonake a nga kotisa ku yini a munhu a kupima a ndlela yakwe ke?
25 Kona ku hi panya a ka munhu a ku haklisa a ku wula, Kona ku hi kubasa,
Ni nzako ka zifungo a ku maha kuwutisa.
26 A hosi yi tibako ya hahlula a wa kubiha,
Ni ku neha a rinzilitela a nghongho-la hehla ka bona.
27 A moya wa munhu i kandiya ya ka Jehova,
Yi kambako zonkle za kwalomo nzeni.
28 A wunene ni zinene zi lonzowota a hosi;
Ni mufumo wa yena wu komilwe hi wunene.
29 A wukosi ga majaha gi ntamo wabye;
A wumbhuri ga zikosana hi hloko ya wuvu.
30 A timbirimbi ta timbanga ti hlaza a kubiha;
Ni kubiwa ku cikela kwalomo nzeni ka miri.

XIPIMO 21.

1 A mbilu ya hosi yi le canjeni ga ka Jehova kwatsi hi tihlowo ta mati;
Yena i hunzulusa tona kani hi kwihi laha a kuranzako.
2 Tonklelele a tindlela ta munhu ti sasekile ku woneni ka yena nwinyi;
Kanilezi Jehova a ringanisako a timbilu.

3 A ku maha a kululamisisa ni nongametiso
Zi hunzelele a kuamukeleka a ka Jehova ku hunza a mupahlelo.
4 A kucuwuka ku kumukileko, ni mbilu ya matsanza,
Ni kandiya ya wa kubiha, zi hi xionho.
5 A mialakanyo ya tsonometo yi banga a pfunisiso koce;
Kanilezi bonklelele labo ba bilabila i bilabila ga kuvumala koce.
6 A ku kuma a titsomba hi lirimi la mawunwa
Ku hi xikuhe lexo xi nzulanzulako ha bona labo ba hlotako a kufa.
7 A kupanga ka bakubiha ku ta swiyela bona ba nwalala,
Hakuba bona ba alako a ku maha a nongameto.
8 A ndlela ya yena a binzilweko hi xionho yi hunzelele a kubyekela;
Kanilezi ka a basileko, a tiro wa yena ngwatsi.
9 I cukwana a ku tsama le kuzwini ga xixungwe xa yindlu,
Ku hunza kube u hi ni wasati wa xibilibili lomo ndlwini ya hombe.
10 A muhefemulo wa kubiha wu xuba a xionho;
A muakelwane wa yena a nga kumi a tomo a mahlweni ya yena.
11 Laha a mutseketseli a tsayiswako, a xipumbu xa teka a kutiba;
Ni wa kutiba laha a gonzisilweko, wa kuma kuinyisa.
12 A munhu a lulamileko wa pima hi yindlu ya wa kubiha,
Lezaku ba hoxisilwe ku yini a ba kubiha kuhahlukeni kabye.
13 Loye a dobelako a tindlebe ta yena le kubitaneni ka xisiwana,
Yenawu kambe i ta bitana, kanilezi a nga ta zwiwa.
14 A xinyikiwo xa le xikundleni yi bohlisa a zanga;
Ni xihiwo xa laha xifubeni, i zanga ya ntamo.
15 Kona litsako ka a lulamileko a ku maha nongameto;
Kanilezi kona i lobyiselelo ka bamahi ba kubiha.
16 A munhu loye a pengako a ndleleni ya kupima
I ta humula le hlengeletanweni wa batileko.
17 Yena loye a ranzako a tsomba i ta ba munhu wa xisiwana:
Yena loye a ranzako a waini ni mafura a nga ta fuma.
18 A wa kubiha i taba nzhiho wa a lulamileko;
Ni a hlebisisako i tata xikundleni xa a longamileko.
19 Kona i cukwana a ku tsama a tikweni ga xiwunza,
Ku hunza ku tsama ni wasati wa xibilibili wa xibyabyatsi.
20 Laho ku kona a malongo ya tsomba ni mafura a mitini wa kutiba;
Kanilezi a munhu wa xipumbu wo kwilikwinza kona.
21 Yena loye a lanzelako a kululamisisa ni wunene
Wa kuma a wutomi, a kululamisisa, ni kudzunziwa.
22 A munhu wa kutiba wa kanziha a muti wa nhenha,
Ni relelisa a ntamo wa wutsumbya kona.
23 Loye a hlayisako a nomu wa yena ni lirimi la yena
I hlayisa a muhefemulo wa yena le zikaratweni.
24 A munhu wa matsanza ni a tikukumuxako, i tseketsela a bito ga yena,
Yena a tira kohlakalelweni wa matsanza.
25 A kuxuba ka munhu wa kunonoka ku daya yena;
Hakuba a mandla ya yena ma ala kupinyama.
26 Ku kona loye a nabelako a likungo gonkle a siku;
Kanilezi a lulamileko wa nyika na a nga tsimbeteli.
27 A mupahlelo wa wakubiha wu hi manyalataniso;
Ku ta hunzelela kuyini, loku yena a wu neha hi mbilu ya kubiha!
28 A mboni ya mawunwa yi ta mbemba;
Kanilezi a munhu loye a zizwako i ta wulawula ku su ku tsonzoma.
29 A munhu wa kubiha i nonohisa a ngohe ya yena;
Kanilezi kwatsi hi a longamileko yena wa yimisa a tindlela ta yena.
30 Laho a ku kona a kutiba a ku kona a kupima
A ku na wusungukati a ku vukela a Jehova.
31 A haxi gi longiselelwe a ka siku ga impi;
Kanilezi a kuhlula ku ka Jehova.

XIPIMO 22.

1 A bito gi nene gatsi kuhlawula kuhunza a kufuma ka hombe,
Ni kuranza ka tomo katsi kuhunza a siliva ni nzalama.
2 A fumileko ni xisiwana ba *k*langa katagi*n*we;
Jehova hi mumahi wa bona bon*k*le.
3 A munhu wa ku*k*lariha a wona a kubiha, i fihla a wutsumbu ga yena;
Kanilezi a nzhumulo yi hunza hi laho, yi xaniseka ha kona.
4 A ncacazelo wa kutikoramisa ni xica*b*yo xa ka Jehova
Hi kufuma, ni kudzunzwa, ni wotomi.
5 A mizwa ni mapanya zi lomo n*d*leleni ya ba kohlakeleko:
Yena loye a hlayisako a muhefemulo wa yena i taba kule a ka wona.
6 Gonzisa a *n*wanana lomo n*d*leleni leyo a ta nga famba ha yona,
Hambi loku yena a hi wa kale a nga ta ha suka ka yona.
7 A fumileko i fumela hehla ka zisiwana;
Ni mupembi i nanza ga loye a mupembileko.
8 Yena loye a xwanyako a kugoha i ta hula kuxaniseka.
Ni nhonga ya zanga ya yena yi ta hluleka.
9 Yena loye a nga ni tihlo ga pfunisiso i ta amukela a kukatekiswa;
Hakuba yena a nyikako a zibaba za yena a ka zisiwana.
10 Hoxa a kutseketsela, ni tiholoba ti ta famba;
Ina, a titsanza ni wunguxu zi ta kawula.
11 Yena loye a ranzako a basiselelo wa mbilu,
Hi wuxinji ga milomu ya yena a hosi yi taba a mungana wa yena.
12 A mahlo ya Jehova ma lonzowota yena loye a nga ni kutiba;
Kanilezi yena i hoxa kule a timhaka ta munhu wa xihlebo.
13 A lolo gi ngalo, Laho ku kona a ngala le han*d*le;
Nzi ta dawa le mapangweni.
14 A nomu wa wasati wa mupfumba i rinzi ga kueta;
Ni loye a ṡwirilweko ka Jehova i ta wela a ka gona.
15 A wupumbu gi bohelelwe lomo mbilwini ya xihlangana;
Kanilezi a nhonga ya kululeka yi ta hlongola kona kuya kule na yena.
16 Yena loye tsimbeketako a zisiwana a kuenzelekisa a binzu ga yena,
Na yena loye a nyikako a fumileko, i tate kuvumaleni tsena.
17 Pumunha a n*d*lebe ya wena, kuzwa a timhaka ta kutiba,
Ni kukangatela a mbilu ya wena a ka kutiba ka mina.
18 Hakuba ku kona ku hi xilo xa xalaliso loku wena u hlayisa tona lomo nzeni ka wena.
Loku tona ti yimisilwe kati*n*we hehla ka milomu ya wena.
19 Ku fela a ku a kutsumba ka wena ku hi ka Jehova,
Nzi mahile tona ti ti*b*yiwa legi siku a ka wena, na ka wena.
20 Mina a nzi tsalangi a ka wena a zilo za wukosi,
Za wusungukati ni kutiba ke?
21 A ku maha wena u tiba a zinene za mhaka ya zinene,
Kasi wena wa fela a ku *k*lela u rwala a mhaka ya zinene a ka bona labo ba rumileko wena ke?
22 U nga pangi a xisiwana, hakuba yena a nga xisiwana;
Ge u nga tsimbeketi a hlokisilweko nyangweni:
23 Hakuba Jehova i ta ingisa a nanzu wa*b*ye,
Ni ku panga a wutomi ga labo ba pangileko bona.
24 U nga mahi a wungana ni munhu loye a nyikilweko kuzangareni;
Ni ka munhu wa xizangazangani wena u nga ta kuya:
25 U nga taku wena u gonza a tin*d*lela ta yena,
U teka a ziyo a ka muhefemulo wa wena.
26 Wena u nga bi a mu*n*we wa bona labo bako a man*d*la,
Kutani a mu*n*we wa bona labo ba tiyisako hi milanzu.
27 Loku wena u nga hi na xa kuriha ha xona,
Hi yini a nga teka yena a mubedi wa wena lahasi ka wena ke?
28 U nga susi a mbingano wa kaleloko,
Lowo a badadani ba wena ba wu panzileko.
29 Na u wona a munhu a tsonometa a tirweni wa yena ke? yena i ta yima mahlweni ka hosi;
Yena a nga ta yima mahlweni ka banhu ba wukuxu.

XIPIMO 23.

1 Laha wena u tsamako a kuga ni
mufumeli,
Pimisisa kwatsanyana loye a nga
mahlweni ka wena;
2 Ni ku beka a mukwana le kolweni
wa wena,
Loku wena u hi munhu u nyikelwe-
ko a mahlomini.
3 U nga u xubako hi a za yena;
Na u wona lezaku kona kuga ku ko-
hlisako.
4 U nga karati a wutsumbu ga wena
a kuba u'fuma;
Kawula kutibeni ka wena *n*winye.
5 Wena u ta rumela a mahlo ya wena
a ka lezi zi nga hiko kona ke?
Hakuba a kufuma ku maha a wu-
tsumbu ga*b*ye a tipapa,
Kwatsi hi gama lego gi purumako
gi cuwuka le tilweni.
6 U ngagi a zibaba za yena loye a nga
tihlo ga makayi,
Ge hambu ku xuba wena a so nanzi-
ha za yena:
7 Hakuba kwatsi hi lezi a alakanyako
lomo nzeni ka wutsumbu ga ye-
na, zingaho yena i hi salezo:
Gana ni kunwa, ku wula yena a ka
wena;
Kanilezi a mbilu ya wena a yi zi*n*we
na wena.
8 A nhama leyo wena u gileko u ta
hlata yona,
Ni lahla a timhaka ta wena to nanzi-
ha.
9 U nga wulawuli kuingiseni ka xi-
pumbu;
Hakuba i ta monya a wusungukati
ga timhaka ta wena.
10 U nga fubisi a mbingano wa kale-
loko;
U nga engeni lomo si*n*wini ya ba-
nana ba zisiwana:
11 Hakuba a mu*k*la*k*lisi wa*b*ye ngwa
ntamo;
Yena i ta vikela a nanzu wa*b*ye a
vukela wena.
12 Kangatela a mbilu ya wena a ka zi-
gonziso,
Ni tin*d*lebe ta wena a ka mhaka ya
kutiba.
13 U nga kobeti a lulekeliso a ka xihla-
ngana;
Hakuba loku wena uba yena hi
nhonga, yena a nga ta kufa.
14 Wena u taba yena hi nhonga.
U ta *k*la*k*lisa a muhefemulo wa yena
le Xeole.

15 Nisanyana wa mina, loku a mbilu ya
wena yi tibile,
A mbilu ya mina yi ta tsaka, yona
ya mina:
16 Ina, a mbilu ya mina yi ta buma,
Laha a milomu ya wena yi wulawu-
la a zilo zi lulamileko.
17 Nga a mbilu ya wena yi nga be na
wukuxu hi baonhi;
Kanilezi nga wena u hi xica*b*yeni xa
ka Jehova gon*k*le siku gi longolo-
kako:
18 Hakuba hakunene laho ku kona a
ncacazelo;
Ni kutsumba ka wena ku nga tse-
nwa.
19 Zwana wena, nisanyana wa mina, u
be u *k*larihileko,
Ni ku ranga mbilu ya wena n*d*lele-
ni.
20 U ngabi xikari ka tifinela ta waini,
Xikari ka ba mahlokoti a bagi ba
nyama:
21 Hakuba a zidakwa ni ba makabilela
ba tata kuvumaleni;
Ni kudedereka ku ta ambexa a mu-
nhu hi micangala.
22 Ingisa a ka dadani wa wena loye a
*t*releko wena,
U nga nyenyi a mamani wa wena
laha na hi wa kale.
23 Xaba a zinene, u nga xabisi zona;
Ina, a kutiba, ni gonziselo, ni kupi-
ma.
24 A dadani wa a lulamileko i ta tsaki-
swa hi kuhunzeletilweko;
Na yena loye a *t*ralako a *n*wana a
tibako i ta tsaka ha yena.
25 Nga a dadani wa wena ni mamani
wa wena ba tsaka,
Na nga yena loye a *t*ralileko wena a
be tsakisilweko.
26 Nisanyana wa mina, nyika mina a
mbilu ya wena;
Na nga a mahlo ya wena ma xalali-
swa tin*d*leleni ta mina.
27 Hakuba xibayi i rinzi gi etileko;
A wasati wa matiko i geba gi hlo-
ngileko;
28 Ina, yena wa ongozela kwatsi mu-
pangi,
Ni enzelekisa a bahlebi xikari ka ba
banuna.
29 Hi mani a nga ni kombo ke? hi mani
a nga ni xixaniso ke? hi mani a
nga tiholobako ke?
Hi mani a nga ni kukalala ke? hi
mani na nga ni timbanga na i ha-
ba nanzu ke?

Hi mani a na nga ni mahlo ya *t*rukiselelo ke?
30 Bona labo ba ribatekako le waini;
Bona labo ba hlotako a waini ga mixangelwa.
31 U nga cuwuki wena hehla ka waini laha na *t*rukile,
Laha na gi kungetingeti lomo ku*t*reni,
Laha u gi munyungetako hu kuretemukisilweko gi relela:
32 Hi kugumesa gi luma kwatsi i nyoka,
Gi kohosa kwatsi i mamba.
33 A mahlo ya wena ma ta wona a *z*ilo *z*i hanjalatisilweko,
Ni mbilu ya wena yi ta wulawula a *z*ilo *z*i kohlakeleko.
34 Ina, wena u ta ku kwatsi hi yena loye a e*k*leleko lahasi xikari ka bimbi,
Kutani loye a e*k*leleko le hehla ka mulingwati.
35 Bona ba bile mina, wena u ta wula, na mina a nzi bayiswangi;
Bona ba kwapile mina, mina a nzi *z*izwangi:
Nzi ta vuka rini ke? nzi ta hlota gona kambe.

XIPIMO 24.

1 Wena u nga be na wukuxu u vukela a banhu ba kubiha;
Ge hambu a kuxuba a kuba u be *z*inwe na bona:
2 Hakuba a mbilu ya*b*ye yi gonza a tsimbeketelo,
Ni tirimi ta*b*ye ti wulawula a kohlakalo.
3 Hi kutiba a yin*d*lu yi akiwa;
Na hi kupima yona ya yimisiwa;
4 Na hi kutiba a matsawu ma tatisilwe
Hi malongo ni kutangala ka kufuma.
5 A munhu wa kutiba i ntamo;
Ina, a munhu wa kutiba wa enzelekelana a ntamo.
6 Hakuba hi barangeli ba tibako wena u ta maha a impi ya wena;
Ni ka wu*d*lemo ga masungukati laho ku kona a kupona.
7 A kutiba ku *k*lakukile nguvu a ka xipumbu:
Yena a nga vululiko a nomu wa yena a nyangweni.
8 Yena a kucetelako ku maha kubiha,
A banhu ba ta bitana yena a mumahi wa kohlakaliso.
9 A kualakanya ka wupumbu i xionho;
Ni ku tseketsela ku hi manyalataniso a ka banhu.
10 Loku wena u hluleka hi sikwini ga hlukisa,
A ntamo wa wena mbu tsongwani.
11 *K*la*k*lisa bona labo ba rwelweko baya kufeni,
Labo ba longelako a kudawa wona lezaku wa ba *k*lelisela le nzako.
12 Loku wena u wula, Languta, hina a hi tibi lezi;
Kasi loye a pimako a timbilu a nga pimi ha kona ke?
Yena loye a hlayisako a muhefemulo wa wena, a nga tibi kona ke?
Yena a nga ta nyika a ka bon*k*lelele banhu kukotisa hi mitiro ya*b*ye ke?
13 Nisanyana wa mina, gana wena a wulombe, hakuba gi nene;
Ni madona ya *z*ihahla *z*a wulombe, *z*i tsombelako kuzweni ka wena.
14 *Z*ingaho wena u ta tiba a kutibisisa akuba ku hi muhefemulweni wa wena;
Loku wena u kumile kona, laho ku taba kona a ncacazelo,
Ni kutsumba ka wena ku nga ta tsemiwa.
15 U nga labeleli, O munhu wa kubiha, u vukela a wuakelo ga balulamileko;
U nga lobisi a wutsamo ga kuhumula ka yena:
16 Hakuba a munhu a lulamileko wawa a n*k*lanu ni *z*imbiri a *z*ikati, a engeta kambe a vuka;
Kanile*z*i a bakubiha ba hoxilwe hi nzhere.
17 U nga tsaki laha a nala wa wena a wako,
Ni mbilu ya wena a nga yi tsakiswi laha na yena a hoxwa;
18 Ku nga taku Jehova a wona kona, na kona ku nga xalalisi yena,
A hunzuluka a hoxa kule zanga ya yena a ka yena.
19 U nga karateki a wutsumbu ga wena hi kota ya bona labo ba mahako a kubiha;
Ge hambu wena a ku maha a wukuxu a ka wa kubiha:
20 Hakuba laho ku nga te kuba kona a ncacazelo a ka munhu wa kubiha;

A kandiya ya wa kubiha yi ta timi-
wa.
21 Nisanyana wa mina, caba wena Je-
hova ni hosi;
U nga *k*langani na bona labo ba nyi-
kilweko ku hunzulukeni:
22 Hakuba a nzhere wa*b*ye wu tata hi
kutsuketisilweko;
Ni lo*b*yiselelo ya bona bon*k*le, himani
a tibako kona ke?
23 Loku kambe ku kuwula ka baku-
tiba.
A kuhlawula munhu kulamuleni a
zi nene.
24 Yena loye a wulako ka wa kubiha,
Wena u lulamile,
A banhu ba ta mu rukatela, ni mifu-
mo yi ta swirwa ha yena;
25 Kanilezi a ka bona labo ba kawuka-
ko yena ba ta ba kuxalala,
Ni katekiselo wu nene wu tata hehla
ka bona.
26 Yena a *t*ro*t*rako a milomu
Loye a nyikako a hlamulo wu nene.
27 Longisela a n*d*lela ya wena na wa
hahi lahan*d*le,
U mahela yona yi longama na wa ha
hi kwatini;
Ni nzako ka lezo aka a yin*d*lu ya
wena.
28 U nga na wukustumunyu hi wa
akelwane wa wena na yi haba
nanzu;
U nga kohlisi hi milomu ya wena.
29 U nga wuli uku, Mina nzi ta maha
lezo a ka yena kwatsi hi lezi yena
a mahiieko ka mina;
Mina nzi ta maha a ka munhu kuko
tisa hi mitiro ya yena.
30 Mina nzi fambile hi le masi*n*wini ya
lolo,
Ni le xivineni xa munhu a nga haba
kupima;
31 Ni, manga*b*ye, xona xi wa hlukelwe
hi mizwa,
Ni ngohe ya kona yi kubunyeti*l*we
hi wusosonya,
Ni mari*b*ye ya kurisi ga kona gi wa
kukumulwe.
32 *Z*onake nzi wa langutile, nzi lo pi-
misisa kwatsi;
Nzi lo wona, ni nzi lo kuma a gonzi-
selelo:
33 Kasike a ku e*k*lela ku tsongo, ni ku
kudzehela ku tsongo,
A kukoza kutsongwani a man*d*la ku
e*k*lela;
34 *Z*ingaho a wusiwana ga wena gi ta-
ta kwatsi mupangi,
Hi kuvumala kwatsi munhu a hlo-
mileko ma*k*lari.

XIPIMO 25.

1 Laya kambe hi mabingu ya ka
Solomoni, laya a banhu ba ka Juda
ka Hezekia a hosi ya ka Juda ba
nga ma tsala.
2 Kona mbu kosi ga Nungungulu a
kufihla a xilo;
Kanilezi a wukosi ga tihosi hi ku
kambela a mhaka.
3 A ku kwatsi hilezi a matilo hi ma
*k*lakuleko, a misaba hi kueta,
*Z*ingaho a mbilu ya tihosi yi nga
hloliwa.
4 Susa a manyela le ka siliva,
Ni laho ku huma a xi*b*ya xa munye-
kisi;
5 Susa a wa kubiha a mahlweni ka
hosi,
Ni xitsamo xa yena xa wukosi xi ta
yimiswa hi kululamisa.
6 U nga beki a wutsumbu ga wena a
mahlweni a wutsa*n*weni ga hosi,
U nga yime wutsa*n*weni ga munhu
wa hombe:
7 Hakuba i kwatsi lezaku ku wulwa
ka wena, Ngona hehla leno,
Ku hunza a beni wena u bekwa la
hasi a kubakoneni ka hosana.
Loye a mahlo ya wena ma mu woni
leko.
8 U nga fambe hi kuha*k*lisilweko u
ya holoba,
U nga taku u nga xi tibi lexi u ta
nga xi maha hi kugumelwa ka
kona,
Laha na wa akelwane na wena a be-
kile wena tinganeni.
9 Xuxa a nanzu wa wena u hi ni mua-
kelwane wa wena katigi*n*we wu-
tsumbu,
U nga puluxi a mifihlakalo ya mu-
*n*wani;
10 Ku nga taku loye a zwako wena a
rukatela wena,
Ni manyata ya wena ma nga ha hi
na *k*leliswa.
11 A mhaka yi wulawulilweko hi kue-
ceneko
Ku fanana ni mapareli ya nzalama
ma xangelweko ni nza *b*yanana
wa siliva.
12 Ku kwatsi tipera ta nzalama, ku
kwatsi tinguwo ta nzalama yi
nyekisilweko,
Zingaho a mukawuki a tibako ka
n*d*lebe i ingisako.

13 Kwatsi hi mbera ya xirami xikatini
xa xihulo,
Zingaho a tsukano wu kolekileko a
ka yena loye ba rumelako yena;
Hakuba wu vuxa a muhefemulo wa
*n*winyi wa wona.
14 Kwatsi hi marefu ni mheho na ku
nga hi na vula,
Zingaho yena loye a kukumuxako a
wutsumbu ga yena hi xinyikiwo
xa yena hi kukohlisilweko.
15 Hi kutimisela ko leha a mufumeli i
konanisilwe,
Ni lirimi li olobileko li tsoba a ra-
mbu.
16 Wena u kumile a wulombe ke?
gana go kwatsi hi lego gi eneleko
ka wena,
U nga taku wena u xuriswa ha go-
na ni ku hlata gona.
17 Nga konzo wa wena wu kala lomo
n*d*lwini ya muakelwane wa wena,
A nga taku a *k*olwa ha wena ni ku
benga wena.
18 A munhu loye a mahako a wumbo-
ni ga mawunwa a vukela a mua-
kelwane wa yena
A pombonzwani, ni supado, ni liga-
lala li karihako.
19 A kutsumba a ka munhu a nga ko-
lekangiko hi xikatini xa zikarato
Ku fanana ni tino gi tsobekileko, ni
konzo wu kuyukileko.
20 Na kwatsi hi mu*n*we loye a susako
a kumba hi mbera ya xirami,
kwatsi hi viniga hehla ka comelo,
Zingaho yena loye a yimbelelako a
lisimu hehla ka mbilu ya binzile-
ko.
21 Loku a nala wa wena azwa n*d*lala,
mu nyike a zibaba a kuga;
Loku yena azwa tora, mu nyike a
mati a kunwa:
22 Hakuba wena u ta wungeletela a
nhulu ya makala hehla ka hloko
ya yena,
Na Jehova i ta ncacazela wena.
23 A mheho ya nwalungu yi neha a
vula;
Zingaho a lirimi la mahlebo li neha
a ngohe ya zanga.
24 Kona i kwatsi a ku tsama le kuzwi-
ni ga xixungwe xa yin*d*lu,
Ku hunzá a kuba u hi ni wasati wa
xibilibili lomo n*d*lwini ya hombe.
25 Kwatsi hi mati yo titimela ka mu-
hefemulo wa tora,
Zingaho a mahungu ma nene ya le
tikweni ga le kule.
26 Kwatsi hi hlowo yi vin*d*lukisilwe-
ko, ni xibuka xi bolileko,
Zingaho a munhu a lulamileko loye
a nyikelwako mahlweni ka wa
kubiha.
27 A hi kwatsi a kuga a wulombe go
tala;
Zingaho a ka banhu a kuhlota a wu-
kosi ga bona benyi zi karato.
28 Yena loye a moya wa yena wu nga
hiko na kutsimbetwa
I kwatsi hi muti lowo wu kungu-
mukeleko wu nga hiko na ligi-
ngisi.

XIPIMO 26.

1 Kwatsi hi mbera laha ximunwini,
na kwatsi hi vula laha wuxikeni,
Zingaho a kudzunzwa a hi xilo xi
eceneko ka xipumbu.
2 Kwatsi xinyanyani xi nzulako, ni
mbewulwani yi purumako,
Zingaho a nzhukano leyo yi nga ru-
katelwangiko yi nga ta kuta.
3 A mhika nja haxi, a matomu nja
mbongolo,
Ni nhonga nja hlana wa zipumbu.
4 U nga hlamuli a xipumbu ku kotisa
hi wupumbu ga yena,
U nga taku wenawu u kota yena.
5 Hlamula a xipumbu kukotisa hi ka
wupumbu ga yena,
Ku nga taku a be tibako kuwoneni
ka yena.
6 Yena loye a rumelako tsukano hi
canja ga wupumbu
Wa tsema a mikonzo ya yena *n*wi-
nyi, inwa kuhahlukeni.
7 A milenge ya ba kwitako ya gu*k*la-
gu*k*la;
Zingaho a mufananiso lomo no*n*wi-
ni wa zipumbu.
8 Kwatsi hi mu*n*we loye a bohako a
ri*b*ye lomo ngotini ya kunziwitela,
Zingaho loye a nyikako a kudzinzwa
ka xipumbu.
9 Kwatsi i muzwa lowo wu *k*labako a
canja ga xidakwa,
Zingaho ni mufananiso lomo no*n*wi-
ni wa xipumbu.
10 Kwatsi hi mupandi loye a fulako bo-
n*k*le,
Zingaho loye a tirisako a xipumbu
na yena loye a tirisako bona labo
ba hunzako.
11 Kwatsi i m*b*yana leyo yi *k*lelelako a
mahlateni ya yona,
Zingaho a xipumbu lexo xi engetako
wupum*b*yini ga xona.

12 Na u wona a munhu loye a ti titibako yena *n*winyi ke?
Laho ku kona a tsumba a ka xipumbu ku hunza yena.
13 A lolo ga wula, Laho ku kona a ngala n*d*leleni;
A ngala yi lomo mapangweni.
14 Kwatsi hi libati li ku gangatsala hi malingo ya lona,
*Z*ingaho a lolo mubedini wa gona.
15 A lolo gi tumbeta a canja ga gona lomo ngelweni;
Gona gi karata yena a ku gi neha kambe lomo ka *n*winyi.
16 A lolo ga tiba hi ka gona *n*winyi
Ku a n*k*lanu ni bambiri a banhu ba ku maha xigelo.
17 Loye a hunzako, a hlokisa a wutsumbu ga yena hi tiholoba ti longolokako ti nga hi ta yena,
Yena i kwatsi mu*n*we loye a tekako a m*b*yana hi tin*d*lebe.
18 Kwatsi hi wa ku hunguka loku a hoxa a tigogo ta nzilo,
A tigalala, ni kufa,
19 *Z*ingaho a munhu loye a kohlisako a wa akalwane naye,
Na aku, Mina a nzi hlakani ke?
20 Hi ku vumala a tihunyi a nzilo wa timeka;
Ni laho ku nga hi ko kona a muhlebi, a kukanetana ka kawula.
21 Kwatsi hi makala ma hisako hi ka misimbiri, ni tihunyi ka nzilo,
*Z*ingaho a kukanetana ku buvetela a tiholoba.
22 A timhaka ta kuhleba ti kwatsi i nhama ya *z*imvomvelo,
Na tona ti relela baya kwaleyo *k*lelweni ga lomo nzeni.
23 A milomu ya ku vevereka ni mbilu ya kubiha
*Z*i kwatsi xi*b*ya xa wumba xi *k*late*k*ilwe a manyelo ya siliva.
24 Loye a bengako wa ti xuxubisa hi milomu ya yena;
Kanile*z*i yena i bingeretela a kukohlisa nzeni ka yena:
25 Laha na yena ma a wulawula kwatsi, u nga kolwi yena:
Hakuba ku kona a n*k*lanu ni mambiri a manyalataniso mbilwini ya yena:
26 Hambuloko a libengo a wutsumbu ga lona li fenengetilwe hi kugoha,
A kubihisisa ka yena ku ta su woneka ku *d*lunyaliswa mahlweni ka hlengeletano.
27 Loye a kelako a rinzi i ta wela ka gona;
Loye a nbulutako a ri*b*ye gona gi ta *k*lelela hehla ka yena.
28 A lirimi la mawunwa li benga labo li nga li ba kubazile;
A nomu wa gujeguje wu tira a kuhahlula.

XIPIMO 27.

1 U nga kukumuxi a wutsumbu ga wena hi ga manziko;
Hakuba wena a ku *z*i tibi le*z*i a siku gi ta nga *z*i neha.
2 Nga mu*n*wani a munhu a dumisa wena, na ku nga hi a nomu wa wena *n*winyi;
A wa matiko, na ku nga a milomu ya wena *n*winyi.
3 A ri*b*ye ga binza, ni seke ga tika;
Kanile*z*i a hlokiselelo ya xipumbu ya binza ku hunza le*z*o *z*on*k*le.
4 A zanga yi hi lunyu, ni kulo gi kubunyeteko;
Kanile*z*i hi mani loye a *z*i kotako a ku yima a mahlweni ka wukuxu ke?
5 Katsi a kukawuka ku*d*lunyatilweko
Ku hunza a liranzo lolo li fihlilweko.
6 Ti kolekile a timbanga ta mungana;
Kanile*z*i a ku*t*ro*t*ra ka nala ka tokometa.
7 A muhefemulo wu xureko wa binwa hi *z*ihahlo *z*a wulombe;
Kanile*z*i a ka muhefemulo wu zwako a n*d*lala a *z*ilo *z*on*k*le *z*a kubaba *z*a tsombela.
8 Kwatsi hi xinyanyani lexo xi nzulako le xisakeni xa xona,
*Z*ingaho ni munhu loye a nzula a le wutsa*n*weni ga yena.
9 A mafura ni maka *z*i nengelisa mbilu;
*Z*ingaho a tsombelisiso wa mungana wa munhu lowo wu tako hi le wusungukatini ga mbilu.
10 A mungana wa wena *n*winyi, ni mungana wa dadani wa wena, u nga ba tsike;
U ngayi le n*d*lwini ya maka*b*ye wa wena hi sikwini ga hlokiselelo ya wena:
I cukwana a muakelwane loye a nga ku suhani ku hunza a maka*b*ye loye a nga kule.
11 Nisanyana wa mina, nga be u tibako, u maha a mbilu ya mina ku tsaka,
Kasi nza nga hlamula yena loye a rukatelako mina.
12 A munhu wa ku*k*lariha a wona a

kubiha, wa fihla a wutsumbu ga
yena;
Kanilezi a nga tibiko i hunza ha ko-
na, a xaniseka ha kona.
13 Teka a nguwo ya yena loye a tiyi-
sako mupfumba;
Ni ku koma a xifungo loye a tiyisa-
ko a wasati wa matiko.
14 Yena loye a katekisako a mungana
wa yena hi gezu ga hombe, i vu-
ka manzikweni wa mixo,
Kona ku ta hlayela lezaku i nzhuka-
no a ka yena.
15 A kudona kusimamileko gwalego si-
ku ga vula
Ni wasati wa kaneta za fanana:
16 Yena loye a ta nga beletako yena i
beletela a mheho;
Ni canja ga yena ga xinene gi pfo-
kometa mafureni.
17 A xiketse xi lota a xiketse;
Zingaho a munhu wa lota a ngohe
ya mungana wa yena.
18 Loye a hlayisako a sinya ya kuwu i
taga a mihanzo ya kona;
Na yena loye a celako kota hi hosi
ya yena i ta dzunziwa.
19 Kwatsi hi lomo matini a ngohe yi
nyanga ngohe,
Zingaho a mbilu ya munhu a ka ya
munwani munhu.
20 A Xeole na Abaddoni cima a si ene-
liswi;
Ni mahlo ya munhu cima a ma ene-
liswi.
21 A mbita ya kunyekisa nja siliva, ni
nzhimbo ngwa nzalama;
Ni munhu i hlolwa hi kudumiswa
ka yena.
22 Hambuloko wena u wa ta nga u ka-
nza a xipumbu lomo curini hi mu-
si wu longolokako wu hi ni mabe-
le ma dulilweko,
Kasike a wupumbu ga yena gi nga
ta suka a ka yena.
23 Tsononometa a kutiba a ku yima ka
mitlambi ya wena,
Ni ku cuwuka kwatsi tihonwini ta
wena:
24 Hakuba a kufuma a hi ka ku kala
kupinzuka;
Kasi a dlodlo xa wukosi xi hi xa ku
kusumamisa a ka zizukulwana zo-
nkle ke?
25 A mbyanyi gi rwelwe, ni byanyi go
nyuka gi kombisa a wutsumbu ga
gona,
Ni kubyanyi wa zitsunga wa tso-
mbanyiselwa.
26 A tiyivana ti ta tinguwo ta wena,
Ni timbuti i tsengo wa le masimu;
27 Laho ku taba kona a masi ya timbu-
ti ma ta nga enela a kuga ka we-
na, ni kuga ka ngango wa wena,
Ni ku wundla a malanza ya wena
ya xisati.

XIPIMO 28.

1 A wa kubiha wa tsutsuma laha na
ku nga hi kona a munhu a mu
hlongolisako;
Kanilezi a lulamileko i tiya kwatsi i
ngala.
2 Hakuba hi zihambunyeto za tiko li
kona a tihosana to tala ta kona;
Kanilezi hi banhu ba kupima ni ku-
tiba a tiko ga kona gi ta simamisa.
3 A munhu a vumalako loye a tsimbe-
ketako a zisiwanana
I kwatsi i vula ya swinga leyo yi
nga siyiko ni za kuga.
4 Bona labo ba tsikako a nayo ba du-
misa a wa kubiha;
Kanilezi kwatsi hi lobo ba hlayisa-
ko a nayo ba eneliswa sinwe na
bona.
5 A banhu ba kubiha a ba pimi a no-
ngametiso;
Kanilezi bona ba hlotako Jehova ba
pima zonkle zilo.
6 Ngwatsi a wuxisiwana loye a fa-
mbako kulongeteni ka yena,
Ku hunza loye a kohlakeleko ndle-
leni, hambi loko a fumile.
7 Loye a hlayisako a nawo i nisanyana
wa kutiba;
Kanilezi loye a na nga mungana wa
bamahlokoti i wisa tingana dadani
wa yena.
8 Yena loye a enzelekisako a nhunzu
ya yena hi kubinzulusela ni kua-
nzisa,
I bingeretela kona a ka loye a ha-
wukelako a zisiwana.
9 Loye a hunzulusako a ndlebe ya yena
a kuingiseni ka nawo,
Hambu wona a mukombelo wa yena
wu hi manyalataniso.
10 Loye a mahako a longamileko a ku
penga ndleleni ya kubiha,
I ta wela a wutsumbu ga yena rinzi-
ni ga yena nwinyi;
Kanilezi a mbeleleko i taga tsomba
ya zinene.
11 A munhu a fumileko wa tiba hi ka
yena nwinyi;
Kanilezi a xisiwana lexo xi nga ni
kupima xa kambela yena.

12 Laha a lulamileko a kana, laho ku
kona a wukosi ga hombe;
Kanilezi laha na wa kubiha a suka, a
banhu ba fihla a wutsumbu ga-
*b*ye.
13 Yena loye a fihlako a zihambunyeti-
so za yena a nga ta vuvuma;
Kanilezi loye a vulelako ni ku tsika
zona i ta amukela a ti*t*ralo.
14 Nzi tsako a ku munhu loye a cabako
xon*k*le a xikati;
Kanilezi yena loye a nonohisako a
mbilu ya yena i ta wela kohlaka-
lweni.
15 Kwatsi hi ngala yi dzumako, ni bera
gi ngurako,
Zingaho a mufeli wa kubiha hela ka
banhu bazisiwana.
16 Ni hosana leyo yi vumalako a kupi-
ma kambewo mutsimbeti wa ho-
mbe;
Kanilezi yena loye a bengako a ku-
nabelisisa i ta longoloka ni masiku
ya yena.
17 A munhu loye a binzilweko hi nka-
ta kani ngwa wihi munhu
I ta tsutsumela lomo rinzini; nga a
nga hi kona a mu tsamisako.
18 Loye a fambako hi kulongamileko i
ta *k*la*k*liswa;
Kanilezi loye a kohlakeleko tin*d*le-
leni ta yena i tawa hi xikanzaka-
nya.
19 Yena loye a rimako a simu ga yena
i taba ni zibaba zo tala;
Kanilezi yena loye a lanzelako a ba-
nhu ba nga nyawuliko i taba ni
wusiwana gi eneleko.
20 A munhu a kolekileko i ta tsama ni
zikatekiso;
Kanilezi yena loye a ha*k*lisako a ku-
fuma a nga ta kuba a nga bi a nga
tsayisilwe.
21 A kuhlawula a dzumba ga munhu a
hi zinene;
Ge hambu lezaku a munhu a nga
onha hi xikemu xa xibaba.
22 Yena loye a nga ni tihlo kubiha i
ha*k*lisela a kufuma,
Na a nga tibi lezaku a kuvumala ku
tata hehla ka yena.
23 Yena loye a kawukako a munhu a
nzako ka lezo i ta kuma a tomo
Ku hunza loye a tatisilekako hi liri-
mi.
24 Loye a pangako a dadani wa yena
kutani i mamani wa yena, na aku,
Kona a hi kuhambunyeta,
Ywaloye hi mungana wa ba lobisi.

25 Yena loye wa moya wa kungo wa
vunjukelisa a tiholoba;
Kanilezi yena loye a beka a kutsu-
mba ka yena a ka Jehova i ta ma-
hwa a kuluka.
26 Yena loye a tsumbako a mbilwini ya
yena *n*winyi ngwa xipumbu;
Kanilezi yena loye a fambako hi ku-
tibisisilweko, yena i ta *k*la*k*liswa.
27 Yena loye a nyikako a ka zisiwana a
nga ta vumala;
Kanilezi yena loye a fihlako a ma-
hlo ya yena i taba nzhukano yo
tala.
28 Laha na wa kubiha a suka, a banhu
ba fihla a wutsumbu ga*b*ye;
Kanilezi laha na bona ba lo*b*yiswa, a
lulamileko wa enzelekiswa.

XIPIMO 29.

1 Yena loye a kanzakanyilweko ku-
kawuka na a tima na a ha nonohi-
sa a nhamo ya yena
I ta lo*b*yiswa hi kutsuketisilweko, le-
zo hi haba kuhawukelwa.
2 Laha ba lulamileko ba enzelekelana,
a banhu ba tsaka;
Kanilezi laha na munhu wa kubiha
a koma nawo, a banhu ba ku haka-
ma mahika.
3 Loye a ranzako a kutiba i tsakisa a
dadani wa yena;
Kanilezi loye a mahako a wungana
ni zibayi i hangalasa a tsomba ya
yena.
4 A hosi hi nongameto wa yimisa a ti-
ko;
Kanilezi yena loye a tongako a zinyi-
kiwo wa hoxa gona.
5 A munhu loye a njuwungelako a
muakelwane wa yena
I an*d*lala a likoka la wukanziyelo ga
yena
6 A kuhambunyeteni ka munhu wa
kubiha laho ku kona a panya;
Kanilezi a lulamileko wa yimbelela a
buma.
7 A lulamileko wa teka a kutiba hi
nanzu wa zisiwana:
A wa kubiha a nga kupima a ku ti-
ba kona.
8 A batsketsëli ba lumekela a muti wu
ngengemela;
Kanilezi a banhu batibako ba *k*leli-
sa kule a zanga.
9 Loku a munhu wa kutiba a hi ni zi-
xuxa ni munhu wa xipumbu,
Laha a zangarileko kutani a hlekako,
ku nga ta kuba kona a ku humula.

10 A munhu a zwako tora hi nkata wa
benga yena loye a mbeleleko;
Na kwatsi hi a longamileko bona ba
hlota a wutomi ga yena.
11 A xipumbu xa wulawula konkle a
kuzangara ka yena;
Kanilezi a munhu a tibako wa yi ko-
beta a miyelisa yona.
12 Loku a mufumeli a ingisa a xiwu-
nwa,
Wonkle a malanza ya yena nja ku-
biha.
13 A munhu wa xisiwana ni a tsimbe-
ketilweko ba ngana katiginwe;
Jehova a woningako a mahlo ya bo-
na bonkle.
14 A hosi leyo hi kukolekilsilweko a la-
mulako a zisiwana,
A xitsamo xa wukosi xakwe xi ta yi-
miswa kala kupinzuka.
15 A nhonga ni peziselelo zi nyika a ku-
tiba;
Kanilezi a xihlangana xi tsikilweko
a wutsumbu ga xona xi wisa a ti-
ngana a ka mamani wa xona.
16 Laha a wa kubiha a enzelekelanako,
kubiha ku ta enzelekelana;
Kanilezi a lulamileko i ta cuwuka
ka kuwa kabye.
17 Luleka a nisanyana wa wena, i ta nyi-
ka wena a kuhumula;
Ina, i ta nyika a kuxalala a ka muhe-
femulo wa wena.
18 Laha ku nga hi kona a muwoniso, a
banhu ba tsika a kukawukwa;
Kanilezi yena loye a hlayisako a na-
wo a tsako a ka yena.
19 A nanza gi nga ta lulekwa hi timhaka;
Hakuba hambu yena a kuzwa, a nga
ta katala.
20 Na u wona a munhu loye a haklisako
hi timhaka ta yena ke?
Laho ku kona a tsumba ka xipumbu
ku hunza yena.
21 Loye a kulongetisilweko a wundlile-
ko a nanza ga yena ku sukela a
wunwananeni yena
I ta maha yena a nwanana hi kugu-
mesa.
22 A munhu wa xizangani i vindlula a
tiholoba,
A munhu wa xizangazangani i tsama
zihambunyetweni.
23 A matsanza ya munhu ma ta neha
yena lahasi;
Kanilezi yena loye wa moya wu kora-
mekileko i ta kuma a kudzinzwa.
24 Loye a hlengelako ni nkamba i benga
a muhefemulo wa yena nwinyi;
Yena a ingisa a nayo a nga wuli
ncumo.
25 A xicabyo xa munhu xi neha a ziyo;
Kanilezi loye a bekako a kutsumba
ka yena a ka Jehova i ta pona.
26 A banyingi ba hlota a tomo ga mu-
fumeli;
Kanilezi a kulamulwa ka munhu ku-
ta hi ka Jehova.
27 A munhu a nga longamangiko u hi
manyalataniso a ka munhu a lula-
mileko;
Ni loye a longamileko ndleleni u hi
manyalataniso ka wa kubiha.

XIPIMO 30.

1 A timhaka ta Agura a nisanyana
wa Jake; a nyamano.
A munhu wa wula a ka Itieli, a
Itieli na Ukali;
2 Hakunene mina nzi xibanza ku hu-
nza na wihi a munhu,
Mina a nzi nako a kupima ka wumu-
nhu;
3 Mina a nzi gonzangi a kutiba,
Ge mina a kutiba. Loye wa ku
Basa.
4 Himani loye a kanziyileko le tilweni,
ni kurelela ke?
Himani a wungeleteleko a mheho
mandleni ya yena ke?
Himani a bohileko a mati lomo ti-
ngubyeni ta yena ke?
Himani a yimisileko konkle a kugu-
melwa ka misaba ke?
Himani a bito ga yena, himani a bito
ga nisanyana wa yena, loku wena
u nga u kari u zi tiba ke?
5 Tonklelele a timhaka ta Nungu-
ngulu ti hlolilwe:
Yena i hi xiklangu a ka bonklelele
labo ba tekako a wuponelo a ka
yena.
6 U nga engeteli wena a ka timhaka
ta yena,
A nga taku a kawuka wena, na wena
u kumiwa na hemba a wunwa.
7 Zilo zimbiri nzi wutisileko ha wena;
U nga zi ali hi mahlweni na nzi nga
se kufa:
8 Susa a ka mina kule a kukohlisa ni
mawunwa;
U nga nzi nyiki ge a kuvumala ge
katani kufuma;
Gisa mina hi kuga loku ku labekile-
ko a ka mina:
9 Ku nga taku mina nzi xura, nzi ka-
neta wena, nziku, Nzimani Jeho-
va ke?

Ku nga taku mina nzi xisiwana, nzi yiba,
Nzi gi tirisa hi kuhana hanisilweko a bito ga Nungungulu.
10 U nga hlebi a nanza a ka *n*winyi wa gona,
A nga taku yena a rukatela wena, wena u kumiwa na u hi loyi a gohileko.
11 Laho ku kona a xizukulwana lexo xi rukatelako a dadani wa xona,
Na xi nga katekisi a mamani wa xona.
12 Laho ku kona a xizukulwana lexo xi basileko a mahlweni ya xona *n*winyi,
Kasike a xi hlazilwe *z*ibini *z*a xona.
13 Laho xi kona a xizukulwana, O xi kukumisile kuyini a mahlweni ya xona!
Ni lisiyi la tihlo ga xona li *k*lakukile.
14 Laha ku kona a xizukulwana lezo a meno ya xona ma nge kwatsi tisupado, ni meno ya*b*ye ya macuri me kwatsi mikwana,
A kukadamula a *z*isiwana laha misabeni, ni bavumali laha xikari ka banhu.
15 A hluku wa hombe wu na ni banhwana bambiri, ba bitanako, Nyika, nyika,
Laho ku kona a *z*ilo *z*imbiri le*z*o cima a *z*i na ku xuriswa,
Enaka, kasike mune le*z*o *z*i nga wuliko, Kuenele:
16 A Xeole; ni marumbu ma nga *t*raliko;
A misaba leyo yi nga enelisiwiko hi mati;
Ni nzilo lowo wu nga wuliko, Kuenele,
17 A tihlo lego gi tseketseleko a ka dadani wa gona,
Gi nyenyako a kuingisa a mamani wa gona,
A maranzala ya mikoba ma ta xokola gona,
Ni magama ma*s*wa ma taga gona.
18 Laho ku kona a *z*ilo *z*inhari le*z*o *z*i hunzeleleko a ku hlamalisa a ka mina,
Ina, mune le*z*i mina nzi nga *z*i tibiko:
19 A n*d*lela ya gamale moyini;
Ni n*d*lela ya nyoka ri*b*yeni;
A n*d*lela ya wanuna ni mbulwa.
20 *Z*ingaho ni n*k*lela ya wasati a bayako;
Yena waga, a sula a nomu wa yena,
Aku, Mina a nzi mahangi a kubiha.
21 Hakuba ka *z*ilo *z*inharu a misaba yi rurumelako,
Zi hi mune, le*z*i yi nga *z*i kotiko a ku *z*irwala:
22 A nanza laha na u wa hi hosi;
Ni xipumbu laha na u tele hi kuga;
23 A wasati a bengekako laha na a tekilwe;
Ni nanza ga xisati lego gi mugi wa tsomba a winge wa gona.
24 *Z*i kona a *z*ilo *z*a mune le*z*o *z*i nga *z*i tsongwani misabeni,
Kanile*z*i *z*ona *z*i hunzelele a kutiba:
25 A wusokoti a ka banhu a gi na ntamo,
Kasike gona ga longisa a kuga ka gona la ximu*n*wini;
26 A mipfun*d*la yi hi mi*k*lambi yi tsongwani,
Kasike yona ya maha a tin*d*lu ta yona lomo mari*b*yeni;
27 A humbi a yi na hosi,
Kasike ya famba yon*k*le ya yona hi miboko:
28 A nyako lowe wa koma hi man*d*la ya yena,
Kasike yena i le xilubelweni xa tihosi.
29 *Z*i kona *z*ilo *z*inharu *z*i yimekileko a kufambeni ka bona,
Ina, mune *z*i yimikileko kufambeni ga bona:
30 A ngala, leyi yi nga ni ntamo xikari ka *z*ihari,
Yi nga hiko na ku*k*leliswa ha ncumo;
31 A ma*n*anze wa m*b*yana; ni mhongo kambe;
Ni hosi a ku vukela loye ku nga hiko kona a vukako.
32 Loku wena u mahile hi kupupulutilweko a ku ti *k*lakusa a wutsumbu ga wena,
Kutani loku wena u alakanyile a kubiha,
*K*lateka a canja ga wena hehla ka a nomu wa wena.
33 Hakuba a kuhakasela a masi ku maha a mawomba,
Ni kusimbeketa a nhovu yi humesa a nkata;
*Z*ingaho a kuhlohloteIa a *z*anga yi humesa a tiholoba.

XIPIMO 31.

1 A timhaka ta hosi Lemueli; a mano laya a nyine wa yena a nga gonzisa yena.

2 Xini, nisanyana wa mina ke? na xi
hi xini, O nisanyana wa marumbu
ya mina ke?
Na xi hi xini, O nisanyana wa zifu-
ngo za mina ke?
3 U nga nyiki a ntamo wa wena a ka
ba basati,
Ge ni tin*d*lela ta wena a ka lezo zi
lobisako a tihosi.
4 A hi ka tihosi, O Lemueli, a hi ka
tihosi a kunwa a waini;
Ge a ka tihosana a ku wula, Ku
kwihi a kunwa ka ntamo ke?
5 Ku nga taku ba banwa, ni ku riba-
kelwa a nawo,
Ni kuonhakalisa a nongametiso a ka
bona labo ba hlokisilweko.
6 Nyika a kunwa ka ntamo ka yena
loye a longeleko a ku mbemba,
Ni waini a ka loye a bayisekako
muhefemulweni:
7 Nga yena anwa a kohlwa hi wusi-
wana ga yena,
A nga ha alakanyi a hlakalelo wa
yena kambe.
8 Vulula a nomu wa wena ka xiwiri,
A ka nanzu ya bona bon*k*le labo ba
tsikilweko kuhlakaleni.
9 Vulula a nomu wa wena, u lamula
hi kululamisisilweko,
U tirela a nongametiso a ka zisiwana
ni bavumali.
10 A wasati a faneleko hi mani a nga
mu kumako ke?
Hakuba a tsengo wa yena wu hunza
kule a mapareli.
11 A mbilu ya nuna wa yena ya tsu-
mba yena,
Na yena a nga vumala a kubinzula.
12 Yena i mahela yena a kusasa na ku
nga hi kubiha
Won*k*le a masiku ya wutomi ga yena.
13 Yena i laba a woya ga tiyivu ni wu-
kene,
A tira hi kuranzisileko hi man*d*la ya
yena.
14 Yena i kotile a ntaru ga mahungani;
Yena wa neha a zibaba zakwe hi le-
yo kule.
15 Yena wa suka kambe laha na ga ha
hi wusiku,
Ni ku nyika a kuga ba le ngangwe-
ni wa yena,
Ni mitiro ya*b*ye a ka banhwana ba
yena.
16 Yena a pima hi simu, ni ku xaba
yona;
Hi mihanzo ya man*d*la ya yena, i
*b*yala a xivina.
17 Yena a bohako a ziwunu za yena hi
ntamo,
A ma maha a ntamo a mawoko ya
yena.
18 Yena a pimako lezaku a zinjaninjani
za yena zi binzule;
A kandiya ya yena a timeki ni wu-
siku.
19 Yena a *k*lateka man*d*la ya yena le
ka xiluko xa kasila,
A man*d*la ya yena ma koma a xitsa-
kanyo.
20 Yena a nawuluta a canja ga yena a
ka zisiwana;
Ina, yena a ciketela a man*d*la ya ye-
na a ka bavumali;
21 Yena a nga ca*b*yswi hi mbera a ka
ngango wa yena;
Hakuba bona bon*k*le ba yin*d*lu ya
yena ba ambalisilwe hi leto to *t*ru-
ka.
22 Yena a mahelako a wutsumbu ga
yena a masangu ya kuminyiwa;
A kuambala ka yena mbu kene gi
fefilweko ni kuzirila.
23 A nuna wa yena wa ti*b*yiwa le tinya-
ngweni,
Laha yena a tsamileko xikari ka ma-
singalakati ya tiko.
24 Yena a mahako a tinguwo ta wuke-
ne ni ku xabisa tona,
I nyikako a tikalo a ka mahunga-
ni.
25 A ntamo ni mbunene ga yena hi ti-
nguwo ta yena;
Yena wa hleka hi xikati xi tako.
26 Yena wa vulula a nomu wa yena hi
kutibisisa;
Ni nawo wa wunene wu lomo lirimi-
ni la yena.
27 Yena i cuwuka kwatsi hi n*d*lela ya
ngango wa yena,
Na a ngagi a zibaba za wudangayi.
28 Ni banana ba yena ba vuka, ba
wula ba yena, yena mu kateki-
swa;
Ni nuna wa yena kambe, na yena i
dumisa yena aku:
29 A banhanya banyingi ba mahile hi
ku fanelekileko,
Kanilezi wena u hunzisisile bon*k*le.
30 A wuxinji mbu kohlisi, ni wumburi
a mbu panga;
Kanilezi a wasati loye a cabako Je-
hova, i ta dumiswa.
31 Nyika yena ka mihanzo ya man*d*la
ya yena;
Nga a mitiro ya yena yi dumisa ye-
na laha tinyangweni.

KUTSAWUTELA

KUTANI, MUKANELI.

XIPIMO 1.

1 A timhaka ta Mukaneli, a nisanya-
na wa Davida, a hosi ya le Jerusa-
lema.
2 A zinyawuli za zinyawuli, ku wula
a Mukaneli; a zinyawuli za zinya-
wuli, zon*k*le zi hi zinyawuli.
3 Ku binzula yini a na nga nako a
munhu a ka kon*k*le a kupangama ka
yena loko yena a pangamileko laha-
si ka gambo ke?
4 A xizukulwana xi*n*we xa hunza, ni
xi*n*wani a xizukulwana xita; kani-
lezi a misaba yi simamile kala kupi-
nzuka.
5 Ni gambo kambe ga suka, ni gambo
ga pela, gi ha*k*lisela wutsa*n*weni ga
gona laha gi sukileko ha kona.
6 A mheho ya famba yi komama dzo-
ngeni ni ku renzelekela le *n*walu-
ngu; ni ku renzelekisela hi kusi-
mamisilweko a ka xigelo xa yona,
ni mheho yi *k*lelela kambe lirenzwe-
ni la yona.
7 Yon*k*le a micongo yi kulungela bi-
mbini, kasike a bimbi a nga tali; a
ka wutsamo lego a micongo yi yako,
kwaleyo yona yiya kambe.
8 Zon*k*le a zilo zi tele hi kukarala; a
munhu a nga tsawutela kona: a ti-
hlo a gi na ku eneliswa hi kuwona,
ge hambu a n*d*lebe a kutatiswa hi
kuzwa.
9 Lezo zi nga kari zi hi zalezo za suba
zalezo; ni lezo zi mahekileko hi zona
lezo zi ta su maheka: ni laho a xi
kona xilo xiswa lahasi ka gambo.
10 Kasi laho ku kona a xilo lexo ha
xona ku nga wa ta kuwulwa, Wona,
lexi xiswe ke? xi wa hi kona hi
kale loko, a titangeni leti ti nga wa
hi kona hi mahlweni ka hina.
11 Laho a ku kona a kualakanyisa ka
zizukulwana za bakale ge laho ku
nga ta kuba a kualanyisa a ka zizu-
kulwana za kugumesa lexo xi ta
ngata, xikari ka labo zi ta ngata hi
le nzako.
12 A mina Mukaneli nzi wa hi hosi he-
hla ka Israeli ni Jerusalema.
13 Na nzi lo kangetela a mbilu ya mi-
na a kuhlota ni kulaba a kutiba a
xungetano lezi zon*k*le zi mahiwako
lahasi ka tilo: kona i karato yi tsi-
ngileko leyo Nungungulu a yi nyi-
kileko a ka barisanyana ba banhu a
kuba ba tiriswa ha kona.
14 Nzi wonile a mitiro yon*k*le leyi yi
tirwako lahasi ka gambo; ni, langu-
ta, ni yon*k*le a yi nyawuli ni kungu-
mela ka mheho.
15 Ni lexi xi *b*yekeleko a xi na ku na-
hwa xi lulama; ni lexo xi la*b*yiwako
a xi na ku hlayiwa.
16 Nzi kwangwezetene ni mbilu ya mi-
na *n*winyi, nziku, Wanga*b*ye, nzi ti
bingeretele a kutibisa hehla a ka zo-
n*k*le lezi zi nga lomo Jerusalema;
ina, ni mbilu ya mina yi wa *k*larihi-
silwe nguvu hi kutibisisa ni mano.
17 Na nzi lo kangatela a mbilu ya mina
a kutiba a wu*k*lari, ni kutiba a lihu-
hi ni wupumbu: mina nzi lo wona
lezaku zon*k*le lezi ku hi kungumela
ka mheho.
18 Hakuba nzeni ka kutibisisa ka ho-
mbe ku kona a hlomulo wa hombe;
Yena loye a enzelekelanako a kutiba
i enzekelana a kuxaniseka.

XIPIMO 2.

1 Mina nzi wa te ngalo mbilwini ya
mina, Ngona makunu, mina nzi ta
hlola wena hi litsako; hikwalaho
buma hi tangaliso: ni, languta, lezi
kambe a zi nyawuli.
2 Nzi wa te ngalo hi muhleki, Kona
kuhunguka; ni kutsaka, Ku maha
yini kona ke?
3 Nzi hlolile a mbilwini ya mina lezaku
nzi nga ta narisa ku yini a nyama ya
mina hi waini, ni mbilu ya mina ya
ha rangela mina hi kutiba, ni ku nzi
komisa a ku yini a wupumbu, kala
nzi fela kuwona lezaku zini zi sase-
kileko a ka barisanyana ba banhu le-
zaku bona ba wa ta nga ba maha la-
hasi ka tilo won*k*le a masiku ya wu-
tomi ga*b*ye.
4 Nzi mahele mina a mitiro ya hombe;
nzi akele a yin*d*lu; nzi *b*yelele mina
a xivina;

5 Nzi mahele mina a masimu ni tihu-
*b*ye, nzi lo *b*yala a tisinya ta ton*k*le a
tixaka ta mihanzo;
6 Nzi lo mahela mina a matiba ya ma-
ti, a ku tsakamisa ba wona a kwati
lego a tisinya ti wu*d*liwako;
7 Nzi lo xaba a malanza ya xinuna ni
malanza ya xisati, na nzi wa hi ma-
lanza ma *t*relweko lomu n*d*lwini ya
mina; kambe nzi wa hi tsomba yo
tala ya tihomu ni mi*k*lambi, ku hu-
nza bon*k*le labo ba nga wa hi ma-
hlweni ka mina lomu Jerusalema;
8 Nzi lo tsombanyisela a ka mina a
siliva ni nzalama, ni bako ga tihosi
ta mifumo; nzi lo tekela mina a ba
banuna ba ku yimbelela ni ba basati
ba ku yimbelela, ni kuxalala ka ba-
risanyana ba banhu, a kuvuma ka-
wucenje, ni loko ka ton*k*le tixaka.
9 *Z*ingaho nzi wa hi wa hombe, nzi
enzelekelana ku hunza bon*k*le labo
ba nga wa hi mahlweni ka mina le
Jerusalema: kambe ni kutibisa ka
mina ku lo tsama zi*n*we na mina.
10 Na kani xa kuyini lexo a mahlo ya
mina ma zi xubako a nzi ti komangi a
ka zona; a nzi tsimbetangi a mbilu ya
mina ni ka kwihi a kutsaka; haku-
ba a mbilu ya mina yi wa kutsaka
hi ka kon*k*le a kupangama ka mina;
na ku wa hi xiabelo xa mina a ka
kon*k*le a kupangama ka mina.
11 *Z*onake nzi lo cuwuka a ka won*k*le
a tiro lowu a man*d*la ya mina yi wu
tirileko, ni ka kupangama loko nzi
pangamileko a ku maha: ni, langu-
ta, kon*k*le a kunyawuli ni kungu-
mela ka mheho, ni laho a ku kona a
kubinzula lahasi ka gambo.
12 Na mina nzi lo hunzulusa a mbilu
ya mina a aku languta kutiba, ni ku-
hunguka, ni wupumbu: hakuba xi-
ni munhu a nga wa ta xi maha xi
xa le nzako ka hosi ke? hambu zona
lezo zi nga wa mahilwe kale loko.
13 *Z*onake nzi lo wona lezaku a kutiba
ku hunza a wupumbu, kwatsi hilezi
a kuwonekela ku hunzako a munya-
ma.
14 A mahlo ya munhu wa kutiba ma
lomo nzeni ka hloko ya yena, ni xi-
pumbu xi famba munyameni; ka-
sike lezo mina nza wona lezaku xilo
xi*n*we xi humelelako a ka bona bo-
n*k*le.
15 *Z*onake nzi lo wula mina a mbiluwi-
ni ya mina, Kwatsi hilezi zi maheki-
leko a xipumbu, zingaho na kona ku
humelele a ka mina; hi yini zonake
nzi hunzeleleko a kutiba ke? *Z*onake
ku lo wula mbilwini ya mina, lezaku
lezi kambe a zi nyawuli.
16 Hakuba a ka munhu wa kutiba, ko-
na ku kwatsi xipumbu, a ku kona
a alakanyiselelo kala kupinzuka; na
u wona lezaku hi masikwini ma tako
zon*k*le zi taba zi ribakelwe kaleloko.
Na hi yini a munhu wa kutiba a fa-
ko kwatsi xipumbu ke?
17 *Z*ingaho nzi na benga a wutomi, ha-
kuba a tiro lowu wu tirilweko laha-
si ka gambo wu hlokisisako a ka
mina; hakuba ni zon*k*le a zi nyawu-
li ni kungumela ka muheho.
18 Na mina nzi lo benga a kupinyama
ka mina loko nzi pinyamileko laha-
si ka gambo, na nzi wona lezaku nzi
nga ta tsika kona a ka munhu loye
ba ta ngata le nzako ka mina.
19 Hi mani a zi tibako lezaku i taba mu-
nhu wa kutiba kutani xipumbu ke?
Kasike yena i ta fumela a ka kon*k*le
a kupinyama ka mina loku nzi pi-
nyamileko, loko ha kona mina nzi
kombisileko a kutiba ka wutsumbu
ga mina lahasi ka gambo. Lezi zo-
n*k*le a zi nyawuli.
20 Hikwalaho nzi lo renzeleka nzi ma-
ha a mbilu ya mina a ku mbela a
ntamo hi xungetano zi*n*we ni kupi-
nyama kon*k*le loko nzi ku pinyami-
leko lahasi ka gambo.
21 Hakuba laho ku kona a munhu loye
a na nga ni kupinyama loku ku ni
kutiba, ni mano, ni ku*k*larihisisa;
kasike a ka munhu loye a nga pi-
nyamangiko yena i ta siya kona a
kuba xiabelo xa yena. Loku kambe
a ku nyawuli ni kuonha ka hombe.
22 Hakuba xini a munhu a nga naxo a
ka kon*k*le a kupinyama ka yena, ni
ka kukarateka ka mbilu ya yena,
loko yena a kupinyamileko lahasi ka
gambo ke?
23 Hakuba won*k*le a masiku ma hi zi-
xaniso basi ni hlokiselelo yakwe i
tsekulelo; ina, hambu laha wusi-
kwini a mbilu ya yena a nga teki a
ku humula. Loku kambe a ku nya-
wuli.
24 Laho a ku kona a xilo xa ncumo
a ka munhu ku hunza lezaku i wa
ta nga aga anwa, ni ku maha a mu-
hefemulo wa yena wu tsaka hi ku-
pangama ka yena. Lezi kambe nzi
zi wonile, lezaku kuta hi le canjeni
ga Nungungulu.

25 Hakuba himani a kotako kuga, hi
mani a kotako kubuma, kuhunza
mina ke?
26 Hakuba a ka munhu loye zi mu xa-
lalisako yena Nungungulu wa nyi-
ka yena a kutiba, ni mano, ni kutsa-
ka; kanilezi a ka muonhi yena i
nyika a hlokiselelo, kuhula ni kubi-
ringetela kona, kasi wa fela a ku
nyika yena lezo zi tsakisako a Nu-
ngungulu. Ni zonkle lezi a zi nya-
wuli ni kungumela ka mheho.

XIPIMO 3.

1 Hakuba a ka zilo zonkle laho ku
kona a nguba, ni zikati za konkle a
kuxuba lahasi ka tilo:
2 A xikati xa kutralwa, ni xikati xa
kufa; a xikati xa kubyala, ni xikati
xa kutsuwula loku ku byelweko;
3 A xikati xa ku daya, ni xikati xa ku
ponisa; a xikati xa kungumula, ni
xikati xa kuaka;
4 A xikati xa kurila, ni xikati xa ku
hleka; a xikati xa ku rila, ni xikati
xa kukina;
5 A xikati xa ku hoxa a maribye, ni
xikati xa ku bingeretela a maribye;
a xikati xa ku wukarela, ni xikati
xa ku tsika ku wukarela;
6 A xikati xa ku laba, ni xikati xa
kulahlekelwa; a xikati xa ku hla-
yisa ni xikati xo hoxa kule;
7 A xikati xo hanzula, ni xikati xo ru-
nga; a xikati xo miyela, ni xikati
xo wulawula;
8 A xikati xa kuranza, ni xikati xa
kubenga; a xikati xa impi, ni xika-
ti xa kuba ni kurutisa.
9 Ku binzula yini a ka loye yena a ti-
rako a ka lezi yena a zi pinyamileko
ke?
10 Nzi wonile a hlokiselelo leyo Nu-
ngungulu a yi nyikileko a ka bari-
sanyana ba banhu a kuba ba tirise-
ka a ka yona.
11 Yena i mahile a zilo zonklelele a wu-
mburi hi xikatini xa zona: kambe
yena i yimisile a tsonzomiselo lomo
timbilwini ta zona, kasike a munhu
a nga koti ku kuma a tiro lowo Nu-
ngungulu a wu mahileko kusangu-
leni kala kugumelweni.
12 Nza zi tiba lezaku a ku ncumo xatsi
a ka bona, kuhunza a kubuma, ni
ku maha a kusasa xonkle a xikati
lexo bona ba longolokako ba hanya.
13 Ni lezaku bonklelele banhu ba wa ta
nga baga ni kunwa, ni ku tsaka ka
hi zinene hi ka konkle a kupangama
ka yena, ku nga xinyikiwo xa Nu-
ngungulu.
14 Nza zi tiba lezaku, kani za kuyini le-
zi Nungungulu a zi mahako, kona
ku taba kona kala kupinzuka: a ku
kona a hi ncumo xi ta nga bekwa a
ka xona, ge ni ncumo xi ta nga tiki-
wa a ka xona; na Nungungulu i
mahile kona, lezaku a munhu i wa
ta nga a caba mahlweni ka yena.
15 Lezo zi nga wa hi kona a kale hi lo-
ko; ni lezo zi ta nga zi hi kona zi wa
nga zi hi kona a kele loko: na Nu-
ngungulu i hlotile kambe lezi zi hu-
nzileko.
16 Na klatakumbiri nzi lo wona laha-
si ka gambo, le wutsanweni ga no-
ngametiso, lezaku a kubihisisa ku wa
hi kona leyo, ni le wutsanweni ga
kululamisisa, lezaku a kubihisisa ku
wa hi kona laho.
17 Nzi wa te ngalo mbilwini ya mina,
Nungungulu i ta lamula a ba kulu-
lama ni ba kubiha; hakuba laho ku
kona a xikati xa konkle kupangama
ni younklelele a mitiro.
18 Nzi wa te ngalo mbilwini ya mina,
Kona hakuba hi barisanyana ba ba-
nhu, kasi Nungungulu wa fela a ku-
hlola bona, ni ku kasi ba fela a ku
wona a wutsumbu gabye bona ba hi
kwatsi ka zihari.
19 Hakuba lezo zi welako a barisanyana
ba banhu zi wela kambe a zihari;
xona xilo xinwe xi welako bona:
kota lezi a munwe a fako, zingaho
wafa ni munwani; ina, bonklelele
ba hi ni kahe xinwe; ni munhu a
nga nako a ku hunza a zihari; ha-
kuba zonkle a zinyawuli.
20 Zonkle ziya a ka wutsamo ginwe;
zonkle zi hi tsuri, ni zonkle zi hinzu-
ka a tsuri kambe.
21 Hi mani a tibako a moya wa munhu,
kutani wuya le hehla, ni moya wa zi-
hari, kutani wuya lahasi misabeni ke?
22 Ngahilezo nza lo wona lezaku a
ncumo xatsi ku hunza loku, a mu-
nhu a nga ta nga a tsaka hi mitiro
ya yena; hakuba laho ku kona a
xiabelo: xakwe hakuba hi mani a
nga mu klelisa a ku wona lezi zi nga
le nzako ka yena ke?

XIPIMO 4.

1 Zonake nza lo renzeleka nzi lo
wona wonkle a tsimbeketelo lowu
wu nga lahasi ka gambo: ni, langu-

ta, a mihloti ya labo ba tsimbeketi-
lweko, na bona a ba na mu tangali;
ni le *k*lelweni ga batsimbeketi ba*b*ye
a ku wa hi utamo; kanilezi bona a
ba nga ni mutangali.
2 Ngahilezi nza lo dumisa a bafileko
labo ba fileko a kaleloko ku hunza
laba ba hanyako laba ha hanyako;
3 Ina, i cukwana ku hunza bon*k*le ba-
mbiri kunene nza no kukumuxa lo-
ye a nga ka a nga hi kona, loye a nga
kala ku wona mitiro ya kubiha leyo
yi mahilweko lahasi ka gambo.
4 *Z*onake mina nzi lo wona kon*k*le a
kupinyama ni yon*k*lelele a a mitiro
ya ku*k*lariha, hakuba hi lezi a munhu
mbukuxu ka wa akelwane wa yena.
Lezi kambe a zi nyawuli zi bubutsa
kwatsi i mheho.
5 A xipumbu xi petsa a man*d*la ya xo-
na katigi*n*we, ni kuga a nyama ya
yena *n*winyi.
6 I cukwana a nhama xi*n*we, yi nga
ni kurutisa, ku hunza a tinhama ti-
mbiri ti teleko ni kupinyamela ka
mheho.
7 *Z*onake mina nzi lo hunzuluka nzi
lo wona a ku nga nyawuli lahasi ka
gambo.
8 Laho ku kona a mu*n*we loye a nga
yece, na yena a nga na wa kugame-
la; ina, yena a nga nisanyana ge ni
maka*b*ye; kasike laho a ku kona a
kugumelwa ka kupangama ka yena,
ge hambu a mahlo ya yena a ma ene-
liswi hi kufuma. Hakuba hi kota
ya mani, mina nza pangama, nzi wu-
*k*lela a muhefemulo wa mina a zine-
ne ke? *Z*onawu lezi kambe a zi nya-
wuli, ina, kona ka su hunzelele a
hlokiselelo.
9 A bambiri mbatsi kuhunza mu*n*we,
hakuba bona ba ni ncacazelo watsi
wa kupangama ka*b*ye.
10 Hakuba loku bona bawa, a mu*n*we i
ta *k*lakusa a nakulo*b*ye; kanilezi ko-
mbo a ka yena loye a nga yece laha a
wako, hakuba a nga na mu*n*we ku
mu *k*lakusako yena.
11 Kambe, loku a bambiri ba e*k*lela ka-
tigi*n*we, zonake bona ba na ni kuku-
fumela; kanilezi a mu*n*we a nga
kufumelisa kuyini yece ke?
12 Ni loku a munhu a hlula a pala yena
loye a nga yece, a bambiri ba ngalwa
na yena; ni tingoti ti wuyetilwe ku-
nharu a ti ha*k*lisi a kubewuka.
13 I cukwana a wa xisiwana ni wa
mu*s*wa wa kutiba, ku hunza a wa
kale ni hosi ya xigumbu, loye a nga
ha zi tibiko a kuamukela a lulekeliso
kambe.
14 Hakuba hi lomo paxweni yena wa
huma a ku taba hosi; ina, hambu
kona le mufu*n*weni wa yena i wa *t*re-
lwe a nzenga.
15 Mina nzi wonile zon*k*le zihanya lezo
zi hanyako lahasi ka gambo, lezaku
zona zi hi zi*s*wa, a wa kugamela, loye
a yimileko xikun*d*leni xa yena.
16 Laho a ku kona a kugumelwa ka bo-
n*k*le banhu, kona a ka bona bon*k*le
yena a nga wa hehla ka bona: kasi-
ke labo ba tako le nzako ba nga ta
tsaka a ka yena. Hakunene lezi ka-
mbe a zi nyawuli ni kungamela ka
mheho.

XIPIMO 5.

1 Hlayisa a konzo wa wena laha na
wena na uya le n*d*lwini ya ka Nu-
ngungulu; hakuba a ku tsinela a
kuzwa katsi ku hunza a nyika a
mupahlelo wa zipumbu: hakuba bo-
na a ba zi tibi lezaku bona ba maha
kubiha.
2 U nga be na *k*lu*k*lu hi nomu wa we-
na, u nga mahe a nomu wa wena ku
ha*k*lisa ku wulawula a ncumo ma-
hlweni ka Nungungulu; hakuba Nu-
ngungulu i le tilweni, na wena u le
misabeni: hikwalaho nga a timhaka
ta wena ti maha ti tsongwani.
3 Hakuba a noro wuta ni wu*d*lemo ga
pangamiselelo, ni gezu ga xipumbu
zi*n*we ni wu*d*lemo ga timhaka.
4 Laha wena u fungako a xifungo a
ka Nungungulu, u nga ribali a ku
riha xona; hakuba a nga na tangali-
so a ka zipumbu: riha lezo wena u zi
fungileko.
5 Ku wa hi kwatsi loku wena u wa ta
nga u nga fungangi, ku hunza lezi
wena u nga ta nga u fungile na u
nga ta riha.
6 U nga vumeli a nomu wa wena a ku
maha a nyama ya wena yi onha; ge
ku wula wena mahlweni ka ngelosi,
lezaku kona ku wa hi ku kuhoheta;
ngahilezo Nungungulu i ta zangara
a ka gezu ga wena, ni kulobisa a mi-
tiro ya canja ga wena ke?
7 Hakuba a ka wu*d*lemo ga kulora la-
ho ku kona a ku nga nyawuli, ni ka
timhaka ta kutala: kanilezi caba we-
na Nungungulu.
8 Loku wena u wona a tsimbekete-
lelo wa zisiwana, ni bawu*k*la ba pa-

nga a nongametiso lomo tikweni, u
nga hlamali hi ka mhaka: hakuba a
mu*n*we a *k*lakukileko ku hunza ku-
*k*lakuka wa katalela; ni laho ku ko-
na a *k*lakukileko ku hunza bona.
9 *K*latakumbiri a kubinzula ka misaba
ku ka bon*k*le: a hosi wutsumbu ga
yona yi kozelwa hi masimu.
10 Yena loye a ranzako a siliva a nga
ta eneliswa hi siliva; ge hambu loye
a ranzako a talisiso, zinwe ni kue-
nzelekelana: zonawu lezi kambe a zi
nyawuli.
11 Laha a nhunzu yi kari yi enzelekela-
na yona yi enzelekelana a ka labo ba
gako yona; I binzu yini gi nga ko-
na laho a ka benyi ba yona, saseka
kuwonwa ka bona hi mahlo ya ye-
na ke?
12 A kue*k*lela ka munhu a pangamileko
ka tsombela, hambu a kuga kutso-
ngo kutani ko tala; kanilezi a talisi-
so wa kufuma wu nga mu nyika
yena a wurongo.
13 Laho ku kona a kubiha kuhlokisa-
koloko nzi ku wonileko lahasi ka ga-
mbo, ku hi loku, a kufuma ku hlayi-
silweko hi *n*winyi wa kona ku hi
kulamatwa ka yena:
14 Ni loko kufuma ku ta mbembiswa
hi wu*k*lokolota ga kubiha; ni loku
yena na a nga a *t*rele a nisanyana, la-
ho a ku kona ncumo a canjeni ga ye-
na.
15 Kwatsi hi lezi yena a humeleko hi lo-
mo rum*b*yini ga nyine wa yena, hi
wum*b*yiri yena i ta famba kambe
kwatsi hilezi a tileko zona, na a nga
ta teka xa ncumo xa kupinyama ka
yena, lexi yena a nga wa ta xi rwala
lomo canjeni ga yena.
16 Ni lexi kambe i conho xi zangari-
sako, lezaku a ka zon*k*le zihloko kwa-
tsi hilezi a tileko, zingaho yena i ta
famba: ni kubinzula kuyini loku ye-
na a apinyamelako a mheho ke?
17 Ni won*k*le a masiku ya yena kambe
i gela munyameni, na yena i hunze-
lele kukarateka, i na kuba*b*ya ni
kulo.
18 Languta, lexo mina nzi xi wonile-
ko a kuba xinene ni nyalidede hi le
xaku a mu*n*we a kuga ni kunwa, ni
kutsaka hi kusasa a ka kon*k*le ku-
pinyama ka yena, loko yena a kupi-
nyamileko lahasi ka gambo, won*k*le
a masiku ya wutomi ga yena laya
Nungungulu a nyikako yena; haku-
ba lexi ki xabelo xa yena.
19 Bon*k*lelele banhu labo Nungungulu
a ba nyikileko a kufuma ni mipfu-
no, na a ba nyikile ni ntamo a kuga
yona, ni ku teka a xiabelo xa bona,
ni kutsaka kupangameni ka yena—
lezi xinyikiwo xa ka Nungungulu.
20 Hakuba yena i wa nga ta alakanya
nguvu a masiku ya wutomi; hakuba
Jehova i hlamule yena lomo kutsa-
keni ka mbilu ya yena.

XIPIMO 6.

1 Laho ku kona a kubiha loko mina
nzi ku wonileko lahasi ka gambo, na
kona ku binzile hehla ka banhu:
2 A ka munhu loye Nungungulu a
mu nyikileko a kufuma, a kupfuna,
ni kudzunziwa, zingaho lezo yena a
nga vumalangi ncumo xa muhefe-
mulo wa yena xa zon*k*le lezo yena a
zi xubako, kasike Nungungulu a nga
nyikangi yena a ntamo a kuga kona,
kanilezi a wa matiko i loga kona;
kona a ku nyawuli, kona xibanga xa
kubiha.
3 Loku a munhu a *t*rala a zana ga ba-
nana, na a hanya a malembe yo tala,
zingaho a masiku ya malembe ya-
kwe ma tala nguvu, kanilezi a muhe-
femulo wa yena wu nga tatiswangi
hi kusasa, na *k*latakumbiri yena a
nga nawo a nkeleliso; mina nza
wula, loye a nga *t*rala ku nga se
kuba xikati i cuko ku hunza yena:
4 Hakuba kona kuta hi ku nga nya-
wuli, na kona ku suka lomo munya-
meni, ni bito ga kona ku fenengeti-
lwe hi munyama;
5 *K*latakumbiri kona a ku wonangi a
gambo hambu ni kutiba gona; loku
ku na kuhumula ku hunza ku*n*wa-
ni:
6 Ina, hambu yena a kuhanya a kume
ga mazana ya malembe ma wuyeti-
lweko kumbiri, kasike a tsaki hi ku-
sasa, zi nga taku zon*k*le ziya ka wu-
tsamo gi*n*we ke?
7 Kon*k*le a kupangama ka munhu
ka nomu wa yena, kasike a mahlo-
koti a ma xurisilwe.
8 Hakuba i binzu muni a nga nago a
wa kutiba a ku hunza a xipumbu
ke? kutani xini a nga naxo a munhu
wa xisiwana, lexo xi tibako a ku fa-
mba mahlweni ka a hanyakoke?
9 I cukwana a kuwona ka mahlo ku
hunza a kunzulanzula ka kuxuba:
lexi kambe a xi nyawuli ni ku ku-
ngumela a mheho.

10 Kani zakuyini lezi zi nga wa hi
kona, a bito ga zona gi wa nyikilwe
a kaleloko; na kona ka ti*b*yiwa leza-
ku a munhu i hi yini; ge hambu
yena a nga kota ku enelisana zi*n*we
na yena loye wa ntamo ku hunza
yena.
11 Na u wona lezaku laho ku kona a
zilo zinyingi lezo zi enzelekako hi ku
nga nyawuli, xini a munhu wa cu-
kwana ke?
12 Hakuba hi mani a tibako cini a zi-
nene za munhu wutomini ga yena,
won*k*le a masiku ya wutomi ga yena
gi nga nyawuliko laya yena a ma
mbetileko kwatsi xiruti ke? hakuba
himani a nga kota a ku*b*yela munhu
lezaku zini zi ntaga a ka yena lahasi
ka gambo ke?

XIPIMO 7.

1 A bito gatsi gi nene ku hunza a
mafura ya malongo; ni siku ga ku-
fa, kuhunza a siku ga ku*t*ralwa ka
munhu.
2 Kona i cukwana a ku famba lomo
n*d*lwini ya xirilo ku hunza a ku fa-
mba le n*d*lwini ya mbuzo: hakuba
lexo hi kugumelwa ka banhu bon*k*le;
ni a hanyako i ta beka kona mbilwi-
ni ya yena.
3 A kuxaniseka i cukwana a kuhunza
a kuhleka; hakuba hi kutsuba ka
ngohe a mbilu ya mahwa yi tsaka.
4 A mbilu ya wa kutiba yi lomo
n*d*lwini ya a rilako; kanilezi a mbi-
lu ya zipumbu yi lomo n*d*lwini ya a
bumbako.
5 Kona i cukwana a kuzwa a ku-
kawuka ka wa kutiba, ku hunza
loku a munhu azwa a lisimu le zi-
pumbu.
6 Hakuba kwatsi kusosonya ka mizwa
lahasi ka mbita, zingaho a lihleko
la xipumbu: loku kambe a ku nya-
wuli.
7 Hakunene a zihunza nayo zi maha a
munhu wa kutiba a tsama a xipu-
mbu; ni makalabana ma lobisa a ku-
pima.
8 I cukwana a kugumelwa ka zilo
ku hunza a ku sangula ka zona; a
ku timisela a moyeni i cukwana a ku
hunza a matsanza a moyeni.
9 U nga ha*k*lisi a moyeni wa wena a
ku zangara; hakuba a zanga yi hu-
mula xifubeni xa zipumbu.
10 U nga wuli wena, Xilo muni xi nga
maha a masiku ya kela a cukwana
ku hunza laya ke? hakuba wena a
ku wutisi hi ku*k*lariha a xungetani
ni makunu.
11 A kutiba kunene kwatsi i tsomba;
ina, i kwatsi nguvu a ka bona labo
ba wonako a gambo.
12 Hakuba a kutiba ku hi wie*k*lelo,
kwatsi i mali yi nga wu e*k*lelo; ka-
nilezi a wukosi ga kutiba hi legi, le-
zaku a kutiba ku lonzowota a wuto-
mi ga yena loye a nga nako.
13 Pimisisa hi tiro wa Nungungulu:
hakuba hi mani a nga maha lezo zi
lulama, lezi yena a zi mahileko zi
*b*yekela ke?
14 A ka siku ga vuvumiselelo nga u hi
ni kutsaka, ni ka siku ga balala pi-
misisa; ina, Nungungulu i mahile
*k*lelo gi*n*we hi ka gi*n*wani, kasi hi
kugumelwa a munhu i wa ta nga a
nga kumi ni xihi a xilo lexi xi nga
ta nga xi hi lenzako ka yena.
15 Zon*k*le lezi nzi zi wonile a masi-
kwini ya ku nyawuli ka mina; laho
ku kona a munhu a lulamileko loye
a mbembako kululameni ka yena,
laho ku kona a munhu wa kubiha a
longolokako ni wutomi ga yena lomo
ku maheni ka yena ka kubiha.
16 U nga ti lulamisi hehla ka za kuta-
la; ge hambu ku ti maha a wutsu-
mbu ga wena kutiba nguvu: hiyi-
ni u nga ta lobisa a wutsumbu ga
wena ke?
17 U nga mahi a kubiha nguvu, ge ha-
mbu wena a ku maha xipumbu: xini
wena u ta ngafa hi mahlweni ka xi-
kati xa wena ke?
18 Kona kuhi zinene lezaku wena u wa
ta nga u teka a koma lezi; ina, a ka
lezo wena u kobetileko a canja ga
wena: hakuba yena loye a cabako a
Nungungulu i ta humelela a ka bona
bon*k*le.
19 A kutiba ku hi ntamo a ka munhu
wa mano ku hunza a kume ga bafu-
meli labo ba nga lomo mutini.
20 Hakunene laho a ku kona a munhu
a lulamileko hehla ka misaba, loye a
mahako a kusasa, a nga onhi.
21 Kambe u nga katali hi ton*k*le a ti-
mhaka leto ti wulawulileko, u nga
taku wena uzwa a nanza ga wena na
gi kari gi rukatela wena.
22 Hakuba hi xikati xi kanzakanyilwe-
ko a mbilu ya wenawu *n*winyi ka-
mbe ya zi tiba lezaku a wutsumbu ga
wena kambe u kotisa lezo u rukatele
a ba*n*wani.

23 *Zonk*le le*z*i mina nzi hlolisisile hi
kutiba: nzi wa te ngalo, Nzi ta ti-
ba; kanile*z*i kona ku wa hi kule *z*i-
*n*we na mina.
24 Lexi xi nga kona, xi le kule na xi
hunzelele kueta; himani a nga ku-
maku xona ke?
25 Nzi lo renzeleka, ni mbilu ya mina
yi wa yimiselwe a kuhlohlolisa ni
kukambela, a kuhlota a kutiba ni *z*i-
gelo *z*a *z*ilo, ni ku tiba le*z*aku a kubi-
hisisa ku hi wupumbu, ni le*z*aku a
wupupumbu ku hunguka.
26 Nzi lo kuma a kubaba ku hunza ku-
fa a wasati loye a mbilu ya yena gi
nga *z*iyo ni likoka loye a man*d*la ya
yena ma *z*iboho: loye a dumisako a
Nungungulu i ta pona a ka yena;
kanile*z*i a xionhi xi ta tekiwa ha ye-
na.
27 Languta, lexi nzi kumile, ku wula a
Mukaneli, a ku *k*lateka a xilo xi*n*we
hehla ka xi*n*wani, a ku kuma a tse-
ngo;
28 Lexi a muhefemulo wa mina wu xi
hlotako, kanile*z*i mina nzi kumile; a
nuna mu*n*we xikari ka kume ga ma-
zana mina nzi mu kumile; kanile*z*i
a wasati xikari ka bon*k*le bona a nzi
mu kumangi.
29 Languta, lexi xice nzi xi kumileko:
le*z*aku Nungungulu i lo maha a mu-
nhu na a longamile; kanile*z*i bona
ba hlotile a *z*ibi *z*inyingi.

XIPIMO 8.

1 Hi mani loye a wa kutiba ke? hi
mani a tibako a *k*lamuselelo wa *z*ilo
ke? a kutiba ka munhu ku maha a
ngohe ya yena gi ngangamela, ni
kunonoha ka ngohe ya yena ku hu-
nzulwe.
2 Nza kongotela wena, Hlayisa a ku-
lelela ka hosi, ni ka le*z*o hi ku kata-
lela a xifungo xa Nungungulu.
3 U nge be ni xiha*k*la a ku huma lo-
mo a kubakoneni ya yena; u nga ti-
miseli ni ka kwihi a kubiha: hakuba
yena wa maha ni kani hi kwihi ku
mu xalalisako.
4 Hakuba a timhaka ta hosi ti na ni
ntamo; himani a ta nga wula a ka ye-
na, Xini u xi mahako ke?
5 Loye a hlayisako a kuleletela a nga
xi tiba ni xilo xa kubiha; a mbilu
ya munhu wa kutuba ya hlohlosa a
xikati ni kulamula:
6 Hakuba a ka *z*ingelo *z*on*k*lelele laho
ku kona a xikati ni kulamula; ha-
kuba a kukohlakala ka banhu ka ho-
mbe hehla ka yena:
7 Hakuba yena a nga *z*i tibi le*z*o *z*i
ta nga ba kona; hakuba hi mani
a nga *b*yela yena le*z*o *z*i ta nga ba
kona ke?
8 Laho a ku kona a munhu loye a na
nga ni ntamo hehla ka moya a ku ko-
ma a moya; ge yena a nga na ntamo
hehla ka siku ga kufa; laho a ku ko-
na a kukuma le impini: ge hambu a
kubihisisa ku nga ta *k*la*k*lisa yena
loye a nyikilweko a ka kona.
9 *Zonk*le le*z*i mina nzi *z*i wonile, ni
ku kangatela a mbilu ya mina a ka
yon*k*lelele a mitiro loye yi tiriwileko
lahasi ka gambo: laho ku kona a xi-
kati laha a munhu mu*n*we a na nga
ni ntamo hehla ka mu*n*wani a ku mu
lamata.
10 *Z*ingaho nzi wona a wa kubiha na a
kelelwa, na bona ba lota le nkeleni;
bona ba mahile kwatsi ba loye kule
ni wutsamo ga kubasa, ba wa riba-
kelwe lomo mutini: lexi kambe a xi
nyawuli.
11 Hakuba a ncacazelo wa kuvukela a
tiro wa kubiha a li tsanziwi hi ku-
ha*k*lisilweko, hikwalaho a mbilu ya
barisanyana ba banhu yi longile hi
kuteleko a ka bona a ku maha a
kubiha.
12 Hambuloko a xionhi xi maha a kubi-
ha hi zana ga *z*ikati, ni ku longoloka
ni masiku ya yena, kasike hakunene
nza *z*i tiba ku ta maha kwatsi a ka
bona ba bacabako a Nungungulu,
labo ba cabako a mahlweni ka yena:
13 Kanile*z*i ku nga ta kuba kwatsi ni
wa kubiha ge hambu yena a nga ta lo-
ngoloka ni masiku ya yena, laya wa
kwatsi ka xiruti; hakuba a nga ca-
bangi a mahlweni ka Nungungulu.
14 Ku kona a ku nga nyawuli loku
ku mahilweko misabeni, le*z*aku laho
ba kona banhu ba lulamileko a ka
bona ku humelelako ku kwatsi i tiro
wa banhu ba kubiha, kambe, laho
ku kona a banhu ba kubiha laho ku
humelelako ka bona kukotisa hi ka
wa kululama: nza lo wula le*z*aku
le*z*i kambe a *z*i nyawuli.
15 *Z*onake mina nzi lo babaza a kuhle-
ka, hakuba a munhu a nga a xilo xa-
tsi lahasi ka gambo, ku hunza kuga,
ni kunwa, ni kuba ni litsako: haku-
ba le*z*o hi le*z*o *z*i ta nga tsama *z*i*n*we
na yena kupangameni ka yena wo-
*nk*le a masiku ya wutomi ga yena

laya Nungungulu a nyikileko yena
lahasi ka gambo.
16 Laha na nzi kangatela a mbilu ya
mina a ku tiba a wu*k*lari, ni ku wo-
na a pangemiselelo lowu wu mahiwa-
ko misabeni (hakuba kambewo laho
ku kona xilo lexi cima a siku kutani
mbu siku xi wonileko a kue*k*lela hi
mahlo ya zona),
17 *Z*onake nzi lo languta yon*k*le a ntiro
ya Nungungulu, lezaku a munhu a
nga na ku yi kuma a mitiro leyo yi
mahilweko lahasi ka gambo: haku-
ba hambutana munhu a labisisa ngu-
vu kupangama, kasike yena a nga
ta ku kuma; ina, *k*latakumbiri, ha-
mbuloko a munhu wa kutiba a hlota
a kutiba kona, kasike yena a nga ta
*z*i kota a ku kuma kona.

XIPIMO 9.

1 Hakuba *z*on*k*le le*z*i ni *k*latekilwe
mbilwini ya mina, kona ku hlola *z*o-
nkle le*z*i: lezaku a lulamileko, ni a
tibako, ni mitiro ya*b*ye, yi lomo ma-
n*d*leni ya Nungungulu; kutani ku
hi liranzo kutani ku hi libengo, a mu-
nhu a nga ku tibi kona; *z*on*k*le *z*i le
mahlweni ka bona.
2 *Z*on*k*le a *z*ilo *z*i ta hi kufafa ka bo-
n*k*le: Ku kona xilo xi*n*we a ka a lu-
lamileko ni ka wa kubiha, a ka wa
kusasa ni ka a hlazekileko ni ka a
nga hla*z*ekangiko; a ka yena loye a
pahlelako ni ka yena loye a nga pa-
hleliko; kwatsi hi le*z*o *z*a kusasa, *z*i-
ngaho ni le*z*o *z*a xionho; ni loye a
hlambanyako, kwatsi hi yena loye a
cabako a xionho.
3 Loku hi kubiha a ka kon*k*le loku ku
mahilweko lahasi ka gambo, lezaku
ku kona a n*d*lela yi*n*we a ka bon*k*le;
ina kambewo, a mbilu ya barisanya-
na ba banhu yi tele hi kubiha, ni ku-
zangara kutele mbilwini ya*b*ye laha
naba hanya, ni nzako ka le*z*o bona ba
famba ka bafileko.
4 Hakuba a ka yena loye a *k*langeneko
ni wutomi ku kona a ku tsumba; ha-
kuba a m*b*yana yi hanyako yi cu-
kwana a ku hunza a ngala yi fileko.
5 Hakuba ba hanyako ba *z*i tiba lezaku
ba ta kufa: kanile*z*i a kufa a ku tibi
ncumo, ge hambu bona ba nga ta ha
kuba na ncacazelo; hakuba a ku-
mbuxetelo wa bona wu ribakelwe.
6 A ku kwatsi hi liranzo la*b*ye, ni kwa-
si hi kubengana ka*b*ye ni wukuxu
ga*b*ye, ku mbembile a kaleloko; ge
bona a ba ha hi na xiabelo kala ku-
pinzuka ni ka *z*ihi le*z*o *z*i mahilweko
lahasi ka gambe.
7 Famba a n*d*lela ya wena, gana *z*i-
baba *z*a wena ni kutsaka, ni wanwa
a waini ga wena hi mbilu ya kuhla-
kana; hakuba Nungungulu i longile
a ku amukela a mitiro ya wena.
8 Nga a tinguwo ta wena xon*k*le a
xikati ti basa; na nga a hloko ya
wena yi nga vumali a mafura.
9 Tsama hi kutsaka ni wasati loye
wena u mu ranzako won*k*le a masiku
ya wutomi ga wena ma nga nyawu-
liko, laya yena a nyikileko wena la-
hasi ka gambo, won*k*le a masiku ya
wena ma nga nyawuliko; hakuba
le*z*o hi xiabelo xa wutomi ga wena,
ni ka tiro wa wena lowo wena u wu
tirileko lahasi ka gambo.
10 Kani xa kuyini lexo a canja ga wena
gi xi kumako a ku xi maha, xi mahe
hi ntamo wa wena won*k*le; hakuba
laho a ku na ntiro, ge kuolowa, ge a
kutiba, ge a wu*k*lari, le Xeole, laho
wena u yako.
11 Mina nzi lo renzeleka, nzi lo wona
lahasi ka gambo, le*z*aku a mazambu
a hi ya mutsutsumi, ge ni impi a ka
munhu wa ntamo, ge kambe a *z*ibaba
ka munhu wa kutiba, ge ni kufuma
a ka munhu wa kupima, ge ni tomo
a ka munhu wa ku*k*lariha; kanile*z*i
a xikati ni tinguba ti humelela a ka
bon*k*le.
12 Hakuba a munhu kambe a nga tibi a
xikati xa yena: kwatsi hi *z*i*d*luwani
le*z*o *z*i tekilweko hi likoka la kubi-
ha, ni kota *z*inyanyani le*z*i *z*i pasilwe-
ko hi *k*lamu, *z*ingaho hi barisanyana
ba banhu ba pasilwe hi xikati xa ku-
biha, laha na xona xiwa hi kutsuke-
tisilweko hehla ka bona.
13 Nzi wonile kambe a kutiba lahasi
ka gambo na ku hi ka ku kungahi,
kona ku kwatsi ka hombe a ka mi-
na:
14 Ku kona a muti wutsongwanyani,
ni banhu ba tsongwanyani kuranze-
ni ka wona; ku lota a hosi ya ho-
mbe yi vukela wona, ni ku vimbeze-
la wona, ni yi loaka a ligingisi la
hombe ba vukela wona.
15 Makunu laho ku lo ku*n*wa a munhu
wa xisiwana wa kutiba, na yena hi
kutiba ka yena i *k*la*k*lisa a muti;
kasike i wa nga hi kona munhu a
alakanyako ywaloye a munhu wa
xisiwana.

16 Zonake ku wula mina, A kutiba katsi kuhunza a ntamo: ahembalokoke a kutiba ka munhu wa xisiwana a ku celwangi a kota, ni timhaka ta yena ti wa nga zwiwangi.
17 A timhaka ta wa kutiba ti zwilweko hi rutiselelo tatsi ti hunza a kubitana ka yena loye a fumeleko a zipumbu.
18 A kutiba katsi ku hunza a ma*k*lari ya impi; kanilezi a muonhi mu*n*we wa lobisa a kusaseka ka ku tala.

XIPIMO 10.

1 A tinhongani ti fileko ti maha a mafura ya mubiki a ku humesa a masema ya kubiha; zingaho a wupumbu gi tsongwane gi binzisa a kutiba ni kudzunzwa.
2 A mbilu ya munhu wa kutiba yi le canjeni ga yena ga xinene; kanilezi a mbilu ya xipumbu yi le ka ga xibaba xa yena.
3 Ina kambe, laha na xipumbu xi famba n*d*leleni, a kupima ka yena ka kutsanza yena, na yena a wula ka bon*k*lelele lezako yena a hi zipumbu.
4 Loku a moya wa mufumeli wu suka wu vukela wena, u nga tsiki a wutsamo ga wena; hakuba a kurutisa ku hlongola a tizanga ta hombe.
5 Ku kona a kubiha loku nzi ku wonileko lahasi ka gambo, loku ku nga humako hi le ka mufumeli:
6 A wupumbu gi yimisilwe wunene ya hombe nguvu, ni kufuma ku tsamile laha wutsa*n*weni ga lahasi.
7 Nzi wonile a malanza hehla ka mahaxi, ni tihosana ti famba kwatsi malanza le hehla ka misaba.
8 Loye a nkelako a rinzi i ta wela a ka gona; kani hi wihi a tsobako a tsemakanya a kurisi, ni nyoka yi ta luma yena.
9 Ni loye a ba*k*lako a mari*b*ye i ta lamatwa a ka wona; ni ka loye a xakatsako a kwati i ta kubazwa ha gona.
10 Loku a xiketse xi hi bisi, a mu*n*we a nga loti a wu*k*la, zonake yena i fela ku beka a ka ntamo wu engetelweko: kanilezi a kutiba ka vuna a ku luleka.
11 Loku a nyoka yi luma hi mahlweni na yi nga se ku buliwa, zonake ku nga ta vuni a cumo ka mubuli.
12 A timhaka ta munhu wa kutiba ti hi malongo; kanilezi a milomu ya munhu wa xipumbu yi ta kadamula a wutsumbu ga yena.
13 A kusangula ka timhaka ta nomu wa yena ti hi wupumbu; ni kugumelwa ka kuwulawula ka yena i kohlakaliso ya tizanga.
14 Ni xipumbu kambe xi enzelekisa a timhaka ta xona: kasike a munhu a nga zi tibi lezi zi ta nga kuba kona; ni lezo zi ta nga kuba kona a nzako ka yena, himani a nga *b*yelako yena ke?
15 A kupangama ka zipumbu ku karatela bon*k*lelele ba bona; hakuba yena a nga zi tibi lezaku i ta fambisa kuyini mutini.
16 Kombo a ka wena, O tiko, laha na hosi ya wena ya ha hi yi tsongwani, ni tihosana ta wena ti gela mixweni!
17 U tsakisilwe wena, O tiko, laha a hosi ya wena a nga nisanyana wa ba dzunzekileko, ni tihosana ta wena tiga hi xikati xi faneleko, akuba ntamo na ku nga hi a kupopiwa!
18 Hi xitsetse a langwa la nyipela; na hi kulololia ka man*d*la a yin*d*lu ya vuta.
19 A mubuzo wu maheiwa a muhleki, ni waini gi maha kunengela a wutomi; ni mali yi hlamula zon*k*le zilo.
20 U nga rukateli a hosi, ge, hambu kualakanyeni ka wena; u nga rukateli a wa kufuma lomo n*d*lwini ya wena; hakuba a tinyanyani ta tilo ti ta rwala a gezu ga wena, ni lezo zi nga ni tapapa zi ta *b*yela mahungu.

XIPIMO 11.

1 Hoxa a zibaba za wena hehla ka mamati; hakuba wena u ta kuma xona a nzako ka masiku ya ku tala.
2 Nyika a xiabelo a ka n*k*lanu ni bambiri, ina, kona ka ba n*k*lanu ni ba nharu; hakuba wena a ku zi tibi lezaku kubiha muni ku ta nga hehla ka misaba.
3 Loku a marefu ma tele hi vula, wona ma culula a wutsumbu ga wona hehla ka misaba; ni loku a sinya yiwa ngomamma ni dzonga, kutani ngomamma ni *n*walungu, a ka wutsamo lego a sinya yi wako, laho yona yi taba kona.
4 Yena loye a lonzowotako a mheho a nga ta *b*yala; na yena loye a katalako hi marifu a nga ta hula.
5 Kwatsi hilezi wena u nga zi tibiko lezaku hi yihi a n*d*lela ya mheho,

kutani kwatsi hilezi wena u nga *z*i
tibiko a makulela ya marambu ya
xa lomo nzeni ka munhu wa nyi-
mba, *z*ingahowo kambe wena a ku
wu tibi a tiro wa Nungungulu loye
a tirako *z*on*k*le.
6 Ni laha mixweni *b*yala a mbewu ya
wena, ni laha gam*b*yeni u nga kobe-
ti a canja ga wena; hakuba wena a
ku *z*i tibi le*z*i *z*i ta nga vuvuma, ku-
tani le*z*i kutani leziya, kutani *z*on*k*le
*z*i ta fanana a wunene.
7 Hakunene a kuwonekela ka tsombe-
la, ku hi xilo xatsi a ka mahlo a la-
nguta a gambo.
8 Ina, loku a munhu a hanya a male-
mbe yo tala, nga yena a tsaka hi ka
wona won*k*le; kanile*z*i nga yena a
alakanya hi ka masiku ya munya-
ma, hakuba wona ma ta kuba ya ku
tala. *Z*on*k*le le*z*o *z*i tako a *z*i nya-
wuli.
9 Bumani, O *n*wina munhu wu*s*we-
ni ga wena, na nga a mbilu ya we-
na yi tangalisa wena masikwini ya
wuswa ga wena, ni kufamba lomo
n*d*leleni ya mbilu ya wena, ni lomo
kuwoneni ka mahlo ya wena; kani-
le*z*i tiba wena, le*z*aku ni kota ka *z*o-
n*k*le le*z*i *z*ilo Nungungulu i ta neha
wena kulamulweni.
10 Hikwalaho susa a kuxaniseka lomo
mbilwini ya wena, ni ku susa kule a
kubiha le nyameni ya yena; ha-
kuba a wujaha ni masiku ya wu*s*wa
a manyawuli.

XIPIMO 12.

1 Alakanya kambe a Mubangi wa
wena masikwini ya wu*s*wa ga wena,
hi mahlweni na masiku ya kubiha
na ma se kuta, ni malembe ma tsi-
nela ku suhani, laha wena u ta nga
wula, A nzi na litsako a ka wona;
2 Hi mahlweni ka gambo, ni kuwo-
nekela, ni hweti, ni tinyeleti, *z*i nga
se ku pfupeliswa, ni marefu ma hu-
nzuluka a vula;
3 A ka siku lego a bahlayisi ba yin*d*lu
ba ta nga rurumela, ni ba tinhenha
ba ta korama a wutsumbu ga bona,
ni bagayi ba ta kawula hakuba bona
ba na nga ba tsongwani, ni labo ba
cuwukako hi laka wonini ba ta pfu-
peliswa,
4 Ni tibati ti ta valiwa lomo mapa-
ngweni; laha a guwa ga kugaya gi
comileko, ni mu*n*we i ta suka le ka
gezu ga xinyanyani, ni bon*k*le a ba-
nhwana ba wucenje ba ta tiswa la-
hasi,
5 Ina, ba ta ca*b*yiswa hi lexo xi nga le
hehla, ni kutsisa ku taba lomo n*d*le-
leni; ni sinya ya almonde yi ta pfe-
pfa, ni xigo*n*wani xi taba nzwalo,
ni kuxuba ku ta hluleka; hakuba a
munhu iya a kaya ka yena kupinzu-
kelisisilweko, ni barili ba famba a
nzula mapangweni.
6 Hi mahlweni na ngoti ya siliva na
yi nga se ku *k*la*k*liwa, kutani a mu-
kelo wa nzalama na wu nga se ku
*t*ran*d*leswa, kutani ni guwana na gi
nga se ku fanyeka le hlo*b*yeni, ku-
tani a ngongola yi mhonyongeka le
makeleni,
7 Ni tsuri wu hunzuluka a misabeni
kota le*z*i wu nga hi yona, ni moya
wu *k*lelela a ka Nungungulu loye a
nyikako wona.
8 A ku nga nyawuli ka *z*inganyawuli-
ko, ku wula a Mukaneli; *z*on*k*le a *z*i
nyawuli.
9 Ni ku engeta kambe, hakuba a
Mukaneli a nga wa tibile; yena i no-
nohisa a gonzisa a banhu a kutiba;
ina, yena i lo ti gugutsa, ni kuhlo-
hlosa, na i lo xaxameta a bingu ya
ku tala.
10 A Mukaneli i hlota a ku kuma a ti-
mhaka ti amukelekako, ni leto ti tsa-
lilweko hi kulongametilweko, tona
a timhaka ta zinene.
11 A timhaka ta kutiba ti kwatsi li-
popo; ni ku kwatsi tikoko ti tiyisi-
leko kwatsi a timhaka ta hosi ya
hlengeletano, leto ti nyikilweko a
ka murisi mu*n*we.
12 Ni kanzakale*z*i kambe, nisanyana wa
mina, nga u be u lulekilweko: a
maha mabuku ya ku tala a ku na
kugumelwa; ni kugonza ka ko tala
kuhlakata a nyama.
13 Loku ki kugumelwa ka mahungu;
won*k*le ma zwelwe: Caba Nungu-
ngulu, ni ku hlayisa a *z*ileletelo *z*a
yena; hakuba lowu hi tiro won*k*le
wa munhu.
14 Hakuba Nungungulu i ta neha a mi-
tiro yon*k*le kulamuleni, ni *z*on*k*le a
*z*ilo *z*i fihlilweko, kutani *z*a kusase-
ka, kutani *z*a kubiha.

16 Zonake ku wula mina, A kutiba katsi
kuhunza a ntamo: ahembalokoke a
kutiba ka munhu wa xisiwana a ku
celwangi a kota, ni timhaka ta yena
ti wa nga zwiwangi.
17 A timhaka ta wa kutiba ti zwilwe-
ko hi rutiselelo tatsi ti hunza a ku-
bitana ka yena loye a fumeleko a
zipumbu.
18 A kutiba katsi ku hunza a ma*k*lari
ya impi; kanilezi a muonhi mu*n*we
wa lobisa a kusaseka ka ku tala.

XIPIMO 10.

1 A tinhongani ti fileko ti maha a
mafura ya mubiki a ku humesa a
masema ya kubiha; zingaho a wu-
pumbu gi tsongwane gi binzisa a
kutiba ni kudzunzwa.
2 A mbilu ya munhu wa kutiba yi
le canjeni ga yena ga xinene; kani-
lezi a mbilu ya xipumbu yi le ka ga
xibaba xa yena.
3 Ina kambe, laha na xipumbu xi fa-
mba n*d*leleni, a kupima ka yena ka
kutsanza yena, na yena a wula ka
bon*k*lelele lezako yena a hi zipu-
mbu.
4 Loku a moya wa mufumeli wu suka
wu vukela wena, u nga tsiki a wu-
tsamo ga wena; hakuba a kurutisa
ku hlongola a tizanga ta hombe.
5 Ku kona a kubiha loku nzi ku wo-
nileko lahasi ka gambo, loku ku nga
humako hi le ka mufumeli:
6 A wupumbu gi yimisilwe wunene
ya hombe nguvu, ni kufuma ku tsa-
mile laha wutsa*n*weni ga lahasi.
7 Nzi wonile a malanza hehla ka maha-
xi, ni tihosana ti famba kwatsi mala-
nza le hehla ka misaba.
8 Loye a nkelako a rinzi i ta wela
a ka gona; kani hi wihi a tsobako a
tsemakanya a kurisi, ni nyoka yi ta
luma yena.
9 Ni loye a ba*k*lako a mari*b*ye i ta la-
matwa a ka wona; ni ka loye a xa-
katsako a kwati i ta kubazwa ha
gona.
10 Loku a xiketse xi hi bisi, a mu*n*we
a nga loti a wu*k*la, zonake yena i
fela ku beka a ka ntamo wu enge-
telweko: kanilezi a kutiba ka vuna
a ku luleka.
11 Loku a nyoka yi luma hi mahlweni
na yi nga se ku buliwa, zonake ku
nga ta vuni a cumo ka mubuli.
12 A timhaka ta munhu wa kutiba
ti hi malongo; kanilezi a milomu ya
munhu wa xipumbu yi ta kadamula
a wutsumbu ga yena.
13 A kusangula ka timhaka ta nomu
wa yena ti hi wupumbu; ni kugu-
melwa ka kuwulawula ka yena i ko-
hlakaliso ya tizanga.
14 Ni xipumbu kambe xi enzelekisa a
timhaka ta xona: kasike a munhu a
nga zi tibi lezi zi ta nga kuba kona;
ni lezo zi ta nga kuba kona a nzako
ka yena, himani a nga *b*yelako yena
ke?
15 A kupangama ka zipumbu ku kara-
tela bon*k*lelele ba bona; hakuba ye-
na a nga zi tibi lezaku i ta fambisa
kuyini mutini.
16 Kombo a ka wena, O tiko, laha na
hosi ya wena ya ha hi yi tsongwani,
ni tihosana ta wena ti gela mixweni!
17 U tsakisilwe wena, O tiko, laha a
hosi ya wena a nga nisanyana wa ba
dzunzekileko, ni tihosana ta wena
tiga hi xikati xi faneleko, akuba
ntamo na ku nga hi a kupopiwa!
18 Hi xitsetse a langwa la nyipela; na
hi kulololha ka man*d*la a yin*d*lu ya
vuta.
19 A mubuzo wu maheiwa a muhleki,
ni waini gi maha kunengela a wuto-
mi; ni mali yi hlamula zon*k*le zilo.
20 U nga rukateli a hosi, ge, hambu
kualakanyeni ka wena; u nga ruka-
teli a wa kufuma lomo n*d*lwini ya
wena; hakuba a tinyanyani ta tilo
ti ta rwala a gezu ga wena, ni lezo
zi nga ni tapapa zi ta *b*yela mahu-
ngu.

XIPIMO 11.

1 Hoxa a zibaba za wena hehla ka
mamati; hakuba wena u ta kuma
xona a nzako ka masiku ya ku tala.
2 Nyika a xiabelo a ka n*k*lanu ni ba-
mbiri, ina, kona ka ba n*k*lanu ni ba
nharu; hakuba wena a ku zi tibi
lezaku kubiha muni ku ta nga hehla
ka misaba.
3 Loku a marefu ma tele hi vula, wo-
na ma culula a wutsumbu ga wona
hehla ka misaba; ni loku a sinya
yiwa ngomama ni dzonga, kutani
ngomama ni *n*walungu, a ka wutsa-
mo lego a sinya yi wako, laho yona
yi taba kona.
4 Yena loye a lonzowotako a mheho a
nga ta *b*yala; na yena loye a kata-
lako hi marifu a nga ta hula.
5 Kwatsi hilezi wena u nga zi tibiko
lezaku hi yihi a n*d*lela ya mheho,

kutani kwatsi hilezi wena u nga zi
tibiko a makulela ya marambu ya
xa lomo nzeni ka munhu wa nyi-
mba, zingahowo kambe wena a ku
wu tibi a tiro wa Nungungulu loye
a tirako zon*k*le.
6 Ni laha mixweni *b*yala a mbewu ya
wena, ni laha gam*b*yeni u nga kobe-
ti a canja ga wena; hakuba wena a
ku zi tibi lezi zi ta nga vuvuma, ku-
tani lezi kutani leziya, kutani zon*k*le
zi ta fanana a wunene.
7 Hakunene a kuwonekela ka tsombe-
la, ku hi xilo xatsi a ka mahlo a la-
nguta a gambo.
8 Ina, loku a munhu a hanya a male-
mbe yo tala, nga yena a tsaka hi ka
wona won*k*le; kanilezi nga yena a
alakanya hi ka masiku ya munya-
ma, hakuba wona ma ta kuba ya ku
tala. Zon*k*le lezo zi tako a zi nya-
wuli.
9 Bumani, O *n*wina munhu wu*s*we-
ni ga wena, na nga a mbilu ya we-
na yi tangalisa wena masikwini ya
wuswa ga wena, ni kufamba lomo
n*d*leleni ya mbilu ya wena, ni lomo
kuwoneni ka mahlo ya wena; kani-
lezi tiba wena, lezaku ni kota ka zo-
n*k*le lezi zilo Nungungulu i ta neha
wena kulamulweni.
10 Hikwalaho susa a kuxaniseka lomo
mbilwini ya wena, ni ku susa kule a
kubiha le nyameni ya yena; ha-
kuba a wujaha ni masiku ya wu*s*wa
a manyawuli.

XIPIMO 12.

1 Alakanya kambe a Mubangi wa
wena masikwini ya wu*s*wa ga wena,
hi mahlweni na masiku ya kubiha
na ma se kuta, ni malembe ma tsi-
nela ku suhani, laha wena u ta nga
wula, A nzi na litsako a ka wona;
2 Hi mahlweni ka gambo, ni kuwo-
nekela, ni hweti, ni tinyeleti, zi nga
se ku pfupeliswa, ni marefu ma hu-
nzuluka a vula;
3 A ka siku lego a bahlayisi ba yin*d*lu
ba ta nga rurumela, ni ba tinhenha
ba ta korama a wutsumbu ga bona,
ni bagayi ba ta kawula hakuba bona
ba na nga ba tsongwani, ni labo ba
cuwukako hi laka wonini ba ta pfu-
peliswa,
4 Ni tibati ti ta valiwa lomo mapa-
ngweni; laha a guwa ga kugaya gi
comileko, ni mu*n*we i ta suka le ka
gezu ga xinyanyani, ni bon*k*le a ba-
nhwana ba wucenje ba ta tiswa la-
hasi,
5 Ina, ba ta ca*b*yiswa hi lexo xi nga le
hehla, ni kutsisa ku taba lomo n*d*le-
leni; ni sinya ya almonde yi ta pfe-
pfa, ni xigo*n*wani xi taba nzwalo,
ni kuxuba ku ta hluleka; hakuba a
munhu iya a kaya ka yena kupinzu-
kelisisilweko, ni barili ba famba a
nzula mapangweni.
6 Hi mahlweni na ngoti ya siliva na
yi nga se ku *k*la*k*liwa, kutani a mu-
kelo wa nzalama na wu nga se ku
*t*ran*d*leswa, kutani ni guwana na gi
nga se ku fanyeka le hlo*b*yeni, ku-
tani a ngongola yi mhonyongeka le
makeleni,
7 Ni tsuri wu hunzuluka a misabeni
kota lezi wu nga hi yona, ni moya
wu *k*lelela a ka Nungungulu loye a
nyikako wona.
8 A ku nga nyawuli ka zinganyawuli-
ko, ku wula a Mukaneli; zon*k*le a zi
nyawuli.
9 Ni ku engeta kambe, hakuba a
Mukaneli a nga wa tibile; yena i no-
nohisa a gonzisa a banhu a kutiba;
ina, yena i lo ti gugutsa, ni kuhlo-
hlosa, na i lo xaxameta a bingu ya
ku tala.
10 A Mukaneli i hlota a ku kuma a ti-
mhaka ti amukelekako, ni leto ti tsa-
lilweko hi kulongametilweko, tona
a timhaka ta zinene.
11 A timhaka ta kutiba ti kwatsi li-
popo; ni ku kwatsi tikoko ti tiyisi-
leko kwatsi a timhaka ta hosi ya
hlengeletano, leto ti nyikilweko a
ka murisi mu*n*we.
12 Ni kanzakalezi kambe, nisanyana wa
mina, nga u be u lulekilweko: a
maha mabuku ya ku tala a ku na
kugumelwa; ni kugonza ka ko tala
kuhlakata a nyama.
13 Loku ki kugumelwa ka mahungu;
won*k*le ma zwelwe: Caba Nungu-
ngulu, ni ku hlayisa a zileletelo za
yena; hakuba lowu hi tiro won*k*le
wa munhu.
14 Hakuba Nungungulu i ta neha a mi-
tiro yon*k*le kulamuleni, ni zon*k*le a
zilo zi fihlilweko, kutani za kusase-
ka, kutani za kubiha.

8 Bona bon*k*le ba komile a supado, na
ba hi ba pimileko le impini:
Bon*k*lelele ba banuna ba na ni supado ya yena hanga sweni ga yena,
Hakuba hi kucaba ka wusiku.
9 A hosi Solomoni i lo mahela a wutsumbu ga yena a kareta
Ya tisinya ta Lebanoni.
10 I lo maha a timhinga ta yona hi siliva,
Ni tsako ga kona hi nzalama, a xitsamo xa kona hi ko *z*irila,
Ni xikari xa kona ku namaretilwe hi liranzo,
La le ka banhwana ba le Jerusalema.
11 Fambani, O *n*wina banhwana ba le Zioni, ni ku languta a hosi Solomoni,
*Zin*we hi *dl*o*dl*o lexi a mamani wa yena a rungeleko yena
A sikwini ga miwuto ya yena,
A sikwini ga tsakiselo wa mbilu ya yena.

XIPIMO 4.

1 Languta, wena u li*tr*i*k*la, kuranza ka mina; languta, wena u li*tr*i*k*la;
A mahlo ya wena me kwatsi matuba le nzako ka veli ya wena.
A misisi ya wena mi*k*lambi ya timbuti,
Leyo yi mbambamelo rebeni ga xitsunga Gileade.
2 A meno ya wena ma fanana ni *k*lambi wa tiyivu ti kayilweko luswa,
Leto ti kanziyako hi le kuhlaziweni,
Leto ton*k*lelele ti na nga ni mahahla,
Ku nga hi ko kona ni nyumba xikari ka tona.
3 A milomu ya wena yi fanana ni tihinza ta ku*tr*ukiswa,
Ni a noma wa wena i sasekile.
A malonzo ma fanana ni xipanze xa mapomegranate
Lahasi ka libambela la wena.
4 A kolo wa wena kwatsi tawa ya ka Davida
Yi akelweko a ma*k*lari,
Labo ba hayekileko a tingenge ta kume ga mazana,
Zon*k*le a *z*i*k*langu *z*a banhu ba tinhenha.
5 A mabele ya wena mambiri ma kwatsi timhutana timbiri.
Leto ti nga mahahla ya mipfun*dl*a,
Leto ti gelako xikari ka makonwa.
6 Ku kala a siku gi renga, ni miruti yi pfupeliswa,
Nzi ta ti yisa le xitsungeni xa mure,
Ni le mugangeni wa hlakati.
7 Wena u li*tr*i*k*la, xiranzwa xa mina;
Laho a ku naba a ka wena.
8 Ngona *zin*we na mina hi le Lebanoni, makoti wa mina,
*Zin*we na mina hi le Lebanoni:
Cuwuka le hehla ka Amana,
Hi le hehla ka Senire na Hermoni,
Hi le mihumeni ya tingala,
Hi le *z*itsungeni *z*a tiyingwe.
9 Wena u wu*k*lile a mbilu ya mina, makweru wa mina, makoti wa mina;
Wena u wukile a mbilu ya mina hi gi*n*we ga mahlo ya wena,
Hi gi*n*we a ngenje ga nhamo ya wena.
10 Li*tr*i*k*la la kuyini a xiranzwa xa wena, makweru wa mina, ni makoti wa mina!
Kucukulisa ku yini a kuranza ka wena ku hunza a waini!
Ni kunuhela ka mafura ya wena ku hunza ton*k*le a tixaka ta maka!
11 A milomu ya wena, O makoti wa mina, yi dona kwatsi *z*ihahla *z*a wulombe:
A wulombe ni masi ma lahasi ka lirimi la wena;
Ni masema ya nguwo ya wena ma kwatsi masema ya le Lebanoni.
12 A simu yi valilweko makweru wa mina, makoti wa mina;
Ni xibuka xi valilwe, ni hlowo yi umisilwe.
13 A kupfepfa ka wena kwatsi i simu ya mapomegranate, *zin*we ni mihanzo ya malongo;
Henna ni ku*by*anyi wa spikenarda,
14 Spikenarda ni saffroni,
Kalamusi ni kinnamoni, *zin*we ni ton*k*le a tisinya ta hlakati:
A mure ni aloesi, *zin*we ni ton*k*le a tinhonzwa ta maka.
15 Wena u hlowo ya masimu,
A xibuka xa mati ya wutomi,
Ni congo wu kulungako hi le Lebanoni.
16 Vuka, O mheho ya *n*walungu; ni kuta, wena dzonga;
Bubutsa hehla ka simu ya mina, ni pepo wa kona wu ta pupuma.
Nga a ranzekako wa mina ata si*n*wini ya yena,
Ni ku taga a mihanzo ya yena ya malongo.

XIPIMO 5.

1 Nzi tile lomu si*n*wini ga mina, makweru wa mina, ni makoti wa mina:
Nzi wungeletele a hlakati ya mina, ni pepo wa mina;
Nzi gile a *z*ihahla *z*a mina *z*i*n*we ni wulombe ga mina;
Nzi nwile a waini ga *z*i*n*we ni masi ya mina.
Gana, O maxaka;
Nwanani, ina, nwanani hi kutatisilweko,
O ba ranzekako.
2 Nzi wa e*k*lele, kanile*z*i a mbilu ya mina yi lo kin*d*limukiswa:
Kona i gezu ga a ranzekako wa mina lego gi gogonzako, giku,
Vulula a ka mina, makweru wa mina, ni xiranzwa xa mina, a tuba ga mina, gi nga nyenyeziswangiko;
Hakuba a hloko ya mina yi tatisilwe hi nzokati,
A *z*ihlutu *z*a mina *z*i tele hi madona ya laha wusikwini.
3 Nzi susile a tinguwo ta mina; nzi ta ti ambalisa ku yini ke?
Nzi hla*z*ile a mikonzo ya mina; nzi ta yi nyenyezisa ku yini yona ke?
4 A xiranzwa xa mina xi bekile a canja ga xona hi laha moleni wa libati,
Ni mbilu ya mina yi lo karateka ha yena.
5 Nzi lo suka nzi vulule a ranzekako wa mina;
Ni man*d*la ya mina ma lowa hi hlakati,
Hi le hehla ka mikoko ya zikwinyaro.
6 Nzi lo vululela a ka xiranza xa mina;
Kanile*z*i a ranzekako wa mina i wa sukile a wutsumbu ga yena, na a wa fambile.
A mubefemulo wa mina wu wa lo hluleka a ka mina laha yena a i lo wulawula:
Nzi lo hlota yena, kanile*z*i nzi wa nga kumangi yena:
Nzi lo bitana yena, kanile*z*i i wa nga nyikangi mina a kuhlamula.
7 A murinzeli loye a renzelekelako a muti i lo kuma mina,
Bona ba lo lamata mina, bona ba lo kubaza mina;
Ni bahlayisi ba tigingisi ba lo susa a nguwo ya mina.
8 Nza kawuka nwina, O banhwana ba le Jerusalema,
Loku *n*wina mu kuma a ranzekako wa mina,
Kasi *n*wina ma *b*yela yena, le*z*aku mina nza ba*b*ya hi liranzo.
9 Xini a ranzekako wa wena a ku hun*z*a mu*n*wani a ranzekako
O wena loye u nga li*tri**k*la xikari ka ba basati ke?
Xini a ranzekako wa wena ku hunza mu*n*wani a ranzekako,
Le*z*aku wena u ta kawuka hina ke?
10 A ranzekako wa mina i hi wa kubasa ni wa ku*t*ruka,
A nga nhonzwa xikari ka kume ga kume ga mazana.
11 A hloko ya yena yi kwatsi i nzalama yi hunzeleleko ku nyekiswa;
A xihlutu xa misisi xakwe xi hi matsimbo, nja ntima kwatsi xikunguwe.
12 A mahlo ya yena ma kwatsi matuba hi le likirisini la micongwana ya mati,
A hla*z*ilwe hi masi, a tsamekile kwatsi nja.
13 A tihlaya ta yena ti kwatsi mubedi wa mipepo,
Kwatsi ifuxe wa ku*b*yanyi wa kunanziha:
A milomu ya yena kwatsi mako*n*wa, ma donako a nhome ya hlakati.
14 A man*d*la ya yena ma kwatsi tipera ta nzalama leti ti mehelweko a berule:
A miri wa yena wo kwatsi i tiro wu mahilweko hi timhonzo ta n*d*lovu, wu namekilwe hi safire.
15 A milenge ya yena kwatsi i mhanze ya ri*b*ye go basa, gi mahelweko lomo likiriseni la nzalama yi nyekisilweko:
A dzumba ga yena gi fanana ni Lebanoni, malongo kwatsi i tisedare.
16 A nomu wa yena wu hunzelele kutsombela;
Ina, *z*on*k*lelele kambe wa hi a ranzekisilweko.
Loyi hi a ranzekako wa mina, legi hi xaka ga mina,
O banhwana ba Jerusalema.

XIPIMO 6.

1 Hikwihi laho a ranzekako wa wena a fambileko,
O wena loye u nga li*tri**k*la xikari ka ba basati ke?

I kwihi a ranzekako wa wena i *k*lelisile wutsumbu ga yena,
Lezaku hina hi wa ta hlota yena *z*i*n*we na wena ke?
2 A ranzekako wa i relele a famba a sinwini ga yena,
Le mubedini wa mipepo,
A ku gela lomo masi*n*wini, a ku kolela a mako*n*wa.
3 Mina nzi wa a ranzekako wa mina, ni a ranzekako wa mina ngwa mina:
Yena a giselako a *k*lambi wa yena xikari ka mako*n*wa.
4 Wena u li*t*ri*k*la, O a ranzekileko wa mina, kwatsi i Tirza,
A mubanga kwatsi i Jerusalema,
A tsisako kwatsi impi ni tingapa.
5 *K*lelisa a mahlo ya wenakule a ka mina,
Hakuba bona ba hlulile mina.
A misisa ya wena yi kwatsi mi*k*lambi ya timbuti,
Leyo yi longolokileko yi mbambamela hi likirisi la Gileade.
6 A meno ya wena kwatsi i *k*lambi wa tiyivu,
Lowu wu tako hi le kuhlambeni;
Lowo ton*k*lelele ti hi mahahla,
Ku nga hi ko kona yi nga nyumba xikari ka tona.
7 A malonzo ya wena me kwatsi xipanze xa mapomegranate
Lenzako ka a veli ya wena.
8 Ma ku kona a n*k*lanu ni gi*n*we a makume ya mazinza, ni n*k*lanu ni manharu makume a min*d*lukulu,
Ni mibulwa yi nga hiko na kuhlayiwa.
9 Tuba ga mina, wena a mina u nga nyenyezisiwangiko, yena munwe tsena.
Yena hi yena yece munwe ka mamani wa yena;
Yena hi yena a hlawulilweko a ka yena loye a *t*releko yena.
A banhwana ba lo wona yena, ba lo bita yena kukatekiswa;
Ina, a bazinza ni min*d*lukulu, na bona ba lo dumisa yena.
10 Himani loye a cuwukekako kwatsi hi laha mixweni,
A bangamelako kwatsi hi hweti,
A xwengulako kwatsi i gambo,
A cabekako kwatsi impi yi nga ni tingapa ke?
11 Nzi no relela nziya le si*n*wini ya timanga,
A ku wona a ku*b*yanyi wa ku*t*ruka wa minzelelo,
A ku wona lezaku a mivina yi hlukile,
Ni mapomegranate ma na ni *z*itsangi.
12 Hi mahlweni nzi nga se ku vululeka, a muhefemulo wu lo mehela mina
Xikari ka tikareta ta banhu ba wukosana ga ka mina.
13 *K*lela, *k*lela, O Xulammite;
*K*lela, *k*lela, kasi hina a cuwuka wena,
Hiyini *n*wina mu ta nga cuwuka Xulammite,
Kwatsi hi kucuwuka a hlakano wa le Mahanaime ke?

XIPIMO 7.

1 Yi mburisilwe ku yini a mikonzo ya wena lomo *z*ilatweni,
O nhanyana wa hosana!
A lirenzo la mahangaswa ya ma fanana ni tidaimani,
A tiro wa man*d*la ya wanuna a *k*larihileko.
2 A miri wa wena kwatsi i ngulungwa ya gombe,
Lego gi nga ranziweko ni ku cela a waini gi xangelweko:
A xiwunu xa wena kwatsi i nhulu ya mabele
Laya ma beketelwoko ni ma mako*n*wa.
3 A mabele ya wena mambiri ma kwatsi i mhuti timbiri
Laya ma nga mahahla ya mipfun*d*la.
4 A nhamu ya wena kwatsi ligingisi la timhonzo ta n*d*lovu;
A mahlo ya wena kwatsi i tiba le Hexboni,
Hi le nyangweni ya le Bat-rabbima;
A nhovu ya wena kwatsi ligingisi la le Lebanoni
Lolu li cuwukileko le Damaskusi.
5 A hloko ya wena hehla ka wena yi kwatsi i Karmeli,
A misisi ya hloko ya wena yi kwatsi ku *z*irila;
Ni hosi yi *k*lemerelwe kukon*w*a hi *z*ilemba *z*a yona.
6 U lolamisile kuyini ni wunene wenawu,
O xiranzwa, hi xalaliselo!
7 Lexi a xibiri xa wena xi fanana ni sinya ya cinzu,

Ni mabele ya wena kwatsi *z*itata *z*a
yona.
8 Nzi te ngalo, Nzi ta kanziya loma
sinyeni ya cinzu,
Nzi ta teka a ku koma a marabi ya
kona:
Nga a mabele ya wena ma ku kwa-
tsi *z*itata *z*a vina,
Ni muhela ka kuhemula ka wena ku
kwatsi maapeli,
9 Ni nomo wa wena kwatsi i waini
gatsi,
Lago gi relelaka gi munyungeka
kwatsi ka a ranzekako wa mina,
Gi tsotsako milo*n*wini ya bona labo
ba e*k*leleko.
10 Nzi wa a ranzekako wa mina;
Ni kuxuba ka yena ku ngomama *z*i-
*n*we na mina.
11 Ngona, a ranzekako wa mina, ngahi
huma masi*n*wini;
Nga hina hi e*k*lela *z*imitaneni.
12 Nga hina hi binzuka ni mixo *z*ivine-
ni;
Nga hi wona le*z*aku hi kwihi laha a
vina wu hlukileko,
Ni *z*itsangi *z*a wona *z*i balekile,
Ni mapomegranate ma lomo ra-
rini:
Laho nzi ta nyika wena a kuranza
ka mina.
13 A mandrake ma nyika a kunuhela;
Ni le tibatini ta hina ti kona ton*k*le
a tixaka ta mihanzo ya malongo a
yi*s*wa ni ya kale,
Leyo nzi beketelo, wena, O ranze-
kako wa mina.

XIPIMO 8.

1 O le*z*aku wena u wa ku kwatsi u
maka*b*ye wa mina,
Loye a *n*wileko a mabele a mama-
ni wa mina!
Laha mina nzi nga kuma wena leha-
n*d*le, nzi ta nga nzi wa ta nga nzi
*trotr*ile wena;
Ina, i wa ta nga a nga hi kona a tsa-
*n*wako ha mina.
2 Nzi wa ta nga nzi rangele wena, ni
ku neha wena lomo n*d*lwini ya
mamani wa mina,
Loye a nga ta nga a gonzisa mina;
Nzi wa ta nga nzi mahile wena a ku-
nwa a waini gi nuhelako,
Ga nhome ya mapomegranate ya
mina.
3 A canja ga yena ga xibaba gi wa
ta nga gi hi lahasi ka hloko ya
mina,
Ni ge xinene gi wa ta wukarela mi-
na.
4 Nza kawuka *n*wina, O banhwana ba
Jerusalema,
Le*z*aku a mu vuxi, hambu ni kuki-
n*d*limuxa a liranzo la mina,
Kala yena a xalaliswa.
5 Himani loyi a tako a kanziya hi le
xiwuleni,
A kegeleko hehla ka a ranzekako
wa yena ke?
Lahasi ka sinya ya maapeli mina
nzi lo vuxa wena:
Leyo a mamani wa wena a nga wa
lunwa ha wena,
Leyo a nga wa hi na yena kulu*n*we-
ni a kuhefemula wena.
6 Mehela mina kota xiumo hehla ka
mbilu ya wena,
Kwatsi xiumo hehla ka woko ga
wena:
Hakuba a liranzo li na ntamo kwatsi
kufa;
A wukuxu i tsekulelisiso kwatsi i
Xeole;
A kungenga ka kona kungenga ka
nzilo,
Kon*k*le kungengemelaka ka Jehova.
7 A mati yo tala a na ku tima a lira-
nzo,
Ge hambu a ntalo a wu na ku mita
lona:
Loku a munhu a wa ta nga a nyika
yon*k*le a tsomba ya yin*d*lu ya yena
hi kota ya liranzo,
Yena i wa ta nga hi kuhunzelele a
nyenyiwa.
8 Hi na ni makwerwana tsongwani i
haba a mabele,
Hi ta maha yini hi makwerwana wa
hina.
A sikwini lego ku ta nga wulwawu-
lwa ha yena ke?
9 Loku yena a nga a hi ligingisi,
Hi ta aka hehla ka yena a xilubelo
xa siliva:
Ni loku yena a nga a hi libati,
Hi ta vala yena hi tibakwa ta sedare.
10 Mina nzi kurisi, ni mabele ya mina
ma kota a ligingisi la kona:
*Z*onake le mahlweni ya yena nzi
kota mu*n*we loye a kumileko a
kurula.
11 Solomoni i wa hi ni xivina le Baal-
hamoni;
I lo nyikela a xivina ka bahlayisi;
Bon*k*le a ka mbanzo wa yenawu ba
wa neha a xipanze xa kume ga
mazana ya siliva.

12 A xivina xa mina, lexi xi nga xa mi-
na, xi le mahlweni ka mina:
Wena, O Solomoni, u taba ni kume
ga mazana,
Ni bonkle labo ba hlayisako a miha-
nzo ya kona mazana mambiri.
13 Wena loye u a akako lomo masi-
nwini,
A bangana ba ingisile a gezu ga we-
na:
Maha mina a kuzwa gona.
14 Maha xihakla, a ranzekako wa mi-
na,
Nga wena u ku kwatsi u pfundla
kutani i mhutana yiswa
Hehla ka zitsunga za mipepo.

A BUKU GA

ISAYA.

XIPIMO 1.

1 A muwoniso wa Isaya a nisanyana
wa Amozi, lowo yena a wu wonileko
xungetano na Juda ni Jerusalema,
a masikwini ya Uzzia, na Jotamu,
Ahaza; na Hezekia, a tihosi ta ka Ju-
da.
2 Zwana, O matilo, nyika ndlebe,
O misaba; hakuba Jehova i wula-
wulile: nzi fuyile nzi wundlile a
banana, na bona ba hlubukile ba vu-
kela mina.
3 A kabi ya tiba a nwinyi wa yona, ni
mbongola a xigowolo xa nwinyi wa
yona; kanilezi Israeli a nga tibi, a
banhu ba mina a ba na kupima.
4 A tikonziwena ga xionho, a banhu
ba binzilweko hi kugoha, a mbewu
ya bamahi bakubiha, a banana labo
ba mahileko hi botisilweko! bona ba
tsikile Jehova, bona ba kanyisileko
a wa Kubasa Munwe wa Israeli, bo-
na ba pengile ba klelele le nzako.
5 Hi yini nwina mu ta nga nonohisa mu
biwa, lezaku nwina mu ta hlubuka
kambe ni kambe ke? a hloko yonkle,
a mbilu yonkle yi rerekile.
6 Ku sukela xirenzeni xa konzo ku ka-
la ku cikela le hlokweni laho a ku
kona a longetiselo lomo nzeni ka go-
na; kanilezi timbanga, ni majuku,
ni timbirimbi tiswa: tona a ti kubu-
nyetwangi, ge hambu kubohiwa, ge
hambu ni ku nwanwasela hi mafura.
7 A tiko ga nwina gi hahlukile; a mi-
ti ya nwina yi swile hi nzilo; a tiko
ga nwina, a ba pfumba ba kadamu-
la gona kuwoneni ka nwina, na go-
na hahluka, kwatsi hi lezi gi hoxi-
lweko hi bamatiko.
8 Ni nhanyana wa le Zioni i ta siyiwa
kwatsi xikupe le xivineni kwatsi i
nzawu le sinwini ya mariwa, kwatsi
i muti wu vimbezelweko.
9 Saseka loku Jehova wa mabandla a
siyile a ka hina a misalela yi tso-
ngwani nguvu, hi wa ta nga hi ku
kwatsi hi Sodoma, hi wa ta nga hi
kari hi fanana ni Gomora.
10 Zwanani a mhaka ya ka Jehova,
nwina bafumeli ba le Sodoma; nyi-
kani a ndlebe a ka nawo wa Nungu-
ngulu wa hina, nwina banhu ba le
Gomora.
11 Xini ka mina hi wudlemo ga mipa
hlelo ya nwina ke? ku wula Jehova:
nzi nayo yi enele a minyikelo ya ku-
hiswa ya tihamba, ni mafura ya zi-
hari zi kulukisilweko; a nzi xalali-
swi hi nkata wa tihonwana, ni wa
tiivana, kutani wa timhongo.
12 Laha na nwina na muta ku ta wone-
ka mahlweni ka mina, himani a wu-
tisileko lezi le mandleni ya nwina, a
ku kanziyelela a tihubye ta mina ke?
13 Mu nga ha nehi kambe a zinyikiwo
zi nga nyawuliko; a libani li hi ma-
nyalatanisо a ka mina; a hweti yi-
swa, ni sabado, ni kubitana ka tso-
mbano, a nzi ku hunza kugoha ni
muklangano wa nwina wa ximuse.
14 A tihweti ta nwina tiswa ni mibuzo
ya nwina yi yimisilweko muhefu-
mula wa mina wa zi benga: zona zi
hikarato a ka mina; nzi karele hi ku-
rwala zona.
15 Ni laha nwina mu klakusako mu
andlalata a mandla ya nwina, nzi ta
tihla a mahlo ya mina a ka nwina;
ina, ni laha nwina na mu maha a mi-

kombelo ya kutala, nzi nga ta ku-
zwa : a man*d*la ya *n*wina ma tele hi
nkata.
16 Hlambani *n*wina, mu maha *n*wina
mu hla*z*eka ; susani a kuhiba ka *z*i-
maho *z*a *n*wina le mahlweni ka ngo-
he ya mina ; kawulani ku maha ku-
biha ;
17 Mu gonza ku maha kwatsi ; mu hlo-
ta a nongametiso, mu *k*la*k*lisa a ba-
tsimbeketilweko, lamulani hi wune-
ne ka bana a *z*isiwana, mu koxela a
tinoni.
18 Ngonani makunu, nga hi xuxisana
katigi*n*we, ku wula Jehova ; hambu-
loko a *z*ionho *z*a *n*wina *z*i ku kwatsi
*z*i *t*rukisilweko, *z*i ta basa kwatsi i
mbera ; hambuloko *z*i *t*rukile kwatsi
*z*ibalabati, *z*i ta ku kwatsi i woya ga
tiyivu.
19 Loku *n*wina mu hi mu *z*i ranzako ni
kuingisa, *n*wina mu taga a *z*inene *z*a
tiko :
20 Kanile*z*i loku *n*wina mu ala mu hlu-
buka, *n*wina mu ta kadamulwa hi
supado ; hakuba a nomu wa Jehova
wuwulileko kona.
21 Hi nga*b*ye a muti wu kolekisilwe-
ko wu mahileko a xibayi ! yena lo-
wo wu nga wa tele hi nongametiso !
a kululama ku zumbile ka wona, ka-
nile*z*i makunu wu hi mudayi.
22 A siliva ya wena yi mahile a manye-
lo, a waini ga wena gi vilinganyisi-
lwe ni mati.
23 A tihosana ta wena ti hi ti hlubuki-
sisako, ni bangana ba mabakala ; bo-
n*k*lele ba ranza a kukalabela, ba la-
nzele a ku ncacazeliwa : a ba lamuli
bana wa *z*isiwana, ge hambu a koxelo
wa noni a wuti a ka bona.
24 Hikwalaho yi ku wula Hosi, Jeho-
va wa maban*d*la, a Mu*n*we wa Nya-
mintamo wa ka Israeli, A, mina nzi
ta nga tsikeleta a babengi ba mina,
ni kupota a ka balala ba mina ;
25 Na nzi ta hunzulusa a canja ga mina
hehla ka wena, na hi kumbetisisi-
lweko nzi ta hlaza a manyelo ya*b*ye,
nzi ta susa won*k*le a lata ya *n*wina ;
26 Na mina nzi ta *k*lelisa a balamuli ba
wena kwatsi hi kuranga, ni masu-
ngukati ya wena kwatsi hi kusangu-
leni : a nzako kale*z*o wena u ta bita-
nwa A muti wa kululamisisa, a muti
wu kolekileko.
27 A Zioni gi ta *k*la*k*lisilwe hi nonga-
meto, ni ba hunzulukileko ba gona
hi kululamisisa.
28 Kanile*z*i a lo*b*yiselelo wa bahambu-
nyeti bi baonhi wu taba katigi*n*we,
na bona labo ba tsikileko Jehova ba
ta lo*b*yiswa.
29 Hakuba ba ta wiswa a tingana hi ti-
oaki leto *n*wina mu nga wa ti xubile,
na *n*wina mu ta kanganyiseka hi ma-
simu lawo *n*wina mu nga wa ma la-
ngile.
30 Hakuba *n*wina mu ta ku kwatsi i
oaki leyo yi siyilweko na wunile,
kwatsi hi simu leyo yi nga hiko na
nzhongo.
31 A bantamo ba ta ku kwatsi mbu lu-
ba, ni tiro wa yena kwatsi i hlahle ;
na bona bon*k*le ba ta*s*wa katigi*n*we,
a nga kona a ta nga timela bona.

XIPIMO 2.

1 A mhaka leyo Isaya a nisanyana
wa Amozi a yi wonileko xungetano
na Juda ni Jerusalema.
2 Na kona ku taba le*z*o hi masikwini
ma ha tako, le*z*aku a xitsunga xa
yin*d*lu ya ka Jehova xi ta yimisiwa
le xixungweni xa *z*itsunga, xi ta *k*la-
kuswa hehla ka miganga ; ni won*k*le
a matiko ma ta gotsobanyana a ka
xona.
3 Ni linyingi la mabanhu ba ta kuya
ba yaku, Ngonani *n*wina, nga hi ka-
nziya hiya le xitsungeni xa ka Jeho-
va, le n*d*lwini ya Nungungulu wa
ka Jakobe ; na yena i ta gonzisa hi-
na a tin*d*lela ta yena, na hina hi ta
famba mipfu*k*laneni ya yena : ha-
kuba hi le Zioni ku ta huma a nawo,
ni mhaka ya Jehova yi huma hi le
Jerusalema.
4 Na yena i ta lamula xikari ka mifu-
mo, na yena i ta tsanza hi xungeta-
no ni banhu banyingi ; na bona ba
ta *k*lomba a tisupado ta*b*ye ti maha
*z*ikomu kurima, ni ma*k*lari ya*b*ye ba
petsa magwegwe ya kuhala ; a mu-
fumo wu nga ta *k*lakusa a supado
wu fukela a mufumo, ge bona ba
nga ta gonza a impi kambe.
5 O yin*d*lu ya Jakobe, ngonani *n*wi-
na, nga hi famba lomo kuwoneke-
leni ka Jehova.
6 Hakuba u tsikileko a banhu ba we-
na a yin*d*lu ya ka Jakobe, hakuba
bona ba tele hi mikuwo ya le mu-
tsuwukagambo, na bona ba hi *z*itu-
mbe kwatsi ma Filisti, na bona baba
a man*d*la *z*i*n*we ni banana ba bama-
tiko.
7 Ni tiko ga*b*ye gi tele hi siliva ni nza-

lama, ge a ku na ku gumelwa ka
titsomba tabye; ni tiko gabye kambe
gi tele hi mahaxi, ge laho a ku kona
a kugumelwa ka tikareta tabye.
8 A tiko gabye kambe gi tatisilwe hi
zifananiso; bona ba kozela a tiro wa
mandla ya bona benyi, lezo hi ma-
ndla ya bona ba zi mahileko.
9 Ni munhu wa kubiha i koramile
lahasi, ni munhu wa hombe i nehi-
lwe lahasi: hikwalaho u nga tsetse-
leli bona.
10 Engena lomo ribyeni, u fihla wena
lomo tsurini, le tsisiselweni wa ka
Jehova, ni le wukosi ka wukulu ga
yena.
11 A kucuwukeka ku klakukileko ka
munhu ku ta nehwa lahasi, ni ku-
kumukelisa ka munhu wu ta korami-
swa lahasi, Jehova i yece i ta klaku-
siwa a ka lego siku.
12 Hakuba ku taba kona a siku ga
ka Jehova wa mabandla hehla ka
bona bonkle ba matsanza ni ba tiku-
kumuxako, ni hehla ka kona konkle
loko ku ti klakusako; na kona ku
ta nehiwa lahasi;
13 Ni le hehla ka tonkle a tisedare ta le
Lebanoni, leto ti lehileko ti klakuki-
leko, ni hehla ka tioaki tonkle ta le
Baxani,
14 Ni le hehla ka zonkle a zitsunga zi
klakukileko, ni le hehla ka yonkle a
mitsuri leyo yi klakukileko,
15 Ni hehla ka tonkle titawa ti klaku-
kileko, ni hehla ka gonkle a kurisi
gi gingisilweko,
16 Ni hehla ka wonkle a mataru ya le
Tarxixi, ni le hehla ka yonkle a mi-
fananiso yatsi.
17 Ni klakuselelo wa munhu wu ta ko-
ramiswa lahasi, ni matsanza ya mu-
nhu ma ta nehiwa lahasi; na Jehova
yece i ta klakusiwa a ka lego siku.
18 Ni zifananiso zi ta hunza hi kumbe-
tisilweko.
19 Ni banhu ba ta famba lomo timha-
kweni ta maribye, ni lomo mimoleni
ya misaba, ba suka le tsisiselweni
wa ka Jehova, ni le wukosini ga
wukulu ga yena, laha a suka a tse-
katsekisa a misaba hi kutsisisilwe-
ko.
20 A ka lego siku a banhu ba ta hoxa
kule a zifananiso zabye za siliva, ni
zifananiso za nzalama, lezo zi nga
wa mahilwe a ka bona a kukozela,
ni ka mabonyani ni ka madema;
21 A ku famba lomo mikoboklweni ya
maribye, ni le mikloklolotweni ya
maribye ma gwemukeleko, ba suka
le tsisiselweni wa ka Jehova, ni ku
suka le wukosi ga wukulu ga yena,
laha yena a sukako ku tsekatsekisa
hi kureremetisilweko a misaba.
22 Kawulani nwina le ka munhu, loye
a muhefemulo wu nga le tinhovini ta
yena; hakuba hi kwihi laho yena i
ta nga kala ba hlaya ha yena ke?

XIPIMO 3.

1 Hakuba, languta, a Hosi, Jehova
wa mabandla, a susako le Jerusale-
ma ni le ka Juda a mhanze ni cete-
ngelo, ni yonkle a mhanze ya xiba-
ba, ni yonkle mhanze ya mati;
2 A munhu wa nhenha, ni wanuna wa
impi; a mulamuli, ni muprofeti, ni
mungoma, ni singalakati;
3 Ni nduna ya nklanu wa makume,
ni munhu a dzunzekileko, ni sungu-
kati, ni nyamitiro a pangamileko, ni
muaki a klarihileko.
4 Na nzi ta nyika a zibanana akuba
tihosana tabye, ni tisana ti ta fumela
hehla ka bona.
5 Ni banhu ba taba ba tsimbeketilwe-
ko, bonklelele hi banwani, ni bonkle-
lele i mu akelwane wa yena: a xi-
nwanana xi ta maha a matsanza a
wutsumbu ga xona hehla ka munhu
wa kale, ni nyamijiri a vukela a
dzunzekileko.
6 Laha a munhu a ta nga koma a ma-
kabye wa yena lomo ndlwini ya da-
dani wa yena, aku, Wena u na ni
kuambala, nga wena u hi mufumeli
wa hina, na nga loku kuhahluka ku
hi lahasi ka canja ga wena;
7 A ka lego siku yena i ta klakusa a
gezu ga yena, aku, Mina nzi nga ta
kuba mucumi; hakuba lomu ndlwi-
ni ka mina xibaba ge ni kuambala:
mu nga mahe mina a mufumeli wa
banhu.
8 Hakuba a Jerusalema gi hahlukile,
na Juda gi wile; hakuba a lirimi
labye ni zimaho zabye zi vukela Je-
hova, a kuvunjukelisa a mahlo ya
wukosi ga yena.
9 A kuwoneka ka ngohe ku maha a
wumboni kuvukela bona; bona ba
klaklambuta a xionho xabye kwatsi
i Sodoma, a ba fihlangi xona. Ko-
mbo a ka mihefemulo yabye! haku-
ba bona ba mahile a kubiha a ka
wutsumbu gabye.
10 Wulani nwina hi a lulamileko, leza-

ku kona ku taba kwatsi ha yena;
hakuba bona ba taga a mihanzo ya
zimaho zabye.
11 Kombo a ka bakubiha! kona ku ta-
ba litsanwa ha yena; hakuba lezo a
mandla ya yena a mahileko si ta ma-
helwa a ka yena.
12 Kwatsi hi banhu ba mina A banana
hi batsimbeketi ba bona, a ba basati
ba fumela hehla ka bona. O banhu
ba mina labo ba rangeleko ba mahile
nwina mu hambuka, ba lobisile a
pfukla wa ndlela ya nwina.
13 Jehova a yimako a ku vikela, a yi-
mako a ku lamula a banhu.
14 Jehova i ta engena kulamuleni si-
nwe ni masingalakati ya banhu, ni
tihosana ta kona: kona hi nwina la-
bo nu gileko a xivina; a mupango
wa sisiwana wu lomo ndlwini ya
nwina:
15 Mu sungwa hi yini nwina mu faye-
telako a banhu ba mina, Ni cinza a
tingohe ta sisiwana ke? ku wula a
Hosi, Jehova wa mabandla.
16 Klatakumbiri Jehova i te ngalo,
Hakuba banhwana ba le Zioni ba ni
matsanza, ni ku famba hi nhamo ti
nonohileko ni klakukileko ni mahlo
ma kanyilweko, ba famba hi ku-
nynga kota ba yako, ba mahako a
zingongodwani hi mikonzo yabye.
17 Hikwala a Hosi yi ta lamata hi bawa
a magalo ya hloko ya banhwana a le
Zioni, na Jehova i ta nehisa kuwone-
keleni a maklelo yabye ma fihleleko.
18 A ka lego siku a Hosi yi ta teka yi
susa a wumburi ga mihono ya ma-
hlakala yabye, ni silemba sabye, ni
kwengwelekwezi;
19 A tipera ta wucembelwa, ni mihono,
ni wukomelwa;
20 Ni maklele, ni tiketani ta mahlakala,
ni miceka, ni tingaxa ta mipepo, ni
sivilima;
21 A tipera, ni tidaimoni ta ti nhovu;
22 A mubuzo, ni mikumba, ni bacale,
ni zikwama;
23 Ni mawoni ya lomo mandleni, ni
nguwo ya wukene, ni nguwo ya zi-
tsungulo, ni tiveili.
24 Na ku ta mahisile lezo, lezaku a xi-
kundleni na mipepo yi nanzihako ku
taba kona a bolisiso; ni wutsanweni
ga bandi, a gota; ni xikundleni xa
misisi yi vuxilweko a lihandla; ni
xikundleni xa nguwo, a kuboha hi ti-
nguwo ta tisakwa; a kuhisa wutsa-
nwini ga wumburi.
25 A ba banuna ba wena ba tawa hi su-
pado, ni tinhenha ta wena le impini.
26 Ni nyangwa ya yena yi ta hlomula
ni kurila; yena i taba a hahlukileko
ni kutsama laha liranzabyeni.

XIPIMO 4.

1 A klanu wa ba basati ni bambiri
ba ta komelela ka nuna munwe ka
lego siku, baku, Hina hi taga a zibaba
za hina benyi, ni ku ambala a tingu-
wo ta hina benyi: ntsena nga hi biti-
wa hi bito ga wena; teka wena a
nzhukano ya hina.
2 A ka lego siku a rabi ga Jehova
gi taba gi mburisilwe gi ngangame-
lisilwe, ni mihanzo ya tiko yi taba
yi malongo na yi sasekisilwe a ka
bona labo ba ponileko ba ka Israeli.
3 Na ku ta mahisa lezo, lezaku loye a
siyilweko le Zioni, ni loye a seleko
lomu Jerusalema, i ta bitanwa a ba-
sileko, bona bonklelele labo ba tsali-
lweko xikari ka bahanyako lomu Je-
rusalema;
4 Laha a Hosi yi ta nga yi hlazile a
kunyenyeza ka banhwana ba le Zi-
oni, na a taba a hlazile a nkata wa le
Jerusalema a xikari ka kona, hi mo-
ya wa nongametiso, ni moya wu hi-
sako.
5 Na Jehova i ta banga a baakileko bo-
nkle hehla ka xitsunga Zioni, ni he-
hla ka gotsobanyano wa yena, a refu
ni musi hi siku, ni kuwoninga ka pi-
ngo gi ngengemelako hi wusiku; ha-
kuba hehla a ka gonkle a wukosi ku
taba ni xikubunyeto xi andlelweko.
6 Ni ku taba kona a xitanga xa nzhuti
hi xikatini xa siku xita hi le munwi-
ni, xa wucabelo akuba xihlanguto xa
bubutsa ni vula.

XIPIMO 5.

1 Nga mina nzi yimbelelela a ranze-
kako wa mina a xizimba xa a ranze-
kako wa mina hi ku kumbuka a xi-
vina xa yena. A ranzekako nguvu
wa mina i wa hi ni xivina lexi xi nga
mugangeni wu tralisako nguvu:
2 Yena i lo rima xona, i lo bingeretele
a maribye ya kona, i byalile xona hi
mavina ma langilweko, i akile a ta-
wa xikari ka xona, ni kambe i bakli-
le a vini yi nene xa kona: yena i cu-
wukele lezaku xi ta trala magrepi,
xona xi lo trala a magrepi ya haba
lomo kwatini.
3 Na makunu, O baalileko ba le Je-

rusalema ni banhu ba ka Juda, la-
mulani, nza kombela *n*wina, xikari
ka mina ni xivina xa mina.
4 Ku wa ta nga ku mahilwe yini ka-
mbe a ka xivina xa mina, lexo mina
nzi nga ta nga nzi nga mahangi a ka
xona ke? hikwalaho laha na nzi cu-
wukile le*z*aku xona xi wa ta nga xi
*t*rala a magrepi, xona xi la ku *t*rala
a magrepi ya haba *z*a kwati ke?
5 Makunu nzi ta *b*yela *n*wina xini
nzi ta nga maha a xivina xa mina:
nzi ta susa a libingo la kona, na xona
xi ta ba xi gilweko; nzi ta tsoba la-
hasi a ligingisi la kona, lona li ta ka-
nziyelwa lahasi:
6 Nzi ta li beka li hahluka; li nga te-
niwa ge ni kurimelwa; kanile*z*i laho
ku ta huma a wusosonya ni mizwa:
nzi ta lelela a marefu le*z*aku ma nga-
ni a vula hehla ka xona.
7 Hakuba a xivina xa Jehova wa ma-
ban*d*la hi yin*d*lu ya ka Israeli, ni ba-
nhu ba ka Juda a mihanzo ya yena
yi nga kona: na yena i lo cuwukela
ku nongametiso, kanile*z*i, languta, a
tsimbeketelo; a nongametiso, kani-
le*z*i, languta, tsimibeketa.
8 Kombo a ka bona labo ba engena-
ko a yin*d*lu ni yin*d*lu labo ba *k*langa-
nyisako a simu ni simu, kala laho ku
nga ha hi kona na nzawu, na *n*wina
mu mahwa a kuaka nwece a xikari
ka tiko!
9 A tin*d*lebeni ta mina i ngalo Jehova
wa maban*d*la, hakunene a tin*d*lu ti
nyingi ti ta hahluka, tona ta hombe
ni to saseka, ti nga hi na baakileko
a ka tona.
10 Hakuba a kume ga tinzima ta xivina
ti ta su *t*rala a bati gi*n*we, ni homa ya
mbewu yi ta su *t*rala kanile*z*i a efa.
11 Kombo a ka bona labo ba vukako a
manzikweni wa mixo, le*z*aku bona
ba fela ku lanzela a kunwa ka nta-
mo; labo ba hungatekako kala laha
wusikwini, kala a waini gi ngenge-
melisa bona!
12 Ni xitende ni xiridingoma, ni njo-
mani ni kombela, ni waini, *z*i hi le
mibuzweni ya*b*ye; kanile*z*i bona a
ba katali hi tiro wa ka Jehova, ha-
mbu ni kupima a pangamiselo wa
man*d*la ya wena.
13 Hikwalaho a banhu ba mina ba yi-
le kuko*n*weni hi kuvumala ka kuti-
ba; ni banhu ba*b*ye ba dzunzekako
ba file hi n*d*lala, ni li*d*lemo li file hi
tora.
14 Hikwalaho a Xeole i enzelekisile a
kuxuba ka kona, ku ahlamisile a no-
mu wa kona a ku hunza ku ringa-
nyisa; ni wukosi ga*b*ye, ni wu*d*lemo
ga*b*ye, ni kukumuka ka*b*ye, ni ka lo-
ye a tsakako xikari ka*b*ye, *z*i relela
ka kona.
15 Ni munhu wa kubiha i koramisilwe
lahasi, ni munhu wa hombe korami-
silwe, ni mahlo ya a ti *k*lakusako ma
koramisilwe;
16 Kanile*z*i Jehova wa maban*d*la i *k*la-
kusilwe hi ka nongametiso, a Nu-
ngungulu a Mu*n*we wa Kubasa i ba-
sisilwe kululamisisiseni.
17 *Z*onake a tiyivana ti ta gelawu kwa-
tsi hi wugelweni ga tona, ni wutsa-
mo gi hahlukileko ga bafumileko a
banzuli ba ta giga.
18 Kombo a ka bona labo ba kokako
a kugoha hi tingoti ta xiwunwa, ni
kuonha kwatsi i gota ga kareta;
19 Labo ba wulako, Nga yena a maha
a tsutsumelo, nga yena a ba*k*lisela a
tiro wa yena, kasi hina ha fela ku
wona; nga wusungukati ga Mu*n*we
wa Kubasa wa ka Israeli gi tsinela
kusuhi gita, kasi hina ha fela ku tiba
gona!
20 Kombo a ka bona labo ba bitanako a
kubiha ku hi kusasa, na kusasa hi ku-
biha; labo ba bekako a munyama wu-
tsanweni ga ku wonekela, ni ku wone-
kela baku munyama; labo ba tekako
kubaba baku kutsombela, ni kutso-
mbela baku kubaba!
21 Kombo a ka bona labo ba tibako a
mahlweni ya bona benyi, ba ku*k*lari-
ha kuwoneni ka bona benyi!
22 Kombo a ka bona labo ba nga na nga
ni ntamo a kunwa a waini, ni banhu
ba na nga ni ntamo a kunwa ha pa-
tseleko a kunwa ka ntamo;
23 Labo ba basisako a wa kubiha hi ku-
kalabela, ni kususa a kululamisisa ka
a lulamileko a ka yena!
24 Hikwalaho kwatsi hi lirimi la nzi-
lo li kadamulako a xibo, na kwatsi
hile*z*i a *b*yanyi gi omileko gi nyupe-
lako ka nhoba, *z*ingaho a mutsu wa-
*b*ye wu taba a bolisiselo, ni *z*itsangi
*z*a*b*ye *z*i taya hehla kwatsi i tsutsu-
ngwani; hakuba bona ba alileko a
nawo wa Jehova wa maban*d*la, ba
nyenyileko a mhaka ya Mu*n*we wa
Kubasa wa ka Israeli.
25 Hikwalaho a zanga ya ka Jehova yi
vin*d*lukisilwe yi vukela a banhu ba
yena, na yena i nabalatile a canja ga

yena a vukela bona, i lamatile bona;
ni zitsunga zi rurumele, ni zirumbi
zabye zi kwatsi hi baalako lomo xi-
kari ka mapango. Hakuba a ka zo-
nkle lezi a zanga ya yena a yi rengi-
swangi, kanilezi a canja ga yena ga
simamile ga klakusilwe.
26 Na yena i ta klakusa a ngapa a ka
mifumo ya le kule, na ta kotsolela
bona le magumelweni ya misaba; ni,
languta, bona ba tata hi ku tsutsu-
melo wa mazambu.
27 A nga kona a ta nga karala ge ha-
mbu kuretemuka xikari ka bona; a
nga kona a ta nga kudzehela hambu
ni kueklela; ge hambu a tifunga ta
ziwuna za bona ti nga ta wulula, ge
hambu a tingosi ta zilato zabye ti
nga guhala:
28 Labo a tigalala tabye ti karihako, ni
wonkle a mawura yabye ma kondli-
lwe; a makanzo ya mahaxi yabye yi
ta hlayelwa kwatsi musuzwani ni
tinghonghola ta kona kwatsi xipu-
puri xa mheho:
29 A dzuma kabye ku ta ku kwatsi ka
matrele ya tingonyamo, ni kudzuma
ka bona ku fanana ni mavinyani ya
tingonyamo; ina, bona ba ta dzuma,
ni ku koma a nyama ya bona, ni ku-
rwala yona kule na ba pomile, ni
laho ku nga ta kuba kona ni wa ku-
klaklisa.
30 Na bona ba ta dzuma ba vukela bona
a ka lego siku ku fanana ni kugo-
boza ka bimbi: ni loku a munwe
a cuwuka tikweni, languta, a mu-
nyama ni hlokiselelo; ni kuwoneke-
la ku pfupelisilwe hi marefu ya ko-
na.

XIPIMO 6.

1 A ka lembe lego a hosi Uzzia a
ngafa nzi lo wona a Hosi na yi tsa-
mile hehla ka xitsamo xa wukosi, xi
lehileko na xi klakukile; ni pfikli-
pfikli wa yena wu lo tele a tempele.
2 Hi le hehla ka yena ku lo yima a ma-
serafime: a ginwe ga wona gi wa hi
ni uklanu wa tipapa ni linwe; hi pa-
tswa yena i lo kubunyeta a ngohe ya
yena, hi patswa yena i lo kubunyeta
a mikonzo ya yena, na hi patswa
yena i lo puruma.
3 Ni munwe i lo bitana a ka munwa-
ni, i te ngalo, Basa, basa, basa, u hi
Jehova wa mabandla: a misaba yo-
nkle yi tele hi wukosi ga yena.
4 A ziseketelo za tinyangwa zi lo tse-
katsekiswa a ka gezu ga yena loye
a bitanako, ni yindlu yi wa tele hi
musi.
5 Zonake ku lo wula mina, Kombo a
ka mina! hakuba mina nzi tsanzeki-
le hakuba nzi nga munhu wa milo-
mu yi nga hlazekangiko, na nzi tsa-
mile xikari ka banhu ba nga hiko na
milomu yi hlazekileko: hakuba a
mahlo ya minawu ma wonile a Hosi,
Jehova wa mabandla.
6 Zonake ku lo puruma a ginwe ga
maserafime, na gi hi ni kala ga nzilo
canjeni ga gona, lego gi gi tekileko
hi tiparo le Alatini:
7 Na gona gi lo kumba a nomu wa
mina ha gona, na a te ngalo, Manga-
bye, legi gi kumbile a milomu ya
wena; ni kugoha ka wena ku su-
silwe, ni kuonha ka wena ku tsetse-
lelwe.
8 Na mina nzi lozwa a gezu ga Hosi,
giku, Himani nzi ta nga mu rumela,
himani a ta fambela hina ke? Zona-
ke mina nzi te ngalo, Mina nzi laha;
rumela mina.
9 Na yena i te ngalo, Famba, ni ku ya
byela laba banhu, Nwina mazwa ha-
kunene, kanilezi a mu zi pimi; na
nwina ma wona hakunene, kanilezi
a mu na ku hlohlosa.
10 Maha a timbilu ta laba banhu ti ku-
luka, maha a tindlebe tabye ti binza,
ni kuvala a mahlo yabye, ku nga ta-
ku ba wona hi mahlo yabye, ni ku-
zwa hi tindlebe tabye, ni ku pima hi
timbilu tabye, ni ku hunzuluka ka-
mbe, ba be ba cumilweko.
11 Zonake ku wula mina, Hosi ku ta
longoloka ku yini ke? Na yena i lo
hlamula, Kala a muti wu hahluka ku
nga hi kona ni baakileko, ni tindlu ti
nga hi na munhu, ni tiko gi su tsa-
ma a kuhahluka futsi,
12 Na Jehova i susile a banhu kule, ni
wutsamo gi tsikilweko gi hi gi nyi-
ngi xikari ka tiko.
13 Kasike loku ku nga kona a za wu-
kume za gona, kona kambe hi xikati
xa kona ku ta giwa: kwatsi i tere-
bini, ni oaki, loye a tisinya gi tsami-
leko, laho yona yi nga wa wile; zi-
ngaho a mbewu yonkle i tisinya ga
kona.

XIPIMO 7.

1 Na ku mahisile lezo a masikwini
ya Ahaza a nisanyana wa Jotamu, a
nisanyana wa Uzzia, a hosi ya ka

Juda, lezaku Rezini a hosi ya Siria,
na Peka a nisanyana wa Remalia, a
hosi ya ka Israeli, ba lo kanziya le
Jerusalema a kulwa *zinwe* na gona,
kanilezi i wa nga i nga hlulangi gona.
2 Na kona ku wa lo *b*yelwa a yin*d*lu
ya ka Davida, lezaku, A Siria gi ho-
lobisana *zinwe* na Efraime. Ni mbi-
lu ya yena ya rurumela, ni mbilu
ya banhu ya yena, kwatsi hi tisinya
ta lomo kwatini ti kucungwako hi
mheho.
3 *Z*onake ku lo wula Jehova a ka
Isaya, Huma u famba makunu a ku
kinga Ahaza, wena, na Xear-jaxuba
a nisanyana wa wena, le kugumelwe
ka nkele ga tiba ga le hehla, le go-
nzweni ga masimu ya bahlazi;
4 U wula ka yena, Katelela wena, ruti-
sa u miyela; u nga cabi, ge hambu
a mbilu ya wena yi nga mbeli ntamo,
hakuba hi ka leyi a mikila mimbiri
ya mapowu ma tubikako a musi,
hakuba a zanga yi cabekako ya Re-
zini a mu Siria, ni ya nisanyana wa
Remalia.
5 Hakuba a Siria, ni Efraime, ni nisa-
nyana wa Remalia, ba xubile a kubi-
ha ba vukela wena, baku,
6 Nga hina hi kanziya hi ya vukela
Juda, ni kuhlokisa gona, na nga hi
ya aka a ligingisi layo la hina, ni ku
ya yimisa a hosi xikari ka gona, ye-
na a nisanyana wa Tabeeli;
7 *Z*akungabi a wulako a Hosi Jehova,
lona li nga ta yima, ge lona li nga
ta maheka.
8 Hakuba a hloko ya le Siria hi Da-
maskusi, ni hloko ya Damaskusi hi
Rezini; hi ka n*k*lanu hi ginwe ma-
kume ni n*k*lanu malembe a Efraime
i ta tso*b*yiwa a fufanyi, zingaho lezo
gona gi nga ta kuba banhu:
9 Ni hloko ya Efraime hi Samaria, ni
hloko ya Samaria hi nisanyana wa
Remalia. Loku *n*wina mu nga ko-
lwi hakunene, hakunene *n*wina mu
nga ta kuba mu yimisilweko.
10 Na Jehova i lo wulawula kambe
ka Ahaza, aku,
11 Wutisa wena a muwoniso wa Jeho-
va a Nungungulu wa wena; wutisa
wona hambu ku hi lomo kuetini, ku-
tani le ku*k*lakukeni ka le hehla.
12 Kanilezi Ahaza i te ngalo, Nzi nga ta
wutisa, ge hambu nzi ta ringa Je-
hova.
13 Na yena i te ngalo, Zwanani *n*wina
makunu, O yin*d*lu ya Davida: Ko-
na xilo xi tsongwani a ka *n*wina a
kurera a banhu, lezaku mu ta rerisa
a Nungungulu wa mina kambe?
14 Hikwalaho a Hosi a wutsumbu ga
yona yi ta nyika a xiwoniso: langu-
ta, a mubulwa wu ta xuranyimba,
wu ta *t*rala a nisanyana, i ta cula a
bito ga Immanueli.
15 A mawomba ni wulombe yena i ta
kuga, laha yena a ta nga tiba a ku
ala a kubiha, ni ku langa a kusasa.
16 Hakuba hi mahlweni a *n*wanana i
ta tiba a ku ala kubiha, ni ku langa
a kusasa, a tiko lego a tihosi timbiri
wena u *s*wirwako gi ta tsikiwa.
17 Jehova i ta neha hehla ka wena, ni
hehla ka banhu ba wena, ni hehla
ka yin*d*lu ya dadani wa wena, a
masiku lawo ma kalako ma nga se
kuta, kusukela a ka siku lego Efrai-
me a nga suka ga gona ka Juda a
hosi ya le Asiria.
18 Na ku taba ku mahisile lazo a ka
lego siku, lezaku Jehova i ta swuku-
ta a nhongani leyi yi nga kwaleyo
*k*lelweni ga magumo ga micongo ya
le Gipite, ni nyoxi leyo yi nga le ti
kweni ga le Asiria.
19 Na bona ba ta kuta, na ta humula
bon*k*le ba bona le minzelelweni ya
mapanya, ni lomo mi*k*lo*k*lolotweni ya
mari*b*ye, ni lomo hehla ka tibingo ta
mizwa, lomo wuriselweni gon*k*le.
20 A ka lego siku a Hosi yi ta cinga
hi likari labo ba rihiwako le ma*k*le-
lweni ya *k*latuko wa Congo, *zinwe*
ni tihosi ta le Asiria, a hloko ni ma-
fefeleti ya mikonzo: na kona kambe
ku ta mbetisa a xilevu.
21 Na ku ta mahisa lezo a ka lego si-
ku, lezaku a munhu i ta hlayisa gi
hanya a tokazi ga homu, ni tiyivu
timbiri;
22 Na ku ta mahisile lezo, hakuba hi ka
talisiso wa masi, lawo bona ba ta
nga nyika yena i taga a mawomba:
hakuba a mawomba ni wulombe ba
ta kuga bon*k*lelele labo ba ta nga
siyiwa lomo xikari ka tiko.
23 Na ku ta mahisile lezo a ka lego
siku, lezaku gon*k*lelele a wutsamo,
laho ku na nga ni kume ga mazana
ya mivina ma ringeneko ni kume ga
mazana ya siliva, ku taba a wusoso-
nya ni mizwa.
24 *Zinwe* ni tixaxa *zinwe* ni wura a
mu*n*we i tata leno, hakuba gon*k*le
tiko gi taba a wusosonyi ni mizwa.
25 Ni yon*k*le a mitsuri leyo yi rimiwa-

ko hi sigidani, wena u nga ta kuta
leno hi kota ka kucaba a wusosonyi
ni mizwa; kanilezi kona ku taba a
kurunwelwa ka tikabi, ni kuba ku
kanziyelweka tiyivu.

XIPIMO 8.

1 Na Jehova i te ngalo ka mina,
Teka a mbila ya hombe, ni ku tsala
hehla ka yona hi peni ya banhu,
Hakuba Maher-xalal-hax-baza;
2 Na mina nzi ta teka a wumboni gi
kolekileko a ku tsalela, Uria a mu-
pristi, na Zakaria a nisanyana wa Je-
berekia.
3 Na mina nzi loya a ka muprofeti
wa xisati; na yena i lo xura nyi-
mba, i lo trala a nisanyana. Zonake
ku wula Jehova aka mina, Cula a
bito ga yena Maher-xalal-hax-baza.
4 Hakuba hi mahlweni na xinwanana
xi nga se ku tiba a ku bitana, Da-
dani wa mina, Mamani wa mina, a
kufuma ka le Damaskusi ni mupa-
ngo wa le Samaria wu ta golwa ma-
hlweni ka hosi ya le Asiria.
5 Na Jehova i lo engeta kambe a
wulawula ka mina, aku,
6 A ku kotalezi laba a banhu ba alileko
a mati ya le Xiloa laya ma fambako
kwatsanyana, ni kutsaka hi ka Re-
zini ni ka nisanyana wa ka Remalia:
7 Makunu hikwalaho, languta, a Ho-
si yi neha hehla ka bona a mati ya
Congo, ya ntamo ni yi tala, yona a
hosi ya le Asiria ni wukosi ga yena:
wona ma tata ma kanziya ni milonga
ya wona yonkle, ma ta kulunga ka
lonkle a livuti la kona;
8 Na kona ku ta swiyela hi ngomama
ni ka Juda; kona ku ta kulunga ku
hunza ku tsemakanya; kona ku ta
cikela lomo nhanwini; ni kuklaku-
sa ku ndlalata a tipapa ta kona ku
ta tatisa a kuanama ka tiko ga we-
na, O Immanueli.
9 Mahani a pfilupfilu, O nwina ba-
nhu, mu tsobyiwa zipanzana; ni ku
nyika a ndlebe, nwenkle nwina ba le
tikweni ga le kule: bohani a wutsu-
mbu ga nwina, mu tsobyiwa zipanza-
na; mu boha a wutsumbu ga nwina,
ni kuba mu tsobyilweko zipanzana.
10 Tekani a wusungukati katiginwe,
na gona gi ta nehwa ku nga nyawu-
lini; wulawulani a mbaka, na yona
yi nga ta yima: hakuba Nungu-
ngulu i zinwe na hina.
11 Hakuba Jehova i wulawulile zaku-
ngahi ka mina hi canja ga ntamo,
ni ku i gonzisile mina a ku kala nzi
nga fambi le ndleleni ya laba ba-
nhu, aku,
12 Mu nga wule nwina, A gujeguje, gi
xungeteneko ni lezo zonkle laba ba
banhu ba ta nga zi wula, I gujegu-
je: ge mu nga cabe nwina a ku ca-
ba ka bona, ge mu nga be na hla-
nekero ha kona.
13 Jehova wa mabandla, yena nwina
mu ta basisiwa; na nga yena a taba
kucaba ka nwina, nga yena a nga hi
hlanekero wa nwina.
14 Na yena i taba a yindlu ya kubasa;
kanilezi a ribye ga kuretemukisa ni
ruka ga kuzangari a ka yonkle a yi-
ndlu ya ka Israeli, a kuba klamu ni
kuba ziyo ka baakileko ba le Jeru-
salema.
15 Ni banyingi ba ta retemuka a ka
gona, ba tawa, ba tsobyiwa, ba kla-
byiwa, ba tekiwa.
16 Boha wena a wukustumunyelo, u
misa a nawo wa wena xikari ka ba-
pizani ba mina.
17 Na nzi ta rinzela Jehova, loye a fihli-
leko a ngohe ya le ka yindlu ya ka
Jakobe, nzi ta cuwukela yena.
18 Languta, mina ni banana laba Jeho-
va a nyikileko mina hi ba ziwoniso
ni zihlamaliso ka Israeli za le ka Je-
hova wa mabandla, loye a akileko
lomo xitsungeni Zioni.
19 Laha bona ba ta nga wula a ka we-
na, Hlota a ka bona labo ba na nga ni
moya wa mandiki ni ka baloyi, labo
ba totowetelako ni bangwiriri; a
banhu ba wa ta nga ba hlota a ka
Nungungulu wabye ke? hi klelo ga
kuhanya ba wa ta nga bona ba hla-
ta a kufa ke?
20 A ka nawo ni ka wukustumunyelo!
loku bona ba nga wulawuli ku ko-
tisa i ka mbaka leyi, hakunene laho
a ku kona a mixo a ka bona.
21 Bona ba ta hunza ba tsemakanya a
kona, ba na kuxaniseka ni ndlala;
ku ta ku na ku mahisile lezaku, laha
na bona na bazwa a ndlala, bona ba
ta hlakata a wutsumbu gabye, ba ta
rukatela hi hosi yabye ni Nungu-
ngulu wabye, ni kuklakusa a tingo-
he tabye le hehla:
22 Na ba ta cuwuka lomo misabeni, ni,
languta, a hlokiselelo ni munyama,
ni punga ga keto wa kutsikwila; a
ka munyama wu pumisilweko bona
ba ta hlongolwa.

XIPIMO 9.

1 Kanilezi laho ku nga ta kuba kona
a punga a ka yena lo ye loye a nga
tsikwilweni. A ka xikatini xa kale
yena i lo neha a litsanwa lomo ka
tiko ga le Zebuluni ni ka tiko ga le
Naftali; kanilezi hi xikatini xa ku-
gumelwa yena i mahile gona a
wukosi, hi n*d*lela ya le bimbini,
*k*latukweni wa Jordani, Galile ga
bamatiko.
2 A banhu labo ba lo fambako mu-
nyameni ba wonile a kuwonekela
ka hombe: bona ba akile lomo ti-
kweni ga nzhuti wa kufa, hehla ka
bona a kuwonekela ku woningile.
3 Wena u enzelekisile a tiko; u a nzi-
sile a litsako la*b*ye: bona ba tsaka a
ka wena kukotisa hi kutsaka ka laha
xihulweni, kwatsi hi banhu loku ba
tsakako laha na ba abelana a mupa-
ngo.
4 Hakuba a joka ga nzwalo wa yena,
ni nhonga ya ka*k*la ga yena, ni xigo-
mba xa tsimbeketelo wa yena, wena
u xi tsobile kwatsi hi masiku ya le
Midiani.
5 Hakuba won*k*le a ma*k*lari ya munhu
a hlomileko le vilinganyeni, ni ti-
nguwo ti polongelana lomo nkateni,
ti taba ta ku hiswa, akuba ka maka-
la ya nzilo.
6 Hakuba a ka hina a *n*wanana i *t*rali-
lwe, a ka hina a nisanyana i nyiki-
lwe; a wufumeli gi taba hehla ka
ka*k*la ga yena: ni bito ga yena gi ta
bitanwa Kuhlamala, Sungukati, Nu-
ngungulu Nyamintamo, Dadani a
Pinzukelisilweko, a Hosana ya Ku-
rula.
7 Hi ka anziseleo wa kufumela ka ye-
na ni wa kurula laho ku nga ta ba a
kugumelwa, hehla ka xitsamo xa
wukosi xa Davida, ni hehla ka mufu-
mo wa yena, a ku yimisa wona, a ku
koma wona hi nongametiso ni kulu-
lamisisa kusukela lezike na kona ku
kala kupinzuka. A pangamiselo wa
Jehova wa maban*d*la i ta mbetisa
lexi.
8 A hosi yi rumele a mhaka a ka
Jakobe, na yona yi kapamile hehla
ka Israeli.
9 Ni bon*k*le a banhu ba ta zitiba, yena
Efraime ni baakileko ba le Samaria,
labo ba wulako hi matsanza na hi
*k*lombelelisiso wa mbilu,
10 A zitini zi wile, kanilezi hina hi ta
aka hi mari*b*ye ma ba*k*lilweko; a
mikuwu yi tsemilwe, kanilezi hi ta
bekela a tisedare wutsa*n*weni ga
yona.
11 Hikwalaho Jehova i ta yimisa le
hehla ku vukela yena a balala ba ka
Rezini i ta vin*d*lula a ba bengi ba
yena,
12 A ma Siria hi mahlweni, a ma Filisti
hi le nzako; na bona ba ta kadamu-
la Israeli hi nomu wu ahlamileko.
Hakuba a ka zon*k*le lezi a zanga ya
yena a yi rengangi, kanilezi a canja
ga yena gi simamile gi nawuluta.
13 Kasike a banhu a ba hunzuluka-
ngi a ka bona loye a lamatileko bo-
na, ge hambu bona a ba hlotangi
Jehova wa maban*d*la.
14 Hikwalaho Jehova i ta tsama a ka
Israeli a hloko ni kila, a rabi ga ci-
nzu ni lihoka, a ka siku gi*n*we.
15 A singalakati ni munhu a dzunzeki-
leko, yena u hi hloko; ni muprofeti
loye a gonzisako a mawunwa, yena
u hi kila.
16 Hakuba bona labo ba rangelako la-
ba banhu ba maha bona a ku ha-
mbuka; labo bona ba rangelwako
ha bona ba lo*b*yisilwe.
17 Hikwalaho Jehova a nga ta xalali-
swa hi banhu baswa ba bona, ge
yena a nga ta kuba na hawukelisiso
a ka bana ba zisiwana ni ka tinoni
ta*b*ye; hakuba bon*k*lelele ba hi ba
hanahanisi ni ba mahi ba kubiba, ni
yon*k*lelele a milomu yi wulawula a
wupumbu. Hakuba ha zon*k*le lezi
a zanga ya yena yi bohliswa, kani-
lezi a canja ga yena gi simamile gi
nawuluta.
18 Hakuba a kubihisisa ka vura kwa-
tsi i nzilo; kona ku kadamula a wu-
sosonya ni mizwa; ina, kona ku dzi-
bela lomo kukweleni ka kwati, bona
ba sombonyoka kwatsi ku tubika
ka musi.
19 Hi kota ya zanga ya Jehova wa ma-
ban*d*la a tiko gi swile; ni banhu ba
kwatsi kuwumba ka nzilo: a nga
kona a ta nga longeta a maka*b*ye wa
yena.
20 Ni mu*n*wani i ta kakuleta hi ka ga
xinene canja, a be a zwako a n*d*lala;
yena i ta gela canjeni ga xibaba, na
bona ba nga ta kuba na kuxuriwa;
bona ba taga bon*k*lelele banhu a
nyama ya woko ga yena:
21 Manasa, Efraime, na Efraime, Ma-
nasa; na bona katigi*n*we ba ta vu-
kela Juda. Hakuba zon*k*le lezi a

zanga yena a yi se ku bohliswa, ka-
nilezi ga ha simamile gi nawuluta.

XIPIMO 10.

1 Kombo a ka bona labo ba bako-
nyibo hi ziyimiso zi nga lulamangi-
ko, ni ka batsali labo ba tsalako a
*k*lohlakalisiso;
2 Ba hambukisako a zilo zi labekako a
nongametisweni, ni wu*k*lela a zisi-
wana za banhu ba mina a fanelo ya-
*b*ye, lezaku a tinoni ti fela ku maha
a mupango wa*b*ye, ni lezaku ba ma-
ha bana ba zisiwana a mufulo wa-
*b*ye!
3 Na mu ta maha yini xana *n*wina hi
sikwini ga enzeliselelo, ni ka hahlu-
lelo lowo wu ta ngata hi le kule ke?
a ka mani *n*wina mu ta nga tsutsu-
mela a kuya vunwa ke? na ku hi
kwihi laho *n*wina mu ta nga siya a
wukosi ga *n*wina ke?
4 Bona ntsena ba ta korama lahasi ka
tiperesu, ba tawa lahasi ka badelwe-
ko. Hakuba a ka zon*k*le lezi a za-
nga ya yena a yi bohliswangi, kani-
lezi a canja ga yena ga ha simamile
gi nawuluta.
5 Ho mu Asiria, a nhonga ya za-
nga ya mina, a xigomba xa canja ga
wihi xi nga zanga ya mina!
6 Nzi ta rumela yena a kuvukela a
tiko gi hanahanisako, ni kuya vu-
kela a banhu hakuba a zanga ya
mina mu rumile, a ku teka a mupa-
ngo, ni ku teka a mufulo, a ku ka-
nzeyclela bona lahasi kwatsi marope
ya lomo mapangweni.
7 Ahemba ye i wa nga sungwi hi lezo,
ge hambu a mbilu ya yena a ku ala-
kanya lezo; kanilezi ku kona a mbi-
lwini ya yena a ku lobisa, a ku tsema
a mifumo yi nga hiko yi tsongwani.
8 Hakuba yena a wulako, A tihosana
ta mina bon*k*le ba bona a hi tihosi
ke?
9 Kasi Kalno i kwatsi i Karkemixe
ke? kasi Hamate i kwatsi i Arpade
ke? kasi a Samaria a gi kwatsi i Da-
maskusi ke?
10 Kwatsi hilezi a canja ga mina gi zi
kumileko a mifumo ya zifananiso,
leyo a zifananiso zi ba*k*lilweko zi lo
hunza zona za Jerusalema ni le Sa-
maria;
11 A nzi nga ta maha, kota lezi nzi ma-
hileko le Samaria ni zifananiso za
kona, zingaho a ku maha Jerusalema
ni zifananiso za kona ke?
12 Hikwalaho ku ta mahisa lezo, le-
zaku, laha na Hosi yi tirile a tiro wa
yona hehla ka xitsunga Zioni ni le
Jerusalema, nzi ta tsayisa a mbilu
ya wunhenha ya hosi ya le Asiria,
wukosi ga ku cuwuka ka yena ku
*k*lakukileko.
13 Hakuba yena i te ngalo, Hi ntamo
wa canja ga mina nzi mahile lexi,
na hi kutibisa ka mina; hakuba nzi
na nga ni kupima: na mina nzi su-
sile a kubohwa ka banhu, nzi wu*k*li-
le a mabako ya*b*ye, ni ku kota a wa-
nuna wa nhenha nzi nehile lahasi
laba ba nga wa hi le zitsa*n*weni za
wukosi:
14 A canja ga mina gi kumile kota a
xisaka a mafumelo ya banhu; kwa-
tsi hi mu*n*we loye a wungako a ma-
nza laya yo nga ma tsikilwe, nzi
tsombanyisile yon*k*le a misaba: ni
laho a ku kona loye a *k*lakusako a
lipapa, kutani a vululako a nomu,
kutani a totowetela.
15 Kasi a xihloka xi nga kukumuxa
a wutsumbu ga xona xi vukela loye
a tsemako ha xona ke? kasi a saruti
yi nga *k*lakusa a wutsumbu ga yona
a ka yena loye a sahako ke? kona ku
hi kwatsi a nhonga yi wa ta nga yi
vukela yena loye a yi *k*lakusako ke,
kuwatsi kutani a xigomba xi wa ta
nga xi *k*lakusa yena loye a nga hiko
linhi ke.
16 Ngahilezo a Hosi, Jehova wa maba-
n*d*la, i ta rumula hehla ka ba kulu-
kileko ba yena a kuonza; ni lahasi
ka wukosi ga yena laho ku ta dzi-
belwa a pingo kufana ni pingo ga
nzilo.
17 Ni kuwonekela ka Israeli ku taba a
nzilo, ni wa Mu*n*we wa ku Basa wa
yena a ngengemelo; kona ku ta vu-
ra ku hisa ni kadamula a mizwa ni
wusosonya a ka siku gi*n*we.
18 Na yena i ta mbetisa a wukosi ga
kwati ga yena, ni ga simu ya yena
ya pfunelo, yon*k*le a mihefemulo ni
miri: na kona ku ta ku kwatsi hi
loku a mukomi wa ngapa a mbela
ntamo.
19 Ni misalela ya tisinya ta kwati ga
yena yi taba yitsongwani, zingaho
lezo kasi a xihlangana xi nga tsalela
yona.
20 Na ku ta mahisile lezo a ka lago
siku, lezaku a salela wa ka Israeli,
ni labo ba ponileko a ba yin*d*lu ya
ka Jakobe, ba nga ta ha engeta ka-

mbe ba kegela a ka yena loye a lamatileko bona, kanilezi ba ta kegela a ka Jehova, a Munwe wa ku Basa wa ka Israeli, hi ka zinene.
21 A salela wu ta wuya, wona a salela wa ka Jakobe, a ka Nungungulu a nyawunhenhe.
22 Hakuba hambu lezo a banhu ba wena, Israeli, ba ku kwatsi i seke ga le bimbini, ntsena a salela wa bona wu ta nga klela: a lobyiselelo wu xubyilwe, wu kubunyeta hi kululamisisa.
23 Akuba kugumelwa ku teleko, ni loko kuxubyilweko, a Hosi, Jehova wa mabandla, a ta nga maha lomo xikari ka misaba.
24 Hikwalaho zakungahi a wulako a Hosi, Jehova wa mabandla, O banhu ba mina mu akileko lomo Zioni, mu nga ba cabe a ma Asiria, hambu loko a lamata wena hi nhonga, ni kuklakusa a xigomba xa yena a vukela wena, kukota a ma mahela ya le Gipite.
25 Hakuba kasike hi xikatana xitsongwanyani, zanga ya kuvukela wena yi ta mbetiseka, ni zanga ya mina yi ta tsonometeta a ka lobyiselelo wa yona.
26 Na Jehova wa mabandla i ta vuxela a ka yena a limhika, kwatsi hi le kuhlaselweni ka ma Midiani le ribyeni ga Oreba: ni nhonga ya yena yi taba klatukweni wa bimbi, na yena i ta klakusa yona kota a mamahela ya le Gipite.
27 Na ku ta mahisile lezo a ka lego siku, a nzwalo wa yena wu ta suka le hehla ka kakla ga wena, joka ga yena gi suka le nhanwini ya wena, ni joka gi ta lobyiswa hi kota ya kulukiselelo.
28 Yena i tile le Aiate, yena i hunzile a tsemakanyo Migroni; le Micmaxe yena a bekileko a lihubya la kwama wa yena;
29 Bona ba hunzile le pelweni, bona ba tekile a wueklelo gabye le Geba; a rama ga rurumela, na Gibea wa ka Saule i tsutsumile.
30 Bitana u kwanguluka hi gezu ga wena, O nhanyana wa Gallima! ingisa, O Laixa! O wena xisiwana Anatote!
31 Madmena ngwa cawo; a baakileko ba le Gebima ba tsutsumele kuponeni.
32 Gona gwalegi siku yena i ta ya gingima le Nobe: yena a ninginizako a canja ga yena le ka xitsunga xa nhwana wa le Zioni, a muganga wa le Jerusalema.
33 Languta, a Hosi, Jehova wa mabandla, i ta tungurula a marabi hi tsisiselo: ni labo ba madzumba i ta ba tsemiwa, ni ba tiklakusako i ta ba nehiwa lahasi.
34 Na yena i ta tsema a kukwela a ka kwati hi xiketse, a Lebanoni hi nyamintamo wa munwe.

XIPIMO 11.

1 Ni laho ku ta huma ku baleka hi le ka xibo xa Jese, ni rabi mitswini ya yena yi ta trala a mihanzo.
2 Ni Moya wa ka Jehova wu ta kupama hehla ka yena, a moya wa kutibisa ni wa kupima, a moya wa wusungukati ni wa ntamo, a moya wa mano ni wa xicabyo xa ka Jehova.
3 Ni kutsaka ka yena ku taba le xicabyeni xa ka Jehova, na yena a nga taku lamula kwatsi hi kuwona ka mahlo yakwe, ge hambu kuabanyisa kwatsi hi kuzwa ka tindlebe takwe.
4 Kanilezi hi kululamisisa yena i ta lamula a zisiwana, i ta olola hi kulongeta a kurutisa ka misaba; na yena i ta lamata a misaba hi nhonga ya nomu wa yena; na hi xikahe xa milomu ya yena i ta riza a bakubiha.
5 Ni kululamisisa ku taba a lifunga la xiwunu xa yena, ni kukolekisisa ku taba lifunga la ziwunu za yena.
6 Ni mhisi yi ta tsama ni ivana, ni yingwe yi ta eklela zinwe ni ximbutana; ni role ga homu ni vinyani ga ngonyamo zi ta su kulukelana katiginwe; ni xinwanana xi tsongwani xi ta zi rangela zona.
7 A homu ni bera zi ta kuga; a mavinyani ya zona ma ta eklela katiginwe; ni ngonyamo yi taga a byanyi kwatsi i kabi.
8 Ni xinwanana xi anwako xi ta eklela nkeleni wa vuwumati, ni xinwanana xi lumulweko xi ta engenisa a canja ga xona lomo mhakweni ya mamba.
9 Zona zi nga ta bayisa ge ni ku lobisa a ka konkle le xitsungeni xa mina xa ku basa; hakuba a misaba yi ta tala hi kutibisa ka Jehova, kwatsi hi mamati ma kubunyetileko a bimbi.
10 Na ku ta mahisile lezo a ka lego si-

ku, lezaku a mutsu wa Jese, lowo
wu yimileko a xiwonelo xa banhu, a
ka yena i mifumo yi ta hlota ; ni wu-
tsamo ga yena ga kuhumula gi taba
ga wukosi.
11 Na ku ta mahisile lezo a ka lego
siku, lezaku a Hosi yi ta yimisa a ca-
nja ga yena kambe hi xikati xa ku-
mbiri a ku hanyisa a misalela ya ba-
nhu ba yena, leyo yi ta seleko, hi le
Asiria, ni le Gipite, ni le Patrosi, ni
le Kuxe, ni le Elami, ni le Xinari, ni
le Hamate, ni le zihlaleni za bimbi.
12 Na yena i ta yimisa a xiwonelo a ka
matiko, i ta tsombonyisela a ba hoxi-
lweko ba ka Israeli, ni ku wungele-
tela a katigi*n*we a ba fenemetekileko
ba ka Juda ba sukuela magu*n*weni
ya mune ya misaba.
13 A wunguxu ga ka Efraime kambe
gi ta suka, na bona labo ba hlokisako
Juda ba ta tsenwa : Efraime a nga ta
hlokisa Juda, na Juda a nga ta hlo-
kisa Efraime.
14 Na bona ba ta puruma le lahasi ka
ka*k*la ga ma Filisti le muhlwaga-
mbo ; katigi*n*we bona ba ta panga a
banana ba le mutsuwukagambo : bo-
na ba tsambuluta a canja ga*b*ye he-
hla ka Edome na Moabi ; ni banana
ba ka Amoni ba ta ingisa bona.
15 Na Jehova hi kumbetisilweko i ta lo-
bisa a nomu wa bimbi ga le Gipite ;
na hi mhcho ya yena yi comisako i ta
nziwitela a canla ga yena hehla ka
Congo, i ta lamata wona a ka n*k*lanu
wa micongwana ni mimbiri, ni ku
maha banhu ba famba hi xilato xi
omileko.
16 Ni ku taba kona a gonzo ga misalela
ya banhu, labo ba ta nga sala, le Asi-
ria ; ku kwatsi hilezi ku nga wa nga-
ho ka Israeli a ka siku lego yena a
nga wa humele hi le tikweni ga le
Gipite.

XIPIMO 12.

1 Ni ka lego siku wena u ta wula,
Nzi ta nyika a kubonga a ka wena,
O Jehova ; hakuba hambu lezo wena
u nga wa zangarile na mina, ni za-
nga ya wenawu ya bohlile, na wena
u tangalisako mina.
2 Languta, Nungungulu hi hanyisele-
lo ya mina ; mina nzi ta tsumba, nzi
nga ta ca*b*yiswa : hakuba Jehova,
yena Jehova, hi ntamo wa mina ni
xizimba xa mina ; yena i mahile a
hanyiselelo wa mina.
3 Hikwalaho hi tsakiselelo *n*wina mu
taka a mati lomo tihlo*b*yeni ta ha-
nyiselelo.
4 A ka lego siku *n*wina mu ta wula,
Nyikani a kubonga a ka Jehova, bi-
tanani a bitweni ga yena, *k*la*k*lambu-
tani a zimaho za yena xikari ka ba-
nhu, mahani kukumbuxeta lezaku a
bito ga yena a gi *k*lakusiwe.
5 Yimbelelani a ka Jehova ; hakuba
yena i mahile a zilo zi hanjalatisilwe-
ko : nga lexi xi ti*b*yekiswa a ka yo-
n*k*le a misaba.
6 Bitani mukwanguluka ni kukanyu-
luka, wena muakileko wa le Zioni ;
hakuba u hi wa hombe loye a nga xi-
kari ka wena a Mu*n*we wa ku Basa
wa ka Israeli.

XIPIMO 13.

1 A nzwalo wa le Babuloni, lowo
Isaya a nisanyana wa Amozi i lo wu
wona.
2 Yimisani *n*wina a ngapa hehla ka
xigwangwa xa xitsunga, *k*lakusani a
gezu a ka bona, nziwitelani a canja,
kasi bona ba fela ku famba lomo ti-
nyangweni ta ba dzunzekileko.
3 Nzi leletele laba a ba*n*we ba mina
ba ti nyikelisileko, ina, nzi bitanile a
banhu ba mina ba tinhenha akuba ba
zanga ya mina, bona ba mina ba ku-
kumukisilweko hi ku*k*lakusiwa.
4 A guwa ga xi*d*lemo le zitsungeni,
kwatsi za banhu ba hombe! a guwa
ga pfilupfilu ga mifumo ya matiko
yi gotsobanyeneko katigi*n*we! Jeho-
va wa maban*d*la wa hlomisela a ba-
n*d*la ga impi.
5 Bona batako hi leyo tikweni ga ku-
le, hi kwaleyo *k*lelo ga magemeta
musi ga tilo, yena Jehova, ni ma*k*la-
ri ya zanga, kulobisa a tiko gon*k*le.
6 Rilani *n*wina ; hakuba a siku ga
ka Jehova gi tsinele ; kwatsi hi lo-
*b*yiselelo wa le ka Nyamintamo wo-
n*k*le gona gi tata.
7 Hikwalaho won*k*le a man*d*la ma ta
mbela a ntamo, ni ton*k*lelele a timbi-
lu ta banhu ti ta nyikiswa :
8 Na bona ba ta ba mbelisilwe a nta-
mo ; a hlanekero ni kuxaniseka ku
ta kamanyeta bona ; bona ba ta kuba
kubayiseni kwatsi hi wasati loku a
lu*n*wa : bona ba ta cuwuka hi ku-
singitelana a ka mu*n*we ni mu*n*wa-
ni ; tingohe ta*b*ye ti taba a tingohe
ta kubinyuluka.
9 Languta, a siku ga ka Jehova gata,

ga tsekuleko, hi kulo ni zanga yi cabekako; a ku maha a tiko a kuhahluka, ni ku lobisa a baonhi a ka gona.
10 A tinyeleti ta tilo ni miboko ya kona zi nga ta nyika a kuwonekela ka zona; ni gambo gi ta pfupeliswa ku fambeni ka gona, ni hweti yi nga ta maha a kuwonekela ka yona ku woninga.
11 Na mina nzi ta pezisa a tiko hi kota ya kuonha ka gona, ni bakuhiba ka kugoha ka bona; na nzi ta maha akukumukiselo ka matsanza a ku kawula, na nzi ta beka lahasi a kukumukiso wa ba cabekako.
12 Nzi ta maha a munhu a ku kala ku hunza a nzalama, yena munhu ku hunza a nzalama yi nyekisilweko ya Ofira.
13 Hikwalaho nzi ta maha a tilo a ku rurumela, ni misaba yi ta tsekatsekiswa wutsanweni ga yona, le zangeni ya Jehova wa mabandla, ni ka siku ga zanga ya yena yi cabekako.
14 Na ku ta mahisile lezo, lezaku kwatsi hi pfundla wu hlongolisilweko, na ku kwatsi hi tiyivu leto ti nga hiko na munhu wa ku tsombanyisa, bona ba ta klela banhu bonkle le banhu ba ka kabye, na tsutsuma bonklelele banhu le tikweni ga ka kabye.
15 Bonklelele labo ba ta nga kumiwa ba ta klabyiwa ba pondliswa; bonklelele labo ba ta nga tekiwa ba tawa hi supado.
16 Ni tisana tabye kambe ti ta cumbalakanyiswa a fufanyi mahlweni ka mahlo yabye; tiyindlu tabye ti ta pangiwa, ni basati babye ba goliwa.
17 Languta, nzi ta vuxa a ma Medi a ku vukela bona, labo ba ta nga kala a ku katala hi siliva, na hi nzalama, bona ba nga ta cela a kota ha gona.
18 Ni mawura yabye ma ta sumbeleta a majaha a fufanyi; na bona ba nga taba na kuhawukela hi mihanzo ya marumbu; a mahlo yabye ma nga ta nyenyetele a zibanana.
19 Na Babuloni, a wukosi ga mifumo, gi nga wumburi ga matsanza ya ma Kaldea, gi taba ku kwatsi hi loku Nungungulu a mbembisa a Sodoma ni Gomora.
20 Cima gona gi nga ha akiwa kambe, ge cima gi nga a tsamiwa kusukela a ka xizukulwana hi xizukulwana: ge hambu ni mu Arabia a nga ta ha gwimba a tenta ga yena leyo; ge hambu a barisi ba nga ta maha a miklambi yabye a kuzumba leyo.
21 Kanilezi a zihari za kwati zi eklela leyo; ni tindlu ta bona ti tala hi zibangwa zi munzulukisako; ni timbuwu ti ta tsama leyo, ni timhuti ti ta kina leyo.
22 Ni timhisi ti ta kuba mikeleni ya tona, ni mahlolwa lomo zilubelweni zatsi: a xikati xa gona xi tsinele a kuta, ni masiku ya gona ma nga ta ha nabalatiswa.

XIPIMO 14.

1 Hakuba Jehova i taba ni kuhawukela a ka Jakobe, na a ha ta simama a langa Israeli, ni bekela bona labo tikweni ga bona benyi; ni nzhubeti yi ta klangana wutsumbu ga yena zinwe na bona, na bona ba ta namarela a ka yindlu ya Jakobe.
2 Ni banhu ba ta teka bona, ni ku neha bona wutsanweni gabye; ni yindlu ya ka Israeli yi ta fumela bona lomo tikweni ga ka Jehova a kuba malanza ya xinuna ni kuba malanza ya xisati na bona ba ta tekela a ka bona a tikumbi labo bonawu ba nga wa tikumbi tabye; na bona ba ta fumela a batsimbeketi babye.
3 Na ku ta mahisile lezo a ka siku lego Jehova a ta nga nyika a kuhumula a ka kuxaniseka ka wena, ni ka kukarateka ka wena, le tirweni wa kutsanza lowo wena u nga wa mahilwe a ku tira,
4 Lezaku wena u ta teka lowu a mufananiso u vukela a hosi ya le Babuloni niku, A mutsimbeketi i kawulisile kuyini! a muti wa nzalama wu kawule!
5 Jehova i tsobile a xigomba xa wa kubiha, ni nhonga ya wukosi ya bafumeli;
6 Leyo yi bako a banhu hi zanga hi kuba kusimamisileko, leyo yi fumelako a mifumo zanga, hi xaniselelo lawo wu nga hiko na ku kaketwa.
7 A misaba yonkle yi le kuhumuleni, yi rutisile: bona pandluka hi ku yimbelela.
8 Ina, a tisinya ta fira ta tsaka hi ka wena, ni tiseda ta le Lebanoni, tiku, Cima wena u bekilweko lahasi, a nga kona a mutsemi a tileko a ta tsema hina.
9 A Xeole hi le lahasi i tile a ku kinga wena le kuteni ka wena; gona gi

hakasa a bafileko hi wena, bona a ba
hombe ba misaba; gona gi sukisile
zitsa*n*weni za wukosi za*b*ye ton*k*le a
tihosi ta mifumo.
10 Bon*k*le ba bona ba ta hlamula ba
wula a ka wena, Wenawu kambe u
rerekile kwatsi hi hina ke? wena u
mahile kota hina ke?
11 A matsanza ya wena ma nehilwe la-
hasi le Xeole, ni guwa ga mivambi
ya*b*ye: a ziwungwani zi an*d*lala la-
hasi ka wena, ni ziwungwani zi ku-
bunyeta wena.
12 U wisa ku yini hi le tilweni, O
nyeleti ya siku, nisanyana wa mixo!
u tse*n*wisilwe kuyini wena u wela
liranza*b*yeni, loye a bekileko lahasi
a mifumo!
13 Na wena u wulako a mbilwini ya
wena, Mina nzi ta kanziya le tilweni
nzi ta *k*lakusa a xitsamo xa mina he-
hla ka tinyeleti ta Nungungulu;
na nzi ta tsama le hehla ka xitsunga
xa *k*langano, kwaleyo magemeta
musi ka nwalungu;
14 Na nzi ta kanziya le hehla ku hunza
ku*k*lakuka ka marefu; na mina nzi
ta maha a wutsumbu ga mina kwa-
tsi hi loye a Hunzeleleko Ku*k*laku-
ka.
15 Kasiko wena u ta nehiwa lahasi ka
Xeole, kwaleyo magemeta musi ka
rinzi.
16 Na bona labo ba ta nga wona wena
ba ta honolela ka wena, na bona ba
ta pima ha wena, baku, Kona a hi
yena a munhu loyi a nga wa mahile
a misaba a kururumela, loye a nga
wa tsekatsekisile a mifumo;
17 Loye a nga wa mahile a tiko kwatsi
xiwula, ni hoxa a miti ya kona;
loye a nga wa kala a nga *k*la*k*lisi a
tiperesu ta yena kuya kaya tona ke?
18 Ton*k*le a tihosi ta mifumo, ton*k*le ta
tona, ti e*k*lele wukosini, bon*k*lelele
lomo n*d*lwini ya yenawu.
19 Kanilezi wena u ta hoxwa kule ni le
xilahleni xa wena kwatsi i rabi ga
manyalatana, u ambexilwe hi bafile-
ko, labo ba *k*la*b*yilweko hi ma*k*lari,
labo ba releleko baya lahasi ka lilo-
nze la rinzi; kwatsi xirumbi xi ka-
nziyelweko lahasi ka konzo.
20 Wena u nga ta *k*langana zi*n*we na
bona nkelelisweni, hakuba wena u
lobisile a tiko ga wena, wena u dele
a banhu ba wena; a mbewu ya ba
bamahi ba kubiha yi nga taba ya
kumbukwa kala kupinzuka.

21 Longisani *n*wina a hlaselo wa ba-
nana ba yena hakuba hi kugoha ka
badadani ba yena, lezaku bona ba
nga ha suki, ba ku fumela a misaba,
ni ku tatisa a ngohe ya misaba hi
miti.
22 Na mina nzi ta suka nzi vukela bo-
na, ku wula Jehova wa maban*d*la,
ni ku tsema le Babuloni a bito ni
misalela nisanyana ni barisanyana
ba barisanyana, ku wula Jehova.
23 Minawu kambe nzi ta maha kona a
nzawu ya yanungu, ni matiba ya
mati: na nzi la swiyela hi xiolo xa
lo*b*yiselelo, ku wula Jehova wa ma-
ban*d*la.
24 Jehova wa maban*d*la i hlambanyile,
aku, Hakunene, kwatsi lezo mina
nzi alakanyile zingaho kona ku ta
maheka; kwatsi hilezi mina nzi xu-
bileko, zingaho ku taba lezo.
25 Lezaku mina nzi ta tsoba a ma Asi-
ria lomu tikweni ga mina, ni le ka
zitsunga za mina nzi ta kanziyela
yena lahasi ka konzo: zonake a joka
ga*b*ye gi ta suka a ka bona, ni
nzwalo wa*b*ye wu ta suka a ka*k*leni
ga bona.
26 Loku hi kuxuba loku kuxu*b*yilweko
a tikweni gon*k*le; legi hi canja legi
gi nawulutilweko a ka won*k*le a
matiko.
27 Hakuba Jehova wa maban*d*la i ku
xubile, himani a ta nga kaketa kona
ke? ni canja ga yena gi nawuluti-
lwe, himani a ta nga *k*lelisa gona
nzako ke?
28 A ka lembe lego a hosi Ahaza a
ngafa wu wa hi kona lowu a nzwalo.
29 U nga tsaki, O Filistia, bon*k*le ba
wena, hakuba a nhonga leyo yi bi-
leko wena yi tsobekile; hakuba hi
le ka mutsu wa nyoka ku ta *t*ralwa
a mamba, ni mbewu ya yona yi taba
nyoka yi tsisako ya kupuruma.
30 Ni matewula ya zisiwana ma taga,
na bavumali ba ta e*k*lela na ba ku-
poneni na mina nzi ta daya ambewu
ya wena hi n*d*lala, ni misalela ya we-
na yi ta lo*b*yiswa.
31 Cwanga, O nyangwa; rila, O muti;
wena u nyekisilwe, O Filistia bon*k*le
ba wena; hakuba laho kuta a nzilo
hi le nwalungu, ni laho a ku kona a
ku gu*k*lumuteka le *k*laweni wa ye-
na.
32 Xini lexo a mu*n*we a nga ta nga a
hlamule a mitsukano ya tiko ke?
Lezaku Jehova i sangulisile Zioni, a

ka gona a ba hlokisilweko ba banhu
ba yena ba ta teka a wucabelo.

XIPIMO 15.

1 A nzwalo wa Moabi.
Hakuba laha wusikwini a Are wa
le Moabi i hahlukile, i tisilwe ku nga
nyawulini. Hakuba laha wusikwini
Kira wa le Moabi i hahlukile, i tisi-
lwe ku nga nyawulini.
2 Bona ba kanziyile le Bayite, ni le
Diboni, le wutsa*n*weni gi *k*lakukile-
ko, a kuya rila: Moabi a rilelako a
Nebo, na Medeba; tihloka ta*b*ye ti
han*d*le, hehla ka tihan*d*la ta bona,
zon*k*lelele a zilevu zi tsenwile.
3 A mapangweni ya*b*ye bona ba bohile
a wutsumbu ga*b*ye hi tinguwo ta ti-
sakwa; ni le zixingweni za tin*d*lu
ta*b*ye, ni wutsa*n*weni ga*b*ye ga le
han*d*le, bon*k*lelele ba rila, ba hlomu-
la hi kutalisisilweko.
4 Na Hexboni a rilako, na Eleale; a
magezu ya*b*ye ma zwilwe hambu
kona Jahaza; hikwalaho a banhu
ba hlomileko ba Moabi a ba rila ba
kanyuluka, ni muhefemulo wa yena
wa rurumela nzeni ka yena.
5 A mbilu ya mina yi rilela Moabi;
ni badzunzekileko ba yena ba tsu-
tsumela le Zoare, Eglat-xelixiya: ha-
kuba hi kukanziya ka Luhite zi*n*we
hi kurila bona ba kanziya; hakuba
hi ka n*d*lela ya le Horonaime bona
ba lo vuxa a huwa ya lo*b*yiselelo.
6 Hakuba a mati ya le Nimrimè ma ta
nyamala; hakuba a *b*yanyi gi wunile-
ko, a *b*yanyi gi nyukileko gi su sika,
laho a ku kona a xilo xo tsakama.
7 Hikwalaho a talisiso lowu ba nga na-
wo, ni lezo ba zi beketileko, ba ta rwa-
la ba yisa le congweni wa xiro*n*wa.
8 Hakuba a huwa yi fambile yi renze-
leka a mbingano wa le Moabi; a
hlomulo wa kona wu yile le Eglai-
me, ni kurila ka kona ku yile Beer-
elime.
9 Hakuba a mati ya le Dimoni ma tele
hi nkata; hakuba nza ha ta engeta
nzi neha hehla ka Dimoni, a ngo-
nyamo hehla ka bona ba le Moabi
laba ba ponileko, ni hehla ka misa-
lela ya tiko.

XIPIMO 16.

1 Rumelani *n*wina a tiivana ka mu-
fumeli wa tiko ga le Sela le xiwule-
ni, le xitsungeni xa ngwana wa le
Zioni.
2 Hakuba ku taba lezo, kwatsi hi zi-
nyanyani zi nzulako, kwatsi hi zisa-
ka zi hangalakileko, zingaho a ba-
nhwana ba le Moabi le mapelweni
ya le Arnoni.
3 Nyikani a wusungukati, tsanzani a
nongametiso; maha a nzuti wa we-
na kwatsi mbu siku laha xikari ka
mumu wa siku; u fihla a ba hoxi-
lweko; u nga nyikeli a mucawo.
4 Nga na a bahoxilweko ba mina ba
tsama zi*n*we na wena; kwatsi hi
Moabi, nga wena u hi xivikelo a ka
yena le ngoheni ya mulobisi. Ha-
kuba a xihunzamilawo xi nehwa ku
nga nyawulini, a lo*b*yiselelo wa ka-
wula, ni batsimbeketi ba mbetiswa
lomu tikweni.
5 Ni xitsamo xa wukosi xi ta yimiswa
hi kuranzakawunene; ni mu*n*we i
ta tsama a ka xona hi ka zinene, lo-
mo tenteni ga Davida, a lamulako,
na hlota a nongametiso, a ha*k*lisela
ku maha a kululamisisa.
6 Hi zwile hi matsanza ya le Moabi,
lezaku i na ni matsanza nguvu; ko-
na a kutikukumuxa ka yena, ni ma-
tsanza ya yena, ni zanga ya yena;
a ku ti*k*lakusa ka yena a hi ncumo.
7 Hikwalaho Moabi i ta rilela Moabi,
bon*k*lelele ba ta rila: hakuba a zike-
ketselo za makuwu za le Kir-haresete
*n*wina mu ta zi rilela, hi kumbetisi-
lwe ba hlokisilwe.
8 Hakuba a masimu ya le Hexboni
ma comile, ni xivina xa le Sibma;
a tihosi ta mifumo ti tsobile a mara-
bi ma langilweko ya kona, lawo ci-
ketelako kona le Jazera, lawo ma
nzulako le xiwuleni; ni ma lo an*d*la-
lata gafe, ma hunza ma *k*latuka a
bimbi.
9 Hikwalaho nzi ta rila hi kurila ka le
Jazera hakuba hi xivina xa le Si-
bma; nzi ta tsakamisa wena hi mi-
hloti ya mina, O Hexboni, na Elea-
le: hakuba hi mihanzo ya wena ya
ximumu na hi hika xihulo xa wena
a hlalelako ya impi yi wile.
10 Ni litsako li susilwe, ni kubuma ku
susilwe le si*n*wini yi pfunisileko;
ni le xivineni laho ku nga ta kuba
kona a kuyimbelela, ge hambu a
guwa ga kutsaka: a ku kona a mu-
kameli a ta nga kamela a waini lo-
mo xigowolweni; nzi mahile a bo-
ngo ga le xivineni gi kawula.
11 Ngahilezo a mbilu ya mina yi kulu-
mela kufanana ni xitende xa le Moa-

bi, ni *k*lelo ga lomo nzeni ka mina
hi xa le Kir-harese.
12 Na kona ku ta mahisa le*z*o, laha na
Moabi na tisa a wutsumbu ga yena,
laha yena na a karatile a wutsumbu
ga yena hi wutsamo gi *k*lakukileko,
na a tata le n*d*lwini ya yena ya ku-
basa a ku kombela, le*z*aku yena a
nga ta humelela.
13 Leyi hi mhaka leyi Jehova a nga
wa yi wulawulile xungetano na
Moabi hi xikati xi hunzileko.
14 Kanile*z*i makunu Jehova i wulile,
aku, Hi ka malembe manharu, kota
ma nga malembe ya kurihiwa, a
wukosi ga le Moabi gi ta nehwa a
kumonyiwa, ni xon*k*le a xi*d*lemo xa
yena xa hombe; ni misalela yi taba
yi tsongwani yi nga katalwi.

XIPIMO 17.

1 A nzwalo wa Damaskusi.
Languta, Damaskusi i susilwe aku-
ba a nga ha hi muti, na gona gi taba
a nhulu yi kungumukeleko.
2 A miti ya Aroera yi tsikilwe; yona
yi ta kuba ya mi*k*lambi, leyi yi ta
nga e*k*lela, a nga kona a ta'nga yi
cabisa.
3 Ni ligingisi li ta kawula hi le Efrai-
me, ni mufumo hi le Damaskusi, ni
misalela ya Siria; bona ba to kwatsi
mbukosi ga banana ba ka Israeli, ku-
wula Jehova wa mabau*d*la.
4 Na ku ta mahisa le*z*o a ka lego
siku, le*z*aku a wukosi ga Jakobe gi
ta mahiwa ga hehuka, ni kulukise-
lelo wa nyama ya yena wu ta hunze-
lela wuonza.
5 Na kona ku ta ku kwatsi hi loku a
munhu wa kuhula a wungeletela a
mabele ya lomo tihlangeni, ni woko
ga yena gi tsobela a *z*ipupu; ina,
ku ta ku kwatsi hi loku a mu*n*we a
kutsula a *z*ipupu le minzelelweni ya
le Refaime.
6 Kasike laho ku ta siywa a kutsulani,
kwatsi ku*k*la*k*leka ka sinya ya oli-
via, a timbiri kutani tinharu a tu-
nyunge leti ti nga a rabini lego gi
hunzeleleko a manambani, mune ku-
tani i n*k*lanu a kwaleyo marabini ya
tisinya ta mihanzo, kuwula Jehova,
a Nungungulu wa ka Israeli.
7 A ka lego a siku a banhu ba ta cu-
wuka a ka Mumahi wa*b*ye, ni mahlo
ma ta katalela hi Loyi wa ku Basa
wa ka Israeli.
8 Na bona ba nga ta cuwuka le maala-
tini, a tiro wa man*d*la ya*b*ye; cima
bona ba nga ta katalela le*z*o a man*d*la
ya bona ma *z*i mahileko, hambu ku-
tani a Axerima, kutani a mifananiso
ya gambo.
9 A ka lego siku a miti ya*b*ye ya nta-
mo yi to kwatsi hi miti yi tsikilwe-
ko lomo kwatini ni lomo hehla ka
*z*itsunga, leyo yi tsikilweko hi ka ba-
nana ba ka Israeli; na kona ku taba
a marumbi.
10 Hakuba wena a tsikile a Nungungu-
lu wa kuhanyisisa ka wena, na u
wa nga kari u katala hi ri*b*ye ga
ntamo wa wena: hikwalaho wena u
*b*yalako a ku*b*yanyi wunene, u yi-
mesako wona hi tirimi ti hlamalisa-
ko.
11 A ka siku ga ku*b*yala ka wena wena
u biyelako kona nzeni, ni laha mi-
xweni wena u mahako a mbewu ya
wena a kupfepfa; kanile*z*i a xihulo
xa nyamalala a sikwini ga hloki-
selelo ni ga kuxaniseka ku tsimbe-
ketako.
12 Ha, a pfilupfilu ya banhu banyi-
ngi, labo ba pfilukako kwatsi i pfilu-
pfilu ya mabimbi; ni le wuhiribirini
ga mifumo, leyo yi hiritekako kwa-
tsi i mamati ya ntamo!
13 A mifumo yi ta hiriteka kufanana ni
kuhiriteka ka mamati manyingi: ka-
nile*z*i yena i ta kawuka bona, bona
ba ta tsutsumela kule, bona ba ta
hlongoliswa kwatsi i mungu wa le
*z*itsungeni mahlweni ka mheho, kwa-
tsi i tsutsungwani wa xihuhuri ma-
hlweni ka bubutsa.
14 Laha gam*b*yeni, languta, a kucabise-
ka; ni mahlweni ka mixo bona a ba
kona. Lexi hi xiabelo xa bona labo
ba pangako hina, ni linyingi la bona
li ta panga hina.

XIPIMO 18.

1 Ha, a tikweni ga xiruti xa tipapa,
lexo xi nga le *k*latuko ka micongo
ga le Etiopia;
2 Lexo xi rumelako a mitsukano hi le
bimbini, hi lomo *z*i*b*yeni *z*a madzowo
hehla ka mamati, aku, Fambani *n*wi-
na, mitsumi ya xiha*k*la, a ka tiko gi
lehileko gi sasekileko, ka banhu ba
cabekako ku sukela kusanguleni ku-
komama mahlweni, a tiko lego gi
abanyisilweko gi kanziyelweko, a gi-
hi a tiko a micongo yi panzileneko!
3 *N*wen*k*le *n*wina baakileko ba misaba,
na *n*wina mu tsamako tikweni, laha

na muwoniso wu *k*lakuka hehla *z*i-
tsungeni, wonani *n*wina; ni laha a
paratana yi biwa, zwanani *n*wina.
4 Hakuba *z*akungahi Jehova a wuli-
leko a ka mina, nzi ta miyela, nzi ta
languta hi le wutsa*n*weni ga kuaka
ka mina, kwatsi hi mumu wu xwe-
nguleko a ka gambo gi woningako,
kwatsi i refu le nzokatini a xikari ka
xihulo.
5 Hakuba hi mahlweni ka xihulo, laha
na kurumbuka kugumelwe, ni rari
gi maha a magrepi ma buvileko, ye-
na i ta tsema a micemu ya kona hi
ngwengwe ga ku cimulela, ni mara-
bi ma an*d*lalatileko yena i ta ma tse-
ma ma suka.
6 Wona ma ta siyiwa a katigi*n*we a ka
tinyanyani ti pamako ta *z*itsunga,
ni ka *z*ihari *z*a misaba; ni ka tinya-
nyani ti pamako ta ximumu ti ta
kamanyeta bona, ni ka *z*ihari *z*on*k*le
*z*a misaba *z*a wuxika *z*i ta kamanye-
ta bona.
7 A ka lexo xikati a *z*inyikiwo *z*i ta
nehiwa aka Jehova wa maban*d*la hi
le ka banhu ba ku leha ni ba wu-
nene, hi le ka banhu ba cabekako hi
le kusanguleni ka*b*ye ba komama
mahlweni, a mufumo lowo wu pa-
nzako a ku kanziyela, lowo a tiko ga
wona a micongo yi abalenéko, a ka
wutsamo ga bito ga Jehova wa ma-
ban*d*la, a xitsunga Zioni.

XIPIMO 19.

1 A nzwalo wa le Gipite.
Languta, Jehova a kileleko hehla
ka refu gi ha*k*lisako, a tako le Gipi-
te; ni *z*ifananiso *z*a le Gipite *z*i ta
rurumela a kubakoneni ka yena; ni
mbilu ya le Gipite yi ta nyekiswa a
xikari ka gona,
2 Nzi ta vin*d*lula a ba Gipite a kuvu-
kela a ba Gipite: bona ba talwa bo-
n*k*lelele ba vukela a maka*b*ye wa
yena; a muti wuvukela amuti; ni
mufumo wu ta vukela a mufumo.
3 Ni moya wa Gipite wu ta hluleka
lomo xikari ka gona: na mina nzi ta
lobisa a xikungo xa kona: bona ba
ta hlota *z*ifananisweni, ni le kubule-
ni, ni ka bona labo ba nga ni mimo-
ya ya mandiki, ni ka baloyi.
4 Na mina nzi ta nyikela a ba Gipite
le canjeni ga hosi yi lunyako; ni
hosi yi cabekako yi ta fumela hehla
ka bona, kuwula a Hosi, Jehova wa
maban*d*la.

5 Ni mamati ma coma hi le bimbi-
ni, ni micongo yi ta minyeka yi
oma.
6 Ni micongo yi ta cakacela; ni mi-
congo ya le Gipite yi la kwengeka
yi*t*ra; a tihlanga ni *z*ihubani *z*i ta
wuna.
7 Ni tivuti hi Naile, hi le wukulunge-
lweni ga le Naile, ni won*k*le a masi-
mu ma *b*yelweko ya le Naile, ma ta
oma, ba ta suswa, ma nga ha hi ko-
na.
8 Ni baringeli ba ta rila, na bona bo-
n*k*le labo ba hoxako a *z*imemba le
Naile ba ta rila, na bona labo ba
an*d*lalako a tokoka hehla ka mati ba
ta hlomula ba tsikwila.
9 *K*latakumbiri bona labo ba tirako a
kufufela a wukene, bona labo ba ka-
tako a tinguwo to basa, ba taba ba
kanganyisilweko.
10 Ni timhinga ta le Gipite ti ta kungu-
mulwa a fufanyi; na bona labo ba
tirako a kurihiwa ba ta hlomulwa
mihefemulweni.
11 A tihosana ta le Zoana ti mbete-
kisilwe a wupumbu; a xikungo xa
masungukati ma tibako ya Faro xi
mahile a wuhari: mu wulisa ku yini
*n*wina a ka Faro, Nzi nisanyana wa
a tibako, a nisanyana wa hosi ya ka-
leloko ke?
12 Ba kwihi *z*onake bona a banhu ba
kutiba ke? nga bona ba *b*yela wena
makunu; nga bona ba tiba lezo Je-
hova wa maban*d*la a xubileko hi
xungetano ni Gipite.
13 A tihosana ta le Zoana ti mahile a
*z*ipumbu, a tihosana ta le Memfisa ti
kohlisilwe; tona ti mahile a Gipite a
ku pengiswa, a ri*b*ye ga magumo ga
tixaka ta gona.
14 Jehova i vilinganyisile a moya wa
onhakaliselo lomo xikari ka yena;
bona ba mahile a Gipite a ku kupe-
nga a ka mitiro yon*k*lelele ya kona,
kwatsi hi munhu a dederekako a ma-
lateni ya yena.
15 Ge laho ku nga ta kuba hi le Gipite
kani hiwihi a tiro, wu nga ni hloko
kutani a kila, a rabi ga cinzu kutani
i mbunga, gi nga maheka.
16 A ka lego siku a ba Gipite ba ta
ku fanana ni ba basati; bona ba ta
rurumela ni kucaba hakuba hi ku-
tsekatsekisa ka canja ka Jehova wa
maban*d*la, lego yena a tsekatsekisa-
ko hehla ka bona.
17 Ni tiko ga le Juda gi ta taisa ka ba le

Gipite; a ka bon*k*lelele labo ba a kukumbukwa ku mahilweko ha bona ba ta ca*b*yiswa, hakuba hi kuxuba ka Jehova wa maban*d*la, loko yena a xubeleko gona.

18 A ka legi siku ku taba kona n*k*lanu wa miti le Gipite leyo yi wulawulako a lirimi la le Kenani, ni ku hlambanya aka Jehova wa maban*d*la; a mu*n*we wu ta bitanwa, a Muti wa lo*b*yiselelo.

19 A ka lego siku ku taba kona a alati a ka Jehova le xikari ka tiko ga le Gipite, ni mhinga ya mbingano wa kona a ka Jehova.

20 Yona yi taba a xiwonelo ni wumboni a ka Jehova wa maban*d*la le tikweni ga le Gipite; hakuba laho ku ta biwahuwa a ka Jehova hi kota ya batsimbeketi, na yena i ta rumela bona a muhanyisi, ni muvikeli, na yena i ta *k*la*k*lisa bona.

21 Na Jehova i ta ti*b*yikiswa le Gipite, na ba Gipite ba ta tiba Jehova a ka lego siku; ina, bona ba ta kozela hi mipahlelo ni munyileko, ba ta funga a *z*ifungo a ka Jehova, na ba ta mbetisa *z*ona.

22 Na Jehova i ta lamata a Gipite, a kulamata ni kucuma; na bona ba ta *k*lelela a ka Jehova, na yena i ta koxelwe ha bona, i ta cuma bona.

23 A ka lego siku ku taba kona a gonzo gi tako hi le Gipite giya le Asiria, ni ma Asiria ma tata le Gipite, ni ma Gipite le Asiria; ni ma Gipite ma ta kozele ni ma Asiria.

24 A ka lego siku Israeli i taba wa wunharu le Gipite ni le Asiria, a katekiso laha xikari ka misaba;

25 Hakuba le*z*o Jehova wa maban*d*la a katekisileko bona, aku, I katekisilwe Gipite a banhu ba mina, na Asiria a tiro wa man*d*la ya mina, na Israeli a tsomba ya mina.

XIPIMO 20.

1 A ka lembe lego Tartani a nga wa tile le Axdode, laha Sargoni a hosi ya le Asiria a nga wa rumele yena, na yena i lolwa a vukela Axdode i lo teka gona;

2 A ka lexo xikati Jehova i lo wulawula hi Isaya a nisanyana wa Amozi, aku, Famba, u ya *k*la*k*la a nguwo ya tisakwa le *z*iwu*n*wini, ni ku susa a xilato a konzweni wa wena. *Z*ingaho yena i lo *z*i maha na a famba hi xim*b*yiri ni konzo wa likuluwa.

3 Na Jehova i te ngalo, Kufanana ni ku kwatsi hi le*z*i a nanza ga mina Isaya i fambile xim*b*yiri ni konzo wa likuluwa akuba xiwoniso ni xihlamaliso hi xungetano ni Gipite ni xungetano ni Etiopia;

4 *Z*ingaho a hosi ya le Asiria yi ta gola a tihloko ta le Gipite, ni wupfumba ga le Etiopia, a baswa ni ba kale, *z*im*b*yiri ni ba konzo wa likuluwa, *z*i*n*we na tinyonga ta*b*ye ti nga fenengetwangi, akuba a tingana ta le Gipite.

5 Na bona ba ta mbeteka a ntamo ni kukanganyiswa, hakuba hi Etiopia a xubeleliso wa*b*ye, na Gipite a wukosi ga*b*ye.

6 Ni waakileko a lomu tikweni ga fungu i ta wula a ka lego siku, Languta, a *z*akungahi hi xubeleliso wa hina, hi nga tsutsumile laha a kuya vunwa ni ku *k*la*k*lisiwa a ka hosi ya le Asiria; na hina, hi ta ponisa kuyini ke?

XIPIMO 21.

1 A zwalo wa xiwula xa bimbi.

Kwatsi hi timheho ta xipupuri le Dzongeni yi swiyelelako, yita hi le xiwuleni, hi le tikweni gi cabekako.

2 A muwoniso wu hlokisako wu *k*la*k*lambutelwe a ka mina; a munhu a hlebisileko i mahile hi kuhle*b*yisilweko, ni mulobisi wa lobisa. Kanziya, O Elami; vimbezela, O Media; won*k*le a mahika ya kona nzi mamabile ma kawula.

3 Hikwalaho a *z*iwunu *z*a mina *z*i tele hi hlokiselelo; a mihlanekero yi kamanyetile mina, kwatsi i mihlanekero ya wasati loku a lu*n*wa: nzi bayisekile le*z*aku a nzi *z*i kota a kuzwa; nzi mbelisilwe le*z*aku a nzi *z*i koti ni kuwona.

4 A mbilu ya mina ya zulanzula, a kutsisa ku dzukisile mina; a kuxiribatsa loku nzi ku labako ku hunzukile a kururumela ka mina.

5 Bona ba longisile a meza, ba yimisile a murinzeli, baga, banwa: sukani, *n*wina tihosana, mu tota a xi*k*langu.

6 Hakuba *z*akungahi a Hosi yi wulileko a ka mina, Famba, u ya yimisa a mu kurinzela; nga yena a *k*la*k*lambutela le*z*o yena a wonako:

7 Ni laha yena a wonako a muboko, a ba banuna ba mahaxi hi mipatswa, ni miboko ya timbongola, ni miboko ya makameli, i ta ingisa kwatsanyana hi ku cela kota nguvu.

8 Yena i lo bahuwa kwatsi i ngala: O
Hosi, nzi yimile hi kusimamisilweko
hehla ka ligingisi la ku rinzela hi xi-
katini xa siku, nzi yimile kulabelele-
ni ka mina gon*k*le a wusiku;
9 Ni, languta, laha kuta a miboko ya
banhu, a ba banuna ba mahaxi hi
mipatswa. Na yena i lo hlamula i
te ngalo, Gi wile, gi wile a Babuloni;
ni zon*k*le a zifananiso zi ba*k*lilweko za
banungungulu ba gona zi kukungu-
mukela liranza*b*yeni,
10 O wena nzhimbo wa mina, ni nzho-
ho ya lilonze la mina! lezo nzi zi zwi-
leko hi le ka Jehova wa maban*d*la, a
Nungungulu wa ka Israeli, lezo nzi
*k*la*k*lambutele ka wena.
11 A nzwalo wa Duma.
A mu*n*we i lo bitana ka mina hi
le Seire, Murinzeli, hi yini a wusi-
ku? Murinzeli, hi yini a wusiku?
12 A murinzeli i te ngalo, A mixo yata,
ni kambe ni wusiku: loku *n*wina mu
ta wutisa, wutisani *n*wina: hunzu-
lukani *n*wina, muta.
13 A nzwalo hehla ka Arabia.
Le kwatini ga le Arabia *n*wina mu
ta e*k*lela, O *n*wina mapfumba ya ma
ka Dedani.
14 A ka yena loye a nga wazwa tora ba
lo nehela yena a mati; a ba akileko
ba tiko ga le Tema ba lo *k*langanye-
ta a tihloko hi zibaba za*b*ye.
15 Hakuba ba tsusule ba caba a tisupa-
do, ni le supadweni yi hlomulweko,
ni le mawureni ma kon*d*lilweko, ni
le impini yi bayisisako nguvu.
16 Hakuba zakungahi a Hosi yi wulile
a ka mina, Hi ka lembe gi*n*we, ku-
kotisa hi ka malembe ya kurihiwa,
gon*k*le a wukosi ga le Kedare gi ta
hohobala;
17 Ni misalela ya tsengo wa bafuli, a
ba banuna ba tinhenha ba banana ba
ka Kedare, ba taba ba tsongwani;
hakuba Jehova, a Nungungulu wa
ka Israeli, i wulawulile kona.

XIPIMO 22.

1 A nzwalo wa muwoniso wa nze-
lelo.
U lapitwa hiyini makunu, lezaku
wena u wa ta kanziya katigi*n*we le
hehla ka tin*d*lu ke?
2 O wena loye u teleko hi kukwangu-
luka, a muti wa vilinganya; a muti
wa tsakiselelo; a badelweko ba we-
na a ba dawangi hi supado, ge ha-
mbu bafileko ba wena le impini.
3 Bon*k*le a bafumeli ba wena ba lo
tsutsuma katigi*n*we, ba wa ta nga
ba bohilwe hi bafuli; bon*k*le labo
la kumilweko ha wena ba bohilwe
katigi*n*we; ba tsutsumele kule.
4 Hikwalabo ku wula mina, Cuwuka
hi leno ka mina, nzi ta rile hi kuba-
bisilweko; u nga pangami a ku ca-
belela mina hi lo*by*iselelo wa nhwa-
na wa banhu ba mina.
5 Hakuba kona i siku ga tsuwuki-
selo, ni ga ku kanziyelwa lahasi, ni
ga kukanganyiseka, hi le ka Hosi,
Jehova wa maban*d*la, le nzelelweni
wa muwoniso; a kukungumulwa
ka ligingisi, ni ka huwa ya le zitsu-
ngeni.
6 Na Elami i rwele a kutsu, si*n*we ni
tikareta ta banhu ni ta ba banuna
ba mahaxi; ni Kira a gi fenengeta-
ngi a xi*k*langu.
7 Na ku mahisile lezo, lezaku a minze-
lelo ya wena yi langilweko yi wa
tele hi tikareta, ni ba banuna ba ma-
haxi ba lo hloma a wutsumbu ga*b*ye
hi mawura le nyangweni.
8 Yena i lo susa a xivikelo xa le Juda;
na wena u lo cuwuka a ka lego siku
a ka ma*k*lari le n*d*lwini ya le kwa-
tini.
9 Na *n*wina mu lo wona a zipoxa za
yin*d*lu ya ka Davida, lezaku wona zi
tele; na *n*wina mu lo tsombanyisela
a mamati ya tiba ga lahasi;
10 Na *n*wina mu hleyela a tin*d*lu ta le
Jerusalema, na mu ku kungumula a
tin*d*lu leto ti *k*lakukileko a kurisi.
11 *N*wina kambe mu kuhile a tihlowo
xikari ka makurisi mambiri akuba
ta mati ya tiba ga kale. Kanilezi
*n*wina a mu cuwukangi a ka yena
loye a mahileko lexi, ge hambu ni
katalela yena loye a xubileko kona
a kale loko.
12 Ni ka lego siku a Hosi, Jehova wa
maban*d*la, i lo bitana a kuta rila, ni
kuhlomula, ni lihan*d*la, ni kuboha hi
tinguwo ta tisakwa:
13 Ni, languta, a litsako ni nengeliso,
a ku*k*laba a tikabi ni ku daya a tiyi-
vu, a kuga nyama ni kunwa a waini;
nga higa hinwa hakuba manziko hi
ta kufa.
14 Na Jehova wa maban*d*la i woneke-
lisile a wutsumbu ga yena mahlweni
ya tin*d*lebeni ta mina, Hakunene lo-
ku kugoha ku nga ta tsetselelwa
ka *n*wina kala mufa, kuwula a Hosi,
Jehova wa maban*d*la.

15 Zakungahi a wulako a Hosi, Jeho-
va wa mabandla, Famba, aya wena-
wu le ka mukomi wa bako, kona ka
Xebna, loye a wumbelweko hehla
ka yindlu, niku,
16 Zini u mahako wena laha ke? hi
mani u nga naye wena laha, leza-
ku u ti kehlele wena a tsiza laha
ke? a kukehla a tsiza le hehla, a
wuakelo ga wutsumbu ga yena le
ribyeni!
17 Languta, Jehova, i kwatsi munhu
wa ntamo, i ta puluwunzisa wena
hi kukolonganyisilweko; ina, yena
i ta songela wena hi kumanyanisi-
lweko.
18 Yena hakunene i ta cembela wena
u renzeleka ni kurenzeleka, ni kadla-
mula wena kwatsi i bolwa le tikwe-
ni ga hombe; laho wena u ta kufa,
ni laho ku taba kona a tikareta ta
wukosi ga wena, wena a tingana ta
yindlu ya hosi ya wena.
19 Na mina nzi ta hoxa wena le xiku-
ndleni xa wena; ni wutsanweni ga
wena wena u ta kokelwa lahasi.
20 Na ku mahisile lezo a ka lego siku,
nzi ta bitana a nanza ga mina Elia-
kimu a nisanyana wa Hilkia:
21 Na nzi ta ambexa yena hi nguwo ya
wena, ni kutiyiseta yena hi likalu la
wena, na nzi ta nyikela a kufumela
ka wena a canjeni ga yena; na yena
i ta kuba a dadani ka baakileko ba
le Jerusalema, ni ka yindlu ya ka
Juda.
22 Ni pfungulo ya yindlu ya ka Davi-
da nzi ta yi klateka a kakleni ga ye-
na; na yena i ta vulula, a nga kona
a ta nga vala; yena i ta vala, a nga
kona a ta nga vulela.
23 Na nzi ta tiyisisa yena kwatsi i koko
le wutsanweni gi tiyisile ga yona;
na i taba a xitsamo xa wukosi le
ndlwini ya dadani wa yena.
24 Na bona ba ta hayeka hehla ka yena
gonkle a wukosi ga yindlu ya dada-
ni wa yena, a banana ni litralo, zo-
nklelele a zibyana zi tsongwani, ku
sukela tikotreni ku kala ka yonkle a
miriyo.
25 A ka lego siku, kuwula Jehova wa
mabandla, ku taku a koko leyo yi
belelweko wutsanweni gi tiyisile
ga yona yi ta hlomuka; yona yi
ta kunuka, ni kuwa; ni nzwalo lo-
wo wu nga wa hi hehla ka yona wu
ta tsemiwa; hakuba Jehova a wuli-
leko.

XIPIMO 23.

1 A nzwalo wa le Tire.
Tsikwilani, nwina mataru ya le
Tarxixi; hakuba gona gi hahlukile,
zingaho lezo laho a ku na yindlu, ge
ni wuengeno: kusukela le tikweni
ga le Kittimu gona gi wouekelisilwe
a ka bona.
2 Miyelani nwina, u akileko ba mifu-
ngu, wena loye a mahungani ba le
Sidoni, labo ba klatukako klatukwe-
ni wa bimbi, ba tatisilwe.
3 Ni lomo mamatini ya hombe a mbe-
wu ya le Xihora, a xihulo xa le
Naile, ku wa binzu ga wona: na
yena i wa hi ndale ya mifumo.
4 Nga wena u hi tingana, O Sidoni;
hakuba a bimbi gi wulawulile, ni
wutsamo ga ntamo ga bimbi, giku,
A nzi lunwangi, a nzi seku trala, ge
a nzi wundlangi a munhu muswa,
a nzi wundlangi ni mibulwa.
5 Laha a mubika wu nga wa tile le
Gipite, bona ba ta bayiseka hi kuhlo-
kisilweko hi ka mubiko wa le Tire.
6 Hunzani nwina mu klatukela le Ta-
rxixi; hlomulani, nwina baakileko
ba fungu.
7 Lowu a hi wona a muti wa nwina
wu tsakisako, lowu a marumbi ya
wona ma nga ya kale loko ka masi-
ku, lowo a mikonzo ya wona yi rwe-
leko le lwenzweni la le kule ke?
8 Loye a xubileko lexi a vukela
Tire, a munyiki wa zidlodlo za wu-
kosi, lego a bamahungani ba kona
ba nga tihosana, lego a badzilaxi ba
gona ba nga ba dzunzekileko ba
misaba ke?
9 Jehova wa mabandla i xubile kona,
a ku zirilisa a matsanza ya gonkle
a wukosi ga yena, a ku neha kumo-
nyiweni konkle a kudzunzekileko
ka misaba.
10 A kuhunza a tsemakanya a tiko ga
wena kwatsi i Naile, O nhwana wa
le Tarxixi; laho a ka ha hi a kuko-
betwa kambe.
11 Yena i nawulutile a canja ga yena
hehla ka bimbi, yena i tsekatsekisile
a mifumo: Jehova i nyikile a kule-
letela xungetano ni le Kenani, a ku
lobisa a zikanekiso za kona.
12 Na yena i te ngalo, Wena u nga ta ha
engeta kambe u tsakiswa, O wena mu-
bulwa wu tsumbeketilweko nhwana
wa le Sidoni: suka, u hunza u klatu-
ka Kittimu; na kona laho wena u
nga ta kuba na kuhumula.

13 Languta, a tiko ga ma Kaldea:
laba banhu ba wa nga hi kona!; a ma
Asiria ma sangule la gona bona labo
ba nga wa tsamile lomo xiwuleni;
ba yimisile a tigingisi tabye; ba ho-
xile a zilubelo za kona; ba mahile
gona a marumbi.
14 Tsikwilani, nwina mataru ya le Ta-
rxixi; hakuba a zikanekiso za nwina
zi hahlukile.
15 Na ku ta mahisa lezo a ka lego si-
ku, lezaku a Tire gi ta ribakelwa a
nklanu ni mambiri a makume a ma-
lembe, kukotisa hi ka masiku ya
hosi yinwe: a nzako ka gumelwa
ka nklanu ni mambiri makume a
malembe kona ku ta kuba a ka Tire
ku kwatsi hi xizimba xa xibayi.
16 Teka a xitende, u famba u renzele-
kela a muti, wena a xibayi lexo xi
kohlilweko; maha a kuketsela ku-
tsombelako, yimbelela a tisimu ti-
nyingi, kasi wa fela kualakanyi-
wa.
17 Na kona na ku mahisile lezo a ku
gumelweni ka nklanu ni mambiri a
makume a malembe, lezaku Jehova
i ta enzela Tire, na gona gi ta klele-
la a kurihweni ka gona, ni ta maha
a wuoswi ni yonkle a mifumo ya ti-
ko hehla ka ngohe ya misaba.
18 A zinjaninjani za gona ni ba kuri-
hwa ba gona ba taba ba basileko a
ka Jehova: gona gi nga ta binge-
rela ge ni hlengeletela; hakuba a
zinjaninjani za gona zi hi za bona
labo ba tsamako mahlweni ka Jeho-
va, a kuga hi kuenelisilweko, ni kua-
mbala hi kungambetekiko.

XIPIMO 24.

1 Languta, Jehova a mahako a mi-
saba a panga, ni ku maha yona yi
hahluka, a hunzulusako yona yi ku-
gangatsala, ni kuhangalasa a ba aki-
leko ba yona.
2 Na kona ku taba lezo, kwatsi hi zi-
nwe ni banhu, zingaho ku taba lezo
ni mupristi; kwatsi hi nanza, zinga-
ho a ka nwinyi; kwatsi hi ka nanza
ga xisati, zingaho hi ka nwinyi wa
gona; kwatsi hi ka muxabi, zinga-
ho ni muxabisi; kwatsi hi ka a lo-
nzako, zingaho ni ka a lonziwako;
kwatsi hi ka loye a nga muteki wa
binzu, zingaho ni munyiki wa binzu
ka yena.
3 A misaba yi taba panga hi kumbeti-
silweko, hi kumbetisilweko yi hulu-
kela; hakuba Jehova i wulile leyi a
mhaka.
4 A misaba ya rila ni kuwuna, ni tiko
gi hlokako ni kuwuna, a banhu ba
klakukileko ba misaba ba maha ku-
hloka.
5 A misaba yi nyenyezisilwe lahasi ka
baakileko ba yona: hakuba ba ha-
mbunyetile a milawo, ba onhetele a
zilayelo, ba tsobile a xivumelwano
xa pinzukelwa.
6 Hikwalaho a nzhukano yi kadamule
a misaba, na bona labo ba akileko a
ka yona ba kumilwe na ba gobile:
hikwalaho a ba akileko ba misaba
ba swile, ni banhu ba tsongwani ba
seleko.
7 A waini giswa ga rila, a xivina xa
hloka, tonkle a timbilu ti tsakako ti
hakamile.
8 A kuhlakana ka tingoma ku kawu-
lile, ni guwa ga bona labo ba tsakako
gi gumelwe, ni kutsaka ka xitende
ku gumelwe.
9 Bona ba nga tanwa a waini zinwe
ni lisimu; a kunwa ka ntamo ku ta
baba a ka bona labo ba nwako kona.
10 A muti wu hahlukileko wutsobyilwe
lahasi; tonklelele tindlu ti valilwe,
lezaku a nga kona munhu a ta nga
engena a ka tona.
11 Laho ku kona a huwa lomo mapa-
ngweni hi kota ya waini; konkle
a kutsaka kupfupelisilwe, a kuhla-
kana ka tiko ku fambile.
12 Lomo mutini ku siyilwe kuhahluki-
le, ni nyangwa yi lamatilwe hi lobyi-
selelo.
13 Hakuba zakungahi ku ta ku maheka
lomo xikari ka misaba a xikarini ka
banhu, kwatsi hi kuklakleka ka sinya
ya olivia, kwatsi hi kutsulani laha
na xivina xi klaklekile.
14 Laba ba ta klakusa a gezu gabye,
bona ba ta kulumela; hakuba hi
wukulu ga ka Jehova ba ta bahuwa
ya hombe hi le bimbini.
15 Hikwalaho dumisani Jehova nwina
le mutsuwukagambo, gona a bito ga
Jehova, a Nungungulu wa ka Israe-
li, le zihlaleni za bimbi.
16 Ku sukela hi kwaleyo magemetamu-
si ya misaba hina hi zwile a tisimu:
A wukosi ka ba lulamileko.
Kanilezi mina nzi te ngalo, Nzi
onzile! nzi onzile, kombo ha mina!
a hlebako hi mahile hi kuhlebyisisi-
lweko; ina, a hlekabo i mahile hi
kuhlebyisisilweko.

17 Caba, a rinzi, ni ziyo, zi le hehla ka
wena, O baakileko ba misaba.
18 Na ku ta mahisa lezo, lezaku lo-
ye a tsutsumako hi guwa ga kuca-
ba i ta wela rinzini; ni loye a no-
mako a huma hi lomo nzeni ka rinzi
i ta tekiwa hi panya: hakuba a mi-
mole ya le hehla yi vululekile, ni
ziseketelo za misaba za rurumela.
19 A misaba yi tso*b*yilwe hi kumbete-
kileko, a misaba yi hanzukile yi pu-
lakanyeka, a misaba yi tsekatsekisi-
lwe hi kutsingisilweko.
20 A misaba yi ta dedereka kufanana
ni munhu a popilweko, ni kulengale-
nga kwatsi macira; ni zihambunye-
tisiso za yona zi ta binza hehla ka
yona, na yona yi ta kuwa, yi nga ha
vuki kambe.
21 Na ku taba lezo a ka lego siku,
lezaku Jehova i ta tsayisa a ban*d*la
ga ba *k*lakukileko le hehla, ni tihosi
ta misaba hehla ka misaba.
22 Na bona ba ta tsombana a katigi*n*we,
kwatsi hi tiperesu ti tsombeneko le
rinzini, ni ku ta valelwa lomo pa-
xweni; ni nzako ka masiku ya ku
tala ba ta enzelwa.
23 *Z*onake a hweti yi ta kanganyiswa,
ni gambo gi ta be ni tingana; haku-
ba Jehova wa maban*d*la i ta fuma le
xitsungeni Zioni, ni le Jerusalema;
ni mahlweni ka masingalakati ya ye-
na ku ta ba kona a wukosi.

XIPIMO 25.

1 O Jehova, wena hi wena a Nungu-
ngulu wa mina; nzi ta *k*lakusa we-
na, nzi ta dumisa a bito ga wena;
hakuba wena u mahileko a zilo zi
hlamalisako, gona a wusungakati ga
kale, a kukolekisiseni ni zinene.
2 Hakuba wena u mahile a muti a
nhulu, a muti wu gingisilweko a
rumbi, a zilubelo za bamatiko a kuba
a hi muti; wona cima wu nga ta ha
akiwa kambe.
3 Hikwalaho a banhu ba ntamo ba ta
dumisa wena; ni muti wa mufumo
wu cabekako wu ta dumisa wena.
4 Hakuba u wa kari u hi kokola a ka
zisiwana, a kokola a ka muvumali
le hlokiselelweni ya yena, a wucace-
lo le bubutseni, a xidimba le mu-
*n*wini, laha a kulo ga ba cabekako
gi ku kwatsi xipupuri xi bubutsela-
ko a kurisi.
5 Kwatsi hi kubalela lomo wutsa*n*we-
ni gi omileko wena u ta releta lahasi
a guwa ga bamatiko; kwatsi i ku-
balela le nzhutini wa refu, ni lisimu
la banhu ba cabekako li ta nehwa
lahasi.
6 Ni ka lexi a xitsunga Jehova wa
maban*d*la i ta maha a ka bon*k*le ba-
nhu a mubuzo wa zilo zi nonileko,
a mubuzo wa waini lomo zi*t*rareni,
za zilo zi nonileko zi teleko hi mo-
ngo, a za zihiketelo za waini gi hlu-
tilweko kwatsi.
7 Na yena i ta lobisa ka lexi a xitsu-
nga a ngohe ya kufenengeta leyo yi
fenengetako a banhu bon*k*le, ni veli
leyi yi an*d*lalelweko hehla ka yon*k*le
a mifumo.
8 Yena i mitile a kufa kala kupinzu-
ka; ni Hosi Jehova i ta sula a mi-
hloti a ka ton*k*le a tingohe; ni nzhu-
kano ya banhu ba yena yi ta suswa
yi suka a ka yon*k*le a misaba: Ha-
kuba Jehova a wulawulileko kona.
9 Na kona ku ta wulwa a ka lego
siku, manga*b*ye, loye hi Nungungu-
lu wa hina; hi rinzele a ka yena,
yena i ta ponisa hina: loyi hi Jeho-
va; hi rinzele yena, hi ta tsaka ni
kubuma a ka hanyiselelo ya yena.
10 Hakuba a ka lexi a xitsunga a canja
ga ka Jehova gi ta humula; na
Moabi i ta kanziyelwa lahasi a wu-
tsa*n*weni ga yena, kwatsi hi *b*yanyi
gi kanziyelwako matini lomo ka nhu-
lu ya tala.
11 Na yena i ta nawuluta a canja ga
yena a xikari ka kona, kwatsi hi
loye a kaselako a nawulutako a ma-
n*d*la ya yena a kasela; kanilezi Je-
hova i ta releta a matsanza ya yena
katigi*n*we hi wu*k*lari ga man*d*la ya
yena.
12 A makokola ma *k*lakukileko ya tigi-
ngisi ta wena i ma nehilwe lahasi,
ma bekilwe lahasi, a nehilwe liranza-
*b*yeni, kona laha tsutsungwaneni.

XIPIMO 26.

1 A ka lego a siku a lisimu li ta
yimbelelwa le tikweni ga Juda: Hi
na ni muti wa ntamo; a kuhanyisisa
i ta ku yimisa yena ka kurisi ni zi-
kanekisweni.
2 Vululani *n*wina a tinyangwa, kasi a
mufumo wu lulamileko lowo wu hla-
yisako a kukoleka wu nga engena.
3 U ta hlayisa yena hi kurula kumbe-
leleko, loye a kupima ku tsamileko
ka wena; hakuba a tsumbileko ka
wena.

4 Tsumbani *n*wina a ka Jehova kala
kupinzuka; hakuba a ka Jehova,
yena Jehova, ku kona a ri*b*ye gi
pinzukelisilweko.
5 Hakuba yena i nehile lahasi bona
labo ba akileko le hehla, a muti wu
*k*lakukileko: yena i wu bekile laha-
si, i bekile wona lahasi liranza*b*yeni;
yena a nehileko wona le tsutsungwa-
neni.
6 A konzo wu ta kanziyela wona la-
hasi; yona a mikonzo ya *z*isiwana,
ni wukanziyelo ga bavumali.
7 A n*dl*ela ya a lulamileko yi longa-
mile: wena loye wo longamileko u
luleka a n*dl*ela ya a nongamo.
8 Ina, a n*dl*eleni ya kulamula ka
wena, O Jehova, hina hi rinzele we-
na; a ka bito ga wena, kona a ka
bito ga wena gi kumbukekako, gi hi
wuxubelo ga muhefemulo wa hina.
9 *Z*i*n*we hi muhefemulo wa mina nzi
xubile wena laha wusikwini; ina,
hi moya lomo nzeni ka mina nzi ta
hlota wena hi kula*b*yisisilweko: ha-
kuba laha na kulamulisisa ka wena
ku kona laha misabeni, a baakileko
ba tiko ba gonza a kululamisisa.
10 Nga a tomo gi kangetwa a ka baku-
biha, kasike yena a nga ta gonza a
kululamisisa; lomo tikweni ga lo-
ngametisa yena i ta maha hi kuo-
nhakalisilweko, na a nga ta wona a
wukosi ga ka Jehova.
11 Jehova, a canja ga wena gi *k*la-
kusilwe hehla, kasike bona a ba wo-
ni: kanile*z*i bona ba ta wona a pa-
ngamiselo wa wena hi banhu, ni ku
bekwa tinganeni; ina, ni nzilo wu
ta kadamula balala ba wena.
12 Jehova, wena u ta yimisa a kurula
ka hina; hakuba wena kambe u ma-
hele hina yon*k*le a mitiro ya hina.
13 O Jehova Nungungulu wa hina, ti-
*n*wani tihosi hi lahan*dl*e ka wena ti
fumele hehla ka hina; kanile*z*i ha
wena hi ta maha a kumbuxeta a bito
ga wena.
14 Bona ba file, bona ba nga ta hanya;
bona ba nwalele, bona ba nga suka;
hikwalaho wena u enzele bona u lo-
bisile bona, ni ku maha won*k*le a
alakanyeliselo wa bona a ku mbe-
mba.
15 Wena u enzelekisile a mufumo, O
Jehova, wena u enzelekisile a mu-
fumo; wena hi wena u dumisilwe-
ko; wena u enzelekisile a mbingano
wa tiko.
16 Jehova, a *z*ikaratweni bona ba
enzele wena; bona ba halatile a mi-
kombelo ya*b*ye laha a tsayiselelo ya
wena yi kamanyetile bona.
17 Kwatsi hi wasati *z*i*n*we ni xihlanga-
na, lexo xi cikeleko xikatini xa
kuhefemulwa ka yena, i le hi bayi-
sekeni a bahuwa hi hlanekero; *z*i-
ngaho hina hi wa kari hi mahlwe-
ni ka wena, O Jehova.
18 Hina hi wa hi *z*i*n*we ni xi*n*wana, hi
wa kari hi kubayisekeni, hi wa ku
kwatsi hi *t*rala a mheho; hina a
hi mahangi a *k*la*k*liselelo laha misa-
beni; ge hambu a baakileko ba mi-
saba a ba wangi.
19 A bafileko ba wena ba ta hanya; a
*z*irumbi *z*a mina *z*i ta vuka. Kin*dl*i-
muka ni yimbelela, *n*wina labo mu
akileko tsurini; hakuba a nzokati ya
wena yi kwatsi i nzokati ya ku-
*b*yanyi, ni misaba yi ta humesa a
bafileko.
20 Ngonani, banhu ba mina, engena-
ni *n*wina lomo tin*dl*wini ta mina, ni
ku vala a tibati ta wena a ka wena: u
fihla a wutsumbu ga wena a xikata-
nyana, ku ka a tsanziselelo wu hu-
nza.
21 Hakuba, languta, Jehova wata hi le
wutsa*n*weni ga yena a kuta tsayisa
a baakileko ba misaba hi kugoha
ka*b*ye: ni misaba kambe yi nga ta
kubunyeta a nkata wa yona, yi nga
ta ha engeta kambe yi fihla a delwe-
ko ba yona.

XIPIMO 27.

1 A ka lego siku Jehova hi supado
ya yena yi tsanzako ni ya ntamo wa
hombe i ta tsayisa leviatani a nyo-
ka yi purumako, na leviatani, a
nyoka yi *b*yekeleko; i ta daya a
ngunzulume loye a nga lomo bimbi-
ni.
2 A ka lego siku: A xivina xa wai-
ni, yimbelelani *n*wina a ka xona.
3 Mina Jehova nzi muhlayisi wa xona;
nzi ta tsakamisa xon*k*lelele xikati:
ku nga taku a hi kona a lamatako
yona, nzi ta hlayisa yona a wusiku
ni siku.
4 A zanga a yi kona ka mina: ku wa
ta nga a makalaba ni mizwa *z*i vuke-
la mina le impini! nzi wa ta nga nzi
famba hehla ka *z*ona, nzi wa ta nga
nzi hisa *z*ona katigi*n*we.
5 Gimbesiku yena a nga kona a ntamo
wa mina, kasi yena wa fela a ku ma-

ba kurula zinwe na mina; ina, nga
yena a maha kurula zinwe na mina.
6 A ka masiku matako Jakobe i ta te-
ka a mutsu; Israeli i ta pfepfa a hlu-
ka; bona ba ta tatisa ngohe ya tiko
hi mihanzo.
7 Yena i lamatile bona kwatsi hi ku-
lamatwa ka labo ba lamatileko bona
ke? kutani bona ba klabyilwe kwatsi
hi klabyelelo ya bona labo ba dele
bona ke?
8 A ka xiringaniso, laha wena u rume-
lako bona, wena u enelisilwe zinwe
nabo; yena i susile bona hi xipupuri
xi bubutsako xa yena a ka siku ga
mheho ya mutsu wukagambo.
9 Hikwalaho ba lexi a kugoha ka Ja-
kobe ku ta tsetselelwa, lexi hi miha-
nzo yonkle ya kususa xonho xa ye-
na: lezaku yena i maha wonkle a ma-
ribye ya alati kwatsi hi maribye ya
mhemba lawo ma tsobyiwako ma pu-
lakanyeka, zingaho lezo a Axerima
ni mifananiso ya gambo yi nga ha
vuki kambe.
10 Hakuba a muti wu gingisilweko i ru-
mbi, a baakileko ba susilwe ba tsiki-
lwe, kwatsi xiwula: laho a rogana
gi ta gela, laho gona gi ta eklela, ni
kumbetisa a marabi ya kona.
11 Laha a mabarabi ya kona ma wunile-
ko wona ma ta tsobyiwa; ni ba ba-
sati ba kuta, ni ku hisa wona hi nzi-
lo; hakuba ba hi banhu ba nga ni
kupima: hikwalaho loye a mahileko
bona a nga ta kuba na hawukeliso
ha bona, ni loye a mahileko bona a
nga ta kangeta bona a tomo.
12 Na ku ta mahisile lezo a ka lego si-
ku, lezaku Jehova i ta elula a miha-
nzo ya yena ya le talweni wa Congo
kala le congwaneni wa le Gipite; na
nwina mu ta bingeretelwa a munwe
hi munwe, O nwina a banana ba ka
Israeli.
13 Na kumahisile lezo a ka lego si-
ku, lezaku a punzu wa hombe wu
ta biwa; na bona ba tata labo ba
nga wa longele a kumbemba le ti-
kweni ga le Asiria, na bona labo ba
hoxilweko le handle lomo tikweni ga
le Gipite; na bona labo ba ta koze-
lako Jehova lomo xitsungeni xa ku
basa le Jerusalema.

XIPIMO 28.

1 Kombo a ka xidlodlo xa matsanza
ya bapopiwa ba le Efraime, ni xitsa-
ngi xi wunileko xa wukosi ga wu-
mburi ga yena, lego gi nga le hehla
ka minzelelo ya matsobo ya bona la-
bo ba hlulileko a waini!
2 Languta, a Hosi i naye a wa nhenha
ni wa ntamo; kwatsi hi mheho ya
vula ya maribyana, ni bubutsa gi lo-
bisako, kwatsi i mheho ya mati ya
ntamo ma kulungako, yena i ta hoxa
lahasi misabeni hi canja.
3 A xidlodlo xa matsanza ya bapopi-
wa ba le Efraime xi ta kanziyelwa
lahasi ka mikonzo:
4 Ni xitsangi xi wunileko xa wukosi
ga wumburi ga yena, lexo xi nga le
hlokweni ya minzelo ya matsobo ya
yena, yi ta ku kwatsi hi mihanzo yi
buvako kuranga ya makuwu hi ma-
hlweni ka ximumu; leyo loye a cu-
wukako a ka yona a yi wonako, laha
na yona na yi lomo canjeni ga yena,
yena a gako yona.
5 A ka lego siku Jehova wa maba-
ndla i ta ba a xidlodlo xa wukosi, ni
ikele ga wumburi, ka misalela ya ba-
nhu ba yena;
6 Ni moya wa nongametiso a ka yena
loye a tsamako a kulamuleni, a nta-
mo a ka bona labo ba klelisako hi le
nzako a impi ya nyangwa.
7 Na bona labo ba nziwitekako hi
waini, ni kudedereka hi kunwa ka
ntamo; a bapristi ni baprofeti ba
nziwiteka hi kunwa ka ntamo, bona
ba mitilwe hi waini, ba dedereka hi
kunwa ka ntamo; bona ba hambu-
kile mu wonisweni, bona ba retemu-
kile kulamuleni.
8 Hakuba tonkle timeza ti tele hi ma-
hlata ni kunyenyeza, zingaho lezo la-
ho a ku kona a wutsamo gi nene.
9 Hi wihi loye yena a ta nga mu go-
nzisa a kutiba ke? na a hi wihi loye
yena a ta nga mu maha a kupima a
mhaka ke? labo ba lumulweko le ku-
anweni, ba susilweko le mabeleni ke?
10 Hakuba kona xilayelo hehla ka xila-
yelo, xilayelo hehla ka xilayelo; a
nzati hehla ka nzati, a nzati hehla ka
nzati; laha kutsongwani, laha kutso-
ngwani.
11 Ge, kanilezi hi ka banhu ba milomu
yi haba zinwe ni linwani lirimi i ta
wulawula a ka laba banhu;
12 A ka wihi yena a te ku ngalo, Loku
ku kuhumula, nyikani nwina a ku
humula a ka yena loye a kareleko;
ni loku hi kuhumutwa; kasike bona
ba wa nga ta kuzwa.
13 Hikwalaho a mhaka ya Jehova yi ta

kuba a ka bona a xilayelo hehla ka
xilayelo, a xilayelo hehla ka xilaye-
lo; a nzati hehla ka nzati, a nzati he-
hla ka nzati; laha kutsongwani, laho
kutsongwangi; kasi bona ba fela ku
famba, ni kuwa ha xinzakwana, ni
ku tso*b*yiwa, ni *k*la*b*yiwa, ni kuteki-
wa.
14 Ngahile*z*o zwanani a mhaka ya ka
Jehova, *n*wina batsceketseli, labo mu
fumelako a banhu laba ba nga lomo
Jerusalema:
15 Hakuba *n*wina mu te ku ngalo, Hina
hi mahile a xivumelwano ni kufa, *z*i-
*n*we ni Xeole hi le xivumelwaneni;
laha a kupupumela ka kubiwa ku ta
nga hunza, kona ku nga tata a ka hi-
na; hakuba hi mahile a mawunwa a
wucacelo ga hina, ni lahasi ka kuko-
hlisa hi fihlile a wutsumbu ga hina:
16 Hikwalaho *z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova, Languta, nzi bekile le
Zioni a xiseketelo a ri*b*ye, a ri*b*ye gi
hlolilweko, a ri*b*ye ga malongo ga xi-
seketelo xa *z*inene a ri*b*ye ga magu-
mo; yena loye a kolwako a nga ta
kuba mbonyaponyeni.
17 Na nzi ta maha a nongametiso wa li-
ngoti, ni kululawisisa ka kutika; ni
vula ya mari*b*yana yi ta kukula a
wucabelo ga ba mawunwa, ni mama-
ti ma ta kulungela a wutsamo ga ku
fihlala.
18 Ni xivumelwano xa wena ni kufa xi
ta suliwa, ku kuvumelana ka wena
ni Xeole ku nga ta yima; laha a
mhika ya kupupumela yi ta nga hu-
nza *z*onake *n*wina mu ta kanziyelwa
lahasi ha yona.
19 Kwatsi hi xikanzakanya xa le*z*i ko-
na ku hunzako, kona ku ta teka *n*wi-
na; hi mixo ni mixo kona ku ta hu-
nza ku tsemakanya nwina, hi siku ni
wusiku: na kanile*z*i kona ku nga ta
kuba ncumo a tsisiselo wa kupima
mhaka.
20 Hakuba a mubedi wu komile ku hu-
nza le*z*aku munhu a nawula a wu-
tsumbu ga yena a ka wona; ni ku-
mba wu hlongile ku hunza le*z*aku a
munhu a kozela a wutsumbu ga ye-
na a ka wona.
21 Hakuba Jehova i ta suka kwatsi hi
le xitsungeni Perazima, yena i ta za-
nga kwatsi hi le xitsungeni Gibeoni;
kasi yena wa fela a ku maha tiro wa
yena, a tiro wa yena wa wu*s*wa, a ne-
ha a kumaha ka yena, a ku maha ka
yena ku hlamalisako.
22 Makunu hikwalaho nga mu nga hi
*n*wina batseketseli, ku nga taku a
ku bohiwa ka *n*wina ku mahiwa a
ntamo; hakuba a hungu ga lo*b*yise-
lelo nzi gi zwile hi le ka Hosi, Je-
hova wa maban*d*la, hehla ka misaba
yon*k*le.
23 Nyikani *n*wina a n*d*lebe, ni kuzwa
a gezu ga mina; zwanani, ni kuzwa
a kuwulawula ka mina.
24 Yena loye a rimako a ku *b*yala i ri-
ma hi kusimamisilweko ke? kani hi
kusimamisilweko a nga bunguti a
hlakahla a marukwani ke?
25 Laha yena nanasele a ngohe ya kona,
a nga hoxeteli a nayijela, ni ku
hangalasela a kummina, ni ku beka
lomo mabeleni a tixaxa, ni barle
lomo wutsa*n*weni gi longisilweko,
ni mahila le mbinganweni wa wona
ke?
26 Hakuba a Nungungulu wa yena wa
maha ku gonzisa yena kwatsi, ni ku
gonzisa yena.
27 Hakuba a nayijela a yi popiwi hi
xikomu, ge hambu ni ngongola ya
kareta a ku hunzuluswa hi kummi-
na; kanile*z*i a nayijela yi popiwa hi
nhonga, ni kummina hi mugomba.
28 A *z*ibaba a mbewu i gayiwe; haku-
ba a nga taku xon*k*le xikati a popa
kona: hambuloko a ngongola ya
kareta ya yena ni mahaxi ya yena
ma hangalasa kona, yena a nga cinzi
kona.
29 Lexi kambe xi ta hi le ka Jehova wa
maban*d*la, loye a hlamalisako xiku-
ngweni, a longamileko kutibeni.

XIPIMO 29.

1 Ho Arieli, Arieli, a muti lowo Da-
vida a nga wa gobile! engetelani
*n*wina a lembe hi lembe; nga mibu-
zo yi nyiketana:
2 *Z*onake nzi ta hlokisa Arieli, labo ku
taba a xirilo ni hlomulo; yena i to
kwatsi a ka mina hi Arieli.
3 Na mina nzi ta goba nzi vukela wena
nzi ku renzela, nzi ta beka a vimbe-
zela, nzi ta vukela wena ni ku yimisa
a miboko yi yimeleleko, na nzi ta
vuxa a tiro wa kuvimbezela nzi vu-
kela wena.
4 Na wena u ta nchiwa lahasi, u ta wu-
lawula hi lomo liranza*b*yeni, ni ku-
wulawula ka wena ku taba lahasi ku
huma hi lomo tsutsungwaneni; ni
gezu ga wena gi ta ku kwatsi hi
mu*n*we loye a ni moya wa mandiki,

gi huma hi lomo liranzabyeni, ni kuwulawula ka wena ku ta hleba hi
lomo ku huma hi lomo tsurini.
5 Kanilezi a xidlemo xa balala ba
wena xi ta maha a tsutsungwani wu
tsongwani, ni xidlemo xa ba cabekako kufanana ni munghu lowo wu
hunzako: ina, kona ku taba hi xikatana xi tsiketisilweko.
6 Wona wu taba wu enzelweko ha
Jehova wa mabandla hi kudzinza, na
hi kutsekatseka ka misaba, ni guwa
ga hombe zinwe ni mheho ya xipupuri ni bubutsa, ni pingo ga nzilo
wu kadamulako.
7 Ni xidlemo xa yonkle a mifumo leyo
yi lwako yi vukela Arieli, na bona
labo ba lwako ba vukela gona ni
kokola ga gona, ni labo ba hlokisako
gona, ba ta ku kwatsi i noro, a muwoniso wa wusiku.
8 Na gona gi ta ku kwatsi hi loku a
munhu a zwako ndlala a lorako, na,
languta, yena a gako; kanilezi a kindlimuka, a muhefemulo wa yena na
wu hi panga: kutani kwatsi hi munhu wa tora a lorako, ni, languta,
yena a nwako; kanilezi yena a kindlimukako, ni, languta, yena i karele, ni
muhefemulo wa yena wu ni mahlokoto: zingaho a ku taba lezo a wudlemo ga mifumo, labo ba lwako ba
vukela a xitsunga Zioni.
9 Lulumani nwina mu hlamala; tekani a kutsaka ka nwina mu maha
zikumu: bona ba popilwe, kanilezi a
hi waini; bona ba dedereka, kanilezi
a hi kunwa ka ntamo.
10 Hakuba Jehova i celile hehla ka
nwina a moya wa tsongotsongo, i
tsimbisile a mahlo ya nwina, a baprofeti; a tihloko ta nwina, ni bawoni, yena i ba fenengetile.
11 Ni wonkle a muwoniso wu mahile a
ka nwina kufanana ni timhaka ta
buku lego gi umisilweko, lego a
munhu a gi nyikileko ka munwe
loye a gonzileko, aku, Gonza legi,
nza kombela wena; na yena i te
ngalo, A nzi zi koti, hakuba gona gi
umisilwe:
12 Ni buku gi lo nyikiwa a ka yena
loye a nga gonzangiko, aku, Gonza
legi, nza kombe wena; na yena i te
ngalo, A nzi gonzangi.
13 Ni Hosi yi te ngalo, Hakuba kwatsikaloko laba banhu ba tsineleko a
ka kusuhani a ka mina, hi kanwini
kabye ni milomu yabye ba dzunza
mina, kanilezi ba susile a timbilu tabye a kule na mina, ni xicabyo xabye
ha mina kuleletela ka banhu loku ku
gonzisilweko bona;
14 Hikwalaho, languta, nzi ta ya maha
a tiro wa mahanjalati xikari ka laba
banhu, wona a tiro wa mahanjalati
ni zidamiso; ni ku tiba ka banhu
babye ba kutiba ku ta mbemba, ni
kupima ka banhu ba klarihileko babye ku ta fihlala.
15 Komba a ka bona labo ba fihlako
hi kuetileko a xikungo xabye ba beleta Jehova, labo a mitiro yabye yi
nga le munyameni, labo ba wulako,
Hi mani a wonako hina ke? hi mani
a tibako hina ke?
16 Nwina mu gangatsala zilo! A wumbi i to kwatsi i wumba ke; lezaku
a xilo lexo xi mahilweko xi nga taku
a ka yena loye a xi mahileko, Yena
a nga nzi mahangi; kutani a xilo
xi bangilweko xi ta wula ka loye a
xi bangileko, Yena a nga na kupima
ke?
17 Kona a ka ha hi xikatanyana xi
tsongwani a Lebanoni gi ta hunzuluswa a simu yi pfunileko, ni simu
yi pfunileko yi ta ba kwatsi i kwati
ke?
18 A ka lego siku a xiwiri xi tazwa a
timhaka ta buku, ni mahlo ya xikumu ma ta wona le liturini ni lomo
munyameni.
19 Ni bakoramekileko kambe ba ta
enzelekisa a kutsaka kabye hi ka Jehova, ni zisiwana xikari ka banhu ba
ta tsaka nzeni ka Loye wa ku Basa
wa ka Israeli.
20 Hakuba loye a cabekako i nehilwe
ku nga nyawulini, ni batseketseli ba
kawule, na bona bonkle labo ba rinzelako a ku biha ba tsenwa;
21 Labo ba mahako a munhu a kuzangara, a mhakeni ya yena, ni ku
maha a ziyo a ka yena loye a hlohlosako le nyangweni, ni ku hambukisa klelweni a nongameto hi xilo xa
mahala.
22 Hikwalaho zakungahi a wulako
Jehova, loye a klaklisileko Abrahama, a xungetano ni yindlu ya Jakobe;
Jakobe a nga ta ha telwa tingana
makunu, ge ni ngohe ya yena makunu yi nga ta ha hunzelela a kukwalala.
23 Kanilezi yena laha na a wona a banana ba yena, a tiro wa mandla ya
mina, a xikari ka yena, bona ba ta

basisa a bito ga mina; ina, ba ta ba-
sisa a Mu*n*we wa ku Basa wa ka
Jakobe, ba ta yima hi ca*b*yo ka Nu-
ngungulu wa ka Israeli.
24 Bonawu kambe labo ba hambukile-
ko le moyeni ba tata kupima, na
bona labo ba kalalako ba ta amukela
a *z*igonzo.

XIPIMO 30.

1 Kombo a ka banana ba hlubukisi-
sako, kuwula Jehova, loye a tekako
a wusungukati kanile*z*i na ku nga hi
ka mina; loye a mahako a xivume-
lwano, kanile*z*i a nga hi wa Moya
wa mina, kasi ba fela ku engeta a
kuonha ka kona;
2 Labo ba sangulako a ku relela baya
le Gipite, na ba nga wutisangi le
no*n*wini wa mina; a ku tiyiseta a
wutsumbu ga*b*ye le nta*n*weni wa
Faro, ni ku teka a wucabelo le nzhu-
tini wa le Gipite!
3 Hikwalaho a ntamo wa Faro wu
taba a tingana ta *n*wina, ni wucabe-
lo le nzhutini wa le Gipite a kanga-
nyiselo ya *n*wina.
4 Hakuba a tihosana ta*b*ye ti le Zoana,
ni mitsukano ya*b*ye yi tile le Hanesi.
5 Bona bon*k*le ba ta koyama a tinga-
na hakuba hi banhu labo ba nga
vuniko ncumo, a ka bona labo ba
nga vuniko ge ni binzu, kanile*z*i ti-
ngana, kambe ni nzhukano.
6 A nzwalo wa *z*ihari *z*a le Dzonge-
ni.
Hi le tikweni ga *z*i kato ni hlokise-
lelo, hi leyo kutaku a ma*t*rele ya
tingana ni tingala, a piri ni nyoka
yi tsisako ya tipapa, bona ba rwele
a pfuno wa*b*ye hehla ka maka*k*la ya
mbongola yiswa, ni titsomba ta*b*ye
hehla ka lunza ga kameli, a ka ba-
nhu labo ba nga hiko na kuvuna
bona.
7 Hakuba a Gipite gi vunetela maha-
la, ni ka ku nga xigelo: hikwalaho
nzi bitanile gona i Rahabi lego gi
tsamileko gi miyela.
8 Makunu aya, tsala kona mahlwe-
ni ka bona lomo papilweni, ni ku
*k*lamusa kona lomo bukwini, kasi
kona ku be ka xikati xitako kala
kupinzuka ni kupinzuka.
9 Hakuba bona mbanhu ba hlubukisi-
sako, a banana ba mawunwa, a ba-
nana labo ba ta nga kala kuzwa a
nawo wa ka Jehova;
10 Labo ba wulako ka bawoni, A mu
woni; ni ka baprofeti, mu nga pro-
feti ka hina a *z*ilo *z*inene, wulawula-
ni a ka hina *z*ilo *z*atsi, profetani a
kohliso.
11 Sukani *n*wina laha n*d*leleni, mu ha-
mbuka *k*lelweni ga n*d*lela, mu maha
Loye wa ku Basa wa ka Israeli a ku-
kawula le mahlweni ka hina.
12 Ngahile*z*o *z*akungahi a wulako a
Loye wa ku Basa wa ka Israeli, Ha-
kuba *n*wina mu nyenyileko leyi a
mhaka, mu tsumbileko kutsimbeke-
teni ni le kuonhakaleni, ni kutsumba
ka kona;
13 Hikwalaho loku a kugoha ku taba a
ka *n*wina kwatsi xiboxo xi longele-
ko a kuwa, ku kumuka kwatsi hi
ligingisi li *k*lakukileko, lolo a ku-
ngumuka ka lona ku tako hi xika-
nzakanya xitsuketisilweko.
14 Na yena i ta kungumula lona kwatsi
hi kufayeka ka xi*b*ya xa wumba, a
ku kungumula lona a *z*ipanzana ku
nga hi kona a nyenyetela; *z*ingaho
le*z*i li nga ha kumiwi laho a ka *z*ipa-
nze *z*a lona a tsengele lowo wu ta
oka a nzilo ha wona le kumbarini,
kutani kuka ha wona a mati le hlo-
*b*yeni.
15 Hakuba *z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova, Loye wa ku Basa wa
ka Israeli, A ku*k*leleni ni kuhumula
*n*wina mu ta hanyiswa; a kurutise-
ni ni kutsumbeni ku taba a ntamo
wa *n*wina: na *n*wina mu wa nga
mu nga vumeli:
16 Kanile*z*i *n*wina mu te ngalo, Kokwi
hi, hakuba hi ta tsutsuma hi maha-
xi; hikwalaho nwina mu ta tsutsu-
ma: na, Hina hi ta tsutsuma hehla
ka ya mazambu; hikwalaho bona
labo ba hlongolako *n*wina ba taba ni
mazambu.
17 A kume ga mazana gi ta tsutsuma
laha na munwe na a bile huwa; a
ka huwa ya ba n*k*lanu *n*wina mu ta
tsutsuma: kala *n*wina mu ta siyiwa
kwatsi i xibiyela le hehla ka xitsu-
nga, kwatsi hi muwoniso le muga-
ngeni.
18 Hikwalaho kasi Jehova i ta rinze-
la, kasi yena a fela kuba ni wuxinji
ka *n*wina; hikwalaho yena i taba a
*k*lakusilweko, kasi yena wa fela
akuba ni ti*t*ralo hehla ka *n*wina: ha-
kuba Jehova hi Nungungulu wa no-
ngametiso; ba katekisilwe bon*k*le
labo ba rinzelako a ka yena.
19 Hakuba a banhu ba ta aka le Zioni

lomo Jerusalema; wena u nga ta ha
rila kambe; hakuba hakunene yena
i taba ni wuxinji a ka gezu ga huwa
ya wena; ni laha yena a ta kuzwa,
yena i ta hlamula wena.
20 Na hambuloko a Hosi yi ta nyika
wena a zibaba za wulala ni mati ya
hlokiselelo, kasike a bagonzisi ba
wena ba nga ta ha fihlwa kambe,
kanilezi a mahlo ya wena ma ta wo-
na a bagonzisi ba wena;
21 A tindlebe ta wena ti tazwa a mhaka
le nzako ka wena, aku, Leyi i ndle-
la, fambani nwina a ka yona; laha
nwina na mu hunzuluka hi canja ga
xinene, ni laha mu hunzuluka hi ka
ga xibaba.
22 Na nwina mu ta nyenyezisa a kuna-
meketa ka zifananiso za nwina zi ba-
klilweko za siliva, ni kubombiswa
ka zifananiso za nwina za nzalama:
wena u ta hoxa zona kwatsi hi zilo
zi nga hlazekangiko; wena u ta wu-
la a ka xona, Suka laha wena.
23 Na yena i ta nyikela a vula ka mbe-
wu ya wena, hi leyo wena u ta nga
byala a masimu; ni zibaba za pfuno
wa simu, na gona gi taba a matsobo
ma pfunisisako. A ka lego siku a
tihomu ta wena ti ta gela mikobeni
yi kulukisako;
24 Zi taba ngaho ni tikabi ni ti mbo-
ngola tiswa leto ti rimako a misaba
ti taga a kuga ko nanziha, loko ku
fefelweko hi palala ni foloko.
25 Ni laho ku taba kona hehla ka zitsu-
nga zi klakukileko, ni hehla ka yo-
nkle a miganga yi klakukileko, mi-
congo ni milonga ya mati, a ka siku
ga klabyelelo wa hombe, laha a tigi-
ngisi ta ngawa.
26 Klatakumbiri a kuwonekela ka hwe-
ti ku taku fana ni kuwonekela ka
gambo, ni kuwonekela ka gambo ku
ta wuyetwa ka nklanu ni kumbi-
ri, kwatsi kuwonekela ka nklanu ni
mambiri a masiku, a ka siku lego
Jehova a bohako a mbanga ya ba-
nhu ba yena, ni ku cuma a kubale-
swa ka timbanga tabye.
27 Languta, a bito ga ka Jehova gita
hi le kule, gi vurako hi zanga ya
yena, ni ka musi wu tubikako wu
pumisilwe; milomu ya yena yi tele
hi zanga, ni lirimi la yena kwatsi i
nzilo wu kadamulako;
28 Ni hi ka ga yena gi kwatsi i congo
wu wuhlatako, lowo wu cikelako
kwaleyo kolweni, a kuhehera a mi-
fumo hi lehlelo la lobyiselelo: ni
matomu laya ma mahako a kuhohe-
ta ma taba ti hlayeni ta banhu.
29 Na nwina mu taba ni lisimu ni wu-
siku laha a mubuzo wa ku basa wu
hlayisilweko; ni tsakiselelo wa mbi-
lu, kwatsi hi loku a munwe a famba
ni xaba a kuta le xitsungeni xa ka
Jehova, a Ribye ga ka Israeli.
30 Na Jehova i ta mahisa a gezu ga
yena ga wukosi a ku zwiwa, i ta
wonisa a ku klateka a woko ga yena
lahasi, hi vindlukeliso wa zanga ya-
kwe, ni pingo ga nzilo wu kadamu-
lako, sinwe ni bubutsa ni xihuhuri,
ni vula ya maribyana.
31 Hakuba hi kota ya gezu ga ka Je-
hova a ma Asiria ma ta mbeliswa a
ntamo; zinwe ni nhonga ya yena i
ta lamata bona.
32 Ni konkle kubiwa ka nhonga yi lo-
ngisilweko, leyo Jehova a ta nga yi
klateka hehla ka yena, ku taba zinwe
ni guwa ga tingoma ni zitende, ni
le impini hi kuguklubanyeteka ka
woko ga yena i talwa na bona.
33 Hakuba Tofeti i longisilwe a kale-
loko ina, a kona ku wa longiselwe
a hosi; yena i mahile kona kueta ni
kukula; a xitsunzulu xa kona i nzi-
lo ni tihunyi to tala; a xikahe xa ka
Jehova, kwatsi i congo wa sulufa,
wu dzibeleko gona.

XIPIMO 31.

1 Kombo a ka bona labo ba relelako
baya le Gipite a kuya vunetelwa, ni
kutsumba lomo mahaxini, ba tsu-
mba tikareteni hakuba ti nyingi, ni
ka ba banuna ba mahaxi hakuba
bona ba na ni ntamo nguvu, kanilezi
bona a cuwuki a ka Loye wa ku
Basa wa ka Israeli, ge hambu ku-
hlota Jehova!
2 Kasike yena wa tiba, i ta neha a
kubiha, a nga ta bitana a klelisa a
timhaka ta yena, kanilezi i ta suka a
vukela a yindlu ya batiri ba kubiha,
ni kuvukela bona labo ba vunetela-
ko a ku maha a kubiha.
3 Makunu a ba Gipite ba hi banhu, a
ba hi Nungungulu; ni mahaxi ya-
bye i nyama, a hi moya: ni laha Je-
hova a ta nga wuluta a canja ga
yena, ni loye a vunetelawako i ta-
wa, bona bonkle ba ta mbetiswa ka-
tiginwe.
4 Hakuba zakungahi a wulako Je-
hova a ka mina, Kwatsi hi ngala ni

ngagana yiswa yi ngururako hehla
ka pfimba wa yona, loku a xidlemo
xa barisi ba bitanilwe a ku vukela
yona, yi nga mbeteki a ntamo hi ka
magezu yabye, ge ni kubohlisa wu-
tsumbu ga yona hi ka guwa gabye;
zingaho Jehova wa mabandla i ta
relela a talwa le xitsungeni Zioni ni
hehla ka muganga wa kona.
5 Kwatsi tinyanyani ti kahetanako, zi-
ngaho Jehova wa mabandla i ta ekle-
la a Jerusalema; yena i ta eklela ni
kuklaklisa gona, yena i ta klatuka a
eklela gona.
6 Hunzulukani a ka yena ywaloye hi
kuetileko mu hlubukileko, O bana-
na ba ka Israeli.
7 Hakuba a ka lego siku ba ta hoxa
bonklelele banhu a zifananiso za sili-
va, ni zifananiso zabya za nzalama,
lezo a mandla ya nwina benyi mu zi
mahileko a ka nwina akuba xionho.
8 Ni mu Asiria i tawa hi supado, a hi
ya munhu, ha supado, a hi ya ba-
nhu, yi ta kadamula yena; na yena
i ta tsutsuma le supadweni, ni banhu
baswa ba yena ba taba malanza ya
mikinyabezo.
9 Ni ribye ga yena gi ta hunza hi kota
ya tsisiselo, ni tihosana ta yena ti ta
mbeteka ntamo le muwonisweni, ku-
wula Jehova, loye a nzilo wu nga
lomo Zioni, ni pingo ga yena gi le
Jerusalema.

XIPIMO 32.

1 Languta, a hosi yi ta fuma hi ka
kululamisisa, ni tihosana ti ta fuma
ka nongametiso.
2 Ni munhu i ta ku kwatsi wutsamo
gi fihleleko le mhehweni, ni xitanga
le xihuhurini, kwatsi i congo wa
mati wutsanweni gi omileko, kwatsi
i nzhuti wa ribye ga hombe le ti-
kweni go rereka.
3 A mahlo ya bona labo ba wonako
ma nga ta kuba xilutsu, ni tindlebe
ta bona labo ba zwako ti ta ingisa.
4 A mbilu ya yena loye wa bilabila yi
ta pima a tibisiselo, ni lirimi la ma-
ngangamela li taba li longele wa ku
wulawula hi kudlunyatisilweko.
5 A xipumbu xi nga ta ha bitwa ka-
mbe a ku xi dzunzekile, ge hambu
ni kugolombela ba nga ta i pfunile.
6 Hakuba a xipumbu xi ta wulawula
a wupumbu, ni mbilu ya yena yi
ta tira a kugoha, a ku maha a ha-
nahaniselelo, ni kuwulawula a zi-
hoheto kuvukela Jehova, a kuma a
panga a muhefemulo wa ndlala, a
ku maha a kunwa ka wa tora ku
tsanzeka.
7 Ni mawulawulelo ya wa matsoho
ma hi kubiha: yena a hlebako a gu-
jeguje ga kubiha a kulobisa a ba
koramekileko hi timhaka ta mawu-
nwa, hambu loku a muvumali a wu-
lawula a nongamo.
8 Kanilezi a dzunzekileko i pola a zilo
zi dzunzekileko; ni ka zilo zi dzu-
nzekileko yena i ta simamisa.
9 Sukani, nwina ba basati laba mu
la su kunja, ni kuzwa a gezu ga
mina; nwina banhwana mu nga ka-
taliko, nyikani a ndlebe ka kuwula-
wula ka mina.
10 Hakuba a masiku ma hunza a lembe
nwina mu ta kanateka, nwina ba ba-
sati mu nga celiko kota; hakuba a
xivina xi ta tsanzeka, ni kuelula ku
nga ta kuta.
11 Rurumelani, nwina ba basati labo
mu la su kunja; rurumelani nwina,
nwina ba mu nga kataliko; kazani
nwina, mu sala zimbyiri, ni kuboha
a nguwo ya tisakwa siwunwini za
nwina.
12 Ba ta lamata mabele hi kota ya ma-
simu yo saseka, hi mihanzo yi trali-
leko ya mavina.
13 Hehla ka tiko ga banhu ba mina ku
tata a mizwa ni wusosonya; ina,
hehla ka tindlu ti tsakisako lomo
mutini wu tsakisako.
14 Hakuba a zilubelo zi ta tsikiwa; muti
wu klomeneko banhu wu ta tsikiwa,
a muganga ni ligingisi la kurinza yi
taba a mihumo kala kupinzuka, a li-
tsako la zibanza za kwati, a wugelo
ga miklambi.
15 Kala a Moya wu halatwa ka hina
hi le hehla, ni xiwula xi maha a
simu ya pfunelo, ni simu ga pfuneli
gi hlaywa kota a kwati.
16 Zonake a nongametiso wu ta aka
le xiwuleni; ni kululamisisa ku ta
tsama le sinwini ga pfunelo.
17 Ni tiro wa kululamisisa ku taba a
kurula; a liranzo la kululamisisa,
hi rutiselelo ni tsumbiselelo kala ku-
pinzuka.
18 Ni banhu ba mina ba ta tsama le ka
banhu ba rutisako, ni le wutsanwe-
ni ga caceliselo, ni le wutsanweni ga
kuhumula ka kurula.
19 Kanilezi ku taba vula ya maribyana
laha kunako lomo kwatini; ni muti

yi ta kuhunzeletilweko wu ta rele-
twa lahasi.
20 Mu katekisilwe *n*wina labo mu *b*ya-
lako hi lahan*d*le ka mamati yon*k*le,
lawo ba riselako a kabi ni mbongola.

XIPIMO 33.

1 Kombo a ka wena loye u lobisa-
ko, na wena u wa nga lo*b*yiswangi;
u mahako hi kuhle*b*yisilweko, bona
a ba mahangi hi kuhle*b*yisilweko *z*i-
*n*we ha wena! laha na wena na u ka-
wula a kulobisa, wena u ta lo*b*yisiwa;
laha na wena u mahile kugumelwa
ka ku maha hi kuhle*b*yisilweko, bo-
na ba ta maha hi kuhle*b*yisilweko
*z*i*n*we ha wena.
2 O Jehova, nga u hi wa wuxinji a
ka hina; hina hi rinzele wena: nga
wena u hi woko ga hina yon*k*lelele
mixo, a kuhanyiswa ka hina kambe
hi xikatini xa *z*i karato
3 A guwa ga pfilupfilu a banhu a tsu-
tsumile; hi ka ku*k*lakusa a wutsu-
mbu ga wena a mifumo yi hangala-
kile.
4 A mupango wa wena u ta tsomba-
nyiselwa kwatsi i pungwani wu tso-
mbanyiswako: kwatsi hi ku*k*lula ka
humbi a munhu i ta *k*lulela wona.
5 Jehova i *k*lakusilwe; hakuba yena a
tsamako le hehla: yena i tatisile
Zioni hi nongametiso ni kululamisi-
sa.
6 Ni laho ku taba kona a kutiyiseta hi
*z*ikatini *z*a wena, a talisiso wa ku-
hanyisa, a kutiba, ni mano: a xica-
*b*yo xa Jehova hi tsomba ya wena.
7 Languta, a tingwazi ta*b*ye ta bita-
na lahan*d*le; a mitsukano ya kurula
yi rila hi kubabisilweko.
8 A magonzo ma fubile, a mufambi a
kawule: ni balala ba tsobile a xi-
vumelwano, yena i nyenyile a miti,
yena a nga katalangi ha munhu.
9 A tiko ga rila ni kuhloka; ni Leba-
noni i kanganyisilwe i wunile; Xa-
roni i kwatsi xiwuuza; Baxani na
Karmeli ba *k*la*k*lekile a ma*k*luka ya-
*b*ye.
10 Makunu mina nzi ta suka, ku wula
Jehova; makunu nzi ta *k*lakusa a
wutsumbu ga mina; makunu nzi
taba nzi *k*lakusilwe.
11 *N*wina mu ta xura nyimba ya mu-
ngu, *n*wina mu ta *t*rala a fenze: a
muhefemulo wa *n*wina i kwatsi nzilo
lowo wu ta kadamula *n*wina.
12 Ni banhu ba ta ku fanana ni ma*s*we-
la ya mhemba, kwatsi mizwa yi tse-
milweko, loye yi *s*wileko lomo nzi-
lweni.
13 Zwanani, *n*wina mu nga le kule,
le*z*o mina nzi mahileko; na, kasi le*z*o
laba ba nga ku suhani, tibisisani a
ntamo wa mina.
14 A *z*ionhi le Zioni *z*a caba; a kururu-
mela kukamanyetile ba nga hiko na
wunungungulu: Himani xikari ka
hina a ta nga tsama ni nzilo wu ka-
damulako? himani xikari ka hina a
kotako ku tsama xikari ka nzilo wu
vurako hi kupinzukela?
15 Yena loye a fambako hi kululamisi-
lweko, a wulawulako hi longametisi-
lweko; yena loya a nyenyako a bi-
nzu ga tsimbeketelo, loye a hlaka-
hlako a man*d*la ya yena kuteni a
kalabelo, loye a valako a n*d*lebe ya
yena a kuzwa a nkata, ni kuvala a
mahlo ya yena le kucuwukeni ka *z*a
kubiha;
16 Yena i ta aka le hehla; a wutsamo
ga wuvikelo ga yena ku taba a ga-
ngatelo ya mari*b*ye; ni *z*ibaba *z*a ye-
na *z*i ta nyikiwa yena; a mati ya
yena ma taba *z*inene.
17 A mahlo ya wena ma ta wona a
hosi ya wukosi ga yena: ba ta wona
a tiko lego gi cikeleko a kule.
18 A mbilu ya wena yi ta rila a tsisise-
lelweni: hi wihi yena loye a hlaya-
ko, hi wihi yena loye a ringanisako a
nzubo? hi wihi yena loye a hlayako
a tigingisi?
19 Wena u nga ta wona a banhu ba
cabekako, a banhu ba kuwulawula
kuetileko le*z*aku wena u nga ta ku-
zwa, ba lo lirimi limbe le*z*aku wena u
nga ta pima.
20 Cuwukani a ka Zioni, a muti wa
wukosi ga hina: a mahlo ya wena
ma ta wona a Jerusalema a muti wa
banhu ba rutiselelo, a tente lego gi
nga ta kuba na kutsekatsekiswa, a
*z*ibo *z*a kona *z*i ta nga kala *z*i nga
hi na ku kunulwa, ge ni lihi la ti-
ngoti ta kona li nga ta tso*b*yiwa.
21 Kanile*z*i laho Jehova i taba *z*i*n*we na
hina hi wukosi, a wutsamo ga mila-
mbo ya hombe ni micongo, laho ku
ta nga ku nga yi a *z*itatari ni maka-
siya, ge hambu a mataru ma xitu-
ngutungu gi nga ta hunza.
22 Hakuba Jehova hi mulamuli wa hi-
na, Jehova hi munyiki wa nawo wa
hina, Jehova hi hosi ya hina; yena i
ta hanyisa hina.

23 A ziboho za wena zi *k*la*k*lilwe, bona
ba wa nga ba nga tiyisangi a konzo
wa mulingwati wa kona, bona ba wa
nga ba nga tsamulutangi a matangi:
zonake a pfimba wa mupango wa
hombe wu lo abanyiselwa; ni ba-
kwitako ba lo teka a mupango.
24 Ni baakileko ba nga ta wula, Mina
nza ba*b*ya: ni banhu labo ba a aki-
leko lomo nzeni ka kona ba ta tsetse-
lelwa a kugoha ka*b*ye.

XIPIMO 34.

1 Tsinelani kusuhani, *n*wina mifu-
mo, a kuzwa; ni ku ingisa, *n*wina
banhu: nga a misaba yizwa, ni tali-
siso wa yona; a tiko ni zilo zon*k*le
lezi zi humako a gona.
2 Hakuba Jehova i zangarile a vukela
won*k*le a matiko, ni kulo a vukela
won*k*le a ban*d*la ga kona: yena i
lobisile bona hi kuhunzeletisilweko,
yena i nyikele le kuhlaselweni.
3 A badelweko ba*b*ye kambe ba ta ho-
xwa, ni lwati la zirumbi za*b*ye li tata
hehla; ni zitsunga zi ta nyekisiwa hi
nkata wa*b*ye.
4 Ni won*k*le a maban*d*la ya le tilweni
ma ta njabaleka, ni tilo gi ta kanya-
na katigi*n*we kufanana ni xipapa; ni
won*k*le a maban*d*la ya wona ma ta
wuna, kwatsi i *k*luka gi wunako le
vineni, kwatsi i *k*luka gi wunileko
le sinyeni ya kuwu.
5 Hakuba a supado ya mina yi nwile
a kunwa ka yona yi tele le tilweni:
languta, yona yi ta relela lahasi he-
hla ka Edome, ni hehla ka banhu ba
nzhukano ya mina, a kulamula.
6 A supado ya ka Jehova yi tele hi
nkata, yona yi nonisilwe hi kuluki-
selelo, zi*n*we hi nkata wa tiivana ni
timbuti, hi mafura ya zimbutana ni
tihamba; hakuba Jehova i na pahle-
lo le Bozra, ni *k*la*b*yelelo wa hombe
wu le tikweni ga le Edome.
7 Ni tinyari ti ta relela zi*n*we nabo, ni
tihu*n*wana zi*n*we ni tikuzi: ni tiko
ga*b*ye gi ta popiwa hi nkata, ni
ntsuri wa*b*ye gi ta noniswa hi kulu-
kiselelo.
8 Hakuba Jehova i na ni siku ga
poteleliselo, a lembe ga peziselelo ku
e*k*lelwa Zioni.
9 A micongo ya le Edome yi ta hunzu-
ka a piriwa, ni tsuri wa kona a su-
lufa, ni tiko ga kona gi ta hunzuka
a piriwa gi vurako.
10 Gona gi nga timiwa ge wusiku ni
siku; ni musi wa kona wu ta tubika
kala kupinzuka; kusukela xizuku-
lwaneni kala xizukulwaneni gona gi
ta tsama na gi panzekile; a nga kona
a ta nga hunza a tsemakanya a ka
gona kala kupinzuka.
11 Kanilezi a mabarila ni tinungu zi ta
tsama kona; a zihuhuluhuhu ni zi-
kunguwe zi ta akela kona: yena i
ta nawuluta hehla ka gona a nzati
wa pfilupfilu, ni xibinzo xa panga.
12 Bona ba ta bitana a ba dzunzekile-
ko ba kona le mufu*n*weni, kanilezi a
nga kona wa kuba a ta nga ba kona;
ni ton*k*le a tihosa ta kona ti nga ta-
kuba ncumo.
13 A mizwa yita hluka zilubelweni za
kona, a wusosonya ni ga*k*lweni lo-
mo tigingisini ta kona; ku taba a
wuakelo ga mahlolwa, ni hu*b*ye ya
timbuwu.
14 A zihari za kwati ni zibanza zi ta
*k*langana ni timhisi, a timhuti ketela
a wa ka ka*b*ye; ina, a bangulubanye
ba wusiku ba ta tumbela leyo, ku
kumela yona a wutsamo ga kuhu-
mula.
15 Laho a nyoka ya wutsulu yi ta ma-
ha ngule ya yona, yi ta tsikela, yi ni
ku*k*lo*k*lora, ni ku tsombana lahasi
ka nzuti wa kona; ina, laho a mako-
ti ma ta tsombana, won*k*lelele ni ba-
ngana ba wona.
16 Hlotani *n*wina lomo bukwini ga
ka Jehova, na gonza: a xi kona a
xi*n*we xa lezi xi ta *k*lulwa, a xi kona
xi ta nga vumala a mungana wa
xona; hakuba a nomu wa mina,
wona wu leletele kona, ni Moya wa
yena, wona wu tsombanyile bona.
17 Na yena i hlahlubile a hlolo ha bona,
ni canja ga yena gi abanyisile kona
hi lixaxa; bona ba ta kuma kona
kala kupinzuka; ku sukela xizuku-
lwaneni kala xizukulwaneni bona ba
ta aka kona.

XIPIMO 35.

1 A xiwula ni tiko gi omileko zi ta
tsaka; ni mapanya ba ta nengela,
ma pfepfa kwatsi rozi.
2 Wona ma ta pfepfa hi kutalisisilwe-
ko, ni kubuma hi kutsaka ni kuyi-
mbelela; ni wukosi ga le Lebanoni
gi ta nyikiwa ka wona, a wukulu
ga le Karmeli ni Xaroni: bona ba ta
wona a wukosi ga ka Jehova, ni
wukulu ga Nungungulu wa hina.
3 Tiyisetani a man*d*la ma rerekileko.

ni ku tiyiseta a madzolo ma hohobe-
leko.
4 Wulani a ka bona labo ba na nga ba
timbilu ti cabekako, Nga mu tiyise-
ta, mu nga cabe: langutani, a Nu-
ngungulu wa *n*wina i tata hi potele-
lo, *zin*we hi *k*leliselelo wa ka Nungu-
ngulu; yena i tata a ta hanyisa
*n*wina.
5 *Z*onake a mahlo ya xikumu ma ta
vululiwa, ni tin*d*lebe ta xiwiri ti ta
vululwa.
6 *Z*onake a munhu a kwatako i ta
*k*lula kwatsi i pululwani, ni lirimi la
mbebebe li ta yimbelela; hakuba
lomo xiwuleni a mati ma ta buka,
ni micongo lomo mapanyeni.
7 Ni seke gi *k*lahukileko gi ta maha a
tiba, ni tiko ga wuronga gi ta ba a
tihlowo ta mati; a wuakelweni ga
mahlolwa, laho ma tumbelako, ku
taba kona a *b*yanyi ga tihlanga ni
majeka.
8 Ni ma gonzo ma ta leyo, ni n*d*lela,
yona yi ta bitanwa I n*d*lela ya ku-
basa; a ba nga hlazekangiko ba nga
ta hunza ha yona; kanile*z*i yona yi
taba ya ba *k*la*k*lisilweko: a munhu
wa mufambi, ina ni *z*ipumbu, *z*i nga
ta nyenyezisa yona.
9 A ku kona a ngala yi ta nga kuba
laho, ge ni *z*ibanza *z*i pamako *z*i nga
ta kuba a ka yona; *z*ona *z*i nga ta
kumiwa laho; kanile*z*i a *k*la*k*lisilwe-
ko ba ta famba a ka yona.
10 Ni barihelweko ba ka Jehova ba ta
*k*lela, ni ku ta *zin*we ni kuyimbelela
le Zioni; ni tsakiselo wu pinzuke-
lweko wu taba hehla ka tihloko ta-
*b*ye: bona ba ta kuma a tsakiselelo
ni kubuma, a xaniselelo ni mahika
*z*i ta tsutsuma.

XIPIMO 36.

1 Makunu ku wa mahisile le*z*o a ka
lembe ga kume ni mune ga hosi He-
zekia, le*z*aku Sennakeribe a hosi ya
le Asiria i lo kanziya ata a vukela
yon*k*le a miti yi gingisilweko ya le
Juda, i lo teka yona.
2 Ni hosi ya le Asiria yi lo rumela
Rabxeka hi le Lakixe kuta Jerusa-
lema a ka hosi Hezekia *zin*we ni im-
pi ya hombe. Na yena i lo yima hi
le nongeni tiba ga le hehla le go-
nzweni ga bahlazi.
3 *Z*onake ku lota a ka yena Eliakimu
a nisanyana wa Hilkia, loye a nga
wa wumbelwe hehla ka xi ngango,
na Xebna a mutsali, na Joaha, a ni-
sanyana wa ka Asafa, a mukumbu-
xeti.
4 Na Rabxeka i te ngalo ka bona,
Wulani *n*wina makunu a ka Heze
kia, *Z*akungahi yi wulako a hosi ya
hombe, a hosi ya hombe ya le Asi-
ria, Kutsumba muni kona loku we-
na u tsumbako ha kona?
5 Nza wula, a xikungo xa wena ni
ntamo wa impi *z*i hi timhaka ta ma-
hala: makunu a ka wihi wena u tsu-
mbako, le*z*i wena u hlubukako u vu-
kela mina?
6 Languta, wena u tsumba hehla ka
*k*longa wa lihlanga li fufekeleko, ko-
na leyo Gipite, kwaleyo ku nge loku
a kegela, lona li ta poroketa a canja
ga yena, ni ku*t*ritela ka gona: *z*inga-
ho Faro a hosi ya le Gipite bon*k*le
labo ba tsumbako ka yena.
7 Kanile*z*i loku wena u wula ka mina,
Hina ha tsumba Jehova a Nungu-
ngulu wa hina: a hi yena loye ke,
a wutsamo ga yena gi *k*lakukileko
ni maalati ya yena Hezekia a susile-
ko ke, a wulileko ka Juda ni Jeru-
salema, *N*wina mu ta kozela ma-
hlweni ka legi a alati?
8 Makunu hikwalaho, nza kombela
wena, nyika a xivumelwano a ka
*n*winyi wa mina a hosi ya le Asiria,
na mina nzi ta nyika wena a mambi-
ri a kume ga mazana ya mahaxi,
loku wena u *z*i kota i *k*lelo ga wena
a ku humesa a bakileli hehla ka
wona.
9 Hiyini *z*onake wena u ta *k*lelisa a
ngohe ya nduna yi*n*we ya leti titso-
*n*gwani ta malanza ya hosi ya mina
ke, u beka a kutsumba ka wena le
Gipite hi kota ya tikareta ni ka ba
banuna ba mahaxi ke?
10 Na mina makunu nzi kanziyile hi
lahan*d*le ka Jehova a kuvukela legi
tiko ni ku lobisa gona ke? Jehova i
te ngalo ka mina, Kanziya u ya
vukela a tiko, u lobisa gona.
11 *Z*onake ku wula Eliakimu na Xe-
bna na Joaha a ka Rabxeka, Wula-
wula, nza kombela wena, a ka ma-
lanza ya wena hi lirimi la ma Siria;
hakuba hina ha pima lona: u nga
wulawuli a ka hina hi lirimi la ma
Juda, lomo tin*d*lebeni ta banhu labo
ba nga laho ligingisini.
12 Kanile*z*i Rabxeka i te ngalo, Kasi a
hosi ya mina yi rumile mina a ka
hosi ya *n*wina, ni ka wena, a kuwu-

lawula leti timhaka ke? yena a nga
rumelangi mina a ka banhu laba ba
tsamileko ligingisini, a kuga a maci-
mba ya*b*ye, ni kunwa a murunzowo
ya*b*yewo benyi ke?
13 Zonake Rabxeka i lo yima, i lo ba
nyiba hi lirimi la xi Juda, na te
ngalo, Zwanani a timhaka ta hosi ya
hombe, a hosi ya le Asiria.
14 Zakungahi a wulako a hosi, Nga
Hezekia a nga kohlisi *n*wina; ha-
kuba yena a nga ta zi kota a ku
*k*la*k*lisa *n*wina:
15 Ge na kuba Hezekia a maha *n*wina
mu tsumba a ka Jehova, aku, Jeho-
va, hakunene i ta *k*la*k*lisa hina; lowu
muti wu nga ta nyikiwa a ka hosi
ya le Asiria.
16 Mu nga ingisi a ka Hezekia: hakuba
zakungahi yi wulako a hosi ya le
Asiria, Mahani a kurula ka *n*wina
zi*n*we na mina, ni huma muta ka
mina; ni kuga *n*wen*k*lelele a xivina
xa *n*wina, ni *n*wen*k*lelele a sinya ya
yena ya kuwu, ni kunwa bon*k*lelele
ba *n*wina a mati ya hlowo ya yena
*n*winyi;
17 Kala mina nzita nzi mu teka *n*wina
ka a tiko gi kotako a tiko ga *n*wina
benyi, a tiko ga mabele ni waini gi-
swa, a tiko ga zibaba ni zivina.
18 *K*larihani ku nga taku Hezekia a
kongotela *n*wina, aku, Jehova i ta
*k*la*k*lisa hina. I kona a wa banungu-
ngulu ba mifumo a *k*la*k*lisileko a
tiko ga yena a canjeni ga hosi ya le
Asiria ke?
19 Ba kwihi a banungungulu ba le Ha-
mate ni Arpade ke? ba kwihi a ba-
nungungulu ba Sefarvaime ke? na
bona ba *k*la*k*lisile a Samaria le ca-
njeni ga mina ke?
20 Hiwihi wa bona xikari ka bon*k*le la-
ba banungungulu ba lama matiko
ba *k*la*k*liseleko a tiko ga ka yena gi
huma canjeni ga mina, lezaku Jeho-
va i wa ta nga *k*la*k*lisele a Jerusale-
ma canjeni ga mina ke?
21 Kanilezi lezi bona ba wa ha su ruti-
sa ba miyela, na ba wa nga hlamula-
ngi yena hambu a mhaka; hakuba
ku wa hi kuleletela ka hosi, aku, Mu
nga hlamuli yena.
22 Zonake ku lota Eliakimu a nisanyana
Hilkia, loye a nga wa wumbelwe
hehla ka ngango, na Xebna a mutsa-
li, na Joaha, a nisanyana wa Asafa, a
mukumbuxeti, a ka Hezekia zi*n*we
na tinguwo ta bona ti hanzulwe, ba
lo ta *b*yela yena a timhaka ta ka Ra-
bxeka.

XIPIMO 37.

1 Na ku wa mahisile lezo, laha a ho-
si Hezekia a nga wa zwile kona, le-
zaku yena i lo hanzula a tinguwo ta
yena, i lo fenengeta a wutsumbu ga
yena hi tinguwo ta tisakwa, i loya le
n*d*lwini ya ka Jehova.
2 Na yena i lo rumela Eliakimu, loye a
nga wa wumbelwe hehla ka ngango,
na Xebna a mutsali, ni masingalaka-
ti ya bapristi, na ba fenengilwe hi
tinguwo ta tisakwa, a ka Isaya a mu-
profeti, a nisanyana wa Amozi.
3 Na bona ba te ngalo ka yena, Zaku-
ngahi a wulako Hezekia, Legi siku i
siku ga kukarateka, ni ga kukawu-
ka, ni ga tihlamba; hakuba a bana-
ana ba tile ku*t*ralweni, laho aku na
ntamo wa kuba hi hefemula ha wona.
4 Zona zi nga ta nga Jehova a Nungu-
ngulu wa wena a tazwa a timhaka ta
ka Rabxeka, loye a hosi ya le Asiria
a *n*winyi wa yena a rumeleko a ku
nyenyezisa a Nungungulu a hanya-
ko, ni kukawuka a timhaka leto Je-
hova a Nungungulu wa wena a ti-
zwileko: ngahilezo *k*lakusa a muko-
mbelo wa wena hi kuta ya misalela
leyo yi seleko.
5 Zingaho a malanza ya hosi Heze-
kia ma lota ka Isaya.
6 Na Isaya i te ngalo ka wona, Zaku-
ngahi *n*wina mu ta nga wula a ka
*n*winyi wa *n*wina, Zakungahi a wu-
lako Jehova, U nga cabi hi timhaka
leto u ti zwileko, leto ha tona a na-
nza ga hosi ya Asiria a rukateleko
mina.
7 Languta, nzi ta beka a moya a ka
yena, na yena i tazwa a timhaka, i ta
*k*lelela le tikweni ga yena *n*winyi;
na mina nzi ta maha yena a kuwa
hi supado ya canja ga yena *n*winyi.
8 Zingaho Rabxeka i lo *k*lela, i lota
kuma a hosi ya le Asiria yi hlasela
Libna; hakuba yena i wa zwile leza-
ku i sukile Lakixe.
9 Yena i lozwa ku wulwa hi xungeta-
no na Tirhaka a hosi ya le Etiopia,
Yena wata a kulwa a vukela wena.
Ni laha yena a nga wa zwile kona,
yena i lo rumela a mitsukano a ka
Hezekia, aku,
10 Zakungahi *n*wina mu ta wula a ka
Hezekia a hosi ya ka Juda, muku,
Nga a Nungungulu wa wena loye

wena u tsumbako a kohlisa wena,
aku, A Jerusalema gi nga ta nyike-
lwa a canjeni ga hosi ya le Asiria.
11 Languta, wena u zwile lezo zon*k*le a
hosi ya le Asiria yi zi mahileko a ka
won*k*le a matiko, hi ku lobisa yona
hi ku mbetisilweko: na wena u ta
*k*la*k*lisiwa ke?
12 Banungungulu ba lawo a matiko ba
ma *k*la*k*lisele ke, lawo a badadani
wa mina ba lobisileko, Gozani, na
Harani, na Rezefa, ni banana ba ka
Edeni labo ba le Telassari ke?
13 Yi kwihi a hosi ya le Hamate, ni ya
le Arpade, ni a hosi ya mutini wa le
Sefarvaime, a ya Hena, ni ya Ivva
ke?
14 Na Hezekia i lo amukela a papilo
hi le canjeni ga mitsukano, i lo go-
nza gona; i lo famba le n*d*lwini ya
ka Jehova, i loya an*d*lala gona ma-
hlweni ka Jehova.
15 Na Hezekia i lo kombela a ka Jeho-
va, ku ngalo,
16 O Jehova wa maban*d*la, a Nungu-
ngulu wa ka Israeli, loye a tsamako
le hehla ka cerubima, wena hi wena
Nungungulu, yena wena wece, wa
yon*k*le a mifumo ya misaba; wena
hi wena u mahileko a tilo ni mi-
saba.
17 Pumunha a n*d*lebe ya wena, O Jeho-
va, ni kuzwa; vulula a mahlo ya
wenawu, O Jehova, ni ku wona; ni
kuzwa ton*k*le a timhaka ta ka Senna-
keribe, a ti rumileko a ku nyenyezisa
a Nungungulu a hanyako.
18 Hakunene, Jehova, a tihosi ta le Asi-
ria ti hlakatile won*k*le laya a mati-
ko, ni misaba ya wona,
19 Ti hoxile a banungungulu ba*b*ye lo-
mo nzilweni: hakuba bona ba nga
kala a nga hi banungungulu, kanile-
zi a mitiro yi man*d*la ya banhu, a ti-
sinya ni mari*b*ye; hikwalaho bona
ba lobisile bona.
20 Makunu hikwalaho, O Jehova a
Nungungulu wa hina, hanyisa hina
le canjeni ga yena, akuba yon*k*le a
mifumo ya misaba yi fela ku tiba
lezaku wena hi wena Jehova, wena
wece.
21 Zonake a Isaya a nisanyana wa
Amozi i lo rumela a ka Hezekia,
aku, Zakungahi a wulako Jehova, a
Nungungulu wa ka Israeli, Kwatsi
hilezi wena u kombeleko ka mina u
vukela Sennakeribe a hosi ya le Asi-
ria,
22 Leti hi timhaka leto Jehova a ti wu-
lileko a kuvukela yena: A mubulwa
a nhwana wa le Zioni i nyenyile we-
na a kiyala wena a ku tseketsela; a
nhwana wa le Jerusalema i zibizile a
hlokyo a yena a ka wena.
23 Nzimani loye wena u mu *k*langame-
leko u mu rukatelileko ke? hi ka
wihi loye wena xana u mu vuleko u
kukumuxileko a gezu ga wena ni ku
*k*lakusa a mahlo ya wena le hehla? u
vukela Loye wa ku Basa wa ka
Israeli.
24 Hi nanza ga wena u *k*langamele a
Hosi, na u te ngalo, Zi*n*we hi wu-
*d*lemo ga tikareta ta mina nzi ta
kanziyile nzita le hehla ka zitsu-
nga, kwaleyo xikari ka Lebanoni;
mina nzi ta tsema a tisedare ta kona
to leha, ni tisinya ta mikuwu ti la-
ngilweko; ma mina nzi ta engena
manambanini ya kona ku hunzisile-
ko, a kwati ga masimu ya kona ma
hunzisileko ya kupfuna;
25 Na mina nzi kelile nzi nwile a mati,
na hi xirenze ya mikonzo ya mina
nzi ta omisa won*k*le a mati ya mico-
ngo ya le Gipite.
26 Kasike wena u wa nga se ku zizwa
lezaku nzi mahisile ku yini kona a
kaleloko, nzi bangile kona zikatini za
kaleloko ke? makunu nzi nehile ko-
na ku maheka, lezaku nzi mahile we-
na a kuhahlula a marumbi a miti yi
gingisilweko a tinhulu ti kungumu-
keleko.
27 Hikwalaho a baakileko ba kona ba
wa hi ba ntamo wutsongwani, ba wa
mbetekile a ntamo ba wa kanganyi-
seka; bona ba wa ku kwatsi i *b*yani
ga le han*d*le, kwati i ku*b*yanyi wu
nyukako, kwatsi i*b*yanyi ga le hehla
ka yin*d*lu, kwatsi mbewu ya le ma-
si*n*wini na yi nga se ku kukula.
28 Kanilezi nza tiba a kutsama ka we-
na, ni kuhuma ka wena, ni ngena
ka wena, nu kuzangara ka wena ka
mina.
29 Hakuba hi kuvin*d*luka ka wena u
vukela mina, ni lezaku a matsanza
ya wena ma tile leno hehla a ka ti-
n*d*lebe ta mina, hikwalaho nzi ta
mehela a liobe la mina lomo nhovini
ya wena, ni matomu ya mina lomo
milo*n*wini ya wena, na nzi ta wuyi-
sa wena a nzako hi n*d*lela leyo we-
na i tilekowo ha yona.
30 Ni lowu wu taba a muwoniso a
ka wena: *n*wina mu taga legi lezi

*z*i kuleleko a wutsumbu, ni ka ga
wumbiri lembe *z*ale*z*o *z*i kulisileko
le*z*o; ni ka ga lembe ga wunharu
*b*yalani *n*wina, muhula, ni mu *b*yala
a mavina, ni muga a mihanzo ya
kona.
31 Ni misalela leyo yi ponileko ya yi-
n*dl*u ya ka Juda yi ta engeta kambe
yi *kl*aba a mutsu hi lahasi, ni ku
*t*rala a mihanzo hi le hehla.
32 Hakuba hi le Jerusalema ku ta hu-
ma a misalela, ni le xitsungeni xa le
Zioni bona ba ta pona, A pangami-
selo wa Jehova wa maban*dl*a wu
mbelelisa lexi.
33 Hikwalaho *z*akungahi a wulako
Jehova hi hosi ya le Asiria, i ngata
ka lowu muti, ge hambu ni kupa-
nda ligalala laho, ge hambu ni kuta
mahlweni ka wona *z*i*n*we ni xi*kl*a-
ngu, ga hambu ni ku hoxa a xiku-
nzumulo kuvukela wona.
34 Kanile*z*i a n*dl*ela leyi a tileko ha
yona, ha ywaleyo i ta wuya ha yo-
na, na yena a nga ta kuta a ka lowu
a muti, ku wula Jehova.
35 Hakuba nzi e*kl*ela lowu a muti a
ponisa wona, hi kota ya mina *n*wi-
nyi, na hi kota ya nanza ga mina
Davida.
36 Ni ngelosi ya ka Jehova yi hu-
ma, yi hlasela lomo wugobelweni
ga ma Asiria a zana ni n*kl*anu ni
manharu makume ni n*kl*anu a kume
ga mazana; ni laha a banhu ba
nga wa vukile manzikweni wa mi-
xo, languta, bon*kl*e laho ku wa hi
*z*irumbi.
37 *Z*ingaho Sennakeribe a hosi ya le
Asiria yi lo suka, i lo *kl*ela i lo aka
le Nineve.
38 Na ku wa mahisile le*z*o, kota le*z*i a
nga wa kozela lomo n*dl*wini ya Ni-
sroko a nungungulu wa yena, le*z*a-
ku Adrammeleki na Xareza a bari-
sanyana ba yena ba lo mu daya hi
supado; na bona ba lo ponela le
tikweni ga le Ararate. Na Esar-
haddoni a nisanyana wa yena i lo
fuma xikun*dl*eni xa yena.

XIPIMO 38.

1 Ka lawo a masiku Hezekia i wa
ba*b*yela a kufa. Na Isaya a mupro-
feti a nisanyana wa ka Amozi i lota
a ka yena, i te ngalo ka yena, *Z*aku-
ngahi a wulako Jehova, Longisa a
yin*dl*u ya wena yi longama; hakuba
wena u ta kufa, u nga ta hanya.
2 *Z*onake Hezekia i lo hunzulusa a
ngohe ya yena le kurisini, i lo ko-
mbela a ka Jehova,
3 Na te ngalo, Alakanya makunu, O
Jehova, nza kongotela wena, le*z*aku
nzi fambisile ku yini a mahlweni
ka wena hi ka *z*inene hi mbilu yi
mbeleleko, na nzi mahile le*z*o *z*i sa-
sekileko a kuwoneni ka wena. Na
Hezekia i la su rila a tsikwila.
4 *Z*onake ku lota a mhaka ya ka Je-
hova a ka Isaya, yiku,
5 Famba, uya wula a ka Hezekia,
*Z*akungahi a wula Jehova, a Nu-
ngungulu wa Davida a dadani wa
wena, nzi zwile a mukombelo wa
wena, nzi wonile a hloti ya wena
languta, nzi engetela a ka masiku
ya wena kume ni n*kl*anu a male-
mbe.
6 Na mina nzi ta *kl*a*kl*isa wena ni lo-
wu le canjeni ga hosi ya le Asiria;
na nzi ta e*kl*ela lowu a muti.
7 Ni lexi xi taba a muwoniso ka wena
hi le ka Jehova, le*z*aku Jehova i ta
maha lexi xilo a xi wulawulileko:
8 Languta, nzi ta maha a xiruti le
wukanziyelweni, lexo xi ta nga rele-
la le mayingweni ya ka Ahaza ni
gambo, a ku *kl*elisa le nzako a kume
ga *z*ikanziyelo. *Z*ingaho a gambo
gi *kl*elele le nzako a lipi*n*weni lolo
li nga wa relele.
9 A kutsala ka Hezekia a hosi ya
ka Juda, laha a nga wa ba*b*yile, na
a wa kalamukile a wuba*b*yini ga
yena.
10 Nzi te ngalo, A ka swinga wa
mumu wa masiku ya mina nzi
taya le tinyangweni ta Xeole:
Nzi wa wu*kl*elwe a salela wa ma-
lembe ya mina.
11 Nzi wa te ngalo, Nzi nga ta wona
Jehova, yena Jehova le tikweni
ga ba hanyako:
Nzi ta nga languta a munhu ka-
mbe *z*i*n*we ni baakileko ba le
tiko.
12 A wuakelo ga mina gi susilwe, gi
rwalilwe a ka mina kwatsi i
tenta ga barisi:
Nzi songile, kwatsi hi muluki, a
wutomi ga mina; yena i ta nzi
tsema he le mahlanguleni:
Kusukela sikwini kala wusikwini
wena u ta maha kugumelwa ka
mina.
13 Nzi lo miyeta a wutsumbu ga mi-
na kala mixweni; kwatsi ngala,

zingaho yena i tsoba wonklе a marambu ya mina:
Kusukela sikwini kala wusikwini wena u ta maha a kugumelwa ka mina.
14 Kwatsi i mbewulwani ni mariyani, zingaho nzi wa kukulumela;
Nzi lo rila kwatsi i tuba; a mahlo ya mina ma lo tsanzeka a ku cuwuka le hehla:
O Jehova, nzi tsimbeketilwe, nga wena u hi zinene za mina.
15 Xini nzi ta nga wula ke? yena kambe i wulawulile a ka mina, yena a wutsumbu i mahile kona:
Nzi ta famba kwatsanyana wonklе a malembe ya mina hakuba hi kubabisisa ka muhefemulo wa mina.
16 O Hosi, hi lezi zilo a banhu ba hanya;
Na ha zona zinene hi wutomi ga moya wa mina:
Ngahilezo u nzi kalamukisa, ni ku nzi maha a ku hanya.
17 Languta, kona ku wa hi kurula ka mina lezaku nzi wa hi nu kubihisako ka hombe:
Kanilezi wena u wa hi ni kuranza ka muhefemulo wa mina klaklisa wona le rinzini ga boliselelo;
Hakuba wena u hoxile konklе kuonha le nzako ka hlana wa wena.
18 Hakuba a Xeole a nga ta dumisa wena, ni kufa ku nga ta dzumeletela wena:
Bona labo ba relelako ba rinzini a ba koti ku tsumba a zinene za wena.
19 A hanyako, a hanyako, i ta dumisa wena, kwatsi hilezi nzi mahako legi siku:
A dadani wa banana ba ta tibisa a zinene za wena.
20 Jehova i longile a ku nzi hanyisa:
Hikwalaho hi ta yimbelela a tisimu ta mina zinwe hi marengu ya muvambi
Wonklе a masiku ya wutomi ga hina lomo ndlwini ya ka Jehova.
21 Makunu Isaya i wa te ngalo, Nga bona ba teka a xikeketselo xa makuwu, ba beka kona kunameketa hehla ka xidlayi, na yena i ta kalamuka.
22 Na Hezekia kambe i wa te ngalo, Hi xihi xiwoniso lezaku mina nzi wa ta kanziya nziya le ndlwini ya ka Jehova ke?

XIPIMO 39.

1 A ka lexo xikati Merodak-baladani a nisanyana wa Baladani, a hosi ya le Babuloni, i lo rumela a mapapilo, ni zinyikiwo ka Hezekia; hakuba yena i wa zi zwile lezaku yena i wa kari a babya, ni ku i kalamukile.
2 Na Hezekia i wa lo tsaka ha bona, i lo kombisa bona a yindlu ya zilo za yena za malongo, a siliva, ni nzalama, ni mipepo, ni mafura ya malongo, ni yonklе a yindlu ya maklari ya yena, ni zonklе lezo zi nga wa kumilwe lomo mabakweni ya yena: ni laho ku wa nga hi kona a xilo lomo ndlwini, ge ni ka wonklе a mufumo wa yena, lexo Hezekia a nga kala ku ba komba.
3 Zonake ku lota Isaya a muprofeti a ka hosi Hezekia, a te ngalo ka yena, Ba lo wula yini laba banhu? na ku hi kwihi leyo ba tako ha kona a ka wena ke? Na Hezekia i wa te ngalo, Bona ba tile hi le tikweni ga le kule a ka mina, kona le Babuloni.
4 Zonake yena i te ngalo, Zini lezi ba zi wonileko lomo ndlwini ya wena ke? Na Hezekia i lo hlamula, Zonklе lezo zi nga lomu ndlwini ya mina bona ba zi wonile: laho a ku kona a ncumo lexo xi nga lomo mabakweni ya mina lexo nzi nga ba kombangiko.
5 Zonake ku wula Isaya a ka Hezekia, Zwana a mhaka ya ka Jehova wa mabandla:
6 Languta, a masiku ma tako, laha zonklе lezo zi nga lomo ndlwini ya wena, ni zonklе lezo badadani ba wena ba biringeteleleko lomo tindlwini ta ku beketelela kala legi siku, yena i ta zi rwala siya le Babuloni: a xilo ncumo xi ta sala, ku wula Jehova.
7 A ka barisanyana ba wena labo ba ta huma hi ka wena, labo wena u ta nga ba trala, ba ta teka bona: na bona ba taba mitenwa le zilubelweni za hosi ya le Babuloni.
8 Zonake ku wula Hezekia, a ka Isaya, Zinene a mhaka ya ka Jehova leyi wena u yi wulawulileko. Klatakumbiri yena i lo wula lezi, Hakuba laho ku taba kona kurula hi zinene masikwini ya mina.

XIPIMO 40.

1 **Tangalisani** *n*wina, tangalisani
*n*wina banhu ba mina, ku wula a
Nungungulu wa *n*wina.
2 Wulawulani *n*wina a tangaliselo a
ka Jerusalema; ni mubita a ka yena,
a hlomiselelo wa ma*kl*ari ya yena
wu mbetekile, ni le*z*aku a kugoha
ka yena ku tsetselelwe, le*z*aku yena
u amukelile hi ka Jehova a canja
gi wuyetilweko ga *z*on*kl*e *z*ionho *z*a
yena.
3 A gezu ga munwe loye a bako
hungu, Longisani *n*wina lomo xiwu-
leni a n*dl*ela ya ka Jehova; kulute-
lani a pama lomo xiwunzeni a gonzo
ga Nungungulu wa hina.
4 Yon*kl*elele minzelelo yi ta kukumu-
kiswa, ni *z*on*kl*elele a *z*itsunga ni mi-
ganga *z*i ta bohliswa; ni kugombi-
nyeka ku ta lulametwa, ni wutsamo
ga magomagoma gi ta ecetelwa.
5 Ni wukosi ga ka Jehova gi ta wone-
keliswa, ni yon*kl*e a nyama yi ta
wona gona kati*n*gwe; hakuba a
nomu wa ka Jehova wu wulileko
kona.
6 A gezu ga mu*n*we gi wulako,
Bitana. Ni mu*n*we i te ngalo, Nzi
ta bitana yini xana? Yon*kl*e a nya-
ma yi *b*yanyi, ni kon*kl*e a kusaseka
ka yona ku kwatsi *z*itsangi *z*a kwa-
ti.
7 A *b*yanyi gi oma, ni *z*itsangi *z*i wu-
na, hakuba a mheho ya ka Jehova
yi bubutsako hehla ka gona; haku-
ba a banhu i *b*yanyi.
8 A *b*yanyi ga wuna, ni *z*i tsangi *z*i
kanyana; kanile*z*i a mhaka ya ka
Nungungulu wa hina yi ta tsama
kala kupinzuka.
9 O wena loye u wulako a *z*ilo *z*a *z*i-
nene a ka Zioni, noma wena lomo
xitsungeni xo leha; O wena loye u
*b*yelako a mahungu yo saseka a ka
Jerusalema, *kl*akusa a gezu ga we-
na hi ntamo; *kl*akusa gona, u nga
cabi; wula a ka miti ya ka Juda,
Languta, a Nungungulu wa *n*wina!
10 Languta, a Hosi Jehova i tata kwa-
tsi mu*n*we wa nhenha, ni woko ga
yena gi ta fumela yena: Languta,
a ncacazelo wa yena wu lomo wu *z*i-
*n*we na yena, ni potelelo wa yena ma-
hlweni ka yena.
11 Yena i ta gisa a *kl*ambi wa yena
kwatsi hi murisi, yena i ta wunge-
tela a tiivana mawokweni ya yena, i
ta rwala tona lomo xifubeni xa yena,
kwatsanyana, i ta hlayisa lezo *z*a ha-
hiko *z*i tsongwani.
12 Loye a ringanisileko a mati lomo
pameni wa canja ga yena, a ece-
nisileko a tilo hi litiho la yena, a
kanyeleko a tsuri wa misaba lomo
lipi*n*weni, a ecanisileko a *z*itsunga
lo *z*iringanisweni, ni miganga lomo
lipi*n*weni ke?
13 Hi mani a pimisileko a Moya wa
Jehova, kutani a hileko yena a wu-
sungukati a ku gonzisa yena ke?
14 Hi ka mani yena i tekile a wusungu-
kati, na a hi mani i a mu gonzisile,
yena a mu gonzisa lomo n*dl*eleni ya
nongametiso, ni ku gonzisa yena a
tibisiselo, ni ku kombisa a ka yena a
n*dl*ela ya pimisiselo ke?
15 Languta, a mifumo kwatsi i dona ga
buketi, yi hlayelwa kwatsi xiringa-
niso xi tsongwani xa tsuri: languta,
yena a tekako a *z*ihlale kwatsi xilwa-
na xi tsongwani.
16 Ni Lebanoni a gi ringele a kuhi-
swa, ga hambu ni *z*ihari *z*a kona a *z*i
enele a ku hisa a minyikelo ya kuhi-
swa.
17 Yon*kl*e a mifumo a hi ncumo ma-
hlweni ka yena; yona yi hlayelwa
ha yena kwatsi a hi ncumo, ni ku
nga nyawuli.
18 A ka wihi *n*wina mu ta nga fana-
nisa a Nungungulu? xifananiso *n*wi-
na mu ta nga ecenyisa na yena ke?
19 A xifananiso, munhu wa nya miti-
ro a wumbileko xona, ni mufuli wa
nzalama a namaketileko xona hi nza-
lama, a wumbileko xona hi tiketani
ta siliva.
20 Yena loye a nga nzenga nguvu ha-
kuba a munyikelo wa kungahi wu
hlawula a sinya leyo yi nga hiko na
kubola; yena a hlotako a munhu
wa nya mitiro yi *kl*arileko a ku yi-
misa a mufananiso wu ba*kl*ilweko,
lowo wu ta nga kala wu nga hi na
kutsekatsekiswa.
21 *N*wina a mu se ku *z*i tiba ke? *n*wina
a mu se ku *z*i zwile ke? kona kasi a
ku wa nga se ku *b*yelwa ku sukela
ku sanguleni ke? *n*wina a mu se ku-
pima ku sukela kuseketelweni ka
misaba ke?
22 Kona hi yena loye a tsamileko hehla
ka ranzani ga misaba, ni bakileko ba
kona kwa xikasani; loye a gwimbi-
leko a tilo kwatsi i cacalato, a gwi-
mbileko wona kwatsi i tenta ga ku
tsama lomo;

23 Loye a nehako a tihosana a ku nga
bi ncumo; loye a mahako a balamuli
ba misaba a ku nga nyawuli.
24 Ina, bona ba wa nga se ku *b*yaliwa;
ina ba wa nga xwanyiwa; ina, ni
lihlanga la*b*ye li wa nga se ku *k*laba
a mutsu lomo misabeni: *k*latakumbiri
yena wa bubutsa hehla ka zona,
na zona zi wuna, ni bubutsa ga
mheho gu susa zona kwa xibo.
25 A ka mani zonake *n*wina mu ta nga
fananisa mina, loye mina nzi ta ecana
ka yena? ku wula a wa ku Loye
wo Basa.
26 *K*lamusani a mahlo ya *n*wina le hehla,
ni ku wona loye a bangileko
wena, loye nehako a humesa a mandla
ya*b*ye hi tsengo; yena a bitanako
bona bon*k*le hi mabito; hi wukulu
ga ntamo wa yena, na hakuba
lezo ngwanuna le ntanweni, a nga
kona mu*n*we a vumalako.
27 Hi yini u wulako wena, O Jakobe,
u kanelako, O Israeli, A n*d*lela ya
mina yi fihleleko a ka Jehova, ni
nongametiso wu faneleko mina wu
hunzile a ka Nungungulu wa mina
ke?
28 Wena a ku se ku zi tiba ke? wena a
ku se ku zizwa ke? Nungungulu
wa wupinzukelwa, Jehova, a Mubangi
wa kugumelwa ka misaba, a nga
karaliko, ge hambu ni kurereka; laho
a ku kona a kuhlotiwa ka pimiselelo
ka yena.
29 Yena a nyikako a ntamo ka barerekileko;
ni ka yena loye a nga haba
a ntamo a ku enzelekelana ntamo.
30 Hambu a baswa ba ta karala ba rereka,
ni majaha ba ta kumbetisilweko
ba tawa.
31 Kanilezi bona labo ba rinzelako Jehova
ba ta hinzula a ntamo wa*b*ye,
ba ta puruma hi tipapa kwatsi magama;
ba ta tsutsuma, ba nga karali;
ba ta famba, ba nga rereki.

XIPIMO 41.

1 Miyelisani a mahlweni ka mina, O
zihlale, na nga banhu ba hinzula a
ntamo wa*b*ye! nga bona ba tsinela
ku suhani; zonake nga bona ba wulawula;
nga hina hi tsinela katigi*n*we
kulamuleni.
2 Himani a vuxile a mu*n*we hi le mutsuwukagambo,
loye yena a mu bitanile
kululamisiseni le konzweni wa
yena ke? yena a nyikileko a mifumo
a mahlweni ka yena, ni ku maha a
fumela hehla ka tihosi; a ku ba nyika
kwatsi i tsuri a ka supado ya
yena, kwatsi i xibo hlongolweko a
ka wura ga yena.
3 Yena a hlongola bona, a ku hunza
bona hi kuponisilweko, kona a ka
yona a n*d*lela leyo a nga fambangiko
hi mikonzo ya yena.
4 Himani a tirileko a mahileko kona,
na ku bitana a zizukulwana ku sukela
hi le kusanguleni ke? Mina,
Jehova, a wa kuranga, zi*n*we kugumesa,
nzi mina hi yena.
5 A zihlale zi wonile, zi cabile; a kugumelwa
ka misaba ku rurumelako;
kona ku tsinela kusuhani, ni kuta.
6 Bona ba vunetela bon*k*lele a baakelwane
wa yena; ni bon*k*lelele ba
wula a ka maka*b*ye wa yena: Tiyisani
hlanu.
7 Zingaho a mubak*l*i a tiyiseta a mufuli
wa nzalama, na yena loye a fulako
hi kono yena loye a lamatako
a xigalanyunzo, a wulako kuzariyetweni,
Kona zinene; na yena i belele
ni tikoko, lezaku kona ku nga ta tsekatsekiswa.
8 Kanilezi wena Israeli, nanza ga mina,
Jakobe loye mina nzi mu langileko,
a mbewu ya Abrahama a xaka
ga mina,
9 Wena loye nzi kukomileko kusukela
magumelweni ya misaba, ku bitana
hi magumo ka gona, ni ku ngalo ka
wena, Wena u nanza ga mina, nzi
langileko wena a nzi hoxangi wena
kule.
10 U nga cabi wena, hakuba mina nzi
zi*n*we na wena; u nga be u ca*b*yisisilweko,
hakuba mina nzi mina Nungungulu
wa wena; nzi ta tiyiseta
wena, ina, nzi ta vunetela wena;
ina, nzi ta kamukela wena hi canja
ga xinene ku lulamisisa ka mina.
11 Languta, bon*k*le labo vin*d*lukileko
ba vukela wena ba ta koyama tingana
ni kuhakaseka: bona labo ba holobako
na wena ba nga ta kuba ncumo,
na ba ta mbemba.
12 Na wena u ta hlota bona, u nga ta
kuma bona, bona labo ba pikisanako
na wena: bona labo ba lwako zi*n*we
na wena ba nga ta ku kwatsi i ncumo,
kwatsi hi xilo xa mahala.
13 Hakuba mina, Jehova a Nungungulu
wa wena, nzi ta koma a canja ga
wena ga xinene, nziku ka wena, u
nga cabi: nzi ta vunetela wena.
14 U nga cabi, wena pungwani Jakobe,

na *n*wina banhu ba ka Israeli; nzi
ta vunetela wena, ku wula Jehova,
ni Mu*k*la*k*lisi wa wena hi Loye wo
Basa wa ka Israeli.
15 Languta, nzi mahile wéna a kuba
xilo xi*s*wa xa kariha xa lisumba lo
hula ha lona li na nga ni meno; we-
na u la hula a *z*itsunga, u *k*lomba
*z*ona wutsongwani, ni ku maha a
miganga kwatsi i mungu.
16 Yena ta ceceta bona, ni moya wu ta
ku kula bona kule, ni xihuhuri xi
ta hangalasa bona; wena u ta tsaka
a ka Jehova, na wena u ta dumisa a
ka Loye wa ku Basa wa ka Israeli.
17 A *z*isiwana ni bavumali ba hlota a
mati, ni laho a ma kona, a lirimi la-
*b*ye li kayeka hi tora; mina, Jeho-
va, nzi ta hlamula bona, mina, Nu-
ngungulu wa ka Israeli, nzi nga ta
tsika bona.
18 Nzi ta vulula a micongo lomo wu-
tsa*n*weni ga xikwakwa gi *k*lakuki-
leko, ni tihlowo lomo xikari ka mi-
nzelelo; nzi ta maha a xiwula a
tiba ga mati, misaba yi omileko a
*z*ibuka *z*a mati.
19 Nzi ta beka le xiwuleni a sedare,
akakia, ni murtele, ni kuhlu; nzi ta
yimisa le xiwuleni a sinya ya kuwu,
a payini ni sinya ya maba*k*lo katigi-
*n*we.
20 Kasi bona ba fela ku wona ni ku
tiba, ni ku pima, ni ku hlohlosa
katigi*n*we, lezaku a canja ga ka Je-
hova gi mahile lexi, ni Loye wa ku
Basa wa ka Israeli i bangile kona.
21 *K*la*k*lambutelani a mahungu ya
*n*wina, ku wula Jehova; nehani a ti-
mhaka ta *n*wina ta ntamo, ku wula
a Hosi ya ka Jakobe.
22 Nga bona ba neha bona, ni ku *k*la-
*k*lambuta a ka hina le*z*o *z*i nga hu-
mela: *k*la*k*lambetani *n*wina a *z*ilo *z*a
kale, le*z*aku *z*i yini, kasi ha fela a
ku kupima *z*ona, hi tiba a magumo
ya magumelelwa ya *z*ona; kutani
ku kombisa a *z*ilo *z*i tako.
23 *K*la*k*lambutelani a *z*ilo le*z*o *z*i ta
ngata anzako ka lezi, kasi ha fela a
ku *z*i tiba le*z*aku *n*wina mu ba Nu-
ngungulu: ina, mahani kusasa, ku-
tani mahani kubiha, kasi *n*wina ma
fela ku mbeteka a ntamo, ni kula-
nguta kona katigi*n*we.
24 Languta, *n*wina a mu ba ncumo, ni
tiro wa *n*wina a wunyawuli; a ma-
nyalataniso i hi yena loye a hlawu-
leko *n*wina.
25 Nzi vuxile a mu*n*we hi le *n*walu-
ngu, na yena i tile; hi le kutsuwu-
keni ka gambo a mu*n*we i ta bitana
a bitweni ga mina: i tata hehla ka
bafumeli kwatsi i hehla ka marope,
na kwatsi hi muwumbi a kanyanga-
ko a wumba.
26 Himani a *k*la*k*lambuteleko ku sukela
kusanguleni, kasi hina ha fela a ku
*z*i tiba ke? na hi mahlweni ka xika-
ti, kasi ha fela ku wula, Yena i hi
watsi ke? ina, laho a nga kona loye
a *k*la*k*lambuteleko, ina, laho a nga
kona loye a kombisako, ina, laho a
nga kona loye azwako a timhaka ta
wena.
27 Mina nzi wa kuranga loye a wulako
a ka Zioni, Languta, languta bona;
nzi ta nyika a ka Jerusalema a mu-
*n*we loye a nehako a timhaka ti sa-
seka.
28 Ni laha nzi cuwuka, laho a ku kona
a munhu; hambu kona xikari ka
bona laho a ku kona a sungukati,
lego, laha na nzi wutisa ha bona, a
kotako a kuhlamula a mhaka.
29 Languta, bon*k*le ba bona, a mitiro
ya*b*ye, yi hi mahala a yi nyawuli;
a *z*ifananiso *z*a*b*ye *z*i nyekisilweko *z*i
hi mhebo ni vilinganya.

XIPIMO 42.

1 Languta, a nanza ga mina, lego
nzi gi komileko; a hlawulilweko wa
mina, a ka wihi a muhefemulo wa
mina wu xalalalisilweko: nzi bekile
a Moya wa mina hehla ka yena; ye-
na i ta neha a nongametiso wa mina
a ka ba Matiko.
2 Yena a nga ta kanyuluka, ge ni ku-
*k*lakusa a gezu ga yena, ge hambu
a ku maha gona gi zwiwa lomo pa-
ngweni.
3 A lihlanga li fufekeleko yena a nga
ta li tsoba, ni ngoti ya kandiya yi
fufunhako a nga ta yi tima: na ye-
na i ta neha a nometiso ni ka *z*inene.
4 Yena a nga ta tsanzeka ge hambu
kukinuka hlana, kala a yimisile a
nongametiso laha misabeni; ni *z*i-
hlale *z*i ta rinzela a nayo wa yena.
5 *Z*akungahi a wulako Nungungulu
Jehova, yena loye a bangileko a ma-
tilo, a nabalatileko wona; loye a
n*d*leleko yi *k*la*k*lasa a misaba ni le*z*o
*z*o *z*on*k*le *z*i humako a ka yona; loye
a nyikako a muhefemulo wa banhu
hehla ka yona, a moya a ka bona
labo ba fambako hehla ka yona:

6 Mina, Jehova, nzi bitanile wena hi
kululamisisa, nzi ta koma a canja
ga wena, nzi ta hlayisa wena, na
nzi ta nyikela wena a hi xivumelwa-
no xa banhu hi a kuwonekela ka ba
Matiko;
7 A kuvula a mahlo ya xikumu, a ku
humesa a tiperesu lomo xikayileni,
na bona labo ba tsamileko munya-
meni ba huma lomo n*d*lwini ya pa-
xo.
8 Mina nzi Jehova, lego ku hi a bito
ga mina; ni wukosi ga mina nzi nga
ta gi nyika a ka mu*n*wani, ge ha-
mbu a kudumiswa ka mina a ka
*z*ifananiso *z*i ba*k*lilweko.
9 Languta, a *z*ilo *z*a kale *z*i taku ta
hunza, ni *z*ilo *z*iswa nza *k*la*k*lambu-
tela; na *z*i nga ku buka *z*i huma nza
mu *b*yela ha *z*ona.
10 Yimbelelani a ka Jehova a lisimu
liswa, ni kudumisa ka ku sukela
kugumelweni ka misaba; *n*wina la-
bo mu relelako mabimbini, ni *z*on*k*le
le*z*o *z*i nga lomo nzeni ka gona, a
*z*ihlale, ni baakileko ba kona.
11 Nga a *z*itsunga ni miti ya kona yi
*k*lakusa a gezu ga yona, a miti leyo
Kedare a akileko kona, nga a baa-
kileko ba le Sela ba yimbelela, nga
bona ba kanyula hi le hehla ka *z*i-
tsunga.
12 Nga bona ba nyika a wukosi a ka
Jehova, ni ku *k*la*k*lambutela a wu-
kosi ga yena lomo *z*ihlaleni.
13 Jehova i ta huma kwatsi hi munhu
wa nhenha; yena i ta vin*d*lula a pa-
ngamiselo ya yena kwatsi munhu
wa impi: yena i ta bitana, ina, i ta
bita nguvu; yena i ta maha a wu-
nhenha a vukela a balala ba yena.
14 Hi xikati xo leha nzi wa rutisile
nzi miyela; nzi wa rutisile, nzi tsi-
mbetile a wutsumbu ga mina; ma-
kunu nzi taba huwa kwatsi hi a wa-
sati a lunwako; nzi ta ahlamula ni
kura*d*lama katigi*n*we.
15 Nzi ta hangalasa a *z*itsunga ni miga-
nga, nzi ta omisa won*k*le a ku*b*yanyi
wa *z*ona; nzi ta maha a micongo a
*z*ihlale, nzi ta omisa a matiba.
16 Nzi ta neha a xikumu hi n*d*lela leyo
bona ba nga yi tibiko; a ka n*d*lela
leyi bona ba nga yi tibiko nzi ta ra-
ngela bona; nzi ta maha a munya-
ma wu woninga a mahlweni ka bo-
na, a wutsamo gi *b*yekeleko a ku
lulama. Le*z*i *z*ilo nzi ta *z*i maha, na
cima nzi nga ta tsika *z*ona.
17 Bona ba ta *k*lelelwa nzako, bona hi
ku hunzeletilweko ba wiswa tinga-
na, labo ba tsumba *z*ifananisweni *z*i
ba*k*lilweko, labo ba wulako a ka *z*i-
fananiso *z*i nyekisilweko, *N*wina mu
ba Nungungulu ba hina.
18 Zwanani, *n*wina *z*iwiri; cuwuka-
ni, *n*wina *z*ikumu, kasi ma fela ku
wona.
19 Hi mani loye a xikumu, kanile*z*i a
nanza ga mina ke? kutani xiwiri,
kwatsi hi tsumi wa mina lowo nzi
wu rumileko, hi mani wu nga xiku-
mu kwatsi hi loye a nga ni kurula
*z*i*n*we na mina, a xikumu kwatsi i
nanza ga ka Jehova ke?
20 Wena u wona a *z*ilo *z*a yingi, kani-
le*z*i wena a ku *z*i hlohlosi; a tin*d*lebe
ta yena ti vululekile, kanile*z*i yena a
ngazwi.
21 Kona ku xalalisile Jehova, hi kota
ya kululamisisa, a ku kulisa a nayo,
ni ku maha kona kudzunzeka.
22 Kanile*z*i laba hi banhu ba pangilwe-
ko ba hangalasilweko; na bon*k*le ba
bona ba hojomele marinzini, bona
ba fihlilwe lomo n*d*lwini ya paxo:
bona ba hi ba pfimba, a nga kona
a ku *k*la*k*lisako; akuba mupango, a
nga kona a wulako, *K*lelisa.
23 Hi mani loye xikari ka *n*wina a ta
nga nyika a n*d*lebe ka le*z*i ke? le*z*a-
ku yena i ta ingisa ni kuzwa hi xi-
katini xi tako ke?
24 Loye a nyikileko Jakobe akuba mu-
pango, na Israeli a ka bapangi ke?
a hi yena Jehova ke? yena a nga
wihi hi onhileko, ni ka n*d*lela ya
wihi bona ba nga ta famba; ge ha-
mbu bona ba nga ta ingisa a ka na-
yo wa yena.
25 Hikwalaho yena i lo cululile hehla
ka yena a tsisiselelo wa zanga ya
yena, ni ntamo wa impi; yona yi
lumekela yena nzilweni, kasike ye-
na a nga tibi; wona wu hisa yena,
kasike yena a nga ku bekangi mbi-
lwini.

XIPIMO 43.

1 Kanile*z*i makunu *z*akungahi Jeho-
va a wulako loye a ku bangileko, O
Jakobe, Na yena loye a mahileko
wena, O Israeli: U nga cabi, haku-
ba nzi *k*la*k*lisile wena; nzi bitanile
wena hi bito ga wena, wena u wa
mina.
2 Laha wena u hunzako u tsemakanya
a mamati, nzi taba *z*inwe na wena;

na hi le micongweni, yona yi nga
ku kala wena; laha u fambako u
tsemakanya a nzilo, u nga ta kuswa,
hambu ni pingo gi nga dzibelwa
hehla ka wena.
3 Hakuba nzi mina Jehova a Nungu-
ngulu wa wena, Loye wa ku Basa
wa ka Israeli, a Muhanyisi wa wena;
nzi nyikile a Gipite kota a nzhiho wa
wena, Etiopia na Sebe a xikundleni
xa wena.
4 Cima wena u nga nga kuba malongo
ku woneni ka mina, ni ku dzunzeka,
nzi ranzile wena; hikwalaho nzi ta
nyika a banhu a xikundleni xa we-
na, a banhu a xikundleni xa wuto-
mi ga wena.
5 U nga cabi; hakuba nzi zinwe na
wena: nzi ta neha ambewu ya we-
na hi le mutsuwukagambo, ni ku
tsombanyisela wena hi muhlwaga-
mbo;
6 Nzi ta wula a ka nwalungi, Nyika;
ni ka dzonga, Klelisa le nzako; ne-
ha a barisanyana ba mina hi le kule,
ni banhanyana wa mina hi le kugu-
melweni ka misaba;
7 Bonklelele labo ba bitanilweko hi
bito ga mina, labo nzi ba bangileko
a wukosi ga mina, labo nzi ba ba-
ngileko, ina, labo nzi mahileko.
8 Nehani a banhu ba zikumu labo
ba na nga ni mahlo, ni ziwiri lezi zi
na nga ni tindlebe.
9 Nga yonkle a mifumo yi tsombana
katiginwe, ba banhu ba hi ba tso
mbanyisilweko: hi mani xikari ka
bye a kotako a kuklaklambutela le-
xi, a ku kombisa hina a zilo za kale
ke? nga bona ba neha a bakustumu-
nyu babye, kasi bona ba fela akuba
ba basisilweko; kutani nga bi ba-
zwa, ni ku wula, Kona zinene.
10 Nwina mu ba kustumunyu ba mina,
ku wula Jehova, ni malanza ya mi-
na laya nzi ma langileko; kasi nwi-
na ma fela a ku tiba ni ku kolwa
mina, ni kupima lezaku nzi mina hi
yena: hi mahlweni ka mina laho ku
wa nga hi kona a Nungungulu a
bangilweko, ge a nga ta kuba kona
hi nzako ka mina.
11 Mina, na mina, nzi Jehova; na hi
lahandle ka mina laho a ku kona a
muhanyisi.
12 Nzi klaklambutile, nzi hanyisile, nzi
kombile; ni laho a ku na nungu-
ngulu a haba xikari ka nwina: hi-
kwalaho nwina mu bakustumunyu
ba mina, ku wula Jehova, mina nzi
hi yena a Nungungulu.
13 Ina, cima a siku ga nga kuba kona
mina nza yena; laho a nga loye a
klaklisako le canjeni ga mina; nzi ta
tira, hi mani a nga tindekisako kona
ke?
14 Zakungahi a wula Jehova, a Mu-
klaklisi wa nwina, a Loye wa ku
Basa wa ka Israeli: hi kota ya nwi-
na nzi rumele le Babuloni, nzi ta
relelisa bonkle ba kwatsi a tihloko,
wona a ma Kaldea, a matarwini ya
kutsaka ka bona.
15 Nzi mina Jehova, a Basa Loye wa
nwina, a Mubangi wa ka Israeli, a
nga Hosi ya nwina.
16 Zakungahi a wulako Jehova, loye a
mahako a tindlela lomo bimbini, ni
tisoko lomo mamatini ya ntamo.
17 Loye a nehako a kareta ni haxi, a
hlomisako a wanuna wa nhenha (bo-
na ba eklela lahasi katiginwe, bona
ba nga ta vuka; bona ba sikile, ba
timekile kwatsi i ngoti ya kandiya):
18 Mu nga alakanyi nwina a zilo za ka-
leloko, ge hambi ni kupima hi zilo za
cimakalaho.
19 Languta, nzi ta maha a xilo xiswa;
makunu xona xi ta buka; nwina mu
nga ta tiba kona ke? nzi ta maha a
ndlela le xiwuleni, ni micongo lomo
wuronga.
20 A zibanza za kwati zi ta dzunza mi-
na, a mahlolwa ni timbuwu; hakuba
nzi nyikileko a mati le xiwuleni, ni
micongo lomo xiwunzeni, a ku nyi-
ka kunwa a ka banhu, a ba mina ba
langilweko,
21 A banhu labo nzi ti bangeleko a wu-
tsumbu ga mina, kasi ba fela a ku-
zwakalisa a kudzinzwa ka mina.
22 Kasike wena a ku bitanangi a ka
mina, O Jakobe; kanilezi wena u re-
rekile ha mina, O Israeli.
23 Wena u nga ta neha a ka mina a ti-
yivu ta wena ta minyikelo ya kuhi-
swa; ge wena u nga ta dzunza mina
zinwe hi mipahlelo ya wena. A nzi
binzisangi wena hi minyikelo, a nzi
rerekisangi wena hi mipepo.
24 Wena a ku nzi xabelangi a timba a
mali, ge wena a ku nzi xurisangi hi
mafura ya mipahlelo ya wena; ka-
nilezi wena u binzisile mina hi zio
nho za wena, wena u rerekisile hi
zigohekisiso za wena.
25 Mina, mina yena, nzi mina yena a
hlangulako a zihambunyetiso za we-

na hi kota ya mina *n*winyi; na mi-
na nzi nga ta alakanya a *z*ionho *z*a
wena.
26 Bekani mina alakanyiselelweni; nga
hi koxa katigi*n*we: yisa a mhaka ya
wena, kasi wa fela a kuba wena u be
u basisilweko.
27 A dadani wa wena wa kuranga i
onhile, ni bagonzisi ba wena ba
ambunyetile ba vukela mina.
28 Hikwalaho nzi ta hanahanisa a tiho-
sana ta yin*d*lu ya wena ya kubasa:
nzi ta maha Jakobe a nzhukano, ni
Israeli a hlamba.

XIPIMO 44.

1 Kasike zwana, O Jakobe nanza ga
mina, na Israeli, loye nzi mu hlawu-
lileko:
2 *Z*akungahi a wulako Jehova loye a
mahileko wena, a bangileko wena hi
lomo rum*b*yini, loye a ta nga vuna
wena: U nga cabi, O Jakobe nanza
ga mina; na wena, O Jexuruni, lego
mina nzi gi langileko.
3 Hakuba nzi ta cela a mati hehla ka
loye a zwako tora, ni micongo hehla
ka liranza*b*ya li omileko; nzi ta cu-
lula a Moya wa mina hehla ka mbe-
wu ya wena, ni *z*ikatekiso *z*a mina
hehla ka *t*ralo wa wena:
4 Bona ba ta buka xikari ka *b*yanyi,
kwatsi hu kuxe le wukulungelweni
ga mati.
5 A mu*n*we i ta wula, Nzi hi wa Je-
hova; ni mu*n*wani i ta bitana a
wutsumbu ga yena hi bito ga Ja-
kobe; ni mu*n*wani i ta tsala hi canja
a ka Jehova, a bito ga wutsumbu ga
yena gi maha mabizweni wa Israeli.
6 *Z*akungahi a wulako Jehova, a
Hosi ya ka Israeli, ni Mu*k*la*k*lisi wa
yena, Jehova wa maban*d*la: mina
nzi wa ku ranga, nzi wa ku gumesa;
hi lahan*d*le ka mina a ku kona a Nu-
ngungulu.
7 Na a hi mani, wo fanana na mina, a
ta nga mu bitana, nzi ta nga *k*la*k*la-
mbutela kona, ni ku yimisela kona a
lixaxa la mina, cima nzi nga maha a
banhu ba kaleloko ke? ni *z*ilo le*z*o *z*i
tako, ni *z*ilo *z*i ta nga maheka, nga
*z*ona *z*i *k*la*k*lambutela.
8 Mu nga cabi *n*wina, ge ni ku tseme-
ka hlana: a nzi *k*la*k*lambutelangi ka
wena hi ba kaleloko, ni ku kombisa
kona ke? *n*wina mu ba bakustumu-
nyu ba mina. Kasi laho i kona a Nu-
ngungulu hi lahan*d*le ka mina ke?
ina, laho a ku kona a Ri*b*ye; a nzi
tibi na gi*n*we.
9 Bona labo ba bombisako a mifana-
niso yi ba*k*lilweko bon*k*le ba boná a
ba nyawuli; ni *z*ilo le*z*i ba tsakako
ha *z*ona *z*i nga ta ba vunetela; a ba-
kustumunyu ba bona benyi a ba wo-
ni, ge a ba tibi: kasi bona ba fela ku
komiswa tingana.
10 Hi mani a bombisileko a nungungu-
lu, kutani xifananiso xi nyekisilwe-
ko lexo xi nga vuniko ncumo ke?
11 Languta, bon*k*le a banakulo*b*ye ba
yena ba ta wiswa a tingana; ni bati-
ra, bona ba hi ba banhu: nga bona
bon*k*le ba tsombanyiswa katigi*n*we,
nga bona ba yima; ba ta caba, ba ta
wiswa tingana katigi*n*we.
12 A nyunzo yi maha a xihloka, ni
ku tira lomo makaleni, ni ku kanya-
nga xona hi mikono, ni ku tira xo-
na hi woko gakwe ga ntamo: ina, i
na ni n*d*lala, ni ntamo wa yena wa
tsanzeka; yena a nganwi na mati, i
rerekile.
13 A muba*k*li wa tsambuluta a lingoti;
a tsarambuta lona hi xitsalo; a kulu-
tela lona hi misenzo, a tsarambutako
kona hi mitsarambuto, ni ku kehlela
xona hi dzumba ga munhu, ku ko-
tisa hi wumburi ga munhu, a ku aka
lomo n*d*lwini.
14 Yena a tsemako a tisedare, a tekako
a sinya ya holmu ni oake ni ku tiyi-
seta a wutsumbu ga yena a mu*n*we
xikari ka tisinya ta kwati: a *b*yalako
a tisinya ta fira, ni vula yi *n*wa*n*wa-
sela tona.
15 *Z*onake tona ti taba ta banhu a ku
hisa; na yena a teka ya tona; a ku
fumeta a wutsumbu ga yena; ina,
yena a dzibela tona, a katinga a *z*i-
baba: ina, yena a maha a nungungu-
lu, a kozela yena; yena a mahako
kona a mufananiso wu ba*k*lilweko,
ni kuwa lahasi ka wona.
16 A hisako a *k*lelo ga kona hi nzilo;
hi *k*lelo ga kona aga nyama; a wo-
cako ya kuwoca, i xurisilwe; ina, a
kufumeta a wutsumbu ga yena, na
aku, Ha, nzi ku fumele, nzi wonile a
nzilo.
17 Ni misalela ya kona yena a maha a
nungungulu, xona a xifananiso xi
ba*k*lilweko; yena awa lahasi a ka
xona ni kukozela xona, ni ku ko-
mbela a ka xona, aku, *K*la*k*lisa mina;
hakuba wena u nga nungungulu wa
mina.

18 Bona a ba tibi, ge hambu a ba pi-
mi: hakuba yena i valile a mahlo
yabye, kasi ba fela ku kala ba nga
woni: ni timbilu tabye, lezaku a ba
nga pimi.
19 A nga kona a alakanyako, ge laho a
ku kona a tibisiselo ge ni pimisiselo
wa ku wula, Nzi hisile a klelo xa
xona lomo nzilweni; ina, nzi kati-
ngile a zibaba hi makala ya kona;
nzi ocile a nyama nzi gile yona: nzi
ta maha a misalela ya kona a manya-
latanisо ke? nzi tawa lahasi xibyeni
xa sinya ke?
20 A gelako kumeni; a mbilu yi kohli-
sako yi hambukisile yena klelweni;
na yena a zi koti ku klaklisa a muhe-
femulo wa yena, ge ni ku wula, Laho
a ku na mawunwa hi canjeni ga
mina ga xinene ke?
21 Alakanya lezi zilo, O Jakobe, na
Israeli; hakuba wena u nanza ga mi-
na: mina nzi mahile wena; wena u
nanza ga mina: O Israeli, wena u
nga ta kuba u rubakelweko ha mina.
22 Nzi fubisile, kwatsi hi refu gi pumi-
sileko, ni zihambunyetisiso za wena,
na, zi ku kwatsi i refu, a zionho za
wena: klela a ka mina; hakuba nzi
klaklisile wena.
23 Yimbelelani, O nwina matilo, haku-
ba Jehova a mahile kona; cwangu-
lani nwina, maklelo ya lahasi ya mi-
saba; pandlukani hi ku yimbelela,
nwina zitsunga, O makwati, ni to-
nklelele a tisinya: hakuba Jehova a
klaklisileko Jakobe, na a ta dumisa
yena lomo ka Israeli.
24 Zakungahi a wulako Jehova, a
Muklaklisi wa wena, loye a wumbi-
leko wena hi lomo rumbyini: mina
nzi Jehova, loye a mahako a zilo zo-
nkle; loye a gwimbileko a matilo
yece; loye a nabalatileko a misaba
(loye a nga zinwe na mina?);
25 Loye a tsopetisako a ziwoniso za ba
mawunwa, ni ku maha a zitumbe
a kuhunguka; loye a hunzulusako
a banhu ba kutiba ha xinzakwana,
ni ku maha a kutiba kabye a wupu-
mbu;
26 Loye a tiyisako a mahaka ya nanza
ga yena, ni ku mbelelisa a wusu-
ngukati ka mitsukano ya yena; lego
gi wulwako ha Jerusalema, Gona gi
taba gi akilweko: ni gi hi ga ka miti
ya ka Juda, Bona ba ta ba akileko,
na mina nzi vuxa a wutsamo gi ha-
hlukileko ga kona;
27 Loye a wulako a ka kueta, Nga u
oma, na nzi ta omisa a micongo ya
wena;
28 Loye a wulako hi Kurusi, Yena hi
murisi wa mina, i ta mbelelisa konkle
a kuxalala ka mina. kona ku wulwa-
ko ha Jerusalema, Gona gi ta engeta
gi akilwa; ni ka tempele, A xiseke-
telo xa wena, xi ta bekiwa.

XIPIMO 45.

1 Zakungahi a wulako Jehova a ka
a totilweko wa yena, a ka Kurusi
loye a canja ga yena ga xinene nzi
gi komileko, a ku kozisa a mifumo
mahlweni ka yena, na nzi ta klakla a
ziwunu za tihosi; a ku vulula a tiba-
ti mahlweni ka yena, ni tinyangwa
a ti nga ta valwa:
2 Nzi ta famba mahlweni ka wena, ni
ku maha a wutsamo ga magombo a
kululama; nzi ta tsoba zipanzana za
tibati ta zikwinyaro, ni kupulaka-
nyisa a zikwinyaro za ziketse;
3 Nzi ta nyika a mabako ya munya-
ma, ni ku tumbeka a mafumelo ya
wutsamo gi fihleleko, kasi wena wa
fela ku zi tiba lezaku kona nzi mina,
Jehova, loye a bitanileko wena hi
bito ga wena, yena a Nungungulu
wa ka Israeli.
4 Hakuba hi kota ya Jakobe a nanza
ga mina, na Israeli a langilweko wa
mina, nzi bitanile wena hi bito ga
wena: nzi culile mabizweni wena,
hambu lezo wa nga tibingi mina.
5 Mina nzi Jehova, ni a nga kona mu-
nwani; hi lahandle ka mina a nga
kona a Nungungulu. Nzi ta gobi-
sa wena, hambulezo wena u nga ti-
biko mina;
6 Lasi bona ba nga tiba kusukela ku-
tsuwukeni ka gambo, ku sukela hi le
muhlwa gambo, lezaku laho a nga
kona hi le handle ka mina; mina
nzi Jehova, ni laho a ku kona mu-
nwani.
7 Nza banga a kuwonekela, nza banga
ni munyama; nza maha kurula, nza
banga a kubiha; nzi mina Jehova,
loye a mahileko zonkle lezi zilo.
8 Nengani, nwina matilo, hi leyo he-
hla, nga a matilo ma halata lahasi a
kululamisisa: nga a misaba yi vulu-
leka, kasi yi fela a ku neha a hanyi-
selelo, na nga yona yi maha a kulu-
lamisisa ku huma katiginwe; mina,
Jehova, nzi bangile kona.
9 Kombo a ka yena loye a pikisana-

ko ni Mumahi wa yena! a xirengele
xikari ka zirengele za misaba! Kasi
a wumba gi ta wula a ka loye a
wumbileko gona, Zini u mahako we-
na ke? kutani wena wa tira, Yena a
nga na mandla ke?
10 Kombo a ka yena loye a wulako a ka
dadani, Xini u mahileko wena? ku-
tani a ka wasati, Zi hi zini u lulwako
wena ke?
11 Zakungahi a wulako Jehova, a Loye
wa ku Basa wa ka Israeli, a Mumahi
wa yena: Wutisani mina hi zilo lezo
zi tako; hi xungetano ni barisanya-
na ba mina, ni xungetano ni mitiro
ya mandla ya mina, leletelani mina
nwina.
12 Nzi mahile a misaba, ni ku bangile
a munhu hehla ka yona: mina, wona
a mandla ya mina, hi wona ma na-
wulutileko a matilo; ni wonkle ma-
bandla ya kona nzi ma leletele.
13 Nzi vuxile yena hi kululamisisa, na
nzi ta maha ti lulama tonkle a ti-
ndlela ta yena: yena i ta aka a muti
wa mina, i ta maha a ziwunza za
mina a ku klakleka, a hi ka tsengo a
hi ka ncacalezo, ku wula Jehova wa
mabandla.
14 Zakungahi a wulako Jehova, A
kupangama ka le Gipite, ni zinjani-
njani za le Etiopia, ni za le Sabea, a
banhu ba dzumba, ba tata ka wena,
bona ba ta ba wena: bona ba ta la-
nzela wena; hi mangenje bona ba
ta klatuka bata; na bona ba tawa
lahasi ka wena, ba ta maha a miko-
ngeleliso a ka wena, baku, Hakunene
Nungungulu i xakari ka wena; ni
laho a nga kona a munwani, laho a
nga kona Nungungulu.
15 Hizinene wena hi wena Nungungu-
lu loye u fihlako a wutsumbu ga
wena, O Nungungulu wa ka Israeli,
a Muhanyisi.
16 Bona ba ta wiswa a tingana, ina, ni
kuhakaseka, bonkle ba bona; ba taya
vilinganyeni katiginwe labo ba nga
bamahi ba zifananiso.
17 Kanilezi Israeli i ta hanyiswa hi Je-
hova hi hanyiselelo yi pinzukelisisi-
lweko: nwina mu nga ta wiswa ti-
ngana ge hambu ku kanganyiseka a
tiko gi nga ha gumelwi.
18 Hakuba zakungahi a wulako Je-
hova loye a mahileko a matilo, a
Nungungulu loye mahileko a misa-
ba i mahile kona, loye a yimisileko
kona i mahile kona akuba ku nga
hlakali, loye a mahileko kona akuba
ku akiwa: hi mina Jehova; ni laho
a nga kona a munwani.
19 A nzi se ku wulawula ku fihlaleni, a
wutsanweni ga tiko ga munyama;
a nzi wulangi a ka mbewu ya Ja-
kobe, Hlotani mina nwina mahala:
mina, Jehova, nzi wulawula a kulu-
lamisisa, nzi klaklambuta a zilo lezo
zi nga zinene.
20 Tsombanani a wutsumbu ga nwi-
na ni kuta; tsinelani kusuhani kati-
ginwe, nwina labo mu ponileko ba
matiko: bona a ba na kutiba labo ba
rwalako a tikunyu ta zifananiso za-
bye ba baklako, ku kombela a ka
Nungungulu loye a nga kota kuha-
nyisa.
21 Klaklambutelani nwina, neha ni
kusuhani; ina, nga bona ba teka a
wusungukati katiginwe: himani a
kombisileko lexi cima ka kaleloko
ke? himani ba klaklambuteleko ku-
sukela a kaleloko ke? a hi mina, Je-
hova ke? a ku kona a Nungungulu
hi lahandle ka mina, a Nungungulu
wa nongameti, ni Muhanyisi; laho
a nga kona handle ka mina.
22 Cuwukani a ka mina, na mube mu
hanyiswa, konkle a kugumelwa ka
misaba; hakuba nzi mina Nungu-
ngulu, a ku kona a munwani.
23 Hi wutsumbu ga mina nzi hlamba-
nyile, a mhaka yi fambile le nonwini
wa mina hi kululamisisa, na yi nga
ta klela, lezaku a ka mina madzolo
wonkle ma ta korama, tonklelele a
tirimi ti ta hlamula.
24 Kona a ka Jehova ntsena, kona ku
wulilwe ha mina, u hi kululamisisa
ni ntamo; kona a ka yena a banhu
ba tata; ni bonkle labo ba nga wa
klanganela ba vukela yena ba ta
koyama tingana.
25 A ka Jehova a mbewu yonkle ya ka
Israeli yi ta basiswa, yi ta dumisa.

XIPIMO 46.

1 Beli i korama lahasi, Nebo i obe-
ka; ni zifananiso za yena zi le hehla
ka zihari, ni le hehla ka tihomu: a zilo
lezo mu nga wa zi rwele zi mahile a
nzwalo, a nzwalo a ka xihari yi re-
rekileko.
2 Bona ba lo korama, bona ba lo ko-
rama lahasi katiginwe; bona ba wa
nga zi koti a kuklaklisa a nzwalo,
kanilezi a wutsumbu gabye ba yile
kukonweni.

3 Ingisani a ka mina, O yin*d*lu ya
Jakobe, na *n*wina nwen*k*le misalela
ya yin*d*lu ya ka Israeli labo mu *t*ra-
lilweko ha mina ku sukela ku*t*ralwe-
ni ka*b*ye, labo ba nga wa rwelwe ku
sukela le marim*b*yini ya*b*ye ;
4 Hambu a tangeni ya kale mina nzi
mina yena, hambu a ka misisi ya
wuvu nzi ta rwala wena : mina nzi
mahile, nzi ta rwala, ina, nzi ta
rwala, nzi ta *k*la*k*lisa.
5 A ka mani *n*wina mu ta nga fana-
nisa mina, ni ku maha kuecena, ni
ku ringanisa mina, lezaku kasi ha
fela ku fanana ke?
6 Labo ba kubulako a nzalama lomo
mikwameni, ba pima a siliva lomo
xiringaniswení, bona ba rihela a
mufuli wa nzalama, yena a maha
kona a nungungulu ; bona bawa la-
hasi, ina, ba kozela.
7 Bona ba rwala xona hehla ka maka-
*k*la, bona ba rwala xona, ni ku ya
xi tsamisa wutsa*n*weni, na xona xi
lo yima ; le wutsa*n*weni ga xona xi
nga ta tsekatseka : ina, a mu*n*we a
nga bitana a ka xona, kasike xona a
xi zi koti a ku hlamula, ge hambu
ni ku hanyisa yena kukarateni ka
yena.
8 Alakanya lexi, ni ku kombisa a
wutsumbu ga *n*wina a ku mu banhu ;
neha ni kona kambe ku alakanyeni,
O *n*wina bahambunyeti.
9 Alakanyakani zilo zo za ranga ka ka-
leloko : hakuba nzi mina Nungu-
ngulu, ni a nga kona a mu*n*wani ;
mina nzi Nungungulu, ni laho a
nga kona a wa ku fanana na mina.
10 *K*la*k*lambutela a kugumelwa ku su-
kela kusanguleni, kusukela hi xika-
ti xa kaleloko a zilo lezo zi kalalo zi
nga se ku mahaka ; aku, A xikungo
xa mina xi ta yima, nzi ta maha ko-
n*k*le a kuranza ka mina ;
11 A kubitana a xinyanyani xi pamisi-
sako hi le mutsuwukagambo, a mu-
nhu wa xikungo xa mina hi le ti-
kweni ga le kule ; ina, nzi wulile,
kambe nzi ta maha kona ku mahe-
ka ; nzi xubile, nzi ta maha kona.
12 Ingisani ka mina, *n*wina ba timbi-
lu ta wunhenha, labo mu nga le ku-
le ni kululamisisa :
13 Nza neha kusuhani a kululamisisa ka
mina, nzi nga ta kuba kule, ni kuha-
nyisisa ka mina ku nga ta tindeka ;
nzi ta beka a kuhanyisisa le Zioni hi
kota ya Israeli a wukosi ga mina.

XIPIMO 47.

1 Relela uta, ni ku tsama laha tsu-
rini, O mubulwa a nhwana wa le
Babuloni ; tsama laha liranza*b*yeni
ku nga hi na xitsamo, O nhanyana
wa ma Kaldea : hakuba wena u nga
ta ha bitanwa kambe a u watsi ni
kusaseka.
2 Teka a ri*b*ye ya kugaya, ni ku gaya
a tinzhoho; u susa a veile ya wena,
ni ku kupula a miri wa wena, u fu-
nungula a nenge, a ku u tsemakanya
a micongo.
3 A wum*b*yiri ga wena gi taba gi fu-
nungulwa, ina, a tingana ta wena ti
ta woniwa: nzi ta teka a potelelo,
nzi nga ta nyenyetela ni munhu.
4 A Mu*k*la*k*lisi wa hina, Jehova wa
maban*d*la hi bito ga yena, Loye wo
Basa wa ka Israeli.
5 Tsama wena u miyela, yana wena le
munyameni, O nhanyana wa ma
Kaldea ; hakuba wena u nga ta ha
bitanwa kambe lezaku u Muzinza
wa mifumo.
6 Nzi wa zangarila hi banhu ba mina,
nzi lo hanahanisa a tsomba ya mina,
nzi lo nyika a canjeni ga wena :
wena a ku kombangi a ti*t*ralo ; ni
ka zikosana wena hi kubinzilweko
u *k*lateka a joka ga wena.
7 Wena u wulileko, Nzi ta kuba a
muzinza kala kupinzuka ; zingaho
wena a ku bekangi lezi zilo a mbi-
lwini ya wena, ge u wa nga alaka-
nyangi a magumeso ya magumele-
lwa ya kona.
8 Makunu hikwalaho zwana lexi,
loye u tsamako hi ku kutondomisi-
lweko, loye a tsamako kwatsi, loye u
wulako a mbilwini ya wena, Mina
nzi kona, laho a ku kona a mu*n*wani
hi le han*d*le ka mina ; nzi nga ta
tsama kwatsi nzi noni, ge nzi nga ta
tiba a ku lahleka ka banana :
9 Kanilezi lezi zilo zimbiri zi tata a ka
wena hi xikanzkanya a ka siku gi-
*n*we, a kulahleka ka banana, ni wu-
noni ; hi xiringaniso xa zona xi te-
leko zona zi tata hehla ka wena, a
ka wu*d*lemo ga wutumbe ga wena,
ni talisiselo wa mibulo ya wena.
10 Hakuba wena u tsumbile le kubihi-
siseni ka wena ; wena u te *n*galo, A
nga kona a nzi wonako ; a kutiba ka
wena ni mano ya wena, kona ku onha-
kalisile wena ; wena u wulile lomo
nzeni ka mbilu ya wena, nzi mina
yena, laho a nga kona mu*n*wani.

11 Hikwalaho a kubiha ku tata hehla
ka wena; na wena u nga ta zi tiba
a wuronga ga kona: a kuonhakala
ku ta wela hehla ka wena; wena u
nga ta zi kota a kuba u susa kona;
ni hahlukeliso wu tata hehla ka
wena hi kutsuketisilweko, loku we-
na u nga ku tibiko.
12 Yima makunu ni wutumbe ga
wena, ni wudlemo ha bangoma ba
wena, laho wena u pangamileko ku
sukela wunwananeni ga wena; loku
zingaho wena u ta kota ku binzula,
loku zingaho wena u kota ku hume-
lela.
13 Wena u rerekile hi ka wudlemo ga
ba xikungo xa wena: a bavumbi ba
tinyeleti, ni bawoni ba tinyeleti, ni
bavumbi hi tihweti tonklelele, ba
yima, ni ku hanyisa wena a ka zilo
zi ta ngata zi hehla ka wena.
14 Languta, bona ba ta ku kwatsi xi-
bo; a nzilo wu ta hisa bona; ba
nga ta klaklisa a wutsumbu gabye
le ntanweni wa pingo: kona ku nga
ta kuba makala a nyawula ha wona,
ge a hi nzilo wa ku tsama ku ora.
15 Zakungahi a zi ta maha lezo a zilo
lezo wena u zi tireleko labo: labo ba
tongileko zinwe na wena bonklelele
kusukela wusweni ga wena ba ta
nzula bonklelele a ka nzawu ya ye-
na; laho a nga ta kuba kona wa ku
hanyisa wena.

XIPIMO 48.

1 Ingisani nwina lexi, O yindlu ya
ka Jakobe, loye a bitanilweko hi bito
ga Israeli, mu humeleko hi lomo
mamatini ya ka Juda; loye mu hla-
mbanyako hi bito ga Jehova, mu
mahako a xikumbuxeto ha Nungu-
ngulu wa ka Israeli, kanilezi ku nga
hi zineneni, ge ku nga hi kululami-
sisa
2 (Hakuba bona ba bitana a wutsumbu
gabye ba hi muti wa kubasa, ba beka
a wutsumbu gabye hehla ka Nungu-
ngulu wa ka Israeli; Jehova wa
mabandla ku nga bito ga yena):
3 Nzi klaklambutile a zilo zo ranga za
kaleloko; ina, zona zi humile hi lo-
mu nonwini wa mina, na nzi lo ko-
mbisa zona; hi kutsuketisilweko nzi
lo maha zona, na zona zi mahekile.
4 Hakuba nza zi tiba lezaku wena u
klatwa, ni nhamo ya wena yi hi ya
misiha ya ziketse, ni ngohe ya wena
i siku.
5 Hikwalaho nzi klaklambutele kona
a ka wena hi cima ka kaleloko; hi
mahlweni na ku nga se ku maheka
nzi kombisile wena kona; ku nga
taku wena u wula, Ni zifananiso za
mina zi baklilweko, ni zifananiso za
mina zi nyekisilweko, zi leleletele bo-
na.
6 Wena u zwileko kona; languta zo-
nkle lezi; na nwina, nwina mu nga
ta klaklambuta kona ke? nzi kombi-
le wena a zilo ziswa ku suka ka lexi
xikati, zona zilo zi fihleleko, lezo we-
na u nga zi tibangiko.
7 Zona zi bangilwe makunu, a hi za
kaleloko; hi mahlweni ka legi siku
wena a ku zwangi zona; ku nga ta-
ku u wula, Languta, nza tiba zona.
8 Ina, wena a ku zwangi; ina, wena
a ku zi tibangi; ina, kusukela a kale
loko a ndlebe ya wena a ku yivulu-
langi: hakuba nza zi tiba lezaku
wena u mahile hi kuhlesilweko, u
lo bitanwa a muhambunyeti hi lomo
rumbyini.
9 Hi kota ya bito ga mina nzi ta ka-
kameta a zanga ya mina, na hi du-
miswa ka mina nzi ta luluma ha
wena, lezaku nzi nga ta gawula we-
na.
10 Languta, nzi hlutile wena, ku nge
kwatsi i siliva, nzi hlawulile wena
lomo pingweni ga hlokiselelo.
11 Hakuba hi kota ya mina nwinyi, hi
kota ya mina nwinyi nzi ta maha
kona; hakuba gi wa ta hanahani-
swa ku yini a bito ga mina ke? ni
wukosi ga mina nzi nga ta gi nyika
a ka munwani.
12 Zwanani a ka mina, O Jakobe, na
Israeli a bitanilweko wa mina: mina
nzi yena, nzi mina wa ku ranga, ka-
mbe ni wa ku gumesa.
13 Ina, ni canja ga mina gi sangule a
xiseketelo xa misaba, ni canja ga
mina ga xinene gi nabalatile hi le
matilweni; laha na nzi bitana a ka
bona, bona ba yima a katiginwe.
14 Tsombanani a wutsumbu ga nwina,
nwenkle nwina, muzwani ni kuzwa;
hiwihi xikari kabye a klaklambuti-
leko lezi zilo? Yena loye Jehova a
mu ranzako i ta tira a kursanza ka
yena le Babuloni, ni woko ga yena
gi taba a ka ma Kaldea.
15 Mina, yena mina, nzi wulile; ina,
nzi bitanile yena; nzi mu nehile, ye-
na i ta maha a ndlela ya yena a ku-
vuvumiselwa.

16 Tsinelani *n*wina kusuhani a ka mi-
na, muzwa *n*wina lexi; ku sukela
kusanguleni a nzi wulawulangi a *z*i
fihleleko; ku sukela a xikati lexo
ku nga wa hi kona, laho nzi wa hi
kona: makunu a Hosi Jehova i ru-
mile mina, ni Moya wa yena.
17 *Z*akungahi a wulako Jehova, a Mu-
*k*la*k*lisi wa wena, Loye wa ku Basa
wa ka Israeli: nzi mina Jehova a
Nungungulu wa wena, loye a go-
nzisako wena a ku binzula, loye a
rangelako wena hi n*d*lela leyo u nga
ta nga wena u famba.
18 O lezaku wena u ingisile a ka *z*ilele-
telo *z*a mina! *z*onake a kurula ka
wena ku wa to kwatsi i congo, ni
kululamisisa ka wena kwatsi ma-
*b*yan*d*lati ya bimbi.
19 A mbewu ya wena kambe yi wa ta
nga kwatsi i seka, ni *t*ralo wa ma-
rumbu ya kwatsi i mbewu ya kona:
a bito ga yena cima yi nga ta gawu-
lwa ge hambu ni ku lo*b*yiswa gi su-
ka ka mina.
20 Sukani *n*wina hi le Babuloni, tsu-
tsumani le ka ma Kaldea; hi gezu ga
kuyimbelela *k*la*k*lambutelani *n*wi-
na, *b*yelani lexi, tsawutelani kona
kwaleyo magumelweni ya misaba:
wulani *n*wina, Jehova i *k*la*k*lisile a
nanza ga yena Jakobe.
21 Bona a ba zwangi a tora laha yena
na a rangela bona ba tsemakanya a
wuronga; i lo maha a mati ma buka
lomo tilonzeni ta kona; yena i lo
panza a lilonze kambe, ni mati ba lo
pan*d*luka lahan*d*le.
22 Laho a ku kona a kurula, kuwula
Jehova, a ka wa kubiha.

XIPIMO 49.

1 Ingisani, O *z*ihlale, a ka mina; ni
kuzwa, *n*wina banhu, ba le kule:
Jehova i bitanile mina hi lo rum*b*yi-
ni; hi marum*b*yini ya mamani wa
mina yena i kumbukile a bito ga
mina.
2 Na yena i mahile a nomu wa mina
kwatsi i supado yi karihako; le
nzhutini wa canja ga yena i fihlile
mina; yena nzi i mahile mina a pa-
xa wu kulutelweko; lomo kocelwe-
ni wa yena i hlayisile mina;
3 Na yena i wulile a ka mina, Wena u
nanza ga mina; Israeli, a ka wihi nzi
ta ba nzi dumisilwe.
4 Kanilezi nzi te ngalo, Nzi tirile ma-
hala, nzi mbetile a ntamo wa mina
hi ku nga nyawuli ni mahala; kasi-
ke a nongameto wu faneleko ka wu
na Jehova, ni potelelo wa mina wu
*z*i*n*we na Nungungulu.
5 Na makunu kuwula Jehova loye
a bangileko mina kusukela lomo ru-
m*b*yini akuba a nanza ga yena, a ku
neha Jakobe kambe a ka yena, kasi
Israeli wa tsombana a ka yena (ha-
kuba mina nzi dzunzekile a kuwo-
neni ka Jehova, na Nungungulu
wa mina i mahile a ntamo wa mi-
na);
6 Ina, yena i ngalo, Kona xilo xi he-
hukako a ka wena akuba nanza ga
mina a ku vuxa a tixaka ta ka Ja-
kobe, ni ku wuyisela a ba lonzowo-
tilweko ba ka Israeli: minawu ka-
mbe nzi ta nyika wena a kuwoninga
ka ba Matiko, kasi wena wa fela
akuba a hanyiselelo ka mina kona
leyo a magumelweni ya misaba.
7 *Z*akungahi a wulako Jehova, a Mu-
*k*la*k*lisi wa ka Israeli, Loye wa ku
Basa, ka yena, a ka yena a banhu
ba mu nyenyako, a ka yena loye a
matiko ma *s*wirwako, ka nanza ga
bafumeli: Tihosi ti ta wona ni ku
suka; a tihosana, na bona ba ta
kolela; hakuba ngwa Jehova loye
a kolekileko, yena a Loye wa ku
Basa ka Israeli, loye a langileko
wena.
8 *Z*akungahi a wulako Jehova, hi
ka xikati xi amukelekako nzi hla-
mulile wena, hi ka siku ga hanyise-
lelo nzi vunetele wena; na mina nzi
ta lonzowota wena, ni ku nyika aku-
ba a xivumelwano xa banhu, a ku
*k*lakusa a tiko, a ku maha bona ba
fumela a tsomba yi hahlukileko;
9 A ku wula a ka bona labo ba bohi-
lweko, Sukani mu famba; a ka bona
labo ba na nga munyameni, Kange-
tani a wutsumbu ga nwina. Ba ta
gela lomo tin*d*leleni, ni ka kon*k*le a
ku*k*lakuka ka yena ku taba a wuri-
selo ga*b*ye.
10 Ba nga tazwa n*d*lala ba nga tazwa
tora; ge hambu ku balela ge ni ga-
mbo gi ta lamata bona: hakuba loye
a na nga ni wuxinji ka bona i ta
rangela bona, kona le *z*ibukeni *z*a
mati yena i ta ba rangela ha kona.
11 Na nzi ta maha *z*on*k*le a *z*itsunga *z*a
mina a n*d*lela, ni magonzo ya mina
ma ta *k*lakusiwa.
12 Manga*b*ye, laba ba tata hi kule; ni
manga*b*ye, laba hi *n*walungu ni le

muhlwagambo; ni laba hi le tikwe-
ni ga le Sinima.
13 Yimbelela, O matilo; ni ku bumi-
swa, O misaba; ni pan*d*luka hi yi-
mbelela, O *z*itsunga; hakuba Jehova
a tangalisile a banhu ba yena, i ta
kuba ni kuhawukela ka ba hlokisi-
lweko ba yena.
14 Kanile*z*i Zioni i te ngalo, Jehova i
tsikile mina, ni Hosi yi ribakelwe
mina.
15 Kasi a nga *z*i kota a wasati a ku ri-
bakelwa a xinwanana xa yena xi
anwako ke, le*z*aku yena i wa nga ta
nga a hi ni kuhawukela a nisanyana
wa rumbu ya yena ke? ina, laba ba
nga ribakelwa, kasike mina nzi nga
ta ribakelwa wena.
16 Languta, nzi kehlele wena le hehla
ka *z*ipama *z*a man*d*la ya mina; a tigi-
ngisi ta mina ti simamisile mahlwe-
ni ka mina.
17 A banana ba wena ba maha a xiha-
*k*la; a balobisi ba wena na bona labo
ba mahako wena u hahluka ba ta
huma a ka wena.
18 *K*lakusa a mahlo ya wena u lungu-
za, ni languta: bon*k*le laba ba tso-
mbanyisa a wutsumbu ga*b*ye katigi-
*n*we, ni kuta a ka wena. Kwatsi
hile*z*i nzi hanyako, ku wula Jehova,
wena hakunene u ta ambexa wena
ha bona bon*k*le kwatsi i nguwo, i ta
ti boha a wutsumbu *zin*we na bona,
kwatsi makoti.
19 Hakuba, kwatsi hi kuhlakala ka we-
na ni wutsamo ga wena ga marumbi,
ni tiko ga wena lego gi lo*b*yisilweko,
hakunene makunu wena u taba ni
ba akileko ba tsongwani, bona ba ta
kadamula wena u mitiwa.
20 A banana laba ba gotsilweko ba we-
na ba ta ha wula, a tin*d*lebeni ta
wena, A wutsamo gi tso*n*gwani a ka
mina; nyika a wutsamo a ka mina
kasi nza fela a ku tsama.
21 *Z*onake wena u ta wula lomo mbi-
lwini ya wena, Hi mani a *t*releko
mina le*z*i, na nzi wona le*z*aku nzi
delwe wunwananeni ga mina, nzi
hlokisilwe, nzi wa matiko, ni nzula-
nzuli ke? hi mani a nehileko lexi
ke? Languta, nzi siyilwe nzoce, la-
ba, ha kwihi bona ke?
22 *Z*akungahi a wula a Hosi Jehova,
Languta, nzi ta *k*lakusa a canja ga
mina a ka mifumo, ni ku yimisa a
*z*iwoniso *z*a mina a ka banhu: na
bona ba ta neha a barisanyana ba-
*b*ye *z*ifubeni *z*a*b*ye, ni banhanyana
ba*b*ye ba ta rwalwa le hehla ka ma-
ka*k*la ya*b*ye.
23 Ni tihosi ti taba a badadani ba wena
ba kuwun*d*lako, ni bazinza ba wena
a mamani ba wena ba kuanwisako:
na bona ba ta korama a ka wena hi
tingohe ta*b*ye laha misabeni, ni ku
la*z*a a tsutsungwani wa mikonzo ya
wena; na wena u ta *z*i tiba le*z*aku
nzi mina Jehova; na bona labo ba
rinzelako ha mina ba nga ta wiswa a
tingana.
24 A pfimba wu nga tekiwa a ka
nhenha, kutani a kuko*n*wa ka kulo-
ngamileko ku nga *k*la*k*liswa ke?
25 Kanile*z*i *z*akungahi a wulako Jeho-
va, Kona kuko*n*wa ka wa nhenha
ku ta tekiwa, ni pfimba wa a cabe-
kako wu ta *k*la*k*liswa; hakuba nzi
ta holoba na yena loye a holobako
*zin*we na wena, na mina nzi ta ponisa
a banana ba wena.
26 Na nzi gisa bona labo ba tsimbeke-
tako wena hi nyama ya*b*ye; na bona
ba ta popiwa hi nkata wa bona be-
nyi, kwatsi i waini yo nanziha: ni
nyama yon*k*le yi ta *z*i tiba le*z*aku
mina, Jehova, nzi hi Muhanyisi wa
wena, ni Mu*k*la*k*lisi wa wena, Loye
a Nyamintamo wa Jakobe.

XIPIMO 50.

1 *Z*akungahi a wulako Jehova, xi
kwihi a xibango xa kualana ka ma-
mani wa wena, lexo mina nzi hlo-
ngoleko ha xona ke? kutani hiwihi
wa milanzu ya mina loye nzi mu xa-
bisile wena ke? Languta, hi kugo-
kekisisa ka *n*wina mu xa*b*yisilwe,
na hi kota ya *z*ihambunyetisiso *z*a
*n*wina a mamani wa wena i hlo-
ngolwe.
2 Ngahile*z*o, laha na nzi tile, ku wa
nga ni kona na munhu ke? laha nzi
nga wa bitanile, laho ku wa nga hi
kona wa kuhlamula ke? kasi a ca-
nja ga mina gi komisile a ha ncumo,
kasi kona ku nga *k*la*k*lisa ke? ku-
tani a nzi na ntamo ku *k*la*k*lisa ke?
Languta, hi ka kukawuka ka mina
nzi omisa a bimbi, nzi maha a mi-
congo a xiwula: ni xi*d*luwani *z*a
kona a ku nuha, hakuba ku nga hi
ko na mati, ni kufa hi tora.
3 Nzi ambexile a matilo hi munyama,
ni ku maha a tinguwo ta tisakwa a
mikumba ya wona.
4 A Hosi Jehova i nyikile mina a

lirimi la bona labo ba gonzisilweko,
kasi mina nza fela a kutiba aku ti-
misela a timhaka yena loye a rere-
kileko: yena a vukako a mixo ni
mixo, yena a vuxa a n*dl*ebe ya mina
a kuzwa kwatsi hi bona labo ba go-
nzisilweko.
5 A Hosi Jehova i vululile a tin*dl*ebe
ta mina, na nzi nga ta kuba a hlu-
kubisisako, ge hambu ku *k*lela ha
xinzakwana.
6 Nzi lo nyika a hlana wa mina ka
balamati, ni tihlaya ta mina a ka
bona labo ba tsuwulako a misisi; a
nzi fihlangi a ngohe ya mina a ka
tingana ni kupilela.
7 Hakuba a Hosi Jehova i ta vune-
tela mina; hikwalaho nzi nga ta ka-
nganyswa: hikwalaho nzi bekile a
ngohe ya mina kwatsi i ri*b*ye, nza
*z*i tiba lezaku nzi nga ta wiswa a ti-
ngana.
8 Yena i kona kusuhani loye a basisa-
ko mina; himani loye a ta nga holo-
ba *z*i*n*we na mina ke? nga hina hi
yima katigi*n*we: himani a nala wa
mina ke? nga yena a tsinela a ku su-
hani a ka mina.
9 Languta, a Hosi Jehova i ta vunetela
mina; himani loye a ta nga kona
mina ke? languta, bona ba ta hunze-
lelako a wukale kwatsi i nguwo; a
sumba yi taga bona.
10 Hi mani xikari ka *n*wina loye a ca-
bako Jehova, loye a ingisako a gezu
ga nanza ga yena ke? loye a famba-
ko munyameni, a nga hi na kuwo-
nekela, nga yena a tsumba a ka bito
ga ka Jehova, ni kue*k*lela a ka Nu-
gungulu wa yena.
11 Languta, *n*wen*k*le *n*wina labo mu
dzibelako a nzilo, labo mu bohako a
wutsumbu ga *n*wina hi tihlahle ta
nzilo; fambana *n*wina le pingweni
ga nzilo wa *n*wina, ni xikari ka ti-
hlahle leto *n*wina mu dzibeleko. Le-
xi *n*wina mu taba naxo hi le canjeni
ga mina; *n*wina mu ta e*k*lela lahasi
hi kuxaniseka.

XIPIMO 51.

1 Ingisani a ka mina, *n*wina labo mu
lanzelako a kululamisisa, *n*wina labo
mu hlotako Jehova: cuwukani a ka
ri*b*ye lego *n*wina mu gi ba*k*lileko, ni
ka kele wa rinzi lowo *n*wina mu wu
kelileko.
2 Cuwukani a ka Abrahama a dadani
wa *n*wina, ni ka Sara loye a *t*releko
*n*wina; hakuba laha yena a nga wa
hi mu*n*we basi nzi lo mu bitana, nzi
lo katekisa yena, nzi lomu maha a
linyingi.
3 Hakuba Jehova a cabelele Zioni; ye-
na a cabelele gon*k*le a wutsamo ga
yena gi hahlukileko, i mahile a xi-
wula xa yena kwatsi i Edeni, ni ma-
panya ya yena kwatsi i simu ga ka
Jehova; a kubuma ni litsako *z*i ta
kunwa kona, a kunyikakubonga, ni
gezu ga kuketsela.
4 Ingisani a ka mina, O banhu ba mi-
na; nyikani a n*dl*ebe a ka mina, O
*n*wina tiko ga mina: hakuba a nawo
wu ta huma hi le ka mina, nzi ta yi-
misa a nongametiso ya mina a kuba
kuwonekela ka banhu.
5 A kululamisisa ka mina ku tsinele.
ni hanyiselelo ya mina yi humele, ni
mawoko ya mina ma ta lamula a ba-
nhu; ni *z*ihlale *z*i ta rinzela mina, ni
le wokweni ga mina *z*ona *z*i ta tsu-
mba.
6 *K*lakusani a mahlo le matilweni, cu-
wukani a misaba lahasi; hakuba
matilo ma ta *n*walatwa kwatsi i mu-
si, ni misaba yi ta hunzelela ku hla-
kala kufanana ni nguwo, na bona
laba ba akileko ka yona ba tafa kota
lezo: kanile*z*i u kuhanyisa ka mina
ku ta kuba kala kupinzuka, ni kulu-
lamisisa ka mina ku nga hlanguliwa.
7 Ingisani a ka mina, *n*wina mu ti-
bako a kululamisisa, a banhu labo ti-
mbilwini ta*b*ye ku nga kona a nawo
wa mina; mu nga cabi *n*wina a
nzhukano ya banhu, ge hambu a ku-
mbela a ntamo a ku rukateleni ka-
*b*ye.
8 Hakuba a sumba yi taga bona kwa-
tsi i nguwo, ni pungwani wu taga
bona kufanana ni woya; kanile*z*i a
kululamisisa ku taba kala kupinzu-
ka, ni kuhanyisisa ka mina a ka *z*o-
n*k*le *z*izukulwana.
9 Vuka, vuka, ambala a ntamo, O
woko ga Jehova; vuka, kwatsi hi
masikwini ya kaleloko, a *z*izukulwa-
na *z*a xikati xa cimakalaho. A hi
wena loye u nga tsema Rahabi a fu-
fanyi, wena loye u *k*labileko a ba-
ngunzulume ke?
10 Kona a hi wena loye u omisako a bi-
mbi, a mamati ya kueta ka hombe;
loye a mahako a kueta ka bimbi a
kusuka kasi a ba *k*la*k*lisilwe ba *k*la-
tuka ba hunza ke?
11 Ni ba *k*langutilweko ba ka Jehova

ba ta wuya, bata hi kuyimbelela le
Zioni; ni kutsaka kupinzukelisi-
silweko ku taba hehla ka tihloko ta-
*b*ye: bona ba ta kuma a tsakiselelo
ni kanelo; a kuxaniseka ni mahika
*z*i ta panzanyeka.
12 Mina, yena mina, nzi mina loye a
tangalisako wena: hi wena mani
wena, loye u cabako a munhu loye a
ta nga kufa, ni ka nisanyana wa mu-
nhu loye a ta nga mahwa kwatsi a
*b*yanyi;
13 U ribakelweko ha Jehova a Mumahi
wa wena, loye a nabalatileko a ma-
tilo, a bekele *z*iseketelo *z*a misaba;
na siku u caba hi kusimamisilweko
gon*k*le hakuba hi kucabekisisa ka
mutsimbeketi, laha yena a longele a
ku lobisa ke? yi kwihi a cabikesele-
lo ya mutsimbeketi ke?
14 A muko*n*wi wa xiwunzeni hi tiko
ga le ka*b*ye ba ta *k*la*k*liswa hi xika-
nzakanya; yena a nga ta kufa ni ku
relela lahasi rinzini, ge hambu a *z*i-
baba *z*a yena *z*i nga ta hluleka.
15 Hakuba nzi mina Jehova a Nungu-
ngulu wa wena, loye a vuxako a bi-
mbi, *z*ingaho a ma*b*yan*d*lati ya kona
ma goboza: Jehova wa maban*d*la
ku hi bito ga yena.
16 Na mina nzi bekile a timhaka a no-
*n*wini wa wena, nzi fenengetile lomo
nzhutini wa canja ga mina, le*z*aku
kasi nza nga *b*yala a matilo, ni ku
bekela a *z*iseketelo *z*a misaba, ni ku
wula ka Zioni, Wena u banhu ba
mina.
17 Vuka, vuka, yima, O Jerusalema,
lego gi *n*wileko le canjeni ga Jehova
a kopo ya zanga ya yena; wena u
nwile a mukelo wa kopo ya kudede-
reka, ni ku kama yona.
18 Laho a nga kona a rangelako gona a
xikari ka barisanyana labo gona gi
*t*releko; a ku kona ni loye a nga te-
kako gona hi canja xikari a ka bari-
sanyana labo gona gi *t*releko.
19 Lezi *z*ilo *z*imbiri *z*i wele wena; hi-
mani a ta cabelela wena ke? a hla-
kalelo, ni lo*b*yiselelo, ni n*d*lala ni su-
pado; nzi ta cabelelisa ku yini wena
ke?
20 A barisanyana ba wena ba koyokile,
bona ba e*k*lele le hlokweni ya wo-
n*k*le a mapango, kwatsi hi mangu-
lwe loma ziyweni; bona ba tele hi
zanga ya ka Jehova, a kawukiselelo
wa Nungungulu wa wena.
21 Hikwalaho ingisa makunu lexi,
wena u hlokisilwe, u popilwe, kani-
le*z*i a hi waini:
22 *Z*akungahi a wulako a Hosi ya we-
na Jehova, a Nungungulu wa wena
loye a koxelako a banhu ba yena,
Languta, nzi susile lomo canjeni ga
wena a kopo ya kudedereka ka we-
na, wona amukelo wa kopo ya zanga
ya mina; wena u nga ta ha engeta
unwa yona kambe:
23 Na mina nzi ta beka yona lomo ca-
njeni ga labo ba hlokisako wena, la-
bo ba wulileko a ka muhefemulo wa
wena, Korama lahasi, kasi ha fela
ku klatuka; na wena u bekile hlana
wa wena kwatsi liranza*b*ya, kwatsi i
rua a ka bona labo ba *k*latukako.

XIPIMO 52.

1 Vuka, vuka, ambala a ntamo wa
wena, O Zioni; ambala a tinguwo ta
wena ti mburisisako, O Jerusalema,
a muti wa kubasa: hakuba kusuke-
la le*z*i ku nga ta engeta kuta kambe
a ka wena a makuna ni *z*i nga hlaze-
kangiko.
2 *Z*ibi*z*a a wutsumbu ga wena le tsu
sungwaneni; vuka, tsama xitsa*n*we-
ni xa wena, O Jerusalema: *k*la*k*la a
wutsumbu ga wena le kubohweni
ka nhamo ya wena, O nhanyana wa
le Zioni.
3 Hakuba *z*akungahi a wulako Je-
hova, *N*wina mu wa xa*b*yilwe hi
kunganyawuli, na *n*wina mu ta *k*la-
*k*liswa hi han*d*le ka mali.
4 Hakuba *z*akungahi a wulako a Hosi
Jehova, A banhu ba mina ba lo re-
lela a kuranga ba ya le Gipite a ku
ya lubela kayo: ni ma Asiria ma tsi-
mbeketile hi lahan*d*le ka nanzu.
5 Makunu hikwalaho, xini nzi mahako
mina laha, ku wula Jehova, na nzi
wona le*z*aku a banhu ba mina ba go-
tsilwe na ku nga hi ncumo ke? labo
ba fumelako a hehla ka bona ba ma-
ha kucwangula, ku wula Jehova, a
bito ga mina hi kusimamisilweko
won*k*lelele masiku gi rukatelilwe.
6 Hikwalaho a banhu ba mina ba ta
tiba a bito ga mina: hikwalaho ba
ta gi tiba a ka siku lego mina nzi
nga yena loye a wulako; languta,
kona nzi mina.
7 Yi mburisile ku yini le hehla ka
*z*itsunga a mikonzo ya bona labo ba
nehako a mahungu ya ku saseka, a
bangako a kurula leyo yi nehako a
mahungu yo saseka ya *z*inene, leyo

yi tibekanisako a hanyiselelo, leyo
yi wulako a ka Zioni, A Nungu-
ngulu wa wena wa fuma!
8 A gezu ga wanuna wa kurinzela!
bona ba *k*lakusa a gezu ga*b*ye, kati-
gi*n*we bona ba yimbelela; hakuba
bona ba ta wona a tihlo hi tihlo, la-
ha Jehova a *k*lelako le Zioni.
9 Pan*d*lukani hi litsako, yimbelelani a
katigi*n*we, *n*wina wutsamo gi ha-
hlukileko ga le Jerusalema; hakuba
Jehova a cabelele a banhu ba yena,
yena i *k*la*k*lisile a Jerusalema.
10 Jehova i mahile gi ku*d*lunya a woko
ga yena ga kubasa a mahlweni ya
mifumo; kon*k*le a kugumelwa ka
misaba ku wonile a hanyiselelo ya
ka Nungungulu wa hina.
11 Sukani *n*wina, sukani *n*wina, fa-
mbani *n*wina hi leno, mu nga ku-
mbi *n*wina a xilo xi nga hlazekangi-
ko; humani *n*wina xikari ka gona;
basisani a wutsumbu ga *n*wina,
*n*wina labo mu rwalako a *z*i*b*ye *z*a
ka Jehova.
12 Hakuba *n*wina mu nga ta huma hi
xiha*k*la, ge *n*wina mu nga ta maha
a tsutsumo: hakuba Jehova i ta
famba mahlweni ka *n*wina; na Nu-
ngungulu wa ka Israeli i ta vikela
hi le nzako ka *n*wina.
13 Languta, a nanza ga mina gi ta
maha hi kutibisileko, yena i ta *k*la-
kusiwa i ta *k*lakusisisa, yena i taba
a kukumukisilweko nguvu.
14 Kufanana ni ku kwatsi hile*z*i a banyi-
ngi ba damiswako hi ka wena (a ngo-
he ya yena yi onhekile kuhunza ni ka
ya wihi a munhu, ni dzumba ga yena
ku hunza ga barisanyana ba banhu),
15 *Z*ingaho le*z*o yena i ta nwatsekela a
mifumo yinyingi; a tihosi ti ta vala
a milomu ya yona a ka yena: ha-
kuba lexo xi nga wa kala xi nga
*b*yelwangi a ka bona yi ta wona; ni
le*z*o bona ba nga kala ba nga *z*i zwa-
ngi ya ta *z*i pima.

XIPIMO 53.

1 Himani a kolilweko a mubiko wa
hina ke? hi ka mani a woko ga ka
Jehova gi wonekelisilweko ke?
2 Hakuba i lo kula mahlweni ka yena
kwatsi i sinya yi *b*yelweko, ni ku
kwatsi i mutsu a ka liranza*b*ya li
omileko: yena a nga ni dzumba ge
hambu ni kubangamela; laha na hi
mu wona a nga ha hi na wumbiri
le*z*aku hi nga mu xuba yena.
3 Yena i wa lo nyenyiwa, na a wa
alilwe hi banhu; a munhu wa ku-
xaniseka a tolobeleneko ni hlokise-
lelo; kwatsi hi mu*n*we loye a banhu
ba fihlileko a tingohe ta*b*ye yena i wa
nyenyilwe; a hi dzunzangi yena.
4 Hakunene yena i rwele a hlokise-
lelo ya hina, i rwele a makombo ya
hina; kasike hina hi dzunzile yena
a kulamatwa, a bilweko hi Nungu-
ngulu, a hlokisilweko.
5 Kanile*z*i yena i wa kubazilwe hi *z*i-
hambunyetisiso *z*a hina, yena i wa
balesilwe hi *z*igohoketisiso *z*a hina;
a tsayiselelo wa kurula ka hina wu
wa hi hehla ka yena; na hi timbiri-
mbi ta yena hina hi hanyisilwe.
6 Hon*k*le hina hi kotile a tiyivu hi
pengile; hi hambukile hon*k*lelele
tin*d*leleni ta hina benyi; na Jehova
i bekile hehla ka yena a kugoha ka
hina hon*k*le.
7 Yena i wa tsimbeketilwe, kanile*z*i
laha a nga wa hlokisilwe i wa vulu-
langi a nomu wa yena; kwatsi i
ivana layo gulelwako ku*k*la*b*yiweni,
kwatsi i yivu leyo yi nga mahlweni
ka mukayi wa yona yi nga mbebebe,
*z*ingaho yena a vululangi a nomu wa
yena.
8 Hi tsimbeketelisiso ni lamulisiso ye-
na i wa lo tekwa; na kwatsi hi xi-
zukulwana xa yena, himani xikari
ka bona a pimileko le*z*aku yena i wa
tsemilwe lomo tikweni ga labo ba ha-
nyako hi *z*ihambunyetiso *z*a banhu
ba mina ka labo a kubiwa ku wa hi
ka bona ke?
9 Na bona ba lo maha a kele wa yena
*z*i*n*we ni bakubiha, *z*i*n*we ni munhu
a fumileko a kufa ka yena; hambu-
le*z*o yena a nga kala a nga mahangi
a kupanga, ge hambu ni kukohlisa
a no*n*wini wa yena.
10 Kasike kona ku lo xalalisa Jehova
ku lamata yena; yena i lo beka ye-
na a hlokiselelweni: laha wena u ta
nga beka a muhefemulo a munyike-
lo wa xionho, i ta wona a mbewu ya
yena, i ta longoloka ni masiku ya
yena, a tsakiselelo wa ka Jehova wu
ta vuvuma canjeni ga yena.
11 Yena i ta wona a kubayiseka ka
muhefemulo a yena, i taba a enelisi-
lwe: hi tibiselelo wa wutsumbu ga
yena a nanza ga mina gi lulamileko
gi ta basisa a banyingi; na yena i ta
rwala a kugoha ka*b*ye.
12 Hikwalaho nzi ta abela yena a xia-

belo *zin*we ni ba hombe, yena i ta
abana a xiabelo ni tinhenha; haku-
ba yena i halatile a muhefemulo wa
le kufeni, i wa lo hlayena ni baha-
mbunyeti: kasike yena i lo rwala a
xionho xa banyingi, i lo maha a
nzhiho wa bahambunyetisisi.

XIPIMO 54.

1 Yimbelela, O ngo*n*wa, wena loye
u nga *t*raliko; pan*d*luka hi kuyi-
mbelela, kanyuluka u kwangula,
wena a ku lunwangi ha nyimba:
hakuba ba tele a banana ba loye a
hangalakileko ku hunza a banana ba
loye a tekilweko, ku wula Jehova.
2 Engetela a wutsamo ga tenta ga
wena, nga bona ba nawuluta a mi-
cacalato ya wuakelelo ga wena; u
nga nyenyeteli: engetela a tingoti
ta wena, ni kuyiseta a timhingu ta
wena.
3 Hakuba wena u ta nabalata u ta
an*d*lata hi ka canja ga xinene ni ka
ga xibaba; ni mbewu ya wena yi ta
fumela a mifumo, ni ku maha a miti
ya marumbi yi ku akiwa.
4 U nga cabi; hakuba wena u nga
ta kuba na tingana: ge hambu we-
na u nga ta kanganyiseka; hakuba
wena u nga ta koyamiswa a tingana:
hakuba u nga ta kohlwa a tingana
ta wu*s*wa ga wena; ni nzhukano ya
wunoni ga wena u nga ta ha yi ala-
kanya kambe.
5 Hakuba a Mumahi wa wena hi nuna
wa wena; Jehova wa maban*d*la ku
nga a bito ga yena: Loye wa ku
Basa wa ka Israeli u hi Mu*k*la*k*lisi
wa wena; a Nungungulu wa misaba
yon*k*le i ta bitanwa.
6 Hakuba Jehova a bitanile wena kwa-
tsi ngwa sati a tsikilweko a hlokisi-
lweko le moyeni, yena a wasati wa
wu*s*wa, laha yena na a hoxilwe kule,
ku wula a Nungungulu wa wena.
7 Hakuba hi xikatana xitsongwani
nzi hoxile wena; kanile*z*i hi wuxi-
nji ga hombe nzi ta petsela wena.
8 Hi ka zanga yi pupumako nzi fihlile
a ngohe ya ka wena a xikatana; ka-
nile*z*i hi pinzukeliselelo wa kuranza-
kawunene nzi ta kuba ni *t*itralo a ka
wena, ku wula Jehova a Mu*k*la*k*lisi
wa wena.
9 Hakuba lexi xi hi ku kwatsi ma-
mati ya ka Noa a ka mina; kwatsi
hi le*z*o nzi hlambanyileko le*z*aku a
mamati ya Noa ka ma nga ta ha
engeta kambe maya hehla ka misa-
ba, *z*ingaho nzi hlambanyile le*z*aku
nzi nga ta ha engeta nzi be ni ma-
kulo *zin*we na wena, ge hambu ku-
kawuka wena.
10 Hakuba a *z*itsunga kutani *z*i nga
suka, ni *z*iganga a simulwa; kanile*z*i
a kuranzakawunene ga mina ku nga
ta suka a wena, ge hambu xivume-
lwano xa mina xa kurula xi nga ta
simulwa, ku wula Jehova loye a na
nga ni ti*t*ralo a ka wena.
11 O wena u hlokisilweko, u nzuli-
swako hi mabubutsa, u nga tangali-
swangi, languta, nzi ta yimisa a
ri*b*ye ga wena a ka mubala wunene,
nzi ta bekela a *z*iseketelo za wena hi
tisafira.
12 Nzi ta maha a xixungwe xa wena a
ku*t*ruka, ni tinyangwa ta wena hi
karbunkele, ni mimbingano ya wena
hi mari*b*ye ya malongo.
13 Ni bon*k*le a banana ba wena ba ta
gonziswa ha Jehova; na ta kuba a
ka hombe a kurula a ka banana ba
wena.
14 Hi ka kululamisisa wena u ta yimi-
siwa: wena u taba kule ni tsimbe-
keteliselelo, hakuba wena u nga ta
caba; ni le tsisiselelweni, hakuba
kona ku nga tata ku suhani na we-
na.
15 Languta, ba nga tsombanyiswa ka-
tigi*n*we kanile*z*i ku nga hi ka mina;
kani ngwakuyini a ta nga tsombana
a katigi*n*we a vukela wena i ta kuwa
hi kota ya wena.
16 Languta, nzi bangile a mufuli loye
a buvetelako a nzilo wa makala, ni
ku humesa a *k*lari ga tiro wa yena;
na mina nzi mahile a muhahluli a
kuba a lobisa.
17 A ku kona a *k*lari lego gi mahilweko
gi vukela wena gi ta nga vuvuma;
ton*k*lelele a tirimi ti sukako ti vuke-
la wena kulamuleni wena u ta ti
kona. Leyi hi tsomba ya malanza
ya ka Jehova, ni kululamisisa ka*b*ye
loku ku nga ka mina, ku wula Je-
hova.

XIPIMO 55.

1 Ho, bon*k*lelele labo mu zwako a
tora, ngonani *n*wina a matini, loye a
nga hiko na mali; a ate, a xabe,
age; ina, ngona u xaba a waini ni
masi ni yi haba mali ni yi haba
tsengo.
2 Ngahile*z*o *n*wina mu xakela a mali

ya *n*wina hi le*z*o *z*i nga hiko *z*ibaba ke? ni ntiro ya *n*wina hi le*z*o *z*i nga kota ku xurisa ke? ingisani hi kutsonometilweko a ka mina, ni kuga *n*wina le*z*o *z*i sasekileko, na nga a muhefemulo wa *n*wina wu tsaka a wutsumbu ga wona hi le*z*o *z*i nonisilweko.

3 Pumunha a n*dl*ebe ya wena, ni kuta ka mina; zwana, ni muhefemulo wa wena wu ta hanya: nzi ta maha a xivumelwano xi nga gawukisiwiko *z*i*n*we na *n*wina, tona a ti*tr*alo ta *z*inene ta Davida.

4 Languta, nzi nyikile a wukustumunyu a ka banhu, a murangeli ni muleleteli a ka banhu.

5 Languta, wena u ta bitana a mufumo lowo wena u nga wu tibiko; ni mufumo lowo wu nga tibiko wena wu ta tsutsuma a ka wena, hakuba ha Jehova a Nungungulu wa wena, ni Loye wa ku Basa wa ka Israeli; hakuba yena a dumisileko wena.

6 Hlotani *n*wina Jehova laha na a ha kumiwa; bitanani a ka yena laha na a hahi kusuhani:

7 Nga a wa kubiha a tsika a n*dl*ela ya yena, a munhu a nga lulamangiko a kualakanya kakwe; nga yena a *k*lelela a ka Jehova, na yena i ta kuba ni ti*tr*alo hehla ka yena; ni ka Nungungulu wa hina, hakuba yena i ta tsetselela hi kutalisisilweko.

8 Hakuba a kualakanya ka mina a hi kualakanya ka nwina, ge hambu tin*dl*ela ta *n*wina a hi tin*dl*ela ta mina, ku wula Jehova.

9 Kwatsi hile*z*i a matilo ma *k*lakukileko a ku hunza a misaba, *z*ingaho a tin*dl*ela ta mina ti *k*lakukile a kuhuza a tin*dl*ela ta *n*wina, ni kualakanya ka mina ku hunza a kualakanya ka *n*wina.

10 Hakuba kwatsi hi vula yi nako lahasi ni mbera hi le tilweni, yi nga *k*leli leno, kanile*z*i yi tsakamisa a misaba, ku maha yona a ku milisa kuhluka, a ku nyika a mbewu ka mu*b*yali ni *z*ibaba kuga;

11 Ti taba ngaho a mhaka ya mina leyo yi humako hi lomo no*n*wini wa mina: yi nga ta *k*lelela ka mina mahala, kanile*z*i yi ta mbetisa le*z*o nzi xalaliswako ha *z*ona, yi ta vuvuma a ka xilo lexo nzi ti rumeleko a ka xona.

12 Hakuba *n*wina mu ta huma hi litsako, mu ta rangelwa hi kurula; a *z*itsunga ni miganga *z*i ta pan*dl*uka a mahlweni ka *n*wina hi kuyimbelela; ni ton*k*le tisinya ta kwati ti ta pakatela a man*dl*a ya tona.

13 A *z*ikun*dl*eni za mizwa ku ta ku hluka a sinya ta fira, a xikun*dl*eni xa wusosonyi ku ta huma a sinya ya murtle: kona ku ta kuba a ka Jehova a bito, a xiwoniso xi pinzukelisilweko lexo a xi nga ta gawulwa.

XIPIMO 56.

1 *Z*akungahi a wulako Jehova, Hlayisani *n*wina a nongametiso, ni maha a kululamisisa; hakuba a hanyiselelo ka mina wu kusuhani a kuta, ni kululamisisa ka mina ku wonekelisilwe.

2 I katekisilwe a munhu a mahako lexi, ni nisanyana wa munhu loye komisako kutiya; loye a hlayisako a sabado a ku nga hanahaniseni gona, ni nga kuhlayisi a canja ga yena a ku maheni ni kwihi a ku biha.

3 Ge hambu a ku vumela a wa matiko, loye a *k*lanyisileko a wutsumbu ga yena ka Jehova, a wulawula, aku, Jehova hakunene i ta abanisa mina a ka laba banhu bakwe; ge hambu a tenwa i wula, Languta, Nzi mina a sinya yi omileko.

4 Hakuba *z*akungahi a wulako Jehova wa mitenwa leyi a hlayisako a masabado ya mina, ni ku langa a *z*ilo le*z*o *z*i xalalisako mina, ni ku komisisa a xivumelwano xa mina;

5 A ka yona nzi ta nyika a yin*dl*wini ya mina lomo nzeni ka kurisi ga mina a xikumbuxeto ni bito gatsi ku hunza a barisanyana ni banhanyana; nzi ta nyika bona a bito gi pinzukelisilweko, lego a gi nga ta tsenwa.

6 Kambe a bamatiko labo ba *k*langanako a wutsumbu ga*b*ye a ka Jehova, a ku kozela a ka yena, a ku ranza a bito ga Jehova, akuba malanza ya yena, bon*k*lelele labo ba hlayisako a sabado a ku nga hananisini gona, ba komisisako a xivumelwano xa mina;

7 Hambu ha bona nzi ta neha a xitsunga xa mina xo basa, a ku maha bona ba ku kutsaka lomo n*dl*wini ya mukombelo; a minyikelo ya*b*ye ya kuhiswa ni mipahlelo ya*b*ye *z*i ta amukelwa alatini ya mina; hakuba a yin*dl*u ya mina yi ta bitanwa a yin*dl*u ya kukombela ka bon*k*le banhu.

8 A Hosi Jehova, loye a tsombanisile-
ko a ba hoxilweko ba ka Israeli, wa
wula, Kasike nzi ta tsombanyisela
ba*n*wani ka yena, hi lahan*dl*e ka
bona ba yena labo ba tsombanyisi-
lweko.
9 Nwen*kl*e zihari za le kwatini, ngo-
nani mu ta kadamula, ina, *n*wina
zihari za kwati.
10 A barinzela ba yena ba hi zikumu,
bona bon*kl*e a ba na kutiba; bona
bon*kl*e ba hi tim*b*yana ta ziwiri, a ba
na ku zi kota kuwukula; a ba lora,
ba labelele, ba ranza kuretemukisa.
11 Ina, a tim*b*yana ti na ni mahlokoti, a
ti na ku kuma ku eneliswa; laba hi
barisi labo a ba na kupima, bona ba
hambukile lomo tin*dl*eleni ta bona
benyi, bon*kl*elele a mabinzu ya*b*ye,
kusukela ka gon*kl*ele wutsamo.
12 Ngonani *n*wina, ku wula bona, nzi
ta mu labela a waini, hi ta tatisa a
wutsumbu ga hina hi kunwa ka nta-
mo; na manziko ku to kwatsi hi le-
gi siku, a siku ga hombe kuhunza
ku ringanisa.

XIPIMO 57.

1 A lulamileko wa mbemba, a ku
na munhu a bekako kona mbilwini;
ni banhu ba ti*t*ralo ba suswa, a nga
kona a pimako lezaku a lulamileko
wa suswa le kubiheni ku tako.
2 Yena a ngena kuruleni; bona ba
humula mibedini ya*b*ye; loye ni lo-
yi a fambako hi longametisweni ka
yena.
3 Kanilezi tsinelani kusuhi leno, *n*wina
barisanyana ba zitumbe, a mbewu
ya zirembi ni zibayi.
4 A kuvukela mani mu kiyalako a
wutsumbu ga *n*wina ke? a kuvuke-
la mani mu kalako mu vulula a mi-
lomu a zinhwanhwa, mu humesa a
tirimi ke? kasi *n*wina a mu banana
ba bahambunyeti, a mbewu ya ma-
wunwa,
5 *N*wina labo mu hisako a wutsumbu
ga *n*wina xikari ka tioake, lahasi ka
tisinya ton*kl*e to nyuka; leto ti da-
yako a banana le minzelelweni, la-
hasi ka mi*kl*o*kl*ololoto ya mari*b*ye ke?
6 Xikari ka mari*b*ye makulutelweko
ya minzelelo ti hi xiabelo xa wena;
bona, ba hi hlolo ya wena; hambu
ka wona wena u culule a munyike-
lo wa kunwa, wena u nyikele a xi-
nyikiwo. Nzi ta rengiswa hi lezi
zilo ke?
7 Hehla ka ku*kl*akuka ni xitsunga xi
lehileko wena u bekile a mubedi wa
wena; laha kambe wena u kanziyile
a ku nyikela a mupahlelo wa wena.
8 Ni le nzako ka tibati ni timhanze
wena u yimisile a xikumbuxetelo
xa wena: hakuba wena u funungu-
le a wutsumbu ga wena a ka mu-
*n*wani ku hunza mina, wena u ka-
nziyile hehla; wena u engetele a
mubedi wa wena, u mahele a wutsu-
mbu ga wena a xivumelwano zi*n*we
na bona: wena u ranza a mubedi
wa*b*ye laha wena u wonako wona.
9 Wena u lo famba ka hosi zi*n*we ni
mafura, u lo engetela a sende ya we-
na, u rumelako a mitsukano ya we-
na le kule, wena u reletako a wutsu-
mbu ga wena kona le Xeole.
10 Wena u rerekileko hi kunabalata ka
n*dl*ela ya wena; kasike wena a ku
wulangi, Kona ku mahala; wena u
kumile a kukin*dl*umuxwa ka ntamo
wa wena; hikwalaho wena u wa nga
rerekangi.
11 Na ku hi mani loye a wena u nga
wa kari u dzukiswa u caba, lezo we-
na u hembako, a ku alakanyangi
mina, ge ni ku beka kona mbilwini
ya wena ke? a nzi rutisangi nzi mi-
yela hi xikati xo nabalata, wena a
cabangi mina ke?
12 Nzi ta *kl*a*kl*ambutela a kululamisisa
ka wena; kwatsi hi mitiro ya wena,
yona yi nga ta binzulela wena.
13 Laha wena u rilako, nga bona labo
wena u nga nabo ba tsombana a ku-
*kl*a*kl*isa wena; kanilezi mheho yi ta
teka wena, ni xikuhe xi ta rwala
bona kule: kanilezi yena loye a te-
kako a wucacelo a ka mina i ta fu-
mela a tiko, i ta fumela a xitsunga
xa mina xa ku basa.
14 Na yena i lo wula, Hoxani *n*wina
hehla, hoxani *n*wina hehla, longise-
lani a n*dl*ela, susako a tsanza wa ku-
kungubanyisa wu suka laha n*dl*eleni
ya banhu ba mina.
15 Hakuba zakungahi a wulako Loye a
lehileko a *kl*akukileko loye a fume-
leko a tsonzomiselo, loye a bito ga
yena gi hi ku Basa: Nza tsoma le
ku*kl*akukeni ni wutsa*n*weni gi basi-
leko, zi*n*we na yena kambe loye a
panzekile ni moya wa ku ti korami-
sa, a ku vuxelela a moya wa ku ti
koramisa, ni kuvuxelela a mbilu yi
tsobekileko.
16 Hakuba nzi nga ta kaneta kala ku-

pinzuka, ga hambu xonkle xikati nzi nga ti zangara; hakuba a moya wu ta rereka mahlweni ka mina, muhefemulo lowo nzi wu mahileko.

17 Hakuba hi kugoha ka kumbilukela ka yena nzi wa zangarile, nzi lo lamata yena; nzi lo fihla a ngohe ya mina nzi wa zangarile; yena i la su hutsetse a su mhwabyalala hi le nzako le ndleleni ya mbilu ya yena.

18 Nzi wonile a tindlela ta yena, nzi ta cuma yena; nzi ta rangela yena kambe, nzi klelisela a tangaliselo a ka yena hi ka bacabeleli ba yena.

19 Nzi banga a mihanzo ya milomu: Kurula, kurula, a ka yena loye a nga kule ni ka yena loye a nga kusuhani, kuwula Jehova; nzi ta ncuma yena.

20 Kanilezi a ba kubiha ba fanana ni bimbi gi fexukelanako; hakuba a gi na ku humula, a mamati ya kona ma pandluka a piriwa ni fenze.

21 Laho a ku kona kurula ku wula a Nungungulu wa mina, a ka wakubiha.

XIPIMO 58.

1 Kanyulukani mu bahuwa, mu nga kakameti, klakusani a gezu ga nwina kwatsi i punzu, ni ku klaklambutela a ka banhu ba mina a xihambunyetiso xabye, a ka yindlu ya Jakobe a zionho zabye.

2 Kasike bona ba hlota mina masiku ni masiku, ni kuxalaliswa a ku tiba a tindlela ta mina: kwatsi mufumo lowo wu mahako a kululamisisa, ba nga tsiki a ziyimiso za Nungungulu wabye, bona ba wutisa ka mina a kulamula ku lulamileko; ba xalaliswa hi ku tsinela ku suhani ka Nungungulu.

3 Ngahilezo hi yilile, ku wula bona, wena a ku wonangi ke? Ngahilezo hi hlokisile a mihefemulo ya hina, wena a ku tekangi kutiba ke? Languta, hi ka masiku ya kuyila ka nwina mu kumile a kutsaka ka nwina benyi, ni kudzumeletela a kupangama ka nwina.

4 Languta, mu yilela a kuholoba ni kukanetana, ni kubanana hi tisuku ta kubihisisa: a mu yilangi legi siku kasi ma maha a magezu ya nwina ma zwiwa le hehla.

5 Loku hi kona a kuyila loko nzi ku langileko ke? a siku lego a munhu a ta nga hlokisa a muhefemulo wa yena ke? gona i ku koramisa a hloko ya yena kwatsi livuti, ni ku andlala a nguwo ya tisakwa ni kuma lahasi ka yena ke? mu ta bitana lexi kuyila ke, a siku gi amukelekako a ka Jehova ke?

6 Loku a hi kuyila loku nzi ku langileko ke: a kuklaklisa a ziboho za kubihisisa, a ku kumula a magota ya majoka, ni ku maha a tsimbeketilweko a kuklakleka, kasi nwina ma tsoba wonklelele majoka ke?

7 Kona a hi ku nyika a zibaba za wena ka ba zwako ndlala, ni lezaku wena u neha a zisiwana lezo zi hoxilweko le ndlwini ya wena ke? laha wena u wonako a wa ximbyiri, lezaku u ta fenengeta yena; lezaku u nga ta fihla a wutsumbu ga wena le nyameni ya wena nwinyi ke?

8 Zonake a kuwonekela ka wena ku ta tsuwuka kwatsi hi laha mixweni, ni kuhanya ka wena ku ta klaklamuka kwatsanyana; ni kululamisisa ka wena ku ta famba mahlweni ka wena; a wukosi ga ka Jehova gi taba a kuvikela ka wena ka le nzako.

9 Zonake u ta bitana, na Jehova i ta hlamula; na u ta rila, yena i ta ku ngalo, Nzi laha mina.

Loku u susa a xikari ka wena a joka, ni kubekela ka litiho, ni ku wulawula hi kubihisilweko;

10 Ni loku u tsineta a muhefemulo wa wena ka loye a zwako ndlala, ni xurisa a muhefemulo wu hlokisilweko: zonake a kuwonekela ka wena ku ta vuka lomo munyameni, ni pumiselelo wa wena kwatsi hi laha munwini;

11 Na Jehova i ta rangela wena hi kusimamisilweko, ni kuxurisa a muhefelo wa wena wutsanweni gi omileko, ni ku tiyisa a marambu ya wena; wena u ta fanana ni simu yi tsakamisiwako, kwatsi xibuka xa mati, lexo a mamati ma nga tsanzekiko.

12 Bona labo ba nga ba wena ba ta aka wutsamo gi hahlukileko ga kale; wena u ta vuxeta a ziseketelo za zizukwana zinyingi; u ta bitanwa lezaku, U vuxeteli wa rabi, A wuyiseli wa tindlela ku aka ka tona.

13 Loku u hambukisa a konzo wa wena le sabadweni, wu klela le ku maheni kuranza ka wena hi siku go basa; ni ku bita a sabado lezaku litsako, ni kubasa ka Jehova i dzunzekelelo; u ta nga dzunza kona, u nga mahi a tindlela ta wena nwinyi,

ge ni kuma kuranza ka wena *n*winyi,
ge ni ku wulawula a timhaka ta we-
na *n*winyi:
14 *Z*onake wena u ta xalalisa a wutsu-
mbu ga wena a ka Jehova; na mina
nzi ta ku maha a ku kilela wutsa-
*n*weni gi *k*lakukileko ga misaba;
nzi ta gisetela wena ho tsomba ya
Jakobe a dadani wa wena; hakuba
a nomu wa Jehova wulile kona.

XIPIMO 59.

1 Languta, a canja ga ka Jehova a
gi komanyiswangi, lezaku gi nga *z*i
koti a ku hanyisa; ge ni n*d*lebe ya
yena a yi binzangi, lezaku yona yi
nga *z*i koti a kuzwa:
2 Kanile*z*i a *z*igoho *z*a *n*wina *z*i ha-
mbanyisile *n*wina na Nungungulu
wa *n*wina, ni *z*ionho *z*a *n*wina *z*i fihli-
le a ngohe ya yena le ka *n*wina, *z*i-
ngaho lezaku yena a nga ta kuzwa.
3 Hakuba a man*d*la ya *n*wina ma nye-
nyezisilwe hi nkata, ni titiho ta *n*wi-
na hi *z*igoho; a milomu ya *n*wina yi
wulawulile mawunwa, a lirimi la
*n*wina li wulawula wuxokoro ga ku-
bihisisa.
4 A nga kona a koxelako a lulamisise-
lelo, a nga kona a kongelako a *z*ine-
ne: ba tsumba a ku nga ncumo, ba
kuwulawula mawunwa; ba xura hi
kohlakaliso, ba *t*rala kugoha.
5 Ba *k*lo*k*lora a manza ya timamba,
baluka a xisaka xa *z*itoli: loye a ga-
ko a manza ya*b*ye afa; ni lexo xi fa-
yilweko xi pun*d*luka a piri.
6 A wutseku ga*b*ye gi nga ta maha a
tinguwo, ge bona ba nga ta fenenge-
ta a wutsumbu ga*b*ye hi mitiro ya-
*b*ye: a mitiro ya*b*ye yi mitiro ya ku-
goha, a *z*imaho *z*a kupanga *z*i lomo
man*d*leni ya*b*ye.
7 A mikonzo ya*b*ye yi tsutsumela a
kubiha, na bona ba maha a xiha*k*la a
ku halata a nkata wu nga hiko na
nanzu: a kualakanya ka*b*ye kuala-
kanya ka *z*igoho; a hahlukelelelo ni
lo*b*yisiselelo *z*i lomo tin*d*leleni ta*b*ye.
8 A n*d*lela ya kurula bona a ba yi tibi,
a ku kona a nongametiso kufambeni
ka*b*ye; bona ba mahele bona a ti-
n*d*lela ti *b*yekeleko; kani ngwa ku
yini a fambako ka tona a nga ku ti-
bi kurula.
9 Hikwalaho a nongametiso wu le
kule *z*in*w*e na hina, ge hambu a ku-
lulamisisa a ku kamanyeti hina: hina
ha cuwuka kuwonekela, kanile*z*i, la-
nguta, a munyama; kubangamelisi-
sa, kanile*z*i hina ha famba wungulu-
meleni.
10 Ha gwelagwela a kurisi ku fanana
ni munhu wa xikumu; ina, ha gwe-
lagwela kwatsi hi bona labo ba nga
hiko na mahlo: ha kubeka laha mu-
*n*wini kwatsi hi laha ku te ku xiri-
batsa; xikari ka*b*ye labo ba dzumba
hi kwatsi hi banhu ba fileko.
11 Hina ha dzumadzuma kwatsi hi
mabeara, hi rila hi tsikwila kwatsi
hi matuba: hi cuwuka a nongameti-
so, kanile*z*i laho a wu kona; a ha-
nyiseleliselo kanile*z*i wona wu le ku-
le na hina.
12 Hakuba a *z*ihambunyetisiso *z*a hina
*z*i enzelekelene mahlweni ka wena, a
*z*ionho *z*a hina *z*i enelisile kuvukela
hina; na hakuba *z*ihambunyetisiso
*z*a hina *z*i *z*in*w*e na hina, na kwatsi
hi *z*igoho *z*a hina, ha tiba *z*ona:
13 Hi hambunyetako hi kanetako Jeho-
va, hi hambuka kule ku lanzeleni a
Nungungulu wa hina, hi wulawula
a tsimbetelelo ni hlubukiselelo, hi
xureko hi tsawutelako hi lomo mbi-
lwini a timhaka ta mawunwa.
14 A nongametiso yi la su renzeka yi
gangatsala, ni lulamisiselelo yi yimi-
le kule leyo; hakuba a *z*inene *z*i we-
le lomo mapangweni, a longametiso
wu nga ta engena.
15 Ina, a *z*inene *z*a labeka; na yena lo-
ye a sukako a kubiheni i maha wu-
tsumbu ga yena a pfimba.
Na Jehova i wonile kona, kona a
ku xalalisangi yena le*z*aku a ku kona
a nongametiso.
16 Na yena i lo wona le*z*aku a wa nga
kona a munhu, na a lo hlamaliswa
le*z*aku a wa nga kona a muhlanguti:
hikwalaho a woko ga yena *n*winyi
ga lo neha a kuhanyisisa a ka yena;
ni kululamisisa ka yena kona ku ko-
mile yena.
17 Na yena i lo ambala a lulamisiselo
kwatsi i ngenge, ni xi*k*langu xa ha-
nyiselelo hehla ka hloko ya yena;
na yena a huluxeta mikumba ya po-
telelo akuba tinguwo, i wa lo nama-
rela hi ku pangama kwatsi i nguwo.
18 Kukotisa hi *z*imaho *z*a*b*ye, hi kukoti-
sisilweko yena i ta ba rihela, a zanga
ka bakanitisanako na yena, a potele-
lo a ka balala ba yena; le *z*ihlaleni
yena i ta rihela a potelelo.
19 *Z*ingaho bona ba ta caba a bito ga ka
Jehova ku sukela le muhlwagambo,

ni wukosi ga yena ku sukela le mu-
sukagambo; hakuba i ta kuta kwa-
tsi i congo wu kulungako, lowo wu
tsutsumiswako hi mheho ya ka Je-
hova.
20 Ni Muklaklisi i tata a le Zioni, a ka
bona labo ba kleliléko le zihambu-
nyeweni ba ka Jakobe, ku wula Je-
hova.
21 Na kwatsi ha mina, lexi hi xivume-
lwano xa mina zinwe na bona, ku
wula Jehova; a Moya wa mina lo-
wo wu nga hehla ka wena, ni timha-
ka ta mina leto nzi bekileko nonwini
wa wena, ti nga ta suka lomo nonwi-
ni wa wena, ge ni ku huma le nonwi-
ni wa mbewu ya wena, ge ni ku hu-
ma le nonwini wa mbewu ya mbewu
ya wena, ku wula Jehova, kusukela
kalezi ni kala kupinzuka.

XIPIMO 60.

1 Suka, woninga, hakuba a kuwone-
kela ka wena ku tile, ni wukosi ga ka
Jehova gi vukile hehla ka wena.
2 Hakuba, languta, a munyama wu
ta kubunyeta a misaba, na munyama
wu pumisilweko hehla ka banhu;
kanilezi Jehova i ta vuka hehla ka
wena ni wukosi ka yena gi ta woni-
wa hehla ka wena.
3 Ni mifumo yi tata kuwonekeleni ka
wena, ni tihosi kubangameleni ka
kutsuwuka ka wena.
4 *K*lakusa a mahlo ya wena u lungu-
za, u wona: bonklelele ba tsomba-
nyisile a wutsumbu gabye katiginwe,
ba tile ka wena; a barisanyana ba
wena ba tata hi le kule, nibanhanya-
na ba wena ba ta rwalwa lomo ma-
wokweni.
5 *Z*onake wena u ta wona ku hi mikla-
malalo, ni mbilu ya wena yi ta
kanyaniswa yi enzeleka; hakuba a
talisiso wa bimbi wu ta kubunyeta
ka wena, ni fumelo ga mifumo gi ta
klela a ka wena.
6 A wudlemo ga makameli ma ta fe-
nengeta wena, a likamelo la Midiani
ni Efa; bonkle bona ba le Xeba ba
tata; bona ba ta neha a nzalama ni
hlakati, ba taba nyibo hi kudumiswa
ka Jehova,
7 Younkle a miklambi ya le Kedare yi
ta tsombana katiginwe ka wena, a
tihamba ta le Nebaiote ti ta kozela a
ka wena; tona ti tata ni ku amuke-
lekako a alatini ga mina; nzi ta ba-
sisa a yindlu ya wukosi ga mina.
8 Mba mani laba ba purumako kwa-
tsi i marefu, ni ku kwatsi matuba
mimoleni ya wona ke?
9 Hakunene a zihlale zi ta rinzela mi-
na, ni mataru ya le Tarxixi kuranga,
a ku neha a barisanyana ba wena hi
le kule, a siliva gabye ni nzalama
yabye zinwe nabo, akuba za bito ga
Jehova a Nungungulu wabye, ni za
Loye wa ku Basa wa ka Israeli,
hakuba yena a dumisile wena.
10 Ni bamatiko ba ta aka a ligingisi la
wena, ni tihosi tabye ti ta kozela a
ku wena: hakuba hi ka zanga ya
mina nzi hlasele wena, kanilezi hi
ka tomo ga mina nzi mahile a titralo
ka wena.
11 Ni tinyangwa ta wena kambe ti ta
vululwa hi kusimamisilweko; tona
ti nga ta valwa ga hambu wusiku
na hi siku; kasi a banhu ba nga
neha ka wena a mipfuno ya mifumo,
ni tihosi ta bona ti be tihloko ta
bona.
12 Hakuba lolo lixaka kutani mufumo
lolo li ta nga kala li nga kozeli wena
li ta mbemba; ina, a mifumo yi ta
hlakatwa hi kumbetisilweko.
13 Ni wukosi ga le Lebanoni gi tata ka
wena, a sinya ya fira, a sinya ya
kwati, ni sinya ya magomba kati-
ginwe, a ku mburisa a wutsamo ga
yindlu ya mina ya kubasa; nzi ta
beka a wutsamo ga mikonzo ya mina
a ku ngangamelisisa.
14 A barisanyana ba bona labo ba hlo-
kisako wena ba tata korama ka we-
na; ni bonkle labo ba kanyisako
wena ba ta koramisa a wutsumbu
gabye lahasi ka zirenze za mikonzo
ya wena; ba ta bitana wena, a Muti
wa ka Jehova, a Zioni ga Loye wa
ku Basa wa ka Israeli.
15 Hikwihi laho wena u tsikilweko
ha kona u bengilweko, zingaho lezo
a nga hi kona a munhu a hunzako a
tsemakanya wena, nzi ta maha wena
a sonzomiselo ya wukulu, a litsako
la zizukulwana zinyingi.
16 Wenawu kambe u ta anwa masi ya
mifumo, u ta anwa a mabele ya ti-
hosi; na wena u ta tiba lezaku mina,
Jehova, nzi mina Muhanyisi wa
wena, ni Muklaklisi wa wena, a Nya-
mintamo Loye wa Jakobe.
17 Hi suku nzi ta neha a nzalama, hi
ziketse nzi ta neha siliva, hi tisinya
a suku, ni hi maribye a siketse.
Nzi ta mahawu kambe a tinduna ta

wena a kurula, ni batongi ba wena
a lulamiselelo.
18 A kupanga ku nga zwiwa kambe
lomo tikweni, a hahlulelelo ni ge ni
lo*b*yiselelo yi nga ta kuba kona mi-
mbinganweni; kanilezi u ta bitana
a tigingisi ta wena aku i Hanyesele-
lo, a tinyangwa ta wena i Dumiselo.
19 A gambo gi nga ta ha kuba kambe
kuwoninga ka wena hi siku; ge
hambu kunganganamela a hweti yi
nga ta nyika kuwonekela ka wena:
kanilezi Jehova i ta kuba ka wena a
kuwonekela kupinzukelisilweko, na
Nungungulu wa wena a wukosi ga
wena.
20 A gambo ga wena gi nga ta ha pela
kambe; ge ni hweti ya wena yi nga
ta hafa kambe a wutsumbu ga yona;
hakuba Jehova i ta kuba a kuwone-
kela ka wena kupinzukelisilweko, a
masiku ya kurila ka wena ma ta
gumelwa.
21 Ni banhu ba wena bon*k*le ba taba
ba lulamileko; bona ba ta fumela a
tiko kala kupinzuka, a rabi ga sinya
ya mina, a tiro wa man*d*la ya mina,
kasi nza fela ku dumisiwa.
22 A ba tsongwani ba ta maha a kume
ga mazana, a ba tsongwani ba ta
maha a fumumo wa ntamo: mina,
Jehova, nzi ta ha*k*lisisa kona hi zi-
kati xa kona.

XIPIMO 61.

1 A Moya wa Hosi Jehova wu le
hehla ka mina; hakuba Jehova i to-
tile mina a kukanela a mahungu yo
saseka a ka bakoramekileko; yena i
rumile mina a ku bohelela a timbilu
ti tsobekileko, a kubahungu ga *k*le-
*k*lekiselelo ka ko*n*wilweko, ni kuvu-
lula a mapaxo a ka bona labo ba
kotsilweko;
2 A kubahungu ni lembe ga tomo ga
ka Jehova, a siku ga potelelo wa
Nungungulu wa hina; a kucabelela
bon*k*le labo ba rilako;
3 A ku yimisa a ka bona labo ba rilako
le Zioni, a ku nyika ka bona a ma-
longo ya kuma, a mafura ya kutsa-
sa wutsa*n*weni ga kurila, a nguwo
ya kudumisa wutsa*n*weni ga moya
wu binzileko; kasi ba fela ku bita-
nwa a tisinya ta lulamisiselelo, a si-
nya ya ka Jehova, kasi yena a fela
kudumiswa.
4 Bona ba ta aka a marumbi ya
kale, ba ta vuxa a hahlulelo wa kale,
ba ta akisa a miti ya marumbi, a
hahlulelelo wa zizukulwana zinyingi.
5 Ni bamatiko ba ta yima ba gela mi-
*k*lambini ya *n*wina, a bapfumba ba
ta kuba a ba banuna ba kurima ba
*n*wina ni hlakuleli ba zivina.
6 Kanilezi *n*wina mu ta bitanwa mu
bapristi ba ka Jehova; a banhu ba
ta bitana *n*wina mu bakozeli ba ka
Nungungulu wa hina: mu taga
pfunisiso wa mifumo, ni wukosini
ga*b*ye mu ta kukumuxa a wutsumbu
ga *n*wina.
7 A xikun*d*leni xa tingana ta *n*wina mu
taba ni ku engetilweko; a kumbiri
xikun*d*leni xa ku nga dzunziwi bona
ba ta tsaka hi xiabelo xa*b*ye: hikwa-
laho lomo tikweni ga*b*ye bona ba ta
fumela a kumbiri; a tsakiselelo wu
pinzukelelisilweko wu taba ka bona.
8 Hakuba mina, Jehova, nzi ranza a
nongametiso, nzi benga a pangisele-
lo zi*n*we ni zigoho; nzi nyika bona
a potelelo ya*b*ye hi ka zinene, nzi ta
maha a xivumelwano xi pinzukele-
lisilweko zi*n*we na bona.
9 Ni mbewu ya*b*ye yi ta ti*b*yiwa xika-
ri ka mifumo, ni *t*ralo wa*b*ye xikari
ka banhu: bon*k*le labo ba ta nga wo-
na bona ba ta tiba bona, lezaku bona
hi mbewu leyo Jehova a yi kateki-
sileko.
10 Hi kukulisilweko nzi ta tsaka hi
ka Jehova, a muhefemulo wa mina
wu taba ni bumiselelo hi ka Nu-
ngungulu wa mina; hakuba yena i
ambexile mina hi tinguwo ta hanyi-
selelo, yena i fenengetile mina hi
nguwo ya kululamisisa, kwatsi hi
muyeni a ambexileko a wutsumbu
ga yena hi malongo, na kwatsi hi
makoti a bombisileko a wutsumbu
ga yena hi tinzalama.
11 Hakuba kwatsi hi misaba yi hume-
sako a kuhluka ka yona, ni kwatsi
hi simu yi mahako lezi zi *t*relweko
ka yona a ku mila; zingaho Nu-
ngungulu Jehova i ta maha a kulu-
lamisisa ka yena ni dzunziwa ka
yena ku buka ka yon*k*le a mifumo.

XIPIMO 62.

1 Hi kota ya Zioni nzi nga kakame-
ta a kurula ka mina, hi kota ya Je-
rusalema nzi nga ta humula, kala
kululamisisa ka yena ku huma ku
famba kwatsi kubangamela, ni ku-
hanyisisa ka yena kwatsi i kandiya
yi vurako.

2 Ni mifumo yi ta wona a kululamisisa ka wena, ni tihosi a wukosi ga wena; u ta bitanwa hi bito giswa, lego a nomu wa ka Jehova wu ta nga gi cula.
3 Na wena kambe u ta kuba a xi*d*lo*d*lo xa wumburi a canjeni ga ka Jehova, ni mubodi wa ka hosi lomo canjeni ga ka Nungungulu.
4 Wena u nga ta ha culwa kambe u Tsikilwe; ga cima kambe a tiko ga wena gi nga ta ha culwa kambe hi ku marumbi: kanile*z*i wena u ta culiwa Hefziba, ni tiko ga Beula; hakuba Jehova a xalalisilwe a ka wena, ni tiko ga wena gi taba gi cadileko.
5 Hakuba kwatsi hi jaha gi cadana ni mubulwa, *z*ingaho a barisanyana ba wena ba ta cada wena; kwatsi hi muyeni a tsakako hi makoti, *z*ingaho a Nungungulu i ta tsaka hehla ka wena.
6 Nzi yimisile a barinzeli hehla ka makurisi ya wena, O Jerusalema; bona ba nga ta kawula a siku ni wusiku: *n*wina labo mu nga kualakanyela ka Jehova, mu nga teki kuhumula.
7 Ni ku nga nyiki a kuhumula, kala yena a be a yimisilweko, kala yena a maha Jerusalema a dumiselelo laha misabeni.
8 Jehova i hlambanyile hi canja ga yena ga xinene, na hi woko ga ntamo yakwe, nzi nga ta ha nyikela a mbewu ya wena akuba kuga ka balala ba wena; ni bamatiko ba nga ta ha kunwa a waini ga wena giswa, lego u tirileko:
9 Kanile*z*i bona labo ba biringeteli yona ba taga kona, ni ku dumisa Jehova; kanile*z*i bona labo ba eluleko kona ba ta nwela kona lomo tihu*b*yeni ta yin*d*lu ya kubasa ya ka mina.
10 Famba u tsemakanya, famba u tsemakanya a tinyangwa; longiselani *n*wina a n*d*lela ya banhu; hoxani, hoxani a magonzo; wungeletelani a mari*b*ye; *k*lakusani a muwoniso wa banhu.
11 Languta, hakuba Jehova i bile hungu kala kugumelweni ka misaba, Wulani *n*wina a nhwanyana wa le Zioni, Languta, a hanyiselelo ya wena yata; languta, a ncacazelo wa yena wu *z*i*n*we na yena, ni potelelo wa yena wu le mahlweni ka yena.
12 Bona ba ta bitana bona, A banhu bo basa, a ba *k*la*k*lisilwe ba ka Jehova: na wena u ta bitanwa Hlotilweko, A muti wu nga tsikwangiko.

XIPIMO 63.

1 Hi wihi loyi a tako hi le Edome, ni tinguwo to *t*rukiswa hi le Bozra ke? loyi a ngangamelisisako tingu*b*yeni ta yena, a kacambako lo wukulwini ga ntamo wa yena ke? mina loye a wulawulako hi ka kululamisisa, nzi nhenha a kuhanyisa.
2 Ngahile*z*o wena u *t*rukile tingu*b*yeni ta wena, ni tinguwo ta wena ti kota ta loye a kameleko lomo wuhlutelweni ga waini ke?
3 Nzi kanziyelele a xigowolo xa waini zoce; a wa banhu ku wa nga hi kona a munhu *z*i*n*we na mina; ina, nzi lo kanziyela bona lomo zangeni ya mina, nzi ganyetela bona lomo kulweni ga mina; a nkata wa wutomi ga*b*ye wu *n*watsekelwe hehla ka tinguwo ta mina, nzi balatile ton*k*le a tinguwo ta mina.
4 Hakuba siku ga potelelo gi lomo nzeni ka mbilu ya mina, a lembe ga *k*la*k*liselelo wa mina gi tile.
5 Nzi lo cuwuka, ku wa nga hi wa ku vunetela; nzi lo hlamalisilwe hakuba ku nga hiko kona a wa kamukela: hikwalaho a woko ga mina *n*winyi gi lo neha a hanyiselelo a ka mina; ni zanga ya mina, yi kamukela mina.
6 Nzi kanziyele a banhu lahasi hi zangeni ya mina, nzi mahile bona ku popiwa le zangeni ya mina, nzi balatile ku huma nkateni wa wutomi ga*b*ye lomo misabeni.
7 Nzi ta maha a kumbuxetelo ya wuranza ga wunene ga ka Jehova, ni midumiselelo ya ka Jehova, kukotisa hi ka kon*k*le le*z*o Jehova a nyikileko a ka hina, ni wukulu ga sasiselelo ya ngomama ni yin*d*lu ya ka Israeli, leyo a nyikileko bona kukotisa hi ka ti*t*ralo ta yena, kukotisa hi ka wu*d*lemo ga kuranza ka wunene ga yena.
8 Hakuba yena i te ngalo, Hakunene, bona ba hi banhu ba mina, a banana labo ba nga ta maha hi kukohlisilweko: *z*ingaho yena i wa hi Muhanyisi wa*b*ye.
9 A ka kon*k*le a kuhlokiswa ka*b*ye yena i wa hlokisilwe, a ngelosi ya kubakona ka yena yi lo hanyisa bona:

hi ka kuranza ka yena ni kuhawukela ka yena i lo *k*la*k*lisa bona; i lo rwala bona, i lo pakatsa won*k*le a masiku ya kalelo.
10 Kanilezi bona ba hlubukile, ba zangarisile a Moya wa yena wa ku basa: hikwalaho yena i lo hunzuluka akuba a nala wa*b*ye, ni wutsumbu ga yena i talwa a vukela bona.
11 *Z*onake yena i alakanyile a masiku ya kaleloko, Mosi ni banhu ba yena, aku, I kwihi loye a nga wa nehile bona ba huma bimbini zi*n*we ni barisi-ba *k*lambi wa yena ke? i kwihi loye a bekileko a Moya wa ku basa xikari ka bona ke?
12 Loye a mahileko a woko ga yena ga wukosi a ku famba hi ka canja ga xinene ga Mosi ke? loye a abanyisileko a mati mahlweni ka bona, a ku maha a wutsumbu ga yena a bito gi pinzukelisilweko ke?
13 Loye a rangeleko bona ba tsemakanya kueta, kwatsi i haxi le xiwuleni, zingaho lezo ba nga retemuki ke?
14 Kwatsi hi tihomu leto ti relelako le mikobeni, a Moya wa ka Jehova wu lo maha bona kuhumula: zingaho wena u lo rangela banhu ba wena, a ku maha a wutsumbu ga wena a bito gi dzunzekileko.
15 Cuwuka lahasi hi le tilweni, u languta hi wuakelweni ga basiselelo ya wena ni wukosi ga wena: wu kwihi a pangamiselelo wa wena ni zimaho za wena za ntamo ke? a gomelelo ga mbilu ya wena ni hawukeleliselo wu kaketilwe a ngomama na wena.
16 Hakuba wena hi wena dadani wa hina, hambu loko Abrahama a nga tibiko hina, na Israeli a nga tibi ha hina; wena, O Jehova, hi wena Dadani wa hina; a Mu*k*la*k*lisi wa hina a bito ga wena gi sukela kupinzukelisisweni.
17 O Jehova, hi yini u mahako hina ku hoheta tin*d*leleni ta wena, ni ku sihalalisa a mbilu ya hina le xica*b*yeni xa wena ke? *K*lela hi kota ya nanza ga wena, a tixaka ta tsomba ya wena.
18 A banhu ba wena ba ku basa ba fumele gona a xikatanyana basi: a balala ba hina ba kanziyela lahasi a yin*d*lu ya wena ya ku basa.
19 Hina hi mahile kwatsi hi bona hehla ka bona labo wena cima a ku ba fumelangi, kwatsi hi bona labo cima a ba bitwangi hi bito ga wena.

XIPIMO 64.

1 O lezaku wena u wa ta nga u hanzula a matilo, lezaku wena u wa ta nga u rerela lahasi, lezaku a zitsunga zi wa ta nga zi kucungwa a kubakoneni ka wena.
2 Kwatsi hi nzilo wu nzangulako a mafusi, ni nzilo ku maha a mati ku bila; a ku maha a bito ga wena gi ti*b*yiwa a ka balala ba wena, kasi a mifumo ya rurumela a kubakoneni ka wena!
3 Laha wena u mahako a zilo zi tsisako lezaku hina hi nga kala hi nga cuwukelangi, wena u relelako uta, a zitsunga za tsekatsekiswa a kubakoneni ka wena.
4 Hakuba kusukela ka kale banhu ba wa nga seku zwiwa, ge hambu ku pimiwa hi n*d*lebe, ge hambu tihlo a gi wonangi a Nungungulu hi lahan*d*le ka wena, loye a tirako a ka yena loye a rinzelako yena.
5 Wena u *k*langanyetako loye a tsakako a tirako a kululamisisa, labo ba alakanyako wena a n*d*leleni ya wena: languta, wena u wa zangarile, na hina hi onhile: ka bona hi wa kari hi kona a xikatini xa kale; na hi ta hanyisiwa ke?
6 Hakuba hon*k*le hi tsamile kwatsi hi loye a nga hlazekangiko, ni kon*k*le a kululamisisa ka hina ku kwatsi i nguwo yi nyenyezisilweko: hon*k*le ha wuna kwatsi i *k*luka; ni kugoha ka hina, kufanana ni mheho, ku swiyela hina kule.
7 Laho a ku kona loye a bitanako a ka bito ga wena, loye a vuxako a wutsumbu ga yena a ku kangatela wena; hakuba u fihlile a ngohe ya wena a ka hina, na wena u mbetisile hina hi kota ya zigoheketiselo za hina.
8 Kanilezi, makunu, O Jehova, wena u hi Dadani wa hina; hina hi wumba, wena u muwumbi wa hina; hon*k*le hi tiro wa canja ga wena.
9 U nga zangariswi hi kutsingisilweko, O Jehova, ge ni ku alakanya a zigoho kala kupinzuka: languta, cuwuka, ha kongotela wena, hina hon*k*le hi banhu ba wena.
10 A miti ya wena ya kubasa yi mahile a xuwula, Zioni gi mahile a xiwula, a Jerusalema marumbi.
11 A tin*d*lu ta hina ta ku basa ni ta wumburi, laho a badadani ba hina a nga wa dumisa wena, ti swile hi

nzilo ; ni gon*k*le a wutsamo ga hina
gatsi gi hi marumbi.
12 Wena u ta tsimbeta a wutsumbu ga
wena a ka lezi zilo ke, O Jehova ke?
wena u ta rutisa u miyela, u hloki-
selela hina hi kutsingisilweko nguvu
ke?

XIPIMO 65.

1 Nzi wutilwe ha bona labo ba nga
wutisiko mina, nzi kumilwe ha bona
labo ba nga hlotiko mina: nzi te
ngalo, Languta mina, languta mina,
a ka mufumo lowo wu nga bitanwa-
ngiko hi bito ga mina.
2 Nzi nabalatile a man*d*la ya mina
gon*k*le a siku a ka banhu labo ba
hlubukisako, labo ba fambako a n*d*le-
leni leyo yi nga hiko yi nene, ba la-
nzela a kualakanya ka*b*ye benyi ;
3 A banhu labo ba vin*d*lukisako mina
a ka ngohe ya mina hi kusimamisi-
lweko, ba pahlelako masi*n*wini, ba
hisa tibani mari*b*yeni ;
4 Labo ba tsamileko xikari ka mikele,
ba e*k*lelako lomo wutsanweni ga gi
fihleleko ; labo ba gako a nyama ya
makumba, ni muro wa zilo zi nyala-
tanisako a mingelweni ya*b*ye ;
5 Bona ba wula, Yima hi wutsumbu
ga wena, u ngati kusuhani ka mina,
hakuba mina nzi basileko ku hunza
wena. Laba i musi nhovini ya mi-
na, a nzilo lowo wu vurako gon*k*le
a siku.
6 Languta, kona ku tsalilweni ma-
hlweni ka mina: nzi nga ta rutisa
nzi miyela, kanilezi nzi ta pota, ina,
nzi ta pota zifubeni za*b*ye.
7 A kugoha ka *n*wina benyi, ni kugoha
ka badadani ba *n*wina katigi*n*we, ku
wula Jehova, lezo ba hisileko a tiba-
ni hehla ka zitsunga, ba ruteleko
mina hehla ka zitsungana: hikwala-
ho nzi ku ranga nzi ta ringanisa a
tiro wa*b*ye hehla ka zifuba za*b*ye.
8 Zakungahi a wulako Jehova, kwa-
tsi hilezi a waini giswa gi ku*n*wako
lamo zitateni, ni mu*n*we aku, u nga
lobisi kona, hakuba a xikatekiso xi
ka kona: zingaho nzi ta maha hi
kota ya nanza ga mina, kasi nza nga
feli ku lobisa bona bon*k*le.
9 Nzi ta neha a mbewu yi huma hi ka
Jakobe, ni ka Juda a mu fumeli wa
zitsunga za mina ; a hlawulilweko
wa mina i ta fumela kona, ni milanza
ya mina yi ta tsama laho.
10 Ni le Xaroni ku taba a makanyo wa
mi*k*lambi, ni mikoba ya ka Akora a
wutsamo ga tihomu a ku zumba ko-
na, akuba ya banhu ba mina labo ba
hlotileko mina.
11 Kanilezi *n*wina labo mu tsikileko
Jehova, labo mu kohlilweko hi xi-
tsunga xa mina xa ku basa, labo ba
longiselako a meza ya Tomo, lezo ni
ku tatisa a waini gi xangelweko ga
Tomo.
12 Nzi ta yimisela *n*wina ka supado,
*n*wina *n*wen*k*le mu ta korama ka
muhlaseli ; hakuba laha na nzi bita-
nile *n*wina, a muhlamulangi ; laha
na nzi wulawula, a mu wa nga zi-
zwangi ; kanilezi *n*wina mu mahile
lezo zi bihileko a mahlweni ya mina,
mu hlawulile lazo ha zona nzi nga zi
ranziko.
13 Hikwalaho zakungahi a wulako a
Hosi Jehova, Languta, a malanza ma
taga, kanilezi *n*wina mu taba ni n*d*la-
la ; languta, a malanza ma ta kunwa,
kanilezi *n*wina mu tazwa tora ; la-
nguta, a malanza ma ta tsaka, kanile-
zi *n*wina mu ta koyamiswa tingana;
14 Languta, a malanza ya mina ma ta
yimbelela hi litsako la mbilu, kanile-
zi *n*wina mu ta rila hi hlomulo wa
mbilu, ni ku rila hi karatekelo wa
moya.
15 Na *n*wina mu ta maha a mabito ya
*n*wina a nzhukano a ka bahlawuli-
lweko ba mina; a Hosi Jehova i ta
hlasela wena ; i ta bitana a malanza
ya yena hi gi*n*wani i bito :
16 Zingaho lezaku loye a katekisako a
wutsumbu ga yena laha misabeni i
ta katekisa a wutsumbu ga yena hi
ka Nungungulu wa zinene, ni loye a
hlambanyako laha misabeni i ta hla-
mbanya ha Nungungulu wa zinene ;
hakuba zikarato za kale zi ribakelwe,
hakuba zona zi fihlilwe le mahlweni
ya mina.
17 Hakuba, languta, nzi banga a ma-
tilo maswa ni misaba yiswa ; a zilo
kale zi nga ta ha alakanyiwa, ge ni
kuta malangeni.
18 Kanilezi nga *n*wina mu tsaka ni bu-
ma kala kupinzuka a ka lezo mina
nzi bangileko ; hakuba, languta, nzi
banga Jerusalema a tsakiselelo, ni
banhu ba yena a litsako.
19 Na mina nzi ta tsaka le Jerusalema,
ni kutsaka hi ka banhu ba mina ;
laho ku nga ta zwiwa kamba a gezu
ga kurila ni gezu ga huwa.
20 Laho ku nga ta kuba kona kambe a

lisana la masiku, ge ni xikosana lexo
xi nga tatisangiko a masiku ya xona;
hakuba a xi*n*wana xi tafa na xi hi
ni zana ga malembe wukale, kanilezi
a muonhi na a hi ni zana ga malembe
i ta rukatelwa.
21 Na bona ba ta aka a yin*d*lu, ni ku aki-
sa bona; ba ta *b*yala a zivina, ni ku-
ga a mihanzo ya zona.
22 Bona ba nga ta aka, ni mu*n*wani a ta
teka; ba nga ta *b*yala, mu*n*wani a
taga; kwatsi hi masiku ya sinya ma
taba lezo a masiku ya banhu ba mina,
ni ba hlawulilweko ba mina ba ta lo-
ngoloka ba tsaka hi mitiro ya man*d*la
ya*b*ye.
23 Bona ba nga ta pangamela mahala,
ge hambu ku *t*rala a tikuruxu; ha-
kuba bona i mbewu yi katekisilweko
ya ka Jehova, ni *t*ralo wa*b*ye zi*n*we
nabo.
24 Na kona ku ta mahisile lezo lezaku,
hi mahlweni na ba se ku bitana, nzi
ta hlamula; laha na ba ha wulawu-
la, nzi ta ingisa.
25 A mhisi ni ivana zi taga katigi*n*we,
ni ngonyamo yi taga *b*yanyi ku fa-
nana ni kabi; ni tsuri wu ta ba ku-
ga ka nyoka. *Zona* zi nga ta lumata
ge ni ku lobisa le xon*k*le xitsungeni
xa mina xo basa, ku wula Jehova.

XIPIMO 66.

1 Lezo ku wula Jehova, A tilo hi xi-
tsamo xa mina, a misaba hi xikege-
telo xa mikonzo ya mina: yin*d*lu ya
ku yini *n*wina mu ta aka a ka mina
ke? na gi hi gihi a wutsamo ga ku-
humula ka mina ke?
2 Hakuba zon*k*le lezi zilo a man*d*la ya
mina ma zi mahile, ni lezi zilo zon*k*le
zi lo mahake, ku wula Jehova: ka-
nilezi a ka loyi munhu nzi ta cuwu-
ka, a ka yena loye a xisiwana ni wa
mbilu yi tsobekileko, loye a rurume-
lako a ka mhaka ya mina.
3 Loye a dayako a kabi i kwatsi hi lo-
ye a dayako a munhu; loye a pahle-
lako hi ivana, i kwatsi hi loye a so-
korotako a mhamo ya mbyana; loye
a nyikelako a xinyikiwo, i kwatsi hi
loye a nyikelako a nkata wa kumba;
loye a hisako a libani, i kwatsi hi lo-
ye a katekisako a xifananiso. Ina,
bona ba hlawulile a tin*d*lela ta bona
benyi, ni mihefemulo ya*b*ye yi xala-
liswa hi manyalatanisclelo.
4 Mina kambe nzi ta hlawula a kuki-
yalwa ka*b*ye, nzi ta neha a hlanekero
wa*b*ye hehla ka bona; hakuba laha
na nzi bitana, a kona a vumeleko;
laha na nzi wulawula, a nga kona a
zwako; kanilezi bona ba mahile lezo
zi bihileko kuwoneni ka mina, ni ku
langa lezo mina nzi nga xalalisiwiko
ha xona.
5 Zwana a mhaka ya ka Jehova,
*n*wina labo mu rurumelako a mha-
keni ya yena: A bamaka*b*ye ba *n*wi-
na labo ba bengako *n*wina, labo ba
mu hoxako hi kota ya bito ga mina
ba te ngalo, Nga Jehova a dumisiwa,
kasi ha fela ku wona a kutsaka ka
*n*wina; kanilezi kona hi ku bona ba
ta nga koyama tingana.
6 A gezu ga pfilupfilu ga le mutini, a
gezu ga le tempeleni, a gezu ga ka
Jehova loye a nyikako a poteleliso a
ka balala ba yena.
7 Hi mahlweni na yena na a nga se
ku lu*n*wa, yena i lo *t*rala; hi ma-
hlweni na ku bayisa ka yena ku nga
se kuta, yena i lo hefemula a *n*wa
nana wa nisanyana.
8 Loye a zwileko a lexo ke? loye a
zwileko lezo zilo ke? A tiko gi ta
*t*ralwa hi siku gi*n*we ke? a mufumo
yi ta kuliswa hi kanzakanya ke? ha-
kuba kwatsi hi xikanzakanya xa lezi
Zioni a lunwileko, gona gi *t*ralile a
banana ba yona.
9 Nzi ta neha a ku*t*rala ke, nzi nga vu-
meli kuhefemula ke? ku wula Jeho-
va: mina loye nzi ta nga maha ku
*t*rala nzi ta vala marumbu ke? ku
wula Nungungulu.
10 Bomani *n*wina zi*n*we Jerusalema, mu
tsakiswa ha yena, *n*wen*k*le *n*wina
labo mu ranzako gona: bumani hi
ku tsaka ka gona, *n*wenkle *n*wina
labo mu rilelako ha gona.
11 Lezaku *n*wina mu a*n*wa ni kuxuri-
swa hi mabele ya kuwuyiselwa ka
yena; kasi *n*wina ma senga, ni ku
xuriswa hi wunyingi ga wukosi ga
yena.
12 Hakuba zakungahi a wulako Jeho-
va, Languta, nzi ta nyika a kurula
ka yena kwatsi i congo, ni wukosi
ga mifumo ku fanana ni kupupuma
ka micongo: na *n*wina mu ta a*n*wa
kona; *n*wina mu pakatswa rebeni
mu ta an*d*liwa le madzolweni.
13 Kwatsi hi mu*n*we loye a mamani wa
yena a mu tangalisako, zingaho nzi
ta tangalisa *n*wina; *n*wina mu ta
kuba mu tanganisilweko lomo Jeru-
salema.

14 *N*wina mu ta wona gona, ni timbilu
ta *n*wina ti ta buma, ni marambu ya
*n*wina ma ta nariswa kwatsi i*b*yanyi
ga lihunga: ni canja ga ka Jehova
gi ta ti*b*yekiswa hehla ka malanza
ya yena; na yena i ta kuba ni kulo
a vukela a balala ba yena.
15 Hakuba, languta, Jehova i tata hi
nzilo, ni tikareta ta yena ti to kwatsi
hi mbeho ya xihuhuri; a ku potela
a zanga ya yena hi cabekiselo, ni
[illegible]wukelelo wa yena hi pingo ga
n[illegible]o.
16 Hakuba hi nzilo Jehova i ta tsanza a
lamuliselelo, na hi supado ya yena, a
ka yon*k*le a nyama; a ba delweko
ba Jehova ba ta kuba banyingi.
17 Bona labo ba basisileko a wutsumbu
ga*b*ye ni hlazisela a wutsumbu ga-
*b*ye a kuya masi*n*wini, le nzako ka
mu*n*we lomo xikari, bagako a nya-
ma ya makumba, ni manyalataniso,
ni bonyani, bona ba tata kugume
lweni katigi*n*we, ku wula Jehova.
18 Hakuba nzi yi tiba a mitiro ya*b*ye
ni alakanya ka*b*ye; a xikati xata,
lexo nzi ta nga tsombanyisa yon*k*le
a mifumo ni ton*k*le a tirimi; bona
ba tata, ni ku wona a wukosi ga
mina.
19 Nzi ta yimisa a *z*iwoniso xikari ka
bona, nzi ta rumela a labo ba bona ba
ponileko taya mifunweni, e Tarxixi,
le Pule, ni Luda, labo ba kon*d*lako a
wura, le Tubale, ni Javane, le *z*ihla-
leni *z*a le kule, le*z*o *z*i nga zwangiko
a wudumo ga mina, ge ni ku wona
a wukosi ga mina; na bona ba ta
*k*la*k*lambutela a wukosi ga mina xi-
kari ka mifumo.
20 Na bona ba ta neha bon*k*le a bama-
ka*b*ye ba *n*wina ba huma ka yon*k*le
a mifumo a kuba munyikelo a ka
Jehova, le mahaxini, ni le tikareteni,
le mibedini, le timbongoleni, ni le
makamelweni, a ka xitsunga xa mi-
na xa ku basa Jerusalema, ku wula
Jehova, kwatsi hi banana ba ka Isra-
eli ba nehako a xinyikiwo xa*b*ye lo-
mo xi*b*yeni xo basa lomo n*d*lwini ya
ka Jehova.
21 A ka bona kambe nzi ta teka akuba
bapristi ni ba Levi, ku wula Jehova.
22 Hakuba kwatsi hi matilo ma*s*wa
ni misaba yi*s*wa, leyo mina nzi ta
nga yi maha, yi ta tsama mahlweni
ka mina, ku wula Jehova, *z*ingaho a
mbewu ya *n*wina ni mabito ya *n*wi-
na ma ta tsama.
23 Na kona ku ta mahisile le*z*o, le*z*aku
ku sukela ka hweti yi*n*we yi*s*wa ku-
ya ka yi*n*wani, ni ku sukela ga gi*n*we
sabado ni kuya ka gi*n*wani, yon*k*le a
nyama yi ta kozela mahlweni ka
mina, ku wula Jehova.
24 Bona ba ta huma, ba ta cuwuka a *z*i-
rumbu *z*a bafileko labo ba hambu-
nyetileko ba vukela mina: hakuba a
xiwungani xa*b*ye xi nga ta kufa, ge
hambu a nzilo wa*b*ye wu nga ta ti-
*n*wa; na bona ba taba xi*s*wiro a ka
yon*k*le a nyama.

A BUKU GA

JEREMIA.

XIPIMO 1.

1 A timhaka ta ka Jeremia a nisa-
nyana wa ka Hilkia, wa bapristi, la-
bo ba nga wa hi le Anatote le tikwe-
ni ga ka Benjamini:
2 A ka wihi a mhaka ya Jehova yi
lota a masikwini ya Josia a nisanya-
na wa ka Amoni, a hosi ya ka Juda,
a ka kume ni manharu malembe ya
kufuma ka yena.
3 Yona yi lota kambe a masikwini ya
Jehoiakimu a nisanyana wa Josia, a
hosi ya ka Juda, ni kugumelweni
ka kume ni gi*n*we a malembe ya Ze-
dekia, a nisanyana wa ka Josia, a
hosi ya ka Juda, kala kuko*n*weni ka
Jerusalema a tihloko a ka hweti ya
wun*k*lanu.
4 Makunu a mhaka ya Jehova yi
lota a ka mina, yiku,
5 Hi mahlweni na nzi nga se ku maha
wena lomo rum*b*yini nzi lo tiba we-
na, hi mahlweni na u nga se ku hu-
ma hi lomo rum*b*yini nzi lo basisa

wena; nzi langile wena a kuba a
muprofeti a ka bamatiko.
6 Zonake nzi lo wula, Ha, Hosi Jeho-
va! languta, a nzi zi tibi a ku wula-
wula; hakuba nzi nga nwanana.
7 Kanilezi Jehova i te ngalo ka mina,
U nga wuli, Nzi nwanana; hakuba
a ka wihi loye nzi ta nga rumela
wena u ta kuya, kani zakuyini nzi
ta nga leletela wena u ta wulawula.
8 U nga cabi hakuba ha bona; haku-
ba mina nzi na wena a kuklaklisa
wena, ku wula Jehova.
9 Zonake Jehova i lo nawuluta a ca-
nja ga yena, i lo kumba a nomu wa
mina; na Jehova i te ngalo ka mi-
na, Languta, nzi bekile a timhaka ta
mina nonwini wa wena:
10 Wona, nzi yimisile wena legi siku
hehla ka mifumo ni hehla ka ma-
tiko, a ku hlomula ni ku tsoba ni
ku lobisa ni ku kungumula, a ku
aka ni ku byala.
11 Klatakumbiri a mhaka ya ka Je-
hova yi lota a ka mina, yiku, Jere-
mia, xini u wonako wena ke? na mi-
na nzi te ngalo, Nzi wona a nhonga
ya sinya ya almonde.
12 Zonake ku lo wula Jehova a ka mi-
na, Wena u wonile kwatsi: hakuba
nzi rinzele a timhaka ta mina a ku
mbetisa tona.
13 A mhaka ya ka Jehova yi lota ka
mina hi xikati xa wumbiri, yiku,
Xini u wonako wena ke? nzi te nga-
la, Nzi wona a mbita yi bilako; ni
ngohe ya yona yita hi le nwalungu.
14 Zonake Jehova i te ngalo ka mina,
Ku huma hi le nwalungu a kubiha
ku ta pandlulisa ka bonkle a baakile-
ko ba a tiko.
15 Hakuba, mangabye, nzi ta bitana a
mingango ya mifumo ya le nwalu-
ngu, ku wula Jehova; ba tata, bo-
nklelele ba ta yimisa a xitsamo xa-
kwe le wuengenweni ga tinyangwa
ta Jerusalema, ni ku vukela gonkle
a kurisi gonkle ga kona gi renzele-
keleko, ni ku vukela yonkle a miti
ya ka Juda.
16 Nzi ta tsawutela a tsanziselelo wa
mina nzi vukela bona a ku kumbu-
ka konkle a kubihisisa kabye, a ka
lezo bona ba tsikileko mina, labo ba
hisileko a tibani a ka banwani ba-
nungungulu, ba kozela a mitiro ya
mandla ya bona benyi.
17 Wena hikwalaho boha a ziwunu za
wena, u suka, u wulawula a ka bona
bonkle zonkle lezo nzi leleteleko we-
na: u nga mbeli a ntamo a ka bona,
nzi nga taku nzi tsika wena mahlwe-
ni ka bona.
18 Hakuba, languta, nzi mahile wena
legi siku a muti wu gingisilweko,
ni mhinga ya xiketse, ni kurisi ga
suku, a kuvukela a tiko gonkle, a
kuvukela a tihosi ta ka Juda, ni ku-
vukela a tihosana ta kona, ni kuvu-
kela bapristi, ni kuvukela a banhu
ba tiko.,
19 Na bona ba talwa ba vukela wena;
kanilezi na bona ba nga ta hlula ba
vukela wena: hakuba mina nzi ta
ba zinwe na wena, ku wula Jehova,
a kuklaklisa wena.

XIPIMO 2.

1 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota ka
mina, yiku,
2 Famba, u ya rila a tindlebeni ta Je-
rusalema, uku, Zakungahi a wulako
Jehova, Nza alakanya ha wena a
wunene ga wuswa ga wena; a lira-
nzo la kuwutwa ka wena; lezaku
wena u wa lanzele mina le xiwuleni,
a ka tiko lego gi nga byaliwangiko.
3 Israeli i wa hi basiselelo a ka Jeho-
va, a matewula ya anziselelo wa
yena: zonkle lezo zi kadamulako ye-
na zi komiwa hi nanzu; a kubiha
ku tata hehla ka bona, ku wula Je-
hova.
4 Zwanani nwina a mhaka ya ka
Jehova, O yindlu ya ka Jakobe, na
nwina nwenkle mingango ya yindlu
ya ka Israeli:
5 Zakungahi a wulako Jehova, Hi-
kwihi a kungalulamisisi ba ku ku-
mileko a badadani ba nwina ka mina
kė, lezaku bona ba fambile kule ka
mina, ba fambile hi nga nyawuli, ba
mahile ba nga nyawuli ke?
6 Hambu ni ku wula bona, I kwihi
Jehova loye a nchileko hina hi huma
hi le tikweni ga le Gipite, loye a ra-
ngeleleko hina hi tsemakanya a xi-
wula, hi tsemakanya a tiko ga ziwula
ni marinzi, hi tsemakanya a tiko gi
baleleko ni ga nzhuti wa kufa, hi
tsemakanya a tiko lego banwani ba
nga tsemakanyiko, lego ku nga aka-
ngiko ni munhu ke?
7 Na nzi nehile nwina a tikweni ga
pfunelo, a ku taga a mihanzo ya go-
na, ni sasekisiselo wa gona; kanilezi
laha na nwina mu engenile ka gona,
mu nyenyezisile a tiko ga mina, ni

ku maha a fumelo ga mina a manya-
latanisо.
8 A bapristi a ba wulangi, I kwihi
Jehova ke? bona labo ba komako a
nawo a ba tibangi mina : ni bafumeli
kambe ba hambunyetile ba vukela
mina, ni baprofeti ba profetile ka
Baali, ba fambile hi *z*ilo lezo *z*i nga
binzuliko.
9 Hikwalaho nza ha ta simamisa nzi
holoba *z*i*n*we na *n*wina, ku wula Je-
hova, *z*i*n*we ni banana ba banana ba
*n*wina nzi ta vukela.
10 Hakuba hunzani muya a ka xihale
xa le Kittimu, cuwukani ; u rumela
le Kedare, pimani hi kutsononometi-
lweko ; ni ku wona le*z*aku laho ku
wa hi kona xilo xa kungaho.
11 A mufumo wu hunzule a banungu-
ngulu ba wona ke, labo ba nga hi-
ko banungungulu ke? kanile*z*i a ba-
nhu ba mina ba hunzule a wukosi
ga*b*ye a ka le*z*o *z*i nga hiko ncumo.
12 Nga mu hlamalisiwa, O *n*wina mati-
lo, a ka lexi, ni ku ca*b*yiswa hi dzu-
kisilweko, nga *n*wina mu hi maru-
mbi futsi, ku wula Jehova.
13 Hakuba a banhu ba mina ba mahile
kubiha kumbiri : ba tsikile mina, a
hlowo ya mamati ya wutomi, ba ku-
helewo a tihlowo, ta ku kayekela,
leto ti nga *z*i kotiko a ku koma a
mati.
14 Israeli i nanza ke? kasi yena-i ku-
mbi yi *t*ralelweko kaya ke? yini ye-
na a mahileko a pfimba ke?
15 A tingonyamo ti dzumile hehla ka
yena, ti balutene ; na bona ba mahile
a tiko ga yena a ku hahluka : a miti
ya yena yi *s*wile, a yi na banhu.
16 A banana kambe ba ka Memfisa ni
ba ka Tahpanhesi ba tsobile á xi-
*d*lo*d*lo xa hloko ya wena.
17 A ku ti bangelangi lexi a wutsumbu
ga wena ke, a ka le*z*o wena u tsikileko
Jehova a Nungungulu wa wena, la-
ha yena a rangeleko wena hi n*d*lela
ke?
18 Makunu xini u ta ngu maha a ka
n*d*lela ya wena a kuya le Gipite, a
ku yanwa a mati ya le Xihori ke?
kutani xini u ta nga maha le n*d*lele-
ni ya Asiria, a ku*n*wa mati ya Co-
ngo ke?
19 A kubihisisa ka wena ku ta luleka
wena, ni kukungubanyeka ka wena
ku ta pezisa wena : tiba hikwalaho
ni kuwona kona xilo xa kubiha ni
kubaba, le*z*aku wena u hoxile Jeho-
va a Nungungulu wa wena, ni le*z*aku
a xica*b*yo xa mina a xi kona a ka we-
na, ku wula a Hosi, Jehova wa ma-
ban*d*la.
20 Hakuba hi xikatini xa kale loko
nzi tsobile a joka ga wena, nzi be-
wule a kubohwa ka wena ; wena u
wulako, Nzi nga ta kozela ; hakuba
hehla ka yon*k*lelele a miganga yo le-
ha ni lahasi ka ton*k*lelele a tisinya to
nyuka wena u koramile a wutsumbu
ga wena, u hlakanile hi wuo*s*wi.
21 Kasike nzi *b*yalile ka wena a xivina
xi dzunzekileko, xon*k*le i mbewu
yatsi : hiyini *z*oneka u *k*lelako u ya
ti engenisa kambe a marabini ya xi-
vina xa bamatiko a ka mina ke?
22 Hambuloko wa ku hlamba a wutsu-
mbu ga wena hi lihlehlo, u teka we-
na a sabawu yo tala, kasike a kugo-
ha ka wena ku tsalilwe mahlweni ka
mina, ku wula a Hosi Jehova.
23 U ta wulisa ku yini wena, A nzi
nyenyeziswangi, a nzi lanzelangi
Baalima ke? wona a n*d*lela ya wena
lomo minzelelweni, u tiba le*z*aku we-
na u mahile yini : wena u kameli gi
ha*k*lisako yi hambunyetako a n*d*lela
ya yona ;
24 A mbongola ya kwati yi tiriswa lo-
mo kwatini, leyo yi nuhetako a mhe-
ho hi ku ranza ka yona ; hi xikatini
xa yona hi mani a hunzulusako yo-
na ke? bon*k*le labo ba hlotako yona
ba nga ta karata a wutsumbu ga*b*ye ;
a ka hweti ya yona bona ba ta kuma
yona.
25 Kaketa a konzo wa wena a kuba wu
nga hi na xilato, ni kolo wa wena a
kuomeni. Kanile*z*i wena u tengalo,
Kona mahala, ge, kona hile*z*i nzi ra-
nzileko bamatiko, nzi ta lanzela bo-
na.
26 Kwatsi i nkamba yi na nga ni ti-
ngana laha na kumilwe? *z*ingaho a
yin*d*lu ya ka Israeli yi na ni tingana,
bona, a tihosi ta*b*ye, a tihosana ta-
*b*ye, ni bapristi ba*b*ye, ni baprofeti
ba*b*ye ;
27 Labo ba wulako xi*b*yeni, Wena u
dadani wa mina ; ni ka ri*b*ye, Wena
u nehile mina leno : Hakuba ba fu-
larile a hlana wa*b*ye ka mina, na ku
nga hi a ngohe ya*b*ye ; kanile*z*i a xi-
katini xa kukarateka ka*b*ye ba ta
wula, sukani ni ku kozela hina.
28 Kanile*z*i ba kwihi banungungulu ba
wena labo wena u mahileko wena
ke? nga bona ba suka, loku ba kari

ba *zi* kota a kuhanyisa wena a xika-
tini xa *zi*karato *za* wena: hakuba hi
ka tsengo wa miti ya wena ba nga-
ho a banungungulu ba wena, O Ju-
da.
29 Hikwalaho *n*wina mu ta holoba
*zin*we na mina ke? *n*wina *n*wen*k*le
mu hambunyetile mu vukela mina,
ku wula Jehova.
30 Hi mahala nzi rizile a banana; bona
a ba amukelangi a kululekwa: a su-
pado ya *n*wina benyi yi wa kadamule
a baprofeti ba *n*wina, kwatsi i ngo-
nyamo yi lobisako.
31 O xizukulwana, wonani *n*wina a
mhaka ya ka Jehova. Nzi wa kari
nzi hi xiwula ke a ka Israeli, kutani
i tiko ga munyama wu pumisilwe-
ko ke? hikuyini ha wula a banhu
ba mina, Hina hi *k*la*k*lilwe; hina hi
nga ta engeta hita ka wena ke?
32 Kasi a mubulwa wu nga kohlwa hi
gobo ga yena, kutani a makoti a
nguwo ya yena ke? kasike a banhu
ba mina ba kohlilwe mina hi masiku
ma nga hlayiwiko.
33 Hiyini u longisako a n*d*lela ya wena
a ku hlota a liranzo! hikwalaho ha-
mbu a wasati wa kubiha wena u mu
gonzisile a tin*d*lela ta wena.
34 Ina lomo nzhungweni wa wena ku
kumilwe a nkata wa *z*isiwana *z*i nga
hiko na nanzu: wena a ku ba kuma-
ngi na ba fohla; kanilezi hi ku hi
kota ya *z*ilo lezi *z*on*k*le.
35 Kasike wena u te ngalo, A nzi ni na-
nzu; hakunene a zanga ya yena yi
bohlile a ka mina. Languta, nzi
ta engena kulamuleni *zin*we na we-
na, hakuba wena u wulileko, A nzi
onhangi.
36 Hi ku yini u n*d*lengan*d*lengako ngu-
vu u sungwa hi kuhunzula a n*d*le-
la ya wena ke? wena u taba ni ti-
ngana hi le Gipite kambe, kwatsi
helezi wena u wa hi ni tingana hi
Asiria kambe.
37 U sukela hi leno kambe wena u ta
famba, ni man*d*la ya wena hehla ka
hloko ya wena: hakuba Jehova i
alile labo a ka bona wena u tsumba-
ko, wena u nga ta vuvuma *zin*we
nabo.

XIPIMO 3.

1 Bona ba wula, Loku a munhu a
hlongola a sati wa yena, na yena a
famba ka yena, a ya maha wa mu-
*n*wani, yena i ta *k*lela a ka yena
kambe ke? a tiko lego gi nga nye-
nyeziswa hi kukulisilweko ke? Ka-
nilezi wena u hlakanile hi wubayi
ni baranzekako bo tala; kasike wu-
yela a ka mina, ku wula Jehova.
2 *K*lakusa a mahlo ya wena le miga-
ngeni ya *z*isapa, ni ku wona; hikwihi
laho wena u nga e*k*lelangiko kona
ke? Hi laha tin*d*leleni wena u tse-
mele bona, kwatsi hi mu Arabia
lomo xiwuleni; wena u nyenyezisile
a tiko hi wuo*s*wi ga wena, *zin*we hi
kubihisisa ka wena.
3 Hikwalaho a vula yi wa kanyetilwe,
laho ku wa nga a vula ya nya*n*wa-
ka; kasike u wa hi ni wuo*s*wi ximo-
m*b*yeni, u alako a kuba u koyamiswa
tingana.
4 Wena u nga te rila ka mina ku su-
kela lexi xikati, Dadani wa mina,
wena u mu rangeli wa wu*s*wa ga
mina ke?
5 Yena i ta kaketa a zanga ya yena
kala kupinzuka ke? yena i ta hlayi-
sa yona kala kugumelweni ke? La-
nguta, wena u wulile u mahile a *z*ilo
za kubiha, u na ni tin*d*lela ta wena.
6 *K*latakumbiri Jehova i te ngalo
ka mina a masikwini ya ka Josia a
hosi, Wena u wonile lezi a ba ka
Israeli ba kungubanyikileko ba *z*i
mahileko ke? yena i fambile hehla
ka kon*k*lelele ku*k*lakuka ka zitsunga
ni lahasi ka ton*k*lelele a tisinya to
nyuka, ni leyo ba hlakanile hi ku-
baya.
7 Na mina nzi te ngalo anzako ka
kuba na a mahile lezi *z*on*k*le, yena i
ta *k*lelela a ka mina; kanilezi yena
a nga *k*lelangi: a makweru wa yena
a hlebako Juda i wonile kona.
8 Na mina nzi lo wona, laha, hi kota
ya lexi xigelo lezaku a ba kunguba-
nyekileko ba ka Israeli ba mahile a
kuremba, mina nzi hlongole yena nzi
mu nyikile a papilo ga kuhambana,
kasike yena a nyahlebo Juda a ma-
kweru ya yena a nga cabangi; kani-
lezi yenawu i fambile a ya hlakana
hi wuo*s*wi.
9 Na ku mahisile lezo hi mi*s*wi*s*wi ya
wubayi ga yena, lezaku a tiko gi lo
nyenyeziswa, yena i lo baya ni ma-
ri*b*ye ni *z*ibo.
10 Kasike a ka *z*on*k*le lezi a makweru
wa yena a kohlisako Juda a nga
wuyelangi a ka mina hi mbilu ya
yena yon*k*le, kanilezi i xengetelile,
ku wula Jehova.

11 Na Jehova i te ngalo ka wena,
Israeli a kungubanyekileko i ko-
mbisile a wutsumbu ga yena a ku
i nga lulamili ku hunza Juda a ko-
hlisako.
12 Fambani, mu ya bahunga ga leti
timhaka ngomama ni *n*walungu, ni
ku wula, *K*lelani, wena Israeli a ku-
ngubanyekileko, ku wula Jehova;
nzi nga ta cuwuka hi zanga hehla
ka wena; hakuba nzi wa ti*t*ralo, ku
wula Jehova, nzi nga ta hlayisa a
zanga kala kupinzuka.
13 Ntsena vumela a kugoha ka wena,
lezaku wena u hambunyetile u vu-
kela Jehova a Nungungulu wa we-
na, u hangalasile a tin*d*lela ta wena
a ka bapfumba lahasi ka ton*k*lelele
a tisinya to nyuka, na *n*wina a mu
ingisangi a gezu ga mina, ku wula
Jehova.
14 Wuyani, O banana ba kungubanye-
kileko, ku wula Jehova; hakuba
mina nzi nuna a ka *n*wina: nzi ta
teka wena, a mu*n*we wa muti, ni
bambiri ba mingango, na nzi ta neha
*n*wina le Zioni.
15 Nzi ta nyika *n*wina a ba murisi ku-
kotisa hi ka mbilu ya mina, labo
ba ta nga gisa hi tibisiselo ni pimi-
siselo.
16 Na ku ta mahisile lego, laha mu
ta nga mu enzelekile mu anzisilwe
lomu tikweni, a ka lawo masiku ku
wula Jehova, ba nga ta wula kambe,
A arke ya xuvumelwano xa ka Je-
hova; kona ku nga tata kupimeni;
ge bona ba nga ta alakanya kona; ge
bona ba nga ta ribala kona; cima ku
nga ta ha mahiwa kambe.
17 A ka lexo xikati ba ta bitana a Je-
rusalema a ku xitsamo xa wukosi
xa ka Jehova; ni yon*k*le a mifumo
yi ta tsombana ka gona, a ka bitq
ga ka Jehova, a ka Jerusalema: Ge
ba nga ta ha engeta kambe ba famba
hi sihalaliselo wa mbilu ya*b*ye ya ku-
biha.
18 Ka lawa masiku a yin*d*lu ya ka Juda
yi ta famba zi*n*we ni yin*d*lu ya ka
Israeli, bona ba tata kati*n*we ba
huma hi le *n*walungu a ka tiko lego
nzi nyika akuba tsomba ka badada-
ni ba *n*wina.
19 Kanilezi nzi te ngalo, Nzi ta be-
kisa wena ku yini xikari ka banana,
ni ku nyika wena atiko gatsi, ni
sasekiselelo wa fumelo ga mabandla
ya mifumo! nzi te ngalo, Mu ta bi-
tana mina Dadani wa Mina, mu nga
ta hambuka a ku nzi lanzele.
20 Hakunene kwatsi hi wasati hi kuhle-
*b*yisilweko a sukako ka wa nuna wa
yena, zingaho *n*wina .mu mabile hi
kuhle*b*yisilweko zi*n*we na mina O
yin*d*lu ya ka Israeli, ku wula Jeho-
va.
21 A gezu gi zwele hehla ka miganga
ya zisapa, a mikosi ni mikongelelo
ya banana ba ka Israeli; hakuba
bona ba onhileko a tin*d*lela ta*b*ye,
bona ba kohlilwe Jehova a Nungu-
ngulu wa*b*ye.
22 Wuyani, *n*wina banana ba kunguba-
nyekileko, nzi ta ncuma a kunguba-
nyekiselelo ya *n*wina.
Languta, hina hi tile a ka wena:
hakuba wena hi wena Jehova a Nu-
ngungulu wa hina.
23 Hakunene a hi ncumo a kuvuna
loko ku langutelweko le migangeni,
a pfilupfilu lomo zitsungeni: haku-
nene a ka Jehova a Nungungulu wa
hina ku hi hanyiseleliselo ya ka Isra-
eli.
24 Kanilezi i zilo za tingana zi kadamu-
le a pangamiselo ya badadani ba
hina ku sukela wuzweni ga hina, a
mi*k*lambi ya*b*ye ni tihomu ta*b*ye, a
barisanyana ba*b*ye ni banhanyana
ba*b*ye.
25 Nga hi e*k*lela lahasi tinganeni ta
hina, nga a vilinganya ya hina yi
fenengeta hina; hakuba hi onhile
hi vukela Jehova a Nungungulu
wa hina, hina ni badadani ba hina,
ku sukela wu*n*wanani ga hina kala
ka legi siku; a hi ingisangi a ka
gezu ga Jehova a Nungungulu.

XIPIMO 4.

1 Loku wena u *k*lela u wuya, O
Israeli, ku wula Jehova, loku wena
u ta *k*lela a ka mina, loku wena u
ta tsika a manyalataniso ya wena ma
huma kuwoneni ka mina; zonake
wena u nga ta susiwa;
2 Na wena u ta hlamula, Kwatsi hi
lezi Jehova a hanyako, a ka zinene,
a ka nongametiso, ni ku lulamisisele-
liselo; ni mifumo yi ta katekisa a
wutsumbu ga yona a ka yena, ni ka
yena bona ba ta dumisa.
3 Hakuba zakungahi a wulako Je-
hova a ka banhu ba ka Juda, ni ka
Jerusalema, Bongutani mu hlakahla
a nyaka ya *n*wina, mu nga *b*yali mi-
zweni.

4 Mahani zitsiba a wutsumbu ga *n*wi-
na a ka Jehova, mu susa a kutsikwa
ka mbilu ya *n*wina, *n*wina banhu ba
ka Juda ni baakileko ba le Jerusale-
ma; ku nga taku a zanga ya mina
yi huma kwatsi i nzilo, wu hisa le-
zaku a nga hi kona a zi kotako a ku-
tima wona, hakuba hi kubiha ka zi
maho za *n*wina.
5 *K*la*k*lambutelani a ka Juda, mu
tibekisa lomo Jerusalema; mu ku
wula, Banani *n*wina a mipunzu lo-
mo tikweni: kanyulukani muku,
Tsombanani a wutsumbu ga *n*wina,
na nga hiya mitini yi gingisilweko.
6 Yimisani a xiwoniso ngomama ni
Zioni: tsutsumelani a kuponeni, u
nga tsame; hakuba nzi ta neha a
kubiha hi le *n*walungu, a lo*b*yiselelo
wa hombe.
7 A ngonyamo yi humele hi le kwati-
ni ga yona, a mulobisi wa mifumo;
i le n*d*leleni ya yona, yona yi fambi-
le hi le wutsa*n*weni ga yona, a ku
maha a tiko ga wena a marumbi,
kasi a miti ya wena ya hahlulwa, yi
nga na baaki.
8 Hakuba ka lexi *n*wina mu ti boha
hi tinguwo ta tisakwa, mu rila ni
ku hlomula; hakuba a zanga yi ca-
bekako ya ka Jehova a yi kaketwa-
ngi yi fulara ka hina.
9 Na ku ta mahisile lezo a ka lego si-
ku, ku wula Jehova, lezaku ni mbi-
lu ya hosi yi ta mbemba, ni mbilu
ya tihosana; ni bapristi ba ta hanja-
latiswa, ni baprofeti ba hlamaliswa.
10 *Z*onake ku wula mina, Ha, Hosi
Jehova, Wena hakunene u kohlisile
laba banhu zi*n*we ni Jerusalema, uku,
*N*wina mu taba ni kurula: kasike a
supado yi cikelako a wutomini.
11 A ka lexo xikati ku ta wulwa a ka
laba ni ka Jerusalema, A mheho ya
kuhisa yi tako hi le migangeni yi
omileko le xiwuleni yi komamile a
ka nhanyana wa banhu ba mina, a
nga kuheheri, ge ni kubasisa;
12 A mheho yi teleko hi le ka lezi yi ta
tela mina: makunu nzi ta tsawutela
a lamulisiselelo nzi vukela bona.
13 Languta, yena i tata hehla kwatsi
i marefu, ni tikareta ta yena ti ta
ku fanana ni xipupuri xa mheho:
ni mahaxi ya yena ma gloma ku hu-
nza magama. Kombo a ka hina!
hakuba hi hahlukile.
14 O Jerusalema, hlaza a mbilu ya we-
na le kubihisiseni, kasi wa fela ku
hanyiswa. Ku ta longoloka ku yi-
ni a ku alakanya ka wena ka ku-
biha ku ta nga zumba zi*n*we na we-
na ke?
15 Hakuba a gezu gi *k*la*k*lambutelako
hi le Dani, gi bako nyibo ya kubiha
hi le migangeni ya Eframe.
16 Mahani *n*wina a xikumbuxetelo a ka
mifumo; languta, banani nyibo hi
Jerusalema, lezaku a barinzeli bata
hi le tikweni ga le kule, ni ku nyi-
kela a magezu ya*b*ye ba nyikela a
miti ya ka Juda.
17 Kwatsi hi bahlayisi ba masimu na
bonawu kambe ba vukela ba ranze-
la, hakuba gona gi hlubukile a ka
mina, kuwula Jehova.
18 A n*d*lela ya wena ni zimaho za wena
zi vuxile lezi zilo ka wena; loku hi
kubihisisa ka wena; hakuba kona
ka baba, hakuba ka ciketela mbilwi-
ni ya wena.
19 A tsikwilo wa mina, a tsikwilo
wa mina! nzi bayisilwe xikari ka
mbilu ya mina; a mbilu ya mina a
yi rutisangi lomo nzeni ka mina; a
nzi zi koti a kurutisa nzi miyela;
hakuba wena u zwile, O muhefemu-
lo wa mina, a guwa ga punzu ni
mukosi wa kulwa.
20 A lo*b*yiselelo hehla ka lo*b*yiselelo
kubahuwa; hakuba a tiko gon*k*le
gi hahlulwe: hi kutsuketisilweko a
matenta ya mina ma lo*b*yisilwe, ni
micacalato ya mina hi xikatanyana.
21 Ku ta longoloka ku yini nzi ta wona
a muwoniso, nzizwa a guwa ga pu-
nzu ke?
22 Hakuba a banhu ba mina zipumbu,
a ba tibi mina; banana ba wudanga-
yi, a ba na a pimiselelo; ba *k*larihile
a ku maha kubiha, kanilezi a ku ma-
ha kusasa a ba zi tibi.
23 Nzi lo languta a misaba, ni, ma-
nga*b*ye, yona yi wa hi hahlukile ni
marumbi; ni matilo, na wona ma
wa nga hi na kuwonekela.
24 Nzi langutile a zitsunga, ni, manga-
*b*ye, zona zi wa rurumela, ni yon*k*le
a migangana yi wa kunzulanzula.
25 Nzi lo languta, ni, manga*b*ye, ku wa
nga hi kona na munhu, ni zon*k*le a
zinyanyani za tilo zi wa tsutsumile.
26 Nzi lo languta, ni, manga*b*ye, a mi-
hanzo ya simu yi wa hi xiwula, ni
yon*k*le a miti ya kona yi wa tso*b*yi-
lwe lahasi a kubakoneni ka Jehova,
na hi mahlweni ka zanga ya yena yi
cabekako.

27 Hakuba *z*akungahi a wula Jehova, A tiko gon*k*le gi ta kuba marumbi; kasike nzi nga ta maha a kugumelwa ku mbeteka.

28 Hakuba hi kota ya lexi a misaba yi ta rila, ni matilo le hehla ma ta maha ntima; hakuba nzi wulile kona, nzi xubile kona, nzi nga ta hunzuluka, ge hambu ku fulara nzi *k*lela a ka kona.

29 Yon*k*lelele a miti yi tsutsuma le ka guwa ba banuna ba mahaxi ni ka ba banuna ba mawura; ba ta kuya lomo makwatini, ba ta kanziya hehla ka mari*b*ye: yon*k*lelele a miti yi tsikilwe, a nga kona munhu a akileko a ka yona.

30 Na wena, laha u ta nga maha u halulweko, u ta maha yini ke? Hambu wa ku ambala a wutsumbu ga wena hi *t*rukisilweko, hambu wa kubombisa a wutsumbu ga wena hi gobo ga nzalama, hambu wa ku kulisa a mahlo ya wena hi penga, a hi ncumo a ku maha a wutsumbu ga wena a liku*k*la; a baranzi ba wena ba nyenyile wena, ba hlotile a wutomi ga wena.

31 Hakuba nzi zwile kwatsi a gezu ga wasati ma a kari a lu*n*wa, a miketo kwatsi loye a hefemulako a *n*wanana wa matewula, a gezu ga nhanyana wa le Zioni, lego gi ahlamulako a hika, loye a nawulutako a man*d*la ya yena, aku, Kombo ka mina makunu! hakuba muhefemulo wa mina wa ncuma mahlweni ka badayi.

XIPIMO 5.

1 Tsutsumani *n*wina mu nzula mapangweni ya le Jerusalema, mu wona makunu, ni kutiba, ni ku hlota lomo wutsa*n*weni go anama kona, loku *n*wina mu *z*i kota a ku kuma a munhu, loku a hi kona a mahako hi kulongametilweko, loye a hlotako a *z*inene; na mina nzi ta tsetselela yena.

2 Hambu lezo bona ba wulako, Kwatsi hi lezi Jehova a hanyako; hakunene ba hlambanya hi kukohlisilweko.

3 O Jehova, kasi a mahlo ya wena a ma cuwuki *z*inene ke? wena u bile bona, kanile*z*i bona a ba hlokiswangi; wena u mbetisile bona, kanile*z*i bona ba alile a ku amukela a kululekwa: ba mahile a tingohe ta*b*ye a kunonoha ku hunza a ri*b*ye; bona ba alile a ku*k*lala.

4 *Z*onake nzi te ngalo, Hakunene laba ba hi *z*isiwana; bona ba hi *z*ipumbu; hakuba bona ba nga yi tibiko a n*d*lela ya ka Jehova, ge ni nayo wa Nungungulu wa*b*ye.

5 Nzi ta nyiketa mina a ka banuna ba hombe; nzi ta wulawula a ka bona; hakuba ba yi tiba a n*d*lela ya ka Jehova, ni nongametiso wa Nungungulu wa*b*ye. Kanile*z*i laba hi mbilu yi*n*we ba tsobile a joka ga bona, ba mbewule a *z*iboho *z*a*b*ye.

6 Ngahilezo a ngala yi humako hi lomo kwatini yi ta daya bona, ni mhisi ya gam*b*yeni yi ta lobisa bona, a yingwe yi ta rinzela yi vukela a miti ya*b*ye; bon*k*lelele labo ba humako hi lomo ba ta pfemulwa a fufanya; hakuba a *z*ihambunyetiselelo *z*a*b*ye *z*i tele, ni kukungubanyeka ka*b*ye ku anzisilwe.

7 Nzi ta ku tsetselelisa ku yini ke? a banana ba wena ba tsikile mina, ba hlambanyile ha bona labo ba nga hiko banungungulu. Laha nzi gisetele bona ba xuriswa, ba mahile a kuremba, ba tsombene a wutsumbu ga*b*ye hi miboko a ka tin*d*lu ta *z*ibayi;

8 Ba kwatsi hi mahaxi ma gisetelweko ma hiritekako ma ku fenemete; bon*k*lelele ba ku ketela a wasati wa akelwane wa yena.

9 Kasi nzi nga ta enzela hi lezi *z*ilo ke? ku wula Jehova; kasi a muhefemulo wa mina wu nga ta potela a ka mifumo wa ku kwatsi hi lowu ke?

10 Kanziyani *n*wina hehla ka tigingisi ta yena, mu lobisa; kanile*z*i mu nga mahi a kugumelwa ka yena ku mbeteka: susani a marabi ya yena; hakuba wona a hi ya ka Jehova.

11 Hakuba a yin*d*lu ya ka Israeli ni yin*d*lu ya ka Jakobe yi mahile hi kuhle*b*yisilweko yi vukela mina, ku wula Jehova.

12 Ba kanetile Jehova, ba te ngalo, Kona a hi yena; ge hambu a kubiha ku nga tata hehla ka hina; hina hi nga ta wona a supado hambu a n*d*lala:

13 Ni baprofeti ba ta maha a mheho, ni mhaka a yi kona nzeni ka bona: *z*akungahi ku ta nga mahiwa a ka bona.

14 Ngahilezo *z*akungahi a wulako Jehova, a Nungungulu wa maban*d*la, Hakuba *n*wina mu wulawu-

lileko leyi mhaka, languta, nzi ta
maha a timhaka ta mina lomo milo-
*n*wini ya *n*wina a nzilo, ni laba ba-
nhu a tihunyi, na tona ti ta kadamu-
la bona.
15 Manga*b*ye, nzi ta neha a mufumo
hehla ka *n*wina wa le kule, O yin*d*lu
ya ka Israeli, ku wula Jehova: ko-
na mufumo wa ntamo, wona mufu-
mo wa kale, a mufumo lowo a lirimi
la wona u nga li tibiko, go ni kupi-
ma lezo ba wulako.
16 A mikocelo ya*b*ye yi kwatsi mikele
yi hlamileko, na bona bon*k*le ba
tinhenha ta ba banuna.
17 Bona ba taga a xihulo xa wena, ni
zibaba za wena, lezo a barisanyana ni
banhanyana ba wena ba nga ta nga
ba gile; ba taga a mi*k*lambi ya wena
ni tihomu ta wena; bona ba taga a
zivina za wena ni tisinya ta wena ta
mikuwo, ba takunzhumuxela a miti
ya wena yi gingisilweko, leyo wena
u tsumbako yona, hi supado.
18 Kanilezi kona ka lawo masiku, ku
wula Jehova, nzi nga ta maha ku-
gumelwa ka wena ku mbeteka.
19 Na ku ta mahisile lezo, laha *n*wina
mu ta nga wula, Ngahilezo Jehova
a Nungungulu wa hina i mahile lezi
zilo a ka hina ke? Zonake wena u ta
wula a ka bona, Kwatsi hilezi *n*wina
mu tsikileko mina, mu kozele a ba-
nungungulu ba haba lomu tikweni
ga nwina, zingaho mu taya kozela a
ba matiko lomo tikweni ga lego gi
nga hiko ga *n*wina.
20 *Kla**k*lambutelani *n*wina leyi hi yi-
*nd*lu ya Jakobe, mbetekisani a ka
Juda, muku,
21 Ingisa makunu lexi, O banhu ba
zipumbu, mu nga hiko na pimiselelo;
labo mu nga ni mahlo, laya ma nga
woniko; labo mu na nga ni tin*d*lebe,
leto ti nga ingisiko:
22 *N*wina mu caba mina ke? ku wula
Jehova: *n*wina mu nga ta rurumela a
kubakoneni ka mina, loye a bekile-
ko a seke a ku maha a mukawulo wa
bimbi, hi xilayelo xi nga gawukisi-
wiko, lezaku gona gi nga ta hunza
gona ke? lezaku hambu loku a ma-
*b*yan*d*lati ya kona ma gobuza a wu-
tsumbu ga wona, kanilezi wona ma
nga ta hlula; hambu ma ku dzinza,
kasike ma nga ta hunza gona.
23 Kanilezi laba banhu ba na ni mbilu
ya hlubikiselelo ni pfukiselelo; bona
ba hlubukile ba fambile.
24 Ge hambu ba wula lomo timbilwini
ta*b*ye, Nga hina makunu hi caba
Jehova a Nungungulu wa hina,
loye a nyikako a vula, a kaleloko ni
nya*n*waka, hi tinguba ta yona; loye
a lonzowotako a ka hina a tidimu-
ngu ti langilweko a xihulo.
25 A zigohekctiselo za nwina zi hunzu-
lusile lezi zilo, ni zionho za nwina ka-
kametile a kusasa ka nwina.
26 Hakuba xikari ka banhu ba mina
ku kumilwe a banhu ba kubiha: ba
dembela, kwatsi i ba *k*lamu ba de-
mbeleko; ba demba a maziyo, ba
dembele a banhu.
27 Kwatsi hi xikayila xi teleko ni zi-
nyanyani, zingaho a tin*d*lu ta*b*ye ti
tele hi kohliselo: hikwalaho ba ku-
lile, ba hunzelele ku pfuna.
28 Ba hunzelele kukuluka, ba banga-
mela; ina, ba hunzeletile zimaha za
kubihisisa; ba nga koxelangiko a
nanzu, a nanzu wa zisiwana, kasi za
fela kuvuvuma; ni fanelo ya bavu-
mali a ba lamuli.
29 Kasi nzi nga ta enzela hi lezi zilo ke?
ku wula Jehova; a muhefemulo wa
mina wu nga ta potela a ka mufumo
wo kwatsi hi lowu ke?
30 A mahanjalatiso ni tsisiselelo wa
xilo xi nga maheka lomo tikweni:
31 A baprofeti ba profeta hi kukohlisi-
lweko, ni bapristi ba rwala milawo
hi zibi za*b*ye; ni banhu ba mina ba
ranza a ku maha lezo kambe: mu ta
maha yini hi kugumelweni ka kona
ke?

XIPIMO 6.

1 Tsutsumani kuponeni, *n*wina ba-
nana ba ka Benjamini, mu huma lo-
mo xikari ka Jerusalema, ni kuba a
punzu ka Tekoa, mu *k*lakusa a nga-
pa ya le Bet-hakerema; hakuba a
kubiha ku ta hi le nwalungu, ni lo-
*b*yiselelo wa hombe.
2 Loye a mbugana ni li*tri**k*la, a nha-
nyana wa le Zioni, nzi ta mu tsema.
3 A barisi ni mi*k*lambi ya*b*ye ba tata a
ka yena; ba ta goba a matenta ya-
*b*ye ba ranzela ba vukela yena; ba
ta gele bon*k*lelele a ka wutsamo ga
yena *n*winyi.
4 Longiselani *n*wina a impi mu vu-
kela yena; sukani, nga hina hi fa-
mba laha mu*n*wini. Kombo a ka
hina! hakuba a siku ga pela, hakuba
a nzhuti wa laha gam*b*yeni wu na-
wulutile.

5 Sukani, nga hina hi famba ni wusi-
ku, nga hina hi lobisa a ziringaniso
zabye.
6 Hakuba zakungahi a wula Jehova
wa mabandla, Tsemani a tisinya, mu
hoxa a zikungumulo mu vukela a Je-
rusalema; lowu hi muti wu ta nga
enzelwa; gona gi na tsimbeketelo
konklelele ni lomo nzeni ka gona.
7 Kwatsi hi hlowo yi pandlulako a ma-
mati ya yona, zingaho gonawu gi
pandlula a kubihisisa ka gona: a
pangiselelo ni lobyiselelo zi zwilwe
a ka yena; mahlweni ka mina hi
kusimamisilweko ku hi wubabyi ni
timbanga.
8 Nga wena u hi u gonzisilweko, O
Jerusalema, ku nga taku a muhefe-
mulo wu hi wutsawukeneko na we-
na; nzi ngata ku nzi maha wena a
lobyiselelo, a tiko gi nga hiko na
akileko.
9 Zakungahi a wulako Jehova wa
mabandla, Bona hi ku kutsulusilwe-
ko ba ta dzombetela a misalela ya ka
Israeli kwatsi i vina: ba hunzulusa
a canja ga wena kambe kwatsi mu-
wungeteli wa magrepi zirunzwini.
10 A ka mani nzi ta nga wulawula nzi
kustumunya, kasi ba fela a kuzwa
ke? languta, a tindlebe tabye a hi zi-
tsiba, bona a ba na ku zizwa: langu-
ta, a mhaka ya ka Jehova yi mahile
a nzhukano a ka yona; bona a ba
na huxalala ka yona.
11 Hikwalaho nzi tele hi zanga ya ka
Jehova; nzi karele hi ku kaketa yo-
na: humesani yona mu yi halatela
hehla ka banana lomo mapangweni,
ni hehla ka gotsobanyano wa banhu
baswa lomo katiginwe; hakuba ha-
mbu a wanuna ni sati ba ta tekiwa,
ni xikosana na yena a teleko hi ma-
siku.
12 Ni tindlu tabye ti ta hinzulwa ta ba-
nwani, a masimu yabye ni basati ba-
bye katiginwe; hakuba nzi ta na-
wuluta a canja ga mina hehla ka
baakileko ba tiko, ku wula Jehova.
13 Hakuba ku sukela a ka batsongwa-
nyani ba bona ku kala a ka ba ho-
mbe ba bona ba nyikelwe kunabeli-
siseni; ku sukela ka baprofeti kala
ka bapristi bonklelele ba rengelwa
hi kukohlisilweko.
14 Bona kambe ba ncumile a mbanga
ya banhu ba mina hi miswiswi, ba-
ku, Gi lele, gi lele; laho na ku nga
hi na kulala.
15 Bona ba wa koyamile tingana laha
na ba mahile a manyalataniselo ke?
ge, bona ba wa nga hi na tingana
futsi, ge ba wa nga ba koyamangi:
Hikwalaho ba tawa a xikari ka bo-
na labo ba ta ngawa; a ka xikati le-
xo mina nzi ta nga enzela bona bona
ba ta hoxwa lahasi, ku wula Jehova.
16 Zakungahi a wulako Jehova, Yi-
mani nwina lomo ndleleni mu wona,
mu wutisa a tindlela ta kale, yikwi-
hi a ndlela yatsi; mu ya ka yona, na
nwina mu ta kuma a kuhumula ka
mihefemulo ya nwina: kanilezi bo-
na ba te ngalo, Hina hi nga ta fa-
mba a ka yona.
17 Na nzi rumele a ba rinzeli hehla ka
nwina, baku, ingisani a ka guwa ga
punzu; kanilezi bona ba te ngalo,
Hina hi nga ta ingisa.
18 Hikwalaho ingisani, nwina mifumo,
tibani, O gotsobanyano, xini xikari
ka bona.
19 Zwana, O misaba; languta, nzi ta
neha a kubiha hehla ka laba banhu,
kona a mihanzo ya kualakanya ka-
bye, hakuba bona ba nga ingisanga-
ko a ka timhaka ta mina, na kwatsi
hi nawo wa mina, bona ba alile wo-
na.
20 Kuxuba muni ku ta ngata a ka
mina a hlakati ya le Xeba, ni timba
ga kuta hi le tikweni ga le kule ke?
a minyikelo ya nwina ya kuhiswa
a yi amukeleki, ge hambu a mipa-
hlelo ya nwina a hi yi xalalisako ka
mina.
21 Hikwalaho zakungahi a wulako Je-
hova, languta, nzi ta beka a zibo za
kuretemukisa mahlweni ka laba ba-
nhu; a badadani ni barisanyana ba
ta retemuka a ka zona; a muakelwa-
ne ni xaka ba ta mbemba.
22 Zakungahi a wulako Jehova, La-
nguta, a banhu ba tako hi le nwa-
lungwini wa tiko; ni mufumo wa
hombe wu ta vuxiwa hi le mageme-
tamusi ya klelo ga misaba.
23 Bona ba klemerela a awura ni kla-
ri; bona ba hi ni lunya; a ba hi ti-
tralo; a magezu yabye dzinza kwa-
tsi i bimbi, bona ba kilela hehla ka
mahaxi, bonklelele ba su tsama ba
hlomile, kwatsi hi wanuna laha lire-
nzweni, ba vukela wena, O nhanyana
wa le Zioni.
24 Hina hi zwile hi mubiko wa kona;
a mandla ya hina ma hunzelela ku
dzudzumela: a hlanekero wu kam...

nyetile hina, ni kubayisa ku fanana
ni a wasati wa a lu*n*wako.
25 U nga hume u ya le han*d*le, ge ni ku
famba hi n*d*lela; a hakuba a supado
ya balala, ni tsisiselelo, wu kona ma-
rebeni won*k*lelele.
26 O nhanyana wa banhu ba mina, bo-
ha wena hi nguwo ya tisakwa, u pu-
luwunza a wutsumbu ga wena le
kumeni: u maha a wena a mikosi,
kwatsi hi nisanyana yece, a xirilo xi
hunzelelelo a kubabisisa; hakuba a
mulobisi hi kutsuketisilweko i ta ka-
manyeta hina.
27 Nzi mahile wena a muringi ni wu-
cacelo xikari ka banhu ba mina; ka-
si u fela ku zi tiba ni ku hlola a n*d*le-
la ya*b*ye.
28 Bona bon*k*le hi hlubuki ba vin*d*luki-
silweko, ba famba ba nzula hi xihle-
bo; bona i suku ni ziketse: bon*k*le
ba bona ba maha hi kubotekisilweko.
29 A mivuwo ya*b*ye yi kanyuluka hi
kucabekisilweko; a tsovu wu nye-
kisilwe hi nzilo, hi mahala bona ba
ku nyekiseni; a bakubiha ba nga
kutsulwi.
30 A munhu i ta bitana bona i siliva yi
alilweko, hakuba Jehova a alileko
bona.

XIPIMO 7.

1 A mhaka leyo yi tileko a ka Jere-
mia hi le ka Jehova, yiku,
2 Yima laha ngwani ya yin*d*lu ya ka
Jehova, uba hungu laho leyi mhaka,
uku, Zwanani a mhaka ya ka Jeho-
va, *n*wen*k*le *n*wina ba ka Juda, lobo
mu engenako le tinyangweni a ku
dumisa Jehova.
3 Zakungahi a wulako Jehova wa ma-
ban*d*la, a Nungungulu wa ka Israe-
li, Hinzulani a tin*d*lela ta *n*wina ni
zimaho za *n*wina, nzi ta tsamisa *n*wi-
na a ka legi a wutsamo.
4 Mu nga tsumbi *n*wina a ka timhaka
ta mawuna, muku, A tempele ya Je-
hova, a tempele ya ka Jehova, a te-
mpele ya ka Jehova, yi hi leyi.
5 Loku *n*wina hi kumbelelisilweko
mu hinzula a tin*d*lela ta *n*wina ni zi-
maho za *n*wina; loku *n*wina hi ku-
mbelelisilweko mu tsanza a nonga-
metiso a ka munhu ni wa akelwane
wa yena;
6 Loku *n*wina mu nga tsimbeketi a
nzhubeti, a ba xisiwana, ni noni,
mu nga halati a nkata wu nga hiko
na nanzu a ka legi wutsamo, cima
mu nga ha fambi mu lanzela ba*n*wa-
ni banungungulu loko ku nga kula-
matwa ka *n*wina:
7 Zonake mina nzi ta maha *n*wina a ku
tsama a legi wutsamo, a tikweni le-
gi nzi nyikileko badadani ba *n*wina,
a kaleloko ku ta kala kupinzuka.
8 Languta, *n*wina mu tsumba a ka
timhaka ti mawunwa, leto ti nga vu-
niko.
9 *N*wina mu ta yiba, mu daya, mu
maha kubaya, mu hlambanya ma
wunwa, ni ku hisa a libani ka Baali,
ni ku famba mu lanzela ba*n*wani ba-
nungungulu laba mu nga ba tibiko.
10 Ni kuta mu ta yima mahlweni ka
mina a ka leyi yin*d*lu, leyi yi bita-
nilweko hi bito ga mina, muku, Hi-
na hi *k*la*k*lisilwe; lezaku *n*wina mu
nga maha laya won*k*le a manyalata-
niso ke?
11 Kasi leyi a yin*d*lu, leyi yi bitanilwe-
ko hi bito ga mina, yi mahile a mha-
ko ya bapangi ku woneni ka *n*wina
ke? Languta, mina, yena mina, nzi
wonile kona, ku wula Jehova.
12 Kanilezi fambani *n*wina makunu
a wutsa*n*weni ga mina lego gi nga
le Xilo, leyo nzi nga wa mahile a
bito ga mina a ku tsama kurangule-
ni, mu ya wona lezaku nzi mahile
yini ka gona hi kota ya kubihisisa
ka banhu ba mina ba ka Israeli.
13 Na makunu, hakuba *n*wina mu ma-
hileko leyi a mitiro, ku wula Jeho-
va, ni nzi lo wula ka *n*wina, na
vuka punzwini wa mixo ni ku wu-
lawula, kanilezi *n*wina a mu ingisa-
ngi: nzi bitanile *n*wina, kanilezi a
mu vumelangi:
14 Hikwalaho nzi ta maha a ka yin*d*lu
leyi yi bitanilweko hi bito ga mina,
leyo *n*wina mu yi tsumbako, a ka wu-
tsamo lego nzi nyikileko *n*wina ni
ka badadani ba *n*wina, a zi kwatsi
hilezi nzi mahileko le Xilo.
15 Nzi ta hoxa *n*wina kuwoneni ka mi-
na, kwatsi hilezi nzi hoxileko bon*k*le
a bamaka*b*ye ba *n*wina, yona yon*k*le
a mbewu ya ka Efraime.
16 Hikwalaho u nga kombeleli wena
laba banhu, ge hambu ku*k*lakusa a
huwa kutani mukombelo ha bona,
ge hambu ku kumbela a hlangutele-
lo a ka mina; hakuba nzi nga ta ku-
zwa wena.
17 A ku woni wena ke lezi ba mahile
ko lomo mitini ya ka Juda ni lomo
mapangweni ya Jerusalema ke?

18 A banana ba wungeletele a tinhu-
nyi, ni badadani ba dzibele a nzilo,
ni ba basati ba kanyangile a tsutsu-
ngwani, a ku maha *z*ikeketselo ka
muzinza wa tilo, ni ku culula a mi-
nyikelo ya kunwa a ka ba*n*wani ba-
nungungulu, le*z*aku bona ba fela ku
vunjula mina ku zangara.
19 Kasi bona ba vunjula mina ku za-
ngara ke? ku wula Jehova; kasi
bona a ba vunjuli a wutsumbu ga-
*b*ye ke, a hakaselelelo wa tingohe ta
bona benyi ke?
20 Hikwalaho *z*akungahi a wulako Ho-
si Jehova: Languta, a zanga ya mi-
na ni kulo ga mina gi ta halatwa
hehla ka legi wutsamo, hehla ka
munhu, ni hehla ka xihari, ni hehla
ka tisinya ta kwati, ni hehla ka mi-
hanzo ya liranza*b*ya; yona yi ta ku-
*s*wa, yi ta nga ta timelwa.
21 *Z*akungahi a wulako Jehova wa
maban*d*la, a Nungungulu wa ka
Israeli: Engetelani a minyikelo ya
*n*wina ya kuhiswa a ka mipahlelo
ya *n*wina, ni kuga *n*wina a nyama.
22 Hakuba a nzi wulawulangi a ka ba-
dani ba *n*wina, ge ni kulelela bona a
ka siku lego nzi nga wa lo neha bo-
na ba huma le tikweni ga le Gipite,
hi xungetano ni minyikelo ya kuhi-
swa ni mipahlelo:
23 Kanile*z*i lexi xilo nzi lo leletela bo-
na, nziku, Ingisani a ka gezu ga mi-
na, na mina nzi taba a Nungungulu
wa *n*wina, na *n*wina mu taba a ba-
nhu ba mina; na fambani *n*wina hi
ton*k*le a tin*d*lela leto nzi leleteleko
*n*wina, kasi ku fela ku be kwatsi ha
*n*wina.
24 Kanile*z*i bona a ba ingisangi, ge ni
ku pumunha a n*d*lebe ya*b*ye, kanile
*z*i ba lo famba gujegujeni ga bona
benyi ni le sihalalisweni wa kubiha
ka mbilu ya*b*ye, ba la su famba hi
mafulara, na ku nga hi ngomama ya
mahlweni.
25 Cima ka siku lego a badadani ba
*n*wina ba nga huma hi le tikweni
ga le Gipite kala ka legi siku, nzi
rumele a ka *n*wina won*k*le a mala-
nza ya mina a bona baprofeti, masi-
ku won*k*lelele nzi nga vuxa nzi ba
ruma bona:
26 Kasike bona a ba zwangi a ka mina,
ge ni ku pumunha a n*d*lebe ya*b*ye,
kanile*z*i ba mahile a nhamo ya*b*ye
ku nonoha; ba mahile a onhakaliso
ku hunza badadani ba*b*ye.
27 Na wena u ta wulawula leti ti-
mhaka a ka bona; kanile*z*i bona ba
nga ta kuzwa a ka wena: wenawu
kambe u ta bitana ka bona; kanile*z*i
bona ba nga ta vumela a ka wena.
28 Na wena u ta wula a ka bona, Lowu
hi mufumo lowu wu nga ingisangi-
ko a ka gezu ga ka Jehova a Nu-
ngungulu wa*b*ye, ge ni ku amukela
a gonziselelo: a *z*inene *z*i mbembile,
*z*i tsenwilwe milo*n*wini ya*b*ye.
29 Tsemani a misisi ya wena, O Jeru-
salema, ni ku hoxa yona kule, mu
teka a kosi le *z*isapeni *z*a miganga;
hakuba Jehova i alile i tsikile a xi-
zikulwana xa zanga ya yena.
30 Hakuba a banana ba ka Juda ba ma-
hile le*z*i *z*i bihileko a kuwoneni ka
mina, ku wula Jehova: ba yimisile
a manyalataniselelo lomo n*d*lwini le-
yo yi bitanilweko hi bito ga mina, a
ku nyenyezisa yona.
31 Bona ba akile a wutsamo gi *k*laku-
kileko ga Tofete, lego gi le mikolwe-
ni ya nisanyana wa ka Hinnome, a
ku hisa a barisanyana ba*b*ye ni ba-
nhanyana ba*b*ye lomo nzilweni; le-
xo nzi nga leletelangiko, ge ni kuta
kona kupimeni ka mina.
32 Hikwalaho, languta, a masiku mata,
ku wula Jehova, laho xi ta nga kala
xi nga bitanwi kambe Tofete, ge ni
ku i Koba wa nisanyana wa ka
Hinnome, kanile*z*i i Koba wa hihi-
ritelelo: hakuba ba ta kelela le To-
fete, kala ku nga hi kona a wutsa-
mo ga kukele.
33 Ni *z*irumbi *z*a laba banhu *z*i ta ba ku-
ga ka tinyanyani ta matilo, ni *z*ihari
za misaba; a nga kona a nga ta dzu-
kisa *z*ona.
34 *Z*onake nzi ta maha ku kawula le
mitini ya ka Juda, ni le mapangwe-
ni ya le Jerusalema, a gezu ga ku-
hlakana, ni gezu ga kutsaka, a gezu
ga muyeni ni gezu ga makoti; ha-
kuba a tiko gi maha marimbi.

XIPIMO 8.

1 A ka lexo xikati, ku wula Jehova,
ba ta neha lahan*d*le a marambu ya
tihosi ta ka Juda, ni marambu ya
tihosana ta yena, ni marambu ya ba-
pristi ba yena, ni marambu ya ba-
profeti, ni marambu ya baakileko ba
le Jerusalema, ba huma mikeleni ya
wona.
2 Bona ba ta aneka wona mahlweni
ka gambo, ni hweti, ni gon*k*le a ba-

n*d*la ga le tilweni, lego bona ba gi
ranzileko, lego ba gi kozeleko, ba
lanzeleko gona, lego ba gi hlotileko,
ni lego ba dumisako gona; bona ba
nga wungeletelwa, ge ni kukelelwa,
bona ba ta kuba matala hehla ka
ngohe ya misaba.
3 A kufa ku ta langiwa ku hunza a
wutomi hi misalela leyo yi seleko
ka lowu a ngango wa kubiha, labo
ba seleko a ka gon*k*le a wutsamo
lego nzi hlongolileko bona, ku wula
Jehova wa maban*d*la.
4 *K*latakumbiri wena u ta wula a
ka bona, *Z*akungahi a wulako Jeho-
va: A banhu ba tawa, ba nga ta vu-
ki kambe ke? kasi mu*n*we i ta ha-
mbuka, a nga ta *k*leli kambe ke?
5 Hiyini a banhu laba ba Jerusalema
ba su retemukela ha xinzakwana hi
kusimamisilweko ke? ba komisisa a
kohliso, ba ala a ku *k*lela.
6 Nzi ingisile nzi zwile, kanile*z*i bona
a ba wulawuli kwatsi: a nga kona
a hunzulukileko a ka kubihisisa ka
yena, aku, Xini nzi mahileko ke?
bon*k*lelele ba hunzulukile ku ranze-
ni ka*b*ye, kwatsi i haxi lego gi zi-
kwamako hi hloko le impini.
7 Ina, a ximhungu xa matilo xa tiba
a *z*ikati *z*a xona *z*i yimisilweko; vi-
nyani ga tuba ni mbewulwani ni
likotani *z*a lonzowota a xikati xa
kuta ka *z*ona; kanile*z*i a banhu ba
mina a ba wu tibi nawo wa ka Jeho-
va.
8 Mu wulisa ku yini *n*wina, Hi na
ni kutiba, ni nawo wa ka Jehova wu
zi*n*we na hina ke? Kanile*z*i, languta,
a xitsalo xa mawunwa xa batsali,
xi tirile hi kukohlisileko.
9 A banhu ba kutiba ba wisilwe a ti-
ngana, ba mbetilwe ntamo ba teki-
lwe: manga*b*ye, ba nyenyile a mha-
ka ya ka Jehova; lixaka muni la
kutiba li nga kona a ka bona ke?
10 Hikwalaho nzi ta nyika a basati ba-
*b*ye a ka ba*n*wani, a masimu ya*b*ye
a ka bona labo ba ta nga teka wona:
hakuba bon*k*lelele ku sukela ka ba
tsongwani kala ka ba hombe ba
nyikilwe kunabelisiselweni: ku su-
kela ka baprofeti kala ka bapristi
bon*k*lelele ba mahile hi kukohlisi-
lweko.
11 Ba ncumile a kulamatwa ka nha-
nyana wa banhu hi mis*w*i*s*wi, baku,
Kurula, kurula, laha na ku nga hi
kona na kurula.
12 Bona ba wa nga hi na tingana laha
na ba mahile a manyalatala ke? ge,
bona futsi ba wa nga hi na tingana,
ge bona ba wa nga ba nga koyama-
ngi: hikwalaho bona ba tawa xikari
ka bona labo ba wako; hi xikatini
xa ku enzelwa ka bona ba hoxwa
mbwabwalala lahasi, ku wula Jeho-
va.
13 Hi kumbetekisilweko nzi ta mbetisa
bona, ku wula Jehova: laho ku nga
ta kuba kona a magrepi lomo xivi-
neni, ge a makuwu lomo sinyeni
ya mikuwu, a ma*k*luka ya kona ma
ta wuna; ni *z*ilo le*z*o nzi nyikileko
bona *z*i ta hunza a ka bona.
14 Hiyini hi tsamako hi rutisa ke?
tsombanani a wutsumbu ga *n*wina,
nga hina hi engena lomo mitini yi
gingisilweko, nga hi miyela leyo;
hakuba Jehova a Nungungulu wa
hina i miyetile hina, i nyikile hina a
mati ya nyongwa a kunwa, hakuba
hina hi onhileko hi vukela Jehova.
15 Hi cuwukele a kulala, kanile*z*i a ku
kona kusasa ku tileko; ni xikati xa
kuncunwa, ni, languta, ku mbela
ntamo!
16 A kucwanga ka mahaxi ya yena ku
zwile hi le Dani: a ka guwa ga
keto wa ba tinhenha takwe a tiko
gon*k*le ga rurumela; hakuba ba tile,
ba kadamule a tiko ni lezi *z*on*k*le *z*i
nga kona ka gona; a muti na bona
bon*k*le ba tsamileko ka wona.
17 Hakuba, languta, nzi ta rumela a
tinyoka, a timamba xikari ka *n*wina,
leto a ti nga alahelwa; tona ti ta
luma *n*wina, ku wula Jehova.
18 O le*z*aku kasi nzi nga tangalisa a
wutsumbu ga mina nzi vukela a
xaniselelo! a mbilu ya mina yi mbe-
lile ntamo nzeni ka mina.
19 Languta, a gezu ga huwa ya nha-
nyana wa banhu ba mina a ka tiko
lego gi nga le kule: Kasi Jehova a
nga kona le Zioni ke? kasi a Hosi
ya gona a yi kona a ka gona ke?
Hiyini ba vin*d*lukisileko mina ku
zangara hi *z*ifananiso *z*a*b*ye *z*i ba*k*li-
lweko, na hi ku nga nyawuli ka
bamatiko ke?
20 A xihulo xi hunzile, a ximumu xi
gumelwe, hina a hi se ku hanyiswa.
21 Hakuba a kulamatwa ka nhanyana
wa banhu ba mina mina nzi kula-
matwa: nzi rila; a ku mbela ntamo
ku kanyametile mina.
22 A wu kona a muri le Gileade ke?

6 Hakuba hambu bamakabye ba wena,
ni yindlu ya ka dadani wa wena,
hambu bona ba mahile hi kuhlebyi-
silweko ha wena; bona ba kwangu-
lukile a ka wena: u nga kolwi bona,
hambuloko ba wulawula a timhaka
tatsi a ka wena.
7 Nzi tsikile a yindlu ya mina, nzi
hoxile a tsomba ya mina; nzi nyike-
le a baranzekako a ka muhefemulo
wa mina canjeni ga balala babye.
8 A tsomba ya mina yi mahile ka kwa-
tsi i ngonyamo lomo kwatini: yena
i tsawutele a gezu ga yena a vukela
mina; hikwalaho nzi bengile yena.
9 Kasi a tsomba ya mina yi kwatsi xi-
nyanyani xipatimileko xa pfimba ke?
kasi a zinyanyani za pfimba zi vukela
yena ke? fambani nwina, mu ya tso-
mbanyisela a zihari za kwati, nehani
zona kasi zi kadamula.
10 A barisi banyingi ba lobisile a zivina
za mina, ba kanziyele a xiabelo xa
mina lahasi ka konzo, ba mahile a
xiabelo xa mina xatsi a xiwula xa
mapanya.
11 Bona ba mahile yona a marumbi;
kona ka rila a ka mina, na ku hi
marumbi; hakuba a tiko gonkle gi
mahile marumbi, hakuba a nga kona
munhu a ku bekileko mbilwini.
12 A balobisi ba tile ku kamanyeta he-
hla ka yonkle miganga ya zisapa
lomo xiwuleni; hakuba a supado
ya ka Jehova yi kadamule yi hi
magumelweni manwe ya tiko ku
kala ka manwani magumelo ya ti-
ko: a yi kona a nyama yi na nga ni
kurula.
13 Ba byele a mabele, ba hulile a mi-
zwa; ba bekile a wutsumbu gabye
kubayiseni, a ba vuni ncumo: nwi-
na mu ta kuba ni tingana hi mihanzo
ya nwina, hakuba hi zanga yi cabe-
kako ya ka Jehova.
14 Zakungahi a wulako Jehova a ku
vukela a baakelwane ba mina ba ku-
biha, labo ba kumbako a tsomba le-
yo nzi mahileko a banhu ba mina ba
ka Israeli a ku yi fumela: languta,
nzi ta runzuwula bona lomo tikweni
gabye, nzi ta susa a yindlu ya ka
Juda xikari ka bona.
15 Na ku ta mahisile lezo, a nzako ka-
kuba nzi runzuwule bona, nzi ta hu-
nzula nzi be ni kuhawukela bona;
nzi ta neha bona kambe, bonklelele
banhu a ka tsomba ya yena, bonkle-
lele banhu a tikweni ga yenawu.
16 Na ku ta mahisile lezo, loku bona
hikutsononometilweko ba nga ta
gonza a ndlela ya banhu ba mina, a
ku hlambanya hi bito ga mina, kwa-
tsi hi lezi Jehova a hanyako; kona
ku kwatsi hi lezi ba ba gonzisile a
banhu ba mina a ku hlambanya ha
Baali; zonake ba ta akiswa lomo xi-
kari ka banhu ba mina.
17 Kanilezi loku bona ba nga ta ingisa,
zonake nzi ta runzuwula lowo a mu-
fumo, nzi runzuwula wona, ni ku
lobisa wona, ku wula Jehova.

XIPIMO 13.

1 Zakungahi a wulileko Jehova a
ka mina, Yana, u ya ti xabela a
nguwo ya bandi ga wukene, u boha
gona hehla ka ziwunu za wena, u
nga beki gona lomo matini.
2 Zingaho nzi lo xaba a bandi kuko-
tisa hi ka mhaka ya ka Jehova, nzi
lo boha gona hehla ka ziwunu wa
mina.
3 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a ka
mina hi xikati xa wumbiri, yiku,
4 Teka a bandi lego wena u gi xabile-
ko, lego gi nga lomo ziwunwini za
wena, u suka, uya le Eufrate, u ya
fihla gona leyo lomo kloklolotweni
wa ribye.
5 Zingaho nzi lo famba, nzi loya fihla
gona le Eufrate, kwatsi hilezi Jeho-
va a leleteleko mina.
6 Na ku mahisile lezo a nzako ka ma-
siku yo tala, lezaku Jehova i te nga-
lo ka mina, Suka, u famba le Eufra-
te, u ya teka a bandi hi leyo, lego
nzi leleteleko wena aku fihla laho.
7 Zonake nzi loya le Eufrate, nzi lo
kela, nzi lo teka a bandi laho nzi
nga wa fihlile gona; ni, languta, a
bandi hi wa tsapikene, gi wa nga ha
vuni ncumo.
8 Zonake a mhaka ya ka Jehova yi
lota a ka mina, yiku,
9 Zakungahi a wulako Jehova, Kufa-
nana ni ywaleyi ndlela nzi ta tsapi-
kanisa a matsanza ya ka Juda, ni
matsanza ya hombe ya Jerusalema.
10 Laba banhu ba kubiha, labo ba ala-
ko a kuzwa a timhaka ta mina, labo
ba fambako a kusihalaleni ka mbilu
yabye, ba lanzeleko a banwani ba-
nungungulu a ku kozela bona, ni
ku dumisa bona, ba ta ku kwatsi hi
legi bandi, lego gi nga binzuliko
ncumo.
11 Hakuba kwatsi hi bandi gi namare-

lako *z*iwu*n*wini *z*a munhu, *z*ingaho
nzi mahile a ku namerela a ka mina
yon*k*le a yin*d*lu ya ka Israeli ni yo-
n*k*le a yin*d*lu ya ka Juda, ku wula
Jehova; le*z*aku ba be ka mina a ba-
nhu, ni akuba a bito, ni akuba a
dumiselo, ni akuba wukosi: kanile*z*i
bona ba wa nga ba ingisi.
12 Hikwalaho wena u ta wula a ka
bona leyo a mhaka: *z*akungahi a
wulako Jehova, a Nungungulu wa
ka Israeli, won*k*lelele mabotori ba ta
tatiswa hi waini: bona ba ta wula a
ka wena, Kasi hina a hi *z*itibi le*z*aku
a mabotori won*k*le ma wa ta nga ma
tatisilwe hi waini ke?
13 *Z*onake wena u ta wula a ka bona,
*Z*akungahi a wulako Jehova, La-
nguta, nzi ta tatisa bon*k*le a ba aki-
leko ba lego a tiko, tona a tihosi leto
ti tsamileko xitsa*n*weni xa Davida,
ni bapristi, ni baprofeti, ni bon*k*le a
baakileko ba Jerusalema, hi popiwi-
selelo.
14 Nzi ta susumeta bona ba gumulana
mu*n*we ni mu*n*wani, bona badadani
ni barisanyana katigi*n*we, ku wula
Jehova: nzi nga ta hawukela, ge ni
ku nyenyetela, ge hambu a hawuke-
lisiselo, le*z*aku nzi wa nga ta nga nzi
lobisile bona.
15 Ingisani *n*wina, ni ku nyika a
n*d*lebi; u nga be na matsanza; ha-
kuba Jehova a wulawulile.
16 Nyika a wukosi a ka Jehova a Nu-
ngungulu wa *n*wina, hi mahlweni
na a nga se ku maha a munyama, hi
mahlweni na mikonzo ya *n*wina yi
nga se ku retemuka hehla ka *z*itsu-
nga *z*a munyama, na ma ha cuwuka
a kuwonekela, yena i hunzule kona
le nzhutini wa kufa, a maha a mu-
nyama wu pumisilweko.
17 Kanile*z*i loku *n*wina mu ngazwi ko-
na, a muhefemulo wa mina wu ta
rila kufihlaleni hi matsanza ya *n*wi-
na; ni tihlo ga mina gi ta rila hi
kutsingisilweko, ni kuxilila a mihlo-
ti, hakuba a *k*lambi wa ka Jehova
wu konwilwe a wuhloko.
18 Wula a ka hosi ni ka mamani wa
muzinza, Koramisani a wutsumbu
ga *n*wina, tsamani lahasi; hakuba
a mikanzani ya *n*wina yi wile la-
hasi, *z*ona a *z*id*l*o*d*lo *z*a wukosi ga
*n*wina.
19 A miti ya le Dzongeni yi valilwe,
ni labo a nga kona a wa ku vulula
yona: Juda i ko*n*wilwe wuhloko,
gon*k*le ga kona; gona gon*k*le gi ko-
nwilwe a wuhloko.
20 *K*lakusani a mahlo ya *n*wina, mu
languta bona labo ba tako hi le *n*wa-
lungu: nu kwihi a *k*lambi lowo wu
nga wa nyikilwe wena, a *k*lambi wa
wena wa wumburi ke?
21 U ta wula yini wena, laha a ta nga
yimisa hehla ka wena kwatsi a hloko
bona u ba gonzisileko wena wu-
tsumbu akuba maxaka ka wena ke?
kasi a *z*ixaniso *z*i nga ta kamanyeta
wena, a ku kwatsi hi wasati laha a
lunwako ke?
22 Ni loku wena u wula a mbilwini ya
wena, Hi ku yini le*z*i *z*ilo *z*i tile
hehla ka mina ke? hakuba a kulisi-
selelo wa kugoha ka wena a petso
wa nguwo ya wena wu funungulwa,
ni *z*irenze *z*a wena *z*i xaniseka ku-
hlurulelwa.
23 Kasi a mu Etiopia a hunzula a hlo-
nge ya yena, kutani a yi*n*gwe a ma-
bala ya yona ke? *z*onake *n*winawu
kambe mu nga maha kusasa, labo
mu tolobeleko a ku maha kubiha.
24 Hikwalaho nzi ta hangalasa bona,
kwatsi hi xibo lexo xi hunzako, hi
mheho ya le xiwuleni.
25 Leyi hi hlolo ya wena, a xiabelo xi
ringaniselweko wena hi le ka mina,
ku wula Jehova; hakuba wena u
kohlilweko mina; u tsumbileko a
mawunweni.
26 Hikwalaho nzi ta funungula a ngu-
wo ya wena hehla ka ngohe ya we-
na, ni tingana ta wena ti ta su *d*lu-
nya.
27 Nzi wonile a manyalataniselo ya
wena, kona a kubaya ka wena, ni
miketo ya wena, ni *z*ibi *z*a wubayi
ga wena, le migangeni, ni le makwa-
tini. Kombo a ka wena, O Jerusa-
lema! wena u nga ta maha u hlaze-
kile; ku ta kala ku ku yini mu be
le*z*o ke?

XIPIMO 14.

1 A mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka Jeremia hi xungetano ni kubalela.
2 Juda wa rila, ni tinyangwa ta
kona miketo, ba tsamile lomo *z*wile-
ni hehla ka liranza*b*ya; ni ku bahu-
wa ya Jerusalema yi yile hehla.
3 Ni ba dzunzekileko ba*b*ye ba ru-
mela a batsongwana ba*b*ye lomo
matini: bona bata lomo tihlo*b*yeni,
a ba kumi na mamati; ba *k*le-
la ni *z*i*b*ya *z*a bona na *z*i hi mapa-

nga; ba koyamiswa a tingana ni
vilinganyiswa, ni ku fengeta a tihlo
ko ta*b*ye.
4 Hakuba hi misaba leyi yi kayekileko,
hilezi ku wa nga hi kona a vula yi
nileko laha misabeni, a barimi ba
wisilwe tingana, ba fenengetile a ti-
hloko ta*b*ye.
5 Ina, ni mhuti kambe yi *t*ralako lomo
kwatini, ya tsika a mavinyani ya
yona, hakuba laho ku nga hiko kona
a *b*yanyi.
6 Ni xiwula xi yima lomo migangeni
ya zisapa, yi hlokela a mheho kwa-
tsi mahlolwa; ni mahlo ya zona ma
hluleka, hakuba laho a ku kona a
lihunga.
7 Hambuloko a kugoha ka hina ku
kustumunya ku vukela hina, tira
wena hi kota ya bito ga wena, O
Jehova; hakuba a kungubanyeka
ka hina ku tele; hi onhile hi vukela
wena.
8 O wena kutsumba ka Israeli, a Mu-
hanyisi wena hi zikatini za zikarato,
yini wena u nga ta nga u ku kwatsi
u mulubeli laha tikweni, ni ku kwa-
tsi hi wa kufamba loye a hambuka-
ko *k*lelweni a e*k*lela a wusiku ke?
9 Hiyini wena u nga ta nga u ku kwa-
tsi u munhu a dzukisilweko? kwatsi
u wanuna wa nhenha loye a nga
koti kupona? Kasike wena, O Je-
hova, u kona lomo xikari ka hina,
na hina hi bitanilwe hi bito ga wena;
u nga tsiki hina.
10 Zakungahi a wulako Jehova a ka
laba banhu, Hambulezoke bona ba
ranzile a kupenga; a ba kaketangi
a mikonzo ya*b*ye: hikwalaho Jeho-
va a nga amukelangi bona; makunu
yena i ta enzela a zigoho za*b*ye, i ta
alakanya a kubiha ka*b*ye, ni enzela
a zionho za*b*ye.
11 Na Jehova i tengalo ka mina, U nga
kombeleli laba banhu hi kusasa ka-
*b*ye.
12 Laha na ba yila, nzi nga tazwa a ku-
rila ka*b*ye; ni laha na ba nyikela a
munyikelo wa kuhiswa ni munyike-
lo wa tinzhoho, nzi nga ta amukela
yona; kanilezi nzi ta mbetisa bona
hi supado, ni n*d*lala, ni mitungu.
13 Zonake ku wula mina, Ha, Hosi
Jehova! languta, a baprofeti ba wula
a ka bona, *N*wina mu nga ta wona a
supado, ge hambu ni n*d*lala; kanilezi
nzi ta nyika *n*wina a kurula ka zi-
nene a ka legi wutsamo.
14 Zonake Jehova i te ngalo ka mina,
A baprofeti baprofeta a mawunwa
a ka bito ga mina; a nzi rumangi
bona, ge a nzi leleletelangi bona, ge
ni ku wulawula a ka bona: ba pro-
feta a ka *n*wina a miwoniso ya ma-
wunwa, ni kuceruka, ni zilo zi nga
hi ko za ncumo, ni kukohlisa ka ti-
mbilu ta bona benyi.
15 Hikwalaho zakungahi a wulako Je-
hova xungetano ni baprofeti labo
ba profetako a bitweni ga mina, na
nzi nga rumangi bona, kasike ba
ngalo, A supado ni n*d*lala zi nga ta
kuba kona lomo tikweni: hi supado
ni n*d*lala labo baprofeti ba ta mbe-
tiswa.
16 A ka banhu labo bona ba profetako
ba ta hoxwa lahan*d*le lomo mapa-
ngweni ya Jerusalema hakuba hi
n*d*lala ni supado; ni laho ku nga ta
kuba kono a wa ku kelela bona—bo-
na, a basati ba*b*ye ni barisanyana
ba*b*ye, ni banhanyana ba*b*ye: haku-
ba nzi ta halata a kubihisisa ka bona
hehla ka bona.
17 Na wena u ta wula leyi a mhaka a
ka bona, Nga mahlo ya mina ma
kulunga hi mihloti a wusiku ni
siku, nga wona ma nga kawuli; ha-
kuba a mubulwa a nhanyana wa
banhu ba mina i tsobekile hi mole
wa hombe, hi mbanga yi hlokisako
nguvu.
18 Loku nzi famba nziya masi*n*wini,
zonake, languta, a badelweni hi su-
pado! loku nzi engena lomo mutini,
zonake, languta, bona ba na ni ku
ba*b*ya hi n*d*lala! hakuba bon*k*le a
muprofeti ni mupristi ba nzula lomo
tikweni, a ba na kutiba.
19 Wena hakunene u alile Juda ke?
a kasike a muhefemulo wa wena wa
tsanzeko ba Zioni ke? hi yini wena
u hlaseleko hina ku na ku cuma ke?
Hi cuwukele a kurula, kanilezi ku
haba kusasa ku tileko; ni xikati xa
kucumiwa, ni, languta, ku mbetwa
ntamo!
20 Hina ha vumela, O Jehova, a kubi-
hisisa ka hina, ni zigohoza badadani
ba hina; hakuba hi onhile hi vuke-
la wena.
21 U nga swirwi ha hina, hi kota ya
bito ga wena; u nga onhakalisi a
xitsamo xa wena xa wukosi; alaka-
nya, u nga tsobi a xivumelwano xa
wena zi*n*we na hina.
22 Kasi laho ku kona xikari ka mifumo

yi nga hiko ncumo loye a kotako ku
ruma a vula ke? kutani a matilo ma
kota ku neha a refu ke? kasi a hi
yena wena ke, O Jehova a Nungu-
ngulu wa hina ke? hikwalaho hi ta
rinzela wena; hakuba wena u ma-
hileko zonkle zilo.

XIPIMO 15.

1 Zonake ku lo wula Jehova a ka
mina, Hambulezo Mosi na Samueli
ba nga wa yimile mahlweni ka mina,
kasike ku kupima ka mina ku wa nga
ku nga hi xungetano ni laba banhu:
hoxa bona kuwoneni ka mina, na
nga bona ba panzanyeka.
2 Na ku ta mahisile lezo, laha bona ba
ta nga wula a ka wena, Hi kwihi la-
ho hi ta ngaya kona ke? zonake we-
na u ta byela bona, Zakungahi a wu-
lako Jehova: A ba kungahi ba hi ba
kufa, a kufa; ni ba kungahi ba hi
ba supado, ba hi ba supado; a ba
kungahi ba hi ba ndlala, ba hi ba
ndlala; a ba kungahi ba hi ba ku-
konwa, ba hi ba kukonwa.
3 Na mina nzi ta longisela bona a mu-
ne wa tixaka, ku wula Jehova: a
supado a ku daya, ni timbyana a ku
kakaklula, ni tinyanyani ta matilo, ni
zihari za misaba, a kukadamula ni
ku lobisa.
4 Nzi ta maha a ku nzulanzula xikari
ka mifumo ya misaba, hakuba ha
Manasa, a nisanyana wa Hezekia, a
hosi ya ka Juda, a ka lezo a zi mahi-
leko lomo Jerusalema.
5 Hakuba nzi mani a ta nga maha
ku hawukela hehla ka wena, O Je-
rusalema ke? kutani hi mani a ta ca-
bela wena ke? kutani hi mani a ta
nga hambuka a wutisa a mahungu
ya wena ke?
6 Wena u alile mina, ku wula Jehova,
wena u fambile ha xinzakwana: hi-
kwalaho nzi nawulutile a canja ga
mina nzi vukela wena, nzi lobosile
wena; mina nzi karele hi kuhunzu-
luka.
7 Na mina nzi heherile bona hi lihlelo
lo tinyangweni ta tiko; nzi ta ba
wuklela a banana babye, nzi wa lo-
bisa a banhu ba mina; bona a ba
klelangi tindleleni tabye.
8 A tinoni tabye ti enzelekile a ka mi-
na ku hunza a seke ga mabimbi;
nzi mehile a ku vukela hehla ka ba-
mamani ba banhu baswa a mulobisi
laha munwini: nzi mahile a miketo
ni mitsiso a ku wela hehla ka yena
hi kutsuketisilweko.
9 Yena loye a rweleko a nklanu ni mi-
mbiri a miketo; yena i nyikele a mo-
ya wa yena; a gambo ga yena gi pe-
lile laha na ga ha hi mumu; yena i
wisilwe tingana i hakasekile: ni mi-
salela yabye nzi ta yi nyikela supa-
dweni mahlweni ka balala babye, ku
wula Jehova.
10 Kombo ka mina, mamani wa mina,
lezaku wena u tralile mina a wanuna
wa kaneta ni a wanuna wa mazunga
misabeni yonkle! a nzi lombangi, ge
hambu a munhu a nga lombangi mi-
na; kasike bonklelele ba bona ba ru-
katele mina.
11 Jehova i te ngalo, Hakunene nzi
ta tiyiseta wena akuba zinene: ha-
kunene nzi ta mahisa a nala wa wena
a ku maha nukongelo a ka wena hi
xikatini xa hlokiselelo ya wena.
12 A nga kota a munwe a kutsoba a xi-
ketse ke? xiketsi xa le nwalungu, ni
suku ke?
13 A nhunzu ya wena ni mabako ya
wena nzi ta nyika a mupango hi la-
handle ka tsengo, ni ka lezo hi zo-
nkle a zionho za wena, kona a ka yo-
na yonkle a mimbingano ya wena.
14 Nzi ta maha wena ku hunza zinwe
ni balala ba wena a ka tiko lego we-
na u nga gi tibiko; hakuba a nzilo
wu dzibelwe a zangeni ya mina, le-
yo yi ta nga vura hehla ka wena.
15 O Jehova, wena wa zitiba; alaka-
nya mina, potela mina, ka baxanisi
ba mina; u nga susi mina kutimise-
leni ka wena: tiba lezaku hi kota ya
wena nzi xanisekile hi leyi a nzhu-
kano.
16 A timhaka ta wena ti wa kumilwe,
nzi lo tiga tona; ni timhaka ta wena
ti wa hi litsako la mina a tsakiselelo
wa mbilu ya mina: hakuba mina nzi
bitanilwe hi bito ga wena, O Jehova,
Nungungulu wa mabandla.
17 A nzi tsamangi a tsombanweni wa
bona labo ba mahako a kutsaka, ge
a nzi tsakangi: nzi lo tsama nzoce
hakuba hi canja ga wena; hakuba
wena u tatisile mina hi kulo.
18 Hi yini a kubayisa ka mina ka su ku
tsonzoma, ni mbanga ya mina yi
nga hiko na kuncunwa, leyo yi ala-
ko a kuholiswa ke? wena hakunene
u ta maha a ka mina kwatsi i congo
ma kohlisako, kwatsi i mati mahlu-
lekileko ke?

19 Hikwalaho zakungahi a wulako
Jehova, Loku wena u ta *k*lela, zo-
nake nzi ta wuyetela wena kambe,
kasi wena wa fela ku yima mahlwe-
ni ka mina; loku wena u teka a ma-
longo le nzhuka*n*weni wena u ta
ku kwatsi hi nomu wa mina: bona
ba ta hunzulukela ka wena, kanilezi
wena u nga ta *k*lelela a ka bona.
20 Nzi ta maha wena a ka laba banhu
a kurisi ga suku gi gingisilweko; na
bona ba talwa ba vukela wena, kani-
lezi ba nga ta hlula ba vukela wena;
hakuba mina nzi na wena a ku po-
nisa wena ni ku*k*la*k*lisa wena, ku
wula Jehova.
21 Nzi ta *k*la*k*lisa le canjeni ga ba kubi-
ha, nzi ta hlanguta wena le canjeni
ga ba cabekako.

XIPIMO 16.

1 A mhaka ya ka Jehova yi lota ka-
mbe a ka mina, yiku,
2 Wena u nga teke a wasati, ge wena
u nga ta kuba ni barisanyana ni ba-
nhanyana, a ka legi wutsamo.
3 Hakuba zakungahi a wulako Jehova
hi xungetano ni barisanyana ni xu-
ngetano ni banhanyana laba ba *t*re-
lweko a ka legi a wutsamo, ni xu-
ngetano ni bamamani ba*b*ye labo ba
*t*releko bona, ni xungetano ni ba da-
dani ba*b*ye laba ba *t*releko bona a
ka legi tiko:
4 Bona ba tafa hi kufa ku hlokisako:
bona ba nga ta rilelwa, ge hambu ni
kulahlwa ba ta ku kwatsi matala he-
hla ka ngohe ya lilonze; ba ta mbe-
tiswa hi supado, ni n*d*lala; ni ziru-
mbi za*b*ye zi taba kuga ka tinyanyani
ta matilo, ni ka zihari za kwati.
5 Hakuba zakungahi a wulako Je-
hova, U nga engeni lomo n*d*lweni ya
xirilo ge u nga fambi ku ya rila, ge
u nga cabeleli bona; hakuba nzi su-
sile a kurula ka mina ka laba banhu,
ku wula Jehova, kona a kuranzaka-
wunene ni ti*t*ralo.
6 Bon*k*le ba hombe ni ba tsongwani
ba tafa a ka legi tiko; ba nga ta
kelelwa, ge a ba kona banhu ba ta
nga rilela bona, ge ni kutsema a
wutsumbu ga*b*ye, ge hambu a wu-
tsumbu ga*b*ye ba nga ta halulwa ha
bona;
7 Ge a banhu ba nga ta kema xibaba
ha bona le xirilweni, a kucabelela
bona hi ba fileko; ge hambu a nga
ba ta nyika bona a kopo ya kuwuyi-
selwa a kunwa hakuba hi dadani
wa*b*ye ni mamani wa*b*ye.
8 Na wena u nga taya lomo n*d*lwini
ya mibuzo a ku ya tsama zi*n*we na-
bo, a ku yaga ni ku yanwa.
9 Hakuba zakungahi a wulako Jehova
wa maban*d*la, a Nungungulu wa ka
Israeli: Languta, nzi ta kawulisa a
ka legi a wutsamo, mahlweni ka
ngohe ya *n*wina a masikwini ya *n*wi-
na, a gezu ga kusaka ni gezu ga ku-
hlakana, a gezu ga muyeni ni gezu
ga makoti.
10 Na ku ta mahisile lezo, laha wena
u ta nga kombisa laba banhu leti
timhaka ton*k*le, na ba ta wula ka
wena, Ngahilezo Jehova a *k*la*k*la-
mbuteleko kon*k*le loku kubiha ka
hombe a vukela hina ke? kutani hi-
kwihi kugoha ka hina ke? kutani hi
xihi a xionho xa hina lexo hi xi ma-
hile ku vukela Jehova a Nungungu-
lu wa hina ke?
11 Zonake wena u ta wula a ka bona,
hakuba a badadani ba *n*wina ba tsi-
kileko mina, ku wula Jehova, ba la-
nzeleko a ba*n*wani banungungulu,
ba kozeléko bona, ba dumisileko bo-
na, ba tsikileko mina, a ba hlayisa-
ngi a nayo wa mina;
12 Na *n*wina mu mahile kubiha ku hu-
nza badadani ba *n*wina; hakuba, la-
nguta, *n*wina mu fambile bon*k*lelele
ba *n*wina ba lanzela a sihalaliselo
wa mbilu ya*b*ye, zingaho lezo a mu
ingisangi ka mina:
13 Hikwalaho nzi ta hoxa *n*wina mu
huma lomo tikweni legi muya a ka
tiko lego *n*wina mu nga gi tibiko,
hambu *n*wina ge ni badadani ba
*n*wina; leyo mu ta kozela a ba*n*wa-
ni banungungulu a siku ni wusiku;
hakuba mina nzi nga ta kangeta
*n*wina ge ni tomo.
14 Hikwalaho, languta, a masiku ma-
ta, ku wula Jehova, lezaku ku nga
ta ha engetwa kambe ku wulwa,
Kwatsi hi lezi Jehova a hanyako,
loye a nehileko a banana ba ka Isra-
eli hi le tikweni ga le Gipite;
15 Kanilezi, Kwatsi hilezi Jehova a ha-
nyako, loye a nehileko a banana ba
ka Israeli hi le tikweni ga le *n*walu-
ngu, ni le matikweni lawo yena a
hlongoleko bona. Nzi ta ba neha
kambe a tiko ga*b*ye lego nzi nyiki-
leko a badadani ba*b*ye.
16 Languta, nzi ta nehela bona a ba
ringeli botala, ku wula Jehova, ba

ta ringela bona; anzako ka le*z*o nzi
ta rumela a bahloti bo tala, ba ta
hlota bona *z*itsungeni *z*on*k*lelele, ni
le migangeni yon*k*lelele, ni le mi*k*lo-
*k*lolotweni yon*k*le ya mari*b*ye.
17 Hakuba a mahlo ya mina ma hehla
ka ton*k*le a tin*d*lela ta*b*ye; bona a
ba fihlalangi le ngoheni ya mina, ge
ni kuonha ka*b*ye a ku tumbetwangi
kuwoneni ka mina.
18 Kuranga nzi ta potela a kugoha ka-
*b*ye ni xionho xa*b*ye hi ku engeti-
lweko, hakuba bona ba nyenyezisi-
leko a tiko ga mina hi *z*irumbi *z*a*b*ye
*z*a *z*ilo *z*i nyenyekako, ba tatisile a
tsomba ya mina hi manyalataniselelo
ya*b*ye.
19 O Jehova, a ntamo wa mina, ni ko-
kola ga mina, ni wucacelo ga mina
hi sikwini ga hlokiselelo, ka wena a
mifumo yi tata hi le kugumelweni
ka misaba, yi ta wula, A badadani
ba wa nga hi na tsomba ya ncumo
kanile*z*i *z*ihlale, kona ku nga nya-
wuli ni *z*ilo le*z*o *z*i nga vuniko.
20 A munhu i ta maha a ka wutsumbu
ga yena a banungungulu, labo ba
nga hiko a banungungulu ke?
21 Hikwalaho, languta, nzi ta maha
bona a kutiba, laba kanwe nzi ta
maha bona a kutiba a canja ga mina
ni ntamo wa mina; na bona ba *z*i
tiba le*z*aku a bito ga mina nzi Jeho-
va.

XIPIMO 17.

1 A xionho xa Juda xi tsalilwe hi
xitsalo xa xiketse, ni lirimi la dayi-
mani: xona xi kehlelwe hehla ka
imbila ka mbilu ya*b*ye, ni hehla ka
timhonzo ta maalati ya *n*wina;
2 Laha a banana ba alakanya hi maa-
lati ya*b*ye ni Axirima hi lomo tisi-
nyeni to nyuka hehla ka miganga
yi *k*lakukileko.
3 O xitsunga xa mina lomo kwatini,
nzi ta nyikela a nhunzu ya wena ni
mabako ya wena akuba mupango, ni
wutsamo ga wena gi *k*lakukileko, hi
kota ya xionho, hi ka yon*k*le a mi-
mbingano ya wena.
4 Na wena, a wutsumbu ga wena, u
nga ta simamisa a tsombeni ya wena
leyi nzi nyikileko wena; nzi ta ma-
ha wena ku kozela a balala ba wena
a ka tiko lego wena u nga gi tibiko:
hakuba mu dzibele a nzilo a zangeni
ya mina lowo wu ta nga vura kala
kupinzuka.
5 *Z*akungahi a wulako Jehova: i ru-
katelilwe a munhu loye a tsumbako
ka munhu, loye a mahako a nyama
a woko ga yena, ni loye a mbilu ya
yena yi sukileko ka Jehova.
6 Hakuba yena i ta ku kwatsi likwara
lomo xiwuleni, a nga ta wona laha
na *z*inene *z*ita, kanile*z*i i ta tsama
wutsa*n*weni ga *z*i sapa lomo xiwu-
leni, a tiko ga munyu gi nga akiwa-
ngiko.
7 I katekisilwe a munhu loye a tsu-
mbako ka Jehova, loye a kutsum*b*ya
ka yena Jehova ku nga kona.
8 Hakuba yena i ta ku kwatsi i sinya
yi *b*yelweko lomo matini, leyo yi
an*d*lalatako a mitsu ya yona hi le
congweni, gi nga ta caba laha ni na
mumu na wuta, kanile*z*i a *k*luka ga
yona gi ta nyuka; gi nga katalelwa
hi lembe ga kubalela, wu nga ta ka-
wula a ku*t*rala mihanzo.
9 A mbilu ya kohlisa ku hunza a
*z*ilo *z*on*k*le, yona yi hunzelelisile a
kubola: hi mani a nga tibako yona
ke?
10 Mina, Jehova, nzi hlolako a kupima,
nzi ringako a mbilu, kasi a ku nyika
banhu bon*k*lelele kukotisa hi tin*d*lela
takwe, kukotisa hi mihanzo ya *z*ima-
ho *z*a yena.
11 Kwatsi i hwari leyo yi kuhlelako a
manza lawo yona yi nga ma tsikela-
ngiko, *z*ingaho yena loye a kumako
kufuma, na ku nga hi hi nongame-
to; a xikarini xa masiku kona ku ta
tsika yena, a kugumelweni ka yena
i ta kuba *z*ipumbu.
12 A xitsamo xa wukosi xi nganga-
melako, xi bekilwe le hehla hi le
kusanguleni, xi hi wutsamo ga yi-
n*d*lu ya hina ya kubasa.
13 O Jehova, a xitsumbo xa ka Israeli,
bon*k*le labo ba tsikako wena ba ta
wiswa a tingana. Bona labo ba su-
kako a ka mina ba ta tsalilwa misa-
beni, hakuba bona ba tsikileko Je-
hova, a hlowo ya mati ya wutomi.
14 Cuma mina, O Jehova, nzi taba nzi
cumilweko; hanyisa mina, nzi taba
nzi hanyisilwe: hakuba wena u ku
dumisa ka mina.
15 Languta, bona ba wula ka mina, Yi
kwihi a mhaka ya ka Jehova ke?
nga yona yita makunu.
16 Na kwatsi ha mina, a nzi ha*k*lisela-
ngi akuba nzi nga bi a murisi wa le
ka wena; ge hambu a kuxuba a
masiku ya xibiti; wena wa *z*i tiba:

lezo zi humako hi lomo nonwini wa
mina zi wa hi mahlweni ka ngohe
ya wena.
17 U nga mahi a cabekiselo a ka mina:
wena u wuponelo ga mina a sikwini
ga kubiha.
18 Nga bona ba wiswa tingana labo ba
xanisako mina, kanilezi nga mina
nzi nga wiswi tingana; nga bona
ba mbeliswa ntamo, kanilezi nga mi-
na nzi nga mbeliswi ntamo; neha
hehla ka bona a siku ga kubiha, lo-
bisa bona hi lobyiselelo wu engeti-
lweko.
19 Zakungahi a wulako Jehova a ka
mina: Famba, u ya yima le nya-
ngweni ya banana ba banhu, laho
a tihosi ta ka Juda ti engenako, hi
ka yona ba humako, ni ka tonkle a
tinyangwa ta Jerusalema;
20 Ni ku wula ka bona, Zwanani nwina
a mhaka ya ka Jehova, nwina tihosi
ta ka Juda, ni gonkle Juda, ni bo-
nkle baakileko ba Jerusalema, labo
mu engenako hi leti tinyangwa:
21 Zakungahi a wulako Jehova, Klari-
hani a ka wutsumbu ga nwina, mu
nga rwali a mirwalo hi siku ga sa-
bado, ge ni ku yi engenisa hi lomo
tinyangweni ta Jerusalema;
22 Mu nga rwali a nzwalo wu huma hi
lomo tindlwini ta nwina hi siku ga
sabado, ge mu nga mahi nwina na
wihi a tiro: kanilezi basisani nwina
a siku ga sabado, kwatsi hilezi nzi
leleteleko a badadani ba nwina.
23 Kanilezi bona a ba ingisangi, ge ni
kupumunha a ndlebe yabye, kanilezi
ba lo maha a nhamu yabye a kuno-
noha, kasi bona ba fela ku kala ba
ngazwi, kasi ba fela ku kala ba nga
amukeli a gonziselelo.
24 Na ku ta mahisile lezo loku nwina
mu ingisa hi kutsononometilweko a
ka mina, ku wula Jehova, a ku kala
mu nehi a nzwalo tinyangweni ta
lowu muti hi siku ga sabado, kanilezi
a longeta a siku ga sabado, mu nga
mahi na wihi a tiro ka gona;
25 Zonake ku ta engena hi tinyangwa
ta lowu a tihosi ni tihosana ti tsami-
le xitsanweni xa Davida, na ba kile-
le tikaretеni ni lomo mahaxini, bona,
ni tihosana tabye, a banhu ba ka
Juda, ni baakileko ba le Jerusale-
ma; ni lowu muti wu ta tsama kala
kupinzuka.
26 Na bona ba tata hi lomo mitini ya
ka Juda, no lomo wutsanweni gi
ranzeleko Jerusalema, ni le tikweni
ga ka Benjamini, ni le tikweni ga
minzelelo, ni le tikweni ga miganga,
ni le Dzongeni, ba neha a minyikelo
ya kuhiswa, ni mipahlelo, ni minyi
kelo ya tinzhoho, ni tihlakati, ni ku
neha a mipahlelo ya ku nyikakubo-
nga, lomo ndlwini ya ka Jehova.
27 Kanilezi loku nwina mu ga ingisi ka
mina a ku longeta a siku ga sabado,
ni ku nga tsiki a kurwala mirwalo a
ku engena lomo tinyangweni ta Je-
rusalema hi siku ga sabado; zonake
nzi ta dzibela a nzilo a tinyangweni
ta kona, nzi ta kadamula a zilubelo
za le Jerusalema, na wona wu nga
ta timeka.

XIPIMO 18.

1 A mhaka leyi yi ngata ka Jeremia
hi le ka Jehova, yiku,
2 Suka, u relela uya le ndlwini ya ba-
wumbi, leyo nzi ta maha wena a
kuzwa a timhaka ta mina.
3 Zonake nzi lo relela nzi loya le
ndlwini ya bawumbi, ni, languta,
yena i wa ku maha a tiro lomo tingo
ngoleni.
4 Ni laha a xibya lexo a xi mahako hi
wumba xi la su rembeleko a canjeni
ga mu wumbi, yena i lo maha xona
kambe, ni zinwani a zibya, kwatsi hi
lezi zi faneleko a ka muwumbi a ka
mu maha zona.
5 Zonake a mhaka ya ka Jehova yi
lota a ka mina, yiku,
6 O yindlu ya ka Israeli, a nzi zi koti
ku maha kwatsi hi loyi muwumbi
ke? ku wula Jehova. Languta, kwa
tsi hi wumba lomo canjeni ga mu-
wumbi, zingaho nwinawu a canjeni
ga mina, O yindlu ya Israeli.
7 A ka xihi xikati nzi ta nga wula-
wula a xungetano ni ka lihi lixaka
ni ka wihi a mufumo, ni ka xunge-
tano ni ka lihi mufumo, a ku hlurula
ni trandlesa lahasi ni ku lobisa kona;
8 Loku lowo a mufumo, a xungetano
nawo nzi wulawulileko, loku wu
hunzuluka wu klela a kubiheni ka
wona, nzi ta hunzuluka hi kubiha
loku nzi alakanyako a ku maha ka
bona.
9 A ka xihi xikanzakanya nzi ta wu-
lawula xungetano ni lowo a mufu-
mo, ni xungetano ni lowo mufumo, a
kuaka ni kubyala wona.
10 Loku bona ba maha lezo zi bihileko
kuwoneni ka mina, lezaku bona ba

nga ingisi a gezu ga mina, zonake
nzi ta hunzuluka hi ku maha kusa-
sa, laho nzi nga wa wulile lezaku
nzi nga ta binzulusela bona.
11 Makunu hikwalaho, wulawula a ka
banhu ba ka Juda, ni ka baakileko
ba le Jerusalema, uku, Zakungahi a
wulako Jehova: Languta, nzi lo-
ngisa kubiha nzi vukela *n*wina, nzi
hleba xikungo nzi vukela *n*wina:
*k*lelani *n*wina makunu *n*wen*k*lelele
hi lomo tin*d*leni ta yena ta kubiha,
ni ku bangetela a tin*d*lela ta *n*wina
ni zimaho za *n*wina.
12 Kanilezi bona ba te ngalo, Kona a
hi kukoteka; hakuba hi ta famba hi
mano ya hinawuwo, na hina hi ta
maha hon*k*lelele ku kotisa hi ka si-
balaliselo wa mbilu ya hina.
13 Hikwalaho zakungahi a wulako
Jehova: Wutisani *n*wina makunu
xikari ka mifumo, himani a zwileko
a zilo zakungahi, a mubulwa wa ka
Israeli wu mahile a zilo za mbonya-
ponya.
14 Kasi a mbera ya Lebanoni yi ta tsa-
nzeka hi le hehla ka ri*b*ye ga le ma-
si*n*wini ke? kutani kasi a mamati
ya xirami layo ma kulungako hi le
tikweni ga le kule ma ta omiswa ke?
15 Hakuba a banhu ba mina ba ribake-
lwe ha mina, ba hisile a tibani ka
banungungulu ba nga nyawuliko;
bona ba mahile ku retemuka a ti
ndleleni ta*b*ye, hi mipfu*k*la ya kale-
loko, a ku famba hi tin*d*lela, a ka
n*d*lela leyo yi nga hoxwangiko;
16 A ku maha a tiko ga*b*ye a mahanja-
latiso, a likiyala li nga gawukisiwi-
ko; bon*k*lelele laba ba ta nga hunza
hi laha ba ta hanjalatiswa, ba ta hla-
kahla a tihloko ta*b*ye.
17 Nzi ta hangalasa bona kwatsi i mhe-
ho ya mutsuwukagambo mahlweni
ka muala; nzi ta kangeta bona a
mafulara, na ku nga hi ngohe, a si-
kwini ga hlokiselelo ya*b*ye.
18 Zonake ba lo wula bona, Ngona,
nga hina hi maha a xihlebo hi vu
kela Jeremia; hakuba a nawo wu
nga ta loba wa le ka bapristi, ge ni
xikungo xa le ka laba ba*k*larihileko,
ge ni mhaka ya le ka baprofeti.
Ngonani, nga hi lamata yena hi li-
rimi, nga hina hi nga nyiki a n*d*lebe
ni ga yihi ya timhaka ta yena.
19 Nyika ku cela kota a ka mina, O
Jehova, ingisa a ka gezu ga*b*ye labo
ba kanetisanako zi*n*we na mina.
20 Kasi a kubiha ku ta potelwa hi ku-
sasa ke? hakuba ba kelile a rinzi ga
muhefemulo wa mina. Alakanya
lezaku nzi yimisile ku yini mahlwe-
ni a kuwulawula a zinene ha bona, a
ku bohlisa a zanga ya wena ka bona.
21 Hikwalaho nyikela a banana ba*b*ye
le n*d*laleni, nyikela bona nta*n*weni wa
supado; nga a basati ba be milaleni,
ni tinoni; nga ba banuna ba*b*ye ba
dawa hi kufa, ni majaha ya*b*ye ba
*k*la*b*yiwa hi supado le impini.
22 Nga a huwa yi zwiwa hi le tin*d*lwi-
ni ta*b*ye, laha wena u ta neha a xi-
jumani hi kutsuketisilweko hehla
ka bona; bona ba kelile a kele a ku
teka mina, ba dembele a ziyo ga
mikonzo ya mina.
23 Ina, Jehova, wena u ti bako gon*k*le
a gujeguje ga*b*ye ga kuvukela mina
a ku daya mina; u nga tsetselele a
kubiha ka*b*ye, ge ni kufubisa a kuo-
ñha ka*b*ye a kuwoneni ka wena;
kanilezi nga bona ba hoxwa mahlwe-
ni ka wena; maha zi*n*we nabo a xi-
katini xa zanga ya wena.

XIPIMO 19.

1 Zakungahi a wulako Jehova, Fa-
mba, ni ku ya xaba a botori ga saba
ya muwumbi, u teka ka masingala-
kati ya banhu, ni masingalakati ya
bapristi;
2 U famba le mikobeni ya nisanyana
wa ka Hinnome, leyo yi nga le wue-
ngenweni ga nyangwa Harsite, u ya
bahungu laho ni mhaka leyo nzi ta
nga *b*yela wena;
3 U wula, Ingisani *n*wina a mhaka ya
ka Jehova, O tihosi ta ka Juda, ni
banhu ba lomo Jerusalema: Zaku-
ngahi a wulako Jehova wa maba-
n*d*la, a Nungungulu wa ka Israeli,
Languta, nzi ta neha a kubiha hehla
ka legi wutsamo, loko kani hiwihi a
ta nga kuzwa, a n*d*lebe ya yena yi
ta kulumela.
4 Hakuba bona ba tsikileko mina, ba
tiyisetile legi a wutsamo, ba hisile a
tibani ka gona a ka ba*n*wani banu-
ngungulu, labo bona ba nga ba tibi-
ko, bona ni badadani ba*b*ye ni tihosi
ta ka Juda, ba tatisile legi wutsamo
hi nkata wa ba nga hiko na nanzu.
5 Mu akileko a wutsamo gi *k*lakukile-
ko ga Baali, a kuhisa a barisanyana
ni banhanyana ba*b*ye a nzilwem wa
munyikelo wa kuhiswa ka Baali: le-
xo mina nzi nga leletelangiko, ge ni

ku wulawula kona, ge kona a kuta-
tangi kupimeni ka mina :
6 Hikwalaho, languta, a masiku ma
hata, ku wula Jehova, le*z*aku legi a
wutsamo gi nga ta ha bitanwa ka-
mbe Tofete, ge a ku i Nzelelelo wa
nisanyana wa Hinnome, kanile*z*i a
Nzelelo wa Hlaselo.
7 Nzi ta maha ku nga nyawuli a xi-
kungo xa Juda ni Jerusalema hi le-
gi a wutsamo; na nzi maha bona
bawa hi supado mahlweni ka balala
ba*b*ye, ni canja ga bona labo ba hlo-
tako a wutomi ga*b*ye; ni *z*irumbi
*z*a*b*ye nzi ta nyika kuga ka *z*inyanya-
ni *z*a matilo, ni ka *z*ihari *z*a misaba.
8 Nzi ta maha lowu a muti a mahanja-
lati, ni makoyala; bon*kl*elele labo ba
hunzako ha kona ba ta hanjalatiswa
ba kiyala hakuba hi yon*kl*e a mitu-
ngu ya kona.
9 Nzi ta maha bona a kuga a nyama
ya barisanyana ba*b*ye ni nyama ya
banhanyana ba*b*ye; bona ba taga bo-
n*kl*e a nyama ya mungana wa yena,
le kuvimbezelweni ni le hlokiselwe-
ni, leyo ha yona a balala ba*b*ye, na
bona labo ba hlotako a wutomi ga-
*b*ye ba ta hlokisa bona.
10 *Z*onake wena u ta *tr*an*dl*esa a bo-
tori mahlweni ka banhu labo ba fa-
mbako *z*i*n*we na wena,
11 U ta wula a ka bona, *Z*akungahi a
wulako Jehova wa maban*dl*a : *z*i ta-
ba ngaho nzi *tr*an*dl*esa laba banhu
ni lowu a muti, kwatsi hi loye a *tr*a-
n*dl*esako a xi*b*ya xa wumba, lexo xi
ta nga kala xi nga ha *kl*angani ka-
mbe; na bona ba ta kelelwa lomo
Tofete, kala laho ku nga hi kona a
wutsamo a kukelela.
12 *Z*akungahi nzi ta nga maha a ka legi
a wutsamo, ku wula Jehova, ni ka
banhu ba kona, ni kumaha lowu a
muti kwatsi i Tofete :
13 A tin*dl*u ta le Jerusalema, ni tin*dl*u
ta tihosi ta ka Juda, leto ti nyenye-
zisilweko, ti ta ku kwatsi wutsamo
ga le Tofete, tona a tin*dl*u leto hehla
ka tona ku hisilweko a tibani a ka
won*kl*e a maban*dl*a ya tilo, ba culu-
leko a minyikelo ya kunwa a ka ba-
nungungulu ba*n*wani.
14 *Z*onake i lo *kl*ela Jeremia hi le Tofe-
te, leyo Jehova a nga wa rumile ye-
na a kuya profeta; yena i lo yima le
hu*b*yeni ya yin*dl*u ya ka Jehova, i te
ka bon*kl*e a banhu :
15 *Z*akungahi a wulako Jehova wa ma-
ban*dl*a, a Nungungulu wa ka Israe-
li, Languta, nzi ta neha hehla ka lo-
wu muti ni hehla ka mitana ya yona
yon*kl*e kubiha loku nzi wulawulile-
ko ha wona; hakuba bona ba ma-
hile a nhamo ya*b*ye kunonoha, le*z*a-
ku bona a bazwangi a timhaka ta
mina.

XIPIMO 20.

1 Makunu Paxhura, a nisanyana wa
Immera a mupristi, loye a nga wa hi
induna ya hombe lomo n*dl*wini ya
ka Jehova, i lozwa Jeremia na a pro-
feta le*z*i *z*ilo.
2 *Z*onake Paxhura i loba Jeremia a
muprofeti, i kotsa yena hi makotso
lawo ma nga wa hi le nyangweni ya
le hehla ya le ka Benjamini, laya
ma nga wa hi lomo n*dl*wini ya ka
Jehova.
3 Na ku mahisile le*z*o hi ga manziko,
le*z*aku Paxhura i lo humesa Jeremia
le makotsweni. *Z*onake ku lo wula
Jeremia a ka yena, Jehova a nga bi-
tanangi a bito ga wena Paxhura,
kanile*z*i Magora-missabiba.
4 Hakuba *z*akungahi a wulako Jeho-
va, Languta, nzi tati maha a tsisiso
ka wutsumbu ga wena, ni ka won*kl*e
a maxaka wena; na bona ba ta ku-
wa hi supado ya balala ba*b*ye, ni
mahlo ya wena ma ta wona kona;
na nzi ta nyika gon*kl*e Juda a canje-
ni ga hosi ya le Babuloni, yena i ta
yisa bona bako*n*wi le Babuloni, i ta
daya bona hi supado.
5 *Kl*atakumbiri nzi ta nyika won*kl*e a
mafumelo ya lowu a muti, ni wo-
n*kl*e a mabinzu ya kona, ni *z*on*kl*e *z*i-
lo *z*a malongo *z*a kona, ina, ni won*kl*e
a mabako ya tihosi ta ka Juda nzi ta
nyika a canjeni ga balala ba*b*ye; na
bona ba ta maha bona a pfimba, ni
ku teka bona, ba yisa bona le Ba-
buloni.
6 Na wena, Paxhura, ni bon*kl*e labo
ba tsamako lomo n*dl*wini ya wena
mu ta konwa a wuhloko; na wena
u tata le Babuloni, leyo u ta fela ko-
na, leyo wena u ta kelelwa kona,
wena, ni won*kl*e maxaka wena, labo
wena u profetileko a mawunwa.
7 O Jehova, wena u vumelisileko
mina, nzi wa nga nzi vumelisilwe;
wena u na ni ntamo ku hunza mina,
u hlulile: nzi mahile a xilo xa hle-
kisako gon*kl*e a siku, bon*kl*elele ba
ku tseketsela mina.

8 Hakuba kwatsi hi xikanzanyaka xa
lezi nzu wulawulakó, nza bahuwa;
nza bahuwa, A pangiselelo ni lobyi-
selelo! hakuba a mhaka ya ka Jeho-
va yi mahile a nzhukano a ka mina,
na nzi hi kiyaliselelo gonkle siku.
9 Ni loku nzi wula, Nzi nga ta maha
a kumbuxeto wa yena, ge ni ku wu-
lawula kambe a bitweni ga yena,
zonake ku kona mbilwini ya mina a
ku kwatsi i nzilo wu vurako wu va-
lelweko marambyini ya mina, na mi-
na nzi rerekile hi timiselelo, nzi nga
ta kangatela.
10 Hakuba nzi zwile a hlebyiselelo wa
banyingi, wu tsisako maklelweni wo-
nkle. Tsawutelani, na hina hi ta
tsawutela yena, ku wula bonkle ba-
ngana ba mina nzi tolobeneko nabo,
labo ba rinzeleko a kuwa ka mina;
gimbesiku a nga ta nga yena a ko-
ngotelwa, na hina hi ta hlula hi vu-
kela yena, na hina hi ta teka a pote-
lelo ya hina ka yena.
11 Kanilezi Jehova i zinwe na mina
kwatsi a nhenha yi cabekako: hi-
kwalaho a baxanisi ba mina ba ta
retemuka, na bona ba nga ta hlula;
bona hi mbetisilweko ba wisiwa ti-
ngana, hakuba a ba mahangi hi tibi-
sileko, hi ku nga dzunziwi kupinzu-
kelisilweko loko ku ta nga kala ku
nga ribakelwi.
12 Kanilezi, O Jehova wa mabandla, lo-
ye a hlolako a ba lulamileko, loye u
wonako a mbilu ni kupima, nga mi-
na nzi wona a potelelo ya wena a ka
bona; hakuba a ka wena nzi kange-
tile a nanzu wa mina.
13 Yimbelelani a ka Jehova, dumisani
Jehova; hakuba i klaklisile a muhe-
femulo wa muvumali a canjeni ga
bamahi ba kubiha.
14 Gi rukatelwe a siku lego nzi tre-
lweko ha gona: nga a siku lego ma
mani a nzi treleko gi nga be gi kate-
kisilweko.
15 I rukatelwe a munhu loye a nehile-
ko a mahungu ka dadani wa mina,
aku, A nwanana wa wanuna i trelwe
ka wena; maha yena a litsako ngu-
vu.
16 Nga loye wanuna a ku kwatsi hi mi-
ti leyi Jehova a yi hoxileko, a nga
hunzulukiko: nga yena azwa a hu-
wa laha mixweni, ni ku kulumela
laha xikatini xa mumu.
17 Hakuba yena a nga nzi dayangi lo-
mo rumbyini; singaho mamani wa
mina i wa ta nga a hi kele wa mina,
a marumbu ya yena xonkle xikati
nja hombe.
18 Ngahilezo nzi lo tralwa mina hi lomo
rumbyini a ku wona a kinyelelo ni
xaniselelo, kasi a masiku ya mina
ma mbetiswa hi tingana ke?

XIPIMO 21.

1 A mhaka leyi yi nga wa tile ka
Jeremia hi le ka Jehova, laha a hosi
Zedekia a nga wa rumele ka yena
Paxhura a nisanyana wa Malkija, na
Zefania a nisanyana wa Maaseia, a
mupristi, aku,
2 Wutisa, nza kombela wena, a ka
Jehova ha hina; hakuba Nebuka-
drezzare a hosi ya le Babuloni yi
mahako a impi zinwe yi vukela hi-
na: gimbesiku Jehova i ta maha ha
hina kukotisa hi ka mitiro ya yena
hi hlamalisako, kasi wa fela ku suka
ka hina.
3 Zonake ku lo wula Jeremia ka
bona, Zakungahi nwina mu ta nga
wula a ka Zedekia;
4 Zakungahi a wulako Jehova, a Nu-
ngungulu wa ka Israeli, Languta,
nzi ta hunzulusa a maklari ya kulwa
laya ma nga lomo mandleni ya nwi-
na, lawo ha wona mu lwako ni hosi
ya le Babuloni, ni ku vukela a ma
Kaldea lawo ma vimbezeleko nwina,
le handle ka ligingisi; nzi ta tso-
mbanyisela wona lomo xikari ka
lowu muti,
5 Na mina wutsumbu nzi talwa zinwe
na nwina hi canja gi nawulutilweko
na hi woko ga ntamo, kona kuza-
ngareni, ni le kulweni, ni le vindlu-
keleliswení wa hombe.
6 Na mina nzi ta hlasela a banhu ba
lowu muti, bonkle banhu ni zihari:
bona ba ta kufa hi tungu wa hombe.
7 Ni nzako ka lezo, ku wula Jehova,
nzi ta nyikela Zedekia a hosi ya ka
Juda, ni malanza ya yena, ni banhu
ba yena, bona labo ba siyilweko ka
lowu a muti hi ka tungu, ni supado,
hi le ndlaleni, a canjeni ga Nebuka-
drezzare a hosi ya le Babuloni, ni le
canjeni ga balala babye, ni le canje-
ni ga labo ba hlotako a wutomi
gabye: yena i ta daya bona hi wukla
ga supado; yena a nga ta nyenyete-
la bona, ge a nga ta kuba na ku ha-
wukela, ge ni titralo ka bona.
8 Ni ka laba banhu wena u ta wula,
Zakungahi a wulako Jehova: La-

nguta, nzi bekile mahlweni ka *n*wina a n*d*lela ya wutomi ni n*d*lela ya kufa.

9 Loye a tsamo a ka lowu muti i ta kufa hi supado, na hi n*d*lala, na hi tungu; kanile*z*i yena loye a fambako le han*d*le, a hunzako aya ka ma Kaldea laya ma vimbezeleko *n*wina, i ta hanya, yena i ta hanya ni wutomi ga yena gi taba a ka pfimba.

10 Hakuba nzi tsamile a ngohe ya mina a ka lowu a muti hi kubiha, na ku nga hi kusasa, ku wula Jehova: wona wu ta nyikelwa a canjeni ga hosi ya le Babuloni, yena i ta hisa wona hi nzilo.

11 Ni ku kumbuka a yin*d*lu ya hosi ya ka Juda, zwanani *n*wina a mhaka ya ka Jehova:

12 O yin*d*lu ya ka Davida, *z*akungahi a wulako Jehova, Tsanza a nongametiso na ga ha hi mixo, ni ku *k*la*k*lisa yena lo a pangilweko lomo canjeni ga mutsimbeti, ku taku a zanga ya mina yi famba kwatsi i nzilo, wu vura le*z*aku ku nga hi kona a wu timako, hakuba hi kubiha ka *z*imaho za *n*wina.

13 Languta, nzi vukela wena, O *n*wina ba akileko ba nzelelo, ni ba ri*b*ye ga le mikobeni, ku wula Jehova; *n*wina labo mu wulako, Hi mani a ta nga relela a ta vukela hina ke? hi mani a ta nga engena mitini ya hina ke?

14 Nzi ta tsayisa kukotisa hi ka mihanzo ya *z*imaho za *n*wina, ku wula Jehova; nzi ta dzibela nzilo lomo kwatini ga yena, wu ta kadamula zon*k*le le*z*o *z*i ranzeleko gona.

XIPIMO 22.

1 *Z*akungahi a wulako Jehova: Relelani mu ya le n*d*lwini ya hosi ya ka Juda, ni ku wulawula laho leyi mhaka,

2 Muku, Ingisa a mhaka ya ka Jehova, O hosi ya ka Juda, wena loye u tsamileko xitsa*n*weni xa Davida, wena, ni malanza ya wena, ni banhu ba wena laba ba engenako hi leti tinyangwa.

3 *Z*akungahi a wulako Jehova: Tsanza a nongametiso ni lulamisiselelo, ni ku *k*la*k*lisa yena loye a pangilweko a canjeni ga mutsimbeketi: u nga mahi kuonha, ge hambu kupanga, ka balubeli, ni ka bana ba *z*isiwana, ge ni ka tinoni; ge ni ku halata a nkata wu nga hi ko na nanzu a ka legi a wutsamo.

4 Hakuba loku *n*wina mu maha lexi xilo ha kunene, *z*onake laho ku ta engena hi tinyangwa ta leyi yin*d*lu a tihosi ti tsamile xitsa*n*weni xa Davida, na ti kilele lomo tikareteni, ni lomo mahaxini, yena, ni malanza ya yena, ni banhu ba yena.

5 Kanile*z*i loku *n*wina mu ngazwi leti timhaka, nza hlamula hi wutsumbu ga mina, ku wula Jehova, le*z*aku leyi a yin*d*lu yi ta maha a ku hahluka.

6 Hakuba *z*akungahi a wulako Jehova hi xungateno *z*i*n*we ni yin*d*lu ya hosi ya ka Juda: Wena hi wena Gileade a ka mina, ni hloko ya le Lebanoni; hakunene nzi ta maha wena a xiwula, a miti leyi yi nga hiko na banhu.

7 Na nzi ta longisela a balobisi a vukela wena, bon*k*lelele wu*k*lari ga*b*ye, bona ba ta tsema a tisedare ya wena yi langilweko, ni ku hoxa tona nzilweni.

8 Ni mifumo yinyingi yi ta hunza hi lowu a muti, ba ta wula bon*k*lelele banhu a ka wa akelwane wa yena, Ngahilezo Jehova i mahile le*z*i ka lowu a muti wa hombe ke?

9 *Z*onake bona ba ta hlamula, Hakuba ba tsikileko xivumelwano xa ka Jehova a Nungungulu wa*b*ye, ba lo kozela a ba*n*wani banungungulu, ni ku dumisa bona.

10 Mu nga rili *n*wina hi kota ya bafileko, ge hambu kucabela yena; kanile*z*i rilelani yena loye a fambako; hakuba yena a nga ta ha *k*lela kambe, ge ni ku wona a tiko ga ka*b*ye.

11 Hakuba *z*akungahi a wulako Jehova hi ku kumbuka Xalluma a nisanya na wa ka Josia, a hosi ya ka Juda, loye a fumileko xiku*d*leni xa Josia a dadani wa yena, loye a sukileko hi ka legi wutsamo: Yena a nga ta ha wuya leno kambe;

12 Kanile*z*i a wutsa*n*weni lego ba gulileko yena a hloko, leyo i ta kufa, yena a nga ta ha engeta a wona legi tiko kambe.

13 Kombo ka yena loye a akako a yin*d*lu ya yena hi ku nga lulami, ni matsawu ya yena hi ku nga longameti; loye a tirisako a malanza ya mu akelwane wa yena na a nga hi na kuriha, na a nga nyiki yena a kurihwa ka yena;

14 Loye a wulako, Nzi ta ti akela a yi-
n*dl*u ya kuanama ni matsawu ma
cuwukekako, ni kuboxela yena a
mawoni, ni ku nameketa hi tisedare,
ni kucela a truka nguvu.
15 Wena u ta fuma ke, hakuba u ku-
rumetako a *k*lurisa hi sedare ke?
Kasi a badadani ba wena a ba gangi
ni kunwa ke, ba maha a nongameti-
so ni lulamisiso ke? *z*onake ku wa hi
kwatsi ha yena.
16 Yena a lamulako hi nanzu wa *z*isi-
wana ni bavumali; *z*onake ku wa hi
kwatsi. Lezike ku wa nga hi ku ti-
*b*ywa mina ke? ku wula Jehova.
17 Kanile*z*i a mahlo ya wena ni mbilu
ya wena a hi ya kunabelisisa ka we-
na basi ke, ni ya ku halata a nkata
wu nga hiko na nanzu, ni ya tsi-
mbeketelo, ni ya pangiselelo, a ku
maha kona.
18 Hikwalaho *z*akungahi a wulako Je-
hova hi xungetano na Jehoiakimu a
nisanyana wa Josia, a hosi ya ka
Juda: Bona ba nga ta rilela yena,
baku, Ha maka*b*ye wa mina! kuta-
ni, Ha makweru wa mina! Bona ba
ngata rilela yena, baku, Ha Hosi!
kutani, Ha mbukosi ga yena!
19 Yena i ta nkelelwa hi kukelelwa ka
mbongola, a *n*walatwa a hoxiwa *k*la-
tuko wa tinyangwa ta Jerusalema.
20 Kanziyani mu ya le Lebanoni,
muya rila; ni ku *k*lakusa a gezu
ga *n*wina le Baxani, ni kurila hi le
Abarimu; hakuba bon*k*le ba ranze-
kekako ba wena ba lo*b*yisilwe.
21 Nza wulawula a ka wena a vuvumi-
selweni wa wena; kanile*z*i wena wa
wula, A nzi nga ta kuzwa; lowu wu
wa hi mukuwo wa wena kusukela
wu*s*weni ga wena, le*z*aku wena a ku
ingisangi a gezu ga mina.
22 A mheho yi ta gisa bon*k*le a barisi
ba wena, ni baranzekako ba wena ba
taya kukonweni: hakunene *z*onake
wena u taba a koyamisilweko tinga-
na ni kuba a kanganyisekileko haku-
ba hi kon*k*le a kubihisisa ka wena.
23 O a ba akileko ba le Lebanoni, a
mahako a xisaka xa wena hi tiseda-
re, koramani hi kukulisilweko ka
ba hawukelilweko hakuba wena la-
ha kutsisa kuta ka wena, a kubayisa
kwatsi hi wasati loku a lu*n*wa!
24 Kwatsi hile*z*i nzi hanyako, ku wu-
la Jehova, hambulezo Konia a nisa-
nyana wa Jehoiakimu a hosi ya ka
Juda u nga hi pera hehla ka canja
ga mina ga xinene, kasike nzi ta
wu*k*lela wena laho;
25 Na mina nzi ta nyikela wena a ca-
njeni ga bona labo ba hlotako a wu-
tomi ga wena, ni lomo canjeni ga
bona labo wena u ba cabako, kona
lomo canjeni ga Nebukadnezzare a
hosi ya le Babuloni, ni le canjeni ga
ma Kaldea.
26 Na mina nzi ta hoxa wena le han*d*le,
ni mamani wa wena loye a *t*ralileko
wena, a ka gi*n*wani a tiko, laho
*n*wina mu nga *t*ralelwangiko kona;
ni leyo *n*wina mu ta kufa kona.
27 Kanile*z*i a ka tiko lego a muhefe-
mulo wa wena u xubako a ku *k*lele-
la, leyo u nga ta *k*lelela.
28 Yena loyi munhu Konia a xi*b*ya xi
nyenyilweko xi tsobekileko ke? ye-
na i hi xi*b*ya lexo ni a nga hi ko
kona a xalalako ha xona ke? hikwa-
laho bona ba hoxilwe lahasi, yena
ni mbewu ya yena, ba hoxilwe a
tikweni legi bona ba nga gi tibiko
ke?
29 O misaba, misaba, misaba, zwana a
gezu ga ka Jehova.
30 *Z*akungahi a wulako Jehova, Tsala-
ni *n*wina loyi munhu wa wumba, a
munhu loye a ta nga kala a nga vu-
vumiswi masikwini ya yena; haku-
ba a nga kona a munhu a ta nga ba
wa mbewu ya yena a ta nga vuvu-
ma, na a tsama xitsa*n*weni xa Davi-
da, ni kufumela lomu Juda.

XIPIMO 23.

1 Kombo ka barisi labo ba lobisako
ba hangalasako a tiyivu ta wuriselo
ga mina! ku wula Jehova.
2 Hikwalaho *z*akungahi a wulako Je-
hova, a Nungungulu wa ka Israeli,
a ku vikela a barisi labo ba risako a
banhu ba mina: *n*wina mu ta ha-
ngalasa a *k*lambi wa mina ni ku hlo-
ngola wona kule, mu nga enzeli wo-
na; langutani, nzi ta enzela *n*wina
hi kubiha ka *z*imaho *z*a *n*wina, ku
wula Jehova.
3 Nzi ta hlengeletela a misalela ya *k*la-
mbi wa mina yi huma a ka matiko
won*k*le lawo nzi hangalaseleko bo-
na, nzi ta ba neha kamba a *k*lambi
wa*b*ye; na bona ba ta *t*rala ba enze-
leka.
4 Nzi ta yimisa a barisi hehla ka bo-
na, labo ba ta risa bona; bona ba
nga ta ha caba kambe, ge hambu
kumbeteka a ntamo, a nga ta kuba

kona a ta nga vumalwa, ku wula
Jehova.
5 Languta, a masiku mata, ku wula
Jehova, lawo nzi ta vuxela a ka Da-
vida a Rabi go lulama, yena i ta fu-
ma kwatsi i hosi a maha hi kutibisi-
sileko, yena i ta tsanza a nongametiso
ni kululamisisa lomo tikweni.
6 A masikwini ya yena Juda i ta ha-
nyiswa, na Israeli i ta aka kuponeni;
ni legi hi bito ga yena lego a ta nga
bitanwa ha gona: Jehova hi kulula-
misisa ka hina.
7 Hikwalaho, languta, a masiku mata,
ku wula Jehova, lawo ba ta nga ha
engeta kambe ba wula, Kwatsi hile-
zi Jehova a hanyako, loye a humesi-
leko a neha a banana ba ka Israeli
hi le tikweni ga le Gipite;
8 Kanilezi, Kwatsi hilezi Jehova a ha-
nyako, loye a nehileko loye a range-
leko a mbewu ya yin*d*lu ya ka Isra-
eli a ku huma hi le tikweni ga le
*n*walungu, na hi le matikweni wo-
n*k*le lawo nzi ma yisileko bona. Na
bona ba ta aka lomo tikweni ga bona
benyi.
9 Hi xungetano ni baprofeti, A mbi-
lu ya mina nzeni ka mina yi tsobe-
kile, won*k*le a marambu ya mina ma
gu*k*lagu*k*la; nzi kwatsi nzi munhu
a popilweko, ni ku kwatsi nzi mu-
nhu loye a waini gi hlulileko, haku-
ba ha Jehova, hakuba hi timhaka ta
yena to basa.
10 Hakuba a tiko gi tele hi zibayi; ha-
kuba hi kuhlambanya a tiko gi rila-
ko; a wuriselo ga lomo ziwuleni gi
omileko. A zigelo za kona zi bihile,
ni ntamo wa*b*ye a hi wunene.
11 Hakuba bon*k*le a baprofeti ni bapri-
sti ba hanahanisile; ina, lomu n*d*lwi-
ni ya mina nzi kumile a kubihisisa
ka*b*ye, ku wula Jehova.
12 Hikwalaho a n*d*lela ya*b*ye yi to kwa-
tsi mbutsamo gi retemukako lomo
tsanweni ga munyama: bona ba ta
hlongoliswa lezo, ba ta wela kwa lo-
mo; hakuba nzi ta neha a enzelelisa
wa kubiha hehla ka bona, gona a
lembe ga enzeliselelo wa*b*ye, ku wu-
la Jehova.
13 Nzi wonile a wupumbu a ka ba-
profeti ba le Samaria; ba profetileko
ha Baali, ba mahileko banhu ba mi-
na ba ka Israeli a ku hambuka.
14 Ni ka baprofeti ba le Jerusalema
kambe nzi wonile a zilo zi munzulu-
kisako: ba maha a kubaya, ni ku
famba hi mawu*n*weni; na bona ba
tiyiseta a man*d*la ya ba mahi ba ku-
biha, zingaho lezo a nga kona a
*k*lelileko hi kubihisiseni ka yena:
bona bon*k*le ba mahile a ka mina a
Sodoma, ni baakileko ba kona kwatsi
mba Gomora.
15 Hikwalaho zakungahi a wulako a
Jehova wa mabau*d*la hi xungetano
zi*n*we ni baprofeti: Languta, nzi ta
gisa bona hi sinya ya kungu, ni ku
maha bona banwa a mati ya nyo-
ngwa; hakuba hi le ka baprofeti ba
le Jerusalema a kungabi wunungu-
ngulu ku humele ku famba mati-
kweni yon*k*le.
16 Zakungahi a wulako Jehova wa
maban*d*la, mu nga ingisi a ka gezu
ga baprofeti labo ba profetako a ka
*n*wina: ba gonzisako *n*wina a ku-
nganyawuli; ba wulawulako a mi-
woniso ya timbilu ta bona benyi, na
ku nga humi hi le no*n*wini wa ka
Jehova.
17 Ba wula hi kusimamisisilweko a ka
bona labo ba nyenyako mina, Jehova
i wulile, *N*wina mu taba ni kurula;
ni ka bon*k*lelele labo ba fambako hi
sihalaliso wa mbilu ya bona benyi
ba wula, A ku kona kubiha ku ta
ngata hehla ka *n*wina.
18 Hakuba himani a yimileko a xiku-
ngweni xa ka Jehova, lezaku yena i
ta pima ni kuzwa a mhaka ya yena
ke? himani a hlohlosileko a mhaka
ya mina, a zwileko yona ke?
19 Languta, a vin*d*lukelelo wa ka Je-
hova, yona a zanga ya yena, yi hu-
mele, ina, a vin*d*lukelelo wa bubu-
tsa: ku ta pan*d*luka le hehla ka
hloko ya wa kubiha.
20 A zanga ya ka Jehova yi nga ta *k*lela,
a kala yena a be a tsanzileko, a kala
yena a mbelelisa a kulo ga mbilu ya
yena: hi masiku ma hatako *n*wina
mu ta pima kona kwatsanyana.
21 A nzi ba rumangi bona laba a ba-
profeti, kasike bona ba lo tsutsuma:
a nzi wulawulangi a ka bona, kasike
ba profetile.
22 Kanilezi loku ba wa yimile, hi xiku-
ngo xa mina, zonake nga ba mahile
a banhu ba mina a kuzwa a timhaka
ta mina, ba ta nga ba *k*lelisile bona
tin*d*leleni ta*b*ye ta kubiha, ni kubihe-
ni ka zimaho za*b*ye.
23 Nzi Nungungulu wa laha kusu-
hani, ku wula Jehova, a nzi Nungu-
ngulu wa le kule ke?

24 I kona a zi kotako a ku fihla a wu-
tsumbu ga yena a wutsa*n*weni ga
xikun*d*la lezaku mina nzi nga zikoti
a kuwona yena ke? ku wula Jehova.
A nzi mina nzi tatisileko a tilo ni
misaba ke? ku wula Jehova.
25 Nzi zi zwile lezo a baprofeti ba zi
wulileko, labo ba profetako a mawu-
*n*wa a bitweni ga mina, baku, Nzi
lorile, nzi lorile.
26 Ku ta longoloka ku yini na lezi a ha
hi lomo timbilwini ta baprofeti labo
ba profetako a mawunwa, bona a
baprofeti ba kukohlisa ka timbilu ta
bona benyi?
27 Labo ba alakanyako a ku maha a
banhu ba mina ba ribakelwa a bito
ga mina hi miloro leyo bona bon*k*le-
lele ba *b*yelako a waakelwane naye,
kwatsi hi badadani ba*b*ye ba nga
ribakelwa a bito ga mina hi kota ya
Baali.
28 A muprofeti loye a na nga ni milo-
ro, nga yena a wula a noro; na yena
loye a na nga ni mhaka ya mina, nga
a *b*yele a mhaka ya mina hi kukole-
kisilweko. Xini a limhambu a ka
mabele ke? ku wula Jehova.
29 Kasi a mhaka ya mina a yi koti a
nzilo ke? ku wula Jehova; kwatsi i
kono lowo *t*ran*d*lesako a ri*b*ye a fu-
fanyi ke?
30 Hikwalaho, languta, mina nzi vukela
a baprofeti, ku wula Jehova, ba yiba-
ko a timhaka ta mina bon*k*le a ka
waakelwane wa yena.
31 Languta, nzi vukela a baprofeti, ku
wula Jehova, labo ba tirisako a tiri-
mi ta*b*ye baku ngalo, Yena a wula-
ko.
32 Languta, nzi vukela bona labo ba
profetako a miloro ya mawunwa, ku
wula Jehova, ni ku *b*yela yona, ni
ku maha a banhu ba mina a hambu-
ka hi mawunwa ya*b*ye, na hi ku ti
kukumuxa ka*b*ye ka mahala; kasi-
ke mina a nzi rumangi bona, ge ni
kuleletela bona; ge hambu ni ku
vuna laba banhu futsi, ku wula Je-
hova.
33 Ni laha laba banhu, kutani mba-
profeti, kutani mba pristi, ba ta
wutisa wena, baku, Hi yini a nzwa-
lo wa ka Jehova ke? zonake wena
u ta wula a ka bona, Xini a nzwa-
lo! nzi ta hoxa *n*wina, ku wula Je-
hova.
34 Na kwatsi hi muprofeti, ni mupri-
sti, ni banhu, labo ba ta nga wula,
A nzwalo ngwa ka Jehova, nzi ta
pezisa loye munhu ni yin*d*lu ya ye-
na.
35 Zakungahi mu ta wula *n*wen*k*lelele
ka wa akelane wa yena, ni ka bo-
n*k*lelele a ka maka*b*ye wa yena, Zini
lezo Jehova a hlamulileko ke? na,
Zi hi zini lezo Jehova a wulawulileko
ke?
36 A nzwalo wa ka Jehova mu nga ta
wu kumbuka *n*wina kambe: haku-
ba ton*k*lelele a timhaka ta munhu
yena *n*winyi ti taba a nzwalo wa
yena; hakuba *n*wina mu onhileko a
timhaka ta ka Nungungulu a hanya-
ko, ta ka Jehova wa maban*d*la a
Nungungulu wa hina.
37 Zakungahi wena u ta nga wula a ka
muprofeti, za ku yini Jehova a hla-
mulileko wena ke? na, Za ku yini
Jehova a wulawulileko a ka wena
ke?
38 Kanilezi loku *n*wina mu wula, A
nzwalo wa ka Jehova; hikwalaho
zakungahi a wulako Jehova: Ha-
kuba *n*wina mu wulileko leyi a
mhaka, A nzwalo wa ka Jehova, nzi
wu rumele a ka *n*wina, nziku, Nwi-
na mu nga ta wula, A nzwalo wa ka
Jehova.
39 Hikwalaho, languta, nzi ta ribake-
lwa *n*wina hi kumbetisisilweko, nzi
ta hoxa *n*wina, ni muti lowo nzi
nyikileko a ka *n*wina ni ka badadani
ba *n*wina, wu ta ba kule kubakone-
ni ka mina:
40 Nzi ta neha a nzukano yi pinzukeli-
sisilweko hehla ka *n*wina, ni tinga-
na ti nga gawukisiwiko, leto a ti nga
ta ribakelwa.

XIPIMO 24.

1 Jehova a kangetileko mina, ni, la-
nguta, a zirunzu zimbiri za makuwu
zi lo bekwa mahlweni ka tempele ya
ka Jehova, a nzako hakuba Nebu-
kadrezzare a hosi ya le Babuloni a
gotsile a bako*n*wi Jekonia a nisanya-
na wa Jehoiakimu, a hosi ya ka
Juda, ni tihosana ta ka Juda, zi*n*we
ni banhu ba maba*k*lo ni ba tinyunzo,
hi le Jerusalema, a ba neha le Babu-
loni.
2 A xi*n*we a xirunzu xi wa hi ni ma-
kuwu yo saseka nguvu, Kwatsi hi
makuwu lawo ma buvako a kura-
nga; ni xi*n*wani a xirunzu xi wa hi
ni makuwu yo biha nguvu, lawo
ma nga wa nga ma nga hi na ku

giwa, na wona ma wa tsingelwe hi
kubiha.
3 Zonake ku lo wula Jehova a ka mi-
na, Xini u xi wonako wena, Jere-
mia ke? na mina nzi te ngalo, A
makuwu ; a makuwu manene ma sa-
sekile nguvu ; ni ya kubiha, ma
bihile nguvu, lezaku a ma koti ku
giwa, hakuba wona ma hunzelele
kubiha.
4 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota ka
mina, yiku,
5 Zakungahi a wulako Jehova, a Nu-
ngungulu wa ka Israeli : Ku fanana
ni laya a makuwu yo saseka, zinga-
ho nzi ta katalela hi kukonwa ka
Juda, loye nzi mu rumeleko hi ka
legi tiko a kuya tikweni ga ma Ka-
ldea, akuba kusasa.
6 Hakuba nzi ta rumela a mahlo ya
mina hehla ka bona hi kusasa, nzi ta
neha bona kambe a ka legi tiko : nzi
ta aka bona, nzi nga ta hahlula bona;
nzi ta byala bona, nzi nga ta runzu-
wula bona.
7 Nzi ta nyika bona a mbilu ya kutiba
mina, lezaku nzi mina Jehova : na
bona ba ta kuba a banhu ba mina,
na mina nzi ta kuba a Nungungulu
wabye ; hakuba bona ba ta klelela a
ka mina hi mbilu yabye yonkle.
8 Na kwatsi hi makuwu ya kubiha,
lawo ma nga kotiwiko a ku giwa,
bona ba bihile nguvu, futsi zakunga-
hi a wulako Jehova, Zingaho nzi ta
nyikela Zedekia a hosi ya ka Juda,
ni tihosana ta yena, ni misalela ya Je-
rusalema, leyo yi seleko lomu tikwe-
ni legi, na bona labo ba akileko le
tikweni ga le Gipite,
9 Nzi ta nyika bona a kunzulanzula
a xikari ka mifumo yonkle ya misa-
ba akuba kubiha ; akuba a nzukano
ni kukiyalwa, a kuxeluzwa ni kuru-
kwa, a ka gonkle a wutsamo lego nzi
ta nga ba panzanyela gona.
10 Nzi ta rumela a supado, a ndlala,
ni mitungu, xikari kabye, ba kala
ba mbetekiswa a ka tiko lego mina
nzi nyikileko bona ni ka badadani
babye.

XIPIMO 25.

1 A mhaka leyo yi tileko a ka Jere-
mia hi xungetano zinwe hi bonkle
a banhu ba ka Juda, hi lembe ga
wumune ga Jehoiakimu a nisanyana
wa Josia, a hosi ya ka Juda (gwale-
go gi wa hi lembe gi rangula ga
Nebukadrezzare a hosi ya le Babu-
loni),
2 Leyo Jeremia a nga wa wulawulile a
ka banhu bonkle ba ka Juda, ni ka
bonkle a baakileko ba le Jerusalema,
aku :
3 Kusukela hi ka kume ni nklanu a
malembe ya Josia a nisanyana wa
ka Amoni, a hosi ya ka Juda, ku
kala ka legi siku, laya a makume
mambiri ni mauharu malembe, a
mhaka ya Jehova yi wa lota a ka
mina, na mina nzi wulawulile a ka
nwina, nzi vuka ni punzu wa mixo
nzi wulawula ; kanilezi nwina a mu
ingisangi.
4 Na Jehova i rumele a ka nwina wo-
nkle a malanza ya yena na baprofeti,
a ba binzukisa na ga ha mixo (kanile-
zi nwina a mu zwangi a mu pumu-
nhangi a tindlebe ta nwina ka bona),
5 Aku, Klelani nwenklelele nwina ma-
kunu tindleleni ta nwina to biha, ni
le kubiheni ka zimaho za nwina, mu
tsama lomo tikweni legi Jehova a
nyikileko nwina ni badadani ba nwi-
na, kusukela kaleloko ku kala kupi-
nzuka ;
6 Mu nga fambi a ka banwani Nu-
ngungulu ku ba kozela bona, ni ku-
dumisa bona, mu nga vindlukisi mi-
na a ku zangara hi tiro wa mandla
ya nwina ; nzi nga ta maha nwina
a nga mhango.
7 Kasike nwina a mu ingisangi a ka
mina, ku wula Jehova ; kasi ma vi-
ndlukisa mina kuzangara hi mitiro
ya mandla ya nwina ku nga mhango
a ka nwina benyi.
8 Hikwalaho zakungahi a wulako Je-
hova wa mandla : Hakuba nwina mu
nga zwangiko a timhaka ta mina,
9 Languta, nzi ta rumela nzi ya teka
yonkle a mingango ya le nwalungu,
ku wula Jehova, nzi ta rumela ka
Nebukadrezzare a hosi ya Babuloni,
a nanza ga mina, nzi i ta neha bona
a kuvukela legi tiko, ni ku vukela a
baakileko ba kona, ni kuvukela lo-
wu mufumo wu renzelekeleko ; hi
kuhihilitisilweko nzi ta lobisa bona,
ni ku maha bona a mahanjalatiso,
ni zimunzulukiso, a panzanyeko wu
pinzukelisilweko.
10 Klatakumbiri nzi ta teka a ka bona
a gezu ga lihleko ni litsako, a gezu
ga muyeni ni gezu ga makoti, a ku-
wa ga maribye ya kugaya, ni kuwo-
ninga ka kandiya.

11 Gon*k*le legi tiko gi taba marumbi,
ni mahanjalatiso, liyi mifumo yi ta
kozela a hosi ya le Babuloni a n*k*la-
nu ni mambiri makume malembe.
12 Na ku mahisile lezo, laha na n*k*la-
nu ni mambiri makume malembe
na mbetekile, lezaku nzi ta pezisa
a hosi ya le Babuloni, ni lowo a mu-
fumo, ku wula Jehova, hakuba hi
zigoho za*b*ye, ni tiko ga ma Kaldea;
nzi ta maha gona a panzanyeko kala
kupinzuka.
13 Na mina nzi ta neha hehla ka lego
tiko ton*k*le a timhaka ta mina leto
nzi ti *k*la*k*lambuteleko nzi vukela
gona, tona ton*k*le leti ti tsalilweko
bukwini legi, leti Jeremia a profeti-
leko a vukela a mifumo yon*k*le.
14 A mifumo yinyingi ni tihosi ta ho-
mbe ti mahiwa bakonwi ha bona,
yena bona; na mina nzi ta *k*lelisela
bona kukotisa hi ka zimaho za bo-
na, kukotisa hi ka tiro wa man*d*la
ya*b*ye.
15 Hakuba zakungahi a wulako Jeho-
va, a Nungungulu wa ka Israeli, a
ka mina: Teka leyi a kopo ya za-
nga a canjeni ga mina, u maha yo-
n*k*le a mifumo, leyo nzi rumeleko
wena, a kunwa yona.
16 Na yona yi tanwa, ni kudedereka
ba n*d*lengan*d*lengaba, ba be hungu-
kileko, hakuba hi supado leyo nzi ta
nga yi rumela ka bona.
17 Zonake nzi lo teka a kopo canjeni
ga ka Jehova, ni ku maha yon*k*le a
mifumo a kunwa, a ka leyo Jehova
a rumeleko mina:
18 A wumboni, ga Jerusalema, ni miti
ya ka Juda, ni tihosi ta kona, ni ti-
hosana ta kona, a ku maha a panza-
nyeko, ni mahanjalatiso, a kuxelu-
zwa, ni nzukano, a ku kwatsi hi legi
siku;
19 Faro a hosi ya le Gipite, ni malanza
ya yena, ni tihosana ta yena, ni bo-
n*k*le a banhu ba yena;
20 Ni bon*k*le banhu ba xangelweko, ni
ton*k*le a hosi ya le tikweni ga Uzi
ni ton*k*le a tihosi ta le tikweni ga
ma Filisti, ni Axkeloni, ni le Gaza,
ni le Ekroni, ni le ni misalela ya
Axdode;
21 Edome, ni le Moabi, ni banana ba ka
Ammoni;
22 Ni ton*k*le a tihosi ta le Tire, ni to-
n*k*le a tihosi ta le Sidoni, ni tihosi ta
le zihlaleni lezi zi nga le *k*latukweni
wa bimbi;
23 Dedani, na Tema, na Buza, na bo-
n*k*le labo ba cingetelako a tihlohlolo
ta misisi ya*b*ye;
24 Ni ton*k*le a tihosi ta le Arabia, ni
ton*k*le a tihosi ta banhu ba xange-
lweko labo a akileko lomo xiwu-
leni;
25 Ni ton*k*le a tihosi ta le Zimri, ni to-
n*k*le a tihosi ta le Elami, ni ton*k*le
a tihosi ta ma Medi;
26 Ni ton*k*le a tihosi ta le *n*walungu, a
ta le kule ni ku suhani, a yi*n*we ni
yi*n*wani; ni yon*k*le a mifumo ya ti-
ko, leyi yi nga hehla ka ngohe ya
misaba: ni hosi ya le Xixece yi ta-
nwa a nzako ka bona.
27 Na wena u ta wula a ka bona, Za-
kungahi a wulako Jehova wa maba-
n*d*la, a Nungungulu wa ka Israeli:
nwanani *n*wina mu be mu popilwe-
ko, mu kuci*b*ya, ni kuwa, mu nga ha
vuki kamba, hakuba hi supado le-
yo nzi ta nga yi rumela a xikari ka
*n*wina.
28 Na ku taba lezo, loku bona ba ta
ala a ku teka a kopo a canjeni ga
wena kunwa, zonake wena u ta wula
a ka bona, Zakungahi a wulako Je-
hova wa maban*d*la: *n*wina hakune-
ne mu ta kunwa.
29 Hakuba, manga*b*ye, nza sangula a
ku tira a kubiha a mutini lowo wu
bitanilweko hi bito ga mina; na
*n*wina ha kunene mu ta nga mu nga
bi ba tsayisilweko ke? *N*wina mu
nga ta kuba ba nga tsayiswangiko;
hakuba nzi ta bitana a supado he-
hla ka bakileko bon*k*le ba misaba, ku
wula Jehova wa maban*d*la.
30 Hikwalaho profeta wena u vuke-
la bona ton*k*le leti timhaka, ni ku
wula a ka bona, Jehova i ta dzu-
ma ka *n*wina hi le hehla, ni ku-
*k*la*k*lambuta a gezu ga yena hi le
wuakelweni ga yena ga kubasa;
yena hi kutsingisilweko i ta dzuma
a vukela a *k*lambi wa yena; yena i
ta nyika a kanyuluko, kwatsi hi bo-
na labo ba kanziyelako a magrepi,
a vukela bon*k*le a baakileko ba mi-
saba.
31 Ni guwa gi tata na kona kugume-
lweni ka misaba; hakuba i na ni zu-
nga zi*n*we ni mufumo; yena i ta
engena kulamuleni zi*n*we ni nyama:
a na kwatsi hi bakubiha, yena i ta
nyikela bona supadweni, ku wula
Jehova.
32 Zakungahi a wulako Jehova wa

9 Kanilezi kwatsi ha wena, mu nga in-
gisi a ka baprofeti ba *n*wina, ge ni
ka bakupeti ba *n*wina, ge ni ka mi-
loro ya *n*wina, ni babuli ba *n*wina
ge ni ka zitumbe za *n*wina, lezo zi
wulawulako ka *n*wina, zixu, *N*wina
mu nga ta kozela a hosi ya le Ba-
buloni:
10 Hakuba bona ba profeta a mawu-
nwa a ka *n*wina, a ku nikinya *n*wi-
na kule ni tiko ga *n*wina, lezaku nzi
wa ta nga nzi hlongole *n*wina ha-
n*dl*e, na *n*wina mu ta nga mu mbe-
mbile.
11 Kanilezi a mufumo lowo wu ta nga
neha a nhamu ya wona lahasi ka jo-
ka ga hosi ya le Babuloni, ni kukozela
yena, lowo a mufumo nzi ta wu ma-
ha wu tsama lomo tikweni ga wona
*n*winyi, ku wula Jehova; na bona
ba ta rima gona, ni ku tsama a ka
gona.
12 Na nzi lo wulawula a ka Zedekia
a hosi ya ka Juda kukotisa hi ka to-
n*kl*e leti a timhaka, nziku, Nehani a
nhamu ya *n*wina lahasi ka hosi ya
le Babuloni mu kozela yena ni ba-
nhu ba yena, mu hanya.
13 Hiyini *n*wina mu ta nga kufa, we-
na ni banhu ba ka wena, hi supado,
hi n*dl*ala, hi mitungu, kwatsi hilezi
Jehova a wulileko a xungetano ni
mufumo lowo wu ta nga kala wu nga
kozeli a hosi ya Babuloni ke?
14 Mu nga ingisi a ka baprofeti labo
ba profeti a ka *n*wina, baku, *N*wina
a mu nga ta kozela a hosi ya le Ba-
buloni; hakuba bona ba ku profeta
a mawunwa a ka *n*wina.
15 Hakuba a nzi rumangi bona, ku wu-
la Jehova, kanilezi bona ba ku pro-
feta a mawunwa a bitweni ga mina;
lezaku kasi nza hlongola *n*wina ha-
han*dl*e, kasi ma fela a ku *n*wina mu
mbemba, ina ni baprofeti labo ba-
profetako a ka *n*wina.
16 Kambe mina nzi lo wulawula ka
bapristi ni ka bon*kl*e a banhu, nziku,
Zakungahi a wulako Jehova, Mu
nga ingisi a mhaka ya baprofeti la-
bo ba profetako ka *n*wina, baku,
Languta, makunu a zi*b*ya za yin*dl*u
ya ka Jehova zi ta nehiwa lokuloku
hi le Babuloni; hakuba bona ba ku
profeta a mawunwa a ka *n*wina.
17 Mu nga ingisi a ka bona; kozelani
a hosi ya le Babuloni, mu hanya:
ngahilezo wu ta nga lowu a muti wu
ta maha a marumbi ke?
18 Ni loku bona ba wa hi baprofeti, ni
loku a mhaka ya ka Jehova yi wa
yi zi*n*we na bona, nga bona maku-
nu maha a kuvikela ka Jehova wa
maban*dl*a, lezaku a zi*b*ya lezo zi siyi-
lweko lomo n*dl*wini ya ka Jehova,
ni len*dl*wini ya hosi ya ka Juda, ni
le Jerusalema zi nga fambi kambe
le Babuloni.
19 Hakuba zakungahi a wulako Jehova
wa maban*dl*a xungetano ni timhi-
nga, ni xungetani ni bimbi, ni xunge-
tano ni zikatelo, ni xungetano ni mi-
salela a ya zi*b*ya lezi zi seleko lomo
mutini,
20 Lezo Nebukadnezzare a hosi ya le
Babuloni yi nga zi tekangiko, laha
a nga gotsa a bako*n*wi Jekonia a ni-
sanyana wa Jehoiakimu, a hosi ya
ka Juda, a ya le Babuloni, ni bon*kl*e
badzunzekileko ba ka Juda ni Jeru-
salema;
21 Ina, zakungahi a wulako Jehova wa
maban*dl*a, a Nungungulu wa ka
Israeli, a xungetano ni zi*b*ya lezo zi
seleko lomo n*dl*wini ya ka Jehova,
ni lomo n*dl*wini ka hosi ya Juda,
ni lomu Jerusalema:
22 Bona ba ta gotselwa zi yiswa le Ba-
buloni, zona zi taba leyo, kala a si-
kwini lego nzi ta nga enzela bona,
ku wula Jehova; zonake nzi ta ne-
ha zona leno, ni ku *kl*elisela zona ka
legi wutsamo.

XIPIMO 28.

1 Na ku mahisile lezo ka gwalego
lembe, a kusanguleni ka Zedekia
a hosi ya ka Juda, hi ka lembe ga
wumune, a ka hweti ya wun*kl*anu,
lezaku Hanania a nisanyana wa Azzu-
ra, a muprofeti, loye a nga wa hi
wa le Gibeoni, i lo wulawula ka mina
lomo n*dl*wini ya ka Jehova, a kuba-
koneni ka bapristi, ni bon*kl*e banhu,
aku,
2 Zakungahi a wulako Jehova wa ma-
ban*dl*a, a Nungungulu wa ka Israeli,
aku, Nzi tsobile a joka ka hosi ya le
Babuloni.
3 Hi ka malembe mambiri ma teleko
nzi ta *kl*elisa kamba a ka legi wu-
tsamo zon*kl*e a zibya za yin*dl*u ya ka
Jehova lezo Nebukadnezzare a hosi
ya le Babuloni a tekileko hi ka legi
a wutsamo, a zi rweleko ziya le Ba-
buloni:
4 Na nzi ta neha kambe a ka legi wu-
tsamo Jekonia a nisanyana wa Jeho-

iakimu, a hosi ya ka Juda, *zinwe* ni
bon*k*le a bakonwi ba ka Juda, labo
ba yileko le Babuloni, ku wula Je-
hova; hakuba nzi ta tsoba a joka ga
hosi ya le Babuloni.
5 *Z*onake a muprofeti Jeremia i te
ngalo ka muprofeti Hanania a ku-
bakoneni ka bapristi, ni kubakoneni
ka banhu labo ba yimileko lomo
*nd*lwini ya ka Jehova,
6 Hambu yena a muprofeti Jeremia i
te ngalo, Ameni: Jehova a mahe *z*a-
kungaho; Jehova a mahe a timhaka
ta wena leto u ti profetileko, a ku
neha kambe a *zib*ya *z*a yin*d*lu ya ka
Jehova, ni bon*k*le ba bona a ko*n*wi,
hi le Babuloni a ka legi a wutsa-
mo.
7 Ahembalokoke ingisa wena a mhaka
leyi makunu nzi wulawulako lomo
tin*d*lebeni ta wena, ni lomo tin*d*lebe-
ni ta bon*k*le laba banhu:
8 Ni baprofeti laba ba nga wa kari ba
hi mahlweni ka mina ni mahlweni
ka wena ba kale loko ba lo profeta
ba vukela a matiko manyingi, ni ku-
vukela a mifumo ya hombe, a kuta
impi, ni kubiha, ni mitingu,
9 A muprofeti loye a profetileko hi
kurula, laha a mhaka ya muprofeti
yi ta ba yi mahekile, *z*onake a mu-
profeti i ta ti*b*yiwa, le*z*aku Jehova
hakunene i rumile yena.
10 *Z*onake a muprofeti Hanania i lo te-
ka a kotso lego gi nga wa nhanwe-
ni ya muprofeti Jeremia, i lo tsoba
gona.
11 Na Hanania i lo wulawula a ku-
bakoneni ka bon*k*le banhu, aku, *Z*a-
kungahi a wulako Jehova: *Z*i taba
ngaho nzi ta tsoba a joka ga Nebu-
kadnezzare a hosi ya le Babuloni hi
ka malembe mambiri ma teleko le
nha*n*weni ya mifumo yon*k*le. Ni
muprofeti Jeremia i lo famba a n*d*le-
la ya yena.
12 *Z*onake a mhaka ya ka Jehova yi
lota ka Jeremia, a nzako ka le*z*o Ha-
nania a muprofeti a tsobileko a kotso
lomo nha*n*wini ya muprofeti Jere-
mia, yiku,
13 Famba u ya *b*yela Hanania, uku, *Z*a-
kungahi a wulako Jehova: Wena u
tsobile a kotso ga sinya; kanile*z*i
wena u mahile a xikun*d*leni xa gona
a kotso ga xiketse.
14 Hakuba *z*akungahi a wulako Jehova
wa maban*d*la, a Nungungulu wa ka
Israeli: nzi bekile a joka ga xiketse
hehla ka nhamu ya leyi a mifumo,
kasi ba fela kukozela Nebukadne-
zzare a hosi ya le Babuloni; na bona
ba ta kozela yena: na mina nzi nyi-
kile yena a *z*ihari *z*a kwati kambe.
15 *Z*onake i lo wula a muprofeti Jere-
mia a ka Hanania a muprofeti, Zwa-
na makunu, Hanania: Jehova a nga
rumangi wena; kanile*z*i wena u ma-
ha laba banhu a kutsumba a mawu-
nwa.
16 Hikwalaho, *z*akungahi a wulako Je-
hova, Languta, nzi ta rumela wena
kule ni le ngoheni ya misaba: legi
lembe wena u ta kufa, hakuba wena
u wulawulile a hlubukiselelo u vu-
kela Jehova.
17 *Z*ingaho a muprofeti Hanania i lofa
gwalego lembe hi ka hweti ya n*k*la-
nu ni timbiri.

XIPIMO 29.

1 Makunu legi hi papilo legi Jere-
mia a muprofeti a nga wa rumele hi
le Jerusalema a ka misalela ya masi-
ngalakati ya bako*n*wi, ni ka bapristi,
ni ka baprofeti, ni ka bon*k*le banhu,
labo Nebukadnezzare a ba gotsileko
a bako*n*wi hi le Jerusalema baya le
Babuloni
2 (A nzako kakuba Jekonia a hosi, ni
muzinza a mamani-wamuni, ni ti-
nduna, ni tihosana ta Juda ni Jeru-
salema, ni banhu ba mba*k*lo, ni ba
nyunzo, ba sukile le Jerusalema),
3 Kanile*z*i a canja ga Elasa a nisanya-
na wa Xafani, na Gemaria a nisanya-
na wa Hilkia (labo Zedekia a hosi ya
ka Juda a nga wa rumele le Babulo-
ni ka Nebukadnezzare a hosi ya le
Babuloni), a ku,
4 *Z*akungahi a wulako Jehova wa ma-
ban*d*la, a Nungungulu wa ka Israe-
li, a ka bon*k*le a bako*n*wi, labo nzi
ba mahile ba gotswa bako*n*wi ba su-
ka hi Jerusalema ba yiswa le Babu-
loni:
5 Akani a tin*d*lu ta *n*wina, mu tsama
xikari ka bona; mu *b*yala a masimu
muga a mihanzo ya wona.
6 Mu teka *n*wina basati, mu *t*rala a
barisanyana ni banhanyana; ni ku
teka basati ba barisanyana ba *n*wi-
na, ni ku nyika a banhanyana ba
*n*wina ka ba banuna, kasi ba fela
ku*t*rala a barisanyana ni banhanya-
na: mu enzelekelana *n*wina leyo mu
nga mbeteki.
7 Mu hlota a kurula a ka muti lowo

nzi mahileko *n*wina mu gotswa a
bako*n*wi, ni ku kombela a ka Jeho-
va ha kona; hakuba hi kurula ka
wona *n*winawu mu taba ni kurula.
8 Hakuba zakungahi a wulako Jehova
wa maban*d*la, a Nungungulu wa ka
Israeli: Nga a baprofeti labo ba na
nga xikari ka *n*wina ni ba kuceteli
ba *n*wina, ba nga kohlisi *n*wina; ge
hambu ni ku ingisa ka miloro ya
*n*wina leyo mu yi mahako a akuba
mu lorile.
9 Hakuba yona yi profeta a mawunwa
a bitweni ga mina: a nzi ba runwa-
ngi ha mina, ku wula Jehova.
10 Hakuba zakungahi a wulako Jeho-
va, A nzako ka n*k*lanu ni mambiri
makume malembe na mbetikile ha
Babuloni, nzi ta enzela *n*wina, ni
mbelelisa a mhaka ya mina yo sase-
ka a xungetano zi*n*we na *n*wina, a
ku maha *n*wina wu *k*lelela ka legi
wutsamo.
11 Hakuba nza ku tiba a ku alakanya
loku nzi alakanyako hi ngomama
na *n*wina, ku wula Jehova, a kuala-
kanya ka kurula, a hi ka kubiha, a
ku nyika *n*wina a kutsumba a ma-
sikwini ya magumo ya kugumelwa
ka *n*wina.
12 Na *n*wina mu ta bitana a ka mina,
na *n*wina mu ta famba mu ya ko-
mbela ka mina, na mina nzi tazwa
a ka *n*wina.
13 Na *n*wina mu ta hlota mina mu ta
kuma mina, laha *n*wina mu ta nga
hlota mina hi mbilu ya *n*wina yo-
n*k*le.
14 Nzi ta kumiwa ha *n*wina, ku wula
Jehova, nzi ta *k*lelisa kambe a wu-
ko*n*wi ga *n*wina, nzi ta tsombanyi-
sela *n*wina hi ka won*k*le matiko, na
hi le ka gon*k*le a wutsamo lego nzi
hlongoleleko *n*wina kona, ku wula
Jehova; nzi maha *n*wina mu nehwa
kambe a ka wutsamo legi kwalaha
nzi nga wa mahile *n*wina mu gotse-
lwa bako*n*wi.
15 Hakuba *n*wina mu wulileko, Je-
hova i vuxele hina a baprofeti le Ba-
buloni:
16 *Z*akungahi a wulako Jehova xunge-
tano ni hosi leyo yi tsamileko hehla
ka xitsamo xa wukosi xa Davida,
ni xungetano ni banhu bon*k*le labo
ba akileko lomo mutini, a bamaka*b*ye
ba *n*wina labo ba nga fambangiko
zi*n*we na *n*wina le kuko*n*weni;
17 *Z*akungahi a wulako Jehova wa ma-
ban*d*la: Languta, nzi ta rumela he-
hla ka bona a supado, a n*d*lala, a
mitungu, ni ku maha bona kwatsi
makuwu ma komileko, lawo ma nga
kotiwiko a kugiwa hakuba ma bihi-
leko nguvu.
18 Na nzi ta hlongolisa bona hi supado,
zi*n*we hi n*d*lala, zi*n*we hi mitungu,
nzi ta nyikela bona ba nzulanzula
xikari ka mifumo ya misaba, a kuba
nzukano, ni mahanjalatiso, ni kuxe-
luzwa, ni rukiwa, xikari ka yon*k*le
a mifumo leyo nzi ta nga rumela
bona;
19 Hakuba bona a ba ingisangi a ka
mhaka ya mina, ku wula Jehova,
leyo mina nzi rumeleko hi milanza
ya mina a baprofeti, nzi vuxa nzi
punzu wa mixo nzi rumela bona;
kanilezi *n*wina a nga mu nga ingi-
si, ku wula Jehova.
20 Ingisani hikwalaho *n*wina a mhaka
ya ka Jehova, *n*wina *n*wen*k*le bako-
*n*wi, labo nzi rumeleko hi le Jerusa-
lema muya le Babuloni.
21 *Z*akungahi a wulako Jehova wa
maban*d*la, a Nungungulu wa ka
Israeli, hi xungetano na Ahabi a ni-
sanyana wa Kolaia, ni xungetano na
Zedekia a nisanyana wa Maaseia, la-
bo ba profetileko a mawunwa a bi-
tweni ga mina: Languta, nzi ta nyi-
kela bona a ka Nebukadrezzare a
hosi ya le Babuloni; na yena i ta da-
ya bona ngoheni ya mahlo ya *n*wina;
22 Hi ka bona ku ta tekiwa a nzukano
hi bon*k*le labo ba nga ba bako*n*wi
ba ka Juda labo ba nga le Babuloni,
baku, Jehova a mahe wena kufana-
na na Zedekia ni kufana na Ahabi,
labo a hosi ya le Babuloni a rimbile-
ko le nzilweni;
23 Hakuba bona ba mahileko a wu-
pumbu a ka Israeli, ba mahileko a
wubayi ni babasati ba baakelwane
ba*b*ye, ba wulawulileko a timhaka
lomo bitweni ga mina hi kohlisilwe-
ko, leto nzi nga leletelangiko bo-
na; na mina nzi yena loye a tibako,
nzi hi kustumunyu, ku wula a Je-
hova.
24 Hi xungetano na Xemaia a mu Ne-
helamu zakungahi u ta wula, uku,
25 *Z*akungahi a wulako Jehova wa ma-
ban*d*la, a Nungungulu wa ka Isra-
eli, aku, Hakuba wena u rumeleko
a papilo a bitweni ga wena a ka
bona bon*k*le a banhu laba ba nga
lomo Jerusalema, ni ka Zefania a

nisanyana wa Maaseia, a mupristi,
ni ka bon*k*le a bapristi, uku,
26 Jehova i mahile wena a muprofeti
lomo xikun*d*leni xa Jehoiada a mu-
pristi, kasi ku fela a kuba kona a
zigela lomo n*d*lwini ya ka Jehova,
hakuba bon*k*lelele banhu labo ba hu-
ngukileko, ni ba mahako a wutsu-
mbu ga*b*ye baprofeti lezaku wena u
wa tanga u cela bona lomo mako-
tsweni ni tisingeni.
27 Makunu hikwalaho, hiyini wena u
nga kawukangiko Jeremia wa le
Anatote, loye a mahako a wutsu-
mbu ga yena muprofeti ka *n*wina,
28 Kwatsi hilezi yena a rumeleko a ka
hina le Babuloni, aku, A wuko*n*wi
gi nabalatile: akani *n*wina a tin*d*lu,
ni ku tsama ka tona; ni ku*b*yala
a masimu ni kuga a mihanzo ya
kona?
29 Zefania a mupristi i lo gonza legi a
papilo tin*d*lebeni ta Jeremia a mu-
profeti.
30 Zonake ku lota a mhaka ya Jehova
a ka Jeremia, yiku,
31 Rumela a ka bon*k*le ba bako*n*wi,
uku, Zakungahi a wulako Jehova
hi xungetano na Xemaia a mu Ne-
helamu: hakuba lezo Xemaia a pro-
fetileko ka *n*wina, mina a nzi mu
rumangi, na yena i mahile nwina a
kutsumba mawunwa.
32 Hikwalaho zakungahi a wulako Je-
hova, Languta, nzi ta tsayisa Xema-
ia a mu Neheiamu, ni mbewu ya ye-
na: yena a nga ta kuba na munhu
a kuaka xikari ka laba banhu, ge
yena a nga ta wona a kusasa loku
nzi ta nga ku maha a ka banhu, ku
wula Jehova, hakuba yena a wula-
wulileko a hlubukiselelo a vukela
Jehova.

XIPIMO 30.

1 A mhaka leyo yi tileko ka Jeremia
hi le Jehova, yiku,
2 Zakungahi a wulako Jehova, a Nu-
ngungulu wa ka Israeli, aku, tsala
ton*k*le a timhaka leto nzi wulawuli-
leko a ka wena lomo bukwini.
3 Hakuba, manga*b*ye, masiku ma hata,
ku wula Jehova, nzi ta hunzulusa a
wuko*n*wi ga banhu wa mina Israeli
na Juda, ku wula Jehova; na mina
nzi ta maha bona ba *k*lelela a ka ti-
ko lego nzi nyikileko a badadani ba-
*b*ye, na bona ba ta fumela gona.
4 Leti hi timhaka leti Jehova a ti
wulawulileko hi xungetano na Isra-
eli ni xungetano na Juda.
5 Hakuba zakungahi a wulako Jeho-
va: Hi zwile a gezu ga kururumela,
ga cawo, gi nga hi ga kurula.
6 Wutisani *n*wina makunu, ni kuwona
lezaku a wanuna wa lunwa hi nyi-
mba: laha nzi wonako bon*k*lelele ba
banuna a man*d*la ya*b*ye ma hi le zi-
wunwini za*b*ye, kwatsi hi wasati lo-
ye a lu*n*wako, ni ton*k*le tingohe ta-
*b*ye ti tsubikile ke?
7 Hale! lezaku lego siku ga hombe,
lezaku a gi kona gi fananako zi*n*we
na gona: gona gi xikati xa karateko
ya Jakobe; kanilezi yena i ta hanyi-
sa a ka gona.
8 Na ku ta ku na ku mahisile lezo a
ka lego siku, ku wula Jehova wa
maban*d*la, lezaku nzi ta tsoba a joka
ga yena le nha*n*weni ya wena, nzi ta
tsema a ziboho za wena; ni ba matiko
ba nga ta ha mu maha wanuna wa
kumbi ya*b*ye;
9 Kanilezi ba ta kozela Jehova a Nu-
ngungulu wa*b*ye, na Davida a hosi
ya*b*ye, loye nzi ta nga mu vuxela a
ka bona.
10 Hikwalaho u nga cabe, wena, O Ja-
kobe a nanza ga mina, ku wula Je-
hova; ge ni ku mbetekiswa a ntamo,
O Israeli; hakuba, manga*b*ye, nzita
hanyisa wena hi le kule, ni mbewu
ya wena hi le tikweni ga wuko*n*wi,
na Jakobe i ta wuya, i ta rutisa a
humula, na a nga ta kuba kona a ta
nga mu maha a ca*b*yiswa.
11 Hakuba mina nzi nga zi*n*we na we-
na, ku wula Jehova, a kuhanyisa
wena: Hakuba nzi ta maha a talise-
lelo wa kugumelwa ka ton*k*le tixa-
ka leto nzi ku hangalaseleko ka to-
na wena, kanilezi nzi nga ta maha a
kugumelwa kuteleko ha wena; ka-
nilezi nzi ta luleka wena hi ringani-
sweni, na nzi nga tsika wena na u
nga tsayisilwe.
12 Hakuba zakungahi a wulako Je-
hova, a mbanga ya wena yi hi yi
nga cumiwiko, ni panja ya wena yi
hi yi hlokosako.
13 Laho a nga kona a wa kubeni a nga
kombelela a nanzu wa wena, lezaku
kutani wena u nga bohelelwa: we-
na a ku na kucunwa hi miri.
14 Bon*k*le a baranzi ba wena ba ribake-
lwe ha wena; bona a ba hlotangi
wena; hakuba nzi lamatile wena u
mbanga ya wulala, hi tsayiselelo

ku hlokiselako, hakuba hi taliselelo
wa kugoha ka wena, hakuba a *z*io-
onho *z*a wena *z*i enzelekile.
15 Hiyini wena u rilelako a kulamatwa
ka wena ke? a kubayisa hi ku nga
cumiwiko: hakuba hi kuliselelo wa
*z*ionho *z*a wena, hakuba a *z*ionho *z*a
wena *z*i anzisilwe, nzi mahile le*z*i *z*ilo
a ka wena.
16 Hikwalaho bon*k*le labo ba kadamu-
lako wena ba ta kadamulwawu; ni
bon*k*le babengi ba wena, bon*k*lelele
ba bona, ba taya kuko*n*weni, labo
ba ta nga panga wena ba ta a mu-
pango ni labo ba ta nga fula hehla
ka wena ba ta mahiwawu a mufulo.
17 Hakuba nzi ta *k*lelisela a wutomi a
ka wena, nzi ta cuma wena hi ti-
mbanga, ku wula Jehova; hakuba
ba bitanileko wena u hoxilwe laha-
n*d*le, baku, Kona i Zioni laha ni mu-
nhu a nga ha gi hlotiko.
18 *Z*akungahi a wulako Jehova, La-
nguta, nzi ta hunzula kambe a wu-
konwi ga tenta ga Jakobe, nzi be
ni kuhawukela le wutsa*n*weni ga
kuaka ka yena; ni muti wu ta aki-
wa hehla ka xitsungana xa wona
*n*winyi, ni xilubelo xi ta akiwa ku-
kotisa hi ma akela ya xona.
19 Na ku huma a ka *z*ona a gezu ga
nyikakubonga ni gezu ga bona labo
ba mahako a litsako; na mina nzi ta
enzelekisa bona, ba nga ta kuba ba
tsongwani; mina kambe nzi ta du-
misa bona ba nga ta kuba ba tsongo.
20 Ni banana ba*b*ye kambe ba ta ku
kwatsi hi xikatini xa kaleloko, ni
hlengeletano wa*b*ye wu ta yimiswa
mahlweni ka mina; nzi ta tsayisa bo-
n*k*le labo ba tsimbeketako bona.
21 Ni hosana ya*b*ye yi taba ya wutsu-
mbu ga*b*ye, ni mufumeli yi ta hi xi-
kari ka bona; nzi ta maha yena a
ku tsinela na yena, i ta tsinela ku-
suhani na mina; hakuba himani lo-
ye a na nga ni kutiya a ku tsinela a
ka mina ke? ku wula Jehova.
22 Na *n*wina mu taba banhu ba mina,
na mina nzi taba Nungungulu wa
*n*wina.
23 Languta, a bubutsa ga ka Jehova,
yona a zanga ya yena, yi an*d*lamu-
kile, a bubutsa gi swiyelako: yona
yi ta pupuma hehla ka hloko ya wa
kubiha.
24 A zanga yi cabekako ya ka Jehova
yi nga rengiswa, a kala yena a be a
tsanzileko, kala yena a mbelelisa a
xiluhlo xa kulo ga mbilu ya yena:
hi masiku ma ha tako *n*wina mu ta
pima kona.

XIPIMO 31.

1 A ka lexo xikati ku wula Jehova,
nzi ta kuba a Nungungulu wa mi-
ngango ya ka Israeli, na bona ba ta
kuba a banhu ba mina.
2 *Z*akungahi a wulako Jehova, A ba-
nhu labo ba siyilweko hi supado ba
kumile a tomo lomo xiwuleni; yena
Israeli, laha na nzi yile nzi maha ye-
na ku humula.
3 Jehova i wonekile ka mina a kalelo-
ko, aku, Ina, nzi ranzile wena hi ku-
ranza kupinzukelisilweko: hikwa-
laho hi kuranzakawunene nzi tekile
wena.
4 Kambe nzi ta aka wena, wena u ta-
ba u akilweko, O mubulwa wa ka
Israeli: ni kambe u ta engeta u bo-
mbiswa hi man*d*len*d*lele ya wena, u
ta famba lomo mikinweni ya bona
labo ba mahako a litsako.
5 Kambe u ta engeta u *t*rala a *z*ivina
hehla ka *z*itsunga za le Samaria; a
mu*b*yali i ta *b*yala, i ta tsaka hi mi-
hanzo ya kona.
6 Hakuba laho ku taba kona a siku,
le*z*aku a wanuna wa murinzeli hehla
ka xitsungana xa le Efraime i bita-
na, Sukani *n*wina, nga hiya le Zioni
a ka Jehova a Nungungulu wa hina.
7 Hakuba *z*akungahi a wulako Jeho-
va, Yimbelelani hi tsakiselelo ha Ja-
kobe, kanyulukani hi hosi ya mifu
mo; banani nyibo *n*wina, dumisani
*n*wina, ni ku wula, O Jehova ponisa
a banhu ba wena, a salela wa ka
Israeli.
8 Languta, nzi ta neha bona hi le ti-
kweni ga le *n*walungu, ni ku gotsela
bona hi le magemetamusi ya misa-
ba, *z*i*n*we na bona a *z*ikumu ni ba la-
meleko, a wasati ni nyimba na bona
labo ba lu*n*wako hi tinyimba katigi-
*n*we: a *k*lawa wa hombe bona ba ta
*k*lelela leno.
9 Na bona ba ta kuta *z*i*n*we hi kurila;
*z*i*n*we hi mikongeleliso nzi ta range-
la bona; nzi ta maha bona a ku fa-
mba hi micongo ya mamati lomo ti-
n*d*leleni ti hlongana laho bona ba ta
nga kala kuretemuka; hakuba mina
nzi nga dadaniwamuni ka Israeli, na
Efraime hi matewula ya mina.
10 Zwanani a mhaka ya ka Jehova,
O *n*wina mifumo, ni ku*k*la*k*lambuta

yona lomo zihlaleni lezo zi nga le
kule; ni ku wula, yena loye hanga-
lasileko Israeli i ta tsombanyisa ye-
na, ni ku hlayisa yena, kwatsi hi
murisi a mahako a ka *k*lambi wa
yena.
11 Hakuba Jehova a riheleko Jakobe,
i *k*la*k*lisile a canjeni ga yena loye a
nga wa hi ni ntamo a ku hunza yena.
12 Na bona ba tata ba ta yimbelela le
ku*k*lakukeni ka Zioni, ni kupupuma
le lulamisiselweni wa ka Jehova, a
ka mbewu, ni ka waini giswa, ni ka
mafura, ni ka wuswa ga *k*lambi ni
tihomu: ni mihefemulo ya*b*ye yi ta
ku kwatsi i simu yi tsakamisilweko;
na bona ba nga ta ha xaniseka kambe
futsi.
13 Zonake a mubulwa i ta tsaka le mi-
ki*n*weni, a jaha ni munhu wa kale
katigi*n*we; hakuba nzi ta hunzula
a xirilo xa*b*ye litsakweni, nzi ta ta-
ngalisa bona, ni ku maha ba tsaka le
xanisekelelweni ya*b*ye.
14 Nzi ta debelekisa a mihefemulo ya
pristi hi kulukiselelo, ni banhu ba
mina ba ta xuriswa hi sasekiselelo
wa mina, ku wula Jehova.
15 Zakungahi a wulako Jehova: A
gezu gi zweleko le Rama, a hlo-
mulwana, ni tsikwilo wa xirilo, Ra-
celi a rilelako a banana ba yena, yena
i lo ala ni kucabelelwa hakuba hi
banana ba yena, hakuba bona ba nga
wa hi kona.
16 Zakungahi a wulako Jehova: kaketa
a gezu ga wena le kurileni, ni mahlo
ya wena le mihlotini; hakuba a tiro
wa wena wu ta ncacazeliwa, ku wu-
la Jehova; na bona ba tata kambe
hi tikweni ga balala.
17 Hi laho ka hi kona a tsumba hi ma-
gunweni ya kugumelwa ka wena,
ku wula Jehova; ni banana ba wena
ba tata kambe a mbinganweni wa
bona benyi.
18 Nzi zwile Efraime a rilela a wutsu-
mbu ga yena zakungahi, Wena u
tsayisile mina, nzi wa hi a tsayisi-
lweko, kwatsi hi rogana gi tolobe-
langiko a joka: hunzulusa mina we-
na nzi ta ba a hunzulusilweko;
hakuba wena hi wena Jehova a Nu-
ngungulu wa mina.
19 Hakunene a nzako ka lezo mina nzi
*k*leliléko, nzi lo hunzuluka; a nzako
kalezo nzi wa gonzisilwe, nzi hehla
ka bangaswa ga mina: nzi wa hi ni
tingana, ina, kona a kukanganyise-
ka, hakuba nzi rwalileko a nzukano
ya wuswa ga mina.
20 Yena Efraime yena a nisanyana wa
mina a ranzekako ke? i hi yena *n*wa-
nana wa xiranzwa ke? hakuba hi
xikanzakanya xa ku kwatsi hi lezi
nzi wulawulako nzi vukela yena, hi
kula*b*yisisilweko nza alakanya yena;
hikwalaho a mbilu ya mina ya kolo-
kela yena; mina hakunene nzi taba
ni ti*t*ralo hehla ka yena, ku wula Je-
hova.
21 Ti yimisele wena a marika ya laha
n*d*leleni, ni mahele a wena a mhinga
yo ku rangela; kwatsi hi mbilu ya
wena ngomameni ni n*d*lela ya gonzo,
yona a n*d*lela leyi wena u fambileko
ha yona: *k*lela kambe, O mubulwa
wa ka Israeli, *k*lela kambe ka lowu
a miti ya wena.
22 Ku ta longoloka ku kuyini wena
uya laho ni laho, O nhanyana a ku-
ngubanyekileko ke? hakuba Jehova
i bangile a xilo xiswa lomu misabe-
ni: a wasati i ta ranzela a wanuna.
23 Zakungahi a wulako Jehova wa
maban*d*la, a Nungungulu wa ka
Israeli, Kasike ba engeta ba tirisa
loku kuwulawula lomo tikweni ga
ka Juda ni lomo mitini ya kona, la-
ha nzi ta nga neha kambe a kuko-
*n*wa ka*b*ye: Jehova a katekise wena,
O baakileko ba kululamisisa, O xitsu-
nga xa basiselelo.
24 Juda ni miti ya kona i ta aka lomo
nzeni ka kona katigi*n*we, a barimi na
bona labo ba fambako zi*n*we ni mi-
*k*lambi.
25 Hakuba nzi narisile a muhefemulo
wu kareleko, ni yon*k*lelele a mihe-
femulo yi xanisekako nzi bombisile.
26 Hehla ka lexi nzi lo kin*d*limuka, ni
languta, a wurongo ga mina gi wa
ku tsombela a ka mina.
27 Languta, a masiku mata, ku wula
Jehova, lezaku nzi ta *b*yala a yin*d*lu
ya ka Israeli ni yin*d*lu ya ka Juda
hi mbewu ya munhu, ni mbewu ya
zihari.
28 Na ku mahisile lezo lezaku, kwatsi
lezi nzi rinzeleko ka bona a kuwu*k*la
ni kutsoba ni kuhoxa ni kulobisa ni
kuhlokisa, zingaho, nzi ta rinzela a
ka bona a kuaka ni ku*b*yala, ku wula
Jehova.
29 A ka lawo a masiku ba nga ta ha
engeta kambe ku wulwa, A badada-
ni ba gile a magrepi ma babako, ni
meno ya banana ma binyekile wu*k*la.

30 Kanilezi bon*k*lelele banhu ba tafa hi
xigoho xa yena nwinyi: bon*k*lelele
labo ba gako a magrepi ma babako,
ni meno ya yena ma ta binyeka wu-
*k*la.
31 Languta, a masiku mata, ku wula
Jehova, lezaku nzi ta maha a xi-
vumelwano *zinwe* ni yin*d*lu ya ka
Israeli, ni yin*d*lu ya ka Juda:
32 Na ku nga hi kukotisa a xivumelwa-
no lexo nzi mahileko ni badadani
ba*b*ye a ka lego siku nzi nga wa te-
kile hi canja a ku neha bona hi le
tikweni ga le Gipite; lexo a xivu-
melwano xa mina ba xi tsobileko,
hambulezo nzi wa hi a murimi ka
bona, ku wula Jehova.
33 Kanilezi lexi hi xivumelwano lexo
nzi ta nga xi maha ni banana ba ka
Israeli a nzako ka lawo a masiku,
ku wula Jehova: nzi ta beka a na-
yo wa mina lomo nzeni ka*b*ye ni lo-
mo timbilwini ta*b*ye nzi tsala wona;
na mina nzi ta kuba a Nungungulu
wa*b*ye, na bona ta kuba banhu ba
mina.
34 Na bona ba a nga ta ha engeta ka-
mbe bon*k*lelele banhu ba gonzisa a
muakelwane wa yena, ni bon*k*lele-
le banhu a maka*b*ye wa yena, aku,
Tiba Jehova; hakuba bona bon*k*le
ba ta tiba mina, ku sukela ka batso-
ngwani ba ba*b*ye ku kala ka ba ho-
mbe ba*b*ye, ku wula Jehova: hakuba
nzi ta tsetselela a kugoha ka*b*ye, ni
xionho xa*b*ye nzi nga ta ha xi alaka-
nya kambe.
35 Zakungahi a wulako Jehova, loye
a nyikako a gambo a kuwonekela hi
siku, ni xaxametelo wa hweti ni ti-
nyeleti hi wusiku, loye a vunjulako
a bimbi, zingaho lezo a ma*b*yan*d*la-
ti ya kona ma dzinza; Jehova wa
maban*d*la ku na nga bito ga yena:
36 Loku lezi zixaxametelo zi suka a ka
mahlweni ka mina, ku wula Jehova,
zonake a mbewu ya ka Israeli kambe
yi ta kawula a ku kala yi nga ha
mahi a mufumo mahlweni kala ku-
pinzuka.
37 Zakungahi a wulako Jehova: Loku
a tilo le hehla gi nga kotwa kuhla-
yiwa, ni ziseketelo za misaba zi nga
kambiwa lahasi, zonake mina nzi ta
hoxa yon*k*le a mbewu ya ka Israeli
hakuba ha zon*k*le lezi ba zi mahileko,
ku wula Jehova.
38 Languta, a masiku mata, ku wula
Jehova, lezaku a muti wu ta a kiwa
a ka Jehova wu sukela le ligingisini
la Hananeli ku kala le nyangweni ya
kuzwini.
39 Ni ngoti ya kuringanyisa yi ta fa-
mba yi ku gwirigwiri yi tsononome-
ta a ngomama le mugangeni wa
Gareba, wu ta renzeleka ka Goa.
40 Ni won*k*le a nzelelelo wa zirumbi ni
kuma, ni gon*k*le kwati kala le co-
ngweni wa Kidroni, kuya le kuzwini
ga nyanga ya mahaxi ngomama ni
mutsuwukagambo, ku taba ku ba-
sile ka Jehova; na wona wu nga ta
wu*k*lwa kambe, wu nga hoxwa ka-
mbe lahasi, kala kupinzuka.

XIPIMO 32.

1 A mhaka leyo yi nga wa tile ka
Jeremia hi le ka Jehova a ka kume
ga malembe ga Zedekia a hosi ya ka
Juda, lego ku wa hi kume ni n*k*la-
nu ni manharu a lembe ga Nebuka-
drezzare.
2 Makunu a ka lexo xikati a impi ya
hosi ya le Babuloni yi vimbezele a
Jerusalema; na Jeremia a muprofeti
i wa valelwe lomo hu*b*yeni ya muri-
nzeli, leyo yi nga wa hi le n*dl*wini
ya hosi ya ka Juda.
3 Hakuba Zedekia a hosi ya ka Juda
i valele yena, aku, Ngahilezo wena
hi wena u profetaku, uku, Zakunga-
hi a wulako, Languta, nzi ta nyikila
lowu a muti le canjeni ga hosi ya le
Babuloni, na yena i ta teka wona;
4 Na Zedekia a hosi ya ka Juda a nga
ta pona le canjeni ga ma Kaldea,
kanilezi hakunene i ta nyikelwa ca-
njeni ga hosi ya le Babuloni, i ta
wulawula *zinwe* na yena a nomu hi
nomu, ni mahlo ya yena ma ta la-
nguta a mahlo ya yena;
5 Na yena i ta neha Zedekia le Babu-
loni, leyo i taba kona kala nzi enzela
yena, ku wula Jehova: hambuloko
*n*wina ma kulwa ni ma Kaldea, *n*wi-
na mu nga ta vuvuma ke?
6 Na Jeremia i te ngalo, A mhaka
ya Jehova yi tile a ka mina, yiku,
7 Languta, Hanameli a nisanyana wa
Xalluma nakulo*b*ye wa dadani wa
wena i tata ka wena, aku, Xaba a
simu ya mina leyo yi nga le Anato-
te; hakuba a fanelo ya ku*k*la*k*lisa
gona yi ka wena a ku xaba gona.
8 Zingaho Hanameli a nisanyana wa
nakulo*b*ye wa mina ita lomo hu*b*yeni
ya murinzeli kukotisa hi ka mhaka
ya ka Jehova, i lo wula ka mina,

Xaba a simu ya mina, nza kombela
wena, lego gi nga le Anatote, le ti-
kweni ga ka Benjamini; hakuba a
fanelo ya tsumba nja wena, ni *k*la-
*k*liselelo ngwa wena; xaba goba aku-
ba ga wutsumbu ga wena. *Z*onake
nzi lo *z*i tiba le*z*aku leyi ku wa hi
mhaka ya ka Jehova.
9 Na mina nzi lo xaba a simu leyo yi
nga wa hi le Anatote ya Hanameli a
nisanyana wa na kulo*b*ye wa mina,
nzi pimela yena a mali, wona kume
ni n*k*lanu ni mambiri a maxekeli ya
siliva.
10 Nzi lo ku tsalela papilo, nzi lo umi-
sa kona, nzi lo bitana a bakustumu-
nyu a ku ta pimela yena a mali xiri-
nganisweni.
11 Nzi lo teka a papilo ga wukwewu,
*z*on*k*le le*z*i *z*i nga wa umisilwe, ku-
kotisa hi ka mukuwo, nile*z*o *z*i vu-
lulweko:
12 Nzi lo nyikela a buku ga tsengo ka
Baruke a nisanyana wa Neria, ni ni-
sanyana wa Mahseia a kubakone ka
Hanameli a nisanyana wa nakulo*b*ye
wa mina, ni kubakoneni ka baku-
stumunyu labo ba tsalileko a papilo
ga wukwewu, mahlweni ka bon*k*le
a ba Juda labo ba tsamileko lomo
hu*b*ya hu*b*yeni ya murinzeli.
13 Na mina nzi lo laya Baruke mahlwe-
ni ka bona, nziku,
14 *Z*akungahi a wulako Jehova wa ma-
ban*d*la, a Nungungulu wa ka Israe-
li: Tekani laya mapapilo, legi papi-
lo ga wukwewu legi nzi gi umisileko
ni legi papilo gi vululweko ni ku ma
beka lomo nzeni ka xi*b*ya xa wu-
mba; kasi ma fela ku tsama a ma-
siku yo tala.
15 Hakuba *z*akungahi a wulako Jehova
wa maban*d*la, a Nungungulu wa ka
Israeli: A tin*d*lu ni masimu ni *z*ivi-
na *z*i ta engeta kambe *z*i xa*b*yiwa a
ka legi tiko.
16 Makunu a nzako hakuba nzi nyi-
kele a papilo ga wukwewu ka Ba-
ruke a nisanyana wa Neria, nzi lo
kombela a ka Jehova, nziku,
17 A Hosi Jehova! Languta, wena u
mahileko a tilo ni misaba hi ntamo
wa wena wa hombe na hi woko ga
wena gi *k*lakusilweko; laho a ku
kona xilo xi tsanzako a ka wena,
18 Loye a kombisileko a kuranzaka wu-
nene ka makume mazana, u *k*lelise-
lako a *z*ionho *z*a badadani a ka xifu-
ba xa banana a nzako ka bona, a wa
hombe, a Nungungulu wa wunhe-
nha, Jehova wa maban*d*la ku na nga
bito ga yena;
19 Ngwa hombe xikungweni, ngwa
ntamo kutireni; loye a mahlo ya
yena ma vululekileko hehla ka ti-
n*d*lela ton*k*le ta banana ba banhu, a
ku nyika bon*k*lelele kwatsi hi tin*d*lela
ta yena, ni kukotisa hi ka mihanzo
ya *z*imaho *z*a yena;
20 Loye a rumeleko a *z*iwoniso ni *z*ihla-
maliso lomo tikweni ga le Gipite,
hambu ku kala legi siku kon*k*le lo-
mu Israeli ni xikari ka banhu ba*b*ye;
u lo mahela wena a bito, a ku kwatsi
hi legi a siku;
21 U lo humesa a nanza ga wena Isra-
eli le tikweni ga le Gipite hi *z*iwo-
niso, hi *z*ihlamaliso, na hi canja ga
ntamo, na hi woko gi *k*lakusilweko,
na hi cabekiselelo wa hombe;
22 U lo nyika bona legi tiko, legi wena
u hlambanyileko a ka badadani ba-
*b*ye a ku nyika bona, a tiko gi kulu-
ngako a masi ni wulombe;
23 Na bona ba lo engena, ba lo fumela
gona; kanile*z*i a ba ingisangi a mha-
ka ya wena, ge hambu kufamba na-
weni wa wena, bona a ba mahangi
ncumo a xale*z*o wena u leleleteleko
bona a ku xi maha: hikwalaho we-
na u mahile loku kubiha ku ta he-
hla ka bona.
24 Languta, a tigingisi, bona ba tile
mutini a ku teka wona; ni muti wu
nyikelwe man*d*leni ya ma Kaldea
lawo ma lwelako a ku vukela wona,
hakuba ni supado, ni n*d*lala, ni mi-
tungu; ni le*z*i wena u wulawulileko
*z*i mahekile; ni, languta, wena u
wonako kona.
25 Wena hi wena u wulileko a ka mi-
na, O Hosi Jehova, Xaba wena a
simu hi mali, ni ku bitana a baku-
stumunyu; legi ga ku ngalo a muti
wu nyikilwe canjeni ga ma Kaldea.
26 *Z*onake ku lota a mhaka ya ka Je-
hova a ka Jeremia, yiku,
27 Languta, nzi mina Jehova, a Nu-
ngungulu wa nyama yon*k*le: kasike
lahoke xi kona a xilo xi tsanzako a
ka mina ke?
28 Hikwalaho *z*akungahi a wulako Je-
hova: languta, nzi ta nyikela lowu
muti a canjeni ga ma Kaldea, ni ca-
njeni ga Nebukadrezzare a ya le
Babuloni, na yena i ta teka wona:
29 Ni ma Kaldea, ma talwa ma vukela
lowu a muti, ma tata mata hisa lo-

wu muti hi nzilo, ni kuhisa wona,
zinwe ni tindlu, a ka tona bona ba
nyikeleko a tibani ka Baali, ni ku
cela a minyikelo ya kunwa ka ba-
nungungulu ba haba, a kuvunjuke-
lisa mina a ku zangara.
30 Hakuba a banana ba ka Israeli ni
banana ba ka Juda ntsena ba mahile
lezi zi bihileko ku sukela wuswenì
gabye; hakuba a banana ba ka Isra-
eli ba vindlukise mina a kuzanga hi
mitiro ya mandla yabye, ku wula
Jehova.
31 Hakuba lowu a muti a ka wu wa
kari wu hi a vunjukeliselelo wa za-
nga ya mina ni wa kulo ga mina
cima a ka siku legi bona ba nga aka
wona ku kala a ka siku legi; lezaku
nzi ta susa wona le kuwoneni ka
mina,
32 Hakuba hi kubiha ka banana ba ka
Israeli, ni banana ba ka Juda, loko
bona ba ku mahileko a vindlula mi-
na a kuzanga, bona, ni tihosi tabye,
ni tihosana tabye, ni bapristi babye,
ni baprofeti babye, ni banhu ba ka
Juda, ni baakileko ba le Jerusalema.
33 Bona ba fularile ka mina a hlana, a
hi ngohe: hambulezo nzi gonzisile-
ko bona, nzi vukileko ni punzu wa
mixo nzi gonzisa bona, kasike a ba
ingisangi a kuamukela a gonzisele-
liselo.
34 Kanilezi ba yimisile a manyalataniso
lomo ndlwini leyo yi bitanwako hi
bito ga mina, a ku nyenyezisa yona.
35 Bona ba akile a wutsamo gi klaku-
leko ga Baali, lego gi nga le miko-
beni ya barisanyana ba ka Hinnome,
a ku maha a barisanyana babye ni
banhanyana babye a ku tsemakanya
a nzilo ka Moleke; lexo mina nzi
nga leletelangiko bona, ge hambu
kuta kona kupimeni ka mina, leza-
ku bona ba wa ta nga ba maha laya
manyalataniso, a ku maha Juda a
onha.
36 Makunu hikwalaho zakungahi a
wulako Jehova, a Nungungulu wa
ka Israeli, a xungetano ni lowu a
muti, lowo nwina mu wulako, Wu
nyikelwe canjeni ga hosi ya le Ba-
buloni hi supado, na hi ndlala, na hi
tungu:
37 Languta, nzi ta tsombanyisa bona hi
le matikweni wonkle, lawo nzi ba
hlongoleleko hi kota ya zanga mina,
ni le kulweni ga mina, ni tinditreni
ta hombe; na mina nzi ta neha bona
kambe a ka legi a wutsamo na nzi ta
maha bona a aka kuponeni.
38 Na bona ba ta kuba banhu ba mina,
na mina nzi ta kuba a Nungungulu
wabye:
39 Nzi ta nyika bona a mbilu yinwe ni
ndlela yinwe, kasi bona ba nga caba
mina kala kupinzuka, akuba kusasa
ka bona, ni banana babye a nzako ka
bona:
40 Nzi ta maha a xivumelwano xi pi-
nzukelisilweko zinwe nabo, lezaku
nzi nga ta hunzuluka ku lanzeleni
bona, a ku maha bona kusasa, na mi-
na nzi ta beka a xicabyo xa mina lo-
mo timbilwini tabye, lezaku bona ba
nga ta suka a ka mina.
41 Ina, nzi ta tsaka hehla ka bona a ku
maha ha kusasa, nzi ta byala bona
lomo tikweni legi nzi su tiyisisa fu-
tsi hi mbilu ya mina yonkle ni mu-
hefemulo wa mina wonkle.
42 Hakuba zakungahi a wulako Jeho-
va, Kwatsi hilezi nzi nehileko ko-
nkle loku kubiha hehla ka laba ba-
nhu, Zingaho nzi ta neha hehla ka
bona konkle a kusasa loku nzi tsu-
mbisileko bona.
43 A masimu ma ta xabyiwa a ka legi
tiko, legi nwina mu wulako, Gona
gi hahlukile, gi haba munhu ni xi-
hari; gona gi nyikelwe canjeni ga
ma Kaldea.
44 A banhu ba ta xaba a masimu hi ma-
li, ni ku tsala mapapilo, ni ku umisa
wona, ni ku bitana a bakustumunyu,
le tikweni ga Benjamini, ni lomo wu-
tsanweni gi renzelekeleko Jerusale-
ma, ni le mitini ya ka Juda, ni le mi-
tini ya tiko ga miganga, ni le mitini
ya le tikweni ga mikoba, ni le mitini
ya le Dzongeni: hakuba nzi ta maha
a wukonwi gabye a klela, ku wula
Jehova.

XIPIMO 33.

1 Klatakumbiri a mhaka ya ka Je-
hova yi lota ka Jeremia hi xikati xa
wumbiri, laha a nga wa ha valelwe
lomo hubyeni ya murinzeli, yiku,
2 Zakungahi a wulako Jehova loye a
mahako kona, Jehova loye a mahile-
ko kona a kumchekisa kona; Jehova
ku hi bito ga yena:
3 Bitana a ka mina, nzi ta hlamula
wena, nzi ta kombisa a zilo za ho-
mbe, lezi zi tsanzako, lezo wena u
nga zi tibiko.
4 Hakuba zakungahi a wulako Jeho-

va, a Nungungulu wa ka Israeli, hi
xungetano ni tin*d*lu ta lowu a muti,
ni xungetano ni tin*d*lu ta hosi ya ka
Juda, leto ti kungumulweko kasi a
ku vukela a xikungumulo ni kuvi-
kela a supado;
5 Laha a banhu ba ta nga talwa zi*n*we
ni ma Kaldea, ni ku tatisa bona hi
zirumbi za banhu ba fileko, labo nzi
ba dayileko hi zanga ya mina ni ku-
lo ga mina, ni ka bon*k*le labo hi ku-
bihisisa ka*b*ye nzi fihlileko a ngohe
ya mina a ka lowu a muti:
6 Mangabye nzi ta neha bona a wuto-
mi ni cunwa, nzi ta cuma bona; nzi
ta wonekisa a ka bona a wunyingi
ga kurula ni zinene.
7 Nzi ta maha a kuko*n*wa ka Juda ni
kuko*n*wa ka Israeli ku hunzuluswa,
nzi ta aka bona, kwatsi hi kurangu-
leni.
8 Nzi ta hlaza bona le kuonheni ka bo-
na kon*k*le, loko bona ba onhileko ba
vukela mina; nzi ta ribalela zon*k*le
zigoho za*b*ye, lezo bona ba onhileko
ba vukela mina, lezo ha zona bona ba
hambunyetileko ba vukela mina.
9 Ni lowu a muti wu taba ka mina a
bito ga litsako, a kuba ga tsumbiso
ni akuba wa wukosi mahlweni ka
mifumo yon*k*le ya misaba, leyo yi
ta ngazwa kon*k*le a kusasa loko nzi
ta nga maha a ka bona, gi ta caba ni
kururumela hakuba hi kon*k*le kusa-
sa ni kon*k*le a kurula loko nzi ta nga
ku susumetela ka wona.
10 *Z*akungahi a wulako Jehova: ka-
sike kambe laho ku ta engeta ku
zwiwa a ka legi wutsamo, legi ha
gona *n*wina mu wulako, gona gi ha-
hlukile, a gi na munhu a gi na xiha-
ri, kona lomo mitini ya ka Juda, ni
lomo mapangweni ya le Jerusalema,
lawo ma hahlukileko, ma nga hiko
na munhu ma nga hiko na baakileko
ma nga hiko na xihari,
11 A gezu ga litsako ni gezu ga kune-
ngela, ni gezu ga muyeni ni gezu ga
makoti, ni gezu ga bona labo ba wu-
lako, Nyikani a kubonga ka Jehova
wa maban*d*la, hakuba Jehova i sase-
kile, hakuba a kuranzakawunene ga
yena ku simamile kala kupinzuka;
a ka bona labo ba nehako a mipahle-
lo ya kunyikakubonga lomo n*d*lwini
ya ka Jehova. Hakuba nzi ta maha
a kuko*n*wa ka tiko ku hunzulwa
kwatsi hi kuranguleni, ku wula Je-
hova.
12 *Z*akungahi a wulako Jehova wa
maban*d*la, Kasike kambe ku ta kuba
kona a ka legi wutsamo, legi gi ha-
hlukileko, gi nga hi na munhu gi
nga na xihari, ni ka yon*k*le a miti ya
kona, a baakileko ba barisi ba maha-
ko a mi*k*lambi ya*b*ye a ku zumba
lahasi.
13 Lomo mitini ya tiko ga mitsuri, lomo
mitini ya tiko ga mikoba, ni lomo
mitini ya le dzonga, ni le tikweni ga
ka Benjamini, ni lomo wutsa*n*weni
gi renzelekeleko a Jerusalema, ni lo-
mo mitini ya ka Juda, ni mi*k*lambi
yi ta hunza hi canja ga yena a hla-
yelako yona, ku wula Jehova.
14 Languta, a masiku mata ku wula
Jehova, lego nzi ta nga mbelelisela
zon*k*le lezo nzi wulileko xungetano
ni yin*d*lu ya Israeli ni xungetani ni
yin*d*lu ya Juda.
15 A ka lawo masiku, ni ka lexi xikati,
nzi ta maha Rabi ga kululamisisa gi
kula a ka Davida; yena i ta tsanza
a nongametiselelo ni kululamisisele-
la lomu tikweni.
16 A ka lawo masiku Juda i ta hanyi-
iswa, ni Jerusalema gi aka kupone-
ni; ni legi hi bito lego gona gi ta
nga bitanwa ha gona: Jehova a ku-
lulamisisa ka hina.
17 Hakuba zakungahi a wulako Jeho-
va: Davida a nga ta engeta a laba
munhu a ku tsama xitsa*n*weni xa
wukosi xa yin*d*lu ya ka Israeli;
18 Ge hambu a bapristi a ba Levi a
ku laba munhu mahlweni ka mina
a ku nyikela a minyikelo ya kuhi-
swa, ni ku nyikela a minyikelo ya
tinzhoho, ni ku maha a mupahlelo
hi kusimamisisilweko.
19 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka Jeremia, yiku,
20 Zakungahi a wulako Jehova: Loku
*n*wina mu kuta ku tsoba a xivume-
lwano xa mina xa siku, ni xivume-
lwano xa mina xa wusiku, lezaku
laho ku nga ta kuba kona a siku ni
wusiku hi xikati xa kona;
21 *Z*onake a xivumelwano xa mina xi
nga tso*b*yiwa ha Davida a nanza ga
mina, lezaku yena a nga ta kuba na
nisanyana a kufuma xitsa*n*weni xa
wukosi xa yena; zi*n*we ni ba ka Le-
vi ni bapristi, a zikozeli za mina.
22 Kwatsi hilezi a ban*d*la ga le tilweni
gi nga kotiwiko a ku hlayelwa, ge
hambu seke ga le fungwini a ku ri-
nganyiswa; zingaho nzi ba enzele-

kisa a mbewu ya Davida a nanza ga
mina, ni ba ka Levi labo ba kozelako
a ka mina.
23 Ni mhaka ya Jehova i lota a ka
Jeremia, yiku,
24 U nga katali wena hilezi laba ba wu-
lawulileko, baku, A mingango mi-
mbiri leyo Jehova a yi langileko,
yena i yi hoxile yona ke? zakungahi
bona ba kanyisa a banhu ba mina,
lezaku bona ba nga ta kuba mifumo
kambe mahlweni ka bona.
25 Zakungahi a wulako Jehova: Loku
a xivumelwano xa mina xa siku ni
wusiku xi nga yimi, loku mina nzi
nga yimisangi a xaxametelo wa tilo
ni misaba;
26 Zonake kambewo nzi ta hoxa a mbe-
wu ya Jakobe, ni ya Davida a nanza
ga mina, lezaku a nzi nga ta teka ka
mbewu ya yena a mufumeli hehla
ka mbewu ya Abrahama, na Isaka,
na Jakobe: hakuba nzi ta maha a
wukonwi gabye gi hunzulwa, ku
wula Jehova.

XIPIMO 34.

1 A mhaka leyo yi nga wa tile ka
Jeremia hi le Jehova, laha na Nebu-
kadnezzare a hosi ya Babuloni, ni
yonkle a impi ya yena, ni yonkle a
mifumo ya misaba leyo yi nga wa hi
lahasi ka kutongwa ha yena, ni bo-
nkle banhu, labo ba nga walwa ba
vukela Jerusalema, ni ku vukela yo-
nkle a miti ka kona, aku:
2 Zakungahi a wulako Jehova, a Nu-
ngungulu wa ka Israeli, Famba uya
wulawula ka Zedekia a hosi ya ka
Juda, ni ku byela yena, Zakungahi
a wulako Jehova, Languta, nzi ta
nyikela lowu a canjeni ga hosi ya le
Babuloni, na yena i ta hisa wona hi
nzilo:
3 Na wena u nga ta pona a canjeni ga
yena, kanilezi hakunene u ta tekiwa,
ni ku nyikelwa a canjeni ga yena; ni
mahlo ya wena ma ta languta a ma-
hlo ya hosi ya le Babuloni, na yena i
ta wulawula zinwe na wena hi nomu
ni nomu, na wena u ta kuya le Babu-
loni.
4 Kasike zwana a mhaka ya ka Jehova,
O Zedekia hosi ya ka Juda: Zaku-
ngahi a wulako Jehova hi xungetano
zinwe na wena, Wena u nga ta kufa
hi supado;
5 Wena u ta kufa hi kurula; hi kuhi-
swa ka badadani ba wena, a tihosi
ta kaleloko leto ti nga wa hi kona hi
mahlweni ka wena, zingaho ba ta
maha a kuhisa ha wena; na bona ba
ta rilela wena, baku, Ha Hosi! ha-
kuba mina nzi wulawulile a mhaka,
ku wula Jehova.
6 Zonake Jeremia a muprofeti i lo
wulawula leti a timhaka ka Zedekia
a hosi ya ka Juda le Jerusalema,
7 Laha a impi ya hosi ya le Babuloni
yi nga walwa yi vukela Jerusalema,
ni vukela a miti ya ka Juda leyo yi
nga wa sele, a kulwa ni Lakixe ni le
Azeka; hakuba leyi hi yona yi nga
wa sele ka Juda kotalezi yi nga wa
miti yi gingisilweko.
8 A mhaka leyo yi tileko ka Jere-
mia hi le ka Jehova, a nzako ka lezo
a hosi Zedekia a nga wa mahile a
xivumelwano ni bonkle banhu labo
ba nga wa hi le Jerusalema, a kuba-
hungu hi klaklekeliso a ka bona;
9 Lezaku bonklelele banhu ba wa ta
nga ba vumela a nanza ga xinuna ga
yena, ni bonklelele banhu nanzaga-
xisati ga yena, labo ba nga Mahe-
beru kutana Muheberu wa xisati, a
ku klakleka; a kuba a nga hi kona
a nga ta nga a maha a kumbi a ka
bona, a wumboni, ga mu Juda ma-
kabye wa yena.
10 Tonkle a tihosana ni bonkle banhu
ba lo ingisa, labo ba engenileko lomo
xivumelwaneni, lezaku bonklelele ba
ta maha a malanza yabye ya xinuna,
ni bonklelele a malanza yabye ya
xisati, ma klakleka, lezaku a nga hi
kona a mahako malanza ha bona ka-
mbe; na ba lo ingisa, ba lo maha
bona ba famba:
11 Kanilezi a nzako ka lezo bona ba lo
hunzuluka, ba lo neha bona a ku ba
maha a malanza ni malanza ya xisa-
sati.
12 Hikwalaho a mhaka ya ka Jehova
i lota ka Jeremia hi le ka Jehova,
yiku,
13 Zakungahi a wulako Jehova, a Nu-
ngungulu wa ka Israeli; mahani a
xivumelwano zinwe ni badadani ba
nwina a ka siku lego nzi nehileko
bona ba huma hi le tikweni ga le
Gipite, le ndlwini ya wukumbi, nzi-
ku,
14 Hi ka kugumelweni ka nklanu ni
mambiri a malembe nwina mu kla-
klisa nwenklelele a makabye wa yena
loye a nga Muheberu, loye a xabyi-
silweko ka wena, a kozeleko wena

n*k*lanu ni gi*n*we a malembe wena u
ta maha yena a *k*la*k*leka hi le ka we-
na; kanile*z*i a badadani ba *n*wina a
ba vumelangi a ka mona, ge ni ku
pumunha n*d*lebe ya*b*ye.
15 Na *n*wina makunu mu hunzulukile,
mu mahile le*z*o *z*i sasekileko mahlwe-
ni ka mina, hi kubahungu hi *k*la*k*li-
selelo wa bon*k*lelele banhu hi wa
akelwane wa yena; na *n*wina mu
mahile a xivumelwano *z*i*n*we na mi-
na yin*d*lwini leyo yi bitanilweko hi
bito ga mina:
16 Kanile*z*i *n*wina mu hunzulukile mu
hanahanisa a bito ga mina, ni ku
maha bon*k*lelele banhu a nanza ga
yena, ni bon*k*lelele banhu a nanza-
gaxisati labo *n*wina mu nga wa ba
mahile ba *k*la*k*leka hi tangalisiweni
wa bona, a kuhunzulusiwa; na *n*wi-
na mu ba nehile wukumbini, akuba
ka *n*wina a malanza ni malanza ya
xisati.
17 Hikwalaho *z*akungahi a wulako
Jehova: *n*wina a mu ingisangi a ka
mina, a kubahungu hi *k*la*k*lekiselo,
bon*k*lelele banhu ka maka*b*ye wa
yena, ni bon*k*lelele banhu ka wa
akelwane wa yena: languta, nziba
hungu ka wena hi *k*la*k*lekiselo, ku
wula Jehova, ka supado, ni ka n*d*la-
la, ni mitungu, nzi ta maha ku n*d*le-
ngan*d*lengiswa mu nzula a xikari ka
yon*k*le a mifumo ya misaba.
18 Nzi ta nyikela a banhu labo ba ha-
mbunyetileko a xivumelwano xa
mina, labo ba nga mahangiko a ti-
mhaka ta xivumelwano lexo ba xi-
mahileko mahlweni ka mina, laha na
ba tsemile a rogana kumbiri ni ku-
hunza xikari ka *z*ipanze *z*a kona;
19 A tihosana ta ka Juda, ni tihosana
ta le Jerusalema, ni tinduna ni ba-
pristi, ni bon*k*le banhu lomo tikweni,
labo ba hunzileko xikari ka rogana;
20 Na mina nzi ta nyika a canjeni ga
balala ba*b*ye, ni canjeni ga bona labo
ba hlotako, ni canjeni ga bona labo
ba hlotako a wutomi ga*b*ye; ni *z*iru-
mbi *z*a*b*ye *z*i taba kuga ka tinyanya-
ni ta matilo, ni ka *z*ibanza *z*a misaba.
21 Na Zedekia a hosi ya ka Juda ni
tihosana nzi ta ba nyikela canjeni ga
balala ba*b*ye, ni le canjeni ga bona
labo ba hlotako a wutomi ga*b*ye, ni
canjeni ga impi ya le Babuloni, leyo
yi sukileko a ka *n*wina.
22 Languta, nzi ta leletela, ku wula Je-
hova, ni ku maha bona ba wula ka
lowu a muti ku wula Jehova; a bo-
na ba ta kulwa ba ta vukela wona,
ba ta teka wona, ba ta hisa wona hi
nzilo: nzi ta maha a muti wa ka Ju-
da a marumbi, wu nga hi ni baaki-
leko.

XIPIMO 35.

1 A mhaka leyo yi tileko a ka Jere-
mia hi le ka Jehova a masikwini ya
Jehoiakimu a nisanyana wa Josia a
hosi ya ka Juda, yiku,
2 Famba le n*d*lwini a Rekabe, u ya
wulawula a ka bona, ni ku neha lo-
mo n*d*lwini ya ka Jehova, a ka gi-
*n*we ga matsawu, u nyika bona a
waini a kunwa.
3 *Z*onake nzi lo teka Jaazania a nisa-
nyana wa Jeremia, a nisanyana wa
Habazzinia, ni bamaka*b*ye ba yena,
ni bon*k*le barisanyana ba yena, ni
yon*k*le a yin*d*lu ya ka Rekabe;
4 Nzi lo neha bona lomo n*d*lwini ya
ka Jehova, lomo n*d*lwini ya barisa-
nyana ba ka Hanana a nisanyana wa
Igdalia, a munhu wa ka Nungungu-
lu, leyo a nga wa hi n*d*lwini ya tiho-
sana, leyo yi nga wa le hehla ka
yin*d*lu ya Maaseia a nisanyana wa
Xalluma, a muhlayisi wa nyangwa.
5 Nzi bekile mahlweni ka barisanya
ya banana ba ka Rekabe a mikelo yi
teleko hi waini, ni tikopo; nzi te
ngalo ka bona, *N*wanani *n*wina a
waini.
6 Kanile*z*i ba te ngalo, Hi nga ta ku-
nwa a waini; hakuba Jonadaba a
nisanyana wa Rekabe, a dadani wa
hina, i leletele hina, aku, *N*wina mu
nga ta kunwa a waini, ge *n*wina, ge
ni barisanyana ba *n*wina kala kupi-
nzuka:
7 Ge hambu *n*wina mu nga ta aka a
yin*d*lu, ge ni ku *b*yala a mbewu, ge
ni ku*b*yala a xivina; ge hambu ni
ku kuma ncumo won*k*le a masiku
mu ta tsama lomo matenteni; kasi
ma fela kuhanya a malembe yo tala
lomo tikweni lego *n*wina mu nga
balobeli.
8 Na hina hi ingisile a mhaka ya Jo-
nadaba a nisanyana wa Rekabe, a
dadani wa hina, a ka *z*on*k*le lezo a
leleteleko hina, a ku nganwi a waini
won*k*le a masiku ya hina, hina, ni
basati ba hina, ni barisanyana ba
hina, kutani ni banhanyana ba hina;
9 Ge hambu a kuaka a tin*d*lu ta hina
a ku tsama ka tona; ge hina a kuba

ni zivina, ge ni masimu, ge ni mbe-
wu :
10 Kanilezi hi akile lomo matenteni, hi
ingisile hi kukotisa hi ka zonkle lezo
Jonadaba a dadani wa hina a lele-
teleko hina.
11 Kanilezi na ku mahisile lezo, laha na
Nebukadnezzare a hosi ya le Babu-
loni a kanziyile a tile lomo tikweni,
lezaku hi te ngalo, Ngonani, a hi
yeni le Jerusalema hi ku caba a
impi ya ma Kaldea, ni ku caba a
impi ya ma Siria; zingaho hi lo aka
le Jerusalema.
12 Zonake ku lota a mhaka ya ka Je-
hova a ka Jeremia, yiku,
13 Zakungahi a wulako Jehova wa ma-
bandla, a Nungungulu wa ka Israeli:
Famba, u ya wula ka banhu ba ka
Juda ni ba akileko ba le Jerusalema,
Nwinawu kasi mu nga ta ingisa a go-
nziselelo a ku ingisa a ka mhaka ya
mina ke? ku wula Jehova.
14 A mhaka ya Jonadaba nisanyana wa
Rekabe, leyo yena a leleteleko a
barisanyana ba yena, ge a kunwa
waini, ti hlayisilwe; kala ka legi
siku a ba nwangi, hakuba bona ba
ingisileko a kuleletela ka dadani wa-
bye. Kanilezi mina nzi wulawulile
a ka nwina, nzi vuka punzwini wa
mixo nzi wulawula; na nwina a mu
ingisangi ka mina.
15 Na nzi rumile kambe ka nwina wo-
nkle a malanza ya mina a baprofeti,
nzi ba vuxa na ga hi mixo nzi ba
ruma, nziku Klelani makunu bonkle-
lele banhu tindleleni tabye ta kubi-
ha, mu lukela a zimaho za nwina,
mu nga fambi mu lanzela a banwa-
ni banungungulu ni kozela bona,
na nwina mu ta tsama lomu tikweni
legi nzi nyikileko nwina ni badada-
ni ba nwina; kanilezi nwina a mu
pumunhangi a ndlebe ya nwina, ge
ni ku ingisa a ka mina.
16 Hakuba kwatsi kalokoke kota lezi a
barisanyana ba ka Jonadaba a nisa-
nyana wa Rekabe, ba hlayisileko a
xileletelo xa dadani wabye lexo a
leleteleko bona, kanilezi laba banhu
a ba ingisangi a ka mina;
17 Hikwalaho zakungahi a wulako Je-
hova, a Nungungulu wa mabandla,
a Nungungulu wa ka Israeli, La-
nguta, nzi ta neha hehla ka Juda, ni
hehla ka bonkle a bakileko ba Je-
rusalema konkle kubiha loku nzi
klaklambuteleko nzi vukela bona;
hakuba nzi wulileko ka bona, kani-
lezi bona a bazwangi; hakuba nzi
bitanile ka bona, kanilezi a ba hla-
mulangi.
18 Na Jeremia i te ngalo ka yindlu
ya ka Rekabe, Zakungahi a wulako
Jehova wa mabandla, a Nungungu-
lu wa ka Israeli : hakuba nwina mu
ingisileko a kuleletela ka Jonadaba
a dadani wa nwina, mu hlayisileko
zonkle a zilayelo za yena, mu ma-
hileko kukotisa hi ka zonkle lezo a
leleteleko nwina ;
19 Hikwalaho zakungahi a wulako Je-
hova wa mabandla, a Nungungulu
wa ka Israeli: Jonadaba a nisanya-
na wa ka Rekabe a nga ta laba a ni-
sanyana wa ku yima mahlweni ka
mina kala kupinzuka.

XIPIMO 36.

1 Na ku mahisile lezo hi ka lembe
ga mune ga Jehoiakimu a nisanyana
wa ka Josia, a hosi ya ka Juda, le-
zaku leyi a mhaka yi lota ka Jere-
mia hi le ka Jehova, yiku,
2 Teka a wu songilweko wa buku, u
tsalela tonkle a timhaka leti nzi wu-
lawulileko a ka wena nzi vukela
Israeli, ni kuvukela Juda, ni ku
vukela a mifumo yonkle, ku sukela
a ka siku legi nzi nga wulawulile ka
wena, ku sukela masikwini ya ka
Josia, kala ka legi siku.
3 Kona gimbesiku a yindlu ya ka Ju-
da yi nga ingisa a kubiha loku nzi
xubileko ku maha ha bona ; kasi ba
fela a kuklela bonklelele banhu le
ndleleni yabye yi bihileko ; kasi nza
fela kutsetselela a kugoha kabye ni
kuonha kabye.
4 Zonake Jeremia i lo bitana Baruke
a nisanyana wa Neria ; na Baruke
i lo tsala hi le nonwini wa Jeremia
tonkle a timhaka ta ka Jehova, leto
yena a wulawulileko a ka yena, he-
hla ka songelwa wa buku.
5 Na Jeremia i lo leletela Baruke, aku,
mina nzi kotselwe ; a nzi na kuya
lomo ndlwini ya ka Jehova :
6 Hikwalaho famba wena, u ya gonza
hi lomo songelweni, lowu wena u
tsaleleko hi le nonwini wa mina, a
timhaka ta ka Jehova a tindlebeni
ta banhu lomo ndlwini ya ka Jehova
hi ka siku ga kuyila ; ni kambe we-
na u ta gonza tona lomo tindlebeni
ta bonkle ba ka Juda labo ba hume-
leko i lomo mitini yabye.

7 Gimbesiku ba nga neha a mikonge-
leliselelo ya*b*ye a mahlweni ka Je-
hova, ni ku *k*lela bon*k*lelele tin*d*lele-
ni ta*b*ye ta kubiha; hakuba njahombe
a zanga ni kulo legi Jehova a *k*la-
*k*lambutelileko a vukela laba banhu.
8 Na Baruke a nisanyana wa Neria i
lo maha kukotisa hi ka *z*on*k*le le*z*i
Jeremia a muprofeti a leleteleko ye-
na, i lo gonza lomo bukwini a ti-
mhaka ta ka Jehova lomo n*d*lwini
ya ka Jehova.
9 Na ku mahisile le*z*o hi ka lembe
ga wun*k*lanu ga ka Jehoiakimu a
nisanyana wa Josia, a hosi ya ka
Juda, hi hweti ya n*k*lanu ni mune,
lezaku bon*k*le banhu le Jerusalema,
ni bon*k*le banhu labo ba tileko hi
lomo mitini ya ka Juda le Jerusale-
ma, ba lobahungu hi ku yila ma-
hlweni ka Jehova.
10 *Z*onake ku lo gonza Baruke lomo
bukwini ga timhaka ta ka Jeremia
lomo n*d*lwini ya ka Jehova, lomo
tsawini ga ka Gemaria a nisanyana
wa Xafani a mutsali, le hu*b*yeni ya
le hehla, le wuenge*n*weni ga nya-
ngwa yi*s*wa ya yin*d*lu ya ka Jeho-
va, lomo tin*d*lebeni ta bon*k*le banhu.
11 Ni laha Mikaia a nisanyana wa
Gemaria, a nisanyana wa Xafani, a
nga wa zwile hi lomo bukwini to-
n*k*le a timhaka ta Jehova,
12 Yena i lo relela aya le n*d*lwini ya
hosi, lomo n*d*lwini ya mutsali: ni,
manga*b*ye, ni ton*k*le a tihosana ti wa
tsamile lomo, a wumboni, Elixama
a mutsali, na Delaia a nisanyana wa
Xemaia, na Elnatani a nisanyana
wa Akbora, na Gemaria a nisanyana
wa Xafani, na Zedekia a nisanyana
wa Hanania, ni ton*k*le a tihosana.
13 *Z*onake Mikaia i lo *k*la*k*lambute-
la a ka bona ton*k*le a timhaka leto
a ti zwileko, laha Baruke a nga
wa gonza buku a tin*d*lebeni ta ba-
nhu.
14 Hikwala a tihosana ton*k*le ti lo ru-
mela Jehudi a nisanyana wa Neta-
nia, a nisanyana wa Xelemia, a nisa-
nyana wa Kuxe, a ka Baruke, baku,
Teka a canjeni ga wena a songelwa
lowu wena u gonzileko tin*d*lebeni ta
banhu, uta, *Z*ingaho Baruke a nisa-
nyana wa Neria i lo teka a buku a
canjeni ga yena, i lota a ka bona.
15 Na bona ba te ngalo ka yena tsama
lahasi makunu, ni ku gonza tona lo-
mu tin*d*lebeni ta hina. *Z*ingaho Ba-
ruke i lo gonza lomu tin*d*lebeni ta
bona.
16 Na ku mahisile le*z*o, laha bona ba
nga wa zwile ton*k*le leti timhaka,
ba hunzuluka hi kucaba ka mu*n*we
ni mu*n*wani, ba te ngalo ka Baruke,
Hina ha kunene hi ta *b*yela a hosi hi
ton*k*le leti timhaka.
17 Na bona ba lo wutisa Baruke, baku,
*B*yela hina makunu, Hiyini u tsali-
leko ton*k*le leti a timhaka no*n*wini
wa yena ke?
18 *Z*onake Baruke i lo hlamula bona,
Yena i lo wulawula leti timhaka ka
mina hi le no*n*wini wa yena, na mi-
na nzi lo tsala hi tinta lomo bukwini.
19 *Z*onake ku wula a tihosana a ka Ba-
ruke, Famba, u ya ti fihla wena, na
Jeremia; nga a nga hi kona a mu-
nhu a ku tibako laho mu nga kona.
20 Na bona ba loya le hosini lomo
hu*b*yeni; kanile*z*i bona ba wa beki-
le a buku lomo n*d*lwini ka Elixama
a mutsali; na bona ba lo *b*yela to-
n*k*le a timhaka lomo tin*d*lebeni ta
hosi.
21 *Z*ingaho a hosi yi lo rumela Jehudi
a kuya neha a buku; yena i loya te-
ka gona lomo n*d*lwini ya Elixama
a mutsali. Na Jehudi lo gonza go-
na lomo tin*d*lebeni ta hosi, ni tin*d*le-
beni ta tihosana leto ti yimile ma*k*le-
lweni ya hosi.
22 Makunu a hosi yi wa tsamile lomo
n*d*lwini ya wuxika hi hweti ya n*k*la-
nu ni mune: ni laho ku wa hi nzilo
le kumbarini wu vurako mahlweni
ka yena.
23 Na ku mahisile le*z*o, laha Jehudi a
gonzile a tihehesi tinharu kutani mu-
ne, lezaku a hosi yi lo tsema tona hi
ga*d*lani, i lo hoxa tona laha nzilweni
lowo wu nga wa hi laha kumbarini,
kala gon*k*le buku gi*s*wa hi nzilo lo-
wu nga laha kumbarini.
24 Na bona ba wa nga cabangi, ge ni
ku hanzula a tinguwo ta*b*ye, ge ha-
mbu u hosi, ge hambu ni munwe wa
malanza ya yena laya ma zwileko le-
ti timhaka.
25 *K*latakumbiri Elnatani na Delaia na
Gemaria ba wa mahile a kongeleliso
ka hosi lezaku a nga hisi a buku;
kanile*z*i yena i wa nga a ngazwi
bona.
26 Ni hosi yi lo leletela Jerahmeeli a
nisanyana wa hosi, na Seraia a nisa-
nyana wa Azrieli, na Xelemia a ni-
sanyana wa Abdeeli, a ku teka Ba-

ruke a mutsali na Jeremia a muprofeti; kanilezi Jehova i lo fihla bona.
27 Zonake a mhaka ya ka Jehova yi
lota a ka Jeremia, a nzako kakuba a
hosi yi hisile a songelwa, ni timhaka
leto Baruke a nga wa tsalile hi lomo
nonwini wa Jeremia, aku,
28 Teka kambe wena a ginwani buku,
u tsala a ka gona a timhaka to sangula leto ti nga wa hi ka ga kuranga,
lego Jehoiakimu a hosi ya ka Juda a
hisileko.
29 Na hi xungetano na Jehoiakimu a
hosi ya ka Juda wena u ta wula,
Zakungahi a wulako Jehova: Wena
u hisile legi buku, uku, Hiyini wena
u tsalileko, uku, A hosi ya le Babuloni hakunene yi tata yi ta lobisa
legi tiko, ni ku maha ku kawula hi
leno a ni zihari ke?
30 Hikwalaho zakungahi a wulako Jehova a xungetano na Jehoiakimu a
hosi ya ka Juda: Yena a nga ta kuba ni wa kuba a ta tsama xitsanweni xa wukosi xa Davida; ni xirumbi xakwe xi ta hoxwa lahandle
munwini xi hiswa, ni laha wusikwini xi tazwa xibabe.
31 Nzi ta tsayisa yena ni mbewu ya
yena ni malanza ya yena hi kugoha
kabye; na mina nzi ta neha hehla ka
bona, ni hehla ka baakileko ba le Jerusalema ni hehla ka bonkle a banhu
ba ka Juda, konkle a kubiha loku
nzi wulawulileko nzi vukela bona,
kanilezi bona a bazwangi.
32 Zonake ku lo teka Jeremia a ginwani a buku, i lo nyika gona a ka Baruke a mutsali, a nisanyana wa Neria, loye a nga tsalile hi nonwini wa
Jeremia tonkle a timhaka ta buku
lego Jehoiakimu a hosi ya Juda a
nga wa hi swile hi nzilo; ni laho ku
wa lo engetelwa hi lahandle ka tona
a to tala to fanana na tona.

XIPIMO 37.

1 Na Zedekia a nisanyana wa Josia
i lo fuma kwatsi i hosi, a xikundleni
xa Konia a nisanyana wa Jehoiakimu, loye Nebukadrezzare i lo mu
maha a hosi lomo tikweni ga ka
Juda.
2 Kanilezi ge yena, ge hambu a malanza ya yena, ge hambu banhu ba
tiko, ba wa nga ingisangi a ka timhaka ta Jehova leto yena a wulawulileko hi muprofeti Jeremia.
3 Na Zedekia a hosi i lo rumela Jehukali a nisanyana wa Xelemia, na
Zefania a nisanyana wa Maaseia, a
mupristi, a ka muprofeti Jeremia,
aku, Kombela makunu a ka Jehova
a Nungungulu wa hina ha hina.
4 Makunu Jeremia i lo engena i lo
huma xikari ka banhu; hakuba bona ba wa nga bekangi yena lomo
paxweni.
5 Ni impi ya Faro yi wa humela yita
hi le Gipite; ni laha a ma Kaldea
ma nga wa vimbezele a Jerusalema
ma nga wa zwile a mahungu ya kona, bona ba lo kwemuka ba suka Jerusalema.
6 Zonake ku lota mhaka ya Jehova
a ka muprofeti Jeremia, yiku,
7 Zakungahi a wulako Jehova, a Nungungulu wa ka Israeli, Zakungahi
nwina mu ta nga wula a ka hosi ya
ka Juda, leyo yi rumeleko nwina a
ka mina a ku ta wutisa ha mina:
Languta a impi ya Faro, leyi yitako
a ku ta vunatela nwina, yi ta klelela le Gipite a tikweni ga yona nwinyi.
8 Ni ma Kaldea ma tata kambe, ni kulwa ma vukela lowu a muti; na bona ba ta teka wona, ni ku hisa wona
hi nzilo.
9 Zakungahi a wulako Jehova, mu nga
kohlisi a wutsumbu ga nwina, muku, A ma Kaldea mu ta suka a ka
hina; hakuba wona ma nga ta suka.
10 Hambuloku nwina mu tsuwulile a
impi yonkle ya ma Kaldea leyi yi
lwako yi vukela nwina, kanilezi laho
ku sele a banhu ba tikuberi xikari
kabye, kasike bonkle ba ta vumbuluka ba yima lomo tenteni ga yena
ni ku hisa lowu muti hi nzilo.
11 Na ku mahisile lezo lezaku, laha
na impi ya ma Kaldea yi kwemukile Jerusalema hi ku caba a impi ya
Faro,
12 Zonake Jeremia i lo suka a huma lomo Jerusalema kuya lomo tikweni
ga ka Benjamini, a ku amukela a xiabelo leyo, a xikari ka banhu.
13 Ni laha yena a nga wa hi lomo nyangweni ya ka Benjamini, ni nduna
ya kurinzela yi wa hi kona leyo,
loye a bito ga yena a nga wa Irija,
a nisanyana wa ka Xelemia, a nisanyana wa Hanania; yena i lo koma
Jeremia a muprofeti, aku, Wena u
nyemuka u ya ka ma Kaldea.
14 Zonake ku lo wula Jeremia, Kona
mawunwa; mina a nzi nyemuki nzi

ya ka ma Kaldea. Kanilezi yena i
wa nga ingisangi a ka yena; zingaho
Irija i lo koma Jeremia, i lo neha ye-
na a ka tihosana.
15 Ni tihosana ti wa lo zangara ha Jere-
mia, ba loba yena, ba lo mu engenisa
lomo paxweni lomo ndlwini ya Jo-
natani a mutsali; hakuba bona ba
wa mahile yona a paxo.
16 Ni laha na Jeremia na a tile lomo
ndlwini ya xingulumela, lomo nke-
leni, na Jeremia i lo tsama leyo a
masiku yo tala;
17 Zonake Zedekia a hosi i lo rumela, i
lo teka yena: zonake a hosi yi lo wu-
tisa yena xikundleni lomo ndlwini
ya yena, i te ngalo, A ku kona laho
a mhaka ya kuta hi le ka Jehova ke?
Na Jeremia i te ngalo, Yi kona. Ye-
na i te ngalo kambe, Na wena u ta
nyikelwa a canjeni ga hosi ya le Ba-
buloni.
18 Klatakumbiri Jeremia i te ngalo ka
hosi Zedekia, Xini lexi mina nzi onhi-
leko nzi vukela wena, kutani nzi vu-
kela a malanza ya wena, kutani a
banhu ba wena, lezo nwina mu be-
kileko mina lomo paxweni ke?
19 Ba kwihi a baprofeti ba nwina labo
ba profetako a ka nwina, baku, A
hosi ya le Babuloni yi nga tata yi vu-
kela nwina, ni kuvukela legi tiko ke?
20 Ni makunu zwana, nza kombela we-
na, O nwinyi a hosi wa mina a hosi:
nga a kukongelelisa ka mina, nza
kombela, ku xalaleka a mahlweni ka
wena, lezaku u maha mina nzi kle-
leli lomo ndlwini ya Jonatani a mu-
tsali, ku nga taku nzifa leyo.
21 Zonake Zedekia a hosi i lo leletela,
zonake ba lo engenisa Jeremia lomo
hubyeni ya murinzeli; ba lo mu nyi-
ka a kowo wa xibaba masiku wo-
nkle xa le pangweni ga mubiki, kala
zonkle a zibaba lomo mutini zi wa
mbetekile, Zakungahi a nga wa tsa-
misile zona Jeremia lomo hubyeni ya
murinzeli.

XIPIMO 38.

1 Na Xefatia a nisanyana wa Matta-
ni, na Gedalia a nisanyana wa Paxhu-
ra, na Jukali a nisanyana wa Xele-
mia, na Paxhura a nisanyana Milki-
ja, ba lozwa a timhaka leto Jeremia
a nga wa ti wulawulile a ka banhu,
aku,
2 Zakungahi a wulako Jehova, Yena
loye a tsamako mutini i tafa hi supa-
do, hi ndlala, hi mitungu; kanilezi
yena loye a yako ka ma Kaldea i ta
hanya, ni wutomi ga yena gi ta ba
pfimba ka yena, na yena i ta hanya.
3 Zakungahi a wulako Jehova, lowu a
muti hakunene wu ta nyikelwa a ca-
njeni ga impi ya hosi ya le Babulo-
ni, na yena i ta teka wona,
4 Zonake a tihosana ti te ngalo ka ho-
si, Nga loyi munhu, ha kombela we-
na, a dawa; hakuba yena ma mbe-
ta ntamo a mandla ya ba banuna ba
kulwa labo ba seleko lomo mutini
lowu, ni mandla ya banhu bonkle,
a kuwulawuleni a timhaka ta ku-
ngahi ka bona: hakuba loyi munhu
a nga wulawuli a kusasa hi banhu
ba ka kabye, kanilezi a wulala.
5 Na Zedekia a hosi i te ngalo, Langu-
ta, yena i kona lomo canjeni ga nwi-
na; hakuba a hosi a hi yona leyo yi
nga mahako ncumo yi vukela nwina.
6 Zonake ba lo teka bona Jeremia, ba
la hoxa yena lomo xingulumeni xa
Milkija a nisanyana wa hosi, lexo xi
nga wa hi lomo hubyeni ya murenze-
li: na bona ba lo relelisa Jeremia hi ti-
ngoti. Ni lomo xingulumeleni lexo
laho ku wa nga hi kona a mati kani-
lezi marope; na Jeremia i lo njibila
lomo maropeni.
7 Makunu laha Ebed-meleki a mu
Etiopia, a nduna, loye a nga wa hi
lomo ndlwini ya hosi, na a zwile le-
zaku bona ba engenisile Jeremia lo-
mo paxweni (a hosi zonake yi wa
tsamile lomo nyangweni ya ka Be-
njamini),
8 Ebed-meleki i huma a suka hi le
ndlwini ya hosi, i lo wulawula a ka
hosi, aku,
9 Nwinyi wa mina a hosi, laba banhu
ba mahile a kubiha a ka zonkle lezo
ba mahileko a ka Jeremia a mupro-
feti, loye bona ba mu hoxileko lomo
xingulumeleni; yena a ku fanana ni
kufa a ka wutsamo lego a nga ka
gona, hakuba hi ndlala; hakuba laho
a ku kono kambe xibaba lomo mu-
tini.
10 Zonake a hosi yi lo leletela Ebed-me-
leki a mu Etiopia, aku, Teka hi leno
a makumi manharu ya banhu zinwe
na wena, mu ya pikutsula a huma
Jeremia a muprofeti a huma lomo
xingulumeleni, hi mahlweni na a nga
se kufa.
11 Zingaho Ebed-meleki i lo teka a ba
banuna zinwe naye, i loya le ndlwini

ya hosi lahasi ka yin*d*lu ya bako, i
lo teka leyo a zicakatsi za tinguwo to
hlakala, i lo relelisa tona hi tingoti le
xingulumeleni a ka Jeremia.
12 Na Ebed-meleki a mu Etiopia i te
ngalo ka Jeremia, Bekela makunu
lezi zicakati za tinguwo to hlakala hi
lomo makabaleni ya wena lahasi ka
tingoti. Na Jeremia i lo maha zaku-
ngaho.
13 Zingaho bona ba lo koka Jeremia hi
tingoti, ba lo humesa yena lomo xi-
ngulumeleni: na Jeremia i lo tsama
lomo hu*b*yeni ya murinzeli.
14 Zonake Zedekia a hosi i lo rumela,
i loya teka Jeremia a muprofeti a ka
yena leyo wuengenweni ga wunharu
ga yin*d*lu ya ka Jehova: ni hosi yi
te ngalo ka Jeremia, Nzi ta wutisa
wena a xilo; u nga fihli a ncumo le
ka mina.
15 Zonake Jeremia i te ngalo ka Zede-
kia, loku mina nzi *k*la*k*lambuta ko-
na a ka wena, wena hakunene u nga
ta daya mina ke? ni loku nzi ku nyi-
ka a wusungukati, wena u nga ta
ingisa ka mina.
16 Zingaho Zedekia a hosi lo hlamba-
nya xikun*d*leni a ka Jeremia, aku,
kwatsi hi lezi Jehova a hanyako, lo-
ye a mahileko hina lowu muhefemu-
lo, nzi nga ta daya wena, ge nzi nga
ta ku nyikela ga laba banhu ba hlo-
tako a muhefemulo wa wena.
17 Zonake ku lo wula Jeremia a ka
Zedekia, Zakungahi a wulako Jeho-
va, a Nungungulu wa maban*d*la, a
Nungungulu wa ka Israeli; loku we-
na u huma u famba ka tihosana ta
hosi ya le Babuloni zonake a muhe-
femulo wa wena wu ta hanyana, ni
lowu a muti wu nga ta ku*s*wa hi
nzilo; na wena u ta hanya, ni yin*d*lu
ya wena.
18 Kanilezi loku wena u nga ta humi
uya ka tihosana ta hosi ya le Babulo-
ni, zonake lowu a muti wu ta nyike-
lwa a canjeni ga ma Kaldea, na bona
ba ta hisa wona hi nzilo, na wena u
nga ta pona huma a canjeni ga*b*ye.
19 Na Zedekia a hosi i te ngalo ka
Jeremia, Nzi caba a ba Juda labo
ba nyemukileko baya ka ma Ka-
ldea, ku nga taku ba nyikela mina
canjeni ga*b*ye, na bona ba tseketsela
mina.
20 Kanilezi Jeremia i te ngalo, Bona ba
nga ta nyikela wena. Ingisa, nza ko-
ngotela wena, a mhaka ya ka Jeho-
va, a ka lezo mina nzi wulawulako
a ka wena: zingaho ku taba kwatsi
zi*n*we na wena, ni muhefemulo wa
wena wu ta hanya.
21 Kanilezi loku wena u ala a kuya, le-
yi hi mhaka leyi Jehova a kombisi-
leko mina:
22 Languta, bon*k*le babasati labo ba si-
yilweko lomo n*d*lwini ya hosi ya ka
Juda ba ta nehwa mahlweni ka tiho-
sana ta hosi ya ye Babuloni, labo ba
babasati ba ta wula, a bangana ba
wena u tolobeleneko nabo ba rume-
le wena, ba hlulile hehla ka wena:
makunu a mikonzo ya wena yi nyu-
pele maropeni, yona yi hunzulukile
yiku gangatsala.
23 Na bona ba ta neha bon*k*le a basati
ba wena ni banana ba wena a ka ma
Kaldea; na wena u nga ta pona a
canjeni ga bona, kanilezi u ta tekiwa
hi canja ga hosi ya le Babuloni: na
wena u ta maha lowu a muti a ku
hisiwa hi nzilo.
24 Zonake ku lo wula Zedekia a ka
Jeremia, Nga a nga hi kona a mu-
nhu a tiba leti a timhaka, na wena u
nga tafa.
25 Kanilezi loku a tihosana tizwa leza-
ku nzi wulawulile zi*n*we na wena,
na bona bata ka wena, ba ku wula
ka wena, *K*la*k*lambuta a ka hina ma-
kunu lezaku wena u wulileko a ka
hosi; u nga fihli a ka hina, na hina
hi nga ta daya wena; ni kambe za-
kuyini lezo a hosi yi wulawulileko
ka wena.
26 Zonake wena u ta wula ka bona,
Nzi lo yisa a mikongetelelo ya mina
a ka hosi lezaku yena a nga mahi
mina nzi *k*lela nziya le n*d*lwini ya
ka Jonatani, a ku yafa leyo.
27 Zonake ku lota ton*k*le a tihosana a
ka Jeremia, ti wutisa yena; yena i
lo *b*yela kukotisa hi ka timhaka leto
a hosi yi leleteleko. Zingaho ba lo
tsika a kuwulawula zi*n*we na yena;
hakuba a mhaka yi wa ti*b*yiwangi.
28 Zingaho Jeremia i lo tsama lomo hu-
*b*yeni ya murinzeli kala lego a siku
a Jerusalema gi nga wa tekilwe.

XIPIMO 39.

Na ku mahisile lezo laha a Jeru-
salema gi nga wa tikilwe
1 (Hi ka lembe ya n*k*lanu ni mune ya
Zedekia a hosi ya ka Juda, a ka
hweti ya kume, i lota Nebukadre-
zzare a hosi ya le Babuloni zi*n*we ni

yon*k*le a impi ya yena, a vukela a
Jerusalema i lo vimbezela gona;
2 Hi ka kume ni gi*n*we e lembe ga ka
Zedekia, a ka hweti ya mune, a ka
n*k*lanu ni mune a siku ga hweti a
mole wu wa lo mahiwa lomo muti-
ni),
3 Lezaku ton*k*le a tihosana ta hosi ya
le Babuloni ti lo engena, ti lo tsama
laha nyangweni ya laha xikari, a
wumboni, Nergal-xarezeri, Samgar-
nebo, Sarsecima, Rab-sarisi, Nergal-
xarezeri, Rab-magi, zi*n*we ni ton*k*le
tihosana ta le Babuloni.
4 Na ku mahisile lezo lezaku, Laha
Zedekia a hosi ya ka Juda ni bon*k*le
a ba banuna ba impi ba nga wa wo-
nile bona, zonake ba lo panzanyeka,
ba lo huma lahan*d*le ka muti ni wu-
siku, hin*d*lela ya simu ya hosi, ba
fohla hi laha nyangweni leyi yi *k*la-
biketileko a tigingisi timbiri; yena
i lo huma a tsutsuma ngomamu ni le
Arabia.
5 Kanilezi a impi ya ma Kaldea yi lo
hlongolisa bona, yi lo ya koma Ze-
dekia lomo mikobeni ya le Jeriko:
ni laha bona ba nga wa tikile yena,
ba lo mu neha yena le ka Nebuka-
drezzare a hosi ya le Babuloni le
Ribla le tikweni ga le Hamate; i lo
nyela a kulamula yena.
6 Zonake a hosi ya le Babuloni yi lo
daya a barisanyana ba ka Zedekia
mahlweni ka mahlo ya yena: ka-
mbe ni hosi ya le Babuloni yi lo da-
ya bon*k*le ba dzunzekileko ba ka
Juda.
7 *K*latakumbiri yena i lo boxa a ma-
hlo ya Zedekia, i lo boha yena hi
tisinga, i lo rwala yena a mu yisa le
Babuloni.
8 Ni ma Kaldea ma lo hisa a yin*d*lu
ya hosi, ni tin*d*lu ya banhu, hi nzi-
lo, ba lo tsoba lahasi a tigingisi ta le
Jerusalema.
9 Zonake Nebuzaradani a nduna ya
barinzeli i lo gotsa a bako*n*wi a ba
yisa le Babuloni a misalela ya banhu
labo ba seleko lomo mutini, ni ba-
pfuki labo ba nga nyemukela a ka
yena, ni misalela ya banhu labo ba
seleko.
10 Kanilezi Nebuzaradani a nduna ya
barinzeli i lo siya laba ba zisiwana
ba banhu, labo ba nga hiko na ncu-
mo, lomo tikweni ga ka Juda, ni
kuba nyika a zivina ni masimu a ka
xwalexo xikati.
11 Makunu Nebukadrezzare a hosi ya
Babuloni i nyika a kuleletela hi xu-
ngetano na Jeremia ka Nebuzarada-
ni a nduna ya barinzeli, aku,
12 Teka yena, u cuwuka kwatsi ha ye-
na u nga mahi yena a mhango; ka-
nilezi maha a ka yena kwatsi hilezi
a ta nga wula a ka wena.
13 Zingaho Nebuzaradani a nduna ya
barinzeli i rumela, na Nebuxazbani,
Rab-sarisi, na Nergal-xarezeri, Rab-
magi, ni ton*k*le a tihosi ta zigela za
hosi ya le Babuloni;
14 Na bona ba lo rumela, ba lo ya teka
Jeremia a huma le hu*b*yeni ya bari-
nzeli ba lo nyikela ka Gedalia, a ni-
sanyana wa ka Ahikamu, nisanyana
wa Xafani, lezaku yena i wa ta nga
a teka yena kasi wa teka yena le
kaya. Zingaho a fela ku tsama xi-
kari banhu.
15 Makunu a mhaka ya ka Jehova
yi lota ka Jeremia, laha a nga wa ha
valelwe lomo hu*b*yeni ya barinzeli,
yiku,
16 Famba, u ya wulawula ka Ebed-
meleki a mu Etiopia, uku, Zakunga-
hi a wulako Nungungulu wa maba-
n*d*la, a Nungungulu wa ka Israeli:
Languta, nzi ta neha a mhaka ya
mina a ka lowu muti hi kubiha, ge a
hi kusasa; tona ti ta mbeteka a ma-
hlweni a ka lego siku.
17 Kanilezi nzi ta *k*la*k*lisa wena a ka
lego siku, ku wula Jehova; na we-
na u nga ta nyikelwa a canjeni ga
banhu labo wena u ba cabako.
18 Hakuba mina hakunene nzi ta ha-
nyisa wena, na wena u nga ta kuwa
hi supado, kanilezi a wutomi ga we-
na gi ta ptimba ka wena; hakuba u
bekile a kutsumba ka wena ka mina,
ku wula Jehova.

XIPIMO 40.

1 A mhaka leyo yi tileko a ka Jere-
mia hi le Jehova, a nzako kakuba
Nebuzaradani a nduna ya barinzeli
na a vumela yena a famba le Rama,
laha na tekile yena na bohilwe hi
mangenje xikari ka bako*n*wi ba ka
bon*k*lelele Jerusalema ni Juda, labo
ba gotsilwe a bakonwi le Babuloni.
2 Ni nduna ya barinzeli i lo teka Je-
remia, i te ngalo ka yena, Jehova a
Nungungulu wa wena i *k*la*k*lambu-
tile loku a kubiha hehla ka legi wu-
tsamo;
3 Na Jehova i nehile kona, i mahile

kukotisa le*z*i yena a wulawulileko:
hakuba *n*wina mu onhile mu vukela
Jehova, mu nga ingisangiko a gezu
ga yena, hikwalaho lezi *z*ilo *z*i tile
hehla ka *n*wina.
4 Ni makunu, languta, nza*k*la*k*lisa we-
na kusukela ka legi siku le mange-
njeni laya ma nga wa hi canjeni ga
wena. Loku *z*i kwatsi *z*inene ka
wena a kuta *z*i*n*we na mina le Babu-
loni, ngona, na nzi ta cuwuka kwa-
tsi ha wena; kanile*z*i loku *z*i bihile
ka wena a ku famba na mina le Ba-
buloni, tsama: languta, gon*k*le tiko
gi le mahlweni ka wena, laho ku
wonekako kwatsi kunene ka wena
ku famba, famba leyo.
5 Makunu laha yena a nga wa seku
*k*lela, *K*lela *z*onake, ku wula yena,
ka Gedalia a nisanyana wa Ahika-
mu, a nisanyana wa Xafani, loye a
hosi ya le Babuloni yi nga wa mu
mahile a mufumeli wa miti ya le
Juda, u ya tsama *z*i*n*we na yena xi-
kari ka banhu; kutani a kuya laha
*z*i wonekako kwatsi *z*inene ka wena
a kuya. *Z*ingaho a nduna ya bari-
nzeli yi lo mu nyika a timbuba ni
*z*inyikiwo, i lo vumela yena ku fa-
mba.
6 *Z*onake i lo famba Jeremia a ka Ge-
dalia a nisanyana wa Ahikamu le
Mizpa, i loya tsama *z*i*n*we na yena
xikari ka banhu labo ba nga wa sele
lomo tikweni.
7 Makunu laha a tinduna ta maba-
n*d*la leto ti nga wa hi lomo kwatini,
yena bona ni banhu ba*b*ye, ba zwile
le*z*aku a hosi ya le Babuloni yi ma-
hile Gedalia a nisanyana wa Ahi-
kamu a mufumeli lomo tikweni, ni
le*z*aku i nyikile a ka yena ba banu-
na, ni ba basati, ni banana, ni lebo
ba *z*isiwana nguvu ba tiko, ba bona
labo ba nga kala a kugotsiwa bako-
nwi ba yiswa le Babuloni;
8 *Z*onake bona ba lota ka Gedalia le
Mizpa, a wumboni, Ixmaeli a nisa-
nyana wa Netania, na Johanani na
Jonatani barisanyana ba Karea, na
Seraia a nisanyana wa Tanhumete,
ni ba barisanyana ba ka Efai, a mu
Netofate, na Jezania a nisanyana wa
mu Maakate, bona *z*i*n*we ni banhu
ba*b*ye.
9 Na Gedalia a nisanyana wa Ahika-
mu nisanyana wa Xafani i lo hla-
mbanya ka bona ni ka banhu ba*b*ye,
aku, mu nga cabe a kukozela a ma
Kaldea: tsamani lomo tikweni, ni
ku kozela a hosi ya le Babuloni, na
kona ku taba kwatsi ha *n*wina.
10 Kwatsi ha mina, languta, nzi ta tsa-
ma le Mizpa, nzi ta yima mahlweni
ka ma Kaldea laya ma ta ngata a ka
hina; kanile*z*i *n*wina, rolelani mu
kamela a waini ni muhanzo ya xi-
mumu ni mafura, ni ku beka *z*ona
lomo *z*i*b*yenyi *z*a *n*wina, ni aka lomo
mitini ya *n*wina leyo mu yi tekileko.
11 *Z*ingaho ni ba Juda labo ba na nga
leyo Moabi, ni xikari ka banana ba
ka Ammoni, ni Edome na bona bo-
n*k*le labo ba na nga matikweni wo-
n*k*le ba zwile le*z*aku a hosi ya le Ba-
buloni yi siyile a misalela le Juda ni
le*z*aku yena i bekile hehla ka*b*ye
Gedalia a nisanyana wa Ahikamu, a
nisanyana wa Xafani;
12 *Z*onake bon*k*le a ba Juda ba lo *k*lela
hi ka wutsamo gon*k*le lego ba nga
wa hlongolilwe, ba lota le tikweni ga
ka Juda, a ka Gedalia, le Mizpa, ba
ta hlengeletela a waini ni mihanzo
ya ximumu nguvu.
13 *K*latakumbiri Johanani a nisanya-
na wa Karea, ni ton*k*le a tinduna ta
maban*d*la lawo ma nga wa hi lomo
kwatini, ba lota ka Gedalia le Mizpa,
14 Na te ngalo ka yena, Wa *z*i tiba le*z*a-
ku Baalisi a hosi ya le banana ba ka
Ammoni i rumile Ixmaeli a nisanya-
na wa Netania a ku teka a wutomi
ga wena ke? Kanile*z*i Gedalia a nisa-
nyana wa ka Ahikamu i wa nga ko-
lwangi bona.
15 *Z*onake Johanani a nisanyana wa
Karea i lo wulawula ka Gedalia le
Mizpa hi le xikun*d*leni, aku, Nga
mina nzi famba nza kombela wena,
nzi ta daya Ixmaeli a nisanyana wa
Netania, a nga kona munhu a ta
nga tiba kona: ngahile*z*o i ta gi te-
kela yini a wutomi ga wena, le*z*aku
bon*k*le a ba Juda labo ba tsombanyi-
seleneko ka wena ba wa ta nga ba
hangalaka, ni misalela ya ka Juda yi
loba ke?
16 Kanile*z*i Gedalia a nisanyana wa
Ahikamu i te ngalo ka Johanani a
nisanyana wa Karea, wena u nga
mahe lexi xilo; hakuba wena u wu-
lawula a mawunwa ha Ixmaeli.

XIPIMO 41.

1 Makunu na ku mahisile le*z*o hi
ka hweti ya n*k*lanu ni timbiri, le*z*aku
Ixmaeli a nisanyana wa ka Netania,

a nisanyana wa ka Elixama, wa mbe-
wu ya ba ka mukulu, a mu*n*we wa
tinduna ta hombe ta hosi, ni kume ga
banhu *zin*we naye, ba lota ka Geda-
lia a nisanyana wa Ahikamu le Mi-
zpa; leyo ba loga a *z*ibaba katigi-
*n*we le Mizpa.
2 *Z*onake i lo suka Ixmaeli a nisanya-
na wa Netania, ni kume ga ba banu-
na labo ba nga wa hi *zin*we na yena,
ba lo daya Gedalia a nisanyana wa
ka Ahikamu, a nisanyana wa Xafani
hi supado, ba lo gwaza yena, loye a
hosi ya le Babuloni yi mu mahileko
a mufumeli wa tiko.
3 Na Ixmaeli kambe i lo daya bon*k*le
a ba Juda ba nga wa hi *zin*we na ye-
na, a wumboni, *zin*we na Gedalia, le
Mizpa, ni ma Kaldea lawo ma nga
wa kumilwe leyo, a ba banuna ba
impi.
4 Na ku mahisile le*z*o hi siku ga
mambiri laha na yena na a dele Ge-
dalia ku wa nga hi kona munhu a
nga wa *z*i tiba,
5 Le*z*aku laho ku lota a banhu hi le
Xekemi, hi Xilo, ni le Samaria, a
*k*lanu wa makume ni manharu a ba-
nhu, na *z*ilevu *zab*ye na *z*i cingilwe
na tinguwo t*ab*ye na ti hanzulwe,
na ba tsemelele a wutsumbu ga*b*ye,
*zin*we ni munyikelo wa tinzhoho i
pepo canjeni ga*b*ye, a ku neha kona
lomo n*dl*wini ya ka Jehova.
6 Na Ixmaeli a nisanyana wa Netania
i lo huma hi le Mizpa a ku*k*langa-
nyeta bona, na a rila n*dl*eleni yon*k*le:
na ku mahisile le*z*o kwatsi hile*z*i a
nga wa *k*langana *zin*we nabo, yena i
te ngalo ka bona, Tanani ka Gedalia
a nisanyana wa Ahikamu.
7 Na ku wa ngaho, laha bona ba nga
wa tile xikari ka muti, le*z*aku Ixma-
eli a nisanyana wa Netania i lo daya
bona, i lo hoxa bona lomo xikari ka
rinzi, yena, ni ba banuna labo ba nga
wa hi *zin*we na yena.
8 Kanile*z*i kume ga ba banuna ba lo
kumiwa xikari ka bona labo ba te-
ngalo ka Ixmaeli u nga daye hina,
U nga daye hina, hakuba hi mabako
laya hi mafihlileko lomo kwatini ya
mabele, ni barle, ni mafura, ni wulo-
mbe. *Z*ingaho yena i lo ba tsika, i
wa nga dayangi bona xikari ka ba-
maka*b*ye ba*b*ye.
9 Makunu rinzi legi Ixmaeli a nga wa
hoxile *z*on*k*le a *z*irumbi le*z*o a nga
wa *z*i dele, hi le *k*lelweni ga Gedalia,
(gwalego hi legi Asa a hosi a nga wa
gi mahile hi kucaba Baaxa a hosi ya
ka Israeli), na Ixmaeli a nisanyana
wa ka Netania i lo tatisa gona ha
bona labo ba nga wa delwe.
10 *Z*onake Ixmaeli i lo gotsa bakonwi
yon*k*le a misalela ya banhu labo ba
nga wa hi le Mizpa, na banhanyana
ba hosi bon*k*le banhu labo ba nga
wa sele le Mizpa, labo Nebuzarada-
ni a nduna ya banyakasani a nga wa
ba nyikile ka Gedalia a nisanyana
wa ka Ahikamu; Ixmaeli a nisanya-
na wa ka Netania i lo gotsa bona a
bako*n*wi, i lo suka a famba ka ba-
nana ba ka Ammoni.
11 Kanile*z*i laha Johanani a nisanya-
na wa Karea, ni ton*k*le a tinduna
ta impi leto ti nga wa hi *zin*we na
yena, na ba *z*wile hi kon*k*le a kubi-
ha loku Ixmaeli a nisanyana wa ka
Netania a ku mahileko,
12 *Z*onake ba lo teka bon*k*le, ba loya
kulwa na Ixmaeli a nisanyana wa
Netania, ba loya kuma yena hi le
mamatini ya hombe laya ma nga le
Gibeoni.
13 Makunu na ku mahisile le*z*o le*z*a-
ku, laha a banhu bon*k*le labo ba nga
wa hi na Ixmaeli na ba wonile Jo-
hanani a nisanyana wa Karea, ni to-
n*k*le a tinduna ta impi leto ti nga wa
hi *zin*we na yena, ba lo tsaka.
14 *Z*ingaho bon*k*le a banhu labo Ixma-
eli a nga wa ba gotsile a bako*n*wi hi
le Mizpa ba lo renzela ba lo *k*lela, ba
loya ka Johanani a nisanyana wa
Karea.
15 Kanile*z*i Ixmaeli a nisanyana wa ka
Netania i lo pona canjeni ga Johana-
ni *zin*we ni n*k*lanu ni banharu a
banhu, i loya le ka banana ba ka
Ammoni.
16 *Z*onake i lo teka Johanani a nisanya-
na wa Karea, ni ton*k*le a tinduna ta
maban*dl*a leto ti nga wa hi *zin*we na
yena, a misalela ya banhu labo yena
a nga ponisa a ka Ixmaeli a nisanya-
na wa Netania, hi Mizpa, a nzako
kakuba a dele Gedalia a nisanyana
wa ka Ahikamu, a wumboni, a ba
banuna ba impi, ni ba basati, ni ba-
nana, ni tinduna, labo a nga wa ba
*k*lelisile hi le Gibeoni.
17 Na bona ba lo suka, ba loya aka le
Gerute Cimhame, lego gi nga wa hi
le Betlehema, a kuya ba engena le
Gipite,
18 Hakuba hi ma Kaldea; hakuba bo-

na ba wa caba ha bona, hakuba
Ixmaeli a nisanyana wa Netania de-
le Gedalia a nisanyana wa Ahikamu,
loye a hosi ya le Babuloni yi nga
wa mu mahile a hosi ya tiko.

XIPIMO 42.

1 Zonake tonkle a tinduna ta maba-
ndla, na Johanani a nisanyana wa
Karea, na Jezania a nisanyana Ho-
xaia, ni bonkle banhu kusukela ka
batsongwanani ku kala ka laba ba
hombe, ba lo tsinela ku suhi,
2 Na ba te ngalo ka Jeremia a mu-
profeti, Nga, hina ha kombela wena,
a kongeleliso wa hina wu xalalisa
mahlweni ka wena, u kombelela hi-
na a ka Jehova a Nungungulu wa
wena, yona yonkle leyi a misalela
(hakuba hi siyilwe ba tsongwanyani
hi ka banyingi, kwatsi a mahlo ya
wena ma cuwuka hina,)
3 Lezaku Jehova a Nungungulu wa
wena i ta kombisa hina a ndlela le-
yo hi nga ta nga hi famba ha yona,
ni xilo lexo hi nga ta nga hi maha
xona.
4 Zonake Jeremia a muprofeti i te
ngalo ka bona, Nzi zwile nwina;
languta, nzi ta kombela a ka Jehova
a Nungungulu wa nwina hi xunge-
tano zinwe hi timhaka ta nwina; na
ku ta mahisile kani hi zihi lezo Je-
hova a ta nga hlamula nwina, nzi
ta zi klaklambuta ka nwina, nzi nga
ta fihla ncumo a ka nwina.
5 Zonake bona ba te ngalo ka Jeremia,
Jehova abe zinene ni kuba a kustumu-
nyu a kolekileko a ka hina, loku hi
nga mahi hi kukotisa hi ka tonkle
a timhaka Jehova a Nungungulu a
ta nga rumela wena ka hina.
6 Hambu kakuba zinene, hambu kaku-
ba za haba, hi ta ingisa a gezu ga
Jehova a Nungungulu wa hina, a ka
wihi hi rumelako wena; kasi ku fe-
la a kube kwatsi ha hina, laha ha
ingisa a gezu ga Jehova a Nungu-
ngulu wa hina.
7 Na ku mahisile lezo a nzako ku-
me ga masiku, lezaku a mhaka ya ka
Jehova yi lota ka Jeremia.
8 Zonake i lo bitana yena Johanani a
nisanyana wa Karea, ni tonkle a ti-
nduna ta mabandla leto ti nga wa hi
zinwe na yena, bonkle a banhu ku-
sukela ka batsongwani ku kala ka
ba hombe,
9 I te ngalo ka bona, Zakungahi a wu-
lako Jehova, a Nungungulu wa ka
Israeli, a ka wihi nwina mu rumela
a ku yisa a mukongelelisiso wa nwi-
na ka yena:
10 Loku nwina mu nonohisa mu tsama
ka legi tiko, zonake nzi ta aka nwi-
na, nzi ta nga ta kokeli nwina laha-
si, kanilezi nzi byala nwina, kanilezi
nzi nga ta tsuwula nwina; hakuba
nzi hunzulukile a ka kubiha loku
nzi ku mahileko ka nwina.
11 Mu nga cabe hi hosi ya le Babuloni,
a ka wihi yena nwina mu cabako;
mu nga cabyise ha yena, ku wula
Jehova: hakuba nzi nwina a kupo-
nisa nwina ni ku klaklisa nwina le
canjeni ga yena.
12 Nzi ta nyika nwina a titralo, kasi a be
ni titralo a ka nwina, ku maha nwina
mu klelela a tikweni ga nwina.
13 Kanilezi loku nwina, muku, Hina hi
nga ta tsama lomu tikweni legi; zi-
ngaho lezo mu ingisi a gezu ga Je-
hova a Nungungulu wa nwina.
14 Muku, Kokwihi; hi ta famba le ti-
kweni ga le Gipite, laho hi ta kala
ni ku wona a impi, ge ni kuzwa a
punzu wa paratana, ge ni kuzwa a
ndlala ya zibaba; ni le hi ta ya aka:
15 Makunu hikwalaho ingisangi a mha-
ka ya ka Jehova, O nwina misalela
ya Juda; zakungahi a wulako Jeho-
va wa mabandla, a Nungungulu wa
ka Israeli, Loku nwina hakunene mu
rumela a ngohe ya nwina a kuya le
Gipite, muya maha balubeli leyo;
16 Zonake ku ta na ku mahisile lezo,
lezaku a supado leyo nwina mu yi
cabako, yi ta kamanyeta nwina leyo
lomo tikweni ga le Gipite; ni ndlala
leyo nwina mu yi cabako, yi ta la-
nzela nwina hi kutsingisilweko leyo
le Gipite; ni leyo nwina mu ta kufa.
17 Zingaho ku taba lezo hi bonkle ba-
nhu labo ba rumelako a ngohe ti-
ngohe tabye le Gipite a ku maha
tinzhubeti leyo: bona ba tafa hi su-
pado, a ndlala, ni mitungu; a nga
kona wa bona a ta nga sala kutani
kupona a ka kubiha loku nzi ta nga
ku neha hehla ka bona.
18 Hakuba zakungahi ku wulako Je-
hova, wa mabandla, a Nungungulu
wa ka Israeli: Kwatsi hilezi a zanga
ya mina ni kulo ga mina zi halakile-
ko hehla ka baakileko ba le Jerusa-
lema, zingaho a zanga ya mina yi ta
huma yi halaka hehla ka nwina, la-
ha mu ta nga engena le Gipite; na

*n*wina mu ta maha kuxeluzwa ni
mahanjalatiso, ni nzukano, ni *z*imu-
nzulukiso; na *n*wina mu nga ta ha
engeta mu wona legi a wutsamo.
19 Jehova i wulawulile hi xungetano
*z*i*n*we na *n*wina, O misalela ya ka
Juda, Mu nga famba *n*wina le Gipi-
te: tibani *z*i *d*lunyatiswa le*z*aku nzi
kustumunyile a ka *n*wina legi siku.
20 Hakuba *n*wina mu mahile hi kuko-
hlisilweko mu vukela a mihefemulo
ya nwina benyi; hakuba *n*wina mu
rumile mina a ka Jehova a Nungu-
ngulu wa *n*wina, muku, Kombela
hina a ka Jehova a Nungungulu wa
hina; ni kukotisa hi ka *z*on*k*le le*z*o
Jehova a Nungungulu wa hina a ta
nga wula, *z*ingaho *k*la*k*lambuta a ka
hina, na hina hi ta maha *z*ona.
21 Na mina legi siku nzi *k*la*k*lambutile
ka *n*wina, kanile*z*i *n*wina a mu ingi-
sangi a gezu ga ka Jehova a Nungu-
ngulu wa *n*wina ni ka xihi lexo yena
a nzi rumeleko xona a ka *n*wina.
22 Makunu tibani hakunene le*z*aku *n*wi-
na mu tafa hi supado, hi n*d*lala, hi
mitungu, a ka wutsamo lego *n*wina
mu xubako a ku maha balubeli laho.

XIPIMO 43.

1 Na ku mahisile le*z*o le*z*aku, laha Je-
remia a nga wa mahile ku gumelwa a
ku wulawula bon*k*le banhu le timha-
ka ta ka Jehova a Nungungulu wa-
*b*ye, leto ha tona Jehova a Nungu-
ngulu wa*b*ye a rumileko yena ka
bona, tona ton*k*le leti timhaka,
2 *Z*onake ku lo wulawula Azaria a ni-
sanyana wa Hoxaia, na Johanani a
nisanyana wa Karea, ni bon*k*le a ba-
nhu ba matsanza, baku ka Jeremia,
Wena u wulawula hi kukohlisilwe-
ko: Jehova a Nungungulu a nga
rumangi wena a ku wula, Nwina
mu nga ta kuya le Gipite a kuya
maha balubeli leyo;
3 Kanile*z*i Baruke a nisanyana wa ka
Neria i rumile wena kuvukela hina,
a ku nyikela hina a canjeni ga ma
Kaldea, kasi bona ba fela a ku daya
hina, ba gotsa hina a bako*n*wi le Ba-
buloni.
4 *Z*ingaho Johanani a nisanyana wa
ka Karea, ni ton*k*le a tinduna ta ma-
ban*d*la, ni bon*k*le banhu, a ba ingi-
sangi a ka gezu ga ka Jehova, a ku-
tsama lomo tikweni ga ka Juda.
5 Kanile*z*i Johanani a nisanyana wa
Karea, ni ton*k*le a tinduna ta maba-
n*d*la, ni bon*k*le banhu, ba lo teka
yon*k*le a misalela ya ka Juda, leyo
yon*k*le yi *k*leleleko hi leyo matikwe-
ni lawo ba nga wa hlongolelwe ko-
na, akuba ba ta tsama lomo tikweni
ga ka Juda;
6 Ba banuna, ni ba basati, ni banana
ni banhanyana ba hosi, ni bon*k*lelele
banhu labo Nebuzaradani a nduna
ya banyakasani a nga wa ba siyile
na Gedalia a nisanyana wa Ahika-
mu, a nisanyana wa Xafani, na Je-
remia a muprofeti, na Baruke a ni-
sanyana wa Neria.
7 Na bona ba lota lomo tikweni ga le
Gipite; hakuba bona a ba ingisangi
a ka gezu ga ka Jehova: ba lota ka
Tahpanhesi.
8 *Z*onake ku lota a mhaka ya Jeho-
va ka Jeremia le Tahpanhesi, yiku,
9 Teka a mari*b*ye ya hombe a canjeni
ga wena, ni ku fihla wona lomo ka
wumba lego ba wumbako a *z*itini
lego gi nga le wuengenweni ga yi-
n*d*lu ya Faro le Tahpanhesi, a ku-
woneni ka banhu ba ka Juda;
10 U wula ka bona, *Z*akungahi a wu-
lako Jehova wa maban*d*la, a Nungu-
ngulu wa ka Israeli: Languta, n*z*i
ta rumela nzi ya te Nebukadrezzare
a hosi ya le Babuloni, a nanza ga mi-
na, i ta yimisa a xitsamo xa wukosi
xa yena hehla ka mari*b*ye laha nzi
ma fihleleko; i ta an*d*lala a xilubelo
xa yena xa wukosi hehla ka wona.
11 Yena i tata, i ta hlasela a tiko ga le
Gipite; labo ba kufa ba ta nyikelwa
ka kufa, ni labo ba bakonwi ba ta
nyikelwa ka bakonwi, ni labo ba su-
pado ba ta nyikelwa supadweni.
12 Nzi ta dzibela a nzilo lomo n*d*lwini
ya banungungulu ba le Gipite na
yena i ta hisa bona, i ta gotsa bona
baya bakonwi: i ta hlasela a wu-
tsumbu ga yena lomo tikweni ga le
Gipite, kwatsi hi murisi a mbalako
a nguwo ya yena; i ta suka a famba
hi leno hi kurula.
13 Yena kambe i ta tsoba a timhinga ta
le Bete-xemexe, leto ti nga lomo ti-
kweni ga Gipite; ni tin*d*lu ta banu-
ngungulu ba le Gipite ti ta hiswa hi
nzilo.

XIPIMO 44.

1 A mhaka leyo yi tileko ka Jere-
mia hi xungetano ni ba Juda bon*k*le
labo ba nga lo tikweni ga le Gipite,
labo ba akileko le Migdoli, ni le Ta-

hpanhesi, ni le Memfisi, ni le tikweni ga le Patrosi, aku,
2 Zakungahi a wulako Jehova wa mabandla, a Nungungulu wa ka Israeli: Nwina mu wonile konkle a kubiha loku nzi nehileko le Jerusalema, ni le hehla ka miti yonkle ya ka Juda; ni, languta, legi siku yona yi hahlukile, a nga kona munhu a kileko kona,
3 Hakuba hi kubihisisa kabye loku bona ba ku mahileko a ku vindlukisa mina ku zangara a ka lezo bona ba nga famba a kuya hisa a tibani, ni kukozela a banwani banungungulu, labo bona ba nga tibiko, ge bona, ge nwina, ge ni badadani ba nwina.
4 Ahembalokoke nzi lo rumela a malanza ya mina a baprofeti, nzi ba vuxa punzwini wa mixi, nzi rumela bona, nziku, O, mu nga mahi lezi zilo za manyalatana lezi nzi zi bengako.
5 Kanilezi bona a ba zwangi, ge ni pumunha a ndlebe yabye ba klela kubihisiseni kabye, a ku nga hisi a tibani a ka banungungulu banwani.
6 Ngahilezo a zanga ya mina ni kulo ga mina gi lo cululeka, gi dzibelwa lomo mitini ya ka Juda ni lomo mapangweni ya le Jerusalema; bona ba hahlukile ba hangalakile, kwatsi hilezi ku nga lezo legi siku.
7 Hikwalaho makunu zakungahi a wulako Jehova, a Nungungulu wa mabandla, a Nungungulu wa ka Israeli: Mu mahile loku a kubiha ka hombe mu vukela a mihefemulo ya nwina benyi ke, a ku tsenwa xikari ka ba bananaba nwina ni ba basati a tisana ni baanwako, ba huma xikari ka ba Juda, a ku siyela nwina a wa ku kala a nga salangi;
8 A ka lexo lezako mu vindlukisile mina ku zangara hi mitiro ya mandla ya nwina, mu hisa a libani le ka banwani banungungulu le tikweni ga le Gipite, leyo nwina mu yileko a ku ya lubela; kasi nwina ma fela kutsenwa; kasi ma fela ku maha a nzukano ni kutseketselwa xikari ka tonkle a tixaka ta misaba ke?
9 Nwina mu ribakelwe hi kubihisisa ka badadani ba nwina, ni kubihisisa ka tihosi ta ka Juda, ni kubihisisa ka basati babye, ni kubihisisa ka nwina benyi, ni kubihisisa ka basati ba nwina, loku bona ba ku mahileko lomo tikweni ga Juda, ni lomo mapangweni ya Jerusalema ke?
10 Bona a ba tikoramisangi hambu ni legi siku, ge hambu bona a ba cabi, ge ni ku famba hi nawo wa mina, ge ni le zilayelweni za mina, lezo nzi bekileko mahlweni ka nwina ni mahlweni ka badadani ba nwina.
11 Hikwalaho zakungahi a wulako Jehova wa mabandla, a Nungungulu wa ka Israeli: Languta, nzi ta rumela a ngohe ya mina a kuvukela hi kubiha, kona a ku tsema wonkle Juda.
12 Nzi ta teka a misalela ya ka Juda, leyo yi tekileko a ngohe ya yona a ku yisa le Gipite a kuya lubela kona, leyo bonkle ba ta lobyiswa; le tikweni ga le Gipite bona ba ta kuwa; ba ta lobyiswa hi supado na hi ndlala; bona ba ta kufa, kusukela ka batsongwani kala ka laba ba hombe, hi supado na hi ndlala; na bona ba ta kuba hleleleko, ni mahanjalatiso, ni nzukano, ni kuxeluzwa.
13 Hakuba nzi ta tsayisa bona labo akileko lomo tikweni ga le Gipite, kwatsi hilezi nzi tsayisileko a Jerusalema, hi supado, ni ndlala, hi mitungu;
14 Zingaho lezo ku nga ta kuba kona a wa salela wa ka Juda, lowo wu yileko le tikweni ga le Gipite a ku ya lubela leyo, a ta nga pona kutani ku siyiwa, a kuba a klelela le tikweni ga ka Juda, a ka gihi bona ba na ni kuxuba a ku klela a kuya aka leyo: hakuba a nga kona a ta nga klela, saseka labo ba ta nga klela.
15 Zonake bonkle a ba banuna labo ba nga wa zi tibile lezaku a basati babye ba hisile a libani ka banwani banungungulu, ni bonkle a ba basati labo ba yimileko, a tsimbano wa hombe, bona bonkle a banhu labo ba akileko lomo tikweni ga le Gipite, ni lomo Patrosi, ba lo hlamula Jeremia, baku,
16 Kwatsi hi ka mhaka leyo u yi wulawulileko a ka hina lomo bitweni ga ka Jehova, hina hi nga ta ingisa a ka wena.
17 Kanilezi hakunene hi ta maha tonklelele a timhaka leto ti humako hi lomu milonwini ya hina, a kubisa a tibani a ka muzinza wa le tilweni, ni culula a minyikelo ya kunwa ka yena, kwatsi hilezi hina hi mahileko, hina ni badadani ba hina, a tihosi ta hina ni tihosana ta hina, lomo mitini ya ka Juda ni lomo mapangweni ya le Jerusalema; hakuba

zonake ha kuma a kuga ko tala, ni
ta kuba batsi, hi nga woni a kubiha.
18 Kanilezi cima hi tsika a kuhisa a li-
bani ka muzinza wa le tilweni, ni
ku culula a minyikelo ya kunwa ka
yena, hina ha vumala zonkle zilo, hi
lobyisilwe hi supado, na hi ndlala,
na hi mitingu.
19 Ni laha hina hi nyikeleko a ka mu-
zinza wa le tilweni ni ku culula a
minyikelo ya kunwa ka yena, hina
hi wa lo maha a zikeketselo a kuko-
zela yena, ni ku culula a minyikelo
ya kunwa ka yena, hi lahandle ka
banuna ba hina ke?
20 Zonake Jeremia i te ngalo ka bonkle
banhu, a ka ba banuna, ni ka ba ba-
sati, kona ka bonkle banhu labo ba
nyikileko yena loko kuhlamula, aku,
21 A tibani leto nwina mu hisileko lo-
mo mitini ya ka Juda, ni lomo ma-
pangweni ya le Jerusalema, nwina
ni badadani ba nwina, ni tihosi ta
nwina ni tihosana ta nwina, ni ba-
nhu ba tiko, Jehova i wa nga alaka-
nyangi bona, a kutangi lomo kupi-
meni ka yena ke?
22 Zingaho lezo Jehova i wa nga a nga
longolokangi a timisela, hakuba hi
kubiha ka zimaho za nwina, hakuba
hi manyalataniselelo laya nwina mu
ma mahileko; hikwalaho a tiko ga
nwina gi mahile a marumbi, a ma-
hanjalataniso, a nzukano, gi nga hi
na baakileko, kwatsi hilezi gi nga le-
zo a ka legi siku.
23 Hakuba nwina mu hisileko a tibani
ni hakuba nwina mu onhile mu vu-
kela a Jehova, na mu nga ingisangi
a ka gezi ga ka Jehova, ge ni ku
famba hi nawo wa yena, ge na hi
zilayelo za yena, ge na hi zikustu-
munyelo za yena; hikwalaho loku a
kubiha ku humelele ka nwina, nga
hilezi zi nga lezo legi siku.
24 Klatakumbiri Jeremia i te ngalo ka
bonkle, ni ka bonkle ba basati, Zwa-
nani a mhaka ya ka Jehova, nwe-
nkle Juda laba mu nga lomu tikwe-
ni ga Gipite:
25 Zakungahi a wulako Jehova wa ma-
bandla, a Nungungulu wa ka Isra-
eli, aku, Nwina ni basati ba nwina
mu wulawulile hi milomu ya nwi-
na, ni mandla ya nwina mu tatisile
kona, muku, Hina hakunene hi ta
maha a xifungo xa hina lexo hi fu-
ngileko, a ku hisa a libani a ka muzi-
nza wa le tilweni, ni culula a minyi-
kelo ya hina ya kunwa a ka yena:
tiyisani zonake a zifungo za nwina,
mahani a zifungo za nwina.
26 Hikwalaho zwanani nwina a mhaka
ya ka Jehova, nwenkle Juda labo
mu tsamileko lomu tikweni ga le Gi-
pite: Languta, nzi hlambanyile hi
bito ga mina ga hombe, ku wula Je-
hova, lezaku a bito ga mina gi nga
ta ha engeta kambe gi bitanwa, hi
nomu ni wa wihi a munhu wa ka
Juda loye a nga lomo tikweni ga le
Gipite, aku, Kwatsi hi lezi a Hosi
Jehova a hanyako.
27 Languta, nzi ta rinzela hehla ka bona
hi kubiha, na ku nga hi kusasa: bo-
nkle banhu ba ka Juda laba ba nga
lomo tikweni ga le Gipite ba lobyi-
swa hi supado ni ndlala, ku kala la-
ho ku hi kona ku mbeteka ka bona.
28 Na bona labo ba ponileko a supado
ba ta klela lomu tikweni ga Gipite
baya tikweni ga Juda, na ba hi za-
rwana hi tsengo; ni yonkle a misa-
lela ya ka Juda, leyo yi yileko leyo
tikweni ga le Gipite a ku ya maha
balubeli leyo, yi ta tiba lezaku hi ya
mani a mhaka yi ta nga yima, kutani
hi ya mina, kutani hi yabye.
29 Ni lexi ku taba a xiwoniso ka nwina,
ku wula Jehova, lezaku nzi ta tsayi-
sa nwina a ka legi wutsamo, kasi ma
fela ku zi tiba lezaku a mhaka ya
mina hakunene yi ta yima yi vukela
nwina hi kubiha:
30 Zakungahi a wulako Jehova, Langu-
ta, nzi ta nyikela Faro Hofra, a hosi
ya le Gipite a canjeni ga balala ba
yena, ni canjeni ga bona labo ba hlo-
tako a wutomi ga yena; kwatsi hi-
lezi nzi nyikeleko Zedekia a hosi ya
ka Juda a canjeni ga Nebukadrezza-
re a hosi ya le Babuloni, loye a nga
wa hi nala wa yena, a hlota a wuto-
mi ga yena.

XIPIMO 45.

1 A mhaka leyo Jeremia a muprofe-
ti a nga wulawula ka Baruke a nisa-
nyana wa ka Neria, laha a nga wa
tsala leti a timhaka hi lomo bukwini
i lomo nonwini wa Jeremia, hi ka
mune wa malembe ya ka Jehoiakimu
a nisanyana wa ka Josia, a hosi ya
ka Juda, aku,
2 Zakungahi a wula Jehova, a Nungu-
ngulu wa ka Israeli, a ka wena, O
Baruke:
3 Wena u wulako, Kombo ka mina

makunu! hakuba Jehova i engetela
a makombo kubayiseni ka mina;
minawu nzi karele hi hlokiselelo ya
mina, kanilezi a nzi kumi a kuhu-
mula.
4 Zakungahi wena u ta nga wula ka
yena, Zakungahi a wulako Jehova:
Languta, lexo nzi akileko nza ta ku-
ngumula, lexo nzi *b*yeleko nza ta
tsuwula; ni lexi a ka tiko gon*k*le.
5 Wa hlota wena a zilo za hombe a ka
wutsumbu ga wena ke? u nga hloti
zona: hakuba, languta, nza neha
kubiha hehla ka nyama yon*k*le, ku
wula Jehova; kanilezi a wutomi ga
wena nzi ta nyika ka wena akuba a
pfimba a wutsa*n*weni gon*k*le laho
wena u yako.

XIPIMO 46.

1 A mhaka ya ka Jehova leyo yi
ngata ka Jeremia muprofeti hi xu-
ngetano ni mifumo.
2 A wa le Gipite: xungetano ni
impi ya Faro-neko a hosi ya le Gipi-
te, leyo yi nga wa hi le congweni ya
Eufrate le Karcemixe, leyo Nebuka-
drezzare a nga yi hlasela, hi ka lembe
ga mune ga Jehoiakimu a nisanyana
wa Josia, a hosi ya ka Juda.
3 Longisani *n*wina a tingenge ni zi-
*k*langu, tsinelani ku suhi kulweni.
4 Bohelani a mahaxi, mu kanyisa, *n*wi-
na ba banuna ba mahaxi, mu huma
mu yima ni zivikelo za *n*wina, mu
hlakareta a ma*k*lari ya *n*wina, mu
ambala a baji ga xiketse.
5 Ngahilezo nzi wonile kona? ba tseme-
kile hlana ba fularile ha xiuzakwa-
na; ni babanuna ba*b*ye ba tinhenha
ba *k*lo*b*yilwe lahasi, ba tsutsumele
kule, ba nga cuwukangi le nzako:
ni tsisiselo wu lomo ma*k*lelweni wo-
*k*le, ku wula Jehova.
6 Nga a ba mazambu ba nga tsutsumi,
ge ni tinhenha ta ba banuna ti nga
poni; le nwalungu hi congo wa Eu-
frate bona ba retemukile ba wile.
7 Himani loye a kukumukako kwatsi
i Naile, lowo a mamati ya wona ma
vin*d*lulako a wutsumbu ga wona
kwatsi micongo.
8 A Gipite gi kukumukile kwatsi i
Naile, ni mamati ya gona ma vin*d*lu-
kile a wutsumbu ga wona ku fana-
na ni micongo: na yena i te ngalo,
Nzi ta kukumuka, nzi ta kubunyeta
a misaba, nzi ta lobisa a miti ni ba-
akileko ba yona.
9 Kanziyani, mahaxi, ni kucibirika,
*n*wina tikareta; nga ba banuna ba
tinhenha ba hloma: Kuxe na Pute,
labo ba *k*lemerelako a zi*k*langu; na
Ludima, labo ba *k*lemerelako ba ko-
n*d*la mawura.
10 Hakuba lego i siku ga hosi, Jehova
wa man*d*la i siku ga poteleliselo, leza-
ku yena i ta potela yena a ka balala
ba yena: ni supado yi ta kadamula yi
nariswa, yi tanwa yi tala yona hi
nkata wa*b*ye; hakuba a Hosi, Je-
hova wa maban*d*la, i na ni pahlelo
leyo tikweni ga le *n*walungu hi le
congweni Eufrate.
11 Kanziyani muya le Gileade, mu ya
teka muri, O mubulwa nhwana wa le
Gipite: hi ku nganyawuli wa maha
a miri yo tala; laho a ku kona a ku-
cunwa ka wena.
12 A mifumo yi zwile hi tingana ta
wena, ni misaba yi tele hi huwa
ya wena; hakuba a ba banuna ba
retemukile ba vukela a tinhenha
ni bon*k*le ba bona ba wile katigi-
*n*we.
13 A mhaka leyo Jehova a nga wa wu-
lawulile a ka Jeremia a muprofeti,
lezaku i ta tisa ku yini Nebukadre-
zzare a hosi ya le Babuloni i wa ta
nga a tisa kuyini a ta hlasela a tiko
ga le Gipite.
14 *K*la*k*lambuta *n*wina ba le Gipite,
mu banyibo le Migdole, mu banyibo
le Memfisi ni le Tahpanhesi: wulani
*n*wina mu yima muku tseka, ni ku-
longisela wena; hakuba a supado yi
kadamule yi ranzela wena.
15 Hiyini a tinhenha ta wena ti swiye-
lweko ke? bona a ba yimangi. Haku-
ba Jehova a hlongoleko bona.
16 Yena i mahile a banyingi ku rete-
muka, ina, bona ba su wela hehla ka
mu*n*we ni mu*n*wani: na bona ba te
ngalo, Suka, a hi fambe kambe a ka
banhu ba ka hina, ni le tikweni ga
wumilwa ga hina, hi suka tsimbeke-
telelweni wa supado.
17 Bona ba bahuwa leyo, Faro a hosi ya
le Gipite i hi guwa ntsena; yena i
mahile a xikati xi yimisilweko xi
hunza.
18 Kwatsi hilezi nzi hanyako, ku wula
a Hosi, loye a bito ga yena a na nga
Jehova wa maban*d*la, hakunene ku
fanana ni Tabora xikari ka zitsunga,
na Karmeli hi le bimbini, zingaho
yena i tata.
19 O nhwana wena loye u akileko leyo

Gipite, bombisa a wutsumbu ga we-
na a kuya kuko*n*weni; hakuba Me-
mfisi i ta maha a hahlukileko, i ta
hiswa, ku hi haba baakileko.
20 A Gipite i mburi ya rogana; kani-
le*z*i a lo*b*yiselelo wa le *n*walungu
wata, wona wata.
21 Kambe a ba banuna ba gona ba ku-
rihwa ba lo nzeni ka gona kwatsi
marongana ya lomu rangeni; hakuba
ba fularile hlana, ba tsutsumile ka-
tigi*n*we, a ba wa nga yimangi: ha-
kuba a siku ga hlokiselelo wa*b*ye gi
kamanyetile bona, a xikati xa enze-
liselelo wa*b*ye.
22 A guwa ga kona gi ta famba kwatsi
i nyoka; hakuba kona ku ta ka-
ngatiwa ku fam*b*ya hi ma*k*lari ku ta
tsenwa yena hi *z*ihloka, kwatsi hi
mutsemi wa tihunyi.
23 Ba ta tsemelela a makwati ya yena,
ku wula Jehova, hambulezo gi nga
kotwiko a ku kambiwa; hakuba bona
ba tele ku hunza a humbi, ba nga
hiko na ku hlayiwa.
24 A nhwana wa le Gipite i ta wiswa
tingana; yena i ta nyikelwa a ka ba-
nhu ba le *n*walungu.
25 Jehova wa maban*d*la, a Nungungulu
wa ka Israeli, a wulako: Languta,
nzi ta mu tsayisa Amoni wo No, ni
Faro, ni Gipite, *z*i*n*we ni banungu-
ngulu ba yena, ni tihosi ta yena;
Faro na bona labo ba tsumbako ka
yena:
26 Nzi ta nyikela bona a canjeni ga labo
ba hlotako a wutomi ga*b*ye ni le
canjeni ga Nebukadrezzare a hosi ya
le Babuloni, ni le canjeni ga malanza
ya yena; a nzako ka le*z*o gona gi ta
akiwa kambe, kwatsi hi masikwini
ya kale ku wula Jehova.
27 Kanile*z*i u nga cabi wena, O Ja-
kobe nanza ga mina, ge u mbeli a
ntamo, O Israeli: hakuba, manga*b*ye,
nzi ta hanyisa wena hi le kule, ni
mbewu ya wena le tikweni wuko-
*n*wi ga*b*ye: na Jakobe i ta *k*lela, i ta
rutisa a be kunareni, a nga kona a ta
nga maha yena a ca*b*yiswa.
28 U nga cabe wena, O Jakobe nanza
ga mina, ku wula Jehova; hakuba
nzi mina nzi nga *z*i*n*we na wena:
hakuba nzi ta maha a gumelwiselo
wu teleko wa tixaka ton*k*le leto nzi
hlongoleleko wena kona, kanile*z*i nzi
ta luleka wena lomu xiringanyi-
sweni, nzi nga ta ku tsika u nga tsa-
yangi.

XIPIMO 47.

1 A mhaka ya ka Jehova yi nga wa
tile ka Jeremia muprofeti hi xunge-
ano *z*i*n*we ni ma Filisti, hi mahlwe-
ni na Faro a nga se ku hlasela Gaza.
2 Zakungahi a wulako Jehova: La-
nguta, a mamati ma kukumukako
hi le nwalungu, ma ta maha a nambo
wu teleko, wu ta pupumela lomo
tikweni ni ka *z*on*k*le le*z*i *z*i nga ka
gona, ni muti ni ka bona labo ba
tsamileko ka wona; ni banhu ba ta
bahuwa ni bon*k*le baakileko ba tiko
ba rila.
3 Le *z*igingini *z*a mahaxi ya yena ya
ntamo, le kutsutsumeni ka tikareta
ta yena, le xinziwanziwaneni xa ma-
ranzani ya yena, ni badadani ba nga
ta cuwuka lenzako ka banana hi ku-
mbeteka ka man*d*la;
4 Hakuba hi ka siku lego gi tako a ku
ta mbetisa won*k*le a ma Filisti, a ku
tsema hi le Tire ni Sidoni bon*k*lelele
bavuni labo ba seleko; hakuba Je-
hova i ta lobisa a ma Filisti, a misa-
lela ya le xihlaleni Kaftore.
5 A *z*isapa*z*i kamanyetile Gaza; Axke-
loni i nehilwe kukoyameni, a misa-
lela ya mikoba ya*b*ye: ku ta kala ku
kuyini wena u ta tsema a wutsumbu
ga wena ke?
6 O wena supado ya ka Jehova, ku
ta longoloka ku kuyini hi mahlweni
na u nga se ku gumesa ke? koceta
a wutsumbu ga wena lomo koce-
lweni wa wena, humula, u ku nja.
7 U ta rutisisa ku yini wena, na u
wona le*z*aku Jehova i nyikile wena
a tiro ke? A kulwa ni Axkeloni,
ni kulwa ni fungu wa bimbi, laho
yona yi leletelweko kona.

XIPIMO 48.

1 Ha Moabi. Zakungahi a wulako
wa maban*d*la, a Nungungulu wa ka
Israeli: Kombo ka Nebo! hakuba
gona gi sele marumbi; Kiriataime
gi celilwe tingana, gi tikilwe; Mi-
sgaba gi celilwe tingana gi kungu-
mulwe.
2 A wudumo ga Moabi a ga ha hi ko-
na kambe; Hexboni bona ba hlebi-
le xikungo ba vukela yena: Ngona,
nga hi ta tsema yena a nga bi mu-
fumo. Wenawu kambe, O Madme-
ni, u ta nehiwa kurutiseni; a supado
yi hlongolisa wena.
3 A guwa ga huwa le Horinaime, a
hahlukelelo ni lo*b*yiselelo wa hombe!

4 Moabi i lo lo*b*yisilwe; a banana ba
yena ba mahilwe a huwa yi zwiwa.
5 Hakuba hi wukanziyo ga le Luhite
hi xirilo xa simamiselo bona ba ta-
ya hehla. Hakuba le wurelelweni ga
Horonaime ba zwile a hlokiselelo ya
huwa ya lo*b*yiseleliselo.
6 Tsutsumani, mu ponisa a wutomi ga
*n*wina, mu fanana ni *b*yanye lomo
xiwuleni.
7 Hilezi, hakuba wena u tsumbileko a
mitirweni ya wena ni le mabakweni
ya wena, wenawu kambe u ta teki-
wa: na Cemoxe i ta gotsiwa a mu-
ko*n*wi, a bapristi ba yena ni tihosana
ta yena katigi*n*we.
8 Ni mulobisi i tata kamanyeta a miti
yon*k*lelele, a wu kona a muti wu ta
nga pona; a mikoba kambe yi ta
mbemba, ni tiwuwa ti ta lo*b*yiswa;
kwatsi hilezi Jehova a wulileko.
9 Nyikani a tipapa ka Moabi, lezaku
yena i ta puruma a teka a n*d*lela ya
yena: ni miti ya yena yi ta maha a
lo*b*yiselelo, ku nga hi kona wa kuaka
kona.
10 I rukatelilwe loye a mahako a tiro
wa ka Jehova kwatsanyana; i ruka-
telilwe loye a kobetako a supado ya
yena le nkateni.
11 Moabi i wa la su rakabala ku su-
kela a wunwananeni ga yena, i wa
la su aka kufunzameni ka yena, cima
i wa nga kamiwangi ku sukela ka
xi*b*ya hi xi*b*ya, ge cima yena a nga
yangi wuko*n*wini; hikwalaho a nzo-
mbo wa yena wa ha la su kutsuma,
ni wukanziyo ga yena a gi hunzulu-
swangi.
12 Hikwalaho, languta, a ma siku mata,
ku wula Jehova, lego nzi ta rumela
a ka yena labo ba cululako, na bona
ba ta mu culula yena; na bona ba ta
miyeta a zi*b*ya za yena, ba ta fanya
a mabotori ya yena a zipanzana.
13 Na Moabi i ta ba ni tingana ha Ce-
moxe, kwatsi hi yin*d*lu ya ka Israeli
yi na nga ni tingana ha Beteli a ku-
tsumba ka*b*ye.
14 Mu wulisa ku yini *n*wina, Hina hi
banhu ba tinhenha, a ba banuna ba
cibirikako impini ke?
15 Moabi i sele marumbi, bona ba ka-
nziyile mitini, ni majaha ya yena
mahlawulilweko ma relele maya *k*la-
*b*yiselelelweni, ku wula a Hosi, loye
a bito a na nga Jehova wa maba-
n*d*la.
16 A mbembiselelo wa Moabi wu tsine-
le kusuhani, ni hlokiseleliselo wata
hi xikanzakanya.
17 *N*wen*k*le *n*wina labo mu mu ranze-
leko, rilelani yena, na *n*wina *n*we-
n*k*le labo mu tibako a bito ga yena;
wulani, Yi tsobekisile kuyini a nho-
nga ya ntamo, a nhonga ya wu-
mburi!
18 O wena nhanyana loye u akileko le-
yo Diboni, relela lahasi hi leyo wu-
kosini ga wena, u tsama le toreni;
hakuba a mulobisi wa Moabi i tile
ku vukela wena, yena i lobisile a ti-
gingisi ta wena.
19 O baakileko ba le Aroera, yimani hi
laha n*d*leleni, ni ku rinzela: wutisa
yena loye a tsutsumako, ni loye a
ponako; uku, Zini zi mahekileko
ke?
20 Moabi i wisilwe tingana; hakuba
gona gi tso*b*yilwe: banani huwa ni
kurila; wulani ha gona hi le Arno-
ni, lezaku Moabi gi sele marumbi.
21 A lamuliselelo wu tile hehla ka tiko
ga mikoba, hehla ka Holoni, ni he-
hla ka Jahza, ni hehla ka Mefaate,
22 Hehla ka Diboni, ni hehla ka Nebo,
ni hehla ka Bet-diblataime,
23 Ni hehla ka Kiriataime, ni hehla ka
Bet-gamula, ni hehla ka Bet-meon,
24 Ni hehla ka Keriote, ni hehla ka Bo-
zra, ni hehla ka miti ya tiko ga le
Moabi, a kule kutani kusuhani.
25 A mhonzo la Moabi li tse*n*wile, ni
woko ga yena gi tso*b*yilwe ku wula
Jehova.
26 Mahelani yena *n*wina a ngoma:
hakuba wa kukumuxa a wutsumbu
ga yena a vukela Jehova: na Moabi
i ta puluwunza mahlateni ya yena,
na yena kambe i taba kublelelekeni.
27 Hakuba Israeli i wa nga hi kublele-
lekeni a ka wena ke? yena i wa ku-
milwe xikari ka makambe ke? ha-
kuba kwatsi hi xikanzakanya lexi
wena u wulawulako ha yena, wena
wa zibiza hloko.
28 O *n*wina a baakileko ba le Moabi,
tsikani a miti, mu aka lomo mikobo-
*k*lweni; mu fanana ni tuba lego gi
akako a xisaka xa gona hehla ka no-
mu wa kobokobo.
29 Hina hi zwile hi matsanza ya Moa-
bi, lezaku yena nga ku ngunguzala
nguanguzala nguvu; a kukumuki-
selelo wa yena, ni matsanza ya yena,
ni wunguxu ga yena, ni *k*lofi ga
mbilu ya yena.
30 Nza yi tiba a zanga ya yena, ku wu

la Jehova, lezaku a hi ncumo; a matsanza ya yena a ma tirangi ncumo.
31 Hikwalaho nzi rilela Moabi; ina, nzi ta bahuwa hi kota ya gonkle Moabi: hakuba hi banhu ba le Kirheresi bona ba ta rila.
32 Ku hunzeleta ku hunza kurila ka Jazera nzi ta rilela bona, O vina wa Sibma: a marabi ya wena ma hunzile hehla ka bimbi, ma cikele kona le Jazera hehla ka mihanzo ya wena ya ximumu hehla ka zivina za wena a mulobisi i wile.
33 A litsako ni kubuma ku tekilwe le pfunelweni ga masimu ni le tikweni ga le Moabi; na nzi mahile a waini gi kawula le zigowolweni: a nga kona a ta nga vuba hi kanyulukiselelo; a kanyulukiselelo wu nga ta kuba a kanyulukiselelo.
34 Hi le huweni ya le Hexboni ku kala ku cikela Eleale, ku kala le Jahaza bona ba tsawutele a gezu gabye, ku suka hi le Zoare ku kala le Horonaime, kuya le Eglat-xelixiya: hakuba a mamati ya le Nimrimu kambewu ma mahile a hahlukelo.
35 Klatakumbiri nzi ta maha kukawula le Moabi, ku wula Jehova, yena loye a nyikelako a wutsanweni gi klakukileko, ni ka loye a hisako a tibani a ka banungungulu ba yena.
36 Hikwalaho a mbilu ya mina yi nga kufanana ni mhako ha Moabi, a mbilu yi tinga kwatsi i mhako hi ba banuna ba Kir-heresi: hikwalaho a talisiso lowo a na nga nawo wu mbembisilwe.
37 Hakuba tonklelele a tihloko ti handla, ni zonklelele zilevu halulwe: hehla ka mandla wonkle ku kona tsenwelelo, ni hehla ka ziwunu a tinguwo ta tisakwa.
38 A ka zonkle a zixungwe za tindlu ta le Moabi ni ka wonklelele a mapango ya kona leyo ku kona a hlomulwana konklelele; hakuba nzi tsobile Moabi kwatsi hi xibya lexo ku nga hi ko kona a xi nangamukelako, ku wula Jehova.
39 I tsobyisisilwe kuyini! Ba rilela yini! hiyini Moabi a fularileko nzako hi tingana! zingaho Moabi i ta renzeletwa a kukiyalwa hi ni tsisiselelo ha bona labo ba renzelekeleko yena.
40 Hakuba zakungahi a wulako Jehova: Languta, yena i ta puruma kukotisa gama, i ta andlalata a tipapa ta yena a vukela Moabi.
41 Keriote i tekilwe, a makokola ma katsangilwe, a mbilu ya ba banuna ba tinhenha ta le Moabi a ka lego siku, ti ta ku kwatsi i mbilu ya wasati le kubayiseni ka yena.
42 Na Moabi i ta lobyiswa akuba a nga ha hi banhu, hakuba a kukumukisileko a wutsumbu ga yena a vukela Jehova.
43 A hlanekero, ni rinzi, ni ziyo, zi kamanyetile wena, O baakileko ba le Moabi ku wula Jehova.
44 Yena loye a cabako le cabyeni i ta wela rinzini; yena loye a trakako hi lomo rinzini i ta su njibila le klongeni: hakuba nzi ta nga neha hehla ka yena, kona hehla ka Moabi, hi lembe ga kuenzelwa kabye ku wula Jehova.
45 Bona labo ba tsutsumileko ba yima na ba nga hi na ntamo le nzutini wa le Hexboni; hakuba a nzilo wu humele hi le Hexboni, ni pingo hi le xikari ka Sihoni, wu kadamule a kuzu ga le Moabi, ni magalo ya hloko ya bapfilupfilu.
46 Kombo ka wena, O Moabi! a banhu ba le Cemoxe ba mbelele; hakuba a barisanyana ba wena ba gotsilwe bakonwi, ni banhanyana ba wena wukonwini.
47 Kasike nzi ta klelisa a wukonwi ga Moabi hi masikwini matako, ku wula Jehova. Zakungahi a wukela ga lamuliselelo wa Moabi.

XIPIMO 49.

1 A ka banana ba ka Ammoni. Zakungahi a wulako Jehova: Kasi Israeli a nga na barisanyana ke? a nga na bagi ba tsomba ke? hiyini zonake Malkamu a tekileko Gadi, ni banhu ba yena ba akileko lomo mitini ya kona ke?
2 Hikwalaho, languta, a masiku mata, ku wula Jehova, lawu nzi ta nga maha a xijumani xa impi xi zwiwa a kulwa zinwe ni Rabba wa banana ba ka Ammoni; wona wu taba nhulu ya marumbi, ni banhanyana ba yena ba ta hiswa hi nzilo: zonake Israeli i ta fumela bona labo ba fumelako yena, ku wula Jehova.
3 Rila, O Hexboni, hakuba Ai gi sele marumbi; rilani, nwina banhanyana ba le Rabba, bohani nwina hi tinguwo ta tisakwa: rilani, mu tsutsuma, mu ndlengandlengiswa xikari ka tibingi; hakuba Malkamu i taya wu-

ko*n*wini, a bapristi ba yena ni tiho-
sana ta yena katigi*n*we.
4 Ngahilezo wena u dumisako lomo
mikobeni ya wena, a mikoba ya wena
yi kulungako, O nhanyana nzi wena
u kungubanyekileko ke? loye a tsu-
mbako mabakweni ya yena, aku, Hi-
mani a ta ngata a ka mina ke?
5 Languta, nzi ta neha a hlanekero he-
hla ka wena, ku wula a Hosi, Jeho-
va wa maban*d*la, a ka bon*k*le labo ba
kuranzeleko; na *n*wina mu ta hlo-
ngolwa *n*wen*k*lelele, *z*inene mu hu-
mani laho ku nga ta kuba kona ku
rolela a bacabi.
6 Kanilezi a nzako nzi ta se ku *k*lelisa
a wuko*n*wi ga banana ba ka Ammo-
ni, ku wula Jehova.
7 A ba ka Edome. *Z*akungahi a
wulako Jehova wa maban*d*la: A
wutibi a gi kona le Temani ke? a
wusungukati gi mbembile le ka *k*la-
rihileko ke? ka wutibi ga*b*ye gi mbe-
lile ke?
8 Tsutsumani *n*wina, mu *k*lela le nza-
ko, mu aka lomo kueteni, O baaki-
leko ba le Dedani; hakuba nzi ta ne-
ha a xijumani xa ka Esau hehla ka
yena, a xikatini lexo mina nzi ta
enzela yena.
9 Loku a baroleli ba magrepi ba ta ka
wena, kasi bona ba nga ta siya a
dzombetelo wa magrepi ke? loku a
makamba laha wusikwini, ma nga
ta nga ma lobisa kala ma enelisilwe-
ko ke?
10 Kanilezi nzi mahile Esau a likwe-
mbu, nzi fungule a wutsamo ga
yena gi fihleleko, na yena a nga ta
zi kota a ku fihla a wutsumbu ga
yena; mbewu ya yena yi lo*b*yisilwe,
ni bamaka*b*ye ba yena, ni baake-
lwane ba yena; na yena a nga kona.
11 Tsika banana ba wena ba zisiwana,
nzi ta hlayisa bona na ba hanya; na
nga a tinoni ta wena ti tsumba mina.
12 Hakuba zakungahi a wulako Jeho-
va: Languta, labo ku wulilweko le-
zaku ba nga*n*wi a kopo hakunene
ba tanwa; na wena hi wena loye u
nga u ta famba na u nga tsayi-
swangi ke? wena u nga ta famba
na u nga tsayiswangi, kanilezi wena
hakunene u tanwa.
13 Hakuba nzi hlambanyile hi wutsu-
mbu ga mina, ku wula Jehova, le-
zaku Bozra i ta maha mahanjala-
tiso, a hleleleko, ni hahlukelelo, ni
nzukano; ni yon*k*le a miti ya kona
yi ta maha a marumbi ma ha aki-
wiko.
14 Nzi zwile a mahungu hi le ka Je-
hova, ni tsukano wu ru*n*wele xikari
ka mifumo, wuku, Tsombanyiselani
a wutsumbu ga *n*wina katigi*n*we,
ngonani mu talwa na yena, ni suka
le impini.
15 Hakuba, languta, nzi mahile wena
tsongwani xikari ka mifumo, ni ku
nyenyiwa xikari ka banhu.
16 Kwatsi hi tsisiselelo wa wena, a ma-
tsanza ya mbilu ya wena ma kohli-
sile wena, O wena loye u akileko lo-
mo hlohlolweni ya mari*b*ye, loye a
komako a *k*lakukelelo wa miganga:
hambu loko u wa ta nga u maha a
xisaka xa wena xi *k*lakuka kwatsi
i gama, nzi ta releta wena lahasi hi
leyo, ku wula Jehova.
17 Na Edome i ta maha kwatsi mahanja-
latiso: na bon*k*lelele labo ba hunza-
ko hi ka gona ba ta hlamaliswa, ba
ta su hleka hi hlahlukelelo wa kona.
18 Kwatsi hi kuhoxwa ka Sodoma ni
Gomora ni miti leyo yi nga wa ake-
lene leyo, ku wula Jehova, a nga
kona a nga ta ha aka leyo, ge hambu
a nisanyana wa munhu a nga ta ha
enzela ka gona.
19 Languta, yena i ta kuta ku fanana
ni ngala hi le matsanzeni ya Jordani
a ta kulwa ni baakileko ba ntamo:
hakuba kutsuketisilweko nzi ta ba
maha ba tsutsuma ka gona; nzi ma-
ni a hlawulilweko, loye nzi ta nga
mu yimisa hehla ka gona; hakuba
nzi mani wa kufanana na mina ke?
nzi mani a ta nga yimisela a xikati
xa mina ke? na himani a murisi
loye a ta nga yima mahlweni ka
mina ke?
20 Hikwalaho ingisani *n*wina a wusu-
ngukati ga ka Jehova, lego yena a
binguleko a vukela Edome? ni xu-
belelo wa yena, lowo a wu xubileko
a vukela a baakileko be le Temani:
hakunene bona ba ta kokela bona
kule, bona a tsongwani ba mu*k*la-
mbi; hakunene i ta maha a wuakelo
ga bona a marumbi ka bona.
21 A misaba ya dzudzumela le guweni
ga kuwa ka*b*ye; laho ku kona a hu-
wa, a guwa lego nzi gi zwileko le
Bimbini go *T*ruka.
22 Languta, yena i tata ni kupuruma
kwatsi i gama, i tsambuluta a tipa-
pa ta yena a vukela Bozra: a mbilu
ya ba banuna ba tinhenha ta le Edo-

me yi ta ku kwatsi mbilu ya wasati
a bayisekako.
23 A ka Damaskusi. Hamate i ka-
nganyisekile, na Arpade; hakuba
bona ba zwile a timhaka ta kubiha,
bona ba nyekisilwe: ku kona a xa-
niselelo lomo bimbini; a yi na ku-
rutisa.
24 A Damaskusi gi hunzelele a ku rere-
ka, gi fularile a wutsumbu ga gona
gi panzanyeka, nzi dzudzumelo wu
kamanyetile yena; a ketelelo ni xa-
nisekelelo wu *k*lemerele yena, kwa-
tsi hi wasati a lu*n*wako.
25 Hi yini a muti wa kudzunziwa wu
nga tsikiwiko, a muti wa tsakiselelo
ya mina ke?
26 Hikwalaho a majaha ya yena ma ta
wa lomo mapangweni ya yena, ni
bon*k*le ba banuna ba kulwa ba mi-
yetiwa hi ka lego siku, ku wula Je-
hova wa maban*d*la.
27 Nzi ta dzibela a nzilo le tigingisini
ta le Damaskusi, na wona wu ta ka-
damula a wutsamo ga Ben-hadade.
28 A ka Kedare, ni ka mifumo ya le
Hazora, leyo Nebukadrezzare a hosi
ya le Babuloni a hlaseleko.
*Z*akungahi a wulako Jehova: Su-
kani *n*wina, mu kanziya muya Ke-
dare, ni ku ya lobisa a banana ba le
mutsuwukagambo.
29 A matenta ya*b*ye ni mi*k*lambi ya-
*b*ye bona ba ta teka; ba fulela a
wutsumbu ga*b*ye a tinguwo ta*b*ye,
ni *z*on*k*le a *z*ibya *z*a*b*ye, ni makameli
ya*b*ye; ni laho ku ta biwa huwa ka
bona, a tsisiselelo ma*k*lelweni wo-
n*k*le!
30 Cabani *n*wina, nzulani le kule, mu
aka lomo kueteni, O *n*wina baaki-
leko ba le Hazora, ku wula Jehova;
hakuba Nebukadrezzare a hosi ya le
Babuloni i tsemile a xikungo a vu-
kela *n*wina, i hlebile a mano ya ku
vukela *n*wina.
31 Sukani, muya a tikweni lego ku le-
leko, lego ku tsa*n*wako na ku nga hi
na katalelwa, ku wula Jehova; lego
ku nga hiko kona a tinyangwa ge ni
*z*ikwinyaro, lego gi akileko goce.
32 Ni makameli ya*b*ye ma taba a mipfi-
mba, ni wu*d*lemo ga tihomu ta*b*ye a
mupango: nzi ta hangalasa kwatsi
i mheho labo ba cingetelako a mici-
ba ni tihlohlolo; nzi ta neha a hloki-
selelo ya*b*ye ka won*k*lelele ma*k*lelo
ya bona, ku wula Jehova.
33 Na Hazora i ta ba titsawu ta mahlo-
lwa, a hahlukelelo wa ku kala ku-
pinzuka: a nga kona munhu a ta
nga leyo, ge hambu a nisanyana wa
munhu a nga enzela leyo.
34 A mhaka ya Jehova leyo yi nga
wa tile ka Jeremia a muprofeti hi
xungetano ni Elami, a ka kusangu-
leni ka ku fuma ka Zedekia a hosi
ya ka Juda, yiku,
35 *Z*akungahi a wulako Jehova wa ma-
ban*d*la: Languta, nzi ta tsoba a wu-
ra ga Elami, a hosi ya tinhenha ta*b*ye.
36 Hehla ka Elami nzi ta neha a mune
wa timheho ti kumako a muneni wa
magumo ya tilo, yi ta hangalasa
ngomama ni leyo mheho; ni laho
ku nga ta kuba kona a mufumo lowo
a ba hangalakileko ba le Elami ba
ta nga kala ba ngayi.
37 Nzi ta maha Elami a ku mbela a
ntamo mahlweni ka balala ba*b*ye, ni
mahlweni ka bona labo ba hlotako a
wutomi ga*b*ye; na mina nzi ta neha
a kubiha hehla ka bona, yona zanga
ya mina yi abisekako, ku wula Je-
hova; nzi ta rumela a supado yi
lanzela bona, nzi kala nzi mbetisa
bona:
38 Nzi ta yimisa a xitsamo xawukosi
xa mina le Elami, nzi ta lobisa hi
leyo a hosi ni tihosana, ku wula
Jehova.
39 Kanile*z*i na ku mahisile le*z*o a ka
masiku ma ha tako, nzi ta *k*lelisa a
wukonwi ga Elami ku wula Jehova.

XIPIMO 50.

1 A mhaka leyo Jehova a wulawuli-
leko hi xungetano ni le Babuloni,
hi xungetano hi tiko ga ma Kaldea,
hi Jeremia a muprofeti.
2 *K*la*k*lambutani *n*wina xikari ka mi-
fumo banani nyibo, yimisani a tinga-
pa; mu banyibo, mu nga finyeleli:
wulani, Babuloni gi tekilwe, Beli i
wisilwe tingana, Merodake i mbete-
kisilwe ntamo; a *z*ifananiso *z*a yena
*z*i wisilwe tingana, ni mavule ya ye-
na ma mbetekisilwe ntamo.
3 Hakuba ku kumele hi le nwalungu
a mufumo lowo wu humeleko a ku-
vukela yena, lowo wu ta nga maha
a tiko ga yena a marumbi, a nga
kona a ta nga aka kona: ba tsutsu-
mile, bona ba fambile, bon*k*le banhu
ni *z*ihari.
4 A ka lawo masiku, i ka lexo xikati,
ku wula Jehova, a banana ba ka
Israeli ba tata, bona ni banana ba ka

Juda katigi*n*we; ba ta famba hi
n*d*lela ya*b*ye na ba rila, ba ta hlota
Jehova a Nungungulu wa*b*ye.
5 Ba ta wutisa hi xungetano na Zioni
na tingohe ta*b*ye ti komamile leno,
baku, Ngonani *n*wina, mu ta *k*la-
ngana a wutsumbu ga *n*wina ka
Jehova le xivumelwaneni xipinzu-
kelisilweko lexo a xi nga ta ribake-
lwa.
6 A banhu ba mina ba wa kari ba hi
tiyivu ti lahlekileko: ni ba risi ba-
*b*ye ba mahile bona a ku penga;
bona bambukisile bona lomo *z*itsu-
ngeni; bona ba sukile le xitsungeni
baya mugangeni; bona ba ribake-
lwe hi wutsamo ga kuhumula ka
bona.
7 Bon*k*le labo ba kumileko bona ba
kadamule bona; ni babengi ba*b*ye
ba te ngalo, Hina a hi gohangi, ha-
kuba bona ba onhileko ba vukela
Jehova, a wuakelo ga kululamisisa,
yena Jehova, a xitsumbo xa bada-
dani ba*b*ye.
8 Tsutsumani mu huma xikari ka
Babuloni, sukani mu huma xikari
ka tiko ga ma Kaldea, mu ku kwa-
tsi mu taba timbuti xikari ka mi*k*la-
mbi.
9 Hakuba, manga*b*ye, Nzi ta vuxela
ni ku maha ku ta vukela Babuloni a
*k*lawa wa mifumo ya hombe hi le
tikweni ga le *n*walungu; ba ta hlo-
ma ma*k*lari ba vukela yena; kusu-
kela le*z*o yena i ta kuba a tekilweko:
A tigalala ta*b*ye ti ta ku kwatsi ta
babanuna ba tingwazi ta tinhenha;
a nga kona a ta nga *k*lela mahala.
10 A Kaldea gi ta mupango: bon*k*le
labo ba gi pangako ba ta eneliswa,
ku wula Jehova.
11 Hakuba *n*wina mu tsakako, haku-
ba mu bumako, O *n*wina mu hahlu-
leko a tsomba ya mina, hakuba *n*wi-
na ma ku titsikeleta kwati i rogana
lego gi *k*lombako hehla ka mabele,
ge a mu kwatsi mu mahaxi ya nta-
mo;
12 A bamamani ba *n*wina hakunene ba
ta wisiwa tingana; ni loye a *t*releko
i ta kanganyiswa futsi; languta,
yena i taba a hunzelelеko a kugume-
sa a ka mifumo yon*k*le, a xiwula, a
misaba yi omileko, ni *z*isapa.
13 Hakuba hi zanga ya ka Jehova yena
a nga ta akiwa, kanile*z*i yena i taba
marumbi ma fubileko: bon*k*le labo
ba fambako hi le Babuloni ba ta hla-
maliswa, ba ta hleka hi ka won*k*le a
hulukelo wa yena.
14 Hlomani a ma*k*lari ya *n*wina mu
vukela Babuloni hi ma *k*lelo won*k*le,
*n*wen*k*le *n*wina labo mu kon*d*lako a
mawura; banani xixangu ha yena,
mu nga tsiki na tigalala: hakuba
yena i onhile a vukela Jehova.
15 Kanyulukani mu ranzela mu vukela
yena: yena i kozile a wutsumbu ga
yena; a tigingisi ta yena ti wile, ni
makurisi yaye ma kungumukele;
hakuba i poteleliselelo wa ka Jeho-
va: tekani a poteleliselelo hehla ka
yena; kwatsi hi le*z*i yena a mahileko
mahaniwo ka yena.
16 Tsemani a mu*b*yali le Babuloni, na
yena loye a komako a sikela hi xa
xihulo; hakuba a hlanekero wa su-
pado yi tsimbeketako bona ba ta
*k*lelelela bon*k*lelele ka banhu ba ka
ka*b*ye, ba ta *k*lela bon*k*lelele le tikwe-
ni ga ka ka*b*ye.
17 Israeli i yivu yi hlotilweko; a
ngala yi hlongole yena: kurangula
a hosi ya le Asiria yi kadamule ye-
na; ni makunu kugumeseni Nebu-
kadrezzare a hosi ya le Babuloni yi
tsobile a marambu ya yena.
18 Hikwalaho *z*akungahi a wulako Je-
hova wa maban*d*la, a Nungungulu
wa Israeli: Languta, nzi ta tsayisa
a hosi ya le Babuloni ni tiko ga ye-
na, kwatsi hi le*z*i mina nzi tsayisile-
ko a hosi ya le Asiria.
19 Nzi ta neha Israeli kambe wurise-
lweni ga yena, na yena i ta gela le
Karmeli ni Baxani, ni muhefemulo
wa yena wu xuriswa hehla ka miga-
nga ya le Efraime ni Gileade.
20 A ka lawo masiku, ni ka lexi xika-
ti, ku wula Jehova, a kugoha ka
Israeli ku ta hlotiwa, ni laho *z*i nga
ta kuba *z*i hi haba; ni *z*ionho *z*a ka
Juda, *z*ona zi nga ta kumiwa: ha-
kuba nzi ta ribalela bona labo nzi ba
siyileko kwatsi misalela.
21 Kanziyani mu ya vukela a tiko ga
le Merataime, kona ku yalwa na
gona, ni ku yalwa ni baakileko ba
le Pekoda: daya mu riza hi ku lo-
*b*yisilweko a nzako ka bona, ku wula
Jehova, ni ku maha kukotisa hi ka
le*z*o nzi leleteleko wena.
22 A kuwa ka impi gi lomu tikweni, ga
lo*b*yiselelo wa hombe.
23 Hiyini a kono wa tiko gon*k*le wu
tsemekileko wu pulakanyeka wu tso-
beka! hiyini a Babuloni gi maha-

kileko a lo*b*yiselelo xikari ka mufumo!
24 Nzi dembele a *z*iyo ha wena, na wena u pasilwe, O Babuloni, na wena u wa nga ti kawukile: wena u kunwile, kambe u konwilwe, hakuba wena u kanetiseneko *z*i*n*we na Jehova.
25 Jehova i vulule a ngenge ya yena, i nehile a ma*k*lari ya zanga ya yena; hakuba a Hosi, Jehova wa maban*d*la, i na ni tiro a ku maha lomo tikweni ga ma Kaldea.
26 Ngonani mu ta vukela hi kwaleyo mbinganweni, vululani a tin*d*lu ta yena ta ku beketelela; hoxani ku kotisa a tinhulu, lobisani yena kurizisilweko; nga xi nga hi kona xa yena xi siyilweko.
27 Tsayani ton*k*le a tiho*n*wana ta yena; nga tona ti relela tiya lo*b*yiselelweni; kombo a ka bona! hakuba a siku ga*b*ye gitile, a xikati xa enzeliselelo wa*b*ye.
28 A gezu ga bona labo ba tsutsumako ba cabela le tikweni ga le Babuloni, a ku *k*la*k*lambuta le Zioni a potelelo wa Nungungulu wa hina, a potelelo wa tempele ya yena.
29 Bitanani katigi*n*we a bapandi ba ta vukela Babuloni, bitana bona labo ba kon*d*lako a mawura; gobani mu ranzela mu vukela gona; nga a nga hi kona wa kona a ponako: potelani ka yena kukotisa hi mitiro ya yena; kukotisa hi ka *z*on*k*le le*z*o yena a zi mahileko, mahani ka yena; hakuba yena i wa kari a hi ni matsanza a vukela Jehova, a vukela a wa ku Basa wa ka Israeli.
30 Hikwalaho a majaha ya yena ma tawa lomo mapangweni ya yena, bon*k*le a ba banuna ba yena ba impi ba ta nehiwa kumiyetweni hi ka lego siku, ku wula Jehova.
31 Languta, nzi vukela wena, O wena nyamatsanzenziwena, ku wula a Hosi, Jehova wa maban*d*la hakuba a siku ga wena gitile, a siku lego nzi ta nga enzela wena.
32 A mutsanza i ta retemuka i tawa, a nga kona a ta vuxa yena; nzi ta dzibela a nzilo lomo mitini ya yena, wona wu ta kadamula kon*k*le loko ku ranzeleko wona.
33 *Z*akungahi a wulako Jehova wa maban*d*la: A banana ba ka Israeli ni banana ba ka Juda ba tsimbeketilwe katigi*n*we; ni labo ba ba gotsilweko bako*n*wi ba ba komisisile; ba ala a ku ba tsika ba famba.
34 Kanile*z*i a Mu*k*la*k*lisi i na ni ntamo; Jehova wa maban*d*la ku na nga a bito ga yena: yena hi kulonzowotisisilweko i ta koxela a nanzu wa*b*ye, kasi yena wa nyika a kulala ka misaba, a vin*d*lula a banhu ba le Babuloni.
35 A supado yi le hehla ka ma Kaldea, ku wula Jehova, ni le hehla ka baakileko ba le Babuloni, ni le hehla ka tihosana ta yena, ni le hehla ka banhu ba tibako ba yena.
36 A supado yi le hehla ka batikukumukisako, bona ba ta maha *z*ipumbu: a supado yi le hehla ka ba banuna ba tinhenha, na bona ba ta tsemekahlana.
37 A supado yi hehla ka mahaxi ya*b*ye ni hehla ka tikareta ta*b*ye ni hehla ka mixangelwa ya banhu leyo yi nga lomo xikari ka yena; na bona ba ta ku kwatsi mba basati: a supado yi le hehla ka mabako ya yena, wona ma ta pangiwa.
38 A xikwakwa xi le hehla ka mamati ya yena, na wona ma ta ta*t*ra; hakuba gona i tiko ga *z*ifananiso, bona ba hungukile hi *z*ifananiso *z*a*b*ye.
39 Hikwalaho a *z*ibanza *z*a kwati *z*i*n*we ni timhisi ti ta tsama leyo, ni timbuwu ti ta tsama kona: kona ku nga ta ha engeta ku akiwa kala kupinzuka; cima ku nga ta kuba kuakiwa hi ka xizukulwana kuya ka xizukulwalana.
40 Kwatsi hile*z*i Jehova a nga wa hoxile Sodoma ni Gomora ni miti leyo yi akeleneko nayo, ku wula Jehova, *z*ingaho a nga ta kuba kona a munhu a ta nga aka leyo, ge hambu a nisanyana wa munhu a nga ta enzela kona.
41 Languta, a banhu ba tako hi le *n*walungu; a mufumo wa hombe ni tihosi tinyingi ti ta vun*d*lulwa hi le magemetamusi ya misaba.
42 Bona ba *k*lemerela a wura ni *k*lari; bona mba lunya, a ba na ti*t*ralo; a gezu ga*b*ye ga ku dzinza kwatsi i bimbi; na bona mba ku kilela mahaxini, bon*k*lelele mba ku koma a ma*k*lari, kwatsi banhu ba yako impini, ba vukela wena, O nhanyana wa le Zioni.
43 A hosi ya le Babuloni yi zwile a mahungu ya*b*ye, ni canja ga yena gi wa ku mbeteka a ntamo: ni hlokiselo wu

wa kamanyetile yena, ni miketo kwa-
tsi hi wasati na a kari a lu*n*wa.
44 Languta, a nala i ta ta kwatsi i ngala
hi le matsanzeni ya le Jordani a ku
vukela wutsamo ga ba ntamo: haku-
ba mina hi kukanzakanyileko nzi ta
ba maha ba tsutsuma a ka kona; ni
loye a hlawulilweko, yena nzi ta mu
yimisa hehla ka kona: hakuba hima-
ni a fananako na mina ke? himani a
ta yimisela a xikati ke? himani a mu-
risi loye a ta nga yima mahlweni ka
mina ke?
45 Hikwalaho ingisani *n*wina a wusu-
ngukati ga ka Jehova, lego yena a
tekileko a ku vukela Babuloni; ni
kuxuba ka yena loko yena a xubile-
ko a ku vukela a tiko ga ma Kaldea:
hakunene bona ba ta kokela bona
kule, bona a batsongwani ba *k*la-
mbi; hakunene yena i ta a wuakelo
ga*b*ye gi hlakala hehla ka bona.
46 A ka guwa ga ku tekiwa ka Babulo-
ni a misaba yi rurumelako, ni huwa
yi zwele xikari ka mifumo.

XIPIMO 51.

1 *Z*akungahi a wulako Jehova: La-
nguta, nzi ta suka nzi vukela Babu-
loni, ni ku vukela bona labo ba akile-
ko le Leb-kamai a mheho yi lobisako.
2 Nzi ta rumela le Babuloni a bamati-
ko, labo ba ta nga ta hehera yena;
na bona ba ta hulukelisa a tiko ga
yena: hakuba a sikwini ga karato ba
ta ranzela yena.
3 A vukela yena loye a kon*d*lako nga
a mupandi a kon*d*la a wura ga yena,
a vukela yena loye a *k*lakusako a
wutsumbu ga yena lomo bajini ga
xiketse: mu nga nyenyeteli *n*wina a
majaha ya yena; lobisani *n*wina hi
kumbetisilweko won*k*le maban*d*la.
4 Na bona ba ta kuwa na ba file lomo ti-
kweni ga ma Kaldea, ni ku mbamba-
metwa lomo mapangweni ya kona.
5 Hakuba Israeli a nga tsikiwangi, ge
na Juda, hi Nungungulu wa yena, ha
Jehova wa maban*d*la; hambulezo a
tiko ga*b*ye gi teleko hi kugoha ku vu-
kelako loye wa ku Basa wa Israeli.
6 Cabani mu huma xikari ka Babulo-
ni, a ponisa bon*k*lelele banhu a wu-
tomi ga yena; u nga tse*n*wiwe hi
kota ya kubiha ka yena; hakuba ko-
na xikati xa potelelo wa ka Jehova;
yena i ta maha ka yena a potelelo.
7 Babuloni i wa kari a kopo ya nzala-
ma ya canja ga ka Jehova, leyo a
mahileko yon*k*le a misaba a kunwa.
a mifumo yi *n*wile a waini ga yena;
hikwalaho a mifumo yi hungukile.
8 Babuloni hi xitsuketi gi wile gi lo-
*b*yisilwe: rilelani yena gona; mu gi
tekela a mabele hi kubayisa ka yena,
loku *z*ingaho a nga ta nga yena a
cumiwa.
9 Hi wa ta nga hina hi cumile Babu-
loni, kanilezi yena a nga cumiwangi:
tsikani yena, nga hina hi famba le
tikweni ga ka ka*b*ye; hakuba a kula-
mulwa ka yena ku cikele le tilwe-
ni, ku *k*lakusilwe ku kala ku cikela
le hehla.
10 Jehova i nehile a kululamisisa ka
hina: ngonani, nga hi *k*la*k*lambuta
le Zioni a tiro wa Nungungulu wa
hina.
11 Lotani a tigalala, komisani a *z*i-
*k*langu: Jehova i vin*d*lulile a moya
wa tihosi ta ma Medi; hakuba a xu-
belelo wa yena ngwa kuvukela Ba-
buloni, a kubisa gona: hakuba kona
i potelelo wa ka Jehova, a potelelo
wa tempele ye yena.
12 *K*lakusani a tingapa mu vukela a
tigingisi ta le Babuloni, nga a xi-
rinzo xi hi ni ntamo, bekani a baba-
nuna ba barinzeli, longisani a *z*iju-
mani; hakuba Jehova a xubileko i
mahile lezo a wulawulileko hi xu-
ngetano ni baakileko ba le Babuloni.
13 O *n*wina labo mu akako hehla ka
mamati yo tala a talisisweni wa ma-
bako, a kugumelwa ka wena ku tile,
a xiringanyiso xa mbilukeliselo wa
wena.
14 Jehova wa maban*d*la i hlambanyile
a wutsumbu ga yena, aku, Hakune-
ne nzi ta tatisa wena hi banhu, kwa-
tsi hi matekenye; bona ba ta ba ta-
baxixangu ba vukela wena.
15 Yena i mahile a misaba hi ntamo
wa yena, yena a yimisile a tilo hi ti-
bisiselo wa yena, na hi pimisiselo wa
yena i gwimbile a matilo.
16 Laha a *k*la*k*lambutako a gezu ga ye-
na, laho ku kona a pfulupfulu ya
mamati le matilweni, yena a mahako
a xikurukurwani xi *k*lakuka hi le
magumelweni ya misaba; a mahako
a xingwalangwanza xa vula, a ne-
hako a mheho hi le mabakweni ya
yena.
17 Bon*k*elele banhu *z*ibanza a ba na ku-
tiba; bon*k*lelele bafuli ba nzalama
ba wisilwe a tingana hi *z*ifananiso
*z*a*b*ye; hakuba a xifananiso xa*b*ye xi

nyekisilweko mbupumbu laho a ku
kona a muhefemulo ka *z*ona.
18 *Z*ona *z*i hi ku nga nyawuli, ni tiro
wa hlekiselelo; a xikatini xa enzi-
selelo wa *z*ona *z*i ta mbemba.
19 A xiabelo xa ka Jakobe a xi koti
le*z*i; hakuba yena hi mubangi wa
*z*ilo *z*on*k*le; na Israeli hi lixaka la
tsomba ya yena: Jehova wa maba-
n*d*la ku na nga a bito ga yena.
20 Wena u xihloka xa impi xa mina
ni ma*k*lari ya kulwa: na ha wena
nzi ta tsobeleta a matiko a fufanyi;
na ha wena nzi ta lobisa a mifumo;
21 Na hi *z*i*n*we na wena nzi ta tsoba a
fufanyi a haxi ni mukileli wa gona;
22 Na hi *z*i*n*we na wena nzi ta tsoba a
kareta ni loye a kileleko lomo nzeni
ka yona; hi *z*i*n*we na wena nzi ta
tsoba a fufanyi a babanuna ni baba-
sati; hi *z*i*n*we na wena nzi ta tsoba
a fufanyi a banhu ba kale ni banhu
ba*s*wa; ha wena nzi ta tsoba a maja-
ha ni mibulwa;
23 Na ha wena nzi ta tsoba a fufanyi a
barisi ni mi*k*lambi; na ha wena nzi ta
tsoba a fufanyi a murimi ni joka ga
yena ga tikabi; na ha wena nzi ta tso-
ba a fufanyi a bafumeli ni tinduna.
24 Nzi ta *k*lelisela ka Babuloni ni ka
bon*k*le ba akileko ba le Kaldea ko-
n*k*le a kubiha loko ba ku mahileko
le Zioni a kuwoneni ka *n*wina, ku
wula Jehova.
25 Languta, nzi vukela wena, O xi-
tsunga xi lobisako, ku wula Jehova;
lexo xi lobisileko yon*k*le a misaba;
nzi ta nabalata a canja ga mina he-
hla ka wena, nzi ta umbuluta wena
lahasi hi le ri*b*yeni, nzi ta maha wena
xitsunga xi *s*wileko.
26 Bona ba nga ta teka a ka wena a ri-
*b*ye ga magumo, ge ni ri*b*ye ga *z*ise-
ketelo; kanile*z*i wena u ta kuba
marumbi kala kupinzuka, ku wula
Jehova.
27 *K*lakusani a tingapa *n*wina lomo
tikweni, ni kuba a punzu xikari ka
mifumo, mu longisela a mifumo a
kuvukela yena, bitanani katigi*n*we
mu vukela yena a mifumo ya le
Ararate, Minni, ni Axikenaze: mu
yimisa a nduna ku vukela yena; ni
ku maha mahaxi ma kanziya mata
kwatsi likwebo la ku toba ka pu-
ngwani.
28 Longisani a mifumo mu vukela ye-
na, a tihosi ta ma Medi, ni bafume-
li ba kona, ni ton*k*le a tinduna ta
kona, ni gon*k*le a tiko ga kufumela
ka bona.
29 Ni tiko ga rurumela gi lomo kubayi-
seni; hakuba a kuxuba ka Jehova
a kuvukela Babuloni ku yimile, a
ku maha a tiko ga Babuloni a hahlu-
kelelo, gi nga hi na baakileko.
30 A tinhenha ta le Babuloni ti tsimbe-
tilwe a kulwa, bona ba tsamile lomo
makokoleni ya*b*ye; a ntamo wa*b*ye
wu tsanzekile; bona ba mahile kwa-
tsi i mbabasati: a wutsamo ga yena
ga kuaka gi lumekelwe nzilo; ni *z*i-
kwinyaro *z*a yena *z*i tsobekile.
31 A tsokano mu*n*we wu ta tsutsuma
ku *k*langanyeta munwani, ni tsumi
mu*n*we a ku *k*langanyeta a mu*n*wani,
a ku kombisa a hosi ya le Babuloni
le*z*aku a muti wa yena wu tekilwe
ku sukela ka rebe gi*n*we ku renze-
leka.
32 Ni ba enzi ba kamanyetilwe, ni hla-
nga bona ba hisile hi nzilo, ni ba ba-
nuna ba kulwa ba ca*b*yisilwe.
33 Hakuba *z*akungahi a wulako Jeho-
va wa maban*d*la a Nungungulu wa
ka Israeli: a nhanyana wa Babuloni
i fanana ni lilonze la nzhimbo a xika-
tini lexo kanziyelelako; kasike hi xi-
katanyana, a xikati xa kuhula xi ta
tela yena.
34 Nebukadrezzare a hosi ya le Babu-
loni i kadamule mina, i *t*ran*d*lesile
mina yena i mahile a xi*b*ya xa panga,
yena i mahile, kwatsi i ngunzulume,
a nzi mitileko, yena i tatisile a kwiri
ga yena hi malongo ya mina; yena
i hoxile mina le han*d*le
35 A pangaselelo lowo wu mahilweko
ka mina a ka nyama ya mina a wu
mahiwe hehla ka Babuloni, ni baaki-
leko ba le Zioni ba ta wula; ni, Nka-
ta wa mina wu taba ka baakileko ba
le Kaldea, a Jerusalema gi ta wula.
36 Hikwalaho *z*akungahi a wulako Je-
hova: Languta, nzi ta koxela a na-
nzu wa wena, nzi ta teka a potelelo
ha wena; nzi ta omisa a bimbi ga
yena, ni ku maha a tihlowo ta yena
a kutra.
37 Na Babuloni i ta maha tinhulu, a
wutsamo ga tinzawu ta mahlolwa,
ni timbuwu, ni kiyaliselelo, gi nga
hi na baakileko.
38 Bona ba ta dzuma katigi*n*we kwatsi
marole ya tingala; ba ngura kwatsi
mawon*d*lwana ya tingala.
39 Laho na ba hisilwe, nzi ta longisa
mbuzo ya*b*ye, na nzi ta ba maha ba

popilweko, kasi ba ta tsaka, ni e*k*lela
ku ekcela ku simamisilweko, ba nga
vuki, ku wula Jehova.
40 Nzi ta releta bona kwatsi i tiivana le
*k*la*b*yiselelweni, kwatsi hi tihamba ni
timhongo.
41 I tekisilwe ku yini Xexake! ni wu-
domo ga misaba yon*k*le gi kamanye-
tilwe! a Babuloni gi mahisile ku yini
marumbi xikari ka mifumo!
42 A bimbi gi kukumukile gi vukela
Babuloni, yena i kubunyetilwe hi
wu*d*lemo ga ma*b*yan*d*lati ya kona.
43 A miti ya yona yi mahile a marumbi,
a tiko ga xikwakwa, ni mapanya, a
tiko lego ku nga hiko kona a munhu
a akileko ka gona, ge hambu a ni-
sanyana wa munhu a nga ta hunza
ha kona.
44 Nzi ta tsanza a lamuliselelo le Beli
lomo Babuloni, nzi ta kavulisa hi le
no*n*wini wa yena lezo yena a mitile-
ko; a mifumo yi nga ta ha engeta
gotsobanyana ka yena: ina, a ligi-
ngisi la le Babuloni li ta kuwa.
45 Banhu ba mina, humani xikari ka
yena, mu ponisa a wutsumbu ga
*n*wina *n*wen*k*lelele le zangeni yi ca-
bekako ya ka Jehova
46 Nga a mbilu ya *n*wina yi nga rere-
ki, ge ni kucaba a mahungu lawo
ma zwala lomo tikweni; hakuba a
mahungu matata hi lembe gi*n*we, a
nzako ka lezo a lembe gi*n*wani ku
tata a mahungu, ni pfilupfilu lomu
tikweni, a mufumeli a vukela a mu-
fumeli.
47 Hikwalaho, languta, a masiku mata,
lawo nzi ta tsanziselela a lamuliselo
a ka *z*ifananiso *z*a le Babuloni; go-
n*k*le a tiko ga yena gi ta hakaseka;
ni bon*k*le ba delweko ba gona ba ta
wela lomo xikari ka gona.
48 *Z*onake a ma tilo ni misaba, ni *z*o-
n*k*le lezo *z*i nga ka *z*ona, *z*i ta yimbe-
lela a litsako hehla ka Babuloni, ha-
kuba a mulobisi i tata ka yena a
balobisi ba tata ka yena hi *n*walu-
ngu, ku wula Jehova.
49 Kwatsi hi lezi a Babuloni gi mahi-
leko a ba delweko ba ka Israeli a ku-
wa, *z*ingaho le Babuloni ku ta wela
a ba delwe ba matiko won*k*le.
50 *N*wina labo mu ponileko a supado,
fambani *n*wina, mu nga yimi mu ku
tseka; alakanyani Jehova hi le kule,
nga a Jerusalema gita malangeni ya
*n*wina.
51 Hina hi kanganyisilwe, hakuba hi
zwileko a nzukano; vilinganya gi
kubunyetile a tingohe ta hina; haku-
ba a bamatiko ba tileko lomo n*d*lwi-
ni ya kubasa ya ka Jehova.
52 Ngahilezo, languta, a masiku mata.
ku wula Jehova, lawo nzi ta nga ne-
ha a tsanziselo wa lulamiselelo hehla
ka *z*ifananiso *z*a yena *z*i ba*k*lilweko;
a ka gon*k*le a tiko ga yena a tikube-
ri ti ta cacara.
53 Hambulezo a Babuloni gi ta kanzi-
yela le tilweni, hambulezo a ta nga
gingisela wu *k*lakuka a ntamo wa ye-
na, kasike hi le ka mina balobisi ba
tata hehla ka yena, ku wula Jehova.
54 A guwa ga kurila hi le Babuloni, a
lo*b*yiselelo wa hombe hi le tikweni
ga ma Kaldea!
55 Hakuba Jehova a mahileko Babulo-
ni a marumbi, ni ku lobisa hi ka ye-
na a magezu ya hombe; ni ma*b*ya-
n*d*lati ma dzinza kwatsi mamati yo
tala; ni magezu ya guwa ga*b*ye ba
tsawutelwe:
56 Hakuba a mulobisi wata hehla ka
yena, hehla ka yena Babuloni, ni ti-
nhenha ta yena ta babanuna ti teki-
lwe, mawura ya*b*ye ma tso*b*yile ma
fufanyi; hakuba Jehova nzi Nungu-
ngulu wa potelelo, yena hakunene i
ta pota.
57 Na nzi ta popiwisa a tihosana ta ye-
na ni banhu ba yena ba kutiba ni
bafumeli ba yena, ni tinduna ta ye-
na, ni babanuna ba yena ba tinhe-
nha; na bona ba ta e*k*lela a wurongo
gi kawulisiwiko, ba nga vuki ku
wula a Hosi, loye a bito ga yena a na
nga Jehova wa maban*d*la.
58 *Z*akungahi a wulako Jehova wa ma-
ban*d*la: a tigingisi ti anamileko ta le
Babuloni hi kukungumulweko ti ta
hoxiwa lahasi, ni tinyangwa ta tona
ti *k*lakukileko ti ta hiswa hi nzilo;
ni banhu ba ta tira mahala, ni mifu-
mo hi nzilo, na bona ba ta karala
59 A mhaka leyo Jeremia a leletele-
lo Seraia a nisanyana wa Neria, a ni-
sanyana wa Mahseia, laha yena a nga
wa fambile na Zedekia a hosi ya ka
Juda le Babuloni a ka lembe ga ye-
na ga kufuma ka yena ga wumune.
Makunu Seraia i wa hi nduna ya ho-
mbe ya *z*a ka mukulu.
60 Na Jeremia i lo tsala lomo bukwini
kon*k*le a kubiha loko ku ta ngata
hehla ka Babuloni, tona ton*k*le leti a
timhaka leti ti tsalilweko a xunge-
tano ni Babuloni.

61 Na Jeremia i te ngalo ka Seraia, La-
ha wena u ta ngata le Babuloni, wo-
na lezaku wena u gonzile tonkle le-
ti a timhaka.
62 Niku, O Jehova, wena u wulawuli-
le hi xungetano ni legi a wutsamo,
a ku tsema gona, lezaku a nga ko-
na a ta nga tsama ka gona, ge munhu,
ge a xihari, kanilezi gi ta hahluka
kala kupinzuka.
63 Na kona ku taba lezo, laha wena
na mahile kugumelwa kugonza legi
buku, lezaku wena u ta boha a ribye
ka gona, ni ku hoxa lomo xikari ka
Eufrate:
64 Na wena u ta wula, Zakungahi Ba-
buloni i ta rika, a nga ta ha vuka ka-
mbe hakuba hi kubiha loko nzi ta
nga ku neha ka yena; na bona ba ta
karala.
Zakungahi hi gona a wukule ga
timhaka ta ka Jeremia.

XIPIMO 52.

1 Zedekia i wa hi makume mambiri
ni ginwe malembe laha yena a nga
wa sangule a kufuma; yena i lo fu-
ma kume ni ginwe malembe: ni bi-
to ga mamani wa yena i wa hi Ha-
mutali a nhanyana wa Jeremia wa le
Libna.
2 Na yena i lo maha lezo zi bihileko
mahlweni ka Jehova, kukotisa hi ka
zonkle lezo Jehoiakimu a zi mahileko.
3 Hakuba hi zanga ya ka Jehova ku
lo maheka le Jerusalema ni Juda, a
kala yena a ba hoxa lahandle a kuba-
koneni ka yena.
Na Zedekia i lo hlubuka a vukela
a hosi ya le Babuloni.
4 Na ku mahisile lezo hi ka lembe ga
nklanu ni mune ga kufuma ka yena,
hi ka hweti ya kume, a ka siku ga
kume ga hweti, lezaku Nebukadre-
zzare a hosi ya le Babuloni i lota,
yena zinwe ni yonkle a impi ya yena,
i lota hlasela a Jerusalema, ba lo go-
ba ba vukela gona; na bona ba lo
aka a zikanekiso ba ranzela gona.
5 Zingaho a muti wu wa ranzelwe ka-
la a kume ni mambiri a malembe ya
hosi Zedekia.
6 A ka hweti ya mune, hi ka siku ga
nklanu ni mune ga hweti, a ndlala yi
wa tsingisile lomo mutini, zingaho
lezo ku wa nga hi a zibaba a ka ba-
nhu ba tiko.
7 Zonake a mole wu wa lo mahiwa lo-
mo mutini, bonkle ba banuna ba impi
ba lo tsutsuma, ba lo huma lomu mu-
tini ni wusiku hi ndlela ya nyangwa
ya tigingisi timbiri, leto ti nga wa
hi klelo ga simu ya hosi (makunu
a ma Kaldea ma walwa ma ranzela
a muti); na ba lo famba ba komama
Araba.
8 Kanilezi a impi ya ma Kaldea yi lo
tsimbeketa yi hlongolisa a hosi, na
bona ba lo kamanyeta Zedekia lomo
mikobeni ya le Jeriko; ni yonkle a
impi ya yena yi wa hangalakile a ka
yena.
9 Zonake ba lo teka a hosi ba lo yi
rwala ba yi yisa ka hosi ya le Babu-
loni le Ribla le tikweni ga le Hamate;
yena i lo nyika a tsanziselelo hehla
ka yena.
10 Ni hosi ya le Babuloni yi lo daya a
barisanyana ba Zedekia mahlweni ka
yena; yena kambe i lo daya tonkle a
tihosana ta ka Juda le Ribla.
11 Na yena i lo boxa a mahlo ya Zede-
kia; ni hosi ya le Babuloni yi lo boha
yena hi tisinga, i rwala yena le Ba-
buloni, i lo engenisa yena lomo pa-
xweni kala a ka siku ga kufa ka
yena.
12 Makunu hi ka hweti ya nklanu, hi
ka kume ga masiku ga hweti lego gi
nga wa hi kume ni nklanu ni mune
a lembe ga Nebukadrezzare, a hosi
ya le Babuloni, ku lota Nebuzara-
dani a nduna ya banyakasani, loye a
nga wa yimile mahlweni ka hosi ya
le Babuloni, le Jerusalema.
13 Na yena i lo hisa a yindlu ya ka Je-
hova, ni yindlu ya hosi ; ni tindlu
tonkle ta lomo Jerusalema tona to-
nklelelele a tindlu ta hombe, i lo hisa
yena hi nzilo.
14 Ni yonkle a impi ya ma Kaldea,
leyo yi nga wa hi ni nduna ya banya-
kasani, ba lo kungumula lonkle a li-
gingisi la Jerusalema ba renzelekela.
15 Zonake Nebuzaradani a nduna ya
banyakasani i lo gotsa a bakonwi
labo ba zisiwana nguvu ba banhu, ni
misalela ya banhu leyo yi nga wa
siyilwe lomo mutini, ni bonkle labo
ba nga wa pfukile, labo ba nga wa
pfukile ka hosi ya Babuloni, ni mi-
salela ya xidlemo.
16 Kanilezi Nebuzaradani a nduna ya
banyakasani i lo siya laba ba zisi-
wana nguvu ba tiko a kuba ba hla-
yisi ba zivina ni barimi.
17 Ni timhinga ta suku leto ti nga
wa hi lomo ndlwini ya ka Jehova, ni

zikatelo ni bimbi ga suku lego gi
nga wa hi lomo n*dl*wini ya ka Jeho-
va, a ma Kaldea ma lo tsoba a fufa-
nyi, ba lo rwala won*k*le a suku wa
zona ba wu yisa le Babuloni.
18 A timbita kambe, ni mafoxola, ni
zitimo, ni zinamelo, ni mikombe, ni
zi*b*ya za suku lezo ba kozelako ha
zona, ba lo teka ba famba nazo.
19 Ni tikopo, ni mahati, ni zinamelo,
ni timbita, ni tinhi ta tikandiya, ni
mikombe, ni magombe,—lezo zi nga
wa hi za nzalama, a ka nzalama, ni
lezo zi nga wa hi za siliva, a ka sili-
va,—a nduna ya banyakasani i lo
rwala zona.
20 A timhinga timbiri, ni bimbi gi-
*n*we, ni kume ni timbiri a tikuzi ta
suku leto ti nga wa hi lahasi ka zi-
katelo leto a hosi Solomoni a nga
wa ti mahile a ku beka lomo n*dl*wi-
ni ka Jehova—a suku wa zon*k*le le-
zi zi*b*ya wu wa nga hi na ku ringa-
nyiswa.
21 Na kwatsi hi timhinga, a kuleha ka
mhinga yi*n*we ku wa hi kumeni
n*k*lanu manharu a mikono; ni lingo-
ti la makume mambiri mikono yi *k*la-
nganyisa yona; a ku dziba ka kona
ku wa hi mune wa titiho; ku wa hi
xi*k*lemu*k*lemu.
22 Ni dunzu ga suku gi wa hi hehla ka
yona, ni kuleha ka gi*n*we dunzu ku
wa hi n*k*lanu wa mikono, zi*n*we ni
tiro wa kukomelwa ni mapomegra-
nate hehla ka dunzu ma pomele,
zon*k*le ku wa hi suku: ni mhinga ya
wumbiri kambe yi wa fanana ni lezi,
ni mapomegranate.
23 Ni laho ku wa ni n*k*lanu ni mune
makume mapomegranate ma*k*lelwe-
ni won*k*le; won*k*le a mapomegrana-
te ma wa hi zana ma ranzela a tiro
wa kukomelwa:
24 Ni nduna ya banyakasani i lo teka
Seraia a mupristi wa hombe, a na
Zefania a wo gamela, ni banharu a
bahlayisi ba tinyangwa:
25 Le han*dl*e ka muti i lo teka a nduna
leto ti nga wa wumbelwe hehla ka
impi; n*k*lanu ni bambiri ba*b*ye labo
ba nga wa wonile a ngohe ya hosi,
labo ba nga wa kumilwe lomo mu-
tini: ni mutsali wa nduna ta maba-
n*dl*a, loye a nga wa tsombanyiselele
a banhu ba tiko; ni n*k*lanu wa ma-
kume ni gi*n*we ya ba banuna ba
banhu ba tiko, labo ba nga wa ku-
milwe lomo xikari ka muti.
26 Na Nebuzaradani a nduna ya banya-
kasani i lo teka bona, i lo neha bona
le ka hosi ya le Babuloni le Ribla.
27 Ni hosi ya le Babuloni i lo daya
bona, i lo daya bona le Ribla a ti-
kweni ga le Hamate. *Z*ingaho Juda
i wa rwalwa wukonwi a ya le kule
ni ga ka ka*b*ye.
28 Laba hi banhu labo Nebukadre-
zzare a nga wa komile a wuko*n*wi:
a ka n*k*lanu ni mambiri a malembe.
manharu kume ga mazana ba Juda
ni makume mambiri ni banharu;
29 A ka lembe ga kume ni n*k*lanu ni
manharu ga ka Nebukadrezzare ye-
na i lo rwala a wuoko*n*wi hi le Jeru-
salema n*k*lanu ni manharu mazana
ni makume manharu ni banhu ba-
mbiri;
30 A ka makume mambiri ni manharu
a malembe ya ka Nebukadrezzare
Nebuzaradani a nduna ya banyaka-
sani i lo rwala a n*k*lanu ni mambiri
mazana ni mune wa makume ni
n*k*lanu wa banhu ya bako*n*wi: bo-
n*k*le banhu ba wa hi mune wa ku-
me ga mazana ni n*k*lanu ni ginwe
mazana.
31 Na ku mahisile lezo hi makume
manharu ni n*k*lanu ni mambiri a ma-
lembe ya wuko*n*wi ga Jehoiakina a
hosi ya ka Juda, hi ka hweti ya ku-
me ni timbiri, ka siku ga makume
mambiri ni n*k*lanu ga hweti, lezaku
Evil-merodeki a hosi ya le Babulo-
ni, hi ka lembe go ranga ga kufuma
ka yena, i lo *k*lakusa a hloko ya Je-
hoiakina a hosi ya ka Juda i lo hu-
mesa yena lomo paxweni;
32 Na yena i lo wulawula hi *t*ralekisi-
lweko ka yena, i lo yimisa a xitsamo
xa yena xa wukosi ku hunza a ti-
hosi leto ti nga wa hi zi*n*we na yena
leyo Babuloni,
33 I lo hunzula a tinguwo wa wupe-
resu ga yena. Jehoiakina i loga zi-
baba mahlweni ka yena hi kusima-
misilweko won*k*le malembe ya wu-
tomi ga yena:
34 Na hi xilawulo xa yena laho ku wa
hi ni xilawulo xi simamileko a nga
wa nyikiwa hi hosi ya le Babuloni
won*k*lelele masiku a xiabelo kala
sikwini ga kufa ka yena, won*k*le a
masiku ya wutomi ga yena.

A MIKOSI

YA JEREMIA.

XIPIMO 1.

1 Hi kuyini a muti wu mahako a
marumbi, lowo wu nga tele hi ba-
nhu!
Wona wu tsamile kwatsi i noni, lo-
wo wu nga wa hi wa hombe xika-
ri ka mifumo!
Wona lowo wa nga wa hi ni tihosa-
na xikari ka tixaka wu mahile a
mukuhu!
2 Wona wu rila hi kutsingisilweko
laha wusikwini, ni mihloti ya wo-
na a yi na ku suka ka marama ya
wona;
A xikari ka bon*k*le a batangalisi ba
yena a nga kona ku tangalisileko
wona:
Ni won*k*le a maxaka ya yena ma
mahile hi kukohlisisilweko a ka
yena; wona ma mahile a balala
ba yena.
3 Juda i engenile a kuko*n*weni hakuba
hi hlokiselelo, na hakuba hi wu-
nzenga;
Yena i a akile a xikari ka mifumo, a
kumi na ku humula:
Bon*k*le a baxanisi ba yena ba kama-
nyetile yena misokweni.
4 A tin*d*lela ta Zioni ta rila, hakuba a
nga kona a tileko tsomba*n*weni
wa ximuse;
Ton*k*le a tinyangwa ta yena ti ha-
hlukile, ni bapristi ba yena ba ha-
kamile:
Ni mibulwa ya yena yi hlokisilwe,
wona a wutsumbu ga wona wu
lomu babiselelweni.
5 A babengi ba yena ba mahile a hlo-
ko, ni balala ba yena ba vuvuma;
Hakuba Jehova i hlokisile hakuba
hi wu*d*lemo ga hambunyetiso za
yena:
A banana ba yena ba tsongwani ba
fambile kuko*n*weni mahlweni ka
balala.
6 Hi le nhanyaneni wa Zioni gon*k*le a
wukosi ga yena gi sukile:
A tihosana ta yena ti mahile a kufa-
nana ni timhuti leto ti nga hiko na
wugelo,
Bona ba fambile na ba nga hi na
ntamo mahlweni ka hlongolisi ba-
*b*ye.
7 A Jerusalema gi alakanyako hi ma-
sikwini ya ku hlokiselelwa ka go-
na ni ya tsekulelo wa gona *z*on*k*le
a *z*ilo *z*o saseka *z*a yena lezo *z*i nga
wa hi a masikwini ya kaleloko.
Laha a banhu ba gona ba wela ca-
njeni ga balala ba bona, a nga hi
kona a wa ku vuna gona.
A balala ba lo wona gona, ba lo tse-
ketsela hi hahlukelelo wa gona.
8 Jerusalema wu onhile ha hombe; hi-
kwalaho wona wu mahile a ku
kwatsi i xilo xi nga hlazekangiko;
Bon*k*le labo ba dzunza yena ba nye-
nyile wona, hakuba bona ba woni-
leko a wum*b*yiri ga yena:
Ina, wona wu hakamako, wu fularile
a ha xinzakwana.
9 A nyenyeziselelo wa wona wu wa hi
lomo a nzhungweni wa wona;
wona a wu alakanyangi a xikati
xa gumesa xa wona;
Hikwalaho wona wu bohlisilwe la-
hasi hi kuhlamalisilweko; wona a
wu na mucabeleli:
Languta, O Jehova, a hlokiselelo ya
mina; hakuba a nala i kukumuxi-
le a wutsumbu ga yena.
10 A nala i tsambulutile a canja ga ye-
na hehla ka *z*ilo *z*on*k*le *z*i xalalisa-
ko:
Hakuba wona wu wonile le*z*aku a
mifumo yi engenile n*d*lwini ya
wona ya kubasa,
A xungetano ni yihi wena wa leletela
yona yi wa ta nga yi nga engeni a
hlengeleta*n*weni wa wena.
11 Bon*k*le banhu ba hakamile, ba hlota
a *z*ibaba;
Bona ba nyikile a zilo *z*a*b*ye *z*a malo-
ngo hi kuga a ku hanyisa a mihe-
femulo ya*b*ye:
Wona, O Jehova, ni languta; haku-
ba mina nzi tsobele nguvu.
12 Kona a hi cumo a ka *n*wina, O *n*wi-
na labo mu hunzako ke?
Languta, ni ku wona loku laho ku
nga ku hi kona a xanisekelelo wa
ku fanana ni xanisekelelo wa mi-

na, leyo yi nehilweko hehla ka
mina,
Leyo Jehova a hlokisileko mina hi
xikatini xa zanga ya yena.
13 Hi le hehla yena i rumele a nzilo le
marambyini ya mina, na wona wu
hlulile wu vukela bona;
Yena i a ndlalile a likoka a miko-
nzweni ya mina, i renzeletile mina
gangatsala:
I mahile mina a panzanyeko ni ku
rereka gonkle a siku.
14 Ni joka ga zihambunyetiso za mina
zi bohilwe hi canja ga yena;
Zona zi tsotsongilwe katiginwe, zo-
na zi tile nhanweni ya mina; yena
a mahileko a ntamo wa mina ku
tsanzeka:
A hosi yi nyikeleko mina a canjeni
ga zona, a ka zona mina nzi nga zi
kotiko a ku yima.
15 Na Jehova i bekile klelo bonkle a ba
banuna ba tinhenha ta mina a xi-
kari ka mina;
I bitanile a hleletano wu longileko a
ku vukela mina ni ku ta fohloza a
majaha ya mina:
A Hosi yi kanziyelele kwatsi hi le
xigowolweni a mubulwa wa ka
Juda.
16 Hakuba ha lezi zilo nza rila; a tihlo
ga mina, a tihlo ga ku kulunga a
mihloti;
Hakuba a mucabeleli loye a nga wa
ta nga a cabelele a muhefemulo
wa mina i le kule zinwe na mina:
A banana ba mina ba hahlukile, ha-
kuba a balala ba mina ba nzi hlu-
lileko.
17 Zioni a andlalako a mandla ya yena;
a nga kona a ta nga cabelela ye-
na;
Jehova i leletele hi xungetano na
Jakobe, lezaku bonkle labo ba mu
ranzeleko ba nga ta kuba balala
ba yena: Jerusalema i xikari ka
bona ku fanana ni xilo xi nga hla-
zekangiko.
18 Jehova i lulamile; hakuba nzi lo
hlubuka nzi vukela a kuleletela
ka yena:
Zwanani, nza kombela nwina, nwe-
nkle nwina banhu, ni ku languta a
xaniselekelo ya mina:
A mibulwa ya mina ni banhu baswa
ba mina ba gotsilwe bakonwi.
19 Nzi bitanile a baranzekako ba mina,
kanilezi ba kohlisile mina:
A bapristi ba mina ni masingalakati
ya mina ma nyikile a moya wabye
lomo mutini,
Laha na ba hlota a kuga a ku hanyi-
sa a mihefemulo yabye.
20 Languta, O Jehova; hakuba nzi le
tsekulelweni; ni mbilu ya mina yi
karatekile;
A mbilu ya mina yi renzelekile a ka
mina: hakuba mina hi kuketisi-
lweko nzi hlubukile:
Le handle a supado yi trandlesele, ni
le kaya laho ku kwatsi ndufu.
21 Ba zwile lezaku nza kutsikwila; la-
ho a nga kona a wa ku cabelela
mina;
Bonkle a balala ba mina ba zwile hi
karateko ya mina; bona ba ku tsa-
ke lezi wena u mahileko kona:
U ta neha a siku lego wena u gi kla-
klambutileko na bona ba ta fanana
na mina.
22 Nga konkle a kubihisisa kabye kuta
mahlweni ka wena;
Maha a ka bona kwatsi hilezi wena
u mahileko a ka mina, hi zonkle
a zihambunyetisiso zabye:
Hakuba a mahika ya mina manyi-
ngi, ni mbilu ya mina ya hluleka.

XIPIMO 2.

1 Yi kubunyetisile ku yini a Hosi a
nyanhana wa la le Zioni hi refu
ga zanga ya yena!
I hoxile hi le tilweni kuta lahasi a
wumburu ga Israeli,
I wa nga a alakanyangi a xikegelo
xa mikonzo ya yena a sikwini ga
zanga ya yena.
2 A Hosi yi kwilikwinzile bonkle a
baakileko ba ka Jakobe, a yi ha-
wukelangi bona:
I hoxile hi le kulweni ga yena a ma-
kokola ya nhanyana wa le Juda;
I nehile bona lahasi liranzabyeni; i
nyenyezisile a mufumo wa tiho-
sana ta kona.
3 Yena i tsemile hi zanga ya yena yi
cabisekako a limhonzo la ka Isra-
eli;
I lulumile a canja ga yena ga xi-
nene le naleni wa yena;
Yena i hisile Jakobe kufana ni pi-
ngo gi ngangemelako, lego gi ka-
damulako wonkle a maklelo.
4 I kondlile a wura ga yena kwatsi i
nala, i yimile hi canja ga xinene
kufanana ni mubengi,
Na rizile zonkle lezo zi kangekako le
tihlweni:

Lomu nzeni ka tenta ga nhanyana wa le Zioni i cululele. a zanga ya yena kwatsi i nzilo.
5 A Hosi yi mahile kwatsi i nala, yona yi kwilikwinzile Israeli;
Yi kwilikwinzile *zonkle* a *zilubelo* *za* yena, yi lobisile a makokola ya yena;
Na yena i enzelekisile a ka nhanyana wa Juda a xirilo ni mikosi.
6 Hi ku wu*k*lisilweko i tekile a tabernakele, kwatsi hi ku nja lomo si*n*wini, i lobisile a wutsamo ga gotsobanyano wa yena:
Jehova i mahile a gotsobanyano wa ximuse ni sabado a kuribakelwa le Zioni,
I nyenyile hi vin*d*lukelelo wa zanga ya yena a hosi ni mupristi.
7 Jehova i hoxile a alati ga yena, i swirilwe hi yin*d*lu ya yena ya kubasa;
I nyikele a canjeni ga nala a tigingisi ta *zilubelo za* yena:
Ba mahile a guwa lomo n*d*lwini ya ka Jehova, kwatsi hi masikwini ya tsombano wa ximuse.
8 Jehova a xubile a kulobisa a ligingisi la nhanyana wa le Zioni;
I nawulutile a lingo, a nga kaketangi a canja ga yena kulobiseni:
I mahile a mulu ni kurisi a kurila; *zi* keta katigi*n*we.
9 A tinyangwa ta yena ti nyubele liranza*b*yeni; i lobisile i tsobile a *zi*kwinyaro *za* kona:
A hosi ya yena ni tihosana ta yena ti lomo mifu*n*weni leyo yi nga wu tibiko a nawo;
Ina, a baprofeti ba yena a ba kumi a muwoniso hi le ka Jehova.
10 A masingalakati ya nhanyana wa Zioni ma tsamile lahasi liran*za**b*yeni, na bona ba rutisile ba miyela;
Ba hoxile a tsutsungwani hehla ka tihloko ta*b*ye; ba bohile a wutsumbu ga*b*ye hi tinguwo ta tisakwa:
A mibulwa ya le Zioni yi zimamisile a lahasi a tihloko ta*b*ye liran*za**b*yeni.
11 A mahlo ya mina ma ngetimela hi mihloti, a mbilu ya mina yi karatekile;
A xibinzi xa mina xi halakela hehla ka misaba, hakuba hi lo*b*yiselelo wa nhanyana wa banhu ba mina,
Hakuba a *zi*hlangana ni tisana ti karele lomo mapangweni ya muti.
12 Be ngalo ka bamamani ba*b*ye, Ma kwihi a mabele ni waini ke?
Laha na karele kwatsi hi loye a kubazilweko lomo mapangweni ya muti,
Laha a mihefemulo ya*b*ye yi halaka lomo *zi*fubeni *za* bamamani ba*b*ye.
13 Xini nzi ta nga kustumunyela a ka wena ke? xini nzi ta fananisela a ka wena, O nhanyana wa le Jerusalema ke?
Xini nzi ta nga ringanisela a ka wena, kasi nza fela kutangalisa wena, O mubulwa nhanyana wa le Zioni ke?
Hakuba a mule wa wena ngwa hombe a kufanana ni bimbi: hi mani a ta nga cuma wena ke?
14 A baprofeti ba wena ba wonele wena a miwoniso ya wupumbu; na bona a ba kubunyetangi a kugoha ka wena kasi ku *k*lelisa a wuko*n*wi ga wena,
Kanile*z*i ba wonele wena a gujeguje ga mahlebo ni kubanga a kwebekiselelo.
15 Bon*k*le labo ba hunzako ba pakatela a man*d*la ya*b*ye a ka wena;
Ba hleka ba zibiza a tihloko ta*b*ye a ka nhanyana wa le Jerusalema, baku,
A hi wona a muti lowu a banhu ba nga bitana A mbeleliselelo wa wumburi, A tsakiselelo wa misaba yon*k*le ke?
16 Bon*k*le a balala ba vulule a milomu ya*b*ye yi ahlama ba vukela wena;
Ba tseketsela ba getsela a meno ya*b*ye; baku, hi kwilikwinzile yena;
Hakunene legi hi siku legi hina hi gi cuwukako; hi gi kumile, hi gi wonile gona.
17 Jehova i mahile le*z*o a *z*i xubileko; yena i tatisile a timhaka ta yena leto a ti leletela hi xikatini xa kaleloko;
I hoxile lahasi, a nga hawukelangi:
I mahile a balala a kutsaka hehla ka wena; i *k*lakusile a limhonzo la balala ba wena.
18 A mbilu ya*b*ye yi bahuwa a ka Hosi:
A kurisi ga nhanyana wa le Zioni, nga na a mihloti yi kulunga kwatsi i congo a siku ni wusiku;
U nga nyikeli a wutsumbu ga wena ku nyenyeleni; nga a nyunge ya tihlo ga wena yi nga kawuli.
19 Suka, u bahuwa ni wusiku, a kusanguleni ka *z*irinzeli;

Culula a mbilu ya wena kufanana ni mati mahlweni ka ngohe ya Hosi:
*K*lakusa a man*d*la ya wena ngomama na yena hakuba hi wutomi ga banana ba wena baswa, labo ba rerekako hi n*d*lala tihlokweni ta won*k*lelele a mapango.
20 Wona, O Jehova, languta hi ka mani wena u mahileko zakungahi!
Kasi a ba basati ba ngaga a mbeleko ya*b*ye, ya banana labo ba ba wukarelako a canjeni ke?
Kasi a mupristi ni muprofeti a nga dawa lomo n*d*lwini ya kubasa ya ka Hosi ke?
21 A majaha ni zikosana zi wele lomo mapangweni;
A mibulwa ya mina ni majaha ya mina zi wile hi supado:
Wena u dele bona a sikwini ga zanga ya wena; wena u hlasele a ku hawukelangi.
22 Wena u bitanile, a ku kwatsi hi masikwini ya tsombano wa ximuse, a zi cabisekelelo za mina wu lomo ma*k*lelweni won*k*le;
Ni laho a ku kona a ponileko a seleko a sikwini ga zanga ya ka Jehova:
Labo mina nzi ba wukareleko nzi ba wun*d*lileko a nala wa mina i lobisile.

XIPIMO 3.

1 Mina nzi mina a munhu loye a wonileko a hlokiselelo hi nhonga ya zanga ya yena.
2 I rangele mina i mahile mina a ku famba munyameni, na ku nga hi kuwonekeleni.
3 Hakunene a ka mina i hunzulusa a canja ga yena kambe ni kambe gon*k*le a siku.
4 A nyama ya mina ni hlonge ya mina i yi kosahalisile; i tsobile a marambo ya mina.
5 I akile a vukela mina, i ranzele mina hi nyongwa ni kubayisa.
6 I mahile mina a ku aka wutsa*n*weni ga munyama kwatsi hi labo ba fileko kaleloko.
7 I biyele mina, lezaku a nzi na ku huma; i mahile a magenje ya mina a ku tika.
8 Ina, laha nzi bakohuwa, nzi bitana a kuvunwa, i valela lahan*d*le a mukombelo wa mina.
9 I biyele a tin*d*lela ta mina hi mari*b*yema ba*k*lilweko; i mahile a tin*d*lela ta mina ti *b*yekela.
10 I nzi mahile kwatsi ka bera gi ongako, kwatsi i ngala wutsa*n*weni gi fihleleko.
11 I hambukisile a tin*d*lela ta mina, i runzuwule mina zipanzana; i mahile mina a marumbi.
12 I kon*d*lile a wura ga yena, ni mehela mina kwatsi i pota ya ligalala.
13 I lo maha a misebe ya kutsu wa yena a ku nyupela tisweni ta mina.
14 Nzi mahile a hlekiselo ka bon*k*le a banhu ba ka hina, ni lisimu la*b*ye gon*k*le siku.
15 I tatisile mina hi babiselelo, i xurile mina hi sinya ya kubaba.
16 Yena kambe i tsobile a meno ya mina hi mari*b*yana; i fenengetile mina hi kuma.
17 Na wena u susile a muhefemulo wa mina kule ni kurula; nza kohlwa hi vuvumiselelo.
18 Nzi te ngalo, A ntamo wa mina wu mbembile, ni xubiselelo wa le ka Jehova.
19 Alakanya a hlokiselelo wa mina ni tsekulelo wa mina, a sinya ya kubaba ni nyongwa.
20 A muhefemulo wa mina wu nabo kualakanyeni, wu koramekile hi lomo nzeni ka mina.
21 Lexi nza xi bitana a kupimeni ka mina; hikwalaho nzi na ni kutsumba.
22 Loko hi ka wuranzagawunene ga ka Jehova lezaku hina a hi lo*b*yiswangi, hakuba a hawukeliselelo wa yena a wu tsanzeki.
23 Wona wu hi muswa yon*k*lelele a mixo; nja hombe a kolekiselelo ya yena.
24 Jehova u hi xiabelo xa mina, ku wula a muhefemulo wa mina; hikwalaho nzi ta tsumba a ka yena.
25 Jehova i sasekile a ka bona labo ba rinzelako yena, a ka muhefemulo lowo wu hlotako yena.
26 Kona kusasa lezaku a munhu i wa ta nga a tsumba a rutisa a labelela a hanyiselelo wa ka Jehova.
27 Kona kusasa lezaku a munhu a rwala a joka a wusweni ga yena.
28 Nga yena a tsama yecelele a miyeliswa, hakuba yena i bekile kona hehla ka yena.
29 Nga yena a beka a nomu wa yena le tsurini, loku zingaho laho ku kona a xitsumbo.

30 Nga yena a nyika a rama ga yena a ka yena loye a mu bileko; nga a be a tatisilweko nguvu hi nzukano.
31 Hakuba a Hosi yi nga ta hoxa kala kupinzuka.
32 Hakuba hambu lezi yena a mahile a ketiselelo, kasike yena i taba ni hawukeleliselelo kukotisa hi ka wu*d*lemo ga kuranzakawunene ga yena.
33 Hakuba yena a hlokisi hi kuranzisilweko, ge ni ketisa a banana ba banhu.
34 A ku*t*ran*d*lesa lahasi ka konzo tonk*l*e a tiperesu ta misaba.
35 A ku hambukisa a nongametiso wa munhu a mahlweni ka ngohe ya loye a Hunzeleleko Kuk*l*akuka,
36 A kuhoxa a munhu le nanzwini wa yena, a Hosi a yi kuranzangi.
37 Himani loye a wulako, Na kona ku maheka, laha na Hosi yi nga leletelangi kona ke?
38 Ku huma hi le nonwini wa loye a Hunzeleleko a Kuk*l*akuka a kuti a kubiha ni kusasa ke?
39 Ngahilezo a munhu a hanyako wa kalala, a munhu hakuba hi tsayiselelo wa zionho zakwe ke?
40 Nga hi hlola ni kuringa a tin*d*lela ta hina, ha *k*lela kambe a ka Jehova.
41 Nga na hi *k*lakusa a timbilu ta hina ni man*d*la ya hina a ka Nungungulu le matilweni.
42 Hina hi hambunyetile hi hlubukile; wena a ku tsetselelangi.
43 Wena u kubunyetilwe hi zanga u hlongolisile hina; wena u hlasele, wena a ku hawukelangi.
44 Wena u kubunyetile a wutsumbu ga wena hi refu, zingaho lezo a wu kona a kombelo wu ta nga pon*d*lisa.
45 Wena u mahileko hina a xiswiro ni kualwa a xikarini ka banhu.
46 Bonk*l*e a balala ba hina ba vulule a milomu ya*b*ye a kuvukela hina.
47 A hlanekero ni rinzi zi tele hehla ka hina, marumbi ni lo*b*yiselelo.
48 A mahlo ya mina ma kulunga hi micongo ya mati, hakuba hi lo*b*yiselelo wa nhanyana wa banhu ba mina.
49 A tihlo ga mina ga kuhalakela lahasi, a gi kawuli, a gi na nzhiho.
50 Kala Jehova a cuwuka lahasi, ni ku languta hi le tilweni.
51 A mahlo ya mina ma hlokisa a muhefemulo wa mina, hakuba hi banhanyana bonk*l*e ba muti wa mina.
52 Bona ba hlongolisile hi kutsingisilweko kwatsi xinyanyani, labo ba na nga balala ba mina na ku hi haba nanzu.
53 Be tsemile a wutomi ga mina le rinzini, ba hoxile ri*b*ye hehla ka mina.
54 A mamati ma ku kulunga hehla ka hloko ya mina; nzi te ngalo, Nzi tsenwile.
55 Nzi bitanile ka bito ga wena, O Jehova, hi lomo hasi ka rinzi.
56 Wena u zwileko a gezu ga mina, u nga fihli a gezu ga wena le mahikeni ya mina, ni huweni ya mina.
57 Wena u tsinelako a kusuhani a ka siku lego nzi bitanileko wena; wena u wulako, U nga cabe.
58 O Hosi, wena hi wena u koxeleko a mahungu ya muhefemulo wa mina; wena u *k*la*k*lisileko a wutomi ga mina.
59 O Jehova wena, u wonile a kubiha ka mina; lamula wena a nanzu wa mina,
60 Wena u wonile wonk*l*e a potelelo wa*b*ye ni wonk*l*e a mahlebo ya*b*ye ba vukela mina,
61 Wena u zwile a nzhukano ya*b*ye, O Jehova, ni wonk*l*e a mahlebo ya*b*ye ba vukela mina,
62 A milomu ya bona labo ba sukako ba vukela mina, ni mahlebo ya*b*ye ba vukela gonk*l*e a siku.
63 Languta, wena u kutsama ka*b*ye, ni kusuka ka*b*ye, mina nzi lisimu la*b*ye.
64 Wena u ta maha a ka bona a potelelo, O Jehova, kukotisa hi kutira ka man*d*la ya*b*ye.
65 Wena u ta nyika a sihalaliso wa mbilu a nzukano ya wena hehla ka bona.
66 Wena u ta hlongolisa bona hi zanga, ni ku lobisa bona lahasi ka matilo ya ka Jehova.

XIPIMO 4.

1 Hiyini lezo a nzalama yi mahako a lituri! hiyini lezo a nzalama leyo yi hunzelelako a kubasa yi hunzuluswako!
A mari*b*ye ya lomo n*d*lwini ya kubasa ma halakela tihlokweni ta mapango wonk*l*elele.

2 A nisanyana wa malongo wa le Zioni i ecenyiswa ni nzalama yi nyekisilweko,
Hiyini bona ba *k*lakuswako kwatsi mapica ya wumba, a tiro wa ma*nd*la ya muwumbi!
3 Hambu ni makanga ma humesa abele, wona ba anwisa a mavunyani ya wona:
A nhanyana wa banhu ba mina ba na nilunya, kwatsi i mbuwu lomo kwatini.
4 A lirimi la *n*wanana a anwako li namarele le hehla ka nomu wa yena hi tora:
A *z*ibanana *z*iswa *z*i wutisa a *z*ibaba, a nga kona munhu a tsobako *z*ona ka bona.
5 Bona labo ba gako hi ka malongo ba hahlukile lomo mapangweni:
Bona labo ba wun*d*lwilweko hi ku *t*rukiswa ba ku kumbarela a matala.
6 Hakuba a kugoha ka nhanyana wa banhu ba mina ka hombe a kuhunza a kuonha ka Sodoma,
Lowo wu nga wa hoxilwe kwatsi hi xikanzakanyana, ku wa nga hi kona a man*d*la ma nga wa bekilwe hehla ka yena.
7 Ni badzunzekileko ba yena ba wa basisi kuhunza a mbera,
Bona ba wa basile ku hunza a masi.
Bona ba wa *t*rukile lomo mirini ku hunza a mi*t*runga, a kutotwa ka*b*ye ku wa hi ka Safira.
8 A libanga la*b*ye li hi la ntima ku hunza makala; bona a ba ti*b*yiwi lomo mapangweni:
A hlonge ya*b*ye yi namarela marambyeni ya*b*ye; kona ku wuna, ku tsama ku maha kwatsi a sinye.
9 Bona labo ba delweko hi supado i cukwana ku hunza labo ba delweko hi n*d*lala;
Hakuba laba ba lo kwabeka, ba kanganyeka, hi ku laba mihanzo ya le masi*n*wini.
10 A man*d*la ya ba basati ba hawukelisisako ba bikile a banana ba bonabenyi;
Bona ba wa hi nyama ya*b*ye a lo*b*yiselelweni wa nhanyana wa banhu ba mina.
11 Jehova i mbetisile a zanga ya yena, i halatele a zanga ya yena yi cabekako;
Yena i dzibele a nzilo le Zioni, lowo wu kadamulako a tihlowo ta kona.
12 A tihosi ta misaba a ti kolwangi, ge ni bon*k*le ba akileko ba misaba,
Lezaku a babengi ni balala ba wa ta nga ba engena lomo tinyangweni ta Jerusalema.
13 Kona hakuba hi zonho za baprofeti ba yena, ni kugoha ka bapristi ba yena,
Labo ba halatileko a nkata wu nga hiko na nanzu xikari ka yena.
14 Ba nzula kwatsi xikumu lomo mapangweni, ba nyenyezisilwe hi nkata,
*Z*ingaho lezo a munhu a nga na kumba a tinguwo ta*b*ye.
15 Sukani *n*wina, ba lobahuwa a ka bona, Mu nga hlazekangiko! sukani, sukani, mu nga kumbe!
Laha bona ba tsutsumako ni ku nzula, banhu ba wula xikari ka mifumo, Bona ba nga ta ha engeta kambe ba lubela leno.
16 A zanga ya ka Jehova yi hangalasile bona; yena a nga ta ha engeta kambe a katala ha bona:
A ba katalangi hi dzumba ga bapristi, a ba dzunzangi a basingalakati.
17 A mahlo ma tsanzeka hi kucuwuka a kutsumba ka hina ku nga nyawuliko:
A kurinzeleni ka hina hi cuwukele a ka mufumo lowo wu nga ponisiko.
18 Ba hlota a wukanziyelo ga hina, lezaku hina hi wa nga ta kota ku famba lomo mapangweni ya hina:
A kugumelwa ka hina ku tsincle, ni masiku ya hina ya ma tatisekile; hakuba kugumelwa ka hina ku tile.
19 A bahlongolisi ba tsutsuma ku hunza a magama ya le matilweni:
Ba hlongolisile hehla ka *z*itsunga, ba rinzele hina lomo xiwuleni.
20 A muhefemulo wa tinhovu ta hina, ni a hlawulilweko wa ka Jehova, ba wa tekilwe marinzini ya*b*ye;
A ka bahi hi te ku ngalo, Lahasi ka nzuti wa yena hi ta hanya xikari ka mifumo.
21 Buma u tsakiswa, O nhanyana wa le Edome loye u akileko lomo tikweni ga Uzi:
A kopo yi ta hunza yi pon*d*lisa a ka wena; wena u ta kuba u popilweko, u ta maha a wutsumbu ga wena a wum*b*yiri.

22 A peziselelo wa zigoho za wena wu
gumelwe, O nhanyana wa le Zio-
ni; yena a nga ta ha gotsa wena
kambe le wukonwini:
Yena i ta enzela a zigoho za wena,
O nhanyana wa le Edome; i ta
vuuungula a zionho za wena.

XIPIMO 5.

1 Alakanya, O Jehova, lezo zi tileko
hehla ka hina:
Languta, ni ku wona a nzukano ya
hina.
2 A tsomba ya hina yi hunzulusilwe a
ka bamatiko,
A tindlu ta hina a ka banwani.
3 Hi zisiwana hi nga hiko na badadani;
Ba mamani ba hina ba kwatsi tinoni.
4 Hi nwile a mati ya hi mali;
A tihunyi ta hina ti xabyisilwe a ka
hina.
5 A bahlongolisi ba hina ba kamanye-
tile a tinhamo ta hina:
Hi karele, a hi na kuhumula.
6 Hi nyikele a canja ka ba Gipite,
Ni ka ma Asiria, akuba hi xuriswa
hi kuga.
7 A badadani ba hina ba onhile, kani-
lezi a ba kona;
Hina hi rwele a kubiha kabye.
8 A malanza ma fumela hehla ka hina:
Labo a nga kona a wa kuklaklisa
hina hi huma a canjeni gabye.
9 Ha koma a zibaba za hina hi ku to-
kometelo wa wutomi ga hina,
Hakuba hi supado ya lomoxiwuleni.
10 A hlonge ya hina nja tima kwatsi i
nzimbo,
Hakuba vuriselelo wa kuhisa ka
ndlala.
11 Ba banganile a ba basati le Zioni,
Ni mibulwa le mitini ya ka Juda.
12 A tihosana ti wa hayekilwe hi canja
ga tona:
A tingohe ta masingalakati ti wa nga
dzunziwangi.
13 A majaha ma lo rwala a zigayo;
Ni banana ba lo retemuka lahasi ka
tihunyi.
14 A masingalakati ma kawulile hi le
nyangweni,
Ni majaha hi le tingomeni tabye.
15 A litsako la mbilu ya hina li kawule,
A kukina ka hina ku hunzulwe a
xirilo.
16 A xidlodlo xi wile hi le tihlokweni
ta hina:
Kombo a ka hina! hakuba hina hi
onhileko.
17 Hakuba a ka lexi a mbilu ya hina yi
rerekile;
Hakuba hi ka lezi zilo a mahlo ya
hina ma xilutsu;
18 Hakuba hi xitsunga xa Zioni, lexo
xi hahlukileko:
A bahlati ba famba hehla ka xona.
19 Wena, O Jehova, u tsamako kala
kupinzuka;
A xitsamoxawukosi xi tsamile ka
xizukulwano ka xizukulwano.
20 Ngahilezo wena u kohlilwe hina kala
kupinzuka,
Na u hoxile hina xikati xi nabala-
tileko ke?
21 Hunzula hina ka wena, O Jehova, na
hina hi ta kuba hi hunzulusilweko;
Klelisa a masiku ya hina kwatsi a
kaleloko.
22 Kanilezi wena hi kumbetisilweko u
alile hina;
Wena u zangarile nguvu u vukela
hina.

A BUKU GA

EZEKIELI.

XIPIMO 1.

1 Makunu ku wa mahisile lezo hi ka
lembe ga makume manharu, hi ka
hweti ya mune, a ka siku ga wunkla-
nu ga hweti, kwatsi hilezi nzi nga
wa hi xikari ka bakonwi hi le co-
ngweni wa Cebare, lezaku a matilo
ma lo vululeka, na nzi lo wona a mi-
woniso ya ka Nungungulu.
2 Hi ka wunklanu wa masiku ya hwe-
ti, leyo yi nga wa hi wunklanu wa
malembe ya kukonwa ka Jehoiaki-
na a hosi ya ka Juda,
3 A mhaka ya ka Jehova yi lota hi ku-

tsimbeketisilweko a ka Ezekieli a
mupristi, a nisanyana wa ka Buzi,
a tikweni ga ma Kaldea hi le co-
ngweni Cebare; ni canja ga ka Je-
hova gi wa hi leyo hehla ka yena.
4 Na nzi lo cuwuka, ni, languta, a
mheho ya xihuhuri na yita hi le
nwalungu, a refu ga hombe, zinwe
ni nzilo wu ti wuyeteleko a wutsu-
mbu ga wona, ni baugamelisiso wu
ranzele gona, ku huma hi lomo xi-
kari ka gona kwatsi i suku wu nga-
ngemelako, ku huma hi lomo xikari
ka nzilo.
5 Na ku huma hi lomo xikari ka gona
a fananiselo wa mune wa zibangwa
zi hanyako. Ni loku ku wa hi ku-
woneka ka zona: Zona zi wa hi ni
wu fananiselo wa munhu;
6 Zonklelele zi wa hi ni mune wa ti-
ngohe, ni zonklelele za zona zi wa hi
ni mune wa tipapa.
7 Ni mikonzo ya zona yi wa hi miko-
nzo yi lulamileko; a zirenze za miko-
nzo ya zona zi wa ku fanana ni xire-
nze xa role; zi kwezima ku fanana
ni suku wu zukisilweko.
8 Zona zi wa hi ni mandla ya munhu
lahasi ka tipapa ta zona laho ka mu-
ne wa makahala; na zona za mune zi
wa hi mune wa tingohe tabye ni ti-
papa tabye zingaho:
9 Ni tipapa ta zona ti wa lumeketene
a linwe ni linwani; zona a zi hunzu-
lukangi laha zi fambako: zona zi lo
famba zonklelele zi cuwuka a ma-
hlweni.
10 Kwatsi hi fananiselo wa tingohe ta-
bye, zona zi wa hi tingohe ta mu-
nhu; na zona za mune zi wa hi ni
tingohe ta ngala hi klelo ga xinene;
na zona za mune zi wa ni ngohe ya
homu hi klelo ga xibaba; zona za
mune zi wa hi ni tingohe ta magama
kambe.
11 A tingohe ta zona ni tipapa ta zona
ti wa hambanyisilwe le hehla; a ti-
papa timbiri ta zonklelele ti wa lu-
meketene ka lilwe ni linwani, ni ti-
mbiri ti lo kubunyetwa a miri wa
zona.
12 Na zona zonklelele zi su famba zi
komanа mahlweni: laho a moya wu
nga wa kari wuya, zona zi lo famba
kona; a zi hunzulukangi laho zi nga
waya.
13 Hi xifananiselo xa zibangwa zi ha-
nyako, a kuwoneka ka zona ku wa
fanana ni nzilo wa makala wuvura-
ko, kufanana ni woneka ka zihlahle:
a nzilo wu loya hehla ni lahasi xika-
ri ka zibangwa zi hanyako; ni nzilo
wu wa bangamela, hi lomo nzilweni
ku lo huma a xingwalangwanza.
14 Ni zibangwa zi hanyako zi lo tsutsu-
ma na zi klela, kufanana ni kuwo-
neka ka kwezimiselo wa xingwala-
ngwanza.
15 Languta kwatsi hilezi nzi nga wa
languta a zibangwa, languta, a ra-
nzani ginwe hehla ka misaba hi laha
klelweni ga zibangwa zi hanyako, a
ka xinwe xi wa hi ni mune wa ti-
ngohe ka xona.
16 A kuwoneka ka maranzani ni tiro
wa wona ku wa ku kwatsi ziketse:
na zona za mune zi wa ni kufanana
kunwe; a kuwoneka ka zona ni tiro
wa zona ku wa ku kwatsi i ranzani
nzeni ka ranzani.
17 Laha zona zi nga famba zi wa fa-
mbile a muneni wa timheho ta zona:
zona a zi klelangi laho zi nga waya.
18 Na kwatsi hi tikirisi ta zona ti wa
klakukile litsisa; na zona za mune zi
wa hi ni likirisi li teleko li ranzela
hi mahlo.
19 Ni laha a zibangwa zi hanyako zi
nga wa fambile, ni maranzani ma
laku famba maklelweni ya zona; ni
laha a zibangwa zi hanyako zi nga
wa klakukile le hehla misabeni, ni
maranzani ma wa lo klakuka.
20 Kanihikwihi laho a moya wu yako,
zonawu zi wa ku famba; laho a mo-
ya wu nga ta kuya kona: ni mara-
nzani ma wa ku klakuswa hi le kle-
lweni ga zona; hakuba a moya wa
zibangwa zi hanyako wu wa hi nzeni
ka maranzani.
21 Laha bona ba nga wa fambile, wo-
nawu ma lo famba; laha bona ba
nga wa yimile, wonawu ma lo yima;
ni laha zona zi nga wa klakukile le
hehla ka misaba, ni maranzani ma-
wa lo klakuka hi le klelweni ga zona;
hakuba a moya wa xibangwa xi ha-
nyako wu wa hi nzeni ka maranzani.
22 Ni hehla ka hloko ya xibangwa xi
hanyako laho ku wa hi kona a fana-
niselo wa mbingano, ku fanana ni
hatimelo wi tsisako a ku cuwuka
hehla ka wona, ku te klamalala he-
hla ka tihloko ta zona le hehla,
23 Ni lahasi ka mbingano ni tipapa ta
zona ti wa lulamile, a linwe li koma-
mile linwani: zonklelele zi wa hi ni
linwe lolu li nga wa fenengetile legi

*k*lelo, ni zon*k*lelele zi wa hi ni li*n*we
lolo li nga wa fenengetile lego *k*le-
lo, ga miri wa zona.
24 Ni laha zona zi nga wa famba, nzi
lozwa a guwa ga tipapa ta zona ku-
fanana ni guwa ga mamati ya hombe,
kwatsi i gezu ga Nyamintamo, a
gezu ga pfilupfilu kufana ni gezu ga
impi: laha na zona zi yimile, zona zi
lo dzeleta hasi tipapa ta zona.
25 Ni laho ku wa hi kona a gezu hehla
ka mbingano lego gi nga wa hi he-
hla ka tihloko ta zona: laha na zo-
na na zi yimile, zona zi wisa tipapa
ta zona.
26 Hehla ka mbingano lowo wu nga
wa hi hehla ka tihloko ta zona ku
wa hi ni fananiselo wa xitsamoxa-
wukosi, kwatsi hi wonekiselo ya
ri*b*ye ga Safira ; ni hehla ka fanani-
selo wa xitsamoxawukosi ku wa hi
ni fananiselo wa wonekeliselo wa
munhu hehla ka xona.
27 Nzi lo wona ku kwatsi ziketse zi
ngangamelako, kwatsi i wonekeli-
selo ya nzilo wu ranzeleko, hi le wo-
nekilisweni wa ziwunu za yena ni le
hehla, na hi wonekelisweni wa zi-
wunu za yena ngomama ni lahasi
nzi lo wona kwatsi i wonekeliselo
wa nzilo, ni laho ku wa hi kona a
ngangameliselo wu ranzeleko yena.
28 Kwatsi hi ku wona ka wura lego gi
nga lomo marifini hi sikwini ga vula,
zingaho a kuwoneka ka kona ku ra-
nzeleko. Loku ku wa hi kuwoneka
ka fananiselo wa wu wukosi ga ka
Jehova. Ni laha nzi nga wa wonile
kona, nzi lowa hi ngohe ya mina,
nzi lozwa ga mu*n*we loye a nga wa
wulawula.

XIPIMO 2.

1 Na yena i te ngalo ka mina, Nisa-
nyana wa munhu, yima hi mikonzo
ya wena, nzi ta wulawula ka wena.
2 Ni Moya wu lo engena a ka mina
laha yena a wulawulako zinwe na
mina, i lo yimisa mina hi mikonzo
ya mina; nzi lozwa yena loye a nga
wa wulawula a ka mina.
3 Na yena i te ngalo ka mina, Nisa-
nyana wa munhu, nza rumela wena
a ka banana ba ka Israeli, a ka mi-
fumo leyo yi hlubukileko, leyo yi
hlubukileko yi vukela mina: bona
ni badadani ba*b*ye ba hambunyetile
ba vukela mina ku kala kona a ka
legi siku.
4 A banana ba nga ni xikanya ni mbi-
lu ya kunonoha: nzi rumela wena
a ka bona ; na wena u ta wula a ka
bona, Zakungahi a wulako a Hosi
Jehova.
5 Na bona, kutani ba tazwa, kutani ba
nga kuzwa (hakuba mba yin*d*lu yi
hlubukileko), kasike ba ta tiba leza-
ku laho ku wa hi kona a muprofeti
a xikari ka bona.
6 Na wena nisanyana wa munhu, u
nga be u ca*b*yisilweko ha bona, ge
ni kudzukiswa hi timhaka ta*b*ye, ge
ni ku mbetekiswa ntamo hi dzumba
ga*b*ye, hambulezo ba na nga yin*d*lu
yi hlubukileko.
7 Na wena u ta wulawula a timhaka
ta mina a ka bona, hambu ba tazwa,
kutani ba nga hi na kuzwa; hakuba
bona ba hunzeletisilwe a hlubikiselo.
8 Kanilezi wena, nisanyana wa mu-
nhu, zwana lezo nzi wulako a ka
wena ; u nga be u hlubukileko ku
fanana ni yin*d*lu leyo yi hlubukile-
ko: a hlama a nomu wa wena, ni
kuga lezo nzi nyikileko wena.
9 Ni laha nzi nga wa cuwukile, langu-
ta, a canja gi wa nawutelwa a ka
mina ; ni, manga*b*ye, a songelwa wa
buku wu wa hi lomu nzeni:
10 Yena i lo tsambuluta gona mahlwe-
ni ka mina ; na gona gi wa tsalilwe
hi lomu nzeni ni lahan*d*le ; ni laho
ku wa tsalilwe a ka gona a mikosi,
ni xirilo, ni kombo.

XIPIMO 3.

1 Na yena i te ngalo ka mina, Nisa-
nyana wa munhu, gana lexo wena
u xi kumileko ; gana lowu songe-
lwa, u famba, u ya wulawula a ka
yin*d*lu ya ka Israeli.
2 Zingaho nzi lo vulula a nomu wa
mina, yena i lo maha mina a kuga
a songelwa.
3 Na yena i te ngalo ka mina, Nisa-
nyana wa munhu, maha a xingwe-
ngwe xa wena a kuga, ni kutatisa a
marumbu ya wena hi buku lego nzi
nyikileko wena. Zonake nzi loga
kona ; kona ku wa ku kwatsi lomo
ka*n*wini ka mina kwatsi mbulombe
a hi tsombeliselo.
4 Na yena i te ngalo ka mina, Nisa-
nyana wa munhu, famba, uya wena
a ka yin*d*lu ya ka Israeli, u ya wula-
wula hi timhaka a mina a ka bona.
5 Hakuba wena a ku ru*n*welwangi ka
banhu ba kuwulawula ka bamatiko

ni ka ba lirimi li tsanzako, kanilezi
a ka yindlu ya ka Israeli;
6 A hi ka banhu bo tala ba kuwulawu-
la ka bamatiko ni lirimi li tsanzako,
labo a timhaka tabye u nga ti pimi-
ko. Hakunene, loku nzi rumela
wena a ka bona, bona ba wa ta nga
ba ingisile a ka wena.
7 Kanilezi a yindlu ya ka Israeli yi
nga ta ingisa a ka wena; hakuba
bona ba nga ta ingisa a ka mina;
hakuba a yindlu ya ka Israeli mba
zimombo zi nonohako ni mbilu yi si-
halahako.
8 Languta, nzi mahile a ngohe ya we-
na yi tsubika yi vukela a tingohe ta-
bye, ni ximombo xa wena xi tsubika
xi vukela a zimombo zabye.
9 Kwatsi i adamante gi nonohako ku
hunza a ribye ga nzilo nzi mahile a
ximombo xa wena: u nga cabe bo-
na, ge ni ku mbetekiswa ntamo hi
ka dzumba gabye, hambu lezo bona
ba na nga yindlu yi hlubukileko.
10 Klatakumbiri yena i te ngalo ka
mina, Nisanyana wa munhu, tonkle
a timhaka ta mina leto nzi ta nga
wulawula ka wena amukela lomu
mbilwini ya wena, ni kuzwa hi ti-
ndlebe ta wena nwinyi.
11 Ni kuya, wena a ka bona labo ba
bakonwi, a ka banana ba banhu ba
ka nwina, ni kuwulawula a ka bo-
na, ni ku byela bona, Zakungahi a
wulako Hosi Jehova; kutani bona
ba ta kuzwa, kutani bona ba nga
ta kuzwa.
12 Zonake a Moya wu lo klakusa mi-
na hehla, na nzi lozwa hi le nzako
ka mina a gezu ga hirihiri wa ho-
mbe, giku, Gi katekisilwe a wukosi
ga ka Jehova gi tako hi le wutsa-
nweni ga yena.
13 Nzi lozwa a guwa ga tipapa ta ziba-
ngwa zi hanyako kwatsi hilezi zi
kumbako a xinwe ni xinwani, ni
guwa ga maranzani ma nga mareni
ya zona, gona a guwa ga hirihiri wa
hombe.
14 Zingaho a Moya wu lo klakusa mi-
na, wu lo susa mina; nzi lo famba
hi babisisiselweni, a kuhiseni ka mo-
ya wa mina; ni canja ga ka Je-
hova gi wa hi ni ntamo hehla ka
mina.
15 Zonake nzi lota a ka bona ba bako-
nwi le Telabiba, labo ba akileko hi
le congweni wa le Cebare, ku nga
kwihi ba akileko; ni leyo nzi lo tsa-
ma nzi te curwa xikari kabye nklanu
ni mambiri a masiku.
16 Na ku mahisile lezo a kugumelwe-
ni ka nklanu ni mambiri masiku, le-
zaku a mhaka ya ka Jehova yi lota
ka mina, yiku,
17 Nisanyana wa munhu, nzi mahile
wena a murinzeli a ka yindlu ya ka
Israeli: hikwalaho zwana a timha-
ka ta nomu wa mina, u nyika bona
a kuleleletela le ka mina.
18 Laha na nzi wula a ka wa kubiha,
Wena hakunene u ta kufa; wena u
nga nyiki yena a kulayela, ge ni ku-
wulawula ku kawuka a wa kubiha
le ndleleni ya yena ya kubiha, a ku
ponisa a wutomi ga yena; ywaloye
a munhu wa kubiha i ta kufa kugo-
heni ka yena; kanilezi a nkata wa
yena wu ta labyiwa a canjeni ga
wena.
19 Kasike loku wena u kawuka a wa
kubiha, na yena a kleli kubihisiseni
ka yena ge ni le ndleleni ya yena ya
kubiha, yena i ta kufa kubihisiseni
ka yena; kanilezi wena u klaklisile a
muhefemulo wa wena.
20 Kambe, laha a munhu a lulamileko
a klela hi kululamisisiseni ka yena,
a maha kugoha, na nzi beka a xibo
xi kungubanyisa mahlweni ka yena,
yena i ta kufa: hakuba wena a ku
se ku nyika a kawukiselo, yena i ta
kufa xionhweni xa yena, ni kulula-
misisa ka yena loko a ku mahileko
ku nga ta alakanywa; kanilezi a
nkata wa yena nzi ta laba a canjeni
ga wena.
21 Ahembalezoke loku wena u laya a
munhu wa kululama, lezaku a lula-
mileko a nga onhi, a maha ku nga
onhi, yena hakunene i ta hanya,
hakuba a tekileko kulayelwa; na
wena u klaklisile a muhefemulo wa
wena.
22 Ni canja ga ka Jehova gi wa hi
laho hehla ka mina; na yena i te
ngalo ka mina, Suka, uya le miko-
beni, na nzi ta kuba leyo a kuwula-
wula zinwe na wena.
23 Zonake nzi lo suka, nzi loya le mi-
kobeni: ni, languta, a wukosi ga ka
Jehova gi wa lo yima leyo, kwatsi
hi wukosi lego nzi nga wa gi wonile
hi congweni Cebare; na nzi la kuwa
hi ngohe ya mina.
24 Zonake a Moya wu lo engena a ka
mina, wu lo yimisa mina hi miko
nzo ya mina: na wona wu lo wula-

wula *zinwe* na mina, wu te ngalo ka
mina, Famba, uya valela a wutsu-
mbu ga wena lomo *ndlwini* ya wena.
25 Kanilezi wena, nisanyana wa munhu,
languta, ba yimisa a mabande hehla
ka wena, ba ta boha wena *zinwe*
nabo, na wena u nga ta huma xikari
kabye :
26 Nzi ta maha lirimi la wena li nama-
rela le wuxinyinyini ga lomo ka-
nwini ka wena, lezaku wena u ta
kuba xi mbebebe, u nga ta kuba a
ka bona mulayeli; hakuba bona mba
yindlu yi hlubukileko.
27 Kanilezi laha nzi wulawulako *zinwe*
na wena, nzi ta vulula a nomu wa
wena, u ta wulawula *zinwe* na bona,
Zakungahi a wulako a Hosi Jehova :
Yena loye a zwako nga a ingisa ; ni
loye a nga zwiko, nga a ngazwi ;
hakuba bona mba *yindlu* yi hlubu-
kileko.

XIPIMO 4.

1 Wena kambe, nisanyana wa mu-
nhu, teka a tayela, u beka yona ma-
hlweni ka wena, u tsala hehla ka
yona a muti, wona Jerusalema :
2 U beka a zivimbezelo u vukela wo-
na, ni ku aka a zikanekiso u vukela
wona ni ku hoxa a zikungumulo u
vukela wona ; u yimisa a wugobelo
kambe u vukela, ni ku yimisa a tiha-
mba to buvetela ti ranzela.
3 Teka a ka wena pani ga xiketse, u
bekela gona a ligingisi la xiketse xi-
kari ka wena ni muti : u cuwukisa
a ngohe ya wena a ka wona, na wo-
na wu ta vimbezeliwa, na wena u ta
beka a vimbezelo u vukela wona.
Loku ku ta kuba a xiwoniso a ka
yindlu ya ka Israeli.
4 *Klatakumbiri eklela* wena hi rebe
ga wena ga xibabe, ni ku *klateka* a
kugoha ka *yindlu* ya ka Israeli he-
hla ka wona; ku kotisa hi ka masiku
lawo wena u *eklela* hi ka wona, u ta
rwala a kugoha *kabye*.
5 Hakuba nzi yimisile a malembe ya
kugoha *kabye* a kuba a ka wena
tsengo wa masiku, wona mazana
manharu ni *nklanu* ni mune makume
masiku : *zingaho lezo* wena u ta
rwala a kugoha ka *yindlu* ya ka
Israeli.
6 Kambe, laha na u mbetisile *lezi*, we-
na u ta *eklela* hi rebe ga wena ga
xinene, u ta rwala a kugoha ka yi-
ndlu ya ka Juda : mune wa maku-
me ya masiku, a siku *ginwe* i lembe
ginwe, mina nzi yimisileko kona a
ka wena.
7 Na wena u kangeta a ngohe ya we-
na ngomama ni Jerusalema, ni ma-
woko ya wena na ma nga fengetilwe;
na u ta profeta u vukela wona.
8 Ni, languta, nzi beka a *klawa* hehla
ka wena, u nga ta hunzuluka a ka
rebe *ginwe* ka *ginwani*, u kala u
mbetisa a masiku ya kuvimbezelwa
ka wena.
9 Teka a ka wena kambe a mabele,
ni barle, ni tinyawa, ni ticumba, ni
mahuba, ni mahila, u cela *zona* lomo
xibyeni, u ti mahela a *zibaba* ha *zona*:
kukotisa hi masiku lawo wena u ta
nga *eklela* hi rebe ga wena, wona
mazana manharu ni *nklanu* ni mune
makume masiku, wena u ta ngaga
zona.
10 Ni kuga ka wena loku u ta ngaga
ku ta ringaniswa, makume mambiri
a maxekeli hi siku : xikatini hi xika-
tini u taga lexi.
11 Na wena u ta *kunwa* a mati hi kuri-
nganyisa, a *nklanu xinwe* xipanze
xa hini : xikatini kuya xikatini we-
na u ta *kunwa*.
12 U ta kuga kona kwatsi xikeketselo
xa barle, na wena u ta bika kona
kuwoneni *kabye* hi macimba laya
ma nyiwako hi munhu.
13 Na Jehova i te ngalo, Na kona ku
ta kuba ngaho a banana ba ka Isra-
eli ba ta gisa *lezo* a *zibaba zabye* na
zi nyenyezile, xikari ka mifumo leyo
nzi ta nga ba hlongolela kona.
14 Zonake ku lo wula mina, Ha Hosi
Jehova! languta, a muhefemulo wa
mina a wu nyenyeziswangi ; hakuba
ku sukela *wusweni* ga mina ka ma-
kunu *lezi* mina a nzi gangi a xilo xi
ti feleko a wutsumbu ga xona, ku-
tani *zihari zi tobyilweko*; ge a ku
tangi laho a nyama ya manyalatana
lomu *nonwini* wa mina.
15 Zonake yena i te ngalo ka mina,
Wona, nzi nyikile wena a koho·wa
tihomu hakuba hi macimba ya mu-
nhu, na wena u ta longisela a *zibaba*
za wena ha wona.
16 *Klatakumbiri* yena i te ngalo ka mi-
na, Nisanyana wa munhu, languta,
nzi ta tsoba a kowo wa *zibaba* lomu
Jerusalema: bona ba ta kuga *zibaba*
hi lipimo, ni hi *cabyekiselelo* ; ba ta
kunwa mati hi lipimo, ni hi kumbe-
tekiswa a ntamo.

17 Lezaku bona ba labe a xibaba ni
mati, ba mbetekiswa ntamo a mu-
*n*we ni mu*n*wani, ni kukwebeka zi-
gohweni za*b*ye.

XIPIMO 5.

1 Na wena, nisanyana wa munhu ti
tekele wena a supado yi karihako;
kwatsi likari la muhaluli wena u ta
teka yona ka wena, u maha yona a
ku tsemakanya a hloko ya wena ni
xilevu xa wena: kasi wa teka a ziri-
nganiso ku pima, a kuhanyisa a mi-
sisi.
2 A xipanze xa wunharu wena u ta
hisa lomo nzilweni lomo xikari ka
muti, laha a masiku ya kuvimbeze-
lwa ma tatisekile; na wena u ta teka
a xipanze xa wunharu, u xiba hi su-
pado u ranzelekela xona; ni xipanze
xa wunharu u ta xi hangala lomo
mhehweni, nzi ta hlomula a supado
a nzako ka bona.
3 Na wena u ta teka yi tsongwani hi
tsengo, ni kuboha yona a nzungwe-
ni wa wena.
4 Ni ka lezi kambe wena u ta teka, u
hoxa yona lomo xikari ka nzilo, ni
ku hisa yona lomo nzilweni; hi ka
laho a nzilo wu tata a ka yin*d*lu
yon*k*le ya ka Israeli.
5 *Z*akungahi a wulako a Hosi Jeho-
va: Legi i Jerusalema; nzi bekile
gona lomo xikari ka mifumo, ni ma-
tiko ma ranzele gona.
6 Wona wu hlubukile wu vukela a
zixaxametelo za mina hi kumaheni a
kubihisisa ku hunza a mifumo, ni
ku vukela a zilayelo za mina a ku
hunza a mifumo leyo yi wu ranzele-
ko wona; hakuba ba alile a zixaxa-
metelo za mina, kwatsi hi zilayelo za
mina, bona a ba fambangi ha zona.
7 Hikwalaho zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: hakuba *n*wina mu na
nga ni vilinganya a ku hunza a mi-
fumo leyo yi ranzeleko *n*wina, a
mu fambile hi zilayelo za mina, ge
hi kuhlayisa a zixaxametelo za mina,
ge a ba fambangi hi zixaxametelo za
mifumo leyo yi ranzeleko *n*wina;
8 Hikwalaho zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: Languta, mina, yena
hi mina, nzi vukelako wena; nzi ta
tsanza a lamuliselelo a xikari ka
wena a kuwoneni ka mifumo.
9 Nzi ta maha a ka wena lezo nzi nga
mabangiko, lezo nzi ta nga kala nzi
nga mahi kambe kufanana lezo, ha-
kuba hi ka won*k*le a manyalataniso
ya wena.
10 Hikwalaho a badadani ba taga a
barisanyana xikari ka wena, ni bari-
sanyana ba ta kuga a badadani ba-
*b*ye; nzi ta tsanza a lamuliselelo a ka
wena; yon*k*le a misalela a ka wena
yi ta hangalaka ni mheho.
11 Ngahilezo kwatsi hi lezi nzi hanya-
ko, ku wula a Hosi Jehova, haku-
nene, kwatsi hilezi wena u nyenyezi-
sileko a yin*d*lu ya kubasa ya mina
hi won*k*le a zilo za swihatiselo, na hi
won*k*le a manyalataniso ya wena,
hikwalaho minawu kambe nzi ta ba-
kanya wena; ge ni mahlo ya mina
ma nga ta nyenyetela, kamba mina-
wu nzi nga ta hawukela.
12 A xipanze xa wunharu xa wena xi
ta kufa hi mitungu, na hi n*d*lala ba
ta mbetiswa lomo xikari ka wena;
ni xipanze xa wunharu xi ta kuwa hi
supado ma*k*lelweni ya wena; ni xi-
panze xa wunharu xi ta hangalaka
timhehweni ton*k*le, nzi ta hlomula a
supado nzi lanzela bona.
13 *Z*akungahi a zanga ya mina yi ta
nga mbetekiswa, nzi ta maha a zanga
ya mina yi komama a ka bona kasi ku-
humula, nzi taba nzi tangalisilwe;
na bona ba ta tiba lezaku mina, Je-
hova, nzi wulawulile hi pangemise-
lweni wa mina, laha na nzi mbete-
kisile a zanga ya mina hi hehla ka
bona.
14 *K*latakumbiri nzi ta maha wena a
hahlukelelo ni nzukano a xikari ka
mifumo leyo yi ranzeleko wena,
a mahlweni ka bon*k*le labo ba hu-
nzako.
15 *Z*ingaho ku ta kuba a nzukano ni ka-
nyiselelo, ni ginziselelo ni masingita,
a ka mifumo leyo yi ranzeleko wena,
nzi ta nga tsanza a lamuliselelo ka
wena hi zanga na hi kulo, ni kawu-
kiselelo wu vunjukelisilweko (mina,
Jehova, nzi wulileko kona);
16 Laha nzi ta nga rumela hehla ka a
tigalala ta kubiha ta n*d*lala, leto ti
nga ta lo*b*yiselelo, leto nzi ta nga ru-
mela a kulobisa nwina. Nzi ta enze-
lekisa a n*d*lala hehla ka nwina, na nzi
ta tsoba a talo wa zibaba za *n*wina;
17 Nzi ta rumela hehla ka *n*wina a n*d*la-
la ni zibanza za kubiha, zona zi ta pa-
nga wena; ni mitungu ni nkata wu
ta hunza hi ka wena; nzi ta neha a
supado hehla ka wena: mina, Jeho-
va, nzi wulileko kona.

XIPIMO 6.

1 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota ka
mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, kangeta a
ngohe ya wena ngomameni ni zi-
tsungeni *z*a ka Israeli, ni ku profeta
a ka *z*ona.
3 Uku, *N*wina *z*itsunga *z*a ka Israeli,
zwanani a mhaka ya Hosi Jehova:
*Z*akungahi a wulako a Hosi Jehova
a ka *z*itsunga ni miganga, ni ka wu-
kulungelo ga mamati ni ka minze-
lelo: Langutani, mina, yena mina,
nzi ta neha a supado hehla ka *n*wina,
nzi ta lobisa a wutsamo ga *n*wina gi
*k*lakukileko.
4 Ni maalati ya *n*wina ma ta maha a
marumbi, ni *z*ifananiso *z*a *n*wina *z*a
gambo *z*i ta tso*b*yiwa; nzi ta hoxa
lahasi a banhu ba *n*wina ba delweni
mahlweni ka mavule ya *n*wina.
5 Na nzi ba bekela a *z*irumbi *z*a bana-
na ba ka Israeli mahlweni ka ma-
vule ya*b*ye; nzi ta hangalasa a ma-
rambu ya *n*wina fenemete maranzela
a maalati ya *n*wina.
6 A ka gon*k*le wutsa*n*weni ga wuake-
lo ga *n*wina a miti yi ta sala a ma-
rumbi, ni wutsamo gi *k*lakukileko
gi hahluka: kasi a maalati ya *n*wina
ma siyiwa na hahlukile ni marumbi,
ni *z*ifananiso *z*a *n*wina *z*i tso*b*yiwa ni
ku kawula, ni *z*ifananiso *z*a nwina *z*a
gambo *z*i fela a ku tsenwa, ni mitiro
ya *n*wina yi fela ku fubisiwa.
7 Ni ba delweko ba ta kuwa a xikari
ka wena, na *n*wina mu ta *z*i tiba le-
*z*aku nzi mina Jehova.
8 Kasike nzi ta tsika a misalela, ka le-
*z*o *n*wina mu ta kuba nabo labo ba
ponileko a supado xikari ka mifumo,
laha *n*wina mu ta hangalaka mu ku
gafe ni matiko.
9 Ni labo ba *n*wina ba ta nga pona ba
ta alakanya mina xikari ka mifumo
laho ba nga gotswa a wuko*n*wi, le-
*z*aku nzi tsobekisile kuyini hi mbilu
ya*b*ye ya kuswara, leyo yi sukileko
le ka mina, na hi mahlo ya*b*ye, lawo
ma mahako a wuoswi ku lanzela a
*z*ifananiso *z*a*b*ye; na ma ta ti fukata
a wutsumbu ga*b*ye a kuwoneni ka-
*b*ye hi kubiha loko ba ku mahileko a
ka won*k*le a manyalataniso ya*b*ye.
10 Na bona ba ta *z*i tiba le*z*aku nzi mi-
na Jehova: le*z*aku a nzi wulangi ma-
hala le*z*aku nzi ta maha loku a kubi-
ha a ka bona.
11 *Z*akungahi a wulako a Hosi Jeho-
va: Bana hi canja ga wena, kanzi-
yela hi konzo wa wena, uku, Ha! ha-
kuba hi won*k*le a manyalataniselelo
ya yin*d*lu ya ka Israeli; hakuba bo-
na ba ta kuwa hi supado, hi n*d*lala,
na hi mitungu.
12 Yena loye a kule i ta kufa hi mitu-
ngu: ni loye a nga kusuhani i ta
kufa hi supado; na loye a seleko a
vimbezelweko i ta kufa hi n*d*lala:
*z*akungahi nzi mbetekisa a *z*anga
ya mina hehla ka bona.
13 Na *n*wina mu ta *z*i tiba le*z*aku nzi
mina Jehova, laha a banhu ba de-
lweko ba*b*ye ba ta mbambamela a
maalatini ya*b*ye, hehla ka *z*itsunga
*z*on*k*lelele *z*i *k*lakukileko, ni le hehla
ka *z*itsunga *z*on*k*le, ni lahasi ka to-
n*k*lelele tisinya to nyuka, ni lahasi
ka yon*k*le a mioaki yon*k*le yi dzibi-
leko a wutsamo lego ba nyikeleko a
munyikelo wo nanziha a ka *z*on*k*le
*z*ifananiso *z*a*b*ye.
14 Na nzi ta tsambuluta a canja ga mi-
na hehla ka bona, ni ku maha a tiko
gi hahluka ni marumbi, ku sukela
hi le xiwuleni ku komama Dibla, ku
pon*d*lisa gon*k*le a wuakelo ga*b*ye;
na bona ba ta *z*i tiba le*z*aku nzi mina
Jehova.

XIPIMO 7.

1 *K*latakumbiri a mhaka ya ka Je-
hova yi lota ka mina, yiku,
2 Na wena, nisanyana wa munhu, *z*a-
kungahi a wulako a Hosi Jehova
a ka tiko ga ka Israeli, A kugume-
lwa, a kugumelwa ku tile hehla ka
magumo ya mune ya tiko.
3 Makunu hi kugumelwa ku kama-
nyetileko wena, nzi ta rumela *z*anga
ya mina hehla ka wena, nzi ta la-
mula wena kukotisa hi ka tin*d*lela ta
wena; nzi ta neha hehla ka wena
won*k*le a manyalataniso ya wena.
4 A mahlo ya mina ma nga ta nyenye-
tela wena, ga mina nzi nga ta hawu-
kela wena; kanile*z*i nzi ta neha a ti-
n*d*lela ta wena hehla ka wena, ni
manyalataniso ya wena ma ta ba xi-
kari ka wena: na *n*wina mu ta *z*i tiba
le*z*aku nzi mina Jehova.
5 *Z*akungahi a wulako a Hosi Jeho-
va: A kubiha, kubiha koce; langu-
ta, kona kuta.
6 A kugumelwa kuta, a kugumelwa
kuta; ku kin*d*limuka ku vukela; la-
nguta, kona kuta.
7 A tsanziselelo wa wena wata a ka

wena, O a akileko ka tiko. A xika-
ti xi tile, a siku gi tsinele, a siku ga
pfilupfilu, gi nga hi ga guwa ga ku-
tsaka, hehla ka *z*itsunga.
8 Makunu hi kukomisilweko nzi ta
halata a zanga ya mina hehla ka we-
na, nzi mbetekisa a zanga ya mina
ngomama na wena, nzi ta lamula
wena kukotisa hi ka tin*d*lela ta wena;
nzi ta neha hehla ka wena won*k*le a
manyalataniso.
9 Ni tihlo ga mina gi nga ta nyenye-
tela, ge nzi nga ta kuba ni ku haku-
wukela: nzi ta neha hehla ka wena
kukotisa hi ka tin*d*lela ta wena; ni
manyalataniso ya wena ma ta kuba
xikari ka wena; na *n*wina mu ta *z*i
tiba le*z*aku mina, Jehova nzi hlasela
wena.
10 Languta, a siku, languta, gi tako:
a tsanziselo wa wena wu humele; a
nhonga yi hlukile, a matsanza ma
balekile.
11 A pangiselelo wu vin*d*lukile a ka
nhonga ya wa kubihisisa; a nga ko-
na wa bona a ta nga sala, ge ni wa
wu*d*lemo ga*b*ye, ge ni wa pfuno wa-
*b*ye: ku nga ta kuba ni wa dzumba
hehla ka bona.
12 A xikati xi tile, a siku gi tsinela
kusuhani: nga a muxabi a nga tsa-
ki, ge hambu muxabisi a nga rili;
hakuba zanga yi le hehla ka xon*k*le
a xi*d*lemo xa kona.
13 Hakuba a muxabisi a nga ta *k*lelela
a ka le*z*o *z*i xa*b*yisilweko, hambulo-
ko ba ha hanya: hakuba a muwoni-
so wu kumbile xon*k*le a xi*d*lemo xa
kona, a nga kona a ta nga *k*lela;
hambu ni kuba kona a ta nga tiyi-
seta wa wutsumbu ga yena *z*igo-
hweni *z*a kuhanya ka yena.
14 Be bile a paratana, ba mahile bo-
n*k*le ku longa; kanile*z*i a nga kona
a yileko impini; kakuba a zanga ya
mina yi le hehla ka xon*k*le a xi*d*le-
mo xa kona.
15 A supado yi la han*d*le, ni a mitungu
ni n*d*lala lomu nzeni: loye a na nga
lomo kwatini i ta kufa hi supado;
ni loye a na nga lomo mutini a
n*d*lala ni mitungu *z*i ta kadamula
yena.
16 Kanile*z*i labo ba bona ba ta nga po-
na ba ta pona, ba ta kuba lomo *z*itsu-
ngeni kwatsi i matuba ya mikoba,
bon*k*le ba bona miketo, bon*k*lelele
hi ka *z*igoho *z*a yena.
17 Won*k*le a man*d*la ma ta rereka, ni
won*k*le madzolo ma oloba kwatsi hi
mati.
18 Bonawu kambe ba ta boha a wutsu-
mbu ga*b*ye hi nguwo ya tisakwa, ni
hlanekero wu ta kubunyeta bona; ni
tingana ti ta kuba hehla ka ton*k*le ti-
ngohe, ni lihan*d*la li ta kuba ka to-
n*k*le tihloko.
19 Ba ta hoxa a siliva ya bona lomo
mapangweni, a nzalama ya*b*ye yi
kuba a xilo xi nga hlazekangiko; a
siliva ya*b*ye ni nzalama ya*b*ye yi nga
ta *k*la*k*lisa bona a sikwini ga zanga
ya ka Jehova: bona ba nga ta xuri-
sa a mihefemulo ya*b*ye, ge ni ku
enelisa a marumbu ya*b*ye; hakuba
yona yi wa hi xibo xa kunguba-
nyisa xa kugoha ka*b*ye.
20 Kwatsi hi wumburi ga gobo ga yena,
yena i wa bekile kona a wukosi; ka-
nile*z*i bona ba mahile a *z*ifananiso za
manyalataniso ya*b*ye ni *z*ilo *z*a*b*ye zi
swirako kona: hikwalaho nzi mahi-
le kona aka bona xilo xi nyenye*z*i-
leko.
21 Nzi ta nyika kona a canjeni ga ba-
matiko a kuba mupango, a ka baku-
biha ba misaba a kuba mufulo; na
bona ba ta nyenyezisa kona.
22 Ni ngohe ya mina kambe yi ta fula-
ra ka bona, na bona ba ta nyenye-
zisa; ni bapangi ba ta engena a ka
kona, ni ku nyenyezisa kona.
23 Mahani a ngonje; hakuba a tiko gi
tele hi milanzu ya nkata, ni tiko gi
tele hi kupanga.
24 Ngahile*z*o nzi ta neha a kohlakalo wa
mifumo, bona ba ta teka a tin*d*lu ta-
*b*ye: kambe nzi ta maha a matsanza
ya wa ntamo ku kawula; ni wutsa-
mo ga*b*ye ga ku basa gi ta nyenye-
ziswa.
25 A lo*b*yiselelo wuta; na bona ba ta
hlota a kurutisa, laho ku nga ta ku-
ba kona.
26 A kohlakalo wu tata hehla ka ko-
hlakalo, ni huwa yi ta kuba hehla
ka huwa; ba hlota a muwoniso wa
muprofeti; kanile*z*i a nawo wu ta
loba wu suka ka mupristi, ni wusu-
ngukati gi suka hi le masingalaka-
tini.
27 A hosi yi ta rila, ni hosana yi ta
ambexwa hi hleleleko, ni canja ga
banhu ba tiko gi ta karateka: nzi ta
maha ka bona kukotisa hi ka tin*d*lela
ta*b*ye, kukotisa hi *z*iwunza *z*a*b*ye nzi
ta lamula bona; na bona ba ta *z*i ti-
ba le*z*aku nzi mina Jehova.

XIPIMO 8.

1 Na ku mahisile lezo hi lembe ga
n*k*lanu ni gi*n*we, a ka hweti ya n*k*la-
nu ni yi*n*we, hi ka n*k*lanu wa masiku
ya hweti, kwatsi hilezi nzi nga wa
tsamile lomo n*d*lwini ya mina, ni ma-
singalakati ya ka Juda ma tsamile
mahlweni ka mina, lezaku a canja
ga ka Jehova gi lo wela laho hehla
ka mina.
2 *Z*onake nzi lo languta, ni manga*b*ye,
a fananiselo wa wonekeliselo wa nzi-
lo; kusukela le wonekelisweni wa *z*i-
wunu *z*a yena kala le hehla, kwatsi
i wonekeliselo wa ngangameliselo,
kwatsi xiketse xi ngangemelako.
3 I lo *k*lateka a xiyimo ya canja, i lo
teka mina hi xihlutu xa hloko ya mi-
na; ni Moya wu lo *k*lakusa mina xikari
ka misaba ni tilo, wu lo neha mina
le miwonisweni ya Nungungulu le
Jerusalema, le libatini la nyangwa
ya hu*b*ye ya lomo nzeni leyo yi cu-
wukako leyo nwalungu; laho ku
nga wa hi ni xitsamo xa mufananiso
wa libengo, lowo wu vin*d*lukisileko
libengweni.
4 Ni, languta, a wukosi ga Nungu-
ngulu wa ka Israeli gi wa hi leyo,
gi kotisa a kuwo eka ka lego nzi nga
gi wona le mikobeni.
5 *Z*onake ku lo wula yena a ka mi-
na, Nisanyana wa munhu, *k*lakusa a
mahlo ya wena makunu a ngomama
ni *n*walungu. *Z*ingaho nzi lo *k*la-
kusa a mahlo hi n*d*lela ya ngomama
ni *n*walungu, ni languta, hi ngoma-
ma ya nwalungu hi le nyangweni ya
alati ga xifananiso lexi xa libengo
hi le wuengenweni.
6 Na yena i te ngalo ka mina, Nisa-
nyana wa munhu, wa wona wena
lezi bona ba *z*i mahako ke? a manya-
lataniso ya hombe lawu a yin*d*lu ya
ka Israeli yi ma mahako laha, lezaku
nzi taya kule ni yin*d*lu ya mina ya
ku basa ke? Kanilezi wena wa ha
ta wona kambe a manyalataniso ya
hombe.
7 Na yena i lo neha mina le nya-
ngweni ya hu*b*ye; ni laha nzi nga
wa cuwukile, languta, a mole lomo
ligingisini.
8 *Z*onake ku wula yena a ka mina, Ni-
sanyana wa munhu, kela makunu
lomo ligingisini: ni laha nzi nga wa
kelile lomo ligingisini, languta, a li-
bati.
9 Na yena i te ngalo ka mina, Engena,
u wona a kubiha ka manyalataniso
laya bona ba ma mahako laha.
10 *Z*ingaho nzi lo engena nzi lo wona;
ni languta, ton*k*lelele a tixaka ta *z*ilo
*z*ikokakokako, ni *z*ihari *z*a manyala-
tana, ni *z*on*k*le a *z*ifananiso *z*a yi-
n*d*lu ya ka Israeli, *z*i nameketelweko
*z*i ranzela ligingisi.
11 Ni laho ku lo yima mahlweni ka *z*o-
na n*k*lanu ni mambiri makume ya ba
banuna ba masangalakati ya yin*d*lu
ya ka Israeli; ni xikari ka wona ku
wa yimile Jaazania a nisanyana wa
Xafani, bon*k*lelele ba wa hi ni pepo
lomo man*d*leni ya bona; ni masema
ya refu ga pepo ma lo tubika.
12 *Z*onake ku lo wula yena a ka mina,
Nisanyana wa munhu, u *z*i wonile
wena lezi a masingalakati ya yin*d*lu
ya ka Israeli ma *z*i mahako lomo mu-
nyameni, bon*k*lelele lomo n*d*lwini ya
yena ya *z*ifananiso ke? hakuba bona
ba te ngalo, Jehova a nga wona hi-
na; Jehova i tsikile a tiko.
13 Yena kambe i te ngalo ka mina, We-
na wa ha ta wona kambe a manya-
latiso ya hombe lawo bona ba ma
mahako.
14 *Z*onake i lo neha mina a ka libati la
yin*d*lu ya ka Jehova leyo yi nga
wa komamile le *n*walungu; ni langu-
ta, laho ku wa lo tsama a ba basati
ba rilela Tammuza.
15 *Z*onake ku lo wula yena a ka mina,
Wena u wonile lexi, O nisanyana
wa munhu ke? wena wa ha ta wona
a manyalataniso ya hombe ku hunza
laya.
16 Yena i lo nzi neha lomo nzeni ka
yin*d*lu ya ka Jehova; ni languta,
le libatini la tempele ya ka Jehova,
xikari ka nyangwa ni alati, ku wa
hi ni makume mambiri ni n*k*lanu wa
banhu, na ba fularele ngomama ni
tempele ya ka Jehova, ni tingohe
ngomama ni mutsuwukagambo; na
bona ba wa kozela a gambo hi ngo-
mama ni mutsuwukagambo.
17 *Z*onake yena i te ngalo ka mina,
Wena u wonile lexi ke, O nisanyana
wa munhu ke? Kona ku hi xilo xo
hehuka a ka Juda loku ba maha a
manyalataniselelo kota lezi ba ma-
hako laha ke? hakuba ba tatisile a
tiko hi pangiselelo, ni ku hunzuluka
kambe ba vunjukisa mina ku zanga-
ra: ni, manga*b*ye, ba bekile a rabi
tinhovini ta*b*ye.
18 Hikwalaho minawu kambe nzi ta

maha hi wukuxu; ni mahlo ya mi-
na ma nga ta nyenyetela, ge ni ku-
hawukela; hambuloko ba rila ti-
n*d*lebeni ta mina hi gezu ga homba,
kasike nzi nga ta kuzwa bona.

XIPIMO 9.

1 *Z*onake yena i lo bahuwa tin*d*le-
beni ta mina hi gezu ga hombe, aku,
Mahani bona labo ba nga ni ku hla-
yisa a muti ku tsinela ku suhani,
bon*k*lelele banhu ni ma*k*lari ya*b*ye ya
kulobisa a canjeni ga*b*ye.
2 Ni languta, a n*k*lanu ni mu*n*we ba
banuna ba lota hi nyangwa ya le
hehla, leyo yi nga hi le *n*walungu,
bon*k*lelele hi ma*k*lari ya*b*ye ya lo*b*yi-
selelo lomu canjeni ga*b*ye; a munhu
munwe xikari ka*b*ye i wa lo ambe-
xwa hi wukene, *z*i*n*we ni mutsali
tinteni wa lomo limhonzweni hi re-
beni ga yena. Na bona ba lo enge-
na, ba lo yima hi le alatini ga suku.
3 Ni wukosi ga Nungungulu wa ka
Israeli gi wa lo *k*lakuka hi le n*d*lwi-
ni, leyo gi nga wa hi ka yona, hi
wuengenweni ga yin*d*lu: i lo bitana
a ka munhu a ambeleko a wukene,
loye a na nga ni limhonzo la tinta la
ku tsala a rebeni ga yena.
4 Na Jehova i te ngalo ka yena, Fa-
mba u tsemakanya xikari ka muti,
ni xikari ka Jerusalema, famba uya
nemeka a marika hehla ka *z*imombo
*z*a banhu labo ba na nga ni mahika
ni labo ba bakohuwa hi manyalata-
niso lawo ma mahiwako xikari ka
kona.
5 Ni ka ba*n*wani i te ngalo a ten*d*le-
beni ta mina, Fambani *n*wina lomo
mutini mu lanzela yena, ni ku hla-
sela: nga a mahlo ya *n*wina a ma
nga nyenyeteli, ge *n*wina a kuba ni
kuhawukela;
6 Hlaselani hi kumbetisilweko banhu
ba kale, ni banhu ba*s*wa ni mibulwa,
ni banana batsongwani ni ba basati;
kanile*z*i mu ngati ku suhi ka munhu
loye a na nga ni marika: sangulani
kona le n*d*lwini ya mina ya kubasa.
*Z*onake ba lo sangula hi ka banhu
ba kale labo ba nga wa hi mahlweni
ka yin*d*lu.
7 Na yena i te ngalo ka bona, nyenye-
zisani a yin*d*lu, tatisani a hu*b*ye hi
bandelweko: fambani *n*wina. Na
bona ba lo famba, ba lo daya lomo
mutini.
8 Na ku mahisile le*z*i, ni laha bona ba
nga wa hlasela, nzi lo siyiwa, le*z*a-
ku nzi lowa hi ngohe ya mina, ni
ku rila, nzi te ngalo, Ha Hosi Jeho-
va! kasike wena u ta lobisa yon*k*le
a misalela ya ka Israeli a ka hala-
kelo wa zanga ya wena hehla ka Je-
rusalema ke?
9 *Z*onake ku lo wula yena a ka mi-
na, A kugoha ka yin*d*lu ya ka Isra*e*-
li na Juda ku hunzelele kukula, ni
tiko gi tele hi nkata, ni tiko gi tele
hi lamuliselo wa kukonwa: hakuba
bona ba te ngalo, Jehova a tsikileko
a tiko, Jehova a nga woni.
10 Na kwatsi hi mina kambe, a mahlo
ya mina ma nga ta nyenyetela, ge
nzi nga ta kuba na kuhawukela, ka-
nile*z*i nzi ta neha a n*d*lela ya*b*ye he-
hla ka hloko ya*b*ye.
11 Ni, languta, a munhu a ambexilwe-
ko hi wukene, loye a na nga ni li-
mhonzo la tinta hi laha rebeni ga
yena, i lo bika a mahungu, aku, Nzi
mahile kwatsi hi le*z*i ma nzi leletele-
ko mina.

XIPIMO 10.

1 *Z*onake nzi lo cuwuka, ni, languta,
a ka mbingano lowo wu nga hi he-
hla ka hloko ya cerubima laho ku lo
woneka mahlweni ka yena a ku
kwatsi i ri*b*ye ga safira, kwatsi i wo-
nekiliso wa xitsamo xa wukosi.
2 Na yena i lo wulawula ka munhu a
ambeleko hi wukene, i te ngalo, Fa-
mba xikari ka wurenzelekelo ga ra-
nzani, kona lahasi ka cerubi, uya
tatisa won*k*le a man*d*la ya wena hi
makala ya *z*ilo ma nga laha xikari ka
macerubima, u hangalasa wona he-
hla ka muti. Yena i lo engena ku-
woneni ka mina.
3 Makunu a cerubima gi wa yimile le
ka rebe ga xinene ga yin*d*lu, laho a
munhu a nga wa engena; ni refu gi
lo tatisa a hu*b*ye la lomu nzeni.
4 Ni wukosi ga ka Jehova gi lo *k*la-
kukela hehla gi suka hi le cerubi-
nweni, gi lo yima wuengenweni ga
yin*d*lu; ni yin*d*lu yi wa tatiswa hi
refu, ni hu*b*ye yi wa laku tatiswa
hi ngangamela ka wukosi ga ka Je-
hova.
5 Ni guwa ga tipapa ta macerubima
ti wa lo zwala le hu*b*yeni ya le ha-
n*d*le, kwatsi i gezu ga Nungungulu
Nyamintamo laha a wulawulako.
6 Na ku mahisile le*z*o, laha yena na a
leletele a munhu a nguwo ya wuke-

ne, aku, Teka nzilo xikari ka wure-
nzelekelo ga ranzani, hi le xikari ka
ma cerubima, lezaku yena i lo ngena,
i lo yima xikari ka ranzani.
7 Ni cerubi gi lo nawuluta a canja ga
gona hi le xikari ka macerubima gi-
ya nzilweni lowo wu nga xikari ka
macerubima, i lo teka wona, i lo be-
ka lomo mandleni ya loye a ambele-
ko hi nguwo ya wukene, loye a nga
wa tekile kona i lo huma.
8 Laho ku lo woneka hi macerubi-
nweneni a dzumba ga xiyimo xa ca-
nja ga munhu laha ka tipapa ta
wona.
9 Na mina nzi lo cuwuka, ni langu-
ta, a mune wa maranzani hi le ka
macerubima, a ranzani ginwe hi la-
ha rebeni ga cerubi, ni ginwani ra-
nzani hi laha rebeni ga ginwani ce-
rubi ; a kuwoneka ka maranzani
kwatsi i ribye go berile.
10 Na kwatsi hi kuwoneka ka wona,
wona ya mune ma wa hi ni kufana-
na kunwe, kwatsi hi loku a ranzani
gi wa hi nzeni ka ranzani.
11 Ni laha bona ba nga wa famba, zi lo
famba a muneni wa zona wa timhe-
ho: zona a zi hambukangi kota zi
nga wa famba, kanilezi a ka wutsa-
mo lego hloko yi nga wa cuwuka
zona zi lo lanzela yona; zona a zi
hambukangi kwatsi hi lezi zi nga
wa famba.
12 Ni miri wa zona wonkle, ni hlana
wa zona, ni mandla ya zona, ni tipa-
pa ta zona, ni maranzani ya zona, ni
talisiso wa mahlo wu ranzelelo, a ka
wona a maranzani laya zona za mune
zi nga nawo.
13 Kwatsi hi maranzani, ma lo bitanwa
kuzweni ka mina maranzani ya xi-
pupuri.
14 Ni zonklelele zi wa hi ni mune wa
tingohe : a ngohe ya kuranga yi wa
hi ngohe ya cerubi ni ngohe ya ku
gamela yi wa hi ngohe ya munhu,
ni ya wumharu i ngohe ya ngala, ni
ya wumune yi wa hi ya gama.
15 Ni macerubima ma lo klakukela
hehla: lezi hi zibangwa zi hanyako le-
zo nzi nga zi wona congweni Cebare.
16 Ni laha a macerubima ma nga wa
fambile, a maranzani ma lo famba
maklelweni ya wona, ni a macerubi-
ma ma nga wa klakukisile a tipapa
ta wona ma klakuka hi leno misabe-
ni, a maranzani kambe a ma sala-
ngi maklelweni ya wona.
17 Laha bona ba nga wa yimile, wona-
wu ma lo yima; na ma lo klakukela
wonawu ma lo yima zinwe na wona:
hakuba a moya wa zimahwa zi ha-
nyako wu wa hi ka wona.
18 Ni wukosi ga ka Jehova gi lo
famba hi le wuengenweni ga nya-
ngwa ya yindlu, gi lo yima hehla ka
macerubima.
19 Ni macerubima ma lo klakusa a ti-
papa ta wona, ma lo klakukela hi laha
misabeni kuwoneni ka mina laha na
andlamuka, ni maranzani a makle-
lweni ya wona : ma lo yima le liba-
tini la nyangwa ya le mutsuwuka-
gambo ya yindlu ya ka Jehova; ni
wukosi ga Nungungulu wa ka Isra-
eli gi wa kubunyetile wona hi le he-
hla.
20 Lezi hi zibangwa zi hanyako lezo
nzi nga wa zi wonile lahasi ka Nu-
ngungulu wa ka Israeli hi le congwe-
ni Cebare ; na mina nzi wa lo tiba
lezaku zona zi wa hi macerubima.
21 Zonklelele zi wa hi ni mune wa ti-
ngohe, zonklelele zi wa hi ni mune
wa tipapa; ni mufananiso wa canja
ga munhu wu wa hi lahasi ka tipapa
ta wona.
22 Na kwatsi hi fananiselo wa tingohe
ta zona, zi wa ku kwatsi hi tingo-
he leto nzi nga wa ti wonile hi le
congweni wa Cebare, ni kuwoneka
ka zona na zona wutsumbu ; zonkle-
lele zi zilo famba zi komama ma-
hlweni.

XIPIMO 11.

1 Klatakumbiri a Moya wu lo kla-
kusa mina, wu lo neha mina le nya-
ngweni wa mutsuwukagambo ya yi-
ndlu ya ka Jehova, leyo yi cuwukako
ni ngomama ni mutsuwukagambo :
ni languta, le libatini la nyangwa ku
wa hi ni makume mambiri ni nkla-
nu ba banuna : nzi lo wona xikari ka
bona Jaazania a nisanyana wa Azzu-
ra, na Palatia a nisanyana wa Be-
naia, a tihosana ta banhu.
2 Na yena i te ngalo ka mina, Nisa-
nyana wa munhu, laba hi banhu ba
hlebileko a kubiha, labo ba nyika a
xikungo xa kubiha a ka lowu a
muti ;
3 Labo ba wulileko, A xikati a xi ku-
suhani a ku aka a tindlu : lowu mu-
ti wu hi mbita, na hina hi nyama.
4 Hikwalaho profeta u vukela bona,
profeta, O nisanyana wa munhu.

5 Ni Moya wa ka Jehova wu lo we-
la hehla ka mina, na yena i te nga-
lo ka mina, Wulawula, Zakungahi
a wulako Jehova: Zakungahi nwina
mu wulileko, O yindlu ya ka Israeli;
hakuba nza zi tiba a zilo lezo zi tileko
kupimeni ka nwina.
6 Nwina mu enzelekisile a badelweko
a ka lowu muti, na nwina mu ta-
tisile a mapango ya kona hi ba de-
lweko.
7 Hikwalaho zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: A bafileko ba nwina la-
bo nwina mu ba bekileko lomo xika-
ri ka kona, bona ba hi nyama, ni
lowu a muti wu hi mbita; kanilezi
nwina mu ta humeswa lomo xikari
ka wona.
8 Nwina mu cabile a supado; nzi ta ne-
ha a supado hehla ka nwina, ku wu-
la a Hosi Jehova.
9 Nzi ta humesa nwina hi lomo xikari
ka kona, nzi ta nyikela nwina lomo
mandleni ya bamatiko, nzi ta tsanza
a lamuliselelo xikari ka nwina.
10 Na nwina mu ta kuwa hi supado;
nzi ta lamula nwina le mbinganwe-
ni wa ka Israeli; na nwina mu ta zi
tiba lezaku na mina nzi mina Jehova.
11 Ni lowu a muti wa nga ta kuba a
mbita ya nwina, na nwina mu nga
ta kuba a nyama a xikari ka wona;
nzi ta lamula nwina le mbinganwe-
ni wa ka Israeli;
12 Na nwina mu ta zi tiba lezaku nzi
mina Jehova: hakuba nwina a mu
fambile hi zilayelo za mina, ge ha-
mbu nwina a mu tsanzangi a zixa-
xametelo xa mina, kanilezi mu ma-
hile ku lanzela a zixaxametelo za
mifumo leyo yi ranzeleko nwina.
13 Na ku mahisile lezo, laha na nzi
profetile lezo, Pelatia a nisanyana
wa Benaia i lofa. Zonake nzi lowa
lahasi hi ngohe ya mina, nzi lo ba-
huwa hi gezu ga hombe, nzi te nga-
lo, Ha Hosi Jehova! wena u ta ma-
ha gumelwa ku teleko ka misalela
ya ka Israeli ke?
14 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota ka
mina, yiku,
15 Nisanyana wa munhu, a bamakabye
ba wena, bona a bamakabye ba wena,
a banhu ba lixaka la wena, ni yonkle
a yindlu ya ka Israeli, bonkle ba bo-
na, a hi bona labo a baakileko le Je-
rusalema ba te ku ngalo, Sukani nwi-
na kule na Jehova; a ka hina kasi
legi tiko gi nyikilwe a kuba tsomba.
16 Hikwalaho wula, Zakungahi a wula-
ko a Hosi Jehova: Laha mina nzi
susile bona a kule xikari ka mifumo,
laho nzi hangalasileko bona xikari
ka matiko, kasike nzi ta kuba a yi-
ndlu yo basa hi xikatanyana a mati-
kweni lawo bona ba na nga ka wona.
17 Hikwalaho wula, Zakungabi a wu-
lako a Hosi Jehova: Nzi ta tsomba-
nyisa nwina xikari ka matiko lawo
nwina mu hangalakileko, nzi ta nyi-
ka nwina a tiko ga ka Israeli.
18 Na bona ba ta kuta leno, ba ta teka
zonkle a zilo zi nyenyezileko ni wo-
nkle a manyalataniselelo ya kona hi
leno.
19 Nzi ta nyika bona a mbilu yinwe,
nzi ta beka a moya muswa lomo
nzeni ka nwina; nzi ta teka a mbilu
ya ribye lomo nyameni ya bona, nzi
ta nyika bona a mbilu ya nyama;
20 Kasi bona ba fela ku famba lomo zi-
layelweni za mina, ni kuhlayisa a
zixaxametelo za mina, ni ku maha
zona: bona ba ta kuba a banhu ba
mina, na mina nzi ta kuba a Nungu-
ngulu wabye.
21 Na kwatsi ha bona labo ba lanze-
lako a mbilu ya zilo zi nyenyezileko
ni zilo za manyalataniselelo, nzi ta
neha a ndlela yabye hehla ka tihloko
ta bona benyiwo, ku wula a Hosi
Jehova.
22 Zonake a macerubima ma lo kla-
kusa a tipapa ta wona, ni maranza-
ni ma wa hi maklelweni ya wona:
ni wukosi ga ka Nungungulu wa
ka Israeli gi wa fenengetile hehla ka
kona.
23 Ni wukosi ga ka Jehova gi lo kla-
kuka hi le xikari ka muti, gi loya
yima le hehla ka xitsunga lexi xi
nga klelweni ga mutsuwukagambo
ga muti.
24 Ni Moya wu lo klakusa mina hehla,
ni ku neha mina muwonisweni hi
Moya wa Nungungulu, a ka le Ka-
ldea, a ka bona a ba bakonwi. Zi-
ngaho ni muwoniso lowo nzi wu wo-
nileko wu lo klakuka hi leno ka
mina.
25 Zonake nzi lo wulawula a ka bona
ba bakonwi zonkle zilo leso Jehova
a kombisileko mina.

XIPIMO 12.

1 Ni mhaka ya ka Jehova yi lo ta
kambe a ka mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, wena u akile-

ko lomo xikari ka yin*d*lu yi hlubu-
kileko, leyo yi na nga ni mahlo a ku
wona, na yi nga woni, ni tin*d*lebe ta
kuzwa, na ba ngazwi; hakuba bona
ba hi yin*d*lu yi hlubukileko.
3 Hikwalaho, wena nisanyana wa mu-
nhu, ti longisele a nhunzu ya ku
suka, u suka na ga ha hi siku ku-
woneni ka bona; na wena u ta suka
uya ka gi*n*wani wutsamo a kuwone-
ni ka bona; kutani bona ba nga ta
pima, hambule*z*o bona ba nga yin*d*lu
ya yi hlubukileko.
4 Na wena u ta neha a nhunzu ya
wena hi siku a kuwoneni ka bona,
kota yi nga nhunzu ya ku susiwa; na
wena u huma u famba laha gam*b*yeni
a kuwoneni ka bona, kwatsi hi ba-
nhu baya ba humako ba enza le
matikweni.
5 Kela wena u pon*d*lisa a ligingisi a
kuwoneni ka bona, u rwala hi leyo.
6 A kuwoneni ka*b*ye u ta rwala kona
a maka*k*leni ya wena, ni kurwala
kona lomo munyameni; na wena u
ta fenengeta a ngohe ya wena, kasi
wena wa fela ku nga woni a tiko:
hakuba nzi bekile wena a muwo-
niso a ka yin*d*lu ya ka Israeli.
7 Na mina nzi lo maha *z*akungaho
kwatsi hile*z*i nzi leletelweko: nzi lo
neha a nhunzu ya mina hi la sikwi-
ni, a nhunzu ya kususiwa, laha ga-
m*b*yeni nzi lo kela nzi pon*d*lisa a
ligingisi hi canja ga mina; nzi lo
neha kona lomo munyameni, nzi lo
rwala kona a maka*k*leni ya mina a
kuwoneni ka*b*ye.
8 Hi laha mixweni ku lota a mhaka
ya ka Jehova a ka mina, yiku,
9 Nisanyana wa munhu, a kasi a yi-
n*d*lu ya ka Israeli a yi hlubukileko,
yi wulile a ka wena, Wa ku maha
yini wena ke?
10 Wula wena a ka bona, *Z*akungahi a
wulako a Hosi Jehova: Lowu a wu
xungetana ni hosana lomo Jerusa-
lema, ni yon*k*le yin*d*lu ya ka Israeli
a xikari ka bona labo ba na nga ka
bona.
11 Wula, Mina nzi mina a muwoniso
wa *n*wina: kwatsi hile*z*i nzi mahi-
leko, *z*ingaho ku ta mahilwa a ka
bona; bona ba ta kuya a ka bama-
tiko, le kukonweni.
12 Ni hosana leyo yi nga xikari ka
bona yi ta rwala hi ka*k*la ga yona
lomo munyameni, yi ta huma yi
famba: ba ta kela a ligingisi a ku-
rwala ha kona ba huma: yena i ta
fenengeta a ngohe ya yena, hakuba
yena a nga ta wona a tiko hi mahlo
ya yena,
13 Ni likoka la mina kambe li ta an*d*la-
la li dembela yena, yena i ta pasiwa
hi ziyo ga mina; nzi ta neha yena le
Babuloni a tikweni ga ma Kaldea;
kasike yena a nga ta wona gona,
hambule*z*o a ta nga fela leyo.
14 Nzi ta hangalasa ngomama ni ti-
mheho ton*k*lelele bon*k*le labo ba ra-
nzeleko yena a kuvunetela yena, ni
yon*k*le a mi*k*lawa ya yena; nzi ta
hlomula a supado hi lenzako ka
bona.
15 Na bona ba ta *z*i tiba le*z*aku nzi mi-
na Jehova, laha nzi ta nga hlelekisa
bona xikari ka mifumo, ni kuhanga-
lasa bona matikweni won*k*le.
16 Kanile*z*i nzi ta siya a banhu ba
tsongwani ba bona hi le supadweni,
hi le n*d*lanileni, hi le mitungwini;
kasi ba fela a ku*k*la*k*lambuta a ma-
nyalataniso ya*b*ye xikari ka mifumo
leyo ba ta nga kuta; na bona ba ta
*z*i tiba le*z*aku nzi mina Jehova.
17 *K*latakumbiri a mhaka ya ka Je-
hova yi lota ka mina, yiku,
18 Nisanyana wa munhu, gana *z*ibaba
*z*a wena hi kugwagwamela, *n*wana
a mati ya wena hi ku rurumela na
hi ca*b*yekiselelo;
19 Ni ku wula a ka banhu ba tiko,
*Z*akungahi a wulako a Hosi Jehova
hi cungetano ni baakileko ba le Jeru-
salema, ni tiko ga ka Israeli: ba ta
kuga a *z*ibaba *z*a*b*ye hi ca*b*yekisele-
lo, ba ta*n*wa a mati ya*b*ye hi ku tse-
meka hlana, kasi a tiko ga yena ga
hahluka ni kupanga *z*on*k*le le*z*o *z*i
nga ka gona, hakuba hi vilinganya
ya bona bon*k*le labo ba tsamileko
a ka gona.
20 Ni miti leyo yi akilweko yi ta siyi-
wa a marumbi, ni tiko gi ta kuba a
hahlukelelo; na *n*wina mu ta *z*i tiba
le*z*aku nzi mina Jehova.
21 Ni mhaka ya Jehova yi lota ka
mina, yiku,
22 Nisanyana wa munhu, matimu muni
laya *n*wina mu na nga nawo lomo
tikweni ga ka Israeli, yaku, Masiku
ma kulongoloka le*z*o, a muwoniso
won*k*le wu tsanzekile ke?
23 *B*yela bona hikwalaho, *Z*akungahi a
wulako a Hosi Jehova; nzi ta maha
laya a matimu a kukawula, na bona
ba nga ta ha maha kona kwatsi ma-

timu lomu ka Israeli; kanilezi wula
a ka bona, masiku ma tsinele, ni ta-
tiselelo wa miwoniso yon*k*lelele.
24 Hakuba laho ku nga ta ha kuba
kona a muwoniso wa ma wunwa ge
ni nguzanguzala ga kuvumba lomo
n*d*lwini ya ka Israeli.
25 Hakuba nzi mina Jehova; nzi ta
wulawula, ni mhaka leyi nzi ta nga
yi wulawula yi ta maheka; yi nga
ta ribakelwa: hakuba a masikwini
ya *n*wina, O yin*d*lu yi hlubukile-
ko, nzi ta wulawula a mhaka, nzi
ta maha yona, ku wula a Hosi Je-
hova.
26 Kambe a mhaka ya ka Jehova yi
lota ka mina, yiku,
27 Nisanyana wa munhu, languta, bona
a ba yin*d*lu ya ka Israeli ba wula, A
muwoniso lowu a wu wuwonako
ngwa masiku manyingi ma tako, na
yena i profeta hi xikati xa ha hiko
kule a kuta.
28 Hikwalaho wula ka bona, Zaku-
ngahi a wulako a Hosi Jehova: A za
ha hi kona a za timhaka ta mina zi
ta nga maha a nzhetsema kambe
kanilezi a timhaka leto nzi ta nga ti
wulawula ti ta maheka, ku wula a
Hosi Jehova.

XIPIMO 13.

1 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, profeta u
vukela a baprofeti ba ka Israeli labo
ba profetako, ni ku wula wena a ka
bona labo ba wulako a kuprofeta ku
humako a timbilwini ta bona benyi,
Zwanani a mhaka ya ka Jehova:
3 Zakungahi a wulako a Hosi Jehova,
Kombo a ka baprofeti ba zipumbu
labo ba lanzelako a moya wa bona
benyi, na ba nga wonangi ncumo!
4 O Israeli, a baprofeti ba wena ba
fanana ni tihlati a wu wutsa*n*weni
ga le muhlwagambo.
5 Na *n*wina a mu kanziyangi maba-
ngweni, ge ni kuaka a ligingisi la
yin*d*lu ya ka Israeli, a ku yima le
impini hi sikwini ga ka Jehova.
6 Bona ba wonile a kohliselelo ni vu-
mbiselelo wa mawunwa, lowo wu
wulako, Jehova a wulako; kanilezi
Jehova a nga rumangi bona: na bona
ba mahile a banhu ba tsumba lezaku
a mhaka yi ta tiyiseka.
7 *N*wina a mu se kuwona a muwoniso
wa mawunwa, *n*wina a mu se kuwu-
lawula kuvumba ka mawunwa, a ka
lezo *n*wina mu wulako, Jehova wa
wula; hambulezo a nzi wa nga wula-
wulangi ke?
8 Hikwalaho zakungahi a wulako
a Hosi Jehova: hakuba *n*wina mu
wulawulileko a kohliselelo, mu wo-
nile a mawunwa, hikwalaho langu-
ta, nzi vukela *n*wina, ku wula a
Hosi Jehova.
9 Ni canja ga mina gi ta vukela a mu-
profeti loye a wonani a miwoniso ya
mawunwa, ni loye a kucetelako a
mawunwa: bona ba nga ta kuba kona
a xikungweni xa banhu ba mina, ge
ba nga ta tsalwa kutsaliweni ka
yin*d*lu ya ka Israeli, ge bona ba nga
ta engena le tikweni ga ka Israeli;
na *n*wina mu ta zi tiba lezaku nzi
mina Hosi Jehova.
10 Hakuba ha kona, hakuba bona ba
kuceteleko a banhu ba mina, baku,
Kurula; na laho na ku nga hi kona
a kurula; ni laha a mu*n*we a akako
a ligingisi, languta, bona ba wumbe-
tela hi marope ma nga tiyangiko:
11 Wula a ka bona labo ba wumbako
hi marope ma nga tiyangiko, lezaku
li ta kuwa: ni laho ku a kuba kona
a vula ya nya*tr*a*k*le; na *n*wina, O ni
nyaku*b*ye wa vulayamari*b*yana, wu
ta kuna; ni mhako ya xipupuri yi
ta kukungumula lona.
12 Manga*b*ye, laha na ligingisi na li
wile, kona ku nga ta wula a ka *n*wi-
na, i kwihi a wumba lego *n*wina mu
wumbileko ha gona ke?
13 Hikwalaho, zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: nzi ta kukungumula
lona hi mheho ya bubutsa a hi ka za-
nga ya mina; ni laho ku ta kuba ko-
na a nyatra*k*le a kulungako wa za-
nga ya mina ni nyaku*b*ye wa hombe
wa mari*b*yana wa zanga a ku mbe-
tisa lona.
14 Zingaho nzi ta kukungula a ligingisi
lolo *n*wina mu li wumbileko hi nzo-
pe yi nga tiyangiko, ni li neha lona
lahasi misabeni, zingaho lezo a hlowo
ya kona yi fela ku fununguiwa; na
yona yi ta kuwa, na *n*wina mu ta
lo*b*yiswa a xikari ka kona: na *n*wina
mu ta zi tiba lezaku nzi Hosi Je-
hova.
15 Zakungahi nzi ta nga mbetekisa a
zanga ya mina hehla ka ligingisi, ni
hehla ka bona labo ba wumbileko
lona hi marope ma nga tiyangiko;
na mina nzi ta wula a ka *n*wina, A

ligingisi a ha hi kona, ge ni labo ba
wumbileko lona;
16 A ku kustumunyela a baprofeti ba
ka Israeli labo ba profetako hi Jeru-
salema ni labo ba wonako a miwoni-
so ya kurula ka gona, ni labo a ku
kona, a kurula ku wula a Hosi Je-
hova.
17 Na wena, nisanyana wa munhu,
xungeta a ngohe ya wena u vukela
a banhanyana ba banhu, labo ba
profetako ku huma timbilwini ta
bona benyi; profeta wena u vukela
bona,
18 Ni ku wula, *Z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova; kombo ka ba basati
labo ba rungetelako a *z*itsekelo *zab*ye
na ba nabalatile a tihlololwani ta*b*ye,
ba mahako mikanzani ka banhu ba
hombe ba gon*k*le dzumba a ku hlota
a mihefemulo! *n*wina mu ta hlota a
mihefemulo ya banhu ba mina, ni ku
hanyisa a mihefemulo ya wutsumbu
ga *n*wina.
19 Na *n*wina mu nyenyezisile mina xi-
kari ka banhu ba ka *n*wina hi tu-
mbaro wu teleko wa canja ga ma-
bele na hi *z*ipanze *z*a *z*ibaba, a ku
daya a mihefemulo leyo yi nga wa
ta nga yi nga fangi, ni ku ponisa gi
hanya wutomi lego gi ta nga gi nga
hanyangi hi mawunwa ya *n*wina ka
banhu ba mina labo ba ingisako a
mawunweni.
20 Hikwalaho *z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova: Languta, nzi vukela a
*z*itselo *z*a *n*wina, leyo ha yona *n*wina
mu hlotako a mihefemulo a ku ma-
ha yona yi puruma, nzi ta hanzula
yona hi lomo mawokweni ya *n*wina;
nzi ta maha a mihefemulo yi famba,
yona a mihefemulo leyo mu yi be-
ngako a ku maha yona yi puruma.
21 Ni tifaduku ta *n*wina nzi ta hanzula,
nzi ta *k*la*k*lisa a banhu ba canjeni ga
*n*wina ba nga ta ha kuba kona a ca-
jeni akuba ba hlotiwa; na *n*wina
mu ta *z*i tiba le*z*aku nzi mina Hosi
Jehova.
22 Hakuba hi mahlebo mu zangarisile
a mbulu ya ba lulamileko, labo nzi
nga ba mahangiko ba zangara, mu
tiyisetile a canja ga ba kubiha, le*z*a-
ku yena a fela ku nga wuyi hi le ti-
*ndl*eleni ta yena ti bihileko, a poni-
swa na a ha hanya;
23 Hikwalaho *n*wina mu nga ta ha
engata kambe mu wona a miwoniso
ya kukohlisa, ge hambu a kubula ka
*z*itumbe: nzi ta *k*la*k*lisa a banhu ba
huma a canjeni ga *n*wina: na *n*wina
mu ta *z*i tiba le*z*aku nzi mina Je-
hova.

XIPIMO 14.

1 *Z*onake ku lota bokari ba masi-
ngalakati ya ka Israeli a ka mina,
ba lota tsama mahlweni ka mina.
2 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a ka
mina, yiku,
3 Nisanyana wa munhu, laba banhu
ba tekile a *z*ifananiso *zab*ye lomo ti-
mbilwini ta*b*ye, ba lo beka a xibo xa
kukungubanyisa mahlweni ka ngohe
ya*b*ye: mina nza nga ta wutiswa ha
bona futsi ke?
4 Hikwalaho wulawula a ka bona, ni
ku wula a ka bona, *Z*akungahi a
wulako a Hosi Jehova: Bon*k*lelele
banhu ba yin*dl*u ya ka Israeli labo
ba tekako a xifananiso a ka timbilu
ta*b*ye, ba bekako a xibo xo kungu-
banyisa a ka ngohe ya*b*ye, ni kuta
ka muprofeti: mina Jehova nzi ta
hlamula yena lahoke kukotisa hi ka
wu*d*lemo ga *z*ifananiso *z*a yena;
5 Kasi nza fela a ku teka a yin*dl*u ya ka
Israeli lomo timbilwini ta bona be-
nyi, hakuba bona mba matiko a ka
mina hi kota ya *z*ifananiso *zab*ye.
6 Hikwalaho wula a ka yin*dl*u ya
ka Israeli, *Z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova; *k*lelani *n*wina, mu
*k*lela *n*wina le *z*ifananisweni *z*a *n*wi-
na; mu hunzuluka kule a tingohe
ta nwina mu suka manyalatanisweni
ya nwina.
7 Hakuba bon*k*lelele ba yin*dl*u ya ka
Israeli, ni ba balubeli labo ba lobe-
leko lomo tikweni ga ka Israeli, labo
ba hambanyisako a wutsumbu ga*b*ye
le ka mina, labo ba tekako a *z*ifana-
niso a timbilwini ta*b*ye, a bekako a
xibo xo kungubanyisa a tingoheni ta-
*b*ye, ba tako ka muprofeti ba ta ti
wutisela a wutsumbu ga*b*ye ha mina;
mina Jehova nzi ta hlamula yena
hi wutsumbu ga mina:
8 Nzi ta rumela a ngohe ya mina nzi
vukela loye munhu, nzi ta maha a
mahanjalatiso, a kuba xiwoniso ni
timuliselelo, nzi ta tsema yena xikari
ka banhu; na *n*wina mu ta *z*i tiba
le*z*aku nzi mina Jehova.
9 Loku a muprofeti a kohlisilwe a wu-
lawulile a mhaka, mina, Jehova, nzi
ta kohlisile loye a muprofeti, nzi ta
nawuluta a canja ga mina hehla ka

yena, nzi ta lobisa yena le xikari ka
banhu ba ka Israeli.
10 Na bona ba ta rwala a kugoha ka-
*b*ye: a kugoha ka baprofeti ku ta
ku kwatsi hi ka bona ba tako ku ta
wutisa a ka yena;
11 Le*z*aku a yin*d*lu ya ka Israeli nga ha
engeti ku famba kungeni a ka mina,
ge ni ku nyenyezisa a wutsumbu ga-
*b*ye kambe hi won*k*le a hambunyeti-
selelo wa*b*ye; kanile*z*i kasi bona ba
fela a ku maha banhu ba mina, na
mina nzi be a Nungungulu wa*b*ye,
ku wula a Hosi Jehova.
12 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina, yiku,
13 Nisanyana wa munhu, laha a tiko
gi onhako gi vukela mina hi ku
maha a *z*ihambuko, na mina nzi na-
wuluta a canja ga mina nzi vukela
gona, nzi tsoba a nhama ya kuga a
gona, n*z*i rumela a n*d*lala hehla ka
ka gona, nzi tsema a ka gona a ba-
nhu ni *z*ihari;
14 Hambule*z*o laba banhu banharu,
Noa, Danieli, na Joba, ba wa hi ka
kona, bona ba ta hanyisa a mihefe-
mulo ya bona benyi basi hi kulu-
lamisisa ka bona, ku wula a Hosi Je-
hova.
15 Loku mina nzi maha a *z*ibanza *z*o bi-
ha *z*i tsemakanya lomu tikweni, *z*ona
*z*i hahlula gona, gona gi be gi hahlu-
kileko, *z*ingaho le*z*o a nga hi kona a
munhu a hunzako a tsemakanya ha-
kuba hi *z*ibanza;
16 Hambule*z*o laba banhu banharu ba
nga wa hi ka kona, kwatsi hile*z*i nzi
hanyako, ku wula a Hosi Jehova, ba
nga ta *k*la*k*lisa hambu barisanyana
gi ni banhanyana; bona hi bona ba
nga ta nga ba nyikelwa ntsena, kani-
le*z*i a tiko gi ta sala gi hahlukile.
17 Ni loku mina nzi neha a supado he-
hla ka tiko, ni ku wula, A supado,
tsemakanya lomo tikweni; *z*ingaho
kasi nza tsema a ka gona a banhu ni
*z*ihari;
18 Hambulezo laba banhu banharu ba
nga wa hi ka gona, kwatsi hile*z*i nzi
hanyako, ku wula a Hosi Jehova,
bona ba nga ta hanyisa hambu bari-
sanyana hambu banhanyana, kani-
le*z*i bona ba ta nga ba hanyisile a wu-
tsumbu ga*b*ye.
19 Hambu loku nzi rumela a mitungu a
ka lego tiko, nzi halata a zanga ya
mina hehla ka gona a nkateni, a ku
tsema ka gona a banhu ni *z*ihari;
20 Hambule*z*i Noa, Danieli, na Joba,
ba nga wa hi ka gona, kwatsi hile*z*i
nzi hanyako, ku wula a hosi Jehova,
bona ba nga ta ponisa ge barisanya-
na ge a banhanyana; kanile*z*i ba nga
ta ku ponisa a mihefemulo ya bona
benyi hi kululamisisa ka*b*ye.
21 Hakuba *z*akungahi a wulako a Ho-
si Jehova: Ku ta longoloka kukuyini
xana loku mina nzi rumela a lamuli-
selelo wa mina wa mune wu tsingi-
sileko le Jerusalema, a supado, ni
n*d*lala, ni *z*ihari *z*a kubiha, ni mitu-
ngu, a ku tsema a ka gona a banhu
ni *z*ihari!
22 Kasike, languta, lahoke ku ta sala a
misalela ya labo ba ta gotswa ba ko-
nwa, bona a barisanyana ni banha-
nyana; languta, bona ba ta huma a
ka *n*wina, na *n*wina mu ta wona a
tin*d*lela ta*b*ye ni *z*imaho *z*a*b*ye: na
*n*wina mu ta tangaliswa hi kubiha
loko nzi ta nga ku neha hehla ka Je-
rusalema, na wona a xungetano ni *z*i-
lo *z*on*k*le nzi nehile hehla ka gona.
23 Bona ba ta mu miyeta na mu wona a
tin*d*lela ta*b*ye ni *z*i maho *z*a*b*ye; mu
ta *z*i tiba le*z*aku a nzi mahangi na ku
hi haba a nanzu a ka *z*on*k*le le*z*o nzi
mahileko a ka gona, ku wula a Hosi
Jehova.

XIPIMO 15.

1 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, xini a sinya
ya vina ku hunza ti*n*wani tisinya, a
rabi ga vina lego gi nga lomo xikari
ka tisinya ta kwati ke?
3 A lihunya li nga tekiwa leho a ku
tira a tiro ke? kutani a munhu a nga
teka a mhingu ya kona a ku hayeka
a xi*b*ya kona ke?
4 Languta, kona ku hoxiwa nzilweni
a kuba li nzanguka; ni nzilo wu ka-
damula won*k*le a magumo ya lona,
ni xikari ka kona kuswa: kona ka
vuna ni ka wihi a tiro ke?
5 Languta, ni laha ku nga wa nzangu-
kile, ku wa nga ha fanele ni ka wihi,
tiro: ku ta sala ha yini laha na kuka-
damulwe, na kona na kuswile, na ko-
na ku ta *k*langana ni ka wihi a tiro!
6 Hikwalaho *z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova: kwatsi hi sinya ya vi-
na xikari ka tisinya ta kwati, leti nzi
nyikileko a ka nzilo a ku dzibelwa,
*z*ingaho nzi ta nyikela a baakileko ba
le Jerusalema.

7 Na mina nzi ta yimisa a ngohe ya
mina nzi vukela bona; na bona ba ta
suka hi le nzilweni, kanilezi a nzilo
wu ta kadamula bona; na *n*wina mu
ta *z*i tiba lezaku nzi mina Jehova, la-
ha nzi ta rumela a ngohe ya mina nzi
vukela bona.
8 Nzi ta maha a tiko a marumbi, haku-
ba bona ba mahileko a *z*ihambuko,
ku wula a Hosi Jehova.

XIPIMO 16.

1 Kambe a mhaka ya ka Jehova yi
lota ka mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, maha a Jeru-
salema a ku tiba a manyalataniselelo
ya gona;
3 Ni ku wula, *Z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova a ka Jerusalema: A ku
*t*ralwa ka wena ni tiko ga wena ba hi
ba tiko a mu Kenani; ni mu Amori
i wa hi a dadani wa wena, ni mama-
ni wa wena i wa hi mu Hiti.
4 Kwatsi hi le ka wisiriri ga ka wena,
a ka siku lego u nga *t*ralwa a libani
la wena li wa nga tsenwangi, ge
wena u wa nga hlaziwangi lomo ma-
tini a kubasisa wena; u wa nga lu-
ngwangi futsi, a ku fenengetwangi
futsi.
5 Ge ni tihlo a gi hawukelangi wena, a
ku maha ni xihi xa lezi *z*ilo a ka we-
na, a kuba ni ti*t*ralo a ka wena; ka-
nilezi wena u wa tsenwile le kwatini,
hakuba a wumunhu ga wena gi wa
swirilwe, a ka siku lego wena u tre-
lweko.
6 Ni laha nzi nga wa hunzile ha we-
na, nzi lo wona wena u kulu*b*yetekela
lomo nkateni wa wena, nzi te ngalo
ka wena, Hambu lezo wena u nga
lomo nkateni wa wena, hanya; ina,
nzi te ngalo ka wena, Hambulezo u
na nga lomo nkateni wa wena, ha-
nya.
7 Nzi lo maha wena a ku enzelekelana
kwatsi hi lezo *z*i kulileko lomo kwa-
tini, na wena u lo enzelekelana u hu-
nzelela wukulu, u cikela a kubo-
mbeni hi wukulu: a *z*ifuba *z*a wena
*z*i wa la ku gobiswa, ni misisi ya
wena yi wa kulile; kasike wena u
wa hi xim*b*yiri u te kwakwalala.
8 Makunu laha nzi nga wa hunzile hi
ka wena, nzi lo cuwuka hehla ka we-
na, languta, a xikati xa wena xi wa
hi xikati xa liranzo; nzi lo a n*d*lala
a nguwo ya mina hehla ka wena, nzi
lo fenengeta a wum*b*yiri ga wena:
ina, nzi hlambanya a ka wena, nzi
lo engena a xivumelwaneni *z*i*n*we na
wena, ku wula a Hosi Jehova, na
wena u lo maha a wa mina.
9 *Z*onake nzi lo hla*z*a wena mina hi
mati; ina, hi akubangamelisilweko
nzi lo hla*z*a a nkata wa wena wu su-
ka ka wena, na mina nzi lo tota we-
na hi mafura.
10 Nzi lo ambexa wena kambe hi tiro
wu komelwako, nzi lo ku engeniša
a *z*ilato *z*a dzowo ga macalo, nzi lo
boha wena hi nguwo ya wukene, nzi
lo fenengeta wena hi seda.
11 Nzi lo gobisa wena hi *z*i gobo, nzi
lo engenisa a *z*ingwabila man*d*leni
ya wena, ni makadiyedo nhanweni
ya wena.
12 Nzi lo beka a pera hehla ka nhovu
ya wena, ni *z*ifulo hehla ka tin*d*lebe
ta wena, ni xi*d*lo*d*lo xa wumburi he-
hla ka hloko ya wena.
13 *Z*akungahi wena u wa bombisilwe
hi nzalama ni siliva; ni tinguwo ta
wena ti wa hi ta wukene gatsi, ni
seda, ni wukomelwa: wena u loga a
mapa mananaselweko, ni wulombe,
ni mafura; na wena u wa hunzelele
a wumburi, na wena u wa ku vu-
vumiswa hi ku mu kamukulu.
14 Ni kuti*b*yiwa ka wena ku wa la su
gafe a xikari ka mifumo hi wumbu-
ri; hakuba kona ku wa mbelele, hi
wukulu ga mina lego nzi gi bekile-
ko hehla ka wena, ku wula a Hosi
Jehova.
15 Kanilezi wena u tsumbile wumbu-
rini ga wena, u *k*langana hi wubayi
hakuba hi kuti*b*yiwa ka wena, u lo
halatako a wuosi ga wena a ka bo-
n*k*lelele labo ba hunzako: kona ku
wa hi ka yena.
16 Na wena u tekile hi tinguwo ta we-
na, u mahela wena a wutsamo gi
*k*lakukileko gi gobisilweko hi ma-
bala ya ma*k*laka*k*laka, ni ku maha a
wubayi hehla ka wona: a *z*ilo *z*o fa-
nana ni lezi *z*i nga ta kuta, ge *z*i nga
ta kuba ngaho.
17 Wena kambe u tekako a wumburi
ga tinzalama ta nzalama ya mina ni
siliva ya mina, leyo nzi nyikileko we-
na, u mahela wena ha *z*ona a mifa-
naniso ya banhu, u mahako a wu-
bayi *z*i*n*we na *z*ona;
18 Na wena u tekako a tinguwo ta we-
na ta wukomelwa, u fenengeta *z*ona,
u yisako a mafura ya mina ni libani
la mina mahlweni ka *z*ona.

19 A zibaba za mina kambe lezo nzi
nyikileko wena, a mapa ma nanase-
lweko, ni mafura, ni wulombe, lezo
nzi gisako wena ha zona, wena wa
zi yisileko mahlweni ka zona a za
masema ya kutsombela; ziwangaho,
ku wula a Hosi Jehova.
20 *K*latakumbiri wena u tekile a bari-
sanyana ba wena ni banhanyana ba
wena, labo wena u ba *t*raleleko a ka
mina, laba wena u pahlele a zona
akuba ba kadamulwa. Kasi a wu-
bayi ga wena xilo xi tsongwani ke,
21 A ka lezo wena u deleko a banana ba
mina, u nyikeleko bona, a ka lezi u
mahako bona ba hunza ba tsemaka-
nya a nzilo a ka zona ke?
22 A ka manyalataniso ya wena ni wu-
bayi ga wena wena a ku alakanya-
ngi a masiku ya wuswa ga wena,
laha wena u nga wa hi ximbiri u hi
likwembu, u cu*b*yakela nkateni wa
wena.
23 Na kona ku ta mahisa lezo a nza-
ko ka kubihisisa ka wena (kombo,
kombo a ka wena! ku wula a Hosi
Jehova),
24 Lezaku wena u akile a ka wena a
yin*d*lu ya tinhi, u mahela wena a
wutsamo gi *k*lakukile mapangweni
won*k*lelele.
25 Wena u akile a wutsamo gi *k*laku-
kileko le tihlokweni ta ton*k*lelele ti-
n*d*lela, u mahile a wumburi ga wena
a manyalataniso, u vulule a miko-
nzo ya wena a ka bon*k*lelele labo ba
hunzako, u enzelekisile a wurembi
ga wena.
26 Wenawu kambe u mahile a wuoswi
ni ma Gipite, a muakelwane wa we-
na, ba hombe hi nyama; u enzele-
kisile a wurembi ga wena, kuvu-
njukisa mina a ku zangara.
27 Languta hikwalaho, nzi an*d*lalatile
a canja ga mina hehla ka wena, nzi
fubisile a kuga ka wena ka nyali-
dede, nzi nyikele wena kuranzeni
ka bona labo ba bengako wena, a
banhanyana ba ma Filisti ba na ni
tingana hi n*d*lela ya wena ya swiri-
selo.
28 Na wena u mahile a wubayi ni ma
Asiria, hakuba wena u wa hi ko-
bomu; ina, wena u mahile a wubayi
zinwe nabo, kasike wena u wa nga
xuriswangi.
29 Na wena *k*latakumbiri u enzeleki-
sile a wubayi ga wena le tikweni
ga ku binzula, ni ma Kaldea; ka-
sike wena u wa nga eneliswako ha
kona.
30 Yi karalisile a kuyini a mbilu ya
wena ke, ku wula a Hosi Jehova,
na u wona lezaku wena u mahako
zon*k*le lezi zilo, a tiro wa vivi ga xi-
bayi;
31 A ka lezo wena u akako a yin*d*lu ya
wena ya tinhi le tihlokweni ta ti-
n*d*lela ton*k*lelele, u mahako a wu-
tsamo ga wena gi *k*lakukileko lomo
mapangweni won*k*lelele, na u nga
mahangi kwatsi xibayi, a ka lezo
wena u tseketselako a rihiwako.
32 A wasati loye a mahako a kuremba!
loye a tekako a bapfumba a xiku-
n*d*leni xa nuna wa yena!
33 Ba nyika a zinyikiwo a ka zon*k*le a
zibayi; kanilezi wena u nyika a zi-
nyikiwo za wena zon*k*le a ka bara-
nzekako ba wena, u kalabela bona,
kasi bona ba fela a kuta a ka wena a
ka won*k*lelele a ma*k*lelo hi wubayi
ga wena.
34 Na wena u hambukile a ka ba*n*wani
a ba basati a wurembini ga wena, a
ka lezo a nga kona a lanzeleko wena
a ku maha a wurembi; ni laha we-
na u nyikako a kurihwa, a nga kona
a wa kurihwa a nyikilweko a ka
wena, hikwalaho wena u hambile.
35 Ngahilezo, O xibayi, zwana a
mhaka ya ka Jehova:
36 Zakungahi a wulako a Hosi Jehova,
Hakuba a nyenyeziselelo wa wena
wu halatilweko lahan*d*le, ni wu-
m*b*yiri ga wena a gi fenengetilwe hi
wubayi ga wena ni a ba ranzekako
ba wena; na hakuba hi zon*k*le a zi-
fananiso za manyalataniso ya wena,
ni nkata wa banana ba wena, lowo
wena u nyikileko a ka zona;
37 Hikwalaho languta, nzi ta tsomba-
nyisa bon*k*le a baranzekako ba we-
na, labo wena u tekileko a ku hla-
kaniswa, ni bon*k*le labo wena u ba
ranzileko, ni bon*k*le labo wena u
ba bengileko; nzi ta tsombanyisa
bona ba vukela wena ma*k*lelweni
won*k*lelele, nzi ta funungula a wu-
m*b*yiri ga wena a ka bona, kasi ba
fela ku wona gon*k*le a wum*b*yiri ga
wena.
38 Na mina nzi ta lamula wena, kwatsi
hi wasati loye a tsobako a wukati ba
halata a nkata ba lamulwako; nzi
ta neha hehla ka wena a nkata wa
zanga ni libengo.
39 Minawu kambe nzi ta nyikela wena

a canjeni gabye, ba ta hoxa lahasi a
wutsamo ga kubayela ga wena, ni
kukungumula a wutsamo ga wena
gi klakukileko; na bona ba ta ru-
nzuwulela wena a tinguwo ta wena,
ba ta teka a tinzalama ta wena ti sa-
sekileko; ba ta teka wena likwembu
ni wumbyiri.
40 Na bona kambe ba ta neha a klawa a
kuvukela wena, na bona ba ta gandla
wena hi maribye, ba ta pondlisa we-
na hi tisupado tabye.
41 Na bona ba ta hisa a tindlu ta wena
hi nzilo, ba ta tsanza a kulamulise-
lelo hehla ka wena mahlweni ka ba
basati banyingi; nzi ta maha wena
a ku kawula a ku maha a wubayi na
wena u nga ta ha nyika a kuriha
kambe.
42 Zingaho nzi ta maha a zanga ya
mina a ngomamana na wena a kuhu-
mula, ni wukuxu ga mina gi ta suka
hi le ka wena, nzi ta rutisa, nzi nga
ta ha zanga na wena.
43 Hakuba wena u nga alakanyangiko
a masiku ya wuswa ga wena, kani
wa vindlukile u vukela a ka lezi zilo
zonkle; hikwalaho, languta, mina-
wu nzi ta neha a tindlela ta wena
hehla ka hloko ya wena, ku wula a
Hosi Jehova: na wena u nga ta ma-
ha lowu a swihatelo zinwe ni wo-
nkle a manyalataniso ya wena.
44 Languta, bonklelele labo ba lu-
ngululako a matimu ba ta lungulula
legi a timu ba vukela wena, baku,
Kwatsi hi mamani, zingaho a nha-
nyana wa yena.
45 Wena u nhanyana wa mamani wa
wena, loye a nyenyezisako a nuna
wa yena ni banana ba yena; wena
u makweru wa bamakweru ba we-
na, labo ba nyenyezisako a banuna
babye ni banana babye; a mamani
wa wena i wa hi mu Hiti, ni dadani
wa wena i wa hi mu Amori.
46 Ni nhonzwa ya makweru wa wena i
wa hi wa le Samaria, loye a akileko
le canjeni ga xibabe, yena ni banha-
nyana ba yena; ni makweru wa
wena wa nzisana, loye a akileko hi
le canjeni ga xinene, u hi Sodoma
ni banhanyana ba yena.
47 Kasike wena a ku fambangi tindle-
leni tabye, a ku mahangi kukotisa
hi manyalataniso yabye; kanilezi a
ku kwatsi ku wa xilo xi tsongwani
nguvu, wena u wa bolile a ku hunza
bona a ka tonkle a tindlela ta wena.
48 Kwatsi hilezi nzi hanyako, ku wula
a Hosi Jehova, Sodoma a makweru
wa wena i wa nga mahanga, gona ge
ni banhanyana ba gona, a zo kota lezi
wena u mahileko, wena ni banha-
nyana ba wena.
49 Languta, lexi ku wa hi xionho xa
makweru wa wena Sodoma: a ma-
tsanza, a talisiso wa zakuga, ni vu-
vuma ka kuhehuka ku wa hi ka
yena ni banhanyana ba yena; ge yena
i wa nga vunetelangi a canja ga mu-
vumali ni xisiwana.
50 Bona ba wa hi ba ti kukumukisako,
ba lo maha a manyalataniso ma-
hlweni ka mina: hikwalaho nzi lo
susa bona kwatsi hilezi nzi nga wa
wonile a ku zinene.
51 Ge hambu Samaria a gi mahangi a
kihlanya ga zionho za wena: kanilezi
wena u enzelekisile a manyalataniso
ya wena ku hunza bona, u basisile a
bamakweru ba wena hi manyalata-
niso ya wena lawo wena u ma ma-
hileko.
52 Wena kambe, rwala wena a tingana
ta wena nwinyi, a kalezo wena u
nyikileko a lamuliselo hi ka bama-
kweru ba wena; hi zionho za wena
lezo wena u zi mahileko u hunzele-
leko a manyalatana a kuhunza bona,
bona ba hunzelele a kululama ku
hunza wena: ina, nga wenawu ka-
mbe u kanganyiseka, u rwala a ti-
ngana ta wena, a ka lezo wena u
basisileko a bamakweru ba wena.
53 Nzi ta klelisa kambe a wukonwi
gabye, wukonwi ga Sodoma ni ba-
nhanyana ba yena, ni wukonwi ga
Samaria ni banhanyana ba yena, a
kukonwa a wukonwi ga wena ku
lomo xikari kabye;
54 Kasi wa fela a kurwala a tingana ta
wena nwinyi, kasi wa fela a kuba u
koyamiswa a tingana hi ka zonkle
lezo u zi mahileko, a ka lezo wena u
tangalisilweko ha zona.
55 Ni makweru wa wena, Sodoma ni
banhanyana ba yena, klelela xiyi-
nweni xabye xa kale, Samaria ni
banhanyana ba yena ba ta klelela xi-
yinweni xabye xa kale; wena ni ba-
nhanyana ba wena u ta klelela xiyi-
nweni xa wena kale.
56 Hakuba a makweru wa wena Sodo-
ma i wa kumbukwangi hi nomu wa
wena a sikwini ga matsanza ya
wena,
57 Hi mahlweni na kubihisisa ka wena

ku fenengetiwa, kwatsi hi masi-
kwini ya nzukano ya banhanyana
ba le Siria, ni wa ba bon*k*le labo ba
ranzeleko yena, a banhanyana ba ma
Filisti, labo ba mahako a xikanya
ba ranzela wena.
58 Wena u rwele a *s*wihatelo wa wena
ni manyalataniso ya wena, ku wula
Jehova.
59 Hakuba *z*akungahi a wulawulako a
Hosi Jehova nzi ta maha a ka wena
kwatsi hi le*z*i wena u mahileko, loyi
u kanyile a xifungo a ka le*z*o u tso-
bile a xivumelwano.
60 Ahembalokoke nzi ta alakanya a
xivumelwano xa mina a masikwini
ya wu*s*wa ga wena, nzi ta yimisa a
ka wena a xivumelwano xi pinzu-
kelisisilweko.
61 *Z*onake wena u ta alakanya a tin*d*lela
ta wena, u ta kuba ni tingana, u ta
nga amukela a bamakweru ba wena,
a makweru wa wena wa nhonzwa,
ni makweru wa wena wa nzisana;
nzi ta nyika bona ka wena a kuba
banhanyana, kanile*z*i na ku nga hi
xivumelwano xa wena.
62 Na mina nzi ta yimisa a xivume-
lwano xa mina *z*i*n*we na wena; na
wena u ta *z*i tiba le*z*aku nzi mina
Jehova;
63 Kasi wena wa fela ku alakanya, u
be u kanganyekisileko, u nga ha
vululi a nomu wa wena kambe, ha-
kuba hi tingana ta wena, laha na
nzi tsetselele wena *z*on*k*le le*z*i u *z*i
mahileko, ku wula a Hosi Jehova.

XIPIMO 17.

1 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, humesa a li-
karingani, u wulawula mufananiso
a ka yin*d*lu ya ka Israeli;
3 Ni ku wula, *Z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova: A gama ga hombe
*z*i*n*we hi tipapa ni wugwimbo go
nabalata, gi tele hi mitsenga, leyo yi
nga ni mabala ma hambeneko, gi
lota le Lebanoni, gi lo teka *d*luba-
*d*luba le hehla ka sedare:
4 Gona gi lo sisira le manambanini ka
mara*b*yana ya ku olobana ya kona,
gi lo *k*lakula wona le tikweni ga le
binzulu, i loya beka kona lomo mu-
tini wa bamahungani.
5 Gona gi lo teka kambe a mbewu ya
misaba, gi lo ya *b*yala kona lomo
misabeni ya matsobo; gi lo beka yo-
na hi le ma*k*lelweni ya mamati; gi
lo beka gona kwatsi i sinya ya ma-
congo.
6 Na wona gi kula, gi lo maha a vina
wu an*d*lalatileko wa kukoma, lowo
a marabi ya wona ma kotsekako ma
komama ka wona, ni mitsu ya kona
yi wa hi lahasi ka wona: *z*ingaho wu
lo maha a vina, wu lo hluka a ma-
rabi, wu lo pfepfa a *z*itsangi.
7 Ni laho kambe ku wa hi kona a
gama ga hombe gi hi ni tipapa ta
hombe ni mitsenga yo tala: ni, la-
nguta, lowu vina wu lo kotsa a mi-
tsu ya wona a ngomama na wona,
wu lo hluka a marabi ya wona a
ngomama na wona, hi le tsinyeni ga
ku*b*yalwa ka wona, kasi yena wa fe-
la kutsakamisa wona.
8 Wona wu wa *b*yalilwe le misabeni
ya yinene hi le mamatini manyingi,
kasi wa fela a kuhluka a marabi,
kasi wa fela a kutsala a mihanzo,
kasi wu fela a ku maha a vina wu-
nene.
9 Wula wena, *Z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova: wona wu ta vuvuma
ke? Yena a nga ta tsuwula a mitsu
ya kona, a tsema mihanzu ya wona,
kasi wona wa fela a kuwuna; kasi
yon*k*le a ya kona ma*k*luka ma*s*wa
ma ha hlukako ya fela a kuwuna
ke? na ku nga hi le*z*o ku nga hi
woko ga ntamo kutani a banhu bo
tala a kuba yi fukulwa hi lomo mi-
tswini ya kona.
10 Ina, languta, na wu *b*yelwe, wona
wu ta vuvuma ke? wona wu nga ta
wuna wu mbembisiwa ke, laha a
mheho ya mutsuwukagambo yi ku-
mbako wona ke? wona wu ta wuna
wu wumbela laho lirenzweni lo wo-
na.
11 *K*latakumbiri a mhaka ya ka Je-
hova yi lota a ka mina, yiku,
12 Wula makunu a ka yin*d*lu yi hlu-
bukileko, Ma *z*i tiba *n*wina le*z*a-
ku le*z*i *z*ilo *z*i wula yini ke? *b*yela
*z*ona, Languta, a hosi ya le Babu-
loni yi lota le Jerusalema, yi lo ta
teka a hosi ya kona, ni tihosana ta
kona, yi neha bona a ka yona le Ba-
buloni.
13 Na yena i lo teka a mbewu ya wu-
kosi, i lo maha a xivumelwano *z*i-
*n*we nayo; yenawu kambe i lo neha
yena lahasi ka xifungo xa yena, ni
ku suka a bantamo ba tiko;
14 Kasi a mufumo wa nga ti koramisa,

kasi wa fela ku kala wu nga *k*lakusi
a wutsumbu ga wona, kanilezi hi
kuhlayisa a xivumelwano xa yena
wa fela a ku yima.
15 Kanilezi yena i lo hlubuka a vukela
yena a ka lezo a nga rumela a mitsu-
kano ya yena yiya le Gipite, kasi ba
fela ku nyika yena a mahaxi ni ba-
nhu bo tala. Yena i ta vuvuma ke?
yena i ta pona loye a mahako a zilo
za kungaho ke? yena i ta tsoba a xi-
vumelwano, a wuya a pona ke?
16 Kwatsi hilezi nzi hanyako, ku wula
a Hosi Jehova, a wutsa*n*weni lego
a hosi yi tsamako leyo yi mahileko
yena a hosi, loye a xifungo xa yena
xi tso*b*yilweko, a wihi a xivumelwa-
no xa yena a xi tsobileko, ha yena
lomo xikari ka Babuloni i ta kufa.
17 Ge na Faro hi impi ya yena ya nta-
mo ni *k*lawa wa yena wa hombe a
nga ta vuna yena le impini, laha bo-
na ba hoxako a xikungumulo ni ku-
aka a zikanekiso, a ku tsema a ba-
nhu bo tala.
18 Hakuba yena i kanyisile a xifungo
hi kutsoba a xivumelwano; languta,
yena i nyikele a canja ga yena, kasi
i mahile a zilo lezi zon*k*le; yena a nga
ta pona.
19 Hikwalaho zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: Kwatsi hilezi nzi ha-
nyako, hizinene a xifungo xa mina
lexo a xi kanyisileko, ni xivume-
lwano xa mina lexo a xi tsobileko,
nzi ta neha kona hehla ka hloko ya
yena.
20 Nzi ta tsambuluta a tenta ga mina
hehla ka yena, na yena i ta pasiwa
*k*lanwini wa mina, nzi ta neha yena
le Babuloni, nzi ta engena kulamu-
leni leyo zinwe na yena hi kota ya zi-
hambuko za yena lezo a mahileko a
vukela mina.
21 Bon*k*le a bacabi ba yena lomo maba-
n*d*leni ya yena ba ta kuwa hi supa-
do, ni bon*k*le labo ba ta nga sala
ba ta hangalaka timhehweni ta ngo-
mama yon*k*lelele: na *n*wina mu ta zi
tiba lezaku mina, Jehova, nzi wulile
kona.
22 Zakungahi a wulako Jehova: nzi
ta susa a zipanze xa manambani ya
sedare, nzi ta xi beka xona; nzi ta
sirira hi le manambenini a tira*b*yana
ti olobileko, nzi ta *b*yala tona le he-
hla ka xitsunga xi *k*lakukileko:
23 A xitsungeni xa *k*lakukiselo wa ka
Israeli nzi ta li *b*yala lona; lona li ta
hluka a marabi, ni ku*t*rala a miha-
nzo, wu hi sedare watsi: lahasi ka
wona ku ta aka a zinyanyani za ti-
papa ton*k*lelele; a nzutini wa mara-
bi ya kona zona zi ta tsama.
24 Ni ton*k*le a tisinya ta kwati ti ta zi
tiba lezaku, Jehova, nzi nehile laha-
si a sinya yi *k*lakukileko, nzi *k*laku-
sile a sinya ya lahasi, nzi omisile a
sinya yi nyukileko, nzi mahile a si-
nya yi omileko a ku nyuka: mina,
Jehova, nzi wulawulile nzi mahile
kona.

XIPIMO 18.

1 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota
kambe ka mina, yiku,
2 Mu wula yini xana *n*wina, lezi *n*wi-
na mu mahako lolo a likaringani hi
xungatano ni tiko ga ka Israeli, mu-
ku, Badadani ba gile a magrepi ya
kudzunga, ni meno ya banana ma
na ni wuririmiti ke?
3 Kwatsi hilezi nzi hanyako, ku wula
a Hosi Jehova, *n*wina mu nga ta ha
kuba na mitsabi a tseketa lolo a li-
karingani lomu ka Israeli.
4 Languta, yon*k*le a mihefemulo nja
mina; kwatsi hi muhefemulo wa da-
dani zingaho ni muhefemulo wa ni-
sanyana wa hi wa mina: a muhefe-
mulo lowo wu onhako, wu ta kufa.
5 Kanilezi loku a munhu a nga a
basisilwe, ni ku maha lezo za nawu
ni nongamo,
6 A nga gelangi le hehla ka zitsunga,
ge a nga *k*lakusangi a mahlo a ka
zifananiso za yi*n*dlu ya ka Israeli,
ge ni ku nyenyezisa a wasati wa
akelwane wa yena, a nga tsinelangi
a ka wasati laha na tekile a zi*k*lata,
7 A nga onhangi na wihi, kanilezi a
*k*lelisele a ka nanzu a kurihwa ka
wona, a nga tekangi ncumo hi ku-
panga, na a nyikile a zibaba za yena
ka wa kuzwa a n*d*lala, a fenengile a
wa xim*b*yiri hi nguwo;
8 Yena loye a nga nyikangiko hi kubi-
nzula, ge a nga tekangiko anzise-
lelo, loye a kaketileko a canja ga
yena le kugoheni, a tsanzileko a no-
ngametiso wa zinene xikari ka mu-
nhu ni munhu,
9 A fambileko hi lomo zilayelweni za
mina, a hlayisileko a zixaxametelo za
mina, a ku maha a zinene; yena i lo-
ngamile, yena hakunene i ta hanya,
ku wulu a Hosi Jehova.
10 Loku yena a *t*rala a nisanyana loye

a na nga mupangi, a muhalati wa
nkata, ni wihi loye a mahako xihi
xa lezi zilo,
11 Ni ka wihi loye a nga mahiko ni ka
xihi xa lowo a pangamelo, kanilezi a
gile kona le zitsungeni, a nyenyezi-
sile a sati wa muakelwane wa yena.
12 A mahileko a kubiha a ka xisiwana ni
muvumali, a tekileko hi kupanga, a
nga kleliselangi a kurihwa, a klaku-
kisileko a mahlo ya yena a ka zifa-
naniso, a mahileko a manyalatanise-
lelo,
13 A nyikileko hi kubinzula, a tekile-
ko a anziselelo; zonake i ta hanya
yena ke? yena a nga ta hanya: yena
i mahile wonkle laya a manyalatani-
so; yena hakunene i ta kufa; ni nka-
ta wa yena wu ta kuba hehla ka
yena.
14 Makunu, mangabye, loku yena a
trala a nisanyana, loye a wonako ko-
nkle a kugoha ka dadani wa yena,
loko yena a ku mahileko, a caba, a
nga mahi a za ku fanana na zona;
15 Loye a nga gelangiko le zitsungeni,
ge ni kuklakusa a mahlo ya yena a
ka zifananiso za yindlu ya ka Israeli
loye a nga nyenyezisangiko a sati
wa akelwane wa yena,
16 Ge a nga onhangiko na wihi, a nga
tekangiko a fanelo a kuriha, ge a
nga tekangiko ncumo hi pangiselelo,
kanilezi a nyikileko a zibaba ka ba
zwako a ndlala, a fenengetileko a wa
wumbyiri hi nguwo;
17 Loye a kaketileko a canja ga yena a
ka zisiwana, loye a nga amukelangi-
ko a binzu, ni anziselo, a tsanzileko
a zixaxametelo za mina, a fambileko
zilayelweni za mina; yena a nga ta
kufa hi kugoha ka dadani wa yena,
yena hakunene i ta hanya.
18 Kwatsi hi dadani wa yena, hakuba
yena hi kulunyisilweko i lo tsimbe-
keta, a wuklela a makabye wa yena,
na a lo maha lezi zi nga sasekangi-
ko a xikari ka banhu ba ka kabye,
languta, yena i ta kufa kugoheni ka
yena.
19 Kasike ma wula nwina, Ngahile-
zo a nisanyana a nga rwali a zionho
za dadani wa yena ke? Laha na ni-
sanyana a mahile lezo zi faneleko zi
longamileko, na hlayisile konkle a
kulayela ka mina, na a mahile kona,
yena hakunene i ta hanya.
20 A muhefemulo lowo wu onhako,
wu ta kufa: a nisanyana a nga ta
kufa hi kuonha ka dadani, ge ha-
mbu dadani a nga ta rwala a kugo-
ha ka nisanyana; a kululamisisa ka
lulamileko ku ta ba hehla ka yena,
ni kubihisisa ka wa ku biha ku taba
hehla ka yena.
21 Kanilezi loku a wa kubiha a klela
zionhweni zonkle lezi a zi mahileko,
a hlayisa a zileletelo za mina, a ma-
ha lezo zi nga za nawo ni nongamo,
yena hakunene i ta hanya, yena a
nga ta kufa.
22 A xi kona xa zihanyetiso za yena le-
zo a zi mahileko zi ta nga alakanyiwa
zi vukela yena, a ka kululamisisa
loku yena a ku mahileko i ta hanya.
23 Kasi nzi na ni kuxalala hi kufa wa
kubiha ke? ku wula a Hosi Jehova;
a nzi ranzi lezaku nga yena a klela
ndleleni ya yena, a hanya.
24 Kanilezi laha na a lulamileko a ha-
mbuka le kululamisiseni ka yena,
ni ku maha kugoha, a maha a ka
wonkle a manyalataniselo lawo a
munhu wa kubiha a nga ma mahako,
yena i ta hanya ke? A zi kona laho
a kululamisisa ka yena nga wa ku
mahile ku ta nga alakanyiwa: a ka
zihambuko za yena lezo a hambuki-
leko, a ka zionho za yena lezo a zio-
nhileko, a ka zona yena i ta kufa.
25 Kasike nwina mu ngalo, A ndlela
ya Hosi a yi eceni. Zwanani maku-
nu, O yindlu ya ka Israeli: a tindlela
ta mina a ti eceni ke? ni tindlela ta
nwina a ti eceni ke?
26 Laha na munhu a lulamileko a ha-
mbuka kululamisiseni ka yena, ni
ku maha a kubiha ni ku maha a ku-
goha, a fela kona; a ka kugoha ka
yena loku a ku mahileko i ta fela a
ka kona;
27 Kambe, loku a munhu wa kubiha a
klela kubihisisiseni ka yena loku ye-
na a ku mahileko, a maha lezo za na-
wo ni nongamo, yena i ta ponisa a
muhefemulo wa yena wu hanya.
28 Hakuba yena a pimako, a klelako a
ka zonkle zihambunyeto lezo a nga
wa zi mahile, yena hakunene i ta ha-
nya, yena a nga ta kufa.
29 Kasike ya wula a yindlu ya ka Isra-
eli, a ndlela ya Hosi a yi ecenangi. O
yindlu ya ka Israeli, a ndlela ya mi-
na a yi ecenangi ke? a tindlela ta
nwina a hi tona ti nga ecenangiko
ke?
30 Hikwalaho nzi ta lamula nwina, O
yindlu ya ka Israeli, awenklelele ku-

kotisa hi ka ndlela ya yena, ku wula
a Hosi Jehova. Klelani nwina, kle-
lani a wutsumbu ga nwina hi le zi-
hambunyetisisweni zonkle za nwina;
zingaho a kugoha ku nga ta kuba a
kuhahluka ka nwina.
31 Hoxani kule hi le ka nwina zonkle a
zihambunyetiso za nwina, lezo nwina
mu zi hambunyetileko; mu maha
nwina a timbilu tiswa ni moya mu-
swa: hakuba hiyini nwina mu ta nga
kufa, O yindlu ya ka Israeli ke?
32 Hakuba a nzi na kuxalaliswa a kufe-
ni ka yena loye a fako, ku wula a Ho-
si Jehova: Ngahilezo hunzulukani a
wutsumbu ga nwina, mu hanya.

XIPIMO 19.

1 Klatakumbiri, teka a wena a hosi
hi tihosana ta ka Israeli,
2 Ni ku wula, Xini a mamani wa we-
na ke? A trele ya ngonyamo: yena
a tumbelako a xikari ka tingonyamo,
a xikari ka ngonyanwana yena i a
nwisa a mavinyani ya yena.
3 Na yena i wundla a yinwe ya mavi-
nyani ya yena, yi lo maha a role ga
ngonyamo, yi lo gonza a kuma a
pfimba: yi lo kadamula banhu.
4 A mifumo kambe yi wa lozwa ha
gona; yena i wa lo tekwa a rinzini
gabye; na bona ba wa lo neha yena
hi tiobe le tikweni ga le Gipite.
5 Makunu laha na yena a wonile leza-
ku i rinzelile, ni kutsumba ka yena
ku wa lahlekile, zonake i lo teka a
ginwe ga mavinyani ya yena, i lo gi
mahela a rongana giswa ga ngala.
6 Yena i lo famba hehla ni lahasi xi-
kari ka tingonyamo; yena i lo maha
a rongana giswa ga ngala, i lo gonza
a ku koma a pfimba; gi lo kadamula
a banhu.
7 Na yena i lo tiba a zilubelo zabye, i
lo hangalasa a miti yabye; ni tiko gi
wa hi marumbi, ni talisiselo wa go-
na, hakuba hi tsumo wa dzuma ka
yona.
8 Zonake a mifumo yi lo hloma yi vu-
kela yona maklelweni wonkle kusu-
kela hi le mikuhwini; ba lo andlala
a likoka labye hehla ka yena: yena
i wa pasilwe rinzini gabye.
9 Na bona ba lo beka yena lomo xika-
yileni hi tiobe, ba lo neha yena le ka
hosi ya le Babuloni; ba lo neha ye-
na le makokoleni, lezaku a gezu ga
yena gi nga ha engeti kambe gi zwi-
wa zitsungeni za le Israeli.
10 A mamani wa wena i wa ku kwatsi
i vina, le nkateni wa wena, wu bye-
lweko hi le mamatini: wu wa ku
trala nguvu ni marabi yo tala hi ko-
ta ya mamati ma nyingi.
11 Wu wa hi ni tinhi ta ku tiya akuba
tinhonga ta bona labo ba bangako a
milawo, ni dzumba ga tona gi kla-
kukile xikari ka marabi ma dzibi-
leko, yi wa woneka hi kuklakuka
ka yona hi wudlemo ga marabi ya
wona.
12 Kanilezi wu wa runzuwulwe kuza-
ngareni, wu wa hoxilwe lahasi lira-
nzabyeni, ni mheho ya le mutsu-
wukagambo yi omisa a mihanzo ya
kona; ni tinhi ta kona ti tiyile ti lo
tsobyiwa ti lo wuna; ni nzilo wu lo
nzangukisa tona.
13 Ni makunu kona ku lo byalwa lomo
xiwuleni, lomo ka saba gi omileko
ga tora.
14 Ni nzi wu lo buka hi lomo tinhini ta
kona ta marabi ma omileko, wona
wu lo kadamula a mihanzo ya kona,
lezaku lomo nzeni ka tona ku nga hi
kona a linhi li tiyileko a kuba a nho-
nga a ku fumela. Lowu i kosi, na wu
ta kuba a kosi.

XIPIMO 20.

1 Na ku mahisile lezo hi ka lembe
ga nklanu ni mambiri, hi ka hweti
ya nklanu, a ka kume ga masiku
ya hweti, lezaku a bokari ba ma-
singalakati ya ka Israeli ba lota wu-
tisa ka Jehova, ba lo tsama mahlwe-
ni ka mina.
2 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a ka
mina, yiku,
3 Nisanyana wa munhu, wulawula a
ka masingalakati ya ka Israeli, na
uku ka bona, Zakungahi a wulako
a Hosi Jehova: Ma kuta wutisa hi
mina lezi nwina mu tileko ke? Kwa-
tsi hilezi nzi hanyako, ku wula a
Hosi Jehova, mina nzi nga ta wuti-
swa ha nwina.
4 Wena u ta lamula bona, nisanyana
wa munhu, wena u ta lamula bona
ke? Maha bona a tiba a manyalata-
niselelo ya badadani babye;
5 Ni ku wula a ka bona, zakungahi a
wulako a Hosi Jehova: a ka siku le-
go laha mina nzi langa Israeli, ni ku
hlambanya ka mbewu ya yindlu ya
ka Jakobe, ni ku maha a wutsumbu
ga mina gi tibyekiswa lomo tikweni
ga le Gipite, laha nzi nga wa hla-

mbanyile a ka bona, nziku nzi mina
Jehova a Nungungulu wa *n*wina;
6 A ka lego siku nzi lo hlambanya a
ka bona, a ku humesa bona ba huma
hi lomo tikweni ga le Gipite nzi ba
yisa a tiko lego nzi hloteleko bona, gi
kulungako a masi ni wulombe, lego
gi dumileko kuhunza won*k*le ma-
tiko.
7 Na mina nzi wa te ngalo a ka bona,
Hoxani kule bon*k*lelele banhu a ma-
nyalataniselelo ya mahlo ya yena,
mu nga nyenyezisi a wutsumbu ga
*n*wina hi *z*ifananiso *z*a le Gipite; mi-
na nzi Jehova a Nungungulu wa
*n*wina.
8 Kanile*z*i bona ba hlubukile ba vuke-
la mina, ba wa nga ba nga ingisi a
ka mina; bona a ba tsikangi bon*k*le-
lele banhu a manyalataniso ya mahlo
ya*b*ye, ge hambu bona a ba tsikangi
a *z*ifananiso *z*a le Gipite, *Z*onake nzi
wa te ngalo nzi ta nga halata a za-
nga ya mina hehla ka bona, a ku
mbetekisa a zanga ya mina hehla ka
bona le xikari ka tiko ga le Gipite.
9 Kanile*z*i nzi lo maha hi kota ya wu-
tsumbu ga mina, le*z*aku gi nga ha-
nahaniswi le kuwoneni ka mifumo,
a xikari ka yihi bona ba na nga ka
yona, a kuwoneni ka yihi nzi lo ma-
ha a wutsumbu ganga gi ti*b*yekiswa
ka yona a ka le*z*i nzi nga neha bona
ba huma le tikweni ga le Gipite.
10 *Z*ingaho nzi lo maha bona ba hu-
ma le tikweni ga le Gipite, nzi lo
neha bona le xiwuleni.
11 Nzi lo nyika bona a *z*ilayelo *z*a mi-
na, nzi lo kombisa bona a *z*ixaxa-
metiselelo *z*a mina, le*z*o loku a mu-
nhu loku a *z*i maha a ta nga hanya
a ka *z*ona.
12 *K*latakumbiri nzi lo nyika bona a
sabado ga mina, akuba xiwoniso xi-
kari ka mina *z*i*n*we na bona, kasi ba
fela ku *z*i tiba le*z*aku nzi mina Jeho-
va loye a basisako bona.
13 Kanile*z*i a yin*d*lu ya ka Israeli yi
lo hlubuka yi vukela lomo xiwule-
ni: bona a ba fambangi lomo *z*ilaye-
lweni *z*a mina, na bona ba lo ala *z*i-
xaxametiselelo *z*a mina, le*z*o loku a
munhu a *z*i hlayisa, i ta kuba ni ku
hanya a ka *z*ona; ni ma sabado ya
mina bona ba lo hanahanisa hi ku-
kulisilweko. *Z*onake nzi wa te nga-
lo nzi ta halata a zanga ya mina
hehla ka bona lomo xiwuleni, a ku
mbembisa bona.
14 Kanile*z*i nzi lo maha hi kota ya bito
ga mina, le*z*aku nzi nga hanahani-
swi a kuwoneni ka mifumo, a ku-
woneni yahi mina nzi humesileko
bona.
15 *K*latakumbiri kambe nzi lo hlamba-
nga a ka bona lomo xiwuleni, le*z*aku
nzi mina nzi nga ta neha lomo tikwe-
ni lego nzi nyikileko bona, gi kula-
ngako a masi ni wulombe, lego gi
nga wukosi ga won*k*le a matiko.
16 Hakuba bona ba alileko a *z*ixaxame-
tiselelo *z*a mina, ba nga fambangiko
*z*ilayelweni *z*a mina, ba hanahanisi-
leko a ma sabado ya mina: hakuba
a timbilu ta*b*ye ti lanzele a *z*ifananiso
*z*a*b*ye.
17 Ahembale*z*oke a tihlo ga mina gi
nyenyetela bona, na nzi wa lobisa-
ngi bona, ge a nzi mahangi kugu-
melwa ka bona ku teleko lomo xi-
wuleni.
18 Nzi te ngalo a ka banana ba*b*ye
lomo xiwuleni, Mu nga fambi *n*wi-
na, milayweni ya badadani ba *n*wi-
na, mu nga lonzowoteli a *z*ixaxame-
telo *z*a*b*ye, mu nyenyezisi a wutsu-
mbu ga *n*wina hi *z*ifananiso *z*a*b*ye.
19 Hakuba nzi mina Jehova a Nungu-
ngulu wa *n*wina: fambani *z*ilayelwe-
ni *z*a mina, ni ku hlayisa a *z*ixaxame-
tiselelo *z*a mina, ni ku maha *z*ona.
20 Ni ku basisa a masabado ya mina;
wona ma ta kuba a xiwoniso xikari
ka mina *z*i*n*we na *n*wina, kasi *n*wina
ma fela a ku *z*i tiba le*z*aku nzi mina
Jehova a Nungungulu wa *n*wina.
21 Kanile*z*i a banana ba lo hlubuka ba
vukela mina; kanile*z*i bona a ba fa-
mbangi *z*ilayelweni *z*a mina ge ni
kuhlayisa a zixaxametelo *z*a mina, a
ku maha *z*ona, le*z*o loku a munhu a
*z*i maha, a ka *z*ona i ta hanya hi ka
*z*ona; bona ba nyenyezisile a masa-
bado ya mina. *Z*onake nzi te ngalo
nzi ta halata a zanga ya mina hehla
ka bona, a ku mbetisa a zanga ya mi-
na nzi vukela bona lomo xiwuleni.
22 Ahembale*z*oke nzi lo kaketa a canja
ga mina, nzi lo maha hi kota ya bito
ga mina, le*z*aku gona gi wa ta nga
gi nga hanahaniswi lomo kuwoneni
ka mifumo a kuwoneni ka yihi nzi
humesileko bona.
23 *K*latakumbiri nzi lo hlambanya a
ka bona lomo xiwuleni, le*z*aku nzi
ta hangalasa bona xikari ka mifumo,
nzi ta nga fenemetisa bona xikari ka
matiko won*k*le;

24 Hakuba bona ba nga tsonzanziko a
zixaxametiselelo za mina, kanilezi ba
alileko a zilayelo za mina ba hanaha-
nisileko a masabado ya mina, ni ma-
hlo yabye ma wa lanzela a zifanani-
sweni za badadani babye.
25 Klatakumbiri kambe nzi lo nyika bo-
na a zilayelo lezo zi nga sasekangiko,
ni zixaxametelo lezo ha zona ba ta
nga kala ba nga hanyi;
26 Nzi lo nyenyezisa bona lomo zinyi-
kiweni za bona benyi, a ka lezo ba
mahako ku hunza ba tsemakanya a
nzilo a matewula ya marumbu ya-
bye, kasi nza fela a ku maha bona a
lobyiselelo, hi ku gumelwa ba fela a
ku zi tiba lezaku nzi mina Jehova.
27 Hikwalaho, nisanyana wa munhu,
wulawula a ka yindlu ya ka Israeli,
ni ku wula a ka bona, Zakungahi a
wulako a Hosi Jehova: A ka lezi
klatakumbiri a badadani ba nwina
ba lo rukatela mina, a ka lezo ba nga
maha a zihambuko ba vukela mina.
28 Hakuba laha na nzi nehile bona lo-
mu tikweni, lego mina nzi hlamba-
nyileko a ku nyika ka bona, zonake
bona ba lo wona yonkle a minganga
ni leyi yonklelele yi klakukileko, ni
tonklelele a tisinya leti tidzibileko,
bona ba nyikela leho a mipahlelo
yabye; laho ba lo tisa a vunjukise-
liselelo wa munyikelo wabye; laho
kambe ba lo maha a masema yabye
ya kutsombela, na laho bona ba lo
culula a minyikelo yabye ya kunwa.
29 Zonake nzi wa te ngalo ka bona,
Mu wula yini hi wutsamo gi klaku-
kileko lego nwina muyako ke? Zi-
ngaho a bito ga kona gi bitaniwa hi
ku Bama kala legi siku.
30 Ngahilezo wula ka yindlu ya ka
Israeli, Zakungahi a wulako a Ho-
si Jehova: Nwina mu nyenyezisisa
a wutsumbu ga nwina kufana ni ma
mahela ya badadani ba nwina ke?
ni ku maha a wuoswi mu lanzela a
manyalataniso yabye ke?
31 Ni laha nwina na mu nyikela a zi-
nyikiwo za nwina, laha na mu maha
a barisanyana ba nwina a ku hunza
ba tsemakanya a nzilo, nwina mu
nyenyezisa a wutsumbu ga nwina
hi zifananiso kala legi siku ke? na mi-
na nzi wutiswa ha nwina, O yindlu
ya ka Israeli ke? Kwatsi hilezi nzi
hanyako, ku wula a Hosi Jehova, mi-
na nzi nga ta wutiswa ha nwina;
32 Ni lezo zi tileko hi le kupimeni ka
nwina, zi nga ta kuba kona futsi, a
ka lezo nwina mu wulako, Hina hi
ta ku kwatsi hi mifumo, kwatsi mi-
ngango ya matiko, a ku kozela a ti-
sinya ni maribye.
33 Kwatsi hilezi nzi hanyako, ku wu-
la a Hosi Jehova, hakunene hi canja
ga nyamintamo, na hi woko gi kla-
kusilweko, na hi yi halatilweko, nzi
ta kuba hosi hehla ka wena.
34 Nzi ta humesa wena u huma lomo
banhwini, nzi ta wungeletela nwina
hi lomo matikweni lawo nwina mu
hangalakeleko, hi canja ga nyami-
ntamo, na hi woko gi klakusilweko,
na hi zanga yi halatilweko;
35 Nzi ta neha wena le xiwuleni xa
banhu, leyo nzi ta engena lamulise-
lelweni zinwe na nwina ngohe ni
ngohe.
36 Kwatsi hilezi nzi nga wa engenile
lamuliselweni zinwe ni badadani ba
nwina lomo xiwuleni xa tiko ga le
Gipite, zingaho nzi ta engena lamu-
liselweni zinwe na nwina, ku wula a
Hosi Jehova.
37 Nzi ta maha nwina mu tsemakanya
mu hunza lahasi ka nhonga, nzi ta
neha nwina a kubohweni ka xivu-
melwano;
38 Nzi ta susa xikari ka nwina a ba-
hlubuki, ni labo ba hambunyetako
ba vukela mina; nzi ta neha bona
hi le tikweni lego ba lubeleko kona,
kanilezi bona ba nga ta engena a ti-
kweni ga ka Israeli: na nwina mu
ta zi tiba lezaku nzi mina Jehova.
39 Kwatsi ha nwina, O yindlu ya ka
Israeli, zakungahi a wulako a Hosi
Jehova; Famba nwina mu kozela
nwenklelele a zifananiso za yena, ni
nzako ka lezi kambe, loku nwina mu
nga ta ingisa a ka mina; kanilezi a bi-
to ga mina ga ku basa nwina mu nga
ta gi nyenyezisa kambe hi zinyikiwo
za nwina, ni zifananiso za nwina.
40 Hakuba a xitsungeni xa mina xa
kubasa, a xitsungeni xa kuklakuka
ka Israeli, ku wula a Hosi Jehova,
laho ku ta kuba a yindlu ya ka Isra-
eli, yonkle yona, ba ta kozela mina
lomu tikweni: laho mina nzi ta amu-
kela bona, laho nzi ta amukela a mi-
nyikelo ya nwina, ni laho matewula
ya kunyikela ka nwina, zinwe ni zilo
zonkle za nwina za kubasa.
41 Kwatsi masema ya ku nanziha nzi
ta amukela nwina, laha na nzi hu-
mesile nwina hi le banhwini, nzi

tsombanyisile *n*wina hi le matikwe-
ni lawo nzi hangalaseleko *n*wina;
nzi ta basiswa a ka *n*wina a kuwo-
neni ka mifumo.
42 Na *n*wina mu ta *z*i tiba le*z*aku nzi
mina Jehova, laha nzi ta neha *n*wina
lomo tikweni ga ka Israeli, le tikwe-
ni lego nzi hlambanyileko a ku nyi-
ka a badadani ba *n*wina.
43 Ni laho mu ta alakanya a tin*d*lela ta
*n*wina, ni *z*on*k*le a *z*imaho *z*a *n*wina,
le*z*o ha *z*ona mu nyenyezisileko a wu-
tsumbu ga *n*wina; mu ta hlokiswa a
wutsumbu ga *n*wina hi kubiha ko-
n*k*le ka *n*wina loko mu ku mahi-
leko.
44 Na *n*wina mu ta *z*i tiba le*z*aku nzi
mina Jehova, laha na nzi mahile ha
*n*wina hi kota ya bito ga mina, na
nga hi kota ya tin*d*lela ta *n*wina ta ku-
biha, na hi kota ya cucekiselelo wa
*z*imaho *z*a nwina, O *n*wina yin*d*lu ya
ka Israeli, ku wula a Hosi Jehova.
45 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina, yiku,
46 Nisanyana wa munhu, komamisa a
ngohe ya wena le dzongeni, u done-
la a mhaka ya wena le dzongeni, u
profeta u vukela a tisinya ta kwati
ga le Dzongeni;
47 U wula a ka kwati ga le Dzongeni,
*Z*wanani a mhaka ya ka Jehova: *Z*a-
kungahi a wulako a Hosi Jehova, La-
nguta, nzi ta dzibela a nzilo a ka
wena, wu ta kadamula ton*k*lelele a
tisinya to nyuku a ka wena, ni to-
n*k*lelele a tisinya ti omileko: a pi-
ngo ga nzilo gi nga ta timiwa, to-
n*k*le a tingohe ti tako hi le dzongeni
ti ya nawulungu ti ta kuswa leyo.
48 Ni yon*k*le a nyama yi ta wona le*z*a-
ku mina, Jehova, nzi dzibele wona;
wona wu nga ta timiwa.
49 *Z*onake ku wula mina, Ha Hosi Jeho-
va! bona ba wula ha mina, A hi yena
a mu wulawuli wa mifananiso ke?

XIPIMO 21.

1 Ni mhaka ya Jehova yi lota a ka
mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, xungeta a
ngohe ya wena a ngomama ni Jeru-
salema, u wisa a mhaka ya wena
ngomama ni yin*d*lu ya kubasa, u
profeta u vukela a tiko ga ka Isra-
eli;
3 U wula a ka tiko ga ka Israeli, *Z*a-
kungahi a wulako Jehova: Languta,
mina nzi vukela wena, nzi hlomula
a supado ya mina a kocelweni wa
yona, nzi ta tsema le ka wena a lula-
mileko ni a bihileko.
4 Na u wona *z*onake le*z*aku nzi ta tse-
ma le ka wena a lulamileko ni a bi-
hileko, Hikwalaho a supado yi ta
huma hi lomo kocelweni wa yona
wu ya vukela yon*k*le a nyama ku
sukela hi le dzonga ku kala ku ya
le nwalungu:
5 Ni nyama yon*k*le yi ta *z*i tiba le*z*aku
mina, Jehova, nzi hlomulile a supado
ya mina a kocelweni wa yona; yi
nga ta ha *k*lela kambe.
6 Keta hikwalaho, wena nisanyana wa
munhu; hi tso*b*yeletelo wa *z*iwunu
*z*a wena hi babisiselo wena u ta ke-
ta mahlweni ka mahlo ya*b*ye.
7 Na ku ta kuba le*z*o, laha bona ba
wulako a ka wena, Ngahile*z*o u ke-
tela yini ke? le*z*aku wena u ta wula,
Hakuba hi mahungu, hakuba wona
ma tile; ni timbilu ton*k*lelele ti ta
nyekiswa, ni won*k*le a man*d*la ma
mbela ntamo, ni won*k*lelele a moya
wu rereka, ni won*k*lelele a madzolo
ma ta lembutana kwatsi i mati: la-
nguta, kona kuta, kona ku ta mahe-
ka, ku wula a Hosi Jehova.
8 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina, yiku,
9 Nisanyana wa munhu, profeta, ni ku
wula, *Z*akungahi a wulako Jehova:
Wena, A supado, a supado, yona yi
lotilwe, yi ku*k*lilwe;
10 Yona yi lotilwe kasi yi fela ku maha
a *k*la*b*yiselelo; yi ku*k*lilwe kasi ya
fela a kukwezima: hi ta tsaka *z*ona-
ke? a nhonga ya nisanyana wa mina,
yi nyenya a tisinya ton*k*lelele.
11 Na yona yi nyikilwe akuba yi ku-
*k*liwa, kasi yi fela a ku *k*lemerelwa
a supado, yi lotilwe, ina, yi ku*k*li-
lwe, a ku nyika yona a canjeni ga
muhlaseli.
12 Rila, huwa, nisanyana wa munhu;
hakuba yona yi le hehla ka ba-
nhu ba mina, yona yi le hehla ka
ton*k*le a tihosana ta ka Israeli: To-
na ti nyikelwe supadweni *z*i*n*we ni
banhu ba mina; bukuta hikwalaho
a hangasweni ga wena.
13 Hakuba laho ku kona a hlolisiselo;
hiyini hambu a nhonga leyo yi nye-
nyelako yi nga ta kuba kona kambe
ke? ku wula a Hosi Jehova.
14 Wena hikwalaho, nisanyana wa
munhu, profeta, ni kuba a man*d*la
ya wena katigi*n*we; nga a supado yi

wuyetwa a *z*ikati *z*inharu, a supado
ya timbanga ta kufa: i supado ya
ba hombe labo ba fileko hi timbanga,
leyo yi engenileko lomo tin*d*lwini
ta*b*ye.
15 Nzi rumele a supado yi bayisako
nzi vukela ton*k*le a tinyangwa ta-
*b*ye, kasi a timbilu ta*b*ye ta nyikiswa,
ni kungubanyeka ka*b*ye ku fela ku
enzelekiswa: Ha! kona ku mahilwe
kwatsi xingwalangwanza, kona ku
longiselelwe a lo*b*yiselelo.
16 Tsombanyisani *n*wina a katigi*n*we,
muya hi ka ga xinene, ni ku hloma
a wutsumbu ga wena hi ma*k*lari,
uya hi ka ga xibaba, kani hikwihi
laho a ngohe ya wena yi cuwuki-
leko.
17 Minawu kambe nzi ta pakata a ma-
n*d*la ya mina katigi*n*we, nzi ta maha
a zanga ya mina a ku vin*d*luka:
mina, Jehova, nzi wulawulile kona.
18 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota
kambe ka mina, yiku,
19 Kambe, wena nisanyana wa munhu,
langa ka wena a tin*d*lela timbiri,
kasi a supado ya hosi ya le Babuloni
yi fela a kuta; wona a mahahla ma
tata ma huma a tikweni gi*n*we: ni
ku komba a wutsamo, kombani gona
le tihlokweni ta n*d*lela ya kuya mu-
tini.
20 Wena u ta langa a n*d*lela ya supado
a kuta le Rabba ya banana ba ka
Ammoni, na ya ka Juda le Jerusa-
lema wu gingisilweko.
21 Hakuba a hosi ya le Babuloni yi yi-
mile le mahambaneni ya tin*d*lela, le
hlokweni ya tin*d*lela timbiri, a ku
maha a kubula: yena wa ko*k*longela
a ma*k*lari, i wulawulisa a xifanani-
so, i cuwuka le xibinzini.
22 A ka canja ga yena ga xinene ku
wa hi kubula hi Jerusalema, a bekela
a *z*ikungumulo, a kuvulula a nomu
hi *k*la*b*yiselelo, a ku*k*lakusa a gezu
hi huwa, a ku rumela a *z*ikungumulo
*z*i ya vukela a tinyangwa, a kuhoxa
a *z*ikungumulo, ni kuaka a *z*ikane-
kiso.
23 Ku ta ku kwatsi a ka bona kubula
ka mawunwa a kuwoneni ka*b*ye, hi-
mani a hlambanyileko a *z*ifungo a
ka bona; kanile*z*i yena a nehako a
kugoha a kualakanyiwa kasi bona
ba fela ku tekwa.
24 Hikwalaho *z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova: Hakuba *n*wina mu ma-
hileko a *z*igoho *z*a *n*wina a ku ala-
kanyiwa, a ka le*z*o a *z*ihambunyeto
*z*a *n*wina a *z*i fenengetilwe, *z*ingaho
a ka *z*on*k*le zimaho *z*a *n*wina a *z*io-
nho *z*a *n*wina *z*a wonekeliswa; haku-
ba le*z*o *n*wina mu tileko ku alaka-
nyweni, kasi bona ba fela a ku
tekiwa hi canja.
25 Na wena, O kuberi yi hihiritilweko
ya kubiha, a hosana ya ka Israeli,
Loye a siku ga yena gi tile, a xika-
tini xa kugumelwa ka kugoha,
26 *Z*akungahi a wulako a Hosi Jehova:
Susani a xihuku xa wupristi, hluru-
lani a xi*d*lo*d*lo; lexi xi nga ta ha
engeta kambe xi fanana; *k*lakusani
le*z*o *z*i nga lahasi, mu releta le*z*o *z*i
nga le hehla.
27 Na mina nzi ta hinzula, hinzula, hi-
nzula kona: le*z*i kambe *z*i nga ta ku-
ba kona, a kala ata loku a kulonga-
ma ku na nga yena; nzi ta nyika
yena kona.
28 Na wena, nisanyana wa munhu,
profeta, niku, *Z*akungahi a wulako
a Hosi Jehova hi xungetano *z*i*n*we
ni banana ba ka Ammoni, ni xunge-
tano ni nzukano ya*b*ye; ni kuwula
wena: A supado, a supado yi hlu-
mulwe a kuhlasela yona yi ku*k*lilwe,
ku maha yona a kukadamula, le*z*aku
yi ta ku kwatsi yona yi hi xingwa-
langwanza;
29 Laha na ba ha wona ha wena a mi-
woniso ya mawunwa, laha na ba ha
hleba a xiwunwa a ka wena, a ku
*k*lateka a ka a tinhamu a bakubiha
labo ba na nga ni timbanga ta kufa,
labo a masiku ya*b*ye ma tileko hi
xikatini xa *z*igoho *z*abye *z*a kugu-
melwa.
30 Maha yona yi *k*lelela kocelweni ga
yona. A ka wutsamo lego wena u
bangilweko, a tikweni ga ku *t*ralwa
ka wena, nzi ta lamula wena.
31 Nzi ta halata a zanga ya mina hehla
ka *n*wina; nzi ta pupuxa hehla ka
*n*wina hi xiwuta xa zanga ya mina;
nzi ta nyikela wena a canjeni ga ba-
nhu ba maburu, ba *k*larihileko hi ku
lobisa,
32 Na wena u ta kuba a nzilo le kumeni;
ni nkata wa wena wu ta kuba xika-
ri ka tiko; wena u nga ta ha engeta
kambe u alakanyiwa: hakuba mina,
Jehova nzi wulileko kona.

XIPIMO 22.

1 *K*latakumbiri a mhaka ya ka Je-
hova yi lota ka mina, yiku,

2 Na wena, nisanyana wa munhu, u
ta lamula ke, u ta lamula a muti wa
nkata ke? zonake maha wona a ku
tiba a manyalataniso yon*k*le ya wona.
3 Na wena u ta wula, Zakungahi a
wulako a Hosi Jehova: A muti lowo
wu halatako a nkata xikari ka wona,
lezaku a xikati xa wona xi fela kuta,
lowo wu mahako a zifananiso wu vu-
kela wona!
4 Wena u gohile a ka nkata wa wena lo-
wo u wu halatileko, u nyenyezisilwe
zifananisweni za wena lezo wena u zi
mahileko; na wena u mahile a masi-
ku ya wena a ku tsinela ku suhani,
wena u tile kona malembeni ya we-
na: hikwalaho nzi mahile wena a
nzukano a ka won*k*le a matiko, ni
hleleleko a ka yon*k*le a mifumo.
5 Labo ba na nga kusuhani, ni labo ba
na nga kule ni le ka wena, ba ta tse-
ketsela wena, wena u nga zwaliko u
na nga ni pfilupfilu.
6 Languta, a tihosana ta ka Israeli,
bon*k*lelele kukotisa ntamo wa*b*ye,
ba wa xikari ka wena a ku halata a
nkata.
7 A ka wena ba rumele a ku woninga
hi dadani na nyini; a xikari ka wena
bona ba mahile a tsimbeketelo, hi ti-
nzubeti; a ka wena ba onhile a bana
ba zisiwana ni tinoni.
8 Wena u kanyileko a zilo za mina za
kubasa, u nyenyezisile a masabado
ya mina.
9 A ba gujeguje ba wa hi ka wena a
ku halata a nkata; a ka wena bona
ba gele hehla ka zitsunga: a zikari
ka bona nzi mahile a wuoswi.
10 A ka wena bona ba wonisile a wu-
m*b*yiri ga badadani ba*b*ye; a ka wena
bona ba koramisile yena loya a nga
wa nga hlazekangi lomo kumbilu-
keleni ka haba ka yena.
11 Ni mu*n*wani i mahile a manyalata-
niso ni sati wa waakelwane naye;
mu*n*wani hi wuoswi i nyenyezisile a
kata*n*wane wa yena; a mu*n*wani a
ka wena i koramisile a makweru wa
yena, a nhanyana wa dadani wa
yena.
12 A ka wena ba tekile a ma binzu a
ku halata a nkata; na wena u tekile
a anziselo, na wena hi mahlokoti u
kalabele a waakelwane wa wena hi
tsimbeketelo, u ribakelwe mina, ku
wula a Hosi Jehova.
13 Languta, hikwalaho, nzi pakatile
a man*d*la ya mina hi ka ku nga dzu-
nzeki ka wena nzi vukela lezi wena
u zi mahileko, ni ka nkata wa wena
lowo wu nga kari wu hi lomo xikari
ka wena.
14 Kasi a mbilu ya wena yi nga timise-
la ke, kutani a canja ga wena gi
ngaba ni ntamo ke, a ka siku lego
nzi ta nga maha zi*n*we ha wena ke?
mina, Jehova, nzi wulile kona, nzi
ta maha kona.
15 Na mina nzi ta hangalasa wena xi-
kari ka mifumo, nzi ta fenemetisa
wena xikari ka matiko won*k*le; nzi
lobisa ku nyenyeza ka wena.
16 Na wena u ta hanahaniswa a ka wu-
tsumbu ga wena, a ku woneni ka mi-
fumo; na wena u ta zi tiba lezaku nzi
mina Jehova.
17 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina, yiku,
18 Nisanyana wa munhu, a yin*d*lu ya
ka Israeli yi mahile a manyelo a ka
mina: bon*k*le ba bona i suku ni lata
ni xiketse ni tsovu, a xikari ka pi-
ngo; bona ba hi manyelo ya siliva.
19 Hikwalaho zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: Hakuba *n*wina *n*we-
n*k*le mu mahileko a manyelo, hikwa-
laho, nzi ta tsombanyisela *n*wina lo-
mo xikari ka Jerusalema.
20 Kwatsi hilezi ba wungeletelako a
suku ni xiketse ni tsovu ni lata a
xikari ka pingo, a ku buveta a nzilo
hehla ka kona, a ku nyekisa kona;
zingaho nzi ta wungeletela *n*wina
lomo kulweni ga mina ni lomo za-
ngeni ya mina, nzi ta bekela *n*wina
laho nzi ta nyekisa *n*wina.
21 Ina, nzi ta wungeletela *n*wina, nzi
ta buveta hehla ka *n*wina hi nzilo
wa zanga ya mina, na *n*wina mu ta
nyekisiwa a xikari ka kona.
22 Kwatsi siliva gi nyekiswako lomo
xikari ka pingo, zingaho *n*wina mu
ta nyekiswa lomo xikari ka kona; na
*n*wina mu ta zi tiba lezaku mina,
Jehova, nzi halatile a zanga ya mina
hehla ka *n*wina.
23 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina, yiku,
24 Nisanyana wa munhu, wula a ka ye-
na, Wena u tiko lego gi nga basiswa-
ngiko, gi nga tsakamiswangiko hi
siku ga zangariselelo.
25 Laho ku na nga ni xihlebo xa ba-
profeti ba yena lomo xikari ka yena,
kwatsi i ngala yi dzumako yi ngu-
relako a pfimba: bona ba kadamule
a mihefemulo; ba tekile a tsomba ni

zilo za malongo; bona ba mahile a
tinoni ta yena ti enzeleka lomo xi-
kari ka yena.
26 A bapristi ba yena ba mahileko hi
vilinganya a ka nayo wa mina, ba
nyenyezisile a zilo za mina za kuba-
sa: bona a ba mahangi a kuhanyisa
xikari ka zilo zo basa ni zilo za nya-
lidede ge a ba mahangi a banhu ku
tiba a zilo zi basileko ni nyenyezile,
na ba fihlile a mahlo ya*b*ye le masa-
badweni ya mina, na mina nzi nye-
nyezisilwe xikari ka*b*ye.
27 Ni tihosana ta kona a xikari ka ko-
na ti kwatsi timhisi hi huhulukela-
ko a pfimba wa tona, a kuhalata a
nkata, ni lobisa a mihefemulo, kasi
bona ba fela a ku kuma ku nga dzu-
nziwi kambe.
28 Ni bapristi ba yena ba ti totile hi ma-
rope ma nga buvangiko, na ba wona a
miwoniso ya mawunwa, ba kucete-
la a mawunwa a ka bona, baku, *Za*-
kungahi a wulako a Hosi Jehova,
laha Jehova na a nga wulangi.
29 Ni banhu ba tiko ba tirisile a tsi-
mbeketelo, ba mahile hi kupangisi-
lweko; ina, ba hlokisile a zisiwana
ni bavumali, ba tsimbeketile a nzu-
beti hi pangisilweko.
30 Na mina nzi lo hlota a munhu xi-
kari ka*b*ye, loye a ta nga aka kuru-
si, ni ku yima a moleni mahlweni
ka mina a yimela a tiko, kasi nza
fela ku kala nzi nga lobisi gona; ka-
nilezi a nzi mu kumangi.
31 Hikwalaho nzi halatile a zanga ya
mina hehla ka bona; nzi lobisile bo-
na hi nzilo wa zanga ya mina; a ti-
n*d*lela ta bona benyi nzi nehile tona
hehla ka tihloko ta bona benyi, ku
wula a Hosi Jehova.

XIPIMO 23.

1 Ni mhaka ya Jehova yi lota a ka
mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, laho ku wa
hi kona a babasati bambiri, a banha-
nyana ba mamani mu*n*we:
3 Na bona ba lo maha a wuoswi leyo
Gipite; bona ba lo maha a wuoswi
a wu*s*weni ga*b*ye; ni laho ku wa lo
tsimbeketwa a zifuba za*b*ye, ku lo ko-
miwa a mabele ya wubulwa ga*b*ye.
4 Ni mabito ya*b*ye ku wa hi Ohola a
nhunzwa, na Oholiba a makweru
wa yena; na bona ba wa hi ba mina,
na bona ba lo *t*rala a barisanyana ni
banhanyana. Na kwatsi hi mabito
ya*b*ye, Samaria hi Ohola, na Jerusa-
lema hi Oholiba.
5 Na Ohola i lo maha a wuoswi la-
ha a nga wa hi wa mina; na a lo hu-
hurala hi kuranza ka yenawu, a ka
ma Asiria a muakelwane wa yena,
6 Loye a nga wa ambexilwe hi ko ba-
lala, a bafumeli ni batongi, bon*k*le
ba bona ni majaha ma xubekako, a
banuna ba mahaxi ba kelele hehla
ka mahaxi.
7 Na yena i lo bingeretela a wubayi
ga yena hehla ka bona, bon*k*le banhu
ba langilweko ba le Asiria bon*k*le
ba bona; na ka hiwihi loye yena a
mu huhurilisako, hi zon*k*le a zifana-
niso za yena i nyenyezisile a wutsu-
mbu ga yena.
8 Ge yena a nga tsikangi a wubayi ga
yena cima ka siku ga le Gipite; ha-
kuba a ka wu*s*wa ga yena bona ba
lo e*k*lela zi*n*we na yena, na bona ba
*k*lemerele a mabele ya wubulwa ga
yena; na ba halatile a wubayi ga ye-
na hehla ka yena.
9 Ngahilezo nzi nyikele yena lomo ca-
njeni ga baranzi ba yena, a canjeni
ga ma Asiria ka bahi yena a nga wa
ti huhuralisa a ka bona.
10 Laba ba nga kubunyetile a wum*b*yi-
ri ga yena; bona ba lo teka a barisa-
nyana ba yena ni banhanyana ba
yena; bona na yena ba lo mu daya
hi supado: na yena i lo maha a ku-
xeluzwa a xikari ka babasati: haku-
ba bona ba tsanzile a lamuliselelo
hehla ka yena.
11 Ni makweru wa yena Oholiba i lo
wona lexi, kasike yena i lo hunzele-
la a kubola a kuhuhuraleni ka yena
a ku hunza yena, na wubayini ga
yena, lego gi hunzeletileko ku hu-
nza a makweru wa yena.
12 Yena i lo huhurala hehla ka ma
Asiria, ni bafumeli ni batongi, baa-
kelwane ba yena, i lo ambala hi ku-
bombisisilweko, a babanuna ba ku
kilela mahaxi ba lo kilela hehla ka
mahaxi, bon*k*le ba bona ba majaha
ma nabelekako.
13 Na mina nzi lo wona lezaku yena i
nyenyezisilwe; bona bon*k*le ba teki-
le a n*d*lela yi*n*we.
14 Yena i enzelekisile a wubayi ga yena;
hakuba yena i lo wona a babanuna
ba nameketilwe le ligingisini, a mi-
fananiso ya ma Kaldea na yi nama-
ketilwe hi *t*ruka,
15 Bohani hi tifunga hehla ka ziwunu

*z*a bona, ni micacalato ya macakala
hehla ka tihloko ta*b*ye, bon*k*le ba bo-
na a tihosana a ku cuwuka hehla ka
kona, a nzako ka fananiselo wa le-
ma Babuloni, le Kaldea, a tiko ga
wubele wa ga*b*ye.
16 Na kwatsi hi xikanzakanya xa le*z*i a
nga wona bona yena i lo ti huhura-
lisa hehla ka bona, i lo rumela a mi-
tsukano a ka bona le Kaldea.
17 Ni ma Kaldea ma lota a ka yena mu-
bedini wa liranzo, na bona ba lo nye-
nyezisa yena hi wubayi ga bona,
yena i wa swihalisilwe *zin*we na bo-
na, ni muhefemulo wa yena wu wa
abanyisilwe wu suka a ka bona.
18 *Z*ingaho yena a nga kubunyetangi a
wubayi ga yena, i wa nga kubunye-
twangi wu*b*yri ga yena, kwatsi hi a
muhefemulo wa mina wu abanyisi-
lweko a ka makweru wa yena.
19 Kasike yena i lo enzelekisa a wubayi
ga yena, na alakanya a masiku ya
wu*s*wa ga yena, laho ha wona yena
i lo maha a wubayi lomo tikweni ga
le Gipite.
20 Yena lo mbi lukela hehla ka baranzi
ba yena, labo a nyama ya*b*ye yi nge
kwatsi i nyama ya timbongola, ni
nkata wa*b*ye wu nge kwatsi i nkata
wa mahaxi.
21 *Z*akungahi wena u bitilwe a ku ala-
kanyiswa a swiriselelo wa wu*s*wa ga
wena, a ku komeni ka mabele ya we-
na hi ba Gipite a xifuba xa wu*s*wa
ga wena.
22 Hikwalaho, O Oholiba, *z*akungahi
a wulako a Hosi Jehova. Languta,
nzi ta vuxa a ba ranzekako ba wena
a ku vukela wena, a ka bahi a mu-
hefemulo wa wena wu abeneko, nzi
ta neha bona ba vukela wena ma*k*le-
lweni won*k*le:
23 A ma Babuloni ni won*k*le a ma Ka-
ldea, Pekode ni Xoa ni Koa, ni wo-
n*k*le a ma Asiria *zin*we na bona; a
majaha ma labekako, a bafumeli ni
batongi bon*k*le ba bona, a tihosana
ni banhu ba ti*b*yiwako, bon*k*le ba
bona ba kilela a mahaxi.
24 Na bona ba tata ba vukela wena hi
ma*k*lari, hi makaliji ni tikareta, ni
mi*k*lawa ya banhu; bona ba ta yi-
misa wutsumbu ga*b*ye ba vukela we-
na hi tingenge ni *zik*langu ni *z*ivike-
lo ba ranzela wena, na nzi ta maha a
lamuliselelo a ka bona, na bona ba ta
lamula wena kukotisa hi kulamula
ka*b*ye.
25 Na mina nzi ta rumela a wukuxu ga
mina nzi vukela wena, na bona ba ta
maha ha wena hi kucabisekako; bo-
na ba ta tsema a nhovu ya wena ni
tin*d*lebe ta wena ni misalela ya wena
yi ta kuwa hi supado: ba ta teka a
barisanyana ba wena ni banhanyana
ba wena; ni misalela ya wena yi ta
kadamulwa hi nzilo.
26 Na bona ka ta runzuwulela wena a
tinguwo ta wena, ba ta susa a tinza-
lama ta wena tatsi.
27 *Z*akungahi nzi ta maha a wuoswi ga
wena gi kawula a ka wena, ni wu-
bayi ga wena legi u gi nehileko hi le
tikweni ga le Gipite; *z*ingaho le*z*o
wena u nga ta *k*lakusa a mahlo ya
wena a ka bona, ge ni ku alakanya a
Gipite kambe.
28 Hakuba *z*akungahi a wulako a Hosi
Jehova: Languta, nzi ta nyikela we-
na a canjeni ga bona labo wena u ba
bengako a canjeni ga bona labo a
muhefemulo wa wena wu hambene-
ko nabo;
29 Na bona ba ta maha ha wena hi li-
bengo, ba ta susa won*k*le a panga-
miselo wa wena, na ba ta siya wena
a wum*b*yiri ni likwelembu; ni wu-
m*b*yiri ga wubayi ga wena gi nga ta
fenengetwa, gon*k*le a *s*wila ga wena
ni wubayi ga wena.
30 Le*z*i a *z*ilo *z*i ta maheka a ka wena,
hakuba wena le*z*o u mahileko a wu-
bayi i lanzela a mifumo, hakuba we-
na u nyenyezisilwe hi *z*ifananiso *z*a-
*b*ye.
31 Na wena u fambile lomo n*d*leleni ya
makweru wa wena; hikwalaho nzi
ta nyika a kopo ya yena lomo canjeni
ga wena.
32 *Z*akungahi a wula a Hosi Jehova:
wena u ta nwela lomo ko*t*reni ya ma-
kweru wa wena, leyo yi etileko nja
hombe; wena u ta hlekwa hi kutse-
ketselwa, u taba ni hleleleko; kona
ku tsingisilweko.
32 Na wena u ta tatiswa hi popiwiselo
ni hlomulo, hi kopo ya singitelelo ni
hleleleko, hi kopo ya makweru wa
wena Samaria.
34 Wena hi wena u ta nganwa yona u
yi minyeta, na wena u ta hlafunha a
xisese xa yona, u ta *k*lukuluta a ma-
bele ya wena; hakuba mina nzi wu-
lawulileko kona, ku wula a Hosi Je-
hova.
35 Hikwalaho *z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova: Hakuba wena u riba-

kelweko mina, u hoxileko mina le mafulareni ka wena, hikwalaho rwala wena kambe a swila ga wena ni wubayi ga wena.

36 *K*latakumbiri i lo wula a ka mina: Nisanyana wa munhu, wena u ta lamula Ohola na Oholiba ke? *z*onake *k*la*k*lambuta a ka bona a manyalataniselelo ya*b*ye.

37 Hakuba bona ba mahileko a kuremba, ni nkata wu lomo man*d*leni ya*b*ye; hi *z*ifananiso *z*a*b*ye bona ba mahile a wurembi; na bonawu kambe ba mahile a barisanyana ba*b*ye, labo bona ba *t*raleleko mina, a ku hunza ba tsemakanya a nzilo a ka bona a kukadamulwa.

38 *K*latakumbiri lexi bona ba xi mahileko a ka mina: ba nyenyezisile a yi*nd*lu ya kubasa ya mina ka gwalego siku: ba hanahanisile a masabado ya mina.

39 Hakuba laho na ba dele a banana ba*b*ye a ka *z*ifananiso *z*a*b*ye, *z*onake ba lota a ka gwalego siku lomo n*d*lwini ya mina ya kubasa a kuta nyenyezisa yona; ni, manga*b*ye, *z*akungahi bona ba mahileko lomo xikari ka yi*nd*lu ya mina.

40 *K*latakumbiri *n*wina mu rumele a banhu ba tako hi kule, aka bahi a tsukano wu wa lo runwelwa, ni manga*b*ye, bona ba wa la kuta; a ka bahi wena u lo hlaza a wutsumbu ga wena, wa lo penda a mahlo ya wena, na lo bomba a wutsumbu hi gobo.

41 U tsama hehla ka mubedi watsi, ni meza yi longisilweko mahlweni ka wona, hehla ka wona wena u bekako a libani la mina ni mafura ya mina.

42 Ni gezu ga xi*d*lemo gi wa tenja *z*i*n*we na yena: *z*i*n*we ni banhu ba lixaka la cumbu hi banhu ba lo nehwa na ba popilwe hi le xiwuleni, ba lo mehela a *z*ingwabila hehla ka man*d*la ya*b*ye mahala, ni xi*d*lo*d*lo xa wumburi xi wa hi hehla ka tihloko ta*b*ye.

43 *Z*onake ku lo wula mina a ka yena loye a na nga wa kale hi kuremba, Makunu bona ba ta maha a wurembi *z*i*n*we na yena ke, na yena *z*i*n*we nabo.

44 Na bona ba lo engena a ka yena, kwatsi hile*z*i ba yako a xibayini: *z*ingaho ba loya bona a ka Ohola ni ka Oholiba, a ba basati ba wuo*s*wi.

45 Ni banhu ba lulamileko, bona ba ta lamula bona hi lamuliselelo wa wurembi, ni lamuliselelo wa babasati labo ba halatako a nkata; hakuba bona ba hi barembako, ni nkata wu lo man*d*leni ya*b*ye.

46 Hakuba *z*akungahi a wulako a Hosi Jehova: Nzi ta neha a mi*k*lawa yi ta nga vukela bona, nzi ta nyikela a ku fenemeteka ba n*d*leugan*d*lengiswa ni ku pangiwa.

47 Ni *k*lawa wu gan*d*la bona hi mari*b*ye, ni *t*ran*d*lesela bona hi tisupado ta*b*ye: bona ba ta dayela a barisanyana ba*b*ye ni banhanyana ba*b*ye, ni ku hisa a tin*d*lu ta*b*ye hi nzilo.

48 *Z*akungahi nzi ta maha a *z*ibi *z*i sika lomo tikweni, le*z*aku bon*k*le babasati ba fela ku kala ba nga gonziswi a ku maha a *z*ibi *z*a nwina.

49 Na bona ba ta potela a *z*ibi *z*a *n*wina hehla ka *n*wina, na *n*wina mu ta rwala a *z*ionho *z*a *z*ifananiso *z*a *n*wina; na *n*wina mu *z*i tiba le*z*aku mina nzi mina Hosi Jehova.

XIPIMO 24.

1 Kambe hi ka lembe ga n*k*lanu ni mune, hi ka hweti ya kume hi ka siku ga kume ga hweti, ni mhaka ya ka Jehova yi lota a ka mina, yiku,

2 Nisanyana wa munhu, tsala a bito ga siku, gona a wutsumbu ga gwalegi siku: a hosi ya le Babuloni yi lo tsinela suhani ni Jerusalema gona wutsumbu ga gwalegi siku.

3 U tsawutela a mufananiso a ka yi*nd*lu yi hlubukileko, ni ku wula a ka bona, *Z*akungahi a wulako a Hosi Jehova, Kungeta a mbita, ni kungeta yona, u cela mati lomo nzeni ka yona:

4 Wungeletela a *z*ipanzana *z*a yona a ka yona, *z*ona *z*on*k*lelele a *z*ipanzana *z*inene, a hangaswa, ni ka*k*la; u tatisa yona hi marambu yatsi.

5 Teka a wulangelwa ga *k*lambi, kambe ni tsikelo ga tihunyi a ku hlanganyeta lahasi ka mbita: maha ku bilisa kwatsi; ina, nga a marambu ya kona ma bila lomo nzeni ka yona.

6 Ngahile*z*i *z*akungahi a wulako a Hosi Jehova: Kombo a ka muti wa nkata a ka mbita leyo a kutsutsumbala ku na nga ka yona, leyo a ku tsutsumbala ku nga susangiko a ka yona! teka a ka yona a xipanze hi xi-

panze; a ku kona a hlolo yi hlahlu-
bileko a ka yona.
7 Hakuba a nkata wa yena wu kona
xikari ka yena; yena i bekile wona
hehla ka ri*b*ye ga likwembu; yena
a nga halatangi wona le liranza*b*ye-
ni, a ku seletela wona hi tsuri.
8 Kasi wona wu maha a zanga yita a
ku maha a potelelo, nzi bekile a
nkata wa yena hehla ka ri*b*ye ga li-
kwembu, kasi wona wu fela ku kala
wu seletelwi.
9 Hikwalaho *z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova: Kombo a ka muti wa
nkata; kambe nzi ta maha a matsi-
kelo a ku kula.
10 Bingereta tihunyi, maha n*z*ilo wu hi-
sa u bilisa kwatsi a nyama, tiyisa a
muro, nga a marambu ma'gisiwa.
11 *Z*onake i minyeta kona hi makala ya
yona, kasi yona ya fela a ku hisa,
nzi suku wa kona wu fela ku*s*wa,
kasi a caka ga yona ga nyekiswa a ka
yona, kasi a ku tsutsumbala ka yo-
na ka hisiwa.
12 Yena i rerekisile a wutsumbu ga ye-
na hi kutira; kasike a tsutsumbali-
so wa yena a wu sukile a ka yena;
a kutsutsumbala ka yena a ku sukile
a ka yena hi nzilo.
13 A ku nyenyezeni ka wena i zibi:
hakuba mina nzi basisileko wena na
wena u wa nga basisilwe, wena u
nga ta ha basiswa ku nyenyezeni
ka wena kambe, kala nzi maha a za-
nga ya mina hi *k*lelo ga wena a ku
zumba.
14 Mina, Jehova, nzi wulawulile kona;
na kona ku ta maheka, na mina nzi
ta maha kona; nzi nga ta *k*lelela le
nzako, ge nzi nga ta nyenyetela, ge
ni ku hunzuluka; kukotisa hi ka
tin*dl*ela ta wena, kukotisa hi ka zi-
maho za wena, bona ba ta lamula
wena, ku wula a Hosi Jehova.
15 Kambe a mhaka ya ka Jehova yi
lota a ka mina, yiku,
16 Nisanyana wa munhu, languta, nza
teka a ka wena a xubelelo xa mahlo
ya wena hi xifuta: kasike wena u
nga ta rila, ge ni ku hlomula, ge ni
mihloti ya wena yi nga ta xilila.
17 Keta, kanilezi u nga kanyuluki, u
nga mahi a xirilo hi batileko; boha
a kanzani wa wena hehla ka wena, u
engenisa a zilato za wena mikonzwe-
ni ya wena, u nga fenengeti a milo-
mu ya wena, u ngagi a zibaba za
banhu.
18 *Z*ingaho nzi lo wulawula a ka banhu
laha mixweni; laha gam*b*yeni a sa-
ti wa mina i lofa; nzi lo maha laha
mixweni kwatsi hile*z*i nzi nga wa
leletelwe.
19 Ni banhu ba te ngalo ka mina,
Wena a ku hi *b*yeli hina le*z*aku le*z*i
*z*ilo *z*i yini a ka hina, le*z*i wena u ma-
hako lezo ke?
20 *Z*onake nzi te ngalo a ka bona, A
mhaka ya ka Jehova yi lota a ka
mina, yiku,
21 Wulawula a ka yin*dl*u ya ka Israe-
li, *Z*akungahi a wulako a Hosi Je-
hova: Languta, nzi ta hanahanisa a
yin*dl*u ya mina ya kubasa, a matsa-
nza ya ntamo wa *n*wina, a xubelelo
wa mahlo ya *n*wina, ni lexo a mu
hefemulo wa *n*wina wu xi hawuke-
lako; ni barisanyana ba *n*wina ni
banhanyana ba *n*wina labo *n*wina
mu *k*lakusileko le nzako ba ta ku
wa hi supado.
22 Na *n*wina mu ta maha kwatsi hi
le*z*i nzi mahileko: *n*wina mu nga
ta fenengeta a milomu ya *n*wina, ge
ni kuga a *z*ibaba *z*a banhu.
23 Ni micungo ya *n*wina yi taba hehla
ka tihloko ta *n*wina, ni *z*ilato *z*a mi-
konzweni ya *n*wina: *n*wina mu nga
ta rila ge ni ku hlomula; kanile*z*i
*n*wina mu ta kwebeka lomo kugo-
heni ka *n*wina, mu keta a ngomama
ya mu*n*we ni mu*n*wani.
24 *Z*akungahi Ezekieli i ta kuba ka
*n*wina a muwoniso; kukotisa hi ka
zon*k*le lezo a mahileko *n*wina mu ta
maha: laha le*z*i *z*i tako, *z*onake mu
ta *z*i tiba le*z*aku nzi mina Hosi Je-
hova.
25 Na wena, nisanyana wa munhu, u
nga ta kuba kona a sikwini lego ha
gona nzi ta nga teka a ntamo wa-
*b*ye, a kubuma ka wukosi ga*b*ye, a
xubelelo wa mahlo ya*b*ye, hi ka lezo
bona ba rumeleko a mbilu ya*b*ye,
barisanyana ba*b*ye ni banhanyana
ba*b*ye.
26 Le*z*aku a ka lego siku loye a ta nga
pona i tata a ka wena, a ku maha
wena a kuingisa hi tin*dl*ebe ta wena
*n*winyi ke?
27 A ka lego siku a nomu wa wena wu
ta vululelwa yena loye a ponileko,
na wena u ta wulawula, u nga ha
hi kambe a mbebebe: *z*ingaho wena
u ta kuba a muwoniso a ka bona;
na bona ba ta *z*i tiba le*z*aku mina nzi
Jehova.

XIPIMO 25.

1 A mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, xungeta a
ngohe ya wena a ngomana ni bana-
na ba Ammoni, ni ku profeta u vu-
kela bona:
3 Ni ku wula a ka banana ba ka Ammo-
ni, Zwanani a mhaka ya Hosi Je-
hova: *Z*akungahi a wulako a Hosi
Jehova, Hakuba wena u wulileko,
Aha, u vukela a yin*d*lu ya mina ya
ku basa, laha yona yi nga wa nye-
nyeziswa; ni vukela a tiko ga ka
Israeli, laha gona gi nga wa mahilwe
a marumbi; ni vukela a yin*d*lu ya
ka Juda, laha bona baya wuko*n*wi-
ni:
4 Hikwalaho, languta, nzi ta nyikela
wena a ka banana ba le mutsuwu-
kagambo a kuba tsomba ya*b*ye, na
bona ba ta yimisa wugobelo ga*b*ye
a ka wena ba ta maha a wuakelo ga-
*b*ye a ka wena; ba ta kuga a miha-
nzo ya wena, ba ta kunwa a masi ya
wena.
5 Na mina nzi ta maha Rabba a ranga
ga makameli, ni banana ba ka Ammo-
ni a nzawu ya wutsamo ga kuzumba
a mi*k*lambi: na *n*wina mu ta *z*i tiba
le*z*aku nzi mina Jehova.
6 Hakuba *z*akungahi a wulako a Hosi
Jehova: Hakuba wena u pakateleko
a man*d*la ya wena, u kanziyeleko hi
mikonzo u bumako hi won*k*le a xa-
kelo wa wena u vukela a tiko ga ka
Israeli;
7 Hikwalaho, languta, nzi nawulutile
a canja ga mina a ngomama na we-
na, nzi ta nyikela wena a mupango
a ka mifumo: nzi ta tsema wena lo-
mu banhwini, nzi ta maha wena a
ku mbemba le han*d*le ka matiko: nzi
ta lobisa wena; na wena u ta *z*i tiba
le*z*aku nzi mina Jehova.
8 *Z*akungahi a wulako a Hosi Jeho-
va: Hakuba Moabi na Seire ba wu-
lako, Languta, a yin*d*lu ya ka Juda
yi kwatsi hi yon*k*le a mifumo;
9 Hikwalaho, languta, Nzi ta vulula a
rebe ga Moabi hi le mitini, le mitini
ya yena leyo yi nga le mbinganweni
wa yena, a wukosi ga matiko, Betje-
ximote, Baal-meoni, na Kiriataime.
10 A ka banana ba le mutsuwukaga-
mbo, ba ta nga famba baya vukela a
banana ba ka Ammoni; nzi ta nyi-
kela bona a kuba a tsomba, kasi a
banana ba ka a Ammoni ba fela ku
kala ba nga ha alakanyiwa xikari wa
ka mifumo:
11 Na mina nzi ta tsanza a lamuliselelo
hehla ka Moabi; na bona ba ta *z*i
tiba le*k*aku nzi mina Jehova.
12 *Z*akungahi a wulako a Hosi Jeho-
va: Hakuba Edome a mahileko hi
kuvukela a yin*d*lu ya ka Juda hi ku
teka a potelelo, na hi ku kulisilweko
i zangarisile, a potela a wutsumbu
ga yena hehla ka bona;
13 Hikwalaho *z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova, nzi ta nawuluta a ca-
nja ga mina hehla ka Edome, nzi ta
tsema banhu ni *z*ihari ka gona; nzi
ta maha gona gi hahluka ku sukela
Temani; ku kala le Dedani bona ba
ta kuwa hi wu*k*la ga supado.
14 Nzi ta beka a potelelo hehla ka Edo-
me hi canja ga banhu ba mina Isra-
eli; na bona ba ta maha le Edome
kukotisa hi ka zanga ya mina ni ku-
kotisa hi kulo ga mina; na bona ba
ta yi tiba a potelelo ya mina, ku wu-
la a Hosi Jehova.
15 *Z*akungahi a wulako a Hosi Jeho-
va: Hakuba a ma Filisti ma mahi-
leko hi potelelo, ba tekile a potele-
liselelo hi xakelo wa mihefemulo a
kulobisa hi wulala gi nga gawukisi-
wiko:
16 Hikwalaho *z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova, Languta, nzi ta nawu-
luta a canja ga mina hehla ka ma
Filisti, nzi ta tsema a ma Cerete, nzi
ta lobisa a misalela ya le fungwini.
17 Na mina nzi ta tsanza a potelelo he-
hla ka bona hi kawukiselo wa ku-
zangara; na bona ba ta *z*i tiba le*z*aku
nzi mina Jehova, laha nzi ta nga *k*la-
teka a potelelo wa mina hehla ka
bona.

XIPIMO 26.

1 Na ku mahisile le*z*o hi ka lembe
ga kume ni gi*n*we, hi ka siku go ra-
nga ga hweti, le*z*aku a mhaka ya Je-
hova yi lota a ka mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, hakuba le*z*o
Tire a wulileko a ka Jerusalema,
Aha, gona gi tsobekile lego gi nga
wa nyangwa ya banhu; gona gi hu-
nzulusilwe a ka mina; nzi ta nga-
ngamela, makunu le*z*i gona gi ha-
luhkileko;
3 Hikwalaho *z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova, Languta, mina nzi vu-
kela wena, O Tire, nzi ta maha a
mifumo yinyingi a ku kanziya yi

vukela wena kwatsi hilezi a bimbi
gi mahako a mabyandlati ya kona
ma mbekuka hehla.
4 Na bona ba ta lobisa a tigingisi ta le
Tire ba ta tsoba lahasi a zikanekiso
za yona: minawu kambe nzi ta pu-
hunha tsuri wa gona gi suka a ka
gona, nzi maha gona a ribye ga li-
kwembu.
5 Gona gi ta maha wutsamo ga ku an-
dlala a likoka, lomo xikari ka bimbi;
hakuba mina nzi wulawulileko ko-
na, ku wula a Hosi Jehova; gona gi
ta maha a mupango wa mifumo.
6 Ni banhanyana ba gona labo ba na
nga lomo kwatini ba ta dawa hi supa-
do: na bona ba ta zi tiba lezaku nzi
mina Jehova.
7 Hakuba zakungahi a wulako a Hosi
Jehova: Languta, nzi ta neha hehla
ka Tire Nebukadrezzare a hosi ya le
Babuloni, a hosi ya tihosi, ata hi le
nwalungu, zinwe ni mahaxi zinwe ni
tikareta, zinwe ni babanuna ba maha-
xi, ni miklawa, ni banhu ba ku tala.
8 Yena i ta klaba hi supado a banha-
nyana ba wena lomo kwatini; yena i
ta maha a zikanekiso a vukela wena,
a hoxa a zikungumulo a vukela we-
na, ni kuklakusa a tingenge a vukela
wena.
9 Na yena i ta bekela a zifohlo za yena
a vukela a tigingisi, na hi zihloka za
yena i ta tsiba a titawa ta wena.
10 Hi kota ya talisiselo wa mahaxi ya
yena a tsuru wa wona wu ta kubu-
nyeta wena: a tigingisi ta wena ti
ta tsekatsekiswa hi kota ya guwa
ga babanuna ba mahaxi, ni tikareta,
ni wonkle a makaliji, laha yena a ta
nga engena lomo tinyangweni ta
wena, kwatsi hi banhu ba engenako
a mutini lowo wu mahilweko ku tso-
byiwa.
11 Hi makanzo ya mahaxi ya yena i ta
kanziyela a mapango ya wena wo-
nkle; i ta hlasela a banhu ba wena hi
supado; ni timhinga ta ntamo wa
wena ti ta cona lahasi liranzabyeni.
12 Na bona ba ta maha a mupango wa
ku fuma ka wena, ba ta trandlesela
a bamahungani ba wena; ba ta ku-
ngumula a tigingisi ta wena, ba ta
lobisa a tindlu ta wena to saseka; na
bona ba ta beka a maribye ya wena
ni timhanze ta wena ni tsuri wa we-
na lomo xikari ka mamati.
13 Nzi ta maha a guwa ga tisimu ta
wena ku kawula: ni guwa ga zite-
nde za wena gi nga ta ha engeta ka-
mbe gi zwiwa.
14 Nzi ta maha wena a ribye ga likwe-
mbu; wena u ta kuba a wutsamo ga
ku andlala a likoka; wena u nga ta
ha akiwa kambe: hakuba mina Je-
hova nzi wulileko kona, ku wula a
Hosi Jehova.
15 Zakungahi a wulako a Hosi Jeho-
va a ka Tire: a zihlale zi nga ta tseka-
tsekiswa a ka guwa ga kuwa ka we-
na, laha na ba kubazilweko ba keta,
laha na lobyiselelo wu mahiwa a xi-
kari ka wena ke?
16 Zonake a tihosana ta bimbi ti ta re-
lela hi le zitsanweni zawukosi za to-
na, ti ta beka klelweni a tinguwo ta
tona, ni ku runzuwula a gobo ga
bona gi komelweko: bona ba ta
ambexa a wutsumbu gabye hi kuru-
rumela; ba ta tsama hehla ka lira-
anzabya, ba ta rurumela xonkle a
xikatanyana, ba hi ba hanjalatisi-
lweko a ka wena.
17 Na bona ba ta teka a mikosi a ka
wena, ni ku wula a ka wena, U lo-
byisilwe hi kuyini wena ke, lezaku
wena u nga wa akilwe le suweni ga
banhu, a muti wutibyilweko, lowo
wu nga hi ni ntamo lomo bimbini,
wona ni baakileko ba wona, labo ba
mahako a tsisiselo wa wona a kuba
ka bonkle labo ba akileko a ka wona!
18 Makunu a zihlale zi ta rurumela a si-
kwini ga kuwa ka wena; ina, a zi-
hlale lezo zi nga lomo bimbini zi ta
mbeteka a ntamo a ku andlamukeni
ka wena.
19 Hakuba zakungahi a wulako a Ho-
si Jehova: Laha nzi ta nga maha mu-
ti a marumbi kwatsi ni miti wu nga
akiwangiko; laha nzi ta nga neha a
kueta hehla ka wena, ni mamati ya
hombe ma ta kubunyeta wena;
20 Zonake nzi ta neha wena lahasi zi-
nwe na bona labo ba relelako lomo
rinzini, a ka banhu ba xikatini xa
kaleloko, nzi ta maha wena u aka ka
gwalego klelo ga misaba, ka wutsa-
mo lego ga marumbi hi kale, zinawe
na bona labo ba releleko lomo rinzi-
ni, kasi wena wa fela ku kala u nga
ha akiwi; na mina nzi ta bekela a
wukosi lomo tikweni ga bahanyako.
21 Nzi ta maha wena a tsisiselo, na we-
na u nga ha ta kuba kambe; hambu
lezo wena u ta nga zi labyiwa, kasi-
ke wena u nga ta ha kunwa kambe,
ku wula a Hosi Jehova.

XIPIMO 27.

1 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina kambe, yiku,
2 Na wena, a nisanyana wa munhu,
teka a xirilo hi ka Tire;
3 Ni ku ngalo ka Tire, O wena loye
u akileko a wungweni ga bimbi, we-
na loye u nga mahungani wa banhu
banyingi a ka zihlale zinyingi, za-
kungahi a wulako a Hosi Jehova:
Wena, O Tire, u te ngalo, Mina nzi
mbelele nzi ne wumburi.
4 A mbingano wa wena wu lomo mbi-
lwini ya bimbi; a baaki ba wena ba
mbelelesile a wumburi ga wena.
5 Bona ba mahile a tibakwa ta wena
ta tisinya ta fira ta le Senira; ba te-
kile a tisedare hi le Lebanoni ku
maha a lingwati ya wena.
6 Ni tioake ta le Baxani ba mahile a
makasiya ya wena; ba mahile a zi-
tsamo za wena hi timhonzo ta ndlo-
vu zi nameketilwe na hi tisinya za
xihlaleni xa le Kittimu.
7 Hi kukatiwa hi wukene hi tiro wa
kukomelwa wa le Gipite ku wa ma-
tangi ya wena, kasi ku fela a ku
maha a ka wena a xiwoniso; a ko
balala ni ko zirila za le zihlaleni za le
Elixa ku wa hi kuambala ka wena.
8 A baakileko ba le Sidoni ni Arvade
ba wa hi babonzi ba wena: a banhu
ba wena ba kutiba, O Tire, ba wa
hi ka wena, ba wa hi bafambisi ba
wena.
9 A banhu ba kale ba le Gebali ni ba-
nhu ba kotiba ba kona ba wa hi zinwe
na wena a maklangano ya wena:
wonkle a mataru ya bimbi ni bama-
rinyero ba wona ba wa hi ka wena
ku maha a zinjaninjani za wena.
10 Persia ni Lude ni Pute ba wa hi ma-
klarini ya wena, a banhu ba wena
ba impi: ba hayekile a xiklangu ni
ngenge a ka wena; ba bekele a wu-
bombi ga wena.
11 A banhu ba le Arvade zinwe ni impi
ya wena ba wa le hehla ka tigingi-
si ta wena ti ranzeleko, ni banuna
ba tinhenha ba wa hi le zikaneki-
sweni za wena; ba lo hayeka a zikla-
ngu zabye lomo makurisini ma re-
nzelelekeleko; bona ba mbelelelisile
a wumburi ga wena.
12 Tarxixi i wa hi mahungani wa hi
kota ya wunyingi ga tixaka tonkle
ta pfuno; zinwe ni siliva, ziketse,
malata, ni tsovu, ba lo zi xabisela a
xuma xa wena.
13 Javani, Tubale, na Mexeke, bona
ba wa hi badzilaxi ba wena; bona
ba xabisile a dzumba ga banhu ni zi-
bya za suku akuba zinjaninjani za
banhu.
14 Bona a ba yindlu ka Togarma ba lo
xabisa a zitolweni za wena hi ma-
haxi zinwe ni mahaxi ya kulwa ni
maesela.
15 A banhu ba le Dedani ba wa badzi-
laxi ba wena; ni zihlale zinyingi zi
wa hi nzawu ya kuxabisa ka canja
ga wena: ba lo neha wena binzulu-
sweni a timhonzo ta tindlovu ni
ngurukwa.
16 A Siria gi wa hi wuxabiso ga wena
hi kota ya wudlemo ga mitiro ya
mandla ya wena: ba lo xabisa lomo
a xuma xa wena hi maribye yo sa-
seka ni ko zirila, ni tiro wa wuko-
melwa, ni nguwo ya wukene, ni ko-
rali ni tirube.
17 Juda, a tiko ga ka Israeli, wona ma
wa hi ba dzilaxi ba wena: ba nyikile
hi binzulo ga wena a mabele ya Mi-
niti, pannagi, ni wulombe, ni mafura,
ni balamu.
18 Damaskusi i wa wuxabiso ga wena
hi wudlemo ga mitiro ya canja ga
wena, hi kota ya wudlemo ga tixaka
tonkle ka kufuma, ni waini ga le
Helboni, ni woya ga kubasa.
19 Verdani na Javani ba xabisile hi
woya a xuma xa wena: a ziketse zo
ngangamela, kassia, kalamusi, zi wa
hi xikari ka wuxabiso ga wena.
20 Dedani i wa hi dzilaxi wa wena a ti-
ngubyeni ta malongo ta kukilela.
21 Arabia, ni tonkle a tihosi ta le Ke-
dare, bona ba wa hi baxabisi ba canja
ga wena; a ka tiivana ni tihamba, ni
timbuti, a ka lezi bona ba wa hi ba-
mahungani ba wena.
22 A badzilaxi ba le Xeba ni le Raama,
bona ba hi badzilaxi ba wena; ba
lo xabisa wuxabiso ga wena zinwe hi
tinhonzwa ta pepo wonkle, ni mari-
bye wonkle ya malongo, ni nzalama.
23 Harani na Kanne na Edeni, a badzi-
laxi ba le Xeba, Asxura na Kilma-
de, ba hi badzilaxi ba wena.
24 Lezi gi wa hi kwawu ga wena ga
wuxabiso gi langilweko, a kupetse-
lweni ka kubalala ni ka tiro wuko-
melweko, ni ka tingaxa xa klonwe-
lweko hi tinguwo, yi bohilweko hi
tingoti ti mahilweko, hi tisedare, xi-
kari ka wukwewu ga wena.
25 A mataru ya le Tarxixi ma wa hi

mapfumba ya wukwewu ga wena:
wena u wa bombisilwe, wu wa ma-
hilwe u ngangamelisiselo lomo mbi-
lwini ya mabimbi.
26 A babonzi ba wena ba nehile we-
na lomo mamatini ya hombe: a mhe-
ho ya mutsuwukagambo yi tsobile
wena lomo xikari ka mabimbi.
27 A kufuma ka wena, ni wuxabiso ga
wena ni *z*injaninjani *z*a wena, ni ba-
marinyero ba wena, ni bafambisi ba
wena ba mataru, ni wu*k*langano ga
wena, ni baxabisi lomo wukwewini
ga wena, ni bon*k*le babanuna ba we-
na ba kulwa, labo ba na nga ka we-
na, ni yon*k*le a mi*k*lawa ya wena le-
yo yi na nga lomo ka wena *z*i ta
wela lomo xikari ka bimbi a sikwini
ga kuhahluka ka wena.
28 A ka huwa ya kurila ka tinduna ta
mataru ta wena a mazunze ma ta
tsekatseka.
29 Bon*k*le labo ba komako a makasiya,
a bamarinyero, ni ton*k*le tinduna ta
bimbi, ba ta relela hi le matarwini;
ba ta yima le muhanzeni,
30 Ba ta maha a revu ga*b*ye gi zwiwa
hehla ka wena, ba ta rila hi kutsi-
kwilisilweko, ba ta palata a tsuri
hehla ka tihloko ta*b*ye; ba ta pulu-
wunza a wutsumbu ga*b*ye lomo ku-
meni:
31 Ba ta halula a wutsumbu ga*b*ye ha
wena, ni ku ti boha hi tinguwo ta
tisakwa, ba ta rilela wena hi ketise-
lelo wa muhefemulo hi keto wa xi-
rilo.
32 A xirilweni xa*b*ye ba ta teka a miko-
si ha wena, ba ta rilela wena, aku,
Hi mani a na nga kona laho wa ku
kotisa Tire, kotisa loye a nehilweko
kumiyeleni lomo xikari ka mabimbi
ke?
33 Laha a wukwewu ga wena gi huma
hi lomo bimbini, wena u wa u tati-
sako a banhu banyingi; wena u fu-
misako a tihosi ta misaba hi wu*dl*emo
ga pfuno wa wena ga *z*injaninjani.
34 A ka xikati wena u nga wa tso*b*yi-
lwe hi mabimbi a kuceteni ka ma-
mati, a *z*injaninjani *z*a wena ni mi-
*k*lawa ya wena *z*i wele lomo xikari
ka bimbi.
35 Bon*k*le a baakileko ba zihlaleni ba
kanganyisilwe, ni tihosi ta*b*ye ti wa
dzukisilwe hi kucaba; bona ba ka-
ratekile tingoheni ta*b*ye.
36 A bamahungani xikari ba banhu ba
kiyala ha wena; wena u mahile a
tsisiselo, cima u nga ta ha kuba ncu-
mo kambe.

XIPIMO 28.

1 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina kambe, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, wula a ho-
sana ya Tire, *Z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova: Hakuba a mbilu ya
wena yi *k*lakusilweko, na wena u te
ngalo, Mina nzi nungungulu, nzi tsa-
mile xitsa*n*weni xa Nungungulu, a
xikari ka mabimbi; kasike wena u
munhu, na u nga Nungungulu, ha-
mbule*z*i wena u bekileko a mbilu
ya wena kwatsi mbilu ya Nungu-
ngulu;—
3 Languta, wena wa tiba ku hunza
Danieli; laho a ku na mifihlakalo
leyo yi fihlilweko a ka wena;
4 Hi pimisiselo wa wena ni tibisiselo
wa wena u kumile leyi a mipfuno,
u kumile a nzalama ni siliva maba-
kweni ya wena;
5 Hi tibisiselo wa wena ni binzuluselo
wa wena u enzelekisile a mipfuno ya
wena, ni mbilu ya wena yi *k*lakusi-
lwe hi kota ya mipfuno ya wena;—
6 Hikwalaho *z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova: Hakuba wena u beki-
leko a mbilu ya wena kwatsi i mbilu
ya Nungungulu,
7 Hikwalaho, languta, nzi ta neha a
bapfumba hehla ka wena; a cabe-
kiselelo wa bamatiko; ba ta hlomu-
la a tisupado ta*b*ye ba vukela a wu-
mburi gi tibisiselo wa wena, bona ba
ta nyenyezisa a kunganganmela ka
wena.
8 Ba ta neha wena lahasi rinzini; na
wena u ta kufa hi fela ga bona labo
ba *k*la*b*yilweko, lomo mbilwini ya
mabimbi.
9 *N*wina u ta wula mahlweni ka yena
loye a dayako wena, Nzi mina Nu-
ngungulu ke? kanile*z*i wena u hi
munhu, u nga hi Nungungulu, a ca-
njeni ga yena loye a kuba*z*ileko
wena.
10 Wena u ta kufa hi ma fela ya nku-
na hi canja ga bamatiko: hakuba mi-
na nzi wulileko kona, ku wula a Hosi
Jehova.
11 *K*latakumbiri a mhaka ya ka Jeho-
va yi lota a ka mina, yiku,
12 Nisanyana wa munhu, teka a nkosi
hi hosi ya le Tire, ni ku wula a ka
yona, *Z*akungahi a wulako a Hosi
Jehova: Wena u umisileko a xihla-

yo xi teleko hi tibisiselo, u mbelele-
ko a wumburini.
13 Wena u wa hi le Edeni, a simu ya
Nungungulu; won*k*lelele a mari*b*ye
ya malongo ma hi kufenengetwa ka
wena, a sardisi, ni topaze, a daimo-
nde, a berle, oniki, a jaspere, a safi-
ra, a emeralde, a karbun*k*le, ni nza-
lama: batiri ba wena ba tingoma ni
ma'xaba; ba wa hi ka wena a ka siku
lego wena u bangilweko ba wa longi-
selwe.
14 Wena u wa cerubi lego gi totilweko
gi fenengetilweko: nzi lo bekela we-
na, *z*ingaho le*z*o wena u wa le xitsu-
ngeni xa ku basa xa Nungungulu;
wena u fambile hehla ni lahasi lomo
xikari ka mari*b*ye ya nzilo.
15 Wena u mbelele tin*d*leleni ta wena
kusukela a ka siku lego wena u nga
wa bangilwe, kala a kungalulamisisi
ku kumiwa a ka wena.
16 Hi talisiselo wa wukwewu ga*b*ye bo-
na ba tatisile xikari ka wena hi pa-
ngiselelo, na wena u onhile: hikwa-
laho nzi hoxile wena lahan*d*le kota
u nga muhanahanisi ka xitsunga xa
Nungungulu; nzi lobisile wena, O
cerubi gi fenengetilweko, le xikari
ka mari*b*ye ya nzilo.
17 A mbilu ya wena yi *k*lakukile haku-
ba hi wumburi ga wena; wena u
botile a tibisiselo wa wena hakuba hi
kungangamela a ka wena: nzi hoxile
wena liranza*b*yeni; nzi bekile wena
mahlweni ka tihosi, kasi tona ta fela
a ku languta wena.
18 Hi wu*d*lemo ga *z*igoho *z*a wena, a ka
kungalulamisini ga mabinzu ya we-
na, wena u nyenyezisile a yin*d*lu ya
wena ya kubasa: hikwalaho nzi ne-
hile a nzilo hi lomo xikari ka wena;
wona wu kadamule wena, Nzi hu-
nzulusile a kuma hehla ka misaba a
kuwoneni ka bona bon*k*le labo ba
wonako wena.
19 Bon*k*le labo ba tibako xikari ka ba-
nhu ba ta hanjalatiswa a ka wena:
wena u mahile a hlomulo, wena ci-
ma u nga ta kuba ncumo kambe.
20 Ni mhaka ya ka Jehova yi la kuta
a ka mina, yiku,
21 Nisanyana wa munhu, cuwuka a
ngohe ya wena a ngomama ni Sido-
ni, u profeta u vukela gona,
22 Ni ku wula, *Z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova: Languta, mina nzi vu-
kela wena, O Sidoni; nzi ta dumisi-
wa lomo xikari ka wena; na bona ba
ta *z*itiba le*z*aku nzi mina Jehova, laha
nzi ta nga nga nzi tsanzile a lamuli-
selelo a ka yena, nzi ta nga nzi basi-
siwa a ka yena.
23 Hakuba nzi ta rumela a mitungu a
ka yena, ni nkata a mapangweni ya
yena; ni ba kubazilweko ba ta wela
xikari ka yena, hi supado hehla ka
yena ma*k*lelweni won*k*lelele; na bo-
na ba ta *z*i tiba le*z*aku nzi mina Je-
hova.
24 Ni laho ku nga ha ta kuba kona a
mizwa yi *k*labako a ka yin*d*lu ya ka
Israeli, ge ni muzwa wu lamatako
ni wa bahi labo ba akileko ba ranzela
bona, labo ba nga wa maha a *z*inye-
nyeko a ka bona; na bona ba ta *z*i
tiba le*z*aku nzi mina a Hosi Jehova.
25 *Z*akungahi a wulako a Hosi Jeho-
va: Laha nzi ta nga nzi wungeletela
a yin*d*lu ya ka Israeli hi lomo ba-
nhwini a xihari ka bahi nzi hangala-
seleko bona, nzi ta basiswa a ka bona
kuwoneni ka mifumo, *z*onake bona
ba ta aka a tikweni ga*b*ye lego nzi
nyikileko a nanza ga mina Jakobe.
26 Na bona ba ta aka kuponeni a ka
gona; ina, bona ba ta aka a tin*d*lu,
ni ku*b*yala a *z*ivina, ba ta aka kupo-
neni, laha na nzi tsanzile a lamulise-
lelo a ka bona bon*k*le labo ba mahako
bona a *z*inyenyeko ba ba ranzeleko;
na bona ba ta *z*i tiba le*z*aku nzi mina
Jehova a Nungungulu wa*b*ye.

XIPIMO 29.

1 A ka lembe ga kume, a ka hweti
ya kume, ka siku ga kume ni ma-
mbiri ga hweti, a mhaka ya ka Je-
hova yi lota ka mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, xungeta a
ngohe ya wena, u vukela Faro a
hosi ya le Gipite, ni ku profeta a vu-
kela, ni kuvukela won*k*le a ma Gi-
pite;
3 Wulawula, ni ku ngalo, *Z*akungahi
a wula a Hosi Jehova: Languta, nzi
vukela wena, Faro a Hosi ya le Gi-
pite, a ngulubanye wa hombe a
nga lomo micongweni ya yena, labo
ba wulileko, A wa mina ngwa mina
nzoce, nzi mahile wona ha wutsu-
mbu ganga.
4 Nzi ta engenisa a ximemba lomo mi-
hlayeni ya wena, nzi ta maha a nya-
ma ya micongo ya wena a ku na-
marela magwarwini ya wena; nzi ta
neha wena lahan*d*le hi xikari ka mi-
congo, *z*inwe ni yon*k*le a *z*i*d*luwani

za micongo ya wena lezo zi namare-
leko magwarwini ya wena.
5 Nzi ta hoxa wena uya le xiwuleni,
wena ni yonkle a zidluwana zonkle
za micongo ya wena: wena u ta wa
lomo kwatini ka le handle; wena u
nga ta ha tsombanyiswa katiginwe,
ge u nga ta tsombanyiswa; nzi nyi-
kele wena a kuga a ka zibanza za mi-
saba ni ka tinyanyani ta tilo.
6 Ni bonkle a baakileko ba le Gipite
ba ta zi tiba lezaku nzi mina Jehova,
hakuba ba wa kari ba hi nhonga ya
lihlanga a ka yindlu ya ka Israeli.
7 Laha bona ba nga wa komile wena
hi canja ga wena, wena u tsobileko,
u pfemuleko wonkle a makakla ya-
bye; ni laha bona ba nga wa kege-
le hehla ka wena, wena u tsobako,
u mahako a ziwunu zabye zi yima.
8 Hikwalaho zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: Languta, nzi ta neha
a supado hehla ka wena, nzi ta tse-
ma a ka wena a munhu ni xihari.
9 Ni tiko ga le Gipite gi ta kuba ma-
rumbi ni hahlukelo; bona ba ta zi
tiba lezaku mina nzi mina Jehova.
Hakuba yena a wulileko, A congo
wu hi wa mina, nzi mina nzi mahi-
leko wona.
10 Hikwalaho, languta, nzi mina nzi
vukelako wena, nzi vukelako a mi-
congo ya wena, nzi ta maha a tiko
ga le Gipite gi hlakala hi kuhunze-
letileko gi maha marumbi, ku suke-
la a tawa Sevena ku kala le mbinga-
nweni wa le Etiopia.
11 A wu kona a konzo wa munhu wu
ta nga tsemakanya a ka gona, a wu
kona a konzo wa xihari wu ta nga
tsemakanya a ka gona, kona ku nga
ta akiwa kala a mune wa makume
ya malembe.
12 Nzi ta maha a tiko ga le a marumbi a
xikari ka matiko lawo ma ta nga
hahluka, ni miti ya gona xikari ka
miti leyo yi ta nga hahluka gi ta
maha a marumbi a mune wa maku
me malembe; nzi ta hangalasa a ba
Gipite xikari ka mifumo, nzi ta fe
nemetisa xikari ka matiko.
13 Hakuba zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: A ka kugumelweni
ka mune makume malembe nzi tso-
mbanyisela a ma Gipite lomo ba-
nhwini labo nzi ba hangalaseleko;
14 Nzi ta klelisa a wukonwi ga Gipite,
nzi ta maha bona a ku klelela lomo
tikweni ga Patrosi, lomo tikweni ga
wutralwa gabye: bona ba ta kuba le-
yo a mufumo wa lahasi.
15 Wona wu ta kuba a mufumo wa la-
hasi ka yonkle a mifumo; ge cima
wu nga ta ha klakuka a wutsumbu
ga wona hehla ka mifumo yonkle:
mina nzi ta kawulisa bona, lezaku
ba nga ta ha vumela kambe le he-
hla ka mifumo.
16 Gona gi nga ta ha kuba kambe a
xitsumbo xa yindlu ya ka Israeli, a
ku neha a zonho kualakanyweni, la-
ha na bona na ba klela a cuwuka le
nzako ka bona: na bona ba ta zi ti-
ba lezaku nzi mina a Hosi Jehova.
17 Na ku mahisile lezo hi ka lembe
ga makume mambiri ni nklanu ni
mambiri, hi ka hweti yo sangula, hi
ka siku go ranga ga hweti, a mha-
ka ya ka Jehova yi lota ka mina,
yiku,
18 Nisanyana wa munhu, Nebukadre-
zzare a hosi ya le Babuloni i mahile
a impi ya yena a ku tira a tiro wa ho-
mbe a vukela Tire: yona a hloko yi
mahilwe lihandla, wonklelele a ma-
kakla ka hlakele; kasi lezo yena a
nga wa hi kurihwa, ge ni impi ya
yena, hi le Tire, hi tiro lowo yena a
tirileko a vukela gona.
19 Hikwalaho zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: Languta, nzi ta nyike-
la a tiko ga le Gipite ka Nebuka-
drezzare a hosi ya le Babuloni; yena
i ta gotsa a wudlemo ga gona, i ta te-
ka a mupango wa gona, i ta teka a
mufulo wa gona; kona ku ta kuba
a nziho wa mabaandla ya yena.
20 Nzi nyikile yena a tiko ga Gipite
akuba a potelelo wa lezi yena a zi
mahileko, hakuba ba maheleko mina,
ku wula a Hosi Jehova.
21 Lego siku nzi ta a limhonzo a ku-
hluka lomo ndlwini ya ka Israeli,
na nzi ta nyika wena a ku vulula a
nomu a xikari ka bona; na bona ba
ta zi tiba lezaku nzi mina Jehova.

XIPIMO 30.

1 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota ka
mina kambe, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, profeta, ni-
ku, Zakungahi a wulako a Hosi Je-
hova: Rilani nwina, Hale hakuba le-
go siku!
3 Hakuba a siku gi tsinele, gona a siku
ga ka Jehova gi tsinele; gi ta kuba
a siku ga marefu, a xikati xa mifu-
mo,

4 Ni supado yi tata hehla ka le Gipite,
ni miketo yi ta kuba le Etiopia, laha
a ba delweni ba ta nga kuwa le Gi-
pite; ba ta teka a xi*d*lemo xa yena,
ni ziseketelo za yena zi ta tso*b*yiwa.
5 Etiopia, na Pute, na Lude, ni bon*k*le
banhu ba xangeleneko, Cube, ni ba-
nana ba tiko labo ba *k*langeneko, ba
ta kuwa ha bona hi supado.
6 *Z*akungahi a wulako Jehova: Bo-
n*k*le labo ba komileko a Gipite ba
ta kuwa; ni matsanza ya ntamo wa
yena ma ta reletwa lahasi: ku su-
kela le taweni ya Sevene bona ba ta
kuwa ka yona hi supado, ku wula a
Hosi Jehova.
7 Na bona ba ta kuba ba marumbi a
xikari ka matiko lawo ma na nga
marumbi; a miti ya gona yi ta ku-
ba xikari ka miti leyo yi hahluki-
leko.
8 Na bona ba ta zi tiba lezaku nzi mi-
na Jehova, laha na nzi rumele a nzi-
lo leyo Gipite, ni bon*k*le a bavuneteli
ba gona ba lo*b*yisilwe.
9 A ka lego siku a mitsumi yi ta hu-
ma yi famba hi le mahlweni ka mi-
na a ku maha a ma Etiopia ma nga
kataliko ma caba; ni laho ku ta ku-
ba kona a miketo hehla ka bona,
kwatsi hi le masikwini ya le Gipite;
hakuba, manga*b*ye, kona kutako.
10 *Z*akungahi a wulako a Hosi Jeho-
va: minawu kambe nzi ta maha a
wu*d*lemo ga le Gipite a ku kawula,
hi canja ga ka Nebukadrezzare a
hosi ya le Babuloni.
11 Yena zi*n*we ni banhu ba yena zi*n*we
naye a cabekiselo wa mifumo, wu ta
nehwa a ku ta lobisa a tiko, bona ba
ta hlomula a tisupado ta*b*ye a vukela
a Gipite, ni ku tatisa a tiko hi bade-
lweko.
12 Nzi ta maha a micongo a ku ku*t*ra,
nzi ta xabisa a tiko a ka banhu ba
kubiha; nzi ta maha a tiko a marum-
bi, ni zon*k*le lezo zi nga ka gona,
hi canga ga bamatiko: mina Jeho-
va, Nzi wulawulile kona.
13 *Z*akungahi a wulako a Hosi Jeho-
va: nzi ta lobisa a zifananiso, nzi ta
maha a zifananiso a ku kawula hi le
Memfisi; ni laho ku nga ta kuba ko-
na a hosana hi le tikweni ga le Gipi-
te: nzi ta beka a tsisa le tikweni ga
le Gipite.
14 Nzi ta maha Patrosi a marumbi, nzi
ta lumekela a nzilo le Zoana, nzi ta
tsanza a lamuliselo le No.
15 Nzi ta halata a kulo ga mina le Sina,
a kokola ga le Gipite; nzi ta tsema
a xi*d*lemo xa le No.
16 Nzi ta lumekela a nzilo leyo Gipite:
A Sina gi ta kuba miketweni ya ho-
mbe, ni No gi ta tso*b*yiwa; ni Me-
mfisi gi ta kuba ni babengi hi xika-
tini xa siku.
17 A majaha ya le Aveni ni ya le Pi-
besete ma ta kuwa hi supado; ni le-
yi a miti yi ta famba wuko*n*wini.
18 Na Tehafnehesi hi siku gi ta koka a
wutsumbu ga gona, laha nzi ta tsoba
leyo a joka ga le Gipite, a matsanza
ya ntamo wa gona mata kawula a ka
gona: ha yena, a refu gi ta kubu-
nyeta yena, ni banhanyana ba yena
ba ta famba wuko*n*wini.
19 *Z*akungahi nzi ta nga tsanza a lamu-
liselelo hehla ka Gipite; na bona ba
ta zi tiba lezaku nzi mina Jehova.
20 Na ku mahisile lezo hi ka lembe ga
kume ni ginwe hi ka hweti yo ranga,
hi ka siku ga n*k*lanu ni mambiri ga
hweti, lezaku a mhaka ya ka Jehova
yi lota a ka mina, yiku,
21 Nisanyana wa munhu, nzi tsobile a
woko ga Faro a hosi ya le Gipite;
ni, manga*b*ye, gona a gi se ku bohe-
lelwa kambe, a ku cela a muri wa ku
cuma, a ku bekela a likwapa a ku
bohela gona, akuba gi ni ntamo a ku
koma a supado.
22 Hikwalaho zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: Languta, nzi vukelako
Faro a hosi ya le Gipite, nzi ta tsoma
a mawoko ya yena, a woko ga nta-
mo, lego gi nga wa tso*b*yilwe; nzi
ta maha a supado yiwa hi le canjeni
ga yena.
23 Nzi ta hangalasa a ma Gipite xikari
ka mifumo, nzi ta ba wabalatisa bo-
na xikari ka matiko.
24 Nzi ta tiyiseta a canja ga hosi ya le
Babuloni, nzi ta beka a supado ya
mina a canjeni ga yena: kanilezi nzi
ta tsoba a woko ga Faro, na yena i
ta keta mahlweni ka yena bi make-
tela ya munhu a tsanzako hi timba-
nga ta kufa.
25 Na mina nzi ta *k*lakusa a canja ga
hosi ya le Babuloni; ni mawoko ya
Faro ma ta kuwa lahasi, na bona ba
ta zi tiba lezaku nzi mina Jehova,
laha nzi ta nga beka a supado ya
mina a ka canja ga hosi ya le Babu-
loni, na yena i ta nawuluta gona a
hehla ka tiko ga le Gipite.
26 Nzi ta hangalasa ma Gipite xikari

ka mifumo, nzi ba wabalatisa bona
xikari ka matiko; na bona ba ta *z*i
tiba lezaku nzi mina Jehova.

XIPIMO 31.

1 Na ku mahisile le*z*o hi ka lembe
ga kume ni gi*n*we, hi ka hweti ya
wunharu, hi ka siku go kuranga ga
hweti, lezaku a mhaka ya ka Jehova
yi lota a ka mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu wula a ka Fa-
ro a hosi ya le Gipite, ni ka xi*d*lemo
xa yena: Nzi mani a fananako na
wena a wukulwini ga wena ke?
3 Languta, ma Asiria ma hi a sedare
le Lebanoni wa ma*k*lukako marabi
yo saseka, ni kwati kufanana ni nzu-
ti, gi hi ni xiyimo xi *k*lakukileko; ni
manambenini ya gona ma wa hi xi-
kari ka marabi ma pumileko.
4 Ni mamati ma wun*d*la gona, kueta
ku maha gona gi kula: ni micongo
yi kulunga yi renzelekela *z*on*k*le a
*z*i*b*yalwa *z*a kona; gona gi rumela a
milonga ya gona a ka ton*k*le a tisi-
nya ta kwati.
5 Hikwalaho a dzumba ga gona gi wa
kulile a kuhunza ton*k*le a tisinya ta
kwati; ni marabi ya kona ma wa
enzelekelene, ni marabi ya kona ma
leha hi kota ya mati yo tala hi kota
ya ma nabako ha kona.
6 *Z*on*k*le a *z*inyanyani *z*a tilo *z*i lo ma-
ha a *z*isaka *z*a *z*ona lomo marabini ya
kona; ni lahasi ka marabi ya kona
*z*on*k*le *z*ihari *z*a kwati *z*i lo *t*rala a
banana ba *z*ona; ni lahasi ka nzuti
wa gona ku tsamo yon*k*le a mifumo
ya hombe.
7 Zakungahi a wukulu ga kona gi nga
wa sasekisile *z*ona, a ku nabalateni
ka marabo ya gona; hakuba a mitsu
ya kona yi nga wa hi mamatini ya
ku tala.
8 A ti sedare ta sinwini ya ka Nungu-
ngulu yi wa nga yi nga koti a ku
fihla gona; ni sinya ya kuwu yi wa
nga koti a marabi ya yona, ni tisinya
ta planeti wa nga koti a marabi ya
gona; ge ku wa nga hi kona a sinya
lomo si*n*wini ya Nungungulu yi fa-
nanako ni wumburi ga yona.
9 Nzi lo maha gona a ku saseka hi
wu*d*lemo ga marabi ya gona, *z*inga-
ho ton*k*le a tisinya leto ti na nga
lomo Edeni, leto ti na nga lomo si-
*n*wini ya Nungungulu, ti lo maha a
wukuxu ha gona.
10 Hikwalaho *z*akungahi a wulako a
Hosi Jehova: Hakuba wena u *k*la-
kukileko hi dzumba, na yena i bekile
a nambani ya yena a xikari hehla ka
marabi ba pumileko, mbilu ya ye-
na yi ku kumukile hi kuba ku*k*laku-
keni;
11 Nzi ta nyikela yena le caujeni a wa
ntamo wa mifumo; yena hakunene
i ta maha ya yena; nzi hlongole ye-
na hi kota ya pumeni ka yena.
12 A ba matiko, ba tsisiselo wa mifu-
mo, ba tsemile yena, ba tsikile yena:
hehla ka *z*itsunga ni le minzelelwe-
ni yon*k*le a marabi ya gona ma ku
mbambamela, ni marabi ya gona ba
tso*b*yilwe hi milonga ya mamati ya
tiko; bon*k*le a banhu ba misaba ba
conile lahasi a minzutini ya gona, ba
siyile gona.
13 Hehla ka kuhangalasa ka gona to-
n*k*le a tinyanyani ta tilo ti ta aka,
*z*on*k*le a *z*ihari *z*a kwati *z*i ta kuba
hehla ka marabi ya gona;
14 Hi kugumelwa ku nga hi na sinya
ya lomo mamatini yi *k*lakusako hi
dzumba ga yona, ge ni bekela a ma-
rabo ya yona le hehla ka kupuma
ka marabi, ge hambu a tinhenha ta
kona a ku yima hi lomo marabini ya
gona, hambu a kunwela ka mati ya
kona: hakuba bona bon*k*le ba nyi-
kelwe kufeni, a ka yahi a ma*k*lelo
ya misaba, a xikari ka banana ba ba-
nhu, *z*i*n*we na bona labo ba relelako
baya rinzini.
15 Zakungahi a wulako a Hosi Jeho-
va: A ka siku legi yena a relelako a
ya le Xeole nzi lo maha a xilo: nzi
lo fenengeta a kueta ka yena, nzi lo
kobeta a micongo ya kona; ni ma-
mati ya hombe ma ta yimiswa; nzi
lo maha Lebanoni a rilela yena, ni
ton*k*le a tisinya ti lo onzela yena.
16 Nzi lo maha a mifumo a kutsekatse-
ka le guweni ga kuwa ka yena, la-
ha na nzi hoxa yena lehasi Xeole
*z*i*n*we na bona labo ba relelako ba
baya le rinzini; ni ton*k*le a tisinya
ta le Edeni, a ti langilweko tatsi ta
le Lebanoni, ton*k*le leto ti nwako a
mati, ti wa lo cabelelwa hi *k*lelo ga
leno ga misaba.
17 Bonawu ba lo relela baya le Xeole
*z*i*n*we naye a ka bona labo ba delwe-
ko hi supado; ina, bona labo ba nga
wa hi mawoka ya yena, labo ba tsa-
mako lahasi ka nzuti xikari ka ma-
tiko.
18 A ka ba mani wena u ta nga fa-

nanisa a wukosi ni wukulu a xikari
ka tisinya ta le Edeni ke? kasike
wena u ta nehwa lahasi *zinwe* ni ti-
sinya ta le Edeni kwaleyo *klelo* ya
magomo ya misaba: wena u ta *ekle*-
la xikari ka makuna, *zinwe* na bona
labo ba delweko hi supado. Loyi
nzi Faro ni xon*kle* a xi*dlemo* xakwe,
ku wula a Hosi Jehova.

XIPIMO 32.

1 Na ku mahisile lezo hi ka lembe
ga kume ni mambiri, a ka kume ni
timbiri a tihweti, a ka siku go ra-
nga ga hweti, lezaku a mhaka ya ka
Jehova yi lota a ka mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, teka a kosi
hehla ka Faro a hosi ya le Gipite,
ni ku ngalo a ka yena, Wena u wa
fanana ni role ga ngala a xikari ka
mifumo; kasike wena u fanana ni
munyame wa mabimbi: wena u lo
pawuka hi micongo ya wena, u ka-
ratela a mamati hi mikonzo ya we-
na, u vin*d*lula a mamati ya*b*ye.
3 *Z*akungahi a wulako a Hosi Jehova:
nzi ta tsambuluta a likoka la mina
hehla ka wena hi *k*lawa wa banhu
banyingi; bona ba ta neha wena lo-
mo likokeni la mina.
4 Nzi ta siya wena lomo muhanzeni,
nzi ta hoxa wena le han*d*le, nzi ta
maha *z*on*k*le a zinyanyani *z*a tilo a
ku kapama hehla ka wena, nzi ta
xurisa a *z*ihari *z*a misaba yon*k*le ha
wena.
5 Nzi ta *k*lateka a nyama ya wena he-
hla ka *z*itsunga, nzi ta tatisa a mire-
lelo hi ku*k*lakuka ka wena.
6 Nzi ta tsakamisa kambe hi nkata
wa wena a tiko lego wena u kasela-
ko, kona leyo *z*itsungeni; ni milo-
nga yi ta tala ha wena.
7 Ni laha nzi ta nga tima wena, nzi
ta kubunyeta a matilo, nzi maha a
tinyeleti ta kona ti pfupela; nzi ta
kubunyeta a gambo hi marefu, ni
hweti yi nga ta nyika a kuwoninga
ka yona.
8 Kon*k*le a kuwoninga ku ngangame-
lako ka tilo nzi ta ku pfupelisa he-
hla ka wena, ni ku rumela a munya-
ma hehla ka tiko ga wena, ku wula
a Hosi Jehova.
9 Minawu kambe nzi ta karatekisa a
mbilu ya banhu banyingi, laha nzi
ta nga neha a lo*b*yiselelo wa wena
xikari ka mifumo yinyingi, a ka ti-
ko lego wena u nga gi tibiko.
10 Ina, nzi ta maha a banhu banyingi
ba hanjalatiswa ha wena, ni tihosi
ti ta su ca*b*yiswa hi cucekisilweko
ha wena, laha nzi ta galela a supado
ya mina mahlweni ka bona; na bo-
na ba ta rurumela hi ka xikatana
xon*k*lelele, bon*k*lelele banhu hi wu-
tomi ga yenawu, a sikwini ga kuwa
ka wena.
11 Hakuba *z*akungahi a wula a hosi
Jehova: A supado ya hosi ya le Ba-
buloni yi ta kuta hehla ka wena.
12 Hi supado ya nhenha nzi ta maha xi-
*d*lemo xa wena akuwa; a tsisiselo
wa mifumo ku hi bona bon*k*le ba ta
neha ku nga nyawulini a matsanza
ya le Gipite, ni xon*k*le a xi*d*lemo xa
kona xi ta lo*b*yisiwa.
13 Minawu kambe nzi ta lobisa a *z*i-
hari *z*on*k*le *z*a kona hi lahan*d*le ka
mamati ya ku tala; ge ni konzo wa
munhu wu nga ta karata *z*ona ka-
mbe, ge hambu a kanzo ga *z*ihari gi
nga vinjula wona.
14 *Z*onake nzi ta maha a mati ya kona
a ku hlazeka, ni ku maha a micongo
ya kona yi *k*lela kufanana ni mafu-
ra, ku wula a Hosi Jehova.
15 Laha nzi ta nga maha a tiko ga le
Gipite a marumbi ni ku hahluka, ni
tiko gi hulukeliswa a ka lezo gona
gi nga wa tele, laha nzi ta nga hla-
sela bon*k*le labo ba akileko kona, *z*o-
nake ba ta *z*i tiba lezaku nzi mina
Jehova.
16 Lowu hi kosi lowo ha wona bona
ba ta rila; a banhanyana ba mifumo
ba ta rila ha wona; ba rilela a Gipi-
te; ni hehla ka xi*d*lemo xa yena xo-
n*k*le, bona ba ta rilela ha wona, ku
wula a Hosi Jehova.
17 Na ku mahisile lezo hi ka lembe
ga kume ni mambiri, hi ka kume ni
n*k*lanu a siku ga hweti, lezaku a mha-
ka ya ka Jehova yi lota a ka mina
kambe, yiku,
18 Nisanyana wa munhu, rilela a xi*d*le-
mo xa le Gipite, ni ku hoxa bona
lahasi, hambu yena, ni banhanyana
ba mifumo yi zweleko, a ka *k*lelo ga
leno ga misaba, *z*i*n*we na bona labo
ba relelako lahasi rinzini.
19 Himani loye u mu hunzako wena hi
wumburi ke? relela lahasi wena, uya
e*k*lela *z*i*n*we ni mankuna.
20 Bona ba ta kuwa xikari ka bona la-
bo ba delweko hi supado: yena i
nyikelwe supadweni; koka yena ni
*z*on*k*le *z*i*d*lemo za yena.

21 A supado xikari ka batinhenha yi
ta wulawula a ka yena hi lomo xi-
kari ka Xeole zinwe na bona labo
ba vunako yena: bona ba relele la-
hasi, ba eklele ba ku sudu, wona a
mankuna ma delwe hi supado.
22 Asxura i kona laho ni yonkle a
miklawa ya yena; a mikele ya yena
yi ranzele yena; bonkle ba bona ba-
delwe, ba wile hi supado;
23 Labo a kele wabye wu conileko kwa-
leyo magemetamusi ya rinzi, klawa
wa yena wu ranzela a kele wa yena;
bonkle ba bona ba delwe, ba wile hi
supado, himani a mahako a tsisiselo
lomo tikweni ga bahanyako.
24 Laho ku kona Elami ni xidlemo xa
yena xonkle xi ranzeleko a kele; bo-
nkle ba bona ba delwe, ba delwe hi
supado, labo ba fambileko lahasi na
ba hi mankuna, kwaleyo maklelweni
ya misaba, labo ba mahileko a tsise-
lelo wabye lomo tikweni ga baha-
nyako, ba rweleko a tingana tabye
zinwe na bona labo releleko a ri-
nzini.
25 Ba longisele yena a mubedi a xikari
ka bafileko zinwe ni xidlemo xonkle
xa yena; a minkele ya yena wu ra-
nzele yena; bonkle ba bona ba hi
mankuna, ba delwe hi supado; ha-
kuba a kutsisa ku wa mahilwe a ti-
kweni ga bahanyako, hakuba bona
ba rwele a tingana tabye zinwe na
bona labo ba releleko rinzini: yena
i bekilwe xikari ka bona ba de-
lweko.
26 Laho ku kona Mexeke, na Tubale,
ni zonkle a zidlemo zabye; ni mikele
yabye yi ranzele bona bonkle ba bona
ba hi mankuna, ba delwe hi supado;
hakuba bona ba mahako a tsisiselo
wabye a tikweni ga bahanyako
27 Bona ba nga ta kuwa ni tinhenha
leto ti wileko hi ba mankuna, labo
ba releleko le Xeole zinwe ni makla-
ri yabye ya kulwa, ba bekileko a su-
pado yabye lahasi ka tihloko tabye,
ni zigoho zabye zi le hehla ka mara-
mbu yabye; hakuba bona ba wa hi
tsisiselo wa tinhenha le tikweni ga
bahanyako.
28 Kanilezi wena u tsobyiwa a xikari
ka ba mankuna, u ta kuba zinwe na-
bo labo ba delweko hi supado.
29 Lahaya Edome ni tihosi ta yena
tonkle ni tihosana ta yena, labo ba
na nga ntamo wabye ba delwe zinwe
na bona hi supado: bona ba eklele
zinwe ni ba mankuna, zinwe na bona
labo ba relelako rinzini.
30 Laho ku kona a tihosa ta le nwalu-
ngu, bonkle ba bona, ni wonkle a
ma Sidoni, lawo ma releleko ni ba
delweko; a tsisiselweni lowu wu
mahilweko hi tinhenha tabye bona
ba wisilwe tingana; bona ba eklele
ni ba mankuna, zinwe na bona labo
ba delweko hi supado, ba rwele a ti-
ngana tabye zinwe na bona labo ba
releleko a kufeni.
31 Na Faro i ta wona bona, i ta ta-
ngaliswa hi xonkle a xidlemo xa
yena, yena Faro ni yonkle a impi ya
yena, yi delweko hi supado, ku wula
a Hosi Jehova.
32 Hakuba nzi bekile a tsisiselelo wa
yena lomo tikweni ga ba hanyako;
na yena i ta bekiwa lomo xikari ka
mankuna, zinwe na bona labo ba de-
lweko hi supado, yena Faro ni xi-
dlemo xa yena xonkle, ku wula a
Hosi Jehova.

XIPIMO 33.

1 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, wulawula a
banana ba banhu, ni ku wula a ka
bona, Laha na nzi neha a supado
lomo tikweni, ni banhu ba tiko ba
teka a munhu xikari kabye, ba yi-
misa yena a ku maha a murinzeli
wabye;
3 Loku, laha na wona a supado yi tako
hehla ka tiko, yena a ba a paratana
a ku tibisa a banhu;
4 Zonake kani hiwihi a zwako a kuvu-
ma ka paratana, a nga teki a kutiba,
loku a supado yita, yi ta susa yena, a
nkata wa yena wu ta kuba hlokweni
ya yena.
5 Yena i zwile a kuvuma ka paratana,
a nga tekani a kutibyisiwa; ni nkata
wa yena wu ta kuba hehla ya yena;
a ka lezaku loku ku wo kwatsi i wa
tekile a kutibyisiwa nga a wa kla-
klisile a muhefemulo wa yena.
6 Kanilezi loku a murinzeli wona a su-
pado yi tako, a ngabi a paratana,
kasi a banhu ba nga kutibyiswa, ni
supado yita, yi teka ni wihi a mu-
nhu xikari kabye; yena i tekilwe le
kugoheni ka yena, kanilezi a nkata
wa yena wu ta labyiwa le canjeni ga
murinzeli.
7 Zingaho wena, nisanyana wa mu-
nhu, nzi bekile wena a murinzeli a

ka yin*d*lu ya ka Israeli; hikwalaho zwana a mhaka ya nomu wa mina, u nyika bona a tibekiselo wa le ka mina.
8 Laha na nzi wula a ka wa kubiha, O munhu wa kubiha, wena hakunene u ta kufa, wena a wa wulawuli a kutibisa a wa kubiha a kusuka a n*d*leleni ya yena; leyo a wa kubiha i ta kufa a zigohweni za yena, kanilezi a nkata wa yena wu la*b*yiwa a canjeni ga wena.
9 Ahembalezoke loku wena u laya a wa kubiha a ku*k*lela a n*d*leleni ya yena, yena a nga *k*leli leyo n*d*leleni ya yena; yena i ta kufa zigohweni za yena, kanilezi wena u *k*la*k*lisile a muhefemulo wa wena.
10 Na wena, nisanyana wa munhu, wula a ka yin*d*lu ya ka Israeli: *Z*akungahi *n*wina mu wulawulako, muku, A zihambunyetiso za hina ni zionho za hina zi le hehla ka hina, hina ha su kwabalateka a ka zona; hi ta hanyisa kuyini zonake ke?
11 Wula a ka bona, Kwatsi hilezi nzi hanyako, ku wula a Hosi Jehova, a nzi na xalaliso hi kufeni ka wa kubiha; kanilezi lezaku a wa kubiha a *k*lela n*d*leleni ya yena a hanya: *k*lelani *n*wina, *k*lelani *n*wina hi le ti n*d*leleni ta *n*wina ta kubiha; hakuba yini mu ta nga kufa, O yin*d*lu ya ka Israeli ke?
12 Na wena, nisanyana wa munhu, wula a ka banana ba banhu ba ka *n*wina, A kululamisisa a ka munhu a lulamileko ku nga ta *k*la*k*lisa yena a sikwini ga zihambunyetiso za yena; na kwatsi hi kubihisisa ka wa kubiha a nga ta wela a ka kona a sikwini a *k*lelako a kubihisiseni ka yena; ge ni a lulamileko a nga ta hanya ha kona a sikwini lego ha gona yena a onhileko.
13 Laha na nzi wula a ka a lulamileko, lezaku hakunene i ta hanya; loku yena a tsumba kululamisiseni ka yena, a maha a kubiha, a zi kona za zimaho za yena za kululamisisa zi ta nga alakanywa, kanilezi a ka kugoha ka yena loku yena a kugohileko ha kona i ta kufa.
14 Kambe loku mina nzi wula a ka wa kubiha, wena hakunene u ta kufa; na yena a *k*lela kuonheni ka yena, a maha lezo zinene zi longamileko;
15 Loku a wa kubiha a wuyisela a xitsumbiso, a *k*lelisa kambe lexo yena a tekileko hi kupanga, a famba hi zilayelo za ku wutomi, a nga mahiko a kugoha; yena hakunene i ta hanya, a nga ta kufa.
16 A xi kona xazionho za yena lezo a zi mahileko xi ta nga alakanywa xi vukela yena: yena i mahile lezo ni zinene zi longamileko: yena hakunene i ta hanya.
17 Kasike a banana ba banhu ba ka *n*wina be ngalo, A n*d*lela ya ka Jehova a yi ecanangi: kanilezi kwatsi ha bona, a n*d*lela ya*b*ye a yi ecanangi.
18 Laha a wa kululama a *k*lela a kululameni ka yena, a maha a kubiha, yena i ta kufa a ka kona.
19 Ni laha loku a wa kubiha a *k*lela a kubiheni ka yena, a maha lezo zinene zi longamileko, yena i ta hanya hi lezo.
20 Kasike *n*wina mu ngalo, A n*d*lela ya Hosi a yi ecanangi. O yin*d*lu ya ka Israeli nzi ta lamula *n*wina kukotisa hi ka tin*d*lela ta *n*wen*k*lelele *n*wina.
21 Na ku mahisile lezo hi ka lembe ga kume ni mambiri ga wuko*n*wi, hi ka kume ga hweti, hi ka siku ga wun*k*lanu ga hweti, lezaku a mu*n*we loye a nga wa ponile le Jerusalema i lota ka mina, aku, A muti wu hlaselwe.
22 Makunu a canja ga ka Jehova gi wa kari gi hi na mina laha gam*b*yeni, hi mahlweni loye a ponileko na nga se kuta; yena i lo vulula a nomu wa mina; a kala yena ata ka mina ni mixo; ni nomu wa mina wu wa vululilwe, nzi wa nga ha mbebebe kambe.
23 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota ka mina, yiku,
24 Nisanyana wa munhu, bona labo ba fumelo lego a wutsamo ga marumbi lomo tikweni ga ka Israeli ba wulawula, baku, Abrahama, i wa hi mu*n*we, i lo fumela a tiko: kanilezi hina hi banyingi; a tiko gi nyikilwe hina akuba tsomba.
25 Ngahilezo wula a ka bona, *Z*akungahi a wulako a Hosi Jehova: *N*wina muga zi*n*we ni nkata, *k*lakusani a mahlo ya *n*wina a ka zifananiso za *n*wina, mu halata a nkata: na *n*wina mu ta fumela a tiko ke?
26 *N*wina mu yimile hehla ka supado ya *n*wina, mu tira a manyalataniso, na ma nyenyezisa bon*k*lelele a sati

wa akelwane wa yena: mu ta fu-
mela a tiko ke?
27 Zakungahi wena u ta nga wula a
ka bona, Zakungahi a wulako a Ho-
si Jehova: kwatsi hilezi nzi hanya-
ko, bona labo ba na nga lomo wu-
tsanweni ga marumbi ba ta kuwa
hi supado; ni loye a na nga lomo
kwatini nzi ta mu nyikela a ka zibа-
nza zi mu kadamula; na bona labo
ba na nga lomo makokoleni ni lomo
mihumeni ba ta kufa hi mitungu.
28 Nzi ta maha a tiko a marumbi ni
mahanjalatiso; ni matsanza ya nta-
mo wa gona ma ta kawula; ni zi-
tsunga za ka Israeli zi ta hahluka,
zingaho lezo a nga ta kuba kona a ta
nga hunza.
29 Zonake bona ba ta zi tiba lezaku nzi
mina Jehova, laha na nzi mahile a
tiko a marumbi ni mahanjalatiso,
hakuba hi ka wonkle manyalataniso
yabye lawo ba mahileko.
30 Na kwatsi ha wena, nisanyana wa
munhu, a banana ba banhu ba ka
nwina ba wulawula ha wena hi lo-
mo tigingisini ni lomo tibatini ta ti-
ndlu ba wulawula a munwe ka mu-
nwani, bonklelele ka makabye wa
yena, baku, Ngona, nza kombela
wena, ni kuzwa a mhaka leyo yi hu-
mako hi ka Jehova.
31 Bona bata ka wena kwatsi i banhu
ba tako, ba tsama mahlweni ka we-
na kwatsi i banhu ba mina, na bona
bazwa a timhaka ta wena, kanilezi
ba nga mahi tona; hakuba hi milo-
mu yabye ba kombisa a liranzo la
hombe, kanilezi a mbilu yabye yi fa-
mba yi lanzela a mabinzu yabye.
32 Ni, mangabye, wena hi wena u nge
kwatsi a ka bona u lisimu lo ranze-
kako loye a na nga ni revu go kala
madiyo, u kotako a ku pingula a
wucenje; hakuba bona bazwa a ti-
mhaka ta wena, kanilezi ba nga ma-
hi tona.
33 Ni laha na lezi na zi hunzile (langu-
ta, kona kuta), zonake bona ba ta zi
tiba lezaku a muprofeti i wa hi kona
a xikari ka bona.

XIPIMO 34.

1 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, profeta u vu-
kela a barisi ba ka Israeli, profeta,
ni ku wula a ka bona kona a ka ba-
risi, Zakungahi a wulako a Hosi Je-
hova: Kombo a ka barisi ba ka Israe-
li labo ba gisako a wutsumbu gabye!
kasi ba wa ta nga a barisi ba gisa a
tiyivu ke?
3 Nwina muga a mafura, mu ambala
nwina hi wuya, nwina mu daya lezo
zi nonileko: kanilezi nwina a mu gi-
si a tiyivu.
4 A babyako nwina a mu ba tiyiseta-
ngi ge nwina a mu cumangi lexo xi
nga wa babya, ge cima a muboha-
ngi lexo xi nga wa tsobekile, ge a
mu klelisangi lezo zi nga wa hlongo-
lilwe, ge nwina a mu labangi lexo
xi nga wa lahlekile; kanilezi hi ku-
tsimbeketa na hi wukuxu nwina mu
fumele bona.
5 Bona ba hangalakile, hakuba ku nga
hiko kona a murisi; bona ba mahile
a nyama a ka zibanza zonkle za kwa-
ti, ba wa balakile.
6 A tiyivu ta mina ti lo nzula ka zo-
nkle a zitsunga, ni hehla ka zonklele-
le a miganga yi klakukileko: ina, a
tiyivu ta mina ti haugalakile a mi-
sabeni yonkle; ni laho a nga kona
loye a hlotako a ku laba tona.
7 Hikwalaho, nwina barisi, zwanani
a mhaka ya ka Jehova:
8 Kwatsi hi lezi mina nzi hanyako,
ku wula a Hosi Jehova, hakunene
kwatsi hilezi a tiyivu ta mina ti nga
mipfimba, ni tiyivu ta mina ti mahi-
le a mipfimba ya zibanza zonkle za
kwati, hakuba laho ku nga hiko ko-
na a murisi, ge hambu a barisi ba
mina a ba hlotangi a tiyivu ta mina,
kanilezi a barisi ba gisetela a wutsu-
mbu gabye, a ba gisangi a tiyivu ta
mina;
9 Hikwalaho, nwina barisi, ingisa a
mhaka ya ka Jehova:
10 Zakungahi a wulako a Hosi Jehova,
Languta, mina nzi vukelako a barisi;
nzi ta wutisa a tiyivu ta mina a ca-
njeni gabye, nzi ta maha bona a ku-
kawula a giseni a tiyivu ta mina;
ge hambu a barisi ba nga ta ha gisa
a wutsumbu gabye kambe; nzi ta
klaklisa a tiyivu ta mina milonwini
yabye, lezaku tona ti nga bi a kuga
ka bona.
11 Hakuba zakungahi a wulako a Ho-
si Jehova: Languta, mina a wutsu-
mbu, nzi mina, nzi ta hlota a tiyivu
ta mina, na nzi ta laba tona.
12 Kwatsi hi murisi a labako a tiyivu
hi xikatini xa mumu, lezaku yona
yi lomo xikari ka tiyivu lete ti ha-

ngalakileko, zingaho nzi laba a tiyi-
vu ta mina; nzi ta *k*laklisa tona ka
gon*k*lelele a wutsamo laho ti hanga-
lakileko, lomo dzubini ni siku ga
munyama.
13 Na nzi ta humesa bona hi lomo ba-
nhwini, nzi hlengeletela bona hi lo-
mo matikweni, nzi ta neha bona le
tikweni ga bona benyi; nzi ta gisa
bona le zitsungeni za ka Israeli, hi le
milongeni, a ka gon*k*le a wutsamo
gi akilweko ka tiko.
14 Nzi ta gisa bona wuriselweni go sa-
seka; ni hehla ka zitsunga za *k*laku-
kelo wa ka Israeli laha ku ta kuba
kona a *k*lambi; laho ba ta zumba la-
hasi a *k*lambi wunene; le magelweni
pfunile bona ba ta kuga le zitsungeni
za ka Israeli.
15 Mina a wutsumbu nzi ta kuba a mu-
risi wa tiyivi ta mina, nzi ta maha
tona a ku zumba, ku wula a Hosi
Jehova.
16 Nzi ta hlota lezo zi lahlekileko, nzi
ta *k*lelisa lezo zi panzanyilweko, nzi
ta bohelela lezo zi tso*b*yilweko, nzi ta
tiyiseta lezo zo nga wa ba*b*ya: kani-
lezi lezi zi kulukileko zi na nga ni nta-
mo nzi ta zi lobisa; nzi ta wun*d*la
bona hi ka nongametiso.
17 Na kwatsi ha *n*wina, O *k*lambi
wa mina, zakungahi a wulako a Ho-
si Jehova: Languta, nzi lamula xi-
kari ka tiyivu ni tiyivu, a tihamba
ni timbuti.
18 Zo kwatsi xilo xitsongwani a ka
*n*wina a ku gela wuriselweko gatsi,
kanilezi ma ku kanziyela hi mikonzo
ya *n*wina a misalela ya wuriselo ga
*n*wina ke? ni kunwa hi mati ma ne-
ne, kanilezi *n*wina ma ku ganyetela
a misalela ya *n*wina hi mikonzo ya
*n*wina ke?
19 Na kwatsi hi tiyivu ta mina, tona
ti gela ka lezi *n*wina mu ganyate-
leko hi mikonzo ya *n*wina, ba*n*wa
ka lezi mu behile hi mikonzo ya
*n*wina.
20 Hikwalaho zakungahi a wulako a
Hosi Jehova a ka bona: Languta,
mina, nzi mina, nzi ta lamula xikari
ka tiyivu ti kulukileko ni ti onzileko
tiyivu.
21 Hakuba *n*wina mu kurumetile hi re-
be ni ka*k*la, ni ku koka ton*k*le a ti-
ngumbe hi timhonzo ta wena, kala
mu hangalasa tona.
22 Hikwalaho nzi ta hanyisa a *k*lambi
wa mina, wona wu nga ta ha kuba
kambe a pfimba; nzi ta lamula xi-
kari ka tiyivu ni tiyivu.
23 Nzi ta yimisa a murisi mu*n*we he-
hla ka bona, yena i ta gisa bona, ye-
na a nanza ga mina Davida; yena i
ta gisa bona, na yena i ta kuba a
murisi wa*b*ye.
24 Na mina, Jehova, nzi ta kuba a Nu-
ngungulu wa*b*ye, ni nanza ga mina
Davida a hosana xikari ka bona;
mina, Jehova, nzi wulileko kona.
25 Nzi ta maha zi*n*we na bona a xi-
vumelwano xa kurula, nzi ta maha
a zibanza za kubiha a ku kawula
lomo tikweni; bona ba ta tsama ku-
poneni leyo xiwuleni, ba ta e*k*lela
lomo kwatini.
26 Nzi ta maha bona ni wutsamo gi ra-
nzeleko a muganga wa mina a zika-
tekiso; nzi ta maha a vula a kuna
hi xikati xa yona; ni vula ya*b*ye yi
ta kuba vula ya zikatekiso.
27 Ni sinya ya lomo kwatini yi ta *t*rala
a mihanzo ya yona, ni misaba yi ta
*t*rala a anziselo wa yona, ni bona ba
aka kuponene ta lomo tikweni ga*b*ye;
na bona ba ta zi tiba lezaku nzi mina
Jehova, laha na nzi tsobile a magota
ya kubohwa ka*b*ye, laha na nzi *k*la-
*k*lisile bona a canjeni ga labo ba ma-
hako bona a tikumbi.
28 Bona ba nga ta ha kuba kambe a mu-
pango a ka bamatiko, ge hambu zi-
banza za misaba zi nga ta kadamula
bona; kanilezi bona ba ta aka kupo-
neni, a nga kona a ta nga maha bona
ba caba.
29 Nzi ta vuxela a ka bona xi*b*yalo, xi
ti*b*yiwako, bona ba nga ta dawa ka-
mbe hi n*d*lala lomo tikweni, ge ni
ku rwala a tingana ta matiko kambe.
30 Na bona ba ta zi tiba lezaku mina,
Jehova Nungungulu wa*b*ye, nzi zi-
*n*we nabo, ni lezaku bona, yona a yi-
n*d*lu ya ka Israeli, ba hi banhu ba
mina, ku wula a Hosi Jehova.
31 Na *n*wina a tiyivu ta mina, a tiyivu
ta wuriselo ga mina, mu hi banhu,
na mina nza mina a Nungungulu
wa *n*wina, ku wula a Hosi Jehova.

XIPIMO 35.

1 *K*latakumbiri a mhaka ya ka Je-
hova yi lota a ka mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, xungeta a
ngohe ya wena u vukela a xitsunga
Seire ni ku profeta u vukela xona,
3 Ni ku wula a ka xona, Zakungahi a
wulako a Hosi Jehova: Languta,

mina nzi vukela wena, O xitsunga
Seire, nzi ta nawuluta a canja ga
mina nzi vukela wena, nzi ta maha
wena a marumbi ni mahanjalatiso.
4 Nzi ta maha a miti ya wena a ma-
rumbi, u ta kuba u hahlukileko, na
wena u ta zi tiba lezaku nzi mina
Jehova.
5 Hakuba wena u na nga ni nala a pi-
nzukelisilweko, u nyikeleko a bana-
na ba ka Israeli le ntanweni wa su-
pado a xikatini xa hlokiselelo yabye,
a xikatini xa zigoho za kugumelwa.
6 Hikwalaho, kwatsi hilezi, mina nzi
hanyako, ku wula a Hosi Jehova,
nzi ta longisela wena le nkateni; ni
nkata wu ta hlongolisa wena: cima
wena u nga bengangiko a nkata, hi-
kwalaho a nkata wu ta hlongolisa
wena.
7 Zakungahi mina nzi ta nga maha a
xitsunga Seire a mahanjalatiso ni
marumbi, nzi ta tsema a ka xona lo-
ye a tsemakanyako a hunza ni loye
a klelako.
8 Nzi ta tatisa a zitsunga za kona hi
badelweko ba kona: lomo migange-
ni ya wena ni lo minzelelweni ya
wena ni lomo milongeni ya wena ba
ta kuwa labo ba delweko hi supado.
9 Nzi ta maha a marumbi mapinzuke-
lisilweko, ni miti ya wena yi nga ta
ha akiwa kambe; na nwina mu ta
zi tiba lezaku nzi mina Jehova.
10 Hakuba wena u wulileko, Leyi a
mifumo mimbiri ni laya matiko ma-
mbiri ma ta maha ya mina, na hina
hi ta fumela wona; laho Jehova a
nga wa hi laho:
11 Hikwalaho, kwatsi hilezi mina nzi
hanyako, ku wula a Hosi Jehova, nzi
ta maha kukotisa hi ka zanga ya
wena, kukotisa hi ka wukuxu ga
wena legi u gi kombisileko ni ka le-
bengo la wena u vukela bona; nzi
ta maha a wutsumbu ga mina gi ti-
byiwa xikari ka bona, laha nzi ta la-
mula bona.
12 Na wena u ta zi tiba lezaku mina, Je-
hova, nzi zwile a nzukano ya wena
leyo u yi mahileko le zitsunga za ka
Israeli, uku, Zona zi hahlukile zona,
zi nyikilwe ku kadamulweni.
13 Na nwina mu kukumuxile a wutsu-
mbu ga nwina hi ka mina hi milo-
mu ya nwina, mu enzelekisile a ti-
mhaka ta nwina mu vukela mina:
nzi zwile tona.
14 Zakungahi a wulako a Hosi Jehova:
Laha na saba gonkle na gi tsaka nzi
ta maha wena a marumbi.
15 Kwatsi hilezi wena u bumileko hi
tsomba ya yindlu ya ka Israeli, ha-
kuba yona yi nga wa hi marumbi,
zingaho nzi ta maha ka wena: wena
u ta kuba marumbi, O xitsunga Se-
ire ni gonkle a Edome, gona go-
nkle; na bona ba ta zi tiba lezaku
nzi mina Jehova.

XIPIMO 36.

1 Na wena, nisanyana wa munhu,
profeta a ka zitsunga za ka Israeli, ni
ku wula, Nwina zitsunga za ka Israe-
li, zwanani a mhaka ya ka Jehova.
2 Zakungahi a wulako a Hosi Jehova:
Hakuba a balala ba wulileko ba vu-
kela wena, Aha! ni, A wutsamo ga
kale gi klakukileko gihi ga hina hi
ku gi fumela;
3 Hikwalaho profeta, niku, Zakungahi
a wulako a Hosi Jehova: Hakuba,
ni hakuba bona ba mahile nwina a
marumbi, ba kwilikwinzileko nwina
wonklelele a maklelo, kasi nwina mu
ta kuba a tsomba a ka misalela ya
mifumo, na nwina mu tekilwe lomo
milonwini ya bawulawuli, ni mubi-
ko wa kubiha wa banhu;
4 Hikwalaho, nwina zitsunga za ka
Israeli, zwanani a mhaka ya Hosi
Jehova: Zakungahi a wulako a Ho-
si Jehova a zitsunga, ni miganga, ni
ka minzelelo, ni ka marumbi ma
hahlukileko ni ka miti yi nga aku-
wangiko, leyo yi na nga mifulo ni
kiyaliselo a ka misalela ya mifumo
leyo yi ranzeleko;
5 Hikwalaho, zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: Hakunene lomo nzi-
lweni wa zanga ya mina nzi wula-
wulile nzi vukela a misalela ya mi-
fumo, ni ku vukela gonkle a Edome,
lego gi langile a tiko a ga mina a
kuba tsomba ya gona wutsumbu hi
litsako yonkle a mbilu yabye, hi ni
libengo la muhefemulo wabye, a ku
hoxa gona a kuba mupango.
6 Hikwalaho, profeta u vukela a tiko
ga ka Israeli, ni ku wula ka zitsu-
nga ni ka miganga, ni ka milonga ni
ka mirelelo, Zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: Languta, nzi wula-
wulile le wukuxwini ga mina ni le
kulweni ga mina, hakuba nwina mu
rwalileko a tingana ta mifumo.
7 Hikwalaho zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: Nzi hlambanyile nzi-

ku, a mifumo leyo yi ranzeleko
*n*wina, yi ta rwala a tingana ta yona.
8 Kanilezi *n*wina, O zitsunga za ka
Israeli, mu ta hluka a marabi ya
*n*wina, ni ku *t*rala a mihanzo ka
banhu ba mina Israeli; hakuba yona
yi tsinele a kuta.
9 Hakuba, languta, mina nzi hi wa
*n*wina, nzi ta *k*lelela a ka *n*wina, na
*n*wina mu ta rimiwa mu *b*yalwa ;
10 Na nzi enzelekisa a banhu hehla ka
*n*wina, yon*k*le a yin*d*lu ya ka Israeli,
yona yon*k*le ; ni miti yi ta kuba yi
akilweko, ni wutsamo gi hahlukile-
ko gi ta akiwa ;
11 Nzi ta enzelekisa hehla ka *n*wina a
banhu ni zihari ; zi ta enzeleka zi
anziselwa zi trala; nzi ta maha nwi-
na mu aka kota matsamela ya *n*wina
ya kaleloko, nzi ta maha kwatsanya-
na a ka *n*wina ku hunza kusangu-
leni ka *n*wina : na *n*wina mu ta zi
tiba lezaku nzi mina Jehova.
12 Ina, nzi ta maha banhu a ku famba
hehla ka *n*wina, bona banhu ba mi-
na Israeli ; bona ba ta fumela wena,
na wena u ta kuba tsomba ya*b*ye, na
wena u nga ta ha engeta kambe u
wu*k*lelwa a banana.
13 Zakungahi a wulako a Hosi Jehova:
Habuka bona ba wulileko a ka wena.
Wena u tiko ga kukadamulwa ka
banhu, na wena u wu*k*lelwe hi tiko
ga wena ;
14 Hikwalaho wena u nga ta ha engeta
u kadamula banhu kambe, ge ni ku-
wu*k*lela a tiko ga wena kambe, ku
wula a Hosi Jehova ;
15 Ge nzi nga ta ha engeta kambe nzi
maha wena kuzwa a tingana kambe
ta mifumo, u nga ta ha engeta ka-
mbe u rwala a nzukano ya banhu
kambe, ge wena u nga ta maha a
tiko ga wena a kuretemuka kambe,
ku wula a Hosi Jehova.
16 *K*latakumbiri a mhaka ya ka Je-
hova yi lota ka mina, yiku,
17 Nisanyana wa munhu, laha na yin*d*lu
ya ka Israeli ba aka lomo tikweni
ga*b*ye, bona ba nyenyezisa gona hi
tin*d*lela ta*b*ye ni zimaho za*b*ye, a
tin*d*lela ta*b*ye ka mina ti kwatsi hi
*s*wila ga wasati loku a tekile a zi-
*k*lata.
18 Ngahilezo nzi halata a zanga hehla
ka bona hakuba hi nkata lowo ba
halatileko hehla ka tiko, na hakuba
bona ba nyenyezisile gona hi zifana-
niso ;
19 Na mina nzi hangalasile bona xika-
ri ka mifumo, na bona ba wa bala-
kile ka won*k*le a matiko: kukotisa hi
ka tin*d*lela ta*b*ye na ku kukotisa hi
ka zimaho za*b*ye nzi lamule bona.
20 Ni laha bona ba nga wa tile a ka mi-
fumo, leyo bona ba fambileko, bona
ba hanahanisile a bito ga mina ga ku
basa; ka lezo a banhu ba wulileko ha
bona, Laba hi banhu ba ka Jehova,
ba sukile lomo tikweni ga yena.
21 Kanilezi mina nzi celile kota hi kota
ya bito ga mina go basa, lego a yi-
n*d*lu ya ka Israeli yi gi hanahanisile-
ko xikari ka mifumo, leyo bona ba
yileko.
22 Hikwalaho wula a ka yin*d*lu ya ka
Israeli, Zakungahi a wulako a Hosi
Jehova : A nzi mahi lezi hi kota ya
*n*wina, O yin*d*lu ya Israeli, kanilezi
hi kota ya bito ga mina ga ku basa,
lego *n*wina mu gi nyenyezisileko a
xikari ka mifumo, leyo *n*wina mu
fambileko.
23 Nzi ta basisa a bito ga mina ga
hombe, lego gi nyenyezisilweko xi-
kari ka mifumo, lego *n*wina mu gi
nyenyezisileko a xikari ka*b*ye; ni mi-
fumo yi ta zi tiba lezaku nzi mina Je-
hova, laha nzi ta nga basiswa a ka
*n*wina mahlweni ka mahlo ya*b*ye.
24 Hakuba nzi ta teka *n*wina a xikari ka
mifumo, nzi ta tsombanyisa *n*wina
mu huma hi lomo matikweni wo-
n*k*le, nzi ta neha *n*wina lomo tikweni
ga *n*wina benyi.
25 Nzi ta nwatsekela a mati ba hlaze-
kileko hehla ka *n*wina, na *n*wina mu
ta kuba mu hlazekile; mu suka a ka
kon*k*le ku nyenyeza, ni ka zon*k*le a
zifananiso za *n*wina, nzi ta basisa
*n*wina.
26 Ni mbilu yiswa kambe nzi ta nyika
*n*wina, ni moya muswa nzi ta cela
nzeni ka *n*wina; nzi ta susa a mbilu
ya ri*b*ye yi huma nyameni ya*b*ye,
nzi ta nyika *n*wina a mbilu ya nya-
ma.
27 Nzi ta cela a Moya wa mina nzeni
ka *n*wina, ni ku maha *n*wina mu fa-
mba hi zilayelo za mina, na *n*wina
mu ta hlayisa a ziyimiso za mina, ni
ku maha zona.
28 Na *n*wina mu ta aka a tiko lego nzi
nyikileko a badadani ba *n*wina ; na
*n*wina mu ta kuba a banhu ba mina,
na mina nzi ta kuba a Nungungulu
wa *n*wina.
29 Nzi ta ponisa *n*wina mu suka a ka

kon*k*le a ku nga hlazeki ka *n*wina:
na nzi ta bitana a mabele, nzi ta
enzelekisa wona, nzi nga ta beka a
n*d*lala hehla ka *n*wina.
30 Nzi ta enzelekisa a mihanzo ya si-
nya, ni pfuno wa masimu, lezaku mu
nga ha amukeli kambe a nzukano ya
n*d*lala xikari ka mifumo.
31 Zonake *n*wina mu ta alakanya a ti-
n*d*lela ta *n*wina ta kubiha, ni zimaho
za *n*wina lezo zi nga sasekangiko;
mu ta tsanzaza a wutsumbu ga *n*wi-
na kuwoneni ka *n*wina hakuba hi
zionho za *n*wina na hi manyalatani-
so ya *n*wina.
32 A hi kota ya *n*wina mina nzi ma-
hako lezi, ku wula a Hosi Jehova,
nga kona ku ti*b*yekiswa a ka *n*wina:
nga mu hi ni tingana ni kukanga-
nyiswa hi kota ya tin*d*lela ta *n*wina,
O yin*d*lu ya ka Israeli.
33 Zakungahi a wulako a Hosi Jehova:
A ka siku lego nzi basisako *n*wina
mu suka a zigohweni za *n*wina, nzi
ta maha a miti a kuakiwa, ni ku
maha a wutsamo gi hahlukileko a
kuakiwa.
34 Ni tiko lego gi nga wa hahlukile gi
ta rimiwa, lego gi nga wa hi maru-
mbi kuwoneni ka bona labo ba hu-
nzako.
35 Na bona ba ta wula, A tiko legi gi
nga wa hahlukile gi kotile a simu
ya Edeni, a marumbi ni hahlukelo
ni kungumukelo wa miti wu gingi-
sisilwe wu akilwe.
36 Zonake a mifumo leyo yi siyilweko
yi ranze *n*wina, yi ta zi tiba lezaku
mina, Jehova, nzi akile a wutsamo
gi kungumukeleko, nzi *b*yalile lezo zi
nga wa hahlukile: mina, Jehova, nzi
wulile kona, na kona nzi ta ku maha.
37 Zakungahi a wulako a Hosi Je-
hova: hakuba a ka lexi, *k*lataku-
mbiri, nzi ta wutiselwa hi yin*d*lu ya
ka Israeli, a ku mahela kona bona;
nzi ta enzelekisa bona a banhu kwa-
tsi i *k*lambi.
38 Kwatsi i *k*lambi wa mupahlelo,
kwatsi i *k*lambi wa Jerusalema hi
xikati xa gona xa mibuzo, zingaho
a wutsamo gon*k*le a wutsamo ga
marumbi gi ta tiswa hi mi*k*lambi ya
banhu; na bona ba ta zi tiba lezaku
nzi mina Jehova.

XIPIMO 37.

1 Ni canja ga ka Jehova gi wa hi
hehla ka mina, yena i lo nzi neha
laban*d*le a Moyeni wa ka Jehova, i
lo tsamisa mina labasi xikari ka mi-
relelo; na kona ku wa lo tala hi ma-
rambu.
2 I lo maha mina a kuhunza nzi tse-
makanya a ka wona nzi renzeleka:
Ni, languta, wona ma tele nguvu
lomo han*d*le ka mikoba; ni, manga-
*b*ye, wona ma omile nguvu.
3 Na yena i te ngalo ka mina, Nisa-
nyana wa munhu, kasi a marambu
laya ma nga hanya ke? Na nzi lo
hlamula, O Hosi Jehova, wena wa
zi tiba.
4 Kambe yena i te ngalo kà mina, pro-
feta hehla ka laya a marambu, u
ku wula a ka wona, O *n*wina mara-
mbu mu omileko, zwanani a mhaka
ya Jehova.
5 Zakungahi a wulako a Hosi Jehova
aka laya marambu: Languta, nzi ta
maha a muhefemulo a ku engena a
ka *n*wina na mu ta hanya.
6 Na nzi ta bekela a misiha hehla ka
*n*wina, nzi ta neha a nyama hehla
ka *n*wina nzi fenengeta *n*wina hi
hlonge, ni engenisa muhefemulo a
ka *n*wina, na *n*wina mu ta hanya;
na *n*wina mu ta zi tiba lezaku nzi
mina Jehova.
7 Zingaho nzi lo profeta kwatsi hi-
lezi nzi leletelweko: nzi lo profeta,
ni laho u wa hi kona a guwa ni, la-
nguta, a tseketsekiselo wa misaba;
ni marambu ma lo lungelela katigi-
*n*we, a rambu a ka rambu kulo*b*ye.
8 Nzi lo wona, na manga*b*ye, tinguti
ta nyama ti wa hehla ka wona, ni
nyama yi woneka, ni hlongi yi ma
fenengeta wona: kanilezi muhefu-
mulo wa ngi hi hiko na wona.
9 Zonake i lo wula ka mina, profeta
wena a ka mheho, profeta, nisanya-
na wa munhu, u wula a ka mheho,
Zakungahi a wulako a Hosi Jehova:
ngona le muneni wa timheho, O mu-
hefemulo, u pupuxela hehla ka laba
ba delweko, kasi bona ba fela ku-
hanya.
10 Zingaho nzi lo profeta kwatsi hilezi
yena a leleteleko mina, ni ku hefe-
mula ku la su ta a ka wona, na wona
ma lo hanya, ma lo yima hi mikonzo
ya wona, ma hi impi yi hunzeleleko
a kukula.
11 Zonake yena i te ngalo ka mina,
Nisanyana wa munhu, laya a mara-
mbu hi yin*d*lu yon*k*le ya ka Israeli:
languta, bona be ngalo, A marambu

ya hina ma omile ni kutsumba ka
hina ku lahlekile ; hina ha tsemilwe
hi ku*d*lunyatilweko.
12 Hikwalaho profeta, ni ku wula a ka
wona, Zakungahi a wulako a Hosi
Jehova : Languta, nzi ta vulula mi-
kele ya *n*wina, nzi ta maha *n*wina a
ku huma lomo mikeleni ya *n*wina, O
banhu ba mina ; nzi ta neha *n*wina
lomo tikweni ga ka Israeli.
13 Na *n*wina mu ta *z*i tiba le*z*aku nzi
mina Jehova, laha nzi ta nga nzi
vululile a mikele ya *n*wina, ni ku
maha *n*wina mu huma hi lomo mi-
keleni ya nwina, O banhu ba mi-
na.
14 Nzi ta beka a Moya wa mina nzeni
ka *n*wina, na *n*wina mu ta hanya,
nzi ta beka *n*wina lomo tikweni ga
*n*wina benyi, na *n*wina mu ta *z*i tiba
le*z*aku mina, Jehova, nzi wulawu-
lile kona, nzi mahile kona, ku wula
Jehova.
15 A mahaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina, yiku,
16 Na wena, nisanyana wa munhu, te-
ka wena a linhi li*n*we, u tsala hehla
ka lona, Hakuba Juda, hakuba hi
banana ba ka Israeli a bangana ba
yena, kona ba tekile a li*n*wani linhi,
u tsala hehla ka lona, Hakuba Josefa,
a linhi la ka Efraime, ni ka yon*k*le a
yin*d*lu ya ka Israeli a bangana ba
yena.
17 U *k*langanyisa bona mu*n*we a ka
mu*n*wani a kuba linhi li*n*we, kasi
bona ba fela ku maha a mu*n*we.
18 Ni laha a banana ba banhu ba wena
ba ta nga wulawula a ka wena, ba-
ku, Wena u nga ta kombisa hina *z*i-
ni u wulako hi lexi ke?
19 Wula a ka bona, Zakungahi a wu-
lako a Hosi Jehova : Languta, nzi
ta teka a linhi la ka Josefa, lolo li
na nga lomo canjeni ga Efraime, ni
lixaka la ka Israeli a mungana wa
yena; nzi ta beka bona *z*i*n*we nalo, a
ku beka *z*i*n*we ni linhi laka Juda ni
ku maha bona a linhi li*n*we, na bona
ba ta kuba a mu*n*we a canjeni ga
mina.
20 Ni tinhi leto u tsalileko ha tona ti
ta kuba a canjeni ga wena a ma-
hlweni ka mahlo ya*b*ye.
21 U wula a ka tona, Zakungahi a wu-
lako a Hosi Jehova : Languta, Nzi
ta teka a banana ba ka Israeli xikari
ka mifumo, leyo bona ba yileko, nzi
ta tsombanyisa bona ma*k*lelweni wo-
n*k*le, nzi ta neha bona tikweni ga
bona benyi :
22 Nzi ta maha bona a mufumo mu-
*n*we lomu tikweni, hehla ka *z*itsu-
nga *z*a ka Israeli; ni hosi yi*n*we yi
ta kuba a hosi a ka bon*k*le; bona ba
nga ta ha kuba a mifumo mimbiri,
ge bona ba nga ta abanyisana a ka
mifumo mimbiri kokwihi futsi;
23 Ge bona ba nga ta ha nyenyezisa a
wutsumbu ga*b*ye hi *z*ifananiso *z*a*b*ye,
ge hambu hi *z*ilo *z*a bona *z*a zimu-
nzulukiso, ge ni *z*a *z*ihi za *z*ihambu-
nyetiso *z*a*b*ye ; kanile*z*i nzi ta hanyi-
sa bona le wutsa*n*weni gon*k*le ga
kuaka ka bona, laha bona ba onhile-
ko, nzi ta basisa bona, *z*ingaho bona
ba ta kuba a banhu ba mina, na
mina nzi ta kuba a Nungungulu
wa*b*ye.
24 Ni nanza ga mina Davida i ta ku-
ba a hosi hehla ka bona ; na bona
bon*k*le ba ta kuba ni murisi mu*n*we:
bona ba ta famba hi *z*iyimiso *z*a mi-
na, ni ku lonzowotela a *z*ixaxamete-
lo *z*a mina, ni ka maha *z*ona.
25 Na bona ba ta aka a tikweni lego
nzi nyikeleko a ka Jakobe a nanza
ga mina, a ka gona a badadani ba
*n*wina ba nga wa akile ; na bona ba
ta aka a ka gona, bona ni banana
ba*b*ye, ni banana ba banana ba*b*ye,
kala kupinzuka : na Davida nanza
ga mina i ta kuba a hosana hehla a
ka*b*ye kala kupinzuka.
26 *K*latakumbiri nzi ta maha a xivume-
lwano xa kurula *z*i*n*we na bona; xo-
na xi ta kuba xivumelwano xi pi-
nzukelisisilweko *z*i*n*we nabo ; nzi ta
beka bona, ni ku enzelekisa bona,
nzi ta yimisa a yin*d*lu ya kubasa ya
mina xikari ka*b*ye kala kupinzuka
kambe.
27 A tabernakele ga mina kambe gi ta
kuba *z*i*n*we nabo; na mina nzi ta ku-
ba a Nungungulu wa*b*ye, na bona ba
ta kuba a banhu ba mina.
28 Ni mifumo yi ta *z*i tiba le*z*aku nzi
mina Jehova loye a basisako Israeli,
laha a yin*d*lu ya mina ya kubasa ya
mina yi ta nga kuba xikari ka*b*ye ka-
la kupinzuka kambe.

XIPIMO 38.

1 Ni mahaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina, yiku,
2 Nisanyana wa munhu, xungeta a
ngohe ya wena ngomama na Goge
wa Magoge, a hosana ya le Roxa,

ni Mexeke, ni Tubale, ni ku profeta
u vukela yena,
3 Ni ku wula, Zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: Languta, nzi vukela
wena, O Goge, hosana ya Roxa, ni
Mexeke, ni Tubale;
4 Nzi ta hunzula wena u renzeleka,
ni ku beka a timembe lomo tihla-
yeni ta wena, nzi ta humesa wena,
ni yon*k*le a impi ya wena, a mahaxi
ni ba banuna ba mahaxi, bon*k*le ba
bona ba gobile gobo ga ma*k*lari, a
*k*lawa wa hombe *z*i*n*we ni tingenge
ni *z*i*k*langu, bon*k*le ba bona ba ko-
mile a supado:
5 Persia, Kuxe, na Pute *z*i*n*we nabo,
bon*k*le ba bona ba hi *z*i*n*we ni *z*i*k*la-
ngu ni xihugu xa xiketsi;
6 Gomora, ni maban*d*la *z*i*n*we naye
bon*k*le; a yin*d*lu ya ka Togarma
kwaleyo magemetamusi ma*k*lelo ya
*n*walungu, ni bon*k*le ba maban*d*la
ya yena; bona banhu botala *z*i*n*we
na yena.
7 Nga wena u hi longisilweko, ina,
longisa a wutsumbu ga wena, wena,
ni yon*k*le a mi*k*lawa ya wena leyo
yi tsombeneko a ka wena, na nga
wena u hi muhlayisi a ka bona.
8 Anzako ka masiku ya ku tala wena
u ta enzelwa: a ka malembe ma ha
tako wena u ta neha tikweni gi *k*le-
liswa le supadweni, leyo yi tsombe-
nyisilweko hi ka talo wa banhu, he-
hla ka *z*itsunga *z*a ka Israeli, le*z*i *z*i
simamisileko *z*i hi marumbi; kani-
le*z*i kona hu nehilwe hi le ka banhu,
na bona ba ta aka kuponeni bon*k*le
ba bona.
9 Na wena u ta *k*lakuka, na wena u
tata ku fanana ni bubutsa, na wena
u ta fanana ni marefu a kubunyeta
a tiko, wena, ni impi ya wena yo-
n*k*le, ni banhu ba talo *z*i*n*we na
wena.
10 Zakungahi a wulako a Hosi Jeho-
va: Na ku ta mahisile le*z*o a ka le-
go siku, le*z*aku a *z*ilo *z*i tata kupi-
meni ka wena, na wena u ta hleba a
mano ya kubiha:
11 Na wena u ta ku ngalo, Nzi ta ka-
nziya nziya le tikweni lego gi na
nga ni miti yi nga gingisiwangiko;
nzi ta famba a ka bona labo ba na
nga kuponeni, labo ba akako a ku-
poneni, bon*k*le ba bona le han*d*le ka
tigingisi, ku nga hi na *z*ikwinyaro
na tinyangwa.
12 A ku teka a mufumo ni ku teka a
mupango; a ku renzeleta a canja
ga wena u vukela a wutsamo gi ha-
hlukileko lego makunu gi akilweko,
ni kuvukela a banhu labo ba tsomba-
nyisilweko hi le bamatiko, labo ba
na nga ni tihomu ni nhunzu, labo
ba akako xikari ka misaba.
13 Xeba na Dedani, ni bamahungani
ba le Tarxixi, ni ton*k*le a tingagana
ta kona ba ta wula a ka wena, We-
na u tileko a ku teka a mupango
ke? Wena u tsombanyisile a mi*k*la-
wa ya wena u ta teka a mufulo ke?
a ku gotsela a siliva ni nzalama, a
kugotsa a tihomu ni tinhunzu, a ku
teka a mufulo wa hombe ke?
14 Hikwalaho, nisanyana wa munhu,
profeta, ni ku wula a ka Goge, Za-
kungahi a wulako a Hosi Jehova: a
ka lego siku laha a banhu ba mina
Israeli a ta nga aka kuponeni, wena
u nga ta *z*i tiba *z*ona ke?
15 Wena u ta huma hi le wutsa*n*weni
ga wena le magemetamusi ya ma-
*k*lelo ya nwalungu, wena, *z*i*n*we ni
banhu ba ku tala *z*i*n*we na wena,
bon*k*le ba bona ba kilele hehla ka
mahaxi, a *k*lawa wa hombe a impi
ya ntamo;
16 Na wena u ta ta u vukela banhu ba
mina Israeli, kwatsi hi refu gi kubu-
nyetileko a tiko: kona ku ta kuba
le*z*o hi masiku mahatako le*z*aku nzi
ta neha wena u vukela a tiko ga mi-
na, kasi a mifumo ya fela a ku tiba
mina, laha nzi ta nga basiswa a ka
wena, O Goge, mahlweni ka mahlo
ya wena.
17 Zakungahi a wulako a Hosi Jeho-
va: Wena hi wena loye nzi wulawu-
lileko hi xikatini xa kaleloko hi ma-
lanza ya mina a baprofeti, ba ka
Israeli, labo ba profetileko a ka lawo
masiku hi malembeni yo tala le*z*aku
nzi wa ta nga nzi neha wena a ku
ta vukela mina ke?
18 Na ku ta mahisile le*z*o a ka lawo
masiku, laha Goge a ta nga a ku vu-
kela a tiko ga ka Israeli, ku wula a
Hosi Jehova, le*z*aku a zanga ya mina
yi tata hehla ka tinhovu ta mina.
19 Hakuba a moneni wa mina ni nzi-
lweni wa kulo ga mina nzi wulawu-
lile, Hakunene a ka lego siku ku ta
kuba kona a kutsekatseka ka hombe
lomo tikweni ga ka Israeli;
20 Zingaho le*z*o a *z*i*d*luwani *z*a bimbi,
ni tinyanyani ta matilo, ni *z*ihari *z*a
kwati, ni *z*ilo *z*on*k*le *z*o kokakoka le-

zo zi kokakokako hehla ka misaba,
zi ta tsekatsekiswa hi kubakoneni ka
mina, ni zitsunga zi ta hoxiwa lahasi,
ni wutsamo ga *k*lo*k*loloto gi ta ku-
wa, ni ton*k*lelele tigingisi ti ta kuwa
lahasi.
21 Nzi ta maha yon*k*le a supado yi vu-
kela yena a ka zon*k*le a zitsunga za
mina, ku wula a Hosi Jehova: ni
supado ya mina yi ta vukela a ma-
ka*b*ye wa yena.
22 Zinwe ni mitungu ni nkata nzi ta
engena kulamuleni zinwe na yena;
nzi ta kuna hehla ka yena, ni hehla
ka maban*d*la ya yena ni hehla ka ba-
nhu ba ku tala labo ba na nga zinwe
na yena, ni kulungo wa vula, ni vula
ya hombe ya mari*b*yana, ni sulufa.
23 Nzi ta kulisa a wutsumbu ga mina,
nzi ta maha a wutsumbu ga mina a
ku ti*b*yekiswa a kuwoneni ka mifu-
mo yo tala; na bona ba ta zi tiba le-
zaku nzi mina Jehova.

XIPIMO 39.

1 Na wena, nisanyana wa munhu,
profeta u vukela Goge, ni ku wula,
Zakungahi a wulako a Hosi Jehova:
Languta, nzi vukela wena, O Goge,
hosana ya le Roxa, Mexeke, na Tu-
bale:
2 Nzi ta renzeleta wena, nzi ta rangela
wena, nzi ta maha wena a kuta hi
kwaleyo ma*k*lelo ya magemetamusi
ya nwalungu; nzi ta neha wena he-
hla ka zitsunga za ka Israeli;
3 Nzi ta lamata a wura ga wena hi le
*k*lelweni ga wena ga baba nzi ta ma-
ha a ligalala la wena a kuwa hi ca-
nja ga wena ga xinene.
4 Na wena u ta kuwa le hehla ka zi-
tsunga za ka Israeli, wena, ni yon*k*le
a impi ya wena, ni banhu bon*k*le la-
bo ba na nga zinwe na wena: nzi ta
nyikela wena a tinyanyani ti panga-
ko ta tixaka ton*k*le, ni ka zibanza za
kwati a kuba a ku kadamulwa.
5 Na wena u ta kuwa le kwatini ga le
han*d*le; hakuba nzi wulileko kona,
ku wula a Hosi Jehova.
6 Nzi ta rumela a nzilo leyo Magoge,
ni ka bona labo ba akileko a kupo-
neni leyo zihlaleni; na bona ba zi ti-
ba lezaku nzi mina Jehova.
7 Ni bito ga mina ga kubasa nzi ta gi
maha gi tibekiswa a ka banhu ba ka
Israeli; nzi nga ta ha vumela a bito
ga mina a kuba gi nyenyeziswa ka-
mbe: ni mifumo yi ta zi tiba lezaku
nzi mina Jehova, a wa ku Basa lomo
ka Israeli.
8 Languta, kona kuta, na kona ku ta
maheka, ku wula a Hosi Jehova; le-
gi hi siku lego mina nzi wulileko.
9 Na bona labo ba akileko mitini ya
ka Israeli ba ta huma, ba ta maha a
nzilo wa ma*k*lari ba ta hisa yona, zo-
n*k*le zi*k*langu ni tingenge, ni mawura
ni tigalala, ni zigomba ni ma*k*lari, na
bona ba ta maha a nzilo ha zona
n*k*lanu ni mambiri a malembe.
10 Zingaho lezo bona ba nga ta teka a
tihunyi lomo kwatini, ge ni ku tse-
ma tona lomo kwatini; hakuba bona
ba ta maha a nzilo hi ma*k*lari na bo-
na ba ta lamata labo ba lamatako
bona, ni kupanga labo ba pangako
bona, ku wula a Hosi Jehova.
11 Na ku ta mahisile lezo a ka lego si-
ku, lezaku nzi ta nyika a ka Goge
a wutsamo ga kukelelwa lomo ka
Israeli, a mikoba ya bona labo ba
hunzako hi le mutsuwukagambo ka
bimbi; na kona ku ta kawulisa bo-
na labo ba hunzako ba tsemakanya:
ni laho ba ta kelela Goge ni zon*k*le a
zi*d*lemo za yena; ba ta bitana kona
Mikoba ya Hamoni-goge.
12 N*k*lanu ni timbiri a tihweti a yin*d*lu
ya ka Israeli yi ta nga kelela bona,
kasi bona ba fela a kubasisa a tiko.
13 Ina, bon*k*le a banhu ba tiko ba ta
kelela bona; ku ta kuba a ka bona a
kuti*b*yekiswa a ka siku lego nzi ta
nga dumisiwa, ku wula a Hosi Je-
hova.
14 Na bona ba ta yimisa banhu hi si-
mamisilweko ba kuriwa, labo ba ta
nga famba ba tsemakanya a tiko,
ni, zinwe na bona labo ba hunzako
ba tsemakanya, labo bakelelako bo-
na labo ba seleko a ngoheni ya mi-
saba, ni ku basisa yona: a kugume-
lweni ka n*k*lanu ni timbiri a tihweti
ba ta hlota.
15 Na bona labo ba hunzako ba ta tse-
makanya a tiko ba ta hunza ba tse-
makanya; laha loku a nga a hi kona
a wonako a marambu ya munhu, zo-
nake i ta yimisa a muwoniso hi ka
wona, kala a bakeleli ba kelela wona
lomo mikobeni ya Hamoni-goge.
16 Na Hamona kambe ku ta kuba a bi-
to ga muti. Zakungahi bona ba ta
basisa a muti.
17 Na wena, nisanyana wa munhu,
zakungahi a wulako a Hosi Jehova:
Wulawula a ka tinyanyani ta tixaka

ton*k*lelele, ni ka zon*k*lelele a zihari
za kwati, Tsombanani a wutsumbu
ga *n*wina, ni kuta; tsombanani a
wutsumbu ga *n*wina a ma*k*lelweni
yon*k*le a ka mupahlelo wa mina lo-
wo nzi pahlelako ha *n*wina, wona a
mupahlelo wa hombe hehla ka zitsu-
nga za ka Israeli, kasi *n*wina maga
a nyama ni kunwa a nkata.
18 *N*wina mu ta kuga a nyama ya ti-
nhenha, ni kunwa a nkata wa tiho-
sana ta misaba, ni wa tihamba, ni
wa tiivana, ni wa timbuti, ni wa ti-
honwana, zon*k*le za zona a manono
nileko ya le Baxani.
19 Na *n*wina mu ta kuga a manono ka-
la *n*wina mu be mu tatisilweko, ni
kunwa a nkata kala *n*wina mu tsi-
nzinzwa, wa mupahlelo wa mina lo-
wo nzi pahleleko *n*wina.
20 Na nwina mu ta tatisa a meza ya
mina hi mahaxi ni tikareta, hi ba
banuna ba tinhenha, na hi bon*k*le
ba banuna ba impi, ku wula a Hosi
Jehova.
21 Nzi ta rumela a wukosi ga mina xi-
kari ka mifumo; ni yon*k*le a mifu-
mo yi ta wona a lamuliselelo wa mi-
na lowo nzi wu mahileko, ni canja
ga mina lego nzi bekileko hehla ka
bona.
22 *Z*ingaho a yin*d*lu ya ka Israeli yi ta
zi tiba lezaku mina nzi Jehova a Nu-
ngungulu wa*b*ye, kusukela a ka lego
siku ku komama mahlweni,
23 Ni mifumo yi ta zi tiba lezaku a yi-
n*d*lu ya ka Israeli yi loya wuko*n*we-
ni hi kota ya zigoho za*b*ye; hakuba
bona ba hambunyetileko ba vukela
mina, na mina nzi fihlile a ngohe ya
mina a ka bona: *Z*ingaho nzi lo nyi-
kela bona canjeni ga balala ba*b*ye,
na bona ba lowa bon*k*le ba bona hi
supado.
24 Kukotisa hi ka zibi za bona ni kuko-
tisa hi ka zihambunyetiso za bona
nzi lo maha a ka bona; nzi fihlile a
ngohe ya mina a ka bona.
25 Hikwalaho zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: Makunu nzi ta *k*lelisa
a wukonwi ga Jakobe, nzi ta kuba
ni kuhawukela ka yon*k*le a yin*d*lu
ya ka Israeli; nzi ta kuba ni mona
hi bito ga mina ga ku basa.
26 Na bona ba ta rwala a tingana ta-
*b*ye, ni ka zon*k*le a zihambuko za*b*ye
lezo ba hambukileko ba vukela mi-
na, laha bona ba ta nga aka kupo-
neni lomo tikweni ga*b*ye, a nga ta
kuba kona a ta nga maha bona ba
ca*b*yiswa;
27 Laha na nzi nehile bona hi lomo ba
nhwini, laha na nzi tsombanyisile
bona hi lomo tikweni ga balala, na
nzi ta basisiwa a ka bona a kuwone-
ni ka mifumo yinyingi.
28 Na bona ba ta zi tiba lezaku nzi Je-
hova a Nungungulu wa*b*ye, a ka
lezo nzi mahileko bona a kuya ku-
ko*n*weni xikari ka mifumo, nzi tso-
mbanyisileko a tikweni ga bona be-
nyi; nzi nga ta tsika ni mu*n*we wa
bona kambe leyo;
29 Ge nzi nga ta ha fihla a ngohe ya
mina kambe yi suka a ka bona; ha-
kuba nzi halatile a Moya wa mina
hehla ka yin*d*lu ya ka Israeli, ku
wula a Hosi Jehova.

XIPIMO 40.

1 A ka makume mambiri ni n*k*lanu
a lembe ga kuko*n*wa ka hina, a ku-
sanguleni ka lembe, a ka kume ga
masiku ya hweti, hi ka kume ni
mune a malembe a nzako ka kuba
a muti wu lo*b*yisilwe, a ka gwalego
siku, ni canja ga ka Jehova gi wa
hi hehla ka mina, na yena lo nzi ne-
ha leno.
2 Hi ka miwoniso ya ka Nungungulu
i lo nzi neha lomo tikweni ga ka
Israeli, i lo nzi tsamisa lahasi hehla
ka xitsunga xi *k*lakukileko nguvu,
laho ku nga wa ku kwatsi malingo
ya muti hi le dzongeni.
3 Yena i lo nzi neha leno; ni, langu-
ta, ku wa hi kona a munhu, loye a
ku woneka ka yena ku wa ku kwa-
tsi ku woneka ka suku, zi*n*we ni
ngoti wa wukene lomo canjeni ga
yena, ni lihlanga la kuringanisa;
yena i laku yima lomo nyangweni.
4 Ni munhu i te ngalo ka mina, Nisa-
nyana wa munhu, languta hi mahlo
ya wena, ni kuzwa hi tin*d*lebe ta
wena, ni ku bekela a mbilu hehla
ka zon*k*le lezo nzi ta nga kombisa
wena; kasi hi xigelo nza fela a ku-
kombisa zona a ka wena, wena u ti-
sile ha zona leno: *k*la*k*lambuta zo-
n*k*le lezo u zi wonako a ka yin*d*lu
ya ka Israeli.
5 Ni, languta, a ligingisi laha ha-
n*d*le ka yin*d*lu li ranzeleko, a canje-
ni ga munhu ku wa hi ni lihlangi la
kuringanisa la n*k*lanu ni mu*n*we a
mikono a kunabalata, ku wa a kono
ni kuanama ka canja a li*n*we: zi-

ngaho yena i lo ringanisa a kudziba
ka kuakiwa, lihlanga li*n*we; ni ku-
*k*lakuka, lihlanga li*n*we.
6 *Z*onake i lo ta yena a nyangwa leyo
yi cuwukileko le mutsuwukagambo,
i lo kanziya hi ka *z*ikanziyelo *z*a yo-
na: yena i lo ringanisa a wuengeno
ga nyangwa, lihlanga linwe a kua-
nama; ni gi*n*wani a wuengeno, li-
hlanga li*n*we a kuanama.
7 Won*k*lelele a matsawu ku wa hi li-
hlanga a nabalata, ni lihlanga linwe
a kuanama; ni wutsamo xikari ka
matsawu ku wa hi a n*k*lanu wa mi-
kono; ni wuengeno ga nyangwa hi
laha moleni wa nyangwa ya ngoma-
ma ni yin*d*lu ku wa hi lihlanga li-
*n*we.
8 Yena i lo ringanisa a wuengeno ga
nyangwa ya ngomama ni yin*d*lu, li-
hlanga li*n*we.
9 *Z*onake i lo ringanisa yena mole wa
nyangwa, n*k*lanu ni yinharu a miko-
no; ni timhinga ta kona, mikono
mimbiri; ni wuengeno ga nyangwa
yi wa komamile a yin*d*lu.
10 Ni matsawu ya nyangwa ya ngoma-
ma ni mutsuwukagambo manharu a
ka legi *k*lelo, manharu a ka lego
*k*lelo; wona manharu ma wa hi ya
xiringaniso xi*n*we: ni timhinga ti
wa hi ta xiringaniso xi*n*we a ka legi
*k*lelo ni ka lego *k*lelo.
11 Na i lo ringanisa a kuanama ka ku-
vulwa ka nyangwa, kume ga miko-
no; ni kunabalata ka kuvululwa ka
nyangwa, kume ni minharu mikono;
12 Ni mbingano mahlweni ka matsa-
wu, i kono mu*n*we a ka lego *k*lelo,
ni mbingano wa kono munwe a ka
lego *k*lelo; ni matsawu, n*k*lanu ni
gi*n*we mikono a ka legi *k*lelo, n*k*la-
nu ni gi*n*we a mikono a ka lego
*k*lelo.
13 Yena i lo ringanisa a nyangwa hi
langweni la gi*n*wani tsawu ga nya-
ngwa kala le ka li*n*wani langwa, ku
wa hi kuanama ka makume mambi-
ri ni n*k*lanu mikono; a libati li ko-
mamene ni libati.
14 Yena kambe i lo maha a timhinga,
n*k*lanu wa makume ni ginwe miko-
no; ni hu*b*ye yi lo cuketela le ka ti-
mhinga, ti ranzeleko a nyangwa.
15 Kwaleyo mahlweni ka nyangwa hi
le wuengenweni kwaleyo ngange-
ni ya lomo nzeni ka mole wa nya-
ngwa ku wa hi n*k*lanu wa makume
mikono.
16 Ni laho ku wa hi ni mawoni ma
valilweko le matsawini ni timhinga
ta*b*ye ti ranzeleko, *z*iwangaho ni le
tihu*b*yeni; ni mawoni ma wa ranze-
le hi lomo nzeni; ni hehla ka mhi-
nga yi*n*we ku wa hi ni sinya ya
cinzu.
17 *Z*onake yena i lo neha mina le hu-
*b*yeni ya lahan*d*le; ni, manga*b*ye, la-
ho ku wa hi kona a tin*d*lu ni lilonze,
li mahelweko a hu*b*ye yi ranzeleko:
makume manharu ya tin*d*lu ti wa hi
hehla ka lilonze.
18 Ni lilonze li wa hi ma*k*lelweni ya ti-
nyangwa, li hlamulako a kunabalata
ka tinyangwa, lona a lilonze la la-
hasi.
19 *Z*onake yena i lo ringanisa a kuana-
ma hi mahlweni ka ngomama ya
nyangwa ya lahasi le mahlweni ka
ngomama ya hu*b*ye ya lomo nzeni hi
lahan*d*le, ku wa hi zana ga mikono,
kon*k*le le mutsuwukagambo ni le
nwalungu.
20 Ni nyangwa ya hu*b*ye ya lahan*d*le
leyo a ngomama ya yona yi cuwu-
keneko ni le *n*walungu, yena i lo ri-
nganisa a kunabalata ka kona ni ku-
anama ka kona.
21 Ni matsawu ya kona ma wa hi ma-
nharu a ka lego *k*lelo ni manharu a
ka lego *k*lelo; ni timhinga ta kona
ni tirenzo ta kona ti wa kotisa a xi-
ringaniso xa nyangwa ya kuranga:
ni kunabalata ka kona ku wa hi
n*k*lanu wa makume a mikono, ni ku-
anama ku wa hi makume mambiri
ni n*k*lanu a mikono.
22 Ni mawoni ya kona, ni tirenzo ta
kona, ni tisinya ta kona ta cinzu, *z*i
wa fanana ni nyangwa leyo a ngo-
mama ya yona yi cuwukileko mutsu-
wukagambo; *z*ona *z*i wa *k*lakukile a
kuba a kume ni *z*imbiri a *z*i kanzi-
yelo; ni tirenzo ta kona ti wa hi ma-
hlweni ka *z*ona.
23 Ni laho ku wa hi nyangwa lomo hu-
*b*yeni ya lomo nzeni yi komameneko
yi*n*wani nyangwa, kon*k*le le *n*walu-
ngu ni leyo mutsuwukagambo; yena
i lo ringanisa kusukela ka nyangwa
kuya ka nyangwa a *z*ana ga mikono.
24 Na yena i lo randela a ngomama
ni dzongeni, ni, languta, a nyangwa
ya ngomama ni dzonga: na yena i
lo ringanisa a timhinga ta kona ni
tirenzo ta kona kukotisa hi ka kuri-
nganisa.
25 Ni laho ku wa hi kona a mawoni a

ka kona ni ka tirenzo ta kona ma
ranzeleko, ku fanana ni lawo a ma-
woni; a kunabalata ku wa n*k*lanu
wa makume a mikono, ni kuanama
ku wa hi makume mambiri ni n*k*la-
nu a mikono.
26 Ni laho ku wa hi ni n*k*lanu ni *z*i-
mbiri a *z*ikanziyelo *z*o kanziya a ka
kona, ni tirenzo ta kona ti wa hi
mahlweni ka kona; kona ku wa hi
ni tisinya ta cinzu, yi*n*we a ka legi
*k*lelo, ni yi*n*wani ka lego *k*lelo, he-
hla ka timhinga ta kona.
27 Ni laho ku wa hi ni nyangwa lomo
hu*b*yeni ya lomo nzeni hi ngomama
ni le dzongeni, yena i lo ringanisa a
ka nyangwa ni nyangwa hi ngoma-
ma ni dzonga i zana ga mikono.
28 *Z*onake i lo neha mina le hu*b*yeni ya
lomo nzeni hi *k*lelo ga nyangwa ya
le dzongeni: na yena i lo ringanisa
a nyangwa ya dzonga ku kotisa hi
ka *z*iringaniso le*z*i.
29 Ni matsawu ya kona, ni timhinga
ta kona, ni tirenzo ta kona, ku ko-
tisa hi ka *z*iringaniso le*z*i; ni laho ku
wa ni mawoni nzeni ka kona ni ka
tirenzo ta kona ma ranzeleko: ku
wa n*k*lanu wa makume ya mikono
a kunabalata, makume mambiri ni
n*k*lanu a kuanama.
30 Ni laho ku wa hi kona a tirenzo ti
ranzeleko, a kume mambiri ni timbi-
ri a kunabalata, ni n*k*lanu wa miko-
no a kuanama.
31 Ni tirenzo ta kona gi wa komamile a
hu*b*ye ya lahan*d*le; ni tisinya ta ci-
nzu yi wa hi hehla ka timhinga ta
kona; ni wukanziyo ga kona gi wa
ni n*k*lanu ni *z*inharu *z*ikanziyelo.
32 Na yena i lo nzi neha lomo hu*b*ye-
ni ya lomo nzeni a hi ngomama ni
mutsuwukagambo: na yena i lo ri-
nganisa a nyangwa ku kotisa hi ka
loku kuringanisa;
33 Ni matsawu ya kona, ni timhinga
ta kona, ni tirenzo ta kona, ku kotisa
hi ka kuringanisa loku: na kona ku
wa hi mawoni ya kona ni wugungo
gi renzelekeleko; na kona ku wa
n*k*lanu wa makume a mikono kuna-
balata, ni makume mambiri mikono
a kuanama.
34 Ni wugungo ga kona gi wa cuwukile
a hu*b*ye ya lomo lehan*d*le; ni tisinya
ta cinzu yi wa hi hehla ka timhinga
ta kona, a ka legi *k*lelo, ni ka lego
*k*lelo: ni wukanziyo ga kona gi wa hi
ni n*k*lanu ni *z*inharu a *z*ikanziyelo.
35 Na yena i lo nzi neha le nyangwe-
ni ya le *n*walungu: na yena i lo ri-
nganisa yona kukotisa hi ka loku
kuringanisa:
36 Ni matsawu ya kona, ni timhinga
ta kona, ni wugungo ga kona; ni
laho ku wa hi ni mawoni ma renze-
lekeleko; ni kunabalata ku wa n*k*la-
nu manharu makume a mikono, ni
kuanama makume mambiri ni n*k*la-
nu a mikono.
37 Ni timhinga ta kona ti wa komamile
a hu*b*ye ya le han*d*le; ni sinya ya
cinzu yi wa hehla ka timhinga ta ko-
na, a ka legi *k*lelo, ni ka lego *k*lelo:
ni wukanziyo ga kona ku wa n*k*lanu
ni *z*inharu *z*ikanziyelo.
38 Ni tsawu *z*i*n*we ni libati la kona
li wa hi timhingeni le tinyangweni:
laho bona ba lo hlaza a munyikelo
wa kuhiswa.
39 Ni le wuengenweni ga nyangwa ku
wa hi kona a timeza timbiri a ka le-
gi *k*lelo, ni timeza timbiri a ka lego
*k*lelo, ku dayela laho a munyikelo
wa kuhiswa ni munyikelo wa ku-
onha ni munyikelo wa *z*ihambuko.
40 Hi ka gi*n*wani a *k*lelo hi lahan*d*le,
kwatsi hi le*z*i a mu*n*wani a yako le
wuengenweni ga nyangwa hi ngo-
mama ni *n*walungu, ku wa hi ni ti-
meza timbiri; ni ka gi*n*wani a *k*lelo
lego, gi longolokako gi hi ga mole
wa nyangwa, ku wa hi ni timeza
timbiri.
41 Mune wa timeza ti wa hi ka legi *k*le-
lelo, ni mune wa timeza ti wa hi ka
lego *k*lelo, hi le *k*lelweni ga nya-
ngwa; n*k*lanu ni tinharu a timeza,
hehla ka tona ba *k*labelako a mipa-
hlelo.
42 Ni laho ku wa hi ni mune wa ti-
meza ta munyikelo wa kuhiswa, ta
mari*b*ye ma ba*k*lilweko, i kono ni
kihlanya a ku nabalata, i kono ni
kihlanya a kuanama, ni kono mu-
nwe a ku*k*lakuka; laho ka tona bona
ba *k*latekako a njokomba leyo ba
dayako ha yona a munyikelo wa
kuhiswa ni mupahlelo.
43 Ni tiobe ku wa hi a pama wa canja
kunabalata, *z*i wa hayekilwe *z*i ra-
nzela kwalomo: ni hehla ka timeza
ku wa hi kona a nyama ya nzhiho.
44 Na hi lahan*d*le ka nyangwa ya lo-
mo nzeni ku wa hi a matsawu ya ba-
yimbeleleli lomo nzeni ka hu*b*ye, le-
yo yi nga hi *k*lelo ga nyangwa ya
*n*walungu; ni ngomama ya kona yi

wa xungetile a dzonga; ni yi*n*we hi
*k*lelo ga nyangwa ya mutsuwukaga-
mbo na yi hi ni ngomama ya *n*wa-
lungu.
45 Na yena i te ngalo ka mina, Legi a
tsawu legi a ngomama ya gona yi
xungeteneko ni dzonga, gi ga bapri-
sti, a bahlayisi ba wumbelweko he-
hla ka yin*d*lu;
46 Ni tsawu lego a ngomama ya kona
yi xungetileko a *n*walungu ga bapri-
sti, bahlayisi ba wumbelweko hehla
ka alati: laba hi barisanyana ba ka
Zadoke, labo hi xikari ka barisanya-
na ba ka Levi ba lota kusubani a ka
Jehova a ku ta kozela a ka yena.
47 Na yena i lo ringanisa a hu*b*ye i za-
na ga mikono a kunabalata, ni zana
ga mikono a kuanama, mune wa ma-
kuzu; ni alati gi wa hi mahlweni
ka yin*d*lu.
48 *Z*onake i lo nzi neha le nyangweni
ya yin*d*lu, i lo ringanisa a mhinga hi
yi*n*we ni yi*n*we ya nyangwa, n*k*lanu
wa mikono a ka legi *k*lelo, ni n*k*lanu
wa mikono a ka lego *k*lelo: ni kua-
nama ka mikono ku wa hi minharu
a ka legi *k*lelo, ni mikono minharu a
ka lego *k*lelo.
49 Ni kunabalata ka wuengeno ku wa
hi makume mambiri a mikono, kua-
nama ku wa kume ni mu*n*we a mi-
kono; kona laha wukanziweni lego
ba kanziyako ha gona a ka kona:
ni laho ku wa hi a timhinga hi laha
timhanzeni, a yi*n*we a ka legi *k*lelo,
ni yi*n*wani a ka lego *k*lelo.

XIPIMO 41.

1 Na yena i lo neha mina lomo te-
mpeleni, ni ku ringanisa a timha-
nze, n*k*lanu ni mu*n*we a mikono hi
ka *k*lelo gi*n*we, n*k*lanu ni mu*n*we
a mikono hi ka gi*n*wani a *k*lelo,
lego gi nga wa hi kuanama ka ta-
bernakele.
2 Ni kuanama ka wuengeno ku wa hi
kume ga mikono; ni *k*lelo gi*n*wani
ga wuengeno ku wa hi n*k*lanu wa
mikono a ka gi*n*we *k*lelo, ni n*k*lanu
wa mikono a ka gi*n*wani *k*lelo: a
xiringaniso xa kunabalata ka kona,
ku wa hi mune makume a mikono,
ni kuanama makume mambiri ya
mikono.
3 *Z*onake i lo engena lomo nzeni, i lo
ringanisa yon*k*le a timhanze ta wue-
ngeno, ku wa hi mikono mimbiri; ni
wuengeno, n*k*lanu ni mu*n*we miko-
no; ni kuanama ka wuengeno, ku
wa hi n*k*lanu ni mimbiri a mikono.
4 Na yena i lo ringanisa a kunabalata
ka kona, makume mambiri a miko-
no, ni kuanama, makume mambiri a
mikono, a mahlweni ka tempele: na
yena i te ngalo ka mina, Legi hi wu-
tsamo lego gi hunzeleleko a kubasa.
5 *Z*onake yena i lo ringanisa a ligi-
ngisi la yin*d*lu, ku wa hi n*k*lanu ni
mu*n*we a mikono; kuanama ka ma-
*k*lelo won*k*lelele ku wa hi matsawu,
mune wa mikono, yi renzekeleko
won*k*lelele a ma*k*lelo.
6 Ni ma*k*lelo ya matsawu ma hi ni
wukumbi, gi*n*we gi xungetene ni
gi*n*wani, ma wa hi makume manha-
ru hi lixaxa; na gona gi lo engena
a ka yin*d*lu leyo yi longolokileko yi-
hi ya ma*k*lelo ya matsawu marenze-
lekeleko, kasi ma fela ku weletela
laho, ma wa nga wetelangi lomo li-
gingisini la yin*d*lu.
7 Ni ma*k*lelo ya matsawu ma wa ku
anama kotalezi maranzelekelako ma
*k*lakuka hi ku*k*lakuka; hakuba a
kurenzeleka ka yin*d*lu ku wa ku-
*k*lakuka ni ku*k*lakuka, ku ranzela a
yin*d*lu; *z*ingaho a kuanama ka yi-
*n*dlu ku wa simamisa le hehla; na
*z*ingaho a mu*n*we i wa kuya hi laha
n*d*lwini ya lahasi nguvu a ka lego
gi hunzeleleko a ku*k*lakuka a tsawu
ga laha xikari.
8 Nzi lo wona lezaku a yin*d*lu kambe
yi *k*lakukile a tsako ga yona gi re-
nzelekeleko: ni *z*iseketelo *z*a ma*k*le-
lo ya matsawu *z*i wa hi *z*a tihlanga
ti teleko *z*a n*k*lanu ni mu*n*we a mi-
kono ya hombe.
9 Ni dzibisiselo wa ligingiŝi, loko ku
wa hi ka ma*k*lelo ya matsawu, hi
laha *k*lelweni ga lahan*d*le, ku wa hi
n*k*lanu wa mikono; loko ku nga
wa sele ku wa hi wutsamo ga ma-
*k*lelo ya matsawu ma longolokileko
ma hi ya yin*d*lu.
10 Ni xikari ka matsawu ku wa hi ni
kuanama ka makume mambiri a mi-
kono ku renzelekeleko a yin*d*lu hi
ma*k*lelo won*k*le.
11 Ni tibati leto ti nga wa hi ma*k*le-
lweni ya matsawu ti wa komamile
a wutsamo lego gi nga wa siyilwe, a
libati li*n*we ngomama ni nwalungu,
ni li*n*wani a libati ngomama ni dzo-
nga: ni kuanama ka wutsamo lego
gi nga wa siyilwe n*k*lanu wa miko-
no yi ranzeleko.

12 Ni yin*d*lu leyo yi nga wa hi ma-
hlweni ka wutsamo gi abanyiseneko
laha *k*lelweni hi ngomama ni mu-
hlwagambo ku wa n*k*lanu ni ma-
mbiri a makume a mikono a kuana-
ma; ni kurisi ga yin*d*lu gi wa hi
n*k*lanu wa mikono a kudziba kure-
nzeleka, kunabalata ka kona i n*k*la-
nu ni mune makume,
13 *Z*ingaho yena i lo ringanisa a yi-
n*d*lu, ku wa hi zana ga mikono a
kunabalata; ni wutsamo gi abanyi-
selweko, ni yin*d*lu, *z*i*n*we ni kurisi
ga kona, ku wa hi zana ga mikono
a kunabalata;
14 Kambe a ku anama ka ngohe ya yi-
n*d*lu, ni ka wutsamo gi abanyisele-
neko hi ngomama ni mutsuwuka-
gambo, i zana ga mikono.
15 Na yena i lo ringanisa a kunaba-
lata ka yin*d*lu mahlweni ka wutsamo
gi abanyiseneko lego gi nga wa le
makutini ka kona, ni wulo*t*ro ga ko-
ka hi legi *k*lelo na hi ka lego *k*lelo,
ku wa hi zana ga mikono; ni lomo
nzeni ka tempele, ni tinyangwa ta
hu*b*ye;
16 Ni mimole, ni mawoni ma valilwe-
ko, ni wulo*t*ro gi renzelekeleko, lo-
mo wukumbini ga kona gi nharu,
hehla a xungetano ni wuengeno, ku
lo*t*rilweko hi tibakwa ti renzelekele-
ko, kusekela liranze*b*yeni ku kalaku-
ya mawonini (makunu a mawoni ma
kubunyetilwe),
17 A ka mole hehla ka libati, kona lo-
mo nzeni ka yin*d*lu yi xikari, ni la-
han*d*le, hi ka lon*k*le a ligingisi le re-
nzelekeleko lomo nzeni ni han*d*le ku
wa hi xiringaniso.
18 Na kona ku wa mahilwe hi cerubi-
ma ni tisinya ta micinzu; ni sinya
ya cinzu yi wa hi xikari ka cerubi
ni cerubi, ni won*k*lelele macerubima
ma wa hi ni tingohe timbiri;
19 *Z*ingaho laho ku wa hi kona a ngohe
ya munhu yi komamileko a sinya ya
cinzu hi ka *k*lelo gi*n*we, ni ngohe
ya ngagama yi*s*wa yi komamileko a
sinya ya cinzu hi ka gi*n*wani *k*lelo.
*Z*akungahi ku wa la ku mahiwa ku
tsemakanya won*k*le a ma*k*lelo ya yi-
n*d*lu ku renzeleka.
20 Kusukela liranza*b*yeni hi le hehla ka
libati ku wa hi ni cerubima ni tisi-
nya ta cinzu yi wa lo mahwa; *z*aku-
ngahi ku wa hi ligingisi la tempele.
21 Na kwatsi hi tempele, a timhanze
ta libati ti wa eetelwe: na kwatsi hi
ngohe ya yin*d*lu ya kubasa, kuwo-
neka ka yona ku wa ku kwatsi ku-
woneka ka tempele.
22 A alati gi wa ga tihunyi, minharu a
mikono ku*k*lakuka, kunabalata ku
wa hi mikono mimbiri; ni magumo
ya kona, ni kunabalata ka kona, ni
kurisi ga kona, *z*i wa hi *z*a tinhi: ye-
na i te ngalo ka mina, *Z*akungahi a
meza leyo yi na nga mahlweni ka
Jehova.
23 A tempele ni yin*d*lu ya kubasa *z*i wa
hi ni tibati timbiri.
24 Ni tibati ti wa hi ta patswa li hi li-
*n*we, a patswa wu hunzulukako: ni
patswa wu wa hi wa libati li*n*we, ni
patswa wu wa hi wa li*n*wani.
25 Ni laho ku wa mahilwe a ka tona,
tibatini ta tempele, a cerubima ni ti-
sinya ta micinzu, kwatsi hi leti ti
mahilweko lomo ligingisini; ni laho
ku wa hi kona a wuengeno ga he-
hla ka ngohe ya nyangwa ya ha-
n*d*le.
26 Ni laho ku wa kubunyetilwe a ma-
woni ni tisinya ta micinzu hi ka *k*le-
lo gi*n*we ni ka gi*n*wani *k*lelo, a *k*le-
lweni ga nyangwa: *z*akungahi ku
wa hi *k*lelo ga matsawu ya yin*d*lu,
ni wuengeno.

XIPIMO 42.

1 *Z*onake yena i lo nzi neha le ha-
n*d*le ka hu*b*ye, ni n*d*lela ya ngoma-
ma ni nwalungu: na yena i lo nzi
neha le tsawini lego gi komameneko
a wutsamo gi abanyiseneko, lego gi
nga wa hi le hehla ka xungetana ni
yin*d*lu a ngomama ni *n*walungu.
2 Mahlweni ka wunabalato ga zana
ga mikono ku wa hi libati la nwalu-
ngu, ni kuanama ku wa n*k*lanu wa
makume mikono.
3 Hi xungetano ni makume mambiri
ya mikono leyo yi na nga ya hu*b*ye
ya lomo nzeni ni xungetano ni wu-
lo*t*ro lego gi na nga ga hu*b*ye ya la-
han*d*le, ku wa hi wulo*t*ro gi nga wa
xungetene ni wulo*t*ro lomo n*d*lwini
ya wunharu.
4 Na hi mahlweni ka matsawu ma se
kuba a wufambo ga kume ga miko-
no kuanama lomo nzeni, a n*d*lela ya
kono mu*n*we; ni tibati ta wona ti wa
cuwukile *n*walungu.
5 Makunu a matsawu ya le hehla ma
wa komile; hakuba a wulo*t*ro gi wa
susilwe ka laya, ku hunza lahasi ni
lomo xikari nzeni, lomo n*d*lwini.

6 Hakuba wona ma wa hi wukumbini
ginharu, wona ma nga wa hi na ti-
mhinga kwatsi timhinga ta hu*b*ye:
hikwalaho le hehla nguvu ku wa ka-
nyilwe ku hunza lahasi ni laha xika-
ri ka misaba.
7 Ni kurisi lego gi nga wa hi lahan*d*le
hi *k*lelo ga matsawu, hi ngomama ya
hu*b*ye ya lahan*d*le mahlweni ka ma-
tsawu, a kunabalata ka kona ku wa
hi n*k*lanu wa makume mikono.
8 Hakuba a kunabalata ka matsawu
lawo ma nga wa le hu*b*yeni ya laha-
n*d*le ma wa hi n*k*lanu wa makume a
mikono; ni, manga*b*ye, hi mahlweni
ka tempeli ku wa hi zana ga mikono.
9 Kusuka hi lahasi ka laya a matsawu
ku wa hi ni wuengeno ga *k*lelo le ga
mutsuwukagambo, kwatsi hile*z*i a
mu*n*we a fambako ka wona hi le hu-
*b*yeni ya le han*d*le.
10 A ka dzibiselelo wa kurisi lego gi
komamileko a mutsuwukagambo, a
mahlweni ka wutsamo gi abanyise-
neko, ni mahlweni ka yin*d*lu, laho
ku wa hi kona a matsawu.
11 Ni n*d*lela a mahlweni wa ka wona yi
wa fanana ni n*d*lela ya matsawu la-
wo ma nga wa komamile le *n*walu-
ngu; ku kotisa hi ka kunabalata ka
wona *z*i wa ngaho ni kuanama ka
wona: gon*k*le a wuhumo ga kona gi
wa hi kukotisa hi mabombela ya ko-
na, ni kukotisa hi ka tibati ta kona.
12 Ni kukotisa hi ka tibati ta matsawu
leto ti komamileko le dzongeni ku
wa hi kona a libati le hlokweni ya
n*d*lela, yona a n*d*lela yi nga la su
gwirigwiri hi mahlweni ka kurisi gi
komamako mutsuwukagambo, kwa-
tsi a mu*n*we a engenako a ka wona.
13 *Z*onake i lo wula ka mina, A ma-
tsawu ya nwalungu ni matsawu ya
dzonga, lawo ma na nga mahlweni
ka matsawu ma abanyiseneko, wona
ma hi matsawu ma basileko, lawo a
bapristi labo ba na nga kusuhani na
Nungungulu ba ta gela kona a *z*ilo
*z*i hunzelele a kuabasa: leyo bona ba
ta beka a *z*ilo *z*i hunzeleleko a ku-
basa, ni munyikelo wa tinzhoho, ni
munyikelo wa xionho, ni munyikelo
wa *z*ihambuko; hakuba a wutsamo
gi basile.
14 Ni laha a bapristi ba engenako, *z*o-
nake bona ba nga ta huma le wutsa-
*n*weni ga kubasa a kuya le hu*b*yeni
ya le han*d*le, kanile*z*i laho ba ta beka
a tinguwo ta*b*ye laho ba nga wa ka-
ri ba kozela; hakuba tona ti basile:
na bona ba ta ambala a ti*n*wani a
tinguwo, ba ta tsinela a ka le*z*o *z*i
nga *z*a banhu.
15 Makunu laha na i mahile a kugu-
melwa a kuringanisa lomo nzeni ka
yin*d*lu, i lo neha mina hi laha n*d*le-
leni ya nyangwa leyo a xungetano
yi komamileko le mutsuwukaga-
mbo, i lo ringanisa yona a renzele-
kela.
16 Yena i lo ringanisa le *k*lelweni ga
mutsuwukagambo hi lihlanga la ku-
ringanisa ku wa hi n*k*lanu wa maza-
na a tihlanga, hi lihlanga la kuringa-
nisa kurenzelekela.
17 Yena i lo ringanisa le *k*lelweni ga
nwalungu i n*k*lanu wa mazana a ti-
hlanga hi kuringanisa ka lihlanga li
renzeleka.
18 Yena i lo ringanisa hi *k*lelo ga dzo-
nga n*k*lanu wa mazana tihlanga hi
kuringanisa ka lihlanga.
19 Yena i lo renzeleka le *k*lelweni ga
muhlwagambo, i ringanisa a *n*klanu
wa mazana a tihlanga hi kuringani-
sa ka lihlanga.
20 Yena i lo ringanisa kona lomo mu-
neni wa ma*k*lelo; kona ku wa hi ni
kurisi, a kunabalata n*k*lanu wa ma-
zana, ni kuanama n*k*lanu wa mazana
a ku maha a abanyiselelo xikari ka
le*z*i *z*i basileko ni zi na nga nyali-
dede.

XIPIMO 43.

1 A nzako kale*z*o yena i lo neha mi-
na le nyangweni, yona a nyangwa
leyo cuwukako a ngomama ni mu-
tsuwukagambo.
2 Ni, languta, a wukosi ga Nungu-
ngulu wa ka Israeli gi lota hi n*d*lela
ya mutsuwukagambo; ni gezu ga
yena gi zwala kwatsi mamati yo ta-
la; ni misaba yi lo woningwa hi wu-
kosi ga yena.
3 Kona ku wa woneka kukotisa a
muwoniso lowo nzi wu wonileko,
kukotisa a muwoniso lowo nzi wu
wonileko laha mina nzi nga ta kulo-
bisa a muti; a muwoniso wu wa ku
kwatsi hi lowo nzi wu wonileko hi
le congweni wa Cebare; na mina nzi
lowa hi ngohe ya mina.
4 Ni wukosi ga ka Jehova gi lota lomo
n*d*lwini hi le n*d*leleni ya nyangwa
leyo a ngomama ya yona yi cuwu-
kileko le mutsuwukagambo.
5 Ni Moya wu lo teka mina hehla, wu

lo neha mina lomo hu*b*yeni ya lomo
nzeni; ni, languta, ni wukosi ga ka
Jehova gi wa lo tatisa a yin*d*lu.
6 Nzi lozwa a mu*n*we a nga wula-
wula a ka mina hi le han*d*le ka yi-
*nd*lu ni munhu i wa lo yima hi laha
ka mina.
7 Na yena i te ngalo ka mina, Nisa-
nyana wa munhu, legi hi wutsamo
ga mina ga xitsamo xa wukosi, ni
wutsamo ga zirenze za mikonzo ya
mina, laho nzi ta nga tsama xikari
ka banana ba ka Israeli kala kupi-
nzuka. Ni banana ba ka Israeli ba
nga ta ha engeta kambe ba nyenye-
zisa a bito ga mina go basa, ge bo-
na, hambu ni tihosi ta*b*ye, hi wubayi
ga*b*ye, na hi zirumbi za tihosi ta*b*ye a
wutsa*n*weni gi *k*lakukileko;
8 A kubekeni ka*b*ye a wuengeno lomo
wuengenweni ga mina, a timhanze
ta*b*ye ta tibati a *k*lelweni ga timha-
nze ta mina ta tibati, ni laho ku wa
hi ni ligingi xikari ka mina na bona;
na bona ba nyenyezisile a bito ga
mina hi manyalataniso ya*b*ye lawo
ba ma mahileko: hikwalaho nzi lo-
bisile bona a zangeni ya mina.
9 Makunu nga bona ba hoxa a wuba-
yi ga*b*ye, ni zirumbi za tihosi ta*b*ye,
kule ka mina; na mina nzi ta aka
xikari ka*b*ye kala kupinzuka.
10 Wena, nisanyana wa munhu, ko-
mbisa a yin*d*lu a ka yin*d*lu ya ka
Israeli, kasi bona ba fela ku telwa a
tingana hi zigoho za*b*ye; na nga bo-
na ba ringanisa a mufananiso.
11 Loku bona ba telwa hi tingana hi ka
zon*k*le lezo ba mahileko, tibekisa a
ka bona a xiyimo xa yin*d*lu, ni ku-
bombisa ka yona, ni zihuma za yona,
ni wuengeno ga yona, ni zon*k*le a
ziyimo za yona, ni zon*k*le a zixaxa-
melelo za yona, ni zon*k*le a ziyimo
za kona, ni yon*k*le a milawo ya kona;
ni kutsala kona kuwoneni ka*b*ye;
kasi bona ba fela ku hlayisa a dzu-
mba ga kona gon*k*le, ni zon*k*le a zi-
xaxametelo za kona ni ku maha zona.
12 Lowu hi nayo wa yin*d*lu: hehla ka
xixungwe xa xitsunga a wugungo
ga kona gon*k*le gi hi a wutsamo gi
hunzelelekeko a kubasa. Languta, lo-
wu hi nayo wa yin*d*lu.
13 Ni lezi hi ziringaniso za alati hi mi-
kono (a kono wu hi kono hi kuana-
ma ka pamo wa canja): ni lahasi ku
ta kuba a kono, ni kuanama i kono,
ni mbingano wa kona hi wusenzo ga
kona gi renzelekele a mipama mi-
mbiri; ni lexi ku ta kuba a tsako ga
alati.
14 Kusukela le tsakweni kuya hehla
ka liranza*b*ya kuya milo*n*wini ya la-
hasi ku ta kuba a mikono mimbiri,
kuanama i kono mu*n*we; ni kusu-
kela le milo*n*wini yi tsongwani ku-
ya milonwini ya hombe mune wa
mikono, ni kuanama i kono.
15 Ni alati ga le hehla gi ta kuba mune
wa mikono; ku sukela xikari ka
alati kuya hehla laho ku ta kuba
mune wa timhonzo.
16 A xikumbari xa alati xi ta kuba ku-
me ni mimbiri a mikono a kunaba-
lata hi kume ni kumbiri a kuanama,
kucene lomo ma*k*lelweni ya kona.
17 Ni wusenzo gi ta kuba kume ni mu-
ne a mikono a kunabalata hi kume
ni mune a kuanama lomo muneni
wa marebe ya kona; ni mbingano
wa kona wu ta kuba a kihlanya ga
kono; ni tsako ga kona gi ta kuba
a kono kurenzeleka; ni wukanziyo
ga kona gi ta cuwuka a ngomama
ni mutsuwukagambo.
18 Na yena i te ngalo ka mina, Nisa-
nyana wa munhu, zakungahi a wu-
lako a Hosi Jehova: Loku hi zixa-
xameto za alati a siku lego ba ta
maha gona, a ku nyikela a munyikelo
wo hiswa a ka gona, ni ku*n*watseke-
la a nkata ya gona.
19 Zakungahi u ta nga nyika a bapristi
ba Levi labo ba na ba ka mbewu ya
ka Zadoke, labo ba nga kusuhani a
ka mina, a kukozela a ka mina, ku
wula a Hosi Jehova, a ho*n*wana yi-
swa ya munyikelo wa kuonha.
20 Na wena u ta teka a nkata wa kona, u
beka lomo ka mune wa timhonzo ta
kona, ni lomo muneni wa magumo
ya senzo, ni hehla ka mbingano wu
renzelekeleko: zakungahi wena u ta
nga basisa gona ni ku maha a nzhi-
ho hehla ka gona.
21 Wena kambe u ta teka a ho*n*wana
ya munyikelo wa xionho, yona yi ta
hiselwa lomo wutsa*n*weni gi kombi-
silweko ga yin*d*lu, le han*d*le ka yi-
*nd*lu ya kubasa.
22 Hi ka siku ga mambiri wena u ta
nyikela a mhongo yi nga hiko na
bala ya munyikelo wa kuonha; na
bona ba ta basisa alati, kwatsi hilezi
ba basisileko gona hi ho*n*wana.
23 Laha na u mahile a kugumelwa ka
kubasisa gona, na wena u ta nyikela

a ho*n*wana yi*s*wa yi nga hiko na ba-
la. ni hamba ya le *k*lambini yi nga
hiko na bala.
24 Na wena u ta neha *z*ona kusuhani
a mahlweni ka Jehova, ni bapristi
ba ta lunga a munyu hehla ka *z*ona
na bona ba ta nyikela *z*ona a kuba
munyikelo wa kuhiswa a ka Je-
hova.
25 N*k*lanu ni mambiri masiku wena u
ta longisela won*k*lelele masiku a
mbuti ya munyikelo wa kuonha:
bona kambe ba ta longisela a ho-
*n*wana yi*s*wa, ni hamba ya *k*lambi,
*z*i nga hiko na bala.
26 N*k*lanu ni mambiri a masiku bona
ba ta maha a nzhiho wa alati, ba ta
basisa gona; *z*ingaho le*z*o kasi bona
ba nyikelelisisa gona.
27 Ni laha bona ba ta nga ba mbetisile
a masiku, ku ta kuba le*z*o hi siku
ga n*k*lanu ni manharu, ni kukomama
mahlweni, a bapristi ba ta maha a
minyikelo ya *n*wina ya kuhiswa he-
hla ka alati, ni minyikelo ya *n*wina
ya kurula; na mina nzi ta amukela
nwina ku wula a Hosi Jehova.

XIPIMO 44.

1 *Z*onake i lo nzi *k*lelisa hi n*d*lela ya
lahan*d*le ya yin*d*lu ya kubasa, leyo
yi cuwukako a ngomama ni mutsu-
wukagambo; na yona yi wa vali-
lwe.
2 Na Jehova i wa te ngalo ka mina,
Leyi a nyangwa yi ta valiwa; yi
nga ta vululwa, ge ni munhu a nga
ta engena ha yona; hakuba Jehova,
a Nungungulu wa ka Israeli, i enge-
nile ha yona; hikwalaho yona yi ta
valiwa.
3 Kwatsi hi hosana, yena i ta tsama
laho kwatsi i hosana a kuga *z*ibaba
mahlweni ka Jehova; yena i ta en-
gena hi n*d*lela ya wuengeno ga nya-
ngwa, i ta huma hi ywaleyo a n*d*lela.
4 *Z*onake i lo nzi neha hi n*d*lela ya
nyangwa ya nwalungu ya mahlwe-
ni ka yin*d*lu; na nzi lo cuwuka, ni
languta, a wukosi ga Jehova gi lo
tatisa a yin*d*lu ya ka Jehova: na nzi
lo kuwa hi ngohe ya mina.
5 Na Jehova i te ngalo ka mina, Nisa-
nyana wa munhu, cuwuka kwatsi,
languta hi mahlo ya wena, ni kuzwa
hi tin*d*lebe ta wena *z*on*k*le le*z*o nzi
ta nga wula a ka wena hi xungeta-
no ni *z*ixaxametelo za yin*d*lu ya ka
Jehova, ni milawo ya kona; ni cela
kota a wuengeno ga yin*d*lu, kuhuma
kon*k*le ka yin*d*lu ya kubasa.
6 Na wena u ta ku ngalo a ka bahlu-
buki, bona ka yin*d*lu ya ka Israeli,
*Z*akungahi a wulako a Hosi Jehova:
O *n*wina yin*d*lu ya ka Israeli, nga
kona ku enelisa *n*wina hi manyala-
taniselo ya *n*wina,
7 A ka le*z*o *n*wina mu engenisile a
bamatiko, a ba nga hi ko *z*itsiba hi
lomo mbilwini ni ba nga hiko *z*itsi-
ba hi lomo mirini, a kuba ba hi lomo
n*d*lwini ya kubasa ya mina, a ku
nyenyezisa yona, yona a yin*d*lu ya
mina, laha na nwina na mu nyikela
a *z*ibaba *z*a mina, ni mafura, ni nka-
ta, na bona ba tsobile a xivumelwa-
no xa mina, a ku engetela a won*k*le
manyalataniso ya *n*wina.
8 Na *n*wina a mu hlayisangi a milawo
ya *z*ilo *z*a mina *z*a kubasa; kanile*z*i
mu bekile a bahlayisi ba milawo ya
mina lomo n*d*lwini ya mina ya ku-
basa, ba hi ba wutsumbu ga *n*wina.
9 *Z*akungahi a wulako a Hosi Jeho-
va, A nga ta kuba kona a wa matiko,
a nga hi ko xitsiba hi mbilu na a nga
hiko xitsiba hi ka nyama, a ta nga
engena lomo n*d*lwini ya kubasa ya
mina, ni ka wihi a wa matiko loye a
na nga lomo xikari ka banana ba ka
Israeli.
10 Kanile*z*i a ba ka Levi labo ba fambile
kule na mina, laha Israeli a nga wa
pengile, labo ba nga penga a ka mi-
na ba lanzela a *z*ifananiso *z*a*b*ye, na
bona ba ta rwala a kugoha ka*b*ye.
11 Kasike bonawu ba ta kuba a *z*iko-
zeli lomo n*d*lwini ya kubasa ya mi-
na, ba wumbelwa a wuwoneli le
tinyangweni ta yin*d*lu, ni kukozela
lomo n*d*lwini: bona ba ta daya a mu-
nyikelo wa hiswa ni mupahlelo wa
banhu, na bona ba ta yima mahlwe-
ni ka bona a kukozela a ka mina.
12 Hakuba bona ba kozele a ka bona
mahlweni ka *z*ifananiso *z*a*b*ye, ni ku
maha a xiboxiretemukisako xa xi-
goho a ka yin*d*lu ya ka Israeli; hi-
kwalaho nzi *k*lakusile a canja ga
mina nzi vukela bona, ku wula a
Hosi Jehova, na bona ba ta rwala a
kugoha ka*b*ye.
13 Bona ba nga tata kusuhani a ka mi-
na, ni ku ta maha a xikun*d*la ya wu-
pristi a ka mina, ge ni ku tsinela
kusuhani ni ka *z*ihi *z*ilo *z*a kubasa *z*a
mina a ka *z*ilo le*z*o *z*i hunzeleleko a
kubasa; kanile*z*i bona ba ta rwala a

tingana ta*b*ye, ni manyalatanisa ya-
*b*ye lawo bona ba ma mahileko.
14 Kasike nzi ta maha bona a bahlayisi
ba yin*d*lu, a ka yon*k*le a kozo ya bo-
na, ni ka zon*k*le lezo zi ta nga mahe-
ka lomo.
15 Kanilezi a bapristi a ba ka Levi, a
barisanyana ba ka Zadoke, labo ba
hlayisileko a zilayelo za yin*d*lu ya mi-
na ya kubasa, laha a banana ba ka
Israeli ba nga wa hambukile a ka
mina, bona ba ta tsinela a ka mina a
kuta kozela a ka mina ; na bona ba
ta yima mahlweni ka mina a ku ta
nyikela a ka mina a mafura ni nkata,
ku wula a Hosi Jehova :
16 Bona ba ta engena lomo n*d*lwini ya
kubasa ya mina, ba ta tsinela kusu-
hani ni meza ya mina, a kuta kozela
a ka mina, bata hlayisa a zilayelo za
mina.
17 Na kona kuba ka lezo, laha ba ta
engena le nyangweni ya hu*b*ye ya
lomo nzeni, ba ta ambala a tinguwo
ta wukene; ge ni woya gi nga tata
hehla ka bona, laha ba kozeleko lo
mo tinyangweni ta hu*b*ye ya lomo
nzeni, ni lomo nzeni.
18 Na bona ba ta kuba ni wukene gi
bohilweko lomo tihlokweni ta*b*ye, ba
ta kuba ni mabuluku ya wukene lo-
mo ziwunwini za*b*ye; bona ba ta nga
boha a wutsumbu ga*b*ye kani hi xihi
lexo xi mahako a kudzunuka.
19 Ni laha ba humako le hu*b*yeni ya la
han*d*le, kwaleyo hu*b*yeni le han*d*le a
ka banhu, ba susa a tinguwo ta*b*ye
leto ba kozelako ha tona, ni kubeka
tona lomo tsaweni ga tona ga kuba-
sa; ba ta ambala a tinguwo ti*n*wane
kasi bona ba fela ku kala ba nga ba-
sisi banhu hi tinguwo ta*b*ye.
20 Ge bona ba nga ta cinga a tihloko
ta*b*ye, ge ni kuvumela a misisi ya*b*ye
a kukula yi leha ; ba ta su kaya a
misisi ya tihloko ta*b*ye.
21 Ge ni mu*n*we wa bapristi a kunwa
a waini, laha bona ba engenako lomo
hu*b*yeni ya lomo nzeni.
22 Ge bona ba ga ta teka a kuba sati
wa*b*ye a noni, ge ni loye a hlongoli-
lweko; kanilezi ba ta teka a mibulwa
ya mbewu ya ka yin*d*lu ya ka Isra-
eli, ni noni leyo yi nga noni ya mu-
pristi.
23 Na ba ta gonzisa a banhu ba mina a
ku hambana ka za kubasa ni za nya-
lidede, ni ku maha a ku tiba a zibi ni
za ku hlazeka.
24 Ku ta ku laha ka kanetaselelo ba ta
yima a kulamula; kukotisa hi ka zi-
xaxametelelo za mina bona ba ta la-
mula kona: na ba ta hlayisa a nawo
wa mina ni zilayelo za mina a ka yo-
n*k*le a mibuzo ya mina yi yimisi-
lweko ; ba hlayisa a masabado ya
mina.
25 Bona ba nga ta engena ka xirumbi a
kunyenyezisa a wutsumbu ga*b*ye ;
kanilezi ka dadani, ni ka mamani, ni
ka nisanyana, ni nhanyana, a ka ma-
ka*b*ye, kutani a ka makweru, loye a
nga hiko ni nuna, bona ba nga nye-
nyezisa a wutsumbu ga*b*ye.
26 Ni nzako ka kuba yena a ti basisile.
i ta ti hlayela a ka yena n*k*lanu ni
mambiri a masiku.
27 Ni ka siku lego yena a yako lomo
n*d*lwini ya kubasa, lomo hu*b*yeni ya
lomo nzeni a kuya kozela lomo
n*d*lwini ya kubasa i ta nyikela a mu-
nyikelo wa xionho ku wula a Hosi
Jehova.
28 Na bona ba ta kuba ni tsomba : na
mina nzi mina tsomba ya*b*ye; na *n*wi
na mu nga ta nyika bona ni tsomba
lomo ka Israeli ; mina nzi mina a
tsomba ya*b*ye.
29 Na bona ba ta kuga a munyikelo wa
tinzhoho, ni munyikelo wa xionho.
ni munyikelo wa zihambuko; zon*k*le
a zilo za kunyikelwa lomo ka Israeli
zi ta kuba za bona.
30 A kuranga ka zon*k*le a mbanzo wa
kuranga wa zon*k*lelele zilo, wa zo-
n*k*le zinyikiwo za zilo zon*k*le za *n*wi-
na, zi ta kuba za bapristi : na *n*wina
mu ta nyika a bapristi a ranguleliso
wa mapa ya *n*wina, a ku maha a zi-
katekiso a kuzumba lomo n*d*lwini
ya wena.
31 A mupristi a nga ta kuga ni ka xihi
lexo xi ti feleko ha xoce, kutani xi
to*b*yilweko, ka xinyanyani kutani
xihari.

XIPIMO 45.

1 *K*latakumbiri, laha mu ta abanyi-
sa hi hlolo a tiko a ku gi fumela, mu
ta nyikelo a munyikelo a ka Jehova.
a xiabelo xa kubasa xa tiko, a kuna-
balata ku ta kuba a makume ma
mbiri ni n*k*lanu a kume ga mazana a
tihlanga, ni kuanama ku ta kuba a
kume ga kume ga mazana : gona gi
ta basa lomo mbinganweni wu ra-
nzeleko gona.
2 A ka legi ku ta kuba a wutsamo ga

kubasa n*k*lanu wa mazana kunaba-
lata hi n*k*lanu wa mazana a kuanama
ku hi timbara tiranzeleko; ku hi
n*k*lanu wa makume a mikono ba ra-
nzeleko.
3 A ka loku a kuringanisa wena u ta
ringanisa makume mambiri ni n*k*la-
nu a kume ga mazana, i kuanama ka
kume ga mazana; na kona ku ta
kuba ka yin*d*lu ya kubasa, loko ku
hunzeleleko kubasa.
4 Kona xiabelo xa kubasa xa tiko;
kona ku ta kuba ka bapristi, a *z*iko-
zeli *z*a loko kubasileko, labo ba tsi-
nelako a kukozela a ka Jehova; ko-
na ku ta kuba a wutsamo ga tin*d*lu
ta*b*ye, a wutsamo ga ku basa ga yi-
n*d*lu ya kubasa.
5 Ku hi makume mambiri ni n*k*lanu
a kume ga mazana a kunabalata, i
kume ga kume ga mazana a kuana-
ma, ku ta kuba a ka ba Levi a *z*iko-
zeli *z*a yin*d*lu, a kuba a tsomba ya
wutsumbu ga*b*ye, ga makume ma-
mbiri ya matsawu.
6 Na *n*wina mu ta hlawula a wutsamo
ga muti n*k*lanu wa mazana a ku-
anama, makume mambiri ni n*k*lanu
a kunabalata, ku gamekene ni *k*lelo
ga munyikelo wa xiabelo xa kubasa:
kona ku ta kuba ka yin*d*lu yon*k*le ya
ka Israeli.
7 Kani hiyini lexi xi nga xa hosana xi
ta kuba a ka gi*n*we *k*lelo a ka gi-
*n*wani a *k*lelo ga munyikelo wa ku-
basa, ni ka fumelo ga muti, a ma-
hlweni ka munyikelo wa kubasa ni
mahlweni ka fumelo ga muti, hi *k*le-
lo ga muhlwa gambo ngomama ni
muhlwagambo, hi *k*lelo ga mutsu-
wukagambo a ngomama ni mutsu-
wukagambo, hi kunabalata ku hla-
mulako a xi*n*we xa *z*iabelo, ku sukela
le mbinganweni muhlwagambo ni le
mbinganweni ni mutsuwukagambo.
8 Lomo tikweni ku ta kuba a tsomba
lomo ka Israeli: ni tihosana ta mina
ti nga ta ha tsimbeketa a banhu ba
mina kambe; kanile*z*i bona ba ta
nyika a tiko a ka yin*d*lu ya ka Isra-
eli; kukotisa ki ka tixaka ta*b*ye.
9 *Z*akungahi a wulako a Hosi Jehova:
Nga kona ku enelisa *n*wina, O tiho-
sana ta yin*d*lu ya ka Israeli: susani
a kupanga ni kuwu*k*la, tsanzani a
nongametiso ni kululamisisa; susani
a timbiti ta *n*wina le banhwini ba
mina, ku wula a Hosi Jehova.
10 *N*wina mu ta kuba ni xiringaniso
xinene, ni efa yatsi, ni wuhlambo
gatsi.
11 A efa ni bate yi ta kuba a xiringa-
niso xi*n*we, kasi a bate gi kangatela
a xipanze xa wukume xa homa, ni
efa a xipanze xa wakume xa homa;
a xiringaniso xa kona xi ta kotisa a
homa.
12 Ni xekeli gi ta kuba a makume ma-
mbiri ya magera; a makume mambi-
ri maxekeli, makume mambiri ni
n*k*lanu maxekeli, ni kume ni *k*lanu
maxekeli, ku ta kuba a mane ya
*n*wina.
13 Lowu hi munyikelo lowu *n*wina
mu ta nga nyikela: a xipanze xa
wun*k*lanu ni xi*n*we xa efa xa hu-
mako hi lomo homeni ya mabele; na
*n*wina mu ta nyika a xipanze xa
wun*k*lanu ni xi*n*we hi le ka homa
ya barle;
14 Ni xipanze yi longisilweko xa ma-
fura, xa bate ga mafura, a xipanze
xa kume xa mafura ya kore, lexo xi
na nga kume ga mabate, yona a ho-
ma (hakuba a kume ga mabate i
homa);
15 Ni ivana yi*n*we ya *k*lambi, yi huma
ka mazana mambiri, hi le wuriselo
gitsakamisilweko kwatsi lomo ka
Israeli;—akuba a munyikelo wa ti-
nzhoho, ni munyikelo wa kuhiswa,
ni minyikelo ya kurula, a ku maha
a nzhiho wa bona, ku wula a Hosi
Jehova.
16 Bon*k*le a banhu ba tiko ba ta nyika
a munyikelo lego ka hosana lomo
ka Israeli.
17 Kona ku ta kuba a xipanze xa ho-
sana, a ku nyikela munyikelo wa
kuhiswa, ni munyikelo wa tinzhoho,
ni minyikelo ya kunwa, lomo mibu-
zweni, ni lomo tihwetini ti*s*wa, ni
lomo masabadweni, ni ka yon*k*le a
mibuzo yi longisilweko ya yin*d*lu
ya ka Israeli: yena i ta longisela a
munyikelo wa xionho ni munyikelo
wa tinzhoho, ni munyikelo wa ku-
hiswa, ni minyikelo ya kurula, a ku
maha a nzhiho a ka yin*d*lu ya ka
Israeli.
18 *Z*akungahi a wulako a Hosi Je-
hova: A ka hweti ya kuranga, a ka
siku ga kuranga ga hweti, wena u
ta teka a ho*n*wana yi*s*wa yi nga hi-
ko na bala; na wena u ta basisa yi-
n*d*lu ya kubasa.
19 Ni mupristi i ta teka a nkata wa
munyikelo wa kuonha, a batseka

wona hehla ka timhanze ta libati ya
yin*d*lu, ni hehla ka mune wa maku-
zu ya milomu ya alati, ni le hehla
ka timhanze ta nyangwa ya hu*b*ye
ya lomo nzeni.
20 Na zingaho wena u ta maha hi n*k*la-
nu ni mambiri a masiku ya hweti
akuba wa bon*k*lelele labo hohetako,
ni ka labo ba nga tibiko: zingaho mu
ta maha a nziho wa yin*d*lu.
21 A ka hweti ya kuranga, hi ka ku-
me ni mune a siku ga hweti, na *n*wi-
na mu ta kuba ni pasika, a mubuzo
wa n*k*lanu ni mambiri a masiku ; a
zibaba zi nga hiko na comelo zi ta
giwa.
22 A ka lego a hosana yi ta longisela a
wutsumbu ga yona ni ka banhu ba
tiko bon*k*le a ho*n*wana ya munyike-
lo wa xionho.
23 Hi ka siku ga n*k*lanu ni mambiri
yena i ta longisela a munyikelo wa
kuhiswa a ka Jehova, n*k*lanu ni ti-
mbiri a tihonwani ni n*k*lanu ni ti-
mbiri a tihamba ti nga hiko na bala
masiku won*k*le a ka n*k*lanu ni ma-
mbiri a masiku ; ni mhongo masiku
won*k*lelele ya munyikelo wa ku-
onha.
24 Na yena i ta longisela a munyikelo
wa tinzhoho, ni efa ya ho*n*wana, ni
efa ya hamba, ni hina ga mafura a
ka efa.
25 A n*k*lanu ni timbiri a tihweti, a ka
siku ga kume ni n*k*lanu ga hweti,
hi ka mubuzo, i ta maha zo kota lezi
n*k*lanu ni mambiri masiku; kukoti-
sa hi ka munyikelo wa xionho, ku-
kotisa hi ka munyikelo wa kuhi-
swa, kukotisa hi ka munyikelo wa
tinzhoho, ni kukotisa hi ka mafura.

XIPIMO 46.

1 *Z*akungahi a wulako a Hosi Jeho-
va : A nyangwa la hu*b*ye ya lomo
nzeni leyo yi cuwukileko le mutsu-
wukagambo yi ta valiwa a n*k*lanu
ni gi*n*we a masiku ya kutira ; kani-
lezi hi ka siku ga sabado yi ta vulu-
lwa, ni ka siku ga hweti yiswa yi ta
vululwa.
2 Ni hosana yi ta engena hi n*d*lela
ya nyangwa ya wuengeno ga le ha-
n*d*le, i ta yima le manzeni ya nya-
ngwa ; ni bapristi ba ta longisela a
munyikelo wa yena wa kuhiswa ni
minyikelo ya yena ya kurula, na ye-
na i ta kozela le moleni wa nyangwa:
zonake yena i ta huma ; kanilezi a
nyangwa yi nga ta valwa kala ga-
m*b*yeni.
3 Ni banhu ba tiko ba ta kozela a ma-
hlweni ka libati la nyangwa leyo ka
Jehova hi masabado ni tihweti tiswa.
4 Ni munyikelo wa kuhiswa lowo ho-
sana yi ta nga wu nyikela aka Je-
hova wu ta kuba hi siku ga sabado
n*k*lanu ni yi*n*we tiivana ni hamba yi
nga hiko na bala ;
5 Ni munyikelo wa tinzhoho wu ta
kuba efa ya hamba, ni munyikelo
wa tinzhoho wa tiivana kwatsi hi
lezi a zi kotako a ku nyika, ni hina
ya mafura a ka efa.
6 A ka siku ga hweti yiswa ku ta
kuba a ho*n*wana yiswa yi nga hiko
bala, n*k*lanu ni yi*n*we a tiivana ni
hamba; zona zi ta kuba zi nga hi na
bala ;
7 Na yena i ta longisela a munyikelo
wa tinzhoho, a efa ya ho*n*wana, ni
efa ya hamba, hi ka tiivana kuko-
tisa hi lezi a zi kotako, ni hina ya
mafura a ka efa.
8 Ni laha a hosana yi ta nga engena,
yena i ta engena hi n*d*lela ya wu-
engeno ga nyangwa, na yena i ta
huma hi n*d*lela ya kona.
9 Kanilezi laha banhu ba tiko ba ta
nga ta a mahlweni ka Jehova hi xi-
katini xa mibuzo yi yimisilweko,
yena loye a engenako hi n*d*lela ya
nyangwa ya le *n*walungu, a ku ko-
zela i ta huma hi n*d*lela ya nyangwa
ya le dzongeni ; ni loye a engenako
hi n*d*lela ya dzonga i ta huma hi
n*d*lela ya le nwalungu : yena a nga
ta *k*lela hi n*d*lela ya nyangwa leyo
yena a tileko ha yona? kanilezi i ta
su famba lulama mahlweni ka yena.
10 Ni laha a hosana, laha bona ba enge-
nako, ba ta engena lomo nzeni ka
bona ; ni laha bona ba humako, ba
ta huma katigi*n*we.
11 A mibuzweni ni le zimuseni a mu-
nyikelo wa tinzhoho wu ta kuba a
efa hi ho*n*wana, ni efa hi hamba, a
tiivana kwatsi hilezi a zi kotako a ku
nyika, ni hina ya mafura i efa.
12 Ni laha a hosana yi ta nga longisela
a munyikelo wu *k*la*k*lekileko, ni mu-
nyikelo wa kuhiswa ni minyikelo
ya kurula, kwatsi munyikelo wu
*k*la*k*lekileko a ka Jehova, a mu*n*we i
ta vululela yena a nyangwa leyo yi
komamako le mutsuwukagambo ;
yena i ta longisela a munyikelo wa
yena wa tinzhobo ni minyikelo ya

yena ya kurula, kwatsi hilezi a ma-
hako hi siku ga sabado; zonake ye-
na i ta huma; a nzako ka kuhuma
ka yena a munwe i ta vala libati.
13 Na wena u ta longisela a ivana ya
lembe ginwe a wukale yi nga hiko
na bala akuba munyikelo wa hiswa
ka Jehova a masiku wonklelele: a
mixo hi mixo wena u, ta longisela
wona.
14 Na wena a ta longisela a munyikelo
wa tinzhoho zinwe nayo a mixo hi
mixo, a xipanze xa nklanu ni xinwe
xa efa, ni xipanze xa wunharu xa
hina ya mafura, a ku kanyanga a
mapa mananaselweko; a munyikelo
wa tinzhoho a ka Jehova hi kusima-
misilweko a xaxameto wu nga ga-
wukiko.
15 Zakungahi bona ba ta longisisa zona
a ivana, ni munyikelo wa tinzhoho,
ni mafura a mixo hi mixo, a kuba mu-
nyikelo wu simamileko wa kuhiswa.
16 Zakungahi a wulako a Hosi Jeho-
va: Loku a hosana a nyika a sakwa-
ti ka wihi wa barisanyana ba yena,
kona ku hi tsomba ya yena, kona
ku ta kuba ka barisanyana ba yena;
kona i tsomba yabye hi kuyifumela.
17 Kanilezi loku a yena a nyika a tso-
mba a yakwe ka malanza kona ku ta
kuba ka yena kala ka lembe ga ku
klakleka; zonake gona gi ta klela a
ka hosana; kanilezi hi tsomba ya
yena, yona yi ta kuba ya barisanya-
na ba yena.
18 Klatakumbiri a hosana yi nga ta te-
ka a tsomba ya banhu, a ku hoxa
bona le tsombeni yabye, i ta nyika
tsomba ka barisanyana bakwe hi tso-
mba ya yena wutsumbu gakwe; ka-
si a banhu ba mina ba nga lahanga-
laki le tsombeni yabye.
19 Zonake i lo nzi neha nzi tsemaka-
nya a wuengeno, le gi nga wa hi le
klelweni ga nyangwa, le matsawini
ya kubasa ya bapristi, lawo ma nga
wa komamile le nwalungu: ni, la-
nguta, laho ku wa hi ni wutsamo hi
le makutini ya klelo ga le muhlwa-
gambo.
20 Na yena i te ngalo ka mina, Legi hi
wutsamo laho a bapristi ba ta nga
bilisa a munyikelo wa zibambuko ni
munyikelo wa xionho, laho ba ta bi-
kela a munyikelo wa tinzhoho; kasi
bona ba kala ku neha zona le hubye-
ni ya le handle, a kubasisa a banhu.
21 Zonake i lo nzi neha le hubyeni ya le
handle, i lo nzi maha a kuhunza hi
laha ka mune wa timbara ta hubye;
ni, languta, ni lomo tonklelele a ti-
mbara ta hubye ku wa hi kona a
hubye.
22 A ka mune wa timbara ka hubye la-
ho ku wa hi kona a tihubye ti game-
keneko, mune wa makume a mikono
a kunabalata, ni makume manharu a
kuanama: leti ta mune le timbareni
ti wa hi ta xiringaniso xinwe.
23 Ni laho ku wa hi ni ligingisi li nga
wa ranzele tona, mune a ka tona ti
ranzeleko a mune, ni wutsamo ga
kubilisa gi wa mahilwe lahasi ka
makurisi gi ranzela.
24 Zonake i lo wula yena a ka mina,
Leti hi tindlu ta kubikela, laha a
mukozeli wa yindlu a ta bikela a
mupahlelo wa banhu.

XIPIMO 47.

1 Na yena i lo klelisa mina le libati-
ni la yindlu; ni, languta, a mamati
ma humako hi lahasi ka mole wa
yindlu hi ngomama ni mutsuwuka-
gambo, (hakuba a mahlweni ka ngo-
he ya yindlu ku wa cuwukile le mu-
tsuwukagambo); ni mamati ma lo
relela hi kwaleyo hasi, hi le klelwe-
ni ga xinene ga yindlu, le dzongeni
ga alati.
2 Zonake i lo humesa hi ndlela ya nya-
ngwa ya le nwalungu, i lo ranga
mina kwaleyo nyangweni ya le ha-
ndle le ka nyangwa ya lehandle, hi
ndlela ya nyangwa leyo yi komama-
ko le mutsuwukagambo; ni, langu-
ta, kuna lahandle a mamati ma lo
huma hi klelo ga xinene.
3 Laha munhu a nga huma a famba
ni ngomama ni mutsuwukagambo
zinwe ni ngoti a canjeni ga yena,
yena i lo ringanisa a kume ga ma-
zana mikono, i lo maha mina nzi
hunza nzi tsemakanya a mamati, a
mamati lawo ma nga wa hi mahla-
kaleni.
4 Kambe yena i lo ringanisa a kume
ga mazana, i lo maha a ku hunza
nzi tsemakanya a mamati, a mamati
lawo ma gumako lomo madzolwe-
ni. Kambe yena i lo ringanisa a
kume ga mazana, i lo maha a ku
hunza nzi tsamakanya a mamati, a
mamati lawo ma gumako lomo zi-
wunwini.
5 A nzako ka lezo yena i lo ringanisa
kume ga mazana; ku wa hi congo

wu nga hiko na ku hunzwa wu tse-
makanywa; hakuba a mamati ma
wa kukumukile, a mamati ya ku-
hlambela, a congo lowo wu nga hiko
ku kuhunzwa wu tsemakanywa.
6 Na yena i te ngalo ka mina, Nisa-
nyana wa munhu, wena u wonile le-
xi ke? *Z*onake yena i lo nzi neha, i
lo nzi maha a *k*lela a nzi yisa le livi-
tini la congo.
7 Makunu laha nzi nga wa *k*lelile,
languta, hehla ka liviti la congo la-
ho ku wa hi ni tisinya tinyingi a ka
gi*n*we *k*lelo ni ka gi*n*wani kambe.
8 *Z*onake ku wula yena a ka mina,
Laya a mamati ma buka hi le ti-
kweni ga le mutsuwukagambo, ma
ta relela maya le Araba; na wona
ma ta kuya a ngomama ya bimbi;
le bimbini a mamati ma ta kuya le-
go wona ma mahelweko a kukulu-
ngela kona; ni mamati ma ta cu-
miwa.
9 Na ku ta mahisile le*z*o, le*z*aku *z*o-
n*k*lelele a *z*ibangwa le*z*o *z*i kaselako,
a wutsa*n*weni gon*k*lelele laho a co-
ngo wu tako, *z*i ta hanya; ni laho
ku ta kuba kona a xi*dl*emo xa ho-
mbe xa *z*i*dl*uwani; hakuba laya a
mamati mata leno, ni mamati ya bi-
mbi ma ta cumiwa, ni *z*on*k*lelele *z*i-
lo *z*i ta hanya laha kani hikwihi a
mamati ma tako.
10 Na ku ta mahisile le*z*o, laha a bari-
ngeli ba ta nga yima hi ka wona:
hi le En-gedi kona leyo En-eglaime
ku ta kuba a wutsamo ga ku aneka
a tikoka; ni *z*i*dl*uwani *z*a*b*ye *z*i ko-
tisa a tixaka ta *z*ona, kwatsi *z*i*dl*u-
wani *z*a bimbi ga hombe, *z*i tela hi
hunzeletileko.
11 Kanile*z*i a wutsamo gi tsakamako ga
kona, ni matiba ya kona, ma ta cu-
miwa; kanile*z*i ma ta nyikelwa a
munyu.
12 Na hi laha congweni hehla ka liviti
la kona, a ka legi *k*lelo ni ka lego
*k*lelo, ku ta kula ton*k*lelele a tisinya
ta kuga, leto a ma*k*luka ya tona ma
nga ta wuma, ge ni mihanzo ya ko-
na yi nga ta tsanzeka: tona ti ta
*t*rala a mihanzo ton*k*lelele tihweti,
hakuba a mamati ya kona ma bu-
kako hi lomo n*dl*wini ya kubasa;
ni mihanzo ya kona yi ta kuba a
kuga, ni ma*k*luka ya kona nja ku-
hanya.
13 *Z*akungahi a wulako a Hosi Je-
hova: Lowu ku ta kuba a mbingano,
lowo ha wona *n*wina mu ta a aba-
nyisa a tiko a kuba a tsomba kuko-
tisa hi ka kume ni timbiri a tixaka
ta ka Israeli: Josefa i ta kuba ni *z*i-
abelo zimbiri.
14 Na nwina mu ta fumela gona, a mu-
nwe kwatsi hi mu*n*wani; hakuba
nzi hlambanyileko a ku nyika a ka
badadani ba *n*wina: legi tiko gi ta
wela a ka *n*wina a kuba tsomba.
15 Lowu ku ta kuba a mbingano wa
tiko: Hi *k*lelo ga nwalungu, kusu-
kela le bimbi ga hombe, hi n*dl*ela ya
le Hathloni, ku kala le wuengenwe-
ni ga le Zedade;
16 Hamate, Berota, Sibraime, lego gi le
mbinganweni wa Damaskusi ni le
ka mbingano wa le Hamate; Hazer-
hattikoni, lego gi nga hi le mbinga-
nweni wa Haurani.
17 Ni mbingano hi le bimbini, wu ta
kuba Hazar-enoni le mbinganweni
wa le Damaskusi; ni le nwalungu
hi ngomama ya nwalungu hi le mbi-
nganweni wa le Hamate. Legi hi
*k*lelo ga le nwalungu.
18 Ni le mu*k*lelweni ga le mutsuwuka-
gambo, xikari ka Haurani ni Dama-
skusi ni Gileade ni tiko ga ka Israe-
li, ku ta kuba a Jordani; kusukela
le ka mbingano wa le *n*walungu ku
kala le bimbini ga le mutsuwukaga-
mbo *n*wina mu ta ringanisa. Legi
hi *k*lelo ga mutsuwukagambo.
19 Hi ka *k*lelo ga dzonga hi ngomama
ni dzonga ku ta sukela le Tamara
kwatsi hi wukule ga le mamati i ya
Meriboti-kadexi kala le congweneni
wa le Gipite, kala le bimbi ga ho-
mbe. Legi hi *k*lelo ga dzonga hi
ngomama ni dzonga.
20 Ni *k*lelo ga le muhlwagambo ku ta
kuba hi bimbi ga hombe, kusukela
le wuengenweni ku longoloka ku
kwatsi mbukule ga le Hamate. Legi
hi *k*lelo ga muhlwagambo.
21 *Z*ingaho *n*wina mu ta abanyisa le-
gi a tiko a ka *n*wina kukotisa hi ka
tixaka ta ka Israeli.
22 Na ku ta mahisile le*z*o, le*z*aku *n*wina
mu ta abela gona hi hlolo a kuba a
tsomba a ka *n*wina ni ka mulubeli
loye a lubeleko lomo ka *n*wina, loye
a ta nga *t*rala a banana xikari ka
*n*wina; na bona ba ta kuba ka *n*wi-
na kwatsi hi ba *t*ralelweko le kaya a
xikari ka banana ba ka Israeli; bona
ta kuba ni tsomba xikari ka *n*wina
xikari ka xaka xa ka Israeli.

23 Na ku ta mahisilo lezo, ni ka lihi a
lixaka laho a wa matiko a lubeleko,
laho *n*wina mu ta nyika yena a tso-
mba ya yenawu, ku wula a Hosi
Jehova.

XIPIMO 48.

1 Makunu laya hi mabito ya tixaka:
Kusukela le magomo ka *n*walungu,
hi lahan*d*le ka n*d*lela ya le Hethloni
kuya wuengenweni ga le Hamate,
Hazar-enani le mbinganweni wa le
Damaskusi, ngamama ni nwalungu
hi le han*d*le ka Hamate (bona ba ta
kuba ni ma*k*lelo ya*b*ye a mutsuwu-
kagambo ni muhlwagambo), Dani,
xiabelo xi*n*we.
2 Na hi mbingana wa ka Dani, ku su-
kela le mutsuwukagambo ku kala
le muhlwagambo, Axeri, xiabelo xi-
*n*we.
3 Na hi mbingano wa le Axeri, ku su-
kela le *k*lelweni ga mutsuwukaga-
mbo ku kala ku cikela le *k*lelweni ga
muhlwagambo, Naftali, xiabelo xi-
*n*we.
4 Na hi mbingano wa le Naftali, ku
sukela le *k*lelweni ga mutsuwuka-
gambo ku kala le muhlwagambo,
Manasa, xiabelo xi*n*we.
5 Na hi mbingano wa le Manasa, ku-
sukela le *k*lelweni ga matsuwuka-
gambo kala le *k*lelweni ga muhlwa-
gambo, Efraime xiabelo xi*n*we.
6 Ni mbingano wa le Efraime, kusu-
kela *k*lelweni ga mutsuwukagambo
kala le *k*lelweni ga muhlwagambo,
Rubeni, xiabelo xi*n*we.
7 Ni mbingano wa le Rubeni, kusu-
kela hi le mutsuwukagambo ku kala
*k*lelweni ga muhlwagambo, Juda,
xiabelo xi*n*we.
8 Na hi le mbinganweni wa ka Ju-
da, kusukela le *k*lelweni ga le mu-
tsuwukagambo, ku kala le muhlwa-
gambo, ku ta kuba a munyikelo
lowo mu ta nga nyikela, makume
mambiri ni n*k*lanu a kume ga maza-
na a tihlanga a kuanama, hi kuana-
ma kwatsi xi*n*we xa ziabelo kusuke-
la hi *k*lelweni ga mutsuwukagambo
ku kala le *k*lelweni ga muhlwaga-
mbo: ni yin*d*lu ya kubasa yi ta kuba
xikari ka kona.
9 A munyikelo lowo mu ta nga nyika
a ka Jehova wu ta kuba makume
mambiri ni n*k*lanu a kume ga manza
a kunabalata, ni kume ga kume ga
mazana a kuanama.
10 A ka lezi, bona a bapristi, ku ta ku-
ba a munyikelo wa kubasa; a ngo-
mama ni *n*walungu makume mambi-
ri ni n*k*lanu a kume ga mazana ku
nabalata, a ngomama ni muhlwa-
gambo kume ga kuma ga mazana a
kuanama, ngomama ni mutsuwuka-
gambo kume ga kume ga mazana a
kuanama, a ngomama ni dzonga ma-
kume mambiri ni n*k*lanu a kume ga
mazana a kunabalata : ni yin*d*lu ya
kubasa ya ka Jehova yi ta kuba xi-
kari ka laho.
11 Kona ku ta kuba ka bapristi labo ba
basisilweko a barisanyana ba ka Za-
doke, labo ba hlayisileko a zilayelo
za mina, labo ba nga pengangiko la-
ha a banana ba ka Israeli ba nga wa
pengile, kwatsi hilezi a ba ka Levi
ba pengileko.
12 Na xona xi ta kuba a ka bona xinyi-
kiwo xa le xinyikiweni xa tiko, a
xilo xi hunzeleleko a kubasa, hi
mbingano wa ka Levi.
13 Ni kuhlamuleka ka mbingano wa
bapristi, a ba ka Levi ba ta kuba ni
makume mambiri ni n*k*lanu a kume
ga mazana a kunabalata ni kume ga
kume ga mazana a kuanama, kon*k*le
a kunabalata ku ta kuba makume
mambiri n*k*lanu a kume ga mazana,
ni kuanama kume ga kume ga ma-
zana.
14 Na bona ba nga ta xabisa ni gihi ga
gona, ge ni hunzulusa gona, ge ha-
mbu mihanzo ya kuranga ya tiko yi
binzuluswa ; hakuba gona gi basile
a ka Jehova.
15 Ni n*k*lanu wa kume ga mazana la-
ya ma siyilweko lamo kuanameni, a
mahlweni ka makume mambiri ni
n*k*lanu a kume ga mazana, gi ta tiri-
swa hi nyalidede, a kuba ga muti, a
kuakiwa ni mazunze; ni muti wu ta
akiwa xikari ka wona.
16 Ni loku ku ta kuba a kuringanisa
ka kona : hi *k*lelo ga *n*walungu mu-
ne wa kume ga mazana ni n*k*lanu
wa mazana, hi *k*lelo ga dzonga mune
wa kume ga mazana ni n*k*lanu wa
mazana, ni *k*lelo ga mutsuwukaga-
mbo mune wa kume ga mazana ni
n*k*lanu wa mazana, ni *k*lelo ga mu-
hlwagambo mune wa kume ga ma-
zana ni n*k*lanu wa mazana.
17 Ni muti wu ta kuba ni mazunze :
ngomama ni nwalungu mazana ma-
mbiri ni n*k*lanu wa makume, a ngo-
mama ni dzonga mazana mambiri ni

n*k*lanu wa makume, a ngomama ni
mutsuwukagambo mazana mambiri
ni n*k*lanu wa makume, a ngomama
ni muhlwagambo mazana mambiri
ni n*k*lanu wa makume.
18 Ni salela wa kunabalata, wu hlamu-
leka ka xinyikiwo xa kubasa, ku ta
kuba a kume ga kume mazana ngo-
mama ni mutsuwukagambo; ni ku-
me ga kume ga mazana a ngomama
ni muhlwagambo; na kona ku ta
hlamuleka a ka xinyikiwo xa ku-
basa; ni anzeselelo wa gona wu ta
kuba kuga a ka bona labo ba tirako
lomo mutini.
19 Na bona labo ba tirako lomo mutini,
hi laha*ndl*e ka tixaka ta ka Israeli
ton*k*le, ba ta rima kona.
20 Gon*k*le a ga xinyikiwo legi ga ma-
kume mambiri ni n*k*lanu a kume
ga mazana hi makume mambiri ni
n*k*lanu wa kume ga mazana: mu ta
nyikela a munyikelo wa kume ga
mazana mune wa timbara, *z*i*n*we ni
fumelo ga muti.
21 Na salela wu ta kuba wa hosana, a
ka gi*n*we *k*lelo ni ka gi*n*wani *k*lelo
ga xinyikiwo xa kubasa ni xa fume-
lo ga muti; a mahlweni ka makume
mambiri ni n*k*lanu a kume ga maza-
na a xinyikiwo a ngomama ni mu-
tsuwukagambo a mbingano wa ko-
na, ni muhlwagambo a mahlweni ka
makume mambiri ni n*k*lanu a kume
ga mazana a ngomama ni mbingano
wa muhlwagambo, ku hlamuleka
ka *z*iabelo, kona ku ta kuba ka hosa-
na: a xinyikiwo xa kubasa ni yin*dl*u
ya kubasa ya xona yi ta kuba lomo
xikari ka kona.
22 *K*latakumbiri hi le fumelweni ga ba
ka Levi, ku sukela le mumelweni
ga muti, na ku hi xikari ka lego gi
na nga ga hosana, xikari ka mbi-
ngano wa ka Juda ni mbingano wa
ka Benjamini, kona ku ta kuba ka
hosana.
23 Na hi ka ton*k*le a tixaka: kusukela
le mutsuwukagambo ku kala le mu-
hlwa gambo, Benjamini, a xiabelo
xi*n*we.
24 Na hi mbingano wa ka Benjamini,
hi le *k*lelweni ga mutsuwukaga-
mbo, ni *k*lelweni ga muhlwagambo,
Simeoni, xiabelo xi*n*we.
25 Na hi mbingano wa ka Simeoni, ku-
sukela le *k*lelwelweni ga le mutsu-
wukagambo, ni le muhlwagambo,
Isakare, xiabelo xi*n*we.
26 Ni mbingano wa ka Isakare, kusuke-
la hi le mutsuwukagambo ku kala
le muhlwagambo, Zebuluni, xiabelo
xi*n*we.
27 Ni mbingano wa ka Zebuluni, kusu-
kela le mutsuwukagambo ku kala le
muhlwagambo, Gadi, xiabelo xi*n*we.
28 Na hi mbingano wa ka Gadi, le *k*le-
lweni ga dzonga a ngomama ni dzo-
nga, ni mbingano wu ta sukela le
Tamara ka le mamatini ya Meri-
bate-kadexi kala le congwanini wa
le Gipite, kuya bimbi ga hombe.
29 Legi hi tiko lego mu ta abelana hi
hlolo a ka tixaka ta ba ka Israeli a
ku mafumelo, lezi *z*i hi *z*iabelo *z*ab*y*e
*z*on*k*lelele, ku wula a Hosi Jehova.
30 Ni legi hi *z*aluma *z*a muti: Le
*n*walungu mune wa kume ga maza-
na ni n*k*lanu wa mazana a tihlanga
hi xiringaniso;
31 Ni bito ga tinyangwa ta muti gi ta
culwa a mabito ya tixaka ta ka Isra-
eli, tinharu a tinyangwa a ngomama
ya *n*walungu, a nyangwa ya ka Ru-
beni, yi*n*we; a nyangwa ya ka Juda,
yi*n*we; ni nyangwa ya ka Levi, yi-
*n*we.
32 Le mutsuwukagambo mune wa ku-
me ga mazana ni n*k*lanu wa maza-
na tihlanga, ni tinyangwa tinharu:
yona nyangwa ya ka Josefa, yi*n*we;
ni nyangwa ya ka Benjamini, yi-
*n*we; ni nyangwa ya ka Dani, yi-
*n*we.
33 Le *k*lelweni ga dzonga mune wa ku-
me ga mazana ni n*k*lanu wa mazana
a tihlanga hi kuringanisa, a tinya-
ngwa tinharu: a nyangwa ya ka
Simeoni, yi*n*we; a nyangwa ya ka
Isakare, yi*n*we; ni nyangwa ya ka
Zebuluni yi*n*we.
34 Le muhlwagambo mune wa kume
ga mazana ni n*k*lanu wa mazana a
tihlanga, *z*i*n*we ni tinyangwa ta kona
tinharu; a nyangwa ya ka Gadi, yi-
*n*we; a nyangwa ya Axeri, yi*n*we;
a nyangwa ya ka Naftali, yi*n*we.
35 Kona ku ta kuba a kume ni n*k*lanu
ni tinharu a kume ga kume ga ma-
zana a tihlanga a ku renzelekela: ni
bito ga muti ku sukela lego siku gi
ta kuba, Jehova i kona laho.

A BUKU GA

DANIELI.

XIPIMO 1.

1 Hi ka lembe ga wunharu ga kufuma ka Jehoiakimu a hosi ya ka Juda ku lota Nebukadnezzare a hosi ya le Babuloni le Jerusalema, i lo ta vimbezela gona.
2 Ni hosi yi lo nyikela Jehoiakimu a hosi yaka Juda a canjeni ga yena, zinwe ni xipanze xa zibya za yindlu ya ka Nungungulu; yena i lo rwala zona le tikweni ga le Xinari a ka yindlu ya nungungulu wa yena: i lo neha lomo ndlwini ya bako ya nungungulu wa yena.
3 Ni hosi yi lo wulawula ka Axpenaze a hosana ya mitenwa ya yena, lezaku i wa ta nga a neha bokari ba banana ba ka Israeli, laba ba mbewu ya wukosi ni labo ba dzunzekileko;
4 A baswa a ka bahi ku nga hiko na bala, kanilezi ba ti mbhugana, ba klarihileko a ka konkle a kutiba, ba na nga ni tibisiselo, ba pimako hi kuklariha, a ba kungahi ba na nga ni kotelelo wa ku yima a xilubelweni xa hosi; kasi wena wa fela kugonzisa bona a zigonzo ni lirimi la ma Kaldea.
5 Ni hosi yi lo yimisela bona a xiabelo xa siku ni siku xa malongo ya hosi, xa waini lego yena a nwako, kasi bona ba fela ku wundlwa a malembe manharu; ni lezaku hi kugumelwa ka wona bona ba wa ta nga ba yima mahlweni ka hosi.
6 Makunu xikari ka laba, ku wa hi ba banana ba ka Juda, Danieli, Hanania, Mixaeli, na Azaria.
7 Ni hosana ya mitenwa yi lo nyika a mabito a ka bona: na Danieli i lo nyika yena a bito ga Beltexazzari; na Hanania, Xadreke; Mixaeli, Mexake; na ka Azaria, Abed-nego.
8 Kanilezi Danieli i lo xuba a mbilwini ya yena lezaku a nga nyenyezisi a wutsumbu ga yena hi malongo ya hosi, ge hi waini lego yena a nga wanwa; hikwalaho yena i lo wutisa a hosana ya mitenwa lezaku yena i wa nga ta nga a nyenyezisa a wutsumbu ga yena.
9 Makunu Nungungulu i wa mahile Danieli a ku kuma a titralo ni kuhawukelwa a kuwoneni ga hosana ya mitenwa.
10 Ni hosi ya mitenwa yi te ngalo Danieli, Nza caba a nwinyi wa mi na a hosi, loye a ta nga yimisa a kuga ka nwina ni kunwa ka nwina: hakuba hiyini i ta wona a ngohe ya nwina yi onzile ku hunza a tingohe ta baswa ba tanga ya nwina ke? zingaho mu ta tokometa a hloko ya mina hi ka hosi.
11 Zonake ku lo wula Danieli a ka nekwa leyo a hosana ya mitenwa yi wumbeleko hehla ka Danieli, Hanania, Mixaeli, na Azaria;
12 Ringa a malanza ya wena, nza ko ngotela wena, a kume ga masiku; nga bona ba nyika hina a matsawu a kuga, ni mati a kunwa.
13 Zonake nga a tingohe ta hina ti cuwuka a mahlweni ka wena, ni tingohe ta labo baswa ba gako a malongo ya hosi; ni kukota lezi wena u wonako maha zinwe ni malanza ya wena.
14 Zingaho yena i lo ingisa ka bona hi ka laya mahungu, i lo hlola bona hi ka kume ga masiku.
15 Ni kugumelweni ka kume ga masiku ni tingohe tabye ti woneka na ti hlekahleka, na bona ba wa kulukile a nyama yabye, ku kunza bonkle baswa labo ba nga waga a malongo ya hosi.
16 Zingaho a nekwa yi lo susa a malongo yabye, ni waini lego ba nga wa ta nga ba gi nwile, i lo nyika bona a matsawu.
17 Makunu kwatsi hi laba baswa ba mune, Nungungulu i lo nyika bona a tibisiselo a wuklari ga zigonzo za tibisiselo: na Danieli i wa pima a muwoniso ni miloro.
18 A kugumelweni ka masiku lawo a hosi yi ma yimisileko a ku neha bona lomo, a hosana ya mitenwa yi lo neha bona mahlweni ka Nebukadnezzare.
19 Ni hosi yi lo wulawula zinwe na-

fumela sona sonkle: wena hi wena
hloko a nzalama.
39 A nzako ka wena ku ta vuka a mu-
nwani a mufumo tsongwani ku hu-
nza wena; ni munwani a mufumo
wa wunharu i suku, lowo wu ta nga
rwala a milayo hehla ka misaba.
40 Ni mufumo wa wumune wu ta tiya
kwatsi xiketse; kwatsi hilezi a xike-
tse xa tsoba xi hlula a zinwani zilo
zonkle; kwatsi hilezi a xiketse xi ta
nga kungumula zonkle lezi, xona xi
ta tsoba a fufanyi xi trandlesa.
41 Kwatsi hilaha wena u nga wona a
mikonzo ni tinyala, a xipanze a wu-
mba ga muwumbi, ni xipanze xa
xiketse, kona ku ta mufumo wu
abanyiseneko; kanilezi ku ta kuba
xikari ka wona a xiketse xa ximbe,
kwatsi hilaha kalezi wena u wonile-
ko a xiketse xi xangelene ni wumba
ga marope.
42 Kwatsi hi zikamba za mikonzo zi wa
xipanze xa xiketse ni xipanze xa
wumba, zingaho a mifumo yi ta ku-
ma a ntamo yi hi zipanze, ni zipanze
zi tsibekile.
43 Laho wena u wonileko a xiketse xi
xangelene ni wumba ga marope, bo-
na ba xangelana a wutsumbu gabye
zinwe ni mbewu ya banhu; kanilezi
bona ba nga ta namara a ka munwe
ni munwani, kwatsi hilezi a xiketse
xi nga xangelaniko ni wumba.
44 Ni ka masiku ya leto tihosi a Nungu-
ngulu wa tilo i ta yimisa a mufumo
lowo wu ta nga kala wu nga lobyisi-
wi, ge hambu ni fumelo gi nga ta
siyelwa a ka banwani banhu; kani-
lezi wona wu ta tsoba a fufanyi ni
ku trandlesa yonkle yinwani a mi-
fumo, na wona a wu ta yima kala
kupinzuka.
45 Kwatsi hilahakalezi wena u wonileko
lezo a ribye gi tsemilweko leyo xi-
tsungeni gi nga hi na mandla, lezaku
gona gi lo tsoba a fufanyi a xike-
tse, ni wumba, ni suku, ni siliva, ni
nzalama; a Nungungulu wa hombe
i tibekisile a ka hosi lezo zi ta nga
maheka a nzako kalezi: ni noro wu
hi zinene, ni klamuselelo wa kona
wu tiyisile.
46 Zonake a hosi Nebukadnezzare i
lowa hi ngohe ya yena, i lo kozela
Danieli, i lo leletela lezaku ba wa ta
nga ba nyikela a munyikelo a ka
yena ni masema ya kutsombela a ka
yena.
47 A hosi yi lo hlambanya a ka Dani-
eli, yi te ngalo, Hakunene a Nungu-
ngulu wa wena hi Nungungulu wa
banungungulu, ni Hosi ya tihosi, a
muwonisi wa mifihlakalo, na nzi wo-
na lezaku wena wu zi kota a ku woni-
sa le mifihlakalo.
48 Zonake a hosi yi lo maha Danieli a
wa hombe i lo nyika yena a zinyiki-
wo zo tala za hombe, i lo maha yena
a ku fumela hehla ka wonkle a mati-
ko ya le Babuloni, akuba mufumeli
wa hombe hehla ka bonkle banhu ba
kutiba ba le Babuloni.
49 Na Danieli i lo wutisa a ka hosi,
yena i lo yimisa Xadreke, na Mexake,
na Abed-nego, hehla ka timhaka ta
le Babuloni: kanilezi Danieli i wa
hi le nyangweni ya hosi.

XIPIMO 3.

1 Nebukadnezzare a hosi i lo maha
a xifananiso xa nzalama, lexo a ku
klakuka ka xona ku nga wa nklanu
ni ginwe a makume mikono, ni ku a-
nama ka xona nklanu ni munwe a
mikono: yena i lo yimisa xona le
mikobeni ya Dura, le tikweni ga le
Babuloni.
2 Zonake Nebukadnezzare a hosi i lo
rumela a tsombanyisa katiginwe a
manganakana ni batongi, ni bafume-
li, ni balamuli, ni bakomibamabako,
a baxikungo, ni masingukati, ni wo-
nkle a manganakana ya matiko, a
kuta le nyikelelisweni wa xifananiso
lexo Nebukadnezzare a hosi a xi yi-
misileko.
3 Zonake a manganakana, ni batongi,
ni bafumeli, a balamuli, bakomiba-
mabako, baxikungo masungukati ni
wonkle a manganakana ya matiko,
ba wa ku tsombana wutsamo ginwe
a ku ta nyikelelisisweni wa xifana-
niso lexo Nebukadnezzare a hosi a xi
yimisileko; na bona ba wa ku yima
le xifananisweni lexo Nebukadne-
zzare a xi yimisileko.
4 Zonake a nyibo yi lo biwa hungu,
A ka nwina, ku layilwe, O banhu,
mifumo, ni tirimi,
5 A ka xikati lexi mu ta ngazwa a ku-
vuma ka paratana, punzu, xitendle,
kombela, ngoma, mihambi, ni tonzi
a tixaka ta wucenje, nwina mu ta
kuwa lahasi mu kozela a xifananiso
lexo Nebukadnezzare a hosi a xi yi-
misileko:
6 Ni ka loye a nga wiko lahasi a xik

zela ka ywaleyo a hora i ta hoxiwa
lomo xikari ka nzhimbo wa pingo
ga nzilo wu vurako.
7 Hikwalaho a ka xikati, laha a banhu
ba ta ngazwa a kuvuma ka para-
tana, timbila, kombela, mihambi, ni
tonklе a tixaka ta wucenje bonkle
banhu, a mifumo, ni tirimi, ba ta
kuwa lahasi ni kukozela a xifanani-
so xa nzalama lexo Nebukadnezzare
a xi yimisileko.
8 Ngahilezo a ka lexo xikati a bo-
kari ba ma Kaldea ba lo tsinela ku-
suhani, ba lo neha a keco hi xunge-
tano ni ba Juda.
9 Bona ba lo hlamula a ka Nebuka-
dnezzare a hosi, O hosi, hanya kala
kupinzuka.
10 Wena, O hosi, a ku mahile a nyibo,
lezaku bonklelele banhu ba ta nga
kuzwu a kuvuma ka parata, timbila,
xitende, kombela, tingoma, miha-
mbi, ni tonkle a tixaka ta wucenje,
ba kuwa lahsi ba dumisa a xifanani-
so xa nzalama;
11 Ni loye a nga wiko lahasi ni ku-
kozela, i ta hoxiwa lomo xikari ka
nzhimbo wa pingo ga nzilo wu vu-
rako.
12 Laho ku kona a ba Juda bokari labo
wena u ba hlawuleko hehla ka ti-
mhaka ta matiko ya le Babuloni:
Xadreke, Mexake, na Abed-nego;
laba banhu, O hosi, a ba katalangi
ha wena: bona a ba kozeli a banu-
ngungulu ba wena, ge ni kukozela
a xifananiso lexo wena u xi yimisi-
leko.
13 Zonake Nebukadnezzare hi ka vu-
njukelano wa zanga ya yena i lo
lelela lezaku Xadreke, a Mexake, na
Abed-nego a ba tisiwe. Zonake ba
lo neha laba ba banuna mahlweni ka
hosi.
14 Na Nebukadnezzare i hlamula i te
ngalo ka bona, Kona ku hi ku maha
ha womu, O Xadreke, Mexake, ni
Abed-nego, lezaku nwina a mu ko-
zeli a Nungungulu wa mina, ge ni
kukozela a xifananiso xa mina lexo
mina nzi yimisileko ke?
15 Makunu loku nwina mu ta nga mu
longile laha mu ta ngazwa a guwa ga
paratana, timbila, xitende, kombe-
la, tingoma, mihambi, ni ka tonkle
a tixaka ta wucenje, nwina muwa
lahasi mu kozela a xifananiso lexo
mina nzi xi mahileko, i kwatsi: ka-
nilezi loku mu nga kozeli, mu ta
hoxwa ka ywaleyo a hora, lomo xi-
kari ka nzhimbo wa pingo ga nzilo
wu vurako; na hi mani a Nungu-
ngulu loye a nga klaklisa nwina le
canjeni ga mina ke?
16 Xadreke, Mexake, na Abed-nego ba
lo hlamula ba te ngalo ka hosi, O
Nebukadnezzare, hina a zi labeki a
ku hlamula wena a ka laya mahu-
ngu,
17 Loku zingaho, a Nungungulu loye
hina hi mu kozelako wa zi kota a
kuhanyisa hina lomo xikari ka nzhi-
mbo wa pingo gi vurako hi nzilo na
yena, i ta klaklisa hina huma a canje-
ni ga wena, O hosi.
18 Kanilezi loku zi nge ngaho a zi tibye-
kiswe a ka wena, O hosi, lezaku hina
hi nga ta kozela a banungungulu ba
wena, ge ni ku kozela a xifananiso
xa nzalama lexo wena u xi yimisi-
leko.
19 Zonake Nebukadnezzare i wa lo
ngangamukelana hi vunjukelo wu
cabisakako, ni ngohe ya yena yi lo
hunzuka yi vukela Xadreke, Mixa-
ke, na Abed-nego: hikwalaho yena
i lo wulawula a ku laya bona ba
dzibela a nzhimbo nklanu ni zimbiri
a zikati wu hisa ku hunzeleta lezi wu
nga ta nga wu hisa.
20 Na yena i lo leletela a ba banuna
bokari ba tinhenha labo ba nga wa
hi kona lomo impini ya yena a ku
boha Xadreke, Mexake, na Abed-
nego, ni ku hoxa bona lomo nzhi-
mbyeni wa pingo gi vurako.
21 Zonake laba banhu ba laku bohilwe
lomo tingubyeni ta bona, ni lomo
mabajini yabye, ni lomo nganjwini
tabye, ni tinwani a tinguwo tabye,
na bona ba lo hoxwa lomo xikari ka
nzhimbo wa pingo gi vurako.
22 Hikwalaho hakuba a xileletelo xa
hosi xi wa tikisile, ni nzhimbo wu
wa hunzelele a kuhisa, ni kuhe xa
nzilo xi lo daya labo banhu ba nga
tekile Xadreke, Mexake, na Abed-
nego.
23 Na laba banharu banhu, Xadreke,
Mexake, na Abed-nego, ba lo wela
lahasi na ba bohilwe xikari ka ku-
vura ka pingo ga nzhimbo.
24 Zonake Nebukadnezzare a hosi i
lo hlamaliswa, i lo suka hi ku ha-
klisa; i lo wulawula i te ngalo ka
baxikungo xa yena, a hi hoxangi a
banhu banharu na ba bohilwe lomo
xikari ka nzilo ke? Bona ba lo hla-

fumela zona zonkle: wena hi wena
hloko a nzalama.
39 A nzako ka wena ku ta vuka a mu-
nwani a mufumo tsongwani ku hu-
nza wena; ni munwani a mufumo
wa wunharu i suku, lowo wu ta nga
rwala a milayo hehla ka misaba.
40 Ni mufumo wa wumune wu ta tiya
kwatsi xiketse; kwatsi hilezi a xike-
tse xa tsoba xi hlula a zinwani zilo
zonkle; kwatsi hilezi a xiketse xi ta
nga kungumula zonkle lezi, xona xi
ta tsoba a fufanyi xi trandlesa.
41 Kwatsi hilaha wena u nga wona a
mikonzo ni tinyala, a xipanze a wu-
mba ga muwumbi, ni xipanze xa
xiketse, kona ku ta mufumo wu
abanyiseneko; kanilezi ku ta kuba
xikari ka wona a xiketse xa ximbe,
kwatsi hilaha kalezi wena u wonile-
ko a xiketse xi xangelene ni wumba
ga marope.
42 Kwatsi hi zikamba za mikonzo zi wa
xipanze xa xiketse ni xipanze xa
wumba, zingaho a mifumo yi ta ku-
ma a ntamo yi hi zipanze, ni zipanze
zi tsibekile.
43 Laho wena u wonileko a xiketse xi
xangelene ni wumba ga marope, bo-
na ba xangelana a wutsumbu gabye
zinwe ni mbewu ya banhu; kanilezi
bona ba nga ta namara a ka munwe
ni munwani, kwatsi hilezi a xiketse
xi nga xangelaniko ni wumba.
44 Ni ka masiku ya leto tihosi a Nungu-
ngulu wa tilo i ta yimisa a mufumo
lowo wu ta nga kala wu nga lobyisi-
wi, ge hambu ni fumelo gi nga ta
siyelwa a ka banwani banhu; kani-
lezi wona wu ta tsoba a fufanyi ni
ku trandlesa yonkle yinwani a mi-
fumo, na wona a wu ta yima kala
kupinzuka.
45 Kwatsi hilahakalezi wena u wonileko
lezo a ribye gi tsemilweko leyo xi-
tsungeni gi nga hi na mandla, lezaku
gona gi lo tsoba a fufanyi a xike-
tse, ni wumba, ni suku, ni siliva, ni
nzalama; a Nungungulu wa hombe
i tibekisile a ka hosi lezo zi ta nga
maheka a nzako kalezi: ni noro wu
hi zinene, ni klamuselelo wa kona
wu tiyisile.
46 Zonake a hosi Nebukadnezzare i
lowa hi ngohe ya yena, i lo kozela
Danieli, i lo leletela lezaku ba wa ta
nga ba nyikela a munyikelo a ka
yena ni masema ya kutsombela a ka
yena.
47 A hosi yi lo hlambanya a ka Dani-
eli, yi te ngalo, Hakunene a Nungu-
ngulu wa wena hi Nungungulu wa
banungungulu, ni Hosi ya tihosi, a
muwonisi wa mifihlakalo, na nzi wo-
na lezaku wena wu zi kota a ku woni-
sa le mifihlakalo.
48 Zonake a hosi yi lo maha Danieli a
wa hombe i lo nyika yena a zinyiki-
wo zo tala za hombe, i lo maha yena
a ku fumela hehla ka wonkle a mati-
ko ya le Babuloni, akuba mufumeli
wa hombe hehla ka bonkle banhu ba
kutiba ba le Babuloni.
49 Na Danieli i lo wutisa a ka hosi,
yena i lo yimisa Xadreke, na Mexake,
na Abed-nego, hehla ka timhaka ta
le Babuloni: kanilezi Danieli i wa
hi le nyangweni ya hosi.

XIPIMO 3.

1 Nebukadnezzare a hosi i lo maha
a xifananiso xa nzalama, lexo a ku
klakuka ka xona ku nga wa nklanu
ni ginwe a makume mikono, ni kua-
nama ka xona nklanu ni munwe a
mikono: yena i lo yimisa xona le
mikobeni ya Dura, le tikweni ga le
Babuloni.
2 Zonake Nebukadnezzare a hosi i lo
rumela a tsombanyisa katiginwe a
manganakana ni batongi, ni bafume-
li, ni balamuli, ni bakomibamabako,
a baxikungo, ni masingukati, ni wo-
nkle a manganakana ya matiko, a
kuta le nyikelelisweni wa xifananiso
lexo Nebukadnezzare a hosi a xi yi-
misileko.
3 Zonake a manganakana, ni batongi,
ni bafumeli, a balamuli, bakomiba-
mabako, baxikungo masungukati ni
wonkle a manganakana ya matiko,
ba wa ku tsombana wutsamo ginwe
a ku ta nyikelelisisweni wa xifana-
niso lexo Nebukadnezzare a hosi a xi
yimisileko; na bona ba wa ku yima
le xifananisweni lexo Nebukadne-
zzare a xi yimisileko.
4 Zonake a nyibo yi lo biwa hungu,
A ka nwina, ku layilwe, O banhu,
mifumo, ni tirimi,
5 A ka xikati lexi mu ta ngazwa a ku-
vuma ka paratana, punzu, xitende,
kombela, ngoma, mihambi, ni tonkle
a tixaka ta wucenje, nwina mu ta
kuwa lahasi mu kozela a xifananiso
lexo Nebukadnezzare a hosi a xi yi-
misileko:
6 Ni ka loye a nga wiko lahasi a xiko-

zela ka ywaleyo a hora i ta hoxiwa
lomo xikari ka nzhimbo wa pingo
ga nzilo wu vurako.
7 Hikwalaho a ka xikati, laha a banhu
ba ta ngazwa a kuvuma ka paratana, timbila, kombela, mihambi, ni
tonklе a tixaka ta wucenje bonklе
banhu, a mifumo, ni tirimi, ba ta
kuwa lahasi ni kukozela a xifananiso xa nzalama lexo Nebukadnezzare
a xi yimisileko.
8 Ngahilezo a ka lexo xikati a bokari ba ma Kaldea ba lo tsinela kusuhani, ba lo neha a keco hi xungetano ni ba Juda.
9 Bona ba lo hlamula a ka Nebukadnezzare a hosi, O hosi, hanya kala
kupinzuka.
10 Wena, O hosi, a ku mahile a nyibo,
lezaku bonklelele banhu ba ta nga
kuzwu a kuvuma ka parata, timbila,
xitende, kombela, tingoma, mihambi, ni tonklе a tixaka ta wucenje,
ba kuwa lahsi ba dumisa a xifananiso xa nzalama;
11 Ni loye a nga wiko lahasi ni kukozela, i ta hoxiwa lomo xikari ka
nzhimbo wa pingo ga nzilo wu vurako.
12 Laho ku kona a ba Juda bokari labo
wena u ba hlawuleko hehla ka timhaka ta matiko ya le Babuloni:
Xadreke, Mexake, na Abed-nego;
laba banhu, O hosi, a ba katalangi
ha wena: bona a ba kozeli a banungungulu ba wena, ge ni kukozela
a xifananiso lexo wena u xi yimisileko.
13 Zonake Nebukadnezzare hi ka vunjukelano wa zanga ya yena i lo
lelela lezaku Xadreke, a Mexake, na
Abed-nego a ba tisiwe. Zonake ba
lo neha laba ba banuna mahlweni ka
hosi.
14 Na Nebukadnezzare i hlamula i te
ngalo ka bona, Kona ku hi ku maha
ha womu, O Xadreke, Mexake, ni
Abed-nego, lezaku nwina a mu kozeli a Nungungulu wa mina, ge ni
kukozela a xifananiso xa mina lexo
mina nzi yimisileko ke?
15 Makunu loku nwina mu ta nga mu
longile laha mu ta ngazwa a guwa ga
paratana, timbila, xitende, kombela, tingoma, mihambi, ni ka tonklе
a tixaka ta wucenje, nwina muwa
lahasi mu kozela a xifananiso lexo
mina nzi xi mahileko, i kwatsi: kanilezi loku mu nga kozeli, mu ta
hoxwa ka ywaleyo a hora, lomo xikari ka nzhimbo wa pingo ga nzilo
wu vurako; na hi mani a Nungungulu loye a nga klaklisa nwina le
canjeni ga mina ke?
16 Xadreke, Mexake, na Abed-nego ba
lo hlamula ba te ngalo ka hosi, O
Nebukadnezzare, hina a zi labeki a
ku hlamula wena a ka laya mahungu,
17 Loku zingaho, a Nungungulu loye
hina hi mu kozelako wa zi kota a
kuhanyisa hina lomo xikari ka nzhimbo wa pingo gi vurako hi nzilo na
yena, i ta klaklisa hina huma a canjeni ga wena, O hosi.
18 Kanilezi loku zi nge ngaho a zi tibyekiswe a ka wena, O hosi, lezaku hina
hi nga ta kozela a banungungulu ba
wena, ge ni ku kozela a xifananiso
xa nzalama lexo wena u xi yimisileko.
19 Zonake Nebukadnezzare i wa lo
ngangamukelana hi vunjukelo wu
cabisakako, ni ngohe ya yena yi lo
hunzuka yi vukela Xadreke, Mixake, na Abed-nego: hikwalaho yena
i lo wulawula a ku laya bona ba
dzibela a nzhimbo nklanu ni zimbiri
a zikati wu hisa ku hunzeleta lezi wu
nga ta nga wu hisa.
20 Na yena i lo leletela a ba banuna
bokari ba tinhenha labo ba nga wa
hi kona lomo impini ya yena a ku
boha Xadreke, Mexake, na Abednego, ni ku hoxa bona lomo nzhimbyeni wa pingo gi vurako.
21 Zonake laba banhu ba laku bohilwe
lomo tingubyeni ta bona, ni lomo
mabajini yabye, ni lomo nganjwini
tabye, ni tinwani a tinguwo tabye,
na bona ba lo hoxwa lomo xikari ka
nzhimbo wa pingo gi vurako.
22 Hikwalaho hakuba a xileletelo xa
hosi xi wa tikisile, ni nzhimbo wu
wa hunzelele a kuhisa, ni kuhe xa
nzilo xi lo daya labo banhu ba nga
tekile Xadreke, Mexake, na Abednego.
23 Na laba banharu banhu, Xadreke,
Mexake, na Abed-nego, ba lo wela
lahasi na ba bohilwe xikari ka kuvura ka pingo ga nzhimbo.
24 Zonake Nebukadnezzare a hosi i
lo hlamaliswa, i lo suka hi ku haklisa; i lo wulawula i te ngalo ka
baxikungo xa yena, a hi hoxangi a
banhu banharu na ba bohilwe lomo
xikari ka nzilo ke? Bona ba lo hla-

mula ba te nga lo ka hosi? Hizineneni, O hosi.
25 Yena i lo hlamula i te ngalo, Nzi
wona a mune wa banhu ba *klakl*ilweko, ba fambako lomo xikari ka
nzilo, kanilezi bona a ba bayiswi; ni
dzumba a wa wumune i fanana ni
nisanyana wa banungungulu.
26 *Z*onake Nebukadnezzare i lo ta ku
suhani ka nzhimbo wa pingo gi vurako ga nzilo: yena i lo wulawula i
te ngalo, Xadreke, Mexake, ni Abednego, *N*wina malanza ya Nungungulu a Hunzelele Ku*k*lakuka, humani, muta leno. *Z*onake Xadreke,
Mexake, na Abed-nego ba lo huma
hi lomo xikari ka nzilo.
27 A batongi, ni tinduna, ni bafumeli,
ni baxikungo ba hosi, na ba nga
na tsombanile wutsamo gi*n*we, ba lo
wona laba banhu, lezaku a nzilo wu
wa nga hi na ntamo hehla ka mimiri
ya*b*ye, ge hambu a sisi wa tihloko
ta*b*ye a ku *k*lahuka, ge ni tinguwo
ta*b*ye a ti huzulukangi, ge ni masema ya nzilo ma wa nga zwali a ka
bona.
28 Nebukadnezzare i lo wulawula i
te ngalo, Katekisilwe a Nungungulu
wa Xadreke, Mexake, na Abed-nego,
loye a rumileko a ngelosi ya yena a
ku*k*la*k*lisa a malanza ya yena lawo
ma tsumbako a ka yena, a hunzuleko a timhaka ta hosi, loye a nga
vumeliko a mimiri ya*b*ye, lezaku ba
fela ku kala ba nga dumisi kutani
kukozela a Nungungulu mu*n*wani,
saseka a Nungungulu wa*b*ye.
29 Hikwalaho nza maha a nyibo, lezaku
bon*k*lelele banhu a mufumo, ni tirimi, leto ti wulawulako a kubiha ku
vukela a Nungungulu wa Xadreke,
Mexake, na Abed-nego ba ta tsenwa
a fufanyi ni tin*d*lu ta*b*ye ti ta mahiwa a matala; hakuba laho a nga
kona mu*n*wani a Nungungulu loye
a zi kotako a ponisisa lezi.
30 *Z*onake a hosi yi *k*lakusa Xadreke,
Mexake, ni Abed-nego lomo mufu*n*weni wa le Babuloni.

XIPIMO 4.

1 Nebukadnezzare a hosi, a ka banhu bon*k*le, a mifumo, ni tirimi,
leto ti akileko a ka yon*k*le a misaba:
A kurula a ku enzelekiswe a ka
*n*wina.
2 Kona zo kwatsi kusasa a ka mina a
kukombisa a ziwoniso ni zihlamaliso
lezo a Nungungulu a Hunzeleleko a
Ku*k*lakuka a mahileko a ka ngomama ka mina.
3 Lezaku zi kulisile ku yini a siwoniso za yena! zi na ni ntamo hi ku
yini a zihlamaliso za yena! a mufumo wa yena wu hi mufumo wa ku
kala kupinzuka, ni wukosi ga yena
gi hi ga xizukulwana ni xizukulwana.
4 Mina, Nebukadnezzare, nzi wa hi
kuhumeleni le n*d*lwini ya mina, a
bombisilwe lomo xilubelweni xa mina.
5 Nzi lo wona a noro lowo wu mahileko mina nzi caba; kualakanya ka
mina hehla ka mubedi wa mina, ni
miwoniso ya hloko ya mina yi lo
cabisa mina.
6 Hikwalaho nzi loba nyibo a neha
bon*k*le a banhu ba mina ba kutiba
ba le Babuloni mahlweni ka mina
kasi bona fela a tibekisa a ka mina a
*k*lamuselelo wa kulora.
7 *Z*onake ba lo engena a batibi, situmbe, ma Kaldea, ni ti*n*anga; na
mina nzi lo *b*yela a noro mahlweni
ka bona; kanilezi a ba tibekisangi a
*k*lamuselelelo wa kona.
8 Kanilezi hi gumelwa Danieli i lo
engena mahlweni ka mina, loye a
bito a na nga Beltexazzari, kukotisa
hi bito ga Nungungulu wa mina, a
ka yena wu nga kona a moya wa
banungungulu ba basileko: na mina
nzi lo *b*yela a noro mahlweni ka
yena, nziku,
9 O Beltexazzari, hosi ya banhu ba
kutiba, hakuba nzi zi tibako lezaku
a moya wa banungungulu ba basileko wu kona a nzeni ka wena, ge
hambu a mifihlakalo a yi karati wena, *b*yela a miwoniso ya noro wa mina leyo nzi yi wonileko, ni *k*lamuselelo ya kona.
10 *Z*akungahi a muwoniso wa hloko
ya mina hehla ka mubedi wa mina:
nzi lo wona, ni, languta, a sinya lomo xikari ka misaba; ni *k*lakuka ka
yona ku wa hi ka hombe.
11 Ni sinya yi lo kula, yi wa hi ni
ntamo, ni ku *k*lakuka ka yona ku
wa cikela le tilweni, ni ku woneka
ka yona ku cikele le kugumelweni
ka misaba.
12 A ma*k*luka ya yona ma wa sasekile,
ni mihanzo ya kona yi wa tele, ni ka
yona ku wa hi ni kuga ka bon*k*le: ni
zihari za kwati si wa hi ni nzuti la-

hasi ya yona, ni zinyanyani za mati-
lo, zi lo tsama lomo marabini ya ko-
na, ni yon*k*le a nyama yi gela ka
yona.
13 Nzi lo wona le miwonisweni ya hlo-
ko ya mina, ni, languta, a murinzeli
ni loye a basileko a relela hi le tilwe-
ni.
14 Yena i lo kanyuluka, a wula zaku-
ngahi, Tsemani a sinya, tsemani a
marabi ya yona, mu *k*la*k*la a ma*k*lu-
ka ya yona, ni ku hangalasa a miha-
nzo ya kona: nga a zihari zi suka la-
hasi ka yona, ni zinyanyani lahasi
ka yona.
15 Ahembalezoke tsika a xibo xa mi-
tsu ya kona lomo misabeni, xi hi ni
ziboho za ziketse ni suku, lomo *b*ya-
nyini ya ku alaba la misaba ya ma-
simu; nga xina xi tsakamiswa hi
nzokati ya tilo: nga a xiabelo xa
yena xi hi zi*n*we ni zibanza le *b*ya-
nyini ga misaba:
16 Nga mbilu ya yena yi hunzulwa le
banhwini, nga mbilu ya wuhari
yi nyikiwa a ka yena; nga n*k*lanu
wa zikati ni zimbiri zi hunza a ka
yena.
17 A tsanziselo yi le nyi*b*yeni ya bari-
nzeli, ni fanelo ya mhaka yi le ka
laba basileko; kasi hi magumo kasi
a ba hanyako ba zi tiba lezaku loye
a Hunzeleleko a Ku*k*lakuka wa mu-
fela a mufumo wa banhu, ni ku nyi-
ka wona kani hi wihi yena a ranza-
ko, ni ku wumbela hehla loye a nga
lahsi nguvu a ka banhu.
18 Lexi nzi lo lora mina, hosi Nebuka-
dnezzare, nzi wonile; na wena, O
Beltexazzari, *k*la*k*lambuta a *k*lamu-
selelo, hakuba kwatsi hilaha kasi
bon*k*le a banhu bakutiba ba mufu-
mo wa mina a ba zi tibi a kutibekisa
a ka mina a *k*lamuselelo; kanilezi
wena wa zi kota; hakuba moya wa
banungungulu ba ku basa wu hi
lomo nzeni ka wena.
19 *Z*onake Danieli, loye a bito gakwe
gi wa nga Beltexazzari, i wa lo bi-
wa hi wumbebebe a xikati, ni ku
alakanya ka yena ku lo karata yena.
A hosi yi lo hlamula yi te ngalo.
Beltexazzari, nga na a noro, kutani
a *k*lamuselelo wa wona a wu karati
wena, na Beltexazzari i lo hlamula
i te ngalo, Hosi ya mina, a noro a
wu be ka bona labo ba bengako
wena, ni *k*lamuselelo wa kona wu
hi ka babengi ba wena.
20 A sinya leyo wena u yi wonileko, le-
yo yi nga wa kulile, na yi wa hi ni
ntamo, leyo a ku *k*lakuka ka yona
ku cikelako a le tilweni, ni kuwone-
ka ka yona ka yon*k*le a misaba;
21 Leyo a ma*k*luka ya yona ma nga sa-
sekile, ni mihanzo ya kona yi wa tele,
ni ka yona ku wa hi kona a kuga ka
bon*k*le; lahasi ka yihi a zihari za
kwati zi tsamako, ni hehla ka ma-
*k*luwa ya yihi a zinyanani za tilo zi
mahako a wuakelo ga yona:
22 Kona hi wena, O hosi, loye u kuli-
leko u maha a ntamo; hakuba a wu-
kulu ga wena gi kulile, gi cikele le
tilweni, ni mufumo wa wena le ma-
gumelweni ya misaba.
23 Hikwalaho a hosi yi nga wa wona
kona a barinzeli ni loye wa kubasa a
relelako hi letilweni, naku, Tsemani
a sinya, ku lobisa yona; a hembalo-
koke siyani a xibo xa mitsu ya kona
laha misabeni, zi*n*we ni xiboho xa
ziketse ni suku, lomo *b*yanyini ga ku
oloba ga kwati, nga a kutsakama ni
nzokati ya tilo; nga a xiabelo xa ye-
na xi hi zi*n*we ni zihari za kwati, ka-
la n*k*lanu ni zimbiri a zi hunza hehla
ka yena;
24 Lowu hi *k*lamuselelo, O Hosi, kona
ku hi nyibo ya loye a Hunzeleleko
a Ku*k*lakuka, loye a tileko hehla ka
*n*winyi wa mina a hosi:
25 Lezaku wena u ta hlongolwa le ba-
nhwini, ni wutsamo ga wena gi ta
kuba zi*n*we ni zihari za kwati, na
wena u ta mahiwa a kuga *b*yanyi
kwatsi u homu, u ta tsakamiswa hi
nzokati ya tilo, n*k*lanu ni zimbiri a
zikati ku ta hunza hehla ka wena;
kala wena u tiba lezaku loye a Hu-
nzeleleko a Ku*k*lakuka i fumela a
mufumo wa banhu, na wu nyika a
ka wihi yena a ranzako.
26 Laho bona ba leletela a ku siya a xi-
bo xa mitsu ya sinya; a mufumo wa
wena wu ta tiyisa a ka wena, ni nza-
ko ka lezo wena u ta zi tiba lezaku a
matilo ba fumela.
27 Ngahilezo, O hosi, nga wusungakati
ga mina gi amukeleka a ka wena, u
tsoba a zionho za wena hi kululami-
sisa, ni zigoho za wena hi kukangeta
a wuxinji ka zisiwana; loku laho ku
nga ku hi kona a nabalatelo wa ku-
rula ka wena.
28 *Z*on*k*le lezi zi lo maheka ka hosi
Nebukadnezzare.
29 A kugumelweni ka kume ni timbiri

a tihweti yena i wa ku famba lomo
xilubelweni xa wukosi xa le Babu-
loni.
30 A hosi yi lo wulawula yi te ngalo,
Legi a hi gona a Babuloni ga hombe,
lego mina nzi akileko a ku maha wu-
tsamo ga ku tsama a ba ka mukulu,
hi ntamo wa wunhenha ga mina, ni
wukosi ga wukulu ga mina ke?
31 Laha na timhaka na ta hahi no*n*wi-
ni wa hosi, laho ku lowa a gezu hi
le tilweni, giku, O hosi Nebukadne-
zzare, hi ka wena kona ku wula-
wulilwe: ni mufumo wu sukile le
ka wena:
32 Na wena u ta hlongolwa le ka ba-
nhu; ni wutsamo ga wena gi ta kuba
*z*i*n*we ni *z*ihari *z*a kwati; wena u ta
mahiwa a kuga *b*yanyi kwatsi u ho-
mu; n*k*lanu ni *z*imbiri a *z*ikati ku ta
hunza hehla ka wena; kala wena u
*z*i tiba le*z*aku loye a Hunzeleleko Ku-
*k*lakuka i fumele le mufunweni wa
banhu, i ta nyika kona kani hiwihi a
ranzako.
33 Ka ywaleyo hora xilo xi lo tatiseka
a ka Nebukadnezzare: yena i wa lo
hlongolwa le banhwini, i loga a *b*ya-
nyi kwatsi tihomu, ni miri wa yena
wu wa lo tsakama hi nzokati ya tilo,
kala a misisi ya yena yi kula kwatsi
mitsenga ya magama, ni kamba *z*a
yena kwatsi *z*a ti*k*lawu ta *z*inya-
nyani.
34 Na hi kugumelweni ka masiku
mina, Nebukadnezzare, nzi lo *k*laku-
sa a mahlo ya mina le tilweni, ni ku-
pima ka mina ku lo *k*lela a ka mina,
nzi lo katekisa loye a Hunzeleleko a
Ku*k*lakuka, nzi lo dumisa nzi dzu-
nza yena a hanyako kala kupinzuka;
hakuba a mufumo wa yena wu hi
mufumo wu pinzukelisilweko, ni
wukosi ga yena hi ga xizukulwana
hi xizukulwana;
35 Ni bon*k*le a baakileko ba misaba ba
hlayela a ku nga neumo; yena i ma-
ha kukotisa a kuranza ka yena a
maban*d*leni ya le tilweni, ni xikari
ka baakileko ba misaba; a nga kona
a *z*i kotako a ku kaketa a canja ga
yena, kutani ni ku wula, a ka yena,
Hi yini wena u mahako lexi?
36 A ka xwalexo a xikati a kupima ka
mina ku lo *k*leliselwa a ka mina; a
wukosi ga mufumo wa mina, a wu-
kulu ni wudumo *z*i lo *k*lela ka mina,
a masingalakati ya mina ni manga-
nakana ya mina ma lo hlota mina;
na mina nzi wa lo yimisiwa mufu-
nweni wa mina, ni wukulu gi hu-
nzeletileko gi wa engetelwa a ka
mina.
37 Makunu mina, Nebukadnezzare, nzi
lo dumisa ni kudzunza a Hosi ya ti-
lo; hakuba yon*k*le a mitiri ya yena
yi nene, yi wa longamile; ni labo ba
fambako hi matsanza wa *z*i kota ku
ba koramisa.

XIPIMO 5.

1 Belxazzari a hosi i maha a mubu-
zo wa hombe a ka kume ga maza-
na ya tihosi ta yena, i lonwa a waini
mahlweni ka kume ga mazana ga
yena.
2 Belxazzari laha na a ha ringa a wa-
ini, i lo leletela a ku neha a *z*i*b*ya *z*a
nzalama ni siliva le*z*o Nebukadne-
zzare a dadani wa yena a nga wa *z*i
tekile lomo tempeleni leyo yi nga wa
hi le Jerusalema; le*z*aku a hosi ni
manganakana yena, ni basati ba ye-
na, ni mun*d*lukulu wa yena, ba fela
ku nwela ka bona.
3 *Z*onake ba lo neha a *z*i*b*ya *z*a nzala-
ma le*z*o *z*i nga wa tekilwe lomo te-
mpeleni ya yin*d*lu ya Nungungulu
leyo yi nga wa hi le Jerusalema; a
hosi ni manganakana ya yena, ni ba-
sati ba yena, ni mun*d*lukulu wa ye-
na, ba lo nwela a ka zona.
4 Bona ba lonwa a waini, ba lo dumi-
sa a banungungulu ba nzalama, ba
siliva, ba suku, ba *z*iketse, ba tisinya,
ni ba mari*b*ye.
5 Ka xwalexo a xikati ku lota a ti-
tiho ta canja ga munhu, gi lota tsala
hehla ko gamakana ni tinhi ta tika-
ndiya hehla ka wutsulelo ga kurisi
ga xilubelo xa hosi: ni hosi yi lo
wona a *k*lelo ga canja lego gi tsali-
leko.
6 *Z*onake a ngohe ya hosi yi hunzukile
a ka yena, ni kualakanya ka yena
ku lo karata yena; ni ma*k*langano
ya tinyonga ta yena ma wa ku *k*le-
ka*k*leka, ni madzolo ya yena ma wa
ku gumulana.
7 A hosi yi lo bitana nguvu a ku bi-
tana a *z*itumbe, ma Kaldea, ni tina-
nga. A hosi yi wulawula yi te ngalo
a ka banhu ba kutiba ba le Babulo-
ni, Kani hiwihi a ta gonza loku a ku-
tsala, ni kukombisa mina a *k*lamuse-
lelo ya kona, i ta ambexiwa hi ko
*z*irila, a bekelwa a xingwabila xa
nzalama lomo kolweni wa yena, na

yena i ta kuba a mufumeli wa wu-
nharu lomo mufunweni.
8 Zonake ku lo engena bonklc a banhu
ba ku tiba ba hosi; kanilezi bona ba
wa nga hi na ku zi kota a kugonza a
mutsalo, ge ni kukombisa a klamu-
selelo ya kona yi tibyiwa a ka hosi.
9 Zonake a hosi Belxazzari i wa tsi-
ngelwe hi kukarateka, ni ngohe ya
yena yi wa hunzukile a ka yena, ni
manganakana ya yena ma wa kanga-
nyisilwe.
10 Makunu a muzinza hi kota ya ti-
mhaka ta hosi ni manganakana ya
yena i lota lomo ndlwini yi engilwe-
ko a mubuzo: ni muzinza i lo wu-
lawula i te ngalo, O hosi hanya kala
kupinzuka; nga a kualakanya ka
wena ku nga karati wena, O hosi ha-
nya kala kupinzuka, nga na kuala-
kanya ka wena ku nga karati wena,
nga na u nga mahi a ngohe ya wena
a ku hunzuka.
11 Laho ku kona a munhu lomo mufu-
nweni wa wena, nzeni ka wihi a mo-
ya wa banungungulu ba kubasa wu
na nga kona; masikwini ya dadani
wa wena a kuwoninga ni kupima ni
kutiba, ku fanana ni kutiba ka banu-
ngungulu, ku wa kumilwe nzeni ka
yena; ni hosi Nebukadnezzare a da-
dani wa wena, a hosi, nza wula, a
dadani wa wena, i lo maha yena a
hosi ya ba kutiba, ni zitumbe, ni ma
Kaldea, ni tinanga;
12 Hakuba kwatsi hilezi a moya watsi,
ni kutiba, ni kupima, a klamuselelo
ka miloro, vumbululako a zilo zi tu-
mbeleko, ni ku fungula a kukana-
kana, ku wa kumiwa a ka yena Da-
nieli, loye hi bito ga hosi a na nga
Beltexazzari. Makunu nga Danieli
a bitanwa, na yena i ta kombisa we-
na a klamuselelo.
13 Zonake Danieli i wa lo nehwa a
mahlweni ka hosi. A hosi yi lo wu-
lawula yi te ngalo ka Danieli. We-
na hi wena loye Danieli ke, loye a
na nga wa banana ba bakonwi ba ka
Juda, labo a hosi a dadani a ba nehi-
leko hi le ka Juda ke?
14 Na mina nzi zwile ha wena, lezaku
a moya wa banungungulu wu kona
nzeni ka wena, lezaku a mano ni ku-
pima ni tibiselelo watsi wu kumilwe
nzeni ka wena.
15 Ni makunu a banhu ba kutiba, ni
zitumbe, ba wa nehilwe a mahlweni
ka mina, lezaku bona ba wa ta nga
ba gonza lowu a mutsalo ni ku tibe-
kisa a ka mina a klamuselelo wa ko-
na; kanilezi bona ba wa nga hi na
ku zi kota a kukombisa a klamuse-
lelo wa xilo.
16 Kanilezi mina nzi zwile ha wena, le-
zaku wena wa zi kota a ku nyika a
klamuselelo, ni kufunungula a ku-
kanakana: loku wena u zi kota a
kugonza a mutsalo, ni kutibekisa a
ka mina a klamuselelo wa kona, na
wena u ta ambexiwa hi ko zirila, u
bekelwa a xingwabila xa nzalama
lomo kolweni wa wena, u ta kuba a
mufumeli wa wunharu lomo mufu-
nweni.
17 Zonake Danieli i lo hlamula i te
ngalo mahlweni ka hosi, Nga a zi-
nyikiwo za wena zi hi a ka wutsu-
mbu ga wena, ni ku nyika a ncaca-
zelo wa wena a ka munwani; ahe-
mbalokoke nzi ta gonza a mutsalo a
ka hosi, ni ku tibekisa a ka yena a
klamuselelo.
18 O wena hosi, a Nungungulu a Hu-
nzeleleko a Kuklakuka i lo nyika
Nebukadnezzare a dadani wa wena,
a mufumo, ni wukulu, ni wukosi,
ni wudumo.
19 Na hi kota ya wukulu lego yena a
nyikileko yena, bonkle banhu, ni ti-
xaka, ni tirimi ti lo rurumela ni ku-
caba mahlweni ka yena: loye a ra-
nzako a kudaya, ni loye a ranzako a
kuba a hlayiseka a hanya; ni loye
yena a mu kukumukisako ni loye
yena a nga ta nga a releta lahasi.
20 Kanilezi laha mbilu ya yena yi nga
wa klakukile, ni laha a moya wa
yena wu nga wa nonohisilwe, zinga-
ho lezo yena i lo maha hi matsanza,
yena i lo suswa le xitsanwenaxawu-
kosi wukosini ga yena, bona ba lo
teka a wukosi ga yena a ka yena:
21 Na yena i wa hlongolilwe le ka ba-
risanyana ba banhu, ni mbilu ya
yena yi wa mahilwe kwatsi ziha-
ri, ni wutsamo ga yena gi wa hi
zinwe ni maesela ya kwati; yena
i loga byanyi kwati i homu, ni mi-
ri wa yena wu wa ku tsakama hi
nzokati ya tilo; a kala a tibile le-
zaku Nungungulu a Hunzeleleko a
Kuklakuka i fumela xikari ka mu-
fumo wa banana ba banhu, ni lezaku
yena i yimisa kuwumbela hehla ka
wona kani hiwihi loye a mu ra-
nzako.
22 Na wena a nisanyana wa yena, O

Belxazzari, a ku koramisangi a mbi-
lu ya wena, hambulezi wena u nga
wa tiba zonkle lezi,
23 Kanilezi u klakusile a wutsumbu ga
wena u vukela a Hosi ya tilo; na
bona ba nehile a zibya ya yindlu ya
yena mahlweni ka wena na wena ni
tihosi ta wena, ni basati ba wena ni
mundlukulu wa wena, mu nwele lo-
mo a waini; na wena u dumisile a
banungungulu ba siliva ni nzalama,
ba suku, ba ziketse, ni tisinya, ni ma-
ribye, labo ba nga woniko, ge ni ku-
zwa, ge ni kutiba; a Nungungulu
loye a muhefemulo wa wena wu na
nga canjeni ga yena, loye tonkle a
tindlela ta wena, wena a ku dumisa-
ngi yena.
24 Zonake a kihlanya ga canja gi wa
lo rumelwa gita hi le mahlweni ka
yena, ni lowu a mutsalo a wu kla-
muselwengi.
25 Ni lowu hi mutsalo lowo wu nga
wa tsalilwe: MENE, MENE, TE-
KELI, UPHARSINI.
26 Loku hi klamuselelo ya xilo: ME-
NE; Nungungulu i hlayile a mufu-
mo wa wena, u mahile wona a ku-
gumelwa.
27 TEKELI; wena i pimilwe lomo li-
pinweni, u kumilwe na u hehuka.
28 PERESI; a mufumo wa wena wu
abanyiselwe wu nyikilwe ka ma Me-
di ni ma Persia.
29 Zonake ku lo leletela Belxazzari,
na bona ba lo ambexa Danieli hi ko
zirila, ni xingwabila xa nzalama lo-
mo kolweni wa yena, i lo banyibo
hi xingatano na yena, lezaku yena i
ta maha a mufumeli wa wunharu
lomo mufunweni.
30 A ka lego wusiku Belxazzari a
hosi ya ma Kaldea i lo dawa.
31 Na Dariusi a mu Medi i lo amukela
a mufumo, i wa ku kwatsi i wa hi
nklanu ni ginwe a makume ni ma-
mbiri a malembe a wukale.

XIPIMO 6.

1 Kona ku lo xalalisa Dariusi a ku
yimisa ku wumbelwa mufunweni a
zana ni makume mambiri a batongi,
labo ba ta nga fambela wonkle a
mufumo:
2 Ni hehla ka bona a tinduna tinharu,
a ka bahi Danieli i wa hi munwe;
lezaku laba a batongi ba ta nyika a
kuhlayela ka bona kabye, kasi a hosi
ya fela ku kala yi nga tsopetiswi.
3 Zonake loyi Danieli i wa hunzisile
hehla ka leti a tinduna ni laba bato-
ngi, hakuba a moya watsi wu wa hi
lomo nzeni ka yena; ni hosi yi lo
alakanya a ku yimisa yena hehla ka
wonkle a mufumo.
4 Zonake a tinduna ni batongi ba lo
hlota a ku kuma a xigelo xo vukela
Danieli hi ku kumbuka a mufumo;
kanilezi a ba kumangi a xigelo ku-
tani i nanzu, hakuba kwatsihilezi ye-
na a nga wa kolekile, ge laho ku wa
nga hi kona a xihoheto ni nanzu wu
nga wa kunwilwe a ka yena.
5 Zonake ku lo wula labo banhu, Hi-
na hi nga ta kuma a xigelo a ku
vukela loyi Danieli, saseka hina hi
kuma kona hi xungetano zinwe ni
nawo wa Nungungulu wa yena.
6 Zonake lati a tinduna ni batongi ba
lo tsombana a katiginwe le hosini,
ni ku wula zakungahi le hosini, Ho-
si Dariusi, hanya kala kupinzuka.
7 Tonkle a tinduna ta mufumo, ni ba
fumeli ni batongi, a masingalakati ni
bafumeli, ba wulawulisene katigi-
nwe a ku yimisa a xilayelo xa ka
mukulu a ku maha a tsimbetelo wu
tiyisileko, lezaku kani ngwakuyini a
koxela a xiwutiso a ka munwani a
nungungulu kutani munhu a maku-
me manharu ya masiku, saseka wena,
O hosi, yena i ta hoxi wa lomo nke-
leni ya tingala.
8 Makunu, O hosi, yimisa a xitsimbe-
telo, u nameketa a mutsalo, lezaku
kona ku nga hunzulusiwi, kukotisa
hi ka nawo wa ma Medi ni ma Pe-
rsia, lowo wu nga hiko na ku dibe-
lwa.
9 Ngahilezo a hosi Dariusi i lo tiyisa a
mutsalo, ni tsimbetelo.
10 Ni laha Danieli a nga wa tiyisile
lezaku a mutsalo wu gandlilwe, ye-
na i loya lomo ndlwini ya yena (ma-
kunu a mawoni ma wa vululwe lo-
mo ndlwini ya yena hi ngomama ni
Jerusalema); na yena i lo kizama hi
madzolo ya yena a makati manharu
hi siku, i lo kombela i lo nyika a ku-
bonga a ka Nungungulu, kwatsi hi-
lezi a mahileko hi mahlweni ka xi-
kati.
11 Zonake laba ba lo tsombana a kati-
ginwe, na ba lo kuma Danieli na a
maha a mikongelelo ni mikoxelelo a
mahlweni ka Nungungulu wa yena.
12 Zonake bona ba lo tsinela ku suha-
ni, ba lo ta wulawula zinwe ni hosi

hi xungetano *z*in*n*we ni tsimbetelelo
wa hosi: wena a kun*d*langi a tsi-
mbetelelo ke, lezaku bon*k*lelele ba-
nhu ba ta nga maha a koxelelo a ka
mu*n*wani a nungungulu kutani mu-
nhu hi ka makume manharu ya ma-
siku, saseka wena, O hosi i ta hoxi-
wa lomo nkeleni ya tingala ke? A
hosi yi lo hlamula yi te ngalo, A xi-
lo xi hi *z*inene kukotisa hi ka nawo
wa ma Medi ni ma Persia, lowo wu
nga hiko na kudibelwa.
13 Zonake ku lo hlamula bona ba te
ngalo a mahlweni ya hosi, Loye Da-
nieli, loye a na nga wa banana ba
bakonwi ba ka Juda, a nga katali
ha wena, O hosi, ge hambu a xitsi-
mbetelo lexo wena u xi gan*d*lileko,
kanilezi i maha a mikongelelo ya ye-
na a makati manharu hi siku.
14 Zonake laha a hosi, laha na a zwile
leti a timhaka, i wa la su tsingelwa
hi kutsuba i lo pima hi mbilu ya
yena a ka Danieli a ku*k*la*k*lisa ye-
na; yena i tira ku kala ku peleni ka
gambo a ku ponisa yena.
15 Zonake laba banhu ba lo tsombana
a katigi*n*we a ka hosi, na ba te nga-
lo a ka hosi, Tiba, O hosi, lezaku ko-
na nawo wa ma Medi, ni ma Persia,
lezaku a ku kona a xitsimbetelo ni
xilayelo lexo a hosi yi xi yimisileko
xi ta nga hunzuluswa.
16 Zonake a hosi yi lo leletela, bona
ba lo neha Danieli, ni kuhoxa yena
lomo muhumeni wa tingala. Maku-
nu a hosi yi wulawula yi te ngalo a
ka Danieli, A Nungungulu wa we-
na loye wena u mu kozelako hi kusi-
mamisilweko, yena hi yena a ta nga
*k*la*k*lisa wena.
17 Ni ri*b*ye gi wa lo nehiwa, gi wa lo
*k*latekwa a nkeleni wa tingala; a
hosi yi lo umisa gona hi xigan*d*lo
xa wutsumbu ga yena, ni xigan*d*lo
xa tihosana ta yena, lezaku a xi kona
cumo xi ta nga hunzuluswa ha Da-
nieli.
18 Zonake a hosi yi loya a xilubelwe-
ni xa yena *n*winyi, i lo e*k*lela a wu-
siku na a nga gangi; ge hambu a
wucenje ga kuvuma ku wa nga ne-
hwangi mahlweni ka yena: ni wu-
rongo ga yena gi wa lo *n*walala a
ka yena.
19 Zonake a hosi yi lo vuka laha ma
yingwini ya punzu wa mixo, i lo fa-
mba hi xiha*k*la le nkeleni wa ti-
ngala.
20 Laha a nga wa tsinele a kusuhani ni
nkeleni a ka Danieli, yena i lo bita-
na hi gezu ga hlomulo; ni hosi yi
lo wulawula yi te ngalo ka Danieli,
O Danieli a nanza ga Nungungulu a
hanyako, kasike a Nungungulu wa
wena loye wena u mu kozelako hi
kusimamisisilweko, i *z*i kotile a ku
*k*la*k*lisa wena le tingaleni ke?
21 Zonake ku lo wula a Danieli a ka
hosi, O hosi, hanya kala kupinzuka.
22 A Nungungulu wa mina i rumele a
ngelosi ya yena, i valile a milomu
ya tingala, na a tona a ti nzi lamata-
ngi; hakuba kwatsi hile*z*i a mahlwe-
ni ka yena a ku ngabi na nanzu ku
lo kumiwa ha mina; kambe ni ma-
hlweni ka wena, O hosi, a nzi maha-
ngi a kubiha.
23 Zonake a hosi yi wa lo hunzelela a
kutsaka, yi lo leletela lezaku bona
ba wa ta nga ba humesa Danieli a
muhumeni wa tingala, Zingaho Da-
nieli i wa lo tekiwa lomo muhumeni
wa tingala, hambu ni sakabeni ga
kuto*b*ya gi wa nga kumiwangi a ka
yena, hakuba yena a tsumbileko a ka
Nungungulu.
24 Ni hosi yi lo leletela, lezaku bona
ba ta neha labo banhu ba nga wa
kecarile Danieli, na bona ba lo hoxa
bona lomo nkeleni wa tingala, bona,
ni banana ba*b*ye, ni basati ba*b*ye;
ni tingala ti wa hi ngongwe wa to-
na, na ti lo tsoba won*k*le a marambu
ya bona a fufanyi, hi mahlweni na
ba nga se kuta lahasi ka nkele.
25 Zonake a hosi Dariusi i lo tsala
a ka bon*k*le banhu, mifumo, ni ti-
rimi, leto ti tsamileko laha misabe-
ni: A kurula a ku enzelekiswe a ka
*n*wina.
26 Nzi maha a nyibo, lezaku a ka go-
n*k*le a tiko ga mufumo wa mina a
banhu a ba rurumele ni ku caba a
Nungungulu wa Danieli; hakuba
yena i hi Nungungulu a hanyako,
a tiyisileko kala kupinzuka, ni mu-
fumo wa yena lowo a wu nga ta
lo*b*yiswa; ni mufumo wa yena wu
ta kuba kala kugumelweni.
27 Yena a *k*la*k*lisako a ponisako, na ye-
na a tirako a *z*iwoniso ni hlamaliso
le tilweni ni lomo misabeni, loye a
*k*la*k*lisileko Danieli le nta*n*weni wa
tingala.
28 Zingaho loyi Danieli i lo vuvuma
le kufumeni ka Dariusi, ni le kufu-
meni ka Kurusi a mu Persia.

XIPIMO 7.

1 A ka lembe go ranga ga Belxa-
zzari a hosi ya le Babuloni Danieli
i wa hi ni noro ni miwoniso ya hloko
ya yena hehla ka mubedi wa yena:
zonake i lo tsala a noro ni ku *b*yela a
tsengo wa timhaka ta wona.
2 Danieli i lo wulawula i te ngalo,
nzi lo wona a miwonisweni ya mina
ni wusiku, ni, languta, a mune wa
mawoni ya le tilweni ma lo abanye-
ka hehla ka bimbi ga hombe.
3 Ni mune wa zihari za hombe zi lo
huma hi lomo bimbini, zi hambene
yi*n*we hi yi*n*we.
4 A xa ku ranga xi wa kotile a ngala,
xi hi ni tipapa ta gama: nzi lo cu-
wukisa kala a tipapa ta kona ti tsu-
wuliwa, na xona xi wa *k*lakusilwe
laha misabeni, xi lo mahwa a ku yi-
ma hi mikonzo mimbiri ku fanana
ni munhu; ni mbilu ya wumunhu
yi wa nyikilwe ka xona.
5 Ni, languta, a xi*n*wani a xihari, a xo
gamela, xi wo fanana ni bera; na
xona xi lo yima hi gi*n*we a *k*lelo,
ni timbambo timbiri ti wa hi no*n*wini
wa xona xikari ka meno ya xona:
bona ba lo wula a zakungahi a ka
xona, Suka, u kadamula a nyama ya
ku tala.
6 A nzako ka lezi nzi lo languta, ni,
manga*b*ye, a xi*n*wani xi wo fanana
ni yingwe, lexo xi nga wa hi naxo a
hlanini wa xona a mune wa tipapa
ta xinyanyani; ni xihari kambe xi
wa hi ni mune wa tihloko; mufumo
wu wa nyikilwe a ka xona.
7 A nzako ka lezi nzi lo wona le mi-
wonisweni ya wusiku, ni, languta,
xihari xa wumune, xi lo cabeka xi
hi ntamo wa hombe, xi hi ni nta-
mo wu hunzeleleko; xona xi wa hi
ni meno ya hombe ya xiketse; xona
xi lo kadamula xi lo tsoba a fufanyi,
xi kanziyela a misalela hi meno ya
xona; xona xi lo kadamula xi tso-
ba a fufanyi, xi kanziyela a misalela
hi mikonzo ya xona: na xona xi
wa hambene a ka zon*k*le a zihari lezo
zi nga wa hi mahlweni ka xona; xo-
na xi wa hi ni kume ga timhonzo.
8 Na mina nzi lo alakanyela hi timho-
nzo, ni, languta, tona ti lo huma hi
xikari ka li*n*wani limhonzo, a li tso-
ngwani, mahlweni ka lihi leto to
ranga ti lo tsuwulwa hi mitsu: ni,
languta, a ka lolu a limhonzo ku wa
hi ni mahlo yo fanana ni mahlo ya
munhu, ni nomu wa ku wulawula a
zilo za hombe.
9 Nzi lo languta kala a zitsamo zawu-
kosi zi lo bekiwa, ni mu*n*we loye a
na nga ni malembe ya kaleloko i lo
tsama: ni tinguwo ta yena ti wa
basile kwatsi i mbera, ni misisi ya
hloko yi wa basile kwatsi i woya gi
basileko; ni xitsamo xa yena xi wa
ngongemelo wa nzilo, ni manzani ya
kona ma wa ku vura a nzilo.
10 Ni congo wa nzilo wu lo buka wu
huma hi le mahlweni ka yena: a
makume mazana ya makume maza-
na ba ya bakozela ka yena, ni kume
ga kume ga mazana gi anzelekiswa-
ko hi ha kume ga kume ga mazana
gi lo yima mahlweni ka yena: ni
kulamula ku lo yimiswa, ni buku gi
wa lo vululwa.
11 Nzi lo languta hi ka lexo a xikati hi
kota ya gezu ga timhaka ta hombe
lego a limhonzo li nga wulawula;
nzi lo languta kala a xihari xi wa
delwe, a miri wa xona wulo*b*yisilwe,
na xona xi wa lo nyikiwa a kubisi-
wa hi nzilo.
12 Na kwatsi hi zon*k*le a zihari, ni mu-
fumo wa zona wa tekilwe: kasike a
wutomi ga zona gi lo longoloka nazo
a xikati.
13 Nzi lo wona a miwonisweni ya wu-
siku, ni, languta, laho ku lota zi*n*we
ni marefu ya tilo a mu*n*we a fanana-
ko ni ka nisanyana wa munhu, yena
i lota a kaloye wa masiku ya kalelo-
ko, na bona ba lo neha yena ku su-
hani mahlweni ka yena.
14 Ni laho ku wa lo nyikwa yena a
mufumo, ni wudumo, ni wukosi, le-
zaku bon*k*le banhu ni tixaka ni tirimi
ti wa ta nga ti kozela yena: a mu-
fumo wa yena wu hi mufumo wu
pinzukelisisilweko, lowo wu ta nga
kala wu nga hunzi, ni mufumo wu
ta kuba wu nga lo*b*yisiwiko.
15 Na kwatsi ha mina, Danieli, a mo-
ya wa mina wu wa lo karateka a xi-
kari ka miri wa mina, ni miwoniso
ya hloko ya mina yi nzi karata.
16 Nzi lo tsinela ku suhani a ka mu*n*we
wa bona labo ba yimileko, nzi lo
wutisa yena a zinene hi xungetano
zon*k*le lezi. Zingaho yena i lo *b*yela
mina i lo maha a *k*lamuselelo wa zo-
na wu tibekana a ka mina wa zilo.
17 Lezi zihari a za hombe, lezi zi na nga
mune, zi wa hi mune wa tihosi, leto
ti ta huma misabeni.

18 Kanilezi a basileko ba loye a Hunze-
leleko a Kuklakuka ba ta amukela
mufumo, ba ta fumela a mufumo
kala kupinzuka, kona ku kala kupi-
nzuka ni kupinzuka.
19 Zonake nzi lo xuba a kutiba hi xu-
ngetano hi xihari xa wumune lexo
xi nga hambene a ka zonkle zinwa-
ni, xi hunzelela a ku cabeka, lexo a
meno ya xona ma na nga ya xike-
tse, ni tikamba ta xona ta suku; le-
xo xi nga kadamula, ni ku tsoba a
fufanyi, ni ku kanziyela a misalela
hi mikonzo ya xona;
20 Na hi xungetano ni kume ga timho-
nzo leto ti nga wa hi lomo hlokweni
ya xona, ni tinwani a timhonzo leti
ti nga huma, a mahlweni ka tihi a
tinharu ti lowa, tona a timhonzo leto
ti na nga ni' mahlo, ni nomu lowo
wulawulako a zilo za hombe, lexo a
cuwukeka ka xona xi na ni dzumba
ku hunza banakulobye,
21 Nzi lo languta, lwalolo limhonzo li
la kulwa ni ba kubasa, li lo hlula li
vukela bona;
22 Kala loye wa malembe ya kalelo-
ko i lota, ni lamuliselelo wu lo nyi-
kiwa a ka ba kubasa ba loye a Hu-
nzeleleko a Kuklakuka, ni xikati xi
lota lexo a ba kubasa ba ta nga fu-
mela a mufumo.
23 Zakungahi yena a wulileko, A mu-
ne wa zihari ku takuba a mune wa
mifumo ya misaba leyo yi ta hamba-
na ni ka yonkle a mifumo, yi ta ka-
damula yonkle a misaba, yi ta kanzi-
yela yona lahasi, ni ku tsoba yona a
fufanyi.
24 Kwatsi hi kume ga timhonzo, ku
huma hi ka leyi a mifumo a kume
ga mifumo yi ta huma ni munwani
wu ta huma anzako ka yona; wona
wu ta hambana ni ya kuranga, na
yena i ta beka lahasi a tihosi tinharu.
25 Na yena i ta wulawula a timhaka
a ku vukela loye a Hunzeleleko Ku-
klakuka, i ta rera a ba kubasa ba loye
a Hunzeleleko a Kuklakuka; yena
i ta alakanya a hunzula a zikati ni
milawo; bona ba ta nyikiwa a ca-
njeni ga yena ku kala a xikati ni zi-
kati ni kihlanya ga xikati.
26 Kanilezi a kulamula ku ta yimisiwa,
na bona ba ta susa a mufumo wa
yena, a kumbetisa ni kubisa wona
kala kugumelweni.
27 A mufumo ni fumelo, ni kulisiselo
wa mifumo lahasi ka tilo gonkle, ku
ta nyikiwa a ka banhu ba kubasa
ba loye a Hunzeleleko a Kuklakuka:
ni mufumo wa yena wu hi mufumo
wu pinzukelisilweko ni yonkle a mi-
fumo yi ta kozela yi ingisa yena.
28 Laha hi laha ku na nga ni kugume-
lwa ka mahungu. Na kwatsi ha
mina, Danieli, a kualakanya ka mina
ku wa hlokisa mina nguvu, ni ngohe
ya mina yi hunzuluka nzeni ka mi-
na: kanilezi nzi lo hlayisa a mahu-
ngu mbilwini ya mina.

XIPIMO 8.

1 A ka lembe ga wunharu ga ku
fuma ka hosi Belxazzari a muwo-
niso wu lo woneka a ka mina, kona
ka mina, Danieli, a nzako lowo wu
nga wa wonekile a ka mina a kura-
nga.
2 Na mina nzi lo wona le muwoniswe-
ni; makunu na kona ku wa ngaho,
lezaku laha nzi nga wa wonile, nzi
wa hi le Xuxani xilubelweni, lexo xi
nga wa hi le tikweni ga le Elami;
nzi lo wona a muwonisweni, nzi wa
hi le congweni Ulai.
3 Zonake nzi lo klakusa a mahlo ya
mina, nzi lo wona, ni, languta, laho
ku lo yima hi le congweni a hamba
leyo yi na nga ni timhonzo timbiri;
ni timhonzo leto timbiri ti wa klaku-
kile; kanilezi linwani li wa klakukile
ku hunza linwani, ni lolo li klakile-
ko li la kuta le hi le nzako.
4 Nzi lo wona a hamba yi komana
muhlwagambo, ni nwalungi, nu dzo-
ngeni; ku wanga hi kona a xihari
xi nga wa kota a yima mahlweni ka
yona, ge ku wa nga hi kona laho a
nga wa kota a kuklaklisa canjeni ga
xona; kanilezi yona yi lo maha ku-
kotisa a kuranza ka yona, yi lo ku-
kumuxa a wutsumbu ga yona.
5 Na kwatsi hilezi nzi nga wa ala-
kanyela, languta, a mhongo yi la
kuta hi muhlwagambo mahlweni ka
ngohe ya misaba yonkle, a yi ku-
mbangi a liranzabya: ni mhongo yi
wa hi ni limhonzo li damisako xikari
ka mahlo ya yona.
6 Yona yi lota a ka hamba leyo yi na
nga ni timhonzo timbiri, leyo nzi nga
yi wona yi yimile mahlweni ka co-
ngo, yi lo tsutsuma hehla ka yona hi
tsisiselelo wa ntamo wa yona.
7 Nzi lo wona yi tsinela ku suhani ka
hamba, na yona yi wa lo vindluka a
zanga yi vukela yona, i lo daya a

hamba, yi lo tsoba a timhonzo ta yo-
na ha timbiri; ni laho ku wa nga hi
kona a ntamo a ka hamba a ku yima
mahlweni ka yona; kanilezi yona yi
lo hoxa yona lahasi liranzabyeni yi
lo kanziyela hehla ka yona; ni laho
ku wa nga hi kona loye a nga zi ko-
tako a ku klaklisa a hamba a canjeni
ga yona.
8 Ni mhongo yi kukumuxa a wutsu-
mbu ga yona hi kuhunzeletilweko:
ni laha yi nga wa hi ni ntamo, limho-
nzo la hombe li lo tsobyiwa; a wu-
tsanweni ga lona laho ku lo huma a
mune wa timhonzo ti damisako, ti
komamile a mune wa timheho ta
matilo.
9 Ku lo huma hi ka linwe la tona a
limhonzo litsongwani, lolo li lo hu-
nzelela a kukula, hi ngomama ni
dzonga, ni ngomama ni mutsuwuka-
gambo, ni ngomama ni tiko ga wu-
kosi.
10 Lona li lo hunzelela, a ku kula ku
kala le mabandleni ya le tilweni;
ni manwani a mabandla ni tinyeleti
ti lo hoxwa lahasi liranzabyeni, ni
ku kanziyela hehla ka zona.
11 Ina, na yona yi lo kukumuxa a wu-
tsumbu ga yona, ku kala ka hosana
ya mabandla; yona yi lo teka a ka
munyikelo wa kuhiswa wa simami-
selelo, ni wutsamo ga yindlu ya yena
ya kubasa gi lo hoxwa lahasi.
12 Ni mabandla ma wa nyikilwe ka
yona katiginwe ni munyikelo wa
kuhiswa wu simamisileko hi kota ya
xihambunyeto; yona yi lo hoxa la-
hasi a zinene misabeni, yona yi lo
maha a kuranza ka yona yi lo vuvu-
miswa.
13 Zonake nzi lozwa a wa kubasa a wu-
lawulako; ni munwani a wa kubasa
i te ngalo ka wa kubasa loye a wu-
lawulako, Ku ta longoloka ku ku
yini a muwoniso hi xungetano ni
munyikelo wa kuhiswa wa simami-
sileko, ni xihambunyeto lexo xi ma-
hako a hahlulelo, a ku nyika yona
yindlu ya kubasa ni mabandla a ku
kanziyelwa lahasi ka konzo ke?
14 Na yena i te ngalo ka mina, A ka
mazana mambiri ya kume ga maza-
na ni mazana manharu a gambyeni
ni mixweni; zonake a yindlu ya ku-
basa yi ta basiswa.
15 Na ku mahisile lezo, laha mina,
yena mina Danieli, laha nzi nga wa
wonile a muwoniso, lezaku nzi hlota
a ku pima wona; ni, languta, laho
ku yima mahlweni ka mina kwatsi
ku woneka ka munhu.
16 Nzi lozwa a gezu ga munhu xikari
ka livuti le Ulai, lego gi nga wa bi-
tana gi te ngalo, Gabrieli, maha loyi
a munhu a ku pima lowu a muwo-
niso.
17 Zingaho yena i lo tsinela ku suhani
laho nzi nga wa yimile; ni laha ye-
na a nga wa tile, nzi lo cabyiswa,
nzi lowa hi ngohe ya mina, kanilezi
yena i te ngalo ka mina, Pima, O
nisanyana wa munhu; hakuba a
muwoniso wu hi wa xikatini xa ku-
gumelwa.
18 Makunu kwatsi hilezi a nga wa wu-
lawula zinwe na mina, nzi lo wela
tsotsongweni ga hombe hi ngohe ya
mina hi ngomama ni liranzabya;
kanilezi yena i lo kumba mina i lo
tsamisa mina kwatsi.
19 Na yena i te ngalo, Languta, nzi ta
maha wena u tiba lezi zi ta nga kuba
kona hi magumelo xikati xa zanga;
hakuba kona ku hi ka xikati xi lo-
ngiselweko xa kugumelwa.
20 A hamba leyi wena u yi wonileko,
leyo yi na nga ni timhonzo timbiri,
bona ba hi tihosi ta ma Medi ni ma
Persia.
21 Ni mhongo leyo ya wurena yi hosi
ya le Gereki: ni limhonzo la hombe
lolo li na nga xikari ka mahlo ya
yona hi hosi yo ranga.
22 Na kwatsi hi lexo xi tsobekileko, a
ka wutsamo lego mune ti humeleko
a mune wa mifumo yi ta huma a ka
linwe lixaka, kanilezi na ku nga hi
ntamo wa lona.
23 Ni ka xikati xa gumesa xa mufumo
wa tona, laha a babambunyeti ba
cikele talweni, ni hosi ya ngohe yi
cabisekako, yi pimako a timhaka ti
fihleleko, yi ta yima.
24 Ni ntamo wa yena wu ta kuba wa
hombe, kanilezi na ku nga hi nta-
mo wa yena nwinyi; na yena i ta
lobisa hi kuhlamalisisilweko, i ta
vuvuma ni ku maha a kuranza ka
yena; yena i ta lobisa a tinhenha ni
banhu ba kubasa.
25 Na hi kota ya ntamo wa yena i ta
maha a zitumbe zi vuvuma lomo ca-
njeni ga yena; na yena i ta kuku-
muxa a wutsumbu ga yena a mbi-
lwini ya yena, ni le kulaleni kabye
yena i hlasela a banyingi: yena ka-
mbe i ta yima a vukela a hosi ya

tihosi; kanilezi yena i ta tsobeka na
gi haba canja.
26 A muwoniso wa gambo ni wa mixo
lowo wu byelilweko wu hi zinene:
kanilezi wena kubunyeta a muwoni-
so; hakuba wona wu hi wa masiku
manyingi ma ha tako.
27 Na, mina Danieli, nzi mbela ntamo,
nzi wa babya a masiku yo kari; zo-
nake nzi lo suka, nzi lo maha a mi-
tiro ya hosi: nzi lo hlamala hi ka
muwoniso, kanilezi i wa nga hi kona
a pimako wona.

XIPIMO 9.

1 A ka lembe go ranga ga Dariusi a
nisanyana wa Ahasuerusi, wa mbe-
wu ya ma Medi, loye a nga wa ma-
hilwe a hosi hehla ka tiko ga ma
Kaldea,
2 A ka lembe ka kuranga ga ku fuma
ka yena, mina, Danieli, nzi lo pima hi
mabuku a tsengo wa malembe ya
kona a mhaka ya Jehova yi lota ka
Jeremia a muprofeti, hi mbetekise-
lelo wa lobyiselelo wa Jerusalema,
wona a nklanu ni mambiri a makume
malembe.
3 Na mina nzi lo rumela a ngohe ya
mina a ka Hosi Nungungulu, a ku
hlota hi mikongelo ni mikoxelelo,
zinwe hi kuyila ni nguwo ya tisa-
kwa ni kuma.
4 Nzi lo kombela a ka Jehova a Nu-
ngungulu wa mina, nzi lo maha a
wuleliselo, nzi te ngalo. O, Hosi, a
wa hombe ni Nungungulu a cabeka-
ko, loye a hlayisako a xivumelwano
ni kuranzakawunene ka yena loye a
ranzako yena a hlayisa mileletelo ya
yena,
5 Hina hi onhile, hi mahileko hi kuo-
nhakalisilweko, hi mahile hi kubihi-
sisilweko, hi hlubukile, hi hambukile
klelweni le zilayelweni za wena ni le
zixaxametelweni za wena;
6 Ge cima a hi ingisangi a ka malanza
ya wena a baprofeti, bona ba wulako
a ka tihosi ta hina, a tihosana ta
hina, ni ka badadani ba hina, ni ka
bonkle a banhu ba tiko.
7 O Hosi, a kululamisisa ku kongolo-
kile ku hi ka wena, kanilezi a ku
hina vilinganya ga tingohe, kwatsi
hi ku kota ka legi siku; a ka banhu,
ba ka Juda, ni ka baakileko ba le
Jerusalema, ni ka bonkle ba ka Isra-
eli labo ba nga wa hi kusuhani, ni
ka laba na nga le kule, ni ka wonkle
a matiko lawo wena u hlongoleko
bona, hakuba hi zihambuko zabye
lezo ba hambunyetileko ba vukela
wena.
8 O Hosi, a ka hina ku kona a vili-
nganya ga ngohe, a ka tihosi ta hina,
ni ka tihosana ta hina, ni ka badadani
ba hina, hakuba hina hi onhileko hi
vukela wena.
9 A ka Jehova a Nungungulu wa ka
yena ku kona, a titralo ni tsetse-
leliselo; hakuba hina hi onhileko hi
vukela yena;
10 Ge cima a hi ingisangi a ka gezu ga
ka Jehova a Nungungulu wa hi-
na, a ku famba hi milayo ya yena
leyo a yimisileko hi malanza ya yena
a baprofeti.
11 Ina, wonkle Israeli i hambunyetile a
nawo wa wena, yena i hambukile
klelweni, lezaku bona ba wa nga ta
nga ba ingisa a gezu ga wena: hi-
kwalaho a nzukano yi halatilwe
hehla ka hina, a nawo lowo wu
tsalilweko ha Mosi a nanza ga Nu-
ngungulu; hakuba hi onhile hi vu-
kela yena.
12 Na yena i tiyisile a timhaka ta yena,
leto yena a wulawulileko a vukela
hina, ni ku vukela a balamuli ba
hina labo ba lamulako hina, hi ku
neha hehla ka hina a kubiha ka ho-
mbe; hakuba lahasi ka tilo a ku
wa nga se ku mahiwa lezo zi mahi-
lweko le Jerusalema.
13 Kwatsi hilezo ku tsalilweko lomo
bukwini ga nawo wa ka Mosi, konkle
loku a kubiha ku tile hehla ka hina,
kani hi nga koxangi a tomo ga ka
Jehova a Nungungulu wa hina, kasi
ha fela a kuklela le zigohweni za
hina, ni kuba hi ni pimiselelo wa
zinene za wena.
14 Hikwalaho Jehova i rinzele hehla ka
kubiha, i nehile kona hehla ka hina;
hakuba Jehova a Nungungulu wa
hina i basile ka yonkle a mitiro ya
yena leyo a yi mahako, na hina a
hi ingisangi a ka gezu ga yena.
15 Ni makunu, O Hosi Nungungulu
wa hina, loye u humesileko a banhu
ba wena hi le tikweni ga le Gipite
hi canja ga ntamo, na u lo ti mabela
wena ku tibyekiswa, kwatsi hi ka
legi siku; hi onhile, hi mahile hi ku-
bihisisisilweko.
16 O Hosi, kukotisa hi ka konkle a ku-
lulamisisa ka wena, nga na a zanga
ya wena ni kulo ga wena, gi renga le

mutini wa le Jerusalema, a xitsunga
xa wena xa kubasa; hakuba hi kota
ya zionho za hina, ni zigoho za bada-
dani ba hina, a Jerusalema ni banhu
ba wena ba mahile a nzukano a ka
bona bonkle labo ba ranzeleko hina.
17 Makunu hikwalaho, O Nungungulu
wa hina, ingisa a ka kukombela ka
nanza ga wena, ni ka mikoxelelo ya
yena, ni ku maha ngohe ya wena ku
woninga hehla ka yindlu ya kubasa
ya wena leyo yi hahlukileko, hi kota
ya Hosi tsena.
18 O Nungungulu wa mina, pumunha
a ndlebe ya wena, a kuzwa; vulula
a mahlo ya wena, ni ku languta a
hahlukelelo wa hina, ni muti lowo
wu bitanwako hi bito ga wena; ha-
kuba hina a hi tisi a mikongelelo ya
hina ka wena hi kota ya kululamisi-
sa ka hina, kanilezi hi kota ya titralo
ta wena ta ntsena.
19 O Hosi, zwana; O hosi, tsetselela; O
Hosi, ingisa ni ku maha; u nga no-
noki, hi kota ya bito ga wena nwinyi,
O Nungungulu wa mina, hakuba
muti wa wena ni banhu ba wena ba
bitanilweko hi bito ga wena.
20 Ni laha nzi nga wa ha wulawula,
ni kukombela, nzi wulela a zionho
za mina ni zionho za ba ka Israeli, na
nzi tisa a mikongelo ya mina ma-
hlweni ka Jehova a Nungungulu
hakuba hi xitsunga xa kubasa xa
Nungungulu wa mina;
21 Ina, laha nzi nga wa wulawula ku-
kombeleni, a munhu Gabrieli, loye
mina nzi nga wa mu wonile kusa-
nguleni a muwonisweni, na a mahi-
lwe a ku puruma hi tratimisilweko,
i lo kumba mina hi xikatini xa mu-
nyikelo wa gambo.
22 Na yena i lo gonzisa mina i lo wula-
wula zinwe na mina, i te ngalo, O Da-
nieli, nzi tile makunu a ku nyika a
kutiba ni kupima.
23 Hi ka kusanguleni ka kombeliselelo
wa wena a leletelo wu lo huma, na
mina nzi tile a ku byela wena; haku-
ba u ranziwako nguvu: hikwalaho
pima hi mhaka u pima a muwoniso.
24 A nklanu ni mambiri makume ma-
dimingu ma bilweko nyibo a ka ba-
nhu ba ka nwina ni ka muti wa ka
nwina wa kubasa, a kumbetisa a
zihambunyeto, ni ku maha kugume-
lwa ka zionho, ni ku maha a klelise-
lelo wa kugoha, ni ku neha a kulu-
lamisisa kupinzukelisisilweko, a ku
lema a muwoniso ni miprofeto, ni
kutota a hunzeleleko a kubasa.
25 Tiba hikwalaho ni kupima, lezaku
hi ka kusuka ka kuleletela a ku wu-
yisa a Jerusalema a ka loye a totilwe-
ko, a hosana yi ta kuba ni nklanu ni
timbiri a tidimingu kambe, ni nklanu
ni ginwe makume ni timbiri a tidi-
mingu: gi ta akiwa kambe, zinwe ni
pango mikele hi xikatini xa zikarato.
26 Ni nzako ka nklanu ni ginwe ni
timbiri a tidimingu a totilweko i ta
tsenwa, a nga ta kuba na ncumo:
ni banhu ba hosana labo ba ta nga
kuta ba ta lobisa a muti ni yindlu
ya kubasa; ni kugumelwa ka kona
ku ta kuba a ntalo, na kona kugu-
melweni ku ta ku ba a impi; ni ha-
hlukelelo wu xubyilwe.
27 Na yena i ta maha a xivumelwano
zinwe ni banyingi hi dimingu yinwe:
ni lomo xikari ka dimingu yena i ta
maha a mupahlelo ni munyikelo a
ku kawula; ni hehla ka lipapa la
manyalataniso i tata a munwe loye
a mahako a marumbi; kona a kugu-
melweni kuteleko, ni lezo zi xubyi-
lweko, a zanga yi ta halatwa hehla
ka marumbi.

XIPIMO 10.

1 A ka lembe ga wunharu ka Kurusi
a hosi ya le Persia a xilo xi lo wo-
nekeliswa a ka Danieli, loye a bito
a bitanwako Beltexazzari; ni xilo
xi wa hi zinene, yona a impi ya ho-
mbe: na yena i lo pima a xilo, i lo
pima a muwoniso.
2 Ka lawo masiku mina, Danieli, nzi
wa ku rila a tidimingu tinharu to-
nkle.
3 Nzi wa ngagi ni xihi a xibaba xo
nanziha, ge kuta nyama ni waini lo-
mo nonwini wa mina, ge a nzi wa
nga tolangi a wutsumbu ga mina
futsi, kala tonkle a tidimingu tinha-
ru ti wa tatisekile.
4 Hi ka siku ga makume mambiri ni
mune ga hweti ya kuranga, kwatsi
hilezi nzi wa hi kxelweni ga congo wa
hombe, lowo wu na nga Hiddekeli.
5 Nzi lo klakusa a mahlo ya mina, nzi
lo cuwuka, ni, languta, a munhu a
ambele hi ta wukene, loye a ziwunu
za yena a bohileko hi lifunga la nza-
lama yi nyikisilwe ya Ufazi:
6 A miri wa yena kambe wu wa fanana
ni berile, ni ngohe ya yena kwatsi
hi kuwoneka ka xingwalangwanza,

ni mahlo ya yena kwatsi xihlahle xi
ngengemelako, a mawoko ya yena
ni mikonzo ya yena kwatsi i suku
wuvurako, ni gezu ga timhaka ta
yena kwatsi i gezu ga xi*d*lemo.
7 Na mina, Danieli, nzoce nzi lo wona
a muwoniso; ni banhu labo ba nga
wa hi *zin*we na mina a ba wu wona-
ngi a muwoniso; kanilezi a kutseka-
tseka ka hombe ku lo wela hehla ka
bona na bona ba lo tsutsuma a ku
fihla a wutsumbu ga*b*ye.
8 *Z*ingaho nzi wa lo siywa nzoce, nzi
lo wona lowu a muwoniso wa ho-
mbe, ni laho ku wa salangi ni ntamo
a ka mina; hakuba ni tiyisetelo wa
mina wu hunzuka a boliselelo, nzi
wa nga kumangi a ntamo.
9 Kasike nzi lozwa a gezu ga timhaka
ta yena; laha nzi nga wa zwilwe a
gezu ga timhaka ta yena, *z*onake nzi
wa wile le wurongweni gi etileko hi
ngohe ya mina, ni ngohe ya mina yi
komamile liranza*b*yeni.
10 Ni, languta, a canja gi lo nzi ku-
mba, legi gi nga maha mina nzi ki-
zama hi madzolo ya mina ni hehla ka
mipama ya man*d*la ya mina.
11 Na yena i te ngalo ka mina, O Da-
nieli, wena munhu a ranziwako
nguvu, pima hi timhaka leti nzi ta
nga ti wulawula a ka wena, u yima
hi kulongama; hakuba a ka wena
mina nzi rumele makunu, Ni laha
yena a nga wa wulawulile leti a ti-
mhaka a ka mina nzi lo yima na nzi
rurumela.
12 *Z*onake ku lo wula yena a ka mina,
U nga cabe, Danieli; hakuba kusu-
kela a ka siku ga kuranga lego we-
na u nga yimisa mbilu ya wena a
kupima, ni kukoramisa a wutsumbu
ga wena mahlweni ka Nungungulu
wa wena, ni timhaka ta wena ti wa
zwilwe: mina nzi tile hi kota ya ti-
mhaka ta wena ntsena.
13 Kanilezi a hosi ya mufumo wa le
Persia i vukelana na mina a maku-
me mambiri ni gi*n*we siku; kanilezi,
manga*b*ye, Mikaeli, a mu*n*we tiho-
sana ta hombe, i tile a kuvuna mina:
nzi sele laho ni tihosi ta le Persia.
14 Makunu nzi tile a ku ta maha wena
a kupima lezi zi ta wela a banhu ba
ka *n*wina hi masiku ma ha tako; ha-
kuba a muwoniso wu hi wa masiku
manyingi.
15 Ni laha yena a nga wa wulawulile a
ka mina ku kotisa hi ka leti a timha-
ka, nzi lo bekela a ngohe ya mina hi
ngomana ni liranza*b*ya, nzi wa hi
mbebebe.
16 Ni, languta, a mu*n*we a hi fananise-
lweni wo kwatsi i barisanyana ba
banhu, i kumba a milomu ya mina:
*z*onake nzi ahlama a nomu wa mina,
nzi lo wulawula nzi te ngalo a ka
yena loye a yimileko hi ka mahlwe-
ni ka mina, O Hosi ya mina, hi kota
ya muwoniso a kuxaniseka ka mina
ku *k*lelela a ka mina, a nzi kumangi
na ntamo.
17 Hakuba zi ta kotisa a ku yini lezaku
a nanza ga leyi a hosi ya mina gi
wulawula ni leyi a hosi ya mina ke?
hakuba kwatsi ha mina ka kalekale
laho a ku salangi a ntamo a ka mina,
ge laho ku wa nga hi kona a ku hefe-
mula ku siyilweko nzeni ka mina.
18 *Z*onake laho ku lo kum*b*yiwa mina
kambe hi mu*n*we a kuwoneka ka
yena ku fanana ni munhu, na yena
i lo tiyiseta mina.
19 Na yena i te ngalo, O wena a ranze-
kileko nguvu, u nga cabi: a kurula a
kube ka wena, u be u tiyisileko, ina,
nga u be u tiyisileko. Ni laha yena
a nga wa wulawulile a ka mina, nzi
lo kuma ntamo, nzi te ngalo, Nga a
hosi ya mina yi wulawula; hakuba
yona yi hile mina a ntamo.
20 *Z*onake ku wula yena, Ngahilezi nga
u zi tiba lezi nzi tileko ka wena ka
*z*ona ke? ni makunu nzi ta *k*lela a
ku yalwa ni hosana ya le Persia; ni
laha na nzi humele, manga*b*ye, a ho-
sana ya le Greki yi ta kuta.
21 Kanilezi nzi ta *b*yela wena lezo zi
tsalilweko le mutsalweni za zinene:
ni laho a nga kona loye a beletako
mina hi ka zona, kanilezi Mikaeli a
hosana ya *n*wina.

XIPIMO 11.

1 Na kwatsi ha mina hi ka lembe
ga kuranga ga Dariusi a mu Medi,
nzi lo yima nzi tiyisa ni kuvunetela
yena.
2 Ni makunu nzi ta kangeta wena a
zinene. Languta, laho ka ha ta yi-
ma a tihosi tinharu le Persia; a ya
wumune yi ta kuba yi fumile ku
hunza tona ton*k*le: ni laha yena a
ta nga hunzelela a ntamo hi kota ya
kufuma ka yena, na yena i ta vin*d*lu-
kisa bon*k*le a kuvukela a mufumo
wa le Greki.
3 Ni hosi ya ntamo yi ta yima, leyo yi

ta nga fumela hi wunhenha ga hombe, ni ku maha kukotisa hi kuranza ka yona.
4 Ni laha yona yi ta nga yi yimile, ni mufumo wa yena wu ta tsobyiwa, wu ta abanyiselana mune wa timheho ta tilo, kanilezi na ku nga hi ka tralo wa yena, ge ni kukotisa hi ka mufumo wa yena lowo a nga wa fumele; hakuba a mufumo wa yena wu ta wukliwa, hambu ni banwani lahandle ka laba.
5 Ni hosi ya le dzongeni yi ta kuba ni ntamo, munwe wa tihosana ta yena; i ta kuba ni ntamo kuhunza yena, i ta kuba ni mufumo; ni mufumo wa yena wu ta kuba a mufumo wa hombe.
6 Ni ka kugumelweni ka malembe bona ba ta klaugana a wutsumbu gabye katiginwe; ni nhanyana wa hosi ya le dzonga i tata a ka hosi ya le nwalungu a ku ta maha a xivumelwano: kanilezi yena a nga ta luluma a ntamo wa woko ga yena; ge hambu yena a nga ta yima, ge ni woko ga yena; kanilezi yena i ta nyikelwa, na bona labo ba nehako yena, na yena loye a treleko yena, na yena loye a tiyisetako yena a ka lawo makati.
7 Kanilezi a rabini ga mitsu ya yena munwe i ta yima a wutsanweni ga yena, loye a ta ngata le impini i ta engena le kokoleni ga hosi ya le nwalungu, i ta maha a vukela bona, i ta hlula.
8 Ni kambe a banungungulu babye, ni zifananiso zabye zi nyekisilweko, ni zibya zo nene za siliva ni nzalama, zi ta gotswa a wukonwi ziya le Gipite; na yena i ta luluma a malembe yo kari a ka hosi ya le nwalungu.
9 Na yena i ta kuta a mufunweni wa hosi ya le dzongeni, kanilezi yena i ta klela a tikweni ga yena nwinyi.
10 Ni barisanyana wa yena ba talwa, ba ta hlomisa a xidlemo ya mabutu ya hombe, ma ta nga kuta, ma ta kubunyeta, ma ta tsemakanya; na bona ba ta klela kulwa, kwalomo makokoleni ya yena.
11 Ni hosi ya le dzongeni yi ta vunjuka hi zanga, yi ta kuta kulwa zinwe na yena, a kulwa na nona a kosi ya le nwalungu; yena i ta yimisa a xidlemo xa hombe nguvu, ni xidlemo xi ta nyikiwa a canjeni ga yena.
12 Ni xidlemo xi ta klakusiwa, ni mbilu ya yena yi ta klakusiwa; na yena i ta hoxa lahasi a makume ya makume mazana, kanilezi a nga ta hlula.
13 Ni hosi ya le nwalungu yi ta klela, ni ku hlomisa a xidlemo xa hombe a ku hunza le xo ranga; na yena i ta kuta hi kugumelweni ka zikati, kona ka malembe, zinwe ni impi ya hombe ni nhunzu yo tala.
14 Ni ka lezo zikati a banyingi ba ta suka ba yima ba vukela a hosi ya le dzongeni: kambe ni ka banana ba tingwazi xikari ka banhu ba ka nwina ba ta kukumuxa a wutsumbu gabye a ku yimisa a muwoniso; kanilezi ba ta kuwa.
15 Zingaho a hosi ya le nwalungu yi ta kuta, yi ta hoxa a zikungumulo, ni ku teka a muti lowo wu gingisilweko kwatsi; ni tiimpi ta le dzongeni ti nga ta zi kota a ku yima, ge ni banhu ba yena ba langilweko, ge laho ku nga ta kuba kona a ntamo wa ku yima.
16 Kanilezi i na loye a tileko vukela yena i ta maha a kuranza ka yena nwinyi, a nga ta kuba kona a ta yima a mahlweni ka yena; na yena i ta yima le tikweni ga wukosi, ni le canjeni ga yena ku ta kuba kona a lobyiselelo.
17 Yena i ta yimisa a ngohe ya yena a kuta ni ntamo wa mufumo wa yena wonkle, zinwe na yena a zigelo zi longamileko; na yena i ta maha zona; i ta nyika yena a nhanyana wa wasati, a ku bota yena; kanilezi yena a nga ta yima, ge ni ku ba ka yena.
18 A nzako kalezi yena i ta hunzuluka a ngohe ya yena le zihlaleni, i ta teka a bo tala: kanilezi a hosana yi ta maha a nzukano yi nyikilweko ha yena a ku kawula; ina, klatakumbiri, i ta maha a nzukano ya yena a ku hunzulukela a ka yena.
19 Zonake yena i ta klelisa a ngohe ya yena a ngomama nimakokola ya tilo ga yena nwinyi; kanilezi yena i ta retemuka ni kuwa, a nga ta ha kumiwa.
20 Zonake ku ta yima munwani a wutsanweni ga yena loye a ta maha a mutongi a ku fambela wonkle a mufumo wa wukosi; kanilezi hi masikwana na tsongwani yena i ta lobyiswa, ge ku nga hi zanga, kutani impi.
21 Ni laho ku ta yima a wutsanweni ga yena a munhu a nyenyekako, a yena bona a ba nyikango a kudzu-

nziwa ka mufumo: kanilezi yena i
ta huma hi xikatini xa kulala, i ta
kuma a mufumo hi kuonga.
22 Ni kubunyetani wa tiimpi i ta kubu-
nyeta hi le mahlweni ka yena, i ta
tsobyiwa; ina, ni hosana ya xivume-
lwano.
23 Ni nzako ka a xivumelwano xi ma-
hilwe zinwe na yena i ta tira a kohli-
selelo; hakuba yena i ta kuta, i ta
maha ntamo, hi banhu ba tsongwani.
24 Hi xikati xa kulala yena i ta hehla
ka tiko gi nonisilweko ga mufumo;
yena i ta maha lezo a badadani ba
yena a nga mahangiko, ge hambu a
dadani wa dadani wa yena; yena i
ta hangalasa xikari ka bona a mufu-
lo ni mupango, ni nhunzu, ina, i ta
hleba a xikungo a vukela a tigingisi
ti tiyileko, ku ta kuba a xikatana.
25 Na yena i ta vindlula a ntamo wa
yena ni wunhenha ga yena a ku-
lwa ni hosi ya le dzonga zinwe ni
impi ya hombe, ni hosi ya le dzonga
yi ta hloma hi impi yi hunzeleleko
a kukula ni impi ya tinhenha; ka-
nilezi yena a nga ta yima; hakuba
bona ba ta tsema a xikungo ba vu-
kela yena.
26 Ina, bona labo ba gako a malongo
ya yena ba ta lobisa yena, ni impi ya
yena yi ta kubunyetwa; banyingi
ba ta kuwa lahasi ba delwe.
27 Na kwatsi hi tona tonkle leti a tiho-
si, a timbilu ta tona hi ku maha a
kohlakalo, na bona ba ta wulawula
a mawunwa le ka meza yinwe; ka-
nilezi wona ma nga ta vuvuma; ha-
buka lezoke, a kugumelwa ku le
xikatini xi yimisilweko.
28 Zonake i ta klelela a tikweni ga
yena ni nhunzu ya hombe; ni mbilu
ya yena yi ta vukela a xivumelwano
xa kubasa; na yena i ta maha a ku-
ranza ka yena ni ku klela le tikweni
ga yena nwinyi.
29 Hi ka xikati xi langilweko yena i ta
klela, i tata le dzongeni; kanilezi ku
nga ta kuba lezo hi xikatini xi gu-
mesa a ku kwatsi hi xikati xo ranga.
30 Hakuba mataru ya le Kittime ma
tata ma ta vukela yena; hikwalaho
yena i ta kuba a hlokisilwe, i ta klela,
i ta kuba ni kuzangara hi xivume-
lwano xa kubasa, i ta maha a ku-
ranza ka yena: yena hizona i ta
klela, ni kuba ni kukatalela a ka
bona labo ba tsikako a xivumelwa-
no xa kubasa.
31 Ni mabandla ma ta yima hi klelo ga
yena, bona ba ta nyenyezisa a yindlu
ya kubasa, gona a kokola, ba ta susa
a munyikelo wa kuhiswa wu sima-
misileko, na bona ba ta yimisa a
manyalataniso lawo ma mahako a
marumbi.
32 A ba ku kwatsi hi labo ba mahako
a kubiha ba vukela a xivumelwano
ba ta onhakaliswa hi kohlakalo; ka-
nilezi a banhu labo ba tibako a Nu-
ngungulu wabye ba ta kuba ni nta-
mo, ba ta maha a wunhenha.
33 Na bona labo ba tibako xikari ka
banhu ba ta gonzisa a banyingi;
kasike ba ta kuwa hi supado ni ku-
ngengemela, ni kukonwa ni mupa-
ngo, a masiku ya ku tala.
34 Makunu laha bona ba ta nga kuwa,
ba ta vunetelwa hi kuvuna kutso-
ngwani; kanilezi mbanyingi ba ta
klangana a wutsumbu gabye a ka
bona hi kohliso.
35 Ni banwani ba bona labo ba kutiba
ba ta kuwa, a nyekisa bona, ni ku-
basisa bona, ni ku maha bona ba
basa, kona a xikatini xa kugume-
lwa; hakuba makunu ka ha hi xikati
xi langilweko.
36 Ni hosi yi ta maha a kukotisa hi
ka kuranza ka yona; na yona yi ta
klakusa a wutsumbu ga yena, ni
kukumuxa a wutsumbu ga yona he-
hla ka banungungulu bonkle, i ta
wulawula a zilo za masingita hi ka
Nungungulu wa banungungulu; na
yena i ta ti kukumuxa kala a zanga
yi mbetekiswa: hakuba lexo xi xu-
byilweko xi fela a ku maheka.
37 Ge cima a nga ta katala hi nungu-
ngulu wa badadani ba yena, ge xu-
belelo wa babasati, ge ni kukatala
hiwi a nungungulu; hakuba yena
i ta klakusa a wutsumbu ga yena
hehla ka bonkle.
38 Kanilezi a wutsanweni ga yena i ta
dzonza a nungungulu wa makokola,
a nungungulu loye a badadani ba
yena ba nga mu tibiko na yena i ta
dzunza yena hi nzalama, ni siliva, ni
maribye ya malongo ni zilo zo saseka.
39 Na yena i ta maha hi tigingisi ti tiyi-
silweko hi kuvuna ka nungungulu
wa matiko: kani ngwakuyini a ti-
bako yena i ta enzeleka hi wukosi;
na yena i ta maha bona aku fumela
a banyingi, i ta abanyisa tiko akuba
tsengo.
40 Hi xikatini xa kugumelwa a hosi

ya le dzonga yi ta vumelana *zinwe*
na yena; ni hosi ya le nwalungu yi
tata yi vukela yena kwatsi i mheho
ya xihuhuri, *zinwe* ni tikareta, *zinwe*
ni ba banuna ba mahaxi, *zinwe* ni
mataru; na yena i ta engena lomo
tikweni, i ta kubunyeta a tsemaka-
nya.
41 Yena i ta engena kambe lomo tikwe-
ni ga wukosi, ni matiko manyingi
ma ta kubunyetwa; kanilezi laya
ma ta *k*la*k*liswa le canjeni ga yena:
Edome, na Moabi, ni hosi ya banana
ba ka Ammoni.
42 Kanilezi i ta nawuluta a canja ga
yena kambe hehla ka matiko; ni tiko
ga le Gipite gi nga ta pona.
43 Kanilezi yena i ta kuba ni ntamo
hehla ka mabako ya nzalama ni sili-
va, ni hehla ka zilo *zonk*le za malongo
za le Gipite: ni ma Libyani ni ma
Etiopia ma ta kuba wukanziyelweni
ga yena.
44 Kanilezi a mahungu ma humako hi
le mutsuwukagambo ni ma humako
hi le nwalungu ma ta karata yena;
na yena i ta famba hi zanga ya ho-
mbe a kulobisa na hi rizisisilweko
a swiyela a banyingi.
45 Na yena i ta *b*yala a matenta ya xi-
lubelo xa yena xikari ka bimbi ni
xitsunga xa kubasa; kasike yena i
tata kugumelweni ka yena, a nga ta
kuba kona a ta nga vunetela yena.

XIPIMO 12.

1 Ni ka lexo xikati Mikaeli i ta yima,
a hosana ya hombe loye a yimelako
a banana ba banhu ba ka *n*wina; ni
laho ku ta kuba kona a xikati xa zi-
karato, lezo zo kala zi wa nga hi
kona cima laho ku nga nga kuba a
mufumo kala ka xwalexo xikati: ka
xwalexo a xikati a banhu ba wena
ba ta *k*la*k*liswa, bon*k*lelele labo ba
ta nga kunwa na ba tsalilwe lomo
bukwini.
2 Ni banyingi ba bona labo ba e*k*leleko
lomo tsurini wa misaba ba ta vuka,
a ba*n*wani le wutomini gi pinzuke-
lisilweko, ba*n*wani tinganeni ni xa-
niselelweni wupinzukelisisilweko.
3 Na bona labo ba tibako ba ta nga-
ngamela kwatsi hi kuwonekela ka
mbingano wa tilo; na bona labo ba
hunzulako a banyingi ku lulamiseni,
ba ta gangamela kwatsi tinyeleti
kala kupinzuka ni kupinzuka.
4 Kanilezi wena, O Danieli, vula a ti-
mhaka, u lema a buku, kala xikatini
xa kugumelwa: banyingi ba ta tsu-
tsuma ba n*d*lengan*d*lengiswa, ni ku-
tiba ku ta enzelekiswa.
5 *Z*onake mina, Danieli nzi lo cuwu-
ka, ni, languta, laho ku lo yima ba-
*n*wani bambiri, mu*n*we leno liba-
mbeni la congo a ka *k*lelo ga leno,
ni mu*n*wani laho libambeni la congo
a ka *k*lelo ga seyo.
6 Ni mu*n*we i te ngalo ka munhu a
ambeleko hi wukene, loye a nga wa
hi le hehla ka mamati ya congo, Ku
ta longoloka ku yini a kugumelweni
ka zihlamaliso ke?
7 Na mina nzi lozwa a munhu a nga
wa ambele hi wukene, loye a nga
wa hi le hehla ka mamati ya congo,
laha yena a nga wa *k*lakusile a canja
ga yena ga xinene ni canja ga yena
ga xibaba le tilweni, i lo hlambanya
ha yena loye a hanyako kala kupi-
nzuka lezaku ku ta kuba kona a xi-
kati, a zi kati, ni a xikati ni *k*ihlanya;
laha na ba mahile a kugumelwa ku
tsoba a fufanyi a ntamo wa banhu
ba kubasa, *zonk*le lezi zilo zi ta mbe-
tekiswa.
8 Kanilezi nzi lozwa, kanilezi a nzi pi-
mangi; zonake ku lo nzi wula, O
hosi ya mina, ku ta kuba yini i ku-
buka ka lezi zilo ke?
9 Na yena i te ngalo, Famba a n*d*lela
ya wena, Danieli; hakuba a timhaka
ti valilwe ni umisilwe kala a xikatini
xa kugumelwa.
10 A banyingi ba ta basisa wutsumbu
ga*b*ye, ni ku maha a wutsumbu ga-
*b*ye a kubasa, ba hi ba nyekisilweko;
kanilezi loye wa kubiha i ta maha i
kubihisilweko; a nga kona wa ba-
kubiha a ta nga pima; kanilezi bona
labo bakutuba ba ta pima.
11 Kusukela le xikatini xa munyikelo
wa kuhiswa wu simasileko wu ta
nga suswa, ni manyalataniso laya
mamahako a marumbi a ku yimiswa,
laho ku ta kuba kona a kume ga
mazana ni mazana mambiri ni n*k*la-
nu ni mune makume a masiku.
12 I katekisilwe yena loye a rinzelako,
a tako ka kume ga mazana ni maza-
na manharu ni makume manharu ni
n*k*lanu a masiku.
13 Kanilezi famba wena a n*d*lela ya
wena a kugumelwa kuta; hakuba
wena u ta humula, u ta yima hlo-
lweni ya wena, le kugumelweni ka
masiku.

A BUKU GA

HOSEA.

XIPIMO 1.

1 A mhaka ya Jehova leyo yi ngata
ka Hosea a nisanyana wa Beeri, a ma-
sikwini ya Uzzia, Jotamu, Ahaza,
na Hezekia, a tihosi ta ka Juda, a
masikwini ya Jeroboamu a nisanya-
na wa ka Joaxi, a hosi ya ka Israeli.
2 Laha Jehova a nga wa wulawulile
a kuranga ha Hosea, Jehova i te
ngalo ka Hosea, Famba, u ya teka a
ka wena a wasati wa wubayi, ni ba-
nana ba wubayi; hakuba a tiko gi
mahile a wubayi ga hombe, gi su-
kile le ka Jehova.
3 Zingaho i lo famba a ya teka Gomera
a nhanyana wa Diblaime; yena i lo
xura nyimba i lo tralela yena a nisa-
nyana.
4 Na Jehova i te ngalo ka yena, Cula
a bito ga yena Jezreeli; hakuba hi
xikatana xitsongwani, nzi ta potela
a nkata ya Jezreeli hehla ka yindlu
ya ka Jehu, nzi ta maha a mufumo
wa yindlu ya ka Israeli a ku ka-
wula.
5 Na ku mahisile lezo a ka lego siku,
lezaku nzi ta tsoba a wura ga ka
Israeli lomo mikobeni ya le Jezre-
eli.
6 Na yena i lo xura nyimba kambe, i
lo trala a nhanyana. Na Jehova i te
ngalo ka yena, Cula a bito ga yena
Lo-ruhama; hakuba nzi nga ta ha
kuba na titralo ni yindlu ya ka Isra-
eli kambe, lezaku cima nzi nga ta ha
engeta kambe nzi tsetselela bona.
7 Kanilezi nzi ta kuba ni titralo hehla
ka yindlu ya ka Juda, nzi ta hanyi-
sa Jehova a Nungungulu wabye,
nzi nga ta hanyisa bona ha wura, ge
hi supado, ge hi impi, ge hi mahaxi,
ge ni ba banuna ba mahaxi.
8 Makunu laha yena a nga wa lumule
Lo-ruhama, yena i lo xura nyimba i
lo trala a nisanyana.
9 Na Jehova i te ngalo, Cula a bito ga
yena Lo-ammi; hakuba nwina mu
nga hiko banhu ba mina, nzi nga ta
kuba a Nungungulu wa nwina.
10 Kasike a tsengo wa banana ba ka
Israeli ba ta kwatsi i fungu wa bi-
mbi lowo wu nga hiko na kuringa-
niswa kutani kuhlayiwa; na ku ta
mahisile lezo lezaku. a wutsanweni
lego ku nga wa wulilwe ka bona,
Nwina a mu hi banhu ba mina, kona
ku ta wulwa ka bona, Nwina mu hi
barisanyana ba Nungungulu a ha-
nyako.
11 Ni banana ba ka Juda ni banana ba
ka Israeli ba ta tsombana katiginwe,
ba ta yimisa a ka wutsumbu gabye
a hloko yinwe, ba ta kanziya hi lo-
mo tikweni hakuba gi ta kuba ga
hombe siku ga Jezreeli.

XIPIMO 2.

1 Wulani nwina a ka bamakabye ba
nwina, Ammi; ni ka makweru wa
wena, Ruhama.
2 Kanetanani ni mamani wa nwina,
kanetanani; hakuba yena a hi sati
wa mina, ge mina a nzi nuna wa ye-
na; nga yena a hoxa a wubayi ga le
ngoheni ya yena, ni kuremba ka ye-
na xikari ka zifuba za yena.
3 Nzi nga ta ku nzi klumulela yena a
ximbyiri, nzi tsamisa yena kwatsi hi
lego siku yena a nga traliwa, ni ku
maha yena kwatsi xiwula, ni ku tsa-
misa yena kwatsi i tiko ga zikwa-
kwa, nzi hlasela yena hi tora.
4 Ina, ni hehla ka banana ba yena
nzi nga ta kuba na titralo; hakuba
bona ba na nga banana ba wubayi.
5 Hakuba a mamani wabye i mahile a
wuoswi; yena loye a treleko bona hi
kukoyamisilweko tingana; hakuba
yena a te ku ngalo, Nzi ta famba nzi
lanzela a baranzi ba mina, labo ba
nyikako mina a zibaba za mina, ni
mati ya mina ni woya ga mina, ni
wukene ga mina, a mafura ya mina
ni kunwa ka mina.
6 Hikwalaho, languta, nzi ta biyela a
ndlela ya wena hi mizwa, nzi ta aka
a ligingisi a kuvukela yena, lezaku
yena a nga ta ha kuma a ndlela ya
yena.
7 Na yena i ta lanzela a baranzi ba ye-
na, kanilezi yena a nga kuma bona;
i ta hlota bona kanilezi a nga ta ku-

ma bona: *z*onake bona ba ta wula,
Nzi ta *k*lela nziya ka nuna wa mina
wa kuranga; hakuba *z*onake ku wa
cukwana ha mina ku hunza makunu.
8 Hakuba a nga *z*i tibangi le*z*aku
nzi nyikile yena a mbewu, ni waini
gi*s*wa, ni mafura, ni enzelekisa a ka
siliva ya yena ni nzalama, leyo bona
ba tiriseleko Baali.
9 Hikwalaho nzi ta *k*lela nzi teka a
mbewu ya mina hi xikatini xa kona,
yona, ni waini ga mina hi tingubeni
ta gona, nzi wu*k*la a woya ga mina
ni wukene ga mina lego gi nga ta
nga gi fenengetile a wum*b*yiri ga
yena.
10 Makunu nzi ta funungula a *s*wila ga
yena a kuwoneni ka baranzi ba yena,
a nga ta kuba kona a ta nga *k*la*k*lisa
yena a huma canjeni ga mina.
11 Minawu kambe nzi ta maha a kuhle-
ka ka yena ku kawula, a mibuzo ya
yena, ni tihweti ta yena ta ti*s*wa, ni
masabado ya yena, ni yon*k*le migo-
tsobanyano ya yena ya ximuse.
12 Na mina nzi ta hahlula a *z*ivina *z*a
yena ni tisinya ta yena ta mikuwu,
leto ha tona yena a wulileko, Loku
hi kurihwa ka mina loko a baranzi
ba mina banyikileko mina; nzi ta
maha tona a makwati, ni *z*ihari *z*a
kwati *z*i ta kuga tona.
13 Nzi ta enzela yena hi masiku ya
Baalima, a ka yahi yena a hisako a
libani, laha na a ha bombile a wu-
tsumbu ga yena hi tipera ni tinzala-
lama, a lanzela a baranzi ba yena, a
ribala mina, ku wula Jehova.
14 Hikwalaho, languta, nzi ta kupe-
ta yena, nzi ta neha yena lomo xi-
wuleni, nzi wulawula a tangaliselelo
a ka yena.
15 Nzi ta nyika yena a *z*ivina *z*a yena
hi leyo, ni mikoba ya le Akora, a li-
bati la xitsumbo; na yena i ta maha
a hlamulo leyo, kwatsi hi masikwini
ya wu*s*wa gakwe, na kwatsi hi ma-
sikwini laha bona ba nga huma hi le
tikweni ga le Gipite.
16 Na kona ku ta kuba le*z*o a ka lego
siku, ku wula Jehova, le*z*aku wena u
ta bitana mina Ixi, u nga ta ha bita-
na mina kambe Baali.
17 Hakuba nzi ta susa a bito ga Baali-
ma lomo no*n*wini wa yena, bona ba
nga ta ha engeta kambe ba kumbu-
kiwa hi mabito ya*b*ye.
18 A ka lego siku nzi ta maha a xivu-
melwana *z*i*n*we nabo ni *z*ihari *z*a
kwati, *z*i*n*we ni *z*inyanyana *z*a tilo,
*z*i*n*we ni *z*ilo *z*i kokakokako *z*a misa-
ba: nzi ta tsoba a wura ni supado
ni impi *z*i huma lomo tikweni, nzi ta
maha *z*ona *z*i c*k*lela lahasi kuponeni.
19 Nzi ta *k*langanyisa wena ka mina
kala kupinzuka; ina, nzi ta *k*langa-
nyisa wena a ka mina hi kululami-
sisa, ni ka nongametiso, ni ka wura-
nza ga wunene, ni ka ti*t*ralo.
20 Nzi ta *k*langanyisa ka wena a ka
mina hi ka kolekiselelo; na wena u
ta tiba Jehova.
21 Na ku ta mahisile le*z*o a ka lego
siku, nzi ta hlamula, ku wula Jeho-
va, nzi ta hlamula a matilo, na bona
ba ta hlamula a misaba;
22 Ni misaba yi ta hlamula a timbewu,
ni waini gi*s*wa, ni mafura; na bona
ba ta hlamula Jezreeli.
23 Nzi ta *b*yala yena a ka mina lomo
misabeni; nzi ta kuba ni ti*t*ralo a
ka yena loye a nga kala a nga ku-
mangi a ti*t*ralo; nzi ta wula a ka bo-
na labo ba nga wa kala ba nga hi
banhu, *N*wina mu banhu ba mina;
na bona ba ta wula, Wena hi wena
Nungungulu wa mina.

XIPIMO 3.

1 Na Jehova i te ngalo ka mina,
Famba kambe, ranza a wasati a ra-
nzekako a ka xaka ga yena, a xire-
mbi, ku kwatsi hi le*z*i Jehova a
ranzako a banana ba ka Israeli, ha-
mbule*z*o bona ba hunzulukileko a
ka ba*n*wani ba banungungulu, ba
ranza a *z*ikeketselo *z*a tisote.
2 *Z*ingaho nzi lo xaba yena a ka mina
hi kume ni n*k*lanu a *z*ipanze *z*a sili-
va, ni homa ya berle, ni kihlanya
ga homa ga berle;
3 Na nzi te ngalo ka yena, wena u ta
tsamila mina a masiku yo tala; we-
na u nga ta maha a wuo*s*wi, na wena
u nga ta kuba sati wa munhu; le*z*o
nzi ta kuba ngaho a kambe a ka
wena.
4 Hakuba a banana ba ka Israeli ba ta
tsama a malembe yo tala na ba nga
hi na hosi, na ba nga hi na hosana,
na ba nga hi na mupahlelo, na ba
nga hi na mhinga, na ba nga hi na
efodi kutani terafimu.
5 A nzako ka le*z*o a banana ba ka
Israeli ba ta *k*lela, ni ku hlota Je-
hova a Nungungulu wa*b*ye, na Da-
vida a hosi ya*b*ye, ba ta kuta hi
xica*b*yo a ka Jehova ni ka sasekise-

lelo wa yena hi masikwini ma ha-
tako.

XIPIMO 4.

1 Zwanani a mhaka ya ka Jehova,
nwina banana ba ka Israeli; hakuba
Jehova i na ni zunga a ka baakileko
lomo tikweni, hakuba laho ku nga
hi kona a zinene, ge ni kusasa, haku-
ba a ku kona a ku mu tiba Jehova
lomo tikweni.
2 Laho a ku hi kona kanilezi a kuhla-
mbanya ni ku tsoba a kolekiselo, ni
kudaya, ni kuyiba, ni ku maha a
kuremba; bona ba ku tsoba, a nkata
wu kumba a nkata.
3 Hikwalaho a tiko gi ta rila, ni bo-
nklelele labo ba tsamako ka gona ba
ta hlokiswa, zinwe ni zihari za kwati
ni tinyanyani ta matilo; ina ni zidlu-
wani za bimbi zi ta susiwa.
4 Kasike a nga kuba kona munhu a ta
kaneta, ge a nga kuba kona a ta nga
tiyisa; hakuba a banhu ba wena ba
kwatsi hi bona labo ba kanetako ni
mupristi.
5 Na wena u ta retemuka laha munwi-
ni, ni muprofeti i ta retemuka zinwe
na wena laha wusikwini; nzi ta lo-
bisa a mamani wa wena.
6 A banhu ba mina ba lobyisilwe hi
kota ya ku vumala a kutiba: haku-
ba wena u alileko a kutiba, minawu
kambe nzi ta ala wena, lezaku wena
u nga ta kuba na mupristi a ka mina:
na u wona lezaku wena u kohlilwe
a nawo wa Nungungulu wa wena,
minawu kambe nzi ta kohlwa a ba-
nana ba wena.
7 Kwatsi hilezi bona ba enzelekelene-
ko, zingaho bona ba onhile ba vuke-
la mina: nzi ta hunzula a wukosi
gabye tinganeni.
8 Bona ba gela kuonheni ka banhu ba
mina, ba yisa a timbilu tabye a kuo-
nheni kabye.
9 Na bona ba ta kuba, ku fanana ka
banhu, ku fanana ni mupristi; nzi
ta tsayisa bona hi tindlela tabye, nzi
ta wuyisela a ka bona a zimaho za-
bye.
10 Na bona ba ta kuga, ba nga ta ene-
liswi; ba ta maha a wuoswi, ba nga
ta enzeleka; hakuba ba tsikileko a
kukatalela ka Jehova.
11 A wubayi ni waini ni waini giswa
zi susa a kupima.
12 A banhu ba mina ba mahile a xiku-
ngo a sinyeni yabye, ni nhonga yabye
ya klaklambuta a ka bona; hakuba
a moya wa wubayi wu mahile bona
a kuhambuka, na bona ba mahile a
wubayi, ba sukile lahasi ka Nungu-
ngulu wabye.
13 Ba pahlela hehla ka zixungwe za zi-
tsunga, ni ku hisa a tibani hehla ka
mitsuri, ni lahasi ka mioake ni ma-
poplari ni materebinte, hakuba a
minzuti ya kona yi sasekileko: hi-
kwalaho a banhanyana ba nwina ba
maha a wuoswi, ni bamakoti ba nwi-
na ba maha a wurembi.
14 Nzi nga ta pezisa a banhanyana ba
nwina laha na ba hlakana a wuoswi,
ge bamakoti ba nwina laha na ba
maha a wurembi; hakuba a ba ba-
nuna a wutsumbu gabye ba teka a
klelo ga wuoswi, hakuba ba pahlela
zinwe ni zifebe; ni banhu labo ba
nga pimiko ba ta hoxwa.
15 Hambulezo wena, O Israeli, u ma-
hako a wubayi, kasike nga Juda a
nga zangarisi; mu ngati nwina le
Gilgale, ge ni kuya nwina le Beta-
vane, ge ni ku hlambanya, kwatsi
hilezi Jehova a hanyako.
16 Hakuba Israeli i mahile a wutsumbu
ga yena hi kusihalisilweko, kwatsi i
homu ya xiklalu: makunu Jehova
i ta gisa bona lomo wutsanweni gi
anamileko.
17 Efraime i klanganisile zifananiswe-
ni; mu tsikeni yece.
18 Ni kunwa ka ku mahile a kudzunga;
ba maha a wuoswi hi kusimamisi-
lweko ni bafumeli babye ba ranza
hi kuranzisilweko a tingana.
19 Ni mheho yi mu songele lomo ti-
papeni ta wona; bona ba ta wiswa
a tingana hakuba hi mipahlelo ya-
bye.

XIPIMO 5.

1 Zwanani lexi, O nwina bapristi,
ni kuzwa, O yindlu ya ka Israeli, ni
ku nyika a ndlebe, O yindlu ya hosi;
hakuba nwina hi kona ku na nga
ni lamuliselelo; hakuba nwina mu
wa hi ziyo le Mizpa, a likoka li andle-
lweko hehla ba Tabora.
2 A ba hlubuki ba etisile hi ku maha
a klabyiselelo; kanilezi nzi mina mu
kawuki ba bona bonkle.
3 Nza tiba Efraime, na Israeli a nga
fihlalangi le ka mina; hakuba ma-
kunu, O Efraime, wena u mahile a
wuoswi, Israeli i nyenyezile.
4 A zimaho zabye zi nga ta vumela

bona a ku*k*lelela a ka Nungungulu
wa*b*ye; hakuba a moya wa wubayi
wu lo nzeni ka bona, a ba mu tibi
Jehova.
5 Ni matsanza ya ka Israeli ma ku-
stumunya a ngoheni ya yena; hi-
kwalaho Israeli na Efraime ba ta
retemuka *z*igohweni; Juda kambe i
ta retemuka *zin*we na bona.
6 Bona ba ta famba *zin*we ni mi*k*la-
mbi ya*b*ye ni tihomu ta*b*ye a ku
hlota Jehova; kanile*z*i ba nga ta
kuma yena: yena i sukile a wutsu-
mbu ga yena a ka bona.
7 Ba mahile hi kuhle*b*yisilweko ba vu-
kela Jehova; habuka ba *t*ralileko a
banana ba ba matiko; makunu a
hweti yi*s*wa yi ta kadamula bona
*zin*we ni masimu ya*b*ye.
8 Banani *n*wina a gubu le Gibea, ni
punzu le Rama; banani a xijumani
Betavane; le nzako ka wena, O Be-
njamini.
9 Efraime i ta maha a wutsamo ga ma-
rumbi a sikwini ga kawukelelo: ka
tixaka ta ka Israeli nzi mahile a ku
tebekisa le*z*o hakunene *z*i ta nga ku-
ba kona.
10 A tihosana ta ka Juda to kwatsi hi
labo ba susako a mbingano wa saba:
nzi ta halata a zanga ya mina hehla
ka bona ku fanana ni mati.
11 Efraime i tsimbeketilwe, i *t*ran*d*lesi-
lwe ku lamuleni; hakuba yena i lo
eneliswa a ku famba kuleleteleni ka
banhu.
12 Hikwalaho nzi kona nzeni ka Efrai-
me kwatsi i sumba, ni ka yin*d*lu ya
ka Iraeli kwatsi i cucekelo.
13 Laha Efraime a nga wa wonile a
wuba*b*yi ga yena, na Juda a ku wo-
na a mbanga ya yena, *z*onake i lo
famba Efraime le Siria, i lo rumela
ka hosi Jareba: kanile*z*i yena a nga
*z*i koti ku cuma wena, ge yena a nga
ta *z*i kota a cuma wena mbanga ya
wena.
14 Hakuba nzi ta kuba a ka Efraime
kwatsi i ngala, kwatsi i vinyani ga
ngala a ka yin*d*lu ya ka Juda; mina,
yena mina, nzi ta toba nzi famba;
nzi ta kusa, a nga kona a ta *k*la-
*k*lisa.
15 Nzi ta famba nzi *k*lelela a wutsa-
*n*weni ga mina, kala bona ba tiba a
xizangariso xa bona, ni kuhlota ngo-
he ya mina; a hlokiselelweni ya*b*ye
bona ba ta hlota mina hi kula*b*yisi-
lweko.

XIPIMO 6.

1 Ngonani, nga hi *k*lelela a ka Jeho-
va; hakuba yena a tobileko, i ta cu-
ma hina; yena a lamatileko, i ta bo-
helela hina.
2 A *n*zako ka masiku mambiri yena i
ta vuxa hina hi siku ga wunharu i
ta hi vukisa, na hina hi ta hanya ma-
hlweni ka yena.
3 Nga hi tiba, nga hi lanzela a ku tiba
Jehova: a kuhuma ka yena ku hi
*z*inene kwatsi i mixweni; na yena i
ta kuta ka hina kwatsi i vula, kwa-
tsi i vula yo gumesa leyo yi tsaka-
misako a misaba.
4 O Efraime, xini nzi ta nga maha
a ka wena ke? O Juda, xini nzi ta
nga maha a ka wena ke? hakuba a
kusasa ka wena ku kwatsi i refu ga
laha mixweni, kwatsi i nzokati leyo
yi fambako ni punzu.
5 Hikwalaho nzi tsemile bona hi ba-
profeti; nzi dele bona hi mhaka ya
nomu wa mina: ni kulamula ka we-
na kwatsi kuwoninga loko ku hu-
mako.
6 Hakuba nza xuba a kusasa, na ku
nga hi a mupahlelo: a kutiba ka
Nungungulu ku hunza a munyikelo
wa kuhiswa.
7 Kanile*z*i bona ba fanana na Adamu
ba hambunyetile a xivumelwano:
bona laho ba mahile ka kuhle*b*yisisi-
lweko ba vukela mina.
8 Gileade i muti wa bona labo ba tira-
ko a kugoha, gi balatilwe hi nkata.
9 Kwatsi i muboko wa bapangi wu ri-
nzela a munhu, *z*ingaho a *k*lawa wa
bapristi wa daya n*d*leleni yi hi ngo-
mama ni Xekemi; ina bona ba ma-
hile a *s*wila.
10 Lomo n*d*lwini ya ka Israeli nzi wo-
nile a *z*ilo *z*i munzulukisako: ni ku-
baya ku kumilwe le Efraime, Israeli
i ni *z*ibi.
11 Kambe, O Juda, laho ku kona a xi-
hulo xi yimiselweko wena, laha nzi
*k*lelisa a wukonwi ga banhu ba mina.

XIPIMO 7.

1 Laha nzi ta nga nzi hanyisa Isra-
eli, *z*ona a kugoha ka Efraime ku
ta funungulwa, ni kubihisisa ka le
Samaria; hakuba bona ba mahile hi
xiwunwa, ni kamba gi engenile, ni
muboko wa bapangi wa pota hi
lahan*d*le.
2 Na bona a ba alakanyi timbilwini
ta*b*ye le*z*aku nza alakanya kon*k*le a

kubihisisa kabye: ni makunu a zi-
maho za bona benyi zi gongile zi ra-
nzela; zona si kona mahlweni ka
ngohe ya mina.
3 Bona ba maha a hosi yi tsaka hi ku-
bihisisa kabye, ni tihosana hi mawu-
nwa gabye.
4 Bona bonkle ba hi ezirembi; ba kwa-
tsi hi njalo yi hisilweko hi mukati-
ngi; yena i kawula a ku hlanganye-
ta a nzilo, hi le kukanyangeni ka
mapa, kala wona ma kukumuka.
5 A ka siku ga hosi ya hina a tihosana
ti maha wutsumbu ga tona a ku-
babya hi kuhisa ka waini; yena a
nawulutako a canja ni batseketseli.
6 Hakuba bona ba longisile a mbilu
yabye kwatsi i njalo, laha na bona
na ba ha rinzele: mubiki wabye wa
ha eklele gonkle a wusiku; ni laha
mixweni gona gi vura kwatsi i pi-
ngo ga nzilo.
7 Bonkle ba hisile kwatsi i njalo, ba
kadamula a balamuli babye; tonkle
a tihosi tabye ti wile: ni laho a nga
kona a xikari kabye loye a bitako a
ka mina.
8 Efraime, yena i xangele a wutsu-
mbu ga yena xikari ka banhu; Efra-
ime i xikeketselo lexo xi nga hunzu-
luswangiko.
9 A bamatiko ba kadamule a ntamo
wa yena, a zi tibangi yena: ina, ni
ba wuvu ba kona laha bona ba ka-
manyetile yena, na yena a nga zi ti-
bangi.
10 Ni matsanza ya ka Israeli ma nenge-
lisa a ngoheni ya yena: kasike a ba
klelelangi ka Jehova a Nungungulu
wabye, ge ni kuhlota yena, hi ka zo-
nkle lezi.
11 Na Efraime i fanana ni tuba ga mi-
jiri, gi nga hiko na kupima: bona
ba bitana le Gipite, bona baya le
Asiria.
12 Ni laha bona ba ta nga famba, nzi
ta andlala a likoka la mina hehla
ka bona; nzi ta neha bona lahasi
kwatsi zinyanyani za matilo; nzi ta
hlongolisa bona, kwatsi hi hlengele-
tano wabye wu zi zwileko.
13 Kombo a ka bona! hakuba bona ba
pengile le ka mina; a lobyiselelo le
ka bona! hakuba bona ba hambunye-
tileko ba vukela bona: hambuloko
nzi nga ta klaklisa bona, kasike ba
wulawulile a mawunwa ba vukela
mina.
14 Na bona a ba rilangi a ka mina hi ti-
mbilu tabye, kanilezi ba ku homolo-
ka mibedini yabye: ba tsombanyisa
a wutsumbu a mabele ni waini gi-
swa; ba hlubukile ba vukela mina.
15 Hambulezo nzi gonzisileko nzi tiyi-
setileko a mawoko yabye, kasike ba
ku hleba a kuonhakala ba vukela
mina.
16 Bona ba klelile, kanilezi a hi ka yena
loye a klakukileko; bona ba kwatsi
i wura gi kohlisako; ni tihosana ta-
bye ti ta kuwa hi supado hi zanga
ya lirimi labye: loku ku ta kuba a
kuhlekwa kabye le tikweni ga le
Gipite.

XIPIMO 8.

1 Bekela a paratana nonwini wa
wena. Kwatsi i gama yena wata a
ku vukela a yindlu ya ka Jehova,
hakuba bona ba hambunyetileko a
xivumelwano xa mina, ba hambu-
nyetileko a nayo wa mina.
2 Bona ba ta rila a ka mina, Nungu-
ngulu wa mina, hina Israeli ha tiba
wena.
3 Israeli i hoxile lezo zi sasekileko: ni
balala ba ta hlongola yena.
4 Bona ba yimisile a tihosi, kanilezi na
ku nga hi ha mina; bona ba mahile
a tihosana, na mina a nzi ku tiba-
ngi; hi siliva gabye ni nzalama ya-
bye, ba mahele bona a zifananiso,
kasi bona ba fela ku tsenwa.
5 Yena i hoxile a marogana yabye, O
Samaria; a zanga ya mina yi vi-
ndlukile yi vukela bona: ku ta lo-
ngoloka ku kuyini hi mahlweni na
ba nga se ku kuma a basiselo ke?
6 Hakuba ku suka hi ka Israeli ku ka-
la lezi; a ba tiri ba mahile kona,
kona a hi Nungungulu; ina, a role
ga le Samaria gi ta tsobyiwa a fufa-
nyi.
7 Hakuba bona ba xwanyela a mheho,
na bona ba ta hula a xipupuri xa
mheho; yena a nga na mabele ma
yimileko; a livule li nga ta horola a
tinzoho; loku zingaho ku ta horola,
ni nzubeti yi ta kukwilikwinza.
8 Israeli i kwilikwinzilwe: makunu
ba lomo xikari ka mifumo kwatsi hi
xibya lexo xi nga hiko na xalaliselo.
9 Hakuba bona ba fambile le Asiria,
kwatsi hi mangwa wutsumbyini ga
yona: Efraime i rihele baranzi.
10 Ina, hambu ba rihile xikari ka mi-
fumo, makunu nzi ta tsombanyisa
bona; na bona ba ta sangula ku

mbeteta hi kota ya nzwalo wa hosi
ya tihosana.
11 Hakuba Efraime a enzelekisileko
a maalati ya kuonha, a maalati ma
wa hi ka yena ki kuonha.
12 Nzi tsalele a kume ga kume ga ma-
zana a zilo za nawo wa mina ; kani-
lezi ba zi hlayele kwatsi i xilo xa
haba.
13 Kwatsi hi nzako ka mipahlelo ya
minyikelo ya mina, bona ba pahlela
a nyama ni kuga yona ; kanilezi Je-
hova a nga amukeli yona : makunu
yena a nga ta alakanya a zigoho za-
bye ; ni ku enzela a zionho zabye ;
bona ba ta klelela le Gipite.
14 Hakuba Israeli i ribakelwe hi Mu-
mahi wa yena, i akile a zilubelo; na
Juda i enzelekisile a miti yi gingisi-
lweko: kanilezi nzi ta rumela a nzilo
hehla ka miti ya yena, wu ta kada-
mula a zikanekiso za kona.

XIPIMO 9.

1 U nga bumi, O Israeli, hakuba a
kubuma, ku fanana ni banhu ; ha-
kuba wena u mahile a wuoswi, u
sukileko le ka Nungungulu wa we-
na ; wena u ranzile a kurihwa a ka
yonklelele a nzhoho ya mapa.
2 A nzhimbo wa kuhula ni xigowolo
xa waini zi nga ta gisa bona, ni waini
giswa gi ta tsanzeka ka yena.
3 Bona ba nga ta tsama lomo tikweni
ga ka Jehova; kanilezi Efraime i ta
klelela le Gipite, bona ba taga a ku-
ga ka zibi le Asiria.
4 Ba nga ta cela a minyikelo ya waini
a ka Jehova, ge bona ba nga ta kuba
a xalaliso ka yena : ni mipahlelo ya
bona yi ta kuba ka bona kwatsi ziba-
ba za barili ; bonkle labo ba gelako
kona ba ta nyenyeziswa; hakuba a
zibaba zi ta kuba za mahlokoti yabye;
zona zi nga ta kuta lomo ndlwini ya
ka Jehova ke?
5 Xini mu ta nga maha masikwini ya
gotsobanyano ya ximuse, ni masi-
kwini ya mibuzo ya ka Jehova ke?
6 Hakuba, mangabye, bona ba fambile
kule ni lobyiselelo ; kasike a Gipite
gi ta tsombanyisela bona. Memfisi i
ta kelela bona ; a zilo za bona za ma-
longo ya siliva a zigaklweni zi ta po-
mela kona ; ni mizwa yi ta kuba
lomo matenteni yabye.
7 A masiku ye kuenzelwa mata, a ma-
siku ya potelelo mata ; Israeli i ta
tiba kona ; a muproti i hi xipumbu,
a munhu loye a na nga ni moya i
hungukile, hi kota ya talisiso wa
kuonha ka wena, hakuba a wulala
ga hombe.
8 Efraime i wa hi murinzeli zinwe
na Nungungulu wa mina : kwatsi
hi muprofeti, a klamu wa ziyo wu
ka tonkle a tindlela ta yena, ni wu-
lala a ndlwini ya Nungungulu wa
yena.
9 Bona hi etileko ba botile a wutsumbu
gabye, kwatsi hi le masikwini ya le
Gibea : yena i ta alakanya a kubiha
kabye, yena i ta enzela a zionho za-
bye.
10 Nzi kumile Israeli kwatsi i grepi
lomo xiwuleni ; nzi wonile a bada-
dani ba nwina kwatsi kubuveni ka
kuranga a kurangeni ka sinya ya
kuwu a ka nguba ya wona ya kura-
nga : kanilezi ba lota ka Baal-peora
ba kunyikelelisa wutsumbu gabye a
ka zilo za tingana, ba maha a ma-
nyalatana kwatsi hi lezi ba zi la-
bako.
11 Kwatsi hi Efraime, a wukosi ga bo-
na gi ta puruma kwatsi inyanyani ;
laho ku nga ta kuba a kutrala, ge
munwe wa kuba a hi ni nwanana,
ku nga ta kuba kona ni kuxura a
nyimba.
12 Hambuloko ba wundla a banana ba-
bye kasike nzi ta ba daya zingaho a
nga ta kuba kona a munhu a ta nga
siyiwa: ina, kombo a ka bona loku
mina nzi suka a ka bona!
13 Efraime, i fanana ni kwatsi hilezi
nzi wonisileko zona Tire, i byalilwe
lomo wutsanweni gi nene : kanilezi
Efraime i ta humesa a banana ba ye-
na ka mudayi.
14 Nyika bona, O Jehova—lezo wena u
nga ta u ba nyikile ke? nyika bona
a marumbu ya wumba, ni tihlofu ti
omileko.
15 Konkle a kubihisisa kabye ku le Gi-
gale; hakuba laho mina nza benga
bona: hakuba hi kubihisisa ka zima-
ho zabye nzi ta hlongola bona ba hu-
ma lomo ndlwini ya mina; nzi nga ta
engeta nzi ranza bona kambe; tonkle
a tihosana tabye ti hi bahlubuki.
16 Efraime i lamatilwe, a mutsu wabye
wuomile, ba nga ta trala a mihanzo.
Ina, hambu ba ku trala, kasike nzi
ta daya a mihanzo yi ranzekako ya
marumbu yabye.
17 Nungungulu wa mina i ta hoxa bo
na kule, hakuba bona ba nga ingisa-

ngiko ka yena; na bona ba ta kuba
a nzuli xikari ka mifumo.

XIPIMO 10.

1 Israeli a hlumelelo wa xivina xa
yena, lexo xi horolako a mihanzo ya
yena; kukotisa hi ka talisiso wa mi-
hanzo ya yena i enzelekisile a maa-
lati ya yena; kukotisa hi ka wumburi
ga tiko ga*b*ye ba mahile a timhinga
ti sasekileko.
2 A timbilu ta*b*ye ti abene; makunu
ba ta kumiwa ni xigoho: yena i ta
hangalasa a maalati ya*b*ye, i ta la-
mata a timhinga ta*b*ye.
3 Hakunene bona ba ta wula, Hina a
hi na hosi; hakuba hi nga cabiko
Jehova; ni hosi, yi ta mahela yini
ka hina ke?
4 Bona ba wulawula a timhaka ti
nga nyawuliko, ba hlambanya hi
kukohlisilweko a ku maheni a *z*ivu-
melwano: hikwalaho a kulamula ku
huma kwatsi nyakwari minzatini ya
masimu.
5 A baakileko ba le Samaria ba ta kuba
tsisiselweni hakuba a marole ya le
Betavane; hakuba a banhu ba kona
ba ta rila hehla ka kona, ni mupristi
wa kona labo ba nga wa tsaka ha
kona, hakuba a wukosi ga kona, ha-
kuba gona gi sukile a ka kona.
6 Kona kambe ku ta rwalwa a kuya le
Asiria a kuba xinyikiwo ka hosi
Jarebe: Efraime i ta amukela a ti-
ngana, Israeli i ta kuba ni tingana hi
baxikungo ba yena *n*winyi.
7 Kwatsi hi Samaria, a hosi ya gona yi
tse*n*wilweko, kwatsi hi kubi hehla
ka mati.
8 A wutsamo gi *k*lakukileko kambe
ga le Aveni, a xionho xa ka Israeli,
gi ta lo*b*yiswa: a mizwa ni wusoso-
nya *z*i ta *k*luma lomo maalatini ya
kona: na ba ta wula a ka *z*itsunga,
Kubunyetani hina; ni mitsuri, We-
lani hehla ka hina.
9 O Israeli, wena u onhile kusukela
masikwini ya le Gibea: leyo bona ba
nga wa yimile; a impi ya ku vukela
a banana ba kubiha a ba wa nga
hlulangi bona le Gibea.
10 Laha ku nga wa hi kuxuba ka mina,
nzi ta xanisa bona; ni banhu ba ta
tsombana ba vukela bona, laha na
bona bohilwe a *z*ihambunyeto *z*a*b*ye
ha *z*imbiri.
11 Na Efraime i role gi gonzisilweko,
lego gi ranzako a kukanziyelela a
mabele; kanile*z*i nzi hunzule hehla
ka nhamo ya yena yo saseka; nzi ta
rumela a mukileli a ka Efraime; Ju-
da i ta rima, na Jakobe i ta hlaka-
hla a marukwani.
12 *B*yalani a ka wutsumbu ga *n*wina
hi kululamisisa, hulani kukotisa hi
ka ti*t*ralo; tsobani a wuhlabe ga
*n*wina; hakuba kona ku hi xikati xa
*k*lota Jehova, a kala ata a fuma ku-
lulamisisa hehla ka *n*wina.
13 *N*wina mu rimile a kubihisisa, *n*wina
mu hulile a kugoha; *n*wina mu gile
a mihanzo ya wunwa; hakuba wena
u tsumbileko a tin*d*leleni ta wena, a
wu*d*le*n*wini ga banhu ba wena ba
tinhenha.
14 Hikwalaho a pfilupfilu yi ta huma
xikari ka banhu ba ka *n*wina, ton*k*le
a tigingisi ta *n*wina ti ta lo*b*yiswa,
kwatsi, Xalmani i ta lobisa Bet-arbeli
le sikwini ga impi: a mamani i wa
su vevelele a *t*ran*d*leka a fufanyi
*z*i*n*we ni banana ba yena.
15 *Z*ingaho ni Beteli i ta maha ka *n*wi-
na hi kota ya kubihisisa ka *n*wina ka
hombe, a kuceni ka siku a hosi ya
ka Israeli yi ta tse*n*wa hi kumbetisi-
lweko.

XIPIMO 11.

1 Laha Israeli a nga wa hi nwanana,
*z*onake nzi lo ranza yena, nzi lo bi-
tana a nisanyana wa mina hi le Gi-
pite.
2 Ba engeta a baprofeti ba lo bitana
bona, ba engeta a kuya ba suka hi
le ka bona: ba lo pahlela a ka Baa-
lima, ni ku hisa a tibani ka *z*ifananiso
*z*i ba*k*lilweko.
3 Kasike nzi lo gonzisa Efraime a ku
famba; nzi lo teka bona mawokwe-
ni ya mina; kanile*z*i bona a ba *z*i ti-
bangi le*z*aku nzi cumile bona.
4 Nzi lo koka bona hi tingoti ta mu-
nhu, na hi kubohwa ka liranzo; nzi
wo kwatsi a ka bona hi loye a *k*la-
kusako a joka mihlayeni ya*b*ye; nzi
lo beka a kuga mahlweni ka*b*ye.
5 *Z*onake ba nga ta *k*lelela le tikweni
ga le Gipite, kani a mu Asiria i ta
kuba a hosi ya*b*ye, hakuba bona ba
alileko ku *k*lela ka mina.
6 Ni supado yi ta wa hehla ka miti
ya*b*ye, yi ta *t*rumula a *z*ikwinyaro
*z*a*b*ye, ni kukadamula bona, hakuba
hi xikungo xa bona benyi.
7 A banhu ba mina ba nonoha ku fu-
lara le ka mina; hambuloko ba bita-

na ka yena loye a nga le hehla, a
nga kona futsi a ta nga *k*lakusa ye-
na.
8 Nzi ta nyikisa ku yini wena, Efrai-
me ke? nzi ta hoxisa ku yini wena,
Israeli ke? nzi ta mahisa ku yini
wena kwatsi hi Adamu ke? nzi ku
yimisa ku yini wa i Zeboime ke? a
mbilu ya mina yi *k*lelele nzeni ka
mina ni hawukeliselelo wa mina wu
vin*d*lukisilwe katigi*n*we.
9 Nzi nga ta tsanza a cabekiselelo wa
zanga ya mina, nzi nga ta *k*lela a
kulobisa Efraime: hakuba nzi mina
Nungungulu, a nzi munhu; a Basi-
leko a xikari ka wena; nzi nga ta
kuta hi kulo.
10 Ba ta famba ba lanzela Jehova, loye
a ta nga dzuma ku fanana ni ngala;
hakuba yena i ta dzuma, ni banana
ba ta kuta ba rurumela hi le mu-
hlwagambo.
11 Bona ba tata ba rurumela kwatsi i
nyanyani hi le Gipite, kwatsi i tuba
gi humako hi le tikweni ga le Asi-
ria, nzi ta maha bona a ku tsama lo-
mo tin*d*lwini ta*b*ye, ku wula Jehova.
12 Efraime i ranzele mina hi mawu-
nwa, ni yin*d*lu ya ka Israeli hi kohli-
selo; kanilezi Juda wa ha fuma zi-
*n*we na Nungungulu, wa kolekile ni
loye wa Kubasa.

XIPIMO 12.

1 Efraime i gela le mhehweni, i la-
nzela mheho ya mutsuwukagambo:
Yena wa hi kusimamisisilweko wa
enzelekisa a mawunwa ni hahlukele-
lo; bona ba maha a xivumelwano
zi*n*we ni Asiria, ni mafura ma rwe-
lwe ma yiswa le Gipite.
2 Jehova kambe i na ni tiholoba zi*n*we
na Juda, i ta pezisa Jakobe kukotisa
hi ka tin*d*lela ta yena; kukotisa hi
ka zimaho za yena i ta pota a ka
yena.
3 Lomo rum*b*yini yena i lo teka a na-
kulo*b*ye wa yena hi xirenze; ni wu-
kulwini ga wununa ga yena i wa hi
ni ntamo zi*n*we na Nungungulu.
4 Ina, yena i wa hi ni ntamo hehla ka
ngelosi, i lo hlula; i lo rila, a maha a
mikongeleliso a ka yena: i lo kuma
yena le Betelini laho yena i lo wu-
lawula zi*n*we na hina.
5 Yena Jehova, a Nungungulu wa ma-
ban*d*la; Jehova ku hi a bito ga ku
alakanywa ka yena.
6 Hikwalaho hunzuluka wena a ka
Nungungulu wa wena; u hlayisa
ti*t*ralo ni nongametiso, ni ku rinzela
a Nungungulu wa wena hi kusima-
misisilweko.
7 Yena u hi muxabisi, a ziringaniso
za ko*k*liselo zi canjeni ga yena: a
ranzako a ku tsimbekcta.
8 Efraime wa wula, Hakunene mina
nzi mahile a fumileko, nzi ti kumele
a kupfuna, a ka kon*k*le a kupangama
ka mina bona ba nga na xigoho ka
mina lexo xi na nga xionho.
9 Kanilezi nzi mina Jehova a Nungu-
ngulu wa wena hi le tikweni ga le
Gipite; nzi ta engeta kambe nzi ma-
ha wena a ku aka lomo tenteni, kwa-
tsi hi le masikwini ya mibuzo ya
ximuse.
10 Nzi wulawulile kamba a ka bapro-
feti, nzi enzelekisile a miwoniso; na
hi kukozela ka baprofeti nzi tirile
kwaloko ku fanisisela.
11 Gileade hi kuonha ke? laho katigi-
*n*we ku kona a mawunwa; le Gi-
lgale ba pahlela a tiho*n*wana; ina, a
maalati ya*b*ye ma hi tinhulu ta ma-
rukwani ya lomo wuhlabeni.
12 Na Jakobe i cabele le kwatini ga le
Arama, na Israeli i tirele a wasati,
hi kota ya wasati yena i lo risa a
tiyivu.
13 Na hi muprofeti Jehova i humesile
Israeli le Gipite, na hi muprofeti
yena i wa lonzowotilwe.
14 Efraime i vunjulile a kuzanga ku-
babisisilweko hikwalaho a nkata wa
yena wu ta siyiwa hehla ka yena, ni
nzukano ya a hosi yi ta *k*lelisela he-
hla ka yena.

XIPIMO 13.

1 Laha Efraime a wulawulako, ku
wa hi kona a kururumela; yena i
wa *k*lakusile a wutsumbu ga yena
lomo ka Israeli; kanilezi laha ye-
na a nga zangarisa ka Baali i la
kufa.
2 Ni makunu bona ba onha kambe ni
kambe, ba mahelele bona a zifana-
niso zi nyekisilweko za siliva ya*b*ye,
wona a mavule kukotisa hi kupima
ka*b*ye, zon*k*le za zona i tiro wa munhu
a kunguhileko: bona ba wula ha
zona, Nga munhu loye a pahlelako
a *t*ro*t*ra a marole.
3 Hikwalaho bona ba ta ku kwatsi
marefu ya mixo, kwatsi hi nzukati
leyo yi hunzako laha punzwini,
kwatsi hi mungu lowo wu kukule-

twako hi xihuhuri xa mheho ni nzhi-
m*b*yeni, kwatsi hi musi wu tubikako
le pubeni.
4 Kasike nzi mina Jehova a Nungu-
ngulu wa wena ku suka hi le tikwe-
ni ga le Gipite; kanile*z*i wena u nga
ta tiba a nungungulu kanile*z*i mina,
na hi lahan*d*le ka mina a ku kona
a muhanyisi.
5 Nzi lo tiba wena lomo xiwuleni, lo-
mo tikweni ga tora ga hombe.
6 Kukotisa hi ka wuriselo ga*b*ye, *z*inga-
ho bona ba lo tatiswa, ni timbilu ta-
*b*ye ti wa kukumuxilwe: hikwalaho
bona ba ribakela mina.
7 Hikwalaho mina nzi maha a ka bona
kwatsi i ngala; kwatsi i yingwe nzi
ta rinzele a n*d*lela;
8 Nzi ta *k*langana *z*in*w*e na bona kwa-
tsi i bera lego gi gotselweko a mavi-
nyani ya gona, nzi pfemula a pa-
mbani wa timbilu ta*b*ye; *z*onake nzi
ta kadamula bona kwatsi i *t*rele ya
ngala; a *z*ibanza *z*a kwati *z*i ta pfe-
mula bona.
9 Kona ku hi lo*b*yiselelo wa wena,
O Israeli, le*z*aku wena u vukela mi-
na, u vukela a vuni wa wena.
10 Ti kwihi makunu a hosi ya wena,
le*z*aku i ta hanyisa wena lomo mitini
ya wena yon*k*le ke? ni balamuli ba
wena, labo wena u wulileko, Nyika-
ni mina a hosi ni tihosana ke?
11 Nzi nyikile wena a hosi le zangeni
ya mina, nzi susile yena lomo za-
ngeni ya mina.
12 A kugoha ka Efraime ku bohilwe;
ni kuonha ka yena ku bingeretelwe
a bako.
13 A xanisekelo ya wasati a lunwako
ku tata hehla ka yena: yena i hi ni-
sanyana a nga tibiko; hakuba kona
ku hi xikati lexi a nga tsami lomo
wutsa*n*weni ga kubanga a banana.
14 Nzi ta vikela bona le ntanweni wa
Xeole; nzi ta *k*la*k*lisa bona le kufeni:
O kufa wukwihi a tungu wa wena
ke? O Xeole wu kwihi a lo*b*yiselelo
wa wena ke? a hunzuluko wu ta
fihlala mahlweni ka mina.
15 Hambuloko a kuba ni kupfuna a
bana xikari ka bamaka*b*ye, a mheho
ya mutsu wukagambo yi ta kuta, a xi-
kuhe xa ka Jehova xata hi le xiwu-
leni; ni hlowo ya yena yi ta oma: i
ta maha mupango wa *z*on*k*le *z*i*b*ya *z*o
saseka.
16 Samaria gi ta rwala a kugoha ka go-
na; hakuba gi hlubukile gi vukela
Nungungulu wa gona: na bona ba
ta kuwa hi supado: a tisana ta*b*ye
ti ta veveletwa ti *t*ran*d*leka, ni baba-
sati ba tinyimba ba*b*ye ba ta hanzu-
lwa.

XIPIMO 14.

1 O Israeli, wuyela ka Jehova a Nu-
ngungulu wa wena; hakuba wena u
wile hi kugoha ka wena.
2 Teka *z*in*w*e na wena a timhaka, u
*k*lelela ka Jehova: u wula ka yena,
susa kon*k*le a kubiha, ni ku vumela
le*z*o *z*inene: *z*ingaho hi ta maha kwa-
tsi tihonwana a munyikelo wa milo-
mo ya hina.
3 Asiria a nga ta hanyisa hina; hina
hi nga ta kilela a mahaxi; ge hi nga
ta ha wula a ka tiro wa man*d*la ya
hina? *N*wina mu banungungulu ba
hina; hakuba a ka wena a bana ba
*z*isiwana ba kuma a ti*t*ralo.
4 Nzi ta cuma a kungubanyeka ka-
*b*ye nzi ta ranza bona hi ku*k*la*k*leki-
silweko; hakuba zanga ya mina yi
bohlile ka yena.
5 Nzi ta kuba kwatsi i nzokati ka Isra-
eli; yena i ta hluka kwatsi xitsangi,
i ta zima a mitsu kwatsi i Lebanoni.
6 A marabi ya yena ma ta an*d*lalata,
ni wumburi gi ta kuba kwatsi i si-
nya ya olivia, ni masema ya yena
kwatsi i Lebanoni.
7 Bona labo ba tsamako lahasi ka nzu-
ti wa yena ba ta *k*lela, ba ta buma
kwatsi a mbewu, ni kupfepfa kwa-
tsi i vina: ni kunuhela ka kona ku ta
kwatsi i waini ga le Lebanoni.
8 Na Efraime i ta wula, Nza ta ku
maha yini kambe ni mavule ke? nzi
hlamulile, nzi ta celakota ha yena:
mina nzi kota a sinya yo nyuka ya
kuwu; hi ka mina a mihanzo ya we-
na yi kumilwe.
9 Nzi mani loye a tibako, kasi wa
fela ku pima a *z*ilo le*z*i ke? a *k*la-
rihileko, kasi wa fela a kutiba *z*ona,
hakuba a tin*d*lela ta ka Jehova ti
longamile, ni nongametiso yi ta fa-
mba xikari ka*b*ye; kanile*z*i a *z*iha-
mbunyetiso *z*i ta kuwa ha kona.

A BUKU GA

JOELI.

XIPIMO 1.

1 A mhaka ya ka Jehova leyo yi nga
ta ka Joeli a nisanyana wa Petueli.
2 Zwanani lezi, *n*wina banhu ba ka-
le, ni ku nyika a *ndl*ebe *n*wina ba
akileko ba tiko, Lexi xi wa hi kona
lomo masikwini ya *n*wina, kutani
masikwini ya badadani ba *n*wina
ke?
3 *B*yelani *n*wina a banana ba *n*wina ha
kona, nga na a banana ba *n*wina ba
*b*yela a banana ba*b*ye, ni banana a ka
xi*n*wani a xizukulwana.
4 A ka lexo a xiwungwani xi xi siyi-
leko a humbi yi xi gile; ni lezo *z*i si-
yilweko hi xiwunwani a nyamungo-
le i gile.
5 Vukani, *n*wina ba popilweko, ni
ku rila; ni ku hlomula, *n*wen*k*le
*n*wina ba*n*wi ba waini, hakuba hi
waini lego go tsombela; hakuba gi
tse*n*wilwe a milo*n*wini ya *n*wina.
6 Hakuba a mufumo wata hehla ka ti-
ko ga mina, wa ntamo, wu nga hi
ko na ku hlayiwa; a meno ya wona
ma hi meno ya ngala, ni meno la lo-
mo tihlayeni wa i *tr*ele ya ngala;
7 Yena i hahlule a xivina xa mina, i
kwamule a tisinya ta mina ta miku-
wu: i mahile tona likwembu li basi-
leko, i hoxile tona; ni marabi ya ko-
na ma mahile kukwalala.
8 Rila kwatsi mubulwa wu ambele
a nguwo ya tisakwa hi kota ya nuna
wa wuswa ga yena.
9 A munyikelo wa tinzoho ni munyi-
kelo wa kunwa zi tsenwilwe lomo
*ndl*wini ya ka Jehova; a bapristi,
a *z*ikozeli *z*a ka Jehova *z*a rila.
10 A masimu ma sele a mapupa, a tiko
ga rila; hakuba a mabele ma lo*b*yi-
silwe, a waini giswa gi omisilwe, ni
mafura ma comile.
11 Kanganyiswani, O barimi, rilani, O
*n*wina barimeli, hakuba hi mabele ni
*b*erle; hakuba a xihulo xa masimu
xi lo*b*yisilwe.
12 A xivina xi wunile, ni sinya ya ku-
wu yi comile; a sinya ya ma pome-
granate, ni sinya ya cinzu kambe,
ni sinya ya apule, na tona ton*k*le a
tisinya ta masimu ti wunile, haku-
ba a litsako li wunile a ka barisa-
nyana ba banhu.
13 Bohani a wutsumbu ga *n*wina hi
tinguwo ta tisakwa, ni ku rila, *n*wi-
na bapristi; rilani, *n*wina bakozeli
ba maalati, ngonani, mu ta e*k*lela
gon*k*le a wusiku tingu*b*yeni ta tisa-
kwa, *n*wina *z*ikozeli *z*a Nungungulu
wa mina: hakuba a munyikelo wa
tinzhoho ni munyikelo wa kunwa *z*i
kaketilwe lomo *ndl*wini ya ka Nu-
ngungulu wa *n*wina.
14 Hambanyiselani a kuyila, mu bitana
a gotsobanyano wa ximuse, tsomba-
nyisani a *z*ikosana ni bon*k*le ba aki-
leko ba tiko bon*k*le lomo *ndl*wini ya
ka Jehova a Nungungulu wa *n*wina
mu rila ka Jehova.
15 Hale kakuba hi siku! hakuba a
siku ga Jehova gi tsinele, hakuba
hi lobiselelo wa kuta hi ka Nyami-
ntamo kona ku ta kuta.
16 Kasi a kuga a ku tselwango ma-
hlweni ka mahlo ya mina, ina, a ku-
buma ni litsako *z*i huma hi le *ndl*wi-
ni ya Nungungulu wa mina ke?
17 A mbewu yi bolile lomo rarini ga
yona; wuriri gi hahlililwe, ni tin*dl*u
ta kubiringetela ti kungumulwe:
hakuba a mbewu yi wunile.
18 *Z*ihari *z*i ngurisa kuyini! a mi*k*lambi
ya tihomu yi kanganyisilwe, hakuba
yi nga hiko na wuriselo; ina, a mi-
*k*lambi ya tiyivu yi hangalakile.
19 O Jehova, a ka wena nza rila; ha-
kuba a nzilo wu kadamule a wurise-
lo ga lomo xiwuleni, ni nhoba yi hi-
sile a tisinya ta kwati.
20 Ina, a *z*ibanza *z*a kwati *z*a keta ka
wena; hakuba a mati ya micongo
ma *tr*ileko, ni nzilo wu kadamule a
wuriselo ga le xiwuleni.

XIPIMO 2.

1 Banani *n*wina a punzu le Zioni,
ni kuba a xijumani lomo xitsungeni
xa mina xa kubasa; nga bon*k*le a
baakileko ba tiko ba rurumela: ha-
kuba a siku ga ka Jehova gata, gi
tsinele kusuhani;

2 A siku ga munyama ni pumiselelo,
a siku ga marefu ni munyama wu
pumileko, kwatsi mburonga gi na-
wulutako hehla ka zitsunga; a ba-
nhu ba hombe ni ba ntamo; laho ku
wa nga hi kona zo fanana ni lezo, ge
zi nga ta engeta zi hi kona a nzako
ka lezo, hambu ka malembe ya zizu-
kulwana zinyingi.
3 A nzilo wa kadamula a mahlweni
ka bona; a nzako kabye i pingo gi
vurako; ni tiko gi wa ku kwatsi i
simu ya le Edeni hi mahlweni ka
bona, ni nzako ka bona a xiwula xi
bahlukileko; ina, a nga kona a po-
nileko bona.
4 A woneka ka bona ku kwatsi ku-
woneka ka mahaxi; na kwatsi hi ba
banuna ba mahaxi, zingaho bona ba
tsutsuma.
5 Kwatsi hi guwa ga tikareta le hehla
ka zitsunga bona ba klula, ku fanana
ni guwa ga pingo lego gi kadamu-
lako a madzanza, kwatsi hi banhu
ba tinhenha ba hlomileko le impini
a maklari.
6 A ka kubakoneni ka bona a banhu
ba lomo tsikwilweni; ni tonkle a ti-
ngohe ti hunzelele a kukwalala.
7 Ba tsutsuma kwatsi banhu ba tinhe-
nha; ba noma a kurisi kwatsi i ba
banuna ba impi; bona ba famba bo-
nklelele a tindleleni ta yena, na bona
a ba tsobangi a miboko yabye.
8 Ge ni munwe a nga bayisa a mu-
nwani; bonklelele ba ta famba ndle-
leni ya yenawu; ba ta kuwa hehla
ka maklari yabye, ba nga ta klabya
bona benyiwo.
9 Ba ta klulela a mutini; ni ku tsu-
tsuma hehla ka ligingisi; ba noma
lomo tindlwini; ba engena lomo ma-
wonini kwatsi i kamba.
10 Ni misaba yi tsekatsekiswa a ma-
hlweni ka bona; ni tilo gi rurumela;
a gambo ni hweti zi pfupeliswa, ni
tinyeleti ti kobeta a kuwoninga ka
tona.
11 Jehova a tsawutela a gezu ga yena
mahlweni ka impi ya yena; ni wu-
gobelo ga yena ga hombe nguvu;
hakuba yena i na ni ntamo a tsanza-
ko a mhaka ya yena; hakuba siku
ga ka Jehova ga hombe ga cabeka;
himani a nga kaketa gona ke?
12 Kasike hambu makunu, ku wula
Jehova, hunzulukani nwina a ka mi-
na hi timbilu ta nwina, hi kuyila
ni kurila, ni mikosi:
13 Ni ku pfarula a timbilu ta nwina,
na ku nga hi a tinguwo ta nwina,
ni hunzulukela a ka Jehova a Nu-
ngungulu wa nwina; hakuba ngwa
titralo ni wuxinji, a nonokako a ku-
zangara, ngwa talisiso wa kuranza-
kawunene, a hunzulukako yena a
kuonheni.
14 Loye a tibako lezaku yena a nga ta
klela a hunzuluka, ni siya a zikate-
kiso le nzako ka yena, wona a mu-
nyikelo wa tinzhoho ni munyikelo
wa kunwa a ka Jehova a Nungu-
ngulu wa nwina ke?
15 Bani a paratana le Zioni, hlawula-
ni a kuyila, bitanani a gotsobanyano
wa ximuse;
16 Tsombanyisani a banhu, ni kubasisa
a gotsobanyano gotselani bonkle ba-
nhu, tsombanyisani a banana, ni bo-
nkle labo ba ha anwako a mabele;
ngana a muyeni a huma lomo nha-
ngeni, ni makoti le makubini.
17 Nga a bapristi a zikozeli za ka Jeho-
va, ba rila a xikari ka nyangwa ni
alati, nga bona ba wula, Nyenyetela
a banhu ba wena, O Jehova, u nga
nyikeli a tsomba ya wena le nzhu-
kanweni, lezaku a mifumo yi wa ta
nga yi fumela hehla ka bona: nga-
hilezo bona ba wa ta nga ba wula
xikari ka banhu, I kwihi a Nungu-
ngulu ke?
18 Zonake Jehova i wa hi ni wukuxu
hi tiko ga yena ke, a hi ni ku hawu-
kela ka banhu ba ka yena.
19 Na Jehova i lo hlamula i te ngalo
ka banhu ba yena, Langutani, nzi
rumela nwina a mabele, ni waini
giswa, ni mafura, na nwina mu a
xuriswa ha zona; nzi nga ta ha
engeta nzi nwina a nzukano xikari
ka mifumo.
20 Kanilezi nzi ta susa nwina a impi ya
le nwalungu, nzi ta hlongola yona a
tiko ga mapanya ma hahlukileko, ni
nganga ya kona le bimbini ga mu-
tsuwukagambo, ni xinzakwana xa
yona le bimbini ga le muhlwagambo;
ni masema ya kona ma ta nuha, ni
nuha ka kona ku ta nuheta, hakuba
yi mahileko a zilo za hombe.
21 U nga cabe, O tiko, buma u tsaki-
swa; hakuba Jehova a mahileko a
zilo za hombe.
22 Mu nga cabyiswi, nwina zihari za
kwati; hakuba wugelo ga xiwula
ga kluma, hakuba a tisinya ti trala
mihanzo ya kona, a tisinya ta miku-

selelo wa kona; hakuba bona ba
*k*la*k*lisileko banhu le Edome, ba nga
alakanyangiko a xivumelwano xa
wumaka*b*ye.
10 Kanile*z*i nzi ta rumela a nzilo lomo
kurisini ga le Tire, wu ta kadamula
*z*ilubelo *z*a kona.
11 *Z*akungahi a wulako Jehova: Ha-
kuba *z*inharu a *z*ihambunyeto *z*a
Edome, ina, *z*i hi mune, nzi nga ta
*k*lelisa a tsayiselelo wa kona; hakuba
yena a hlongolisileko a maka*b*ye wa
yena hi supado, i hoxile kon*k*le a
kuhawukelwa, ni zanga ya yena yi
hanzule hi kusimamisisilweko, yena
a hlayisileko a zanga ya yena kala
kupinzuka.
12 Kanile*z*i nzi ta rumela a nzilo hehla
ka Temani, wona wu ta kadamula a
*z*ilubelo *z*a le Bozra.
13 *Z*akungahi a wulako Jehova: Ha-
kuba *z*inharu a *z*ihambunyeto *z*a ba-
nana ba ka Ammoni, ina, *z*i hi mune,
nzi nga ta *k*lelisa a tsayiselelo wa
kona; hakuba ba lo hanzula a ba
basati ba tinyimba ba le Gileade, kasi
bona ba fela ku engetela a mbingano
wa*b*ye.
14 Kanile*z*i nzi ta dzibela a nzilo a
kurisi ga le Rabba na wona wu ta
kadamula a *z*ilubelo *z*a kona, hu ku-
kanyuluka ka kulwa ka siku, hi pu-
puxelo wa mbeho ya bubutsa.
15 Ni hosi ya*b*ye yi ta kuya le wu-
ko*n*wini, yena ni tihosana ta yena
katigi*n*we ku wula Jehova.

XIPIMO 2.

1 *Z*akungahi a wulako Jehova: Ha-
kuba hi *z*inharu *z*ihambunyeto *z*a le
Moabi ina, *z*i hi mune, nzi ta nga ta
*k*lelisa a tsayiselelo wa kona; haku-
ba wena u hisile a marambu ya hosi
ya Edome a pembe.
2 Kanile*z*i nzi ta rumela a nzilo hehla
ka Moabi, wu ta kadamula a *z*ilubelo
*z*a le Keriote; na Moabi i ta kufa hi
pfiluptilu, hi huwa, na hi ku vuma
ka paratana;
3 Nzi ta tsema a balamuli le xikari ka
kona, nzi ta daya ton*k*le a tihosana
ta kona *z*i*n*we na yena, ku wula Je-
hova.
4 *Z*akungahi a wulako Jehova: Ha-
kuba *z*ihambunyeto *z*inharu *z*a ka
Juda, ina, *z*i hi mune, nzi nga ta *k*le-
lisa a tsayiselelo wa kona; hakuba
bona ba alileko a nayo wa ka Jehova,
a ba hlayisangi a *z*ilayelo *z*a yena, ni
mawunwa ya*b*ye ma mahile bona a
ku hambuka, ba lanzela le*z*i a bada-
dani ba*b*ye ba nga fambisa *z*ona.
5 Kanile*z*i nzi ta rumela a nzilo hehla
ka Juda, wu ta kadamula a *z*ilubelo
*z*a Jerusalema.
6 *Z*akungahi a wulako Jehova: Ha-
kuba *z*inharu a *z*ihambunyeto *z*a ka
Israeli, ina, *z*i hi mune, nzi nga ta
*k*lelisa a tsayiselelo wa kona; haku-
ba bona ba xabisileko a lulamileko
ba xaba a siliva, ni muvumali ba
xama a *z*ilato—
7 Bona labo ba hokolokelako a tsuri
wa misaba hi le tihlokweni ta *z*isi-
wana, ba hunzulusa *k*lelweni a n*d*le-
la ya ba koramekileko: a wanuna
ni dadani wa yena baya a ka wasati
mu*n*we, a ku nyenyezisa a bito ga
mina ga kubasa:
8 Ba e*k*lela a wutsumbu ga*b*ye labasi
a *k*lelweni ga maalati won*k*lelele he-
hla ka tinguwo ti tekilweko a xifu-
ngo; ni lomo n*d*lwini ya Nungungu-
lu wa*b*ye ba *n*wela a waini ga labo
ba rihisilweko.
9 Kasike nzi lo lobisa a ma Amori
mahlweni ka bona, loye a ku*k*la-
kuka ku nge kwatsi ku*k*lakuka ka
tisedare, i wa hi ni ntamo kwatsi
ioake; nzi lobisile a mihanzo ya
yena hi le hehla, ni mitsu ya yena
hi le hasi.
10 Kambe nzi lo humesa *n*wina le ti-
kweni ga le Gipite, nzi lo rangela
*n*wina mune wa makune ya male-
mbe lomo xiwuleni, a ku ta fumela
a tiko ga ma Amori.
11 Nzi lo vuxela a ka *n*wina a barisa-
nyana a kuba baprofeti, ni majaha ya
*n*wina a kuba ba Nazareta. Kona
hambu le*z*i ku nga ngaho, O *n*wina
banana ba ka Israeli ke? ku wula
Jehova.
12 Kanile*z*i *n*wina mu lo nyika a ba
Nazareta a waini a kunwa, mu layile
a baprofeti, muku, Mu nga profeti.
13 Languta, nzi ta tsimbeketa *n*wina
a wutsa*n*weni ga *n*wina, kwatsi a
kareta yi tsimbeketako na yi tele hi
mulumbi.
14 A kupona ku mbemba ka yena loye
a na nga ni mazambu; a wa ntamo a
nga ta tiyisa a miboko ya yena; ge
ni nhenha yi nga ta *k*la*k*lisa a wutsu-
mbu ga yona;
15 Ge a nga ta yima loye a komako a
wura; ni loya wa konzo wa mazambo
a nga ta *k*la*k*lisa wutsumbu ga yena;

ge hambu loye a kileleko a haxi a
nga *k*la*k*lisa wutsumbu ga yena;
16 Yena loye wa ngwazi a xikari ka ti-
nhenha i ta tsutsuma na hi xim*b*yiri
a ka lego siku, ku wula Jehova.

XIPIMO 3.

1 Ingisani a mhaka leyi Jehova a
wulawulileko a vukela *n*wina, O ba-
nana ba ka Israeli, ku vukela won*k*le
a ngango lowo nzi wu nehileko wu
huma hi le tikweni ga le Gipite, mu-
ku,
2 *N*wina *n*wece nzi mu tibileko a ka
yon*k*le a mingango ya misaba; hi-
kwalaho nzi ta enzela hehla ka *n*wi-
na hi zon*k*le a zigoho za *n*wina.
3 A bambiri ba ta famba katigi*n*we,
saseka loku bona ba nga ba vume-
lana ke?
4 Kasi ngala yi ta dzuma lomo kwatini,
laha yona yi nga hiko na pfimba?
kasi vinyani ga ngala gi ta ngura lo-
mo keleni, na gi nga tekangi ncu-
mo ke?
5 A xinyanyani xi nga wela a *k*lanwi-
ni hehla ka misaba, laha a lizinga li
nga dembelwi xona ke? ni *k*lamu wu
nga wacuka laha misabeni wu nga
pasi ncumo futsi ke?
6 A paratana yi ta biwa lomo mutini,
ni banhu ba nga dzakiswi ke? a ku-
biha ku ta wela a muti, Jehova a nga
mahangi kona ke?
7 Hakunene a Hosi Jehova a nga ta
maha ncumo, saseka loku a woneke-
lisa a mifihlakalo ya yena a ka ma-
lanza ya yena a baprofeti.
8 A ngala yi dzumile; hi mani a ta
nga kala a nga cabi ke? a Hosi Je-
hova i wulawulile; himani a kotako
ku ala a ku profeta ke?
9 Banani nyibo *n*wina le zilubelweni
za le Axdode, ni lomo zilubelweni
lomo tikweni ga le Gipite, ni ku
wula, Gotsobanyanani a wutsumbu
hehla ka zitsunga za le Samaria, la-
ngutani i pfilupfilu ya kuyini yi na
nga kona, ni mitsimbeketelo ya ku-
yini yi na nga kona.
10 Habuka bona a ba zi tibi a ku maha
a kusasa, ku wula Jehova, loye a
bingereteleko a bawu*k*li ni bapangi
lomo zilubelweni za*b*ye.
11 Hikwalaho zakungahi a wulako a
Hosi Jehova: A nala laho i ta kuba
kona, yena i ta ranzela a tiko; i ta
neha labasi a ntamo wa wena, ni xu-
lubelo xa wena xi ta pangiwa.
12 Zakungahi a wulako Jehova: Kwa-
tsi hilezi a murisi a susako no*n*wini
wa ngala a milenge mimbiri, ni xi-
panze xa n*d*lebe, zingaho a banana
ba ka Israeli ba ta susiwa labo ba
tsamako le Samaria le mbareni ya
mubedi, ni le mamenyweni ya seda
ga mubedi.
13 Zwanani *n*wina, ni kukustumu-
nya mu vukela a yin*d*lu ya Jakobe,
ku wula a Hosi Jehova, a Nungu-
ngulu wa maban*d*la.
14 Hakuba a ka siku lego nzi ta nga
enzela a zihambunyetiso za banana
ba ka Israeli hehla ka yena, minawu
kambe nzi ta enzela a maalati ya
le Beteli; ni timhonzo ta alati ti ta
tsenwa, ti ta kuwa misabeni.
15 Nzi ta lamata a yin*d*lu ya wuxika
zi*n*we ni yin*d*lu ya ximumu; ni ti-
n*d*lu ta timhonzo ta n*d*lovu yi ta
mbemba; ni tin*d*lu ta hombe ti ta
gumelwa, ku wula Jehova.

XIPIMO 4.

1 Ingisani a mhaka leyi, *n*wina ti-
homu ta le Baxani, leto ti na nga le
zitsungeni za le Samaria, leto ti tsi-
mbeketako a zisiwana, leto ti *t*ra-
n*d*lesako a bavumali, lato ti wulako
a tihosi ta*b*ye, Nehani, nga hina hi-
*n*wa.
2 A Hosi Jehova i hlambanyile hi ku
basa ka yena, lezaku, manga*b*ye, a
masiku ma ta kuta hehla ka *n*wina,
lezaku ba ta teka *n*wina hi tiobe, ni
misalela ya *n*wina hi zimemba.
3 Na *n*wina mu ta huma lahan*d*le hi
mimole, nwen*k*lelele mu komama a
mahlweni ka yena; na *n*wina mu ta
hoxa a wutsumbu ga *n*wina le Ha-
rmoni, ku wula Jehova.
4 Ngonani le Beteli, mu maha ziha-
mbunyeto; ka Gilgale, mu enzele-
kisa a zihambunyetiso; mu neha a
mipahlelo ya *n*wina; yon*k*lelele mi-
xo, ni za wukume za *n*wina won*k*le-
lele a masiku manharu;
5 Ni ku nyikela a mupahlelo wa ku
nyika a kubonga a ka lexo zi come-
lweko ni kubanyibo hi minyikelo yi
*k*la*k*likileko mu tibekisa yona: ha-
kuba lexi xi nengelisako *n*wina, O
*n*wina banana ba ka Israeli, ku wula
Jehova.
6 Minawu kambe nzi nyikile *n*wina
a kuhlazeka ka meno lomo mitini
ya *n*wina yon*k*le, ni kuvumala ka
zibaba lomo kon*k*le a mitini ya *n*wi-

na; kasike *n*wina a mu *k*lelangi a
ka mina, ku wula Jehova.
7 Minawu kambe nzi kobetile a vula
kuta ka *n*wina, laho na ka ha hi ti-
hweti tinharu a kuhula; nzi mahile
kona a kuna ka muti mu*n*we, na nzi
mahile a ku ngani a ka mu*n*wani
muti: a xipanze xi*n*we xi lo nelwa,
ni xipanze xi*n*wani a lexi xi nga ne-
lwangiko xi lo wuna.
8 Zingaho a miti mimbiri kutani mi-
nharu yi lo kanganyiseka a ka muti
mu*n*we a ku*n*wa mati, yi nga hi na
ku eneliswa: kasike a ba*k*lelelelangi
a ka mina, ku wula Jehova.
9 Nzi lamatile *n*wina hi xikobani ni
tsutsubi: a wu*d*lemo ga masimu ya
*n*wina ni zivina za *n*wina ni tisinya
ta *n*wina ta mikuwu na tisinya ta
nwina ta ma Olivia a pungwani wu
kadamule tona: kasike *n*wina a mu
*k*lelangi a ka mina, ku wula Jehova.
10 Nzi rumele a ka *n*wina a mitungu
kukotisa hi tingumbe ta le Gipite:
ni majaha ya *n*wina ma hlaselwe hi
supado, nzi gotsile ba famba a ma-
haxi ya *n*wina; nzi mahile a masema
ya wugobelo ga a kuta le tinhovini
ta *n*wina: kasike a mu hunzuluka-
ngi a ka mina, ku wula Jehova.
11 Nzi hoxile a miti xikari ka *n*wina,
kwatsi hilezi Nungungulu a hoxile-
ko Sodoma ni Gomora, na *n*wina mu
wo kwatsi mu tihunyi ti fungulwe-
ko le nzilweni: kasike *n*wina a mu
hunzulukangi a ka mina, ku wula
Jehova.
12 Hikwalaho zakungahi nzi ta nga ma-
ha a ka wena, O Israeli; na hakuba
nzi ta nga maha lezi a ka wena, lo-
ngisela a ku *k*langana na Nungu-
ngulu wa wena, O Israeli.
13 Hakuba, mangabye, yena loye a ma-
hileko a zitsunga, a bangileko a mhe-
ho, a *k*la*k*lambutako a ka munhu
lezo zi na nga kualakanya ka yena;
loye a mahako a mixo a munyama, a
kanziyelako a wutsamo gi *k*lakuki-
leko ga misaba—Jehova, a Nungu-
ngulu wa maban*d*la, yi hi bito ga
yena.

XIPIMO 5.

1 Zwanani *n*wina leyi mhaka nzi te-
kileko le kosini wa ku rilela *n*wina,
O yin*d*lu ya ka Israeli.
2 A mubulwa wa ka Israeli wu wile;
wona wu nga ta ha engeta kambe
wu vuka: wona wu hoxilwe lahasi
misabeni; laho a nga kona a ku vuxa
wona.
3 Hakuba zakungahi a wulako a Hosi
Jehova: A muti lowo wu humako a
kume ga mazana i zana gi*n*we gi ta
siyiwa, ni lowo wu na nga ni kuhu-
mesa a zana ku kume gi ta nga sala,
a ka yin*d*lu ya ka Israeli.
4 Hakuba zakungahi a wulako Je-
hova a ka yin*d*lu ya ka Israeli, Hlo-
tani mina *n*wina, na mu ta hanya;
5 Kanilezi mu nga hloti Beteli, ge ni
ku engena Gilgale, mu nga hunzi
muya le Berexeba: hakuba Gilgale
ha kunene i ta famba wukonwini;
na Beteli ta maha a marumbi.
6 Hlotani Jehova, na *n*wina mu ta ha-
nya; nga yena a pan*d*luka kwatsi i
nzilo lomo n*d*lwini ya Josefa, wona
wu ta kadamula, a nga kona a ta
nga tima wona le Beteli.
7 *N*wina mu hunzulako a nongameto
a ka pungwani, mu hoxa lahasi a
kululamisisa misabeni,
8 Hlotani yena loye a mahako a ma
Pleidesi ma Orioni, a *k*lelisako a
nzuti wa kufa ku maha a mixo, a
mahako a siku gi puma hi wusiku;
loye a bitanako a mamati ya bimbi,
a cululako wona hehla ka ngohe ya
misaba (Jehova hi bito ga yena);
9 Loye a nehako a lo*b*yiselelo wa xi-
tsuketi hehla ka wa ntamo zingaho
lezo a lo*b*yiselelo wuta hehla ka ko-
kola.
10 Ba benga yena loye a hlolako le
nyangweni, bona ba swirwa ha yena
loye a wulawulako hi kulongami-
leko.
11 Habuka kwatsihilezi *n*wina mu ka-
nziyeleleko hehla ka zisiwana, ni so-
helelo wa ku teka a ka yena a ma-
bele: mu akile a tin*d*lu ta mari*b*ye
ma ba*k*lilweko, kanilezi mu nga ta
aka a ka tona; mu *b*yele a zivina
zatsi, kanilezi mu nga tanwa a waini
ga zona.
12 Hakuba nza ku tiba a ku enzekelana
ka zihambunyeto za *n*wina, ni lezaku
wukulisile kuyini a ntamo wa zionho
za *n*wina—*n*wina labo mu hlokisako
a nongameto, *n*wina labo mu tekako
a binzu, *n*wina labo mu hambuki-
sako *k*lelweni a muvumali a ka lezi
za nongameto.
13 Hikwalaho yena loye a *k*laribileko
i ta rutisa a miyela a ka xikati za-
kungahi; hakuba kona ku hi xikati
xa kubiha.

14 Hlotani a kusasa, na ku nga hi a
kubiha, kasi *n*wina ma fela a ku
hanya; *z*ingaho Jehova, a Nungu-
ngulu wa maban*d*la, i ta kuba *z*i*n*we
na *n*wina, kwatsi hile*z*i '*n*wina mu
wulileko.
15 Bengani a kubiha, mu ranza a ku-
sasa, mu yimisa a nongameto nya-
ngweni: kasi kona ku nga taku
kutani Jehova, a Nungungulu wa
maban*d*la, i ta kuba ni wuxinji a
ka misalela ya ka Josefa.
16 Hikwalaho *z*akungahi a wulakô
Jehova, a Nungungulu wa maba-
n*d*la, a Hosi Hosi: A mikosi yi ta
kuba a ka ton*k*le a tin*d*lela ta kua-
nama; na bona ba ta wula a ka wo-
n*k*le a mapango Hale! Hale! ba ta
bitana a barimi a ku ta rila, kwatsi
hi labo ba *k*larihileko mikosini ya
ku rila.
17 Ni ka *z*on*k*le a *z*ivina ku ta kuba ko-
na a ku rila; hakuba nzi ta tsema-
kanya a xikari ka wena, ku wula
Jehova.
18 Kombo a ka *n*wina labo mu xuba-
ko a siku ga ka Jehova! Ngahile*z*o
mu wa ta nga *n*wina mu hi siku ga
ka Jehova ke? gona hi munyama a
gi hi kuwonekela.
19 Kwatsi hi loku a munhu tsutsuma le
ngaleni, ni bera gi *k*langana yena;
kutani a engena n*d*lwini a kegela la-
ha ka kurisi ni nyoka yi mu luma.
20 Kasi a siku ga ka Jehova gi nga ta
kuba munyama ke, gi nga hi ku wo-
nekela? gona gi ta puma nguvu, ku
nga ta kuba kona ni kuwoninga a
ka gona ke?
21 Nza benga, nza nyenya a mibuzo ya
*n*wina, nzi nga ta teka a ku xalaliswa
hi migotsobanyano ya *n*wina ya xi-
muse.
22 Ina, hambu loku *n*wina mu nyikela
a ka mina minyikelo ya *n*wina ya
kuhiswa ni minyikelo ya *n*wina ya
tinzhoho, nzi nga ta amukela *z*ona;
ge nzi nga ta katala minyikelo ya
*n*wina ya kurula ya *z*ihari *z*a *n*wina
*z*a kunona.
23 Susa kule a ka mina guwa ga tisi-
mu ta wena; hakuba nzi nga ta ku-
zwa kuketsela ka mivambi ya wena.
24 Kanile*z*i nga a nongametiso wu
umbuluka lahasi kwatsi i mati, ni
kululamisisa kwatsi i congo wa nta-
mo.
25 Kasi *n*wina mu nehile a ka mina a
mipahlelo ni minyikelo lomo xiwu-
leni a mune wa makume ya male-
mbe, O yin*d*lu ya ka Israeli ke?
26 Ina, *n*wina mu rwele a tabernakele
ga hosi ya *n*wina ni ngaxa ya *z*ifa-
naniso *z*a *n*wina, a nyeleti ya nungu-
ngulu wa *n*wina, leyo *n*wina mu yi
mahileko a ka wutsumbu ga *n*wina.
27 Hikwalaho nzi ta maha *n*wina a ku
gotswa a wuko*n*wi le *k*latuko wa
Damaskusi, ku wula Jehova, loye a
bito ga yena ku na nga Jehova wa
maban*d*la.

XIPIMO 6.

1 Kombo a ka bona labo ba na nga
kuhumuleni lomo Zioni, a ka bona
labo ba ponako xitsungeni xa le Sa-
maria, a banhu ba ti*b*yiwako ba tihosi
ta mifumo, a ka bahi a yin*d*lu ya ka
Israeli yi tako!
2 Hunzani *n*wina muya Kalna, ni ku
wona; ni sukela laho fambani Ha-
mate a ga hombe; *z*onake mi relela
muya le Gate wa ma Filisti: kasi
bona i cukwana a kuhunza ku leyi
a mifumo ke? kasi mbingano wa*b*ye
ngwa hombe a ku hunza a mbinga-
no wa *n*wina ke?
3 —*N*wina labo mu ma bekako kule
a masiku ya kubiha, mu maha a xi-
tsamo xa pangiselelo a kuta ku su-
hani;
4 Labo ba e*k*lelako hehla ka mubedi
wa timhonzo ta n*d*lovu, ba tololako
a wutsumbu ga*b*ye hehla *z*itebe, ba-
ga a tiivana lomo *k*lambini, ni marole
lomo xikari ka ranga;
5 Labo ba yimbelelako a tisimu ta ku-
biha hi guwa ga muvambi; labo ba
polako a ka wutsumbu ga*b*ye a wu-
cenje ga kuvuma, kwatsi hi Davida;
6 Labo ba *n*wako a waini lomo mike-
lweni, ba tita a wutsumbu ga*b*ye hi
mafura ya hombe; kanile*z*i a ba hlo-
mulwangi hi hlokiselelo ya ka Jo
sefa.
7 Hikwalaho bona ba taya kuko-
*n*weni makunu *z*i*n*we ni labo ba ta
ngaya kuko*n*weni; ni mahlokoti ya
bona labo ba nawulutako a wutsu-
mbu ga*b*ye ma ta hunza.
8 A Hosi Jehova i hlambanyile hi wu-
tsumbu ga yena, a ku ngalo Jehova,
a Nungungulu wa maban*d*la: nzi
*z*wirilwe wukulu ga Jakobe nzi be-
ngile a *z*ilubelo *z*a yena; hikwalaho
nzi ta nyikela a muti ni *z*on*k*le le*z*o
*z*i na nga ka wona.
9 Na kona ku ta mahisa le*z*o le*z*aku

loku laho ku sele a kume ga banhu
lomo n*d*lwini yi*n*we, bona ba ta ku-
fa.
10 Ni laha a hahani wa munhu a ta
nga teka yena, yena loye a hisako
yena a ku humesa a marambo hi lo-
mo n*d*lwini, ni ta wula ka yena loye
a na nga kwalomo nzeni ka yin*d*lu,
Kasi i kona laho a wa kuba *zin*we
na wena ke? na yena i ta wula, Ku
haba; *z*onake yena i ta wula, Rutisa
u miyela; hakuba hina hi nga maha
a kumbekelo wa bito ga ka Jehova.
11 Hakuba, languta, Jehova i leletele,
a yin*d*lu ya hombe yi ta boxwa a
mimole, ni tin*d*lu ti tsongwani hi
tifa.
12 Kasi a mahaxi ma ta tsutsuma he-
hla ka ri*b*ye ke? kasi a mu*n*we a
nga rima laho hi tikabi ke? a ka le-
*z*o *n*wina mu hunzuleko a nongame-
to ku maha a kubaba, ni kululami-
sisa a ku maha a wutsulu;
13 *N*wina labo mu tsakako hi ka xilo
xa mahala, ni ku wula, Hina a hi
tekangi a mahaxi hi ka ntamo wa hi-
na ke?
14 Hakuba, languta, nzi ta vuxa nzi
vukela *n*wina a mufumo, O yin*d*lu
ya ka Israeli, ku wula Jehova, a Nu-
ngungulu wa maban*d*la; bona ba ta
hlokisa *n*wina kusukela a wuenge-
nweni ga le Hamate kala le congwa-
nini wa le Araba.

XIPIMO 7.

1 *Z*akungahi a Hosi Jehova a ka-
ngetileko mina: ni, languta, i lo
maha a humbi hi kusanguleni ka
kuhluka ka *b*yanyi gogumesa, ni,
manga*b*ye, gona gi wa hluka kugu-
mesa le nzako ka kukaya ka hosi.
2 Na ku mahisile le*z*o le*z*aku, laha na
bona na ba mahile a kugumelwa a
kuga *b*yanyi ga tiko, *z*onake nzi te
ngalo, O Hosi Jehova, tsetselela, nza
kongotela wena: i ta yimisa ku-
yini Jakobe ke? hakuba yena i tso-
ngwani.
3 Jehova i lo hunzuluka hi xungetano
ni lexi: ku nga ta kuba le*z*o, ku wu-
la Jehova.
4 *Z*akungahi a Hosi Jehova a ka-
ngetileko mina: ni, languta, a Hosi
Jehova wa bitana a ku enelisa hi
nzilo; na wona wa kadamula a kue-
ta ka hombe, wu ta kuga a tiko.
5 *Z*onake nzi te ngalo, O Hosi Jehova,
kawula, nza kongotela wena, i ta
yimisa kuyini Jakobe? hakuba ye-
na i tsongwani.
6 Jehova i lo hunzuluka a xungetano
ni lexi: Lexi kambe xi nga ta kuba
le*z*o, ku-wula a Hosi Jehova.
7 *Z*akungahi yena a kombisileko mi-
na: ni, languta, A hosi yi wa yimile
le *k*lelweni ga kurisi gi mahilweko
hi lingoti la kuringanisa, a hi ni li-
ngoti la kuringanisa a canjeni ga
yena.
8 Na Jehova i te ngalo ka mina, Amo-
si, xini u xi wonako wena ke? nzi
te ngalo, A lingoti la kuringanisa.
*Z*onake ku lo wula a Hosi, languta,
nzi ta bekela a lingoti la kuringani-
sa lomo xikari ka banhu ba ka Isra-
eli; cima nzi nga ta ha hunza ha
bona kambe;
9 Ni wutsamo gi *k*lakukileko ga ka
Isaka gi ta maha a marumbi, ni yi-
n*d*lu ya kubasa ya ka Israeli yi ta
hahlulwa a marumbi, nzi ta vukela a
yin*d*lu ya ka Jeroboamu hi supado.
10 *Z*onake Amazia a mupristi wa le
Beteli i lo rumela a ka Jeroboamu
a hosi ya ka Israeli, aku, Amosi i
mahile a mahlebo a vukela wena a
xikari ka yin*d*lu ya ka Israeli: ni
tiko a gi *z*i koti a kurwala a timha-
ka ta yena.
11 Hakuba *z*akungahi Amosi a wuli-
leko, Jeroboamu i ta kufa hi supa-
do, Israeli i ta kufa hi supado, Isra-
eli hakunene i ta gotswa a wuko*n*wi
a fambiswa lomu tikweni.
12 Kambe Amazia i te ngalo ka Amosi,
O wena muwoni, famba, u tsutsuma
wena u ya le tikweni ga ka Juda, ni
laho u yaga *z*ibaba, u profeta leyo:
13 Kanile*z*i u nga ha profeti u vukela ni
yini kambe le Beteli; hakuba kona
ku hi yin*d*lu ya kubasa ya hosi, na
kona hi yin*d*lu ya ka mukulu.
14 *Z*onake ku lo hlamula Amosi, na
te ngalo ka Amazia, mina nzi wa
nga hi muprofeti, ge ni kuba a nisa-
nyana wa muprofeti; kanile*z*i nzi
wa hi murisi, a muhlakuleli wa simu
ya mikuwu:
15 Jehova i lo teka mina le ku lanzele-
ni a mi*k*lambi, na Jehova i te ngalo
ka mina, Famba, u ya profeta a ka
banhu ba ka Israeli.
16 Makunu hikwalaho zwana wena a
mhaka ya ka Jehova: Wena u wu-
lako, U nga profeti u vukela Israeli,
u nga wisi a mhaka ya wena u vu-
kela a yin*d*lu ya ka Isaka;

17 Hikwalaho zakungahi a wulako Je-
hova: A sati wa wena i ta kuba xi-
bayi lomo mutini, a barisanyana ba
wena ni banhanyana ba wena ba ta
kuwa hi supado, simu ga wena gi
ta abelwa hi lingoti; na wena wu-
tsumbu u ta fela a tikweni lego gi
nga hlazekangiko, na Israeli i ta go-
tswa a wukonwi a zinene lomo ti-
kweni gakwe.

XIPIMO 8.

1 Zakungahi a Hosi Jehova a ka-
ngetileko mina: ni, languta, a xiru-
nzu xa mihanzo ya ximumu.
2 Na yena i te ngalo, Amosi xini we-
na u xi wonako ke? Nzi te ngalo, A
xirunzu xa mihanzo ya ximumu. Zo-
nake ku lo wula Jehova a ka mina,
a kugumelwa ku cikele hehla ka ba-
nhu ba mina Israeli; nzi nga ta
engeta kambe nzi hunza hi ka bona
kambe.
3 A tisimu ta tempele ti ta kuba a mi-
kosi a ka lego siku, ku wula a Hosi
Jehova: a zirumbi zi ta kuba zinyi-
ngi; a ka wutsamu ginyingi ba ta
hoxa zona na ba hi ni kudumara.
4 Zwanani lexi, nwina labo mu nga
ta nga mu kwilikwinza a bavumali
ni ku maha a zisiwana za tiko a ku-
wa,
5 Niku, Hi rini a hweti yiswa yi ta nga
famba, kasi hina ha fela a kuxabisa
a mabele ke? ni masabado, kasi ha
fela ku humesela a mabele, hi maha
efa a wutsongwa, ni xekeli a kuku-
la, hi maha hi kukohlisileko a xiri-
nganiso xa wutrotro;
6 Kasi ha xaba a zisiwana hi siliva, ni
bavumali hi zilato, mu xabisa mudo-
na wa mabele ke?
7 Jehova i hlambanyile hi wukulu ga
Jakobe, hakunene nzi nga ta ribake-
lwa ni wihi wa mitiro ya bona.
8 A tiko gi nga ta rurumela hi lexi
ke, ni bonklelele ba rila labo ba tsa-
mako laho ke? ina, kona ku ta ku-
kuma kwatsi i Congo; kona ku ta
vindlukiswa ku rikiswa kambe, kwa-
tsi i Congo wa le Gipite.
9 Na ku ta mahisile lezo a ka lego si-
ku, ku wula a Hosi Jehova lezaku
nzi ta maha a gambo a kupela laha
munwini, nzi ta pumisa a misaba la-
ha xwenguleni wa siku.
10 Nzi ta hunzulusa a mibuzo ya nwi-
na mikosini, ni tonkle a tisimu ta
nwina xirilweni; nzi ta neha a ngu-
wo ya tisakwa hehla ka ziwunu zo-
nkle, ni likwembu hehla ka tihloko
tonkle; nzi ta maha tona kwatsi hi
loye a rilelako a nisanyana wa yena
yece, ni kugumelwa ka kona kwatsi
i siku gi kekesako.
11 Languta, a masiku mata, ku wula
a Hosi Jehova, lawo nzi ta nga ruma
a ndlala lomo tikweni, na yi nga hi
ndlala ya kuga, ge ni ya tora ga ma-
ti, kanilezi ya kuzwa a mhaka ya ka
Jehova.
12 Na bona ba ta nzula bimbini ni bi-
mbi, ni nwalungu ba ya mutsuwuka-
gambo; ba ta tsutsuma ba ndlenga-
ndlengiswa a ku hlota a mhaka ya
ka Jehova, ba nga ta kuma yona.
13 A ka lego siku a mibulwa ni majaha
ma ta karala hi kota ya tora.
14 Bona labo ba hlambanyako hi xio-
nho xa le Samaria, niku, Kwatsi hi
nungungulu wa wena, O Dani, a ha-
nyako, ni; Kwatsi hi ndlela ya Bere-
xeba yi hanyako; bona ba ta kuwa,
cima ba nga ta ha vuka kambe.

XIPIMO 9.

1 Nzi lo wona a Hosi na yi yimile a
klelweni ga alati: i te ngalo, Lamata
a tisinya, kasi a wuengeno gi tseka-
tsekiswa; ni kutsoba bona a ziba-
nzana lomo hlokweni ya bonkle ba
bona; na nzi ta daya a ba seleko ba
bona hi supado: ni laho a nga ta
kuba kona a wa a ta nga tsutsuma,
ni laho a nga ta kuba a wa bona a
ta nga pona.
2 Hambulezo bona ba keliléko le Xeo-
le, hi leyo a canja ga mina gi ta lo
teka bona; hakuba loku bona ba
noma hehla le tilweni, hi leyo nzi ta
neha bona lahasi.
3 Na hambu ba ti fihla a wutsumbu
gabye le hehla ka Karmeli, nzi ta
hlota nzi teka bona hi leyo; hambu-
loko ba ku fihla a wutsumbu gabye
kuwoneni ka mina le hasi ka bimbi,
leyo nzi ta leletela a nyoka, yona yi
ta luma bona.
4 Hambuloko bona baya kukonweni
mahlweni ka balala babye, nzi ta le-
letela a supado, na yona yi ta hlasela
bona: nzi ta rumela a mahlo ya mi-
na hehla ka bona hi kubiha, ge ku
nga hi kusasa.
5 Hakuba a Hosi, Jehova wa maba-
ndla, i hi yena loye a kumbako a sa-
ba na gona gi nyekiswa, ni zonkle
lezo zi akileko a ka gona zi ta rila;

ku ta kukumuka kon*k*le wa i Congo,
ku ta rika kambe, kufanana ni Co-
ngo wa le Gipite;
6 I hi yena loye a akako a tin*d*lu ta
yena le matilweni, a sangulisileko a
xixungwe xa yena hehla ka misa-
ba; yena loye a bitako a mamati
ya bimbi, a ma halata lahan*d*le mi-
sabeni; Jehova ku na nga bito ga
yena.
7 Kasi *n*wina a mu kwatsi mu ba-
nana ba ma Etiopia a ka mina, O ba-
nana ba ka Israeli ke? ku wula Je-
hova, A nzi nehangi Israeli a huma
a tikweni ga le Gipite, ni ma Filisti
hi le Kaftori, ni ma Siria hi le Kire
ke?
8 Languta, a mahlo ya ka Jehova ma
le hehla a ka mufumo wu teleko hi
kuonha, na nzi ta lobisa wona wu
suka le ngoheni ya misaba; saseka
nzi nga ta lobisa a yin*d*lu ya ka Ja-
kobe hi kumbetisilweko, ku wula
Jehova.
9 Hakuba, mang*ab*ye, nzi ta leletela,
nzi ta hluta a yin*d*lu ya ka Israeli
xikari ka yon*k*le a mifumo, kwatsi
hi nzhoho yi heherilweko lomo lihle-
lweni, kasike ku nga ta na nzhoho
yi ta nga kuwa lahasi misabeni.
10 Bon*k*le a baonhi ba banhu ba mina
ba ta kufa hi supado, labo ba wula-
ko, A kubiha ku nga ta kamanyeta
hina ge ni ku*k*langana na hina.
11 A ka lego siku nzi ta vuxa a tabe-
rnakele ga Davida lego gi wileko,
nzi ta valetela a mimole ya gona;
nzi ta akisa a kukunguinuka ka go-
na, nzi ta aka gona kwatsi hi masi-
kwini ya kaleloko;
12 Kasi bona ba fela a ku fumela a mi-
selela ya le Edome, ni yon*k*le a mi-
fumo leyo yi bitanilweko hi bito ga
mina, ku wula Jehova loye a mahako
lexi.
13 Languta, a masiku mata, ku wula
Jehova, a murimi a te kamanyeta
yena loye a hulako, ni muvubeli wa
magrepi a ka yena loye a xwanyako
mbewu; ni *z*itsunga *z*i ta dona a wa-
ini ga ku tsombela, ni yon*k*le miga-
nga yi ta nyikisiwa.
14 Nzi ta *k*lelisa a wuko*n*wi ga banhu
ba mina Israeli, na bona ba ta aka hi
le muhlwagambo a miti, ni ku fume-
la yona; na bona ba ta *b*yala a *z*ivi-
na ni kunwa a waini ga kona; ba ta
maha a masimu, ni kuga a mihanzo
ya wona.
15 Nzi ta *b*yala bona lomo tikweni ga-
*b*ye, bona ba nga ta ha tsuwulwa ka-
mbe lomo tikweni ga*b*ye lego mina
nzi nyikileko ka bona, ku wula a
hosi Jehova a Nungungulu wa wena.

A BUKU GA

OBADIA.

1 A muwoniso wa Obadia.
*Z*akungahi a wulako a Hosi Je-
hova hi xungetano na Edome: Hina
hi zwile a mahungu hi le ka Je-
hova, ni tsukano wu ru*n*welwe xi-
kari ka mifumo, yiku, Sukani *n*wi-
na, nga hi suka hi vukela yena le
impini.
2 Languta, nzi mahile wena tsongwani
xikari ka mifumo: wena u nyenyi-
lwe hi kukulisilweko.
3 A matsanza ya mbilu ya wena ma
kohlisile wena, O wena loye u akile-
ko le mi*k*lo*k*lolotweni ya ri*b*ye, loye
a kuaka ka wena ku *k*lakukileko;
loye a wulako a mbilwini ya yena,
Himani a ta nga neha mina lahasi
liranza*b*yeni ke?
4 Hambule*z*o u kanziyileko hehla kwa-
tsi gama, hambuloko a xisaka xa
wena xi akilwe tinyeletini, nzi ta
neha wena lahsi hi leyo ku wula
Jehova.
5 Loku a makamba mata ka wena,
loku a bapangi hi laha wusikwini (u
ta komiswa kuyini wena ke!), bona
ba nga ta nga ba yiba kala bona ba
kuma a kueneleko ke? ni muroleli
wa magrepi i lota ka wena, bona ba
nga ta nga ba siya a dzombetelo wa
magrepi ke?
6 *Z*i hlotisilwe a kuyini a *z*ilo *z*a ka

Esau! a mabako ya yena ma fihli-
lweko ma kambilwe!
7 Bon*k*le banhu ba xivumelwano xa
wena ba nehile wena a n*d*leleni ya
wena, kona le mbinganweni wa we-
na: a banhu labo ba nga wa hi ni
kurula *z*i*n*we na wena ba kohlisile
wena, ba hlulile ba vukela wena:
bona labo ba gako a *z*ibaba *z*a wena
ba dembele a *k*lamu lahasi ka wena:
laho a ku kona a kupima a ka yena.
8 Kasi mina nzi ngata ku a ka lego si-
ku ku wula Jehova, nzi ta lobisa a
banhu ba kutiba ba le Edome, ni ba
pimako le xitsungeni xa ka Esau ke?
9 Ni tinhenha ta wena, O Temani, ti
ta mbetekiswa ntamo, kasi hi kugu-
melwa bon*k*le ba fela a ku tsenwa le
xitsungeni xa ka Esau hi hlaselelo.
10 Hakuba a pangiselelo wu mahilwe
a ka maka*b*ye wa wena Jakobe, a ti-
ngana ti ta kubunyeta wena, na u ta
tsenwiwa kala kupinzuka.
11 A ka siku lego wena u yimako hi ka
gi*n*wani *k*lelo, a ka siku lego a wa
matiko a rwalako a nhunzu ya yena,
ni wa matiko a engena lomo tinya-
ngweni ta yena, a hlahluba a tihlolo
hehla a ka Jerusalema, na wena u
wa ku kwatsi u mu*n*we wa bona.
12 Kanile*z*i u nga cuwuki wena a ka
siku ga maka*b*ye wa wena a ka siku
ga tsuwuko wa yena, u nga tsaki hi
ka banana ba ka Juda a ka siku ga
lo*b*yiselelo wa bona; ge ni kuwula-
wula hi matsanza hi ka siku ga hlo-
kiselelo wa*b*ye.
13 U nga engeni lomo nyangweni ya
banhu ba mina hi ka siku ga tsuwu-
ko wa*b*ye; ina, u nga cuwuki wena
le hlokiselelweni ya*b*ye a sikwini ga
tsuwuko wa*b*ye, ge ni ku *k*lateka a
man*d*la *n*wina lomo nhunzwini ya-
*b*ye a ka siku ga tsuwukiselo wa*b*ye.
14 U nga yimi wena lomo n*d*leleni ya
ma hambana, a ku tsema a ba bona
labo ba ponako; u nga nyikelo a ba
bona labo ba seleko hi siku ga hla-
selo.
15 Hakuba a siku ga ka Jehova gi tsi-
nele a ka yon*k*le a mifumo; kwatsi
hile*z*i wena u mahileko, na kona ku
ta mahelwa a ka wena; ni kuranza
ka wena ku ta *k*lelela hehla ka yena.
16 Hakuba kwatsihile*z*i nwina mu *n*wi-
leko hehla ka xitsunga xa kubasa,
*z*ingaho a mifumo yi ta kunwa hi
kusimamisisilweko; ina, bona ba ta
kunwa, ba mita, ba ta maha a ku
kwatsi ba wa nga hi kona.
17 Kanile*z*i a xitsungeni Zioni laho
ku ta kuba kona labo ba ta nga pona,
na xona xi ta kuba xi basile; ni yi-
n*d*lu ya ka Jakobe yi ta fumela a
tsomba ya*b*ye.
18 Ni yin*d*lu ya ka Jakobe yi ta kuba
kwatsi i nzilo, ni yin*d*lu ya ka Jose-
fa i pingo, ni ka yin*d*lu ya ka Esau
xikungusa, bona ba ta hisa xikari
ka*b*ye, ni kadamula bona; ni laho
ku nga ta kuba kona a seleko a ka
yin*d*lu ya ka Esau; hakuba Jehova
a wulileko kona.
19 Na bona a ba le Dzongeni ba ta fu-
mela a xitsunga xa ka Esau na bona
a mikoba a ma Filisti; na bona ba
ta fumela a masiku ya ka Efraime,
ni masimu ya le Samaria; na Benja-
mini i ta fumela Gileade.
20 Ni kuko*n*wa ka maban*d*la layo ya
banana ba ka Israeli, lawo ma na nga
xikari ka ma Kenani, labo ba ta fu-
meleko kala Zarefate; ni kuko*n*wa
ka le Jerusalema, loko ku na nga le
Sefarade, ku ta fumela a miti ya le
Dzonga.
21 Ni bahanyisi ba ta huma hi le xitsu-
ngeni Zioni a ku lamula a xitsunga
xa Esau; ni mufumo wu ta kuba
wa ka Jehova.

A BUKU GA

JONA.

XIPIMO 1.

1 Makunu a mhaka ya ka Jehova yi
lota ka Jona a nisanyana wa ka Ami-
ttai, yiku,
2 Suka, u famba uya le Nineve, lowo
a muti wa hombe, u ya bahuwa u
vukela wona; hakuba a kubihisisa
ka bona ku tile hehla ka mina.
3 Kanilezi Jona i lo suka a ku tsutsu-
ma Tarxixi a kubakoneni ka Jehova;
yena i lo relela aya le Jopa, i loya
kuma a taru gi nga wa kari giya le
Tarxixi: zingaho yena i lo riha a tse-
ngo wa kona, i lo engena a ka gona,
a ku famba zinwe na bona le Tarxixi
a kubakoneni ka Jehova.
4 Kanilezi Jehova i rumela a mheho
ya hombe hehla ka bimbi, ni laho ku
wa hi ni bubutsa ga hombe lomo bi-
mbini, zingaho a taru gi wa ku laba
ku panzeka.
5 Zonake a bamarinyero ba wa kuca-
byiswa, ba lo rila bonklelele a ka
Nungungulu wa yena; na ba lo
hoxa a mirwalo leyo yi nga wa hi
lomo tarwini lomo bimbini, kasi a
kuhehukisa gona a ka bona. Ka-
nilezi Jona i wa relele lahasi kwa-
leyo klelweni ga xikari ga taru; i
wa eklele na eklele a wurongo ga
hombe.
6 Zingaho a hosi ya taru yi lota ka
yena, yi te ngalo ka yena, U alaka-
nya yini wena mueklel ke? Suka u
bitana a ka Nungungulu wa wena
loku zingaho kutani a Nungungulu
a nga alakanya hina, kasi ha fela ku
kala hi nga lobyiswa.
7 Na bona ba lo wula ka bonklelele ba
nakulobye, Ngonani, a hi hlahlu-
beni a tihlolo, kasi hi fela a kutiba
lezaku i nanzu wa mani lezi a kubi-
ha ku tako hehla ka hina. Zingaho
ba lo hlahluba a tihlolo, ni hlolo yi
koma Jona.
8 Zonake ku lo wula bona a ka yena,
Byela hina, ha kombela wena, haku-
ba i nanzu wa mani lezi loku a ku-
biha ku welako hehla ka hina; a tiro
wa wena ngwa ku maha yini ke? na
wena na u ta hi kwihi ke? a tiko ga
hi kwihi ke? na u hi wa banhu ba
lixaka muni ke?
9 Na yena i te ngalo ka bona, Mina
nzi mu Heberu; nzi lo caba Jehova,
a Nungungulu wa tilo, loye a mahi-
leko a bimbi ni misaba yi omileko.
10 Zonake a banhu ba wa hunzelele a
kucabyiswa, ba te ngalo ka yena, Za-
kuyini lezo wena u zi mahileko ke?
Hakuba a banhu ba wa zi tibile le-
zaku yena wa ku caba a kubakoneni
ka Jehova, hakuba yena a nga wa
byelile bona.
11 Zonake ba lo wula ka yena, Hi ta
maha yini zinwe na wena, kasi a bi-
mbi ga rutisa ka hina ke? hakuba a
bimbi gi wa su enzelekelana a vi
ndlukeliselelo.
12 Na yena i te ngalo ka bona, Teka
mina, mu nzi hoxa lomo bimbini:
zingaho a bimbi gi renga a ka nwina:
hakuba mina zi tiba lezaku hi kota
ya mina legi a bubutsa gi tile hehla
ka nwina.
13 Ahembalezoke a ba banuna ba lo bo-
nza nguvu a makasiya a ku bingula
a taru giya le muhanzeni; kanilezi
bona ba wa nga hi na zi kota: haku-
ba a bimbi gi wa la su vindlukiswa
nguvu a ku vukela bona.
14 Hikwalaho ba lo rila a ka Jehova,
ba te ngalo, Ha kongotela wena, nga
hina hi nga mbembiswi hi wutomi
ga loyi a munhu, u nga klateki he-
hla ka hina a nkata wu nga hiko na
nanzu: hakuba wena, O Jehova, u
mahile kwatsi hilezi zi xalalisako
wena.
15 Zingaho bona ba lo teka Jona ba lo
hoxa yena lomo bimbini; ni bimbi
gi su ku kawula le pfilupfilwini ya
gona.
16 Zonake a banhu ba lo caba Jehova
hi kuhunzeletisisilweko; ba lo nyi-
kela a mupahlelo a ka Jehova ba lo
maha a zifungo.
17 Na Jehova i lo longisa a hlavi ya
hombe a ku kwilikwinza Jona: na
Jona i wa hi lomo rumbyini ga hla-
vi a masiku maharu ni wusiku gi-
nharu.

XIPIMO 2.

1 *Z*onake Jona i lo kombela a ka Je-
hova a Nungungulu wa yena lomo
rum*b*yini ga hlavi.
2 I te ngalo,
Nzi bitanile hi kota ya hlokiselelo
ya mina a ka Jehova,
Na yena i hlamulile mina;
Le rum*b*yini ga Xeole nzi bilehu-
wa mina,
Na wena u zwile a gezu ga mina.
3 Hakuba wena u hoxile mina lomo
kueteni, lomo mbilwini ya bi-
mbi.
Ni talo wu wa ranzele mina;
Won*k*le a ma*b*yan*d*lati ya wena ni
mabikubiku ya wena ma hunza
hehla ka mina.
4 Na mina nzi te ngalo, Nzi hoxi-
lwe a mahlweni ka mahlo ya
wena;
Kasike nza ha ta cuwuka kambe
tempeleni ya wena ya kubasa.
5 A mamati ma lo ranzela mina, ko-
na muhefemulweni;
A kueta ku wa ranzele mina;
Ni fuxe wu wa pomele hehla ka
hloko ya mina.
6 Nzi wa relele lahasi a tsakweni ga
zitsunga;
A misaba ni zikwenyaro za yona zi
wa valele mina kala kupinzuka:
Kasike wena u lo neha a wutomi
ga mina le rinzini, O Jehova a
Nungungulu wa mina.
7 Laha a muhefemulo wa mina wu
nga wa rerekila ha mina, nzi lo
alakanya Jehova;
Ni mukombelo wa mina wu lota
a ka wena, lomo tempeleni ya
wena ya kubasa.
8 Bona labo ba celako kota hi ma-
wunwa ma nga nyawuliko
Ba tsika a ti*t*ralo ta bona benyi.
9 Kanile*z*i nzi ta pahlela ka wena hi
gezu ga ku nyikakubonga;
Nzi ta riha a lexo nzi xi fungileko.
A hanyiselelo ngwa ka Jehova.
10 Na Jehova i lo wulawula a ka hlavi,
yona yi lo hlata Jona le muhanzeni
wu omileko.

XIPIMO 3.

1 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka Jona hi xikati xa wumbiri, yiku,
2 Suka, u famba le Nineve a muti leyo
ya hombe, u kukanela a ka gona a
kanelelo lowo mina nzi ta nga laya
wena.
3 *Z*ingaho Jona i lo suka, i loya le Ni-
neve, kukotisa hi ka mhaka ya ka
Jehova. Makunu a Nineve wu ha
hi muti lowo wu nga wa hunzelele
kukula, wa kufamba a masiku ma-
nharu.
4 Na Jona i lo sangula a ku engena
lomo a pfuka wa siku, na yena i lo
bahuwa, aku, Kasike hi ka mune wa
makume masiku, a Nineve gi ta ho-
xiwa.
5 Ni banhu ba le Nineve ba lo kolwa
ka Nungungulu; na bona ba lobanyi-
bo ya kuyila, ba lo ambala a tingu-
wo ta tisakwa, kusukela ka bahombe
ba*b*ye kala ka batsongwani ba*b*ye.
6 Ni mahungu ma lo cikela ka hosi ya
le Nineve, na yena yi lo suka xitsa-
*n*weni xa wukosi xa yena, a susa a
tinguwo ta yena ka yena, a ambala
a tinguwo ta tisakwa, i lo tsama le
kumeni.
7 Na yena i lo maha a kubiwanyibo ni
kuti*b*yekiswa ka gon*k*le a Nineve hi
nyibo ya hosi ni badzunzekileko ba
yona baku, Nga ku nga hi kona mu-
nhu ge ni xihari, a tihomu ni mi*k*la-
mbi, yi ringako ncumo; nga *z*ona *z*i
ngagi, ge ni kunwa a mati;
8 Kanile*z*i nga *z*ona *z*i fenengetwa hi
tinguwo ta tisakwa, bon*k*le banhu ni
*z*ihari, nga bona ba bahuwa a ka
Nungungulu hi kutsikwilisilweko:
ina, nga ba *k*lela bon*k*lelele le n*d*lele-
ni ya*b*ye ya kubiha, ni le wu*k*leleli-
sweni lowo wu na nga lomo man*d*le-
ni ya yena.
9 Himani a tibako le*z*aku Jehova a
nga ta *k*lela a hunzuluka, a bohla le
*z*angeni ya yena yi cabekisako, kasi
hina ha fela ku kala kumbemba.
10 Na Nungungulu i lo wona a mitiro
ya*b*ye, le*z*aku bona ba *k*lelile le ti-
n*d*leleni ta*b*ye ta kubiha; na Nungu-
ngulu i lo hunzukula hi kubiha loko
a nga wa ta nga a ku mahile a ka
bona; yena i wa nga ku mahangi.

XIPIMO 4.

1 Kanile*z*i kona a *z*i xalalisangi Jona
hi kuhunzeletisilweko, na yena i wa
lo zanga.
2 Na yena i lo kombela a ka Jehova,
na te ngalo, Nza kombela wena, O
Jehova, ni lexi ku wa nga hi ku wu-
la ka mina, laha mina nzi nga wa ha
hi lomo tikweni ga le ka hina ke?
Hikwalaho nzi lo ha*k*lisa a kutsutsu-
mela le Tarxixi; hakuba nzi lo *z*i

tiba lezaku wena ú Nungungulu wa
wuxinji, ni titralo, a hlwelako a ku-
zanga, a na nga wa talisiso wa kura-
nzakawunene u hunzulukako wena
hi ka kubiha.
3 Hikwalaho makunu, O Jehova, teka,
nza kongotela wena, a wutomi ga
mina, le ka mina; hakuba i cukwa-
na ka mina kufa ku hunza ku hanya.
4 Na Jehova i te ngalo, wa maha kwa-
tsi wena a kuzangara ke?
5 Zonake Jona i lo huma lahandle ka
muti, i lo tsama hi le mutsuwukaga-
mbo ka muti, ni laho i lo ti mahela
yena a xaxa, i lo tsama lahasi ka
wona lomo nzhutini, kala yena a fela
ku wona lezo zi nga wa ta mahiwa
hi muti.
6 Na Jehova a Nungungulu i lo lo-
ngiselela yena kungu, i lo maha wo-
na a kuta hehla ka Jona, kasi wa
fela a kuba nzuti hehla ka hloko
ya yena, a kuklaklisa yena le hunwi-
ni ga yena ga kubiha. Zingaho Jona
i wa hunzelele a kutsaka, hi kota
ya kungu.
7 Kanilezi Nungungulu i lo longisela
a pungwani laha gi nga wa cile ni
mixo ha manziko, wona wu lo huku-
dela a kungu zingaho lezo wu lo
wuna.
8 Na kona na ku mahisile lezo laha
a gambo gi nga wa tsuwukile, lezaku
Nungungulu i lo longisela a mbeho
ya kuhisa ya le mutsuwukagambo;
gambo gi lo hisa a hloko ya Jona,
lezaku yena i lo mbela ntamo, ni ku-
koxela a wutsumbu ga yena lezaku
nga na afa na te ngalo, I cukwana
ka mina kufa ku hunza ku hanya.
9 Na Nungungulu i te ngalo ka Jona,
Wena u maha kwatsi a ku zangarela
a kungu ke? na yena i te ngalo,
Nza maha kwatsi a kuzanga kona ka
kufa.
10 Na Jehova i te ngalo, Wena u katala
hi kungu, lexi wena u nga xi tira-
ngiko, ge a ku mahangi wona wu
kula; lowo wu la ku mila laho wu-
sikwini, wu mbembile ni wusiku:
11 Na mina nzi wa nga ta nga nzi kata-
lile hi Nineve ke, lowo a muti wa ho-
mbe, laho ku na nga ni banhu ba ku
hunza nklanu ni ginwe makume ya
kume ga mazana labo ba zi kotako a
kupima hi xikari ka canja ga gabye
ga xinene ni ga xibaba; kambe ku
na nga ni tihomu to tala ke?

A BUKU GA

MIKA.

XIPIMO 1.

1 A mahaka ya ka Jehova leyo yi
nga wa tile a ka Mika a mu Moraxte
a masikwini ya Jotamu, Ahaza, na
Hezekia, a tihosi ta ka Juda, leyo
a yi wonileko hi xungetano na Sa-
maria ni Jerusalema.
2 Zwanani nwina banhu, nwenkle
ba nwina; zwanani, O misaba, ni zo-
nkle lezo zi nga kona ka yona: nga
na a Hosi yi maha wukustmunyu a
ku vuleka nwina, a Hosi hi le te-
mpeleni ya yena ya kubasa.
3 Habuka, languta, Jehova wata hi le
wutsanweni ga yena, na yena i ta
kuta ni kukanziyela wutsanweni gi
klakukileko ga misaba.
4 Ni zitsunga zi ta nyekiswa lahasi ka
yena, ni mikoba yi ta kayeka, kwa-
tsi i sera mahlweni ka nzilo, kwatsi i
mati lawo ma cucululwako lahasi ka
wutsamo ga korama.
5 Hakuba hi zihambunyetiso za Jakobe
lezi zonkle, ni kuonha ka yindlu ya
ka Israeli. Zi hi yini a zihambu-
nyeto za Jakobe ke? a hi gona a
Samaria ke? hi gihi a wutsamo gi
klakukileko ga Juda ke? a hi gona
a Jerusalema ke?
6 Hikwalaho nzi ta maha a Samaria a
nhulu ya kwati, kwatsi mbutsamo
ga kubyala a zivina; nzi ta halata a
maribye ya kona lomo minzelelelwe-
ni, nzi ta funungula a xiseketelo xa
kona.
7 Zonkle a zifananiso za kona zi ta klo-
mbiwa a fufanyi, ni bonkle a ba ri-
hwi ba yena ba ta hiswa hi nzilo, ni

wonkle a mavule nzi ta ma hahlula;
hakuba a barihwi ba zibayi za yena
i ba tsombanyisile, ni le ka kurihwa
ka zibayi bona ba ta kuya.
8 Hakuba hi ka lexi mina nzi ta rila
ni hlomulo; nzi ta famba nzi kla-
klele ni ximbyiri; nzi ta maha a
hlomulo kwatsi i hlolwa, kosi kwa-
tsi i mbuwu.
9 Hakuba a mbanga ya yena yi hi yi
nga cumiwiko; hakuba yona yi tile a
ka Juda; yi cikele le nyangweni ya
banhu ba mina, kona le Jerusalema.
10 U nga wuli kona le Gate, u nga rile
futsi: le Betli-afra nzi kingirikile a
wutsumbu ga mina le tsutsungwa-
nini.
11 Hunzani, O baakileko ba le Xafira,
le wumbyirini ni tingana: ni baaki-
leko ba le Zaanani a ba tangi; a mi-
kosi ya Bet-ezeli yi ta teka a ka nwi-
na a ba tsamileko ba kona.
12 Hakuba a baakileko ba le Marote
ba rinzele hi kuxubyisilweko hi ku-
sasa, hakuba a kubiha ku tile lahasi
hi le ka Jehova kuta nyangweni ya
le Jerusalema.
13 Bohani a kareta hi ta tsutsuma hi
mazambu, O nwina baakileko ba le
Lakixe: yena i wa hi musanguli wa
zionho a ka banhanyana ba le Zioni;
hakuba a zihambunyetiso za ka Isra-
eli zi wa kumilwe a ka wena.
14 Hikwalaho wena u ta nyika a klelo
ga xinyikiwo a ka Moraxete-gate:
a yindlu ya Akhziba, yi ta kuba a
xilo xa kohliselelo a ka tihosi ta ka
Israeli.
15 Na nza ha ta neha ka wena, O a baa-
kileko ba le Marexa, loye yena a ta
nga fumela wena: ni wukosi ga ka
Israeli gi tata kona le Adullama.
16 Mahani a likwembu, tsema a misisi
ya nwina hi kota ya banana ba xa-
lalalo: engetela a kwembulelo wa
wena kwatsi i gama; hakuba bona
ba yileko kukonweni hi ka wena.

XIPIMO 2.

1 Kombo a ka labo ba hlebako a
kugoha ni ku maha a kubiha he-
hla ka mibedi yabye; laha a kuca
ka mixo, bona ba maha kona, haku-
ba hi ntamo wa canja ga bona.
2 Na bona ba mbilukela a masimu, ni
ku wukla wona; ni tindlu, ni ku te-
ka tona: na bona ba tsimbeketa a
munhu ni yindlu ya yena, ina a mu-
nhu ni tsomba ya yena.
3 Hikwalaho zakungahi a wulako Je-
hova: Languta, A ka lowo a ngango
nzi talwa hi ku maha a kubiha a ka
wona, a ka kwihi nwina a mu nga
ponisa a tinhamo ta nwina, ge nwi-
na mu nga ta famba hi matsanza;
hakuba kona ku hi xikati xa kubiha.
4 A ka lego siku bona ba ta teka a
mufananiso ba vukela nwina, ni ku
rila hi tsikwilelo wa mikosi, ni ku
wula, Hina hakunene hi hahlukile:
yena i hunzule a xiabelo xa banhu ba
mina: i xi susisile kuyini a ka mina!
a ka bahlubuki yena i abele a saba
ga hina.
5 Hikwalaho wena u nga ta kuba naye
loye a ta nga hoxa a ngoti hi hlolo
ya wena a gotsobanyanweni wa ka
Jehova.
6 Mu nga profeti nwina, bona ba nga
ta profeta a ka lezi: a nzukano yi
nga ta suka.
7 Na ku ta wulwa, O yindlu ya ka Ja-
kobe, Kasi a Moya wa ka Jehova wu
ololokile ke? kasi lezi hi zimaho za
yena ke? Kasi a timhaka ta mina a
ti mahi a kusasa a ka yena a famba-
ko hi kulongamileko ke?
8 Kanilezi a za ha hi za kale a banhu
ba mina ba vukile kwatsi mbalala ba
mina: mu runzulwa a nguwo ni ku
susa a kumba a ka bona labo ba hu-
nzako na ba rutisile kwatsi hi mu-
nhu a tsikileko a kulwa.
9 A ba basati ba banhu ba mina mu
ba hoxa lahandle ka tindlu tabye ta-
tsi; mu ba susa le ka banana babye
baswa mu susa a wukosi ga mina
kala kupinzuka.
10 Sukani nwina, mu famba; hakuba
legi a hi gona a wutsamo ga ku hu-
mula ka nwina; hakuba hi zibi lezo
zi dayako, wona a lobyiselelo wu ba-
yisako.
11 Loku a munhu a famba lomo moye-
ni wa mahlebo wa hemba, aku, nzi
ta profeta a ka wena hi waini ni ku-
nwa ka ntamo; na yena i ta kuba a
muprofeti wa banhu.
12 Hakunene nzi ta gotsobanyisa, O
Jakobe, bonkle ba wena; hakunene
nzi tsombanyisa a misalela ya ka
Israeli; nzi ta gotsa bona katiginwe
kwatsi tiyivu ta le Bozra, kwatsi i
klambi xikari ka wuriselo gabye;
bona ba ta maha a guwa ga hombe
hi kota ya xidlemo xa banhu.
13 A mutsobi i fambile a mahlweni ka
bona: bona ba kinzumukile ba fa-

mbile hi nyangwa, na ba humele ha
yona ; ni hosi ya*b*ye i hunzile a ma-
hlweni ka bona, na Jehova u hi hlo-
ko ya bona.

XIPIMO 3.

1 Na mina nzi te ngalo, Zwanani,
nza kombela *n*wina, *n*wina mu na
nga tihloko ta Jakobe, a bafumeli
ya yin*d*lu ya ka Israeli : kasi a hi
ka *n*wina a ku tiba a nongametiso
ke?
2 *N*wina labo mu bengako a kusasa,
ni kuranza a kubiha; *n*wina labo ba
wu*k*lako a hlonge ya*b*ye a ka bona,
ni nyama ya*b*ye le maram*b*yini ya-
*b*ye ;
3 Labo kambe ba gako a nyama ya
banhu ba mina, ni sinzulula a hlo-
nge a ka bona, ni ku tsoba a mara-
mbu ya*b*ye, ni ku tsema bona *z*i *k*lu-
*b*yana, *z*a ku kwatsi *z*a lomo mbiteni,
kwatsi i nyama lomo mbiteni.
4 *Z*onake na bona ba ta bitana a ka
Jehova, kanile*z*i yena a nga ta hla-
mula bona ; kasike yena i ta fihla a
ngohe ya yena a ka lexo xikati, kwa-
tsi hi kukotisa le*z*i ba tirileko a ku-
biha kukona *z*imahweni *z*a*b*ye.
5 *Z*akungahi a wulako Jehova hi
xungetano ni baprofeti labo ba ma-
hako a banhu ba mina a ku hambu-
ka ; labo ba lumako hi meno ya*b*ye,
ni ku bitana, Kurula ; labo ba nga
bekiko a milo*n*wini ya*b*ye, bona ba
longisela a impi kuvukela yena.
6 Hikwalaho kona ku ta kuba le*z*o a
munyama wu ta kuta a ka wena,
le*z*aku *n*wina mu nga ta kuba na
muwoniso; ku ta puma a ka *n*wina,
le*z*aku ku nga hi kona a wa kuvu-
mba ; ni gambo gi ta pela a ka ba-
profeti, ni siku gi ta puma hehla ka
bona.
7 Ni bawoni ba ta koyama tingana, ni
bavumbi ba ta kanganyiswa ; ina,
bona bon*k*le ba ta kubunyeta a mi-
lomu ya*b*ye ; hakuba laho a ku ko-
na a hlamulo wa le ka Nungungulu.
8 Kanile*z*i na kwatsi ha mina, nzi tele
hi ntamo hi kota ya Moya wa ka
Jehova, ni wa kulamula, ni wa wu-
nhenha, a ku*k*la*k*lambutela a ka Ja-
kobe a *z*ihambunyetiselo *z*a yena ni
ka Israeli a *z*ionho *z*a yena.
9 Zwanani, lexi, nza kombela *n*wi-
na, *n*wina tihloko ta yin*d*lu ya ka
Jakobe, na *n*wina bafumeli ba yin*d*lu
ya ka Israeli, labo mu *s*wirwako, hi
nongametiso, mu onhakalisa a kulo-
ngetwa.
10 Ba akileko a Zioni hi nkata, ni Jeru-
salema hi *z*igoho.
11 A tihloko ta kona ti lamula hi nca-
cazelo, ni bapristi ba kona ba gonzi-
sela a kurihiwa, ni baprofeti ba ko-
na ba ongozela a mali : kasike bona
ba kegela hehla ka Jehova, ni ku
wula, Kasi Jehova a nga kona xika-
ri ka hina ke? ge ni kubiha ku nga
ta ku kusuhi na hina.
12 Hikwalaho a Zioni hi kota ya nwina
ntsena gi ta rinwa kwatsi i simu ni
Jerusalema gi ta maha a tinhulu, ni
*z*itsunzulu *z*a tin*d*lu *z*i ta ku kwatsi
matala ya wutsamo ga lomo kwa-
tini.

XIPIMO 4.

1 Kanile*z*i a masikwini ya kugume-
sa na kona ku ta kuba le*z*o, le*z*aku
a xitsunga xa yin*d*lu ya ka Jehova
yi ta yimisiwa lomo xixungweni xa
*z*itsunga, xona xi ta *k*lakusiwa hehla
ka miganga ; ni banhu ba gotsoba-
nyana a ka xona.
2 Ni mifumo yingi yi ta famba, yiya
wula, Ngonani *n*wina, nga hi famba
le xitsungeni xa ka Jehova, ni le
*nd*lwini ya Nungungulu wa Jakobe;
na yena i ta gonzisa hina hi tin*d*lela
ta yena, na hina hi ta famba a tin*d*le-
leni ta yena. Hakuba ku ta huma
le Zioni a nawo, ni mhaka ya ka Je-
hova hi le Jerusalema ;
3 Na yena i ta lamula xikari ka banhu
banyingi, i ta tsanza hi xungetano
mifumo ya ntamo yi na nga le kule :
bona ba ta *k*lomba a ma*k*lari ya*b*ye
a ku maha a *z*ikomu, ni ma*k*lari ya-
*b*ye akuba *z*ipanga ; a mufumo wu
nga ta *k*lakusa a supado wu vukela
a mufumo, cima laho ba nga ta go-
nza kambe a kulwa.
4 Kanile*z*i ba ta tsama bon*k*lelele ba-
nhu lahasi ka vina wa yena, ni la-
hasi ka sinya ya kuwu ya yena ; a
nga ta kuba kona a ta nga maha
bona ba ca*b*yiswa : hakuba a nomu
wa Jehova wa maban*d*la a wulileko
kona.
5 Hakuba bon*k*le banhu ba famba lo-
mo bitweni ga Nungungulu wa ye-
na ; na hina hi ta famba lomo bitwe-
ni ga ka Jehova kala kupinzuka ni
kupinzuka.
6 A ka lego siku, ku wula Jehova,
nzi ta tsombanyisa le*s*o *s*i lameleko,

na nzi ta hlengeletela lezo zi hlongolweko, ni lezo nzi hlokisileko ;
7 Nzi ta maha lezo zi lameleko a misalela, ni lezo zi hoxilweko kule a mufumo wa ntamo : na Jehova i ta fumela a ka bona le xitsungeni Zioni kusukela ka lezo kala kupinzuka.
8 Na wena, O kokola ga *k*lambi, a tsuri wa nhanyana wa le Zioni, a ka wena kona ku ta kuta, a mufumo wa nhanyana wa le Jerusalema.
9 Makunu hiyini u bitanako hi kucwangula ke? kasi laho a yi kona a hosi a ka wena, kasi a wa xikungo wa wena i mbembisilwe ke, lezo a mahika ma kamanyetileko wena kwatsi hi wasati loku a lu*n*wa?
10 Nga u hi kubayiseni, u tira a kuhefemula, O nhanyana wa le Zioni, kufanana ni wasati wa kulunwa ; hakuba wena u ta huma uya le mutini, u ta aka lomo kwatini, u ta kuta kona le Babuloni : hi leyo a ta nga ku cumela kona ; hi leyo Jehova a ta nga *k*la*k*lisa wena canjeni a balaleni ba wena.
11 Ni makunu a mifumo yinyingi yi gotsobanyene a kuvukela wena, leyo yi nge ngalo, Nga wena a nyenyeziswa, nga a mahlo ya hina ma wona a kuxuba ka hina hehla ka Zioni.
12 Kanilezi bona a ba kutibi a kualakanya ka Jehova, ge a ba pimi bona a xikungo xa yena ; hakuba yena i tsombanyisele bona kwatsi milumbi le nzhim*b*yeni.
13 Suka u hula, O nhanyana wa le Zioni ; hakuba nzi ta maha a limhonzo la wena xiketse, nzi ta maha makanzo ya wena a suku ; na wena u ta *k*lomba a fufanyi a mifumo yinyingi : ni ku hambanyisela a pfuno a ka Jehova, ni nhunzu ya*b*ye a Hosi ya misaba yon*k*le.

XIPIMO 5.

1 Makunu u ta tsombana a wutsumbu ga wena mibokweni, O nhanyana wa miboko : yena i hlomile a vimbezelelo a vukela hina ; ba ta lamata a mulamuli wa ka Israeli hi nhonga hehla ka hlaya.
2 Kanilezi wena Betlehema Efrata, loyi u nge kwatsi u tsongwanyani xikari ka makume mazana ya ka Juda, ku ta huma hi ka wena a mu*n*we loye a tako ka mina loye a ta nga kuba mufumeli wa lomu ka Israeli ; loye a kufamba ka yena kusukako hi kaleloko, hi le kupinzukeliselweni.
3 Hikwalaho yena i ta nyikela bona, ku kala a xikatini loye a lu*n*wako a ta nga hefemula ; zonake a misalela ya bamaka*b*ye ba yena ba ta *k*lelela a ka banana ba ka Israeli.
4 Na yena i ta yima, i ta gisa a *k*lambi lomo nta*n*weni wa ka Jehova, lomo wukulwini ga bito ga ka Jehova a Nungungulu wa yena : na bona ba ta tsama ; hakuba yena makunu i ta kuba a wa hombe ku kala le magumelweni ya misaba.
5 Ni loyi a munhu i ta kuba a kurula ka hina. Ni laha a ma Asiria ma ta nga kuta lomo tikweni ga hina, ni laha yena a ta nga kanziyela lomo zilubelweni za hina, zonake hi ta suka hi vukela yena n*k*lanu ni bambiri a barisi, ni n*k*lanu ni banharu a tinjinga ta banhu.
6 Na bona ba ta hlasela a tiko ga le Asiria hi supado, ni tiko ga le Nimrode a wuengenweni ga kona ; na yena i ta *k*la*k*lisa le ka ma Asiria laha yena a ta nga ta a tikweni ga hina, ni laha a ta nga kanziyela lomo mbinganweni wa hina.
7 Ni misalela ya ka Jakobe yi ta kuba a xikari banhu banyingi kwatsi i nzokati ya le ka Jehova, kwatsi i refu hehla ka *b*yanyi, lego gi rinzeliko a munhu, ge ni labeleka a barisanyana ba banhu.
8 Ni misalela ya ka Jakobe yi ta kuba xikari ka mifumo yinyingi, a xikari ka banhu banyingi ku fanana ni ngala xikari ka zihari za kwati, kufanana ni ngala yiswa xikari ka *k*lambi wa tiyivu ; leyo, yi nge loku yi tsemakanya yi kanziyelako lahasi yi pfhemula a fufanyi, ni laho ku nga hi kona a wa ku*k*la*k*lisa.
9 Ngana a canja ga wena gi *k*lakuka a xikari ka babengi ba wena, nga bon*k*le a balala ba wena ba tsemiwa.
10 Na kona na ku ta kuba lezo a ka lego siku, ku wula Jehova, nzi ta tsema a mahaxi ya yena a xikari ka wena, nzi ta lobisa a tikareta ta wena :
11 Na nzi ta tsema a miti ya tiko ga wena nzi ta hoxa lahasi won*k*le a makokola ya wena.
12 Nzi ta tsema a zitumbe zi huma canjeni ga wena : wena u nga ta kuba nabo kambe a babulako :
13 Nzi ta tsema a mavule ya wena ma

ba*k*lilweko ni timhinga ta wena hi
lomo xikari ka wena; na wena u nga
ta ha engeta u kozela a mitiro ya ma-
n*d*la ya wena;
14 Nzi ta susa Axerima wa wena lomo
xikari ka wena; nzi ta lobisa a miti
ya wena.
15 Nzi ta tsanza a potelelo wa mina ni
zanga ni kulo hi mifumo leyo ni li
nga ingisako.

XIPIMO 6.

1 Zwanani makunu lezo Jehova a
wulileko: Sukani, u kaneta wena a
mahlweni ka *z*itsunga, na nga a mi-
tsuri yizwa a gezu ga wena.
2 Zwanani, O *n*wina *z*itsunga, a kane-
tano ya ka Jehova, na *n*wina tsonzo-
miselo wa *z*iseketelo za misaba; ha-
kuba Jehova i holobile ni banhu, na
yena i ta kanetana na Israeli.
3 O banhu ba mina, xini nzi mahileko
a ka *n*wina? lexo ha xona nzi rerile-
ko wena ke? kustumunya u vukela
mina.
4 Hakuba nzi lo neha wena u huma hi
le tikweni ga le Gipite, nzi *k*la*k*lisile
wena lomo n*d*lwini ya wukumbi; nzi
lo yimisa a mahlweni ka wena Mosi,
Aroni, na Miriamu.
5 O banhu ba mina, alakanya makunu
lezo Balake a hosi ya le Moabi a xu-
bile, ni lezo Balaami a nisanyana wa
Beore a hlamuleko yena; alakanya
hi ku suka hi le Xittimu kala le Gi-
lgale, kasi *n*wina ma *z*i tiba a mitiro
yo lulama ya ka Jehova.
6 Hikwihi laho ha kona nzi ta ngata
a mahlweni ka Jehova, nzi ti kora-
misa a mahlweni ka Nungungulu a
*k*lakukileko ke? nzata mahlweni ka
yena hi minyikelo ya kuhiswa, ni
marole ya lembe gi*n*we a wu kale?
7 Kasi Jehova i ta nengiliswa hi ma-
kume mazana a tihamba, kutani hi
kume ga kume ga mazana a micongo
ya mafura ke? nzi ta nyikela a ma-
tewula ya mina hi *z*ihambunyeti za
mina, a mihanzo ya miri wa mina hi
kota ya xionho xa muhefemulo wa
mina ke?
8 Yena i kombile wena, O munhu,
loku a kusasa; xini Jehova a hlota-
ko ha wena, kanilezi a ku maha hi
kulongametilweko, ni kuranza a wu-
xinji, ni ku famba hi kukorameki-
leko *z*i*n*we na Nungungulu ke?
9 A gezu ga ka Jehova gi lo bahuwa
mutini, ni munhu wa ku tiba i ta
wona a bito ga wena: zwanani *n*wi-
na a nhonga, himani loye a longise-
leko yona.
10 Laho ka ha hi kona a mabako ya ku-
bihisisa lomo n*d*lwini ya wa kubiha,
ni xiringaniso xi tsongwani lexo xi
nyalatanako ke?
11 Kasi nzi ta basa hi *z*iringaniso za wa
kubiha ni kwama wa kohliselo ya
kubinza?
12 Hakuba a banhu ba kufuma ba ko-
na ba te hi kupanga, ni ba akileko
ba kona ba wulawulile a mawunwa,
a tirimi ta*b*ye ta kohlisa a milo*n*wini
ya*b*ye.
13 Hikwalaho nzi lamatile wena hi mba-
nga yi hlokisako; nzi mahile a ma-
rumbi hi kota ya kuonha ka wena.
14 Wena u ta kuga, kanilezi u nga ta
xuriswa; ni koramuselelo ya wena
yi ta kuba xikari ka wena: na wena
u ta tsombanyisa, kanilezi u nga ta
bekala; ni lexo wena u *z*i bekile *z*i ta
nyikelwa a ka supado.
15 Na wena u ta *b*yala, kanilezi u nga
ta hula; wena u vubela a maolivia,
kanilezi u nga ta tola a mafura ya
kona; ni xivina, kanilezi u nga ta-
nwa a waini ga xona.
16 Hakuba a *z*ilayelo za Omri *z*i hlayisi-
lwe, ni yon*k*le a mitiro ya yin*d*lu ya
ka Ahabi, na *n*wina mu famba hi xi-
kungo xa*b*ye; kasi nza maha *n*wina
a marumbi, ni baakileko ba kona a
kuhlekwa: na *n*wina mu ta rwala a
nzukano ya banhu ba mina.

XIPIMO 7.

1 Kombo ha mina! hakuba nzi kwa-
tsi hi loku ba ha rolele a mihanzo ya
ximumu, kwatsi magrepi ya dzo-
mbetelo wa xivina: laho a ku kona
a xitata a kuga; a mbilu ya xuba a
mihanzo ya kuranga ya matatani.
2 A munhu wa Nungungulu i mbe-
mbile laha misabeni, laho a nga ko-
na a na nga ni kululama xikari ka
banhu: bon*k*lelele ba ku labelela a
nkata; bona ba kuhlota bon*k*lelele ba-
nhu a maka*b*ye wa yena hi likoka.
3 Ni man*d*la ya ma le hehla ka lezo za
kubiha a ku maha kwatsanyana; a
hosana ya wutisa, ni mulamuli i lo-
ngile a ku lamula; ni munhu wa ho-
mbe, a tsawutela a ku xuba ka kubi-
ha ka muhefemulo; zakungahi ba ku
nziwiteka katigi*n*we.
4 A banene ka bona kwatsi mbusoso-
nya; labo ba hunzeleleko kululama

ba bihile ku hunza a libongo la mi-
zwa: a siku ga murinzeli wa wena
kona a kuenzelwa ka wena, gi tile;
gona gi ta kuba a kanganyisekelo
wa*b*ye.
5 Mu nga tsumbi *n*wina a ka waake-
lwane, mu nga a xitsumbo le ka xa-
ka; vala a tibati ta nomu wa wena
le ka yena loye a é*k*lelako xifubeni
xa wena.
6 Hakuba a nisanyana a nga dzunzi a
dadani, ni nhanyana wa ku suka a
vukela a mamani wa yena, a kata-
*n*wana a vukela a *n*wingi wa yena;
a balala ba munhu ba ta maha ba le
n*d*lwini ya yena *n*winyi.
7 Kanilezi kwatsi ha mina, nzi ta cu-
wuka a ka Jehova; nzi ta rinzela a
Nungungulu wa kuhanyiswa ka mi-
na: na Nungungulu wa mina i ta-
zwa mina.
8 U nga tsaki hi kuvukela mina, O
nala wa mina: laha na nziwa, nzi ta
vuka; laha na nzi tsamile munyame-
ni, na Jehova i ta kuba a kuwoninga
a ka mina.
9 Nzi ta rwala a zanga ya ka Jehova,
hakuba nzi onhileko nzi vukela ye-
na, a kala yena a koxela a nanzu wa
mina, a tsanzisela a lamuliselo ha
mina: yena i ta neha mina kuwone-
keleni, na mina nzi ta languta a ku-
lulamisisa ka yena.
10 *Z*onake a balala ba mina ba ta wona
kona, ni tingana ti ta fenengeta yena
loye a wulako a ka mina, I kwihi
Jehova a Nungungulu wa wena ke?
A mahlo ya mina ma ta wona a ku-
xuba ka mina hehla ka yena; ma-
kunu yena i ta kanziyelwa lahasi
kwatsi marope ya mapango.
11 A siku ga kuaka a tigingisi ta wena!
a ka lego siku a nyibo yi ta susiwa
kule.
12 A ka lego siku ba tata a ka wena hi
le Asiria ni le mitini wa le Gipite ni
ka Gipite bata le congweni, ba suka
bimbini baya bimbini, ba suka xitsu-
ngeni baya xitsungeni.
13 Kasike a tiko gi ta *k*lakala hi kota
ya bona labo ba akileko ka gona, ha-
kuba hi mihanzo ya zimaho za*b*ye.
14 Gisa a banhu ba wena hi nhonga ya
wena, a *k*lambi wa tsomba ya wena,
lowo wu tsamileko woce, le makwa-
tini a xikari ka Karmeli; nga bona
ba gela le Baxani ni Gileade, kwatsi
ni masikwini ya kale.
15 Kwatsi hi masikwini ya ku huma
ka wena hi le tikweni ga le Gipite
nzi ta kombisa a ka bona zilo zi ha-
njalatisako.
16 A mifumo yi ta wona yi ta kuba ni
tingana hi wona won*k*le a ntamo wa-
*b*ye: bona ba ta *k*lateka a man*d*la
ya*b*ye hehla ka milomu ya*b*ye; ni ti-
n*d*lebe ta*b*ye ti ta kuba ziwiri.
17 Ba laza a tsutsungwani kwatsi i
nyoka; kwatsi hi zilo za kukoakoka
za misaba bona ba ta kuta na baruru-
mela ba huma wutsa*n*weni ga*b*ye ba
tumbeleko; bona ba tata hi xica*b*yo
a ka Jehova a Nungungulu wa hina,
ba ta ca*b*yiswa hakuba ha wena.
18 Hiwihi a na nga Nungungulu wa
kufanana na wena, loye a ribalelako
a kugoha, a hunzako hehla ka ziha-
mbunyeto za misalela ya tsomba ya
yena ke? yena a nga beketeli a za-
nga ya yena kala kupinzuka, hakuba
yena a xalaliswako hi kuranzakawu-
nene.
19 Yena kambe i ta kuba ni hawuke-
lelo hehla ka hina; i ta kanziyela a
zigoho za hina lahasi ka konzo; na
wena u ta hoxa a zionho za*b*ye lomo
kueteni ka bimbi.
20 Wena u ta maha a zinene a ka Jako-
be, ni kuranzakawunene ka Abra-
hama, loko wena u hlambanyileko a
ka badadani hi masikwini ya kale-
loko.

A BUKU GA

NAHUME.

XIPIMO 1.

1 A nzwalo wa le Nineve. A buku
ga muwoniso wa Nahume a mu
Elkoxe.
2 Jehova u i Nungungulu a mona a
potako; Jehova a potako i tele hi
zanga; Jehova a tekako a potelelo a
ka balala ba yena, yena a beketele-
lako a zanga hehla ka balala ba yena.
3 Jehova wa nonoka a zangara i hi wa
hombe a nta*n*weni, na a ta sungwa
hi kubasisa a mugohi: Jehova i na
ni tin*dl*ela ta yena lomo xihuhurini
ni lomo bubutseni, a marefu ma hi
tsutsungwani wa mikonzo ya yena.
4 Yena a kawukako a bimbi, ni ku
maha gona a kuoma, a omisaka yo-
n*kl*e a micongo: Baxani wa coma,
na Karmeli; ni *z*itsangi *z*a le Leba-
noni *z*a coma.
5 A *z*itsunga *z*a tsekatsekiswa a ka
yena, ni mitsurana ya nyekiswa; ni
misaba ya *kl*akuka yi hehuka a ku-
bakoneni ka yena, ina, a tiko, ni le*z*o
*z*i tsamako a ka gona.
6 Himani a nga yimako a zangeni ya
yena ke? himani a nga tsamako a
tsisisiselweko wa kulo ga yena ke?
a kulo ga yena ku halaka kwatsi i
'nzilo, a mari*b*ye ma ku tso*b*yiwa a
*z*ipanzana ha yena.
7 Jehova i nene, a na nga kokola a si-
kwini ga karateko; na yena wa ba
tiba labo ba te a wucabelo a ka yena.
8 Kanile*z*i hi kukumuka ko talo yena
i ta maha a gumelwa ka wutsamo
ga kona, i ta hlongolisa a balala ba
yena le munyameni.
9 *Z*ini mu mahako a xihlebo mu
vukela Jehova ke? yena i ta maha a
kugumelwa ku teleko: a hlokiselelo
wu nga ta huma hi xikati xa wu-
mbiri.
10 Hakuba laho ba ta pilingenyetana
kwatsi i mizwa, ni kupopiwa kwatsi
hi kunwa ka*b*ye, ba lo*b*yisilwe hi
ku*tr*umulisilweko kwatsi likunyi.
11 Laho ku kona a mu*n*we a humeleko
hi le ka wena, loye a hlebako a ku-
biha a vukela Jehova, loye a hlebako
a kubihisisa.
12 *Z*akungahi a wulako Jehova: Ha-
mbuloku ba kuba nta*n*weni wu tele-
ko, ni kungana ba tele, hambu ku-
ngaho bona ba ta tsenwa, na yena i
ta hunza. Hambulezo nzi hlokisako
wena, nzi nga ta ha hlokisa wena
kambe.
13 Ni makunu nzi ta tsoba a joka ga
yena gi suka ka wena, nzi ta bewula
a kubohwa ka wena ku pulakanye-
ka.
14 Na Jehova i nyikile a kuleletela
hi xungetano na wena, ku nga ta
engeta kambe a bito ga wena gi
xwanyelwa: hi lomo n*dl*wini ya ba-
nungungulu ba wena nzi ta tsema
a mavule ya wena maba*kl*ilweko ni
mavule ma nyekisilweko; nzi ta ma-
ha a nkele wa wena; hakuba wena
u *s*wihatelo.
15 Languta, hehla ka *z*itsunga a mi-
konzo ya yena loye a nehako a ma-
hungu ma nene, loye a bakonyibo ya
kurula! Hlayisa a mibuzo ya wena.
O Juda, Maha a *z*ifungo *z*a wena;
hakuba a wa kubiha a nga ta ha hu-
nza hi ka wena; yena hakunene i tse-
milwe.

XIPIMO 2.

1 Yena a *tr*an*dl*esako a fufanyi i ku-
vukele wena: hlayisa a kokola, ri-
nzela a tin*dl*ela, tiyisa a *z*iwunu *z*a
wena, tiyiseta a ntamo wa wena hi
kutiyisilweko.
2 Hakuba Jehova a *kl*elisako a wukulu
ga Jakobe, kwatsi hi wukulu ga ka
Israeli; hakuba a muhalati i halatile
bona, i lobisile a marabi ya *z*ivina
*z*a*b*ye.
3 A xi*kl*angu xa banhu ba yena ba ti-
nhenha xi *tr*ukile, a babanuna ba
tingwazi ba ambele a *tr*ukiselo: a
tikareta ti hatima mahubula a sikwi-
ni na kulongisela ka yena, ni ma*kl*ari
ya tingube ma pumunhelwa.
4 A tikareta ti pfupfa mapangweni;
ti su nzulanzula lomo magonzweni:
a kuwoneka ka tona kwatsi *z*ihla-
hle; tona ti tsutsuma kwatsi i hi
xingwalangwanza.

5 Yena a alakanyako a badzunzekileko
ba yena: bona ba retemuka a ku
fambeni ka*b*ye; bona ba ha*k*lisa a
ka tigingisi ta kona, ni kombiso *z*i
longiselwa.
6 A tinyangwa taxi micongo ti vululi-
lwe, ni xilubelo xi kungumulwe.
7 Na kona ku bilwenyibo, yena i fu-
nungulwe, yena i rwelwe; ni *z*itiri
*z*a wasati *z*i kuketa kwatsi i gezu
ga matuba, malwako hi *z*ifuba *z*a
wona.
8 Kanile*z*i Nineve i wa kari a hi ko-
na cima ka kaleloko kwatsi tiba ga
mati; kasike bona ba tsutsumile.
Yima, yima, bona ba lo bitana; ka-
nile*z*i a nga kona a cuwukako a
nzako.
9 Tekani *n*wina a mupango wa sili-
va, tekani a mupango wa nzalama;
hakuba laho a ku kona a kugome-
lwa ka kubingeretela, a wukosi ga
yon*k*le a nhunzu ya kusaseka.
10 Gona gi panga, gi nga hiko na ncu-
mo gi hahlukileko; a mbilu yi nye-
kisilwe, ni madzolo ma kwatsaba-
nyana katigi*n*we, ni keto wu kona
*z*iwunwini *z*on*k*le, ni tingohe ta bona
bon*k*le ti hunzulukile ku kwalala.
11 Wu kwihi a kele wa tingala ke, ni
wutsamo ga kugela a tingalana ti-
*s*wa laho a tingala ni ma*t*rele ya to-
na ba fambako, a mavinyani ya ti-
ngala a nga kona a mahako bona ba
ca*b*yiswa ke?
12 A ngala ya pfemula a fufanyi a zi-
eneleko a ka mavinyani ya yona, yi
wuya yi ta vumbamela a *t*rele ya
kona, ni ku tatisa a mabako yena hi
mipfimba, ni mikele ya yona hi ku-
fufekeleko.
13 Langutа, nzi vukela wena, ku wula
Jehova wa maban*d*la, nzi ta hisa a
tikareta ta yena a musini, ni supado
yi ta kadamula a tingalana ta wena
ta ti*s*wa; nzi ta tsema a nyama ya
wena kusuka misabeni, ni gezu ga
mitsumi ya wena gi nga ta ha enge-
ta kambe gi zwiwa.

XIPIMO 3.

1 Kombo a ka muti wa nkata! wo-
na wu tele hi mawunwa ni kuwu-
*k*la: a mipfimba a yi suki.
2 A guwa ga mhamba, ni guwa ga
kutsekatseka ka maranzani, ni ma-
haxi ma *k*lulako, ni tikareta ti re-
nzelako.
3 A babanuna ba mahaxi ba kilela,
hi bayima ka supado, ni *k*lari gi
kwezikwezimako, ni xi*d*lemo xa ba
delweko, ni tinhulu ta hombe ba-
nyacanjale, ni laho a ku kona a
kugumelwa ka *z*irumbi; ba ku rete-
muka hehla ka *z*irumbi *z*a*b*ye;—
4 Habuka hi wu*d*lemo ga *z*ibayi *z*a *z*i-
bayi *z*i vuvumako, a masungukati
ya kuloya, labo ba xabisako a mifu-
mo hi wuo*s*wi ga*b*ye, ni mingango
hi kuloya ka*b*ye.
5 Langutа, nzi vukela wena, ku wula
Jehova wa maban*d*la, nzi ta funu-
ngula a n*d*len*d*lele ga wena a ngo-
heni ya wena; nzi ta kombisa a mi-
fumo a wum*b*yiri ga wena, ni tixaka
a tingana ta wena.
6 Nzi ta hoxa a *z*ibi *z*a manyalataniso
hehla ka wena, nzi ta maha wena a
xi*s*wiro, nzi yimisa a gonwa xa xi-
wonelo.
7 Na ku ta mahisile le*z*o, bona labo ba
ta cuwuka hehla ka wena ba ta tsu-
tsuma, ni ku wula, Nineve i hi ma-
rumbi: himani a ta nga rilela yena
ke? hi rini nzi ta hlota a tangaliselo
wa wena ke?
8 Kasi wena u cukwana ku hunza
No-amoni loye a nga wa akilwe xi-
kari ka micongo, lego gi nga wa
ranzelwe hi mamati; a biyelwa ka
gona ku wa hi bimbi ni ligingisi la
kona ku wa hi bimbi ke?
9 Etiopia na Gipite ku wa hi ntamo
ya yena, ku wa nga hi ka hombe a
ka wona; Puti na Lubima ba wa hi
bavuni ba wena.
10 Kasike yena i wa ko*n*wilwe, a ya
makotsweni; ni banana ba gona ba
ta *t*ran*d*leswa a fufanyi lomo tihlo-
kweni ta mapango; ba ta hlahluba
tihlolo hi banhu ba gona ba dzu-
nzekileko, ni bon*k*le a banhu ba ye-
na ba hombe ba wa bohilwe hi ma-
ngenje.
11 Na wena kambe u ta kuba u popi-
wa; wena u ta fihlala; wena u ta
hlota a kokola hi kota ya balala.
12 Won*k*le a makokola ya wena ma ta
ku kwatsi i sinya ya kuwu ya miha-
nzo yo ranga kubuvu matatani: lo-
ku yi jujiwa, wona ma wela lomo
ka*n*wini ka mugi.
13 Languta, a banhu ba wena a xikari
ka wena ba hi ba basati; a nyangwa
ya tiko ga wena yi vululekile yi
ahlama a ka balala ba wena: a nzi-
lo wu kadamule a *z*ikwinyaro *z*a
wena.

14 Kela wena a mati ya vimbezele; ti-
yiseta a makokola ya wena; famba
le wumbeni, u ya vubela a marope;
i tiyisa a nhulu ya zitini za kuhi-
swa.
15 Laho a nzilo wu ta kadamula wena;
ni supado yi ta tsema wena; yi ta
kadamula wena kwatsi i pungwani:
maha a wutsumbu ga wena a ku
tala kwatsi i pungwani; maha a wu-
tsumbu ga wena a kutala kwatsi i
humbi.
16 Wena u enzelekisa a bamahungani
ba wena kwatsi tinyeleti ta tilo: a
pungwani wu riza, ni ku puruma.
17 A tihosana ta wena kwatsi hi humbi,
ni batongi ba wena kwatsi hi xigo-
*n*wani, lexo xi gobileko lomo libi-
ngweni laha a siku ga titimela, kani-
lezi laha a gambo gi tsuwukako xo-
na xi puruma, ni wutsamo ga xona
gi nga ti*b*yiwi laha xi yileko.
18 A barisi ba wena ba retemukile, O
hosi ya le Asiria; ni ba dzunzilwe-
ko ba wena ba le kuhumulweni; ni
banhu ba wena ba hangalakile hehla
ka zitsunga, ni laho a nga kona wa
ku wuyetela bona.
19 Ni laho a nga kona wa kupepisa a
kulamatwa ka wena; a mbanga ya
wena yi ya hlomulo: ni bon*k*le labo
ba zwako a mibiko wa wena ba pa-
katela a man*d*la ya*b*ye hehla ka we-
na; hakuba hehla ka wihi a zionbo
za wena a zi hunzi hi kusimamisi-
lweko ke?

A BUKU GA

HABAKUKA.

XIPIMO 1.

1 A muwoniso lowo Habakuka a
muprofeti a nga wa wu wonile.
2 O Jehova, ku ta kala ku kuyini
nzi rila, na wena u nga ta kuzwa
ke? nzi bahuwa a ka wena hi pa-
ngiselelo, kasi wena u nga ta hanyi-
swa.
3 Hi yini wena u kombisako mina a
kubiha, ni kucuwuka hehla ka onha-
kaliselelo ke? hakuba a lo*b*yiselelo
ni pangiselelo zi kona mahlweni ka
mina; ni laho ku kona a ku kaneta-
na, ni kukanetana ku vukile.
4 Hikwalaho a nawo wu hi lucwana,
ni nongametiso a wa ha humi ka-
mbe; hakuba a ba kubiha ba ra-
nzele a ba lulamileko; hikwalaho a
nongametiso yi humele hi kuonha-
kaleni.
5 Languta, *n*wina xikari ka mifu-
mo, ni kucuwuka, mu hlamala hi
kuhanjalatisilweko; hakuba nza ti-
ra a tiro a masikwini ya *n*wina, lo-
wo mu ta nga kala mu nga kolwi
hambuloko wu *b*yeliwa *n*wina.
6 Hakuba, manga*b*ye, nzi vuxa a ma
Kaldea, lowo a mufumo wu babako
ni ha*k*lisako, lowo wu ta nga famba
wu tsemakanya a kuanamaka misa-
ba, a ku teka a wutsamo ga kuaka
ka banhu lego gi nga hiko ga*b*ye.
7 Bona ba cabekako ba munzulukisa-
ko, a lamuliselelo wa bona ni *k*laku-
kelelo wa bona wu huma wutsumbi-
ni ga*b*ye.
8 A mahaxi ya*b*ye ma kupura ku hu-
nza a tiyingwe, ma cabeka nguvu
ku hunza a mhisi yi pamako; ni ba-
banuna ba mahaxi ba gada hi matsa-
nza hehla: ina, ni babanuna bama-
haxi bata hi le kule; ba puruma
kwatsi i gama lego gi ha*k*liselako a
pfimba.
9 Bata bon*k*le hi pangiselelo: ni tingo-
he ya*b*ye ti komama a mahlweni; ba
gotsa a bako*n*wi kwatsi i seke.
10 Ina, yena wa tsetselela a tihosini,
ni tihosa ti hi hlekiselelo wa yena:
yona yi ta hlekisa hi makokola wo-
n*k*le; hakuba yena a biringetelako
a tsuri, a teka wona.
11 *Z*onake yena i ta swiyela kwatsi i
mheho, na a ta *k*latuka, ni kugoha,
ni lowo a ntamo wa yena wu hi a
nungungulwini wa yena.
12 Wena kasi a hi wena u pinzuke-
lisisilweko, O Jehova Nungungulu
wa mina, wena wa Kubasa wa mi-
na ke? hina hi nga ta kufa. O Je-

hova, wena u yimisile yena hi kota
ya kulamula; wena, O ri*b*ye, u lo-
ngisile yena hi lulekeliselelo.
13 Wena loye u na nga ni mahlo ma
basileko ku hunza a kuwona a ku-
biha, loye a nga cuwukiko kuonha-
kalisweni, ngahilezo u cuwukako
wena hehla ka bona labo ba mahako
hi kuhle*b*yisisilweko, u rutisako a u
miyela laha na munhu na kwikwi-
nza a munhu loye a hunzeleleko a
kululama ku hunza yena;
14 Ni ku maha a banhu kwatsi *z*in*d*lu-
wani *z*a lomo bimbini, kwatsi *z*ilo *z*a
kukokakoka, le*z*o *z*i nga hi ko na
mufumeli hehla ka *z*ona.
15 Yena a *k*lukulako bon*k*le hi xime-
mba, yena a komako bona lomo li-
kokeni, ni ku tsombanyisela bona
lomo wuhuleni: hikwalaho yena a
buma a ku tsaka.
16 Hikwalaho yena wa pahlela a ka li-
koka la yena, ni ku hisa a libani a
wuhuleni ga yena; hakuba *z*ona a
xiabelo xa yena xi nonile, ni kuga
ka yena i taliselelo.
17 Kasi yena hikwalaho i ta pumunha
a likoka la yena, a nyenyetela a ku-
hlasela a mifumo hi kusimamisilwe-
ko ke?

XIPIMO 2.

1 Nzi ta yima hehla ka wurinzelo
ga mina, nzi ta yima le hehla ka ta-
wa, nzi ta wona le*z*o yena a ta nga
wulawula *z*i*n*we na mina, ni le*z*aku
nzi ta hlamula yini hi kukalala ka
mina.
2 Na Jehova i lo hlamula mina, i te
ngalo, Tsala a muwoniso, u wu ma-
ha wu *d*lunyatilweko hehla ka ti-
mbila, kasi wa fela a ku tsutsuma
loye a gonzako kona.
3 Hakuba muwoniso wa ha hi wa xi-
kati xi longisilweko, wona wa ha-
*k*lisa hi ngomama ni kugumelwa,
wu nga ta kuba wa ku hemba: ha-
mbule*z*o wona wu ta nga nonoka,
rinzela wona; hakuba wona haku-
nene wu tata, wu nga ta kuba na
xitsetse.
4 Languta, a muhefemulo wa yena
wu kukumukile, a wu longamangi
nzeni ka yena; kanile*z*i a lulamile-
ko i ta hanya hi kukoleka ka yena.
5 Ina, *k*latakumbiri, a waini gi na ni
mahlebo, a munhu wa matsanza, lo-
ye a nga hlayisiko le kaya; loye a
engetelako a kuxuba ka yena kwa-
tsi i Xeole, na yena i hi kufa, a nga
na kueneliswa, kanile*z*i a tsombanyi-
sako a ka yena yon*k*le a mifumo, ni
kutsumbanyisela a ka bon*k*le a ba-
nhu.
6 Kasi *z*on*k*le le*z*i *z*i nga ta teka a mu-
fananiso *z*i vukela yena ke, ni tseke-
to wa matimu a kuvukela yena, a
waku, Kombo a ka yena loye a te-
kako a ku enzelekisa a ka le*z*o *z*i
nga hiko *z*a yena! ku ta longoloka
ku yini yena loye a binzisako a wu-
tsumbu ga yena hi *z*itsumbiso.
7 Kasi bona ba nga ta vuka hi kutsu-
ketisilweko labo ba ta nga luma we-
na, a kin*d*limuko lowo ta nga karata
wena, na wena u ta ba pfimba wa
bona ke?
8 Hakuba wena u pangileko a mifumo
yinyingi, yon*k*le a misalela ya banhu
ba ta panga wena, hakuba hi nkata
wa banhu, ni ka pangiselo lowu wu
mahilweko misabeni yinyingi, ni lo-
mo mitini ni wutsamo gon*k*le ga ku-
aka ka kona.
9 Kombo a ka yena loye a tekako a
binzu ga kubiha akuba ga yin*d*lu ya
yena, le*z*aku kasi wa yimisa a xisaka
xa yena le hehla, kasi yena wa fela
a ku nyikelwa a canjeni ga kubiha!
10 Wena u hlebile a tingana a ka yin*d*lu
ya wena, hi ku tsema a banhu ba-
nyingi, u onhile u vukela a muhefe-
mulo wa wena.
11 Hakuba a ri*b*ye gi ta rila hi le ligi-
ngisini, ni naneko hi le nzanzeni wu
ta hlamula kona.
12 Kombo a ka yena loye a akako a
ligingisi hi nkata, a gingako a muti
hi kugoha!
13 Languta, kona a hi ka Jehova wa
maban*d*la le*z*aku a banhu ba wa ta
nga ba tirela a nzilo, ni mifumo yi
karata a wutsumbu ga yona hi *z*i nga
nyawuliko ke?
14 Hakuba a misaba yi ta tatiswa hi ku-
tiba ni wukosi ga ka Jehova, kwa-
tsi hi mamati ma kubunyetileko a
bimbi.
15 Kombo a ka yena loye a nyikako
a wa akelwane a kunwa, a ka wena
loye u engetelako a wuxungu ga
wena, ni ku maha yena a popiwa
kambe, kasi wena wa fela a kucu-
wuka a wum*b*yiri ga bona!
16 Wena u tele hi tingana na ku nga
ni wukosi: nwana wena kambe, u be
ku kwatsi u mu*n*we wa makuna; ni
kopo ya canja ga xinene ga Nungu-

ngulu yi ta ranzela wena, ni koyamo
wa tingana wu ta kuba hehla ka
wukosi ga wena.
17 Hakuba a kupanga loku ku mahi-
lweko le Lebanoni ku ta fenengeta
wena, ni lo*b*yiselelo wa *z*ihari, le*z*o
*z*i mahileko bona ku ca*b*yiswa; ha-
kuba hi nkata wa banhu, hakuba hi
pangiselelo wu mahilweko lomo ti-
kweni, a mutini ni ka bona bon*k*le
labo ba nanga lomo nzeni.
18 Xini xi vunetelako a vule gi ba-
*k*lilweko ke, le*z*aku a mumahi wa
kona i ba*k*lile kona; a mufananiso
wu nyekisilweko, wona mugonzisi
wa mawunwa, lexo xa ku loye a ku-
lutelako a dzumba ga xona i tsumba
a ka xona, a ku maha a mavule ma
na nga timbebebe ke?
19 Kombo a ka yena loye a wulako a
ka sinya, Kin*d*limuka, a ka ri*b*ye ga
mbebebe, Suka! Kasi legi ga gonzi-
sa ke? Languta, gi namekilwe hi
nzalama ni siliva, ni laho a ku na
moya futsi lomo nzeni ka gona.
20 Kanile*z*i Jehova i lomo tempeleni ya
yena ya kubasa: nga yon*k*le a misa-
ba yi rutisa a mahlweni ka yena.

XIPIMO 3.

1 A mukombelo wa Habakuka a
muprofeti, a wu bekileko ka Xigi-
onote.
2 O Jehova, nzi zwile a mubiko wa
wena, mina nza ca*b*yiswa:
O Jehova vuxa a tiro wa wena
lomo xikari ka malembe;
Xikari ka malembe maha wona wu
ti*b*yekiswa;
A zangeni alakanya a ti*t*ralo.
3 Nungungulu i lo ta hi le Temani,
Ni loye a wa Kubasa hi le xitsu-
ngeni Parani. [Sela
A wukosi ga yena gi fenengeta a
matilo,
Ni misaba yi wa tele hi kudumi-
swa ka yena.
4 Ni kungangamela ka yena ku wa
fanana ni kuwonekela;
Yena i wa na mikwenge leyo yi
tako hi le canjeni ga yena;
Ni laho ku wa hi kona a fihlalelo
wa ntamo wa wena.
5 A mahlweni ka yena ku lo famba
a mitungu,
Ni tibale ti hlohlonyako ti huma
hi lo mikonzweni ya yena.
6 Yena i lo yima a ringanisa a mi-
saba;
A langutako, i lo hlongolako a ka
mifumo;
Ni *z*itsunga *z*i tsonzomilweko *z*i ha
ngalaka;
A mitsuri yi pinzukelisisilweko yi
koramisilwe;
A mifambo ya yena nja kaleloko.
7 Nzi lo wona a tenta ga Kuxani gi hi
hlokiselelweni;
A micacalato ya tiko ga Midiani yi
lo rurumela.
8 Kasi Jehova i wa nga xalaliswangi
hi micongo ke?
Kasi a zanga ya wena yi wa vukela
a micongo,
Kutani kulo ga wena gi wa vukela
a bimbi,
A ka le*z*o wena u kileleko hehla ka
mahaxi ya wena,
Hehla ka tikareta ta wena a hanyise-
lelo ke?
9 A wura ga wena gi wa lo mahwa gi
ku*d*lunya;
A *z*ifungo a ka tixaka *z*i wa hi ti-
mhaka tinene. [Sela
Wena wa no panzako a misaba hi
micongo.
10 A *z*itsunga *z*i wonile wena, *z*i lo ca-
*b*yiswa;
A *s*winga wa mamati wu lo hunza;
A kueta ku lo *k*la*k*lambuta a gezu
ga kona,
Ni ku*k*lakuka man*d*la ya kona a *k*la-
kukileko.
11 A gambo ni hweti *z*i yima lomo wu-
tsa*n*wani ga *z*ona,
A kuwonekeni ka tigalala ta wena
kona kwatsi hile*z*i *z*i fambako.
A kupatimeni ka kwezimiselo wa
*k*lari ga wena.
12 Wena u fambako u tsemakanya a ti-
ko a zangeni ya wena;
Wena u hulako a mifumo hi za-
nga.
13 Wena u humako hi hanyiselelo wa
banhu ba wena,
Hi hanyiselelo wa a totilweko wa
wena;
Wena u kubazileko a hloko lomo
n*d*lwini ya munhu wa kubiha,
U hahlulako a xiseketelo kala le nha-
nwini. [Sela
14 Wena u balesako hi *z*igomba za we-
na *n*winyi a hloko ya tingwazi ta
yena:
Bona ba lo ta kwatsi i mheho ya xi-
huhuri a ku ta hangalasa mina;
A tsakiselelo wa*b*ye ku wa hi kuka-
damula a *z*isiwana *z*i kun*d*leni.

15 Wena u kanziyelako a bimbi hi mahaxi ya wena,
A nhulu ya mamati ya ntamo.
16 Nzi zwile, ni miri wa mina wa rurumela,
A milomu ya mina yi lo dzudzumela a ka gezu ga yena;
A kucekelelo wu lo engena lomo marambyini ya mina, ni kururumela laho wutsanweni ga mina;
Hakuba nzi fela a ku rinzela hi kurutisa a sikwini ga karato,
Hakuba hi kuta ka banhu labo ba ta hlasela hina.
17 Hakuba hambulezi a sinya ya kuwu yi ta nga kala yi nga hluki kambe,
Ge ni mihanzo yi nga ta kuba lomo tisinyeni ta mivina:
A pangamiselo wa mafura wu ta tsanza,
Ni masimu ma nga ta ha pfuna a zakuga;
A zifuyo zi ta tsenwa a miklambini,
Ni laho ku nga ta kuba kona a tihomu lomo rangeni:
18 Kasike mina nzi ta tsaka a ka Jehova,
Nzi ta tsaka a ka Nungungulu wa hanyiselelo wa mina.
19 Jehova, a Hosi, u hi a ntamo wa mina;
A mahako a mikonzo ya mina kwatsi mikonzo ya timhuti,
I ta maha mina a ku famba le hehla ka wutsamo ga mina gi klakukileko.

A BUKU GA

ZEFANIA.

XIPIMO 1.

1 A mhaka ya ka Jehova leyo yi
nga wa tile a ka Zefania a nisanyana wa Kuxe, a nisanyana wa Gedalia, a nisanyana wa Amaria, a nisanyana wa Hezekia, a masikwini ya Josia a nisanyana wa ka Amoni, a hosi ya ka Juda.
2 Nzi ta hi kumbetisilweko nzi ta trumula a zilo zonkle lezi zi na nga laha ngoheni ya misaba, ku wula Jehova.
3 Nzi ta lobisa a banhu ni zihari; nzi ta lobisa a zinyanyani za matilo, a zidluwani za bimbi, ni zibo za kuretemukisa zinwe ni ba kubiha; nzi ta tsema a banhu ba suka ngoheni ya misaba, ku wula Jehova.
4 Nzi ta nawuluta a canja ga mina hehla ka Juda, ni hehla ka bonkle a baakileko ba le Jerusalema; nzi ta tsema a misalela ya ka Baali yi suka a ka legi a wutsamo, ni bito ga Cemarima zinwe ni bapristi;
5 Na bona labo ba kozelako a mabandle ya tilo le hehla ka tindlu; ni ka bona labo ba kozelako, labo ba hlambanyako a ka Jehova ba hlambanya ha Malkamu;
6 Ni ka bona labo ba kleleleko le nzako a ku mu lanzeleni Jehova; ni ka labo ba nga hlotangiko Jehova, ge ni ku wutisa ha yena.
7 Rutisa u miyela a kubakoneni ka Hosi Jehova; hakuba a siku ga ka Jehova gi tsinele: hakuba Jehova i longisele a mupahlelo, yena i nyikelelisile a tsombano wa yena.
8 Na ku ta mahisile lezo a ka siku ga mupahlelo wa ka Jehova, lezaku nzi ta tsayisa a tihosana, ni barisanyana ba hosi, na bona bonkle labo ba ambeleko hi tinguwo ta ba matiko.
9 A ka lego siku nzi ta pezisa bona labo ba klulako hehla ka wuengeno, labo ba tatisako a yindlu ya hosi yabye hi kupanga ni kohliso.
10 Ni ka lego siku, ku wula Jehova, ku ta kuba kona a gezu ga kurila hi le nyangweni ya zidluwani, a hlomulo hi le ka xipanze xa wumbiri, ni trandleselo wa hombe hi le mitsurini.
11 Rilani, nwina a baakileko ba le Maktexe; hakuba bonkle banhu ba le Kenani baklele; bonkle labo ba binzilweko hi siliva ba tsenwilwe.
12 Na ku ta mahisile lezo a ka lexo xi-

kati, lezaku nzi ta hlota a Jerusale-
ma hi tikandiya; nzi ta pezisa a
banhu labo ba tsamileko hehla ka
xitsaka xa*b*ye, labo ba wulako a ti-
mbilwini ta*b*ye, Jehova i ta maha
kusasa, ge cima yena a nga ta maha
a kubiha.
13 Ni pfuno wa*b*ye wu ta maha a mu-
pango, ni tin*d*lu ta*b*ye a hahlukelelo:
kasike, bona ba ta aka a tin*d*lu kani-
lezi bona ba nga ta tsama ka tona;
na bona ba ta *b*yala a zivina, kanilezi
ba nga ta kunwa a waini ga kona.
14 A siku ga hombe ga ka Jehova
gi tsinele, gi tsinele gi ha*k*lisile lo-
kuloku, gona a gezu ga siku ga ka
Jehova; a banhu ba tinhenha ba hu-
wa leyo hi kutsikwilisilweko.
15 Lego siku i siku ga kulo, a siku ga
karato ni hlokiso, a siku ga hahlu-
kelo ni hangalako, a siku ga munya-
ma ni pomiselelo, a siku ga marefu
ni munyama wupumisilweko.
16 A siku ga paratana ni xitsuketi, a
ku vukela a miti hi gingisilweko, a
ku a zikanekiso zi *k*lakukileko.
17 Na mina nzi ta neha a hlokiselo he-
hla ka banhu, lezaku bona ba ta fa-
mba kwatsi xikumu, hakuba bona
ba onhileko ba vukela Jehova; ni
nkata wu ta halatwa kwatsi i tsuri,
ni nyama ya*b*ye kwatsi matala.
18 Ge hambu siliva ya*b*ye ge ni nzala-
ma ya*b*ye yi nga ta zi kota a ku *k*la-
*k*lisa bona a sikwini ga zanga ya ka
Jehova; kanilezi a tiko gi ta kada-
mulwa hi nzilo wa mona wa yena:
hakuba yena i ta maha a gumelo,
ina, a kugumelwa ku cabekako, wa
bon*k*le labo ba akileko lomo tikwe-
ni.

XIPIMO 2.

1 Tsombanani a wutsumbu ga *n*wi-
na katigi*n*we, ina, tsombanani kati-
gi*n*we, O *n*wina labo mu nga hiko
na tingana.
2 A mahlweni ka nyibo yi nehilweko,
hi mahlweni ka siku gi ta nga hu-
nza kwatsi i mungu, hi mahlweni
na zanga yi cabekako ya ka Jehova
hehla ka *n*wina, hi mahlweni ka siku
ga zanga ya ka Jehova yi tako hehla
ka *n*wina.
3 Hlotani Jehova *n*wina *n*wen*k*le ba
koramekileko ba misaba, labo mu
hlayisileko a zixaxametelo za yena:
hlota a kululamisisa, hlotani a kora-
mekiselelo: kutani mu ta nga zi ko-
ta a ku fihlala a sikwini ga zanga ya
ka Jehova.
4 Hakuba Gaza i ta tsikiwa, na
Axkeloni i hahlukelelo; ba ta hlo-
ngola Axdode hi ka mumu wa siku,
ba Ekroni i ta runzuwulwa.
5 Kombo a ka baakileko ba fungu wa
bimi, a mufumo wa ma Cereti; a
mhaka ya ka Jehova yi vukela *n*wi-
na, O Kenani, a tiko ga ma Filisti;
nzi ta lobisa wena, lezaku laho ku
nga ta kuba na baakileko.
6 Ni le fungwini wa bimbi ku ta ku-
ba a wuriselo, ni zikupe za barisi ni
maranga ta mi*k*lambi.
7 Ni fungu wu ta kuba wa misalela
ya tin*d*lu ta ka Juda; bona ba ta
gisela a mi*k*lambi ya*b*ye leyo; ni le
tin*d*lwini ta le Axkeloni ba ta na-
wula kona laha gam*b*yeni; hakuba
Jehova a Nungungulu wa*b*ye i ta
enzela bona, ni ku*k*lelisa a wuko*n*wi
ga*b*ye.
8 Nzi zwile a nzukano wa le Moabi,
ni tihlamba ta banana ba ka Ammo-
ni, leto ha tona ba rukatelileko a
banhu ba mina, ni kukumuxa a wu-
tsumbu ga*b*ye ba vukela a mbingano
wa*b*ye.
9 Hikwalaho kwatsi hilezi nzi hanya-
ko, ku wula Jehova wa mabandla,
A Nungungulu wa ka Israeli, Moabi
i ta ku kwatsi i Sodoma, ni banana
ba ka Ammoni kwatsi i Gomora, a
wutsamo ga wusosonya, ni marinzi
ya munyu, a hahlukelelo wupinzu-
kilisilweko: ni misalela ya banhu
yi ta maha a mipfimba ha bona, ni
misalela ya banhu ba mina yi ta fu-
mela bona.
10 Ni lezi bona ba ta kuba nazo hi kota
ya matsanza ya*b*ye, hakuba ba ruka-
telileko ba kumukileko ba vukela a
banhu ba Jehova wa mabandla.
11 Na Jehova i ta cabeka a ka bona,
kakuba yena i ta riza bon*k*le banu-
ngungulu ba misaba; a banhu ba ta
kozela yena, bon*k*lelele hi le wutsa-
*n*weni ga yena, hambu zona zon*k*le a
zihlale za mifumo.
12 *N*winawu ma Etiopia kambe, *n*wi-
na mu ta hlaselwa hi supado ya
mina.
13 Na yena i nawuluta a canja ga yena
a vukela *n*walungu, i ta lobisa Asi-
ria, i ta maha Nineve a marumbi, i
ta wuna kwatsi xiwula.
14 Ni mi*k*lambi yi ta zumba lomo xikari
ka wena, zon*k*le a zihari za mifumo:

*z*on*k*le ihwati ni inungu *z*i ta zumba
lomo wukulwini ga kona; ni mage-
zu ya *z*ona ma ta yimbelela lomo
mimoleni; a hahlukelelo wu ta ku-
ba lomo wuengenweni: hakuba ye-
na i hahlulele a tiri wa tisedare.
15 Lowu hi muti wa litsako lowu wu
nga wa tsanwa hi ku nga katali,
lowo wu nga wa kula a mbilwini
ya wona nzi mina yena, a nga kona,
mu*n*wani hi lahan*d*le ka mina: wu
hahlukisile kuyini ke, a wutsamo
ga *z*ihari a ku e*k*lela kona! bon*k*le-
lele labo ba ta hunza ha yena ba ta
hleka, ni zibisa a canja zakwe.

XIPIMO 3.

1 Kombo a ka yena loye a hlubu-
kako a nyenyezisa! ka muti wu tsi-
mbeketilweko;
2 Wona a wu ingisangi a gezu; wona
a wu amukelangi a kululekwa; wo-
na a wu tsumbangi a ka Jehova;
wona a nga tsinelangi ka a Nungu-
ngulu wakwe.
3 A tihosana ta yena a xikari ka yena
ti hi tingala ti dzumako; ni bala-
muli ba yena ba hi timhisi ti pama-
ko; a ba siyi ncumo kala manziko.
4 Ni baprofeti ba kona ba hehuka a
banhu ba kohlisako; bapristi ba ye-
na ba nyenyezisile a yin*d*lu ya kuba-
sa, ba mahile hi kupanga a naweni.
5 Jehova a xikari ka yena i lulamile;
yena a nga ta maha a kubiha; yo-
n*k*lelele a mixo i neha a nongameto
a ku woninga, yena a nga tsanzeki-
ko; kanile*z*i loye a nga lulamangiko
a nga tibi a tingana.
6 Nzi tsemile a mifumo; a wukulu ga
yona gi mbembisilwe; nzi mahile a
mapango ya*b*ye a ku hahluka, *z*inga-
ho le*z*o a nga kona a ta hunza; a
miti ya*b*ye yi lo*b*yisilwe, *Z*ingaho
le*z*o laho aku kona munhu, ni laho a
ku kona a tsomba.
7 Nzi te ngalo, Kumbela caba mina
wena; u amukela a kululekwa; ni
kuaka ka yena ku nga ta tsenwa,
kukotisa hi ka *z*on*k*le le*z*o nzi yi-
miseleko yena: kanile*z*i ba vuka ni
mixo ba bota *z*on*k*le a *z*imaho *z*a
yena.
8 Hikwalaho rinzelani *n*wina ha mi-
na, ku wula Jehova, kala a ka siku
lego nzi ta nga vukela a ptimba;
hakuba a xubelelo wa mina hi ku
tsombanyisela a mifumo, kasi nza
fela a kutsombanyisela a mifumo, a
ku halata hehla ka bona a zanga ya
mina, yona yon*k*le a zanga ya mina
yi cabekako; hakuba yon*k*le a mi-
saba yi ta kadamulwa hi nzilo wa
mona wa mina.
9 Hakuba *z*onake nzi ta hunzulu-
kela a ka banhu a lirimi la kubasa,
kasi bona bon*k*le ba fela a ku bitana
a bitweni, ga Jehova, a kukozela
yena hi kuvumela a kunwe.
10 Hi le *k*latukweni wa micongo ya le
a Etiopia bakombeli ba mina, hambu
yena a nhanyana wa ku kuhangala-
ka, i ta neha a *z*inyikiwo *z*a mina.
11 A ka lego siku wena u nga ta wiswa
a tingana hi *z*imaho *z*a wena *z*on*k*le,
le*z*o wena u hambunyetileko u vu-
kela mina, habuka nzi ta ba susa hi
lomo xikari ka wena a ba wena bama-
tsanza ba ti kukumukisako, na wena
u nga ta ha kuba na matsanza lomo
xitsungeni xa mina xa kubasa.
12 Kanile*z*i nzi ta siya lomo xikari ka
wena ba hlokisilweko ni banhu ba
*z*isiwana, bona ba ta teka a wucabelo
lomo bitweni ga ka Jehova.
13 A misalela ya ka Israeli yi nga ta
maha a kubiha, ge ni wulawula ma-
wunwa; ge hambu lirimi li kohli-
sako li nga ta kunwa milo*n*wini ya-
*b*ye, hakuba ba ta kuga ba ta e*k*lela
lahasi a nga kona a ta nga cabisa
bona.
14 Yimbelela, O nhanyana wa le Zio-
ni; kanyuluka, O Israeli; buma u
tsaka hi yon*k*le a mbilu, O nhanyana
wa Jerusalema.
15 Jehova i susile a kulamulwa ka we-
na, i hoxile lahan*d*le a nala wa wena:
a Hosi ya ka Israeli, yena Jehova, i
kona xikari ka wena; na wena u nga
ta ha caba a kubiha kambe.
16 A ka lego siku ku ta wuliwa ha Je-
rusalema, U nga cabe; O Zioni, ni
man*d*la ya wena nga ma nga mbeli
ntamo.
17 Jehova a Nungungulu wa wena i
kona xikari ka wena, a nyamintamo
loye a kotako a ku hanyisa; i ta tsa-
ka ha wena hi xalaliso; na i ta hu-
mula lomo liranzweni la yena; i ta
tsaka hehla ka wena hi ku yimbe-
lela.
18 Nzi ta tsombanyisa bona labo ba
xanisekako hi kota ya gotsobanyano
ya ximuse, labo ba na nga ba ka we-
na; a ka bahi a nzwalo lowo wu nga
wa hi hehla ka bona wu wa hi wa
nzukano.

19 Languta, a ka lexo xikati nzi ta ma-
ha *zinwe* na bona labo bon*k*le ba
hlokisilweko ba wena; na nzi ta
hanyisa lexo xi nga xilema, nzi tso-
mbanyisa le*zo* *zi* hlongolilweko; nzi
ta maha bona a kudumiswa ni bito,
labo a tingana ti nga wa hi misabeni
yon*k*le.

20 A ka lexo xikati nzi ta neha *n*wina
lomo nzeni, a ka lexo xikati nzi ta
tsombanyisa *n*wina, hakuba nzi ta
maha a wudumo ni bito xikari ka
banhu bon*k*le ba misaba, laha nzi ta
nga *k*lelisa a kukonwa ka *n*wina ma-
hlweni ka ngohe ya *n*wina, ku wula
Jehova.

A BUKU GA

HAGAI.

XIPIMO 1.

1 Hi lembe ga wumbiri ga Dariusi a
hosi, hi ka hweti ya n*k*lanu ni yi*n*we,
hi ka siku ga kuranga ka hweti, ku
lota a mhaka ya ka Jehova ha Hagai
a muprofeti a ka Zerubabeli a nisa-
nyana wa Xealteali, a mufumeli wa
ka Juda, ni ka Joxua Jehozadaki, a
mupristi wa hombe, aku,
2 *Z*akungahi a wulako Jehova wa ma-
ban*d*la, aku, Laba banhu be ngalo,
Kona a hi xikati a ka hina, kuta a
xikati xa yin*d*lu ya ka Jehova a ku-
akiwa.
3 *Z*onake ku lota a mhaka ya ka Jeho-
va ha Hagai a muprofeti, yiku,
4 Kona ku hi xikati aka *n*wina a ku
tsama lomo tin*d*lwini ta *n*wina ni aki-
lweko kwatsi, laha na leyi a yin*d*lu
na ya ha hahlukile ke?
5 Makunu hikwalaho *z*akungahi a wu-
lako Jehova wa maban*d*la: pimani
hi tin*d*lela ta *n*wina.
6 *N*wina mu *b*yalile a nguvu, mu
nehile lomo *zi* tsongwani; *n*wina
maga, kanile*zi* a mu na *zi* eneleko;
*n*wina manwa, kanile*zi* a mu kolwa-
ni hi kunwa; ma ambexa a wutsu-
mbu ga *n*wina ni laho a nga kona a
kufumelako; na yena loye a tirako a
rihiwa wa ku cela a kwameni wa
mimole.
7 *Z*akungahi a wulako Jehova wa
maban*d*la: Pimani hi tin*d*lela ta
*n*wina.
8 Yanani le xitsungeni mu ya neha a
tinhi, mu aka a yin*d*lu; na nzi ta te-
ka a kuxalalisiwa ha yona, na nzi ta
dumiswa ku wula Jehova.
9 *N*wina mu cuwuka a *z*a ku tala, ni,
manga*b*ye, kuta *zi* tsongwani; laha
na *n*wina na mu nehile kona le kaya,
nzi buveta hehla ka kona. Hiyini
ke? ku wula Jehova wa maban*d*la.
Hakuba hi yin*d*lu ya mina yi ha-
hlukileko, laha na *n*wina nwen*k*le-
lele mu tsutsuma n*d*lwini ya *n*wina
benyi.
10 Hikwalaho hi kota ya nwina a tiko
gi kanyetile a nzokati ya gona, ni mi-
saba yi ta kanyeta a mihanzo ya
yona.
11 Nza bitana a kubalela hehla ka tiko,
ni hehla ka *z*itsunga, ni hehla ka ma-
bele ni hehla ka waini giswa, ni he-
hla ka mafura, ni hehla ka le*zo* a
misaba yi *zi* pan*d*luleko, ni hehla ka
banhu, ni hehla ka tihomu, ni hehla
ka yon*k*le a mitiro ya man*d*la.
12 *Z*onake Zerubabeli a nisanyana
wa Xealteali, na Joxua a nisanyana
wa Jehozadaki, a mupristi wa ho-
mbe, *zinwe* ni yon*k*le a misalela ya
banhu, ba lo ingisa a gezu ga ka Je-
hova a Nungungulu wa*b*ye, ni ti-
mhaka ta ka Hagai a muprofeti,
kwatsi hile*zi* Jehova a Nungungulu
wa*b*ye a rumileko yena; ni banhu ba
lo caba mahlweni ka Jehova.
13 *Z*onake ku lo wulawula Hagai a tsu-
mi wa Jehova hi tsukano wa ka Je-
hova a ka banhu, aku, Mina nzi *zi*-
*n*we na *n*wina, ku wula Jehova.
14 Na Jehova i lo vuxa a moya wa Ze-
rubabeli a nisanyana wa Xealteali,
a mufumeli wa ka Juda, ni moya
wa Joxua a nisanyana wa Jehoza-
daki a mupristi wa hombe, ni moya
wa yon*k*le a misalela ya banhu; ba
lota maha a tiro wa yin*d*lu ya ka Je-

hova wa mabandla, a Nungungulu
wabye.
15 Hi ka siku ga makume mambiri ni
mune ga hweti, hi ka hweti ya nklanu ni yinwe, hi ka lembe ga wumbiri ga Dariusi a hosi.

XIPIMO 2.

1 A ka hweti ya nklanu ni timbiri, ka
makume mambiri ni ginwe a siku ga
hweti ku lota a mhaka ya ka Jehova
ha Hagai a muprofeti, yiku,
2 Wulawula makunu ka Zerubabeli a
nisanyana wa Xealteali, a mufumeli
wa ka Juda, ni ka Joxua a nisanyana wa Jehozadaki, a mupristi wa
hombe, ni ka misalela ya banhu, uku,
3 Mbamani xikari ka nwina laba ba
nga wonile leyi a yindlu wukosini
ga yona ke? mu yi wonisa kuyini
makunu ke? yona a mahlweni a ka
nwina a yi kwatsi a hi ncumo ke?
4 Kasi makunu nga u hi ni ntamo, O
Zerubabeli, ku wula Jehova; nga u
hi ni ntamo, O Joxua, O nisanya wa
ka Jehozadaki, a mupristi wa hombe; mu be ni ntamo, nwenkle nwina banhu ba tiko, ku wula Jehova,
ni ku tira: hakuba mina nzi zinwe
na nwina, ku wula Jehova wa mabandla.
5 Kwatsi hi ka mhaka leyi nzi vumeleneko zinwe na nwina laha nwina
mu nga wa huma hi le Gipite, ni
Moya wa mina ku tsama zinwe na
nwina, mu nga cabe nwina.
6 Hakuba zakungahi ku wulako Jehova wa mabandla: Kasike kanwe ka
ha hi xikatana xitsongwani, nzi ta
tsekatsekisa a tilo, ni misaba, ni bimbi, ni misaba yi omileko;
7 Nzi ta tsekatsekisa yonkle a mifumo;
ni zilo zonkle za malongo ya mifumo
zi ta kuta; nzi ta tisa leyi a yindlu
hi wukosi, ku wula Jehova wa mabandla.
8 A siliva nja mina, ni nzalama nja
mina, ku wula Jehova wa mabandla.
9 A wukosi ga magumo ga leyi yindlu
gi ta hunza a ga kuranga, ku wula
Jehova wa mabandla; ni ka legi a
wutsamo nzi ta nyika a kurula, ku
wula Jehova wa mabandla.
10 Hi ka siku ga makume mambiri
ni mune ga hweti a nklanu ni mune
hi ka lembe ga wumbiri ga Dariusi,
ku lota a mhaka ya Jehova ha Hagai a muprofeti, aku,
11 Zakungahi a wulako Jehova wa mabandla. Wutisa makunu a mupristi
hi xungetano ni nawo, muku,
12 Loku a munwe a koma a nyama yo
basa lomo nzungweni wa nguwo ya
yena, na hi nzungo wa yena a kumba
a zibaba, kutani i wuswa, kutani i
waini, kutani mafura, kutani ni kwihi a kuga, kona ku ta basa ke? Ni
mupristi i lo hlamula, i te ngalo,
Kokwihi.
13 Zonake ku lo wula Hagai, Loku a
munwe a nga hlazekangi hi kota ya
xirumbi a kumba ni xihi xa lezi,
xona xi ta kuba a nga hlazekangi
ke? Ni mupristi i lo hlamula i te
ngalo, kona ku ta kuba ku nga hlazekangi.
14 Zonake ku lo hlamula Hagai i te
ngalo, Zingaho lezo laba banhu, zingaho lezo lowu a mufumo mahlweni ka mina, ku wula Jehova; zingaho ni yonkle a mitiro ya mandla
yabye; ni lezo ba nyikelako a zi hlazekangi.
15 Ni makunu, nza kombela wena, pima ku suka hi ka legi siku ku komama ka lezi zi hunzuleko, hi mahlweni a ribye ga se ku bekwa hehla
ka ribye a tempeleni ya ka Jehova.
16 Hi ka xonkle lexo a xikati, laha a
munwe a nga wa tile a ka nhulu ya
makume mambiri a ziringaniso, kaleni laho ku wa hi kume; laha a
munwe a nga wa tile muriyweni wa
waini a ku taka nklanu wa makume
ya zibya, zi wa hi kona makume mambiri.
17 Nzi lo hlasela nwina, hi xikobani ni
wusosonya ni vula ya maribyana a
ka yonkle a mitiro ya mandla ya
nwina; kasike nwina a mu klelangi
a ka mina, ku wula Jehova.
18 Pimani, nza kombela nwina, kusukela legi siku ku komama le nzako,
ku sukela hi makume mambiri ni
mune a siku ga hweti ya nklanu ni
mune, cima ka siku lego a xiseketelo
xa yindlu ya ka Jehova xi nga wa
bekilwe, pimani kona.
19 Kasi a mbewu ya ha hi lomo wukumbini ke? ina, a xivina, ni sinya ya kuwu, ni pomegranate, ni
sinya ya olivia a ti tralangi ke? kusukela ka legi siku nzi ta katekisa
nwina.
20 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota hi
xikati xa wumbiri a ka Hagai ka
makume mambiri ni mune a siku ga
hweti, yiku,

21 Wulawula a ka Zerubabeli, a mu-
fumeli wa ka Juda, uku, Nzi ta tse-
katsekisa a tilo ni misaba;
22 Nzi ta hoxa a zitsamo zawukosi za
mifumo; nzi ta hoxa a mintamo ya
tixaka ta mifumo; nzi ta hoxa a
tikareta, na bona labo ba kileleko
hehla ka tona; ni mahaxi ni ba-
kileli babye ma ta reletwa, bonkle-
lele hi supado yi nakulobye wa
wena.
23 A ka lego siku, ku wula Jehova wa
mabandla, nzi ta teka wena, O Ze-
rubabeli, nanza ga mina, nisanyana
wa Xealteali, ku wula Jehova, nzi ta
maha wena kwatsi a xikombiso; ha-
kuba mina nzi langile wena, ku wula
Jehova wa mabandla.

A BUKU GA

ZAKARIA.

XIPIMO 1.

1 A ka hweti ya nklanu ni tinharu,
hi ka lembe ga wumbiri ga Dariusi,
ku lota mhaka ya ka Jehova ka Za-
karia a nisanyana wa Berekia, a nisa-
nyana wa Iddo, a muprofeti, yiku,
2 Jehova i wa hunzelele a ku nga
xalaliswi hi badadani ba nwina.
3 Hikwalaho wula wena a ka bona,
Zakungahi a wulako Jehova wa ma-
bandla, Wuyani a ka mina ku wula
Jehova wa mabandla, na minawu
nzi ta wuya a ka nwina, ku wula Je-
hova wa mabandla.
4 Mu nge kwatsi hi badadani ba nwi-
na, labo a baprofeti ba kuranga ba
nga bahuwa ka bona, baku, Zaku-
ngahi a wulako Jehova wa maba-
ndla, Klelani nwina le zimahyeni za
nwina za kubiha: kanilezi bona a ba
zizwangi, kutani kuzwa a ka mina
ku wula Jehova.
5 A badadani ba nwina, ba kwihi ke?
ni baprofeti, kasi bona ba hanya ka-
la kupinzuka ke?
6 Kanilezi a timhaka ta mina ni zilaye-
lo za mina, lezo nzi leleteleko hi ma-
lanza ya mina a baprofeti, tona a ti
kumangi a badadani ba nwina ke?
na bona ba lo hunzuluka ba te ngalo,
Kwatsi hilezi Jehova wa mabandla a
alakanyako a ku maha a ka hina,
kukotisa hi ka tindlela ta hina, ni
kukotisa hi ka zimaho za hina, zi-
ngaho yena i mahile zinwe na hina.
7 Hi ka makume mambiri ni mune
a siku ga hweti ya kume ni yinwe,
leyi yi na nga hweti Xebate, hi ka
lembe ga wumbiri ga Dariusi, ku
lota a mhaka ya ka Jehova ka Zaka-
ria a nisanyana wa Berekia a nisa-
nyana wa Iddo, a muprofeti, yiku,
8 Nzi lo wona laha wusikwini, ni, la-
nguta, a munhu a kileleko hehla ka
haxi go truka, yena i wa yimile xi-
kari ka tisinya to nyuka leto ti na
nga lahasi; ni nzako ka yena laho
ku wa hi kona a mahaxi, a yo truka,
ni yi maklakaklaka, ni yo basa.
9 Zonake ku wula mina, O hosi ya
mina, zini lezi ke? Ni ngelelosi leyo
yi wulawula a ka mina, yi te ngalo
ka mina, nzi ta kombisa wena lezaku
lezi zini.
10 Ni munhu loye a yimileko hi tisi-
nyeni ta zidimba i lo hlamula i te
ngalo, Laba hi bona Jehova a rumi-
leko a ku famba ba seno ni seyi lomo
misabeni.
11 Na bona ba lo hlamula a ngelosi ya
ka Jehova leyo yi yimileko a xikari
ka tisinya ta zidimba, na i te ngalo.
Hina hi fambile hi tsemakanya a
misaba, ni, languta, yonkle a misaba
yi tsamile yi rutisa, yi le kuhumu-
leni.
12 Zonake a ngelosi ya ka Jehova yi
lo hlamula yi te ngalo, O Jehova wa
mabandla, ku ta longoloka ku kuyi-
ni wena u nga hi na wuxinji le Je-
rusalema, ni le mutini wa ka Juda,
a ka wihi wena u nga zangarile laya
a malembe ya nklanu ni mambiri
makume malembe ke?
13 Na Jehova i lo hlamula a ngelosi
leyo yi nga wa wulawula zinwe na
mina hi timhaka to saseka, tona a ti-
mhaka to xalalisa.

14 Zingaho a ngelosi leyi yi nga wa
wulawula zinwe na mina yi lo hla-
mula, Banahuwa wena, uku, Zaku-
ngahi a wulako Jehova wa mabandla:
nzi mona ha Jerusalema ni Zioni hi
mona wa hombe.
15 A nzi nga xalaliswi hi mufumo lo-
wo wu nabalatileko; hakuba nzi wa
nga xalaliswa ku tsongwani, na bo-
na ba lo vunetele a hlokiselelo.
16 Hikwalaho zakungahi a wulako Je-
hova, nzi klelele le Jerusalema hi ti-
tralo; ni yindlu ya mina yi ta akiwa
a ka gona, ku wula Jehova wa ma-
bandla, ni ngoti yi ta nawulitiwa hi
le hehla ka Jerusalema.
17 Nga u bahuwa kambe, uku, Zaku-
ngahi a wulako Jehova wa maba-
ndla: A muti wa mina wu ta kulu-
nga hi vuvumiselelo; Jehova i ta
tangalisa Zioni, wa ha ta langa a Je-
rusalema.
18 Nzi lo klakusa a mahlo ya mina,
nzi lo wona, languta, a mune wa ti-
mhonzo.
19 Na nzi te ngalo a ka ngelosi leyo yi
wulawulako zinwe na mina, Zini lezi
ke? Na yona yi te ngalo ka mina,
Leti hi timhonzo leto ti hangalasile-
ko Juda, Israeli, ni Jerusalema.
20 Na Jehova i lo kangeta mina a mune
wa tinyunzo.
21 Zonake a ku wula mina, Ba tela ku
maha yini laba ke? Na yena i lo
wulawula i te ngalo, Leti hi timho-
nzo leti ti hangalasileko Juda, zinga-
ho lezo hi wa nga hi kona munhu a
klakusileko a hloko ya yena; kani-
lezi laba ba tile ku ta dzukisa bona,
a ku hoxa lahasi a timhonzo ta mi-
fumo, leto ti klakusileko limhonzo la
yona a kuvukela a tiko ga ka Juda
a ku hangalasa gona.

XIPIMO 2.

1 Na mina nzi lo klakusa a mahlo
ya mina, nzi lo wona, ni, languta, a
munhu na a hi ni ngoti ya kunga-
nyisa lomo canjeni ga yena.
2 Zonake nzi te ngalo, Hikwihi laho
wena u yako ke? Na yena i te
ngalo ka mina, A kuringanyisa a
Jerusalema a ku wona ka ku yini a
kuanama ka kona, ni ka ku yini a
kunabalata ka kona.
3 A ngelosi leyo yi nga wa wulawulile
zinwe na mina yi lo huma, ni yinwa-
ni ngelosi yi lo huma ku klangana
na yona,
4 I te ngalo ka yena, Famba, u ya
wulawula ka loyi jaha, uku, A Je-
rusalema ku ta akiwa kwatsi i mu-
ti gi nga hi na tigingisi, hi kota
ya wudlemo ga banhu ni tihomu ta
kona.
5 Hakuba mina, ku wula Jehová, nzi
ta kuba a ka yena ligingisi la nzilo
li ranzeleko, na nzi ta kuba wukosi
lomo xikari ka yena.
6 Ho, ho, cabani le tikweni ga le
nwalungu, ku wula Jehova; hakuba
nzi hangalasile nwina kwatsi hi mu-
ne wa timheho ta matilo, ku wula
Jehova.
7 Ho Zioni, pona, wena loye u akileko
zinwe ni nhanyana wa le Babuloni.
8 Hakuba zakungahi a wulako Jehova
wa mabandla: hi ku lanzela a wukosi
yena i rumile mina le mifunweni le-
yo yi pangileko wena; hakuba yena
loye a kumbako wena i kumbana ni
xinwanana xa tihlo ga yena.
9 Hakuba, languta, nzi ta juja a ma-
ndla ya mina hehla ka bona, na bona
ba ta kuba a mupango a ka bona la-
bo ba kozeleko bona; na nwina mu
ta zi tiba lezaku Jehova wa maba-
ndla i rumile mina.
10 Yimbelelani ni ku tsaka, O nhanya-
na wa le Zioni; hakuba, mangabye,
mina nzata, nzi ta tsama lomo xikari
ka wena, ku wula Jehova.
11 Ni mifumo yinyingi yi ta klangana
a wutsumbu ga yona ka Jehova lego
siku, yi ta kuba a banhu ba mina;
na mina nzi ta tsama lomo xikari ka
wena, na wena u ta zi tiba lezaku Je-
hova wa mabandla i rumile mina a
ka wena.
12 Na Jehova i ta fumela Juda kwatsi
xiabelo xa yena a ka lego tiko ga ku-
basa, wa ha ta langa a Jerusalema.
13 Nga mu miyetiswa nwenkle a nya-
ma, mahlweni ka Jehova; hakuba
yena i vukile le akalweni ga yena ga
kubasa.

XIPIMO 3.

1 Na yena i lo kangeta mina Joxua
a mupristi wa hombe na a yimile
mahlweni ka ngelosi ya ka Jehova,
na Satani a yimile hi ka ga xinene a
canja ga Nungungulu a kuba a mu-
bengi wa yena.
2 Na Jehova i te ngalo ka Satani, Je-
hova wa kawuka wena, O Satani;
ina, Jehova loye a langileko a Jeru-
salema i kawuka wena; kasi a xi-

kungusa lexi xi nga suswa lomo nzilweni ke?
3 Makunu Joxua i wa ambele hi tinguwo to nyenyeza, na a wa yimile mahlweni ka ngelosi.
4 Na yena i lo hlamula labo ba nga wa yimile a mahlweni ka yena, aku, Susani a tinguwo ta ku nyenyeza ka yena. Ni ka yena i te ngalo, Languta, nzi mahile loku a kubiha a ku hunza a ka wena, nzi ta ambexa wena hi tinguwo ta kufuma.
5 Na mina nzi te ngalo, Nga bona ba bekela a xihuku ya wupristi hehla ka hloko ya yena, *Z*ingaho ba lo *k*lateka a xihuku a hlokweni ya yena, ni kuambexa yena hi tinguwo; ni ngelosi ya ka Jehova yi wa yimile suhani.
6 Ni ngolesi ya ka Jehova yi lo wulawulisana na Joxua, yiku,
7 *Z*akungahi a wulako Jehova wa mabandla: Loku wena u ta famba tindleleni ta mina, loku wena u ta hlayisa a kulayela ka mina, zonake wena u ta lamula a yindlu ya mina, kambe u ta hlayisa tihubye ta mina, nzi ta nyika wena a wutsamo ga ku engena a xikari ka labo ba yimileko.
8 Zwana makunu, O Joxua mupristi wa hombe, wena ni banhu ba wena labo ba tsamileko a mahlweni ka wena; hakuba bona ba hi banhu labo ba na nga ni muwoniso: hakuba, languta, nzi ta neha a ka mukozeli wa mina a Rabi.
9 Hakuba, languta, a ribye lego nzi gi *k*latekileko mahlweni ka Joxua; hehla ka ribye ginwe ku kona n*k*lanu ni mambiri a mahlo; languta, nzi ta kehla a mahlanga ya kona, ku wula Jehova wa mabandla, nzi ta susa a kubiha ka lego tiko hi siku ginwe.
10 A ka lego siku, ku wula Jehova wa mabandla, mu ta ramba bon*k*lelele banhu a makabye wa yena, lahasi ka vina ni lahasi ka sinya ya kuwu.

XIPIMO 4.

1 Ni ngelosi leyo yi wulawulako zinwe na mina yi lota kambe, yi lo vuxa mina, kwatsi hi munhu loye a vuxilweko le kue*k*leleni ka yena.
2 Na yona yi te ngalo ka mina, Xini u xi wonako wena ke? Na mina nzi wa te ngalo, nzi wonile, languta, a sinya ya kandiya yon*k*le ya nzalama, zi hi ni kopo hlokweni ta zona, ni n*k*lanu ni timbiri a tikandiya ta kona; ni laho ku wa hi ni n*k*lanu ni mimbiri a mipuba a ka ton*k*le a tikandiya, leyo yi na nga le hehla ka tona;
3 Ni tisinya timbiri ta olivia hi ka tona, a yinwe hi ka *k*lelo ha xinene ga mukopo, ni yinwani hi ka ga xibaba *k*lelo ga kona;
4 Na mina nzi lo hlamula nzi wulawula ni ngelosi leyo yi wulawulako zinwe na mina, nziku, *Z*ini lezi ke? hosi ya mina ke?
5 *Z*onake a ngelosi leyo yi nga wa wulawulile zinwe na mina yi hlamula yi te ngalo ka mina, A zi tibi wena lezaku zini lezi ke? na mina nzi te ngalo, A nzi zi tibi hosi ya mina.
6 *Z*onake yena i lo hlamula a wulawula a ka mina, aku, Leyi hi mhaka ya ka Jehova a ka Zerubabeli, aku, A hi wuhenha, a hi ntamo, kanilezi hi Moya wa mina, ku wula Jehova wa mabandla.
7 Na u hi wena mani, O xitsunga xa hombe ke? a mahlweni ka Zerubabeli wena u ta maha a pama; yena i ta humesa a ribye ga xixungwe hi tinyibo ta Wuxinji, a wuxinji, a ka kona.
8 *K*latakumbiri a mhaka ya ka Jehova yi lota a ka mina, yiku,
9 A mandla ya Zerubabeli gi *k*latekile a xiseketelo xa leyi a yindlu; ni mandla ya yena kambe gi ta bombisa yona; na wena u ta zi tiba lezaku Jehova wa mabandla i rumile mina a ka wena.
10 Hakuba himani a kanyiseleko a siku ga zilo zi tsongwani ke? hakuba laba ba n*k*lanu ni bambiri ba ta tsaka, ba ta wona a xingelengedani lomo canjeni ga Zerubabeli; laya hi mahlo ya ka Jehova, laya ma tsutsuma kon*k*lelele ma pondlisa a misaba.
11 *Z*onake ku lo hlamula mina, nzi te ngalo ka yena, *Z*ini lezi a tisinya timbiri ta olivia hi le *k*lelweni ga xinene ga linhi la kandiya na hi *k*lelo ga xibaba ga kona ke?
12 Nzi lo hlamula hi xikati xa wumbiri, nzi te ngalo ka yena, *Z*ini lezi a marambu mambiri ya marabi ya olivia, lawo ma na nga laha xikari ka mimole ya nzalama, leyo yi halatako a nzalama yi huma a ka wutsumbu ga yona ke?

13 Na yena i lo hlamula mina i te nga-
lo, A ku *zi* tibi le*zi* le*z*aku *z*ini ke?
nzi te ngalo, Kokwihi, hosi ya mina.
14 *Z*onake ku wula yena, Lezi hi ba-
mbiri ba totilweko, labo ba yimileko
hosi ya misaba yon*k*le.

XIPIMO 5.

1 *Z*onake kambe nzi lo *k*lakusa a
mahlo ya mina nzi lo wona, ni, la-
nguta, a buku ga songelwa gi puru-
mako.
2 Na yena i te ngalo ka mina, Wa ku
wona yini wena ke? Nzi lo hlamula
a songelwa wu purumako; a kuna-
balata ka gona i makume mambiri
ya mikono, ni ku anama ka gona
kume ga mikono.
3 *Z*onake i lo wula yena a ka mina.
Lowu hi nzukano lowo wu fambako
wu pon*d*lisa gon*k*le a tiko: hakuba
bon*k*lelele laba ba yibako ba ta tse-
*n*wa kukotisa hi ka gi*n*we *k*lelo ga
gona; ni ka bon*k*lelele labo ba hla-
mbanyako ba ta tse*n*wa kukotisa hi
ka gi*n*we a *k*lelo ga gona.
4 Nzi ta maha gona a ku huma giya,
ku wula Jehova wa maban*d*la, kona
ku ta engena lomo tin*d*lwini ta ma
kamba, ni tin*d*lwini ta laba ba hla-
mbanyako hi mawunwa bitweni ga
mina; kona ku tsama lomo ka yin*d*lu
ya yena, gi ta mbetisa kona ni mina-
neko ya kona ni mari*b*ye ya kona.
5 *Z*onake a ngelosi leyo yi nga wa
wulawulile *zin*we na mina yi lo fa-
mba, na yi te ngalo ka mina *k*lakusa
makunu a mahlo ya wena, u wona
le*z*aku xini lexo xi humako.
6 Na nzi te ngalo, Xini lexi? Na
yena i te ngalo, Lexi hi efa gi hu-
mako. Yena i wula *k*latakumbiri
loku hi kuwoneka ka bona a ka
gon*k*le a tiko.
7 (Ni, languta, laho ku wa *k*lakusile a
talenta ya tsovu); loyi hi wasati a
tsamileko lomo a xikari ka efa.
8 Na yena i te ngalo, Loku hi Kubihi-
sisa: na yena i lo hoxa yena lahasi a
xikari ka efa; yena i lo hoxa a kubi-
nza ka efa xikari ka nomu wa kona.
9 *Z*onake nzi lo *k*lakusa a mahlo ya
mina, nzi lo wona, ni, languta, laho
ku lota a babasati bambiri, ni mheho
yi wa hi lomo tipapeni ta*b*ye; ma-
kunu bona ba wa hi tipapa kwatsi
ta sekwa; na bona ba lo *k*lakusa a
efa xikari ka tilo ni misaba.
10 *Z*onake nzi lo wula mina a ka nge-
losi yi nga wa wulawulile *zin*we na
mina, Kasi laba ba rwala a efa ke?
11 Na yona yi te ngalo ka mina, A ku
akela yena a yin*d*lu lomo tikweni ga
le Xinari: ni laha kona ku nga wa
longisilwe, yena i ta tsama laho a wu-
tsa*n*weni ga yena *n*winyi.

XIPIMO 6.

1 Kambe nzi lo *k*lakusa a mahlo ya
mina, ni ku wona, ni, languta, Laho
ku lo huma a tikareta ti mune xi-
kari ka *z*itsunga zimbiri; ni *z*itsu-
nga *z*i wa hi *z*itsunga *z*a suku.
2 A ka kareta yi ranga ku wa hi ni ma-
haxi yo *t*ruka, ni ka kareta ya wu-
mbiri ku wa hi ni mahaxi ya ntima;
3 A ka kareta ya wunharu a mahaxi
yo basa; ni ka ya wumune a kareta
mahaxi ya wukuxe ma na nga ni
ntamo.
4 *Z*onake nzi lo hlamula a ka ngelosi
leyo yi wulawulako *zin*we na mina,
*Z*ini le*z*i, hosi ya mina ke?
5 Ni ngelosi yi lo hlamula yi te ngalo
ka mina, Leti hi timheho ta mune
ta misaba, leti ti humako hi le kuyi-
meni a mahlweni ka Hosi ya yon*k*le
a misaba.
6 Ni kareta leyo yi na nga ni mahaxi
ya ntima yi famba yi komama a ti-
kweni ga le nwalungu; ni leyi yi
basa yi lanzela wona; ni ya wukuxe
yi huma yi komama le tikweni ga le
dzongeni.
7 Ni ya ntamo ma lo huma, ma hlota
le*z*aku mata ma nzula ka yon*k*le a
misaba: na yena i te ngalo, Sukani
*n*wina laha, mu famba mu nzula a
ka yon*k*le a misaba. *Z*ingaho wona
ma lo nzula a ka yon*k*le a misaba.
8 *Z*onake ku lo bitana yena a ka mina,
ni ku wulawula a ka mina, aku, La-
nguta, bona labo ba fambileko a ti-
kweni ga le nwalungu ba miyetile a
moya we mina le tikweni ga le *n*wa-
lungu.
9 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka mina, yiku,
10 Teka bona labo ba kuko*n*wa, bona
ba ka Heldai, ni ba ka Tobija, ni ba
ka Jedaia; uta wena gwalego siku,
ni ku engena lomo n*d*lwini ya Josia
a nisanyana wa ka Zefania, laho bo-
na ba tileko hi le Babuloni.
11 Ina, tekela bona a siliva ni nzalama,
u maha a zi*d*lo*d*lo, u *zi* *k*lateka hehla
ka hloko ya Joxua a nisanyana wa
Jehozadaki, a mupristi wa hombe.

12 Ni ku wulawula a ka yena, uku,
Zakungahi a wulako Jehova wa ma-
ban*d*la, aku, Languta, A munhu lo-
ye a ti*b*yako a Rabi: yena i ta kula
hi le wutsa*n*weni ga yena; na yena
i ta aka a tempele ya ka Jehova.
13 Yena loye a akako a tempele ya ka
Jehova; na yena i ta rwala wukosi,
i ta tsama hehla ka xitsamoxawuko-
si xa yena; yena i ta kuba a mupristi
hehla ka xitsamo xa yena; a wusu-
ngukati ga kurula gi ta kuba xikari
ka bona bon*k*le.
14 Ni *z*id*l*od*l*o *z*i ta kuba ka Helema, na
Tobija, ni ka Jedaia, ni ka Heni a
nisanyana wa ka Zefania, akuba xi-
kumbuxetelo lomo tempeleni ya ka
Jehova.
15 Na bona labo ba na nga kule ba ta
kuta ba ta aka lomo tempeleni ya ka
Jehova; na *n*wina mu ta *z*i tiba le*z*a-
ku Jehova wa maban*d*la i rumile
mina a ka *n*wina. Ni le*z*i *z*i ta ma-
heka, loku *n*wina hi kutsononometi-
sisilweko mu ingisa a gezu ga ka
Jehova Nungungulu wa *n*wina.

XIPIMO 7.

1 Na ku mahisile le*z*o a ka lembe ga
mune ga hosi Dariusi, le*z*aku a mha-
ka ya ka Jehova yi lota a ka Zakaria
hi ka siku ga mune ga hweti ya n*k*la-
nu ni mune, yi na nga Cislevi.
2 Makunu bona ba le Beteli ba wa ru-
mile Xarazera na Regem-meleki, ni
banhu ba*b*ye, a kukozela a tomo ga
ka Jehova,
3 Ni ku wulawula a ka mupristi wa
yin*d*lu ya ka Jehova wa maban*d*la,
ni ka muprofeti, baku, Nzi ta rila hi
hweti ya n*k*lanu ke, a ku hambanyi-
sa a wutsumbu ga mina, kwatsi hile*z*i
nzi mahileko a malembe laya yo ta-
la ke?
4 Zonake ku lota a mhaka ya Jehova
wa ban*d*la a ka mina, yiku,
5 Wulawula a ka bon*k*le a banhu ba
tiko, ni ka bapristi, uku, Laha na
*n*wina mu yilako mu rilako hi ka si-
ku ga wun*k*lanu ga hweti ya n*k*lanu
ni timbiri, ni ka gona legi a lembe
ga n*k*lanu ni mambiri a makume,
*n*wina futsi mu wa yilile a ka mina,
a ka yena mina ke?
6 Ni laha na *n*wina mu gako, ni laha
na *n*wina mu nwako, a mu geli a
wutsumbu ga *n*wina ke, ni ku nwe-
la a wutsumbu ga *n*wina ke?
7 *N*wina mu nga ta muzwa a timhaka
leti Jehova a nga wa bilehuwa hi ba-
profeti ba kale, laha a Jerusalema gi
nga wa akilwe gi hi ni vuvumelelo,
ni miti ya kona yi ranzeleko gona,
ni Dzonga ni tiko ga mikoba gi nga
wa akilwe ke?
8 Ni mhaka ya ka Jehova yi lota a
ka Zakaria, yiku,
9 Zakungahi le*z*i Jehova wa maban*d*la
a wulileko, i te ngalo, Tsanzisani a
lamuliselelo wa *z*inene, ni kukombi-
sa a *t*itralo ni kuhawukela bon*k*le-
lele a bauhu a ka wakelwane wa
yena;
10 Mu nga tsembeketi a tinoni, ge ha-
mbu ni bana ba *z*isiwana, a tinzhu-
beti, ge ni *z*isiwana; a nga hi kona
a wa *n*wina a hlebako a gujeguje a
vukela a maka*b*ye wa yena mbilwini
ya *n*wina.
11 Kanile*z*i bona ba lo ala a kuzwa, ba
lo tsukwama a maka*k*la, ba lo sinze-
la a tin*d*lebe ta*b*ye, kasi ba fela ku
kala ba ngazwi.
12 Ina, ba lo maha a timbilu ta*b*ye kwa-
tsi i ri*b*ye ga mbokota, ku nga taku
bona ba ingisa a nawo, ni timhaka
ta ka Jehova leto a rumeleko hi Mo-
ya wa yena hi baprofeti ba kale:
hikwalaho laho ku lota a zanga ya
hombe hi ka Jehova wa maban*d*la.
13 Na ku mahisile le*z*o le*z*aku, kwatsi
hile*z*i yena a nga wa bitana, ba wa
nga hi na kuzwa, *z*ingaho ba ta riia,
nzi nga ta kuzwa, ku wula Jehova
wa maban*d*la;
14 Kanile*z*i nzi ta hambanyisa bona hi
mheho ya xihuhuri a xikari ka mi-
fumo leyo bona ba nga yi tibiko.
Zingaho a tiko gi wa hahlukile a
nzako ka bona, *z*ingaho ku wa nga
hi kona a munhu a hunzako a tse-
makanya ge ni ku wuya: hakuba ba
hahlulile a tiko ginene.

XIPIMO 8.

1 Ni mhaka ya ka Jehova wa maba-
n*d*la yi lota a ka mina, yiku,
2 Zakungahi a wulako Jehova wa ma-
ban*d*la: Nzi na ni mona ha Zioni hi
wukuxu ga hombe, ni nzi mona ha
yena hi kulo ga hombe.
3 Zakungahi a wulako Jehova: Mina
nzi *k*lelile a ka Zioni, nzi ta aka lo-
mo xikari ka Jerusalema: ni Jeru-
salema gi ta bitanwa A muti wa
*z*inene; ni *z*itsunga *z*a ka Jehova wa
maban*d*la, A xitsunga xa kubasa.
4 Zakungahi a wulako Jehova wa ma-

bandla: laho ha ta aka lomo mapa-
ngweni ya Jerusalema a babanuna
ba zikosana ni babasati ba zikosana,
bonklelele banhu ni nhonga ya yena
a canjeni ga yena hi wukale.
5 Ni mapango ya muti ma ta tala hi
bafana ni banhanyana ba hlakanako
lomo mapangweni ya kona.
6 Zakungahi a wulako Jehova wa ma-
bandla: Loku kona ku hlamalisa lo-
mo mahlweni ya banhu ba misalela
ka lawo masiku, ku ta nga ku hla-
malisa lomo mahlweni ya mina ke?
ku wula Jehova wa mabandla.
7 Zakungahi a wulako Jehova wa ma-
bandla: languta, nzi ta hanyisa a
banhu ba mina hi le tikweni ga le
mutsuwukagambo, ni le tikweni ga
le muhlwagambo;
8 Na nzi ta neha bona, na bona ba ta
aka lomo xikari ka Jerusalema; na
bona ba ta maha a banhu ba mina,
minawu nzi ta maha a Nungungulu
wabye, hi ka zinene na hi kululami-
sisa.
9 Zakungahi a wulako Jehova wa
mabandla: nga a canja ga nwina gi
hi ni ntamo nwina labo mu zwako
legi siku leti a timhaka hi le milo-
nwini ya baprofeti labo ba nga wa
hi kona a sikwini legi a xiseketelo
xa tempele xi nga wa bekilwe, yona
a tempele, kasi yi fela a kuakiwa.
10 Hakuba hi mahlweni ka lawo masi-
ku ku wa nga hi kona a munhu a
rihela a munhu, ge ni wa ku rihela
hi kota ya xihari; ge ku wa nga hi
kona a kurula ka loye a humako ni
ka loye a engenanko, hakuba hi ba-
lala: hakuba nzi mahile bonkle ba-
nhu a ku vukela a wa akelwane wa
yena.
11 Kanilezi makunu nzi nga ta maha a
misalela ya laba banhu kwatsi hi
masikwini ya kaleloko, ku wula Je-
hova wa mabandla.
12 Hakuba laho ku ta kuba kona a
mbewu ya kurula; ni vina wu ta
nyika a mihanzo ya wona, ni misaba
yi ta nyika pfuno wa yona, ni tilo gi
ta nyika a dzokati ya gona; nzi ta
maha a misalela ya laba banhu a ku
fumela zonkle lezi zilo.
13 Na ku ta mahisile lezo lazaku, kwa-
tsi hilezi nwina mu nga wa hi a
nzukano xikari ka mifumo, O yi-
ndlu ya ka Juda ni yindlu ya ka
Israeli, zingaho mina nzi ta hanyisa
nwina, na nwina mu ta kuba a kate-
kiso. Mu nga cabe, kanilezi nga a
mandle ya nwina gi hi ntamo.
14 Hakuba zakungahi a wulako Je-
hova wa mabandla: Kwatsi hilezi
nzi alakanyileko a ku maha a kubi-
ha ha nwina, laha na badadani ba vi-
ndlukisile mina a kuzanga, ku wula
Jehova wa mabandla, nzi wa nga
hunzulukangi;
15 Zingaho kambe nzi alakanyile a ka
laya masiku a ku maha a kusasa ha
Jerusalema ni ka yindlu ya ka Juda;
mu nga cabe.
16 Lezi hi zilo lezi nwina mu ta nga zi
maha: Wulawulani nwina bonkle-
lele banhu a zinene hi wa akelwane
wa yena; tsanzisani hi lamuliselo wa
zinene ni kurula lomo tinyangweni
ta nwina;
17 Nga a nga hi kona a wa nwina a hle-
bako a xikungo xa kubiha a vukela
a wa akelwane naye; mu nga ranzi
a xifungo xa mawunwa: hakuba ha
zonkle lezi a zilo hi zilo nzi zi benga-
ko, ku wula Jehova.
18 Ni mhaka ya ka Jehova wa maba-
ndla yi lota a ka mina, yiku,
19 Zakungahi a wulako Jehova wa ma-
bandla: a kuyila ka hweti ya wumu-
ne, ni kuyila ka hweti ya wunklanu,
ni kuyila ka wunklanu ni kumbiri, ni
kuyila ka wukume, ku ta kuba a ka
yindlu ya ka Juda a buma ni litsa-
ko, ni mibuzo ya migiyo; hikwala-
ho ranzani a zinene ni kurula.
20 Zakungahi a wulako Jehova wa ma-
bandla: na kona ka ha ta kuba na
ku mahisile lezo, laho ku tata a ba-
nhu, a banhu ba akeleko a miti yi-
nyingi;
21 Ni baakileko ba muti munwe ba ta
kuya ka munwani, baku, Nga hiya
hi kuhaklisilweko hi ya koxela a to-
mo ga ka Jehova, ni kuhlota Jehova
wa mabandla: nzi ta fambawu na
mina.
22 Ina, a banhu banyingi ni mifumo ya
ntamo yi ta a ku hlota Jehova wa
mabandla lomo Jerusalema, ni kuta
koxela a tomo ga ka Jehova.
23 Zakungahi a wulako Jehova wa ma-
bandla: a ka lawo a masiku ku ta
ku mahisile lezo, ni kume ga banhu
ba ta koma, ba huma hi ka tonkle a
tirimi ta mifumo bona ba ta koma a
nzungo wa yena loye a na nga mu
Juda, baku, Hina hi ta famba zinwe
na wena, hakuba hina hi zwile leza-
ku a Nungungulu i zinwe na nwina.

XIPIMO 9.

1 A nzwalo wa mhaka ya ka Jeho-
va hehla ka tiko ga ka Hadrake, ni
tiko ga le Damaskusi gi ta kuba a
wutsamo ga kuhumula ka wona (ha-
kuba a mahlo ya munhu ni ya tixaka
tonklе ta ka Israeli ma komamile a
ka Jehova);
2 Na Hamate, kambe, lego wu na nga
a mbingano wa kona; Tire ni Sidoni,
hakuba bona ba tibako nguvu.
3 Tire i akele a wutsumbu ga yena a
kokola ga ntamo, a bingeretela a si-
liva kwatsi i tsuri, ni nzalama yi
hlutekileko kwatsi marope ya laha
pangweni.
4 Languta, a Hosi yi ta hangalasa ye-
na, na yena i ta lamata a ntamo wa
yena lomo bimbini; gona gi ta ka-
damulwa hi nzilo.
5 Axkeloni i ta wona kona, ni ku ca-
ba; Gaza kambe, gi ta tsingelwa hi
kubayisa: ni Ekroni, hakuba a xube-
lelo wa yena wu ta wiswa a tingana;
ni hosi yi ta mbemba hi le Gaza, ni
Axkeloni gi nga ta ha akiwa.
6 Ni bawukli ba ta aka le Axdode, nzi
ta tsema a matsanza ya ma Filisti.
7 Nzi ta susa a nkata wa yena lomo
nonwini wa yena, ni manyalatаniso
ya yena hi xikari ka meno ya yena;
na yena i ta kuba a misalela ya Nu-
ngungulu wa hina; na yena i ta ku-
ba kwatsi a hosana wa ka Juda, na
Ekroni kwatsi mu Jebusi.
8 Nzi ta goba nzi ranzela a yindlu
ya mina nzi vukela a impi, lezaku a
nga a ta nga hunza a tsemakanya
kutani ku klela; hambu a mutsi-
mbeketi a nga ta hunza a tsemaka-
nya bona kambe: hakuba makunu
nzi wonile hi mahlo ya mina.
9 Tsakani hi kukulisilweko, O nha-
nyana wa le Zioni; kanyuluka, O
nhanyana wa le Jerusalema: langu-
ta, a hosi ya yena yi tako a ka wena;
yena i longamile, i na ni kuhanyisa,
a koramekileko, a kileleko roleni ga
mbongola, gona rongana ga vinyani
ga mbongola ya nkati.
10 Nzi ta tsema a kareta ya le Efraime,
ni haxi le Jerusalema, ni wura ga
impi gi tsenwa; yena i ta wulawula
a kurula a ka mifumo: ni mufumo
wa yena wu ta suka bimbini kala
bimbini, kusukela le Congweni ku
kala magumelo ya misaba.
11 Na kwatsi ha wena kambe, hakuba
hi nkata wa xivumelwano xa wena
nzi klaklisile a wuperesu ga wena le
rinzini lego gi nga hiko na mati.
12 Klelani nwina le kokoleni, nwina ti-
peresu ta kutsumba: kona nyamukla
nzi ta pfemula a zikarato hehla ka
wena.
13 Hakuba nzi ti obele Juda a ka mina,
nzi tatisile a wuri hi Efraime; nzi ta
vuxa a barisanyana ba wena, O Zi-
oni, ba vukela barisanyana ba wena,
O Greki, nzi ta maha wena kwatsi i
supado ya wanuna wa nhenha.
14 Na Jehova i ta woniwa hehla ka bo-
na; ni tigalala ta kona ti ta huma
kwatsi xingwalangwanza; ni Hosi
Jehova i ta petsa a paratana, i ta
famba ni xuhuhuri xa mheho ya
dzonga.
15 Jehova wa mabandla i ta vikela bo-
na; na bona ba ta kadamula, ba ta
kanziyela lahasi a ma ribye ya ku-
nziwitela; na ba ta kunwa, ni ku
maha a guwa kwatsi ba nwile waini;
na bona ba ta tatiswa kufanana ni
migelo, kwatsi i mbara ya alati.
16 Na Jehova a Nungungulu wabye i
ta hanyisa bona a sikwini lego ga
makamaka ya banhu ba yena; ha-
kuba bona ba ta ku kwatsi maribye
ya xidlodlo, ma klakusilwe le hlela
ka tiko ya yena.
17 Hakuba ku kulisile ku yini a kusasa
ka yena, gi kulisile a ku yini a wu-
mburi ga yena! a mabele ma ta ma-
ha a majaha a ku bombiswa, na a
waini a mibulwa.

XIPIMO 10.

1 Wutisani nwina a ka Jehova a
vula hi xikatini xa vula ya kugu-
mesa, na yena Jehova loye a maha-
ko a xingwalangwanza; na yena i
ta nyika bona a marefu ya vula, a ka
bonklelele ni byanyi lomo kwatini.
2 Hakuba a vule gi wulawula mahala,
ba hlohloteli ba wonile mawunwa;
na bona ba byelile a miloro ya ma-
wunwa, ba tangalisa hi mahala: hi-
kwalaho ba famba a ndlela ya bona
kwatsi tiyivu, ba hlokisilwe, haku-
ba laho a ku kona a murisi.
3 A zanga ya mina gi vunjukele yi
vukela barisi, nzi ta tsayisa a mho-
ngo; hakuba Jehova wa mabandla
i enzele a klambi wa yena, a yindlu
ya ka Juda, i ta maha bona kwatsi hi
haxi ga yena gatsi lomo impini.
4 Hakuba hi ka yena ku ta huma a
ribye ga magumo, hi le ka yena a

koko, hi le ka yena a wura ga impi, ki le ka yena bonklelele a ba fumeli katiginwe.
5 Na bona ba ta ku kwatsi hi ba banuna ba tinhenha, ba kanziyelako lahasi a balala babye lomo maropeni ya mapango lomo impini; na bona ba ta kulwa, hakuba Jehova a na nga zinwe na bona; ni bakileli lomo mahaxini ba ta kanganyiswa.
6 Na mina nzi ta tiyiseta a yindlu ya ka Juda, nzi ta hanyisa a yindlu ya ka Josefa, nzi ta klelisa bona: hakuba nzi na nga ni titralo hehla ka bona; na bona ba to kwatsi hi lezi nzi nga hoxangiko bona: hakuba mina Jehova a Nungungulu wabye, nzi ta kuzwa bona.
7 Na bona ba ka Efraime ba ta ku kwatsi banhu ba tinhenha, ni mbilu ya Efraime yi tsaka kwatsi munhu a xurileko hi waini; ina, a banana babye ba ta wona kona, ni ku tsaka; ni mbilu yabye yi ta tsaka hi ka Jehova.
8 Nzi ta ba xeluzela, nzi wuya nzi ba tsombanyisa: hakuba nzi klaklisile bona; na bona ba ta enzeleka kwatsi hilezi ba enzelekileko.
9 Nzi ta xwanya bona a xikari ka banhu; na bona ba ta alakanya mina lomo matikweni; bona ba ta tsama ni banana babye, ba wuya.
10 Nzi ta humesa bona kambe le tikweni ga le Gipite, nzi ta tsombanyisa bona ba huma le Asiria; nzi ta neha bona lomo ka le Gileade ni Lebanoni; ni wutsamo gi nga ta kumiwa ha bona.
11 Na yena i ta hunza a tsemakanya a bimbi ga hlokiselelo, i ta lamata a mabyandlati ya bimbi, kuеta konkle ka Naile ku ta kutra; ni mitsanza ya le Asiria ma ta nehwa lahasi, ni nhonga ya wukosi ya le Gipite yi ta suka.
12 Na mina nzi ta tiyisa bona a ka Jehova; bona ba ta famba le hehla ni lahasi a bitweni ga yena, ku wula Jehova.

XIPIMO 11.

1 Vulula tibati, O Lebanoni, kasi a nzilo wu fela a ku kadamula a tisedare ta wena.
2 Rilani, sinya ya kuwu, hakuba a sedare yi wile, hakuba leto to saseka ti lobyisilwe: rilani, O tioake ta le Baxani, hakuba a kwati ga ntamo gi reletilwe lahasi.
3 A gezu ga kurila ka barisi! hakuba a wukosi gabye gi lobisilwe; gezu ga dzuma ka tingala tiswa! hakuba a matsanza ya Jordani ma hahlulwe.
4 Zakungahi a wulako Jehova a Nungungulu wa mina: Gisa a klambi wa klabyiselelo.
5 A benyi ba tona ba ti klaba, ba koma a wutsumbu gabye na ba hi na nanzu; na bona labo ba xabisako tona ba wula, A katekiswe Jehova, hakuba mina nzi fumile; ni barisi ba bona benyi a ba hawukeli.
6 Hakuba mina nzi nga ta engeta kambe nzi hawukela a baakileko ba tiko, ku wula Jehova; kanilezi, mangabye, nzi ta nyikela banhu bonklelele a canjeni ga muakelwane wa yena, ni canjeni ga hosi ya yena; na bona ba ta hlasela a tiko, a canjeni gabye mina nzi nga ta klaklisa bona.
7 Zingaho mina nzi gisa a klambi wa klabyiselelo, hakunene a klambi wu nga nyawuliko. Na nzi tekela a ka mina a zigomba zimbiri; a xinwe nzi culile Mbumburi, ni xinwani Makotso; nzi lo gisa a klambi.
8 Nzi lo tsema a barisi banharu hi hweti yinwe; hakuba a muhefemulo wa mina wu wa karele ha bona, ni muhefemulo wabye wu lo tsanzeka ha mina.
9 Zonake ku wula mina, Nzi nga ta gisa nwina: lexo xi fako nga na xifa; ni lexo xi ta nga tsenwa nga na xi tsemiwa; nga na bona labo ba seleko bonklelele baga bonklelele a nyama ya munwani.
10 Nzi lo teka a xigomba xa Wumburu, nzi lo tsema xona xi pulakanyeka, kasi nza fela a ku tsoba a xivumelwano xa mina lexo nzi mahileko ni banhu bonkle.
11 Na xona xi wa tsobekile a ka lego siku; zingahi labo ba nga nyawuliko ba klambi labo ba nga wa celilekota hi ka mina ba lo zi tiba lezaku kona ku wa hi mhaka ya ka Jehova.
12 Na mina nzi te ngalo a ka bona, Loku nwina mu alakanya a kusasa, nyikani mina a kurihwa ka mina; loku zi nge ngaho, tsikani, zingaho bona ba ringanisa a kurihwa ka mina makume manharu a zipanze za siliva.
13 Na Jehova i te ngalo ka mina, Hoxa kona lomo mbiteni, a tsengo wu nene

lowo nzi nga wa wu kumile ha bo-
na. Na mina nzi lo teka a makume
manharu ya *z*ipanze *z*a siliva, ni ku
hoxa *z*ona lomo mbiteni, lomo n*dl*wi-
ni ya ka Jehova.
14 *Z*onake nzi lo tsema xi pulakanyeka
a xigomba xa mina xi*n*wani, xona
Makotso, kasi nza tsoba a wumaka-
*b*ye xikari ka Juda na Israeli.
15 Na Jehova i te ngalo ka mina,
Teka a ka wena kambe a ma*k*lari ya
murisi wa xipumbu.
16 Hakuba, manga*b*ye, nzi ta vuxa a
murisi lomo tikweni, loye a ta nga
kala a nga enzeli labo ba tsenwileko,
ge ni ku hlota labo ba fenemetekile-
ko, ge ni ku cuma lexo xi tsobekileko,
ge ni ku gisa lexo xa wutomi; ka-
nilezi yena i ta kuga a nyama ya ti-
yivu ti nonileko, i ta pfemula a ma-
sonzo ya *z*ona a fufanyi.
17 Kombo a ka murisi a nga nyawuli-
ko loye a tsikako a *k*lambi! a supa-
do yi ta kuba hehla ka woko ga
yena, ni le hehla ka tihlo ga yena ga
xinene: ni woko ga yena gi ta su
oma gi ku kwanzu, ni tihlo ga yena
ga xinene gi ta su pfiti hi munyama.

XIPIMO 12.

1 A nzwalo wa mhaka ya ka Jehova
hi xungetano *z*i*n*we na Israeli.
*Z*akungahi a wulako Jehova, loye
a nawulutileko a matilo, a bekileko
a xiseketelo xa misaba, a bangileko
a moya wa munhu lomo nzeni ka
yena:
2 Languta, nzi ta maha a Jerusalema
a kopo ya dedereka a ka bon*k*le
a banhu labo ba hunzako ba renze-
leka gona, ni hehla ka Juda kona ku
ta kuba nzeni ka kuvimbezelwa ba
vukela a Jerusalema.
3 Na ku ta mahisile le*z*o a ka lego si-
ku, le*z*aku nzi ta maha Jerusalema a
ri*b*ye ga nzwalo a ka bon*k*le banhu;
ni labo ba ta nga kuba ni nzwalo *z*i-
*n*we nago ba ta tsingelwa a wutsu-
mbu ga*b*ye hi timbanga; ni yon*k*le
a mifumo ya misaba yi ta tsombana
a wutsumbu ga yona yi vukela go-
na.
4 A ka lego siku, ku wula Jehova,
nzi ta lamata won*k*le a mahaxi hi
kutsisa, ni mukileli wa gona hi li-
hlanyi; nzi ta vulula a mahlo ya
mina hehla ka yin*dl*u ya ka Juda,
nzi ta lamata won*k*lelele mahaxi ya
banhu hi wukumu.

5 Ni mikuhu ya ka Juda yi ta wula a
timbilwini ta yona, A baakileko ba
Jerusalema ha hi ntamo wa mina a
ka Jehova wa maban*dl*a a Nungu-
ngulu wa*b*ye.
6 A ka lego siku nzi ta maha tihosana
ta ka Juda kufanana ni hati ga nzilo
xikari ka tihunyi, kwatsi xihlahle
xi vurako xikari ka milumbi; na
bona ba ta kadamula bon*k*le banhu
ba ba ranzeleko, laba ba na nga ka
ga xinene canja ni ka ga xibaba; na
bona a ba Jerusalema ba ta engeta
a ku tsama a wutsanweni ga*b*ye, ko-
na le Jerusalema.
7 Jehova kambe i ta hanyisa a tenta
ga ka Juda kuranga, kasi a wukosi
ga yin*dl*u ya ka Davida ni wukosi
ga baakileko ba le Jerusalema ba
nga ti kukumukisi a ka Juda.
8 A ka lego siku Jehova i ta vikela a
baalileko ba le Jerusalema; ni loye
a mbelileko a ntamo a ka lego siku
i ta ku kwatsi hi Davida; a yin*dl*u
ya Davida yi ta ku kwatsi hi Nu-
ngungulu, kwatsi i ngelosi ka Jeho-
va mahlweni ka bona.
9 Na ku ta mahisile a ka lego siku,
nzi ta hlota a kulobisa yon*k*le a mi-
fumo leyo yi hlotako a ku lobisa a
Jerusalema.
10 Na nzi ta cela hehla ka yin*dl*u ya
ka Davida, ni le hehla ka baakileko
ba le Jerusalema, a moya wa wuxi-
nji ni wa mikongelelo; na bona ba
ta cuwuka a ka mina loye bona ba
mu *k*labileko; na bona ba ta rilela
yena, kwatsi hi mu*n*we a rilelako
yena a nisanyana wa yena yece, i ba
ta kuba babiselelweni ha yena, kwa-
tsi hi mu*n*we loye a na babiselelweni
hi matewula ya yena.
11 A ka lego siku ku ta kuba kona a
xirilo xa hombe lomo Jerusalema,
kwatsi hi xirilo xa Hadadrimmoni
lomo mokobeni ya Megiddoni.
12 Ni tiko gi ta rila, yon*k*lelele a mi-
ngango hi *k*lelo; a ngango wa yin*dl*u
ya ka Davida hi *k*lelo, ni basati ba-
*b*ye hi *k*lelo; ni ngango wa yin*dl*u
ka Natani hi *k*lelo ni basati ba*b*ye hi
*k*lelo;
13 Ni ngango wa yin*dl*u ya ka Levi hi
*k*lelo, ni basati ba*b*ye hi *k*lelo; ni
ngango wa yin*dl*u ya ka Ximei hi
*k*lelo, ni basati ba*b*ye hi *k*lelo;
14 Yon*k*le a mingango leyo yi seleko,
yon*k*lelele a mingango hi *k*lelo, ni
basati ba*b*ye hi *k*lelo.

XIPIMO 13.

1 A ka lego siku ku ta kuba kona a
hlowo yi ta nga vululwa a ka yin*d*lu
ya ka Davida ni ka baakileko ba le
Jerusalema, ya kuonha ni ku nga
hlazeki.
2 Na ku ta mahisile lezo a ka lego si-
ku, ku wula Jehova wa maban*d*la,
lezaku nzi ta tsema a bito ga zifa-
naniso lomo tikweni, zona zi nga ta
ha alakanyiwa kambe; kambe nzi
ta maha a muprofeti ni moya wa
ku nga hlazeki wu suka lomo ti-
kweni.
3 Na ku ta mahisile lezo, laha loku a
ha loye a ta nga profeta, zonake a
dadani wa yena ni mamani wa yena
loye a *t*releko yena i ta wula a ka
yena, Wena u nga ta hanya; haku-
ba wena u wulawula a mawu*n*wa lo-
mo bitweni ga ka Jehova; a dadani
wa yena ni mamani wa yena ba ta
mu *k*laba ba pon*d*lisa a kuprofeteni
ka yena.
4 Ni ku ta mahisile lezo a ka lego siku,
lezaku a baprofeti ba ta kuba ni ti-
ngana bon*k*lelele hi miwoniso ya*b*ye,
laha yena a profetako; ge bona ba
nga ta ambala a nguwo ya madzowo
a kukohlisa:
5 Kanilezi yena i ta ku ngalo, Mina a
nzi muprofeti, mina nzi murimi wa
misaba; hakuba nzi mahilwe a ku-
mbi kusukela wusweni ga mina.
6 Ni mu*n*we i ta wula a ka yena, Ti-
mbanga ta ku yini leti xikari ka ma-
woko wa wena ke? *Z*onake yena i
ta hlamula, Leti nzi balesilwe lomo
n*d*lwini ya maxaka ya mina.
7 Vuka, O supado, u vukela a mu-
risi wa mina, u vukela a munhu wa
ka hina, ku wula Jehova wa maba-
n*d*la; lamata a murisi, ni tiyivu ti ta
hangalaka; nzi ta hunzulusa a canja
ga mina ka ba tsongwani.
8 Na ku ta mahisile lezo, lezaku a ka
gon*k*le a tiko, ku wula Jehova, ni
ma*k*lelo mambiri ya kona ma ta tse-
miwa ma ta kufa; kanilezi a ga wu-
nharu gi ta siyiwa.
9 Kanilezi nzi ta engenisa a *k*lelo ga
wunharu lomo nzilweni, nzi ta hluta
bona kwatsi i siliva gi nyekisilweko,
nzi ta nyikisa bona kwatsi i nzalama
yi ringilweko. Na bona ba ta bita-
na a bitweni ga mina, nzi tazwa bo-
na: nzi ta wula, Bona ba hi banhu
ba mina; na bona ba ta wula, Jeho-
va i hi a Nungungulu wa hina.

XIPIMO 14.

1 Languta, a siku ga ka Jehova ga-
ta, laho a mupango wa *n*wina wu ta
nga a abelwa a xikari ka wena.
2 Hakuba nzi ta tsombanyisa yon*k*le a
mifumo a vukela a Jerusalema a ku-
lwa; ni mupango wu ta tekiwa, ni
tin*d*lu ti ta fofololwa, ni ba basati ba
ta gotselwa; ni kihlanya ga muti gi
ta famba le kuko*n*weni, ni misalela
ya banhu yi nga ta tsemiwa lomo
mutini.
3 *Z*onake Jehova i ta huma, i talwa a
vukela leyo a mifumo, kwatsi hi
loku a lolwa lomo sikweni ga ku-
lwa.
4 Ni mikonzo ya yena yi ta yima a ka
lego siku lomo xitsungeni xa Olivia,
lexo xi na nga mahlweni ka Jerusa-
lema hi mutsuwukagambo; ni ka
xitsunga xa ma Olivia ku ta kuba
kona *k*lo*k*lololoto a xikari ka xona hi
ngomama ni mutsuwukagambo ni
ngomama ni muhlwagambo, ni laho
*k*u ta kuba kona a mikoba ya ho-
mbe; ni kihlanya ga xitsunga gi ta
famba gi komama nwalungu, ni ki-
hlanya gi ta komama dzongeni.
5 Na *n*wina mu ta tsutsuma hi miko-
ba ya zitsunga za mina; hakuba mi-
koba ya zitsunga yi ta ciketela le
Azeli; ina, na *n*wina mu ta tsutsu-
ma, kufanana loku *n*wina mu tsu-
tsuma hi mahlweni ka kutsekatseka
ka misaba a masikwini ya Uzzia a
hosi ya ka Juda; na Jehova a Nu-
ngungulu wa mina i ta kuta, ni bo-
n*k*le a ba kubasa zi*n*we na wena.
6 Na ku ta mahisile lezo a ka lego si-
ku, lezaku laho ku nga ta kuba ko-
na a kuwonekela; laba ba kuwone-
kela ba ta kaketa a wutsumbu ga
kona:
7 Kanilezi ku ta kuba a siku gi*n*we le-
go gi ti*b*yiwako a ka Jehova; ge si-
ku, ge ni wusiku; kanilezi ku ta ma-
hisile lezo, lezaku hi xikati xa laha
gam*b*yeni laho ku ta kuba kona a
kuwonekela.
8 Na ku ta mahisile lezo a ka lego si-
ku, lezaku a mati ya wutomi ma ta
huma hi le Jerusalema; ni kihlanya
ga wona ma kokoma a bimbini ga
mutsuwukagambo, ni kihlanya ga
wona ma komama a bimbini ga mu-
hlwagambo: a ximunwini ni wuxi-
keni wona ma ta kuba kona.
9 Na Jehova i ta kuba a Hosi hehla
ka yon*k*le a misaba: a ka lego siku

Jehova i ta kuba munwe, ni bito ga
yena ginwe.
10 Gonkle a tiko gi ta mahiwa kwatsi i
Araba, kusukela Geba kala le Rimmoni a dzongeni ka Jerusalema;
na gona gi ta klakusiwa, i ta aka lomo wutsanweni ga yena kusukela le
nyangweni ya Benjamini ku kala le
nyangweni ya kuranga, kuya le nyangweni ya magumo, kusukela le ligingisini la Hananeli ku kala le xivumelweni xa waini ga hosi.
11 Ni banhu ba ta aka kona, ni laho ku
nga ta ha kuba kona kambe a nzukano; kanilezi a Jerusalema gi ta
akiwa na kulele.
12 Ni lowu wu ta kuba a nzhere lowu Jehova a ta nga lamata ha wona
bonkle a banhu labo ba lwako ba vukela a Jerusalema: a nyama yabye
yi ta mbeteka laha na bona na ba ha
yimile mikonzweni yabye, ni mahlo
yabye ma ta tratrara lomo tisiyini ta
wona, ni tirimi tabye ti kanyana lomo kanwini kabye.
13 Na ku ta mahisile lezo a ka lego siku, lezaku a pfilupfilu ya hombe hi
le ka Jehova yi ta kuba a xikari ka
bona; na bona ba ta koma bonklelele a canja ga wa akelwane wa yena,
ni canja ga yena gi ta suka gi vukelwa a wa akelwane wa yena.
14 Na Juda kambe i ta kulwa le Jerusalema, ni mipfuno ya yonkle a
mifumo yi ranzeleko yi ta tsombanyiswa a katiginwe, a nzalama, ni
siliva, ni mapareli, ya talisiso wa hombe.
15 Zi ta ku ba ngaho a nzhere wa haxi, ni wa esela, ni wa kameli, wa
mbongola, ni zonkle a zihari lezo zi
ta nga kuba a ka lego a wugobelo,
kwatsi hi lowo a nzhere.
16 Na ku ta mahisile lezo, bonklelele
labo ba ta sinywa ba mifumo leyo yi
tako a ku ta vukela a Jerusalema ba
kanziya hi malembe ni malembe a
kuya kozela a Hosi, Jehova wa mabandla, ni ku hlayisa a mibuzo ya
matabernakele.
17 Na kona ku ta kuba lezo, ka wihi
wa yonkle a mingango ya misaba a
nga yiko le Jerusalema a kuya kozela a Hosi, Jehova wa mabandla,
hehla ka bona laho ku nga ta kuba
na vula.
18 Ni loku a ngango wa le Gipite wu
nga kanziyi, wu ngati, ge ku nga ta
kuba hehla ka bona; ni laho ku ta
kuba kona a nzhere lowo ha wona
Jehova a ta lamata a mifumo leyo
yi nga kanziyiko a ku ya hlayisa a
mubuzo wa matabernakele.
19 Loku ku ta kuba a kutsayisiwa ka
ba le Gipite, ni tsayiselelo wa yonkle a mifumo leyo yi nga kanziyiko
a kuya hlayisa a mubuzo wa tabernakele.
20 A ka lego siku ku ta kuba kona hehla ka banyangenda ya mahaxi, a
KUBASA KA JEHOVA; ni timbita lomo ndlwini ya ka Jehova ti
ta fanana ni mingelo mahlweni ka
alati.
21 Ina, tonklelele a timbita lomu Jerusalema ni lomu Juda ti ta kuba ti
basile a ka Jehova wa mabandla; ni
bonkle labo ba pahlelako ba ta kuta
ba teka tona, ni kubika ha tona: a
ka lego siku ku nga ha ta kuba kona
a mu Kenani lomo ndlwini ya ka Jehova, wa mabandla.

A BUKU GA

MALAKI.

XIPIMO 1.

1 A nzwalo wa mhaka ya ka Jehova
a ka Israeli ha Malaki.
2 Nzi ranzile nwina, ku wula Jehova.
Kasike nwina mu ngalo, Hikwihi laho wena u hi ranzileko ha kona ke?
Kasi Esau a makabye wa Jakobe ke?
ku wula Jehova: kasike nzi wa ranzile Jakobe;
3 Kanilezi Esau nzi lo mu benga, nzi
mahile a zitsunga za yena a marumbi
nzi lo nyika a tsomba ya yena a ka
mahlolwa ya kwati.
4 Kwatsihilaho Edome a wulako ha

kona, Hina hi hlulilwe lahasi, kanile*z*i hi ta *k*lela hi ya akisa a wutsamo ga marumbi ; *z*akungahi a wulako Jehova wa maban*dl*a, Bona ba ta aka, kanile*z*i nzi ta hoxa lahasi ; ni banhu ba ta bitana bona A mbingano wa kubihisisa, ni, A banhu labo Jehova a vunjukile a zanga kala kupinzuka.

5 Ni mahlo ya *n*wina ma ta wona, na *n*wina mu ta wula, Jehova a kukumukisiwe a *k*latuko wa bingano wa ka Israeli.

6 A nisanyana wa dzunza a dadani wa yena, ni nanza a *n*winyi wa gona ; loku *z*onake mina nzi wa dadani-wa-muni, hi kwihi a kudzunzwa ka mina ke? loku mina nzi wa *n*winyi, hi kwihi kuca*b*ya ka mina ke? ku wula Jehova wa maban*dl*a a ka *n*wina, O bapristi labo ba hanahanisako a bito ga mina, na *n*wina muku, Hi kwihi laho hina hi hanahanisako a bito ga wena ke?

7 *N*wina mu nyikela *z*ibaba *z*i nyenyezileko hehla ka alati ga mina. Na *n*wina ma wula, Hikwihi laha hina hi nyenyezisileko wena ke? a ka le*z*o *n*wina mu wulako, A meza ya ka Jehova ya *s*wira.

8 Laha na *n*wina mu nyikela a wukumu ga mupahlelo, kona a hi kubiha! laha na *n*wina na munyikela a lamala ni *z*i ba*b*yako, kona a hi kubiha! Nyikelani kona makunu a ka mufumeli wa *n*wina ; na yena i ta xalaliswa ka wena ke? kutani yena i ta celakota hi dzumba ga wena ke? ku wula Jehova wa maban*dl*a.

9 Ni makunu, nza kombela *n*wina, koxani a tomo ga ka Nungungulu, kasi yena wa fela a kuba ni wuxinji a ka hina : le*z*i ha kona hi *z*imaho *z*a *n*wina: kasi yena i ta amukela gi hi ga madzumba ya *n*wina ke? ku wula Jehova wa maban*dl*a.

10 O le*z*aku laho ku kwatsi ku wa ta nga ku hi kona a wa *n*wina loye a nga valako a tibati, kasi *n*wina mu nga dzibeli a nzilo lomo alatini ga mina mahala! a nzi na ku xalala hi ka *n*wina, ku wula Jehova wa maban*dl*a, ge nzi nga ta amukela munyikelo le canjeni ga *n*wina.

11 Hakuba kusukela le ku tsuwukeni ka gambo ku kala le kupileni ka gambo a bito ga mina gi ta kuba ga hombe a xikari ka Bamatiko, ni ka gon*k*lelele a wutsamo a libani li ta hiswa a bitweni ga mina, ni munyikelo wa basileko : hakuba a bito ga mina a gi ta kuba ga hombe xikari ka Bamatiko, ku wula Jehova wa maban*dl*a.

12 Kanile*z*i *n*wina mu hanahanisa gona, a ka le*z*o *n*wina mu wulako, A meza ya ka Jehova yi nyenyezile, ni mihanzo ya kona, kona kuga ka yona ku *s*wirile.

13 Na *n*wina ma wula kambe, Languta, i karatelo wa yini wa yona kambe! ni ku kufemba ha yona, ku wula Jehova wa maban*dl*a ; na *n*wina mu nehile le*z*o *z*i nga wa tekilwe hi kuwu*k*la, ni *z*ilema, ni *z*a kuba*b*ya ; le*z*i *n*wina mu *z*i neha a mupahlelo: kasi nzi nga ta amukela lexi a canjeni ga *n*wina ke? ku wula Jehova.

14 Kanile*z*i a nzukano a ka mukohlisi, loye a na nga nayo a *k*lambini wa yena a matsune, na a fungile, ni ku pahlela a ka Jehova a *z*ilo *z*a mabala ; hakuba mina nzi Hosi ya hombe, ku wula Jehova wa maban*dl*a, ni bito ga mina ga cabeka a xikari ka Bamatiko.

XIPIMO 2.

1 Ni makunu, O *n*wina bapristi, lowu a nawo wu hi wa *n*wina.

2 Loku *n*wina mu nga ta kuzwa, loku *n*wina mu nga ta beki wona lomo mbilwini, a ku nyika a wukosi a ka bito ga mina ntsena, ku wula Jehova wa maban*dl*a, *z*onake nzi ta rumela a nzhukano hehla ka *n*wina, nzi ta rukatela a *z*ikatekiso *z*a *n*wina ; ina, nzi rukatele *z*ona futsi, hakuba *n*wina a mu bekangi kona lomo mbilwini ya *n*wina.

3 Languta, nzi ta kawuka a mbewu ya *n*wina, nzi ta hangalasa a koho mahlweni ka mibuzo ya *n*wina ; na *n*wina mu ta tekiwa ha wona.

4 Na *n*wina mu ta *z*itiba le*z*aku nzi rumele loku a kulaya a ka *n*wina, kasi a xivumelwano xa mina xi ta kuba *z*i*n*we na Levi, ku wula Jehova wa maban*dl*a.

5 A xivumelwano xa mina xi wa hi *z*i*n*we na yena a xa wutomi ni kurula; nzi lo nyika bona a ka yena kasi yena wa nga fela a kucaba; i lo caba mina, i lo yima hi xica*b*yo a bitweni ga mina.

6 Ni nawo wa *z*inene wu wa hi lomo no*n*wini wa yena, ni kungalulamisisi ku wa nga ku*n*wangi lomo milo*n*wi-

ni ya yena: i lo famba *zin*we na mina
kuruleni ni kulongameni, i lo *k*lela
a tinyingi le kubiheni.
7 Hakuba a milomu ya bapristi yi nga
ta hlayisa a tibisiselo, na bona ba nga
ta hlota a nawo le no*n*wini wa yena;
hakuba yena hi tsukano wa Jehova
wa maban*d*la.
8 Kanile*z*i *n*wina mu hambukile a
n*d*leleni; mu mahile a banyingi a ku
retemuka naweni; mu botile a xi-
vumelwano xa ka Levi, ku wula
Jehova wa maban*d*la.
9 Hikwalaho minawu kambe nzi ma-
hile a xi*s*wiro ni tsako mahlweni ka
banhu bon*k*le, kukotisa hi ka le*z*o
*n*wina a mu hlayisangi a tin*d*lela ta
mina, kanile*z*i mu hi ni ku hlawula a
munhu lomo naweni.
10 Hina hon*k*le a hi na dadani mu-
*n*we ke? kasi a Nungungulu mu*n*we
a nga bangangi hina ke? hiyini hi
mahako hi kuhle*b*yisilweko bon*k*le-
lele banhu a ku vukela a maka*b*ye
wa yena hi nyenyezisako a xivume-
lwano xa dadani wa hina ke?
11 Juda i mahile hi kuhle*b*yisilweko,
ni manyalataniso ma mahilwe lomo
Israeli ni lomo Jerusalema; hakuba
Juda i nyenyezisile a basiselo wa ka
Jehova loye a mu ranzako, i cadile
ni nhanyana wa ba nungungulu wa
matiko.
12 Jehova i ta tsema a ka munhu loye
a mahako lexi, a ka yena loye a vu-
kileko ni ka yena loye a hlambanya-
ko, le han*d*le ka tenta ga Jakobe, ni
ka yena loye a nyikelako a munyi-
kelo a ka Jehova wa maban*d*la.
13 Ni lexi kambe *n*wina ma maha: mu
fenengeta a alati ga ka Jehova hi
mihloti, ni kurila, ni kutsikwila, a
kale*z*o yena a nga ha katali minyike-
lo kambe, ge ni ku amukela kona hi
kuranza kunene a canjeni ga *n*wina.
14 Kasike *n*wina mu ngalo, Ngahile*z*o
ke? Hakuba Jehova a nga si na a hi
mboni xikari ka *n*wina ni ka wasati
wa wu*s*wa ga wena, a kuvukela wi-
hi wena u mahileko hi kuhle*b*yisi-
lweko, hambule*z*o yena a na nga
mungana wa wena, ni wasati wa xi-
vumelwano xa wena.
15 Na yena kasi a nga mahangi a mu-
*n*we, hambulezoke yena a na nga ni
salela wa Moya ke? Na ngahilezo
mu*n*we ke? Yena i hlota a mbewu
ya wunungungulu. Hikwalaho teka
a kukatalela a ka moya wa wena,
nga a nga hi kona a mahako hi ku-
hle*b*yisilweko a ka wasati wa wu*s*wa
ga wena.
16 Hakuba nza benga a ku mu hlongo-
la, ku wula Jehova, a Nungungulu
wa ka Israeli, na yena loye a fene-
ngetako a nguwo ya yena hi kupa-
nga, ku wula Jehova wa maban*d*la:
hikwalaho katalela a ka moya wa
wena, le*z*aku wena u nga mahi hi
kuhle*b*yisilweko.
17 *N*wina mu rerile Jehova hi timha-
ka ta *n*wina, Kasike *n*wina ma wula,
Hikwihi laho hina hi rerileko yena
ke? a ka le*z*o *n*wina mu wulako,
Bon*k*lelele labo ba mahako a kubiha
ba sasekile kuwoneni ka Jehova, na
yena wa xalaliswa a ka bona; ku-
tani hiwihi a Nungungulu wa no-
ngametiso ke?

XIPIMO 3.

1 Languta nzi ruma a tsumi wa mi-
na, na yena i ta longisela a n*d*lela a
mahlweni ka mina; ni Hosi, loye *n*wi-
na mu mu hlotako, yona hi kutsuke-
tisilweko yi tata lomo tempeleni ya
yona; ni tsumi wa xivumelwano,
lowo *n*wina mu wu xubako, langu-
ta, wona wata, ku wula Jehova wa
maban*d*la.
2 Kanile*z*i himani a ta nga kota a ku
rinzela a siku ga kuta ka yena ke?
himani a ta nga yima loku yena a
wonekeliswa ke? hakuba yena i ko-
ta nzilo wu nyekisako, kwatsi hi sa-
bawu ya bahla*z*i.
3 Na yena i ta tsama kwatsi muhluteli
ni mubasisi wa siliva, na yena i ta
basisa a banana ba Levi, a hlota bo-
na kwatsi i nzalama ni siliva; na
bona ba ta nyikela a ka Jehova mi-
nyikelo hi kululamisisa.
4 Zonake a munyikelo wa ka Juda ni
wa le Jerusalema wu ta kuba a xa-
laliso a ka Jehova, kwatsi ni masi-
kwini ya kaleloko, ni le malembeni
ya kaleloko.
5 Nzi ta tsinela a kusubani a ka *n*wina
a kulamula; na mina nzi ta kuba a
kustumunyu a ba*k*lisako a kuvuke-
la a *z*itumbe, ni kuvukela a bare-
mbi, ni ku vukela a bahlambanyi,
ni kuvukela labo ba tsimbeketako a
batiri le kurihweni, a tinoni, ni bana
ba *z*isiwana, ni labo ba hambukisako
a tinzhubeti a fanelweni ya*b*ye, ba
nga cabi mina, ku wula Jehova wa
maban*d*la.

6 Hakuba mina, a Hosi, a nzi hunzulusa; hilezi wina, barisanyana ba Jakobe, mu nga mbetiswa.

7 Kusukela a masikwini ya badadani ba *n*wina mu hambukile *z*ixaxametelweni *z*a mina, a mu hlayisangi *z*ona. *K*lelani a ka mina, na minawu nzi ta *k*lela a ka *n*wina, ku wula Jehova wa maban*dl*a. Kanile*z*i *n*wina ma wula, Hikwihi laho hina hi ta nga *k*lela ha kona ke?

8 Kasi a munhu i ta wu*k*lela a Nungungulu ke? kasike *n*wina mu wu*k*lela mina. Kanile*z*i *n*wina ma wula, Hikwihi laha hina hi wu*k*leleko wena ka kona ke? Hi ka mikume ni ka minyikelo.

9 *N*wina mu rukatelwe hi nzhukano; hakuba *n*wina mu pangile mina, wona lowu won*k*le a mufumo.

10 Nehani *n*wina yon*k*le a mikume lomo n*dl*wini ya kubeketelela, kasi laho ku fela kuba kona a kuga lomo n*dl*wini ya mina, ni mu hlola mina makunu hi ka le*z*i, a ku wula Jehova wa maban*dl*a loku mina nzi nga ta vululeli *n*wina a mawoni ya le tilweni, nzi cululela *n*wina a *z*ikatekiso kasi le*z*aku laho ku nga hi kona a nzawu ya ku kangatela *z*ona.

11 Na mina nzi ta kawuka a mukadamuli hi kota ya *n*wina ntsena, na yena a nga ta lobisa a mihanzo ya masimu ya *n*wina; ge ni vina wa *n*wina xi nga ta *k*la*k*leka hi mahlweni ka xi kati xa masimu, ku wula Jehova wa maban*dl*a.

12 Ni yon*k*le a mifumo yi ta bitana wena kuxalala; hakuba *n*wina mu ta kuba a tiko yo ku xalalisa, ku wula Jehova wa maban*dl*a.

13 Ni timhaka ta *n*wina ti wa kari ti hi ntamo a ku vukela mina, ku wula Jehova. Kasike *n*wina mu ngalo, *Z*ini le*z*i hi wulawulileko a ku vukela wena ke?

14 Mu wulile, Kona a ku nyawuli a ku kozela a Nungungulu; ku ta binzula yini kona loku hina hi hlayisa a kulayela ka yena, le*z*aku hina hi fambile hi kuhlomulisilweko mahlweni ka Jehova wa maban*dl*a ke?

15 Ni makunu hi bitana a wa matsanza ma kuxalala; ina, bona labo ba mahako a kubihisisa ba kulusilwe; ina, ba ringa Nungungulu, ni ba pona.

16 *Z*onake bona labo ba cabako Jehova balo wulawula a mu*n*we a ka mu*n*wani; na Jehova i *z*i zwile, i ingisile, ni buku ga kualakanya gi wa tsalilwe mahlweni ka yena, a ga bona labo ba wa cabako Jehova, ni labo ba alakanyako a bitweni ga yena.

17 Na bona ba ta kuba ba mina, ku wula Jehova wa maban*dl*a, yona a tsomba ya mina *n*winyi, a ka siku lego mina nzi mahako; nzi ta nyenyetela bona, kwatsi hi munhu a nyenyetelako a nisanyana wa yena loye a ko*z*elako yena.

18 *Z*onake *n*wina mu ta *k*lela mu tiba a ku hambanyisa xikari ka a kululama ni a kubihisisa, xikari ka yena loye a ko*z*elako a Nungungulu ni xikari ka yena loye a nga ko*z*eliko yena.

XIPIMO 4.

1 Hakuba, languta, a siku gata, gona gi vura kwatsi i pingo; ni bon*k*le a ba matsanza, ni bon*k*le labo ba tirako a kubisisa ba ta retemuka; a siku lego gi tako gi hisako kwatsi a pingo, ku wula Jehova wa maban*dl*a, le*z*aku gi ta siya bona hambu ni mutsu ge ni rabi.

2 Kanile*z*i ka *n*wina labo mu cabako a bito ga mina a gambo ga kululamisisa gi ta tsuwuka hi kuholisa a tipapeni ta gona; na *n*wina mu ta huma hi kukanakana kwatsi marolana ya *k*lambi.

3 Na *n*wina mu ta kanziyela lahasi a bakubiha; hakuba bona ba ta kuba a kuma lahasi ka *z*irenze *z*a mikonzo ya *n*wina a ka lego siku nzi ta nga maha, ku wula Jehova wa maban*dl*a.

4 Alakanyani *n*wina a nawo wa Mosi a nanza ga mina, lowo nzi leleteleko a ka yena le Horebe hi bon*k*le ba ka Israeli, a *z*ilayelo, ni *z*ixaxametelo.

5 Languta, Nzi ta rumela *n*wina Elija a muprofeti hi mahlweni ka siku ga hombe ni gi cabekako ga ka Jehova na gi nga se kuta.

6 Yena i ta hunzula a timbilu ta badadani a ka banana, ni timbilu ta banana a ka badadani; nzi nga taku mina nzita nzi ta lamata a misaba hi nzukano.

ITESTAMENTA GISWA

GA

HOSI YA HINA JESU KRISTU

KOTA KU *K*LANGANASILWEKO HI XITSWA.

NEW YORK:
AMERICAN BIBLE SOCIETY,
INSTITUTED IN THE YEAR 1816.

1910.

[*Sheetswa Testament.*]

MABUKU YA ITESTAMENTA GISWA,

HI ZIPIMO ZA YONA

A IVANGELI HI KU SALA KA MATEU.

XIPIMO 1.

1 A buku ga xizukulwana xa
Jesu Kristu, *n*wana wa Da-
vida, *n*wana wa Abrahama.
Luka 3. 23. xip. 22. 42. Joh. 7. 42. Mit.
2. 30. & 13. 23. Roma 1. 3. Gal. 3. 16.

2 Abrahama i lo *t*rala Isa-
ka; Isaka i lo *t*rala Jakobe;
Jakobe i lo *t*rala Juda ni ba-
makabye bakwe;
3 Juda i lo *t*rala Parezi ni
Zara ka Tamara; Parezi i
lo *t*rala Hesromi; Hesromi
i lo *t*rala Aramu;
4 Aramu i lo *t*rala Amina-
daba; Aminadaba i lo *t*rala
Nasoni; Nasoni i lo *t*rala
Salmoni;
5 Salmoni i lo *t*rala Boazi ka
Rahabi; Boazi i lo *t*rala
Obedi ka Ruti· Obedi i lo
*t*rala Jese;
6 Jese i lo *t*rala Davida Hosi.

Davida i lo *t*rala Solomoni
ka ywaloyi a nga hi wasati
wa Uria;
7 Solomoni i lo *t*rala Rehoboa-
ma; Rehoboama i lo *t*rala
Abija; Abija i lo *t*rala Asa;
8 Asa i lo *t*rala Jehoxafati;
Jehoxafati i lo *t*rala Jora-
mu; Joramu i lo *t*rala Uzia;
9 Uzia i lo *t*rala Jotamu; Jo-
tamu i lo *t*rala Ahazi; Aha-
zi i lo *t*rala Hezekia;
10 Hezekia i lo *t*rala Manasa;
Manasa i lo *t*rala Amoni;
Amoni i lo *t*rala Josia;
11 Josia i lo *t*rala Jekonia ni
bamaka*b*ye bakwe, xikatini
ba ko*n*wiwa ba yiswa le
Babuloni.

12 A nzako na ba ko*n*wilwe
ba yiswa Babuloni, Jekonia
i lo *t*rala Salatieli; Salatieli
i lo *t*rala Zerubabeli;
13 Zerubabeli i lo *t*rala Abiudi;
Abiudi i lo *t*rala Eliakimu;
Eliakimu i lo *t*rala Azori;
14 Azori i lo *t*rala Sadoki;
Sadoki i lo *t*rala Akimu;
Akimu i lo *t*rala Eliudi;
15 Eliudi i lo *t*rala Eleazari;
Eleazari i lo *t*rala Matani;
Matani i lo *t*rala Jakobe;
16 Jakobe i lo *t*rala Josefa nu-
ña wa Maria, hi ka yena ku
lo *t*ralwa Jesu, a bitwako
Kristu.

17 Hizale*z*o zon*k*le *z*izuku-
lwana *z*i sukako hi ka Abra-
hama kala ku Davida hi ku-
me ni mune wa *z*izukulwa-
na; kusuka hi ka Davida

kuya kukonweni ka le Ba-
buloni i kume ni mune wa
zizukulwana; kusuka hi le
kukonweni ka le Babuloni
kala ku Kristu i kume ni
mune wa zizukulwana.

18 Makunu kutralwa ka Jesu
Kristu ku wa hi ka ku
ngahi: Hi laha nyine wa-
kwe Maria a nga wutilwe
hi Josefa, hi mahlweni na
ba nga se ku klangana ka-
tiginwe i lo wonwa na hi
ni nyimba ya Moya wa ku
Basa.
Luka 1. 27. & 1. 35.
19 Ni Josefa nuna wakwe, i
wa hi munhu a lulamileko,
i wa nga ranzi ku mu wisa
tingana, i wa hi ni mbilu
ya ku tsika xikundleni.
20 Kanilezi na ha alakanya le-
zi zilo, languta, a ngelosi ya
Hosi yi woneka kakwe hi
kulora, yiku, Josefa, wena
nwana wa Davida, u nga ca-
bi a ku mu teka ka wena
Maria sati wa wena: haku-
ba nyimba leyi a nga nayo
hi ya Moya wa ku Basa.
Luka 1. 35.
21 I ta trala nwanana; u ta
mu cula bito gakwe ku hi
JESU; hakuba hi yena loyi
a ta nga hanyisa banhu ba
yena kuonheni kabye.
Luka 1. 31. Mit. 4. 12. & 5. 31. & 13. 23, 38.
22 Makunu zonkle lezi zilo zi
maheka, a ku kasi ku fela
ku tatiseka lexi xi nga ka-
nelwa hi Hosi ka muprofeti,
ku ngalo,
23 Languta, a bulwa wu ta
xura nyimba, wu ta trala
a nwanana, ba ta bitana
bito gakwe Imanueli;
loku ku hi ku ngalo, na
ku hi kuklamusela, Nungu-
ngulu i na hina.
24 Na Josefa na vukile kuekle-
leni kakwe, i lo maha kota
a ngelosi ya Hosi yi nga
mu laya, a mu teka sati
wakwe;
25 A nga mu tibangi karala i
lo trala nwana; i lo mu cula
bito gakwe Jesu.
Luka 2. 7, 21.

XIPIMO 2.

1 Makunu laha na Jesu na
tralilwe Betlehema wa Ju-
dia masikwini ya Herodi a
hosi, languta, a banhu bo
klariha ba nga ta hi le mu-
tsuwuka gambu ba lo cikela
Jerusalema, baku,
Luka 2. 4, 6, 7.
2 I kwihi loyi a tralilweko a
Hosi ya ba Juda? hakuba
hi wonile a nyeleti yakwe
mutsuwuka gambo, hi tile
ku mu kozela.
Luka 2. 11.
3 Laha Herodi a Hosi na zi
zwile, i wa karateka, zinwe
ni Jerusalema gonkle
4 Yi tsombanyisa katiginwe
bonkle bapristi ba hombe ni
batsali ba banhu, a wutisa
hi bona hi kwihi laha Kristu
a ta nga tralwa.
5 Bona ba te ngalo kakwe,
Le Betlehema wa Judia:
hakuba zi ngaho ku tsali-
lwe hi muprofeti,

6 Na wena Betlehema, tiko
ga Judia, a ku tsongwa-
nyani ka ba fumeli ba
ba Juda: hakuba hi ka
wena ku ta huma mufu-
meli, loyi a ta nga maha
a murisi wa banhu ba
mina ba Israeli.
Joh. 7. 42. Kuv. 2. 27.
7 *Z*onake Herodi hi le xiku-
n*d*leni a bitana banhu bo
*k*lariha, a wutisisa kwatsi
hi xikati laha nyeleti yi
nga woneka ha xona.
8 I lo ba ruma le Betlehema,
aku ngalo, Fambani mu ya
labisisa ka loye *n*wanana
mu*s*wa; laha na mu mu ku-
mile *yena*, mu ta nzi rumela
mhaka, kasi na minawu ka-
mbe nza ya nzi ya mu kozela.
9 Bona, laha na ba zwile hosi,
ba lo famba n*d*leleni ya*b*ye;
manga*b*ye, a nyeleti, leyi
ba nga yi wona mutsu-
wuka-gambu, yi lo ranga
mahlweni ka*b*ye, yi lota
yima laha a xihlangana xi-
*s*wa xi nga hi kona.
10 Laba na ba wona nyeleti,
ba lo tsaka nguvu hi kutsa-
ka ka hombe.
11 Ba lo engena lomo n*d*lwini
ba lo wona xihlangana xi-
*s*wa ni Maria nyine wa
xona; na bona ba lowa la-
hasi ba xi kozela; ba vulula
*z*ikwama *z*a*b*ye ba mu nyi-
ka *z*inyikiwo, a nzalama ni
hlakati ni mure.
12 Na ba layilwe *hi Nungu-
ngulu* hi kulora le*z*aku ba
nga wuyi ka Herodi, ba loya
le ka le ka*b*ye tiko hi yi-
*n*wani n*d*lela.
xip. 1. 20.
13 Makunu laha bona na ba
sukile, languta, a ngelosi
ya Hosi yi woneka ka Jo-
sefa hi kulora, yiku, Suka
u teka xihlangana xi*s*wa ni
nyine wa xona, u cabela
Gipite, u ya tsama kona nzi
karala nzi ku *b*yela: haku-
ba Herodi i ta laba xihla-
ngana xi*s*wa ku xi daya.
14 I lo suka a teka xihlangana
xi*s*wa ni nyiné wa xona
ni wusiku, aya le Gipita;
15 I wa hi kwaleyo ku kala
kuta kufa ka Herodi: kasi
ku fela ku tatiseka lexi xi
nga wulawulilwe hi Hosi ka
muprofeti, yiku,
Le Gipite nzi lo bitana
*n*wana wa mina.
16 *Z*onake Herodi, laha na wo-
na ku ngalo i kanganyisilwe
hi banhu bo *k*lariha, i wa lo
suka hi kuzangara, i lo ru-
ma, ku ya daya a *z*ihlanga-
na *z*on*k*le *z*a ba banuna le*z*i
*z*i nga hi kona Betlehema,
ni mimbinganweni yon*k*le
ya kwaleyo, kusukela ka
malembi mambiri ni ku re-
lela, hi xikatini lexi a nga
wutisisa ha xona banhu bo
*k*lariha.
17 *Z*onake ku lo tatiseka lexi
xi nga wulawulilwe hi Je-
remia muprofeti, aku,
18 Ni gezu gi lo zwala Re-
ma, na gi rila hi hlomulo
wa hombe, Rakeli a rile-

lako *z*ihlangana *z*akwe;
A nga vumeli ni ku cabelelwa, hile*z*i ba nga haba.

19 Kanile*z*i laha na Herodi na file, languta, a ngelosi ya Hosi yi woneka hi kulora ka Josefa le Gipiti,
20 Yiku, Suka u teka xihlangana xi*s*wa ni nyine wa xona, u ya tikweni ga ba Israeli: hakuba ba file laba ba nga laba wutomi ga xihlangana.
21 Na yena i lo suka i lo teka xihlangana xi*s*wa ni nyine wa xona, i lota tikweni ga ba Israeli:
22 Kanile*z*i laha na zwile ku ngalo Arkelau i fumile Judia wutsa*n*weni ga raru wakwe Herodi, i wa caba kuya leyo; *na* kangetilwe *hi Nungungulu* hi kulora, i lo potsolokela *k*lelweni ga le Galile,
xip. 3. 13. Luka 2. 39.
23 I lota aka mutini wu bitwako Nazareta: kasi ku fela ku tatiseka lexi xi nga kanelwa hi baprofeti, baku ngalo, yena i ta bitiwa mu Nazareta.
Joh. 1. 45.

XIPIMO 3.

1 Masikwini lawo ku lota Johani mu Bapatizi, na kanela xiwuleni xa Judia,
Marku 1. 4, 15. Luka 3. 2, 3. Joh. 1. 28.
2 Aku, Hunzulukani; hakuba mufumo wa tilo wu tsinele.
xip. 4. 17. & 10. 7.
3 Hakuba yena hi ywaloye a nga kanelwa hi Isaya muprofeti, aku ngalo,
A gezu ga mu*n*we a bako hungu xiwuleni, mahani *n*wina ku longisela ndlela ya Hosi, mahani magonzo yakwe ma lulama.
Marku 1. 3. Luka 3. 4. Joh. 1. 23. Luka 1. 76.
4 Makunu Johani wutsumbu gakwe i wa hi ni nguwo ya wuya ga kameli, ni bandi ga xikumba xiwunwini xakwe; ni kuga kakwe ku wa hi humbi ni wulombe ga kwati.
Marku 1. 6.
5 *Z*onake ba ya kakwe ba Jerusalema, ni Judia gon*k*le, ni matiko won*k*le ma renzelekeleko Jordani;
Marku 1. 5. Luka 3. 7.
6 Ba lo bapatizwa hi yena congweni wa Jordani, ba wulela kuonha ka*b*ye.
Mit. 19. 4, 18.
7 Kanile*z*i laha na wona a wunyingi ga ba Farisi ni ba Sadusi na bata kubapatizeni kakwe, i te ngalo ka*b*ye, Lixaka la tinyoka, mu kangetilwe hi mani ku cabela kulo gi tako?
xip. 12. 34. & 23. 33. Luka 3. 7, 8, 9. Roma 5. 9. 1 Tesa. 1. 10.
8 Hikwalaho humesani mihanzo leyi yi fanelako kuhunzuluka:
9 Mu nga alakanyi wutsu*b*yini ga *n*wina, Hi na Abrahama dadani wa hina: hakuba nzi ngalo ka *n*wina, Nungungulu i na ntamo ku

laya mari*b*ye laya ku maha
banana ba Abrahama.
Joh. 8. 33, 39. Mit. 13. 26.
Roma 4. 1, 11, 16.
10 Hambu makunu xihloka xi
bekilwe mitswini ya tisi-
nya: tisinya ton*k*le leti ti
nga *t*raliko mihanzo yo na-
nziha ti ta tsemiwa, ti ho-
xwa nzilweni.
xip. 7. 19. Luka 13. 7, 9. Joh. 15. 6.
11 Hi *z*inene nzi mu bapatiza
hi mati ka kuhunzuluka:
kanile*z*i loyi a tako hi le
nzako ka mina i na ntamo
ku nzi hunza, loyi a *z*ilato
*z*akwe nzi nga faneliko ku
zwala: i ta mu bapatiza hi
Moya wa ku Basa ni nzi-
lo:
Marku 1. 8. Luka 3. 16. Joh. 1. 15, 26,
33. Mit. 1. 5. & 11. 16. & 19. 4. &
2. 3, 4. 1 Kor. 12. 13.
12 Loyi a lihlelo li nga le ca-
njeni gakwe, yena i ta he-
heresisa a mabele yakwe;
i ta wungeletela a mahuba
yakwe makombeni yakwe,
kanile*z*i a mungu i ta wu
hisa hi nzilo wu nga time-
kiko.
xip. 13. 30.

13 *Z*onake ata Jesu a huma
Galile le Jordani ka Johani,
a kuta ku bapatizwa hi
yena.
Marku 1. 9. Luka 3. 21. xip. 2. 22.
14 Kanile*z*i Johani nga a mu
kanetile, a ku ngalo, Nzi fa-
nelwe ku bapatizwa hi we-
na, wena uta ka mina ke?
15 Kanile*z*i Jesu na hlamula
aku ka yena, Ku vumele
makunu: hakuba *z*i ngaho
hi tatisa kululama kon*k*le.
*Z*onake i lo mu vumela.
16 Ni Jesu, laha na ha bapati-
zwa, na ha huma *z*ale*z*o hi
lomo matini: manga*b*ye,
tilo gi lo vululeka ka yena,
i lo wona Moya wa Nungu-
ngulu na wu relela kota tu-
ba, wuta ka yena;
Marku 1. 10. Luka 3. 22. Joh. 1. 32, 33.
17 Manga*b*ye, a gezu gi huma
le matilweni, gi ku ngalo,
Loyi, hi *N*wana wa mina
a ranziweko, hi ka yena
nza dzunzeka kwatsi.
Joh. 12. 28. xip. 12. 18. & 17. 5. Marku
1. 11. Luka 9. 35. Efe. 1. 6. Kol.
1. 13. 2 Pet. 1. 17.

XIPIMO 4.

1 *Z*onake Jesu a yiswa hi
Moya xiwuleni le*z*aku kasi
a ringwa hi Satani.
Marku 1. 12, &c. Luka 4. 1, &c.
Mit. 8. 39.
2 Laha na yilile mune wa ma-
kumi ya masiku ni wusiku
ga mune wa makumi, a
nzako ka le*z*i azwa n*d*lala.
3 *Z*onake a muringi i lota aku
ka yena, Loku wena u hi
*n*wana wa Nungungulu,
laya kasi laya mari*b*ye ma
maha *z*ibaba.
4 Kanile*z*i yena i lo hlamula
aku ngalo, Ku tsalilwe, Mu-
nhu a nga ta hanya hi xi-
baba xoce, kanile*z*i hi ti-
mhaka ton*k*lelele ti humako
no*n*wini wa Nungungulu.
5 *Z*onake Satani a mu yisa
mutini wo basa; a mu yi-
misa xixungweni xa te-
mpeli,
xip. 27. 53. Kuv. 11. 2.

6 Aku ka yena, Loku wena
u hi *N*wana wa Nungu-
ngulu, hoxa wutsumbu ga
wena lahahasi, hakuba ku
tsalilwe,
I ta laya tingelosi takwe
hi kota ya wena: hi ma-
n*d*la ya tona ti ta ku
*k*lakusa, kutani u nga
kuyula konzo wa wena
ri*b*yeni:
7 Jesu i te ngalo ka yena,
Kambe ku tsalilwe,
Wena u nga ringi Hosi
Nungungulu wa wena.
8 Kambe, Satani *k*lela a mu
teka a mu yisa xitsungeni
xo leha nguvunguvu, a mu
kangeta yon*k*le mifumo ya
tiko, ni wukosi ga yona ;
9 I te ngalo ka yena, *Z*on*k*le
le*z*i *z*ilo nzi ta *z*i nyika ka
wena, loku wena u tawa la-
hasi u kozela mina.
10 *Z*onake Jesu aku ngalo ka
yena, Suka laha, Satani:
hakuba ku tsalilwe,
Wena u ta kozela Hosi
Nungungulu wa wena,
yena yece u ta mu kozela
wena.
11 *Z*onake Satani i lo mu tsika;
languta, tingelosi ti lota ti
mu kozela.
Heb. 1. 14.

12 Makunu laha na zwile le-
*z*aku Johani i nyikelwe, i
loya Galile;
Marku 1. 14. Luka 3. 20. & 4. 14, 31. Joh. 4. 43.
13 A siya Nazareta, i lota tsa-
ma Kapernaum, wu nga hi
le bimbini, hi le mbinga-
nweni wa Zabuloni ni Na-
ftali:
14 Kasi ku fela ku tatiseka lexi
xi nga wulawuliwa hi Isaya
muprofeti, aku,
15 Tiko ga Zabuloni ni tiko
ga Naftali, Hi *k*lelo ga
bimbi, *k*latukweni wa
Jordani, Galile ga ba Ma-
tiko,
16 Banhu ba nga tsamile
munyameni ba lo wona
kuwonekela ka hombe,
ni ka laba ba nga tikweni
ga ndzuti wa kufa, ka bo-
na a kuwonekela ku lo
ba woninga.
Luka 2. 32.

17 Ku sukela lexo xikati i lo
sangula Jesu ku kanela, ni
ku, Hunzulukani *n*wina;
hakuba mufumo wa tilo wu
tsinele.
Marku 1. 14, 15. xlp. 3. 2. & 10. 7.

18 Na ha famba hi bimbi ga
Galile, i lo wona bamaka-
*b*ye bambiri, Simoni loyi a
bitwako Petro, na Andreu
maka*b*ye, na ba hoxa likoka
bimbini; hakuba ba wa hi
bakukuti.
Marku 1. 16, 17, 18. Luka 5. 2. Joh. 1. 42.
19 I te ngalo ka bona, Nzi la-
nzeleni *n*wina, nzi ta mu
maha bakukuti ba banhu.
Luka 5. 10, 11.
20 *Z*ale*z*o ba lo siya tikoka ta-
*b*ye, ba lo mu lanzela.
Marku 10. 28. Luka 18. 28.
21 Na ha suka hi kwalaho a
nga hi kona i lo wona ba-
*n*wani bamaka*b*ye bambiri,

Jakobe *nwana* wa Zabedi,
ni maka*b*ye Johani ngala-
beni, ni Zabedi raru wa*b*ye,
na ba runga tikoka ta*b*ye;
i lo ba bitana.
Marku 1. 19, 20. Luka 5. 10.
22 *Z*alezo bona ba lo siya nga-
laba ni Zabedi raru wa*b*ye,
ba lo mu lanzela.

23 Ni Jesu i lo nzulanzula le
Galile gon*k*le, na gonzisa
masinagogeni ya*b*ye, na ka-
nela ivangeli ya mufumo,
na hanyisa tixaka ton*k*le ta
tingumbe ni tixaka ton*k*le
ta kuba*b*ya xikari ka banhu.
xip. 9. 35. Marku 1. 21, 39. Luka 4. 15, 44. xip. 24. 14. Marku 1. 14. & 1. 34.
24 A kubikwa kakwe ku lo
zwala Siria gon*k*le: ba lo
neha kakwe bon*k*le laba ba
nga kari ba ba*b*ya, ba nga
hi ni tingumbe ti hambene-
ko ni kubayisa, na ba hi ni
madimoni, ni *z*itsuri, ni *z*i-
kurubu; i lo ba hanyisa.
25 Laho *z*i lo mu lanzela *z*i*d*le-
mo *z*a hombe *z*ita hi le Ga-
lile ni le Dekapoli ni Jeru-
salema ni le Judia ni le *k*la-
tukweni wa Jordani.
Marku 3. 7.

XIPIMO 5.

1 Na ha wona *z*i*d*lemo, i lo
kanziya xitsungeni: laha
na tsamile lahasi, a bapiza-
ni bakwe ba lota ka yena:
Marku 3. 13.
2 I lo vulula nomu wakwe a
ba gonzisa, aku,

3 Bakatekile *z*isiwana mo-
yeni: hakuba nbwa*b*ye mu-
fumo wa le tilweni.
Luka 6. 20.

4 Bakatekile laba ba rila-
ko: hakuba ba ta miye-
tiwa.
Luka 6. 21. Joh. 16. 20. 2 Kor. 1. 7. Kuv. 21. 4.

5 Bakatekile laba ba rulako:
hakuba ba taga tsomba ya
misaba.
Roma 4. 13.

6 Bakatekile laba ba nga ni
n*d*lala ya *z*o lulama ba na
tora ga *z*ona: hakuba ba
ta xuriswa.

7 Bakatekile laba ba nga ni
wuxinji: hakuba ba ta ma-
helwa wuxinji.
xip. 6. 14. Marku 11. 25. 2 Tim. 1. 16. Heb. 6. 10. Jam. 2. 13.

8 Bakatekile laba ba ku basa
timbilu: hakuba ba ta wo-
na Nungungulu.
Heb. 12. 14. 1 Kor. 13. 12. 1 Joh. 3. 2, 3.

9 Bakatekile laba ba lamu-
lako: hakuba ba ta bita-
nwa banana ba Nungu-
ngulu.

10 Bakatekile laba ba xanise-
kako hi kota ya kululama:
hakuba mufumo wa le ti-
lweni ngwa*b*ye.
2 Kor. 4. 17. 2 Tim. 2. 12. 1 Pet. 3. 14.
11 Mu katekile loku ba mu ru-
katela, ba mu xanisa, ba
wula ka *n*wina ton*k*le tixa-

ka ta kubiha ni mawunwa,
hi kota ya mina.
Luka 6. 22. 1 Pet. 4. 14.

12 Hlakanani, mu nengela
nguvu: hakuba ncacazelo
wa *n*wina ngwa hombe ti-
lweni: hakuba lezo ba lo ba
xanisa bona baprofeti laba
ba mu rangeleko.
Luka 6. 23. Mit. 5. 41. Roma 5. 3. Jam. 1. 2. 1 Pet. 4. 13. xip. 23. 34, 37. Mit. 7. 52. 1 Tes. 2. 15.

13 *N*wina mu munyu wa mi-
saba: kanilezi loku munyu
wu kari wu *t*rama, wu ta
lungwa hi ku yini? kusu-
kela ka lezo wona a wa ha
faneli cumo, kanilezi ku ho-
xiwa lahan*d*le wu kanziye-
lwa lahasi hi banhu.
Marku 9. 50. Luka 14. 34, 35.

14 *N*wina mu ku wonekela ka
misaba. Muti lowu wu nga
hehla ka xitsunga a wu si-
relwi.
Fil. 2. 15.

15 Hambu *munhu* a nga lume-
ki kandiya, a yi beka laha-
si ki xi*b*ya, kanilezi hehla
ka wuriri; yi woninga bo-
n*k*le laba ba nga lomo n*d*l-
wini.
Marku 4. 21. Luka 8. 16. & 11. 33.

16 Hambu lezo nga na kuwo-
nekela ka *n*wina ku woni-
nga mahlweni ka banhu,
kasi ba fela ku wona mitiro
ya *n*wina yo saseka, ba du-
misa Dadani wa *n*wina wa
le tilweni.
1 Pet. 2. 12. Joh. 15. 8. 1 Kor. 14. 25.

17 Mu nga alakanyi muku
nzi tile ku ta mbetisa nayo
ni baprofeti: a nzi telangi
ku ta mbetisa, kanilezi ku
ta tatisa.
Roma 3. 31. & 10. 4. Gal. 3. 24.

18 Hakuba hizinene nzi ku ka
*n*wina, Ku kala tilo ni mi-
saba zi hunza, a nzatana
mu*n*we ni hlangana yi*n*we
loku zi nge ngaho zi nga ta
hunza nayweni, karala zo-
nkle lezi zi mbeleliswa.
Luka 16. 17.

19 Hikwalaho kani hi wihi a
ta nga tsoba mu*n*we wa leyi
yi tsongwani milayo, a go-
nzisa banhu lezo, i ta bita-
nwa tsongwanyani mufu-
nweni wa le tilweni: kani
himani a yi mahako a go-
nzisa ha yona, i ta maha
wa hombe mufunweni wa
tilo.
Jam. 2. 10.

20 Hakuba nza wula ka *n*wina,
lezaku saseka loku kulu-
lama ka *n*wina ku hunza
ka batsali ni ba Farisi, mu
nga ta engena mufu*n*weni
wa tilo.
Roma 9. 31. & 10. 3.

21 *N*wina mu wa si na mu
zwile lezaku ku wulilwe ka
laba ba xikati xa kale, U
nga dayi; ni loyi a dayako
i le mhwangweni ya kula-
mulwa:

22 Kanilezi nza wula ka *n*wina,
kani hi mani loyi a zanga-
rako ni makab*y*e wakwe i
le mhangweni ya kulamu-
lwa; kani hi wihi a ta wula
ka maka*b*ye, a ku xipumbu,
u le mhangweni ya hu*b*ye;

kani hi wihi a wulako, We-
na u pupulu, u na ni mha-
ngo ya gehena ga nzilo.
1 Joh. 3. 15. Jam. 2. 20.
23 Loku u nyikela xinyikiwo
xa wena laha latini, laho
alakanya ku ngalo a naku-
loni i na ni nanzu na wena
ke,
xip. 8. 4. & 23. 19.
24 Siya nyikelo wa wena le la-
tini, yana n*d*lela ya wena,
ku ranga wuyisana ni na-
kuloni wa wena, zonake
ngona u ta nyikela nyikelo
wa wena.
xip. 18. 19. 1 Tim. 2. 8. 1 Pet. 3. 7.
25 Vumelana ni loyi a ku ke-
carako hi kuha*k*lisa, na wa
hi naye laha n*d*leleni; ku-
tani mukecari wa wena a
nga yisa ka mulamuli, a
mulamuli a ku nyika nga-
nakana, wena u ta hoxiwa
paxweni.
Luka 12. 58, 59.
26 Hi*z*inene nzi ku ka wena,
U nga ta huma kona, na u
nga se ku riha *u riha* ni
dezana.

27 Mu wa si na mu zwile aku
ku wa wulilwe, U nga bayi:
28 Kanile*z*i nza wula ka *n*wi-
na, bon*k*lelele laba ba cu-
wukako wasati ni ku mu
nabela ba bayile naye hi
mbilwini ya*b*ye.
29 Loku tihlo ga wena ga xi-
nene gi ku maha u kubeka,
gi xokole, u gi hoxa kule na
wena: hakuba u fanelwe
hi ku a xi*n*we xa *z*iro *z*a
wena xi suswa, le*z*aku kasi
a miri wa wena won*k*le wu
nga hoxiwi gehena.
xip. 18. 8, 9. Marku 9. 43-47. xip. 19. 12. Roma 8. 13. 1 Kor. 9. 27. Kol. 3. 5.
30 Ni loku canja ga wena ga
xinene gi ku maha u kube-
ka, gi tseme, u gi hoxa kule
na wena: hakuba u fanelwe
hi ku a xi*n*we xa *z*iro *z*a
wena xi suswa, kasi a miri
won*k*le wu nga hi ni kuya
gehena.
31 Ku wulawulilwe kambe,
Kani hi wihi a hlongolako
sati wakwe, a mu nyike a
papilo go hambana:
xip. 19. 3, &c. Marku 10. 2, &c.
32 Kanile*z*i nza wula ka *n*wina,
kani hi mani a hlongolako
wasati wakwe, saseka na ku
hi ku baya, wa mu bayisa:
kani hi wihi a ta nga mu
teka laha na hlongolilwe
wa baya.
xip. 19. 9. Luka 16. 18. Roma 7. 3. 1 Kor. 7. 10, 11.

33 Kambe, *n*wina mu wa si
na mu *z*i zwile le*z*aku ku
wulilwe ka laba ba xikati
xa kale, U nga hlambanyi
wutsumbu ga wena, u ta
ku maha Hosini kuhlamba-
nya ka wena:
xip. 23. 16.
34 Kanile*z*i nza wula ka *n*wi-
na, u nga hlambanyi na
ka*n*we: hambu ni tilo, ha-
kuba hi xitsamo xa wukosi
xa Nungungulu;
xip. 23. 16, 18, 22. Jam. 5. 12.
35 Hambu ni misaba, hakuba
hi xikegetelo xa mikonzo
yakwe; hambu ni Jerusa-

ka ta kubiha ni mawunwa,
hi kota ya mina.
Luka 6. 22. 1 Pet. 4. 14.
12 Hlakanani, mu nengela
nguvu: hakuba ncacazelo
wa *n*wina ngwa hombe ti-
lweni: hakuba lezo ba lo ba
xanisa bona baprofeti laba
ba mu rangeleko.
Luka 6. 23. Mit. 5. 41. Roma 5. 3. Jam. 1. 2. 1 Pet. 4. 13. xip. 23. 34, 37. Mit. 7. 52. 1 Tes. 2. 15.

13 *N*wina mu munyu wa mi-
saba: kanilezi loku munyu
wu kari wu *t*rama, wu ta
lungwa hi ku yini? kusu-
kela ka lezo wona a wa ha
faneli cumo, kanilezi ku ho-
xiwa lahan*d*le wu kanziye-
lwa lahasi hi banhu.
Marku 9. 50. Luka 14. 34, 35.
14 *N*wina mu ku wonekela ka
misaba. Muti lowu wu nga
hehla ka xitsunga a wu si-
relwi.
Fil. 2. 15.
15 Hambu *munhu* a nga lume-
ki kandiya, a yi beka laha-
si ki xi*b*ya, kanilezi hehla
ka wuriri; yi woninga bo-
n*k*le laba ba nga lomo n*d*l-
wini.
Marku 4. 21. Luka 8. 16. & 11. 33.
16 Hambu lezo nga na kuwo-
nekela ka *n*wina ku woni-
nga mahlweni ka banhu,
kasi ba fela ku wona mitiro
ya *n*wina yo saseka, ba du-
misa Dadani wa *n*wina wa
le tilweni.
1 Pet. 2. 12. Joh. 15. 8. 1 Kor. 14. 25.

17 Mu nga alakanyi muku
nzi tile ku ta mbetisa nayo
ni baprofeti: a nzi telangi
ku ta mbetisa, kanilezi ku
ta tatisa.
Roma 3. 31. & 10. 4. Gal. 3. 24.
18 Hakuba hizinene nzi ku ka
*n*wina, Ku kala tilo ni mi-
saba zi hunza, a nzatana
mu*n*we ni hlangana yi*n*we
loku zi nge ngaho zi nga ta
hunza nayweni, karala zo-
nkle lezi zi mbeleliswa.
Luka 16. 17.
19 Hikwalaho kani hi wihi a
ta nga tsoba mu*n*we wa leyi
yi tsongwani milayo, a go-
nzisa banhu lezo, i ta bita-
nwa tsongwanyani mufu-
nweni wa le tilweni: kani
himani a yi mahako a go-
nzisa ha yona, i ta maha
wa hombe mufunweni wa
tilo.
Jam. 2. 10.
20 Hakuba nza wula ka *n*wina,
lezaku saseka loku kulu-
lama ka *n*wina ku hunza
ka batsali ni ba Farisi, mu
nga ta engena mufu*n*weni
wa tilo.
Roma 9. 31. & 10. 3.

21 *N*wina mu wa si na mu
zwile lezaku ku wulilwe ka
laba ba xikati xa kale, U
nga dayi; ni loyi a dayako
i le mhwangweni ya kula-
mulwa:
22 Kanilezi nza wula ka *n*wina,
kani hi mani loyi a zanga-
rako ni maka*b*ye wakwe i
le mhangweni ya kulamu-
lwa; kani hi wihi a ta wula
ka maka*b*ye, a ku xipumbu,
u le mhangweni ya hu*b*ye;

kani hi wihi a wulako, We-
na u pupulu, u na ni mha-
ngo ya gehena ga nzilo.
1 Joh. 3. 15. Jam. 2. 20.
23 Loku u nyikela xinyikiwo
xa wena laha latini, laho
alakanya ku ngalo a naku-
loni i na ni nanzu na wena
ke,
xip. 8. 4. & 23. 19.
24 Siya nyikelo wa wena le la-
tini, yana n*d*lela ya wena,
ku ranga wuyisana ni na-
kuloni wa wena, zonake
ngona u ta nyikela nyikelo
wa wena.
xip. 18. 19. 1 Tim. 2. 8. 1 Pet. 3. 7.
25 Vumelana ni loyi a ku ke-
carako hi kuha*k*lisa, na wa
hi naye laha n*d*leleni ; ku-
tani mukecari wa wena a
nga yisa ka mulamuli, a
mulamuli a ku nyika nga-
nakana, wena u ta hoxiwa
paxweni.
Luka 12. 58, 59.
26 Hi*z*inene nzi ku ka wena,
U nga ta huma kona, na u
nga se ku riha *u riha* ni
dezana.

27 Mu wa si na mu zwile aku
ku wa wulilwe, U nga bayi :
28 Kanile*z*i nza wula ka *n*wi-
na, bon*k*lelele laba ba cu-
wukako wasati ni ku mu
nabela ba bayile naye hi
mbilwini ya*b*ye.
29 Loku tihlo ga wena ga xi-
nene gi ku maha u kubeka,
gi xokole, u gi hoxa kule na
wena: hakuba u fanelwe
hi ku a xi*n*we xa *z*iro *z*a
wena xi suswa, le*z*aku kasi
a miri wa wena won*k*le wu
nga hoxiwi gehena.
xip. 18. 8, 9. Marku 9. 43-47. xip. 19. 12.
Roma 8. 13. 1 Kor. 9. 27. Kol. 3. 5.
30 Ni loku canja ga wena ga
xinene gi ku maha u kube-
ka, gi tseme, u gi hoxa kule
na wena: hakuba u fanelwe
hi ku a xi*n*we xa *z*iro *z*a
wena xi suswa, kasi a miri
won*k*le wu nga hi ni kuya
gehena.
31 Ku wulawulilwe kambe,
Kani hi wihi a hlongolako
sati wakwe, a mu nyike a
papilo go hambana :
xip. 19. 3, &c. Marku 10. 2, &c.
32 Kanile*z*i nza wula ka *n*wina,
kani hi mani a hlongolako
wasati wakwe, saseka na ku
hi ku baya, wa mu bayisa :
kani hi wihi a ta nga mu
teka laha na hlongolilwe
wa baya.
xip. 19. 9. Luka 16. 18. Roma 7. 3.
1 Kor. 7. 10, 11.

33 Kambe, *n*wina mu wa si
na mu *z*i zwile le*z*aku ku
wulilwe ka laba ba xikati
xa kale, U nga hlambanyi
wutsumbu ga wena, u ta
ku maha Hosini kuhlamba-
nya ka wena :
xip. 23. 16.
34 Kanile*z*i nza wula ka *n*wi-
na, u nga hlambanyi na
ka*n*we : hambu ni tilo, ha-
kuba hi xitsamo xa wukosi
xa Nungungulu ;
xip. 23. 16, 18, 22. Jam. 5. 12.
35 Hambu ni misaba, hakuba
hi xikegetelo xa mikonzo
yakwe ; hambu ni Jerusa-

lema, hakuba hi muti wa
Hosi ya hombe.
36 U nga hlambanyi hi hloko
ya wena, hakuba wa tsa-
nzeka ku hunzula sisi mu-
*n*we ku maha wo basa ni ku
maha wa ntima.
37 Kanilezi nga ńa kuwula-
wula ka *n*wina ku ku, Ina,
ina; Ahihi, ahihi: kani hi
xihi xa ku hunza lezi xita
hi ka loyi wa kubiha.
Kol. 4. 6. Jam. 5. 12.

38 *N*wina mu wa si na mu
zwile lezaku ku wa wulilwe,
A tihlo hi tihlo, ni tino hi
tino:
39 Kanilezi nza wula ka *n*wina,
Mu nga yimeleli loyi wa ku-
biha: kani loyi a ta nga ku
pakata wena a rama ga we-
na ga xinene, hunzulusa ka
yena gi*n*wani kambe.
Luka 6. 29. Roma 12. 17, 19. 1 Kor. 6. 7. 1 Tes. 5. 15. 1 Pet. 3. 9.
40 Loku a hi kona munhu a
ranzako ku ku kecara, a te-
ka baji ga wena, mu tsike
ni nguwo ya wena ka-
mbe.
41 Kani hi wihi a ku kurume-
tako ku famba naye pfuka
mu*n*we, famba naye mipfu-
ka mimbiri.
xip. 27. 32. Marku 15. 21.
42 Mu nyike loyi a kombelako
ka wena, U nga mu fulařeli
loyi a ku lombako.
Luka 6. 30, 35.

43 *N*wina mu wa si na mu
zwile lezaku ku wulilwe, U
ta ranza mu akelwane wa
wena, u benga nala wa we-
na:
44 Kanilezi nza wula ka *n*wi-
na, Ranzani balala ba *n*wi-
na, mu ba kombelela laba
ba mu xanisako;
Luka 6. 27, 35. Roma 12. 14, 20. Luka 23. 34. Mit. 7. 60. 1 Kor. 4. 12, 13. 1 Pet. 2. 23. & 3. 9.
45 Kasi mu fela ku maha ba-
nana ba Dadani wa *n*wina
loyi a nga le tilweni: ha-
kuba wa tsuwukisa gambo
gakwe hehla ka bobiha ni
ka bosaseka, u rumela vula
yakwe ka bolulama ni ka
ba nga lulamangiko.
46 Hakuba loku mu ranza laba
ba mu ranzako, i ncacazelo
muni mu nga nawo? a
bahlengisi a ba mahi lezo
ke?
Luka 6. 32.
47 Ni loku mu losa bamaka*b*ye
ba *n*wina ntsena, mu ba
hunza hi kuyini ba*n*wani?
a ba mahi lezo ni ba Matiko
ke?
48 *N*wina hikwalaho nga na
mu mbelela, kwatsi hi Da-
dani wa *n*wina wa le tilweni
a mbeleleko.
Luka 6. 36. Kol. 1. 28. & 4. 12. Jam. 1. 4. 1 Pet. 1. 15, 16. Efe. 5. 1.

XIPIMO 6.

1 Pimani mu nga mahi ku-
lulama ka *n*wina mahlweni
ka banhu, kasi mu wonwa
hi bona: loku zi ngaho a
mu na ncacazelo ka Dadani
wa *n*wina wa le tilweni.
2 Kor. 9. 9, 10.

2 Hikwalaho laha na u nyi-

kela nyikelo wa wena, u
ngabi punzu mahlweni ka
wena, kwatsi hi ku maha
ka baxengeteli masinago-
geni ni lomo mapangweni,
kasi ba fela kudumiswa hi
banhu. Hizinene nzi ku ka
*n*wina, Ba amukelile nca-
cazelo wa*b*ye.

Roma 12. 8.

3 Kanilezi laha na u nyikela,
nga na canja ga wena ga
xibaba gi nga zi ti*b*i lezi gi
zi mahako ga xinene:
4 Lezaku minyikelo ya wena
a yi fihlale: ni Dadani wa
wena a wonako kufihlaleni
i ta ku *k*lelisela.

Luka 14. 14.

5 Ni laha mu kombelako,
mu nga ta maha kota baxe-
ngeteli: hakuba ba ranza
a kuyima ba kongela masi-
nagogeni ni lomo maha-
nzakanyeni ya mapango,
kasi ba fela ku woniwa hi
banhu. Hizinene nzi ku ka
*n*wina, Ba amukelile ncaca-
zelo wa*b*ye.
6 Kanilezi wena, laha na u
kongela, engena xikari ka
yin*d*lu ya wena, na u valile
li*b*ati la wena, kongela ka
Dadani loyi a nga le kufihla-
leni, i Dadani wa wena loyi
a nga le kufihlaleni i ta
ku*k*lelisela.
7 Kukongeleni ka *n*wina mu
nga *b*ya*b*yatsi haba, kota
ku maha ka ba Matiko:
hakuba ba ku ba ta zwiwa hi
ku wulawula nguvu ka*b*ye.
8 Hikwalaho nga na mu nga
fanani na bona: hakuba
Dadani wa *n*wina wa zi ti*b*a
lezi mu zi vumalako, hi ma-
hlweni na mu nga se ku mu
kombela.
9 Hikwalaho kongelisisani le-
zi: Dadani wa hina wa le
tilweni, A bito ga wena a
gi hlawuliwa.

Luka 11. 2, &c.

10 A wute mufumo wa wena.
Kuranza ka wena a ku ma-
hiwe, misabeni kota lezi ku
mahiwako tilweni.

xip. 26. 39, 42. Mit. 21. 14.

11 Hi nyike nyamu*k*la kuga
ka hina ka siku gi*n*wani ni
gi*n*wani.
12 Hi tsetselele kuonha ka hi-
na, kwatsi hi lezi hi ba tse-
tselelelako laba ba nga ni
kuonha ka hina.

xip. 18. 21, &c.

13 U nga hi yisi kuringweni,
kanilezi hi *k*la*k*lise ka loyi
wo biha.

xip. 26. 41. Luka 22. 40, 46. 1 Kor. 10. 13. 2 Pet. 2. 9. Kuv. 3. 10. Joh. 17. 15.

14 Hakuba loku mu tsetselela
banhu milanzu ya*b*ye, Da-
dani wa *n*wina wa le tilweni
i ta mu tsetselela *n*wina.

Marku 11, 25, 26. Efe. 4. 32. Kol. 3. 13.

15 Kanilezi loku mu nga tse-
tseleli milanzu ya*b*ye, Da-
dani wa *n*wina na yenawu
a nga ta mu tsetselela mi-
lanzu ya *n*wina:

xip. 18. 35. Jam. 2. 13.

16 Kambe laha na mu yila,
mu nga mahi, kwatsi hi ba
xengeteli, ba nge kwatsi ku-
tsuba: hakuba ba tsubika

tingohe ta*b*ye, kasi ba fela
ku wonwa hi banhu baku
ba yila. Hizinene nziku ka
*n*wina, Ba amukelile ncaca-
zelo wa*b*ye.
17 Kanilezi wena, laha na u
yila, tota hloko ya wena, u
hlamba ngoha ya wena;
18 Kasi u fela ku kala u nga
wonwi hi banhu laha na u
yilile, kanilezi Dadani wa
wena loyi a nga le kufihla-
leni: ni Dadani wa wena,
loyi a wonako kufihlaleni, i
ta ku *k*lelisela.

19 Mu nga beketeli ti-tsomba
ta mi-tsumbu ya *n*wina mi-
sabeni, laha sumba ni ku-
tsutsumbala zi gako, ni laha
mankamba ma boxako ma
yiba:
1 Tim. 6. 17. Heb. 13. 5. Jam. 5. 1, &c.
20 Kanilezi beketelani tsomba
ya wutsumbu ga *n*wina ti-
lweni, laha a sumba ni ku-
tsutsumbala zi nga giko, ni
laha makamba ma nga bo-
xiko ma yiba:
xip. 19. 21. Luka 12. 33, 34. & 18. 22.
1 Tim. 6. 19. 1 Pet. 1. 4.
21 Hakuba laha yi nga kona
tsomba ya wena, laho ni
mbilu ya wena yi ta nga
nga na yi hi kona kambe.
22 Kandiya ya miri hi tihlo:
hikwalaho loku tihlo ga
wena gi hi ginena, a miri
wa wena won*k*le wu ta tala
hi kuwonekela.
Luka 11. 34, 36.
23 Kanilezi loku tihlo ga wena
gi bihile, ni miri wa wena
won*k*le wu ta tala hi mu-
nyama. Hikwalaho loku
kuwonekela loku ku nga
nzeni ka wena ku maha
munyama, munyama lowo
wu ta maha wa hombe!
24 A nga kona munhu a koze-
lako tihosi timbiri: hakuba
kutani i ta benga yi*n*wani,
a ranza yi*n*wani; kutani i
ta tiyisa ka yi*n*wani, a ka-
nya yi*n*wani. A mu koti
kukozela Nungungulu ni
Mamoni.
Luka 16. 13. Gal. 1. 10. 1 Tim. 6. 17.
Jam. 4. 4. 1 Joh. 2. 15.
25 Hikwalaho nza wula ka
*n*wina, Mu nga nabelisisi
kuhanya ka *n*wina, mu ta-
ga yini, kutani mu tanwa
yini; hambu ni ku kane-
kanela miri ya *n*wina, mu
ta ambala yini. A kuhan-
ya a ku hunzi kuga ke, ni
miri a wu hunzi tinguwo
ke?
Luka 12. 22, 23. Fil. 4. 6. 1 Pet. 5. 7.
26 Langutani tinyanyani ta
tilo, a ti *b*yali, hambu ni ku
hula, hambu ni ku kuhle-
ngeletela magombeni; Da-
dani wa *n*wina wa le tilwe-
ni wa ti wun*d*la. A mu ti
hunzi nguvu ke?
Luka 12. 24, &c.
27 Himani ka *n*wina hi ku na-
belelisisa a kotako ku enge-
tela a xipimo xa nawuluta
woko a ku leha kakwe?
28 Hi ku yini mu kanekane-
lisisako hi kota ya tinguwo?
Alakanyani mako*n*wa ya
lomo kwatini, ma kulisa ku
yini; a ma tiri, a ma luki:
29 Kanilezi nziku ka *n*wina,

lezaku hambu Salomoni hi
wukosi gakwe gonkle a
nga bombangi kota ginwe
ga wona.
30 Kanilezi loku Nungungulu
a ambalisa byanyi ga lomo
kwatini, legi gi nga kona
nyamukla, hi manziku gi
hoxwa kumbazini, a nga ta
mu ambalisa nguvu nwina
kani, O nwina mu nga ni
kukoleka ku tsongwanya-
ni?
31 Hikwalaho mu nga hi ni
kunabelisisa, mu ku, Hi ta-
ga yini? hambu, Hi tanwa
yini? hambu, Kutani xana
hi ta zi kuma kwihi zia-
mbalo?
32 Hakuba a lezi zilo zonkle a
ba Matiko ba zi laba; ha-
kuba Dadani wa nwina wa
le tilweni wa zi tiba ku nga-
lo ma zi vumala zonkle lezi
zilo.
33 Kanilezi kuranga labani
mufumo, ni kululama ka-
kwe; zonkle lezi zilo zi ta
engetelwa ka nwina.
Marku 10. 30. Luka 12. 31. 1 Tim. 4. 8.
34 Hikwalaho mu nga kana-
kaneli hi ga manziko: ha-
kuba manziko ku ta kana-
kanela wutsumbu ga kona.
A kombo ga siku gi enele
gona.

XIPIMO 7.

1 Mu nga lamuli, kasi mu
kala ku lamuliwa.
Luka 6. 37. Roma 2. 1. & 14. 3, 4, 10,
13. 1 Kor. 4. 3, 5. Jam. 4. 11, 12.
2 Hakuba hi kulamula loku
mu lamulako ha kona, mu
ta lamuliwawu ha kona:
ni kuringanisa loku mu ri-
nganisako ha kona, mu ta
ringanisiwawu hakona.
Marku 4. 24. Luka 6. 38.
3 U langutela hi yini xitoti
lexi xi nga lomo tihlweni
ga makwenu, kanilezi a ku
pimi hi tsanza lowu wu nga
lomo tihlweni ga wena ke?
Luka 6. 41, 42.
4 U ta wulawulisa ku yini ka
makwenu ku ngalo, Kwatsi
nzi susa xitoti lexi xi nga
lomo tihlweni ga wena;
mangabye, tsanza lomo ti-
hlweni ga wena nwinyi?
5 Wena muxengeteli, hoxa
kuranga tsanza tihlweni ga
wena nwinyi; zonake u ta
su wona kute dlunya ku
susa xitoti xi nga tihlweni
ga makwenu.

6 Mu nga nyiki lezi zo basa
ka tibyana, hambu ni ku
hoxa mapareli ya nwina
mahlweni ka makumba,
kutani ma nga ma kanzi-
yela lahasi ka mikonzo ya
wona, ma hunzuluka ma
mu hanzula.
Mit. 13. 45, 46.

7 Kombelani, mu ta nyiki-
wa; labani, mu ta zi ku-
ma; gongonzani, mu ta vu-
lulelwa:
xip. 21. 22. Marku 11. 24. Luka 11. 9,
10. & 18. 1. Joh. 14. 13. & 15. 7. &
16. 23, 24. Jam. 1. 5, 6. 1 Joh. 3. 22.
& 5. 14, 15.
8 Hakuba kani hi mani a ko-
mbelako wa zi amukela; ni
ka loyi a labako wa zi ku-

ma ; ni ka loyi a gogonzako
ku ta vululelwa ka yena.
9 Kutani i kwihi munhu ka
*n*wina, loyi, loku a *n*wana
wakwe a mu kombela a xi-
baba, i ta mu nyika a ri*b*ye ;
Luka 11. 11, 12, 13.
10 Kutani loku a kombela xi-
*d*luwani, i ta mu nyika a
nyoka ?
11 *Z*onake loku *n*wina, na mu
bihile, mu *z*i ti*b*a ku nyika
*z*inyikiwo *z*o saseka ka ba-
nana ba *n*wina, kuta ku yi-
ni Dadani wa *n*wina wa le
tilweni a ku ba nyika *z*ilo
*z*o saseka ka bona laba ba
kombelako ka yena ?
12 *Z*onkle le*z*i *z*ilo mu ranzako
banhu ba maha ka *n*wina,
hambu le*z*o kambe mahani
*z*ona ka bona : hakuba lowu
hi nayo ni baprofeti.
Luka 6. 31. xip. 22. 40. Roma 13. 8, 9, 10.
Gal. 5. 14. 1 Tim. 1. 5.

13 Engenani *n*wina hi nya-
ngwa leyi yi hlongileko :
hakuba yo anama hi nya-
ngwa, ni yo kula hi n*d*lela,
yi yisako le kufeni, banyi-
ngi laba ba engenako ka
yona.
Luka 13. 24.
14 Hakuba yo hlongana hi
nyangwa, ni n*d*lela yi lu-
lamileko, yi yisako kuha-
nyeni, ba tsongwani laba ba
yi kumako.

15 Cabani baprofeti ba ma-
wunwa, ba tako ka *n*wina
na ba ambele hi tinguwo
ta tiyivu, kanile*z*i nzeni ka
bona ba hi timhisi leti ti
pamako.
xip. 24. 4, 5, 11, 24. Marku 13. 22. Ro-
ma 16. 17, 18. Efe. 5. 6. Kol. 2. 8.
2 Pet. 2. 1, 2, 3. 1 Joh. 4. 1. 2 Tim.
3. 5. Mit. 20. 29, 30.
16 Hi mihanzo ya*b*ye mu ta
ba ti*b*a. Kunene banhu ba
kola magrepi mizweni ke,
ni makuwu le makahweni
ke ?
xip. 12. 33. Luka 6. 43, 44.
17 Hambu le*z*o kambe ton*k*le-
lele tisinya to saseka ti *t*rala
mihanzo yo nanziha ; kani-
le*z*i sinya yi bolileko yi *t*ra-
la mihanzo yo biha.
xip. 12. 33.
18 A sinya yo saseka a yi koti
ku *t*rala mihanzo yo biha,
hambu ni sinya ya kubola
a yi koti ku *t*rala mihanzo
ya saseka.
19 Ton*k*lelele tisinya leti ti *t*ra-
liko mihanzo yo nanziha ta
tsemiwa, ti hoxiwa nzilwe-
ni.
xip. 3. 10. Luka 3. 9. Joh. 15. 2, 6.
20 Hikwalaho hi mihanzo ya-
*b*ye mu ta ba ti*b*a.
21 A hi bona bon*k*lelele laba
ba nge ngalo ka mina, Ho-
si, Hosi, ba ta nga engena
mufunweni wa tilo ; kani-
le*z*i yena loyi a mahako ku-
ranza ka Dadani wa mina
loyi a nga le tilweni.
xip. 25. 11, 12. Luka 6. 46. & 13. 25.
Mit. 19. 13. Roma 2. 13. Jam. 1. 22.
22 A banyingi ba taku ka mi-
na hi lego siku, Hosi, Hosi,
a hi profetangi hi bito ga
wena ke, ni hi bito ga we-
na a hi hlongolangi madi-
moni ke, ni bito ga wena a

hi mahangi mitiro yo tala
ya hombe ya ntamo ke?
Joh. 11. 51. 1 Kor. 13. 2.
23 *Z*onake nzi ta wula ka bo-
na, cima a nzi wa nga mu
ti*b*i: sukani ka mina, *n*wina
mu tirako kuonha.
xip. 25. 12. Luka 13. 25, 27. 2 Tim.
2. 19. xip. 25. 41.
24 Hikwalaho kani hi mani
loyi a zwako timhaka leti
ta mina, a ti maha, i ta
fananiswa ni munhu wa
ku *k*lariha, loyi a nga aka
yindlu yakwe ri*b*yeni:
Luka 6. 47, &c.
25 A tivula ti lona, ni mitalo
yi lota, ni mheho yi lo bu-
butsa, ti loba leyo yindlu;
a yiwangi: hakuba yi gi-
ngilwe le ri*b*yeni.
26 Ni bon*k*lelele laba ba zwako
timhaka leti ta mina, ba
nga ti mahi, ba ta fanani-
swa ni munhu wa pupulu,
loyi a nga aka yindlu ya-
kwe sekeni:
27 Ni tivula ti lona, ni mitalo
yi lota, ni mheho yi lo bu-
butsa, yi loba leyo yindlu;
yi lowa: ku wa hi ka ho-
mbe a kuwa ka yona.

28 Ku lo mahisa le*z*o, laha
Jesu a mbetile leti timhaka,
a *z*indlemo *z*i lo hlamala hi
kugonzisa kakwe:
xip. 13. 54. Marku 1. 22. & 6. 2. Luka 4. 32.
29 Hakuba i lo ba gonzisa kota
mu*n*we a nga ni ntamo, ku
nge kwatsi hi batsali ba*b*ye.
Joh. 7. 46.

XIPIMO 8.

1 Laha na a relele hi le xitsu-
ngeni, a *z*i*d*lemo *z*a hombe
*z*i lo mu lanzela.
2 Languta, a wa hlokonho i
lo cikela a mu kozela, aku,
Hosi, loku u *z*i ranza, u nga
nzi basisa.
Marku 1. 40, &c. Luka 5. 12, &c.
3 I lo nawuluta canja gakwe,
i lo mu kumba, aku, Nza *z*i
ranza; basiswa wena. *Z*a-
le*z*o a hlokonho gakwe gi
lo basiswa.
4 Jesu aku ngalo kakwe, Cu-
wuka u nga *b*yeli munhu;
kanile*z*i famba n*d*lela ya
wena, uya ·ti kombisa ka
mupristi, u nyikela a nyi-
kelo lowu Mosi a nga wu
wula, kasi ku kustumunya
ka bona.
xip. 9. 30. Marku 5. 43. Luka 5. 14.

5 Laha na a engena le Ka-
pernaume, ku lota kakwe a
nduna ya zana, yi mu ko-
ngotela,
Luka 7. 1, &c.
6 Yi ku, Hosi, a xitiri xa
mina xi e*k*lele n*d*lwini ya
mina xi na ni paralio, xa-
zwa kubayisa nguvu.
7 Yena a su ngalo kakwe,
Nzi tata nzi ta mu hanyisa.
8 A nduna ya zana yi lo hla-
mula yi loku, Hosi, a nzi
fanelwi le*z*aku wena u en-
gena lahasi ka langwa la
mina: kanile*z*i wula gezu
ntsena, a xitiri xa mina xi
ta hanyiswa.
Luka 15. 19, 21.
9 Hakuba na mina nzi mu-
nhu a nga lahasi ka tihosi,
na nzi hi ni bakasadoro

lahasi ka wutsumbu ga mi-
na: nziku ka loyi, Famba,
a famba; ni ka mu*n*wani,
Ngona, ata; ni ka xitiri xa
mina, Maha lexi, xi xi ma-
ha.
10 Laha Jesu na *z*i zwile, i lo
dama, a ku ngalo ka laba
ba mu lanzelako, Hizinene
nziku ka *n*wina, a nzi se ku
kuma kukoleka kahombe
kota loku, hambu, ni ka
Israeli.
11 Nza wula ka *n*wina, nziku
banyingi ba tata hi mu tsu-
wuka gambo ni muhlwa
gambo, ba ta tsama na
Abrahama, na Isaka, na Ja-
kobe, mufu*n*weni wa tilo:
Luka 13. 29. Mit. 10. 45. & 11. 18. & 14. 27. Roma 15. 9, &c. Efe. 3. 6.
12 Kanilezi banana ba mufu-
mo ba ta hlongolwa laha-
n*d*le munyameni: ku ta
nga maha kona mikosi ni
kugetsela ka meno.
xip. 21. 43. & 13. 42, 50. & 22. 13. & 24. 51. & 25. 30. Luka 13. 28. 2 Pet. 2. 17. Jude 13.
13 Jesu a ku ka nduna ya za-
na, Famba n*d*lela ya wena;
kwatsi hilezi u kolilweko,
lezo ku ta mahelwa ka we-
na. Ni xitiri xi lo hanyi-
swa hi lexo xikati.

14 Laha na a tile n*d*lwini ya
Petro, i lo wona a mukokati
wakwe na a ba*b*ya hi feberi.
Marku 1. 29, 30, 31. Luka 4. 38, 39. 1 Kor. 9. 5.
15 I lo koma canja gakwe, ni
feberi yi lo mu tsika; yena
i lo suka, i lo ba kozela.
16 Laha na gi hlwile, ba lo ne-
ha ka yena banyingi ba laba
ba nga hi ni madimoni: ye-
na i lo hlongola mimoya hi
mhaka, a hanyisa bon*k*lele-
le ba laba ba nga kari ku
ba*b*ya:
Marku 1. 32, &c. Luka 4. 40, 41.
17 Kasi ku fela ku tatiseka le
xo xi nga wulawulilwe hi
Isaya muprofeti, aku, A
wutsumbu gakwe i lo teka
kukarala ka hina, a rwala a
tingumbe ta hina.
1 Pet. 2. 24.

18 Makunu laha Jesu na wo-
na xi*d*lemo xi mu ranzele,
i lo nyika kulaya ku suka
baya ka gi*n*wani *k*lelo.
19 Ku lo cikela mutsali laho,
a ku ngalo kakwe, Hosi,
nzi ta ku lanzela ni kwihi
laha u yako kona.
Luka 9. 57, 58.
20 Jesu a ku ngalo ka yena, A
bahlati ba na ni timhako,
ni tinyanyani ta tilo ti na
ni *z*isaka; kanilezi Nwana
wa munhu a nga nako laha
a nga bekako hloko yakwe
kona.
21 Mu*n*wani wa bapizani ba-
kwe aku ka yena, Hosi, nzi
vumele nzi ya lahla dadani
kusangula.
Luka 9. 59, 60.
22 Kanilezi Jesu aku kakwe,
Lanzisa mina; u tsika ba-
fileko ba lahla bafileko ba-
*b*ye.

23 Laha na kilele ngalabeni
bapizani bakwe ba lo mu
lanzela.

24 Languta, ku lo cikela xi-
pupuri xa hombe bimbini,
makunu a ngalaba yi lo fe-
nengetwa hi ma*b*yan*d*lati:
kanilezi yena i wa eklele.
Marku 4. 37, &c. Luka 8. 23, &c.
25 Ba lota kakwe, ba mu vuxa,
ba ku, Hi hanyise, Hosi;
hafa.
26 Yena aku ka*b*ye, Mu caba
hi yini, O *n*wina ba kuko-
leka ku tsongwanyani? Ma-
kunu i lo suka, i lo miyeta
mheho ni bimbi; laho ku
wa hi kona malanga ya
hombe.
27 Ni banhu ba lo dama, baku,
Munhu wa ku yini loyi, wa
ku hambu mheho ni bimbi
zi mu ingisa ke?

28 Laha na a cikele *k*latu-
kweni tikweni ga ba Gada-
reni, i lo *k*langana ni ba-
mbiri ba nga hi ni madimo-
ni, ba huma xilahleni, ba
wa tsisa nguvu, kasi i wa
nga ha koti munhu ku hu-
nza hi n*d*lela leyo.
Marku 5. 1, &c. Luka 8. 26, &c.
29 Languta, ba wa bitana, ba-
ku, Hi ta maha yini na
wena, wena *N*wana wa Nu-
ngungulu? u tile laha kuta
hi xanisa na xi nga se ku
cikela xikati?
30 Makunu ku wa hi kona ku-
le ka bona a *k*lambi wa ma-
kumba manyingi ma gako.
31 A madimoni ma mu kongo-
tela, ma ku, Loku u hi hlo-
ngola, hi yise *k*lambini wa
makumba.

32 Yena i te ngalo ka wona,
Fambani. Ma lo huma, ma
ya engena *k*lambini wa ma-
kumba: languta, a *k*lambi
won*k*le wu tsutsumela nze-
lelelweni wa bimbi, wu suyo
ncu lo matini.
33 Ni laba ba nga kari ba ma
risa ba tsutsuma, ba loya
mutini, ba ya wula zilo zo-
n*k*le, ni ku ku mahekile
yini ka laba ba nga hi ni
madimoni.
34 Languta, a muti won*k*le wu
lo huma ku klangana na
Jesu: laha na ba mu wo-
nile, ba mu kongotela ku
suka mbinganweni wa*b*ye.
Luka 5. 8. Mit. 16. 39.

XIPIMO 9.

1 A engena ngalabeni, a *k*la-
tuka, i lota mutini wa*b*ye.
xip. 4. 13.
2 Languta, ba lo neha kakwe
xikurubu, na xi e*k*lele sa-
ngweni: Jesu na ku wona
kukoleka ka*b*ye i te ngalo
ka xikurubu, *N*wananga,
tiyisa mbilu; zonho za we-
na zi tsetselelwe.
Marku 2. 3. Luka 5. 18. xip. 8. 10.
3 Languta, bokari ba batsali
ba alakanya xikari ka wu-
tsumbu ga*b*ye, Loyi munhu
i na ni nzukano.
4 Jesu na ti*b*a kualakanya
ka*b*ye aku ngalo, Kwatsi
hilezo alakanyani kubiha ti-
mbilwini ta *n*wina?
xip. 12. 25. Marku 12. 15. Luka 5. 22.
& 6. 8. & 9. 47. & 11. 17.
5 Hakuba hi ku yini ku he-
hukako, hi ku ngalo, Zonho
za wena zi tsetselelwe; ku-

tani ku ngalo, Suka, u fa-
mba?
6 Kanilezi kasi mu fela ku
tiba lezaku *N*wana wa mu-
nhu i na ntamo misabeni
ku tsetselela zonho (zonake
aku ka xikuru), Suka, u te-
ka sango ga wena, uya
n*d*lwini ya wena.
7 A suka, aya n*d*lwini ya-
kwe.
8 Kanilezi laha zidlemo na
zi wonile zi wa caba, zi du-
misa Nungungulu, loyi a yi
nyikileko ntamo wa ku
ngahi ka banhu.

9 Kwatsi hilezi Jesu a nga
hunza na suka hi laho, i lo
wona munhu, a bitwako
Mateu, na tsamile wutsa-
*n*weni go hlengisa: i te
ngalo kakwe, Nzi lanzise.
Na yena i lo suka, a mu la-
nzisa.
Marku 2. 14. Luka 5. 27.

10 Na ku mahisile, kota lezi
a nga tsamile kugeni n*d*lwi-
ni, languta, a banyingi ba
bahlengisi ni baonhi ba lota
ba tsama lahasi na Jesu ni
bapizani bakwe.
Marku 2. 15, &c. Luka 5. 29, &c.
11 Ni laha ba Farisi na zi wo-
na, ba lo wula ka bapizani
bakwe, Hi yini Mugonzisi
wa *n*wina a gako ni bahle-
ngisi ni baonhi ke?
xip. 11. 19. Luka 5. 30. & 15. 2. Gal. 2. 15.
12 Laha na a zi zwile, i te nga-
lo, Laba ba hanyako a ba
labi *n*anga, kanilezi laba ba
ba*b*yako.
13 Kanilezi fambani mu ya go-
nza ku ngalo ku wula yini
loku, Nzi ranza wixinji, a
nzi ranzi minyikelo: ha-
kuba a nzi telangi a ku bi-
tana bolulama, kanilezi a
baonhi.
xip. 12. 7. 1 Tim. 1. 15.

14 Zonake ku cikela kakwe
bapizani ba Johani, baku,
Hi yini hina ni ba Farisi ha
tala ku yila, kanilezi a ba-
pizani ba wena a ba yili?
Marku 2. 18, &c. Luka 5. 33, &c. & 18. 12.
15 Jesu a ku ngalo ka*b*ye, Ba
zi kota ku rila a banana ba
muko*n*wana, na muyeni na
ha hi nabo ke? kanilezi a
masiku ma hata, laha a mu-
yeni a ta tekiwa ka bona,
zonake ba ta yila.
Joh. 3. 29. Mit. 13. 2, 3. & 14. 23. 1 Kor. 7. 5.
16 A ku na munhu a bekelako
capa yiswa nguweni yo hla-
kala; hilezi capa yi nga
maha lezo yi nga hanzula
nguwo, yi boxa yi engetela
kuhanzuka.
17 Hambu banhu a ba celi a
waini giswa mikwameni ya
kale: kutani a mikwama
yi nga hanzuka, ni waini gi
halaka, ni mikwama yi ha-
nzuka: kanilezi ba cela a
waini giswa kwameni yi-
swa, zonkle zi tsameka.

18 Na ha wulawula lezi ka
bona, languta, ku lota a ho-

sana, yi lo mu kozela, yiku,
A nhanyana wa mina ha-
mbu makunu i file: kani-
lezi ngona u beke mandla
ya wena hehla kakwe, i ta
hanya.
Marku 5. 22, &c. Luka 8. 41, &c.
19 Jesu i lo suka, a mu la-
nzela, lezo ni bapizani ba-
kwe.
20 Languta, a wasati, loyi a
nga hi ni tungu wa ku hu-
mesa nkata malembe ya
kume ni mambiri, ata le
nzako kakwe, a kumba pe-
tso wa nguwo yakwe:
Marku 5. 25. Luka 8. 43.
21 Hakuba i lo ngalo hi wu-
tsumbu gakwe, Kanilezi
loku nzi kumba nguwo ya-
kwe, nzi ta hanya.
22 Kanilezi Jesu na hunzuluka
a mu wona a ku ngalo,
Nwananga, tiyisa mbilu; a
kukoleka ka wena ku ku
hanyisile. Ku sukela lexo
xikati i lo hanyiswa wa-
sati.
Luka 7. 50. & 8. 48. & 17. 19. & 18. 42.
23 Laha Jesu i wa cikele ndlwi-
ni ya hosana, i lo wona laba
ba nga ba tinjele, ni laba ba
nga tsombene ba tinga,
Marku 5. 38. Luka 8. 51.
24 I lo ngalo, Miyelani: haku-
ba a nhanyana a nga fangi,
kanilezi i eklele. Ba mu
hleka hi kutseketsela.
Mit. 20. 10.
25 Kanilezi laha laba ba nga
tsombene na ba humele, i
lo engene, a mu teka hi
canja; ni nhanyana i lo
vuka.
26 Ni wudumo gi lo zwala ti-
kweni lego gonkle.

27 Jesu na ha hunza laho, a
zikumu zimbiri zi lo mu la-
nzela, zi bitana, ziku, Maha
wuxinji ka hina, wena nwa-
na wa Davida.
xip. 15. 22. & 20. 30, 31. Marku 10. 47, 48. Luka 18. 38, 39.
28 Laha na tile lomo ndlwini,
a zikumu zi lota kakwe:
Jesu i te ngalo ka zona, Mu
kolwa ku ngalo nza kota ku
maha lexi ke? Ziku ka-
kwe, ziku kakwe, Ina,
Hosi.
29 Zonake i lo kumba a mahlo
yabye, a ku, Kota kukole-
ka ka nwina a ku mahe le-
zo ka nwina.
30 A mahlo yabye ma lo vulu-
lwa. Jesu a ba layisisa,
aku, Wonani ku nga tibyi-
wi hi munhu.
xip. 8. 4. & 12. 16. & 17. 9. Luka 5. 14.
31 Kanilezi ba lo huma, ba su
hangalasa wudumo gakwe
ka gonkle lego tiko.
Marku 7. 36.

32 Kwatsi hilezi na ba huma,
languta, ku lo tiswa kakwe
munhu wa mbebebe na hi
ni dimoni.
xip. 12. 22. Luka 11. 14.
33 Laha na dimoni gi hoxilwe
lahandle, a mbebebe yi lo
wulawula: a zidlemo zi
lo dama, ziku, Cima a
ku wonwangi lezo ka Is-
raeli.
34 Kanilezi ba Farisi ba te nga-

lo, Hi Hosana ya madimoni
wa humesa madimoni.
xip. 12. 24. Marku 3. 22. Luka 11. 15.

35 Jesu i lo nzulanzula yon*k*le
miti ni *z*imuntana, na go-
nzisa masinagogeni ya*b*ye,
na kanela ivangeli ya mu-
fumo, a hanyisa ton*k*le ti-
xaka ta mitungu ni ton*k*le
tixaka ta kuba*b*ya.
Marku 6. 6. Luka 13. 22. xip. 4. 23.
36 Kanile*z*i laha na wonile *z*i-
dlemo, i lo *z*i zwela wuxinji,
hakuba ba wa xanisekile ba
hangalakile, kotisa tiyivu ti
haba murisi.
Marku 6. 34.
37 *Z*onake aku ka bapizani ba-
kwe, A tsobela ku ka ho-
mbe ntsena, kanile*z*i a *z*itiri
*z*i tsongwanyani.
Luka 10. 2. Joh. 4. 35.
38 Hikwalaho kombelani a Ho-
si ya kuhula, le*z*aku a ru-
mela *z*itiri kutsobeleni ka-
kwe.
2 Tes. 3. 1.

XIPIMO 10.

1 A bitana bapizani bakwe
ba kume ni bambiri, i lo ba
nyika ntamo hehla ka mi-
moya yo biha, a ku yi hlo-
ngola, ni ku hanyisa tixaka
ton*k*le ta mitungu ni tixa-
ka ton*k*le ta kuba*b*ya.
Marku 3. 13, 14. & 6. 7. Luka 6. 13. & 9. 1.

2 Makunu mabito ya bapo-
stoli ba kume ni bambiri hi
laya: A wo ranga, Simoni,
a bitwako Petro, na Andreu
maka*b*ye wakwe; na Ja-
mesi *nwana* wa Zabedi, ni
Johani maka*b*ye wakwe;
Joh. 1. 42.
3 Filipu, ni Bartolome; To-
masi, ni Mateu mu hlengisi;
Jamesi wa Alfeu, ni Tadeu;
4 Ni Simoni mu Kanani, ni
Judasi Iskarioti, loyi a nga
mu nyikela.
Luka 6. 15. Mit. 1. 13. Joh. 13. 26.
5 Laba ba kume ni bambiri
Jesu i lo ba ruma, a ba laya,
aku,

Mu nga fambi hi n*d*lela yi
yako ka ba Matiko, mu nga
engeni ni ka muti wa ba
Samaria:
xip. 4. 15. Joh. 4. 9, 20.
6 Kanile*z*i yanani ka tiyivu ti
lahlekileko ta yin*d*lu ya
Israeli.
xip. 15. 24. Mit. 13. 46. 1 Pet. 2. 25.
7 Kwatsi hile*z*i mu fambako,
kanelani, muku, Mufumo
wa tilo wu tsinele.
Luka 9. 2. xip. 3. 2. & 4. 17. Luka 10. 9.
8 Hanyisani ba ba*b*yako, mu
vuxa bafileko, hla*z*ani to-
hlokonho, mu hlongola ma-
dimoni: mu amukele hi
matsenya, nyikani hi ma-
tsenya.
Mit. 8. 18, 20.
9 Mu nga teki a nzalama, ni
siliva, hambu ni suku mi-
kwameni ya *n*wina;
Marku 6. 8. Luka 9. 3. & 10. 4. & 22. 35.
10 Mu nga weleli kwama lwe-
nzweni la *nwina*, hambu
mabaji mambiri, hambu *z*i-
lato, ni nhonga: hakuba
xitiri xi fanele kuga ka
xona.
Luka 10. 7. 1 Kor. 9. 7, &c. 1 Tim. 5. 18.

11 Kani hi wihi muti ni mu-
tana mu ta nga engena,
wutisani muku hi mani a
faneleko kona; tsamani ko-
na mu kala mu famba.
Luka 10. 8.
12 Kwatsi hi loku ma ha en-
gena n*d*lwini, mu yi lose-
tela.
13 Loku a yin*d*lu yi fanele, a
kurula ka *n*wina a ku tsa-
me ka yona: kanile*z*i loku
yi nga fanele, nga kurula
ka *n*wina ku wuya ka *n*wi-
na.
Luka 10. 5.
14 Kani hi wihi a nga mu
amukeliko, a nga ingisiko
timhaka ta *n*wina, kota le*z*o
mu humako ka leyo yin*d*lu
kutani muti, pumunhani
tsuri wa mikonzo ya *n*wina.
Marku 6. 11. Luka 9. 5. & 10. 10, 11.
Mit. 13. 51. & 18. 6.
15 Hi*z*inene nzi ku ka *n*wina,
Ku ta hehuka ka tiko ga
Sodoma ni Gomora hi siku
go lamula, ku hunza muti
lowo.
xip. 11. 22, 24.

16 Langutani, nza mu ruma
kota tiyivu xikari ka timhi-
si: hikwalaho *k*larihani ko-
ta tinyoka, mu maha kwa-
tsi kota matuba.
Luka 10. 3. Roma 16. 19. Efe. 5. 15.
1 Kor. 14. 20. Fil. 2. 15.
17 Kanile*z*i dzukani banhu:
hakuba ba ta mu nyikela
mi*k*laweni, ba ta mu xupu-
la masinagogeni ya*b*ye;
xip. 24. 9. Marku 13. 9. Luka 12. 11.
& 21. 12. Mit. 5. 40.
18 Ina ni mahlweni ka bafu-
meli ni tihosi mu ta yisiwa
hi kota ya mina, hakuba
mu kustumunya ka bona
ni ka ba Matiko.
Mit. 12. 1. & 24. 10. & 25. 7, 23. 2 Tim.
4. 16.
19 Kanile*z*i laha na ba mu nyi-
kela, mu nga kanakani ku
ngalo mu ta wulawulisa ku
yini: hakuba ku ta nyikiwa
ka *n*wina hi xikati lexo mu
ta nga wulawula.
Marku 13. 11, 12, 13. Luka 12. 11. &
21. 14, 15.
20 Hakuba a hi *n*wina laba
mu wulawulako, kanile*z*i hi
Moya wa Dadani wa *n*wina
wu wulawulako xikari ka
*n*wina.
Mit. 4. 8. & 6. 10. 2 Tim. 4. 17.
21 Maka*b*ye i ta nyikela ma-
ka*b*ye kufeni, ni raru xi-
hlangana xakwe: ni bana-
na ba ta vukela ba *t*rali ba-
*b*ye, ba ba dayisa.
xipm. 35, 36. Luka 21. 16.
22 Mu ta bengiwa hi banhu
bon*k*le hi kota ya bito ga
mina: kanile*z*i loyi a tiyako
kala kugumeseni, hi yena a
ta nga hanyiswa.
Luka 21. 17. xip. 24. 13. Marku 13. 13.
23 Kanile*z*i loku ba mu xanisa
mutini lowu, cabelani ka
mu*n*wani; hakuba hi*z*inene
nzi ku ka *n*wina, Mu nga
ta mbeta a miti ya ba Isra-
eli, na *N*wana wa munhu
na nga se ku cikela.
xip. 2. 13. & 4. 12. & 12. 15. Mit. 8. 1.
& 9. 25. & 14. 6. xip. 16. 28.

24 Mupizani a nga *k*luli dzi-
laxi wakwe, ni xitiri a xi
*k*luli hosi ya xona.
Luka 6. 40. Joh. 13. 16. & 15. 20.
25 Ku enele loku mupizani a

kota dzilaxi wakwe, ni xi-
tiri ku kota hosi ya xona.
Loku ba nga ba bitanile
*n*winyi wa yin*d*lu ba ku
hi Belzebuba, ba ta bitana
nguvu ba ngangu wakwe!
xip. 12. 24. Marku 3. 22. Luka 11. 15.
Joh. 8. 48, 52.
26 Hikwalaho mu nga ba cabi:
hakuba a ku na xilo xi fine-
ngetilweko, xi ta nga kala
ku funungulwa; ni *z*i fihle-
leko, *z*i ta nga kala ku ti-
*b*yiwa.
Marku 4. 22. Luka 8. 17. & 12. 2, 3.
27 Lexi nzi mu *b*yelako mu-
nyameni, xi wulawuleni
kuwonekeleni: ni le*z*i mu
*z*i zwako tin*d*lebeni, bana-
ni hungu xixungweni xa
yin*d*lu.
28 Mu nga ba cabi laba ba da-
yako miri, kanile*z*i a ba na
ntamo ku daya muhefemu-
lo: kanile*z*i cabani loyi a
kotako ku mbetisa muhefe-
mulo ni miri gehene.
Luka 12. 4. 1 Pet. 3. 14.
29 Bamanjingiri bambiri a ba
xa*b*yiwi hi dezi ke? a nga
kona ni mu*n*we a wako mi-
sabeni a nga tibyiwi hi Da-
dani wa *n*wina:
30 Kanile*z*i ywaleyi misisi ya
tihloko ta *n*wina yon*k*le yi
hlayilwe.
Luka 21. 18. Mit. 27. 34.
31 Hikwalaho mu nga cabi;
*n*wina ma ba *k*lula nguvu
bamanjingiri banyingi.
32 Hikwalaho loyi a ta nga
nzi vumela mahlweni ka
banhu, yenawu kambe nzi
ta mu vumela mahlweni ka
Dadani wa mina loyi a nga
le tilweni.
Luka 12. 8. Roma 10. 9, 10. Kuv. 3. 5.
33 Kanile*z*i kani hi mani a ta
nga nzi ala mahlweni ka
banhu, yenawu nzi ta mu
ala mahlweni ka Dadani
wa mina wa le tilweni.
Marku 8. 38. Luka 9. 26. 2 Tim. 2. 12.
34 Mu nga alakanyi muku nzi
tile kuta ruma kurula misa-
beni: a nzi telangi ku ta
ruma kurula, kanile*z*i su-
pado.
Luka 12. 49, 51, 52, 53.
35 Hakuba nzi tile kuta ha-
mbanyisa munhu ni raru
wakwe, ni nhanyana ni
mamani wakwe, ni kata-
mwane a vukela *n*wingi
wakwe:
36 Ni balala ba munhu ba ta
maha ba le ngangweni ka-
*b*ye.
Joh. 13. 18.
37 Loyi a ranzako a raru wa-
kwe ni nyine wakwe a *k*lu-
lisa mina a nzi faneli; ni lo-
yi a ranzako a nwana ni
nhanyana a *k*lulisa mina a
nga nzi faneli.
Luka 14. 26.
38 Loyi a nga tekiko xihanba-
no xakwe a nzi lanzisa, a
nga nzi faneli.
xip. 16. 24. Marku 8. 34. Luka 9. 23.
& 14. 27.
39 Loyi a kumako kuhanya
kakwe i ta ku lahla; loyi a
lahlako kuhanya kakwe hi
kota ya mina i ta ku kuma.
xip. 16. 25. Luka 17. 33. Joh. 12. 25.
40 Loyi a mu amukelako *n*wi-
na, wa nzi amukela mina,

ni loyi a nzi amukelako mi-
na wa mu amukela loyi a
nzi rumileko.
xip. 18. 5. Luka 9. 48. & 10. 16. Joh. 12. 44. & 13. 20. Gal. 4. 14.
41 Loyi a amukelako mupro-
feti hi bito ga muprofeti i ta
amukela ncacazelo wa mu-
profeti; ni loyi a amukela-
ko munhu wo lulama hi
bito ga munhu wo lulama i
ta amukela ncacazelo wa
munhu wo lulama.
42 Kani himani a hako ka la-
ba ba tsongwanyani kopo
ya mati yo titimela yoce, hi
bito ga mupizani, hizinene
nzi ku ka *n*wina, a nga ta
vumala ncacazelo wakwe.
xip. 18. 5, 6. & 25. 40. Marku 9. 41. Heb. 6. 10.

XIPIMO 11.

1 Na mahisile, laba na Jesu
a gumesile kulaya bapizani
bakwe ba kume ni bambiri,
i lo suka laho a ya ku go-
nzisa ni ku kanela mitini
ya*b*ye.

2 Makunu Johani na zwile
le paxweni mitiro ya Kri-
stu, i lo ruma hi bapizani
bakwe,
Luka 7. 18, 19, &c. xip. 14. 3.
3 I te ngalo kakwe, Wena u
hi yena a tako ke, kutani
ha ha langutela mu*n*wani?
Joh. 6. 14.
4 Jesu a hlamula a ku ka
bona, Fambani muya n*d*le-
lela ya *n*wina mu hlawutela
Johani le*z*i mu *z*i zwako ni
le*z*i mu *z*i wonako:
5 A *z*ikumu *z*a wona, *z*ikuru-
bu za famba, tihlokonho ta
hla*z*iwa, *z*iwiri *z*azwa, ni
bafileko ba vuxwa, ni *z*isi-
wana za kanelelwa timhaka
to saseka.
Joh. 2. 23. & 3. 2. & 5. 36. & 10. 25, 38. & 14. 11. Luka 4. 18. Jam. 2. 5.
6 Ku katekile loyi, a nga ku-
miko ku kungubanyeka hi
kota ya mina.
xip. 13. 57. & 24. 10. & 26. 31. Roma 9. 32, 33. 1 Kor. 1. 23. & 2. 14. Gal. 5. 11. 1 Pet. 2. 8.
7 Kota le*z*i na fambile, Jesu i
lo sangula ku wulawula ka
*z*idlemo hi Johani, Mu lo
huma muya xiwuleni ku
ya wona wona yini? a lihla-
nga li tsekatsekakisilweko
hi mheho ke?
Luka 7. 24. Efe. 4. 14.
8 Kanile*z*i mu yela ku ya
wona yini? a munhu a nga
ambele a tinguwo to oloba?
Langutani, laba ba ambele-
ko tinguwo to oloba ba kona
tin*d*lwini ta tihosi.
9 Kanile*z*i mu lo huma mu
ya wona yini? a kuya wo-
na muprofeti ke? Ina, nza
wula ka *n*wina, nguvu ku
hunza muprofeti.
xip. 14. 5. & 21. 26. Luka 1. 76. & 7. 26.
10 Loyi hi yena, loyi ku tsalı-
lweko ku ngalo,
Languta, nza ruma a tsu-
mi wa mina mahlweni ka
wena, a ta nga longisela
a n*d*lela ya wena ma-
hlweni ka wena.
Marku 1. 2. Luka 1. 76. & 7. 27.
11 Hizinene nzi ku ka *n*wina,
Xikari ka bona laba ba *t*ra-
lilweko hi ba basati a ku
humangi wa hombe ku hu-

nza Johani mu Bapatizi:
hambu lezo loyi a nga tso-
ngwanyani mufu*n*weni wa
tilo ngwa hombe ku hunza
yena.
12 Kusuka masikwini ya Jo-
hani mu Bapatizi ku kala
makunu mufumo wa tilo
wa wu*k*liwa, ni laba ba wu
wu*k*lako ba wu ha*k*letana.
Luka 16. 16.
13 Hakuba baprofeti bon*k*le ni
nayo ba lo profeta ku kala
kuta Johani.
14 Loku mu vumela ku mu
amukela, loyi hi Elija, a
tako.
xip. 17. 12. Luka 1. 17.
15 Loyi a nga tin*d*lebe ta ku-
zwa, azwe.
xip. 13. 9. Luka 8. 8. Kuv. 2. 7, 11, 17, 29. & 3. 6, 13, 22.
16 Kanilezi xizukulwana lexi
nzi ta xi fananisa ni yini?
xi fananiswa na banana ba
tsamileko wutsa*n*weni go
xabisa, ba bitanako laba ba
nga tsombana nabo, baku,
Luka 7. 31.
17 Hi mu yimbelele, a mu ki-
nangi; hi mu rilele, a mu
mahangi hlomulo.
18 Hakuba Johani i tile a nga-
gi a nganwi, baku, I na ni
dimoni.
19 A *N*wana wa munhu wata
waga wanwa, be ngalo, La-
ngutani, munhu wa ku lo-
nzola, a bewuti, na kulo*b*ye
wa bahlengisi ni baonhi!
Wu*k*lari gi lulamisilwe hi
mitiro ya gona.
xip. 9. 10. Luka 7. 35.

20 *Z*onake a sangula kusola
miti leyo mitiro yi nyingi
yakwe ya ntamo yi nga
mahiwa, hakuba a yi hu-
nzulukangi.
Luka 10. 13, &c.
21 I kombo ka wena, Korazi-
ni! kombo ka wena, Betsa-
ida! hakuba loku mitiro ya
ntamo yi wa nga yi mahi-
lwe ka Tire ni Sidoni leyi yi
mahilweko ka *n*wina, nga
na ba wa hunzulukile a kale
nguweni ya tisakwa ni ku-
ma.
22 Kanilezi nzi ku ka *n*wina,
ku ta hehuka ka Tire ni Si-
doni hi siku ga kulamula,
hi *k*lula *n*wina.
xip. 10. 15. xipm. 24.
23 Wena, Kapernaume, u ta
*k*lakuselwa tilweni ke? U
ta relela lahasi Hayidesi:
hakuba loku mitiro ya nta-
mo yi wa mahilwe le So-
doma leyi yi mahilweko ka
wena, nga na wa ha hi ko-
na ku karala nyamu*k*la.
24 Ahemba nza wula ka wena,
ku ta hehuka ka Sodoma hi
siku go lamula, ku *k*lula
wena.
xip. 10. 15.

25 Hi lexo xikati Jesu a hla-
mula a ku ngalo, Nza ku
kesa wena, O Dadani, Hosi
ya tilo ni misaba, hakuba
u fihlile lezi zilo ka laba bo
*k*lariha ni laba ba ti*b*ako, u zi
wonekelisile ka zihlangana:
Luka 10. 21. 1 Kor. 1. 19, 27. & 2. 8. 2 Kor. 3. 14. xip. 16. 17.
26 Ina, Dadani, lezo za kune-
ngelisa mahlweni ka wena.

27 *Z*ilo *z*onkle *z*i nyikilwe ka
mina hi Dadani: a ku na
munhu a ti*b*ako *N*wana,
hi Dadani yece; hambu ni
wa ku ti*b*a Dadani, saseka
*N*wana, ni kani himani loyi
a *N*wana a labako ku mu
wonekelisa ka yena.
xip. 28. 18. Luka 10. 22. Joh. 3. 35. & 13. 3. & 17. 2. 1 Kor. 15. 27. Joh. 1. 18. & 6. 46. & 10. 15.
28 Ngonani ka mina, *n*wina
*n*wenkle mu kareleko ni
mu binzwako, nzi ta mu
humulisa.
29 Tekani joka ga mina hehla
ka *n*wina, mu gonza ka mi-
na; hakuba nzi rulile nzi
tangele mbilwini: mu ta
kuma ku humula mihefe-
mulweni ya *n*wina.
Joh. 13. 15. Fil. 2. 5. 1 Pet. 2. 21. 1 Joh. 2. 6. Fil. 2. 7, 8.
30 Hakuba a joka ga mina a
gi tsanzi, ni nzwalo wa mi-
na wa hehuka.
1 Joh. 5. 3.

XIPIMO 12.

1 Hi lexo xikati Jesu i lo tse-
makanya masi*n*wini hi siku
ga sabado; a bapizani ba-
kwe ba lozwa n*d*lala, ba lo
sangula ku tsoba mabele,
ba loga.
Marku 2. 23. Luka 6. 1.
2 Kanile*z*i ba Farisi, laha na
ba *z*i wona, baku ka yena,
Languta, bapizani ba wena
ba mahako le*z*i *z*i nga fa-
neliko ku mahiwa hi sa-
bado.
3 Kanile*z*i yena a ku ka*b*ye,
A mu gonzangi le*z*i *z*i nga
mahiwa hi Davida ke, na
zwile n*d*lala yena, ni laba
ba nga hi naye ke;
4 I engenisile ku yini n*d*lwini
ya Nungungulu, i loga a *z*i-
baba *z*a kubekiwa mahlwe-
ni, *z*i nga faneliko ku giwa
hi yena, ni laba ba nga hi
naye, kanile*z*i a bapristi bo-
ce ?
5 Kutani a mu gonzangi na-
yweni ke, a ku hi siku ga
sabado a bapristi tempelini
ba lo onha a ṡabado, ba ha-
ba nanzu ?
Joh. 7. 22.
6 Kanile*z*i nza wula ka *n*wi-
na, mu*n*we wa hombe ku
hunza tempeli i kona laha.
7 Kanile*z*i loku mu wa *z*i ti*b*a
a ku ku fananisa yini loku,
Nzi ranza wuxinji, a nzi ra-
nzi nyikelo, nga na mu nga
konangi loyi a nga haba na-
nzu.
xip. 9. 13.
8 Hakuba *N*wana wa munhu
hi Hosi ya sabado.

9 A suka laho, aya engena
sinagogeni ga*b*ye:
Marku 3. 1. Luka 6. 6.
10 Languta, i wa hi kona mu-
nhu loyi a nga ni canja gi
lameleko. Ba mu wutisa,
baku, Ku fanela ku hanyisa
hi siku ga sabado ? kasi ba
fela ku mu kecara.
Luka 13. 14. & 14. 3. Joh. 9. 16.
11 Aku ka bona, Hi wihi mu-
nhu ka *n*wina, loyi, na hi
ni yivu yi*n*we, loku yi wela
rinzini hi siku ga sabado, a
nga ta yi koma, a yi hume-
sa ke ?

12 A munhu i hunza yivu hi
xipimo muni! Hilezi ku
fanele ku maha zo saseka
hi siku ga sabado.
13 Zonake aku ka munhu, Na-
wuluta canja ga wena. I
lo gi nawuluta; gi lo klela
gi lo hanyiswa, kota gi-
nwani.
14 Kanilezi a ba Farisi ba hu-
ma, ba xoxa makungo, ba-
ku ba ta mu daya hi ku
yini.
xip. 27. 1. Marku 3. 6. Luka 6. 11.
Joh. 5. 18. & 10. 39. & 11. 53.
15 Jesu na zi tiba i lo suka la-
ho: Banyingi ba lo mu la-
nza; i lo ba hanyisa bonkle,
xip. 10. 23. Marku 3. 7. xip. 19. 2.
16 I lo ba laya lezaku ba nga
mu zwatisi:
xip. 9. 30.
17 Kasi ku fela ku tatiseka le-
xi xi nga kanelwa hi Isaya
muprofeti, aku,
18 Languta, xitiri xa mina
nzi xi hlawulileko; xi
ranzwa xa mina loyi a
muhefemulo wa mina wu
dzunzekako kwatsi: nzi
ta beka Moya wa mina
hehla ka yena, i ta kane-
la kulamula ka ba Mati-
ko.
xip. 3. 17. & 17. 5.
19 A nga ta kanetisana, a
nga ta kanyuluka; ha-
mbu ni munwe a nga
tazwa gezu gakwe mapa-
ngweni.
20 Lihlanga li fanyekileko
a nga ta li tsoba, a ngoti
ya kandiya yi fufunhako
a nga ta yi tima, kala a
humesa kulamula ka ku-
hlula.
21 Hi bito gakwe ba Matiko
ba ta tsumba.

22 Zonake ku lo tiswa munwe
a nga hi ni dimoni, a nga
xikumu ni mbebebe: i lo
mu hanyisa, lezo a mbebebe
a xikumu yi lo wulawula
yi lo wona.
xip. 9. 32. Marku 3. 11. Luka 11. 14.
23 Ni zonkle zidlemo zi lo hla-
mala, zi ku ngalo, Loyi a hi
nwana wa Davida ke?
24 Kanilezi laha na ba Farisi
na ba zi zwile, ba te ngalo,
Loyi munhu a nga hlongoli
madimoni, kanilezi hi Bel-
zebuba a hosi ya madimoni.
xip. 9. 34. Marku 3. 22. Luka 11. 15.
25 Na ku tiba kualakanya ka-
bye i te ngalo kabye, Lowo
mufumo wu abanyiseneko
ha woce wu ta mbeteka; ni
lowo muti kutani yindlu
yi abanyiseneko ha yoce yi
nga ta yima:
xip. 9. 4. Joh. 2. 25. Kuv. 2. 23.
26 Loku Satani a hlongola Sa-
tani, u hambene wutsumbu
gakwe; zonake mufumo wa-
kwe wu ta tiya hi ku yini?
27 Loku nzi hlongola madimo-
ni hi Belzebuba, a bana ba
nwina ba ta ma hlongola hi
mani? Hikwalaho ba ta
maha balamuli ba nwina.
28 Kanilezi loku nzi hlongola
madimoni, hi Moya wa Nu-
ngungulu, zonake mufumo
wa Nungungulu wu tile ka
nwina.
Luku 1. 33. & 11. 20. & 17. 20, 21.

29 I kotisa ku yini munhu ku
engena n*dl*wini ya nhena, a
wu*k*la xuma xa yona, sase-
ka loku a sangula hi ku
boha nhena? *z*onake a ta
wu*k*la xuma xa yona.
Luka 11. 21, 22, 23.
30 Loyi a nga hi ko na mina i
hambene na mina; ni loyi
a nga hlengeletiko na mina
wa hangalasa.
31 Hikwalaho nzi ku ka *n*wi-
na, Kuonha kon*k*le ni nzu-
kano ku ta tsetselelwa ka
banhu; kanile*z*i a kuruka-
tela Moya cima ku nga ta
tsetselelwa.
Marku 3. 28. Luka 12. 10. Heb. 6. 4, &c. & 10. 26, 29. 1 Joh. 5. 16. Mit. 7. 51.
32 Kani hi wihi a wulawulako
kubiha hi *N*wana wa mu-
nhu, ku ta tsetselelwa ka
yena; kanile*z*i ka hi wihi
a wulawulako hi Moya wo
Basa cima ku nga tsetsele-
lwa ka yena, hambu ka legi
tiko, ni legi gi tako.
xip. 11. 19. & 13. 55. Joh. 7. 12, 52. 1 Tim. 1. 13.
33 Ma nga maha sinya yo sa-
seka, ni bana ba yona ba
nanziha; hambu mahani si-
nya yo bola, ni bana ba yo-
na ba bolile: hakuba sinya
yi ti*b*yiwa hi mihanzu ya
yona.
xip. 7. 17. Luka 6. 43, 44.
34 *N*wina lixaka la tinyoka,
mu ta *z*i ti*b*isa ku yini na
bihile, ku wulawula *z*ilo *z*o
saseka? hakuba hi wunyi-
ngi ga mbilu a nomu wa
wulawula.
xip. 8. 7. & 23. 33. Luka 6. 45.
35 Munhu wo saseka hi xibiri
xakwe xi sasekileko wa hu-
mesa *z*ilo *z*o saseka: ni
munhu wo biha hi xibiri
xakwe xi bihileko wa hu-
mesa *z*ilo *z*o biha.
36 Nza wula ka *n*wina, timha-
ka ton*k*le ta haba leti banhu
ba ti wulawulako, ba ta
hlamulela ha tona hi siku
go lamula.
37 Hakuba hi timhaka ta we-
na u ta lulamiswa, hi ti-
mhaka ta wena u ta ko-
neka.

38 *Z*onake bo kari ba batsali
ni ba Farisi ba lo mu hla-
mula, ba te ngalo, Mugo-
nzisi, ha ranza ku wona
xiwoniso xi mahilweko hi
wena.
xip. 16. 1. Marku 8. 11. Luka 11. 16, 29. Joh. 2. 18. 1 Kor. 1. 22.
39 Kanilezi yena i lo hlamula
aku ngalo ka bona, Xizu-
kulwana xa kubiha ni xi
bayako xa laba xiwoniso;
xi haba xiwoniso xi ta nga
nyikiwa ka xona saseka xi
woniso xa Jona muprofeti
ntsena.
xip. 16. 4. Marku 8. 38. Joh. 4. 48.
40 Kotisa Jona a nga tsama
ru*b*yini ga hlavi a masiku
manharu ni wusiku ginha-
ru; le*z*o *N*wana wa munhu
i ta tsama mbilwini ya mi-
saba masiku manharu ni
wusiku ginharu.
41 A banhu ba le Niniva ba ta
yima ni xizukulwana lexi
hi siku ga ku lamula, ba ta
xi kona: hakuba ba lo hu-
nzuluka hi kukanela ka

Jona; langutani, i kona la-
ha a hunzako Jona.
Luka 11. 32. Roma 2. 27.
42 Wasati hosi ya dzonga i ta
suka a yima kulamuleni
*zi*nwe ni xizukulwana lexi,
i ta xi kona: hakuba i tile
hi kugumeseni ka misaba
ku tazwa ku*k*lariha ka So-
lomoni; languta, wa hombe
ku hunza Solomoni i kona
laha.
Luka 11. 31.
43 Kanile*z*i moya wa kubiha,
na wu humele munhwini,
wu lo tsemakanya wutsa-
*n*weni gi omileko, na wu
laba kuhumula, a wu ku
kumangi.
Luka 11. 24. 1 Pet. 5. 8.
44 *Z*onake wu ku, Nzi ta *k*lela
n*d*lwini ya mina laha nzi
humako ha kona; na wu
cikele, wu yi kuma na ku
hi panga, na swiyelilwe, yi
bombisilwe.
45 *Z*onake wu famba, wu ya
teka ya n*k*lanu ni mimbiri
a yinwani mimoya yo biha
ku hunza wutsumbu ga
wona, yi engena yi tsama
kona: a ku heta ka munhu
loye ku lo biha ku hunza
kusangula. Le*z*o kuto ma-
ha ka lexi xizukulwana xi
bihileko.
Heb. 6. 4. & 10. 26. 2 Pet. 2. 20, 21, 22.

46 Na ha wulawula ka *zid*le-
mo, languta, nyine wakwe
ni bamaka*b*ye ba lo yima
lahan*d*le, ba laba ku wula-
wula ka yena.
Marku 3. 31. Luka 8. 19, 20, 21. xip.
13. 55. Marku 6. 3. Joh. 2. 12. & 7.
3, 5. Mit. 1. 14. 1 Kor. 9. 5. Gal. 1. 19.
47 Mu*n*wani a ku ngalo ka
yena, Languta, nyine wa
wena ni bamaka*b*ye ba we-
na ba yimile lahan*d*le, ba
laba ku wulawula ka wena.
48 Kanile*z*i i lo hlamula aku
ka loyi a mu *b*yelileko,
Nyine wa mina hi mani?
ni bamakweru ba mina ba
mani?
49 I lo nawuluta canja gakwe
ka bapizani, a ku ngalo, La-
ngutani, nyine wa mina ni
bamaka*b*ye ba mina!
50 Hakuba loyi a ta nga maha
kuranza ka Dadani wa mi-
na wa le tilweni, yena hi
maka*b*ye wa mina, ni ma-
kwenu wa mina, ni nyine
wa mina.
Joh. 15. 14. Gal. 5. 6. & 6. 15. Kol. 3.
11. Heb. 2. 11.

XIPIMO 13.

1 Hi lego siku Jesu a huma
n*d*lwini, a ya tsama bi-
mbini.
Marku 4. 1.
2 Ku lo tsombana kakwe *z*i-
*d*lemu *z*a hombe, le*z*o i lo
engena ngalabeni, i lo tsa-
ma; a *zid*lemu *z*on*k*le *z*i lo
yima fungwini.
Luka 8. 4. & 5. 3.
3 I lo kanela ka*b*ye *z*ilo *z*o
tala hi mifananiso, aku,
Langutani, ku lo huma mu-
xwanyi aya xwanya;
Luka 8. 5.
4 Kwatsi hile*z*i na ha xwa-
nya, yi*n*wani mbewu yi lo
wela n*d*leleni, a tinyanyani
ti lo cikela ti yi jowotela:

5 Ti*n*wani ti wela wutsa*n*we-
ni ga mari*b*ye, laha yi nga
haba misaba yo tala: *z*ale*z*o
ti mila, hile*z*i laho ku nga
haba misaba yo tala:
6 Ni laha na gi tsuwukile ga-
mbo, ti lo *k*lahuka; hakuba
ti nga hi ni mutsu, ti lo
wuna.
7 Ti*n*wani ti lo wela mizweni;
mizwa yi lo kula, yi ti *k*li-
mba:
8 Ni ti*n*wani ti lo wela misa-
beni yo saseka, ti *t*rala bana,
ti*n*wani hi zana, ti*n*wani hi
n*k*lanu wa makume ni ku-
me gi*n*we, ti*n*wani hi ma-
kume manharu.
9 Loyi a nga ni tin*d*lebe, azwe.
xip. 11. 15. Marku 4. 9.

10 A bapizani ba lota, ba ku
kakwe, Hi yini u wulawu-
lako ka*b*ye hi mifananiso?
11 I lo hlamula a ku ngalo ka-
*b*ye, Ka *n*wina ku nyikilwe
ku ti*ba* mifihlakalo ya mu-
fumu wa tilo, kanile*z*i ka
bona a ku nyikiwangi.
xip. 11. 25. & 16. 17. Marku 4. 11.
1 Kor. 2. 10. 1 Joh. 2. 27.
12 Hakuba loyi a nga nazo, ku
ta nyikiwa kakwe, i ta pfu-
na: kanile*z*i kani hi wihi a
nga haba, ka yena ku ta te-
kwa ni xwalexi a nga ku i
naxo.
xip. 25. 29. Marku 4. 25. Luka 8. 18. &
19. 26.
13 Hikwalaho nza kanela ka
bona hi mifananiso; hakuba
ba ku wona ba nga woni, ba
kuzwa ba ngazwi, hambu
ni kupima.
14 Ni ka bona kutatiseka ku-
profeta ka Isaya, ku nge
ngalo,
Hi kuzwa mu tazwa, na
mu nga hi ni kupima; hi
ku wona mu ta wona,
na mu nga hi ni kuwo-
na:
Marku 4. 12. Luka 8. 10. Joh. 12.
40. Mit. 28. 26, 27. Roma 11. 8.
2 Kor. 3. 14, 15.
15 Hakuba mbilu ya laba
banhu yi nonohile, ni tin-
*d*lebe ta*b*ye a ti na made-
ma ya kuzwa, ni mahlo
ya*b*ye ma tsimbile; ku-
tani ku nga maheka ba
wona hi mahlo ya*b*ye, ba-
zwa hi tin*d*lebe ta*b*ye, ba
pima hi timbilu ta*b*ye, ba
hunzuluka kambe, nzi ta
ba hanyisa.
Heb. 5. 11.
16 Kanile*z*i ma katekile mahlo
ya *n*wina, hakuba ma wo-
na; ni tin*d*lebe ta *n*wina,
hakuba tazwa.
xip. 16. 17. Luka 10. 23, 24. Joh. 20. 29.
17 Hi*z*inene nzi ku ka *n*wina,
baprofeti ni banhu bo lula-
ma banyingi ba nga laba
ku wona *z*ilo mu *z*i wona-
ko, a ba *z*i wonangi; ni
kuzwa *z*ilo mu *z*i *z*wako, a
ba *z*i zwangi.
Heb. 11. 13. 1 Pet. 1. 10, 11.
18 *Z*onake ingisani mufana-
niso wa muxwanyi.
Marku 4. 14. Luka 8. 11.
19 Laha loku munhu azwa
mhaka ya mufumo, a nga
yi pimi, zonake kuta loyi
wa kubiha, a wu*k*la lexi xi
xwanyileko lomo mbilwini

yakwe. Loyi hi yena a
xwanyileko n*d*leleni.
xip. 4. 23.
20 Loyi a nga xwanyiwa ma-
ri*b*yeni, hi yena loyi a yi
zwako mhaka, *z*ale*z*o a yi
amukela hi kutsaka;
Joh. 5. 35.
21 Na nga hi na mutsu hi wu-
tsumbu gakwe, kanile*z*i a
tiya xikatanyana; loku ku-
karateka kutani kuxani-
seka ku cikele hi kota ya
mhaka, *z*ale*z*o a kunguba-
nyeka.
xip. 11. 6. 2 Tim. 1. 15.
22 Loyi a nga xwanyiwa mi-
zweni, loyi hi ywaloyi
azwako mhaka; a kulaba
*z*ilo *z*a tiko, a kukohlisa ka
kufuma, ku *k*limba mhaka,
yi nga *t*rali mihanzu.
xip. 19. 23. Marku 10. 23. Luka 18. 24.
1 Tim. 6. 9. 2 Tim. 4. 10.
23 Ni loyi a nga xwanyiwa
misabeni ya kusaseka, hi
yena loyi a zwako mhaka,
a yi pima; a pfuna miha-
nzu ntsena, a *t*rala, yi*n*wani
hi zana, yi*n*wani hi n*k*lanu
wa makume ni kume gi-
*n*we, yi*n*wani hi makume
manharu.

24 Mu*n*wani mufananiso i lo
wulawula mahlweni ka*b*ye,
a ku, A mufumo wa tilo
wu fanana ni munhu loyi a
nga xwanya mbewu yinene
a si*n*wini gakwe:
25 Kanile*z*i na ba e*k*lele banhu,
ku lo cikela a nala wakwe
a xwanya makuhu kambe
xikari ka mabele, i lo fa-
mba.
26 Kanile*z*i laha na timbewu
ti milile, ti cela mihanzu,
ku woneka ni makuhu ka-
mbe.
27 A *z*itiri *z*a laha ngangweni
*z*i lota *z*iku, Hosi, a ku
xwanyangi timbewu to sa-
seka si*n*wini ga wena ke?
ma ta hi kwihi makunu
laya makuhu?
28 A ku ngalo ka*b*ye, A nala i
mahile lexi. A *z*itiri *z*iku
kakwe, A ku *z*i ranzi hiya
hi ma hlengeletela ke?
29 Kanile*z*i yena aku, Kokwi-
hi; ku nga ku laha mu
hlengeletelako makuhu, mu
nga tsuwula mabele *z*i*n*we
nawo.
30 Nga na mu ma tsika ma
kula *z*i*n*we ku kala ku ci-
kela kutsobela: hi xikatini
xa kuhula nzi taku ka ba-
tsobeli, Wungeletelani ma-
kuhu kusangula, mu ma
boha hi tinyanza ku ma
hisa: kanile*z*i mu wungele-
tela mabele magombeni ya
mina.
xip. 3. 12.

31 Mu*n*wani mufananiso a
wu beka mahlweni ka*b*ye,
a ku, A mufumo wa tilo wu
kotisa a mbewu ya xinapi,
leyi munhu a yi tekako, a
yi xwanya si*n*wini gakwe:
Marku 4. 30, &c. Luka 13. 18, 19.
32 Leyo ntsena yi nga yi tso-
ngwanyani ku hunza ti-
mbewu ton*k*le; kanile*z*i
laha na yi kulile, yi maha
ya hombe ku hunza ku*b*ya-
nya won*k*le, yi maha sinya,

lezaku zinyanyani za tilo
zita zi kapama marabini ya
yona.

33 Mu*n*wani mufananiso a wu
kanela ka*b*ye; A mufumo
wa tilo wu fanana ni come-
lo, lexi a xi tekako wasati,
a xi fihla mapeni ya xipimo
xinharu, ku kala ku bila
kon*k*le.

Luka 13. 20, &c.

34 *Z*on*k*le lezi zilo Jesu i lo
wulawula hi mifananiso ka
zi*d*lemo; hi lahan*d*le ka mi-
fananiso a nga wulangi cu-
mo ka bona:

Marku 4. 33, 34.

35 Kasi ku fela ku tatiseka lexi
xi nga kanelwe hi mupro-
feti, aku,

Nzi ta vulula nomu wa
mina hi mifananiso; Nzi
ta wulawula zilo zi fihle-
leko kusanguleni ka tiko.

Roma 16. 25, 26. 1 Kor. 2. 7. Efe. 3. 9. Kol. 1. 26.

36 *Z*onake i lo siya zi*d*lemo, a
engena n*d*lwini: a bapizani
bakwe ba lota kakwe, baku,
Hi *k*lamusele a mufananiso
wa makuhu ya lomo si-
*n*wini.

37 A hlamula i te ngalo, Loye
a xwanyako mbewu ya ku-
saseka hi *N*wana wa mu-
nhu;

38 A simu hi tiko; a mbewu
ya kusaseka, laba hi bana
ba mufumo; ni makuhu hi
bana ba loyi wa kubiha;

xip. 24. 14. & 28. 19. Marku 16. 15, 20. Luka 24. 47. Roma 10. 18. Kol. 1. 6. Joh. 8. 44. Mit. 13. 10. 1 Joh. 3. 8.

39 A nala loyi a nga xwanya
hi Satani: a kuhula hi ku-
gumesa ka tiko; ni bahuli
hi tingelosi.

Kuv. 14. 15.

40 Hikwalaho kotisa lezi a ma-
kuhu ma ta nga hleletelwa
ma hiswa hi nzilo; ku ta
maha lezo kugumeseni ka
tiko.

41 A *N*wana wa munhu i ta
rumela tingelosi takwe, ti
ta wungeletela mufu*n*weni
wakwe zon*k*le lezi zi maha-
ko kungubanyisa, na bona
laba a mahako kubiha,

xip. 18. 7. 2 Pet. 2. 1, 2.

42 Ti ta ba hoxa pingweni ga
nzilo: laho ku ta nga maha
kona mikosi ni kugetsela
ka meno.

xip. 3. 12. Kuv. 19. 20. & 20. 10. xip. 8. 12. xipm. 50.

43 *Z*onake a ba lulamileko ba
ta ngangamela kota gambo
mufu*n*weni wa Dadani wa-
*b*ye. Loyi a nga ni tin*d*le-
be, azwe.

1 Kor. 15. 42, 43, 58. xipm. 9.

44 Mufumo wa le tilweni wu
fanana ni tsomba yi fihli-
lweko si*n*wini; leyi munhu
a nga yi kuma, a yi fihla; hi
kutsaka kakwe a famba a
ya xabisa zon*k*le a nga na-
zo, a xaba lego simu.

Fil. 3. 7, 8. Kuv. 3. 18.

45 Kambe, a mufumo wa le
tilweni wu kotisa mahunga-
ni a labako mapareli yo sa-
seka:

46 Na kumile a pareli gi*n*we
gi nga ni tsengo wa hombe,

i lo famba a ya xabisa *zo*-
n*k*le a nga na*zo*, a gi xaba.

47 Kambe a mufumo wa le
tilweni wu fanana ni liko-
ka, lolu li nga hoxiwa bi-
mbini, li wungeletela tixa-
ka ton*k*le :
xip. 22. 10.
48 Laha na li tele, ba li kokela
fungwini ; ba tsama lahasi,
ba hlengeletela leti tinene
*zib*yeni, kanile*z*i ba cuku-
nyeta lahan*d*le leti to biha.
49 Kuta maha le*z*o kugume-
seni ka tiko : a tingelosi ti
ta huma, ti ta abanyisa bo-
biha xikari ka kusaseka,
xip. 25. 32.
50 Ti ta ba hoxa pingweni ga
nzilo : laho ku ta nga maha
kona mikosi ni ku getsela
ka meno.
xipm. 42.

51 Mu *z*i pimile *z*ilo le*z*i *zonk*le
ke ? Ba ku ka yena, Ina.
52 A ku ngalo ka*b*ye, Hikwa-
laho a mutsali loyi a gonzi-
silweko mufu*n*weni wa le
tilweni i fanana ni munhu
loyi a nga *n*winyi wa nga-
ngo, a humeselako tsomba
yakwe *z*ilo *z*iswa ni *z*a kale.

53 Na ku mahisile le*z*i, laha
Jesu na mbetile leyi mifa-
naniso, a suka laho.
54 Na kari ata le tikweni ga le
ka*b*ye i lo ba gonzisa sinago-
geni ga*b*ye, le*z*o ba lo hlama-
la, ba ku ngalo, I gi kuma
kwihi loyi munhu legi wu-
*k*lari, ni mitiro ya ntamo ?
xip. 2. 23. Marku 6. 1. Luka 4. 16, 23.

55 A hi yena *n*wana wa mu-
ba*k*li loyi ke ? a nyine wa-
kwe a nga bitiwi a ku hi
Maria ? ni bamaka*b*ye, a
hi Jamesi na Josefa, na Si-
moni, na Juda ke ?
Marku 6. 3. & 15. 40. Lúka 3. 23. Joh. 6. 42. xip. 12. 46.
56 Ni bamaka*b*ye ba xisati, a
ba kona bon*k*le na hina ke ?
*z*i huma hi kwihi ka loyi
le*z*i *z*ilo *zonk*le a nga na*zo* ?
57 Ba lo zangara hi yena. Ka-
nilezi Jesu aku ngalo ka*b*ye,
Muprofeti a nga dzunziwi,
saseka tikweni ga le kakwe,
ni n*d*lwini yakwe.
xip. 11. 6. Marku 6. 3, 4. Luka 4. 24. Joh. 4. 44.
58 A nga mahangi mitiro yi
nyingi ya hombe ya ntamo
laho hi kota ya ku-nga-
kolwi ka*b*ye.
Marku 6. 5, 6.

XIPIMO 14.

1 Hi lexo xikati hosi Herodi
i lozwa wudumo ga Jesu,
Marku 6. 14. Luka 9. 7.
2 A ku ngalo ka malanza ya-
kwe, Loyi hi Johani Muba-
patizi ; a vukile ka bafileko;
hikwalaho lowu ntamo wu
tira ha yena.
3 Hakuba Herodi i wa lo ko-
ma Johani, a mu boha, a
mu engenisa paxweni hi
kota ya Herodia, a sati wa
maka*b*ye wakwe Filipu.
Marku 6. 17. Luka 3. 19, 20.
4 Hakuba Johani i lo ngalo
kakwe, A ku fanele ku mu
teka.
5 Laha a nga nga laba ku mu
daya, i lo caba *zid*lemo, ha-

kuba ba wa mu ti*b*a ba ku muprofeti.
xip. 21. 26. Luk. 20. 6.

6 Kanile*z*i laha a siku ga Herodi ga ku*t*ralwa gi cikele, a nhanyana wa Herodia i lo kina mahlweni ka*b*ye, a tsakisa Herodi.

7 Hi ka le*z*o a mu tsumbisa hi kuhlambanya ku mu nyika lexi a ta nga xi kombela.

8 Yena, na layilwe hi nyine wakwe, aku, Nzi nyike laha ngelweni a hloko ya Johani Mubapatizi.

9 A hosi yi lo xaniseka: kanile*z*i hi kota ya kuhlamba kakwe, ni kota ya laba a nga hi nabo laha kugeni, i lo laya hakuba a nyikiwa.

10 I lo rumela, aya tsema hloko ya Johani paxweni.

11 Ni hloko yi lo nehiwa hi ngelo, yi lo nyikiwa ka nhwana: yena a yi yisa ka nyine wakwe.

12 A bapizani bakwe ba lota, ba lo teka xirumbi, ba xi nkelela; ba lo famba ba ya ambela Jesu.

13 Makunu Jesu na *z*i *z*wile, a suka laho hi ngalaba, aya wutsa*n*weni ga xiwunza *k*lelweni: a *z*i*d*lemo na *z*i zwile, *z*i lo mu lanzela hi milenge bata hi le mitini.
xip. 10. 23. & 12. 15. Marku 6. 32. Luka 9. 10. Joh. 6. 1, 2.

14 I lo huma, a wona xi*d*lemo xa hombe, i lo xi zwela wuxinji, a hanyisa ba ba*b*yako ba*b*ye.
xip. 9. 36. Marku 6. 34.

15 Laha na gi hlwile gambo, a bapizani ba lota kakwe, baku, A wutsamo gi hi xiwula, a xikati xi si na xi hunzile; *k*lelisa a *z*i*d*lemo, kasi ba fela kuya *z*imutaneni, *z*iya xabela wutsumbu ga *z*ona kuga.
Marku 6. 35. Luka 9. 12. Joh. 6. 5.

16 Kanile*z*i Jesu a ku ngalo ka bona, A ku labekile ka*b*ye le*z*aku ba famba; baheni kuga *n*wina.

17 Bona ba te ngalo kakwe, A hi na cumo laha saseka i n*k*lanu wa *z*ibaba, ni *z*i*d*luwani *z*imbiri.

18 A ku ngalo, Zi neheni laha ka mina.

19 A laya *z*i*d*lemo ku tsama la hehla ka *b*yanyi; i lo teka a n*k*lanu wa *z*ibaba, ni *z*i*d*luwani *z*imbiri, na cuwuka le tilweni, i lo katekisa, a kema *z*ibaba a *z*i nyika ka bapizani, a bapizani ba *z*i nyika ka *z*i*d*lemo.
xip. 15. 36.

20 Ba loga bon*k*le, ba xuriswa: ba lo rolela ma*k*lakla ma seleko, kume ni *z*imbiri ga *z*irunzu *z*i lo tala.

21 Laba ba ngaga ba wa hi n*k*lanu wa makume ya mazana, ku nga hlayiwi a basati ni banana.

22 *Z*ale*z*o a kongotela bapizani ku engena ngalabeni, ba ranga ba famba *k*latuko yena, a kala a *k*lelisa *z*idlemo.

23 Na *k*lelisile *z*idlemo, i lo ya
le xitsungeni *k*lelweni ku
kongela; na gi lohlwa i wa
hi kona laho yece.
Marku 6. 46. Joh. 6. 16.
24 Kanile*z*i a ngalaba makunu
yi wa hi xikari ka bimbi, yi
n*d*lengan*d*lengiswa hi ma-
*b*yan*d*lati: hakuba mheho
yi wa hambene na bona.
25 Hi xikati xa mune xa ku
labelela ka wusiku i lota
ka*b*ye, na famba hehla ka
bimbi.
26 Ni laha bapizani ba mu wo-
na a famba hehla ka bimbi,
ba lo dzuka, baku, Xi gono;
ba bahuwa hi kucaba.
27 Kanile*z*i *z*ale*z*o Jesu i lo wu-
lawula ka bona, aku, Tiyi-
sani mbilu; hi mina; mu
nga cabi.
28 Petro i lo mu hlamula a ku
ngalo ka yena, Hosi, loku u
nga u hi wena, nzi bitane
kuta ka wena le hehla ka
mati.
29 A ku ngalo, Tana. Petro i
lo cika ngalabeni, i lo famba
hehla ka mati, kuta ka Jesu.
30 Kanile*z*i na wona mheho, i
lo caba; a sangula ku wela,
a bahuwa, aku, Hosi, nzi
ponise.
31 *Z*ale*z*o Jesu i lo nawuluta
canja gakwe, i lo mu koma,
aku kakwe, O wena u nga
ni kukoleka ku tsongwa-
nyani, hi yini u ganganwa-
ko?
32 Laha na ba engenile ngala-
beni, a mheho yi lo miyela.
33 Labo ba nga hi kona ngala-
beni ba lo mu kozela, baku,
Hi*z*inene u *N*wana wa Nu-
ngungulu.
xip. 16. 16. & 26. 63. Marku 1. 1. Luka 4. 41. Joh. 1. 49. & 6. 69. & 11. 27. Mit. 8. 37. Roma 1. 4.

34 Na ba *k*latukile, ba lo ci-
kela tikweni, ga Genesareta.
Marku 6. 53.
35 Laha ba banuna ba lego
wutsamo ba mu ti*b*ile, ba lo
rumela ka lego tiko gon*k*le,
ba lo neha kakwe bon*k*le ba
nga kari ba ba*b*ya;
36 Ba mu kongotela baku ba
kumba petso wa nguwo ya-
kwe basi: kwatsi hi bon*k*le
laba ba nga kumba ba lo
hanyiswa.
xip. 9. 20. Marku 3. 10. Luka 6. 19. Mit. 19. 12.

XIPIMO 15.

1 Zonake kuta ka Jesu hi le
Jerusalema ba Farisi ni ba-
tsali, ba ku ngalo,
Marku 7. 1.
2 Hi yini bapizani ba wena
ba hambunyetako maha-
nyela ya bakale ke? hakuba
a ba hlambi man*d*la yabye
laha na baga zibaba.
Marku 7. 5. Kol. 2. 8.
3 A hlamula a ku ngalo ka
bona, Hi yini na nwina mu
hambunyetako kulaya ka
Nungungulu hi kota ya ma-
hanyela ya nwina ke?
4 Hakuba Nungungulu i te
ngalo, Caba raru wa wena
ni nyine wa wena: ni ku,
Loyi a wulawulako kubiha
hi dadani kutani mamani
wakwe, a afe hi kufa.
Efe. 6. 2.

5 Kanilezi nwina muku, Kani
hi wihi a ta nga wula ka
dadani wakwe ni ka mama-
ni wakwe, Lezi u laba ku
vunetela ha zona hi mina
zi nyikelwe ka Nungungu-
lu;

Marku 7. 11, 12.

6 A nga ta ha caba dadani
wakwe. *N*wina mu mahile
mhaka ya Nungungulu yi
hi haba cumo hikwalaho ka
mahanyela ya *n*wina.
7 Nwina baxengeteli, i profe-
tile kwatsi ka nwina Isaya,
aku,

Marku 7. 6.

8 Laba banhu ba nzi dumi-
sa hi milomu ya*b*ye; ka-
nilezi a mbilu ya*b*ye yi le
kule na mina.
9 Kanilezi ba nzi kozela ha-
ba, ba gonzisa kota *z*igo-
nziso *z*a*b*ye, hi kulaya ka
banhu.

Kol. 2. 18-23. Tit. 1. 14.

10 I lo bitana kakwe a xi*d*le-
mo, a ku ka xona, Zwanani,
mu pima:

Marku 7. 14.

11 A hi *z*ona le*z*i *z*i engenako
no*n*wini *z*i bihisako mu-
nhu; kanile*z*i lezi *z*i huma-
ko no*n*wini, hi *z*ona *z*i bihi-
sako munhu.

Mit. 10. 15. Roma 14. 14, 17, 20. 1 Tim. 4. 4. Tit. 1. 15.

12 *Z*onake ku lo cikela bapiza-
ni, ba te ngalo kakwe, Wa
*z*i ti*b*a wena le*z*aku a ba Fa-
risi ba lo zangara, laha na
ba zwile loku kuwula?
13 A hlamula a ku ngalo, Tisi-
nya ton*k*le ti nga *b*yaliwa-
ngiko hi Dadani wa mina
wa le tilweni, ti ta tsuwu-
liwa.

Joh. 15. 2. 1 Kor. 3. 12, &c.

14 Ma nga ba tsikani boce: ba
hi barangi ba *z*ikumu. Loku
xikumu xi koka xikumu,
bon*k*le ba ta wela rinzini.

xip. 23. 16. Luka 6. 39.

15 Petro i lo hlamula a ku
ngalo ka yena, Hi *k*lamusele
mufananiso lowu.

Marku 7. 17.

16 I te ngalo, Na *n*wina a mu
se ku pima ke?

xip. 16. 9. Marku 7. 18.

17 A mu pimi muku, *z*on*k*le *z*i
engenako no*n*wini *z*i hunza
*z*i ya rum*b*yini, *z*i huma la-
han*d*le ke?

1 Kor. 6. 13.

18 Kanile*z*i le*z*i *z*i humako hi
le no*n*wini *z*i huma hi le
mbilwini; hi *z*ona *z*i bihisa-
ko munhu.

Jam. 3. 6.

19 Hakuba hi le mbilwini ku
huma kualakanya ko biha,
a kudaya, a kuremba, a
kubaya, a kuyiba, a kuhla-
mbanya, a mawunwa, i
nzukano:

Marku 7. 21.

20 Le*z*i hi *z*ilo *z*i bihisako mu-
nhu: kanile*z*i kuga hi ma-
n*d*la ma nga hlaziwangiko
a *z*i bihisi munhu.

21 Jesu i lo suka laho, aya
ma*k*lelweni ya Tire ni Si-
doni.
22 Languta, a *t*ratsi wa Kana-
ni a huma hi leyo mimbi-
ngano, i lo bitana, aku, Nzi
zwele wuxinji, O Hosi, *n*wa-
na wa Davida; a *n*wananga

wa babiseka nguvu hi di-
moni.
23 Kanilezi a nga mu anguli
ni mhaka yi*n*we. Ni bapiza-
ni bakwe ba lota ba mu ko-
ngotela, baku, Mu *k*lelise;
hakuba wa hi kulumela
hina.
24 Kanilezi i lo hlamula aku
ngalo, A nzi rumelwangi sa-
seka ka tiyivu ti lahlekileko
ta yindlu ya Israeli.
xip. 10. 5, 6. Mit. 3. 25, 26. & 13. 46. Rom. 15. 8.
25 Kanilezi i lo ta i lo mu ko-
zela, aku, Hozi, nzi vune.
26 I lo hlamula a ku ngalo, A
hi kwatsi ku teka zibaba za
zihlangana zi hoxwa ka ti-
*b*yana.
xip. 7. 6. Fil. 3. 2.
27 Kanilezi yena i lo ngalo,
Ina, Hosi: hambu ti*b*yana
taga ma*k*lakla mawako la-
hasi mezeni ka benyi ba
tona.
28 Zonake Jesu i lo angula a
ku ngalo, O wasati, ka ho-
mbe kukoleka ka wena: a
ku mahe ka wena kota ku-
ranza ka wena. Ni nhanya-
na wakwe i lo hanyiswa ku
sukela lexo xikati.

29 Zonake Jesu i lo suka laho
i lota kusuhani ni bimbi ga
Galile; i lo kanziya xitsu-
ngeni, i lo tsama.
Marku 7. 31. xip. 4. 18.
30 Ku lo cikela kakwe a zi*d*le-
mo za hombe, na zi hi na
zona a zilema, ni zikumu,
ni timbebebe, ni zikurubu,
ni ba*n*wani bo tala, ba lo ba
beka lahasi ka mikonzo ya-
kwe; i lo ba hanyisa:
xip. 11. 5. Luka 7. 22.
31 Ka zona zi*d*lemo zi lo rewu-
ka, laha na zi wona mbebe-
be yi wulawula, a zikurubu
zi hanyiswa, ni zilema zi
famba, ni zikumu zi wona:
ba lo dumisa Nungungulu
wa Israeli.

32 Ni Jesu i bitana bapizani
bakwe, I te ngalo, Nza xi
zwela wusiwana lexi xi*d*le-
mo, hakuba ba lo simamisa
na ba hi na mina makunu
hi masiku manharu na ba
ngagi ncumo: nzi nga ta
ba *k*lelisa na ba hi ni n*d*la-
la, kutani ba nga karala
n*d*leleni.
Marku 8. 1.
33 Ni bapizani ba ku kakwe,
Hi ta zi kuma kwihi zibaba
zo tala wutsa*n*weni ga xi-
wula kota legi, ku xurisa
zidlemo za hombe ke?
34 Ni Jesu a ku ka*b*ye, Mu na
ni zibaba zingani *n*wina?
ba ku ngalo, I n*k*lanu ni zi-
mbiri, ni zi*d*luwani zi tso-
ngwanyani.
35 I lo laya zi*d*lemo ku tsama
lahasi misabeni;
36 Yena i lo teka a n*k*lanu ni
zimbiri wa zibaba ni zidlu-
wani zi tsongwanyani; a
katekisa a kema, a nyika
ka bapizani, ni bapizani ka
zi*d*lemo.
xip. 14. 19. Luka 22. 19.
37 Ba loga bon*k*le, ba lo xura:
ba lo rolela ma*k*la*k*la mase-

leko ma lo tala n*k*lanu wa
*z*irunzu ni *z*imbiri
38 Ni laba ba ngaga ba wa hi
mune wa makume ya ma-
zana ba banuna, ku nga
hlayiwi ni ba basati ni *z*i-
sumbe.
39 I lo *k*lelisa *z*i*d*lemo, i lo enge-
na ngalabeni, i lota mbinga-
*n*weni wa le Magadani.

Marku 8. 10.

XIPIMO 16.

1 A ba Farisi ni ba Sadusi
ba lota, na ba mu ringa ba
ku ngalo yena a ba kombise
a xiwoniso xa le tilweni.

xip. 12, 38. Marku 8. 11. Luka 11, 16. & 12. 54–56. 1 Kor. 1. 22.

2 Kanile*z*i yena i lo hlamula a
ku ka*b*ye, Laha na gihlwa,
*n*wina muku, Yi ta kuna:
hakuba a tilo gi *t*rukile.
3 Ni laha mixweni, Yi tana
nyamu*k*la: hakuba a tilo gi
*t*rukile na gi pfupele. Ma
zi tiba ku hingelela ngohe
ya tilo; kanile*z*i a mu koti
ku hingelela a *z*iwoniso *z*a
*z*ikati.
4 A xizukulwana xi bihileko
ni xirembako xi laba *z*iwo-
niso; a ku kona xiwoniso
xi ta nga nyikiwa ka xona,
saseka a xiwoniso xa Jona.
Yena i lo ba siya, a fa-
mba.

xip. 12. 39.

5 A bapizani ba lota *k*latu-
kweni mu*n*wani ba lo riba-
la ku teka a *z*ibaba.

Marku 8. 14.

6 Jesu i lo ngalo ka*b*ye, *K*la-
rihani mu cuwuka a comelo
xa ba Farisi ni ba Sadusi.

Luka 12. 1.

7 Bona ba lo wulawulisana,
baku, A hi tekangi *z*iba
ba.
8 Jesu na *z*i ti*b*ile a ku nga-
lo, O *n*wina ba kukoleka
kutsongwani, mu wulawu-
lisana yini, hakuba a mu
na *z*ibaba ke?
9 A ma ha ti*b*i ke, a ma ha
alakanyi a n*k*lanu wa *z*iba-
ba *z*a n*k*lanu wa makume
ya mazana, *z*irunzu *z*i ngani
mu roleleko ke?

xip. 14. 17. Joh. 6. 9.

10 Kambe ni n*k*lanu ni *z*imbi-
ri a *z*ibaba *z*a mune wa ma-
kume ya mazana, *z*ingani
zirunzu mu roleleko ke?

xip. 15. 34.

11 Hi yini le*z*o mu nga pimiko
le*z*aku a nzi wulawulangi
ka *n*wina hi *z*ibaba? Kani-
le*z*i *k*larihani comelo xa ba
Farisi ni ba Sadusi.
12 *Z*onake ba lo pima le*z*aku a
nga ba *b*yeli ku *k*lariha a
comelo xa *z*ibaba, kanile*z*i a
*z*igonziso *z*a ba Farisi ni ba
Sadusi.

13 Makunu laha Jesu i lota
*k*lelweni ga le Kesaria Fili-
pi, i lo wutisa a bapizani ba-
kwe, aku, A banhu be nga-
lo, a *N*wana wa munhu hi
mani?

Marku 8. 27. Luka 9. 18.

14 Be ngalo, Ba*n*wani baku hi
Johani Mubapatizi; ba*n*wa-
ni, hi Elija: ba*n*wani, hi

Jeremia, kutani mu*n*we wa
baprofeti.
xip. 14. 2. Luka 9. 7, 8, 9.
15 I te ngalo ka*b*ye, *N*wina
mu ngalo hi mina mani ke?
16 Simoni Petro i lo hlamula a
ku ngalo, Wena u Kristu, a
*N*wana wa Nungungulu a
hanyako.
xip. 14. 33. Marku 8. 29. Luka 9. 20. Joh. 6. 69. & 11. 27. Mit. 8. 37. & 9. 20. Heb. 1. 2, 5. 1 Joh. 4. 15. & 5. 5.
17 Jesu i lo hlamula a ku nga-
lo ka yena, U katekisilwe
wena, Simoni Bar-Jona: ha-
kuba a nyama ni nkata a *z*i
vululekile ka wena, kanile-
*z*i Dadani wa mina loyi a
nga le tilweni.
Efe. 2. 8. 1 Kor. 2. 10. Gal. 1. 16.
18 Minawu kambe nza wula
ka wena, wena hi Petro,
ka gona legi ri*b*ye nzi ta
aka a ceci ya mina; a ti
nyangwa ta Hayidesi ti nga
ta ku hlula.
Joh. 1. 42. Efe. 2. 20. Kuv. 21. 14.
19 Nzi ta nyika ka wena a ti-
pfungulo ta mufumo wa ti-
lo: kani hi yini lexi u ta xi
boha laha misabeni xi ta bo-
hiwa ni le tilweni: ni lexi
u ta nga xi *k*la*k*la laha mi-
sabeni xi ta *k*la*k*liwa ni le
tilweni.
xip. 18. 18. Joh. 20. 23.
20 *Z*onake i lo laya bapizani
le*z*aku ba nga *b*yeli munhu
le*z*aku yena u hi Kristu.
xip. 17. 9. Marku 8. 30. Luka 9. 21.

21 Ku sukela lexo xikati i lo
sangula Jesu a ku kombisa
bapizani bakwe, a ku ngalo
i tangaya Jerusalema, a ya
xaniseka hi *z*ilo *z*inyingi hi
masingalakati ni bapristi ba
hombe ni batsali, a dayiwa,
hi siku ga manharu i ta
vuka.
xip. 20. 17. Marku 8. 31. & 9. 31. & 10. 33. Luka 9. 22. & 18. 31. & 24. 6, 7.
22 Petro i lo mu teka, i lo sa-
ngula ku mu kawuka, aku,
Nga lexi xi hi kule na we-
na, Hosi: lexi cima xi nga
ta ba ka wena.
23 Kanile*z*i yena i lo hunzulu-
ka, i te ngalo ka Petro, Su-
ka lenzako ka mina, Satani:
wena u xibo xikungubanyi-
sako ka mina: hakuba a ku
katali hi *z*ilo *z*a Nungungu-
lu, kanile*z*i *z*a banhu.
Roma 8. 7.
24 *Z*onake Jesu a wula ka
bapizani bakwe, Loku a hi
kona munhu a ta nga nzi
lanzela, a ti tsike, a teka
xihambano a nzi lanzela.
xip. 10. 38. Marku 8. 34. Luka 9. 23. & 14. 27. Mit. 14. 22. 1 Tesa. 3. 3. 2 Tim. 3. 12.
25 Hakuba loyi a hlayisako ku-
hanya kakwe i ta ku lahle-
kelwa: ni loyi a lahlekelwa-
ko hi kuhanya kakwe hi
kota ya mina i ta ku ku-
ma.
Luka 17. 33. Joh. 12. 25.
26 Hakuba munhu i ta vune-
ka hi ku yini, loku a kuma
tiko gon*k*le a lahlekelwa hi
wutomi gakwe ke? xini a
ta nga xi nyikela munhu a
ku tekisa wutomi gakwe ke?
27 Hakuba a *N*wana wa mu-
nhu i tata hi wukosi ga
Raru wakwe ni tingelosi
takwe; *z*onake i ta nyika

munwe ni munwani kotisa mitiro yakwe.
xip. 26. 64. Marku 8. 38. Luka 9. 26. xip. 25. 31. Jude 14. Roma 2. 6. 1 Kor. 3. 8. 2 Kor. 5. 10. 1 Pet. 1. 17. Kuv. 2. 23. & 22. 12.
28 Ha kunene nza wula ka nwina, Ba kona banwani laba ba yimileko laha, laba a ba nga tazwa kufa, ba kala ba wona a Nwana wa munhu na ata hi mufunweni wakwe.
Marku 9. 1. Luka 9. 27.

XIPIMO 17.

1 Anzako ka nklanu wa siku ni ginwe Jesu a teka zinwe naye Petro, na Jamesi, na Johani makabye wakwe, a ba neha xitsungeni xo leha xikundleni:
Marku 9. 2. Luka 9. 28.
2 Yena i lo hunzuka mahlweni kabye: ni ngohe yakwe yi lo ngangamela kota a gambo, ni tinguwo takwe ti lo basa kota kuwonekela.
3 Languta, laho ku lo woneka kabye Mosi na Elija na ba wulawula naye.
4 Petro i lo hlamula, a ku ngalo ka Jesu, Hosi, ku sasekile ka hina a ku ba hi tsama laha: loku wena u zi ranza, nzi ta aka laha a mixaxa minharu; munwe ngwa wena, ni munwe ngwa Mosi, ni munwe ngwa Elija.
5 Zalezo na ha wulawula, languta, a refu go ngangamela gi lo ba kubunyeta bona: lunguta, a gezu gi huma refini, giku, Loyi hi Nwananga a ranzakako, a ka yena nza xalaliswa ha kunene; mu ingiseni nwina.
2 Pet. 1. 17. xip. 3. 17. Marku 1. 11. Luka 3. 22. Mit. 3. 22, 23.
6 Laha a bapizani na ba gi zwile, ba lowa hi ngohe gabye, ba lo caba nguvu.
2 Pet. 1. 18.
7 Jesu i lota i lo ba kumba a ku ngalo, Vukani, mu nga cabi.
8 Na ba klakusa mahlo yabye, a ba wonangi munhu, saseka Jesu yece.

9 Kota na ha relela hi le xitsungeni, Jesu i lo ba laya, aku, Mu nga byeli munhu, a kala Nwana wa munhu a vuka hi ka bafileko.
xip. 16. 20. Marku 8. 30. & 9. 9.
10 Ni bapizani bakwe ba lo mu wutisa, baku, Hi yini a mitsalo yi wulako ku ngalo Elija i tata kuranga ke?
xip. 11. 14. Marku 9. 11.
11 Yena i lo hlamula a ku ngalo, Elija ha kunene ata, i ta klelisela zilo zonkle:
Luka 1. 16, 17. Mit. 3. 21.
12 Kanilezi nza wula ka nwina, Elija i sina a tile, bona a ba mu tibangi, kanilezi ba lo maha ka yena zonkle ba zi ranzako. Lezo a Nwana wa munhu i ta xaniswa ha bona.
xip. 11. 14. Marku 9. 12, 13. xip. 14. 3, 10. & 16. 21.
13 Zoneke ba lo pima a bapizani lezaku i wulawula kabye hi Johani mubapatizi.
xip. 11. 14.

14 Laha na ba cikela xidlenwini, laho ku lota kakwe

a wanuna, na a kizama ka
yena, aku,
Marku 9. 14. Luka 9. 37.
15 Hosi, zwela wuxinji ka
*n*wana wa mina: hakuba
i na ni *z*itsuri, wa xaniseka
nguvu: hakuba *z*ikati *z*inyi-
ngi a wela nzilweni, ni *z*i-
kati *z*inyingi a wela mati-
ni.
16 Nzi wa lo mu tisa ka bapi-
zani ba wena, ba lo tsanze-
ka ku mu hanyisa.
17 Jesu i lo hlamula a ku nga-
lo, O xizukulwana xi nga-
kolekiko ni xi pengileko,
nzi ta kuba na *n*wina xika-
ti xingani? nzi ta timisela
na *n*wina xikati xa ku yini?
mu neheni laha ka mina.
18 Na Jesu i lo mu kawuka;
ni dimoni gi lo huma ka ye-
na: a mufana i lo hanyiswa
ku suka ka lexo xikati.
19 *Z*onake ku lota a bapizani
ka Jesu le xi kun*d*leni, ba
ku ngalo, Hi yini hina a hi
gi humesangi ke?
20 Yena i ngalo ka*b*ye, Ha ko-
na hi kukoleka ka *n*wina
ku nga ku tsongwani; ha-
kuba hi*z*inene nza wula ka
*n*wina, Loku mu hi ni ku-
koleka ka ku kota mbewa
ya xinapi, *n*wina mu ta ku
ka lexi xitsunga, Kunuka
laha u ya ka le giya wutsa-
mo; xi ta kunuka; a ku na
ncumo xi ta nga tsanza ka
*n*wina.
xip. 21. 21. Marku 11. 23. Luka 17. 6.
1 Kor. 12. 9. & 13. 2.

22 Le*z*i na ba ha tsamile Gali-
le, Jesu i te ngalo ka*b*ye, A
*N*wana wa munhu i ta nyi-
kelwa man*d*leni ya banhu;
xip. 16. 21. & 20. 17. Marku 8. 31. & 9.
30, 31. & 10. 33. Luka 9. 22, 44. &
18. 31. & 24. 6, 7.
23 Ba ta mu daya, hi siku ga
manharu i ta vuka. Ba lo
tsuba nguvu.

24 Laha ba nga wata Kaper-
naume, laba ba nga amu-
kela kihlanya ga xekeli ba
lota ka Petro, ba lo ngalo,
A hosi ya wena a yi rihi
hi ku yini a kupo ke?
Marku 9. 33.
25 Yena aku, Ina. Laha na a
tile n*d*lwini, Jesu i lo wula
kuranga ka yena, aku, U
alakanya yini wena, Simo-
ni? hi tihosi ta misaba, ti
amukela ka ba mani a kupo
kutani i nzobo ke? ka ba-
nana ba tona, kutani ka
malanza ke?
26 Na wulile, Hi ka malanza,
Jesu aku ka yena, Hikwa-
laho a banana ba *k*la*k*lekile.
27 Kanile*z*i, hi nga kala hi ba
zangarisa, famba bimbini,
u ya hoxa ximemba, u ko-
ma a xi*d*luwani lexi u ta
nga xi *k*lukula ku ranga;
laha na u a hlamisile a nomu
wa xona, wena u ta kuma
a xekeli: gi teke, u ba nyika
a ya mina ni ya wena.

XIPIMO 18.

1 Hi lexo xikati bapizani ba
lota ka Jesu, baku, Himani
wa hombe mufu*n*weni wa
tilo ke?
Marku 9. 33. Luka 9. 46. & 22. 24.

2 Yena i lo bita kakwe a *n*wa-
nana wa tsongwani, a mu
yimisa xikari ka*b*ye, a ku
ngalo,
3 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, Saseka mu hunzuluka,
mu mahwe kota a banana
batsongwanyani, a mu nga
ta engena mufu*n*weni wa le
tilweni.
xip. 19. 14. Marku 10. 14. Luka 18. 16.
1 Kor. 14. 20. 1 Pet. 2. 2.
4 Hikwalaho loyi a nga ti ko-
ramisa kota *n*wanana loyi
wa tsongwanyani, ywaloye
ngwa hombe mufunweni
wa tilo.
xip. 20. 27. & 23. 11.
5 Ni loyi a ta nga amukela
*n*wanana mu*n*we wa ku
ngha hi wa tsongwanyani
hi bito ga mina wa nzi amu-
kela mina :
xip. 10, 42. Luka 9. 48.
6 Kani loyi a ta kungubanyi-
sa mu*n*we wa laba ba tso-
ngwanyani a kolwako ka
mina, *z*i mu fanele le*z*aku
a ri*b*ye ga hombe ga xigayo
gi konekwa nha*n*weni ya-
kwe, a rikiswe nonzweni wa
hombe le bimbini.
Marku 9. 42. Luka 17. 1, 2.
7 Kombo tikweni hi kota ya
*z*ikungubanyiso! hakuba *z*i
labekile le*z*aku a *z*ikungu-
banyiso a *z*ite ; kanile*z*i ko-
mba ka munhu loyi a *z*iku-
ngubanyisa *z*i tako hi ka
yena!
Luka 17. 1. 1 Kor. 11. 19. xip. 26. 24.
8 Ni loku a canja ga wena
kutani a konzo wa wena
wu ku kungubanyisa, wu
tseme, u wu hoxa na wena:
*z*i sasekile ka wena ku enge-
na kuhanyeni u hi xilema,
kutani u hi xinzunzela, ku
hunza ku nga u hi ni ma-
n*d*la mambiri ni mikonzo
mimbiri u hoxiwa nzilweni
wa kupinzuka.
xip. 5. 29, 30. Marku 9. 43, 45.
9 Ni loku a tihlo ga wena gi
ku kungubanyisa, gi xoko-
le, gi hoxe na wena: *z*i sa-
sekile ka wena ku engena
kuhanyeni hi tihlo gi*n*we,
ku hunza u na mahlo ma-
mbiri u hoxwa gehena ga
nzilo.
10 Wonani akuba mu nga ka-
nyisi mu*n*we wa laba ba-
tsongwani; hakuba nza wu-
la ka *n*wina, le tilweni a
tingelosi ta*b*ye ta wona xi-
kati xon*k*le a ngohe ya Da-
dani wa mina loyi a nga le
tilweni.
Heb. 1. 14. Luka 1. 19.
12 Mu alakanyisa ku yini *n*wi-
na ke? loku a nga munhu
a hi ni zana ga tiyivu, ni
yi*n*we ya tona yi penga, a
nga ti siyi leti ta n*k*lanu wa
makume ni mune wa ma-
kume ni n*k*lanu ni mune,
aya le *z*itsungeni, a ya laba
leyi yi lahlekileko ke?
Luka 15. 4.
13 Le*z*o loku a yi kuma, *z*ine-
ne nza wula ka *n*wina, wa
tsaka ha yona nguvu ku
hunza leti ta n*k*lanu wa
makume ni mune wa ma-
kume ni n*k*lanu ni muna ti
nga lahlekangiko.
14 Kambe le*z*o a hi kuranza
ka Dadani wa *n*wina wa le

tilweni, le*z*aku a mu*n*we
wa laba batsongwani a ba
lobe.

15 Loku a nga maka*b*ye wa
wena a onhile ka wena, fa-
mba, u ya mu kombisa a ku
goha kakwe *n*wina bambi-
ri na mu hi nwece: loku a
ku ingisa, wena u mu ku-
mile maka*b*ye wa wena.
Luka 17. 3, Jam. 5. 20. 1 Pet. 3. 1.

16 Kanile*z*i loku a nga ku ingi-
si, teka *z*i*n*we na wena a
mu*n*we kutani bambiri, ka-
si hi wukustumunyu ga ba-
mbiri kutani banharu mha-
ka yonkle yi nga tiyiswa.
Joh. 8. 17. 2 Kor. 13. 1. Heb. 10. 28.

17 Loku a nga ala ku ba ingi-
sa, ku bike cecini: loku a
ala ku ingisa a ceci kambe,
a mahe ka *n*wina kota wa
Matiko ni muhlengisi.
Roma 16. 17. 1 Kor. 5. 9. 2 Tesa. 3. 6,
14. 2 Joh. 10.

18 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, *Z*onkle le*z*i mu ta nga
*z*i boha misabeni *z*i ta bohi-
wa ni le tilweni: ni *z*on*k*le
*z*ilo le*z*i mu ta nga *z*i *k*la*k*la
misabeni *z*i ta *k*la*k*liwa ni
le tilweni.
xip. 16. 19. Joh. 20. 23. 1 Kor. 5. 4.

19 Kambe nza wula ka *n*wina,
loku bambiri ba *n*wina ba
*k*langana misabeni hi ka xi-
lo ba ta nga xi kombela, xi
ta mahelwa ka bona hi Da-
dani wa mina loyi a nga le
tilweni.
xip. 5. 24. 1 Joh. 3. 24. & 5. 14.

20 Hakuba laha ku *k*langeneko
bambiri kutani banharu bi-
tweni ga mina, minawu nzi
kona xikari ka*b*ye.

21 *Z*onake ku lota Petro, i te
ngalo ka yena, Hosi, ku ta
ba *z*ikati *z*i ngani a makwe-
ru a nzi onhela, nzi mu ri-
balela ka? ku kala n*k*lanu
ni kumbiri ke?
Luka 17. 4.

22 Jesu a wula ka yena, A nzi
wuli ka wena, Ku kala n*k*la-
nu ni kumbiri; kanile*z*i, Ku
kala ku maha n*k*lanu wa
makume ni makume ma-
mbiri ma hlayilweko hi ka
n*k*lanu ni kumbiri.
xip. 6. 14. Marku 11. 25. Kol. 3. 13.

23 Hikwalaho a mufumo wa
tilo wu kota a hosi yo kari,
leyi yi ranzako ku kambela
malanza ya yona.

24 Laha na sangula ku kambe-
la, mu*n*we i lo tiswa kakwe,
loyi a nga muga kume ga
makume ya mazana ya tita-
lenta.

25 Kanile*z*i kota le*z*i a nga nga
a nga hi na xa ku riha, a
hosi yakwe yi lo laya aku a
xa*b*yiswa, ni sati wakwe, ni
banana bakwe, ni *z*on*k*le
le*z*i a nga nazo, kasi kuriha
ka mahwa.

26 Hikwalaho a nanza gi lowa
lahasi gi lo mu kozela, giku,
Hosi, nga wa nga timisela
ha mina, nzi ta kuriha wo-
*n*kle wena.

27 Ni hosi ya lego nanza, na
yi tatisilwe hi ti*t*ralo, yi lo
mu *k*la*k*lisa, yi mu ribalela
a nanzu.

28 Kanile*z*i lego a nanza gilo
huma, gi loya kuma gi*n*wa-
ni nanza-kulo*b*ye, legi gi
nga ni nanzu ka yena wa
zana ga tidenario: i lo gi
koma, a gi gi vinyinga a
kolo, aku, Nzi rihe nanzu
wa wena.
xip. 20. 2.
29 Le*z*o a nanza-kulo*b*ye gi
lowa gi mu kombela, giku,
Nga u timisela ha mina nzi
ta kuriha.
30 Kani yena I lo kaneta: i lo
famba aya mu valela paxwe-
ni, a kala a riha nanzu.
31 Le*z*o laha a Malanza-kulo-
*b*ye ba nga wona le*z*i *z*i ma-
hekileko, ba lo tsuba ha
hombe, ba lota ba ta *b*yela
a hosi ya*b*ya le*z*i *z*i nga wa
mahekile.
32 *Z*onake a hosi yakwe yi lo
mu bitana ka yena, aku ka-
kwe, Wena nanza ga kubi-
ha, nzi lo ku *t*setselela wo-
n*k*le lowo nanzu, hakuba u
lo nzi kombelisisa mina:
33 Wenawu nga u hi ni ti*t*ralo
ka nanza-kuloni, kota le*z*i
mina nzi nga maha ti*t*ralo
ka wena?
34 Ni hosi yakwe yi lo zangara,
yi mu nyekela ka baxanisi,
a kala a riha wo*n*kle a na-
nzu wa yena.
35 Lezo a Dadani wa mina wa
le tilweni i maha ka *n*wina,
loku mu nga tsetseleli mu-
*n*we ni mu*n*wani wa maka-
*b*ye wa *n*wina hi mbilu ya
*n*wina.
xip. 6. 12. Marku 11. 26. Jam. 2. 13.

XIPIMO 19.

1 Le*z*o laha Jesu na mbetile
leti timhaka, i lo suka Gali-
le, i lota mbinganweni wa
Judia *k*latuko wa Jordani;
Marku 10. 1. Joh. 10. 40.
2 Ni *z*i*dl*emo *z*a hombe *z*i lo
mu lanzela; i lo ba hanyisa
laho.
xip. 12. 15.
3 Laho ku lota ka yena a ba
Farisi, na ba mu ringa, ba-
ku, *Z*i fanele ka wanuna a
ku hlongola a wasati wakwe
hi milanzu yon*k*le ke?
4 Yena i lo ba hlamula a ku
ngalo, *N*wina a mu se ku
gonza ke, hakuba loyi a nga
ba maha kusanguleni i lo ba
maha a wanuna ni wasati,
5 Yena i te ngalo, Hi kota ya
lexi a wanuna i ta siya raru
wakwe ni nyine wakwe, i
ta namarela ka wasati wa-
kwe; laba bambiri ba ta
maha nyama yi*n*we?
Marku 10. 5–9. Efe. 5. 31. 1 Kor. 6. 16.
& 7. 2.
6 Le*z*o a ba ha hi bambiri ka-
mbe, kanile*z*i ba hi nyama
yi*n*we. Hikwalaho lexi Nu-
ngungulu a xi klanganileko
katigi*n*we, nga xi nga ha-
mbaniswi hi munhu.
7 Bona baku ka yena, Hi yini
Mosi a nga laya ku nyika a
papilo ga kuhambana ke, ni
ku mu hlongola?
xip. 5. 31.
8 Yena a wula ka*b*ye, Mosi hi
kunonoha ka *n*wina ka ti-
mbilu ta *n*wina i lo mu vu-
mela ku hlongola a basati

ba *n*wina: kanile*z*i hi ku-
sanguleni ku wa nga ku nga
hi le*z*o.
9 Mina nza wula ka *n*wina,
Kani hi wihi a ta nga hlo-
ngola a sati wakwe, saseka
ku hi kubaya, a teka mu-
*n*wani, wa remba: ni ka
loyi a tekako loyi a alilwe-
ko wa remba.
xip. 5. 32. Marku 10. 11. Luka 16. 18.
1 Kor. 7. 10, 11.
10 A bapizani ba wula kakwe,
Loku *z*i mahisa le*z*o ka mu-
nhu ni sati wakwe, a *z*i fa-
nele ku teka a wasati.
11 Kanile*z*i yena i te ngalo ka-
*b*ye, Bon*k*lelele banhu a ba
na ku amukela loku kuwu-
la, kanile*z*i ka bona laba ku
nyikilweko.
1 Kor. 7. 2, 7, 9, 17.
12 Hakuba ku kona laba ba te-
nilweko, laba ba nga *t*rali-
swa le*z*o hi le maru*b*yini
ya banyine: ku kona laba ba
tenilweko, ba nga teniwa hi
banhu: ku kona laba bate-
nilweko ba nga ti maha hi
kota ya mufumo wa tilo.
Loyi a *z*i kotako ku ku amu-
kela, a ku amukele.
1 Kor. 7. 32, 34. & 9. 5, 15.

13 *Z*onake laho ku lo nehwa
kakwe a banana batsongwa-
nyani, kasi a *k*lateka ma-
n*d*la yakwe hehla ka*b*ye, a
kombela: ni bapizani bakwe
ba lo ba kawuka.
Marku 10. 13. Luka 18. 15.
14 Kanile*z*i Jesu a ku ngalo,
Vumelani a banana batso-
ngwani, mu nga beleteli, a
kuta ka mina: hakuba a
mufumo wa letilweni ngwa
ba ku ngahi.
xip. 18. 3.
15 Yena i lo *k*lateka man*d*la
hehla ka*b*ye, i lo suka laho.

16 Languta, ku lota mu*n*we
ka yena a ku ngalo, Mugo-
nzisi, xilo muni xo saseka
mina nzi ta nga xi maha,
kasi nza fela kuba ni kuha-
nya ka kupinzuka?
Marku 10. 17. Luka 18. 18. & 10. 25.
17 Yena i te ngalo ka yena, Hi
yini wena u nzi wutisako
hi lexo xo saseka ke? Mu-
*n*we loyi a nga kona a sase-
kileko: kanile*z*i loku u ta
nga engena wutomini, go-
nga milayo.
18 Yena i lo wula ka yena,
Hi yihi? Jesu a ku ngalo,
U nga dayi, U nga rembi,
U nga yibi, U nga mahi
wukustumunyu ga mawu-
nwa,
19 Caba raru wa wena ni nyi-
ne wa wena: kambe, We-
na u ta ranza wa akelane
naye kota u ranzako a wu-
tsumbu ga wena.
xip. 15. 4. & 22. 39. Roma 13. 9. Gal.
5. 14. Jam. 2. 8.
20 A jaha gi lo wula ka yena,
*Z*on*k*le le*z*i *z*ilo nzi *z*i hlavi-
sile: nza ha vumala yini?
21 Jesu i te ngalo ka yena,
Loku u nga u mbelele, fa-
mba, u ya xabisa le*z*i u nga
nazo, u nyika ka *z*isiwana,
wena u ta ba ni tsomba le
tilweni: ngona u nzi lanzela.
xip. 6. 20. Luka 12. 33. & 16. 9. Mit.
2. 45. & 4. 34, 35. 1 Tim. 6. 18, 19.

22 Kanilezi laha na jaha gi zwile loku kuwula, gi lo huma gi famba na gi tsubile: hakuba i wa mu*n*we loyi a nga hi ni tsomba yo tala.

23 Jesu a ku ngalo ka bapizani bakwe, Hizinene nza wula ka *n*wina, Za tsanza ka munhu a fumileko ku engena mufu*n*weni wa le tilweni.
xip. 13. 22. Marku 10. 24. 1 Kor. 1. 26. 1 Tim. 6. 9, 10.
24 Kambe nza wula ka *n*wina, Za hehuka ka kameli ku engena no*n*wini wa cingani, ku hunza munhu a fumileko ku engena mufu*n*weni wa Nungungulu.
25 Laha a bapizani na ba zi zwile, ba lo damiswa ha hombe, baku, Himani zonake a ta nga hanyiswa ke?
26 Jesu na a cuwuka bona a ku ngalo ka*b*ye, Ka banhu a zi koteki, kanilezi ka Nungungulu zilo zon*k*le zi koteka.
Luka 1. 37. & 18. 27.
27 Zonake ku lo hlamula Petro a ku ka yena, Wanga*b*ye, hina hi siyile zon*k*le, hi lo lanzele wena; xini zonake hi ta nga xi kuma ke?
Marku 10. 28. Luka 18. 28. xip. 4. 20. Luka 5. 11.
28 Jesu i te ngalo ka*b*ye, Hizinene nza wula ka *n*wina, *n*wina laba mu nzi lanzeleko, hi ku*t*ralwa ku*s*wa laha a *N*wana wa munhu a ta nga tsama xitsa*n*weni xakwe xa wukosi hi wukosi, *n*winawu kambe mu ta tsama ka kume ni zimbiri zi tsamo za wukosi, mu lamula a kume ga tixaka ni timbiri ta Israeli.
xip. 20. 21. Luka 22. 28, 29, 30. 1 Kor. 6. 2, 3. Kuv. 2. 26.
29 Bon*k*lelele laba ba siyileko tin*d*lu, kutani mbamaka*b*ye, kutani mbamaka*b*ye ba xisati, kutani i dadani, kutani nyine, kutani i banana, kutani matiko, hi kota ya bito ga mina, ba ta amukela hi ka zana, ba taga tsomba ya kuhanya ka kupinzuka.
Marku 10. 29, 30. Luka 18. 29, 30.
30 Kanilezi mbanyingi bogumesa ba ta nga maha boranga, ni banyingi boranga ba ta nga maha bogumesa.
xip. 20. 16. & 21. 31, 32. Marku 10. 31. Luka 13. 30.

XIPIMO 20.

1 Hakuba mufumo wa tilo wu fanana ni munhu loyi a nga ni ngango, loyi a ngo binzuka ni punzu a ku ya ramba bamangaba kuta si*n*wini gakwe ga xivini.
2 Laha na a vumelene ni bamangaba a denario hi siku, i lo ba rumela xivineni xakwe.
xip. 18. 28.
3 Yena i lo famba hi xikati xa wunharu, i lo wona ba*n*wani ba yimile wutsa*n*weni ga ku hlengeletana ba nga tiri ncumo;
4 Ni ka bona i te ngalo, Fambani *n*winawu kambe xi-

vineni, ni lexi xi sasekileko
nzi ta xi nyika ka *n*wina.
Ba lo famba n*d*leleni ga*b*ye.
5 I lo famba kambe hi xikati
xa wun*k*lanu ni xi*n*we ni
xa wun*k*lanu ni mune, i lo
maha *z*ale*z*o.
6 Hi xikati xa wukume ni
xi*n*we, i lo famba a ba ku-
ma na ba yimile; yena i te
ngalo ka*b*ye, Hi yini mu yi-
mako laha gon*k*le siku na
mu nga tiri ncumo ke?
7 Bona ba te ngalo ka yena,
Hakuba a nga kona munhu
a ta nga hi pemba. Yena i
te ngalo ka*b*ye, Fambaniwo
kambe xivineni.
8 Ni laha na gi hlwile, a hosi
ya xivini yiku ka nekwa ya
yona, Bitana bamangaba, u
ba riha a kurihwa ka*b*ye,
sangula hi ka bogumesa ka-
la ka ba kuranga.
9 Ku lota laba ba nga pembi-
wa hi xikati xa wukume ni
xi*n*we, bon*k*lelele ba lo amu-
kela a denario.
10 Ni laha na ba kurangula ba
lota, ba wa pima akuba ba
ta nga amukela hi ku hu-
nzisileko; *z*i ngaho ba lo
amukela bon*k*lelele a dena-
rio.
11 Ni laha na ba yi amukele,
ba lo kalala ka *n*winyi wa
ngango,
12 Baku, Laba ba kugumesa
ba lo tira hora yi*n*we basi,
wena u ba ecanyisile *z*i*n*we
na hina, laba hi nga rwala
kubinza ka siku ni kuhisa
ka mumu.
13 Kanile*z*i i lo hlamula ka
mu*n*we wa*b*ye, Xaka, mi-
na a nzi ku onhi ha ncumo:
a ku vumelanangi na mina
hi denario ke?
14 Teka lexi xi nga xa wena,
u ti fambela; kuranza ka
mina ku nyika laba ba ma-
gumeso kota wena.
15 A *z*i fanele akuba nzi maha
kota kuranza ka mina hi *z*a
mina *n*winyi ke? kasi a ti-
hlo ga wena ga biha, haku-
ba mina nzi sasekile ke?
Roma 9. 21. xip. 6. 23.
16 Le*z*o a bamagumo ba ta ma-
ha bakuranga ni bakuranga
ba ta maha bamagumo.
xip. 19. 30. & 22. 14.

17 Kota le*z*i Jesu a nga kanzi-
ya Jerusalema, i lo teka ba
kume ni bambiri bapizani
bakwe *k*lelweni, laha n*d*le-
leni i te ngalo ka*b*ye,
Marku 10. 32. Luka 18. 31. Joh. 12. 12.
18 Langutani, hi kanziya Je-
rusalema; a *N*wana wa mu-
nhu i ta nyikelwa man*d*le-
ni ya bapristi ba hombe ni
batsali; ba ta mu konela a
kufa.
xip. 16. 21.
19 Ba ta mu nyikela ka ba Ma-
tiko ku mu tseketsela, ni ku
mu xinyelela, ni ku mu be-
lela: hi siku ga manharu i
ta vuka kambe.
xip. 27. 2. Marku 15. 1, 16, &c. Luka
23. 1. Joh. 18. 28, &c. Mit. 3. 13.

20 *Z*onake ku lota ka yena a
nyine wa banana ba *Z*abedi
ni bana bakwe, i lo mu ko-

zela, na wutisa a xilo xo ka-
ri ka yena.
Marku 10. 35. xip. 4. 21.
21 Yena i lo wula kakwe, U
laba yini wena ke? I lo
hlamula ka yena, Laya le-
*z*aku laba bana ba mina ba-
mbiri a ba tsame, a mu*n*we
canjeni ga wena ga xinene,
mu*n*wani canjeni ga xiba-
ba, mufu*n*weni wa wena.
xip. 19. 28.
22 Kanile*z*i Jesu i lo hlamula a
ku ngalo, *N*wina a mu xi
ti*b*i lexi mu xi kombelako.
Ma *z*i kota a kunwa a kopo
leyi nzi ta nganwa ha yona
ke? Bona ba te ngalo ka
yena, Ha *z*i kota.
xip. 26. 39, 42. Marku 14. 36. Luka 22. 42. Joh. 18. 11. Luka 12. 50.
23 Yena i ngalo ka*b*ye, A ko-
po ya mina ha kunene mu
tanwa: kanile*z*i a ku tsa-
ma hi ka ga xinene canja
ga mina, ni ka ga xibaba
canja ga mina, a hi ka mi-
na ku nyika kanile*z*i ka
bona laba ba longiselelweko
hi Dadani wa mina.
Mit. 12. 2. Roma 8. 17. 2. Kor. 1. 7. Kuv. 1. 9. xip. 25. 34.
24 Laha na kume na ba *z*i zwi-
le, ba lo tatiswa hi kuza-
ngara hi kota ya bamaka-
*b*ye bambiri.
Marku 10. 41. Luka 22. 24, 25.
25 Kanile*z*i Jesu i lo ba bitana
ka yena, a ku ngalo, *N*wi-
na ma *z*i ti*b*a le*z*aku a ba-
fumeli ba ba Matiko ba fu-
mela hehla ka*b*ye, ni laba
ba hombe ba*b*ye ba na ni
ntamo hehla ka*b*ye.
26 A *z*i ngaho xikari ka *n*wi-
na: kanile*z*i loyi a mahako
wa hombe xikari ka *n*wina
i ta maha xikozeli xa *n*wi-
na;
1 Pet. 5. 3. xip. 23. 11. Marku 9. 35. & 10. 43
27 Ni ka loyi a ta nga maha
wo ranga xikari ka *n*wina i
ta maha xitiri xa *n*wina:
xip. 18. 4.
28 Kota le*z*i a *N*wana wa mu-
nhu a nga tangi ku koze-
lwa, kanile*z*i ku ta ko*z*ela,
ni ku nyikela a wutomi ga-
kwe ku yimela a banyingi.
Joh. 13. 4. Fil. 2. 7. Luka 22. 27. Joh. 13. 14. & 11. 51, 52. 1 Tim. 2. 6. Tit. 2. 14. 1 Pet. 1. 19. xip. 26. 28. Roma 5. 15, 19. Heb. 9. 28.

29 Kota le*z*i ba nga wa huma
Jeriko, a xi*d*lemo xa hombe
xi lo mu lanzela.
Marku 10. 46. Luka 18. 35.
30 Languta, a *z*ikumu *z*imbiri
*z*i wa tsamile rebeni ga
n*d*lela, laha na *z*i zwile le-
*z*aku Jesu wa hunza, *z*i lo
bitana, *z*iku, Hosi, nga u
zwela wuxinji ka hina, we-
na *n*wana wa Davida.
xip. 9. 27.
31 Ni xi*d*lemo xi lo *z*i kawuka,
le*z*aku nga *z*i miyela : kani-
le*z*i *z*i lo engeta kambe *z*i
bitana, *z*iku, Hosi, nga u
zwela wuxinji ka hina, we-
na *n*wana wa Davida.
32 Ni Jesu i lo yima, i lo *z*i bi-
tana, a ku ngalo, Mu ranza
a ku nga nzi mu mahela
yini *n*wina ke?
33 Bona ba te ngalo ka yena,
Hosi, kasi a mahlo ya hina
a ma vululwe.

34 Jesu, na tatisilwe hi ti*t*ralo,
i lo kumba mahlo ya*b*ye:
*z*ale*z*o ba lo amukela kuwo-
na ka*b*ye, ba lo mu lanzela.

XIPIMO 21.

1 Laha ba tsinela Jerusale-
ma, ba lota Betfage, xitsu-
ngeni xa ma Olivia, Jesu i
lo ruma bapizani bambiri,
Marku 11. 1. Luka 19. 29.
2 Aku ka*b*ye, Fambani xi
mutaneni xi nga mahlweni
ka *n*wina, mu ta ya kuma
a buru na gi kungilwe, na
gi hi ni rogana nago: ma
*k*la*k*leni, muta nawo ka mi-
na.
3 Loku munhu a wula ncumo
ka *n*wina, mu ta wula, a
Hosi ya ma laba; *z*ale*z*o i
ta ma rumela.
4 Makuna na ku mahisile le-
*z*o, kasi hu fela ku tatiseka
lexi xi nga kanelwa hi mu-
profeti, aku,
5 *B*yelani *n*wina a nhwana
wa Zioni, Languta, a Ho-
si ya wena yata ka wena,
yi rulile, na yi kilele bu-
rwini, ni le rogana ga
buru.
Joh. 12, 15.
6 Ni bapizani ba lo famba, ba
lo maha kota Jesu a nga wa
ba layile,
Marku 11. 4.
7 Ba lo neha a buru, ni roga-
na, ba lo beka tinguwo ta-
*b*ye hehla ka wona; yena i
lo tsamo ka gona.
8 Ni linyingi la xi*d*lemo xi lo
an*d*lala a tinguwo ta xona
n*d*leleni; ba*n*wani ba lo ga-
wula a marabi ya tisinya,
ba lo ma an*d*lala ndleleni.
Joh. 12. 13.
9 Ni *z*i*d*lemo le*z*i *z*i nga rangi-
le, ni le*z*i *z*i nga lanzele, *z*i
lo bitana, *z*iku, Hosana ka
*n*wana wa Davida: U kate-
kile yena loyi a tako bitwe-
ni ga Hosi; Hosana ya le
hehlahehla.
xip. 23. 39.
10 Laha na cikele Jerusalema,
a muti won*k*le wu lo maha
nyenganyenga, baku, Hi
mani loyi?
Marku 11. 15. Luka 19. 45. Joh. 2.
13, 15.
11 Ni *z*i*d*lemo *z*i ku ngalo, Loyi
hi muprofeti, Jesu, wa le
Nazarata wa Galile.
xip. 2. 23. Luka 7. 16. Joh. 6. 14. &
7. 40. & 9. 17.

12 Jesu i lo engena tempeleni
ya Nungungulu, i lo hlo-
ngola bon*k*le laba ba nga
xabisa ni laba ba nga xaba
tempelini, i lo kubunyeta a
timeza ta laba ba nga xabe-
lana mali, ni *z*itsamo *z*a laba
ba nga xabisa a matuba;
Marku 11. 11. Luka 19. 45. Joh. 2. 15.
13 Yena i ngalo ka*b*ye, Ku
tsalilwe, A yin*d*lu ya mina
yi ti*b*yiwa a yin*d*lu ya ku-
kombela: kanile*z*i *n*wina
mu yi maha a bako ga ba-
pangi.
Marku 11. 17. Luka 19. 46.
14 A *z*ikumu ni *z*ilema *z*i lota
kakwe tempeleni: yena i lo
ba hanyisa.
15 Kanile*z*i laha a bapristi ba
hombe ni batsali ba nga
wonile a *z*ilo *z*i hlamalisako

a nga wa lo *z*i maha, ni ba-
nana laba ba nga bitana te-
mpeleni, baku, Hozanna ka
*n*wana wa Davida; ba lo
tatiswa hi kuzangara,
16 I lo wula yena, wa *z*izwa
wena ke le*z*i laba ba wúla-
ko? Jesu aku ka*b*ye, Ina:
cima a mu gonzangi ke, Hi
milomu ya *z*ihlangana ni
*z*ianwako i longisele kudzu-
nziwa ke?
17 Yena i lo ba siya, i lo huma
mutini aya Betania, i loya
e*k*lela kona.
Marku 11. 11. Joh. 11. 18.

18 Makunu hi laha mixweni
kota a nga a wuya mutini, i
lo*z*wa n*d*lala.
Marku 11. 12.
19 Na wona a sinya ya kuwu
hi le *k*lelweni ga n*d*lela, i
lota ka wona, a nga kuma-
ngi ncumo ka wona, kanile-
*z*i ma*k*luka ntsena; yena a
ku ka wona, Ku nga ta ba
kon a mihan*z*o ka wena ku
sukela le*z*i kala kupinzuka.
*Z*ale*z*o a sinya ya kuwu yi
lo oma.
Marku 11. 13.
20 Laha na bapizani ba xi wo-
nile, ba lo damiswa, baku,
Hi ku yini a kuwu wu ha-
*k*lisako wu oma ke?
Marku 11. 20.
21 Jesu i lo hlamula a ku nga
lo ka*b*ye, Hi*z*inene nza wula
ka *n*wina, Loku *n*wina mu
hi ni kukoleka, mu nga ka-
nakani, mu nga ta maha
lexi xi mahekileko ka sinye
ya nkuwu xoce, kanile*z*i
hambu muku ka le xitsu-
nga, Kunuka u ya hoxwa
le bimbini, ku ta maheka.
xip. 17. 20. Luka 17. 6. Jam. 1. 6.
1 Kor. 13. 2.
22 Kani hi xihi xilo, mu ta nga
xi wutisa hi kukombela, na
mu kolwa, mu ta amukeli-
swa.
xip. 7. 7. Marku 11. 24. Luka 11. 9.
Jam. 5. 16. 1 Joh. 3. 22. & 5. 14.

23 Laha na cikela tempeleni,
a bapristi ba hombe ni masi-
ngalakati ya banhu ba lota
ka yena kota le*z*i a nga kari
a gonzisa, baku ngalo, Hi
ntamo wa ku yini u maha-
ko wena le*z*i *z*ilo ke? hi
mani a ku nyikileko lowu
ntamo ke?
Marku 11. 27. Luka 20. 1. Mit. 4. 7. & 7. 27.
24 Jesu i lo hlamula i te ngalo
ka*b*ye, Minawu kambe nzi
ta mu wutisa a kuwutisa
ku*n*we, loku loku mu nzi
*b*yela, *z*i ngaho nzi ta mu
*b*yelawu kambe a ku hi
wihi ntamo lowu nzi maha-
ko ha wona le*z*i *z*ilo.
25 A kubapatiza ka Johani,
Ku wa hi ko kwihi? ku wa
hi ka le tilweni, kutani ku
wa hi ka banhi ke? Bona ba
lo wulawulisana hi wutsu-
mbu ga*b*ye baku, Loku hi
ku ngalo, Ka le tilweni; i
ta ku ngalo ka hina, Hi yi-
ni mu nga kala ku kolwa
ka yena ke?
26 Kanile*z*i loku hi taku, Ka
banhu; ha caba a xi*d*lemo;
hakuba bon*k*le ba hlayile
Johani kota muprofeti.
xip. 14. 5. Marku 6. 20. Luka 20. 6.

27 Bona ba lo hlamula Jesu, ba ku ngalo, Hina a hi *z*i ti*b*i. Yenawu kambe a ku ka*b*ye, Ge nzi nga ta mu *b*yela le*z*aku hi ntamo wa ku yini nzi mahako le*z*i *z*ilo.

28 Kanile*z*i mu alakanya yini *n*wina? A munhu i na ni bana bambiri; i lota ka nhonzwa, a ku ngalo, *N*wananga, famba u ya tira nyamu*k*la xivineni.

29 Yena i lo hlamula a ku ngalo, Nya wowe: kanile*z*i hi le nzako i lo hunzuluka a wutsumbu gakwe, i loya.

30 I lota ka wa wumbiri, i lo wulisa le*z*o. I lo hlamula a ku ngalo, Nzi taya, hosi: a nga yangi.

31 Hi wihi wa laba bambiri a nga maha kuranza ka raru wakwe ke? Baku, Loyi wa nhonzwa. Jesu aku ka*b*ye, Hi*z*inene nza wula ka *n*wina, a bahlengisi ni *z*ibayi ba famba mufu*n*weni wa Nungungulu mahlweni ka *n*wina.

Luka 7. 29, 50.

32 Hakuba Johani i tile ka *n*wina hi n*d*lela ya kululama, *n*wina a mu mu kolwangi: kanile*z*i a bahlengisi ni *z*ibayi ba lo mu kolwa: na *n*wina, laha na ku wonile, a mu hunzulukangi a wutsmbu ga *n*wina hi le nzako, kasi mu wa ta fela ku kolwa ha yena.

xip. 3. 1, &c. Luka 3. 12, 13.

33 Yingisani mu*n*wani mufananiso: Ku wa hi kona munhu loyi a nga wa hi ni ngango, i lo *b*yala a xivini, i lo xi biyeyela li hlavu, i lo luka hluto, i aka a tawa, i lo gi nyika ka barimi, i loya ka gi*n*wani tiko.

Marku 12. 1. Luka 20. 9. xip. 25. 14, 15.

34 Laha na xikati xa mihanzo xi tsinela, i lo ruma malanza yakwe ka barimi, kasi ku ya amukela mihanzo yakwe.

35 Ni barimi ba lo teka a malanza yakwe, ba lo giba gi*n*wani, ba gi daya gi*n*wani, ba gi gandla gi*n*wani hi mari*b*ye.

xip. 5. 12. & 23. 34, 37. Mit. 7. 52. 1 Tesa. 2. 15. Heb. 11. 36, 37.

36 Kambe, i lo ruma malanza ma*n*wani ku hunza yo sangula: ba lo maha ka wona kota *z*ale*z*o.

37 Kanile*z*i a nzako ka le*z*i i lo ruma a *n*wana wa yena *n*winyi, aku, Bona ba ta ba ni xicawo ka *N*wana wa mina.

38 Kanile*z*i a barimi, laha na ba wona a *n*wana, ba lo wulawula xikari ka*b*ye, Lexi hi xi*t*ralwa; ngonani, a hi mu dayeni, hi teka a tsomba yakwe.

Heb. 1. 2. xip. 26. 3. & 27. 1. Joh. 11. 53. Mit. 4. 27.

39 Bona ba lo mu teka, ba lo mu hlongola si*n*wini ga xivini, ba lo mu daya.

xip. 26. 50, &c. Marku 14. 46, &c. Luka 22. 54, &c. Joh. 18. 12, &c. Mit. 2. 23.

40 Hikwalaho loku yita a hosi ya xivini, i ta maha yini ka labo barimi ke?

41 Baku ka yena, Yena i ta ba
cinza-bi labo banhu ba ca-
bekako, i ta teka a xivini
ka ba*n*wani barimi, labo ba
ta nga mu nyika mihanzo
hi *z*ikati *z*a yona.
Luka 20. 16. & 21. 24. Heb. 2. 3. Mit. 13. 46. & 15. 7. & 18. 6. & 28. 28. Roma 9, & 10, & 11.
42 Jesu aku ka*b*ye, A mu go-
nzangi mitsalweni ke,
A ri*b*ye legi gi nga aliwa
hi baaki, gwalego gi ma-
hilwe hloko ya magumo:
loku kuta hi le ka Hosi,
ka damisa mahlweni ka
hina?
Marku 12. 10 Luka 20. 17. Mit. 4. 11. Efe. 2. 20. 1 Pet. 2. 6, 7.
43 Hikwalaho nza wula ka
*n*wina, A mufumo wa Nu-
ngungulu wu ta tekiwa ka
*n*wina, wu ta nyikiwa ka
lixaka lolu li ta nga hume-
sa mihanzo ya kona.
xip. 8. 12.
44 Ni loyi a ta ngawa ka ri*b*ye
legi i ta *t*randleka: kanile*z*i
loyi gi ta ngawa hehla ka-
kwe, gi ta mu silisisa.
Luka 20. 18. Roma 9. 33. 1 Pet. 2. 8.
45 Laha na bapristi ba hombe
ni ba Farisi ba zwile mifa-
naniso yakwe, ba lo pima a
ku i lo wulawula ha bona.
46 Laha na ba laba ku mu ko-
ma, ba lo caba a *zid*lemo,
hakuba ba lo hlaya ku mu-
profeti.
xipm. 11. Luka 7. 16. Joh. 7. 40.

XIPIMO 22.

1 Ni Jesu i lo hlamula a ka-
nela ka bona kambe hi mu-
fananiso, aku,
Luka 14. 16. Kuv. 19. 7, 9.
2 A mufumo wa tilo wu ko-
tiswa a hosi yo kari, loyi a
nga maha mubuzo wa muca-
do ka *n*wana wakwe,
3 I lo rumela malanza yakwe
ku bitana laba ba rambi-
lweko mubuzweni wa mu-
cado: ba wa nga hi ni kuta.
4 Kambe i lo ruma ma*n*wani
malanza, aku, *B*yelani bona
laba ba rambilweko, Manga-
*b*ye, nzi longisile a kuga ka
mina: a tikabi ta mina ni ti
nonileko ti *k*la*b*yilwe, ni *z*o-
n*k*le *z*ilo *z*i longile: ngonani
mubuzweni wa mucado.
5 Kanile*z*i ba lo honisa ha
wona, ba lo famba tin*d*le-
leni ta*b*ye, mu*n*wani ku-
rimeni ka yena *n*winyi,
mu*n*wani mabinzwini ya-
kwewo.
6 Ba*n*wani ba lo koma mala-
nza yakwe, ba lo ma wisa-
tingana, ba lo ma daya.
7 Kanile*z*i a hosi yi lo zanga-
ra; yi lo ruma a tiimpi ta-
kwe, yi lo daya labo badayi,
yi lo hisa muti wa*b*ye.
Luka 19. 17.
8 *Z*onake a wula yena ka ma-
lanza yakwe, A wukati gi
longile, kanile*z*i labo ba nga
wa rambilwe ba wa nga fa-
nele.
xip. 10, 11, 13. Mit. 13. 46.
9 Hikwalaho fambani *n*wina
mahanzakanyeni ya tin*d*le-
la, kota banyingi laba mu
ta nga ba kuma, ba rambe-
ni mubuzweni wa mucado.
10 Lawo malanza ma lo famba
tin*d*lela ta hombe, ba tso-

mbanyisa katigi*n*we kota
bon*k*le laba ba ta nga ba
kuma, laba bobiha ni bosa-
seka: a wukati gi lo tala ni
bakoroki.
xip. 13. 38, 47.
11 Kanile*z*i laha na hosi yi
engenile ku wona a bako-
roki, i lo wona munhu a
nga nga a nga hi na nguwo
ya wukati:
2 Cor. 5. 3. Efe. 4. 24. Kol. 3. 10, 12.
Kuv. 3. 4. & 16. 15. & 19. 8.
12 Yena i lo ngalo ka yena,
Mungana, U tela yini wena
laha na u nga hi na nguwo
ya wukati ke? Yena i lo
miyela.
13 *Z*onake a hosi yi te ngalo
ka malanza, Mu boheni ye-
na canja ni konzo, mu mu
hoxa laha*nd*le munyameni
wa laha*nd*le; laho ku ta
nga ba kona mikosi ni ku-
getsela ka meno.
xip. 8. 12.
14 Hakuba banyingi ba biti-
lweko, kanile*z*i batsongwa-
ni ba hlawulilweko.
xip. 20. 16.

15 *Z*onake ba lo famba a ba
Farisi, ba ya tsema kungu
kasi ba fela ku mu dembela
hi kuwulawula ka yena.
Marku 12. 13. Luka 20. 20.
16 Ba rumela ka yena a bapi-
zani ba*b*ye, *z*i*n*we ni ba ka
Herodi, baku, Mugonzisi, ha
*z*i ti*b*a le*z*aku wena u hi *z*i-
nene, u gonzisa a *nd*lela ya
Nungungulu ha kunene, a
ku katali hi munhu: a ku
cuwuki a xiyimo xa banhu.
17 Hikwalaho hi *b*yele, U ala-
kanya yini wena? *Z*i fane-
le a kuba hi yisa nzubo ka
Kesari, kutani hi nga yisi
ke?
18 Jesu i lo ti*b*a a kubiha ka-
*b*ye, i te ngalo, Mu nzi ri-
ngela yini, *n*wina baxenge-
teli?
19 Ma nga nzi kangetani mali
ya kupo. Ba lo tisa kakwe
a denario.
20 Yena a wula ka*b*ye, Lowu
mufananiso wa mani ni lo-
ku kutsala ka mani ke?
21 Bona ba te ngalo ka yena,
Ka Kesari. *Z*onake yena a
wula ka*b*ye, Nyikani Kesa-
ri le*z*i *z*ilo *z*i nga *z*a Kesari;
ni ka Nungungulu le*z*i *z*i
nga *z*a Nungungulu.
xip. 17. 25. Roma 13. 7.
22 Bona laha na ba *z*i zwile,
ba lo damiswa, ba lo mu si-
ya, ba ti fambela.

23 Gwalego siku ku lota a ba
Sadusi, laba ba nge ngalo a
ku kona a kuvuka hi ka bafi-
leko: bona ba lo mu wutisa,
Marku 12. 18. Luka 20. 27. Mit. 23. 8.
24 Baku, Mugonzisi, Mosi i lo
wula, Loku a munhu afa,
na nga hi na banana, a ma-
ka*b*ye wakwe i ta teka a
wasati wakwe, a vuxa a
mbewu ka maka*b*ye wa-
kwe.
25 Makunu ku wa hi kona ka
hina a n*k*lanu ni bambiri
bamaka*b*ye: a nhonzwa yi
lo teka yi sufa, na yi nga
hi na mbewu i lo siya a wa-
sati wakwe ka maka*b*ye;

26 I lo maha lezi a wa wumbi-
ri kambe, ni wa wunharu,
ku kala ka bank*lanu ni ba-
mbiri.
27 Anzako ka bona bonkle ni
wasati i lofa.
28 Hikwalaho a kuvukeni ka
bafileko i ta maha sati wa
mani ka banklanu ni ba-
mbiri ke? hakuba bonkle
ba wa mu tekile.
29 Kanilezi Jesu i lo hlamula
a ku ngalo kabye, Nwina
mu hambukile, a mu yi tibi
a mitsalo, hambu ni ntamo
wa Nungungulu.
Joh. 20. 9.
30 Hakuba a kuvukeni ka ba-
fileko a ku kona kutekana,
hambu ni kutekiwa, kani-
lezi ba kota tingelosi ta le
tilweni.
1 Joh. 3. 2.
31 Kanilezi hi ku kumbuka a
kuvuka ka bafileko, a mu
se ku gonza lezi zi nga wu-
lwawulwa ka nwina hi Nu-
ngungulu, aku,
32 Nzi Nungungulu wa Abra-
hama, ni Nungungulu wa
Isaka, ni Nungungulu wa
Jakobe? Nungungulu a hi
Nungungulu wa bafileko,
kanilezi ngwa bahanyako.
Marku 12. 26. Luka 20. 37. Mit. 7. 32. Heb. 11. 16.
33 Laha na zidlemo na zi zi
zwile, ba wa la su hlamali-
swa hi kugonzisa kakwe.
xip. 7. 28.

34 Kanilezi a ba Farisi, laha
na ba zi zwile a ku i miye-
lisile a ba Sadusi, ba lo tso-
mbana wutsumbu gabye ka-
tiginwe.
Marku 12. 28.
35 A munwe wabye, i wa hi
muyimeli, i lo mu wutisa a
kuwutisa, na mu ringa,
Luka 10. 25.
36 Mugonzisi, hi wihi a nayo
wa hombe milayweni?
37 Yena i te ngalo kakwe, U
ta ranza Hosi Nungungulu
wa wena hi mbilu ya wena
yonkle, ni muhefemulo wa
wena wonkle, ni kualaka-
nya ka wena konkle.
Luka 10. 27.
38 Lowu hi wa hombe ni nayo
wa kuranga.
39 Ni wa wumbiri wu kota
wona hi lowu, U ta ranza
wa akelane naye kota wu-
tsumbu ga wena.
xip. 19. 19. Marku 12. 31. Luka 10. 27. Roma 13. 9. Gal. 5. 14. Jam. 2. 8.
40 Ka leyi milayo mimbiri yi
cikile kona milayo yonkle,
ni baprofeti.
xip. 7. 12. 1 Tim. 1. 5.

41 Makunu na ba ha tsomba-
na katiginwe a ba Farisi,
Jesu i lo ba wutisa a xiwu-
tiso,
Marku 12. 35. Luka 20. 41.
42 Aku, Mu alakanya yini nwi-
na hi Kristu? I Nwana wa
mani yena ke? Ba ngalo
kakwe, nwana wa Davida.
43 Yena a wula kabye, Hi yi-
ni Davida a wulako hi Mo-
ya a mu bita Hosi, aku,
44 A Hosi yi wula ka Hosi
ya mina, Tsama wena hi
ka ga xinene canja ga mi-
na, nzi kala nzi beka a ba-

lala ba wena lahasi ka
mikonzo ya wena?
Mit. 2. 34. 1 Kor. 15. 25. Heb. 1. 13. & 10. 12, 13.
45 Loku Davida a mu bitana
Hosi, i *n*wana wakwe hi ku
yini ke?
46 I wa nga hi kona a nga ko-
ta ku mu hlamula ni mha-
ka, ku wa nga hi kona ge
ni munhu a nga kota ku
mu wutisa a kuwutisa ka-
mbe ku sukela lego siku.
Luka 14. 6. Marku 12. 34. Luka 20. 40.

XIPIMO 23.

1 *Z*onake Jesu i lo kanela ka
*zid*lemo ni ka bapizani ba-
kwe,
2 Aku, A batsali ni ba Farisi ba
tsama wutsa*n*weni ga Mosi:
Marku 12. 38. Luka 20. 45.
3 Hikwalaho *z*on*k*le *z*ilo ba *z*i
wulako ka *n*wina, *lezi* *z*i
maheni mu *z*i gonga: kani-
le*z*i mu nga mahi mitiro
ya*b*ye; hakuba ba wula, ba
nga mahi.
Roma 2. 19, &c.
4 Ina, bona ba boha mirwalo
yi binzako ni yo tika a ku-
ba yi rwalwe, ba yi beka
makakleni ya banhu; kani-
le*z*i bona a wutsumbu ga*b*ye
a ba na ku yi henya hi li-
toho la*b*ye.
Luka 11. 46. Mit. 15. 10. Gal. 6. 13.
5 Kanile*z*i a mitiro ya*b*ye yo-
n*k*le ba yi maha kasi ku
wonwa hi banhu: hakuba
ba anamisa a mafilakterio
ya*b*ye, ba kulisa a *z*idzumbo
*z*a tinguwo ta*b*ye,
xip. 6. 1, 2, 5, 16.
6 Ba ranza wutsamo ga ho-
mbe mibuzweni, ni wutsa-
mo ga hombe masinagoge-
ni,
Marku 12. 38, 39. Luka 11. 43. & 20. 46. 3 Joh. 9.
7 Ni kuloswa wutsa*n*weni go
hlengeletana, ni ku bita-
nwa hi banhu baku, Rabi.
8 Kanile*z*i nga mu nga bita-
nwi *n*wina a ku Rabi: ha-
kuba mu*n*we hi mugonzisi
wa *n*wina, *n*wina *n*wen*k*le
mu bamaka*b*ye.
Jam. 3. 1. 2 Kor. 1. 24. 1 Pet. 5. 3.
9 Mu nga bitani munhu mu
ku i dadani wa *n*wina mi-
sabeni: hakuba mu*n*we a
Dadani wa *n*wina loyi a na
nga le tilweni.
10 Mu nga bitanwi ge ni ku
mu bagonzisi: hakuba mu-
*n*we mugonzisi wa *n*wina,
hi Kristu.
11 Kanile*z*i loyi a nga wa ho-
mbe xikari ka *n*wina i ta
maha nanza ga *n*wina.
xip. 20. 26, 27.
12 Ni ka loyi a ta nga ti ku
kumukisa i ta tso*b*yiwa; ni
ka loyi a ti koramisako i ta
ku kumukiswa.
Luka 14. 11. & 18. 14. Jam. 4. 6. 1 Pet. 5. 5.

13 Kanile*z*i kombo ka *n*wina,
batsali ni ba Farisi, baxa-
ngeteli! hakuba mu valela
banhu mufumo wa tilo: ha-
kuba a mu engeni a wutsu-
mbu ga *n*wina, ge ni ku ba
vumela ba engena laba ba
engenako.
Luka 11. 52.

15 Kombo ka *n*wina, batsali

ni ba Farisi, baxengeteli!
hakuba mu famba bimbini
ni misabeni mu maha mu-
*n*we a *k*langana na *n*wina;
laha na a mahile le*z*o, mu
mu maha a *n*wanana a
enge tilweko kumbiri wa
gehene ku hunza wutsu-
mbu ga *n*wina.

16 Kombo ka *n*wina, *n*wina
barangeli bazikumu, muku,
Kani hi wihi a ta nga hla-
mbanya hi tempeli, a hi ncu-
mo; kanile*z*i loyi a ta nga
hlambanya hi nzalama ya
tempeli, i na ni nanzu.
xip. 15. 14. xipm. 24. xip. 5. 33, 34.
17 *N*wina mapupulu ni *z*iku-
mu: hi xihi lexi xi nga xa
hombe, a nzalama, kutani i
tempeli leyi yi basisako a
nzalama?
18 Kambe, Kani hi wihi a ta
nga hlambanya a lati, a hi
ncumo; kanile*z*i kani loyi a
ta nga hlambanya hi minyi-
kelo leyi yi nga ka gona, i
na ni nanzu.
19 *N*wina *z*ikumu: hi yini xa
hombe, hi minyikelo, kuta-
ni hi a lati legi gi basisako
a minyikelo?
20 Hikwalaho loyi a hlamba-
nyako hi lati, i hlambanya
ha gona, ni *z*ilo *z*on*k*le *z*i
nga ka gona.
21 Ni loyi a hlambanyako hi
tempeli, i hlambanya ha
yona, ni loyi a tsamako ka
yona.
22 Ni loyi a hlambanyako hi
tilo, i hlambanya hi xi tsa-
mo xa wukosi xa Nungu-
ngulu, ni ka yena loyi a
tsamako ka xona.
xip. 5. 34. Mit. 7. 49.

23 Kambo ka *n*wina, batsali
ni ba Farisi, baxengeteli!
hakuba mu nyikile a wu-
kume minte ni anase na ku-
mine, mu tsikile *z*o binza ka
nayo, kulamula, ti*t*ralo, ni
kukoleka: kanile*z*i mu wa
fanelwe hi ku maha le*z*i,
nga mu nga tsikangi *z*i-
*n*wani.
Luka 11. 42. xip. 9. 13. & 12. 7.
24 *N*wina ba rangeli ba *z*iku-
mu, mu hlutela a wu wu-
nwawunwani, mu mita a
kameli.

25 Kombo ka *n*wina, batsali
ni ba Farisi, baxengeteli!
mu hla*z*a lahan*d*le ka kopo
ni ngelo, kanile*z*i hi lomo
nzeni hi kupanga ni kuvi-
mbelwa.
Marku 7. 4. Luka 11. 39.
26 Xikumu-nziwena mu Fari-
si, hla*z*a kuranga lomo nze-
ni ka kopo ni ngelo, kasi la
han*d*le hikwalaho ku nga
basawu kambe.

27 Kombo ka *n*wina, batsali
ni ba Farisi, baxengeteli!
hakuba mu fanana ni *z*ila-
hla zi basisilweko, le*z*i hi la-
han*d*le *z*i woneka *z*i sase-
kile, kanile*z*i lomo nzeni
kutele hi marambo ya ba-
nhu bafileko, ni fenze yo-
n*k*le.
Luka 11. 44. Mit. 23. 3.

28 Lezo na *n*wina hi lahan*d*le
mu woneka na mu lulamile
ka banhu, kanilezi lomo nze-
ni mu tele hi kuxengetela
ni kubiha.

29 Kombo ka *n*wina, batsali
ni ba Farisi, baxengeteli!
hakuba mu aka mikele ya
baprofeti, mu bombisa a zi-
lahla za banhu bolulama,
Luka 11. 47.
30 Na muku, Loku ku wo kwa-
tsi hi wa hi kona masikwini
ya badadani ba hina, nga
hi nga hlengelangi nabo a
nkata wa baprofeti.
31 Ngahilezo mahani a wuku-
stumunyu ka wutsumbu ga
*n*wina, aku mu banana ba
labo ba nga daya baprofeti.
Mit. 7. 51, 52. 1 Tesa. 2. 15.
32 Tatisani a lipimo la badada-
ni ba *n*wina.
1 Tesa. 2, 16.
33 *N*wina tinyoka, a *t*ralo wa
mapiri, mu ta ponisa ku yi-
ni a kulamulwa ka gehená
ke?
xip. 3. 7. & 12. 34.
34 Hikwalaho, manga*b*ye, nzi
ruma ka *n*wina a baprofeti,
ni banhu bo*k*lariha, ni ba-
tsali: ba*n*wani ba bona ma
ba daya mu ba belela; ba-
*n*wani ba bona ma baba ma-
sinagogeni ya *n*wina, mu
ba xanisa ka muti ni muti:
xip. 21. 34, 35. Luka 11. 49. Mit. 5. 40. & 7. 58, 59. & 22. 19. xip. 10. 17. 2 Kor. 11. 24, 25.
35 Lezaku hehla ka *n*wina ku
ta ngata won*k*le a nkata wa
wululamileko lowu wu nga
halakela misabeni, ku suke-
la nkateni wa Abela a lula-
mileko ni nkateni wa Zaka-
ria a *n*wana wa Barakia, lo-
yi mu nga mu daya xikari
ka tempeli ni a lati.
Kuv. 18. 24. 1 Joh. 3. 12.
36 Hizinene nza wula ka *n*wi-
na, zon*k*le lezi zilo zi tata ka
lexi xizukulwana.

37 O Jerusalema, Jerusalema,
loyi u dayako baprofeti, u
ba gan*d*la hi mari*b*ye laba
ba rumelweko ka wena! ku
ta kala ku ku yini nzi nga
wungeletela banana ba we-
na katigi*n*we, kota a *t*rele
yi wungeletelako a zihu-
kwana za yona lahasi ka
tipapa ta yona, a mu vu-
meli!
Luka 13. 34.
38 Languta, a yin*d*lu ya wena
yi siyilwe ka *n*wina na yi
hangalakile.
39 Hakuba nza wula ka *n*wina,
Mu nga ta ha nzi wona ka-
mbe ku sukela lezi, kala
mu taku, U katekisilwe ye-
na loyi a tako bitweni ga
Hosi.

XIPIMO 24.

1 Jesu i lo huma tempeleni,
na kari a ti fambela; a ba-
pizani bakwe ba lota kakwe
ba mu kombisa hi kuakiwa
ka tempeli.
Marku 13. 1. Luka 21. 5.
2 Kanilezi i lo hlamula a ku
ngalo ka*b*ye, A mu zi woni
lezi zilo zon*k*le ke? hizinene
nza wula ka *n*wina, A ku
nga siywa a ri*b*ye ni ginwe

hehla ka ginwani, legi a gi
nga ta kungumuka.
Luka 19. 44.

3 Ni kota lezi na tsamile xi-
tsungeni xa ma Olivia, a ba-
pizani ba lota kakwe xiku-
ndleni, baku, Hi byele, zi ta
maheka rini lezi zilo ke? ku
nga ku hi ku yini a mu wo-
niso wa kuta ka wena, ni wa
kugumelwa ka tiko?
Marku 13. 3. 1 Tesa. 5. 1.
4 Jesu i lo hlamula a ku nga-
lo kabye, Klarihani mu nga
pengiswi hi munhu.
Efe. 5. 6. Kol. 2. 8, 18. 2 Tesa. 2. 3. 1 Joh. 4. 1.
5 Hakuba mbanyingi ba ta
ngata hi bito ga mina, baku,
Hi mina Kristu; ba ta pe-
ngisa a banyingi.
Joh. 5. 43. xipm. 11, 24.
6 Mu tazwa kulwa ni wudu-
mo ga kulwa: cuwukani
mu nga karateki: hakuba
lezi zilo zi fanelwe hi ku ma-
heka; kanilezi a kugume-
lwa a ku se ku cikela.
7 Hakuba a tiko gi ta vukela
a tiko, ni mufumo wu ta
vukela mufumo: ku ta ba
kona tindlala ni kutsekatse-
ka ka misaba wutsanweni
gi tsalangeneko.
8 Kanilezi lezi zilo zonkle zi
hi kusangula ka kuxanise-
ka.
9 Zonake ba ta mu nyikela
kuxanisekeni, ba ta mu
daya: nwina mu ta bengi-
wa hi tiko gonkle hi kota ya
bito ga mina.
xip. 10. 17. Marku 13. 9. Luka 21. 12. Joh. 15. 20. & 16. 2. Mit. 4. 2, 3. & 7. 59. & 12. 1, &c. 1 Pet. 4. 16. Kuv. 2. 10, 13.
10 Na zonake ku ta kubeka a
banyingi, ba ta nyikelana a
munwe ni munwani, ba ta
bengana,
xip. 11. 6. & 13. 57. 2 Tim. 1. 15. & 4. 10, 16.
11 Mbanyingi baprofeti ba ma-
wunwa ba ta nga huma, ba
ta pengisa a banyingi.
xip. 7. 15. Mit. 20. 29. 2 Pet. 2. 1. 1 Tim. 4. 1. xipm. 5, 24.
12 Hakuba a kuonha ku ta
anziswa, a kuranza ka ba-
nyingi ku ta titimela.
13 Kanilezi loyi a timiselako
kala kugumesa, ywaloye i
ta hanyiswa.
xip. 10. 22. Marku 13. 13. Heb. 3. 6, 14. Kuv. 2. 10.
14 Ni leyi ivangeli ya mufumo
yi ta kanelwa ka gonkle ti-
ko kasi ku kustumunya ka
matiko wonkle; zonake a
kugumelwa ku ta cikela.
xip. 4. 23. & 9. 35. Roma 10. 18. Kol. 1. 6, 23.

15 Hikwalaho laha mu wona
a zinyenyiso za zihangalaso,
lezi zi nga kanelwa hi Da-
nyeli muprofeti, zi yimile
wutsanweni go basa (nga
loyi a gonzako a pima),
Marku 13. 14. Luka 21. 20.
16 Zonake laba ba nga le Judia
ba cabele zitsungeni:
17 Ni loyi a nga nga a hi le xi-
xungweni xa yindlu a nga
ta ha cika ku teka zilo lezi
zi nga lomo ndlwini yakwe:
18 Ni loyi a nga le masinwini
a nga ta ha klela le nzako
ku teka nguwo yakwe.
19 Kanilezi kombo ka bona la-

bo ba nga ni tinyimba, ni
laba ba anwisako hi lawo
masiku!
Luka 23. 29.
20 Kombelani *n*wina akuba a
cawo wa *n*wina wu nga
mahi ni wuxika, ge na hi
sabado:
21 Hakuba ku ta ba kona a
kuxaniseka ka hombe, loku
ku nga nga ku nga hi kona
hi kusanguleni ka tiko kala
makunu, ge na cima ku nga
ta ha ba kona.
22 Saseka loku lawo masiku
ma komisilwe, nga ku nga
hi kona nyama yi hanyisi-
lweko: kanile*z*i hi kota ya
bahlawulilweko lawo masi-
ku ma ta komiswa.
23 *Z*onake loku a hi kona mu-
nhu a ta wulako ka *n*wina,
Manga*b*ye, hi loyi Kristu,
kutani, Hi gaya; mu nga
kolwi.
Marku 13. 21. Luka 17. 23. & 21. 8.
24 Hakuba ku ta huma a ba
Kristu ba mawu*n*wa, ni ba-
profeti ba mawu*n*wa, ba ta
wonisa *z*iwoniso *z*a hombe
ni *z*idamiso; kasi kupengi-
sa, loku *z*i koteka hambu
bona ba hlawulilweko.
xipm. 5, 11. 2 Tesa. 2. 9, 10, 11. Kuv.
13. 13. Joh. 6. 37. & 10. 28, 29. Ro-
ma 8. 28, 29, 30. 2 Tim. 2. 19.
25 Manga*b*ye, nzi mu byelile
*n*wina hi mahlweni.
26 Hikwalaho loku ba ta wula
ka *n*wina, Langutani, i le
xiwuleni; mu ngayi: La-
ngutani, i le tin*d*lwini ta
xikari; mu nga kolwi.
27 Hakuba kota xingwala-
ngwanza xi humako hi mu-
tsuwuka-gambo, xi woneka
ni le muhlwa-gambo; *z*i
ngaho a kuta ka *N*wana wa
munhu.
Luka 17. 24.
28 Ni laha ku nga kona a *z*iru-
mbi, ku ba kona kambe ni
makoti.
Luka 17. 37.
29 Kanile*z*i *z*ale*z*o, a nzako ka
kuxaniseka ka lawo masi-
ku, a gambo gi ta pfupeli-
swa, ni hweti yi nga ta nyi-
ka kuwoninga ka yona, ni
tinyeleti ti tawa hi le tilwe-
ni, ni mintamo ya tilo yi ta
tsekatsekiswa:
Marku 13. 24. Luka 21. 25. Mit. 2. 20.
Kuv. 6. 12.
30 *Z*onake ku ta woneka a mu-
woniso wa *N*wana wa mu-
nhu hi le tilweni: *z*onake a
tixaka ton*k*le ta misaba ti
ta rila, ba ta wona a *N*wana
wa munhu na ata hi mare-
fu ya tilo ni ntamo ni wu-
kosi ga hombe.
xip. 16. 27. Marku 13. 26. Kuv. 1. 7.
31 Yena i ta ruma tingelosi ta-
kwe ni punzu wo vuma
nguvu, ti ta tsombanyisa
katigi*n*we a bahlawulilwe-
ko bakwe ba humako hi le
timhehweni ta mune, ku
suka magumelweni ya tilo
kala magumeso.
xip. 13. 41. 1 Kor. 15. 52. 1 Tesa. 4. 16.
32 Makunu hi sinya ya kuwu
gonzani mufananiso wa wo-
na: loku a rabi ga wona gi
nyuka, gi hluka ma*k*luka,

ma *zi tiba* le*z*aku a wuxika
gi le ku suhi;
Luka 21. 29.
33 *Z*i ngaho *n*wina kambe, la-
ha na mu wona le*z*i *z*ilo *z*o-
n*k*le, *z*i ti*b*eni lezaku i le
ku suhi, *kona* tinyangweni.
Jam. 5. 9.
34 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, Lexi xizukulwana a xi
nga ta hunza, kala *z*on*k*le
le*z*i *z*ilo *z*i maheka.
xip. 16. 28. & 23. 36. Marku 13. 30.
Luka 21. 32.
35 A tilo ni misaba *z*i ta hunza,
kanile*z*i a timhaka ta mina
a ti nga ta hunza.
xip. 5. 18. Marku 13. 31. Luka 21. 33.
Heb. 1. 11.
36 Kanile*z*i hi lego siku ni lexo
xikati a nga kona munhi a
*z*i ti*b*ako, ge ni tingelosi ta
tilo, hambu ni *N*wana, ka-
nile*z*i hi Dadani yece.
Marku 13. 32. Mit. 1. 7. 1 Tesa. 5. 2.
2 Pet. 3. 10.
37 Kota masikwini ya Noa, *z*i
ta ba ngaho hi kuta ka
*N*wana wa munhu.
38 Kota ka lawo masiku hi
mahlweni ka ntalo ba waga
ba wanwa, ba wa tekana ba
wa nyika kutekiwa, kala
lego siku Noa a nga engena
ha gona lomo tarwini,
Luka 17. 26. 1 Pet. 3. 20.
39 Bona ba wa nga ti*b*i kala
a ntalo wu lota, wu lo ba
susa bon*k*le; *z*i ta ba ngaho
a kuta ka *N*wana wa mu-
nhu.
40 *Z*onake a banhu bambiri
ba ta nga ba hi le masi*n*wi-
ni; a mu*n*we i tekiwa, a
mu*n*wani a siyiwa:
Luka 17. 34, &c.
41 A ba basati bambiri ba ta
nga ba kari a ba gaya xiga-
yweni; a mu*n*we i tekiwa,
mu*n*wani i siyiwa.
42 Hikwalaho rinzelani: ha-
kuba a mu gi ti*b*i a siku
legi a Hosi ya *n*wina yi ta
ngata ha gona.
xip. 25. 13. Marku 13. 33, &c. Luka
21. 36.
43 Kanile*z*i ti*b*ani lexi, loku a
nga a *n*winyi wa yin*d*lu a
wa *z*i ti*b*ile a xikati a nka-
mba gi tako ha xona, nga a
wa rinzele, nga a wa nga
vumelangi a yin*d*lu yakwe
yi hahlulwa.
Luka 12. 39. 1 Tesa. 5. 2. 2 Pet. 3. 10.
Kuv. 3. 3. & 16. 15.
44 Hikwalaho tsamani mu lo-
ngile *n*wina: hakuba hi xi-
kati mu nga xi alakanyiko
a *N*wana wa munhu wata.
xip. 25. 13. 1 Tesa. 5. 6.
45 Hi wihi loyi a nga nanza gi
kolekileko ni gi klarihileko,
loyi a hosi yakwe yi nga mu
yimisa ka hehla ka ngango
wakwe, akuba gi ba nyika
a kuga ka*b*ye hi xikati xi
faneleko ke?
Luka 12. 42. Mit. 20. 28. 1 Kor. 4. 2.
Heb. 3. 5.
46 Gi katekisilwe lego nanza,
legi laha hosi yakwe yita yi
ta nga gi kuma na kari a
maha le*z*o.
Kuv. 16. 15.
47 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, yi ta mu yimisa hehla
ka *z*on*k*le le*z*i a nga na*z*o.
xip. 25. 21, 23. Luka 22. 29.
48 Kanile*z*i lego nanza ga ku-
biha gi taku hi mbilwini ya
gona, A hosi ya mina ya
hlwela;

49 Gi sangula kuba nanza-ku-
lo*b*ye, na giga na ginwa ni
tifinela;
50 A hosi ya lego nanza yi tata
hi siku a nga gi langutela-
ngiko, ni xikati a nga xi
ti*b*iko,
51 Yi ta mu tsema kumbiri, i
ta gi nyika a xiabelo xakwe
wutsamo gi*n*we ni baxenge-
teli: laho ku ta ba kona
a mikosi ni kugetsela ka
meno.
xip. 8. 12. & 25. 30.

XIPIMO 25.

1 *Z*onake a mufumo wa tilo
wu ta fananiswa ni mibu-
lwa ya kume, leyi yi nga
teka tikandiya ta yona, yi
huma ku ya kinga a mu-
yeni.
Efe. 5. 29, 30. Kuv. 19. 7. & 21. 2, 9.
2 A ban*k*lanu ka bona ba wa
hi mapupulu, hi ban*k*lanu
ka bona ba wa *k*larihile.
xip. 13. 47. & 22. 10.
3 Hakuba a mapupulu, laha
na ba tekile a tikandiya ta
bona, a ba tekangi mafura
*z*inwe nabo:
4 Kanile*z*i laba bo*k*lariha ba
lo teka mafura *z*i*b*yeni *z*a-
*b*ye *z*i*n*we ni tikandiya ta-
*b*ye.
5 Makunu laha na muyeni
na ha hlwela, bon*k*le ba lo
kudzehela ba lo e*k*lela.
1 Tesa. 5. 6.
6 Kanile*z*i laha xikari ka wu-
siku ku wa hi kona kubita-
na, Manga*b*ye, a muyeni!
ngonani *n*wina mu ta mu
kinga.
xip. 24. 31. 1 Tesa. 4. 16.
7 Yon*k*le leyo mibulwa yi lo
vuka, yi lo lumeka ti kandi-
ya ta*b*ye.
Luka 12. 35.
8 Laba ba mapupulu ba te
ngalo ka laba ba ku*k*lariha,
Hi nyikeniwo a mafura;
hakuba a tikandiya ta hina
ta timeka.
9 Kanile*z*i laba ba ku*k*lariha
ba lo hlamula, baku, Kuta-
ni ma nga ta ba kona ya ku
enela hina na *n*wina: fa-
mbani ka laba ba xabisako,
mu ya ti xabela.
10 Na ba ha famba ba ya xaba,
a muyeni i lo cikela; laba
ba nga nga ba longile ba lo
engena *zin*we mubuzweni
wa wukati: ni li*b*ati li lo
valwa.
Luka 13. 25.
11 A nzako ka lezo yi lota yi-
*n*wani mibulwa, yiku, Hosi,
Hosi, hi vululele.
xip. 7. 21, 22, 23.
12 Kanile*z*i yena i lo hlamula,
a ku ngalo, Hi*z*inene nza
wula ka *n*wina, mina a nzi
mu ti*b*i.
Joh. 9. 31.
13 Rinzelani hikwalaho, ha-
kuba a mu gi ti*b*i siku ni
xikati.
xip. 24. 42, 44. Marku 13. 33, 35. Luka 21. 36. 1 Kor. 16. 13. 1 Tesa. 5. 6. 1 Pet. 5. 8. Kuv. 16. 15.

14 Hakuba ku kwatsi hi loku
a munhu, a yile ka gi*n*wani
tiko, i lo bitana a malanza
yakwe, i lo ma nyika a fu-
melo gakwe.
Luka 19. 12. xip. 21. 33.
15 Ka gi*n*wani i lo gi nyika a

n*k*lanu wa titalenta, a ka
gi*n*wani timbiri, ka gi*n*wa-
ni gi*n*we; ka gi*n*we ni gi-
*n*wani kota ntamo wakwe
wu tsalangeneko; i lo fa-
mba lwenzweni lakwe.

xip. 18. 24. Roma 12. 6. 1 Kor. 12. 7, 11, 29. Efe. 4. 11.

16 *Z*ale*z*o loyi a amukeleko a
n*k*lanu wa titalenta i lo fa-
mba ku ya ti binzulusa, ka-
si ku binzula ti*n*wani ta
*n*klanu.
17 Kota le*z*o kambe loyi a amu-
keleko timbiri a binzulusa
timbiri kambe.
18 Kanile*z*i loyi a amukeleko
yi*n*we i lo famba a ya nke-
la misabeni, i lo fihla a mali
ya Hosi yakwe.
19 Makunu a nzako ka xikati
xa hombe a hosi ya lawo
malanza yita, yi lo hlaye-
lana nawo.
20 Loyi a nga amukelile a
n*k*lanu wa titalenta, i lo ne-
ha ti*n*wani n*k*lanu wa tita-
lenta, aku, Hosi, wena u lo
nzi nyika mina a n*k*lanu wa
titalenta: wanga*b*ye, nzi bi-
nzulile ti*n*wani a n*k*lanu wa
titalenta.
21 A hosi yakwe yi te ngalo ka
yena, U mahile kwatsi, na-
nza go saseka ni gi koleki-
leko: wena u wa kolekile ka
*z*ilo *z*i tsongwanyani, nzi ta
kuyimisa ka *z*ilo *z*o tala:
engena wena kutsakeni ka
hosi ya wena.

xip. 24. 47. xipm. 34, 46. Luka 12. 44. & 22. 29, 30. 2 Tim. 2. 12. Heb. 12. 2. 1 Pet. 1. 8.

22 Ni loyi kambe a amukeleko
a titalenta timbiri i lota a
ku ngalo, Hosi, wena u lo
nyika ka mina a titalenta
timbiri: wanga*b*ye, nzi bi-
nzulile ti*n*wani timbiri tita-
lenta.
23 A hosi yakwe yi lo ngalo
kakwe, U mahile kwatsi,
nanza go saseka ni gi kole-
kileko: wena u wa kolekile
ka *z*ilo *z*i tsonwanyani, mi-
na nzi ta yimisa ka *z*ilo *z*o
tala: engena wena kutsake-
ni ka hosi ya wena.

xipm. 21.

24 Ni loyi kambe a amukeleko
a talenta yi*n*we i lota a ku
ngalo, Hosi, nzi lo ku ti*b*a
wena le*z*aku u munhu wa
mona, na u hula laha u nga
xwanyangiko kona, u hle-
ngeletela laha u nga hanga-
lasangiko kona:
25 Nzi wa lo caba, nzi lo fa-
mba kuya fihla a talenta ya
wena misabeni: wanga*b*ye,
lexi hi xa wena wena *n*wi-
nyi.
26 Kanile*z*i a hosi yakwe yi lo
hlamula yi ku ka yena, We-
na nanza go biha ni *z*o lolo-
hako, wena u lo *z*i ti*b*a a ku
nzi hula laha nzi xwanya-
ngiko kona, nzi hlengeleta
laha nzi nga hangalasangi-
ko kona;
27 Hikwalaho u wa fanelwe hi
ku beka a mali ya mina ba-
nkeni, kasi a kuteni ka mi-
na nzi ta amukela *z*a mina
*zin*we ni binzu.
28 Hikwalaho tekani a talenta
ka yena, mu yi nyika ka

yena loyi a nga ni titalenta
ta kume.
29 Hakuba ka bon*k*lelele laba
ba nga nazo ba ta nyikiwa,
i ta kuma kunyingi: kani-
le*z*i ka yena loyi a nga ha-
ba, hambu lexi a nga naxo
xi ta tekiwa.
xip. 13. 12. Marku 4. 25. Luka 8. 18. & 19. 26. Joh. 15. 2.
30 Gi hoxeni a nanza gi nga
vuniko ncumo munyameni
wa lahan*d*le: laho ku ta nga
maha kona mikosi ni kuge-
tsela ka meno.
xip. 8. 12. & 24. 51.

31 Kanile*z*i laha a Nwana wa
munhu a tanga hi wukosi
gakwe, ni tingelosi ton*k*le
*z*i*n*we naye, *z*onake i ta tsa-
ma xitsanweni xakwe xa
wukosi hi wukosi:
xip. 16. 27. & 19. 28. Marku 8. 38. Mlt. 1. 11. 1 Tesa. 4. 16. 2 Tesa. 1. 7. Jude 14. Kuv. 1. 7.
32 Mahlweni ka yena i ta tso-
mbanyisa tixaka ton*k*le: i
ta ba hambanyisa mu*n*we
ni mu*n*wani, kota murisi a
pakaka ko tiyivu le ka ti-
mbuti:
Roma 14. 10. 2 Kor. 5. 10. Kuv. 20. 12. xip. 13. 49.
33 Yena i ta yimisa tiyivu ca-
njeni gakwe ga xinene, ka-
nile*z*i a timbuti canjeni ga-
kwe ga xibaba.
34 *Z*onake a Hosi yi ta ku ka
bona laba ba nga canjeni
gakwe ga xinene, Ngonani,
*n*wina mu katekisilweko hi
Dadani wa mina, mu taga
tsomba ya mufumo leyi yi
longiselelweko *n*wina hi ku-
sangileni ka tiko:
Roma 8. 17. 1 Pet. 1. 4, 9. & 3. 9. Kuv. 21. 7. xip. 20. 23. Marku 10. 40. 1 Kor. 2. 9. Heb. 11. 16.
35 Hakuba nzi wazwa a n*d*la-
la, mu lo nziha a kuga: nzi
wazwa tora, mu lo nziha a
kunwa: nzi wa hi mufa-
mbi, mu lo nzi engenisa;
Jam. 1. 27. Heb. 13. 2. 3 Joh. 5.
36 Nzi wa hi xi*b*yiri, mu lo nzi
ambalisa: nzi wa ba*b*ya, mu
lota nzi kamba: nzi wa hi
paxweni, mu lota ka mina.
Jam. 2. 15, 16. 2 Tim. 1. 16.
37 *Z*onake a balulamileko ba
ta hlamula ka yena, baku,
Hosi, hi ku wonile rini na
uzwa n*d*lala, hi kugisa ke?
kutani na uzwa tora, hi ku-
nwisa ke?
38 Kambe hi kwihi hi nga ku
wona na u hi mufambi, hi
kuengenisa ke? kutani u
hi xi*b*yiri, hi ku ambalisa
ke?
39 Na hi ku wonile rini wena
na u ba*b*ya, kutani u hi le
paxweni, hi lota ka wena
ke?
40 Ni Hosi yita hlamula yi
wula ka bona, Hi*z*inene nza
wula ka *n*wina, kota le*z*i
mu nga maha ka mu*n*we
wa laba bamaka*b*ye ba mi-
na, bona laba batsongwa-
nyani, mu mahile ka mina.
xip. 10. 42. Marku 9. 41. Heb. 6. 10.
41 *Z*onake i ta wula ka bona
laba ba nga canjeni gakwe
ga xibaba, Sukani ka mina
*n*wina. mu rukatelilweko,
muya nzilweni wa kupinzu-

ka luwo wu longiselelweko
Satani ni tingelosi takwe:
xip. 7. 23. Luka 13. 27. xip. 13. 40, 42. 2 Pet. 2. 4. Jude 6.
42 Hakuba nzi wazwa n*d*lala,
a mu nzi nyikangi ni kuga:
nzi wazwa tora, a nzi nyikangi ni kunwa:
43 Nzi wa hi mufambi, a mu
nzi engenisangi; nzi wa hi
xi*b*yiri, a mu nzi ambalisangi;
nzi wa ba*b*ya, nzi wa
hi paxweni, a mu tangi kuta
nzi kamba.
44 *Z*onake bonawu bata hlamulawuwo,
baku, Hosi, hi
ku wonile rini na u hi ni
n*d*lala, kutani uzwa tora,
kutani na u hi mufambi,
kutani u hi xi*b*yiri, kutani
u ba*b*ya, kutani na u hi paxweni,
hi nga hi nga kukozeli wena ke?
45 *Z*onake i ta ba hlamula
bona, aku, Hi*z*inene nza
wula ka *n*wina, kota le*z*i
mu nga kala ku maha ka
mu*n*we wa laba ba tsongwani,
a mu *z*i mahangi ka
mina.
Mit. 9. 5.
46 Ni laba ba ta famba kulo*b*yisweni
ka kupinzuka:
kanile*z*i laba balulamileko
kuhanyeni ka kupinzuka.
Joh. 5. 29. Roma 2. 7, &c.

XIPIMO 26.

1 Na ku mahisile lezo, laha
Jesu a mbetile ton*k*le leti
timhaka, a ku ngalo ka bapizani
bakwe,
2 Ma *z*i ti*b*a a nzako ka masiku
mambiri a pasika yitako,
a *N*wana wa munhu i ta
nyikelwa akuba a belelwa.
Marku 14. 1. Luka 22. 1. Joh. 13. 1.
3 *Z*onake ku lo tsombana katigi*n*we
a bapristi ba hombe,
ni masingalakati ya banhu,
ka hu*b*ye ya mupristi wa
hombe, a bitwako Kaiafasi;
Joh. 11. 47. Mit. 4. 25, &c.
4 Ba xuxa hungo katigi*n*we
kasi ba fela ku teka Jesu
hi ku kunguha, ni ku mu
daya.
5 Kanile*z*i ba ku ngalo, A ku
nga mahi na ka ha hi mubuzo,
ku nga ta ku ku maha
vilinganya xikari ka banhu.

6 Makunu laha Jesu na hi
Betania, n*d*lwini ya Simoni
hlokonho,
Marku 14. 3. Joh. 11. 1, 2. & 12. 3. xip. 21. 17.
7 Laho ku lota kakwe wasati
na hi ni alabasteri ni xikudzana
xa mafura ya tsengo
wa hombe, yena i lo ma culula
hehla ka hloko yakwe,
kota le*z*i a nga tsamile *z*a
kugeni.
8 Kanile*z*i laha bapizani na
ba *z*i wonile, ba wa tatisilwe
hi kuzangara, baku, Ka ku
yini kwaloku kuxakela ke?
Joh. 12. 4.
9 Hakuba łaya a mafura nga
ma xa*b*yisilwe hi ntsengo
ya hombe, ku nyikilwe a *z*isiwana.
10 Kanile*z*i Jesu i lo *z*i ti*b*a a
ku ngalo ka bona, Mu mu
karatela yini loyi wasati
ke? hakuba i mahile a tiro
wosaseka ha mina.

11 Hakuba mu na ni *z*isiwana
xikati xon*k*le *z*i*n*we na *n*wi-
na; kanile*z*i mina a mu na
mina hi xikati xon*k*le.
xip. 18. 20. & 28. 20. Joh. 12. 8. & 13. 33.
& 14. 19. & 16. 5, 28. & 17. 11.
12 Hakuba hi ka le*z*o a nga
cela a mafura laya mirini
wa mina, yena i lo *z*i maha
kasi kulongiselwa kulahlwa
ka mina.
13 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, Kani hi kwihi laha leyi
ivangeli yi ta nga kanelwa
tikweni gon*k*le, ni lexi a xi
mahileko kambe xi ta ka-
nelwa ku maha xialakanyi-
so ha yena.

14 *Z*onake a mu*n*we wa baku-
me ni bambiri, loyi a bitwa-
ko Judasi Iskarioti, i loya
ka bapristi ba hombe, a ku
ngalo,
Marku 14. 10. Luka 22. 3. Joh. 13. 2,
30. xip. 10. 4.
15 Mu vumela ku nzi nyika
yini, nzi ta mu nyikela ye-
na ka *n*wina ke? ba lo pima
makume manharu *z*ipanze
*z*a siliva.
xip. 27. 3.
16 Ku sukela lexo xikati i lo
laba a xikati a ta nga mu
nyikela ha xona ka*b*ye.

17 Makunu hi siku go ranga ga
*z*ibaba *z*i nga hiko ni comelo
a bapi*z*ani ba lota ka Jesu,
baku, Hikwihi laha wena u
ran*z*ako ku nga hi ya longi-
sela kasi u ta yaga kona a
pasika ke?
Marku 14. 12. Luka 22. 7.

18 Yena a ku ngalo, Fambani
mutini ka munhu wa ku
ngahi, muku ka yena, A
Mugonzisi aku, A xikati xa
mina xi tsinele; nzi maha
a pasika n*d*lwini ya wena
ni bapizani ba mina.
19 Ni bapizani ba lo maha ko-
ta Jesu a nga wa ba woni-
sile; ba lo longisela a pa-
sika.
20 Makunu laha na gi hlwile, i
wa lo tsama kugeni *z*i*n*we
ni bapizani ba kume ni ba-
mbiri;
Marku 14. 17-21. Luka 22. 14. Joh.
13. 21.
21 Kota le*z*i na haga, i te nga-
lo, Hi*z*inene nza wula ka
*n*wina, a mu*n*we wa *n*wina
i ta nzi nyikela.
22 Ni bon*k*le ba wa su xanise-
ka ha hombe nguvu, ba lo
sangula ku wula kakwe
mu*n*we ni mu*n*wani, Hi
mina, Hosi ke?
23 I lo hlamula a ku ngalo,
Loyi a nusako canja gi*n*we
na mina lomu ngelweni,
ywaloye hi yena a ta nga
nzi nyikela.
Luka 22. 21. Joh. 13. 18.
24 A *N*wana wa munhu wa
famba, kota le*z*i ku tsali-
lweko ha yena: kanile*z*i
kombo ka loye munhu a
*N*wana wa munhu a ta nga
nyikelwa ha yena! *z*i wa hi
cukwana ka loye ku nga a
*t*ralwangi.
Marku 9. 12. Luka 24. 25, 26, 46. Mit.
17. 2, 3. & 26. 22, 23. 1 Kor. 15. 3.
Joh. 17. 12.
25 Na Judasi, loyi a nga mu
nyikela, a hlamula a ku

ngalo, hi mina ke, Mugo-
nzisi? Yena a ku ngalo ka
yena, Wena wa wula wena.
26 Kwatsi hi lezi ba nga haga,
Jesu i lo teka a xibaba, a
katekisa, a xi kema; i lo
nyika ka bapizani, a ku
ngalo, Tekani, muga; lexi
hi miri wa mina.
Marku 14. 22. Luka 22. 19. 1 Kor. 11. 23, 24, 25. & 10. 16.
27 Yena i lo teka ni kopo, i lo
bonga, a nyika ka*b*ye, aku,
*N*wanani *n*wen*k*le ha yona;
Marku 14. 23.
28 Hakuba lexi hi nkata wa
mina wa xivumelwano, lo-
wu wu halakeleko banyingi
kutsetselelweni ka *z*onho.
xip. 20. 28. Roma 5. 15. Heb. 9. 22.
29 Kanile*z*i nza wula ka *n*wi-
na, ku suka le*z*i a nzi nga
ha tanwa leyi mihanzo ya
xivini, kala lego siku laha
nzi nga ginwa na ga ha hi
giswa *z*i*n*we na *n*wina mufu-
nweni wa Dadani wa mina.
Marku 14. 25. Luka 22. 18. Mit. 10. 41.

30 Laha na ba yimbelele lisi-
mu, ba lo huma baya xitsu-
ngeni xa ma Oliva.
Marku 14. 26.

31 *Z*onake a wula Jesu ka
bona, *N*wina *n*wen*k*le mu ta
hlamuka ha mina a wusiku
legi: hakuba ku tsalilwe,
nzi taba a murisi ni tiyivu
ta *k*lambi ti ta hangalaka.
Marku 14. 27. Joh. 16. 32. xip. 11. 6.
32 Kanile*z*i a nzako na nzi vu-
kile, nzi ta famba mahlweni
ka *n*wina nzi ya Galile.
xip. 28. 7, 10, 16. Marku 14. 28. & 16. 7.
33 Kanile*z*i Petro a hlamula a
ku ngalo ka yena, Loku bo-
n*k*le ba hlamuka ha wena,
mina cima nzi nga ta hla-
muka.
34 Ni Jesu a ku ngalo ka yena,
Hizinene nza wula ka wena,
le*z*aku legi wusiku, ma-
hlweni a kuku na wu nga
kuba, u ta nzi kaneta ku-
nharu.
Marku 14. 30. Luka 22. 34. Joh. 13. 38.
35 Petro a wula ka yena, Ha-
mbu loku nzifa na wena, a
nzi nga ta ku ala, *Z*i ngaho
ba lo wula bon*k*le bapizani.

36 *Z*onake Jesu i lota wutsa-
*n*weni gi ti*b*yako Getsema-
ne, aku ka bapizani bakwe,
Tsamani *n*wina laha, nzi
taya lahaya nzi ya kombela.
Marku 14. 32–35. Luka 22. 39. Joh. 18. 1.
37 Yena i lo teka *z*i*n*we naye
Petro ni banana bambiri ba
Zabedi, a sangula kuxani-
seka ni kukarateka ka ho-
mbe.
xip. 4. 21.
38 *Z*onake yena a ku ka bona,
A muhefemulo wa mina wa
karateka nguvu, hambu hi
ka kufa: tsamani *n*wina
laha, mu rinzela *z*i*n*we na
mina.
Joh. 12. 27.
39 Yena i lo famba mahlweni
kutsongwani, i lowa hi ngo-
he yakwe, a kombela, aku,
O Dadani wa mina, loku *z*i
koteka, nga leyi kopo yi
hunza ka mina: ahemba,
na ku nga hi ku kwatsi ku-

ranza ka mina, kanilezi ko-
ta kuranza ka wena.
Marku 14. 36. Luka 22. 42. Heb. 5. 7. Joh. 12. 27. xip. 20. 22. Joh. 5. 30. & 6. 38. Fil. 2. 8.
40 Yena i lota ka bapizani, i
lo ba kuma na ba eklele, a
ku ngalo ka Petro, Hi yini,
a mu na ku rinzela na mina
a hora yinwe ke?
41 Rinzelani ni kombelani, ka-
si mu nga engeni kuringwe-
ni: a moya ha kunene wa
vumela, kanilezi a nyama
ya rereka.
Marku 13. 33. & 14. 38. Luka 22. 40, 46. Efe. 6. 18.
42 Kambe hi xikati xa wumbi-
ri i loya kambe, a ya ko-
mbela, aku, O Dadani, wa
loku lexi xi nga hi ni ku
hunza, saseka loku nzi xi-
nwa, kuranza ka wena a ku
maheke.
43 Yena i lota kambe a ta ba
kuma na ba eklele, hakuba
a mahlo yabye ma wa tika.
44 I lo engeta kambe a ba siya,
i lo famba, a ya kombela hi
zikati zinharu, i lo wula ka-
mbe twaleto timhaka.
45 Zonake i lota yena ka bapi-
zani, a wula kabye, Eklela-
ni makunu, mu humula:
mangabye, a xikati xi tsi-
nele, a Nwana wa munhu
i nyikelwe mandleni ya zi-
onhi.
46 Sukani, a hi fambeni: ma-
ngabye, i le kusuhi loyi a
nzi nyikelako.

47 Na a nga a ha wulawula,
mangabye, Judasi, munwe
wa bakume ni bambiri, i
lota, zinwe naye a xidlemo
xa hombe ni tisupado ni zi-
gomba, bata hi le ka bapri-
sti ba hombe ni ka masinga-
lakati ya banhu.
Marku 14. 43. Luka 22. 47. Joh. 18. 3. Mit. 1. 16.
48 Makunu loyi a nga mu nyi-
kela i lo nyika a mu woni-
so, aku, Loyi nzi ta nga mu
trotra, yena hi yena: mu te-
keni.
49 Zalezo i lota ka Jesu, a ku
ngalo, Xewe, Hosi; i lo mu
trotra.
50 Ni Jesu aku ka yena, Mu-
ngana, maha lexi u xi tele-
ko. Zonake ba lota ba lo
beka mandla hehla ka Jesu,
ba lo mu teka.
51 Languta, a munwe wa bo-
na laba ba nga hi na Jesu i
lo tsambuluta a canja ga-
kwe, i lo hlomula a supado
yakwe, i loba a nanza ga
mupristi wa hombe, i lo tse-
ma a ndleba ya gona.
Joh. 18. 10.
52 Zonake a wula Jesu ka ye-
na, Klelisela kambe a supa-
do ya wena wutsanweni ga
yona: hakuba laba bonkle
ba tekako a supado ba ta lo-
byiswa hi supado.
Kuv. 13. 10.
53 Kutani a ku alakanyi leza-
ku loku nzi kongela Dada-
ni wa mina, i ta nzi rumela
makunu a tingelosi to hu-
nza a kume ni mambiri a
mabandla?
54 Ku ta tatiseka hi ku yini a

mitsalo, ya ku nga *z*i maheka le*z*i ke?
xipm. 24. Luka 24. 25, 44, 46.
55 Ni ka lexo xikati Jesu a ku
ngalo ka *z*i*dl*emo, *N*wina
mu humele kota ku hlomela nkamba *z*i*n*we ni tisupado ni *z*igomba a kuta koma
mina ke? nzi lo tsama kona masiku ni masiku tempeleni nzi gonzisa, a mu nzi komangi.
56 Kanile*z*i *z*on*k*le le*z*i *z*a a maheka, kasi a mitsalo ya baprofeti yi fela ku tatiseka.
*Z*onake bon*k*le bapizani ba lo mu siya ba tsutsuma.
xipm. 54. Joh. 18. 15.

57 Laba ba nga tekile Jesu ba
lo mu yisa n*dl*wini ga Kayifasi mupristi wa hombe, laho a batsali ni masingalakati ba nga tsombene kona.
Marku 14. 53. Luka 22. 54. Joh. 18. 12, 13, 24.
58 Kanile*z*i Petro i lo mu lanzela hi le kule, hu*b*yeni ya mupristi wa hombe, i lo engena, i lo tsama ni manganakana kasi ku wona kugumelwa.
59 Makunu bapristi ba hombe
ni huwo yon*k*le ba laba bakustumunyu ba mawunwa hi Jesu, kasi ba fela ku mu daya;
60 A ba ba kumangi, hambu
le*z*i ku ngata a bahembi banyingi. Kanile*z*i hi le nzako ku lota bambiri ba ku ngalo,
Marku 14. 55. Mit. 6. 13.
61 Loyi munhu i te ngalo, Nza
*z*i kota ku kungumula a tempeli ya Nungungulu ni ku yi aka hi masiku manharu.
xip. 27. 40. Joh. 2. 19.
62 Ni mupristi wa hombe i lo
yima, i te ngalo kakwe, A ku hlamuli ncumo ke? hi yini le*z*i laba bakustumunyu ba kustumunyako ha wena ke?
Marku 14. 60.
63 Kanile*z*i Jesu i lo miyela.
Ni mupristi wa hombe i te ngalo ka yena, nzi ku hlambanyisa hi Nungungulu a hanyako, le*z*aku u hi *b*yele loku u hi Kristu, a *N*wana wa Nungungulu.
xip. 27. 12, 14.
64 Jesu aku ka yena, Wenu u
wulile: ahemba nza wula ka wena, Ku sukela le*z*i mu ta wona a *N*wana wa munhu na a tsamile hi ka ga xinene canja ga ntamo, na ata hi marefu ya tilo.
xip. 16. 27. & 24. 30. & 25. 31. Luka 21. 27. Joh. 1. 51. Roma 14. 10. 1 Tesa. 4. 16. Kuv. 1. 7. Mit. 7. 55.
65 *Z*onake a mupristi wa hombe i lo hanzula a tinguwo takwe, aku, I wulawulile a nzukano: ha ha laba bakustumunyu ba ku yini kambe ke? gmana*b*ye, makunu *n*wina mu zwile a nzukano:
66 Mu alakanya yini nwina
ke? Bona ba lo hlamula ba ku ngalo, Yena i fanelwe hi kufa.
Joh. 19. 7.
67 *Z*ona*k*e ba lo pelela ngohe
ya yena ba lo muba: ba-

*n*wani ba lo mu pakata hi
man*d*la ya*b*ye,
xip. 27. 30. Luka 22. 63. Joh. 19. 3.
68 Baku, Vumba ka hina, we-
na Kristu: hi mani a ku bi-
leko wena ke?
Marku 14. 65. Luka 22. 64.

69 Makunu Petro i wa lo tsa-
ma lahan*d*le ka hu*b*ye: a
nhwana i lota ka yena, aku,
Wenawu kambe u wa hi na
Jesu wa le Galile.
Marku 14. 66. Luka 22. 55. Joh. 18. 16, 17, 25.
70 Kanilezi i lo kaneta ma-
hlweni ka*b*ye bon*k*le, aku,
A nzi *z*i ti*b*i le*z*i wena u *z*i
wulako.
71 Laha na humele nyangwe-
ni, a mu*n*wani nhwana i lo
mu wona, i lo wula ka*b*ye
laba ba nga hi kona laho,
Loyi munhu kambe i wa hi
na Jesu wa le Nazareta.
72 I lo engeta kambe a kaneta
hi kuhlambanya, A nzi mu
ti*b*i a munhu.
73 Anzako ka xikatanyana la-
ba ba nga yimile ba lota ba
ku ngalo ka Petro, Ha ku-
nene wena kambe u munwe
wa bona; hakuba kuwula-
wula ka wena ka ku ko-
mbisa.
Luka 22. 59.
74 *Z*ona*k*e yena i lo sangula
kurukatela ni hlambanya,
A nzi mu ti*b*i a munhu. *Z*a-
lezo a kuku wu loba.
Marku 14. 71.
75 Ni Petro i lo alakanya a
mhaka leyi Jesu a nga wu-
lile, Na kuku wu se kuba,
u ta nzi kaneta kunharu. I
lo huma, a rila nguvungu-
vu.
xipm. 34. Marku 14. 30. Luka 22. 61, 62. Joh. 13. 38.

XIPIMO 27.

1 Makunu na gi cile, Bonkle
bapristi ba hombe ni masi-
ngalakati ya banhu ba lo
xuxa makungo ha Jesu ka-
si ku mu daya:
Marku 15. 1. Luka 22. 66. & 23. 1. Joh. 18. 28.
2 Ba lo mu boha, ba lo mu
yisa, ku mu nyikela ka Pi-
latu a mufumeli.
xip. 20. 19. Mit. 3. 13.

3 *Z*onake Judasi, loyi a mu
nyikeleko, laha na wonile
ku ngalo i konilwe, i lo hu-
nzuluka a wutsumbu ga-
kwe, i lo *k*lelisa a makume
manharu ya *z*ipanze *z*a sili-
va ka bapristi ba hombe ni
ka masingalakati,
xip. 26. 14, 15.
4 Aku, mina nzi onhile le*z*i
nzi nga nyikela a nkata
wu nga onhangiko ncumo.
Kanile*z*i bona ba te ngalo,
Xi yini lexo ka hina? ti wo-
nele wena ka xona.
5 Yena i lo hoxa lahasi a *z*i-
panze *z*a siliva n*d*lwini ya
ku*k*langana, i lo suka: i lo
famba a ya ti sunga.
Mit. 1. 18.
6 Ni bapristi ba hombe ba lo
teka a *z*ipanze *z*a siliva, ba
ku ngalo, A *z*i fanele ku yi
beka nkwameni wa minyi-
kelo, le*z*i yi nga nga maha
a tsengo wa nkata.
7 Bona ba lo xuxa kungo, ba

lo xaba ha *z*ona a simu ya
muwumbi, kasi kulahla a
bapfumba kona.
8 Ngahile*z*o leyo simu yi lo
bitiwa, I simu ya nkata,
kala nyamu*k*la.
Mit. 1. 19.
9 *Z*onake ku wa lo tatiseka
lexi xi nga wulawulilwe hi
Jeremia muprofeti, aku, Bo-
na ba lo teka a makume
manharu ya *z*ipanze *z*a sili-
va, a tsengo wa loyi a nga
xa*b*yilwe, loyi a bo kari ba
banana ba Israeli ba lo xa-
bisa;
10 Ba lo xaba ha yona a simu
ya muwumbi, kota a Hosi
yi nzi yimisileko.

11 Makunu Jesu i lo yima
mahlweni ya mufumeli: ni
mufumeli i lo mu wutisa,
aku, Wena u Hosi ya ba
Juda ke? Ni Jesu aku nga-
lo ka yena, Wa wula wena.
Marku 15. 2. Luka 23. 3. Joh. 18. 33, 37.
1 Tim. 6. 13.
12 Laha na kecarilwe hi ba-
pristi bahombe ni masinga-
lakati, a nga hlamulangi
ncumo.
xip. 26. 63. Joh. 19. 9.
13 *Z*onake i wula Pilatu ka
yena, A kuzwi wena le*z*aku
*z*ilo *z*ingani ba kustumu-
nyako ha wena ke?
xip. 26. 62. Joh. 19. 10.
14 A nga nyikangi ni kuhla-
mula ka yena, hambu ni
mhaka yi*n*we: kota le*z*o a
mufumeli i lo hlamala ngu-
vu.
15 Makunu mubuzweni a mu-
fumeli i wa tolobele a ku*k*la-
*k*lisa ka xi*dl*emo a yinwe pe-
resu, leyi ba ta nga yi ranza.
Marku 15. 6. Luka 23. 17. Joh. 18. 39.
16 Ba wa hi ni peresu leyi yi
zweleko yi bitwako Baraba-
si.
17 Hikwalaho laha na ba tso-
mbene katigi*n*we, Pilatu a
ku ngulo ka*b*ye, Hi mani
mu mu ranzako ku nga nzi
mu *k*la*k*lisa ka *n*wina ke?
Barabasi, kutani Jesu loyi a
ti*b*yako Kristu ke?
18 Hakuba i wa *z*i ti*b*a le*z*aku
ba mu nyikela hi wukuxu.
19 Laha na ha tsamile xitsa-
*n*weni xa kulamula, a sati
wakwe i lo rumela ka yena,
aku, U nga mahi ncumo ni
loyi munhu a lulamileko:
hakuba nzi lo xaniseka hi
*z*ilo *z*inyingi legi siku hi ku-
lora hi kota ya yena.
20 Makunu a bapristi ba ho-
mbe ni masingalakati ba lo
hlohlotela a *zidl*emo akuba
ba kombela Barabasi, ba da-
ya Jesu.
Marku 15. 11. Luka 23. 18. Joh. 18. 40.
Mit. 3. 14.
21 Kanile*z*i a mufumeli i lo
hlamula a ku ngalo ka bo-
na, Hi wihi wa laba bambi-
ri nzi ta nga mu*k*la*k*lisa ka
*n*wina ke? Bona ba te nga-
lo Barabasi.
22 Pilatu a ku ngalo ka*b*ye,
Nzi ta maha yini ka Jesu
loyi a ti*b*yako Kristu? Bo-
n*k*le ba wula, Nga a bele-
lwa.
23 Yena a ku ngalo, Hi yini,
hi kwihi kubiha a ku mahi-

leko ke? Kanilezi bona ba
la su simamisa ba bitana,
baku, Nga a belelwa.
24 Lezo laha Pilatu a nga wo-
na ku ngalo a nga vuni ncu-
mo, kanilezi ku wo vuka a
wuyonga, i lo teka a mati, i
lo hlamba a man*d*la yakwe
mahlweni ka xi*d*lemo, aku,
A nzi na nanzu ni nkata wa
munhu loyi a lulamuleko:
ti woneleni nwina.
25 Bonkle banhu ba lo hlamula
baku ngalo, A nkata wakwe
a wu be ka hina, ni ka ba-
nana ba hina.
Mit. 5. 28.
26 *Z*onake yena i lo ba *k*la*k*lela
bona Barabasi: kanilezi Je-
su i lo mu xupula a nyike-
lwa a ku ba a belelwa.
Marku 15. 15. Luka 23. 16, 24, 25. Joh. 19. 1, 16.

27 *Z*onake a bakasadoro ba
mufumeli ba lo teka Jesu
ba mu yisa xilubelweni, ba
lo t*z*ombanyisa ka yena a
*k*lawa won*k*le.
Marku 15. 16. Joh. 19. 2.
28 Ba lo runzuwula tinguwo
takwe, ba lo mu ambalisa a
nguwo yo *t*ruka.
Luka 23. 11.
29 Ba lo luka a xi*d*lo*d*lo xa mi-
zwa ba xi *k*lateka hlokweni
yakwe, ni lihlanga canjeni
gakwe ga xinene; ba lo ki-
zama mahlweni ka yena, ba
mu tseketsela, baku, Xewe,
Hosi ya ba Juda!
30 Ba lo mu pelela hi mari, ba
lo teka lihlanga ba loba hlo-
ko yakwe.
xip. 26. 67.
31 Ni laha na ba mu tseketse-
le, ba lo susa kakwe a ngu-
wo yo *t*ruka, ba lo mu amba-
lisa tinguwo takwe, ba lo
mu yisa ku ya mu belela.

32 Kota lezi ba nga ha huma,
ba lo kuma munhu wa le
Kurena, hi Simoni a bito
gakwe: ba lo mu kurumeta
ku famba nabo, kasi a fela
kurwala a xihambano xa-
kwe.
Mit. 7. 58. Heb. 13. 12. Marku 15. 21. Luka 23. 26.
33 Ni laha na cikele wutsa*n*we-
ni gi bitwako Golgota, leza-
ku, wutsamo ga hloko,
Marku 15. 22. Luka 23. 33. Joh. 19. 17.
34 Ba lo mu nyika a waini a
kunwa na gi patsilwe ni
nyongwa: laha na gi ringi-
le a nga nwangi.
xipm. 48.
35 Laha na ba mu belele, ba lo
abelana tinguwo takwe xi-
kari ka*b*ye, ba maha kuvu-
mba:
Marku 15. 24. Luka 23. 34. Joh. 19. 24.
36 Ba lo tsama ba mu rinzela
laho.
xipm. 54.
37 Ba lo beka hehla ka hloko
yakwe a papilo na gi tsali-
lwe a nanzu wakwe ku nga-
lo, LOYI HI JESU A HOSI YA
BA JUDA.
Marku 15. 26. Luka 23. 38. Joh. 19. 19.
38 Zonake ku lo belelwa *z*i-
*n*we naye a bapangi bambi-
ri, mu*n*we hi canjeni ga-
kwe ga xinene, mu*n*wani
canjeni gakwe ga xibaba.
Marku 15. 27. Luka 23. 32, 33. Joh. 19. 18.
39 Ni laba ba nga hunza ba wa

mu rukatela, ba zibiza ti-
hloko ta*b*ye,
Marku 15. 29. Luka 23. 35.
40 Na baku, Wena loyi u ku-
ngumulako tempeli, u yi
aka hi masiku manharu,
hanyisa wutsumbu ga we-
na: loku wena u hi *N*wa-
na wa Nungungulu, cika xi
hambanweni.
xip. 26. 61, 63. Joh. 2. 19.
41 *Z*i ngaho ni bapristi ba ho-
mbe ba lo mu tseketsela, *z*i-
*n*we ni batsali ni masinga-
lakati, ba ku ngalo,
42 Yena i lo hanyisa ba*n*wani;
a wutsumbu gakwe a nga
gi hanyisi. Yena hi Hosi
ya ba Israeli; makunu a ci-
ke xihambanweni, hina hi
ta kolwa ka yena.
43 Yena u tsumba ka Nungu-
ngulu; nga a mu *k*la*k*lisa
makunu, loku a nga a kari
a mu laba: hakuba yena i
te ngalo, Nzi *N*wana wa
Nungungulu.
44 Ni bapangi kambe laba ba
nga belelwe *z*i*n*we naye ba
lo wula ka yena ywaleyo
nzukane.
Marku 15. 32. Luka 23. 39.

45 Makunu ku sukela xikatini
xa wun*k*lani ni xi*n*we ku
wa hi kona munyama mi-
sabeni yon*k*le ku kala xi-
katini xa wun*k*lanu ni mu-
ne.
Marku 15. 32. Luka 23. 44.
46 Hi xikati xa wun*k*lanu ni
mune Jesu i lo bitana hi ge-
zu ga hombe, aku, Eloi,
Eloi, lama sabaktani? le*z*o
ku hi ku ngalo, Nungungu-
lu wa mina, Nungungulu
wa mina, u nzi siyela yini
ke?
Heb. 5. 7.
47 Ni ba*n*wani labo ba nga yi-
mile laho, laha na ba *z*i
zwile, ba ku ngalo, Loyi
munhu i bitana Elija.
48 *Z*ale*z*o a mu*n*we wa bona i
lo tsutsuma, i loya teka a
kubi, i lo gi tatisa hi viniga,
i lo klomeka lihlangeni, i lo
mu nyika yena a ku ba
anwa.
Marku 15. 36. Luka 23. 36. Joh. 19. 29.
49 A ba*n*wani baku, A wa nga
tsika; ha nga wona kutani
Elija i tata ku mu hanyisa.
50 Jesu i lo bitana kambe hi
gezu ga hombę, i lo nyikela
a moya wakwe.
Marku 15. 37. Luka 23. 46.
51 Languta, a veli ya tempele
yi lo hanzuka kumbiri ku
suka le hehla kala lahasi;
ni misaba yi lo tsekatseki-
swa; ni mari*b*ye ma lo pa-
nzeka;
Marku 15. 38. Luka 23. 45.
52 Ni minkele yi lo vululeka;
ni mimiri ya banyingi bo-
basa laba ba nga file ba lo
vuka;
53 Yi huma minkeleni a nza-
ko ka kuvuka kakwe ba lo
engena mutini wo basa ba
lo woneka ka banyingi.
54 Makunu a nduna ya zana,
ni laba ba nga hi naye ba
rinzela Jesu, laha na ba wo-
na kutsekatseka ka misaba,
ni *z*ilo lezi *z*i nga wa mahe-
kile, ba lo caba nguvu, ba-

ku, Ha kunene loyi i wa hi
*N*wana wa Nungungulu.
xipm. 36. Marku 15. 39. Luka 23. 47.
55 Ni ba basati banyingi ba wa
hi kona laho na ba cuwuka
hi le kule, laba ba nga la-
nzele Jesu hi le Galile, na
ba mu kozela:
Luka 8. 2, 3.
56 Xikari ka*b*ye i wa hi kona
Maria Magdalene, ni Maria
nyine wa Jamesi ni Jose, ni
nyine wa banana ba Za-
bedi.
Marku 15. 40.

57 Laha gi nga wahlwa, ku
lota munhu a fumileko wa
le Aramatia, a bitwako Jo-
sefa, loyi a wutsumbu ga-
kwe a nga hi mupizani wa
Jesu:
Marku 15. 42. Luka 23. 50. Joh. 19. 38.
58 Loyi munhu i loya ka Pila-
tu, a kombela a xirumbi xa
Jesu. *Z*onake Pilatu i lo la-
ya a ku a nyikiwe.
59 Na Josefa i lo teka a xiru-
mbi, i lo xi tsonzela ngu-
*b*yeni yo basa,
60 I lo xi beka nkeleni wakwe
muswa yena *n*winyi, lowu
a nga wu kehlile le ri*b*yeni:
i lo umbulutela a ri*b*ye ga
hombe laha nyangweni ya
nkele, i lo famba.
61 Ni Maria Magdalene i wa hi
kona laho, ni mu*n*wani Ma-
ria, ba wa lo tsama laha
nkeleni.

62 Makunu hi manziko, legi
gi nga siku ga le nzako ka
Kulongisela, a bapristi ba
hombe ni ba Farisi ba lo
tsombana katigi*n*we ka Pi-
latu,
63 Baku, Hosi, ha alakanya
le*z*aku loyi mukohlisi i te
ngalo, laha na ha hanya, A
nzako ka masiku manharu
nzi vuka kambe.
xip. 16. 21. & 17. 23. & 20. 19. & 26. 61.
Marku 8. 31. & 10. 34. Luka 9. 22. &
18. 33. & 24. 6, 7. Joh. 2. 19.
64 Hikwalaho laya le*z*aku a
nkele wutiyiswa kala siku
ga manharu, ku nga ta ku a
bapizani bakwe ba ta mu
yiba, ba wula ka banhu,
Yena i vukile hi ka bafileko:
a kuonha ko humesa ku bi-
hile ku hunza kurangula.
65 Pilatu i lo ngalo ka*b*ye,
*N*wina mu na barinzeli: fa-
mbani mu ya maha kota
mu *z*i kotako.
66 Le*z*o ba lo famba, ba ya ti-
yisa a nkele, ba marika a
ri*b*ye, ni ba rinzeli ba wa hi
nab

XIPIMO 28.

1 Makunu kumbetiseni ka
siku ga sabado, ku wa ha hi
punzu hi siku go ranga ga
sonto, ku lota Maria Magda-
lene ni mu*n*wani Maria ku
ta wona a nkele.
Marku 16. 1. Luka 24. 1. Joh. 20. 1.
xip. 27. 56.
2 Languta, ku wa hi kona
kutsekatseka ka hombe ka
misaba; hakuba a ngelosi
ya Hosi yi wa relela hi le
tilweni, yi lota umbuluta a
ri*b*ye, yi lo tsama hehla ka
gona.
Marku 16. 5. Luka 24. 4. Joh. 20. 12.

3 A kuwoneka ka yona ku lo
kota a xingwalangwanza,
ni tinguwo ta yona ti wa lo
basa kota hunguba:
4 Hi kucabeka ka yona a ba-
rinzeli ba lo rurumela, ba
wa lo kota bafileko.
5 Ni ngelosi yi lo hlamula yi-
ku ka ba basati, Mu nga
cabi nwina: hakuba nza *z*i
ti*b*a mu laba Jesu, loyi a
nga wa belelwe.
6 Yena u haba laha; hakuba
i vukile kota le*z*i a nga wa
wulile. Ma nga tani, mu
wona a wutsamo laha a Ho-
si yi nga e*k*lele kona.
xip. 12. 40. & 16. 21. & 17. 23. & 20. 19.
7 Haklisani ku famba, mu
*b*yela a bapizani bakwe, I
vukile hi ka bafileko; ma-
nga*b*ye, i famba mahlweni
ka *n*wina ku ya Galile; leyo
mu ta ya mu wona kona:
manga*b*ye, nzi mu *b*yelile.
xip. 26. 32. Marku 16. 7.
8 Na bona ba lo haklisa ba
suka nkeleni hi kucaba ni
kutsaka ka hombe, ba lo
tsutsuma ku ya *b*yela a ba-
pizani bakwe a mhaka.
9 Languta, Jesu i lo *k*langa-
na nabo, aku, Xeweni. Ba
lota koma mikonzo yakwe,
ba mu kozela.
Marku 16. 9. Joh. 20. 14.
10 *Z*onake Jesu a ku ka*b*ye,
Mu nga cabi: fambani mu
*b*yela bamakabye ba mina
kasi ba ya Galile, hi laho ba
ta nga nzi wona kona.
Joh. 20. 17. Roma 8. 29. Heb. 2. 11.

11 Makunu na ba ha famba,
languta, ba*n*wani ba laba
barinzeli ba lota mutini, ba
lo wula ka bapristi ba ho-
mbe a *z*ilo *z*on*k*le lezi *z*i ma-
hekileko.
12 Laha na ba tsombene ni
masingalakati, ba lo tsema
kungo, ba lo nyika a mali
yo tala ka bakasadoro,
13 Baku, Wulani nwina, a ba-
pizani bakwe ba lota ni wu-
siku, ba lo mu yiba na hina
hi lo e*k*lele.
14 Loku le*z*i *z*ilo *z*i zwiwa hi
mufumeli, hi ta mu vume-
lisa yena, hi mu vikela *n*wi-
na.
15 Le*z*o ba lo teka a mali, ba
lo wula kota le*z*i ba nga go-
nziswa: loku ku wula ku
wa lo hangalaka xikari ka
ba Juda, ka ha simamisile
kala nyamu*k*le.

16 Kanilezi a bapizani ba ku-
me ni mu*n*we ba loya Ga-
lile, le xitsungeni lexi Jesu
a nga ba kombetile bona.
xip. 26. 32. xipm. 7.
17 Ni laha ba nga mu wona,
ba lo mu kozela: kanile*z*i
ba*n*wani ba lo kanakana.
18 Jesu i lota ka*b*ye i lo wula-
wula ka bona, aku, Won*k*le
ntamo wu lo nyikilwe ka
mina le tilweni ni misabeni.
xip. 11. 27. & 16. 28. Luka 1. 32. & 10. 22. Joh. 3. 35. & 5. 22. & 13. 3. & 17. 2. Mit. 2. 36. Roma 14. 9. 1 Kor. 15. 27. Efe. 1. 10, 21. Fil. 2. 9, 10. Heb. 1. 2. & 2. 8. 1 Pet. 3. 22. Kuv. 17. 14.
19 Hikwalaho fambani *n*wina,
mu gonzise tixaka ton*k*le,
mu ba bapatize bitweni ka

Dadani ni ga *N*wana ni ga
Moya wa ku Basa:
Marku 16. 15. Luka 24. 47. Mit. 2. 38, 39. Roma 10. 18. Kol. 1. 23.
20 Mu ba gonzisa a ku gonga
*z*ilo *z*on*k*le le*z*i nzi mu layileko *n*wina: manga*b*ye, nzi na *n*wina xikati xon*k*le, na kona kugumelweni ka tiko.
Mit. 2. 42.

IVANGELI HI KA MARKU.

XIPIMO 1.

1 Kusanguleni ka ivangeli
ya Jesu Kristu, a *N*wana
wa Nungungulu.
Mat. 14. 33. Luka 1. 35. Joh. 1. 34.

2 Kota le*z*i ku tsalilweko ka
Isaya muprofeti,
Languta, nzi ruma a tsumi wa mina mahlweni ka ngohe ya wena, loyi a ta nga longisela a n*d*lela ya wena;
Mat. 11. 10. Luka 7. 27.
3 A gezu ga mu*n*we a nga
bitana xiwuleni, longisani *n*wina a n*d*lela ya Hosi, mu maha tin*d*lela takwe ti lulama.
Mat. 3. 3. Luka 3. 4. Joh. 1. 15, 23.
4 Johani i lota, loyi a nga ba-
patiza xiwuleni i wa kanela a kubapatiza ka kuhunzuluka ku tsetselelweni ka *z*onho.
Mat. 3. 1. Luka 3. 3. Joh. 3. 23.
5 Ku loya ka yena a tiko go-
n*k*le ga Judia, ni bon*k*le laba ba le Jerusalema; ba wa bapatizwa ha yena congweni wa Jordani, ba lo vumela kuonha ka*b*ye.
Mat. 3. 5.
6 Johani i lo a mbala a ngu-
wo ya woya ga kameli i wa boha a bandi xiwunwini xakwe, i loga a humbi ni wulombe ga kwati.
Mat. 3. 4.
7 I lo kanela, aku, Wa hata
hi lenzako ka mina loyi a nga ni ntamo ku nzi hunza, loyi a tingoti ta *z*ilato *z*akwe a nzi fanele ku korama nzi ti *k*la*k*la.
Mat. 3. 11. Joh. 1. 27. Mit. 13. 25.
8 Mina nzi lo mu bapatiza hi
mati; kanile*z*i yena i ta mu bapatiza hi Moya wo Basa.
Mit. 1. 5. & 11. 16. & 19. 4. Mit. 2. 4. & 10. 45. & 11. 15, 16. 1 Kor. 12. 13.

9 Na ku mahisile ka lawo
masiku, lezaku Jesu i lota hi le Nazareta wa Galile, i lo bapatizwa hi Johani congweni wa Jordani.
Mat. 3. 13. Luka 3. 21.
10 *Z*ale*z*o na ha huma hi lomo
matini, i lo wona a tilo gi vululekile, ni Moya wo kota tuba wu lo relela hehla kakwe:
Mat. 3. 16. Joh. 1. 32.
11 Ni gezu gi lota hi le tilweni,
Wena u *N*wananga a ranzi-

lweko, hi ka wena nza xa-
laliswa kwatsi.
Mat. 3. 17. xip. 9. 7.

12 *Z*alezo a Moya wu lo mu yi-
sa xiwuleni.
Mat. 4. 1. Luka 4. 1.
13 Yena i wa hi xiwuleni mu-
ne wa makume ya masiku
i lo ringwa hi Satani; yena
i wa hi ni *z*ihari *z*a kwati;
ni tingelosi ti nga mu ko-
zela.
Mat. 4. 11.

14 Makunu a nzako ka lezo
Johani i lo nyikelwa, Jesu i
lota Galile, na kanela iva-
ngeli ya Nungungulu,
Mat. 4. 12. & 4. 23.
15 Aku, A xikati xi tatisekile,
ni mufumo wa Nungungu-
lu wu tsinele: hunzulukani
*n*wina, mu kolwa ivange-
lini.
Gal. 4. 4. Efe. 1. 10. Mat. 3. 2. & 4. 17.

16 Na a ha hunza hi bimbi ga
Galile, yena i lo wona Si-
moni ni Andreu nakulo*b*ye
wa Simoni na ba hoxa liko-
ka bimbini: hakuba ba wa
hi bakukuti.
Mat. 4. 18. Luka 5. 4.
17 Jesu a ku ngalo ka*b*ye, Ngo-
nani le nzako ka mina *n*wi-
na, nzi ta mu maha mu tsa-
ma bakukuti ba banhu.
18 *Z*alezo ba lo siya tikoka, ba
lo mu lanzela.
Mat. 19. 27. Luka 5. 11.
19 Na ha nonohisa a famba, i
lo wona Jamesi a nwana wa
Zabeki, na Johani nakulo-
*b*ye, labowo ba wa hi nga-
labeni ba rungetela a tiko-
ka ta*b*ye.
Mat. 4. 21.
20 *Z*alezo i lo ba bitana: bona
ba lo siya a raru wa*b*ye Za-
bedi ngalabeni ni *z*itiri *z*a
kurihiwa, ba lo famba le
nzako kakwe.

21 Bona ba loya Kapernaume;
*z*alezo hi siku ga sabado i
lo engena lomo sinagogeni
i lo gonzisa.
Mat. 4. 13. Luka 4. 31.
22 Bona ba lo damiswa hi ku-
gonzisa kakwe: hakuba i lo
ba gonzisa kota a na nga ni
ntamo, na ku nga hi ku ko-
ta a batsali.
Mat. 7. 28.
23 *Z*alezo ku wa hi kona mu-
nhu lomo sinagogeni loyi a
nga hi ni moya wa kubiha;
i lo bitana,
Luka 4. 33.
24 Aku, Hi ta maha yini na
wena, wena Jesu wa Naza-
reta? u tile kuta hi lobisa
ke? nza ku ti*b*a weni hi
wena, loyi wa ku Basa wa
Nungungulu.
Mat. 8. 29.
25 Jesu i lo wu kawuka, aku,
Miyela, u huma ka yena.
xipm. 34.
26 A moya wa kubiha, wu lo
mu hanzula na wu bitana
hi gezu ga hombe, wu lo
huma ka yena.
xip. 9. 20.
27 Ni bon*k*lelele ba lo hlama-
liswa, kota lezo ba lo wuti-
sana a wutsumbu ga*b*ye,
baku, Hi yini lexi? a kugo-
nzisa kuswa! ka ntamo wo

laya hambu ni mimoya ya
kubiha, yi mu ingisa.
28 A wudumo gakwe gi lo fa-
mba *z*ale*z*o wutsa*n*weni go-
n*k*le ga le Galile.

29 Ni *z*ale*z*o, laha na ba huma
sinagogeni, ba lota n*dl*wini
ya Simoni ni Andreu, *zin*we
na Jamesi na Johani.
Mat. 8. 14. Luka 4. 38.
30 Makunu a mukokati wa Si-
moni i wa e*k*lele na a ba*b*ya
hi feberi; *z*ale*z*o ba lo mu
*b*yela ha yena:
31 Yena i lota i lo mu koma hi
canja, i lo mu vuxa; ni fe-
beri yi lo mu tsika, yena i
lo ba kozela.

32 Na gi hlwile, laha na ga-
mbo na gi pela, ba lo neha
ka yena bon*k*le laba ba ba-
*b*yako, ni laba ba nga hi ni
mimoya ya kubiha.
Mat. 8. 16. Luka 4. 40.
33 Ni muti won*k*le wu lo tso-
mbana katigi*n*we nyangwe-
ni.
34 Yena i lo hanyisa banyingi
laba ba nga hi ni tingumbe
ti hambeneko, i lo humesa
a madimoni ma tale; yena
i wa nga vumeli a madimo-
ni ku wulawula, hakuba
ma wa mu ti*b*a.
xip. 8. 12. Luka 4. 41. Mit. 16. 17, 18.

35 Ni laha mixweni, a xikati
xa hombe na gi nga se ku-
ca, i lo vuka a famba, i loya
wutsa*n*weni ga xiwula, laho
i lo kombela.
Luka 4. 42.

36 Simoni ni laba ba nga hi
naye ba lo lanzela le nzako
kakwe ;
37 Bona ba lo mu kuma, baku
ka yena, Bon*k*lelele ba ku
laba wena.
38 Yena i lo wula ka*b*ye, A hi
fambeni ka miti leyi yi nga
laha kusuhani, kasi nza fe-
la kukanela kona kambe;
hakuba hi ka loku kugume-
lwa nzi tile mina.
Luka 4. 43. Joh. 16. 28. & 17. 4.
39 Yena i loya masinagogeni
ya*b*ye won*k*le ya le Galile,
na a kanela a hlongola a
madimoni.
Mat. 4. 23. Luka 4. 44.

40 Laho ku lota kakwe a hlo-
konho, yi mu kombela, yi
lo kizama ka yena, aku ka-
kwe, Loku u *z*i ranza, wena
nga u nzi maha nzi basiswa.
Mat. 8. 2. Luka 5. 12.
41 Na a nga na a tatisilwe hi
*t*ralo, i lo nawuluta a canja
gakwe, i lo mu kumba, a
ku ka yena; Nza *z*i ranza;
basisiswa wena.
42 *Z*ale*z*o a hlokonho yakwe yi
lo suka ka yena, yena i lo
basiswa.
43 Yena i lo mu layisisa, i lo
ha*k*lisa a mu fambisa.
44 A ku kakwe, Wa wona u
nga *b*yeli munhu: kanile*z*i
ti fambele, u ya ti wonisa
ka mupristi, u ya nyikela a
kubasiswa ka wena le*z*o Mo-
si a nga *z*i laya, kasi ku ku-
stumunya ka*b*ye.
Luka 5. 14.
45 Kanile*z*i i lo huma, i lo sa-

ngula kukanela nguvu, ni
kuhangalasa a mahungu,
ku kala Jesu a nga ha enge-
ni mutini kubaseni, i wa hi
lehan*d*le wutsa*n*weni ga *z*i-
wunza: ba lota kakwe hi
ma*k*lelo won*k*le.

Luka 5. 15. xip. 2. 13.

XIPIMO 2.

1 Ni laha na engena kambe
le Kapernaume a nzako ka
masiku yo kari, ku wa la
su zwakala le*z*aku i lomo
n*d*lwini.

Mat. 9. 1. Luka 5. 18.

2 A bo tala ba wa la su tso-
mbana katigi*n*we, le*z*o gi
wa nga hi kona a wutsamo
ka bona, ge, hambu laha
nyangweni: i lo wulawula
mhaka ka bona.
3 Bata, ba neha kakwe a mu-
nhu a ba*b*yako hi paralio,
na a rwelwe hi mune.
4 Laha na ba nga *z*i koti kuta
kusuhani naye hi kota ya
xi*d*lemo, ba lo *k*la*k*la a la-
ngwa leyi a nga hi kona:
laha na ba yi *k*lakulile, ba lo
relelisa a sango legi loyi a
nga ba*b*ya hi paralio a nga
e*k*lele.
5 Jesu na wona kukolwa ka-
*b*ye, aku ka loyi a nga ba-
*b*ya hi paralio, *N*wananga,
a *z*onho *z*a wena *z*i tsetsele-
lwe.
6 Kanile*z*i ku wa hi kona bo-
kari ba batsali ba nga tsa-
mile laho, ba lo wulawuli-
sana timbilwini ta*b*ye,
7 Hi yini loyi munhu a wula-
wulako *z*a ku ngahi? wa
rukatela: hi mani a nga tse-
tselela kuonha kanile*z*i mu-
*n*we, yena Nungungulu.

Mat. 9. 4.

8 *Z*ale*z*o Jesu, na i *z*i ti*b*a hi
moya wakwe le*z*aku ba wu-
lawulisana wutsumbu ga-
*b*ye, a wula ka*b*ye, Mu wu-
lawulisanelani hi *z*ilo le*z*i
timbilwini ta *n*wina ke?
9 Hi yini ku hehukako, a ku-
wula a muba*b*yi wa paralio,
A *z*onho *z*a wena *z*i tsetse-
lelwe; kutani ku wula, Su-
ka, u teka sango ga wena,
u famba ke?

Mat. 9. 5.

10 Kanile*z*i kasi ma fela ku *z*i
ti*b*a le*z*aku a *N*wana munhu
i na ni tamo ku tsetselela
*z*onho misabeni (i lo wula
ka muba*b*yi wa paralio),
11 Mina nza wula ka wena,
Suka, u teka a sango ga
wena, u ya n*d*lwini ya
wena.
12 Yena i lo suka, *z*ale*z*o i lo
teka a sango, i lo famba
mahlweni ka bona bon*k*le;
kota le*z*o bon*k*le ba lo hla-
maliswa, ba lo dumisa Nu-
ngungulu, baku, Cima a hi
wonangi *z*a ku ngahi.

13 I lo engeta kambe a famba
hi fungu wa bimbi; ni xi-
*d*lemo xon*k*le xi lo tsomba-
na ka yena, yena i lo ba go-
nzisa.

Mat. 9. 9.

14 Kota na ha hunza, i lo wo-
na Levi a *n*wana wa Alfeu-
si, a tsamile wutsa*n*weni ga
ku kupisa, yena i ngalo ka

yena, Nzi lanzele, yena i lo
suka a mu lanzela.
Mat. 9. 9. Luka 5. 27.

15 Na ku mahisile lezo, laha
na tsamile kugeni le *nd*lwi-
ni yakwe, a wunyingi ga
bahlengisi ni baonhi ba lo
tsama naye Jesu ni bapiza-
ni bakwe: hakuba ba wa
hi banyingi, ba lo mu la-
nzela.
Mat. 9. 10.

16 A batsali ba ba Farisi, laha
na ba wona lezaku iga ni
baonhi ni bahlengisi, ba ku
ngalo ka bapizani bakwe,
Yena waga wanwa *zin*we
ni bahlengisi ni baonhi.

17 Laha Jesu na *zi* zwile, a
wula ka*b*ye, Bona laba ba
hanyako a ba labi *n*anga,
kanilezi laba ba ba*b*yako:
mina a nzi telangi kuta bi-
tana balulamileko, kanilezi
a *zi*onhi.
Mat. 9. 12, 13. & 18. 11. Luka 5. 31, 32. & 19. 10. 1 Tim. 1. 15.

18 A bapizani ba Johani ni ba
ba Farisi ba wa yila: ba lo-
ta baku ka yena, Hi yini a
bapizani ba Johani ni bapi-
zani ba ba Farisi ba yilako
ke, kanilezi a bapizani ba
wena a ba yili?
Mat. 9. 14. Luka 5. 33.

19 Jesu a ku ngalo ka*b*ye, Ba
nga kota a banana ba le
nhangeni ya makoti a ku
yila, na muyeni na ha hi
nabo ke? kota lezi na ba ha
hi ni muyeni *zin*we nabo, a
ba na ku kota a ku yila.

20 Kanilezi a masiku ma tata,
laha a muyeni a ta nga te-
kiwa ka bona, *z*onake ba ta
yila hi lego siku.

21 A nga kona munhu a ru-
ngelako a capa yiswa ngu-
*b*yeni ya kale: ku nga ta
ku leyi yi tatisilweko ka
yona yi susilwe ka yona, a
yiswa hi le ka le ya kale, yi
ta enzeleka kuhanzuka.

22 A nga kona munhu a cela-
ko a waini giswa mikwa-
meni ya kale: ku nga ta ku
a waini gi puxuta mikwa-
ma, ni waini gi halaka, ni
mikwama: kanilezi ba cela
a waini giswa mikwameni
yiswa.

23 Na ku mahisile lezo, i wa
kari a tsemakanya masi-
*n*wini hi sabado; a bapizani
bakwe ba lo sangula, kota
ba nga famba, ku kwamula
a *zi*pupu za mabele.
Mat. 12. 1. Luka 6. 1.

24 A ba Farisi ba te ngalo ka-
kwe, Wanga*b*ye, *z*ini ba *z*i
mahako hi siku ga sabado
lezi zi nga fanelangiko?

25 Yena i te ngalo ka*b*ye, A
mu se ku gonza *n*wina lezi
Davida a nga wa *zi* mahile,
laha a nga wa vumala, i lo-
zwa *nd*lala, yena, *zin*we ni
laba a nga wa hi nabo ke?

26 A ku i engenisile ku yini le
n*dl*wini ya Nungungulu la-
ha Abiatari a nga wa hi
mupristi wa hombe, i loga
a *zi*baba *zi* nga bekilwe, lezi
zi nga nga *zi* nga fanele ku
giwa saseka bapristi, kambe

i lo nyika ni ka laba a nga
hi nabo kambe?
27 Yena i te ngalo ka bona, A
sabado gi lo mahelwa mu-
nhu, a hi munhu a nga ma-
helwa sabado:
28 Lezo a *N*wana wa munhu
hi Hosi ya gona sabado.
Mat. 12. 8.

XIPIMO 3.

1 Yena i lo engena kambe
sinagogeni; ku wa hi kona
munhu laho loyi a nga wa
hi ni canja gi lameleko.
Mat. 12. 9. Luka 6. 6.
2 Bona ba lo mu rinzela, ku-
tani i ta mu hanyisa hi sa-
bado ke; kasi ba fela ku mu
kumisa nanzu.
3 Yena a wula ka munhu lo-
yi a nga hi ni canja gi nga
lamele, Suka u yima.
4 Yena a wula ka*b*ye, *Z*i fa-
nele hi sabado a ku maha
kusaseka kutani ku maha
kubiha ke? ku hanyisa wu-
tomi, kutani ku daya ke?
Kanilezi bona ba lo miyela.
5 Laha na lungutile ka bona
hi kuzangara, na a karati-
lwe hi kunonoha ka timbi-
lu ta*b*ye, i te ngalo ka mu-
nhu, Nawuluta a canja ga
wena. Yena i lo gi nawu-
luta: ni canja gakwe gi wu-
yiselwa.
6 Ni ba Farisi ba lo huma,
*z*ale*z*o ni ba ka Herodi ba lo
xuxa kungo ha yena, le*z*a-
ku ba ta mu dayisa ku yini.
Mat. 12. 14. & 22. 16.

7 Jesu *z*i*n*we ni bapizani ba-
kwe ba lota bimbini: ni xi-
*d*lemo xa hombe xa le Ga-
lile xi lo mu lanzela: ni xa
le Judia,
Luka 6. 17.
8 Ni xa le Jerusalema, ni xa
le Idumia, ni le *k*latuko wa
Jordani, ni le Tire ni Sido-
ni, a xi*d*lemo xa hombe, na
xizwa hi *z*ilo *z*a hombe a
nga wa *z*i mahile, xi lota
ka yena.
9 Yena i lo wula ka bapizani
bakwe, a ngalabana nga yi
mu labelela hi kota ya xi-
*d*lemo, ba nga ta ku ba mu
kanziyela:
10 Hakuba yena i wa hanyi-
sile bo tala; kota le*z*i a bo
tala ba nga hi ni mitungu
ba wa lo tsimbeketana baya
ka yena kasi ba fela ku mu
kumba.
11 Ni mimoya ya kubiha loku
laha na yi mu wona, yi wa-
wa lahasi mahlweni ka ye-
na, yi bahuwa, yiku, Wena
u *N*wana wa Nungungulu.
xip. 1. 23, 24. Luka 4. 41. Mat. 14. 33.
xip. 1. 1.
12 I lo yi laya nguvu akuba yi
nga mu ti*b*ekisi.
Mat. 12. 16. xip. 1. 25, 34.

13 Yena a kanziya aya xitsu-
ngeni, i lo bitana ka yena
laba a nga ba ranza wutsu-
mbu gakwe: bona ba loya
ka yena.
Mat. 10. 1. Luka 6. 12. & 9. 1.
14 I lo yimisa bakume ni ba-
mbiri, kasi ba fela ku tsama
naye, kasi a fela ku ba ru-
mela ba ya kanela,

15 Ni ku ba ni ntamo wa ku hlongola madimoni:
16 Simoni i lo mu cula bito gakwe hi Petro;
Joh. 1. 42.
17 Jamesi a nwana wa Zabedi, na Johani maka*b*ye wa Jamesi; bona i lo ba cula mabito Boanergesi, laya yaku, Mbanana ba kudzinza:
18 Na Andreu, na Filipu, na Bartolomeu, na Mateu, na Tomasi, na Jamesi a *n*wana wa Alfeu, na Tedeusi, na Simoni mu Kanani,
19 Na Judasi Iskarioti, loyi a nga mu nyikela. Ata lomo n*d*lwini.

20 Ni xi*d*lemo xita *zin*we kambe, lezo ba wa nga *z*i koti ni kuga a xibaba.
xip. 6. 31.
21 Laba na maxaka yakwe ma *z*i zwile, ba lo huma kuya mu koma: hakuba ba wa ku ngalo, Wa pepuka wutsumbu gakwe.
Joh. 7. 5. & 10. 20.
22 Ni batsali laba ba nga relele hi le Jerusalema baku, Yena i na ni Belzebuba, ni, Ku ba a hi hosi ya madimoni wa hlongola madimoni.
Mat. 9. 34. & 10. 25. Luka 11. 15. Joh. 7. 20. & 8. 48, 52. & 10. 20.
23 Yena i lo ba bitana ka yena, i lo wula ka bona hi mifananiso, Satani a nga hlongola Satani-kulo*b*ye hi ku yini ke?
Mat. 12. 25.
24 Loku a mufumo wu hambene ha woce, lowo mufumo a wu na ku yima.
25 Ni loku a yin*d*lu yi hambene ha yoce, leyo yin*d*lu a yi na ku *z*i kota ku yima.
26 Loku Satani a vukela Satani, a hambene, a nga koti ku yima, kanile*z*i i gumelwe.
27 A nga kona a ta nga kota ku engena n*d*lwini ya nhenha, a hangalasa a xuma xakwe, saseka loku a sangula hi ku boha a nhenha; *z*onake i ta hangalasa a yin*d*lu yakwe.
Mat. 12. 29.
28 Hi*z*inene nza wula ka *n*wina, *Z*onkle *z*onho *zab*ye *z*i ta tsetselelwa ka bana ba banhu, ni nzukano ya*b*ye leyi ba ta nga rukatela:
Mat. 12. 31. Luka 12. 10. 1 Joh. 5. 16.
29 Kanile*z*i loyi a ta nga rukatela a Moya wa ku Basa cima a nga na kutsetselelwa, kanile*z*i i onhile hi *z*onho *z*a kupinzuka:
30 Hakuba bona ba te ngalo, Yena i na ni moya wa kubiha.

31 Laho ku lota a nyine wakwe ni bamaka*b*ye bakwe; ni, ba lo yima hi lahan*d*le, ba lo ruma kakwe, a kubitana yena.
Mat. 12. 46. Luka 8. 19.
32 Ni xi*d*lemo xi wa mbambamele xi mu ranzele; bona baku ka yena, Languta, a nyine wa wena ni bamaka*b*ye ba wena ba lahan*d*le ba ku laba.
33 Yena a ba hlamula, aku, Hi mani nyine wa mina ni bamaka*b*ye ba mina?

34 I lo lunguta ka bona laba
ba nga mbambamela ba mu
ranzala, yena aku, Langu-
tani, a nyine wa mina ni
bamaka*b*ye ba mina!
35 Kani hi wihi loyi a ta nga
maha kuranza ka Nungu-
ngulu, ywaloye hi maka*b*ye
wa mina, ni makweru wa
mina, ni nyine wa mina.

XIPIMO 4.

1 Kambe i lo sangula ku go-
nzisa hi fungu wa bimbi.
Laho ku lo tsombana ka
yena a xi*d*lemo xa hombe
nguvu, le*z*o i lo engena nga-
labeni, i lo tsama bimbini;
xon*k*le xi*d*lemo xi wa hi fu-
ngwini wa bimbi.
Mat. 13. 1. Luka 8. 4.
2 Yena i lo ba gonzisa a *z*ilo
*z*o tala hi mifananiso, i lo
wula ka bona hi kugonzise-
ni kakwe,
xip. 12. 38.
3 Ma nga zwani: Langutani,
a muxwanyi i lo huma ku
ya xwanyela:
4 Na ku mahisile le*z*o, kota
le*z*i na ha xwanya, a yi-
*n*wani mbewu yi lo wela
n*d*leleni, ni tinyanyani ti
lota ti ta yi cowotela.
5 A yi*n*wani yi lo wela misa-
beni ya mari*b*yana, laho ku
nga hi ko kona a misaba
yotala; *z*ale*z*o yi lo mila,
hakuba a yi kona misaba yi
nyingi:
6 Laha a gambo gi tsuwuki-
leko, yi la su *k*lahuka; ha-
kuba yi wa nga hi na mu-
tsu, yi su wuna.
7 Yi*n*wani yi lo wela mizwe-
ni, ni mizwa yi lo kula, yi
lo yi *k*limba, yona a yi *t*ra-
langi a mihanzo.
8 Yi*n*wani yi lo wela misabe-
ni yo saseka, yi lo *t*rala mi-
hanzo, na yi kula hi kua-
nza; yi lo *t*rala, hi makume
manhari, na hi n*k*lanu wa
makume ni kume gi*n*we,
na hi zana.
Joh. 15. 5. Kol. 1. 6.
9 Yena a ku ngalo, Loyi a
nga ni tin*d*lebe ta kuzwa,
nga a zwe

10 Laha a nga wa hi yece, la-
ba ba nga wa hi naye *z*i*n*we
ni bakume ni bambiri ba lo
mu wutisa hi mufananiso.
Mat. 13. 10. Luka 8. 9, &c.
11 Yena i te ngalo ka*b*ye, Ka
*n*wina ku nyikilwe a mifi-
hlakalo ya mufumo wa Nu-
ngungulu: kanile*z*i ka bona
laba ba lahan*d*le, *z*on*k*le *z*i-
lo *z*i mahiwa hi mifanani-
so:
1 Kor. 5. 12. Kol. 4. 5. 1 Tes. 4. 12.
1 Tim. 3. 7.
12 Kasi ba wona ba fela ku
wona, ba nga wonisisi; na
bazwa ba fela kuzwa, ba
nga zwisisi; ku nga taku ba
hunzuluka kambe, kasi ku
fela ku tsetselelwa ka bona.
Mat. 13. 14. Luka 8. 10. Joh. 12. 40.
Mit. 28. 26. Roma 11. 8.
13 Yena i te ngalo ka*b*ye, A
mu yi ti*b*i leyi mifananiso
ke? mu ta yi ti*b*a hi ku yi-
ni yon*k*le mifananiso ke?
14 A muxwanyi a xwanya a
mhaka.
Mat. 13. 19.

15 Laba hi laba ba nga ba le
n*d*leleni, laha na mhaka na
yi xwanyilwe; laha na ba
yi zwile, *z*ale*z*o Satani ata, a
susa a mhaka leyi yi nga
xwanyilwe lomo timbilwini
ta*b*ye.
16 *Z*ingaho ni laba ba xwanyi-
lweko wutsa*n*weni ga ma-
ri*b*yana, labo, laha na ba
zwile a mhaka, *z*ale*z*o ba yi
amukela hi kutsaka ;
17 Ba nga hi na mutsu ka wu-
tsumbu ga*b*ye, ba lo tiya
xikatanyana ; zonake, laha
a *z*ikarato kutani *z*o xaniso
*z*i vuka hi kota ya mhaka,
lokuloku ba su kunguba-
nyeka.
18 Ni ba*n*wani hi laba ba xwa-
nyilweko xikari ka mizwa;
labo hi bona laba ba zwileko
a mhaka,
19 Ni kumbilukela ka tiko, ni
kukohlisa ka kufuma, ni
kunabela hi *z*ilo *z*i*n*wani ku
lo engena, ku lo *k*limba a
mhaka, yi nga hi na miha-
nzo.
1 Tim. 6. 9, 17.
20 Laba hi bona ba xwanyi-
lweko misabeni yo saseka;
labo loku ba yi zwile a mha-
ka, ba yi amukela, ba *t*rala
mihanzo, hi makume ma-
nharu, hi n*k*lanu wa maku-
me ni kume gi*n*we, na hi
zana.

21 Yena i te ngalo ka*b*ye, A
kandiya yi lo nehwa ku be-
kwa lahasi ka xi*b*ye ke, ku-
tani lahasi ka wuriri, na
yi nga *k*latekwi le mezeni
ke?
Mat. 5. 15. Luka 8. 16. & 11. 33.
22 Hakuba a xi kona xi fihli-
lweko, saseka lexi xi ta nga
wonekeliswa; a ku kona
xilo xi mahilweko xiku-
n*d*leni, kanile*z*i xi ta ngata
kubaseni.
Mat. 10. 26. Luka 12. 2.
23 Loku munhu a hi ni tin*d*le-
be ta kuzwa, nga a ingisa.
Mat. 11. 15. xipm. 9.
24 Yena i lo wula ka*b*ye, *K*la-
rihani ka le*z*i mu *z*i zwako:
hi kuringanisa loku mu ri-
nganisako ha kona ku ta
ringaniswawuwo ha kona:
ku ta engetwa ka *n*wina.
Mat. 7. 2. Luka 6. 38.
25 Hakuba loyi a nga na*z*o, ka
yena ku ta nyikiwa: ni ka
loyi a nga haba, ku ta teki-
wa hambu le*z*i a nga ku i
nazo.
Mat. 13. 12. & 25. 29. Luka 8. 18. & 19. 26.

26 Yena a ku ngalo, Wu nga-
ho a mufumo wa Nungu-
ngulu, wu kota munhu loyi
a *b*yalileko a mbewu misa-
beni;
Mat. 13. 24.
27 A nga wa e*k*lela a vuka wu-
siku nu mumu, ni mbewu
yi lo mila yi kula, a nga ti-
*b*i yena lezaku hi yini.
28 A misaba ya *t*rala a miha-
nzu ya wutsumbu ga yona;
kuranga hi kuhluka, *z*onake
a po*n*wani, zonake mabele
ma tiyeleko po*n*waneni.
29 Kanile*z*i laha na mabele ma
buvile, *z*ale*z*o wa engenisa

a sikela, hakuba a kuhula
ku cikele.
Kuv. 14. 15.

30 Yena a ku ngalo, Hi ta fa-
nanisa ni yini a mufumo
wa Nungungulu ke? kutani
hi ka wihi mufananiso hi
ta nga wu pimanyisa nawo
ke?
Mat. 13. 31. Luka 13. 18. Mit. 2. 41. & 4. 4. & 5. 14. & 19. 20.
31 Wu fanana ni mbewu ya
xinapi, leyi, laha na yi xwa-
nyilwe misabeni, hambu
lezi yi nga yi tsongwani ku
hunza ton*k*le timbewu leti
ta laha misabeni,
32 Lezo laha yi *b*yalilweko, ya
kula, yi maha ya hombe ku
hunza won*k*le a ku*b*yanyi,
yi beka a marabi ya hombe;
kasi lezo a tinyanyani ta tilo
tata ta e*k*lela nzutini wa
yona.

33 Na hi mifananiso yotala
ya ku ngahi i lo wulawula
yena a mhaka ka bona, ko-
ta lezi ba nga kota ku yi-
zwa:
Mat. 13. 34. Joh. 16. 12.
34 Hi lahan*d*le ka mifananiso
a nga wulawulangi yena ka
bona: kanilezi na ba hi xi-
kun*d*leni ka bapizani bakwe
i lo ba *k*lamusela zon*k*le zilo.

35 Na hi lego siku, laha na gi
hlwile, a wula ka*b*ye, Nga
hi *k*latuka hiya *k*latukweni
mu*n*wani.
Mat. 8. 18, 23. Luka 8. 22.
36 Na ba siya a xi*d*lemo, ba lo
teka yena zi*n*we nabo, kota
lezi a nga wa hi kona, nga-
labeni. Ti*n*wani tingalaba
ti wa hi kona naye.
37 Laho ku lo vuka a bubutsa
ga hombe ga mheho, ni ma-
*b*yandlati ma lo gobozela a
ngalaba, kota lezo a ngala-
ba yi wa kari yi tatiswa
makunu.
38 Yena wutsumbu i wa hi le
nzako, na a e*k*lele sangwe-
ni: bona ba lo mu vuxa,
baku ka yena, Mugonzisi, a
ku katali lezaku ha loba
ke?
39 Yena i lo vuka, i lo kawuka
a mheho, a ku ngalo ka bi-
mbi, Miyela, hwi. Ni mhe-
ho yi lo gawuka, laho ku
wa hi kona malenga ya
hombe.
40 Yena i te ngalo ka bona, Hi
yini mu nga ni hlanekero?
a mu se kuba nako kukole-
ka ke?
41 Bona ba wa caba ha kune-
ne, ba ku ngalo ka mu*n*we
ni mu*n*wani, Hi mani loyi,
loyi wa ku hambu mheho ni
bimbi zi mu ingisa ke?

XIPIMO 5.

1 Bona ba lota ka *k*latuko
mu*n*wani wa bimbi, le ti-
kweni ga ma Gerasene.
Matt. 8. 28. Luka 8. 26.
2 Laha na a huma hi lomo
ngalabeni, zalezo i lo *k*la-
ngana ni munhu a nga hi
le zilahleni a nga hi ni moya
wa kubiha,
3 Loyi a nga tsama zilahleni:

ku wa nga hi kona munhu
a nga kota ku mu boha, ge,
hambu hi mangenje;
4 Hakuba i wa bohilwe ka-
nyingi hi *z*iboho ni mange-
nje, ni mangenje ma wa be-
wulwa ha yena, ni makotso
ma wa tso*b*yiwa *z*ipanze:
ku wa nga hi kona munhu
a nga kota ku mu ribata.
5 Xonkle xikati, wusiku ni
mumu, *z*ilahleni ni le *z*itsu-
ngeni, na kanyuluka, na a
ti cekelela hi mari*b*ye.
6 Laha na wona Jesu hi le
kule, i lo tsutsuma aya mu
kozela;
7 Na a bahuwa hi gezu ga
hombe, aku, Nzi ta maha
yini na wena, Jesu, wena
*N*wana wa Nungungulu a
nga Hehla Hehla *n*guvu?
Nza ku hlambanyisa hi Nu-
ngungulu, u nga nzi xanisi.
8 Hakuba yena i te ngalo ka
wona, Huma, wena moya
wa kubiha, ka munhu.
9 Yena i lo wu wutisa, Hi
wena mani a bito ga wena
ke? Wu lo ngalo ka yena,
A bito ga mina hi Legioni;
hakuba hi banyingi.
10 Wu lo mu kongotela nguvu
le*z*aku a nga yi panzanyi
tikweni.
11 Makunu laho ku wa hi ko-
na laho hi rebeni ga xitsu-
nga a *k*lambi ga hombe wa
makumba ma nga kari ma-
ga.
12 Wu lo mu kongotela, wuku,
Hi rumela *k*lambini, kasi ha
fela ku engena ka wona.
13 Yena i lo wu vumela. Ni
mimoya wa kubiha yi lo
huma, yi lo engena *k*lambi-
ni: won*k*le a *k*lambi wu lo
tsutsumela nzelelweni wa
bimbi, a tsengo wa wona
ma wa hi makume mambiri
ya mazana; wu lo mbemba
bimbini.
14 Ni laba ba nga kari ba wu
risa ba lo tsutsuma, ba ya
hlawutela mutini, ni tikwe-
ni. Na bona ba lota ba wo-
na lexo xi nga mahekile.
15 Bata ka Jesu, ba languta
loyi a nga hi ni madimoni
na tsamile, na a ambele na
hi ni kupima kakwe ku-
nene, ywaloye a nga hi ni
ligioni: ba lo caba.
16 Ni laba ba nga *z*i wona ba
wa hlawutela le*z*aku ku lo
mahiswa ku yini ka yena
loyi a nga wa hi ni madi-
moni, kambe ni *k*lambi wa
makumba.
17 Ba lo mu kombela akuba
a suka mbinganweni wa-
*b*ye.

Mat. 8. 34. Mit. 16. 39.

18 Kota le*z*i na a ha engena
ngalabeni, loyi a nga wa hi
ni madimoni i lo mu ko-
mbela a ku nga a tsama
naye.

Luka 8. 38.

19 Yena a nga mu vumelangi,
kanile*z*i i ngalo kakwe, Fa-
mba *nd*lwini ya wena ni ka
maxaka ya wena, uya ba
*b*yela le*z*aku a Hosi yi ma-
hisile ku yini a *z*ilo *z*a ho-
mbe ka wena, ni ku ngalo

yi mahisile ku yini a wuxi-
nji ka wena.
20 Yena i lo ti fambela, a sa-
ngula ku kanela Dakapoli
lezaku i mahisile ku yini a
*z*ilo *z*a hombe Jesu ha yena:
ni banhu bon*k*le ba lo dami-
swa.

21 Laha Jesu na *k*latukile ka-
mbe hi ngalaba *k*latukweni
mu*n*wani, a xi*d*lemo xa
hombe xi lo tsombana ka
yena: yena i wa hi le bi-
mbini.
Mat. 9. 1. Luka 8. 40.
22 Laho ku lota a mu*n*we wa
bafumeli wa sinagoga, hi
Jairo a bito gakwe; na mu
wona, i lowa mikonzeni ya-
kwe,
Mat. 9. 18. Luka 8. 41.
23 I lo mu kombela ha hombe,
aku, A nhanyana wa mina
i le ku suhi ni kufa: nza ku
kombela, kasi wena uta u
*k*lateka man*d*la hehla ka
yena, kasi i fela kuhanyi-
swa, a hanya.
24 Yena i lo famba *z*i*n*we naye;
a xi*d*lemo xa hombe xi lo
mu lanzela, ba wo tsimbe-
ketana.

25 Ni wasati, loyi a nga wa hi
ni ku popoma ka nkata a
kume ni mambiri malembe,
Mat. 9. 20.
26 I wa lo xaniseka nguvu hi
ti*n*anga tinyingi, i wa lo
halata *z*on*k*le le*z*i a nga wa
hi na*z*o, ku wa nga hi cu-
kwana ha ncumo, ku wa su
nonoha ku enzeleka,
27 Na *z*wile a *z*ilo ha Jesu, i
lota xi*d*lenwini hi le nzako,
i lo kumba nguwo yakwe.
28 Hakuba yena i wa te ngalo,
Loku nzi kumba a tinguwo
takwe, nzi ta hanyiswa.
29 *Z*ale*z*o a hlowo ya nkata
yakwe yi lo oma; yena i
lezwa mirini wakwe le*z*aku
i hanyile ngumbeni yakwe.
30 Ni *z*ale*z*o Jesu, i wa *z*i ti*b*a
le*z*aku a ntamo wa humele
kakwe wu fambile, i la su
renzeleka xi*d*lenwini, a ku
ngalo, Hi mani a kumbile-
ko a tinguwo ta mina ke?
Luka 6. 19. & 8. 46.
31 Ni bapizani bakwe ba ku
ngalo ka yena, Wena wa
wona a xi*d*lemo xa ku tsi-
mbeketa, na wena na u wu-
la, Hi mani a nzi kumbileko
ke?
32 Yena i wa su lunguza ku
wona yena loyi a mahileko
xilo lexi.
33 Kanile*z*i loyi wasati i wa ca-
ba na rurumela, na ti*b*a lexi
xi mahekileko ka yena, i
lota a tawa mahlweni ka
yena, i lo mu *b*yela *z*on*k*le
*z*inene.
34 Yena i te ngalo ka yena,
*N*wananga, a kukoleka ka
wena ku ku hanyisile; fa-
mba hi kurula, u hanyiswa
ngumbeni ya wena.
Mat. 9. 22. xip. 10. 52. Mit. 14. 9.

35 Na a nga a ha wulawula,
ba lota hi n*d*lwini le ka mu-
fumeli wa sinagoga, baku,
a nhanyana wa wena i file:

hi yini wa ha nonohisako u
karata a Hosi kambe ke?
Luka 8. 49.
36 Kanile*z*i Jesu, a nga katala-
ngi hi mhaka yi nga wu-
lwawulwa, aku ngalo ka
mufumeli wa sinagoga, U
nga cabi, kolwa ntsena.
37 A nga vumelangi munhu
ku mu lanzisa, saseka Pe-
tro, na Jamesi, na Johani
muka*b*ye wa Jamesi.
38 Bona bata n*dl*wini ya mufu-
meli wa sinagoga; a wona
a woyonga, ni ba*n*wani ba
rila ba hlomula ha hombe
nguvu.
39 Laha na engenile, aku ka-
*b*ye, Hi yini mu mahako
woyonga, na mu rila ke? a
*n*wanana a nga fangi, kani-
le*z*i i e*k*lele.
Joh. 11. 11.
40 Ba lo mu hleka ba mu tse-
ketsela. Kanile*z*i yena, na
ba humesile bon*k*le, a teka
a raru wa *n*wanana ni nyi-
ne ni laba a nga hi naye, a
engena laha a nga hi kona
a *n*wanana.
Mit. 9. 40.
41 Na a teka a *n*wanana hi ca-
nja, yena a wula kakwe,
Talita kumi; loku ku hi
ku ngalo, hi ku*k*lamiselwa,
*N*hanyana, nza wula ka
wena, Vuka.
42 *Z*ale*z*o a nhanyana i lo vu-
ka, i lo fambafamba; haku-
ba yena i wa hi wa kume ni
mambiri a malembe a tanga
yakwe. Bona *z*ale*z*o ba lo
damiswa hi kudama ka
hombe.
43 Yena i lo ba layisisa nguvu
le*z*aku a ku nga hi kona
munhu a *z*i ti*b*ako: yena i
lo laya le*z*aku nga ku nyi-
kiwa ka yena a xa kuga.
Mat. 8. 4. & 9. 30. & 12. 16. & 17. 9. xip.
3. 12. Luka 5. 14.

XIPIMO 6.

1 Yena i lo suka laho; ita ti-
kweni ga le ka*b*ye; ni bapi-
zani bakwe ba mu lanze
la.
Mat. 13. 54. Luka 4. 16.
2 Laha a sabado gi nga cike-
la, i lo sangula ku gonzisa
lomo sinagogeni: ni banyi-
ngi ba nga muzwa ba lo
hlamala, baku, Hi kwihi lo-
yi munhu a nga kuma *z*ilo
le*z*i ke? ni, Ku *k*lariha ka
ku yini ku nyikilweko ka
loyi munhu, Hi ku yini a
mitiro ya ntamo yi tirwako
hi man*dl*a yakwe?
Joh. 6. 42.
3 Loyi a hi yena a mubakli
ke, a *n*wana wa Maria, ni
maka*b*ye wa Jamesi, na
Jose, na Juda, na Simoni
ke? a bamakweru bakwe a
ba laha na hina ke? Bona
ba lo hlamuka ha yena.
Mat. 11. 6. & 12. 46. Gal. 1. 19.
4 Jesu a ku ngalo ka bona, A
muprofeti a nga dzunziwi,
saseka tikweni ga le ka*b*ye,
ni xikari ka maxaka ya-
kwe, ni le n*dl*wini ya*b*ye.
Mat. 13. 57. Joh. 4. 44.
5 Yena a nga kotangi ku ma-
ha mitiro ya hombe laho,
saseka le*z*i a nga *k*lateka
man*dl*a yakwe ka laba ba

nga ba*b*ya ba songwana, i
lo ba hanyisa.
Mat. 13. 58. xip. 9. 23.
6 Yena i lo hlamala hi kunga-
kolwi ka*b*ye.

Yena i lo nzulanzula mita-
neni na a gonzisa.
Mat. 9. 35. Luka 13. 22.

7 I lo bitana ka yena a baku-
me ni bambiri, i lo sangula
ku ba ruma hi bambiri ni
bambiri; i lo ba nyika a nta-
mo hehla ka mimoya ya ku-
biha;
Mat. 10. 1. xip. 3. 13, 14. Luka 9. 1.
8 I lo laya le*z*aku ba nga teki
ncumo lwenzweni labye, sa-
seka a nhonga basi; ge xi-
baba, ge a *z*ikwamana, ge
ni mali mikwani ya*b*ye;
Mat. 10. 9. Luka 9. 3.
9 Kanile*z*i ba famba hi *z*ilato
ba *z*i ambeleko: ni, i lo wu-
la yena, mu nga ambali ma-
baji mambiri.
Mit. 12. 8.
10 Yena i te ngalo ka*b*ye, Ka-
ni laha na mu engena n*d*lwi-
ni, laho tsamani mu kala
mu suka.
Mat. 10. 11. Luka 9. 4. & 10. 7, 8.
11 Kani hi gihi wutsamo gi nga
mu amukeliko, bona ba nga
muzwi, kota le*z*i laha na
mu suka laho, pumunhani
a ntsuri wa mikonzo ya
*n*wina kasi ku kustumunya
ka*b*ye.
Mat. 10. 14. Luka 10. 10. Mit. 13. 51. & 18. 6.
12 Ba lo huma, ba lo kanela
lezaku nga banhu ba hu-
nzula.
13 Bona ba lo humesa madi-
moni manyingi, ba lo ba
tota hi mafura laba ba nga
ba*b*ya, ba lo hanyiswa.
Jam. 5. 14.

14 Ni hosi Herodi i lo *z*izwa;
hakuba a bito gakwe gi wa
lo ti*b*yiwa: yena a ku ngalo,
Johani Mubapatizi i lo vuka
hi ka bafileko, hikwalaho
leyi mitiro ya ntamo ya tira
ka yena.
Mat. 14. 1. Luka 9. 7.
15 Kanile*z*i ba*n*wani baku nga-
lo, Hi Elija. A ba*n*wani ba
ku ngalo, Hi muprofeti,
kota mu*n*we wa baprofeti.
Mat. 16. 14. xip. 8. 28.
16 Kanile*z*i Herodi, laha na a
*z*i zwile, i ngalo, Johani,
loyi nzi nga mu tsemile
hloko, i vukile.
Mat. 14. 2. Luka 3. 19.
17 Hakuba Herodi a wutsu-
mbu i wa lo rumela a ya
koma Johani, i lo mu ko-
tsela paxweni hi kota ya
Herodia, a sati wa maka*b*ye
Filipu: hakuba i wa lo mu
teka.
18 Hakuba Johani i wa te nga-
lo ka Herodi, A *z*i fanele ka
wena ku teka sati wa ma-
ka*b*ye wa wena.
19 Na Herodia wutsumbu ga-
kwe i lo mu pika, i lo na-
bela ku mu daya; i wa nga
*z*i koti;
20 Hakuba Herodi i lo caba
Johani, na *z*i ti*b*a le*z*aku i
wa hi munhu a lulamileko
a basileko, i lo mu lonzo-
wota. Ni laha na zwile
ha yena, i lo kanganyiswa

nguvu; i lozwa ha yena hi
tsaka.

Mat. 14. 5. & 21. 26.

21 Ni laha a siku gi nene gi
ngata, a siku ga ku*t*ralwa
kakwe Herodi i lo maha
mubuzo ka manganakana
yakwe, ni ka tinduna ta
hombe, ni ka banhu ba ho-
mbe ba le Galile;

Mat. 14. 6.

22 Laha na nhanyana wa He-
rodia a wutsumbu gawke i
lo engena a ta kina, yena
i lo nengelisa Herodi ni laba
ba nga tsamile naye *z*a ku-
geni; ni hosi yiku ngalo ka
nhanyana, Kombela ka mi-
na lexi u xi labako, na
mina nzi ta ku nyika
wena.

23 Yena i lo hlambanya ka
yena, Kani hi yini u ta nga
nzi kombela, nzi ta ku nyi-
ka wena, ni kihlanya ga
mufumo wa mina.

24 Yena i lo huma, a ku ngalo
ka nyine wakwe, Nzi ta
kombela yini ke? Yena i
te ngalo, A hloko ya Johani
Mubapatizi.

25 Yena i lo wuya *z*ale*z*o hi
kuha*k*lisa le hosini, i lo ko-
mbela, aku, Nzi laba le*z*aku
u nzi nyika ngelweni a hlo-
ko ya Johani Mubapatizi.

26 Ni hosi yi wa lo xaniseka
nguvu; kanile*z*i hi kota ya
kuhlambanya kakwe, ni la-
ba ba nga tsamileko *z*a ku-
geni, i wa nga hi na ku mu
kaneta.

Mat. 14. 9.

27 *Z*ale*z*o a hosi yi lo rumela
a nyakasani wa muyime-
leli wakwe, i lo laya a
kuba yi nehwa hloko ya-
kwe: yena i lo famba a ya
tsema hloko lomo paxweni.

28 Yena i lo neha a hloko ya-
kwe xi*b*yeni, i lo nyika ka
nhanyana; ni nhanyana i
lo nyika ka nyine wakwe.

29 Laha na bapizani ba *z*i zwi-
le, ba lota ba teka a xiru-
mbi yakwe, ba ya xi kelela
nkeleni.

30 Ni bapostoli ba tsombana
wutsamo gi*n*we ka Jesu:
ba lo *b*yela *z*ilo *z*on*k*le, *z*o-
n*k*le le*z*i ba nga *z*i mahile,
ni *z*on*k*le le*z*i ba nga *z*i go-
nzisile.

Luka 9. 10.

31 Yena a wula ka*b*ye, Ngona-
ni wutsumbu ga *n*wina hi
*k*lelo wutsa*n*weni ga xiwu-
nza, a ku humula a xikata-
nanyana. Hakuba laho ku
wa hi kona banyingi ba nga
ta ni ku famba, ba wa nga
hi ni xikati ni xa kuga.

Mat. 14. 13. xip. 3. 20.

32 Ba lo famba hi ngalaba wu-
tsa*n*weni ga xiwunza *k*le-
lweni.

Mat. 14. 13.

33 Ni banhu ba lo wona le*z*aku
ba famba, banyingi ba lo ba
ti*b*a bona, ba lo tsutsuma
bon*k*le hi mitini yon*k*le, ba
lo ba hunza.

34 Yena i lo huma i lo wona a
xi*d*lemo xa hombe, i lo xi
zwela a wuxinji, hakuba ba
wa kota a tiyivu ti nga hi
ko na murisi: i lo sangula

ku ba gonzisa a *z*ilo *z*inyi-
ngi.
Mat. 9. 36. & 14. 14. Luka 9. 11.
35 Ni laha na siku gi nga pela,
a bapizani bakwe ba lota ka
yena, ba ku ngalo, A wutsa-
mo gi hi xiwunza, makunu
a siku gi pelile:
Mat. 14. 15. Luka 9. 12.
36 Ba fambise, kasi ba famba
tikweni ni *z*imutaneni *z*i
nga ku suhi, ba ya ti xabe-
la a *z*a kuga.
37 Kanilezi yena i lo hlamula
aku ngalo ka*b*ye, Ba nyi-
keni *n*wina xa kuga. Na
bona baku ka yena, Hi ta
famba kuya xaba a *z*ibaba
*z*a mazana mambiri ya ti-
denario, hi ba nyika kuga
ke?
Mat. 18. 28.
38 Yena a ku ka*b*ye, Mu na ni
*z*ibaba *z*i ngani? fambani
mu ya wona. Le*z*i ba nga *z*i
ti*b*a, bona ba wula, *z*i n*k*la-
nu, ni *z*idluwani *z*imbiri.
Mat. 14. 17. & 15. 34. Luka 9. 13. Joh.
6. 9. xip. 8. 5.
39 Yena i lo ba laya akuba ba
ba tsamisa hi maban*d*la he-
hla ka *b*yanyi legi go nyu-
ka.
40 Ba lo tsama lahasi hi mi*k*la-
wa, hi mazana ni hi n*k*lanu
wa makume.
41 Yena i lo teka a n*k*lanu wa
*z*ibaba ni *z*idluwani *z*imbiri,
i lo cuwuka le tilweni, i lo
katekisa, a kema *z*ibaba; i
lo nyika ka bapizani ku *z*i
beka mahlweni ka*b*ye; ni
*z*idluwani *z*imbiri i lo *z*i aba-
nyisa yena ka bona bon*k*le.
Mat. 26. 26.
42 Bon*k*le ba loga, ba lo xuri-
swa.
43 Bona ba lo rolela a ma*k*la-
*k*la, kume ni *z*imbiri a *z*iru-
nzu *z*a kutala, kambe *z*i*n*we
ni *z*idluwani.
44 Laba ba nga gile *z*ibaba ba
wa hi n*k*lanu wa makume
ya mazana a ba banuna.

45 *Z*ale*z*o i lo *b*yela a bipizani
bakwe ku engena ngalabe-
ni, akuba ba famba mahlwe-
ni ka yena *k*latuko mu-
*n*wani le Betsaida, laha a
wutsumbu gakwe na a ha
*k*lelisa a xi*d*lemo.
Mat. 14. 22. Joh. 6. 17.
46 A nzako na onekene nabo,
i loya xitsungeni ku ya ko-
mbela.
47 Laha na gi hlwile, a ngalaba
yi wa hi xikari ka bimbi,
hi yena yece a nga hi mu
hanzeni.
Mat. 14. 23. Joh. 6. 16, 17.
48 Na a ba wona na ba kara-
teka hi kubonza makasiya,
hakuba a moya wu wa ha-
mbene nabo, hi xikati xa
wumune xa wusiku yena i
lota ka*b*ye, na a famba he-
hla ka bimbi; na a nga a ku
kwatsi wa ku ba hunza.
Luka 24. 28.
49 Kanile*z*i bona, laha na ba
mu wona a famba hehla ka
bimbi, ba lo alakanya ba ku
kutani xigono, ba lo bahu-
wa:
50 Hakuba bon*k*le ba lo mu
wona, ba lo xaniseka. Ka-
nile*z*i *z*ale*z*o yena i lo wula-
wula nabo, a wula ka*b*ye,

Tiyani-hlana: hi mina; mu
nga cabi.
51 Yena i lo engena ka bona
ngalabeni; ni mheho yi lo
gawuka: bona ba wa la su
ncu hi kuhlamala a wutsu-
mbu gabye;
52 Hakuba bona a ba pimangi
hi zibaba, kanilezi a timbilu
tabye ti lo nonoha.
xip. 3. 5. & 16. 14. & 8. 17, 18.

53 Ni laha na ba klatukile, ba
lota tikweni ka Genesareta,
ba lo rika fungwini.
Mat. 14. 34.
54 Ni laha na ba huma ngala-
beni, zalezo a banhu ba lo
mu tiba,
55 Ba lo tsutsumela wutsa-
nweni gonkle ga leyo, ba
lo sangula ku rwala laba
babyako masangweni ya-
bye, laha na ba zwile leza-
ku i kona.
56 Ni ka gihi wutsamo laho a
engenako, mitaneni, kutani
mitini, kutani tikweni, ba
lo beka a ba babyako wu-
tsanweni go hlengeletana,
ba lo mu kongotela lezaku
ba fela ku kumba a petso
wa tinguwo takwe: kota
banyingi laba ba nga mu
kumba ba wa ku hanyi-
swa.
Mat. 9. 20. xip. 5. 27, 28. Mit. 19. 20.

XIPIMO 7.

1 Laho ku tsombana katigi-
nwe ka yena a ba Farisi, ni
bokari ba batsali, laba ba
ngata hi le Jerusalema,
Mat. 15. 1.
2 Ba wa wonile lezaku banwa-
ni ba bapizani bakwe ba lo-
ga a zibaba zabye hi mandla
ma nyenyezileko, lezaku ma
nga hlaziwangiko.
3 Hakuba a ba Farisi, ni ba
Juda bonkle, saseka loku ba
hlaza mandla hi ku hlayisi-
sa, a bagi, ba komile maha-
nyela ya ba kale:
4 Laha na bona bata hi le wu-
tsanweni ga kuhlengeleta-
na, saseka ba hlaza a wu-
tsumbu gabye, a bagi: ni
zilo zinyingi zi nga zi kona,
lezi ba nga zi amukele ku
zi koma, za kuhlaza ti kopo
ni timbita, ni zibya za suku.
5 A ba Farisi ni batsali ba mu
wutisa, Hi yini a bapizani
ba wena ba nga fambiko
kota mahanyela ya ba kale,
kanilezi baga a zibaba hi
mandla yo nyenyeza?
Mat. 15. 2.
6 Yena i te ngalo kabye, I
profetile kwatsi Isaya ha
nwina baxengeteli, kwatsi
hi lezi kutsalilweko,
Laba banhu ba nzi dzunza
hi milomu yabye, kanilezi
a timblu tabye ti kule na
mina.
Mat. 15. 8.
7 Kanilezi ba nzi kozela
mahala, ba gonzisa zigo-
nziso zabye zi nga milayo
ya banhu.
8 Nwina mu tsika a kulaya
ka Nungungulu, mu komi-
sisa a mahanyela ya banhu.
9 Yena a ku ngalo kabye, Hi
zinene mu ala milayo ya

Nungungulu, kasi ma fela
ku koma mahanyela ya
*n*wina.
10 Hakuba Mosi i te ngalo, Ca-
ba a raru wa wena ni nyine
wa wena; ni, Loyi a wula-
ko kubiha hi raru kutani
nyine, nga afa hi kufa:
Mat. 15. 4.
11 Kanile*z*i *n*wina ma wula,
Loku a munhu a wula ka
raru wakwe kutani ka nyi-
ne wakwe, Loku u ranza
kuvunwa ha kona ha mina
ku hi Korbani, loko ku hi
ku wula, ku nyikilwe ka
Nungungulu;
Mat. 15. 5. & 23. 18.
12 *N*wina a ma nonohisi mu
mu vumela ku maha cumo
ka raru wakwe ni kutani
nyine wakwe;
13 Mu maha mhaka ya Nungu-
ngulu yi nga vuni ncumo
hikwalaho ka mahanyela
ya *n*wina, mu ma gonzisi-
leko: ni *z*ilo *z*inyingi *z*a ku
ngahi ma *z*i maha.
14 Yena i lo bitana a xi*d*lemo
kambe, a ku ngalo ka bona,
Nzi zweni *n*wen*k*le *n*wina,
mu pima:
Mat. 15. 10.
15 A ku na ncumo hi lahan*d*le
ka munhu, le*z*i *z*i yako nze-
ni *z*i kotaka ku mu bihisa:
kanile*z*i a *z*ilo *z*i humako hi
lomo nzeni ka munhu le*z*o hi
*z*ona *z*i mu bihisako munhu.
17 Laha na engenile lomo
n*d*lwini hi le xi*d*lwini, a ba-
pizani bakwe ba lo mu wu-
tisa hi mufananiso.
Mat. 15. 15.
18 Yena i te ngalo ka*b*ye, *N*wi-
nawu a mu na kupima ka-
mbe ke? A mu *z*i ti*b*i *n*wi-
na le*z*aku, *z*on*k*lelele *z*i nga
lahan*d*le *z*iya nzeni ka mu-
nhu, a *z*i na ku bihisa mu-
nhu;
19 Hakuba a *z*iyi mbilwini ya-
kwe, kanile*z*i *z*i ya rum*b*yi-
ni gakwe, *z*i humeswa laha-
n*d*le ke? Le*z*i i lo wula
yena, ku maha nyama yo-
n*k*le yi hlazeka.
20 Yena a ku ngalo, Loku ku
humako hi le nzeni ka mu-
nhu, hi loku ku mu bihisa-
ko munhu.
21 Hakuba hi lomo nzeni, hi le
mbilwini ya munhu, a kua-
lakanya ko biha ka huma, a
wu*b*ayi, a ku a wuxezi, a
kudaya,
Mat. 15. 19.
22 A wurembi, a kunabela, a
kubiha, a kukohlisa, a ti-
mbiti, a tihlo go biha, a nzu-
kano, a matsanza, ni wupu-
pulu:
23 *Z*on*k*le le*z*i *z*ilo *z*a kubiha *z*i
huma hi lomo nzeni, *z*a bi-
hisa munhu.

24 Hi laho i lo suka, i lo famba
mibinganweni ya Tire ni
Sidoni. Yena i lo engena
n*d*lwini, a nga ranzi ku nga
munhu a *z*i ti*b*a: yena i wa
nga hi na ku fihlala.
Mat. 15. 21.
25 Kanile*z*i *z*ale*z*o a wasati, lo-
yi a nhanyana wakwe wa
tsongwani a nga hi ni moya
wa kubiha, na a zwile ha

yena, i lota awa lahasi mi-
konzweni yakwe.
26 Makunu loye a wasati i wa
hi mu Greki, mu Sirofenike
hi ku *t*ralwa. Yena i lo mu
kongotela a kuba a nga hlo-
ngola a dimoni ka nhanya-
na wakwe.
27 Yena i te ngalo kakwe, Nga
a banana ba xuriswa kura-
nga: hakuba a *z*i fanele ku
teka a *z*ibaba *z*a banana hi
*z*i hoxa a ti*b*yana.
28 Kanile*z*i yena i lo hlamula
a wula ka yena, Ina, Hosi:
ni tona ti*b*yana lahasi ka
timeza ta rolela a ma*k*la*k*la
ya banana.
29 Yena a ku ngalo ka yena,
Hi kota ya loku kuwula ti
fambele: a dimoni gi hu-
mile ka nhanyana wa we-
na.
30 Yena i lo famba n*d*lwini
yakwe, i lo kuma a *n*wana-
na a e*k*lele sangweni, na
dimoni gi humele.

31 I lo engeta kambe a famba
mibinganweni wa Tire, i
lota a tsemakanya Sidoni
ata bimbini ga Galile, hi xi-
kari ka mimbingano le De-
kapoli.
Mat. 15. 29.
32 Ba lo neha ka yena a mu-
*n*we a nga hi mbebebe, yi
nga ni xirimi; ba lo mu ko-
mbela akuba a *k*lateka ca-
nja gakwe hehla kakwe.
Mat. 9. 32. Luka 11. 14.
33 Yena i lo mu teka xikun*d*le-
ni ka xi*d*lemo, i lo engenisa
a tinyala takwe tin*d*lebeni
takwe, i lo pela, a kumba
lirimi lakwe;
xip. 8. 23. Joh. 9. 6.
34 Yena na cuwuka le tilweni,
i lo keta, aku ka yena, Efa-
ta, loko ku hi ku ngalo,
Vululeka.
xip. 6. 41. Joh. 11. 33, 38, 41. & 17. 1.
35 Ni tin*d*lebe takwe ti lo vu-
luleka, ni tingoti ta lirimi
lakwe ti lo *k*la*k*leka, a su
wulawula *z*i su *d*lunya.
Mat. 11. 5.
36 Yena i lo ba *b*yela le*z*aku
ba nga a mbeli ni munhu:
kanile*z*i kota le*z*i a nga ba
*b*yelisisile, le*z*o ba wa la su
bahi hungu.
xip. 5. 43.
37 Bona ba dama hi ku hunzi-
sileko, baku, Yena i mahile
*z*on*k*le *z*ilo kwatsi: i maha
hambu ni xiwiri a kuzwa,
ni mbebebe a ku wulawula.

XIPIMO 8.

1 Hi lawo masiku, laha na
laho kambe ku hi kona xi-
*d*lemo xa hombe, bona ba
wa nga hi na ncumo xa
kuga, i lo bitana ka yena
a bapizani bakwe, a ku ka
*b*ye.
Mat. 15. 32.
2 Nza xi zwela wuxinji lexi a
xi*d*lemo, hakuba ba sima-
misile na mina makunu hi
masiku manharu, na ba
ngagi ncumo.
3 Loku mina nzi ba rumela
kaya na ba hi ni n*d*lala, bo-
na ba ta karala n*d*leleni; a
ba*n*wani ba bona ba tile hi
le kule.

4 A bapizani bakwe ba lo mu
hlamula yena, Hi kwihi a
munhu a ta nga kota ku
xurisa a banhu laba hi *z*i-
baba laha wutsa*n*weni ga
xiwunza ke?
5 Yena i lo ba wutisa, *Z*ibaba
*z*ingani mu nga nazo *n*wina
ke? Bona ba te ngalo, *z*i
n*k*lanu ni *z*imbiri.
Mat. 15, 34. xip. 6. 38.
6 Yena a laya xi*d*lemo a ku
tsama lahasi misabeni: ye-
na i lo teka a n*k*lanu wa
*z*ibaba ni *z*imbiri, laha na
bongile, a kema, i lo nyika
ka bapizani bakwe, a ku
beka mahlweni ka*b*ye; bo-
na ba lo *z*i beka mahlweni
ka xi*d*lemo.
7 Bona ba wa hi ni *z*idluwani
*z*i tsongwanyani: na a nga
na a katekisila *z*ona, i lo
laya kambe akuba ba *z*i yi-
sa le*z*i mahlweni ka bona.
Mat. 14. 19. xip. 6. 41.
8 Bona ba loga, ba lo xura:
ba lo rolela, a ma*k*la*k*la laya
ma seleko, ma tata n*k*lanu
wa *z*irunzu ni *z*imbiri.
9 Bona ba wa hi mune wa
makume ya mazana: yena
i lo ba fambisa.
10 *Z*ale*z*o i lo engena ngalabe-
ni ni bapizani bakwe, ba
lota *k*lelweni ga Dalmanuta.
Mat. 15. 39.

11 Ni ba Farisi ba lota, ba lo sa-
ngula ku wutisana *z*i*n*we na-
ye, na ba laba mu woniso wa
le tilweni, na ba mu ringa.
Mat. 12. 38. & 16. 1. Joh. 6. 30.
12 I lo keta nguvu moyeni wa-
kwe, a wula, Hi yini lexi
xizukulwana xi labako a xi-
woniso ke? hi*z*inene nza
wula ka *n*wina, A ku kona
xiwoniso xi ta nga nyikwa
ka lexi xizukulwana.
13 Yena i lo ba siya, kambe i
lo engena ngalabeni i lo ya
*k*latukweni mu*n*wani.

14 Bona ba lo ribala ku teka
*z*ibaba; ni lomo ngalabeni
ba wa nga ni xibaba ku hu-
nza xi*n*we.
Mat. 16. 5.
15 Yena i lo ba laya, aku, Pi-
mani, *k*larihani a comelo xa
ba Farisi ni comelo xa ba ka
Herodi.
Mat. 16. 6. Luka 12. 1.
16 Bona ba lo wulawulisana
mu*n*we ni mu*n*wani, baku,
A hi na *z*ibaba.
Mat. 16. 7.
17 Jesu na *z*i ti*b*a a wula ka-
*b*ye, Hi yini mu wulawuli-
sanako, hakuba a mu na *z*i-
baba ke? a mu se ku *z*i ti*b*a,
hambu ni mu pima ke? a
timbilu ta *n*wina ti nonohi-
silwe ke?
xip. 6. 52.
18 Na mu hi ni mahlo, na mu
nga woni? na mu hi ni ti-
n*d*lebe, na mu ngazwi? A
mu alakanyi ke?
19 Laha na nzi kema n*k*lanu
wa *z*ibaba xikari ka n*k*lanu
wa makume ya mazana, *z*i-
runzu *z*ingani mu nga role-
lela lomo a ma*k*la*k*la *n*wina
ke? Bona ba ku ka yena, I
kume ni *z*imbiri.
Mat. 14. 20. xip. 6. 43. Luka 9. 17.
Joh. 6. 13.

20 Ni za n*k*lanu ni *z*imbiri xi-
kari ka mune wa makume
ya mazana, *z*irunzu *z*i nga-
ni *z*a ma*k*la*k*la mu *z*i rolele-
ko *n*wina ke? Bona ba ku
ngalo ka yena, I n*k*lanu ni
*z*imbiri.
Mat. 15. 37. xipm. 8.
21 Yena a ku ngalo ka*b*ye, A
ma ha se ku pima ke?
xip. 6. 52. xipm. 17.

22 Bona bata Betsaida. Laho
ba lo neha ka yena a xiku-
mu, ba mu kombela a kuba
a mu kumba.
23 Yena i lo koma a xikumu
hi canja, i lo xi humesa mu-
taneni; laha na pelele le ma-
hlweni ya xona, i lo *k*lateka
a man*d*la yakwe ka xona, i
lo xi wutisa, Wa wona ncu-
mo ke?
xip. 7. 33.
24 Yena i lo cuwuka la hehla,
a ku ngalo, Nzi wona ba-
nhu: nzi ba wona kota ti-
sinya ti fambako.
25 I lo engeta kambe a *k*late-
ka man*d*la yakwe mahlwe-
ni yakwe; yena i la su cu-
wukisisa, i lo wuyiselwa, a
wona *z*ilo *z*on*k*le kwatsi.
26 Yena i lo mu rumela le kaya
kakwe, aku, U nga engeni
ximutaneni.
Mat. 8. 4. xip. 5. 43.

27 Jesu i lo famba, ni bapiza-
ni bakwe, mitaneni ya le
Kesaria Filipi: ni laha n*d*le-
leni i lo wutisa a bapizani
bakwe, aku ka*b*ye, Be hi
mina mani a banhu ke?
Mat. 16. 13. Luka 9. 18.

28 Bona ba lo mu *b*yela, baku,
Johani Mubapatizi: ni ba-
*n*wani, Elija; kanile*z*i ba-
*n*wani, Mu*n*we wa bapro-
feti.
Mat. 14. 2.
29 Yena a ku ngalo kabye,
Kanile*z*i *n*wina muku hi
mina mani? Petro a hla-
mula aku ka yena, Wena hi
wena Kristu.
Mat. 16. 16. Joh. 6. 69. & 11. 27.
30 I lo ba laya le*z*aku ba nga
*b*yeli munhu ha yena.
Mat. 16. 20.
31 Yena i lo sangula ku ba go-
nzisa, le*z*aku a *N*wana wa
munhu i fela ku xaniseka
hi *z*ilo *z*inyingi, ni ku aliwa
hi masingalakati, ni bapri-
sti ba hombe, ni batsali, i
dawa, a nzako ka masiku
manharu i ta vuka.
Mat. 16. 21. & 17. 22. Luka 9. 22.
32 Loku kuwula i lo ku wula-
wula kubaseni. Petro i lo
mu teka, i lo sangula ku
mu kawuka.
33 Kanile*z*i na renzeleka yena,
na wona bapizani bakwe, i
lo kawuka Petro, aku, Su-
ka le nzako ka mina, Sata-
ni: hakuba a ku alakanyi a
*z*ilo *z*a Nungungulu, kani-
le*z*i a *z*ilo *z*a banhu.
34 Yena i lo bitana ka yena a
xi*d*lemo *z*i*n*we ni bapizani
bakwe, i lo ngalo ka*b*ye,
Loku a munhu a ranza ku
lanzela le nzako ka mina,
nga a tsika a wutsumbu
gakwe, a teka a xihambano
xakwe, a nzi lanzela.
Mat. 10. 38. & 16. 24. Luka 9. 23. &
14. 27.

35 Kani hi wihi a ta nga lonzo-
wota kuhanya kakwe i ta
lahlekelwa; kani hi wihi a ta
nga lahlekelwa hi kuhanya
kakwe hi kota ya mina na
hi kota ya ivangeli i ta ku
lonzowota.
Joh. 12. 25.
36 Hakuba ku mu vuna yini a
munhu, a ku binzula tiko
gon*k*le, a lahlekelwa hi ku-
hanya kakwe ke?
37 Hakuba hi yini munhu a
ta nga nyika kasi ku tekisa
kuhanya kakwe ke?
38 Hakuba loyi a ta nga maha
tingana ha mina ni timhaka
ta mina ka lexi xizukulwa-
na xi onhekeleko, a *N*wana
wa munhu kambe i ta ba ni
tingana ha yena, laha na
ata hi wukosi ga Dadani
wakwe ni tingelosi to basa.
Mat. 10. 33. Luka 9. 26. & 12. 9. Roma 1. 16. 2 Tim. 1. 8. & 2. 12.

XIPIMO 9.

1 Yena i te ngalo ka bona,
Hizinene nza wula ka *n*wi-
na, Ba kona ba*n*wani ba
bona laha ba yimileko, laba
ba ta nga kala ba nga henyi
kufa, kala ba wona mufu-
mo wa Nungungulu wuta
hi ntamo.
Mat. 16. 28. & 24. 30. & 25. 31. Luka 9. 27. & 22. 18.

2 A nzako ka n*k*lanu wa ma-
siku ni siku gi*n*we Jesu i lo
teka zi*n*we naye Petro, ni
Jamesi, na Johani, i lo ba
neha xitsungeni xo leha
*k*lelweni hi wutsumbu ga-
*b*ye: yena i lo hunzuluswa
mahlweni ka*b*ye:
Mat. 17. 1. Luka 9. 28.
3 Ni tinguwo takwe ti lo ma-
ha kuhatima, ti wa basile
ha hombe nguvu; lezo a ku
na muhlazi misabeni a nga
kotako ku ti basisisa tona.
Mat. 28. 3
4 Laho ku lo woneka ka yena
Elija, na Mosi: bona ba wa
wulawula zi*n*we ni Jesu.
5 Petro a hlamula aku ka
Jesu, Mugonzisi, ku sase-
kile ka hina a ku tsama la-
ha: nga hi maha a mixaxa
minharu; a mu*n*we ngwa
wena, ni mu*n*we ngwa Mo-
si, ni mu*n*we ngwa Elija.
6 Hakuba yena i wa nga xi
ti*b*i lexi a xi hlamulako;
hakuba bona ba wa caba
nguvu.
7 Laho ku lota a refu gi ta
ba kubunyeta: ku lo huma
a gezu refini, Loyi hi *N*wa-
nanga a ranzilweko: mu
ingiseni.
8 Zalezo ba lo lunguza, a ba
ha wonangi munhu, saseka
Jesu yece zi*n*we nabo.

9 Kota lezi na ha relela hi le
xitsungeni, yena i lo ba la-
ya lezaku ba nga *b*yeli mu-
nhu lezo zilo ba zi wonile-
ko, saseka laha a *N*wana
wa munhu na vukile hi ka
bafileko.
Mat. 17. 9.
10 Bona ba lo hlayisa loko ku-
wula, na ba wutisana xikari
ka*b*ye lezaku ku wula yini
loko kuvuka hi ka bafileko.

11 Na bona ba lo mu wutisa,
baku, A mitsalo ya wula
le*z*aku Elija i tata kuranga.
Mat. 17. 10.
12 Yena i te ngalo ka*b*ye, Elija
ha kunene ita kuranga, a
wuyisela *z*ilo *z*on*k*le: ku tsa-
lilwe ku yini hi *N*wana wa
munhu, le*z*aku i ta xanise-
ka hi *z*ilo *z*inyingi a nye-
nywa ke?
Luka 23. 11. Fil. 2. 7.
13 Kanile*z*i nza wula ka *n*wi-
na, Elija i tile, ba mahile
ka yena *z*on*k*le le*z*i ba *z*i
ranzako, kota le*z*i ku tsali-
lweko ha yena.
Mat. 11. 14. & 17. 12. Luka 1. 17.

14 Laha na cikele ka bapizani,
ba lo wona xi*d*lemo xa ho-
mbe ka *b*ona, ni batsali ba
wa wutisana nabo.
Mat. 17. 14. Luka 9. 37.
15 *Z*ale*z*o xon*k*le xi*d*lemo, la-
ha na ba mu wona, ba lo
hlamala ha hombe, ba lo
tsutsuma ka yena ba ya mu
losa.
16 Yena i lo ba wutisa, Mu
wutisana nabo hi yini ke?
17 A mu*n*we wa xi*d*lemo i lo
mu hlamula, Mugonzisi, nzi
lo mu neha ka wena a *n*wa-
na wa mina, a nga ni moya
wa mbebebe;
Mat. 17. 14. Luka 9. 38.
18 Ni kwihi laha wu mu vu-
kelako kona, wu mu *k*la*k*la-
lata lahasi: yena a pupuma,
na cinza meno yakwe, na
kwebeka: nzi lo wulawula
ka bapizani ba wena nga ba
wu humesile; kanile*z*i ba
wa nga koti.
19 Yena i lo hlamula bona a
wula, O xizukulwana xi
nga kolekiko, nzi ta ba na
*n*wina xikati xa ku yini?
mu neheni ka mina.
20 Bona ba lo mu neha ka ye-
na: laha yena a nga mu
wona, *z*ale*z*o a moya wu lo
mu hanzula ha hombe: ye-
na i lowa misabeni, i lo pu-
puma ngwebu.
xip. 1. 26. Luka 9. 42.
21 Yena i lo wutisa a raru wa-
kwe, Ku hi xikati xa ku yi-
ni cima wu mu tela ke? Ye-
na a ku ngalo, Wu*n*wana-
neni gakwe.
22 Xikati xinyingi wu mu ho-
xa nzilweni ni le matini,
kasi wu mu daya: kanile*z*i
loku u nga wena u *z*i kota
ku maha ncumo, maha ti-
*t*ralo ka hina, u hi vunete-
la.
23 Jesu a ku ngalo ka yena,
Loku u kolwa! *Z*on*k*le *z*ilo
*z*a maheka ka bona laba ba
kolwako.
Mat. 17. 20. xip. 11. 23. Luka 17. 6.
Joh. 11. 40.
24 *Z*ale*z*o a raru wa *n*wanana i
lo bitana, a ku ngalo, Nza
kolwa; vuna wena a kunga-
kolwi ka mina.
25 Laha Jesu a nga wona le*z*a-
ku a xi*d*lemo xi tsutsuma
katigi*n*we, i lo kawuka a
moya wa kubiha, aku ka
yena, Wena moya wa mbe-
bebe ni wa xiwiri, nza ku
laya huma ka yena, u nga
ha engeni kambe ka yena.
26 Na bilehuwa, wu lo mu ha-
nzula nguvu, wu lo huma:

ni *n*wanana i lo maha kota
a fileko: kota lezo la botala
ba ku ngalo, Yena i file.
27 Kanilezi Jesu i lo mu teka
hi canja, i lo mu vuxa; i lo
vuka.
28 Laha a nga wata lomo
n*d*lwini, a bapizani bakwe
ba lo mu wutisa *k*lelweni,
hina hi wa nga zi koti a ku
wu hlongola.
Mat. 17. 19.
29 Yena i te ngalo ka*b*ye, Lwa-
lolu lixaka li nga huma na
ku nga hi ncumo, saseka hi
kukombela.

30 Bona ba lo suka laho ba
famba, ba lo tsemakanya
Galile; yena i wa nga zi ra-
nzi lezaku ku hi kona mu-
nhu a zi ti*b*ako.
31 Hakuba yena i wa gonzisa
bapizani bakwe, a ku ngalo
ka*b*ye, A *N*wana wa munhu
i nyikelwe man*d*leni ya ba-
nhu, bona ba ta mu daya;
laha na a delwe anzako ka
masiku manharu i ta vuka
kambe.
Mat. 17. 22. Luka 9. 44.
32 Kanilezi bona a ba pimangi
loku kuwula, ba wa caba ni
mu wutisa.

33 Ba lota Kapernaume: laha
a nga wa hi lomo n*d*lwini i
lo ba wutisa, Mu wa wula-
wulisana hi yini laha n*d*le-
leni ke?
Mat. 18. 1. Luka 9. 46. & 22. 24.
34 Kanilezi bona ba su tiwiti-
wi bi: hakuba ba wa kari
ba kanetisana mu*n*we ni
mu*n*wani n*d*leleni, hi mani
wa hombe.
35 Yena i lo tsama lahasi, i lo
bitana ba kume ni bambiri;
a wula ka bona, Loku a nga
a hi kona munhu a labako
kuranga, i ta maha wa ku-
gumesa ka bon*k*le, ni xiko-
zeli xa bon*k*le.
Mat. 20. 26, 27. xip. 10. 43.
36 Yena i lo teka a *n*wanana
wa tsongwanyani, i lo mu
yimisa xikari ka*b*ye: na mu
teka mawokweni yakwe, i
te ngalo ka*b*ye,
Mat. 18. 2. xip. 10. 16.
37 Kani hi wihi a ta nga amu-
kela banana ba ku ngahi bi-
tweni ga mina, wa nzi amu-
kela: ni wihi loyi a nzi
amukelako, a nga amukeli
mina, kanilezi loyi a nzi ru-
mileko.
Mat. 10. 40. Luka 9. 48.

38 Johani a ku ngalo ka yena,
Mugonzisi, hi lo wona mu-
*n*we na hlongola a madi-
moni hi bito ga wena: hi lo
mu tsimbeta, hakuba a nga
hi lanzeli.
Luka 9. 49.
39 Kanilezi Jesu a ku ngalo,
Mu nga mu tsimbeteli: ha-
kuba a ku kona munhu loyi
a ta nga maha mitiro ya
ntamo bitweni ga mina, a
kotako ku ha*k*lisa a wula-
wula kubiha ha mina.
1 Kor. 12. 3.
40 Hakuba loyi a nga hi vuke-
liko ngwa hina.
Mat. 12. 30.
41 Hakuba kani hi wihi a ta
nga mu nyika a kopo ya

mati a kunwa, hakuba mu
nga ba ka Kristu, hizinene
nza wula ka *n*wina, a nga
ta lahlekelwa hi cacazelo
wakwe.
Mat. 10. 42.
42 Kani hi wihi a ta nga kube-
kisa a mu*n*we wa laba ba-
tsongwani ba kolwako ka
mina, zi nga zi mu sasekele
lezaku a ri*b*ye ga hombe
ga xigayo gi konekwa nha-
nweni yakwe, a rikiswa bi-
mbini.
Mat. 18. 6. Luka 17. 1.
43 Ni loku a canja ga wena gi
ku maha u kubeka, gi tse-
me: zi sasekile ka wena ku
engena kuhanyeni na u hi
xilema, ku hunza loku u hi
ni man*d*la ya wena mambi-
ri u hoxwa gehene, ka nzilo
wu nga timekiko.
Mat. 5. 29. & 18. 8. xipm. 45, 47.
45 Ni loku a konzo wa wena
wu ku maha u kubeka, wu
tseme: zi sasekile ka wena
ku engena kuhanyeni na u
hi xirela, ku hunza loku i
hi ni mikonzo mimbiri ya
wena u hoxwa gehene.
47 Ni loku a tihlo ga wena gi
ku maha u kubeka, gi xo-
kole: zi sasekile ka wena
ku engena mufu*n*weni wa
Nungungulu na u hi ni ti-
hlo gi*n*we, ku hunza loku u
hi na mahlo mambiri u ho-
xwa gehene;
48 Laho a xiwungwani xa ko-
na xi nga fiko, ni nzilo wa
kona wu nga timekiko.
49 Hakuba bon*k*lelele ba ta
lungwa hi nzilo.
50 A munyu wa saseka: kani-
lezi loku a munyu wu lahli-
le a wumunyu ga wona, mu
ta wu lunga hi ku yini ke?
Tsamani ni munyu a wu-
tsumbu, ga *n*wina, mu hi
ni kurula ka mu*n*we ni mu-
*n*wani.
Mat. 5. 13. Luka 14. 34. Efe. 4. 29.
Kol. 4. 6. Roma 12. 18. & 14. 19.
2 Kor. 13. 11. Heb. 12. 14.

XIPIMO 10.

1 Yena i lo suka laho, ata
mibinganweni wa Judia *k*la-
tuko wa Jordani: ni zidle-
mo zi tsombana ka yena
kambe; kota ku tolobela
kakwe, i lo ba gonzisa ka-
mbe.
Mat. 19. 1. Joh. 10. 40. & 11. 7.
2 Laho ku lota ka yena a ba
Farisi, ba lo mu wutisa, Zi
fanele akuba munhu a hlo-
ngola wasati wakwe ke? na
ba mu ringa.
Mat. 19. 3.
3 Yena i lo hlamula a ku nga-
lo ka*b*ye, Mosi i lo laya yini
ka *n*wina ke?
4 Bona ba te ngalo, Mosi i lo
vumela ku tsalela a papilo
ga kuhambana, ni ku mu
hlongola.
Mat. 5. 31. & 19. 7.
5 Kanilezi Jesu i te ngalo ka-
*b*ye, Hakuba hi kunonoha
ka timbilu ta *n*wina i lo mu
tsalela lowu nayo.
6 Kanilezi kusanguleni ka ku
mahwa, A matsune ni nka-
ti i lo zi maha yena.
7 Hi kota ya lexi a wanuna i
ta siya a raru wakwe ni

nyine, i ta na marela ka wa-
sati wakwe;
1 Kor. 6. 16. Efe. 5. 31.
8 Laba bambiri ba ta maha
nyama yi*n*we: lezo bona a
ba ha hi bambiri, kanilezi
ba hi nyama yi*n*we.
9 Hikwalaho lexi Nungungu-
lu a xi *k*langanisileko, nga
xi nga hambanyiswi hi mu-
nhu.
10 Ni lomo n*d*lwini a bapizani
ba lo engeta ba mu wutisa
hi laya mahungu.
11 Yena aku ka*b*ye, Kani hi
wihi a ta nga hlongola a
wasati wakwe, a teka mu-
*n*wani, wa baya naye :
Mat. 5. 32. & 19. 9. Luka 16. 18. Roma 7. 3. 1 Kor. 7. 10, 11.
12 Loku yena wutsumbu a hlo-
ngola wanuna wakwe, a te-
kwa hi mu*n*wani, yenawu
wa baya.

13 Ba lo neha ka yena a ba-
nana batsongwani, lezaku
a fela ku ba kumba: ni
bapizani ba lo ba kawu-
ka.
Mat. 19. 13. Luka 18. 15.
14 Kanilezi laha Jesu na zi
wonile, i lo zangariswa, a
ku ngalo ka bona, Vume-
lani a banana batsongwani
kuta ka mina; mu nga ba
beleteli: hakuba a ba ku
ngahi a mufumo wa Nu-
ngungulu.
1 Kor. 14. 20. 1 Pet. 2. 2.
15 Hizinene nza wula ka *n*wi-
na, Kani hi wihi a ta nga
kala ku amukela a mufumo
wa Nungungulu kota a
*n*wanana tsongwani, a nga
wa ta engena ka wona.
Mat. 18. 3.
16 Yena i lo ba teka a ba anga-
tela hi mawoko yakwe, i lo
ba katekisa, a *k*lateka ma-
n*d*la yakwe hehla ka*b*ye.

17 Kwatsi hi lezi a nga wa
famba n*d*leleni, ku lo tsu-
tsumela mu*n*we ka yena,
i lo kizama ka yena, i lo mu
wutisa, Mugonzisi a Saseki-
leko, nzi ta maha yini kasi
nzaga tsomba ya kuhanya
ka kupinzuka ke?
Mat. 19. 16. Luka 18. 18.
18 Jesu a ku ngalo kakwe, Hi
yini wena u nzi bitanako
uku nzi sasekile? a nga ko-
na a sasekileko saseka mu-
*n*we, yena Nungungulu.
19 Wena wa yi tiba milayo, U
nga dayi, U nga bayi, U nga
yibi, U nga mahi wuku-
stumunyu ga mawunwa, U
nga kalabeli, Dumisa a ra-
ru wa wena ni nyine wa
wena.
Roma 13. 9.
20 Yenawu a ku ngalo ka ye-
na, Mugonzisi, zon*k*le lezi
zilo nzi zi ingisile ku suka
wu*n*wananeni ga mina.
21 Jesu na mu cuwuka i lo mu
ranza, a ku ngalo ka yena,
Wa ha vumala xilo xi*n*we:
famba, u ya xabisa lezi u
nga nazo, u nyika zisiwa-
na, na wena u ta ba ni tso-
mba le tilweni: ngona, u
nzi lanzela.
Mat. 6. 19, 20. & 19. 21. Luka 12. 23. & 16. 9.

22 Kanilezi i lo tsubyiswa hi
loku kuwula, i lo famba na
a tsubile: i wa hi munwe
loye a nga fumile ha ho-
mbe.

23 Jesu i lo lunguza, a wula
ka bapizani bakwe, *Z*a tsa-
nza ka laba ba nga ni kufu-
ma a ku engena mufu*n*weni
wa Nungungulu!
Mat. 19. 23. Luka 18. 24.
24 Ni bapizani ba lo hlamala
hi timhaka takwe. Kani-
lezi Jesu a hlamula kambe,
a wula ka bona, Banana,
*z*a tsanza ka laba ba tsu-
mbako kufumeni ku enge-
na mufu*n*weni wa Nungu-
ngulu!
1 Tim. 6. 17.
25 *Z*a hehuka ka kameli ku
engena no*n*wini wa cinga-
no, ku hunza munhu a fu-
mileko ku engena mufu-
*n*weni wa Nungungulu.
26 Bona ba lo damiswa ha ho-
mbe nguvu, ba wula ka ye-
na, *Z*onake hi mani a ta nga
hanyiswa ke?
27 Jesu na cuwuka ka bona a
wula, Ka banhu a zi koteki,
kanilezi a hi lezo ka Nungu-
ngulu: hakuba *z*on*k*le *z*ilo
*z*a koteka ka Nungungu-
lu.
Mat. 19. 26. Luka 1. 37.
28 Petro i lo sangula ku wula
ka yena, Wanga*b*ye, hina
hi siyile *z*on*k*le, hi lanzele
wena.
Mat. 19. 27. Luka 18. 28.
29 Jesu a ku ngalo, Hizinene
nza wula ka *n*wina, A ku
kona munhu loyi a siyileko
a yin*d*lu, kutani bamaka-
*b*ye, kutani bamakweru,
kutani i nyine, kutani i ra-
ru, kutani i banana, kutani
misaba, hi kota ya bito ga
mina, na hi kota ya iva-
ngeli,
30 Kanilezi yena i ta amukela
hi kazana makunu ka lexi
xikati, a tin*d*lu, ni bamaka-
*b*ye, ni bamakweru, ni ba-
nyine, ni banana, ni misaba,
*z*i*n*we ni *z*ixaniso; ni ka ti-
ko gi tako a kuhanya ka
kupinzuka.
Luka 18. 30.
31 Kanilezi banyingi laba bo-
ranga ba ta nga ba bogume-
sa; ni bogumesa boranga.
Mat. 19. 30. & 20. 16. Luka 13. 30.

32 Bona ba wa hi laha n*d*lele-
ni, na ba kanziya Jerusale-
ma; ni Jesu i wa lo famba
mahlweni ka*b*ye: bona ba
lo dama; ni laba ba nga wa
lanzela ba lo caba. Yena
kambe i lo teka ba kume ni
bambiri, i lo sangula a ku
ba *b*yela a *z*ilo le*z*i *z*i ta hu-
melela ka yena,
Mat. 20. 17. Luka 9. 22. & 18. 31. xip.
8. 31. & 9. 31.
33 Aku, Manga*b*ye, ha kanziya
Jerusalema; ni *N*wana wa
munhu i ta nyikelwa ka ba-
pristi ba hombe ni batsali;
na bona ba ta mu konela a
kufa, i ta nyikelwa ka ba
Matiko:
34 Bona ba ta mu tseketsela,
ba ta mu pelela, ba ta mu
hima, ba ta mu daya; a

nzako ka masiku manharu
i ta vuka kambe.

35 Laho bata ku suhani ka
yena, Jamesi na Johani, a
banana ba Zabedi, baku ka
yena, Mugonzisi, ha ranza
lezaku u mahe ka hina ka-
ni hi yini hi ta nga xi ko-
mbela ka wena.
Mat. 20. 20.
36 Yena a ku ngalo ka bona,
Mu ranza ku nzi mu mahe-
la yini ke?
37 Bona ba lo ngalo ka yena,
Nyika ka hina lezaku hi
fela ku tsama, mu*n*we hi
canjeni ga wena ga xinene,
mu*n*wani hi canjeni ga we-
na ga xibaba, wukosini ga
wena.
38 Kanilezi Jesu a ku ngalo
ka*b*ye, *N*wina a mu xi ti*b*i
lexi mu xi kombelako. Ma
zi kota a kunwa a kopo leyi
nzi nwako ke? kutani ni
kubapatiza hi ku bapatizwa
loku nzi bapatizilweko ha
kona ke?
39 Bona ba ku ngalo ka yena,
Hina ha zi kota. Ni Jesu
a ku ngalo ka*b*ye, A kopo
leyi nzi ta nganwa mu ta
yinwa; ni ku bapatizwa
loku nzi ta nga bapatizwa
ha kona *n*winawu mu ta
bapatizwa ha konawu:
40 Kanilezi a ku tsama hi hi
canjeni ga mina ga xinene
ni canjeni ga mina ga xiba-
ba a hi ka mina ku nyika:
kanilezi ka bona laba ba
longiselweko.

41 Laha a bakume na ba zwile,
ba lo zangariswa hi Jamesi
na Johani.
Mat. 20. 24.
42 Jesu i lo ba bitana ka yena,
a wula ka bona, *N*wina ma
zi ti*b*a lezaku laba ba hlaye-
lwako bafumeli xikari ka
ba Matiko ba tirisa ntamo
hehla ka*b*ye; ni laba ba
hombe hehla ka*b*ye ba na ni
ntamo hehla ka bona.
Luka 22. 25.
43 Kanilezi a zi ngaho xikari
ka *n*wina: kani loyi a ra-
nzako ku maha wa hombe
xikari ka *n*wina, i ta maha
xikozeli xa *n*wina:
Mat. 20. 26, 28. xip. 9. 35. Luka 9. 48.
44 Kani hi wihi a ta nga ba wa
kuranga xikari ka *n*wina, i
ta ba xikozeli xa bona bo-
n*k*le.
45 Hakuba hizinene a *N*wana
wa munhu a nga tangi ku
ta kozelwa, kanilezi kuta
kozela, ni ku nyika kuha-
nya kakwe a ku rihela ba-
nyingi.
Joh. 13. 14. Fil. 2. 7. Mat. 20. 28.
1 Tim. 2. 6. Tit. 2. 14.

46 Bona bata Jeriko: kota na
ha huma Jeriko, zi*n*we ni
bapizani bakwe ni xi*d*lemo
xa hombe, a *n*wana wa Ti-
meusi, Bartimeusi, a xiku-
ma xa mu kombeli, na tsa-
mile rebeni ga n*d*lela.
Mat. 20. 29. Luka 18. 35.
47 Laha na zwile lezaku hi
Jesu wa le Nazarata, i lo
sangula ku bitana, aku, Je-
su, wena *n*wana wa Davi-

da, nga u zwela wuxinji ka
mina.
48 A banyingi ba lo mu kawu-
ka, lezaku nga a miyela:
kanilezi yena i lo bitana hi
ku hunzisile kambe, We-
na a *n*wana wa Davida
nga u zwela wuxinji ka
mina.
49 Jesu i lo yima, a ku ngalo,
Ma nga mu bitanani. Bona
ba bitana a xikumu, baku
ka yena, Tiya-hlana: suka,
wa ku bitana.
50 Yena, na hoxa a nguwo ya-
kwe, a su kakatsuko, i lota
ka Jesu.
51 Jesu i lo mu hlamula, a ku
ngalo, U ranza ku nga nzi
maha yini ka wena ke? Ni
xikumu xi te ngalo ka
yena, Raboni, lezaku a nzi
amukele kuwona ka mi-
na.
52 Jesu a ku ngalo ka yena,
Ti fambele; a kukoleka ka
wena ku ku hanyisile. *Za-*
lezo i lo amukela a kuwona
kakwe, yena i lo mu lanze-
la n*d*leleni.
Mat. 9. 22. xip. 5. 34.

XIPIMO 11.

1 Laha bona na ba tsinela
Jerusalema, le Betfage ni le
Batania, la xitsungeni xa
Olivia, yena a ruma bambiri
ba bapizani bakwe,
Mat. 21. 1. Luka 19. 29. Joh. 12. 14.
2 Yena a wula ka bona, Fa-
mbani n*d*leleni ya *n*wina
mutaneni wu nga ku suha-
ni na *n*wina: mu ta kuma
a role na gi kungilwe, lego
gi wa nga kilelwangiko hi
munhu; gi *k*la*k*leni, mu gi
neha.
3 Loku a nga hi kona a wula-
ko ka *n*wina, Hi yini mu
mahako lexi? wulani, A
Hosi ya gi laba; *zalezo* i ta
gi rumela leno.
4 Bona ba lo famba, ba loya
kuma a role na gi kungilwe
nyangweni hi le han*d*le ka
pango; ba gi *k*la*k*la.
5 A wokari wa*b*ye ba nga yi-
mile laho a ku ngalo ka*b*ye,
Mu maha yini ke, mu *k*la-
*k*lako a role?
6 Ba lo wula ka*b*ye kota Jesu
a nga ba *b*yelile: bona ba lo
ba tsika ba famba.
7 Ba lo neha a role ka Jesu,
ba lo beka a tinguwo ta*b*ye
hehla ka gona; yena i lo tsa-
ma hehla ka gona.
8 A banyingi ba lo an*d*lala ti-
nguwo tabye n*d*leleni; ba-
*n*wani a tirabi, leti ba nga ti
tsemile kwatini.
Mat. 21. 8.
9 Bona laba ba nga famba hi
mahlweni, ni laba ba nga
lanzela, ba lo bitana, Ho-
sanna; I katekile loyi a
tako bitweni ga Hosi:
10 Wu katekile lowo mufumo
wu tako, a mufumo wa raru
wa hina Davida: Hosanna
ka loyi a nga hehlehehla.

11 Yena i lo ngena Jerusale-
ma, lomo tempeleni; laha
na cuwukisile *zonk*le *z*ilo *z*i
nga kona, makunu gi wa
hlwile, i lo huma aya Beta-

nia *zinwe* ni bakume ni ba-
mbiri.
Mat. 21. 12.

12 Hi manziko, laha na ba
huma hi le Betania, i lozwa
n*d*lala.
Mat. 21. 18.
13 Na a wona a sinya ya kuwu
kule na yihi ni ma*k*luka, i
lotà, lezaku kutani a kuma
ncumo ka yona: laha na ci-
kele ka yona, a nga kuma-
ngi ncumo, kanilezi ma*k*lu-
ka; hakuba yi wa nga hi
nguba ya makuwu.
Mat. 21. 19.
14 Yena i lo hlamula a ku nga-
lo ka wona, A nga kona a
munhu a ta ngaga mihanzo
ka wena ku suka lezi kala
kupinzuka. Ni bapizani ba
lo *z*izwa.

15 Bona bata Jerusalema: ye-
na i lo engena tempeleni, i
lo sangula ku hlongola laba
ba nga xabisa ni laba ba nga
xaba tempeleni, i lo kubu-
nyeta a timeza ta bona laba
ba nga xabelana, ni *z*itsamo
*z*a bona laba ba nga xabisa
a matuba;
Mat. 21. 12. Luka 19. 45. Joh. 2. 14.
16 Yena i wa nga vumeli leza-
ku a munhu a nga rwala
xi*b*ya lomo tempeleni.
17 Yena i lo gonzisa, a ku nga-
lo ka*b*ye, A ku tsaliwangi
ke, A yin*d*lu ya mina yi ta
bitanwa yin*d*lu ya kuko-
ngela ka tixaka ton*k*le ke?
kanile*z*i *n*wina mu yi ma-
hile a bako ga bapangi.

18 A bapristi ba hombe ni ba-
tsali ba lo *z*izwa, ba lo laba
ku ngalo ba ta mu dayisa
ku yini: hakuba ba wa mu
caba, hakuba a xi*d*lemo
xon*k*le xi wa dama hi ku-
gonzisa kakwe.
Mat. 21. 45, 46. & 7. 28. Luka 19. 47. &
4. 32. xip. 1. 22
19 Xon*k*lelele xikati laha gi
hlwileko i wo huma mu-
tini.

20 Kota le*z*i na ba ha hunza
laha mixweni, ba lo wona a
sinya ya kuwu na yi omile
ku sukela mitswini.
Mat 21. 19.
21 Petro na ku alakanyisa a ku
ka yena, Rabi, languta a si-
nya ya kuwu, wena u nga
rukatela yi omile.
22 Jesu na a hlamula aku ka
bona, Kolekani ka Nungu-
ngulu.
23 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, Kani hi wihi a ta ngaku
ka lexi xitsunga, Kunuka u
hoxiwa le bimbini; na nga
kanakani mbilwini yakwe,
kanilezi na kolwa lezaku
lezi a zi wulako *z*i ta mahe-
ka; ku ta mahelwa ka ye-
na.
Mat. 17. 20. & 21. 21. Luka 17. 6.
24 Hikwalaho nza wula ka
*n*wina, *Z*on*k*le *z*ilo le*z*i mu
*z*i kombelako na mu *z*i ko-
mbela, kolwani aku mu *z*i
amukelile, mu ta ba na*z*o.
Mat. 7. 7. Luka 11. 9. Joh. 14. 13. &
15. 7. & 16. 24. Jam. 1. 5, 6.
25 Kani laha na mu yimile mu
kombela, tsetselelani, loku

mu nga mu hi ni zunga ni
munhu; kasi a Dadani wa
*n*wina loyi a nga le tilweni
a fela ku tsetselela a *z*ina-
mbuko *z*a *n*wina.
Mat. 18. 35.

27 Bona ba lota kambe Jeru-
salema: kota le*z*i a nga
famba tempeleni, ba lota
ka yena a bapristi ba ho-
mbe, ni batsali, ni masinga-
lakati:
Mat. 21. 23. Luka 20. 1.
28 Bona ba ku ngalo ka yena,
Hi ntamo wa ku yini u ma-
hako ha wona le*z*i *z*ilo ke?
kutani hi mani a ku nyiki-
leko lowu ntamo ku maha
le*z*i *z*ilo ke?
29 Jesu a ku ngalo ka*b*ye, Mi-
na nzi ta mu wutisa a mu-
wutiso mu*n*we, nzi hlamule-
ni, minawu nzi ta mu *b*yela
a ntamo lowu nzi mahako
ha wona le*z*i *z*ilo.
30 A kubapatiza ka Johani,
kuta hi le tilweni, kutani ka
banhu ke? nzi hlamuleni.
31 Bona ba lo wulawulisana a
wutsumbu ga*b*ye, baku, Lo-
ku hina hi wula, Hi le ti-
lweni; yena i ta wula, Hi
yini *z*onake a mu mu ko-
lwangi ke?
32 Kanile*z*i loku hi nga ku, Hi
le ka banhu—bona ba wa
caba banhu: hakuba bon*k*le
ba wona Johani kota mu-
profeti.
Mat. 3. 5. & 14. 5. xip. 6. 20.
33 Ba lo hlamula Jesu baku, A
hi *z*i ti*b*i. Jesu a wula ka-
*b*ye, Ge minawu nzi nga ta
mu *b*yela a ku hi ntamo wa
ku yini nzi mahako le*z*i
*z*ilo.

XIPIMO 12.

1 Yena i lo sangula ku wula-
wula ka bona hi mifanani-
so. A munhu i lo *b*yala a
simu ga xivini, i lo xi biye-
la lihlavu, i lo kela nkele wa
ku hlotela a waini, i lo aka
a tawa, i lo yi nyika ka ba-
rimi, i loya ka gi*n*wani
tiko.
Mat. 21. 33. Luka 20. 9.
2 Hi le xikatini i lo rumela ka
barimi a nanza, kasi a fela
ku amukela hi le ka barimi
a mihanzo ya xivini.
3 Bona ba lo mu teka, ba lo
muba, ba lo mu hlongola na
hi haba ncumo.
4 Kambe i lo rumela ka bona
a nanza gi*n*wani; yena ba
lo balesa hloko, ba lo mu
koma hi matsoho.
5 Yena i lo ruma gi*n*wani;
yena ba lo mu daya: ni
ma*n*wani yo tala: ba loba
ma*n*wani, ma*n*wani ba ma
daya.
6 Yena i wa hi naye mu*n*we,
a *n*wana wakwe a ranzi-
lweko: a ku gumesa i lo mu
rumela ka bona, aku, Bona
ba taba ni xicawo ka *n*wana
wa mina.
7 Kanile*z*i labo barimi ba lo
wula xikari ka*b*ye, Lexi hi
xi*t*ralwa; ngonani, a hi mu
dayeni, ni tsomba yi ta ba
ya hina.
8 Bona ba lo mu teka, ba lo

mu daya, ba lo mu hoxa lahan*d*le ka xivini.
9 Hikwalaho yi ta maha yini
a hosi ya xivini ke? yi tata
yi lobisa labo barimi, i ta
nyika a xivini ka ba*n*wani.
10 *N*wina a mu se ku gonza
lowu mutsalo ke;
A ri*b*ye legi a baaki ba
nga gi ala, gwalego gi lo
maha a hloko ya magumo:
11 Loku kuta hi le ka Hosi,
ka damisa mahlweni ka
hina ke?
12 Ba lo laba akuba ba mu ko-
ma; ba wa lo caba a xi*d*le-
mo; hakuba ba wa lo *z*i ti-
*b*a le*z*aku i wulawula a mu-
fananiso ha bona: ba lo mu
siya, ba lo famba.
Mat. 21. 45, 46. xip. 11. 18. Joh. 7. 25, 30, 44.

13 Ba rumela ka yena a bo-
kari ba ba Farisi ni ba ka
Herodi, le*z*aku ba ta mu ko-
ma hi ku wulawula.
Mat. 22. 15. Luka 20. 20.
14 Laha ba ngata, baku yena,
Mugonzisi, ha *z*i ti*b*a hiku
wena u hi *z*inene, a ku ka-
tali ha munhu: hakuba a
ku celi kota hi dzumba ga
banhu, kanile*z*i ha kunene u
gonzisa n*d*lela ya Nungu-
ngulu: *Z*i fanele ku riha ku-
po ka Kesari, kutani a hi
*z*ona ke?
15 Hi ta nyika ke, kutani hi
nga ta nyika? Kanile*z*i ye-
na, na a ti*b*a a wuxengeteli
ga*b*ye, a ku ngalo ka*b*ye,
Mu *n*zi ringela yini ke? nehani a denario, kasi nza fela
a ku yi wona.
Mat. 18. 28.
16 Bona ba lo yi neha. Yena
a wula ka*b*ye, Lowu mufa-
naniso ni kutsala ka mani
ke? bona ba ku, Ka Ke-
sari.
17 Jesu a ku ngalo ka*b*ye,
Nyikani ka Kesari le*z*i *z*i nga
*z*a Kesari, ni ka Nungungu-
lu a *z*ilo le*z*i *z*i nga *z*a ka
Nungungulu. Bona ba lo
damiswa ha yena ha hombe
nguvu.

18 Laho kuta ka yena a ba
Sadusi laba ba nge ngalo a
ku na kuvuka; ba lo mu
wutisa, baku,
Mat. 22. 23. Luka 20. 27. Mit. 23. 8.
19 Mugonzisi, Mosi i lo tsala ka
hina, Loku a maka*b*ye wa
munhu afa, a siya a wasati
le nzako kakwe, na a nga
hi na *n*wana, le*z*o a maka-
*b*ye wakwe i ta teka wasati
wakwe, a vuxela a *t*ralo ka
maka*b*ye wakwe.
20 Ku wa hi kona bamaka*b*ye
ba*k*lanu ni bambiri: loyi wa
kuranga i lo teka a wasati, i
lofa, na a siya ku nga hi ko-
na a mbewu;
21 Ni wa wumbiri i lo mu te-
ka, i lofa, na siya na ku nga
hi kona mbewu le nzako
kakwe; *z*i ngaho ni wa wu-
nharu:
22 Ni ba wuu*k*lanu ni bambiri
ba lo siya ku nga hi kona
mbewu. A magumo ya bo-
n*k*le ni wasati i lofa.

23 A kuvukeni i ta maha sati
wa mani yena ka bona ke?
hakuba a ban*k*lanu ni ba-
mbiri ba wa mu tekile.
24 Jesu a ku ngalo ka bona, A
hi kwalaha ka lexi *n*wina
mu hambukileko ha kona
ke, lezaku a mu yi ti*b*i a
mitsalo, ge ni ntamo wa
Nungungulu?
25 Hakuba laha ba ta nga vuka
hi ka bafileko, cima ba nga
ta tekana, ge ni kutekani-
sa; kanilezi ba kota tinge-
losi le tilweni.
1 Kor. 15. 42, 49, 52.
26 Kanilezi hi ku kumbuka a
bafileko, lezaku ba vukile;
cima mu gonzangi bukwini
ga Mosi, hi wutsamo le ga
le xihlahleni, kasi Nungu-
ngulu i wulawulisile ku yi-
ni ka yena, aku, Nzi mina
Nungungulu wa Abraha-
ma, ni Nungungulu wa Isa-
ka, ni Nungungulu wa Ja-
kobe?
27 Yena a hi Nungungula wa
bafileko, kanilezi wa baha-
nyako: *n*wina mu hambu-
kile nguvu.

28 Ni mu*n*we wa batsali i lota,
i lo bazwa na ba wutisana,
i wa zi ti*b*a lezaku i ba hla-
mulile kwatsi, i lo mu wu-
tisa, Hi wihi nayo woranga
ka yona yon*k*le ke?
Mat. 22. 35.
29 Jesu i lo hlamula, A wa ku-
ranga hi lowu, Ingisa, O
Israeli; a Hosi Nungungulu
wa hina, A Hosi yi*n*we:
Luka 10. 27.
30 U ta ranza a Hosi Nungu-
ngulu wa wena hi mbilu ya
wena yon*k*le, ni muhefemu-
lo wa wena won*k*le, ni ku-
alakanya ka wena kon*k*le,
ni ntamo wa wena won*k*le.
31 Ni wa mimbiri hi lowu, U
ta ranza wa akelene naye
kota wutsumbu ga wena.
A yi kona yi*n*wani milayo
ya hom*b*e ku hunza leyi.
Mat. 22. 39. Roma 13. 9. Gal. 5. 14.
Jam. 2. 8.
32 Ni mutsali i te ngalo ka ye-
na, Ha kunene, Mugonzisi,
wena u wulile lezaku u hi
mu*n*we; a ku kona ba*n*wa-
ni saseka yena:
33 Ni ku mu ranza yena hi
mbilu yon*k*le, ni kupima
kon*k*le, ni hi ntamo won*k*le,
ni kuranza wa akelane wa-
kwe kota u ti ranzako we-
na, ku hunza nguvu a mi-
nyikelo yon*k*le yo hiswa ni
mipahlelo.
34 Laha Jesu na i lo wona le-
zaku i hlamulile hi kupima,
yena i te ngalo ka yena,
Wena a ku kule ni mufu-
mo wa Nungungulu. A
nzako ka lezo ku wa nga hi
kona munhu a nga tiya ku
wutisa a xiwutiso ka yena.
Mat. 22. 46.

35 Jesu a hlamula a ku ngalo,
kota lezi a nga wa gonzisa
lomo tempeleni, Ba wula
wulisa ku yini a batsali le-
zako Kristu hi *n*wana wa
Davida ke?
Mat. 22. 41. Luka 20. 41.
36 Davuda a wutsumbu gakwe

wa wula hi Moya wa ku
Basa,
A Hosi yi ku ngalo ka
Hosi ya mina, Tsama we-
na canjeni ga mina ga xi-
nene, nzi kala nzi maha
a balala ba wena ku tsa-
ma a xikegetelo xa miko-
nzo ya wena.
37 Davida a wutsumbu gakwe
i mu bitana a Hosi; i maha
a *n*wana wakwe hi ku yini?
A cumbu hi banhu ba lo
muzwa hi kuhlakana.

38 Kugonziseni ka yena a ku
ngalo, *K*larihani hi batsali,
laba ba xubako kufamba ti-
ngu*b*yeni to leha, ni kulo-
swa wutsa*n*weni go hlenge-
letana,
xip. 4. 2. Mat 23. 1, &c. Luka 20. 46. & 11. 43.
39 Ni *z*itsamo *z*a hombe masi-
nagogeni, ni wutsamo ga
hombe mibuzweni:
40 Ba kadamula a tin*d*lu ta ti-
noni, hi kukohlisa ba maha
mikombelo yo leha; ba ta
amukela a kukoneka ka
hombe.
Mat. 23. 14.

41 I lo tsama wutsa*n*weni gi
cuwukeneko ni minyikelo,
i lo wona le*z*aku a xi*d*lemo
xi nyikelisa ku yini xi kwa-
meni xa minyikelo: ni ba-
nyingi laba ba fumileko ba
lo cela *z*o tala.
Luka 21. 1.
42 Laho ku lota a noni ya xisi-
wana, i lo cela a malana
mambiri ya xipimo xa dezi.
43 Yena i lo bitana ka yena a
bapizani bakwe, a ku ngalo
ka*b*ye, Hizinene nza wula
ka *n*wina, Leyi noni ya xi-
siwana yi celile ku hunza
bon*k*le laba ba celako ku-
nyikeleni ka*b*ye:
2 Kor. 8. 12.
44 Hakuba laba bon*k*le ba celi-
le hi kupfuna ka*b*ye; kani-
le*z*i yena hi ku vumala ka-
kwe i celile *z*on*k*le le*z*i a
nga na*z*o, kona kuhanya
kakwe kon*k*le.
1 Joh. 3. 17.

XIPIMO 13.

1 Kota le*z*i a nga wa huma
tempeleni, a mu*n*we wa ba-
pizani bakwe a wula ka ye-
na, Mugonzisi, wanga*b*ye,
mari*b*ye ya ku yini ni maa-
kela ya ku ngahi!
Mat. 24. 1. Luka 21. 5.
2 Jesu a ku ngalo ka yena,
Wa ku wona loku kuaka
ka hombe ke? a ku nga si-
ywa ri*b*ye gi*n*we hehla ka
gi*n*wani, legi a gi nga ta
hoxwa lahasi.
Luka 19. 44.

3 Na tsamile xitsungeni xa
ma Olivia lexi xi cuwuke-
neko ni tempele, Petro na
Jamesi, na Johani, na
Andreu ba lo mu wutisa
xikun*d*leni,
4 Hi *b*yele, hi rini le*z*i *z*ilo *z*i
ta nga maheka ke? ku hi
xiwoniso xa ku yini laha a
*z*ilo *z*on*k*le *z*i ta nga mbete-
ka ke?
Mat. 24. 3. Luka 21. 7.

5 Jesu i lo sangula ku wula
ka bona, *K*larihani a mu-
nhu a nga mu pengisi.
Efe. 5. 6. 1 Tesa. 2. 3.
6 A banyingi ba tata hi bito
ga mina, baku, Nzi mina
yena; ba ta pengisa bo tala.
7 Laha *n*wina mu a ngazwa
kulwa ni wudumo ga ku-
lwa, mu nga karateki: le*z*i
*z*ilo *z*i fela ku yimelwe hi
kuba *z*i maheka; kanile*z*i
a kugumelwa a ku se ku
kona.
8 Hakuba a lixaka li ta vu-
kela a lixaka, ni mufumo
wu vukela a mufumo: ku
ta ba kona kutsekatseka
wutsa*n*weni gi tsalangene-
ko; ku ta ba kona tin*d*lala:
le*z*i *z*ilo hi kusangula ka ku-
xaniseka.
Mat. 24. 8.

9 Kanile*z*i *k*larihani a wu-
tsumbu ga *n*wina: hakuba
mu ta nyikelwa tihu*b*yeni,
ni masinagogeni mu ta bi-
wa; ni mahlweni ka bafu-
meli ni ka tihosi mu ta ta
yima hi kota ya mina, kasi
ku kustumunya ka bona.
Mat. 10. 17, 18. & 24. 9. Kuv. 2. 10.
10 A ivangeli yi yimelwe hi
ku kanelwa tixakeni ton*k*le
kuranga.
Mat. 24. 14.
11 Laha na ba mu yisa kula-
mulweni, ba mu nyikela,
mu nga xubi hi mahlweni
aku mu ta wula yini: kani-
le*z*i loku mu ta nga nyikwa
hi xwalexo xikati, loku wu-
lawulani: hakuba a hi *n*wi-
na mu wulawulako, kanile-
*z*i hi Moya wa Basa.
Mat. 10. 19. Luka 12. 11. & 21. 14.
Mit. 2. 4. & 4. 8, 31.
12 A makaba*b*ye i ta nyikela a
makabye kufeni, ni raru a
*n*wana wakwe; ni banana
ba ta suka ba vukela ba ba-
*t*rali ba*b*ye, ba ba dayisa.
Mat. 10. 21. & 24. 10. Luka 21. 16.
13 *N*wina mu ta bengiwa hi
banhu bon*k*le hi kota ya
bito ga mina: kanile*z*i loyi
a tiyako kala kugumelwa,
ywaloye i ta haniswa.
Mat. 10. 22. & 24. 9, 13. Luka 21. 17.
Kuv. 2. 10.

14 Kanile*z*i laha mu wona a
xinyenyiso xa xihangalaso
xi yimile laha ku nga fane-
liko (nga loyi a gonzako a
pima), *z*onake laba ba nga
le Judia ba cabele *z*itsu-
ngeni:
Mat. 24. 15. Luka 21. 21.
15 Ni loyi a nga le xi xingwe-
ni xa yin*d*lu a nga ta cika
lahasi, a nga ta engena nze-
ni, a ku teka ncumo n*d*lwi-
ni yakwe:
16 Ni loyi a nga le masi*n*wini
a nga ta wuya ku teka a
nguwo yakwe.
17 Kombo ka bona laba ba nga
ni tinyimba ni laba ba anwi-
sako hi lawo masiku!
Luka 21. 23. & 23. 29.
18 Kombelani *n*wina lezaku ku
nga maheki hi wuxika.
19 Hakuba ka lawo masiku ku
ta ba kona kuxaniseka, loko
ku nga nga ku nga hi kona
hi kusanguleni ka kumahi-
wa loku Nungungulu a nga

ku maha kala makunu, ci-
ma a ku nga ta ba kona.
Mat. 24. 21.
20 Saseka loku a Hosi yi hu-
ngutile a masiku, a yi kona
a nyama yi nga ta nga yi
hanyiswa: kanilezi hi ba
hlawulilweko ntsena, laba
a ba hlawulileko, yena i hu-
ngutile a masiku.
21 Zonake loku a munhu a
wula ka *n*wina, Mangabye,
hi loyi Kristu; kutani, Ma-
ngabye, hi gaya; mu nga
kolwi:
Mat. 24. 23. Luka 17. 23. & 21. 8.
22 Hakuba ku ta huma ba Kri-
stu ba mawunwa ni baprofe-
ti ba mawunwa, ba ta woni-
sa ziwoniso ni zidamiso, kasi
ba fela kupengisa, ni ba
hlawulilweko loku zi kote-
ka.
23 Kanilezi *n*wina *k*larihani:
mangabye, nzi mu byelile
zonkle zilo hi mahlweni.
2 Pet. 3. 17.

24 Kanilezi ka lawo masiku,
a nzako ka loko kuxanise-
ka, a gambo gi ta pfupela
ni hweti yi nga ta humesa
ku wonekela ka yona,
Mat. 24. 29, &c. Luka 21. 25.
25 Ni tinyeleti ti tawa hi le
tilweni, ni tamo lowu wu
nga le matilweni wu ta tse-
katsekiswa.
26 Lahoke ba ta wona a *N*wa-
na wa munhu na ata hi ma-
refu ni tamo ya hombe ni
wukosi.
Mat. 16. 27. & 24. 30. xip. 14. 62. Mit. 1. 11. 1 Tesa. 4. 16. 2 Tesa. 1. 7, 10. Kuv. 1. 7.
27 Zonake i ta ruma a tingelo-
si, tita tsombanyisa a ba
hlawulilweko bakwe ti mhe-
hweni ta mune, ku sukela
kwaleyo magumelweni ya
misaba ni kwaleyo magu-
melweni ya tilo.

28 Makunu hi le sinyeni ya
kuwu gonzani mufananiso:
laha na marabi ya wona-
manyuka, na wuhluka ma-
kluka ya wona, ma zi tiba
lezaku mbuxika gi nga ku
suhani;
Mat. 24. 32. Luka 21. 29, &c.
29 Zi ngaho na *n*winawu ka-
mbe, laha na mu wona zilo
lezi zi maheka, zi tibeni le-
zaku i le ku suhani, kona le
tinyangweni.
30 Hizinene nza wula ka *n*wi-
na, Lexi xizukulwana a xi
nga ta hunza, zi kala zonkle
lezi zilo zi tambetiseka.
31 A tilo ni misaba zi ta hunza:
kanilezi a timhaka ta mina
a ti nga ta hunza.
32 Kanilezi hi lego siku ni leyo
hora a nga kona a zi tibako
ge ni mu*n*we, hambu tinge-
losi ta le tilweni, ge ni *N*wa-
na, kanilezi Dadani.
33 *K*larihani, rinzelani na mu
kombela: hakuba a mu xi
tibi ni xikati.
Mat. 24. 42. & 25. 13. Luka 12. 40. & 21. 34. Roma 13. 11. 1 Tesa. 5. 6.
34 Ku kota munhu, loku a nga
enzile ka gi*n*wani tiko, na
siyile yin*d*lu yakwe, na nyi-
kile a ntamo ka malanza
yakwe, na nyikile gi*n*wani
ni gi*n*wani a tiro wa gona,

i lo laya ni mulabeleli wa
nyangwa ku rinzela.
Mat. 24. 45. & 25. 14.
35 Hikwalaho rinzelani: haku-
ba a mu *z*i ti*b*i le*z*aku hi
rini yi ta ngata hosi ya yi-
n*d*lu, kutani la ha gam*b*ye-
ni, kutani xikari ka wusi-
ku, kutani kubeni ka kuku,
kutani hi laha mixweni;
Mat. 24. 42. 44.
36 A nga ta ku a cikela hi ku-
ha*k*lisa a mu kuma na mu
e*k*lele.
37 Le*z*i nzi wulako ka *n*wina
nzi wula ka bon*k*le, rinze-
lani.

XIPIMO 14.

1 Makunu a nzako ka masi-
ku mambiri a mubuzo wa
pasika ni wa *z*ibaba *z*i nga
hi ko ni comelo: a bapristi
ba hombe ni batsali ba lo la-
ba le*z*aku ba ta mu koma hi
ku yini hi wu*k*lari ga*b*ye,
ba mu daya:
Mat. 26. 2. Luka 22. 1. Joh. 11. 55. & 13. 1.
2 Hakuba ba te ngalo, A nga
hi mubuzweni, ku nga ta
ku ku hi kona a woyonga
ga banhu.

3 Le*z*i a nga wa hi Betania
n*d*lwini ya Simoni hloko-
nho, na tsamile *z*a kugeni,
laho ku lota a wasati na hi
ni xikudzana xa alabasteri
mafura ya spikenarda ya
tsengo wa hombe; i lo pa-
nza xikudzana i lo xi cu-
lulela hehla ka hloko ya
yena.
Mat. 26. 6. Joh. 12. 1, 3. Luka 7. 37.
4 Kanile*z*i ku wa hi kona la-
ba ba nga hi ni zanga xika-
ri ka wutsumbu ga*b*ye, ba-
ku, Hi kota ya yini loku
kuxakela ka mafura ku ma-
hilweko ke?
5 Hakuba laya mafura nga
ma xa*b*yisilwe hi tidenario
to hunza a mazana manha-
ru, ku nyikilwe ka *z*isiwana.
Bona ba lo tsanwa ha yena.
Mat. 18. 28.
6 Kanile*z*i Jesu a ku ngalo,
Nga mu mu tsika yece; hi
yini mu mu karatako ke?
yena i mahile a tiro wo sa-
seka ka mina.
7 Hakuba mu na ni *z*isiwana
xikati xon*k*le *z*i*n*we na *n*wi-
na, loku mu nga mu kari
mu *z*i ranza ma *z*i kota ku
*z*i mahela kusaseka: kanile-
*z*i mina *n*wina a mu na mi-
na xikati xon*k*le.
8 Yena i mahile le*z*i a nga *z*i
kotako: i totile a miri wa
mina hi mahlweni kasi ku
kelelwa.
9 Hizinene nza wula ka *n*wi-
na, Kani hi kwihi laha a
ivangeli yi ta nga kanelwa
tikweni gon*k*le, ni lexi ka-
mbe a xi mahileko loyi wa-
sati xi ta kanelwa ku maha
xialakanyiso ha yena.

10 Judasi Iskarioti, loyi a nga
hi mu*n*we wa bakume ni
bambiri, i loya ka bapristi
ba hombe, le*z*aku kasi a fela
ku mu nyikela ka bona.
Mat. 26. 14. Luka 22. 3, 4.
11 Na bona, laha na ba *z*i *z*wi

le, ba wa hlakana, ba lo mu
tsumbisa a ku mu nyika a
mali. Yena i lo laba a xi-
kati xinene xa kuba a nga
mu nyikelako ha xona ka-
*b*ye.

12 Hi siku goranga ga *z*ibaba
*z*i nga haba comelo, laha ba
nga nyikela a pasika, a ba-
pizani bakwe ba wula ka ye-
na, Hi kwihi u ku ranzako
le*z*aku nga hi ya longisela
kasi wa fela kugela kona a
pasika ke?

Mat. 26. 17. Luka 22. 7.

13 Yena a ruma a bapizani ba-
kwe bambiri, aku ka bona,
Fambani mutini, laho mu
*k*langana ni munhu a rwe-
leko a mbita ya mati: mu
lanzeleni;
14 Ni laha a ta nga engena
kona, wulani a munhu wo
saseka wa yin*d*lu, A Mugo-
nzisi wa wula, Yi kwihi yi-
n*d*lu ya ku*k*langana, laha
nzi ta ngaga a pasika ni ba-
pizani ba mina ke?
15 Yena wutsumbu i ta mu
kangeta a yin*d*lu ya hombe
ya le hehla yi longisilwe:
laho mu longiselela hina.
16 Ni bapizani ba lo famba, ba
lota mutini, ba lo kuma
kota a nga wula ka bona:
ba lo longisela a pasika.

17 Laha gi nga wa hlwile ata
ni bakumi ni bambiri.

Mat. 26. 20, &c.

18 Kota lezi ba nga wa tsamile
na baga, Jesu a ku ngalo,
Hizinene nza wula ka *n*wi-
na, A mu*n*we wa *n*wina i
ta nzi nyikela, yena loyi a
gako na mina.
19 Bona ba lo sangula ku xani-
seka, ba ku ka yena mu*n*we
ni mu*n*wani, Hi mina ke?
20 Yena a ku ngalo ka*b*ye, *Hi*
mu*n*we wa bakume ni ba-
mbiri, loyi a nusako na mi-
na ngelweni.
21 Hakuba a *N*wana wa mu-
nhu wa famba, kota le*z*i ku
tsalilweko ha yena: kanile-
*z*i kombo ka loye munhu a
*N*wana wa munhu a nyike-
lwako ha yena! ku saseka
ka loye munhu loku a wa
nga a nga *t*ralwangi.

Mat. 26. 24. Luka 22. 22.

22 Kwatsi hi le*z*i ba nga haga,
i lo teka a xibaba, laha na
kesile, i lo xi kema, i lo nyi-
ka ka bona, a ku ngalo, Te-
kani *n*wina: lowu hi miri
wa mina.

Mat. 26. 26. Luka 22. 19. 1 Kor. 11. 23.

23 Yena i lo teka a kopo, laha
na kesile, i lo nyika ka bo-
na: bon*k*le ba lonwa.
24 Yena a ku ngalo ka bona,
Lowu hi nkata wa xivume-
lwano xa mina, lowu wu
halatelwako a banyingi.
25 Hizinene nza wula ka *n*wi-
na, A nzi nga hanwa leyi
mihanzi ya xivini, kala lego
siku laha nzi ta nga gi*n*wa
giswa mufu*n*weni wa Nu-
ngungulu.

26 Laha na yimbelele lisimu,

ba lo huma ba ya xitsungeni xa ma Olivia.
Mat. 26. 30

27 Jesu aku ka*b*ye, *N*wina *n*wen*k*le mu ta hlamukiswa: hakuba ku tsalilwe, Nzi ta lamata a murisi, ni tiyivu ti ta hangalaka.
Mat. 26. 31.
28 Ahemba, a nzako na nzi vukile, nzi ta famba mahlweni ka *n*wina nzi ya Galile.
xip. 16. 7.
29 Kanile*z*i Petro a ku ngalo ka yena, Hambu bon*k*le ba hlamuka, mina ge.
Mat. 26. 33, 34. Luka 22. 33. 34. Joh. 13. 37, 38.
30 Jesu aku ka yena, Hi*z*inene nza wula ka wena, le*z*aku wena nyamu*k*la, gona wusiku, legi na kuku na wu nga se kuba kumbiri, u ta kaneta kunharu.
31 Kanile*z*i yena i wulawula hi kutiyisa nguvu, Loku nzifa na wena, nzi nga ta ku kaneta. *Z*i ngaho ba lo wulisa le*z*o bon*k*le.

32 Bata wutsa*n*weni gi lo ti*b*yako Getsemane: yena a wula ka bapizani bakwe, Tsamani laha, laha na nza ha kombela.
Mat. 26. 36. Luka 22. 39. Joh. 18. 1.
33 Yena a teka *z*i*n*we naye Petro na Jamesi na Johani, i lo sangula kuhlamala ha hombe, i lo karateka nguvu.
34 Yena a wula ka bona, A muhefemulo wa mina wu xanisekile ha hombe nguvu hambu kona ka kufa: tsamani *n*wina laha, mu rinzela.
Joh. 12. 27.
35 Yena i lo famba mahlweni ku tsongwani, i lowa misabeni, a kombela le*z*o, loku *z*i koteka, a hora a yi hunze ka yena.
36 Yena a-ku ngalo, Abba, Dadani, *z*on*k*le *z*ilo *z*a koteka ka wena; susa leyi kopo ka mina: ahemba a hi kuranza ka mina, kanile*z*i kota kuranza ka wena.
Roma. 8. 15. Gal. 4. 6. Heb. 5. 7. Joh. 5. 30. & 6. 38.
37 Yena ata, a ba kuma na ba e*k*lele, a wula ka Petro, Simoni, wa e*k*lela ke? a ku na ku *z*i kota a ku rinzela a hora yi*n*we ke?
38 Rinzelani mu kombela, kasi mu nga engeni kuringweni: a Moya ha kunene wa vumela, kanile*z*i a nyama ya rereka.
Roma 7. 23. Gal. 5. 17.
39 I lo engeta kambe a famba, i lo kombela, aku twaleto timhaka.
40 I lo wuya kambe, i lo ba kuma na ba e*k*lela, hakuba mahlo ya*b*ye ma wa tika nguvu; ba nga *z*i ti*b*i akuba ba ta mu hlamulisa ku yini.
41 Yena ata hi xikati xu wunharu, aku ka bona, E*k*lelani makunu, mu ti humulela: ku enele; a hora yi tile; manga*b*ye, a *N*wana wa munhu i nyikelwe man*d*leni ya baonhi.
Joh. 13. 1.

42 Sukani, a hi fambeni: ma-
ngabye, loyi a nzi nyikelako
i tsinele.
Mat. 26. 46. Joh. 18. 1, 2.

43 Ni zalezo, laha na ha ku
wa wulawula, ata Judasi, a
munwe wa bakumo ni ba-
mbiri, zinwe ni xidlemo ni
tisupado ni zigomba, ba ta
hi le ka bapristi ba hombe
ni batsali ni masingalakati.
Mat. 26. 47. Luka 22. 47. Joh. 18. 3.
44 Makunu loyi a mu nyike-
leko i wa ba nyikile a xika-
ngeto aku, Ka yena loyi nzi
ta nga mu trotra, loye hi
yena; mu tekeni, mu famba
naye kwatsi.
45 Laha a nga wata, zalezo i
lota ka yena, aku, Rabi; i
lo mu trotra.
46 Bona ba lo klateka a ma-
ndla yabye hehla ka yena,
ba lo mu teka.
47 Kanilezi a wokari wabye
laba ba nga yimile i lo hlo-
mula a supado yakwe, i lo-
ba a nanza ga mupristi wa
hombe, i lo tsema ndlebe
yakwe.
48 Jesu i lo hlamula a ku nga-
lo kabye, Nwina mu hume-
le, kota mu hlomelako a mu-
pangi, ni tisupado ni zigo-
mba a kuta koma mina ke?
Mat. 26. 55. Luka 22. 52.
49 Mina nzi wa hi na nwina
masiku wonkle tempeleni
na nzi gonzisa, na nwina a
mu nzi komangi: kanilezi
loku ku mahekile kasi a
mitsalo wa tatiseka.
Luka 22. 37. & 24. 44.

50 Ni bonkle ba lo mu siya, ba
tsutsuma.
xlpm. 27.

51 Ni jaha gokari gi nga la-
nzela zinwe naye, i wa hi ni
nguwo yo basa a nga yi hu-
luxetile mirini wakwe, ba
lo mu koma:
52 Kanilezi yena i lo siya ngu-
wo yo basa, i lo tsutsuma
na hi xibyiri.

53 Bona ba lo yisa Jesu ka
mupristi wa hombe: bo tso-
mbene katiginwe naye bo-
nkle bapristi ba hombe ni
masingalakati ni batsali.
Mat. 26. 57. Luka 22. 54. Joh. 18. 13.
54 Petro i wa mu lanzela hi le
kule, hambu xikari, le hu-
byeni ya mupristi wa ho-
mbe; yena i wa lo tsama ni
manganakana, a ora wutsu-
mbu gakwe nzilweni.
55 Makunu a bapristi ba hombe
ni hubye yonkle yi wa laba
bakustumunyu ha Jesu kasi
by fela ku mu daya; a ba ba
kumangi.
Mat. 26. 59.
56 Hakuba banyingi ba nga wa
maha wukustumunyu ga
mawunwa ha yena, a wuku-
stumunyu gabye a gi vume-
lanangi.
57 Laho ku lo yima a bokari,
ba lo maha wukustumunyu
ga mawunwa ha yena, ba-
ku,
58 Hi mu zwile aku, Nzi ta
kungumula leyi tempele yi
mahilweko hi mandla, hi
masiku manharu nzi ta aka

yi*n*wani yi nga mahiwangi-
ko hi man*d*la.
xip. 15. 29. Joh. 2. 19.
59 Hambu lezo a wukustumu-
nyu ga*b*ye a gi vumelana-
ngi.
60 Ni mupristi wa hombe i lo
yima xikari, i lo wutisa Je-
su, aku, A ku hlamuli ncumo
ke? hi yini le*z*i laba ba ku-
stumunyu ha wena ke?
Mat. 26. 62.
61 Kanile*z*i yena i lo miyela,
a nga hlamulangi ncumo.
Kambe a mupristi wa ho-
mbe i lo mu wutisa, Wena u
hi Kristu, a *N*wana wa loyi
a Katekisilweko ke?
Mat. 26. 63.
62 Jesu i lo ngalo, Nzi hi yena:
*n*wina mu ta wona a *N*wana
wa munhu na a tsamile hi
canjeni ga xinene ga nta-
mo, na ata hi marefu ya
tilo.
Mat. 24. 30. & 26. 64. Luka 22. 69.
63 Ni mupristi wa hombe i lo
hanzula *t*inguwo takwe, a
ku, Ha ha nonohisa ha ha
labela a bakustumunyu ke?
64 Mu *z*i zwile a nzukano: mu
alakanya yini ke? bon*k*le ba
lo mu kona ku nga a fane-
lwa hi kufa.
65 Ba*n*wani ba lo sangula ku
mu pelela, ni ku vala ngo-
he yakwe, ni ku mu fumbu-
ta, ni ku wula ka yena, Vu-
mba: ni manganakana ba
lo mu amukela hi ku mu
pakata hi man*d*la ya*b*ye.

66 Kota lezi Petro a nga wa hi
lahasi lomo hu*b*yeni, ku lota
a xitiri xa nhwana wa mu-
pristi wa hombe;
Mat. 26. 58, 69. Luka 22. 55. Joh. 18. 16.
67 Na wona Petro a kari a ora a
wutsumbu gakwe, yena i lo
mu cuwuka, a wula, Wena-
wu kambe u wa hi ni mu
Nazareta, yena Jesu.
68 Kanile*z*i yena i lo kaneta,
aku, Cima a nzi ti*b*i, a nzi
pimi ni le*z*i u *z*i wulako: ye-
na i lo huma laha nyangwe-
ni; ni kuku wu loba.
69 Ni nhwana i lo mu wona, i
lo sangula kambe ku wula
ka bona ka laba ba nga yi-
mileko kona, Loyi hi mu-
nwe wa bona. Kanile*z*i i lo
kaneta kambe.
Mat. 26. 71. Luka 22. 58. Joh. 18. 25.
70 A nzako ka xikatanya na
kambe laba ba nga yimile
ko kona ba ku ngalo ka Pe-
tro, Ha kunene wena u mu-
*n*we wa bona; hakuba u wa
le Galile.
Mat. 26. 73. Luka 22. 59. Joh. 18. 26. Mit. 2. 7.
71 Kanile*z*i yena i lo sangula
ku rukatela, ni ku hlamba-
nya, A nzi mu ti*b*i loyi mu-
nhu mu wulawulako ha
yena.
72 *Z*alezo hi xikati xa wumbiri
a kuku wu loba. Petro i lo
alakanya a mhaka, a ku i
wa wulisile ku yini Jesu ka
yena, Hi mahlweni na ku-
ku wu nga se kuba kumbi-
ri, u ta nzi kaneta kunharu.
Laha na alakanyile hi lezo,
i lo rila.
Mat. 26. 75.

XIPIMO 15.

1 *Z*ale*z*o ni mixo a bapristi
ba hombe ni masingalakati
ni batsali, ni hu*b*ye yon*k*le,
ba lo*b*yeletelana, ba lo boha
Jesu, ba lo famba naye, ba
lo mu yisa ka Pilatu.
Mat. 27. 1. Luka 22. 66. & 23. 1. Joh. 18. 28. Mit. 3. 13. & 4. 26.
2 Pilatu i lo mu wutisa, We-
na u hi Hosi ya ba Juda
ke? Na hlamula a wula ka
yena, Wa wula wena.
Mat. 27. 11.
3 Ni bapristi ba hombe ba lo
mu kecara hi *z*ilo *z*inyingi.
4 Pilatu i lo mu wutisa ka-
mbe, aku, A ku hlamuli
ncumo ke? languta *z*ilo *z*i
ngani ba ku kecarako ha
zona.
Mat. 27. 13.
5 Kanile*z*i Jesu a nga ha enge-
tangi a hlamula ncumo ka-
mbe; kota le*z*o Pilatu i lo
dama.
Joh. 19. 9.

6 Makunu mubuzweni yena
i wa tolobela ku ba *k*la*k*li-
sela a peresu yi*n*we, loyi ba
ta nga wutisa ka yena.
Mat. 27 15. Luka 23. 17. Joh. 18. 39.
7 Ku wa hi kona mu*n*we a
nga bita*n*wa Barabasi, na
bohilwe ni laba ba nga ma-
hile xikanya, a banhu laba
hi kukanyisa ba nga dele
banhu.
8 Ni xi*d*lemo xi loya hehla xi
sangula ku kombela kuma-
ha kota le*z*i a nga tolobele
ku ba mahela.
9 Pilatu i lo ba wutisa, aku,
Ma *z*i ranza le*z*aku nzi *k*la-
*k*lisa a·Hosi ya ba Juda ka
*n*wina ke?
10 Hakuba yena i wa lo *z*i ti*b*a
le*z*aku hi wukuxu a bapri-
sti ba hombe ba lo mu nyi-
kele.
11 Kanile*z*i a bapristi ba ho-
mbe ba lo ku cetela a xi*d*le-
mo, la*z*aku nga a ba *k*la*k*li-
sela Barabasi.
Mat. 27. 20. Mit. 3. 14.
12 Pilatu a hlamula kambe a
ku ka bona, Nzi ta maha
yini *z*onake ka loyi *n*wina
mu mu bitako muku i Hosi
ya ba Juda ke?
13 Bona ba lo bitana kambe,
Mu belele.
14 Pilatu a ku ngalo ka*b*ye, Hi
yini, i mahile yini xa ku bi-
ha ke? Kanile*z*i bona ba wa
su simamisa ba bitana, Mu
belele.
15 Pilatu, na a ranza ku kolisa
a xi*d*lemo, i lo ba *k*la*k*lisela
Barabasi, i lo nyikela Jesu,
laha a mu bile, i loya bele-
lwa.
Mat. 27. 26. Joh. 19. 1, 16.

16 A bakasadoro ba lo mu yi-
sa nzeni ka hu*b*ye, leyi yi
nga Pretorio; ba lo bitana
a katigi*n*we a *k*lawa wo-
n*k*le.
Mat. 27. 27.
17 Ba mu ambexa a xiwungu-
wungu, na ba luka a xi*d*lo-
*d*lo xa mizwa, ka *k*lateka
ka yena;
18 Ba lo sangula ku mu losa,
Xewe, Hosi ya ba Juda!
19 Bona ba loba a hloko yakwe
hi lihlanga, ba lo mu pelela

ri*b*ye nyangweni ya kele
ke?
4 Na cuwuka le hehla, ba wo-
na lezaku a ri*b*ye gi rinzili-
tilwe le nzako: hakuba gi
wa hi ga hombe nguvu.
5 Na ba engena keleni, ba lo
wona a jaha gi tsamile hi
*k*lelweni ga xinene, gi wa
ambele a nguwo yo basa;
bona ba lo dama.
Luka 24. 3. Joh. 20. 11, 12.
6 Yena aku ka*b*ye, Mu nga
damiswi: mu laba Jesu, wa
Nazarata, loyi a nga bele-
lwe: i vukile; a nga kona
laha: manga*b*ye, a wutsa-
mo legi ba nga mu bekile
kona!
Mat. 28. 5, 6, 7.
7 Kanilezi fambani, mu ya
*b*yela a bapizani bakwe na
Petro, Yena i famba ma-
hlweni ka *n*wina aya Ga-
lile: laho mu ta mu wona
kona, kota a nga wula ka
*n*wina.
Mat. 26. 32. xip. 14. 28.
8 Bona ba lo huma, ba lo tsu-
tsuma hi le keleni; hakuba
a kururumela ni kuhlamala
ku wa hi na bona: ba wa
nga wulangi ncumo ka mu-
nhu; hakuba bona ba wa
caba.
Mat. 28. 8. Luka 24. 9.

9 Makunu na vukile ni pu-
nzu hi siku gi ranga ga so-
nto, i lo woneka kuranga
ka Maria Magdalene, ka ye-
na a nga hlongola a n*k*lanu
wa madimoni ni mambiri.
Joh. 20. 14. Luka 8. 2.
10 Yena i loya ba *b*yela laba
ba nga wa hi naye, kota le-
*z*i ku nga hi xirilo ni mi-
kosi.
Luka 24. 10. Joh. 20. 18.
11 Na bona, laha bona ba *z*i
zwile ku ngalo wa hanya,
ni i wonilwe ha yena, a ba
wa nga kolwangi.
Luka 24. 11.

12 A nzako ka le*z*o *z*ilo i lo
woneka ka ba*n*wani bambi-
ri hi xi*n*wani xiyimo, kota
ba nga wa famba, n*d*leleni
ya*b*ye ba ya tikweni.
Luka 24. 13.
13 Bona ba lo famba ba ya *b*ye-
la baseleko: a ba wa kolwa-
ngi bona.

14 A nzako ka le*z*o i lo wone-
ka ka bakume ni mu*n*we a
wutsumbu ga*b*ye kota ba
nga wa tsamile *z*a kugeni; i
lo ba sola hi kungakolwi ka-
*b*ye ni kunonoha ka timbi-
lu, hakuba a ba kolwangi
bona laba ba nga mu wona
a nzako na vukile.
Luka 24. 36. Joh. 20. 19. 1 Kor. 15. 5.
15 Yena a ku ka*b*ye, Fambani
*n*wina tikweni go*n*kle, mu
kanela ivangeli ka *z*imahwa
zo*n**k*le.
Mat. 28. 19. Joh. 15. 16. Kol. 1. 23.
16 Loyi a kolwako a bapatizwa
i ta hanyiswa; kanile*z*i loyi
a nga kolwiko i ta koniwa.
Joh. 3. 18, 36. Mit. 2. 38. & 16. 30, 31,
32. Roma 10, 9. 1 Pet. 3. 21. Joh.
12. 48.
17 Le*z*i *z*iwoniso *z*i ta ba lanze-
la laba ba kolwako: hi bito
ga mina ba ta hlongola ma-

dimoni; ba ta wulawula hi
tirimi tiswa;
Luka 10. 17. Mit. 5. 16. & 8. 7. & 16. 18. & 19. 12. Mit. 2. 4. & 10. 46. & 19. 6. 1 Kor. 12. 10, 28.
18 Ba ta koma tinyoka, loku
banwa a xilo xokufa, ti nga
ta ha ba lomata; ba ta *k*late-
ka man*d*la ye*b*ye ka baba-
*b*yi, ba ta ba hanyisa.
Luka 10. 19. Mit. 28. 5. & 5. 15, 16. & 9. 17. & 28. 8. Jam. 5. 14, 15.
19 Lezo a Hosi Jesu, a nzako
na wulawulile ka bona, i
lo amukelwa hehla tilweni,
ni ku tsama hi le canjeni
ga xinene ga Nungungu-
lu.
Mit. 1. 2, 3. & 7. 55. Luka 24. 51.
20 Bona ba lo famba, ba ya ka-
nela gon*k*le wutsamo, a Ho-
si yi wa tira nabo, i lo tiyi-
sa a mhaka ya *z*iwoniso *z*i
nga ba lanzela. Ameni.
Mit. 5. 12. & 14. 3. 1 Kor. 2. 4, 5. Heb. 2. 4.

IVANGELI HI KA LUKA.

XIPIMO 1.

1 Kotale*z*i a banyingi ba ri-
ngileko a ku hlawutela a
masukela ya mahungu laya
ma tatisekileko xikari ka
hina,
2 Kota le*z*i ba nga ma nyika
ka hina, laho hi kusangule-
ni ba nga bakustumunyu ba
mahlo ni *z*ikozeli *z*a mhaka,
Heb. 2. 3. 1 Pet. 5. 1. 2 Pet. 1. 16. 1 Joh. 1. 1. Marku 1. 1. Joh. 15. 27.
3 *Z*i wonekile kwatsi ka mina
kambe, na nzi hlolile n*d*le-
laya *z*ilo *z*on*k*le ha kunene
ku suka hi leyo ka za kusa-
ngula, kutsala ka wena hi
kuxaxameta, wena u dumi-
leko ha hombe Teofilu;
Mit. 1. 1. & 11. 4. & 15. 19, 25, 28. 1 Kor. 7. 40.
4 Kasi wena wa fela a ku ti*b*a
a *z*inene hi *z*ilo u gonzisilwe-
ko.
Joh. 20. 31.
5 Ku wa hi kona masikwini
ya Herodi, a hosi ya le Ju-
dia, a mupristi wokari, a
bitwako Zakaria, wa *k*lawa
wa Abija: i wa hi ni wasati
wa banhwana ba ka Aroni,
ni bito gakwe i wa hi Eli-
sabeti.
Mat. 2. 1.
6 Bon*k*le ba wa lulamile ma-
hlweni ka Nungungulu, na
ba famba hi milayo ni kula-
ya ka Hosi ba wa nga hi na
nanzu.
7 Ba wa nga hi na *n*wana,
hakuba Elisabeti i wa hi
ngo*n*wa, bona bon*k*le ma-
kunu ba wa kosahele.
Mit. 23. 1. & 24. 16. Fil. 3. 6.
8 Makunu na ku mahisile
lezo, laha na ha kozela nti-
rweni wa wupristi mahlwe-
ni ka Nungungulu hi ku
xaxamela ka *k*lawa wakwe,

9 Kota a mukuwo wa ntiro
wa mupristi, a kuhlawulwa
kakwe ku wa hi ku engena
lomo tempeleni ya Hosi a
hisa a libani.
10 Ni xi*dl*emo xon*kl*e xa ba-
nhu xi wa hi lahan*dl*e xi
kombela hi hora ya ku hi-
swa libani.
Kuv. 8. 3, 4.
11 Laho ku lo woneka ka yena
a ngelosi ya Hosi na yi yi-
mile hi *kl*elo ga xinene ga
alati ga ku hiselwa a libani.
12 Zakaria i lo karateka laha a
nga yi wona, ni kucaba ku
lo cikela kakwe.
xipm. 29. xip. 2. 9. Mit. 10. 4. Kuv. 1. 17.
13 Kanile*z*i a ngelosi yi ku
ngalo ka yena, U nga cabi,
Zakaria: hakuba a miko-
mbelo ya wena yi zwilwe,
ni sati wa wena Elisabeti i
ta ku *tr*alela a *n*wanana,
wena u ta cula bito gakwe
hi Johani.
xipm. 60. 63.
14 Wena u ta ba ni kunengela
ni kutsaka; ni banyingi ba
ta nengela hi ku*tr*alwa ka-
kwe.
xipm. 58.
15 Hakuba i ta maha wa ho-
mbe mahlweni ya Hosi, ye-
na a nga tanwa a waini, ni
kunwa ka ntamo; yena i ta
tatiswa hi Moya wa ku Ba-
sa, hi lomo ru*b*yini ga nyine
wakwe.
xip. 7. 33. Gal. 1. 15.
16 Ni banyingi ba banana ba
Israeli i ta ba wuyela ka
Hosi Nungungulu wa*b*ye.
17 Yena i ta famba mahlweni
ka ngohe yakwe moyeni wa
ntamo wa Elija, akuba a
hunzula a timbilu ta bara-
ru ka banana, ni ba ngaingi-
siko a ku famba hi ku*kl*a-
riha ka loyi wa kululama;
ni ku longiselela a Hosi a
banhu ba longiselweko yo-
na.
Mat. 11. 14. Marku 9. 12.
18 Zakaria a ku ngalo ka nge-
losi, Nzi ta ti*b*a hi ku yini
lexi? hakuba mina nzi mu-
nhu wa kale, ni sati wa
mina i kosahele hi malembe
manyingi.
19 A ngelosi na yi hlamula yi
te ngalo ka yena, Nzi mina
Gabrieli, loye a yimako ma-
hlweni ka Nungungulu; nzi
wa lo rumiwa ku ta wula-
wula ka wena, ni ku neha
ka wena laya mahungu yo
saseka.
Mat. 18. 10. Heb. 1. 14.
20 Wanga*b*ye, u ta miyeliswa
u nga *z*i koti ku wulawula,
ku kala ku cikela lego siku
le*z*i *z*ilo *z*i ta nga nga *z*i ma-
hekile, hakuna wena a ku
kolwangi timhaka ta mina,
leti ti ta nga tatiseka hi xi-
kati xa tona.
21 Ni banhu ba wa labelela
Zakaria, ba lo dama laha na
a ha hlwela lomo tempeleni.
22 Laha na humele, i wa nga
*z*i koti ku wulawula ka
bona: ba lo pima lezaku i
wonile muwoniso lomo te-
mpeleni: i lo simamisa a
maha *z*iwoniso ka bona, i
wa hi mbebebe.

23 Na ku mahisile lezo, laha
masiku ya kukozela ka ye-
na na ma tatisekile, i loya
n*d*lwini yakwe.

24 Anzako ka laya masiku
Elisabeti a sati wakwe i lo
xura-nyimba; i lo ti fihla a
n*k*lanu wa tihweti, aku,
25 *Z*i ngaho yi mahile ka mina
a Hosi masikwini yi cuwu-
kileko ka mina, ku susa a
tingana ta mina mahlwoni
ka banhu.

26 Makunu hi n*k*lanu wa ti-
hweti ni yi*n*we a ngelosi
Gabrieli yi lo rumiwa hi
Nungungulu kuya mutini
wa Galile, wu bitwako Na-
zareta,
27 Ka mubulwa wu wutilweko
hi munhu loyi a bito gakwe
a nga Josefa, wa yin*d*lu ya
Davida; a bito ga mubulwa
hi Maria.
Mat. 1. 18. xip. 2. 4, 5.
28 Yona yi lota ka yena, yi ku
ngalo, Xewe, wena u kate-
kisilweko nguvu, a Hosi yi
na wena.
xipm. 30.
29 Kanilezi yena i lo xaniseka
nguvu hi loku kuwula, i lo
alakanya yena a ku ngalo
kuloswa ka ku fela ku ma-
ha yini loku.
xipm. 12.
30 Ni ngelosi yi ku ngalo ka
yena, U nga cabi, Maria: ha-
kuba wena u kumile kuka-
tekiswa ka Nungungulu.
31 Wanga*b*ye, u ta xura-nyi-
mba rum*b*yini ga wena, u
ta *t*rala a *n*wana, u ta cula
bito gakwe hi JESU.
Mat. 1. 21. xip. 2. 21.
32 Yena i ta maha wa hombe,
i ta bitanwa a *N*wana wa
loyi a nga Hehla-Hehla: ni
Hosi Nungungulu i ta mu
nyika xitsamo xa raru wa-
kwe Davida·
Marku 5. 7. Kuv. 3. 7.
33 Yena i ta fumela hehla ka
yin*d*lu ya Jakobe kala ku-
pinzika; a mufumo wakwe
cima wu nga ta gumelwa.
Joh. 12. 34. Heb. 1. 8.
34 Maria a ku ka ngelosi, *Z*i ta
maheka hi ku yini le*z*i, na
u wona lezaku a nzi ti*b*i
wanuna?
35 Ni ngelosi yi lo hlamula yi
ku ngalo ka yena, A Moya
wa ku Basa wu tata hehla
ka wena, ni ntamo wa loyi
a nga Hehla-Hehla wu tata
ku finengeta: hikwalaho le-
xi xi ta nga *t*ralwa xi ta bi-
tiwa xo basa, a *N*wana wa
Nungungulu.
Mat. 1. 20. & 14. 33. & 26. 63, 64. Mar-
ku 1. 1. Joh. 1. 34. & 20. 31. Mit.
8. 37. Roma 1. 4.
36 Mangabye, Elisabeti ma-
kwenu, yenawu i xurile
nyimba ya nisanyana wu-
kosaneni gakwe: leyi hi
hweti ya wun*k*lanu ni yi-
*n*we ka yena loyi ba nga ku
i ngo*n*wa.
37 Hakuba a yi kona mhaka
ya Nungungulu yi ta nga
vumala ntamo.
Mat. 19. 26. Marku 10. 27. xip. 18. 27.
Roma 4. 21.
38 Maria a ku ngalo, Languta,
a nanza ga Hosi; a ku ma-

heke ka mina kota a mha-
ka ya wena. Ni ngelosi yi
lo suka ka yena.

39 Maria i lo suka hi ka lawo
masiku i loya tikweni ga *z*i-
tsunga hi kuhaklisa, muti-
ni wa le Juda;
40 I loya engena n*d*lwini ya
Zakaria i lo losa Elisabeti.
41 Na ku mahisile le*z*o, Laha
na Elisabeti na a zwile
kulosiwa ka Maria, a xi-
*n*wanana xi lo tsukumatsu-
kuma ru*b*yini gakwe; na
Elisabeti i wa lo tatiswa hi
Moya wa ku Basa;
42 I lo *k*lakusa a gezu gakwe
hi ku wulawula ka hombe,
a ku ngalo, U katekisilwe
wena xikari ka ba basati,
yi katekisilwe ni mbewu ya
nyimba ya wena.
xipm. 28.
43 Xita hi kwihi lexi ka mina,
le*z*aku a nyine wa Hosi ya
mina i tata ka mina ke?
44 Hakuba languta, laha na
gezu ga kulosa ka wena gi
tile tin*d*lebeni ta mina, a
*n*wanana i lo tsukumatsu-
kuma nyimbeni ya mina hi
kutsaka.
45 I katekile yena loyi a nga
kolilwe; hakuba ka yena ku-
tatatiseka a *z*ilo le*z*i *z*i wula-
wulilweko ha yena hi Hosi.
46 Maria a ku ngalo,
A muhefemulo wa mina
wu dumisa a Hosi.
47 Ni moya wa mina wa tsa-
ka ha Nungungulu Mu-
hanyisi wa mina.
48 Hakuba i cuwukile a wu-
lahasi ga nanza gakwe:
Hakuba wanga*b*ye, ku
suka le*z*i *z*on*k*le a *z*izuku-
lwana *z*i ta nzi bitana ku
ngalo nzi katekile.
xip. 11. 27.
49 Hakuba loyi a nga ni nta-
mo i mahile ka mina a
*z*ilo *z*a hombe nguvu; gi
basile a bito gakwe.
50 Ni wuxinji gakwe gi ka
*z*izukulwana ni *z*izuku-
lwana ka bona laba ba
mu cabako.
51 Yena i kangetile a ntamo
wakwe hi woko gakwe;
yena i hangalasile a ba ti
ku kumukisako kualaka-
nyeni ka timbilu ta*b*ye.
• 1 Pet. 5. 5.
52 I wisile tihosi *z*itsanweni
*z*abye, i *k*lakusile laba ba
nga lahasi.
53 Laba ba zwako n*d*lala i
ba xurisile hi *z*ilo *z*o sase-
ka; laba ba fumileko i ba
fambisa na ba hi haba
ncumo.
54 Yena i vunile Israeli a na-
nza gakwe, kasi a fela ku
alakanya wuxinji
55 (Kotale*z*i a nga wulawu-
la ka bararu ba hina) ka
Abrahama ni mbewu ya-
kwe kala kupinzuka.
Roma 11. 28. Gal. 3. 16.

56 Maria i lo tsama na yena
tihweti tinharu, i lo wuya
le n*d*lwini yakwe.

57 Makunu a xikati xa Elisa-
beti xilo tatiseka kasi a fela

kuhefemula; yena i lo *t*rala
nisanyana.
58 A baakelane bakwe ni ma-
xaka yakwe ba lozwa leza-
ku a Hosi yi wonekelisile a
wuxinji ga yona ha yena;
ba lo tsaka *zin*we na yena.
xipm. 14.
59 Na ku mahisile lezo hi ma-
siku ya n*k*lanu ni manharu,
lezi ba nga ta mu maha a
kwera a *n*wanana; ba wa
ranza ku nga ba mu cula a
bito ga Zakaria, ba vuxa a
bito ga raru wakwe.
60 Ni nyine wakwe i lo hlamu-
la a ku ngalo, A *zi* ngaho;
nga a culiwa ku ngalo hi
Johani.
xipm. 13.
61 Bona ba te ngalo ka yena,
A nga kona wa xaka ga
*n*wina a bitwako hi bito
legi.
62 Bona ba lo maha xiwoniso
ka raru wakwe, lezaku i ra-
nza ku nga a bitiwa hi ku
yini yena.
63 Yena i lo wutisa a mezana
ya kutsalela kona, yena i lo
tsala, aku, A bito gakwe hi
Johani. Ba lo hlamala bo-
n*k*le.
xipm. 13.
64 Kalakale a nomu wakwe
wu la su vululeka, ni lirimi
lakwe li lo *k*la*k*leka yena i
lo kaneka, na a bonga Nu-
ngungulu.
xipm. 20.
65 Ni kucaba ku lota ka bona
bon*k*le ba akileko kusuhani
nabo: leti timhaka ton*k*le ti
zwakala tikweni gon*k*le ga
zitsunga ga Judia.
xipm. 39.
66 Ni bon*k*la laba ba nga ti-
zwa ba lo ti beka lomo mbi-
lwini wa*b*ye, baku, Kunene
i ta maha a *n*wanana wa
ku yini loyi ke? Hakuba a
canja ga Hosi gi lo na yena.
xip. 2. 19, 51. Mit. 11. 21.

67 Ni raru wakwe Zakaria i
wa tatisilwe hi Moya wa ku
Basa i profeta, aku,
68 Yi katekisilwe a Hosi,
Nungungulu wa Israeli;
Hakuba i ba enzele i ma-
hile ku*k*la*k*liwa ka banhu
bakwe,
xip. 7. 16.
69 I humesile a lihonzo la
kuhanyisa ka hina n*d*lwi-
ni ya nanza gakwe Da-
vida
70 (Kotalezi a nga kanela hi
milomu ya baprofeti ba-
kwe bobasa laba ba nga
hi kona cima kusangula a
tiko),
Mit. 3. 21. Roma 1. 2.
71 A ku hi hanyisa balaleni
ba hina, ni le man*d*leni
ya bona laba ba hi be-
ngako;
72 Ni ku wonisa a wuxinji
gi nga wa wulilwe ka ba-
raru ba hina, ni ku ala-
kanya xivumelwano xa-
kwe xo basa:
xipm. 54.
73 A xifungo lexi a nga hla-
mbanya ka Abrahama a
raru wa hina,
Heb. 6. 13, 17.
74 A kuba a hi nyika lezaku

hi *k*la*k*liwa ka balala ba
hina, hi mu kozela na hi
nga hi na kucaba,
Roma 6. 18, 22. Heb. 9. 14.

75 Le kubaseni ni le kulula-
meni mahlweni ka yena
won*k*le a masiku ya hina.
Efe. 4. 24. 2 Tesa. 2. 13. 2 Tim. 1. 9.
Tit. 2. 12. 1 Pet. 1. 15. 2 Pet. 1. 4.

76 Ina, wenawu, *n*wanana,
u ta bitanwa muprofeti
wa loyi a nga Hehle-
Hehla: hakuba u ta fa-
mba mahlweni ka ngohe
ya Hosi a ku longisela a
tin*d*lela takwe;
Mat. 11. 10. xipm. 17.

77 A ku nyika a kuti*b*yiwa
ka kuhanyiswa ka banhu
bakwe ku tsetselelweni
ka *z*onho *z*a*b*ye,
Marku 1. 4. xip. 3. 3.

78 Hakuba hi wuxinji ga
Nungungulu wa hina, le-
go hi kuca ka le hehla a
ta nga hi enzela ha gona,

79 A kuwoninga ka bona la-
ba ba tsamileko munya-
meni ni le nzutini wa
kufa; a kangeta miko-
nzo ya hina n*d*leleni ya
kurula.
Mat. 4. 16. Mit. 26. 18.

80 Ni *n*wanana i lo kula, i lo
ngangamukelana hi ntamo
moyeni, i wa hi le xiwuleni
ku kala sikwini ga ku wo-
nekeliswa kakwe ka Israeli.
xip. 2. 40. Mat. 3. 1. & 11. 7.

XIPIMO 2.

1 Makunu na ku mahisile le-
*z*o ka lawo masiku, ku lo
biwahungu hi le ka Kesari
Augustu, a kuba a tiko go-
n*k*le gi tsalelwa.

2 Loku ku wa hi kutsala ku-
sangula laha Kurenio a nga
wa hi nduna ya le Siria.
Mit. 5. 37.

3 Bon*k*le ba lo famba a ku ya
ti tsala wutsumbu, loyi ni
loyi i waya mutini wa ba ka
ka*b*ye.

4 Josefa kambe i lo kanziya
hi le Galile, hi le mutini wa
le Nazareta, ata Judia, mu-
tini wa Davida, lowu wu
bitwako Betlehema, haku-
ba yena i wa hi wa yin*d*lu
ni wa le ngangweni wa Da-
vida;
Joh. 7. 42. Mat. 1. 16. xip. 1. 27.

5 A ti tsalela a wutsumbu ga-
kwe *zin*we na Maria, loyi a
nga wa wutilwe ha yena, i
wa lo sika hi nyimba.
Mat. 1. 18. xip. 1. 27.

6 Na ku mahisile le*z*o, laha
ba nga wa hi leyo, a masiku
ma lo tatiseka le*z*aku i ta
hefemula.

7 Yena i lo *t*rala a nisanyana
wakwe wa matewula; i lo
mu petsela lomo dzo*b*yeni, i
lo mu lata lomo xigowolwa-
ni, hakuba ba wa nga hi na
wutsamo lomo n*d*lwini ya
bapfumba.
Mat. 1. 25.

8 Leyo ku wa hi kona a bari-
si ka gwalego tiko ba nga
wa tsamile mikobeni, ba
nga wa labelela ni wusiku a
mi*k*lambi ya*b*ye.

9 Ni ngelosi ya Hosi yi lo yi-
ma ka bona, ni wukosi ga

Hosi gi lo ngangamela gi lo
ba ranzela: bona ba wa la
su cu hi kucaba.
xip. 1. 12.
10 Ni ngelosi yi te nga lo ka-
*b*ye, Mu nga cabi; hakuba
manga*b*ye, nza mu nehela
*n*wina a mahungu yo sase-
ka ya kutsaka ka hombe ka
laya ma ta nga ba ka banhu
bon*k*le:
Mat. 28. 19. Marku 1. 15. xipm. 31, 32. xip. 24. 47. Kol. 1. 23.
11 Hakuba ku*t*relwe ka *n*wina
legi siku mutini wa Davida
a Muhanyisi, loyi a nga Kri-
stu a Hosi.
Mat. 1. 16, 21. & 16. 16. xip. 1. 43. Mit. 2. 36. & 10. 36. Fil. 2. 11.
12 Lexi hi xiwoniso ka *n*wina;
*N*wina mu ta kuma a *n*wa-
nana na petselwe lomo dzo-
*b*yeni, na a latilwe lomo xi-
gowolweni.
13 Ni kalakale laho ku wa hi
zi*n*we ni ngelosi a maban*d*la
ya le tilweni na ma dumisa
Nungungulu, maku,
Heb. 1. 14. Kuv. 5. 11.
14 A wukosi ka Nungungu-
lu le hehla, ni misabeni a
kurula ka banhu ku hi ka
bona a xalaliswako ha
bona.
xip. 1. 79. & 19. 38. Efe. 1. 6. & 2. 4, 7, 17. & 3. 10. 21. Kuv. 5. 11, 13. Roma 5. 1. Kol. 1. 20. Joh. 3. 16. 2 Tesa. 2. 16. 1 Joh. 4. 9, 10.

15 Na ku mahisile lezo, laha
na tingelosi ti fambile ka
bona tiya le tilweni, a barisi
ba ku ka mu*n*we ni mu*n*wa-
ni, A hi fambeni makunu
kona Betlehema, hi ya wona
xilo lexi xi mahekileko, lexi
a Hosi yi xi ti*b*ekiseleko ka
hina.
16 Bona ba lota hi kuha*k*lisa,
ba ta ba kuma bona Maria
ni Josefa, ni *n*wanana na a
latilwe xigowolweni.
17 Laha bona na ba zi wonile,
ba lo ti*b*ekisa a kuwula lo-
ku ku nga wulawulilwe ka-
*b*ye hi loyi a *n*wanana.
18 Bon*k*le laba ba nga wa zi
zwile ba lo hlamala hi zilo
lezi zi nga wa wulawulilwe
ka bona hi barisi.
19 Kanilezi Maria i lo hlayisa
kon*k*le loku kuwula, a ku
alakanya mbilwini yakwe.
xip. 1. 66. xipm. 57.
20 Ni barisi ba lo wuya, na ba
dumisa ba bonga Nungu-
ngulu hi zilo zon*k*le lezi ba
nga wa zi zwile ba zi woni-
le, kota lezi ku nga wula-
wulilwe ka*b*ye.

21 Laha a n*k*lanu wa masiku
ni manharu na ma tatise-
kile kasi a ku mu maha
kwera, a bito gakwe gi lo
culwa JESU, lego gi nga
wa culilwe hi ngelosi hi ma-
hlweni na a nga se ku xu-
rwa nyimba.
Mat. 1. 21, 25. xip. 1. 31, 59.

22 Laha a masiku ya kubasi-
swa ka*b*ye kota nayo wa
Mosi ma nga wa tatisekile,
ba lo kanziya naye Jerusa-
lema, a ku ta mu nyikela ka
Hosi
23 (Kota ku tsalilweko naywe-
ni wa Hosi, Bon*k*lelele a ba

banuna laba ba vululako
marumbu ba ta bitanwa bo-
basa ka Hosi),
24 A ku nyikelwa a munyike-
lo kota lezi zi tsalilweko na-
yweni wa Hosi, A matuba
mambiri, kutani mavinya-
ni maswa ya zipomba.
25 Languta, ku wa hi kona
munhu leyo Jerusalema, lo-
yi a bito gakwe a nga wa hi
Simeoni; loyi munhu i wa
lulamile a kolekako, na la-
ngutela a kutangaliswa ka
Israeli: ni Moya wa ku Ba-
sa wu wa hi na yena.
Marku 15. 43. xipm. 38.
26 Ku wa wonisilwe ka ye-
na hi Moya wa ku Basa, le-
zaku a nga ta wona kufa,
hi mahlweni na a nga se ku
wona Kristu a Hosi.
Heb. 11. 5.
27 Yena i lota hi ka Moya lo-
mo tempeleni: laha a batra-
li ba mu engenisile a nwa-
nana Jesu, kasi ba fela ku
maha ka yena kota a mu-
kuwo wa nayo,
Mat. 4. 1.
28 Zonake i lo mu amukela a
mu angatela mawokweni
yakwe, i ko katekisa Nu-
ngungulu, a ku ngalo,
29 Makunu nga nanza ga
wena gi famba, O Hosi,
kota a mhaka ya wena,
hi kurula;
Fil. 1. 23.
30 Hakuba a mahlo ya mina
wa wonile kuhanyisa ka
wena,
xip. 3. 6.
31 Loku u nga ku longisela
mahlweni ka tingobe ta
banhu bonkle;
32 A kuwonekela ka ku wo-
ninga ba Matiko, ni wu-
kosi ga banhu ba wena ba
Israeli.
Mat. 4. 16. Mit. 13. 47. & 28. 28.
33 A raru wakwe ni nyine ba
wa hlamala hi lezi zilo zi
nga wa wulawulilwe hi kota
ya yena;
34 Na Simeoni i lo ba katekisa,
a ku ngalo ka Maria nyi-
ne wakwe, Languta, loyi a
nwanana i yimilwe hi kuwa
ni kuvuka ka banyingi ba
Israeli; ni ku maha xiwo-
niso lexi xi kanetilweko;
Mat. 21. 44. Roma 9. 32, 33. 1 Kor. 1. 23, 24. 2 Kor. 2. 16. 1 Pet. 2. 7, 8. Mit. 28. 22.
35 Ina na wena a supado yi ta
tsemakanya a muhefemulo
wa wena; kasi a kualaka-
nya ka timbilu ta banyingi
ka ta wonekeliswa.
Joh. 19. 25.
36 Ku wa hi kona a munwe
Ana, a muprofeti wa wasa-
ti, a nhanyana wa Fanueli,
wa li xaka la Axeri (yena i
wa kosahele, na a wa tsani-
le ni wanuna nklanu ni ma-
mbiri a malembe ku sukela
wubulweni gakwe,
37 Yena i wa hi noni a nklanu
wa makumi ni makumi ma-
nharu a malembe ni mune),
i wa nga suki le tempeleni,
na kozela hi kuyila ni mi-
kombelo wusiku ni mumu.
Mit. 26. 7. 1 Tim. 5. 5.
38 Na wata hi xwalexo xikati,
i lo nyika kubonga ka Nu-
ngungulu, i lo kanela ha

yena ka bon*k*le laba ba nga
cuwukela ku*k*la*k*liswa ka
Jerusalema.
Marku 15. 43. xipm. 25. xip. 24. 21.
39 Ni laha na ba mbetile a *z*ilo
*z*on*k*le kota hi ka nayo wa
Hosi, ba wuya le Galile,
mutini wa*b*ye Nazareta.

40 Ni *n*wanana i lo kula, i wa
hi ni ntamo, i lo tatiswa hi
ku*k*lariha: ni wuxinji ga
Nungungulu gi wa hi ka
yena.
xip. 1. 80. xipm. 52.

41 Ni ba*t*rali bakwe ba wa fa-
mba malembe won*k*le Jeru-
salema mubuzweni wa pa-
sika.
42 Laha a nga wa hi ni kume
ni mamþiri a malembe a
tanga yakwe, ba lo kanziya
kota a mukuwo wa mubu-
zo;
43 Laha bona na ba tatisile a
masiku, kota ba nga wa ha
wuya, a mufana Jesu i lo
sala le nzako le Jerusalema;
ba*t*rali bakwe ba wa nga *z*i
ti*b*angi;
44 Kanile*z*i ba wa alakanya le-
*z*aku i kona xikari ka ka*b*ye,
ba lo famba a pfuka wa si-
ku; ha lo mu laba xikari ka
maxaka ya*b*ye ni ka ba tolo-
beleneko nabo:
45 Laha na ba nga mu kuma-
ngi, ba lo *k*lelela Jerusalema,
na ba laba yena.
46 Na ku mahisile le*z*o, a nza-
ko ka masiku manharu ba
lo mu kuma lomo tempele-
ni, na tsamile xikari ka
masingalakati, na a bazwa,
na ba wutisa *z*iwutiso,
47 Ni bon*k*le laba ba nga wa
muzwa ba lo damiswa hi
kupima kakwe ni kuhla-
mula kakwe.
Mat. 7. 28. Marku 1. 22. xip. 4. 22, 32. Joh. 7. 15, 46.
48 Laha bona na mu wonile,
ba lo hlamaliswa: ni nyine
wakwe a ku ngalo ka yena,
*N*wananga, u hi mahele yi-
ni a *z*a ku ngahi ke? wa-
nga*b*ye, a raru wa wena na
mina hi wa ku laba hi ku-
xaniseka.
49 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Mu
wa nzi laba hi ku yini ke?
mu wa nga *z*i ti*b*i le*z*aku
nga nzi hi lomo n*d*lwini ka
Dadani ke?
Joh. 2. 16.
50 Bona a ba pimangi loku
kuwula a nga wula ka bo-
na.
xip. 9. 45. & 18. 34.
51 Yena i lo relela nabo, i lota
Nazareta; yena i wa ingisa
ka bona: a nyine wakwe i
lo hlayisa loku kuwula mbi-
lwini yakwe.
xipm. 19.

52 Ni Jesu i lo humelela hi
ku*k*lariha ni wukulu, i wa
ranzwa hi Nungungulu ni
banhu.
xipm. 40.

XIPIMO 3.

1 Makunu hi lembe ga kume
ni n*k*lanu ga kufuma ka
Tibiriusi Kesari, Pontio Pi-
latu i wa hi mufumeli wa

Judia, ni Herodi i wa hi
nduna ya le Galile, na Fili-
pu maka*b*ye wakwe i wa
nduna ya tiko ga le Iturea
ni Trakoniti, na Lusanio i
wa hi nduna ya le Abi-
lene,
2 Ni wupristini ga hombe ga
Anasi na Kaiafasi, a mhaka
ya Nungungulu i lota ka
Johani a *n*wana wa Zakaria
le xiwuleni.
Joh. 11. 49, 51. & 18. 13. Mit. 4. 6.
3 I lota matikweni won*k*le
ma renzelekeleko Jordani,
na a kanela a kubapatizwa
ka kuhunzuluka ni kutse-
tselelwa ka *z*onho;
Mat. 3. 1. Marku 1. 4. xip. 1. 77.
4 Kota le*z*i ku nga tsalilwe
bukwini ga Isaya mupro-
feti,
Gezu ga mu*n*we a bita-
nako xiwuleni, Longisani
*n*wina a n*d*lela ya Hosi,
mu maha mipfukla ya
kona yi lulama.
Mat. 3. 3. Marku 1. 3. Joh. 1. 23.
5 Ni minzelelo yon*k*le yi ta
seletelwa, *z*on*k*le *z*itsunga
ni *z*itsungana *z*i ta nehiwa
lahasi; ni kugombonyeka
ku ta lulamiswa, ni ti-
n*d*lela ta magomagoma ti
ecetelwa;
6 Ni nyama yon*k*le yi ta
wona kuhanyisa ka Nu-
ngungulu.
xip. 2. 10.

7 Hikwalaho i te ngalo ka *z*i-
dlemo le*z*i *z*i ngaya kuya
bapatizwa ha yena, *N*wina
*t*ralo wa mapiri, hi mani a
mu layako ku caba a kulo
gi tako ke?
Mat. 3. 7.
8 Hiwalaho humesani a mi-
hanzo yi faneleko kuhunzu-
luka, mu nga sanguli ku
wula hi ka wutsumbu ga
*n*wina, Hi na Abrahama a
Dadani wa hina: hakuba
nza wula ka *n*wina, le*z*aku
Nungungulu hi laya mari-
*b*ye wa *z*i kota ku vuxela
Abrahama a banana.
9 Hambu makunu xihloka a
xi bekilwe mutswini wa ti-
sinya: ton*k*lelele tisinya ti
nga *t*raliko mihanzo yo na-
nziha ti ta gawulwa, ti ho-
xwa nzilweni.
Mat. 7. 19.
10 Ni *z*idlemo *z*i lo mu wutisa,
*z*iku, *Z*onake hi yimelwe hi
ku maha yini ke?
Mit. 2. 37.
11 Yena i lo hlamula a ku nga-
lo ka*b*ye, Loyi a nga ni ma-
baji mambiri, a mu nyike
loyi a vumalako; ni loyi a
nga ni *z*a kuga; a mahe ko-
ta le*z*o.
xip. 11. 41. 2 Kor. 8. 14. Jam. 2. 15,
16. 1 Joh. 3. 17. & 4. 20.
12 Laho kambe ku lota a ba-
hlengisi ku bapatizwa, bona
ba te ngalo ka yena, Mugo-
nzisi, hi ta maha yini ke?
Mat. 21. 32. xip. 7. 29.
13 Yena a ku ngalo ka bona,
Mu nga tekeli munhu ku
hunza le*z*i mu yimiselwe-
ko.
xip. 19. 8.
14 Ni ba kasadoro kambe ba lo
mu wutisa, baku, hinawu,
hi ta maha yini ke? yena

a ku ngalo ka bona, Mu
nga wu*k*leli munhu ncumo,
mu nga teki xilo xi nga fa-
neliko; eneliswani hi kuri-
hwa ka *n*wina.

15 Kota lezi a banhu ba nga
cuwukela, a banhu bon*k*le
ba wa wulawula timbilwini
ta*b*ye hi kota ya Johani, le-
zaku kutani hi Kristu;
16 Johani i lo hlamula, aku ka
bona bon*k*le, Mina ha kune-
ne nzi mu bapatiza hi ma-
ti; kanilezi wa hata loyi a
nga ni ntamo ku nzi hu-
nza, loyi a tingoti ta zilato
zakwe nzi nga fanelangiko
ku ti *k*la*k*la: yena i ta mu
bapatiza hi Moya wa ku Ba-
sa ni nzilo:

Mat. 3. 11.

17 Loyi a lihlelo lakwe li nga
canjeni gakwe, loyi a ta nga
heherisisa a mabele yakwe,
i ta hlengeletela a mabele
yakwe magombeni yakwe;
kanilezi a mungu i ta wu
hisa hi nzilo wu nga time-
kiko.

Mat. 13. 30.

18 Hi ku*n*wani kulaya kotala
hikwalaho i lo kanela a
mahungu yo saseka ka
banhu;
19 Kanilezi Herodi a nduna, na
kawukilwe ha yena hi kota
ya Herodia a sati wa ma-
ka*b*ye, ni zilo zon*k*le za ku-
biha lezi Herodi a nga wa
zi mahile,

Mat. 14. 3. Marku 6. 17.

20 I lo engeta ni loxi hehla ka
zona zon*k*le, lezaku i lo va-
lela Johani paxweni.

21 Makunu na ku mahisile
lezo, laha a banhu bon*k*le
na ba bapatizilwe, kasi, Je-
su kambe na bapatizilwe,
na kombela, ni tilo gi lo
vululwa,

Mat. 3. 13. Joh. 1. 32.

22 Ni Moya wa ku Basa wu lo
relela hi dzumba, kota a tu-
ba, hehla ka yena, ni gezu
gi ta hi le tilweni, Wena u
*N*wana wa mina a ranzi-
lweko; hi ka wena nza xa-
laliswa ha kunene.

23 Ni Jesu a wutsumbu ga-
kwe, laha a nga wa sangu-
la ku gonzisa, i wa hi ni
makume manharu ya male-
mbe a tanga yakwe, na a
wa hi *n*wana (kota ku nga
hlambanyiswa) wa Josefa,
*n*wana wa Heli,

Mat. 13. 55. Joh. 6. 42.

24 I *n*wana wa Matati, *n*wana
wa Levi, *n*wana wa Melki,
nwana wa Jonai, a *n*wana
wa Josefa,
25 *N*wana wa Matatiasi, *n*wa-
na wa Amosi, *n*wana wa
Nahumi, *n*wana wa Esli,
*n*wana wa Nagai,
26 *N*wana wa Mati, *n*wana wa
Matatiasi, *n*wana wa Semei-
ni,
27 *N*wana wa Joseki, *n*wana
wa Joda, *n*wana wa Joana,
*n*wana wa Resa, *n*wana wa
Zerubabeli, *n*wana Xealtie-
li, *n*wana wa Neri,

28 *N*wana wa Melki, *n*wana
wa Addi, *n*wana wa Kosa-
ma, *n*wana wa Elmadamu,
*n*wana wa Eri,
29 *N*wana wa Jesu, *n*wana wa
Eliezari, *n*wana wa Jorami,
*n*wana wa Matati, *n*wana
wa Levi,
30 *N*wana wa Simeoni, *n*wana
wa Juda, *n*wana wa Josefa,
*n*wana wa Jonami, *n*wana
wa Eliakimu,
31 *N*wana wa Melea, *n*wana
wa Manana, *n*wana wa Ma-
tata, *n*wana wa Natani,
*n*wana wa Davida,
32 *N*wana wa Jese, *n*wana wa
Obedi, *n*wana wa Boazi,
*n*wana wa Salmoni, *n*wana
wa Nasoni,
33 *N*wana wa Amidaba, *n*wa-
na wa Arni, *n*wana wa Esro-
ni, *n*wana wa Parezi, *n*wa-
na wa Juda,
34 *N*wana wa Jakobe, *n*wana
wa Isaka, *n*wana wa Abra-
hama, *n*wana wa Tera, *n*wa-
na wa Nahora,
35 *N*wana wa Serugi, *n*wana
wa Rewu, *n*wana wa Pelegi,
*n*wana wa Eberi, *n*wana wa
Xila,
36 *N*wana wa Kanani, *n*wana
wa Arfaxadi, *n*wana wa
Xemi, *n*wana wa Noa, *n*wa-
na wa Lameka,
37 *N*wana wa Metusela, *n*wa-
na wa Enoke, *n*wana wa
Jaredi, *n*wana wa Mahala-
leli, *n*wana wa Kanani,
38 *N*wana wa Enosi, *n*wana
wa Sete, *n*wana wa Adamu,
*n*wana wa Nungungulu.

XIPIMO 4.

1 Ni Jesu, na tatiswa hi Mo-
ya wa ku Basa, i lo wuya hi
le Jordani, i lo yiswa hi Mo-
ya xiwuleni a mune wa ma-
kume ya masiku,

Mat. 4. 1. Marku 1. 12. xip. 2. 27. xipm. 14.

2 Na ringiwa hi Satani. A
nga wa ngagi ncumo ka la-
wo masiku: laha ma nga
wa mbetekile, i lozwa n*d*la-
la.
3 Ni Satani i te ngalo ka ye-
na, Loku wena u wa nga u
hi *N*wana wa Nungungulu,
laya a ri*b*ye legi gi mahiswa
a *z*ibaba.
4 Jesu i lo hlamula ka yena,
Ku tsalilwe, A Munhu a
nga na ku hanya hi hi xi-
baba xoce.
5 I lo mu kanziyisa, a lo mu
kombisa a mifumo yon*k*le
ya tiko hi xikatana.
6 Ni Satani a ku ngalo ka ye-
na, Nzi ta nyika ka wena
yon*k*le leyi mifumo, ni wu-
kosi ga yona: hakuba yi
nyikilwe ka mina; ni ka
loyi nzi mu ranzako nza mu
nyika.

Joh. 12. 31. & 14. 30. Kuv. 13. 2, 7.

7 Hikwalaho loku wena u ta
kozela mahlweni ka mina,
yon*k*le yi ta maha ya wena.
8 Jesu i lo hlamula a ku nga-
lo ka yena, Ku tsalilwe,
Wena u ta kozela a Hosi
Nungungulu wa wena, ye-
na yece wena u ta nga mu
kozela.
9 I lo mu yisa Jerusalema, i
lo mu yimisa xi xungweni

xa tempeli, a ku ngalo ka
yena, Loku wena u hi *N*wa-
na wa Nungungulu, hoxa a
wutsumbu ga wena hi leno:
Mat. 4. 5.
10 Hakuba ku tsalilwe,
Yena i ta laya tingelosi
takwe ha wena, ti ta ku
gonga:
11 Ni kambe,
Ni man*d*leni ya tona ti ta
ku kamukela, u nga ta ku
u kuyuka konzo wa we-
na ri*b*yeni.
12 Jesu i lo hlamula a ku nga-
lo ka yena, Ku te ngalo,
Wena u ta nga ringi a Hosi
Nungungulu wa wena.

13 Laha na Satani na a mbe-
tile kuringa kon*k*lelele, i lo
suka ka yena xikatana.
Joh. 14. 30. Heb. 4. 15.

14 Jesu i lo wuya hi ntamo
wa ka Moya le Galile: ni
wudumo gi lo zwakala ha
yena tikweni gon*k*le ga leyo.
Mat. 4. 12. Joh. 4. 43. xipm. 1. Mit. 10. 37.
15 Yena i lo gonzisa masina-
gogeni ya*b*ye, na dumiswa
hi bon*k*le.

16 Yena i lota Nazareta, laho
a nga wun*d*lwiwa kona: i
lo engena, ku kota mukuwo
wakwe, a sinagogeni hi si-
ku ga sabado, i lo yima ku
gonza.
Mat. 2. 23. & 13. 54. Marku 6. 1. Mit. 13. 14. & 17. 2.
17 Laho ku lo nyikiwa ka ye-
na a buku ga muprofeti
Isaya. I lo vulula a buku,
i lo kuma a wutsamo laho
ku nga wa tsalilwe.
18 A Moya wa Hosi wu le
hehla ka mina, Hakuba
yi nzi hlawulile ku ka-
nela a mahungu yo sase-
ka ka *z*isiwana: yena i
nzi rumile kuba hungu
hi ku*k*la*k*liswa ka ba bo-
hilweko, ni kuhanyisa ku
wona ka *z*ikumu, ni ku
*k*la*k*lisa laba ba karatwa-
ko,
19 Ni kuba hungu hi lembe
gi amukelekako ga Hosi.
20 Yena i lo gi vala a buku, i
lo gi wuyisela ka nanza, i lo
tsama lahasi: ni mahlo ya
bona bon*k*le ba nga wa hi
sinagogeni ma lo mu cuwu-
kisisa.
21 Yena i lo sangula ku wula
ka bona, Nyamukla lowu
mutsalo wu tatisekile ti-
n*d*lebeni ta *n*wina.
22 Bon*k*le ba lo maha wuku-
stumunyu ha yena, ba lo
hlamala hi timhaka ta wu-
xinji ti nga huma hi le no-
*n*wini wa yena: bona ba te
ngalo, Loyi a *n*wana wa Jo-
sefa ke?
Mat. 13. 54. Marku 6. 2. xip. 2. 47. Joh. 6. 42.
23 Yena i te ngalo ka*b*ye, Ha
kunene mu ta wula ka mina
lowu mufananiso, Nanga,
hanyisa wutsumbu ga wena:
*z*on*k*le le*z*i hi *z*i zwileko zi
mahile Kapernaume, *z*i ma-
he kambe ni laha tikweni
ga wena.
Mat. 4. 13. & 11. 23. & 13. 54. Marku 6. 1.

24 I te ngalo, Hizinene nza wu-
la ka *n*wina, A ku kona a
muprofeti a amukelekako
tikweni ga le ka*b*ye.
Mat. 13. 57. Marku 6. 4. Joh. 4. 44.
25 Kanilezi ha kunene nza wu-
la ka *n*wina, Ku wa hi kona
a tinoni totala masikwini ya
Elija, laha tilo gi nga wa
valilwe a malembe manha-
ru ni n*k*lanu wa tihweti ni
yi*n*we, laho ku nga wa hi
kona a n*d*lala ya hombe mi-
sabeni yon*k*le;
Jam. 5. 17.
26 Ni ka mu*n*we wa bona Eli-
ja a nga wa rumelwangi,
kanilezi ka mu Zerafati, ti-
kweni ga le Sidoni, ka wa-
sati a nga hi noni.
27 Ku wa kona tihlokonho ka
Israeli xikatini xa Elixa
muprofeti; ni ka mu*n*we wa
bona a nga wa nga basisi-
swangi, kanilezi yena Na-
mana yece a mu Siria.
28 Ni bon*k*le ba wa lo tatiswa
hi zanga lomo sinagogeni,
kota lezi ba nga wa zwile
lezi zilo;
29 Bona ba lo suka, ba lo mu
humesa laha*n*d*le ka muti,
ba lo mu yisa le gwitsini ga
xitsunga le xi wu akilweko
kona muti wa*b*ye, kasi ba
fela ku mu susumetela hi
hloko yakwe lahasi.
30 Kanilezi yena na tsemaka-
nya xikari ka*b*ye a ti fa-
mbela.
Joh. 8. 59. & 10. 39.

31 Yena i lo relela Kapernau-
me, a muti wa le Galile.
I wa ba gonzisa hi siku ga
sabado:
Mat. 4. 13. Marku 1. 21.
32 Laho ba wa dama hi kugo-
nzisa kakwe; hakuba a ti-
mhaka takwe ti wa hi ni
ntamo.
Mat. 7. 28, 29. Tit. 2. 15.
33 Lomo sinagogeni ku wa hi
kona munhu, a nga wa hi
ni moya wa dimoni gobiha;
i lo bitana nguvu hi gezu ga
hombe,
Marku 1. 23.
34 Hiye! hi na ni yini na we-
na, wena Jesu wa Nazare-
ta ke? wena u tile ku hi lo-
bisa ke? nza ku ti*b*a ku
ngalo wena hi wena mani,
u hi loyi wa ku Basa wa
Nungungulu.
xipm. 41. xip. 1. 35.
35 Jesu i lo wu kawuka, aku,
Miyela, u huma ka yena.
Laha na dimoni gi mu pulu-
wunzisile lahasi xikari, gi lo
huma ka yena, na gi nga
mu lamatangi.
36 Ni kudama ku lota ka bo-
n*k*le, bona ba lo wulawula
katigi*n*we, mu*n*we ni mu-
*n*wani baku, I mhaka ya ku
yini leyi ke? hakuba hi mi-
tamo ni ntamo wa laya a
mimoya ya kubiha, yi mu
ingisa.
37 Ku lo famba a kuzwakala
ka yena ka wutsamo gon*k*le
tikweni gon*k*le ga kona.

38 I lo suka sinagogeni, i lo
engena n*d*lwini ya Simoni.
A mukokati wa Simoni i
wa babya hi feberi ya ho-

mbe; laho ba lo mu kombe-
la ha yena.
Mat. 8. 14. Marku 1. 29.

39 Yena ilo yima ka yena, i lo
kawuka a feberi; yi lo mu
tsika: kalakale i lo suka a
ba kozela.

40 Ni laha a gambo gi nga wa
pela, ni bon*k*le laba ba nga
wa ba*b*ya hi tingumbe ti
hambeneko ba lo ba neha
ka yena; yena i lo *k*lateka
a man*d*la ka bon*k*lelele ba
bona, i lo ba hanyisa.
Mat. 8. 16. Marku 1. 32.

41 Ni madimoni kambe ma lo
huma ka banyingi, na ma
bitana, na maku, Wena u
*N*wana wa Nungungulu.
Na a ma kawuka, i wa nga
ma vumeli ku wulawula,
hakuba wona ma wa *z*i ti*b*a
le*z*aku u hi Kristu.
Marku 1. 25, 34. & 3. 11. xipm. 34, 35.

42 Laha gi nga wa cile, yena
i lo huma aya wutsa*n*weni
ga xiwunza: ni xi*d*lemo xi
wa mu laba, ba lota ka ye-
na, na ba ranza ku nga a
tsama yena a nga suki ka
bona.
Marku 1. 35.

43 Kanile*z*i yena a ku ngalo
ka*b*ye, Mina nzi yimelwe hi
ku kanela a mahungu yo
saseka ka yi*n*wani a miti
kambe: hakuba hikwalaho
nzi lo rumelwa.

44 Yena i wa kanela sinago-
geni ga le Galile.
Marku 1. 39.

XIPIMO 5.

1 Makunu na ku mahisile
le*z*o, kota le*z*i a zi*d*lemo *z*i
nga wa tsimbeketana ka ye-
na ni kuzwa a mhaka ya
Nungungulu, le*z*o i wa yi-
mile hi ti*b*a ga le Genesa-
reta;
Mat. 4. 18. Marku 1. 16.

2 I lo wona tingalaba timbiri
ti nga wa yimile ti*b*eni: ka-
nile*z*i a bakukuti ba wa hu-
mele ka tona, ba wa hlaza
tikoka ta*b*ye.

3 Yena i lo engena ka yi*n*we
ya tingalaba, leyi yi nga wa
hi ya Simoni, yena i lo mu
wutisa a kuba a nikinya
kutsongwani lomo matini.
Yena i lo tsama i lo gonzisa
a zi*d*lemo lomo ngalabeni.

4 Laha na a mbetile ku ka-
nela, a ku ngalo ka Simoni,
Nikinyela nonzweni, u *k*lo-
nweka tikoka ta *n*wina zi-
keleni mu kukuta.
Joh. 21. 6.

5 Simoni i lo hlamula a ku
ngalo, Mugonzisi, hi tirile
wusiku gon*k*le, a hi ku-
mangi ncumo: kanile*z*i hi
mhaka ya wena nzi ta *k*lo-
nweka tikoka.

6 Ni laha na ba mahisile le*z*o,
ba lo kukuta a xi*d*lemo xa
hombe xa *z*idluwani; ni ti-
koka ta*b*ye ti laba ku ha-
nzuka;

7 Ba lo kwenuta laba ba nga
hlengele nabo ba nga wa hi
ka yi*n*wani ngalaba, le*z*a-
ku nga bata ba ta ba vuna.
Na bona ba lota, ba lo ta

tatisa ton*k*le tingalaba kasi
le*z*o tisangula ku wela.
8 Kanile*z*i Simoni Petro, laha
a nga wa *z*i wonile, i lowa
lahasi ka madzolweni ya
Jesu, aku, Suka ka mina;
hakuba nzi munhu wa kuo-
nha, O Hosi.
9 Hakuba yena i lo dama, ni
bon*k*le laba ba nga wa hi
naye, hi wunyingi ga *z*idlu-
wani le*z*i ba nga wa *z*i ko-
mile;
10 *Z*i wa ngaho ha Jamesi na
Johani, a bana ba Zabedi,
laba ba nga hlengele na Si-
moni. Jesu a ku ngalo ka
Simoni, U nga cabi; ku su-
ka le*z*i u ta kukuta banhu.
Mat. 4. 19. Mark 1. 17.
11 Laha na ba cekamisile a
ngalaba ya*b*ye, bona ba lo
siya *z*on*k*le, ba lo mu la-
nzela.
Mat. 4. 20. & 19. 27. Marku 1. 18. xip. 18. 28.

12 Na ku mahisile le*z*o, na a
ha hi ka mu*n*we wa miti,
languta, a munhu a nga ta
tisilwe hi hlokonho: laha a
nga wa wona Jesu, i lowa
hi ngohe yakwe, i lo mu
kongotela, aku, Hosi, loku
u *z*i ranza, wena u nga nzi
basisa.
Mat. 8. 2. Marku 1. 40.
13 Yena i lo nawuluta a canja
gakwe, i lo mu kumba, aku,
Nza *z*i ranza; nga u basi-
swa. Ni kalakale a hloko-
nho yakwe yi lo suka ka
yena.
14 I lo mu laya a kuba a nga
*b*yeli munhu: kanile*z*i fa-
mba n*d*leleni ya wena, u ya
wonisa a wutsumbu ga we-
na ka mupristi, u nyikela
kubasiswa ka wena, kwatsi
hi kulaya ka Mosi, kasi ku
kustumunya ka*b*ye.
Mat. 8. 4.
15 Kanile*z*i yi lo tala nguvu a
mhaka ya ku wulawula ha
yena: ni *z*i*d*lemo *z*a hombe
*z*i lo tsomba katigi*n*we kasi
kuzwa, ni ku hanyiswa a
mitungu ya*b*ye.
Mat. 4. 25. Marku 3. 7. Joh. 6. 2.
16 Kanile*z*i i lo famba xitsu-
ngeni a wutsumbu gakwe,
i lo kongela.
Mat. 14. 23. Marku 6. 46.

17 Na ku mahisile le*z*o hi gi-
*n*we ga lawo masiku, le*z*o a
nga wa gonzisa; ku wa hi
kona laho a ba Farisi ni
masingalakati ya nayo ma
nga wa tsamile, laba ba nga
wata hi mitaneni yon*k*le ya
le Galile ni Judia ni Jerusa-
lema: ni ntamo wa Hosi wu
wa hi na yena ku hanyisa.
18 Languta, a banhu ba lo ne-
ha munhu a e*k*lele sangwe-
ni a nga wa ni paralio:
bona ba wa laba ku mu
engenisa, ni ku mu beka
mahlweni ka yena.
Mat. 9. 2. Marku 2. 3.
19 Ba wa nga yi kumi a n*d*le-
la ya ku kasi ba fela ku mu
neha ka yena hi kota ya
*z*i*d*lemo, ba lo kanziya la-
ngweni la yin*d*lu, ba lo mu
relelisa titeyeni xikari ka
banhu mahlweni ka Jesu.

20 Na wona kukoleka ka*b*ye,
a ku ngalo, Wanuna, a *z*o-
nho *z*a wena *z*i tsetselele ka
wena.
21 A batsali ni ba Farisi ba lo
sangula ku wulawulisana,
baku, Hi mani loyi a wula-
wulako a nzukano ke? Hi
mani a nga tsetselelako a
*z*onho kanile*z*i Nungungulu
yece?
Mat. 9. 3. Marku 2. 6, 7.
22 Kanile*z*i Jesu na a tiba kua-
lakanya ka*b*ye, i lo hlamu-
la a ku ngalo ka*b*ye, Mu
wulawuliselana yini timbi-
lwini ta *n*wina ke?
23 Hi yini ku hehukako, ku
wula, A *z*onho *z*a wena *z*i
tsetselelwe ka wena; kuta-
ni aku, Suka, u famba ke?
24 Kanile*z*i kasi ma fela ku ti-
*b*a le*z*aku a *N*wana wa mu-
nhu i na ni ntamo misabeni
ku tsetselela kuonha (i lo
wula ka loyi a nga wa pa-
ralio), Nza wula ka wena,
Suka, u teka a sango ga
wena, u famba n*d*lwini ya
wena.
25 Kalakale i lo suka mahlwe-
ni ka bona, i lo teka le*z*i a
nga e*k*lele ka *z*ona, i loya
n*d*lwini yakwe, na dumisa
Nungungulu.
26 Ni kudama ku wa hi ka bo-
na bon*k*le, bona ba lo dumi-
sa Nungungulu; na bona ba
wa lo tatiswa hi kucaba, ba-
ku, Hi wonile *z*ihlamaliso
nyamu*k*la.

27 Ni nzako ka le*z*i *z*ilo i lo
huma, i lo wona a muhle-
ngisi, a bito gakwe hi Levi,
na tsamile wutsa*n*weni ga
kupisa, i lo ngalo ka yena,
Nzi lanzele.
Mat. 9. 9. Marku 2. 13, 14.
28 Yena i lo siya *z*on*k*le, i lo
suka a mu lanzela.
29 Na Levi i lo mu mahela a
mubuzo wa hombe le n*d*lwi-
ni yakwe: laho ku wa hi
kona a xi*d*lemo xa bahle-
ngisi ni ba*n*wani ba nga tsa-
mile nabo kugeni.
Mat. 9. 10. Marku 2. 15. xip. 15. 1.
30 A ba Farisi ni batsali ba*b*ye
ba lo tsanwa ka bapizani
bakwe, baku, Hi yini mu
gako mu nwako ni bahle-
ngisi ni baonhi ke?
31 Jesu na a hlamula i te nga-
lo ka bona, Bona laba ba
hanyako a ba labi *n*anga;
kanile*z*i laba ba ba*b*yako.
32 Mina a nzi telangi ku bita-
na a ba lulamileko kanile*z*i
a *z*ionhi a ku ba *z*i hunzulu-
ka.
Mat. 9. 13. 1 Tim. 1. 15.
33 Bona ba ku ngalo ka yena,
A bapizani ba Johani ba wa
tala kuyila kuyingi, na ba
maha mikombelo; *z*i ngaho
ni bapizani ba ba Farisi;
kanile*z*i a ba wena baga ba-
nwa.
Mat. 9. 14. Marku 2. 18.
34 Jesu a ku ngalo kabye, Ma
zi kota ku maha a banana
ba le n*d*lwini ka makoti ku-
yila, laha na muyeni na hi
nabo ke?
35 Kanile*z*i a masiku ma tata;
na muyeni a ta nga tekiwa

ka bona, *z*onake ba ta yila
ka lawo masiku.
36 I lo wulawula kambe mufa-
naniso ka bona; a nga kona
munhu a hanzulako a capa
ngu*b*yeni yi*s*wa, a yi runge-
la ngu*b*yeni ya kale; a nga
ta ku a hanzula ka leyi yi-
*s*wa, le*z*o kambe a capa ya
leyi yi*s*wa yi nga ta vume-
lana ni leyi ya kale.
Mat. 9. 16, 17. Marku 3. 21, 22.
37 A nga kona munhu a celako
a waini gi*s*wa mikwameni
yo hlakala; ku nga taku a
waini gi*s*wa gi puxuta a
mikwama yo hlakala, gona
wutsumbu gi halaka, ni mi-
kwama yi hanzuka.
38 Kanile*z*i a waini gi*s*wa gi
yimelwe hi ku celwa mi-
kwameni yi*s*wa.
39 A nga kona munhu a nwi-
leko a waini ga kale a ha
nabelako gi*s*wa: hakuba i
ngalo, Legi ga kale ginene.

XIPIMO 6.

1 Makunu na ku mahisile hi
sabado, laha a nga wa tse-
makanya masi*n*wini ya ma-
bele; ni bapi*z*ani bakwe ba
lo tsoba mipo*n*wani ya ma-
bele, ba lo yiga, ba lo yi hlo-
swa man*d*leni ya*b*ye.
Mat. 12. 1. Marku 2. 23.
2 Kanilezi a bokari ba ba Fa-
risi ba te ngalo, Hi yini
*n*wina mu mahako le*z*i *z*i
nga faneliko ku mahiwa hi
sabado ke?
3 Jesu na hlamula bona a ku
ngalo, *N*wina a mu se ku
gonza lexi ke, lexi Davida a
nga wa xi mahile, laha a
nga wazwa n*d*lala, yena, ni
laba ba nga wa hi *z*i*n*we na-
ye;
4 Le*z*aku i engenisile ku yini
n*d*lwini ya Nungungulu, i
lo teka ni kuga a *z*ibaba *z*a
ku bekiwa, i lo *z*i nyika ka
bona kambe ba nga wa hi
naye; le*z*i *z*i nga wa nga fa-
nele ku giwa saseka bapri-
sti boce ke?
5 Yena a ku ngalo ka bona, A
*N*wana wa munhu hi Hosi
ya sabado.

6 Na ku mahisile hi gi*n*wani
siku ga sabado, i lo engena
le sinagogeni a gonzisa: ku
wa hi kona munhu laho, ni
canja gakwe ga xinene gi
wa lamele.
Mat. 12. 9. Marku 3. 1. xip. 13. 14. & 14. 3. Joh. 9. 16.
7 A batsali ni ba Farisi ba lo
mu rinzela, lezaku kutani i
ta mu hanyisa hi siku ga
sabado; kasi ba fela ku mu
kumisa nanzu.
8 Kanile*z*i yena i lo ti*b*a a
kualakanya ka*b*ye; i te nga-
lo ka loye munhu a nga hi
ni canja gi lameleko, Suka,
u yima xikari. I lo suka i
lo yima.
9 Jesu i te ngalo ka*b*ye, Nzi
wutisa *n*wina, Ku fanele hi
siku ga sabado ku maha
kusaseka, kutani ku maha
kubiha ke? a ku hanyisa
wutomi, kutani ku gi lobisa
ka?
10 Yena i lo cuwuka ka bona

bon*k*le, i te ngalo ka yena,
Nawuluta a canja ga wena.
Yena i lo maha lezo: ni ca-
nja gakwe gi lo wuyiselwa.
11 Kanilezi bona ba lo tatiswa
hi kuzangara; ba lo woyo-
ngelana lezaku ba ta maha
yini ha Jesu.

12 Na ku mahisile hi ka lawo
masiku, lozaku yena i loya
xitsungeni ku ya kombela;
i lo simamisa wusiku go-
n*k*le a kongela ka Nungu-
ngulu.
Mat. 14. 23.
13 Ni laha gi nga wa cile, i lo
bitana a bapizani bakwe: i
lo hlawula ka bona a baku-
me ni bambiri, labo kambe
a nga cula bapostoli;
Mat. 10. 1.
14 Simoni, loyi kambe a nga
mu cula Petro, na Andreu
maka*b*ye wakwe, na Jamesi
na Johani, na Filipu na Ba-
rtolome,
Joh. 1. 42.
15 Na Mateu na Tomasi, na Ja-
mesi a *n*wana wa Alfeu, na
Simoni loyi a ti*b*yako mu
Zealoti,
16 Na Juda a *n*wana Jamesi,
na Judasi Iskarioti, loyi a
nga wa hi xibilibili;
Jude 1.
17 Yena i lo relela nabo, i lo
yima wutsa*n*weni ga koba,
ni xi*d*lemo xa hombe xa
bapizani bakwe, ni banhu
banyingi ba ngata hi le Ju-
dia ni le Jerusalema, ni le
ma*k*lelweni ya bimbi ga
Tire ni Sidoni, labo ba nga-
ta bata muzwa, ni ku ta
hanyiswa tingumbe ta*b*ye;
Mat. 4. 25. Marku 3. 7.
18 Ni laba ba nga karatwa hi
mimoya ya kubiha ba lo
hanyiswa.
19 Ni xi*d*lemo xon*k*le xi wa
laba a kuba xi mu kumba:
hakuba a ntamo wu huma,
hi le ka yena, wu ba hanyi-
sa bon*k*le.
Mat. 14. 36. Marku 5. 30. xip. 8. 46.

20 Yena i lo *k*lakusa a mahlo
yakwe ka bapizani bakwe,
a ku ngalo, Mu katekile
*n*wina *z*isiwana: hakuba
mufumo wa Nungungulu
ngwa *n*wina.
Mat. 5. 3. & 11. 5. Jam. 2. 5.
21 Mu katekile *n*wina mu zwa-
ko n*d*lala makunu: hakuba
mu ta xuriswa. Mu kate-
kile *n*wina mu rilako ma-
kunu: hakuba mu ta hleka.
Mat. 5. 4, 6.
22 Mu katekile *n*wina, laha ba-
nhu ba ta mu benga, ba mu
hambanisa xikari ka*b*ye, ba
mu rukatela, ba bita a ma-
bito ya *n*wina hi kubiha,
hi kota ya *N*wana wa mu-
nhu.
Mat. 5. 11. 1 Pet. 2. 19. & 3. 14. & 4.
14. Joh. 16. 2.
23 Tsakani hi lego siku, mu
*k*lula hi kunengela: hakuba
manga*b*ye, ngwa hombe a
cacazelo wa *n*wina le ti-
lweni: hakuba ka ywaleyo
n*d*lela ba lo xanisa a bapro-
feti a bararu ba*b*ye.
Mat. 5. 12. Mit. 5. 41. & 7. 51. Kol
1. 24. Jam. 1. 2.
24 Kanilezi kombo ka *n*wina

laba mu fumileko! hakuba
mu ku amukelile kutsaka
ka *n*wina.
Jam. 5. 1. xip. 12. 21. & 16. 25. Mat. 6. 2, 5, 16.
25 Kombo ka *n*wina, *n*winawu
laba mu tatisilweko maku-
nu! hakuba *n*wina mu ta-
zwa n*d*lala. Kombo ka
*n*wina, mu hlekako maku-
nu! hakuba mu ta rila mu
hlomula.
26 Kombo ka *n*wina, laha ba-
nhu bon*k*le ba ta nga wula-
wula kwatsi ha *n*wina! ha-
kuba hi ka ywaleyo n*d*lela
bararu babye ba lo maha ka
aprofeti ba mawunwa.
Joh. 15. 19. 1 Joh. 4. 5.

27 Kanile*z*i mina nza wula ka
*n*wina laba mu *z*i zwako,
Ranzani balala ba *n*wina,
mahani kusaseka ka bona
laba ba mu bengako.
Mat. 5. 44. xipm. 35. Roma 12. 20.
28 Katekisani laba ba mu ru-
katelako, mu kombelela la-
ba ba hlebako ha *n*wina.
xip. 23. 34. Mit. 7. 60.
29 Ka yena loyi a ku pakata-
ko a hlaya mu*n*we mu nyi-
ke mu*n*wani kambe, ni ka
loyi a ku tekelako a nguwo
ya wena, u nga mu aleli ni
baji ga wena kambe.
Mat. 5. 39. 1 Kor. 6. 7.
30 Nyika ka bon*k*lelele laba ba
ku kombelako wena; ni loyi
a ku tekelako a *z*ilo *z*a we-
na u nga *z*i kombela ka-
mbe.
Mat. 5. 42.
31 Kota lezi u ranzako aku a
banhu a ba mahe ka wena,
*z*i ngaho mahani le*z*o ka
bona kambe.
Mat. 7. 12.
32 Loku *n*wina mu ranza laba
ba mu ranzako, mu na ni
kubongwa ka ku yini ke?
hakuba hambu *z*ionhi *z*i ra-
nza laba ba ba ranzako bona.
Mat. 5. 46.
33 Loku *n*wina mu maha ku-
saseka ka laba ba mahako
kusaseka ka *n*wina, mu na
ni kubongwa ka ku yini ke?
hakuba hambu *z*ionhi *z*i ma-
ha *z*ale*z*o.
34 Loku mu pemba laba labo
mu tsumbako aku mu ta
amukela, mu na ni kubo-
ngwa ka ku yini ke? ha-
mbu *z*ionhi *z*i pemba a *z*io-
nhi, na *z*i ta amukela kota
le*z*o.
Mat. 5. 42.
35 Kanile*z*i ranzani balala ba
*n*wina, mu maha kusasa ka
bona, mu ba pemba, na mu
nga kanakani; ni cacazelo
wa *n*wina wu ta maha wa
hombe, mu ta maha a bana-
na ba loyi nga Hehla-Hehla:
hakuba i na ni ti*t*ralo ka la-
ba ba nga bongiko ni ba bi-
hileko.
xipm. 27, 30. Mat. 5. 45.
36 Nga mu hi ku zwela wusi-
wana, kota a Dadani wa
*n*wina a zwelako wusiwana.
Mat. 5. 48.
37 Mu nga lamuli, mu ta nga
lamulwa: mu nga koni, mu
ta nga koniwa: *k*la*k*lani,
*n*winawu mu ta *k*la*k*liwa:
Mat. 7. 1.
38 Nyikani, ku ta nyikiwa ka
*n*wina; a xiringaniso xosa-

seka, na xi kanyetelwe, xi
kuhlungilwe katigi*n*we, na
xipupuma, ba ta nyika *z*ifu-
beni *z*a *n*wina. Hakuba hi
lipimo lolu mu pimako ha
lona ku ta pimelwa ka *n*wi-
na kambe.

Mat. 7. 2. Marku 4. 24. Jam. 2. 13.

39 Yena i lo wulawula lezo
mufananiso ka bona, Xi
nga *z*i kota a xikumu a ku-
rangela a xikumu ke? bona
babile ba nga ta wela rinzi-
ni ke?

Mat. 15. 14.

40 A mupizani a nga le hehla
ka mugonzisi wakwe: kani-
le*z*i bon*k*lelele laha ba ta
nga mbelela ba ta kota mu-
goznisi wa*b*ye.

Mat. 10. 24. Joh. 13. 16. & 15. 20.

41 Hi yini u langutako a xito-
ti lexi xi nga tihlweni ga
makwenu, kanile*z*i a ku pi-
mi hi tsanza lowu wu nga
lomo tihlweni ga wena ke?

Mat. 7. 3.

42 Kutani u ta wulisa ku yini
ka maka*b*ye wa wena, Ma-
ka*b*ye, wa nga kwatsi nzi
buveta xitoti lexi xi nga lo-
mo tihlweni ga wena, laha
na wutsumbu ga wena na u
nga woni a tsanza lowu wu
nga lomo tihlweni ga wena
*n*winyi ke? Wena buveta
kuranga a tsanza lowu wu
nga lomo tihlweni ga wena,
*z*onake u ta wona kwatsi ku
buveta a xitoti lexi xi nga
lomo tihlweni ga makwenu.
43 Hakuba a ku kona sinya yo
saseka loyi yi *t*ralako a mi-
hanzo yo bola; kambe a ku
kona sinya yo bola yi kota-
ko ku *t*rala mihanzo yo na-
nziha.

Mat. 7. 16, 17.

44 Hakuba tisinya ton*k*le ti ti-
*b*yiwa hi mihanzo ya tona.
Hakuba a ya mizwa a mu-
nhu a nga koli a makuwu,
ni le gululeni a ku kolwi a
magrepi.

Mat. 12. 33.

45 A munhu wo saseka hi le
tsombeni ya mbilu yakwe
i humesa le*z*o *z*i sasekileko;
ni munhu wa kubiha hi le
tsombeni ya mbilu yakwe
yi bihileko i humesa le*z*o *z*i
bihileko: hakuba hi wunyi-
ngi ga mbilu a nomu wa
wulawula.

Mat. 12. 34, 35.

46 Hi yini *n*wina mu nzi bi-
tanako mu ku, Hosi, Hosi,
na mu nga mahi a *z*ilo le*z*i
nzi *z*i wulako ke?

Mat. 7. 21. & 25. 11. xip. 13. 25.

47 Bon*k*lelele laba ba tako ka
mina, bazwa timhaka ta mi-
na, ba ti maha, mina nzi ta
mu wonisa le*z*aku ba fana-
na ni yini:

Mat. 7. 24.

48 I fanana ni munhu loyi a
akileko a yin*d*lu, loyi ake-
lileko a etisa a beka xiseke-
telo le ri*b*yeni: laha ku ci-
kele a mitalo, ni ku kulu-
lunga ku lo kulungela leyo
yin*d*lu a yi tsekatsekiswa-
ngi: hakuba yi lo akiwa
kwatsi.
49 Kanile*z*i loyi a zwako, a

nga ti mahi, i fanana ni
munhu loyi a akako yin*d*lu
misabeni na yi nga hi na xi-
seketelo; lexi a mati ma ku-
lungelako, kalakale yi su
kuyuka ; ni ku hahluka ka
leyo yin*d*lu ku wa hi ka
hombe.

XIPIMO 7.

1 Laha na mbetile loku ku-
wula kon*k*le tin*d*lebeni ta
banhu, i lo engena le Ka-
pernaume.
Mat. 8. 5.

2 A nanza ga nduna yo kari,
legi gi nga kari gi ranzeka,
gi wa ba*b*ya ku tsongwani
ni kufa.
3 Laha na yi zwile ha Jesu, i
lo rumela ka yena a masi-
ngalakati ya ba Juda, a ku-
ya mu wutisa lezaku nga
ata aku hanyisa a nanza
gakwe.
4 Bona, laha na ba tile ka
Jesu, ba lo mu kombelesisa
nguvu, baku, Yena i fane-
lwe hi ku nga u maha lexi
ka yena:
5 Hakuba wa ranza a lixaka
la hina, a wutsumbu ga-
kwe i hi akele sinagoga ga
hina.
6 Jesu i lo famba na bona.
Ni laha a nga wa hi ku su-
hani makunu ni le n*d*lwi-
ni, ni nduna yi lo rumela a
maxaka ka yena, na yi wu-
la kakwe, Hosi, u nga ti
karati; hakuba mina a nzi
fanele lezaku u ngata lahasi
ka langwa la mina:
7 Ngahilezo cima a nzi alaka-
nyangi lezaku na minawu
nzi fanele a kuta ka wena:
kanilezi wula a mhaka, ni
nanza ga mina gi ta hanyi-
swa.
8 Hakuba na mina nzi mu-
nhu loyi a nga lahasi ka
mitamo, na nzi hi ni banya-
kasani lahasi ka wutsumbu
ga mina: nzi ku ka loyi,
Famba, a famba; ni ka mu-
*n*wani, Ngona, yena ata; ni
ka nanza ga mina, Maha
lexi, gi xi maha.
9 Laha na Jesu a zwile lezi
zilo, i lo hlamala ha yena,
i lo hunzuluka a wula ka
xi*d*lemo lexi xi nga wa mu
lanzela, Mina nza wula ka
*n*wina, a nzi kumangi ku-
koleka ka hombe ka ku
ngahi, ge, hambu ni ka
Israeli.
10 Ni laba ba nga wa rumilwe,
laha na ba wuyela le n*d*lwi-
ni, ba kuma a nanza na gi
hanyisilwe.

11 Na ku mahisile lezo lokulo-
ku a nzako ka xikati, i loya
mutini wu ti*b*yako Naine;
ni bapizani bakwe ba lo
famba zi*n*we naye, ni xi*d*le-
mo xa hombe.
12 Makunu laha a nga wa tsi-
nela nyangweni ya muti,
languta, ku wa rwelwe mu-
*n*we loyi a nga file, loye a
nga wa hi *n*wana mu*n*we
ka nyine wakwe, i wa hi
xifurukati: ni banhu banyi-
ngi ba muti ba wa hi naye.

13 Laha a Hosi yi nga mu wo-
nile, yi lo mu zwela wuxi-
nji, yi ku ngalo ka yena, u
nga rili.
14 Yena i lo tsinela kusuhani
i lo koma apimgu: ni laba
ba nga rwele ba lo yima. A
ku ngalo, Jaha, nza wula
ka wena, Vuka.
xip. 8. 54. Joh. 11. 43. Mit. 9. 40. Roma 4. 17.
15 Ni loye a nga wa file i lo
vuka, i lo sangula ku wula-
wula. I lo mu nyika ka
nyine wakwe.
16 Ni kucaba ku lo cikela ka
bon*k*le: ba lo dumisa Nu-
ngungulu, baku, Muprofeti
wa hombe a humeleko xi-
kari ka hina: ni, Nungu-
ngulu i enzele a banhu ba-
kwe.
xip. 1. 65, 68. & 24. 19. Joh. 4. 19. & 6. 14. & 9. 17.
17 Loku kubikwa ku lo zwaka-
la ha yena le Judia gon*k*le,
ni matiko won*k*le ya leyo.

18 A bapizani ba Johani ba lo
mu *b*yela *z*on*k*le le*z*i *z*ilo.
Mat. 11. 2.
19 Johani na a bitana a bapi-
zani bakwe bambiri i lo ba
rumela ka Hosi, na wula,
Wena hi wena u tako, ku-
tani ha ha cuwukela mu-
*n*wani ke?
20 Laha a banhu ba nga wa
cikela ka yena, bona ba te
ngalo, Johani Mubapatizi i
hi rumile ka wena, aku,
Wena hi wena u tako ke,
kutani ha ha cuwukela mu-
*n*wani ke?
21 Hi lexo xikati i wa hanyi-
sile banyingi a tingumbe
to tala ni mitungu ni mi-
moya ya kubiha; ni banyi-
ngi laba ba nga hi *z*ikumu
ba lo ba nyika kuwona.
22 Yena i lo hlamula a ku
ngalo ka*b*ye, Ti fambeleni,
mu ya *b*yela Johani a *z*ilo
mu *z*i wonileko ni mu *z*i
zwileko; a *z*ikumu za amu-
kela kuwona ka *z*ona, ni
*z*ilema *z*a famba, ni tihloko-
nho ta hlaziwa, ni *z*iwiri
*z*azwa, ni bafileko ba vuxi-
wa, ni *z*isiwana *z*i kanelelwa
a muhungu yo saseka.
Mat. 11. 4. xip. 4. 18.
23 I katekisilwe yena, ku ta
nga kala ku nga kumiwi a
xi kungubanyiso ha mina.

24 Ni laha a mitsumi ya Jo-
hani yi nga wa sukile, i lo
sangula ku kanela ka *z*i*d*le-
mo hi Johani, Mu loya le
xiwuleni kasi ku ya wona
yini ke? a lihlanga li tseka-
tsekisilweko hi mheho ke?
Mat. 11. 7.
25 Kanile*z*i mu wa lo huma
mu ya wona yini ke? a mu-
nhu a ambeleko a tinguwo
ti olobileko ke? Languta-
ni, laba ba ambeleko a ti-
nguwo tihatimako, ba ha-
nya hi ku*b*ya*b*yela, ba hi
*z*ilubelweni *z*a tihosi.
26 Kanile*z*i mu loya wona yini
ke? a muprofeti ke? Ina,
nza wula ka *n*wina, ngwa
hombe ku hunza mupro-
feti.

27 Loyi hi yena ku nga tsali-
lwe ha yena,
Languta, nza ruma a tsu-
mi wa mina mahlweni ka
ngohe ya wena, loyi a ta
nga longisela a n*d*lela ya
wena mahlweni ka wena.
28 Nza wula ka *n*wina, Xikari
ka*b*ye laba ba nga *t*raliwa
hi ba basati a nga kona wa
hombe ku hunza Johani:
kanilezi kasi loyi a nga tso-
ngwanyani mufu*n*weni wa
Nungungulu ngwa hombe
ku mu hunza.
29 Ni banhu bon*k*le laha ba
nga zwile, ni bahlengisi, ba
lo dumisa Nungungulu, na
ba bapatizilwe hi kubapa-
tiza ka Johani.
Mat. 3. 5. xip. 3. 12.
30 Kanilezi a ba Farisi ni bayi-
meli ba lo nyenya a kungo
ga Nungungulu, na ba wa
nga bapatizwangi hi yena.
Mit. 10. 27.
31 Nzi ta ba fananisa ni yini a
banhu ba lexi xizukulwana,
ba fanana ni yini ke?
Mat. 11. 16.
32 Bona ba fanana ni zihlanga-
na zi tsamileko wutsa*n*weni
go hlengeletana, na ba bita-
nana; na ba wula, Hi paka-
tele ka *n*wina, a mu kinangi;
hi mu rilele, a mu hlomu-
langi.
33 Hakuba Johani Mubapatizi
i tile na a ngagi za kuga, na
a nganwi a waini; *n*wina
mu ku, I na ni dimoni.
Mat. 3. 4. Marku 1. 6. xip. 1. 15.
34 A *N*wana wa munhu i tile
aga na anwa; *n*wina muku,
Manga*b*ye, a munhu loyi wa
limito, ni finela, a mungana
wa bahlengisi ni baonhi!
35 Ni wu*k*lari gi tsetselela a
banana ba gona bon*k*le.
Mat. 11. 19.

36 Ni mu*n*we wa ba Farisi i
lo xuba lezaku nga a yaga
naye. I lo engena n*d*lwini
ya mu Farisi, i lo tsama ku-
geni.
Mat. 26. 6. Marku 14. 3. Joh. 11. 2.
37 Languta, a wasati loyi a nga
wa hi mutini, a muonhi; la-
ha a nga zi ti*b*ile lezaku i
tsamile kugeni n*d*lwini ya
mu Farisi, i lo neha a xiku-
tsana alabasteri xa mafura,
38 Na a yima ni le nzako mi-
konzweni ka yena, na rile,
i lo sangula ku tsakamisa a
mikonzo yakwe hi mihloti,
i lo yi hlangula hi misisi ya
hloko yakwe, i lo *t*ro*t*ra mi-
konzo yakwe, i lo yi tota hi
mafura.
39 Makunu a mu Farisi loyi a
nga wa bitanile na zi wonile,
i lo wulawula mbilwini ka
yena, aku, Loyi munhu, lo-
ku a wa nga a hi muprofeti,
nga wa zi ti*b*ile lezaku hi
mani ni ku ngwa sati wa
ku yini loyi a mu kumbako,
lezaku i hi muonhi.
xip. 15. 2.
40 Jesu na a hlamula a ku nga-
lo ka yena, Simoni, nzi na
ni xilo ku wula ka wena.
Yena a wula, Mugonzisi,
wula.
41 A munhu wokari i wa hi ni
milanzu mimbiri: a mu*n*we

i wa hi ni n*k*lanu wa maza-
na ya tidenario, mu*n*wani i
n*k*lanu wa makume.
Mat. 18. 28.
42 Laha ba nga wa hi haba xa
ku riha, yena i lo ba tsetse-
lela bona bambiri, hi hi wi-
hi wa bona a ta nga mu ra-
nza nguvu ke?
43 Simoni i lo hlamula a ku
ngalo, Yena, nza alakanya,
loyi a mu tsetseleleko ngu-
vu. I te ngalo ka yena,
Wena u lamulile kwatsi.
44 Yena i lo hunzulukela ka
wasati, i te ngalo ka Simo-
ni, Wa mu wona loyi wa-
sati ke? Mina nzi engenile
n*d*lwini ya wena, wena a
ku nzi nyikangi a mati a
mikonzweni ya mina: kani-
le*z*i yena i tsakamisile a mi-
konzo ya mina hi mihloti
yakwe, i yi kulule hi misisi
yakwe.
45 Wena a ku nzi hangi ku
*t*ro*t*ra: kanile*z*i yena, cima
nzi engena, a nga tsikangi
ku *t*ro*t*ra a mikonzo ya
mina.
46 Ni hloko ya mina wena a
ku yi totangi hi mafu-
ra: kanile*z*i yena i totile
mikonzo ya mina hi ma-
fura.
47 Ngahile*z*o nza wula ka we-
na, A *z*onho *z*akwe, le*z*i *z*i
teleko, *z*i tsetselelwe; ha-
kuba i ranzile *z*a ku tala:
kanile*z*i ka loyi ku tsetsele-
lwako ku tsongwani, ywa-
loye i ranza ku tsongwani.
1 Tim. 1. 14.
48 I te ngalo ka yena, A *z*onho
*z*a wena *z*i tsetselelwe.
Mat. 9. 2. Marku 2. 5.
49 Laba ba nga wa tsamile *z*a
kugeni *zin*we naye ba lo sa-
ngula ku wula timbilwini
ta*b*ye, Hi mani ywaloyi a
tsetselelako ni kuonha ke?
Mat. 9. 3. Marku 2. 7.
50 Yena a ku wasati, A kuko-
leka ka wena ku ku hanyi-
sile; famba hi kurula.
Mat. 9. 22. Marku 5. 34. & 10. 52. xip.
8. 48. & 18. 42.

XIPIMO 8.

1 Na ku mahisile le*z*o kala-
kale a nzako ka le*z*i, yena i
lo nzulanzula mitini yon*k*le
ni *z*i mutaneni, na a kanela
na a neha a mahungu yo
saseka ya mufumo wa Nu-
ngungulu, *zin*we naye a ba-
kume ni bambiri,
2 Ni ba basati bokari laba ba
nga wa hanyisilwe ka mimo-
ya ya kubiha ni kuba*b*yeni,
Maria loyi a bitwako Ma-
gdelene, hi le ka yena ku lo
humeswa a n*k*lanu ni ma-
mbiri a madimoni,
Mat. 27. 55, 56. Marku 16. 9.
3 Ni Joana a sati wa Cuza a
nekwa ya Herodi, ni Susa-
na, ni ba*n*wani bo tala, laba
ba nga wa kozela ka bona
hi *z*ilo *z*a bona.

4 Laha a xi*d*lemo xa hombe
xi nga tsombene, ni laba ba
le mitini yon*k*le ba lo tso-
mbana ka yena, i lo kanela
hi mifananiso:
Mat. 13. 2. Marku 4. 1.

5 A muxwanyeli i lo huma
ku ya xwanyela a mbewu
yakwe: kota a nga wa ha
xwanya, yi*n*wani yi lo wela
n*d*leleni, yi lo kanziyelwa
hi mikonzo, ni tinyanyani
ta tilo ti lo yi jowotela.
6 Yi*n*wani yi lo wela ri*b*yeni;
kalakale kota yi nga ha mi-
la, yi lo wuna, hakuba a yi
wa nga hi na kutsakama.
7 Ni yi*n*wani yi lo wela xika-
ri ka mizwa; ni mizwa yi lo
kula *z*i*n*we nayo, yi lo yi
*k*limba.
8 Yi*n*wani yi lo wela misabe-
ni yo saseka, yi lo kula,
yi lo *t*rala hi ka *z*ana. Ko-
ta a nga wa ha wula le*z*i
*z*ilo, i lo bitana, Loyi a nga
ni tin*d*lebe ta kuzwa, nga a
ingisa.

9 Ni bapizani bakwe ba lo
mu wutisa a mifananiso hi
ku fela ku maha yini.
Mat. 13. 10. Marku 4. 10.
10 Yena i te ngalo, Ka *n*wina
ku nyikilwe a ku ti*b*a a mi-
fihlakalo ya mufumo wa
Nungungulu: kanile*z*i ka ba
seleko hi mifananiso; na
ba wona na ba nga woni-
sisi, ni kuzwa na ba nga
pimi.
Marku 4. 12.
11 Makunu a mufananiso hi
lowu: A mbewu hi mhaka
ya Nungungul .
Mat. 13. 18. Marku 4. 14.
12 Labo ba n*d*leleni hi laba ba
zwileko; *z*onake kuta Sata-
ni, a susa a mhaka timbi-
lwini ta*b*ye, kasi ba fela ku
kala ba nga kolwi ha hanyi-
swa.
13 Laba ba nga le ṙi*b*yeni hi
bona laba, laha na ba zwile,
ba yi amukela a mhaka hi
kutsaka; laba ba nga hi na
mutsu, ba su kolwa xikata-
nyana hi xikati xa *z*iringo
ba su kungubanyeka.
14 Laba ba weleko mizweni,
hi laba laha na ba zwile,
kota ba fambako n*d*leleni
ya*b*ye ba lo *k*limbiwa hi ku-
katalela ni kufuma ni ni
kunengela ka loku kuha-
nya, a ba *t*ralangi mihanzo
ya kumbelela.
15 Laba ba nga le misabeni yo
saseka, laba hi ba ku ngahi
hi mbilu yi nene ni yi sase-
kileko, na ba zwile a mha-
ka, ba yi komisisa, ba *t*rala
mihanzo hi kutimisela.

16 A nga kona munhu laha
na lumekile a kandiya, a yi
finengeta hi xi*b*ya, kutani
a yi bekela lahasi ka wuriri;
kanile*z*i i yi beka laha me-
zeni, kasi laba ba engenako
ba nga wona kuwonekela.
Mat. 5. 15. Marku 4. 21. xip. 11. 33.
17 Hakuba a hi ncumo xi fihli-
lweko, lexi xi nga ta wone-
keliswa; hambu ni ncumo
xi fihlilweko, lexi a xi nga
ta ti*b*yiwa xita kuwoneke-
leni.
Mat. 10. 26. xip. 12. 2.
18 *K*larihani hikwalaho mu *z*i-
zwa hi ku yini: hakuba
kani hi wihi a nga nazo,
ka yena ku ta nyikiwa; ni

ka loyi a nga hi ko nazo,
ka yena ku ta tekiwa ni le-
zi a alakanyako ku ngalo i
nazo.
Mat. 13. 12. & 25. 29. xip. 19. 26.

19 Laho ku lo cikela ka yena
a nyine wakwe ni bamaka-
*b*ye bakwe, ba wa nga ko-
tangi ku ta ka yena hi xi-
*d*lemo.
Mat. 12. 46. Marku 3. 31.
20 Ku lo *b*yeliwa ka yena, A
nyine wa wena, ni bamaka-
*b*ye *b*a wena ba yimile la-
han*d*le, na ba laba ku ku
wona.
21 Kanilezi yena i lo hlamula
a ku ngalo ka bona, A nyi-
ne wa mina ni bamaka*b*ye
ba mina hi laba ba zwako
a mhaka ya Nungungulu ba
yi maha.

22 Makunu na ku mahisile,
hi gi*n*we ga lawo masiku,
kasi a engena ngalabeni, a
wutsumbu gakwe ni bapi-
zani bakwe; a ku ngalo
ka*b*ye, A hi yeni *k*latukwe-
ni wa tiba: ba lo suka.
Mat. 8. 23. Marku 4. 35.
23 Kanilezi kota ba nga wa ha
famba yena i lo e*k*lela: ku
lota a bubutsa ga mheho ti-
beni; bona ba lo pan*d*luke-
lwa hi mati, ba wa hi le
mhangweni.
24 Bona ba lota ka yena, ba lo
mu vuxa, baku, Mugonzisi,
mugonzisi, ha loba. Yena
i lo vuka, i lo kawuka a
mheho ni kuvin*d*luka ka
mati: zi lo gawuka, ku wa
hi kona a malenga.
25 Yena a ku ngalo ka bona,
Hi kwihi kukoleka ka *n*wi-
na ke? Na ba caba ba lo
hlamala, baku ka mu*n*we ni
mu*n*wani, Hi maní zonake
loyi, loyi a layako hambu a
mheho ni mati, zi mu ingisa
ke?

26 Bona ba lo cikela le tikwe-
ni ga le Geraseni, lego gi
nga le *k*latuko wa Galile.
Mat. 8. 28. Marku 5. 1.
27 Laha a nga wa ha huma mu
hanzeni, laho i lo *k*langana
ni munhu wokari hi le mu-
tini, loyi a nga wa hi ni
madimoni; hi xikati xa ho-
mbe i wa nga ambali ni ti-
nguwo, i wa nga tsami ni
le n*d*lwini, kanilezi zilahle-
ni.
28 Laha a nga wona Jesu, i lo
bitana, i lowa lahasi ma-
hlweni ka yena, na hi gezu
ga hombe a ku ngalo, Nzi
ta maha yini na wena, Jesu,
wena *N*wana wa Nungu-
ngulu a nga Hehle-Hehla?
nza ku kombela, u nga nzi
xanisi.
29 Hakuba i wa lo laya a moya
wa kubiha ku huma mu-
nhwini. Hakuba wu wa
mu sohile a xikati xinyingi:
yena i wa gongiwa, na a
bohilwe hi mangenje ni zi-
ketse; i lo bewula a zibo-
ho; i lo hlongolwa hi dimoni
kuya le xiwuleni.
30 Jesu i lo wu wutisa, Hi we-

na mani a bito ga wena ke?
wu ku ngalo, Legioni; ha-
kuba madimoni manyingi
ma nga engenile ka yena.
31 Ma lo mu kombela lezaku a
nga ma layi lezaku a ma
suke maya nkeleni.
Kuv. 20. 3.
32 Makunu laho ku wa hi kona
a *k*lambi wa makumba yo
tala ma nga waga le xitsu-
ngeni: ma lo mu kombela
lezaku nga ma suka maya
engena ka wona. Yena i lo
ma vumela.
33 Ni madimoni ma lo huma
ka munhu, ma loya engena
makumbeni: ni *k*lambi wu
lo tsutsumela nzelelweni le
tibeni, wu loya mitwa.
34 Ni laba ba nga wa ma risa
na ba wonile lezi zi maheki-
leko, ba lo caba, ba loya
hlawutela mutini ni le ti-
kweni.
35 Ba lo huma ku ya wona le-
zi zi mahekileko; ba lota ka
Jesu, ba lo kuma a munhu,
loyi a nga wa hi ni madi-
moni na ma humele, na a
tsamile, na ambele na hi ni
kupima kunene, le miko-
nzweni ya Jesu: ba lo caba.
36 Ni laba ba nga zi wonile ba
lo ba *b*yela lezaku i hanyi-
sile ku yini loyi a nga hi ni
madimoni.
37 Ni banhu bon*k*le ba le ti-
kweni ga le Geraseni kwa-
leyo ba lo mu kombela a
kuba a suka ka bona; ha-
kuba bona ba wa komilwe
hi kucaba ka hombe: yena
i lo engena ngalabeni i lo
*k*lela.
Mat. 8. 34. Mk. 16. 30.
38 Kanilezi a munhu loyi a nga
wa humesilwe a madimoni
i lo mu kombela lezaku a
fela ku tsama naye: kanilezi
i lo mu fambisa, aku,
Marku 5. 18.
39 Wuyela n*dl*wini ya wena,
u ya kanela lezaku za ho-
mbe hi ku yini lezi zilo Nu-
ngungulu a zi mahileko ka
wena. Yena i lo ti fambela,
i lo bahungu mutini won*k*le
lezaku za hombe hi ku yini
lezi zilo Jesu a zi mahileko
ka yena.

40 Kota lezi Jesu a nga ha
*k*lela, a xi*dl*emo xi lo mu
klangela; hakuba bon*k*le ba
wa kari ba mu laba.
41 Languta, laho ku lota mu-
nhu a bitwako Jairo, yena i
wa hi mufumeli wa sinago-
ga: i lowa laha mikonzwe-
ni ya Jesu, i lo mu kongela
a kuta le n*dl*wini yakwe;
Mat. 9. 18. Marku 5. 22.
42 Hakuba yena i wa hi ni
nhanyana yece, i wa hi ni
malembe ya kume ni ma-
mbiri a tanga yakwe, yena
i wa e*k*lele na laba kufa.
Kanilezi kota a nga wa ha
famba a zi*dl*emo zi lo tsi-
mbeketana ka yena.

43 A wasati loyi a nga wa hi
ni ngumbe ya ku huma
nkata a malembe ya kume
ni mambiri, loyi a nga wa
mbetile kuhanya kakwe ko-

n*k*le hi kulaba tinanga, i
wa nga koti ku hanyiswa
ha ncumo,
Mat. 9. 20.
44 I lota hi le nzako ka yena, i
lo kumba a petso wa nguwo
ya yena: kalakale ku su ka-
wuka a ku halaka ka nkata
wakwe.
45 Jesu a ku ngalo, Hi mani
a nzi kumbileko ke? laha
bon*k*le ba nga wa kanetile,
Petro a ku ngalo, ni laba ba
nga wa hi naye, Mugonzisi,
a *z*id*l*emo le*z*i *z*i kanyeneko
*z*i kamanyetile wena.
46 Kanile*z*i Jesu a ku ngalo, I
kona a nzi kumbileko: ha-
kuba nzi zwile lezaku a nta-
mo wu humele ka mina.
Marku 5. 30. xip. 6. 19.
47 Laho loyi wa nyamayi na
wonile le*z*aku a nga na ku
ti fihla, i lota na rurumela,
na awa lahasi mahlweni ka
yena a wula ka banhu bo-
n*k*le ni ku i lo makumba hi
ku yini, ni ku i lo hanyisa
ku yini *z*ale*z*o.
48 Yena a ku ngalo ka yena,
*N*wananga, a kukoleka ka
wena ku ku hanyisile; fa-
mba hi kurula.

49 Na ha wulawula, ku lota
mu*n*we hi le n*d*lwini ya
mufumeli wa sinagoga, na
aku, A nhanyana wa wena
i file; u nga karati Mugo-
nzisi.
Marku 5. 35.
50 Kanile*z*i Jesu na *z*izwa, i lo
muhlamula, U nga cabi: sa-
seka u kolwa, yena i ta ha-
nyiswa.
51 Laha na a cikele le n*d*lwini,
a nga vumelangi ni munhu
ku engena *zin*we naye, sa-
seka Petro, na Johani, na
Jamesi, ni raru wa nhanya-
na ni nyine wakwe.
52 Bon*k*le ba wa hi xirilweni,
ba rilela yena: kanile*z*i yena
i te ngalo, Mu nga rili; ha-
kuba a nga fangi, kanile*z*i
i e*k*lele.
Joh. 11. 11, 13.
53 Bona ba lo mu hleka hi ku-
tseketsela, na ba ti*b*a le*z*aku
yena i file.
54 Kanile*z*i yena, na a mu teka
hi canja, i lo mu bitana,
aku, Nhanyana, vuka.
xip. 7. 14. Joh. 11. 43.
55 Ni moya wa yena wu lo
wuya, kalakale i lo vuka:
yena i lo laya le*z*aku nga a
nyikiwa a xilo xa kuga.
56 Ni ba*t*rali bakwe ba lo hla-
mala: kanile*z*i yena i lo ba
laya le*z*aku ba nga *b*yeli
munhu hi le*z*i *z*i maheki-
leko.
Mat. 8. 4. & 9. 30. Marku 5. 43.

XIPIMO 9.

1 Yena i lo bita bakume ni
bambiri katigi*n*we, i lo ba
nyika a ntamo ni wunhe-
nha hehla ka madimoni, ni
ku hanyisa tingumbe.
Mat. 10. 1. Marku 3. 13. & 6. 7.
2 Yena i lo ba ruma kasi ba
kanela a mufumo wa Nu-
ngungulu, ni ku hanyisa ba
ba*b*yako.
Mat. 10. 7, 8. Marku 6. 12. xip. 10. 1, 9.

3 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Mu
nga teki ncumo lwenzweni
la *n*wina, ge ni nhonga, ge
ni kwama, kutani *z*ibaba,
kutani imali; ge ni tinganju
timbiri.
Mat. 10. 9. Marku 6. 8. xip. 10. 4. & 22. 35.
4 Ni ka yihi yin*d*lu leyi mu
engenako, tsamani laho, mu
suka laho.
Mat. 10. 11. Marku 6. 10.
5 Kota a banyingi laba ba nga
mu amukeliko, laha na mu
suka ka lowo muti, pumu-
nhani a tsuri wa mikonzo
ya *n*wina ku maha wuku-
stumunyu ka bona.
Mat. 10. 14. Mit. 13. 51.
6 Bona ba lo famba, ba lo tse-
makanya mitaneni, na ba
kanela ivangeli, na ba ha-
nyisa wutsa*n*weni gon*k*le.
Marku 6. 12.

7 Makunu Herodi a nduna i
lozwa hi le*z*i *z*on*k*le ba nga
wa *z*i mahile: i wa lo ka-
nganyiswa nguvu, hakuba
ku wa wulilwe hi ba*n*wani,
le*z*aku Johani i wa lo vuka
hi ka bafileko;
Mat. 14. 1. Marku 6. 14.
8 Ni ba*n*wani, le*z*aku Elija i
wonekile; ni ba*n*wani, a
mu*n*we wa baprofeti ba
kale a vukileko kambe.
9 Herodi a ku ngalo, Hi Jo-
hani loyi nzi nga mu tsema
hloko: hi yena loyi, hi yena
nzi zwako a *z*ilo *z*a ku nga-
hi? Yena i wa laba ku mu
wona.
xip. 23. 8.

10 Ni bapostoli, laha ba nga
wa wuyile, ba lo hlawutela
ka yena a *z*ilo le*z*i ba nga
wa *z*i mahile. Yena i lo ba
teka i lo hambukela nabo
mutini wu ti*b*yako Betsai-
da.
Marku 6. 30. Mat. 14. 13.
11 Kanile*z*i a *zid*lemo *z*i lo *z*i
ti*b*a *z*i lo mu lanzela: yena
i lo *z*i klangela, i lo kanela
ka*b*ye hi mufumo wa Nu-
ngungulu, ni laba ba nga
laba kuhanyiswa i lo ba ha-
nyisa.
12 Ni siku gi lo sangula ku pe-
la; ni bakume ni bambiri ba
lota, ba ku ngalo ka yena,
Fambisa *zid*lemo, kasi ba
famba mitaneni ni tikweni
gi hi ranzeleko, ba e*k*lela,
ba kuma kuga: hakuba hi
laha ka wutsamo ga xiwu-
nza.
Mat. 14. 15. Marku 6. 35. Joh. 6. 1, 5.
13 Kanile*z*i i te ngalo ka*b*ye,
Ba heni *n*wina a kuga. Bo-
na ba te ngalo, a hi na ku
hunza a n*k*lanu wa *z*ibaba
ni *zid*luwani *z*imbiri; sase-
ka loku hi famba hi ya xa-
bela bon*k*le laba banhu a
kuga.
14 Hakuba ba wa hi n*k*lanu
wa makume ya mazana
ya banuna. Yena a ku
ngalo ka bapizani bakwe,
Ba tsamiseni lahasi hi mi-
*k*lawa, ya n*k*lanu *n*a ma-
kume.
15 Bona ba lo maha le*z*o, ba lo
tsamisa bon*k*le.
16 Yena i lo teka a n*k*lanu wa
*z*ibaba ni *zid*luwani *z*imbiri,

na cuwuka le tilweni, i lo *z*i
katekisa, i lo kema; i lo *z*i
nyika ka bapizani kasi ba
*z*i beka mahlweni ka xi*dl*e-
mo.
17 Ba loga ba lo xura bon*k*le:
ba lo rolela loku ku nga sele
ma*k*la*k*la i kume ni *z*imbiri
a *z*irunzu.

18 Na ku mahisile le*z*o, kota
le*z*i a nga wa ha kongela
yece, ni bapizani bakwe ba
wa hi *z*i*n*we naye: yena i lo
ba wutisa, aku, A *z*i*dl*emo
*z*i ngalo mina hi mina ma-
ni ke?
Mat. 16. 13. Marku 8. 27.
19 Bona na ba hlamula ba ku
ngalo, Johani Mubapatizi;
kanile*z*i ba*n*wani ba wula, hi
Elija; ba*n*wani, mu*n*we wa
baprofeti ba kale a vukileko
kambe.
Mat. 14. 2. xipm. 7, 8.
20 Kanile*z*i yena i te ngalo ka-
*b*ye, *N*wina mu ngalo hi
mina mani ke? Petro na
hlamula a ku ngalo, Hi we-
na Kristu wa Nungungulu.
Mat. 16. 16. Joh. 6. 69.
21 Kanile*z*i i lo ba *b*yela, i lo ba
laya le*z*aku ba nga wuli lexi
ka munhu;
Mat. 16. 20.
22 Aku, A *N*wana wa munhu
i ta xaniseka hi *z*ilo *z*inyi-
ngi, i ta aliwa hi masinga-
lakati ni bapristi ba hombe
ni batsali, i ta dawa, hi siku
ga manharu i ta vuka.
Mat. 16. 21. & 17. 22.
23 Yena i lo wula ka bon*k*le,
Loku a hi kona munhu a
ranzako ku nzi lanzela, nga
a tsika wutsumbu gakwe, a
teka a xihambano xakwe a
masiku won*k*le, ata a nzi
lanzela.
Mat. 10. 38. & 16. 24. Marku 3. 34. xip. 14. 27.
24 Hakuba loyi a nga hlayisa-
ko kuhanya kakwe i ta ku
lahlekelwa; kanile*z*i loyi a
lahlekelwako hi kuhanya
kakwe hi kota ya mina,
ywaloye i ta ku hlayisa.
25 Hakuba ka mu vuna a yini
a munhu, loku a binzula a
tiko gon*k*le, a lahlekelwa
kutani a onhakalelwa hi
kuhanya kakwe ke?
Mat. 16. 26. Marku 8. 36.
26 Hakuba kani hi wihi a ta
nga maha tingana ha mina
ni timhaka ta mina, ha ye-
na a *N*wana wa munhu i ta
maha tingana, laha na ata
hi wukosi gakwe, ni wuko-
si ga Dadani, ni ga tingelosi
to basa.
Mat. 10. 33. Marku 8. 38. 2 Tim. 2. 12.
27 Kanile*z*i nza mu *b*yela ha
kunene, ba kona ba*n*wani
laba ba yimileko laha laba
a ba nga tazwa kufa, kala
ba wona a mufumo wa Nu-
ngungulu.
Mat. 16. 28. Marku 9. 1.

28 Na ku mahisile le*z*o hi ma-
siku n*k*lanu ni manharu a
nzako ka loku kuwula, i lo
teka *z*i*n*we naye, Petro na
Johani, na Jamesi, i lo fa-
mba nabo xitsungeni ku ya
kongela.
Mat. 17. 1. Marku 9. 2.
29 Kota le*z*i a nga wa kongela,

a xiyimo xa ngohe yakwe
xi lo hunzuluka, ni nguwo
yakwe yi lo maha kubasa
ni ku hatima.
30 Manga*b*ye, ku lo wulawula
*zin*we naye a madota ma-
mbiri, laba ba nga wa hi
Mosi na Elija;
31 Laba ba nga wonekela hi ku
ngangamela, ba lo wulawula
hi kufa kakwe loku a ta nga
kumbetisa le Jerusalema.
32 Makunu Petro ni laba ba
nga wa hi naye ba wa koni-
lwe hi wurongo: kanile*z*i
laha ba nga wa hanyanya,
ba lo wona kungangamela
ka yena, ni madota mambi-
ri na ma yimile naye.
33 Na ku mahisile le*z*o, kota
ba nga wa ha onekana na
yena, Petro a ku ngalo ka
Jesu, Mugonzisi, *z*i sasekile
ka hina a ku tsama laha:
nga hi maha matabarnakeli
manharu; a gi*n*we ga wena,
ni gi*n*we ga Mosi, ni gi*n*we
ga Elija: i wa nga xi ti*b*i le-
xi a xi wulako.
34 Na a wa ha wulawula le*z*i
*z*ilo, laho ku lota a refu, gi
ta ba kubunyeta: ba lo caba
kota ba nga wa ha engena
refin.
35 Ni gezu gi lo huma refini,
giku, Loyi hi *N*wana wa
mina, a hlawulilweko wa
mina: mu ingiseni *n*wini.
Mat. 3. 17. Mlt. 3. 22.
36 Ni laha a gezu gi nga wata,
Jesu i lo kumiwa a hi yece.
Bona ba lo miyela, a ba wa
nga *b*yelangi ni munhu la-
wo masiku hi *z*ilo le*z*i ba
nga wa *z*i wonile.
Mat. 17. 9.
37 Na ku mahisile le*z*o, hi si-
ku gi gamelako, laha ba nga
wa relela hi le xitsungeni, a
xi*d*lemo xa hombe xi lo *k*la-
ngana naye.
Mat. 17. 14. Marku 9. 14, 17.
38 Languta, a munhu wa xi-
*d*lemo i lo bitana, aku, Mu-
gonzisi, nza ku kongotela a
ku ba u cuwuka a *n*wa-
nanga; hakuba hi yena a
*n*wana wa mina yece:
39 Wanga*b*ye, a moya wu mu
teka, kalakale wa rila; wa
mu hanzula le*z*aku a pupu-
ma kubi, a wu koteki ku
suka ka yena, wu mu ketisa
hi kubayisa.
40 Nzi lo kongela a bapizani
ba wena a kuba ba wu hlo-
ngola; a ba *z*i kotangi.
41 Jesu i lo hlamula a ku ngalo,
O xizukulwana xi nga kole-
kiko ni xi hambukileko, nzi
taba na *n*wina xikati xa ku
yini, nzi timisela ha *n*wina
ke? mu nehe laha a *n*wana
wa wena.
42 Kota le*z*i a nga wa hata, a
dimoni gi lo mu puluwu-
nzisa lahasi, gi lo mu ha-
nzula hi kubayisako. Ka-
nile*z*i Jesu i lo kawuka a
moya wa kubiha, i lo ha-
nyisa mufana, i lo mu nyi-
kela ka raru wakwe.
43 Bon*k*le ba lo damiswa hi
wukulu ga Nungungulu.

Kanile*z*i kota le*z*i bon*k*le

ba nga wa ha hlamala hi
lezi zilo zonkle a nga wa zi
mahile, i te ngalo ka bapi-
zani bakwe,
44 Nga leti timhaka ti tikirela
tindlebeni ta nwina: haku-
ba a Nwana wa munhu i ta
nyikəlwa mandleni ya ba-
nhu.

Mat. 17. 22.

45 Kanilezi a ba pimangi loku
kuwula, ku wa fihlakele ka-
bye, kasi ba fela ku kala ba
nga ku tibi: ba wa caba a
ku mu wutisa hi loku ku-
wula.

Marku 9. 32. xip. 2. 50. & 18. 34.

46 Ku lo vuka kukanetana
xikari kabye, hi mani wa
bona a ta nga maha wa ho-
mbe.

Mat. 18. 1. Marku 9. 34.

47 Kanilezi laha na Jesu a wo-
na kualakanya ka mbilu
yabye, i lo teka a nwanana
tsongwani, i lo mu beka hi
ka yena, a ku ngalo kabye,
48 Kani hi wihi a ta nga amu-
kela loyi a nwanana tso-
ngwanani bitweni ga mina
wa nzi amukela: ni loyi a
ta nga nzi amukela i amu-
kela yena loyi a nzi rumi-
leko: hakuba loyi a nga
tsongwani xihari ka nwina
nwenkle, ywaloye hi yena
wa hombe.

Mat. 10. 40. & 18. 5. & 23. 11, 12. Marku 9. 37. Joh. 12. 44. & 13. 20.

49 Johani i lo mu hlamula a
ku ngalo, Mugonzisi, hi lo
wona a munwe a nga hlo-
ngola a madimoni hi bito
ga wena; hina hi lo mu tsi-
mbetela, hakuba a nga la-
nzeli zinwe na hina.

Marku 9. 38.

50 Kanilezi Jesu a ku ngalo
kakwe, Mu nga mu tsimbe-
teli: hakuba loyi a nga ha-
mbaniko na nwina ngwa
nwina.

Mat. 12. 30. xip. 11. 23.

51 Na ku mahisile lezo, laha a
masiku ma nga laba ku ci-
kele kasi i fela ku amuke-
lwa le hehla, i la su cuwu-
kisisa a ngohe yakwe a
kuya le Jerusalema,

Marku 16. 19. Mit. 1. 2.

52 I lo ruma mitsumi mahlwe-
ni ka ngohe yakwe: ba lo
famba, ba loya engena mu-
tini wa ba Samaria, kasi ku
mu longisela yena.
53 A ba mu amukelangi, kota
lezi a ngohe yakwe yi nga
wa ku kwatsi aya le Jeru-
salema.

Joh. 4. 4, 9.

54 Laha a bapizani bakwe Ja-
mesi na Johani ba lo wona
lexi, ba te ngalo, Hosi, wa
zi ranza lezaku u rumela
nzilo wu relela hi le tilweni,
wu ta ba mbetisa ke?
55 Kanilezi i lo hunzuluka, i lo
ba kawuka.
56 Ba loya ka munwani mu-
tana.

Joh. 3. 17. & 12. 47.

57 Kota ba nga wa ha famba
ndleleni, a munhu wo kari
a ku ngalo ka yena, Nzi ta

ku lanzela ni laha u yako
kona.

Mat. 8. 19.

58 Jesu a ku ngalo ka yena, A
bahlati ba na ni mikele, ni
tinyanyani ta tilo ti na ni
zisaka; kanilezi a *N*wana
wa munhu a nga na ni laha
a ta nga beka kona a hloko
yakwe.
59 I loku a ka mu*n*wani, Nzi
lanzele. Kanilezi a ku ngalo,
Hosi, nzi vumele kuranga
nzi ya lahla a raru wa mina.

Mat. 8. 21.

60 Kanilezi a ku ngalo ka ye-
na, Tsika bafileko ba lahla
bafileko ba*b*ye; kanilezi fa-
mba wena u yaba hungu hi
mufumo wa Nungungulu.
61 Ni mu*n*wani kambe a ku
ngalo, Nzi ta ku lanzela,
Hosi; kanilezi nzi vumele
ku ya salisa laba ba n*d*lwini
ka hina.
62 Kanilezi Jesu a ku ngalo ka
yena, A nga kona munhu a
bekako canja gakwe xiko-
nwini, a cuwuka le nzako,
a fanelweko hi mufumo wa
Nungungulu.

XIPIMO 10.

1 Makunu a nzako ka lezi
zilo a Hosi yi lo yimisa a ba
n*k*lanu wa makume ni ma-
kume mambiri a ba*n*wani,
a ku ba ruma hi bambiri ni
bambiri mahlweni ka ngohe
yakwe mitini yon*k*le ni wu-
tsa*n*weni gon*k*le, laho a wu-
tsumbu gakwe a nga wa ta
kuya.

Mat. 10. 1. Marku 6. 7.

2 A ku ngalo ka*b*ye, A kuhu-
la ku hombe, kanilezi a ba-
tsobeli ba tsongwani: hi-
kwalaho kombelani a Hosi
ya kuhula ku ruma a ba-
tsobeli kuhuleni kakwe.

Mat. 9. 37, 38. Joh. 4. 35. 2 Tesa. 3. 1.

3 Ti fambeleni: manga*b*ye,
nzi mu rumela kota tiyivu
xikari ka timhisi.

Mat. 10. 16.

4 Mu nga komi a kwama, ni
xikwamana, ge ni zilato:
mu nga losi munhu n*d*le-
leni.

Mat. 10. 9, 10. Marku 6. 8. xip. 9. 3.

5 Ni ka yihi yin*d*lu leyi mu
ta nga engena, kuranga wu-
lani, A kurula a kube ka
yin*d*lu leyi.

Mat. 10. 12.

6 Ni loku a *n*wana wa kurula
a hi kona, kurula ka *n*wina
ku ta humula hehla ka yo-
na: kanilezi loku ku nga hi
lezo, ku ta wuyela ka *n*wi-
na kambe.
7 Ka ywaleyo yin*d*lu tsama-
ni, na muga na munwa ko-
ta zilo lezi ba ta nga zi nyi-
ka *n*wina: hakuba a xitiri
xi yimelwe hi kurihwa ka
xona. Mu nga fambi ka
yin*d*lu ni yin*d*lu.

Mat. 10, 10, 11. 1 Kor. 9. 4, &c. & 10. 27. 1 Tim. 5. 18.

8 Ni ka wihi a muti lowu mu
engenako, ni ba mu amu-
kela, ganani a zilo lezi zi be-
kilweko mahlweni ka *n*wi-
na:
9 Mu hanyisa ba ba*b*yako la-
bo ba nga kona, mu wula
ka bona, A mufumo wa

Nungungulu wu tsinele ku
suhani ka *n*wina.
xip. 9. 2. Mat. 3. 2. & 4. 17. & 10. 7.
xipm. 11.

10 Kanile*z*i ni ka wihi muti lo-
wu mu ta nga engena, bona
ba nga mu amukeli, famba-
ni mapangweni ya wona
muku,

11 Ni tsuri wa muti wa *n*wi-
na, lowu wu nga nama-
rele mikonzweni ya hina,
ha wu pumunhela ka *n*wi-
na: ahemba ti*b*ani lexi, a
mufumo wa Nungungulu
wu tsenele ku suhani.
Mat. 10. 14. xip. 9. 5. Mit. 13. 51. &
18. 6.

12 Nza wula ka *n*wina, Ku ta
hehuka hi lego siku ka
Sodoma, ku hunza lowo
muti.
Mat. 10. 15. Marku 6. 11.

13 Kombo ka wena, Korazini!
kombo ka wena, Betsaida!
hakuba loku a mitiro ya
ntamo yi wa mahilwe ka
Tire ni Sidoni leyi yi nga
manilweko ka *n*wina, nga
ba wa hunzulukile a kale,
na ba tsamile ngu*b*yeni ya
tisakwa ni kuma.
Mat. 11. 21.

14 Ahemba ku ta hehuka ka
Tire ni Sidoni le kulamu-
leni, ku hunza *n*wina.

15 Wena Kapernaume, u ta
*k*lakuselwa le tilweni ke? u
ta releliswa lahasi Hayi-
desi.
Mat. 11. 23.

16 Loyi a mu ingisako wa nzi
ingisa mina; ni loyi a mu
alako wa nzi ala mina; ni
loyi a alako mina wa mu
ala loyi a nzi rumileko.
Mat. 10. 40. Marku 9. 37. Joh. 5. 23.
& 13. 20. 1 Tesa. 4. 8.

17 Ni ba n*k*lanu wa makume
ni makumi mambiri ba lo
wuya hi kutsaka, baku, Ho-
si, hambu ni madimoni ma
wa hi ingisa bitweni ga
wena.
xipm. 1.

18 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Nzi
lo wona Satani na awa hi le
tilweni kota xingwalangwa-
nza.
Joh. 12. 31. & 16. 11. Kuv. 9. 1. & 12
8, 9.

19 Langutani, nzi mu nyikile
a ntamo ku kanziyela ti-
nyoka ni tihume, ni kuhlula
ntamo won*k*le wa balala: a
hi ncumo xi ta nga mu la-
mata.
Marku 16. 18. Mit. 28. 5.

20 Ahemba mu nga tsaki hi
lexi, le*z*aku a moya wu mu
ingisa; kanile*z*i tsakani ha-
kuba a mabito ya *n*wina ma
tsalilwe le tilweni.

21 Ka xwalexo xikati i lo tsa-
ka a Moyeni wo Basa, a ku
ngalo, Nza ku bonga, O Da-
dani, a Hosi ya tilo ni misa-
ba, hakuba u *z*i fihlile le*z*i
*z*ilo ka laba ba klarihileko
ni ba pimako, u lo *z*i wo-
nekelisa ka *z*ihlangi: ina,
Dadani; loku *z*i ngaho *z*i lo
ku xalalisa mahlweni ya
wena.
Fil. 4. 3. Heb. 12. 23. Kuv. 13. 8. &
20. 12. & 21. 27. Mat. 11. 25.

22 *Z*on*k*le *z*ilo *z*i nyikilwe ka

mina hi Dadani wa mina: a
nga kona a *zi* ti*b*ako hi
mani a *N*wana, saseka Da-
dani; ni ku hi mani Dadani,
saseka a *N*wana, ni ka wihi
loyi a *N*wana a *zi* ranzako
ku mu wonekelisa ka ye-
na.
Mat. 28. 18. Joh. 1. 18. & 3. 35. & 5. 27. & 6. 44, 46. & 17. 2.

23 Na a hunzulukela ka bapi-
zani, i lo wula hi kuhleba,
Ma katekile a mahlo laya
ma wonako a *z*ilo le*z*i mu *z*i
wonako:
Mat. 13. 16.

24 Hakuba nza wula ka *n*wina,
hakuba banyingi baprofeti
ni tihosi ba nga wa laba ku
wona a *z*ilo mu *z*i wonako,
a ba *z*i wonangi; ni kuzwa
a *z*ilo mu *z*i zwako, a ba *z*i
zwangi.
1 Pet. 1. 10.

25 Languta, a muyimeli wo
kari i lo yima i lo mu ringa,
aku, Mugonzisi, nzi ta ma-
ba yini kasi nzi be ni kuha-
nya ka kupinzuka ke?
Mat. 19. 16. & 22. 35.

26 A ku ngalo ka yena, Hi yini
ku tsalilweko nayweni? u
gonzisa ku yini wena ke?

27 Yena na a hlamula a ku
ngalo, U ta ranza Hosi Nu-
ngungulu wa wena hi mbilu
ya wena yon*k*le, na hi mu-
hefemulo wa wena won*k*le,
ni ntamo wa wena won*k*le;
ni kualakanya ka wena
kon*k*le; ni wa akelane na
wena kota u ti ranzako we-
na.

28 A ku ngalo kakwe, Wena u
hlamule kwatsi: maha le*z*i,
u ta hanya.
Roma 10. 5.

29 Kanile*z*i yena i wo xuba ku
ti lulamisa, a ku ngalo ka
Jesu, Hi mani wa akelane
na mina ke?
xip. 16. 15.

30 Jesu na mahile a kuhlamu-
la a ku ngalo, A munhu wo
kari i wa relela hi le Jeru-
salema aya Jeriko; i lo ku-
miwa hi bapangi, labo ba
nga mu runzuwulela tingu-
wo ba lo muba, ba lo mu
siya, ba lo mu siya kusuha-
ni ni kufa.

31 Hi ku kigila mupristi wo
kari i lo relela hi leyo n*d*le-
la: ni laha a nga mu wona,
i lo potsoloka.

32 *Z*i ngaho ni mu Levi kambe,
laha na cikele ka wutsamo,
i lo mu wona, i lo potsolo-
kawu.

33 Kanile*z*i a mu Samaria wo
kari, kota a nga wa enza, i
lota laha a nga wa hi kona:
laha na a mu wona, i lo ta-
tiswa hi wusiwana,
Joh. 4. 9.

34 I lota kakwe, i lo bohelela
timbanga, na a cela ka tona
a mafura ni waini; i lo mu
kilelisa xiharini xakwe, i lo
mu neha n*d*lwini ya bapfu-
mba, i lo mu gongola.

35 Hi manziko i lo humesa ti-
denario timbiri, i lo ti nyika
ka *n*winyi wa yin*d*lu, a ku
ngalo, Mu lonzowote; ni yi-
ni lexi u ta nga xi humesa
kambe, mina laha nzi ta

nga wuya kambe nzi ta ku-
riha.
Mat. 20. 2.
36 Hi wihi wa laba banharu,
wena u alakanyako, a ma-
hileko ka wa akelane naye
loyi a nga kumiwa hi bapa-
ngi ke?
37 Yena a ku ngalo, Loyi a
nga wonisa a ti*t*ralo ka ye-
na. Jesu a ku ngalo ka-
kwe, Famba, u ya mahawu
*z*a ku ngahi.

38 Makunu kota le*z*i ba nga
wa ha ti fambela, i lo enge-
na mutaneni wo kari: A
wasati wo kari a bito gakwe
hi Marta i lo mu amukela
le n*d*lweni yakwe.
Joh. 11. 1. & 12. 2, 3.
39 Yena i wa hi ni makweru a
bitiwako Maria, loyi kambe
a nga wa tsamile mikonzwe-
ni ya Hosi, i lozwa a mhaka
yakwe.
1 Kor. 7. 32, &c. xip. 8. 35. Mit. 22. 3.
40 Kanile*z*i Marta i wa karate-
ka hi kukozela ka hombe;
i lota ka yena, a ku ngalo,
Hosi, a ku katali le*z*i a ma-
kweru wa mina a nzi tsika-
ko nzi kozela nzoce ke? hi-
kwalaho mu *b*yele kasi wa
fela kuta nzi vuna.
41 Kanile*z*i a Hosi yi lo hla-
mula yi loku ka yena, Ma-
rta, Marta, wena wa xuba
ni ku ti karata hi *z*ilo *z*o
tala:
42 Kanile*z*i xilo xi*n*we xi labe-
kako: hakuba Maria i hla-
wulile a *k*lelo go saseka, legi
a gi nga tekiwa ka yena.

XIPIMO 11.

1 Na ku mahisile le*z*o, kota
a nga wa kongela wutsa-
*n*weni go kari, laho laha na
gumesile, a mu*n*we wa ba-
pizani bakwe a ku ngalo ka
yena, Hosi, hi gonzise ku
kombela, kota Johani a nga
gonzisa a bapizani bakwe.
2 Yena a ku ngalo ka*b*ye, La-
ha na mu kombela, muku,
Dadani, a gi hlawuliwe a
bito ga wena. A mufumo
wa wena a wute.
Mat. 6. 9.
3 Hi nyike a masiku ni masi-
ku a kuga ka hina.
4 Hi tsetselele *z*onho *z*a hina;
hakuba a wutsumbu ga hina
ha ba tsetselela bon*k*lelele
laba ba nga ni milanzu ka
hina. U nga hi nehi kuri-
ngweni.

5 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Hi
wihi wa *n*wina a nga ba ni
xaka, a ta nga ya ka yena
xikari ka wusiku, a ku nga-
lo ka yena, Xaka, nzi lombe
a *z*ibaba *z*inharu;
6 Hakuba a xaka ga mina gi
cikele ka mina hi le kuenze-
ni ka gona, a nzi na ncumo
ku beka mahlweni ka yena;
7 Ni loyi a nga lomo n*d*lwini
i ta hlamula aku, U nga nzi
karate: a li*b*ati makunu li
valilwe, ni banana ba *zin*we
na mina ba laha sangweni;
a nzi koti ku vuka nzi ku
nyika?
8 Nza wula ka *n*wina, Hambu
a wa nga ta *z*i ranza kuvu-

ka ku mu nyika, hakuba a
nga xaka gakwe, kanilezi
hi kota ya ku kurumeta
kakwe i ta vuka a ta mu
nyika kota ku laba kakwe.
xip. 18. 1, &c.
9 Mina nza wula ka *n*wina,
Kombeleni, ku ta nyikiwa
ka *n*wina; labani, mu ta *z*i
kuma; gongonzani, kuta
vululelwa ka *n*wina.
Mat. 7. 7. & 21. 22. Marku 11. 24. Joh. 15. 7. Jam. 1. 6. 1 Joh. 3. 22.
10 Hakuba bon*k*lelele laba ba
kombelako ba *z*i amukela;
ni loyi a labako a *z*i kuma;
ni loyi a gongonzako i ta
vululelwa.
11 Hi wihi ka *n*wina loyi a da-
dani loku a *n*wana wakwe
i ta mu kombela a xibaba,
yena i ta mu nyika a ri*b*ye
ke? kutani xi*d*luwani, ye-
na a ta mu nyika a nyoka
ke?
Mat. 7. 9.
12 Kutani a kombela a tanza,
yena i ta mu nyika a hume
ke?
13 Loku *n*wina *z*onake, na mu
bihile, ma ti*b*a ku hi nyiki-
sa ku yini a *z*inyikiwo *z*o
saseka ka banana ba *n*wina,
ha hombe ka loyi wa le ti-
lweni a Dadani wa *n*wina a
ta nyika a Moya wa ku Ba-
sa ka bona laba ba kombe-
lako ka yena ke?

14 Yena a wa hlongola a di-
moni legi gi nga wa hi mbe-
bebe, na ku mahisile le*z*o,
laha a dimoni gi nga wa
huma, a mbebebe yi lo wu-
lawula; ni *z*i*d*lemo *z*i lo hla-
mala.
Mat. 9. 32. & 12. 22.
15 Kanile*z*i a ba*n*wani ba bona
ba ku ngalo, Hi Belzebuba a
hosi ya madimoni wa hlo-
ngola a madimoni.
Mat. 9. 34. & 12. 24.
16 Ni ba*n*wani na ba mu ringa,
ba lo laba xiwoniso kakwe
xa le tilweni.
Mat. 12. 38. & 16. 1.
17 Kanilezi yena, na a tiba kua-
lakanya ka*b*ye, a ku ngalo
ka bona, Won*k*le mufumo
lowu wu hambeneko ha
woce wu ta hangalaka; ni
yin*d*lu yi hambeneko ni yi-
n*d*lu yi ta kungumuka.
Mat. 12. 25. Marku 3. 24. Joh. 2. 25.
18 Loku Satani kambe a ha-
mbene ha yece a wutsumbu
gakwe, a mufumo wakwe
wu ta yima hi ku yini ke?
hakuba mu te ngalo nzi
humesa a madimoni hi Be-
lzebuba.
19 Loku hi Belzebuba nzi hlo-
ngola madimoni, a banana
ba *n*wina ba hlongolako hi
wihi ke? Hikwalaho ba ta
maha balamuli ba *n*wina.
20 Kanile*z*i loku mina hi litiho
la Nungungulu nzi hlongola
a madimoni, *z*onake a mu-
fumo wa Nungungulu wu
tile hehla ka *n*wina.
21 Kanile*z*i a nhenha yi hlomi-
leko kwatsi na labelela a
xilubelo xakwe, *z*i*b*ya *z*a-
kwe *z*i taba ni kurula:
Mat 12. 29. Marku 3. 27.
22 Kanile*z*i loku a nhenha levi
yi mu hunzako yita hehla

kakwe, yi mu hlula, ya mu
wu*k*lela a ma*k*lari won*k*le
laya a nga wa tsumba ka
wona, yi abanyisa le*z*i yi
nga panga.
Kol. 2. 15.
23 Loyi a nga hi ko na mina
wa nzi hambene na mina;
ni loyi a nga hlengeletiko
na mina wa hangalasa.
Mat. 12. 30.
24 Laha a moya wa ku biha
na wu nga huma ka mu-
nhu, wu tsemakanya wu-
tsa*n*weni gi nga haba mati,
na wu laba ku humula; a
wu ku kumangi, wu wu-
la, Nzi ta wuyela n*d*lwini
ya mina laha nzi nga wa
sukile ha kona.
Mat. 12. 43.
25 Laha na wu cikele, wu lo
yi kuma na swiyelwe na yi
bombisilwe.
26 *Z*onake wu loya a teka ka-
kwe a n*k*lanu ni mimbiri
mimoya ya kubiha ku hu-
nza wona wutsumbu; yona
yi lo engena yi tsama laho:
a xiyimo xa gumesa xa lo-
ye munhu xi bihile ku hu-
nza kusanguleni.
Joh. 5. 14. Heb. 6. 4. & 10. 26. 2 Pet. 2. 20.

27 Na ku mahisile le*z*o, kota a
nga wa wula le*z*i *z*ilo, a wa-
sati wo kari wa le xi*d*le-
*n*wini i lo *k*lakusa a gezu
gakwe, i te ngalo, Yi kate-
kile a nyimba leyi yi nga
ku *t*rala, ni mabela laya u
nga ma anwa.
xip. 1. 28, 48.
28 Kanilezi yena a ku ngalo,
Ina nguvu, ba katekile la-
ba ba ingisako a mhaka ya
Nungungulu, ba yi gongo-
la.
Mat. 7. 21. xip. 8. 21. Jam. 1. 25.

29 Ni laha a *zid*lemo *z*i nga
tsombana wutsamo gi*n*we
ka yena, i lo sangula ku
wula, Lexi xizukulwana hi
xizukulwana xi bihileko: xi
laba a xiwoniso; a ku ko-
na a xiwoniso xi ta nga
nyikiwa ka xona kanile*z*i
hi xiwoniso xa Jona.
Mat. 12. 38, 39.
30 Hakuba kota le*z*i Jona a
nga wa hi xiwoniso ka ba
le Niniva, *z*i ngaho a *N*wa-
na wa munhu i taba ka le-
xi xizukulwana.
31 A muzinza wa le dzonga i
ta suka kulamuleni ni ma-
dota ya lexi xizukulwana,
i ta ba kona: hakuba yena
i tile hi le kugumelweni ka
misaba ku tazwa ku*k*lariha
ka Solomoni: languta, a wa
hombe ku hunza Solomoni
i kono laha.
32 Ni banhu ba le Niniva ba
ta yima kulamuleni ni lexi
xizukulwana, ba ta xi kona:
hakuba bona ba hunzulu-
kile kukaneleni ka Jona;
languta, a wa hombe ku
hunza Jona i kona laha.

33 A ku kona munhu, loyi
laha na lumekile a kandiya
a yi tumbeta rinzini, hambu
lahasi ka zi*b*ya, kanile*z*i le
mezeni, kasi laba ba enge-

nako ba fela ku wona ku-
wonekela.
Mat. 5. 15. Marku 4. 21. xip. 8. 16.
34 A kandiya ya miri hi tihlo
ga wina: laha na tihlo ga
wena gi hi ginene, ni miri
wa wena won*k*le wu tele hi
ku wonekela; kanile*z*i loku
na gi bihile, a miri wa wena
kambe wu tele hi munya-
ma.
Mat. 6. 22.
35 Hikwalaho cuwukani ku
nga taku a kuwonekela loku
ku nga ka wena ku nga bi
a munyama.
36 Hikwalaho loku won*k*le a
miri wa wena wu tele hi
kuwonekela, na ku nga hi
ni *k*lelo ga munyama, wu
ta tala hi kuwonekela wo-
n*k*le, kota laha a kandiya yi
waningako ni kunganga-
mela ku nyika kuwoninga.

37 Makunu kota le*z*i a nga
wa wulawula, a mu Farisi a
mu kombela ku yaga *z*i*n*we
naye: yena i lo engena, i lo
tsama *z*a kugeni.
38 Laha a mu Farisi a nga wa
*z*i wonile, i lo dama le*z*i a
nga kala kuranga hi kuhla-
mba hi mahlweni ka kuga.
Marku 7. 3.
39 Ni Hosi yi te ngalo ka yena,
Makunu *n*wina ba Farisi mu
hlaza a kopo ni ngelo hi la-
han*d*le; kanile*z*i hi lomo
nzeni ku tele hi kupanga ni
kubiha.
Mat. 23. 25. Tit. 1. 15.
40 Mapupulu nzi*n*wina, ni loyi
a nga maha lahan*d*le a nga
mahangi ni lomo nzeni ke?
41 Ahemba nyikani kota *z*inyi-
kiwo ka *z*ilo *z*i nga lomo
nzeni; manga*b*ye, *z*on*k*le *z*i-
lo *z*i hlazekile ka *n*wina.

42 Kanile*z*i kombo ka *n*wina
ba Farisi! hakuba mu nyi-
ka hi ka kume minte ni rue
ni kubyanyi won*k*le, mu *k*lu-
la a kulamula ni kuranza
ka Nungungulu: kanile*z*i
mu funelwe hi ku nga mu
mahile le*z*i, mu nga siyi *z*i-
*n*wani na *z*i nga mahekangi.
Mat. 23. 23.
43 Kombo ka *n*wina ba Farisi!
hakuba mu ranza wutsa-
mo ga hombe masinagoge-
ni, ni kuloswa wutsa*n*weni
go hlengeletana.
Mat. 23. 6. Marku 12. 38, 39.
44 Kombo ka *n*wina! hakuba
*n*wina mu kota *z*ilahla le*z*i
*z*i nga wonekiko, ni banhu
laba ba fambako hehla ka
*z*ona a ba *z*i ti*b*i.
Mat. 23. 27.

45 Ni mu*n*we wa ba yimeli na
a hlamula a ku ngalo ka ye-
na, Mugonzisi, na u wula
le*z*i wa hi rukatela na hina-
wu kambe.
46 Yena i te ngalo, Kombo ka
*n*winu bayimeli kambe! ha-
kuba mu rexwa banhu mi-
rwalo yo binza leyi ba nga
yi kotiko ku yi rwala, *n*wi-
na wutsumbu mu nga yi
henyi a mirwalo hi li*n*we la
titiho ta *n*wina.
Mat. 23. 4.

47 Kombo ka *n*wina! hakuba
ma aka mikele ya baprofeti,
ni bararu ba *n*wina ba nga
ba daya.
Mat. 23. 29.
48 Lezo mu bakustumunyu
mu vumela a mitiro ya ba-
raru ba *n*wina: hakuba bo-
na ba lo ba daya, *n*wina mu
aka mikele ya*b*ye.
49 Hikwalaho ka wula ku*k*la-
riha ka Nungungulu, Nzi ta
rumela ka bona a baprofeti
ni bapostoli; ni ba*n*wani ba
bona ba ta ba daya ba ba
xanisa;
Mat. 23. 34.
50 Kasi a nkata wa baprofeti
bon*k*le, lowu wu nga hala-
ka ku sukela kusekelweni
ka tiko, wu ta la*b*yiwa ka
lexi xizukulwana;
51 Ku sukela nkateni wa Abe-
la ni nkateni wa Zakaria,
loyi a nga dawela xikari ka
alati ni tempele: ina, nza
wula ka *n*wina, wu ta la-
*b*yiwa ka lexi xizukulwa-
na.
52 Kombo ka *n*wina bayimeli!
hakuba ma susa a pfungulo
ya kuti*b*a: a mu engeni
*n*wina wutsumbu ga *n*wina,
ni laba ba engenako kona
ma ba tindekisa.
Mat. 23. 13.

53 Laha a nga wa huma hi
laho, a batsali ni ba Farisi
ba lo sangula ku mu tsi-
mbeketa hi ku mu *k*lokolo-
tela, na mu kucetela a ku
wulawula a *z*ilo *z*o tala;
54 Na ba labelele yena, a ku
koma a xilo xi humako hi
le no*n*wini wakwe.
Marku 12. 13.

XIPIMO 12.

1 Na ku wa ha hi lexo xikati,
laha a makume ya mazana
manyingi ya xi*d*lemo ma
nga wa tsombana katigi-
*n*we, kota le*z*i ba nga wa
kanziyelana, i lo sangula ku
wula ka bapizani bakwe,
kuranga ka bon*k*le, *K*lari-
hani *n*wina a comelo xa ba
Farisi, lexi xi nga wuxe-
ngeteli.
Mat. 16. 6, 12. Marku 8. 15.
2 *K*anile*z*i a ku kona xilo xi
fenengetilweko, lexi a xi
nga ta funungulwa: ni xi
fihlilweko, a xi nga ta ti*b*yi-
wa.
Mat. 10. 26. Marku 4. 22. xip. 8. 17.
3 Hikwalaho le*z*i mu *z*i wuli-
leko munyameni *z*i ta zwi-
wa kuwonekeleni; ni le*z*i
mu nga *z*i wulawulako
n*d*lebeni lomo n*d*lwini *z*i
ta biwa hungu le hehla ka
yin*d*lu.
4 Nza wula ka *n*wina maxaka
yanga, Mu nga ba cabi laba
ba dayako a miri, a nzako
ka le*z*i a ba na ncumo ku
xi maha kambe.
Mat. 10. 28. Joh. 15. 14, 15.
5 Kanile*z*i nzi ta mu *b*yela
loyi mu ta nga mu caba:
Mu cabeni yena, loyi a nza-
ko na a dale a nga ni ntamo
ku hoxa gehene; ina, nza
wula ka *n*wina, Mu cabeni
yena.
6 A bamanjingiri nklanu ni

bambiri a ba xa*b*yi hi dezi
ke? a nga kona a mu*n*we
wa bona a ri*b*akelwako ma-
hlweni ka Nungungulu.
Mat. 10. 29.

7 Kanile*z*i ywaleyi a misisi ya
ṯihloko ta *n*wina yi hlayi-
lwe yon*k*le. Mu nga cabi:
nwina mu hunzile nguvu a
bamanjingiri bo tala.

8 Na mina nza wula ka *n*wi-
na, Bon*k*lelele loyi a nzi
vumelako mahlweni ka ba-
nhu, ywaloye a *N*wana wa
munhu i ta mu vumela ma-
hlweni ka tingelosi ta Nu-
ngungulu:
Mat. 10. 32. Marku 8. 38. 2 Tim. 2. 12.
1 Joh. 2. 23.

9 Kanile*z*i loyi a nzi kanetako
mahlweni ka banhu i ta ka-
netwa mahlweni ka tinge-
losi ta Nungungulu.

10 Kani loyi a ta nga wula a
mhaka ya ku vukela a *N*wa-
na wa munhu, ku ta tsetse-
lelwa ka yena: kanile*z*i ka
yena loyi a rukatelako a
Moya wo Basa, ku nga ta
tsetselelwa.
Mat. 12. 31, 32. Marku 3. 28. 1 Joh.
5. 16.

11 Laha ba ta nga mu neha
mahlweni ka masinagoga,
ni bafumeli, ni tihosi, mu
nga kanakani le*z*aku hi ta
wulisa ku yini, kutani mu
ta hlamula ha yini, kutani
hi yini hi ta nga wula:
Mat. 10. 19. Marku 13. 11. xip. 21. 14.

12 Hakuba a Moya wa ku Basa
wu ta mu gonzisa xwalexo
xikati le*z*i mu ta nga *z*i wula.

13 Ni mu*n*we wa xi*d*lemo a
ku ngalo ka yena, Mugo-
nzisi, laya a maka*b*ye wa
mina akuba a nzi abela a
tsomba.

14 Kanile*z*i a ku ngalo ka yena,
Wanuna, hi mani a nzi ma-
hileko mulamuli ni muaba-
nyisi xikari ka *n*wina ke?
Joh. 18. 36.

15 A ku ngalo ka*b*ye, *K*lariha-
ni, mu ti lonzowota kuna-
beleni kon*k*le: hakuba a
wutomi ga munhu a gi yi
hi pfuna kakwe a nga nako
ko tala.
1 Tim. 6. 7, &c.

16 Yena i lo wulawula mufa-
naniso ka*b*ye, aku, A simu
ya munhu wo kari wo fuma
yi lo pfuna ha hombe ngu-
vu:

17 I lo ti alakanyela a wutsu-
mbu gakwe, aku, Nzi ta
maha yini, hakuba a nzi na
wutsamo ku tsombanyisela
kona a mabele ya mina?

18 I te ngalo, Nzi ta maha le*z*i:
nzi ta hanzula a magomba
ya mina, nzi aka ya hombe;
hi laho nzi ta nga tsombe-
nyisela kona a mabele ya
mina yon*k*le ni tsomba ya
mina.

19 Mina nzi taku ka muhefe-
mulo wa mina, muhefemu-
lo, u beketele a pfuna wu-
nyingi wa malembe yo tala;
humula, uge, unwe, u tsa-
ka.
1 Kor. 15. 32. Jam. 5. 5.

20 Kanile*z*i Nungungulu a ku
ngalo ka yena, Pupulu nzi-
wena, legi wusiku a muhe-
femulo wa wena wu la*b*yi-

wa ka wena; ni lezi zilo u zi
beketeleko, zi ta maha za
mani ke?

Jam. 4. 14.

21 Zi ngaho loyi a ti tsomba-
nyiselako a tsomba wutsu-
mbu gakwe, a nga fumangi
hi ka Nungungulu.

Mat. 6. 20. xipm. 33. 1 Tim. 6. 18, 19. Jam. 2. 5.

22 Yena a ku ngalo ka bapi-
zani bakwe, Hikwalaho nza
wula ka *n*wina, mu nga ka-
nakaneli kuhanya ka *n*wi-
na, mu taga yini; ge ni
mimiri ya *n*wina, mu ta
ambala yini.

Mat. 6. 25.

23 Hakuba a kuhanya ka hu-
nza a kuga, ni miri wa hu-
nza tinguwo.
24 Pimani hi zikunguwa, a zi
xwanyeli, ge ni kutsobela;
a zi ma tin*d*lu ta ku tso-
mbanyisela ge ni magomba;
Nungungulu wa zi wun*d*la:
ku ta ku yini ka *n*wina mu
hunzileko nguvu a tinya-
nyani ke!
25 Hi wihi ka *n*wina hi kuka-
nakanela a ta nga engetela a
nkona ka xiyimo xakwe ke?
26 Loku zonake mu nga zi ko-
ti a ku maha ni lezi zi tso-
ngwani, hi yini mu kana-
kanelako hi lezi zi seleko ke?
27 Pimani hi zitsangi, zi kulisa
ku yini ke: a zi tiri, ge ni
kuluka; kasi nza wula ka
*n*wina, Hambu Solomoni hi
ku ngangamela kon*k*le ka-
kwe a nga bombisangi kota
zona.
28 Kanilezi loku Nungungulu
a ambalisa lezo a *b*yanyi ga
lomo kwatini, legi gi nga
kona nyamu*k*la, manziko
gi hoxwa nzilweni; ha ho-
mbe ha ku yini a ku amba-
lisa *n*wina, O *n*wina ba ku-
koleka kutsongwanyani?
29 Mu nga labi *n*wina a ku mu
taga yini, ni mu tanwa yi-
ni, ge mu nga hi ni kupima
ka kukanakana.
30 Hakuba zon*k*le lezi zilo a ti-
xaka ta tiko ta zi labisisa:
kanilezi a Dadani wa *n*wina
wa zi ti*b*a lezaku ma zi laba
lezi zilo.
31 Ahemba labani a mufumo,
lezi zilo zi ta engetelwa ka
*n*wina.

Mat. 6. 33.

32 Mu nga cabi, *k*lambana wu
tsongwani; hakuba za mu
nengelisa a Dadani wa nwi-
na ku mu nyika a mufu-
mo

Mat. 11. 25, 26.

33 Xabisani lezi mu nga nazo,
mu nyika a zisiwana; mu
mahela a wutsumbu ga *n*wi-
na a zikwama lezi zi nga
hlakaliko, ni tsomba le ti-
lweni leyi yi nga hlulekiko,
laho a nkamba gi nga tsine-
liko, hambu ni sumba yi nga
giko.

Mat. 6. 20. & 19. 21. Mit. 2. 45. & 4. 34. xip. 16. 9. 1 Tim. 6. 19.

34 Hakuba laha a tsomba ya
wena yi nga kona, laho a
mbilu ya wena yi ta ba ko-
na kambe.

35 Nga a ziwunu za *n*wina zi

bohiwa, ni tikandiya ta *n*wi-
na ti vura;
Efe. 6. 14. 1 Pet. 1. 13. Mat. 25. 1, &c.
36 *N*wina na mu nga mu ko-
ta banhu ba languteleko a
hosi ya*b*ye, laha a ta nga
wuya hi le mubuzweni wa
mucado: na loku ata na go-
ngonza, bona ba fela ku
kalakale ba yi vululela.
37 Ma katekile lawo malanza,
lawo laha a hosi na yita yi
ta nga ma kuma na ma la-
belele: hi*z*inene nza wula ka
*n*wina, le*z*aku i ta ti boha
wutsumbu, yi ta ma tsami-
sa le *z*a kugeni, yi tata yi ta
ma kozela.
Mat. 24. 46.
38 Ni loku ata hi xikati xa wu-
mbiri, ni xa wunharu, a ba
kuma na ba ngaho, ma ka-
tekile lawo a malanza.
39 Kanile*z*i ti*b*a ni lexi, loku a
*n*winyi wa yin*d*lu a wa *z*i
ti*b*ile le*z*aku hi xihi a xikati
a nkamba gi tako, nga a wa
rinzelile, a nga siyi a yin*d*lu
yakwe a ku sala yi boxiwa.
Mat. 24. 43. 1 Tesa. 5. 2. 2 Pet. 3. 10.
Kuv. 3. 3. & 16. 15.
40 Nga *n*wina kambe mu lo-
nga: hakuba hi xikati mu
nga xi alakanyiko a *N*wa-
na wa munhu wata.
Mat. 24. 44. & 25. 13. Marku 13. 33.
xip. 21. 34, 36. 1 Tesa. 5. 6. 2 Pet. 3.
12.

41 Petro a ku ngalo, Hosi, u
kanela lowu a mufaniso ka
hina, kutani ka bona bon*k*le
ke?
42 Ni Hosi yi te ngalo, Hi ma-
ni *z*onake a kolekileko ni
nekwa yi *k*larihileko, loyi a
hosi yakwe yi ta nga mu yi-
misa ngangweni wakwe, ni
ku ba nyika a kuga ka*b*ye
hi xikati xi faneleko?
Mat. 24. 45. & 25. 21. 1 Kor. 4. 2.
43 Gi katekile lego nanza, loyi
laha a hosi yakwe na yita
a ta nga mu kuma na pa-
ngama.
44 Ha kunene nza wula ka
*n*wina, yi ta mu yimisa ka
*z*on*k*le a nga na*z*o.
Mat. 24. 47.
45 Kanile*z*i loku lego nanza gi
ta wula mbilwini ya gona,
A hosi ya mina ya hlwela
na yita; gi sangula a kuba
a xitiri xa wanuna ni xitiri
xa wasati, ni kuga ni ku-
nwa, ni ku maha xidakwa;
Mat. 24. 48.
46 A hosi ya lego nanza yi tata
hi siku a nga gi cuwukela-
ngiko, ni xikati a nga xiti-
*b*iko, yi ta mu pulakanyisa,
a mu yimisela a xiabelo ni
ba nga kolekiko.
Mat. 24. 51.
47 Ni lego nanza, gi ti*b*ako ku-
ranza ka hosi ya gona, gi
nga longisi, hambu ni ku
maha kota kuranza ka yo-
na, gi ta xupulwa hi timbi-
rimbi tinyingi;
Joh. 9. 41. & 15. 22. Mit. 17. 30. Jam.
4. 17.
48 Kanile*z*i loyi a nga *z*i ti*b*iko,
a nga maka *z*ilo *z*i faneleko
ku biwa, i ta xupulwa a ti-
mbirimbi titsongwani, Ni
ka wihi loyi a ta nga nyiki-
wa nguvu, ka yena ku ta
la*b*yiwa *z*o tala: ni loyi a ta
nga abelwa *z*o tala, ku ta

wutiswa ka yena a *z*a ho-
mbe.
1 Tim. 1. 13.

49 Mina nzi tile kuta hoxa
nzilo misabeni; nzi ranza
yini, loku wu nga na wu
vuretilwe ke?
xipm. 51.
50 Kanile*z*i nzi na ni kubapa-
tizwa nzi ta nga bapatiziwa
ha kona; nzi kamanyetisi-
lwe hi ku yini ku kala ku
mbetiseka ke!
Mat. 20. 22. Marku 10. 38.
51 Mu a*l*akanya muku nzi tile
ku ruma a kurula misabeni?
Nza mu *b*yela, Kokwihi;
aholu kuhambana:
Mat. 10. 34. xipm. 49. Joh. 7. 43. & 9. 16. &. 10. 19.
52 Hakuba ku sukela le*z*i ba ta
ba kona a ba n*k*lanu lomo
n*d*lwini yi*n*we ba ta hambe-
na, a banharu ka bambiri,
ni bambiri ka banharu.
Mat. 10. 35.
53 Be ta hambana, a dadani a
vukela a *n*wana, ni *n*wana
a vukela a dadani; ni nyine
a vukela a nhanyana wake,
ni nhanyana a nyine wa-
kwe; ni *n*wingi a vukela a
katamwane wakwe, ni ka-
tamwane a vukela a *n*wingi
wakwe.

54 Yena a ku ngalo ka *z*i*d*le-
mo kambe, Laha loku mu
wona a refu gi *k*lakuka hi
le muhlwa-gambo, kalakale
ma wula, Gata dzubi; le*z*o
ku maheka.
Mat. 16. 2.
55 Ni laha na mu wona a
mheho ya le dzonga yi pu-
puxa, ma wula, Ku taba
kona mumu; ku mahisa le-
*z*o.
56 *N*wina baxengeteli, ma *z*i
ti*b*a ku *k*lamusela a ngohe
ya misaba ni tilo; kanile*z*i
hi yini mu nga zi ti*b*iko ku
*k*lamusela a *z*ikati ke?
57 Hi yini a wutsumbu ga
*n*wina mu nga lamuliko le-
*z*i *z*i lulamileko ke?
58 Kota loku u famba ni loyi
a ku kecarileko ka mufu-
meli, na u hi n*d*leleni ringa
a kuba u hlayisisa a kuba u
*k*la*k*liswa ka yena; ku nga
ta ku a ku nyikela ka mu-
lamuli, ni mulamuli a ku
nyikela ka nganakana, ni
nganakana yi ku hoxa pa-
xweni.
Mat. 5. 25.
59 Nza wula ka wena, Wena
u nga ta huma laho, na u
karile u riha *n*i malana yo
gumesa.
Marku 12. 42.

XIPIMO 13.

1 Makunu ba wa hi kona la-
ho ka xwalexo xikati ba
nga mu *b*yela hi ba le
Galile, labo a nkata wa*b*ye
Pilatu a nga wu vilinganyi-
sa ni mipahlelo.
2 Yena i lo hlamula a ku
ngalo ka*b*ye, Mu alakanya
muku laba ba Galile ba hi
*z*ionhi ku hunza ba Galile
bon*k*le ke, hakuba ba vu-
melile le*z*i *z*ilo ke?
3 Mina nza mu *b*yela, Kokwi-
hi: kanile*z*i, saseka loku mu

hunzuluka, *n*wina *n*wen*k*le
mu ta lo*b*yisiwa *z*ale*z*o.
4 Kutani labo ba kume ni
n*k*lanu ni banharu labo ba
nga welwa hi tawa ya le
Siloame, yi lo ba daya, mu
alakanya muku labo ba lo
bahlamukisi ku hunza bo-
n*k*le laba ba nga lomo Je-
rusalema ke?
Mat. 18. 24. xip. 11. 4.
5 Nza mu *b*yela, Kokwihi:
kanile*z*i, saseka loku *n*wi-
ni mu hunzuluka, *n*wen*k*le
mu ta lo*b*yisiswa *z*ale*z*o.

6 Yena i lo wulawula luwu
mufananiso; A munhu wo-
kari i wa hi ni sinya ya
kuwu a nga wa *b*yele lomo
si*n*wini gakwe ga xivini; i
lota ku laba mihanzo ya
kona, a nga yi kumangi.
Mat. 21. 19.
7 I te ngalo ka muhlakuli wa
xivini, Wanga*b*ye, laya a
malembe manharu nzi lota
laba mihanzo ka leyi sinya
ya kuwu, a nzi yi kuma-
ngi: wu tseme hi lahasi; hi
yini wu onhako a misaba
ke?
8 Yena i lo hlamula a ku nga-
lo kakwe, Hosi, nga wa
nga wu tsika legi lembe ka-
mbe, nzi kala nzi wu kuhe-
la, nzi wu cela koho:
9 Loku wu *t*rala mihanzi hi
laho, *z*inene; kanile*z*i loku
wu nga *t*rali, u ta wu tsema
hi lahasi.

10 I wa kari a gonzisa ka gi-
*n*we ga masinagoga hi sa-
bado.
11 Languta, a nyamayi i nga
wa hi ni moya wa kuba*b*ya
a malembe ya kumi ni n*k*la-
nu ni manharu; yena i wa
lo obeka katigi*n*we, i wa
nga *z*i koti ni ku ti ololoka.
12 Laha Jesu a nga wa mu
wona, i lo mu bitana a ku
ngalo ka yena, Wasati, u
*k*la*k*lisilwe wuba*b*yini ga
wena.
13 I lo *k*lateka a man*d*la ya-
kwe hehla kakwe: kalaka-
le a su swi, i lo bonga Nu-
ngungulu.
Marku 16. 18. Mit. 9. 17.
14 Ni mufumeli wa sinagoga,
na a tatiswa hi kuzangara
hakuba Jesu i lo hanyisa hi
sabado, a hlamula a ku nga-
lo ka *z*i xi*d*lemo, Ma kona
a masiku ya n*k*lanu ni gi-
*n*we laya a banhu ba fane-
lweko hi kutira: hikwalaho
hi ka wona ngonani mu ha-
nyiswe, ge hi siku ga sabado.
Mat. 12. 10. Marku 3. 2. xip. 6. 7. &
14. 3.
15 Kanile*z*i a Hosi yi lo mu
hlamula, yi ku ngalo, *N*wi-
na baxengeteli, a nga mahi
a mu*n*we wa *n*wina hi siku
ga sabado a ku *k*la*k*la a ho-
mu kutani i buru xigowo-
lweni a gi gula ku ya gi
nwisa ke?
xip. 14. 5.
16 A *z*i fanele ka loyi wasati,
na hi nhanyana wa Abra-
hama, loyi Satani a nga wa
mu bohile, wanga*b*ye, laya
malembe ya kume ni n*k*la-

nu ni manharu, ni ku *k*la-
*k*lisiwa hi siku ga sabado ka
lezi *z*iboho ke?
xip. 19. 9.
17 Kota a nga wa ha wula lezi
zilo, bon*k*le laba ba nga ka-
netana naye ba lo celwa ti-
ngana: ni xi*d*lemo xon*k*le
xi lo tsaka hi *z*ilo *z*on*k*le *z*a
wukosi lezi zi nga wa mahi-
lwe hi yena.

18 Hikwalaho yena a ku nga-
lo, Hi ka yini a mufumo wa
Nungungulu wu fananako
ke? nzi ta wu fananisa ni
yini ke?
Mat. 13. 31. Marku 4. 30.
19 Wu fanana ni mbewu ya
xinapi, leyi a munhu i lo yi
teka, a nga yi *b*yala si*n*wini
gakwe; yi lo kula, yi lo ma-
ha a sinya; ni tinyanyani
ta tilo ti lo kapama marabi-
ni ya wona.
20 Kambe a ku ngalo, Hi kwi-
hi nzi ta nga wu fananisa
ha kona a mufumo wa Nu-
ngungulu ke?
21 Wu fanana ni comelo, legi
a wasati a gi teka'ko hi *z*ipi-
mo *z*inharu *z*a mapa, ku
kala won*k*le ma biliswa.
Mat. 13. 33.

22 Yena i lo ti fambela a tse-
makanya mitini ni *z*imuta-
neni, na gonzisa, na aya
Jerusalema.
Mat. 9. 35. Marku 6. 6.
23 Ni munwe i te ngalo ka ye-
na, Hosi, ba tsongwani ba
ta nga hanyiswa ke? yena i
te ngalo ka*b*ye,

24 Ringani ku engena hi nya-
ngwa yi hlongileko: haku-
ba banyingi, nza wula ka
*n*wina, ba ta nga laba ku
engena, ba nga ta *z*i kota.
Mat. 7. 13. Joh. 7. 34. & 8. 21. & 13. 33.
Roma 9. 31.
25 Laha a *n*winyi wa yin*d*lu a
ta nga suka, a vala li*b*ati,
*n*wina mu sangula ku yima
hi lahan*d*le, mu gongonza
li*b*atini, muku, Hosi, hi vu-
lulele; yena i ta hlamula a
ku ngalo ka *n*wina, A nzi
mu ti*b*i laha mu tako ha
kona;
Mat. 7. 23. & 25. 10, 12. xip. 6. 46.
26 *Z*onake mu sala ku wula,
Hi loga hi lonwa mahlweni
ya wena, wena u lo gonzisa
mapangweni ya hina;
27 Yena i taku, Nza mu *b*yela,
a nzi mu *tibi* laha mu tako
ha kona; sukani ka mina,
*n*wina nwen*k*le bamahi ba
kuonha.
Mat. 7. 23. & 25. 41. xipm. 25.
28 Laho ku ta ba kona a xirilo
ni kugetsela ka meno, laha
mu ta nga wona Abrahama,
na Isaka, na Jakobe, ni ba-
profeti bon*k*le, mufu*n*weni
wa Nungungulu, *n*wina wu-
tsumbu mu hoxiwa laha-
n*d*le.
Mat. 8. 11, 12. & 13. 42. & 24. 51.
29 Ba tata hi mutsuwuka-ga-
mbo ni le muhlwa-gambo,
ni *n*walungu ni dzongeni,
ba ta tsama lahasi mufu-
*n*weni wa Nungungulu.
30 Manga*b*ye, ba kona laba ba
kugumesa ba ta nga ba ba
kuranga, ni laba ba kura-

nga ba ta nga ba ba kugu-
mesa.
Mat. 19. 30. & 20. 16. Marku 10. 31.

31 Ka xwalexo xikati laho ku
lota a ba Farisi bo kari, na
baku ka yena, Huma laha
wena, u famba laha: haku-
ba Herodi i laba ku ku da-
ya.
32 Yena i te ngalo ka*b*ye, Fa-
mba u ya wula ka loye hla-
ti, Languta, nzi hlongola a
madimoni nzi hanyisa ba-
ba*b*yako nyamu*k*la na ma-
nziko, hi siku ga manharu
nzi ta mbetisa.
Heb. 2. 10.
33 Ahemba nzi yimelwe hi ku
famba n*d*leleni ya mina
nyamu*k*la na manziko na
mun*d*lwani: hakuba a *z*i na
ku koteka le*z*aku a mupro-
feti a nga wa ta lo*b*yiswa
lehan*d*le ka Jerusalema.
34 O Jerusalema, Jerusalema,
wena u dayako baprofeti, u
ba gan*d*la hi mari*b*ye laba
ba rumelweko ka wena! ku
ta ba xikati muni nzi nga
wungeletela a banana ba
wena katigi*n*we, kota a *t*re-
le yi wungeletelako *z*ihu-
kwana *z*a yona lahasi ka
tipapa ta yona, a mu *z*i ra-
nzi!
Mat. 23. 37.
35 Manga*b*ye, a yin*d*lu ya we-
na yi siyilwe yi hangalakile:
nza wula ka *n*wina, *N*wina
mu nga ta nzi wona, mu
kala muku, U katekile loyi
a tako hi bito ga Hosi.
Mat. 21. 9. Marku 11. 10. xip. 19. 38.
Joh. 12. 13.

XIPIMO 14.

1 Na ku mahisile le*z*o, laha
a nga wa ya n*d*lwini ya mu-
*n*we wa bafumeli ba ba Fa-
risi hi sabado a kuga *z*ibaba,
le*z*o ba wa mu rinzele.
2 Languta, laho ku wa hi ko-
na mahlweni ka yena a mu-
nhu wo kari a nga wa hi ni
xitsamba.
3 Jesu na hlamula i lo wula-
wula ka bayimeli ni ba Fa-
risi, aku, Ku fanele ku ha-
nyisa hi sabado, kutani a hi
*z*ona ke?
Mat. 12. 10.
4 Kanile*z*i bona ba su tiwiti-
wi bi. Yena i lo mu teka, i
lo mu hanyisa, i lo mu fa-
mbisa.
5 A ku ngalo ka*b*ye, Hi wihi
wa *n*wina loku a hi ni buru
kutani i humu na yi wele
hlo*b*yeni a nga yi ku ya yi
hlukuhlula hi siku ga saba-
do ke?
xip. 13. 15.
6 Bona ba wa nga hlamulangı
kambe ka le*z*i *z*ilo.

7 Yena i lo kanela a mufa-
naniso ka labo ba rambilwe-
ko, na i lo kombisa le*z*aku
ba hlawulisa ku yini a wu-
tsamo ga hombe; aku ka-
*b*ye,
8 Loku u nga wena u rambi-
lwe ka mubuzo wa wukati,
u nga tsami wutsa*n*weni ga
hombe; ku nga taku a du-
mileko ku hunza wena a ra-
mbiwa hi yena,
9 Loyi a nga ku ramba wena

na yena i tata a taku ka
wena, Nyika loyi munhu a
wutsamo; wena u ta ba ni
tingana ku teka a wutsamo
ga lahasi.
10 Kanilezi loku laha na u ra-
mbilwe, famba uya tsama
wutsanweni ga lahasi kasi
laha loyi a nga ku ramba
ata, a ngaku ka wena, Xaka,
famba le mahlweni: zonake
u ta ba ni kudumiswa ma-
hlweni ka bona laba ba tsa-
mileko za kugeni zinwe na
wena.
11 Hakuba loyi a ti kukumu-
kisako i ta tsobyiwa; ni lo-
yi a ti tsobako i ta kukumu-
kiswa.
Mat. 23. 12. xip. 18. 14. Jam. 4. 6. 1 Pet. 5. 5.

12 Yena a ku ngalo ka loyi a
mu rambileko kambe, Laha
u mahako a kuga ka mumu
kutani xilalelo, u nga biti
maxaka ya wena, kutani
bamakabye ba wena, ge ni
ba ka nwina, ge ni banhu
bo fuma wakileko nabo; ku
nga taku ba ku ramba ka-
mbe, ba maha kuklelisela
ka wena.
13 Kanilezi laha na u maha
mubuzo, ramba zisiwana, a
zirela, ni zilema, ni zikumu:
14 Wenake u ta katekiswa;
hakuba a ba nazo ba ta nga
ku klelisela ha zona: haku-
ba wena u ta kleliselwa ku-
vukeni ka ba lu lamileko.

15 Ni munwe wa bona laba ba
nga wa tsamile za kugeni
na a zwile zilo lezi, i te nga-
lo ka yena, I katekile yena
a ta ngaga zibaba mufunwe-
ni wa Nungungulu.
Kuv. 19. 9.
16 Kanilezi yena a ku ngalo ka
yena, A munhu wo kari i
lo maha xilalelo xa hombe;
i lo ramba botala:
Mat. 22. 2.
17 I lo ruma a malanza yakwe
hi xikati xa xilalelo ku ya
wula ka bona laba laba ba
rambilweko, Ngonani; ha-
kuba zilo zonkle zi longi-
silwe.
18 Kanilezi bonkle hi kuranza
kunwe ba lo sangula ku ti
pendla. A wa kuranga a
ku nga lo ka yena, Nzi xa-
bile a simu, nzi fanela nziya
yi wona: nza ku kombela
u nzi pendle.
19 Ni munwani a ku ngalo,
nzi xabile nklanu wa ma-
joka ya tikabi, nzi famba
kuya ti hlola: nza ku ko-
mbela u nzi pendle.
20 Ni munwani a ku ngalo,
Nzi tekile wasati, hikwala-
ho a nzi zi koti kuta.
21 Ni nanza gi lota, gi lo byela
a hosi ya gona lezi zilo.
Zonake a nwinyi wa yi-
ndlu na zangarile i te ngalo
ka nanza gakwe, Haklisa u
famba mapangweni ni mi-
pfuklaneni ya muti, u neha
laha a zisiwana ni zirela ni
zikumu ni zilema.
22 Ni nanza gi ku ngalo, Hosi,
lezi u zi layako zi mahekile,
ga hi kona wutsamo.

23 A hosi yi ku ka nanza, Famba tin*d*leleni ta hombe ni tihlavini, u ba gula ba engena, kasi a yin*d*lu ya mina ya fela ku tala.
24 Hakuba nza wula ka wena, a nga kona a munhu wa laho ba wa rambilwe a ta ngazwa a xilalelo xa mina.
Mat. 21. 43. & 22. 8. Mit. 13. 46.

25 Makunu ku lota naye a *z*i*d*lemo *z*a hombe: i lo hunzuluka, a ku ngalo ka*b*ye,
26 Loku a hi kona munhu a tako ka mina, a nga bengi a raru wakwe, ni nyine, ni sati, ni banana, ni bamaka*b*ye, ni bamakweru, ina, hambu kuhanya ka yena *n*winyi kambe, a nga koti ku maha mupizani wa mina.
Mat. 10. 37. Roma 9. 13. Kuv. 12. 11.
27 Kani loyi a nga rwaliko a xihambano xakwe yena *n*winyi, ata a nzi lanzela, a nga *z*i koti ku maha mupizani wa mina.
Mat. 16. 24. Marku 8. 34. xip. 9. 23. 2 Tim. 3. 12.
28 Hakuba hi wihi wa *n*wina, a labako ku aka a tawa, a nga tsami lahasi a hlayela a tsengo, a ku kutani i nawo lowu a ta nga mbetisa ha wona ke?
29 Ku nga taku, laha na bekile a xiseketelo, a nga *z*i koti kumbetisa, ni bon*k*le laba ba *z*i wonako ba sangula ku mu tseketsela, baku,
30 Loyi munhu i lo sangula ku aka, a nga *z*i koti ku mbetisa.
31 Kutani hi yihi hosi, yi sukako yiya hlasela a yi*n*wani hosi, a nga ta tsama lahasi kuranga a tsema kungo le*z*aku kutani yena a na nga ni kume ga makume ya mazana a nga kota ku*k*langana naye a tako a talwa naye hi makume mambiri ya makume ya mazana ke?
32 Kutani kambe, laha na yi*n*wani ya ha hi kule, ya ruma a mitsumi ku ya wutisa akuba ku hi kona a kulala.
33 Hikwalaho kani hi wihi wa nwina a nga siyiko *z*on*k*le le*z*i a nga na*z*o, a nga *z*i koti ku maha mupizani wa mina.
34 Hikwalaho a munyu wu sasekile: kanile*z*i loku munyu wu *t*rama, wu ta lungwa hi ku yini ke?
Mat. 5. 13. Marku 9. 50.
35 A wa ha faneli ni misaba ge ni koho: a banhu ba wu hoxa. Loyi a nga ni tin*d*lebe ta kuzwa, nga a *z*izwa.

XIPIMO 15.

1 Makunu a bahlengisi ni baonhi ba wa tsinela kusuhani ku muzwa.
Mat. 9. 10.
2 Bon*k*le ba Farisi ni batsali ba lo tsa*n*wisa, baku, Loyi

wo amukela baonhi, aga
nabo.
Mit. 11. 3. Gal. 2. 12.

3 I lo kanela lowu mufana-
niso ka*b*ye, aku,
4 Hi wihi munhu ka *n*wina, a
na nga ni zana ga tiyivu,
laha na a lahlile a yi*n*we ya
tona, a nga siyi leti ta n*k*la-
nu wa makume ni mune wa
makume ni *n*klanu ni mune
xiwuleni, a lanza leyi yi pe-
ngileko, kala a yi kuma ke?
Mat. 18. 12.
5 Ni laha na a yi kumile, i yi
beka makakleni yakwe, a
tsaka.
6 Laha a nga wata le kaya, i
lo bitana katigi*n*we a maxa-
ka yakwe ni baakelene na-
ye, a ku ka bona, tsakani na
mina, hakuba nzi yi kumile
a yivu ya mina leyi yi nga
wa lahlekile.
1 Pet. 2. 10, 25.
7 Nza wula ka *n*wina, *z*i ta
ba ngaho le tilweni hi muo-
nhi mu*n*we a hunzuluka-
ko, ku hunza laba ba n*k*la-
nu wa makume ni mune wa
makume ni n*k*lanu ni mune
a banhu ba lulamileko, ba
nga labiko kuhunzuluka.
xip. 5. 32.

8 Kutani hi wihi wasati a
nga ni kume ga *z*ipanze *z*a
siliva, loku a lahlekelwa hi
xipanze xi*n*we, a nga lume-
ki a kan*d*iya, a swiyela yi-
n*d*lu, a labisisa kala a xi
kuma ke?
Mat. 18. 28.
9 Laha na yena na xi kumile,
i bitana katigi*n*we a maxa-
ka yakwe ni ba akelane na-
ye, aku, Tsakani *z*i*n*we na
mina, hakuba nzi xi kumile
a xipanze lexi xi nga wa la-
hlekile.
10 *Z*i ngaho, nza wula ka *n*wi-
na, ku kona kutsaka ma-
hlweni ka tingelosi ta Nu-
ngungulu hi muonhi mu-
*n*we a hunzulukako.

11 A ku ngalo, A munhu wo-
kari i wa ni bana bambiri:
12 A nzisana ka bona a ku
ngalo ka raru wakwe, Da-
dani, nzi nyike xiabelo xa
tsomba ya wena lexi xi nyi-
kilweko mina. Yena i lo ba
abanyisela a kuhanya ka
yena.
Marku 12. 44.
13 Ku wa nga hi masiku ma-
nyingi anzako a *n*wana loyi
wa nzisana a nga tsomba-
nyisa *z*on*k*le katigi*n*we, i lo
teka a lwenzo lakwe kuya
tikweni ga le kule; laho i lo
hangalasa tsomba yakwe hi
ku onhakala.
14 Ni laha na a hangalasile
kon*k*le, laho ku lo huma a
n*d*lala ya hombe lego tiko;
yena i lo sangula ku vuma-
la.
15 I lo famba a ya ti *k*langani-
sa ni muaki wa lego tiko;
i lo mu rumela masangeni
yakwe ku risa a maku-
mba.
16 Yena i lo mbilukela a kuga
a makamba laya ma nga

giwa hi makumba: a nga
nyikwangi hi muuhu.
17 Kanilezi laha na ata ka wu-
tsumbu gakwe a ku ngalo,
Zingani a zitiri za ku rihwa
ka dadani zi na nga ni zi-
baba zotala ni ku hunza,
mina nzafa laha hi ndlala!
18 Nzi ta suka nzi taya ka da-
dani, nzi ta ku ngalo ka
yena, Dadani, nzi onhile
tilweni, ni mahlweni ka
wena:
19 A nza ha faneli kambe ku
bitanwa nzi nwana wa we-
na: nzi mahe kota munwe
wa zitiri za wena zi rihwa-
ko.
20 Yena i lo suka, i lota ka
dadani wakwe. Kanilezi la-
ha a nga wa ha hi kule, a
raru wakwe i lo mu wona,
i lo tatiswa hi titralo, i lo
tsutsuma, a yawa nhanwe-
ni yakwe, i lo ma trotra.
Mit. 2. 39. Efe. 2. 13, 17.
21 Ni nwana i te ngalo ka ye-
na, Dadani, nzi onhile le
tilweni ni mahlweni ka we-
na: a nza ha faneli ku bi-
tiwa a ku nzi nwana wa
wena.
22 Kanilezi a raru i te ngalo ka
malanza, Haklisani mu ne-
ha a nguwo yo saseka, mu
mu ambalisa; mu mehela a
pera canjeni gakwe, ni zila-
to mikonzweni yakwe:
23 Mu neha a role gi nonileko,
mu gi daya, hi tage, hi ma-
he kutsaka:
24 Hakuba loyi a nwananga i
wa file, yena wa hanya ka-
mbe; i wa lahlekile, i kumi
lwe kambe. Ba lo sangula
ku tsaka.
xipm. 32. Efe. 2. 1. & 5. 14. Kuv. 3. 1.
25 Makunu a nwana wakwe
loyi wa nhonzwa i wa hi le
masinwini: kota a nga wa
wuya, i lozwa a kuyimbelela
ni kukina.
26 I lo bitana kakwe a munwe
wa malanza, i lo wutisa lezi
zilo za ku yini.
27 A ku ngalo ka yena, A ma-
kwenu i wuyile: ni raru wa
wena i dele a role gi nonile-
ko, hakuba i mu amukele
na a ponile a hanyile.
28 Kanilezi i lo zangara, a nga
vumeli ku engena: ni raru
wakwe i lo huma a mu ko-
ngotela,
29 Kanilezi yena i lo hlamula
a ku ngalo ka raru wakwe,
Wangabye, laya a malembe
yo tala nzi ku kozelako, a
nzi hambunyetangi ni ku-
laya ka wena: lezo cima a
ku nzi nyikangi ni mbuta-
nana, kasi nza fela ku tsa-
ka ni bangana ba mina:
30 Kanilezi laha loyi a nwana
wa wena na a tile, loyi a nga
hangalasa a tsomba ya we-
na ni zibayi, wena u mu da-
yele a role gi nonileko.
31 Yena a ku ngalo kakwe,
Nwananga, wena u na mina
xikati xonkle, ni zonkle lezi
zi nga za mina hi za wena.
32 Kanilezi zi wa lo fanela a ku
tsaka hi nengela: hakuba
loyi a makwenu i wa file,
wa hanya kambe; i wa la-

hlekile, wa kumilwe ka-
mbe.

xipm. 34.

XIPIMO 16.

1 Yena i lo wula kambe ka
bapizani, Ku wa hi kona
munhu wo kari a nga wa
fumile, loyi a nga wa hi ni
nekwa; ywaleyo yi lo keca-
rwa ka yena lezaku ya ha-
ngalasa xuma xakwe.
2 Yena i lo mu bitana, a ku
ngalo ka yena, *Z*a ku yini
nzi *z*i zwako ha wena ke?
lonzowotela kuhlaya a wu-
nekwa ga wena; hakuba u
nga ta ha ku ba nekwa ka-
mbe.
3 Ni nekwa yiku wutsum*b*yi-
ni ga yena, Nzi ta maha yi-
ni, na nzi wona lezaku a
hosi ya mina ya nzi tekela
a wunekwa ke? A nzi na
ntamo ku rima; ni ku ko-
mbela nzi na ni tingana.
4 Nza pima lexi nzi ta nga xi
maha, laho, na nzi susilwe
wunekweni ga mina, kasi
ba fela ku nzi amukela lomo
tin*d*lwini ta*b*ye.
5 Na a bitana loyi ni loyi wa
milanzu ya hosi yakwe, i te
ngalo ka wa kuranga, U na
ni nanzu wa ku yini ka hosi
ya mina ke?
6 Yena a ku ngalo, A *z*ipimo
*z*a *z*ana *z*a mafura. Yena a
ku ngalo ka yena, Teka a
papilo ga wena, u ha*k*lisa u
tsama u tsala a n*k*lanu wa
makume.
7 *Z*onake yena a ku ngalo ka
mu*n*wani, U na ni nanzu
wa ku yini wena ke? Yena
a ku ngalo, I *z*ana ga *z*ipimo
*z*a mabele. A ku ngalo ka
yena, Teka a papilo ga we-
na, u tsala n*k*lanu wa ma-
kume ni makume manha-
ru.
8 Ni hosi yi lo dzunza a ne-
kwa yi nga lulamangiko
hakuba yi mahile hi wu-
*k*lari: hakuba a banana ba
legi tiko ka *z*izukulwana
*z*a*b*ye ba *k*larihile ku hunza
a banana ba kuwonekela.

Joh. 12. 36. Efe. 5. 8. 1 Tesa. 5. 5.

9 Nza wula ka *n*wina, Mahe-
lani a wutsumbu ga *n*wina
a bangana hi ba mamoni a
nga lulamangiko; kasi, laha
ku hlulekile, ba fela ku mu
amukela matabernekeleni
ya kupinzuka.

Mat. 6. 19. & 19. 21. xip. 11. 41. 1 Tim. 6. 17, 18, 19.

10 Ni loyi a kolekako ka *z*a le*z*i
*z*itsongwanyani i kolekile ni
ka *z*a ku tala: ni loyi a nga
lulamangiko ka le*z*i *z*i tso-
ngwanyani a nga lulamangi
ni ka *z*a ku tala.

Mat. 25. 21. xip. 19. 17.

11 Hikwalaho loku mu nga ko-
lekile ka mamoni loyi a nga
lulamangiko, hi mani a ta
nga nyika ku tsumba ka
*n*wina ka tsomba yinene
ke?
12 Loku mu nga na mu nga
kolekile hi le*z*o *z*i nga *z*a
mu*n*wani, hi mani a ta nga
mu nyika le*z*i *z*i nga *z*a *n*wi-
na benyi ke?
13 A gi kona nanza gi ta nga

kozela tihosi timbiri: haku-
ba i ta benga yi*n*we, a ranza
yi*n*wani; ku taku i ta na-
marela ka yi*n*we, a benga
yi*n*wani. *N*wina a mu *z*i
koti ku kozela Nungungu-
lu na mamona.
Mat. 6. 24.

14 Ni ba Farisi, laba ba nga
*z*iranzi *z*a mali, na ba *z*wile
*z*on*k*le le*z*i *z*ilo; ba lo mu
kanya.
Mat. 23. 14.

15 Yena a ku ngalo ka*b*ye,
*N*wina mu laba ba ti basi-
sako mahlweni ka banhu;
kanile*z*i Nungungulu wa ti-
*b*a timbilu ta *n*wina: ha-
kuba le*z*o *z*i ti ku kumu-
kisako xikari ka banhu *z*i
nyenyeko mahlweni ka Nu-
ngungulu.
xip. 10. 29.

16 A nayo ni baprofeti ku wa
hi kona ku kala ku cikela
Johani; ku sukela lexo xi-
kati a ivangeli ya mufumo
wa Nungungulu ya kane-
lwa, ni banhu bon*k*le ba ha-
*k*lisa ku engena ka wona.
Mat. 4. 17. & 11. 12, 13. xip. 7. 29.

17 Kanile*z*i *z*a hehuka ka tilo
ni misaba ku hunza, ku na
le*z*aku a nzatana mu*n*we
wa nayo wu nga ta kuwa.
Mat. 5. 18. 1 Pet. 1. 25.

18 Ni ka loyi a hlongolako a
sati wakwe, a teka mu*n*wa-
ni, wa baya: ni ka loyi a te-
kako loye a hlongolilweko
wa baya.
Mat. 5. 32. & 19. 9. Marku 10. 11. 1 Kor. 7. 10, 11.

19 Makunu ku wa hi kona
munhu a nga fumile, i wa
ambala a *z*iwunguwungu ni
tinguwo to basa, a nga wa-
ga le*z*i *z*o nanziha masiku
won*k*le:

20 Ni mukombeli wo kari a ti-
*b*yako Lazaru i wa bekilwe
nyangweni yakwe, a tele hi
*z*ilonza,

21 Na a laba kuga a ma*k*la*k*la
laya ma welako mazeni ya
munhu wo fuma; ina, ni ti-
*b*yana ti lota ti lo lazela a
*z*ilonza *z*akwe.

22 Na ku mahisile le*z*o, kasi a
mukombeli i lofa, i lo rwa-
lwa hi tingelosi kuya xifu-
beni xa Abrahama: ni mu-
nhu wo fuma kambe i lofa,
i lo kelelwa.

23 Ni le Hayidesi i lo *k*lakusa
a mahlo yakwe, na hi ku-
xanisekeni, i lo wona Abra-
hama le kule, na Lazaru xi-
fubeni xakwe.

24 I lo bitana a ku ngalo, Da-
dani Abrahama, zwele wu-
xinji ka mina, u ruma La-
zaru, kasi a pete a wu*k*la
ga li tiho lakwe matini, a ti-
timete lirimi la mina; haku-
ba mina nzi laha wulaleni
ka legi pingo.
Marku 9. 44, &c.

25 Kanile*z*i Abrahama a ku
ngalo, *N*wananga, alakanya
le*z*aku wena kuhanyeni ka
wena u amukelile a *z*ilo *z*o
saseka *z*a wena, ni Lazaru
*z*i ngaho le *z*a kubiha: ka-
nile*z*i makunu yena wa ta-
ngaliswa, wena u le wula-
leni.

26 Ni lahan*d*le ka *z*ilo le*z*i *z*o-
n*k*le, xikari ka hina na
*n*wina ku kona a gebe ga
hombe, ni laba ba ranzako
ku hunza hi leno kuta ka
*n*wina ba nge *z*i koti, ni le-
zaku a nga kona a *k*latu-
kako hi leyo ata ka hina.
27 Yena i te ngalo, Hikwalaho
nzi ku kombela, dadani, le-
*z*aku nga u mu rumele le
n*d*lwini ka dadani wa mina;
28 Hakuba nzi na ni bamaka-
*b*ye ba n*k*lanu; kasi wa fela
ku kustumunya ka bona ba
nga ti ka legi wutsamo ga
kuxaniseka.
29 Kanile*z*i Abrahama a wula,
Ba na na Mosi ni baprofeti;
nga ba ingisa bona.
Joh. 5. 39, 45. Mit. 15. 21. & 17. 11.
30 Yena a ku ngalo, Kokwihi,
dadani Abrahama: kanile*z*i
loku mu*n*we wa bafileko
aya ka bona, ba ta hunzu-
luka.
31 A ku ngalo ka yena, Loku
ba ingisi Mosi ni baprofeti,
cima ba nga ta vumeliswa,
loku a mu*n*we a vuka hi ka
bafileko.
Joh. 12. 10, 11.

XIPIMO 17.

1 A ku ngalo ka bapizani ba-
kwe, A *z*i koteki le*z*aku a
*z*ikubekiso nga *z*i ngati: ka-
nile*z*i kombo ka yena, loyi
*z*i ta ngata ha yena!
Mat. 18. 6, 7. Marku 9. 42. 1 Kor. 11. 19.
2 *Z*i mu sasekele le*z*aku a ri-
*b*ye ga hombe ga xigayo gi
lengiswa nha*n*weni yakwe,
a hoxwa bimbini, ku hunza
loku a maha mu*n*we wa
laba ba tsongwani ku ku-
ngubanyeka.
3 *K*larihani wutsumbu ga
*n*wina: loku maka*b*ye wa
wena a ku onha, mu ka-
wuke; loku yena a hunzu-
luka, mu tsetselele.
Mat. 18. 15, 21. Jam. 5. 19.
4 Loku a onhile wena hi ka
n*k*lanu ni kumbiri hi siku,
a wuya ka wena ka n*k*lanu
ni kumbiri, aku, Nza hu-
nzuluka; wena u ta mu tse-
tselela.

5 Ni bapostoli ba ku ngalo
ka Hosi, Engetela kukoleka
ka hina.
6 Ni Hosi yi te ngalo, Loku
mu hi ni kukoleka ka ku
kota a mbewu ya xinapi,
mu taku ka leyi sinya ya
kuwu, Nga u simuka, wa
nga ta hoxwa bimbini; ku
ta yingiswa ka *n*wina.
Mat. 17. 20. & 21. 21. Marku 9. 23. & 11. 23.
7 Kanile*z*i hi wihi ka *n*wina,
a na nga ni xitiri xi rimako
kutani xi risako tiyivi, a ta
nga wula ka yena, laha nata
hi mikobeni, Ngona u ha-
*k*lisa u ta tsama uga;
8 Kutani a nga ta wula ka
yena, Longisa le*z*i nzi ta
ngaga, u ti boha a wutsu-
mbu, u nzi kozela, nzi kala
nziga ni kunwa; anzako
wena u taga ni kunwa?
xip. 12. 37.
9 Wa xi bonga xitiri hi le*z*i
xi nga maha *z*ilo *z*i layilwe-
ko ke?

10 *Zo* ngaho ni ka *n*wina, laha
mu ta nga nga mu mahile
a *z*ilo *z*i layelweko *n*wina,
mu wula, Mu hi malanza
ma nga vuniko ncumo; hi
mahile le*z*i wu nga wa hi
tiro wa hina ku maha.
Mat. 25. 30. Roma 3. 12. & 11. 35.
1 Kor. 9. 16, 17. File. 11.

11 Na ku mahisile le*z*o, kota
ba nga wa haya Jerusale-
ma, i lo tsemakanya xikari
ka le Samaria ni Galile.
Luka 9. 51, 52. Joh. 4. 4.
12 Kota le*z*i a nga engena mu-
taneni wo kari, ku lo *k*la-
ngana naye a kume ga ba-
nhu ba nga wa hi hloko-
nho, labo ba nga wa yimile
kule:
13 Bona ba lo *k*lakusa a mage-
zu ya*b*ye, baku, Jesu, Mu-
gonzisi, hi mahele wuxinji.
14 Ni laha a nga wa ba wona,
i te ngalo ka*b*ye, Fambani
mu ya kombisa a wutsumbu
ga *n*wina ka bapristi. Na
ku mahisile le*z*o, kota ba
nga wa ha famba, ba lo hla-
ziwa.
Mat. 8. 4. xip. 5. 14.
15 Ni mu*n*we wa*b*ye, laha a
nga wona le*z*aku i hanyisi-
lwe, i lo *k*lela a wuya, na
dumisa Nungungulu hi ge-
zu ga hombe;
16 I lowa hi ngohe yakwe mi-
konzweni yakwe, i lo mu
nyika kubonga: yena i wa
hi mu Samaria.
17 Jesu i lo hlamula a ku nga-
lo, Ba wa nga hi kume ba
nga hlaziwa ke? kanile*z*i ba
kwihi ba n*k*lanu ni mune
ke?
18 Laho a ku wa nga kumi wa-
ngi laba ba nga wa *k*lelile
ku ta nyika ku dumisa ka
Nungungulu, saseka loyi
mupfumba ke?
19 A ku ngalo kakwe, Suka, u
ti fambela: a kukoleka ka
wena ku ku hanyisile.
Mat. 9. 22. Marku 5. 34. & 10. 52.
xip. 7. 50. & 8. 48. & 18. 42.

20 Na a nga a wutisilwe hi
ba Farisi, hi rini a mufumo
wa Nungungulu wu ta nata,
yena i lo ba hlamula a ku
ngalo, A mufumo wa Nu-
ngungulu a wuti hi kula-
ngutelwa:
21 Ge ba nga ta wula, Manga-
*b*ye, hi lowu! kutani, hi lo
lahaya! hakuba manga*b*ye,
a mufumo wa Nungungulu
wu kona xikari ka *n*wina.
xipm. 23. Roma 14. 17. Joh. 1. 26.

22 I te ngalo ka bapizani, A
masiku ma tata, laha mu ta
nga laba ku wona a gi*n*we
ga masiku ya *N*wana wa
munhu, mu nga ta gi ma
wona.
Mat. 9. 15. Joh. 17. 12.
23 Ba ta wula ka *n*wina, Ma-
nga*b*ye, hi gaya! Manga-
*b*ye, i laha! mu nga fambi,
ge ni ku ba lanzela:
Mat. 24. 23. Marku 13. 21. xip. 21. 8.
24 Hakuba kota xingwala-
ngwanza, laha na xi kwezi-
ma hi *k*lelo gi*n*wani lahasi
ka tilo, xi woninga a *k*lelo
gi*n*wani lahasi ka tilo; *z*i ta

ba ngaho *N*wana wa munhu
hi siku gakwe.
Mat. 24. 27.
25 Kanile*z*i kusanguleni i fane-
lwe hi kuxanisekela *z*ilo *z*i-
nyingi ni ku aliwa hi lexi
xizikulwana.
Marku 8. 31. & 9. 31. & 19. 33. xip. 9. 22.
26 Kota le*z*i *z*i nga maheka hi
masikwini ya Noa, *z*i ta
ba ngaho hi masikwini ya
*N*wana wa munhu.
Mat. 24. 37.
27 Bona ba loga, ba lonwa, ba
lo tekana, ba lo tekanisa, ku
kala a siku lego Noa a nga
engena ha gona tarwini, ni
ntalo wu lota, wu lobisa
bona bon*k*le.
28 *Z*i ngaho kota le*z*i ku nga
wa mahekile masikwini ya
Loti; ba loga, ba lonwa, ba
lo xaba, ba lo xabisa, ba lo
*b*yala, ba lo aka;
29 Kanile*z*i sikwini legi Loti a
nga huma ha gona Sodoma,
ku lona a nzilo ni solufa hi
le tilweni, wu ba lobisa bon-
*k*le:
30 *Z*i ta kotisa le*z*o hi siku ga
*N*wana wa munhu a ta nga
wonekeliswa.
2 Tesa. 1. 7.
31 Hi lego siku, loyi a ta nga
nga a hi le hehla ka yin*d*lu,
ni *z*i*b*ya *z*akwa *z*i hi lomo
n*d*lwini, a nga ciki a ku ya
*z*i teka: ni loyi a nga masi-
*n*wini *z*i ngaho a nga ta ha
*k*lela a wuya.
Mat. 24. 17. Marku 13. 15.
32 Alakanyani sati wa Loti.
33 Ni loyi a ta nga labisisa a
kuhanya kakwe i ta ku la-
hla: ni loyi a ta nga lahla
kuhanya kakwe i ta ku ku-
ma.
Mat. 10. 39. & 16. 25. Marku 8. 35. xip. 9. 24. Joh. 12. 25.
34 Nza wula ka *n*wina, Ka lego
wusiku ku ta ba kona a ba-
nhu bambiri sangweni gi-
*n*we; ni mu*n*we i ta tekiwa,
ni mu*n*we i ta siyiwa,
Mat. 24. 40, 41. 1 Tesa. 4. 17.
35 Ku ta ba kona ba basati ba-
mbiri katiginwe kugayini;
mu*n*we i ta tekiwa, mu*n*we
i ta siyiwa.
37 Bona ba hlamula ba ku ka
yena, Hi kwihi, Hosi ke?
Yena a ku ngalo ka*b*ye, La-
ha ku kona a xirumbi ma
tsombana kona a makoti.
Mat. 24. 28.

XIPIMO 18.

1 Yena i lo kanela a mufa-
naniso ka*b*ye hi magumeso
ba fela ku kombela a xikati
xon*k*le, ba nga rereki;
xip. 11. 5. & 21. 36. Roma 12. 12. Efe. 6. 18. Kol. 4. 2. 1 Tesa. 5. 17.
2 Aku, Ku wa hi kona mutini
a mulamuli, loyi a nga ca-
biko Nungungulu, a nga hi
ko ni xicawo ni munhu.
3 Laho ku wa hi kona a noni
ka lowo muti; i lota ka nyi-
ngi kakwe, aku, Nzi potele
ka nala wa mina.
4 A nga *z*i ranzangi ku wa hi
xikati: kanile*z*i anzako i lo
wula nzeni ka wutsumbu
gakwe, Hambu le*z*i nzi nga
cabi Nungungulu, nzi hi ko
ni xicawo ni munhu;
5 Kanile*z*i hakuba leyi noni
wa nzi karata, nzi ta mu

potela, a nga kala a nzi re-
ra hi ku simamisa nata.
xip. 11. 8.
6 Ni Hosi yi te ngalo, *Z*wana-
ni loku a mulamuli a nga
lulamangiko a wulako.
7 Xana Nungungulu a nga ta
ba potela bahlawulilweko
bakwe ke, laba ba rilako ka
yena a mumu ni wusiku, ni
yena wa timisela ha bona?
Kuv. 6. 10.
8 Nza wula ka *n*wina, i ta ba
potela hi ku ha*k*lisa, Ahe-
mba laha a *N*wana wa mu-
nhu a ta ngata, i ta kuma
kuloleka misabeni?
Heb. 10. 37. 2 Pet. 3. 8, 9.

9 I lo kanela kambe lowu
mufananiso ka bo kari laba
ba tsumbako wutsumbu ga-
*b*ye baku ba lulamile, ba
kanyisa ba*n*wani:
xip. 10. 29. & 16. 15.
10 A banhu bambiri ba loya
tempeleni ku ya kombela;
a mu*n*we i wa hi mu Farisi,
ni mu*n*wani i wa hi muhle-
ngisi.
11 Ni mu Farisi i lo yima a
kombela *z*a ku ngahi hi wu-
tsumbu gakwe, Nungungu-
lu, nza ku bonga, le*z*aku
mina a nzi fanani ni ba-
*n*wani banhu, bapangi, a ba
nga lulamangiko, a *z*ibayi,
ni ku kota loyi muhlengisi.
Kuv. 3. 17.
12 Nzi yila kumbiri hi sonto,
nzi nyika *z*a kume ka *z*o-
n*k*le le*z*i nzi nga na*z*o.
13 Kanile*z*i a muhlengisi, na a
yima kule, a nga ranzi ni
ku *k*lakusisa a le*z*o a mahlo
yakwe le tilweni, kanile*z*i i
loba xifuba xakwe, aku,
Nungungulu, zwela wuxi-
nji ka mina muonhi.
14 Nza wula ka *n*wina, Loyi
munhu i lo relela n*d*lwini
yakwe na a tsetselelwe ku
hunza mu*n*wani: hakuba
loyi a ti ku kumukisako i
ta bohliswa: ni loyi a ti
bohlisako i ta ku kumuki-
swa.
Mat. 23. 12. xip. 14. 11. Jam. 4. 6.
1 Pet. 5. 5, 6.

15 Ba lo neha kakwe laho a
*z*ibanana, le*z*aku kasi wa *z*i
koma: kanile*z*i laha bapiza-
ni ba nga wa *z*i wonile, ba
lo ba kawuka.
Mat. 19. 13. Marku 10. 13.
16 Kanile*z*i Jesu i lo ba bitana
ka yena, aku, Vumelani a
banana ba tsongwani kuta
ka mina, mu nga ba belete-
li: hakuba a ba ku ngahi
mufumo wa Nungungulu.
1 Kor. 14. 20. 1 Pet. 2. 2.
17 Hi*z*inene nza wula ka *n*wi-
na, Kani loyi a nga amuke-
liko a mufumo wa Nungu-
ngulu kota a *n*wanana wa
tsongwani, a nga ta engena
ka wona.
Marku 10. 15.

18 A mufumeli wo kari i lo
mu wutisa, aku, Mugonzisi
wo Saseka, Nzi ta maha yi-
ni kasi nzige a tsomba ya
kupinzuka ke?
Mat. 19. 16. Marku 10. 17.
19 Jesu a ku ngalo ka yena,
Hi yini u nzi bitanako a ku

nzi sasekile ke? a nga kona
a sasekileko, saseka mu*n*we,
hi Nungungulu.
20 Wena wa yi tiba milayo, U
nga bayi, U nga dayi, U
nga yibi, U nga mahi wu-
kustumunyu ga mawunwa,
Caba raru wa wena ni nyi-
ne wa wena.
Roma 13. 9. Efe. 6. 2. Kol. 3. 20.
21 Yena a ku ngalo, *Z*on*k*le
le*z*i *z*ilo nzi hlayisile ku su-
kela wusweni ga mina.
22 Laha Jesu na *z*i zwile, i te
ngalo ka yena, Xilo xi*n*we
wa ha xi vumalako: xabisa
*z*on*k*le lezi u nga na*z*o, u
abela ka *z*isiwana, wena u
ta ba ni tsomba le tilweni:
ngona, u nzi lanzela.
Mat. 6. 19, 20. & 19. 21. 1 Tim. 6. 19.
23 Kanile*z*i laha na a zwile
le*z*i *z*ilo, i lo xanisaka ha
hombe; hakuba i wa fumi-
le nguvu.
24 Jesu na mu wona a ku nga-
lo, *Z*i tsanzisa ku yini ka
bona laba ba nga ni kufu-
ma ku engena mufu*n*weni
wa Nungungulu!
Mat. 19. 23. Marku 10. 23.
25 *Z*a hehuka ka kameli ku
engena no*n*wini wa cinga-
ni, ku hunza a munhu wo
fuma ku engena mufu*n*we-
ni wa Nungungulu.
26 Ni laba ba nga *z*izwa ba ku
ngalo, *Z*onake hi mani a ta
nga hanyiswa ke?
27 Kanile*z*i yena a ku nglo, A
*z*ilo le*z*i *z*i nga kotekiko ka
banhu *z*a koteka ka Nungu-
ngulu.
Mat. 19. 26. xip. 1. 37.

28 Petro a ku ngalo, Wanga-
*b*ye, hina hi siyile a ba ka
hina, hi lanzele wena.
Mat. 19. 27.
29 A ku ngalo ka*b*ye, Hi*z*inene
nza wula ka *n*wina, A ku
kona a munhu loyi a siyile-
ko a yin*d*lu, kutani i sati,
kutanu bamaka*b*ye, kutani
batrali, kutani banana, hi
kota ya mufumo wa Nu-
ngungulu,
30 A ta nga kala ku amukela a
kunyingi nguvu ni lexi xi-
kati, ni le tikweni gi tako a
kuhanya ka kupinzuka.

31 I lo teka ka yena a baku-
me ni bambiri, a ku ngalo
ka*b*ye, Manga*b*ye, ha kanzi-
ya Jerusalema, ni *z*on*k*le
*z*ilo le*z*i *z*i nga wa tsalilwe
hi baprofeti *z*i ta ya mbete-
ka ka *N*wana wa munhu.
Mat. 16. 21. & 17. 22. & 20. 17. Marku 10. 32.
32 Hakuba i ta nyikelwa ka ba
Matiko, ba ta mu tseketsela,
ba mu koma hi tingana, ba
ta mu pelela:
Mat. 27. 2. xip. 23. 1. Joh. 18. 28. Mit. 3. 13.
33 Ba ta mu xupula ba ta mu
daya: na hi siku ga manha-
ru i ta vuka kambe.
34 Bona a ba pimangi hi loku
kuwula; ni loku kuwula, ku
wa fihlala ka*b*ye, a ba *z*i ti-
*b*angi a *z*ilo le*z*i *z*i nga wa
wulwa.
Marku 9. 32. xip. 2. 50. & 9. 45. Joh. 10. 6. & 12. 16.

35 Na ku mahisile le*z*o, kota
a nga wa tsinela Jeriko, a

xikumu xo kari xi nga wa tsamile n*d*leleni xi kombela:

Mat. 20. 29. Marku 10. 46.

36 Na xizwa a *zid*lemo *z*i nga wa hunza, i lo wutisa aku *z*a ku yini.
37 Ba lo mu *b*yela, hi Jesu wa Nazareta a hunzako.
38 I lo bitana, Jesu wena *n*wana wa Davida, maha wuxinji ka mina.
39 Ni laba ba nga wa famba hi mahlweni ba lo mu kawuka, le*z*aku kasi a miyela: kanile*z*i i lo bitana ha hombe nguvu, Wena *n*wana wa Davida, maha ti*t*ralo ka mina.
40 Jesu i lo yima, i lo mu laya a kuba a nehiwa ka yena: laha a nga wata ku suhani, i lo mu wutisa,
41 U ranza ku nga nzi maha yini ka wena ke? A ku ngalo, Hosi, a nzi amukele a kuwona ka mina.
42 Jesu a ku ngalo ka yena, Amukela kuwona ka wena: a kukoleka ka wena ku ku nanyisile.

xip. 17. 19.

43 Kalakale i lo amukela kuwona kakwe, i lo mu lanzela, na dumisa Nungungulu: ni banhu bon*k*le, laha ba nga wa *z*i wonile ba lo nyika kubonga ka Nungungulu.

xip. 5. 26. Mit. 4. 21. & 11. 18.

XIPIMO 19.

1 Yena i lo engena na a wa tsemakanya Jeriko.
2 Languta, munhu a bitwako Zekeu; yena i wa hi muhlengisi wa hombe, na a fumile.
3 I wa laba ku wona Jesu le*z*aku ngwa ku yini; i wa nga *z*i koti hi xi*d*lemo, hakuba i wa hi munhu a nga wa komile.
4 Yena i lo tsutsuma a ranga mahlweni, i lo kanziya sinyeni ya kuwu kasi ku mu wona: hile*z*i a nga wa hunza hi leyo n*d*lela.
5 Laha Jesu na a tile ka lego wutsamo, i lo cuwuka le hehla a ku ngalo ka yena, Zekeu, ha*k*lisa, u cike; i nyamu*k*la nzi fanelwe hi kuya tsama n*d*lwini ya wena.
6 Yena i lo ha*k*lisa, i lo cika, i lo mu amukela hi kunengela.
7 Laha ba nga wa *z*i wonile, bon*k*le ba lo tsanwa, baku, Yena i fambile kuya e*k*lela ka munhu a nga muonhi.

Mat. 9. 11. xip. 5. 30.

8 Na Zekeu i lo yima, a ku ngalo ka Hosi, Wangabye, Hosi, kihlanya ga xuma xa mina nza nyika *z*isiwana; loku nzi nga nzi mu kalabele xilo munhu, nzi xi wuyisela na xi engetilwe ka mune.

xip. 3. 14.

9 Jesu a ku ngalo ka yena, Nyamu*k*la a kuhanyiswa ku tile ka leyi yin*d*lu, kota le*z*i yenawu kambe a nga *n*wana wa Abrahama.

Roma 4. 11, 12, 16. Gal. 3. 7. xip. 13. 16.

10 Hakuba a *N*wana wa mu-

nhu i tile ku laba ni kuta
hanyisa loku ku lahlekile-
ko.
Mat. 10. 6. & 15. 24. & 18. 11.

11 Kota lezi ba nga wazwa le-
zi zilo, i lo engetela i lo ka-
nela mufánaniso, hilezi a
nga wa hi kusuhani ni Je-
rusalema, ni lezi ba nga wa
ku simasima baku a mufu-
mo wa Nungungulu wu ta
nga wonekeliswa kalakale.
Mit. 1. 6.
12 Hikwalaho i te ngalo, A
munhu wo kari a dumileko
i loya tikweni ga le kule,
ku amukela a wutsumbu
gakwe a mufumo, ni ku
wuya.
Mat. 25. 14. Marku 13. 34.
13 I lo bitana a kume ga ma-
lanza yakwe, i lo ma nyika
a kume ga tipondo, a ku
ngalo ka wona, Xabisani
ha tona nzi kala nzi wuya.
14 Kanilezi a ba ka kabye ba
lo mu benga, ba lo ruma a
mitsumi hi le nzako ka-
kwe, baku, A hi ranzi leza-
ku loyi munhu a fume he-
hla ka hina.
Joh. 1. 11.
15 Na ku mahisile lezo, laha a
nga wa klela a wuya, na
amukele a mufumo, i lo la-
ya ka lawo malanza, wa la-
wo a nga ma nyikile a mali,
a ku bitiwa mata ka yena,
kasi a fela ku tiba lezi ba zi
binzuleko hi kuxabisa.
xipm. 23.
16 A wa ku ranga i lota ma-
hlweni yakwe, aku, Hosi,
a pondo ya wena yi ma-
hile a kume ga tipondo ka-
mbe.
17 A ku ngalo ka yona, U ma-
hile kwatsi, wena nanza go
saseka: hakuba i kumilwe
u kolekile ka xilo xi tso-
ngwanyani, fumela wena a
kume ga miti.
Mat. 25. 21. xip. 16. 10.
18 Ni wa wumbiri i lota, aku,
A pondo ya wena, Hosi, yi
binzule nklanu wa tipondo.
19 A ku ngalo ka yona kambe,
Fumela wena a nklanu wa
miti.
20 Ku lota munwani, aku, Ho-
si, wangabye, hi leyi a po-
ndo ya wena, nzi nga yi
fihlile leswini:
21 Hakuba nzi lo ku caba, hi-
lezi u nga munhu a na nga
ni wukuxu: u teka lezi u
nga u nga bekangiko, u
hula loku u nga xwanya-
ngiko.
Mat. 25. 24.
22 A wula ka yona, Hi le no-
nwini wa wena nzi ta ku
lamula, wena nanza gi bi-
hileko. Wena u lo zi tiba
lezaku nzi munhu wa wu-
kuxu, nzi tekako lezi nzi
nga bekangiko, nzi hula le-
zi nzi nga xwanyangiko;
Mat. 12. 37. & 25. 26.
23 Hikwalaho a ku nyikangi
a mali ya mina bankeni,
kasi le kuteni ka mina nzi
nga yi bitanile zinwe ni bi-
nzu?
24 I lo wula ka bona labo ba
nga yimile, Tekani a pondo
leyi yi nga ka yena, mu

nyika ka loyi a nga ni ku-
me ga tipondo.
25 Ba ku ngalo ka yena, Hosi,
i na ni kume ga tipondo.
26 Nza wula ka *n*wina, ni ka
loyi a nga nazo ku ta nyiki-
wa; ni ka loyi a nga hambu
lexi a nga naxo xi ta tekiwa
ka yena.
Mat. 13. 12. & 25. 29. Marku 4. 25. xip. 8. 18.
27 Ahemba laba balala ba mi-
na, laba ba nga *z*i ranziko
ku nga nzi fuma hehla ka-
*b*ye, ba neheni laha, mu
ba daya mahlweni ka mi-
na.

28 Laha na a wulile le*z*i, i lo
famba mahlweni, i lo kanzi-
ya Jerusalema.
Marku 10. 32.

29 Na ku mahisile le*z*o, laha
a nga wa tsinela kusuhi ni
Betfage ni Betania, le xitsu-
ngeni xi ti*b*yako xitsunga
xa ma Olivia, i lo ruma ba-
mbiri ba bapizani bakwe,
aku,
Mat. 21. 1. Marku 11. 1.
30 Ti fambaleni mutaneni wu
cuwukeneko na *n*wina; ko-
ta ma ha engenako ka wona
mu ta kuma role gi kungi-
lweko, laho ku nga ranga-
ngiko ku tsama ka gona
munhu: mu gi neha laha.
31 Loku a hi kona a mu wuti-
sako, Hi yini mu gi *k*la-
*k*lako ke? *z*i ngaho mu ta
wula, A Hosi ya gi laba.
32 Ni laba ba nga wa rumilwe
ba lo famba, ba lo kuma
kona le*z*i a nga wa wulile
ka bona.
33 Kota ba nga wa *k*la*k*la role,
a benyi ba gona ba ku nga-
lo ka*b*ye, Yini mu *k*la*k*lako
a role ke?
34 Bona ba ku ngalo, A Hosi
ya gi laba.
35 Ba lo gi neha ka Jesu: ba lo
hoxa tinguwo ta*b*ye hehla
ka role, ba lo mu kilelisa
Jesu.
Mat. 21. 7. Marku 11. 7. Joh. 12. 14.
36 Kota a nga wa famba, ba lo
an*d*lala tinguwo ta*b*ye n*d*le-
leni
Mat. 21. 8.
37 Kota le*z*i makunu a nga wa
tsinela kusuhi, kona kure-
leleni ka xitsunga xa ma
Olivia, a xi*d*lemo xon*k*le xa
bapizani xi lo sangula ku
nengela xi lo bonga Nungu-
ngulu hi gezu ga hombe hi
mitiro yonkle ya ntamo le-
yi ba nga wa yi wonile;
38 Baku, Yi katekile a Hosi
leyi yi tako bitweni ga Ho-
si: a kurula le tilweni, wu-
kosi le hehla-hehla,
xip. 2. 14. & 13. 35. Efe. 2. 14.
39 Ni ba*n*wani ba ba Farisi laba
ba nga ba le xi*d*le*n*wini ba
ku ngalo kakwe, Mugonzisi,
kawuka bapizani ba wena.
40 I lo hlamula a ku ngalo,
Nza mu *b*yela *n*wina le*z*a-
ku, loku laba ba miyela, ni
mari*b*ye ma ta bitana.

41 Ni laha a nga wa tsinele, i
lo wona muti i lo wu rilela,
Joh. 11. 35.
42 Aku, Loku u wa *z*i ti*b*a si-

kwini legi, wena, a *z*ilo le-
*z*i *z*i nga *z*a kurula! kanile-
*z*i makunu *z*i fihlilwe ka ma-
hlo ya wena.
43 Hakuba a masiku ma tata
hehla ka wena, laha a bala-
la ba wena ba ta nga ku di-
bela, ba ku ranzela, ba ku
vimbela ma*k*lelweni yon*k*le,
xip. 21. 20.
44 Ba ta ku poluwunzisa laha-
si, ni banana ba wena a ba
xikari ka wena; ba nga ta
siya xikari ka wena a ri*b*ye
gi*n*we hehla ka gi*n*wani;
hakuba a ku xi ti*b*i xikati
xa ku enzelwa ka wena.
Mat. 24. 2. Marku 13. 2. xip. 1. 68, 78. & 21. 6. 1 Pet. 2. 12.

45 Yena i lo engena tempele-
ni, i lo sangula ku hlongola
laba ba nga xabisa,
Mat. 21. 12. Marku 11. 11, 15. Joh. 2. 14, 15.
46 Aku ka bona, Ku tsalilwe,
Ni yin*d*lu ya mina yi ta ba
yin*d*lu ya ku kombela: ka-
nilezi *n*wina mu yi mahile
bako ga bapangi.

47 Yena i wa gonzisa masiku
won*k*le tempeleni. Kanile-
*z*i a bapristi ni batsali ni ba-
nhu ba hombe ba banhu ba
wa laba ku mu daya:
Marku 11. 18. Joh. 7. 19. & 8. 37.
48 Ba wa nga *z*i koti ku kuma
le*z*aku ba fela ku maha yi-
ni; hakuba a banhu ba wa
su namarela ka yena, na mu
ingisa.
Mit. 16. 14.

XIPIMO 20.

1 Na ku mahisile le*z*o, hi gi-
*n*we ga masiku, kota le*z*i a
nga wa gonzisa banhu te-
mpeleni, na a kanela iva-
ngeli, ku lota ka yena a
bapristi ni batsali *z*i*n*we ni
masingalakati;
Mat. 21. 23.
2 Ba lo wulawula baku ka ye-
na, Hi *b*yele: Hi ntamo wa
ku yini u mahako le*z*i *z*ilo
ke? kutani hi mani a ku
nyikileko lowu ntamo ke?
Mit. 4. 7. & 7. 27.
3 I lo hlamula a ku ngalo ka-
*b*ye, Minawu kambe nzi ta
mu wutisa a muwutiso; nzi
*b*yeleni:
4 A kubapatiza ka Johani, ku
wata hi le tilweni, kutani hi
le ka banhu ke?
5 Ba lo wulawulisana wutsu-
mbu ga*b*ye, baku, Loku hi
taku, Hi le tilweni; i taku,
Hi yini *n*wina a mu kolwa-
ngi ka yena ke?
6 Kanile*z*i loku hi taku, Hi le
ka banhu; a banhu bon*k*le ba
ta hi gan*d*la hi mari*b*ye: ha-
kuba ba lo *z*i ti*b*a le*z*aku Jo-
hani i wa hi muprofeti.
Mat. 14. 5. & 21. 26. xip. 7. 29.
7 Ba lo hlamula, ba ku ngalo
a hi *z*i ti*b*i le*z*aku ku wata
hi kwihi.
8 Jesu a ku ngalo ka bona,
Cima nzi nga ta mu *b*yela a
ku hi ntamo wa ku yini nzi
mahako ha wona le*z*i *z*ilo.

9 Yena i lo sangula ku wula-
wula ka banhu lowu mufa-
naniso: A munhu i lo *b*yala
a simu ga xivini, i lo gi nyi-
kela ka barimi, i loya ka gi-

*n*wani tiko a xikati xa ho-
mbe.
Mat. 21. 33. Marku 12. 1.
10 Hi le xikatini i lo rumela a
nanza ka barimi, kasi ba
fela ku mu nyika a mihanzo
ya xivini: kanile*z*i a barimi
ba lo muba, ba lo mu fa-
mbisa na hi haba ncumo.
11 Yena i lo ruma gi*n*wani na-
nza kambe: gonawu kambe
ba lo giba, ba lo gi koma hi
tingana, ba lo gi rumela na
gi hi haba ncumo.
12 I lo engeta kambe a ruma
ga wunharu: na gonawu
kambe ba lo gi lamata, ba
lo 'gi hlongola.
13 Ni hosi ya xivini yi ku nga-
lo, Xana nzi ta maha yini
ke? nzi ta rumela a *n*wana
wa mina a ranzekako: ku-
tani ba ta mu maha xica-
wo.
14 Kanile*z*i laha na barimi ba
nga wa mu wonile, ba lo
wulawulisana mu*n*we ni
mu*n*wani, baku, Lexi hi
xi*t*ralwa: a hi mu dayeni,
kasi a tsomba yi fela ku
maha ya hina.
15 Ba lo mu hlongola lahan*d*le
ka xivini, ba lo mu daya.
Hikwalaho yi ta maha yini
a hosi ya xivini ka bona ke?
16 Yi tata yi ta mbetisa labo
barimi, i ta nyika a xivini
ka ba*n*wani. Ni laha bona
ba nga wa *z*i *z*wile, ba ku
ngalo, Nungungulu a bele-
tele.
17 Kanile*z*i yena i lo cuwuka
ka*b*ye, a ku ngalo, Hi yini
*z*onake lexi a hi lexi xi tsa-
lilweko,
A ri*b*ye legi a baaki ba
nga gi ala, gwalego hi
hloko ya magumo ke?
Mat. 21. 42.
18 Ni bon*k*lelele laba ba welako
ka lego ri*b*ye ba ta *t*ran*d*le-
ka; kanile*z*i ka loyi gi ta
ngawa hehla kakwe gi ta
mu silisisa.
Mat. 21. 44.
19 A batsali ni bapristi ba lo
laba ku beka man*d*la hehla
ka yena ka xwalexo xikati;
ba lo caba a banhu: hakuba
ba lo *z*i ti*b*a le*z*aku i lo ka-
nela a mufananiso ha bona.
20 Bona ba lo mu rinzela, ba
lo ruma tihloli, laba ba ti
mahisako le*z*aku ba lulami-
le, kasi ba fela ku koma a
kuwulawula kakwe, kasi ba
fela ku mu nyikela ka ba-
fumeli ni le nta*n*weni wa
mufumeli.
Mat. 22. 15.
21 Ba lo mu wutisa, baku, Mu-
gonzisi, ha *z*i ti*b*a le*z*aku
wena wa wula wa gonzisa
kwatsi, a ku katali hi dzu-
mba ga munhu, kanile*z*i ha
kunene u gonzisa a *nd*lela
ya Nungungulu:
Mat. 22. 16. Marku 12. 14.
22 *Z*i fanele ka hina ku nyika
kupo ka Kesari, kutani a hi
*z*ona ke?
23 Kanile*z*i i lo wona a kuku-
nguha ka*b*ye, a ku ngalo
ka*b*ye,
24 Nzi kangeteni a denario.
Mufananiso ni mutsalo wa

mani wu nga ka yona ke?
Ba ku ngalo, Ngwa Kesari.
Mat. 18. 28.
25 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Zo-
nake nyikani Kesari lezi zi
nga za Kesari, ni ka Nu-
ngungulu lezi zi nga za
Nungungulu.
26 Ba wa nga zi koti ku koma
a kuwulawula kakwe ma-
hlweni ka banhu: ba lo da-
ma hi kuhlamula ka yena,
ba lo miyela

27 Laho ku lota a bo kari ba
ba Sadusi, laba ba nge nga-
lo a ku kona a kuvuka; ba
lo mu wutisa,
Mat. 22. 23. Marku 12. 18. Mit. 23. 6, 8.
28 Baku, Mugonzisi, Mosi i lo
tsala ka hina, lezaku loku a
maka*b*ye wa munhu afa, na
wa hi ni sati, na nga hi na
banana, ni makaba*b*ye i ta
teka a wasati, a vuxa a mbe-
wu ka maka*b*ye wakwe.
29 Hikwalaho ku wa hi kona
bamaka*b*ye ba n*k*lanu ni ba-
mbiri: ni wa kuranga i lo
teka a wasati, i lofa na nga
hi na *n*wana;
30 Ni wa wumbiri;
31 Ni wa wunharu i lo mu te-
ka; zi ngaho ni ban*k*lanu
ni bambiri a ba siyangi ba-
nana, ba lofa.
32 Anzako ka lezo ni wasati
kambe i lofa.
33 Hi kuvukeni hikwalaho i ta
maha wasati wa mani ke?
hakuba a ban*k*lanu ni ba-
mbiri ba wa mu tekile a sati
wa*b*ye.
34 Jesu a ku ngalo ka*b*ye, A
banana ba legi tiko ba te-
kana, ba nyika ku teka-
nisa:
35 Kanilezi laba ba ta nga hla-
yelwa ba fanele a ku ku-
ma ka lego tiko, ni kuvuka
hi ka bafileko, cima a ba te-
kani, a ba nyiki kutekana:
36 Hakuba ba nga ta ha kufa
kambe: hakuba ba ecana ni
tingelosi; banana ba Nungu-
ngulu, na ba hi banana ba
kuvuka.
1 Kor. 15. 42, 49, 52. 1 Joh. 3. 2. Roma 8. 23.
37 Kanilezi akuba bafileko ba
vuxiwe, Mosi i lo wonisa, le
wutsanweni ga Xihlahla, la-
ha a nga bitana a Hosi aku
Nungungulu wa Abrahama,
ni Nungungulu wa Isaka, ni
Nungungulu wa Jakobe.
38 Makunu a hi Nungungulu
wa bafileko, kanilezi ngwa
ba hanyako: hakuba bon*k*le
ba hanya ha yena.
Roma 6. 10, 11.
39 Ni bo kari batsali na hlamu-
la ba ku ngalo, Mugonzisi,
wena u wulile kwatsi.
40 Bona wa nga hi kona ni
munhu a nga wa tiya ku
mu wutisa xiwutiso.

41 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Hi
ku yini a ba wula Kristu i
*n*wana wa Davida ke?
Mat. 22. 42. Marku 12. 35.
42 Hakuba Davida wutsumbu
gakwe wa wula bukwini ga
Tisimu,
A Hosi yi te ngalo ka Ho-
si ya mina, Tsama wena

hi le canjeni ga mina ga
xinene,
Mit. 2. 34.
43 Nzi kala nzi maha a balala ba wena ba maha a xikegetelo xa mikonzo ya wena.
44 Hikwalaho Davida i mu bitana a Hosi, hi yini a nga *n*wana wakwe ke?

45 Na ba hazwa lezi a banhu bon*k*le a ku ngalo ka bapizani bakwe,
Mat. 23. 1. Marku 12. 38.
46 *K*larihani a batsali, laba ba labako ku famba tingu*b*yeni to leha, ba ranza kuloswa wutsa*n*weni go hlengeletana, ni wutsamo ga hombe masinagogeni, ni wutsamu ga hombe mibuzweni;
Mat. 23. 5. xip. 11. 43.
47 Laba ba kadamulako a tiyin*d*lu ta tinoni, hi wuxengeteli ba maha mikombelo yo leha: laba ba ta amukela kukoneka ka hombe.
Mat. 23. 14.

XIPIMO 21.

1 Yena i lo cuwuka le hehla, i lo wona a banhu bo fuma laba ba nga cela a *z*inyikiwo *z*a*b*ye xikwameni xa minyikelo
Marku 12. 41.
2 Yena i lo wona a noni yo kari ya xisiwana a nga cela a mali ya xipimo xa dezi.
Marku 12. 42.
3 Yena i te ngalo, Ha kunene nza wula ka *n*wina, Leyi noni ya xisiwana yi celile ku hunza bon*k*le:
2 Kor. 8. 12.
4 Hakuba bona ba mahile hi wunyingi ga*b*ye ba lo cela a *z*inyikiwo: kanile*z*i hi kuvumala kakwe i celile kon*k*le kuhanya a nga nako.

5 Ni kota le*z*i ba*n*wani ba nga wa wulawula hi tempele, lezaku yi bombisilwe hi mari*b*ye yo saseka, na hi minyikelo, a ku ngalo,
Mat. 24. 1. Marku 13. 1.
6 Kota hi le*z*i *z*ilo *n*wina mu *z*i wonako, a masiku ma tata, laho a ku nga ta siywa a ri*b*ye gi*n*we hehla ka gi*n*wani, lego gi nga a kungumulwa.
xip. 19. 44.
7 Bona ba lo mu wutisa, baku, Mugonzisi, hikwalaho hi rini le*z*i *z*ilo *z*i ta nga maheka ke? ku ta maha xiwoniso xa ku yini laha *z*ilo le*z*i *z*i ta nga mbeteka ke?
8 Yena a ku ngalo, *K*larihani kasi mu nga pengengiswi: hakuba banyingi ba ta ngata hi bito ga mina, baku, Hi mina yena; ni, Xikati xi tsinele: mu nga ba lan*z*eli.
Mat. 3. 2. & 4. 17. & 24. 4. Marku 13. 5. Efe. 5. 6. 2 Tesa. 2. 3.
9 Laha mu ngazwa kulwa ni nyenganyenga, mu nga ca*b*yiswi: hakuba le*z*i *z*ilo *z*i labekile ku maheka kuranga; kanile*z*i a kugumelwa a hi kalakale.

10 *Z*onake yena a ku ngalo ka*b*ye, A lixaka li ta vukela a lixaka, ni mufumo wu ta vukela a mufumo:
Mat. 24. 7.

11 Laho ku ta ba kona kutse-
katseka ka hombe ka misa-
ba, ni wutsa*n*weni gi tsala-
ngeneko ku ta ba kona a
tin*d*lala ni mitungu; ku ta
ba kona a kuxaniseka ni *z*i-
woniso *z*a hombe *z*a le tilwe-
ni.
12 Kanile*z*i hi mahlweni ka *z*i-
lo le*z*i *z*on*k*le, ba ta beka a
man*d*la ya*b*ye hehla ka *n*wi-
na, ba ta mu xanisa, ba mu
nyikela masinagogeni ni le
mapaxweni, na ba mu neha
mahlweni ka tihosi ni ba-
fumeli hi kota ya bito ga
mina.
Marku 13. 9. Kuv. 2. 10. Mit. 4. 3. & 5. 18. & 12. 4. & 16. 24. & 25. 23. 1 Pet. 2. 13.
13 Ku ta hunzuka ka *n*wina hi
wukustumunyu.
Fil. 1. 28. 2 Tesa. 1. 5.
14 Hikwalaho ku bekeni timbi-
lwini ta *n*wina, mu nga ka-
nakani hi mahlweni hi ta
hlamula yini:
Mat. 10. 19. Marku 13. 11. xip. 12. 11.
15 Hakuba mina nzi ta mu
nyika a nomu ni ku*k*lariha,
loku bon*k*le a balala ba *n*wi-
na ba ta nga kala ba nga
mu vukeli ni ku mu kane-
ta.
Mit. 6. 10.
16 Kanile*z*i *n*wina mu ta nyi-
kelwa hi bona ba*t*rali, ni
bamaka*b*ye, ni ba ka *n*wina,
ni maxaka; ni ba*n*wani ba
*n*wina ba ta ba dayisa.
Marku 13. 12. Mit. 7. 59. & 12. 2.
17 Mu ta bengiwa hi banhu
bon*k*le hi kota ya bito ga
mina.
Mat. 10. 22.
18 Ku nga ta ba kona a sisi wa
hloko ya *n*wina wu ta nga
lo*b*yiswa.
Mat. 10. 30.
19 Hi kutimisela ka *n*wina
gongani mihefemulo ya
*n*wina.

20 Kanile*z*i laha na mu wona
Jerusalema gi ranzelwe hi
tiyimpi, *z*onake pimani le-
*z*aku a kuhangalaka kakwe
ku le kusuhani.
Mat. 24. 15. Marku 13. 14.
21 *Z*onake laba ba nga le Judia
ba ta cabela *z*itsungeni; ni
laba ba nga lomo xikari ka
gona ba nga ta huma; ni
laba ba nga lahan*d*le ka tiko
ba nga engeni.
22 Hakuba laya hi masiku ya
kupota, kasi a *z*ilo le*z*i *z*i
nga tsalwa *z*a tatiseka.
23 Kombo ka bona laba ba
nga ni tinyimba ni laba ba
anwisako hi lawo masiku!
hakuba ku ta ba kona a
kukarateka ka hombe mi-
sabeni, ni zanga ka laba ba-
nhu.
Mat. 24. 19.
24 Bona ba tawa hi wu*k*la ga
supado, ba mahiswa a ba-
ko*n*wi ba tixaka ton*k*le: ni
Jerusalema gi ta kanziye-
lwa hi ba Matiko, ku kala a
xikati xa ba Matiko xi tati-
seka.
Roma 11. 25.
25 Ku taba kona a miwoniso
le gam*b*yeni ni le hwetini
ni le tinyeletini; ni laha mi-
sabeni a hangalako wa ti-
xaka, ni kukanganyisa hi

wu halakileko hi kota ya
*n*wina.
1 Kor. 10. 16.

21 Kanile*z*i langutani, a canja
ga loyi a nzi nyikelako gi
*z*i*n*we na mina mezeni.
Mat. 26. 21, 23. Marku 14. 18. Joh. 13. 21, 26.

22 Hakuba a *N*wana wa mu-
nhu ha kunene wa famba,
kota le*z*i ku nga xu*b*yilwe:
kanile*z*i kombo ka loye mu-
nhu a ta nga nyikelwa ha
yena!
Mat. 26. 24. Mit. 2. 23. & 4. 28.

23 Bona ba lo sangula ku wuti-
sana xikari ka*b*ye, hi mani
wa bona a ta nga maha lexi
xilo.
Mat. 26. 22. Joh. 13. 22, 25.

24 Kambe ku lo huma kuka-
netana xikari ka*b*ye, hi wi-
hi wabye a ringeneko ku
maha wa hombe.
Marku 9. 34. xip. 9. 46.

25 A ku ngalo ka*b*ye, Ni tihosi
ta ba Matiko ta fumela he-
hla ka*b*ye; ni laba ba nga
ni ntamo hehla ka*b*ye ba
bitiwa a *z*isasi.
Mat. 20. 25. Marku 10. 42.

26 Kanile*z*i *n*wina a mu nge
ngaho: kanile*z*i loyi a nga
wa hombe xikari ka *n*wina,
nga a mahe loyi kota tso-
ngwani; ni loyi a mahako
hosi, a mehe xikozeli.
Mat. 20. 26. 1 Pet. 5. 3. xip. 9. 48.

27 Hakuba hi wihi wa hombe,
hi loyi a tsamileko le kuge-
ni, kutani hi loyi a kozelako
ke? a hi yena loyi a tsama-
ko kugeni ke? kanile*z*i mi-
na i kona xikari ka *n*wina
kota loyi a kozelako.
xip. 12. 37. Mat. 20. 28. Joh. 13. 13, 14. Fil. 2. 7.

28 Kanile*z*i *n*wina hi labo mu
simamisileko na mina ku-
ringweni;
Heb. 4. 15.

29 Mina nzi yimisile ka *n*wina
a mufumo, kota le*z*i a Da-
dani wa mina a nzi yimise-
leko,
Mat. 24. 47. xip. 12. 32. 2 Kor. 1. 7. 2 Tim. 2. 12.

30 Kasi ma fela kuga ni ku-
nwa mezeni ya mina mu-
fu*n*weni wa mina; mu ta
tsama *z*itsa*n*weni mu lamu-
la kume ga tixaka ni timbiri
ta Israeli.
Mat. 8. 11. & 19. 28. xip. 14. 15. Kuv. 3. 21. & 19. 9. 1 Kor. 6. 2.

31 Simoni, Simoni, wanga*b*ye,
Satani wa kombela ku ku-
ma wena, le*z*aku a fela ku
kuhlunga a kota mabele:
1 Pet. 5. 8.

32 Kanile*z*i nzi mahile miko-
mbelo ha wena, kasi a ku-
koleka ka wena ku nga
hluleki: maha wena, laha
na u hunzulukile, u tiyisa
bamaka*b*ye ba wena.
Joh. 17. 9, 11, 15. & 21. 15, 16, 17.

33 Yena a ku ngalo, Hosi, *z*i-
*n*we na wena nzi longile
kuya paxweni ni le kufeni.

34 A ku ngalo, Mina nza ku
*b*yela, Petro, a kuku wu
nga ta kuba nyamu*k*la, ku
kala kunharu u kaneta le-
*z*aku a ku nzi ti*b*i.
Mat. 26. 34. Marku 14. 30. Joh. 13. 38.

35 Yena a ku ngalo ka*b*ye,
Laha nzi nga wa mu ru-

mile na mu hi haba a kwa-
ma, ni kwamana, ni *z*ilato,
mu lo vumala ncumo ke ? ba
ku ngalo, A hi ncumo.
Mat. 10. 9. xip. 9. 3. & 10. 4.
36 A ku ngalo ka*b*ye, Kanile*z*i
makunu, loyi a nga ni kwa-
ma, nga a wu teka, *z*i nga-
ho ni loyi a nga ni kwama-
na : ni loyi a nga haba, a
xabise a nguwo yakwe, a
xaba a supado.
37 Hakuba nza wula ka *n*wi-
na, le*z*i *z*i tsalilweko nga *z*i
tatiseka ha mina, I hlaye-
lwe ni *z*ionhi: hakuba le*z*i
*z*i kanelweko ha mina *z*i na
ni kutatiseka.
Marku 15. 28.
38 Bona ba ku ngalo, Hosi,
wanga*b*ye, laha tisupado ti-
mbiri. Yena a ku ngalo ka
bona, Ku enele.

39 I lo huma, i lo famba, kota
ku nga wa hi mukuwo wa-
kwe, le xitsungeni xa ma
Olivia ; ni bapizani kambe
ba lo mu lan*z*ela.
Mat. 26. 36. Marku 14. 32. Joh. 18. 1.
xip. 21. 37.
40 Ni laha a nga wa engena
wutsa*n*weni, i te ngalo ka
bona, Kombelani kasi mu
nga engeni kuringweni.
Mat. 6. 13. & 26. 41. Marku 14. 38.
xipm. 46.
41 I lo tsawuka ka bona a xi-
pimo xa ku hoxa ri*b*ye;
i lo kizama i lo kombela,
aku,
Mat. 26. 39. Marku 14. 35.
42 Dadani, loku u *z*i ranza, su-
sa leyi kopo ka mina: ahe-
mba a hi kuranza ka mina,
kanile*z*i ka wena, a *z*i ma-
heke.
Joh. 5. 30. & 6. 38.
43 Laho ku lo woneka ka yena
a ngelosi hi le tilweni, na
yi mu tiyisa.
Mat. 4. 11.
44 Na hi kubayiseni i lo ko-
mbela hi kutikisa: a nyuko
wakwe wu lo maha kota
madona ya hombe ya nkata
wu donela misabeni.
Joh. 12. 27. Heb. 5. 7.
45 Laha a nga wa suka hi le
kukombeleni ka yena, i lota
ka bapizani, i lo ba kuma
na ba e*k*lele hi kuxaniseka,
46 A ku ngalo ka*b*ye, Mu e*k*le-
lela yini *n*wina ke ? vukani
mu kombela, kasi mu nga
engeni kuringweni.
xipm. 40.

47 Na a wa ha wulawula, ma-
nga*b*ye, a xi*d*lemo, ni loyi a
bitwako Judasi, a mu*n*we
wa bakume ni bambiri, na
rangile mahlweni ka*b*ye; i
lo tsinela ka Jesu kasi ku
mu *t*ro*t*ra.
Mat. 26. 47. Marku 14. 43. Joh. 18. 3.
48 Kanile*z*i Jesu a ku ngalo
kakwe, Judasi, u nyikela a
*N*wana wa munhu wena hi
ku*t*ro*t*ra ke ?
49 Ni laba ba nga wa hi ka ye-
na na ba wonile le*z*i *z*i nga
lanzela ba ku ngalo, Hosi,
hi ta hebeka hi supado ke ?
50 A mu*n*we wo kari ka bona
i loba nanza ga mupristi wa
hombe, i lo tsema a n*d*lebe
yakwe ya xinene.
Mat. 26. 51. Marku 14. 47. Joh. 18. 10.
51 Kanile*z*i Jesu i lo hlamula a

ku ngalo, Tsikani *z*a ku
ngahi. I lo kumba n*d*lebe
yakwe, i lo yi holisa.
52 Jesu a ku ngalo ka bapristi
ba hombe, ni ka tinduna ta
tempeli, ni ka masingalaka-
ti, laba ba nga tele yena,
*N*wina mu humele kota mu
telako a mupangi, *z*inwe ni
tisupado, ni *z*igomba ke?
Mat. 26. 55. Marku 14. 48.
53 Loyi n*z*i nga wa hi na *n*wi-
na masiku won*k*le lomo te-
mpeleni, *n*wina a mu nawu-
lutangi a man*d*la ya *n*wina
ka mina: kanile*z*i leyi hi
hora ya *n*wina, ni ntamo wa
munyama.
Joh. 12. 27.

54 Bona ba lo mu koma, ba lo
famba naye, ba lo mu neha
le n*d*lwini ya mupristi wa
hombe. Kanile*z*i Petro i wa
mu lanzela hi le kule.
Mat. 26. 57, 58. Joh. 18. 15.
55 Ni laha ba nga dzibele nzilo
xikari ka hu*b*ye, na ba tsa-
mile wutsamo gi*n*we, Petro
i lo tsama xikari ka*b*ye.
Mat. 26. 69. Marku 14. 66. Joh. 18.
17, 18.
56 A nhwana wo kari i lo mu
wona kota a nga wa tsamile
kuwonekeleni ka nzilo, na a
mu cuwukisisa, a ku ngalo,
Loyi munhu kambe i wa hi
*z*i*n*we naye.
57 Kanile*z*i yena i lo kaneta,
na aku, Wasati, a n*z*i mu
ti*b*i.
58 Anzako ka xikatanyana a
mu*n*wani i lo mu wona, a
ku ngalo, Wenawu u wa hi
mu*n*we wa bona. Kanile*z*i
Petro a ku ngalo, Munhu,
a hi mina sawe.
Mat. 26. 71. Marku 14. 69. Joh. 18. 25.
59 A nzako ka xipimo xo kwa-
tsi i hora yi*n*we a mu*n*we i
lo tiyisa, aku, Ha kunene
loyi munhu i wa hi nayewo
kambe: hakuba ngwa le
Galile.
Mat. 26. 73. Marku 14. 70. Joh. 18. 26.
60 Kanile*z*i Petro a ku ngalo,
Wanuna, a n*z*i *z*i ti*b*i le*z*i u
*z*i wulako. Ni kalakale, na
a wa ha wulawula, a kuku
wu loba.
61 Ni Hosi yi lo hunzuluka, yi
lo cuwuka Petro. Petro i
lo alakanya a mhaka ya
Hosi, le*z*aku i wulisile ku
yini ka yena. Hi mahlwe-
ni na kuku wu nga se kuba
nyamu*k*la, wena u ta n*z*i
kaneta kunharu.
Mat. 26. 34, 75. Marku 14. 72. Joh.
13. 38.
62 Yena i lo huma, i lo rila
nguvu.

63 Ni banhu laba ba nga wa
komile Jesu ba lo mu tseke-
tsela, ba lo muba.
Mat. 26. 67, 68. Marku 14. 65.
64 Ba lo vala a mahlo yakwe,
ba lo mu wutisa, baku, Pro-
feta: hi mani a ku bileko
ke?
65 Ni *z*ilo *z*inyingi zo tala ba lo
wulawula ha yena, na ba
mu rukatela.

66 Kalakale kota le*z*i gi nga
wa cile, a kutsombana ka
masingalakati ni banhu ba
lo tsombana katigi*n*we, *z*i-
*n*we ni bapristi ba hombe ni

batsali; ba lo mu yisa hu-
*b*yeni ya*b*ye, baku,
Mat. 27. 1. Mit. 4. 26. & 22. 5.
67 Loku wena u hi Kristu, hi
*b*yela, Kanilezi a ku ngalo
ka*b*ye, Loku mina nzi mu
*b*yela, mu nga ta kolwa:
Mat. 26. 63. Marku 14. 61.
68 Loku mina nzi mu wutisa,
*n*wina mu nga ta hlamula.
69 Kanilezi ku sukela lezi a
*N*wana wa munhu i ta tsa-
ma le canjeni ga xinene ga
ntamo wa Nungungulu.
Mat. 26. 64. Marku 14. 62. Heb. 1. 3. & 8. 1.
70 Bona bon*k*le ba ku ngalo,
Wena u *N*wana wa Nungu-
ngulu ke? Yena a ku nga-
lo ka bona, *N*wina ma wula
hi mina yena.
Mat. 26. 64. Marku 14. 62.
71 Bona ba ku ngalo, Ha ha
simamisa hi laba bakustu-
munyu ba ku yini ke? ha-
kuba hina wutsumbu hi *z*i
*z*wile hi le no*n*wini wakwe
yena *n*winyi.
Mat. 26. 65. Marku 14. 63.

XIPIMO 23.

1 Won*k*le a *k*lawa wa*b*ye wu
lo suka, ba lo mu neha ka
Pilatu.
Mat. 27. 2. Marku 15. 1. Joh. 18. 28.
2 Ba lo sangula ku mu keca-
ra, baku, Hi lo kuma loyi
munhu na a hambukisa li-
xaka la hina, a tsimbeta ku
kupa kupo ka Kesari, na a
wula le*z*a*k*u yena wutsu-
mbu hi Kristu a hosi.
Mit. 17. 7. Mat. 17. 27. & 22. 21. Marku 12. 17. Joh. 19. 12.
3 Pilatu a mu wutisa, aku,
Wena u Hosi ya ba Juda
ke? Yena i lo mu hlamu-
la a ku ngalo, Wa wula
wena.
Mat. 27. 11. 1 Tim. 6. 13.
4 Ni Pilatu a ku ngalo, ka
bapristi ba hombe ni ka *z*i-
*d*lemo, A nzi kumi a nanzu
ka loyi munhu.
1 Pet. 2. 22.
5 Kanile*z*i bona ba lo hlohlo-
tela nguvu, baku, Wa vi-
ndlukisa a banhu, na gonzi-
sa Judia gon*k*le, i sangule
Galile a kala ata ka legi
wutsamo.
6 Kanile*z*i laha Pilatu a nga
wa *z*i zwile, i lo wutisa ku-
tani loyi munhu ngwa le
Galile.
7 Laha a nga wa *z*i ti*b*ile le*z*a-
ku ngwa mufumo wa He-
rodi, i lo mu rumela ka
Herodi, loyi a wutsumbu
gakwe a nga wa hi Jerusa-
lema hi lawo masiku.
xip. 3. 1.

8 Makunu laha Herodi a nga
wa wonile Jesu, i lo tsaka
ka hombe nguvu: hakuba
ku wa hi xikati xa hombe
na labisisa ku mu wona,
hakuba i wa lozwa ha yena;
i wa laba ku wona a xi-
hlamaliso xi mahiwako ha
yena.
xip. 9. 9. Mat. 14. 1. Marku 6. 14.
9 Yena i lo mu wutisela hi ti-
mhaka to tala; kanile*z*i a
nga mu hlamulangi ncumo.
10 A bapristi ba hombe ni ba-
tsali ba lo yima, ba lo mu
kecara hi ntamo.
11 Herodi ni bakasadoro ba-

kwe ba lo mu kanyisa, ba
mu tseketsela, ba lo mu
ambexa a nguwo yo sase-
ka ba mu wuyisela ka Pi-
latu.
12 Herodi na Pilatu ba lo ma-
ha bangana hi gwalego siku:
hakuba hi mahlweni ba wa
hi balala xikari ka wutsu-
mbu ga*b*ye.
Mit. 4. 27.

13 Pilatu i lo batana katigi-
*n*we a bapristi ba hombe, ni
bafumeli ni banhu,
Mat. 27. 23. Marku 15. 14. Joh. 18. 38. & 19. 4.
14 A ku ngalo ka*b*ye, *N*wina,
mu lo mu neha ka mina
loyi munhu, kota loyi a ha-
mbukisako banhu: ni ma-
nga*b*ye, mina, nzi mu hlo-
lile mahlweni ka *n*wina, a
nzi kumangi nanzu ka mu-
nhu loyi ni ka *z*ilo le*z*i *n*wi-
na mu mu kecarako ha *z*o-
na:
xipm. 1, 2, 4.
15 Ge, na Herodi: hakuba i
*k*lelile a mu wuyisa ka hi-
na; langutani, a hi ncumo
xi faneleko kufa xi mahi-
lweko ha yena.
16 Hikwalaho nzi ta mu tsayi-
sa, nzi mu *k*la*k*lisa.
Mat. 27. 26. Joh. 19. 1.
18 Kanile*z*i ba lo bitana bon*k*le
katigi*n*we, baku, Susa loyi
munhu, u hi *k*la*k*lisela Ba-
raba:
Mit. 3. 14.
19 Loyi hi xikanya xakwe i lo
ku maha mutini, ni kudaya
i lo hoxwa paxweni.
20 Pilatu i lo wulawula ka*b*ye
kambe, na laba ku *k*la*k*lisa
Jesu;
21 Kanile*z*i ba lo kanyuluka,
baku, Mu belele, mu belele.
22 Yena a ku ngalo ka*b*ye hi
xikati xa wunharu, Hi yini,
hi kwihi kubiha loyi mu-
nhu a ku mahileko ke? a
nzi kumangi a xilo xa kufa
ka yena: hikwalaho nzi ta
mu tsayisa nzi mu *k*la*k*lisa.
23 Kanile*z*i bona kalakale hi
magezu ya hombe, na ba
kombela le*z*aku nga a bele-
lwa. Ni magezu ya*b*ye ma
lo hlula.
24 Pilati i lo tsemakanya lexi
ba xi kombelako a ba ma-
helwe.
Mat. 27. 26. Marku 15. 15. Joh. 19. 16.
25 I lo ba *k*la*k*lela loyi a nga
wa xikanya ni kudaya i lo
hoxiwa le paxweni, loyi ba
nga yena ba mu kombela-
ko; kanile*z*i i lo mu nyikela
kuranzeni ka*b*ye.

26 Laha na ba mu fambisile,
ba lo koma munwe Simoni
wa Kurene, a nga wata hi
le tikweni, ba lo xi rwexa
ka yena xihambano, ku xi
rwala le nzako ka yena.
Mat. 27. 32. Marku 15. 21. Joh. 19. 17.

27 Laho i lo lanzelwa hi xi-
*d*lemo xa hombe xa banhu,
ni ba basati laba ba nga wa
hlomula ba rilela yena.
28 Kanile*z*i Jesu. i lo hunzulu-
ka ka bona a ku ngalo, Ba-
nhanyana ba Jerusalema,
mu nga nzi rileli, kanile*z*i

rilelani a wutsumbu ga *n*wi-
na, ni banana ba *n*wina.
29 Hakuba langutani a masiku
ma hata, lawo ba ta nga
wula, Yi katekisilwe a ngo-
*n*wa, ni marumbu laya cima
ma nga *t*ralangiko, ni ma-
bele laya ma nga anwisa-
ngiko.
Mat. 24. 19. xlp. 21. 23.
30 *Z*onake ba ta sangula ku
wula ka *z*itsunga, Wela ka
hina; ni ka *z*itsungana hi
kubunyeteni.
Kuv. 6. 16. & 9. 6.
31 Hakuba loku bona ba maha
le*z*i *z*ilo sinyeni yo nyuka,
ku ta ku yini ka leyi ya
kuoma ke?
1 Pet. 4. 17.

32 Laho ku wa hi kona a ba-
mbiri ba*n*wani, laba ba ku-
biha, ba lo yiswa naye kuya
dawa.
Mat. 27. 38.

33 Laha ba nga wa cikele wu-
tsa*n*weni gi bitiwako Ga
hloko, laho ba lo mu belela
kona, ni *z*ionhi, xi*n*we hi le
canjeni ga xinene, ni xi-
*n*wani hi le canjeni ga xi-
baba.
Mat. 27. 33. Marku 15. 22. Joh. 19. 17, 18.
34 Ni Jesu a ku ngalo, Dadani,
ba tsetselele: hakuba a ba
xi ti*b*i lexi ba xi mahako.
Ba lo abelana tinguwo ta-
kwe xikari ka*b*ye, ba lo ma-
ha kuvumba.
Mat. 5. 44. & 27. 35. Mit. 3. 17. & 7. 60. 1 Kor. 4. 12. Marku 15. 24. Joh. 19. 23.
35 Ni banhu ba lo yima na ba
cuwuka. Hi bafumeli ka-
mbe ba lo mu tseketsela,
baku, Yena i hanyisa ba-
*n*wani; a nga ti hanyisa
wutsumbu, loku loyi a wa
hi Kristu Nungungulu, a
hlawulilweko.
Mat. 27. 39. Marku 15. 29.
36 Ni bakasadoro kambe ba lo
mu tseketsela, na bata ka-
kwe, na ba mu nyika a vi-
niga,
37 Na baku, Loku wena u wa
hi Hosi ya ba Juda, hanyisa
wutsumbu ga wena.
38 Laho kambe ku wa hi ni
mutsalo hehla kakwa, LO-
YI HI HOSI YA BA JUDA.
Mat. 27. 37. Marku 15. 26. Joh. 19. 19.

39 Ni mu*n*we wa *z*igohi le*z*i *z*i
nga wa hayekilwe naye i lo
mu rukatela, aku, Wena a
hi wena Kristu ke? hanyisa
wutsumbu ga wena na hina.
Mat. 27. 44. Marku 15. 32.
40 Kanile*z*i mu*n*wani i lo hla-
mula na mu kawuka a ku
ngalo, Wena a ku mu cabi
Nungungulu ke, na u wona
le*z*aku u konekile naye ke?
41 Hina ha kunene hi kulu-
lamileko; hakuba hina hi
amukele a cacazelo wa hi-
na: kanile*z*i loyi munhu a
nga mahangi a *z*igoho.
42 Yena a ku ngalo, Jesu, U
wa nzi alakanya laha na
uta hi mufumo wa wena.
43 A ku ngalo kakwe, Hi*z*ine-
ne nza wula ka wena, Nya-
mu*k*la u taba *z*i*n*we na mi-
na Paradiseni

44 Makunu ku wa hi hora ya

wun*k*lanu ni yi*n*we, ni mu-
nyama wu lota wu kubu-
nyeta misabeni yon*k*le ku
kala a hora ya wun*k*lanu ni
mune,
Mat. 27. 45. Marku 15. 33.
45 Ni gambo gi lo pfupela: ni
veli ya tempele yi lo hanzu-
ka hi xikari.
Mat. 27. 51. Marku 15. 38.
46 Laha Jesu a nga wa bita-
nile hi gezu ga hombe, i te
ngalo, Dadani, le man*d*leni
ya wena nza nyikela a mo-
ya wa mina: na a wulile le-
*z*i, i lo nyikela a moya wa-
kwe.
1 Pet. 2. 23. Mat. 27. 50. Marku 15. 37. Joh. 19. 30.
47 Laha a nduna ya zana yi
nga wa wonile le*z*i *z*i mahe-
kileko, yi lo dumisa Nu-
ngungulu, aku, Ha kunene
loyi i wa hi munhu a lula-
mileko.
Mat. 27. 54. Marku 15. 39.
48 *Z*onkle a *z*i*d*lemo le*z*i *z*i
nga wa tsombanile katigi-
*n*we kasi kuta wona, laha
na ba wonile *z*ilo le*z*i *z*i ma-
hekileko, ba lo wuya na ba-
ba *z*ifuba *z*a*b*ye.
49 Ni bon*k*le laba a nga wa to-
lobelene naye, ni ba basati
laba ba nga wa mu lanze-
le hi le Galile, ba lo yima
kule, na ba wona le*z*i *z*ilo.
Mat. 27. 55. Marku 15. 40. Joh. 19. 25.

50 Languta, munhu a biti-
wako Josefa, wa hu*b*ye, a
munhu wo saseka a lulami-
leko
Mat. 27. 57. Marku 15. 42. Joh. 19. 38.
51 (I wa nga vumelangi ka ku-
ngo ni *z*imaho *z*a*b*ye), a do-
ta ga le Aramatia, a muti
wa ba Juda, loyi a nga cu-
wukele a mufumo wa Nu-
ngungulu:
Marku 15. 43. xip. 2. 25, 38.
52 Loyi munhu i loya ka Pila-
tu, aya wutisa xirumbi xa
Jesu.
53 Yena i lo xi cisa, i lo songe-
la ngu*b*yeni yo basa, i lo
beka nkeleni lowu wu nga
wa kehlilwe ri*b*yeni, lowu
ku nga nga ku nga bekwa-
ngi kona munhu.
Mat. 27. 59. Marku 15. 46.
54 Le*z*i ku nga wa hi siku ga
Kulongisela, ni sabado gi wa
tsinele.
Mat. 27. 62.
55 Ni ba basati, laba ba nga ta
naye hi le Galile, ba lo la-
nzela hi le nzako, ba ta wo-
na a nkele, ni ku a xiru-
mbi xakwe xi bekisilwe ku
yini.
xip. 8. 2. Marku 15. 47.
56 Bona ba lo wuya, ba ta lo-
ngisa a maka ni mafura.

Hi siku ga sabado ba lo
humula kota nayo.
Marku 16. 1.

XIPIMO 24.

1 Kanile*z*i hi siku goranga
ga sonto, manzikweni ni
punzu, ba lota nkeleni, na
ba neha a maka laya ba nga
wa ma longisele.
Mat. 28. 1. Marku 16. 1. Joh. 20. 1. xip. 23. 56.
2 Ba lota kuma a ri*b*ye na gi
umbulutilwe le nkeleni.
Mat. 28. 2. Marku 16. 4.

3 Bona ba lo engena nzeni, a ba xi kumangi a xirumbi xa Hosi Jesu.
Marku 16. 5. xipm. 23.
4 Na ku mahisile lezo, laha ba nga wa ha kanganyiswa, languta, a madota mambiri ma yimile xikari ka*b*ye na ma ambele a tinguwo ti hatimako:
Joh. 20. 12. Mit. 1. 10.
5 Kota lezi ba nga wa dzuka, ba lo koramisa tingohe ta*b*ye misabeni, ba ku ngalo ka*b*ye, Hi yini mu labako a hanyako xikari ka bafileko ke?
6 Yena a nga kona laha, kanilezi i vukile: alakanyani laha a nga wula ka nwina lezi a nga wa hi Galile,
Mat. 16. 21. & 17. 23. Marku 8. 31. & 9. 31. xip. 9. 22.
7 Na wula a *N*wana wa munhu i ta nyikelwa man*d*leni ya baonhi, i ta belelwa, ni siku ga manharu i ta vuka kambe.
8 Bona ba lo alakanya a mhaka yakwe,
Joh. 2. 22.
9 Ba lo wuya nkeleni, ba lota *b*yela zon*k*le lezi zilo ka bakume ni mu*n*we, ni ka ba seleko.
Mat. 28. 8. Marku 16. 10.
10 Makunu ba wa hi Maria Magdelene, ni Joana, ni Maria nyine wa Jamesi: ni ba*n*wani bawasati zi*n*we nabo ba lo *b*yela lezi zilo ka bapostoli.
xip. 8. 3.
11 Ni leti timhaka ti lo woneka mahlweni ya*b*ye kota tikaringani; a ba ti kolwangi.
Marku 16. 11. xipm. 25.
12 Kanilezi Petro i lo suka, i lo tsutsuma aya nkeleni; i lo yima a cuwuka nzeni, a wona a tinguwo to basa na ti tsamele toce; i lo famba le kaya kakwe, na a hlamala hi lezi zi mahekileko.
Joh. 20. 3, 6.

13 Languta, a bambiri ba*b*ye ba waya ngwa lego siku ximutaneni xi bitiwako Emau, lowu ku nga wa hi amastadiu ya n*k*lanu wa makume ni kume gi*n*we ku suka Jerusalema.
Marku 16. 12.
14 Ba wa wulawilisana mu*n*we ni mu*n*wani hi zilo zon*k*le lezi zi mahekileko.
15 Na ku mahisile lezo, laha na ba ha wulawilisana na ba wutisana, lezo Jesu a wutsumbu gakwe i lo tsinela kusuhani, i lo famba na bona.
Mat. 18. 20. xipm. 36.
16 Kanilezi a mahlo ya*b*ye ma wa komekile ba wa nga hi na ku mu ti*b*a.
Joh. 20. 14. & 21. 4.
17 Yena aku ngalo ka*b*ye, Ka xana mahungu ya ku yini laya mu wulawulisanako ha wona kota lezi mu fambako ke? Bona ba lo yima, ba lo woneka na ba tsubile.
18 A mu*n*we wa*b*ye i ti*b*yiwa Kleopasi, na a hlamula a ku ngalo kakwe, Hi wena wece u tsamako Jerusalema u

nga *zi* ti*bi* a *zilo* le*zi* *zi* ma-
hekileko ka laya masiku ke?
Joh. 19. 25.
19 Yena a ku ngalo ka*b*ye, *Za*
ku yini a *zilo* ke? Bona ba
te ngalo ka yena, A *zilo* ha
Jesu wa le Nazarata, loyi a
nga wa hi muprofeti wa
ntamo hi kumaha ni mha-
ka mahlweni ka Nungu-
ngulu ni banhu bon*k*le:
Mat. 21. 11. xip. 7. 16. Joh. 3. 2. & 4. 19. & 6. 14. Mit. 2. 22. & 7. 22.
20 Ni le*z*aku a bapristi ba ho-
mbe ni bafumeli ba hina ba
lo mu nyikela kasi a kone-
kela ku dawa, ba lo mu be-
lele.
xip. 23. 1. Mit. 13. 27, 28.
21 Kanile*zi* hina hi wa tsumba
le*z*aku hi yena a ta nga *k*la-
*k*lisa Israeli. Ina ni le ha-
n*d*le ka *zilo* le*zi* *z*on*k*le, i
nyamu*k*la hi siku ga ma-
nharu cima le*zi* *zilo* *zi* nga
maheka.
xip. 1. 68. & 2. 38. Mit. 1. 6.
22 Nguvu kambe a babasati bo
kari ba ka hina ba hi dami-
sile, na ba wa binzukile ba-
ya keleni;
Mat. 28. 8. Marku 16. 10. xipm. 9. 10. Joh. 20. 18.
23 Laho a ba kumangi a xiru-
mbi xakwe ba lota, na ba-
ku, kambe ba wonile a mu-
woniso wa ngelosi, lowo wu
nga ku ngalo wa hanya.
24 Ni ba*n*wani laba ba nga wa
hi na hina ba loya nkeleni,
le*z*o ba lo kuma kota le*zi* a
ba basati ba nga wulile: ka-
nile*zi* yena a ba mu wona-
ngi.
xipm. 12.
25 Yena a ku ngalo ka*b*ye, O
mapupulu, nzi*n*wina ya ba-
nhu, mu nonoka a mbilu
ku kolwa le*zi* *z*on*k*le a ba-
profeti ba nga wa zi kanele!
26 A hi*z*inene ke le*z*aku Kristu
i ta xaniseka, a engena wu-
kosini gakwe ke?
xipm. 46. Mit. 17. 3. 1 Pet. 1. 11.
27 I lo sangula hi ka Mosi ni
ka baprofeti bon*k*le, i lo *k*la-
musela ka*b*ye ka yon*k*le mi-
tsalo hi *zilo* *zi* wulileko hi
wutsumbu gakwe.
xipm. 45. Joh. 1. 45.
28 Bona ba lo tsinela ximuta-
neni, laho ba nga waya: i lo
maha ku kwatsi wa hunza.
Marku 6. 48.
29 Bona ba lo mu kongotela,
baku, Tsama na hina: ha-
kuba gi laba kuhlwa, ni si-
ku makunu gi pelile. Yena
i lo engena ku tsama na bo-
na.
Mit. 16. 15.
30 Na ku mahisile le*z*o, laha a
nga wa tsamile nabo kuge-
ni, i lo teka a xibaba, i lo xi
katekisa, i lo xi kema, i lo
nyika ka*b*ye.
Mat. 14. 19.
31 Ni mahlo ya*b*ye ma lo vulu-
leka, ba lo mu ti*ba*; yena i
lo nyamalala mahlweni ka-
*b*ye.
xip. 4. 30. Joh. 8. 59.
32 Bona ba ku ngalo ka mu-
*n*we ni mu*n*wani, A timbi-
lu ta hina ti wa nga vuri hi
le nzeni ka hina, laha a nga
wa kanela ka hina n*d*leleni,
laha a nga wa vulula ka hi-
na a mitsalo ke?
33 Ba lo suka hi xwalexo xi-

kati, ba lo wuyela Jerusalema, ba lo kuma bakume ni mu*n*we na ba tsombene katigi*n*we, ni laba ba nga wa hi nabo,
34 Baku, A Hosi yi vukile ha kuene, yi wonekile ka Simoni.
1 Kor. 15. 5.
35 Ba lo hlawutela a *z*ilo *z*i nga humelela n*d*leleni, ni ku i lo ti*b*ya ha bona laha a nga wa kema xibaba.

36 Kota ba nga wa ha wulawula le*z*i *z*ilo, a wutsumbu gakwe i lo yima xikari ka*b*ye, a wula ka*b*ye, A kurula nga ku hi ka *n*wina.
Marku 16. 14. Joh. 20. 19. 1 Kor. 15. 5.
37 Kanile*z*i bona ba lo cabyiswa ba lo dzuka, na ba alakanya le*z*aku ba lo wona a moya.
Marku 6. 49.
38 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Hi yini mu karatekako ke? ngahile*z*o a wualakanya gi vukako timbilwini ta *n*wina ke?
39 Wonani man*d*la ya mina ni mikonzo ya mina, le*z*aku hi wutsumbu ga mina: nzi komeni, mu nzi wona; hakuba a moya a wu na nyama ni marambo, kota le*z*i mu nzi wonako nzi hi nawo.
Joh. 20. 20, 27.
40 Laha a nga wa wulile le*z*i, i lo ba kombeta a man*d*la yakwe ni mikonzo yakwe,
41 Laha ba nga kala kukolwa hi kutsaka, ni kuhlamala, i te ngalo ka*b*ye, Mu na xa kuga laha ke?
Joh. 21. 5.
42 Ba lo mu nyika a xipanze xa xi*d*luwani xo katingwa.
43 Yena i lo xi teka, i loga mahlweni ka*b*ye.
Mit. 10. 41.

44 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Leti hi timhaka ta mina leti nzi nga ti kanela ka *n*wina, laha nzi nga wa ha hi na *n*wina, le*z*aku *z*on*k*le *z*ilo *z*a labeka ku tatiseka, le*z*i *z*i tsalilweko nayweni wa Mosi, ni baprofeti, ni tisi*n*wini, ha mina.
Mat. 16. 21. & 17. 22. & 20. 18. Marku 8. 31. xip. 9. 22. & 18. 31. xipm. 6.
45 *Z*onake i lo vulula kupima ka*b*ye, kasi ba fela kupima a mitsalo;
Mit. 16. 14.
46 Yena a ku ngalo ka*b*ye, *Z*i ngaho ku tsalilwe, le*z*aku Kristu i ta nga xaniseka, a vuka kambe ka bafileko hi siku ga manharu;
xipm. 26. Mit. 17. 3.
47 Kasi ku fela kukanelwa a kuhunzuluka ni kutsetselelwa ka *z*onho bitweni gakwe ka tixaka ton*k*le, kusangula Jerusalema.
Mit. 13. 38, 46. 1 Joh. 2. 12.
48 *N*wina mu ba kustumunyu ba le*z*i *z*ilo.
Joh. 15. 27. Mit. 1. 8, 22. & 2. 32. & 3. 15.
49 Langutani, nzi rumela a tsumbiso wa Dadani wa mina ka *n*wina: kanile*z*i tsamani *n*wina mutini, mu ka-

la mu ambexwa hi ntamo
wa le hehla.
Joh. 14. 16, 26. & 15. 26. & 16. 7. Mit. 1. 4. & 2. 1, &c.

50 Yena i lo huma nabo ba
kala ba cikela laha kucuwu-
keneko·ni Betania: yena i
lo *k*lakusa a man*d*la yakwe,
i lo ba katekisa.
Mit. 1. 12.
51 Na ku mahisile lezo, kota a
nga wa ha ba katekisa, i lo
hambanyiswa ka bona, i lo
*k*lakuselwa le tilweni.
Marku 16. 19. Joh. 20. 17. Mit. 1. 9. Efe. 4. 8.
52 Bona ba lo mu kozela, ba lo
wuya Jerusalema hi kutsa-
ka ka hombe:
Mat. 28. 9, 17.
53 Ba wa su simamisa lomo te-
mpeleni, na ba dumisa Nu-
ngungulu. Ameni.
Mit. 2. 46. & 5. 42.

IVANGELI HI KUTSALA KA JOHANI.

XIPIMO 1.

1 Kusanguleni yi wa hi ko-
na Mhaka, Mhaka yi wa hi
Nungungulu, Mhaka yi wa
hi Nungungulu.
Kol. 1. 17. 1 Joh. 1. 1, 2. & 5. 7. Kuv. 1. 2. & 19. 13. xip. 17. 5. Fil. 2. 6.
2 Yena loyi i wa hi kona ku-
sanguleni ni Nungungulu.
3 *Z*ilo *z*onkle *z*i mahilwe hi
yena; hi lahan*d*le kakwe a
ku na xilo xi mahilweko xi
nga mahilwe.
xipm. 10. Efe. 3. 9. Kol. 1. 16. Heb. 1. 2. Kuv. 4. 11.
4 Lomo nzeni kakwe a hu hi
kona kuhanya; ni kuha-
nya a ku hi kuwonekela ka
banhu.
xip. 5. 26. & 8. 12. & 9. 5. & 12. 35, 46. 1 Joh. 5. 11.
5 Kuwonekela ku woninga
munyameni; ni munyama
a wu ku amukelangi.
xip. 3. 19.
6 Ku lota munhu, a nga ru-
miwa hi ka Nungungulu,
bito gakwe hi Johani.
Mat. 3. 1. Luka 3. 2. xipm. 33.
7 Yena i lo tela ku ta maha
wustumunyu, a fela ku tsa-
ma wustumunyu wa kuwo-
nekela, kasi bon*k*le ba fela
ku kolwa hi yena.
Mit. 19. 4.
8 Yena a nga hi kuwonekela,
kanile*z*i i lo tela ku ta ma-
ha a wustumunyu hi ku-
wonekela.
9 Loku hi kona kuwonekela
ka *z*inene, ku woninga ba-
nhu bon*k*le ba tako misa-
beni.
xipm. 4. 1 Joh. 2. 8.
10 Na hi kona misabeni, misa-
ba yi lo mahiwa hi yena,
misaba a yi mu ti*b*angi.
xipm. 3. Heb. 1. 2. & 11. 3.

11 I lota ka bakwe bona laba
ba nga hi bakwe, a ba mu
amukelangi.
Luka 19. 14. Mit. 3. 26. & 13. 46.
12 Kanilezi kota banyingi laba
ba nga mu amukela, a ba
nyika ku tsama banana ba
Nungungulu, ni laba ba ko-
lwako hi bito gakwe:
Roma 8. 15. Gal. 3. 26. 2 Pet. 1. 4. 1 Joh. 3. 1.
13 Ba nga kala ku belekiwa hi
nkata, hambu ni kuranza
ka nyama, hambu ni kura-
nza ka munhu, kanilezi hi
ka Nungungulu.
xip. 3. 5. Jam. 1. 18. 1 Pet. 1. 23.
14 Mhaka yi maha nyama, a
tsama xikari ka hina (hina
hi wona wukosi gakwe, wu-
kosi gi kota ga mu*n*we a
belekilweko yece hi Dada-
ni), na gi tele hi wuxinji ni
*z*inene.
Mat. 1. 16, 20. & 17. 2. Luka 1. 31, 35. & 2. 7. 1 Tim. 3. 16. Roma 1. 3. Gal. 4. 4. Heb. 2. 11, 14, 16, 17. xip. 2. 11. & 11. 40. 2 Pet. 1. 17. Kal. 1. 19. & 2. 3, 9.
15 Johani wa maha wukustu-
munyu hi yena, a bitana,
aku, loyi hi yena nzi nga
ku, Loyi a tako lenzako ka
mina i wa hi kona ma-
hlweni ka mina: hakuba
a hi kona na nzi nga hi
kona.
xipm. 27, 30, 32. xip. 3. 31, 32. & 5. 33. Mat. 3. 11. Marku 1. 7. Luka 3. 16. Koi. 1. 17.
16 Hi kutala kakwe hina ho-
n*k*le hi amukelisilwe, wuxi-
nji hi wuxinji.
xip. 3. 34. Efe. 1. 6, 7, 8. Kol. 1. 19. & 2. 9, 10.
17 Hakuba nayo wu nyikilwe
hi Mosi; wuxinji ni *z*inene
*z*i tile hi ka Jesu Kristu.
Roma 3. 24. & 5. 21. & 6. 14. xip. 8. 32. & 14. 16.
18 Nungungulu cima a nga wo-
niwangi hi munhu; *N*wana
a belekilweko yece, a nga
xifubeni xa Dadani, i mu
ti*b*ekisile.
Mat. 11. 27. Luka 10. 22. xip. 3. 16, 18. & 6. 46. 1 Tim. 1. 17. & 6. 16. 1 Joh. 4. 9, 12, 20. xipm. 14.

19 Lexi hi wukustumunyu ga
Johani, laha na ba Juda ba
rumele hi le Jerusalema a
bapristi ni ba Levi ku mu
wutisa, Hi wena mani ke?
xip. 5. 33.
20 A vumela a nga kanetangi;
a vumela aku, Mina a nzi
mina Kristu.
Luka 3. 15. xip. 3. 28. Mit. 13. 25.
21 Ba mu wutisa baku, U hi
mani ke? Hi wena Elija
ke? Aku, a hi mina ye-
na. U muprofeti ke? Aku,
Kokwihi.
Mat. 17. 10.
22 Hikwalaho baku kakwe, Hi
wena mani? hi fela kuya ba
hlamula laba ba hi rumile-
ko. U wulawula yiniyini
hi wena *n*winyi ke?
23 Aku, Nzi gezu ga mu*n*we
loyi a bako hungu xiwule-
ni, aku lulametani a n*d*lela
ya Hosi, kota lezi a nga
wula Isaya muprofeti.
Mat. 3. 3. Marku 1. 3. Luka 3. 4. xip. 3. 28.
24 Labo ba wa rumilwe hi ba
Farisi.
25 Ba mu wutisa, baku kakwe,
Hi yini u bapatizako wena,
loku u nga hi yena Kristu,

hambu Elija, hambu ni mu-
profeti ke?
26 Johani a ba hlamula, aku,
Mina nza bapatiza hi mati:
xikari ka *n*wina i yimile
mu*n*we mu nga mu ti*b*iko,
Mat. 3. 11.
27 Loyi a tako le nzako ka
mina, a ngoti ya *z*ilato *z*a-
kwe a nzi faneli ku *z*i *k*la-
*k*la.
xipm. 15, 30. Mit. 19. 4.
28 Le*z*i *z*ilo *z*i mahiwa Betania
le *k*latukweni wa Jordani,
laha Johani a nga bapatiza
kona.
xip. 10. 40.

29 Ni mixo Johani a wona Je-
su na kari ata kakwe, aku,
Languta, Ivana ya Nungu-
ngulu, yi susako *z*onho *z*a
tiko!
xipm. 36. Mit. 8. 32. 1 Pet. 1. 19. & 2. 24. & 3. 18. Kuv. 1. 5. & 5. 6, &c. 1 Kor. 15. 3. Gal. 1. 4. Heb. 1. 3. & 2. 17. & 9. 28. 1 Joh. 2. 2. & 3. 5. & 4. 10.
30 Loyi hi yena nzi nga wula-
wula hi yena nzi ku, Wata
munhu a nzako ka mina a
nga hi kona mahlweni ka
mina; hakuba u wa hi kona
na nzi nga hi kono.
xipm. 15. 27.
31 Nzi wa nga mu ti*b*i; kanile*z*i
nzi wa ku i ta ti*b*ekiswa ka
Israeli, hi kota ya lexi nzi
tile na nzi bapatiza hi mati.
Mat. 3. 6. Luka 1. 17, 76, 77. & 3. 3, 4.
32 Johani a maha wukustu-
munyu, aku, Nzi wonile
Moya wu relela hi le tilwe-
ni wu kotisi tuba; wu tsa-
ma hehla kakwe.
Mat. 3. 16. Marku 1. 10. Luka 3. 22. xip. 5. 32.
33 Nzi wa nga mu ti*b*i: kanile-
*z*i loyi a nzi rumileko ku
bapatiza hi mati, yena aku
ka mina, Loyi u ta nga wo-
na Moya wu relela, wu ka-
pama hehla kakwe, hi yena
a bapatizako hi Moya wo
Basa.
Mat. 3. 11. Mit. 1. 5. & 2. 4. & 10. 44. & 19. 6.
34 Nzi wonile, nza maha wu-
kustumunyu nzi ku loyi hi
*N*wana wa Nungungulu.

35 Kambe ni manziko Johani
i wa yimile, ni bambiri ba
bapizani bakwe;
36 A wona Jesu na famba, a
ku, Languta, Ivana ya Nu-
ngungulu!
xipm. 29.
37 A bapizani bambiri ba mu-
zwa na wulawula, bona ba
lanzela Jesu.
38 Jesu a hunzuluka, a ba wo-
na na ba mu lanzela, aku
ka*b*ye, Mu laba yini? Ba
ngalo kakwe, Rabi (a ku
ngalo, hi ku*k*lamusela, Mu-
gon*z*isi), u tsama kwihi?
39 Aku ka*b*ye, Ngonani, mu
ta wona. Hikwalaho ba lo-
ta ba wona laha a tsamako
kona; ba tsama naye lego
siku: a xi hi xikati xa ku-
mi.
40 Mu*n*wani wa laba bambiri
laba ngazwa Johani na wu-
lawula ba mu lanzela hi
Andru, nakulo*b*ye wa Si-
moni Petro.
Mat. 4. 18.
41 A kuma kusangula nakulo-
*b*ye wakwe Simoni, aku ka-

kwe, Hi mu kumile Mesia (hi *k*lamusela, ku ngalo, Kristu).
42 A mu neha ka Jesu. Jesu a mu cuwuka, aku ngalo, Hi wena Simoni *n*wana wa Johani: u ta bitanwa ku ngalo Kefasi (hi ku*k*lamusela, ku ngalo Petro).

Mat. 16. 18.

43 Manziko na alakanya ku famba Galile, a kuma Filipu: Jesu aku kakwe, Nzi lanzele.
44 Makunu Filipu i wa hi wa le Betsaida, mutini wa ba Andru ni Petro.

xip. 12. 21.

45 Filipu a kuma Nataneli, aku kakwe, Hi mu kumile, loyi ba nga tsala hi yena Mosi milayweni, ni baprofeti, Jesu wa Nazareta, *n*wana wa Josefa.

xip. 21. 2. Luka 2. 4. & 24. 27. Mat. 2. 23.

46 Nataneli aku kakwe, Xilo xo saseka xi nga huma hi le Nazareta ke? Filipu aku kakwe, Ngona u ta wona.

xip. 7. 41, 42, 52.

47 Jesu a wona Nataneli na kari ata kakwe, aku hi yena, Languta, mu Israeli wa *z*inene, loyi a nga hi ko ni kuxengetela!

xip. 8. 39. Roma 2. 28, 29. & 9. 6,

48 Nataneli aku kakwe, U nzi ti*b*a hi ku yini? Jesu a hlamula aku kakwe, Filipu i ku bitanile na u hi lehasi ka kuwu, nzi lo ku wona.
49 Nataneli a hlamula aku kakwe, Rabi, wena u *N*wana wa Nungungulu: u Hosi ya ba Israeli.

Mat. 14. 33. & 21. 5. & 27. 11, 42. xip. 18. 37. & 19. 3

50 Jesu a hlamula i ngalo kakwe, Hi nzi nga ngaku ku ka wena, Nzi ku wonile lahasi ka kuwu ke? u ta wona *z*ilo *z*a hombe *z*o hunza le*z*i.
51 Aku kakwe, Hi*z*inene, hi*z*inene, nziku ka *n*wina, Mu ta wona tilo na gi vululeka, ni tingelosi ta Nungungulu na ti kanziya ti relela lahasi ka *N*wana wa munhu.

Mat. 4. 11. Luka 2. 9. 13. & 22. 43. & 24. 4. Mit. 1. 10.

XIPIMO 2.

1 Hi siku ga manharu wu wa hi kona mucado ka Kana wa Galile; nyine wa Jesu i wa hi kona:
2 Ni Jesu kambe a rambiwa, ni bapizani bakwe, mucadweni.
3 Waini na gi mbetekile, nyine wa Jesu aku kakwe, A waini gi haba.
4 Jesu aku kakwe, Wasati, nzi na ni yini na wena? xikati xa mina a xi se ku cikela.

xip. 7. 6. & 19. 26.

5 Nyine wakwe aku ka *z*itiri, Le*z*i a ta nga zi wula ka *n*wina, *z*i maheni.
6 A ti hi kona n*k*lanu ni yi*n*we tifuko ta mari*b*ye na ti tsamile laho kota matsamela ya ba Juda ya kuhlazeka, na ti hi ni xipimo *z*imbiri kutani *z*inharu *z*a fuko yi*n*we.

Marku 7. 3.

7 Jesu aku ka*b*ye, Tatisani
tifuko hi mati. Ba ti tatisa
hi mati.
8 Aku ka*b*ye, Kanani maku-
nu, mu yisa ka mufumeli
wa mubuzo. Ba yi yisa.
9 Mufumeli wa mubuzo na
maringile mati ma wa ma-
hile waini, a nga yi ti*b*i lo-
mo yi tako ha kona (kani-
lezi ba tiri ba ngaka mati
ba wa yi ti*b*a), mufumeli
wa mubuzo a bitana a mu-
yeni,

xip. 4. 46.

10 Aku kakwe, Bon*k*le banhu
ba beka kuranga a waini gi
nene; laha banhu na ba
nwile ba eneliswa, *z*onake
ku nehiwa lego go biha:
wena u bekile waini go na-
nziha kala makunu.
11 Loku kusangula ka *z*iwoni-
so *z*akwe, Jesu a nga *z*i
maha ka Kana wa Galile, a
ti*b*ekisa wukosi gakwe; a
bapizani bakwe ba kolwa
kakwe.

xip. 1. 14.

12 A nzako ka lexi a relela aya
Kapernaume, yena, ni ny-
ine wakwe, ni ba maka*b*ye,
ni bapizani bakwe: ba tsa-
ma kona masiku ma tso-
ngwani.

Mat. 12. 46

13 Pasika ga ba Juda gi wa
tsinele, ni Jesu a kanziya
Jerusalema.

xipm. 23. xip. 5. 1. & 6. 4. & 11. 55.

14 A kuma tempeleni laba ba
xabisako tihomu ni tiyivu
ni zipomba, ni ba turukari
ba mali na ba tsamile:

Mat. 21. 12. Marku 11. 15. Luka 19. 45.

15 A maha tsilani ya tingoti, a
ba humesa tempeleni, *z*i*n*we
ni tiyivu ni tihomu; a ha-
lata mali ya baturukari, a
kubunyeta timeza ta*b*ye;
16 Ni ka laba ba xabisako *z*i-
pomba aku ngalo, Susani
lezi *z*ilo laha; mu nga yi
mahi yin*d*lu ya Dadani wa
mina a yin*d*lu ya mabinzu.

Luka 2. 49.

17 A bapizani bakwe ba alaka-
nya lezaku ku tsalilwe ku
ngalo, Kucela hi yin*d*lu ya
wena ku ta nzi mbetisa.
18 Hakwalaho ba Juda ba hla-
mula baku kakwe, Hi xi-
woniso muni u xiwonisako
ka hina, xa ku ngalo u ma-
ha le*z*i *z*ilo?

Mat. 12. 38. xip. 6. 30.

19 Jesu a hlamula aku ka*b*ye,
Dayani leyi tempeli, nzi ta
yi vuxa hi masiku manha-
ru.

Mat. 26. 61. & 27. 40. Marku 14. 58. & 15. 29.

20 Hikwalaho ba Juda baku,
Mune wa makumi ya male-
mbe ni n*k*lanu ni gi*n*we na
yi kari yi akiwa leyi tempe-
li, wena u ta yi vuxa hi ma-
siku manharu ke?
21 Kanile*z*i i lo wula hi tempe-
li ya miri wakwe.

Kol. 2. 9. Heb. 8. 2. 1 Kor. 3. 16. & 6. 19. 2 Kor. 6. 16. Luka 24. 8.

22 Hikwalaho le*z*o na vukile hi
ka ba fileko, bapizani bakwe
ba lo alakanya baku i lo
wula hi lexi; ba lo kolwa hi

milayo, ni mhaka leyi a nga
yi wula.

23 Makunu laha na hi Jeru-
salema le pasikeni, kwaleyo
mubuzweni, banhu ba nyi-
ngi ba kolwa bitweni ga-
kwe, na ba wona *z*iwoniso
*z*akwe a nga *z*i maha.
24 Kanile*z*i Jesu a nga ti tsu-
mbangi ka*b*ye, hakuba wa
ba ti*b*a banhu bon*k*le,
25 Hakuba a nga labi aku ka-
ni hi mani a yingisa wuku-
stumunyu ga manhu; hile-
*z*i yena *n*winyi a nga kari a
*z*iti*b*a le*z*i *z*i nga nzeni ka
munhu.
Mat. 9. 4. Marku 2. 8. xip. 6. 64. & 16. 30. Mit. 1. 24. Kuv. 2. 23.

XIPIMO 3.

1 Makunu i wa hi kona mu-
nhu wa ba Farisi, a ti*b*yako
Nikodemusi, a nduna ya ba
Juda:
2 Yena i lota kakwe ni wusi-
ku, i ngalo kakwe, Rabi, ha
ku ti*b*a hiku u mugonzisi hi
ka Nungungulu: a ku na
munhu a kotako ku maha
*z*iwoniso u *z*i mahako sase-
ka loku Nungungulu a hi
naye.
xip. 7. 50. & 9. 16, 33. & 19. 39 Mit. 2. 22. & 10. 38.
3 Jesu a hlamula i ngalo ka-
kwe, Hi*z*inene, hi*z*inene,
nzi ku ka wena, Saseka lo-
ku munhu a *t*raliwa lus*t*ra,
a nga na ku wona mufumo
wa Nungungulu.
xip. 1. 13. Gal. 6. 15. Tit. 3. 5. Jam. 1. 18. 1 Pet. 1. 23. 1 Joh. 3. 9.
4 Nikodemusi aku kakwe,
Munhu i ta *t*raliwa hi ku
yini na hi wa kale? i ta ko-
ta ku engena ru*b*yini ga
nyine kumbiri a wuya a *t*ra-
liwa ke?
5 Jesu a hlamula aku, Hi*z*i-
nene, hi*z*inene, nzi ku ka
wena, Saseka loku munhu
a *t*raliwa hi mati ni Moya, a
nga na ku engena mufu-
*n*weni wa Nungungulu.
Marku 16. 16. Mit. 2. 38.
6 Le*z*o *z*i *t*ralilweko hi nyama
*z*i hi nyama; ni le*z*i *z*i *t*rali-
lweko hi Moya *z*i hi moya.
7 U nga hlamali hi le*z*i nzi
nga ku ngalo ka wena, Mu
fanelwe hi ku *t*ralwa lu-
s*t*ra.
8 A mheho yi pupuxa laha
yi ranzako kona, u gizwa
bubutsa ga yona, kanile*z*i u
nga yi ti*b*i laha yi tako ha
kona, ni lomo yi yako: hi-
*z*ale*z*o laba bon*k*le ba *t*rali-
lweko hi Moya.
1 Kor. 2. 11.
9 Nikodemusi a hlamula i
ngalo kakwe, *Z*i ta mahisa
ku yini le*z*i *z*ilo?
xip. 6. 52, 60.
10 Jesu a hlamula i ngalo ka-
kwe, Wena u mugonzisi wa
ba Israeli, a kupimi le*z*i *z*ilo
ke?
11 Hi*z*inene, hi*z*inene, nziku
ka wena, Hi wulawula le*z*i
hi *z*i ti*b*ako, hi maha wuku-
stumunyu ga le*z*i hi *z*i ti*b*a-
ko; a mu amukeli wukustu-
munyu ga hina.
Mat. 11. 27. xip. 1. 18. & 7. 16. & 8. 28. & 12. 49. & 14. 24. xipm. 32.
12 Loku nzi mu *b*yelile *z*ilo *z*a

misaba, mu nga kolwiko,
mu ta kolwa hi ku yini, lo-
ku nzi mu *b*yela hi *z*ilo *z*a le
tilweni?
13 A ku na munhu a kanziyi-
leko le tilweni, kanile*z*i loyi
a releleko hi le tilweni, ha-
mbu *N*wana wa munhu, lo-
yi a nga le tilweni.
xip. 6. 33, 38, 51, 62. & 16. 28. Mit. 2. 34. 1 Kor. 15. 47. Efe. 4. 9, 10.
14 Ni kotisa le*z*i Mosi a nga
*k*lakusa nyoka xiwuleni, hi-
*z*ale*z*o i fanelwe *N*wana wa
munhu ku *k*lakuswa:
xip. 8. 28. & 12. 32.
15 Hakuba ni wihi loyi a ko-
lwako ka yena a hi ni ku-
hanya kala kupinzuka.
xipm. 36. xip. 6. 47.

16 Hakuba Nungungulu i lo
ranza tiko le*z*o, hakuba i lo
nyikela *N*wana wakwe a
*t*ralileko yece, kasi ni wihi
loyi a kolwako kakwe a
ngafi, kanile*z*i a hi ni kuha-
nya kala ku kupinzuka.
Roma 5. 8. Joh. 4. 9.
17 Hakuba Nungungulu a nga
rumelangi *N*wana tikweni
ku kona tiko; kanile*z*i a ti-
ko gi fela kuhanyiswa hi
kota yakwe.
Luka 9. 56. xip. 5. 45. & 8. 15. & 12. 47. 1 Joh. 4. 14.
18 Loyi a kolwako kakwe a
nga konwi: loyi a nga ko-
lwiko u konekilo le*z*o, ha-
kuba a nga kolwangi bitwe-
ni ga *N*wana a *t*ralilweko
yece hi Nungungulu.
xip. 5. 24. & 6. 40, 47. & 20. 31.
19 Loku hi kukoneka, le*z*aku
kuwonekela ku cikele misa-
beni, banhu ba ranza mu-
nyama ku hunza kuwone-
kela; hakuba mitiro ya*b*y
yi bihile.
xip. 1. 4, 9, 10, 11. & 8. 12.
20 Hakuba bon*k*lelele laba ba
mahako *z*obiha ba benga
kuwonekela, a bati kuwo-
nekeleni, yi nga ti*b*ya miti-
ro ya*b*ye.
Efe. 5. 13.
21 Kanile*z*i loyi a mahako *z*i-
nene wata kuwonekeleni,
kasi mitiro yakwe yi fela
kuwonwa, ku ngalo yi ma-
hilwe ka Nungungulu.

22 A nzako ka le*z*i *z*ilo ata
Jesu ni bapizani bakwe ti-
kweni ga Judia; a tsama
nabo laho, a bapatiza.
xip. 4. 2.
23 Ni Johani i wa bapatiza ka-
mbe Enoni ku suhani ni
Salimi, hakuba ma wa hi
kona mamati manyingi la-
ho: bata, ba bapatizwa.
Mat. 3. 5, 6.
24 Hakuba Johani i wa nga se
ku engeniswa paxweni.
Mat. 14. 3.
25 Ku vuka le*z*o kukanetisana
ka bapizani ba Johani ni ba
Juda hi kuhlazeka.
26 Bata ka Johani, ba ku nga-
lo kakwe, Rabi, loyi a nga
hi na wena, le n*k*latukweni
wa Jordani, u mahileko wu-
kustumunyu hi yena, la-
nguta, ywaloye wa bapatiza
ni banhu, bon*k*le bata ka-
kwe.
xip. 1. 7, 15, 27, 34.
27 Johani a hlamula aku, Mu-
nhu a nga ta amukela cu-

mo, saseka loku ku nyikilwe
kakwe hi le tilweni.
1 Kor. 4. 7. Heb. 5. 4. Jam. 1. 17.
28 *N*wina benyi mu maha wu-
kustumunyu nzi mina, ga-
ku nzi te ngalo, A nzi mina
Kristu, kanilezi, nzi rumi-
lwe mahlweni kakwe.
xip. 1. 20, 27. Marku 1. 2. Luka 1. 17.
29 Loyi a nga ni makoti hi
muyeni: kanilezi ixaka ga
muyeni, ga yiako gi mu
zwako, gi nengela nguvu
hakuba hi kuzwa gezu ga
muyeni: loku hi kunengela
ka mina lezo ku tatisekile.
Mat. 22. 2. 2 Kor. 11. 2. Efe. 5. 25, 27.
Kuv. 21. 9.
30 A anze, kanilezi mina nzi
nga anzi.

31 Loyi a tako hi le hehla i
kona hehla ka kon*k*le: loyi
a nga wa misaba hi wa mi-
saba i wulawula hi misaba:
loyi ata ku hi le tilweni i
kona hahla ka kona ko-
n*k*le.
xipm. 13. xip. 1. 15, 27. & 6. 33. & 8. 23.
Mat. 28. 18. Roma 9. 5. 1 Kor. 15. 47.
Efe. 1. 21. Fil. 2. 9.
32 Lezi a zi wonileko ni a zi
zwileko, ka lezo wa maha
wukustumunyu; a nga ko-
na munhu a amukeleko wu-
kustumunyu gakwe.
xipm. 11. xip. 8. 26. & 15. 15.
33 Loyi a nga amukeleko wu-
kustumunyu gakwe i bekile
ku tiyisa kakwe ka lexi, xa
ku ngalo Nungungulu hi zi-
nene.
Roma 3. 4. 1 Joh. 5. 10.
34 Hakuba loyi a mu rumileko
Nungungulu i wulawula ti-
mhaka ta Nungungulu: ha-
kuba a nga nyiki Moya hu
kuringanisa.
xip. 1. 16. & 7. 16.
35 A Dadani wa mu ranza
*N*wana, i nyikile zilo zon*k*le
canjeni gakwe.
Mat. 11. 27. & 28. 18. Luka 10. 22. xip.
5. 20, 22. & 13. 3. & 17. 2. Heb. 2. 8.
36 Loyi a kolwako ka *N*wana
i na ni kuhanya ku kala ku-
pinzuka; kani loyi a nga
yingisiko *N*wana a nga ta
wona kuhanya, kanilezi za-
nga ya Nungungulu yi tsa-
ma hehla kakwe.
xip. 1. 12. & 6. 47. xipm. 15, 16. Roma
1. 17. 1 Joh. 5. 10.

XIPIMO 4.

1 Hikwalaho laha Hosi na yi
zi ti*b*ile le zaku ba Farisi ba
zwile aku ngalo Jesu wa
maha a bapatiza bapizani
ku hunza Johani
xip. 3. 22, 26.
2 (Hambu lezi Jesu yena *n*wi-
nyi a nga kala ku bapatiza
kanilezi bapizana bakwe),
3 A siya Judia, aya kambe
Galile.
4 U wa yimelwe hi ku tsema-
kanya a hunza Samaria.
5 Lezo a cikele mutini wa Sa-
maria, wu bitwako Sukari,
ku suhani ni xipanze xa
misaba lexi Jakobe a nga
nyika ka Josefa *n*wana wa-
kwe:
6 Ni hlowo ya Jakobe yi wa
hi kona. Hikwalaho Jesu,
na karele hi kufamba ka-
kwe, lezo i lo tsama hlo*b*ye-
ni. Xi wa hi xikati xa wu
n*k*lanu ni xi*n*we.
7 Ku cikela wasati wa mu

Samaria kuka mati: Jesu
aku kakwe, Nzihe nzinwa.
8 Hakuba ba wa yile mutini
ku ya xaba *z*a kuga.
9 Hikwalaho wasati wa mu
Samaria aku kakwe, Hi yi-
ni wena, na u hi mu Juda,
u kombelako ka mina, na
nzi hi wasati wa mu Sama-
ria? (Hakuba ba Juda ba
wa nga ranzani ni ba Sa-
maria.)

Luka 9. 52, 53. Mit. 10. 28.

10 Jesu a hlamula aku kakwe,
Loku u wa yi ti*b*ile sakwati
ya Nungungulu, ni le*z*aku
hi mani loyi a nge ngalo ka
wena, Nzi he nzinwa; nga
u kombele yena, nga a ku-
nyikile mati ya kuhanya.
11 Wasati aku kakwe, Hosi u
haba xa kuka ha xona, ni
hlowo yi etile: u ma kuma
kwihi lawo mati ya kuha-
nya?
12 Wena u wa hombe u hunza
dadani wa hina Jakobe, a
nga hi nyika leyi hlowo,
anwa kona yena *n*winyi, ni
banana bakwe, ni min*k*la-
mbi yakwe?
13 Jesu a hlamula aku kakwe,
Loyi anwako laya mati i ta-
zwa tora kambe:
14 Kanile*z*i loyi ata nganwa
mati laya nzi ta nga mu
nyika wona cima a nga ta-
zwa tora; kanile*z*i mati nzi
ta nga mu nyika ma ta ma-
ha hlowo ya mati lomo nze-
ni kakwe ma ta huma kala
kuhanyeni ka kupinzuka.

xip. 6. 35, 58. & 7. 38.

15 Wasati aku kakwe, Hosi,
nzihe laya mati, kasi nzi
ngazwi tora, nzi fela ku ka-
la kuta n*d*lela yon*k*le laha
ku taka.

xip. 6. 34. & 17. 2, 3. Roma 6. 23. 1 Joh. 5. 20.

16 Jesu aku kakwe, Famba,
uya bitana nuna wa wena,
uta laha.
17 Wasati a hlamula aku ka-
kwe, A nzi na nuna. Jesu
aku kakwe, U wulile kwa-
tsi, uku a nzi na nuna:
18 Hakuba u wa hi ni n*k*lanu
wa banuna; ni loyi u nga
naye le*z*i a hi nuna wa we-
na: lexi u xi wulawulileko
xinene.
19 Wasati aku kakwe, Hosi,
nza wona nziku u mupro-
feti.

Luka 7. 16. & 24. 19. xip. 6. 14. & 7. 40.

20 Badadani ba hina ba wa ko-
zela ka lexi xitsunga; *n*wi-
na mu ngalo, Jerusalema hi
wutsamo lego banhu ba fe-
lako ku kozela.
21 Jesu aku kakwe, Wasati,
kolwa hi mina, xa hata xi-
kati, laho hambu lexi xitsu-
nga, hambu Jerusalema, mu
ta kozela Dadani.

1 Tim. 2. 8.

22 *N*wina mu kozela lexi mu
nga xi ti*b*iko: hina ha xi
kozela lexi hi xi ti*b*ako: ha-
kuba kuhanyisa ku hi ka ba
Juda.

Luka 24. 47. Roma 9. 4, 5.

23 Kanile*z*i xikati xa hata, xi
kona ni le*z*i, laha bakozela
ba *z*inene ba ta kozela Da-
dani hi moya ni *z*inene: ha

kuba laba ba mahako lezo a
Dadani i ba laba ba mahe
bakozeli bakwe.
Fil. 3. 3. xip. 1. 17.
24 Nungungulu hi Moya: ni
laba ba mu kozelako ba fe-
la ku mu kozele hi moya ni
zinene.
2 Kor. 3. 17.
25 Wasati aku kakwe, Nza zi
tiba aku Mesia wata (a ti-
byako Kristu): loku a cike-
la, i ta hi byela hi zilo zo-
nkle.
xipm. 29, 39.
26 Jesu a ku kakwe, Mina nzi
wulawulako na wena nzi
mina yena.
Mat. 26. 63, 64. Marku 14. 61, 62. xip. 9. 37.

27 Makunu bata bapizani ba-
kwe; ba dama hilezi a nga
wulawula ni wasati; kani-
lezi i wa nga hi kona mu-
nhu a nga ku ka ngalo, U
laba yini? kutani, Hi yini u
wulawulako naye?
28 Makunu wasati a siya fuko
yakwe, aya mutini, aku ka
ba banuna,
29 Ngonani, muta wona mu-
nhu, a nzi byelileko zilo zo-
nkle nzi zi mahileko: kona
loyi a hi yena Kristu ke?
xipm. 25.
30 Ba huma mutini, bata ka-
kwe.
31 Ka xwalexo xikati bapizani
bakwe ba mu kongotela,
baku, Rabi, gana.
32 Kanilezi aku ngalo kabye,
Nzi nani nyama nzi gako
mu nga yi tibiko.
33 Hikwalaho bapizani baku
ka munwe ni munwani, U
kona munhu a mu neheleko
xa kuga ke?
34 Jesu aku kabye, A kuga ka
mina hi ku maha kuranza
ka loyi a nzi rumileko ni ku
mbeta a tiro wakwe.
xip. 6. 38. & 17. 4. & 19. 30.
35 A mu wuli muku, Ka ha
sele mune wa tihweti, ni
zonake ku cikela xikati xa
kuhula ke? langutani, nzi
ku ka nwina, Klakusani
mahlo ya nwina, mu cuwu-
ka masinwini, ma xwelele
ma laba kuhulwa.
Mat. 9. 37. Luka 10. 2.
36 Loyi a hulako u amukela
kuruhiwa, a hlengeletela ti-
mbewu kuhanya ka kupi-
nzuka; kasi loyi a xwanya-
ko ni loyi a hulako ba fela
kunengela katiginwe.
37 Hakuba mangabye ku wula
ka zinene, Munwe wa hula,
ni munwani a hula.
38 Nzi mu rumile kuhula lexi
mu nga tirangiko: banwani
ba tirile, nwina mu engeni-
le mitirwni yabye.

39 Ka lowo muti banyingi ba
ba Samaria ba lo kolwa ka
yena hi kota ya mhaka ya
wasati, a nga tiyisa, I nzi
byelile zonkle zilo nzi nga
zi maha.
xipm. 29.
40 Lezo ba Samaria na ba tile
kakwe, ba mu kongotela ku
tsama na bona: i lo tsama
kona masiku mambiri.
41 Ni banyingi kambe ba lo

kolwa hi kota ya mhaka
yakwe;
42 Ba loku ka wasati, Makunu
ha kolwa, a hi kota ya ku-
wula ka wena: hile*z*i hi ti
zwele benyi, ha *z*i ti*b*a hi ku
loyi hi Muhanyisi wa tiko.
xip. 17. 8. 1 Joh. 4. 14.

43 A nzako ka masiku ma-
mbiri a suka kona aya Ga-
lile.
44 Hakuba Jesu wutsumbu a
tiyisa aku, muprofeti a nga
dzunziwi tikweni ga le ka-
*b*ye.
Mat. 13. 57. Marku 6. 4. Luka 4. 24.
45 Makunu na cikele Galile, ba
le Galile ba mu amukela, ba
nga wonile *z*ilo *z*on*k*le a nga
*z*i maha Jerusalema mu bu-
zweni: hakuba na bona
kambe ba wa yile mubu-
zweni.
xip. 2. 23. & 3. 2.

46 Hikwalaho ata kambe ka
Kana wa Galile, laho a nga
hunzula mati ma maha wai-
ni. Yi wa hi kona nduna
yo kari, a *n*wana wakwe
i wa ba*b*ya le Kapernau-
me.
xip. 2. 1, 11.
47 Laha na yi zwile ku ngalo
Jesu i sukile Judia iya Ga-
lile, yiya kakwe yi mu ko-
ngotela akuba a relele, a ta
hanyisa *n*wana wakwe; hi-
le*z*i i wa hi kusuhani ni
kufa.
48 Hikwalaho Jesu ilo kakwe,
Saseka loku mu wona *z*iwo-
niso ni *z*idamiso, a mu nga
ta kolwa.
1 Kor. 1. 22.
49 Nduna yiku kakwe, Relela
*n*wananga na nga se kufa.
50 Jesu aku kakwe, Famba
n*d*lela ya wena; *n*wana wa
wena wa hanya. Munhu i
lo kolwa a mhaka leyi Jesu
a nga yi wula kakwe, i lo
famba n*d*lela yakwe.
51 Na ha relela, *z*itiri *z*akwe *z*i
mu kinga, *z*iku, *n*wana wa
wena wa hanya.
52 Makunu a ba wutisa xikati
a nga sangula kuhanya ha
xona. Baku ka yena, Ato-
lo hi xikati xa wun*k*lanu
ni *z*imbiri feberi yi lo mu
tsika.
53 Makunu raru wa yena a *z*i
ti*b*a aku xi wa hi xikati le*z*o
Jesu a nga ku ka yena,
*N*wana wa wena wa ha-
nya: yena *n*winyi i lo ko-
lwa, ni yin*d*lu yakwe yo-
n*k*le.
54 Lexi kambe xiwoniso xa
wumbiri Jesu a nga xi ma-
ha, na sukile Judia aya Ga-
lile.

XIPIMO 5.

1 A nzako ka le*z*i *z*ilo ku wa
hi kona mubuzo wa ba Ju-
da; Jesu aya Jerusalema.
xip. 2. 13.

2 Makunu gi wa hi kona le
Jerusalema hi se nyangweni
ya tiyivu a ti*b*a, gi bitwako
hi xi Heberu ku ngalo Be-
tsaida, gi wa hi ni n*k*lanu
wa tinyangwa.

3 Laho ku wa *k*lele *k*lawa
wa*b*ye laba ba ba*b*yako, *z*i-
kumu, *z*ilema, ni laba ba
kanyeneko.
5 I wa hi kona munhu wo
kari laho, a nga kari a ba-
*b*ya makumi manharu ya
malembe ni n*k*lanu ni ma-
nharu.
6 Jesu laha na mu wona na
e*k*lele, a *z*i ti*b*a aku i tsami-
sile le*z*o xikati xa hombe,
aku kakwe, Wa *z*i ranza
kuhanyiswa ke?
7 A munhu a ba*b*yako a hla-
mula ka yena, Hosi, a nzi
na munhu, laha mati na ma
vin*d*lukiswa, a ku nzi peta
ti*b*eni: kanile*z*i loku nzi, ta,
hi kuta mu*n*wani i relela
mahlwani ka mina.
8 Jesu aku kakwe, Suka, u te-
ka sango ga wena, u famba.
Mat. 9. 6. Marku 2. 11. Luka 5. 24.
9 *Z*ale*z*o munhu a hanyiswa, a
teka sango gakwe a famba.

Makunu gi wa hi sabado
lego siku.
xip. 9. 14.
10 Le*z*o ba Juda baku ka loyi
a hanyisilweko, I sabado, a
*z*i faneli ku teka sango ga
wena.
Mat. 12. 2. Marku 2. 24. & 3. 4. Luka 6. 2. & 13. 14.
11 Kanile*z*i a ba hlamula aku,
Loyi a nzi hanyisileko, ywa-
loye aku ka mina, Teka sa-
ngo ga wena, u famba.
12 Ba mu wutisa baku, Hi ma-
ni munhu loyi a nga ku ka
wena, Teka sango ga wena
u famba?
13 Kanile*z*i loyi a nga hanyi-
swa i wa nga *z*i ti*b*i aku
hi mani: hakuba Jesu i wa
nyemukile na xi*d*lemo xi
hi ka gwa lego wutsamo.
14 Hi le nzako Jesu a mu ku-
ma le tempeleni, i ngalo ka-
kwe, Languta, u hanyisilwe
u nga onhi kambe, kutani
ku biha ka hombe ku ngata
hehla ka wena.
Mat. 12. 45. xip. 8. 11.
15 A famba munhu, aya *b*yela
ba Juda aku hi Jesu a nzi
hanyisileko.
16 Hi kota ya lexi ba Juda ba
lo mu xanisa Jesu, hakuba
i mahile le*z*i *z*ilo hi sabado.
17 Kanile*z*i Jesu a ba hlamula,
Dadani wa mina wa ha tira
hambu le*z*i, mina nza tira.
xip. 9. 4. & 14. 10.
18 Hikwalaho hi kota ya lexi
ba Juda ba laba nguvu ku
mu daya, ku nga ku tsoba
sabado goce, kanile*z*i i lo
bitana Nungungulu aku hi
Raru wakwe yena *n*winyi,
a ti maha a ecana ni Nungu-
ngulu.
xip. 7. 19. & 10. 30, 33. Fil. 2. 6.

19 Hikwalaho Jesu a hlamula
i ngalo ka*b*ye

Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka *n*wina, *N*wana a nga na
ku maha cumo yece, kani-
le*z*i le*z*i a wonako Dadani
na maha: hakuba ni xi hi
xilo a xi mahako, ni *N*wana
i *z*i maha kota le*z*o.
xipm. 30. xip. 8. 28. & 9. 4. & 12. 49. & 14. 10.

20 Hakuba Dadani wa mu ra-
nza *N*wana, i mu kombetile
*z*on*k*le *z*ilo a *z*i mahako ye-
na *n*winyi: ni mitiro ya ho-
mbe yo hunza leyi i ta mu
komba, kasi mu fela ku hla-
mala.
Mat. 3. 17. xip. 3. 35. 2 Pet. 1. 17.
21 Hakuba kwatsi hi Dadani a
vuxako laba bafileko a ba
hanyisa, hambu le*z*i *N*wana
kambe wa ba hanyisa laba
a ba ranzako.
Luka 7. 14. & 8. 54. xip. 11. 25, 43.
22 Hakuba Dadani a nga la-
muli munhu, kanile*z*i i nyi-
kile *N*wana kulamula ko-
n*k*le;
Mat. 11. 27. & 28. 18. xipm. 27. xip. 3. 35. & 17. 2. Mit. 17. 31. 1 Pet. 4. 5.
23 Hakuba bon*k*le ba fela ku-
dumisa *N*wana, kota le*z*i ba
dumisako Dadani. Loyi a
nga dumisiko *N*wana a nga
mu dumisi Dadani loyi a
mu rumileko.
1 Joh. 2. 23.
24 Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka *n*wina, Loyi a zwako
mhaka ya mina, a kolwa ka
yena loyi a nzi rumileko, i
na ni kuhanya ka kupinzu-
ka, a ngati kulamuleni, ka-
nile*z*i i hunzile kufa i enge-
nile kuhanyeni.
xip. 3. 16, 18. & 6. 40, 47. & 8. 51. & 20. 31. 1 Joh. 3. 14.
25 Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka *n*wina, Xa hata xakati,
makunu hi xona, laho ba-
fileko ba ta ngazwa gezu
ga *N*wana wa Nungungu-
lu; laba ba gi zwako ba ta
hanya.
xipm. 28. Efe. 2. 1, 5. & 5. 14. Kol. 2. 13.
26 Hakuba kota Dadani a nga
ni kuhanya yena *n*winy ha-
mbu le*z*o kambe i nyikile
*N*wana ku tsama ni kuha-
nya yena *n*winyi:
27 I mu nyikile ntamo a kula-
mula, hile*z*i a nga *N*wana
wa munhu.
xipm. 22. Mit. 10. 42. & 17. 31.
28 Mu nga rewuki hi lexi: ha-
kuba xikati xa hata, laha
bon*k*le laba ba le *z*ilahleni
ba tazwa gezu gakwe,
29 Ba ta vuka; labo ba mahi-
leko *z*o saseka, kuvukeni ka
kuhanya; ni laba ba mahi-
leko *z*a kubiha, kuvukeni
ka kulamulwa.
1 Kor. 15. 52. 1 Tesa. 4. 16. Mat. 25, 32, 33, 46.

30 A nzi mahi cumo nzoce:
kota nzi zwako, nza lamula:
a kulamula ka mina ku lu-
lamile; hakuba a nzi labi
kuranza ka mina, kanile*z*i
kuranza ka loyi a nzi rumi-
leko.
xipm. 19. Mat. 26. 39. xip. 4. 34. & 6. 38.
31 Loku nzi ti mahela wuku-
stunyu mina *n*winyi, a wu-
kustumunyu ga mina a hi
*z*inene.
xip. 8. 14. Kuv. 3. 14.
32 I kona mu*n*wani a mahako
wukustumunyu ga mina;
nza *z*i tiba nzi ku wukustu-
munyu legi gi tiyisako hi
mina hi ginene.
Mat. 3. 17. & 17. 5. xip. 8. 18. 1 Joh. 5. 6, 7, 9.
33 Mu rumele ka Johani, i tiyi-
sile wukustumunyu ga *z*i-
nene.
xip. 1. 15, 19, 27, 32.

34 Kanilezi wukustumunyu nzi
gi amukeleko a giti hi ka
munhu: kanilezi nzi wula
lezi zilo, hakuba mu fela
kuhanyiswa.
35 I wa hi kandiya yi vurako
yi woningako: mu lo vume-
la kuhlakana xikatana ku-
wonekeleni kakwe.
2 Pet. 1. 19. Mat. 13. 20. & 21. 26. Marku 6. 20.
36 Kanilezi wukustumunyu le-
gi nzi nago ga hombe ku
hunza ga Johani: hakuba
mitiro leyi a nzi nyikileko
Dadani a kuba nzi yi mbeti-
sa, ywaleyi mitiro nzi ma-
hako, ya maha wukustu-
munyu nzi mina, lezaku
Dadani i nzi rumile.
1 Joh. 5. 9. xip. 3. 2. & 10. 25. & 15. 24.
37 Dadani loyi a nzi rumileko,
i mahile wukustumunyu ga
mina. Cima a mu zwangi
gezu gakwe, hambu ni ku
wona xiyimo xakwe.
Mat. 3. 17. & 17. 5. xip. 1. 18. & 6. 27. & 8. 18. 1 Tim. 1. 17. 1 Joh. 4. 12.
38 *N*wina a mu nato timhaka
takwe ku tsama na *n*wina:
hakuba loyi a mu rumileko
a mu mu kolwi.
39 Kambani mitsalo, hakuba
mu alakanya muku mu na-
ni kuhanya ka kupinzuka ka
yona; yona hi yona yi nga
ni wukustumunyu ga mina;
Luka 16. 29. & 24. 27. xipm. 46. Mit. 17. 11. xip. 1. 45.
40 A muti ka mina, kasi mu
kuma kuhanya.
xip. 1. 11. & 3. 19.
41 A nzi amukeli wukosi ka
banhu.
xipm. 34. 1 Tesa. 2. 6.
42 Kanilezi nza mu tiba *n*wina,
aku mu haba kuranza ka
Nungungulu xikari ka *n*wi-
na.
43 Nzi tile hi bito ga Dadani, a
mu nzi amukelangi: loku
ata mu*n*wani hi bito gakwe
yena *n*winyi, yena mu ta
mu amukela.
44 Mu ta kolwa hi ku yini
*n*wina, mu amukelako wu-
kosi mu*n*we ni mu*n*wani, a
wukosi gi tako hi ka Nu-
ngungulu yece a mu gi labi?
xip. 12. 43. Roma 2. 29.
45 Mu nga alakanyi muku nzi
taya mu ranisa ka Dadani:
i kona a mu ranisako, hi
yena Mosi, yena mu tsu-
mbako kakwe.
Roma 2. 12.
46 Hakuba loku mu kolwa hi
Mosi, nga na mu kolwa ka
mina; hakuba i tsalile hi
mina.
xip. 1. 45. Mit. 26. 22.
47 Kanilezi loku mu nga ko-
lwi hi kutsala kakwe, mu
ta kolwa hi ku yini hi ti-
mhaka ta mina?

XIPIMO 6.

1 A nzako ka lezi zilo Jesu a
famba *k*latukweni kwa bi-
mbi ga Galile, legi gi nga
bimbi ga Tiberia.
Mat. 14. 15. Marku 6. 35. Luka 9. 10, 12.
2 Ni xi*d*lemo xa hombe xi mu
lanzela, hilezi ba nga wona
ziwoniso a nga zi maha ka
laba ba nga kari ba ba*b*ya.
3 Jesu aya xitsungeni, a tsa-
ma kona zi*n*we ni bapizani
bakwe.

4 Makunu a pasika, a buzo
wa ba Juda, yi wa hi kusu-
hani.
xip. 2. 13. & 5. 1.
5 Hikwalaho Jesu a *k*lakusa
mahlo yakwe, i lo wona xi-
*d*lemo xa hombe na xita ka-
kwe, aku ka Filipu, Hi ta
xaba kwihi *z*a kuga, kasi
ba fela kuga laba?
Mat. 14. 14. Marku 6. 35. Luka 9. 12.
6 Lexi i lo xi wula ku mu ri-
nga: hakuba yena *n*winyi a
xi ti*b*a lexi a ta nga xi maha.
7 Filipu a mu hlamula, Ma-
zana mambiri ya ticapau ta
*z*ibaba a *z*i eneleko ka laba,
mu*n*we ni mu*n*wani ku te-
ka ku tsongwani.
8 Mu*n*we wa bapizani ba-
kwe, Andru, nakulo*b*ye wa
Simoni Petro, aku kakwe,
9 I kona mufana laha, a nga
ni n*k*lanu wa *z*ibaba *z*a ba-
rile, ni *zid*luwani *z*imbiri:
kanile*z*i *z*i ta ku yini le*z*i xi-
kari ka banyingi ke?
10 Jesu aku ngalo, Tsamisani
banhu. Makunu gi wa hi
kona *b*yanyi go tala wutsa-
*n*weni lego. Hizale*z*o ba-
nhu ba tsama lahasi, ba wa
hi n*k*lanu wa makumi ya
mazana.
11 Hikwalaho Jesu a teka *z*i-
baba; na bongile, a bela ka
laba ba nga tsamile lahasi;
kota le*z*o kambe ni *zid*luwa-
ni kota ku laba ka*b*ye.
12 Laha na ba xurile, aku ka
bapizani bakwe, Rolelani
ma*k*la*k*la ma seleko, ku nga
lahleki cumo.
13 Hi*z*ona ba lo ma rolela, ba
tata kumi ga *z*irunzu ni *z*i-
mbiri hi ma*k*la*k*la ya n*k*la-
nu wa *z*ibaba *z*a barile, ma
nga sala ka laba ba ngaga.
14 Hikwalaho na banhu ba wo-
nile xiwoniso a nga xi ma-
ha, baku, Loyi hi*z*inene hi
muprofeti a tileko lomo ti-
kweni.
Mat. 11. 3. xip. 1. 21. & 4. 19, 25. & 7. 40
15 Hikwalaho Jesu na wona
le*z*aku ba laba ku mu kuru-
meta, ku mu maha hosi, aya
kambe xitsungeni wutsu-
mbu gakwe yece.
16 Laha na gi hlwile, bapiza-
ni bakwe ba relela kuya bi-
mbini;
Mat. 14, 23. Marku 6. 47.
17 Ba engena ngalabeni, ba wa-
ya *k*latukweni wa bimbi le
Kapernaume. Makunu ku
wa pumile, Jesu i wa nga se
kuta ka bona.
18 Ni bimbi gi wa kukumuka
hi kota ya mheho ya hombe
yi nga bubutsa.
19 Hikwalaho laha na ba bo-
nzile kume ga mafelongi ni
n*k*lanu kutani makume ma-
nharu, ba wona Jesu na fa-
mba hehla ka bimbi, na tsi-
nela ngalabeni: ba lo caba.
20 Kanile*z*i aku ka bona, Hi
mina; mu nga cabi.
21 Bona hikwalaho ba lo vu-
mela ku mu amukela nga-
labeni: *z*ale*z*o a ngalaba yi
*k*latuka laha ba ngaya kona.
22 Manziko a xi*d*lemo lexi xi

nga yimile hi le *k*latuko xi
wona lezaku akų na yi*n*wa-
ni ngalaba laho, saseka yi-
*n*we, ni lezaku Jesu a enge-
nangi ni bapizani bakwe
ngalabeni, kanilezi bapiza-
ni bakwe ba fambile boce
23 (Hambu lezi ti ngata tinga-
laba hi le Tiberia ku suhani
ni wutsamo laha ba ngaga
zibaba Hosi na yi bongile):
24 Hikwalaho laha na xi*d*lemo
xi wonile lezaku Jesu i ha-
ba laho, hambu ni bapizani
bakwe, bona benyi ba en-
gena ngalabeni, ba lota Ka-
pernaume, ba laba Jesu.
25 Laha na ba mu kumile le
*k*latuko wa bimbi, baku
kakwe, Rabi, u tile rini
laha?
26 Jesu a ba hlamula aku nga-
lo, Hizinene, hizinene, nzi
ku ka *n*wina, A mu nzi la-
ba, a hi lezi mu nga wona
ziwoniso, kanilezi hilezi mu
ngaga zibaba, mu xuriswa.
27 Mu nga tireli nyama yi
mbelako, kanilezi tirelani
nyama yi tsamako kala ku-
hanyeni ka kupinzuka, leyi
*N*wana wa munhu a ta nga
yi nyika ka *n*wina: hakuba
hi yena Dadani, Nungu-
ngulu, i bekile xifungo.
xipm. 54. Mat. 3. 17. & 17. 5. Marku
1. 11. & 9. 7. Luka 3. 22. & 9. 35.
xip. 1. 33. & 4. 14. & 5. 37. & 8. 18.
Mit. 2. 22. 2 Pet. 1. 17.
28 Hikwalaho baku ka yena,
Hita maha yini, hi fela ku
tira mitiro ya Nungungulu?
29 Jesu a hlamula aku ka bo-
na, Lowu hi tiro wa Nu-
ngungulu, lezaku mu kolwa
ka loyi a mu rumileko.
1 Joh. 3. 23.
30 Hikwalaho baku ngalo ka-
kwe, Xiwoniso muni u xi
mahako, hi fela ku xi wona,
hi kolwa hi wena? u tira
yini?
Mat. 12. 38. & 16. 1. Marku 8. 11.
1 Kor. 1. 22.
31 Badadani ba hina ba waga
mana xiwuleni; kota lezi
ku tsalilweko, I lo ba nyi-
ka zibaba hi le tilweni a
kuga.
1 Kor. 10. 3.
32 Hikwalaho Jesu aku ka*b*ye,
Hizinene, hizinene, nzi ku
ka *n*wina, a hi Mosi a nga
mu nyika zibaba hi le tilwe-
ni; kanilezi Dadani wa mi-
na wa mu nyika xibaba xa
zinene xi tako hi le tilwe-
ni.
33 Hakuba xibaba xa Nungu-
ngulu hi yena loyi a rele-
leko hi le tilweni, a nyika
tiko kuhanya.
34 Hikwalaho ba ku ngalo ka
yena, Hosi, kala kupinzuka
hi nyike lexo xibaba.
xip. 4. 15.
35 Jesu i ngalo ka*b*ye, Mina
nzi xibaba xa kuhanya: lo-
yi a tako ka mina a nga ta-
zwa n*d*lala, ni loyi a kolwa-
ko ka mina cima a nga
tazwa tora.
xipm. 48. 58. xip. 4. 14. & 7. 37.
36 Kanilezi nzi te ngalo ka
*n*wina, mu nzi wonile, ni
lezi a nzi kolwi.
xipm. 26, 64.
37 Bon*k*le a nzi nyikileko Da-
dani bata ka mina; ni loyi

a tako ka mina nzi ngata
mu hoxa.
xipm. 45. Mat. 24. 24. xip, 10. 28, 29. 2 Tim. 2. 19. 1 Joh. 2. 19.

38 Hakuba nzi relele hi le ti-
lweni, a nzi telangi ku ma-
ha kuranza ka mina *n*winyi,
kanilezi kuranza ka loyi a
nzi rumileko.
Mat. 26. 39. xip. 4. 34. & 5. 30.

39 Ni loku hi kuranza ka loyi
a nzi rumileko, kasi bon*k*le
a nzi nyikileko nzi nga lahli
ni mu*n*we, kanilezi nzi fela
ku ba vuxa hi siku go gu-
mesa.
xip. 10. 28. & 17. 12. & 18. 9.

40 Hakuba lexi hi kuranza ka
Dadani wa mina, kasi loyi
a cuwukako *N*wana, a ko-
lwa ka yena, a kuma kuha-
nya ka kupinzuka; nzi ta
mu vuxa hi siku go gume-
sa.
xipm. 27, 47, 54. xip. 3. 15, 16. & 4. 14.

41 Hikwalaho ba Juda ba ka-
nya hi yena, hilezi a ngaku,
Nzi xibaba xi relelako hi le
tilweni.

42 Ba ngalo, Loyi a hi Jesu,
*n*wana wa Josefa, a raru
wakwe ni nyine hi ba ti*b*a-
ko ke? i wula hi yini lezi
aku, Nzi relele hi le tilweni?
Mat. 13. 55. Marku 6. 3. Luka 4. 22.

43 Jesu a hlamula aku ka*b*ye,
Mu nga kanyi xikari ka
*n*wina.

44 A ku na munhu a tako ka
mina, saseka loku Dadani
loyi a nzi rumileko a mu
koka: nzi ta mu vuxa hi
siku go gumesa.
xipm. 65.

45 Ku tsalilwe hi baprofeti ku
ngalo, Bon*k*le ba ta gonzi-
swa hi Nungungulu. Laba
ba zwileko ka Dadani, ba
gonzileko, bata ka mina.
Heb. 8. 10. & 10. 16. xipm. 37.

46 A nga kona munhu a mu
wonileko Dadani, saseka lo-
yi a tileko hi le ka Nungu-
ngulu, loye i mu wonile Da-
dani.
xip. 1. 18. & 5. 37. & 7. 29. & 8. 19. Mat. 11. 27. Luka 10. 22.

47 Hizinene, hizinene, nzi ku
ka *n*wina, Loyi a kolwako i
na ni kuhanya ka kupinzu-
ka.
xip. 3. 16, 18, 36. xipm. 40.

48 Nzi xibaba xa wutomi.
xipm. 33, 35.

49 Badadani ba *n*wina ba waga
mana xiwuleni, ba lofa.
xipm. 31.

50 Lexi hi xibaba xi relelako
hi le tilweni, lezaku loku
munhu a xiga, a ngafi.
xipm. 51. 58.

51 Nzi xibaba xa wutomi xi
releleko hi le tilweni: loku
munhu aga lexi xibaba, i ta
hanya kala kupinzuka: ina
ni xibaba nzi ta nga mu nyi-
ka xona hi nyama ya mina,
nzi ta nyika yi maha ku-
hanya ka tiko.
xip. 3. 13. Heb. 10. 5, 10.

52 Hikwalaho ba Juda ba ka-
netana, baku, U ta hi nyika
hi ku yini nyama yakwe ku
yiga?
xip. 3. 9. & 7. 43. & 9. 16. & 10. 19.

53 Hikwalaho Jesu aku ka bo-
na, Hizinene, hizinene, nzi
ku ka *n*wina, Loku mu nga-
gi nyama ya *N*wana wa

munhu munwa nkata wa-
kwe, mu haba wutomi xi-
kari ka *n*wina.
Mat. 26. 26, 28.
54 Loyi a gako nyama ya mi-
na anwa nkata wa mina i
na ni kuhanya ka kupinzu-
ka; nzi ta mu vuxa hi siku
go gumesa.
xipm. 27. 40, 63. xip. 4. 14.
55 Hakuba nyama ya mina hi
nyama ya *z*inene, ni nkata
wa mina hi kunwa ka *z*i-
nene.
56 Loyi a gako nyama ya mi-
na a nwako nkata wa mina,
i tsama nzeni ka mina, na
mina nzeni kakwe.
1 Joh. 3. 24. & 4. 15, 26.
57 Kotisa Dadani a hanyako a
nzi rumileko, na mina nza
hanya hi kota ya Dadani; i
maha le*z*o loyi a nzi gako,
na yena i ta hanya hi kota
ya mina.
58 Lexi hi xibaba xi releleko hi
le tilweni: xi nga koti lexi
badadani ba ngaga, bafa:
loyi a gako lexi xibaba i ta
hanya kala kupinzuka.
xipm. 49, 50, 51.
59 Le*z*i *z*ilo i kanele sinagoge-
ni, na gonzisa Kapernaume.

60 Hikwalaho banyingi ba
bapizani bakwe, na ba zwile
lexi, baku, Leyi mhaka ya
tsanza; hi mani a ta nga yi-
zwa?
Mat. 11. 6. xipm. 66.
61 Kanile*z*i Jesu wutsambu i
wa *z*i ti*b*a le*z*aku a bapiza-
ni bakwe ba kanya hile*z*i,
aku ngalo ka*b*ye, Kunene
lexi xa mu kungubanyisa
ke?
62 Muta maha yini loku mu
wona. *N*wana wa munhu a
kanziya laha a nga hi kona
kusangula?
Marku 16. 19. xip. 3. 13. Mit. 1. 9. Efe. 4. 8.
63 A moya wa hanyisa; a nya-
ma a yi vuni cumo: timha-
ka nzi ti kaneleko ti hi mo-
ya, ni kuhanya.
2 Kor. 3. 6.
64 Kanile*z*i ba kona ba *n*wina
ba nga kolwiko. Hakuba
Jesu i wa *z*i ti*b*a hi le kusa-
nguleni aku bamani ba nga
kolwiko, ni ku hi mani a ta
nga mu nyikela.
xipm. 36. xip. 2. 24, 25. & 13. 11.
65 Aku ngalo, Hi kota ya lexi
nzi te ngalo ka *n*wina, a ku
na munhu a kotako kuta ka
mina, saseka loku a nyiki-
lwe ka yena hi Dadani.
xipm. 44, 45.

66 Hi kota ya lexi a banyingi
ba bapizani bakwe ba *k*lela,
ba kala ku famba naye ka-
mbe.
xipm. 60.
67 Hikwalaho Jesu i ngalo ka
ba kume ni bambiri, *N*wi-
nawu kambe mu laba ku
damba ke?
68 Simoni Petro a mu hlamula
aku, Hosi, hi taya ka mani?
wena u na ni timhaka ta
kuhanya ka kupinzuka.
Mit. 5. 20.
69 Hina hi kolilwe ha *z*i ti*b*a
Wena u wa Kubasa wa Nu-
ngungulu.
Mat. 16. 16. Marku 8. 29. Luka 9. 20. xip. 1. 49. & 11. 27.

10 Jesu a ba hlamula, A nzi lo
mu hlawula *n*wina ba kume
ni bambiri, ni mu*n*we wa
*n*wina hi lidimoni?
Luka 6. 13. xip. 13. 27.
11 Makunu i wulawula hi Ju-
dasi *n*wana wa Simoni Iska-
rioti, hakuba hi yena a
ta nga mu nyikela, na hi
mu*n*we wa ba kume ni ba-
mbiri.

XIPIMO 7.

1 A nzako lezi zilo Jesu a
fambela Galile: hilezi a nga
kala a nga fambi Judia, ha-
kuba ba Juda ba wa laba
ku mu daya.
xip. 5. 16, 18.
2 Makunu a mubuzo wa ba
Juda, a mubuzo wa mata-
bernekeli, wu wa tsinele.
3 Hikwalaho banakulo*b*ye ba-
kwe baku ka yena, Suka
laha, u ya Judia, kasi a ba-
pizani ba wena ba fela ku
wona mitiro ya wena u yi
mahako.
Mat. 12. 46. Marku 3. 31. Mit. 1. 14.
4 Hakuba a ku na munhu a
mahako xilo kufihlaleni, lo-
ku yena *n*winyi a laba ku
ti*b*ya kuwonekeleni. Loku
u maha lezi zilo, ti woneke-
lise tikweni.
5 Hakuba ni bamaka*b*ye ba-
kwe ba nga kolwa kakwe.
Marku 3. 21.
6 Hikwalaho Jesu aku ka*b*ye,
A xikati xa mina a xi se ku
cikela; kanilezi xikati xa
*n*wina xi longile zikati zo-
n*k*le.
xip. 2. 4. & 8. 20. xipm. 8, 30.
7 A tiko a gi na ku mu be-
nga; kanilezi mina ga nzi
benga, hakuba nza maha
wukustumunyu ha gona, le-
zaku mitiro ya gona yi bi-
hile.
xip. 3. 19. & 15. 19.
8 Yanani *n*wina mubuzweni:
a nziyi lokoloko ka lowu
mubuzi; hilezi xikati xa mi-
na a xi se ku tatiseka.
xip. 8. 20. xipm. 6.
9 Na wulile zilo lezi ka*b*ye, a
tsama lezo Galile.

10 Kanilezi laha na ba maka-
*b*ye ba yile mubuzweni, zo-
nake a kanziya na yena
kambe, ku nga hi ku wo-
nekeleni, kanilezi kwatsi hi
kufihlala.
11 Hikwalaho ba Juda ba wa
mu laba mubuzweni, ba
ngalo, I kwihi?
xip. 11. 56.
12 Ku wa hi kona ku kanya
ka hombe xikari ka zi*d*lemo
hi kota ya yena: ba*n*wani
baku ngalo, Munhu nene;
baku ba*n*wani a hi zona
lezo, kanilezi u hambukisa
xi*d*lemo.
xip. 6. 14. & 9. 16. & 10. 19. Mat. 21.
46. Luka 7. 16. xipm. 40.
13 Hambu lezi i wa nga wula-
wuli munhu ku wonekeleni
hi kucaba ba Juda.
xip. 9. 22. & 12. 42. & 19. 38.

14 Kanilezi laha makunu xi-
kari ka mubuzo Jesu aya
tempeleni, a gonzisa.
15 Hikwalaho ba Juda ba hla-
mala, baku, I yi ti*b*isa ku

yini loyi munhu mitsalo, leyo cima a nga gonzangi?
Mat. 13. 54. Marku 6. 2. Luka 4. 22. Mit. 2. 7.
16 Hikwalaho Jesu a ba hlamula, i te ngalo, Kugonza ka mina a hi ka mina, kanilezi ka loyi a nzi rumileko.
xip. 3. 11. & 8. 28. & 12. 49. & 14. 10, 24.
17 Loku munhu a vumela ku maha kuranza ka yena, i ta ku tiba kugonzisa, kutani kuta hi ka Nungungulu, kutani nza ti wulawulela mina *n*winyi.
xip. 8. 43.
18 Loyi a ti wulawulelako i laba wukosi gakwe wutsumbu: kanilezi loyi a labako wukoso ga loyi a mu rumileko, ywaloye i na ni zinene, ku haba kungalulami ka yena.
xip. 5. 41. & 8. 50.
19 Kunene Mosi a nga mu nyikangi nayo ke, lezo i haba wa *n*wina a wu mahako? Mu laba ku nzi dayela yini?
Mit. 7. 38. Mat. 12. 14. Marku 3. 6. xip. 1. 17. & 5. 16, 18. & 10. 31, 39. & 11. 53.
20 A xi*dl*emo xi hlamula, Wena u na ni lidimoni: hi mani a labako ku ku daya?
xip. 8. 48, 52. & 10. 20.
21 Jesu a hlamula i te ngalo ka bona, Nzi mahile tiro mu*n*we, mu dama *n*wen*k*le.
22 Hi kota ya lexi Mosi i lo mu nyika wukwera (a hi lezi gi nga ga Mosi, kanilezi hi ga badadani); hi sabado mu engenisa munhu wukwera.
23 Loku munhu a amukela wukwera hi sabado, kasi nayo wa Mosi wu nga tsikiwi; mu nzi zangarela, hakuba nzi hanyisile munhu hi sabado ke?
xip. 5. 8, 9, 16.
24 Mu nga lamuli hi kota ya lezi zi wonekako, kanilezi lamulani hi kulamula ka kululama.
xip. 8. 15. Jam. 2. 1.

25 Hikwalaho ba*n*wani ba le Jerusalema ba ngalo, A hi yena loyi ba nga laba ku mu daya ke?
26 Languta, wa wulawula kubaseni, a ba wuli cumo ka yena. Ko kwatsi tihosi ta zi tiba lezaku hi zinene loyi hi yena Kristu ke?
xipm. 48.
27 A hemba ha mu tiba loyi munhu laha a tako ha kona: kanilezi laha na Kristu na tile, a nga kona munhu a ta nga zi tiba laha a tako ha kona.
Mat. 13. 55. Marku 6. 3. Luka 4. 22.
28 Hikwalaho Jesu a bitana tempeleni, na gonzisa aku, Mu nzi tiba, ni laha nzi tako hi kona; a nzi telangi wutsumbu ganga, kanilezi loyi a nzi rumileko hi zinene, mu nga mu tibiko *n*wina.
xip. 1. 18. & 5. 32, 43. & 8. 14, 26, 42, 55. Roma 3. 4.
29 Mina nza mu tiba; hakuba nzi tile hi le ka yena, yena i nzi rumile.
Mat. 11. 27. xip. 10. 15.
30 Hikwalaho ba laba ku mu teka: ku wa nga hi kona munhu a nga beka canja gakwe hehla kakwe, haku-

ba xikati xakwe xi wa nga
se ku cikela.
Marku 11. 18. Luka 19. 47. & 20. 19.
xipm. 19, 44. xip. 8. 20, 37.
31 Kanilezi banyingi xidlenwi-
ni ba lo kolwa ka yena; ba-
ku ngalo, Laha loku Kristu
a tile, i ta maha ziwoniso ku
hunza lezi zi mahilweko hi
munhu loyi ke?
Mat. 12. 23. xip. 3. 2. & 8. 30.
32 A ba Farisi ba lozwa xidle-
mo na xi kanya hi lezi zilo
hi kota ya yena; ni bapristi
ba hombe ni ba Farisi ba lo
ruma a madota kuya mu
teka.
33 Hikwalaho Jesu aku nga-
lo, Hi xikatanyana xi tso-
ngwani na nza ha hi na
nwina, nza famba ka loyi a
nzi rumileko.
xip. 13. 33. & 16. 16.
34 Mu ta nzi laba, mu nga ta
nzi kuma; ni laha nzi nga
kona, a mu na kuta.
xip. 8. 21. & 13. 33.
35 Hikwalaho ba Juda ba wu-
lawula xikari kabye, I taya
kwihi loyi munhu laha hi
ta kala hi nga mu kumi? A
nga taya ka laba Bahanga-
lakileko xikari ka ba Greki,
a gonzisa ba Greki ke?
Jam. 1. 1. 1 Pet. 1. 1.
36 Yo yini leyi mhaka a nge
ngalo, Mu ta nzi laba, mu
nga ta nzi kuma: ni laha
nzi nga kona, a mu na ku-
ta?

37 Makunu hi siku go gume-
sa, a siku ga hombe ga mu-
buzo, Jesu i lo yima aba
hungu, aku, Loku kani hi
wihi munhu a zwako tora,
ate ka mina a tanwa.
xip. 6. 35. Kuv. 22. 17.
38 Loyi a kolwako ka mina,
kota lezi mitsalo yi nga wu-
la, le rubyini gakwe ku ta
kulunga micongo ya mati
ya kuhanya.
xip. 4. 14.
39 Kanilezi lexi i lo xi kanela
hi Moya, ba ta nga wu
amukela laba ba kolwako
ka yena: hakuba Moya wu
wa nga se ku nyikiwa; ha-
kuba Jesu i wa nga se ku
dumiswa.
Mit. 2. 17, 33, 38. xip. 12. 16. & 16. 7.
40 Hikwalaho banwani ba xi-
dlemo, laha na ba zwile leti
timhaka, baku ngalo, Loyi
hizinene muprofeti.
xip. 1. 21. & 6. 14.
41 Banwani baku ngalo, Loyi
hi Kristu. Kanilezi banwa-
ni baku ngalo, Hi yini, Kri-
stu i huma Galile ke?
xip. 1. 46. & 4. 42. & 6. 69. xipm. 52.
42 A mitsalo a yi wuli lezo
zaku Kristu i ta huma mbe-
wini ya Davida, ni le Be-
tlehema, mutini lowu a nga
hi kona Davida ke?
Mat. 2. 5. Luka 2. 4.
43 Zalezo ku vuka kuhambana
xikari ka xidlemo hi kota
yakwe.
xipm. 12. xip. 9. 16. & 10. 19.
44 Banwani ba bona ba wa la-
ba ku mu teka; kanilezi a
ku nga hi kona munhu a
nga beka mandla hehla ka
yena.
xipm. 30.

45 Hikwalaho a madota ma

wuya ka bapristi ba hombe
ni ka ba Farisi; baku ngalo
ka*b*ye, Hi yini mu kala ku
mu neha?
46 A madota ma hlamula, Ci-
ma munhu a nga wulawu-
langi kota lezo.
Mat. 7. 29.
47 Hikwalaho ba Farisi ba ma
hlamula baku, Kasi *n*wina-
wu mu hambukisilwe ke?
48 U kona ni mu*n*we wa tihosi
a kolwako ka yena, kutani
wa ba Farisi ke?
xip. 12. 42. Mit. 6. 7. 1 Kor. 1. 20, 26. & 2. 8.
49 Kanilezi xi*dl*emo xi nga wu
ti*b*iko nayo xi rukatelwa.
50 Nikodemusi aku ka*b*ye (loyi
a nga rangile ata ka yena
na hi mu*n*we wa*b*ye),
xip. 3. 2.
51 Nayo wa hina a wu kona
munhu, saseka hizwa yena
ku ranga hi ti*b*a lezaku i
maha yini ke?
52 Ba hlamula baku ngalo ka
yena, Na wena u hi wa le
Galile ke? Hlola u wona le-
zaku ngalo hi le Galile a ku
humi muprofeti.
Mat. 4. 15. xip. 1. 46. xipm. 41.

53 [Ba lo famba bon*k*le mu-
nhu n*dl*wini ya yena:

XIPIMO 8.

1 Kanilezi Jesu aya xitsunge-
ni xa ma Olivia.
2 Na hi mixweni ni punzu ata
kambe tempeleni, bon*k*le ba-
nhu bata kakwe; i lo tsama
lahasi, a ba gonzisa.
3 Batsali ni ba Farisi ba neha
kakwe wasati na kumilwe
na kari a remba; na ba mu
bekile xikari,
4 Baku ka yena, Mugonzisi,
loyi wasati i komilwe ku re-
mbeni, na hi kwalaho nti-
rweni lowo.
5 Makunu nayweni wa Mosi
wu hi layile ku gandla hi
mari*b*ye zo kota lezi: xana
wena uku yini hi yena?
6 Lexi ba lo xi wula, na ba
mu xenga, kasi ba fela ku
kuma xilo xo mu kumisa
nanzu ha xona. Kanilezi
Jesu a korama lahasi na hi
litiho lakwe a tsala lahasi.
7 Kanilezi na ba nonohisile ba
mu wutisa, a ti ololoxa, i te
ngalo ka*b*ye, Loyi a nga hi
ko ni kuonha xikari ka *n*wi-
na, a nga range a mu hoxa
hi ri*b*ye.
Roma 2. 1.
8 A korama kambe, na hi
litiho lakwe a tsala misa-
beni.
9 Na bona, na ba xi zwile lexi,
ba huma hi mu*n*we ni mu-
*n*wani, ku sangula hi nga-
nakana, ku kala kuta ha-
mbu ka loyi wa magumo:
ni Jesu a siywa yece, ni wa-
sati, laha a nga hi kona, xi-
kari.
Roma 2. 22.
10 Jesu a ti ololoxa, i te ngalo
ka yena, Wasati, ba kwihi?
a nga kona munhu a ku ko-
nako ke?
11 Aku ngalo, A nga kona,
Hosi. Ni Jesu aku ngalo,
Hambu mina a nzi ku koni:
famba n*dl*ela ya wena; ku

sukela lezi u nga onhi ka-
mbe.]
Luka 9. 56. & 12. 14. xip. 3. 17. & 5. 14.

12 Hikwalaho Jesu engeta a
kanela ka*b*ye, aku, Nzi ku-
wonekela ka tiko: loyi a nzi
lanzelako a nga ta ha fa-
mba munyameni, kanile*z*i i
ta kuma kuwonekela ka
kuhanya.
xip. 1. 4, 5, 9. & 3. 19. & 9. 5. & 12. 35, 36, 46.

13 Hikwalaho ba Farisi baku
ngalo ka yena, U ti mahela
wukustumunyu wena *n*wi-
nyi; a wukustumunyu ga
wena a hi ginene.
xip. 5. 31.

14 Jesu a hlamula aku ngalo
ka*b*ye, Hambu loku nzi ti
mahala wukustumunyu ga-
nga wutsumbu a wukustu-
munyu ga mina ginene; ha-
kuba nza ku ti*b*a laha nzi
tileko ha kona, ni laha nzi
yako kona; kanile*z*i *n*wina a
mu ku ti*b*i laha nzi tileko ha
kona, ni laha nzi yako kona.
xip. 7. 28. & 9. 29.

15 *N*wina mu lamula hi ka
nyama; mina a nzi lamuli
munhu.
xip. 3. 17. & 7. 24. & 12. 47. & 18. 36.

16 Loku nzi lamula, kulamula
ka mina kunene; hile*z*i a
nzi nzoce, kanile*z*i nzi mina
ni Dadani loyi a nzi rumi-
leko.
xipm. 29. xip. 16. 32.

17 Inaka ni nayweni wa *n*wina
ku tsalilwe, a wukustumu-
nyu ga banhu bambiri gi
ginene.
Mat. 18. 16. 2 Kor. 13. 1. Heb. 10. 28.

18 Hi mina loyi nzi ti mahela-
ko wukustumunyu ganga
wutsumbu, ni Dadani loyi a
nzi rumileko wa maha wu-
kustumunyu hi mina.
xip. 5. 37.

19 Hikwalaho baku ngalo ka
yena, I kwihi Dadani wa
wena? Jesu a hlamula aku
ngalo, Hambu mina mu nzi
ti*b*i, a mu mu ti*b*i ni Dadani
wa mina: loku mu wa nzi
ti*b*ile mina, nga na mu ti*b*i-
le ni Dadani kambe.
xipm. 55. xip. 14. 7. & 16. 3.

20 Leti timhaka i lo ti kanela
laha ku komiwako xikwa-
ma xa minyikelo, na gonzi-
sa tempeleni: ku wa nga hi
kona munhu a nga mu ko-
ma; hakuba xikati xakwe
xi wa nga se ku cikela.
Marku 12. 41. xip. 7. 8, 30.

21 Hikwalaho aku ngalo ka-
*b*ye kambe, Nza famba, mu
ta nzi laba, mu tafa *z*o-
nhweni *z*a *n*wina: hambu
nzi famba, a mu koti kuta.
xip. 7. 34. & 13. 33. xipm. 24.

22 Hikwalaho ba Juda baku
ngalo, U ta ti daya, le*z*i a
nge ngalo, Laha nzi yako
kona, a mu koti kuta ke?

23 Aku ngalo ka*b*ye, *N*wina
mu tile hi lahasi; mina nzi
tile hi le hehla: *n*wina mu
ba legi tiko; mina a nzi wa
legi tiko.
xip. 3. 31. & 15. 19. & 17. 16. 1 Joh. 4. 5.

24 Hikwalaho nzi te ngalo ka
*n*wina, mu tafa *z*onhweni *z*a
*n*wina: saseka loku mu ko-
lwa ku ngalo mina hi mina

yena, mu tafa *z*onhweni *z*a
*n*wina.
xipm. 21. Marku 16. 16.
25 Hikwalaho baku ngalo ka
yena, Hi wena mani? Jesu
i te ngalo ka*b*ye, Hi yena
loyi nzi wulawulalileko ha
yena kusanguleni.
26 Nzi na ni *z*ilo *z*o tala ku *z*i
wulawula ni kulamula hi
kota ya *n*wina: hambu le*z*i
loyi a nzi rumileko a hi *z*i-
nene; ni *z*ilo nzi *z*i zwileko
ka yena, *z*ona nza *z*i kanela
tikweni.
xip. 3. 32. & 7. 28. & 15. 15.
27 Ba wa nga.pimi ku ngalo i
kanela ka*b*ye hi Dadani.
28 Hikwalaho Jesu aku ngalo,
Loku mu *k*lakusile *N*wana
wa munhu, hi kona mu ta
nga *z*i ti*b*a ku ngalo hi mina
yena, ni ku a nzi ti maheli
cumo mina *n*winyi, kani-
le*z*i nza kanela le*z*i *z*ilo, a
nzi gonzisilweko hi Dada-
ni.
xip. 8. 11, 14. & 5. 19, 30. & 12. 32.
Roma 1. 4.
29 Ni loyi a nzi rumileko i ko-
na *z*i*n*we na mina; a nga se
ku nzi siya nzoce; hakuba
*z*ikati *z*on*k*le nza maha *z*ilo
*z*i mu nengelisako.
xip. 4. 34. & 5. 30. & 6. 38. & 14. 10, 11.
xipm. 16.
30 Kwatsi hile*z*i a nga kanela
*z*ilo le*z*i, banyingi ba kolwa
ka yena.
xip. 7. 31. & 10. 42. & 11. 45.

31 Hikwalaho Jesu aku ngalo
ka ba Juda laba ba nga
kolwa ka yena, Loku mu
tsama ka mhaka ya mina,
*z*onake mu ta maha bapiza-
ni ba mina futsi;
32 Mu ta *z*i ti*b*a *z*inene, ni *z*i-
nene zi ta mu *k*laklisa.
Roma 6. 14, 18, 22. & 8. 2. Jam. 1. 25. & 2. 12.
33 Ba hlamula ka yena, Hi
mbewu ya Abrahama, cima
a hi tikumbi ta munhu: xa-
na u wulela yini, Aku mu ta
*k*la*k*liswa?
Mat. 3. 9. xipm. 39.
34 Jesu a ba hlamula, Hi*z*ine-
ne, hi*z*inene, n*z*i ku ka *n*wi-
na, loyi a mahako *z*onho i
tsamile kumbi ya kuonha.
Roma 6. 16, 20. 2 Pet. 2. 19.
35 Kumbi a yi tsami n*dl*wini
kala kupinzuka: a *n*wana i
tsamile kala kupinzuka.
Gal. 4. 30.
36 Hikwalaho loku *N*wana a
mu *k*laklisa, mu ta *k*la*k*lisi-
lwe futsi.
Roma 8. 2. Gal. 5. 1.
37 Nza *z*i ti*b*a nzi ku mu mbe-
wu ya Abrahama; kanile*z*i
mu laba ku nzi daya, haku-
ba mhaka ya mina a yi na
wutsamo ginene ka *n*wina.
xip. 7. 19. xipm. 40.
38 Nza kanela ka *n*wina *z*ilo
nzi *z*i wonileko ka Dadani:
na *n*wina kambe mu *z*i ma-
ha le*z*i *z*ilo *z*a le ka raru wa
*n*wina.
xip. 3. 32. & 5. 19, 30. & 14. 10, 24.
39 Ba hlamula baku ngalo ka
yena, Dadani wa hina hi
Abrahama. Jesu aku ka
bona, loku mu wa hi ba-
nana ba Abrahama, nga na
mu maha mitiro ya Abra-
hama.
Mat. 3. 9. xipm. 33. Roma 2. 28. & 9.
7. Gal. 3. 7, 29.

40 Kanilezi makunu mu laba
ku nzi daya, a munhu a mu
byelileko zinene, lezi nzi
nga zizwa ka Nungungulu:
Abrahama a nga xi maha-
ngi lexi.
xipm. 26, 37.
41 Mu maha mitiro ya dadani
wa *n*wina. Baku ngalo ka-
kwe, A hi *t*ralwangi hi ku-
baya; hi na Raru mu*n*we, hi
Nungungulu.
42 Jesu aku ngalo ka*b*ye, Loku
Nungungulu a wa hi Dada-
ni wa *n*wina, nga na mu
nzi ranza: hakuba nzi tile
nzi ta hi ka Nungungulu;
a nzi ti telangi wutsumbu,
kanilezi i lo nzi ruma.
1 Joh. 5. 1. xip. 5. 43. & 7. 28, 29. & 16. 27. & 17. 8, 25.
43 Hi yini mu nga pimiko a
xuxela ga mina? Inaka a
mu na ku ingisa mhaka ya
mina.
xip. 7. 17.
44 Mu ba raru wenu satani, ni
dokolela ka dadani wa *n*wi-
na kuranza ka *n*wina ku ma-
ha kona. Yena i wa hi mu-
dayi na hi le kusanguleni, a
nga yimangi zineneni, ha-
kuba ku haba zinene ka
yena. Laha na wulawula
mawunwa, i wulawula hi
wutsumbu gakwe: hakuba
hi muhembi, ni raru wa
mawunwa.
Mat. 13. 38. 1 Joh. 3. 8. Jude 6.
45 Kanilezi hakuba mina nzi
wula zinene, a mu nzi ko-
lwi.
46 Hi wihi ka *n*wina a nzi ko-
nako hi kuonha? Loku nzi
kanela zinene, a mu nzi ko-
lwi hi ku yini?
47 Loyi a nga wa Nungungulu
wazwa timhaka ta Nungu-
ngulu: hi kota ya lexi a ti
kona ka *n*wina, hakuba a
mu ba Nungungulu.
xip. 10. 26, 27. 1 Joh. 4. 6.
48 A ba Juda ba hlamula baku
ngalo kakwe, A hi wulawu-
li kwatsi hi ku u mu Sama-
ria, u na ni lidimoni ke?
xip. 7. 20. & 10. 20. xipm. 52.
49 Jesu a hlamula, Nzi haba
lidimoni; kanilezi nzi du-
misa Dadani wa mina, *n*wi-
na ma nzi kanyisa.
50 Kanilezi a nzi labi wukosi
ga wutsumbu ganga: i kona
mu*n*we a labako a lamula-
ko.
xip. 5. 41. & 7. 18.
51 Hizinene, hizinene, nziku
ka *n*wina, Loku munhu a
hlayisa mhaka ya mina ci-
ma a nga ta ku wona kufa.
xip. 5. 24. & 11. 26.
52 A ba Juda baku ngalo ka
yena, Ha zi ti*b*a hi ku u na
ni idimoni. Abrahama i file,
ni baprofeti: wena u nga-
lo, loku munhu a hlayisa
mhaka ya mina cima a nga
tazwa kufa.
Heb. 11. 13.
53 Wena u wa hombe ku hu-
nza dadani wa hina Abraha-
ma, loyi a ngafa? ni bapro-
feti ba file: u ti maha mani
wena ke?
54 Jesu a hlamula, Loku nzi du-
misa wutsumbu ganga, ku-
dumisa ka mina a hi cumo:
hi Dadani wa mine a nzi du-

misileko; loyi mu nge ngalo, hi Nungungulu wa *n*wina;
xip. 5. 31, 41. & 16. 14. & 17. 1. Mit. 3. 13.

55 *N*wina a mu se ku mu ti*b*a: kanilezi mina nza mu ti*b*a; ni loku nziku, A nzi mu ti*b*i, nzi ta kota *n*wina, nzi hemba wunwa: kanilezi nza mu ti*b*a, nzi hlayisa mhaka ya yena.
xip. 7. 28, 29.

56 Dadani wa *n*wina Abrahama i lo tsaka ku wona a siku ga mina; i lo gi wona, a hlakana.
Luka 10. 24. Heb. 11. 13.

57 Hikwalaho ba Juda baku ngalo ka yena, A ku se ku ba nawo n*k*lanu wa makume ya malembe, u mu wonile Abrahama ke?

58 Jesu aku ngalo ka*b*ye, Hizinene, hizinene, nziku ka *n*wina, Hi mahlweni na Abrahama na nga hi kona, nzi wa hi kona.
xip. 17. 5, 24. Kol. 1. 17. Kuv. 1. 8.

59 Hikwalaho ba rola mari*b*ye, ku mu cukunyeta ha wona: kanilezi Jesu a ti fihla, a huma tempeleni.
xip. 10. 31, 39. & 11. 8. Luka 4. 30.

XIPIMO 9.

1 Na kari a hunza, a wona munhu wa xikumu hi le ku *t*ralweni kakwe.

2 Ni bapizani bakwe ba mu wutisa, baku, Rabi, hi mani a nga onha, loyi wanuna, kutani ba*t*rali bakwe, lezi a nga *t*ralwa na hi xikumu?
xipm. 34.

3 Jesu a hlamula, A hi loyi munhu a nga onha, hambu ni ba*t*rali bakwe: kanilezi lezaku a ntiro wa Nungungulu wa wonekeliswa ka yena.
xip. 11. 4.

4 Ha fanela ku tira mitiro ya loyi a nzi rumileko na ka ha hi mumu: wusiku gata, laha munhu a nga koti ku tira.
xip. 4. 34. & 5. 19, 36. & 11. 9. & 12. 35. & 17. 4.

5 Laha na nzi hi kona tikweni nzi kuwonekela ka tiko.
xip. 1. 5, 9. & 3. 19. & 8. 12. & 12. 35, 46.

6 Laha na wulawulisile lezo, a pela laha misabeni, a maha nzope hi mari, a tota mahlo ya yena hi nzope,
Marku 7. 33. & 8. 23.

7 Aku ngalo kakwe, Yana, u ya hlamba le ti*b*eni ga Siloami (hi ku*k*lamusela, Kurumiwa). Hikwalaho i loya, i hlamba, ata a wona.

8 Hikwalaho laba ba akileko nabo, ni laba ba nga mu wona hi mahlweni, aku i wa mukombeli, baku ngalo, Wa hi nga hi yena loyi a nga tsama a kombela ke?

9 A ba*n*wani baku ngalo, Hi yena, a ba*n*wani baku ngalo, A hihi, i fana na yena.

10 Aku ngalo, Hi mina yena. Hikwalaho baku ngalo kakwe, I yini mahlo ya wena ma vululweko?

11 A hlamula, Munhu loyi a bitwako Jesu i lo maha nzope, a tota mahlo ya mina, aku ngalo ka mina, Yana le

Siloami, u hlamba: zalezo
nzi loya nzi ya hlamba, nzi
amukele kuwona.
xipm. 6. 7.
12 Baku ngalo ka yena, I kwi-
hi yena? Aku ngalo, A hati.

13 Ba neha ka ba Farisi loyi
a nga hi xikumu hi ma-
hlweni.
14 Makunu gi wa hi sabado
lego siku Jesu laha a nga
maha nzope, a vulula mahlo
ya yena.
15 Kambe hikwalaho ba Farisi
ba lo mu wutisa u amukeli-
sile ku yini kuwona kakwe.
Yena aku galo ka bona, I
lo beka nzope mahlweni ya
mina, nzi lo hlamba nzi su
ku wona.
16 Hikwalaho ba*n*wani ba ba
Farisi baku ngalo, Loyi mu-
nhu a hi wa Nungungulu,
hakuba a nga hlayisi saba-
do. Kanilezi ba*n*wani baku
ngalo, Ku nga mahisa ku
yini a munhu wa muonhi
ku maha zo kota lezi ke?
Ku wa hi kuhambana xika-
ri ka*b*ye.
xipm. 33. xip. 3. 2. & 7. 12, 43. & 10. 19.
17 Hikwalaho baku ka xiku-
mu kambe, Wena u wula
yini hi yena, lezi a vululile-
ko mahlo ya wena? Aku
ngalo, U hi muprofeti.
xip. 4. 19. & 6. 14.
18 Hikwalaho ba Juda a ba
kolwangi hi yena, lezaku i
wa hi xikumu, ni ku ngalo
u amukele kuwona kakwe,
karala ba bita ba*t*rali baye
loyi a nga amukela kuwona
kakwe,
19 Ba ba wutisa, baku, Kunene
hi yena *n*wana wa *n*wina
loyi *n*wina mu nge ngalo i
*t*ralilwe na hi xikumu ke?
makunu i wona hi ku yini?
20 A ba*t*rali ba yena ba hla-
mula baku ngalo, Ha zi ti*b*a
lezaku loyi hi *n*wana wa
hina, ni lezaku i *t*ralilwe na
hi xikumu:
21 Kanilezi aku i wonisa ku
yini, hina a hi mu ti*b*i; ni
ku hi mani a vululeko ma-
hlo ya yena, a hi zi ti*b*i: mu
wutiseni; i kulile; i ta ti
wulela yena wutsumbu.
22 Lezi zilo ba lo zi wula ba-
*t*rali bakwe, hakuba ba wa
caba ba Juda: hakuba ba
Juda ba wa si na ba vume-
lene, loku munhu a mu vu-
mela lezaku hi Kristu, i ta
humeswa sinagogeni.
xip. 7. 13. & 12. 42. & 16, 2. & 19. 38.
Mit. 5. 13. xipm. 34
23 Hikwalaho ba*t*rali bakwe
baku ngalo, I kulile; mu
wutiseni.
24 Hizalezo ba mu bitana ku-
mbiri munhu loyi a nga hi
xikumu, baku ngalo ka ye-
na, Nyika wukosi ka Nu-
ngungulu: ha zi ti*b*a lezaku
loyi munhu hi muonhi.
xipm. 16.
25 Hikwalaho a hlamula, Ku-
tani muonhi, a nzi zi ti*b*i:
xilo xi*n*we nzi xi tibako,
lezaku, nzi wa hi xikumu,
ni lezi nza wona.
26 Hikwalaho baku ngalo ka
yena, I mahile yini ka we-

na ? i lo ma vululisa ku yini
mahlo ya wena ?
27 A ba hlamula bona, Nzi mu
*b*yelile ni makunu, a mu
zwangi: hikwalaho mu la-
ba kuzwa kambe ke? *n*wi-
nawu mu ta maha bapizani
ba yena ke ?
28 Ba mu rukatela, baku nga-
lo, Wena u mupizani wa-
kwe, kanile*z*i hina hi bapi-
zani ba Mosi.
29 Ha *z*i ti*b*a hi ku Nungu-
ngulu i wulawulile ka Mosi:
kanile*z*i loyi munhu, a hi
ku ti*b*i laha a tako ha kona.
xip. 8. 14.
30 Munhu a ba hlamula aku
kabye, Hi yini mu hlama-
lako, na muku a mu ku ti*b*i
laha a tako ha kona, ni le*z*i
i vulule mahlo ya mina.
xip. 3. 10.
31 Ha *z*i ti*b*a hi ku Nungungu-
lu a nga bazwi baonhi: ka-
nile*z*i loku munhu a maha
mukozeli wa Nungungulu,
a maha kuranza ka yena, hi
yena a mu zwako.
32 Cima kusangula a tiko a ku
zwalangi le*z*aku munhu i
vululile mahlo ya munhu na
*t*ralilwe na hi xikumu.
33 Loku loyi munhu i wa nga
tangi hi ka Nungungulu
nga a nga mahangi cumo.
xipm. 16.
34 Ba hlamula baku ka yena,
Wena u la su *t*ralelwa ku-
onhini, u ta hi gonzisa ke ?
Ba mu hoxa lahan*d*le.
xipm. 2, 22.

35 Jesu azwa le*z*aku ba mu
hoxile lahan*d*le; na mu ku-
mile, aku ngalo, Wa kolwa
hi *N*wana wa Nungungulu
ke ?
Mat. 14. 33. & 16. 16. Marku 1. 1. xip. 10. 36. 1 Joh. 5. 13.
36 I lo hlamula aku ngalo, Hi
mani yena, Hosi, nzi fela
ku kolwa ka yena ?
37 Jesu aku ngalo ka yena,
Wena u mu wonile, hi ywa-
loyi a wulawulako na we-
na.
xip. 4. 26.
38 Aku ngalo, Hosi, Nza ko-
lwa. A mu kozela.
39 Jesu aku ngalo, Hakuba hi
kulamula nzi tile mina ka
legi tiko, kasi laba ba nga
woniko ba fela ku wona; ni
le*z*aku laba ba wonako ba
maha *z*ikumu.
xip. 3. 17. & 5. 22, 27. & 12. 47. Mat. 13. 13.
40 Labo ba ba Farisi laba ba hi
naya ba *z*izwa le*z*i *z*ilo, ba-
ku ka yena, Hinawu hi *z*i-
kumu ke ?
Roma 2. 19.
41 Jesu aku ngalo ka bona,
Loku mu nga hi *z*ikumu,
nga na mu nga hi ni *z*onho:
kanile*z*i mu ngalo, Ha wo-
na: a *z*onho *z*a *n*wina *z*i tsa-
mile.
xip. 15. 22, 24.

XIPIMO 10.

1 Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka *n*wina, Loyi a nga enge-
niko hi laha nyangweni ya
ranga ga tiyivu, kanile*z*i a
kanziya hi *n*wani n*d*lela, lo-
ye i nkamba ni mupangi.
2 Kanile*z*i loyi a engenako hi

nyangwa hi murisi wa tiyi-
vu.
3 Ka yena murinzeli wa mu
vululela ; ni tiyivu tazwa
gazu gakwe : a bitana le ta-
kwe yece tiyivu hi mabito,
a ti humesa lahan*d*le.
4 Laha na humesile ton*k*le ta-
kwe yece, i ranga mahleni
ka tona, ni tiyivu ti mu la-
nzela: hakuba ta gi ti*b*a ge-
zu gakwe.
5 A mupfumba ti nga mu la-
nzela, kanilezi ti ta caba ka
yena; hakuba a gi ti*b*i gezu
ga mupfumba.
6 Lowu mufananiso Jesu a
wulawula ka bona: kanilezi
a ba pimangi ku ngalo zilo
za ku yini lezi a wulawula-
ko ka bona.

7 Hikwalaho Jesu aku ngalo
ka bona kambe, Hizinene,
hizinene, nzi ku ka *n*wina,
Mina nzi nyangwa ya tiyi-
vu.
8 Bon*k*le laba ba ngata ma-
hlweni ka mina hi manka-
mba ni bapangi: kanilezi a
tiyivu a ba zwangi.
9 Mina nzi nyangwa: hi mi-
na loku munhu a engena, i
ta hanyiswa, i ta engena a
huma, a kuma mikoba.
xip. 14. 6. Efe. 2. 18.
10 A nkamba a giti, kanilezi
kuta yiba, ni ku daya, ni ku
mbetisa: mina nzi tile kasi
ti fela ku kuma kuhanya, ti
hi nako kunyingi.
11 Nzu murisi wo saseka: mu-
risi wo saseka wa nyike-
la kuhanya kakwe ka tiyi-
vu.
Heb. 13. 20. 2 Pet. 2. 25. & 5. 4.
12 Loyi a rihiwako, na nga hi
murisi, na nga hi *n*winyi
wo tiyivu, languta kuta
mhisi, i tsika tiyivu, a tsu-
tsuma, a mhisi yi ti koma,
yi ti hangalasa:
13 I tsutsuma hakuba a nga
wa kurihiwa, a nga celi ko-
ta hi tiyivu.
14 Mina nzi murisi wo saseka;
nza ti ti*b*a ta mina *n*winyi,
ni ta mina *n*winyi ta nzi
ti*b*a,
2 Tim. 2. 19.
15 Kota Dadani a nzi ti*b*ako
mina, minawu nza mu ti*b*a
Dadani; nzi bekela kuhanya
ka mina ka tiyivu.
Mat. 11. 27. xip. 15. 13.
16 Ti*n*wani tiyivu nzi nato, ti
nga hi ko ta lowu n*k*lambi:
na tona kambe nzi fela ku
ti neha, ti tazwa gezu ga
mina; ti ta maha n*k*lambi
mu*n*gwe, ni murisi mu*n*we.
Efe. 2. 14. 1 Pet. 2. 25.
17 Hikwalaho Dadani wa nzi
ranza, hakuba nzi bekile la-
hasi kuhanya ka mina, ka-
si nzi fela ku teka kambe.
Heb. 2. 9.
18 A ku kona ni mu*n*we a ku
tekako ka mina, kanilezi nzi
ku ku beka lahasi wutsu-
mbu ganga. Nzi na ni nta-
mo ku ku beka lahasi, nzi
na ni ntamo ku ku teka ka-
mbe. Lowu nayo nzi wu
amukelisilwe ka Dadani wa
mina.
xip. 2. 19. & 6. 38. & 15. 10. Mlt. 2. 24, 32.

19 Laho ku vuka kubambana
kambe xikari ka ba Juda
hilaho ka leti timhaka.
xip. 7. 43. & 9. 16.
20 Banyingi ba*b*ye baku ngalo,
I na ni dimoni, i hungukile;
mu mu zwela yini?
xip. 7. 20. & 8. 48, 52.
21 Ba*n*wani baku, Laya a hi
mawulawulelo ya munhu
wo nga a hi dimoni. Ku-
nene a dimoni ga kota ku
vulula mahlo ya xikumu
ke?
xip. 9. 6, 7, 32, 33.

22 Wu wa hi kona mubuzo
wa kunyikelwa le Jerusale-
ma: ku wa hi mawuya-
kaya;
23 Jesu i wa kari a famba lo-
mo tempeleni nyangweni ya
Solomoni:
Mit. 3. 11. & 5. 12.
24 Hikwalaho ba Juda ba lota
mu ranzela, baku ngalo ka
yena, U ta hi ri*b*atela ku
kala rini? Loku u hi Kri-
stu, hi *b*yela *z*i ku dlu.
25 Jesu a ba hlamula bona, Nzi
mu *b*yelile, a mu kolwangi:
hi mitiro nzi yi mahako hi
bito ga Dadani, leyi hi yona
yi mahako wukustumunyu
hi mina.
xip. 3. 2. & 5. 36. xipm. 38.
26 Kanile*z*i a mu kolwi, haku-
ba a mu tiyivu ta mina.
xip. 8. 47. 1 Joh. 4. 6.
27 Le ta mina tiyivu tazwa ge-
zu ga mina, minawu nza ti
ti*b*a, tonawu ta nzi ti*b*a:
xipm. 4, 14.
28 Nzi ti nyika kuhanya ka
kupinzuka; cima ti nga ta-
fa, a nga kona a ta nga ti
wu*k*la canjeni ga mina.
xip. 6. 37. & 17. 11, 12. & 18. 19.
29 Dadani wa mina, loyi a nzi
nyikileko tona, ngwa ho-
mbe ku hunza kon*k*le; i ha-
ba loyi a kotako ku ti wu-
*k*la canjeni ga Dadani.
xip. 14. 28. & 17. 2, 6, &c.
30 Mina na Dadani hi mu*n*we.
xip. 17. 11, 22.
31 Ba Juda ba rola kambe ma-
ri*b*ye baku ba mu gan*d*la hi
wona.
xip. 8. 59.
32 Jesu a ba hlamula, Mitiro yi
nyingi yo saseka nzi mu
wonisile ya le ka Dadani;
hi wihi wa leyi mitiro mu
nzi gan*d*lako ha wona?
33 A ba Juda ba lo mu hlamu-
la yena, Hi mitiro yo saseka
nga na hi nga ku gan*d*li,
kanile*z*i hi tihlamba; ka-
mbe wena, na u hi munhu,
u ti maha Nungungulu.
xip. 5. 18.
34 Jesu i lo ba hlamula bona, a
ku tsaliwangi naweni wa
*n*wina, Nzi te ngalo, Mu ba
nungungulu ke?
35 Loku a te ngalo ba nungu-
ngulu, ka bamani mhaka ya
Nungungulu yi nga tile (ni
mitsalo a yi na ku *t*so*b*yi-
wa),
Roma 13. 1.
36 A mu wuli hi yena, loyi Da-
dani a mu basisileko a mu
rumela tikweni, U mahi wa
tihlamba; hakuba nzi nga-
ku, Nzi *N*wana wa Nungu-
ngulu ke?
xip. 3. 17. & 5. 17, 18, 36, 37. & 6. 27. & 8. 42. & 9. 35, 37. xipm. 30. Luka 1. 35.

37 Loku a nzi mahi mitiro ya
Dadani, mu nga nzi kolwi.
xip. 15. 24.
38 Kani loku nzi yi maha, hambu mu nzi kolwi mina, kolwani mitiro: kasi mu pima lezaku Dadani i kona nzena ka mina, na mina nzeni ka Dadani.
xip. 5. 36. & 14. 10, 11. & 17. 21.
39 Ba laba kambe ku mu koma: a huma canjeni gabye.
xip. 7. 30, 44. & 8. 59.

40 I loya kambe le *k*latukweni wa Jordani wutsa*n*weni legi Johani kusangula a nga bapatiza kona; a tsama kona.
xip. 1. 28.
41 Banyingi bata ka yena; baku ngalo, Johani hizinene a nga mahangi ziwoniso: kanilezi ni zon*k*le Johani a nga zi wula hi loyi munhu zinene.
xip. 3. 30.
42 Banyingi ba kolwa ka yena laho.
xip. 8. 30. & 11. 45.

XIPIMO 11.

1 Makunu munhu wo kari i lo ba*b*ya, Lazaru wa le Betania, wa le mutini ka ba Maria ni maka*b*ye Marta.
Luka 10. 38, 39.
2 I wa hi yena loye Maria a nga tota Hosi hi mafura, a kulula mikonzo ya yona hi misisi yakwe, makwenu wakwe Lazaru a nga kari a ba*b*ya.
Mat. 26. 7. Marku 14. 3. xip. 12. 3.
3 A bamakwenu wakwe hikwalaho ba rumela ka yena, baku, Hosi, languta, yena loyi u nga mu ranza wa ba*b*ya.
4 Kanilezi laha Jesu na zi zwile, aku, Legi wuba*b*yi a hi ga kufa, kanilezi ga wukosi ga Nungungulu, kasi a Nwana wa Nungungulu a fela kudumiswa ka loku.
xip. 9. 3. xipm. 40.
5 Makunu Jesu u mu ranza Marta, ni makwenu wakwe, ni Lazaru.
6 Hikwalaho laha na zwile aku wa ba*b*ya, a tsama hi lexo xikati masiku mambiri wutsa*n*wini lego a nga hi ka gona.
xip. 10. 40.
7 Zonake anzako ka lexi aku ka bapizani, A hi yeni Judia kambe.
8 Bapizani baku ka yena, Rabi, a ba Juda makunu ba wa laba ku ku gan*d*la hi mari*b*ye; wa haya kona kambe ke?
xip. 10. 31.
9 Jesu i lo hlamula, Kuhaba kume ga zikati ni zimbiri hi siku ke? Munhu loku a famba mu*n*wini, a nga kungubanyeki, hakuba wa wona kuwonekela ka legi tiko.
xip. 9. 4.
10 Kanilezi loku munhu a famba ni wusiku, wa kungubanyeka, hakuba kuwonekela ku haba xikari kakwe.
xip. 12. 35.
11 Lezi zilo a kanela yena: a nzako ka lezi aku ka*b*ye, A xaka ga hina Lazaru i e*k*lele; kanilezi nza famba, ka-

si nzi fela kuya mu vuxa ku
e*k*leleni.
Mat. 9. 24. Mit. 7. 60. 1 Kor. 15. 18, 51.
12 Hikwalaho bapizani baku
ngalo ka yena, Hosi, loku a
e*k*lele, i ta hanya.
13 Makunu Jesu i lo kanela hi
kufa kakwe: kanile*z*i bona
ba lo alakanya baku i wula-
wula hi kuhumula ka ku
e*k*lela.
14 *Z*onake Jesu hikwalaho a
wula ka*b*ye zi ku dlu, Laza-
ru i file.
15 Nza tsaka hi kota ya *n*wina
hakuba nzi wa nga hi kona
laho, kasi mu fela ku ko-
lwa; ahemba a hi fambeni
ka yena.
16 Hikwalaho Tomasi, loyi a
bitwako Didimusi, i te ngalo
ka bapizani kulo*b*ye, A hi
fambeni hi fela kufa naye.

17 *Z*ale*z*o le*z*i Jesu na cike-
le, a mu kuma na sina na
nkelelwe mune wa masi-
ku.
18 Makunu Betania ku wa hi
kusuhani ni Jerusalema, ku
kwatsi xipimo xa kume ni
n*k*lanu mipfuka;
19 Ni banyingi ba ba Juda ba
wa tile ka Marta na Maria,
a kuta ha cabelela hi kota
ya ma kwenu wa*b*ye.
20 Hikwalaho Marta, laha na
zwile ku ngalo Jesu wata,
i lo mu nkinga: kanile*z*i
Maria i lo nonohisa na ha
tsamile lomo n*d*lwini.
21 Hikwalaho Marta i te ngalo
ka Jesu, Hosi, loku u wa hi
kona laha, a makwenu wa
mina nga a nga fangi.
22 Hambu le*z*i nza zi ti*b*a ma-
kunu le*z*aku, ni *z*i hi le*z*i u
ta nga *z*i kombela ka Nu-
ngungulu, Nungungulu i ta
ku nyika wena.
xip. 9. 31.
23 Jesu aku kakwe, Maka*b*ye
wa wena i ta vuka kambe.
24 Marta aku kakwe, Nza *z*i
ti*b*a nzi ku i ta vuka hi si-
ku go gumesa.
Luka 14. 14. xip. 5. 29.
25 Jesu aku ka yena, Mina nzi
kuvuka ni wutomi: loyi a
kolwako ka mina, hambu
loku a file i ta hanya:
xip. 1. 4. & 3. 36. & 5. 21. & 6. 39, 40, 44. & 6. 35. & 14. 6. Kol. 3. 4. 1 Joh. 1. 1, 2. & 5. 10, 11, &c.
26 Loyi a hanyako loku a ko-
lwa hi mina cima a nga ta-
fa. Wa kolwa hi lexi ke?
27 Aku ka yena, Ina, Hosi:
nza kolilwe le*z*aku hi wena
Kristu, *N*wana wa Nungu-
ngulu, loyi a tako tikweni.
Mat. 16. 16. xip. 4. 42. & 6. 14, 69.
28 Na wulawulile lexi, i lo fa-
mba, aya bita na Maria ma-
kwenu wa yena, xikun*d*leni,
aku, Mugonzisi i kona laha,
wa ku bitana.
29 Yena, laha na zwile, a suka
*z*ale*z*o, aya ka yena.
30 (Makunu Jesu i wa nga se
ku cikela mutanini, kanile*z*i
i wa hi kwaleyo ka wutsa-
mo legi Marta a nga mu
nkingela kona.)
31 A ba Juda laba ba nga hi
naye lomo n*d*lwini, ba mu
cabelele, laha na ba wonile

Maria, lezaku i lo suka luku-
luku a huma, ba su mu la-
nzisela, na ba alakanya ku
ngalo i ya nkeleni kuya rila
kona.
xipm. 19.
32 Hikwalaho Maria, na cikele
laha a nga kona Jesu, a mu
wona, awa mikonzweni ya-
kwe, aku ka yena, Hosi,
loku u wa hi kona laha,
a makweru nga a nga fa-
ngi.
xipm. 21.
33 Hikwalaho laha na Jesu na
mu wonile ku rila, *zin*we ni
ba Juda kambe laba ba nga-
ta naye, a keta moyeni, a
karateka,
34 Aku ngalo, Mu mu bekile
kwihi? Baku kakwe, Hosi,
ngona u ta wona.
35 Jesu a rile.
Luka 19. 41.
36 Hikwalaho ba Juda baku
ngalo, Langutani ku mu ra-
nza ka yena!
37 Kanile*z*i ba*n*wani ba bona
baku ngalo, A hi yena loyi
munhu, a nga vulula mahlo
ya yena loyi a nga hi xi-
kumu, nga na a mahile hi
ku yini aku loyi munhu a
ngafi?
xip. 9. 6.
38 Hikwalaho kambe Jesu na
keta wutsumbu ata lo nke-
leni. Makunu ku wa hi
mhako, ni ri*b*ye gi yi fine-
ngetile.
39 Jesu aku, Susani ri*b*ye. Ma-
rta, makwenu wa loyi a fi-
leko, aku kakwe, Hosi, hi
xikati lexi wa nuha: haku-
ba ku hi mune wa masiku
na file.
40 Jesu aku kakwe, A nzi wu-
langi mina ka wena, loku
u kolwa, u ta wona wukosi
ga Nungungulu ke?
xipm. 4, 23.
41 *Z*ale*z*o ba susa ri*b*ye. Jesu
i lo *k*lakusa mahlo yakwe,
a ku ngalo, Dadani, nza ke-
sa le*z*o u nzi *z*wile.
42 Nza *z*i ti*b*a le*z*aku wa nzi-
zwa xikati xon*k*le: kanile*z*i
hi kota ya xi*d*lemo xi yimi-
leko laha nzi lo wula lexi,
kasi ba fela ku kolwa le*z*a-
ku u lo nzi ruma.
xip. 12. 30.
43 Laha na wulawulile le*z*o, a
bitana hi gezu ga hombe,
Lazaru, huma.
44 Loyi a nga file a huma, na
bohilwe man*d*la ni mikonzo
hi tinguwo to lahla ha tona;
ni ngohe yakwe yi wa bohi-
lwe hi lesu. Jesu aku ka-
*b*ye, Mu *k*la*k*leni, mu mu
tsika a famba.
xip. 20. 7.

45 Hikwalaho banyingi, ba
ba Juda, laba ba nga tile ka
Maria ba lo wona le*z*i a nga
*z*i maha, ba kolwa ka yena.
xip. 2. 23. & 10. 42. & 12. 11, 18.
46 Kanile*z*i ba*n*wani baya ka
ba Farisi, ba loya ba *b*yela
le*z*i *z*ilo Jesu a nga *z*i ma-
hile.

47 Hikwalaho bapristi ba ho-
mbe ni ba Farisi ba tsomba-
nyisa huwo, baku ngalo, Hi
maha yini hina? hi le*z*i loyi

munhu i maha *z*iwoniso *z*i
nyingi.
Mat. 26. 3. Marku 14. 1. Luka 22. 2.
xip. 12. 14. Mit. 4. 16.
48 Loku hi mu tsika le*z*o yece,
banhu bon*k*le ba ta kolwa
ka yena: ni ba Roma ba ta-
ta ba hi tekela wutsamo *z*i-
*n*we ni tiko ga hina.
49 Kani mu*n*we wo kari ka
bona, Kaiafasi, na hi mu
pristi wa hombe lego lembe,
aku ngalo ka*b*ye, A mu ti*b*i
cumo,
Luka 3. 2. xip. 18. 14. Mit. 4. 6.
50 Hambu ni ku alakanya le-
*z*aku ngalo *z*i sasekile ka
*n*wina aku mu*n*we a fela
banhu, ni le*z*aku tixaka to-
n*k*le ti ngafi.
xip. 18. 14.
51 Makunu lexi a nga xi kane-
langi yena wutsumbu: ka-
nile*z*i na hi mupristi lego
lembe, i lo profeta ku ngalo
Jesu i ta fela lixaka;
52 Ku nga hi lixaka loce, kani-
le*z*i a fela ku wungeletela
katigi*n*we banana ba Nu-
ngungulu laba ba hangala-
kileko.
1 Joh. 2. 2. xip. 10. 16. Efe. 2. 14, 15,
16, 17.
53 *Z*ale*z*o ku sukela lego siku
ba xuxa makungo kasi ba
fela ku mu daya.

54 Hikwalaho Jesu a nga fa-
mbi kuwonekeleni kambe
xikari ka ba Juda, kanile*z*i i
lo suka laho aya tikweni legi
gi nga ku suhani ni xiwula,
mutini wu bitwako Ifraime;
a tsama kona ni bapizani.
xip. 4. 1, 3. & 7. 1.
55 Makunu pasika ya ba Juda
yi wa tsinele: banyingi ba
kanziya Jerusalema lomo ti-
kweni na yi nga se ku cike-
la pasika, baya ti basisa.
xip. 2. 13. & 5. 1. & 6. 4.
56 Hikwalaho ba mu laba Jesu,
ba wulawulisana, na ba lo
yima lomo tempeleni, Mu
alakanya yini? A nga tata
mubuzweni ke?
xip. 7. 11.
57 Makunu bapristi ba hombe
ni ba Farisi ba wa nyikile
kulaya, baku, loku munhu
a ku ti*b*a laha a nga kona,
a nga ku kombete, ba fela
kuya mu koma.

XIPIMO 12.

1 Hikwalaho masiku ya n*k*la-
nu ni gi*n*we le mahlweni ka
pasika Jesu a cikela Beta-
nia, laha a nga hi kona La-
zaru, loyi Jesu a nga mu
vuxa ka ba fileko.
xip. 11. 1, 43.
2 *Z*ale*z*o ba mu mahela *z*aku-
ga laho: Marta a yimelela;
kanile*z*i Lazaru i wa hi mu-
*n*we wa laba ba nga tsamile
nabo *z*akugeni.
Mat. 26. 6. Marku 14. 3.
3 Hikwalaho Maria i lo teka
pondo ya mafura ya spike-
narde, ma nga hi ni tsengo
wa hombe, a tota mikonzo
ya Jesu, a hlangula miko-
nzo ya yena hi misisi ya-
kwe: yin*d*lu yi tala hi ku
nuhela ka mafura.
Luka 10. 38, 39. xip. 11. 2.
4 Kanile*z*i Judasi Iskarioti,
mu*n*we wa bapizani bakwe,

loyi a ta nga mu nyikela,
aku,
5 Hi yini laya mafura ma nga
kala ku xaba mazana ma-
nharu ya tidenario, ku hiwa
zisiwana ke?
6 Makunu i lo wula lezi, ha-
kuba i wa nga celi kota hi
zisiwana; kanilezi hilezi a
nga hi nkamba, i wa hi ni
xikwama a koma lezi zi nga
hi lomo.
xip. 13. 29.
7 Hikwalaho Jesu aku ngalo,
Mu tsike a xi hlayisa kala
ku cikela siku ka mina.
8 Hakuba a zisiwana mu na-
zo zi na *n*wina zikati zon*k*le;
kanilezi a mu na mina zika-
ti zon*k*le.
Mat. 26. 11. Marku 14. 7.

9 Hikwalaho a banhu ba nyi-
ngi ba ba Juda ba zi ti*b*a ku
ngalo i kona laho: ba lota,
ba nga teli kuta wona Jesu
yece, kanilezi kasi ba fela
ku wona na Lazaru kambe,
loyi a nga mu vuxile ka ba-
fileko.
xip. 11. 43, 44.
10 Kanilezi a bapristi ba ho-
mbe ba xuxa makungo kasi
ba fela ku daya Lazaru ka-
mbe;
Luka 16. 31.
11 Hakuba hi kota yakwe ba-
nyingi ba ba Juda ba wa
yile, ba ya kolwa ka Je-
su.
xip. 11. 45. xipm. 18.

12 Hi manziko a xi*d*lemo xa
hombe xi nga tile mubuzwe-
ni, na ba zwile ku ngalo Je-
su wata Jerusalema,
Mat. 21. 8. Marku 11. 8. Luka 19. 35, 36, &c.
13 Ba lo teka marabi ye mici-
nzu, ba lo huma kuya mu
nkinga, ba bitana, Hosana:
I katekile loyi a tako hi bito
ga Hosi, Hosi ya ba Israeli.
14 Ni Jesu, i wa kumile buru
gi tsongwani, a kilele hehla
ka gona; kota lezi ku tsali-
lweko,
Mat. 21. 7.
15 U nga cabi, nhwana wa Zi-
oni: languta, Hosi ya wena
yata, yi kilele role ga buru.
16 Lezi zilo a ba pimangi bapi-
zani ba yena kusanguleni:
kanilezi laha Jesu a nga du-
misilwe, zonake ba alaka-
nya ku ngalo lezi zilo zi lo
tsalilwe hi yena, ni ku nga-
lo ba mahile zilo lezi kakwe.
Luka 18. 34. xip. 7. 39. & 14. 26.
17 Hikwalaho a xi*d*lemo lexi
xi nga hi zi*n*we naye laha
na bita Lazaru lomo nkele-
ni, ni ku mu vuxa ka bafi-
leko, xi maha wukustumu-
nyu.
18 Hakuba hi kota ya lexo a
xi*d*lemo xi lo huma kuya
mu nkinga, hakuba a ba zi
zwile ku ngalo i mahile le-
xi xiwoniso.
xipm. 11.
19 Hikwalaho ba Farisi baku
ngalo xikari ka wutsumbu
ga*b*ye, Langutani a mu vu-
ni cumo: manga*b*ye, tiko
gon*k*le ga mu lanzisela.
xip. 11. 47, 48.

20 Makunu ku wa hi kona ba

Greki bo kari xikari ka laba
ba nga kanziya kuya kozela
mubuzweni:
Mit. 8. 27. & 17. 4.
21 Hikwalaho laba bata ka Fi-
lipu, loyi a nga wa Betsaida
ga Galile, ba lo mu wutisa,
baku, Hosi, hi nga *z*i ranza
ku wona Jesu.
xip. 1. 44.
22 Filipu ata a *b*yela Andru:
Andru ata, na Filipu, ba
byela Jesu.
23 Jesu a ba hlamula, aku,
Xikati xi cikele, xo kasi
*N*wana wa munhu a du-
miswa.
xip. 13. 32. & 17. 1.
24 Hi*z*inene, hi*z*inene, nziku
ka *n*wina, Saseka loku mbe-
wu ya huba yiwa misabeni
yifa, yi tsama yona yoce;
kanile*z*i loku gifa, ga *t*rala
timbewu tinyingi.
1 Kor. 15. 36.
25 Loyi a ranzako kuhanya
kakwe i ta ku lahla; ni loyi
a bengako kuhanya ka yena
ka legi tiko i ta ku hlayisa
kala kuhanyeni ka kupi-
nzuka.
Mat. 10. 39. & 16. 25. Marku 8. 35.
Luka 9. 24. & 17. 33.
26 Loku kani hi wihi munhu
a nzi kozela, yena a nzi la-
nzele; ni laha nzi nga kona,
xi ta ba kona xitiri xa mi-
na: loku munhu a nzi koze-
la, yena i ta dumiswa Da-
dani.
xip. 14. 3. & 17. 24. 1 Tesa. 4. 17.
27 Makunu muhefemulo wa
mina wa karateka; nzi ta
wula yini? Dadani, nzi ha-
nyise ka lexi xikati. Kani-
le*z*i hi kota ya lexi n*z*i tile
hi lexi xikati.
Mat. 26. 38, 39. Luka 12. 50. & 22. 53.
xip. 13. 21. & 18. 37.
28 Dadani, dumisa bito ga we-
na. Hikwalaho ku lota ge-
zu hi le tilweni, giku, Nzi
gi dumisile, nzi ta gi dumi-
sa kambe.
Mat. 3. 17.
29 Hikwalaho a xi*d*lemo le xi
nga yimile laho, xi gizwa,
baku ngalo, ku dzinzile: ba-
*n*wani baku ngalo, Ingelo-
si yi wulawulileko ka yena.
30 Jesu a hlamula aku ngalo,
Legi gezu a gi tangi hi kota
ya mina, kanile*z*i hi kota ya
*n*wina.
xip. 11. 42.
31 Makunu hi kulamula ka ti-
ko: makunu hosana ga legi
tiko yi ta hoxiwa.
Mat. 12. 29. Luka 10. 18. xip. 14. 30.
& 16. 11. Mit. 26. 18. 2 Kor. 4. 4.
Efe. 2. 2. & 6. 12.
32 Mina, loku nzi *k*lakusilwe
misabeni, nzi ta kokela ka
mina banhu bon*k*le.
xip. 3. 14. & 8. 28. Roma 5. 18. Heb.
2. 9.
33 Kanile*z*i lexi i lo wula, na
wonisa hi lixaka lolu ata
ngafa hi lona.
xip. 18. 32.
34 Hikwalaho xi*d*lemo xi mu
hlamula, Hi zwile naweni
ku ngalo Kristu i ta tsama
kala kupinzuka: hi yini u
wulawulako u ku, *N*wana
wa munhu i ta *k*lakuswa?
hi mani yena *N*wana wa
munhu?
35 Hikwalaho Jesu aku ka bo-
na, Ka ha hi xikatanyana
na ku hi kona kuwonekela

xikari ka *n*wina. Fambani
na ma ha hi ni kuwonekela,
kasi munyama wu nga mu
kumi : loyi a fambako mu-
nyameni a nga ku ti*b*i lomo
a yako.
xip. 1. 9. & 8. 12. & 9. 5. & 11. 10. xipm. 46. 1 Joh. 2. 11.
36 Na ma ha hi ni kuwonekela,
kolwani hi kuwonekela, ka-
si mu fela ku tsama banana
ba kuwonekela.

Le*z*i *z*ilo ku wula Jesu, na
suka ka*b*ye a ya ti fihla wu-
tsumbu ka bona.
Luka 16. 8. Efe. 5. 8. 1 Tesa. 5. 5. 1 Joh. 2. 9, 10, 11. xip. 8. 59. & 11. 54.
37 Kanile*z*i hambu le*z*i a nga
mahile *z*iwoniso mahlweni
ka bona, a ba kolwangi ka
yena:
38 Kasi mhaka ya Isaya mu-
profeti yi fela ku tatiseka a
nga yi wula,

Hosi hi mani a kolilwe-
ko kukanela ka hina? Ka
mani a woko ga Hosi gi
wonisilweko?

Roma 10. 16.
39 Hi kota ya loku a ba nga
kolwi, hakuba Isaya i ngalo
kambe,
40 I valile mahlo ya*b*ye, a
nonohisa mbilu ya*b*ye; ba
nga woni hi mahlo ya*b*ye,
ba nga pima hi timbelu
ta*b*ye, ba hunzuluka nzi
ba hanyisa.
Mat. 13. 14.
41 Le*z*i *z*ilo ku lo wula Isaya,
hakuba i lo wona wukosi
gakwe; i lo kanela hi yena.
42 Ahemba le*z*o hambu ni ti-
hosi ti lo kolwa ka yena;
kanile*z*i hi kota ya ba Farisi
a ba vumelangi, kutani ba
nga humeswa sinagogeni:
xip. 7. 13. & 9. 22.
43 Hakuba ba wa ranza kudu-
miswa ka banhu ku hunza
kudumiswa ka Nungungu-
lu.
xip. 5. 44.

44 Jesu a bitana aku, Loyi a
kolwako ka mina, a nga ko-
lwi ka mina, kanile*z*i i ko-
lwa ka loyi a nzi rumileko.
Marku 9. 37. 1 Pet. 1. 21.
45 Ni loyi a nzi wonako wa
mu wona loyi a nzi rumile-
ko.
xip. 14. 9.
46 Nzi tile nzi hi kuwonela ka
tiko, kasi a kolwako hi mi-
na a nga tsami munyame-
ni.
xip. 3. 19. & 8. 12. & 9. 5, 39. xipm. 35, 36.
47 Loku munhu azwa kuwula-
wula ka mina, a nga ku
hlayisi, mina a nzi mula-
muli: hakuba a nzi telangi
ku lamula tiko, kanile*z*i ku-
ta hanyisa tiko.
xip. 3. 17. & 5. 45. & 8. 15, 26.
48 Loyi a nzi alako, a nga amu-
keliko kuwulawula ka mi-
na, i na ni mu*n*we a mu la-
mulako: mhaka leyi nzi
nga yi wulawula, ywaleyo
yi ta mu lamula hi siku go
gumesa.
Luka 10. 16. Marku 16. 16.
49 Hakuba a nzi kanelangi hi
wutsumbu ganga; kanile*z*i
Dadani a nzi rumileko, yena
i nzi nyikile kulaya, ka le*z*i
nzi ta nga *z*i wulawula, ni

ka le*z*i nzi ta nga *z*i ka-
nela.
xip. 3. 38. & 14. 10.
50 Nza *z*i ti*b*a nziku kulaya ka
yena hi kuhanya ka kupi-
nzuka: hikwalaho a *z*ilo nzi
*z*i kanelako, kota le*z*i Dada-
ni a wuliko ka mina, nza
kanela.

XIPIMO 13.

1 Makunu hi mahlweni ka
mubuzo wa pasika, Jesu na
*z*i ti*b*a ku ngalo xikati xa-
kwe xi cikele xa ku ngalo a
suka ka legi tiko aya ka Da-
dani, na ba ranzile bakwe
laba ba nga hi tikweni, i lo
ranza kala ku gumesa.
Mat. 26. 2. xip. 12. 23. & 17. 1, 11.
2 Na hikwalaho xilalelweni,
satani na sina a bekile mbi-
lwini ka Judasi Iskarioti,
*n*wana wa Simoni, aku mu
nyikela,
Luka 22. 3. xipm. 27.
3 Jesu, na *z*i ti*b*a ku ngalo
Dadani i nyikile *z*ilo *z*on*k*le
mandhleni ya yena, ni le*z*a-
ku i tile hi ka Nungungulu,
i ya ka Nungungulu,
Mat. 11. 27. & 28. 18. xip. 3. 35. & 8. 42. & 16. 28. & 17. 2. Mit. 2. 36. 1 Kor. 15. 27. Heb. 2. 8.
4 I lo suka xilalelweni, a beka
*k*lelweni tinguwo takwe; a
teka nguwo, a ti boha.
Luka 22. 27. Fil. 2. 7, 8.
5 *Z*onake a cela mati xi*b*yeni,
a sangula ku hlaza mikonzo
ya bapizani bakwe, a yi hla-
ngula hi nguwo leyi a nga
ti bohile ha yona.
6 *Z*ale*z*o na cikele ka Simoni
Petro. Aku ka yena, Hosi,
wa hlaza mikonzo ya mina
ke?
Mat. 3. 14.
7 Jesu a hlamula aku ka ye-
na, Le*z*i nzi *z*i mahako aku
*z*i ti*b*i makunu; kanile*z*i u
ta *z*i pima hi le nzako ka
le*z*i.
xipm. 12.
8 Petro aku ka yena, Cima u
nga ta hlaza mikonzo ya
mina. Jesu a mu hlamula
yena, Loku nzi nga ku hla-
zi, a ku na kuhlengela na
mina.
xip. 3. 5. 1 Kor. 6. 11. Efe. 5. 26. Tit. 3. 5. Heb. 10. 22.
9 Simoni Petro aku kakwe,
Hosi, a hi mikonzo ya mina
yoce, kanile*z*i ni man*d*la ya
mina ni hloko ya mina ka-
mbe.
10 Jesu aku kakwe, Loyi a
hlazilweko a nga labi sase-
ka kuhlamba mikonzo ya-
kwe, kanile*z*i i hlazekile ko-
n*k*le: kanile*z*i *n*wina mu
hlazekile, kanile*z*i a hi *n*wi-
na *n*wen*k*le.
xip. 15. 3.
11 Hakuba i wa mu ti*b*a loyi
a nga mu nyikela; hikwala-
ho aku, A mu hlazekangi
*n*wen*k*le.
xip. 6. 64.

12 Le*z*o na hlazile mikonzo
ya*b*ye, a teka tinguwo ta-
kwe, a tsama lahasi ka-
mbe, aku ka*b*ye, Ma *z*i ti*b*a
le*z*i nzi mahileko ka *n*wina
ke?
13 Ma nzi bitana mu ku, Mu-
gonzisi, kambe, Hosi: mu

wula kwatsi, hilezi hi mina
yena.
Mat. 23. 8, 10. Luka 6. 46. 1 Kor. 8.
6. & 12. 3. Fil. 2. 11.
14 Makunu mina, Hosi ni Mu-
gonzisi, loku nzi hlazile mi-
konzo ya *n*wina, na *n*wina
kambe mu fanela ku hlaza-
na mikonzo ya mu*n*we ni
mu*n*wani.
Luka 22. 27. Roma 12. 10. Gal. 6. 1, 2.
1 Pet. 5. 5.
15 Hakuba nzi mu nyikile xi-
woniso, kasi *n*wina kambe
mu fela kumaha kota nzi
mahileko ka *n*wina.
Mat. 11. 29. Fil. 2. 5. 1 Pet. 2. 21. 1
Joh. 2. 6.
16 Hizinene, hizinene, nzi ku
ka *n*wina, A xitiri a hi xa
hombe ku hunza hosi ya
xona; ni ka loyi a rumilwe-
ko a nga hunzi loyi a mu
rumileko.
Mat. 10. 24. Luka 6. 40. xip. 15. 20.
17 Loku mu *z*i ti*b*a lezi *z*ilo,
mu katekile loku mu *z*i ma-
ha
Jam. 1. 25.
18 A nzi wulawuli hi *n*wina
*n*wen*k*le: nza ba ti*b*a laba
nzi hlawulileko: kanilezi ka-
si ku fela ku tatiswa kutsa-
la, Loyi a gako xibaba xa
mina a nzi *k*lakuseleko xi-
renze xakwe.
Mat. 26. 23. xipm. 21.
19 Ku sukela lezi nza mu *b*ye-
la na zi nga se ku maheka,
kasi, loku *z*i mahekile, mu
fela ku kolwa ku ngalo hi
mina yena.
xip. 14. 29. & 16. 4.
20 Hizinene, hizinene, nzi ku
ka *n*wina, Loye a amukeli-
leko loyi nzi mu rumileko
wa nzi amukela mina; ni
loyi a amukelileko mina wa
mu amukela loyi a nzi ru-
mileko.
Mat. 10. 40. & 25. 40. Luka 10. 16.
21 Laha Jesu na wulile lezo,
i wa karateka moyeni, a ti-
yisa, aku ngalo, Hizinene,
hizinene, nzi ku ka *n*wina,
mu*n*we wa *n*wina i ta nzi
nyikela.
Mat. 26. 21. Marku 14. 18. Luka 22.
21. xip. 12. 27. Mit. 1. 17. 1 Joh.
2. 19.
22 Bapizani ba cuwukana, ba
kanakana ku hi mani a wu-
lako ha yena.
23 Kwalaho i wa hi kona laha
mezeni a nga kegele xifu-
beni xa Jesu mu*n*we wa ba-
pizani bakwe, loyi a nga
ranziwa hi Jesu.
xip. 19. 26. & 20. 2. & 21. 7, 20, 24.
24 Hikwalaho Simoni Petro a
kweneta kakwe, aku ka-
kwe, Hi *b*yele loyi a kane-
lako ha yena.
25 A su ga hi le nzako, kota
lezi a nga sina a hi kona la-
ha xifubeni xa Jesu aku ka
yena, Hosi, hi mani loye?
26 Jesu hikwalaho i lo hlamu-
la, Hi yena loye, nzi ta nga
peta xikemu, nzi mu nyika.
Lezo na xi petile xikemu, a
xi teka a xi nyika Judasi,
*n*wana wa Simoni Iskario-
ti.
27 Ni nzako ka xikemu, *z*ona-
ke Satani a engena kakwe.
Jesu hikwalaho aku ka ye-
na, Lexi u xi mahako, ha-
*k*lisa ku xi maha.
Luka 22. 3. xip. 6. 70.

28 Makunu ku wa nga hi kona
munhu laha mezeni a nga
*z*i ti*b*a ku ngalo i wulawula
hi yini le*z*i ka yena.
29 Hakuba ba*n*wani ba wa ala-
kanya, ku ngalo hi le*z*i Ju-
dasi a nga ni xikwama, Je-
su a nge ngalo ka yena,
Xaba le*z*i hi *z*i vumalako
mubuzweni, kutani, a nyi-
ke *z*isiwana.
xip. 12. 6.
30 *Z*onake laha yena na amu-
kelile xikemu a huma *z*ale-
*z*o: gi wa hi wusiku.

31 Hikwalaho laha na humi-
le, Jesu aku, Makunu *N*wa-
na wa munhu wa dumiswa,
ni Nungungulu wa dumi-
swa hi yena;
xip. 12. 23. & 14. 13. 1 Pet. 4. 11.
32 Ni Nungungulu i ta mu du-
misa a wutsumbu gakwe,
ni lokuloku i ta mu dumi-
sa.
xip. 12. 23. & 17. 1, 4, 5, 6.
33 Banana ba tsongwanyani,
ka hi xikati xi tsonganyani,
na nza ha hi na *n*wina. Mu
ta nzi laba: kota le*z*i nzi nga
kanela ka ba Juda, nziku,
Lomu nzi yako, a mu koti
kuta; le*z*o makunu nza ka-
nela ka *n*wina.
xip. 7. 34. & 8. 21.
34 Kulaya ku*t*ra nza ku nyika
ka *n*wina, kasi mu ranzana;
kwatsi hi mina nzi mu ra-
nzileko, na *n*wina kambe
ranzanani.
xip. 15. 12, 17. Efe. 5. 2. 1 Tesa. 4. 9.
Jam. 2. 8. 1 Pet. 1. 22. 1 Joh. 2. 7,
8. & 3. 11, 23. & 4. 21.
35 Hi lexi banhu bon*k*le ba ta
*z*i ti*b*a ku ngalo mu bapiza-
ni ba mina, loku mu hi ni
ku ranzana.
1 Joh. 2. 5. & 4. 20.

36 Simoni Petro aku ka yena,
Hosi, u ya kwihi? Jesu a
hlamula aku ngalo, Lomo
nzi yako, a ku na ku nzi la-
nzela makunu; kanile*z*i hi
le nzako u ta nzi lanzela.
xip. 21. 18. 2 Pet. 1. 14.
37 Petro aku ka yena, Hosi, a
nzi koti ku ku lanzela ma-
kunu hi ku yini? nzi ta be-
ka lahasi kuhanya ka mina
hi wena.
Mat. 26. 33, 34, 35. Marku 14. 29, 30,
31. Luka 22. 33, 34.
38 Jesu i lo hlamula, U ta be-
ka lahasi kuhanya ka wena
hi kota ya mina ke? Hi*z*i-
nene, hi*z*inene, nzi ku ka
wena, A nkuku wu nga ta
yimba, na u nga se ku nzi
kaneta kunharu.

XIPIMO 14.

1 A mbilu ya *n*wina nga yi
nga karateki: mu kolwa ka
Nungungulu, kolwani ka-
mbe ka mina.
xipm. 27. xip. 16. 22, 23.
2 Le kaya ka Dadani ku kona
tiyin*dl*u tinyingi; loku ku
wa nga hi le*z*o, nga nzi mu
*b*yelile; hakuba nza famba
nzi ya longisela wutsamo
ga *n*wina.
xip. 13. 33, 36.
3 Loku nzi famba nzi ya mu
longisela wutsamo, nza wu-
ya kambe, nza ta mu amu-
kela ka mina wutsumbu;

kasi laha nzi nga kona, mu
hi ba kona kambe.
xipm. 18, 28. Mit. 1. 11. xip. 12. 26. & 17. 24. Tesa. 4. 17.

4 Ni laha nzi yako kona, mu
yi ti*b*a n*d*lela.
5 Tomasi aku ka yena, Hosi,
a hi ku ti*b*i laha u yako; hi
yi ti*b*a hi ku yini n*d*lela?
6 Jesu aku ka yena, Mina nzi
n*d*lela, ni *z*inene ni kuha-
nya: a nga kona a tako le
ka Dadani, kanile*z*i ku nga
hi mina.
Heb. 9. 8. xip. 1. 4, 17. & 8. 32. & 11. 25. & 10. 9.

7 Loku mu wa nzi ti*b*ile mi-
na, nga mu mu ti*b*ile ni Da-
dani kambe: ku sukela le*z*i
ma mu ti*b*a. mu mu wo-
nile.
xip. 8. 19.

8 Filipu aku ka yena, Hosi, hi
wonise Dadani, ku hi enela.
9 Jesu aku ka yena, Nzi tsa-
mile na *n*wina xikati xa
hombe kota le*z*i, a ku nzi
ti*b*i ke, Filipu? loyi a woni-
leko mina i wonile na Da-
dani; u wulawula hi yini u
ku, hi wonise Dadani?
xip. 12. 45. Kol. 1. 15. Heb. 1. 3.

10 A ku kolwi ku ngalo mina
nzi kona ka Dadani, ni Da-
dani i kona ka mina ke? ti-
mhaka leti nzi ti kanelako
ka *n*wina a nzi ti kaneleli
wutsumbu ganga: kanile*z*i
Dadani a tsamileko xikari
ka mina a mahako mitiro
yakwe.
xip. 5. 19. & 7. 16. & 8. 28. & 10. 38. & 12. 49. & 17. 21, 23. xipm. 20.

11 Kolwani ku ngalo nzi kona
nzeni ka Dadani, ni Dadani
nzeni ka mina: hambu le*z*i
kolwani hi mina hi ywaleyi
mitiro.
xip. 5. 36. & 10. 38.

12 Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka *n*wina, Loyi a kolwako
ka mina, mitiro leyi nzi yi
mahako i ta yi maha na ye-
na kambe; mitiro ya hombe
yi hunza leyi mu ta yi ma-
ha; hakuba nzi ya ka Da-
dani.
Mat. 21. 21. Marku 16. 17. Luka 10. 17.

13 Ni xihi mu ta nga xi ko-
mbela hi bito ga mina, lexo
nzi ta xi maha, kasi Dadani
i fela kudumiswa nzeni ka
*N*wana.
Mat. 7. 7. & 21. 22. Marku 11. 24. Luka 11. 9. xip. 15. 7, 16. & 16. 23, 24. Jam. 1. 5. 1 Joh. 3. 22. & 5. 14.

14 Loku mu nzi kombela xilo
hi bito ga mina, lexo nzi ta
xi maha.
15 Loku mu nzi ranza, mu ta
hlayisa kulaya ka mina.
xipm. 21, 23. xip. 15. 10, 14. 1 Joh. 5. 3.

16 Nzi ta kombela ka Dadani,
i ta mu nyika mu*n*wani Mu-
nengelisi, kasi i fela ku tsa-
ma na *n*wina kala ku pi-
nzuka,
xip. 15. 26. & 16. 7. Roma 8. 15, 26.

17 Nzi wula Moya wa *z*inene:
lowu tiko gi ta nga kala gi
nga wu amukeli; hakuba a
gi wu woni, hambu ni ku
wu ti*b*a: ma wu ti*b*a; haku-
ba loyi a tsamileko na *n*wi-
na, i ta tsama nzeni ka *n*wi-
na.
xip. 15. 26. & 16. 13. 1 Joh. 2. 27. & 4. 6. 1 Kor. 2. 14.

18 Nzi nga ta mu siya na mu
hi *z*isiwana: nzita ka *n*wina.
Mat. 28. 20. xipm. 3, 28.

19 Ka hi xikatanyana xi tso-
ngwani, a tiko gi nga nzi
woni kambe; kanilezi *n*wi-
na ma nzi wona: hakuba
nza ha hanya, na *n*winawu
mu ta hanya.
xip. 16. 16. 1 Kor. 15. 20.
20 Hi lego siku mu ta *z*i ti*b*a
ku ngalo nzi kona nzeni ka
Dadani, na *n*wina nzeni ka
mina, na mina nzeni ka
*n*wina.
xipm. 10. xip. 10. 38. & 17. 21, 23, 26.
21 Loyi a nga ni kulaya ka mi-
na, a ku yi hlayisa, loyi hi
yena a nzi ranzako: ni loyi a
nzi ranzako i ta ranziwa hi
Dadani wa mina, nzi ta mu
ranza, nzi ta ti wonekisa ka
yena.
xipm. 15. 23. 1 Joh. 2. 5. & 5. 3.
22 Judasi (na nga hi yena Iska-
rioti) aku kakwe, Hosi, xini
xi mahekileko u ta nga xi
wonisa ka hina, u nga ti
wonekisi ni tikweni ke?
Luka 6. 16.
23 Jesu a hlamula aku ngalo
ka yena, Loku munhu a nzi
ranza, i ta hlayisa mhaka
ya mina: ni Dadani i ta mu
ranza, hi tata ka yena, hi
ta tsama na yena.
xipm. 15. 1 Joh. 2. 24. Kuv. 3. 20.
24 Loyi a nga nzi ranziko a
nga hlayisi timhaka ta mi-
na: ni mhaka mu yi zwako
a hi ya mina, kanilezi ya
Dadani loyi a nzi rumileko.
xip. 5. 19, 38. & 7. 16. & 8. 28. & 12. 49.
xipm. 10.
25 Lezi zilo nzi *z*i kanela ka
*n*wina, na nza ha hi na *n*wi-
na.
26 Kanilezi Munengelisi, Moya
wo Basa, a ta nga mu rume
la Dadani hi bito ga mina,
hi yena a ta nga mu gonzi-
sa *z*ilo *z*on*k*le, a mu alaka-
nyisa *z*on*k*le nzi kaneleko
ka *n*wina.
Luka 24. 49. xipm. 16. xip. 2. 22. & 12. 16. & 15. 26. & 16. 7, 13. 1 Joh. 2. 20, 27.
27 Kurula nza ku siya ka *n*wi-
na; kurula ka mina nza ku
nyika ka *n*wina: a nzi nyi-
ki ka *n*wina kota ko tiko yi
nyika ka *n*wina. Mbilu ya
*n*wina yi nga karateki, ha-
mbu ni ku caba.
Fil. 4. 7. Kol. 3. 15. xipm. 1.
28 Mu zwile ku ngalo nzi te
yini ka *n*wina, Nza famba,
nzi ta wuya ka *n*wina. Lo-
ku mu wa nzi ranzile, nga
mu nengela, hakuba nziya
ka Dadani: hilezi Dadani
ngwa hombe wa nzi hunza
mina.
xipm. 3, 12, 18. xip. 5. 18. & 10. 30. & 16. 16. & 20. 17. Fil. 2. 6.
29 Ni makunu nzi *b*yelile na *z*i
nga se ku maheka, kasi, ka-
si loku *z*i mahekile ma fela
ku kolwa.
xip. 13. 19. & 16. 4.
30 Nzi nga ta wulawula kambe
nguvu na *n*wina, hakuba
hosana ya tiko yata; yona
a yi a cumo na mina;
xip. 12. 31. & 16. 11.
31 Kanilezi kasi tiko gi fela ku
ti*b*a ku ngalo nza mu ranza
Dadani, kota lezi Dadani a
nga nzi nyika kulaya, ina
lezo nza ku maha. Sukani,
hi famba laha.
xip. 10. 18. Fil. 2. 8. Heb. 5. 8.

XIPIMO 15.

1 Mina nzi vina ga *z*inene,
Dadani wa mina hi murimi.
2 Won*k*le marabi ma nga ka
mina ma nga *t*raliko miha-
nzo, wa ma tsema: ni laya
ma *t*ralako mihanzo, wa ma
hlayisa kasi, ma fela ku *t*ra-
la mihanzo minyingi.
Mat. 15. 13.
3 *N*wina mu hlazekile hi kota
ya mhaka leyi nzi nga wu-
lawula ka *n*wina.
xip. 13. 10. & 17. 17. Efe. 5. 26. 1 Pet. 1. 22.
4 Tsamani nzeni ka mina, na
mina nzeni ka *n*wina. Kota
a rabi a gi na *t*rala mihanzo
ha goce, saseka loku gi tsa-
mile le vineni; hi*z*ale*z*i na
*n*wina a *z*i kota, saseka loku
mu tsamile ka mina.
1 Kol. 1. 23. 1 Joh. 2. 6.
5 Mina nzi vina, *n*wina mu
marabi: Loyi a tsamileko
ka mina, na minawu ka ye-
na, yena wa *t*rala mihanzo
minyingi: hakuba loku mu
hambene na mina mu nga
*z*i kota ku maha cumo.
Fil. 1. 11. & 4. 13. Mit. 4. 12.
6 Loku munhu a nga tsami
na mina, wa cukunyetiwa
kwatsi hi rabi, a wuna; ba
ma wungetela, ba ma hoxa
nzilweni, ma hiswa.
Mat. 3. 10. & 7. 19.
7 Loku mu tsama nzeni ka
mina, ni timhaka ta mina
ti tsama ndani ka *n*wina,
loku ti tsama nzeni ka *n*wi-
na, kombelani le*z*i mu *z*i ra-
nzako, *z*i ta mahelwa ka
*n*wina.
xipm. 16. xip. 14. 13, 14. & 16. 23.
8 Manga*b*ye laha Dadani wa
mina a dumiswako, kasi mu
*t*rala mihanzo yinyingi; hi-
*z*ale*z*o mu ta maha bapizani
ba mina.
Mat. 5. 16. Fil. 1. 11. xip. 8. 31. & 13. 35.
9 Kwatsi hi Dadani a nzi ra-
nzileko, na mina kambe nzi
mu ranzile: tsamani kura-
nzeni ka mina.
10 Loku mu hlayisa kulaya ka
mina, mu ta tsama kura-
nzeni ka mina; kota mina
nzi hlayisako kulaya ka Da-
dani, nza tsama kuranzeni
ka yena.
xip. 14. 15, 21, 23.
11 Le*z*i *z*ilo nzi *z*i wulawulile
ka *n*wina, kasi kutsaka ka
mina ku fela ku tsama nze-
ni ka nwina, ni kutsaka ka
*n*wina ku tatiseka.
xip. 16. 24. & 17. 13. 1 Joh. 1. 4.
12 Loku hi kulaya ka mina, ka
ku kasi mu ranzana, kwatsi
hile*z*i mina nzi mu ranzile-
ko.
xip. 13. 34. 1 Tesa. 4. 9. 1 Pet. 4. 8. 1 Joh. 3. 11. & 4. 21.
13 A nga kona munhu a na
nga ni kuranza ka hombe
ko hunza loku, le*z*aku mu-
nhu a beka lahasi kuhanya
kakwe hi maxaka ya yena.
xip. 10. 11, 15. Roma 5. 7, 8. Efe. 5. 2. 1 Joh. 3. 16.
14 *N*wina mu maxaka ya mi-
na, loku mu maha *z*ilo nyi
mu layileko hi *z*ona.
Mat. 12. 50. xip. 14. 15, 23.
15 A nza ha mu bitani kambe
aku mu *z*itiri; hakuba xiti-
ri a xi *z*i ti*b*i le*z*i *z*i mahi-
wako hi hoso ya xona: ka-
nile*z*i nzi mu bitanile nzi ku

mu maxaka; hakuba zilo zonkle nzi zizwa ka Dadani nzi mu tibisile zonkle ka nwina.
xip. 17. 26. Mit. 20. 27.

16 Nwina a mu nzi hlawulangi, kanilezi nzi mina nzi mu hlawulileko, nzi mu yimisa, lezaku mu ta famba mu trala mihanzo, ni mihanzo ya nwina yi fela ku tsama: kani yini mu ta nga mu kombela Dadani hi bito ga mina, a fela ku mu nyika.
xip. 6. 70. & 13. 18. & 14. 18. 1 Joh. 4. 10, 19. Mat. 28. 19. Marku 16. 15. Kol. 1. 6. xipm. 7.

17 Lezi zilo nza mu laya, kasi mu ranzana.
xipm. 12.

18 A tiko loku gi mu benga ma zi tiba mu ku gi rangile hi mina gi nzi benga.
1 Joh. 3. 1, 13.

19 Loku mu wa hi ba tiko, nga tiko gi ranza ga bakwe: kanilezi hi mu nga hiko ba tiko, kanilezi mina nzi mu hlawulile lomo tikweni, hikwalaho a tiko ga mu benga.
1 Joh. 4. 5. xip. 17. 14.

20 Alakanyani mhaka leyi nzi nga yi wula ka nwina ya ku ngalo, Xitiri a hunzi hosi ya xona. Loku ba xanisile mina, ba ta mu xanisa na nwinawu kambe; loku ba wa hlayisile mhaka ya mina, nga ba hlayisa ni ya nwina kambe.
Mat. 10. 24. Luka 6. 40. xip. 13. 16.

21 Kanilezi zilo zonkle ba ta zi maha ka nwina hi kota ya bito ga mina, hakuba a ba mu tibi loyi a nzi rumileko.
Mat. 10. 22. & 24. 9. xip. 16. 3.

22 Loku nzi wa nga tangi nzi ta kanela ka bona, nga ba nga onhangi: kanilezi makunu a ba hi ni ku ti pendla kuonheni ka bona.
xip. 9. 41. Roma 1. 20. Jam. 4. 17.

23 Loyi a nzi bengago wa benga ni Dadani wa mina kambe.
1 Joh. 2. 23.

24 Loku nzi wa nga mahangi xikari kabye mitiro yi nga mahiwangiko hi munwani, nga ba nga onhangi: makunu ba wonile ba ba benga mina ni Dadani wa mina.
xip. 3. 2. & 7. 31. & 9. 32.

25 Kanilezi lexi xi maheka, kasi ku fela ku tatiseka mhaka leyi yi tsalilweko nayweni wabye, yiku, Ba nzi benga mahala.

26 Kanilezi loku a cikele Munengelisi, nzi ta nga mu rumela ka nwina hi le ka Dadani, Moya wa zinene, wu humako hi ka Dadani, wu ta nga maha wukustumunyu ga mina:
Luka 24. 49. xip. 14. 17, 26. & 16. 7, 13. Mit. 2. 33. 1 Joh. 5. 6.

27 Na nwina kambe mu maha wukustumunyu, hakuba mu wa hi na mina hi kusanguleni.
Luka 1. 2. & 24. 48. Mit. 1. 8, 21, 22. & 2. 32. & 3. 15. & 4. 20, 33. & 5. 32. & 10. 39. & 13. 31. 1 Pet. 5. 1. 2 Pet. 1. 16. 1 Joh. 1. 1, 2.

XIPIMO 16.

1 Lezi zilo nzi lo zi kanela ka nwina, kasi mu fela ku ka-

la mu nga ku ngubanyeki-
swi.
Mat. 11. 6. & 24. 10. & 26. 31.
2 Ba ta mu humesa masina-
gogeni: ina, xa hata xikati,
laho loyi a mu dayako a ta
nga alakanya ku ngalo wa
nyika kukozela ka Nungu-
ngulu.
xip. 9. 22, 34. & 12. 42. Mit. 8. 1. &
9. 1. & 26. 9, 10, 11.
3 Lezi zilo ba ta zi maha, ha-
kuba ba nga mu tibangiko
Dadani, na mina.
xip. 15. 21. Roma 10. 2. 1 Kor. 2. 8.
1 Tim. 1. 13.
4 Kanilezi lezi zilo nzi zi wula-
wulile ka nwina, kasi loku
xi cikela xikati xa bona, mu
fela ku xi alakanya ku nga-
lo, nzi wa mu byelile. Ni lezi
zilo a nzi wulangi ka nwina
hi ka kusanguleni, hi lezi
nzi wa hi na nwina.
xip. 13. 19. & 14. 29. Mat. 9. 15.
5 Kanilezi makunu nziya ka
loyi a nzi rumileko; i haba
ka nwina a nzi wutisako
aku, U ya kwihi?
xip. 7. 33. & 13. 3. & 14. 28. xipm. 10,
16.
6 Kanilezi hi kota ya lezi nzi
kaneleko lezi zilo ka nwina,
wusiwana gi tatisile timbilu
ta nwina.
xip. 14. 1. xipm. 22.
7 Ahemba nza mu byela zine-
ne; Zi mu sasekele nwina
lezaku mina nzi famba: ha-
kuba loku nzi nga fambi,
Munengelisi a nga tata ka
nwina; kanilezi loku nzi fa-
mba, nzi ta mu rumela ka
nwina.
xip. 7. 39. & 14. 16, 26. & 15. 26. Mit.
2. 33. Efe. 4. 8.
8 Na yena, loku a cikele, i ta
pimisa tiko hi kuonha, ni
kululama, ni kulamula:
9 Hi kuonha, hakuba a ba ko-
lwi hi mina;
Mit. 2. 22-37.
10 Hi kululama, hilezi nza fa-
mba nzi ya ka Dadani, mu
nga ha ta nzi wona kambe;
Mit. 2. 32. xip. 3. 14. & 5. 32.
11 Hi kulamula, hilezi hosana
ya legi tiko yi lamulwe.
Mit. 26. 18. Luka 10. 18. xip. 12. 31.
Efe. 2. 2. Kol. 2. 15. Heb. 2. 14.
12 Nza ha hi ni zilo zi nyingi
ku zi kanela ka nwina, ka-
nilezi a mu koti ku zi pima
makunu.
Marku 4. 33. 1 Kor. 3. 2. Heb. 5. 12.
13 Ahemba lezo wona, Moya
wa zinene, loku wu cikele,
wu ta mu gonzisa zinene
zonkle: hakuba wu nga ta
ti wulawulela wona wutsu-
mbu; kanilezi ni zihi zilo
wu ta nga zizwa, zona wu
ta zi kanela: wu mu byela
lezi zilo zi ta ngata.
xip. 14. 17, 26. & 15. 26. 1 Joh. 2. 20,
27.
14 Wu ta nzi dumisa: hakuba
lezi zi nga za mina, wu mu
byela zona.
15 Zilo zonkle a nga nazo Da-
dani hi za mina: hikwalaho
nzi te ngalo, wu teka za mi-
na, wu mu byela zona.
Mat. 11. 27. xip. 3. 35. & 13. 3. & 17. 10.
16 Hi katanyana xi tsongwa-
nyani mu nga ta nzi wona
kambe; hi xikatanyana xi
tsongwanyani kambe, mu
ta nzi wona.
xip. 7. 33. & 13. 3, 33. & 14. 19. xipm.
10, 28.
17 Hikwalaho banwani ba ba-

pizani bakwe baku mu*n*wa-
ni ni mu*n*wani, Xini lexi a
xi wulawulako ka hina aku,
Hi xikatanyana xi tsongwa-
nyani mu nga ta nzi wona
kambe; na hi xikatanyana
xi tsongwanyani kambe,
mu ta nzi wona: kambe,
Hakuba nziya ka Dadani?
18 Hikwalaho baku ngalo, Xi
yini lexi a xi wulawulako
aku, Hi xikatanyana? A
hi *z*i ti*b*i le*z*i a *z*i wulawu-
lako.
19 Jesu i lo pima le*z*aku ba la-
ba ku mu wutisa, aku ngalo
ka*b*ye, Mu wutisana hile*z*i
ke, nzi nga *z*i wulawula nzi
ku, Hi xikatanyana xi tso-
ngwanyani, mu nga ta nzi
wona, hi xikatanyana xo
tsongwanyani kambe, mu
ta nzi wona?
20 Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka *n*wina, mu ta rila mu
maha hlomulo, kanile*z*i a
tiko gi ta nengela: mu ta
xaniseka, kanile*z*i kuxani-
seka ka *n*wina ku ta hunzu-
luswa kutsakeni.
21 A wasati loku a ha lunwa
wa xaniseka, hakuba xi ci-
kele xikati xakwe: kanile*z*i
laha na belekile xi*n*wanana,
a nga ha ku alakanyi ka-
mbe ku bayisa, hi kunenge-
la hakuba munhu *t*ralilwe
tikweni.
22 Hikwalaho *n*wina makunu
mu na ni kuxaniseka: ka-
nile*z*i nzi ta mu wona ka-
mbe, ni mbilu ya *n*wina yi
ta tsaka, ni kutsaka ka *n*wi-
na i haba loyi a ta nga ku
teka ka *n*wina.
xipm. 6. Luka 24. 41, 52. xip. 14. 1, 27. & 20. 20. Mit. 2. 46. & 13. 52. 1 Pet. 1. 8.
23 Hi lego siku a mu nga nzi
wutisa cumo. Hi*z*inene, hi-
*z*inene, nzi ku ka *n*wina,
Loku mu kombela xilo ka
Dadani hi bito ga mina, i ta
mu nyika xona.
Mat. 7. 7. xip. 14. 13. & 15. 16.
24 Ku kala le*z*i a mu se ku ko-
mbela xilo hi bito ga mina:
kombelani, mu ta amukela,
kasi kunengela ka *n*wina ku
fela ku tatiseka.
xip. 15. 11.
25 Le*z*i *z*ilo nzi *z*i kanele ka
*n*wina hi mifananiso: xika-
ti xa hata, laho nzi ta nga
kala nzi nga wulawuli ka
*n*wina kambe hi mifanani-
so, kanile*z*i nzi ta mu *b*yela
kwatsi hi Dadani.
26 Hi lego siku mu ta kombela
hi bito ga mina: a nzi wula-
wuli ka *n*wina nzi ku, nzi ta
mu kongelela ka Dadani;
xipm. 23.
27 Hakuba Dadani yena nwi-
nyi wa mu ranza, hakuba
mu nzi ranzile, mu kolilwe
le*z*aku nzi tile hi ka Dadani.
xip. 3. 13. & 14. 21, 23. & 17. 8. xipm. 30.
28 Nzi humele hi ka Dadani,
nzi tile misabeni: kambe,
Iza siya misaba, nziya ka
Dadani.
xip. 13. 3.
29 Bapizani bakwe baku, La-
nguta, makunu wa wula-
wula *z*iku *d*lu, a wa ha wu-
lawuli hi mifananiso.

30 Makunu ha *zi* ti*b*a hiku we-
na wa *zi* ti*b*a *z*ilo zon*k*le, a
ku labi le*z*aku munhu aku
wutisa: hi ka lexi ha kolwa
ku ngalo wena u humele hi
ka Nungungulu.
xip. 17. 8. & 21. 17. xipm. 27.
31 Jesu i lo ba hlamula aku,
Ma kolwa makunu ke?
32 Langutani, xikati xa hata,
ina, xi cikele, laho mu ta
nga hangalaka, loyi munhu
ni loyi aya kaya ka yena,
mu ta nzi siya nzoce: ha-
mbu *z*ona a nzi nzoce, ha-
kuba Dadani i na mina.
Mat. 26. 31. Marku 14. 27. xip. 8. 29.
& 14. 10, 11. & 20. 10.
33 Le*z*i *z*ilo nzi *z*i wulawulile
ka *n*wina, le*z*aku ka mina
mu fela ku kuma kurula.
Tikweni mu ni kukarateka:
kanile*z*i tiyisani; nzi hlulile
tiko.
xip. 14. 1, 27. & 15. 19, 20, 21. Roma 5.
1. & 8. 37. Efe. 2. 14. Kol. 1. 20.
2 Tim. 3. 12. 1 Joh. 4. 4. & 5. 4.

XIPIMO 17.

1 Le*z*i *z*ilo Jesu i lo *z*i kane-
la; na *k*lakusa mahlo yakwe
le tilweni, aku ngalo, Dada-
ni, xikati xi cikele; dumisa
*N*wana wa wena, kasi a
*N*wana a fela a ku ku du-
misa:
xip. 12. 23. & 13. 32.
2 Kota le*z*i u mu nyikileko
ntamo hehla ka nyama yo-
n*k*le, le*z*aku kani hi wihi u
mu nyikileko, ka bona a fe-
la ku ba nyika kuhanya ka
kupinzuka.
Mat. 11. 27. & 28. 18. xip. 3. 35. & 5. 27.
& 6. 37. 1 Kor. 15. 25, 27. Fil. 2. 10.
Heb. 2. 8. xipm. 6, 9, 24.
3 Loku hi kuhanya ka kupi-
nzuka, le*z*aku ba nga mu
ti*b*a wena Nungungulu we
ce wa *z*inene, ni Jesu Kristu
loyi u mu rumileko.
1 Kor. 8. 4. 1 Tesa. 1. 9. xip. 3. 34. &
5. 36, 37. & 6. 29 57. & 7. 29. & 10. 36.
& 11. 42.
4 Nzi ku dumisile misabeni,
na mbetile tiro lowu u nga
nzi nyika wona ku wu ma-
ha.
xip. 4. 34. & 5. 36. & 9. 3. & 13. 31. &
14. 13, 31. & 15. 10.
5 Makunu, O Dadani, nzi du-
mise wena wece wutsumbu
hi kudumisa loku nzi nga
hi nako ka wena na gi nga
hi kona tiko.
xip. 1. 1, 2. & 10. 30. & 14. 9. Fil. 2. 6.
Kol. 1. 15, 17. Heb. 1. 3, 10.
6 Nzi wonekelisile bito ga we-
na ka banhu laba u nga nzi
nyika tikweni: ba wa hi ba
wena, u ba nyikile ka mina;
ba yi hlayisile mhaka ya
wena.
xip. 6. 37, 39. & 10. 29. & 15. 19. xipm.
2. 9, 11.
7 Makunu ba *z*i tiba ku ngalo
*z*ilo zon*k*le u nzi nyikileko
*z*ita hi leyo ka wena:
8 Hakuba timhaka leti u nga
nzi nyika nzi ti nyikile ka
bona; ba ti amukele, ba *z*i
ti*b*a hi*z*inene ku ngalo nzi
tile hi leyo ka wena, ba ko-
lwa le*z*aku u nzi rumile.
xip. 8. 28. & 12. 49. & 14. 10. & 16. 27,
30. xipm. 25.
9 Nza ba kongelela: a nzi ko-
ngeleli tiko, kanile*z*i nzi ko-
ngelela laba u nzi nyikileko;
hile*z*i ba nga ba wena:
1 Joh. 5. 19.
10 Ni *z*ilo zon*k*le *z*i nga *z*a mi-
na hi *z*a wena, ni *z*a wena

hi za mina: nza dumiswa hi
zona.
xip. 16. 15.
11 Mina a nza ha hi tikweni
kambe, bona ba ha hi ti-
kweni, nzita ka wena. Da-
dani wo basa, ba hlayise hi
bito ga wena laba u nzi nyi-
kileko, kasi ba fela ku tsama
mu*n*we, kwatsi hi hina hi
nga mu*n*we.
xip. 10. 30. & 13. 1. & 16. 28. 1 Pet. 1. 5. Jude 1. xipm. 21, &c.
12 Na ha hi nabo, nzi lo ba
hlayisa hi bito ga wena la-
ba u nzi nyikileko: nzi lo ba
hlayisa, a ku na mu*n*we wa
bona a lahlekileko, saseka
*n*wana wa ku lahlwa; kasi
ku fela ku tatiseka kutsala.
xip. 6. 39, 70. & 10. 28. & 13. 18. & 18. 9. Heb. 2. 13. 1 Joh. 2. 19. Mit. 1. 20.
13 Kanilezi nzata ka wena; ni
lezi zilo nza zi kanela tikwe-
ni, kasi ku nengela ka mina
ku fela ku tatiseka ka bona.
14 Nzi ba nyikile mhaka ya
wena; a tiko gi lo ba benga,
hakuba a hi ba tiko, kota
mina nzi nga hi ko wa
tiko.
xipm. 8, 16. xip. 8. 23. & 15. 18, 19. 1 Joh. 3. 13.
15 A nzi kombeli ku ngalo u
ba susa tikweni, kanilezi
kasi u fela ku ba hlayisa ka
loyi wo biha.
Mat. 6. 13. Gal. 1. 4. 2 Tesa. 3. 3. 1 Joh. 5. 18.
16 A hi ba tiko, kota mina nzi
nga hi ko wa tiko.
xipm. 14.
17 Ba basise zineneni: a mha-
ka ya wena hi zinene.
xip. 8. 40. & 15. 3. Mit. 15. 9. Efe. 5. 26. 1 Pet. 1. 22.
18 Kota lezi u nga nzi ruma ti-
kweni, lezo nza lo ba ruma
tikweni.
xip. 20. 21.
19 Hi kota ya bona nza basisa
wutsumbu ga mina, kasi
bona wutsumbu ba fela ku
basiswa kambe zineneni.
1 Kor. 1. 2, 30. 1 Tesa. 4. 7. Heb. 10. 10.
20 A nzi kongeleli laba boce,
kanilezi kambe laba ba ko-
lwako ka mina hi kota ya
mhaka ya*b*ye;
21 Hakuba bon*k*le ba fela ku
tsama mu*n*we; kwatsi hi
wena, Dadani, u nga nzeni
ka mina, na mina nzeni ka
wena, kasi na bona ba fela
ku tsama nzeni ka hina: a
tiko gi fela ku kolwa ku
ngalo u nzi rumila.
xip. 10. 16, 38. & 14. 11. xipm. 11, 22, 23. Roma 12. 5. Gal. 3. 28.
22 Ni wukosi legi u nga nzi
nyika nzi gi nyikile ka bo-
na; ba fela ku tsama mu-
*n*we, kota hina hi nga mu-
*n*we;
xip. 14. 20. 1 Joh. 1. 3. & 3. 24.
23 Mina nzi kona nzeni ka bo-
na, na wena u nzeni ka mi-
na, kasi ba fela ku mbelela
ku*n*we; kasi a tiko gi fela
ku zi ti*b*a ku ngalo u nzi
rumile, ni ku u ba ranzi-
le, kota lezi u nga nzi ra-
nza.
Kol. 3. 14.
24 Dadani, laba u nzi nyikile-
ko, nza ranza lezaku, laha
nzi nga kona, na bona ka-
mbe ba fela ku tsama kona
na mina; kasi ba fela ku
wona wukosi ga mina, u
nzi nyikileko: hakuba u lo

nzi ranza na yi nga se ku
mahiwa misaba.
xip. 12. 26. & 14. 3. 1 Tesa. 4. 17.
xipm. 5.
25 Dadani wa kululama, a tiko
a gi ku ti*b*angi wena, kani-
le*z*i mina nzi lo ku ti*b*a; ni
laba ba lo *z*i ti*b*a ku ngalo u
nzi rumile;
xip. 7. 29. & 8. 55. & 10. 15. & 15. 21. &
16. 3, 27. xipm. 8.
26 Nzi ba ti*b*isile bito ga wena,
nzi ta gi ti*b*ekisa; kasi ku-
ranza loku u nga nzi ranza
ha kona ku fela ku tsama
nzeni ka bona, na mina nze-
ni ka bona.
xip. 15. 9, 15. xipm. 6.

XIPIMO 18.

1 Laha Jesu na kanele leti
timhaka, i lo famba ni bapi-
zani ba yena le *k*latuko wa
xicongwana Kidroni, laho
gi nga hi kona simu, i lo
engena kona, wutsumbu ga-
kwe ni bapizani ba yena.
Mat. 26. 36. Marku 14. 32. Luka 22. 39.
2 Makunu Judasi kambe, loyi
a nga mu nyikela, i wa gi
ti*b*a lego wutsamo: hakuba
Jesu i wa lo tolobela kuya
kona ni bapizani ba yena.
Luka 21. 37. & 22. 39.
3 *Z*onake Judasi, na amukele
a *k*lawa wa bakasadoro, ni
*z*igela ka bapristi ba hombe
ni ba Farisi, ba ta laho ni
tikandiya ni *z*ihlahle na ba
hlomile.
Mat. 26. 47. Marku 14. 43. Luka 22.
47. Mit. 1. 16.
4 Hikwalaho na Jesu, na *z*i
ti*b*a *z*ilo *z*on*k*le *z*i ta ngata
hehla ka yena, i lo huma, a
ku ka bona, Mu laba mani?
5 Ba lo mu hlamula baku,
Jesu wa Nazareta. Jesu aku
ka bona, Nzi mina yena. Ni
Judasi kambe, loyi a nga
mu nyikela, i wa yimile na-
bo.
6 Hikwalaho laha na wula-
wulile ka bona ku ngalo,
Nzi mina yena, ba lo hlehla
hi le nzako, ba su gangatsa-
la lahasi misabeni.
7 Hikwalaho i lo ba wutisa
kambe aku, Mu laba mani?
Baku ngalo, Jesu wa Naza-
reta.
8 Jesu i lo hlamula aku, Nzi
mu *b*yelile nzi ku nzi mina
yena: hikwalaho loku mu
laba mina, ba tsikeni laba
ba ti fambela n*d*leleni ya-
*b*ye:
9 Kasi ku fela ku tatiseka
mhaka leyi a nga yi wula-
wula, Labo u nzi nyikileko
a nzi lahlangi ni mu*n*we.
xip. 17. 12.
10 Hikwalaho Simoni Petro i
wa hi ni supado, a yi hlomu-
la i loba xitiri xa mupristi
wa hombe, a tsema n*d*lebe
ya xona ya xinene. Maku-
nu a bito ga xitiri hi wa Ma-
lkusi.
Mat. 26. 51. Marku 14. 47. Luka 22.
49, 50.
11 Jesu hikwalaho a ku ngalo
ka Petro, Beka supado ko-
celweni wa yona: a kopo le-
yi a nzi nyikileko Dadani,
nzi nga yinwi ke?
Mat. 20. 22. & 26. 39, 42
12 *Z*alezo a ban*d*la ni nduna
ya hombe, ni manganakana

ya ba Juda, ba mu koma
Jesu ba mu boha,
13 Ba mu yisa ka Ananiasi ku-
sangula; hakuba i wa hi
mukoȵwana wa Kaiafasi a
nga hi mu pristi wa hombe
lego lembe.
Mat. 26. 57. Luka 3. 2.
14 Makunu Kaiafasi i wa hi
yena loyi a nga laya ba Ju-
da hi ku ngalo, ku fanele le-
zaku munhu muȵwe a fele
banhu.
xipm. 24. xip. 11. 50.

15 Simoni Petro i lo lanzela
Jesu, a maha lezo muȵwani
mupizani. Loye mu pizani
i wa tibyiwa ka mupristi
wa hombe, a engena na Je-
su hubyeni ya mu pristi wa
hombe;
Mat. 26. 58. Marku 14. 54. Luka 22. 54.
16 Kanilezi Petro i wa yimile
la nyangweni hi lehandle.
Makunu muȵwani mupiza-
ni i wa kari a tibiwa hi mu-
pristi wa hombe, a huma a
wulawula ni loyi a rinzelako
nyangwa, a engenisa Petro.
Mat. 26. 69. Marku 14. 66. Luka 22. 54.
17 Hikwalaho a nhwana loyi a
rinzelako laha nyangweni a
ku ka Petro, Na wena u
mupizani wa loyi munhu
ke? Aku, a nzi yena.
18 Makunu zitiri ni mangana-
kana ba wa yimile kwalaho,
na ba nzibele nzilo wa ma-
kala; hakuba ku wa hi xira-
mi; ni Petro kambe i wa hi
nabo na a yimile a ti orisa.

19 A mupristi wa hombe hi-
kwalaho, i lo wutisa Jesu hi
bapizani bakwe, ni ku go-
nzisa ka yena.
20 Jesu i lo mu hlamula aku,
Nzi wulawulile ku baseni
tikweni; nzi wa gonzisa
masinagogeni, ni lomu te-
mpeleni, laha ba tsombana-
ko kona ba Juda bonkle; a
nzi wulawulangi cumo kufi
hlaleni.
Mat. 26. 55. Luka 4. 15. xip. 7. 14, 26, 28. & 8. 2.
21 Hi yini u wutisako mina?
wutisa laba ba nzi zwileko,
lezi nzi kanela ka bona: la-
nguta, laba ba zi tiba a zilo
nzi nga kanela.
22 Laha na wulawulile lexi,
muȵwe wa manganakana a
nga yimile a pakata Jesu hi
canja gakwe, aku, Wena u
hlamula mupristi wa hombe
kota lezo ke?
Mit. 23. 2.
23 Jesu i lo mu hlamula aku,
Loku nzi wulawulile kubi-
ha, maha kustumunyu wa
loko kubiha: kanilezi loku
nzi wulawulile kwatsi, hi
yini u nzi pakatako?
24 Hikwalaho Anasi a mu ru-
mela na bohilwe ka Kaiafa-
si mupristi wa hombe.
Mat. 26. 57.

25 Makunu Simoni Petro i wa
yimile na ti orisa. Hikwa-
laho baku ngalo kakwe, Na
wena u muȵwe wa bapi-
zani ba yena ke? I wa ka-
neta, aku ngalo, A nzi
yena.
Mat. 26. 69, 71. Marku 14. 69. Luka 22. 58.

26 Munwani wa *z*itiri *z*a mu-
pristi wa hombe, na ga loyi
Petro a nga tsema n*d*lebe
yakwe, aku, Nzi wa nga ku
wonangi naye le si*n*wini
ke?
27 Petro hikwalaho i lo kaneta
kambe: lokuloku a nkuku
wu yimba.
Mat. 26. 74. Marku 14. 72. Luka 22. 60. xip. 13. 38.

28 Hikwalaho ba koka Jesu
le ka Kaiafasi baya preto-
ria: yi wa hi mixo ya ho-
mbe; bona wutsumbu a ba
engenangi pretoria, leza-
ku kasi ba nga bihiswa,
kanilezi ba fela kuga pa-
sika.
Mat. 27. 2, 27. Marku 15. 1. Luka 23. 1. Mit. 3. 13. & 10. 28. & 3. 11.
29 Pilatu hikwalaho i lo huma
ka bona, aku, Mu neha a
keco muni hi loyi munhu?
30 Ba lo hlamula baku ngalo
kakwe, Loyi munhu loku a
nga hi mumahi wa kuonha,
nga hi nga mu nyikelangi
ka wena.
31 Pilatu hikwalaho aku nga-
lo ka*b*ye, Mu tekeni *n*wina
wutsumbu, mu mu lamula
kota nayo wa *n*wina. Ba
Juda baku ngalo ka yena, A
ku vumelwangi hina ku da-
ya munhu:
32 Kasi mhaka ya Jesu yi fela
ku tatiseka, a nga yi wula-
wula, na wonisa kufa a ta
ngafa ha kona.
Mat. 20. 19. xip. 12. 32, 33.

33 Pilatu hikwalaho i lo enge-
na kambe pretoria, i lo bita-
na Jesu, aku ngalo ka yena,
Hi wena Hosi ya ba Juda
ke?
Mat. 27. 11.
34 Jesu i lo hlamula aku, U
wulawula lexi wena wutsu-
mbu, kutani u lo *b*yelwa hi
ba*n*wani hi kota ya mina?
35 Pilatu i lo hlamula aku, Nzi
mu Juda mina ke? Lixaka
la wena ni bapristi ba ho-
mbe ba ku nyikela ka mi-
na: xini u xi mahileko
ke?
36 Jesu i lo hlamula aku, Mu-
fumo wa mina a hi wa legi
tiko: loku mufumo wa mi-
na wu wa hi wa tiko, *z*o-
nake malanza ya mina
nga malwa, lezaku kasi
nzi nga nyikelwi ka ba
Juda: kanile*z*i mufumo
wa mina a wu suki hi
laha.
1 Tim. 6. 13. Luka 12. 14. xip. 6. 15. & 8. 15.
37 Pilatu hikwalaho aku ngalo
ka yena, U Hosi ke? Jesu
i lo hlamula aku, Wa wula-
wula wena u ku nzi hosi.
Ka loku kugumelwa nzi *t*ra-
lelwe le*z*i, hi kwa loku ku-
gumelwa nzi tile tikweni,
kasi nzi maha kustumunyu
wa *z*inene. Bon*k*le laba ba
nga *z*inene ba gizwa gezu
ga mina.
xip. 8. 47. 1 Joh. 3. 19. & 4. 6.
38 Pilatu aku ka yena, Hi yini
*z*inene?

Na wulawulile lexi, i lo
huma kambe aya ka ba Ju-

da, aku ka bona, A nzi ku-
mi nanzu ka yena.
Mat. 27. 24. Luka 23. 4. xip. 19. 4, 6.
39 Kanilezi mu ni kuwu, wa
ku ngalo nzi ta mu klaklela
munwe hi pasika: hikwa-
laho mu ranza lazaku nzi
mu klaklela Hosi ya ba Ju-
da ke?
Mat. 27. 15. Marku 15. 6. Luka 23. 17.
40 Hikwalaho ba lo bitana ka-
mbe, baku, A hihi loyi
munhu, kanilezi Barabasi.
Makunu Barabasi i wa hi
mupangi.
Mit. 3. 14. Luka 23. 19.

XIPIMO 19.

1 Zonake Pilatu a mu teka
Jesu, i lo muba.
Mat. 20. 19. & 27. 26. Marku 15. 15. Luka 18. 33.
2 Ni ba kasadoro ba luka xi-
dlodlo xa mizwa, ba xi rwe-
xa hlokweni yakwe, ba lo
mu ambexa nguwo ya xi-
wunguwungu; bata ka ye-
na,
3 Baku ngalo, Xewe, Hosi ya
ba Juda! ba mu pataka hi
mandla yabye.
4 Pilatu i lo huma kambe,
aku ka bona, Mangabye, nzi
mu humesile ka nwina, ka-
si mu fela ku zi tiba ku nga-
lo a nzi kumangi nanzu ka
yena.
xip. 18. 38. xipm. 6.
5 Jesu hikwalaho i lo huma,
na ambele xdlodlo xa mi-
zwa ni nguwo ya xiwungu-
wungu. Pilatu aku kabye,
Langutani, loyi munhu!
6 Hikwalaho laha bapristi ba
hombe ni manganakana, na
ba mu wonile, ba bitana,
baku, Mu belele, mu belele.
Pilatu a ku kabye, Mu te-
keni nwina wutsumbu, mu
mu belela: hilezi a nzi ku-
mi nanzu ka yena.
Mit. 3. 13.
7 Ba Juda ba lo mu hlamula,
Hina ni nayo, hi kota ya lo-
wo nayo i yimelwe hi kufa,
hakuba i ti maha Nwana
wa Nungungulu.
Mat. 26. 65. xip. 5. 18. & 10. 33.
8 Pilatu hikwalaho na zwile
leyi mhaka, i lo caba ngu-
vu;
9 I lo engena kambe pretoria,
aku ka Jesu, Uta hi kwihi?
Kanilezi Jesu a nga mu hla-
mulangi.
Mat. 27. 12, 14.
10 Pilatu hikwalaho aku ka
yena, A ku wulawuli ka
mina ke? a ku zi tibi ku
ngalo nzi na ni ntamo ku
ku klakla, nzi na ni ntamo
ku kubelela ke?
11 Jesu i lo mu hlamula aku,
A ku na ntamo hehla ka
mina, saseka loku ku nyiki-
lwe ka wena hi le hehla: hi-
kwalaho loyi a nzi nyikele-
ko ka wena i na ni kuonha
ka hombe.
Luka 22. 53. xip. 7. 30.
12 Hi ka lexi Pilatu a laba ku
mu klakla: kanilezi ba Juda
ba bitana, baku, Loku u
klakla loyi munhu, a ku xa-
ka ga Kesari: ywaloyi a ti
mahako hosi a kanela Ke-
sari.
Luka 23. 2. Mit. 17. 7.
13 Pilatu hikwalaho laha na

zwile leti timhaka, i lo hu-
mesa Jesu lahan*d*le, i lo tsa-
ma xitsa*n*weni xa kulamu-
la wutsa*n*weni gi bitwako gi
Gan*d*lilwe hi mari*b*ye, kani-
le*z*i hi xi Heberu, Gabata.
14 Makunu ku wa hi Kulongi-
sela pasika: xi wa hi xika-
ti xa wun*k*lanu ni xi*n*we.
Aku ka ba Juda, Manga*b*ye,
Hosi ya *n*wina!
Mat. 27. 62.
15 Bona hikwalaho ba lo bita-
na baku, Mu suse, mu suse,
mu belele. Pilatu aku ka
bona, Nzi belela Hosi ya
*n*wina ke? Bapristi ba ho-
mbe ba lo hlamula baku, A
hi na hosi hambu Kesari
hasi.
16 *Z*onake hikwalaho a mu
nyikela ka*b*ye akuba a bele-
lwa.
Mat. 27. 26, 31. Marku 15. 15. Luka 23. 24.

17 Hikwalaho ba mu teka Je-
su: i lo huma, a ti rwalela
xihambano yena wutsu-
mbu, ata wutsa*n*weni gi
bitanwako ku ngalo Wu-
tsamo ga hloko, hi xi He-
beru ku ngalo Golgota:
Mat. 27. 31, 33. Marku 15. 21, 22. Luka 23. 26, 33. Heb. 13. 12.
18 Laha ba nga mu belele ko-
na, ba wa belelwe naye ba-
*n*wani bambiri, seno ni seyi
mu*n*we, Jesu hi laha xikari.
19 Pilatu a tsala papilo kambe,
a gi beka laha xihambanwe-
ni. A ku wa tsalilwe ku nga-
lo, JESU WA NAZARETA,
HOSI YA BA JUDA.
Mat. 27. 37. Marku 15. 26. Luka 23. 38.

20 Hikwalaho legi a papilo gi
gonziwa hi banyingi ba ba
Juda: hakuba wutsamo legi
a nga belelwe Jesu gi hi
kusuhani ni muti: gi wa
tsalilwe hi xa Heberu, ni
Latini, ni Greki.
21 Hikwalaho bapristi ba ho-
mbe ba ba Juda baku ngalo
ka Pilatu, U nga tsali u ku,
I Hosi ya ba Juda; kanile*z*i,
akuba, i te ngalo, Nzi Hosi
ya ba Juda.
22 Pilatu i lo hlamula aku, Le-
*z*i nzi *z*i tsalileko nzi tsa-
lile.

23 Hikwalaho a bakasadoro,
laha na mu belele Jesu, ba
teka tinguwo takwe, ba ma-
ha mune wa *z*ipanze, kasa-
doro mu*n*we ni mu*n*wani i
wa hi ni xipanze; ni baji
kambe: makunu a baji gi
wa nga hi na nzungo, gi
wa lukilwe ku suka hi le
hehla kala ku gumesa.
Mat. 27. 35. Marku 15. 24. Luka 23. 34.
24 Hikwalaho baku ngalo, mu-
*n*we ka mu*n*wani, Hi nga gi
hanzuli, kanile*z*i a hi mahe-
ni tihlolo, aku gi ta maha
ga mani: kasi ku fela ku
tatiseka kutsala, wu ku,
Ba abelana tinguwo ta
mina xakari ka*b*ywe, ni
baji ga mina ba maha a
kuvumba.
Hikwalaho le*z*i *z*ilo bakasa-
doro ba lo *z*i maha.
25 Kanile*z*i ku wa yimile ku
suhani ni xihambano xa Je-
su nyine wakwe, ni maka-

*b*ye wa nyine wakwe, Maria
sati wa *K*lopasi, ni Maria
Magdaleni.
Mat. 27. 55. Marku 15. 40. Luka 23.
49. & 24. 18.
26 Jesu hikwalaho laha na wo-
na nyine wakwe, ni mupi-
zani, loyi a mu ranzako, na
yimile, aku ka nyine wa-
kwe, Wasati, languta *n*wa-
na wa wena!
xip. 2. 4. & 13. 23. & 20. 2. & 21. 7, 20, 24.
27 *Z*onake aku ka mupizani,
Languta, nyine wa wena!
kusukela lexo xikati mupi-
zani i lo mu yisa kaya ka-
kwe.
xip. 1. 11. & 16. 32.

28 A nzako lexi Jesu, i wa *z*i
ti*b*a aku *z*ilo *z*on*k*le *z*i mbe-
lile, kasi ku fela kutatiseka
kutsala, aku, Nzi na ni to-
ra.
29 Laho ku wa bekilwe xi*b*ya
na xi tele hi viniga: hi le*z*o
ba lo beka kubi na gi tele hi
viniga le hehla ka hisopi, ba
gi neha no*n*wini wakwe.
Mat. 27. 48.
30 Hikwalaho Jesu na amuke-
le viniga, aku ngalo, Ku
mbetekile: a koramisa hlo-
ko yakwe, a nyika moya
wakwe.
xip. 17. 4.

31 Hikwalaho ba Juda, haku-
ba gi wa siku go Longisela,
baku a *z*irumbi *z*i nga tsa-
mi xihambanweni hi siku
ga sabado (hakuba a siku ga
sabado lego gi wa hi ga ho-
mbe), ba lo wutisa Pilatu
akuba milenge ya*b*ye yi tso-
*b*yiwa, kasi ba fela ku susi-
wa.
Marku 15. 42. xipm. 42..
32 Hikwalaho bakasadore ba
lota, bata tsoba milenge ya
wo sangula, ni ya munwani
a nga belelwe naye:
33 Kanile*z*i na ba cikele ka Je-
su, ba wona le*z*aku i wa sina
file, a ba tsobangi milenge
yakwe:
34 Ahemba mu*n*we wa baka-
sadoro a mu hlaba a rebe hi
*k*lari, lokuloku ku kulunga
nkata ni mati.
1 Joh. 5. 6, 8.
35 Loyi a nga wōna wa maha
wukustumunyu, ni wuku-
stumunyu gakwe gi nene:
wa *z*i ti*b*a aku wa wulawu-
la *z*inene, kasi na *n*wina ka-
mbe ma kolwa.
36 Hakuba le*z*i *z*ilo *z*i mahe-
kile, kasi kutsala ka tatise-
ka, A rambo ga yena gi ta
nga tso*b*yiwa.
37 Kambe ku*n*wani kutsala
kuku, Ba ta mu languta
yena ba mu *k*labileko.
Kuv. 1. 7.

38 A nzako ka le*z*i *z*ilo Jose-
fa wa Arimatia, i wa hi
mupizani wa Jesu, kanile*z*i
kufihlaleni hi kucaba ba Ju-
ka, aya wutisa ka Pilatu le-
*z*aku kasi a teka xirumbi
xa Jesu: Pilatu a mu vu-
mela. Hikwalaho yena i lo-
ta, a susa xirumbi xa yena.
Mat. 27. 57. Marku 15. 42. Luka 23.
50. xip. 9. 22. & 12. 42.
39 Ku lota kambe Nikodemu-
si, loyi a ngta kakwe ni wu-

siku kusangula, a neha a
mure ni alosi *zi* patsilwe, a
mapawundi ya zana hi ku
ringaniswa.
xip. 3. 1, 2. & 7. 50.
40 Le*z*o ba teka xirumbi xa
Jesu, ba lo xi petsela ngu-
weni ya mure *zin*we ni mi-
pepo, kota le*z*i ma nga ma-
hanyela ya ba Juda hi ku
lahla.
Mit. 5. 6.
41 Makunu wutsa*n*weni legi a
nga belelwa kona gi wa hi
kona simu; ni le si*n*wini wa
hi kona nkele wusra lowo
wo cima ku nga se ku beki-
wa munhu.
42 Laho *z*onake hi kota ya Ku-
longisela ka ba Juda (haku-
ba xilahla xi wa hi ku su-
hani) ba lo mu beka kona
Jesu.
xipm. 31.

XIPIMO 20.

1 Makunu hi siku go ranga
ga sonto Maria Magdaleni
ata ni punzu, na nga hate
pu, le nkeleni, a wona ri*b*ye
na gi susilwe nkeleni.
Mat. 28. 1. Marku 16. 1. Luka 24. 1.
2 Hikwalaho a tsutsuma, ata
ka Simoni Petro, ni ka mu-
*n*wani mupizani, loyi a nga
ranziwa hi Jesu, aku ka*b*ye,
Ba yi susile Hosi nkeleni, a
hi ku ti*b*i laha ba yi bekile-
ko kona.
xip. 13. 23. & 19. 26. & 21. 7, 20, 24.
3 Petro hikwalaho a huma, ni
mu*n*wani mupizani, ba loya
nkeleni.
Luka 24. 12.
4 Ba tsutsuma hi wumbiri
ga*b*ye: mu*n*wani mupizani
a hunza Petro, a ranga a ci-
kela nkeleni;
5 Na koroma a hlomela lomo
nzeni, i lo wona tinguwo ta
mure na ti hi kona; kanile-
*z*i a nga engenangi lomo
nzeni.
xip. 19. 40.
6 Hikwalaho Simoni Petro
ata kambe, na mu lanzela,
a engena nkeleni; a wona
tinguwo ta mure na hi ko-
na,
7 Ni lesu, leyi yi nga hi hlo-
kweni yakwe, na yi nga hi
ni nguwo ta mure, kanile*z*i
yi petsilwe yi bekilwe wu-
tsamo ga yona yoce.
xip. 11. 41.
8 *Z*onake a engena ni mu*n*wa-
ni mupizani kambe, loyi a
nga ranga kuta nkeleni, a
wona, a kolwa.
9 Hakuba le*z*o ba wa nga se
ku kuti*b*a kutsala, ka ku
ngalo i fanele ku vuka ka-
mbe hi ka bafileko.
Mit. 2. 25–31. & 13. 34, 35.
10 Le*z*o bapizani ba lo famba
kaya ka*b*ye.

11 Kanile*z*i Maria i wa yimile
lahan*d*le ka nkele na a rila:
le*z*o, na kari a rila, a kora-
ma a hlomela nzeni ka nke-
le;
Marku 16. 5.
12 I lo wona tingelosi timbiri ti
ambele tobasa na ti tsamile,
yi*n*we hi le hlokweni, ni yi-
*n*we hi le miko*n*zweni, laha
xirumbi xa Jesu xi nga be-
kilwe.

13 Tona tiku ka yena, Wasati, u rilela yini? A ku ka tona, Hilezi ba susile a Hosi ya mina, a nzi ku tibi laha ba yi bekileko kona.
14 Laha na ha wulawula lezo, a hunzuluka le nzako, i lo wona Jesu na yimile, i wa nga zi tibi ku ngalo hi Jesu.
Mat. 28. 9. Marku 16. 9. Luka 24. 16, 31. xip. 21. 4.
15 Jesu aku ka yena, Wasati, hi yini u rilako? u laba mani? Yena, na alakanya ku ngalo hi murimi, aku ka yena, Hosi, loku u mu susile laha, nzi byele laha u mu bekileko, nzi taya mu susa.
16 Jesu aku kakwe, Maria. A ti hunzulusa, a ku ka yena hi xi Heberu, Raboni; hi ku ngalo, Mugonzisi.
17 Jesu aku ka yena, U nga nzi komi; hakuba a nzi se ku ka nziya kuya ka Dadani: kanilezi famba ka makabye ba mina, uku ka bona, Nza kanziya ka Dadani wa mina ni Dadani wa nwina, ni Nungungulu wa mina ni Nungungulu wa nwina.
Mat. 28. 10. Roma 8. 29. Heb. 2. 11. xip. 16. 28. Efe. 1. 17.
18 Maria Magdaleni ata a byela bapizani, Nzi wonile Hosi; ni ku mu byela ka yona lezi zilo.
Mat. 28. 10. Luka 24. 10.

19 Hikwalaho laha gambyeni, gwalego siku, a siku go ranga ga sonto, tibati ti wa valilwe laha bapizani ba nga hi kona, hi kucaba ba Juda, Jesu i lota i lo yima xikari, aku ka bona, Kurula a ku tsama ka nwina.
Marku 16. 14. Luka 24. 36. 1 Kor. 15. 5.
20 Na wulile lexi, a ba wonisa mandla yakwe ni rebe gakwe. Hikwalaho bapizani ba lo tsaka, na ba wona Hosi.
xip. 16. 22.
21 Jesu hikwalaho aku ngalo ka bona kambe, Kurula a ku tsame ka nwina: kota Dadani a nzi rumileko, hambu lezo nza mu ruma nwina.
Mat. 28. 18. xip. 17. 18, 19. 2 Tim. 2. 2. Heb. 3. 1.
22 Laha na a wulawulile lexi, a ba pupuxela, aku ka bona, Amukelani Moya wo Basa:
23 Laba zonho zabye mu zi tsetselelako, zi tsetselelwe kabye; ni laba zonho zabye mu zi komako, zi komilwe.
Mat. 16. 19. & 18. 18.

24 Kanilezi Tomasi, a tibyako Didimusi, munwe wa ba kume ni bambiri, i wa nga hi kona nabo kuteni ka Jesu.
xip. 11. 16.
25 Hikwalaho banwani ba bapizani baku ngalo kakwe, Hi yi wonile Hosi. Kanilezi yena aku ngalo kabye. Loku nzi nga wona timba nga ta tikoko mandleni yakwe, nzi engenisa titiho ta mina timbangeni ta tikoko, nzi engenisa canja ga mina

rebeni gakwe, nzi nga ta kolwa.

26 A nzako ka n*k*lanu ni manharu wa masiku bapizani bakwe ba wa hi lomu n*d*lwini kambe, ni Tomasi i wa hi nabo. Jesu ata, ti*b*ati ti wa valilwe, a yima xikari, i te ngalo, Kurula aku tsame ka *n*wina.
27 *Z*onake aku ka Tomasi, Ciketa laha titiho ta wena, u wona man*d*la ya mina; ciketa laha canja ga wena, u gi engenisa rebeni ga mina: u nga mahi loyi a nga kolwiko, kanile*z*i na u kolwa.
1 Joh. 1. 1.
28 Tomasi a hlamula aku ngalo ka yena, Hosi ya mina ni Nungungulu wa mina.
29 Jesu aku ka yena, U kolwa hile*z*i u nzi wonileko: ba katekisilwe laba ba kolwako na ba nga nzi wonangi.
2 Kor. 5. 7. 1 Pet. 1. 8.

30 Ni *z*iwoniso *z*i nyingi *z*i*n*wani Jesu a nga *z*i maha mahlweni ka bapizani, *z*i nga tsaliwangiko ka legi buku:
xip. 21. 25.
31 Kanile*z*i le*z*i *z*i tsalilwe, kasi ma fela ku kolwa lezaku Jesu hi Kristu, *N*wana wa Nungungulu; ni lezaku na mu kolwa mu kuma kuhanya hi bitweni ga yena.
Luka 1. 4. xip. 3. 15. 16. & 5. 24. 1 Pet. 1. 8, 9.

XIPIMO 21.

1 A nzako le*z*i *Z*ilo Jesu a ti wonekisa kambe ka bapizani la ti*b*eni ga Tiberiasi; a ti wonekisa wutsumbu kotisa le*z*i.
2 Ba wa ni wutsamo gi*n*we Simoni Petro, ni Tomasi a ti*b*yako Didimusi, na Nataneli wa le ka Kana wa Galile, ni bana ba Zabedi, ni ba*n*wani bambiri ba bapizani bakwe.
xip. 1. 45. Mat. 4. 21.
3 Simoni Petro aku ka bona, Nza haya ku kuta *z*in*d*luwani. Baku kakwe, Na hina kambe hi ta famba na wena. Ba huma, ba engena ngalabeni; hi lego wusiku aba komangi cumo.
4 Kanile*z*i na gi cile, Jesu a yima muhanzeni: hambu le*z*o bapizani ba wa nga *z*i ti*b*i ku ngalo hi Jesu.
xip. 20. 14.
5 Jesu hikwalaho aku ka bona, Banana, mu na ni xilo xa kuga ke? Ba lo mu hlamula baku, Kokwihi.
Luka 24. 41.
6 Aku ngalo ka bona, Hoxani likoka hi le xineneni xa ngalaba, mu ta kuma. Hikwalaho ba lo li hoxa, ba wa nga koti ku li koka hi kota ya kutala ka *z*i*d*luwani.
Luka 5. 4, 6, 7.
7 Hikwalaho loyi mupizani Jesu a nga mu ranza aku ka Petro, Hi Hosi. Le*z*o laha na Simoni Petro na zwile ku ngalo hi Hosi, a boha baji gakwe (hile*z*i a

nga hi xi*b*yiri), a ti hoxa ti-
*b*eni.
xip. 13. 23. & 20. 2.
8 Kanile*z*i ba*n*wani bapizani
ba lota hi ngalaba yi tso-
ngwanyani (hile*z*i ba nga hi
kule ni muhanza, le*z*o xipi-
mo xa mazana mambiri ma-
woko), na ba koka liko a li
teleko hi *zid*luwani.
9 Le*z*o na ba humele muha-
nzeni, ba wona nzilo wa
makala laho, ni *zid*luwani
na xi bekilwe hehla ka wo-
na, ni xibaba.
10 Jesu aku ka bona, Nehani
*zid*luwani le*z*i mu *z*i komi-
leko lokuloku.
11 Hikwalaho Simoni Petro i
loya, aya kokela muhanzeni
likoka, na li tele hi *zid*lu-
wani *z*a hombe, *z*i hi zana
ni ń*k*lanu wa makume ni
*z*inharu: a likoka a wa nga
hanzukangi, hambu le*z*i *z*i
nga tele.
12 Jesu aku ka bona, Ngonani
mu ta fihlula. Ku wa hi
kona ni mupizani a nga ti-
ya ku mu wutisa, Hi wena
mani? na ba *z*i ti*b*a ku nga-
lo hi Hosi.
Mit. 10. 41.
13 Jesu ata, a teka xibaba, a
ba nyika, ni *zid*luwani ka-
mbe.
14 Makunu hi *z*ikati *z*inharu
Jesu na wonekiswa ka bapi-
zani, anzako ka kuvuka hi
le ka bafileko.
xip. 20. 19, 26.
15 Le*z*o ba fihlule, Jesu aku
ka Simoni Petro, Simoni,
*n*wana wa Johani, wa nzi
ranza ku hunza laba ke?
Aku ka yena, Ina, Hosi; wa
*z*i ti*b*a ku ngalo nza ku ra-
nza. Aku ka yena, Risa ti-
yivu ta mina.
16 Aku ka yena kambe hi ka
wumbiri, Simoni, *n*wana wa
Johani, wa nzi ranza ke?
Aku ka yena, Ina, Hosi; wa
*z*i ti*b*a ku ngalo nza ku ra-
nza. Aku ka yena, Risa ti-
yivu ta mina.
Mit. 20. 28. Heb. 13. 20. 1 Pet. 2. 25. & 5. 2, 4.
17 Aku ka yena hi ka wunha-
ru, Simoni, *n*wana wa Jo-
hani, wa nzi ranza ke? Pe-
tro a xaniseka hele*z*i a nga
wulawula ka yena kunha-
ru, Wa nzi ranza ke? Aku
ngalo ka yena, Hosi, wa *z*i
ti*b*a *z*ilo *z*on*k*le; wa *z*i ti*b*a
ku ngalo nza ku ranza. Je-
su aku ka yena, Risa tiyivu
ta mina.
xip. 2. 24, 25. & 16. 30.
18 Hi*z*inene, hi*z*inene, nzi ku
ka wena, Na wa hi mura, u
wa ti boha wutsumbu, wa
ya laha u nga ku laba: ka-
nile*z*i laha u ta nga maha
wakale, u ta tsambuluta
man*d*la ya wena, ni mu-
*n*wani i ta ku boha, a ku
yisa laha u nga ku labiko.
xip. 13. 36. Mit. 12. 3, 4.
19 Makunu i lo wulawula lexi,
na wonisa kufa loku a ta
nga dumisa ha kona Nu-
ngungulu. Na wulawulile
lexi, aku ka yena, Nzi la-
nzele.
2 Pet. 1. 14.

20 Petro, na hunzuluka, a wo-
na mupizani loyi a nga mu
ranza Jesu na lanzela; loyi
a nga kegele xifubeni xa
yena laha kugeni, a ngaku,
Hosi, himani a ku nyikela-
ko?

xip. 13. 23, 25. & 20. 2.

21 Hikwalaho Petro na mu wo-
na aku ka Jesu, Hosi, xana
loyi i ta maha yini?

22 Jesu aku ka yena, Loku nzi
zi ranza a tsame kala nzita,
xi yini lexo ka wena? nzi
lanzela wena.

Mat. 16. 27, 28. & 25. 31. 1 Kor. 4. 5. & 11. 26. Kuv. 2. 25. & 3. 11. & 22. 7, 20.

23 Loku kuwulawula ku hu-
ma xikari ka bamaka*b*ye,
lezaku loye mupizani a nga
tafa! lezo Jesu i wa nga
wulangi ka yena, aku a nga
tafa; kanilezi, Loku nzi ku
ngalo a tsame kala nzita, xi
yini lexo ka wena?

24 Loyi hi yena mupizani a
mahako wukustumunyu wa
lezi zilo, a nga tsala lezi zi-
lo: ha zi ti*b*a wukustumu-
nyu ga yena gi nene.

xip. 19. 35. 3 Joh. 12.

25 Kambe zi kona zilo zi nyi-
ngi Jesu a nga zi maha, le-
zaku loku zi nga tsaliwa
zon*k*lelele, nza alakanya le-
zaku a tiko wutsumbu a
gi na ku enela a mabuku
laya ma nga ta nga ma tsa-
lilwe.

xip. 20. 30.

A MITIRO YA BAPOSTOLI.

XIPIMO 1.

1 A buku go sangula nzi gi
tsalile, O Teofilu, hi lezo zo-
n*k*le Jesu a nga rangula ku
zi maha ni ku zi gonzisa,

Luka 2. 3.

2 Ku kala lego siku a nga
amukelwa le hehla, a nza
ka kunyika ka kulaya hi
Moya wa ku Basa ka bapo-
stoli laba a ba hlawulileko:

Marku 16. 15, 19. Luka 9. 51. & 24. 51. xipm. 9. 1 Tim. 3. 16. Mat. 28. 19. Joh. 20. 21. xip. 10. 41, 42.

3 Ka bona i lo ti wonisa na a
hanya a nzako ka kuxani-
seka ka yena hi ziwoniso zo
tala, na a woneka ka bona
a xipimo xa mune wa ma-
kume ya masiku, na a wu-
lawula zilo za mufumo wa
Nungungulu:

Marku 16. 14. Luka 24. 36. Joh. 20. 19, 26. & 21. 1, 14. 1 Kor. 15. 5.

4 Laha a nga wa tsombene
nabo katigi*n*we, i lo ba laya
ku kala ba nga suki Jerusa-
lema, kanilezi a ku rinzela
a tsumbiso wa Dadani, lo-
wu, i loku, a nga ku mu wu
zwile ha mina:

Luka 24. 43, 49. Joh. 14. 16, 26, 27. & 15. 26. & 16. 7. xip. 2. 33.

5 Hakuba Johani ha kunene
i lo bapatiza hi mati; kani-
lezi *n*wina mu ta bapatizwa
hi Moya wa ku Basa a hi
masiku yo tala cima ka lezi.
Mat. 3. 11. xip. 2. 4. & 11. 15, 16. & 19. 4.

6 Hikwalaho bona, laha ba
nga wa tsombene katigi-
*n*we, ba lo mu wutisa, ba-
ku, Hosi, u ta wuyisela hi
lexi xikati a mufumo wa
Israeli ke?
Mat. 24. 3.

7 Yena a ku ngalo ka*b*ye, A
hi ka *n*wina ku tiba *z*ikati
ni tinguba, lezi Dadani a ti
yimiseleko le nta*n*weni wa
yena.
Mat. 24. 36. Marku 13. 32. 1 Tesa. 5. 1.

8 Kanilezi *n*wina mu ta amu-
kela a ntamo, laha na Mo-
ya wa ku Basa wu tile he-
hla ka *n*wina: *n*wina mu
ta maha bakustumunyu ba
mina le Jerusalema ni le
Judia gon*k*le ni le Samaria,
ni kwaleyo magumelweni
ya misaba.
xip. 2. 1, 4, 32. Luka 24. 48, 49. Joh. 15. 27. xipm. 22.

9 Ni laha a nga wa kanele le-
*z*i *z*ilo, kota ba nga wa cu-
wuka, i lo kamukelwa le
hehla; ni refu gi lo mu
amukela mahlweni ya*b*ye.
Luka 24. 51. Joh. 6. 62. xipm. 2.

10 Kota lezi ba nga ha cuwu-
kisisa le tilweni kota a nga
wa famba, languta, a mado-
ta mambiri ma lo yima laho
na ma ambele a tinguwo to
basa;
Mat. 28. 3. Marku 16. 5. Luka 24. 4. Joh. 20. 12. xip. 10. 3, 30.

11 Ba ku ngalo, *N*wina madota
ya le Galile, hi yini mu yi-
mileko na mu cuwuka le
tilweni ke? loyi Jesu, loyi a
mu amukeleko hi le ka *n*wi-
na le hehla le tilweni i *z*i
ngaho i ta tisa *z*ale*z*o kota
mu mu wonileko na aya
tilweni.
xip. 2. 7. & 13. 31. Mat. 24. 30. Marku 13. 26. Luka 21. 27. Joh. 14. 3. 1 Tesa. 1. 10. & 4. 16. 2 Tesa. 1. 10. Kuv. 1. 7.

12 *Z*onake ba lo wuya bona
Jerusalema hi le xitsunge-
ni xi ti*b*yako ma Olivia,
lexi xi nga kusuhani ni Je-
rusalema, i pfuka wa ku fa-
mba hi sabado.
Luka 24. 52.

13 Ni laha bona ba nga wa
engenile, ba loya n*d*lwini
ya le hehla, laho ba nga wa
tsama kona; *z*i*n*we na ba
Petro na Johani na Jamesi
na Andreu, Filipu ni Tomasi,
Bartolome na Mateu, na Ja-
mesi a *n*wana wa Alfeu, na
Simoni mu Zealoti, na Ju-
dasi a *n*wana wa Jamesi.
Luka 6. 15. xip. 9. 37, 39. & 20. 8. Mat. 10. 2, 3, 4. Jude 1.

14 Laba bon*k*le hi mbilu yi*n*we
ba lo simamisa kukombele-
ni, *z*i*n*we ni ba basati, ni
Maria nyine wa Jesu, ni ba-
maka*b*ye bakwe.
xip. 2. 1, 46. Luka 23. 49, 55. & 24. 10. Mat. 13. 55.

15 Hi lawo masiku Petro i lo
yima xikari ka bamaka*b*ye,
a ku ngalo (ni laho ku wa
hi kona a xi*d*lemo xa banhu
xi nga tsombene katigi*n*we,

ba nga wa hi zana ni makume mambiri),
Kuv. 3. 4.
16 Bamaka*b*ye, *z*i wa labekile le*z*aku a mitsalo wu tatiseka, lowu a Moya wo Basa wu nga kanela hi mahlweni hi nomu wa Davida ha Judasi, loyi a nga rangela bona laba ba nga teka Jesu.
Joh. 18. 18. & 18. 3. Luka 22. 47.
17 Hakuba yena i wa hlayelwe ka hina, i lo amukela a xiyabelo xakwe xa kukozela loku.
Mat. 10. 4. Luka 6. 16. xipm. 25. xip. 12. 25. & 20. 24. & 21. 19.
18 (Makunu loyi munhu i lo xaba a simu hi cacazelo wa kubiha kakwe; na awa hi hloko, a pulakanyeka hi laha xikari, ni marumbu yakwe yon*k*le ma lo halaka.
Mat. 27. 5, 7, 8. & 26. 15. 2 Pet. 2. 15.
19 *Z*i lo ti*b*yiwa hi bon*k*le laba ba akileko le Jerusalema; kota le*z*i hi lirimi la*b*ye legi simu gi ti*b*yiwa Akeldama, loko ku hi ku ngalo, I simu ya nkata.)
20 Hakuba ku tsalilwe bukwini ga Tisimu,

Yin*d*lu yakwe a yi mahe a xiwunza, nga ni munhu a nga aki ka yona:

ni,

Wutsamo gakwe a gi tekiwe hi mu*n*wani.

21 Hi kwalaho ka laba banhu laba ba nga wa hlengele na hina xon*k*le xikati laha a Hosi Jesu a nga wa engena a huma xikari ka hina,
22 Kusangula hi kubapatiza ka Johani, ku kala lego siku a nga amukelwa le hehla a suka ka hina, ka laba nga a mu*n*we a maha kustumunyu *zin*we na hina wa kuvuka kakwe.
Marku 1. 1. xipm. 8, 9, Joh. 15. 27. xip. 4. 33.
23 Bona ba lo yimisa bambiri, Josefa a bitiwako Basaba, loyi a nga culiwa a ku hi Justusi, na Matia.
xip. 15. 22.
24 Na bona ba lo kombela, ba ku ngalo, Wena, Hosi, loyi u ti*b*ako a timbilu ta banhu bon*k*le, komba wa laba loyi wena u mu hlawulileko,
xip. 15. 8. Kuv. 2. 23.
25 A ku teka wutsamo ga kukozela ·loku ni wupostoli. legi Judasi a pfukileko ka gona, a fela kuya wutsa*n*weni gakwe.
xipm. 17.
26 Bona ba lo ba vumbisa; ku lo vumbiwa Matia; i lo hlayelwa ni bapostoli bakume ni mu*n*we.

XIPIMO 2.

1 Ni laha a siku ga Pentekosti gi nga wa cikele, bona bon*k*le ba wa tsombene wutsamo gi*n*we.
xip. 1. 14. & 20. 16.
2 Kalakale ku lota hi le tilweni a kuvumavuma kota abubutsa ga mbeho ya ntamo, ku yi tatisa a yin*d*lu leyi ba nga wa tsamile kona.
xip. 4. 31.
3 Laho ku lo woneka ka*b*ye a tirimi ti hambeneko, ti kota ta nzilo; ti lo cikela hehla ka mu*n*we ni mu*n*wani.

4 Bon*k*le ba wa lo tatiswa hi Moya wa ku Basa, ba lo sangula kuwulawula hi ti*n*wani tirimi, kota Moya wu lo ba nyika kuhumesela.

xip. 1. 5. & 10. 46. & 19. 6. Marku 16. 17. 1 Kor. 12. 10, 28, 30. & 13. 1. & 14. 2, &c.

5 Makunu laho ku wa akile le Jerusalema a ba Juda, a banhu ba kolwako, ba tixaka ton*k*le lahasi ka tilo.
6 Laha loku kuvumavuma ku nga wa zwakele, a xi*d*lemo xi lo tsombana katigi*n*we, ba lo dzuka, hakuba loyi ni loyi i wo bazwa na ba wulawula hi lirimi la ka ka*b*ye.
7 Bon*k*le ba lo damiswa ba lo hlamaliswa, baku, Manga*b*ye, laba bon*k*le ba wulawulako a hi ba le Galile ke?

xip. 1. 11.

8 Hi yini hi zwako hina, loyi ni loyi hi lirimi la ka ka*b*ye, lolu hi *t*relweko ha lona ke?
9 Ba Patia ni ba Medi ni ba Elamitia, ni laba ba tsamako a Mesopotamia, ni le Judia ni le Kapadoxia, le Pontu ni le Asia,
10 Ni le Frigia ni le Pamfilia, ni le Gipite, ni le ma*k*lelweni ya Libia hi se Kurene, ni bapfumba ba le Roma, a ba Juda ni ba hunzulukileko ba matiko,
11 Ni ba Krete, ni ba Arabia, ha bazwa ba wulawula hi tirimi ta hina mitiro ya ntamo ya Nungungulu.
12 Bona bon*k*le ba lo hlamaliswa, ba wa lo kanganyiswa, ba ku ka mu*n*we ni mu*n*wani, Hi ku yini lezi ke?
13 Kanilezi ba*n*wani ba lo tsetsela ba ku ngalo, Laba ba xurisilwe hi waini giswa.

14 Kanilezi Petro na yima zi*n*we ni bakume ni mu*n*we, i lo *k*lakusa a gezu gakwe, i lo kanela ka*b*ye, aku, *N*wina madota ya Judia, ni *n*wina *n*wen*k*le laba mu akileko Jerusalema, nga lexi xi ti*b*eka ka *n*wina, mu nyika n*d*lebe ka timhaka ta mina.
15 Hakuba laba a ba popilwe, kota mu alakanyako; na mu wona lezaku hi hora ya wunharu ya siku;

1 Tesa. 5. 7.

16 Kanilezi lexi hi lexi xi nga kanelwe hi muprofeti Joeli;
17 Ku ta maheka hi masiku ya kugumesa, a wula Nungungulu, Nzi ta cela a Moya wa mina ka nyama yon*k*le: a barisanyana ba *n*wina ni banhanyana ba *n*wina ba ta profeta, ni majaha ya *n*wina ma ta wona ziwoniso, ni zikosana za *n*wina zi ta lora miloro:

Joh. 7. 38. xip. 10. 45. & 21. 9.

18 Ina ka malanza ya mina ni ka malanza ya mina ya xisati hi lawo masiku nzi

ta cela a Moya wa mina;
ba ta profeta.
xip. 21. 4, 9, 10. 1 Kor. 12. 10, 28. & 14. 1, &c.
19 Nzi ta wonisa *z*idamiso le
hehla tilweni, ni *z*iwoniso
lahasi misabeni; a nkata,
ni nzilo, ni hunguba ya
musi:
20 Ni gambo gi ta hunzuka
a munyama, ni hweti yi
ta hunzuka nkata, hi ka
siku ga kuta ka Hosi, le-
go siku ga hombe ni ca-
bekako;
Mat. 24. 29. Marku 13. 24. Luka 21. 25.
21 Ku ta maheka, kani hi
wihi a ta nga bitana bi-
tweni ga Hosi i ta hanyi-
swa.
Roma 10. 13.
22 *N*wina madota ya ba Israe-
li, zwanani leti timhaka: Je-
su wa le Nazareta, a mu-
nhu a tiyisilweko hi Nungu-
ngulu ka nwina hi mitiro ya
ntamo ni *z*ihlamaliso ni *z*i-
woniso, le*z*i Nungungulu a
nga *z*i maha ha yena xikari
ka *n*wina, kota le*z*i a wu-
tsumbu ga *n*wina mu *z*i ti-
*b*ako;
Joh. 3. 2. & 14. 10, 11. xip. 10. 38. Heb. 2. 4.
23 Yena, na a nyikelwe hi ku-
ngo gi yimisilweko ni kuti-
*b*a hi mahlweni ka Nungu-
ngulu, *n*wina hi canja ga ba
nga hi ko na nayo mu lo mu
belela mu mu daya:
Mat. 26. 24. Luka 22. 22. & 24. 44. xip. 3. 18. & 4. 28. & 5. 30.
24 Loyi Nungungulu a nga mu
vuxa, na a *k*la*k*lilwe wutsu-
lwini ga kufa: hakuba *z*i wa
nga koteki le*z*aku nga a ko-
nwa ha kona.
25 Hakuba Davida a kanela ha
yena,
Nza yi wona Hosi a xika-
ti xon*k*le mahlweni ya mi-
na; hakuba yona yi le ca-
njeni ga mina ga xinene,
le*z*aku nzi nga ta tseka-
tsekiswa:
xipm. 32. xip. 3. 15. & 4. 10. & 10. 40. & 13. 30, 34. & 17. 31. Roma 4. 24. & 8. 11. 1 Kor. 6. 14. & 15. 15. 2 Kor. 4. 14. Gal. 1. 1. Efe. 1. 20. Kol. 2. 12. 1 Tesa. 1. 10. Heb. 13. 20. 1 Pet. 1. 21.
26 Hikwalaho a mbilu ya
mina yi lo nengela, ni liri-
mi lamina la tsaka; nguvu
kambe a nyama ya mina
yi ta tsama kutsumbo-
ni:
27 Hakuba u nga ta siya a
muhefemulo wa mina Ha-
yidesi, ge u nga ta vume-
la wa ku Basa wa wena
ku wona kubola.
28 Wena u yi ti*b*ekisile ka
mina a n*d*lela ya wutomi;
u ta nzi maha ku tala hi
kuhlakana mahlweni ya
wena.
29 Bamaka*b*ye, nga nzi kanela
hi matsenya hi kokwani
Davida, le*z*aku i lofa a kele-
lwa, ni *n*kele wakwe wu ko-
na ka hina ku kala legi si-
ku.
xip. 13. 36.
30 Hikwalaho na wa hi mupro-
feti, na a ti*b*a le*z*aku Nu-
ngungulu i hlambanyile hi
xifungo ka yena, le*z*aku hi
mbewu ya mihanzo ya xi-
wunu xakwe i ta beka mu-

*n*we a ta nga tsamo xitsa-
*n*weni xakwe xa wukosi;
Luka 1. 32, 69. Roma 1. 3. 2 Tim. 2. 8.
31 Yena i lo wona loku hi ma-
hlweni i lo kanela hi kuvu-
ka ka Kristu, le*z*aku cima a
nga siywangi Hayidesi, ci-
ma ni nyama yakwe a yi
wonangi kubola.
xio. 13. 35.
32 Loyi Jesu Nungungulu i lo
mu vuxa, loyi hi nga baku-
stumunyu bakwe hina ho-
n*k*le.
xipm. 24. xip. 1. 8.
33 Na a nga na *k*lakusilwe hi
ka ga xinene canja ga Nu-
ngungulu, na hi amukelisi-
lwe hi Dadani a xitsumbiso
xa Moya wa ku Basa, loyi a
celileko lexi, mu xi wonako
ni mu xi zwako.
xip. 1. 4. & 5. 31. & 10. 45. Fil. 2. 9.
Heb. 10. 12. Joh. 14. 26. & 15. 26. &
16. 7, 13. Efe. 4. 8.
34 Hakuba Davida a nga *k*la-
kukangi matilweni: kanile-
*z*i a wula a wutsumbu ga-
kwe,
A Hosi yi ku ngalo ka
Hosi ya mina, Tsama we-
na canjeni ga mina ga
xinene,
Mat. 22. 44. 1 Kor. 15. 25. Efe. 1. 20.
Heb. 1. 13.
35 Nzi kala nzi mahe a bala-
la ba wena a xikegetelo
xa mikonzo ya wena.
36 Nga yin*d*lu yon*k*le ya Israe-
li yi zi ti*b*isisa, le*z*aku Nu-
ngungulu i mu mahile a
Hosi ni Kristu, loyi Jesu
mu mu beleleko.
xip. 5. 31.

37 Makunu na ba *z*i zwile, ba
lo kla*b*yiwa timbilwini ta-
*b*ye, ba ku ngalo ka Petro
ni ka bapostoli bon*k*le, Ba-
maka*b*ye, hi ta maha yini
ke?
Luka 3. 10. xip. 9. 6. & 16. 30.
38 Petro a ku ngalo ka*b*ye,
Hunzulukani, mu bapati-
zwa *n*wen*k*lelele bitweni ga
Jesu Kristu kutsetselelweni
ka *z*onho *z*a *n*wina; mu ta
amukela xinyikiwo xa Mo-
ya wa ku Basa.
Luka 24. 47. xip. 3. 19.
39 Hakuba xi ka *n*wina xitsu-
mbiso, ni ka banana ba
*n*wina, ni ka bon*k*le laba ba
nga le kule, kota a banyi-
ngi laba a Hosi Nungu-
ngulu a ta nga bitana ka
yena.
xip. 3. 25. & 10. 45. & 11. 15, 18. & 14.
27. & 15. 3, 8, 14. Efe. 2. 13, 17.
40 *Zin*we ni timhaka ti*n*wani
totala i lo kustumunya, i
lo ba laya, aku, Hanyisani
wutsumbu ga *n*wina ka xi-
zukulwana xi gombonyeki-
leko.
41 Ni laba ba nga amukela ti-
mhaka takwe ba lo bapati-
zwa: ku lo engetelwa ka-
bye hi lego siku a makume
manharu ya mazana ya mi-
hefemulo.
42 Bona ba lo nonohisa ba ko-
misisa kugonziseni ka bapo-
stoli ni ku*k*langaneni, ni ku
kemeni ka xibaba ni miko-
mbelweni.
xip. 1. 14. xipm. 46. Roma 12. 12.
Efe. 6. 18. Kol. 4. 2. Heb. 10. 25.

43 Ni kucaba ku lota ka mi-
hefemulo yon*k*le: a *z*idami-

so *z*inyingi ni *z*iwoniso *z*i lo
mahiwa hi bapostoli.
Marku 16. 17. xip. 4. 33. & 5. 12.

44 Ni bon*k*le laba ba nga ko-
lwa ba wa hi wutsamo gi-
*n*we, ba lo hlengela a *z*ilo
*z*on*k*le;
xip. 4. 32, 34.

45 Ba lo xabisa a *zib*ya ni xu-
ma xa*b*ye, ba abelana bo-
n*k*le, kota kuvumala ka
munhu.

46 Masiku ni masiku, ba wo
simamisa katigi*n*we hi mbi-
lu yi*n*we tempeleni, ni ku
kema a xibaba le kaya, ba
lo teka kuga ka*b*ye hi ku-
tsaka ni mbilu yo saseka,
xip. 1. 14. & 5. 42. & 20. 7. Luka 24. 53.

47 Na ba bonga Nungungulu,
na ba ranzeka ka banhu bo-
n*k*le. Ni Hosi yi lo engete-
la ka*b*ye masiku ni masiku
laba ba ta nga hanyiswa.
Luka 2. 52. xip. 4. 33. & 5. 14. & 11. 24. Roma 14. 18.

XIPIMO 3.

1 Makunu Petro ni Johani
ba lo kanziya tempeleni hi
hora ya kukombela, na yi hi
hora ya wun*k*lanu ni mune.
xip. 2. 46.

2 Ni munhu wo kari a nga
wa hi xilema hi le ru*b*yini
ga nyine wakwe i lo rwa-
lwa, loyi a nga wa bekwa
masiku ni masiku le nya-
ngweni ya tempele leyi yi
ti*b*yako yo Saseka, ku ko-
mbela *z*inyikiwo ka labo ba
engenako tempeleni;
xip. 14. 8. Joh. 9. 8.

3 Loyi na a wona Petro ni Jo-
hani ku engena lomo tempe-
leni, i lo kombela a ku amu-
kela xinyikiwo.

4 Petro, na a ciwukisisa a ma-
hlo yakwe ka yena, *z*i*n*we
na Johani, a ku ngalo, Hi cu-
wuke.

5 Yena i lo ba ingisa, na ala-
kanya ku amukela xa ku
maha ka*b*ye.

6 Kanile*z*i Petro a ku ngalo.
A siliva ni nzalama a nzi
na*z*o; kanile*z*i lexi nzi nga
naxo, lexo nza ku nyika.
Hi bito ga Jesu wa le Naza-
reta, famba.
xip. 4. 10.

7 Yena i lo mu teka hi canja
gakwe ga xinene, i lo mu
yimisa: kalakale a mikonzo
yakwe ni mahlakala yakwe
ma lo amukela a ntamo.

8 Na a jatama, i lo yima, i lo
sangula ku famba; i lo enge-
na nabo tempeleni, na a fa-
mba, na a jatama a dumisa
Nungungulu.

9 Ni bon*k*le banhu ba lo mu
wona na a famba ba lo du-
misa Nungungulu:
xip. 4. 16, 21.

10 Bona ba lo mu ti*b*a, le*z*aku
hi yena a nga tsamela a *z*i-
nyikiwo le Nyangweni yi
Saseka ya tempele: ba wa
lo tatiswa hi kudama ni ku-
hlamaliswa ka lexo xi ma-
hekileko kakwe.
Joh. 9. 8.

11 Kota le*z*i a nga wa ha ko-
melele ka Petro ni Johani,
banhu bon*k*le ba lo tsuma-
tsuma katigi*n*we ka*b*ye le
nyangweni yi ti*b*yako ya

Solomoni, na ba damiswa
ha hombe.
Joh. 10. 23. xip. 5. 12.
12 Laho Petro a nga wa *z*i wo-
nile, i lo hlamula ka banhu,
*N*wina madota ya ka Israe-
li, hi yini *n*wina mu hlama-
lako hi loyi munhu ke? ku-
tani hi mu hi cuwukisisako,
ku kwatsi hi ntamo wa hi-
na ni kululama ka hina hi
mu mahile a famba ke?
13 Nungungulu wa Abraha-
ma, ni wa Isaka, ni wa
Jakobe, ni Nungungulu wa
bararu ba hina, i dumisile a
Nanza gakwe Jesu: loyi
*n*wina mu nga mu nyikela,
mu mu kaneta mahlweni
ka ngohe ya Pilatu, laha a
nga laba ku mu *k*la*k*lisa.
Joh. 7. 39. & 12. 16. & 17. 1. & 18. 40. & 19. 15. Mat. 27. 2, 20. Marku 15. 11. Luka 23. 18, 20, 21. xip. 13. 28.
14 Kanile*z*i mu lo kaneta loyi
wa ku Basa ni a wa Kulula-
ma, mu kombela a mudayi
ku nyikiwa ka *n*wina,
Marku 1. 24. Luka 1. 35. xip. 2. 27. & 4. 27. & 7. 52. & 22. 14. Heb. 2. 10. & 5. 9. 1 Joh. 5. 11.
15 Mu lo daya a Hosi ya wuto-
mi; loyi Nungungulu a mu
vuxileko hi ka bafileko;
ngahile*z*o hina hi bakustu-
munyu.
xip. 2. 24, 32.
16 Hi kukoleka bitweni gakwe
a bito gakwe gi mahile loyi
munhu a ntamo, loyi mu
mu wonako na mu mu tiba:
ina, hi kukoleka loku ku
nga ka yena ku mu nyikile
loku kuhanyiswa mahlweni
ka *n*wina nwen*k*le.
Mat. 9. 22. xip. 4. 10. & 14. 9.
17 Ni makunu, bamaka*b*ye,
nza *z*i ti*b*a le*z*aku hi kunga-
ti*b*i mu lo xi maha, kota
le*z*i a bafumeli ba *n*wina ba
nga maha kambe.
Luka 23. 34. Joh. 16. 3. xip. 13. 27. 1 Kor. 2. 8. 1 Tim. 1. 13.
18 Kanile*z*i *z*ilo Nungungulu a
nga *z*i wonisa hi mahlweni
hi milomu ya baprofeti bo-
n*k*la, le*z*aku Kristu wakwe
i ta nga xaniseka, *z*i ngaho
ku tatisekile.
Luka 24. 44. xip. 26. 22. 1 Pet. 1. 10, 11.
19 Hikwalaho *n*wina hunzulu-
kani, mu wuya kambe, kasi
a *z*onho *z*a *n*wina nga *z*i vi-
nyetelwa, le*z*o kasi ku fela
ku cikela a *z*ikati *z*a vuxiwa
hi le mahlweni ka Hosi;
xip. 2. 38.
20 Kasi a fela ku rumela Kri-
stu loyi a yimiselweko *n*wi-
na, yena Jesu:
21 Loyi a tilo gi felako ku mu
amukela ku kala xikatini
xa ku*k*leliselwa ka *z*ilo *z*o-
n*k*le, le*z*i *z*i kanelweko hi
Nungungulu hi milomu ya
baprofeti bobasa bon*k*le, ci-
ma ku sangula a tiko.
xip. 1. 11. Mat. 17. 11. Luka 1. 70.
22 Mosi ha kunene i te ngalo,
Nungungulu i ta mu vuxela
a muprofeti xikari ka ba-
maka*b*ye ba *n*wina, kotisa
mina; ka yena mu ta ingi-
seni ni *z*on*k*le le*z*i a ta nga
wula ka *n*wina.
xip. 7. 37.
23 Ku ta maheka, ka banhu
bon*k*le, laba ba nga mu ingi-
siko loye a muprofeti, ba ta
lo*b*yiswa ha kunene xikari
ka banhu.

24 Ina ni bon*k*le baprofeti ku
sukela ka Samueli ni ka
bona laba ba lanzelako,
kota a wunyingi ga laba
ba kaneleko bonawu ka-
mbe ba lo *b*yela hi laya
masiku.
25 *N*wina mu banana ba ba-
profeti, ni ba xivumelwano
lexi Nungungulu a nga xi
maha ni bararu ba *n*wina,
aku ka Abrahama, Hi ka
mbewu ya wena tixaka to-
n*k*le ta misaba ti ta kateki-
swa.
xip. 2. 39. Roma 9. 4, 8. & 15. 8. Gal. 3. 8, 26.
26 Ka *n*wina kuranga Nungu-
ngulu, na mu vuxele a Na-
nza gakwe, i lo mu rumela
ku katekisa *n*wina, hi ku-
hunzuluka *n*wen*k*lelele ka
kuonha ka *n*wina.
Mat. 10. 5. & 15. 24. Luka 24. 47. xip. 13. 32, 33, 46. xipm. 22. Mat. 1. 21.

XIPIMO 4.

1 Ni kota lezi ba nga wa ha
kanela ka banhu, a bapristi
ni tinduna ta tempele ni ba
Sadusi ba lota ba*b*ye,
Luka 22. 4. xip. 5. 24.
2 Na ba zangarile nguvu
hakuba ba lo gonzisa ba-
nhu, ni kuba hungu hi
Jesu hi kuvuka ka bafile-
ko.
Mat. 22. 23. Mit. 23. 8.
3 Ba lo klateka a man*d*la he-
hla ka*b*ye, ba lo ba kotsela
kala manziko: hakuba ma-
kunu gi wa pelile.
4 Kanilezi a botala laba ba
ngazwa mhaka ba lo kolwa;
ni tsengo wa banhu ba wa
hi n*k*lanu wa makume va
mazana.

5 Na ku mahisile lezo hi ma-
nziko, a bafumeli ba*b*ye ni
masingalakati ni batsali ba
lo tsombana wutsamo gi-
*n*we le Jerusalema;
6 Ni Anasi mupristi wa ho-
mbe i wa hi kona, na Kaia-
fasi, na Johani, na Alekza-
ndro, kota a wunyingi ga
laba ba nga wa hi maxaka
ya mupristi wa hombe.
Luka 3. 2. Joh. 11. 49. & 18. 13.
7 Laha ba nga wa ba yimisile
xikari ka*b*ye, ba lo wutisa,
Hi ntamo wa ku yini, ku-
tani hi bito ga mani mu ma-
hileko lexi ke?
Mat. 21. 23. xip. 7. 27.
8 *Z*onake Petro, na a tele hi
Moya wa ku Basa, a ku
ngalo ka*b*ye, *N*wina bafu-
meli ba banhu, ni masinga-
lakati,
Luka 12. 11, 12.
9 Loku i nyamu*k*la hi wuti-
swa hi ntiro wo saseka wu
mahilweko ka munhu loyi
a nga haba ntamo, ni ku
loyi munhu i hanyisile ku
yini;
10 Nga xi ti*b*eka ka *n*wina
*n*wen*k*le, ni ka bon*k*le ba-
nhu ba Israeli, le*z*aku bi-
tweni ga Jesu Kristu wa le
Nazareta, loyi *n*wina mu
nga mu belela, loyi Nungu-
ngulu a mu vuxileko hi ka
bafileko, hi ka yena loyi
munhu i yimile mahlweni
ka *n*wina na a hanyisilwe.
xip. 2. 24. & 3. 6, 16.

11 Yena hi ri*b*ye legi gi nga
aliwa hi *n*wina baaki, legi
gi nga mahwa hloko ya ma-
gumo.
Mat. 21. 42.
12 A ku kona a kuhanyiswa hi
ka mu*n*wani: hakuba a gi
kona gi*n*wani bito lahasi ka
tilo, lego gi nyikilweko xi-
kari ka banhu, lego hi ta
nga hanyiswa ha gona.
Mat. 1. 21. xip. 10. 43. 1 Tim. 2. 5, 6.

13 Makunu laha na ba wonile
kutiya ka Petro ni Johani,
ba lo pima le*z*aku hi banhu
ba nga gonzangiko ba nga
ti*b*iko, ba lo hlamaliswa; ba
lo *z*i ti*b*a, le*z*aku ba wa hi *z*i-
*n*we na Jesu.
Mat. 11. 25. 1 Kor. 1. 27.
14 Na ba wona a munhu a ha-
nyisilweko na a yimile *z*i-
*n*we nabo, ba wa nga hi ni
kuwula ncumo xa ku ka-
neta.
xip. 3. 11.
15 Kanile*z*i laha na layile le-
*z*aku a ba humeswe hi le
*k*lelweni ka hu*b*ye, ba lo
hlamusana a wutsumbu
ga*b*ye,
16 Baku, Hi ta maha yini hi
laba banhu ke? hakuba ha
kunene lexo xiwoniso xidu-
mileko xi mahilwe hi bona,
xi wonekelisilwe ka bon*k*le
laba ba akileko Jerusalema;
a m na ku xi kaneta.
Joh. 11. 47. xip. 3. 9, 10.
17 Kanile*z*i le*z*aku xi nga ha
nonohisi xi hangalaka ma-
hlweni ka banhu, nga hi ba
dzukisa, le*z*aku ba nga wu-
lawuli ku sukela le*z*i ka
munhu hi bito legi.
18 Ba lo ba bitana, ba lo ba la-
ya ku kala ba nga wulawu-
li ni ka*n*we kutani kugonzi-
sa hi bito legi ga Jesu.
xip. 5. 40.
19 Kanile*z*i Petro na Johani ba
lo hlamula ba ku ngalo ka-
*b*ye, Kutani *z*i sasekile ma-
hlweni ka Nungungulu ku
ingisa *n*wina ku hunza ku
ingisa a Nungungulu, la-
mulani *n*wina:
xip. 5. 29.
20 Hakuba a *z*i koteki ku tsika
kukanela *z*ilo hi *z*i wonileko
ni hi *z*i *z*wileko.
xip. 1. 8. & 2. 32. & 22. 15. 1 Joh. 1. 1, 3.
21 Bona, laha na ba ba hono-
kele, ba lo ba tsika, a ba
kumangi ncumo xa ku ba
xanisa ha xona, hakuba a
banhu bon*k*le; hakuba bo-
n*k*le banhu ba wo dumisa
Nungungulu hi lexo xi ma-
hekileko.
Mat. 21. 26. Luka 20. 6, 19. & 22. 2. xip. 3. 7, 8. & 5. 26.
22 Hakuba a munhu i wa hu-
nza a mune wa makume ya
malembe a tanga yakwe, lo-
yi lexi xiwoniso xa kuha-
nyiswa xi nga wa mahi-
lwe.

23 Na ba nga na ba fambisi-
lwe, ba lota ka ba ka*b*ye,
ba lo bika *z*on*k*le lezi a ba-
pristi ba hombe ni masinga-
lakati ba nga wa *z*i mahile
ka*b*ye.
xip. 12. 12.
24 Bona, laha ba nga wa *z*i

zwile, ba lo *k*lakusa magezu
ya*b*ye ka Nungungulu hi
mbilu yi*n*we, ba ku ngalo,
O Hosi, wena u nga maha
a tilo ni misaba ni bimbi,
ni le*z*i *z*on*k*le *z*i nga ka
zona:
25 Wena hi Moya wa ku Basa,
hi nomu wa dadani wa hina
Davida a nanza ga wena, i
te ngalo,
Ba Matiko ba karatekela
yini, ni banhu ba alaka-
nya a *z*ilo *z*a mahala ke?
26 A tihosi ta misaba ti lo
vukile, ni bafumeli ba lo
tsombene katigi*n*we a ku
vukela a Hosi, ni ku vu-
kela loyi Ahlawulilwe-
ko:
27 Hakuba ha kunene ka lowu
muti ba vukela a Nanza ga
ku basa ga wena Jesu, loyi
u mu totileko, bona Herodi
na Pontio Pilatu, *z*i*n*we ni
ba Matiko ni banhu ba Isra-
eli, ba wa lo tsombana kati-
gi*n*we,
Mat. 26. 3. Luka 1. 35. & 4. 18. & 22.
2. & 23. 1, 8. Joh. 10. 36.
28 A ku maha lexi hi canja ni
kungo ga wena gi yimisi-
lweko gi nga xi longisela hi
mahlweni ku maheka.
xip. 2. 23. & 3. 18.
29 Ni makunu, Hosi, cuwuka
kudzukisa ka*b*ye: u nyika
ka malanza ya wena ku ka-
nela mhaka ya wena hi ku-
tiya kon*k*le,
xipm. 13, 31. xip. 9. 27. & 13. 46. & 14.
3. & 19. 8. & 26. 26. & 28. 31. Efe.
6. 19.
30 Laha na u nawuluta a canja
ga wena ku hanyisa; le*z*aku
a *z*iwoniso ni *z*ohlamaliso *z*i
ta mahiwa hi bito ga wa
kubasa ni Nanza ga wena
Jesu.
xip. 2. 43. & 3. 6, 16. & 5. 12. xipm. 27.
31 Laha na ba kombelile, wu-
tsamo gi lo tsekatsekiswa
gwalegi ba nga nga wa tso-
mbene ka katigi*n*we; bona
bon*k*le ba wa tatilwe hi
Moya wa ku Basa, ba lo ka-
nela a mhaka ya Nungu-
ngulu hi kutiya.
xip. 2. 2, 4. & 16. 26. xipm. 29.
32 Ni xi*d*lemo xa bona ba
kolwako xi wa hi xa mbilu
yi*n*we ni muhefemulo mu-
*n*we: ku wa nga hi kona ni
munwe wa*b*ye a nga ku
ngalo a *z*ilo a nga nazo wa
hi *z*a yena *n*winyi; kanile*z*i
a *z*ilo *z*on*k*le ba wa lo hle-
ngela bon*k*lelele.
Roma 15. 5, 6. 2 Kor. 13. 11. Fil. 1.
27. & 2. 2. 1 Pet. 3. 8. xip. 2. 44. &
5. 12.
33 Na hi ntamo wa hombe a
bapostoli ba nyika ku ku-
stumunya kabye hi kuvuka
ka Hosi Jesu: ni wuxinji
ga hombe gi wa hi ka bona
bon*k*le.
xip. 1. 8, 22. & 2. 47.
34 Hakuba ku wa nga hi kona
xikari ka*b*ye loyi a nga wa
vumala: hakuba kota a ba-
nyingi laba ba nga wa hi ni
misaba kutani tiyin*d*lu ba
lo xabisa, ba lo neha a tse-
ngo *z*a *z*ilo le*z*i *z*i xa*b*yisi-
lweko,
xip. 2. 45.
35 Ba lo *z*i beka mikonzweni
ya bapostoli: ku lo abelwa

ka loyi ni loyi, kota kuvu-
mala ka*b*ye.
xipm. 37. xip. 2. 45. & 5. 2. & 6. 1.

36 Na Josefa, loyi a nga culwa
hi bapostoli a ku ngalo hi
Barnabasi (loyi, hi ku*k*la-
musilwa, i *N*wana wa kune-
ngeliswa), a mu Levi, a
munhu wa le Kupero hi
ku*t*ralwa,
37 A nga wa hi ni simu, i lo gi
xabisa, i lo neha a mali, i lo
yi beka mikonzweni ya ba-
postoli.
xipm. 34, 35. xip. 5. 1, 2.

XIPIMO 5.

1 Kanile*z*i a munhu wo kari
a ti*b*yako Ananiasi, *zinw*e
na Safira a sati wakwe, i lo
xabisa a tsomba,
2 I lo kweketa kihlanya ga
tsengo, i wa *z*i ti*b*a ni sati
wakwe, i lo neha a kihlanya
go kari, i lo gi beka miko-
nzweni ya bapostoli.
xip. 4. 37.
3 Kanile*z*i Petro a ku ngalo,
Ananiasi, hi yini Satani a
tatisileko a mbilu ya wena
a ku hemba wunwa ka Mo-
ya wo Basa, ni kukweketa
a kihlanya ga tsengo wa
saba ke?
Luka 22. 3. xipm. 9.
4 Ni leyi yi seleko, a hi ya
wena *n*winyi ke? anzako na
gi xa*b*yisilwe, gi wa nga hi
nta*n*weni wa wena ke? U
alakanyela yini *z*a ku ngahi
mbilwini ya wena ke? We-
na a ku hembangi wunwa
ka banhu, kanile*z*i ka Nu-
ngungulu.
5 Na Ananiasi laha nazwa leti
timhaka i lowa lahasi i lofa:
ni kucaba ka hombe ku lota
ka bon*k*le laba ba nga wa *z*i
zwile.
xipm. 10, 11.
6 Ni majaha ma lo suka ma
lo mu songela, ba lo mu
rwala lahan*d*le ku ya mu
lahla.
Joh. 19. 40.

7 Ku wa nga ku hi nzako ka
xipimo xa tihora tinharu,
laha a sati wakwe, a nga ka-
la ku *z*i ti*b*a le*z*i *z*i maheki-
leko, i lo engena.
8 Petro i lo hlamula ka yena,
Nzi *b*yela loku mu nga mu
xabisile a saba hi *z*a ku nga-
hi. Yena a ku ngalo, Ina,
hi *z*a ku ngahi.
9 Kanile*z*i Petro a ku ngalo
ka yena, Hi yini mu *k*la-
ngeneko ku ringa a Moya
wa Hosi? wanga*b*ye, a mi-
konzo ya laba ba nga lahla
a nuna wa wena yi le nya-
ngweni, ba ta ku rwala we-
nawu lahan*d*le.
Mat. 4. 7. xipm. 3.
10 Yena i lowa kalakale miko-
nzweni yakwe, i lofa: ni
majaha ma lo engena ma lo
mu kuma na a file, ba lo
mu rwala lahan*d*le ba ya
mu lahla hi le nuneni wa-
kwe.
xipm. 5.
11 Ni kucaba ka hombe ku lo-
ta ka ceci yon*k*le, ni ka bo-
n*k*le laba ba zwileko le*z*i *z*ilo.
xipm. 5. xip. 2. 43. & 19. 17.

12 Hi man*d*la ya bapostoli ku
lo mahiwa a *z*iwoniso *z*inyi-
ngi ni *z*idamiso xikari ka
banhu; bon*k*le ba wa hi
mbilu yi*n*we nyangweni ya
Solomoni.
xip. 2. 43. & 3. 11. & 4. 32. & 14. 3. & 19. 11. Roma 15. 19. 2 Kor. 12. 12. Heb. 2. 4.
13 Kanile*z*i ku wa nga hi kona
ni mu*n*we loyi a nga wa kota
kuhlengela nabo: ahemba a
banhu ba wa dumisa bona;
Joh. 9. 22. & 12. 42. & 19. 38. xip. 2. 47. & 4. 21.
14 Ni makolwa ma engetelwa
ka Hosi, a *zid*lemo *z*a ba ba-
nuna ni ba basati;
15 Kota le*z*o ba nga wa rwala
baba*b*yako le mapangweni,
ba lo ba e*k*lelisa masangwe-
ni ni le *z*itandeni, le*z*aku,
kota loku Petro a hunza,
a xiruti xakwe xi ta ba si-
rela ba*n*wani ba*b*ye.
Mat. 9. 21. & 14. 36. xip. 19. 12.
16 Laho kambe ku lota a xi*d*le-
mo hi le mutini yi renzele-
keleko Jerusalema, na ba
neha banhu ba ba*b*yako, ni
laba ba nga wa karatwa hi
moya ya kubiha: ba lo ha-
nyiswa bon*k*lelele.
Marku 16. 17, 18. Joh. 14. 12.

17 Kanile*z*i a bapristi ba ho-
mbe ba lo suka, ni bon*k*le
laba ba nga wa hi *z*i*n*we na-
yena (ba lixaka laba ba Sa-
dusi), ba lo tatiswa hi wu-
kuxu,
xip. 4. 1, 2, 6.
18 Ba lo *k*lateka man*d*la ka
bapostoli, ba lo ba beka pa-
xweni.
Luka 21. 12.

19 Kanile*z*i a ngelosi ya Hosi
yi lo vulula ti*b*ati ta paxo ni
wusiku, yi lo ba humesa, yi-
ku ngalo,
xip. 12. 7. & 16. 26.
20 Fambani, yimani mu ya ka-
nela ka banhu tempeleni
a timhaka ton*k*le ta loku
Kuhanya.
Joh. 6. 68. & 17. 3. 1 Joh. 5. 11.
21 Laha bona na ba *z*i *z*wile,
ba lo engena tempeleni laha
mixweni, ba lo gonzisa. Ka-
nile*z*i a mupristi wa hombe
i lota, ni laba ba nga wa hi
*z*i*n*we na yena, ba bitana a
hu*b*ye katigi*n*we, ni masi-
ngalakati won*k*le ya banana
ba Israeli, ba lo rumela le
n*d*lwini ya paxo kasi ba ne-
hiwa.
xip. 4. 5, 6.
22 Kanile*z*i lawo manganaka-
na ma ngata a ma ba ku-
mangi le paxweni; bona ba
lo *k*lela, ba ya hlawutela,
baku,
23 Ni yin*d*lu ya paxo hi yi
kumile yi valilwe ha kune-
ne kwatsi, ni barinzeli ba
yimile tinyangweni: kani-
le*z*i laha hi nga wa vulule,
a hi kumangi munhu lomo
nzeni.
24 Makunu laha a nduna ya
tempele ni bapristi ba ho-
mbe ba nga wa zwile leti
timhaka, ba lo kanganyiswa
nguvu ha bona lexi xi ta
mbetiswa hi ku yini.
Luka 22. 4. xip. 4. 1.
25 Laho ku lota a mu*n*we i lo
ba *b*yela, Manga*b*ye, a ba-
nhu laba mu nga ba enge-

nisile paxweni ba lomo tempeleni ba yimile ba gonzisa a banhu.
26 *Z*onake ku loya a nduna ni manganakana, ba ya ba tisa, kanile*z*i a ba wa nga ba susumetangi hi ntamo; hakuba ba lo caba a banhu, ku nga ta ku ba gan*d*liwa hi mari*b*ye.
Mat. 21. 26.
27 Laha ba nga wa ba tisile, ba lo ba yimisa mahlweni ka hu*b*ye. Ni mupristi wa hombe i lo ba wutisa,
28 Yiku, Hi lo mu laya hi kulayisisa le*z*aku mu nga gonzisi hi legi bito: langutani, mu tatisile Jerusalema hi kugonzisa ka *n*wina, mu eca ni ku neha a nkata wa munhu loyi hehla ka hina.
xip. 2. 23, 36. & 3. 15. & 4. 18. & 7. 52. Mat. 23. 35. & 27. 25.
29 Kanile*z*i Petro ni bapostoli ba lo hlamula ba ku ngalo, Hi fanelwe ku ingisa Nungungulu ku hunza ku ingisa a banhu.
xip. 4. 19.
30 Nungungulu wa badadani ba hina i lo vuxa Jesu, loyi *n*wina mu nga mu daya, mu mu hayeka sinyeni.
xip. 3. 13, 15. & 10. 39. & 13. 29. & 22. 14. Gal. 3. 13. 1 Pet. 2. 24.
31 Yena Nungungulu i mu *k*lakusile hi canja gakwe ga xinene, a ku maha Hosi ni Muhanyisi, kasi ku nyika kuhunzuluka ka Israeli, ni kutsetselelwa ka *z*onho.
xip. 2. 33, 36. & 3. 15, 26. & 13. 38. Fil. 2. 9. Heb. 2. 10. & 12. 2. Mat. 1. 21. Luka 24. 47. Efe. 1. 7. Kol. 1. 14.
32 Hina hi bakustumunyu ba le*z*i *z*ilo; *z*i ngaho ni Moya wa ku Basa, lowu Nungungulu a wu nyikileko ka bona laba ba mu ingisako.
Joh. 15. 26, 27. xip. 2. 4. & 10. 44.
33 Kanile*z*i bona, laha na ba zwile lexi, ba lo *k*la*b*yiwa mbilwini, ba lo kanakanela ku ba daya.
xip. 2. 37. & 7. 54.
34 Kanile*z*i ku lo yima laho a mu wa le hu*b*yeni, a mu Farisi, a bito gakwe hi Gamalieli, a singalakati ga nayo, i wa hi ni kudzunzeka ka banhu bon*k*le, i lo laya le*z*aku a banhu a ba hume xikatanyana.
xip. 22. 3.
35 Yena a ku ngalo ka*b*ye, *N*wina madota ya ka Israeli, *k*larihani a wutsumbu ga *n*wina hi ku kumbuka laba banhu, le*z*i mu labako ku *z*i maha.
36 Hakuba hi mahlweni ka laya masiku ku lo suka Teudasi, aku yena wutsumbu hi munhu wa hombe; ka yena ku lo lanzela a banhu bo tala ba mune wa mazana, ba lo *k*langana naye: loyi laha a nga delwe; ni kota bon*k*le laba ba nga wa mu ingisa, ba lo hangalaka, ba mbeteka.
37 A nzako ka loyi munhu ku lo suka Judasi wa Galile masikwini ya kutsalelwa, i lo koka a banhu ku mu lanzela: yenawu kambe i lo lo*b*yiswa; ni kota bon*k*le

laba ba nga wa mu ingisa,
ba lo hangalaka.
38 Makunu nza wula ka *n*wi-
na, Tsikani laba banhu, mu
ba *k*la*k*la: hakuba loku legi
kungo ni lowu ntiro wu hi
wa banhu, wu ta hanga-
laka:
Mat. 15. 13.
39 Kanilezi loku wu hi wa Nu-
ngungulu, *n*wina a mu ta
koti ku wu hangalasa; ku
nga taku kutani *n*wina mu
kumiwa na mulwa na Nu-
ngungulu.
Luka 21. 15. 1 Kor. 1. 25. xip. 7. 51. & 9. 5. & 23. 9.
40 Ba lo vumelana na yena:
laha na ba bitanile bapostoli
ka*b*ye, ba lo baba ba lo ba
laya lezaku ba nga kaneli
hi bito ga Jesu, ba lo ba
tsika.
xip. 4. 18. Mat. 10. 17. & 23. 34. Marku 13. 9.
41 Bona hikwalaho ba lo suka
mahlweni ka hu*b*ye, na ba
tsaka hi lezaku ba fanele ku
komiwa hi kubiha a kota
ga Bito.
Mat. 5. 12. Roma 5. 3. 2 Kor. 12. 10. Fil. 1. 29. Heb. 10. 34. Jam. 1. 2. 1 Pet. 4. 13, 16.
42 Ni masiku won*k*le, le tempe-
leni ni le kaya, a ba tsika-
ngi ku gonzisa ni kukanela
hi Jesu kota Kristu.
xip. 2. 46. & 4. 20, 29.

XIPIMO 6.

1 Makunu hi lawo masiku,
laha a tsengo wa bapizani
wu nga anziswa, ku lo vu-
ka kukalala ka ba Greki ni
ba Heberu, hakuba a tinoni
ta*b*ye ti wa tsoniwa a kua-
belwa ka masiku ni masi-
ku.
xip. 2. 41. & 4. 4, 35. & 5. 14. & 9. 29. & 11. 20. xipm. 7.
2 Ni bakume ni bambiri ba lo
bitana a xi*d*lemo xa bapiza-
ni ka*b*ye, ba ku ngalo, A ku
fenele lezaku hi ta tsika a
mhaka ya Nungungulu, hi
kozela timeza.
3 Cuwukani hikwalaho, ba-
makabye, xikari ka *n*wina
hlawulani n*k*lanu ni bambi-
ri a banhu ba kubikwa hi
kusaseka, ba teleko hi Moya
ni ku*k*lariha, labo hi ta
nga ba yimisa ka lowu nti-
ro.
xip. 1. 21. & 16. 2. 1 Tim. 3. 7.
4 Kanilezi hina hi ta nonohi-
sa kukombeleni, ni kukoze-
la ka mhaka.
xip. 2. 42.
5 Ni kuwula ku lo xalalisa
xi*d*lemo xon*k*le: ba lo hla-
wula Stefani, a munhu a
teleko hi kukoleka ni Moya
wa ku Basa, na Filipu, na
Prokoro, na Nikanori, na
Timona, na Parmena, na
Nikola mu kolwa ga Antio-
ki:
xip. 8. 5, 26. & 11. 24. & 21. 8. Kuv. 2 6, 15.
6 Laba ba lo ba yimisa ma-
hlweni ka bapostoli: laha
na ba kombelile, ba lo *k*la
teka man*d*la hehla ka*b*ye.
xip. 1. 24. & 8. 17. & 9. 17. & 13. 3. 1 Tim. 4. 14. & 5. 22. 2 Tim. 1. 6.
7 Ni mhaka ya Nungungulu
yi lo anza; ni tsengo wa ba-
pizani wu lo engetelana le
Jerusalema ha hombe; ni
*k*lawa wa hombe wa ba-

pristi wu lo ingisa kuko-
leka.
xip. 12. 24. & 19. 20. Kol. 1. 6. Joh. 12. 42.

8 Na Stefani, i lo tala hi wu-
xinji ni ntamo, i lo maha a
zidamiso ni zihlamaliso xi-
kari ka banhu.
9 Kanilezi laho ku suka bo
kari laba ba le sinagogeni gi
bitwako a sinagoga ga le Li-
bertino, ni ba le Kurene, ni
ba le Alekzandria, ni ba le
Kilikia, ni ba le Asia, na ba
kanetana na Stefani.
10 Ba wa nga zi koti ku kane-
ta a kuklariha ni Moya lo-
wu a nga wa kanela ha wo-
na.
Luka 21. 15. xip. 5. 39.
11 Zonake ba lo kucetela a ba-
nhu, ba ku ngalo, Hi mu
zwile a kanela timhaka ta
nzukano hi Mosi, ni Nungu-
ngulu.
Mat. 26. 59, 60.
12 Bona ba lo vuxa banhu, ni
masingalakati, ni batsali, ba
lota ka yena, ba ta mu ko-
ma, ba lo mu neha le hu-
byeni,
13 Ba lo yimisa a bakustumu-
nyu ba mawunwa, laba ba
nga ku ngalo, Loyi munhu
a nga tsiki ku kanela a ti-
mhaka ti hambeneko ni le-
gi wutsamo go basa, ni na-
yo:
14 Hakuba hi mu zwile a wu-
la, loye Jesu wa Nazareta i
ta lobisa legi wutsamo, i ta
hunzula a mikuwo leyi Mo-
si a nga yi nyika ka hina.
xip. 25. 8.
15 Ni bonkle laba ba nga wa
tsamile hubyeni, ba lo cu-
wukisisa mahlo yabye ka
yena, ba lo wona ngohe ya-
kwe kota ngohe ya ngelosi.

XIPIMO 7.

1 Ni mupristi i wa hombe a
ku ngalo, Lezi zilo zi ngaho
ke?
2 Yena a ku ngalo,

Bamakabye ni badadani,
ingisani. Nungungulu wa
wukosi a nga woneka ka
dadani wa hina Abrahama,
laha a nga wa hi Mesopota-
mia, hi mahlweni na a nga
se ku aka Harane,
xip. 22. 1.
3 A nga ku ngalo kakwe, Su-
ka tikweni ga nwina, ni le
maxakeni ya wena, uta ti-
kweni nzi ta nga ku kombi-
se gona.
4 Zonake yena i lo huma ti-
kweni ga Makaldia, i lo aka
Harane: ku suka hi laho,
laha a raru wakwe a nga
wa file, Nungungulu i lo ti-
sa ka legi tiko, legi mu aki-
leko ka gona makunu:
5 Yena a nga mu nyikangi a
tsomba ka gona, ge, ni ku
beka nkonzo wakwe: i lo
tsumbisa lezaku i ta nga gi
nyika ku maha tsomba, ni
ka mbewu yakwe a nzako
ka yena, laha a nga wa hi
haba ni nwanana.
6 Nungungulu i lo wulawula
za ku ngahi, a mbewu ya-
kwe yi ta nga maha bapfu-
mba tikweni ga ba matiko,

lezaku ba ta nga maha tiku-
mbi, ba ba koma hi kubiha,
a mune wa mazana ya ma-
lembe.

Gal. 3. 17.

7 Ni lixaka lolu ba ta nga
maha tikumbi ka lona nzi
ta li lamula, ku lo wula Nu-
ngungulu: a nzako ka lezo
ba ta huma ba ta nzi kozela
ka legi wutsamo.
8 I lo mu nyika a xivumelwa-
no xa wukwera: lezo Abra-
hama i lo *t*rala Isaka, i lo
mu engenisa wukwera hi
siku ga wun*k*lanu ni ma-
nharu; Isaka i lo *t*rala Ja-
kobe, ni Jakobe i lo *t*rala
bakoko ba hina bakume ni
bambiri.
9 Ni bakoko ba hina, ba lo ta-
tiswa hi wukuxu ha Josefa,
ba lo mu xabisa le Gipite:
Ni Nungungulu i wa hi na-
ye,
10 I lo mu *k*la*k*lisa ka ko-
n*k*le kuxaniseka kakwe, i
lo mu nyika a ti*t*ralo ni
ku*k*lariha mahlweni ka Fa-
ro a hosi ya le Gipite; i lo
mu maha a mufumeli wa le
Gipite ni hehla ka yin*d*lu
yakwe yon*k*le.
11 Makunu ku lota a n*d*lala le
Gipite gon*k*le ni le Kanani,
ni kuxaniseka ka hombe: a
bararu ba hina a ba kuma-
ngi a zakuga.
12 Kanilezi laha Jakobe na
zwile lezaku ku kona a ma-
bele le Gipite, i lo ruma a
bararu ba hina hi xikati xa
rangula.
13 Hi xikati xa wumbiri Josefa
i lo tibekisa ka bamakaɓye
bakwe; ni lixaka la Josefa
li lo hlawutelwa ka Faro.
14 Josefa i lo rumela, a ku bita-
na Jakobe a raru wakwe,
ni ba ka kaɓye bon*k*le, ba
wa hi n*k*lanu wa makume
ni makume mambiri ni n*k*la-
nu ya mihefemulo.
15 Jakobe i lo relela le Gipite;
yena i lofa, a wutsumbu
gakwe, zi*n*we ni bararu ba
hina;
16 Ba lo yiswa leyo Xekemi.
ba lo mu lahla xilanheni
lexi Abrahama a nga xaba
hi tsengo wa siliva ka bana-
na ba Hamori le Xekemi.
17 Kanilezi kota a xikati xa
tsumbiso xi nga wa tsinela,
lexi Nungungulu a nga xi
tiyisa ka Abrahama, banhu
ba lo kula ba lo anza le Gi-
pute,

xipm. 6.

18 Ku kala ku huma yi*n*wani
hosi ku fumela le Gipite,
leyi yi nga mu tiɓiko Jo-
sefa.
19 Ywaleyo yi lo koma a lixa-
ka la hina hi wu*k*lari, i lo
koma bararu ba hina hi ku-
biha, kasi ba fela ku hoxa
a zihlangana zabye hi kugu-
melwa kasi ba fela ku kala
ka nga hanyi.
20 Hi lexo xikati Mosi a nga
*t*ralwa, i wa sasekile nguvu;
i lo wun*d*lwa le n*d*lwini ka
raru wakwe a tihweti ti-
nharu:

Heb. 11. 23.

21 Ni laha a nga wa hoxilwe,
ni nhanyana wa Faro i lo
mu teka, i lo mu wun*d*la
kasi ku maha a *n*wanana
wakwe.
22 Na Mosi i lo gonziswa hi
kon*k*le ku*k*lariha ka le Gipi-
te; i wa hi ni ntamo timha-
keni ni mitirweni yakwe.
Luka 24. 19.
23 Kanilezi laha a nga wa hi
kusuhani ni mune wa ma-
kume ya malembe a wuka-
le, ku lota mbilwini a ku
kasi a enzela bamaka*b*ye
bakwe a banana ba Israeli.
24 Na a wona mu*n*we na kari
a komilwe hi kubiha, yena
i lo vikela, i lo mu potela
loyi a nga wa kari a xani-
seka, na a daya mu Gipite:
25 I lo alakanya lezi a bama-
ka*b*ye bakwe ba lo pima le-
zaku Nungungulu hi canja
gakwe i ta ba nyika ku*k*la-
*k*liswa; kanilezi bona a ba
pimangi.
26 Hi manziko i lo cikela ka-
*b*ye na holoba a ku nga a
ba lamula, aku, Madota, mu
bamaka*b*ye; hi yini mu ho-
lobako mu*n*we ni mu*n*wani
ke?
27 Kanilezi loyi a nga wa ma-
ha kubiha ka wa akelane
wakwe, i lo mu susumeta,
aku, Hi mani a ku bekileko
a hosi ni mulamuli hehla ka
hina ke?
Luka 12. 14. xip. 4. 7.
28 Wena u nga u nzi daya, ko-
ta lezi u nga daya mu Gipite
atolo ke?
29 Mosi i lo caba hi loku ku-
wula, i lo maha mupfumba
tikweni ga le Midiani, laho a
nga *t*rala a banana bambiri.
30 Laha ku nga wa tatisekile a
mune wakumume ya male-
mbe, a ngelosi yi lo woneka
ka yena xiwuleni xa le xi-
tsungeni xa Sinai, le pi-
ngweni ga nzilo xihlahleni.
31 Laho Mosi a nga wa xi wo-
na, i lo hlamala hi xiwoni-
so: kota lezi a nga wa tsi-
nela kusuhani ku languta,
laho ku lo huma a gezu ga
Hosi,
32 Hi mina Nungungulu wa
ba bararu ba wena, Nungu-
ngulu wa Abrahama, ni wa
Isaka, ni wa Jakobe. Mosi
i lo rurumela, i wa nga ti-
yi ku languta.
Mat. 22. 32. Heb. 11. 16.
33 Ni Hosi yi lo ngalo kakwe,
Susa a zilato mikonzweni
ya wena: hakuba a wutsa-
mo legi u yimileko misaba
ya ku basa.
34 Mina ha kunene nzi wonile
kuxaniseka ka banhu ba
mina laba ba nga le Gipite,
nzi ku zwile kuketa ka*b*ye,
nzi relele kasi nzi ba *k*la*k*li-
sa: makunu ngona, nzi ta
ku rumela le Gipite.
35 Loyi Mosi ba nga wa mu
alile, baku, Hi mani a ku
mahileko a hosi ni mulamu-
la? ywaloye Nungungulu
i mu rumile ku maha hosi
ni mu*k*la*k*lisi, hi canja ga
ngelosi leyi yi nga woneka
ka yena le xihlahleni.

36 Loyi munhu i lo ba rangela,
na mahile *z*i*d*amiso ni *z*iwo-
niso le Gipite, ni le bimbini
go *T*ruka, ni le xiwuleni
mune wa makume ya ma-
lembe.
37 Loyi hi yena Mosi, a nga ku
ngalo ka banana ba Israeli,
A muprofeti Nungungulu i
ta mu vuxela *n*wina hi le
xikari ka bamaka*b*ye ba
*n*wina, wo kota mina.
xip. 3. 22. Mat. 17. 5.
38 Loyi hi yena a nga wa hi le
cecini le xiwuleni *z*i*n*we ni
ngelosi leyi yi nga wulawu-
la na yena le xitsungeni xa
Sinai, *z*i*n*we ni bararu ba
hina: labo ba nga amukela
timhaka ta kuhanya kasi
ku nyika ka hina:
Gal. 3. 19. Heb. 2. 2. Joh. 1. 17. Roma 3. 2.
39 Ka yena loyi a bararu ba hi-
na ba nga kala ku ingisa, ka-
nile*z*i ba lo mu ala, ba lo *k*le-
lela Gipite hi timbilu ta*b*ye,
40 Baku ka Aroni, Hi mahele
banungungulu laba ba ta
nga hi rangela: hakuba ko-
ta loyi Mosi, loyi a nga hi
rangela le tikweni ga le Gi-
pite, a hi xi ti*b*i lexi xi ma-
hekileko ka yena.
41 Bona ba lo maha a role hi
lawo masiku, ba lo neha a
minyikelo xifananisweni,
ba lo tsaka hi mitiro ya
man*d*la ya*b*ye.
42 Kanile*z*i Nungungulu i lo
ba fularela, i lo ba nyikela
ku ko*z*ela a ban*d*la ga tilo;
kota le*z*i kutsalilweko bu-
kwini ga baprofeti,
Mu nzi nyikele minyikelo
yi kla*b*yilweko ni mipa-
hlelo a mune wa makume
ya malembe, O yin*d*lu ya
Israeli?
Roma 1. 24. 2 Tesa. 2. 11.
43 *N*wina mu lo teka a tabe-
rnakeli ga Moloke, ni nye-
leti ya nungungulu Refa-
ni, ni mifananiso leyi mu
nga yi maha a kuba mu
kozela yona: nzi ta mu
yisa *k*latukweni wa Ba-
buloni.
44 A Bararu ba hina ba wa hi
ni tabernakeli ga wukustu-
munyu le xiwuleni, kota
le*z*i a nga wulawula loyi a
nga kanela ka Mosi, aku i
ta nga gi maha kota a mu-
fananiso lowu a wu woni-
leko.
Heb. 8. 5.
45 Lowu kambe a bararu ba
hina, xikatini xa*b*ye, ba lo
wu neha *z*i*n*we na Joxua
laha na ba engena tsombeni
ya tixaka, leti Nungungulu
a nga ti hlongula mahlwe-
ni ka ngohe ya bararu wa
hina, ku kala masikwini ya
Davida;
xip. 13. 19.
46 Loyi a nga kuma kuranze-
ka mahlweni ka Nungungu-
lu, i lo kombela ku akela
yin*d*lu a Nungungulu wa
Jakobe.
xip. 13. 22.
47 Kanile*z*i Solomoni i lo mu
akela yin*d*lu.
48 Ahemba loyi a nga Hehla-
Hehla a nga tsami tin*d*lwi-
ni ti mahilweko hi man*d*la;

kota lezi ku tsalilweko hi
muprofeti,
xip. 17. 24.
49 Ni tilo hi xitsamo xa mi-
na, ni misaba hi xikege-
telo xa mikonzo ya mina:
Mu ta nzi akela a yindlu
ya ku yini ke? a wula
Hosi: kutani hi gihi wu-
tsamo ga kuhumula ka
mina ke?
Mat. 5. 34, 35. & 23. 22.
50 A canja ga mina a gi lo
zi maha lezi zilo zonkle
ke?

51 *N*wina banhamu ya ku
nonoha mu nga hi ko mi-
kwera hi mbilu ni tin*d*lebe,
xon*k*le xikati ma tsimbetela
a Moya wa ku Basa: kota
ku nga maha bararu ba
*n*wina, kambe *n*wina.
52 Hi wihi wa baprofeti a ba-
raru ba *n*wina ba nga mu
xanisangiko ke? ba lo ba
daya laba ba nga wonisa hi
mahlweni a kuta ka Loyi
wa Kululama; loyi *n*wina
mu nga maha banyikeli ni
badayi bakwe;
Mat. 21. 35. & 23. 34, 37. 1 Tesa. 2. 15.
xip. 3. 14.
53 *N*wina mu lo amukela nayo
kota wu longiselweko hi ti-
ngelosi, a mu wu gongangi.
Gal. 3. 19. Heb. 2. 2.

54 Makunu laha na ba zwile
lezi zilo, ba lo kla*b*yiwa mbi-
lwini, ba lo getsela ka yena
hi meno ya*b*ye.
xip. 5. 33.
55 Kanilezi yena, na a tela hi
Moya wa ku Basa, i lo *k*la-
kuka a cuwukisisa le tilwe-
ni, i lo wona a wukosi ga
Nungungulu, ni Jesu na yi-
mile hi le canjeni ga xinene
ga Nungungulu,
xip. 6. 5.
56 Yena a ku ngalo, Languta-
ni, nza wona tilo gi vulule-
kile, ni *N*wana wa munhu
na a yimile hi le canjeni ga
xinene ga Nungungulu.
Mat. 3. 16. xip. 10. 11.
57 Kanilezi bona ba loba huwa
hi gezu ga hombe, ba lo va-
la tin*d*lebe ta*b*ye, ba lo hu-
bulukela ka yena hi mbilu
yi*n*we;
58 Ba lo mu hlongola le han*d*le
ka muti, ba lo mu gan*d*la hi
mari*b*ye: ni bakustumunyu
ba lo beka tinguwo ta*b*ye
lahasi ka mikonzo ya jaha
gi ti*b*yako Saule.
Luka 4. 29. Heb. 13. 12. xip. 8. 1. & 22. 20.
59 Bona ba lo mu gan*d*la hi
mari*b*ye Stefani, na a bita-
na Hosi, aku, Hosi Jesu;
amukela muhefemulo wa
mina.
xip. 9. 14. Luka 23. 46.
60 Yena i lo kizama, i lo loba
huwa hi gezu ga hombe,
Hosi, u nga beki hehla ka-
*b*ye loku kuonha. Laha a
nga wa wulile lezi, i lo
e*k*lela.
xip. 9. 40. & 20. 36. & 21. 5. Mat. 5. 44. Luka 6. 28. & 23. 34.

XIPIMO 8.

1 Saule i lo vumela a kufa ka
yena.

Ku lo vuka hi lego siku a

kuxaniswa ka hombe ka ce-
ci, leyi yi nga le Jerusale-
ma; bon*k*le ba lo hangalaka
tikweni ga Judia ni le Sa-
maria, saseka a bapostoli.
xip. 7. 58. & 11. 19. & 22. 20.
2 Ni banhu ba kolwako ba lo
mu lahla Stefani, ba lo ma-
ha xirilo xa hombe ha yena.
3 Kanile*z*i Saule i lo hangala-
sa a ceci, i lo engena ti-
n*dl*wini ton*k*le, i lo rorobisa
a ba banuna ni ba basati a
ba cela paxweni.
xip. 7. 58. & 9. 1, 13, 21. & 22. 4. & 26. 10, 11. 1 Kor. 15. 9. Gal. 1. 13. Fil. 3. 6. 1 Tim. 1. 13.

4 Hikwalaho *z*onake laba ba
nga wa hangalakile ba wo
famba na ba kanela a mha-
ka.
Mat. 10. 23. xip. 11. 19.
5 Filipu i lo relela le mutini
wa le Samaria, i loba hungu
ka*b*ye hi Kristu.
xip. 6. 5.
6 Ni *zidl*emo *z*i lo ingisa a *z*ilo
le*z*i *z*i nga wa kanelwa hi
Filipu, laha na ba zwile, ba
lo wona a *z*iwoniso a nga
wa *z*i mahile.
7 Hakuba hi ka banyingi laba
ba nga wa hi ni moya wa
kubiha, wu lo huma ka*b*ye,
na wu bahuwa hi gezu ga
hombe: ni bo tala laba ba
nga wa hi ni paralio, ni *z*i-
lema, ba lo hanyiswa.
Marku 16. 17.
8 Laho ku wa hi kona kutsa-
ka ka hombe ka lowo muti.

9 Kanile*z*i ku wa hi kona
munhu wo kari, Simoni a
bito gakwe, loyi hi xikati
xa le mahlweni a nga wa hi
xitumbe lomo mutini, i lo
damisa a banhu ba le Sama-
ria, a ti wula lezaku yena
wutsumbu hi munhu wa
hombe:
xip. 5. 36. & 13. 6.
10 Ka yena bon*k*le ba nga wa
ingisa, ku sukela ka batso-
ngwani ku kala ka laba ba
hombe, baku, Loyi munhu
hi lowo ntamo wa hombe
wa Nungungulu.
11 Bona ba lo ingisa kakwe,
hakuba hi zikati xa hombe
i lo ba damisa hi wutumbe
gakwe.
12 Kanile*z*i laha na ba kolilwe
hi kukanela ka Filipu a ma-
hungu yo saseka hi mufu-
mo wa Nungungulu, ni bito
ga Jesu Kristu, ba lo bapa-
tizwa, bona ba banuna ni
ba basati.
xip. 1. 3.
13 Na Simoni kambe a wutsu-
mbu gakwe i lo kolwa: na
a bapatizilwe, i lo simamisa
*z*i*n*we na Filipu; na languta
na a wona *z*iwoniso ni mi-
tiro ya hombe yi nga wa
mahiwa, i lo damiswa.

14 Makunu laha a bapostoli
laba ba nga wa hi le Jeru-
salema laha na ba *z*i zwile
lezaku a Samaria gi yi amu-
kela a mhaka ya Nungu-
ngulu, ba lo rumela ka*b*ye
Petro ni Johani:
15 Labo, laha ba nga relele, ba
lo kombelela bona, kasi ba

fela ku amukela a Moya wa
ku Basa:
xip. 2. 38.
16 Kota lezi wu nga kala wu
nga se ku cikela ni ka mu-
*n*we wa*b*ye: ba lo bapatizwa
bitweni ga Hosi Jesu Kristu
ntsena.
xip. 2. 38. & 10. 48. & 19. 2, 5. Mat. 28. 19.
17 *Z*onake ba lo *k*lateka ma-
*nd*la ya*b*ye hehla ka*b*ye,
bona ba lo amukela a Moya
wa ku Basa.
xip. 6. 6. & 19. 6. Heb. 6. 2.
18 Makunu laha Simoni na *z*i
wonile le*z*aku hi ku*k*lateka
ka man*d* a ya bapostoli a
Moya wa ku Basa wo nyi-
kiwa, i lo ba nyika a mali,
19 Aku, Nzi nyikeni minawu
kambe lowu ntamo, le*z*aku
kani hi wihi nzi ta nga *k*la-
teka man*d*la kakwe, a fela
ku amukela a Moya wa ku
Basa.
20 Kanile*z*i Petro a ku ngalo
ka yena, A siliva ya wena
a yi lo*b*yiswe *z*i*n*we na we-
na, hakuba u alakanya ku
kuma a xinyikiwo xa Nu-
ngungulu hi mali.
Mat. 10. 8. xip. 2. 38. & 10. 45. & 11. 17.
21 Wena u haba ni xipanze xa
kuabelwa ka laya mahu-
ngu: hakuba a mbilu ya
wena a yi lulamile mahlwe-
ni ka Nungungulu.
22 Hikwalaho hunzuluka ka
loku kubiha ka wena, u
kombela a Hosi, kutani
kualakanya ka mbilu ya
wena ku ta tsetselelwa.
2 Tim. 2. 25.
23 Hakuba nza wona le*z*aku
wena u le nyongweni ya
kubaba ni le kubohwni ka
kuonha.
Heb. 12. 15.
24 Simoni i lo hlamula a ku
ngalo, Nzi kombeleni *n*wi-
na ka Hosi, kasi ku nga hi
kona xa *z*ilo mu kaneleko
xi ta ngata hehla ka mina.
Jam. 5. 16.

25 Bona hikwalaho, laha na
ba kustumunyile ba kanele
a mhaka ya Hosi, ba lo wu-
yela Jerusalema, ba lo ka-
nela ivangeli ka mitana yi-
nyingi ya le Samaria.

26 Kanile*z*i a ngelosi ya Hosi
yi lo kanela ka Filipu, yiku,
Suka, u famba le dzongeni
le *nd*leleni yi relelako hi le
Jerusalema, yi yiya le Gaza:
kwaleyo ku hi xiwula.
27 Yena i lo suka i lo famba:
languta, a munhu wa le
Etiopia, a nduna a munhu
wa hombe wa Kandake, a
muzinza wa le Etiopia, loyi
a nga wa komile a tsomba
yakwe yon*k*le, loyi a nga
wa tile le Jerusalema kuta
kozela;
Joh. 12. 20.
28 I wa kari a *k*lela na tsamile
kareteni, i wa gonza hi mu-
profeti Isaya.
29 Ni Moya wu ku ngalo ka
Filipu, Tsinela kusuhani, u
lanzela le kareta.
30 Filipu i lo tsutsuma ka ye-
na, i lo muzwa na a gonza
hi Isaya muprofeti, a ku

ngalo, Wa pima wena lezi
u zi gonzako ke?
31 Yena a ku ngalo, Nzi ta zi
kota hi ku yini, saseka loku
a wa hi kona munwe ku nzi
rangelako? I lo kongotela
Filipu ku kilela a tsama zi-
nwe naye.
32 Makunu a wutsamo ga mu-
tsalo legi a nga wa kari a
gonza ga wa hi legi,
I lo yiswa kuklabyeni ko-
ta yivu; kota ivana ma-
hlweni ka mukayi wa
yona i mbebebe, zi ngaho
a nga hlamangi ni nomu
wakwe:
33 Hi kutikoramisa ka ye-
na kulamula ka yena ku
susiwa: hi mani a ta nga
hlambanyisa xizukulwa-
na xakwe ke? hakuba a
kuhanya kakwe ku susi-
lwe misabeni.
34 Ni nduna yi lo hlamula ka
Filipu, yi ku ngalo, Nza ku
kombela, hi mani a mupro-
feti a nga kanela ha yena
lexi ke? hi wutsumbu ga-
kwe, kutani hi munwani
ke?
35 Ni Filipu i lo vulula a nomu
wakwe, i lo sangula hi ka
lowu mutsalo, i lo kanela
kakwe Jesu.
Luka 24. 27. xip. 18. 28.
36 Kota lezi ba nga wa ha fa-
mba, ba lo cikela matini; ni
nduna yi wula, Languta, a
mati; nzi beletelwa hi yini
kubapatizwa ke?
xip. 10. 47.
38 I lo laya a kareta lezaku a
yi yime: bona bonkle ba lo
engena matini, bona Filipu
ni nduna; i lo mu bapatiza.
39 Ni laha ba nga wa huma
matini, ni Moya wa Hosi wu
lo fambisa Filipu, ni nduna
a yi mu wonangi kambe,
hakuba yona yi wa ndlele-
ni ya yona na yi tsaka.
40 Kanilezi Filipu i lo kumiwa
Azotu: lezi a nga wa tse-
makanya i lo kanela iva-
ngeli mitini yonkle, a kala
a cikela Kesaria.

XIPIMO 9.

1 Kanilezi Saule, na a nga a
pofula kudzukisa ni kudaya
bapizani ba Hosi, i loya ka
mupristi wa hombe,
xip. 8. 3. Gal. 1. 13. 1 Tim. 1. 13.
2 I lo wutisa ka yena a papilo
ga kuya Damaseku le masi-
nagogeni, lezaku loku a ku-
ma a hi kona munhu wa
leyi Ndlela, kutani ngwa
nuna kutani ngwa sati, a
fela ku ba neha na ba bohi-
lwe le Jerusalema.
xip. 19. 9, 23.
3 Kota lezi a nga wa ha fa-
mba, na ku mahisile lezo
kota a nga wa tsinela le Da-
maseku: kalakale i lo ra-
nzelwa hi kuwonekela ni
kuwoninga ka le tilweni:
xip. 22. 6. & 26. 13. 1 Kor. 15. 8.
4 I lo wela misabeni, i lozwa
a gezu giku ka yena, Saule,
Saule, hi yini u nzi xanisa-
ko ke?
Mat. 25. 40, &c.
5 A ku ngalo, Hi wena mani,
Hosi ke? Yena a ku ngalo,

Hi mina Jesu u mu xanisako:
xip. 5. 39.
6 Kanilezi suka, u engena mutini, ku ta *b*yeliwa ka wena lezaku u ta maha yini.
Luka 3. 10. xip. 2 37. & 16. 30.
7 Ni banhu laba ba nga wa famba zi*n*we naye ba lo yima na ba miyele, ba lozwa gezu kanilezi a ba wonangi munhu.
xip. 22. 9. & 26. 13.
8 Saule i lo suka misabeni; laha mahlo yakwe ma nga wa vululekile a nga wonangi ncumo; bona ba lo mu koka hi canja, ba lo mu neha le Damaseku.
9 Ku wa hi masiku manharu a nga woni ncumo, ge ni kuga hambu ni kunwa.

10 Makunu ku wa hi kona mupizani wo kari le Damaseku, a ti*b*yako Anania; a Hosi yi ku ka yena hi muwoniso, Anania. Yena a ku ngalo, Languta, nzi laha, Hosi.
xip. 22. 12.
11 Ni Hosi yi ku ngalo kakwe, Suka, u famba pangweni legi gi bitiwako Kululama, u wutisa n*d*lwini ka Juda a munwe loyi a ti*b*yako Saule, a munhu wa le Tarsusi: hakuba languta, yena wa kombela:
xip. 21. 39. & 22. 3.
12 I wonile munhu a ti*b*yako Anania na engena, na *k*lateka man*d*la hehla ka yena, kasi a fela ku amukela kuwona kakwe.
13 Kanilezi Anania i lo hlamula, Hosi, mina nzi zwile hi banyingi hi loyi munhu, lezaku i mahisa ku yini kubiha ka laba bo basa le Jerusalema:
xipm. 1.
14 Ni laha i kumile ntamo hi le ka bapristi ba hombe ku boha bon*k*le laba ba bitanwako bitweni ga wena.
xipm. 21. xip. 7. 59. & 22. 16. 1 Kor. 1. 2. 2 Tim. 2. 22.
15 Kanilezi a Hosi yi ku ngalo kakwe, Ti fambele: hakuba yena hi xi*b*ya hi hlawulilweko ka mina, ku rwala a bito ga mina mahlweni ka ba Matiko ni tihosi, ni banana ba Israeli:
xip. 13. 2. & 22. 21. & 25. 22, 23. & 26. 1, 17, &c. Roma 1. 1, 5. & 11. 13. 1 Kor. 15. 10. Gal. 1. 15. & 2. 7, 8. Efe. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
16 Hakuba nzi ta mu wonisa hi zilo zinyingi lezi a ta nga xaniseka ha zona hi kota ya bito ga mina.
xip. 20. 23. & 21. 11. 2 Kor. 11. 23.
17 Anania i lo famba, i loya engena lomo n*d*lwini; na a *k*lateka man*d*la yakwe hehla ka yena a ku ngalo, Maka*b*ye Saule, a Hosi, yena Jesu, loyi a nga woneka ka wena le n*d*leleni leyi u ngata ha yona, yi nzi rumile, lezaku wena u fela ku amukela kuwona ka wena, u tatiswa hi Moya wo Basa.
xip. 2. 4. & 4. 31. & 8. 17. & 13. 52. & 22. 12, 13.

18 Kalakale ku lowa hi le ma-
hlweni yakwe *zo* kota ma-
gwaru, i lo amukela ku-
wona kakwe; i lo suka a
bapatizwa;
19 I loga *za* kuga ku ti tiyiseta
ha *zona*.

Na yena i wa hi ni bapiza-
ni masiku yo kari labo ba
nga wa hi le Damaseku.
xip. 26. 20.
20 Kalakale lomo sinagogeni i
loba hungu hi Jesu lezaku
hi *N*wana wa Nungungulu.
xip. 8. 37.
21 Ni bon*k*le laba ba nga wa
muzwa ba lo hlamala, na ba
ku ngalo, A hi yena loyi le
Jerusalema a nga wa ha-
ngalasa laba ba bitwako hi
legi bito ke? i kalile ata la-
ha hi kota ya lexi, kasi a
fela ku ba tisa na ba bohi-
lwe mahlweni ka bapristi
ba hombe.
xip. 8. 3. xipm. 1. Gal. 1. 13, 23.
22 Kanile*z*i Saule i lo anza ngu-
vu nta*n*weni, i lo kanga-
nyisa a ba Juda ba nga wa
hi le Damaseku, na a tiyisa
a ku loyi hi Kristu.
xip. 18. 28.

23 Laha ku nga wa tatisekile
a masiku yo tala, ba Juda
ba lo tsema kungo katigi-
*n*we kasi ku mu daya:
xip. 23. 12. & 25. 3. 2 Kor. 11. 26.
24 Kanile*z*i a kungo ga*b*ye gi
lo ti*b*yekiswa ka Saule. Ba
lo rinzela nyangwa kambe
a mumu ni wusiku kasi ba
fela ku mu daya:
2 Kor. 11. 32.

25 Kanile*z*i a bapizana bakwe
ba lo mu teka ni wusiku,
ba lo mu relelisa lahasi hi
kurisi, na ba mu konele xi-
runzwini.

26 Ni laha a nga wa tile le Je-
rusalema, i lo ringa ku ti
*k*langanisa ni bapizani : bo-
n*k*le laba ba wo caba ha ye-
na, na ba nga kolwi le*z*aku
yena u mupizani.
xip. 22. 17. Gal. 1. 17, 18.
27 Kanile*z*i Barnabasi i lo mu
teka, i lo mu neha ka bapo-
stoli, i lo hlawutela ka*b*ye
lezaku i yi wonisile ku yini
a Hosi laha n*d*leleni, ni le-
*z*aku yi wulawulile kakwe,
ni le*z*aku i kanelisile ku yi-
ni hi kutiya le Damaseku hi
bito ga Jesu.
xip. 4. 36. & 13. 2. xipm. 20, 22.
28 I wa hi nabo ku engeneni
ni ku humeni le Jerusale-
ma,
Gal. 1. 18.
29 Na a kanela hi kutiya le bi-
tweni ga Hosi: i lo kanela
i lo kaneta ni Bagreki ya ba
Juda; kanile*z*i ba wa ku ri-
nga ku mu daya.
xip. 6. 1. & 11. 20. xipm. 23. 2 Kor. 11. 26.
30 Laha a bamaka*b*ye ba nga
wa *z*i ti*b*ile, ba lo mu tisa le
Kesaria, ba lo mu rumela le
Tarsusi.

31 *Z*i ngaho a ceci yon*k*le ya
le Judia ni le Galile ni le Sa-
maria yi wa hi ni kurula,
na yi akilwe ; na, yi famba
hi xicawo ka Hosi ni kuta-

ngalisweni ka Moya wo Basa, yi lo engetelana.
xip. 8. 1.

32 Na ku mahisile lezo, kota lezi Petro a nga wa tsemakanya won*k*le ma*k*lelo, i lo relela kambe ata ka labo bobasa laba ba nga wa akile le Luda.
xip. 8. 14.

33 Laho i lo kuma munhu wo kari bito gakwe Enea, loyi a nga wa e*k*lele sangweni malembe ya n*k*lanu ni manharu; hakuba yena i wa hi paralio.

34 Petro a ku ngalo kakwe, Enea, Jesu Kristu wa ku hanyisa: suka, u an*d*lala a sango ga wena. Lokuloku i lo suka.
xip. 3. 6, 16. & 4. 10.

35 Ni bon*k*le laba ba nga wa akile Luda ni le Xaroni ba lo mu wona, ba lo hunzuluka ka Hosi.
xip. 11. 21.

36 Makunu ku wa hi kona le Jopa a mupizani wo kari bitiwako Tabita, loyi hi *k*u*k*lamusela i ti*b*ya Dorkasi: loyi wasati i wa tele hi mitiro yo saseka ni kuhana loku a nga wa ku maha.
1 Tim. 2. 10. Tit. 3. 8.

37 Na ku mahisile lezo ka lawo masiku, i lo ba*b*ya, i lofa: laha ba wa mu hlazile, ba lo mu beka le n*d*lwini ya le hehla.
xip. 1. 13.

38 Kota lezi a Luda gi nga wa hi kusuhani ni le Jopa, a bapizani, na bazwa lezaku Petro i kona laha, ba lo rumela a banhu bambiri kakwe, na ba mu kombela, Lezaku a nga hweli kuta ka hina.

39 Petro i lo suka a famba zi*n*we nabo. Ni laha a nga wa cikele, ba lo mu yisa le n*d*lwini ya le hehla: ni ton*k*le tinoni ti wa lo yima ka yena na ti rila, na ba komba a mabaji ni tinguwo leti Dorkasi a nga wa ti mahile, laha a nga wa ha hi nabo.

40 Kanilezi Petro i lo ba humesa, i lo kizama, i lo kombela; na a hunzulukela xirumbini, i te ngalo, Tabita, suka. Yena i lo vulula mahlo yakwe; laha a nga wona Petro, i lo vuka a tsama.
Mat. 9. 25. xip. 7. 60. Marku 5. 41, 42. Joh. 11. 43.

41 I lo mu nyika a canja gakwe, i lo mu yimisa; i lo bitana laba bobasa ni tinoni, i lo mu beka mahlweni ka*b*ye na a hanya.

42 Xi lo ti*b*ikiswa le Jopa gon*k*le: ni bo tala ba lo kolwa ka Hosi.
Joh. 11. 45. & 12. 11.

43 Na ku mahisile lezo, lezaku i lo tsama masiku yo tala le Jopa, zi*n*we ni mu*n*we Simoni mufuki wa madzowo.
xip. 10. 6.

XIPIMO 10.

1 Makunu ku wa hi kona munhu wo kari le Kesaria, Korneliu a bito gakwe, a

nduna ya zana ga *k*lawa wu
ti*b*yako i *k*lawa wa Italia,
2 A munhu a kolwako, loyi a
nga ni xicawo ka Nungu-
ngulu ni yin*d*lu yakwe yo-
n*k*le, i wa hana nguvu ka
banhu, i lo kombela ka Nu-
ngungulu xikati xon*k*le.
xipm. 22, 35. xip. 8. 2. & 22. 12.
3 I lo wona hi ku*d*lunya mu-
woniswenі, kota ku nga wa
ku kwatsi i hora ya wun*k*la-
nu ni mune ya siku, a nge-
losi ya Hosi yi lota ka yena,
yiku kakwe, Korneliu.
xipm. 30. xip. 11. 13.
4 Yena, na a cuwukisisa ma-
hlo yakwe ka yona, na a
kari a caba, a ku ngalo, Hi
yini, Hosi ke? Yona yi ku
ngalo kakwe, A kukombela
ka wena ni kuhana ka wena
ku yile hehla ku ya maha
xialakanyiso ka mahlweni
ka Nungungulu.
5 Makunu rumela banhu le
Jopa, u ya bitana mu*n*we
Simoni, loyi a ti*b*yako Pe-
tro:
6 Loyi a tsamako *zin*we na
Simoni mufuki wa madzo-
wo, loyi a yin*d*lu yakwe
yi nga le fungwini wa bi-
mbi.
xip. 9. 43. & 11. 14.
7 Laha na ngelosi leyi yi nga
wulawula ka yena yi nga
wa sukile, i lo bitana mala-
nza mambiri ya le nga-
ngweni wakwe, ni kasadoro
a kolekileko wa bona laba
ba simamisako ba labelele
ka yena;
8 Na a nga a hlawutelele *z*ilo
*z*on*k*le ka*b*ye, i lo ba rumela
Jopa.

9 Makunu hi manziko, kota
ba nga wa hi n*d*leleni, ba
tsinela mutini, Petro i lo ka-
nziya le n*d*lwini ya le hehla
ku kombela, ku wa hi hora
wa wun*k*lanu ni yi*n*we:
xip. 11. 5, &c.
10 Yena i lozwa n*d*lala, i lo
xuba kuga: kanile*z*i na ba
ha longisa, i lo cikelelwa hi
sululwani;
11 I lo wona a tilo na gi vulu-
lekile, ni xi*b*ya xo kari na
xi relela, kota xi nga wa ku
kwatsi i nguwo ya hombe,
na releliswa hi magumo ya
mune misabeni:
xip. 7. 56. Kuv. 19. 11.
12 Laho ku nga wa hi kona
ton*k*le tixaka ta *z*ihari *z*a
mune wa makanzo ni *z*ilo
zo kokakoka *z*a misaba ni
tinyanyani ta tilo.
13 Laho ku lota gezu kakwe,
Suka, Petro; *k*laba gana.
14 Kanile*z*i Petro a ku ngalo,
Kokwihi, Hosi; hakuba ci-
ma a nzi gangi xilo xo biha
ni xi nga hlazekangiko.
15 Ni gezu gi lota kakwe ka-
mbe hi xikati xa wumbiri,
Lexi Nungungulu a xi hla-
zileko u nga wuli wena a
ku ngalo xo biha.
Mat. 15. 11. xipm. 28. Roma 14. 14.
17, 20. 1 Kor. 10. 25. 1 Tim. 4. 4.
Tit. 1. 15.
16 Lexi xi lo mahiwa kunha-
ru: ni kalakale a xi*b*ye xi lo
amukelwa tilweni.

17 Makunu kota le*z*i Petro a

nga wa ha kanganyiswa a
wutsumbu gakwe lezaku lo-
wu muwoniso wu fela ku-
komba yini, languta, a ba-
nhu laba ba nga wa rumilwe
hi Korneliu, na ba wutisa
yin*d*lu ya Simoni, ba lo yi-
ma nyangweni,
18 Na ba bitana na ba wutisa
kutani Simoni, loyi a ti*b*ya-
ko Petro, i tsama laha.
19 Kota lezi Petro a nga wa
ha alakanya hi muwoniso,
ni Moya wu te ngalo ka ye-
na, Languta, a banhu ba-
nharu ba ku laha.
xip. 11. 12.
20 Kanilezi suka, u cika lahasi,
u famba nabo, u nga bileli
ncumo: hakuba mina nzi
ba rumile.
xip. 15. 7.
21 Petro i lo cika lahasi ka ba-
nhu, a ku ngalo, Languta-
ni, hi mina munhu loyi mu
mu labako: hikwalaho i
mhaka muni mu yi teleko
ke?
22 Bona ba ku ngalo, Korneliu
a nduna ya zana, a munhu
wo lulama loyi a na nga ni
xicawo hi Nungungulu, lo-
yi a bikiwako hi kusasa hi
lixaka bon*k*le la ba Juda, i
lo layiwa hi Nungungulu hi
ngelosi yo basa ku bitana
wena le n*d*lwini yakwe, ni
ku tazwa timhaka ha wena.
xipm. 1, 2, &c. xip. 22. 12.
23 Lezo i lo bitana i lo e*k*lela
zi*n*we naye.

Hi manziko i lo suka a fa-
mba nabo, ni bamaka*b*ye bo
kari ba le Jopa ba lo mu he-
leketa.
xipm. 45. xip. 11. 12.
24 Hi manziko ba lo cikela Ke-
saria. Na Korneliu i lo ba ri-
nzela, na tsombanyisile ka-
tigi*n*we a maxaka yakwe ni
bangana bakwe laba ba nga
kusuhani naye.
25 Laha na ku mahisile lezo
kasi lezo Petro i lo engena,
Korneliu i lo mu *k*lanyeta, i
lowa lahasi mikonzweni ya-
kwe, i lo mu kozela.
26 Kanilezi Petro i lo mu vuxa,
aku, Suka u yima; mina nzi
munhu kota wena.
xip. 14. 14, 15. Kuv. 19. 10. & 22. 9.
27 Kota lezi a nga wa ha wula-
wula zi*n*we naye, i lo enge-
na, a kuma be tala na ba
tsombene katigi*n*we:
28 A ku ngalo ka*b*ye, *N*wina
wutsumbu ma zi ti*b*a lezaku
a zi fanele ka munhu loyi a
nga mu Juda ku *k*langanyi-
sa wutsumbu gakwe kutani
a kuta ka mu*n*we wa li*n*wa-
ni lixaka; kanilezi ka mina
Nungungulu i lo wonisa le-
zaku nzi nga bitani munhu
a ku ngalo i bihile kutani a
nga hlazekangi:
Joh. 4. 9. & 18. 28. xip. 11. 3. & 15. 8,
9. Gal. 2. 12, 14. Efe. 3. 6.
29 Hikwalaho nzi lota na nzi
nga kanakani, laha na nzi
bitanilwe. Hikwalaho nza
wutisa mu nzi bitanele yini.
30 Korneliu a ku ngalo, Mune
wa masiku ma hunzileko,
ku kala leyi hora, nzi wa
hlayisa a hora ya wun*k*lanu
ni mune ku kombela lomo

n*d*lwini ya mina; languta,
munhu i lo yima mahlweni
ya mina, na a ambele tingu-
wo to basa,
xip. 1. 10. Mat. 28. 3. Marku 16. 5.
Luka 24. 4.
31 Aku, Korneliu, kukombela
ka wena ku zwilwe, ni ku-
hana ka wena ku mahile
xialakanyiso mahlweni ka
Nungungulu.
xipm. 4, &c. Heb. 6. 10.
32 Hikwalaho rumela Jopa, u
bitana Simoni, loyi a ti*b*ya-
ko Petro; a tsamako n*d*lwi-
ni ya Simoni mufuki wa
madzowo, hi le fungwini wa
bimbi.
33 Ngahizona nzi rumele ka
wena; u mahile kwatsi hi-
le*z*i a tileko. Hikwalaho
makunu hina hon*k*le hi ko-
na mahlweni ka Nungungu-
lu, a kuzwa le*z*i *z*i laywe-
lweko wena hi Hosi.
34 Petro i lo hlamula nomu
wakwe a ku ngalo,

Ha kunene nza *z*i ti*b*a le*z*a-
ku Nungungulu a nga na
kuhlawula munhu:
Roma 2. 11. Gal. 2. 6. Efe. 6. 9. Kol.
3. 25. 1 Pet. 1. 17.
35 Kanile*z*i ka tixaka ton*k*le
loyi a mu cabako, a mahako
kululama, wa amukeleka ka
yena.
xip. 15. 9. Roma 2. 13, 27. & 3. 22, 29.
& 10. 12, 13. 1 Kor. 12. 13. Gal. 3.
28. Efe. 2. 13, 18. & 3. 6.
36 A mhaka leyi a nga yi ru-
mela ka bana ba Israeli, na
a kanela mahungu yo sase-
ka ya kurula hi Jesu Kristu
(hi yena a Hosi ya bon*k*le)—
Efe. 1. 20, 22. & 2. 14, 16, 17. Kol 1. 20.
Mat. 28. 18. Roma 10. 12. 1 Kor. 15.
27. 1 Pet. 3. 22. Kuv. 17. 14. & 19. 16.
37 Loku kuwula a wutsumbu
ga *n*wina mu *z*i ti*b*ako loku
ku nga biwa hungu Judia
gon*k*le, ku sangula Galile,
anzako a kubapatiza ka Jo-
hani ku nga kanelwe ;
Luka 4. 14.
38 Yena Jesu wa Nazareta, le-
*z*aku Nungungulu i mu to-
tile hi Moya wo Basa ni
ntamo: a nga wa nzulanzu-
la na a maha mitiro yo sa-
seka, na a hanyisa bon*k*le
laba ba nga wa tsimbeketi-
lwe hi madimoni; hakuba
Nungungulu i wa hi *z*i*n*we
naye.
Luka 4. 18. xip. 2. 22. & 4. 27. Heb.
1. 9. Joh. 3. 2.
39 Hina hi bakustumunyu ba
*z*ilo *z*on*k*le le*z*i a nga *z*i ma-
ha, le tikweni ga ba Juda,
ni le Jerusalema; loyi ka-
mbe ba nga mu daya, ba lo
mu hayeka sinyeni.
xip. 2. 32. & 5. 30.
40 Yena Nungungulu a nga
mu vuxa hi siku ga ma-
nharu, i lo mu wonekelisa
kubaseni,
xip 2. 24.
41 Na ku nga hi ka banhu
bon*k*le, kanile*z*i ka baku-
stumunyu laba ba nga wa
hlawulilwe hi mahlweni hi
Nungungulu, kona ka hina,
loyi hi nganwa hi ngaga
naye a nzako i lo vuka hi
ka bafileko.
Joh. 14. 17, 22. & 21. 13. xip. 13. 31.
Luka 24. 30, 43.
42 I lo hi laya ku kanela ka
banhu, ni ku kustumunya
le*z*aku loyi hi yena a yimi-

silweko hi Nungungulu ku
maha Lamula ka bahanya-
ko ni bafileko.
Mat. 28. 19, 20. xip. 1. 8. & 17. 31.
Joh. 5. 22, 27. Roma 14. 9, 10. 2 Tim.
4. 1. 2 Kor. 5. 10. 1 Pet. 4. 5.
43 Ka yena a baprofeti bon*k*le
ba lo maha wukustumunyu,
lezaku hi bito gakwe bon*k*le
laba ba ta nga kolwa kakwe
ba ta amukela kutsetsele-
lwa ka *z*onho.
xip. 15. 9. & 26. 18, 22. Roma 10. 11.
Gal. 3. 22.

44 Laha na Petro na a ha wu-
lawula leti timhaka a Moya
wo Basa wu lo cikela hehla
ka*b*ye bon*k*le laba ba nga-
zwa a mhaka.
xip. 4. 31. & 8. 15, 16, 17. & 11. 15.
45 Ni laba ba *z*itsiba ba nga wa
kolilwe ba lo hlamala, kota
a wunyingi ga*b*ye laba ba
nga wa tile na Petro, haku-
ba a ba Matiko kambe ku
halatelwe a xinyikiwo xa
Moya wo Basa.
xipm. 23. xip. 11. 18. Gal. 3. 14.
46 Hakuba bona ba lo bazwa
na ba kanela hi tirimi, na
kulisa Nungungulu. *Z*ona-
ke i lo hlamula Petro,
47 A nga kota munhu ku be-
leta mati ke, le*z*aku laba ba
nga bapatizwi ke, laba ba
amukeleko a Moya wo Basa
kwatsi kota le*z*i hina hi wu
amukeleko ?
xip. 11. 17. & 15. 8, 9. Roma 10. 12.
48 I lo laya a ku ba ba bapati-
zwa bitweni ga Jesu Kristu.
*Z*onake ba lo mu kombela
akuba a tsama nabo masiku
yo kari.
1 Kor. 1. 17. xip. 2. 38. & 8. 16.

XIPIMO 11.

1 Makunu a bapostoli ni ba-
mhaka*b*ye laba ba nga wa hi
le Judia ba lozwa le*z*aku a
ba Matiko kambe ba amu-
kele a mhaka ya Nungu-
ngulu.
2 Laha Petro a nga wa cikele
le Jerusalema, laba ba *z*itsi-
ba ba lo kanetisana *z*inwe
naye,
xip. 10. 45. Gal. 2. 12.
3 Baku, Wena u lo famba ka
makuna, u yaga nawo.
xip. 10. 28. Gal. 2. 12.
4 Kanile*z*i Petro i lo sangula,
i lo hlawutela a mahungu
hi kuxaxameta, aku,
Luka 1. 3.
5 Mina nzi wa hi le mutini
wa le Jopa na nzi kombela:
le sululwaneni nzi lo wona
muwoniso, ni xi*b*ya xo kari
xi wa relela, kota ku nga
wa hi nguwo ya hombe na
yi releliswa hi le tilweni hi
magumo ya mune; yi lota
ka mina:
xip. 10. 9, &c.
6 Ka xona laha na nzi cuwu-
kisisile mahlo ya mina, nzi
lo alakanya, nzi lo wona a
*z*ihari za mune wa makanzo
za misaba ni *z*ihari *z*a kwa-
ti ni *z*ile *z*o kokakoka ni ti-
nyanyani ta tilo.
7 Nzi lozwa kambe ni gezu
giku ka mina. Suka, Petro;
*k*laba uga.
8 Kanile*z*i mina nzi ku ngalo,
Kokwihi, Hosi : hakuba a
ku na ncumo xo biha kutani
xi nga hlazekangiko xi en-
genileko no*n*wini wa mina.

9 Ni gozu gi lo hlamula hi xi-
kati xa wumbiri hi le tilwe-
ni, Lexi Nungungulu a xi
hlazileko, u nga wuli wena
lezaku xo biha.
10 Lexi xi lo mahiwa kunhari:
zon*k*le zi *k*lakuselwa tilweni
kambe.
11 Languta, zalezo ku lo yima
a banhu banharu mahlweni
ka yin*d*lu leyi hi nga wa hi
ka yona, na ba rumelwe hi
le Kesaria ka mina.
12 Ni Moya wu lo nzi laya ku
famba nabo, na nzi nga ga-
nganwi ncumo. Ni laba
bamaka*b*ye ban*k*lanu ni
mu*n*we kambe ba lo nzi
heleketa; hi lo engena lo-
mo n*d*lwini ya loye mu-
nhu:
Joh. 16. 13. xip. 10. 19, 23. & 15. 7.
13 I lo hi *b*yela lezaku i woni-
sile ku yini a ngelosi na yi
yimile le n*d*lwini kakwe,
yiku, Rumela le Jopa, u ya
bitana Simoni, loyi a ti*b*ya-
ko Petro;
xip. 10. 30.
14 Loyi a ta nga kanela ka we-
na timhaka, leti u ta nga
hanyiswa ha tona, wena ni
yin*d*lu ya wena yon*k*le.
15 Kota lezi nzi nga wa sangu-
la ku kanela, a Moya wo
Basa wu lo cikela hehla ka-
*b*ye, kota lezi wu nga maha
ka hina kusanguleni.
xip. 2. 4.
16 Mina nzi lo alakanya a
mhaka ya Hosi, lezaku i
wulisile ku yini, Johani ha
kunene i bapatizile hi mati;
kanilezi *n*wina mu ta ba-
patizwa hi Moya wo Ba-
sa.
Mat. 3. 11. Joh. 1. 26, 33. xip. 1. 5. & 19. 4.
17 Zonake loku Nungungulu i
lo nyika ka bona a xinyiki-
wo kota a nga nyika ka hi-
na, laha hi nga kolwa ka
Hosi Jesu Kristu, hi mina
mani minawuwo, loyi nzi ta
nga kanetana na Nungu-
ngulu ke?
xip. 10. 47. & 15. 8, 9.
18 Laha na ba zwile lezi zilo,
ba lo miyela, na ba dumisa
Nungungulu, baku, Zonake
ni ka ba Matiko Nungungu-
lu i nyikile a kuhunzuluka
ka wutomi.
Roma 10. 12, 13. & 15. 9, 16.

19 Bona laba ba nga wa ha-
ngalakile hi kota ya kuxa-
niseka loku ku nga wa hu-
mela ha Stefani ba lo famba
kule kota Fonike ni le Ku-
pero, ni le Antioki, ba wo
kanela a mhaka ge ni ka
mu*n*we, saseka ka ba Juda
boce.
xip 8. 1.
20 Kanilezi ku wa hi kona ba-
*n*wani ba*b*ye, banhu ba le
Kupero ni le Kurene, laba,
laha ba nga wa tile Antioki,
ba lo kanela ka ba Greki
kambe na ba kanela a Hosi
Jesu.
xip. 6. 1. & 9. 29.
21 Ni canja ga Hosi gi wa hi
zi*n*we nabo: ni botala laba
ba nga wa kolilwe ba lo hu-
nzulukela ka Hosi.
Luka 1. 66. xip. 2. 47. & 9. 35.
22 Ku lo bikiwa ha bona ka

ceci leyi yi nga wa hi le
Jerusalema: ba lo rumela
Barnabasi ku famba ku kala
le Antioki:
xip. 9. 27.
23 Loyi, laha a nga wa cikele,
na a wonile a wuxinji ga
Nungungulu, i lo nengela;
i lo ba laya bon*k*le, hi kutisa
ka mbilu nga ba namarela
Hosini:
xip. 13. 43. & 14. 22.
24 Hakuba yena i wa hi mu-
nhu wo saseka, a tatisilwe
hi Moya wo Basa ni kuko-
leka: ni banhu bo tala ba lo
engetelwa ka Hosi.
xip. 5. 14. & 6. 5. xipm. 21.
25 Yena i loya Tarsusi a kuya
laba Saule:
xip. 9. 30.
26 Ni laha a nga wa mu kumi-
le, i lo mu tisa le Antioki.
Na ku mahisile lezo, lezaku
a lembe gon*k*le ba lo tso-
mbana wutsamo gi*n*we zi-
*n*we ni ceci, ba lo gonzisa a
banhu banyingi; lezaku a
bapizani ba lo bitiwa Ma-
kristu kusangula hi le An-
tioki.

27 Makunu hi lawo masiku
ku lota baprofeti le Jerusa-
lema le Antioki.
xip. 2. 17. & 13. 1. & 15. 32. & 21. 9.
1 Kor. 12. 28. Efe. 4. 11.
28 Laho ku lo yima mu*n*we
wabye a bito gakwe hi Aga-
busi, a wonisa hi Moya ku
ta ba kona a n*d*lala ya ho-
mbe tikweni gon*k*le: leyi yi
nga cikela masikwini ya
*K*laudio.
xip. 21. 10.
29 Ni bapizani, loyi ni loyi ko-
ta ntamo wakwe, ba lo xuba
ku rumela a bamaka*b*ye laba
ba nga le Judia:
Roma 15. 26. 1 Kor. 16. 1. 2 Kor. 9. 1.
30 Lezo kambe ba lo zi maha,
ba lo rumela ka masingalati
hi canja ga Barnabasi na
Saule.
xip. 12. 25.

XIPIMO 12.

1 Makunu hi lexo xikati He-
rodi a hosi i lo nawuluta
mandla yakwe kuxanisa bo
kari ba le cecini.
2 I lo mu daya Jamesi maka-
*b*ye wa Johani hi supado.
Mat. 4. 21. & 20. 23.
3 Laha na wonile lezaku zi
kolisile ba Juda, i lo engeta
ku koma na Petro kambe.
Lawo ma wa hi masiku ya
zibaba zi nga haba comelo.
4 Ni laha a nga wa mu ko-
mile, i lo mu engenisa pa-
xweni, i lo mu nyika ka
mi*k*lawa ya mune ya baka-
sadora kasi ku mu hlayisa;
na alakanya lezaku hi nza-
ko ka Pasika i ta mu neha
mahlweni ka banhu.
Joh. 21. 18.
5 Petro hikwalaho i lo gongi-
wa paxweni: kanilezi ku
wa kongelelwa ni ku ko-
ngelelwa hi ceci ka Nungu-
ngulu ha yena.
2 Kor. 1. 11. Efe. 6. 18. 1 Tesa. 5. 17.
6 Ni laha Herodi a nga wa
laba ku mu humesa, gwale-
go siku Petro i wa e*k*lele
xikari ka bakasadoro ba-
mbiri, na a bohilwe hi ma-

ngenje mambiri: ni barinzeli mahlweni ka nyangwa na ba rinzela a paxo.
7 Languta, a ngelosi ya Hosi yi lo yima kakwe, ku lo woninga kuwonekela lomo n*d*lwini: yi lo mu dukunya petro rebeni, yi lo mu vuxa, yiku, Suka lokuloku. Ni mangenje yakwe ma lowa hi le man*d*leni yakwe.
xip. 5. 19.
8 Ni ngelosi yi ku ngalo ka yena, Ambala wutsumbu ga wena, u engenisa *z*ilato *z*a wena. Yena i lo maha le*z*o. Yi ku ngalo kakwe, Fenengela kumba wa wena, u nzi lanzela.
9 I lo huma, i lo lanzela; i wa nga *z*i ti*b*i le*z*aku *z*i nene le*z*i *z*i mahiwako hi ngelosi, kanile*z*i i wa alakanya le*z*aku i lo wona muwoniso.
xip. 10. 3, 17. & 11. 5.
10 Laha ba nga wa hunzile barinzeli boranga ni bo gamela ba lota nyangweni ya xiketse leyi yi engenako lomo mutini; yi lo ti vululekela yonawu: ba lo huma, ba lo tsemakanya a pango gi*n*we; ni kalakale a ngelosi yi lo suka ka yena.
xip. 16. 26.
11 Ni laha Petro a nga ta ti alakanya, a ku ngalo, Makunu nza *z*i ti*b*a ha kunene, le*z*aku a Hosi yi lo ruma a ngelosi ya yona i lo nzi *k*la*k*lisa canjeni ga Herodi, ni kulangutelelelweni ka banhu ba ba Juda.
Heb. 1. 14. 2 Kor. 1. 10. 2 Pet. 2. 9.
12 Ni laha a nga wa pimile hi mhaka, i lota n*d*lwini ya Maria a nyine wa Johani loyi a ti*b*yako Marku; laha a banyingi ba nga wa tsombene katigi*n*we na ba kombela.
xip. 4. 23. & 15. 37. xipm. 5.
13 Laha nga wa gongonzile le li*b*atini la nyangwa, a nhwana i lota ku hlamula a bito gakwe hi Roda.
14 Ni laha a nga wa gi ti*b*ile a gezu ga Petro, a nga yi vululangi nyangwe hi kutsaka, kanile*z*i i lo tsutsuma xikari i lo *b*yela le*z*aku Petro i yimile laha mahlweni ka nyangwa.
15 Bona ba ku ngalo kakwe, Wena u hungukile. Kanile*z*i yena a su tiyisisa nguvu a ku hi le*z*o. Bona ba ku ngalo, Hi ngelosi yakwe.
Mat. 18. 10.
16 Kanile*z*i Petro i wa su simamisa a gongonza: ni laha ba nga wa vulule, ba lo mu wona, ba lo hlamala.
17 Kanile*z*i yena, na a kwenuta hi canja kasi ku ba miyeta, i lo hlawutela ka*b*ye le*z*aku a Hosi yi mu humesisile ku yini le paxweni. A ku ngalo, Ambelani Jamesi le*z*i *z*ilo ni ka bamaka*b*ye. Yena i lo suka, aya ka gi*n*wani wutsamo.
xip. 13. 16. & 19. 33. & 21. 40.
18 Makunu kalakale na gi cile, ku wa nga hi ncawo wu tsongwani xikari ka baka-

sadoro, *z*a ku yini *z*i mahi-
lweko hi Petro.
19 Laha Herodi a nga wa mu
labile, a nga mu kumangi,
i lo hlolisisa a barinzeli, i lo
laya le*z*aku a ba dayiwe. I
lo relela hi le Judia kuya
Kesaria, i lo tsama laho.

20 Makunu laha a nga wa za-
ngarile nguvu hi ba le Tire
ni Sidoni: bona ba lota hi
mbilu yi*n*we kakwe, na, ba
kolisile Blastu a nduna ya
*z*on*k*le *z*a hosi, ba lo kombe-
la kurula, hakuba a tiko
ga*b*ye gi lo wun*d*liwa hi
tiko ga hosi.
21 Hi siku gi yimisilweko He-
rodi i lo bombisa wutsumbu
gakwe hi nguwo ya wuko-
si, i lo tsama xitsa*n*weni
xa wukosi, i lo kanela ka-
*b*ye.
22 Ni banhu ba lo kanyuluka,
baku, I gezu ga Nungu-
ngulu, a hi gezu ga mu-
nhu.
23 Kalakale a ngelosi ya Hosi
yi lo muba, hakuba a nga
nyikangi a Nungungulu a
ku dumiswa: i lo giwa hi
xiwungwani, i lofa.

24 Kanile*z*i a mhaka ya Nu-
ngungulu yi lo kula yi anzi-
swa.
xip. 6. 7. & 19. 20. Kol. 1. 6.

25 Barnabasi na Saule ba lo
wuya hi le Jerusalema, laha
ba nga wa tatisile kukozela
ka*b*ye, ba lo teka *z*i*n*we na-
bo Johani loyi a ti*b*yako
Marku.
xip. 11. 29, 30. & 13. 5, 13. & 15. 37.
xipm. 12.

XIPIMO 13.

1 Makunu ku wa hi kona le
Antioki, le cecini leyi yi nga
wa hi leyo, a baprofeti ni
bagonzisi, Barnabasi, na Si-
meone, loye a nga bitwa
Nigeri, na Lukio wa Kure-
ne, na Manani loyi a nga
kula *zin*we na Herodi a
hosi, na Saule.
xip. 11. 22-27. & 14. 26. & 15. 35. Roma
16. 21.
2 Kota le*z*i ba nga wa kozela
ka Hosi, na ba lo yila, a
Moya wo Basa wu ku ngalo,
Nzi hambanyiseleni Barna-
basi na Saule le ntirweni
lowu nzi ba biteleko wona.
xip. 9. 15. & 14. 26. & 22. 21. Roma 1.
1. & 10. 15. Gal. 1. 15. & 2. 9. Mat.
9. 38. Efe. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7.
2 Tim. 1. 11. Heb. 5. 4.
3 *Z*onake laha ba nga wa yi-
lile na ba kombelile ba lo
*k*lateka man*d*la hehla ka-
*b*ye, ba lo ba fambisa.
xip. 6. 6.

4 *Z*i ngaho bona, na ba ru-
milwe hi Moya wo Basa, ba
lo relela ba ya Kilikia; ku
sukela laho ba lo kilela ta-
rwini baya Kupero.
xip. 4. 36.
5 Ni le*z*i ba nga wa hi le Sala-
mi, ba loba hungu hi mhaka
ya Nungungulu sinagogeni
ga ba Juda: ba wa hi na
Johani kambe kota xikozeli
xa*b*ye.
xipm. 46. xip. 12. 25. & 15. 37.

6 Ni laha ba nga wa tsemakanyile xon*k*le xihlale kala Pafosi, ba lo kuma a xitumbe xo kari, a muprofeti wa mawunwa, wa mu Juda, loyi a bito gakwe a nga wa hi Bar-Jesu;
xip. 8. 9.
7 Loyi a nga wa hi kona ni mufumeli, Sergiu Pauluse a munhu a na nga ni kupima. Ywaloye i lo bitana ka yena Barnabasi na Saule, na a laba kuzwa a mhaka ya Nungungulu.
8 Kanile*z*i Eluma xitumbe (hakuba gi ngaho a bito gakwe hi ku*k*lamuselwa) i lo ba kaneta, na a laba ku hambukisa mufumeli kukolekeni.
2 Tim. 3. 8.
9 Kanile*z*i Saule, loyi kambe a culilweko Paule, loyi a teleko hi Moya wo Basa, i lo mu honokela,
xip. 4. 8.
10 A ku ngalo, O u tele hi kukohlisa kon*k*le ni kubiha kon*k*le, wena *n*wana wa satani, wena nala wa kululama, u nga ta tsika ku hambukisa tin*d*lela ti lulamileko ta Hosi ke?
Mat. 13. 38. Joh. 8. 44. 1 Joh. 3. 8.
11 Makunu, wanga*b*ye, canja ga Hosi gi le hehla ka wena, u ta maha xikumu, u nga gi woni gambo hi xikatanyana. Ni kalakale ku lo cikela kakwe a kupfupela ni munyama; i lo famba na a laba wa ku mu koka hi canja.

12 *Z*onake a mufumeli, laha na a wonile le*z*i *z*i nga wa mahekile, i lo kolwa, na kari a damiswa hi kugonzisa ka Hosi.

13 Makunu Paule ni laba ba nga wa hi *zin*we naye ba lo suka Pafosi, ba lota Perga ga le Pamfilia: Johani i lo suka ka*b*ye i lo *k*lelela le Jerusalema.
xip. 15. 38.
14 Kanile*z*i bona, ba lo tsemakanya Perga, ba lota Antioki wa le Pisidia; ba lo engena sinagogeni hi siku ga sabado, ba lo tsama.
xip. 16. 13. & 17. 2. & 18. 4.
15 Anzako ka kugonziwa ka nayo ni baprofeti a bafumeli ba sinagoga ba lo rumela ka*b*ye, baku, Bamaka*b*ye, loku mu nga mu hi ni mhaka ya kulaya ka banhu, kanelani.
Luka 4. 16. xipm. 27. Heb. 13. 22.
16 Paule i lo yima, a kweneta hi canja gakwe a ku ngalo,

Madota ya Israeli, *n*wina laba mu cabako Nungungulu, ingisani.
xip. 10. 35. & 12. 17. xipm. 26, 42, 43.
17 Nungungulu wa laba banhu Israeli i lo hlawula bararu ba hina, i lo ba kumukisa a banhu laha ba nga wa hi bapfumba tikweni ga le Gipite, na hi canja gi *k*lakusilweko i lo ba rangela a ba humesa ka gona.
xip. 7. 17.
18 Ku wa hi xikati xa mune

wa makume ya malembe i lo
ba wun*d*la yena xiwuleni.
xip. 7. 36.
19 Ni laha a nga wa delc a
n*k*lanu wa tixaka ni timbi-
ri le tikweni ga le Kanani, i
lo ba nyika a tiko ga tona
ku maha tsomba ya*b*ye, a ku
kwatsi mune wa mazana ni
n*k*lanu wa makume ya ma-
lembe:
20 Anzako ka le*z*i *z*ilo i lo ba
nyika balamuli ku kala Sa-
mueli muprofeti.
21 Anzako ka le*z*i ba lo kombe-
la a hosi: Nungungulu i ba
nyika Saule a *n*wana wa
Kixi, a munhu wa lixaka la
Benjamini, a xipimo xa mu-
ne wa mune wa makume ya
malembe.
22 Ni laha a nga wa mu susile,
i lo mu vuxa Davida a ku
maha a hosi ya*b*ye, ka yena
i lo maha wukustumunyu,
a ku ngalo, Nzi mu kumile
Davida a *n*wana wa Jese, a
munhu wa mbilu ya mina,
loyi a ta nga maha kon*k*le
kuranza ka mina.
xip. 7. 46.
23 Hi ka mbewu ya loyi mu-
nhu Nungungulu hi ka tsu-
mbiso i lo neha ka Israeli
a Muhanyisi, Jesu;
Luka 1. 32, 69. xip. 2. 30. Roma 1. 3. & 11. 26. Mat. 1. 21.
24 Ni laha Johani kuranga a
nga wa kanela hi mahlweni
ka kuta kakwe a kubapa-
tizwa ka kuhunzuluka ka
bon*k*le banhu ba Israeli.
Mat. 3. 1. Luka 3. 3.
25 Kota le*z*i Johani a nga wa
hetile a kufamba kakwe,
a ku ngalo Mu alakanya mu
ku mina nzi wa ku yini ke?
mina a nzi mina yena. Ka-
nile*z*i manga*b*ye, ku kona a
tako hi le nzako ka mina, ni
*z*ilato *z*a mikonzo yakwe nzi
nga faneliko ku *z*i *k*la*k*la.
Mat. 3. 11. Marku 1. 7. Luka 3. 16. Joh. 1. 20, 27.
26 Bamaka*b*ye, banana ba mbe-
wu ya Abrahama, laba xi-
kari ka nwina mu cabako
Nungungulu, hi ka hina le-
yi a mhaka ya kuhanya yi
rumelweko.
Mat. 10. 6. Luka 24. 47. xip. 3. 26. xipm. 46.
27 Hakuba bona laba ba akile-
ko le Jerusalema, ni bafu-
meli ba*b*ye, hakuba a ba wa
nga mu ti*b*angi, ge ni ti-
mhaka ta baprofeti leti ti go-
nzwako masabado won*k*le,
ba lo titatisa hi ku mu kona.
Luka 23. 34. & 24. 20, 44. xip. 3. 17. & 15. 21. & 26. 22. & 28. 23. 1 Kor. 2. 8. xipm. 14, 15.
28 Hambu le*z*o ba nga kala ku
kuma a nanzu wa kufa ka
yena, ba lo kombela Pilatu
le*z*aku nga a dayiwe.
Mat. 27. 22. Marku 15. 13, 14. Luka 23. 21, 22. Joh. 19. 6, 15. xip. 3. 13, 14.
29 Laha ba nga wa tatisile *z*o-
n*k*le *z*ilo *z*i nga wa tsililwe
ha yena, ba lo mu cisa si-
nyeni, ba lo mu beka xila-
hleni.
Luka 18. 31. & 23. 53. & 24. 44. Joh. 19. 28, 30, 36, 37, 38. Mat. 27. 59. Marku 15. 46.
30 Kanile*z*i Nungungulu i lo
mu vuxa hi ka bafileko:
Mat. 28. 6. xip. 2. 24. & 3. 13, 15, 26. & 5. 30.

31 I lo wonwa masiku manyi-
ngi hi laba ba ngata *zinwe*
naye hi le Galile kuyo Jeru-
salema, labo ba nga baku-
stumunyu bakwe ka banhu.
Mat. 28. 16. 1 Kor. 15. 5, 6, 7. xip. 1.
3, 8, 11. & 2. 32. & 3. 15. & 5. 32.
32 Hi mu nehela a mahungu
yo saseka ya xitsumbiso le-
xi xi nga mahiwa ka bada-
dani,
xip. 26. 6. Roma 4. 13. Gal. 3. 16.
33 Le*z*aku Nungungulu i xi
tatisile xwalexi ka banana
ba hina, ka le*z*i a nga vuxa
Jesu; kota le*z*i kutsalilweko
ka lisimu la wumbiri, Wena
u *N*wana wa mina, legi siku
nzi ku *t*rele.
Heb. 1. 5. & 5. 5.
34 Kota hi kota ya le*z*i a nga
mu vuka hi ka bafileko, ma-
kunu a nga ta ha *k*lela ka-
mbe a bola, kota le*z*i a nga
wulawulisa ku ngahi, Nzi
ta mu nyika kukatekiswa
ka *z*inene kutiyileko ka Da-
vida.
35 Hakuba yena i te ngalo ka
linwani lisimu, Wena u nga
ta vumela wa ku Basa wa
wena ku wona kubola.
xip. 2. 31.
36 Hakuba Davida, anzako hi
xizukulwana xakwe na i lo
kozela kuranza ka Nungu-
ngulu, i lo e*k*lela, i lo beki-
wa ka bararu bakwe, i lo
wona kubola:
xipm. 22. xip. 2. 29.
37 Kanile*z*i loyi Nungungulu a
nga mu vuxa a nga wonangi
kubola.
38 Nga xi ti*b*eka ka *n*wina hi-
kwalaho, bamaka*b*ye, le*z*a-
ku hi kota ya munhu loyi
ku biwa hungu ka *n*wina a
kutsetselelwa ka *z*onho:
Luka 24. 47. 1 Joh. 2. 12.
39 Ha yena bon*k*le laba ba ko-
lwako ba ta lulamiswa ka
*z*ilo *z*on*k*le, le*z*i *n*wina mu
nga kala kululamiswa hi
nayo wa Mosi.
Roma 3. 28. & 8. 3. Heb. 7. 19.
40 *K*larihani hikwalaho, ku
ngata ku kucikela hehla ka
*n*wina, lexi xi nga kanelwa
hi baprofeti;
41 Langutani, *n*wina baka-
nyisako, mu hlamala, na
mu lo*b*yiswa; hakuba nzi
tirisisile masikwini ya
*n*wina, a ntiro lowu *n*wi-
na mu nga kala ku wu
kolwa, loku a mu*n*we
a nga wu hlawutela ka
*n*wina.

42 Ni kota le*z*i ba nga wa hu-
ma, ba lo kongotela le*z*aku
leti timhaka a ti kanelwe
ka*b*ye kambe hi sabado gi
gamelako.
43 Makunu laha sinagoga gi
nga wa hangalakakile, a li-
nyingi la ba Juda ni mako-
lwa ya ba Matiko ba lo la-
nzela Paule na Barnabasi:
laba, ba nga wa kanela ka-
*b*ye, ba lo ba kongotela ku
timisela wuxinjini ga Nu-
ngungulu.
xip. 11. 23. & 14. 22. Tit. 2. 11. Heb.
12. 15. 1 Pet. 5. 12.

44 Makunu hi sabado go ga-
mela ku su kwatsi a muti
won*k*le wu tsombene kati-

gi*n*we ku tazwa a mhaka
ya Nungungulu.
45 Kanilezi laha a ba Juda ba
nga wa wona a zi*d*lemo, ba
lo tatiswa hi wukuxu, ba lo
kaneta a zilo lezi zi nga wa
kanelwa hi Paule, ba lo ru-
katela.
xip. 18. 6. 1 Pet. 4. 4. Jude 10.
46 Paule na Barnabasi ba lo
kanela hi kutiya, ba ku
ngalo, Zi wa fanele lezaku a
mhaka ya Nungungulu yi
nga kanelwe ka *n*wina ku-
ranga. Na mu wona mu yi
nyenyile, na mu lamula wu-
tsumbu ga *n*wina lezaku a
mu fanelwe hi kuhanya ka
kupinzuka, manga*b*ye, hi
hunzulukela ka ba Matiko.
Mat. 10. 6. & 21. 43. xipm. 26. Roma
1. 16. & 10. 19. xip. 3. 26. & 18. 6. &
28. 28.
47 Hakuba zi ngaho a Hosi yi
lo hi laya, yiku,
Nzi ku rumile ku maha
kuwonekela ka ba Mati-
ko, kasi ku nga u maha
ku kuhanyisa ni kwa-
leyo kugumelweni ka mi-
saba.
Luka 2. 32.
48 Ni kota lezi a ba Matiko ba
nga wa zi zwile, ba lo ne-
ngela, ba lo dumisa a mha-
ka ya Nungungulu : kota a
banyingi laba ba nga wa yi-
miselwe a kuhanya ka ku-
pinzuka ba lo kolwa.
xip. 2. 47.
49 Ni mhaka ya Nungungulu
yi la su fenemete matikwe-
ni won*k*le.
50 Kanilezi a ba Juda ba lo ku-
cetela ba basati ba lulamile-
ko laba ba hombe ba muti,
ni banhu ba hombe ba muti,
ba lo vindlukisa banhu ku
kuxanisa Paule na Barna-
basi, ba lo ba panzanya mbi-
nganweni wa*b*ye.
2 Tim. 3. 11.
51 Kanilezi bona ba lo pumu-
nhela a tsuri wa mikonzo ya-
*b*ye ka bona, ba lota le Iko-
niume.
Mat. 10. 14. Marku 6. 11. Luka 9. 5.
xip. 18. 6.
52 Ni bapizani ba lo tatiswa hi
kutsaka zi*n*we ni Moya wo
Basa.
Mat. 5. 12. Joh. 16. 22. xip. 2. 46.

XIPIMO 14.

1 Na ku mahisile lezo le Iko-
niume, lezaku ba lo engena
katigi*n*we sinagogeni ga ba
Juda, zi ngaho ba lo kanela,
lezaku xi*d*lemo xa hombe
xa ba Juda ni ba Greki xi
lo kolwa.
2 Kanilezi a ba Juda laba ba
nga kala ba nga ingisi ba lo
vin*d*lukisa a mihefemulo ya
ba Matiko, ba lo ba holobisa
ni bamaka*b*ye.
3 Xikati xa hombe hikwala-
ho ba lo tsama laho na ba
kanela hi kutiya le Hosini,
leyi yi nga wa maha wuku-
stumunyu le mhakeni ya
wuxinji ga yona, yi lo vu-
mela ziwoniso ni zihlama-
liso ku mahiwa hi man*d*la
ya*b*ye.
Marku 16. 20. Heb. 2. 4.
4 Kanilezi a xi*d*lemo xa muti
xi wa lo hambana; ni xipa-
nze xi lo yima ni ba Juda,

ni xipanze xi lo yima ni ba-
postoli.

xip. 13. 3.

5 Laha na ku mahilwe ku
kucetelwa ka ba Matiko ni
ba Juda *zin*we ni tihosi ta-
*b*ye, ku ba koma hi ku cela
tingana, ni ku ba gan*d*la hi
mari*b*ye,

2 Tim. 3. 11.

6 Bona ba lo xi tiba lexi, ba
lo cabela mitini wa le Likao-
nia, Listra ni Derbe, ni ma-
tikweni laya ma nga leyo:

Mat. 10. 23.

7 Leyo ba lo kanela ivangeli.

8 Ni le Listra ku wa tsama
kona munhu, wo kari, a nga
wa ba*b*ya hi mikonzo ya-
kwe, i wa hi xirela cima a
*t*ralwa ru*b*yini ga nyine
wakwe, i wa nga *z*i ti*b*i ku
famba.

xip. 3. 2.

9 Ywaloye i lozwa Paule na a
kanela: loyi, na a nga wa
mu cuwukisisa, na a wona
aku i wa hi ni kukoleka ka
ku hanyiswa,

Mat. 8. 10. & 9. 28, 29.

10 A ku ngalo hi gezu ga ho-
mbe, Suka u yima hi miko-
nzo ya wena. I lo jatama
i lo famba.
11 Ni laha *z*i*d*lemo *z*i nga wona
lexi Paule a nga wa mahile,
ba lo *k*lakusa a magezu ya-
*b*ye, baku hi lirimi la ba le
Likaonia, Banungungulu ba
releleko ka hina hi kufana-
na ni banhu.

xip. 8. 10. & 28. 6.

12 Ba lo bitana Barnabasi, Ju-
piteri; na Paule, Merkure,
hakuba i wa hi mukanela
wa hombe.
13 Ni mupristi wa Jupiteri loyi
a tempele yakwe yi nga wa
hi mahlweni ka muti, i lo
neha a tikabi ni tibombisi-
lweko tinyangweni, a nga
laba ku pahlela *zin*we ni *z*i-
*d*lemo.
14 Kanilezi laha bapostoli, Ba-
rnabasi na Paule, na ba *z*i
zwile, ba lo hanzula tingu-
wo ta*b*ye, ba lo tsutsumela
*zid*lenwini,

Mat. 26. 65.

15 Na ba bitana, baku, Mado-
ta, mu mahela yini le*z*i *z*ilo
ke? Hinawu hi banhu hi na
mahanyela kota *n*wina, hi
lo mu nehela a mahungu
yo saseka, kasi ma fela ku
*k*lela *z*ilweni le*z*i *z*a mahala
muta ka Nungungulu a ha-
nyako, loyi a nga maha tilo
ni misaba ni bimbi, ni le*z*i
*z*on*k*le *z*i nga ka *z*ona:

xip. 10. 26. Jam. 5. 17. Kuv. 14. 7. & 19. 10. 1 Kor. 8. 4. 1 Tesa. 1. 9.

16 Loyi hi *z*izukulwana *z*i hu-
nzileko i lo vumela tixaka
ton*k*le ku famba hi tin*d*lela
ta *z*ona.

xip. 17. 30. 1 Pet. 4. 3.

17 Na wa nga a nga ti tsika-
ngi ku *z*i mahela wukustu-
munyu a wutsumbu gakwe,
lezo a nga maha kusasa, i lo
nyika *n*wina hi le tilweni a
vula ni tinguba ta mihanzo,
mu lo tatisa a timbilu ta
*n*wina hi kuga ni kutsa-
ka.

xip. 17. 27. Roma 1. 20. Mat. 5. 45.

18 Hi loku kuwula ba lo tsanza

a ku komama a *zid*lemo le-
*z*aku *z*i nga pahleli ka*b*ye.

19 Kanile*z*i ku lota ba Juda
laho hi le Antioki ni le Iko-
niume: na ba hlohlotele *z*i-
*d*lemo, ba lo gan*d*la Paule,
ba lo mu rorobisela le ha-
n*d*le ka muti, na ba alaka-
nya le*z*aku i file.
xip. 13. 45. 2 Kor. 11. 25. 2 Tim. 3. 11.
20 Kanile*z*i kota le*z*i bapizani
ba nga wa yimile ba mu ra-
nzele, i lo vuka, i lo engena
mutini: hi manziko i lo fa-
mba na Barnabasi le Derbe.
21 Ni laha ba nga wa kanele
ivangeli ka lowo muti, ni
laha ba nga wa mahisile ba-
pizana bo tala, ba lo *k*lelela
Listra, ni le Ikoniume, ni le
Antioki,
Mat. 28. 19.
22 Na ba tangalisa a mihefe-
mulo ya bapizani, na ba ba
laya ku nonohisa kukoleke-
ni, ni le*z*aku hi *z*ikarato *z*o
tala hi ta engena mufu*n*we-
ni wa Nungungulu.
xip. 11. 23. & 13. 43. Mat. 10. 38. & 16. 24. Luka 22. 28, 29. Roma 8. 17. 2 Tim. 2. 11, 12. & 3. 12.
23 Ni laha ba nga wa yimisile
a masingalakati ticecini to-
n*k*le, ni ba kombele hi ku-
yila, ba lo ma nyikela Ho-
sini, leyi ma lo kolwa hi ka
yona.
Tit. 1. 5.
24 Ba lo tsemakanya Pisidia,
ba lota Pamfilia.
25 Ni laha ba nga wa kanele a
mhaka le Perga, ba lo relela
Atalia;
26 Ku sukela laho ba loya
Antioki, laho ba nga wa
nyikilwe kona wuxinji ga
Nungungulu legi ba nga wa
gi tatisile.
xip. 13. 1, 3. & 15. 40.
27 Ni laha ba nga wa tile, na
ba tsombanyile ceci katigi-
*n*we, ba lo hlawutela a *z*ilo
*z*on*k*le le*z*i Nungungulu a
nga wa *z*i mahile ha bo-
na, ni le*z*aku i vululile li-
*b*ati la kukoleka ka ba Ma-
tiko.
xip. 15. 4, 12. & 21. 19. 1 Kor. 16. 9. 2 Kor. 2. 12. Kol. 4. 3. Kuv. 3. 8.
28 A ba tsamangi xikati xitso-
ngwani laho ni bapizani.

XIPIMO 15.

1 Ni banhu bo kari ba lota hi
le Judia ba lo gonzisa bama-
ka*b*ye, baku, Saseka loku
mu hi mikwera hi mukowo
wa Mosi, a mu na ku ha-
nyiswa.
Gal. 2. 12. & 5. 2. Joh. 7. 22. xipm. 5. Fil. 3. 2. Kol. 2. 8, 11, 16.
2 Laha Paule na Barnabasi
na ba nga kanetanangi
nabo ha ku tsongwani na
kuwutisana *zin*we nabo, a
bamaka*b*ye ba lo yimisa ha-
kuba Paule na Barnabasi,
ni ba*n*wani bo kari ba*b*ye,
le*z*aku nga ba kanziya Je-
rusalema ka bapostoli ni
masingalakati hi leyi mha-
ka.
Gal. 2. 1.
3 Bona hikwalaho, na ba he-
leketwa hi ceci, ba lo
tsemakanya Fonike ni le
Samaria, na ba hlawutela
kuhunzuluka ka ba Matiko:

ba lo maha kutsaka ka hombe ka bamaka*b*ye bon*k*le.
Roma 15. 24. 1 Kor. 16. 6, 11. xip. 14. 27.
4 Laha ba nga wa cikele le Jerusalema, ba lo amukelwa hi ceci ni bapostoli ni masingalakati, ba lo hlawutela *z*ilo *z*onkle le*z*i Nungungulu a nga wa *z*i mahile ha bona.
xipm. 12. xip. 14. 27. & 21. 19.
5 Kanile*z*i laho ku lo suka bo kari ba lixaka laba *b*a Farisi labo ba nga kolwa, baku, *Z*a labeka le*z*aku ba maha mikwera, ni ku ba laya ba hlayisa nayo wa Mosi.
xipm. 1.

6 A bapostoli ni masingalakati ba lo tsombana katigi*n*we a kuta pima hi laya mahungu.
7 Ni laho laha ba nga wa wutisene ha hombe, Petro i lo suka, a ku ngalo ka*b*ye,

Bamaka*b*ye, ma *z*i ti*b*a le*z*aku hi xikati xa hombe xi hunzileko Nungungulu i lo hlawula xikari ka *n*wina, le*z*aku hi nomu wa mina a ba Matiko nga bazwa a mhaka ya ivangeli ni ba kolwa.
xip. 10. 20. & 11. 12.
8 Nungungulu, loyi a ti*b*ako a mbilu, i lo maha wukustumunyu, hi ku ba nyika a Moya wo Basa, kota le*z*i a nga wu nyika ka hina;
xip. 1. 24. & 10. 44.
9 A nga mahangi ku hambanyisa xikari ka*b*ye na hina, i hlaza a timbilu ta*b*ye hi kukoleka.
Roma 10. 11. xip. 10. 15, 28, 43. 1 Kor. 1. 2. 1 Pet. 1. 22.
10 Hikwalaho makunu hi yini *n*wina mu ringako Nungungulu, le*z*i mu bekako a joka tinha*n*weni ta bapizani, legi cima a bararu ba hina na hina hi nga gi kotiko ku gi rwala ke?
Mat. 23. 4. Gal. 5. 1.
11 Kanile*z*i ha kolwa le*z*aku hi ta hanyiswa hi wuxinji ga Hosi ya hina Jesu, kota bonawu.
Roma 3. 24. Efe. 2. 8. Tit. 2. 11. & 3. 4, 5.

12 Ni xon*k*le xi*d*lemo xi lo miyela; xi lo ingisela ka Barnabasi na Paule na ba hlawutela le*z*aku *z*iwoniso *z*a ku yini ni *z*idamiso Nungungulu a *z*i mahileko ka ba Matiko ha bona.
xip. 14. 27.
13 A nzako ka laha ba nga wa miyele, Jamesi i lo hlamula, a ku,
xip. 12. 17.

14 Bamaka*b*ye, ingisani ka mina: Simoni i lo hi hlawuwetele hi laha Nungungulu a nga enzela ba Matiko kurangula, a ku teka banhu xikari ka*b*ye hi kota ya bito ga*k*we.
xipm. 7.
15 Ni ka lexi xi vumelana ni mhaka ya muprofeti; kota le*z*i ku tsalilweko,
16 Anzako ka le*z*i *z*ilo nzi ta *k*lela, nzi ta aka kambe a tabernakeli ga Davida, le-

gi gi wileko; nzi ta aka
kambe a kuhohloloka ka
gona, nzi ta gi yimisa:
17 Kasi laba ba seleko ba-
nhwini ba labisisa a Hosi,
ni bon*k*lo ba Matiko, labo
ba ta nga bitanwa hi bito
ga mina,
18 Ku wula Hosi, loyi a nga
maha *z*ilo le*z*i *z*i ti*b*eka
hi le kusanguleni ka ti-
ko.
19 Ngahile*z*o a kulamula ka
mina hi loku, le*z*aku hi nga
ba karati laba ba le ka Ba-
matiko ba hunzulukileko ka
Nungungulu;

xipm. 28. 1 Tesa. 1. 9.

20 Kanile*z*i a hi tsaleni ka bo-
na, kasi ba fela ku tsika a
manyala ya *z*ifananisa, ni
kubaya, ni ka le*z*i *z*i haka-
selweko, ni nkata.

1 Kor. 6. 9, 18. & 8. 1. & 10. 20, 28. Ḳuv. 2. 14, 20. Gal. 5. 19. Efe. 5. 3. Kol. 3. 5. 1 Tesa. 4. 3. 1 Pet. 4. 3.

21 Hakuba Mosi hi *z*izukulwa-
na *z*a kale i na bona mitini
yon*k*le ba nga mu kanela,
na a gonzwa masinagogeni
masabado won*k*le.

xip. 13. 15, 27.

22 *Z*onake *z*i lo woneka ku
kwatsi *z*inene ka bapostoli
ni masingalakati, *z*i*n*we ni
ceci yon*k*le, a ku hlawula a
banhu ba ka ka*b*ye, ba ba
rumela le Antioki *z*i*n*we na
Paule na Barnabasi; a ma-
bito ya*b*ye, hi Juda loyi a
ti*b*yako Barsabasi, na Silasi,
a banhu ba hombe xikari ka
bamaka*b*ye:

xip. 1. 23.

23 Ba lo tsala za ku ngahi ha
bona, A bapostoli ni masi-
ngalakati ni bamaka*b*ye ka
bamaka*b*ye laba ba le ka ba
Matiko ba le Antioki, ni le
Siria ni le Kilikia, ha mu ru-
ngula:
24 Kota le*z*i hi *z*i zwileko le*z*a-
ku a bo kari ba nga suka hi
leno ka hina ba wa mu ka-
ratile hi timhaka, na ba
onha mihefemulo ya *n*wina;
ka bona a hi nyikangi a
nayo;

xipm. 1. Gal. 2. 4. & 5. 12. Tit. 1. 10, 11.

25 *Z*i lo woneka kwatsi ka hina,
na hi *k*langene hi mbilu yi-
*n*we, a ku hlawula a mado-
ta hi ma rumela ka *n*wina
*z*i*n*we ni ba ranzekako ba
hina Barnabasi na Paule,
26 A madota ma nyikeleko ku-
hanya ka*b*ye hi bito ga Hosi
ya hina Jesu Kristu.

xip. 13. 50. & 14. 19. 1 Kor. 15. 30. 2 Kor. 11. 23, 26.

27 Hikwalaho hi rumile Juda
na Silasi, laba a wutsumbu
ga*b*ye ba ta nga kanela *z*a-
le*z*i *z*ilo hi milomu.
28 Hakuba *z*i lo woneka ku
kwatsi *z*inene ka Moya wo
Basa, ni ka hina, a ku kala
hi nga beki hehla ka *n*wi-
na a nzwalo wa hombe ku
hunza le*z*i *z*ilo *z*i fanele-
ko;
29 Le*z*aku mu suka ka *z*ilo *z*i
pahlelweko a *z*ifananiso, ni
nkata, ni le ka *z*ilo *z*i vili-
nganyisilweko, ni le wuba-
yini; hi le ka le*z*i loku mu
gonga wutsumbu ga *n*wina,

ku ta maha kwatsi ka *n*wi-
na. Salani.
xipm. 20. xip. 21. 25. Kuv. 2. 14, 20.

30 *Z*i ngaho bona, laha ba
nga wa fambisilwe, ba lota
Antioki; na ba tsombanyi-
sile wutsamo gi*n*we a xi-
*d*lemo, ba lo ba nyika a
papilo.
31 Ni laha ba nga wa gi gonzi-
le, ba lo tsaka hi kululeka
ka gona.
32 Juda na Silasi, na ba wa hi
baprofeti a wutsumbu ga-
*b*ye, ba la luleka bamaka*b*ye
hi timhaka tinyingi, ba lo
ba tiyisa.
xip. 14. 22. & 18. 23.
33 Anzako kakuba na ba tsa-
mile a xikati xinyingi leyo,
ba lo suka ka bamaka*b*ye hi
kurula ba lo wuya ka laba
ba nga wa ba rumile.
1 Kor. 16. 11. Heb. 11. 31.
35 Kanile*z*i Paule na Barnaba-
si ba lo sala le Antioki, na
ba gonzisa ni kukanela a
mhaka ya Nungungulu, *z*i-
*n*we ni ba*n*wani bo tala.
xip. 13. 1.

36 Ni nzako ka masiku yo
kari Paule a ku ngalo ka
Barnabasi, Nga hi *k*lela ma-
kunu hi enzela bamaka*b*ye
mitini yon*k*le lomo hi nga
wa kanele a mhaka ya Ho-
si, hi wona le*z*aku ba tsa-
misa ku yini.
xip. 13. 4, 13, 14, 51. & 14. 1, 6, 24, 25.
37 Barnabasi i lo alakanya ku
teka *zin*we naye Johani ka-
mbe, loyi a bitwako Marku.
xip. 12. 12, 25. & 13. 5. Kol. 4. 10.
2 Tim. 4. 11. File. 24.
38 Kanile*z*i Paule i lo alakanya
le*z*aku a *z*i sasekile a ku te-
ka yena *zin*we nabo loyi a
nga suka ka*b*ye hi le Pamfi-
lia, a nga fambangi nabo
ku tireni.
xip. 13. 13.
39 Laho ku lo vuka kukaneta-
na ka hombe, le*z*aku ba lo
hambana mu*n*we ka mu-
*n*wani, Barnabasi i lo teka
Marku *zin*we naye, ba loya
hi taro le Kupero;
40 Kanile*z*i Paule i lo hlawula
Silasi, i lo suka, na a layi-
lwe hi bamaka*b*ye kuruleni
ka Hosi.
xip. 14. 26.
41 I lo tsemakanya Siria ni Ki-
likia, na a tiyisa ticeci.
xip. 16. 5.

XIPIMO 16.

1 I lota Derbe kambe ni le
Listra: wanga*b*ye, a mupi-
zani wo kari i wa hi kona
laho, a bito gakwe hi Ti-
mote, a *n*wana wa wasati
wa mu Juda a nga wa koli-
lwe; kanile*z*i a raru wakwe
i wa hi mu Greki.
xip. 14. 6. & 19. 22. Roma 16. 21.
1 Kor. 4. 17. Fil. 2. 19. 1 Tesa. 3. 2.
1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2, 5.
2 Ywaloye i lo bikiwa kwatsi
hi bamaka*b*ye labo ba nga
wa hi le Listra ni le Ikoniu-
me.
xip. 6. 3.
3 Yena Paule i wa nga a ra-
nza ku mu teka ku famba
*zin*we naye; i lo mu maha
kwera ni kota ya ba Juda
laba ba nga wa hi ka lego
wutsamo: hakuba bon*k*le ba

wa *zi* ti*b*a le*z*aku a raru wakwe i wa hi mu Greki.

1 Kor. 9. 20. Gal. 2. 3. & 5. 2.

4 Kota le*z*i ba nga wa famba ba tsemakanya miti, ba lo ba nyika a milayo ku yi gonga, leyo yi nga wa yimisilwe hi bapostoli ni masingalakati laya ma nga le Jerusalema.

xip. 15. 28, 29.

5 *Z*i ngaho a ticeci ti lo tiyiswa kukolekeni, ba lo engetelana a ku tala masiku ni masiku.

xip. 15. 41.

6 Ba lo famba ba tsemakanya ma*k*lelweni ya le Frigia ni le Galatia, na ba tsimbetelwe hi Moya wo Basa ku kanela a mhaka le Asia;

7 Ni laha ba nga wa tile le ko cuwukana ni Mesia, ba lo ringa kuya Bitunia; ni Moya wa Jesu a wu ba vumelangi;

8 Na ba tsemakanya Mesia, ba lo relela bata Troasi.

2 Kor. 2. 12. 2 Tim. 4. 13.

9 Ni muwoniso wu lo woneka ka Paule ni wusiku; Laho ku wa hi kona a munhu wa le Makedonia a nga wa yimile, na mu kongotela, aku, *K*latuka uta leno Makedonia, u hi vunetela.

xip. 10. 30.

10 Ni laha a nga wa wonile muwoniso, kalakale hi lo laba kuya le Makedonia, na *z*i ti*b*ekile le*z*aku Nungungulu u hi bitanile ku ya kanela ivangeli ka*b*ye.

2 Kor. 2. 13.

11 Hi lo suka hikwalaho le Troasi, hi lo komama Samotrake, ni manziko hi lota Neapoli;

12 Ku sukela laho hi loya le Filipi, lowu wu nga muti wa le Makedonia, ni tikwana go sangula gi wa hi muti, wa ba le Roma: ka lowo muti hi lo tsama masiku yo kari.

Fil. 1. 1.

13 Hi siku ga sabado hi lo huma hi nyangwa hi *k*lelo ga le congweni, laho ku nga wa ku kwatsi wutsamo ga kukombela; hi lo tsama, hi lo kanela ka ba basati laba ba nga wa tsombana laho.

14 Ni wasati wo kari a bito gakwe hi Lidia, a muxabisi wa *z*iwunguwungu, wa le mutini wu ti*b*yako Tuatira, a mu*n*we loyi a kozelako Nungungulu, i lo hizwa: loye a Hosi yi nga wa vululile a mbilu yakwe, a ku ingisela a *z*ilo le*z*i *z*i nga wa kanelwa hi Paule.

Luka 24. 45.

15 Ni laha a nga wa bapatizilwe, ni ngango wakwe won*k*le, i lo hi kongotela, aku, Loku *n*wina mu ku ngalo nzi kolekile ka Hosi, ngonani n*d*lwini ya mina mu tsama kona. Yena i lo hi kongotela.

Luka 24. 29. Heb. 13. 2.

16 Na ku mahisile lezo, kota
lezi hi nga wa famba wu-
tsa*n*weni ga kukombela, ni
nhwana wo kari loyi a nga
wa ni moya wa ku vumba i
lo hi *k*langanisa, loyi a nga
wa binzululela a benyi ba-
kwe hi kuvumba.
xip. 19. 24.
17 Ywaloye i lo lanzela Paule
na hina na bitana, i ku, La-
ba banhu hi malanza ya
Nungungulu a nga Hehla-
Hehla, laba ba bako-hungu
ka *n*wina hi mhaka ya ku-
hanya.
18 I lo maha *z*a ku ngahi ma-
siku manyingi. Kanile*z*i
Paule, na karatilwe nguvu,
i lo hunzuluka a ku ngalo
ka moya, Nzi ku laya hi bi-
to ga Jesu Kristu ku huma
ka yena. Wu lo huma hi
xwalexo xikati
Marku 1. 25, 34. & 16. 17.
19 Kanile*z*i laha a benyi ba-
kwe laha ba nga wa wo-
na le*z*aku a kutsumba ka
binzu ga*b*ye ku fambile, ba
lo koma Paule na Silasi, ba
lo ba kokela le wutsa*n*weni
ga kuhlengeletana mahlwe-
ni ka bafumeli,
xip. 19. 25, 26. 2 Kor. 6. 5. Mat. 10. 18.
20 Ni laha ba nga wa nehile ka
le tinduneni, ba ku ngalo,
Laba banhu, na ba hi ba Ju-
da, ba karata muti wa hina
ha hombe,
xip. 17. 6.
21 Ba yimisa a mikuwo leyi hi
nga faneliko ku amukela,
ni ku yi maha, lezi hi nga
ba Roma.
22 Xi*d*lemo xi lo suka katigi-
*n*we xi ba vukela: ni tindu-
na ti lo ba runzuwulela a
tinguwo ta*b*ye, ba lo laya
le*z*aku a ba biwe hi tinho-
nga.
2 Kor. 6. 5. & 11. 23, 25. 1 Tesa. 2. 2.
23 Ni laha ba nga wa ba xu-
pulile timbirimbi to tala, ba
lo hoxa paxweni, ba lo laya
murinzeli a ku ba hlayisi-
sisa:
24 Loyi, laha na amukele a ku-
laya ka ku ngahi, i lo ba
hoxa xikari ka paxo, i lo
maha mikonzo ya*b*ye yi ko-
tselwa makotsweni.
25 Kanile*z*i xikari ka wusiku
Paule na Silasi ba wa ko-
ngela na ba yimbelela a tisi-
mu ka Nungungulu, ni ti-
peresu ti wo ingisela ka-
*b*ye;
26 Ni kalakale ku wa hi kona
kutsekatseka ka hombe ka
misaba, *z*i ngaho a xiseke-
telo xa yin*d*lu ya paxo xi lo
tsekatsekiswa: lokuloku a
ti*b*ati ton*k*le ti lo vululeki-
swa; ku lo *k*la*k*leka a *z*ibo-
ho *z*a bona bon*k*le.
xip. 4. 31. & 5. 19. & 12. 7, 10.
27 Ni murinzeli na vukile hi
kue*k*lela, na wonile a ti*b*ati
ta paxo na ti vululekile, i lo
hlomula a supado yakwe, i
wo laba ku ti daya, na ala-
kanya le*z*aku a tiperesu ti
pfobole.
28 Kanile*z*i Paule i lo bitana hi
gezu ga hombe, aku, U nga

ti lamati: hakuba hina honkle hi kona.
29 I lo bitana a tikandiya, i lo engena, na a rurumela hi kucaba, i lowa lahasi mahlweni ka Paule na Silasi,
30 I lo ba humesa, a ku ngalo, Madota, nzi ta maha yini kasi nza hanyiswa ke?
Luka 3. 10. xip. 2. 37. & 9. 6.
31 Ba ku ngalo, Kolwa ka Hosi Jesu, wena u ta hanyiswa, wena ni yindlu ya wena.
Joh. 3. 16, 36. & 6. 47. 1 Joh. 5. 10.
32 Ba lo kanela a mhaka ya Hosi ka yena, ni ka bonkle laba ba nga wa hi lomo ndlwini yakwe.
33 I lo ba teka hi ywaleyo hora ya wusiku, i lo ba hlaza timbirimbi tabye, i lo bapatizwa yena ni bonkle ba kakwe, kalakale.
34 I lo ba neha lehehla le ndlwini yakwe, i lo ba nyika za kuga, i lo tsaka ha hombe, zinwe ni yindlu yakwe yonkle, na kolilwe ka Nungungulu.
Luka 5. 29. & 19. 6.

35 Kanilezi laha gi nga wa cile, a tinduna ti lo ruma a manganakana, tiku, Nga labo banhu mu ba tsika ba famba.
36 Ni murinzeli wa paxo i lo bikela ba Paule, aku, A tinduna ti rumele ku mu tsika mu famba: hikwalaho makunu humani, mu famba hi kurula.
37 Kanilezi Paule a ku ngalo kabye, Bona ba hi bile kubaseni, na hi nga konekangi, hi na banhu laba hi nga ba Roma, ba lo hi hoxa paxweni; makunu ba hi humesa le xikundleni ke? ha kunene ge; kanilezi nga bona bata a wutsumbu gabye ba ta hi humesa.
xip. 22. 25.
38 Ni manganakana ma lo bikela a tinduna leti timhaka: ba lo caba, laha ba nga wa zi zwile lezaku ba wa ba Roma;
39 Ba lota ba lo ba kongotela; ni laha ba nga wa ba humesile, ba lo ba kombela a ku famba mutini wabye.
Mat. 8. 34.
40 Ba lo famba le paxweni, ba lo engena ndlwini ya Lidia: ni laha ba nga wa wonile bamakabye laho, ba lo ba tangalisa ba lo suka.
xipm. 14.

XIPIMO 17.

1 Makunu na ba tsemakanyile Amfipoli ni le Apolonia, ba lota Tesalonika, laho gi nga wa hi kona sinagoga ga ba Juda:
2 Paule, kota ku wa hi mukuwo wakwe, i lo engena kabye, hi masabado manharu i lo kanela kabye hi timhaka ta mitsalo,
Luka 4. 16. xip. 9. 20. & 13. 5, 14. & 14. 1. & 16. 13. & 19. 8.
3 I lo klamusela na pimisa zi lo labeka lezaku Kristu a nga xaniseka, ni ku vuka kambe hi ka bafileko; ni

lezaku loyi Jesu, a ku ngalo yena, loyi, nziba hungu hayena ka *n*wina, hi Kristu.
Luka 24. 26, 46. xip. 18. 28. Gal. 3. 1.
4 Ni ba*n*wani ba bona ba lo kongotelwa, ba lo *k*langana na Paule na Silasi; ni xi*d*lemo xinyingi xa ma Greki laya ma nga wa kozela, ni ba basati ba hombe ku wa nga hi batsongwani.
xip. 15. 22, 27, 32, 40. & 28. 24.
5 Kanilezi a ba Juda, na ba tatisilwe hi wukuxu, ba lo teka banhu bo kari ba kubiha ba malolo, ba lo tsombanyisa a banhu, ba lo maha muti wu vin*d*lukiswa; ba lo hahlula yin*d*lu ya Jasoni, ba wo laba ku ba tisa ka banhu.
Roma 16. 21.
6 Ni laha ba nga nga ba nga ba kumangi, ba lo kokobisa Jasoni ni bamaka*b*ye bo kari ba lo ba yisa mahlweni ka bafumeli ba muti, na ba bitana, Laba ba hunzulusileko tiko ba tile kambe ni laha;
xip. 16. 20.
7 Loyi Jasoni a nga ba amukela: laba bon*k*le ba mahako kuhambunyeta milayo ya Kesari, baku yi kona yi*n*wani hosi, loyi Jesu.
Luka 23. 2. Joh. 19. 12. 1 Pet. 2. 13.
8 Ba lo karata xi*d*lemo ni bafumeli ba muti, laha na ba zwile lezi zilo.
9 Laha ba nga wa tekile a xivumelano xa Jasoni ni xa bon*k*le, ba lo ba tsika ba famba.

10 Ni bamaka*b*ye kalakale ba lo fambisa Paule na Silasi ni wusiku le Beria: laba lezi ba nga wa cikele laho ba lo engena sinagogeni ga ba Juda.
xip. 9. 25. xipm. 14.
11 Makunu labo ba wa lulamile ku hunza laba ba le Tesalonika, laha ka lezi ba nga amukela a mhaka hi mbilu yi longileko, na ba hlola a mitsalo masiku won*k*le, kutani lezi zilo zi ngaho ke.
Luka 16. 29. Joh. 5. 39.
12 Hikwalaho banyingi ba*b*ye ba lo kolwa; kambe ni ba basati ba ma Greki laba ba dzunzekileko, ni ba banuna, ba wa nga hi ba tsongwanyani.
13 Kanilezi laba ba Juda ba le Tesalonika ba nga zi ti*b*ile lezaku a mhaka ya Nungungulu yi biwa-hungu hi Paule kambe le Beria, ba lota laha lezo ba ta vin*d*lukisa ni kukarata zi*d*lemo.
14 Zonake kalakale a bamaka*b*ye ba lo fambisa Paule kuya kule ko kwatsi hi le bimbini: Silasi na Timote ba lo nonohisa ba tsamile laho.
Mat. 10. 23.
15 Kanilezi laba ha nga wa mu heleketa Paule ba lo mu ciketa a wukule go kota le Atensi: na ba amukela a nayo ha Silasi na Timote, lezaku a bate kakwe hi kuha*k*lisa, ba lo famba.
xip. 18. 5.

16 Makunu laha Paule a nga

wa ba rinzela le Atensi, mo-
ya wa yena wu lo zangari-
swa lomo nzeni ka yena,
kota lezi a nga wa wona mu-
ti wu tele hi *z*ifananiso.

2 Pet. 2. 8.

17 *Z*i ngaho i lo wulawulisana
ni ba Juda sinagogeni, ni ba-
nhu ba nga wa kolwa, ni le
wutsa*n*weni go hlengeleta-
na masiku won*k*le ni laba ba
nga wa *k*langana *z*i*n*we naye.
18 Ni bo kari kambe ba ma
Epikurio ni ba ma Stoike
laba ba *k*larihileko ba lo ka-
netisana naye. Ni ba*n*wa-
ni ba ku ngalo, Hi yini lexi
loyi mu*b*ya*b*yatsi a wulako
ke? ni ba*n*wani baku, I wo-
neka ku kwatsi i kanela ba-
nungungulu ba nga ti*b*yiwi-
ko: hakuba i lo kanela Jesu
ni kuvuka.
19 Ba lo mu teka, ba lo mu ne-
ha ka Areopagu, baku, Nga
hi *z*i ti*b*a loku kugonzisa
ku*s*wa, loku kukanelwako
hi wena?
20 Hakuba wena u neha a *z*ilo
*z*i*s*wa tin*d* ebeni ta hina:
hikwalaho nga hi *z*i ti*b*a le-
*z*aku lezi *z*ilo *z*i wula yini.
21 (Makunu bon*k*le ba le Ate-
nsi ni ni baenzi ba leyo ba
wo teka a xikati xa*b*ye ba
nga mahi ncumo kanile*z*i a
kuzwa kutani ku *b*yela *z*ilo
*z*i*s*wa).
22 Kanile*z*i Paule i lo yima
xikari ka Areopagu, aku
ngalo,

*N*wina madota ya le Ate-
nsi, ni ka *z*ilo *z*on*k*le nza
wona mu kozela banungu-
ngulu nguvu.
23 Hakuba kota lezi nzi nga
wa hunza, nzi lo wona *z*ilo
*z*a kukozela ka *n*wina, nzi
lo kuma alati kambe gi ni
mutsalo lowu, GA NUNGU-
NGULU LOYI A NGA TI*B*YI-
WIKO. Hikwalaho lexi mu
xi kozelako hi kungati*b*i,
lexo nza xi humesa ka *n*wi-
na.

2 Tesa. 2. 4.

24 Nungungulu loyi a nga ma-
ha tiko ni *z*ilo *z*on*k*le *z*i nga
ka *z*ona, yena, na hi Hosi
ya tilo ni misaba, a nga tsa-
miko titempeleni ti nga ma-
hwa hi man*d*la;

xip. 7. 48. & 14. 15. Mat. 11. 25.

25 Cima a nga kozelwi hi ma-
n*d*la ya banhu, a ku kota
ku kwatsi i vumala ncumo,
na mu wona lezaku a wu-
tsumbu gakwe i nyika a
wutomi, ni kuhefemula, ni
*z*ilo *z*on*k*le;
26 I lo maha ha mu*n*we ton*k*le
tixaka ta banhu, kasi kua-
ka ngoheni ya misaba yo-
n*k*le, na a yimisile a xikati
xa*b*ye xi xu*b*yilweko hi ti-
nguba ta xona, ni le mimbi-
nganweni ya kuaka ka to-
na;
27 Kasi ba fela ku laba Nungu-
ngulu, kasi kutani ba nga
mu labetela a ba mu kume,
hambu le*z*i a nga hi kule
ka mu*n*we ni mu*n*wani wa
hina:

Roma 1. 20. xip. 14. 17.

28 Hakuba hi ka yena ha ha-

nya, ha famba, hi na ni ku
hunya ka hina; kota lezi bo
kari ba baculi ba *n*wina ba
tisimu ba nga ku ngalo,
Hina hon*k*le hi *t*ralo wa-
kwe.
Kol. 1. 17. Heb. 1. 3. Tit. 1. 12.

29 *Z*onake na hi hi *t*ralo wa
Nungungulu, nga hi nga
alakanyi lezako a wukulu
ga Nungungulu gi fanana
ni nzalama, kutani siliva,
kutani mari*b*ye, ma bakli-
lweko hi wumeseri ni ku-
kunguha ka munhu.

30 Hikwalaho a xikati xa ku-
ngati*b*i Nungungulu i lo xi
honisela; kanilezi makunu
yena wa laya banhu bon*k*le
kwihi ni nga ba hunzu-
luka:
xip. 14. 16. Roma 3. 25. Luka 24. 47. Tit. 2. 11, 12. 1 Pet. 1. 14. & 4. 3.

31 Kota lezi a yimisileko siku,
lego a ta nga lamula tiko hi
kululama hi munhu loyi a
mu yimisileko; ywaloye a
tiyisileko ha yena ka banhu
bon*k*le, hi ka lezi a nga mu
vuxa hi ka bafileko.
xip. 2. 24. & 10. 42. Roma 2. 16. & 14. 10.

32 Mukunu laha ba nga wa
zwile hi kuvuka ka bafile-
ko, ba*n*wani ba lo mu tse-
ketsela; kanilezi ba*n*wani
ha ku ngalo, Hi ta kuzwa
wena hi mahungu laya ka-
mbe.

33 *Z*ingaho Paule i lo huma
xikari ka*b*ye.

34 Kanilezi a banhu bo kari ba
lo komelela ka yena, ba lo
kolwa: xikari ka*b*ye ku wa
hi kona Dionisi wa le Areo-
pagu, ni wasati bito gakwe
hi Damari, na ba*n*wani *z*i-
*n*we nabo.

XIPIMO 18.

1 Anzako ka *z*ilo lezi i lo
suka le Atensi, i lota Ko-
rinte.

2 I lo kuma a mu Juda wo
kari bito gakwe hi Akwila,
a munhu wa le Pontu hi
lixaka, na a ha kuta loku-
loku hi le Italia, *z*i*n*we ni
sati wakwe Prisila, hakuba
*K*laudiu i lo laya ba Juda
bon*k*le ku suka le Roma: i
lota ka*b*ye;
Roma 16. 3. 1 Kor. 16. 19. 2 Tim. 4. 19.

3 Hakuba i wa hi wa ntiro
mu*n*we *z*i*n*we nabo, i lo tsa-
ma nabo, ba lo tira; ba wa
hi bamahi ba matenta.
xip. 20. 34. 1 Kor. 4. 12. 1 Tesa. 2. 9. 2 Tesa. 3. 8.

4 Yena i wo kanela le sinago-
geni hi masabado won*k*le, i
lo vumelisa ba Juda ni ba
Greki.
xip. 17. 2.

5 Kanilezi laha Silasi na Ti-
mote ba nga relela hi le
Makedonia, Paule i wa lo
tsimbeketwa hi mhaka, na
a kustumunya ka ba Juda
lezaku Jesu hi Kristu.
xip. 17. 14, 15. xipm. 28.

6 Kanilezi ni laha ba nga wa
kaneta wutsumbu ga*b*ye, ba
hi ni nzukano, i lo zuza
tinguwo takwe, a ku ngalo
ka*b*ye, A nkata wa *n*wina

nga wu hi le hehla ka tihlo-
ko ta *n*wina; mina nzi ti
hlazile: ku sukela lezi nzi
taya ka ba Matiko.
xip. 13. 45, 46, 51. & 20. 26. & 28. 28.
1 Pet. 4. 4. Mat. 10. 14.
7 I lo suka laho, i loya n*d*lwini
ya munhu wo kari a ti*b*ya-
ko Titusi Justusi, a mu*n*we
loyi a kozeleko Nungungu-
lu, ni yin*d*lu yakwe yi wa
*k*langene nguvu ni sanago-
ga.
8 Krispusi, a mufumeli wa si-
nagoga i lo kolwa ka Hosi
zi*n*we ni yin*d*lu yakwe yo-
n*k*le; ni banyingi ba le Ko-
rinte ba nga wazwa ba lo
kolwa, ba lo bapitizwa.
1 Kor. 1. 14.
9 Ni Hosi yi loku ka Paule hi
muwoniso ni wusiku, U nga
cabi, kanilezi kanela, u nga
miyeli:
xip. 23. 11.
10 Hakuba mina nzi wena, a
nga kona munhu loyi a ta
nga ku vukela a ku lamata:
hakuba nzi na ni banhu
banyingi ka lowu muti.
Mat. 28. 20.
11 Yena i lo tsama laho a le-
mbe ni n*k*lanu ni yi*n*we ti-
hweti, na a gonzisa a mhaka
ya Nungungulu xikari ka-
*b*ye.

12 Kanilezi laha Galio a nga
wa hi mufumeli wa le Akaia
a ba Juda, hi mbilu yi*n*we
ba lo suka ba vukela Paule,
ba lo mu neha mahlweni ka
xitsamo xa kulamula,
13 Baku, Loyi munhu i vume-
lisa banhu ku kozela Nu-
ngungulu hi kuhambunyeta
a nayo.
14 Kanilezi laha Paule a nga
wa laba ku ahlama nomu
wakwe, Galio a ku ngalo ka
ba Juda, Loku ha kunene
ku wa hi nanzu wa kuonha
kutani xilo xa kubiha xa
wukuxu, O *n*wina ba Juda,
nga nzi vumela *n*wina:
xip. 23. 29. & 25. 11, 19.
15 Kanilezi loku ku hi kuwu-
tisana hi timhaka ni mabito
ya nayo wa *n*wina benyi, ti
woneleni a wutsumbu ga
*n*wina; a nzi katali ku ma-
ha mulamuli wa mahungu
ya ku ngahi.
16 I lo ba hlongola xitsa*n*weni
xa kulamula.
17 Bon*k*le ba lo koma Sosteni-
si, a mufumeli wa sinagoga,
ba lo muba mahlweni ka
xitsamo xa kulamula. Galio
a nga katalangi hi zilo lezi.
1 Kor. 1. 1.

18 Paule, na a tsamile masiku
yotala nzako ka lezi, i lo
oneka bamaka*b*ye, i lo fa-
mba hi taro aya Siria, zi-
*n*we na Prisila na Akwila;
na cingile hloko yakwe Ke-
nkrea: hi lezi a nga wa hi
ni xifungo.
xip. 21. 24. Roma 16. 1.
19 Bona ba lota Efesusi, i lo ba
siya laho: kanilezi a wutsu-
mbu gakwe i lo engena si-
nagogeni, i lo wulawulisana
ni ba Juda.
20 Ni laha ba nga wa mu wuti-
sile ku tsama kona a xikati

xa hombana, a nga vume-
langi;
21 Kanilezi na a ba oneka, na
aku, Nzi ta wuya kambe ka
*n*wina, loku Nungungulu a
zi ranza, i lo suka Efesusi
hi taro.
xip. 19. 21. & 20. 16. 1 Kor. 4. 19. Heb. 6. 3. Jam. 4. 15.
22 Ni laha a nga wa cekamile
le Kesaria, i lo kanziya ku-
ya losa a ceci, i lo relela le
Antioki.
23 Laha a nga wa tsamile xi-
kati xo kari laho, i lo suka,
i lo tsemakanya matikweni
ya le Galatia ni le Frigia hi
ku lanzisela, a tiyisa bapi-
zani bon*k*le.
Gal. 1. 2. & 4. 14. xip. 14. 22. & 15. 32, 41.

24 Makunu a mu Juda wo
kari bito gakwe hi Apolose,
ngwa le Alekzandria hi lixa-
ka, a munhu a gonzileko, i
lota Efesusi; i wa hi ni nta-
mo mitsalweni.
1 Kor. 1. 12. & 3. 5, 6. & 4. 6. Tit. 3. 13.
25 Loyi munhu i wa gonzisilwe
hi n*d*lela ya Hosi; i lo ba-
ngetelwa hi moya, i lo go-
nzisa kwatsi hi zilo za Jesu,
na a ti*b*a kubapatiza ka Jo-
hani basi:
Roma 12. 11. xip. 19. 3.
26 I lo sangula ku kanela hi
ku tiya sinagogeni. Kani-
lezi laha Prisila na Akwila
ba nga wa mu zwile, ba lo
mu teka le ka*b*ye, ba lo mu
*k*lamusela n*d*lela ya Nu-
ngungulu hi kulonzowotela
kwatsi.
27 Ni laha a nga wa laba ku
hunza aya Akaia, a bama-
ka*b*ye ba lo mu tiyisa-hlana,
ba lo tsalela a bamaka*b*ye
kasi ku mu amukela: ni la-
ha a nga wa cikele, i lo ba
vuna nguvu laba ba nga ko-
lilwe hi kota ya wuxinji:
1 Kor. 3. 6.
28 Hakuba i wa hi ni ntamo
wa hombe ku kaneta ba Ju-
da, ni le kubaseni, na a ko-
mbisa hi mitsalo lezaku Je-
su i wa hi Kristu.
xip. 9. 22. & 17. 3. xipm. 5.

XIPIMO 19.

1 Na ku mahisile lezo, lezaku,
laha Apolose a nga wa hi le
Korinte, Paule na tsemaka-
nyile le tikweni ga le hehla
i lo cikela Efesusi, i lo ku-
ma bapizani bo kari:
1 Kor. 1. 12. & 3. 5, 6.
2 Yena a ku ngalo ka*b*ye, Mu
amukele a Moya wa ku Ba-
sa laha mu nga kolwa ke?
Ba ku ngalo kakwe, Kokwi-
hi, hina a zi zwangi lezaku
a Moya wa ku Basa wu wa
nyikilwe.
xip. 8. 16.
3 Yena a ku ngalo, Hi ka yi-
ni. mu nga bapatizwa ha
kona ke? Bona ba ku ngalo,
Hi kubapatiza ka Johani.
xip. 18. 25.
4 Paule a ku ngalo, Johani i
lo bapatiza hi kubapatiza ka
kuhunzuluka, aku ka ba-
nhu, akuba ba nga kolwa
ka yena a ta ngata hi le nza-
ko ka yena, lezo, hi ka Jesu.
Mat. 3. 11. Joh. 1, 15, 27, 30. xip. 1. 5. & 11. 16. & 13. 24, 25.

5 Ni laha ba nga wa zwile le-
xi, ba lo bapatizwa le bi-
tweni ga Hosi Jesu.
xip. 8. 16.
6 Ni laha a nga wa *k*latekile
man*d*la yakwe hehla ka*b*ye,
Moya wo Basa wu lota he-
hla ka*b*ye; ba lo kanela hi
tirimi ba lo profeta.
xip. 2. 4. & 6. 6. & 8. 17. & 10. 46.
7 Bona bon*k*le ba wa hi kume
ni bambiri banuna.

8 I le engena sinagogeni, i lo
kanela hi kutiya a xipimo
xa tihweti tinharu, na ku-
rumeta na kongotela hi *z*ilo
*z*a mufumo wa Nungungu-
lu.
xip. 1. 3. & 17. 2. & 18. 4. & 28. 23.
9 Kanile*z*i laha ba*n*wani ba
nga nonohile ba nga ingisi,
ba lo wulawula kubiha hi
N*d*lela mahlweni ka xi*d*le-
mo, i lo suka ka*b*ye, i lo
hambanyisa bapizani, i lo
kanela masiku ni masiku
xikoleni xa Tiranu.
2 Tim. 1. 15. 2 Pet. 2. 2. Jude 10. xip. 9. 2. & 22. 4. & 24. 14. xipm. 23.
10 Lexi i lo simamisa xipimo
xa malembe mambiri; le*z*a-
ku bon*k*le laba ba nga wa
akile Asia ba lozwa mhaka
ya Hosi, bona ba Juda ni
ba Greki.
xip. 20. 31.
11 Nungungulu i lo maha mi-
tiro ya hombe hi canja ga
Paule:
Marku 16. 20. xip. 14. 3.
12 Kota le*z*i ka ba ba*b*yako ku
wo yiswa a tihengece kuta-
ni tinguwo leti ti nga wa
kumbanile ni miri wakwe,
ni tingumbe ti wo suka, ni
mimoya yo biha yi wo hu-
meswa.
xip. 5. 15.
13 Kanile*z*i a ba Juda bo kari
ba nga wa nzulanzula, ba
nga wa hi *z*itumbe ba lo ri-
nga ku bitana hi bito ga
Hosi Jesu hehla ka laba ba
nga wa hi ni mimoya ya ku-
biha, baku, Ha mu hlamba-
nyisa hi Jesu loyi a kane-
lweko hi Paule.
Mat. 12. 27. Marku 9. 38. Luka 9. 49.
14 Ku wa hi kona a ban*k*lanu
ni bambiri ba banana ba
mu*n*we Sikeva, a mu Juda,
a mupristi wa hombe ba nga
maha *z*a ku ngahi.
15 Ni moya wa kubiha wu lo
hlamula wu ku ngalo ka*b*ye,
Jesu nza mu ti*b*a, ni Paule
nza mu ti*b*a; *n*wina hi *n*wi-
na ba mani ke?
16 Ni munhu loyi a nga wa hi
ni moya wa kubiha i lo ba
*k*lulela, i lo ba hlula a hi ni
ntamo hehla ka*b*ye bon*k*le,
le*z*ako ba lo panzanyeka lo-
mo nzeni ka yin*d*lu na ba hi
*z*imbyiri na ba lamatilwe.
17 Lexi xi lo ti*b*eka ka bon*k*le,
bona ba Juda ni ba Greki,
laba ba nga wa akile le Efe-
susi; ni kucaba ku lota ka
bon*k*le, ni bito ga Hosi Je-
su gi lo kuliswa.
Luka 1. 65. & 7. 16. xip. 2. 43. & 5. 5, 11.
18 Ni banyingi laba ba nga wa
kolilwe ba lota, na ba vu-
mela, na ba hlawutela *z*i-
maho *z*a*b*ye.
Mat. 3. 6.

19 Ni banyingi laba ba nga wa
maha kuloya ba lo neha ma-
buku katigi*n*we, ba lota ma
hisa mahlweni ya bona bo-
n*k*le: ba lo hlaya a tsengo
ya wona ba lo kuma a zana
ga n*k*lanu wa mazana ya *z*i-
panze *z*a siliva.
20 *Z*i ngaho a mhaka ya Hosi
yi lo kula hi ntamo yi lo
hlula.

xip. 6. 7. & 12. 24.

21 Makunu a nzako na zi gu-
melwe, ka le*z*i *z*ilo, Paule i
lo alakanya hi ka moya, loku
laha a nga na a tsemakanyi-
le Makedonia ni le Akaia,
a kuya Jerusalema, aku,
Anzako na nzi yile laho, nzi
fanelwe hi ku wona Roma
kambe.

Roma 15. 24–28. Gal. 2. 1. xip. 18. 21. & 20. 22. & 23. 11.

22 Na a wa rumele Makedonia
a bambiri ba bona laba ba
nga wa kozela ka yena, Ti-
mote, na Erastusi, a wutsu-
mbu gakwe a tsama Asia a
xikati.

xip. 13. 5. Roma 16. 23. 2 Tim. 4. 20.

23 Ku lo vuka hi lexo xikati a
woyonga ga hombe hi loye
N*d*lela.

2 Kor. 1. 8. xip. 9. 2.

24 Hakuba a munhu wo kari
a bito gakwe hi Demetrio, a
mufuli wa siliva, loyi a nga
wa maha *z*ifananiso *z*a sili-
va *z*a Diana, i lo fumisa ngu-
vu bameseri hi leyi mitiro;

xip. 16. 16, 19.

25 Loyi a nga tsombanyisa ka-
tigi*n*we, ni *z*itiri-kulo*b*ye ka
ntiro wa ku ngaho, a ku
ngalo, Madota, ma *z*i ti*b*a
le*z*aku hi lowu ntiro hi fu-
misilwe.
26 *N*wina ma *z*i wona ma *z*i-
zwa, le*z*aku a hi laha Efe-
susi koce, kanile*z*i ku tso-
ngwani ni Asia gon*k*le, loyi
Paule i kongotela i lo hu-
nzula a banhu bo tala, aku
a ku kona banungungulu
laba ba mahiwako hi ma-
n*d*la:
27 A hi lexi xoce xa ku a ntiro
wa hina wu le mhangweni
ya kukanyiwa; kanile*z*i ni
tempele ya nungungulu wa
wasati wa hombe Diana yi
nga ta ha celiwa kota, ni ku
nga ku ta hangalaswa a wu-
kulu gakwe, loyi gon*k*le
Asia ni tiko gon*k*le gi koze-
lako.
28 Ni laha ba nga wa zwile
le*z*i, ba lo tatiswa hi zanga,
ba lo bitana, baku, Ngwaho-
mbe Diana wa ba le Efe-
susi.
29 Ni muti wu wa lo tala hi
nyenganyenga: ba lo tsu-
tsuma hi mbilu yi*n*we wu-
tsa*n*weni ga kulangutela, na
ba komile Gaiusi na Arista-
kusi, banhu ba le Makedo-
nia, laba ba nga wa mu
pangalata Paule kufambeni
kakwe.

Roma 16. 23. 1 Kor. 1. 14. xip. 20. 4. & 27. 2. Kol. 4. 10. File. 24.

30 Ni laha Paule a nga wa ala-
kanya ku engena lomo ba-
nhwini, a bapizani a ba mu
vumelangi.

31 Ni bokari ba manganakana
ya hombe ya le Asia, na ba
hi bangana bakwe, ba lo ru-
mela ka yena, ba mu ko-
ngotela a nga ti wonekisi
wutsa*n*weni ga kulangute-
la.
32 Ba*n*wani hikwalaho ba lo
bitana hi xilo xi*n*wani ni
ba*n*wani xi*n*wani: hakuba
a xi*d*lemo xi wa hi le xipi-
tipitini; ni bo tala ba nga
nga ba nga xi ti*b*i lexi ba
nga wa tsombane ha xona.
33 Ba lo neha Alekzandria hi
le xi*d*lenwini, a ba Juda ba
lo mu yimisa. Ni Alekza-
ndria i lo kweneta hi wuko,
a ku nga a ti hlamulela ba-
nhwini.
1 Tim. 1. 20. 2 Tim. 4. 14. xip. 12. 17.
34 Kanile*z*i laha ba nga wa *z*i
ti*b*ile le*z*aku yena i wa mu
Juda, bon*k*le hi gezu gi*n*we
a xipimo xa mahora ma-
mbiri ba lo bitana, Ngwa-
hombe Diana wa ba le Efe-
susi.
35 Laha a mutsali wa muti a
nga wa miyetile a xi*d*lemo,
aku, *N*wina madota ya ba
le Efesusi, hi wihi munhu
loyi a kalako a nga *z*i ti*b*i
le*z*aku a muti wa ba le Efe-
susi wu hi muhlayisi wa
tempele ka Diana wa ho-
mbe, ni wa xifananiso lexi
xi wileko hi le ka Jupiteri
ke?
36 Na mu wona le*z*aku le*z*i *z*ilo
a *z*i na ku kanetwa, *n*wina
nga mu miyela, mu nga
mahi ncumo hi ma*k*loti.
37 Hakuba *n*wina mu nehile
laha laba banhu, laba cima
ba nga pangangiko a tite-
mpele ni baruki ba nungu-
ngulu wa wasati wa hina.
38 Hikwalaho loku Demetrio,
ni bameseri laba ba nga *z*i-
*n*we naye, ba hi ni nanzu ni
munhu, a hu*b*ye yi vulu-
lwe, nu bafumeli ba kona:
nga ba ya kecarana kona.
39 Kanile*z*i loku *n*wina mu la-
ba a ncumo hi ma*n*wani
mahungu, ku ta lamulwa
hi klangano wu yimiselwe
le*z*o.
40 Hakuba ha kunene hi le
mhangweni ya ku raniswa
hi xipitipiti xa nyamu*k*la,
na ku nga hi na zunga ha
gona: kota ku kumbuka ha
gona hi nga ta *z*i kota ku ti
hlamulela hi loku kutso-
mbana.
41 Ni laha a nga wulawulile
*z*a ku ngahi, i lo hangalasa
xi*d*lemo.

XIPIMO 20.

1 Anzako a woyonga gi nga
wa miyetilwe, Paule na a
bitanile bapizani i lo ba la-
ya, i lo ba oneka, i lo suka
ku famba le Makedonia.
1 Kor. 16. 5. 1 Tim. 1. 3.
2 Ni laha a nga wa tsemaka-
nyile lawo ma*k*lelo, na a ba
layisisile hi timhaka to tala,
i lo cikela le Greki.
3 Ni laha a nga wa mbetile
tihweti tinharu laho, ni ku-
ngo gi lo tsemiwa ha yena
hi ba Juda, kota le*z*i a nga

wa laba ku suka hi taro a
ya Siria, i lo xuba ku *k*lela
a tsemakanya hi le Make-
donia.
xip. 9. 23. & 23. 12. & 25. 3. 2 Kor. 11. 26.
4 Laho ba lo mu heleketa ku
kala ku cikela Asia Sopate-
ri wa le Beria, a *n*wana wa
Pirusi; ni le Tesalonika,
Aristakusi ni Sekundo; ni
Gaiusi wa le Derbe, na Ti-
mote; ni ba le Asia, Tiku-
kusi, na Trofimusi.
xip. 16. 1. & 19. 29. & 21. 29. Kol. 4. 7, 10. Efe. 6. 21. 2 Tim. 4. 12, 20. Tit. 3. 12.
5 Kanile*z*i laba ba lo ranga ba
famba, ba loya hi labelela le
Troasi.
6 Hina hi lo suka hi taro le
Filipi a nzako ka *z*ibaba *z*i
nga haba comelo, hi lo ci-
kela ka*b*ye le Troasi hi n*k*la-
nu wa masiku; laha na hi
tsamile a n*k*lanu wa masiku
ni mambiri.
xip. 16. 8. 2 Kor. 2. 12. 2 Tim. 4. 13.

7 Hi siku go ranga ga sonto,
laha hi nga wa tsombana
katigi*n*we ku kema xibaba,
Paule i lo kanela ka*b*ye, na
xuba ku suka manziko; i lo
lehisa a kanelo wakwe ku
kala xikari ka wusiku.
1 Kor. 10. 16. & 11. 20, &c., & 16. 2. Kuv. 1. 10. xip. 2. 42, 46.
8 Ku wa hi kona tikandiya to
tala le n*d*lwini ya le hehla,
laho hi nga wa tsombenile
wutsamo gi*n*we.
xip. 1. 13.
9 Laho ku wa lo tsama hi le
wonini a jaha go kari a ti-
*b*yako Eutekusi gi lo kudze-
hela hi wurongo ga hombe;
kota lezi Paule a nga wa ha
nonohisa a kanela, na a wa
gowotana hi ku kudzehela
gi lowa hi yin*d*lu ya wu-
nharu ya le hehla, gi lo te-
kwa na gi file.
10 Paule i lo relela, i lo wela
hehla kakwe, na a mu anga-
rela a ku ngalo, Mu nga ri-
li; hakuba a muhefemulo
wa yena wa ha hi kakwe.
Mat. 9. 24.
11 Ni laha a nga wa kanziyile,
laha na a kemile a xibaba,
na ba gile, i lo wulawulisa-
na nabo xikati xa hombe,
ku kala gica, *z*i ngaho i lo
famba.
12 Ba lo mu neha na hanya a
jaha, ni laha ku nga nga ku
nga hi kutangala kutso-
ngwani.

13 Kanile*z*i hina, na hi famba
kuranga le tarwini, hi lo
suka hi taro hi ya Asosi,
laho hi nga wa xuba ku ya
kileta Paule: hakuba i lo hi
yimisela le*z*o, na laba le*z*aku
a wutsumbu gakwe i ta fa-
mba hi muhanza.
14 Ni laha a nga wa *k*langene
na hina le Asosi, hi lo mu
kileta, hi lota Mitileni.
15 Na hi suka hi taro hi leyo,
hi manziko hi lota ku cu-
wukeni le Kiosi; na hi siku
gi gamelako hi lota cikela
Samosi; hi nzako ka lego
siku hi lota Miletu.
16 Hakuba Paule i lo xuba ku
hunza hi le Efesusi, le*z*aku

kasi a nga teki xikati ku tsama le Asia; hakuba i wa ha*k*lisa, loku *z*i wa koteka ka yena, a ku ba kona le Jerusalema hi siku ga Pentekoste.

xip. 2. 1. & 18. 21. & 19. 21. & 21. 4, 12. & 24. 17. 1 Kor. 16. 8.

17 Ku suka hi le Miletu i lo rumela Efesusi, i lo bitana ka yena a masingalakati ya ceci.
18 Ni laha ba nga wa tile ka yena, a ku ngalo ka*b*ye,

*N*wina a wutsumbu ma *z*i ti*b*a, ku suka lego siku nzi nga bekela konzo le Asia, nzi wa hi wa ku tsamisa ku yini *z*i*n*we na *n*wina xikati xon*k*le,

xip. 18. 19. & 19. 1, 10.

19 Na nzi kozela a Hosi hi ku ti koramisa kon*k*le, hi mihloti, ni ni kuringwa ni kungo gi nga xuxiwa ha mina hi ba Juda:

xipm. 3.

20 Le*z*aku a nzi lobangi ka *n*wina hi ku kanela hi *z*ilo le*z*i *z*i vunako, na nzi mu gonzisa kubaseni, ni ka yindlu ni yin*d*lu,

xipm. 27.

21 Na nzi kustumunya ka ba Juda ni ba Greki hi kuhunzulukela ka Nungungulu, ni kukoleka ka Hosi ya hina Jesu Kristu.

xip. 2. 38. & 18. 5. Marku 1. 15. Luka 24. 47.

22 Makunu, manga*b*ye, nzi ya le Jerusalema na nzi bohilwe hi moya, na nzi nga ti*b*i xilo xi ta nga nzi cikelela leyo:

xip. 19. 21.

23 Saseka le*z*o a Moya wa ku Basa wu kustumunyako ka mina mitini yon*k*le, wuku le*z*ako a *z*iboho ni *z*ixaniso *z*i nzi labelele.

xip. 21. 4, 11. 1 Tesa. 3. 3.

24 Kanile*z*i a nzi katali ncumo hi kuhanya ka mina, kota ku ranziwako hi wutsumbu ga mina, le*z*o kasi nza fela ku mbeta ku famba ka mina, ni kukozela loku nzi nga ku amukela hi le ka Hosi Jesu, ku kustumunya a mhaka ya wuxinji ga Nungungulu.

xip. 1. 17. & 21. 13. Roma 8. 35. 2 Kor. 4. 1, 16. 2 Tim. 4. 7. Gal. 1. 1. Tit. 1. 3.

25 Makunu, manga*b*ye, nza mu ti*b*a le*z*aku *n*wina *n*wen*k*le, xikari ka baha nzi nga famba na nzi kanela a mufumo, mu nga ta wona ngohe ya mina kambe.

xipm. 38. Roma 15. 23.

26 Ngahile*z*o nza kustumunya ka *n*wina legi siku, le*z*aku mina nzi basisilwe nkateni wa banhu bon*k*le.

xip. 18. 6. 2 Kor. 7. 2.

27 Hakuba a nzi lobangi a kuba hungu ka *n*wina hi kungo gon*k*le ga Nungungulu.

xipm. 20. Luka 7. 30. Joh. 15. 15. Efe. 1. 11.

28 *K*larihani a wutsumbu ga *n*wina, ni ka *k*lambi won*k*le, ka wona a Moya wo Basa wu mu mahileko bahlayisi, ku gisa a ceci ya Nungungulu, leyi a yi xabileko hi nkata wa yena *n*winyi.

1 Tim. 4. 16. 1 Pet. 1. 19. & 5. 2. 1 Kor.

12.28. Efe. 1. 7, 14. Kol. 1. 14. Heb. 9. 12, 14. Kuv. 5. 9.
29 Nza zi tiba lezaku a nzako
ka kusuka ka mina a timhi-
si ti pamako ti ta engena
xikari ka *n*wina, ti nga hi
na ti*t*ralo *k*lambini;
Mat. 7. 15. 2 Pet. 2. 1.
30 Ni le xikari ka wutsumbu
ga *n*wina benyi a banhu ba
ta suka, na ba kanela a zilo
zi onhakalisako, ku koka
bapizani ba lanzela bona.
1 Tim. 1. 20. 1 Joh. 2. 19.
31 Ngahilezo rinzelani *n*wina,
na mu alakanya lezaku hi
xipimo xa malembe manha-
ru a nzi miyelangi ku lule-
ka mu*n*wani ni mu*n*wani
wa *n*wina wusiku ni mumu
hi mihloti.
xip. 19. 10.
32 Makunu nza mu nyikela ka
Nungungulu, ni ka mhaka
ya wuxinji gakwe, leyi yi zi
kotako a ku mu aka *n*wina,
ni ku mu nyika a tsomba
xikari ka bon*k*le laba ba ba-
sisilweko.
Heb. 9. 15. & 13. 9. xip. 9. 31. & 26. 18. Efe. 1. 18. Kol. 1. 12. & 3. 24. 1 Pet. 1. 4.
33 A nzi mbilukelangi a siliva
ga munhu, kutani i nzala-
ma, kutani i tinguwo.
1 Kor. 9. 12. 2 Kor. 7. 2. & 11. 9. & 12. 17.
34 A wutsumbu ga *n*wina ma
zi ti*b*a lezi zaku laya mandla
nzi lo tira ha wona kuvu-
mala ka mina, ni laba ba
nga wa hi na mina.
xip. 18. 3. 1 Kor. 4. 12. 1 Tesa. 2. 9. 2 Tesa. 3. 8.
35 Ni zilo zon*k*le nzi lo mu nyi-
ka a xiwonelo, lezaku hi
kutira lezo nga mu vunetela
laba ba rerekileko, ni ku
alakanya a mhaka ya Hosi
Jesu, lezaku a wutsumbu
gakwe i te ngalo, Ku kate-
kile ku nyika ku hunza ku
amukela.
Roma 15. 1. 1 Kor. 9. 12. 2 Kor. 11. 9, 12. & 12. 13. Efe. 4. 28. 1 Tesa. 4. 11. & 5. 14. 2 Tesa. 3. 8.
36 Ni laha a nga wa kanele za
ku ngahi, i lo kizama, a ko-
mbela zi*n*we nabo bon*k*le
xip. 7. 60. & 21. 5.
37 Ni bon*k*le ba lo rila hi ha
hombe, ba lo wela nha*n*we-
ni ya Paule ba lo mu *t*ro-
*t*ra,
38 Ba wa hi ni wusiwana ngu-
vu-nguvu hi ka leyi mhaka,
leyi a nga wa yi wulawuli-
le, lezaku ba nga ta ha wo-
na ngohe ya kambe. Ba lo
mu heleketa ba lo mu yisa
le tarwini.
xipm. 25.

XIPIMO 21.

1 Ni laha ku nga wa mahi-
sile lezo lezi hi nga wa suka
ka*b*ye, hi lo famba hi taro,
hi la su komama le Kose, hi
siku gi gamelako le Rhode,
ku suka hi laho le Patara:
2 Na hi kumile a taro gi nga
wa *k*latukela Fonike, hi lo
kilela, hi lo famba.
3 Ni laha hi nga wa cikele le
kuwoneka Kupero hi lo ku
tsikela hi *k*lelo ga xibaba, hi
komama Siria, hi cekama
le Tire: hakuba leyo a taro
gi wo laba ku rula nzwalo.
4 Na hi kumile a bapizani, hi
lo tsama laho n*k*lanu ni ma-

mbiri masiku: ni laba ba lo
wula ka Paule hi Moya, le-
zaku nga a nga beki konzo
le Jerusalema.
xip. 20. 23. xipm. 12.
5 Ni laha ku nga wa mahilwe
lezo laha hi nga wa mbetile
a masiku, hi lo suka hi lo
famba pfumbeni ga hina;
bona bon*k*le, zi*n*we ni ba
*t*ratsi ni banana, ba lo hi he-
leketa n*d*leleni ya hina, hi
kala hi huma mutini: hi lo
kizama fungwini, hi lo ko-
mbela,
xip. 20. 36.
6 Hi lo salisana nabo; hi loya
kilela lomo tarwini, kanilezi
ba *k*lela le kaya kambe.
Joh. 1. 11.

7 Ni laha hi nga wa mbetile a
pfumba ku suka hi le Tire,
lo cikela le Ptolemaisi; hi
hi lo losetala bamaka*b*ye, hi
lo tsama nabo siku gi*n*we.
8 Hi manziko hi lo suka, hi
lota Kesaria: hi lo engena
n*d*lwini ya Filipu muvange-
li, loye a mu*n*we wa ban*k*la-
nu ni bambiri, hi lo tsama
zi*n*we naye.
Efe. 4. 11. 2 Tim. 4. 5. xip. 6. 5. & 8. 26, 40.
9 Makunu loyi munhu i wa
hi ni banhwana bamune, a
mibulwa, leyi yi nga wa
profeta.
xip. 2. 17.
10 Kota lezi hi nga wa tsamile
laho masiku yo tala, ku lo
relela muprofeti wo kari hi
le Judia, a bito gakwe hi
Agabusi.
xip. 11. 28.

11 A nga wata ka hina, na a
teka a bandi ga Paule, i lo
boha mikonzo yakwe ni ma-
n*d*la yakwe, a ku ngalo, Zi
ngaho wa wula Moya wa
ku Basa, Loyi a nga *n*winyi
wa lego bandi, lezo ba ta
mu bohisa ku ngahi ba Ju-
da le Jerusalema, ba ta mu
nyikela man*d*leni ya ba Ma-
tiko.
xip. 20. 23. xipm. 33.
12 Ni laha hi nga wa zi zwile
lezi zilo, bona hina ni ba
lego wutsamo hi lo mu ko-
ngotela lezaku a ngayi le
Jerusalema.
13 Zoneke Paule i lo hlamula,
Za ku yini mu mahako, na
mu rila na mu panza a mbilu
ya mina ke? hakuba mina
a nzi longelangi a kubohwa
koce, kanilezi ni kufa ka-
mbe le Jerusalema hi bito
ga Hosi Jesu.
xip. 20. 24.
14 Laha a nga wa nga a nga
vumeleswi, hi lo miyela, hi
ku, Kuranza ka Hosi a zi
maheke.
Mat. 6. 10. & 26. 42. Luka 11. 2. & 22. 42.

15 Anzako ka lawo masiku hi
lo teka mikwama-yatimbu-
ba, hi loya le Jerusalema.
16 Na laho ku wa famba na
hina bapizani bo kari ba le
Kesaria, ba neha zi*n*we na-
bo mu*n*we Mnasoni wa le
Kupero, a mupizani wa ka-
le, lo hi nga wa e*k*lela ka-
kwe.

17 Ni laha hi nga wa cikele

Jerusalema, a bamaka*b*ye
ba lo hi amukela hi kutsa-
ka.

xip. 15. 4.

18 Hi manziko Paule i lo fa-
mba zi*n*we na hina ka
Jamesi; ni masingalakati
won*k*le ma wa hi kona.

xip. 15. 13. Gal. 1. 19. & 2. 9.

19 Ni laha a nga wa ba losetele,
i lo hlawutela *z*ilo *z*on*k*le hi
ku lanzelana le*z*i Nungu-
ngulu a nga wa *z*i mahile
ka ba Matiko hi kukozela
ka yena.

xip. 1. 17. & 15. 4, 12. & 20. 24. Roma 15. 18, 19.

20 Bona, laha ba nga wa *z*i
zwile ba lo dumisa Nungu-
ngulu; ba ku ngalo ka yena,
Wena wa *z*i wona, maka-
*b*ye, makume mangani ma-
zana xikari ka ba Juda ba
labako ku kolwa; bon*k*lelele
ba komisisile nayo:

xip. 23. 3. Roma 10. 2. Gal. 1. 14.

21 Kanile*z*i ba bikelwe hi we-
na, le*z*aku wena u gonzisa
bon*k*le ba Juda laba ba nga
ka ba Matiko ku tsika a
nayo wa Mosi, na u ba *b*yela
lezaku a banana ba*b*ye a ba
ngabi mikwera, ge ni ku
famba hi mikuwo.

22 Hikwalaho *z*i ta ku yini ke?
bona ha kunene ba ta *z*i ti*b*a
le*z*aku u tile.

23 Hikwalaho maha lexi hi xi
wulako ka wena: Hi na ni
mune wa madota ma na nga
ni xifungo ka*b*ye;

24 Ma ba teke wena u ti basisa
*z*i*n*we nabo, u ma rihela na-
nzu wa wona, kasi ba fela
ku cinga tihloko ta*b*ye: ka-
si bon*k*le ba fela ku ti*b*a le-
*z*aku a ku kona *z*inene ka
*z*ilo le*z*i ba nga wa bikelwe
hi kota ya wena; kanile*z*i a
wutsumbu ga wena wa fa-
mba na u longamile, na u
gonga nayo.

xip. 18. 18.

25 Kanile*z*i hi kumbuka a ba
Matiko laba ba kolilweko,
hi lo tsala, na hi ba nyika
kulamula le*z*aku a ba hlayi-
sa wutsumbu ga*b*ye ka *z*ilo
*z*i pahlelweko *z*ifananiswe-
ni, ni le nkateni, ni ka le*z*i
*z*i hakaselweko, ni wuba-
yini.

xip. 15. 20, 29.

26 *Z*onake Paule i lo teka a
madota, hi siku go gamela
na a ti basisa *z*i*n*we nabo i
loya tempeleni, na a tatisa
a masiku ya kubasiswa, ku
kala ku nyikelwa a minyi-
kelo ya mu*n*we ni mu*n*wani
wa*b*ye.

xip. 24. 18.

27 Ni laha a n*k*lanu wa masi-
ku ni mambiri ma nga laba
ku mbela, a ba Juda ba le
Asia, laha ba nga wa mu
wonile le tempeleni, ba lo
vin*d*lukisa xon*k*le xi*d*lemo,
ba lo beka man*d*la hehla ka
yena,

xip. 24. 18. & 26. 21.

28 Na ba kanyuluka, Madota
ya Israeli, vunani: Loyi hi
munhu, a gonzisako wutsa-
*n*weni gon*k*le a hambunyeta
a banhu bon*k*le, ni nayo, ni
legi wutsamo: nguvu ka-

mbe i lo neha Magreki lo-
mo tempeleni, i nyenyezisile
wutsamo legi go basa.
xip. 24. 5, 6.
29 Hakuba hi mahlweni ba lo
wona *zinwe* naye mutini
Trofimusi wa le Efesusi, lo-
yi ba nga wa alakanya leza-
ku Paule i lo mu tisa lomo
tempeleni.
xip. 20. 4.
30 Ni muti won*k*le wu lo ma-
ha nyenganyenga, ni banhu
bon*k*le ba lo tsombana kati-
gi*n*we: ba lo koma Paule,
ba lo mu kokobisela lahan*d*le
ka tempele: kalakale ni ti-
*b*ati ti lo valiwa.
xip. 26. 21.
31 Kota le*z*i ba nga wa laba ku
mu daya, a mahungu ma
lota ka nduna ya hombe ya
ban*d*la, baku a Jerusalema
gon*k*le ga vin*d*lukiswa.
32 Ku wa ngaho i lo teka ba-
kasadoro ni tinduna ta ma-
zana, ba lo tsutsumela ka-
*b*ye: na bona, laha ba nga
wa wona a nduna ya hombe
ni bakasadoro, ba lo tsika ku
ba Paule.
xip. 20. 27. & 24. 7.
33 *Z*onake a nduna ya hombe
yi lota kusuhani, i lota mu
koma, i lo laya akuba a bo-
hiwa hi mangenje mambiri;
i lo wutisa a ku hi mani, ni
ku i mahile yini.
xip. 20. 23. xipm. 11.
34 Na laha ba*n*wani ba lo ka-
nyuluka hi xilo xi*n*we, ni
ba*n*wani hi xi*n*wani, xikari
ka maban*d*la: ni laha a nga
kala ku *z*i ti*b*a a *z*inene hi
woyonga, i lo laya le*z*aku
nga a yiswa xikanekisweni.
35 Ni le*z*i a nga wa cikele ma-
yingweni, *z*i wa ngahi, i wa
lo ralwa hi bakasadoro hi
kutsimbeketana ka banhu;
36 Hakuba a xi*d*lemo xa ba-
nhu xi lo lanzela na xi bi-
tana, Mu suseni.
Luka 23. 18. Joh. 19. 15. xip. 22. 22.

37 Kota le*z*i Paule a nga wa
laba ku engena lomo xika-
nekisweni, a wula ka nduna
ya hombe, Nzi nga wula
xilo ka wena ke? Yena a
ku ngalo, Wena wa xi ti*b*a
xi Greki ke?
38 Wena a ku mu Gipite, loyi
hi mahlweni ka laya masi-
ku a nga vin*d*lukisa a wo-
yonga, i lo kokela xiwuleni
a mune wa makume ya
mazana ya badayako ke?
xip. 5. 36.
39 Kanile*z*i Paule a ku ngalo,
Mina nzi mu Juda, wa le
Tarsusi le Kilikia, a munhu
wa muti lowu wu nga hiko
nu kubiha: nza ku kombe-
la, nzi vumele nzi kanela ka
banhu.
xip. 9. 11. & 22. 3.
40 Ni laha a nga wa mu vume-
le, Paule na a yima le mayi-
*n*weni, i lo kweneta hi ca-
nja ka banhu; ni laha ba
nga wa miyela, i lo kanela
ka*b*ye hi lirimi la ma Hebe-
ru, a ku,
xip. 12. 17.

XIPIMO 22.

1 Bamaka*b*ye ni badadani,

ingisani a ku ti hlamulela
loku makunu nzi mahako
ka *n*wina.
xip. 7. 2.

2 Ni laha ba nga wa *z*i ti*b*ile
le*z*aku i kanela ka*b*ye hi li-
rimi la Maheberu, ba la su
nguvu tiwitiwibi: yena aku,

3 Mina nzi mu Juda, nzi lo
*t*ralwa Tarsusi wa le Kili-
kia, kanile*z*i nzi lo wun*d*lwa
ka lowu muti, mikonzweni
ya Gamalieli, nzi lo gonzi-
swa hi matsamela won*k*le
ya nayo wa badadani ba
hina, na nzi pangamile ka
Nungungulu, koti le*z*i nwi-
nawu *n*wen*k*le nyamu*k*la:
xip. 5. 34. & 21. 20, 39. & 26. 5. 2 Kor. 11. 22. Fil. 3. 5. Luka 10. 39. Gal. 1. 14. Roma 10. 2.
4 Nzi lo xanisa a N*d*lela ka
ku yi daya, na nzi boha nzi
nyikela banhu le paxweni
bona ba banuna ni ba ba-
sati.
xip. 8. 3. & 26. 9, 10, 11. Fil. 3. 6. 1 Tim. 1. 13.
5 Kota le*z*i kambe mupristi a
nzi zwako wa kustumunya,
zinwe ni bandla gonkle ga
masingalakati: hi ka bona
kambe nzi nga wa amukele
a mapapilo kuya ka bama-
ka*b*ye, nzi lo famba kuya le
Damaseku, a ku ba tisa ka-
mbe a ba leyo le Jerusaleme
na ba bohilwe, kasi kuta
xaniswa.
Luka 22. 66. xip. 4. 5. & 9. 2. & 26. 10, 12.
6 Na ku mahisile le*z*o, le*z*aku,
na nzi hi pfumbeni ga mina,
nzi wa hi kusuhi ni le Da-
maseku, na ku hi laha hli-
kanhini, kalakale ku lo
woninga hi le tilweni a ku-
wonekela ka hombe ku nzi
renzeleka.
xip. 9. 3. & 26. 12, 13.
7 Nzi lowa lahasi, nzi lozwa a
gezu, giku ka mina, Saule,
Saule, hi yini u nzi xanisa-
ko ke?
8 Mina nzi lo hlamula, Hi we-
na mani, Hosi ke? Yena a
ku ngalo ka mina, Hi mina
Jesu wa Nazareta, u mu xa-
nisako.
9 Ni laba nga wa hi na mina
ha kunene ba lo wona a ku-
nekela kanile*z*i a ba gi zwa-
ngi a gezu ga loyi a nga
wulawula ka mina.
xip. 9. 7.
10 Mina nzi ku ngalo, Nzi ta
maha yini, Hosi ke? Ni
Hosi yi ku ngalo ka mina,
Suka, uya le Damaseku; ni
laho u ta *b*yeliwa *z*onkle *z*i-
lo le*z*i u yimiselweko ku *z*i
maha.
11 Ni laha nzi nga nga nzi nga
woni hi kungangamela ka
kuwonekela loko, nzi ko-
kwa hi canja ga bona laba
ba nga wa hi *zin*we na mi-
na, nzi lo cikela le Dama-
seku.
12 Ni mu*n*we Anania, a mu-
nhu a lulamuleko hi ka
nayo, a bikilweko kwatsi
hi ba Juda bon*k*le laba ba
akile leyo,
xip. 9. 17. & 10. 22. 1 Tim. 3. 7.
13 I lota ka mina, i lo yima ka
mina i lo ngalo ka mina,
Maka*b*ye Saule, amukela

kuwona ka wena. Ka ywa-
leyo hora nzi lo cuwuka ka
yena.
14 A ku ngalo, Nungungulu
wa badadani ba hina i lo
ku yimisa ku ti*b*a kuranza
kakwe, ni ku wona Loyi wa
Kululama, ni kuzwa gezu
hi le no*n*wini wakwe.
xip. 3. 13, 14. & 5. 30. & 7. 52. & 9. 15. & 26. 16. 1 Kor. 9. 1. & 11. 23. & 15. 8. Gal. 1. 12.
15 Hakuba wena u ta kustu-
munya ha yena ka banhu
bon*k*le hi le*z*i u zi wonileko
ni u *z*i zwileko.
xip. 4. 20. & 26. 16. & 23. 11.
16 Makunu wa ha hlwelela yi-
ni wena ke? suka, u ba-
patizwa, u hlaza *z*onho *z*a
wena, u bitana bitweni ga-
kwe.
xip. 2. 38. & 9. 14. Heb. 10. 22. Roma 10. 13.
17 Na ku mahisile le*z*o, le*z*aku,
ni laha nzi nga wa wuyile
le Jerusalema, ni laha nzi
nga wa kombela lomo te-
mpeleni, nzi lo cikelelwa hi-
sululwani,
xip. 9. 26. 2 Kor. 12. 2.
18 Nzi lo wona loyi a ngaku
ka mina, Ha*k*lisa, u suka
lokuloku le Jerusalema: ha-
kuba ba nga ta amukela
wukustumunyu ga mina ha
wena.
xipm. 14. Mat. 10. 14.
19 Mina nzi ku ngalo, Hosi, a
wutsumbu ga*b*ye ba *z*i ti*b*a
le*z*aku nzi wa kotsela nzi
loba masinagogeni won*k*le
laba ba kolwako ka we-
na:
xip. 8. 3. xipm. 4. Mat. 10. 17.
20 Ni laha a nkata wa Stefani
a kustumunyu wa wena wu
nga wa halatwa, minawu
nzi wa yimile kambe laho,
na nzi vumela, nzi lo hlayi-
sa a tinguwo ta bo laba ba
nga mu daya.
xip. 7. 58. & 8. 1. Luka 11. 48. Roma 1. 32.
21 Yena a ku ngalo ka mina,
Suka: hakuba nzi ta ku ru-
mela hi ku suka le*z*i uya le
ka ba Matiko.
xip. 9. 15. & 13. 2, 46, 47. & 18. 6. & 26. 17. Roma 1. 5. & 11. 13. & 15. 16. Gal. 1. 15, 16. & 2. 7, 8. Efe. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
22 Bona ba lo mu ingisa ku
kala ka leyi mhaka; ba lo
*k*lakusa a magezu ya*b*ye, ba
ku ngalo, Nga a suka mu-
nhu wa ku ngahi misabeni:
hakuba a *z*i fanele le*z*aku
nga a hanya.
xip. 21. 36. & 25. 24.
23 Koti le*z*i ba nga wa bitana,
ba lo hoxa tinguwo ta*b*ye,
na ba palata a tsutsungwani
le hehla,
24 Ni nduna ya hombe yi lo
laya le*z*aku a tiswe lomo
xikanekisweni, yi laya le*z*a-
ku a hlolwe hi ku xupulwa
timbirimbi, ku kala yi *z*i ti-
*b*a le*z*aku xi lo muni lexi ba
kanyulukako ha yena.
25 Ni laha ba nga wa mu bo-
hile hi tingoti, Paule a ku
ka nduna ya zana leyi yi
nga wa yimile laho, *Z*i fa-
nela akuba a munhu loyi a
nga mu Roma, na a nga se
ku koneka ke?
xip. 16. 37.
26 Ni laha a nduna ya zana yi

nga wa *z*i zwile, yi loya ka
nduna ya hombe, yi lo mu
*b*yela, aku, U ta maha yini
wena ke? hakuba loyi mu-
nhu mu Roma.
27 Ni nduna ya hombe yi lota,
yi ku ngalo kakwe, Nzi *b*ye-
le, wena u mu Roma ke? A
ku ngalo, Ina.
28 Ni nduna ya hombe yi lo
hlamula, Hi tsengo wa ho-
mbe nzi lo gi xaba legi wu-
munhu. Paule a ku ngalo,
Kanile*z*i mina nzi mu Roma
hi ku*t*ralwa.
29 Ni laba ba nga wa laba ku
mu hlola ba lo suka kakwe
kalakale: ni nduna ya ho-
mbe kambe yi lo caba, laha
nga wa *z*i ti*b*ile le*z*aku i wa
hi mu Roma, ni hakuba a
nga wa mu bohile.

30 Kanile*z*i hi manziko, i lo
xuba a ku ti*b*a a *z*inene, le*z*i
a nga wa kecarilwe hi *z*ona
hi ba Juda, i lo mu *k*la*k*la, i
lo laya a bapristi ba hombe
ni hu*b*ye yon*k*le ku tsom-
bana katigi*n*we, i lo tisa
Paule, a mu yimisa mahlwe-
ni ka*b*ye.

XIPIMO 23.

1 Paule, na a cuwukisisa a
hu*b*ye, a ku ngalo, Bama-
ka*b*ye, nzi kolilwe ka Nu-
ngungulu hi mbilu yo sase-
ka kala legi siku.

xip. 24. 16. 1 Kor. 4. 4. 2 Kor. 1. 12. & 4. 2. 2 Tim. 1. 3. Heb. 13. 18.

2 Ni mupristi wa hombe Ana-
nia i lo laya laba ba nga wa
yimile laho ku mu pakata
nomu.

Joh. 18. 22.

3 *Z*onake Paule i lo wula ka
yena, Nungungulu i ta ku-
bawu, wena kurisi gi ba-
sisilweko: na u tsamile a ku
nzi lamula kota nayo na u
laya mina ku biwa hi kuha-
mbunyeta nayo ke?

Joh. 7. 51.

4 Ni laba ba nga yimile laho
ba ku ngalo, U rukatelela
yini a mupristi wa hombe
wa Nungungulu ke?
5 Paule a ku ngalo, A nzi wa
nga *z*i ti*b*i, bamaka*b*ye, le-
*z*aku i wa hi mupristi wa
hombe: hakuba ku tsalilwe,
U nga wulawulu kubiha hi
mufumeli wa banhu ba ka
*n*wina.

xip. 24. 17. 2 Pet. 2. 10. Jude 8.

6 Kanile*z*i Paule laha a nga
wa *z*i ti*b*ile le*z*aku a xipa-
nze xi*n*wani xi wa hi ba
Sadusi, ni xi*n*wani xi wa hi
ba Farisi, i lo bitana le hu-
*b*yeni, Bamaka*b*ye, mina
nzi mu Farisi, a *n*wana wa
mu Farisi: hi ku kumbu-
ka a kutsumba ni kuvuka
hi ka bafileko nzi kecari-
lwe.

Fil. 3. 5. xip. 24. 15, 21. & 26. 5, 6. & 28. 20.

7 Ni laha a nga wa wulule *z*a
ku ngahi, laho ku lo vuka
kukanetana xikari ka ba
Farisi ni ba Sadusi: ni *k*la-
ngano wu lo abanyisana.
8 Hakuba a ba Sadusi be nga-
lo a ku kona kuvuka, ge ni
ngelosi, hambu ni moya:

kanile*z*i a ba Farisi ba vu-
mela *z*on*k*le.
Mat. 22. 23. Marku 12. 18. Luka 20. 27.
9 Ku lo vuka a woyonga ga
hombe: ni ba*n*wani ba ba-
tsali ba ba Farisi a *k*lawa
wa*b*ye wu lo suka wu yima,
wu lo kaneta, wuku, A hi
kumi kubiha hi loyi munhu:
ni loku wu nga a moya wu
kanele kakwe, kutani i nge-
losi?
xip. 5. 39. & 22. 7, 17, 18. & 25. 25. & 26. 31.
10 Ni laha ku nga wa vukile
kukanetana ka hombe, a
nduna ya hombe, na yi caba
kutani Paule a nga hanzu-
lwa hi bona, i lo laya baka-
sadoro ku relela ba ya mu
teka hi ntamo xikari ka*b*ye,
ba mu tisa le xikanekisweni.

11 Hi wusiku gi lanzelako a
Hosi yi lo yima na yena, yi
ku ngalo, Tiyisa hlana: ha-
kuba kota le*z*i wena u nga
kustumunya ha mina le Je-
rusalema, *z*i ngaho u ta fela
ku kustumunya ha mina le
Roma.
xip. 18. 9. & 27. 23, 24.

12 Ni laha gi nga wa cile, a
ba Juda ba lo tsema kungo
katigi*n*we, ba lo boha a wu-
tsumbu ga*b*ye hi kurukate-
la, baku ba nga taga ba nga
tanwa ku kala ba mu daya
Paule.
xipm. 21, 30. xip. 25. 3.
13 Ba wa hunza a mune wa
makume laba ba nga maha
legi kungo.
14 Ba lota ka bapristi ba ho-
mbe ni ka masingalakati,
ba ku ngalo, Hi bohile wu-
tsumbu ga hina hi kuruka-
tela ka hombe, le*z*aku hi
nga taga ncumo hi kala hi
mu dayile Paule.
15 Makunu wonekisani hikwa-
laho ka nduna ya hombe
*n*wina ni hu*b*ye, le*z*aku a
mu relelisa ka *n*wina, a ku
kwatsi ma ha ta hlolisisa a
nanzu wakwe kwatsi: kasi
hina, ni laha na relela hi lo-
ngisile ku mu daya.
16 Kanile*z*i a zukulu wa Paule
i lozwa hi kulabelela ka*b*ye,
i lota a ta engena xikaneki-
sweni, i lo *b*yela Paule.
17 Paule i lo bitana ka yena a
yi*n*we ya tinduna ta maza-
na, a ku ngalo, Yisa legi
jaha ka nduna ya hombe:
hakuba i na ni xilo ku mu
*b*yela.
18 *Z*i ngalo i lo mu teka, i lo
mu yisa ka nduna ya ho-
mbe, aku, Paule a peresu i
lo nzi bitana kakwe, i lo
nzi wutisa ku neha legi
jaha ka wena, loyi a nga ni
xilo ku wula ka wena.
19 Ni nduna ya hombe yi lo
mu teka hi canja, i lo famba
*k*lelweni a ya mu wutisa
xikun*d*leni, Hi yini lexi u
labako ku nzi *b*yela ke?
20 Yena a ku ngalo, A ba Juda
ba lo vumelene ha wena a
ku tisa Paule manziko le
hu*b*yeni, ku kwatsi u nga
hlolisisa a nanzu wakwe.
xipm. 12.

21 Hikwalaho wena u nga
vumeli ka*b*ye: hakuba ba
labelele yena a banhu bo
hunza mune wa makume
ba*b*ye, laba ba bohileko wu-
tsumbu hi kurukatela, cima
ba nga taga ge ni kunwa hi
kala ba mu daya: makunu
bona ba longile, na ba cu-
wukela a xitsumbiso hi ka
wena.
22 Le*z*o a nduna ya hombe yi
lo fambisa a jaha, na yi gi
laya, U nga *b*yeli munhu
le*z*aku wena u wonisile le*z*i
*z*ilo ka mina.
23 I lo bitana kakwe a tinduna
timbiri ta mazana, a ku
ngalo, Longisani mazana
mambiri ya bakasadoro ku
famba a pfuka wa kuya le
Kesaria, ni n*k*lanu wa ma-
kumu ni mambiri ya ba
mahaxi, ni bama*k*lari a ma-
zana mambiri, hi hora ya
wunharu ya wusiku:
24 I lo ba laya le*z*aku ba longi-
sela a *z*ihari, le*z*aku ba kileli-
sa Paule ka *z*ona, ba mu tisa
kwatsi ka Felisi mufumeli.
25 I lo tsala a papilo kota le*z*i:

26 Klaudiu Lusia le ka mufu-
meli a sasekileko nguvu,
nza losetela.
27 Loyi munhu i wa lo komi-
wa hi ba Juda, i lo la*b*ya ku
dayiwa hi bona, ni laha nzi
nga wa bakamanyetile *z*i-
*n*we ni bakasadoro, nzi lo
mu ponisa, na nzi ti*b*ile le-
*z*aku i wa hi mu Roma.
xip. 21. 33. & 24. 7.

28 Na nzi xuba ku tiba nanzu
ba mu kecarako ha wona,
nzi lo mu relelisa hu*b*yeni
ya*b*ye:
xip. 22. 30.
29 Loye nzi nga wa kumile le-
*z*aku i kecariwa hi *z*iwutiso
*z*a nayo wa*b*ye, kanile*z*i a
ku bekilwe nanzu ha yena
wu faneleko kufa kutani
*z*iboho.
xip. 18. 15. & 25. 19. & 26. 31.
30 Ni laha ku nga wa wonisi-
lwe ka mina le*z*aku laho ku
nga ku hi kona kungo hi
munhu, nzi lo mu rumela
ka wena *z*ale*z*o, nzi lo laya
bakecari bakwe a ku ta mu
ranisa mahlweni ka wena.
xipm. 20. xip. 24. 8. & 25. 6.

31 *Z*i ngaho a bakasadoro,
kota ku nga wa layilwe ka-
*b*ye, ba lo teka Paule, ba lo
mu tisa ni wusiku le Anti-
patri.
32 Kanile*z*i hi manziko ba lo
siya a ba mahaxi ku famba
*z*i*n*we naye, bona ba lo *k*le-
lela le xikanekisweni:
33 Na bona, laha ba nga wa ci-
kele le Kesaria, ba lo nyika
a papilo ka mufumeli, ba lo
yimisa Paule kambe ma-
hlweni ka yena.
34 Ni laha a nga wa gi gonzi-
le, i lo wutisa le*z*aku yena
ngwa tiko gi kwihi; ni laha
a nga wa *z*i ti*b*ile le*z*aku
ngwa le Kilikia,
xip. 21. 39.
35 Nzi tazwa hi nanzu wa we-
na, laha a baranisi ba wena
ba cikela laha kambe: i lo

laya ku nga a gongiwo xi-
lubelweni xa Herodi
xip. 24. 1, 10. & 25. 16. Mat. 27. 27.

XIPIMO 24.

1 Makunu anzako ka nklanu
wa masiku a mupristi wa
hombe Anania i lo relela
zinwe ni masingalakati yo
kari, ni mu kaneli munwe
Tertuli ; ba lo hlawutela a
mufumeli hi Paule.
xip. 21. 27. & 23. 2, 30, 35. & 25. 3.
2 Ni laha a nga wa bitanilwe,
Tertuli i lo sangula ku mu
kecara, aku,

Na hi wona lezaku hi wena
hi na ni kurula ka hombe,
ni lezaku hi kupima ka we-
na a kubiha ku lulekilwe ha
wena ka lixaka lolu,
3 Ha ku vumela tindleleni
tonkle nu wutsanweni go-
nkle, Felisi a sasekileko, ni
kubongwa konkle.
4 Kanilezi, akuba nzi nga ku
hungateli kambe, nza ku
kombela a kuba u hizwa hi
wixinji ga wena a timhaka
titsongwani.
5 Hakuba hi mu kumile a
munhu loyi wa kubiha, a
muvuxi wa vilinganya xi-
kari ka ba Juda bonkle laba
ba nga tikweni gonkle, ni
murangeli wa lihunzu la ba
Nazareta:
Luka 23. 2. xip. 6. 13. & 16. 20. & 17. 6. & 21. 28. 1 Pet. 2. 12, 15.
6 Loyi ha hombe kambe a ri-
ngako ku bihisa tempele: hi
lo mu koma:
xip. 21. 28. Joh. 18. 31.
8 Hi ka wihi wenawu u ta
kota, hi ku mu hlola a wu-
tsumbu ga wena, a ku tiba
zonkle zilo lezi, lezi hi mu
kecarako ha zona.
xip. 23. 30.
9 Ni ba Juda ba lo klangana
zinwe naye, ba lo tiyisa le-
zaku lezi zilo zi ngaho.

10 Ni laha mufumeli a nga
wa kwenetile ka yena ku
wulawula, Paule i lo hla-
mula.

Kota lezi nzi zi tibako leza-
ku wena u wa hi mulamuli
wa lolu lixaka malembe ya
ku tala, nzi tiya-hlana hi ku
ti hlamulela ka mina:
11 Na nzi wona lezaku wena u
ta zi tiba, lezaku a ku hunzi
kume ni mambiri masiku ci-
ma nzi kanziya nzi kozela
le Jerusalema:
xip. 21. 26. xipm. 17.
12 Ge ni lomo tempeleni cima
a ba nzi kumangi na nzi ka-
netisana ni munhu kutani
nzi vindlukisa banhu, ge ni
le masinagogeni, ge ni le
mutini.
xip. 25. 8. & 28. 17.
13 Cima a ba zi koti ku tiyisa
zilo lezi ba nzi kecarako ha
zona makunu.
14 Kanilezi lexi nza vumela ka
wena, lezaku hi Ndlela leyi
ba bitako kupenga, zi ngaho
nza mu kozela Nungungu-
lu wa ba bararu ba hina, na
nzi kolwa zilo zonkle zi tsa-
lilweko na nayweni ni ba-
profeti :
xip. 9. 2. & 26. 22. & 28. 23. 2 Tim. 1. 3.

15 Na nzi hi ni kutsomba ka le
ka Nungungulu, loku a wutsumbu gabye ba languteleko, lezaku ku ta ba kona kuvuka ka balulamileko ni ka ba-nga-lulamangiko.
xip. 23. 6. & 26. 6, 7. & 28. 20. Joh. 5. 28, 29.
16 Ngahilezi minawu kambe nza ringa a ku nga nzi hi ni mbilu yi nga haba nanzu xikati xonkle ka Nungungulu ni ka banhu.
xip. 23. 1.
17 Makunu anzako ka malembe manyingi nzi lota ku neha a zinyikiwo ka lixaka la mina, ni minyikelo:
xip. 11. 29, 30. & 20. 16. Roma 15. 25. 2 Kor. 8. 4. Gal. 2. 10.
18 Kwaleyo ba nga nzi kuma na nzi basisilwe tempeleni, na nzi nga hi na mabandla, cima na nzi nga hi na woyonga: kanilezi laho ku wa hi kona ba Juda bo kari ba le Asia—
xip. 21. 26, 27. & 26. 21.
19 Labo ba fanelweko hi ku nga ba hi kona mahlweni ka wena, ku nzi kecara, loku ba hi ni nanzu ha mina.
xip. 23. 30. & 25. 16.
20 Ni kutani nga laba banhu a wutsumbu gabye ba wula a kuonha ka ku yini loku ba ku kumileko, laha nzi yimile mahlweni ka hubye,
21 Saseka kutani hi legi gezu ga ginwe, legi nzi nga bahungu na nzi yimile xikari kabye, Hi ku kumbuka a kuvuka ka bafileko nza kecarwa mahlweni ka wena nyamukla.
xip. 23. 6. & 28. 20.

22 Kanilezi Filisi, na tibisisile kwatsi hi leyi Ndlela, i lo ba hlwelisa, aku, Laha Lisia a nduna ya hombe na relele, nzi ta wutisisa kambe hi mahungu ya nwina.
xipm. 7.
23 I lo laya a nduna ya zana akuba a nga hlayiswa, ni ku nga a klakleka; ni ku kala a nga tsimbeti a ba ka kabye ku ta mu kozela.
xip. 27. 3. & 28. 16.

24 Kanilezi a nzako ka masiku yo kari, Filisi i lota na Drusila, a sati wakwe, loyi a nga wa hi mu Juda, i lo bitwa Paule, ni ku muzwa hi kukoleka loku ku nga Kristu Jesu.
25 Kota lezi a nga wa kanela hi kululama, ni ku ti tsimbetela, ni kulamula ku tako, Filisi i wa lo rurumela, a hlamula a ku ngalo, Ti fambele hi lexi xikati; ni·laha na nzi hi ni xikati xi faneleko, nzi ta ku bitana.
26 Ni ka zonkie i wa tsumba lezaku a mali yi ta nyikiwa ka yena hi Paule: ngahilezo i lo mu bitana xikati xinyingi, i lo wulawula zinwe naye.
27 Kanilezi laha a malembe mambiri ma nga wa tatisekile, Porkiu Festu i lo engena wutsanweni ga Filisi; na

a laba ku kesiwa hi ba Juda, Filisi i lo siya Paule makotsweni.
xip. 12. 3. & 25. 9, 14.

XIPIMO 25.

1 Hikwalaho Festu, na a tile ka lego tiko, anzako ka masiku manharu i lo suka le Kesaria i lo kanziya le Jerusalema.
2 Ni bapristi ba hombe ni manganakana ya ba Juda ba lo mu hlawutela ha Paule; ba lo mu kongotela,
xip. 24. 1. xipm. 15.
3 Na ba kombela a *z*ilo ha yena, lezaku nga a mu rumela le Jerusalema; na ba labelele ku mu daya n*d*leleni.
xip. 23. 12, 15.
4 Ahemba Festu i lo hlamula, lezaku Paule i lo gongelwa Kesaria, ni lezaku a wutsumbu gakwe i taya kona lokuloku.
5 Hikwalaho, a wula yena, laba ba nga ni ntamo xikari ka *n*wina, a ba relele *zin*we na mina, loku wu nga wu hi kona nanzu ka munhu, a ba mu kecare.
xip. 18. 14. xipm. 18.

6 Ni laha a nga wa tsamile xikari ka*b*ye a xipimo xa n*k*lanu ni manharu kutani i kume ga masiku, i lo relela aya Kesaria; hi manziko i lo tsama xitsa*n*weni xa kulamula, i lo laya Paule a ku tiswa.
7 Ni laha a nga wa cikele, ni ba Juda laba ba ngata hi le Jerusalema ba lo yima ba mu ranzela, ba lo mu rwexa hi milanzu yinyingi yo binza, leyi ba tsanzekako ku yi tiyisa;
Marku 15. 3. Luka 23. 2, 10. xip. 24. 5, 13.
8 Ni laha Paule a nga wa ti hlamulela a ku ngalo, Cima a nzi onhangi ncumo hi nayo wa ba Juda, ge ni tempele, ge ni Kesari.
xip. 6. 13. & 24. 12. & 28. 17.
9 Kanile*z*i Festu, na a laba ku kesiwa hi ba Juda, i lo hlamula Paule, a ku ngalo, Wa *z*i ranza kuya Jerusalema, kuya lamulwa kona hi le*z*i *z*ilo mahlweni ka mina ke?
xip. 24. 27. xipm. 20.
10 Paule a ku ngalo, Mina nzi yimile mahlweni ka xitsamo xa kulamula xa Kesari, hi laho nzi fanelweko hi ku lamulwa kona: ka ba Juda a nzi mahangi kubiha, kota le*z*i wena u *z*i ti*b*ako kwatsi.
11 *Z*onake loku nzi wa hi mumahi wa kubiha, na nzi mahile xilo xi faneleko kufa, a nzi kaneti kufa: kanile*z*i loku ka le*z*i *z*ilo xi nga hi kona xinene, ba nzi ranisako ha xona, a nga kona munhu a ta nga nzi nyikela kabye. Nzi kombela kuya ka Kesari.
xipm. 25. xip. 18. 14. & 23. 29. & 26. 31, 32. & 28. 19.
12 *Z*onake Festu, laha a nga wa wulawulile ni hu*b*ye, i lo hlamula, Wena u ko-

mbelile kuya ka Kesari: ka
Kesari wena u taya.

13 Makunu laha ku nga wa hunzile masiku yo kari, Agripa a hosi ni Bernike ba lo cikela Kesaria, ni kuta losetela Festu.
14 Kota lezi ba nga wa tsamile laho masiku yo tala, Festu lo *b*yela hosi mhaka ya Paule, aku, I kona munhu wo kari a nga siywa makotsweni hi Filisi:

xip. 24. 27.

15 Ha yena, ni laha nzi nga wa hi le Jerusalema, a bapristi ba hombe ni masingalakati ya ba Juda ba lo nzi *b*yeletela ha yena, ba lo kongotela lezaku a koneka.

xipm. 2. 3.

16 Ka wihi nzi lo hlamula, lezaku a hi mukuwo wa ba Roma a ku nyikela munhu, loyi a kecarwako na a nga se ku cuwukana ni laba ba mu kecarako ngohe ni ngohe, ni ku ba a kuma xikati xa ku ti hlamulela ka mahungu laya a kecarwako ha wona.

xipm. 4. 5.

17 Hikwalaho laha ba nga wa tsombene katigi*n*we laha, a nzi ba hlwelisangi, hi siku go gamela nzi lo tsama xitsa*n*weni xa kulamula, nzi lo laya munhu akuba a tiswe.

xipm. 6.

18 Ha yena, laha bakecari ba nga wa yimile, a ba humesangi a nanzu wo biha kota lezi nzi nga wa alakanya;
19 Kanilezi ba lo ranisa hi ziwutiso zo kari za kukozela ka*b*ye, ni hi mu*n*we Jesu loyi a nga wa file, loye Paule a tiyisako a ku wa hanya.

xip. 18. 15. & 23. 29.

20 Mina, na nzi kanganyisilwe hi kuwutisa a zilo lezi, nzi lo wutisa kasi kutani i ngaya le Jerusalema, ni laho i ta nga lamulwa hi laya mahungu.
21 Kanilezi laha Paule na kombelile ku gongiwa kasi kuya tsanzelwa ka mufumeli, nzi lo laya lezaku a gongiwa nzi kala nzi ta nga rumela ka Kesari.
22 Ni Agripa a ku ngalo ka Festu, Minawu kambe nza ranza ku nga nzi muzwa wutsumbu ga mina. Manziko, ku wula yena, a ta muzwa.

xip. 9. 15.

23 Zi ngaho hi manziko, laha Agripa a nga wa cikele, ni Bernike, hi wukosi ga hombe, ba lo engena wutsa*n*weni ga kuzwa, zi*n*we ni tinduna ta hombe, ni banhu ba hombe ba muti, hi kulaya ka Festu Paule i lo engeniswa.
24 Festu aku, Hosi Agripa, ni *n*wina madota *n*wen*k*le mu nga laha zi*n*we na hina, *n*wina ma mu wona loyi munhu, a nga yena loyi a

xi*d*lemo xon*k*le xa ba Juda
xi nga nzi kongotela, kona
le Jerusalema ni laha, na ba
bitana le*z*aku i fanelwe hi
ku ba a nga ha hanyi.
xipm. 2, 3, 7. xip. 22. 22.
25 Kanile*z*i mina nzi lo kuma
le*z*aku a nga mahangi ncu-
mo xi faneleko kufa: kota
le*z*i a wutsumbu gakwe a
kombelileko ka mufumeli
nzi lo xuba ku mu rumela.
xip. 23. 9, 29. & 26. 31. xipm. 11, 12.
26 A nga wihi nzi nga haba
xilo xi tiyileko ku tsalela a
hosi ya mina. Ngahile*z*o nzi
mu tisile mahlweni ka *n*wi-
na, nguvu mahlweni ka we-
na, hosi Agripa, le*z*aku,
anzako na kuhlolilwe, nzi
fela ku kuma xilo xa ku
tsala.
27 Hakuba a *z*i woneki kwatsi
ka mina, a ku rumela pere-
su, na ku nga kombetiwi
milanzu ha yena.

XIPIMO 26.

1 Ni Agripa a ku ngalo ka
Paule, Wena u vumelwe ku
ti hlamulela ha wece. *Zo*-
nake Paule i lo nawuluta
canja gakwe, i lo ti hlamu-
lela.

2 Nza alakanya nza tsaka
a wutsumbu ga mina, hosi
Agripa, kasi ku ti hlamulela
mahlweni ka wena legi siku
hi *z*ilo *z*on*k*le le*z*i nzi keca-
riwako ha *z*ona hi ba Juda :
3 Nguvu hakuba wena wa yi
ti*b*a mukuwo ni *z*iwutiso *z*i
nga xikari ka ba Juda: nga-
hile*z*o nza ku kongotela a
ku nzizwa hi kutimisela.
4 A kufamba ka mina ka le
wusweni ga mina, loku hi
ka kusangula ku wa ni xi-
kari ka lixaka la mina, ni
le Jerusalema, ba *z*i ti*b*a bo-
n*k*le ba Juda;
5 Na ba ti*b*a ha mina ku su-
kela kusanguleni, loku ba
hi ba kuvumela ku kustu-
munya, le*z*aku hi ku lula-
meta a mahanyela ya ku-
kolwa ka hina nzi lo tsama
mu Farisi.
xip. 22. 3. & 23. 6. & 24. 15, 21. Fil. 3. 5.
6 Makunu nzi yimile laha ku
lamulwa hi kutsumba ka
tsumbiso ku nga mahiwa hi
Nungungulu ka badadani
ba hina;
xip. 13. 32. & 23. 6. Roma 15. 8. Tit. 2. 13.
7 Ka xihi xitsumbiso a tixaka
ta hina takume ni timbiri,
ti lo kozela ha kunene Nu-
ngungulu a mumu ni wu-
siku, ti tsumba a ku ku-
ma. A kutsumba loku nzi
kecariwako ha kona hi ba
Juda, O hosi !
Jam. 1. 1. Luka 2. 37. 1 Tesa. 3. 10. 1 Tim. 5. 5. Fil. 3. 11.
8 Hi yini ku lamulwako kota
ku nga kolwi ka *n*wina, lo-
ku Nungungulu a nga vuxa
bafileko ke ?
9 Mina hi*z*inene nza lo alaka-
nya wutsum*b*yini ga mina,
le*z*aku nga nzi maha *z*ilo *z*i-
nyingi *z*i hambunyetako a
bito ga Jesu wa Nazareta.
Joh. 16. 2. 1 Tim. 1. 13.
10 Le*z*i kambe nzi lo maha le

Jerusalema: nzi lo valela
banyingi bobasa lomo ma-
paxweni, na nzi kumile nta-
mo hi ka bapristi ba hombe,
ni laha ba nga wa dawa, nzi
lo vumela.
xip. 8. 3. & 9. 14, 21. & 22. 5. Gal. 1. 13.
11 Nzi lo ba xanisa xikati xo
tala masinagogeni yon*k*le,
nzi lo ringa ku ba kurume-
ta ba rukatela; na nzi za-
ngarile ha hombe nguvu ha
bona, nzi lo ba xanisa ha-
mbu ni le mutini ya le kule.
xip. 22. 19.
12 Ngahilez*o* nzi nga hi pfu-
mbeni ga kuya le Damase-
ku ni ntamo ni mubiko wa
le bapristini ba hombe,
xip. 9. 3. & 22. 6.
13 Hi laha hlikanhini, O hosi,
nzi lo wona laha n*d*leleni
kuwonekela ka le tilweni,
ku hunza kuwoninga ka ga-
mbo, ku lo woninga ku nzi
renzeleka *z*i*n*we ni labo ba
nga hi pfumba gi*n*we na
mina.
14 Ni laha hon*k*le hi nga wa
wile misabeni, nzi lozwa
gezu giku ka mina hi lirimi
la ma Heberu, Saule, Saule,
hi yini u nzi xanisako ke?
za tsanza ka wena kuvin*d*la
*k*longa.
15 Mina nzi te ngalo, Hi wena
mani, Hosi ke? Ni Hosi yi
te ngalo, Mina n*z*i mina Je-
su loyi wena u mu xanisa-
ko.
16 Kanilez*i* suka, u yima hi
mikonzo ya wena: hakuba
hi ka loku kugumelwa mina
nzi wonekile ka wena, ku
ta ku yimisa xikozeli ni ku-
stumunyu wa *z*ilo *z*on*k*le u
nzi wonileko ha *z*ona, ni ka
*z*ilo lez*i* nzi ta nga woneka
ha *z*ona ka wena;
xip. 22. 15.
17 Nza ku *k*la*k*la ka banhu, ni
ka ba Matiko, laba nzi ku
rumelako ka*b*ye,
xip. 22. 21.
18 Ku vulula mahlo ya*b*ye, ka-
si ba fela ku hunzuluka mu-
*n*yeni ba ta kuwonekeleni,
ni hi le nta*n*weni wa Satani
ka Nungungulu, kasi ba fe-
la ku amukelwa kutsetsele-
lwa ka *z*onho ni tsomba xi-
kari ka laba ba basisilweko
hi kukoleka ka mina.
Luka 1. 77, 79. Joh. 8. 12. 2 Kor. 4. 4. & 6. 14. Efe. 1. 11, 18. & 4. 18. & 5. 8. 1 Tesa. 5. 5. Kol. 1. 12, 13. 1 Pet. 2. 9, 25. xip. 20. 32.
19 Ngahilez*o*, O hosi Agripa, a
nzi wa nga hi ni kukaneta
ka xiwoniso xa le tilweni:
20 Kanilez*i* nzi loba hungu ka
bona ba le Damaseku kura-
nga, ni le Jerusalema, ni le
tikweni gon*k*le ga le Judia,
kambe ni ka ba Matiko, ka-
si ba fela ku hunzuluka ba
*k*lelela ka Nungungulu, ba
maha mitiro yi faneleko ku
kuhunzuluko.
xip. 9. 20, 22, 29. & 11. 26. & 13, & 14, & 16, & 17, & 18, & 19, & 20, & 21. Mat. 3. 8.
21 Hi ka xwalexi a ba Juda ba
lo nzi koma le tempeleni, ba
lo ringa ku nzi daya.
xip. 21. 30, 31.
22 Na nzi kumile a kuvunwa
hikwalaho ka le na Nungu-
ngulu, nzi yima kala legi
siku na nzi kustumunya ka

batsongwani ni ka baho-
mbe, na nzi nga wuli ncumo
kanilezi hi lexi a baprofeti
na Mosi ba nga wula lezaku
nga xi maheka;
Luka 24. 27, 44. xip. 24. 14. & 28. 23.
Roma 3. 21. Joh. 5. 46.
23 Lezaku Kristu nga a xani-
seka, ni lezaku kuranga ka
kuvuka hi ka bafileko i ta
biwa hungu kuwonekela ka
banhu ni ka ba Matiko.
Luka 2. 32. & 24. 26, 46. 1 Kor. 15. 20.
Kol. 1. 18. Kuv. 1. 5.

24 Ni kota lezi a nga wa ha ti
hlamulela za ku ngahi, Fe-
stu a wula hi gezu ga ho-
mbe, Paule, wena u hungu-
kile; a kugonza ka wena ka
hombe ka ku hungukisa.
Joh. 10. 20. 1 Kor. 1. 23. & 2. 13, 14. &
4. 10.
25 Kanilezi Paule a wula, A
nzi kungukangi, Festu a
sasekileko nguvu; kanilezi
nzi kanela timhaka ta zi-
nene ni kupima.
26 Hakuba a hosi ya zi tiba le-
zi zilo, ni ka yona kambe
nzi kanela hi matsenya: ha-
kuba nza vumeliswa lezaku
ni xihi xilo xa lezi zilo a zi
fihlilwe ka yona; hakuba
lezi a zi mahiwangi wuku-
mbini.
27 Hosi Agripa, wa kolwa ba-
profeti ke? nza zi tiba leza-
ku wa kolwa.
28 Ni Agripa a ku ngalo ka
Paule, Kutsongwani u nzi
hunzulusa nzi maha mu
Kristu.
29 Ni Paule a ku ngalo, Nza zi
ranza ka Nungungulu, ha-
mbu ku hi kutsongwani ku-
tani ka hombe, ku nga hi
wena wece, kanilezi ni bo-
n*k*le laba nzi zwako mina
legi siku, ba fela ku kota
mina, saseka lezi ziboho.
1 Kor. 7. 7.

30 Ni hosi yi lo suka, ni mu-
fumeli, na Bernike, ni laba
ba nga wa tsamile *zin*we
nabo:
31 Ni laha ba nga wa hi boce,
ba lo wulawula ka mu*n*we
ni mu*n*wani, baku, Loyi mu-
nhu a nga mahangi ncumo
xa ku fanela kufa kutani
makotso.
xip. 23. 9, 29. & 25. 25.
32 Ni Agripa a ku ngalo ka
Festu, Loyi munhu nga a
*k*la*k*liswa, loku a nga ko-
mbelangi kuya le Kesari.
xip. 25. 11.

XIPIMO 27.

1 Ni laha ku nga wa xi*b*yi-
lwe a kuba hi suka hi taro
hi ya le Italia, ba lo nyikela
Paule ni ti*n*wani tiperesu
ka nduna ya zana yi ti*b*ya-
ko Julio, ya *k*lawa Agu-
stani.
xip. 25. 12, 25.
2 Hi lo engena tarweni ga
Adramitio, legi gi nga wa
kari gi famba wutsa*n*weni
ga fungu wa Asia, hi loya
bimbini, Aristakusi, wa le
Makedonia wa le Tesaloni-
ka, i wa hi na hina.
xip. 19. 29.
3 Hi siku gi gamelako hi lo
cikela Sidoni: ni Julio i lo
koma Paule kwatsi, i lo mu

tsika a famba ka ba ka ka-
*b*ye ni ku ya mu kozela.
xip. 24. 23. & 28. 16.
4 Hi lo suka laho li taro hi
loya le hasi ka Kupero, ha-
kuba a mheho hi wa hambe-
ne nayo.
5 Ni le*z*i hi nga wa fambile hi
taro bimbini ga le Kilikia ni
le Pamfilia, hi lo cikela Mi-
ra a muti wa le Likia.
6 Ni laho a nduna ya zana yi
lo kuma a taro ga Alekza-
ndria, gi nga waya le Italia;
i lo hi engenisa ka wona.
7 Ni laha hi nga wa famba
kutsongwani masiku yo ta-
la, hi lo cikela le ko cuwu-
kana ni ni Nidu, ni mheho
yi wa nga hi vumeli, hi lo
famba hi le hasi ka Krete,
le ku cuwukeneko ni le Sa-
lmoni;
8 Hi kutsanza hi famba hi fu-
ngu hi lota wutsa*n*weni go
kari gi ti*b*yako Yi*s*ra Yatsi;
kusuhani na yona ku wa hi
kona muti wa le Lasia.

9 Na laha xikati xa hombe
xi nga wa tekilwe, ni pfu-
mba makunu gi wa hi le
mhangweni, hakuba ni Ku-
yila ku wa hunzile, Paule i
lo ba luleka,
10 A ku ngalo ka*b*ye, Madota,
nzi pima le*z*aku a pfumba
gi le kom*b*yeni ni ku kula-
hlekelwa ka hombe, a nzi
wuli ni nzwalo ni taro basi,
kanile*z*i ni kuhanya ka hina
kambe.
11 Kanile*z*i a nduna ya zana yi
lo ingisa mufambisi wa ta-
ro ni *n*winyi wa gona, ku
hunza *z*ilo le*z*o *z*i nga wa
nga *z*i wulawulilwe hi
Paule.
12 Hakuba yi*s*ra yi wa nga sa-
seki ku tsama kona mawu-
yakaya, ni banyingi ba lo
xuxa kungo ga ku suka la-
ho hi taro, kasi loku ku nga
ku maheka ba ta cikela Fo-
nike, ba tsama kona laho a
mawuyakaya; le ku nga yi
*s*ra ya le Krete, loku ku nga
le *n*walungu wa le mutsu-
wuka-gambo ni le dzongeni
ga le mutsuwuka-gambo.
13 Ni laha a mheho ya le dzo-
nga yi nga wa pupuxa kwa-
tsi, ba lo alakanya ba ku hi
ku kumile, ba lo koka fero
ba lo famba tarweni hi *k*lelo
ga le Krete, hi ku suhani ni
bimbi.
14 Kanile*z*i na ku nga hi xika-
ti xa hombe ku lo bubutsa
mheho, leyi yi bitiwako
Urekwilo:
15 Ni laha taro gi nga wa ko-
milwe, gi nga *z*i koti ku cu-
wukana ni mheho, hi la su
gi tsika, hi ku kukuletwa.
16 Hi lo komama le hasi ka xi-
hlalana xi bitiwako Kauda,
hi lo *z*i kota, ku ponisa a
ngalaba, hi kuringa nguvu:
17 Ni laha ba nga wa yi *k*laku-
sile, ba lo vunetela, ba lo
boha taro lahasi; ni, ba lo
caba kutani ba nga hoxwa
Surtisini, ba lo cisa matangi,
le*z*o ba lo susumetiwa.
18 Kota le*z*i hi nga wa tira

nguvu hi bubutsa, hi ma-
nziko ba sangula ku hungu-
la nzwalo ba wu hoxa ma-
tini;
19 Hi siku ga manharu ba lo
hoxa bona benyi a *zibya* za
taro hi man*d*la ya*b*ye.
20 Ni laha cima ku nga kala
ku hi woninga gambo kuta-
ni tinyeleti a masiku yo tala,
ku wa nga hi xipupuri xi-
tsongwani xi nga wa hi ka
hina, kon*k*le kutsumba ka
ku hi ta hanyiswa ku wa
lahlekile.
21 Ni laha ba nga wa tsamile
xikati xa hombe na ba nga
gangi ncumo, Paule i lo yi-
ma xikari ka*b*ye, aku ngalo,
Madota, nga mu wa ingisile
ka mina, nga mu nga suka-
ngi le Krete, mu ta ka leyi
mhango ni ku lahlekelwa.
22 Makunu nza mu laya akuba
mu tiya hlana: hakuba a ku
nga ta ba kona kulahleka
ka muhefemulo xikari ka
*n*wina, kanilezi a taro goce.
23 Hakuba ku wa yimile ka
mina a matolo a ngelosi ya
Nungungulu loyi nzi nga
ka yena, loyi nzi nga xitiri
xakwe,
xip. 23. 11. Roma 1. 9. 2 Tim. 1. 3.
24 Yiku, Mu nga cabi, Paule;
wena u fanelwe hi ku yima
mahlweni ka Kesari: wa-
nga*b*ye, Nungungulu i nyi-
kile bon*k*le laba ba fambako
nawena tarweni.
25 Ngahilezo, madota, tiyani
hlana: hakuba nza kolwa
Nungungulu, lezaku ku ta
maheka kota a nga wula-
wulile ka mina.
Luka 1. 45. Roma 4. 20, 21. 2 Tim.
1. 12.
26 Ahemba hi fela ku hoxiwa
xihlaleni xo kari.
xip. 28. 1.

27 Kanilezi laha ku nga wa
hunzile wusiku ga kume ni
mune, kota lezi hi nga wa
*nd*lengan*d*lengiswa bimbi-
ni ga Adria, ni laha xikari
ka wusiku a bamarinyero
ba lo alakanya lezaku ba wa
le kusuhi ni tiko go kari;
28 Ba lo hoxa lipimo, ba lo ku-
ma makume mambiri ya *zi*-
pimo: anzako ka xikata-
nyana, ba lo pima kambe,
ba lo kuma kume ni n*k*lanu
a *zi*pimo.
29 Na ba caba lezaku kutani hi
nga hoxwa fungwini wa
misaba ya mari*b*ye, ba lo ri-
kisa mune wa tifero le nza-
ko ka taro, ba lo xuba ku-
ca.
30 Kota lezi a bamarinyero ba
nga wa laba ku nyemuka le
tarweni, na ba cisile a nga-
laba lomo matini, na ba ku
kwatsi bo cisa tifero hi le
mahlweni,
31 Paule i lo wula ka nduna
ya zana ni ka bakasadoro,
Saseka loku laba ba tsama
lomo tarwini, a mu na ku
hanyiswa.
32 *Z*oneka a bakasadoro ba lo
tsema a tingoti ta ngalaba,
ba lo yi tsika yi lowa.
33 Ni laha gi nga waca, Paule
i lo ba kongotela bon*k*le ku

taga *z*a kuga, aku, Legi siku
hi kume ni mune na mu si-
mamisile mu rinzile na mu
yilile, na mu nga gangi
ncumo.
34 Hikwalaho nza mu kongo-
tela *n*wina a kuga *z*a kuga:
hakuba lexi xi ta mu vune-
tela: hakuba a ku kona a sisi
wu ta lo*b*yiswa wa tihloko
ta mu*n*we wa *n*wina.
Mat. 10. 30. Luka 12. 7. & 21. 18.
35 Ni laha a nga wa kanele
lexi, na tekile xibaba, i lo
bonga ka Nungungulu ma-
hlweni ka*b*ye bon*k*le: i lo xi
kema a sangula kuga.
Mat. 15. 36. Marku 8. 6. Joh. 6. 11.
1 Tim. 4. 3, 4.
36 *Z*onake bon*k*le ba lo tiya
hlana, ni wutsumbu ga*b*ye
kambe ba loga.
37 Hina hon*k*le hi nga wa hi
lomo tarweni hi wa hi ma-
zana mambiri ni n*k*lanu wa
makume ni makumi ma-
mbiri ni n*k*lanu ni mu*n*we
wa mihefemulo.
xip. 2. 41. & 7. 14. Roma 13. 1. 1 Pet.
3. 20.
38 Ni laha ba nga wa gile ba
xura, ba lo hunguta a taro,
ba lo hoxa mabele bimbi-
ni.
39 Laha gi nga wa hi mumu,
a ba gi ti*b*angi a saba: kani-
le*z*i ba lo wona a yisra yo
kari *z*i*n*we ni fungu, ba lo
xuxa kungo le*z*aku ba nga
gi nikinyela kona taro.
40 Ba lo tsemelela tifero, ba lo
ti tsika bimbini, ka xwale-
xi xikati ba lo *k*la*k*la a ti-
ngoti ta tilemi; ba lo gwi-
mba a tangi ga le mahlweni
ba kangatela mheho, ba lo
komama fungwini.
41 Kanile*z*i na ba cikela wu-
tsa*n*weni laha mabimbi ma-
mbiri ma *k*langanako kona,
a taro gi lo cekama; ni le
nhovini ka taro ku lo ceka-
ma ku nga ha ninginiki,
kanile*z*i le nzako ku lo sa-
ngula ku panziwa hi ntamo
wa ma*b*yan*d*lati.
2 Kor. 11. 25.
42 Ni kungo ga bakasadoro ku
wa hi ku daya a tiperesu,
ku nga taku ba*n*wani ba
nga kasela ka*b*ye ba pona.
43 Kanile*z*i a nduna ya *z*ana,
na yi laba ku hanyisa Pau-
le, i lo ba beleta kungweni
ga*b*ye; i lo laya le*z*aku laba
ba *z*i kotako ba nga kasela
a ba pfunwale lomo matini
a wutsumbu ga*b*ye ba ra-
nga ba ya *k*latuka muha-
nzeni:
44 Ni baseleko, ba*n*wani hi ma-
planko, ni ba*n*wani hi *z*i-
*n*wani *z*ilo *z*a taro. *Z*i
ngaho na ku mahisile le*z*o,
akuba bon*k*le ba lo pona
kwatsi le muhanzeni.
xipm. 22.

XIPIMO 28.

1 Ni laha hi nga wa ponile, hi
lo *z*i ti*b*a le*z*aku a xihlale xi
bitiwa Melita.
xip. 27. 26.
2 Ni bamatiko ba lo hi wonisa
a wuxinji gi nga nga gi nga
hi gi tsongwani: hakuba ba
lo nzibela nzilo, ba lo hi
amukela hina hon*k*le, hile*z*i

ku nga wa wana vula, ni
hilezi ku nga wa hi xirami.
Roma 1. 14. 1 Kor. 14. 11. Kol. 3. 11.
3 Kanilezi laha Paule a nga
wa wungeletela a nyanza
ya tihunyi, a ti cela nzilwe-
ni a nyoka yi lo huma hi ku
kufumela, yi lo namarela
canjeni gakwe.
4 Ni laha bamatiko ba nga wa
wona xihari xi lengalenga
canjeni gakwe, ba lo ngalo
ka munwe ni munwani, Ha
kunene loyi munhu hi mu-
dayi, loyi, na a nga na a
ponile bimbini, a Mupoti a
nga mu vumeli lezaku a ha-
nya.
5 Ahemba i lo yi zuzela nzi-
lweni a xihari, a ngazwi
kubayisa.
Marku 16. 18. Luka 10. 19.
6 Kanilezi bona ba wa ala-
kanya lezaku i ta nga vi-
mba, kutani ni kuwa lahasi
kalakale afa: kanilezi laha
na ba cuwukele xikati xa
hombe, ba lo wona ku nga
humi mhango ha yena, ba
lo hunzula kupima kabye,
ba ku ngalo, i a hi nungu-
ngulu.
xip. 14. 11.

7 Makunu kusunani wutsa-
mo lego ku wa hi kona mi-
saba ya hosi ya xihlale, a
bito gakwe hi Publio; loyi
a nga hi amukela, i lo hi
koma kwatsi masiku ma-
nharu.
8 Ku wa ngaho, lezaku a ra-
ru wa Publio i lo babya hi
feberi ni kubululeka: ni la-
ha Paule a nga wa engenile
laha na kombelile, i lo klа-
teka mandla hehla kakwe i
lo mu hanyisa.
Jam. 5. 14, 15. Marku 6. 5. & 7. 32. & 16. 18. Luka 4. 40. xip. 19. 11, 12. 1 Kor. 12. 9, 28.
9 Ni laha ku nga wa mahe-
kile lezi, ni bonkle laba ba
nga wa hi ni tingumbe xi-
hlaleni ba lota, ba lo hanyi-
swa:
10 Labo ba nga wa hi bonga hi
zilo zo tala; ni laha hi nga
kilela tarwini, ba lo engeni-
sa zilo zonkle hi nga wa zi
ranza.
Mat. 15. 6. 1 Tim. 5. 17.

11 Ni nzako ka tihweti ti-
nharu hi lo famba hi taro ga
Alekzandria, lego gi nga wa
tsamile mawuyakaya leyo
xihlaleni, gi nga ni xifungo
Dioskuri.
12 Na hi cikela Sirakusi, hi lo
tsama laho masiku manha-
ru.
13 Ku suka laho hi lo renzele-
ka, hi lo cikela Regiume:
anzako ka siku ginwe ku
pupuxa hi le dzongeni, hi
siku ga mambiri hi lota le
Puteoli:
14 Ni laha hi nga wa kumile
bamakabye, hi lo kombelwa
ku tsama zinwe nabo nkla-
nu wa masiku ni mambiri:
zi ngaho hi lota le Roma.
15 Ku suka hi laho laha bama-
kabye, na ba nga wa hi zwi-
le, ba lota ku hi kinga kota
le Markete ga Apiusi, ni Ta-
verna Manharu: labo laha

Paule a nga wa wonile, i lo
bonga Nungungulu, i lo ti-
ya hlana.

16 Ni laha hi nga wa engena
le Roma, Paule i lo vume-
lwa ku tsama yece ni kasa-
doro loyi a mu rinzeleko.
xip. 24. 25. & 27. 3.

17 Na ku mahisile le*z*o, anza-
ko ka masiku manharu i lo
bitana katigi*n*we labo ba
nga wa hi ba hombe ba ba
Juda: ni laha ba nga wa
tsombani wutsamo gi*n*we, i
te ngalo ka*b*ye, Mina, bama-
ka*b*ye, hambu lezi nzi nga
kala ku maha xilo xi ha-
mbeneko ni banhu, ni mi-
kuwo ya badadani ba hina,
kanile*z*i nzi lo nyikelwa a
peresu hi le Jerusalema ma-
n*d*leni ya ba Roma:
xip. 21. 33. & 24. 12, 13. & 25. 8.
18 Labo, laha na ba hlolile ha
mina, ba lo xuba ku nzi
*k*la*k*la, hakuba ku wa nga
hi kona nanzu wa kufa ha
mina.
xip. 22. 24. & 24. 10. & 25. 8. & 26. 31.
19 Kanile*z*i laha ba Juda ba
nga wa kaneta, nzi lo yime-
lwa ku kombela ka Kesari;
a hi ku ngalo nzi na ncumo
ku kecara lixaka la mina.
xip. 25. 11.
20 Hi kota ya lexi nzi lo mu
kombela ku ta wona ni kuta
wulawula *zin*we na mina:
hakuba hi kota ya kutsu-
mba ka Israeli mina nzi bo-
hilwe hi laya mangenje.
xip. 26. 6, 7, 29. Efe. 3. 1. & 4. 1. & 6. 20.
2 Tim. 1. 16. & 2. 9. Fil. 10. 13.

21 Bona ba ku ngalo ka yena,
Hina cima a hi amukelangi
a papilo ha wena ga le Ju-
dia, ge ni mu*n*we wa bama-
ka*b*ye a nga tangi ku ta
bika ni ku wulawula ha
wena.
22 Kanile*z*i hi ranza kuzwa ha
wena le*z*aku u alakanya yi-
ni: kanile*z*i hi lolu lihunzu,
za ti*b*eka ka hina le*z*aku
wutsa*n*weno gon*k*le la ka-
netiwa.
Luka 2. 34. xip. 24. 5, 14. 1 Pet 2. 12.
& 4. 14.

23 Ni laha bona ba nga wa
yimisile siku, ba lota le
n*d*lwini yakwe bo tala; ka
bona i *k*lamusela a mahu-
ngu, na a kustumunya hi
mufumo wa Nungungulu,
na a ba kongotela hi Jesu,
ni le nayweni wa Mosi ni
baprofeti, ku lo sukela ni
mixo ku kala laha gam*b*ye-
ni.
Luka 24. 27. xip. 17. 3. & 19. 8. & 26.
6, 22.
24 Ni ba*n*wani ba lo kolwa a
*z*ilo le*z*i *z*i nga wa kanelwe,
ni ba*n*wani a ba kolwangi.
xip. 14. 4. & 17. 4. & 19. 9.
25 Ni laha ba nga kala ba nga
*k*langanangi xikari ka wu-
tsumbu ga*b*ye, ba lo suka,
anzako ka le*z*i Paule a nga
wa kanele mhaka yi*n*we,
Wu wulile kwatsi Moya wo
Basa hi Isaya muprofeti ka
bararu ba *n*wina,
26 Aku,
Famba wena ka laba ba-
nhu, u´ya ku ngalo, Hi

kuzwa mu tazwa, mu nga
ta pima; hi kuwona mu
ta wona, mu nga ta *zi* ti-
*b*a:
Mat. 13. 14, 15. Marku 4. 12. Luka 8. 10. Joh. 12. 40. Roma 11. 8.
27 Hakuba a mbilu ya laba
banhu yi nonohile nguvu,
ni tin*dl*ebe ta*b*ye ti hi zi-
wiri hi kuzwa, ni mahlo
ya*b*ye ma tsimbile; ku
nga taku ba wona hi ma-
hlo ya*b*ye, ni kuzwa hi
tin*dl*ebe ta*b*ye, ba nga
pima hi timbilu ta*b*ya, ba
nga hunzuluka kambe,
mina nzi nga bahanyi-
sa.
28 Hikwalaho nga a xi ti*b*eka
ka *n*wina, le*z*aku loku ku-
hanyiswa ka Nungungulu
ku rumelwe ka ba Matiko;
bonawu kambe ba tazwa.
Mat. 21. 41, 43. xip. 13. 46, 47. & 18. 6. & 22. 21. & 26. 17, 18. Roma 11. 11.
30 I lo tsama malembe ma-
mbiri ma mbeleleko n*dl*wini
leyi a nga wa yi pembile
yena *n*winyi, i lo amukela
bon*k*le laba ba nga wa enge-
na kakwe,
31 Na a kanela a mufumo wa
Nungungulu, na a gonzisa
*z*ilo hi Hosi Jesu Kristu, hi
kutiya kon*k*le, na a nga tsi-
mbetelwi hi munhu.
xip. 4. 31. Efe. 6. 19.

A PAPILO GA PAULE MUPOSTOLI KA BAROMA.

XIPIMO 1.

1 Paule, a xitiri xa Jesu Kri-
stu, a bitilweko ku maha mu
postoli, a hambanyiselwa a
ivangeli ya Nungungulu,
Mit. 9. 15. & 13. 2. & 22. 21. 1 Kor. 1. 1. Gal. 1. 15. 1 Tim. 1. 11. & 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
2 Leyi a nga tsumbisile kura-
nga hi baprofeti bakwe ku-
tsaleni ko basa,
Mit. 26. 6. Tit. 1. 2. xip. 3. 21. & 16. 26. Gal. 3. 8.
3 Hi kota ya *N*wana wa ye-
na, loyi a nga *t*raliwa mbe-
wini ya Davida hi kota ya
nyama,
Mat. 1. 6, 16. Luka 1. 32. Mit. 2. 30. 2 Tim. 2. 8. Joh. 1. 14. Gal. 4. 4.
4 Loyi a ti*b*yiwako *N*wana wa
Nungungulu hi ntamo, hi
kota ya moya wa kubasa,
na hi kuvuka ka bafileko;
hambu yena Jesu Kristu a
Hosi ya hina,
Mit. 13. 33. Heb. 9. 14.
5 Hi kota ya yena hi amukele
wuxinji ni wupostoli, hi
kuingiseni ka kutsumbeka
matikweni won*k*le, hikwa-
laho ka bito gakwe:
xip. 12. 3. & 15. 15. & 16. 26. 1 Kor. 15. 10. Gal. 1. 15. & 2. 9. Efe. 3. 8. Mit. 6. 7. & 9. 15.
6 Xikari ka bona hi *n*winawu
kambe, mu bitilweko ku
maha ba ka Jesu Kristu:

7 Le ka bon*k*le laba ba nga le
Roma, baranzekako ba Nu-
ngungulu, mu bitilweko ku
maha bo basa: Wuxinji ka
*n*wina ni kurula ka le ka
Nungungulu Dadani wa hi-
na ni le ka Hosi Jesu Kri-
stu.
xip. 9. 24. 1 Kor. 1. 2, 3. 1 Tesa. 4. 7.
2 Kor. 2. 1. Gal. 1. 3.

8 Kusangula, nza bonga Nu-
ngungulu wa mina hi kota
ya Jesu Kristu hi *n*wina
*n*wen*k*le, le*z*i kukolwa ka
*n*wina ku zwakele tikweni
gon*k*le.
1 Kor. 1. 4. Fil. 1. 3. Kol. 1. 3, 4.
1 Tesa. 1. 2, 8. File. 4. xip. 16. 19.
9 Hakuba Nungungulu hi ku-
stumunyu wa mina, nzi mu
kozelako hi moya wa mina
ivangelini ya *N*wana wa ye-
na, hakuba hi ku nga tsiki
nza mu alakanya hi xikati
xon*k*le kukongeleni ka mi-
na,
xip. 9. 1. 2 Kor. 1. 23. Fil. 1. 8. & 3. 3.
1 Tesa. 2. 5. & 3. 10. Mit. 27. 23.
2 Tim. 1. 3. Joh. 4. 23, 24.
10 Nzi kongela, le*z*aku loku ku
maheka nzi kuma ku famba
kwatsi hi kuranza ka Nu-
ngungulu a kuta leyo ka
*n*wina.
xip. 15. 23, 32. 1 Tesa. 3. 10. Jam. 4.
15.
11 Hakuba nza nabela ku mu
wona, kasi nza fela ku enge-
tela ka *n*wina sakwati ya
moya, ku gumeswa mu fela
ku anziswa;
xip. 15. 29.
12 Ku hi ku ngalo, kasi na nzi
hi na *n*wina mu fela ku ne-
ngeliswa, mu*n*wani munhu
hi ku kolwa ka mu*n*wani,
ka *n*wina ni ka hina.
Tit. 1. 4. 2 Pet. 1. 1.
13 A nzi labi *n*wina ku kala
mu nga ti*b*i cumo, ba ma-
ka*b*ye, ku ngalo hi *z*ikati
*z*inyingi nzi wa laba kuta
ka *n*wina (nzi wa hunga-
telwa leno kambe), le*z*aku
nzi ta kuma mihanzu ka
*n*wina kambe, kwatsi hi le
ka ba*n*wani ba Matiko.
xip. 15. 23. Mit. 16. 7. 1 Tesa. 2. 18.
Fil. 4. 17.
14 Nzi na ni nanzu ka ba Gre-
ki ni ka ba Matiko, ka laba
bo*k*lariha ni ka mapupulu.
1 Kor. 9. 16.
15 Le*z*o, kota le*z*i ku nga ku-
nyingi nzeni ka mina, nzi
longile ku kanela ivangeli
kambe ka *n*wina mu nga le
Roma.
16 Hakuba a nzi na tingana hi
ivangeli: hakuba hi ntamo
wa Nungungulu wa kuha-
nyisa ka bon*k*le ba kolwa-
ko; ka ba Juda ku ranga,
ni ka ba Greki kambe.
Marku 8. 38. 2 Tim. 1. 8. 1 Kor. 1. 18.
& 15. 2. Luka 2. 30, 31, 32. & 24. 47.
Mit. 3. 26. & 13. 26, 46. xip. 2. 9.
17 Hakuba manga*b*ye ku wo-
nekelisilwe a kululama ka
Nungungulu hi kukoleka
ka kukoleka: kwatsi hile*z*i
ku tsalilweko ku ngalo, Ka-
nile*z*i loyi a lulamileko ba
ta hanyiswa hi hi kukolwa.
xip. 3. 21. Joh. 3. 36. Gal. 3. 11. Fil.
3. 9. Heb. 10. 38.

18 Hakuba a kulo ga Nungu-
ngulu gi wonekelisilwe hi
le tilweni hehla ka kunga-
kolwiko ni ku kala kulula-

ma ka banhu, ba komako
zinene hi kungalulami;
Mit. 17. 30. Efe. 5. 6. Kol. 3. 6.
19 Hakuba lezi zi felako ku
tibya za Nungungulu zi wo-
nekelisilwe ka bona; haku-
ba Nungungulu i ku wone-
kelisile ka bona.
Mit. 14. 17. Joh. 1. 9.
20 Hakuba lezi zi nga woniwi-
ko zilo zakwe cima ka le
kumahiweni ka tiko ku
wonekile ku ku dlu, na ku
woniwa hi zilo zi mahilwe-
ko, hambu ni ntamo wakwe
wu hi ko ni ku gumesa ni
wunungungulu; kasi ba ka-
la ku ti pendla:
Mit. 14. 17. & 17. 27.
21 Kasi hakuba, na ba mu tiba
Nungungulu, ha nga mu
dumisi kota Nungungulu,
hambu ni ku mu bonga;
kanilezi ba tsama ni matsa-
nza ku alakanyeni kabye,
ni mbilu yabye yi nga pimi-
ko yi pfupeliswa.
Efe. 4. 17, 18.
22 Na ba ti wula kuklariha, ba
lo maha mapupulu,
23 Ba hunzulusa wukosi ga
Nungungulu a nga boliko
hi ku fananisa ni xifananiso
xa munhu a bolako, ni xa
zinyanyani ni zihari za mu-
ne wa mikonzo, ni zihari zi
kokakoka.
Mit. 17. 29.

24 Hizona lezo Nungungulu i
lo ba nyikela kudokoleleni
ka timbilu tabye ni wufe-
nzeni, kasi mimiri yabye
yi fela ku nyenyeziswa
xikari ka wutsumbu ga-
bye:
Mit. 7. 42. Efe. 4. 18, 19. 1 Kor. 6. 18.
1 Tesa. 4. 4. 2 Tesa. 2. 11, 12. 1 Pet.
4. 3.
25 Hakuba ba lo hunzulusa zi-
nene za Nungungulu ku
mana wunwa, ba kozela
ba tirela loyi a mahilweko
ku hunza Mumahi, a kate-
kisilweko kala kupinzuka.
Ameni.
1 Tesa. 1. 9. 1 Joh. 5. 20.

26 Hakuba hi kota ya lexi
Nungungulu i lo ba nyika
ku kwebekeni ko biha: ha-
kuba ba basati ba lo hunzu-
lusa mahanyela a ku maha
lezo kala ma nga hi maha-
nyela yabye:
Efe. 5. 12. Jude 10.
27 Hizalezo ni banuna, ba tsi-
ka mahanyela yatsi ya wa-
sati, baswa hi kudokolela
kabye ka munwe ni mu-
nwani, a ba banuna ba ma-
ha ni banwani ba banuna
kubiha, na ba amukela wu-
tsumbu gabye a ku potwa-
wu ka kuhambuka kabye
ku nga ba lanzela.

28 Kota lezi ba nga ala kutsa-
ma ni Nungungulu kutibe-
ni kabye, Nungungulu i lo
ba nyika kupima ka wuha-
ba, ku maha lezi zilo zi nga
klanganiko;
Efe. 5. 4.
29 Na ba tatisilwe hi kungalu-
lami konkle, a kubiha, a
kunabela, a wuxezi; ba ta-
tisilwe hi wukuxu, a kuda-
ya, a kukanetana, a kuko-

hlisa, a wungolwani; a ba-
hlebi, a bahembi,
30 Ni ba bengako Nungungulu,
a baxanisi, ni batikukumu-
kisako, a bamatsanza, a ba-
rambi ba zilo zo biha, a ba
nga ingisiko ba*t*rali,
31 Na ba hi ni kupima, a ba-
tsobi ba xivumelwano, na
ba hi haba mahanyela ya
kuranza, a ba nga hiko ni
wuxinji:
32 Nawo ba wu ti*b*a nayo wa
Nungungulu, aku ngalo la-
ba ba mahako zo kota lezo ba
fanelwe hi kufa, a hi ku
maha lezo basi, kanilezi ku
vumelana ni laba ba zi ma-
hako.

xip. 2. 2. & 6. 21.

XIPIMO 2.

1 Hikwalaho u haba ku ti
pendla, O munhu, na u hi
mani wena u lamulako: ha-
kuba wanga*b*ye laha u la-
mulako ha kona mu*n*wani,
wa ti kona wena wutsu-
mbu; hakuba wena wa la-
mula na u tolobele ku maha
zalezo wenawu.

xip. 1. 20. Mat. 7. 1, 2. Joh. 8. 9.

2 Ha zi ti*b*a lezaku kulamula
ka Nungungulu ku hi kota
ya zinene ka bona laba ba
mahako zo kota lezo.
3 Wa alakanya lexi, O mu-
nhu, wena u lamulako laba
ba mahako zilo zo kota lezo,
na u zi maha, u ta pona
kulamula ka Nungungulu
ke?
4 Kutani wa kanyisa ku fu-
ma ka kusaseka kakwe ni
kuhonisa ni ku vumela ku-
nyingi, a ku zi ti*b*i ku ngalo
aku saseka ka Nungungulu
ka ku kokela kuhunzuluke-
ni ke?

xip. 3. 25. & 9. 23. Efe. 1. 7. & 2. 4, 7. 2 Pet. 3. 9, 15.

5 Kanilezi kota kunonoha ka
wena ni mbilu yi nga hu-
nzulukiko wa ti bekela a
zanga a sikwini ga zanga
ni kuwonekisweni ka kula-
mula kululamileko ka Nu-
ngungulu;

Jam. 5. 3.

6 A ta nga nyika ka munhu
ni munhu kwatsi hi mitiro
ya yena:

Mat. 16. 27. xip. 14. 12. 1 Kor. 3. 8. 2 Kor. 5. 10. Kuv. 2. 23. & 20. 12. & 22. 12.

7 Ka bona labo hi kuhonisela
ba mahako hi kuranza ba
laba kungangamela ni wu-
dumo ni kungaboli, a kuha-
nya ka kupinzuka:
8 Kanilezi ka laba ba kanako,
ba nga ingisi a zinene, ka-
nilezi ba ingisa a kungalu-
lami, i ta ba nyika zanga ni
kulo,

xip. 1. 18. 2 Tesa. 1. 8.

9 A kurila ni kukarateka, he-
hla ka lowo muhefemulo
wu mahako za kubuna, ka
ba Juda ku ranga, ni ka ba
Greki kambe;

Luka 12. 47, 48. 1 Pet. 4. 17.

10 Kanilezi a wukosi ni wudu-
mo ni kurula ka bon*k*lelele
laba mahako kusasa, ka ba
Juda ku ranga, ni ka ba
Greki kambe:

1 Pet. 1. 7.

11 Hakuba a nga nako kuhla-
wula munhu Nungungulu.
Mit. 10. 34. Gal. 2. 6. Efe. 6. 9. Kol. 3. 25. 1 Pet. 1. 17.

12 Hakuba kota lezi a ba nyi-
ngi ha onhileko na ba nga
hi na nayo ba tafa kambe
na ba nga hi na nayo: kota
lezi a ba nyingi ba onhileko
lahasi ka nayo ba lamulwa
hi nayo;.

13 Hakuba a hi bazwi ba nayo
ba lulamileko mahlweni ka
Nungungulu, kanilezi a ba
mahi ha nayo ba ta lulami-
swa:
Mat. 7. 21. Jam. 1. 22, 23, 25. 1 Joh. 3. 7.

14 Hakuba laha ba Matiko la-
bo ba nga haba nayo ba
maha zilo za nayo hi maha-
nyela ya*b*ye, bona, na ba hi
haba nayo, wu kona nayo
wu tsum*b*yini ga*b*ye;

15 Hi ka lexi ba wonekisa ti-
ro wa nayo wu tsalilweko
timbilwini ta*b*ye, mbilu ya-
*b*ye na yi maha wukustu-
munyu na wona, ni kuala-
kanya ka*b*ye hi mu*n*we ni
mu*n*wani ku ba sola kutani
ku ba *k*la*k*la;

16 Sikwini Nungungulu a ta
nga lamula zigungu za ba-
nhu, hi ivangeli ya mina, hi
Jesu Kristu.
Mat. 25. 31. Joh. 5. 22. & 12. 48. xip. 3. 6. & 16. 25. Mit. 10. 42. & 17. 31. 1 Kor. 4. 5. 1 Tim. 1. 11. 2 Tim. 2. 8. & 4. 1, 8. 1 Pet. 4. 5. Kuv. 20. 12.

17 Kanilezi loku rwele bito ga
mu Juda, u humula naywe-
ni, u dumisa Nungungulu,
Mat. 3. 9. Joh. 8. 33, 41. xip. 9. 4, 6, 7. 2 Kor. 11. 22.

18 U ku ti*b*a kuranza kakwe,
u vumela a zilo zi saseki-
leko, na u gonzisilwe hi
nayo,
Fil. 1. 10.

19 Na u tsumba ku ngalo we-
na wutsumbu u mukoki wa
zikumu, u kuwonekela ka
laba ba nga munyameni,
Mat. 15. 14. & 23. 16, 17, 19, 24. Joh. 9. 34, 40, 41.

20 Mululamisi wa mapupulu,
mugonzisi wa banana, na u
hi ni xiyimo xa ku ti*b*a ni
zinene nayweni;
xip. 6. 17. 2 Tim. 1. 13. & 3. 5.

21 Hikwalaho wena u gonzisa-
ko mu*n*wani a ku ti ho-
nzisi wena wutsumbu ke?
wena u wulawulako u ku
munhu a nga yibi, wa yi-
ba ke?
Mat. 23. 3, &c.

22 Wena u nga ngalo a mu-
nhu a bayi, wa baya ke?
wena u bengako mifanani-
so, wa panga titempeli ke?

23 Wena u dzunzekako hi na-
yo, hi zihambuko za wena
nayweni a ku dumisi Nu-
ngungulu ke?
xipm. 17.

24 Hakuba a bito ga Nungu-
ngulu ga rukatelwa xikari
ka ba Matiko hi kota ya we-
na, kwatsi hi lezi ku tsali-
lweko.

25 A wukwera hi zinene ga vu-
netela, loku wena u hi mu-
mahi wa nayo: kanilezi na
u hi muhambunyeti wa na-
yo, wukwera ga wena gi
mahile ku nga hi wukwera.
Gal. 5. 3.

26 Hikwalaho loku loyi a nga

hi ko nkwera a hlayisa a
matsamela ya nayo, a ku
nga hi nkera kakwe ku nga
ti*b*ya nkwera ke?
Mat. 10. 34, 35.

27 A ku hi nkera ku nga ko-
na hi mahanyela, loku ku
kari ku tatiseka nayo, la-
mula wena, na u hi ni buku
ni wukwera wena u hambu-
nyeti wa nayo ke?
Mat. 12. 41, 42.

28 Hakuba yena a hi mu Ju-
da, loyi a nga yena hi la-
han*d*le; hambu ni wukwe-
ra, legi gi nga lahan*d*le
nyameni:
Mat. 3. 9. Joh. 8. 39. xip. 9. 6, 7. Gal. 6. 15. Kuv. 2. 9.

29 Kanile*z*i loye hi mu Juda,
hi kona lomo nzeni; ni wu-
kwera hi le ga mbilu, le
moyeni, ku nga hiko ka
buku; a ku dumiswa ka
yena ku nga hiko ka ba-
nhu, kanile*z*i ka Nungu-
ngulu.
1 Pet. 3. 4. Fil. 3. 3. Kol. 2. 11. xip. 7. 6. 1 Kor. 4. 5. 2 Kor. 3. 6. & 10. 18. 1 Tesa. 2. 4.

XIPIMO 3.

1 Ku vunetela muni *z*onake
ku nga ni mu Juda? ku-
tani xi yini xi binzulwako
hi wukwera ke?

2 Nguvu tin*d*leleni ton*k*le:
hakuba hi kusangula, ba lo
nyikwa timhaka ta Nungu-
ngulu.
xip. 2. 18. & 9. 4.

3 Hakuba yini loku ba*n*wani
ba nga hi nako kukolwa?
kungakolwi ka*b*ye ku ta hu-
nzula kutsumbeka ka Nu-
ngungulu ku nga mahi cu-
mo ke?
xip. 9. 6. & 10. 16. & 11. 29. 2 Tim. 2. 13. Heb. 4. 2.

4 Nungungulu a beletele: ina,
Nungungulu a kumiwe na
hi *z*inene, kanile*z*i banhu
bon*k*le a ba kumiwe na ba-
hemba; kwatsi hi le*z*i ku
tsalilweko,
U fela ku basiswe hi ti-
mhaka ta wena, u fela ku
hlula loku u tile kulamu-
leni.
Joh. 3. 33.

5 Kanile*z*i a kungalulami ka
hina loku kari ku wonisa
kululama ka Nungungulu,
hi ta ku yini? Nungungu-
lu a nga lulamangi a ka-
mbako hi zanga ke? (nza
wulawula kwatsi hi banhu.)
xip. 6. 19. Gal. 3. 15.

6 Nungungulu a beletele: ma-
kunu le*z*o Nungungulu i ta
lamulisa ku yini tiko?

7 Kanile*z*i *z*inene za Nungu-
ngulu loku *z*i kari *z*i ya hi
mawunwa ya mina wuko-
sini gakwe, hi yini mina
kambe nza ha lamulwako
kota muonhi?

8 Hi ku yini (kota le*z*i hi hle-
*b*yilweko, kota le*z*i ba*n*wani
ba tiyisako ha wula hi ku),
A hi maheni kubiha, kasi
kusaseka ku cikela? ba fa-
nelwe hi kukonwa ka bona.
xip. 5. 20. & 6. 1, 15.

9 Makunu ku yini? hi kona
wutsa*n*weni go biha ku hu-
nza bona ke? Kokwihi, a hi
*z*ona le*z*o: hakuba hi ma-

hlweni hi lo beka nanzu ka
ba Juda ni ka ba Greki, wa
ku ngalo ba kona lahasi ka
kuonha bon*k*le;
xip. 1. 28, &c., & 2. 1, &c. xipm. 23. Gal. 3. 22.
10 Kota lezi ku tsalilweko ku
ngalo,
A nga kona loyi a lula-
mileko, hambu ni mu-
*n*we;
11 A nga kona loyi a pimako,
a nga loyi a labako Nu-
ngungulu;
12 Ba hambukile *k*lelweni
bon*k*le, a ba vuni cumo
bon*k*le; a nga kona a ma-
hako kusasa, ge, hambu
ni mu*n*we:
13 A kolo wa*b*ye hi xilahla xi
vululekileko; na hi tirimi
ta*b*ye ba kohlisile: wu-
xungu ga tinyoka gi ko-
na lahasi ka milomu ya-
*b*ye:
14 Nomu wa*b*ye wu tele hi
ku rukatela ni kubaba:
15 Mikonzo ya*b*ye yi haklisi-
le ku halata nkata;
16 Kudaya ni wuxezi ku ko-
na tin*d*leleni ta*b*ye;
17 N*d*lele ya kurula a ba yi
ti*b*i:
18 Ku haba kucaba Nungu-
ngulu mahlweni ka ma-
hlo ya*b*ye.

19 Makunu ha *z*i ti*b*a *z*ilo *z*o-
n*k*le *z*i kanelweko hi nayo,
wu kanela ka bona ba nga
lahasi ka nayo; kasi milo-
mu yon*k*le yi fela ku miye-
liswa, ni tiko gon*k*le gi fela
ku nehiwa kulamuleni ka
Nungungulu:
Joh. 10. 34. & 15. 25. xip. 1. 20. & 2. 1, 2. xipm. 9, 23.
20 Hakuba hi mitiro ya nayo
a ku na nyama yi ta nga
lulamiswa mahlweni ka ye-
na: hakuba hi nayo kuta
ku ti*b*a ka kuonha.
Mit. 13. 39. Gal. 2. 16. & 3. 11. Efe. 2. 8, 9. Tit. 3. 5. xip. 7. 7
21 Kanile*z*i makunu hi kule ni
nayo a kululama ka Nungu-
ngulu ku wonekelisilwe, na
ku kustumunyilwe hi nayo
ni baprofeti;
Joh. 5. 46. Mit. 15. 11. & 26. 22. xip. 1. 2, 17. Fil. 3. 9. Heb. 11. 4, &c. 1 Pet. 1. 10.
22 Hambu kululama ka Nu-
ngungulu hi kukoleka ka
Jesu Kristu ka bona bon*k*le
ba kolwako; hakuba ku ha-
ba kuhambanisa;
xip. 4. & 10. 12. Gal. 3. 28. Kol. 3. 11.
23 Hakuba bon*k*le ba onhile
ba kiyelele wukosini ga Nu-
ngungulu;
xipm. 9. xip. 11. 32. Gal. 3. 22.
24 Na ba basisilwe hi matsenya
hi wuxinji gakwe hi kukla-
*k*liswa ku kona ka Kristu
Jesu:
xip. 4. 16. Mat. 20. 28. Efe. 1. 7. & 2. 8. Kol. 1. 14. 1 Tim. 2. 6. Tit. 3. 5, 7. Heb. 9. 12. 1 Pet. 1. 18, 19.
25 Loyi Nungungulu a mu
rumileko ku maha xiriho,
hi kukolwa ka nkata wa-
kwe, ku wonekelisa kulu-
lama kakwe, hi kota ya ku
tsetselelwa ka kuonha ku
nga mahiwa hi mahlweni,
kuhoniseleni ka Nungungu-
lu;
1 Joh. 2. 2. & 4. 10. Kol. 1. 20. Mit.

13. 38, 39. & 17. 30. 1 Tim. 1. 15. Heb. 9. 15.

26 Hi kuwonisa, nza wula hi
kululama kakwe hi xikati
lexi: kasi yena wutsumbu
a fela ku basa, ni mubasisi
wa yena loyi a kolekako ka
Jesu.
27 Hikwihi makunu kubuma?
Ku tsimbetilweko. Na ku
lihi lixaka la nayo? Wa mi-
tiro? Ahihi: kanilezi hi na-
yo wa kukoleka.

xip. 2. 17, 23. & 4. 2. 1 Kor. 1. 29, 31. Efe. 2. 9.

28 Hikwalaho ha wula hi ku
munhu i basiswa hi kuko-
leka na hambene ni mitiro
ya nayo.

Mit. 13. 38, 39. xipm. 20, 21, 22. xip. 8. 3. Gal. 2. 16.

29 Kasi Nungungulu i Nungu-
ngulu wa ba Juda boce ke?
hi Nungungulu wa ba Ma-
tiko kambe ke? Ina, ba Ma-
tika kambe:
30 Loku zi ngaho Nungungulu
munwe, u ta basisa minkwe-
ra hi kukoleka, ni ba nga hi
ko minkwera hi kukoleka.

xip. 10. 12, 13. Gal. 3. 8, 20, 28.

31 Ha hunzula nayo wu nga hi
cumo hi kukoleka ke? Nu-
ngungulu a tsimbetele: ahi-
hi, ha tatisa nayo.

XIPIMO 4.

1 Hi taku yini xana hi Abra-
hama, dadani wa hina ku-
rangaleni hi ka nyama, i
kumile yini?

Mat. 3. 9. Joh. 8. 33, 39. 2 Kor. 11. 22.

2 Hakuba loku Abrahama a
wa basisilwe hi mitiro, i na
ni ku dzunziwa; kanilezi a
nga na ko ka Nungungu-
lu.

xip. 3. 20, 27, 28.

3 Hakuba ku yini kutsala?
Abrahama i lo kolwa ka
Nungungulu, ku lo hlayiwa
ka yena kota kululama.

Gal. 3. 6. Jam. 2. 23.

4 Makunu ka loyi a tirako, a
kurihiwa a ku nyikiwi kota
wuxinji, kanilezi kota na-
nzu.

xip. 11. 6.

5 Kanilezi ka loyi a nga tiri-
ko, kanilezi loyi a kolwako
ka loyi a basisako ba nga hi
ko Nungungulu, kukoleka
kakwe ku hlayilwe kota
kululama.
6 Kwatsi hi Davida kambe a
kaneleko hi ku katekiswa
ka hehla ka munhu, loyi
Nungungulu a mu hlayele-
ko kululama na hambene ni
mitiro,
7 Aku,
Bakatekisilwe labo zonho
zabye zi tsetselelweko, ni
kuonha kabye ku fene-
ngetilweko.
8 I katekile loyi munhu a
Hosi i ta nga kala yi nga
hlayi ka yena zonho.
9 Loku kukatekisa ku kane-
lela nkwera ke, kutani ku
kanela hi ba nga hiko mi-
nkwera kambe ke? hakuba
ha wula, Ka Abrahama hi
kukoleka kakwe ku lo hla-
yiwa kululama.
10 Makunu ku lo hlayiwa hi
ku yini? na hi nkwera, ku-
tani na nga hi nkwera ke?

I wa hi nkwera, kanilezi na
nga hi nkwera:
11 I lo amukela xiwonisa xa
wunkwera, a xitiyiso xa ku-
lulama ka kukoleka loku a
nga hi nako na nga hi nkwe-
ra: kasi i fela kumaha da-
dani wa bonkle laba ba nga
kolwako, hambu na ba nga
hi minkwera, kasi kulula-
ma ku fela ku hlayelwa ka
bona;
Luka 19. 9. xipm. 12, 16. Gal. 3. 7.
12 Hi dadani wa minkwera ka
labo ba hi ko minkwera ba-
si, kanilezi ni ka laba ba fa-
mbako mikonzweni ya ku-
koleka ka dadani wa hina
Abrahama a nga hi nako na
hi nkwera.
13 Hakuba a kutsumbisa a ku
nyikwangi Abrahama ni
mbewu yakwe, aku i ta ma-
ha mugi wa tsomba ya tiko,
kanilezi hi kululama ka ku-
koleka.
Gal. 3. 29.
14 Hakuba loku laba ba nga
nayo ba hi bagi ba tsomba,
kukoleka a hi xilo xa cumo,
ni tsumbiso wu hi mahala:
Gal. 3. 18.
15 Hakuba a nayo wu tira a
zanga; kanilezi laha ku nga
haba nayo, a ku kona ku
kungubanyeka.
xip. 3. 20. & 5. 13, 20. & 7. 8, 10, 11. 1
Kor. 15. 56. 2 Kor. 3. 7, 9. Gal. 3.
10, 19. 1 Joh. 3. 4.
16 Hi kota ya lexi hi ka kuko-
leka, kasi ku fela ku maha
ka wuxinji; kugumeseni
kasi a tsumbiso wu fela ku
maha zinene ka tixaka to-
nkle; na ku nga hi loku ka
nayo tsena, kanilezi loku ku
nga ka kukoleka ka Abra-
hama, a nga dadani wa hina
honkle
xip. 3. 24. & 9. 8. Gal. 3. 22.
17 (Kota lezi ku tsalilweko ku
ngalo, A raru wa tixaka ti-
nyingi nzi bekile wena) ma-
hlweni ka yena loyi a nga
mu kolwa, Nungungulu, lo-
yi a vuxako bafileko, a bita-
nako a zilo zi nga haba, hu
ki kwatsi zi kona.
xip. 8. 11. & 9. 26. Efe. 2. 1, 5. 1 Kor.
1. 28. 1 Pet. 2. 10.
18 Yena a nga hi kutsumbeni i
lo kolwa na nga hi kutsu-
mba, kasi kugumeseni a fe-
la kumaha raru wa tixaka
tinyingi, kwatsi hilezi ku
nga si na ku wulilwe, Kuta
maha lezo a mbewu ya
wena.
19 Na nga mbelangi ntamo ku-
kolekeni na nga kanakane-
langi hi miri wakwe maku-
nu wu nga ku kwatsi wu
file (yena kutani i wa hi ni
zana ga malembe), ni kufa
ka marumbu ya Sara:
Heb. 11. 11, 12.
20 Ina, i wa langutela tsumbi-
so wa Nungungulu, i wa
nga kanakani hi ku nga ko-
lwi, a su tsoma ntanweni hi
kukoleka, a bonga Nungu-
ngulu,
21 Na tatisilwe hi zinene zaku,
lezi a zi tsumbisileko, i na ni
ntamo ku zi maha.
Luka 1. 37, 45. Heb. 11. 19.
22 Kwatsi hi lezo ku lo hlaye-
lwa ka yena kota kululama.
23 Makunu a tsaliwangi hi ka

yena yece, ku ngalo ku lo
hlayelwa kakwe;
xip. 15. 4. 1 Kor. 10. 6, 11.
24 Kanilezi hi kota ya hina ka-
mbe, ka laba ku ta nga hla-
yelwa ka*b*ye, hina hi kolwa-
ko ka yena loyi a nga vuxa
Jesu a Hosi ya hina hi ka
bafileko,
Mit. 2. 24. & 13. 30.
25 A nga nyikelwa hi kota ya
kuhambuka ka hina, a vu-
xelwa kubasisa hina.
xip. 3. 25. & 5. 6. & 8. 32. 1 Kor. 15. 27. 2 Kor. 5. 21. Gal. 1. 4. Heb. 9. 28. 1 Pet. 1. 21. & 2. 24. & 3. 18.

XIPIMO 5.

1 Hikwalaho na hi basisilwe
hi kukoleka, a hi tsameni
hi kurula ni Nungungulu hi
Hosi ya hina Jesu Kristu;
Joh. 16. 33. xip. 3. 28, 30. Efe. 2. 14. Kol. 1. 20.
2 Hi kumileko ha yena kue-
ngena ka hina hi kukoleka
ka legi wuxinji hi yimileko
ha gona; a hi nengeleni ku-
tsumbeni ka wukosi ga Nu-
ngungulu.
Joh. 10. 9. & 14. 6. 1 Kor. 15. 1. Efe. 2. 18. & 3. 12. Heb. 3. 6. & 10. 19.
3 A hi zona lezo tsena, kani-
lezi kambe a hi nengeleni
kuxanisekeni ka hina: na
hi *z*i ti*b*a lezaku ku ngalo
kuxaniseka kubanga kuho-
nisela;
Mat. 5. 11, 12. Mit. 5. 41. 2 Kor. 12. 10. Fil. 2. 17. Jam. 1. 2, 3, 12.
4 Ni kuxaniseka, kuringwa;
kuringwa, kutsumba:
Jam. 1. 12.
5 Kutsumba a ku ti mahisi
tingana; hakuba kuranza
ka Nungungulu ku halati-
lwe timbilwini ta hina hi
Moya wo Basa wu nyiki-
lweko ka hina.
Fil. 1. 20. 2 Kor. 1. 22. Gal. 4. 4, 6. Efe. 1. 13, 14.
6 Hakuba na hi mbelile nta-
mo, xikatini xi faneleko
Kristu i lo fela a ba nga hi-
ko ni Nungungulu.
xip. 4. 25. xipm. 8.
7 Hakuba ka tsanza lezaku
munhu a fela munhu wo lu-
lama: kanilezi kutani i ko-
na munhu a tiyako ku fela
munhu wo lulama.
8 Kanilezi Nungungulu wa
wonisa kuranza kakwe ye-
na *n*winyi ka hina, hi lexi,
na ha hi baonhi, Kristu i lo
hi fela.
Joh. 15. 13. 1 Pet. 3. 18. 1 Joh. 3. 16. & 4. 9, 10.
9 Makunu nguvu, na hi basi-
silwe hi nkata wakwe, hi
ta hanyiswa hi yena zange-
ni ya Nungungulu.
xip. 1. 18. & 3. 25. Efe. 2. 13. Heb. 9. 14. 1 Joh. 1. 7. 1 Tesa. 1. 10.
10 Hakuba loku, na ha ha hi ba-
lala hi lo vumeliswa ka Nu-
ngungulu hi kufa ka *N*wa-
na wa yena, nguvu kambe,
na hi vumelisilwe, hi ta na-
nyiswa hi wutomi;
xip. 8. 32. Joh. 5. 26. & 14. 19. 2 Kor. 4. 10, 11. & 5. 18, 19. Efe. 2. 16. Kol. 1. 20, 21.
11 Ku nga hi lezo tsena, kani-
lezi na hina ha nengela ka
Nungungulu hi Hosi ya hi-
na Jesu Kristu, hi yena hi-
na hi kumile kuwuyiselwa.
xip. 2. 17. & 3. 29, 30. Gal. 4. 9. xipm. 10. 2 Kor. 5. 18, 19.

12 Hikwalaho, kwatsi hi mu-
nhu mu*n*we kuonha ku lo
engeniswa tikweni, ni kufa

kuta hi kuonha; ni kufa ku
kona ka banhu bon*k*le, ha-
kuba hi kona bon*k*le ba
onhile:—
1 Kor. 15. 21. xip. 6. 23.
13 Hakuba na ku nga se ku ci-
kela nayo kuonha ku wa hi
kona lomo tikweni: kanile-
*z*i kuonha a ku hlayiwi loku
wu hi haba nayo.
xip. 4. 15. 1 Joh. 3. 4.
14 Ahemba kufa ku lo fuma hi
ku suka hi Adamu ku kala
kucikela ka Mosi, hambu le-
*z*i hehla ka bona ba nga ka-
la kuonha kota kuhambuka
ka Adamu, a nga kufanani-
sa ka loyi a nga hata.
1 Kor. 15. 21, 22, 45.
15 Kanile*z*i na ku nga hi ku
kwa kuhambuka, le*z*o ka-
mbe ni sakwati yatsi. Ha-
kuba loku hi kuonha ka
mu*n*we banyingi ba file, hi-
kwalaho wuxinji ga Nu-
ngungulu, gi mahilwe ngu-
vu futsi ka banyingi, ni
sakwati hi wuxinji ga mu-
nhu mu*n*we Jesu Kristu.
Mat. 20. 28. & 26. 28.
16 A hi ku kota munhu mu-
*n*we loyi a nga onha, aku
le*z*o sakwati: hakuba kula-
mula ku lota hi mu*n*we ku
maha kukoneka, kanile*z*i
sakwati ya matsenya yi tile
hi kuhambuka kunyingi ku
maha kubasisa.
17 Hakuba loku, hi kuhambu-
ka ka mu*n*we, kufa ku lo
fuma hi mu*n*we; nguvu fu-
tsi ka laba ba amukeleko a
wunyingi ga wuxinji ni ka
sakwati ya kululama ba ta
fuma wutomini hi mu*n*we,
Jesu Kristu.
18 Le*z*o kwatsi hile*z*i hi kuha-
mbuka ka mu*n*we ku ngata
kulamula ka banhu bon*k*le
ku hoxiwa; hambu *z*ona hi
tiro mu*n*we wa kululama
sakwati ya matsenya yi tile
ka banhu bon*k*le ka kuba-
siswa ka wutomi.
Joh. 12. 32. Heb. 2. 9.
19 Hakuba hi ku nga ingisi ka
munhu mu*n*we banyingi ba
lo mahiwa baonhi, hambu
le*z*o hi kuingisa ka mu*n*we
banyingi ba ta mahiwa bo
lulama.
20 A nayo wu lota kambe,
kasi kuonha ku fela ku tsa-
ma; kanile*z*i laha lomo ku
nga tsama kuonha, wuxinji
gi lo tsama nguvu futsi:
Luka 7. 47. Joh. 15. 22. xip. 3. 20. & 4. 15. & 7. 8. Gal. 3. 19, 23. 1 Tim. 1. 14.
21 Hile*z*i, kota kufa ku nga
fuma kufeni, hi le*z*o wuxi-
nji gi fel akufuma hi kulula-
ma wutomini ga kupinzuka
hi Jesu Kristi a Hosi ya
hina.

XIPIMO 6.

1 Makunu hi taku yini? Hi
ta nonohisa kuonheni, kasi
wuxinji gi fela ku engete-
lwa ke?
xip. 3. 8. xipm. 15.
2 Nungungulu a beletele. Hi-
na hi nga file hi kuonha, hi
ta tsamisa ku yini kona?
xipm. 11. xip. 7. 4. Gal. 2. 19. & 6. 14. Kol. 3. 3. 1 Pet. 2. 24.
3 Kutani a mu *z*i ti*b*i ku nga-
lo hina hon*k*le hi nga bapa-

tizelwa ka Kristu Jesu hi lo
bapatizelwa a kufa kakwe
ke?

Gal. 3. 27. 1 Kor. 15. 29.

4 Hikwalaho hi kelelwe naye
hi ka kubapatizwa ka kufa:
hakuba kota Kristu a nga
vuxiwa hi ka ba fileko hi
wukosi ga Dadani, hi *z*ona
kambe hi fela ku famba hi
kuhanya kuswa.

Joh. 2. 11. & 11. 40. xip. 8. 11. 1 Kor. 6. 14. 2 Kor. 13. 4. Gal. 6. 15. Efe. 4. 22, 23, 24. Kol. 2. 12. & 3. 10.

5 Hakuba loku hi klangene
naye hu kufanana ka kufa
kakwe, hi ta *k*langana naye
kambe hi kufanana ka ku-
vuka kakwe;

Fil. 3. 10, 11.

6 Na hi ti*b*a lexi, xa ku ngalo
munhu wa hina wa kale i
belelwe *z*inwe naye, kasi
miri wa kuonha wu fela ku
mbela, kasi hi nga tsami ka-
mbe wukumbini ga kuonha;

Gal. 2. 20. & 5. 24. & 6. 14. Efe. 4. 22. Kol. 2. 11. & 3. 5, 9.

7 Hakuba loyi a fileko i basi-
silwe kuonheni.

1 Pet. 4. 1.

8 Kanile*z*i loku hi file na Kri-
stu, ha kolwa kambe hiku
hi ta hanya naye;

2 Tim. 2. 11.

9 Na hi *z*i ti*b*a ku ngalo Kri-
stu na vuxilwe ka bafileko
a nga tafa kambe; kufa ku
haba ntamo kambe hehla
kakwe.

10 Hakuba kufa a ngafa ha
kona, i lofa kuonheni ku
maha ka*n*we: kanile*z*i ku-
hanya a ku hanyako, i ha-
nya hi Nungungulu.

Heb. 9. 27, 28. Luka 20. 38.

11 *Z*ala*z*o ma nga hlayani *n*wi-
na wutsumbu muku mu file
kuonheni, kanile*z*i ma ha-
nya ka Nungungulu hi yena
Jesu Kristu.

xipm. 2. Gal. 2. 19.

12 Hikwalaho a kuonha a ku
nga fumi mirini wa *n*wina
wufako, le*z*aku mu fela ku
ingisa kudokolela ka kona:

13 Hambu ni ku beka *z*iro *z*a
*n*wina kuonheni kotisa ma-
*k*lari ya ku nga lulami; ka-
nile*z*i bekani wutsumbu ga
*n*wina ka Nungungulu, ko-
ta mu hanyako hi ka ba fi-
leko, ni *z*iro *z*a *n*wina a *z*i
mahe ma*k*lari ya kululama
ka Nungungulu.

xip. 7. 5. & 12. 1. Kol. 3. 5. Jam. 4. 1. 1 Pet. 2. 24. & 4. 2.

14 Hakuba kuonha ku nga ta
kuma ntamo hehla ka *n*wi-
na: hakuba a mu lahasi ka
nayo, kanile*z*i mu lahasi ka
wuxinji.

xip. 7. 4, 6. & 8. 2. Gal. 5. 18.

15 Xini xana? hi ta onha ke,
hakuba a hi lahasi ka nayo,
kanile*z*i hi lahasi ka wuxi-
nji? Nungungulu a beletele.

1 Kor. 9. 21.

16 A mu *z*i ti*b*i, *z*aku ngalo
loyi mu ti nyikelako kakwe
kota *z*itiri kuingiseni, mu
*z*itiri *z*a yena mu mu ingisa-
ko; kani *z*a kuonha ku ma-
ha kufa, kutani *z*a kuingi-
sa ku maha kululama ke?

Mat. 6. 24. Joh. 8. 34. 2 Pet. 2. 19.

17 Kanile*z*i a kubongwa a ku
be ka Nungungulu, ku nga-
lo, kotisa le*z*i mu nga hi *z*i-

tiri *z*a kuonha, mu mahile ku ingisa hi mbilwini hi lolo lixaka la kugonziswa mu ku nyikilweko *n*wina;

2 Tim. 1. 13.

18 Na mu *k*la*k*lisilwe kuonheni, mu lo maha *z*itiri *z*a kululama.

Joh. 8. 32. 1 Kor. 7. 22. Gal. 5. 1. 1 Pet. 2. 16.

19 Nza wulawula kota banhu hi kota ya ku nga tiyi ka nyama ya *n*wina: hakuba kwatsi hi le*z*i mu nga tinyikele *z*iro *z*a *n*wina ku maha a ku nga hla*z*eki ka *z*onho hi *z*onho, hambu le*z*o makunu nyikelani *z*iro *z*a *n*wina ku maha *z*itiri *z*a kululama kubasisweni.

20 Hakuba na mu mahi *z*itiri *z*a kuonha, mu wa *k*la*k*lekile ku maheni kululama.

Joh. 8. 34.

21 Mu wa hi ni hanzo mini hi xikati lexo ka le*z*o *z*ilo mu nga ni tingana makunu ke? hakuba kugumesa ka le*z*o *z*ilo hi kufa.

xip. 1. 32. & 7. 5.

22 Kanile*z*i makunu na mu *k*la*k*lisilwe kuonheni, mu maha *z*itiri *z*a Nungungulu, mu na ni hanzo wa *n*wina kubasisweni, ni kugumesa hi kuhanya ka kupinzuka.

Joh. 8. 32.

23 Hakuba a kurihwa ka kuonha hi kufa; kanile*z*i sakwati ya matsenya ya Nungungulu hi kuhanya ka kupinzuka ka Jesu Kristu a Hosi ya hina.

xip. 2. 7. & 5. 12, 17, 21. Jam. 1. 15. 1 Pet. 1. 4.

XIPIMO 7.

1 Kutani a mu *z*i ti*b*i ke, bamaka*b*ye (hakuba nzi wulawula ka banhu ba ti*b*ako nayo), a ku ngalo munhu i fumelwa hi nayo a xikati xon*k*le xa ku hanya kakwe ke?

2 Hakuba wasati a tekilweko i bohilwe hi nayo ka wanuna loku a ha hanya; kanile*z*i loku afa wanuna, i *k*la*k*lilwe nayweni wa wanuna.

1 Kor. 7. 39.

3 Le*z*o loku, a ha hanya wanuna, a tekiwa hi mu*n*wani wanuna, i ta bitiwa ku ngalo xibayi: kanile*z*i loku afa wanuna, i *k*la*k*lekile nayweni, le*z*o a hi xibayi kambe, hambu a tekilwe hi mu*n*wani wanuna.

Mat. 5. 32.

4 Hikwalaho, bamaka*b*ye ba mina, na *n*wina mu file nayweni hi miri wa Kristu; le*z*aku mu *k*langanyiswa ka mu*n*wani, hambu ka loyi a nga vuxiwa hi ka bafileko, hi fela ku cela mihanzo ka Nungungulu.

xip. 8. 2. Gal. 2. 19. & 5. 18, 22. Efe. 2. 15. Kol. 2. 14.

5 Hakuba laha na ha hi nayweni, kuranza ka kuonha, loku ku nga hi nayo, ku wa tira *z*irweni *z*a hina ku cela mihanzo ya kufa.

xip. 6. 13, 21. Gal. 5. 19. Jam. 1. 15.

6 Kanile*z*i na hi *k*la*k*lilwe makunu nayweni, na hi file ka loku hi nga bohilwe ha kona; le*z*aku kasi hi kozela hi

moya muswa, hi nga kozeli
hi kutsala ka kale.
xip. 2. 29. & 6. 2. xipm. 4. 2 Kor. 3. 6.

7 Hi taku yini xana? Nayo
kuonha ke? Nungungu-
lu a beletele. Kanilezi, nga
nzi nga ku tibangi kuo-
nha, saseka hi ka nayo:
hakuba nga na nzi nga ku
tibangi kunabela, saseka lo-
ku nayo wu ku ngalo, U
nga nabeli:
xip. 3. 20. & 13. 9. Mit. 20. 33.
8 Kanilezi kuonha, ka ha ku-
ma xikati, ku lo tira ka mi-
na hi kulaya tixaka tonhle
ta ku nabela: hakuba na ku
hambanisilwe ni nayo kuo-
nha ku file.
xip. 4. 15. & 5. 20. 1 Kor. 15. 56.
9 Nzi wa hanya kanwe na
nzi hambanyisilwe naywe-
ni: kanilezi na wu cikele
nayo, kuonha ku lo vuka.
mina nzi lofa;
10 Ni kulaya, loku ku nga ka
kubanya, nzi lo ku kuma
na kufa:
2 Kol. 3. 7.
11 Hilezi kuonha, na ku kuma
xikati, hi kulaya ku lo nzi
onha, ku lo nzi daya.
12 Lezo a nayo wu basile, ni
kulaya ku basile, ku lula-
mile, ku sasekile.
1 Tim. 1. 8.
13 Makunu loko kusasekileko
ku maha kufa ka mina ke?
Nungungulu a beletele. Ka-
nilezi kuonha, kasi ku fela
ku woniswa kota kuonha,
ku banga kufa ka mina hi
kota ya loku ku nga kusa-
seka;—kasi hi kulaya a kuo-
nha ku tala nguvu futsi.
14 Hakuba ha zi tiba hi ku na-
yo ngwa moya: kanilezi
mina nzi wa nyama, nzi
xabyilwe lahasi ka kuonha.
15 Hakuba lezi nzi zi mahako
a nzi zi tibi: hakuba lezi nzi
zi labako, a nzi zi mahi; ka-
nilezi lezi nzi zi bengako,
nza zi maha.
Gal. 5. 17.
16 Kanilezi lezi nzi nga zi labi-
ko, loku nzi zi maha, nza
vumela nayo nziku wu sa-
sekile.
17 Lezo makunu a nzi mina
nzi ku mahako, kanilezi ku-
kona ku tsamileko xikari ka
mina.
18 Hakuba nza zi tiba nziku,
xikari ka mina, hi ku ngalo,
hi nyama ya mina, a ku
tsami xilo xo saseka: haku-
ba kuvumela ku kona na
mina, kanilezi ku maha lezi
zi sasekileko ku haba.
19 Hakuba kusaseka nzi ku
ranzileko a nzi ku mahi:
kanilezi kubiha nzi nga ku
ranziko nza ku ku maha
kona.
20 Kanilezi lezi nzi nga zi ra-
nziko, loku nzi kari nzi zi
maha, a nzi mina kambe
nzi zi mahako, kanilezi hi
kuonha ku tsamileko xikari
ka mina.
21 Makunu nzi kumile nayo,
wa ku ngalo, ka mina ha-
mbu na nzi ranza ku ku
maha kusaseka, kubiha ku
kona.

22 Hakuba nza nengela na-
yweni wa Nungungulu kota
munhu wa lomo nzeni:
2 Kor. 4. 16. Efe. 3. 16. Kol. 3. 9, 10.
23 Kanilezi nza wona nayo wa
haba zirweni za mina, na
wulwa ni nayo wa ku pima
ka mina, wu nzi neha ku-
bohweni lahasi ka nayo wa
kuonha wu nga xikari ka
ziro za mina.
Gal. 5. 17. xip. 6. 13, 19.
24 O munhu wa makombo ya
mabango nzi mina! nzi mani
a ta nga nzi *k*la*k*lisa mirini
wa loku kufa?
25 Nza bonga Nungungulu hi
Jesi Kristu Hosi ya hina.
Lezo mina wutsumbu hi
kupima nza kozela nayo wa
Nungungulu; kanilezi nya-
ma yi kozela nayo wa ku-
onha.
1 Kor. 15. 57.

XIPIMO 8.

1 Hikwalaho makunu aku
na kukoneka ka laba ba
nga Kristu Jesu.
xipm. 4. Gal. 5. 16, 25.
2 Hakuba nayo wa Moya ku
hi wutomi legi gi nga ka
Kristu Jesu wu nzi *k*la*k*lile-
ko nayweni wa kuonha ni
wa kufa.
Joh. 8. 36. xip. 6. 18, 22. & 7. 24, 25.
Gal. 2. 19. & 5. 1. 1 Kor. 15. 45. 2
Kor. 3. 6.
3 Hakuba lezi nayo wu nga
nga wu zi tsanzeka, hakuba
wu wa nga hi ntamo hi ko-
ta ya nyama, Nungungulu,
wa rumela *N*wana wakwe
yena wutsumbu kwatsi hi
kufanana ni nyama ya ku-
onha ni ku kota nyikelo wa
kuonha, i lo kona kuonha
ku nga nyameni:
Mit. 13. 39. xip. 3. 20. 2 Kor. 5. 21.
Gal. 3. 13. Heb. 7. 18, 19. & 10. 1, 2,
10, 14.
4 Kasi kulaya ka nayo ku fela
ku tatiseka ka hina, hi nga
fambi bi ka nyama, kanilezi
hi ka moya.
xipm. 1.
5 Hakuba laba ba mahako ko-
ta nyama ba pima zilo za
nyama; kanilezi laba ba la-
nzelako moya ba pima za
moya.
Joh. 3. 6. 1 Kor. 2. 14. Gal. 5. 22, 25.
6 Hakuba kupima ka nyama
hi kufa; kanilezi kupima ka
moya hi kuhanya ni kurula:
xip. 6. 21. xipm. 7, 13. Gal. 6. 8.
7 Hakuba kupima ka nyama
hi wulala ka Nungungulu;
a ku na ku vumela nayweni
wa Nungungulu, hambu ni
koteka futsi:
Jam. 4. 4. 1 Kor. 2. 14.
8 Ni laba ba nga le nyameni a
ba na ku nengelisa Nungu-
ngulu.
9 Kanilezi *n*wina a mu le nya-
meni, kanilezi mu kona ka
moya, loku zi ngaho nga
Moya wa Nungungulu wu
tsama xikari ka *n*wina.
Kanilezi loku munhu a nga
ni na Moya wa Kristu, a hi
wakwe.
Joh. 3. 34. 1 Kor. 3. 16. & 6. 19. Gal.
4. 6. Fil. 1. 19. 1 Pet. 1. 11.
10 Loku Kristu a hi ka *n*wina,
miri wu file hi kota ya ku-
onha; kanilezi moya hi ku-
hanya hi kota ya kululama.
11 Kanilezi loku Moya wa yena

loyi a nga vuxa Jesu hi ka
bafileko wu tsama nzeni ka
*n*wina, yena loyi a nga vuxa
Kristu Jesu hi ka bafileko i
ta vuxa mimira ya *n*wina yi
fileko hi kota ya Moya wa-
kwe lowu wu tsamako nze-
ni ka *n*wina.
Mit. 2. 24. xip. 6. 4, 5. 1 Kor. 6. 14. 2 Kor. 4. 14. Efe. 2. 5.

12 Lezo, bamaka*b*ye, hi na ni
nanzu, a hi le nyameni, ku
ngalo hi ta hanya hi ka
nyama:
xip. 6. 7, 14.
13 Hakuba loku mu kari mu
hanya hi ka nyama mu yi-
melwe kufa; kanilezi loku
hi moya, mu daya mitiro ya
miri, mu ta hanya.
xipm. 6. Gal. 6. 8. Efe. 4. 22. Kol. 3. 5.
14 Kota banyingi laba ba ra-
ngelwako hi Moya wa Nu-
ngungulu, labo hi banana
ba Nungungulu.
Gal. 5. 18.
15 Hakuba a mu amukelangi
moya wa wukumbi kambe
wa kucaba; kanilezi mu
amukele moya wa wu*t*ra-
lwa, hi bitanako hi wona
hiku, Abba, Dadani.
Marku 14. 36. 1 Kor. 2. 12. Heb. 2. 15. 2 Tim. 1. 7. 1 Joh. 4. 18. Gal. 4. 5, 6.
16 Ni Moya wona wutsumbu
wa kustumunya ni moya
wa hina, ku ngalo hi bana-
na ba Nungungulu:
2 Kor. 1. 22. & 5. 5. Efe. 1. 13. & 4. 30.
17 Loku hi hi banana, zonake
hi zi*t*ralwa; zi*t*ralwa za Nu-
ngungulu, hi zi*t*ralwa ka-
tigi*n*we na Kristu; loku zi
ngaho ha xaniseka zi*n*we
naye, kasi ha dumisiwa zi-
*n*we naye kambe.
Mit. 14. 22. & 26. 18. Gal. 4. 7. Fil. 1. 29. 2 Tim. 2. 11, 12.

18 Hakuba nza alakanya nzi
ku a kuxaniseka ka lexi
xikati a ku fanelwi ku ri-
nganiswa hi wukosi legi gi
ta nga woniswa ka hina.
2 Kor. 4. 17. 1 Pet. 1. 6, 7. & 4. 13.
19 Hakuba a kutsumba tsena
ka lezi zi mahilweko ku ri-
nzele ku wonekiswa ka ba-
nana ba Nungungulu.
2 Pet. 3. 13. 1 Joh. 3. 2.
20 Hakuba ku mahiwa ku lo
ingisa mahala, na ku nga
hi kuranza ka kona ha koce,
kanilezi na ku hi kuranza
ka loyi a nga ku maha,
xipm. 22.
21 Kutsumbeni ku ngalo kona
wutsumbu kambe ku ta
*k*la*k*liwa wukumbini ga ku-
bola kuhumuleni ka wukosi
ga banana ba Nungungulu.
22 Hakuba ha zi ti*b*a ku ngalo
loku kumahilweko kon*k*le
ku keta ku xaniseka hi ku-
bayisa kala makunu.
Marku 16. 15. Kol. 1. 23.
23 A zi ngaho tsena, kanilezi a
wutsumbu ga hina, hi nga
ni hanzu ya ku sangula ya
Moya, hambu hina wutsu-
mbu ha keta lomo nzeni ka
hina, na hi langutele a ku
amukelwa ka hina, ku nga-
lo, a ku*k*la*k*liwa ka miri wa
hina.
Luka 20. 36. & 21. 28. 2 Kor. 5. 2, 4, 5. Efe. 1. 14. & 4. 30.
24 Hakuba hi hanyiswa hi ku-
tsumba: kanilezi kutsumba

ku wonekileko a hi kutsu-
mba: hakuba nzi mani a
tsumbako lezi a zi wonako?
2 Kor. 5. 7. Heb. 11. 1.
25 Kanilezi loku hi tsumba lezi
hi nga zi woniko, zonake ha
labelele hi ku honisela.

26 Hi zalezo kambe ni Moya
wa vunetela kungatiyi ka
hina: hakuba a i ku tibi ku
kongela kota kotisa ku fa-
neleko; kanilezi a Moya
wutsumbu wa hi kongelela
hi kuketa ku nga hi ko ni
ku kanelwa;
Mat. 20. 22. Efe. 6. 18. Jam. 4. 3.
27 Loyi a kambako timbilu wa
ku tiba kupima ka Moya,
hakuba wa kongelela laba
bobasa kwatsi hi kuranza
ka Nungungulu.
Mit. 1. 24. 1 Tesa. 2. 4. Kuv. 2. 23.
1 Joh. 5. 14.
28 Ha zi tiba ki ku ka bona ba
ranzako Nungungulu zilo
zonkle zi tira katiginwe ku-
lulama, hambu ka labo ba
bitilweko kwatsi hi kuranza
kakwe.
xip. 9. 11, 23, 24. 2 Tim. 1. 9.
29 Hakuba laba a nga ba tiba
hi mahlweni, yena kambe i
lo ba yimisa hi mahlweni
ba hunzuluswa kufananisa
ka Nwana wakwe, a fela ku
maha wa matewula ya bafi-
leko xikari ka bamakabye
banyingi:
Mat. 7. 23. Joh. 17. 22. xip. 11. 2.
2 Kor. 3. 18. Efe. 1. 5, 11. Fil. 3. 21.
Kol. 1. 15, 18. 2 Tim. 2. 19. Heb. 1.
6. 1 Pet. 1. 2. Kuv. 1. 5. 1 Joh. 3. 2.
30 Laba a nga yimisa hi ma-
hlweni, labo kambe i wa lo
ba bitana: ni laba a nga ba
bitana, laba kambe i lo ba
basisa: ni laba a nga ba ba-
sisa, laba kambe i lo ba du-
misa.
xip. 1. 6. & 9. 24. Efe. 2. 6. & 4. 4.
Heb. 9. 15. 1 Pet. 2. 9. 1 Kor. 6. 11.
Joh. 17. 22.

31 Makunu hi taku yini xana
hi lezi zilo? Loku Nungu-
ngulu a hi na hina, hi mani
a ta nga hi vukela hina?
32 Yena a nga kala ku ala ni
Nwana wa yena, kanilezi a
mu nyikelela hina honkle,
kunene a nga ta hi nyika
kambe hi yena zilo zonkle
hi matsenya?
xip. 4. 25. & 5. 6, 10.
33 Hi mani a ta kecari ba hla-
wulilweko ba Nungungulu?
Hi Nungungulu a basisa-
ko;
Kuv. 12. 10, 11.
34 Hi mani a ta kona? Hi
Kristu Jesu a ngafa, hambu
zona lezo, a nga vuxiwa ka
bafileko, a nga xineneni xa
Nungungulu, hi yena a hi
kongelelako hina.
Marku 16. 19. Kol. 3. 1. Heb. 1. 3. &
7. 25. & 8. 1. & 9. 24. & 12. 2. 1 Pet.
3. 22. 1 Joh. 2. 1.
35 Hi mani a ta nga hi hamba-
nyisa kuranzeni ka Kristu?
ku ta nga ku hi kukarate-
ka, kutani wusiwana, ku-
tani kuxanisiwa, kutani i
ndlala, kutani mbubyiri,
kutani timhango, kutani
supado?
36 Kwatsi hilezi kutsalilweko
ku ngalo,
Hi kota ya wena ha dawa
gonklelele siku; hi hlaye-

lwa kota tiyivu ti longisi-
lweko ku dayiwa.
1 Kor. 15. 30, 31. 2 Kor. 4. 11.
37 Ahihi, ka *z*ilo *z*on*k*le ha hu-
nza ni nhenha hi loyi a nga
hi ranza.
1 Kor. 15. 57. 2 Kor. 2. 14. 1 Joh. 4. 4. & 5. 4, 5. Kuv. 12. 11.
38 Hakuba nzi vumelisilwe, ku
ngalo hambu kufa, hambu
wutomi, hambu ni tingelo-
si, hambu ni tihosi, hambu
ni *z*ilo *z*i nga kona, hambu
ni *z*ilo *z*i ta ngata, hambu
ni mintamo,
Efe. 1. 21. & 6. 12. Kol. 1. 16. & 2. 15. 1 Pet. 3. 22.
39 Hambu ni kuleha, hambu
ni eta, hambu ni xi*n*wani
xilo xi mahilweko, xi ta nga
kota ku hi hambanyisa ku-
ranzeni ka Nungungulu, ku
nga kona ka Kristu Jesu a
Hosi ya hina.

XIPIMO 9.

1 Nzi wula *z*inene hi Kristu,
a nzi hembi wunwa, a mbi-
lu ya mina ya maha wuku-
stumunyu ga mina hi Moya
wa ku Basa,
xip. 1. 9. 2 Kor. 1. 23. & 11. 31. & 12. 19. Gal. 1. 20. Fil. 1. 8. 1 Tim. 2. 7.
2 Ka ngalo nzi na ni wusiwa-
na ga hombe ni kubayisa
ku nga mbeliko mbilwini ya
mina.
xip. 10. 1.
3 Hakuba nga nzi nabela le-
*z*aku ngalo kwatsi nzi hoxi-
wa hi ka Kristu hi kota ya
bamaka*b*ye ba mina, maxa-
ka ya mina hi ka nyama:
4 Ba nga ba Israeli; ba nga ni
kuwun*d*la, ni wukosi, ni
*z*ivumelwano, ni ku nyiki-
wa ka nayo, ni ku kozela
ka Nungungulu, ni mitsu-
mbiso;
Mit. 3. 25. & 13. 32. xip. 8. 2. Efe. 2. 12. Heb. 8. 8, 9, 10. & 9. 1.
5 Bararu ba nga ba*b*ye, ni
Kristu a nga wa*b*ye hi ka
nyama, loyi a nga hehla
kon*k*le, Nungungulu a ka-
tekiswe kala kupinzuka.
Ameni.
xip. 1. 3. & 11. 28. Luka 3. 23. Joh. 1. 1. Mit. 20. 28. Heb. 1. 8. 1 Joh. 5. 20.
6 Kanile*z*i a hi ku kwatsi a
mhaka ya Nungungulu yi
putile. Hakuba a hi bona
ba Israeli, ba nga ba Israeli:
xip. 2. 28, 29. & 3. 3. & 4. 12, 16. Joh. 8. 39. Gal. 6. 16.
7 Ahemba le*z*i, ba nga mbewu
ya Abrahama, a hi bona ba
nga banana bon*k*le: kani-
le*z*i, Hi ka Isaka a mbewu
ya wena yi ta bitanwa.
Gal. 4. 23. Heb. 11. 18.
8 Le*z*o ku ngalo, a hi banana
ba nyama ku ngalo banana
ba Nungungulu; kanile*z*i
banana ba tsumbiso ba hla-
yiwa kota mbewu.
Gal. 4. 28.
9 Hakuba leyi hi mhaka ya
tsumbiso ya ku ngalo, Ni
lexi xikati nzi tata, ni Sara
i ta *t*rala mufana.
10 A hi le*z*o tsena; kanile*z*i ni
Rebeka kambe na xurisilwe
nyimba hi wo kari, Isaka
raru wa hina—
11 Hakuba a banana ba wa
nga se ku *t*raliwa, hambu
ni ku maha xilo xo saseka
kutani xo biha, kasi kura-
nza ka Nungungulu hi kota
ya ku hlawula ka fela ku

yima, na ku ngahi ka miti-
ri, kanilezi hi ka yena loyi
a bitanako,
xip. 4. 17. & 8. 28.
12 Ku lo ngalo kakwe, Nho-
nzwa yi ta kozela nzisana.
13 Kwatsi hi le i ku tsalilweko
ku ngalo, Jekobe nzi lo mu
ranza, Isau nzi lo mu benga.
Mat. 10. 37. Luka 14. 26. Joh. 12. 25.

14 Hi ta ku yini xana? Ku
kona ku nga lulami ni Nu-
ngungulu ke? Nungungu-
lu a beletele.
15 Hakuba i te ngalo ka Mosi,
Nzi ta mu mahela kurula
ka loyi nzi ta nga mu ma-
hela ku rula, nzi ta mu
zwela wuxinji ka loyi nzi
ta nga mu zwela wuxinji.
16 Zonake a hi kakwe loyi a
ranzako, hambu ni ka loyi
a tsutsumako, kanilezi hi
ka Nungungulu a nga ni
kurula.
17 Hakuba kutsala ku ngalo
ka Faro, Hi kota ya xwale-
xi nzi lo ku vuxa, kasi nzi
fela ku wonisa ntamo wa
mina ka wena, ni bito ga
mina gi fela ku tibyiwa mi-
sabeni yonkle.
Gal. 3. 8, 22.
18 *Zonake lezo wa maha ku-
rula ka loyi a ranzako, ni
ka loyi a ranzako wa mu
nonohisa.

19 Wena zonake u ta wula ka
mina, Hi yini a ha kumako
kugoha? Hakuba hi mani
a tsikako kuranza kakwe?
20 Ahihi mbuya, O munhu, hi
wena mani u hlamulako
Nungungulu? Xilo xi ma-
hilweko xi taku ka loyi a xi
mahileko, hi yini u nzi ma-
hisako lezo ke?
21 Kutani a zi mu sasekele
muwumbi hehla kawumba,
hi xipanze xinwe ku maha
xibya xinwe xi kesiwa, ni
xinwe xi nga kesiwi?
2 Tim. 2. 20.
22 Hi yini loku Nungungulu,
a ranza kuwonekelisa kuza-
ngara kakwe, ni ku tibekisa
a ntamo wakwe, a honisela
hi kuxaniseka ku nyingi zi-
byeni za zanga yi longisele-
ko kudawa:
1 Tesa. 5. 9. 1 Pet. 2. 8. Jude 4.
23 Kasi a fela ku tebekisa ku-
pfuna ka wukosi gakwe zi-
byeni za wuxinji, a nga zi
longisele wukosi hi kusa-
nguleni,
xip. 2. 4. & 8. 28, 29, 30. Efe. 1. 7.
Kol. 1. 27.
24 Hambu hina, a hi bitanile-
ko, ku nga hi ka ba Juda
boce, kanilezi ni ka ba Ma-
tiko kambe?
xip. 3. 29.
25 Kwatsi a nge ngalo hi Ho-
sea,
Nzi ta ba bitana a ku
mbanhu ba mina, laba ba
nga kala ba nga hi ba-
nhu ba mina; ni loye a
ranzekako, a nga kala a
nga ranzeki.
1 Pet. 2. 10.
26 Ku ta tibya, mu hi wu-
tsanweni legi gi nga wu-
liwa kabye ku ngalo, Mu
wa nga hi banhu ba mina,
laha ba ta bitanwa ku

ngalo mu banana ba Nu-
ngungulu a hanyako.
27 Ni Isaya a bitana hi Israeli,
Loku kutala ka banana ba
Israeli ku kwatsi i seke ga
bimbi, misalela yi ta nga
hanyiswa:
xip. 11. 5.
28 Hakuba Hosi yi ta tatisa
mhaka yakwe hehla ka mi-
saba, na yi mbetilwe a ko-
misa.
29 Ni, ku kotisa lezi Isaya a
nga wulawula hi mahlweni,
Saseka loku a Hosi ya Sa-
baoti yi nga hi siyelangi
mbewu, nga hi mahile
kota Sodoma, hi mahisi-
lwe kwatsi hi Gomora.

30 Xana hi ta ku yini zonake?
Kasi ba Matiko, laba ba nga
kala ku lanzela kululama,
ba kumile kululama, hambu
kululama loku ka kukoleka:
xip. 1. 17. & 4. 11. & 10. 20.
31 Mbuya a ba Israeli, na ba
ha lanzela nayo wa kulula-
ma, i wa nga cikelangi ka
lowo nayo.
32 Hikwihi? Hilezi ba nga ka-
la ku wu laba hi kukoleka,
kanilezi ba wu laba kota mi-
tiro. Ba lo kungubanyeka
ribyeni ga xikungubanyiso;
Luka 2. 34. 1 Kor. 1. 23.
33 Kota ku tsalilweko ku ngalo,
Languta, nza beka Zioni
ribye ga xikungubanyiso
ni ribye ga kuzangarisa;
Ni loyi a ta kolwa ka ye-
na a nga telwa hi tingana.
Mat. 21. 42. 1 Pet. 2. 6, 7, 8. xip. 10. 11.

XIPIMO 10.

1 Bamakabye, kulaba ka
mbilu ya mina ni kukonge-
la ka mina ka Nungungulu,
hi kota yabye, kasi ba fela
kuhanyiswa.
2 Hakuba nza ba mahela wu-
kustumunyu kasi ba cela
kota ka Nungungulu, kani-
lezi na ku nga hi ka kutiba.
Mit. 21. 20. & 22. 3. Gal. 1. 14. & 4. 17. xip. 9. 31.
3 Hakuba na ba nga hi ni ku-
tiba hi kululama ka Nungu-
ngulu, na ba laba ku tiyisa
kabye, a ba vumelangi ku-
lulama ka Nungungulu.
xip. 1. 17. & 9. 30. Fil. 3. 9.
4 Hakuba Kristu hi kugume-
sa ka nayo kululameni ka
bona bonkle laba ba ko-
lwako.
Mat. 5. 17. Gal. 3. 24.
5 Hakuba Mosi wa tsala ku
ngalo a munhu loyi a ma-
hako kululama loku ku nga
ka nayo i ta hanya ha kona.
Gal. 3. 12.
6 Hakuba kululama loku ku
nga ka kukoleka ku ngalo
lezi, U nga wuli mbilwini
lezaku, Hi mani a ta nga
kanziya le tilweni? (hi ku
ngalo, hi ku relelisa Kristu:)
7 Kutani, Hi mani a ta nga
relela kueteni? (lezaku, nga-
lo, kuwuyisa Kristu hi ka
bafileko.)
8 Kanilezi ku ngalo yini? A
mhaka yi kusuhani na we-
na, yi kona nonwini wa
wena, ni mbilwini ya wena:
ku ngalo hi yona mhaka ya
kukolwa, hi yi kanelako:

9 Hakuba loku u vumela hi
nomu wa wena Jesu kota
Hosi, u kolwa mbilwini ya
wena ku ngalo Nungungu-
lu i lo mu vuxa ka bafileko,
u ta hanyiswa:
Mat. 10. 32. Luka 12. 8. Mit. 8. 37.
10 Hakuba hi mbilu munhu
wa kolwa ku maha kulula-
ma; ni nomu wa kuvumela
ku maha kuhanyiswa.
11 Hakuba kutsala ku ngalo,
Loyi a kolwako kakwe a
nga celiwa tingana.
xip. 9. 33.
12 Hakuba ku haba kuhamba-
na xikari ka ba Juda ni ba
Greki: hakuba ywaleyo Ho-
si hi Hosi ya bon*k*le, i fu-
miswa hi bona bon*k*le ba
bitanwako ka yena:
Mit. 10. 36. & 15. 9. xip. 3. 22, 29. Gal.
3. 28. Efe. 1. 7. & 2. 4, 7. 1 Tim.
2. 5.
13 Hakuba, Kani hi wihi a ta
nga bitanwa bitweni ga Ho-
si i ta hanyiswa.
Mit. 2. 21. & 9. 14.
14 Ba ta bitanahi ku yini ka
yena laba ba nga kolwangi-
ko kakwe? ba ta kolwa hi
ku yini kakwe laba ba nga
mu zwangiko? ba tazwa hi
ku yini loku ku nga hi ni
mukaneleli?
Tit. 1. 3.
15 Ba ta kanela hi ku yini loku
ba nga rumiwangi? kwatsi
hile*z*i ku tsalilweko ku nga-
lo, Yi sasekisile ku yini a
mikonzo ya bona la ba ne-
hako timhaka ta ivangeli ya
kutsakisa ya *z*ilo *z*o saseka!

16 Kanile*z*i a ba zwangi bo-
n*k*le ka timhaka to saseka.
Hakuba Isaya i te ngalo,
Hosi, hi mani a kolwileko
kubika ka hina?
xip. 3. 3. Heb. 4. 2. Joh. 12. 38.
17 Le*z*o kukolwa kuta ni ku-
zwa, ni kuzwa hi mhaka ya
Kristu.
18 Kanile*z*i nzi ngalo, Ba wa-
zwa ke? Ina, hi*z*inene,
A guwa ga*b*ye gi humele
misabeni yon*k*le, ni ti-
mhaka ta bona magu-
*n*weni ya tiko.
Mat. 4. 8. & 24. 14. & 28. 19. Marku
16. 15. Kol. 1. 6, 23.
19 Kanile*z*i nzi ngalo, Israeli a
nga *z*i ti*b*i ke? Kuranga
Mosi i te ngalo,
Nzi ta mu zangarisa mo-
neni hi ka loku ku hi ko
lixaka, nzi ta mu zanga-
risa hi lixaka li nga haba
kupima.
xip. 11. 11. Tit. 3. 3.
20 Na Isaya wa tiyisa hi kuti-
ya, i ngalo,
Nzi lo kumiwa hi laba ba
nga kala ku nzi laba; nzi
lo wonekeliswa ka laba ba
kala ku nzi wutisa.
xip. 9. 30.
21 Kanile*z*i ka Israeli i ngalo,
Gon*k*lelele siku nzi lo na-
wuluta man*d*la ya mina ka
banhu ba nga ingisiko ni ka
banhu ba nga ni wungu-
rwani.

XIPIMO 11.

1 *Z*onake nzi ngalo, Nungu-
ngulu i hoxile banhu bakwe
ke? Nungungulu a beletele.
Hakuba na mina nzi mu
Israeli, wa mbewu ya Abra-

hama, wa xizukulwana xa
Benjameni.
2 Kor. 11. 22. Fil. 3. 5.
2 Nungungulu a lo ba hoxa
banhu bakwe a nga ba ti*b*a
hi mahlweni. Kutani a mu
*z*i ti*b*i aku kutsala ku yini
hi Elija? a kuwulawula ka-
kwe ni Nungungulu hi ba
Israeli, aku,
xip. 8. 29.
3 Hosi, ba dele baprofeti ba
wena, ba simule malati ya
wena: nzi sele nzoce, ba la-
ba kuhanya ka mina.
4 Kanile*z*i kuhlamula ka Nu-
ngungulu ku te yini ka ye-
na? Nzi ti siyele wutsu-
mbu ga mina a n*k*lanu wa
makume ni mambiri maza-
na a banhu, ba nga kiza-
mangiko mikonzo ya*b*ye ka
Baali.
5 Hambu le*z*o kambe ni lexo
xikati yi kona misalela hi
ku hlawula ka wuxinji.
xip. 9. 27.
6 Kanile*z*i loku gi hi wuxinji,
a hi ka mitiro kambe: loku
a *z*i ngaho wuxinji a hi wu-
xinji kambe.
xip. 4. 4, 5. Gal. 5. 4.
7 Hi yini xana? Lexi Israeli
a xi labako, xona a nga xi
kumangi; kanile*z*i kuhla-
wula ku lo xi kuma, ni la-
ba ba seleko ba lo nonohi-
swa:
xip. 9. 31. & 10. 3. 2 Kor. 3. 14.
8 Kota kutsalilweko ku nga-
lo, Nungungulu i lo ba nyi-
ka moya wa ku kudzehela,
mahlo kasi ba fela ku nga
woni, ni tin*d*lebe kasi ba
fela ku ngazwi, kala legi
siku.
Mat. 13. 14. Joh. 12. 40. Mit. 28. 26, 27.
9 Davida i ngalo
Meza ya*b*ye a yi mahe
*k*lamu, ni *z*iyo, ni xibo xo
kungubanyisa, ni kupo-
twa ka*b*ye:
10 A mahlo ya*b*ye a ma pu-
miswe, kasi ba nga woni,
koramisa hlana wa*b*ye xi-
kati xon*k*le.
11 *Z*onake nzi ngalo, Ba lo ku-
ngubanyeko kasi ba fela
kuwa ke? Nungungulu a
beletele: kanile*z*i hikwalaho
ka ku kungubenyeka ka*b*ye
kuhanyiswa ku tile ka ba
Matiko, ku ba kucetela mo-
neni.
Mit. 13. 46. & 18. 6. & 22. 18, 21. & 28. 24, 28. xip. 10. 9.
12 Makunu loku kungubanye-
ka ka*b*ye ku hi kupfuna ka
tiko, ni kulahleka ka*b*ye gi
wukosi ga ba Matiko: ku-
nyingi nguvu hi ku yini ku
tatiseka ka*b*ye?

13 Kanile*z*i nza wulawula ka
*n*wina mu nga ba Matiko.
Nguvu hakuba nzi mupo-
stoli wa ba Matiko, nza du-
misa kukozela ka mina:
Mit. 9. 15. & 13. 2. & 22. 21. xip. 15. 16. Gal. 1. 16. & 2. 2, 7, 8, 9. Efe. 3. 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
14 Kutani ku nga maheka nzi
ba kucetela moneni laba ba
nga nyama ya mina, nzi
hanyisa ba*n*wani ba*b*ye.
1 Kor. 7. 16. & 9. 22. 1 Tim. 4. 16. Jam. 5. 20.
15 Hakuba kuhoxiwa ka*b*ye
loku ku hi kuwuyiselwa ka

tiko, kuamukelwa ka*b*ye ku
ta maha yini, kanile*z*i ku-
hanya hi ka bafileko ke ?
16 Loku wu basile hanzo wosa-
ngula, ku maha le*z*o ni ko-
n*k*le: mutsu loku wu basile,
hi *z*ale*z*o kambe ni marabi.
17 Kanile*z*i loku ma*n*wani ma-
rabi na ma tso*b*yilwe, wena,
na u hi oliva wa lomo kwa-
tini, na u nameketilwe xi-
kari ka*b*ye, u hlengela nabo
mutsu wa kunona wa sinya
ya oliva ;
Mit. 3. 39. Efe. 2. 12, 13.
18 U nga fumi hehla ka mara-
bi : kanile*z*i loku u fuma, a
hi wena u rwalako mutsu,
kanile*z*i mutsu wu rwelwe
wena.
1 Kor. 10. 12.
19 *Z*onake u ta wula wena,
Marabi matso*b*yilwe, nzi fe-
la ku bekiwa xikari.
20 Kunenewe; hi kungakolwi
ka*b*ye ba tso*b*yilwe, wena-
wu u yimile hi kokoleka
ka wena. U nga ti kuku-
mukisi, kanile*z*i caba:
xip. 12. 16. Fil. 2. 12.
21 Hakuba loku Nungungulu
a nga tsimbetelangi marabi
ya mahanyela, hambu we-
na a nga ta ku tsimbetela.
22 Langutani *z*onake kurula ni
ntamo wa Nungungulu: ka
bona laba ba ngawa, nta-
mo; kanile*z*i ka wena, a
kusaseka ka Nungungulu,
loku wena u simamisa ku-
sasekeni kakwe: loku *z*i nga
ngaho wenawu kambe u ta
tsemiwawu.
1 Kor. 15. 2. Heb. 3. 6, 14. Joh. 15. 2.
23 Na bonawu kambe, loku ba
nga simamisi a kungakolwi
ka*b*ye, ba ta nameketwa xi-
kari: hakuba Nungungulu
wa *z*i kota ku ba cela xikari
kambe.
2 Kor. 3. 16.
24 Hakuba loku wena u tse-
milwe ka oliva lowu hi ma-
hanyela wu nga sinya ya
kwati, u nameketwa hi ku-
hambana ni mahanyela ka
sinya yo saseka ya oliva:
nguvu kambe ka bona laba,
ba nga marabi ya mahanye-
la, a ku nameketwa sinyeni
ya bona boce ya oliva ke ?

25 Hakuba a nzi *z*i ranzi, ba-
maka*b*ye, a ku nga mu nga
ti*b*i kufihlala loku, kutani
mu nga ti wulela mu ku mu
*k*larihile, *z*ale*z*o kunonohi-
swa ka xipanze ku wele ba
Israeli, ku kala ku cikela
ku tatiseka ka ba Mati-
ko;
xip. 12. 16. xipm. 7. 2 Kor. 3. 14.
Luka 21. 24. Kuv. 7. 9
26 Le*z*o a ba Israeli bon*k*le ba
ta hanyiswa: kota le*z*i ku-
tsalilweko ku ngalo,
Hi ka Zioni ku ta huma
Mu*k*la*k*lisi; u ta hunzu-
lusa a-ku-ngahi-ni Nu-
ngungulu ka Jakobe:
27 Lexi hi xivumelwano xa
mina ka bona, Laha nzi ta
susa *z*onho za*b*ye ka bona.
Heb. 8. 8. & 10. 16.
28 Kwatsi hi ku kumbuka iva-
ngeli, bona hi balala hi kota
ya *n*wina: kanile*z*i hi ku
kumbuka kuhlawulwa, ba

ranzwa hi kota ya badadani
ba*b*ye.
29 Hakuba a tisakwati ni ku-
bitana ka Nungungulu a ku
na kuhunzuluka.
30 Kotisa le*z*i *n*wina hi xikati
xi hunzileko mu wa nga
ingisi ka Nungungulu, ka-
nile*z*i makunu mu kumile
wuxinji hi ku-nga-ingisi
ka*b*ye,
Efe. 2. 2. Kol. 3. 7.
31 Hambu hi le*z*o bona kambe
a ba ingisangi, kasi hi wu-
xinji ku wonekeliswa ka
*n*wina bona kambe ba fela
ku kuma a wuxinji.
32 Hakuba Nungungulu i ba
valile bon*k*le ku nga ingise-
ni, kasi a fela ku maha wu-
xinji ka bon*k*le.
xip. 3. 9. Gal. 3. 22.

33 O kueta ka kupfuna ko-
n*k*le ni wu*k*lari ni kuti*b*a
ka Nungungulu! ku ta ti-
*b*yiswa ku yini kululama
kakwe, ni tin*d*lela takwe ti
hunzile ku lanziwa!
34 Hakuba hi mani a ku ti*b*i-
leko a kupima ka Hosi? ku-
tani hi mani a nga mahiwa
mupimisi wa yena?
1 Kor. 2. 16.
35 Kutani hi mani a mu nyki-
leko kuranga, u ta *k*lelise-
lwa ka yena kambe?
36 Hakuba hi yena, na hi kota
ya yena, ni ka yena, *z*onkle
*z*i kona. Ka yena a ku ma-
he wukosi kala kupinzuka.
Ameni.
1 Kor. 8. 6. Kol. 1. 16. Gal. 1. 5. 1
Tim. 1. 17. 2 Tim. 4. 18. Heb. 13.
21. 1 Pet. 5. 11. 2 Pet. 3. 18. Jude
25. Kuv. 1. 6.

XIPIMO 12.

1 Hikwalaho nza mu kongo-
tela, bamaka*b*ye, hi wuxinji
gon*k*le ga Nungungulu, ku
nyikela mimiri ya *n*wina
ku maha munyikelo, woba-
sa, wu amukelekako ka Nu-
ngungulu, lowu ku nga ku-
pima ka *n*wina kukozeleni.
1 Kor. 6. 13, 20. 2 Kor. 10. 1. xip. 6.
13, 16, 19. 1 Pet. 2. 5. Heb. 10. 20.
2 Mu nga mahiswi kotisa legi
tiko: kanile*z*i mu hunzulu-
selwa hi wuswa ga kupima
ka *n*wina, kasi mu fela ku
humesa le*z*aku saseka *z*i
amukelekako *z*i mbeleleko
*z*i nga kuranza ka Nungu-
ngulu.
1 Pet. 1. 14. 1 Joh. 2. 15. Efe. 1. 18. &
4. 23. & 5. 10, 17. Kol. 1. 21, 22. & 3.
10. 1 Tesa. 4. 3.

3 Hakuba nzi ngalo, hi kota
ya wuxinji legi gi nga nyi-
kiwa ka mina, ka bon*k*lele
banhu ba nga xikari ka *n*wi-
na, ba nga ti alakanyi wu-
tsumbu ga*b*ye a wukulu ku
hunza kota ku faneleko ku
alakanya; kanile*z*i le*z*o ku
alakanya kwatsi hi ku ala-
kanya hi ku ri*b*ala, kotisa le-
*z*i Nungungulu a beleko ka
munhu ni xiringaniso xa
kukoleka.
xip. 1. 5. & 11. 20. & 15. 15. 1 Kor. 3.
10. & 12. 7, 11. & 15. 10. Gal. 2. 9.
Efe. 3. 2, 7, 8. & 4. 7.
4 Hakuba kotisa le*z*i hi nga
ni *z*iro *z*inyingi mirini mu-
*n*we, ni *z*iro *z*on*k*le a *z*i hle-
ngele tiro mu*n*we:
1 Kor. 12. 12. Efe. 4. 16.

5 Hilezi hina, hi botala, hi
miri mungwe hi Kristu, ni
bonkle, hi ziro mungwe ni
munwani.
6 Na hi hi ni tisakwati ta ha-
mbana kotisa a wuxinji le-
go gi nyikilweko ka hina,
kani hi na ni kuprofeta, a
hi profete ni kota xipimo xa
kukoleka ka hina;
Mit. 11. 27. 1 Kor. 12. 4, 10, 28. & 13. 2. & 14. 1, 6, 29, 31. 1 Pet. 4. 10, 11. xipm. 3.
7 Kutani kukozela, a hi nyi-
keleni wutsumbu ga hina
kukozeleni ka hina; kutani
loyi a gonzisako, kukonzise-
ni kakwe;
Mit. 13. 1. Gal. 6. 6. Efe. 4. 11. 1 Tim. 5. 17.
8 Kutani loyi a layako, kula-
yeni kakwe: ni ka loyi a
nyikako, a nyike hi kukla-
kleka kakwe; ka loyi a fu-
meleko, a fumela hi kuhla-
yisisa; loyi a wonekelisako
wuxinji, hi kutsaka.
Mat. 6. 1, 2, 3. Mit. 15. 32. & 20. 28. 1 Kor. 14. 3. 2 Kor. 8. 2. & 9. 7. 1 Tim. 5. 17. Heb. 13. 7, 24. 1 Pet. 5. 2.
9 Nga na kuranza ku hi haba
a kuxengetela. Bengani lezi
zo biha; mu namarela ka
lezi zo saseka.
1 Tim. 1. 5. 1 Pet. 1. 22.
10 Kuranzeni ka bamakabye
nga mu ranzana ka munwe
ni munwani; hi kudumi-
sweni dzunzanani munwe
ni munwani;
Fil. 2. 3. Heb. 13. 1. 1 Pet. 1. 22. & 2 17. & 3. 8. & 5. 5. 2 Pet. 1. 7.
11 Kutireni mu nga lolohi; vu-
rani moyeni; na mu kozela
Hosi;
12 Mu nengela kutsumbeni;
honiselani ku karatekeni;
simamisani mu ku ntse ku-
kongeleni;
Luka 10. 20. & 18. 1. & 21. 19. xip. 5. 2. & 15. 13. Mit. 2. 42. & 12. 5. Efe. 6. 18. Fil. 3. 1. & 4. 4. Kol. 4. 2. 1 Tesa. 5. 16, 17. 1 Tim. 6. 11. Heb. 3. 6. & 10. 36. & 12. 1. Jam. 1. 4. & 5. 7. 1 Pet. 2. 19, 20. & 4. 13.
13 Vunetelani laba bobasa ku
labeni kabye; mu nyikilwe-
ko laba ba engenako.
1 Kor. 16. 1. 2 Kor. 9. 1, 12. 1 Tim. 3. 2. Tit. 1. 8. Heb. 6. 10. & 13. 2, 16. 1 Pet. 4. 9. 1 Joh. 3. 17.
14 Katekisani laba ba mu xa-
nisako; katekisani, mu nga
hi na nzukano.
Mat. 5. 44. Luka 6. 28. & 23. 34. Mit. 7. 60. 1 Kor. 4. 12. 1 Pet. 2. 23. & 3. 9.
15 Tsakani zinwe ni laba ba
tsakako; mu rila ni laba ba
rilako.
1 Kor. 12. 26.
16 Mu hi kupima kunwe mu-
nwe ni munwani. Mu nga
beki kupima ka nwina zi-
lweni za hombe, kanilezi
kanyelwani hi zilo zi tso-
ngwanyani. Mu nga klari-
hi hi kupima ka nwina.
xip. 11. 25. & 15. 5. 1 Kor. 1. 10. Fil. 2. 2. & 3. 16. 1 Pet. 3. 8.
17 Mu nga wuyisi ka munhu
kubiha hi kubiha. Tekani
ku alakanya ku maha zilo
zo saseka mahlweni ka bo-
nkle banhu.
Mat. 5. 39. xip. 14. 16. 2 Kor. 8. 21. 1 Tesa. 5. 15. 1 Pet 3. 9.
18 Loku ku kari ku koteka,
kota lezi ku tsamako nzeni
ka nwina, tsamani kwatsi
nwina ni banhu bonkle hi
kurula.
Marku 9. 50. xip. 14. 19. Heb. 12. 14.
19 Mu nga poteli wutsumbu ga
nwina, bamakabye, kanilezi

nyikani zanga wutsamo: hakuba ku tsalilwe ku ngalo, Kupota hi ka mina; nzi ta pota mina, ku wula Hosi.

xipm. 17. Heb. 10. 30.

20 Kanilezi loku nala wa wena azwa ndlala, muhe za kuga; loku a hi ni tora, muhe anwa: hakuba hi ku maha lezo u ta wungeletela makala ya nzilo wu vurako hehla ka hloko yakwe.

Mat. 5. 44.

21 Mu nga hlulwi hi kubiha, kanilezi hlulani kubiha hi kusaseka.

XIPIMO 13.

1 Nga na mihehefemulo yoklelele a yi ingise mintamo ya hombe: hakuba yi haba ntamo yi nga hi ko ya Nungungulu; ni mintamo leyi yi nga kona yi yimisilwe hi Nungungulu.

Tit. 3. 1. 1 Pet. 2. 13. Joh. 19. 11.

2 Hikwalaho loyi a vimbelako ntamo, u vimbela kulaya ka Nungungulu: ni laba ba vimbelako ba ta amukela wutsumbu gabye a kulamulwa.

Tit. 3. 1.

3 Hakuba tihosi a ti cabeki mitirweni yo saseka, kanilezi ka yo biha. Wena nga u nga cabi tihosi ke? maha leza ku saseka, u ta keselwa ka zalezo:

1 Pet. 2. 14. & 3. 13.

4 Hakuba yena hi xikozeli xa Nungungulu ka wena hi kusaseka. Kanilezi loku u maha lezi za kubiha, nga u cabe; hakuba a yi komi supado mahala: hakuba hi xikozeli xa Nungungulu, mupoteli wa zanga ka loyi a mahako kubiha.

5 Hikwalaho mu fela ku labeka kuingiseni, ku nga hi hi kuzangara ntsena, kanilezi hi kota ya mbilu.

1 Pet. 2. 19.

6 Hakuba hi kota ya lexi ma kupa kupo kambe; hakuba zi hi zikozeli za kukozela ka Nungungulu, ba su simamisa zalezo ka xwalexo xilo.

7 Nyikani ka bona bonkle kurihiwa kabye: a kupo ka yena loyi a kupelwako; kuriha ka loyi a rihiwako; cabani loyi a faneleko kucabywa; dzunzani loyi a faneleko kudzunzwa.

Mat. 22. 21. Marku 12. 17. Luka 20. 25.

8 Mu nga hi ni nanzu hi munhu, kumbela kuranzana: hakuba loyi a ranzako a wa akelene wakwe i tatisa nayo.

xipm. 10. Gal. 5. 14. Kol. 3. 14. 1 Tim. 1. 5. Jam. 2. 8.

9 Hilezi hi lexi, U nga bayi, U nga dayi, U nga yibi, U nga nabeli, loku ku hi kona kunwani kulaya, konkle ka klangana ni leyi mhaka, ya ku ngalo, Ranza wa akelene wa wena kwatsi hi wutsumbu ga wena.

Mat. 19. 18. & 22. 39. Marku 12. 31. Gal. 5. 14. Jam. 2. 8.

10 Kuranza a ku tiri kubiha ka wa akelene: kuranza hi-

kwalaho ku kutatisa ka
nayo.
Mat. 22. 40. xipm. 8.

11 Ni lexi, na mu xi ti*b*a xika-
ti, makunu hi xikati xa ho-
mbe ka *n*wina ku vuka ku-
ekleleni ka *n*wina: hakuba
makunu a kuhanyiswa ku
tsinele ka hina ku hunza lo-
ku hi kolilwe kuranga.
1 Kor. 15. 34. Efe. 5. 14. 1 Tesa. 5. 5, 6.
12 Wusiku gi hunzile, ni kuca
ku kona kusuhani: hi kwa-
laho a hi hoxeni mitiro ya
munyama, hi hloma ma*k*la-
ri ya kuwonekela.
Efe. 5. 11. & 6. 13. Kol. 3. 8. 1 Tesa. 5. 8.
13 Nga na hi famba hi kutsu-
mbeka, kwatsi hi le mu*n*wi-
ni; ku nga hi kuvimbelweni
ni kupopiwa, ku nga hi hi
wubayi ni wunyela, ku nga
hi hi kukanetana ni wu-
kuxu.
Luka 21. 34. 1 Kor. 6. 9. Efe. 5. 5. Fil. 4. 8. 1 Tesa. 4. 12. 1 Pet. 2. 12. & 4. 3. Jam. 3. 14.
14 Kanile*z*i ambalani Hosi Je-
su Kristu, mu nga alaka-
nyeli nyama, kutatisa ku-
dokodela ka yona.
Gal. 3. 27. & 5. 16. Efe. 4. 24. Kol. 3. 10. 1 Pet. 2. 11.

XIPIMO 14.

1 Kanile*z*i loyi a nga haba
ntamo kukolekeni mu amu-
keleni, na nga hi gomagoma
ka kukanetana.
xip. 15. 1, 7. 1 Kor. 8. 9, 11. & 9. 22.
2 A mu*n*we munhu wa tsu-
mbeka a kuga *z*onkle *z*ilo:
kanile*z*i yena a nga hi ko ni
ntamoga wa *b*yanyi.
xipm. 14. 1 Kor. 10. 25. 1 Tim. 4. 4. Tit. 1. 15.

3 Nga na loyi a gako a nga
mu hleki loyi a nga giko;
ni loyi a nga giko nga na a
nga mu lamuli loyi a gako:
hakuba Nungungulu i mu
amukele.
Kol. 2. 16.
4 Hi wena mani u lamulako a
xitiri xa mu*n*wani? ka hosi
ya xona *n*winyi xa yima
kutani xawa. Ina, xi ta
mahiswa ku yima; hakuba
a Hosi yi na ni ntamo ku xi
yimisa.
Jam. 4. 12.
5 Mu*n*we munhu i kulisa gi-
*n*we siku hehla ka gi*n*wani:
mu*n*wanu i kulisa won*k*le-
lele ma su ku fana. Nga na
munhu ni munhu a tiyisa
kupima ka yena *n*winyi.
Gal. 4. 10. Kol. 2. 16.
6 Loyi a hlayisako siku, a gi
hlayisele Hosini: ni loyi a
gako, a gele Hosini, hakuba
wa bonga Nungungulu; ni
loyi a nga giko, a kale ku
gela Hosini, wa bonga Nu-
ngungulu.
1 Kor. 10. 31. Gal. 4. 10. 1 Tim. 4. 3.
7 Hakuba a nga kona ka hina
a hanyelako wutsumbu ga-
kwe, a nga kona a ti felako
wutsumbu gakwe.
1 Kor. 6. 19, 20. Gal. 2. 20. 1 Tesa. 5. 10. 1 Pet. 4. 2.
8 Hakuba kani ha hanya, hi
hanyela Hosi; kani hafa, hi
fela Hosi: hikwalaho kani
ha hanya, kani hafa, hi ba
ka Hosi.
9 Hakuba hi kugumelwa ka
lexi Kristu i lofa, i lo hanya
kambe, kasi a fela ku maha

Hosi ya bafileko ni baha-
nyako.
Mit. 10. 36. 2 Kor. 5. 15.
10 Kanilezi wena, hi yini u la-
mulako makabye wa wena?
hambu kambe wena, hi yini
u mu kanyisako makabye
wa wena? hakuba hina ho-
nkle hi ta yima mahlweni
ka xitsamo xa kulamula xa
Nungungulu.
Mat. 25. 31, 32. Mit. 10. 42. & 17. 31.
2 Kor. 5. 10. Jude 14, 15.
11 Hakuba ku tsalilwe ku nga-
ko,
Kotisa nzi hanyako, ku
wula Hosi, ka mina ma-
dzolo wonkle ma ta kiza-
ma, tonklelele tirimi ti ta
wulela ka Nungungulu.
Fil. 2. 10.
12 Lezo munwe ni munwani
wa hina i ta ti hlamulela ka
Nungungulu.
Mat. 12. 36. Gal. 6. 5. 1 Pet. 4. 5.

13 Hikwalaho nga na hi nga
ha lamuli munwe ni mu-
nwani kambe: kanilezi la-
mulani hi lexi, munhu a
nga beki xikungubanyiso
ndleleni ya makabye wa-
kwe, kutani xilo xo mu
wisa.
1 Kor. 8. 9, 13. & 10. 32.
14 Nza zi tiba, nzi vumelisilwe
hi ka Hosi Jesu, a hi cu-
mo xingahlazekileko tsu-
mbu wa xona: kumbela ka
yena a hlayilweko xilo xi
nga hlazekangiko, ka yena
xi hi nga hlazekangiko.
Mit. 10. 15. xipm. 2, 20. 1 Kor. 8. 7,
10. & 10. 25. 1 Tim. 4. 4. Tit. 1. 15.
15 Hakuba loku hi kota ya
kuga nakuloni wa wena a
kubeka, a wa ha fambi ka-
mbe ku ranza. U nga mu
dayi hi nyama ya wena loyi
Kristu a mu feleko.
1 Kor. 8. 11.
16 Nga na kusaseka ka wena
ku nga wulawuliwi hi ku-
biha:
xip. 12. 17.
17 Hakuba mufumo wa Nu-
ngungulu a hi kuga ni ku-
nwa, kanilezi kululama ni
kurula ni kutsaka nzeni ka
Moya wa Basa.
1 Kor. 8. 8.
18 Hakuba mangabye loyi a
kozelako ka lexi wa nenge-
leka kwatsi ka Nungungu-
lu, a ranzeka ka banhu.
2 Kor. 8. 21.
19 Zonake lezo nga na hi la-
nzela zilo lezi zi mahako
kurula, ni zilo hi ta nga
vunetelana ha zona.
xip. 12. 18. & 15. 2. 1 Kor. 14. 12.
1 Tesa. 5. 11.
20 Mu nga tsiki ntiro wa Nu-
ngungulu hi kota ya nya-
ma. Zonkle zilo hi zinene
zi hlazekile; ahemba ku hi
kubiha ka munhu loyi a
gako hi wukuxu.
xipm. 14, 15. Mat. 15. 11. Mit. 10. 15.
1 Kor. 8. 9, 10, 11, 12. Tit. 1. 15.
21 Ku sasekile ku kala u ngagi
nyama, hambu kunwa wai-
ni, hambu ni ku maha xilo
xini lexi nakuloni wa wena
a ta kungubanyeka.
1 Kor. 8. 13.
22 Kukoleka loku u nga nako,
tsama nako wutsumbu ga
wena mahlweni ka Nu-
ngungulu. Kutsaka ka loyi

a nga ti lamuliko hi lezi a zi
ranzako.
1 Joh. 3. 21.

23 Kanilezi loyi a gomagoma-
ko i konekile loku aga, ha-
kuba loyi a gako na ku nga
koleki; na hi yini lexi xi
nga hi ko xa kukoleka kuo-
nha.
Tit. 1. 15.

XIPIMO 15.

1 Makunu hina laba hi nga
ni ntamo hi fanele kurwala
kukarala ka laba ba mbeli-
leko ntamo, hi nga dzunzi
wutsumbu ga hina.
Gal. 6. 1. xip. 14. 1.

2 Nga na munhu ni munhu
wa hina a dzunza mua-
kelene wakwe hilezi zi sa-
sekileko, hi ka kuvunete-
la.
1 Kor. 9. 19, 22. & 10. 24, 33. & 13. 5.
Fil. 2. 4, 5. xip. 14. 19.

3 Hakuba Kristu a nga dzu-
nzangi wutsumbu gakwe;
kanilezi, kwatsi hilezi ku
tsalilweko, Kurukatela ka
laba ba rukatelako wena ku
wele hehla ka mina.
Mat. 26. 39. Joh. 5. 30. & 6. 38.

4 Hakuba hambu ni zilo mu-
ni lezi zi nga tsaliwa hi
mahlweni zi lo tsalwa ku
gonzisa hina. kasi hi kuho-
nisela ni ku tsakiswa ka
mitsalo ha fela ku kuma
kutsumba.
xip. 4. 23, 24. 1 Kor. 9. 9, 10. & 10. 11.
2 Tim. 3. 16, 17.

5 Makunu Nungungulu wa
kuhonisela ni wa kutsakisa
a mu nyike lezaku mu ba
ni kupima ku*n*we ka mu-
*n*we ni mu*n*wani hi ka Kri-
stu Jesu:
xip. 12. 16. 1 Kor. 1. 10. Fil. 3. 16.

6 Kasi hi mbilu yi*n*we ni no-
mu mu*n*we ma mu dumisa
Nungungulu ni Dadani wa
Hosi ya hina Jesu Kristu.
Mit. 4. 24, 32.

7 Hikwalaho amukelanani,
kota lezi Kristu a mu amu-
kelileko, ka wukosi ga Nu-
ngungulu.
xip. 5. 2. & 14. 1, 2.

8 Hakuba nzi ngalo Kristu i
mahilwe xikozeli xa mi-
kwera ya zinene za Nungu-
ngulu, kasi a fela kutiyisa
mitsumbiso yi nga nyikilwe
ba dadani,
Mat. 15. 24. Joh. 1. 11. Mit. 3. 25, 26.
& 13. 46. xip. 3. 3. 2 Kor. 1. 20.

9 Ni lezaku ba Matiko ba fela
ku dumisa Nungungulu hi
wuxinji gakwe; kotisa lezi
kutsalilweko,
Hikwalaho nzi ta nyika
kudzunziwa ka wena xi-
kari ka ba Matiko, nzi ta
yimbelela bitweni ga we-
na.
Joh. 10. 16. xip. 9. 23.

10 Ni kambe i wula aku,
Nengelani, *n*wina ba Ma-
tiko, zi*n*we ni banhu ba-
kwe.

11 Ni kambe,
Dzunzani a Hosi, *n*we-
n*k*lelele *n*wina ba Matiko;
nga na ni banhu bon*k*le
ba dzunza yena.

12 Ni kambe, Isaya i ngalo,
Ku ta ba kona mutsu ka
Jese, loyi a ta nga suka
ku fumela ba Matiko; ba

Matiko ba ta tsumba ka
yena.
Kuv. 5. 5. & 22. 16.
13 Makunu Nungungulu wa
kutsumba a mu tatise hi
kunengela ni kurula a ku-
kolweni, kasi ma fela ku
tsama nzeni ka kutsumba,
ni nta*n*weni ka Moya wa
ku Basa.
xip. 12. 12. & 14. 17.

14 A wutsumbu ganga kambe
nzi vumelisilwe ka *n*wina,
bamaka*b*ye ba mina, a ku
ngalo *n*wina wutsumbu mu
tele hi kusaseka, mu tatisi-
lwe hi ku tiba kon*k*le, ma
kota ku lulekana.
1 Kor. 8. 1, 7, 10. 2 Pet. 1. 12. 1 Joh. 2. 21.
15 Kanilezi nza mi tsalela hi
kutiya nguvu hi ku*n*wani
kuringanisa, na nzi hi ku
mu alakanyeni, hi kota ya
wuxinji legi gi nga nyikiwa
ka mina hi Nungungulu,
xip. 1. 5. & 12. 3. Gal. 1. 15. Efe. 3. 7, 8.
16 Ku ngalo mina nzi ta maha
xikozeli xa Kristu Jesu ka
ba Matiko, nzi kozela hi iva-
ngeli ya Nungungulu, kasi
kunyikela ka ba Matiko ku
fela ku amukeleka, ku basi-
silwe hi Moya wa ku Basa.
xip. 11. 13. Gal. 2. 7, 8, 9. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11. Fil. 2. 17.
17 Hikwalaho nzi na ni kudu-
miswa ka mina ka Kristu
Jesu le zilweni zi ka Nu-
ngungulu.
Heb. 5. 1.
18 Hakuba a nzi na kutiya ku
wulawula xilo saseka lezi
Kristu a zi mahileko hi mi-
na, hakuba a kuingisa ka
ba Matiko, hi mhaka ni ku
maha,
Mit. 21. 19. Gal. 2. 8. xip. 1. 5. & 16. 26.
19 Hi ntamo wa zi wonekeliso
ni hlamaliso, ni ka ntamo
wa Moya wa ku Basa; lezo
ku suka Jerusalema, ni ku-
renzela hambu ni le Iluri-
kumi, nzi la su tsoma nzi
kanela ivangeli ya Kristu;
Mit. 19. 11. 2 Kor. 12. 12.
20 Ina, na nzi ringa ku kanela
ivangeli, na ku nga hi laha
Kristu a nga si na a ti*b*yi-
wa, lezaku nzi nga aki ka
xiseketelo xa mu*n*wani mu-
nhu;
2 Kor. 10. 13, 15, 16.
21 Kanilezi kwatsi hilezi ku
tsalilweko,
Bona ba ta wona, laba ti
nga kala ku cikela timha-
ka takwe, ni laba ba nga
kala kuzwa ba ta pima.

22 Hikwalaho nzi tindekile a
xikati lexi xinyingi a kuta
ka *n*wina:
xip. 1. 13. 1 Tesa. 2. 17, 18.
23 Kanilezi makunu, ku nga
haba gi*n*wani wutsamo ka
laya matiko, ni laya won*k*le
malembe manyingi na nzi
nabela kuta ka *n*wina,
Mit. 19. 21. xip. 1. 11. xipm. 32.
24 Loku nzi ya Sipaini (haku-
ba nza tsumba ku ta mu
wona lwenzweni la mina, ni
ku heleketwa hi *n*wina n*d*le-
leni ya mina kuya leyo, lo-
ku ku sangula hi kuringa-
neka kambe nzi ta nga nzi
kolisilwe hi *k*lawa wa *n*wi-
na)—
Mit. 15. 3. xipm. 32.

25 Kanilezi, nzi ngalo, nzi ya
Jerusalema, nzi ya kozela
ka laba bobasa.
Mit. 19. 21. & 20. 22. & 24. 17.
26 Hakuba ku wa hi ku*k*langa
ko saseka a ba le Makedonia
ni ba le Akaia a ku maha
minyikelo ka laba ba *z*isi-
wana xikari ka la bobasa
laba ba le Jerusalema.
1 Kor. 16. 1, 2. 2 Kor. 8. 1. & 9. 2, 12.
27 Ina, ba wa hi nako kosase-
ka ku*k*langa ka bona; ba na
nanzu nabo. Hakuba loku
ba Matiko ba mahilwe ku-
hlengela nabo *z*ilo *z*a moya,
ba na ni nanzu ka*b*ye kambe
ku ba tirela *z*ilo *z*a nyama.
xip. 11. 17. 1 Kor. 9. 11. Gal. 6. 6.
28 Hikwalaho na nzi mbetile
lexi, na nzi tiyisile lowu
mbanzo, nzi ta hunza hi ka
*n*wina nzi ya Sipaini.
Fil. 4. 17.
29 Nza zi ti*b*a ku ngalo, laha
na nzi tile ka *n*wina, nzi ta-
ta na nzi tatisilwe hi kuka-
tekiswa ka Kristu.
xip. 1. 11.

30 Makunu nza mu kongotela
*n*wina, bamaka*b*ye, hi Hosi
ya hina Jesu Kristu, na hi
kuranza ka Moya, kuringa
katigi*n*we na mina kuko-
mbeleni ka *n*wina ka Nu-
ngungulu hi mina;
2 Kor. 1. 11. Kol. 4. 12. Fil. 2. 1.
31 Kasi nzi fela ku *k*la*k*lisa ka
bona laba ba nga ingisiko le
Judia, ni le*z*aku kukozela
loku nzi nga nako ka Jeru-
salema ku maha ku amu-
keleka ka laba bobasa;
2 Kor. 8. 4. 2 Tesa. 3. 2.
32 Kasi nzata ka *n*wina hi ku
nengela hi kuranza ka Nu-
ngungulu, katigi*n*we *zin*we
na *n*wina ku kumeka ku-
humula.
xip. 1. 10. Mit. 18. 21. 1 Kor. 4. 19. & 16. 18. 2 Kor. 7. 13. 2 Tim. 1. 16. File. 7, 20. Jam. 4. 15.
33 Makunu Nungungulu wa
kurula nga a hi na *n*wina
*n*wen*k*le. Ameni.
xip. 16. 20. 1 Kor. 14. 33. 2 Kor. 13. 11. Fil. 4. 9. 1 Tesa. 5. 23. 2 Tesa. 3. 16. Heb. 13. 20.

XIPIMO 16.

1 Nza rumela ka *n*wina Febe
makwenu wa hina, a nga
xitiri xa ceci le Kenkrea:
Mit. 18. 18.
2 Kasi mu amukela hi ka Ho-
si, hi kufanelweko ka boba-
sa, ni le*z*aku mu mu vuna
ka *z*ilo le*z*i *z*i ta nga zi fanele
ka *n*wina: hakuba yena wu-
tsumbu i vunetele banyingi,
na mina wutsumbu ganga.
Fil. 2. 29. 3 Joh. 5, 6.

3 Ba rungula Prisila ni Akwi-
la *z*itiri—kulori ka Kristu
Jesu,
Mit. 18. 2, 18, 26. 2 Tim. 4. 14.
4 Laba hi kota ya kuhanya
ka mina ba lo bekela lahasi
tinhamu ta*b*ye; ka bona a
nzi nyiki kubonga koce, ka-
nilezi ni ticeci ton*k*le ta Ma-
tiko:
5 Rungulani a ceci yi nga lo-
mo n*dl*wini ka*b*ye. Rungu-
lani Epenetusi a ranzekako
ka mina, loyi a nga mbanzo
wu ranga le Asia ka Kri-
stu.
1 Kor. 16. 15, 19. Kol. 4. 15. File. 2.

6 Rungulani Maria, a nga tira nguvu ka *n*wina.
7 Rungulani Andronikusi ni Juniasi, maxaka ya mina, a tiperesu-kulori, ka mina ba ti*b*yiwako ka bapostoli, ba nga hi kona ka Kristu hi mahlweni ka mina.
Gal. 1. 22.
8 Rungulani Ampliatusi a ranzekako ka mina le Hosini.
9 Rungulani Urbanusi xitirikulori ka Kristu, na Stakusi a ranzekako ka mina.
10 Rungulani Apelesi a ranzekako ka Kristu. Rungulani laba ba ngangu wa Aristubulusi.
11 Rungulani Herodioni a xaka ga mina. Rungulani laba ba ngangu wa Narkisusi, laba ba nga ba Hosi.
12 Rungulani Trufeni na Trufosi, ba tirako Hosini. Rungulani Persisi a ranzekako, a tirako nguvu Hosini.
13 Rungulani Rufasi a hlawulilweko Hosini, ni nyine wakwe ni wa mina.
2 Joh. 1.
14 Rungulani Asuankritusi, Flegoni, Hermesi, Patrobasi, Hermasi, ni bamaka*b*ye ba nga nabo.
15 Rungulani Filologusi na Julia, Nirusi ni makwenu wakwe, na Olumpasi, ni laba bobasa bon*k*le ba nga nabo.
16 Losanani hi ku*t*ro*t*ra ko basa. Ticeci ton*k*le ta Kristu ta mu rungula.
1 Kor. 16. 20. 2 Kor. 13. 12. 1 Tesa. 5. 26. 1 Pet. 5. 14.
17 Makunu nza mu kongotela *n*wina, bamaka*b*ye, le*z*aku mu ba langutisisa laba ba mahako kuhambana ni xilo xo kungubanyisa, ba hambunyeta kugonzisa loku mu gonzisilweko ha kona: sukani ka*b*ye.
Mit. 15. 1, 5, 24. 1 Kor. 5. 9, 11. 2 Tesa. 3. 6, 14. 1 Tim. 6. 3. 2 Tim. 3. 5. Tit. 3. 10. 2 Joh. 10.
18 Hakuba laba ba ku maha le*z*o a ba kozeli Hosi ya hina Kristu, kanile*z*i ba kozela xingwengwe xa*b*ye; hi ku bangetela ni ku wulawula kwatsi ka*b*ye ba onhisa timbilu ta laba ba nga hi kona kuonha.
Fil. 3. 19. Kol. 2. 4. 1 Tim 6. 5. 2 Tim. 3. 6. Tit. 1. 10. 2 Pet. 2. 3.
19 Hakuba a kuingisa ka *n*wina ku la su ga*f*e ka banhu bon*k*le. Nza nengela hikwalaho hi *n*wina: kanile*z*i nzi nga mu *k*lariha ka le*z*o *z*o saeka, mu magu*n*wa ka le*z*o *z*a kubiha.
xip. 1. 8. Mat. 10. 16. 1 Kor. 14. 20.
20 Nungungulu wa kurula i ta lamata Satani lahasi ka mikonzo ya *n*wina *z*ale*z*i.

A wuxinji ga Hosi ya hina Jesu Kristu nga gi hi ka *n*wina.
xip. 15. 33. xipm. 24. 1 Kor. 16. 23. 2 Kor. 13. 14. Fil. 4. 23. 1 Tesa. 5. 28. 2 Tesa. 3. 18. Kuv. 22. 21.

21 Timote xitiri-kulori wa mu rungula; ni Lukiusi ni Jasoni na Sosipateri, maxaka ya mina.
Mit. 13. 1. & 16. 1. & 17. 5. & 20. 4. Fil.

2. 19. Kol. 1. 1. 1 Tesa. 3. 2. 1 Tim.
1. 2. Heb. 13. 23.
22 Mina Tertiusi, a mutsali wa
legi papilo, nza mu rungula
Hosini.
23 Gaiusi nzi tsamako hi le ka-
kwe, ni ceci yon*k*le, ya mu
rungula. Erastusi mukomi
wa xikwama xa minyi-
kelo xa munti wa mu ru-
ngula, na Kwartusi maka-
*b*ye.
1 Kor. 1. 14. Mit. 19. 22. 2 Tim. 4. 20.

25 Makunu ka yena loyi a
kotako ku tiyisa hi kota ya
ivangeli ya mina ni kuka-
nela ka Jesu Kristu, hi ko-
ta ya kuvululwa ka kufihla-
kala loku ku nga miyelişi-
lwe kupinzukeleni,
xip. 2. 16. Efe. 1. 9. & 3. 3, 4, 5, 9, 20.
1 Kor. 2. 7. Kol. 1. 26, 27. 1 Tesa. 3.
13. 2 Tesa. 2. 17. & 3. 3. Jude 24.
26 Kanilezi makunu yi wone-
kelisilwe, na hi mitsalo ya
baprofeti, hi kota ya kulaya
ka Nungungulu wa kupi-
nzuka, yi ti*b*yisilwe ka ma-
tiko won*k*le kuingiseni ka
kukoleka;
Mit. 6. 7. xip. 1. 5. & 15. 18. Efe. 1. 9.
2 Tim. 1. 10. Tit. 1. 2, 3. 1 Pet. 1. 20.
27 Ka yena yece Nungungulu
wa wu*k*lari, hi ka Jesu Kri-
stu, ka yena nga ku hi ni
wukosi kala kupinzuka.
Ameni.
1 Tim. 1. 17. & 6. 16. Jude 25.

A PAPILO GO SANGULA GA PAULE MU POSTOLI KA BA LE KORINTE.

XIPIMO 1.

1 Paule, i lo bitwa ku maha
a mupostoli wa Jesu Kri-
stu hi kuranza ku Nungu-
ngulu, na Sostene maka*b*ye
wa hina,
Mit. 18. 17. Roma 1. 1. 2 Kor. 1. 1.
Efe. 1. 1. Kol. 1. 1.
2 Le ka ceci ya Nungungulu
leyi yi nga le Korinte, ha-
mbu laba ba basisilweko ka
Kristu Jesu, ba bitilweko
ku maha bobasa, *zin*we ni
laba bon*k*le ba bitilweko ka
bito ga Hosi ya hina Jesu
Kristu, wutsa*n*weni gon*k*le,
a Hosi ya*b*ye ni ya hina:
Joh. 17. 19. Mit. 9. 14, 21. & 15. 9. &
22. 16. Roma 1. 7. & 3. 22. & 10. 12.
xip. 8. 6. 2 Tim. 1. 9. & 2. 22. Jude 1.
3 Wuxinji a gi hi ka *n*wina
ni kurula ka le ka Nungu-
ngulu Dadani wa hina ni
Hosi Jesu Kristu.
Roma 1. 7. 2 Kor. 1. 2. Efe. 1. 2.
1 Pet. 1. 2.

4 Nza bonga Nungungulu
wa mina xikati xon*k*le hi
*n*wina, hakuba hi wuxinji
ga Nungungulu legi gi nga

nyikiwa *n*wina hi ka Kristu
Jesu;
Roma 1. 8.
5 Lezaku ka *z*ilo *z*on*k*le mu
wa fumisilwe ka yena, a ku
wulawuleni kon*k*le ni kuti-
*b*a kon*k*le;
xip. 12. 8. 2 Kor. 8. 7.
6 Hambu ni wukustumunyu
ga Kristu gi wa tiyisilwe ka
*n*wina:
xip. 2. 1. 2 Tim. 1. 8. Kuv. 1. 2.
7 Lezo a mu kiyelangi ni xihi
xinyikiwo; na mu rinzele a
kuwonekeliswa ka Hosi ya
hina Jesu Kristu;
Fil. 3. 20. Kol. 3. 4. Tit. 2. 13. 2 Pet. 3. 12.
8 Loyi a ta nga mu tiyisa ku
kala kugumelwa, mu nga
hi na ku lamulwa hi siku
ga Hosi ya hina Jesu Kri-
stu.
1 Tesa. 3. 13. & 5. 23. Kol. 1. 22.
9 Nungungulu i kolekile, hi
kota ya yena mu bitanilwe
a kuhlengela hi *N*wana wa-
kwe Jesu Kristu.
Joh. 15. 4. & 17. 21. xip. 10. 13. 1 Tesa. 5. 24. 2 Tesa. 3. 3. Heb. 10. 23. 1 Joh. 1. 3. & 4. 13.

10 Makunu nza mu kongote-
la, bamaka*b*ye, hi bito ga
Hosi ya hina Jesu Kristu,
le*z*aku *n*wen*k*le mu wula-
wula xilo xi*n*we, kasi ku
nga hi na kuhambana xi-
kari ka *n*wina; kanile*z*i kasi
mu be ni kumbelela katigi-
*n*wo mu pima *z*i*n*we mu
luleka *z*i*n*we.
Roma 12. 16. & 15. 5. xip. 11. 18. 2 Kor. 13. 11. Fil. 2. 2. & 3. 16. 1 Pet. 3. 8.
11 Hakuba ku bikilwe ka mina
hi *n*wina, bamaka*b*ye, hi
bona laba ba le ngangweni
ka Kloe, le*z*aku ku kona
kukanetana xikari ka *n*wi-
na.
12 Makunu nza wula lexi, ha-
kuba mu*n*we ni mu*n*wani
wa *n*wina i ngalo, Mina nzi
wa Paule; ni ku mina nzi
wa Apolose; mina nzi wa
Kefasi; nzi wa Kristu.
Joh. 1. 42. Mit. 18. 24. & 19. 1. xip. 3. 4. & 16. 12.
13 Kristu i hambanyisilwe ke?
Paule i wa belelelwe *n*wina
ke? kutani mu bapatizelwe
bitweni ga Paule ke?
2 Kor. 11. 4. Efe. 4. 5.
14 Nza bonga Nungungulu ha-
kuba a nzi bapatizangi ni
mu*n*we ka *n*wina, saseka
Krispusi ni Gaiusi;
Mit. 18. 8. Roma 16. 23.
15 Kasi munhu a nga wuli ku
ngalo mu bapatizelwa bi-
tweni ga mina.
16 Nzi lo bapatiza kambe ni ba
lomo ngangweni ka Stefani:
hi lahan*d*le, a nzi *z*i ti*b*i ku-
tane aku nzi wa bapatizile
ni mu*n*we wa *n*wina.
xip. 16. 15, 17.
17 Hakuba Kristu a nga nzi
rumelangi ku bapatiza, ka-
nile*z*i ku kanela ivangeli:
ku nga hi ku*k*lariha ka ti-
mhaka, ku nga ku xiha-
mbano xa Kristu xi maha
mahala.
xip. 2. 1, 4, 13. 2 Pet. 1. 16.

18 Hakuba mhaka ya xiha-
mbano ka bona laba ba lo-
bako yi ku mbupukupuku;
kanile*z*i ka hina laba hi ha-

nyisilweko yi ntamo wa
Nungungulu.
Mit. 17. 18. xip. 2. 14. & 15. 2. Roma 1. 16. xipm. 24. 2 Kor. 2. 15.
19 Hakuba ku tsalilwe,
Nzi ta mbetisa wuklari ga
ziklarihi, ni kupima ka zi-
pimi nzi ta ku ala.
20 I kwihi a klarihileko? i
kwihi mutsali? i kwihi mu-
kanetisi wa legi tiko? Nu-
ngungulu a nga mahangi a
wupupulu ka wuklari ga ti-
ko ke?
Roma 1. 22.
21 Hakuba na mu wona leza-
ku hi kuklariha ka Nungu-
ngulu a tiko hi wuklari ga
gona a gi mu tibangi Nu-
ngungulu, Nungungulu zi
lo mu tangalisa aku hi wu-
pupulu ga kukanela ku ha-
nyisa bona laba ba kolwa-
ko.
Mat. 11. 25. Luka 10. 21. Roma 1. 20, 21, 28.
22 Na mu wona lezaku a ba
Juda ba wutisa ziwoniso,
ma ba Greki ba laba kukla-
riha:
Mat. 12. 38. & 16. 1. Marku 8. 11. Luka 11. 16. Joh. 4. 48.
23 Kanilezi hina hi kanela Kri-
stu a belelelweko, ka ba Ju-
da a xikungubanyiso, ka ba
Matiko mbupupulu;
Mat. 11. 6. & 13. 57. Luka 2. 34. Joh. 6. 60, 66. Roma 9. 32. Gal. 5. 11. 1 Pet. 2. 8. xipm. 18. xip. 2. 14.
24 Kanilezi ka bona laba ba
bitilweko, bonkle, ba Juda
ni ba Greki, Kristu i ntamo
wa Nungungulu, ni kukla-
riha ka Nungungulu.
Roma 1. 4, 16. xipm. 18. Kol. 2. 3.
25 Hakuba wupupulu ga Nu-
ngungulu gi klarihile ku
hunza ga banhu; a kukara-
la ka Nungungulu ku hi
ntamu ku hunza ka banhu.
26 Hakuba langutani kubitwa
ka nwina, bamakabye, a ku
ngalo ku wa nga hi bo tala
ba klarihileko hi ka nyama,
ba wa nga talangi ba ntamu
ba wa nga talangi dumileko,
ba nga bitiwa:
Joh. 7. 48.
27 Kanilezi Nungungulu i lo
hlawula a wupupulu ga ti-
ko, kasi a fela ku ba cela ti-
ngana laba ba klarihileko;
Nungungulu i lo hlawula
zilo zi kareleko za tiko, kasi
a fela ku cela tingana a zilo
zi nga ni ntamu;
Mat. 11. 25. Jam. 2. 5.
28 Ni zilo zo biha za tiko, ni zi-
lo zi nyenyilweko, Nungu-
ngulu i lo zi hlawula, ina ni
zilo zi nga haba, kasi za fela
a ku nga mahi cumo a zilo
zi nga kona:
Roma 4. 17. xip. 2. 6.
29 Kasi ku nga hi na nyama yi
dumisako mahlweni ka Nu-
ngungulu.
Roma 3. 27. Efe. 2. 9.
30 Kanilezi ka yena nwina mu
ba ka Kristu Jesu, loyi a
nga maha ka hina a kukla-
riha ka Nungungulu, ni ku-
lulama ni kubasiswa, ni ku-
klakliwa:
Joh. 17. 19. Roma 4. 25. xipm. 24. 2 Kor. 5. 21. Fil. 3. 9. Efe. 1. 7.
31 Lezaku, kota ku tsalilweko,
Loyi a tsakako a tsakela
ka Hosi.
2 Kor. 10. 17.

XIPIMO 2.

1 Na mina, bamaka*b*ye, na nzi tile ka *n*wina, a nzi tangi ni mawulawulela manene ni ku*k*lariha, nzi loba hungu ka *n*wina hi mifihlakalo ya Nungungulu.
xip. 1. 6, 17. xipm. 4, 13. 2 Kor. 10. 10. & 11. 6.
2 Hakuba nzi lo labisisa ku kala nzi nga ti*b*i ncumo ka *n*wina, saseka Jesu Kristu, na nga a na belelwe.
Gal. 6. 14. Fil. 3. 8.
3 Mina nzi wa hi na *n*wina kukaraleni, ni le ku cabeni, ni le kururumeleni ka hombe.
Mit. 18. 1, 6, 12. 2 Kor. 4. 7. & 10. 1, 10. & 11. 30. & 12. 5, 9. Gal. 4. 13.
4 A kuwulawula ka mina ni kukanela ka mina ku wa nga hi timhaka ti kurumetako ta wu*k*lari, kanile*z*i hi kuwonekeliswa ka Moya ni ntamu:
Roma 15. 19. xipm. 1. xip. 1. 17. 1 Tesa. 1. 5. 2 Pet. 1. 16.
5 Kasi kukoleka ka *n*wina nga ku nga yimi hi wu*k*lari ga banhu, kanile*z*i hi ka ntamo wa Nungungulu.
2 Kor. 4. 7. & 6. 7.

6 Ahemba ha wulawula a ku*k*lariha xikari ka laba ba mbeleleko: na ku nga hi wu*k*lari ga legi tiko, ku nga hi tihosi ta legi tiko, gi ta nga heteka:
xip. 1. 20, 28. & 3. 19. & 14. 20. xipm. 1, 13. 2 Kor. 1. 12. Efe. 4. 13. Fil. 3. 15. Heb. 5. 14. Jam. 3. 15.
7 Kanile*z*i hi kanela ku*k*lariha ka Nungungulu hi kufihlakala, hambu ku*k*lariha loku ku fihlakeleko, loku Nungungulu a nga yimisa hi mahlweni ka matiko ka wukosi ga hina:
Roma 16. 25, 26. Efe. 3. 5, 9. Kol. 1. 26. 2 Tim. 1. 9.
8 Loku ku nga ti*b*yiwiko ni mu*n*we wa tihosi ta legi tiko: hakuba loku ba wa ku ti*b*ile, nga ba nga belelangi a Hosi ya wukosi:
Mat. 11. 25. Luka 23. 34. Joh. 7. 48. & 16. 3. Mit. 3. 17. & 13. 27. 2 Kor. 3. 14.
9 Kanile*z*i kwatsi hile*z*i ku tsalilweko,
Le*z*i *z*ilo *z*i nga woniwangiko hi tihlo, ni *nd*lebe yi nga *z*i zwangiko, le*z*i *z*i nga engenangiko mbilwini ya munhu, ni *z*ilo le*z*i Nungungulu a *z*i longiseleko ka bona laba ba mu ranzako.
10 Kanile*z*i ka hina Nungungulu i *z*i wonekelisile hi Moya: hakuba a Moya wu kamba *z*ilo *z*on*k*le, ina, a *z*ilo *z*i etileko *z*a Nungungulu.
Mat. 13. 11. & 16. 17. Joh. 14. 26. & 16. 13. 1 Joh. 2. 27.
11 Hakuba hi wihi xikari ka banhu a ti*b*ako a *z*ilo *z*a munhu, saseka a moya wa munhu, lowu wu nga ka yena? hambu le*z*o a *z*ilo *z*a Nungungulu a nga kona a *z*i ti*b*ako, saseka a Moya wa Nungungulu.
Roma 11. 33, 34.
12 Kanile*z*i hina hi amukele, a moya lowu wu nga hiko wa tiko, kanile*z*i a moya lowu wu nga wa Nungungulu:

kasi ha fela ku tiba lezi zilo
hi nyikilweko hi matsenya
hi Nungungulu.
Roma 8. 15.

13 Lezo zilo kambe hi zi wula-
wulako hina, na ku nga hi
hi timhaka leti ta wuklari
legi ba gi gonzisako banhu,
kanilezi legi gi gonziswako
hi Moya; wu ecenisako a
zilo za moya hi za mo-
ya.
2 Pet. 1. 16. xip. 1. 17. xipm. 4.

14 Nzi ku a munhu wa maha-
nyela a nga zi amukeli zilo
za Moya wa Nungungulu:
hakuba zi hi wupupulu ka
yena; a nga koti ku zi tiba,
hakuba zi pimiwa hi za ka
moya.
Mat. 16. 23. Roma 8. 5, 6, 7. xip. 1. 18, 23. Jude 19.

15 Kanilezi loyi a nga wa ka
moya i pima zilo zonkle, a
nga pimelwi hi munhu yena
yeca.
1 Tesa. 5. 21. 1 Joh. 4. 1.

16 Hakuba himani a ku tibile-
ko kupima ka Hosi, a ku
nga a mu gonzisa? Kanile-
zi hi na ni kupima ka Kri-
stu.
Roma 11. 34. Joh. 15. 15.

XIPIMO 3.

1 Na mina, bamakabye, a
nzi wa nga wulawuli ka
nwina kwatsi hi ka moya,
kanilezi kwatsi hi ka nya-
ma, kwatsi hi zibanana ka
Kristu.
xip. 2. 14, 15. Heb. 5. 13.

2 Nzi lo mu gisa masi, ku wa
nga hi nyama; hakuba mu
nga hi ni ntamu ku yiga:
ge, hambu makunu a mu zi
koti;
Heb. 5. 12, 13. 1 Pet. 2. 2. Joh. 16. 12.

3 Hakuba ma ha hi ba nya-
ma: hakuba ka ha hi kona
xikari ka nwina a wukuxu
ni kukanetana, a ma ha hi
ba nyama ke, mu famba hi
matsamelo ya banhu?
xip. 1. 11. & 11. 18. Gal. 5. 20, 21. Jam. 3. 16.

4 Hakuba loku munwe a ku,
Mina nzi wa ka Paule; ni
munwani a ku, Nzi wa ka
Apolose; nwina a mu ba
banuna ke?
xip. 1. 12.

5 Zonake hi mani Apolose? hi
mani Paule? A zikozeli lezi
mu kolilweko hi kota ya zo-
na; ni munwe ni munwani
kota a Hosi yi lo mu nyika
yena.
xip. 4. 1. 2 Kor. 3. 3. Roma 12. 3, 6. 1 Pet. 4. 11.

6 Nzi lo byala, Apolose a
tsakamisa; kanilezi Nungu-
ngulu i lo nyika ku anzisa.
Mit. 18. 4, 8, 11, 24, 27. & 19. 1. xip. 1. 30. & 4. 15. & 9. 1. & 15. 1, 10. 2 Kor. 3. 5. & 10. 14, 15.

7 Lezo ni loyi a byalako a hi
ncumo, ni loyi a tsakamisa-
ko a hi ncumo; kanilezi Nu-
ngungulu loyi a nyikako
kuanza.
2 Kor. 12. 11. Gal. 6. 3.

8 Nzi ngalo loyi a byalako ni
loyi a tsakamisako ba hi
munwe: kanilezi loyi ni lo-
yi ba ta amukela ncacazelo
kota mitiro ya yena nwi-
nyi.
Roma 2. 6. xip. 4. 5. Gal. 6. 4, 5. Kuv. 2. 23. & 22. 12.

9 Hakuba hi zitiri kulori ni

Nungungulu: *n*wina mu si-
mu ya Nungungulu, mu
yin*d*lu ya Nungungulu.
Mit. 15. 4. 2 Kor. 6. 1. Efe. 2. 20.
Kol. 2. 7. Heb. 3. 3, 4. 1 Pet. 2. 5.

10 Hi ka wuxinji ga Nungu-
ngulu legi gi nyikilweko ka
mina, kota gogwe wu kua-
ka nzi lo bekela a xisekete-
lo; ni mu*n*wani a aka ka
xona. Kanile*z*i munhu ni
munhu a *k*larihe aku i aka-
ko ka xona.
Roma 1. 5. & 12. 3. & 15. 20. xipm. 6.
xip. 4. 15. Kuv. 21. 14. 1 Pet. 4. 11.
11 Hakuba xi haba xiseketelo
a ta nga xi beka munhu ku
hunza lexi xi bekilweko,
lexi xi nga Jesu Kristu.
Mat. 16. 18. 2 Kor. 11. 4. Gal. 1. 7.
Efe. 2. 20.
12 Kanile*z*i loku munhu a aka
xiseketelweni xa nzalama,
siliva, mari*b*ye ya karu, tisi-
nya, a *b*yanyi, ni xitsinga;
13 A mitiro ya munhu ni mu-
nhu yi ta nehiwa ku baseni:
hakuba a siku gi ta yi wo-
nisa, hakuba yi ta woneke-
liswa hi nzilo; ni nzilo wu-
tsumbu ga wona wu ta ringa
mitiro ya munhu ni munhu
a ku nja lixaka muni.
Luka 2. 35. xip. 4. 5. 1 Pet. 1. 7. &
4. 12.
14 Loku a tiro wa munhu laho
a akileko kona, i ta amuke-
la ncacazelo.
xip. 4. 5.
15 Loku a tiro wa munhu wu
tara, i ta lahlekelwa: kani-
le*z*i a wutsumbu gakwe i ta
hanyiswa; na nga na *t*ru-
mulwe hi nzilo.
Jude 23.

16 A mu *z*i ti*b*i le*z*aku mu te-
mpele ya Nungungulu, ni
le*z*aku a Moya wa Nungu-
ngulu wu tsama nzeni ka
*n*wina?
xip. 6. 19. 2 Kor. 6. 16. Efe. 2. 21, 22.
Heb. 3. 6. 1 Pet. 2. 5.
17 Loku munhu a daya a te-
mpeli ya Nungungulu, na
yenawu Nungungulu i ta
mu daya; hakuba a tempele
ya Nungungulu yi basile,
mu nga leyo tempele *n*wina.

18 Nga na a nga hi kona mu-
nhu a ti kohlisako. Loku
a alakanya aku i *k*larihile
xikari ka *n*wina ka legi ti-
ko, nga na a maha pupulu,
kasi i fela ku*k*lariha.
19 Hakuba a wuklari ga legi
tiko wu mbupupulu ka Nu-
ngungulu. Hakuba ku tsa-
lilwe, Yena wa teka a
*zik*larihi wugogweni ga*b*ye:
xip. 1. 20. & 2. 6.
20 Kambe, A Hosi ya ti*b*a a
wualakanya ga *bok*lariha,
le*z*aku a hi ncumo.
21 Hi ka le*z*o nga a nga hi ko-
na, a dumisako ka munhu.
Hakuba *z*on*k*le *z*ilo *z*a *n*wi-
na;
xip. 1. 12. & 4. 6. xipm. 4, 5, 6. 2 Kor.
4. 5, 15.
22 Hambu Paule, kutani Apo-
lose, Kefasi, kutani i tiko,
kutani wutomi, kutani ku-
fa, kutani *z*ilo *z*i nga kona,
kutani *z*ilo *z*i ta ngata; *z*o-
n*k*le *z*a *n*wina;
23 *N*wina mu ba Kristu; Kri
stu hi Nungungulu.
Roma 14. 8. xip. 11. 3. 2 Kor. 10. 7.
Gal. 3. 29.

XIPIMO 4.

1 Nga na a munhu a wula
hi hina aku, hi *z*ikonzeli *z*a
Kristu, ni bakomi ba mifi-
ɓlakalo ya Nungungulu.
Mat. 24. 45. xip. 3. 5. & 9. 17. 2 Kor. 6. 4. Kol. 1. 25. Luka 12. 42. Tit. 1. 7. 1 Pet. 4. 10.
2 Laha, kambe, ka labeka le-
*z*aku a mukomi, a kumeke
na kolekile.
3 Kanile*z*i ka mina hi xilo xi-
tsongwani aku nga nzi la-
mulwa hi *n*wina, kutani
kulamula ka banhu: ina, a
nzi lamuli a wutsumbu ga
mina.
xip. 3. 13.
4 Hakuba a nzi ti*b*i ncumo hi
wutsumbu ga mina; a nzi
ngalo nzi basisilwe hi lezo:
kanile*z*i loyi a nzi lamulako
hi Hosi.
Roma 3. 20. & 4. 2.
5 Hikwalaho mu nga lamuli
ncumo na xi nga se ku ci-
kela xikati, kala ata Hosi,
loyi a ta nga *z*i tisa kuba-
seni a *z*ilo *z*i fihlilweko *z*a
munyama, a ta maha ku-
wonekela kualakanya ka ti-
mbilu; *z*onake munhu ni
munhu i ta kuma kudzu-
nziwa ka le ka Nungungu-
lu.
Mat. 7. 1. Roma 2. 1, 16, 29. & 14. 4, 10, 13. Kuv. 20. 12. xip. 3. 13. 2 Kor. 5. 10.

6 Makunu le*z*i *z*ilo, bamaka-
*b*ye, nzi *z*i hunzulile kota
kuwula ka wutsumbu ga
mina na Apolose hi kota
ya *n*wina; le*z*aku hi ka hi-
na mu gonza mu nga hu-
nzeleti le*z*i *z*i tsalilweko:
kasi ku nga hi kona wa
*n*wina a ti kukumukisako
ka mu*n*we ni mu*n*wani.
Roma 12. 3. xip. 1. 12. & 3. 4, 21. & 5. 2, 6.
7 Hakuba hi mani a mu ma-
hako mu hambana? xini u
nga naxo lexi u nga a mu-
kelangiko? kanile*z*i wena
loku u lo xi amukela, u dzu-
nzekela yini kwatsi a ku lo
xi amukela?
Joh. 3. 27. Jam. 1. 17. 1 Pet. 4. 10.
8 *N*weno mu si na mu tatisi-
lwe, *n*weno mu si na mu
pfunisilwe, mu fumile hi la-
han*d*le ka hina: ina mina nzi
nga na mu fuma, kasi hina
kambe hi fela kufuma *z*i*n*we
na *n*wina.
Kuv. 3. 17.
9 Hakuba, nza alakanya, Nu-
ngungulu i rumile hina ba-
postoli kugumelweni ka bo-
n*k*le, kwatsi hile*z*i banhu ba
nga yimelwe hi kufa: haku-
ba hi mahilwe wubemba ka
tiko, ka tingelosi, ni ka ba-
nhu.
Roma 8. 36. xip. 15. 30, 31. 2 Kor. 4. 11. & 6. 9. Heb. 10. 33.
10 Hina hi mapupulu hi kota
ya Kristu, kanile*z*i *n*wina
mu *k*larihile nzeni ka Kri-
stu; hina hi karele, kanile*z*i
*n*wina mu na ni ntamo;
*n*wina ma dumiswa, kanile*z*i
hina hi nga dumiswi.
Mit. 17. 18. & 26. 24. xip. 1. 18. & 2. 3, 14. & 3. 18. 2 Kor. 13. 9.
11 Hambu ka xwalexi xikati
hi nga ka xona hon*k*le ha-
zwa n*d*lala, ni tora, ni wu-
m*b*yiri, ha biwa, hi haba ni

wutsamo go tsama ka go-
na;
Mit. 23. 2. Roma 8. 35. 2 Kor. 4. 8. & 11. 23–27. Fil. 4. 12.
12 Ha pangama, hi tira hi ma-
n*d*la ya hina benyi: na hi
ni nzukano, hina hi kateki-
sa; na hi xaniswa, hi su ho-
nisela;
Mat. 5. 44. Luka 6. 28. & 23. 34. Mit. 7. 60. & 18. 3. & 20. 34. Roma 12. 14, 20. 1 Tesa. 2. 9. 2 Tesa. 3. 8. 1 Tim. 4. 10. 1 Pet. 2. 23. & 3. 9.
13 Na hi panzwa wuxezi, ha
kongotela: hi mahiwa kota
hi nyenyezisako ya tiko, hi
wufenze ga *z*ilo zon*k*le, ha-
mbu makunu.

14 A nzi tsali *z*ilo le*z*o ku mu
cela tingana, kanile*z*i ku
mu luleka kotisa banana ba
mina ba ranzekako.
1 Tesa. 2. 11.
15 Hakuba hambu mu hi ni ba
gonzisi ba mazana ya ma-
zana ka Kristu, a badadani
ba *n*wina a hi banyingi: ha-
kuba ka Jesu Kristu nzi lo
mu *t*rala hi kota ya iva-
ngeli.
Mit. 18. 11. Roma 15. 20. xip. 3. 6. Gal. 4. 19. File. 10. Jam. 1. 18.
16 Nza mu kongotela hikwala-
ho, nga mu maha baringa-
nyeti ba mina.
xip. 11. 1. Fil. 3. 17. 1 Tesa. 1. 6. 2 Tesa. 3. 9.
17 Hakuba hi kota ya lexi nzi
rumela Timote ka *n*wina, lo-
yi a nga *n*wananga a kole-
kako ka Hosi, loyi a ta nga
mu alakanyisa a tin*d*lela ta
mina ka Kristu, kota le*z*i
nzi gonzisako ni kwihi ka
ton*k*le ticeci.
Mit. 19. 22. xip. 7. 17. & 11. 2. & 16. 10. & 14. 33. Fil. 2. 19. 1 Tesa. 3. 2. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.
18 Makunu a ba*n*wani ba *n*wi-
na ba kukumukisilwe, kwa-
tsi nzi wa nga tata ka *n*wi-
na.
xip. 5. 2.
19 Kanile*z*i nzi tata ka *n*wina
*z*ale*z*i, loku a Hosi yi *z*i ra-
nza; nzi ta *z*i ti*b*a, na ku
nga hi mhaka ya laba ba ti
kukumukisako, kanile*z*i hi
ntamo.
Mit. 18. 21. & 19. 21. Roma 15. 32. xip. 16. 5. 2 Kor. 1. 15. 23. Heb. 6. 3. Jam. 4. 15.
20 Hakuba a mufumo wa Nu-
ngungulu a hi nzeni ka
mhaka, kanilezi nzeni ka
ntamo.
xip. 2. 4. 1 Tesa. 1. 5.
21 Mu ranza yini? nzi tata ka
*n*wina na nzi hi ni nhonga
ke, kutani kuranza kutani i
moya wa ku ti koramisa?
2 Kor. 10. 2. & 13. 10.

XIPIMO 5.

1 Ku tele ku bikiwa le*z*aku
ku kona a kubaya xikari ka
nwina, loko kubaya ku nga
hi ko kona ni ba Matiko,
kasi a mu*n*we wa *n*wina i
lo teka sati wa raru wa-
kwe.
2 Kor. 7. 12. Efe. 5. 3.
2 Mu kukumukisilwe, hambu
ni ku rila, kasi loyi a mahi-
leko *z*o kota le*z*i a suswe xi-
kari ka *n*wina.
xip. 4. 18. 2 Kor. 7. 7, 10.
3 Hakuba nzi hizinene, ha-
mbu nzi nga hi na *n*wina hi
miri, kanile*z*i nzi kona hi
moya, nza tizwa, a ku kwa-
tsi nzi kona, nzi mu lamu-

lile loyi a mahileko *z*o kota
le*z*i,
Kol. 2. 5.
4 Hi bito ga Hosi ya hina Je-
su, na mu tsombene katigi-
*n*we, ni moya wa mina, *z*i-
*n*we ni ntamo wa Hosi ya
hina Jesu,
Mat. 16. 19. & 18. 18. Joh. 20. 23.
2 Kor. 2. 10. & 13. 3, 10.
5 A ku nyikela wo maha le*z*o
ka Satani ku mbetiswa nya-
ma, kasi a moya wu nga
hanyiswa hi siku ga Hosi
Jesu.
1 Tim. 1. 20. Mit. 26. 18.
6 Kufuma ka *n*wina a hi ku-
nene. A mu *z*i ti*b*i muku a
comelo xi tsongwani xi bi-
lisa a mapa won*k*le ke?
xipm. 2. xip. 3. 21. & 4. 19. & 15. 33.
Gal. 5. 9. 2 Tim. 2. 17. Jam. 4. 16.
7 Susani a comelo xa kale,
kasi mu maha mapa ma-
*s*wa, hambu ni ku kwatsi
a mu comelwangi. Haku-
ba a pasika ya hina yi nyi-
kelwe, yi nga Kristu:
Joh. 1. 29. & 19. 14. xip. 15. 3. 1 Pet.
1. 19. Kuv. 5. 6, 12.
8 Hikwalaho a hi hlayiseni
mubuzo, na ku nga hi co-
melo ga kale, ku nga come-
lo ga libengo ni kuonha,
kanile*z*i a xibaba xi nga ce-
lwangiko a comelo ga ku-
ranza ni *z*inene.
Mat. 16. 6, 12. Marku 8. 15. Luka
12. 1.

9 Nzi lo tsala ka *n*wina papi-
lweni ga mina kasi mu *k*la-
ngani ni *z*ibayi;
xipm. 2, 7. 2 Kor. 6. 14. Efe. 5. 11.
2 Tesa. 3. 14.
10 Mu nga *k*langani na ka*n*we
ni *z*ibayi *z*a legi tiko, kutani
laba ba nabelako ni laba ba
pangako, *z*i*n*we ni bakozeli
*z*a zifananoso; hakuba *z*o-
nake mu labekile ku huma
ka legi tiko:
Joh. 17. 15. xip. 1. 20. & 10. 27. 1 Joh.
5. 19.
11 Kanile*z*i makunu nza mu
tsalela ku ngalo mu nga
*k*la*k*langani nabo, loku a hi
kona munhu a bitiwako a
ku maka*b*ye a maha xiba-
yi, kutani xinabeli, kutani
mu kozeli wa *z*ifananiso,
kutani ngwa nzukano, ku-
tani xidakwa, kutani mupa-
ngangi; a wa ku nga hi ge,
hambu kuga naye.
Mat. 18. 17. Roma 16. 17. Gal. 2. 12.
2 Tesa. 3. 6, 14. 2 Joh. 10.
12 Hakuba nzi ta sungwa xini
kulamula laba ba lanan*d*le?
*N*wina a mu ba lamuli laba
ba laha xikari ke,
Marku 4. 11. xip. 6. 1, 2, 3, 4. Kol. 4.
5. 1 Tesa. 4. 12. 1 Tim. 3. 7.
13 Laba ba lahan*d*le Nungu-
ngulu i ba lamulile? Susa-
ni a munhu wa ku biha xi-
kari ka *n*wina.

XIPIMO 6.

1 I kona a tiyako ka *n*wina,
na hi ni nanzu ka wa ake-
lane wakwe, a yisako keco
ka bangalulamangiko ke, a
nga yi yisi mahlweni ka bo-
basa ke?
2 Kutani a mu *z*i ti*b*i le*z*aku a
bobasa ba ta lamula a tiko
ke? loku tiko gi nga lamu-
lwe hi *n*wina, a mu fanelwe
hi kulamula milanzwanya-
na ke?
Mat. 19. 28. Luka 22. 30. Kuv. 2. 26.
& 3. 21. & 20. 4.

3 A mu *zi* ti*b*i ku ngalo hi ta
lamula tingelosi ke ? nguvu
kambe, ka *z*ilo *z*a loku ku-
hanya ?
2 Pet. 2. 4. Jude 6.
4 *Z*onake loku mu hi ni kula-
mula *z*ilo za loku kuhanya,
ma ba ruma ku lamula laba
ba nga hi ko ni ncumo ceci-
ni ke ?
xip. 5. 12.
5 Nza wula le*z*i ku mu cela
tingana. Hi zona le*z*o le-
*z*aku, a ku kumiwi xikari
ka *n*wina a mu*n*we a *k*lari-
hileko, a nga ni ntamo ku
luleka bamaka*b*ye,
6 Kanile*z*i maka*b*ye wa keca-
ri maka*b*ye, ka laba ba nga
kolwiko ?
7 Kokwihi, ku si na ku kona
kuonha ka *n*wina, lezi mu
kecaranako. Hi yini mu nga
onhiwiko ? hi yini mu nga
vumeliko ku pangiwa ?
Mat. 5. 39, 40. Luka 6. 29. Roma 12.
17, 19. 1 Tesa. 5. 15.
8 Kokwihi, hi wutsumbu ga
*n*wina mu onhako, mu pa-
nga, ni bamaka*b*ye ba *n*wi-
na.
1 Tesa. 4. 6.
9 A mu *z*i ti*b*i le*z*aku laba ba
nga lulamangiko ba nga ta-
ga a tsomba ya mufumo wa
Nungungulu ? Mu nga ko-
hliswi: hambu ni *z*ibayi, ku-
tani *z*ikozeli *z*a *z*ifananiso,
kutani *z*irembi, kutani mba
gagisi, kutani hi laba ba bihi-
sako ni ba*n*wani ba banuna,
xip. 15. 50. Gal. 5. 21. Efe. 5. 5.
1 Tim. 1. 9. Heb. 12. 14. & 13. 4.
Kuv. 22. 15.
10 Kutani makamba, kutani
*z*inabeli, kutani *z*ipopiwi,
kutani *z*irukateli, kutani *z*i-
pangi, *z*i ta ngaga tsomba ya
mufumo wa Nungungulu.
11 Ba wa ngaho ba*n*wani ba
*n*wina : kanile*z*i mu wa
hlazilwe, kanile*z*i mu wa ba-
sisilwe, kanile*z*i mu wa lu-
lamisilwe bitweni ga Hosi
ya hina Jesu Kristu, ni le
Moyeni wa Nungungulu wa
hina.
xip. 1. 30. & 12. 2. Efe. 2. 2. & 4. 22. &
5. 8. Kol. 3. 7. Tit. 3. 3. Heb. 10. 22.

12 *Z*on*k*le *z*ilo *z*a vumeleka ka
mina; kanile*z*i *z*on*k*le *z*ilo a
*z*i fanelekile. *Z*on*k*le *z*ilo *z*i
vumelekile ka mina; kani-
le*z*i nzi nga ta nehwa laha-
si ka ntamo wa ncumo.
xip. 10. 23.
13 A nyama ka rumbu, ni ru-
mbu ka nyama : kanile*z*i
Nungungulu i ta ku mbeti-
sa kon*k*le. Kanile*z*i a miri
a hi wa wubayi, kanile*z*i
ngwa Hosi ; ni Hosi ngwa
miri :
Mat. 15. 17. Roma 14. 17. xipm. 15.
19, 20. Efe. 5. 23. Kol. 2. 22, 23.
1 Tesa. 4. 3,
14 Le*z*i Nungungulu a nga
vuxa a Hosi, le*z*i a nga ta
hi vuxa hina hi ntamo wa-
kwe.
Roma 6. 5, 8. & 8. 11. 2 Kor. 4. 14. Efe.
1. 19, 20.
15 A mu *z*i ti*b*i le*z*aku mimiri
ya *n*wina *z*iro *z*a Kristu ke ?
*z*onake nzi ta teka a *z*iro *z*a
Kristu, nzi *z*i maha a *z*iro
*z*a wubayi ke ? Nungungu-
lu a beletele.
Roma 12. 5. xip. 12. 27. Efe. 4. 12, 15.
16. & 5. 30.

16 A mu *z*i ti*b*i le*z*aku loyi a
*k*langeneko ni xibayi u hi
miri mu*n*we *z*i*n*we naxo?
hakuba, Bona bambiri, ku
wula yena, ba ta maha nya-
ma yi*n*we.
Mat. 19. 5. Efe. 5. 31.
17 Kanile*z*i loyi a *k*langeneko
ni Hosi mba moya mu*n*we.
Joh. 17. 21, 22, 23. Efe. 4. 4. & 5. 30.
18 Cabani kubaya. *Z*on*k*lelele
*z*onho munhu a *z*i mahako
*z*i lan*d*le ka miri; kanile*z*i
loyi a bayako wa onhisa a
miri wakwe.
Roma 1. 24. & 6. 12, 13. 1 Tesa. 4. 4. Heb. 13. 4.
19 Kutani a mu *z*i ti*b*i le*z*aku
a miri wa *n*wina i tempeli
ya Moya wa ku Basa wu
nga nzeni ka *n*wina, lowu
mu nga nawo wa le ka Nu-
ngungulu? *n*wina a mu ba
*n*wina benyi;
xip. 8. 16. 2 Kor. 6. 16. Roma 14. 7, 8.
20 Hakuba mu xa*b*yilwe hu
tsengo: hikwalaho dumisa-
ni Nungungulu hi miri wa
*n*wina.
Mit. 20. 28. xip. 7. 23. Gal. 3. 13. Heb. 9. 12. 1 Pet. 1. 18, 19. 2 Pet. 2. 1. Kuv. 5. 9.

XIPIMO 7.

1 Makunu hi kota ya *z*ilo le*z*i
*n*wina mu nga nzi tsalela:
ku saseka a ku munhu a
nga komi wasati.
xipm. 8, 26.
2 Kanile*z*i, hi kota ya kubaya,
nga munhu ni munhu a hi
ni wasati wakwe, ni wasati
a hi ni nuna wakwe.
3 Nga wanuna a nyika ka
wasati le*z*i *z*i faneleko: *z*i
ngaho kambe a wasati ka
nuna wakwe.
1 Pet. 3. 7.
4 A wasati i haba ntamo he-
hla ka miri wakwe, kanile*z*i
a wanuna: *z*i ngaho kambe
ni wanuna, i haba ntamo
hehla ka miri wakwe, ka-
nile*z*i wasati.
5 Mu nga tsimbetelani; saseka
loku ku hi xikati xo vume-
lana, kasi ma tinyikela a
wutsumbu ga *n*wina kuko-
mbeleni, mu *k*iela mu *k*la-
ngana kambe, kasi Satani a
nga mu xengi hi kungati-
komi ka *n*wina.
1 Tesa. 3. 5.
6 Kanile*z*i nzi wula le*z*i hi ku-
melwa, ku nga hi kulaya.
xipm. 12, 25. 2 Kor. 8. 8. & 11. 17.
7 Hi ka mina nzi wa ku nga
na banhu bon*k*le ba ku
kwatsi hi wutsumbu ga mi-
na. Ahemba munhu ni mu-
nhu i nyikilwe xinyikiwo
xakwe hi le ka Nungungu-
lu, mu*n*wani kwatsi hi le*z*i,
mu*n*wani kwatsi hi le *z*iya.
Mat. 19. 12. Mit. 26. 29. xip. 9. 5. & 12. 11.

8 Kanile*z*i nzi ngalo ka ba
nga tekwangiko ni ka tino-
ni, *Z*i sasekile ka bona loku
ba tsama kota mina.
xipm. 1, 26.
9 Kanile*z*i loku ba hi haba
kutikoma, a ba tekwe: ha-
kuba cukwana ku tekwa ku
hunza ku*t*ra hi nzilo.
1 Tim. 5. 14.
10 Kanile*z*i ka laba ba tekilwe-
ko nza wula, na ku nga hi
mina, kanile*z*i hi Hosi, le*z*a-

ku a wasati a nga suki nu-
neni wakwe
xipm. 12, 25, 40. Mat. 5. 32. & 19. 6, 9.
Marku 10. 11, 12. Luka 16. 18.
11 (Kanilezi loku a suka, nga
na a tsama na nga tekwa-
ngi, kutani a *k*lelela ku nu-
na wakwe); ni wanuna a
nga ha tsiki wasati wakwe.
12 Kanilezi ka laba ba seleko
nza wula, na ku nga hi Ho-
si: loku a hi kona maka*b*ye
a nga a hi ni wasati a ko-
lwiko, na a vumela ku tsa-
ma naye, nga na a nga mu
tsiki.
xipm. 6.
13 Ni wasati loyi a nga ni nuna
a nga kolwiko, loku a vu-
mela ku tsama naye, a nga
tsiki nuna wakwe.
14 Hakuba a wanuna a nga
kolwiko a nga basiswa hi
wasati, ni wasati a nga ko-
lwiko a nga basiswa hi ma-
ba*b*ye: loku a hi lezo a
banana ba *n*wina a ba hla-
zekile; kanilezi makunu ba
basile.
15 Kota loku a suka loyi a nga
kolwiko, a suka: a nakulo-
ri nu makweru a ba ku-
ngwangi ka zo kota lezo:
kanilezi Nungungulu i hi
bitanile hi kurula.
Roma 12. 18. & 14. 19. xip. 14. 33.
Heb. 12. 14.
16 Hakuba u zi ti*b*a hi ku yini
wena, O wasati, lezaku u
nga hanyisa wanuna wa
wena ke? kutani u zi ti*b*a hi
ku yini, O wanuna, lezaku
u nga hanyisa wasati wa
wena ke?
1 Pet. 3. 1.
17 Ku mbela kwatsi hi lezi a
Hosi yi a beleko ka munhu
ni munhu, kota lezi Nungu-
ngulu a bitileko munhu ni
munhu, lezo nga na a fa-
mba. Nzi laya lezo ticecini
ton*k*le.
xip. 4. 17. 2 Kor. 11. 28.
18 I kona munhu a bitilweko
na hi nkwera ke? nga a nga
mahi ku kwatsi a hi nkwe-
ra. Loku a hi a bitilweko na
nga hi nkwera ke? nga a
nga labi a wunkwera.
Mit. 15. 1, 5, 19, 24, 28. Gal. 5. 2.
19 A wunkwera a hi ncumo,
ni ku nga hi nkwera a hi
ncumo; kanilezi a ku go-
nga milayo ya Nungungu-
lu.
Gal. 5. 6. & 6. 15. Joh. 15. 14. 1 Joh.
2. 3. & 3. 24.
20 Nga munhu ni munhu a
tsama laha kubitweni loku
a bitilweko ha kona.
21 U bitanilwe na u hi kumbi
ke? u nga celi kota ha gona:
kanilezi loku u zi kota ku-
*k*la*k*leka, hlawula kona.
22 Hakuba loyi a bitanilweko
ka Hosi, na hi kumbi, ka
Hosi munhu a *k*la*k*lekileko:
zi ngaho kambe ka loyi a
bitilweko, na *k*la*k*lekile, u
kumbi ya Kristu.
Joh. 8. 36. Roma. 6. 18, 22. File. 16.
xip. 9. 21. Gal. 5. 13. Efe. 6. 6.
1 Pet. 2. 16.
23 Mu xa*b*yilwe hi tsengo; mu
nga hi tikumbi ta banhu.
xip. 6. 20. 1 Pet. 1. 18, 19.
24 Bamaka*b*ye, nga na munhu
ni munhu, hi kwalaho a bi-
tilweko ha kona, a tsame ni
Nungungulu ha kona.
xipm. 20.

25 **Makunu hi mibulwa a** nzi
na kulaya ka le ka Hosi:
kanilezi nza nyika kulamu-
la ka mina, kota mu*n*we a
kumileko a wuxinji ka Ho-
si ku maha kukoleka.
xipm. 6, 10, 20, 40. xip. 4. 2. 2 Kor. 8. 8, 10. 1 Tim. 1. 12, 16.
26 Hikwalaho nza alakanya a
ku lezi za saseka hi kota ya
kuxaniseka loku ku nga
kona, lezaku, ku sasekile
munhu a tsamisa laha a
nga kona.
xipm. 1, 8.
27 Wena u bohilwe ka wasati
ke? u nga labi ku kla*k*leka.
Wena u *k*la*k*lilwe ka wasa-
ti ke? u nga hloti a wasati.
28 Kanilezi loku u teka, a ku
onhi; loku a mubulwa wu
tekwa, a wu onhi. Kani-
lezi a ba ku ngahi ba ta ba
ni kukarateka nyameni: ni
nza ta mu zwela wusiwana.
29 Kanilezi nza wula lezi, ba-
maka*b*ye, a xakati xi komi-
silwe, hakuba ku sukela le-
zi ni bon*k*le laba ba nga ni
ba basati nga na ba ku kwa-
tsi a ba na ba basati;
Roma 13. 11. 1 Pet. 4. 7. 2 Pet. 3. 8, 9.
30 Ni laba ba rilako, ba ku
kwatsi a ba rili; ni laba ba
tsakako, ba ku kwatsi a ba
tsaki; ni laba ba xabako,
ba ku kwatsi a ba binzuli
ncumo;
31 Ni laba ba fumelako tiko
legi, kwatsi a ba gi fumeli:
hakuba a pfuno wa legi tiko
wa hunza.
xip. 9. 18. Jam. 1. 10. & 4. 14. 1 Pet. 1. 24. & 4. 7. 1 Joh. 2. 17.
32 Kanilezi nzi ranza ku nga
mu *k*la*k*leka kukanakane-
leni. Loyi a nga tekwa-
ngiko u kanakanelisisa a
zilo za Hosi, lezaku i nenge-
lisa hi ku yini a Hosi:
1 Tim. 5. 5. xipm. 34.
33 Kanilezi loyi a tekilweko u
kanakanelisisa zilo za tiko,
lezaku i ta nengelisa hi ku
yini a sati wakwe.
34 Ku kona kuhambana ka-
mbe xikari ka *t*ratsi ni mu-
bulwa. Loyi a nga tekwa-
ngiko i kanakanelisisa a
zilo za Hosi, kasi a fela ku-
basa le mirini ni le moyeni:
kanilezi loyi a tekilweko i
kanakanelisisa a zilo za tiko,
aku i ta nengelisa hi ku yi-
ni a nuna wakwe.
Luka 10. 40, &c.
35 Lezi nza wula kasi ku maha
kupepa ka *n*wina benyi; na
ku nga hi ku mu kunga hi
kota, kanilezi hi lezi zinene,
kasi ma ingisa Hosi mu nga
hi ni kuloba.
36 Kanilezi loku a hi kona mu-
nhu a nga hiko ni ku koma
a wutsumbu gakwe ka mu-
bulwa nhwana wakwe, na
kulile, loku lezo zi nga zi
labeka, nga a maha kota
kuranza kakwe; a nga onhi;
nga ba tekana.
37 Kanilezi loyi a yimako a ti-
yisile mbilwini yakwe, a
nga kurumetwi ha ncumo,
a hi ni ntamo hehla ka ku-
ranza kakwe, na pimile lezi
mbilwini yakwe, a ku ba
a gonga mubulwa nhwa-

na wakwe, i ta maha kwa-
tsi.
38 Lezoke bon*k*le ni loyi a nyi-
kako mubulwa nhwana wa-
kwe, a tekwa i maha kwa-
tsi; kanilezi loyi a nga mu
nyikeliko a tekwa i maha
kwatsi nguvu.
Heb. 13. 4.
39 A wasati i bohilwe nuneni
wakwe na ha hanya; kani-
lezi loku nuna wakwe afa, i
*k*la*k*lekile a nga tekwa hi
loyi a mu ranzako; ku mbe-
la le Hosini.
Roma 7. 2. 2 Kor. 6. 14.
40 Kanilezi i na ni kutsaka lo-
ku a tsamisa, kota kulamu-
la ka mina: nza alakanya
kambe lezaku nzi na ni Mo-
ya wa Nungungulu.
xipm. 25. 1 Tesa. 4. 8.

XIPIMO 8.

1 Makunu hi kota ya zilo zi
pahlelweko zifananisweni:
Ha zi ti*b*a lezaku hon*k*le hi
na ni kuti*b*a. A kuti*b*a ku
kukumukisa, kanilezi a ku-
ranza ka aka.
Mit. 15. 20, 29. xip. 10. 19. Roma 14.
3, 10, 14, 22.
2 Loku a hi kona munhu wa
alakanya aku ti*b*a ncumo, a
nga se ti*b*a ncumo kota lezi
a faneleko kuti*b*a;
xip. 13. 8, 9, 12. Gal. 6. 3. 1 Tim. 6. 4.
3 Kanilezi loku munhu a ra-
nza Nungungulu, ywaloye
wa ti*b*yiwa hi yena.
Mat. 7. 23. Gal. 4. 9. 2 Tim. 2. 19.
4 Hikwalaho hi kota ya kuga
zilo zi pahlelweko ka zifana-
niso, ha zi ti*b*a lezaku a xi-
fananiso a hi ncumo laha
tikweni, ni ku ngalo a ku
kona Nungungulu kanilezi
mu*n*we.
Marku 12. 29. xip. 10. 19. xipm. 6.
Efe. 4. 6. 1 Tim. 2. 5.
5 Hakuba kutani ba hi ko-
na laba ba bitanwako aku
ba nungungulu, kutani le
tilweni kutani misabeni;
kwatsi hilezi ku nga kona
banungungulu bo tala, ni
tihosi to tala;
Joh. 10. 34.
6 Kani ka hina i kona Nu-
ngungulu mu*n*we, ni Dada-
ni, a nga yena zon*k*le zilo,
hina hi ka yena; ni Hosi yi-
*n*we, Jesu Kristu, hi kota
yakwe zi kona zilo zon*k*le,
na hina hi kota ya yena.
Joh. 1. 3. & 13. 13. Mit. 2. 36. & 17.
28. Roma 11. 36. xip. 12. 3. Efe.
4. 5, 6. Fil. 2. 11. Kol. 1. 16. Heb.
1. 2.
7 Ahemba ka banhu bon*k*le a
ku kona loko kuti*b*a: kani-
lezi ba*n*wani, ba wa tolobele
kala makunu ka zifananiso,
baga ku kwatsi zilo zi pa-
hlelweko zifananisweni; a
mbilu ya*b*ye yi kareleko yi
onheka.
xip. 10. 28, 29. Roma 14. 14, 23.
8 Kanilezi a kuga a ku hi lu-
lameti ka Nungungulu: ha-
mbu, hi ngagi, hi bihile;
kutani, ni loku higa, hi sa-
sekile.
Roma 14. 17.
9 Kanilezi *k*larihani ku nga
ku ku*k*la*k*leka loku ka *n*wi-
na ku maha xikubekiso ka
laba ba kareleko.
Gal. 5. 13. Roma 14. 13, 20.
10 Hakuba loku munhu a wo-
na wena loyi u nga ni ku-

tiba u tsama kugeni tempe-
leni ya *z*ifananiso, yi nga ta
ku mbilu yakwe, loku a ka-
rele, yi tiyiswa a kuga *z*ilo
*z*i pahlelweko a *z*ifananiso
ke?

xip. 10. 28, 32.

11 Hakuba hi kota ya kuti*b*a
ka wena loyi a kareleko wa
loba, a nakuloni wa wena
loyi hi kota yakwe Kristu i
lofa.

Roma 14. 15, 20.

12 *Z*i ngaho, mu onha ka ba-
maka*b*ye, u lamata a timbi-
lu ta*b*ye ti kareleko, mu
onha ka Kristu.

Mat. 25. 40, 45.

13 Hikwalaho, loku a nyama
yi maha maka*b*ye wa mina
ku kubeka, cima nzi nga ta
haga a nyama, kasi a maka-
*b*ye wa mina a nga kubeki.

Roma 14. 21. 2 Kor. 11. 29.

XIPIMO 9.

1 Mina a nzi *k*la*k*lekile ke? a
nzi mupostoli ke? a nzi mu
wonangi Jesu a Hosi ya hi-
na ke? *n*wina a mu tiro wa
mina ka Hosi ke?

Mit. 9. 3, 15, 17. & 13. 2. & 18. 9. & 22. 14, 18. & 23. 11. & 26. 17. xip. 3. 6. & 4. 15. & 15. 8. 2 Kor. 12. 12. Gal. 2. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.

2 Loku ka ba*n*wani nzi nga
hi mupostoli, kani ka *n*wina
nzi yena: hakuba xitiyiso
xa wupostoli ganga hi *n*wi-
na ka Hosi.

2 Kor. 3. 2. & 12. 12.

3 A kuvika ka mina ka laba
ba nzi hlolako hi loku.

4 A *z*i hi fanele hina a kuga
ni kunwa ke?

xipm. 14. 1 Tesa. 2. 6. 2 Tesa. 3. 9.

5 A *z*i hi fanele kuhletela hi
nzulanzula hi wasati loyi a
nga kolwa, a ku kwatsi hi
bon*k*le bapostoli, ni bama-
ka*b*ye ba Hosi, ni Kefasi
ke?

Mat. 8. 14. & 13. 55. Marku 6. 3. Luka 6. 15. Gal. 1. 19.

6 Kutani hi mina nzoce na
Barnabasi, a *z*i hi fanele ku-
tsika kutira ke?

2 Tesa. 3. 8, 9.

7 Ngwa gihi ban*d*la a hloma-
ko impi hi mali yakwe ke?
hi mani a *b*yeleko a xivini,
a ngagi mihanzu ya xona
ke? kutani hi mani a risa-
ko n*k*lambi, a ngagi masi
ya n*k*lambi?

Joh. 21. 15. xip. 3. 6, 7, 8. 2 Kor. 10. 4. 1 Tim. 1. 18. & 6. 12. 2 Tim. 2. 3. & 4. 7. 1 Pet. 5. 2.

8 Nzi wula *z*ilo le*z*i hi ma-
tsamela ya banhu? kutani
a nayo a wu wuli *z*ona
ke?

9 Hakuba ku tsalilwe naywe-
ni wa Mosi, U nga huleli
mukaba ho*n*wini laha na yi
hula xipfaki. Kunene hi ti-
homu Nungungulu a celako
kota ke,

1 Tim. 5. 18.

10 Kutani i lo wula le*z*i kambe
hi kota ya hina? Ina, hi
kota ya hina ku lo tsalwa:
hakuba loye a rimako u fa-
nelwe hi kurima ni kutsu-
mba, ni loyi a hulako i
fanelwe hi kuhula na hi ni
kutsumba a xalaho.

2 Tim. 2. 6.

11 Loku hina hi xwanyele ka
*n*wina a *z*ilo *z*a ka moya, ku
hi xilo xa hombe loku hi ta

hula *z*ilo *z*a *n*wina *z*a nya-
ma ke?
Roma 15. 27. Gal. 6. 6.
12 Loku ba*n*wani ba abelwa
ntamo hehla ka *n*wina, hina
a hi hunzisi ke? Ahemba hi
wa nga tirisangi lowu nta-
mo; kanile*z*i hi lo rwala *z*ilo
*z*on*k*le, le*z*aku hi nga enge-
nisi a kukubeka ivangelini
ya Kristu.
Mit. 20. 33. xipm. 15, 18. 2 Kor. 11. 7, 9, 12. & 12. 13. 1 Tesa. 2. 6.
13 A mu *z*i ti*b*i le*z*aku laba ba
kozelako hi *z*ilo *z*o basa ba-
ga a *z*ilo *z*a tempele ke, ni
laba ba labelelako alatini
mba *z*ilo *z*a alati ke?
14 Hambu le*z*o kambe a Hosi
yi yimisile laba ba bako hu-
ngu hi ivangeli kasi nga ba
hanya hi ivangeli.
Mat. 10. 10. Luka 10. 7. Gal. 6. 6. 1 Tim. 5. 17.
15 Kanile*z*i mina a nzi maha-
ngi xi*n*we xa le*z*i *z*ilo: a nzi
tsali le*z*i *z*ilo kasi ku fela ku
mahelwa ka mina: hakuba
*z*i wa sasekile ka mina a ku-
fa, kuhunza a ku munhu a
maha le*z*i nzi tsakako ha
*z*ona *z*i nga hi ncumo.
xipm. 12. Mit. 18. 3. & 20. 34. xip. 4. 12. 2 Kor. 11. 10. 1 Tesa. 2. 9. 2 Tesa. 3. 8.
16 Hakuba loku mina nzi
kanela ivangeli, a nzi na
ncumo kutsaka ka xona;
hakuba le*z*i *z*i faneleko *z*i
bekilwe ka mina; hakuba
i kombo ka mina, loku nzi
nga kaneli ivangeli.
Roma 1. 14.
17 Hakuba loku nzi maha le*z*i
hi kuranza ka mina *n*winyi,
nzi na ni ncacezelo: kanile-
*z*i loku ku nga hi kuranza
ka mina, a wunanza gi yi-
miselwe ka mina.
xip. 3. 8, 14. & 4. 1. Gal. 2. 7. Fil. 1. 17. Kol. 1. 25.
18 Hi yini ncaca*z*elo wa mina
ke? Hi lowu, le*z*aku nzi
kanela ivangeli, kasi nzi fela
ku maha ivangeli yi nga
xa*b*yiwi, le*z*o kasi nzi nga
tirisi nguvu le*z*i *z*i nzi sase-
keleko ka ivangeli.
xip. 7. 31. & 10. 33. 2 Kor. 4. 5. & 11. 7.
19 Hakuba hambu le*z*i nzi nga
*k*la*k*lekile ka banhu bon*k*le,
nzi lo ti neha lahasi ka wu-
kumbi ga*b*ye bon*k*le, kasi
nza kuma botala.
Mat. 18. 15. xipm. 1. Gal. 5. 13. 1 Pet. 3. 1.
20 Ka ba Juda nzi wa ku kwa-
tsi nzi mu Juda, kasi nza
fela ku kuma ba Juda; ka
laba ba nga lahasi ka nayo,
kwatsi nzi lahasi ka nayo,
na nzi nga hi lahasi ka na-
yo wutsumbu ganga, kasi
nza fela ku ba kuma laba
ba nga lahasi ka nayo;
Mit. 16. 3. & 18. 18. & 21. 23, &c.
21 Ka bona laba ba nga hi ko
na nayo, kwatsi a nzi wa
nayo, ku nga hi ku nzi wa
nga hi na nayo ka Nungu-
ngulu, lahasi ka nayo wa
Kristu, kasi nza fela ku ku-
ma laba ba nga hiko na na-
yo.
xip. 7. 22. Gal. 3. 2. Roma 2. 12, 14.
22 Ka laba ba kareleko nzi wa
ku kwatsi nzi karele, kasi
nza fela ku kuma laba ba
kareleko: nzi wa ku kwatsi
nzi *z*ilo *z*on*k*le ka banhu bo-

n*k*le, kasi hi le*z*o nzi hanyi-
sa ba*n*wani.

Roma. 11. 14. & 15. 1. xip. 7. 16. & 10. 33. 2 Kor. 11. 29.

23 Nzi lo maha *z*ilo *z*on*k*le hi
kota ya ivangeli, le*z*aku nzi
hlengela *z*i*n*we na yona.
24 A mu *z*i ti*b*i le*z*aku laba ba
tsutsumako a makon*k*lwe-
kon*k*lwe ba tsutsuma bo-
n*k*le, kanile*z*i mu*n*we a ku
xi kuma? hambu le*z*o ka-
mbe tsutsumani, kasi ma
fela ku a ku amukeliswa.

Gal. 2. 2. & 5. 7. Fil. 2. 16. & 3. 14. 2 Tim. 4. 7. Heb. 12. 1.

25 Bon*k*le banhu laba ba kane-
tanako ba ti koma ka *z*ilo
*z*on*k*le. Makunu ba maha
le*z*i kasi ku kuma a xi*d*lo-
*d*lo le xibolako: kanile*z*i hi-
na hi lexi xi nga boliko a
xi*d*lo*d*lo.

Efe. 6. 12. 1 Tim. 6. 12. 2 Tim. 2. 5. & 4. 7, 8. Jam. 1. 12. 1 Pet. 1. 4. & 5. 4. Kuv. 2. 10. & 3. 11.

26 Hikwalaho mina nza tsu-
tsuma le*z*o, kwatsi a hi *z*i-
nene; le*z*o nzalwa, kwatsi a
hi kuba moya:

2 Tim. 2. 5.

27 Nzi wu hlula miri wa mina,
nzi wu tisa wukumbini: ku
nga ku kutani, le*z*aku na
nzi kanele ka ba*n*wani, mi-
na wutsumbu ga mina nzi
koniwa.

Kol. 3. 5. Roma 6. 18, 19. & 8. 13. 2 Kor. 13. 5, 6.

XIPIMO 10.

1 A nzi zi ranzi, bamaka*b*ye,
le*z*aku nga mu nga hi ni ku
*z*i ti*b*a, le*z*aku a ba dadani
ba hina ba wa hi lahasi ka
refu, bon*k*le ba lo tsemaka-
nya bimbi;
2 Bon*k*le ba lo bapatizelwa ka
Mosi refini ni le bimbini;
3 Bon*k*le ba loga kuga ku*n*we
ka moya;
4 Bon*k*le ba lonwa kunwa ku-
*n*we ka moya: hakuba lo-
nwa ri*b*yeni ga moya legi gi
nga ba lanzela: ni ri*b*ye gi
wa hi Kristu.
5 Ahemba a linyingi la*b*ye
Nungungulu i wa nga tsaki
kwatsi ha bona: hakuba bo-
na ba lo loba xiwuleni.

Heb. 3. 17. Jude 5.

6 Makunu le*z*i *z*ilo hi *z*iwoniso
*z*a hina, kasi hi nga nabeli-
sisi kubiha, kota bona ba
dokolela.
7 Mu nga pahleli *z*ifananiso,
kwatsi hi ba*n*wani ba*b*ye;
kwatsi hile*z*i ku tsalilweko,
A banhu ba lo tsama lahasi
baga, banwa, ba lo suka ba
hlakana.

xipm. 14.

8 Nga na hi nga mahi wuba-
yi, kota ba*n*wani ba*b*ye ba
nga baya, ba lofa hi siku gi-
*n*we a makume mambiri ya
makume ya mazana ni ma-
nharu.

xip. 6. 18. Kuv. 2. 14.

9 Nga na hi nga ringi Hosi,
kota ba*n*wani ba*b*ye ba nga
yi ringa, ba lo dawa hi ti-
nyoka.
10 Mu nga kalali *n*wina, kwa-
tsi hi ba*n*wani ba*b*ye ba nga
kalala, ba lofa hi mudayi.
11 Makunu le*z*i *z*ilo *z*i lo mahe-
ka ka*b*ye hi n*d*lela ya ku
kombisa; *z*ilo *z*i tsalelwa a

kulaywe hina, hi cikelelweko hi kugumelwa ka titanga.
Roma 15. 4. xip. 7. 29. & 9. 10. Fil. 4. 5. Heb. 10. 25, 37. 1 Joh. 2. 18.
12 Ngalezo loyi a alakanyako ku ngalo u yimile a langutisise kutani a ngawa.
Roma 11. 20.
13 A ku kona a kuringa ku ta nga mu teka kanilezi hi loku ka munhu a kurwala: kanilezi Nungungulu i kolekile, loyi a ta nga kala ku mu vumela mu ringwa kuhunza ntamo wa *n*wina; kanilezi hi kuringwa i ta mu mahela a n*d*lela ya kupona, kasi ma fela ku timisa.
xip. 1. 9. 2 Pet. 2. 9.

14 Nga hilezo, baranzekako. cabani zifananiso.
xipm. 7. 2 Kor. 6. 17. 1 Joh. 5. 21.
15 Nzi wulawula kwatsi hi ka ba*k*larihileko; ma nga pimani lezi nzi zi wulako.
xip. 8. 1.
16 A kopo ya kukatekiswa leyi hi yi katekisako, a hi hlengelo wa nkata wa Jesu Kristu ke? Ni xibaba lexi hi kemako, a hi hlengelo wa miri wa Kristu ke?
Mat. 26. 26, 27, 28. Mit. 2. 42, 46. xip. 11. 23, 24.
17 Na mu wona lezaku hina, hi teleko, hi xibaba xi*n*we, hi miri mu*n*we: hakuba hina hon*k*le hi hlengele xibaba xi*n*we.
Roma 12. 5. xip. 12. 27.
18 Manga*b*ye Israeli hi ka nyama: laba ba gako minyikelo a ba hlengele ni lati ke?
Roma 4. 1, 12. & 9. 3, 5. 2 Kor. 11. 18. Gal. 6. 16.
19 Nzi yini zonake? a zilo zi pahlelweko zi fananiso zi hi ncumo ke, kutani a xifananiso i ncumo?
xip. 8. 4.
20 Kanilezi nza wula, lezi zilo ba Matiko ba pahlelako, ba pahlela ka madimoni, a hi ka Nungungulu: a nzi zi ranzi lezaku nga na mu hlengela zi*n*we ni madimoni.
Kuv. 9. 20.
21 A mu koti kunwa kopo ya Hosi, ni kopo ya madimoni: a mu zi koti ku hlengela a meza ya Hosi, ni meza ya madimoni.
2 Kor. 6. 15, 16.
22 Kutani ha yi vuxela wukuxu a Hosi? hi na ntamo ku yi hunza?

23 Zon*k*le zilo za vumeleka; kanilezi zon*k*le zilo a zi fanele. Zon*k*le zilo za vumeleka; kanilezi zon*k*le zilo a zi aki.
xip. 6. 12.
24 Nga ku nga hi kona munhu a ti labelako yena *n*winyi, kanilezi a ku sasa a wa akelane wakwe.
Roma 15. 1, 2. xipm. 33. xip. 13. 5. Fil. 2. 4, 21.
25 Zon*k*le lezi zi xabiswako masilaheni, ganani, mu nga wutisi ncumo hi kota ya mbilu;
1 Tim. 4. 4.
26 Hakuba misaba ya Hosi, ni zon*k*le zi nga ka yona.
xipm. 28.

27 Loku mu*n*we wa*b*ye laba ba
nga kolwiko a ku ramba
mubuzweni, na mu laba
kuya; *z*on*k*le le*z*i ba *z*i be-
kako mahlweni ka *n*wina,
ganani, mu nga wutisi hi
kota ya mbilu.
Luka 10. 7.
28 Kanile*z*i loku munhu a ku
ka *n*wina, Le*z*i *z*i nyikelwe
ka *z*ifananiso, mu ngagi, hi
kota ya loyi a mu a mbele-
ko, na hi kota ya mbilu:
xip. 8. 10, 12. xipm. 26.
29 Nzi wula mbilu, yi nga hi
ko ya wena *n*winyi, kanile-
*z*i ya ba*n*wani; hakuba hi
yini ku*k*la*k*leka ka mina
kulamulwako hi yi*n*wani
mbilu ke?
Roma 14. 16.
30 Loku hi wuxinji nzi hlenge-
la, hi yini nzi wulawulwako
hi kubiha hi le*z*o nzi bonga-
ko ha *z*ona ke?
Roma 14. 6. 1 Tim. 4. 3, 4.
31 Ngale*z*o hikwalaho *n*wina
muga, kutani mu*n*wa, kani
hi yini lexi mu xi mahako,
xi maheni ka wukosi ga
Nungungulu.
Kol. 3. 17. 1 Pet. 4. 11.
32 Mu nga hi ni nanzu wa ku
kungubanyisa, hambu ka ba
Juda, ni ba Greki, kutani
ka ceci ya Nungungulu:
Mit. 20. 28. Roma 14. 13. xip. 8. 13.
& 11. 22. 2 Kor. 6. 3. 1 Tim. 3. 5.
33 Kwatsi hi le*z*i mina kambe
nza tsakisa banhu bon*k*le ka
*z*ilo *z*on*k*le, nzi nga labi a ku-
ganya ka mina *n*winyi, kani-
le*z*i a kuganya ka banyingi,
kasi ba fela kuhanyiswa.
Roma 15. 2. xip. 9. 19, 22. xipm. 24.

XIPIMO 11.

1 Mahani ba ecanyisi ba mi-
na, kotisa mina nzi nga wa
Kristu.
xip. 4. 16. Efe. 5. 1. Fil. 3. 17. 1 Te-
sa. 1. 6. 2 Tesa. 3. 9.
2 Makunu nza mu dzunza
hile*z*i ma nzi alakanya ka
*z*ilo *z*on*k*le, ni ku gonga mi-
layo, kota le*z*i nzi nga mu
nyikisa *z*ona.
xip. 4. 17. & 7. 17. 2 Tesa. 2. 15. & 3. 6.
3 Kanile*z*i nzi nga *n*wina mu
*z*i ti*b*a, a hloko ya banhu
bon*k*le hi Kristu; ni hloko
ya wasati hi wanuna; ni
hloko ya Kristu hi Nungu-
ngulu.
Joh. 14. 28. xip. 3. 23. & 15. 27, 28.
Efe. 5. 23. Fil. 2. 7, 8, 9. 1 Tim. 2.
11, 12. 1 Pet. 3. 1, 5, 6.
4 Bon*k*le ba banuna ba ko-
mbelako kutani ba profeta-
ko, na fenengetile hloko ya-
kwe, i yi cela tingana hloko
yakwe.
xip. 12. 10, 28. & 14. 1, &c.
5 Kanile*z*i kani ngwa sati a
kombelako kutani a profe-
tako na hloko yakwe na yi
nga fenengetwangi i yi cela
tingana hloko yakwe: ha-
kuba loko ku*n*we ni ku i
cingile.
Mit. 21. 9.
6 Hakuba loku wasati a nga
fenengeti, a cingiwa: loku
ku hi tangana ka wasati a
kucinga kutani kukayiwa,
nga na a fenengeta.
7 Hakuba a wanuna hi*z*inene
ku fanele a nga fenengeti
hloko yakwe, kwatsi a nga
xifananiso ni wukosi ga Nu-

ngungulu: kanilezi a wasati
wukosi ga wa nuna.
8 Hakuba a wanuna a hi wa
wasati; kanilezi a wasati
ngwa wanuna:
9 Kota lezi a wanuna a nga
mahelwangi wasati; kani-
lezi a wasati ka wanuna:
10 Hikwalaho ka lexi nga wa-
sati a hi ni mu woniso wa
ntamo hehla ka hloko ya-
kwe, kota ya tingelosi.
11 Ahemba a nga kona wasati
hi lahandle ka wanuna, a
nga kona wanuna hi laha-
ndle ka wasati, le Hosi-
ni.
Gal. 3. 28.
12 Hakuba kota wasati a nga
wa wanuna, lezo ni wanuna
ngwa wasati; kanilezi zo-
nkle zilo za Nungungulu.
Roma 11. 36.
13 Lamulani wutsumbyini ga
nwina: zinene lezaku a wa-
sati a kombela ka Nungu-
ngulu na nga fenengetile
ke?
14 Hambu mahanyela wutsu-
mbu ga wona a ma mu go-
nzisi nwina, lezaku, loku a
wanuna a hi ni misisi yo le-
ha, ku hi tingana ka yena
ke?
15 Kanilezi loku a wasati a hi
misisi yo leha, mbukosi ka
yena: hakuba misisi yakwe
yi nyikilwe ka yena a ku
fenengeta.
16 Kanilezi loku munhu a laba
kukaneta, a hi na mukuwo
wa ku ngahi, hambu ticeci
ta Nungungulu a ti nawo.
1 Tim. 6. 4. xip. 7. 17. & 14. 33.
17 Kanilezi na nzi mu nyika
loku kulaya, a nzi mu kesi,
loku mu tsombana katigi-
nwe na ku nga hi kusaseka
kanilezi kubiha.
18 Hakuba kuranga ka zonkle,
laha na mu tsombana ceci-
ni, nzizwa lezaku ku kona
kuhambana xikari ka nwi-
na; hi klelo nza kolwa.
xip. 1. 10, 11, 12. & 3. 3.
19 Hakuba nga ku hi kona a
kuhambana xikari ka nwi-
na, kasi laba ba tiyisileko
ba fela kuwonekeliswa xi-
kari ka nwina.
Mat. 18. 7. Luka 2. 35. & 17. 1. Mit.
20. 30. 1 Tim. 4. 1. 2 Pet. 2. 1, 2.
1 Joh. 2. 19.
20 Hikwalaho laha na mu tso-
mbana wutsumbu ga nwina
katiginwe, a zi koteki a ku-
ga xilalelo xa Hosi:
21 Hakuba a kugeni ka nwina
munwe iga hi mahlweni ka
banwani a xilalelo xakwe;
munwani izwa ndlala, mu-
nwani i popilwe.
2 Pet. 2. 13. Jude 12.
22 Yini xana? nwina a mu na
tiyindlu a kuga ni kunwa
kona ke? kutani nwina mu
kanyisa ceci ya Nungungu-
lu, mu ba cela tingana laba
ba kalako ba nga hi nazo?
mu nga nzi wula yini ka
nwina? nzi ta mu ndzunza
ka lezi ke? A nzi na ku mu
ndzunza.
xip. 10. 32. Jam. 2. 6.
23 Hakuba nzi ku amukele ka
Hosi loku nzi nga mu nyika
kona, lezaku a Hosi Jesu
lego wusiku a nga nyike-

lwa ha gona i lo teka xi-
baba;
Mat. 26. 26. Marku 14. 22. Luka 22.
19. xip. 15. 3. Gal. 1. 1, 11, 12.
24 Laha na bongile, i lo xi
kema, a ku ngalo, Lexi hi
miri wa mina, lowu wu nga
wa *n*wina: lexi mahani kasi
ku nzi alakanya mina.
25 *Z*i wa ngaho ni kopo, a nza-
ko ka xilalelo, aku, Leyi
kopo hi xivumelwano xi*s*wa
xa nkata wa mina: lexi ma-
hani, kwatsi hi xikati xo-
n*k*le mu ta nganwa ha xona
kasi ku maha kualakanya
mina.
26 Hakuba kota laha mu gako
ha kona xibaba, mu nwako
kopo, mu bahungu hi kufa
ka Hosi yi kala yita.
Joh. 14. 3. & 21. 22. Mit. 1. 11. xip.
4. 5. & 15. 23. 1 Tesa. 4. 16. 2 Tesa.
1. 10. Jude 14. Kuv. 1. 7.
27 Ngale*z*o kani hi wihi a ta
ngaga xibaba kutani anwa
kopo ya Hosi na nga fanele,
i ta na ni nanzu wa miri ni
nkata wa Hosi.
Joh. 6. 51, 63, 64. & 13. 27. xip. 10. 21.
28 Nga na munhu a hlola wu-
tsumbu gakwe, le*z*o a age
xibaba anwe kopo.
2 Kor. 13. 5. Gal. 6. 4.
29 Hakuba loyi a gako a nwa-
ko, waga wanwa a kulamu-
la ka wutsumbu ga yena,
loku a pimi a miri wa
Hosi.
Roma 13. 2.
30 Hi kota ya lexi banyingi ka
*n*wina ba kareleko ba ba-
*b*yako, a hi ba tsongwani ba
e*k*lelako.
31 Hakuba loku hi pimisisa
wutsumbu ga hina, a nga
hi na kulamulwa.
1 Joh. 1. 9.
32 Kanile*z*i loku hi lamulwa,
hi biwa hi Hosi, kasi ha ka-
la kukoniwa ni tiko.
Heb. 12. 5-11.
33 Ngale*z*o, bamaka*b*ye, laha
na mu tsombana katigi*n*we
ku taga, rinzelanani.
34 Loku a hi kona munhu a
zwako n*d*lala, nga aga le
kaya; kasi kutsombana ka
*n*wina ku nga hi kulamula.
La*z*i *z*i seleko nzi ta *z*i lula-
meta laha na nzi tile.
xipm. 21, 22. xip. 4. 19. & 7. 17. Tit. 1. 5.

XIPIMO 12.

1 Makunu hi kota ya *z*inyi-
kiwo *z*a moya, bamaka*b*ye,
a nzi nga mu nga *z*i ti*b*i
*n*wina.
xip. 14. 1, 37.
2 Ma *z*i ti*b*a le*z*aku laha na
ma hi ba Matiko mu wa ko-
kelwa kule ka *z*ifanaiso le*z*o
i *z*a *z*iwiri, ni kwihi laha mu
nga kokwa ha kona.
xip. 6. 11. Efe. 2. 11, 12. 1 Tesa. 1. 9.
Tit. 3. 3. 1 Pet. 4. 3.
3 Ngahile*z*o nza mu nyika ku
pima, le*z*aku a nga kona
munhu a wulawulako hi
Moya wa Nungungulu a ku,
Jesu wa rukeka; ni munhu
a nga na wula, a ku Jesu i
Hosi, kanile*z*i hi ka Moya
wa Kubasa.
Mat. 16. 17. Marku 9. 39. Joh. 15. 26.
2 Kor. 3. 5. 1 Joh. 4. 2, 3.
4 Makunu ku kona kutsala-
ngana ka *z*inyikiwo, kani-
le*z*i a Moya mu*n*we.
Roma 12. 4, &c. Heb. 2. 4. 1 Pet. 4.
10. Efe. 4. 4.

5 Ku kona kutsalangana ka kukozela, a Hosi nji*n*we.
Roma 12. 6, 7, 8. Efe. 4. 11.
6 Ku kona kutsalangana ka kutira, kanilezi Nungungulu mu*n*we, a tirako zilo zo*nk*le ka zo*nk*le.
Efe. 1. 23.
7 Kanilezi ka loyi ni loyi ku nyikilwe kuwonekeliswa ka Moya kasi wa vuna bo*nk*le.
Roma 12. 6, 7, 8. xip. 14. 26. Efe. 4. 7. 1 Pet. 4. 10, 11.
8 Hakuba ka mu*n*we ku nyikilwe hi Moya a mhaka ya ku*k*lariha; ni ka mu*n*wani a mhaka ya kuti*b*a, hi ka walowo Moya mu*n*we:
xip. 1. 5. & 2. 6, 7. & 13. 2. 2 Kor. 8. 7.
9 Ka mu*n*wani a kukoleka, ka walowo Moya mu*n*we; ka mu*n*wani zinyikiwo za kuhanyisa nzeni ka Moya mu*n*we;
Mat. 17. 19, 20. Marku 16. 18. xip. 13. 2. Jam. 5. 14.
10 Ni ka mu*n*wani mitiro ya mintamu; a ka mu*n*wani kuprofeta; ni ka mu*n*wani hi kupima mimoya: ni ka mu*n*wani a tirimi ta tixaka ta hambeneko; ni ka mu*n*wani a ku*k*lamusela a tirimi:
xipm. 28, 29. Marku 16. 17. Mit. 2. 4. & 10. 46. xip. 13. 1, 2. & 14. 1, 29, &c. Gal. 3. 5. 1 Joh. 4. 1. Roma 12. 6.
11 Kanilezi zo*nk*le zi tirwa hi munwe walowo Moya, wu hambanyisa ka munhu ni kanyingi kota kuranza ka wona.
Joh. 3. 8. Roma 12. 6. xip. 7. 7. 2 Kor. 10. 13. Efe. 4. 7. Heb. 2. 4.

12 Hakuba kwatsi hi miri wu nga mu*n*we, wu na ni ziro zo tala, ni zo*nk*le a ziro za miri, na zi tele, zi hi miri mu*n*we; zi ngaho hi ka Kristu.
xipm. 27. Roma 12. 4, 5. Efe. 4. 4, 16. Gal. 3. 16.
13 Hakuba ka Moya mu*n*we hina ho*nk*le hi lo bapatizelwa ka miri mu*n*we, kutani hi ba Juda kutani hi ba Greki, kutani hi tikumbi kutani hi *k*la*k*lekile; hina ho*nk*le hi mahilwe kunwa ka Moya mu*n*we.
Joh. 6. 63. & 7. 37, 38, 39. Roma 6. 5. Gal. 3. 28. Efe. 2. 13, 14, 16. Kol. 3. 11.
14 Hakuba a miri a hi xiro xi*n*we, kanilezi zitele.
15 Loku a konzo wu wula, Hakuba mina a nzi hi canja, mina a nzi wa miri; a hi wona hikwalaho a hi wa miri.
16 Loku a n*d*lebe zi wula, Hakuba mina a nzi tihlo, mina a nzi wa miri; a hi yona hikwalaho a hi ya miri.
17 Loku a miri wo*nk*le wu wa hi tihlo, 'nga ku hi kwihi kuzwa ke? loku wo*nk*le wu wa hi kuzwa nga ku hi kwihi kunuheta ke?
18 Kanilezi makunu Nungungulu i yimisile a ziro a xi*n*we ni xi*n*wani laba ka miri, kota zi mu nengelisako.
xipm. 11, 28. Roma 12. 3. xip. 3. 5.
19 Loku zo*nk*le zi wa hi xiro xi*n*we, nga wu hi kwihi miri ke?
20 Kanilezi makunu ku kona ziro zinyingi, kanilezi miri mu*n*we.

21 Ni tihlo a gi koti ku wula
ka canja, A nzi ku labi:
kutani a hloko ka mikonzo,
A nzi ku labi wena.
22 Kokwihi, nguvu le*z*i, le*z*o *z*i-
ro *z*a miri *z*i nga kwatsi *z*i
karele *z*a labeka:
23 Lawo ma*k*lelo ya miri, hi
alakanyako aku matso-
ngwani kudzunzweni, ka
wona ha dzunza nguvu; ni
ma*k*lelo ya hina laya ma
nyenyekako ma sasa ngu-
vu;
24 A *z*iro *z*a hina le*z*i *z*atsi a *z*i
labi ncumo: kanile*z*i Nu-
ngungulu wa lonzowota mi-
ri katigi*n*we, a nyikako ku-
gongolwa ka *k*lelo legi gi
nga vumalako;
25 Kasi ku fela ku kala ku nga
kona a wufenemete mirini;
kanile*z*i kasi a *z*iro *z*i fela ku
zwela xi*n*we ni xi*n*wani.
26 Hambu xiro xi*n*we xi xani-
seka, *z*on*k*le *z*iro *z*i xaniseka
*z*i*n*we naxo; kutani xiro xi-
*n*wani xa kesiwa, ni *z*iro *z*o-
n*k*le *z*i hlakana *z*i*n*we naxo.
27 Makunu *n*wina mu miri wa
Kristu, na mu hi *z*ire *n*we-
n*k*lelele.

Roma 12. 5. Efe. 1. 23. & 4. 12. & 5. 23, 30. Kol. 1. 24.

28 Nungungulu i yimisile ba-
*n*wani cecini, kuranga a
bapostoli, ku gamela bapro-
feti, a ka wunhari bago-
nzisi, *z*onake a *z*iwoniso,
*z*anake ni *z*inyikiwo *z*a ku-
hanyisa, a bavuni, a bafu-
meli, a tirimi ti hambene-
ko.

Mit. 13. 1. Roma 12. 6, 8. xipm. 9 10. Efe. 2. 20. & 3. 5. & 4. 11. 1 Tim. 5. 17. Heb. 13. 17, 24.

29 Bon*k*le hi bapostoli ke? bo-
n*k*le hi baprofeti ke? bon*k*le
hi bagonzisi ke? bon*k*le hi
batiri ba *z*iwoniso ke?
30 Bon*k*le hi na *z*inyikiwo *z*a
kuhanyisa ke? bon*k*le ba
wulawula a tirimi ke? bo-
n*k*le ba *k*lamuseli ke?
31 Kanile*z*i nabelisisani ha ho-
mbe nguvu a *z*inyikiwo.
Nza ha nonohisa ku kombi-
sa hi n*d*lela yo saseka ngu-
u ka *n*wina.

xip. 14. 1, 39.

XIPIMO 13.

1 Loku nzi wulawula hi tiri-
mi ta banhu ni ta tingelosi,
kanile*z*i na nzi hi haba ku-
ranza, nzi maha suku wu
ngelengetako, ni xiketse xi
nge ngongo.
2 Loku nzi hi ni xinyikiwo xa
kuprofeta, nzi ti*b*a kon*k*le
kufihlakala ni kuti*b*a ko-
n*k*le; nzi hi ni kukoleka
kon*k*le, le*z*aku nzi susa a
*z*itsunga, kanile*z*i na nzi hi
haba kuranza a nzi ncumo.

Mat. 7. 22. & 17. 20. Marku 11. 23. Luka 17. 6. xip. 12. 8, 9, 10, 28. & 14. 1, &c.

3 Hambu nzi abela *z*on*k*le nzi
nga na*z*o a gisa *z*isiwana,
hambu nzi nyika a miri wa
mina akuba wu hiswa, ka-
nile*z*i na nzi haba kuranza,
nzi nga ta binzula ncumo.

Mat. 6. 1, 2.

4 A kuranza ka timisa nguvu,
ku nene; kuranza a ku na
wukuxu; kuranza a ku du-

misi wutsumbu ga kona, a
ku ti kukumukisi,
1 Pet. 4. 8.
5 A ku ti maheli lezi zi nga fa-
neliko, a ku ti labeli ka kona
*n*winyi, a ku na kuzangara,
a ku alakanyi kubiha;
xip. 10. 24. Fil. 2. 4.
6 A kutsaki hi lezi zi nga lu-
lamangiko, kanilezi kutsa-
ka hizinene;
Roma 1. 32. 2 Joh. 4.
7 Ku rwala zilo zon*k*le, kuko-
lwa zilo zon*k*le, kutsumba
zilo zon*k*le, ku timisela zilo
zon*k*le.
Roma 15. 1. Gal. 6. 2. 2 Tim. 2. 24.
8 A kuranza cima a ku tsa-
nzeki: kanilezi kutani ku
kona kuprofeta, ku ta mbe-
la; kutani ku kona a tirimi,
ti ta miyela; kani ku kona
a kuti*b*a, ku ta mbela.
9 Hakuba ha ti*b*a hi *k*lelo, hi
profeta hi *k*lelo:
xip. 8. 2.
10 Kanilezi laha loku ku mba-
leleko na ku tile, lezi zi nga
hi *k*lelo zi ta hunza.
11 Laha na nza ha hi xihlangi,
nzi wulawula kwatsi hi xi-
hlangana, nzi lozwa ku
kwatsi nzi xihlangana, nzi
lo alakanya kota xihlanga-
na: makunu laha nzi mahile
wanuna, nzi tsikile a zilo
za wuhlangi.
12 Hakuba makunu ha wona
laha wonini, ku bangamela;
kanilezi zonake ngohe hi
ngohe: makunu nza ti*b*a hi
*k*lelo; zonake nzi ta ti*b*a ko-
ta lezi nzi nga ti*b*ile.
Mat. 18. 10. 2 Kor. 3. 18. & 5. 7. Fil.
3. 12. 1 Joh. 3. 2.
13 Kanilezi makunu zi tsama
kukoleka, kutsumba, kura-
nza, lezi zinharu; a xa ho-
mbe nguvu ka zona hi ku-
ranza.

XIPIMO 14.

1 Lanzelani a kuranza; na
mu nga mu nabelisisa ngu-
vu a zinyikiwo za moya,
nguvu kambe a ku profeta.
xip. 12. 31.
2 Hakuba loyi a kanelako hi
lirimi a nga wulawuli ka
banhu, kanilezi ka Nungu-
ngulu; hakuba a nga kona
munhu a pimako; kanilezi
hi ka moya i wulawula mi-
fihlakalo.
Mit. 2. 4. & 10. 46. & 22. 9.
3 Kanilezi ka loyi a profetako
i wulawula ka banhu ku
maha kuaka, ni ku tangali-
swa, ni wuyiselwa.
4 Loyi a wulawulako hi lirimi
i akela wutsumbu gakwe;
kanilezi loyi a profetako i
akela ceci.
5 Makunu nzi nga *n*wen*k*le
mu wulawula hi tirimi, ka-
nilezi nguvu nga mu pro-
feta: ngwa hombe loyi a
profetako ku hunza loyi a
wulawulako hi tirimi, sase-
ka loku a *k*lamuselwa, kasi
a ceci ya amukela aku aki-
wa.
6 Kanilezi mukunu, bamaka-
*b*ye, loku nzita ka *n*wina
nza wulawula hi tirimi, nzi
ta mu vuna hi ku yini, sa-
seka loku nzi wulawula ka
*n*wina kutani hi n*d*lela ya
kuvulula, kutani nja kuti-

*b*a, kutani nja kuprofeta,
kutani kugonzisa?
xipm. 26.
7 Hambu ni *z*ilo *z*i nga haba
kuhanya, *z*a wonisa mage-
zu, kutani xitende kani i
kubu, loku *z*i nga wonisi a
kuzwakala ka guwa ga *z*o-
na, ku ta ti*b*yiwa hi ku yini
a ku kubiwa xitende ni ku i
gubu gi biwako ke?
8 Loku a punzu wu zwata
gezu gi nga ti*b*yiwiko, hi-
mani a ta nga longisela wu-
tsumbu gakwe a impi ke?
9 Lezo kambe *n*wina, saseka
loku mu wulawula hi tirimi
kuwula kwatsi kasi za fela
kupimiwa, *z*i ta ti*b*yiwa hi
ku yini lezi *z*i wulwawulwa-
ko ke? hakuba mu ta wula-
wula mhehweni.
10 Ku kona, kutani, a tixaka
tinyingi ta magezu tikwe-
ni, kanilezi a li kona lixa-
ka li nga hi ko ni kuzwi-
wa.
11 *Z*onake loku nzi nga ti*b*i le-
*z*i *z*i wulwako hi gezu, nzi
ta maha ka yena loyi a wu-
lawulako a wa matiko, ni
loyi a wulawulako ngwa
matiko ka mina.
12 Lezo kambe *n*wina, ku su-
kela kunabeleni ka *n*wina
ka *z*inyikiwo *z*a ka moya,
ecani le*z*aku mu tsama kua-
kiweni ka ceci.
13 Ngahilezo nga loyi a wula-
wulako hi lirimi a kombe-
la kasi a fela ku *k*lamuse-
lwa.
14 Hakuba loku nzi kombela
hi lirimi, a moya wa mina
wa kombela, kanile*z*i a ku-
pima ka mina a ku na mi-
hanzo.
15 Ku yini *z*ona ke? nzi ta ko-
mbela hi moya, ni ku nzi ta
kombela hi kupima kambe:
nzi ta yimbelela hi ka moya,
ni ku nzi ta yimbelela hi
kupima kambe.
Efe. 5. 19. Kol. 3. 16.
16 Le*z*o loku u kesa hi moya, i
ta ku yini loyi a nga wutsa-
*n*weni go kala a nga gonza-
ngi a ku Ameni laha na
kubongiwa, na u wona le-
*z*aku a nga *z*i ti*b*i le*z*i u *z*i
wulako wena?
xip. 11. 24.
17 Hakuba wena hizinene wa
kesa kwatsi, kanile*z*i ba-
*n*wani a ba akiwi.
18 Nza bonga Nungungulu,
mina nza wulawula hi tiri-
mi kuhunza *n*wina *n*we-
n*k*le:
19 Ahemba lomo cecini nza ra-
nza ku wulawula n*k*lanu
wa timhaka hi kupima ka
mina, kasi nza gonzisa ba-
*n*wani kambe, kuhunza ma-
zana ya mazana ya timhaka
hi lirimi.

20 Bamaka*b*ye, mu nga mahi
wuhlangi hi kupima: ahe-
mba hi kubiha nga mu ma-
ha *z*ihlangi, kanile*z*i kupi-
meni mahani madota.
Mat. 11. 25 & 18. 3. & 19. 14. Roma 16.
19. xip. 3. 1. Efe. 4. 14. Heb. 5.
12, 13. 1 Pet. 2. 2.
21 Hi ka nayo ku lo tsalwa, Hi
munhu wa tirimi ti nga ti-

*b*yiwiko ni milomu ya ba-
pfumba nzi ta wulawula ka
laba banhu; hambu le*z*i ba
ta nga kala ku nzizwa, ku
wula Hosi.
Joh. 10. 34.
22 Ngahile*z*o a tirimi ta ka *z*i-
woniso, ku nga hi ka laba
ba kolwako, kanile*z*i ka ba
nga kolwiko: kanile*z*i a ku-
profeta ku hi xiwoniso, ku
nga hi ka ba nga kolwiko,
kanile*z*i ka bona laba ba
kolwako.
23 Hikwalaho loku a ceci yo-
n*k*le yi tsombana katigi-
*n*we, bon*k*le ba wulawula
hi tirimi, laho ku cikela
munhu a nga gonzangiko
kutani a nga kolwiko, ba
nga ta ku *n*wina mu hungu-
kile ke?
Mit. 2. 13.
24 Kanile*z*i loku bon*k*le ba pro-
feta, laho ku cikela mu*n*we
a nga kolwiko, kutani a nga
gonzangiko, wa lulekwa hi
bon*k*le, wa lamulwa hi bo-
n*k*le;
25 A kufihlakala ka mbilu ya-
kwe ka wonekeliswa; le*z*o i
tawa lahasi hi mikonzo ya-
kwe a dumisa Nungungulu,
na kanela le*z*aku Nungu-
ngulu i kona xikari ka *n*wi-
na hi *z*inene.

26 Hi yini *z*ona ke, bamaka-
*b*ye? Laha na mu tsomba-
na, mu*n*wani i na ni lisimu,
i na ni kugonzisa, i na ni
kuvululiwa, i na ni lirimi, i
na ni ku*k*lamusela. Nga
*z*ilo *z*on*k*le *z*i mahelwa kua-
kiweni.
xipm. 6. xip. 12. 7, 8, 9, 10. 2 Kor. 12. 19. Efe. 4. 12.
27 Loku a hi kona munhu a
wulawulako hi lirimi, nga
ha hi bambiri, kutani cu-
kwana banharu, kasi ha la-
nzisana; a mu*n*we a *k*lamu-
sele:
28 Kanile*z*i loku ku nga hi ko-
na a mu*k*lamuseli, nga a
miyela lomo cecini; a wula-
wula ka wutsumbu gakwe,
ni ka Nungungulu.
29 Baprofeti nga ba wulawula
ba hi ba mbiri kutani ba-
nharu, ni ba*n*wani nga ba
pima.
xip. 12. 10.
30 Kanile*z*i loku kuvululwa
ku mahwa ka loyi a tsami-
leko, nga lo wo ranga a ku
tiwitiwi bi.
1 Tesa. 5. 19, 20.
31 Hakuba *n*wen*k*le ma *z*i kota
kuprofeta mu*n*we ni mu-
*n*wani, kasi banhu bon*k*le
ba fela ku gonza, ba fela ku
tangaliswa;
32 Hakuba mimoya ya bapro-
feti ya ti koramisa ka ba-
profeti;
1 Joh. 4. 1.
33 Hakuba Nungungulu a hi
Nungungulu wa xipitipiti,
kanile*z*i wa kurula; kota ti-
cecini ton*k*le ta bobasa.
xip. 11. 16.

34 Nga ba basati ba miyela
lomo ticecini: hakuba a ku
vumelwe ka bona le*z*aku ba
wulawula; kanile*z*i nga ba

ti koramisa kota kuwula
ka nayo.
xip. 11. 3. Efe. 5. 22. Kol. 3. 18.
1 Tim. 2. 11, 12. Tit. 2. 5. 1 Pet.
3. 1.
35 Loku ba ranza ku tiba ncu-
mo, xo maha nga ba wutisa
banuna babye le kaya: ha-
kuba ku tingana ka wasati
ku kanela cecini.
36 Yini xana? ku wa hi ka
nwina laha mhaka ya Nu-
ngungulu yi nga huma yi
fambiswa ke? kutani yi lo-
ta ka nwina nwece?

37 Loku a hi kona munhu
a alakanyako a wutsumbu
gakwe a ku muprofeti, ku-
tani ngwa moya, nga a hi
ni kutiba ka lezi zilo nzi
tsalako ka nwina, aku zi hi
kulaya ka Hosi.
2 Kor. 10. 7. 1 Joh. 4. 6.
38 Kanilezi loku munhu a nga
tibi, nga a tsama na nga
tibi.

39 Ngahilezo, bamakabye, la-
bisisani ha hombe nguvu
kuprofeta, mu nga beleteli
ku wulawula hi tirimi.
xip. 12. 31. 1 Tesa. 5. 20.
40 Kanilezi nga zonkle zi ma-
hiwa kwatsi zi ecetelwa.
xipm. 33.

XIPIMO 15.

1 Makunu nza tibekisa ka
nwina, bamakabye, a iva-
ngeli leyi nzi yi kaneleko
ka nwina, leyi kambe mu
lo yi amukeleko, kambe mu
yimileko ha yona,
Roma 5. 2. Gal. 1. 11.
2 Na hi yona kambe mu ha-
nyisilwe; nza yi tibekisa,
nzi wula, hi ka hi timhaka
nzi nga ti kanela ka nwina,
loku mu ti komisile, ku nga
saseka mu kolilwa mahala.
Roma 1. 16. xip. 1. 21. Gal. 3. 4.
3 Hakuba nzi lo nyika ka
nwina kuranga ka zonkle
lezi minawu nzi nga zi amu-
kele kambe, aku Kristu i lo
fisa ku yini hi zonho za hina
kota hi ka mitsalo;
Luka 24. 26, 46. Mit. 3. 18. & 26. 23.
xip. 11. 2, 23. Gal. 1. 12. 1 Pet. 1.
11. & 2. 24.
4 Ni ku i wa kelelwe; ni ku i
lo vuka hi siku ga manharu
kota hi ka mitsalo;
Luka 24. 26, 46. Mit. 2. 25-31. & 13.
33, 34, 35. & 26. 22, 23. 1 Pet. 1. 11.
5 Lezaku i lo woneka ka Ke-
fasi; zonake ka kume ni
bambiri;
Mat. 28. 17. Marku 16. 14. Luka 24.
34, 36. Joh. 20. 19, 26. Mit. 10. 41.
6 Zonake i lo woneka ka ba-
makabye ba hunzako nkla-
nu wa mazana katiginwe,
labo a banwani ba bona ba
hi kona ni nyamukle, ka-
nilezi banwani ba eklele;
7 Zonake i lo woneka ka Ja-
mesi; zonake ka bonkle ba-
postoli;
Luka 24. 50. Mit. 1. 3, 4.
8 Ni kugumesa ka bonkle, ni
ka munwe a nga lo tralwa
hi xikati xi nga faneliko
yena i lo wonekeliswa ka
mina kambe.
Mit. 9. 4, 17. & 22. 14, 18. xip. 9. 1.
9 Hakuba mina nzi tsongwa-
nyani ka bapostoli, a nzi
faneli kubitanwa ku nzi
mupostoli, hakuba nzi lo xa-

nisa a ceci ya Nungungu-
lu.
Mit. 8. 3. & 9. 1. Gal. 1. 13. Efe. 3. 8.
Fil. 3. 6. 1 Tim. 1. 13.
10 Kanile*z*i hi kota ya wuxinji
ga Nungungulu mina nzi
kona laha nzi nga kona: ni
wuxinji gakwe legi gi nga
ka mina a gi kumiwangi
mahala; kanile*z*i nzi tirile
ha hombe nguvu kuhunza
bona bon*k*le: na ku nga ku
nga hi mina, kanile*z*i wuxi-
nji ga Nungungulu legi gi
nga *z*i*n*we na mina.
Mat. 10. 20. Roma 15. 18, 19. 2 Kor.
3. 5. & 11. 23. & 12. 11. Gal. 2. 8.
Efe. 3. 7, 8. Fil. 2. 13.
11 Hambu ku hi mina kutani
hi bona, le*z*o ha kanela, le-
*z*o ma kolwa.

12 Makunu loku Kristu a ka-
nelwa le*z*aku i lo vuka hi
ka bafileko, ba wula hi ku
yini xikari ka *n*wina aku a
ku kona kuvuka hi ka bafi-
leko ke?
13 Kanile*z*i loku ku nga hi ko-
na kuvuka hi ka bafileko, ha-
mbu Kristu a nga vukangi:
1 Tesa. 4. 14.
14 Ni loku Kristu a nga vuka-
ngi, *z*onake kukanela ka hi-
na mahala, ni kukoleka ka
*n*wina mahala.
15 Ina, ha kumiwa na hi hi ba-
kustumunyu ba mawunwa
ba Nungungulu; hakuba hi
maha wukustumunyu ka
Nungungulu le*z*aku i lo vu-
xa Kristu: loyi a nga mu
vuxangiko, loku *z*i ngaho a
bafileko ba nga vuxiwa.
Mit. 2. 24, 32. & 4. 10, 33. & 13. 30.
16 Hakuba loku bafileko ba
nga vuxiwi, hambu Kristu
a nga vukangi:
17 Loku Kristu a nga vukangi,
a kukolwa ka *n*wina hi ma-
hala; *n*wina ma ha hi *z*o-
nhweni *z*a nwina.
Roma 4. 25.
18 *Z*onake laba ba e*k*leleko ka
Kristu ba lobile.
19 Loku ka loku kuhanya ko-
ce hi kutsumbile ka Kristu,
hina ni banhu bon*k*le ha ti-
miselwa nguvu.
2 Tim. 3. 12.

20 Kanile*z*i makunu le*z*i Kri-
stu i vukile ka bafileko, a
matewula ya bona laba ba
e*k*leleko.
Mit. 26. 23. xipm. 23. Kol. 1. 18. 1
Pet. 1. 3. Kuv. 1. 5.
21 Ka hi loku ku nga sukela hi
ka munhu ku lota kufa, hi
ka munhu kambe ku lota a
kuvuka hi ka bafileko.
Joh. 11. 25. Roma 5. 12, 17. & 6. 23.
22 Kota hi ka Adamu bon*k*le
ba lofa, le*z*o kambe hi ka
Kristu bon*k*le ba ta mahwa
ba hanya.
23 Kanile*z*i loyi ni loyi hi ku
ecetelwa kakwe: Kristu hi
matewula yo ranga; ni laba
ba ka Kristu, a kuteni ka
yena.
xipm. 20. 1 Tesa. 4. 15, 16, 17.
24 *Z*onake ku cikela kugume-
lwa, laho a ta nyikela mu-
fumo ka Nungungulu, ha-
mbu Dadani; laho a ta nga
panzanya a kufumela ko-
n*k*le ni kuti*b*a kon*k*le ni
ntamo.
25 Hakuba nga a fuma, a kala

a beka lahasi ka mikonzo
yakwe a balala bakwe bo-
n*k*le.
Mit. 2. 34, 35. Efe. 1. 22. Heb. 1. 13.
& 10. 13.
26 A nala wu gumela loyi a ta
nga panzanywa hi kufa.
2 Tim. 1. 10. Kuv. 20. 14.
27 Hakuba, Yena i lo beka *z*ilo
*z*on*k*le ku ti koramisa lahasi
ka mikonzo yakwe. Kani-
le*z*i laha na wula, *Z*onkle
*z*ilo *z*a ti koramisa ka yena,
*z*i la su dlu le*z*aku yena i si-
yile loyi a nga maha *z*on*k*le
ku ti koramisa ka yena.
Mat. 28. 18. Heb. 2. 8. 1 Pet. 3. 22.
28 Ni laha loku *z*ilo *z*on*k*le *z*i
ti koramisile ka yena, *z*o-
nake a *N*wana a wutsumbu
gakwe i ta ti koramisa ka
yena loyi a nga maha *z*ilo
*z*on*k*le ku ti koramisa ka-
kwe, kasi Nungungulu a
fela ku maha kon*k*le xakari
ka kon*k*le.
xip. 3. 23. & 11. 3. Fil. 3. 21.

29 Kambe ba ta maha yini la-
ba ba nga bapatizelwa ka
bafileko? loku ba nga vuki
a bafileko futsi, hi yini *z*o-
nake ba lo bapatizelwa ka
bona?
30 Hi yimeleni kambe hina le
mhangweni *z*i kati *z*on*k*le
ke?
2 Kor. 11. 26. Gal. 5. 11.
31 Nza kaneta hi kutangala
loku ku nga ka *n*wina, ba-
maka*b*ye, loku nzi nga na-
ko ka Kristu Jesu a Hosi ya
hina, nzifa masiku won*k*le.
Roma 8. 36. xip. 4. 9. 2 Kor. 4. 10, 11.
& 11. 23. 1 Tesa. 2. 19.
32 Loku hi matsamela ya ba-
nhu nzi lolwa ni *z*ihari le
Efesusi, ku nzi vunile yini?
loku a bafileko ba nga vuki,
nga na higa hinwa, hakuba
manziko hi tafa.
Luka 12. 19. 2 Kor. 1. 8.
33 Mu nga kohliswi: A ku*k*la-
ngana ni kubiha ka bolisa
matsamela yo saseka.
xip. 5. 6.
34 Vukani kululameni, mu nga
oni; hakuba ba*n*wani a ba
na kuti*b*a ka Nungungulu:
nzi wula le*z*i ku mu cela ti-
ngana.
Roma 13. 11. Efe. 5. 14. 1 Tesa. 4. 5.
xip. 6. 5.

35 Kanile*z*i mu*n*wani i ta wu-
la, Ba ta vukisa ku yini a
bafileko ke? na hi miri wa
ku yini ba ta nga vuka ha
wona?
36 Pupulu nziwena, le*z*i u *z*i
*b*yalako a *z*i mili, saseka
loku *z*i file:
Joh. 12. 24.
37 Ni le*z*i wena u *z*i *b*yalako, a
ku*b*yali lowo miri wu ta nga
nga wu hi kona kanile*z*i a
mbewu yoce, kutani *z*ipfa-
ki, kutani lixaka li*n*wani;
38 Kanile*z*i Nungungulu i yi
nyika miri kota kuranza
kakwe, ka timbewu ton*k*le
a miri wa yona yoce.
39 A nyama yon*k*le a hi nya-
ma ya lixaka li*n*we: kanile-
*z*i ku kona nyama yi*n*we ya
banhu, yi*n*wani nyama ya
*z*ihari, yi*n*wani nyama ya
tinyanyani, yi*n*wani nyama
ya *z*i*dl*uwani.
40 Ku kona kambe mimiri ya

le tilweni, ni mimiri ya laha
misabeni: kanilezi wukosi
ga le tilweni wu hi ginwe,
ni wukosi ga laha misabeni
hi ginwa*ni*.
41 Ku kona wukosi gi*n*we ga
gambu, ni gi*n*wani wukosi
hi ga hweti, ni gi*n*wani wu-
kosi hi ga tinyeleti; hakuba
nyeleti yi*n*we ya hambana
ni yi*n*wani nyeleti hi wu-
kosi.
42 Le*z*o ni kuvuka ka bafileko.
Yi lo *b*yalwa ni kubola; yi
vukile yi nga hi na kubola:
Mat. 13. 43.
43 Yi *b*yalilwe hi ku nga du-
miseki; yi vukile hi wuko-
si: yi lo *b*yalwa kukaraleni;
yi lo vuka hi ntamo:
Fil. 3. 21.
44 Ku lo *b*yalwa hi miri wa
nyama; ku lo vuka hi miri
wa moya. Loku ku kona
miri wa mahanyela, ku ko-
na kambe miri wa moya.
45 Le*z*o kambe ku tsalilwe, A
munhu wo ranga Adamu i
lo maha muhefemulo wu
hanyako. Adamu wo gu-
mesa i lo maha muhefemulo
wu hanyako ka moya.
Joh. 5. 21. & 6. 33, 39, 40, 54, 57. Roma
5. 14. Fil. 3. 21. Kol. 3. 4.
46 Ahemba a hi kona ka kusa-
ngula loku ku nga moya,
kanile*z*i loku ku nga maha-
nyela; *z*onake le*z*i *z*i nga *z*a
ka moya.
47 A munhu wa kurangula
ngwa misaba, hi ka misaba:
a munhu wo gamela ngwa
le tilweni.
Joh. 3. 13, 31.
48 A ba misaba, ba kotisa yena
a nga wa misaba kambe: a
ba ka tilo, ba kotisa yena a
nga wa le tilweni.
Fil. 3. 20, 21.
49 Kota le*z*i hi nga lo tekelela
mufananiso wa misaba, hi-
na kambe hi ta tekelela mu-
fananiso wa le tilweni.
Roma 8. 29. 2 Kor. 3. 18. & 4. 11. Fil.
3. 21. 1 Joh. 3. 2.
50 Makunu nzi wula le*z*i, ba-
maka*b*ye, le*z*aku a nyama
ni nkata a *z*i na kuga a tso-
mba ya mufumo wa Nu-
ngungulu; a kubola a kugi
tsomba ya ku-nga-boli.
Mat. 16. 17. Joh. 3. 3, 5.
51 Langutani, nzi mu *b*yela
mifihlakalo: Hina hon*k*le hi
nga ta e*k*lela, kanile*z*i hi ta
hunzuluswa,
1 Tesa. 4. 15, 16, 17. Fil. 3. 21.
52 Hi xikatanyana, hi kuhati-
ma ka tihlo, ka punzu wa
ku gumesa: hakuba a pu-
nzu wu ta biwa, ni bafileko
ba ta vuka hi ku-nga-boliko,
hi ta hunzuluswa.
Mat. 24. 31. Joh. 5. 25. 1 Tesa. 4. 16.
53 Hakuba a kubola loku ku
fela ku ambaliswa ku-nga-
boliko, ni loku kufa ku ta
mbaliswa ku-ngafi.
2 Kor. 5. 4.
54 Kanile*z*i laha loku kubola
ku bakilwe laha ku-nga-bo-
liko, ni loku kufa ku ta
ambala kungafi, *z*onake ku
ta maheka a mhaka leyi yi
tsalilweko, a Kufa ku miti-
lwe hi kuhlula.
Heb. 2. 14, 15. Kuv. 20. 14.
55 O kufa, hi kwihi kuhlula

ka wena ke? O kufa, li
kwihi libole la wena ke?
56 A libole la kufa hi kuonha;
ni ntamo wa kuonha hi na-
yo:
Roma 4. 15. & 5. 13. & 7. 5, 13.
57 Kanile*z*i a kubongwa ku
nga hi ka Nungungulu, ha
nyikileko kuhlula hi kota
ya Hosi ya hina Jesu Kri-
stu.
Roma 7. 25. 1 Joh. 5. 4, 5.
58 Ngahile*z*o, bamaka*b*ye ba
mina ba ranzekako, nga
mu su ndende, mu nga tse-
katsekiswi, mu simamisa
mu tsamile tirweni wa Ho-
si, kotisa mu *z*i ti*b*ako a
kutira ka *n*wina a hi maha-
la ka Hosi.
xip. 3. 8. 2 Pet. 3. 14.

XIPIMO 16.

Makunu hi minyikelo ya
laba bobasa, kota le*z*i nzi
nga laya a ticeci ta le Gala-
tia, le*z*o mahani *n*winawu.
Mit. 11. 29. & 24. 17. Roma 15. 26.
2 Kor. 8. 4. & 9. 1, 12. Gal. 2. 10.
2 Hi siku go sangula ga so-
nto, nga loye ni loye a ti
bekela, kota ku katekiswa
kakwe, kasi kunyika k
nga mahiwa laha na nzi
tile.
Mit. 20. 7. Kuv. 1. 10.
3 Ni laha na nzi cikela, kani
hi ba ha laba mu ta hlawu-
la ni mapapilo, nzi ta ba ru-
mela ku yisa a *z*inyikiwo *z*a
*n*wina le Jerusalema:
2 Kor. 8. 4, 6, 19.
4 Loku i nga *z*i fanela ku fa-
mba minawu kambe, ba ta
famba *z*inwe na mina.
2 Kor. 8. 4, 19.
5 Kanile*z*i nzi tata ka *n*wina,
laha na nzi tsemakanyile
nzi hunza Makedonia; ha-
kuba nzi ta hunza Make-
donia;
Mit. 19. 21. 2 Kor. 1. 16.
6 Kanile*z*i ka *n*wina *z*i nga
nga nzi ta tsama, ku mbela
wuxika, kasi ma nzi hele-
keta lwenzweni la mina ka-
ni hi kwihi laha nzi ta kuya
kona.
Mit. 15. 3. & 17. 15. & 21. 5. Roma 15.
24. 2 Kor. 1. 16.
7 Hakuba a nzi nabeli ku mu
wona makunu na nzi kari
nzi hunza; hakuba nza tsu-
mba ku ta tsama xikati loku
na *n*wina, loku a Hosi yi
vumela.
Mit. 18. 21. xip. 4. 19. Jam. 4. 15.
8 Kanile*z*i nzi ta tsama Efe-
susi kala ku cikela Pente-
kosti;
9 Hakuba a nyangwa ya ho-
mbe ya ku tira yi vululekile
ka mina, ba*n*yingi ba *k*la-
ngaletelako.
Mit. 14. 27. & 19. 9. 2 Kor. 2. 12. Kol.
4. 3. Kuv. 3. 8.

10 Makunu loku Timote ata,
cuwukani a tsame na *n*wina
na hi kutiya; hakuba yena
i tira tiro wa Hosi, kwa-
tsi hi le*z*i minawu nzi tira-
ko:
Mit. 19. 22. Roma 16. 21. xip. 4. 17.
Fil. 2. 20, 22. 1 Tesa. 3. 2.
11 Nga ku nga hi kona munhu
a mu kanyako. Mu hele-
keteni kwatsi hi kurula,
kasi i fela kuta ka mina:
hakuba nzi mu langutele
*z*in*n*we ni bamaka*b*ye.
Mit. 15. 33. 1 Tim. 4. 12.

12 Kanilezi hi ku kumbuka a
Apolose nakulori, nza mu
kongotela nguvu a kuta ka
nwina zinwe ni bamakabye:
hakuba i wa nga ziranzi za-
kwe a kuta nakunu; kani-
lezi i tata laha a ta nga ku-
ma a kutsameka.
xip. 1. 12. & 3. 5.

13 Rinzelani nwina, mu yima
kunde kukolekeni, mu ma-
ha ku nga banuna, mu hi ni
ntamo.
Mat. 24. 42. & 25. 13. xip. 15. 1. Fil. 1. 27. & 4. 1. 1 Tesa. 3. 8. & 5. 6. 2 Tesa. 2. 15. 1 Pet. 5. 8. Efe. 6. 10. Kol. 1. 11.
14 Nga zonkle lezo mu zi ma-
hako mu zi maha kuranza-
neni.
xip. 14. 1. 1 Pet. 4. 8.

15 Makunu nza mu kongotela
nwina, bamakabye (ma yi
tiba yindlu ya Stefani, leza-
ku yi mihanzu yo ranga ya
le Akaia, ni ku ngalo ba ti
yimisela aku ba ba kozela
laba bobasa),
Roma 16. 5. xip. 1. 16. 2 Kor. 8. 4. & 9. 1. Heb. 6. 10.
16 Lezaku nwina mu ti kora-
misa ka wa ku ngahi, ni ka
bonklelele laba ba vunako
ntirweni na tira.
Heb. 6. 10. & 13. 17.
17 Nza tsaka hi kuta ka Stefa-
ni na Fortunatusi, na Akai-
kusi: hakuba lezi mu nga
kari mu zi vumala ka nwina
ba mu nyikile zona.
2 Kor. 11. 9. Fil. 2. 30. File. 13.
18 Hakuba bona ba kufumetile
a moya wa mina ni nwina:
hikwalaho ba tibeni kwatsi
a ba ku ngaho.
Kol. 4. 8. Fil. 2. 29. 1 Tesa. 5. 12.

19 A ticeci ta leno Asia ta mu
rungula. Akwila na Prisila
ba mu rungula nguvu nwi-
na ka Hosi, zinwe ni ceci le
yi nga le ndlwini yaby
Roma 16. 5, 15. File. 2.
20 Bonkle bamakabye ba mu
rungula. Rungulanani hi
kutrotra ka kubasa.
Roma 16. 16.

21 A kurungula ka mina Pau-
le hi canja ga mina nwinyi.
Kol. 4. 18. 2 Tesa. 3. 17.
22 Loku a nga a hi kona mu-
nhu a nga yi ranziko a Ho-
si, a mahe anathema. Ma-
ranatha!
Efe. 6. 24. Gal. 1. 8, 9. Jude 14, 15.
23 A wuxinji ga Hosi Jesu
Kristu a gi be zinwe na
nwina.
Roma 16. 20.
24 A kuranza ka mina nga ku
hi na nwina nwenkle ka
Kristu Jesu. Ameni.

A PAPILO GA WUMBIRI GA PAULE MU POSTOLI KA BA LE KORINTE.

XIPIMO 1.

1 Paule, a mupostoli wa Jesu Kristu hi kuranza ka Nungungulu, na Timote makab*y*e wa hina, ka ceci ya Nungungulu leyi yi nga le Korinte, *zi*n*we ni bobasa bon*k*le laba ba nga le Akaia gonkle.
1 Kor. 1. 1. Efe. 1. 1. Fil. 1. 1. Kol. 1. 1, 2. 1 Tim. 1. 1. 2 Tim. 1. 1.

2 A wuxinji ka *n*wina ga le ka Nungungulu Dadani ni ka Hosi Jesu Kristu.
Roma 1. 7. 1 Kor. 1. 3. Gal. 1. 3. Fil. 1. 2. Kol. 1. 2. 1 Tesa. 1. 1. 2 Tesa. 1. 2. File. 3.

3 A katekiswe Nungungulu Dadani wa Hosi ya hina Jesu Kristu, a Dadani wa wuxinji ni Nungungulu wa ku tangalisa ;
Efe. 1. 3. 1 Pet. 1. 3.

4 A hi tangalisako kuxanisekeni ka hina kon*k*le, kasi ha fela ku tangalisa laba ba nga le kuxanisekeni, hi kutangaliswa loku hina wutsumbu hi tangalisilweko hi Nungungulu.

5 Kota lezi kuxanisek ka Kristu ku nga ka hina, lezo kambe a kutangala ka hina ku tsamile hi kota ya Kristu.
Mit. 9. 4. xip. 4. 10. Kol. 1. 24.

6 Kanilezi kutani hi xanisekile, ku hi kutangala ka *n*wina ni wutomi ga *n*wina; kambe kutani ha tangala, ku hi kutangala ka *n*wina, ku tirako hi kutimisela ku nonohisa ka kwaloko kuxaniseka loku na hinawu hi nga xaniseka ha kona:
xip. 4. 15.

7 A kutsumba ka hina hi *n*wina ku komisile; na hi ti*b*a le*z*aku, kota le*z*i mu hlengeleko kuxaniseka, le*z*o kambe *n*wina mu hlengeleko kutangala.
Roma 8. 17. 2 Tim. 2. 12.

8 Hakuba a hi *z*i ranzi ku nga mu nga ti*b*i, bamakab*y*e, hi kota ya kuxaniseka ka hina loku ku nga hi cikelela Asia, lezaku, hi wa tsimbeketilwe lahasi ha hombe nguvu, hehla ka ntamo wa hina, kotalezo hi nga ha celi kota hi kuhanya ka hina :
Mit. 19. 23. 1 Kor. 15. 32. & 16. 9.

9 Ina, a wutsumbu ga hina hi wa longisile kufa xikari ka hina, kasi hi nga tsumbi a wutsumbu ga hina, kanile*z*i ka Nungungulu loyi a vuxako a bafileko :

10 A nga hi humesa kufeni ka hombe, a ha hi humesako kona: ka yena kambe ha ha simamisako hi tsumba ya hina, aku i ta hi humesa ;
2 Pet. 2. 9.

11 *N*winawu kambe mu vuna

zi*n*we na hina hi kukongela
ka *n*wina; lezaku, a xinyi-
kiwo lexi xi nga nyikiwe
hina hi kota ya banyingi, a
kubongwa ku fela ku nyiki-
wa hi banyingi banhu hi
kota ya hina.
Roma 15. 30. xip. 4. 15. Fil. 1. 19.
File. 22.

12 Hakuba a wukosi ga hina
hi legi, a wukustumunyu
ga timbilu ta hina, lezaku hi
ka kubasa ni kuranza ka
Nungungulu, ku nga hi ku-
*k*lariha ka nyama kanilezi
hi wuxinji ga Nungungulu,
hi lo tsimbeta a wutsumbu
ga hina tikweni, ha hombe
nguvu ka *n*wina.
1 Kor. 2. 4, 13. xip. 2. 17. & 4. 2.
13 Hakuba a hi tsali zi*n*wani
zilo ka *n*wina, kuhunza lezi
mu gonzileko kutani mu zi
ti*b*ako, nza tsumba aku mu
ta zi vumela kala kugume-
lwa:
14 Kota lezi mu hi ti*b*ileko
*n*wina kambe hi *k*lelo, leza-
ku hi wukosi ga *n*wina, ko-
tisa lezi *n*wina mu ga hina-
wu, hi siku ga Hosi ya hina
Jesu.
xip. 5. 12. Fil. 2. 16. & 4. 1. 1 Tesa. 2.
19. 20.

15 Hi ka kutsumba loku nzi
lo alakanyiswa kuta ka *n*wi-
na kusangula, kasi ma tsa-
kiswa hi ka kumbiri:
Roma 1. 11. 1 Kor. 4. 19.
16 Ka *n*wina nzi hunza nzi ya
Makedonia, kambe hi le Ma-
kedonia nzi ta ka *n*wina, ka
*n*wina kasi ma fela ku nzi
heleketa lwenzweni la mina
kuya Judia.
1 Kor. 16. 5, 6.
17 Laha hikwalaho na nzi la-
kanyisilwe lezo, nzi lo wo-
nisa a wulolo ke? kutani a
zilo lezi nzi zi hlawulako,
nzi hlawula hi ka nyama,
lezaki nga na hi ka mina
ku hi kona ina ina ni ko-
kwihi kokwihi ke?
xip. 10. 2.
18 Kanilezi kota lezi Nungu-
ngulu a tsumbekileko, a ti-
mhaka ta hina ka *n*wina a
hi ina ni ku kokwihi.
19 Hakuba *N*wana wa Nungu-
ngulu, Jesu Kristu, a nga
kanelwa xikari ka *n*wina hi
hina, yena mina na Silva-
nusi na Timote, ku wa nga
hi ku ina ni ku kokwihi,
kanilezi ka yena hi kona
ina.
Marku 1. 1. Luka 1. 35. Mat. 9. 20.
Heb. 13. 8.
20 Hakuba zi hi zi ngani zitsu-
mbiso za Nungungulu, ka
yena zi ngalo ina: ngahilezo
ka yena kambe hi kona
Ameni, ka wukosi ga Nu-
ngungulu hi kota ya hina.
Roma 15. 8, 9.
21 Makunu yena lovi a hi vi-
misile zi*n*we na *n*wina ka
Kristu, a hi totile, hi Nu-
ngungulu;
1 Joh. 2. 20, 27.
22 Lovi kambe a hi tiyisile, i le
hi nyika xikomisiso xa ka
Moya timbilwini ta hina.
xip. 5. 5. Efe. 1. 13, 14. & 4. 30. 2 Tim.
2. 19. Kuv. 2. 17.

23 Kanilezi nza bitana Nu-

ngungulu ku maha kustu-
munyu ka muhefemulo wa
mina nzi lo timisela ka *n*wi-
na a kuta le Korinte.
Roma 1. 9. 1 Kor. 4. 21. xip. 2. 3. & & 11. 31. & 12. 20. & 13. 2, 10. Gal. 1. 20. Fil. 1. 8.
24 Ku nga hi lezi hi nga ni
ntamo hi kukolwa ka *n*wi-
na, kanilezi hi zivuneteli za
kunengela ka *n*wina: ha-
kuba hi kukoleka mu yi-
mile.
Roma 11. 20. 1 Kor. 3. 5. & 15. 1. 1 Pet. 5. 3.

XIPIMO 2.

1 Kanilezi nzi tiyisile lezi
mina wutsumbu, lezaku nzi
nga ta hata kambe ka *n*wi-
na hi wusiwana.
xip. 1 23. & 12. 20, 21. & 13. 10.
2 Hakuba loku nzi mu cela
wusiwana, himani zonake
a nzi mahako nzi nengela,
saseka loyi a mahiwako wu-
siwana hi mina?
3 Nzi lo tsala zalezi zilo, ku
nga ku, laha na nzi cikele,
nzi nga nga nzi ta celwa
wusiwana hi laba nzi nga ta
nga nzi tsakile ha bona; na
nzi tsumba ka *n*wina *n*we-
n*k*le, lezaku a kutsaka ka
mina hi kutsaka ka *n*wina
*n*wen*k*le.
xip. 7. 16. & 8. 22. & 12. 21. Gal. 5. 10.
4 Hakuba hi kuxaniseka ka
hombe ni kubayisa ka mbi-
lu nzi lo mu tsalela zi*n*we ni
mihloti yinyingi; na ku nga
hi ku mu tatelwa hi wusi-
wana, kanilezi kasi ma fela
ku ti*b*a kuranza loku nzi
nga nako ha hombe nguvu
ka *n*wina.
xip. 7. 8, 9, 12.
5 Kanilezi loku a hi kona a
celileko wusiwana, i celile
wusiwana, a hi ka mina,
kanilezi hi *k*lelo (a nzi tsi-
mbeketi kubinza) ka *n*wina
*n*wen*k*le.
1 Kor. 5. 1. Gal. 4. 12.
6 Ku enele ka ywaloye mu-
*n*we loku kutsayiswa a nga
tsayisilwe hi banyingi;
1 Kor. 5. 4, 5. 1 Tim. 5. 20.
7 Lezo kusaseka mu *k*lela mu
mu tsẹtselela, mu mu ta-
ngalisa, ku nga ku hilezo a
wa ku ngahi a mitiwa zi-
*n*we hi ku tatiwa hi wusi-
wana.
Gal. 6. 1.
8 Ngahilezo nza mu kongotela
*n*wina ku tiyisa kuranza ka
*n*wina ka yena.
9 Hakuba hi kugumelwa loku
nzi lo tsala, kasi nza fela ku
ti*b*a a ki tiya ka *n*wina,
kutani ma ingisa ka zilo
zon*k*le.
xip. 7. 15. & . . 6.
10 Kanilezi ka loyi mu tsetse-
lelako ncumo, mina nza mu
tsetselela kambe: hakuba
kambe lezi nzi zi tsetsele-
leko, loku nzi nga nzi tse-
tselele ncumo, hi kota ya
*n*wina nzi tsetselele tsu-
m*b*yini wa Kristu;
11 Kasi ka hina ku nga hi ko-
na a xibango xi kumiwa-
ko hi Satani: hakuba a hi
hina hi nga ma ti*b*iko a ma-
no yakwe.

12 Makunu laha na nzi cikele
Troasi hi ivangeli ya Kristu,
laha li*b*ati li vululekile ka
mina hi ka Hosi,
Mit. 16. 8. & 20. 6. 1 Kor. 16. 9.
13 Nzi wa nga hi ni ku re-
tsebele moyeni wa mina,
hakuba nzi wa nga mu ku-
mangi Titusi nakulori wa
mina: kanile*z*i nzi lo ba sa-
lisa, nzi loya Makedonia.
xip. 7. 5, 6.
14 Kanile*z*i a kubongwa nga
ku hi ka Nungungulu, loyi
a nge tsoma a hi rangela
kuhluleni hi ka Kristu, loyi
a wonekelisako hi hina a
masema ya kuti*b*a kakwe a
wutsa*n*weni gon*k*le.
15 Hakuba hina hi masema
ma nanzihako ya Kristu ka
Nungungulu, ka bona laba
ba hanyisilweko, ni ka bona
laba ba lobako;
1 Kor. 1. 18. xip. 4. 3.
16 Ka bona hi masema ya ku-
fa hi kufa; ka ba*n*wani a
masema ya kuhanya hi ku-
hanya. Hi mani a enelisi-
lweko hi le*z*i *z*ilo ke?
Luka 2. 34. Joh. 9. 39. 1 Kor. 15. 10.
xip. 3. 5, 6. 1 Pet. 2. 7, 8.
17 Hakuba hina a hi kwatsi hi
tele, laba ba bolisako mhaka
ya Nungungulu: kanile*z*i
kwatsi hi kuranza, kanile*z*i
kwatsi hi ka Nungungulu,
mahlweni ka Nungungulu,
ha wula hina ka Kristu.
xip. 1. 12. & 4. 2. & 11. 13. 2 Pet. 2. 3.

XIPIMO 3.

1 Hi kona ha rangulako ka-
mbe a ku ti tsanza wutsu-
mbu ke? ha ku laba kwa-
tsi hi ba*n*wani, a mapa-
pilo ya kulaya *n*wina ku-
tani ya le ka *n*wina ke?
Mit. 18. 27. xip. 5. 12. & 10. 8, 12. &
12. 11.
2 *N*wina mu mapapilo ya hi-
na, mu tsalilweko timbilwi-
ni ta hina, ma ti*b*yiwako
ma lo gonzwa hi banhu bo-
n*k*le;
1 Kor. 9. 2.
3 Na mu wonekelisilwe ku
ngalo *n*wina mu papilo ga
Kristu, mu kozelisilwe hi
hina, na mu nga tsaliwangi
hi tinta, kanile*z*i hi Moya
wa Nungungulu a hanya-
ko; ku nga hi timezeni ta
mari*b*ye, kanile*z*i timezeni
ta timbilu ta nyama.
1 Kor. 3. 5. Heb. 8. 10.
4 Ni kutsumba ka ku ngahi
hi nga nako hina ka Kristu
hi le ka Nungungulu:
5 Na ku nga hi ku ngalo hi
enelisilwe hi ga hina wu-
tsumbu, a ku hlaya ncumo
hi ku xa wutsumbu ga hi-
na; kanile*z*i a kueneliswa
ka hina kuta hi le ka Nu-
ngungulu;
Joh. 15. 5. 1 Kor. 15. 10. xip. 2. 16.
Fil. 2. 13.
6 A hi mahileko hi eneliswa a
kukozela hi xivumelwano
xiswa; ku nga hi hi bito,
kanile*z*i hi moya: hakuba a
bito ga daya, kanile*z*i a mo-
ya wu nyika kuhanya.
Mat. 26. 28. Joh. 6. 63. Roma 2. 27,
29. & 3. 20. & 4. 15. & 7. 6, 9, 10, 11.
& 8. 2. 1 Kor. 3. 5. & 15. 10. xip. 5
18. Gal. 3. 10. Efe. 3. 7. Kol. 1. 25
29. 1 Tim. 1. 11, 12. 2 Tim. 1. 11.
Heb. 8. 6, 8.
7 Kanile*z*i loku a kukozela ka
kufa, ku tsalilwe, ni ku ke-

hlelwa mari*b*yeni, ku lota hi wukosi, le*z*o kasi a banana ba ka Israeli ba nga cuwukisi nguvu a ngohe ya Mosi hi kota ya kungangamela ka ngohe yakwe; loku kungangamela ku hunzako:
Roma 7. 10.
8 Ku nga ta hunza hi ku yini a kukozela ka moya *zin*we ni kungangamela?
Gal. 3. 5.
9 Hakuba loku a kukozela ka kukoneka ku ngangamela, ha hombe nguvu a kukozela ka kululama ku hunza hi kungangamela.
Roma 1. 17. & 3. 21.
10 Hakuba hi*z*inene loku ku nga hi ni kungangamelisisa a ku ngangamelisi ka le*z*i, hi kota ya kungangamela loku ku kuhlulako.
11 Hakuba loku le*z*i *z*i hunzako *z*i lo ngangamela, Ka hombe le*z*i *z*i seleko kungangameleni.
12 Hikwalaho na hi hi ni kutsumba ka ku ngahi, hi lo tiyisa kukaneleni ka hina,
xip. 7. 4. Efe. 6. 19.
13 Na hi nga kwatsi hi Mosi, a kabanyeta ngohe yakwe hi nguwo, kasi a banana ba Israeli ba nga cuwukisisi a kugumelwa ka le*z*i *z*i hunzako:
Roma 10. 4. Gal. 3. 23.
14 Kanile*z*i a kupima ka*b*ye ku lo nonohiswa: hakuba hambu ka gwa legi siku a kugonzeni ka xivumelwano xa kale ywaleyo nguwo ya ha lo tsama yi nga *k*lakuswangi; leyo yi hetekile ka Kristu.
Mat. 13. 11, 14. Joh. 12. 40. Mit. 28. 26. Roma 11. 7, 8, 25. xip. 4. 4.
15 Kanile*z*i ka legi siku, laha le*z*o Mosi na gonzwa, a nguwo yi tsama timbilwini ta*b*ye.
16 Kanile*z*i kani hi wihi a ta nga *k*lelela ka Hosi, a nguwo yi suswa.
Roma 11. 23, 26.
17 Makunu a Hosi hi Moya: ni laha ku nga kona a Moya wa Hosi, kona ku*k*la*k*lela.
1 Kor. 15. 45. xipm. 6.
18 Kanile*z*i hina hon*k*le, hi nga hi ko ni tingohe ti kubunyetilweko hi nguwo hi wonisisa kwatsi hi laha wonini a kungangamela ka Hosi, ha hunzuluselwa ka mufananiso walowo ka kungangamela hi ku ngangamela, hambu le*z*i wu tako hi le ka Hosi a Moya.
Roma 8. 29. 1 Kor. 13. 12. & 15. 49. xip. 4. 4, 6. Kol. 3. 10. 1 Tim. 1. 11.

XIPIMO 4.

1 Hikwalaho na mu wona le*z*aku hi na ni loku kukozela, kotisa le*z*i hi kumile wuxinji, hi nga karali:
1 Kor. 7. 25. xip. 3. 6. 1 Tim. 1. 13.
2 Kanile*z*i hina hi hoxile a *z*ilo *z*a kufihlala *z*a tingana, hi nga 'fambi hi ku kanganyisa, hi nga komi mhaka ya Nungungulu hi kohlisa; kanile*z*i hi kuwonekeliswa ka *z*inene hi ti tsanza wutsumbu ga hina ka timbilu

ta banhu bonkle mahlweni
ka Nungungulu.
Roma 1. 16. & 6. 21. xip. 2. 17. & 5. 11. & 6. 4, 7. & 7. 14. 1 Tesa. 2. 3, 5.
3 Kanilezi loku a ivangeli ya
hina yi kubunyetilwe, yi
kubunyetilwe ka bona laba
ba lobako:
1 Kor. 1. 18. xip. 2. 15. 2 Tesa. 2. 10.
4 Ka bona a nungungulu wa
legi tiko i pfupelisile a kupima ka ba nga kolwako,
kasi a kuwoninga ka ivangeli ya wukosi ga Kristu,
loyi a nga mufananiso wa
Nungungulu, ku nge *n*we
ka bona.
Joh. 1. 18. & 12. 31, 40, 45. & 14. 9, 30. & 16. 11. xip. 3. 8, 9, 11, 14, 18. xipm. 6. Efe. 6. 12. Fil. 2. 6. Kol. 1. 15. Heb. 1. 3.
5 Hakuba a hi kaneli wutsumbu ga hina, kanilezi Jesu
Kristu na hi Hosi, a wutsumbu ga hina hi malanza ya
*n*wina hi kota Jesu.
1 Kor. 1. 13, 23. & 9. 19. & 10. 33. xip. 1. 24.
6 Na mu wona lezaku hi Nungungulu, a nga ku ngalo,
A kuwonakela kuta woninga munyameni, i lo woninga timbilu ta hina, ku nyika a kuwoninga ka kuti*b*a
ka wukosi ga Nungungulu
mahlweni ka Jesu Kristu.
xipm. 4. 1 Pet. 2. 9. 2 Pet. 1. 19.

7 Hi nayo leyi tsomba ka zi*b*ya za misaba, lezaku a
kula ka hombe nguvu ka
ntamo ku nga hi ka Nungungulu, a hi ka hina wutsumbu;
1 Kor. 2. 5. xip. 5. 1. & 12. 9.
8 Hina hi tsimbeketilwe maklelweni wonkle, zona a hi
lulametwangi; hi kanganyiswa, na ku nga mbeli ntamo;
xip. 7. 5.
9 Na hi hlotwa, kanilezi a hi
tsikwangi; hi himiwa, kanilezi a hi dawangi;
10 Na hi rwele xonkle xikati
ka miri wa kufa ka Jesu,
kasi a kuhanya ka Jesu kambe ka wonekeliswa mirini
wa hina.
Roma 8. 17. 1 Kor. 15. 31. xip. 1. 5, 9. Gal. 6. 17. Fil. 3. 10. 2 Tim. 2. 11, 12. 1 Pet. 4. 13.
11 Hakuba hina laba hi hanyako xikati xonkle hi nyikelwa kufeni hi kota ya
Jesu, kasi a kuhanya ka
Jesu ku fela kuwonekeliswa
nyameni ya hina ya kufa.
Roma 8. 36. 1 Kor. 15, 31, 49.
12 *Z*onake a kufa ka tira ka
hina, kanilezi kuhanya nzeni ka *n*wina.
xip. 13. 9.
13 Kanilezi na hi ni walowo a
moya wa kukoleka, kota hi
ka lezo zi tsalilweko, Nzi lo
kolwa, hikwalaho nzi lo
wula; hina kambe ha kolwa, hikwalaho kambe ha
wula;
Roma 1. 12. 2 Pet. 1. 1.
14 Na hi ti*b*a lezaku loyi a nga
vuxa a Hosi Jesu i ta hi vuxa hina kambe zi*n*we na
Jesu, a hi tisa zi*n*we na
*n*wina.
Roma 8. 11. 1 Kor. 6. 14.
15 Hakuba a zilo zonkle ziya hi
kota ya *n*wina, kasi a wuxinji, gi talileko hi banyingi, ku ta maha kubonga

kucikela wukosini ga Nungungulu.
1 Kor. 3. 21. xip. 1. 6, 11. & 8. 19. & 9. 11, 12. Kol. 1. 24. 2 Tim. 2. 10.

16 Ngahilezo hi nga karali; kanilezi loku a bola munhu wa hina wa lahandle, na a nga a munhu wa hina wa lomo nzeni i mahiwa muswa masiku ni masiku.
Roma 7. 22. Efe. 3. 16. Kol. 3. 10. 1 Pet. 3. 4.
17 Hakuba a kuxaniswa ka hina ka kuhehuka, ka zalezi, kutira nguvu nguvu ka hombe a kuringaniswa ka wukosi legi ga kupinzuka;
Mat. 5. 12. Roma 8. 18. 1 Pet. 1. 6. & 5. 10.
18 Na hi nga cuwuki a zilo lezi zi woniwako, kanilezi lezi zi nga woniwiko: hakuba a zilo lezi zi woniwako, za zalezi; kanilezi a zilo zi nga woniwiko za kupinzuka.
Roma 8. 24. xip. 5. 7. Heb. 11. 1.

XIPIMO 5.

1 Hakuba ha zi tiba loku a yin*d*lu ya hina ya misaba ya xaxa wa hina yi nyamalala, hi na leyi yi akilweko hi Nungungulu, a yin*d*lu yi nga mahiwangiko hi man*d*la, ya kupinzuka, le tilweni.
xip. 4. 7. 2 Pet. 1. 13, 14.
2 Hakuba hizinene ka yona ha keta, na hi labisisa a ku ambexwa hi yin*d*lu ya hina leyi ya tilweni:
Roma 8. 23.
3 Loku zi ngaho na hi a mbexilwe hi nga ta ha kumiwa na hi hi zi*b*yiri.
Kuv. 3. 18. & 16. 15.
4 Hakuba hizinene hina laba hi nga ka lowu xaxa ha keta, na hi binzwa; na ku nga hi a ku hi nga ta ambexwa, kanilezi a ku nga hi a mbaliswa, kasi a kufa ku mitwa hi kuhanya.
1 Kor. 15. 53, 54.
5 Makunu loyi a hi mahileko ka xwalexi xilo hi Nungungulu, a hi nyikileko kutsumbisa ka Moyo.
Roma 8. 23. xip. 1. 22. Efe. 1. 14. & 2. 10. & 4. 30.
6 Hikwalaho na hi simamisile ni kutiya ko saseka, na hi ti*b*a lezo, na ha hi le kaya mirini, hi haba ka Hosi
7 (Hakuba hina hi famba hi kukoleka, ku nga hi hi ku wonwa);
Roma 8. 24, 25. 1 Kor. 13. 12. xip. 4. 18. Heb. 11. 1.
8 Hina ni kutiyisa, nza wula, ha vumela akuba hi nga hi kona mirini, hiya le kaya hi tsama zi*n*we ni Hosi.
Fil. 1. 23.
9 Ngahilezo kambe ha maha kuringa ka hina, hambu hi le kaya kutani hi nga hi kona, hi mu nengelisa kwatsi.
10 Hakuba hina hon*k*le hi fela ku wonekeliswa mahlweni ka xitsamo xa wukosi xa Kristu; kasi mu*n*we ni mu*n*wani a fela ku amukela zilo a zi mahileko mirini, kotisa lezi a zi mahileko, kutani zo saseka kutani zi biha.
Mat. 25. 31, 32. Roma 2. 6. & 14. 10.

Gal. 6. 7. Efe. 6. 8. Kol. 3. 24, 25.
Kuv. 22. 12.

11 Hikwalaho na hi ti*b*a a ku-
cabeka ka Hosi, ha kongo-
tela a banhu, kanile*z*i hi le
kubaseni ka Nungungulu;
nza tsumba le*z*aku hi le ku-
baseni kambe ka timbilu ta
*n*wina.
xip. 4. 2. Heb. 10. 31. Jude 23.
12 Kambe hina a hi ti tsanzeli
a wutsumbu ga hina ka
*n*wina, kanile*z*i hi mu nyika
a xikati xa kudumisa hi ka
hina, kasi hi kona mu ta
nga kuma kuhlamula ka
laba ba dumisako hi wone-
kelako, na ku nga hi ka
timbilu.
xip. 1. 14. & 3. 1.
13 Hakuba hambu hi hi kule
ni wutsumbu ga hina, hi ka
Nungungulu; hambu hi nga
hi ni kupima kunene, ku hi
ka *n*wina.
xip. 11. 1, 16, 17. & 12. 6, 11.
14 Hakuba kuranza ka Kristu
ka hi komelela; hakuba hi
lamuliswa le*z*i, le*z*aku mu-
*n*we i lo fela bon*k*le, hikwa-
laho bon*k*le ba file;
Roma 5. 15.
15 I lo fela bon*k*le, le*z*aku laba
ba hanyako ba nga ta ha
nonohisa ba hanyela a wu-
tsumbu ga*b*ye, kanile*z*i ka
yena loyi hi kota ya*b*ye a
ngafa i lo vuka kambe.
Roma 6. 11, 12. & 14. 7, 8. 1 Kor. 6. 19.
Gal. 2. 20. 1 Tesa. 5. 10. 1 Pet. 4. 2.
16 Ngahile*z*i hina a ha ha ti*b*i
munhu hi ka nyama: ha-
mbu le*z*i hi nga ti*b*a Kri-
stu hi ka nyama, makunu
le*z*i a ha ha mu ti*b*i ka-
mbe.
Mat. 12. 50. Joh. 6. 63. & 15. 14. Gal.
5. 6. Fil. 3. 7, 8. Kol. 3. 11.
17 Ngahile*z*o loku a munhu a
hi ka Kristu, i hi ximahwa
xi*s*wa: a *z*ilo *z*a kale *z*i hu-
nzile; languta, *z*i mahile a
*z*i*s*wa.
Roma 8. 9. & 16. 7. Gal. 5. 6. & 6. 15.
Efe. 2. 15. Kuv. 21. 5.
18 Kanile*z*i *z*on*k*le *z*ilo *z*a Nu-
ngungulu, a wuyiseleko ka
yena hi kota ya Kristu, a
nyika hina kukozela ka ku-
wuyiselwa;
Roma 5. 10. Efe. 2. 16. Kol. 1. 20.
1 Joh. 2. 2. & 4. 10.
19 A kuti*b*a, le*z*aku Nungu-
ngulu i wa hi ka Kristu na
wuyisela a tiko ka wutsu-
mbu gakwe, a nga hlayeli
ka*b*ye a *z*ihambuko *z*a*b*ye, a
gi tisile ka hina a mhaka ya
kuwuyiselwa.
Roma 3. 24, 25.

20 Hikwalaho hi mitsumi ya
Kristu, a ku kwatsi Nungu-
ngulu wa mu kombela hi
hina: ha mu kongotela hi
ka Kristu, nga mu wuya ka
Nungungulu.
xip. 3. 6. & 6. 1. Efe. 6. 20.
21 Hakuba loyi a nga ku ti*b*iko
kuonha, i lo mahiwa a kuo-
nha hi kota ya hina; kasi hi
fela ku maha kululama ka
Nungungulu hi ka yena.
Roma 1. 17. & 5. 19. & 10. 3. Gal. 3. 13.
1 Pet. 2. 22, 24. 1 Joh. 3. 5.

XIPIMO 6.

1 Na hi tira katigi*n*we *z*i*n*we
naye ha mu kombela le*z*aku
mu nga amukeli a wuxinji

ga Nungungulu hi maha-
la.
1 Kor. 3. 9. xip. 5. 20. Heb. 12. 15.
2 (Hakuba yena wa wula,
Hi xikati xi amukeleka-
ko nzi lo kuzwa wena, ni
siku ga kuhanyiswa nzi i
lo kuzwa wena:
languta, makunu hi xikati
xi amukelekako; languta
makunu hi siku ga kuha-
nyiswa):
3 U nga mahi xilo xa kungu-
banyisa, kasi kukozela ka
hina ku nga wiswi tinga-
na;
Roma 14. 13. 1 Kor. 9. 12. & 10. 32.
4 Kanile*z*i ka *z*ilo *z*on*k*le hi
wonisa wutsumu ga hina,
kota *z*ikozeli *z*a Nungungu-
lu, hi kuhonisela ka hombe,
ni kuxanisekeni, ni kufane-
lekileko, ni kukaratekeni,
ni kubiweni,
1 Kor. 4. 1.
5 Ni kukotselweni paxweni,
vilinganyeni, ni kupinya-
meni, ni kurinzeleni, ni ku-
yileni;
xip. 11. 23, &c.
6 Ni hlanekerweni, ni kuti*b*e-
ni, ni kutimiseleni, ni wu-
neneni, hi ka Moya wa Ku-
basa, ni kuranza ku nga ti
mahisiko,
7 Ni ka mhaka ya *z*inene, ni
ka ntamo wa Nungungulu;
ni ka ma*k*lari ya kululama
hi ka ga xinene canja ni hi
ka ga xibaba,
1 Kor. 2. 4. xip. 4. 2. & 7. 14. & 10. 4.
Efe. 6. 11, 13. 2 Tim. 4. 7.
8 Hi wukosi ni kunyenyiwa,
hi kubikwa ka kubiha ni ku-
bikwa ka kusaseka; kwatsi
hi ba kohlisi, na hi nga hi
hi banene;
9 Kwatsi a ku ti*b*yiwi, na hi
nga hi ti*b*yiwa kwatsi; kota
hi fako, lunguta, na hi nga
hi hanya; hi hlongolwa, na
hi dawi;
1 Kor. 4. 9. xip. 1. 9. & 4. 2, 10, 11. &
5. 11. & 11. 6.
10 Kwatsi mbusiwana, na hi
nga ha ha nengela; kwatsi
hi *z*isiwana, na hi nga hi
pfunisa bo tala; kwatsi a hi
na ncumo, na hi hi ni *z*ilo
*z*on*k*le.

11 A milomu ya hina yi ahla-
mukile ka *n*wina, O ba le
Korinte, a mbilu ya hina yi
nabalatile.
xip. 7. 3.
12 A mu ololokangi ka hina,
kanile*z*i mu ololokile kura-
nzeni ka *n*wina.
xip. 12. 15.
13 Makunu a ku*k*leliselwa hi
ko kota le*z*i (nzi wulawula
kwatsi hi ka banana ba mi-
na), nwinawu ma nabalata.
1 Kor. 4. 14.

14 Mu nga bohelwi katigi*n*we
ni ba nga kolwiko: hakuba
kuhlengela kuni ka ka ku-
lulama ni kubiha ? kutani hi
kwihi ku*k*langana ka ku-
wonekela ni munyama ke ?
1 Kor. 5. 9. & 7. 39. & 10. 21. Efe. 5. 7,
11.
15 Hi kwihi a kuzwana ka
Kristu ni Beliali ke ? hi kwi-
hi ku*k*langana a nga nako
a kolwako ni wo kala a nga
kolwi ke ?
16 Hi kwihi kuvumelana ka

tempeli ya Nungungulu ni
ya *z*ifananiso ke? hakuba
hina hi tempeli ta Nungu-
ngulu a hanyako; kota le*z*i
a nga wula Nungungulu,
Nzi ta tsama ka bona, nzi
famba ka bona; nzi ta ma-
ha Nungungulu wa*b*ye, bo-
na ba ta maha banhu ba
mina.

1 Kor. 3. 16. & 6. 19. Efe. 2. 21, 22. Heb. 3. 6.

17 Ngahile*z*o
Humani *n*wina xikari ka-
*b*ye, mu hambana,
ku wula Hosi,
Mu nga kumbi a *z*ilo zo
nyenyeza; Nzi ta mu
amukela.

xip. 7. 1. Kuv. 18. 4.

18 Ni ka *n*wina nzi ta maha
Raru, mu ta maha ka mi-
na a barisanyana ni ba
nhanyana,
ku wula Hosi ya Ntamowo-
n*k*le.

Kuv. 21. 7.

XIPIMO 7.

1 Hikwalaho na hi hi ni le-
*z*i *z*itsumbiso, baranzekako,
nga na hi hlaza wutsumbu
ga hina wufenzeni ga nya-
ma ni moya, hi mbelelisa a
kubasa hi ku mu caba Nu-
ngungulu.

xip. 6. 17, 18. 1 Joh. 3. 3.

2 A hlamisani timbilu ta
*n*wina ka hina: a hi onha-
ngi ni munhu, a botangi ni
munhu, a hi kalabelangi ni
munhu.

Mit. 20. 33. xip. 12. 17.

3 A nzi wuli hi laba ku mu
nkona *n*wina: hakuba nzi
wa rangile nzi wula, a ku
*n*wina mu lomo timbilwini
ta hina a kufa katigi*n*we ni
kuhanya katigi*n*we.

xip. 6. 11, 12.

4 Ka hombe kutiyisa ka ku-
kanela ka mina hi *n*wina,
ka hombe kudumisa ka mi-
na hi *k*lelo ga *n*wina: nzi
tatisilwe hi kutangala, nzi
pupuma hi kutsaka kuxa-
nisekeni ka hina hon*k*le.

1 Kor. 1. 4. xip. 1. 4, 14. & 3. 12. Fil. 2. 17. Kol. 1. 24.

5 Hakuba hambu le*z*i hi nga-
ta Makedonia, a nyama ya
hina a yi bangi na ku hu-
mula, kanile*z*i hi wa xani-
swa ma*k*leleni won*k*le; hi
lahan*d*le hi walwa, ni xi-
kari kutsisa.

xip. 2. 13. & 4. 8.

6 Ahemba loyi a tangalisako
laba ba ti koramisileko, ye-
na Nungungulu, i lo hi ta-
ngalisa hi kuta ka Titu-
si;

xip. 1. 4. & 2. 13.

7 Ku nga hi kuta kakwe ko-
ce, kanile*z*i hi ku tangala
loku a nga tangalisilwe hi
*n*wina, laha na hi *b*yela hi
labisisa ka *n*wina, ni miko-
si ya *n*wina, ni kutiyisa ka
*n*wina hi mina; le*z*o nza
tsaka nguvu kambe.

8 Hakuba hambu nzi mu celi-
le wusiwana hi papilo ga
mina, a nzi dzuxwi hi le*z*o,
hambu nzi lo dzuxwa; ha-
kuba nza *z*i wona le*z*aku
lego a papilo gi lo mu cela

wusiwana, hambu lezi ku
nga xikatana.
xip. 2. 4.
9 Makunu nza tsaka, na ku
nga hi ku mu wa celilwe
wusiwana, kanilezi hakuba
mu celilwe hi wusiwana ga
kuhunzuluka: hakuba mu
lo maha wusiwana hi ndle-
la ya ku vuneka, kasi mu
nga lahlekelwi ncumo hi
hina.
10 Hakuba a ku ti sola ka le
ka Nungungulu ku tira ku-
hunzuluka ka kuhanyiswa,
a kuhunzuluka loku ku nga
ha nehiko a dzuxwa: kani-
lezi a wusiwana ga tiko gi
tira a kufa.
Mat. 26. 75.
11 Hakuba languta, hi xona
lexo, xi nga mu cela wusi-
wana hi ka ndlela ya Nu-
ngungulu, ku cela kota ko
yini ku nga hi ka nwina,
ina, hi kwihi ku basisa a
wutsumbu ga nwina, ina, a
ku ti sola, hi kwihi kutsisa,
ina, hi kwihi kuhonisela,
ina, hi kwihi kuvumela, ina,
hi kwihi kupota! ka zilo zo-
nkle mu lo woneka mu ti ba-
sisile ka mahungu wonkle.
12 Lezo hambu lezi nzi nga lo
tsala ka nwina, a nzi lo tsa-
la hi kota ya yena lo yi a nga
maha kubiha, na ku nga hi
kota ya loyi bihisilweko,
kanilezi kasi a ku cela kota
nguvu ka nwina ka hina ka
fela ku wonekeliswa ka
nwina mahlweni ka Nungu-
ngulu.
xip. 2. 4.
13 Hikwalaho hi tangalisilwe:
kutangalisweni ka hina ha
xalala nguvu kambe ha ho-
mbe hi kuxalala ka Titusi,
hakuba moya wakwe wu fu-
metilwe hi nwina nwenkle.
Roma 15. 32.
14 Hakuba loku hi ka yini na
nzi nga nzi dumisile hi ka
Titusi kutani hi ka nwina,
nzi wa nga hi wa celwa ti-
ngana; kanilezi kota lezi hi
wulako zilo zonkle ka zine-
ne za nwina, lezo ni kudu-
misa ka hina kambe, loku
nzi nga maha na Titusi, na
nga se ku kumiwa na hi
zinene.
15 A kuranza loku ku nga nze-
ni kakwe ku kulu ha hombe
nguvu ka nwina, laha na
alakanya a kuingisa ka nwi-
na nwenkle, lezaku hi kuca-
ba ni kururumela mu lo
amukela.
xip. 2. 9. & 6. 12. Fil. 2. 12.
16 Mbuya nza nengela lèzaku
ka zilo zonkle nzi na ni ku-
tiya kunene ha nwina.
2 Tesa. 3. 4. File. 8, 21.

XIPIMO 8.

1 Kambe, bamakabye, ha zi
tibekişa ka nwina a wuxinji
ga Nungungulu legi gi nyi-
kilweko ticecini ta le Make-
donia;
2 Lezaku kuringweni ka ho-
mbe ka kuxaniseka a wu-
nyingi ga kutsaka kabye ni
wusiwana gabye legi gi eti-
leko ku pfunile a ku nyike-
la kabye.
Marku 12. 44. xip. 9. 11.

3 Hakuba hi ka ntamo wa*b*ye,
nza maha wukustumunyu,
ina hi lahan*d*le ka ntamo
wa*b*ye ba lo nyika hi kuvu-
mela ka*b*ye,
4 Ba hi kombela hi ku ko-
ngotela ka hombe hi ka
gwalegi wuxinji kasi a ku
hlengela a ku abela laba bo-
basa:
Mit. 11. 29. & 24. 17. Roma 15. 25, 26.
1 Kor. 16. 1, 3, 4. xip. 9. 1.
5 Ni le*z*i, hi wa nga kota hi
nga *z*i tsumbi, kanile*z*i ku-
ranga ba lo nyikela a wu-
tsumbu ga*b*ye ka Hosi, ni
ka hina hi kuranza ka Nu-
ngungulu.
6 Hi ka *z*onale*z*o hi lo laya Ti-
tusi, le*z*aku kota le*z*i a nga
nga a rangule hi mahlwe-
ni, le*z*o a mbetise kambe ka
*n*wina na legi wuxinji.
xipm. 4, 17, 19. xip. 12. 18.
7 Kanile*z*i kota mu tsamileko
ka *z*on*k*le *z*ilo, hi kukoleka,
ni kuwulawuleni, ni ku-
ti*b*eni, ni *z*ineneni *z*on*k*le, ni
ku hi ranzeni ka *n*wina, cu-
wukani aku nga mu hi ni
legi wuxinji kambe.
1 Kor. 1. 5. & 12. 13. xip. 9. 8.
8 Mina a nzi wuli hi n*d*lela ya
kulaya, kanile*z*i hi ku hu-
melela ka kupinyama ka
ba*n*wani kambe ni kuranza
ka *n*wina.
1 Kor. 7. 6.
9 Habuka ma gi ti*b*a a wuxi-
nji ga Hosi ya hina Jesu
Kristu, le*z*aku, hambu le*z*i
a nga fumile, kasi hi kota
ya *n*wina i lo maha xisiwa-
na, ni hi kota ya wusiwana
gakwe kasi ma fela kufu-
ma.
Mat. 8. 20. Luka 9. 58. Fil. 2. 6, 7.
10 Manga*b*ye nza nyika kula-
mula ka mina: hakuba le*z*i
kusaseka ka *n*wina, mu nga
sangulile hi lembe gi hunzi-
leko, ku nga ku maha koce,
kanile*z*i hi ku maha hi ma-
tsenya.
Mat. 10. 42. 1 Kor. 7. 25. xip. 9. 2.
1 Tim. 6. 18, 19. Heb. 13. 16.
11 Makunu mbetisani loku ku
maha kambe; kota le*z*i ku
nga hi kona kulonga ka ku
maha, nga ku hi kona ku-
mbetisa kota hi ka ntamo
wa *n*wina.
12 Hakuba loku ku nga ku hi
kona kulongela, ku ta amu-
kela kwatsi hi loku a nga
nako munhu, na nga hi hi
kota ya loku a nga hi ko
nako.
Marku 12. 43, 44. Luka 21. 3.
13 Hakuba a nzi wuli lexi, le*z*a-
ku ba*n*wani ba ta hehuka
*n*wina, ni mu kinyelelwa:
14 Kanile*z*i hi kuringana; a
pfuno wa *n*wina wa lexi
xikati wu hi kuvuna ka
kuvumala ka*b*ye, kasi a
wunyingi ga*b*ye kambe gi
kuvuna ka kuvumala ka
*n*wina; le*z*aku ku ta ba ko-
na a kuringana:
15 Kwatsi hile*z*i ku tsalilweko,
Loyi a wungeleteleko ngu-
vu a kusalangi ncumo; ni
loyi a wungeleteleko kutso-
ngwani a nga vumali ncu-
mo.
16 Kanile*z*i a kubongwa nga

ku hi ka Nungungulu, loyi
a bekelako kwaloku ku cela
kota nguvu ha *n*wina mbi-
lwini ka Titusi.
17 Hakuba hizinene i lo vume-
la kulaya ka hina; kanilezi
na nga yenawu a ti longise-
le, i lota ka *n*wina hi kuvu-
mela kakwe yena *n*winyi.
xipm. 6. xip. 12. 18.
18 Hina hi rumile katigi*n*we
naye loyi a kubongwa ka
yena hi ivangeli ku la su
fenemete ticecini ton*k*le;
19 Ku nga hi lezo basi, kanile-
zi na hi loyi a hlawulwa hi
ticeci a ku famba na hina hi
mahungu ya wuxinji, leyi
yi kozelwako hi hina ka
wukosi ga Hosi, ni ku wo-
nisa a kulongisa ka hina:
1 Kor. 16. 3, 4. xipm. 4, 6, 7. xip. 4.
15. & 9. 8.
20 Na hi dzuka lexi, lezaku ku-
tani munhu a nga sola hina
ka mahungu manyingi ya
lezi za kuabelwa hi hina:
21 Hakuba hina hi lo alakanya
loku kudzunziwa, ku nga
hi mahlweni ya Hosi koce,
kanilezi ni le mahlweni ya
banhu kambe.
Roma 12. 17. Fil. 4. 8. 1 Pet. 2. 12.
22 Hi rumile zi*n*we nabo a na-
kulori wa hina, loyi hi mu
kumileko na pangamile zi-
lweni zinyingi hi xikati xo-
n*k*le, makunu wa ha panga-
mile nguvu, hi kota ya
kutsumba ha hombe nguvu
a nga nako ha *n*wina.
23 Ngahilezo a wutisa ka mina
hi Titusi, hi yena xi hlenge-
li xa mina ni xitiri-kulori
leyo ka *n*wina; hambu ba-
makabye ba hina, bona ba
hi mitsumi ya ticeci, bona
ba hi wukosi ga Kristu.
Fil. 2. 25.
24 Ba kombiseni hikwalaho
mahlweni ka ticeci a kuwo-
nisa ka kuranza ka *n*wina,
ni wukosi ga hina hi ka
*n*wina.
xip. 7. 14. & 9. 2.

XIPIMO 9.

1 Hi kumbuka a kuabela la-
ba bobasa, a zi labeki ka
mina lezaku nzi mu tsalela:
Mit. 11. 29. Roma 15. 26. 1 Kor. 16. 1.
xip. 8. 4. Gal. 2. 10.
2 Hakuba nza zi ti*b*a a kulo-
ngela ka *n*wina, hikwalaho
nza mu dzunza ka le Make-
donia, lezaku Akaia i lo-
ngile hi mwecemu; a ku-
vumela ka *n*wina kuvuxile
a banyingi ba*b*ye.
xip. 8. 10, 19, 24.
3 Kanilezi nzi rumile bama-
ka*b*ye, lezaku a kudumisa
ka hina ha *n*wina ku nga
mahi mahala hi ka lexi xi-
lo; lezaku, kwatsi hilezi nzi
nga wulile, kasi ma fela ku-
longiselwa:
xip. 8. 6, 17, 18, 22.
4 Ku nga ta ku ngalo, loku
bata na mina a ba le Make-
donia, ba ta mu kuma na
mu nga longile, hina (a nzi
wuli, *n*wina) hi ta celwa ti-
ngana ka loku kutsumba.
5 Nzi lo alakanya a ku ku
fanele hikwalaho a kongo-
tela bamaka*b*ye, kasi ba ra-
nga bata ka *n*wina, aku ba
ku longiselwa kwatsi loku

mu nga tsumbisile hi ma-
hlweni ku nyikela, kasi
kwaloko ku fela ku longa,
kota mahungu ya kunyika
hi matsenya, ku nga hi ku
mulaya.

6 Kanilezi lezi nza wula, Lo-
yi a *b*yalako ku tsongwani
i ta hula ku tsongwani; ni
loyi a xwanyako ha hombe
i ta hula ha hombe.
Gal. 6. 7, 9.
7 Nga na munhu ni munhu a
maha kotisa lezi a pimako
ku zi maha mbilwini ya-
kwe; na a nga ganganwa-
ganganwa, kutani na kuru-
metwa: hakuba Nungungu-
lu wa ranza loyi a nyikako
na xalele.
Roma 12. 8. xip. 8. 12.
8 Ni Nungungulu wa kota ku
maha wuxinji gon*k*le gi tsa-
ma ka *n*wina; lezaku *n*wina,
na mu enelisilwe xikati xo-
n*k*le ka zilo zon*k*le, mu fela
kutsama ka zilo zon*k*le za
mitiro yo saseka:
Fil. 4. 19.
9 Kwatsi hilezi ku tsalilweko,
Loyi a xwanyileko, i lo
abela zisiwana; A kulula-
ma ka yena ku tsamile ka-
la kupinzuka.
10 Yena loyi a nyikako a mbe-
wu ka xwanyeli ni xibaba
kasi kuga, i ta nyika a anzi-
sa a mbewu ya *n*wina kasi
ku xwanywa, ni kutatisa a
mihanzo ya kululama ka
*n*wina:
Mat. 6. 1.
11 *N*winawu na munga mu
pfunile zilweni zon*k*le ni
ku*k*la*k*leka kon*k*le, ku tira-
ko ka hina a ku bonga ka
Nungungulu.
xip. 1. 11. & 4. 15. & 8. 2.
12 Hakuba a kunyikiwa ka le-
yi minyikelo a ku tatisangi
a kuringaniswa ka laba bo-
basa boce, kanilezi ku tsa-
ma kubongeni kunyingi ka
Nungungulu;
xip. 8. 14.
13 Na ba wona a ku humela
ka *n*wina hi leyi minyikelo
ba dumisa Nungungulu hi
kuingisa ka kuvumela ka
*n*wina ka ivangeli ya Kri-
stu, ni hi kota ya kuklakle-
ka ka kunyikela ka *n*wina
ka*b*ye ni ka bon*k*le;
Mat. 5. 16. Heb. 13. 16.
14 Laha na wutsumbu ga*b*ye
kambe, hi kukombelele ha
*n*wina, ba mu labisisa hi
kota ya kuhumelela ka wu-
xinji ga Nungungulu ka
*n*wina.
xip. 8. 1.
15 A kubongwa nga ku hi ka
Nungungulu hi kunyika ka
yena ku nga hi ko ni kuwu-
lwawulwa.
Jam. 1. 17.

XIPIMO 10.

1 Makunu mina Paule wu-
tsumbu nza mu kombela
*n*wina hi wunene ni kurula
ka Kristu, mina ywaloyi na
nza hi kona ka *n*wina nzi lo
ti koramisa xikari ka *n*wi-
na, kanilezi na hi haba nza
tiya mbilu ha *n*wina:
Roma 12. 1. xipm. 10. xip. 12. 5, 7, 9.
2 Ina, mina nza mu kongo-

tela, lezaku laha na nzi nga
nzi hi kona nzi wonisa a
kutiya *zinwe* ni kutsumba
loku nzi tsumbako ha kona
hi ba*n*wani, ba kuhlayako
ka hina lezaku hi famba hi
ka nyama.
1 Kor. 4. 21. xip. 13. 2, 10.
3 Hakuba hambu hi famba hi
ka nyama, a hilwi hi kota
ya nyama
4 (Hakuba a ma*k*lari ya zu-
nga ga hina a hi ya nyama,
kanilezi ma ntamo mahlwe-
ni ka Nungungulu a ku ha-
ngalasa makokola);
Mit. 7. 22. 1 Kor. 2. 5. xip. 6. 7. & 13. 3, 4. Efe. 6. 13. 1 Tesa. 5. 8. 1 Tim. 1. 18. 2 Tim. 2. 3.
5 Mangalasa a maalakanya,
ni zon*k*lelele lezi zi kuku-
mukisilweko ka kuti*b*a ka
Nungungulu, ku neha kua-
lakanya kon*k*le kukorame-
ni ka kuingisa Kristu;
1 Kor. 1. 19. & 3. 19.
6 Na kulongile a ku *k*lelisela
loku kungaingisiko, laha na
kuingisa ka *n*wina ku ta nga
nga ku tatisekile.
xip. 2. 9. & 7. 15. & 13. 2, 10.
7 *N*wina mu cuwuka ka zilo
lezi zi nga le mahlweni ka
ngohe ta *n*wina. Loku a hi
kona munhu a tsumbako
wutsumbu gakwe aku u wa
ka Kristu, nga na a pima
lezi a wutsumbu gakwe, le-
zaku, kota lezi a nga wa ka
Kristu lezo na hinawu.
Joh. 7. 24. 1 Kor. 3. 23. & 9. 1. & 14. 37. xip. 5. 12. & 11. 18, 23. 1 Joh. 4. 6.
8 Hakuba hambu nzi dumisa
lezaku hi ntamo wa hina
(lowu a nga nyika Hosi ka
ma akelwa ha wona, ku nga
hi kuhoxwa), nzi nga ta ce-
liwa tingana:
xip. 7. 14. & 12. 6. & 13. 10.
9 Ku nga mahi ku kwatsi nzi
lo mu cabisa hi papilo ya
mina.
10 Hakuba, Mapapilo yakwe,
ba wula, ma tika ma na
ntamo; kanilezi a kuwone-
kela ka miri wakwe kuka-
rele, a ku wulawula kakwe
a hi ncumo.
1 Kor. 1. 17. & 2. 1, 2, 3, 4. xipm. 1. xip. 11. 6. & 12. 5, 7, 9. Gal. 4. 13.
11 Nga a wa ku ngahi a pima
lexi, lezaku, laha hi nga ko-
na hi mhaka ya ma papilo
na hi nga hi kona, hi ngaho
kambe mitirweni loku hi
nga hi hi kona.
12 Hakuba hina a hi tiyisi
a kuhlaya kutani kuringa-
nisa a wutsumbu ga hina
ni bo kari ba*b*ye laba ba ti
tsanzako wutsumbu ga*b*ye:
kanilezi bona wutsumbu ga-
*b*ye, ba ringanisa wutsumbu
ga*b*ye hi wutsumbu ga*b*ye,
ni ku ecanyisa a wutsumbu
ga*b*ye hi wutsumbu ga*b*ye
ba haba ni kupima.
xip. 3. 1. & 5. 12.
13 Kanilezi hina hi nga ta du-
misa kuhunza wutsumbu ga
hina, kanilezi hi kota kuri-
nganisa loku hi nyikilweko
hi Nungungulu kota kuri-
ngana, kasi ha cikela ka
*n*wina.
xipm. 15.
14 Hakuba a hi ololoxi wutsu-
mbu ga hina hi ku hunzisi-
leko, lezaku kwatsi a hi ci-
kelangi ka *n*wina: hakuba

hi cikela kule kwatsi hi leyo
ka *n*wina hi ka ivangeli ya
Kristu:
1 Kor. 3. 5, 10. & 4. 15. & 9. 1.
15 Hi nga dumisi kuhunza li-
pimo la hina, loko hi ku
ngalo, hi mitiro ya ba*n*wa-
ni; kanile*z*i hi hi ni kutsu-
mba le*z*aku, kota le*z*i kuko-
leka ka *n*wina ku kulako,
hi kuliswa nguvu hi *n*wina
hi lo *z*i longileko kuklabike-
ta wunyingi ga hina,
Roma 15. 20.
16 Le*z*o a kukanela ivangeli
wutsa*n*weni gi nga kule na
*n*wina, hi nga dumisi hi *k*le-
lweni ga mu*n*wani a ku hi
ka *z*ilo *z*i longileko canjeni
ga hina.
17 Kanile*z*i loyi a dumisako,
nga a dumisela ka Hosi.
1 Kor. 1. 31.
18 Hakuba loyi a ti tsanzako
wutsumbu gakwe a sase-
swako, kanile*z*i a yimiswa-
ko hi Hosi.
Roma 2. 29. 1 Kor. 4. 5.

XIPIMO 11.

1 *Z*okwatsi mu nga ba na
wupupulwini gitsongwani
na mina: kokwihi hi*z*inene
nga mu hunisela na mina.
xipm. 16. xip. 5. 13.
2 Hakuba nzi na ni wukuxu
ka *n*wina a wukuxu ga ka
Nungungulu: hakuba nzi lo
mu heleketa ka nuna mu-
*n*we, kasi nza fela ku mu
yisa na mu hi mibulwa yi
basileko ka Kristu.
1 Kor. 4. 15. Gal. 4. 17, 18. Kol. 1. 28.
3 Kanile*z*i nza caba, ku nga
ta ku ngalo, a nyoka yi lo
mu kohlisa Eva hi wu*k*lati
ga yona, le*z*o ni kupima ka
*n*wina kubotwa kupimeni
ni kuti*b*eni loku ka Kristu.
Joh. 8. 44. Efe. 6. 24. Kol. 2. 4, 8, 18.
1 Tim. 1. 3. & 4. 1. Heb. 13. 9. 2 Pet. 3. 17.
4 Hakuba loku loyi a tako a
kanela hi mu*n*wani Jesu,
loyi hi nga mu kanelangi-
ko, kutani loku mu amu-
kela a moya wu hambene-
ko, lowu mu nga nga mu
nga wu amukele, kutani i
ivangeli yi hambeneko, le-
yi mu nga amukelangiko,
ma maha kwatsi ku mu ho-
nisela.
Gal. 1. 7, 8.
5 Hakuba nza alakanya a nzi
lenzako laba ba bapostoli ba
hombe nguvu.
1 Kor. 15. 10. xip. 12. 11. Gal. 2. 6.
6 Kanile*z*i hambu le*z*i nzi nga
ni bilabila ku wulawuleni,
le*z*o a nzi kona kuti*b*eni; ge,
ka *z*ilo *z*on*k*lelele hi wone-
kelisile kwatsi xikari ka ba-
nhu bon*k*le hi *n*wina.
1 Kor. 1. 17. & 2. 1, 13. xip. 4. 2. & 5.
11. & 10. 10. & 12. 12. Efe. 3. 4.
7 Kutani nzi lo onha mina hi
kukoramisa wutsumbu ga
mina kasi *n*wina mu kuku-
mukiswa, hakuba nzi lo ka-
nela ka *n*wina a ivangeli ya
Nungungulu hi matsenya
ke?
Mit. 18. 3. 1 Kor. 9. 6, 12. xip. 10. 1.
8 Nzi lo panga ti*n*wani ticeci,
nzi lo teka a mali ka*b*ye
kasi nzi ta tira ha yona ka
*n*wina;
9 Ni laha na nza ha hi kona
na *n*wina nzi wa vumala,
nzi wa nga binzisangi ha-

mbu munwe munhu; ha-
kuba bamaka*b*ye, laha na
bata hi le Makedonia, ba lo
nyika le*z*i *z*i ringeneko ni
ku laba ka mina; ni ka *z*ilo
*z*on*k*le nzi lo ti gonga wu-
tsumbu ganga le*z*aku nzi
nga mu mahi nzwalo *n*wi-
na, le*z*o nzi lo gonga wutsu-
mbu ganga.
Mit. 20. 33. xip. 12. 13, 14, 16. Fil. 4. 10, 15, 16. 1 Tesa. 2. 9. 2 Tesa. 3. 8, 9.
10 Kwatsi hile*z*i a *z*inene *z*a
Kristu *z*i nga hi kona ka
mina, a nga kona munhu a
ta nga nzi miyeta loku ku-
dzunza matikweni ya le
Akaia.
Roma 9. 1. 1 Kor. 9. 15.
11 Ngahile*z*o? hakuba a nzi mu
ranzi ke? Nungungulu wa
*z*i ti*b*a.
xip. 6. 11. & 7. 3. & 12. 15.
12 Kanile*z*i mina nzi maha yi-
ni, le*z*aku nzi ta ku maha,
le*z*aku nzi fela ku valela a
xikati ka laba ba nabelako
a xikati; le*z*aku laba ba du-
misako hi le*z*o, ba kumiwa
kota hinawu.
1 Kor. 9. 12.
13 Hakuba a ka ku ngahi ba-
postoli ba mawuna, a *z*itiri
le*z*i *z*i kohlisako, ba bombi-
sa wutsumbu ga*b*ye wupo-
stolini ga Kristu.
Mit. 15. 24. Roma 16. 18. xip. 2. 17. Gal. 1. 7, 8. & 6. 12. Fil. 1. 15. & 3. 2. Tit. 1. 10, 11. 2 Pet. 2. 1. 1 Joh. 4. 1. Kuv. 2. 2.
14 Ku haba kuhlamala; haku-
ba Satani wa bombosa wu-
tsumbu gakwe kota ngelosi
ya kuwonekela.
Gal. 1. 8.
15 Hikwalaho a xilo xa hombe
loku a *z*ikozeli *z*akwe *z*i ti
bombisa hi ku kwatsi *z*iko-
zeli *z*a kululama; laba le
kugumelweni ba ta nga ko-
ta mitiro ya*b*ye.
xip. 3. 9. Fil. 3. 19.
16 Nza wula kambe, Nga na
munhu a nga alakanyi ha
mina a wupupulu; loku le*z*o
mu nga mu maha, hambu a
wupupulu nzi amukeleni,
kasi na minawu nza fela
kudumisa kutsongwani.
xipm. 1. xip. 12. 6, 11.
17 Le*z*aku le*z*i nzi wulako, a
nzi ku wulawuli hi *k*lelo ga
Hosi, kanile*z*i hi wupupu-
lwini, ka loku kutsumba
ka wukosi.
1 Kor. 7. 6, 12. xip. 9. 4.
18 Na mu wona le*z*aku a ba-
nyingi ba dumisa hi ka nya-
ma, nzi ta dumisawu ka-
mbe.
Fil. 3. 3, 4.
19 Hakuba *n*wina ma honisela
a mapupulu hi kutsaka, na
mu *k*larihile wutsumbu ga
*n*wina.
1 Kor. 4. 10.
20 Hakuba ma timisela na mu-
nhu, loku a mu tisa wuku-
mbini, loku a mu kadamu-
la, loku a yisa kuko*n*weni,
loku a ti kukumukisa wu-
tsumbu, loku a ku hima le
nhoheni.
Gal. 2. 4. & 4. 9.
21 Nzi wula hi n*d*lela ya ku-
mbelisa ntamo, na ku ku
kwatsi hile*z*i hi nga si na hi
karele. Nga manga*b*ye hi-
laho i kona a tiyileko (nzi

wulawula hi ka wupupulu),
mina nzi tiyile kambe.
xip. 10. 10. Fil. 3. 4.
22 Bona mba Heberu ke? nzi
yenawu. Bona mba Israe-
li ke? lezo nzi yenawu. Bo-
na mba mbewu ya Abraha-
ma ke? lezo nzi yenawu.
Mit. 22. 3. Roma 11. 1. Fil. 3. 5.
23 Bona ba hi *z*ikozeli *z*a Kri-
stu ke? (nzi wulawulisa ku
kwatsi nzi *k*lelweni gakwe)
nza hunzisa; mitirweni ha
hombe nguvu, kupaxweni
ha hombe nguvu, hi kubiwa
ku hunza lipimo, kanyingi
kufeni.
Mit. 9. 16. & 20. 23. & 21. 11. 1 Kor. 15. 10, 30, 31, 32. xip. 1. 9, 10. & 4. 11. & 6. 4, 5, 9.
24 Ka ba Juda nzi lo amukela
n*k*lanu wa *z*ikati a mune
wa makume a *z*ifuta saseka
xi*n*we.
25 Kunharu nzi lo biwa hi ti-
nhonga, ka*n*we nzi lo ga-
ndlwa hi mari*b*ye, kunharu
nzi xaniseka hi kupanzeka
ka mataru, a wusiku ni mu-
mu nzi wa hi kueteni;
Mit. 14. 19. & 16. 22. & 27. 41.
26 A mapfumbeni ka nyingi,
ni timhangweni ta micongo,
a timhangweni ta bapangi,
ni timhangweni ta ba ka
hina, ni timhangweni ta ba
Matiko, ni timhangweni ta
lomo mitini, ni timhangwe-
ni ta *z*iwula, ni timhangwe-
ni ta mabimbi, ni timha-
ngweni ta bamaka*b*ye ba
mahlebo;
Mit. 9. 23. & 13. 50. & 14. 5. & 17. 5. & 19. 23. & 20. 3. & 21. 31. & 23. 10, 11. & 25. 3.
27 Ni kutira ni xaniseka, a ku-
rinzela xikati xinyingi, ni
le n*d*laleni ni le toreni, a
kuyila xikati xinyingi, ni le
xiramini, ni le wum*b*yirini.
Mit. 20. 31. 1 Kor. 4. 11. xip. 6. 5.
28 Hi lahan*d*le ka le*z*i *z*ilo *z*i
kona lahan*d*le, ku kona le*z*i
*z*i nzi tikelako masiku wo-
n*k*le, a kugongola ticeci
ton*k*le.
Mit. 20. 18, &c. Roma 1. 14.
29 Hi mani a kareleko, mina-
wu nzi nga karali ke? hi-
mani a mahako xikubekiso,
nzi ngaswi minawu ke?
1 Kor. 8. 13. & 9. 22.
30 Loku *z*i labekile ku nga nzi
dumisa, nzi ta dumisa hi
*z*ilo le*z*i *z*i nzi karalisako.
xip. 12. 5, 9, 10.
31 Nungungulu a Dadani wa
Hosi Jesu loyi a katekisi-
lweko kala kupinzuka, wa
*z*i ti*b*a aku a nzi hembi wu-
nwa.
Roma 1. 9. & 9. 1, 5. xip. 1. 23. Gal. 1. 20. 1 Tesa. 2. 5.
32 Le Damaseku a mufumeli a
nga hi lahasi ka Aretasi a
labelela a muti wa le Da-
maseku, kasi ku nzi ko-
ma:
Mit. 9. 24, 25.
33 Hi laha ka woni nzi lo ko-
nelwa lomo ka xirunzu nzi
ciswa lahasi hi le kurisini,
nzi lo pona man*d*leni ya-
kwe.

XIPIMO 12.

1 Mina nzi yimelwe hi ku-
dumisa, hambu le*z*i *z*i nga
sasekiko; kanile*z*i nzi tata
ka *z*ona a *z*iwonekeliso ni
kuvululwa ka Hosi.

2 Nza mi ti*b*a munhu ka
Kristu, kume ga malembe
ni mune ma hunzileko (ku-
tani ngwa laha ka miri, a
nzi *z*i ti*b*i; Nungungulu wa
*z*i ti*b*a), a wa ku ngahi i lo
*k*lakuselwa ka tilo ga wu-
nharu.
Mit. 22. 17. Roma 16. 7. xip. 5. 17.
Gal. 1. 22.
3 Mina nza mu ti*b*a munhu
wa ku ngahi (kutani hi lo-
mo mirini, kutani hi *k*lé-
lweni ni miri, a nzi mu ti*b*i;
Nungungulu wa *z*i ti*b*a),
4 A ku i lo *k*lakuselwa hi ku
yini Paradeseni, i lozwa a
timhaka ti nga hi ko ni wu-
lwawulwa, leti *z*i nga fane-
liko munhu ku nga a wula-
wula.
Luka 23. 43.
5 Kaywaloyi mu*n*we nzi ta
mu dumisa: kanile*z*i hi ga-
nga *k*lelo nzi nga ta ti du-
misa, saseka hi kukarala
ka mina.
xip. 11. 30.
6 Hakuba loku nzi nga nzi la-
bisisa kudumisa, nzi nga ta
maha a pupulu; hakuba nzi
ta wulawula a *z*inene: kani-
le*z*i nza tsika, ku nga ta ku
a munhu a hlaya ha mina
ku hunza a lipimo lolu nzi
nga ka lona, kutani a zwa-
ko hi mina.
xip. 10. 8. & 11. 16.
7 Na hi laha ka kota ya wu-
kulu ga hombe ga kuvulu-
liwa—ngahile*z*o, hikwalaho,
mina nzi nga kukumukiswi
hi ku hunzeleta nzeko, ku
wa lo nyikwa ka nyama ya
mina muzwa, a tsumi wa
Satani a nzi tsekulela, kasi
nzi nga ti kukumukisi hi ku
hunzeleta nzeko.
Luka 13. 16. Gal. 4. 13, 14.
8 Hi kota ya lexi xilo mina
nzi lo kombela a Hosi ku-
nharu, kasi ku fela ku suka
ka mina.
Mat. 26. 44.
9 Yi lo wula ka mina, A wu-
xinji ga mina gi enele ka
wena: hakuba ntamo wa
mina wu mbelele kukara-
leni. Hikwalaho a kutsaka
ka mina ka hombe, nzi ta
dumisa kukaraleni ka mina,
kasi a ntamo wa Kristu wa
humula ka mina.
xip. 11. 30. 1 Pet. 4. 14.
10 Ngahile*z*o nza xalala le ku-
karaleni, ni kudzuxweni, ni
kufanelekileko, ni xaniswe-
ni, ni kupanzanyweni, hi
kota ya Kristu: hakuba nzi
ha karele, *z*onake nzi ha ku-
ma ntamo.
Roma 5. 3. xip. 7. 4. & 13. 4.

11 Nzi bubutsele: *n*wina ma
nzi kurumeta; hakuba nga
mu fanela ku nzi tsanza:
hakuba a nzi le nzako ha
ncumo ka bapostoli laba ba
hombe, hambu le*z*i nzi nga
hi ko ncumo.
1 Kor. 3. 7. & 15. 8, 9. xip. 11. 1, 5, 16,
17. Gal. 2. 6, 7, 8. Efe. 3. 8.
12 Hizinene a *z*iwoniso *z*a wu-
postoli *z*i lo mahwa ka *n*wi-
na hi kutimisela, hi *z*iwoniso
ni *z*idamiso ni mitiro ya nta-
mo.
Roma 15. 18, 19. 1 Kor. 9. 2. xip. 4. 2.
& 6. 4. & 11. 6.

13 Hakuba xilo muni mu nga
hlulwa ha xona hi ti*n*wani
ticeci, kumbela le*z*aku nzi
wa nga hi nzwalo ka *n*wina
ke? nzi tsetseleleni loku
kubiha.
1 Kor. 1. 7. & 9. 12. xip. 11. 7, 9. & 13. 1.

14 Manga*b*ye, lexi hi *z*ikati
*z*inharu nzi longela kuta le-
yo ka *n*wina; nzi nga ta
maha nzwalo ka *n*wina: ha-
kuba a nzi labi *z*a *n*wina,
kanile*z*i *n*wina: hakuba a
banana a ba fanele kube-
kela a ba*t*rali ba*b*ye, kani-
le*z*i a ba*t*rali kubela banana.
Mit. 20. 33. 1 Kor. 4. 14, 15. & 10. 33.
15 Nzi ta hlakana nguvu loku
nzi mbeta, nzi mbetwa hi
mihefemulo ya *n*wina. Lo-
ku nzi nga nzi mu ranza ha
hombe nguvu, mina nzi ra-
nzwa kutsongwani ke?
Joh. 10. 11. xip. 1. 6. & 6. 12, 13. Fil. 2. 17. Kol. 1. 24. 1 Tesa. 2. 8. 2 Tim. 2. 10.
16 Nga zi ngaho, mina wutsu-
mbu a nzi lo mu binzisa;
kanile*z*i, na nzi *k*larihile,
nzi lo mu koma hi mano.
xip. 11. 9.
17 Nzi wa lo mu gelela *n*wina
hi mu*n*we wa laba nzi ba
rumako ba ta ka *n*wina ke?
xip. 7. 2.
18 Mina nzi lo laya Titusi, nzi
lo rumela a nakulori *z*i*n*we
naye. Kunene Titusi i lo mu
gelela ke? hi wa nga fambi
hi walowo Moya mu*n*we ke?
hi wa nga fambi hi mako-
nzo ma*n*we ke?
xip. 8. 6, 16, 18, 22.

19 Mu alakanya xon*k*le lexi
xikati a ha ti pen*d*la ka
*n*wina. Mahlweni ka Nu-
ngungulu hi wula ha Kri-
stu. Kanile*z*i *z*on*k*le *z*ilo
baranziweko, *z*a kuakwa ka
nwina.
Roma 9. 1. 1 Kor. 10. 33. xip. 5. 12. & 11. 31.
20 Hakuba nza caba, ku nga
taku, laha na nzita, nzi nga
ta mu kuma na mu nga hi
kota nzi ranzako, kambe mi-
na wutsumbu nzi nga na nzi
nga hi kota mu *z*i ranzako;
ku nga ta nga, ku nga ku
hi kona kukanetana, a wu-
kuxu, a zanga, ni kulo, a
kuhleba, a mahlebo, a wu-
ngungwani, a xipfi*k*lipfi*k*li;
1 Kor. 4. 21. xip. 10. 2. & 13. 2, 10.
21 Ku nga taku, laha na nzi
tile kambe, Nungungulu wa
mina i ta nzi bohlisa ma-
hlweni ka *n*wina, mina nzi
nga rila hi laba banyingi ba
si na ku ba onhile, ba nga
hunzulukiko ka *z*i nga hla-
zwkangiko ni kubaya ni ku-
remba loku ba ku mahile-
ko.
1 Kor. 5. 1. xip. 2. 1, 4. & 13. 2.

XIPIMO 13.

1 Lexi hi *z*ikati *z*inharu na
nzita le ka *n*wina. Hi no-
mu wa bakustumunyu ba-
mbiri kutani banharu a ti-
mhaka ton*k*le ti ta tiyiswa.
Mat. 18. 16. Joh. 8. 17. xip. 12. 14. Heb. 10. 28.
2 Nzi wa lo wula hi le ma-
hlweni, nza wula hi le ma-
hlweni, kota le*z*i nzi nga hi
kona hi xikati xa wumbiri,

lezo makunu, na nzi hi ha-
ba, ka laba ba nga si na ba
onhile hi le mahlweni, ni ka
laba ba seleko, lezaku, loku
nzi tile kambe, nzi nga ta
mu tsika;
xip. 1. 23. & 10. 2. & 12. 21.
3 Na mu wona lezaku mu la-
ba ziwoniso za Kristu lezi zi
kanelako ka mina; loyi ka
*n*wina a nga kareleko, kani-
lezi i na ntamo nguvu ka
*n*wina:
Mat. 10. 20. 1 Kor. 5. 4. & 9. 2. xip. 2. 10.
4 Hakuba i lo belelwa hi kuka-
rala, na nga a kari a hanya
hi ntamo wa Nungungulu.
Hakuba hina kambe hi ka-
rele hi kota ya yena, kani-
lezi hi ta hanya hi kota ya
yena hi ntamo wa Nungu-
ngulu ka *n*wina.
Roma 6. 4. xip. 10. 3, 4. Fil. 2. 7, 8. 1 Pet. 3. 18.
5 Ringani wutsumbu ga *n*wi-
na, lezaku mu le kukoleke-
ni; hlolani *n*wina benyi
wutsumbu. Kutani a zi ti-
*b*i *n*wina wutsumbu ga *n*wi-
nawu, lezaku Jesu Kristu i
kona nzeni ka *n*wina ke?
kutani hizinene mu nga nga
mu hoxilwe.
Roma 8. 10. 1 Kor. 9. 27. & 11. 28. Gal. 4. 19
6 Kanilezi nza zi tsumba leza-
ku mu ta zi ti*b*a ku ngalo a
hi hoxiwangi.
7 Makunu ha kombela ka Nu-
ngungulu lezaku mu nga
onhi; na ku nga hi ku hi ta
woneka na hi nga hlolwa-
ngi, kanilezi kasi ma fela ku
maha lezi zi dzunzekako,
hambu lezi hi kwa hi hoxi-
lwe.
xip. 6. 9.
8 Hakuba hi nga ta maha
ncumo xo hambana ni zine-
ne, kanilezi hi ka zinene.
9 Hakuba hina ha tsaka, laha
na hi karele, *n*wina mu na
ntamo: lezo kambe hina hi
lo zi kombelela, hambu kona
kumbelela ka *n*wina.
1 Kor. 4. 10. xip. 11. 30. & 12. 5, 9, 10. 1 Tesa. 3. 10.
10 Hakuba hi kota ya lexi nzi
tsala lezi zilo na nzi hi haba,
kasi loku na nzi hi kona nzi
nga wulawuli hi ntamo, hi
ka kota ya ntamo lowu a
nga nzi nyika a Hosi akuba
nzi aka, na ku nga ku ku-
ngumula.
1 Kor. 4. 21. xip. 2. 3. & 10. 2, 8. & 12. 20, 21.

11 Hi kugumesa, bamaka*b*ye,
salani. Mbeleliswani; ta-
ngaliswani; nga mu pima
katigi*n*we; mu tsama hi ku-
rula: Nungungulu wa ku-
ranza ni kurula nga a hi na
*n*wina.
Roma 12. 16, 18. & 15. 5, 33. 1 Kor. 1. 10. Fil. 2. 2. & 3. 16. 1 Pet. 3. 8.
12 Rungulanani hi ku*t*ro*t*ra ka
kubasa.
Roma 16. 16. 1 Kor. 16. 20. 1 Tesa. 5. 26. 1 Pet. 5. 14.

13 Bon*k*le laba bobasa ba mu
rungula.

14 A wuxinji ga Hosi Jesu
Kristu, ni kuranza ka Nu-
ngungulu, ni ku*k*langana
ka Moya wa Kubasa, nga ku
hi na *n*wina *n*wen*k*le.
Roma 16: 24. Fil. 2. 1.

A PAPILO GA PAULE KA BA LE GALATIA.

XIPIMO 1.

1 Paule, mupostoli (na nga hi wa le ka banhu, na ku nga hi hi kota ya munhu, kanilezi hi kota ya Jesu Kristu, ni Nungungulu Dadani, loyi a nga mu vuxa hi ka bafileko),

Mit. 2. 24. & 9. 6. & 22. 10, 15, 21. & 26. 16. xipm. 11, 12. Tit. 1. 3.

2 Ni bonkle bamakabye laba ba nga zinwe na mina, ka ticeci ta le Galatia:

1 Kor. 16. 1. Fil. 2. 22. & 4. 21.

3 A wuxinji nga gi hi ka nwina ni kurula ka le ka Nungungulu Dadani, ni ka le ka Hosi ya hina Jesu Kristu,

Roma. 1. 7. 1 Kor. 1. 3. 2 Kor. 1. 2. Efe. 1. 2. Fil. 1. 2. Kol. 1. 2. 1 Tesa. 1. 1. 2 Tesa. 1. 2. 2 Joh. 3.

4 Loyi a nga nyikela wutsumbu gakwe hi kota ya zonho za hina, kasi a fela ku hi klakla hina ka gwalegi tiko ga kubiha, hi kuranza ka Nungungulu ni Dadani wa hina:

Mat. 20. 28. Joh. 15. 19. & 17. 14. Roma. 4. 25. xip. 2. 20. Tit. 2. 14. Heb. 2. 5. & 6. 5. 1 Joh. 5. 19.

5 Ka yena nga ku hi kona wukosi kala kupinzuka ni kupinzuka. Ameni.

6 Nza hlamala lezo mu haklisileko kukungubanyeka le ka yena loyi a nga mu bitana nwina ka wuxinji ga Kristu muya ka yinwani ivangeli;

xip. 5. 8.

7 Leyo yi nga hi ko yinwani ivangeli; ba kona laba ba mu karatako, ba labako kuonha ivangeli ya Kristu.

Mit. 15. 1, 24. 2 Kor. 2. 17. & 11. 4, 13. xip. 5. 10, 12.

8 Kanilezi kani hi hina, kutani ingelosi ya le tilweni, yi kanela ka nwina ivangeli yinwani kuhunza leyi hi kaneleko ka nwina, nga yi hoxwa.

1 Kor. 16. 22.

9 Kota lezi hi nga rangula hi wula, lezo nza wula kambe, Loku a hi kona munhu a kanelako ka nwina a yinwani ivangeli, kuhunza leyi mu yi amukeleko, nga na a hoxwa.

Kuv. 22. 18.

10 Hakuba mina makunu nza kurumeta banhu, kutani Nungungulu ke? kutani nza laba kudzunza banhu? loku nzi wa dzunzu banhu, nzi wa nga ta maha xitiri xa Kristu.

Mat. 28. 14. 1 Tesa 2. 4. Jam. 4. 4. 1 Joh. 3. 19.

11 Hakuba mina nza zi tibekisa ka nwina, bamakabye, kwatsi hi kumbuka a ivangeli leyi yi nga kanelwa hi mina, a hi ya le ka banhu.

1 Kor. 15. 1.

12 Hakuba hambu ni ku yi
kuma ka munhu, hambu ni
ku yi gonziswa, kanilezi yi
lota ka mina hi kuvululwa
ka le ka Jesu Kristu.
1 Kor. 15. 1, 3. xipm. 1. Efe. 3. 3.
13 Hakuba mu lozwa hi mahungu ya kuhanya ka mina
hi xikati xi hunzileko hi
kukolweni ka ba Juda, lezaku hi kuhunzisileko nzi
lo xanisa ceci ya Nungungulu, nzi wo yi hangalasa:
Mit. 8. 3. & 9. 1. & 22. 4. & 26. 11. 1 Tim. 1. 13.
14 Nzi wa hunzisile kukolweni
ka ba Juda kuhunza banyingi ba ntanga ya mina matikweni ya hina, nzi wa
lo namarela nguvu mahanyeleni ya bararu ba hina.
Mat. 15. 2. Marku 7. 5. Mit. 22. 3. & 26. 9. Fil. 3. 6.
15 Kanilezi laha zi nga kunengelisa ka Nungungulu, loyi a nzi hambanyiseleko
kwalomo rubyini ga mamani, i lo nzi bitana hi wuxinji gakwe,
Mit. 9. 15. & 13. 2. & 22. 14, 15. Roma 1. 1.
16 A ku vulula *N*wana wa yena ka mina, kasi nza fela
kukanela ha yena xikari ka
ba Matiko; zalezo a nzi wulawulangi ni nyama ni nkata:
Mat. 16. 17. Mit. 9. 15. & 22. 21. & 26. 17, 18. Roma 11. 13. 1 Kor. 15. 50. 2 Kor. 4. 6. Efe. 3. 8. & 6. 12.
17 A nzi wa nga yangi Jerusalema ka laba ba nga hi bapostoli mahlweni ka mina:
kanilezi nzi lo famba le
Arabia; nzi lo engeta nzi
*k*le*k*lelela Damaseku.

18 *Z*onake a nzako ka malembe manharu nzi loya Jerusalema a ku enzela Kefasi, nzi lo tsama naye kume
ni n*k*lanu wa masiku.
Mit. 9. 26.
19 Kanilezi a ba*n*wani bapostoli a nzi ba wonangi, saseka Jamesi nakulori wa
Hosi.
Mat. 13. 55. Marku 6. 3. 1 Kor. 9. 5.
20 Kanilezi hi ku kumbuka
zilo nzi nga zi tsalela ka
*n*wina, languta, mahlweni
ka Nungungulu, a nzi hembi wunwa.
Roma 9. 1.
21 *Z*onake nzi lota matikweni
ya le Siria ni le Kilikia.
Mit. 9. 30.
22 Mina nzi wa nga ti*b*yiwi hi
ngohe ka ticeci ta le Judia
leto ti nga hi ka Kristu:
Roma 16. 7. 1 Tesa. 2. 14.
23 Kanilezi ba lozwa a ku ngalo, Loyi a nga kari a xanisa
makunu wa kanela a kukoleka loku a nga kari a ku
hangalasa;
24 Ba lo dumisa Nungungulu
hi ka mina.

XIPIMO 2.

1 *Z*onake anzako ka xipimo
xa kume ni mune malembe
nzi lo engeta nzi ya Jerusalema zi*n*we na Barnaba, na
nzi teka Titusi zi*n*we na
mina.
Mit. 15. 2.
2 Nzi wa loya hi kuvululwa;
nzi loya hlawutela a ivange-

li leyi nzi nga kanela xikari
ka ba Matiko, kanile*z*i xi-
kun*d*leni ka laba ba nga hi
ba hombe, ku nga taku nzi
tsutsuma kutani nzi tsutsu-
mile mahala.
Mit. 15. 12. Fil. 2. 16. 1 Tesa. 3. 5.
3 Kanile*z*i na ku nga hi Titu-
si loyi a nga hi na mina, a
nga hi mu Greki, i lo kuru-
metwa ku maha nkwera:
4 Le*z*o ku wa hi hakuba hi
kota bamaka*b*ye ba mawu-
nwa hi le kufihlaleni, ba lo
hlola a ku*k*la*k*leka ka hina
loku hi nga ka Kristu Jesu,
kasi ba fela ku hi neha wu-
kumbini:
Mit. 15. 1, 24. 2 Kor. 11. 20, 26. xip. 3. 25. & 4. 3, 9. & 5. 1, 13.
5 Ka bona a hi ba nyikangi
wutsamo ga kuingisa, ge,
hambu ni xikati; kasi a *z*i-
nene *z*a ivangeli *z*i fela ku-
tsama ka *n*wina.
xipm. 14. xip. 3. 1. & 4. 16.
6 Kanile*z*i ka laba ba nge kwa
mbahombe (kani bona ba hi
ba kuyini, a hi ncumo ka
mina: Nungungulu a nga
languti xiyimo xa munhu)
—bona, nza wula, laba ba
nga ni dzumba a ba engete-
langi ncumo ka mina:
Mit. 10. 34. Roma 2. 11. 2 Kor. 12. 11. xip. 6. 3.
7 Kanile*z*i hi *k*lelo, laha na ba
lo wona le*z*aku nzi nyikilwe
tiro wa kukanela ivangeli
xikari ka makuna, kota Pe-
tro a mu kaneli wa laba ba
*z*itsiba
Mit. 13. 46. Roma 1. 5. & 11. 13. 1 Tesa. 2. 4. 1 Tim. 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
8 (Hakuba loyi a nga maha
Petro a wupostoli ga *z*itsiba
i lo maha mina a wupostoli
ga matiko);
Mit. 9. 15. & 13. 2. & 22. 21. & 26. 17, 18. 1 Kor. 15. 10. xip. 1. 16. & 3. 5. Kol 1. 29.
9 Laha na ba ti*b*ile a wuxinji
legi nzi nga nyikilwe gona,
Jamesi na Kefasi na Johani,
laba ba ti*b*yaku le*z*aku ti-
mhanze, ba lo nyika ka mi-
ma na Barnaba a man*d*la
ya xinene ya hlengela, kasi
hi fela kuya ka ba Matiko,
bona ba ya ka laba ba *z*i-
tsiba;
Mat. 16. 18. Roma 1. 5. & 12. 3, 6. & 15. 15. 1 Kor. 15. 10. Efe. 2. 20. & 3. 8. Kuv. 21. 14.
10 Kumbela bona ba wa ranza
le*z*aku nga hi alakanya *z*isi-
wana; xwalexi xilo nzi lo
vumela ku xi maha.
Mit. 11. 30. & 24. 17. Roma 15. 25. 1 Kor. 16. 1. 2 Kor. 8, & 9, xipimo.

11 Kanile*z*i laha Kefasi na tile
Antioki, nzi lo mu kaneta
ngoheni hakuba i wa yima
kukonekeni.
Mit. 15. 35.
12 Hakuba hi mahlweni ka le-
*z*o ku nga se kuta bo kari
hi le ka Jamesi, i loga *z*i-
*n*we ni ba Matiko: kanile*z*i
laha na ba tile, i lo *k*lela a
ti hambanyisa wutsumbu
gakwe, na caba bona laba
ba *z*itsiba.
Mit. 10. 28. & 11. 3.
13 Ni ba*n*wani ba ba Juda ba
xengetela *z*i*n*we naye; ku
kala kuhambukiswa na Ba-
rnaba hi kukohlisa ka*b*ye.
14 Kanile*z*i laha na nzi wona
le*z*o le*z*aku a ba ha fambi hi

kululama kota *z*inene *z*a
ivangeli, nzi lo wula ka Ke-
fasi mahlweni ka bona bo-
n*k*le, Loku wena, u hi mu
Juda, na u hanya kota ba
Matiko, u nga mahi kota ba
Juda, hi yini u kurumetako
ba Matiko ku tsama ku ko-
ta ba Juda ke?

Mit. 10. 28. & 11. 3. xipm. 5. 1 Tim. 5. 20.

15 Na hi hi ba Juda hi maha-
nyela, na hi nga hi na ku-
onha ka ba Matiko,

Mat. 9. 11. Mit 15. 10, 11. Efe. 2. 3, 12.

16 Na mu ti*b*a lezaku a munhu
a nga na kubasiswa hi mi-
tiro ya nayo, saseka a ku-
koleka ka Jesu Kristu, ko-
ta hina hi nga kolwa ka
Kristu Jesu, kasi ha basi-
swa hi kukoleka ka Kristu,
na ku nga hi hi mitiro ya
nayo: hakuba hi mitiro ya
nayo a yi kona nyama yi ta
nga basiswa.

Mit. 13. 38, 39. Roma 1. 17. & 3. 20, 22, 28. & 8. 3. xip. 3, 11, 24. Heb. 7. 18. 19.

17 Kanilezi loku, hina wutsu-
mbu na ha ha laba kubasi-
swa hi Kristu hi kuniwa
na hi hi *z*ionhi, kona Kristu
hi xikozeli xa kuonha? Nu-
ngungulu a beletele.

1 Joh. 3. 8, 9.

18 Hakuba loku nzi aka kambe
a *z*ilo lezi nzi nga *z*i panza-
nyile, nza nza wonisa leza-
ku nzi muhambunyeti.

19 Hakuba hi wona nayo nzi
lofa hi ka nayo, kasi nza
fela kuhanya ka Nungu-
ngulu.

Roma 6. 11, 14. & 7. 4, 6. & 8. 2. 2 Kor. 5. 15. 1 Tesa. 5. 10. Heb. 9. 14. 1 Pet. 4. 2.

20 Nzi si na nzi belelwe *zin*we
na Kristu; na nzi nga nzi
hanya; na nzi nga ha hi mi-
na, kanilezi hi Kristu a ha-
nyako ka mina: loku kuha-
nya nzi hanyako nyameni
nzi hanya hi kukoleka, a
kukoleka loku ku nga ka
*N*wana wa Nungungulu, lo-
yi a nzi ranzako, i lo nyike-
la wutsumbu gakwe hi mi-
na.

Roma 6. 6. 2 Kor. 5. 15. xip. 1. 4. & 5. 24. & 6. 14. Efe. 5. 2 1 Tesa. 5. 10. Tit. 2. 14. 1 Pet. 4. 2.

21 A nzi cukunyeti wuxinji ga
Nungungulu: hakuba loku
kululama ku hi kota ya na-
yo, *z*onake Kristu a nga fe-
langi ncumo.

xip. 3. 21. & 5. 4. Heb. 7. 11. Roma 11. 6.

XIPIMO 3.

1 O mapupulu nzi*n*wina ba
Galatia, mu hambukiswa hi
mani *n*wina, mahlweni ka
mahlo ya mani Jesu Kristu
kubaseni a nga belelwa ke?

xip. 2. 14. & 5. 7.

2 Hi lezi zoce nzi ranzako a
ku *z*izwa ha *n*wina, Mu lo
amukela *n*wina a Moya hi
mitiro ya nayo, kutani hi
kuzwa hi kukoleka ke?

Mit. 2. 38. & 8. 15. & 10. 47. & 15. 8. Roma 10. 16, 17. xipm. 14. Efe. 1. 13. Heb. 6. 4.

3 Mu mapupulu *n*winawu ke?
na mu sangulile hi *z*a ka
Moya, makunu mu ta mbe-
lelisa hi *z*a ka nyama ke?

xip. 4. 9. Heb. 7. 16. & 9. 10.

4 *N*wina mu lo xanisekela *z*i-
lo *z*o tala mahala ke? loku

ku nga ha kunene ku hi
mahala.
Heb. 10. 35, 36. 2 Joh. 8.
5 Hikwalaho loyi a nga nyika
*n*wina Moya, a nga tira *z*i-
wonekeliso xikari ka *n*wi-
na, ilo *z*i maha yena hi
ka mitiro ya nyama, ku-
tani hi kuzwa hi kukoleka
ke?
2 Kor. 3. 8.
6 Kota le*z*i Abrahama a nga
kolwa Nungungulu, ku lo
hlayelwa ka yena a ku ku-
lulama.
Roma 4. 3, 9, 21, 22. Jam. 2. 23.
7 Ti*b*ani hikwalaho le*z*aku la-
ba ba kukoleka, balabo hi
banana ba Abrahama.
Joh. 8. 39. Roma 4. 11, 12, 16.
8 Ni mitsalo, yi lo wona le*z*o
Nungungulu i ta basisa ba
Matiko hi kukoleka, i lo ka-
nela ivangeli hi le mahlwe-
ni ka Abrahama, aku, Hi
ka wena a matiko won*k*le
ma ta katekiswa.
Mit. 3. 25. Roma 9. 17. xipm. 22.
9 *Z*onake le*z*o laba ba nga
ba kukoleka ba katikisi-
lwe ni mukoleki Abraha-
ma.
10 Hakuba kwatsi hi kutala
ka laba ba mitiro ya nayo
ba lahasi ka kukoneka: ha-
kuba ku tsalilwe, Ba kone-
kile bon*k*lelele laba ba nga
lanzisiko ka *z*ilo *z*onkle *z*i
tsalilweko bukwini ga mila-
yo, ku *z*i maha.
11 Makunu a ku na munhu a
basiswako hi nayo mahlwe-
ni ka Nungungulu, *z*i la su
n*d*lunya: hakuba, Loyi a
lulamileko i ta hanya hi ku-
koleka;
Roma 1. 17. xip. 2. 16. Heb. 2. 4. & 10. 38.
12 Kanile*z*i a nayo a hi wa ku-
koleka; kanile*z*i, Loyi a yi
mahako i ta hanya a yona.
Roma 4. 4, 5. & 10. 5, 6. & 11. 6.
13 Kristu i lo hi *k*la*k*lisa kuko-
nweni ka nayo, na mahile
kukonwa hi hina: hakuba
ku tsalilwe, Kukonwa ka
bon*k*lelele laba ba cikilako
sinyeni:
Roma 8. 3. 2 Kor. 5. 21. xip. 4. 5.
14 Le*z*aku hi ka ba Matiko ku
fela kuta a kukatekiswa ka
Abrahama nzeni ka Kristu
Jesu; kasi ha fela ku kuma
a xitsumbiso xa Moya hi
kukoleka.
Joh. 7. 39. Mit. 2. 33. Roma 4. 9, 16.

15 Bamaka*b*ye, nza wula ko-
tisa munhu: Kutani xivu-
melwano xa munhu, loku
laha na xi tiyisilwe, a nga
kona a xi mahako mahala,
kutani a xi engetela.
Heb. 9. 17.
16 Makunu ka Abrahama ku
lo wulwawulwa ka yena
xitsumbiso, ni ka mbewu
ya yena. Yena a nga wu-
langi, Ka timbewi, kwatsi
tinyingi; kanilezi kwatsi hi
yi*n*we, Ni ka mbewu ya
wena, leyi yi nga Kristu.
1 Kor. 12. 12. xipm. 8.
17 Makunu le*z*i nza wula; A
xivumelwano xi lo tiyiswa
hi Nungungulu hi mahlwe-
ni, a nayo, xi ngata lenzako
ka mune wa mazana ni ma-
kume manharu ya male-

mbe, a xi onhi, kasi ku
maha a tsumbiso wu nga
mahi ncumo.
Roma 4. 13, 14. xipm. 21.
18 Hakuba loku a tsomba yi hi
ya nayo, a ya ha hi ya tsu-
mbiso kambe: kanilezi Nu-
ngungulu i lo ku vumela ka
Abrahama hi kutsumbisa.
Roma 4. 14. & 8. 17.
19 Zonake xana nayo hi yini?
Wu lo engetelwa hi kota ya
zihambuko, kala ku cikela
mbewu ka yona a zitsumbi-
so zilo mahelwa; ku wa lo
yimiswa hi ngelosi hi canja
ga muvikeli.
Joh. 1. 17. & 15. 22. Mit. 7. 38, 53. Roma 4. 15. & 5. 20. & 7. 8, 13. xipm. 16. 1 Tim. 1. 9. & 2. 5. Heb. 2. 2.
20 Makunu a muvikeli a hi
muvikeli wa munwe; kani-
lezi Nungungulu munwe.
Roma 3. 29, 30.
21 Xana nayo wu hambana zi-
tsumbiso za Nungungulu
ke? Nungungulu a beletele:
hakuba loku wu wa hi kona
wu nyikilweko ka nayo wu
nga tongo wu hanyisa, hizi-
nene a kululama nga ku hi
ka nayo.
xip. 2. 21.
22 Ahemba a mitsalo yi valele
zonkle zilo lahasi ka zonho,
kasi a tsumbiso hi kukoleka
ka Jesu Kristu ku fela ku
nyikiwa ka bona laba ba
kolwako.
Roma 3. 9, 19, 23. & 4. 11, 12, 16, 32. xipm. 8.
23 Kanilezi kurangula na ku
nga se kuta kukoleka, hina
honkle hi wa lo gongiwa la-
hasi ka nayo, hi valelwa ka
kukoleka loku hi lenzako
ku ta nga vululwa.
24 Lezo a nayo mukombeli wa
hina ka hi yisa ka Kristu,
kasi hi fela kubasiswa hi
kukoleka.
Mat. 5. 17. Mit. 13. 39. Roma 10. 4. xip. 2. 16. Kol. 2. 17. Heb. 9. 9, 10.
25 Kanilezi makunu loko ku-
koleka ku cikele, a ha ha hi
lahasi ka ku kambelwa.
26 Hakuba nwina nwenkle mu
banana ba Nungungulu, hi
kukoleka, ka Kristu Jesu.
Joh. 1. 12. Roma 8. 14, 15, 16. xip. 4. 5. 1 Joh. 3. 1, 2.
27 Hakuba kota banyingi ba
nwina ba nga bapatizelwa
ka Kristu ba lo ambele Kri-
stu.
Roma 6. 3. & 13. 14.
28 A ku kona mu Juda kutani
mu Greki, a ku kona a ku-
mbi kutani loyi a klakleki-
leko, a ku kona a wanuna
ni wasati: hakuba nwina
nwenkle mu munwe ka Kri-
stu Jesu.
Joh. 10. 16. & 17. 20, 21. Roma 10. 12. 1 Kor. 12. 13. xip. 5. 6. Kol. 3. 11. Efe. 2. 14, 15, 16. & 4. 4, 15.
29 Loku mu nga nwina mu hi
ba ka Kristu, zonake mu
banana ba Abrahama, a zi-
tralwa ha kota ya kutsu-
mbisa.
Roma 8. 17. & 9. 7. xip. 4. 7, 28. Efe. 3. 6. Heb. 11. 18.

XIPIMO 4.

1 Kanilezi nza wula lezi laha
na xitralwa na xa ha hi xi-
hlangi, a xi hambani ni ku-
mbi, hambu na xi hi Hosi
ya bonkle,

2 Kanilezi i lahasi ka kugo-
ngiwa ni bawundli, ku kala
ku cikela a xikati xi yimisi-
lweko hi dadani.
3 Lezo na hinawu kambe, la-
ha na ha hi zihlangi, hi wa
bohilwe lahasi ka wukumbi
ga tiko:
xipm. 9. xip. 2. 4. & 5. 1. Kol. 2. 8, 20. Heb. 9. 10.
4 Kanilezi laha na kutatiseka
ka xikati ku cikele, Nungu-
ngulu i lo rumela *N*wana
wakwe, i lo *t*ralwa hi wa-
sati, i lo *t*ralelwa lahasi ka
nayo,
Mat. 1. 23. & 5. 17. Marku 1. 15. Luka 1. 31. & 2. 7, 27. Joh. 1. 14. Roma 1. 3. Efe. 1. 10. Fil. 2. 7. Heb. 2. 14.
5 Kasi a fela ku*k*la*k*lisa bona
laba ba nga lahasi ka nayo,
kasi ha fela ku amukela a
wu*t*ralwa ga wu*n*wana.
Mat. 20. 28. Joh. 1. 12. xip. 3. 13, 26. Efe. 1. 5, 7. Tit. 2. 14. Heb. 9. 12. 1 Pet. 1. 18, 19.
6 Hakuba *n*wina mu banana,
Nungungulu i rumela a Mo-
ya wa *N*wana wakwe ka
timbilu ta hina, hi bitana-
ko, Abba, Dadani.
Roma 5. 5. & 8. 15.
7 Lezo a wa hahi a kumbi
kambe, kanilezi a *n*wanana;
ni loku u hi *n*wanana, zo-
nake u xi*t*ralwa hi kota ya
Nungungulu.
Roma 8. 16, 17. xip. 3. 29.

8 Ahemba hi xakati lexo,
mu nga nga mu ti*b*i Nu-
ngungulu, mu wa hi tiku-
mbi ka laba hi mahanyela
ba nga ba ti*b*iko banungu-
ngulu:
Roma 1. 25. 1 Kor. 12. 2. Efe. 2. 11, 12. 1 Tesa. 1. 9. & 4. 5.
9 Kanilezi makunu mu maha
kuti*b*a Nungungulu, kutani
ma ti*b*yiwa hi Nungungulu,
ma ha wuyela yini lenzako
kambe ka zilo zi rerekileko
ni za wukumbi, laho mu la-
bako ku maha a bako*n*wi
kambe?
Roma 8. 3. 1 Kor. 8. 3. & 13. 12. xip. 3. 3. xipm. 3. Kol. 2. 20. 2 Tim. 2. 19. Heb. 7. 18.
10 Ma hlayisa masiku, ni ti-
hweti, ni zikati, ni male-
mbe.
Roma 14. 5. Kol. 2. 16.
11 Mina nza caba ha *n*wina, ku
nga taku, nzi pangama ku-
tira xikati ka *n*wina ma-
hala.
xip. 2. 2. & 5. 2, 4. 1 Tesa. 3. 5.

12 Mina nza mu kongotela
*n*wina, bamaka*b*ye, nga mu
ku kwatsi hi mina, hakuba
mina nzi kwatsi hi *n*wina.
Ina a mu nzi onhangi:
2 Kor. 2. 5.
13 Kanilezi ma zi ti*b*a lezaku
hi ku rereka ka nyama mi-
na nzi lo kanela ivangeli ka
*n*wina hi xikati xa kura-
ngula:
1 Kor. 2. 3. 2 Kor. 11. 30. & 12. 7, 9. xip. 1 6.
14 Lexo xi nga hi xiringo ka
*n*wina hi ka nyama ya mina
a mu mbelangi ntamo, ha-
mbu ni ku nzi nyenya; ka-
nilezi mu lo nzi amukela
kotisa ngelosi ya Nungu-
ngulu, kwatsi Kristu Jesu.
Mat. 10. 40. Luka 10. 16. Joh. 13. 20. 1 Tesa. 2. 13.
15 Zonake hi kwihi a kukate-
kiswa ka wutsumbu ga
*n*wina ke? hakuba mina

nza mu mahela wukustu-
munyu, loku ku nga make-
ka, mu ta nga mu xokole
mahlo ya *n*wina mu nzi
nyika.
16 *Z*onake le*z*o nzi ta maha
nala wa *n*wina, loku nzi
mu *b*yela *z*inene ke?
xip. 2. 5, 14.
17 Ba mu labisisa *n*wina na ku
nga hi hi n*d*lela yo saseka;
ge, ba su laba ku mu vale-
la, kasi u fela ku ba laba.
Roma 10. 2. 2 Kor. 11. 2.
18 Kanile*z*i kusaseka a kulabi-
sisa ha hombe ka mahungu
yo saseka hi xikati xon*k*le,
ku nga hi loku nzi hi kona
na *n*wina koce.
19 Bananga ba nga ba tso-
ngwani, laba nza ha mu
xanisekelako kambe kala
Kristu a ti*b*yiwa ka *n*wi-
na,
1 Kor. 4. 15. File. 10. Jam. 1. 18.
20 Ina, nza *z*i ranza ku nga
nzi hi kona ka *n*wina ma-
kunu, ku ta hunzula a gezu
ga mina; hakuba nza ka-
nganyiswa ha *n*wina.

21 Nzi *b*yeleni, *n*wina laba ba
ranzako ku tsama lahasi ka
nayo, a mu se ku wuzwa
nayo ke?
22 Hakuba ku tsalilwe, le*z*aku
Abrahama i wa ni banana
bambiri, mu*n*wani i hi wa
wasati loyi wa kumbi, mu-
*n*wani a hi wa wasati loyi a
*k*la*k*lekileko.
23 Ahemba a *n*wana loyi wa
kumbi i lo *t*ralwa hi ka nya-
ma; kanile*z*i a *n*wana wa
wasati loyi a *k*lakle*k*ileko i
lo *t*ralwa hi tsumbiso.
Roma 9. 7, 8. Heb. 11. 11.
24 Lexi xilo xi hi kuecanyisa:
hakuba laba ba basati ba hi
*z*itsumbiso *z*imbiri; mu*n*we
wa le xitsungeni xa Sinai, i
lo *t*rala xihlangi xa wuku-
mbi, loyi a nga Hagari.
25 Makunu loyi Hagari i hi xi-
tsunga xa Sinai le Arabia,
i ringana ni Jerusalema
leyi yi nga kona makunu;
hakuba i kumbi ni *n*wana
wa yona.
26 Kanile*z*i a Jerusalema legi
gi nga le hehla gi *k*la*k*lekile,
legi gi nga mamani wa hi-
na.
Heb. 12. 22. Kuy. 3. 12. & 21. 2, 10.
27 Hakuba ku tsalilwe,
Tsaka, wena ngo*n*wa u
nga *t*raliko; ahlama u rila,
wena loyi u nga lu*n*wiko:
hakuba banyingi a bana-
na ba wusiwana ku hu-
nza loyi a nga ni nuna.
28 Makunu hina, bamaka*b*ye,
hi kwatsi hi le*z*i a nga wa-
hi Isaka, hi banana ba xi-
tsumbiso.
Mit. 3. 25. Roma 9. 8. xip. 3. 29.
29 Kanile*z*i *z*onake ku kota le-
*z*i a *n*wanana wa nyama a
nga mu xanisa loyi wa ka
Moya, *z*i ngaho makunu.
xip. 5. 11. & 6. 12.
30 Ahemba xana mitsalo yi yi-
ni? hoxa a kumbi ni *n*wana
wa yona: hakuba a *n*wana
wa wasati wa kumbi cima
a nga taga tsomba ni *n*wana
wa wasati a *k*la*k*lekileko.
Joh. 8. 35. xip. 3. 8, 22.

31 Ngahilezo, bamakabye, hina
a hi banana ba wasati wa
kumbi, kanilezi hi ba wa-
sati a klaklekileko.
Joh. 8. 36. xip. 5. 1, 13.

XIPIMO 5.

1 Hi kuklaklekleka Kristu i lo
hi klakla : hikwalaho yima-
ni mu kundende, mu nga
kungwi kambe goteni ga
wukumbi.
Joh. 8. 32. Mit. 15. 10. Roma 6. 18. xip. 2. 4. & 4. 9. 1 Pet. 2. 16.

2 Mangabye, mina Paule nza
wula ka nwina, lezaku, lo-
ku mu amukela wunkera,
Kristu a nga ta mu vuna
ncumo.
Mit. 15. 1. & 16. 3.
3 Ina, nza tiyisa ka bonklelele
laba ba amukeleko wu-
nkwera, u na ni nanzu ku
maha nayo wonkle.
xip. 3. 10.
4 Nwina mu hambanyisilwe
ka Kristu, nwina mu nge
mu ta basiswa hi nayo; mu
wile ku le ni wuxinji.
Roma 9. 31, 32. xip. 2. 21. Heb. 12. 15.
5 Hakuba hina hi kota ya
Moya na hi kukoleka hi la-
belele a tsumba ka kulula-
ma.
Roma 8. 24, 25. 2 Tim. 4. 8.
6 Hakuba nzeni ka Kristu
Jesu a wunkwera a gi vuni
ncumo, ni wunkuna a gi
vuni ncumo ; kanilezi a ku-
koleka na ku tira hi kura-
nza.
1 Kor. 7. 19. xip. 3. 28. & 6. 15. Kol. 3. 11. 1 Tesa. 1. 3. Jam. 2. 18, 20, 22.
7 Nwina mu wa kari mu
tsutsuma kwatsi ; hi mani
a mu tindekisileko kasi mu
nga ingisi a zinene ke ?
1 Kor. 9. 24. xip. 3. 1.
8 Loku a kutsumba a kuti hi
ka yena loyi a mu bitanile-
ko.
xip. 1. 6.
9 A comelo gi tsongwani gi
bilisa mapa wonkle.
1 Kor. 5. 6. & 15. 33.
10 Nzi na ni kutsumba kwale-
yo ka nwina le Hosini, le-
zaku ku nga hi kona a
zimbe kupimeni ka nwina :
kanilezi loyi a mu karatako
i ta rwala kukonwa kakwe,
kani hi mani.
2 Kor. 2. 3. & 8. 22. & 10. 6. xip. 1. 7.
11 Kanilezi mina, bamakabye,
loku nzi wa ha kanela a
wunkwera, hi yini nza ha
nonohiswako nzi xaniswa
ke ? zonake a ku kunguba-
nyisa ka xi hambano nga
kumbelile.
1 Kor. 1. 23. & 15. 30. xip. 4. 29. & 6. 12, 17.
12 Nzi ranza lezaku nga laba
ba mahako a nyenganye-
nga ba tsenwa wutsumbu-
gabye.
Mit. 15. 1, 2, 24. 1 Kor. 5. 13. xip. 1. 8. 9.

13 Hakuba nwina, bamaka-
bye, mu lo bitelwa a kukla-
kleka ; mu nga mahi a ku-
klakleka ka nwina xilweni
xa nyama, kanilezi hi kura-
nza mahani malanza ka
munwe ni munwani.
1 Kor. 8. 9. & 9. 19. xip. 6. 2. 1 Pet. 2. 16. Jude 4. 2 Pet. 2. 19.
14 Hakuba nayo wonkle wu
tatisekile ka mhaka yinwe,
hambu ka ywaleyi ; Wena
ranza a wa akelane wa we-

na kwatsi hi wutsumbu ga
wena.
Mat. 7. 12. & 22. 39, 40. Roma 13. 8, 9.
Jam. 2. 8.
15 Kanilezi loku *n*wina mu
luma mu kadamulana, *k*la-
rihani mu nga lobisana.

16 Kanilezi nza wula, Famba-
ni hi ka Moya, *n*wina mu
nga ta tatisa a kudokolela
ka nyama.
Roma 6. 12. & 8. 1, 4, 12. & 13. 14.
xipm. 25. 1 Pet. 2. 11.
17 Hakuba a kudokolela ka
nyama kuhambene ni ka
Moya, ni ka Moya kuha-
mbene ni ka nyama; haku-
ba lezi zimbiri za holoba;
kasi mu fela ku maha
zilo lezi mu nga zi ranza-
ko.
Roma 7. 15, 19, 23. & 8. 6, 7.
18 Kanilezi loku mu rangelwa
hi Moya, a mu lahasi ka
nayo.
Roma 6. 14. & 8. 2.
19 Makunu mitiro ya nyama
yi la su n*d*lunya, leyi yi
nga leyi, hi kubaya, a ku
nga hlazeki, a wufenze,
1 Kor. 3. 3. Efe. 5. 3. Kol. 3. 5. Jam.
3. 14, 15.
20 A kukozela zifananiso, a
wutumbe, a wulala, a ku-
kanetana, a wukuxu, a za-
nga, kuvimba kwelo, a ku-
hambana, a kuholoba,
21 A mona, a kudaya, a popi-
wa, ni kuvimbelwa, ni zo
kota lezi: a za ku ngahi nzi
wa lo mu laya kurangula
*n*wina, kota lezi nzi nga lo
mu laya *n*wina, laba ba ma-
hako za ku ngahi zilo cima
ba nga taga a tsomba ya
mufumo wa Nungungulu.
1 Kor. 6. 9. Efe. 5. 5. Kol. 3. 6. Kuv.
22. 15.
22 Kanilezi a mbanzo wa Moya
hi kuranza, kutsaka, a ku-
rula, a kutimisela,
Joh. 15. 2. Roma 15. 14. 1 Kor. 13. 7.
Kol. 3. 12. Jam. 3. 17. Efe. 5. 9.
23 A wuxinji, a kusasa, a ku-
koleka, a ku ti koramisa, a
ku ti koma: ka za ku ngahi
a ku kona nayo.
1 Tim. 1. 9.
24 Laba ba nga ba ka Kristu
Jesu ba belele a nyama ni
dzumba ni kudokolela ka
gona.
Roma 6. 6. & 13. 14. xip. 2. 20. 1 Pet.
2. 11.

25 Loku hina hi hanya hi ka
Moya, nga hi famba hi ka
Moya kambe.
Roma 8. 4, 5. xipm. 16.
26 Nga hi nga ti kukumuxi,
hi holobisana, hi zangari-
sana.
Fil. 2. 3.

XIPIMO 6.

1 Bamaka*b*ye, hambu a hi
kona munhu hi kuonha,
*n*wina laba ba ka moya, mu
lulekeni a wa ku ngahi hi
moya wa zinene; na u la-
ngutela wutsumbu ga we-
na, ku nga ta ku wenawu u
ringwe.
Roma 14. 1. & 15. 1. 1 Kor. 2. 15. & 3.
1. & 4. 21. & 7. 5. & 10. 12. 2 Tesa. 3.
15. 2 Tim. 2. 25. Heb. 12. 13. Jam.
5. 19.
2 Rwalani mirwalo ya mu-
*n*we ni mu*n*wani, lezo mu
tatisa a nayo wa Kristu.
Joh. 13. 14, 15, 34. & 15. 12. Roma 15.

23. xip. 2. 7. & 3. 8, 16. Fil. 4. 19. Kol. 1. 14. Heb. 9. 12. 1 Pet. 1. 18, 19. Kuv. 5. 9.

8 Legi a gi mahileko ku tsa-
ma ka hina ka kon*k*le ku-
*k*lariha ni kupima,
9 Na yi ti*b*isile ka hina a mi-
fihlakalo ya kuran*z*a ka-
kwe, hi kota ya kuxalala
ka kusaseka kakwe a ku
yimisileko kakwe,

Roma 16. 25. xip. 3. 4, 9, 11. Kol. 1. 26. 2 Tim. 1. 9.

10 A ku yimisileko kusasiswe-
ni ka *z*ikati, a ku *k*langa-
nyisa *z*ilo *z*on*k*le ka Kristu,
a *z*ilo *z*a le tilweni, ni *z*ilo
*z*a laha misabeni;

1 Kor. 3. 22, 23. & 11. 3. xip. 2. 15. & 3. 15. Gal. 4. 4. Fil. 2. 9, 10. Kol. 1. 20. Heb. 1. 2. & 9. 10. 1 Pet. 1. 20.

11 Ka yena, nza wula, ka yena
hi mahiwa *z*igi *z*a tsomba,
na hi yimisile kuranguleni
kota kupima kakwe yena
loyi a tirako *z*ilo *z*on*k*le
kwatsi hi kuran*z*a kakwe;

Mit. 20. 32. & 26. 18. Roma 8. 17. xipm. 5. Kol. 1. 12. & 3. 24. Tit. 3. 7. Jam. 2. 5. 1 Pet. 1. 4.

12 Hi kugumelweni kasi ha
fela a ku ba kudzunziweni
ka wukosi gakwe, hina la-
ba hi nga tsumba ka Kristu
hi mahlweni:

xipm. 6, 14. 2 Tesa. 2. 13. Jam. 1. 18.

13 Hi ka yena *n*wina kambe,
mu lozwa mhaka ya *z*inene,
a ivangeli ya kuhanyiswa
ka *n*wina, hi ka yena, na
mu kolilwe kambe, mu tsa-
lilwe hi Moya wa Kubasa
wa *z*itsumbiso,

Joh. 1. 17. 2 Kor. 1. 22. & 6. 7. xip. 4. 30.

14 Lowu wu nga kupinyama
ka tsomba ya hina, ka ku-
*k*la*k*lisa ka Nungungulu ye-
na *n*winyi, ka kudzunza
wukosi gakwe.

Luka 21. 28. Roma 8. 23. Mit. 20. 28. 2 Kor. 1. 22. & 5. 5. xip. 4. 30. xipm. 6, 12. 1 Pet. 2. 9.

15 Hakuba hi kota ya lexi mi-
nawu kambe, na nzi zwile
hi kukoleka ku nga nzeni
ka Hosi Jesu loku ku nga
xikari ka *n*wina, loku mu
kukombileka ko bon*k*le lala
bobasa,

Kol. 1. 4. File. 5.

16 A nzi miyeli a ku nyika ku-
bonga ha *n*wina, na nzi mu
alakanya kukombeleni ka
mina;

Roma 1. 9. Fil. 1. 3, 4. Kol. 3. 3. 1 Tesa. 1. 2. 2 Tesa. 1. 3.

17 Kasi Nungungulu wa Hosi
ya hina Jesu Kristu, a Raru
wa wukosi, nga a nyika ka
*n*wina a moya wa ku*k*lari-
ha ni wa kuvululwa hi ka
kutiba yena,

Joh. 20. 17. Kol. 1. 9. & 2. 2.

18 Na mu hi ni mahlo ya mbi-
lu ya *n*wina ma wonekelisi-
lwe, kasi ma fela kuti*b*a
kutsumba ka kubitanwa ka
yena, ku hi kupfuna ka
ku yini ka wukosi ga tso-
mba yakwe ka laba boba-
sa,

Mit. 26. 18. xip. 2. 12 & 4. 4. xipm. 11.

19 Wu kulisile ku yini a nta-
mo wakwe ka hina laba hi
kolwako, hi kota kutira ka
ntamo wakwe wa hombe lo-
wu a nga wu tira ka Kristu,

xip. 3. 7. Kol. 1. 29 & 2. 12.

20 Laha na a mu vuxa hi
ka bafileko, a mu ku tsama

le canjeni gakwe ga xinene
matsa*n*weni ya le tilweni,
Mit. 2. 24, 33. & 7. 55, 56. Kol. 3. 1. Heb. 1. 3. & 10. 12.
21 Hehla nguvu ka kulaya ko-
n*k*le, ni mintamo, ni wu-
nhenha, ni kufumela, ni
mabito won*k*le laya ma bi-
tilweko, na ku nga hi ka
legi tiko goce, kanile*z*i ka
legi gi ta ngata :
Roma 8. 38. Kol. 1. 16. & 2. 10, 15. Fil. 2. 9, 10. Heb. 1. 4.
22 Yena i lo beka *z*on*k*le *z*ilo
ku ti koramisa lahasi ka
mikonzo yakwe, a mu nyi-
ka ku maha hloko ya *z*ilo
*z*on*k*le ka ceci, leyi yi nga
miri wakwe,
Mat. 28. 18. 1 Kor. 15. 27. xip. 4. 15, 16. Kol. 1. 18. Heb. 2. 7, 8.
23 A kutala ka yena a tatisako
kon*k*lelele.
Roma 12. 5. 1 Kor. 12, 6, 12, 27. xip. 4. 10, 12. & 5. 23, 30. Kol. 1. 18, 24. & 2. 9. & 3. 11.

XIPIMO 2.

1 *N*wina i lo mu vuxa, la-
ha na *n*wina mu file hi *z*i-
hambuko *z*a *n*wina ni ku-
onha,
Joh. 5. 24. xipm. 5. xip. 4. 18. Kol. 2. 13.
2 Manga*b*ye laha *n*wina hi
mahlweni mu wa lo famba
hi kota ya legi tiko, na hi
kota ya hosana ya ntamo
wa mheho, ka moya wu
tirako makunu ka banana
bangaingisiko ;
1 Kor. 6. 11. xip. 4. 22. & 5. 6. & 6. 12. Kol. 1. 21. & 3. 6, 7. 1 Joh. 5. 19.
3 Xikari ka baha hinawu ka-
mbe hi nga hanyile ka*n*we
hi ka nyama, na hi maha a
kukanakanela ka nyama ya
hina ni kuranza ka hina, na
hi mahanyela hi banana ba
kulo, kwatsi hi ba*n*wani :
Roma 5. 12, 14. Gal. 5. 16. Tit. 3. 3. 1 Pet. 4. 3.
4 Kanile*z*i Nungungulu, na
pfunile a wuxinji, ni kura-
nza kahombe loku ka yena
a hi ranzileko ha kona,
Roma 10. 12. xip. 1. 7. xipm. 7.
5 Hambu laha hi nga file hi
kota ya *z*ihambuko, *z*a hina
i lo hi vuxa *z*i*n*we na Kri-
stu (hi wuxinji mu lo hanyi-
swa),
Mit. 5. 11. Roma 5. 6, 8, 10. & 6. 4, 5. Kol. 2. 12, 13. & 3. 1, 3. Tit. 3. 5. xipm. 1, 8.
6 I lo hi vuxa hina *z*i*n*we
naye, i lo maha ku tsama
*z*i*n*we naye le wutsa*n*weni
ga le tilweni, nzeni ka Kri-
stu Jesu :
xip. 1. 20.
7 Le*z*aku hi xikati xi taku a
fela ku wonisa a kupfuna
kakwe loku ka hombe ka
wuxinji gakwe ni wunene
gakwe ka hina hi ka Jesu
Kristu :
Tit. 3. 4.
8 Hakuba hi wuxinji *n*wina
mu hanyisilwe hi kukoleka ;
na ku nga hi hi wutsumbu:
ga *n*wina xinyikiwo xa Nu-
ngungulu :
Mat. 16. 17. Joh. 6. 44, 65. Roma 3. 24. & 4. 16. & 10. 14, 15, 17. xip. 1. 19. xipm. 5. Fil. 1. 29. 2 Tim. 1. 9.
9 A hi *z*a mitiro, le*z*aku mu-
nhu a nga dumisa.
Roma 3. 20, 27, 28. & 4. 2. & 9. 11. & 11. 6. 1 Kor. 1. 29, 30, 31. 2 Tim. 1. 9. Tit. 3. 5.
10 Hakuba hina hi *z*itiri *z*a-
kwe, hi bangilwe ka Kri-
stu Jesu mitirweni ya ku-

saseka, leyi Nungungulu, a
nga yi longisela hi kura-
nguleni kasi ha fela ku fa-
mba hi ka yona.
Joh. 3. 3, 5. 1 Kor. 3, 9. 2 Kor. 5. 5, 17. xip. 1. 4. & 4. 2, 23. Tit. 2. 14.

11 Ngahile*z*o alakanyani, hi
xikati xa kurangula *n*wina,
mu wa hi ba Matiko hi ka
nyama, mu nga bitiwa ku
ngalo mu mankuna hi laba
ba bitwako ku ngalo *z*itsiba,
hi ka nyama, ba mahilwe
hi man*d*la;
Roma 2. 28, 29. 1 Kor. 12. 2. xip. 5. 8. Kol. 1. 21. & 2. 11, 13.
12 Le*z*aku hi lexo xikati mu
wa hambanyisilwe ka Kri-
stu, mu tsalangene ni lixa-
ka la ba Israeli, mu hi ba-
pfumba ka xivumelwano
xa tsumbiso, na mu nga ni
kutsumba na mu hi ha-
ba Nungungulu laha tikwe-
ni.
Joh. 10. 16. Roma 9. 4, 8. xip. 4. 18. Kol. 1. 21. 1 Tesa. 4. 5, 13. Gal. 4. 8.
13 Kanile*z*i makunu ka Kristu
Jesu *n*wina laba ka*n*we mu
nga hi kule mu tsinetilwe
ka nkata wa Kristu.
Mit. 2. 39. xipm. 17. Gal. 3. 28.
14 Hakuba yena i hi kurula ka
hina, loyi a hi mahileko hi
maha mu*n*we a tsoba a ku-
risi ga kuhambana,
Joh. 10. 16, & 16. 33. Mit. 10. 36. Roma 5. 1. Kol. 1. 20. Gal. 3. 28.
15 Na a nyamalalisile mirini
wakwe a wulala, hambu
nayo wa kulaya wu yimisi-
lweko kutani wuyimbelwe-
ko; kasi i fela a kubanga ka
wutsumbu gakwe laba ba-
mbiri ba maha munhu mu-
*n*we mu*s*wa, le*z*o a maha
kurula;
2 Kor. 5. 17. xip. 4. 24. Gal. 6. 15. Kol. 1. 22. & 2. 14, 10.
16 A fela ku ba wuyisela bo-
n*k*le ka miri mu*n*we ka Nu-
ngungulu hi kota ya xiha-
mbano, na dele a wulala le-
gi gi nga kona:
Roma 6. 6. & 8. 8. Kol. 1. 20, 21, 22. & 2. 14.
17 I lota a kanela kurula ka
*n*wina laba mu nga hi kule,
ni kurula ka bona laba ba
nga kusuhani:
Mit. 2. 39. & 10. 36. Roma 5. 1. xipm. 13, 14.
18 Hakuba hi ka yena hi ho-
n*k*le hi na ni kutsinela hi
Moya mu*n*we ka Dadani.
Joh. 10. 9. & 14. 6. Roma 5. 2. 1 Kor. 12. 13. xip. 3. 12. & 4. 4. Heb. 4. 16. & 10. 19, 20. 1 Pet. 3. 18.
19 *Z*onake le*z*o *n*wina a ma na-
hi bapfumba ni baen*z*i, ka-
nile*z*i *n*wina mu baekelane
*z*i*n*we ni bobasa, laba ba le
ngangweni ka Nungungu-
lu,
Gal. 6. 10. xip. 3. 15. Fil. 3. 20. Heb. 12. 22, 23.
20 Na mu akilwe xiseketelwe-
ni xa bapostoli, ni baprofeti,
Kristu Jesu wutsumbu ga-
kwe na hi ri*b*ye ga kombe
ga kumelwa;
Mat. 16. 18. & 21. 42. 1 Kor. 3. 9, 10. & 12. 28. Gal. 2. 9. xip. 4. 11, 12. 1 Pet. 2. 4, 5. Kuv. 21. 14.
21 Ka yena kon*k*lelele kuaki-
wa, ku la su ringanyetwa
kwatsi, ku kula ka ka te-
mpeli ya kubasa ka Hosi;
1 Kor. 3. 17. & 6. 19. 2 Kor. 6. 16. xip. 4. 15, 16.
22 Ka yena *n*wina *n*wen*k*le mu
akilweko katigi*n*we mu ma-

ha muti wa Nungungulu hi Moya.
1 Pet. 2. 5.

XIPIMO 3.

1 Hi kota ya lexi mina Paule, peresu ya Kristu Jesu hi kota ya *n*wina ba Matiko,—
Mit. 21. 33. & 28. 17, 20. Gal. 5. 11. xip. 4. 1. & 6. 20. Fil. 1. 7, 13, 14, 16. Kol. 1. 24. & 4. 3, 18. 2 Tim. 1. 8. & 2. 9, 10. File. 1, 9.
2 Loku *z*i ngaho *n*wina mu si na mu zwile hi kulongisela ka wuxinji ga Nungungulu legi gi nga nyikilwe mina hi *k*lelo ga *n*wina;
Mit. 9. 15. & 13. 2. Roma 1. 5. & 11. 13. & 12. 3. 1 Kor. 4. 1. Gal. 1. 16. xip. 4. 7. xipm. 8. Kol. 1. 25.
3 Le*z*aku hi kuvululwa ku lo ti*b*yiswa ka mina a mifihlakalo, kwatsi hile*z*i nzi nga tsalile kuranga hi mahungu matsongwani,
Mit. 22. 17, 21. & 26. 17, 18. Roma 11. 25. Gal. 1. 12. xip. 1. 9, 10. Kol. 6. 26, 27.
4 Kwalaho laha na mu gonza, ma ti*b*a a kupima ka mina mifihlakalweni ya Kristu;
1 Kor. 4. 1. xip. 6. 19.
5 Leyi ka *z*i*n*wani *z*izukulwana a yi ti*n*yiswangi ka banana ba banhu, kwatsi hile*z*i yi vululilweko ka bapostoli bakwe bobasa ni baprofeti hi ka Moya;
Mit. 10. 28. Roma 16. 25. xipm. 9. xip. 2. 20.
6 Ku tiyisa, le*z*aku a ba Matiko ba ta abelwa tsomba *z*i*n*we na hina, ba maha miri mu*n*we *z*i*n*we na hina, ba maha *z*ihlengeli *z*i*n*we *z*a tsumbiso ka Kristu Jesu hi kota ya ivangeli,
Gal. 3. 14, 28, 29. xip. 2. 14, 15, 16.
7 Leyi mina nzi nga mahiwa xikozeli xa yena, hi kota ya ku nyikiwa ka lego wuxinji ga Nungungulu legi gi nga nyikwe mina hi ku tira ka ntamo wa yena.
Roma 1. 5. & 15. 16, 18. xip. 1. 19. Kol. 1. 23, 25, 29.
8 Ka mina, loyi nzi nga tsongwani kuhunza laba ba tsongwanyani bobasa, ku lo nyikwe legi wuxinji, a kukanela ka ba Matiko a pfuno wa Kristu wu nga hi ko ni kukambiwa;
1 Kor. 15. 9. Gal. 1. 16. & 2. 8. Kol. 1. 27. xip. 1. 7. 1 Tim. 1. 13, 15. & 2. 7. 2 Tim. 1. 11.
9 Ni ku maha banhu bon*k*le ba wona ka ku yini a kulongiselwa ka mifihlakalo leyi hi tintanga ton*k*le ta kale yi nga fihlilwe ka Nungungulu a nga banga *z*ilo *z*on*k*le;
Joh. 1. 3. Roma 16. 25. 1 Kor. 2. 7. xipm. 3, 5. xip. 1. 9. Kol. 1. 16, 26. Heb. 1. 2.
10 Le*z*aku makunu kasi le*z*i a bafumeli ni tihosi wutsa*n*weni ga le tilweni *z*i fela ku ti*b*yiswa hi ceci a ku*k*lariha kunyingi ka Nungungulu,
Roma 8. 38. 1 Kor. 2. 7. xip. 1. 21. Kol. 1. 16. 1 Tim. 3. 16. 1 Pet. 1. 12. & 3. 22.
11 Hi kota ya kungu legi gi nga kutsoma legi a gi mahileko ka Kristu Jesu a Hosi ya hina:
xip. 1. 9.
12 Nzeni ka yena hina hi nga ni kutiya ni kutsinela ni kutsumba hi kota ya kukoleka ka hina ka yena.
xip. 2. 18. Heb. 4. 16.

13 Ngahilezo nza mu wutisa
lezaku mu nga karali hi ku-
karateka ka mina ha *n*wi-
na, loku ku nga wukosi ga
*n*wina.
Mit. 14. 22. 2 Kor. 1. 6. xipm. 1. Fil.
1. 14. 1 Tesa. 3. 3.

14 Hi kota ya lexi nza kiza-
misa a dzolo ya mina ka
Dadani,
15 Ka yena won*k*le a ngangu
wa le tilweni ni laha misa-
beni wu bitwako,
xip. 1. 10. Fil. 2. 9, 10, 11.
16 Kasi a fela ku vumela *n*wi-
na, kwatsi hi pfuno wa wu-
kosi gakwe, kasi ma fela
kutiyiswa hi ntamo na hi
kota ya Moya wakwe ka
munhu wa nzeni;
Roma 7. 22. & 9. 23. 2 Kor. 4. 16. xip.
1. 7. & 6. 10. Fil. 4. 19. Kol. 1. 11, 27.
17 Kasi i fela ku tsama ka ti-
mbilu ta *n*wina hi kota ya
kukoleka; hi ka kugumelwa
*n*wina, na mu tikiretilwe
mu kelelwe kuranzeni,
Joh. 14. 23. xip. 2. 22. Kol. 1. 23. &
2. 7.
18 Mu fela kutiya mu ti*b*a *z*i-
*n*we ni bombasa bon*k*le a
ku ka ku yini a kuanama
ni ni kuleha ni kuklakuka
ni kueta,
Roma 10. 3, 11, 12. xip. 1. 18.
19 Ni ku ti*b*a kuranza ka Kristu
loku kuhunzako a wu*k*lari,
kasi ma fela ku tatiswa hi
kon*k*le kutala ka Nungu-
ngulu.
Joh. 1. 16. xip. 1. 23. Kol. 2. 9, 10.

20 Makunu ka yena loyi a *z*i
kotako ku maha ha hombe
nguvu hehla ka le*z*i *z*on*k*le
hi zi kombelako kutani hi
alakanyako, kota ntamo lo-
wu wu tirako ka hina,
Roma 16. 25. 1 Kor. 2. 9. xipm. 7.
Kol. 1. 29. Jude 24.
21 Ka yena nga ku hi kona
wukosi cecini na ka Kristu
Jesu ka *z*izukulwana *z*on*k*le
kala kupinzuka ni kupinzu-
ka, Ameni.
Roma 11. 36. & 16. 27. Heb. 13. 21.

XIPIMO 4.

1 Mina hikwalaho, peresu ka
Hosi, nza mu kongotela a
kufamba hi ku fanela ka
kubitanwa loku mu nga
bitanwa ha kona,
xip. 3. 1. 1 Tesa. 2. 12. Fil. 1. 27. Kol.
1. 10. File. 1, 9.
2 *Zin*we ni ku ti koramisa
kon*k*le ni wunene, *zin*we ni
kutimisela, mu hi ni kuri-
balelana mu*n*we ni mu*n*wa-
ni hi kuranza;
Mit. 20. 19. Gal. 5. 22, 23. Kol. 3. 12,
13.
3 Mu hlayisisa kasi kugongo-
la a kuklangana ka Moya
hi xiboho xa kurula
Kol. 3. 14.
4 Wu kona miri mu*n*we, ni
Moya mu*n*we, le*z*o kambe
*n*wina mu wa lo bitanwa
kutsumbeni ku*n*we ka ku-
bitanwa ka *n*wina;
Roma 12. 5. 1 Kor. 12. 4. 11, 12, 13.
xip. 1. 18. & 2. 16.
5 A Hosi yi*n*we, kukoleka
ku*n*we, kubapatizwa ku-
*n*we,
1 Kor. 1. 13. & 8. 6. & 12. 5. 2 Kor. 11.
4. Gal. 3. 27, 28. xipm. 13. Heb. 6.
6. Jude 3.
6 Nungungulu mu*n*we ni Da-
dani wa *z*on*k*le, a nga he-
hla ka *z*onkle, a nga kota

ya *zonkle*, i nzeni ka *zo-*
nkle.
Roma 11. 36. 1 Kor. 8. 6. & 12. 6.

7 Kanile*zi* ka mu*n*we ni mu-
*n*wani wa hina a wuxinji
gi lo nyikiwa kotisa a lipi-
mo la xinyikiwo xa Kri-
stu.
Roma 12. 3, 6. 1 Kor. 12. 11.

8 Ngahile*zo* i ngalo,
Laha na *k*lakukela le he-
hla, i lo rangela kubohwe-
ni hi kukonwa, a nyika
a *zi*nyikiwo ka banhu.
Kol. 2. 15.

9 (Makunu le*zi*, Le*z*aku i lo
*k*lakuka, kanile*zi* ku yini
le*z*aku i lo relela wutsa*n*we-
ni ga lahasi ga misaba ke ?
Joh. 3. 13. & 6. 33, 62.

10 Loyi a nga relela hi ywalo-
ye kambe a nga *k*lakuka
kule hehla ka matilo wo-
n*k*le, kasi a fela kutatisa a
*zi*lo *zon*k*le*.)
Mit. 1. 9, 11. & 2. 33. 1 Tim. 3. 16.
Heb. 4. 14. & 7. 26. & 8. 1. & 9. 24.

11 I lo nyika ba*n*wani ku ma-
ha bapostoli; ni ba*n*wani ku
maha baprofeti; ni ba*n*wa-
ni mbavangeli; ni ba*n*wani
mbarisi ni ba gonzisi;
Mit. 20. 28. & 21. 8. Roma 12. 7. 1
Kor. 12. 28. xip. 2. 20. 2 Tim. 4. 5.

12 Kasi ka mbelela laba boba-
sa, le ka tiro wa kukozela,
ka kuakiwa wa miri wa
Kristu:
1 Kor. 12. 7. & 14. 26. xip. 1. 23. Kol.
1. 24.

13 Karala hina hon*k*le hi kwa-
da ka *k*langano wa kukole-
ka, ni wa kiti*b*a a *N*wana wa
Nungungulu, ka wukulu ga
wumunhu gakwe, ka lipi-
mo la xiyimo xa kutala ka
Kristu:
1 Kor. 14. 20. Kol. 1. 28. & 2. 2.

14 Kasi hi nga ha ha mahi a
*zi*hlangi, hi n*d*lengan*d*le-
ngiswa, hi nzuliswa hi mi-
moya yon*k*le ya kugonzisa,
hi wu*k*lari ga banhu, ni ku-
*k*lariha, loku ku nga mano
ya kukohlisa;
Roma 16. 18. 1 Kor. 14. 20. 2 Kor. 2.
17. Heb. 13. 9. Mat. 11. 7.

15 Kanile*zi* na wulawula *zi*ne-
ne hi kuranza, hi kula ka
*zi*lo *zo*nkle ka yena, loyi a
nga hloko, yena Kristu;
2 Kor. 4. 2. xipm. 25. xip. 1. 22. & 2.
21. Kol. 1. 18. 1 Joh. 3. 18.

16 Ka yena won*k*le miri wu
akilweko wu ecetelwa wu
ku kwada wu nemeretilwe
a *zi*ro *zon*k*le*, kotisa a kuti-
ra kwatsi ka lipimo la *zi*ro
*zon*k*le*, ku maha a kuanzisa
ka miri ka kuaka ka wu-
tsumbu ga wona hi kura-
nza.
Kol. 2. 19.

17 Hikwalaho le*zi* nza wula,
nzi *zi* tiyisa le ka Hosi, le*z*a-
ku mu nga ha fambi kota
ba Matiko kambe, ba fa-
mbako wupupulwini ga ti-
mbilu ta*b*ye,
Roma 1. 21. xip. 2. 1, 2, 3. xipm. 22.
Kol. 3. 7. 1 Pet. 4. 3.

18 Na kupfupelisilwe a kupi-
ma ka*b*ye, na hambene ni
wutomi ga Nungungulu ha-
kuba hi ku-nga-ti*b*i loku ku
nga nzeni ka*b*ye, hakuba hi
nonoha loku ku nga ka ti-
mbilu ta*b*ye;
Mit. 26. 18. Roma 1. 21. xip. 2. 12.
Gal. 4. 8. 1 Tesa. 4. 5.

19 Ba hunzelweku hi kuzwa
ba lo ti nyikela wutsumbu
wungolwanini, ba tira *zo*-
n*k*le lezi *zi* nga hlazekangi-
ko, ni likungo.
Roma 1. 24, 26. 1 Tim. 4. 2. 1 Pet. 4. 3.
20 Kanilezi *n*wina a mu go-
nzisangi le*zo* Kristu;
21 Le*zo* *n*wina mu mu zwile,
mu lo gonziswa ka yena,
kota le*zi* a *zi*nene *zi* nga ka
Jesu:
xip. 1. 13.
22 Le*za*ku mu runzuwula, a
mahanyela ya *n*wina ya ka-
le, a munhu wa kale, loyi a
tirako a bota kudokoleleni
ka kukohlisa;
Roma 6. 6. xip. 2. 2, 3. xipm. 17. Kol. 2. 11. & 3. 7, 8, 9. Heb. 12. 1. 1 Pet. 2. 1. & 4. 3.
23 Kasi mu mahiwa baswa
moyeni wa kupima ka *n*wi-
na,
Roma 12. 2. Kol. 3. 10.
24 Mu ambala munhu mu*s*wa,
loyi hi ka Nungungulu a
bangilweko ka kululama ni
ka kubasa ka *zi*nene.
Roma 6. 4. 2 Kor. 5. 17. Gal. 6 15. xip. 2. 10. & 6. 11. Kol. 3. 10.

25 Ngahile*zo*, hoxani mawu-
nwa, nga mu wulawula *zi*-
nene mu*n*we ni mu*n*wani
ka wa akelane wakwe: ha-
kuba hina hi *zi*ro ka mu*n*we
ni mu*n*wani.
Roma 12. 5. xipm. 15. Kol. 3. 9.
26 Nga mu zangara, mu nga
onhi: nga gambo gi nga pe-
li zangeni ya *n*wina:
27 Nga mu nga mu nyiki wu-
tsamo Satani.
2 Kor. 2. 10, 11. Jam. 4. 7. 1 Pet. 5. 9.
28 Nga loyi a yibako a nga ha
yibi kambe: kanile*zi* a tire,
a tira hi mandla yakwe a
*zi*lo le*zo* *zo* saseka, kasi i fe-
la ku nyika ka yena loyi a
vumalako.
Luka 3. 11. Mit. 20. 35. 1 Tesa. 4. 11. 2 Tesa. 3. 8, 11, 12.
29 Nga kuwulawula loku ku
bolileko ku nga humi milo-
*n*wini ya *n*wina, kanile*zi* le-
zo *zo* saseka kasi *zi* fela kua-
ka hi kufaneleko, kasi ku
fela ku nyikwe wuxinji ka
laba ba *zi* zwako.
Mat. 12. 36. xip. 5. 4. Kol. 3. 8, 16. & 4. 6. 1 Tesa. 5. 11.
30 Mu nga dzuxi Moya wa Ku-
basa wa Nungungulu, ka
yena mu nga marikwa ku
kala hi ka siku ga ku*k*la*k*li-
swa.
Luka 21. 28. Roma 8. 23. xip. 1. 13, 14. 1 Tesa. 5. 19.
31 Nga a titseku ton*k*le, ni
kuzangara, ni wukuxu, ni
guwa, ni wuxezi, ku suswa
ka *n*wina, ni *zi*gungu *zo*-
n*k*le:
Kol. 3. 8, 19. Tit. 3. 2, 3. Jam. 4. 11. 1 Pet. 2. 1.
32 Mu maha wunene ka mu-
*n*we ni mu*n*wani, a timbi-
lu-tiolobileko, mu tsetsele-
lana, kota Nungungulu hi
kota ya Kristu a nga lo mu
tsetselela *n*wina.
Mat. 6. 14. Marku 11. 25. 2 Kor. 2. 10. Kol. 3. 12, 13.

XIPIMO 5.

1 Hikwalaho nga mu maha
baecanyisi ba Nungungulu,
kota banana ba ranzekako;
Mat. 5. 45, 48. Luka 6. 36. xip. 4. 32.
2 Mu famba hi kuranza, kota
le*zi* Kristu kambe a nga mu

ranza *n*wina, i lo ti nyikela hi kota ya hina, a munyikelo wu pahlelweko ka Nungungulu kasi ku maha masema ya kunanziha.

Joh. 13. 34. & 15. 12. 2 Kor 2. 15. Gal. 1. 4. & 2. 20. 1 Tesa. 4. 9. Heb. 7. 27. & 9. 14, 26. & 10. 10, 12. 1 Joh. 3. 11, 16, 23. & 4. 21.

3 Kanilezi a wubayi, ni kunga-hlazeki, ni kunabela, nga ku nga kumbukwi xikari ka *n*wina, kota lezi ku fanela bobasa;

Roma 6. 13. 1 Kor. 5. 1. & 6. 18. 2 Kor. 12. 21. xip. 4. 19, 20. Kol. 3. 5. 1 Tesa. 4. 3, &c.

4 Ni kunyenyeza, ni kuwulawula wupupulu, ni matsoho, ni lezi zo kala zi nga faneli: kanilezi nyikani kubonga.

Mat. 12. 35. Roma 1. 28. xip. 4. 29.

5 Hakuba lezi ma zi tiba futsi, a kona xibayi, ni munhu a nga hlazekiko, ni munhu a nabelako, ni mu kozeli wa zifananiso, a nga ba ni tsomba mufu*n*weni wa Kristu ni Nungungulu.

1 Kor. 6. 9. Gal. 5. 19, 21. Kol. 3. 5. 1 Tim. 6. 17. Kuv. 22. 15.

6 Nga ku nga hi kona munhu a kohlisako hu timhaka ta mahala: hakuba hi kota ya lezi zilo a zanga ya Nungungulu yata ka banana ba nga ingisiko.

Mat. 24. 4. Roma 1. 18. xip. 2. 2. Kol. 2. 4, 8, 18. & 3. 6. 2 Tesa. 2. 3.

7 *N*wina nga mu nga hlengeli hikwalaho na bona;

8 Hakuba *n*wina ku wa hi ka*n*we mu hi munyameni, makunu mu na ni kuwonekela nzeni ka Hosi; fambisani ka banana ba kuwonekela

Mat. 4. 16. Luka 16. 8. Joh. 8. 12. & 12. 36, 46. xip. 2. 11, 12. & 4. 18. Mit. 26. 18. Roma 1. 21. 2 Kor. 3. 18. & 4. 6. 1 Tesa. 5. 5. Tit. 3. 3. 1 Pet. 2. 9. 1 Joh. 2. 9.

9 (Hakuba a mihanzo ya kuwonekela hi kusaseka ko*nk*le, ni kululama ni zinene).

Gal. 5. 22.

10 Hlolani lezi zi tsakisako kwatsi ka Hosi;

Roma 12. 2. Fil. 1. 10. 1 Tesa. 5. 21. 1 Tim. 2. 3.

11 Mu nga hi ni kuhlengela ni mitiro yi nga hi ko ni mihanzo ya munyama, kanilezi mu yi kawuka;

Roma 6. 21. & 13. 12. 1 Kor. 5. 9, 11. & 10. 20. 2 Kor. 6. 14. Gal. 6. 8. 1 Tim. 5. 20. 2 Tesa. 3. 6, 14.

12 Hakuba a zilo lezi zi mahilweko hi yona kufihlaleni zi na ni tingana a ku zi kumbuka.

Roma 1. 24, 26. xipm. 3.

13 Kanilezi laha a zilo zon*k*le zi kawukilweko za bekwe kubaseni hi kuwonekela, hakuba zon*k*lelele lezi zi nga kubaseni zi hi kuwonekela.

Joh. 3. 20, 21. Heb. 4. 13.

14 Ngahilezo i ngalo, Vuka, wena u e*k*leleko, u vuka ka bafileko, ni Kristu i ta woninga ka wena.

Joh. 5. 25. Roma 6. 4, 5. & 13. 11, 12. 1 Kor. 13. 34. xip. 2. 5. Kol. 3. 1. 1 Tesa. 5. 6.

15 Cuwukani hikwalaho celani kota nguvu ku fambeni ka *n*wina, mu nge kwatsi a mu ba ku*k*lariha, kanilezi kwatsi hi ku*k*lariha;

Kol. 4. 5.

16 Mu rihisa a xikati, hakuba
a masiku ma bihile.
Joh. 12. 35. Gal. 6. 10. xip. 6. 13. Kol. 4. 5.

17 Ngahile*z*o mu nga bubutsa-
li, kanile*z*i mu hi ni kupima
le*z*aku a kuranza ka Hosi
hi yini.
Roma 12. 2. Kol. 4. 5. 1 Tesa. 4. 3. & 5. 18.

18 Mu nga popiwi hi waini, le-
gi gi bangako guwa, kani-
le*z*i nga mu tatiswa hi Mo-
ya;
Luka 21. 34.

19 Mu wulawula ka mu*n*we ni
mu*n*wani hi tisimu ni kuyi-
mbelela a tisimu ta moya,
mu yimbelela na mu maha
kuketsela hi timbilu ka Ho-
si ya *n*wina.
Mit. 16. 25. 1 Kor. 14. 26. Kol. 3. 16. Jam. 5. 13.

20 Mu nyika kubonga ka *z*o-
n*k*le hi xikati xon*k*le ka bi-
to ga Hosi ya hina Jesu
Kristu ka Nungungulu, ye-
na Dadani;
Kol. 3. 17. 1 Tesa. 5. 18. 2 Tesa. 1. 3. Heb. 13. 15. 1 Pet. 2. 5. & 4. 11.

21 Mu ti koramisa wutsumbu
ga *n*wina ka mu*n*we ni mu-
*n*wani hi kucaba Kristu.
Fil. 2. 3. 1 Pet. 5. 5.

22 Ba basati, ti koramiseni ka
banuna ba *n*wina, kwatsi hi
le ka Hosi.
1 Kor. 14. 34. xip. 6. 5. Kol. 3. 18. Tit. 2. 5. 1 Pet. 3. 1.

23 Hakuba a wanuna hi hloko
ya wasati, kota Kristu a
nga hloko ya ceci, na a nga
a wutsumbu gakwe a mu-
hanyisi wa miri.
1 Kor. 11. 3. xip. 1. 22, 23. & 4. 15. Kol. 1. 18.

24 Kanile*z*i kota le*z*i a ceci yi
nga lahasi ka Kristu, le*z*o
nga na ba basati ba maha
le*z*o lahasi ka banuna ba*b*ye
*z*ilweni *z*on*k*le.
Kol. 3. 20, 22. Tit. 2. 9.

25 Ba banuna, ranzani basati
ba *n*wina, kota le*z*i yena
Kristu a ranza ceci, a nga
ti nyikelela a wutsumbu
gakwe ha yona;
Mit. 20. 28. Gal. 1. 4. & 2. 20. xipm. 2. Kol. 3. 19. 1 Pet. 3. 7.

26 Kasi a fela ku yi basisa, na
a yi basisile hi kuhlaza ka
mati *z*i*n*we ni mhaka,
Joh. 3. 5. & 15. 3. & 17. 17. Tit. 3. 5. Heb. 10. 22. 1 Joh. 5. 6.

27 Kasi a fela a ku beka a ceci
ka wutsumbu ga yena yi
leyi yi dumisekako ceci, yi
nga hi na bala ni bawa ni
xihi xa ku ngahi; kanile*z*i
yi hi ya kubasa yi hi haba
ni kwanga.
2 Kor. 11. 2. xip. 1. 4. Kol. 11. 22.

28 Nga hi *z*ona nga ba banuna
ba ba ranzisa *z*ale*z*o a ba
basati ba*b*ye kota kota mi-
miri ya*b*ye bona benyi. Lo-
yi a ranzako sati wakwe wa
ti ranza wutsumbu:

29 Hakuba a nga kona munhu
a bengako nyama yakwe
yena *n*winyi; kanile*z*i wa yi
bombisa a yi tsotsota, kota
Jesu kambe le*z*o ka ceci;

30 Hakuba hina hi *z*iro *z*a miri
wakwe.
Roma 12. 5. 1 Kor. 6. 15. & 12. 27.

31 Hakuba hi kota ya le*z*i a
wanuna i ta siya raru wa-
kwe ni nyine wakwe, a na-
marela ka sati wakwe; laba

bambiri ba ta maha nyama
yi*n*we.
Mat. 19. 5. Marku 10. 7, 8. 1 Kor. 6. 16.
32 Leyi mifihlakalo ya hombe:
kanile*z*i nzi wulawula hi
Kristu ni ceci.
33 Ahemba *n*winawu nga loyi
ni loyi a ranza a wasati wa-
kwe yena *n*winyi kota a ra-
nzako wutsumbu gakwe;
nga na wasati *b*a wona ku
ngalo wa caba wanuna wa-
kwe.
xipm. 25. Kol. 3. 19. 1 Pet. 3. 6.

XIPIMO 6.

1 Banana ingisani ba*t*rali ba
*n*wina hi ka Hosi: hakuba
le*z*i *z*i sasekile.
Kol. 3. 20.
2 Cabani a raru wa wena ni
nyine wa wena (lowu wu
nga kulaya ka kusangula
ni tsumbiso),
Mat. 15. 4. Marku 7. 10.
3 Kasi *z*a saseka ka wena, ka-
si wa fela ku tsama nguvu
laha misabeni.
4 Na *n*winawu, bararu nzi-
*n*wina, mu nga zangarisi
banana ba *n*wina noneni:
kanile*z*i ba wun*d*leni hi ku-
luleka ni kulaya ka Hosi.
Kol. 3. 21.

5 Malanza, nga mu ingisa ka
bona laba ba nga tihosi ta
*n*wina hi ka nyama, hi ku-
caba ni kururumela, hi mbi-
lu yi*n*we, kwatsi hi ka
Kristu;
2 Kor. 7. 15. Fil. 2. 12. Kol. 3. 22.
1 Tim. 6. 1. Tit. 2. 9. 1 Pet. 2. 18.
6 Na mu kozeli hi mahlo, ko-
ta badzunzi ba banhu; ka-
nile*z*i kwatsi mu malanza
ya Kristu, hi maha kuranza
ka Nungungulu hi le timbi-
lwini;
Kol. 3. 22, 23.
7 Hi kuranza kunene mu ko-
zela, kwatsi hi ka Hosi, na
ku nga hi ka banhu:
8 Na mu ti*b*a kani hi yini xa
kusase mu*n*we ni mu*n*wani
a xi mahako, xwalexo i ta
xi amukela kambe hi le ka
Hosi, kani i kumbu kutani
hi loyi a *k*la*k*lekileko.
Roma 2. 6. 2 Kor. 5. 10. Gal. 3. 28.
Kol. 3. 11, 24.
9 Na, *n*wina tihosi, mu maha
*z*ale*z*o *z*ilo ka bona, mu tsi-
ka ku *z*i dzukisa: na mu
ti*b*a le*z*aku a Hosi ya*b*ye ni
ya *n*wina yi kona le tilweni,
a kona a hlawula munhu
ka yena.
Joh. 13. 13. Roma 2. 11. 1 Kor. 7. 22.
Kol. 3. 25. & 4. 1.

10 A kugumesa, nga mu hi ni
ntamo ka Hosi, ni le nta-
*n*weni wa wa wunhenha ga
yena.
xip. 1. 19. & 3. 16. Kol. 1. 11.
11 Hlomani a ma*k*lari won*k*le
ya Nungungulu, kasi ma
fela ku *z*i kota ku yimelana
ni mano ya satani.
Roma 13. 12. 2 Kor. 6. 7. xipm. 13.
1 Tesa. 5. 8.
12 Hakuba a kupfinyana ka
hina a hi ka nyama ni nka-
ta, kanile*z*i hi pfinyana ni
mifumo, ni mintamo, ni ba-
fumeli ba tiko legi ga mu-
nyama, ni impi ya moya wa
kubiha wa wutsa*n*weni ga
matilo.
Mat. 16. 17. Luka 22. 53. Joh. 12. 31.

& 14. 30. Roma 8. 38. 1 Kor. 15. 50
xip. 1. 21. & 2. 2. Kol. 1. 13. & 2. 15.
13 Ngahilezo hlomani ma*k*lari
ya Nungungulu, kasi ma
fela ku yima hi siku ga ku-
biha, na, mu mahile *z*on*k*le,
kasi ma yima.
2 Kor. 10. 4. xipm. 11. xip. 5. 16.
14 Yimani hikwalaho, na mu
bohile *z*iwunu *z*a *n*wina hi
*z*inene, na mu bekile a nge-
nge ya kululama,
Luka 12. 35. 2 Kor. 6. 7. 1 Tesa. 5. 8.
1 Pet. 1. 13.
15 Na mu kweketile miko-
nzweni ka *n*wina *z*i*n*we ni
kulongela ka ivangeli ya
kurula;
Roma 10. 15.
16 Ka *z*ona *z*on*k*le tekani xi-
n*k*langu xa kukoleka, ha
*z*onake mu *z*i kota ku tima
a *z*i julu *z*a loyi wa kubiha.
1 Joh. 5. 4
17 Tekani *n*wina a xihuku xa
kuhayiswa, ni supado ya
Moya, leyi yi nga mhaka ya
Nungungulu·
1 Tesa. 5. 8. Heb. 4. 12. Kuv. 1. 16. &
2. 16. & 19. 15.
18 *Z*i*n*we ni mikombelo yo-
n*k*le, ni kukombela mu ko-
ngela *z*ikati *z*on*k*le nzeni ka
Moya, mu rinzela *z*on*k*le hi
kuxalala ni kukombelela
bon*k*le laba bobasa,
Mat. 26. 41. Marku 13. 33. Luka 18. 1.
Roma 12. 12. xip. 1. 16. Fil. 1. 4.
Kol. 4. 2. 1 Tesa 5. 17. 1 Tim. 2. 2.
19 Minawu, mu nzi kongelela,
kasi a kuwulawula ka nyi-
kwa ka mina laha na nzi a
hlama nomu wa mina, nzi
yi ti*b*ekisa hi kutiyisa a mi-
fihlakalo ya ivangeli,
Mat. 4. 29. 2 Kor. 3. 12. Kol. 4. 3.
2 Tesa. 3. 1.
20 Leyi nzi nga tsumi wu bo-
hilweko ha yona; ni ku hi
ka yona nzi kanela hi kuti-
ya, kota *z*i nzi faneleko ku
wulawula.
Mit. 26. 29. & 28. 20, 31. 2 Kor. 5. 20.
xip 3. 1. Fil. 1. 7 13, 14, 20. 1 Te-
sa. 2. 2. 2 Tim. 1. 16. & 2. 9. File
10.

21 Kanile*z*i kasi ma fela kuti
*b*a *n*winawu ha mina, a ku
nzi yini, na Tikikusi, a na-
kulori a ranzekako ni xiko-
zi xi kolekileko ka Hosi, i
ta zi ti*b*ekisa ka *n*wina *z*ilo
*z*on*k*le:
Mit. 20. 4. Kol. 4. 7. 2 Tim. 4. 12.
Tit. 3. 12.
22 Loyi nzi mu rumileko ka
*n*wina hi kota ya le*z*i, kasi
ma ti*b*a ha hina, ni kasi ma
tangaliswa timbilwini ta
*n*wina.
Kol. 4. 8.

23 A kurula nga ku hi ka ba-
maka*b*ye, ni kuranza ni ku-
koleka, ka le ka Nungu-
ngulu a Dadani ni Hosi
Jesu Kristu.
1 Pet. 5. 14.
24 A wuxinji a gi hi ka *n*wina
*n*wen*k*le laba mu ranzako a
Hosi ya hina Jesu Kristu
hi*z*inene
Tit. 2. 7.

A PAPILO GA PAULE MUPOSTOLI KA BA LE FILIPI.

XIPIMO 1.

1 Paule na Timote, a *z*itiri *z*a
Jesu Kristu, ka bona bon*k*le
laba bobasa ka Kristu Jesu
laba ba nga le Filipi, *z*i*n*we
ni bahlayisi ni bayimaleli :
1 Kor. 1. 2.
2 A wuxinji ka *n*wina ni ku-
rula ka le ka Nungungulu
Dadani wa hina ni le ka
Hosi Jesu Kristu.
Roma 1. 7.. 2 Kor. 1. 2. 1 Pet. 1. 2.

3 Nza mu bonga Nungungu-
lu wa mina hi ku mu ala-
kanya ka mina *n*wina,
Roma 1. 8, 9. 1 Kor. 1. 4 Efe. 1. 15, 16. Kol. 1. 3. 1 Tesa. 1. 2. 2 Tesa. 1. 3.
4 Xonkle xikati kukombeleni
kon*k*le hi ka *n*wina *n*wenkle
nza maha a ku mu kombe-
lela ka mina hi kutsaka,
5 Hakuba a kuhlengela ka
*n*wina kufambeni ka iva-
ngeli ku siku ga kurangule-
ni ku kala makunu ;
Roma 12. 13. & 15. 26. 2 Kor. 8. 1. xip. 4. 14, 15.
6 Na nzi tsumba ka xwalexi
xilo, le*z*aku loyi a nga sa-
ngula mitiro yo saseka ka
*n*wina i ta yi mbelelisa ku
kala ku cikela a siku ga
Jesu Kristu :
Joh. 6. 29. xipm. 10. 1 Tesa. 1. 3.
7 Kota le*z*i *z*i nzi faneleko
akuba nzi alakanya *z*a ku
ngahi hi *n*wina *n*wen*k*le,
hakuba nzi na*n*we mbi-
lweni ya mina, kwatsi hile-
*z*i ku nge kwatsi kon*k*le ni
kubohweni ka mina, ni ku-
vikelweni ka mina ni kuti-
yiswani ka ka ivangeli, mu
hlengele *z*i*n*we na mina ka
wuxinji.
2 Kor. 3. 2. & 7. 3. Efe. 3. 1. & 6. 20. xipm. 17. xip. 4. 14. Kol. 4. 3, 18. 2 Tim. 1. 8.
8 Hakuba Nungungulu hi ku-
stumunyu wa mina, le*z*aku
nzi wa hi ni kulabisisa *n*wi-
na ka gon*k*le wuxinji ga
Jesu Kristu.
Roma 1. 9. & 9. 1. Gal. 1. 20. xip. 2. 26. & 4. 1. 1 Tesa. 2. 5.
9 Le*z*i nzi kombela, kasi a
kuranza ka *n*wina ka tsama
kambe ni kambe le kuti*b*eni
ni kupimeni kon*k*le ;
1 Tesa. 3. 12. File. 6.
10 Kasi ma fela ku hlola a *z*ilo
le*z*i *z*inene ; kasi ma fela
kuhlazeka na mu hi haba
kuonha hi kala ku cikela a
siku ga Kristu ;
Mit. 24. 16. Roma 2. 18. & 12. 2. 1 Kor. 1. 8. Efe. 5. 10. 1 Tesa. 3. 13. & 5. 23.
11 Na mu tatisilwe hi mihanzo
ya kululama, leyi ya ka Je-
su Kristu, ka wukosi ni ku-
dzunziwa ka Nungungulu.
Joh. 15. 4, 5, 8. Efe. 1. 12, 14. & 2. 10. Kol. 1. 6.

12 Mukunu nza ranza le*z*aku
nga mu hi ni kuti*b*a, bama-
ka*b*ye, le*z*i *z*ilo *z*i nga hume-
lela ka mina *z*i nyamalele
hi kuranza ka ivangeli ;

13 Kasi a kubohwa ka mina
ka wonekeliswa ka Kristu
ku woneka le *z*igon*d*lweni
*z*onkle *z*a pretoria, ni ba-
*n*wani bon*k*le ;
xip. 4. 22.
14 Ni ku ni banyingi bamaka-
*b*ye hi ka Hosi, na hi kutsu-
mba hi kuko*n*wa ka mina,
ba tiya ha hombe nguvu a
kukanela mhaka ya Nu-
ngungulu na ba nga cabi
ncumo.
15 Banwani hi*z*inene ba kanela
Kristu hi wukuxu ni kuka-
netana ; ba*n*wani kambe ba
kanela hi ti*t*ralo:
xip. 2. 3.
16 Mu*n*we a ka ba maha ku-
ranza, na ba ti*b*a le*z*aku nzi
lo rumelwa kuvikela a iva-
ngeli:
17 Kanile*z*i a ba*n*wani baba hu-
ngu hi Kristu hi wukuxu,
na nga hi wa ti*t*ralo, na ba
alakanya kuvuxa kuxani-
seka kuko*n*weni ka mina.
xipm. 7.
18 Yini xana? ku mbela le ka
tin*d*lela ton*k*le, kutani ku
hi kuxengetela, kutani ku
hi *z*inene, Kristu i bilwe hu-
ngu; manga*b*ye nza tsaka,
ina, nzi ta tsaka.
19 Hakuba nza *z*i ti*b*a le*z*i *z*i ta
hunzuka ka kuhanya ka
mina, hi mikombelo ya *n*wi-
na ni kunyikwa ka Moya
wa Jesu Kristu,
Roma 8. 9. 2 Kor. 1. 11.
20 Kwatsi hi kulangutela ka
mina ni kutsumba, a ku nzi
nga ta celwa tingana ha
ncumo, kanile*z*i hi kutiya
kon*k*le, kota xikati xon*k*le,
le*z*o makunu Kristu i ta ku-
kumikiswa hi ka miri wa
mina, kutani hi kuhanya,
kutani hi kufa.
Roma 5. 5. & 8. 19. Efe. 6. 19, 20.
21 Hakuba ka mina a kuhanya
hi Kristu, ni kufa hi kubi-
nzula.
22 Kanile*z*i loku a kuhanya ka
loku ka nyama,—loku lexi
xi mbanzo wa tiro wa mi-
na, *z*onake lexi xi nzi hla-
wulako a nzi xi ti*b*i.
23 Kanile*z*i nzi kamanyetilwe
xikari ka zona *z*imbiri, na
hi ni kulaba a ku suka nzi
ya tsama na Kristu; haku-
ba le*z*o *z*i hunzisile kusase-
ka:
2 Kor. 5. 8. 2 Tim. 4. 6.
24 Kanile*z*i a ku tsama nyame-
ni *z*a labeka hi kota ya *n*wi-
na.
25 Na nzi hi ni loku kutsumba,
nza *z*i ti*b*a le*z*aku nza ta ha-
nya, ina, nzi ta tsama na
*n*wina *n*wen*k*le, hakuba a
kuranza ka *n*wina kutsake-
ni hi kukoleka;
xip. 2. 24.
26 Kasi a kudumisa ka *n*wina
ka tsama ka Kristu Jesu ka
mina hi ku ba kona ka mi-
na *z*i*n*we na *n*wina kambe.
2 Kor. 1. 14. & 5. 12.
27 Kumbela nga na a mikuwu
ya *n*wina yi faneleka ka
ivangeli ya Kristu : le*z*aku,
hambu nzi ta mu wona ku-
tani nzi nga hi kona, nzi-
zwa hi mahanyela ya *n*wi-
na, le*z*aku mu yimile mu
ku ndende moyeni mu*n*we,

na hi muhefemulo mu*n*we
ma hakletana a kukoleka
ka ivangeli;
1 Kor. 1. 10. Efe. 4. 1. xip. 4. 1. Kol. 1. 10. 1 Tesa. 2. 12. & 4. 1. Jude 3.
28 Mu nga cabiswi ncumo hi
balala ba *n*wina: laba hi
kota ya bona *z*i le kubaseni
ku ngalo ba konilwe, kani-
le*z*i hi wotomi ga *n*wina, gi-
ta hi ka Nungungulu;
Roma 8. 17. 2 Tesa. 1. 5. 2 Tim. 2. 11.
29 Hakuba ka *n*wina mu abe-
lwe hi kota ya Kristu, ku
nga hi kukolwa kakwe ko-
ce, kanile*z*i ni kuxaniseka
hi kota yakwe:
Mit. 5. 41. Roma 5. 3. Efe. 2. 8.
30 Na mu hi ni *z*ale*z*i *z*ifuta
le*z*i mu nga *z*i wona ka mi-
na, mu zwako makunu ku
*z*i aku *z*i kona ka mina.
Mit. 16. 19, &c. Kol. 2. 1. 1 Tesa. 2. 2.

XIPIMO 2.

1 Loku ku nga ku hi kona
ku ntangala ka Kristu, loku
ku hi ni ku*k*leliselwa ka ku-
ranza, loku ku nga ku hi
kona kuhlengela ka Moya,
loku ku nga ku hi kona a
wuxinji ni ti*t*ralo,
2 Kor. 13. 14. Kol. 3. 12.
2 Tatisani *n*wina kunengela
ka mina, le*z*aku mu hi ba
kupima ku*n*we, na mu hi
ni kuranza ku*n*we, na mu
hi ba ka moya mu*n*we, ni
mbilu yi*n*we;
Joh. 3. 29. Roma 12. 16. & 15. 5. 1 Kor. 1. 10. 2 Kor. 13. 11. xip. 1. 27. & 3. 16. & 4. 2. 1 Pet. 3. 8.
3 Mu nga mahi ncumo hi ku-
kalala ni wunguxu, kanile*z*i
hi ku ti koramisa nga mu-
*n*we ni mu*n*wani a hlaye
ba*n*wani ku ncukwana ku-
hunza wutsumbu gakwe;
Roma 12. 10. Gal. 5. 26. Efe. 5. 21. xip. 1. 15, 16. Jam. 3. 14. 1 Pet. 5. 5.
4 Nga mu*n*we ni mu*n*wani
wa *n*wina a nga cuwuki, le
*z*akwe yena *n*winyi, kanile-
*z*i mu*n*we ni mu*n*wani a
cuwuka a *z*ilo *z*a ba*n*wa-
ni.
1 Kor. 10. 24, 33. & 13. 5.
5 Nga mu hi loku kupima ka
*n*wina, loku kambe ku nga
hi ka Kristu Jesu:
Mat. 11. 29. Joh. 13. 15. 1 Pet. 2. 21. 1 Joh. 2. 6.
6 Loyi, hambu le*z*i a nga hi
xiyi*n*weni xa Nungungulu
a nga pimi ku ngalo i hi
ncumo kuringana ni Nu-
ngungulu,
Joh. 1. 1, 2. & 5. 18. & 10. 33. & 17. 5. 2 Kor. 4. 4. Kol. 1. 15. Heb. 1. 3.
7 Kanile*z*i i lo ti ri*b*akelwa,
na teka a miri wa kumbi,
wu fanana ni ku mahwa ka
munhu;
Mat. 20. 28. Marku 9. 12. Luka 22. 27. Joh. 1. 14. Roma 1. 3. & 8. 3. & 15. 3. Gal. 4. 4. Heb. 2. 14, 17.
8 Na a ambalisile ga wumu-
nhu, i lo ti koramisa wutsu-
mbu gakwe, i lo maha a mu
ingisi ni le kufeni, ina, a
kufa ka xihambano.
Mat. 26. 39, 42. Joh. 10. 18. Heb. 5. 8. & 12. 2.
9 Ngahile*z*o Nungungulu i lo
mu *k*lakusa ha hombe ngu-
vu, a nyika ka yena a bito
legi gi hehla ka mabito wo-
n*k*le;
Joh. 17. 1, 2, 5. Mit. 2. 33. Heb. 1. 4. & 2. 9. Efe. 1. 20, 21.
10 Le*z*aku hi ka bito ga Jesu a
madzolo won*k*le ma ta ki-
zama, ya *z*ilo *z*a le tilweni

ni zilo za laha misabeni, ni zilo za lahasi ka misaba.
Mat. 28. 18. Roma 14. 11. Kuv. 5. 13.

11 Ni lezaku a tirimi tonkle ti ta wulela lezaku Jesu Kristu hi Hosi, ka wukosi ga Nungungulu Dadani.
Joh. 13. 13. Mit. 2. 36. Roma 14. 9. 1 Kor. 8. 6. & 12. 13.

12 Zonake lezo, baranzekako banga, kwatsi lezi mu nga mu ingisile hi xonkle xikati, ku nga hi loku nzi hi kona koce, kanilezi makunu nguvu loku nzi nga nzi hi haba, mu tira a kuhanyiswa ka nwina hi kucaba ni kururumela ;.
Efe. 6. 5. xip. 1. 5.

13 Hakuba hi Nungungulu a tirako ka nwina zonkle kuranza ni ku maha, hi kuxalala ka yena ka kusaseka.
2 Kor. 3. 5. Heb. 13. 21.

14 Nga mu maha zilo zonkle na mu nga kalali mu kanetana ;
Roma 14. 1. 1 Kor. 10. 10. 1 Pet. 4. 9.

15 Kasi mu fela ku kala mu nga hi na kombo na bango, mu hi banana ba Nungungulu na mu hi haba bala, laha xikari ka xizukulwana xigombonyekileko xi bihileko, xikari kabye nwina mu wonwako na mu hi kuwonekela ka tiko,
Mat. 5. 14, 16, 45. Efe. 5. 1, 8. 1 Pet. 2. 12.

16 Na mu komisile mahungu ya wutomi; kasi nza fela kudumisa ha xona hi siku ga Kristu, lezaku mina a nzi tsutsumangi mahala, a nzi tirangi mahala.
2 Kor. 1. 14. Gal. 2. 2. 1 Tesa. 2. 19. & 3. 5.

17 Ina, hambu nzi nyikelwa hi kuklabyiwa ni kukozela ka kukoleka ka nwina, nza tsaka, nza tsaka zinwe na nwina ka zonkle :
Roma 15. 16. 2 Kor. 7. 4. Kol. 1. 24. 2 Tim. 4. 6.

18 Ka zalezo nwinawu kambe tsakani, tsakani zinwe na mina.

19 Kanilezi nza tsumba nzeni ka Hosi Jesu kasi ku rumela Timote zalezi ka nwina, lezaku na minawu nzi ba ni kutangaliswa loku nzi tiba hi matsamela ya nwina.
Roma 16. 21. 1 Tesa. 3. 2.

20 Hakuba a nzi na munhu a nga ni mbilu yo kota yakwe, a celako kota futsi ha nwina.

21 Hakuba bona bonkle ba ti labela bona benyi, na ba nga labi zilo za Jesu Kristu.
1 Kor. 10. 24, 33. & 13. 5. 2 Tim. 4. 10. 16.

22 Kanilezi nwina ma ku tiba kuvuna ka yena, lezaku, kota xihlangi xi ingisa a raru, lezo i lo ingisa zinwe na mina kufambiseni ka ivangeli.
1 Kor. 4. 17. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2.

23 Yena hikwalaho nza tsumba ku ruma yena, lokuloku laha na nzi wona ku zi yini ha mina:

24 Kanilezi nza tsumba ka Hosi lezaku a wutsumbu ganga nzi tata zalezi.
xip. 1. 25. File. 22.

25 Kanilezi nzi lo hlaya lezaku
zi fanele a ku rumela ka
nwina Epafroditusi nakulo-
ri wa mina ni xitiri-kulori
ni kasadoro-kulori, ni tsumi
wa nwina ni xikozeli xa
mina;
2 Kor. 8. 23. & 11. 9. xip. 4. 18. File. 2.
26 Lazaku wa alakanya ha nwi-
na nwenkle, lezaku mu wa
xaniseka, hilezi mu ngazwa
ku ngalo i wa babya:
xip. 1. 8.
27 Hakuba hizinene i wa kari
a babya ku suhani ni kufa:
kanilezi Nungungulu i ma-
hile a wuxinji ka yena; ku-
nga hi ka yena yece, kani-
lezi ni ka minawu kambe,
kasi nzi nga xaniseki hi ku-
xaniseka.
28 Hikwalaho nzi mu rumile
hi kuhlayisisa nguvu, kasi,
laha mu mu wona kambe,
nwina mu fela kutsaka, ka-
si minawu kambe nza fela
kuxaniseka kutsongwani.
29 Hikwalaho mu amukeleni
ka Hosi hi kutsaka konkle;
a wa ku ngahi mu komeni
hi kudzunza:
1 Kor. 16. 18. 1 Tesa. 5. 12. 1 Tim. 5. 17.
30 Hakuba hi tiro wa Kristu
kutsongwani afa, mhangwe-
ni ya wutomi gakwe kasi ku
nyika lezi zi nga vumaleka-
ko kukozeleni ka nwina ha
mina.
1 Kor. 16. 17. xip. 4. 10.

XIPIMO 3.

1 A kugumesa, bamakabye
ba mina. tsakani le Hosi-
ni. A ku engeta nzi tsala
zalezi zilo ka nwina, ka mi-
na hizinene a ku binzi, ka-
nilezi ka nwina kuhehuka.
2 Kor. 13. 11. xip. 4. 4. 1 Tesa. 5. 16.
2 Klarihani ka tibyana, klari-
hani ka zitiri za kuonha,
klarihani a ngungwani:
• Roma 2. 28. 2 Kor. 11. 13. Gal. 5. 2, 15.
3 Hakuba hina hi zitsiba, lezi
zi kozelako hi Moya wa Nu-
ngungulu, ha buma ka Kri-
stu Jesu, a hi na kutsumba
nyameni:
Joh. 4. 23, 24. Roma 2. 29. & 4. 11, 12. & 7. 6. Gal. 6. 14. Kol. 2. 11.
4 Hambu lezi a wutsumbu
ganga nzi felako a kutsu-
mba nyameni : loku a nga
a hi kona munhu a alaka-
nyako ku ngalo wa tsumba
nyameni, nza hunzisa mi-
na :
2 Kor. 11. 18, 21.
5 Na nzi hi nkwera hi siku ga
wunklanu ni manharu, wa
lixaka la Israeli, wa nga-
ngweni ba Benjamini, a mu
Heberu wa ba Heberu; hi
ku kumbuka a nayo, wa ba
Farisi;
Mit. 23. 6. & 26. 4, 5. Roma 11. 1. 2 Kor. 11. 22.
6 Kwatsi hi ku kumbuka ka
kupinyama, nzi wa xanisa
a ceci; kota a ku kumbuka
a kululama loku ku nga
nayweni, nzi wa nga hi na
kombo.
Luka 1. 6. Mit. 8. 3. & 9. 1. & 22. 3. Roma 10. 5. Gal. 1. 13, 14.
7 Ahemba xilo muni nzi nga
binzula ka xona, lezi nza
hlayela kulahleka hi kota
ya Kristu.
Mat. 13. 44.

8 Ina hizinene, nza hlayela zilo zon*k*le kulahleka hi kusaseka a kuti*b*a hi Kristu Jesu a Hosi ya mina: hi ka yena nzi xanisekako hi kulahlekelwa a zilo zon*k*le, nza zi hlaya zon a ku i caka, kasi nza binzula Kristu,
Joh. 17. 3. 1 Kor. 2. 2. Kol. 2. 2.
9 Na nzi kumiwa ka yena, na nzi nga hi ni kululama ka mina *n*winyi, kwaloko ka nayo, kanilezi loku ku nga kukoleka ka Kristu, a kululama loku ku nga ka Nungungulu hi kukoleka:
Roma 1. 17. & 3. 21, 22. & 9. 30. & 10. 3, 5, 6. Gal. 2. 16.
10 Kasi nza fela ku mu ti*b*a yena, ni ntamo wa kuvuka ka yena, ni kuhlengela a kuxaniseka kakwe, nzi mu ringanyeta hi kufa ka yena;
Roma 6. 3, 4, 5. & 8. 17. 2 Kor. 4. 10, 11. 2 Tim. 2. 11, 12. 1 Pet. 4. 13.
11 Kasi kutani nza fela kucikela kuvukeni ka bafileko.
Mit. 26. 7.
12 A hi lezaku nzi si na nzi ku kumile, kutani nzi si na nzi mbelele: kanilezi nza tsimbeketa nziya mahlweni, loku zi ngaho kasi nza fela ku ciketela lezi nzi nga hupunutwa ha zona ka Kristu Jesu.
1 Tim. 6. 12. Heb. 12. 23.
13 Bamaka*b*ye, a nzi hlayi wutsumbu ga mina ku ngalo nzi ciketele: kanilezi xilo xi*n*we nzi xi mahako, nza kohlwa zilo zon*k*le lezi zi nga le nzako, nzi hlokolokela ka zilo zi nga le mahlweni,
Luka 9. 62. 1 Kor. 9. 24, 26. 2 Kor. 5. 16. Heb. 6. 1.
14 Mina nza tsimbeketela mahlweni xiwindini xa kubitanwa loku ka hombe ka Nungungulu ka Kristu Jesu.
2 Tim. 4. 7, 8. Heb. 3. 1. & 12. 1.
15 Nga hina hikwalaho, kwatsi hi banyingi laba ba mbeleleko, zi ngaho ba alakanya: ni ka xi*n*wani xilo nga mu alakanya hi ku ngaho, hambu lexi Nungungulu i ta xivulula ka *n*wina:
1 Kor. 2. 6. & 14. 20. Gal. 5. 10.
16 Kanilezi, kwalaha hi cikeleleko ha kona, kwaloko kulaya a hi fambeni ha kona.
Roma 12. 16. & 15. 5. Gal. 6. 16. xip. 2. 2.

17 Bamaka*b*ye, nga mu nzi ecanyisa, mu ba hlolisisa laba ba fambisako lezo kotisa lezi hina hi nga kuecanyisa ka *n*wina.
1 Kor. 4. 16. & 11. 1. xip. 4. 9. 1 Tesa. 1. 6. 1 Pet. 5. 3.
18 Hakuba a banyingi ba famba, ba nga ba ha nzi mu *b*yelileko ka nyingi, hambu makunu nza mu *b*yela hi kurila, lezaku bona ba hi balala ba xihambano xa Kristu:
Gal. 1. 7. & 2. 21. & 6. 12. xip. 1. 15, 16.
19 A ba ha a ku gumelwa ku nga kuhoxwa, nungungulu wa*b*ye hi xingwengwe, laba a wukosi ga*b*ye hi tingana ta*b*ye, laba ba pimako hi za misaba zilo.
Roma 8. 5. & 16. 18. 2 Kor. 11. 12, 15.

Gal. 6. 13. 1 Tim. 6. 5. Tit. 1. 11.
2 Pet. 2. 1.

20 Hakuba a wutsamo wa hina
gi le tilweni; ku nga leyo
ha ha labelelako Muhanyisi,
a Hosi Jesu Kristu:
Mit. 1. 11. 1 Kor. 1. 7. Efe. 2. 6, 19.
Kol. 3. 1, 3. 1 Tesa. 1. 10. Tit. 2. 13.

21 Loyi a ta wu ambalisa hi
kuswa a miri wa ku ti ko-
ramisa ka hina, kasi wa fela
a kufananiswa ni miri wa
yena wa wukosi, hi kota ya
kutira loku ha kona yena a
kotako kukoramisa *z*ilo *z*o-
n*k*le ka wutsumbu ga yena.
1 Kor. 15. 26, 27, 43, 48, 49. Kol. 3. 4.
1 Joh. 3. 2. Efe. 1. 19.

XIPIMO 4.

1 Ngahile*z*o, bamaka*b*ye ba-
ranzekako banabelekako, a
kutsaka ni xi*dl*o*dl*o xa mi-
na, yimani mu ku ndende a
Hosini, baranzekako banga.
2 Kor. 1. 14. xip. 1. 8, 27. & 2. 16.
1 Tesa. 2. 19, 20.

2 Mina nza kongotela Euo-
dia, nza kongotela Sintuke,
a ku nga ba pima *z*i*n*we a
Hosini.
xip. 2. 2. & 3. 16.

3 Ina, nza kongotela wena
kambe, xitiri-kulori xitsu-
mbekileko, vuna laba ba ba-
sati, hakuba ba lo tira na
mina ka ivangeli, *z*i*n*we na
*K*lementi kambe, ni *z*on*k*le
*z*itiri-kulori na mina, a ba
ha a mabito ya*b*ye manga
bukwini ga wutomi.
Luka 10. 20. Roma 16. 3. xip. 1. 27.
Kuv. 3. 5. & 13. 8. & 20. 12. & 21. 27.

4 Tsakani ka Hosi xikati xo-
n*k*le: nzi engeta kambe nza
wula, Tsakani.
Roma 12. 12. xip. 3. 1. 1 Tesa. 5. 16.
1 Pet. 4. 13.

5 Nga a ti*t*ralo ta *n*wina ti-
*b*yekiswa ka banhu bon*k*le.
A Hosi yi tsinele.
Heb. 10. 25. Jam. 5. 8, 9. 1 Pet. 4. 7.
2 Pet. 3. 8, 9. 2 Tesa. 2. 2.

6 Mu nga kanakanelisi ha
ncumo; kani ka *z*ilo *z*on*k*le
hi kukombela ni mikongelo
ni kubonga nga a kulaba
ka *n*wina ku ti*b*yekiswa ka
Nungungulu.
Mat. 6. 25. Luka 12. 22. 1 Pet. 5. 7.

7 Nga kurula ka Nungungu-
lu, loku kuhunzako kon*k*le
a kuti*b*a, nga ku rangela
timbilu ta *n*wina ni kupima
ka *n*wina ka Kristu Jesu.
Joh. 14. 27. Roma 5. 1. Kol. 3. 15.

8 Hi kugumesa, bamaka*b*ye,
ni *z*i hi *z*ilo le*z*i *z*i nga *z*ine-
ne, ni *z*ihi *z*ilo le*z*i *z*i dzu-
nzekako, ni *z*i hi *z*ilo le*z*i *z*i
lulamileko, ni *z*i hi *z*ilo *z*i
basileko, ni *z*i hi *z*ilo *z*i ra-
nzekako, ni *z*i hi *z*ilo *z*i nga
*z*a ku bikwa ka kusaseka;
loku ku kona kusaswa, loku
ku hi kona kubongwa, ala-
kanya le*z*i *z*ilo.
1 Tesa. 5. 22.

9 Alakanyani hi ka le*z*i mu
gonzileko mu *z*i amukeleko
mu *z*i zwileko mi *z*i woni-
leko ha mina, le*z*i *z*ilo *z*i
maheni: ni Nungungulu wa
kurula i ta ba na *n*wina.
Roma 15. 33. & 16. 20. 1 Kor. 14. 33.
2 Kor. 13. 11. & 11. 9. xip. 3. 17.
1 Tesa. 5. 23. Heb. 13. 20.

10 Kanile*z*i nza nengela ka

Hosi ha hombe, lezaku *n*wi-
na mu vulule kualakanya
ka *n*wina ha mina; manga-
*b*ye laha hizinene mu nga
nzi alakanya, kanilezi mu
vumala a xikati.
11 A nzi wuli hi zilo nzi zi vu-
malako: hakuba nzi wa
gonzile, ni kwihi laha nzi
nga kona, manga*b*ye nza
eneliswa ha kona.
1 Tim. 6. 6, 8.
12 Nza kuti*b*a kuvumala, nza
zi ti*b*a ni akuba ni pfuno:
ni kon*k*le ka zon*k*le nza yi
ti*b*a mifihlakalo yon*k*le ya
kuxura ni kuzwa n*d*lala,
kon*k*le ku zi kuma ni ku
vumala.
1 Kor. 4. 11. 2 Kor. 6. 10. & 11. 27.
13 Nza zi kota ku maha zilo
zon*k*le ka yena loyi a nzi
tiyisako.
Joh. 15. 5. 2 Kor. 12. 9.
14 Ahemba mu lo maha kwa-
tsi, lezi mu nga hlengela
zi*n*we na kuxaniseke ka
mina.
xip. 1. 7.
15 Kambe *n*wina wutsumbu
ma zi ti*b*a, *n*wina ba le Fili-
pi, lezaku kuranguleni ka
ivangeli, laha na nzi suka
le Makedonia, gi wa nga hi
kona ceci yi nga hlengele
na mina mahungwini ya
kunyikela ni kuamukela,
kanilezi *n*wina ntsena;
2 Kor. 11. 8, 9.
16 Hakuba hambu ni le Tesa-
lonika mu lo rumela ku*n*we
mu engeta ka ku vumala
ka mina.
17 Na nzi wa nga labi a zinyi-
kiwo; kanilezi nza laba a
mihanzo ya kuanza ka ku-
hana ka *n*wina.
Roma 15. 28. Tit. 3. 14.
18 Kanilezi nzi na zilo zon*k*le,
zi pfunile: mina nzi tatisi-
lwe, na nzi amukele hi Epa-
froditusi a zilo lezi zi lo tako
hi ka *n*wina, ni masima ya
kunuha ko nanziha, a nyi-
kelo wu amukelekileko, wu
dzunzekileko ka Nungu-
ngulu.
2 Kor. 9. 12. xip. 2. 25. Heb. 13. 16.
19 Ni Nungungulu wa mina i
ta tatisa a kuvumala ka
*n*wina kota a pfuno wa wu-
kosi ka Kristu Jesu.
2 Kor. 9. 8. Efe. 1. 7. & 3. 16.
20 Makunu ka Nungungulu wa
hina ni Dadani a gi be ka-
kwe wukosi kala kupinzu
ka ni kupsinzuka. Ameni.
Roma 16. 27. Gal. 1. 5.

21 Rungula a bobasa bon*k*le
ka Kristu Jesu, Ni bama-
ka*b*ye laba ba nga zi*n*we na
mina ba mu rungula.
Gal. 1. 2.
22 Bon*k*le oobasa ba mu ru-
ngula nguvunguvu ba le
ngangweni ka Kesari
xip. 1. 13.

23 A wuxinji ga Hosi Jesu
Kristu nga gi hi ni moya
wa *n*wina.
Roma 16. 24.

A PAPILO GA PAULE MUPOSTOLI KA BA LE KOLOSI.

XIPIMO 1.

1 Paule, a mupostoli wa Kri-
stu Jesu hi kuranza ka Nu-
ngungulu, na Timote ma-
ka*b*ye wa hina,
Efe. 1. 1.
2 Ka laba ba bobasa ni ba ko-
lekako bamaka*b*ye ka Kri-
stu laba ba nga le Kolose:
Wuxinji ka *n*wina ni kuru-
la ka le ka Nungungulu a
Dadani wa hina.
1 Kor. 4. 17. Efe. 6. 21. Gal. 1. 3.

3 Hina ha nyika kubonga ka
Nungungulu Dadani wa
Hosi ya hina Jesu Kristu,
na hi mu kombelela xikati
xon*k*le *n*wina,
1 Kor. 1. 4. Efe. 1. 16. Fil. 1. 3. & 4. 6.
4 Na nzi zwile hi kukoleka
ka *n*wina nzeni ka Kristu
Jesu, ni kuranza loku mu
nga nako hi laba bobasa bo-
n*k*le,
Efe. 1. 15. xipm. 9. File. 5. Heb. 6. 10.
5 Hakuba na hi kutsumba
loku ku bekelweko *n*wina
le tilweni, mu nga wa si na
mu zwile kuranguleni nze-
ni ka mhaka ya *z*inene ya
ivangeli,
2 Tim. 4. 8. 1 Pet. 1. 4.
6 Leyi yi tako ka *n*wina ; ko-
ta le*z*i kambe yi nga ka go-
n*k*le tiko yi *t*rala mihanzu
hi kupfuna, kota le*z*i ku
nga maha ka *n*wina kambe,
ku sukela ka siku mu nga-
zwa ni kuti*b*a a wuxinji ga
Nungungulu hi *z*inene ;
Mat. 24. 14. Marku 4. 8. & 16. 15. Joh. 15. 16. Roma 10. 18. 2 Kor. 6. 1. Efe. 3. 2. xipm. 23. Fil. 1. 11. Tit. 2. 11. 1 Pet. 5. 12.
7 Kota le*z*i *n*wina mu ti*b*ileko
hi Epafrasi a nanza-kulori
gi ranzekako, loyi a koleki-
leko kukozeleni Kristu hi
ka hina,
2 Kor. 11. 23. xip. 4. 12. 1 Tim. 4. 6. File. 23.
8 Loyi kambe a nga hi ambe-
la hina hi kuranza le Moye-
ni.
Roma 15. 30.

9 Hakuba hi kota ya lexi
hinawu kambe, cima ha
ngazwa le*z*o, a hi tsiki ku
mu kongelela ni ku kongo-
telela ha *n*wina, kasi ma
fela ku tatiswa hi kuti*b*a ka
kuranza kakwe nzeni ka
kon*k*le ku*k*lariha, ku ka
moya ni kupima,
Roma 12. 2. 1 Kor. 1. 5. Efe. 1. 8, 15, 16. & 5. 10, 17. xipm. 3, 4.
10 Mu famba hi kufaneleko ka
Hosi hi ka kudzunza ko-
n*k*le, mu *t*rala mihanzo hi
ka mitiro yon*k*le ya kusase-
ka, mu anza hi ka kuti*b*a
Nungungulu ;
Joh. 15. 16. 2 Kor. 9. 8. Efe. 4. 1. Fil. 1. 11, 27. 1 Tesa. 2. 12. & 4. 1. Tit. 3. 1. Heb. 13. 21.
11 Mu tiyiswa hi ntamo wo-
n*k*le, hi kota ya ntamo wa
wukosi ga yena, a kutimi-

siseni ni honiseleni *zinwe* ni
kutsaka;
Mit. 5. 41. Roma 5. 3. Efe. 3. 16. & 4. 2. & 6. 10.
12 Na mu nyika kubonga ka
Dadani, loyi a hi mahileko
ku maha *zi*hlengeli *za* tso-
mba *za* bobasa kuwoneke-
leni;
Mit. 26. 18. Efe. 1. 11. & 5. 20. xip. 3. 15.
13 Loyi a hi *k*la*k*lisileko ma-
n*d*leni ya munyama, a hi
jajeka hina mu*n*weni wa
*N*wana wa kuranza ka ye-
na;
Mat. 3. 17. Efe. 1. 6. & 6. 12. 1 Tesa. 2. 12. Heb. 2. 14. 1 Pet. 2. 9. 2 Pet. 1. 11.
14 Ha yena hina hi kumile ku-
*k*la*k*liswa ka hina, ni kutse-
tselelwa ka *z*onho *z*a hina:
Efe. 1. 7.
15 Loyi a nga kufanana ka
Nungungulu a nga woneki-
ko, a matewula ya *z*i ma-
hiwa;
2 Kor. 4. 4. Heb. 1. 3. Kuv. 3. 14.
16 Hakuba hi ka yena a *z*ilo
*z*on*k*le *z*i lo mahwa, le tilwe-
ni ni laha misabeni, a *z*ilo *z*i
wonekako ni *z*ilo *z*i nga wo-
nekiko, kutani *z*itsamo *z*a
wukosi, kutani mifumo ku-
tani mbukosi kutani minta-
mo; *z*on*k*le *z*ilo *z*i lo mahwa
hi kota ya yena, *z*i hi *z*a-
kwe;
Joh. 1. 3. Roma 8. 33. & 11. 36. 1 Kor. 8. 6. Efe. 1. 21. & 3. 9. xip. 2. 10, 15. Heb. 1. 2. 1 Pet. 3. 22.
17 Yena ngwa kurangula ka
*z*ilo *z*on*k*le, hi ka yena *z*o-
n*k*le *z*i kona.
Joh. 1. 1, 3. & 17. 5. 1 Kor. 8. 6.
18 Na yena hi hloko ya miri,
wa yona ceci: loyi a nga
kurangula, a matewula ya
bafileko; le*z*aku ka *z*ilo *z*o-
n*k*le a fela ku maha wa ho-
mbe *z*ilweni *z*on*k*le.
Mit. 26. 23. 1 Kor. 11. 3. & 15. 20, 23. Efe. 1. 10, 22. & 4. 15. & 5. 23. Kuv. 1. 5.
19 Hakuba *z*ilo mu xalalisa ha
kunene Dadani le*z*aku hi ka
yena a kutala kon*k*le ku
nga tsama;
Joh. 1. 16. & 3. 24. xip. 2. 9. & 3. 11.
20 Ni ku hi ka yena i ta wuyi-
sela *z*ilo *z*on*k*le ka wutsu-
mbu gakwe, na mahile hi
nkata wa xihambano xa-
kwe; hi kota ya yena, mina
nza wula, kutani *z*ilo *z*a la-
ha misabeni, kutani *z*ilo *z*a
le tilweni
2 Kor. 5. 18. Efe. 1. 10. & 2. 14, 15, 16.
21 Na *n*winawu, na hi xikati
xi hunzileko na wa hambu-
kile mu hi balala, kupimeni
ka *n*wina kumaheni ka *n*wi-
na kubiha, le*z*i makunu i
mu wuyisile
Efe. 2. 1, 2, 12, 19. & 4. 18. Tit. 1. 15, 16.
22 Ka nyama ya miri wa yena
hi kota ya kufa, a ku mu
yisa *n*wina mu hi bobasa na
mu hi haba bala mu nga ko-
neki mahlweni ka yena:
Luka 1. 75. Efe. 1. 4. & 2. 15, 16. & 5. 27. 1 Tesa. 4. 7. Tit. 2. 14. Jude 24.
23 Loku *z*i ngaho nonohisani
kukolekeni, mu tikiretwa
mu ku ndende, mu nga tse-
katsekiswi ka kutsumba ka
ivangeli leyi mu yi zwileko,
leyi yi kanelweko ka *z*i ma-
hwa *z*on*k*le lahasi ka tilo;
ka *z*ona mina Paule nzi nga
xikozeli.
Joh. 15. 6. Mit. 1. 17. Roma 10. 18. 2 Kor. 3. 6. & 4. 1. & 5. 18. Efe. 3. 7,

17. xip. 2. 7. xipm. 6, 25. 1 Tim. 2. 7.

24 Makunu nza tsaka kuxa-
nisekeni ka mina hi kota ya
*n*wina, nzi tatisa a *k*lelo ga
mina lezi *z*i vumalekako *z*a
kuxaniseka ka Kristu nya-
meni ya mina hi kota ya
miri wa yena, lowu wu nga
ceci;
Roma 5. 3. 2 Kor. 1. 5, 6. & 7. 4. Efe. 1. 23. & 3. 1, 13. Fil. 3. 10. 2 Tim. 1. 8. & 2. 10.
25 Ngahile*z*o nzi lo mahiwa xi-
kozeli, hi ku nzi yimisa ka-
kwe Nungungulu hi kota ya
*n*wina, kasi nza fela kutati-
sa mhaka ya Nungungulu,
1 Kor. 9. 17. Gal. 2. 7. Efe. 3. 2. xipm. 23. Roma 15. 19.
26 Kona kufihlakala loku ku
nga nga ku kutumbetilwe
ka tintanga ton*k*le ni *z*izu-
kulwana: kanile*z*i makunu
yi wonekelisilwe ka bobasa
bakwe,
Mat. 13. 11. Roma 16. 25. 1 Kor. 2. 7. Efe. 3. 9. 2 Tim. 1. 10.
27 Ka baha *z*i lo mu xalalisa
Nungungulu a ku ti*b*ekisa
a kupfuna ka wukosi ga lo-
ku kufihlakala xikari ka ba
Matiko, loku ku nga Kristu
nzeni ka *n*wina, a nga xi-
tsumbo xa wukosi:
Roma 9. 23. 2 Kor. 2. 14. Efe. 1. 7. & 3. 8. 1 Tim. 1. 1.
28 A wihi hina hi nga bahu-
ngu ha yena, hi luleka bo-
n*k*lelele banhu hi gonzisa
bon*k*lelele banhu ka wu*k*la-
ri gon*k*le, kasi ha fela ku
ba yisa ba mbelele bon*k*lele-
le ka Kristu;
Mit. 20. 20, 27, 31. 2 Kor. 11. 2. Efe. 5. 27. xipm. 22.
29 Ka wihi nzi nga lo tira mi-
nawu kambe, na nzi tsi-
mbeketa hi kota ya kutira
ka yena, loku kutirako ka
mina hi ntamo.
1 Kor. 15. 10. Efe. 1. 19. & 3. 7, 20. xip. 2. 1.

XIPIMO 2.

1 Hakuba nza ranza ku nga
mu *z*i ti*b*a le*z*aku ha hombe
nzi *t*rumukisile ku yini ha
*n*wina, na bona laba ba le
Laodikea, hakuba kota ba-
nyingi laba ba nga wona-
ngiko a ngohe ya nyameni;
Fil. 1. 30. xip. 1. 29. 1 Tesa. 2. 2.
2 Kasi a timbilu ta*b*ye ta fela
ku tangaliswa, na ba tegwa
katigi*n*we kuranzeni, ni ku-
pfuna kon*k*le ka *z*inene
ni ka kupima, kasi ba fela
kuti*b*a a mifihlakalo ya Nu-
ngungulu, a nga yena Kri-
stu,
2 Kor. 1. 6. Fil. 3. 8. xip. 1. 9. & 3. 14.
3 Loyi ka yena a mabako ya
kuti*b*a ni *k*lariha ma tumbe-
tilwe.
1 Kor. 1. 24. & 2. 6, 7. Efe. 1. 8. xip. 1. 9.
4 Lexi nza wula mina, le*z*aku
mu nga kupetwi hi munhu
hi timhaka ti wongako ta
kukanela.
Roma 16. 18. 2 Kor. 11. 13. Efe. 4. 14. & 5. 6. xipm. 8, 18.
5 Hambu le*z*i nzi nga haba
nyameni, le*z*o nzi na *n*wina
hi moya, na nzi tsaka na
nzi languta ma yimisela ya
*n*wina, ni kundendende ka
kukoleka ka *n*wina ka Kri-
stu.
1 Kor. 5. 3. & 14. 40. 1 Tesa. 2. 17. 1 Pet. 5. 9.

6 Hikwalaho kota le*z*i mu
amukeleko Kristu Jesu a
Hosi, le*z*o fambani hi ka
yena,

1 Tesa. 4. 1. Jude 3.

7 Mu kelelwe mu akelwe ka
yena, mu yimisilwe kuko-
lekeni ka *n*wina, kwatsi hi-
le*z*i mu nga gonziswa, mu
tsama kubongelaneni.

Efe. 2. 21, 22. & 3. 17. xip. 1. 23

8 *K*larihani ku nga nga ku
hi kona loyi a mu onhisako
*n*wina hi mikuwo ni kuko-
hlisa ka mahala, hikwalaha
ka kuhoxwa ka banhu, ni
kugonzisa ka tiko, na ku
nga hi ka Kristu:

Mat. 15. 2. Roma 16. 17. Gal. 1. 14. & 4. 3, 9. Efe. 5. 6. xipm. 18, 20, 22. Heb. 13. 9.

9 Hakuba hi ka yena ku tsa-
ma a kutala kon*k*le ka miri
wa kulu ga Nungungulu

Joh. 1. 14. xip. 1. 19.

10 Hi ka yena *n*wina mu mahi-
lwe mu tsingile, loyi a nga
hloko ya mifumo ni ntamo:

Joh. 1. 16. Efe. 1. 20, 21. 1 Pet. 3. 22. xip. 1. 16.

11 Ka yena *n*wina mu nga *z*i-
tsiba le*z*i *z*i nga mahiwa-
ngiko hi man*d*la, a ku enge-
nisa a miri wa nyama,
kanile*z*i hi wunkwera ga
Kristu;

Roma 2. 29. & 6. 6. Efe. 4. 22. Fil. 3. 3. xip. 3. 8, 9.

12 Na hi kelelwe *z*i*n*we naye hi
kubapatizwa, manga*b*ye la-
ha mu vuxilweko ha yena
hi kutira ka kukoleka ka
Nungungulu, loyi a nga mu
vuxa hi ka bafileko.

Mit. 2. 24. Roma 6. 4. Efe. 1. 19. & 3. 7. xip. 3. 1.

13 Na *n*wina, na mu file hi
kota ya *z*ihambuko *z*a *n*wi-
na ni ku ngahi minkwera
ka mimiri ya *n*wina, *n*wina,
nza wula, i lo mu vuxa *z*i-
*n*we naye, na hi tsetselele
*z*on*k*le *z*ihambuko *z*a hina;

Efe. 2. 1, 5, 6, 11.

14 Na fubisile a xiboho le*z*i *z*i
tsalilweko nayweni *z*i hi vi-
mbelako hina, le*z*i *z*i nga hi
hambunyeta hina: i *z*i pa-
nzanyile laha n*d*leleni na ku
belelwe xihambanweni:

Efe. 2. 15, 16.

15 Na a susile ka wutsumbu
gakwe yena *n*winyi a mi-
fumo ni mintamo, i lo yi
wonekeliswa kubaseni, a
hlula hehla ka *z*ona *z*on*k*le
nzeni ka loko.

Mat. 12. 29. Luka 10. 18. & 11. 22. Joh. 12. 31. & 16. 11. Efe. 4. 8. & 6. 12. Heb. 2. 14.

16 Hikwalaho nga ku nga hi
kona munhu a lamulako
kugeni, ni kunwa, na hi
siku ga mubuzo kutani i
hweti yiswa kutani i siku
ga sabado:

Roma 14. 2, 3, 5, 10, 13, 17. 1 Kor. 8. 8. Gal. 4. 10.

17 Loku ku nga xiruti xa loku
ku ta nga kuta; kanile*z*i a
miri hi Kristu.

Heb. 8. 5. & 9. 9. & 10. 1.

18 Nga ku nga hi kona munhu
a wu*k*lelako a ncacazelo wa
*n*wina hi ku ti koramisa ni
kukozela ka tingelosi, yi
tsamako ka *z*ilo le*z*i nzi nga
*z*i wona, a ti kukumukisa
mahala hi kupima ka yena
ka nyama,

xipm. 4, 23. 1 Tim. 1. 7.

19 Na ba nga komisangi a Hloko yi tiya ka yona ku nga kona miri won*k*le, na wu wun*d*la wu kugwa ka tigi*n*we kasi a mahlakala ni misiha, ya anza hi kuanzisa ka Nungungulu.
Efe. 4. 15, 16.

20 Loku *n*wina mu file na Kristu kugonziseni ka tiko, hi yini, ma ha hanyelako nzeni ka tiko legi, ma ha bohiwa wutsumbu ga *n*wina hi mikuwo,
Roma 6. 3, 5. & 7. 4, 6. Gal. 2. 19. & 4. 3, 9. Efe. 2. 15. xipm. 8.
21 Mu nga yi komi, hambu ni ku yi ringa, mu nga yi henyi
1 Tim. 4. 3.
22 (*Z*ilo *z*on*k*le le*z*i *z*i nga kufa hi ku *z*i henya), *z*a milayo ni wusingalakati ga banhu?
Mat. 15. 9. Tit. 1. 14.
23 Le*z*i *z*ilo ni kunene *z*i nga ku wonisa ka wu*k*lari kukozeleni, ni ku ti koramisa, ni kutsika miri; kanile*z*i a hi *z*a ncumo *z*i hi likungo la nyama.
1 Tim. 4. 8. xipm. 18.

XIPIMO 3.

1 *Z*onake loku *n*wina mu vuxilwe *z*i*n*we na Kristu, nga mu laba a *z*ilo le*z*i *z*i nga le hehla, laho Kristu a tsamileko, hi ka ga xinene canja ga Nungungulu.
Roma 6. 5. & 8. 34. Efe. 1. 20. & 2. 6. xip. 2. 12.
2 Yisani kupima ka *n*wina ka *z*ilo *z*a le hehla, na ku nga hi ka *z*ilo le*z*i *z*i nga laha misabeni.

3 Hakuba *n*wina mu file, ni wutomi ga *n*wina gi fihlilwe *z*i*n*we na Kristu ka Nungungulu.
Roma 6. 2. 2 Kor. 5. 7. Gal. 2. 20. xip. 1. 5. & 2. 20.
4 Laha Kristu loyi a nga wutomi ga hina, na a nga a wonekeliswa, *z*onake *n*winawu kambe mu ta wonekeliswa *z*i*n*we naye a wukosini.
Joh. 11. 25. & 14. 6. 1 Kor. 15. 43. Fil. 3. 21. 1 Joh. 3. 2.

5 Hikwalaho dayani a *z*iro *z*a *n*wina *z*a misaba; a wubayi, a ku-nga-hlazeki, a kulo, a ku mbilukela ka kubiha, ni kunabela, *z*i nga *z*i*n*we ni kukozela *z*ifananiso;
Roma 6. 13. & 8. 13. Gal. 5. 24. Efe. 5. 3, 5. 1 Tesa. 4. 5.
6 Hakuba hi kota ya *z*ilo le*z*i yata a zanga ya Nungungulu ka banana ba nga ingisiko;
Roma 1. 18. Efe. 2. 2. & 5. 6. Kuv. 22. 15.
7 Ka *z*ona *n*winawu mu nga kari mu famba ha *z*ona hi mahlweni, na ma ha tsamile ka *z*ale*z*i *z*ilo.
Roma 6. 19, 20. & 7. 5. 1 Kor. 6. 11. Efe. 2. 2. Tit. 3. 3.
8 Kanile*z*i makunu *n*wina *z*i tsikeni *z*ilo le*z*i; a zanga, a kulo, a *z*igungu, a wunguxu, le*z*i *z*i wisako tingana a kuwulawula hi milomu ya *n*wina:
Efe. 4. 22, 29. & 5. 4. Heb. 12. 1. Jam. 1. 21. 1 Pet. 2. 1.
9 Mu nga hembelani mawunwa; na mu labisisa lezaku mu mu runzuwule wa kale ni *z*i maho *z*a yena,
Efe. 4. 22, 24, 25.

10 Mu ambala loyi muswa mu-
nhu, loyi a mahilweko mu-
swa hi kutiba ka ku fanana
na yena loyi a nga mu ma-
ha:
Roma 12. 2. Efe. 2. 10. & 4. 23, 24.
11 Laho ku ta nga ku nga hi
kona a mu Greki ni mu Ju-
da, ni nkuna ni xitsiba, a
mabarbari ni ma Sitia, ni
kumbi ni a klaklekileko:
kanilezi Kristi i kona ka
konkle, ni konkle.
Roma 10. 12. 1 Kor. 12. 13. Gal. 3. 28. & 5. 6. Efe. 1. 23. & 6. 8.

12 Hikwalaho ambalisani, ka
ba hlawulilweko ba ka Nu-
ngungulu, mu basa ni ku-
ranzeka, ni mbilu ya titralo,
ni wunene, a ku ti korami-
sa, a kuoloba, a ku timisela;
Gal. 5. 22. Efe. 4. 2, 24, 32. Fil. 2. 1. 1 Tesa. 1. 4. 1 Pet. 1. 2. 2 Pet. 1. 10.
13 A kuhoniselelana, ni kutse-
tselelana, loku a hi kona a
solisanako ni wo kari; kota
Hosi yi nga mu tsetselela,
nwinawu mahani lezo:
Marku 11. 25. Efe. 4. 2, 32.
14 Hehla ka zonkle lezi amba-
lani kuranza, loku ku nga
kuklangana ka kumbelela.
Joh. 13. 34. Roma 13. 8. 1 Kor. 13. Efe. 4. 3. & 5. 2. xip. 2. 2. 1 Tim. 1. 5. 1 Pet. 4. 8. 1 Joh. 3. 23. & 4. 21.
15 Nga kurula ka Kristu ku ru-
la timbilwini ta nwina, hi
ka kona nwinawu mu nga
lo bitanwa ka miri munwe;
nga mu hi ni kubonga.
Roma 14. 17. 1 Kor. 7. 15. Efe. 2. 16, 17. & 4. 4. Fil. 4. 7. xip. 2. 7. xipm. 17.
16 Nga na a mhaka ya Kristu
yi tsama ka nwina nguvu
ka wuklari ga yena; mu go-
nzisa mu lulekana munwe
ni munwani hi tisimu ni ku
yimbelela ni tisimu ta ka
moya, mu yimbelela hi wu-
xinji timbilwini ta nwina
ka Nungungulu.
1 Kor. 14. 26. Efe. 5. 19. xip. 4. 6.
17 Ni xihi lezi mu xi mahako,
ka mhaka kutani ku maha,
mahani zonkle ka bito ga
Hosi Jesu, na mu nyika ku-
bonga ka Nungungulu a
Dadani hi kota ya yena.
Roma 1. 8. 1 Kor. 10. 31. Efe. 5. 20. xip. 1. 12. & 2. 7. 1 Tesa. 5. 18. Heb. 13. 15.

18 Ba basati, nga mu tikora-
misa ka banuna ba nwina,
kwatsi hilezi zi faneleko
Hosini.
Efe. 5. 3, 22. Tit. 2. 5. 1 Pet. 3. 1.
19 Banuna, ranzani basati ba
nwina, mu nga mahi ti-
mbiti ka bona.
Efe. 4. 31. & 5. 25, 28, 33. 1 Pet. 3. 7.
20 Banana, ingisani batrali ba
nwina zilweni zonkle, haku-
ba lezi za nengelisa a Hosi
kwatsi.
Efe. 5. 24. & 6. 1. Tit. 2. 9.
21 Bararu, mu nga zangarisi
banana ba nwina, kasi ba
nga mbeli ntamo.
Efe. 6. 4.
22 Malanza, ingisani ka bona
laba ba nga tihosi ta nwina
hi ka nyama zilweni zonkle;
mu nga kozeli hi kuwonwa
kwatsi, hi laba ba xalalisa-
ko banhu, kanilezi hi mbilu
yinwe, na mu caba Hosi:
Efe. 6. 5, &c. xipm. 20. 1 Tim. 6. 1. Tit. 2. 9. File. 16. 1 Pet. 2. 18.

23 Kani hi yini mu xi mahako,
ku maheni hi mbilu, kwatsi
hi ka Hosi, na ku nga hi ka
munhu;
Efe. 6. 6, 7.
24 Na mu ti*b*a le*z*aku ka Hosi
mu ta amukela a ncacazelo
wa tsomba: mu kozela a
Hosi Kristu.
1 Kor. 7. 22. Efe. 6. 8.
25 Hakuba loyi a mahako kuo-
nha, i ta amukela kambe a
kuonha loku a ku mahile-
ko: a ku kona kuhlawula
munhu.
Roma 2. 11. Efe. 6. 9. 1 Pet. 1. 17.

XIPIMO 4.

1 Tihosi, nyikani a malanza ya
*n*wina le*z*i *z*i faneleko ni *z*i ri-
ngeneko; na mu ti*b*a le*z*aku
mu na ni Hosiwo le tilweni.
Efe. 6. 9.

2 Nonohisani mu ku ndende-
nde ka mikombelo, manga-
*b*ye na mu rinzela hi kubo-
ngelana;
Luka 18. 1. Roma 12. 12. Efe. 6. 18.
xip. 2. 7. & 3. 15. 1 Tesa. 5. 17, 18.
3 Ka *z*on*k*le hi kombeleni hi-
nawu kambe, kasi Nungu-
ngulu wa vulula nyangwa
ya mhaka ka hina, ku wula-
wula a mifihlakalo ya Kri-
stu, leyi yi nga yona nzi ko-
tsilweko ha yona;
Mat. 13. 11. 1 Kor. 4. 1. & 16. 9. 2 Kor.
2. 12. Efe. 6. 19, 20. Fil. 1. 7. xip.
1. 26. & 2. 2. 2 Tesa. 3. 1.
4 Kasi nza fela ku yi woneke-
lisa, kota *z*i faneleko kuka-
nela.
5 Mu famba hi ku*k*lariha ka
bona laba ba le han*d*le, mu
komisa xikati.
Efe. 5. 15, 16. 1 Tesa. 4. 12.

6 Nga kuwulawula ka *n*wina
xon*k*le xikati ku hi wuxi-
nji, na ku lungilwe hi mu-
nyu, kasi ma fela ku *z*i ti*b*a
a ku mu ta hlamulisisana
ku yini.
Marku 9. 50. xip. 3. 16. 1 Pet. 3. 15.

7 *Z*on*k*le *z*a mina u Tikiku-
si i ta *z*i ti*b*ekisa ka *n*wina,
a nakulori a ranzekako ni
xikozeli xikolekileko ni na-
nza-kulori le Hosini:
Efe. 6. 21.
8 Loyi nzi mu rumileko ka
*n*wina hi kota ya xwalexi,
kasi ma fela kuti*b*a a tsa-
mela ya hina, kasi ma fela
kuntangalisa timbilu ta
*n*wina;
Efe. 6. 22.
9 Katigi*n*we na Onesimusi,
loyi a tsumbekileko a naku-
lori wa kuranzeka, loyi a
nga mu*n*we wa *n*wina. Ba
ta *z*i ti*b*ekisa ka *n*wina *z*o-
n*k*le *z*ilo *z*i mahekako laha.
File. 10.

10 Aristarkusi peresu-kulori
wa mu rungula *n*wina, na
Marku, a zukulu wa Barna-
basi (a kumbuka loyi mu
amukeleko ha yena a kula-
ya; loku a nga ta ka *n*wina
mu amukeleni),
Mit. 15. 37. & 19. 29. & 20. 4. & 27. 2.
File. 24. 2 Tim. 4. 11.
11 Jesu loyi a bitanileko Ju-
stusi, loyi a nga wa laba ba
*z*itsiba: laba boce ba hi *z*iti-
ri-kulori ka mufumo wa
Nungungulu, a madota la-
ya ma nga maha kuntanga-
lisa ka mina.

12 Epafrasi, loyi a nga mu*n*we wa *n*wina, a nanza ga Jesu Kristu, wa mu rungula, na ringa ku mu kongelela *n*wina, lezaku kasi ma yima mu mbelele na mu tatisilwe hizinene *z*a kuranza ka Nungungulu.
Mat. 5. 48. Roma 15. 30. 1 Kor. 2. 6. & 14. 20. Fil. 3. 15. xip. 1. 7. File. 23. Heb. 5. 14.

13 Hakuba mina nza maha wukustumunyu ha yena, lezaku i pangamile ha *n*wina, ni ka ba le Laodikea, ni ka ba le Hierapolisi.

14 Luka, a *n*anga yi ranzekako, na Demasi ba mu rungula.
2 Tim. 4. 10, 11. File. 24.

15 Rungulani bamaka*b*ve laba ba nga le Laodikea, ni le Numfasi, ni ticeci leti ti nga le mingangweni ya*b*ye.
Roma 16. 5. 1 Kor. 16. 19.

16 Ni laha legi a papilo gi gonzilwe xikari ka *n*wina, a giye gi ga gonziwa ni le ticecini ta le Laodikea; *n*winawu kambe gonzani a papilo ga ba le Laodikea.
1 Tesa. 5. 27.

17 Wulani ka Arkipusi, *K*lariha ka kugonzisa loku u ku amukeleko ka Hosi, kasi wena wa fela ku ku tatisa.
1 Tim. 4. 6. File. 2

18 A kurungula ka mina Paule hi canja ga mina *n*winyi. Alakanyani makotso ya mina. A wuxinji nga gi hi na *n*wina.
1 Kor. 16. 21. 2 Tesa. 3. 17. Heb. 13. 3, 25

A PAPILO GO SANGULA GA PAULE MUPOSTOLI KA BA LE TESALONIKA.

XIPIMO 1.

1 Paule, na Silvanusi, na Timote, ka yona ceci ya ba le Tesalonika yi nga ka Nungungulu a Dadani ni ka Hosi Jesu Kristu: A wuxinji nga gi hi ka *n*wina ni kurula.
2 Kor. 1. 19. Efe. 1. 2. 2 Tesa. 1. 1. 1 Pet. 5. 12.

2 Hina ha nyika kubonga ka Nungungulu xon*k*le xikati ha *n*wina *n*wen*k*le, na hi mu alakanya *n*wina kukongeleni ka hina;
Roma 1. 8. Efe. 1. 16. File. 4.

3 Na hi mu alakanya hi ku nga gumesi, a tiro wa *n*wina wa kukoleka ni ni kupinyama ka *n*wina ka kuranza ni kuhonisela ka kutsumba ka Hosi ya hina Jesu Kristu, mahlweni ka Nungungulu wa hina ni Dadani;
Joh. 6. 29. Roma 16. 6. Gal. 5. 6. xip.

2. 13. & 3. 6. 2 Tesa. 1. 3, 11. Heb. 6. 10. Jam. 2. 17.
4 Na mu ti*b*a, bamaka*b*ye ba ranzekako ka Nungungulu, a kuhlawulwa ka *n*wina,
Kol. 3. 12. 2 Tesa. 2. 13.
5 Lezaku a ivangeli ya hina a yi tangi ka *n*wina hi mhaka yoce, kanilezi ni ka ntamo, ni ka Moya wo Basa, ni kutiyiswa ka kunyingi; kota *n*wina mu zi ti*b*ako lezaku hi wa hi ba banuna ba ku yini hina a ku ti kombisa ka wutsumbu ga hina ka *n*wina hi kota ya *n*wina.
Marku 16. 20. 1 Kor. 2. 4. & 4. 20. 2 Kor. 6. 6. Kol. 2. 2. xip. 2. 1, 5, 10, 11. 2 Tesa. 3. 7. Heb. 2. 3.
6 *N*winawu mu lo maha ba ecanyisi ba hina, ni ba Hosi, na mu a amukele mhaka hi kuxaniseka kunyingi, zi*n*we ni kutsaka ka Moya wo Basa;
Mit. 5. 41. 1 Kor. 4. 16. & 11. 1. Fil. 3. 17. xip. 2. 14. 2 Tesa. 3. 9. Heb. 10. 34.
7 Lezaku mu lo maha a baecanyisi ba bona laba ba nga kolwa le Makedonia ni ba le Akaia.
8 Hakuba hi le ka *n*wina kuzwakele a mhaka ya Hosi, na ku nga Makedonia ni le Akaia koce, kanilezi wutsa*n*weni gon*k*le a kukoleka ka *n*wina hi ka Nungungulu ku la su fenemete; lezaku a ha ha labi ku wula *n*cumo ha *n*wina.
Roma 1. 8. & 10. 18. 2 Tesa. 1. 4.
9 Hakuba bona a wutsumbu ga*b*ye ba hi ambele hina lezaku hi engenisile ku yini ka *n*wina; ni *n*wina mu lo hunzulukela ka Nungungulu hi le zifananisweni, a ku kozela Nungungulu a hanyako ni zinene,
1 Kor. 12. 2. Gal. 4. 8. xip. 2. 1.
10 Ni ku labelela a *N*wana wa yena hi le tilweni, loyi a mu vuxileko hi ka bafileko, yena Jesu, loyi a hi *k*la*k*lisileko zangeni yi tako.
Mat. 3. 7. Mit. 1. 11. & 2. 24. Roma 2. 7. & 5. 9. Fil. 3. 20. xip. 4. 16. & 5. 9. 2 Tesa. 1. 7. Tit. 2. 13. 2 Pet. 3. 12. Kuv. 1. 7.

XIPIMO 2.

1 Hakuba a wutsumbu ga *n*wina, bamaka*b*ye, ma zi ti*b*a ku hi engenisile ku yini ka *n*wina, lezaku a ku kumiwangi mahala:
xip. 1. 5, 9.
2 Kanilezi na hi xanisekile hi mahlweni, na hi lo komiwa hi tingana, kota *n*wina mu zi ti*b*ako, le Filipi, hina hi wa la su tserama hi tiyisa ka Nungungulu wa hina a kukanela a ivangeli ka *n*wina ya Nungungulu hi kuxaniswa kunyingi.
Mit. 16. 22. & 17. 2. Fil. 1. 30. Kol. 2. 1. xip. 1. 5.
3 Hakuba a kulaya ka hina a hi ka kuonha, a hi ka kunga-hlezeki ni mano:
2 Kor. 7. 2. xipm. 5. 2 Pet. 1. 16.
4 Kanilezi kota hi tiyisilweko hi Nungungulu kasi kutsumbeka ka ivangeli, lezo ha kanela; na ku nga kutsakisa banhu, kanilezi Nungungulu loyi a hlolileko a timbilu ta hina.
Roma 8. 27. 1 Kor. 7. 25. & 9. 17. Gal. 1. 10. & 2. 7. 1 Tim. 1. 11, 12. Tit. 1. 3.

5 Hakuba a hi kumiwangi ge
na hi xihi xikati na hi wula-
wula timhaka ta kurereme-
ta, kota *n*wina mu *z*i ti*b*ako,
hambu ni wu*k*lari ga kuha-
bela, Nungungulu hi kustu-
munyu;
Mit. 20. 33. Roma 1. 9. 2 Kor. 2. 17. & 4. 2. & 7. 2. & 12. 17.
6 Na hi nga labi kudumiswa
hi banhu, hambu a ka *n*wi-
nawu, hambu ni ka ba*n*wa-
nyaniwo, laho hi nga wa ta
nga hi hi mirwalo ka *n*wi-
na, kota le*z*i hi nga baposto-
li ka Kristu.
Joh. 5. 41, 44. & 12. 43. 1 Kor. 9. 1, 2, 4, 5, 6, 12, 18. 2 Kor. 10. 1, 2, 10, 11. & 11. 9. & 12. 13, 14. & 13. 10. 2 Tesa. 3. 8, 9. 1 Tim. 5. 17. File. 8. 9.
7 Kanile*z*i hina hi oloba xika-
ri ka *n*wina, kota a muwu-
n*d*li na lonzowota banana
bakwe:
1 Kor. 2. 3. & 9. 22. 2 Kor. 13. 4. 2 Tim. 2. 24.
8 Hinawu kambe, na hi ra-
nzisisa a kulaba *n*wina, *z*i lo
tsakisa a hlengela na *n*wina,
na ku nga hi ivangeli ya
Nungungulu yoce, kanile*z*i
mihefemulo ya hina benyi,
hakuba mu wa ranzeka
nguvu ka hina.
Roma 1. 11. & 15. 29. 2 Kor. 2. 15.
9 Hakuba *n*wina ma alaka-
nya, bamaka*b*ye, a kupinya-
ma ka hina ni kukarateka
ka hina: na hi tira wusiku
ni mumu, kasi hi nga binzi-
si ni mu*n*we wa *n*wina, hi
lo kanela ka *n*wina a iva-
ngeli ya Nungungulu.
Mit. 20. 34. 1 Kor. 4. 12. 2 Kor. 11. 9. & 12. 13, 14. 2 Tesa. 3. 8.
10 *N*wina mu ba kustumunyu,
ni Nungungulu kambe, hi
ku basa ni kululama ni ku
nga soleki hi lo koma wu-
tsumbu ga hina ka *n*wina
laba mu kolwako:
2 Kor. 7. 2. xip. 1. 5. 2 Tesa. 3. 7.
11 Kota le*z*i mu *z*i ti*b*ako hi lo
mahisa ku yini ka mu*n*we
ni mu*n*wani ka *n*wina, kota
a raru ka banana bakwe
yena *n*winyi, na hi mu laya
*n*wina, na hi mu tiyisa *n*wi-
na, na hi kustumunya,·
12 Hi kugumelwa kasi ma fela
kufamba hi kufaneleko ka
Nungungulu, loyi a mu bi-
tanileko *n*wina ka mufumo
wa yena *n*winyi ni wukosi
gakwe.
1 Kor. 1. 9. Efe. 4. 1. Fil. 1. 27. Kol. 1. 10. xip. 4. 1. & 5. 24. 2 Tesa. 2. 14. 2 Tim. 1. 9

13 Hi ka xona lexi hina ka-
mbe ha mu kesa Nungu-
ngulu na hi nga miyeli, le-
*z*aku, laha na mu amukele
ka hina a mhaka ya kuru-
nwa, yona mhaka ya Nu-
ngungulu, *n*wina mu lo yi
amukela na yi nge kwatsi i
mhaka ya banhu, kanile*z*i,
kota yi nga *z*inene, a mha-
ka ya Nungungulu, leyi yi
tirako kambe ka *n*wina mu
kolwako.
Mat. 10. 40. Gal. 4. 14. xip. 1. 3. 2 Pet. 3. 2.
14 Hakuba *n*wina, bamaka*b*ye,
mu lo maha baringanisi ba
ticeci ta Nungungulu leti ti
nga le Judia ka Kristu Jesu:
hakuba *n*wina mu lo xanisi-
swa *z*ale*z*o ka banhu ba tiko

ga *n*wina, kota le*z*i ba nga
lo mahwa hi ba Juda;
Mit. 17. 5, 13. Gal. 1. 22. Heb. 10. 33, 34.
15 Laba ba deleko Hosi Jesu
Kristu ni baprofeti, ba lo
hlongola na hina kambe, ba
nga tsakisi Nungungulu, ba
hambana ni banhu bon*k*le;
Mat. 5. 12. & 23. 34, 37. Luka 13. 33, 34. Mit. 2. 23. & 3. 15. & 5. 30. & 7. 52.
16 Ba vimbela hina a kukanela
ka ba Matiko kasi ba fela
kuhanyiswa; ba tatisa ku-
onha ka*b*ye xikati xon*k*le:
kanile*z*i a kulo gata ka*b*ye
kwaleyo ku nga gumelwi-
ko.
Mat. 23. 32. & 24. 6, 14. Luka 11. 52. Mit. 13. 50. & 14. 5, 19. & 17. 5, 13. & 18. 12. & 19. 9. & 22. 21, 22.

17 Kanile*z*i hina, bamaka*b*ye,
hi tsalangene na *n*wina hi
xikatanyana, hi ku ba kona,
ku nga hi le mbilwini, na
hi kanekanelisisa ha hombe
nguvu a ku wona ngohe ya
*n*wina hi kulaba ka hombe:
1 Kor. 5. 3. Kol. 2. 5. xip. 3. 10.
18 Hakuba hi wa *z*i ranza futsi
a kuta ka *n*wina, mina Pau-
le ka*n*we nzi engeta; na
Satani i lo hi tandekisa.
Roma 1. 13. & 15. 22.
19 Hakuba hi yini kutsumba
ka hina, kutani kutsaka,
kutani xi*dl*o*dl*o xa wukosi
ke? A hi yena *n*wina ke,
mahlweni ka Hosi ya hina
Jesu Kristu kuteni ka ye-
na?
1 Kor. 15. 23. 2 Kor. 1. 14. Fil. 2. 16. & 4. 1. xip. 3. 13. Kuv. 1. 7. & 22. 12.
20 Hakuba *n*wina mu wukosi
ga hina ni kutsaka ka hina.

XIPIMO 3.

1 Ngahile*z*o laha hi nga ha
timiselangi, hi lo alakanya
ku ngalo kusasekile hi si-
ywa laha Atenisi hoce;
Mit. 17. 15. xipm. 5.
2 Hi lo ruma Timote, nakulo-
ri wa hina ni xikozeli xa
Nungungulu ka ivangeli ya
Kristu, a kuta ku mu tiyisa,
a kuta ku yimisa hlana ku-
kolekeni ka *n*wina;
Roma 16. 21. 1 Kor. 16. 10. 2 Kor. 1. 19.
3 Kasi ku nga hi kona mu-
nhu a ta nga ninginizwa hi
loku kuxaniswa; hakuba a
wutsumbu ga *n*wina ma *z*i
ti*b*a le*z*o ni laha kambe hi
yimisilwe.
Mit. 9. 16. & 14. 22. & 20. 23. & 21. 11. Efe. 3. 13.
4 Hakuba hi*z*inene, laha na
ha hi na *n*wina, hi lo mu
*b*yela hi mahlweni a ku nga-
lo hi ta xaniswa hi *z*ixaniso;
kota le*z*i hi xanisilweko, ma
*z*i ti*b*a.
Mit. 20. 24. 1 Kor. 4. 9. 2 Tim. 3. 12. 1 Pet. 2. 21.
5 Hakuba hikwalaha ka lexi
minawu kambe, laha nzi
nga ha *z*i koti kutimisela,
nzi lo rumela kasi nza fela
hi kuti*b*a kukoleka ka *n*wi-
na, ku nga ku a muringi na
mu ringile *n*wina, ni kupa-
ngama ka hi ku hi mahala.
1 Kor. 7. 5. 2 Kor. 11. 3. Gal. 2. 2. & 4. 11. Fil. 2. 16. xipm. 1.
6 Kanile*z*i laha na Timote na
a tile ka hina makunu hi le
ka *n*wina, i lo hi nehela
mahungu ya kusaseka ya
kukoleka ka *n*wina ni kura-

nza, lezaku mu lo hi alakanya kwatsi xikati xonkle, na mu laba ku hi wona, kota hinawu hu labako ku mu wona;
Mit. 18. 1, 5. Fil. 1. 8.
7 Hi kota ya lexi, bamakabye, hi lo ntangaliswa hi nwina zifuteni za hina ni kuxanisweni hi kota ya kukoleka ka nwina:
2 Kor. 1. 4. & 7. 6, 7, 13.
8 Hakuba makunu hina ha hanya, loku mu ku ndende ka Hosi.
Fil. 4. 1.
9 Hakuba kubonga ka yini hi nga nyikako ka Nungungulu ha nwina, hi kutsaka konkle loku hi tsakako ha kona hi kota ya nwina mahlweni ka Nungungulu wa hina;
xip. 1. 2.
10 Wusiku ni mumu na hi kombelela ha hombe kasi kutani ha wona ngohe ya nwina, kasi ha fela kumbelelisa loku ku labekako kukolekeni ka nwina?
Mit. 26. 7. Roma 1. 10, 11. & 15. 32. 2 Kor. 13. 9, 11. Kol. 4. 12. xip. 2. 17. 2 Tim. 1. 3.

11 Makunu nga Nungungulu wa hina ni Dadani a wutsumbu gakwe, ni Hosi ya hina Jesu, a longise ndlela ya hina ka nwina:
Marku 1. 3.
12 Nga a Hosi yi mu maha mu anza mu tsama hi kuranza ka munwe ni munwani, ni ka banhu bonkle, kota lezi hina hi mahako ha nwina;
xip. 4. 9, 10. & 5. 15. 2 Pet. 1. 7.
13 Hi kugumelwa nga a yimisa timbilu ta nwina ti nga hi na kombo hi ka kubasa mahlweni ka Nungungulu wa hina ni Dadani, kuteni ka Hosi ya hina Jesu zinwe ni bohasa bakwe bonkle.
1 Kor. 1. 8. Fil. 1. 10. xip. 5. 23. 2 Tesa. 2. 17. 1 Joh. 3. 20, 21. Jude 14.

XIPIMO 4.

1 Hi kugumelwa zonake, bamakabye, ha mu kongotela ha mu laya hi ka Hosi Jesu, hakuba kota lezi mu amukeleko ka hina mu fanelwe kufamba nu ku tsakisa Nungungulu, kota lezi mu fambako,—lezaku mu tsamisa lezo kambe ni kambe.
Fil. 1. 27. Kol. 1. 10 & 2. 6. xip. 2. 12.
2 Hakuba yi tiba milayo leyi hi nga mu nyika yona hi Hosi Jesu.
3 Hakuba loku ku hi kuranza ka Nungungulu, kona kubasiswa ka nwina, lezaku mu suka kubayeni;
Roma 12. 2. 1 Kor. 6. 15, 18. Efe. 5. 3, 17, 27. Kol. 3. 5.
4 Kasi munwe ni munwani wa nwina a tiba ku koma xibya xakwe wutsumbu hi kubasileko nu kudzunzekileko,
Roma 6. 19. 1 Kor. 6. 15, 18.
5 Na ku nga hi hi wuxokori ga kumbilukela, kota bona ba Matiko laba ba nga mu tibiko Nungungulu;
Roma 1. 24, 26. 1 Kor. 15. 34. Gal. 4. 8. Efe. 2. 12. & 4. 17, 18. Kol. 3. 5. 2 Tesa. 1. 8.
6 Kasi ku nga hi kona munhu a kubekako, a onha nakulobye mahungwini: ha-

buka a Hosi yi ta pota ka
*z*on*k*le le*z*i *z*ilo, kota le*z*i hi
nga lo mu laya kuranguleni
*n*wina hi kustumunya.
1 Kor. 6. 8. 2 Tesa. 1. 8.
7 Habuka Nungungulu a nga
hi bitanangi *z*ibini, kanile*z*i
kubasisweni.
1 Kor. 1. 2. Heb. 12. 14. 1 Pet. 1. 14, 15.
8 Hikwalaho loyi a nyeyako, a
nga nyenyi munhu, kanile*z*i
Nungungulu, loyi a nyikako
Moya wo Basa ka *n*wina.
Luka 10. 16. 1 Kor. 2. 10. & 7. 40. Joh. 3. 24.

9 Kanile*z*i hi kota ya kura-
nza bamaka*b*ya, a *z*i labe-
kile a ku nga mu*n*we a
tsala leyo ka *n*wina: haku-
ba a wutsumbu ga *n*wina
mu gonzisilwe hi Nungu-
ngulu le*z*aku mu ranzana;
Mat. 22. 39. Joh. 6. 45. & 13. 34. & 14. 26. & 15. 12. Efe. 5. 2. xip. 5. 1. Heb. 8. 11. 1 Joh. 2. 20, 27. & 3. 11, 23. & 4. 21. 1 Pet. 4. 8.
10 Hakuba hi*z*inene mu mahile
ka bamaka*b*ye, bon*k*le laba
ba nge le Makedonia kon*k*le.
Kanile*z*i ha mu laya *n*wina,
bamaka*b*ye, le*z*aku mu su
pfuna nguvu ni nguvu;
xip. 1. 7. & 3. 12.
11 Ni le*z*i gonza akuba mu mi-
yela, mu ti tirela a mitiro
ya *n*wina, mu tira hi ma-
ndla ya *n*wina, kota le*z*i hi
nga mu laya *n*wina;
Mit. 20. 35. Efe. 4. 28. 2 Tesa. 3. 7, 8, 11, 12. 1 Pet. 4. 15.
12 Kasi ma fela ku famba hi
kukoleka, ka laba le han*d*le,
mu fela ku kala mu nga vu-
mali ncumo.
Roma 13. 13. 2 Kor. 8. 21. Kol. 4. 5. 1 Pet. 2. 12.

13 Kanile*z*i hina a hi ranzi ku
nga mu nga hi ni *z*i tiba,
bamaka*b*ye, hi bona laba ba
e*k*leleko; mu nga xaniseki
ha bona, kwatsi hi ba*n*wa-
ni, laba ba nga hiko ni ku-
tsumba.
Efe. 2. 12.
14 Hakuba loku hi kolwa le*z*a-
ku Jesu i lofa i lo vuka ka-
mbe, na bona kambe laba
ba e*k*leleko ka Jesu Nungu-
ngulu i ta ba neha *z*i*n*we
na yena.
1 Kor. 15. 13, 18, 23. xip. 3. 13.
15 Hakuba le*z*i ha *z*i wula ka
*n*wina hi mhaka ya Hosi,
le*z*aku hina laba hi hi ha-
nyako, hi seleko kuteni ka
Hosi, hi nga ta ba rangela
laba ba e*k*leleko.
1 Kor. 15. 51.
16 Hakuba a Hosi wutsumbu
ga yona yi ta relela hi le ti-
lweni, hi kubahuwa, na hi
gezu ga ngelosi ya hombe,
*z*i*n*we ni punzu wa Nungu-
ngulu: ni bafileko ka Kri-
stu ba ta vuka kuranga:
Mat. 24. 30, 31. Mit. 1. 11. 1 Kor. 15. 23, 52. 2 Tesa. 1. 7.
17 *Z*onake hina laba ha ha ha-
nyako, laba hi seleko, hi ta
kamukelwa katigi*n*we ma-
refini, a ku nkinga Hosi le
mhehweni: le*z*o hi su tso-
ma *z*i*n*we ni Hosi.
Joh. 12. 26. & 14. 3. & 17. 24. Mit. 1. 9. 1 Kor. 15. 51. xip. 5. 11. Kuv. 11. 12.
18 Ngahile*z*o ntangalisanani hi
leti timhaka.
xip. 5. 11.

XIPIMO 5.

1 Kanile*z*i hi *z*ikati ni *z*ika-

tanyanyana, bamaka*b*ye, a
*z*i labeki le*z*aku ku fanele
nzi tsala ka *n*wina.
Mat. 24. 3, 36. Mit. 1. 7. xip. 4. 9.
2 Hakuba a wutsumbu ga
*n*wina ma *z*i ti*b*a *z*i kun*d*lu-
nya le*z*aku a siku ga Hosi
gi tata kota nkamba ni wu-
siku.
Mat. 24. 43, 44. & 25. 13. Luka 12. 39, 40. 1 Pet. 3. 10. Kuv. 3. 3. & 16. 15.
3 Laha na ba wula, A kurula
ni kupona, *z*onake *z*ale*z*o a
ku su kuloba ku ta cikela
ka bona, kota a wasati laha
na lunwa; bona ba nga ta
pona.
Luka 17. 27, 28, 29. & 21. 34, 35. 2 Tesa. 1. 9.
4 Kanile*z*i *n*wina, bamaka*b*ye,
a mu le munyameni, le*z*aku
lego siku gi mu juma kwa-
tsi mu kamba:
Roma 13. 12, 13. 1 Joh. 2. 8.
5 Hakuba *n*wina *n*wen*k*le mu
banana ba kuwonekela, mu
banana ba mumu: hina a hi
ba wusiku, a hi ba munya-
ma;
Efe. 5. 8.
6 *Z*onake le*z*o nga hi nga e*k*le-
li, kota le*z*i ba mahako ba-
*n*wani, kanile*z*i nga rinzela
hi pima.
Mat. 24. 42. & 25. 5, 13. Roma 13. 11, 12, 13. 1 Pet. 5. 8.
7 Hakuba laba ba e*k*lelako ba
e*k*lela wusiku; ni laba ba
popiwako ba popiwa wusi-
ku.
Luka 21. 34, 36. Mit. 2. 15. Roma 13. 13. 1 Kor. 15. 34. Efe. 5. 14.
8 Kanile*z*i nga hina, cima ha
nga ba ba mumu, hi pima,
na hi ambele a ngenge ya
kukoleka ni kuranza; ni xi-
huku, lexi xi nga kutsumba
ka kuhanyiswa.
Efe. 6. 14, 16, 17.
9 Hakuba Nungungulu a nga
hi yi miselangi a zanga, ka-
nile*z*i hi ku kuma a kuha-
nya hi kota ya Hosi Jesu
Kristu,
Roma 9. 22. xip. 1. 10. 2 Tesa. 2. 13, 14. 1 Pet. 2. 8. Jude 4.
10 Loyi a nga fela hina, le*z*aku,
hambu hi e*k*lele kutani ha
hanya, hina hi ta hanya
katigi*n*we na yena.
Roma 14. 8, 9. 2 Kor. 5. 15.
11 Hikwalaho lulekanani, mu
akana mu*n*we ni mu*n*wani,
kota le*z*i mu mahako.
xip. 4. 18.

12 Kanile*z*i nza mu kombela,
bamaka*b*ye, a ku ti*b*a laba
ba tirako xikari ka *n*wina,
laba ba le hehla ka *n*wina
le Hosini, ba lulekako *n*wi-
na;
1 Kor. 16. 18. Fil. 2. 29. 1 Tim. 5. 17. Heb. 13. 7, 17.
13 Mu ba dzunza ha hombe
nguvu, hi kota ya tiro wa-
*b*ye. Mu hi ni kurula xika-
ri ka wutsumbu ga *n*wina.
Marku 9. 50.
14 Hina ha mu laya bamaka-
*b*ye, lulekani laba ba vili-
nganya, mu tiyisa-hlana la-
ba ba timbilu ti rerekileko,
mu vuna laba ba kareleki,
mu konisela nguvu ka bona
bon*k*le.
Roma 14. 1. & 15. 1. Gal. 5. 22. & 6. 1, 2. Efe. 4. 2. Kol. 3. 12. 2 Tesa. 3. 11, 12. 2 Tim. 4. 2. Heb. 12. 12.
15 Mu cuwuka a ngalo a nga
kona a *k*lelisako kubiha hi
kubiha; kanile*z*i xon*k*le xi-

kati lanzelani laba bosase-
ka, ka mu*n*we ni mu*n*wani,
ni ka bon*k*le.
Mat. 5. 39, 44. Roma 12. 17. 1 Kor. 6. 7. Gal. 6. 10. xip. 3. 12. 1 Pet. 3. 9.
16 Tsakani xikati xon*k*le;
2 Kor. 6. 10. Fil. 4. 4.
17 Mu kongela hi ku nga tsiki;
ka *z*ilo zon*k*lelele nyikani
kubonga:
Luka 18. 1. & 21. 36. Roma 12. 12. Efe. 6. 18. Kol. 4. 2. 1 Pet. 4. 7.
18 Hakuba loku ku hi kuranza
ka Nungungulu ka Kristu
Jesu ka *n*wina.
Efe. 5. 20. Kol. 3. 17.
19 Mu nga timi a Moya;
Efe. 4. 30. 1 Tim. 4. 14. 2 Tim. 1. 6. 1 Kor. 14. 30.
20 Mu nga nyenyi kuprofeta;
1 Kor. 14. 1, 39.
21 Hlolani *z*ilo *z*on*k*le; mu ko-
misisa ka le*z*i *z*inene;
1 Kor. 2. 11, 15. 1 Joh. 4. 1. Fil. 4. 8.
22 Sukani ka tixaka ton*k*lelele
ta kubiha.
xip. 4. 12.

23 Nungungulu wa kurula
wutsumbu ga yena a mu
basise muku pa; kasi ku
fela a ku a moya ya *n*wina
ni mihefemolo ya *n*wina ni
mimiri ya *n*wina yi nga
hlayiswa yon*k*le, yi nga bi
na bala kuteni ka Hosi Jesu
Kristu.
1 Kor. 1. 8. Fil. 4. 9. xip. 3. 13.
24 I kolekile loyi a mu bitani-
leko, loyi kambe a ta nga
ku maha.
1 Kor. 1. 9. & 10. 13. 2 Tesa. 3. 3.

25 Bamaka*b*ye, hi kombeleni.
Kol. 4. 3. 2 Tesa. 3. 1.

26 Rungulani bamaka*b*ye bo-
n*k*le hi ku*t*ro*t*ra ko basa.
Roma 16. 16.
27 Nza mu hlanyisa hi Hosi
nga legi a papilo gi gonzwe
ka bamaka*b*ye bon*k*le.
Kol. 4. 16. 2 Tesa. 3. 14.

28 A wuxinji ga Hosi ya hina
Jesu Kristu nga gi hi na
*n*wina.
Roma 16. 20, 24. 2 Tesa. 3. 18.

A PAPILO GA WUMBIRI GA PAULE MUPOSTOLI KA BA LE TESALONIKA.

XIPIMO 1.

1 Paule, na Silvanusi, na Ti-
mote, ka ceci ya ba le Tesa-
lonika yi nga ka Nungu-
ngulu Dadani wa hina, ni
Hosi Jesu Kristu;
2 Kor. 1. 19. 1 Tesa. 1. 1.
2 A wuxinji ka *n*wina ni ku-
rula ka le ka Nungungulu
Dadani ni ka Hosi Jesu
Kristu.
1 Kor. 1. 3.

3 Ha kurumetwa ku mu bo-
nga Nungungulu xikati xo-
n*k*le ha *n*wina, bamaka*b*ye,
kotale*z*i zi faneleko, hakuba

a kukoleka ka *n*wina ka su
nonohisa ku kula, a kura-
nzana ka *n*wina ka mu*n*we
ni mu*n*wani ka tsamile ;
1 Tesa. 1. 2, 3. & 3. 6, 9. xip. 2. 13.
4 Lezo a wutsumbu ga hina
ha bonga ha *n*wina ticecini
ta Nungungulu hi kutimi-
sela ka *n*wina ni kukoleka
ka *n*wina kuxanisekeni ka
*n*wina kon*k*le ni ka *z*ifuta
le*z*i mu nga *z*i timisela
*n*wina ;
2 Kor. 7. 14. & 9. 2. 1 Tesa. 1. 3. & 2. 14, 19, 20.
5 Le*z*i *z*i wonekelisileko a ku-
lamula ka Nungungulu ku
lulamileko ; hi ka kugume-
lwa kasi ma fela kuhleyelwa
a ba faneleko mufu*n*weni
wa Nungungulu, lowu wu
nga wona mu wu xaniseke-
lako :
Fil. 1. 28. 1 Tesa. 2. 14.
6 Loku *z*i ngaho *z*i sasekile ka
Nungungulu a ku*k*lelisela a
kuxaniswa ka laba ba mu
xaniseko *n*wina,
Kuv. 6. 10.
7 Ni ka *n*wina laba mu xani-
sekako a kuhumula *z*i*n*we
na hina, hi kuwonekeliswe-
ni ka Hosi Jesu hi le tilweni
ni ngelosi ya ntamo wa ye-
na pingweni ga nzilo,
1 Tesa. 4. 16. Kuv. 4. 13. Jude 4.
8 Na klelisela kupota ka laba
ba nga mu ti*b*iko Nungu-
ngulu, ni laba ba nga ingi-
siko a ivangeli ya Hosi ya
hina Jesu :
Roma 2. 8. 1 Tesa. 4. 5. Heb. 10. 27. & 12. 29. 2 Pet. 3. 7. Kuv. 21. 8.
9 Laba ba ta nga amukela
kuxaniswa, kona kuloba lo-
ku ka kupinzuka na ba nga
hi kona ni ngohe ya Hosi
ni le kule ni wukosi ga nta-
mo wa yona,
Fil. 3. 19. xip. 2. 8. 2 Pet. 3. 7.
10 Laha a ta ngata ku dumi-
swa hi laba bobasa bakwe,
ni kuta hlamaliswa ka bo-
n*k*le ba kolilweko (hakuba
a ku kustumunya ka hina
ka *n*wina ku kolilwe) hi le-
go siku.
11 Hi ka loko kugumelwa ha
kombelela *n*winawu xikati
xon*k*le kambe, le*z*aku Nu-
ngungulu a nga mu hlaya
na mu fenele kubitweni ka
*n*wina, a tatisa kon*k*le kula-
bisisa ka kusaseka ni yo-
n*k*lelele mitiro ya kukoleka.
hi ntamo ;
1 Tesa. 1. 3. xipm. 5.
12 Kasi a bito ga Hosi ya hina
Jesu Kristu ga dumiswa ni
ka *n*wina, *n*winawu ka ye-
na, hi kota ya wuxinji ga
Nungungulu wa hina ni
Hosi Jesu Kristu.
1 Pet. 1. 7. & 4. 14.

XIPIMO 2.

1 Makunu ha mu kongotela,
bamaka*b*ye, hi kumbuka a
kuta ka Hosi ya hina Jesu
Kristu, ni kutsombana ka
hina katigi*n*we ka yena;
Mat. 24. 31. Marku 13. 27. 1 Tesa. 4. 16, 17.
2 Hi ka kugumelwa mu nga
tsekatsekiswi hi kuhaklisa
kupimeni ka *n*wina, nga mu
nga bi ni karateka, hambu
ku hi moya, kutani i mha-
ka, kutani i papilo ga le ka

hina, a ku ngalo makunu a
siku ga Hosi gi kona;
Mat. 24. 4. Efe. 5. 6. 1 Joh. 4. 1.
3 Nga munhu a nga mu onhi-
si ni ka xihi xilo: hakuba
cima gi nga ta cikela, sase-
ka na ku tile a kurangula
kukungubanyeka, ni mu-
nhu wa kuonha a woneke-
lisilwe, a *n*wana wakuko-
neka,
Mat. 24. 4. Joh. 17. 12. Efe. 5. 6. 1 Tim. 4. 1. 1 Joh. 2. 18. Kuv. 13. 11, &c.
4 Loyi a bangako a ti kumu-
kisa wutsumbu gakwe ka
*z*on*k*le le*z*i *z*i bitwako Nu-
ngungulu ni le*z*i *z*i kozelwa-
ko; le*z*o a tsama tempeleni
ya Nungungulu, a tsama
wutsumbu gakwe kwatsi hi
Nungungulu.
1 Kor. 8. 5. Kuv. 13. 6.
5 A ma ha alakanyi ke, le*z*a-
ku, na nza ha hi na *n*wina,
nzi lo mu *b*yela le*z*i *z*ilo?
6 Makunu ma *z*i ti*b*a le*z*i *z*i *z*i
tsimbetilweko, hi kugume-
lwa kasi i fela kuwonekili-
swa hi xikati xakwe.
7 Hakuba a mifihlakalo ya
kuonhakala ya tira: kanile-
*z*i i kona loyi a ha tsimbete-
lako makunu, i ta kala a
panzanywa n*d*leleni.
1 Joh. 2. 18. & 4. 3.
8 *Z*onake i ta wonekeliswa lo-
yi wa kubiha, loyi a Hosi
Jesu a ta nga mu daya hi
xikahe xa nomu wakwe, a
mu *n*walata hi wonekela ka
kuta kakwe;
xip. 1. 8, 9. Heb. 10. 27. Kuv. 2. 16. & 19. 15, 20, 21.
9 Hambu yena, loyi kuta ka-
kwe ku kwatsi kutira ka
Satani, hi ntamo won*k*le, hi
*z*iwoniso ni *z*idamiso *z*a ma-
wunwa,
Mat. 24. 24. Joh. 8. 41. Efe. 2. 2. Kuv. 13. 13. & 18. 23. & 19. 20.
10 *Z*inwe ni kukohlisa kon*k*le
a ku nga lulami ka bona la-
ba ba lobako; hakuba a ba
amukelangi kuranza ka *z*i-
nene, kasi ba fela ku hanyi-
swa.
2 Kor. 2. 15. & 4. 3.
11 Hakuba hi kota ya lexi Nu-
ngungulu wa rumela a ku-
tira kuonha, kasi ba fela
kukolwa mawu*n*wa:
Mat. 24. 5, 11. Roma 1. 24, &c. 1 Tim. 4. 1.
12 Kasi bona bon*k*le ba fela ku-
lamulwa laba ba nga kolwa-
ngiko a *z*inene, kanile*z*i ba
xalala hi ku-nga-lulami.
Roma 1. 32.

13 Kanile*z*i hina ha kurume-
twa ku nyika kubonga ka
Nungungulu xikati xon*k*le
ha *n*wina, bamaka*b*ye bara-
nzekako ka Hosi, hakuba
Nungungulu i lo mu hlawu-
la *n*wina hi sanguleni ku-
hanyisweni ni kubasisweni
ka Moya ni ku kolwa ka *z*i-
nene:
Luka 1. 75. Efe. 1. 4. 1 Tesa. 1. 4. xip. 1. 3. 1 Pet. 1. 2.
14 Ha kona a mu bitanile hi
ivangeli ya hina, kasi kuta
kuma wukosi ga Hosi ya
hina Jesu Kristu.
Joh. 17. 22. 1 Tesa. 2. 12. 1 Pet. 5. 10.
15 *Z*onake le*z*o, bamaka*b*ye, ti-
yani mu ku ndendende, mu
komisa a ku gonziswa loku
mu nga ku gonziswa, kuta-

ni ka mhaka, kutani ka pa-
pilo ga le ka hina.
1 Kor. 11. 2. & 16. 13. Fil. 4. 1. xip. 3. 6.

16 Makunu a Hosi ya hina
Jesu Kristu a wutsumbu
gakwe, ni Nungungulu Da-
dani wa hina a loyi a hi ra-
nzileko a hi nyikileko a ku-
ntangaliswa ka kutsoma ni
kutsumba ka kusaseka hi
kota ya wuxinji,
xip. 1. 1, 2. 1 Pet. 1. 3. 1 Joh. 4. 10. Kuv. 1. 6.
17 A ntangalise timbilu ta *n*wi-
na a ti yimisa ka mitiro yo
saseka ni mhaka.
1 Kor. 1. 8. 1 Tesa. 3. 13. 1 Pet. 5. 10.

XIPIMO 3.

1 Hi kugumelwa, bamaka-
*b*ye, hi kombeleleni hina,
kasi a mhaka ya Hosi ya
nga tsutsuma yi dumiswa,
kota le*z*i yi mahisako le*z*o
ka *n*wina;
Efe. 6. 19. Kol. 4. 3. 1 Tesa. 5. 25.
2 Kasi ha fela ku*k*la*k*liswa ka
banhu ba wuxokori ni ba
kubiha; hakuba bon*k*le a ba
nako kukoleka.
Mit. 28. 24. Roma 10. 16. & 15. 31.
3 Kanile*z*i a Hosi yi kolekile,
leyi yi ta nga mu yimisa
*n*wina, yi mu mu rangela
ka loyi wa kubiha.
Joh. 17. 15. 1 Kor. 1. 9. 1 Tesa. 5. 24. 2 Pet. 2. 9.
4 Hi na ni kutsumba ka Hosi
hi kumbuka *n*wina, le*z*aku
ma maha mu ta maha le*z*i
*z*ilo hi mu layako.
2 Kor. 7. 16. Gal. 5. 10.
5 Ni Hosi a yi luleke a timbi-
lu ta *n*wina ka kuranzeni
ka Nungungulu, ni kuhoni-
seleni ka Kristu.
1 Tesa. 1. 3.

6 Makunu ha mu laya *n*wina,
bamaka*b*ye, bitweni ga Ho-
si ya hina Jesu Kristu, le-
*z*aku mu ti susa a wutsu-
mbu ga *n*wina ka bon*k*le
bamaka*b*ye ba fambako hi
ku vilinganya, na ku nga
hi kugonziswa loku ba ku
amukeleko ka hina.
Roma 16. 17. 1 Kor. 5. 11, 13. 1 Tesa. 4. 11. & 5. 14. xipm. 11, 12, 14. xip. 2. 15. 1 Tim. 6. 5. 2 Joh. 10.
7 Hakuba a wutsumbu ga
*n*wina ma *z*i ti*b*a le*z*aku mu
fela kuta hi pimanyisisa ku
yini: hakuba hi wa nga
mahi vilinganya a wutsu-
mbu ga hina ka *n*wina;
1 Kor. 4. 16. & 11. 1. 1 Tesa. 1. 6. 7. & 2. 10.
8 A hi gangi *z*i xibaba xa mu-
nhu mahala, kanile*z*i hi wo
pinyama hi karateka, na hi
tira wusiku ni mumu, kasi
hi nga binzisi ni mu*n*we wa
*n*wina:
Mit. 18. 3. & 20. 34. 2 Kor. 11. 9. 1 Tesa. 2. 9.
9 Na ku nga hi le*z*i hi nga
nga hi nga fanelwe, kanile*z*i
kasi ha maha xiecanyiso xa
*n*wina, kasi ma fela ku hi
pimanyisa hina.
1 Kor. 9. 6. 1 Tesa. 2. 6. xipm. 7.
10 Hakuba hambu le*z*i hi nga
ha hi na *n*wina, le*z*i hi lo
mu lamula *n*wina, Loku a hi
kona a munhu a nga tiriko,
yena nga a ngagi.
1 Tesa. 4. 11.
11 Hakuba hizwa hi ba*n*wani
ba fambako hi vilinganya

xikari ka *n*wina, ba kalako
ba nga tiri futsi, ba hlomela
*z*a ba*n*wani.
1 Tesa. 4. 11. xipm. 6. 1 Tim. 5. 13. 1 Pet. 4. 15.
12 Makunu a ba ku ngahi ha
ba laya hi ba kongotela ka
Hosi Jesu Kristu, le*z*aku hi
kumiyela a ba tire, baga
kuga ka*b*ye.
Efe. 4. 28. 1 Tesa. 4. 11.
13 Kanile*z*i *n*wina, bamaka-
*b*ye, mu nga rereki a ku
maha a *z*inene.
Gal. 6. 9.
14 Loku a hi kona munhu a
ingisiko a mhaka ya hina hi
legi a papilo, mu ti*b*eni loye
munhu, le*z*aku mu nga *k*la-
ngani na yena, kasi i gu-
ngurulu a telwa hi tingana.
Mat. 18. 17. 1 Kor. 5. 9, 11. xipm. 6.
15 Na mu nga mu hlayi kota
nala, kanile*z*i mu luleka ko-
ta nakuloni.
1 Tesa. 5. 14. Tit. 3. 10.
16 Makunu Nungungulu wa
kurula a wutsumbu gakwe
a mu nyike a kurula hi xi-
kati xon*k*le ni tin*d*lela to-
n*k*le. A Hosi nga yi hi na
*n*wina *n*wen*k*le.
Roma 15. 33. & 16. 20. 1 Kor. 14. 33. 2 Kor. 13. 11. 1 Tesa. 5. 23.
17 A kurungula ka mina
Paule hi canja ga mina
*n*winyi, legi gi nga xiwoni-
so mapapilweni ya mina
won*k*le: le*z*o nza tsala.
1 Kor. 16. 21. Kol. 4. 18.
18 A wuxinji ga Hosi ya hina
Jesu Kristu a gi be ka *n*wi-
na *n*wen*k*le.
Roma 16. 24.

A PAPILO GO SANGULA GA PAULE MUPOSTOLI KA TIMOTE.

XIPIMO 1.

1 Paule, mupostoli wa Kri-
stu Jesu hi kulaya ka Nu-
ngungulu muhanyisi wa
hina, na Kristu Jesu a ku-
tsumba ka hina;
Mit. 9. 15. Gal. 1. 1, 11. Kol. 1. 27. xip. 2. 3. & 4. 10. Tit. 1. 3. & 2. 10. & 3. 4. Jude 25.
2 Ka Timote, a *n*wananga wa
*z*inene kukolekeni: A wuxi-
nji, ti*t*ralo, kurula, ka le ka
Nungungulu Dadani ni ka
Kristu Jesu a Hosi ya hina.
Mit. 16. 1. 1 Kor. 4. 17. Gal. 1. 3. Fil. 2. 19. 1 Tesa. 3. 2. 2 Tim. 1. 2. Tit. 1. 4. 1 Pet. 1. 2.
3 Kota le*z*i nzi nga ku ko-
ngotela ku tsama leyo Efe-
susi, laha na nzi ya Make-
donia, kasi a nga ba laya
bokari ba nga gonzisi hi ku-
gonzisa ku hambeneko,
Mit. 20. 1, 3. Gal. 1. 6, 7. Fil. 2. 24. xip. 6. 3, 10.
4 Nga ba nga ingisi a tikari-
ngani ni mabuku ya ku*t*ra-
lwa ma hi ko ni kugu-
melwa, laya a *z*ikozeli

zikanetanako, ku hunza loku ku yimisilweko hi Nungungulu loku ku nga kukoleka; lezo na za maha makunu.
xip. 4. 7. & 6. 4, 20. 2 Tim. 2. 14, 16, 23. Tit. 1. 14. & 3. 9.
5 Kanilezi a kugumeswa ka kulaya hi kuranza ni mbilu yo basa ni kukoleka loku ku nga xengeteliko:
Roma 13. 8, 10. Gal. 5. 14. 2 Tim. 2. 22.
6 Hi ka lezi zilo banwani ba kubekile na ba hambukile hi ka zilo zo wulawula mahala;
xip. 6. 4, 20.
7 Na ba labisisa ku maha bagonzisi ba nayo, na ba nga pimi lexi ba xi wulako, hambu ni laha ba tiyisako kutsumba ha kona.
xip. 6. 4.
8 Kanilezi ha zi tiba lezaku a nayo wu sasekile, loku a munhu a wu maha hi matsenya,
Roma 7. 12.
9 Kota kutiba lexi, a nayo a wu mahelwangi a munhu a lulamileko, kanilezi laba ba nga hi ko ni nayo ni ba nga ingisiko, ngwa ba nga hi ko ni kukozela ni zionhi, ni ba-nga-basangiko, ni bahlekisako, a badayi ba badadani ni badayi ba bamamani, ni badayi ba banhu,
Gal. 3. 19. & 5. 23.
10 A zibayi, laba ba bayako wutsumbu gabye ni banwani ba banuna, ni bapfuli ba banhu, a ba mawunwa, laba ba hlambanyako hi mawunwa, ni loku zi nga zi hi kona zilo zinwani zi hambeneko ni kugonzisa kunene;
xip. 6. 3. 2 Tim. 4. 3. Tit. 1. 9. & 2. 1.
11 Hi ivangeli ya wukosi ga Nungungulu a katekisilweko, leyi nzi mahilweko kutsumba ka mina.
1 Kor. 9. 17. Gal. 2. 7. Kol. 1. 25. 1 Tesa. 2. 4. xip. 2. 7. & 6. 15. 2 Tim. 1. 11. Tit. 1. 3
12 Nza mu bonga loyi a nzi mahileko nzi zi kota, yena Jesu Kristu a Hosi ya hina, hakuba i nzi hlaya kutsumbeka, i lo nzi yimisa ka tiro wakwe;
1 Kor. 7. 25. 2 Kor. 3. 5, 6. & 4. 1. & 12. 9. Kol. 1. 25.
13 Hambu lezi a kale nzi nga hi ni nzukane, a muxanisi, a mulamati: ahemba mina nzi lo kuma a wuxinji, hakuba nzi lo zi maha hi ku nga tibi ni ku nga kolwi;
Luka 23. 34. Joh. 9. 39, 41. Mit. 3. 17. & 8. 3. & 9. 1. & 26. 9. 1 Kor. 15. 9. Fil. 3. 6.
14 Ni wuxinji ga Hosi ya hina gi lo tala ha hombe nguvu zinwe ni kukoleka ni kuranza loku ku nzeni ka Kristu Jesu.
Luka 7. 47. Roma 5. 20. 1 Kor. 15. 10. 2 Tim. 1. 13.
15 Ku kolekile loku kuwula, ni ku feleka ka ku amukelwa konkle, lezaku Kristu i lota laha tikweni kuta hanyisa zionhi; loyi nzi nga nhonzwa mina:
Mat. 9. 13. Marku 2. 17. Luka 5. 32. & 19. 10. Roma 5. 8. xip. 3. 1. & 4. 9. 2 Tim. 2. 11. Tit. 3. 8. 1 Joh. 3. 5.
16 Ahemba hi ka lexi nzi kumile wuxinji, akuba ka mina na nzi hi nhonzwa Jesu

Kristu a fela ku wonisa a
kuhonisela konkle kakwe,
nzi maha xiwoniso xabye
laba ba ta nga kolwa yena
ka kuhanya ka yena ka ku-
pinzuka.
Mit. 18. 39. 2 Kor. 4. 1.

17 Makunu ka Hosi hi kupi-
nzuke, hi ku-nga-boli, ni
ku-nga-woneki, yena Nu-
ngungulu ntsena, a ku be
ka yena a kudzunza ni wu-
kosi kala kupinzuka ni ku-
pinzuka. Ameni.
Joh. 1. 18. Roma 1. 23. & 16. 27. Heb. 11. 27. 1 Joh. 4. 12. Jude 25. xip. 6. 15, 16.

18 Loku kulaya nzi ku laya
ka wena, nwananga Timote,
hi kota ya loku kuprofeti-
lweko ka wena hi mahlwe-
ni, kasi hi loku wena walwa
kulwa ku lulamileko;
xip. 4. 14. & 6. 12, 13, 14, 20. 2 Tim. 2. 2, 3. & 4. 7.

19 U komisa kukoleka ni mbi-
lu yo saseka; leyi ba tsiki-
leko banwani ba lo pazekisa
ka taro ki kukolwa:
xip. 3 9. & 6. 9.

20 Laba a nga kona Himeneu-
si na Alekzandero; labo nzi
nga ba nyikela ka Satani,
kasi ba fela kugonziswa ku
kala a nzukano.
Mit. 18. 45. 1 Kor. 5. 5. 2 Tim. 2. 17. & 4. 14.

XIPIMO 2.

1 Nza kongotela hikwalaho,
nza rangula ka zilo zonkle,
lezaku a mikombelo, ni mi-
kongelo, ni kukongotela, ni
ku nyika kubonga, nga u
mahwa ka banhu bonkle;

2 Ka tihosi ni laba bonkle ba
nga wutsanweni ga hombe;
kasi ha famba hi kumiyela
ni wutomi wo saseka ka
konkle kululama ni kumbe-
leliswa.
Roma 13. 1.

3 Lezi zi sasekile za amukele
ka mahlweni ka Nungungu-
lu Muhanyisi wa hina;
Roma 12. 2. xip. 1. 1. & 5. 4. 2 Tim. 1. 9.

4 Loyi a ranzako ku banhu
bonkle ba ta hanyiswa, bata
kutibeni ka zinene.
Joh. 3. 16, 17. & 17. 3. 2 Tim. 2. 25. Tit. 2. 11. 2 Pet. 3. 9.

5 Hakuba ku kona Nungu-
ngulu munwe, munwe mu
yimeli kambe xikari ka Nu-
ngungulu ni banhu, a wu-
tsumbu munhu, Kristu
Jesu,
Roma 3. 29, 30. & 10. 12. Gal. 3. 20. Heb. 8. 6. & 9. 15.

6 Loyi a nga nyikela wutsu-
mbu gakwe ku rihele bonkle;
a ku kustumunya ku huma
hi xikati xa kona nwinyi;
Mat. 20. 28. Marku 10. 45. Roma 5. 6. 1 Kor. 1. 6. Gal. 4. 4. Efe. 1. 7, 9, & 3. 5. 2 Tesa. 1. 10. 2 Tim. 1. 8. Tit. 1. 3. & 2. 14.

7 Kwa laho mina nzi lo yimi-
swa a mukaneli ni mupo-
stoli (mina nza wula a nzi
hembi wunwa), a mugonzi-
si wa ba Matiko hi kukole-
ka ni zinene.
Roma 9. 1. & 11. 13. & 15. 16. Gal. 1. 16. Efe. 3. 7, 8. 2 Tim. 1. 11.

8 Hikwalaho nza laba lezaku
banuna ba kombela hi ma-
klelo wonkle, ba klakusa a
mandla yo basa, na ba nga
hi na zanga ni kukaneta.
Joh. 4. 21.

9 Kota *z*ale*z*o, a bawasati ba
ambalise wutsumbu ga*b*ye
hi mapareli ma ringeneko,
ba hi ni tingana ni ku ti
koramisa ; ba nga bombi hi
misisi yi lukilweko ni ma-
pareli ya nzalama kutani
tinguwo ta tsengo wa ho-
mbe ;

1. Pet. 3. 3.

10 Kanile*z*i (laba ba basati ba
nge ba mu vumela Nu-
ngungulu) hikwalaha mi-
tiro yo saseka.

1 Pet. 3. 4.

11 A wasati a gonze hi kumi-
yela *z*i*n*we ni ku ti korami-
sa kon*k*le.

12 Kanile*z*i mina a nzi vumeli
a wasati akuba a gonzisa,
ge ni ku kuma ntamo hehla
ka wanuna, kanilezi ba mi-
yela.

1 Kor. 14. 34. Efe. 5. 24.

13 Hakuba Adamu i lo mahi-
wa kurangula, *z*onake Eva ;

1 Kor. 11. 8, 9.

14 Na Adamu a nga kohliswa-
ngi, kanilezi a wasati i wa
lo kohliswa i lowa *z*ihambu-
kweni :

2 Kor. 11. 3.

15 Kanile*z*i i ta hanyiswa hi
ku*t*rala banana, loku ba no-
nohisa kukolekeni ni kura-
nzeni kubasiswe *z*i*n*we ni
ku ti koramisa.

XIPIMO 3.

1 Kukolekile loku kuwula,
loku munhu a laba ku ma-
ha muhlayisi, wa nabela
mitiro yo saseka.

Mit. 20. 28. Efe. 4. 12. Fil. 1. 1. xip. 1. 15.

2 Hikwalaho a muhlayisi nga
a nga hi ni kusoleka, a hi
nuna wa wasati mu*n*we, na
ti tsimbetela, a nga ni ku-
pima, a tsamisekileko, a ni
*t*raloka laba ba hambukile-
ko, a kota ku gonzisa ;

xip. 5. 9. 2 Tim. 2. 24. Tit. 1. 6, &c.

3 A nga hi ni mahlomi, a nga
bubutsali ; kanile*z*i a rule,
na nga kanetisi, na nga hi
muranzi wa mali ;

xipm. 8. 2 Tim. 2. 24. Tit. 1. 7. 1 Pet. 5. 2.

4 Loyi a fumelako kwatsi
ngangweni wakwe, na ba-
nana bakwe ba ingisa ni-
xicawu xon*k*le xa wunene ;

Tit. 1. 6.

5 (Kanile*z*i loku munhu a
nga *z*i ti*b*i kufumela a nga-
ngo wakwe yena *n*winyi, i
ta hlayisa hi ku yini a ceci
ya Nungungulu ke ?)

6 Na nga hi loyi a ha sangu-
lako kukolwa, ku nga a ti
ku kumukisa a wela kuho-
xweni ka satani.

7 Kambe i ta fanelwa hi ku
dzukiswa hi ba le han*d*le ; a
nga wela kurukweni ni pa-
nya ga satani.

Mit. 23. 12. 1 Kor. 5. 12. 1 Tesa. 4. 12. xip. 6. 9. 2 Tim. 2. 26.

8 Ni balanguteli a ba kote le-
*z*o ba fanelwe hi ku nga ba
hi xicawo, ba nga hi ni ma-
*k*loti, ba nga ti nyikeli ku-
weni ka waini, ba nga ni
likungo ni *z*ibi;

Mit. 6. 3. xipm. 3.

9 Na ba komile a mifihlakalo
ya kukoleka hi timbilu ti ba-
sileko.

xip. 1. 19.

10 A ba ku ngahi nga ba ringwa kuranga; *z*onake nga ba bekwa wulanguteli loku ba nga ba nga hi na ku soleka.

11 *Zi* ngaho ni ba basati ku fanele a ku nga ba hi ni xicawo, na ba nga hi na mahlebo, ba tsimbetela, ba koleka ka *z*ilo *z*onkle.
Tit. 2. 3.

12 A bawoneleli a ba mahe a ba banuna ba sati mu*n*we, ba fumela bana ba*b*ye ni tindlu ta*b*ye kwatsi.

13 Hakuba laba ba kozelako kwatsi kota bawoneleli ba kuma xiyimo xosaseka a wutsumbu ga*b*ye, ni kutiya ka hombe loku ku nga ka Kristu Jesu.
Mat. 25. 21

14 Le*z*i *z*ilo mina nza *z*i tsala ka wena, na nzi tsumba ku ha*k*lisa nzi ta ka wena;

15 Kanile*z*i loku nzi hlwela, wena u fanelwe hi ku ba u *z*i ti*b*a le*z*aku banhu ba fanelwe hi ku yini a banhu wutsumbu ga*b*ye a ku ti koma n*d*lwini ya Nungungulu, leyi yi nga ceci ya Nungungulu a hanyako, a mhanze ni xiseketelo xa *z*inene.
Efe. 2. 21, 22. 2 Tim. 2. 20.

16 Na ku hi haba ku kaneta hi ya hombe mifihlakalo ya kukozela: Loyi a nga wonekeliswa nyemeni, a lulamiswa moyeni, a wonilwe hi tingelesi, a kanela xikari ka matiko, i lo kolwa tikweni, a amukelwa hehla wukosini.
Mat. 3. 16. & 28. 2. Marku 16. 5. Luka 2. 13. & 24. 4, 51. Joh. 1. 14, 32. & 33. & 15. 26. & 16. 8, 9. & 20. 12. Mit. 1. 9. & 10. 34. & 13. 46, 48. Roma 1. 4. & 10. 18. Gal. 2. 8. Efe. 3. 5, 6, 8, 10. xip. 2. 7. Kol. 1. 6, 23. 27, 28. 1 Pet. 1. 12. & 3. 18, 22. 1 Joh. 1. 2. & 5. 6, &c.

XIPIMO 4.

1 Kanile*z*i a Moya wu wula hi ku humesela, le*z*aku *z*ikali *z*i tako ba*n*wani ba ta ku kungubanyeka kukolekeni, ba ingisa mimoya yi kubekisako ni kugonzisa ka madimoni,
Joh. 16. 13. 2 Tesa. 2. 3. 2 Tim. 3. 1, &c., 13. 1 Pet. 1. 20. 2 Pet. 2. 1. & 3. 3. 1 Joh. 2. 18. Jude 4, 18. Kuv. 9. 20.

2 Hi wuxengeteli ga banhu laba ba wulawulako mawunwa, na bayengwa timbilwini ta bona benyi kota xiketse xi hisako;
Mat. 7. 15. Roma 16. 18. Efe. 4. 19. 2 Pet. 2. 3.

3 Ba tsimbetela a ku tekana, ba laya ku kala ku nga giwi *z*a kuga, le*z*i Nungungulu a nga ku maha kasi ku amukelwa hi kubonga ka bona laba ba kolwako bati*b*a *z*inene.
Roma 14. 3, 6, 17. 1 Kor. 7. 28, 36, 38. & 8. 8. & 10. 30. Kol. 2. 20, 21. Heb. 13. 4.

4 Hakuba *z*on*k*le *z*i mahwa *z*a Nungungulu *z*i sasekile, a xi kona xi felako ku nyenywa, loku xi hi xa ku amukelwa hi kubongwa:
Roma 14. 14, 20. 1 Kor. 10. 25. Tit. 1. 15.

5 Hakuba ku basisilwe hi

mhaka ya Nungungulu ni
kubonga.

6 Loku wena u kumbuxa
bamakabye hi lezi zilo, u ta
maha xikozeli xosaseka xa
Kristu Jesu, u ba a nwisa
hi mhaka ya kukoleka, ni
kugonzisa kosaseka loku
wena u ku lanzelako kala
makunu :

2 Tim. 3. 14, 15.

7 Kanilezi ala mafenya ni ti-
karingani ta kale ta ba ba-
sati. Wena wutsumbu fa-
mbisa tiro wa kukozela
Nungungulu :

xip. 1. 4. & 6. 20. 2 Tim. 2. 16, 23. & 4. 4. Tit. 1. 14. Heb. 5. 14.

8 Hakuba a tirela miri kuvu-
na kutsongwani ; kanilezi a
kukozela ka vuna ka zilo
zonkle, na ku hi ni tsumbi-
so wa wutomi ga makunu
lezi, ni legi gi tako.

Mat. 6. 33. & 19. 29. Mark 10. 30. Roma 8. 28. 1 Kor. 8. 8. Kol. 2. 23. xip. 6. 6.

9 Kukolekile loku kuwula,
kufanele ka kuvumeleka
konkle.

xip. 1. 15.

10 Hakuba ka loku kugume-
lwa ha pinyama ha ringa,
hakuba hi bekile kutsumba
ka hina ka Nungungulu a
hanyako, a nga Muhanyisi
wa banhu bonkle, nguvu-
nguvu ka laba ba kolwako.

1 Kor. 4. 11, 12. xip. 6. 17.

11 Lezi zilo laya u gonzisa.

xip. 6. 2.

12 Nga a nga hi kona munhu
a kanyisako a wiswa ga we-
na ; kanilezi wena u hi xi-
kombiso xa bona laba ba
kolwako, hi ka mhaka, ni
ka mahanyela ya kuhanya
ka wena, kuhalajani kuko-
lekeni, kuhlazekeni.

1 Kor. 16. 11. Tit. 2. 7, 15. 1 Pet. 5. 3.

13 Nzi kala nzita, hlayisisa a
kugonza, ni kukongoteleni,
ni kugonzisa.

14 U nga tsiki a xinyikiwo lexi
xi nga ka wena, lexi xi nga
nyikwa ka wena hi kupro-
feta, ni kuklatekwa ka ma-
ndla ya masingalakati.

Mit. 6. 6. & 8. 17. & 13. 3. & 19. 6. xip. 1. 18. & 5. 22. 2 Tim. 1. 6.

15 Nga u rula ka lezi zilo ; u ti
nyikela wutsumbu ga wena
ntsena ka zona ; kasi a ku-
humelela ka wena ka wone-
kela ka bonkle.

16 U klariha wutsumbu ga we-
na, ni kugonziseni ka wena.
Nonohisa ka lezi zilo ; ha-
kuba hi ku maha lexi u ta
hanyisa wutsumbu ga wena
ni laba ba kuzwako wena.

Mit. 20. 28. Roma 11. 14. 1 Kor. 9. 22. Jam. 5. 20.

XIPIMO 5.

1 U nga kawuki a singala-
kati, kanilezi gi laye kota a
raru ; a banhu baswa ku
kota bamakakweni :

2 Ni masingalakati ya ba ba-
sati kota bamamani ; ni ba-
swa kota bakweru, na u hi
kuhlezekeni konkle.

3 Dzunza a tinoni leti ti nga
tinoni ha zinene.

xipm. 5. 16.

4 Kanilezi loku a noni yi nga
yi hi ni nwana kani-i zuku-
lu, nga bona ba rangula ku-
gonza ku wonisa xicawo

mingangweni ya*b*ye, ni ku
ba wuyisela ba*t*rali ba*b*ye:
hakuba lezi za amukeleka
mahlweni ya Nungungulu.
Mat. 15. 4. Efe. 6. 1, 2. xip. 2. 3.
5 Makunu yena loyi a nga
noni ha zinene, a nga yece,
a bekileko kutsumba kakwe
ka Nungungulu, a nonohi-
sako mikombelweni ni ku-
kongeleni a wusiku ni mu-
mu.
Luka 2. 37. & 18. 1. Mit. 26. 7. 1 Kor. 7. 32.
6 Kanilezi loyi a ti nyikelako
wutsumbu gakwe ku tsaki-
seni i fela na ha hanya.
Jam. 5. 5.
7 Lezi zilo kambe laya, kasi
ba fela ku kala ba nga so-
leki.
xip. 1. 3. & 4. 11. & 6. 17.
8 Kanilezi loku a hi kona mu-
nhu a nga hlayisiko a ba ka
kabye, nguvunguvu a ba le
ngangweni ka*b*ye, wa ka-
neta a kukoleka, i onhekele
ku hunza a ba nga kolwiko.
Mat. 18. 17. Gal. 6. 10. 2 Tim. 3. 5. Tit. 1. 16.
9 A nga hlayelwi kota noni
loyi a nga lahasi ni n*k*lanu
wa makume ni kume gi*n*we
na a wa nga a hi wasati wa
nuna mu*n*we,
Luka 2. 36. xip. 3. 2.
10 A wulwa kwatsi hi mitiro
yo saseka; loku a nga a
wun*d*lule banana, loku a
nga a fuyile kwatsi a ba-
pfumba, loku a nga a hlazi-
le mikonzo ya laba bobasa,
loku a nga a zwele wusiwa-
na ka laba ba xanisekako,
loku a nga a hlayisisile a
kulanzela mitiro yo sase-
ka.
Luka 7. 38, 44. Joh. 13. 5, 14. Mit. 16. 15. Heb. 13. 2. 1 Pet. 4. 9.
11 Kanilezi a tinoni le ta tiswa
ala: hakuba laha ba ta nga
vimbelwe hi Kristu ba na-
bela kutekwa;
12 Na ba hi ni kukoneka, ha-
kuba ba nyenyile kukoleka
ka*b*ye ka kurangula.
13 Ni ka zon*k*le ba gonza ku
maha malolo, ba su nzula
ka yin*d*lu ni yin*d*lu; ba
nga lolohi koce, kanilezi ba
wuya ba *b*ya*b*yatsa, ba ka-
mbela za ba*n*wani, ba wula-
wula lezi zilo ba nga fane-
leko ku wulawula.
2 Tesa. 3. 11.
14 Mina nza nabela hikwalaho
a ku nga tinoni le ti ta ti-
swa ti tekwa, ba *t*rala ba-
nana, ba hlayisa mingango,
ba nga mi nyiki loyi a ka-
netako a xikati xa kuruka-
tela:
1 Kor. 7. 9. xip. 6. 1. Tit. 2. 8.
15 Hakuba makunu ba*n*wani
ba sina ba hambukele ka
Satani.
16 Loku a hi kona wasati loyi
a kolwako a nga ni tinoni,
a ti vunetele, ni ceci a yi
nga binziswe; kasi ya vu-
netela bona laba ba nga ti-
noni ha zinene.
xipm. 3, 5.

17 Nga a masingalakati ma
fumelako kwatsi ma ku-
dzunzwa kumbiri, ha ho-
mbe ka laba ba tirako mha-
keni ni kugonziseni.
Mit. 28. 10. Roma 12. 8. 1 Kor. 9. 10,

14. Gal. 6. 6. Fil. 2. 29. 1 Tesa. 5. 12, 13. Heb. 13. 7, 17.

18 Hakuba a tsalo wa wula, U
nga engenisi mukaba ho-
*n*wini yi hulako *z*ipfaki. Ni,
Xitiri xi fanelwe hi kuri-
hwa ka xona.

Mat. 10. 10. Luka 10. 7. 1 Kor. 9. 9.

19 U nga koni a singalakati
kecweni, saseka hi milomu
ya bambiri hombu banharu
a bakustumunyu.

20 Laba ba onako laya ma-
hlweni ka bon*k*le, kasi ba-
*n*wani ba tsame kucabeni.

Gal. 2. 11, 14. Tit. 1. 13.

21 Nza ku laya mahlweni ka
Nungungulu, na Kristu Je-
su, ni tingelosini ti hlawuli-
lweko, aku u gonga le*z*i *z*ilo
u nga hlauli mu*n*we ni mu-
*n*we, u nga mahi ncumo hi
kuranza mu*n*we ni mu-
*n*wani.

xip. 6. 13. 2 Tim. 2. 14. & 4. 1.

22 U nga ha*k*lisi ku beka ma-
*nd*la hehla ka munhu, u
nga hlengeli ni *z*onho *z*a ba-
*n*wani banhu : hlayisa wu-
tsumbu ga wena u basisi-
lwe.

Mit. 6. 6. & 13. 3. xip. 4. 14. 2 Tim. 1. 6. 2 Joh. 11.

23 U nga hanwi mati woce,
kanile*z*i nwana a waini gi
tsongwani hi kota ya rumbu
ga wena hakuba wa tala
kuba*b*ya.

24 A *z*onho *z*a ba*n*wani banhu
*z*i le kubaseni, na *z*iya ma-
hlweni a kulamulwa; ni ba-
*n*wani banhu ba *z*i lanzisa.

Gal. 5. 19.

25 *Z*i ngaho kambe yi kona
mitiro yo saseka yi nga le
kubaseni; a ya ku ngahi
loku *z*i ngaho a yi na ku
fihliwa.

XIPIMO 6.

1 Kota *b*onkle laba ba tiku-
mbi lahasi ka gota ba hlaya
a tihosi ta*b*ye kota ti fane-
leko kudzunziwa kon*k*le,
kasi a bito ga Nungungulu
ni kugonzisa ku nga mahi-
wi nzukano.

Roma 2. 24. Tit. 2. 5, 8. Efe. 6. 5. Kol. 3. 22. Tit. 2. 5, 8, 9. 1 Pet. 2. 18.

2 Laha ba nga tihosi ti ko-
lwako, nga ba nga ti kanyi-
si, hakuba ti hi bamaka*b*ye;
nga ba ranza ku ti kozela,
hakuba laba ba hlengele le*z*i
*z*inene ba kolilwe ta ranze-
ka. Le*z*i *z*ilo gonzisa u la-
ya.

Kol. 4. 1. xip. 4. 11.

3 Loku a nga a hi kona a
gonzisako a *z*igonziso *z*i
hambeneko, a nga vumeli a
timhaka to saseka, tona ti-
mhaka ta Hosi ya hina Jesu
Kristu, ni *z*igonziso le*z*i *z*i
nga ka Nungungulu;

xip. 1. 3, 10. 2 Tim. 1. 13. & 4. 3. Tit. 1. 1, 9.

4 I kukumukile, na nga ti*b*i
ncumo, wo njenjereka hi
kuwutisa ni kukanetanaka
timhaka, ka *z*ona le*z*o ku
huma a wukuxu, a guwa, a
wuxokori, ni ku mbilukela
ko biha,

1 Kor. 8. 2. xip. 1. 4, 7. 2 Tim. 2. 23. Tit. 3. 9.

5 Ni ku wulawula ka banhu
ba bolileko timbilwini na
tsikilwe hi*z*inene, na baku

a n*d*lela ya ka Nungungulu yi ya hi mano.
Roma 16. 17. 1 Kor. 11. 16. xip. 1. 6. 2 Tim. 3. 5, 8. Tit. 1. 11. 2 Pet. 2. 3.

6 Kanilezi a wunungungulu ni kueneliswa i mano ya hombe:
Heb. 13. 5.

7 Hakuba a hi tangi na cumo laha tikweni, zi te *d*lunya lezaku a hi koti ku famba ni cumo;

8 Kanilezi loku hi hi ni kuga ni kuambala nga hi eneliswa ha zona.
Heb. 13. 5.

9 Kanilezi laba ba nabelako ku nga ba fuma ba wela kuringweni ni mapanyeni ni wupupulwini ginyingi ni kumbilukela kubayisako, lezi zi nyupetako banhu kulobeni ni le kukonekeni.
Mat. 13. 22. Jam. 5. 1. xip. 1. 19. & 3. 7.

10 Hakuba a kuranza mali hi mutsu wa tixaka ton*k*le ta kubiha: ba*n*wani hi ku yi nabela ba lahlekile kukolekeni, ba vuroketilwe a wutsumbu ga*b*ye hi kuxaniseka ku nyingi.

11 Kanilezi wena, O munhu wa Nungungulu, tsutsuma ka za ku ngahi; u lanzela kululama, a kukozela, a kukoleka, a kuranza, a kutimisela, a kurula.
2 Tim. 2. 22. & 3. 17.

12 Lwana kulwa ka kusaseka ka kukoleka, u komisisa a wutomi ga kupinzuka, gi nga gona u nga bitwanwa ha gona, u lo vumela kuvumela kosaseka mahlweni ka ba kustumunyu banyingi.
1 Kor. 9. 25, 26. xip. 1. 18. 2 Tim. 4. 7. Fil. 3. 12, 14. xipm. 19. Heb. 13. 23.

13 Mina nza ku laya mahlweni ka Nungungulu, loyi a hanyisako zilo zon*k*le, ni Kristu Jesu, loyi mahlweni ka Pontio Pilatu i lo kustumunya a kuvumela kunene;
Mat. 27. 11. Joh. 5. 21. & 18. 37. xip. 5. 21. Kuv. 1. 5. & 3. 14.

14 Kasi wena wa fela ku hlayisa milayo, na u nga hi na bala, na u nga hi ni kusoleka, kala a woneka a Hosi ya hina Jesu Kristu:
Fil. 1. 6, 10. 1 Tesa. 3. 13. & 5. 23.

15 Loku a ta nga ku wonekisa hi xikati xa yena, loyi a katekisilweko yece wa Ntamowon*k*le, a Hosi ya tihosi, ni Mufumeli wa bafumeli;
xip. 1. 11, 17. Kuv. 17. 14. & 19. 16.

16 Loyi a nga nako ku kala kufa, loyi a tsamileko kuwonekeleni ku nga hiko ni tsinelwa; loyi a nga wonwangiko hi Munhu, a nga woniwiko: ka yena a kudumiswe ni ntamo tsoma. Ameni.
Joh. 6. 46. Efe. 3. 21. Fil 4, 20. xip. 1. 17. Jude 25. Kuv. 1. 6. & 4. 11. & 7. 12.

17 U laya laba ba fumileko ka legi tiko gi nga kona, lezaku ba nga ti kukumuxi, ba nga beki kutsumba ka*b*ye ka kufuma ku nga tiyiko, kanilezi ka Nungungulu, loyi a nyikako hina a ku funa ka kunengela kon*k*le;
Marku 10. 24. Luka 12. 21. Mit. 14.

17 & 17. 25. 1 Tesa. 1. 9. xip. 3. 15. & 4. 10.
18 Kasi ku fela ku maha kusa-
sa, kasi *z*i kupfuna mitirwe-
ni yo saseka, kasi ba fela
ku abela kwatsi;
Luka 12. 21. Gal. 6. 6. Roma 12. 13. xip. 5. 10. Tit. 3. 8. Heb. 13, 16. Jam. 2. 5.
19 Ba beketelela a *z*a wutsu-
mbu ga*b*ye a xiseketelo xa
xikati xi tako, kasi ba fela
kukomisisa a wutomi legi
ga *z*inene.
Mat. 6. 20. & 19. 21. Luka 12. 33. & 16. 9. xipm. 12.
20 O Timote, gonga le*z*i *z*i
nyikilweko wena, u suka
mafenyeni u ala hi kukane-
ta le*z*i *z*i vimbelako kutiba
le*z*o *z*i bitwako mawunwa;
xip. 1. 4, 6. & 4. 7. 2 Tim. 1. 14. & 2. 14, 16, 23. Tit. 1. 9, 14. & 3 9. Kuv. 3. 3.
21 Le*z*i *z*i vumelwako hi ba-
*n*wani ba hambukile kuko-
lekeni.

A wuxinji a gi be ka we-
na.
xip. 1. 6, 19. 2 Tim. 2. 18.

A PAPILO GA WUMBIRI GA PAULE MUPOSTOLI KA TIMOTE.

XIPIMO 1.

1 Paule, a mupostoli wa Kri-
stu Jesu hi kuranza ka Nu-
ngungulu, hi kota ya *z*i-
tsumbiso loku ku nga ka
Kristu Jesu,
2 Kor. 1. 1. Efe. 3. 6. Tit. 1. 2. Heb. 9. 15.
2 Ka Timote, a *n*wananga a
ranzekako: A wuxinji, a
ti*t*ralo, a kurula, ka le ka
Nungungulu a Dadani ni
Kristu Jesu a Hosi ya hina.
1 Tim. 1. 2.

3 Mina nza bonga Nungu-
ngulu, loyi nzi mu kozelako
kota bakokwani hi mbilu yi
basileko, le*z*aku hi nga mi-
yeli nza kualakanya miko-
mbelweni ya mina, wusiku
ni mumu na nzi nabela ku
kuwona wena,
Mit. 22. 3. & 23. 1. & 24. 14. & 27. 23. Roma 1. 8, 9. Gal. 1. 14. Efe. 1. 16. 1 Tesa. 1. 2. & 3. 40.
4 Na nzi alakanya mihloti ya
wena, le*z*aku nza nza tati-
swa hi kutsaka;
xip. 4. 9, 21.
5 Loku nzi alakanya a kuko-
leka loku ku nga ka wena
ku nga hi ko ni ku xenge-
tela; loku ku nga hi kona
kurangula ka koko wa we-
na Loisi, ni nyine wa wena
Eunike; ni, hakuba mina
nza kurumetwa ha wena
kambe.
Mit. 16. 1. 1 Tim. 1. 5. & 4. 6.
6 Hakuba hi kota ya lexi nza
ku alakanyisa wena u buve-
tile a xinyikiwo xa Nungu-

ngulu, lexi xi nga ka wena
hi kota ya lezi nzi nga ku-
klateka mandla ya mina.
1 Tesa. 5. 19. 1 Tim. 4. 14.
7 Hakuba Nungungulu a nga
hi nyikangi a moya wa wu-
toya; kanilezi wa ntamo ni
kuranza ni wa kupima.
Luka 24. 49. Mit. 1. 8. Roma 8. 15.
8 Hikwalaho u nga bi ni ti-
ngana hi ku kustumunya
hi Hosi ya hina, na yena
mina peresu ya yena: kani-
lezi xaniseka a zikarato zi-
nwe ni ivangeli hi kota ya
ntamo wa Nungungulu;
Roma 1. 16. Efe. 3. 1. Fil. 1. 7. Kol. 1. 24. 1 Tim. 2. 6. xip. 4. 5. Kuv. 1. 2.
9 Loyi a hi hanyisileko, i lo
hi bitana hi kubitwa ko ba-
sa, na ku nga hi mitiro ya
hina, kanilezi hi kota ya
kuxuba ka yena ni wuxinji,
legi gi nga nyikiwa ka hina
ka Kristu Jesu na xi nga se
ku ba kona xikati,
Roma 3. 20. & 8. 28. & 9. 11. & 16. 25. Efe. 1. 4. & 3. 11. 1 Tesa. 4. 7. 1 Tim. 1. 1. Tit. 1. 2. & 3. 4, 5. Heb. 3. 1. 1 Pet. 1. 20.
10 Kanilezi makunu ku wone-
kilisilwe hi kuwoneka ka
Muhanyisi wa hina Kristu
Jesu, loyi a hlulileko kufa,
a neha wutomi ni ku-nga-
boli ka kuwoninga hi iva-
ngeli,
Roma 16. 26. 1 Kor. 15. 54, 55. Efe. 1. 9. Kol. 1. 26. Tit. 1. 3. Heb. 2. 14. 1 Pet. 1. 20.
11 Ku nga kona nzi nga yimi-
swa a mukaneli, ni mupo-
stoli, ni mugonzisi.
Mit. 9. 15. Efe. 3. 7, 8. 1 Tim. 2. 7. xip. 4. 17.
12 Hakuba hikwalaha ka lexi
nza xaniseka hi zalezi zilo:
na nzi nga nzi nga hi na ti-
ngana; hakuba mina nza
mu tiba loyi nzi nga mu
kolwa, na minawu nza tsu-
mba lezaku i na ni ntamo a
kugongola lezi nzi zi bekile-
ko ku kala kucikela lego
siku.
Efe. 3. 1. 1 Tim. 6. 20. xip. 2. 9. & 4. 8. xipm. 18. 1 Pet. 4. 10.
13 Komisisa nguvu a timhaka
leti u ti zwileko hi le ka
mina, hi kukoleka ni kura-
nza loku ku nga ka Kristu
Jesu.
Roma 2. 20. & 6. 17. 1 Tim. 1. 10, 14. & 6. 3. xip. 2. 2. & 3. 14. Tit. 1. 9. Heb. 10. 23. Kuv. 2. 25.
14 Lezo xilo xo saseka xi nga
bekiwa ka wena gonga hi
Moya wo Basa lowu wu
tsamako ka hina.
Roma 8. 11. 1 Tim. 6. 20.

15 Lezi wa zi tiba wena, leza-
ku bonkle laba ba le Asia ha
nzi tsikile mina; laba mba
a Fugelusi na Hermoge-
nesi.
Mit. 19. 10. xip. 4. 10, 16.
16 A Hosi yi nyikile a wuxinji
ndlwini ka Onesiferusi: ha-
kuba kunyingi wa ta a nzi
hlola, a nga na tingana hi
mangenje ya mina;
Mat. 5. 7. Mit. 28. 20. Efe. 6. 20. xip. 4. 19. xipm. 8. File. 7.
17 Kanilezi, na a cikele le Ro-
ma, i lo nzi labisisa, i lo nzi
kuma
18 (A Hosi yi mu vumele yena
a ku kuma wuxinji ga Hosi
lego siku); ni ka zilo zinga-
ni a nga nzi kozela le Efe-

susi, wena wa *z*i ti*b*a kwatsi
nguvu.
Mat. 25. 34-40. 2 Tesa. 1. 10. xipm. 12. Heb. 6. 10.

XIPIMO 2.

1 Hikwalaho, *n*wananga,
nga u tiyiswa wuxinjini legi
gi nga kona ka Kristu Jesu.
Efe. 6. 10. 1 Tim. 1. 2. xip. 1. 2.
2 Ni ka *z*ilo le*z*i u nga *z*izwa
ha mina ka bakustumunyu
banyingi, *z*ale*z*o *z*i beke ka
banhu ba kolekileko, laba
ba ta nga kota kugonzisa
ba*n*wani kambe.
1 Tim. 1. 18. & 3. 2. xip. 1. 13. & 3. 10, 14. Tit. 1. 9.
3 Xahiseka zikarato *zin*we na
mina, kota kasadoro wo saseka
wa Kristu Jesu.
1 Tim. 1. 18. xip. 1. 8. & 4. 5.
4 A nga kona kasadoro loyi
laha na hi kulweni a ti *k*la-
nganisako ni mahungu ya
loku kuhanya; kasi a nga
tsakisa loyi a hlomisako
impi.
1 Kor. 9. 25.
5 Loku kambe a munhu a pa-
lana kudawula, a nga da-
wuli, saseka na dawilile ko-
ta nayo.
1 Kor. 9. 25, 26.
6 A murimi loyi a pangama-
ko i fanelwe hi ku kuma
mihanzo kurangula.
1 Kor. 9. 10.
7 Pima le*z*i nzi *z*i wulako;
hakuba a Hosi yi ta kuha
kupima ka *z*ilo *z*on*k*le.
8 Alakanya Jesu Kristu, i vu-
kile hi ka bafileko, wa mbe-
wu ya Davida, hi ka iva-
ngeli ya mina:
Mit. 2. 30. & 13. 23. Roma 1. 3, 4. & 2. 16. 1 Kor. 15. 1, 4, 20.
9 Hikwalaho nza xaniseka *z*i-
karato ni makotso, kota
muwu*k*li; kanile*z*i a mha-
ka ya Nungungulu a yi na
ku bokwa.
Mit. 9. 16. & 28. 31. Efe. 3. 1. & 6. 19, 20. Fil. 1. 7, 13, 14. Kol. 4. 3, 18. xip. 1. 12.
10 Hikwalaho nza timisela *z*o-
n*k*le *z*ilo hi kota ya ba hla-
wulilweko, kasi ba fela ku
kuma a kuhanyiswa loku
ku nga ka Kristu Jesu *z*i-
*n*we ni wukosi ga kutso-
ma.
2 Kor. 1. 6. Efe. 3. 13. Kol. 1. 24.
11 Kukolekile loku kuwula:
Hakuba loku hifa *zin*we na-
ye, hi ta hanya kambe *z*i-
*n*we naye:
Roma 6. 5, 8. 2 Kor. 4. 10. 1 Tim. 1. 15.
12 Loku hi timisa, hina kambe
hi ta fuma *zin*we naye: loku
hi ta mu kaneta, yenawu i
ta hi kaneta:
Mat. 10. 33. Marku 8. 38. Luka 12. 9. Roma 8. 17. 1 Pet. 4. 13.
13 Loku hi nga koleki, yena i
tsama na kolekile; hakuba
a nga na ku kaneta wutsu-
mbu gakwe.
Roma 3. 3. & 9. 6.

14 Le*z*i *z*ilo ba alakanyise bo-
na, na u ba laya mahlweni
ka Hosi, ba nga kanetani hi
timhaka, ti nga vuniko ncu-
mo, ku ba hambukisako la-
ba ba tizwako.
1 Tim. 1. 4. & 5. 21. & 6. 4, 13. xip. 4. 1. Tit. 3. 9, 11.
15 Ti hlayisisa a ku neha a
wutsumbu ga wenawu u
nga hi na nanzu mahlweni
ka Nungungulu, a xitiri
lexi xi nga hi ko ni tinga-

na, u yi koma hi kululama
a mhaka ya *z*inene.
16 Kanile*z*i tsetsereka kuwula-
wuleni ka mafenya: haku-
ba ku ta engetela a ku nga
hi nungungulu,
1 Tim. 4. 7. & 6. 20. Tit. 1. 14.
17 Ni mhaka ya*b*ye yita vunju-
kela kota koro: laba ba nga
ka labo hi Humeneusi na
Filetusi;
1 Tim. 1. 20.
18 A madota laba hi kota ya *z*i-
nene ba hambukile, ma nge
ngalo a kuvuka ka bafileko
ku hunzile, ba rerekisa ku-
koleka ka ba*n*wani.
1 Kor. 15. 12. 1 Tim. 6. 21.
19 Ahemba a xiseketelo xi ti-
yileko xa Nungungulu xi
yimile, na xi hi ni laya ma-
rika, Ni Hosi ya ba ti*b*a laba
ba nga ba yona: ni, Nga ba
ba bitako a bito ga Hosi ba
suka ku-nga-lulameni.
Mat. 24. 24. Joh. 10. 14, 27. Roma 8. 35. 1 Joh. 2. 19.
20 Makunu lomo n*d*lwini ya
hombe a ku kona a *z*i*b*ya *z*a
nzalama ni siliva zoce, kani-
le*z*i *z*i kona kambe *z*a tisi-
nya ni wumba; *z*i*n*wani *z*a
kesiwa, *z*i*n*wani *z*i nga ke-
siwi.
Roma 9. 21. 1 Tim. 3. 15.
21 Loku munhu a ta ti hla*z*a
wutsumbu ga yena ka le*z*i,
i ta maha xi*b*ya xi keseka-
ko, na basisilwe, xi yime-
kile kuvuna *n*winyi wa xo-
na, xi longisilwe ka mitiro
yon*k*le yosaseka.
xip. 3. 17. Tit. 3. 1.
22 Kanile*z*i caba a kumbiluke-
la ka ba*s*wa, u lanzela a
kululama, a kukoleka, ku-
ranza, kurula, *z*i*n*we ni laba
ba bitanilweko ka Hosi hi
mbilu yobasa.
Mit. 9. 14. 1 Kor. 1. 2. 1 Tim. 1. 5. & 4. 12. & 6. 11.
23 Kanile*z*i a *z*iwutiso *z*a wu-
pupula ni ku-nga-tibi *z*i ala,
na u ti*b*a le*z*o le*z*aku *z*i ba-
nga kukanetana.
1 Tim. 1. 4. & 4. 7. & 6. 4. xipm. 16. Tit. 3. 9.
24 Ni nanza ga Hosi nga gi
nga kanetani, kanile*z*i a gi
rule ka bon*k*le, gi kota ku-
gonzisa, go honisela *z*ikara-
tweni,
1 Tim. 3. 2, 3. Tit. 1. 9. & 3. 2.
25 Na hi kuoloba hi ka bona
laba ba ti vimbelako; kuta-
ni Nungungulu a nga ba
ninga kuhunzulusa kasi ba
fela kuti*b*a a *z*inene,
Mit. 8. 22. Gal. 6. 1. 1 Tim. 2. 4. & 6. 11. xip. 3. 7. Tit. 1. 1. 1 Pet. 3. 15.
26 Kasi ba fela ku hanyisa wu-
tsumbu ga*b*ye mapanyeni
ya Satani, na ba komilwe
hi nanza ga Hosi baya ka
kuranza ka Nungungulu.
1 Tim. 3. 7.

XIPIMO 3.

1 Kanile*z*i ti*b*a lexi le masi-
kwini ya kugumesa a xika-
ti xa kukarata xi ta cike-
la.
1 Tim. 4. 1. xip. 4. 3. 2 Pet. 3. 3. 1 Joh. 2. 18. Jude 18.
2 Hakuba banhu ba ta maha
*z*iranzi *z*a wutsumbu, a *z*i-
ranzi *z*a mali, a ba matsanza,
la bakukumukako, a baka-
nako, a ba nga ingisiko ba-

*t*rali, a ba-nga-bongiko a ba
nga basangiko,
Roma 1. 30. Fil. 2. 21. 1 Tim. 1. 20. & 6. 4. 2 Pet. 2. 3, 12. Jude 10, 16.
3 A ba nga tsamisangiko hi ti-
*t*ralo, a ba nga hi ko ni ku-
kawukwa, a bamahlebo, la-
ba ba nga hi ko ni ku ti tsi
mbeta wutsumbu ga*b*ye, ba-
cabekako, laba ba nga hiko
baranzi ba kusaseka, balala,
laba ba bengako,
Roma 1. 31. Tit. 2. 3. 2 Pet. 3. 3.
4 Laba ba giyako, a *z*iranzi ba
kuhlakana ku hunza kura-
nza Nungungulu;
Fil. 3. 19. 2 Pet. 2. 10, 13, &c. Jude 4, 19.
5 Ba hi ni xiyimo xa kukoze-
la, kanile*z*i ba kaneta a nta-
mo wa kona: a ba ku ngahi
u ba tsike.
1 Tim. 5. 8. & 6. 5. Tit. 1. 16. 2 Tesa. 3. 6.
6 Hakuba laba hi bona ba
nyanimelako a tin*d*lwini, ba
koma ba basati *z*ibini na ba
yengwa hi kuonha, ba su-
ngwa hi kumbilukela ku-
nyingi,
Mat. 23. 14. Tit. 1. 11.
7 Na ba nonohisa kugonza, ba
nga koti ku kuma a *z*ine-
ne.
1 Tim. 2. 4.
8 Kota le*z*i Jenesi na Jembre-
si ba nga bangana na Mosi,
le*z*o ni laba ba bangana ni
*z*inene; a banhu ba botilwe-
ko a kupima, ba nga tiyise-
ki kukolekeni.
Roma 1. 28. 2 Kor. 13. 5. 1 Tim. 6. 5. Tit. 1. 16.
9 Kanile*z*i cima ba nga ta hu-
melela: hakuba a wupupu-
lu ga*b*ye gi ta su *d*lunya ka
banhu bon*k*le, kota le*z*i bo-
nawu *z*i nga ta *d*lunya.
10 Kanile*z*i wena u lo lanzela
kugonzisa ka mina, a xiyi-
mo, a kuxuba, a kukoleka,
a kutimisela, a kuranza, a
kuhonisela,
Fil. 2. 22. 1 Tim. 4. 6.
11 A ku hlotwa, a kuxanise-
ka; ni le*z*i *z*ilo *z*i nga nzi
cikelela Antioki, ni le Iko-
nio, ni le Listra; kuxanise-
ka ka ku yini nzi nga ku
timisela : ni ka kona kon*k*le
a Hosi yi lo nzi *k*la*k*lisa
mina.
Mit. 13. 45, 50. & 14. 2, 5, 19, &c. 2 Kor. 1. 10. xip. 4. 17.
12 Ina, ni bon*k*le laba ba nga
ni kukozela ka Kristu Jesu
ba tazwa kuxaniseka.
Mat. 16. 24. Joh. 17. 14. Mit. 14. 22. 1 Kor. 15. 19. 1 Tesa. 3. 3.
13 Kanile*z*i a banhu bobiha ni
bakohlisako ba ta nonoha
ba onhakalela magumo, ba-
kohlisa na ba kohlisilwe.
2 Tesa. 2. 11. 1 Tim. 4. 1. xip. 2. 16.
14 Kanile*z*i wena tsama ka *z*i-
lo le*z*i u *z*i gonzileko u ko-
lwa wena ha *z*ona, na u
ti*b*a le*z*aku u *z*i gonzile ka
mani;
xip. 1. 13. & 2. 2.
15 Ni le*z*aku cima u *t*ralwa u
lo yi ti*b*a mitsalo yo basa
leyi yi nga ni ntamo a ku
maha wena u *k*lariha ku-
hanyisweni hi kukoleka lo-
ku ku nga ka Kristu Je-
su.
Joh. 5. 39.
16 Yon*k*lelele mitsalo leyi yi
nyikiwako hi Nungungulu
ya vuna kugonziseni, ni

kuwulawulela, ni kululeka, ni *z*igonzo le *z*a kululama :
Roma 15. 4. 2 Pet. 1. 20, 21.
17 Kasi munhu wa Nungu-
ngulu i fela kumbelela, a bo-
mbile hi kumbelelisiswa ka
mitiro ya kusaseka kon*k*le.
1 Tim. 6. 11. xip. 2. 21.

XIPIMO 4.

1 Nza kulaya wena-mbuya mahlweni ka Nungungulu, ni ya Kristu Jesu, loyi a ta nga lamula bahanyako ni bafileko, na hi kuwoneka ka yena ni mufumo wa yena ;
Mit. 10. 42. 1 Tim. 5. 21. & 6. 13. xip. 2. 14.
2 Kanela a mhaka ; hi xikati xa mahika na hi xikati xo kala mahika ; u wulawulela, u kawuka, laya, *z*i*n*we ni kutimisela kon*k*le ni kugonzisa.
1 Tim. 4. 13. & 5. 20. Tit. 1. 13. & 2. 15.
3 Hakuba a xikati xi tata laha ba nga kala a kukomisa a kuzwala ka *z*inene ; kanilezi, na hi ni tin*dl*ebe ti rukurako, ba ta ti labela a bagonzisi ba kumbilukela ka*b*ye ;
1 Tim. 1. 10. xip. 3. 1, 6.
4 Ba ta vala tin*dl*ebe ta*b*ye ka *z*inene, ba ta hambukela tikaringanini.
1 Tim. 1. 4. & 4. 7. Tit. 1. 14.
5 Kanile*z*i wena ti koramise ka *z*ilo *z*on*k*le, u bayiswa hi *z*ixaniso, u tira tiro wa mu ivangeli, u tatisa a kukozela ka wena.
Mit. 21. 8. Roma 15. 19. Efe. 4. 11. Kol. 1. 25. & 4. 17. xip. 1. 8. & 2. 3.
6 Hakuba nzi si na nzi nyikelwe, a xikati xa kuhunza ka mina xi cikele.
Fil. 1. 23. & 2. 17. 2 Pet. 1. 14.
7 Nzi lwile kulwa kosaseka, nzi mbetile a kufamba ka mina, nzi gongole kukoleka :
1 Kor. 9. 24, 25. Fil. 3. 14. 1 Tim. 6. 12. Heb. 12. 1.
8 Makunu nzi bekelwe a xi*dl*o*dl*o xa kululama, lexi a Hosi, a mulamuli a lulamileko, a ta nga nyika mina ka lego siku : na ku nga hi ka mina nzoce, kanile*z*i ka bon*k*le laba ba nga ranzile a kuwoneka ka yena.
1 Kor. 9. 25. xip. 1. 12. Jam. 1. 12. 1 Pet. 5. 4. Kuv. 2. 10.

9 Hlayisisa ku ha*k*lisa u ta ka mina:
10 Hakuba Demasi i nzi tsikile, na ranzile gwalegi tiko, i yile le Tesalonika ; Kreseka u yile Galatia, Titusi ka Dalmatia.
Kol. 4. 14. File. 24. 1 Joh. 2. 15.
11 Hi Luka yece a nga na mina. Teka Marku, ngona naye wena: hakuba wa vunetela ka mina kukozeleni.
Mit. 12. 25. & 15. 37. Kol. 4. 10, 14. xip. 1. 15. File. 24.
12 Kanile*z*i Tikikusi nzi mu rumile Efesusi.
Mit. 20. 4. Efe. 6. 21. Kol. 4. 7. Tit. 3. 12.
13 A nguwo nzi nga yi ribala Troasi ka Karpusi, ngona nayo laha na uta, ni mabuku, nguvunguvu a mapapilo ya madzowo.
14 Alekzandra mufuli wa suku i nzi mahele kubiha kunyi-

ngi: a Hosi yi ta mu abela
kota mitiro yakwe:
Mit. 19. 33. 1 Tim. 1. 20. Kuv. 18. 6.
15 Wenawu mu kunguhele ka-
mbe; hakuba i lo kaneta
timhaka ta hina ha hombe
nguvu.
16 A ku ti hlamuleleni ka mi-
na kurangula i wa nga hi
kona a nga yimela, kanilezi
bonkle ba lo nzi tsika: a wu
nga hi kona nanzwini ka-
bye.
Mit. 7. 60. xip. 1. 15.
17 Kanilezi a Hosi yi lo nzi yi-
mela, yi lo nzi tiyisa mina;
lezaku ha mina a mhaka yi
fela kubiwa hungu kwatsi,
ni a ba Matiko bonkle ba
fela kuzwa: nzi wa lo kla-
kliswa milonwini ya tingo-
nyamo.
Mat. 10. 19. Mit. 9. 15. & 23. 11. & 26. 17, 18. & 27. 23. Efe. 3. 8. 2 Pet. 2. 9.
18 A Hosi yi ta nzi klaklisa ka
mitiro yonkle ya kubiha, yi
nzi hanyisa nzi kala nzi ya
mufunweni wa yena le ti-
lweni: ka yena nga ku hi
kona wukosi kala kupinzu-
ka ni kupinzika. Ameni.
Roma 11. 36. Gal. 1. 5. Heb. 13. 21.
19 Rungula Prisika na Akwi-
la, ni ba yindlu ya Onesifo-
rusi.
Mit. 18. 2. Roma 16. 3. 2 Tim. 1. 16.
20 Erastusi i lo tsama Korinte:
kanilezi Trofimusi i lo siywa
Miletu na a babya.
Mit. 19. 22. & 20. 4. & 21. 29. Roma 16. 23.
21 Haklisa uta na ku nga se
ku cikela wuxika. Eubulu-
si wa kurungula wena, na
Pudeni, na Linusi, na Klau-
dia, ni bamakabye bonkle.
xipm. 9.
22 A Hosi a yi be ni moya wa
wena. A wuxinji a gi be
ka wena.
Gal. 6. 18. File. 25.

A PAPILO GA PAULE MUPOSTOLI KA TITUSI.

XIPIMO 1.

1 Paule, a nanza ga Nungu-
ngulu, ni mupostoli wa Je-
su Kristu, hi kukoleka ka
bahlawulilweko ba ka Nu-
ngungulu, ni kutiba ka zi-
nene loku ku nga ka wu-
ngungulu,
1 Tim. 3. 16. & 6. 3. 2 Tim. 2. 25.
2 Hi ka kutsumba ka wutomi
legi ga kupinzuka, legi Nu-
ngungulu, loyi a nga he-
mbiko, a nga tsumbisa na
zikati na zi nga se ku ha
kona;
Roma 16. 25. 2 Tim. 1. 1, 9. & 2. 13. xip. 3. 7. 1 Pet. 1. 20.
3 Kanilezi hi kuringanisa ka-

kwe yena *n*winyi i lo wo-
nekelisa hi mhaka ya ku
kanela, hi ka wona nzi lo
ti*b*yiswa hi kulaya ka Nu-
ngungulu Muhanyisi wa
hina;
1. Tesa. 2. 4. 1 Tim. 1. 1, 11. & 2. 3. & 4. 10. 2 Tim. 1. 10.
4 Ka Titusi, a *n*wananga wa
*z*inene hi kukoleka ka ho-
n*k*lelele: A wuxinji ni ku-
rula ka le ka Nungungulu a
Dadani ni ka Kristu Jesu a
Muhanyisi wa hina.
Roma 1. 12. 2 Kor. 2. 13. & 7. 13. & 8. 6, 16, 23. & 12. 18. Gal. 2. 3. Efe. 1. 2. Kol. 1. 2. 1 Tim. 1. 2. 2 Tim. 1. 2. 2 Pet. 1. 1.

5 Hakuba hi kota ya lexi nzi
lo ku siya Krete, le*z*aku u
nga sasisa a *z*ilo le*z*i *z*i labe-
kako, u yimisa a masinga-
lakati mitini yon*k*lelele, ko-
ta le*z*i mina nzi nga nyika
kulaya ka wena;
Mit. 14. 23. 1 Kor. 11. 34. 2 Tim. 2. 2.
6 Loku a hi kona a nga hiko
ni kusoleka munhu, a wa-
nuna wa sati mu*n*we, na ba
hi banana laba ba kolwako,
na ba nga hi ni kusolwa hi
kugenga kutani kuhuha.
1 Tim. 3. 2, 4, 12.
7 Hakuba a muhlayisi nga a
nga soleki, a kota a nekwa
ya Nungungulu; a nga ra-
nzi wutsumbu gakwe, a nga
ha*k*lisi kuzangara, na nga
lebi, na nga hi mubi, na
nga hi na likungo ni ma-
hlomi, ni kuxuba a *z*ilo *z*o-
biha;
Mat. 24. 45. 1 Kor. 4. 1, 2. Efe. 5. 18. 1 Tim. 3. 3, 8. 1 Pet. 5. 2.
8 Kanile*z*i a vumeka kufuya,
a muranzi wa kululama, a
muruli, mululami, a basile,
loyi a ti tsimbetako;
1 Tim. 3. 2.
9 A komisa a mhaka yi kole-
kako leyi yi yako hi kugo-
nziswa, kasi wa fela ku *z*i
kota a kulaya kugonzisa
kupimileko, ni ku hunzulu-
su a laba ba kanetako.
2 Tesa. 2. 15. 1 Tim. 1. 10, 15. & 4. 9. & 6. 3. 2 Tim. 1. 13. & 2. 2. & 4. 3. xip. 2. 1.

10 Hakuba ba kona banyingi
laba ba nga ingisiko, ba*b*ya-
byatsa ni bakohlisi, ha ho-
mbe la ba *z*itsiba,
Mit. 15. 1. Roma 16. 18. 1 Tim. 1. 6.
11 Laba milomu ya*b*ye yi ta
nga miyetwa; a banhu laba
ba hangalasileko a tindlu
ton*k*le, ba gonzisa a *z*ilo le*z*i
*z*i nga faneleko, hi kota ya
likungo ni mahlomi basi.
Mat. 23. 14. 1 Tim. 6. 5. 2 Tim. 3. 6.
12 A mu*n*we wa wutsumbu
ga*b*ye, a muprofeti wa bona
benyi, a ku ngalo, a ba le
Krete ba hembi xikati xo-
n*k*le, *z*ihari *z*obiha, *z*imiti
le*z*i *z*i lolohako.
Mit. 17. 28.
13 Loku kustumunya ku nene.
Hakuba hikwalaho ka lexi
u ba laya nguvu bona, kasi
ba fela kupima hi kukole-
ka,
2 Kor. 13. 10. 2 Tim. 4. 2. xip. 2. 2.
14 Ba nga ingisi a tikaringani
ta ba Juda, ni milayo ya
banhu laba ba hambukile-
ko *z*ineneni.
Mat. 15. 9. Kol. 2. 22. 1 Tim. 1. 4. & 4. 7. 2 Tim. 4. 4.
15 Ka ba basisilweko *z*on*k*le *z*i-

lo *z*i basile: kanile*z*i ka bo-
na laba ba *z*ibi ni ba nga ko-
lwiko a hi ncumo xi basako;
kanile*z*i kon*k*le kupima ni
timbilu ta*b*ye *z*i nyenyezi-
le.
Luka 11. 39, 40, 41. Roma 14. 14, 20, 23. 1 Kor. 6. 12. & 10. 23, 25. 1 Tim. 4. 3, 4.
16 Ba wula le*z*aku ba ti*b*a Nu-
ngungulu; kanile*z*i hi miti-
ro ya*b*ye ba kaneta yena, na
ba bihile, a ba nga ingisi-
ko, ni ka mitiro yon*k*le
yosaseka ba nga vuni ncu-
mo.
Roma 1. 28. 2 Tim. 3. 5, 8. Jude 4.

XIPIMO 2.

1 Kanile*z*i wena wulawula a
*z*ilo le*z*i *z*i faneleko a kugo-
nzisa ka *z*inene:
1 Tim. 1. 10. & 6. 3. 2 Tim. 1. 13. xip. 1. 9.
2 Kasi a banhu ba kale ba ti
tsimbeta, ba pima, ba ti ko-
ramisa, ba hi ni kukoleka
kunene, ka kuranza, a ku-
honisela:
xip. 1. 13.
3 Ni ba basati ba kale le*z*o ka-
mbe ba dzunzeka hi le*z*i *z*i
faneleko ku *z*i maha, ba nga
hi ni mahlebo ba nganwi
nguvu a waini, a ba gonzi-
si ba le*z*i *z*i sasekileko;
1 Tim. 2. 9, 10. & 3. 11. 2 Tim. 3. 3. 1 Pet. 3. 3, 4.
4 Kasi ba fela kugonzisa a
banhwana kuranza a banu-
na ba*b*ye, ni banana ba*b*ye,
1 Tim. 5. 14.
5 Ba hi ni ku ti koramisa, ba
basile, ba tira makaya, a ti-
*t*ralo, na ba ti koramisa ka
banuna ba*b*ye, kasi a mha-
ka ya Nungungulu yi nga
mahwi nzukano:
Roma 2. 24. 1 Kor. 14. 34. Efe. 5. 22. Kol. 3. 18. 1 Tim. 2. 11. & 6. 1. 1 Pet. 3. 1, 5.
6 *Z*i ngaho ni majaha nga ba
laywa a ku ti koramisa ka-
mbe:
7 Ni ka *z*ilo *z*on*k*le u ti woni-
sa a ximo xinene ka mitiro
yon*k*le yosaseka; kugonzi-
seni ka wena wonisa a ku
nga hi na kubola, ni xicawo,
Efe. 6. 24. 1 Tim. 4. 12. 1 Pet. 5. 3.
8 A kukanela loku kupimile-
ko, loku ku nga hi ko ni
kukonwa; kasi loyi a ha-
mbunyetako wa fela ku te-
lwa hi tingana, na ku nga
hi kona a xilo xibihileko xi
wulwako ha hi hina.
2 Tesa. 3. 14. 1 Tim. 5. 14. & 6. 3. 1 Pet. 2. 12, 15. & 3. 16.
9 Laya a malanza kasi ku ti
koramisa ka tihosi ta*b*ye,
ma ba tsakisa ka *z*ilo *z*on*k*le;
ma nga kaneti;
Efe. 5. 24. & 6. 5. Kol. 3. 22. 1 Tim. 6. 1, 2. 1 Pet. 2. 18.
10 Ba nga nabeli ncumo, ka-
nile*z*i ba kombisa kutsu-
mbeka kon*k*le kosaseka;
kasi ba fela ku caba a *z*igo-
nziso *z*a Nungungulu Mu-
hanyisi wa hina *z*ilweni
*z*on*k*le.
Mat. 5. 16. Fil. 2. 15.
11 Hakuba a wuxinji ga Nu-
ngungulu gi wonekile, na
gi neha kuhanyiswa ka ba-
nhu bon*k*le,
Luka 3. 6. Joh. 1. 9. Roma 5. 15. 1 Tim. 2. 4. xip. 3. 4, 5. 1 Pet. 5. 12.
12 Na u hi gonzisa, kasi ha pi-
ma le*z*o, na hi kaneta a ku
nga hi wunungungulu ni

kumbilukela ka *z*a ka tiko,
kasi ha hanya hi kurulile-
ko, ni kululamileko ni wun-
ungungulu ka gwalegi ti-
ko;
Luka 1. 75. Roma 6. 19. Efe. 1. 4. Kol. 1. 22. 1 Tesa. 4. 7. 1 Pet. 4. 2. 1 Joh. 2. 16.
13 Na hi cuwuka a kutsumba
kukatekisilweko ni kuwo-
nekeliswa ka wukosi ka lo-
yi wa hombe Nungungulu
wa hina ni Muhanyisi Jesu
Kristu;
Mit. 24. 15. 1 Kor. 1. 7. Kol. 1. 5, 23. & 3. 4. Fil. 3. 20. 2 Tim. 4. 1, 8. xip. 1. 2. & 3. 7. Heb. 9. 28. 1 Pet. 1. 7. 2 Pet. 3. 12. 1 Joh. 3. 2.
14 Loyi a nga nyikela a wu-
tsumbu ha hina, kasi a fela
ku hi *k*la*k*lisa ka kon*k*le
kuonha, ku basisa banhu
ka wutsumbu gakwe le*z*aku
ba maha ba ka yena, ba pi-
nyama mitirweni yosase-
ka.
Gal. 1. 4. & 2. 20. Efe. 2. 10. & 5. 2. 1 Tim. 2. 6. xip. 3. 8. Heb. 9. 14. 1 Pet. 2. 9.

15 Le*z*i *z*ilo wulawula u laya
u luleka hi ntamo won*k*le.
Nga a nga hi kona munhu
a ku kanyisako.
1 Tim. 4. 12. 2 Tim. 4. 2.

XIPIMO 3.

1 Ba alakanyise kasi ba fela
ku ti koramisa ka tihosi, ni
bafumeli, ba hi ni kuingisa,
ba ni kulongela ka yon*k*le
mitiro yosaseka,
Roma 13. 1. Kol. 1. 10. 2 Tim. 2. 21. Heb. 13. 21. 1 Pet. 2. 13.
2 Ba nga wulawuli kubiha ni
ka munhu, ba nga hi ba
*k*lokolanako, ba hi banene,
ba wonisa ti*t*ralo ka banhu
bon*k*lelele.
Efe. 4. 2, 31. Fil. 4. 5. Kol. 3. 12. 2 Tim. 2. 24, 25.
3 Hakuba hinawu a kale hi
wa hi mapupulu, hi nga
ingisi, hi kohlisilwe, hi ko-
zela mbilukela kunyingi ni
ku ti nengelisa, hi hanya
hi matsoho ni wukuxu, ba-
bengi, ba bengako mu*n*we
ni mu*n*wani.
1 Kor. 6. 11. Efe. 2. 1. Kol. 1. 21. & 3. 7. 1 Pet. 4. 3.
4 Kanile*z*i laba na ti*t*ralo ta
Nungungulu Muhanyisi wa
hina, ni kuranza ka yena
ka munhu,
1 Tim. 2. 3. xip. 2. 11.
5 Ku wonekele, na ku nga hi
mitiro yi mahilweko kulu-
lameni, leyi hi nga yi maha
hina wutsmbu, kanile*z*i hi
wuxinji gakwe i lo hi ha-
nyisa, na hi kuhla*z*wa ka
ku*t*ralwa ku*s*wa ni wu*s*wa
ga Moya wo Basa,
Joh. 3. 3, 5. Roma 3. 20. & 9. 11. & 11. 6. Gal. 2. 16. Efe. 2. 4, 8, 9. & 5. 26. 2 Tim. 1. 9. 1 Pet. 3. 21.
6 Lowu a nga hi halatela hi-
na hi kupfuna, hi Jesu Kri-
stu Muhanyisi wa hina;
Joh. 1. 16. Mit. 2. 33. & 10. 45. Roma 5. 5.
7 Le*z*o, na hi basisilwe hi wu-
xinji gakwe, hi ta fela ku
mahwa *z*i*t*ralwa hi kota ya
kutsumba loku ka kutsoma.
Roma 3. 24. & 8. 23, 24. Gal. 2. 16. xip. 1. 2. & 2. 11.
8 Kutsumbekile loku kuwula,
hi kota ya *z*ilo le*z*i nza ra-
nza le*z*aku nga u *z*i komisa
hi kutsumbeka, kasi hi ma-
gumo laba ba kolwako ka
Nungungulu ba cela kota

hi kupinyamela a mitiro yo saseka. Lezi zilo zi sasekile za vuna ka banhu :
1 Tim. 1. 15. xip. 1. 9. & 2. 14. xipm. 1, 14.
9 Kanilezi tsetsereka ziwutisweni za wupupulu, ni mabukwini ya kutralwa, hi ku kanetana ni kulwa ni nayo; hakuba a zi vuni ncumo mahala.
1 Tim. 1. 4. 2 Tim. 2. 14, 23. xip. 1. 14.
10 Loyi munhu a hambunyeta anzako kumbiri kutani kunharu a kululekwamu ale ;
Mat. 18. 17. Roma 16. 17. 2 Kor. 13. 2. 2 Tesa. 3. 6, 14. 2 Tim. 3. 5. 2 Joh. 10.
11 Na u tiba lezaku a wa ku ngahi u lahlekile, i onhile, na konile wutsumbu gakwe ha yece.
Mit. 13. 46.
12 Laha nzi ta nga ruma Artemasi ka wena, kutani Tikikusi, hlayisa kuta ka mina le Nikopolisi : hakuba laho nzi xoba kutsama a wuxika kona.
Mit. 20. 4. 2 Tim. 4. 12.
13 U ba tisa u Zenasi muyimeli na Apolosi pfumbeni gabye kwatsi, na ba nga labi ncumo.
Mit. 18. 24.
14 Ni banhu ba hina kambe a ba gonze a ku kuma a mitiro yosaseka ba yi tirisa hi ku faneleko, kasi ba fela ku kala ba nga hi ka nga kumiko mihanzo.
Roma 15. 28. Efe. 4. 28. Fil. 1. 11. & 4. 17. Kol. 1. 10. xipm. 8. 2 Pet. 1. 18.
15 Bonkle laba ba nga na mina ba ku rungula. Ba rungule laba ba hi ranzako hi kukoleka.

A wuxinji a gi be ka nwina nwenkle.

A PAPILO GA PAULE MUPOSTOLI KA FILEMONE.

---

1 Paul, a beresu ya Kristu Jesu, na Timote makabye wa hina, ka Filemone a ranzekako a xitiri-kulori,
Efe. 3. 1. & 4. 1. Fil. 2. 25. 2 Tim. 1. 8. xipm. 9.
2 Ni ka Apfia makweru wa hina, ni ka Akipusi kasadoro-kulori, ni ka ceci leyi yi nga lomo ndlwini ka wena :
Roma 16. 5. 1 Kor. 16. 19. Fil. 2. 25. Kol. 4. 17.
3 Kurula ka wena ka le ka Nungungulu Dadani wa hina ni ka Hosi Jesu Kristu.
Efe. 1. 2.
4 Nza mu bonga Nungungulu wa mina xikati xo-

n*k*le, nzi ku alakanya wena
mikombelweni ya mina,
Efe. 1. 16. 1 Tesa. 1. 2. 2 Tesa. 1. 3.
5 Na nzizwa hi kuranza ka
wena, ni kukoleka ka wena
loku u nga nako ka Hosi
Jesu, ni ka bon*k*le laba bo-
basa;
Efe. 1. 15. Kol. 1. 4.
6 Kasi a kuhlengela ka kuko-
leka ka fela kutiriswa, le
kuti*b*eni ka mitiro yo sa-
seka loku ku nga ka wena,
ka Kristu.
Fil. 1. 9, 11.
7 Hakuba nza tsakiswa ngu-
vu ni kutangaliswa hi kura-
nza ka wena, hakuba a ti-
mbilu ta laba bobasa ti lo
nengeliswa ha wena, maka-
*b*ye.
2 Kor. 7. 13. 2 Tim. 1. 16. xip. 20.

8 Ngahilezo, hambu nzi hi
ni kutiya kon*k*le ka Kristu
ku kulaya hi lezi *z*i fane-
leko,
1 Tesa. 2. 6.
9 Kanilezi hi kota ya kuranza
nza ku kongotela, na nzi hi
yena Paule wa ku ngahi
loyi wa kale, makunu nzi
peresu hi kota ya Kristu
Jesu:
xipm. 1.
10 Nza ku kongotela hi *n*wa-
nanga, loyi nzi nga mu *t*ra-
la makotsweni ya mina,
Onesimusi,
1 Kor. 4. 15. Gal. 4. 19. Kol. 4. 9.
11 Loyi a nga wa nga kuvuni
ncumo kale ka wena, kani-
lezi makunu wa vuna ka
wena ni ka mina:
12 Loyi nzi mu rumileko a xi-
biri xakwe ka wena, lezaku
ngalo, hi mbilu ya mina
yon*k*le:
13 Yena nzi wa ranza ku nga
nzi tsama naye, lezaku hi
ka wena a fela ku nzi koze-
la wutsa*n*weni ga wena ma-
kotsweni laya ya ivangeli:
1 Kor. 16. 17. Fil. 2. 30.
14 Kanilezi na ku nga hi kura-
nza ka wena nzi nga ta ma-
ha ncumo; ku nga ta ku a
kululama ka wena ku hi ka
kurumetwa, kanilezi ka ku-
ranza ku *k*la*k*lekileko.
2 Kor. 9. 7.
15 Hakuba kutani hikwalaho i
lo suka ka wena a xikatana,
kasi u mu teka u nonohisa
u tsama na yena;
16 A nga ha tsami na ha hi na-
nza, kanilezi ku hunza na-
nza, a nakuloru a ranzeka-
ko, nguvunguvu ka mina,
kanilezi ku ta nga ku ku
yini ka wena ke, kon*k*le hi
ka nyama ni ka Hosi.
Mat. 23. 8. Kol. 3. 22. 1 Tim. 6. 2.
17 Loku u nga u hlaya ku nga-
lo hi hlengele, mu amukele
kota a wutsumbu ga mina.
2 Kor. 8. 23.
18 Kanilezi loku a nga cima
aku onhile, kutani a hi ni
nanzu na wena, *z*i hlayele
hlokweni ya mina;
19 Mina Paule nzi tsala lexi hi
canja ga mina *n*winyi, nzi
ta ku riha: akuba nzi nga
wuli ka wena lezaku ku
ngalo u na ni nanzu ka mi-
na hambu hi *k*lelo ga wu-
tsumbu ga wena.

20 Ina, makabye, nga nzi hi ni kutsaka ha wena le Hosini: nengelisa a mbilu ya mina ka Kristu.
xipm. 7.

21 Na nzi ni kutsumba kuingiseni ka wena nza tsala ka wena, na nzi tiba aku u ta maha u hunzelete ni lezi nzi wulileko.
2 Kor. 7. 16.

22 Mi ka zonkle nzi longisele a wutsamo ga ku eklela: hakuba nza tsumba a ku hi kota ya mikombelo ya nwina nzi ta vumelwa kuta ka nwina.
2 Kor. 1. 11. Fil. 1. 25. & 2. 24.

23 Epafrasi peresu-kulori ka Kristu Jesu, wa kurungula wena;
Kol. 1. 7. & 4. 12.

24 Na Marku kambe, na Aristakusi, Damesi, Luka, a zitiri-kulori za mina.
Mit. 12. 12, 25. & 19. 29. & 27. 2. Kol. 4. 10, 14. 2 Tim. 4. 11.

25 A wuxinji ga Hosi ya hina Jesu Kristu a gi be ni moya wa wena. Ameni.
2 Tim. 4. 22.

A PAPILO GA PAULE MUPOSTOLI KA MAHEBERU.

XIPIMO 1.

1 Nungungulu, hi xikatini xa kale i lo wulawula ka badadani hi baprofeti hi zipimo zinyingi ni matsamela manyingi,

2 Hi masiku laya ya kugumelwa i lo wulawula ka hina hi Nwana wakwe, loyi a nga mu yimisa a wutralwa ka zilo zonkle, ha yena kambe i lo maha matiko;
Mat. 21. 38. & 28. 18. Joh. 1. 3, 17. & 3. 35. & 15. 15. Roma 8. 17. 1 Kor. 8. 6. Gal. 4. 4. Efe. 1. 10. Kol. 1. 16. xip. 2. 3.

3 Yena na hi kungangamela ka wukosi gakwe, na a hi wutsimbu ga kufanana ni xiyimo xakwe, na komile a zilo zonkle hi mhaka ya ntamo wakwe, laha na a mahile kubasisa ka kuonha, i lo tsama hi se canjeni ga xinene ka Wukulu ga le hehla;
Joh. 1. 4, 14. & 14. 9. 2 Kor. 4. 4. Efe. 1. 20. Kol. 1. 15, 17. xip. 7. 27. & 8 1. & 9. 12, 14, 26. & 10. 12. & 12. 2. 1 Pet. 3. 22. Kuv. 4.

4 Na a hi wa hombe kununza tingelosi, na a hi ni bito ginene kuhunza tona.
Efe. 1. 21. Fil. 2. 9, 10.

5 Hakuba hi ka wihi a tingelosi ti nga ku ni ka xihi xikati,
Wena u Nwanamga, legi siku nzi lo kutrala wena? ni kambe,
Ka yena nzi ta maha Da-

dani, Ka mina yena i ta
maha a *N*wana ke?
Mit. 13. 33. xip. 5. 5.

6 Kambe laha na a neha a
wa matewula tikweni wa
wula, Nga tingelosi ton*k*le
ta Nungungulu ti mu ko-
zela yena.
Roma 8. 29. Kol. 1. 18. 1 Pet. 3. 22. Kuv. 1. 5.

7 Hi tingelosi wa wula,
Loyi a mahako a tingelosi
takwe a timheho, ni *z*iko-
zeli *z*akwe kota pingo ga
nzilo:

8 Kanile*z*i hi *N*wana wakwe
wa wula,
A xitsamo xa wukosi xa
wena, O Nungungulu, xo
kala kupinzuka ni kupi-
nzuka; a nhonga ya ku-
lulama hi nhonga ya mu-
fumo wa wena.

9 Wena u ranzile a kulula-
ma, u bengile a kuonha;
hikwalaho Nungungulu,
Nungungulu wa wena, i
ku totile wena hi mafura
ya kutsaka kuhunza laba
u hlengeleko nabo.
Mit 4. 27. & 16. 38.

10 Ni ku,
Wena, Hosi, hi kusangu-
leni u lo bekela a seketelo
xa misaba, ni matilo hi
mitiro ya man*d*la ya we-
na:

11 Ba ta loba; kanile*z*i wena
u simamile: ni bon*k*le ba
ta hlakala ba kota ngu-
wo;
Mat. 24. 35. 2 Pet. 3. 7, 10. Kuv. 21. 11.

12 Kota a xiambalo wena u
ta ba songa, kota nguwo,
ba ta hunzuluswa: kani-
le*z*i wena u ywaloye, ni
malembe ya wena ma nga
ta hluleka.

13 Kanile*z*i hi wihi a tingelosi
ti nga wula ni xihi xikati,
Tsama ka ga xinene canja
ga mina, nzi kala nzi ma-
ha a balala ba wena a xi-
kegete xa mikonzo ya
wena ke?
Mat. 22. 44. Marku 12. 36. Luka 26. 42. xipm. 3. xip. 10. 12.

14 Ni bona bon*k*le a hi mimo-
ya yi kozelako, ba runwe-
lwe a kukozela hi kota ya
bona laba ba ta ngaga tso-
mba ya kuhanyiswa ke?
Mat. 18. 10. Luka 1. 19. & 2. 9, 13. Mit. 12. 7, &c., & 27. 23. Roma 8. 17. Tit. 3. 7. Jam. 2. 5. 1 Pet. 3. 7.

XIPIMO 2.

1 Hikwalaho hina hi fanele
ku langutisisa ka le*z*i *z*ilo hi
*z*i zwileko, hi nga ta kala hi
suka ka *z*ona.

2 Hakuba loku leyi mhaka yi
nga kanelwa hi tingelosi yi
hi *z*inene ntsena, *z*on*k*le *z*i
kungubanyeko ni kungai-
ngisi ku *k*leliselwe a ncaca-
zelo wa kululama;
Mit. 7. 53. Gal. 3. 19.

3 Hina hi ta pona hi ku yini,
loku hi ala a kuhanyiswa
loku ka hombe ke? loku
ku nga wulwawulwa ku ra-
ngula hi Hosi, ku lo tiyiswa
ka hina hi labo ba nga ku-
zwa;
Mat. 4. 17. Marku 1. 14. Luka 1. 2. xip. 1. 2. & 10. 28, 29. & 12. 25.

4 Nungungulu kambe wa ma-
ha wukustumunyu *z*i*n*wo

na bona, hi *z*iwonekeliso, ni *z*ihlamaliso, ni mintamo ya ntamo, ni *z*inyikiwo *z*a Moya wo Basa, kota kuranza kakwe yena *n*winyi.
Marku 16. 20. Mit. 2. 22, 43. & 14. 3. & 19. 11. Roma 15. 18, 19. 1 Kor. 2. 4. & 12. 4, 7, 11. Efe. 1. 5, 9.

5 Hakuba a hi ka tingelosi a longiseleleko a tiko gitako, legi hi wulawulako ha gona.
xip. 6. 5. 2 Pet. 3. 13.
6 Kanile*z*i mu*n*wani i tiyisile wutsa*n*weni go kari, aku,
Xini munhu, lo wa ku kala u mu celawu kota wena? kutani *n*wana wa munhu, loyi wena u mu enzelako ke?
7 U lo mu maha tsongwani kuhunza tingelosi; u lo mu bombisa hi xi*d*lo*d*lo xa wukosi ni wudumo, u lo mu maha a fumela a mitiro ya man*d*la ya wena:
8 Wena u lo beka a *z*ilo *z*on*k*le ku ti koramisa lahasi ka mikonzo yakwe.
Hakuba hi ka lexo i lo koramisa *z*on*k*le *z*ilo ka yena, a nga siyangi ncumo lexi xi nga ti koramisangiko ka yena. Kanile*z*i a hi woni le*z*i *z*a ku a *z*ilo *z*on*k*le *z*i ta koramisile ka yena.
Mat. 28. 18. 1 Kor. 15. 25, 27. Efe. 1. 22. xip. 1. 13.
9 *K*anile*z*i hina ha mu wona yena loyi a nga mahiwa tsongwani ku hunza tingelosi, yena Jesu, hakuba hi kuxaniseka ka kufa i lo bombiswa xi*d*lo*d*lo ni wukosi ni wu*d*umo, ni ku hi wuxinji ga Nungungulu i tazwa kufa hi kota ya banhu bon*k*le.
Joh. 3. 16. & 12. 32. Mit. 2. 23. Roma 5. 18. & 8. 32. 2 Kor. 5. 15. Fil. 2. 7, 8, 9. 1 Tim. 2. 6. 1 Joh. 2. 2. Kuv. 5. 9.
10 Hakuba ku mahilwe ha yena, *z*on*k*le *z*ilo kakwe, na hi kota yakwe *z*on*k*le *z*ilo *z*i kona, a neha a banana banyingi wukosini, a maha mubangi wa kuhanyiswa ka*b*ye, kumbelelisisilwe hi kuxaniseka.
Luka 13. 32. & 24. 46. Mit. 3. 15. & 5. 31. Roma 11. 36. xip. 5. 9. & 12. 2.
11 Hakuba ka *z*on*k*le hi yena a basisako ni le*z*i *z*i basisilweko hi mu*n*we: hakuba yena a nga na tingana a ku ba bitana mba maka*b*ye,
Mat. 28. 10. Joh. 20. 17. Mit. 17. 26. Roma 8. 29. xip. 10. 10, 14.
12 Aku,
Mina nzi ta ti*b*isa a bito ga wena ka bamaka*b*ye, ni xikari ka *k*langano nzi ta yimbelela kudumisa ka wena.
13 Ni kambe, Nzi ta beka kutsumba ka mina ha yena. Ni kambe, Languta, mina na banana laba Nungungulu a nzi nyikileko.
Joh. 10. 29. & 17. 6, 9, 11, 12.
14 Cima ka *z*onake a banana *z*iabani *z*a nyama ni nkata, na yenawu kambe a wutsumbu gakwe i lo hlengela *z*ale*z*o; kasi hi kufa wa hlula yena loyi a nga ni ntamo

wa kufa, lezaku ngalo, hi
satani;
Joh. 1. 14. Roma 8. 3. 1 Kor. 15. 54, 55. Fil. 2. 7. Kol. 2. 15. 2 Tim. 1. 10.
15 Kasi a fela ku *k*la*k*lisa bo-
n*k*le laba hi kucaba kufa
ka xikati xa kuhanya ka-
*b*ye xon*k*le ba wa ingisa
wukumbi.
Luka 1. 74. Roma 8. 15. 2 Tim. 1. 7.
16 Hakuba hizinene a hi tinge-
losi a komako, kanilezi wa
amukela a mbewu ya Abra-
hama.
17 Ngahilezo zi lo mu fanela
yena a ku zilweni zon*k*le ku
mahwa kota bamaka*b*ye ba-
kwe, kasi wa fela ku ba ni
ti*t*ralo a hi a kolekileko a
mupristi wa hombe hi zilo
za ka Nungungulu, kasi a
maha muriheli wa zonho za
banhu.
Fil. 2. 7. xip. 4. 15. & 5. 1, 2.
18 Hakuba ka lezo yena wutsu-
mbu a nga xaniseka i lo ri-
ngwa, yena wa zi kota a
kuhanhisa laba ba ringiwa-
ko.
xip. 4. 15, 16. & 5. 2. & 7. 25.

XIPIMO 3.

1 Ngahilezo bamaka*b*ye bo-
basa, zihlengeli za kubitwa
ko basa, pimani hi Mupo-
stoli ni Mupristi wa Hombe
wa kuvumela ka hina, yena
Jesu;
Roma 1. 7. & 15. 18. 1 Kor. 1. 2. Efe. 4. 1. Fil. 3. 14. 2 Tesa. 1. 11. 2 Tim. 1. 9. xip. 2. 17. & 4. 14. & 5. 5. & 6. 20. & 8. 1. & 9. 11. & 10. 21. 2 Pet. 1. 10.
2 Loyi a nga kolekile ka loyi
a nga mu yimisa, kota lezi
a nga ngaho Mosi ka yin*d*lu
yakwe yon*k*le.
3 Hakuba yena i lo hlayelwa
a ku i fanele wudomo ku
hunza Mosi, hi zo kota lezi
za ku loyi a akako yin*d*lu
wa kuma kudzunzwa ku-
hunza yin*d*lu.
Mat. 16. 18.
4 Hakuba ton*k*le tiyin*d*lu ti
akilwe hi wo kari; kanilezi
loyi a akako zilo zon*k*le hi
Nungungulu.
Efe. 2. 10. & 3. 9. xip. 1. 2.
5 Mosi ha kunene i wa lo ko-
leka n*d*lwini yakwe yon*k*le
kota xitiri, hi ku kustumu-
nya hi zilo lezi zi ta nga
wulwawulwa hi le nzako;
xipm. 2.
6 Kanilezi Kristu na hi *N*wa-
na, hehla ka yin*d*lu yakwe;
yin*d*lu yakwe hi nga hina,
loku hi komisisa kutiya ka
hina ni wukosi ga kutsu-
mba ka hina gi komisisiwa
kala kugumelwa.
Mat. 10. 22. & 24. 13. Roma 5. 2. 1 Kor. 3. 16. & 6. 19. 2 Kor. 6. 16. Efe. 2. 21, 22. Kol. 1. 23. 1 Tim. 3. 15. xipm. 14. xip. 1. 2. & 6. 11. & 10. 35. 1 Pet. 2. 5.
7 Ngahilezo, kota lezi a Moya
wo Basa wu wulako,
Nyamu*k*la loku mu tazwa
gezu gakwe,
Mit. 1. 16. xipm. 15.
8 Mu nga nonohisi timbilu
ta *n*wina, kota kuzanga-
riseni, kwatsi hi masi-
kwini ya kuringwa xiwu-
leni,
9 Kungalaho a badadani
ba*n*wina ba nga nzi ringa
mina hi ku zangarisa mi-
na, ba wona mitiro ya

mina a mune wa maku-
me ya malembe.
10 Ngahilezo nzi wa zanga-
rile hi xizukulwana lexi,
nzi su wula, Bona xon*k*le
xikati ba maha kuhambu-
nyeta timbilwini ta*b*ye:
kanilezi a ba ti ti*b*angi
tin*d*lela ta mina;
11 Nzi lo hlambanya hi za-
nga ya mina, Bona ba nga
ta engena kuhumuleni ka
mina.
12 *K*larihani, bamaka*b*ye, ku
nga ta kala ku hi kona ka
mu*n*we wa *n*wina a mbilu
yo biha a ngakolwiko, a
nga kule na Nungungulu a
hanyako:
13 Kanilezi layanani masiku
ni masiku, na ka ha bita-
nwa Nyamu*k*la; ku nga ka-
la a ma *n*wina a nonohiswa
hi kukohlisa ka kuonha:
14 Hakuba hina hi bahlengele
ba Kristu, loku hi komisisa
a kusangula ka kutsumba
ka hina hi komisisa kala
kugumelwa:
xipm. 6.
15 Laha na ha wula,
Nyamu*k*la loku mu tazwa
gezu gakwe, mu nga no-
nohisi timbilu ta *n*wina,
kota kuzangariseni.
xipm. 7.
16 Hakuba laba, laha na ba
zwile, ba lo zangarisa? ko-
kwihi, a hi bona laba a nga
huma na Mosi hi le Gipite
ke?
17 Laba hi bona a nga nengeli-
swangi mune wa makume
ya malembe ke? a ku wa
nga hi bona laba ba nga
onha ke, a zirumbi za*b*ye zi
lo wela xiwuleni ke?
1 Kor. 10. 5. Jude 5.
18 Ka bona a nga hlambanya
aku ba nga ta engena ku-
humuleni kakwe ka bona
laba ba nga kala kuingisa
ke?
19 Na hina ha wona a ba zi
kotangi ku engena hi kota
ka kungakolwi ka*b*ye.
xip. 4. 6.

XIPIMO 4.

1 Hikwalaho nga hina hi ca-
ba, ku nga ta kala, na tsu-
mbiso na wu siyilwe wa ku
engena kuhumuleni kakwe.
ku nga ta ku mu*n*we wa
*n*wina a kiyelelwa ha wona.
xip. 12. 15.
2 Hakuba ha kunene hi na ni
mahungu yo saseka ma ka-
nelweko ka hina, kota bona:
a mhaka ya kuzwa yi lo ka-
la ku ba vuna, hakuba bona
a ba *k*langaniswangi hi ku-
koleka zi*n*we ni laba ba nga
zizwa.
3 Hakuba hina laba hi kolwa-
ko ha engena ka loko kuhu-
mula; kwatsi hilezi yena a
nga wula,
Kota lezi nzi hlambanya
hi zanga ya mina, Ba nga
ta engena kuhumuleni ka
mina:
hambu lezi mitiro yakwe yi
nga nga yi mbetilwe hi le
kuseketelweni ka tiko.
xip. 3. 11, 14.
4 Hakuba i wulile wutsa*n*we-

ni go kari hi siku n*k*lanu
wa masiku ni mambiri a ku,
Nungungulu i lo humula hi
siku ga wun*k*lanu ni ma-
mbiri mitirweni yakwe yo-
n*k*le;
5 Ni ka legi wutsamo i ngalo
kambe,
Ba nga ta engena kuhu-
muleni ka mina.
6 Hikwalaho na mu wona le-
*z*aku ba*n*wani ba lo sala ba
fela ku engena kona, ni ka
bona laba a mahungu ya
kutsumbisa laya ma nga
kanelwa hi mahlweni ma
nga hluleka a ku ba ba en-
geni ku hakuba hi kunga-
ingisi ka*b*ye,
xip. 3. 19.
7 Kambe yena i engeta ka-
mbe a siku go kari, i wula ha
Davida a ku, a nzako ka xi-
kati xa hombe, Nyamu*k*la
kota lezi *z*i nga ngaho hi
mahlweni,
I nyamu*k*la loku muzwa
gezu gakwe, mu nga no-
nihosi timbilu ta *n*wina.
xip. 3. 7.
8 Hakuba loku Joxua a ba
nyikile kuhumula, nga a
nzako ka le*z*o a nga wula-
ngi hi gi*n*wani siku.
9 Hikwalaho gi ba salele a so-
nto ga kuhumula a banhu
ba Nungungulu.
10 Hakuba yena loyi a engenа-
ko kuhumuleni kakwe a
wutsumbu gakwe i na ni
kuhumulu mitirweni ya-
kwe, kota Nungungulu a
nga maha ka yena.

11 Nga hikwalaho hi hlayisisa
ku engena ka loka kuhumu-
la, kasi a nga hi kona mu-
nhu a welako ka kwa loko
kuringanisa ka kunga-
ingisi.
xip. 3. 12, 18, 19.
12 Hakuba a mhaka ya Nu-
ngungulu ya ha hanya, yi
na ntamo, ya kariha kuhu-
nza a supado yo *t*rotika, yi
*k*laba ku kala kuhambanyi-
sa a muhefemulo ni moya,
ya *z*iro ni wongo, yi wonisa
a ku alakanya ka mbilu.
1 Kor. 14. 24. 25. 2 Kor. 10. 4, 5 Efe. 6. 17. 1 Pet. 1. 23. Kuv. 1. 16. & 2. 16.
13 Hakuba a xi kona ximahwa
xi nga wonekeliswangiko
mahlweni ka yena: ha-
kuba *z*on*k*le *z*ilo *z*i vulu-
lilwe *z*i bekilwe mahlweni
ka mahlo yakwe yena loyi
hi ta nga tira ka yena.

14 *Z*onake na hi ni mupristi
wa hombe loyi a hunzileko
matilweni, Jesu a *N*wana
wa Nungungulu, nga hi ko-
misisa a kuvumela ka hina.
xip. 3. 1. & 7. 26. & 9. 12, 24. & 10. 23.
15 Hakuba hina a hi na mu-
pristi loyi a kalako a nga he-
nyiwi kuzwakala ka kure-
reka ka hina: kanile*z*i loyi
a nga hi ka kon*k*le i lo ri-
ngwa kota hina, na nga hi
na kuonha.
Luka 22. 28. 2 Kor. 5. 21. xip. 2. 18. & 7. 26. 1 Pet. 2. 22. 1 Joh. 3. 5.
16 Hikwalaho nga hi tsinela
kusuhani hi kutiya ka xi-
tsamo xa wukosi xa wuxi-
nji, kasi ha fela ku amukela

a ti*t*ralo, kasi ha fela ku kuma a wuxinji ga ku hi vuna hi xikati xa ku vumela.
Efe. 2. 18. & 3. 12. xip. 10. 19, 21, 22.

XIPIMO 5.

1 Hakuba bon*k*lelele bapristi ba hombe ba tekilwe xikari ka banhu, ba yimiselwa a banhu ka *z*ilo *z*a ka Nungungulu, le*z*aku a nyikela minyikelo ni mipahlelo ya kuonha:
xip. 2. 17. & 8. 3, 4. & 9. 9. & 10. 11. & 11. 4.
2 Ba nga timiseli ka ba ngati*b*iko ni ka ba hambukileko, hakuba wutsumbu ga*b*ye ba ranzelwe hi kurereka;
xip. 2. 18. & 4. 15. & 7. 28.
3 Hi ka lexi i bohilwe, kota hi ka banhu, kambe ka wutsumbu gakwe, a pahlela kuonha.
xip. 7. 27. & 9. 7.
4 A nga kona munhu tekako kudzunzwa ka wutsumbu gakwe, kanile*z*i laha na bitanilwe hi Nungungulu, kota yena Aroni.
Joh. 3. 27.
5 Le*z*o Kristu a nga ti dumisangi a wutsumbu gakwe a ku bekwa a wupristi ga hombe, kanile*z*i loyi a nga wulawula ka yena,

Wena u *N*wananga, legi siku nzi lo ku *t*rala wena.
Joh. 8. 54. xip. 1. 5.
6 Kota le*z*i a nga wula ka gi*n*wani a wutsamo.

Wena u mupristi kala kupinzuka, kota ma mahela ya Melkizedeki.
xip. 7. 17, 21.
7 Loyi hi masikwini ya nyama yakwe, na nyikile kukombela ni mikongelo i kubita ka hombe ni mihloti ka yena loyi a nga kota ku mu banyisa kufeni, i lozwa hi xicawo xa wunungungulu xakwe.
Mat. 26. 37, 39, 42, 44, 46, 50. 53. Marku 14. 33, 36, 39. & 15. 34, 37. Luka 22. 43. Joh. 12. 27. & 17. 1.
8 Hambu le*z*i a nga hi *N*wana, kanile*z*i i lo gonza kuingisa hi *z*ilo le*z*i a nga xaniseka ha *z*ona;
Fil. 2. 8. xip. 3. 6.
9 Na mahilwe a mbelele, i maha ka bona bon*k*le laba ba mu ingisako a xinyikiwo xa kuhanya loku ka kupinzuka;
xip. 2. 10. & 11. 40.
10 Na bitanilwe hi Nungungulu a ku mupristi wa hombe hi ma mahela ka Melkizedeki.
xipm. 6. xip. 6. 20.

11 A nga yena hi nga ni *z*ilo *z*inyingi ku wula, *z*o tsanza a ku*k*lamusela, na mu wona le*z*aku *n*wina mu *z*iwiri *z*a kuzwa.
Mat. 13. 15. Joh. 16. 12. 2 Pet. 3. 16.
12 Laha hi kota ya lexi xikati mu fanelweko ku maha a bagonzisi, *n*wina *z*a labeka le*z*amu a mu*n*wani i ta mu gonzisa a *z*igonziso *z*o ranga *z*a timhaka ta Nungungulu: mu maha laba ba ha vumalako a masi, na ku nga hi kungaloku ku tiyileko.
1 Kor. 3. 1, 2, 3. xip. 6. 1.
13 Hakuba ba ha gako a masi

a ba yi *tibi* a mhaka ya ku-
lulama, hakuba wa ha hi
xi*n*wanana.
1 Kor. 13. 11. & 14. 20. Efe. 4. 14.
1 Pet. 2. 2.
14 Kanilezi a kuga kutiyileko
ku ka munhu loyi wo nga
na tiyele, bona labo hi kota
ya ku tobelela a kupima
ka*b*ye a hambanyisa a ku-
saseka ni kubiha.
1 Kor. 2. 6, 14, 15. Efe. 4. 13. Fil. 3. 15.

XIPIMO 6.

1 Ngahilezo a hi miyeleni a
ku wulawula hi n*d*lela yo
sangula ya Kristu, hi hu-
nzela kumbeleleni; hi nga
ha beki kambe a xiseketelo
xa kuhunzuluka mitirweni
ya kufa, ni ya kukoleka ka
Nungungulu,
Fil. 3. 12, 13, 14. xip. 5. 12. & 9. 14.
2 Ya kugonzisa ka kubapati-
za, ni ya kubekwa man*d*la,
ni kuvuka hi ka bafileko,
ni ya kulamula loku ka ku-
pinzuka.
Mit. 8. 14, 15, 16. 17. & 17. 31, 32. & 19.
4, 5, 6. & 24. 25. Roma 2. 16.
3 Loku hi ta ku maha, loku
Nungungulu a vumela.
Mit. 18. 21. 1 Kor. 4. 19.
4 Hi kumbuka laba ba nga
wonekelisilwe na ba ringile
a zinyikiwo za le tilweni,
ba mahwa a zihlengeli za
Moya wo Basa,
Mat. 12. 31, 32. Joh. 4. 10. & 6. 32.
Gal. 3. 2, 5. Efe. 2. 8. xip. 2. 4. &
10, 26, 32. 2 Pet. 2. 20, 21. 1 Joh.
5. 16.
5 Ba ngazwa a mhaka ya ku-
saseka ya Nungungulu, ni
ntamo wa xikati xi tako,
xip. 2. 5.
6 Zonake loku ba nga ba ku-
ngubanyekile, a zi koteki
ku ba maha ba hunzuluka
kambe; na mu wona lezaku
ba lo mu belela a xihanya
*N*wana wa Nungungulu, ba
mu beka yena tinganeni ta
hombe.
xip. 10. 29.
7 A misaba leyi yi nwako a
vula yina ka nyingi ka yi-
na, yi neha a kubyanyi ká
bona laba hi kota ya bona
yi rimilwe, yi amukela a
kutateka ka le ka Nungu-
ngulu:
8 Kanilezi loku yi *t*rala mizwa
ni makuhu, gi alalilwe gi le
kusuhani ni kutsikwa; laba
kugelwa ka yona kuswa.

9 Kanilezi, baranzekako, hi-
na ha vumeliswa a zilo zi-
nene ha *n*wina, a zilo lezi zi
nga ni kuhanyiswa, hambu
hina hi wulawula lezo:
10 Hakuba Nungungulu a hi
loyi a ngalulamangiko a ku
ba ta kohlwa hi mitiro ya
*n*wina ni kuranza loku mu
ku kombileko bitweni ga-
kwe, lezo mu kozeleko ha
zona laba bobasa, ma ha ko-
zelako.
Mat. 10. 42. & 25. 40. Joh. 13. 20. Ro-
ma 3. 4. & 15. 25. 1 Tesa. 1. 3. 2
Kor. 8. 4. & 9. 1, 12. 2 Tesa. 1. 6, 7.
2 Tim. 1. 18.
11 Hina ha xuba lezaku mu-
*n*we ni mu*n*wani wa *n*wina
a kombise kwaloku kupima
ka kutala ni kutsumba kala
kugumelwa:
Kol. 2. 2. xip. 3. 6, 14.
12 Kasi mu nga tsami malolo,
kanilezi ba pimanyisi ba bo-

na laba hi ku koleka ni ku-
honisela ba ta ngaga tsomba
ya *z*itsumbiso.
xip. 10 36.

13 Hakuba laha Nungungulu
a mahile a xitsumbiso ka
Abrahama, cima a funga na
ku nga hi kona wa hombe,
i lo hlambanya hi wutsu-
mbu gakwe,
Luka 1. 73.
14 Aku,futsi a kukatekiswa nzi
ta katekisa ka wena, hi kua-
nzisa nzi ta anzisa wena.
15 *Z*i ngako, na timisisile, i lo
kuma a tsumbiso.
16 A banhu ba hlambanya hi
wukulu: hi kukanetana ko-
n*k*le ka*b*ye kuhlambanya ka
tiyiswa ku maheka.
17 Manga*b*ye ha Nungungulu,
na alakanya ku wonisa ha
hombe nguvu a *zit*ralwa *z*a
kungo legi gi nga hi ko ni
kawuka, i lo tiyisa hi kuhla-
mbanya:
Roma 11. 29. xip. 11. 9.
18 Hakuba hi *z*ilo *z*imbiri *z*i
nga kawukiko, le*z*i *z*i nga
kotekiko ka Nungungulu a
ku ba a hemba, hina hi nga
ba ni kutiyiswa ka hombe,
hina laba hi tsutsumelwe
wucabelweni a kukomisisa
a kutsumba loku ku nga
mahlweni ka hina;
xip. 12. 1.
19 Hi nga nako kota xirikiso
xa muhefemulo, a kutsu-
mba ka *z*inene ni kitiyisa ni
kuengena ka le*z*i *z*i nga nze-
ni ka veli;
xip. 9. 7.
20 Kota a xitsutsumi xo ranga
Jesu i lo hi engenela hina,
na hi mupristi kala kupi-
nzuka hi ma mahela ya Me-
lkizedeki.
xip. 3. 1. & 4. 14. & 5. 6, 10. & 7. 17. &
8. 1. & 9. 24.

HIPIMO 7.

1 Hakuba loyi Melkizedeki.
a hosi ya le Selema, a mu-
pristi wa Nungungulu wa
le Hehla Hehla, loyi a nga
*k*langana na Abrahama na
a wuya hi le ko ya daya ti-
hosi, i lo mu katekisa,
2 Ka wihi kambe Abrahama
a nga abanyisa ka yena a
xipanze xa kume xa *z*on*k*le
(na hi wa kurangula, hi ku-
*k*lamuselwa, i Hosi ya kulu-
lama, ni kambe i Hosi ya le
Selema, loku ku nga ku
ngalo, i Hosi ya kurula;
3 Na nga hi na dadani, na
nga na mamani, na a nga
hi na kokwani, na nga hi
na sangula ka masiku ha-
mbu ni kugumelwa ka wu-
tomi, kanile*z*i i mahelwe
kota *N*wana wa Nungu-
ngulu), i tsama mupristi
kala kupinzuka.

4 Makunu pimani le*z*aku i
wa hi munhu wa ku yini
yena, ywaloye Abrahama,
kokwani, a nga mu nyika a
xipanze xa kume xa loku a
nga ku panga ka hombe.
5 Bona ha kunene mbanana
ba Levi laba ba nga kuma a
wutsamo ga wupristi kasi
kulaywa ku teka a *z*a kume

za banhu hi kota ya nayo,
hi ku ngalo, za bamaka*b*ye,
hambu lezi laba ba nga hu-
ma hi lomo xiwunwini xa
Abrahama:
6 Kanilezi loyi a ku*t*ralwa ka-
kwe ku nga hlayelwangiko
ka*b*ye, i lo teka xipanze xa
kume xa Abrahama, i lo
mu katekisa yena loyi a nga
ni tsumbiso.

Roma 4. 13. Gal. 3. 16.

7 Kanilezi a ku na kukanetwa
a ku ngalo loyi wa tsongwa-
ni wa katekisilwe hi loyi
nene.
8 Manga*b*ye a banhu laba ba
fako ba amukela a xipanzi
xa kume; kanilezi ku kona
mu*n*we, ka yena ku ku-
stumunyilwe a ku wa ha-
nya.

xip. 5. 6. & 6. 20.

9 Lezaku, ngalo, hi ka Abra-
hama nzi wula Levi, loyi a
amukelako a za kume i lo
riha a za kume;
10 Habuka i wa hi lomo xi-
wunwini xa raru wakwe,
laha na *k*langana na Melki-
zedeki.

11 Makunu loku ku wa hi
kona kumbelela hi wupristi
ga ba ka Levi (hakuba la-
hasi ka gona a banhu ba
amukele a nayo), ku wa la-
beka yini lezaku mu*n*wani
mupristi i ta huma hi ma
mahela ka Melkizedeki, a
nga hlayelwi kota ma ma-
hela ka Aroni ke?

Gal. 2. 21. xipm. 18, 19. xip. 8. 7.

12 Hakuba a wupristi gi hu-
nzulusilwe, ka labeka a ku-
ba kuhunzulwa ni nayo.
13 Hakuba yena loyi zi wulako
ha yena lezi zilo i wa hi wa
li*n*wani lixaka, lolu ku nga
hi ko kona a munhu a koze-
leko a latini.
14 Hakuba zi la su n*d*lunya a
Hosi ya hina yi lo huma hi
ka ba Juda; ka lolo lixaka
Mosi a nga wulangi ncumo
hi mupristi ka lona.

Mat. 1. 3. Luka 3. 33. Roma 1. 3.
Kuv. 5. 5.

15 Yini hina hi xi wulako xi
nga kubaseni ha hombe
nguvu, hi ku maha ka Me-
lkezedeki ku lo huma mu-
*n*wani mupristi,
16 Loyi a mahilweko, na ku
hi nga kulaya loku kufako,
kanilezi hi ntamo wa wu-
tomi legi gi ngagumelwi-
ko:
17 Hakuba ku lo tiyiswa ha
yena,
Wena u mupristi kala ku-
pinzuka ni ma mahela
ka Melkizedeki.

xip. 5. 6, 10. & 6. 20.

18 Hakuba ku kona a kumbe-
la ka nayo wa kurangula
hakuba hi kurereka ka wo-
na ni kungavuni ka wona

Roma 8. 3. Gal. 4. 9.

19 (Hakuba a nayo a wu mahi
hi ncumo xi mbelela), kani-
lezi ku neha a kutsumba
kunene, loku ha kona hi
tsinelako kusuhani ka Nu-
ngungulu.

Mit. 13. 39. Roma 3. 20, 21, 28. & 5. 2.
& 8. 3. Gal. 2. 16. & 3. 24. Efe. 2.
18. & 3. 12. xip. 4. 16. & 6. 18. & 8.
6. & 9. 9. & 10. 19.

20 Kota lezi ku nga hi lahandle ka kuhlambanya.
21 (Hakuba bona ha kunene ba mahilwe a bapristi hi lahandle ka kuhlambanya; kanilezi yena i na ni kuhlambanya ha yena loyi a nga mu wula yena,

A Hosi yi lo hlambanya a yi hunzulukangi a wutsumbu ga yona, wena u mupristi kala kupinzuka);

22 Hi ka za ku ngahi Jesu kambe i mahwa kutiyiso ka xivumelwano xa zinene.

xip. 8. 6. & 9. 15. & 12. 24.

23 Bona ha kunene ba lo mahwa a bapristi banyingi hi kuhlaywa, hakuba hi kufa ba lo hungatelwa kusimamiseni:
24 Kanilezi yena, hakuba i tsamile kala kupinzuka, a wupristu gakwe a gi na ku hunzulusiwa.
25 Ngahilezo wa zi kota a kuhanyisa kwaleyoleyo ha kunene laba ba tsinelako ka Nungungulu ha yena, na mu wona lezaku yena u tsama a ba yimelela bona.

Roma 8. 34. 1 Tim. 2. 5. xip. 9. 24. 1 Joh. 2. 1.

26 Hakuba a mupristi wa hombe wa ku ngahi ngwa hina, i basile, a nga na ku onha, a nga na zibi, na a hambanyisilwe ka baonhi, i lo klakuswa kuhunza matilo;

Efe. 1. 20. & 4. 10. xip. 4. 15. & 8. 1.

27 A nga labekiko masiku ni masiku, kota labo bapristi ba hombe, ba nga nyikela a nyikelo wa zonho zakwe kuranga, zonake a wa zonho za banhu: yena lexi i lo xi maha kanwe ku mbetisa, laha na nyikela a wutsumbu gakwe.

Roma 6. 10. xip. 5. 3. & 9. 7, 12, 28. & 10. 12.

28 Hakuba a nayo wuhlawula banhu ba maha mupristi wa hombe, na ba hi ni kurereka; kanilezi a mhaka ya kuhlambanya, leyi yi nga le nzako ka nayo, yi lo hlawula a Nwana, a mbelelisilwe kala kupinzuka lezo.

xip. 2. 10. & 5. 1, 2, 9.

XIPIMO 8.

1 Makunu ka lezi zilo hi zi wulako a xilo xa homba hi lexi: Hi na ni mupristi wa hombe wà ku ngahi, loyi a tsamileko hi le canjeni ga xinene ga xitsamo xa Wukulu matilweni,

Efe. 1. 20. Kol. 3. 1. xip. 1. 3. & 10. 12. & 12. 2.

2 A xikozeli xa lezi zo basa, ni wa tabernakeli ga zinene, legi gi nga mahwa hi Hosi, na gi nga mahwangi hi munhu.

xip. 9. 8, 11, 12, 24.

3 Hakuba bonklelele a bapristi ba hombe ba yimisilwe a ku nyikela a minyikelo ni kupahlela: ngahilezo ku fanele lezaku na yenawu loyi mupristi wa hombe a hi ni xa ku nyikela ha xona.

Efe. 5. 2. xip. 9. 14.

4 Na mu wona laha na ha hi
kona misabeni, i wa nga hi
mupristi futsi, na mu wona
lezaku ba kona a labo ba
nyikela kota nayo;
5 Labo ba nga kozela hi lezi
zi wonekako ni xiruti xa zi-
lo za le tilweni, kota lezi
Mosi a nga laywa hi Nu-
ngungulu laha na ha laba
ku maha a tabernakeli: ha-
kuba, Wona, a ku yena, u
mahe zilo zonkle kota lezi
ku nga kangetwa ka wena
xitsungeni.
Mit. 7. 44. Kol. 2. 17. xip. 9. 23. & 10. 1.
6 Kanilezi makunu yena i ku-
mile a kukozela kunene
nguvu, hi kota ya lezi mu
yimeli wa xivumelwano xi-
nene, lexi xi kegeleko ka
zitsumbiso zinene.
2 Kor. 3. 6, 8, 9. xip. 7. 22.
7 Hakuba loku lexo xivume-
lwano xo rangula xi nga hi
na nanzu, zonake nga ku
nga labyiwi wutsamo hi
ka xa wumbiri.
xip. 7. 11, 18.
8 Hakuba na sola ka bona, a
wula,
Mangabye, masiku mata,
ku wula a Hosi, lezaku
nzi ta maha xivumelwa-
no xiswa ni yindlu ya
Israeli ni yindlu ya Ju-
da;
9 Ku nga hi kota a xivu-
melwano lexi xi nga ma-
hilwe ni bararu babye, le-
go siku nzi nga ba teka hi
canja nzi ba rangulela na
ba huma hi le tikweni ga
Gipite; hakuba a ba si-
mamisangi xivumelwa-
neni xa mina, a zi yi go-
ngangi, ku wula a Hosi.
10 Hakuba lexi hi xivume-
lwano lexi nzi ta nga xi
maha ni yindlu ya Israeli
anzako ka lawo masiku,
ku wula a Hosi; nzi ta
beka a nayo wa mina ku-
pimeni kabye, ni le timbi-
lwini tabye nzi ku yi tsala:
ni ka bona nzi ta maha
Nungungulu, bona ba ta
maha banhu ba mina:
xip. 10. 16.
11 Ba nga ta gonzisa loyi ni
loyi laba a tsamileko na-
bo, loyi ni loyi a nakulo-
ye, ba wula, Tiba wena
Hosi: hakuba bonkle ba
ta nzi tiba, ku suka hi ka
ba tsongwanyani ku kala
ka laba ba hombe babye.
Joh. 6. 45. 1 Joh. 2. 27.
12 Hakuba nzi ta ba ni riba-
lela a kuonha kabye, a
zonho zabye nzi nga ta zi
alakanya kambe.
Roma 11. 27. xip. 10. 17.
13 Ni ka lezo wa wula, A xivu-
melwano xiswa, i lo maha
le xo ranga a wu kale. Ka-
nilezi lexi xi mahako xa
kale xi kosahefe xi le kusu-
hi ni ku nwalala.
2 Kor. 5. 17.

XIPIMO 9.

1 Makunu hambu xivume-
lwano xo sangula xi wa hi
ni mikuwu ya kukozela, ni
wutsamo ga kukozela, ga
legi tiko.

2 Hakuba ku wa hi kona a
tabernakeli gi nga longise-
lwe, a kurangula, ku wa hi
kona a tinhi ta tikandiya,
ni meza, ni *z*ibaba *z*i beki-
lweko; leyo yi nga ti*b*ya
wut*z*amo go Basa.
3 A nzako ka veli ya wumbi-
ri, a tabernakeli legi gi bi-
twako go Basa ga ku basa-
basa;
xip. 6. 19.
4 Ku hi ni xi*b*ya xa nzalama
xa ku hisa a pepo, ni ngaxa
ya xivumelwano yi name-
ketlwe m*k*lelo won*k*le hi
nzalama, nzeni ka yona ku
wa mbita ya nzalama yi nga
bekilwe kona mana, ni xi-
gomba xa Aroni lexi xi nga
hluka, ni timeza ta xivume-
lwano;
5 Le hehla ka wona ku wa
hi kona a makerubi ya wu-
kosi ma sirele a xitsamo
xa wuxinji; hi ka le*z*i *z*ilo a
hi na ku wulawula makunu
ha mu*n*we.
6 Makunu le*z*i *z*ilo *z*i wa lo-
ngisela a *z*a ku ngahi, a mu-
pristi i wa simamisa naya le
tabernakelini go ranga, a ku
ya tira a mitiro ya kuko-
zela;
7 Kanile*z*i ka ga wumbiri a
mupristi wa hombe yece,
ka*n*we hi lembe, na nga hi
na nkata, lowu a wu nyike-
lako ka wutsumbu gakwe,
ni *z*ihambuko *z*a banhu:
xip. 5. 3. & 7. 27.
8 A Moya wo basa wu wa wo-
nisa le*z*i, a n*d*lela ya wutsa-
mo lego yi wa nga se ku
wonekeliswa, laha na tabe-
rnakeli ga kuranga na ga ha
yimile;
Joh. 14. 6. xip. 10. 19, 20.
9 Leyi yi nga hi mufananiso
wa xikati lexi makunu xi
nga kona; hakuba ka nyi-
kelwa a minyikalo ni kupa-
hlela leyi yi nga hiko, ni ku
henya a mbilu ya loyi a ko-
zelako, yi lulamiswa,
Gal. 3. 31. xip. 7. 18, 19. & 10. 1, 11.
10 Na yihi (ya kuga ni kunwa
ni kuhla*z*a kunyingi) a mi-
kuwo ya nyama, yi tsami-
leko kala xikati xa kulo-
ngisela.
Efe. 2. 15. Kol. 2. 16, 20. xip. 7. 16.

11 Kanile*z*i laha Kristu na a
cikele a mupristi wa hombe
wa *z*ilo *z*o saseka le*z*i *z*i ta-
ko, i lo hunza a ya ka gona
a tabernakeli le ga hombe
gi mbeleleko, na gi nga ma-
hiwangi hi man*d*la, loku ku
nga ku ngalo, a hi ga loku
kumaha,
xip. 3. 1. & 8. 2. & 10. 1.
12 Na ku nga hi hi nkata wa
timbuti ni wa tiho*n*wana,
kanile*z*i hi nkata wakwe
wutsumbu, i lo engena ku
hi ka*n*we ha kona bon*k*le
wutsa*n*weni go basa, na ku-
mile a ku*k*la*k*lisa ka kupi-
nzuka.
Mit. 20. 28. Efe. 1. 7. Kol. 1. 14. ximp. 26, 28. xip. 10. 4, 10. 1 Pet. 1. 19. Kuv. 1. 5. & 5. 9.
13 Hakuba loku a nkata wa
timbuti ni wa tikuzi, ni ku-
ma ni wa marole wu *n*wa-
tsekele bona laba ba bihisi-

lweko, wu hlaza a kubasisa
ka nyama:
14 Ku ta ku yini nguvu a nka-
ta wa Kristu, loyi hi Moya
wu ngagumesiko i ti nyi-
kela a wutsumbu gakwe na
nga hi na kuonha ka Nu-
ngungulu, a hlazako a ti-
mbilu ta *n*wi*n*a mitirweni
ya kufa kasi kukozela Nu-
ngungulu a hanyako ke?
Luka 1. 74. Roma 1. 4. & 6. 13, 22. Efe. 5. 2. Tit. 2. 14. xip. 1. 3. & 6. 1. & 7. 27. & 10. 22. 1 Pet. 1. 19. & 3. 18. & 4. 2. 1 Joh. 1. 7. Kuv. 1. 5.
15 Hi kota ya lexi yena i hi
miyimeli wa xivumelwa xi-
swa, lezaku a kufa na ku
wa hi kona hi ku*k*la*k*liswa
ka zikungubanyeko ze lezi
zi nga lahasi ka xivumelwa-
no xa kurangula, bona laba
ba bitanilweko nga ba amu-
kela a zitsumbiso za tsomba
leyi yi nga ni kupinzuka.
Roma 3. 25. & 5. 6. 1 Tim. 2. 5. xip. 3. 1. & 7. 22. & 8. 6. & 12. 24. 1 Pet. 3. 18.
16 Hakuba laha yi nga kona
xivumelwano, ku fanelwe
ku nga ku hi kona a kufa
ka loyi a nga yi maha.
17 Hakuba xivumelwano xi na
ntamo laha ko nga na kufi-
lwe: hakuba a xi na ntamo
laha ko nga loyi a nga xi
maha na ha hanya ke?
Gal. 3. 15.
18 Ngahilezo hambu xivume-
lwano xi ranga a xi tiyi-
swango hi lahan*d*le ka nka-
ta.
19 Hakuba hambu laha yon*k*le
milayo yi nga nga yi kane-
lwe hi Mosi ka banhu bo-
n*k*le kota hi ka nayo, i lo
teka a nkata wa tiho*n*wana
ni wa timbuti, ni mati ni
wuya go *t*ruka ni hisope, a
*n*watsekela kon*k*le ni buku
wutsumbu, ni banhu bo-
n*k*le, a ku,
20 Lowu hi nkata wa xivume-
lwano lowu Nungungulu a
layileko ha *n*wina.
Mat. 26. 28.
21 Kambe nguvu a tabernakeli
ni *zibya zonk*le *za* kukozela
a *zi* *n*watsekelisa *zalezo* hi
nkata.
22 Ni kota hi ka nayo, kutani
nza fela ku tekela ku wula,
*zonk*le *zi* basiswa hi nkata,
hi lahan*d*le ka ku halatwa
a nkata a ku kona kutse-
tselelwa.
23 Hikwalaho *zi* wa lo labeka
a *ziringaniso za zilo za* le
matilweni *zi* ta basiswa hi
le*zi*; kanile*zi* a *zilo za* le ti-
lweni a wutsumbu ga *zona*
zi na ni minyikelo yinene
kuhunza leyi.
xip. 8. 5.
24 Hakuba Kristu a nga enge-
nangi wutsa*n*weni go basa
ga ku mahiwa hi man*d*la,
lego gi fanekiliso wa legi gi
nene; kanile*zi* le tilweni
wutsumbu ga kona, makunu
wa wonekela mahlweni ka
ngohe ya Nungungulu ha
kota ya hina:
Roma 8. 34. xip. 6. 20. & 7. 25. & 8. 2. 1 Joh. 2. 1.
25 Na ku nga hi ku i ta nyike-
la a wutsumbu *z*ikatikati;
kota le*zi* a mupristi wa ho-

mbe a nga engena wutsa-
*n*weni go basa malembe ni
malembe zi*n*we ni nkata lo-
wu wu nga hi ko wakwe
yena *n*winyi;

xipm. 7.

26 Hakuba loku zi wa ngaho
nga a xaniseka cima ka
kuseketelwa ka misaba:
kanilezi ku hi ka*n*we leno
kugumelweni ka titanga i
wonekelisilwe a ku hoxa a
kuonha hi kunyikela ka
wutsumbu gakwe.

1 Kor. 10. 11. Gal. 4. 4. Efe. 1. 10. xipm. 12. xip. 7. 27. & 10. 10. 1 Pet. 3. 18.

27 Nga hi kota lezi ku yimisi-
lweko ka banhu a kufa ka-
*n*we, a nzaku ka lezi kuta
kulamula;

2 Kor. 5. 10. Kuv. 20. 12, 13.

28 Lezo Kristu kambe, i lo nyi-
kelwa katigi*n*we kasi ku
rwalo a zonho za banyingi,
i ta wonekela hi xikati xa
wumbiri, na nga hi na kuo-
nha ka bona laba ba mu ri-
nzeleko, hi kuhanyisweni.

Mat. 26. 28. Roma 5. 15. & 6. 10. Tit. 2. 13. 1 Pet. 2. 24. & 3. 18. 2 Pet. 3. 12. 1 Joh. 3. 5.

XIPIMO 10.

1 Hakuba a nayo hi xiruti
xa zilo zinene le zi tako, na
wu nga hi wona mufanani-
so wa zilo cima minyikelo
ya ywaleyo ka malembe ni
malembe, le ba simamisako
ba nyikela na wu nga mbe-
lelisi bona laba ba tsinelako
kusuhani.

Kol. 2. 17. xipm. 14. xip. 8. 5. & 9. 9, 11, 23.

2 Yi nga taku yi tsika kunyi-
kelwa, hakuba laba bakoze-
lako ba basisilwe ka*n*we, a
ba ha hi na mbilu ya kuo-
nha kambe?

3 Kanilezi ka kona loko ku-
pahlela a kuonha kalaka-
nywa malembe ni male-
mbe.

xip. 9. 7.

4 Hakuba a zi na koteka leza-
ku a nkata wa tikuzi ni ti-
mbuti wa kota ku susa a
zonho.

xipm. 11. xip. 9. 13.

5 Ngahilezo laha na ata tikwe-
ni, wa wula,
A nyikelo ni kupahlela a
nga ku ranzi, kanilezi a
miri u longiselele mina;
6 Yon*k*le minyikelo yi hisi-
lweko ni mipahlelo ya zo-
nho wena a ku nengeli:
7 Zonake nza wula mina,
Maga*b*ye, nzata (lomo bu-
kwini gi songilweko ku
tsalilwe ha mina) a ku
maha kuranza ka wena,
O Nungungulu.
8 Na a wula hi la hehle, A
kupahlela ni minyikelo yo-
n*k*le yo hiswa minyikelo ni
mipahlelo ya kuonha wena
a ku yi ranzi, a ku tsaki
kambe hi ka yona (leyi yi
nyikelwako kota hi ka na-
yo),
9 Zonake i te ngalo yena, Ma-
nga*b*ye, nzi tile kuta maha
kuranza ka wena. I lo susa
le za kuranga, kasi wa fela
kuyimise le za wumbiri.
10 Hi ka loku kuranza hi na hi
basisilwe hi kunyikelwa ka

miri wa Jesu Kristu ka*n*we
hi ka bon*k*le.
Joh. 17. 19. xip 9. 12 & 13 12.
11 Bon*k*le bapristi ha kunene
ba yima masiku ni masiku
na ba kozela ba nyikela xi-
kati hi xikati kwaloko ku-
pahlela, loku ku nga hiko
ni ku susa a *z*onho:
xipm. 4. xip. 7. 27.
12 Kanile*z*i yena, laha na nyi-
kele a kunyikela ku*n*we ka
*z*onho *z*on*k*le kala kupinzu-
ka, i lọ tsama hi ka ga xi-
nene canja ga Nungungulu;
Kol. 3. 1. xip. 1. 3.
13 Ku sukela le*z*o ku langute-
kile le*z*aku a balala bakwe
ba maha a xikegetelo xa
mikonzo yakwe.
Mit. 2. 35. 1 Kor. 15. 25. xip. 1. 13.
14 Hakuba hi nyikelo mu*n*we
yena i mbelelisile kala kupi-
nzuka bona laba ba basisi-
lweko.
xipm. 1.
15 A Moya wa Basa kambe wa
maha wukustumunyu ka
hina: hakuba a nzako na
yena na wulile,
16 Lexi hi xivumelwano nzi
ta nga xi maha na bona
anzako ka lawo masiku,
ku wula a Hosi; nzi ta
beka milayo ya mina ti-
mbilwini ta*b*ye, ni kupi-
meni ka*b*ye mina nzi ta
ku yi tsala;
*z*onake a ku yena,
xip. 8. 10, 12.
17 A *z*onho *z*a*b*ye ni kubiha
nzi nga ta alakanya ka-
mbe.
18 Makunu loku laha kutsetse-
lelwa ka le*z*i ku hi le*z*i, a ka
hi kona a pahlela ka kuo-
nha.

19 Hikwalaho na hi hi ni le-
*z*i, bamaka*b*ye, kutiyisa ku
engena wutsa*n*weni go basa
hi nkata wa Jesu,
Roma 5. 2. Efe. 2. 18. & 3. 12. xip.
9. 8, 12.
20 Hi n*d*lela leyi a yi longise-
leleko hina, a n*d*lela ya ku-
hanya kuswa, hi veli, loko
ku hi ngalo, hi nyama ya-
kwe;
Joh. 10. 9. & 14. 6. xip. 9. 3, 8.
21 Na hi hi ni mupristi wa ho-
mbe hehla ka yin*d*lu ya Nu-
ngungulu;
1 Tim. 3. 15. xip. 4. 14.
22 Nga hi tsinela ku suhani na
hi ni mbilu tinene ni kutala
ka kukoleka, na mbilu ta
hina ti *n*watsekelwe ka ti-
mbilu ti biha, ni mimiri ya
hina yi hla*z*ilwe hi mati ma
hla*z*ekileko:
2 Kor. 7. 1. Efe. 3. 12. xip. 4. 16. &
9. 14. Jam. 1. 6. 1 Joh. 3. 21.
23 Nga hi komisisa a kuvume-
la ka kutsumba ka hina ka-
si ku nga gu*k*liswi; hakuba
i tsumbekile loyi a nga tsu-
mbisa:
1 Kor. 1. 9. & 10. 13. 1 Tesa. 5. 24.
2 Tesa. 3. 3. xip. 4. 14. & 11. 11.
24 Nga hi pima mu*n*we ni mu-
*n*wani kasi ha vuxelana
kuranza ni mitiro yosase-
ka;
25 Hi nga tsiki ku*k*langana a
wutsumbu ga hina kati gi-
*n*we, kota wu nga mukuwo
wa ba*n*wani, kanile*z*i hi la-
yana; ha hombe nguvu

kota lezi mu wonako a ma-
siku ku tsinela kusuhani.
Mit. 2. 42. Roma 13. 11. Fil. 4. 5.
2 Pet. 3. 9, 11, 14. Jude 19.

26 Hakuba loku hi onha ha
womu a nzako hakuba hi
ti*b*a a *z*inene, a wa ha hi
kona a munyikelo wa *z*o-
nho,
xip. 6. 4. 2 Pet. 2. 20, 21.
27 Kanile*z*i hi čikelelwa hi ku-
koneka loku kucabekako,
ni pingo ga nzilo legi gi ta
nga kadamula a balala.
2 Tesa. 1. 8. xip. 12. 29.
28 A munhu loyi a kanyisako
a nayo wa Mosi i dawa na
nga zwelwangi wuxinji hi
mhaka ya bambiri kutani
banharu bukustumunyu:
Mat. 18. 16. Joh. 8. 17. 2 Kor. 13. 1.
xip. 2. 2.
29 Hi ka ku yini kuxaniseka
xana, alaka*n*yani *n*wina, i
ta lamulwa hi ku faneleko
ke, loyi a kanziyelako laha-
si ka mikonzo a *N*wana wa
Nungungulu ke, a hlayela-
ko a nkata wa xivumelwa-
no, lowu a nga nyikelwa ha
wona, a hi xilo xo basa, a
kanyisa a Moya wa wuxinji
ke?
Mat. 12. 31, 32. 1 Kor. 11. 29. Efe. 4.
30. xip. 2. 3. & 12. 25. & 13. 20.
30 Hakuba hina ha mu ti*b*a
loyi a nga wula, A kupota
ku hi ka mina, mina nzi ta
*k*lelisela. Ni kambe, A Hosi
yi ta lamula a banhu bakwe.
Roma 12. 19.
31 Ku hi xilo xi cabekako a
ku wela man*d*leni ya Nu-
ngungulu a hanyako.
Luka 12. 5.

32 Kanile*z*i alakanyani a ma-
siku ma hunzileko, a ka
wona, anzako na mu wone-
kelisilwe, mu honisela mu
lozwa kuxaniswa ka ho-
mbe;
Gal. 3. 4. Fil. 1. 29, 30. Kol. 2. 1.
xip. 6. 4. 2 Joh. 8.
33 Hi *k*lelo, hakuba mu lo ma-
hwa mu wonwa hi kuru-
kwa ni kuxaniseka; na hi
*k*lelo, mu lo maha *z*ihlengeli
*zin*we nabo laba ba mahi-
swako le*z*i.
1 Kor. 4. 9. Fil. 1. 7. & 4. 14. 1 Tesa.
2. 14.
34 Hakuba kambe mu na ni
ti*t*ralo ka bona laba ba bohi-
lweko, mu lo tsaka laha na
mu pangwa mipfuno ya
*n*wina, na mu *z*i ti*b*a a wu-
tsumbu ga *n*wina lezaku
mu na ni kufuma kunene
ku tsamako ku*n*we tsoma.
Mat. 5. 12. & 6. 20. & 19. 21. Luka 12.
33. Mit. 5. 41. Fil. 1. 7. 1 Tim. 6.
19. 2 Tim. 1. 16. Jam. 1. 2.
35 Hikwalaho mu nga hoxi
kule a ku tiyisa ka *n*wina,
loku ku na nga ni ku*k*leli-
selwa a ncacazelo wa ho-
mbe.
Mat. 5. 12. & 10. 32.
36 Hakuba *z*a labeka lezaku
nga mu hi ni kutimisela,
le*z*i mu mahile kuranza ka
Nungungulu, kasi ma fela
ku amukela a xitsumbiso.
Luka 21. 19. Gal. 6. 9. Kol. 3. 24. xip.
9. 15. & 12. 1. 1 Pet. 1. 9.
37 Hakuba hi xikatana xi-
tsongwanyani, loyi a tako
i tata, a nga ta hlwela.
Luka 18. 8. 2 Pet. 3. 9.
38 Kanile*z*i laba ba mina bo
lulama ba ta hanya hi ku-

koleka: kani loku a *k*lela
le nzako, a mbilu ya mina
yi nga ta ba na kutsaka
ha yena.
Roma 1. 17. Gal. 3. 11.
39 Kanilezi hina a hi ba bona
laba ba *k*lelelako nzako le
kuhoxweni; kanilezi hi ka
bona laba ba nga ni kukole-
ka loku ka ku hanyiswa ka
timbilu.
Mit. 16. 30, 31. 1 Tesa. 5. 9. 2 Tesa. 2. 14. 1 Pet. 2. 20, 21.

XIPIMO 11.

1 Makunu a kukoleka ku hi
kutsumba a zilo zi xubiwa-
ko, a kuxuba a zilo zi nga
woniwiko.
Roma 8. 24, 25. 2 Kor. 4. 18. & 5. 7.
2 Hakuba hi ka kona a bakale
ba na ni wukustumunyu gi
nga *t*ralwa ka bona
xipm. 39.
3 Hi kukoleka hina hi lo zi
pima lezaku a matiko ma lo
akiwa hi mhaka ya Nungu-
ngulu, zi ngaho lezi zi wo-
nwako a zi mahwangi hi
zilo zi wonekako.
Joh. 1. 3. xip. 1. 2. 2 Pet. 3. 5.
4 Hi kukoleka Abela i lo nyi-
kela ka Nungungulu a mu-
nyikelo wunene ku hunza
Kana, hi ka wona ku lo ma-
hiwa a wukustumunyu ga
ku i lulamile, Nungungulu
wa maha wukustumunyu
hi kuvumela a munyikelo
wakwe: ha wona hambu
lezi a fileko wa ha wula-
wula.
Mat. 23. 35. xip. 12. 24. 1 Joh. 3. 12.
5 Hi kukoleka Enoke i lo ja-
jekwa kasi a nga woni ku-
fa; i wa nga kumiwangi
hakuba Nungungulu i lo mu
jajeka: hakuba hi mahlwe-
ni ka kujajekwa kakwe i
wa lo mahelwa wukustu-
munyu lezaku wa tsakisa
kwatsi ka Nungungulu:
6 Hakuba hi lehan*d*le ka ku-
koleka a zi koteki ku tsaki-
sa yena: hakuba loyi a tako
ka Nungungulu nga a ko-
lwa lezaku yena hi yena,
lezaku yena hi mucacazeli
wa bona laba ba labako ye-
na.
7 Hi kukoleka Noa, na a layi-
lwe hi Nungungulu hi kota
ya zilo zi nga woniwiko lezi,
i lo ninginiswa hi xicawu
xa wungungulu, i lo longisa
a ntaru kasi ku hanyisa yi-
n*d*lu yakwe; hi lexo yena i
lo kona tiko, i lo maha xi-
*t*ralwa xa kululama loku ku
nga ka kukoleka.
Roma 3. 22. & 4. 13. Fil. 3. 9. 1 Pet. 3. 20.
8 Hi kukoleka Abrahama, la-
ha na bitanilwe, i lo ingisa
a ku famba ka lego wutsa-
mo a nga ta gi amukela ku
maha a tsomba: yena i lo
famba, na nga ku ti*b*i laha
a yako kona.
Mit. 7. 2, 3, 4.
9 Hi kukoleka i lo maha mu-
pfumba tikweni ga kutsu-
mbiswa, kota a tiko gi nga
hiko gakwe, i lo tsama lomo
mixaxeni, zinawe na Isaka
na Jakobe, ni zi*t*ralwa zi*n*we
naye za xwalexi xi tsumbi-
so:
xip. 6. 17.

10 Hakuba i lo cuwuka a muti
lowu wu nga ni xiseketelo,
lowu a muaki a nga Nungu-
ngulu.
xip. 3. 4. & 12. 22. & 13. 14. Kuv. 21. 2, 10.

11 Hi kukoleka yena Sara a
wutsumbu gakwe i lo kuma
ntamo wa wa xura nyimba
ya mbewu na hi wa kale
xikati xakwe, cima a nga
tsumba ku ngalo i kolekile
loyi a tsumbisileko:
Luka 1. 36. Roma 4. 21. xip. 10. 23.

12 Hikwalaho ku lo huma ka
yena mu*n*we, loyi a fileko
hi kutela, mbanyingi ba
kota a wunyingi ga tinye-
leti ta tilo, ba kota a seke
ka le fungwini wa bimbi,
ba nga hiko na kuhlaywa.
Roma 4. 18, 19.

13 Laba bon*k*le ba lofa kuko-
lekeni, na ba nga amukela-
ngi a *z*itsumbiso, kanile*z*i
na ba *z*i wonile *z*ona na *z*i
hi kule, na ba vumele le*z*a-
ku bona ba hi bapfumba ni
baenzi laha misabeni.
Joh. 8. 56. xipm. 27, 39. 1 Pet. 1. 17. & 2. 11.

14 Hakuba laba ba wulako a
*z*a ku ngahi *z*ilo ba woneke-
lisa ku ngalo ba gi laba a
tiko ga bona benyi.
xip. 13. 14.

15 Loku ha kunene bona ba wa
gi labile lego tiko ba suka
ka gona, nga ba kumile ka-
mbe a xikati xa ku wuya.

16 Kanile*z*i makunu ba lo xu-
ba a tiko gi nene, le ga ku
ngalo, le ga le tilweni: nga-
hile*z*o Nungungulu a nga na
tingana ha bona, a ku bitwa
a ku Nungungulu ngwa*b*ye:
hakuba i ba longisilele bona
a muti.
Mat. 22. 32. Mit. 7. 32. Fil. 3. 20. xip. 13. 14.

17 Kanile*z*i Abrahama, na ri-
ngilwe, i lo pahlela ha Isa-
ka: ina, yena loyi a nga
amukela a *z*itsumbiso ha
yena hi hi kutsaka i lo mu
nyikela a *n*wana wakwe a
*t*releko yece;
Jam. 2. 21.

18 Yena loyi ku nga wulilwe
ha yena ku ngalo, Hi ka
Isaka a mbewu ya wena yi
ta bitanwa:
Roma 9. 7.

19 A ku le*z*ako Nungungulu a
*z*i kotako a ku vuxa, kona
ka bafileko; ka *z*ale*z*o ke i
lo maha ku mu amukela le
nzako hi kufananisa.
Roma 4. 17, 19, 21.

20 Hi kukoleka Isaka i lo kate-
kisa Jakobe na Esau, kona
ka *z*ilo *z*i tako.

21 Hi kukoleka Jakobe, laha
na afa, i lo katekisa a bana-
na ba Josefa bona bambiri;
i lo kombela na kegele he-
hla ka xigomba xakwe.

22 Hi kukoleka Josefa, laha na
kugumelwa kakwe kutsine-
le, i lo alakanyisa hi suka
ka banana ba Israeli; i lo
nyika kulaya hi marambu
yakwe.

23 Hi kukoleka Mosi, laha na
*t*relwe, i lo fihlwa tihweti ti
nharu hi ba*t*rali ba yena,
hakuba ba lo wona le*z*aku i

wa hi *n*wanana loyi a sase-
kileko; a ba cabangi hi ku-
laya ka hosi.
Mit. 7. 20.

24 Hi kukoleka Mosi, laha na
kulile, i lo ala ku bitanwa a
ku i *n*wanana wa nhwana
wa Faro.

25 Na a hlawula ku komiwa
hi kubiha *zin*we ni banhu
ba ka Nungungulu kuhu-
nza kutsaka ka kuonha a
xikatanyana;

26 I lo hlayela a ku kurukate-
lwa hi kota ya Kristu ku hi
kufuma ka hombe ku hu-
nza a pfuno wa Gipite: ha-
kuba yena i lo cuwuka a
ku*k*leliselwa a ncacazelo.
xip. 10. 35. & 13. 13.

27 Hi kukoleka i lo suka le
Gipite, na nga cabi a zanga
ya hosi: hakuba yena i lo
timisela, kota lezi a nga
wona loyi a nga woneki-
ko.
xipm. 13.

28 Hi kukoleka i lo gongola a
pasika, ni ku*n*watsekelwa
ka nkata, kasi a mudayi
wa matewula a nga ba he-
nyi bona.

29 Hi kukoleka ba lo tsema-
kanya a bimbi go *t*ruka ko-
ta misaba yi omileko: a ba
le Gipite ba wa lo ringa ku
maha ba lo mitwa.

30 Hi kukoleka a kurisi ga le
Jeriko gi lowa, anzako na
ba gi renzelekele a n*k*lanu
ni mambiri masiku.

31 Hi kukoleka Rahabi xibayi
a nga fangi nabo laba ba
nga ingisangiko, na amu-
kelile a tihloli hi kurula.
Jam. 2. 25.

32 Xana nza ha ta wula yini
kambe ke? hakuba a xi
enele a xikati a kuba n*z*i
wulawula ha Gideoni, na
Baraki, na Samsoni, na Ja-
fete; na Davida na Samueli
ni baprofeti:

33 Laba hi kukoleka ba lo hlu-
la mifumo, ba lo tira kulu-
lama, ba lo kuma *z*itsumbi-
so, ba lo vala milomu ya ti-
ngala,

34 Ba lo tima a ntamo wa nzi-
lo, ba pona a wu*k*la ga ti-
supado, kurerekeni ba lo
mahiswa kutiya, ba lo ma-
ha tinhenha kulweni, ba lo
hlula a tiyimpi ta ba mati-
ko.

35 A ba basati ba amukeliswa
a bafileko ba*b*ye hi kuvu-
xwa: a ba*n*wani ba lo xani-
swa, ba nga vumeli ku
amukela ku*k*laklisa ka*b*ye;
kasi ba fela ku kuma a ku-
vuka kunene:
Mit. 22. 25.

36 A *b*anwani ba lo ringwa hi
kutseketselwa ni kubiwa,
ina, nguvunguvu ba lo ko-
*n*wa ba engeniswa mapa-
xweni:

37 Ba lo gan*d*lwa hi mari*b*ye,
ba lo sahwa hi hi tisaruti,
ba xengwa, ba lo dawa hi
supado: ba lo nzulanzula
ba ambele a dzowo ya tiyi-
vi, ni timbuti; ba lo vuma-
la, ba lo xaniswa, ba komi-
wa hi kubiha
Mat. 3. 4. Mit. 7. 58. & 14. 19.

38 (A tiko gi wa nga ha fane-
langi), ba lo penga lomo zi-
wuleni ni zitsungeni ni mi-
kobo*k*lweni, ni timhakweni
ta misaba.
39 Ni laba bon*k*le, na ba mahe-
lwe wukustumu ka bona hi
kukoleka ka*b*ye, a ba amu-
kelangi a xitsumbiso,
xipm. 2, 13.
40 Na Nungungulu na longise-
lele a zilo zinene ka hina,
lezaku na ba hambene na
hina ba nga mbeleli.
xip. 5. 9. & 7. 22. & 8. 6. & 12. 23. Kuv. 6. 11.

XIPIMO 12.

1 Hikwalaho nga hina ka-
mbe, na hi wona lezaku hi
ranzelwe hi marefu yo tala
ya ba kustumunyu, a hi
hoxe lezi zi binzako zon*k*le,
ni kuonha loku ku hi tinde-
kisako hina, nga hi tsutsu-
ma a kudawula loku ku be-
kilweko mahlweni ka hina,
1 Kor. 9. 24. Fil. 3. 13, 14. Roma 12. 12. Kol. 3. 8. xip. 10. 36. 1 Pet. 2. 1.
2 Na hi cuwuka ka Jesu a
mumahi ni mumbelelisi wa
kukoleka ka hina, loyi hi hi
kutsaka loku ku nga bekwa
mahlweni kakwe i lo timi-
sela a xihambano, a nga ka-
tali hi tingana, i tsamile hi
ka ga xinene canja ga tsa-
mo xa wukosi xa Nungu-
ngulu.
Luka 24. 26. Fil. 2. 8, &c. xip. 1. 3, 13. & 8. 1. 1 Pet. 1. 11. & 3. 22.
3 Pimani ha yena loyi a nga
honisela a kurukwa ka ku
ngahi ka zionhi wutsumbu
ga zona, kasi *n*wina mu nga
rereki, mu mbela ntamo
mihefemulweni ya *n*wina.
Mat. 10. 24, 25. Joh. 15. 20. Gal. 6. 9.
4 Mu se ku komisisa ku kala
le nkateni, hi kulwa ni kuo-
nha:
1 Kor. 10. 13 xip. 10. 32, 33, 34.
5 Mu kohlilwe ke hi kulaya,
loku ku wulawulako ka
*n*wina kota ka banana,
Nwananga, u nga tsiki a
kutsayisa ka Hosi, u nga
karali laha na u wulawu-
lelwa ha yona;
6 Hakuba loyi a mu ranza-
ko a Hosi wa mu tsayisa,
yi baba a banana bon*k*le
laba yi ba amukelako.
Jam. 1. 12. Kuv. 3. 19.
7 Loku hi kutsayiswa loku
mu timiselelako; Nungu-
ngulu i maha ka *n*wina
kwatsi hi banana; hakuba
i kwihi *n*wanana loyi a raru
wakwe a nga mu tsayisiko
ke?
8 Kanilezi loku *n*wina mu
nga tsayisiwi, ha zoneke
bon*k*le ba mahilwe zihle-
ngeli, zonake mu mikova, a
mu banana.
1 Pet. 5. 9.
9 Futsi kambe, hi na ni bada-
dani ba nyama ya hina ba
ku hi tsayisa hina, hina hi
lo ba dzunza: a hi nga
hunzisa nguvu ka Dada-
ni wa mimoya, hi hanya
ke?
10 Hakuba ha kunene bona ba
hi tsayisa xikatana kota lezi
zi sasekileko ka*b*ye; kani-
lezi yena hi kuvuna ka hina,

kasi hina ha fela ku hlengela a kubasa kakwe.
1 Pet. 1. 15, 16.
Konkle a kutsayiswa loku ku nga kona ku nga ku nga tsakisi, kanilezi ku zangarisa: na ku nga hi le nzako ku trala a mihanzi ya kurula ka bona laba ba nga kari ba tsayiswa, yina a mihanzo ya kululama.
Jam. 3. 18.
12 Ngahilezo klakusani a mandla laya ma guklaguklako ni madzolo laya ma hlekahlekako;
13 Mu maha tindlela to lulama ta mikonzo ya nwina, kasi laba ba kwitako ba nga hambuki ndleleni, kanilezi ba hanyiswa.
Gal. 6. 1.

14 Lanzelani kurula ni banhu bonkle, ni kubasiswa loku ku nga woniwiko hi munhu yena Hosi:
Mat. 5. 8. Roma 12. 18. & 14. 19. 2 Kor. 7. 1. Efe. 5. 5. 2 Tim. 2. 22.
15 Mu cuwukisisa ku nga taku a hi kona munhu a kiyelelako a wuxinji ga Nungungulu; ku ngaku a mutsu wa kubaba wu mila wu mu xanisa nwina, na hi wona a banyingi ba onhakaliswa;
2 Kor. 6. 1. Gal. 5. 4. xip. 3. 12.
16 Ku ngata kala ku hi kona a xibayi, ni munhu wa mafenya, kota Esau loyi hi xikemu xa kuga i lo xabisa a wutewula gakwe.
Efe. 5. 3. Kol. 3. 5. 1 Tesa. 4. 3.
17 Hakuba ma zi tiba hambu lezi hi le nzako a nga laba a kuga a tsomba ya kukatekiswa, i lo kanetwa (hakuba a ka ha hunzuluswangi), hambu lezi a nga hlayisisa nguvu ku kulaba hi mohloti.
xip. 6. 6.

18 Hakuba a mu se kuta xitsungeni lexi xi felako ku henyiwa, ni kuswako hi nzilo, ni le ntimeni, ni le munyani, ni le ma wunweni,
Roma 6. 14. & 8. 15. 2 Tim. 1. 7.
19 Ni ku yimba ka punzu, ni gezu ga timhaka; legi gezu laba ba gi zwileko ba alako baku a ku nga kanilwi a mhaka kambe ka bona:
20 Hakuba ba wa nga ni kutimisela lezi zi nga layilwe, Loku a xihari xi henya a xitsunga xi ta ganglwa hi maribye;
21 Lezo a kucabeka ku wa kuwonekeliswa, loku Mosi a nga wula, Nzi na ni hlanekero ni kuradlama:
22 Kanilezi nwina mi tile xitsungeni xa Zioni, ni le mutini wa Nungungulu a hanyako, a Jerusalema ga le tilweni, ni ka tingelosi ti nga hlayiwiko,
Gal. 4. 26. Fil. 3. 20. Kuv. 3. 12. & 21. 2, 10. Jude 14.
23 Ni le mu klanganweni lowu wa hombe ni ceci ya matewula yi hlayelweko le tilweni, ni ka Nungungulu a Mulamuli wa bonkle, ni ka mimoya ya banhu bo lulama yi lulamiswa,
Luka 10. 20. Fil. 3. 12. & 4. 3. xip.

11. 40. Jam. 1. 18. Kuv. 13. 8. & 14. 4.

24 Ni ka Jesu a muyimeli wa xivumelwano xi*s*wa, ni ka nkata wu *n*watsekelweko wu wulawulako *z*inene ku hunza a wa Abela.
xip. 8. 6. & 9. 15. & 10. 22. & 11. 4. 1 Pet. 1. 2.

25 Cuwukani a ku kala mu nga mu ali loyi a wulawulako. Hakuba loku bona ba nga ponangi, laha na alile loyi a nga ba laya laha misabeni, nguvu ka hina a hi nga ta pona, loku hi mu fularela loku a hi layako le tilweno:
xip. 2. 2, 3. & 3. 17. & 10. 28, 29.

26 Loyi a gezu gakwe *z*onake gi nga tsekatsekisa a misaba: kanile*z*i makunu i tsumbisile, aku, A nzi nga engeta nzi tsekatsekisa misaba kambe yoce, kanile*z*i ni tilo kambe.

27 Ni leyi a mhaka, Nzi engeta kambe, ku wonisa hi ku mbuluka ka le*z*i *z*ilo *z*i hlekahlekisilweko, kota le*z*i *z*i nga *z*ilo *z*i mahilweko, kasi le*z*i *z*ilo *z*i ta kala kutsekatsekiswa *z*i ta sala.
Mat. 24. 35. 2 Pet. 3. 10. Kuv. 21. 1.

28 Ngahile*z*o, na hi amukele a mufumo lowu wu nga hi ko ni tsekatsekiswa, nga hi hi ni wuxinji, legi hi ta nga nyikela ha gona a munyikelo wu tsakisako ka Nungungulu *z*i*n*we ni xicawo ni kuxalala:

29 Hakuba Nungungulu u hi nzilo wu hisako.
2 Tesa. 1. 8. xip. 10. 27.

XIPIMO 13.

1 Nga kuranza ka bamaka*b*ye ku simamisa.
Roma 12. 10. 1 Tesa. 4. 9. 1 Pet. 1. 22. & 2. 17. & 3. 8. & 4. 8. 2 Pet. 1. 7. 1 Joh. 3. 11, &c. & 4. 7, 20, 21.

2 Mu nga ri*b*ali ku koma kwatsi a bapfumba, hakuba hi lexi ba*n*wani ba lo amukela a tingelosi na ba nga ti*b*i.
Mat. 25. 35. Roma 12 13. 1 Tim. 3. 2. 1 Pet. 4. 9.

3 Alakanyani bona laba ba kotsilweko, kwatsi mu ko*n*wa *z*inwe nabo; ni laba ba komiwako hi kubiha, mu kwatsi *n*winawu kambe mu lomo mirini.
Mat. 25. 36. Roma 12. 15. 1 Kor. 12. 26. Kol. 4. 18. 1 Pet. 3. 8.

4 A kutekana ku sasekile ka banhu bon*k*le, nga ni sangu gi nga hi na *z*ibi: hakuba a *z*ibayi ni *z*irembi Nungungulu i ta *z*i lamula.
1 Kor. 6. 9. Gal. 5. 19, 21. Efe. 5. 5. Kol. 3. 5, 6. Kuv. 22. 15.

5 Nga *n*wina mu *k*la*k*leka kuranzeni ka mali; eneliswani hi le*z*i *z*ilo mu nga nazo: hakuba a wutsumbu gakwe wa wula, A ku nzi nga ta hluleka ha wena, kani hi ka yini a nzi nga tsika wena.
Mat. 6. 25, 34. Fil. 4. 11, 12. 1 Tim. 6. 6, 8.

6 Nga hi *z*ona hi ku tiyahlana ha wula,

A Hosi hi muvuni wa mina; mina a nzi nga ta caba: xini a ta nga xi maha munhu ka mina ke?

7 Alakanyani laba ba fumi-

leko hehla ka *n*wina, laba
ba wulawulako ka *n*wina a
mhaka ya Nungungulu;
mu pimisisa hi ku famba ka
kuhanya ka*b*ye, mu ringa-
nisa kukoleka ka*b*ye.
xipm. 17. xip. 6. 12.
8 Jesu Kristu hi ywaloyi wa
tolo nu nyamu*k*la, ina kala
kupinzuka.
Joh. 8. 58. xip. 1. 12. Kuv. 1. 4.
9 Mu nga hambukiswi hi ti-
xaka tinyingi ta kugonzisa
ka banhu: hakuba *z*i sase-
kile le*z*aku a mbilu yi yimi-
swa hi wuxinji; na ku nga
hi kuga, loku laba ba ku
labisisako ku nga ba vuna-
ngiko.
Roma 14. 17. Efe. 4. 14. & 5. 6. Kol. 2. 4, 8, 16. 1 Tim. 4. 3. 1 Joh. 4. 1.
10 Hina ni alati, laha ba nga
faneliko ku nga ba gela
kona, laba ba kozelako ta-
bernakeli.
1 Kor. 9. 13. & 10. 18.
11 Hakuba a mimiri ya *z*ihari
le*z*o, le*z*i a nkata wa *z*ona
wu nga nehwa lomo wutsa-
*n*weni gi hi mupristi wa ho-
mbe kota munyikelo wa
kuonha, *z*i wa hiswa le ha-
n*d*le ka gobela.
12 Ngahile*z*o Jesu kambe, kasi
a fela ku basisa hi nkata wa
*n*winyi, i lo xaniseka leha-
n*d*le ka nyangwa.
Joh. 19. 17, 18. Mit. 7. 58.
13 Nga hina hikwalaho hiya
ka yena lehan*d*le ka gobela,
na hi rwele kurukwe kakwe.
xip. 11. 26. 1 Pet. 4. 14.
14 Hakuba laha hina a hi na
muti wa ku tsama, kanile*z*i
hi laba muti lowu wu ta
nga ta.
Fil. 3. 20. xip. 11. 10, 16. & 12. 22.
15 Hi kota yena nga hi nyike-
la a nyikelo wa kubonga ka
Nungungulu hi simamisisa,
le*z*aku ngalo, a mihanzo ya
milomu leyi yi vumelako
bito ga yena.
Efe. 5. 20. 1 Pet. 2. 5.
16 Kanile*z*i a ku maha kusasa
ni kuwulawula hi nga ko-
hlwi: hakuba hi minyikelo
ya ku ngahi Nungungulu
wa tsakiswa kwatsi.
Roma 12. 13. 2 Kor. 9. 12. Fil. 4. 18. xip. 6. 10.
17 Mu ba ingisa laba ba mu
fumeleko, mu koza ka bo-
na: hakuba bona ba rinzela
a mihefemulo ya *n*wina,
kwatsi bona ba ta nga tsa-
nza; kasi ba fela ku maha
le*z*i hi kutsaka, na ku nga
hi hi kulo: hakuba le*z*i *z*i
nga vuni ncumo ka *n*wina.
Mit. 20. 26, 28. Fil. 2. 29. 1 Tesa. 5. 12. 1 Tim. 5. 17. xipm. 7.
18 Hi kombeleleni hina: ha hi
kurumetilwe le*z*o hi na ni
timbilu to saseka na hi xuba
kuhanya hi ti*t*ralo ka *z*ilo
*z*on*k*le.
Mit. 23. 1. & 24. 16. Roma 15. 30. 2 Kor. 1. 12. Efe. 6. 19. Kol. 4. 3. 1 Tesa. 5. 25. 2 Tesa. 3. 1.
19 Nza mu laya ha hombe ngu-
vu a ku maha le*z*i, kasi nza
wuyiselwa ka *n*wina loku-
loku.
File. 22.
20 Makunu Nungungulu wa
kurula, loyi a hi wuyisileko
kambe hi ka bafileko a mu-

risi wa hombe wa tiyivi na
hi nkata wa xivumelwano
xa kupinzuka, yena a Hosi
ya hina Jesu,
Joh. 10. 11, 14. Mit. 2. 24, 32. Roma 4. 24. & 8. 11. & 15. 33. 1 Kor. 6. 14. & 15. 15. 2 Kor. 4. 14. Gal. 1. 1. Kol. 2. 12. 1 Tesa. 1. 10. & 5. 23. xip. 10. 29. 1 Pet. 1. 21. & 2. 25. & 5. 4.

21 A mu mahe mu mbelela ka
*z*ilo *z*on*k*le *z*o saseka a ku
maha kuranza kakwe, na
tira ka hina le*z*i *z*i tsaki-
sako mahlweni yakwe, hi
Jesu Kristu; ka yena nga
ku hi kona a wukoso kala
kupinzuka ni kupinzuka.
Ameni.
Gal. 1. 5. Fil. 2. 13. 2 Tesa. 2. 17. 2 Tim. 4. 18. 1 Pet. 5. 10. Kuv. 1. 6.

22 Kanile*z*i nza mu laya *n*wi-
na, bamaka*b*ye, rwalani a
mhaka ya kulaywa: hakuba
nzi tsalile ka *n*wina hi ti-
mhaka ti tsongwani.
1 Pet. 5. 12.

23 Mu ti*b*a le*z*aku a maka*b*ye
wa kina Timote i *k*la*k*lisi-
lwe; loku ata *z*ale*z*i, nzi ta
mu wona *n*wina na yena.
1 Tesa. 3. 2. 1 Tim. 6. 12.

24 Ba runguleni laba ba mu
fumeleko, ni bon*k*la laba bo-
basa. Laba ba le Italia ba
mu rungula.
xipm. 7, 17.

25 A wuxinji a gi be ka *n*wi-
na *n*wen*k*le. Ameni.
Tit. 3. 15.

I PAPILO GA JAMESI.

XIPIMO 1.

1 Jamesi, a nanza ga Nu-
ngungulu ni ga Hosi Jesu
Kristu, ka kume ga tixaka
ni timbiri ti hangalakileko
nza ti rungula.
Joh. 7. 35. Mit. 2. 5. & 8. 1. & 12. 17. & 15. 13. & 26. 7. Gal. 1. 19. & 2. 9. Tit. 1. 1. 1 Pet. 1. 1. Jude 1.

2 Nga mu wula ku kutsaka
kon*k*le, bamaka*b*ye, laha na
mu cikelelwa hi wunyingi
ga kuringwa;
Mat. 5. 12. Mit. 5. 41. Heb. 10. 34. 1 Pet. 1. 6. & 4. 13, 16.

3 Na mu ti*b*a le*z*aku a kutala
ka kukoleka ka *n*wina ku
maha ku honisela.
Roma 5. 3.

4 Nga kuhonisela ku hi ni ku-
tira kumbeleleko, kasi ma
mbeleliswa futsi, mu nga
vumali ncumo.

5 Kanile*z*i loku a nga a hi
kona wa *n*wina a vumalako
ku*k*lariha, nga a kombela
ka Nungungulu, loyi a nyi-
kako ka bon*k*le hi matsenya
a nga ganganwi; ku ta nyi-
kwa ka yena.
Mat. 7. 7. & 21. 22. Marku 11. 24. Lu-

ka 11. 9. Joh. 14. 13. & 15. 7. & 16. 23. 1 Joh. 5. 14, 15.

6 Kanilezi a kombele hi kukoleka, na a nga kanakani ncumo: hakuba loyi a kanakanako i kota a *b*yandlati ga bimbi gi ku kuletwako hi mheho gi hoxwa.
Marku 11. 24. 1 Tim. 2. 8.

7 Nga loyi munhu a nga alakanyi a ku ngalo i ta amukela ncumo xa le ka Hosi;

8 A munhu loyi a nga ni timbilu timbiri, wa n*d*lenga-n*d*lengiswa ku fambeni ka yena kon*k*le.
xip. 4. 8.

9 Kanilezi a nakulori loyi wa xisiwana a tsakiswa hi lezi zi *k*lakusilweko ka yena:

10 Ni loyi a fumileko, a tsakiswe hi lezi zi koramisilweko: hakuba zi kota a zitsangi za *b*yanyi i ta hunza.
1 Kor. 7. 31. xip. 4. 14. 1 Pet. 1. 24. 1 Joh. 2. 17.

11 Hakuba a gambo gi tsuwuka ni mheho yi wu*k*lahulelako wu wunisa a *b*yanyi; ni zitsangi za kona zi *k*la*k*leka, ni ni kumbombiswa ka *b*yanyi ku *n*walala: zi ngaho ni munhu wo fuma i ta wuna tin*d*leleni takwe ton*k*le.

12 I katekile loyi munhu a timiselako a kuringwa: hakuba laha na nga a hlolisisilwe, yena i ta amukela a xi*d*lo*d*lo xa wutomi, lexi a Hosi yi tsumbisileko laba ba yi ranzako.
Mat. 10. 22. & 19. 28, 29. 1 Kor. 9. 25. 2 Tim. 4. 8. xip. 2. 5. Heb. 12. 5. 1 Pet. 5. 4. Kuv. 2. 10. & 3. 19.

13 Nga munhu a nga wuli laha na ringwa, aku nzi ringwa hi Nungungulu: hakuba Nungungulu a koti ku ringwa hi kubiha, a wutsumbu gakwe a nga na ku ringa munhu:

14 Kanilezi a munhu ni munhu wa ringiwa, laha na kokilwe hi kumbilukela kakwe yena *n*winyi, a hambukiswa.

15 *Z*onake a ku mbilukela, laha na kupfepfile, ku*t*rala kuonha: ni kuonha, laha ku nga kukulile, ku banga kufa.
Roma 6. 21, 23.

16 Mu nga kohliswi, bamaka*b*ye ba ranzekako.

17 *Z*on*k*le zinyikiwo zo saseka ni zinyikiwo zon*k*le lezi zi mbeleleko zita hi le hehla, zi relela hi le ka Dadani wa kuwonekela, a ka yena a ku na kuhunzuluka, hambu ni nzutana lowu wu hunzulukako.
Joh. 3. 27. Roma 11. 29. 1 Kor. 4. 7.

18 Hi kuranza kakwe i lo hi *t*rala hi mhaka ya zinene, kasi ha maha lixaka la mihanzo yo rangula ka zimahlwa zakwe.
Joh. 1. 13. & 3. 3. 1 Kor. 4. 15. Efe. 1. 12. 1 Pet. 1. 23. Kuv. 14. 4.

19 *N*wina ma xi ti*b*a lexi, bamaka*b*ye ba mina ba ranzekako, Nga a banhu bon*k*le ba ha*k*lisa kuzwa, ba nonoka ku wulawula, ba nonoka ku zangara:

20 Hakuba à zanga ya banhu
a yi tiri a kululama ka Nu-
ngungulu.
Mit. 13. 26. Roma 1. 16. 1 Kor. 15. 2. Efe. 1. 3. Kol. 3. 8. Tit. 2. 11. Heb. 2. 3. 1 Pet. 1. 9. & 2. 1.

21 Ngahilezo hoxani kule a zi-
bi ni kukamanyetwa hi ku-
biha, mu yi amukela hi ku
tikoramisa a mhaka leyi yi
*b*yalilweko, leyi yi kotako
ku hanyisa mihefemulo ya
*n*wina.

22 Kanilezi *n*wina nga mu hi
zitiri za mhaka, mu nga hi
zizwi zoce, mu ko*k*lisa a
wutsumbu ga *n*wina.
Mat. 7. 21. Luka 6. 46. & 11. 28. Roma 2. 13. 1 Joh. 3. 7.

23 Loku a hi kona loyi a nga
muzwi wa mhaka, na a nga
hi mumahi, i kota munhu
loyi a cuwukako ngohe ya-
kwe lomo wonini:
Luka 6. 47, &c. xip. 2. 14, &c.

24 Hakuba yena wa wona wu-
tsumbu gakwe, na a suka,
a kohlwa lezaku i wa hi
munhu wa ku yiniyini.

25 Kanilezi loyi a cuwukako
ka nayo wu mbeleleko, a
nayo wa ku*k*la*k*leka, a no-
nohisa lezo, na nga hi mu-
*n*we loyi a kohlwako, kani-
lezi a mumahi loyi a tirako,
loyi munhu i ta katekiswa
kumaheni ka yena.
Joh. 13. 17. 2 Kor. 3. 18. xip. 2. 12.

26 Loku a hi kona a alakanya-
ko ku ngalo wa kolwa, laha
na a nga komi lirimi lakwe
kanilezi i kohlisa mbilu ya-
kwe, a kukolwa ka munhu
loyi a hi ncumo.
1 Pet. 3. 10.

27 A kolo yi basileko ni yi nga
hiko ni zibi mahlweni ka
Nungungulu wa hina ni
Dadani hi leyi, hi kuya ka
laba ba felweko ni tinoni
kuxanisekeni ka*b*ye, a ti
gongola a nga hi na bala hi
za tiko.
Mat. 25. 36. Roma 12. 2. xip. 4. 4. 1 Joh. 5. 18.

XIPIMO 2.

1 Bamaka*b*ye ba mina, mu
nga komi a kukoleka ka
Hosi ya hina Jesu Kristu, a
Hosi ya wukosi, hi ku hla-
wula banhu.
Mat. 22. 16. 1 Kor. 2. 8. xipm. 9. Jude 16.

2 Hakuba loku kuta sinago-
geni ga *n*wina a munhu na
hi pera ya nzalama, ni tingu-
wo to saseka, na kuta ka-
mbe a munhu wa xisiwana
na a mbele a tinguwo to
biha;
3 Mu mu languta loyi a a
mbeleko tinguwo to saseka,
mu ku ngalo, Tsama laha
wena ka wutsamo go sase-
ka; mu wuya mu ku ngalo
ka loyi a ambeleko tinguwo
to biha, Tsama laho, kutani
tsama wena lahasi ka xike-
getelo xa mikonzo ya mina;
4 *N*wina a mu hambanyisi
kupimeni ka *n*wina ke, mu
lamula hi kulamula ko biha
ke?
5 Ingisani, bamaka*b*ye ba mi-
na ba ranzekako; Nungu-
ngulu a nga ba hlawulangi
ke laba ba zisiwana tikweni
kasi ba fumiswa hi kuko-

leka, ni zitralwa za mufumo
luwu wu tsumbisilweko la-
ba ba ranzako yena ke?
Mat. 5. 3. Luka 6. 20. & 12. 21, 32. Joh. 7. 48. 1 Kor. 1. 26, 28. & 2. 9. 1 Tim. 6. 18. 2 Tim. 4. 8. xip. 1. 12. Kuv. 2. 9.
6 Kanilezi mu tsikile loyi wa
xisiwana a munhu. Laba
ba fumileko a ba mu xa-
nisi ke, a wutsumbu gabye
ba mu kokobisi mahlweni
ka zitsamo za kulamula
ke?
Mit. 13. 50. & 17. 6. & 18. 12. 1 Kor. 11. 22. xip. 5. 6.
7 A ba mahi a nzukano ka
bito legi nwina mu bitani-
lweko ha gona ke?
8 Ahemba loku mu tatisa a
nayo lowu wo saseka, kota
hi ka mitsalo, U ta ranza
wa akelana na wena kota
lezi u ti ranzako wena, mu
maha kwatsi:
Mat. 22. 39. Roma 13. 8, 9. Gal. 5. 14. & 6. 2.
9 Kanilezi loku mu hi ni ku-
hlawula munhu, ma onha,
na mu woniswa hi nayo ku
ngalo mu zionhi.
xipm. 1.
10 Hakuba kani hi wihi a hla-
yisako a nayo wonkle, kani-
lezi a klula ka nayo munwe,
i na ni kuonha ka wona
wonkle.
Mat. 5. 19. Gal. 3. 10.
Hakuba yena loyi a nga
wula, U nga rembi, i wula
kambe, U nga dayi. Ma-
kunu loku u nga rembi,
kanilezi u daya, u muonhi
wa nayo.
Lezo kanelani nwina, lezo
mahani, kota banhu laba ba
lamulwako hi nayo wa ku-
klakleka.
xip. 1. 25.
13 Hakuba a kulamula a ku na
wuxinji ka yena loyi a nga
hi ko na wuxinji: a wuxi-
nji ga dzunzeka kulamu-
lweni.
Mat. 6. 15. & 18. 35. & 25. 41, 42. 1 Joh. 4. 17, 18.
14 Ku vuna yini kona, bama-
kabye ba mina, loku munhu
aku i na ni kukoleka, na
nga hi na mitiro? kukoleka
ku ta mu hanyisa ke?
Mat. 7. 26. xip. 1. 23.
15 Loku a nakuloni kutani ma-
kweru, a hi xibyiri, na a
vumala kuga ka masiku ni
masiku,
Luka 3. 11.
16 A munwe wa nwina a ku
ka bona, Fambani hi kuru-
la, mu kufumela mu tati-
swa; na mu nga nyikangi
a zilo zi labekako mirini;
ku vuna hi ku yini ke?
1 Joh. 3. 18.
17 Lezo ni kukoleka, loku ku
nga hi ni mitiro, ku file a
wutsumbu ga kona.
18 Ina, a munhu i ta wula,
Wena u na ni kukoleka,
mina nzi na mitiro: nzi ko-
mbise a kukoleka ka wena
na ku hi haba mitiro, nzi ta
ku kombisa hi mitiro ya
mina a kukoleka ka mina.
xip. 3. 13.
19 Wena wa kolwa lezaku Nu-
ngungulu munwe; u maha
kwatsi: ni madimoni ma
kolwa, ma rurumela.
Mat. 8. 29. Marku 1. 24. & 5. 7. Luka 4. 34. Mit. 16. 17. & 19. 15.

20 Kanilezi wena u ta zi tiba,
O munhu u nga hi ko neu-
mo, lezaku a kukoleka ku
nga hiko na mitiro ku file-
ke?
21 Abrahama a dadani wa hina
a nga wa nga basiswangi hi
mitiro ke, laha a nga nyi-
kele a Isaka a nwana wa-
kwe a latini ke?
22 Wena wa wona lezaku a
kukoleka kakwe ku lo ma-
hwa hi mitiro yakwe, na hi
mitiro a kukoleka ku lo
mahwa ku mbeleliswa;
Heb. 11. 17.
23 Ni mitsalo yi lo tatiswa levi
ya ku ngalo, Ni Abrahama
i lo kolwa Nungungulu, ku
lo hlelwa ka yena a ku ku-
lulama; i lo bitanwa lezaku
i xaka ga Nungungulu.
Roma 4. 3. Gal. 3. 6.
24 Nwina ma wona lezaku hi
mitiro a munhu wa basi-
swa, na ku nga hi kukoleka
koce.
25 Ku lo kotisa lezo ka Rahabi
xibayi i lo basiswa hi mitiro
ke, laha a nga a mukela a
mitsumi, a yi fambisa hi
yinwani ndlela?
Heb. 11. 31.
26 Hakuba kota miri wu nga
haba moya wu file, lezo ka-
mbe a kukoleka ku nga ha-
ba a mitiro ku file.

XIPIMO 3.

1 Mu nga mahi bagonzisi ba-
nyingi, bamakabye, ni mu
tiba lezaku hi ta amukela
kulamulwa ka hombe.
Mat. 23. 8, 14. Luka 6. 37. Roma 2. 20, 21. 1 Pet. 5. 3.
2 Hakuba hi ka zilo zo tala
hina honkle ha kubeka.
Loku a nga hi kona a nga
kungubanyekako hi kuwu-
lawula kakwe, ywaloye i hi
munhu a mbeleleko, wa zi
kota a ku gonga a miri
wakwe wonkle.
Mat. 12. 37. xip. 1. 26. 1 Pet. 3. 10. 1 Joh. 1. 8.
3 Makunu loku hi engenisa
mikaba milonwini ya ma-
haxi, kasi ma fela ku hi
ingisa, ha hunzulusa mimi-
ri ya wona yonkle.
4 Mangabye, ni mataru ka-
mbe, hambu lezi ma nga ya
hombe, ma nikinywa hi
mheho yi bubutsako, ma
renzelekiswa hi lemi yi tso-
ngwani, laha a nduna yi
ranzako ha kona.
5 Lezo a lirimi xirwana xi
tsongwani, la ku kumuka
zilo za hombe. Languta, ti-
hunyi ta yini ti lumekelwa-
ko hi nzilwanyana wu tso-
ngwanyanyani!
6 A lirimi li hi nzilo: hi tiko
ga kubiha xikari ka ziro za
hina a lirimi, li nyenyezisa-
ko a miri wonkle, li hisa-
ko a xibiri xa dzumba ga
hina, li xi lumekela gehe-
ne.
Mat. 15. 11, 18, 19, 20. Marku 7. 15, 20, 23.
7 Hakuba a tixaka tonkle ta
zihari ni tinyenyani, ni zilo
zo kokako a ni zilo za le bi-
mbini, za fuywa, ni zi fuyi-
lwe hi banhu:
8 Kanilezi a lirimi a li na ku
fuywa hi munhu; li hi ku-

biha ku nga hlulwiko, li
tele hi wutsulu gi dayako.
9 Ha lona ha kesa a Hosi ni
Dadani; hi lona a rukatela
a banhu, laba ba mahilwe-
ko hi kufanana ka Nungu-
ngulu:
10 Ka wona walowu nomu
mu*n*we ku humako kuka-
tekisa ni kurukatela. Ba-
makabye ba mina, nga lezi
zilo zi nge ngaho.
11 Ni hlowo a yi humesa wu-
tsamo gi*n*we a mati yo na-
nziha ni yo baba ke?
12 Ni sinya ya kuwu, bama-
kabye, a yi na ku *t*rala a
maolivi, wonawu makuwu
a mavini ke? ge ni mati yo
baba a ma na ku nanzi-
ha.

13 Hi wihi a *k*larihileko na
pimako xikari ka *n*wina ke?
nga na yena a kombisa a
kuhanya kakwe hi mitiro
yo saseka hi ti*t*ralo ni ku-
*k*lariha.
Gal. 6. 4. xip. 1. 21. & 2. 18.
14 Kanilezi loku mu nga mu
hi ni wukuxu ga kubaba ni
kungangamuka timbilwini
ta *n*wina, mu nga ti kulise
mu nga hembeli a zinene
wu*n*wa.
Roma 2. 17, 23. & 13. 13.
15 Loku ku*k*lariha a hi ku*k*la-
riha ku releleko hi le hehla,
kanilezi ka ka misaba, ka
ka banhu, ka ka madimo-
ni.
Fil. 3. 19. xip. 1. 17. Jude 19.
16 Hakuba a wukuxu ni ti-
mbiti laha ku nga kona, ku
kona ni xipitipiti ni ku ma-
ha kon*k*le ka kubiha.
1 Kor. 3. 3. Gal. 5. 20.
17 Kanilezi a ku*k*lariha loku
ku nga ka le hehla kuranga
ku hlazekile, ku na ni ku-
rula, ku wunene, ku kome-
ka kwatsi, ku tala hi ti*t*ralo
ni mihanzo yo saseka, a ku
na ku hlawula, a ku na ku
xengetela.
Roma 12. 9. 1 Kor. 2. 6, 7. 1 Pet. 1. 22. & 2. 1. 1 Joh. 3. 18.
18 A mihanzo ya kululama yi
byalwa kuruleni hi bona
laba ba mahako kurula.
Mat. 5. 9. Fil. 1. 11. Heb. 12. 11.

XIPIMO 4.

1 Yita hi kwihi impi ni kuta
hi kwihi kulwa xikari ka
*n*wina ke? a kuti ha kona,
kona lomo kumbulukeleni
loku ku nga lomo zirweni
za *n*wina ke?
Roma 7. 23. Gal. 5. 17. 1 Pet. 2. 11. xipm. 3.
2 Ma mbulukela, a mu na
ncumo: ma daya, na mu na-
bela, a mu na ku zi kuma:
malwa mu kanetana; a mu
ku kuma ncumo, hakuba a
mu kombeli.
3 *N*wina ma kombela a mu
na ku amukela, hakuba mu
kombela hi kubiha, kasi ma
ku hangalasa kumbilukele-
ni ka *n*wina.
1 Joh. 3. 22. & 5. 14.
4 *N*wina zirembi a mu zi tibi
lezaku a wuxaka ni legi tiko
wu mbulala ka Nungungu-
lu ke? Hikwalaho-kani hi-
wihi loyi a nga ni wuxaka
ni legi tiko u maha wutsu-

mbu gakwe a nala ka Nu-
ngungulu.
Joh. 15. 19. & 17. 14. Gal. 1. 10. 1 Joh. 2. 15.
5 Kutani *n*wina mu alakanya
lezaku mitsalo yi wula ma-
hala ke? A moya lowu a
wu mahileko ku tsama na
hina wu xuba wukuxu ke?
6 Kanilezi i nyika kambe wu-
xinji. Ngahilezo a mutsalo
wa wula, Nungungulu wa
ala laba ba matsanza, kani-
lezi a nyika wuxinji ka laba
ba ti koramisako.
Mat. 23. 12. Luka 1. 52. & 14. 11. & 18. 14. 1 Pet. 5. 5.
7 Hikwalaho nga mu ingisa
ka Nungungulu; mu ala
satani, yenawu i ta mu ca-
ba *n*wina.
Efe. 4. 27. & 6. 11. 1 Pet. 5. 9.
8 Tsinelani ku suhani ka Nu-
ngungulu, yenawu i ta tsi-
nela ku suhani ka *n*wina.
Hlazani man*d*la ya *n*wina,
*n*wina zionhi; mu basisa ti-
mbilu ta *n*wina, *n*wina ba
timbilu timbiri.
xip. 1. 8. 1 Pet. 1. 22. 1 Joh. 3. 3.
9 Nga mu xaniseka, mu hlo-
mula, mu rila: nga kuhleka
ka *n*wina ku kunzulwa xi-
rilo, ni kutsaka ka *n*wina
ku hi ku ti tsa*n*wisa.
Mat. 5. 4.
10 Koramisani wutsumbu ga
*n*wina mahlweni ka Hosi,
yona yi ta mu ku kumuki-
sa *n*wina.
Mat. 23. 12. Luka 14. 11. & 18. 14. 1 Pet. 5. 6.

11 Mu nga hlebani, bamaka-
*b*ye. Loku a hlebako ma-
ka*b*ye, kutani a lamulako
maka*b*ye, i hleba nayo, i
lamula nayo: kanilezi loku
wena u lamula a nayo, we-
na a ku mumahi wa nayo,
kanilezi u mulamuli.
Mat. 7. 1. Luka 6. 37. Roma 2. 1. 1 Kor. 4. 5. Efe. 4. 31. 1 Pet. 2. 1.
12 Mu*n*we ntsena a nga mu-
nyiki wa nayo a nga mula-
muli, yena loyi a kotako
kuhanyisa ni kudaya: kani-
lezi hi wena mani loyi a u
lamulako a wa akelane wa
wena ke?
Mat. 10. 28. Roma 14. 4, 13.

13 Tanani, *n*wina mu wula-
ko, Nyamu*k*la kutani ma-
nziko hi ta famba mutini
lowo, hi tsama lembe kona,
hi xabisa, hi binzula:
Luka 12. 18, &c.
14 Ma wula *n*wina lezi mu nga
zi ti*b*iko za manziko. Ku hi
yini a wutomi ga *n*wina ke?
Hakuba *n*wina mu mbera, le-
yi yi nga kona hi xikatanya-
na, zonake yi nyamalala.
xip. 1. 10. 1 Pet. 1. 24. 1 Joh. 2. 17.
15 Lezaku nga mu fanela ku
wula lezi, Loku yi nga Hosi
yi zi ranza, hi ta ba ni ku-
hanya, hi maha lezi ni lezo.
Mit. 18. 21. 1 Kor. 4. 19. & 16. 7. Heb. 6. 3.
16 Kanilezi makunu ma buma
matsanzeni ya *n*wina: ko-
n*k*le ku maha ka ku ngahi
ku biha.
1 Kor. 5. 6.
17 Hikwalaho ka yena loyi a
zi ti*b*a ku maha kululama,
a nga ku mahi, ka yena ku
hi kuonha..
Luka 12. 47. Joh. 9. 41. & 15. 22. Roma 1. 20, 21, 32. & 2. 17, 18, 23.

XIPIMO 5.

1 Tanani, nwina mu fumile-
ko, mu rila hi mikosi, hi
kuxaniswa loku ku ta nga-
ta hehla ka nwina.
Luka 6. 24. 1 Tim. 6. 9.
2 Zifuyo za nwina zi bolile,
ni tinguwo ta nwina ti gi-
lwe hi sumba.
Mat. 6. 20. xip. 2. 2.
3 A nzalama ya nwina ni sili-
va zi tsutsumbele; a kutsu-
tsumbala ka zona ku ta ba
a wukustumunyu ha nwi-
na, ku taga a nyama ya
nwina kota nzilo. Mu hle-
ngeletele a mipfuno ya nwi-
na masikwini ya kugumesa.
Roma 2. 5.
4 Langutani, a kurihwa ka
zitiri zi hulileko masinwini
ya nwina, loku nwina mu
beletelako hi wuklari, ku
rila: ni kurila ka bona laba
ba hulako ku cikele ka Hosi
ya le Sabaoti.
5 Mu hanyile hi kuanwa mi-
sabeni, mu buzile; mu noni-
sile a timbilu ta nwina a
sikwini kuklabyilweko ma-
banjeni.
Luka 16. 19, 25. 1 Tim. 5. 6.
Nwina mu ba konile, nwina
mu dele laba ba lulamileko;
a nga mu holobisi nwina.
xip. 2. 6.
Hikwalaho nga mu timise-
, bamakabye, ku kala ku-
ni ka Hosi. Languta, a
urimi wa labelela a miha-
o yo saseka ya misaba, na
isela hi ka yona, yi kala
amukela a vula yo sa-
la ni yo gumesa.

8 Nga nwinawu mu timisela;
mu yimisa timbilu ta nwina:
hakuba a kuta ka Hosi ku
tsinele.
Fil. 4. 5. Heb. 10. 25, 37. 1 Pet. 4. 7.
9 Mu nga kalali, bamakabye,
ka munwe ni munwani, ka-
si mu nga lamulwi: manga-
bye, a mulamuli i yimile
mahlweni ka nyangwa.
Mat. 24. 33. 1 Kor. 4. 5. xip. 4. 11.
10 Tekani, bamakabye, a xiwo-
nelo xa kuxaniseka ni kuti-
misela, xa baprofeti laba ba
nga wulawula bitweni ga
Hosi.
Mat. 5. 12. Heb. 11. 35, &c.
11 Langutani, ha bita ba kate-
kisilwe laba ba kutimisela-
ko: mu zwile hi kutimisela
ka Joba, mu wonile a ku-
gumelwa ka Hosi, ku yini a
wusiwana a Hosi ni titralo.
Mat. 5. 10, 11. & 10. 22.

12 Kanilezi hehla ka zilo zo-
nkle, bamakabye ba mina,
mu nga hlambanyi, hambu
ni tilo, hambu ni misaba, go
ni kwihi kuhlambanya: ka-
nilezi nga a ina wa nwina a
hi ina, ni ahihi wa nwina a
hi ahihi; kasi mu nga weli
kulamulweni.
Mat. 5. 34, &c.

13 I kona xikari ka nwina a
xanisekako ke? nga a ko-
mbela. I kona a xalalako
ke? nga a yimbelela kubo-
nga.
Efe. 5. 19. Kol. 3. 16.
14 I kona xikari ka nwina a
babyako ke? nga a bitana
a masingalakati ya ceci;

nga bona ba kombela he-
hla kakwe, ba mu tota
hi mafura bitweni ga Ho-
si:

Marku 6. 13. & 16. 18.

15 A kombelo wa kukoleka ku
ta mu hanyisa loyi a ba*b*ya-
ko, ni Hosi yi ta mu hanyi-
sa; loku a nga yena na
onhile, i ta tsetselelwa.

Mat. 9. 2.

16 Mu vumela kuonha ka *n*wi-
na ka mu*n*we ni mu*n*wani,
mu kombelelana, kasi ma
fela kuhanyiswa. A kuko-
mbela ka munhu a lulami-
leko ka vuna nguvu kutire-
ni ka kona.

Joh. 9. 31. 1 Joh. 3. 22.

17 Elija i wa hi munhu a nga
ni xibiri xo kota xa hina, i
lo kombela hi ku labisisa
le*z*aku yi fela ku kala kuna
a vula; a yi nangi laha mi-
sabeni a malembe manharu
ni n*k*lanu wa tihweti ni yi-
*n*we.

Luka 4. 25. Mit. 14. 15.

18 Yena i lo kombela kambe;
a tilo gi lo nyika a vula, ni
misaba yi lo *t*rala mihanzo
ya yona.

19 Bamaka*b*ye ba mina, loku
a hi kona wa *n*wina a ha-
mbukako ka *z*inene, ni mu-
*n*wani a mu wuyisa;

Mat. 18. 15.

20 A a *z*i ti*b*e, le*z*aku loyi a wu-
yisako a xionhi ku hambu-
keni ka n*d*lela ya xona i ta
hanyisa muhefemulo kufe-
ni, i ta kumbunyeta a *z*onho
*z*inyingi.

Roma 11. 14. 1 Kor. 9. 22. 1 Tim. 4. 16.
1 Pet. 4. 8.

A PAPILO GO SANGULA GA PETRO.

XIPIMO 1.

1 Petro, a mupostoli wa Jesu
Kristi, ka bahlawulilweko
laba ba fambileko ba Ha-
ngalakileko Pontusi, Gala-
tia, Kapadokia, Asia, Bitu-
nia,

Joh. 7. 35. Mit. 2. 5, 9, 10. Jam. 1. 1.

2 Kota a kuti*b*a ka Nungu-
ngulu a Dadani hi mahlwe-
ni, kubasisweni ka Moya,
hi kuingiseni ni ku*n*watse-
kelweni ka nkata wa Jesu
Kristu: A wuxinji ka *n*wi-
na ni kurula a ku anziswe.

Roma 1. 7. & 8. 29. & 11. 2. Efe. 1. 4.
2 Tesa. 2. 13. Heb. 10. 22. & 12. 24.
xip. 2. 9. 2 Pet. 1. 2. Jude 2.

3 A katekiswe Nungungulu
ni Dadani wa Hosi ya hina
Jesu Kristu, loyi hi kota ya
ti*t*ralo takwe ta hombe i lo
hi *t*rala kambe kuhanyeni
ka kutsumba hi kuvuka ka
Jesu Kristu hi bafileko,

Joh. 3. 3, 5. 1 Kor. 15. 20. 2 Kor. 1. 3.

Efe. 1. 3. 1 Tesa. 4. 14. xip. 3. 21. Tit. 3. 5. Jam. 1. 18.

4 Ka tsomba leyi yi nga boli-
ko, yi nga hi ko ni *zi*bi, leyo
yi nga wuniko, yi bekelwe
*n*wina tilweni,

Kol. 1. 5. 2 Tim. 4. 8. xip. 5. 4.

5 Laba hi ntamo wa Nungu-
ngulu mu heletwa hi kuko-
leka kuhanyeni loku ku
longeleko ku wonekeliswa
xikatini xa kugumesa.

Joh. 10. 28, 29. & 17. 11, 12, 15. Jude 1.

6 Hikwalaho mu tsakako ha
hombe ha kona, hambu le*z*i
makunu hi xikati xi tso-
ngwani, loku ku lebeka, ma
*radl*amiswa hi kuringwa
loku kunyingi,

Mat. 5. 12. Roma 12. 12. 2 Kor. 4. 17. & 6. 10. xip 4. 13. & 5. 10. Jam. 1. 2.

7 Kasi a kuzwala ka kukole-
ka ka *n*wina loku kuhloli-
lweko, na ku sasekile ku
hunza nzalama leyi yi mbe-
lako hambu na yi ringilwe
hi nzilo, ku nga kumiwa na
ku dzunziwa ni wukosi ni
wudumo kuwoneleni ka Je-
su Kristu:

Roma 2. 7, 10. 1 Kor. 3. 13. & 4. 5. 2 Tesa. 1. 7-12. xip. 4. 12. Jam. 1. 3, 12.

8 Loyi mu mu ranzako na mu
nga mu wonangi; loyi, ha-
mbu le*z*i mu nga mu woni-
ko, ma mu kolwa, mu na
ni kutsaka ka hombe loku
ku nga hi ko ni ku wulwa-
wulwa, mu tele hi wukosi:

Joh. 20. 29. 2 Kor. 5. 7. Heb. 11. 1, 27. 1 Joh. 4. 20.

Ma amukela kugumelwa ka
kukoleka ka *n*wina, a ku-
hanyiswa ka mihefemolo ya
*n*wina.

Roma 6. 22.

10 Hi kona loku kuhanyiswa
loku a baprofeti ba nga ku-
labisisa hi kuhlayisisela, la-
ba ba nga profeta hi wu-
xinji legi gi ta ngata ka
*n*wina:

Mat. 13. 17. Luka 10. 24. 2 Pet. 1. 19, 20, 21.

11 Na ba laba xikati muni, ni
ku ku yini a Moya wa Kri-
stu lowu wu nga hi ka bona
wu kombisako ha kona, la-
ha na u kustumunya hi
mahlweni a kuxaniseka ka
Kristu, ni wukosi legi gi ta
nga ba lanzela.

Luka 24. 25, 26, 44, 46. Joh. 12. 41. Mit. 26. 22, 23. xip. 3. 19. 2 Pet. 1. 21.

12 Ka bona gi nga wonekeli-
silwe, lezaku a hi ka wutsu-
mbu ga*b*ye, kanile*z*i ni ka
*n*wina, bona ba lo kozela
le*z*i *z*ilo, le*z*i makunu *z*i wu-
lwawulilweko ka *n*wina ha
bona laba ba kanelako a iva-
ngeli ka *n*wina hi Moya wo
Basa wu rumelweko hi le
tilweni; le*z*i *z*ilo a tingelosi
ti nga xuba a ku *z*i wona.

Mit. 2. 4. Efe. 3. 10. Heb. 11. 13, 39, 40.

13 Ngahile*z*o na mu ti boheni
a *z*iwunu *z*a kupima ka
*n*wina, mu pima mu beka a
kutsumba ka *n*wina ku
mbelela wuxinjini legi gi ta
nga nehwa ka *n*wina kuwo-
nekeleni ka Jesu Kristu;

Luka 12. 35. & 21. 34. & 17. 20. Roma 13. 13. 1 Kor. 1. 7. Efe. 6. 14. 1 Tesa. 5. 6, 8. 2 Tesa. 1. 7. xip. 4. 7. & 5. 8.

14 Kota banana ba xicawo, mu
nga bombisi a wutsumbu ga
*n*wina kota ma yimela ya
kumbilukela ka *n*wina hi

xikatini xa ku nga ti*b*i ka
*n*wina:
Mit. 17. 30. Roma 12. 2. 1 Tesa. 4. 5. xip. 4. 2.
15 Kanilezi kota loyi a mu bi-
tanileko ka basileko, nga
*n*wina mu hi bobasa matsa-
melweni ya kuhanya ka
*n*wina;
Luka 1. 74, 75. 2 Kor. 7. 1. 1 Tesa. 4. 3, 4, 7. Heb. 12. 14. 2 Pet. 3. 11.
16 Hakuba ku tsalilwe, *N*wina
mu ta ba ni ku basa; haku-
ba mina nzi basile.
17 Loku *n*wina mu bitana yena
kota Dadani, loyi a kalako
a nga hlawuli munhu a la-
mula kota mitiro ya mu*n*we
ni mu*n*wani, mu hunza xi-
kati xa *n*wina xa kufamba
hi hlanekero:
Mit. 10. 34. Roma 2. 11. 2 Kor. 5. 6. & 7. 1. Fil. 2. 12. Heb. 11. 13. & 12. 28. xip. 2. 11.
18 Na mu ti*b*a lezaku mu lo
*k*la*k*liswa, na ku nga hi zi-
nwe ni xilo xibolileko, ni
siliva kutani nzalama, le
kuhanyeni ka *n*wina ka
mahala ni ma tsamela ya
kuhanya loku mu nga nyi-
kwa hi bararu ba *n*wina;
1 Kor. 6. 20. & 7. 23. xip. 4. 3.
19 Kanilezi hi nkata lowu wo
sasekileko, kota wa ivana le-
yi yi nga hi ko ni kwanga ni
bala, wona nkata wa Kristu:
Joh. 1. 29, 36. Mit. 20. 28. 1 Kor. 5. 7. Efe. 1. 7. Heb. 9. 12, 14. Kuv. 5. 9.
20 Loku ha kunene wu nga
ti*b*yiwa kuranguleni hi ma-
hlweni ka xiseketelo xa ti-
ko, kanilezi wu lo woneke-
liswa zikatini za kugumelwa
hi kota ya *n*wina,
Roma 3. 25. & 16. 25, 26. Gal. 4. 4. Efe. 1. 10. & 3. 9, 11. Kol. 1. 26. 2 Tim. 1. 9, 10. Tit. 1. 2, 3. Heb. 1. 2. & 9. 26. Kuv. 13. 8.
21 Loyi hi kota yakwe mu nga
ba kolwako ka Nungungu-
lu, loyi a nga mu vuxa hi
ka bafileko, a nga mu nyika
wukosi; kasi a kukoleka ka
*n*wina ni kutsumba ka nga
tsama ka Nungungulu.
Mat. 28. 18. Mit. 2. 24. & 2. 33. & 3. 13. Efe. 1. 20. Fil. 2. 9. Heb. 2. 9. xip. 3. 22.
22 Na mu wona lezaku mu ba-
sisile a mihefemulo ya *n*wi-
na hi kuingisa a zinene ni
kuranza loku ku nga pima-
nyisiwiko ka bamaka*b*ye, a
mu ranzana hi le mbilwini
ka dzunzeka:
Mit. 15. 9. Roma 12. 9, 10. 1 Tesa. 4. 9. 1 Tim. 1. 5. Heb. 13. 1. xip. 2. 17. & 3. 8. & 4. 8. 2 Pet. 1. 7. 1 Joh. 3. 18. & 4. 7, 21.
23 Na mu nga mu *t*ralilwe ka-
mbe, na ku nga hi hi mbe-
wu leyi yi bolako, kanilezi
leyi yi ngaboliko, hi mhaka
ya Nungungulu, leyi yi ha-
nyako yi tsamako.
Joh. 1. 43. & 3. 5. Jam. 1. 18. 1 Joh. 3. 9.
24 Hakuba,

Nyama yon*k*le yi kwatsi
hi *b*yanyi, ni wukosi legi
gi nga ka yona gi kota zi-
tsangi za *b*yanyi. Ni *b*ya-
nyi ga wuna, ni zitsangi
zi *k*la*k*leka:

Jam. 1. 10.

25 Kanilezi a mhaka ya Ho-
si yi tsama kala kupi-
nzuka.

Leyi hi mhaka ya mahungu
yosaseka leyi yi kanelweko
ka *n*wina.
Luka 16. 17. Joh. 1. 1, 14. 1 Joh. 1. 1, 3.

XIPIMO 2.

1 Hikwalaho na mu hoxa a kubiha kon*k*le, ni ku kanganyisa, ni kuxengetela, ni wukuxu, ni ku wulawula kon*k*le ka kubiha, mu kota a *zin*wanana *z*a ha ku *t*ralwako,
Efe. 4. 22, 25, 31. Kol. 3. 8. Heb. 12. 1. Jam. 1. 21. & 5. 9. xip. 4. 2.

2 Mu laba a masi ya ka moya ma nga hi ko ni kubiha, kasi ma kula ha wona mu ya kuhanyisweni;
Mat. 18. 3. Marku 10. 15. Roma 6. 4. 1 Kor. 3. 2. & 14. 20. Heb. 5. 12, 13. xip. 1. 23.

3 Loku mu zwisilwe a ku a Hosi yi hi wunene:
Heb. 6. 5.

4 Loyi kuta kakwe, a ri*b*ye gi hanyako, na gi alilwe ha kunene hi banhu, kanile*z*i ka Nungungulu gi hlawulilwe, gi xiranzwa,
Mat. 21. 42. Mit. 4. 11.

5 *N*winawu kambe, mu kota mari*b*ye ma hanyako, mu akilwe kota a kuaka ka yi*nd*lu ya ka moya, mu hi bobasa wupristini, a ku nyikela a kupahlela ka moya, ku amukeleka ka Nungungulu hi Jesu Kristu.
Roma 12. 1. Efe. 2. 21, 22. Fil. 4. 18. Heb. 3. 6. & 13. 15, 16. xipm. 9. xip. 4. 11.

Hakuba ku kona mitsalweni,
Languta, nza beka Zioni
a ri*b*ye ga hombe ga magumeso, gi hlawulilweko,
go saseka: loyi a kolwako ka yena a nga ta celiwa tingana.
Roma 9. 33.

7 Hikwalaho ka *n*wina laba mu kolwako hi *z*iranzwa hi mbilu: kanile*z*i ka laba ba ngakolwiko,
A ri*b*ye legi a baaki ba nga gi ala, gwalego gi lo mahiwa a hloko ya magumo;
Mat. 21. 42. Mit. 4. 11.

8 Kambe,
A ri*b*ye ga kungubanyisa,
ni ruka ga kuzangarisa;
hakuba bona ba kungubanyekile laha mhakeni, na ba nga ingisi: laha ba yimiselweko kona.
Luka 2. 34. Roma 9. 22, 33. 1 Kor. 1. 23. 1 Tesa 5. 9. Jude 4.

9 Kanile*z*i *n*wina mu tiko gi hlawulilweko, a bapristi ba le hosini, a lihunzu li basileko, a banhu laba ba nga ba ka Nungungulu yena *n*winyi, kasi mu fela ku wonisa a wunene ga yena loyi a mu bitanileko munyameni kuta kuwonekeleni ka yena loku kuhlamalisako:
Joh. 17. 19. Mit. 20. 28. & 26. 18. 1 Kor. 3. 17. Efe. 1. 14. & 5. 8. Kol. 1. 13. 1 Tesa. 5. 4, 5. 2 Tim. 1. 9. Tit. 2. 14. xip. 1. 2. Kuv. 1. 6. & 5. 10.

10 Loku hi xikati xi hunzileko mu wa nga hiko banhu, kanile*z*i makunu mu banhu ba Nungungulu: laba mu wa nga hi ko ni wuxinji, kanile*z*i makunu mu kumile wuxinji.
Roma 9. 25.

11 Buranzakako, mina nza mu kongotela kota mu nga baenzi ni ba fambafamba,

sukani kumbilukeleni ka
nyama, loku kulwako ni
muhefemulo;
Roma 13. 14. Gal. 5. 16. Heb. 11. 13. Jam. 4. 1. xip. 1. 17.
12 Mu ti koma hi wunene xi-
kari ka ba Matiko; laha, ba
wulawulako ha *n*wina kota
*z*itiri za kuonha, kutani
bona ba nga nga ba hi miti-
ro ya *n*wina yo saseka, leyi
ba yi wonako, ba dumise
Nungungulu hi siku ga kue-
nzelwa.
Mat. 5. 16. Luka 19. 44. Roma 12. 17. 2 Kor. 8. 21. Fil. 2. 15. Tit. 2. 8. xip. 3. 16.
13 Vumelani milayo yon*k*le
ya banhu hi kota ya Hosi:
kutani ya hosi, kota ya ho-
mbe, kani ya ba fumeli;
Mat. 22. 21. Roma 13. 1. Tit. 3. 1.
14 Kota le*z*i ba rumilweko ha
yena kuta *k*lelisela laba ba
mahako kubiha ni kudzu-
nza ka bona laba ba maha-
ko kusaseka.
Roma 13. 3, 4.
15 Hakuba hi le*z*o kuranza ka
Nungungulu, kasi hi ku
maha ko saseka ka *n*wina
mu ta miyelisa a ku-nga-
ti*b*i ka wupupulu ga ba-
nhu:
Tit. 2. 8. xipm. 12.
16 Kota mu *k*la*k*lekileko, mu
nga mahi ku*k*la*k*leka ka
*n*wina ku maha xifenenge-
lo xa kubiha, kanile*z*i mu
kota a *z*itiri *z*a ka Nungu-
ngulu.
1 Kor. 7. 22. Gal. 5. 1, 13.
17 Mu hi ni xicawo ka banhu
bon*k*le. Mu ranza a bama-
ka*b*ye. Cabani Nungungu-
lu. Mu dzunza tihosi.
Mat. 22. 21. Roma 12. 10. & 13. 7. Fil. 2. 3. Heb. 13. 1. xip. 1. 22.
18 *Z*itiri, nga mu ingisa a tiho-
si ta *n*wina hi ku caba ko-
n*k*le; na ku nga hi leti to
saseka ni ti nene kanile*z*i ni
leti ta wuhaba.
Efe. 6. 5. Kol. 3. 22. 1 Tim. 6. 1. Tit. 2. 9.
19 Hakuba loku ku amukele-
ka, loku munhu a hi ni
mbilu ya kuxaniseka hi ka
Nungungulu, na nga xani-
seka.
Mat. 5. 10. Luka 6. 32. Roma 13. 5. xipm. 20. xip. 3. 14.
20 Hakuba wukosi ga ku yini
kona, loku, laha na mu
onha, mu bayiswa ha *z*ona,
mu ta ba ni kutimisela ke?
kanile*z*i loku, laha na mu
maha kwatsi, mu xaniseka
ha kona, mu ta ku maha hi
kutimisela, loku ka amuke-
leka ka Nungungulu.
xip. 3. 14. & 4. 14, 15.
21 Hakuba manga*b*ye laha mu
nga bitanwa ha kona: ha-
kuba Kristu kambe i lo xa-
niseka ha *n*wina, i lo siya
xipimanyiso, kasi ma fela
ku lanzela a konzo gakwe:
Mat. 16. 24. Joh. 13. 15. Mit. 14. 22. Fil. 2. 5. 1 Tesa. 3. 3. 2 Tim. 3. 12. xip. 3. 18. 1 Joh. 2. 6.
22 Loyi a nga wa nga onhangi,
hambu kukohlisa a ku ku-
miwangi no*n*wini wakwe:
Luka 23. 41. Joh. 8. 46. 2 Kor. 5. 21. Heb. 4. 15.
23 Loyi laha a nga rukatelwa
a nga rukatelangiwu ka-
mbe; laha, na a xaniseka a
nga pikangi; kanile*z*i i lo ti

yisa ka yena loyi a lamula-
ko hi kululamileko:
Mat. 27. 39. Luka 23. 46. Joh. 8. 48, 49. Heb. 12. 3.
24 Loyi a wutsumbu gakwe a
nga rwala a zonho za hina
mirini wakwe yena *n*winyi
laha sinyeni, kasi hina, na
hi file hi kuonha, hi hanya
kululameni; hi timbirimbi
takwe *n*wina mu hanyile.
Mat. 8. 17. Roma 6. 2, 11. & 7. 6. Heb. 9. 28.
25 Hakuba *n*wina mu wa pe-
ngile ku kota tiyivi; kani-
lezi makunu mu wuyele ka
Murisi ni Muhlayisi wa mi-
hefemulo ya *n*wina.
Joh. 10. 11, 14, 16. Heb. 13. 20. xip. 5. 4.

XIPIMO 3.

1 Kota lezo kambe, *n*wina ba
basati, ingisani ba banuna
ba *n*wina; lezaku, loku ba
nga hi kona a ba nga ingi-
siko a mhaka, hi lehan*d*le
mhaka ba kumiwa hi ku
famba ka basati ba*b*ye;
Mat. 18. 15. 1 Kor. 7. 16. & 9. 19-22. & 14. 34. Efe. 5. 22. Kol. 3. 18. Tit. 2. 5.
2 Na ba wona a mahanyela
ya *n*wina ma *k*langene hi
kucaba.
xip. 2. 12.
3 A kubomba ka *n*wina nga
mu nga bombi hi lehan*d*le
a kutsonzela a misisi, ni
kubela a masinza ya nzala-
ma, ni ku bela a tinguwo;
1 Tim. 2. 9. Tit. 2. 3, &c.
4 Kanilezi nga ku hi munhu
a fihlelweko wa mbilu, hi
tinguwo leti ti nga boliko
ta kurula ni moya wa ku
miyela, lowu wu nga ma-
hlweni ka Nungungulu ku
nga tsengo wa hombe.
Roma 2. 29. & 7. 22. 2 Kor. 4. 16.
5 Hakuba hi matsamela wa
laya a ba basati bo basa ba
kale, ba wa lo basiswa, laba
ba nga tsumba ka Nungu-
ngulu, ba lo bombisa wu-
tsumbu ga*b*ye, na ba ti ko-
ramisa ka banuna ba*b*ye:
6 Kota Sara a nga ingisa a
Abrahama i lo mu bita hosi:
loyi mu nga banana bakwe
makunu, loku mu maha *z*i-
nene, loku mu nga hi na
hlanekerohi kuxaniseka.

7 Kota lezo, *n*winawu ba ba-
nuna, mu tsama ni basati
ba *n*wina kota hi kuti*b*a mu
nyika ku ca*b*ya ka ba basa-
ti, kota ka xilo xi olobako,
kota lezi mu *k*langeneko ka
wuxinji ga wutomi; hi ku-
gumelwa kasi a mikombelo
ya *n*wina ya kala ku kube-
kiswa.
Mat. 5. 23, 24. & 18. 19. 1 Kor. 7. 3. & 12. 23. Efe. 5. 25. Kol. 3. 19. 1 Tesa. 4. 4.

8 Hi magumeso, pimani ka-
tigi*n*we, mu mahelana ti*t*ra-
lo, mu ranzanisa a bamaka-
*b*ye a timbilu tirengileko, a
kupima kukoramekileko:
Roma 12. 10, 16. & 15. 5. Efe. 4. 32. Fil. 3. 16. Kol. 3. 12. Heb. 13. 1. xip. 2. 17.
9 Mu nga *k*leliseli kubiha hi
kubiha, kutani a nzukano hi
nzukano; kanilezi nga mu
hi ni kukatekisa; hakuba
*n*wina mu lo bitanwa ha

kona, kasi ma fela kuba ni
tsomba ya kukatekiswa.
Mat. 5. 39. & 25. 34. Roma 12. 14, 17.
1 Kor. 4. 12. 1 Tesa. 5. 15.
10 Hakuba,
Loyi a ranzako a wutomi,
a wona masiku yo saseka,
nga a miyeta lirimi lakwe
ka *z*a kubiha, ni milomu
yakwe kasi yi nga wula-
wuli a kukohlisa:
Jam. 1. 26. xip. 2. 1, 22. Kuv.
14. 5.
11 Nga yena a suka ka *z*a
kubiha, a maha kusaseka;
nga mu laba kurula, a ku
komisisa.
Roma 12. 18. & 14. 19. Heb. 12. 14.
3 Joh. 11.
12 Hakuba a mahlo ya Hosi
ma hehla ka balulamile-
ko, ni tin*d*lebe takwe mi-
kombwlweni ya*b*ye: ni
kanile*z*i ngohe ya Hosi yi
hehla ka bona laba ba
mahako kubiha.
Joh. 9. 31. Jam. 5. 16.

13 Xana himani a ta nga mu
lamata *n*wina, loku mu pa-
ngama ka le*z*i *z*a kululama
ke?
Roma 8. 28.
14 Kanile*z*i loku mu ta nga
xaniseka hi kota ya kulula-
ma, mu katekisilwe *n*wina:
mu nga cabi kucabisa ka-
*b*ye, ge ni kukarateka;
Mat. 5. 10, 11, 12. Joh. 14. 1, 27. Jam.
1. 12. xip. 2. 19. & 4. 14.
15 Kanilezi mu dzunza Kristu
timbilwini ta *n*wina kota
Hosi: na mu longile xon*k*le
xikati a ku hlamula mu-
nhu loyi a mu wutisako hi
kutsumba loku ku nga ka
*n*wina, na ku hi kurula ni
xicawo:
Mit. 4. 8. Kol. 4. 6. 2 Tim. 2. 25.
16 Na mu hi ni timbilu tinene;
kasi, laha ba mu hlebako,
kasi ba fela ku telwa hi ti-
ngana laba ba rukatelako a
kululama, ka mifambo ya
*n*wina ka Kristu.
Tit. 2. 8. Heb. 13. 18. xip. 2. 12.
17 Hakuba le*z*i *z*inene, loku
kuran*z*a ka Nungungulu
kuranzisa le*z*o, le*z*aku mu
xaniseka hi ku maha kulu-
lama ku hunza ku xaniseka
hi ku maha kubiha.
18 Hakuba Kristu kambe i lo
xaniseka hi kota ya *z*onho
ka*n*we, loyi a lulamileko hi
kota ya ba-nga-lulamangiko,
kasi a fela ku hi neha ka
Nungungulu; na a lo dawa
hi ka nyama, na a hanya hi
ka moya;
Roma 1. 4. & 5. 6. & 8. 11. 2 Kor. 13.
4. Kol. 1. 21, 22. Heb. 9. 26, 28.
xip. 2. 21. & 4. 1.
19 Hi ka yena kambe i lo famba
a kanela ka mimoya wuna
makotsweni,
xip. 1. 12. & 4. 6.
20 Leyi yi nga nga yi nga ingi-
si hi mahlweni, laha a ku-
honisela ka Nungungulu ku
nga labelela masikwini ya
Noa, laha na ha longisela a
taru, ku ta ngaya batso-
ngwanyani, le*z*aku, n*k*lanu
ni minharu mihefemulo ba
lo hanyiswa hi mati:
Heb. 11. 7. 2 Pet. 2. 5.
21 Loku hi ku fananisa ka *z*i-
nene makunu ma maha ku-
hanyiswa, kona kubapatiza,
a hi ku susa a caka ga nya-

ma, nzi wula kuvumela ka
mbilu yi sasekileko ka Nu-
ngungulu, hi kuvuka ka Je-
su Kristu;
Roma 10. 10. Efe 5. 26. Tit. 3. 5. xip. 1. 3.

22 Loyi a nga ka ga xinene ca-
nja ga Nungungulu, na a
yile kwaleyo tilweni; a ti-
ngelosi ni wukosi ni minta-
mo na yi mahilwe kuingisa
yena.
Roma 8. 34, 38. 1 Kor. 15. 24. Efe. 1. 20, 21. Kol. 3. 1. Heb. 1. 3.

XIPIMO 4.

1 Hakuba ngahilezi zonake
Kristu a nga xaniseka nya-
meni, hlomani *n*wina wu-
*tsum*bu ywaleyo mbilu; ha-
kuba loyi a xanisekileko
le nyameni i tsikile kuo-
nha;
Roma 6. 2, 7. Gal. 5. 24. Kol. 3. 3, 5. xip. 3. 18.

2 Lezaku mu nga ta ha nono-
hisa mu teka xikati xa *n*wi-
na hi kumbilukela ka nya-
ma ya banhu, kanilezi a
kuranza ka Nungungulu.
Joh. 1. 13. Roma 6. 11. & 14. 7. 2 Kor. 5. 15. Gal. 2. 20. xip. 1. 14. & 2. 1. Jam. 1. 18.

3 Hakuba hi xikati xi hunzi-
leko xi wa hi enele a ku nga
hi wa mahile a kuxuba ka
ba Matiko, nu ku fambile
hi wungungwani, a kumbi-
lukela, ni mawainini, ni le
maguweni, ni le ma*b*yaleni,
ni kuonheni ka hombe ku-
kozela a zifananiso:
Mit. 17. 30. Efe. 2. 2. & 4. 17. 1 Tesa. 4. 5. Tit. 3. 3. xip. 1. 14.

4 Hi ka zona ba hlamalako
loku mu nga tsutsumi na
bona ka lego guwa, ba ma-
ha nzukano ha *n*wina:
Mit. 13. 45. & 18. 6. xip. 3. 16.

5 Laba ba ta nga hlamula ka
yena a sinako a lamulile
bahanyako ni bafileko.
Mit. 10. 42. & 17. 31. Roma 14. 10, 12. 1 Kor. 15. 51, 52. 2 Tim. 4. 1. Jam. 5. 9.

6 Hakuba ka loku kugume-
lwa a ivangeli yi lo kane-
lwa kona ka bafileko, kasi
ba lamulwa hi ka banhu le
nyameni, ba hanya hi ka
Nungungulu le moyeni.
xip. 3. 19

7 Kanilezi kugumelwa ka zi-
lo zon*k*le ku tsinele: hikwa-
laho nga mu hi ni kupima
loku kunene, mu hi ni ku-
pima kukombeleni:
Mat. 24. 13, 14. & 26. 41. Luka 21. 34. Roma 13. 12. Fil. 4. 5. Kol. 4. 2. Heb. 10. 25. Jam. 5. 8. xip. 1. 13. & 5. 8. 2 Pet. 3. 9, 11. 1 Joh. 2. 18.

8 Hehla ka zilo zon*k*le nga
mu-tiyisa a kuranza ha ku-
nene ku hi kona xikari ka
*n*wina; hakuba a kuranza
ku fihla a wunyingi ga ku-
onha:
1 Kor. 13. 7. Kol. 3. 14. Heb. 13. 1. Jam. 5. 20.

9 Mu hi ni kufuyana a mu*n*we
ni mu*n*wani na ku nga hi
kona kukalala:
Roma 12. 13. 2 Kor. 9. 7. Fil. 2. 14. File. 14. Heb. 13. 2.

10 Kota lezi a mu*n*we ni mu-
*n*we a nyikilweko a xinyi-
kiwo, mu kozelana ha zona
xikari ka wutsumbu ga
*n*wina, kota lezi mu nga
tinekwa ta wuxinji ga Nu-
ngungulu;
Mat. 24. 45. & 25. 14, 21. Luka 12. 42.

Roma 12. 6. 1 Kor. 4. 1, 2, 7. & 12. 4. Efe. 4. 11. Tit. 1. 7.

11 Loku a munhu a kanela, a kanele kota ti nga timhaka ta Nungungulu; loku a nga a hi kona a kozako a kozele kota ntamo lowu Nungungulu a nga mu nyika; kasi hi ka *z*ilo *z*on*k*le Nungungulu wa dumiswa ha yena Jesu Kristu, ka yena loyi a nga wukosi ni mufumo kala kupinzuka ni kupinzuka. Ameni.

Roma 12. 6, 7, 8. 1 Kor. 3. 10. Efe. 5. 20. 1 Tim. 6. 16. xip. 2. 5. & 5. 11. Kuv. 1. 6.

12 Baranzekako, mu nga hlamali hi livunze la kuringa loku ku nga xikari ka *n*wina, loku ku tako ka *n*wina kasi ku ta mu hlola, kota ku nge kwatsi *z*ilo *z*a kuhlamalisa kuswa ku humeleko ka *n*wina:

1 Kor. 3. 13. xip. 1. 7.

13 Kanile*z*i kota le*z*i mu nga *z*i hlengeli *z*a kuxaniseka ka Kristu, tsakani; kasi le kuvululweni ka wukosi ga yena *n*winawu kambe kasi ma tsaka hi kutsaka ka hombe nguvu.

Mit. 5. 41. Roma 8. 17. 2 Kor. 1. 7. & 4. 10. Fil. 3. 10. Kol. 1. 24. 2 Tim. 2. 12. Jam. 1. 2. xip. 1. 5, 6. & 5. 1, 10. Kuv. 1. 9.

14 Loku mu rukwa hi bito ga Kristu, mu katekisilwe *n*wina; hakuba a Moya wa wukosi ni Moya wa Nungungulu wu le hehla ka *n*wina.

Mat. 5. 11. 2 Kor. 12. 10. Jam. 1. 12. xip. 2. 12, 19, 20. & 3. 14, 16.

15 Hakuba nga a nga hi kona wa *n*wina a xanisekako kota a mudayi, ni kamba, ni loyi a kambelako a mahungu ya ba*n*wanyani:

1 Tesa. 4. 11. 1 Tim. 5. 13. xip. 2. 20.

16 Kanile*z*i loku a nga munhu a xaniseka kota Mukristu, nga a nga telwi hi tingana; kanile*z*i nga a dumisa Nungungulu ka legi bito.

Mit. 5. 41.

17 Hakuba a xikati xata, kasi kulamula ku sangula n*d*lwini ya Nungungulu: loku ku ranga ha hina kusangula, ku ta ku yini ka laba ba kalako ba nga ingisi ivangeli ya Nungungulu ke?

Luka 10. 12, 14. & 23. 31.

18 Loku laba ba lulamileko ba hanya ha kutsongwani, a ba nga hiko nu wunungungulu ni *z*ionhi ba ta woneka hi kwihi ke?

Luka 23. 31.

19 Ngahile*z*o laba ba xanisekako hi kota ya kuranza ka Nungungulu ba nga nyikela mimoya ya*b*ye hi kutira *z*o saseka ku Mumahi a kolekileko.

Luka 23. 46. 2 Tim. 1. 12.

XIPIMO 5.

1 A masingalakati xikari ka *n*wina nza ma laya, loyi minawu nzi nga singalakatikuloni, ni kustumunyu wa kuxaniseka ka Kristu, loyi nzi nga xihlengeli xa wukosi legi gi ta nga vululwa:

Luka 24. 48. Mit. 1. 8, 22. & 5. 32. & 10. 39. Roma 8. 17, 18. File. 9. Kuv. 1. 9.

2 Mu risa a *k*lambi wa Nungungulu lowu wu nga xi-

kari ka *n*wina, mu wonise, na ku nga hi hi ku kurumetwa, kanilezi hi kuranza, kota hi ka Nungungulu; na ku nga hi hi zibi za likungo, kanilezi hi kupima ku longeleko;
Joh. 21. 15, 16, 17. Mit. 20. 28. 1 Kor. 9. 17. 1 Tim. 3. 3, 8. Tit. 1. 7.

3 Ge na ku nga hi ku kwatsi mu tihosi hehla ka ntiro wa *n*wina, kanilezi mu maha a xipimanyiso a wutsumbu ga *n*wina ka *k*lambi.
Mat. 20. 25, 26. 1 Kor. 3. 9. 2 Kor. 1. 24. Fil. 3. 17. 2 Tesa. 3. 9. 1 Tim. 4. 12. Tit. 2. 7.

4 *Kasi* laha a Murisi wa hombe a ta nga wonekeliswa, mu ta amukela a xidlodlo xa wukosi lezi zi nga wuniko.
1 Kor. 9. 25. 2 Tim. 4. 8. Heb. 13. 20. Jam. 1. 12. xip. 1. 4.

5 *Zi* ngaho na *n*wina baswa, nga mù ingisa a masingalakati. Ina, a wutsumbu ga *n*wina ti boheni hi ku ti kanyisa, kasi mu kozelana: hakuba Nungungulu wa ala a ba matsanza, kanilezi a nyika a wuxinji ka ba ti kanyisako.
Roma 12. 10. Efe 5. 21. Fil. 2. 3. Jam. 4. 6.

6 *Hik*walaho ti kanyiseni a wutsumbu ga *n*wina lahasi ka canja ga ntamo ga Nungungulu, kasi yena wa fela ku mu ku kumukisa hi xikati xi faneleko;
Jam. 4. 10.

A lixubo la hombe la *n*wina mu li beka hehla ka yena, hakuba yena wa mu katelela.
Mat. 6. 25. Luka 12. 11, 22. Fil. 4. 6. Heb. 13. 5.

8 Nga mu pima, nga mu rinzela: hakuba a nala wa *n*wina satani, i kota ngale yi dzumako, na nzulanzula, na klota loyi a ta nga mu kadamula:
Luka 21. 34, 36. & 22. 31. 1 Tesa. 5. 6. xip. 4. 7. Kuv. 12. 12.

9 Mu kaneteni mu tserama kukolekeni ka *n*wina, na mu ti*b*a kwaloku kuxaniseka ku mbetiswa ka bamaka*b*ye ba *n*wina, laba ba nga laha tikweni.
Mit. 14. 22. Efe. 6. 11, 13. 1 Tesa. 3. 3. 2 Tim. 3. 12. Jam. 4. 7. xip. 2. 21.

10 Ni Nungungulu wa wuxinji gon*k*le, loyi a nga mu bitana ka wukosi ga ku tsoma ka Kristu, lezi mu sina mu xanisekile xikatana, a wutsumbu gakwe i ta mu mbelelisa a mu yimisa, a mu tiyisa hlana *n*wina.
1 Kor. 1. 9. 2 Kor. 4. 17. 2 Tesa. 2. 17. & 3. 3. 1 Tim. 6. 12. Heb. 13. 21. xip. 1. 6. Jude 24.

11 Ka yena a ku be kona wukosi kala kupinzuka ni kupinzuka. Ameni.
xip. 4. 11. Kuv. 1. 6.

12 Ha yena Silvanusi, a nakulori wa hina a ranziweko, kota nzi hlayako ha yena, nzi tsalile ka *n*wina timhakana, na nzi mu laya, nzi kustumunya lezi zilo zi hi wuxinji ginene Nungungulu: nga mu yima mu tiyisa ha kona.
Mit. 20. 24. 1 Kor. 15. 1. 2 Kor. 1. 19. Heb. 13. 22. 2 Pet. 1. 12.

13 Yena loyi a nga Babuloni, gi hlawulilweko zi*n*we na

*n*wina, ba mu rungula; lezo
na Marku a *n*wananga.
Mit. 12. 12, 25.
14 Rungulanani hi ku*t*ro*t*ra ka
kuranza.
A kurula a ku be ka *n*wina
*n*wen*k*le laba mu nga ka
Kristu.
Roma 16. 16. 1 Kor. 16. 20. 2 Kor. 13. 12. Efe. 6. 23. 1 Tesa. 5. 26.

A PAPILO GA WUMBIRI GA PETRO.

XIPIMO 1.

1 Simoni Petro, a nanza ni
mupostoli wa Jesu Kristu,
ka bona laba ba kumileko a
kukoleka kota hina hi ku-
lulama ka Nungungulu wa
hina ni Muhanyisi Jesu
Kristu:
Mit. 15. 14. Roma 1. 12. 2 Kor. 4. 13. Efe. 4. 5. Tit. 1. 4. & 2. 13.
2 A wuxinji ka *n*wina na ku-
rula a ku anziswe kuti*b*eni
ka Nungungulu na Jesu a
Hosi ya hina;
1 Pet. 1. 2. Jude 2.
3 Na mu wona a ntamo wa
wunungungulu gakwe wu
nyikilwe ka hina *z*on*k*le *z*ilo
*z*i nga *z*a wutomi ga ka
wunungungulu, hi ku ku-
ti*b*a ka loyi a hi bitileko
hi wukosi ni ntamo wa-
kwe;
Joh. 17. 3. 1 Tesa. 2. 12. & 4. 7. 2 Tesa. 2. 14. 2 Tim. 1. 9. 1 Pet. 2. 9. & 3. 9.
4 Ha kona i lo hi nyika a *z*i-
tsumbiso *z*akwe *z*iranziwe-
ko le za hombe nguvu; le-
*z*aku hi kota ya le*z*i kasi
ma maha a *z*ihlengeli *z*a xi-
yimo xa wunungungulu,
na mu ponile kuboleni loku
hi ku ngalo a tiko hi ku-
mbilukeleni.
2 Kor. 3. 18. & 7. 1. Efe. 4. 24. Heb. 12. 10. xip. 2. 18, 20. 1 Joh. 3. 2.
5 Ina, hikwalaha ka lexi na
mu engeta hi kuhlayisisa hi
*k*lelo ga *n*wina, kukolekeni
ka *n*wina nga mu hi ni wu-
nhenha; ni wunhenha ga
*n*wina a kuti*b*a;
1 Pet. 3. 7. xip. 3. 18.
6 Ni kuti*b*eni ka *n*wina a ku
ti tsimbeta; ni kutsimbete-
ni ka *n*wina a kutimisela;
ni kutimiseleni ka *n*wina a
wunungungulu;
7 Ni wunungungulwini ga
*n*wina a kuranzana ka ba-
maka*b*ye; ni kuranzeni ka
*n*wina a bamaka*b*ye a kura-
nza.
Gal. 6. 10. 1 Tesa. 3. 12. & 5. 15. 1 Joh. 4. 21.
8 Hakuba loku le*z*i *z*ilo *z*i hi
kona ka *n*wina *z*i tele, *z*i
nga ta mu maha a malolo
mu nga ta ku ba na miha-
nzo kuti*b*eni ka Hosi ya
hina Jesu Kristu.
Joh. 15. 2. Tit. 3. 14.
9 Hakuba loyi a vumalako le-
*z*i *z*ilo u hi xikumu, na wo-
na le*z*i *z*i nga laha ku suha-

ni koce, na a ribekelwe hi
kuhlaza a zonho zakwe za
kale.
Efe. 5. 26. Heb. 9. 14. 1 Joh. 1. 7. & 2. 9, 11.
10 Ngahilezo, bamakabye, mu
hlayisisa nguvu a kutiba
futsi hi kubitwa ni kuhla-
wulwa ka nwina: hakuba
loku mu maha lezi zilo, ci-
ma mu nga ta ku kubanye-
ka:
xip. 3. 17. 1 Joh. 3. 19.
11 Zi ngaho yena i ta mu nyi-
ka hi ku hunzisileko a ku-
engena ka mufumo lowu
wu wa ku tsoma wa Hosi
ya hina ni Muhanyisi Jesu
Kristu

12 Ngahilezo xonkle xikati nzi
ta mu alakanyisa lezi zilo,
hambu lezi mu zi tibako, mu
yimiswa zineneni lezi zi nga
ka nwina.
Roma 15. 14, 15. Fil. 3. 1. 1 Pet. 5. 12. xip. 3. 1, 17. 1 Joh. 2. 21. Jude 5.
13 Mina nza pima lezaku zi sa-
sekile, loku nzi nga na hahi
ka legi tabernakeli, a ku ba
nzi vuxa hi ku mu alaka-
nyisa;
2 Kor. 5. 1, 4. xip. 3. 1.
Na mu tiba lezaku a ku su-
swa ka legi tabernakeli ga
mina kuta hi ku haklisa,
kota lezi a Hosi ya hina Je-
u Kristu a nga wonisa ka
ina.
Joh. 21. 18, 19. 2 Tim. 4. 6.
a, mina nzi ta tiyisa kasi
xikati xonkle kasi ma fe-
ku zi tiba anzako ka kufa
mina ku alakanya lezi
.

16 Hakuba hina a hi nga la-
nzeli a wuklari ga tikari-
ngani, laha hi tibekisa ka
nwina a ntamo ni kuta ka
Hosi ya hina Jesu Kristu,
kanilezi hi lo bakustumu-
nyu ba wonileko a wukulu
gakwe.
Mat. 17. 1, 2. Marku 9. 2. Joh. 1. 14. 1 Kor. 1. 17. & 2. 1, 4. 2 Kor. 2. 17. & 4. 2. 1 Joh. 1. 1. & 4. 14.
17 Hakuba yena i amukele ka
Nungungulu a Dadani a
wusumo ni wukosi, laha na
kuta gezu ka yena ga le wu-
kosini legi ginene, Loyi hi
Nwananga a ranzekako, hi
ka yena nza xalaliswa ha
kunene:
Mat. 3. 17. & 17. 5. Marku 1. 11. & 9. 7. Luka 3. 22. & 9. 35.
18 Legi gezu hina wutsumbu
hi lo gizwa na gita hi le ti-
lweni, laha hi nga wa hi na
yena xitsungeni xo basa.
Mat. 17. 6.
19 Kambe hi na ni mhaka ya
kuprofeta yi tiyisako zinene
futsi; mu mahako kwatsi le-
zi mu ingisako, kota kandi-
ya yi woningako wutsanwe-
ni ga xikari ku munyama,
ku kala kuca, a tinyeleti ta
mumu ti huma timbilwini
ta nwina:
Joh. 5. 35. 2 Kor. 4. 4, 6. Kuv. 2. 28. & 22. 16.
20 Na mu tiba lexi kuranga, a
xi kona a xiprofeto xa mi-
tsalo xi profetako hi kukla-
musela za haba.
Roma 12. 6.
21 Hakuba a ku kona a ku-
profeta ku tile hi kuranza
ka munhu: kanilezi a ba-
nhu ba kanela hi le ka Nu-

zinene, A *b*yana leyi yi
*k*lelelako mahlateni ya yo-
na, ni kumba legi gi hlazi-
lweko gi *k*lela gi ya ti ba-
meka a ma rope ya gona
kambe.

XIPIMO 3.

1 Legi makunu, baranzeka-
ko, i papilo ga wumbiri nzi
gi tsalako ka *n*wina; ka
wona won*k*le nza mu vuxa
kupima ka *n*wina ka kura-
nza ku mu alakanyisa;
xip. 1. 13.
2 Kasi ma alakanya mhaka
leyi yi nga hi mahlweni yi
nga wulwawulwa hi bapro-
feti, ni kulaya ka Hosi ni
Muhanyisi hi bapostoli ba
*n*wina:
Jude 17.
3 Na mu ti*b*a lezi kuranga,
masikwini ya kugumesa a
batseketseli ba tata hi ku-
tseketsela, na ba famba hi
kumbilukela ka*b*ye,
1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1. xip. 2. 10. Jude 18.
4 Na ba wula, Hi kwihi ku-
tsumba ka kuta kakwe ke?
hakuba, ku suka masikwini
ya badadani laha na ba
e*k*lela, zon*k*le zilo za ha no-
nohisile kwatsi hi kusangu-
leni ka kumahiwa.
Mat. 24. 48. Luka 12. 45.
5 Hakuba bona kala ba nga
ti*b*i ha womu, lezaku gi nga
kona a matilo ka kale, ni
lezaku a saba gi kamilwe
matini na gi kamilwe ma-
tini gi kona xikari ka mati,
hi mhaka ya Nungungulu;
Kol. 1. 17. Heb. 11. 3.
6 Ha wona a tiko lego gi a
nga hi kona gi wa lo mitwa
hi mati, gi lo loba:
xip. 2. 5.
7 Kanilezi matilo laga ma ko-
na makunu, ni misaba, hi
ywaleyo mhaka ku longise-
lwe a nzilo, na ku kongelwe
a siku ga kulamula ni kulo-
biswa ka ba nga hi ko na
wunungungulu.
Mat. 25. 41. 2 Tesa. 1. 8. xipm. 10.
8 Kanilezi mu nga kohlwi
lexi xilo xi*n*we, ba ranzeka-
ko, a siku gi*n*we ka Hosi gi
kota kume ga mazana ya
malembe, a kume ga maza-
na a malembe kota a siku
gi*n*we.
9 A Hosi yi nga ta nonoka hi
zitsumbiso za yona, kota ba-
*n*wani ba hlayako a ku ya
nonoka; kanilezi i ku timi-
sela hi ka *n*wina, na yi nga
xubi lezaku nga a hi kona
a lobako, kanilezi lezaku
bon*k*le ba nga kuta kuhu-
nzulukeni
Roma 2. 4. 1 Tim. 2. 4. Heb. 10. 37. 1 Pet. 3. 20. xipm. 15.
10 Kanilezi a siku ga Hosi gi
tata kota nkamba; ka gona
a tilo gi ta hunza hi guwa
ga hombe, ni zon*k*lelele zi
taswa hi nzilo zi lemukela,
ni saba ni mitiro ya gona gi
ta hiswa.
Mat. 24. 35, 43. Marku 13. 31. Luka 12. 39. Roma 8. 12. 1 Tesa. 5. 2. Heb. 1. 11. Kuv. 3. 3. & 16. 15. & 20. 11. & 21. 1.
11 Na mu wona lezaku lezi zilo
zon*k*le zi ta *n*walaliswa,
*n*wina mu ta maha banhu

ba ku yini kuhanyeni ka ku
basa ni wunungungulu,
1 Pet. 1. 15.
12 Mu cuwukeleko na mu xu-
ba a kuta ka siku ga Nu-
ngungulu, hi kota ya gona
na matilo ma gi ta lemuke-
la, ni ma ta nyamalaliswa
hi kuhisa ka hombe ke?
1 Kor. 1. 7. Tit. 2. 13. xipm. 10.
13 Kanilezi kota kutsumbisa
kakwe, hina ha cuwukela a
matilo maswa ni misaba yi-
swa, leyo ku tsamako a ku-
lulama kona.
Kuv. 21. 1, 27.
14 Ngahilezo, baranzekako,
na mu wona lezaku mu cu-
wukela lezi zilo, nga mu
hlayisisa kasi ma kumiwa
kuruleni, na mu nga hi na
bala na kwanga mahlweni
kakwe.
1 Kor. 1. 8. & 15. 58. 1 Tesa. 3. 13. &
5. 23. Fil. 1. 10.
15 Mu hlaya lezaku a kutimi-
sela ka Hosi ya hina ku hi
kuhanyisa; kota nakulori
wa hina a ranzekako Paule
kambe, kota kuklariha ku
nyikilweko ka yena, i lo
tsala ka nwina;
Roma 2. 4. 1 Pet. 3. 20. xipm. 9.
16 Kambe kota mapapilweni
yakwe wonkle, i wulawula
ka bona hi lezi zilo; laho ku
nga kona a zilo zi tsanzako
ku pimiwa, lezi laba ba-nga-
tibiko ni ba-nga-tiyisiko, ba
mbemba, kota kunwani ku-
tsala ku mahako lezo, ka
kulobiswa ka bona benyi.
Roma 8. 19. 1 Kor. 15. 24. 1 Tesa. 4. 15.
17 Nwina, hikwalaho, baranze-
kako, na mu tiba lezi zilo hi
le mahlweni, klarihani mu
nga kukuletwa kule hi ziha-
mbuko za bakubiha, lezaku
muwa ku komisiseni ka
nwina.
Marku 13. 23. Efe. 4. 14. xip. 1. 10,
11, 12. & 2. 18.
18 Kanilezi mu kula wuxinjini
ni kutibeni ka Hosi ya hina
ni Muhanyisi Jesu Kristu.
Ka yena a ku be kona wu-
kosi makunu ni kala kupi-
nzuka. Ameni.
Efe. 4. 15. 2 Tim. 4. 18. 1 Pet. 2. 2.
Kuv. 1. 6.

A PAPILO GO SANGULA GA JOHANI

XIPIMO 1.

1 Loko ku nga wa hi kona
kusanguleni, loku hi ku
zwileko, loku hi ku wonile-
ko hi mahlo ya hina, hi lo
ku cuwuka, ni mandla ya
hina ma lo ku welela, loku
ku nga mhaka ya kuha-
nya
Luka 24. 39. Joh. 1. 1, 14. & 20. 27. 2
Pet. 1. 16. xip. 2. 13. & 4. 14.
2 (A wutomi gi lo wonekeli-
swa, hina hi ku wonile, hi
maha wukustumunyu, na
hi wula ka nwina a wuto-

mi, a wutomi le gi ga kupinzuka, legi gi nga hi ni Dadani, gi lo wonekeliswa ka hina);
Joh. I. 1, 2, 4. & 11. 25. & 14. 6. & 21. 24. Mit. 2. 32. Roma 16. 26. 1 Tim. 3. 16. xip. 3. 5. & 5. 20.
3 Loko hi nga ku wona hi nga kuzwa ha ku kanela ka *n*wina kambe, kasi *n*winawu kambe ha hlengela *zinwe* na hina: ina, ni kuhlengela ka hina hi *zin*we na Dadani, na *zin*we ni *N*wana wakwe Jesu Kristu:
Joh. 17. 21. Mit. 4. 20. 1 Kor. 1. 9. xip. 2. 24.
4 Ni le*z*i *z*ilo ha ku *z*i tsala kasi a kutsaka ka hina ku ta tatiseka.
Joh. 15. 11. & 16. 24. 2 Joh. 12.

5 Leyi hi mhaka leyi hi yi zwileka le ka yena, ha yi wula ka *n*wina, le*z*aku Nungungulu hi kuwonekela, na ka yena a ku kona munyama futsi.
Joh. 1. 9. & 8. 12. & 9. 5. & 12. 35, 36. xip. 3. 11.
6 Loku hina hi wula a ku hi hlengele *zin*we naye, na hi famba munyameni, ha hemba, a hi mahi a *z*inene:
2 Kor. 6. 14. xip. 2. 4.
7 Kanile*z*i loku hina hi famba kuwonekeleni, kota le*z*i yena a nga kuwonekeleni, hi hlengele hina mu*n*we ni mu*n*wani, ni nkati wa Jesu Kristu a *N*wana wa yena wu ta hi hla*z*a ka *z*onho *z*on*k*le.
1 Kor. 6. 11. Efe. 1. 7. Heb. 9. 14. 1 Pet. 1. 19. xip. 2. 2. Kuv. 1. 5.
8 Loku hi ku ngalo hina a hi na ku onha, ha kohlisa wutzumbu ga hina, ni *z*inene a *z*i kono ka hina.
Jam. 3. 2. xip. 2. 4.
9 Loku hina hi vumela kuonha ka hina, yena i kolekile i lulamile ku hi tsetselela a *z*onho *z*a hina, ni ku hi hla*z*a ka kona kon*k*le a kungalulami.
xipm. 7.
10 Loku hina hi wula le*z*aku a hi onhangi, ha mu maha muhembi, ni mhaka yakwe a yi kona ka hina.

XIPIMO 2.

1 Banana ba mina batsongwani, le*z*i *z*ilo *z*i tsalilwe ka *n*wina, kasi ma fela ku kala mu nga onhi. Ni loku munhu a onhako, hi na Muyimeli ka Dadani, Jesu Kristu a lulamileko:
Roma 8. 34. 1 Tim. 2. 5. Heb. 7. 25. & 9. 24.
2 Yena hi muriheli wa *z*onho *z*a hina; na *z*i nga hi *z*a hina *z*oce, kanile*z*i kambe ni *z*a tiko gon*k*le.
Joh. 1. 29. & 4. 42. & 11. 51, 52. Roma 3. 25. 2 Kor. 5. 18. xip. 1. 7. & 4. 10, 14.
3 Hi laha ha *z*i ti*b*a hina le*z*aku ha mu ti*b*a yena, loku hi hlayisa milayo yakwe.
4 Loyi a wulako a ku, Nza mu ti*b*a, na nga hlayisi milayo yakwe, yena wa hemba, ni *z*inene a *z*i kona ka yena:
xip. 1. 6, 8. & 4. 20.
5 Kanile*z*i loyi a gongako a mhaka yakwe, ka yena ha kunene a kuranza ka Nu-

ngungulu ku mbelelisilwe.
Halezi hina ha *zi* ti*b*a lezaku
hi ka yena:
Joh. 14. 21, 23. xip. 4. 12, 13.
6 Loyi a wulako aku wa tsa-
ma ka yena i fanele a wu-
tsumbu gakwe a ku famba
kota lezi a nga fambisa yena.
Mat. 11. 29. Joh. 13. 15. & 15. 4, 5.
1 Pet. 2. 21.

7 Baranzekako, a ku kona
kulaya kus*w*a ku tsalelwe-
ko ka *n*wina, kanile*z*i *kula-
ya* ka kale loku mu nga hi
nako hi sanguleni: a kulaya
ka kale hi mhaka leyi mu
yi zwileko.
xip. 3. 11. 2 Joh. 5.
8 *Kambe*, a kulaya kus*w*a
nza tsala ka *n*wina, lexi xilo
xi nga *z*inene ka yena ni ka
*n*wina; hakuba a munyama
wa hunza, ni kuwonekela
ka *z*inene ku sina ku woni-
ngile.
Joh. 1. 9. & 8. 12. & 12. 35. & 13. 34. &
15. 12. Roma 13. 12. Efe. 5. 8. 1
Tesa. 5. 5, 8.
9 Loyi a wulako aku i le ku-
wonekeleni, a benga a ma-
ka*b*ye wakwe, wa ha hi
munyameni ni makunu.
1 Kor. 13. 2. 2 Pet. 1. 9. xip. 3. 14, 15.
10 Loyi a ranzako maka*b*ye
wakwe i tsama kuwoneke-
leni, a ku kona xilo xa ku
kungubanyisa ka yena.
2 Pet. 1. 10. xip. 3. 14.
11 *Kanilezi* loyi a bengako a
maka*b*ye wakwe i le munya-
meni, i famba munyameni,
a nga ku ti*b*i ni laha a yako,
*h*akuba a munyama wu pfu-
pelisile a mahlo yakwe.
Joh. 12. 35.

12 Mina nza tsala ka *n*wina,
banana ba mina batsongwa-
ni, hakuba a *z*onho *z*a *n*wi-
na *z*i-tsetselelwe, hi kota ya
yena.
Luka 24. 47. Mit. 4. 12. & 10. 43. & 13.
38. xip. 1. 7.
13 Mina nza tsala ka *n*wina,
bararu, hakuba ma mu ti*b*a
loyi a nga hi kona hi ku sa-
nguleni. Mina nza tsala ka
*n*wina majaha, hakuba ma
mu hlulile loyi wa kubiha.
Mina nzi tsalile ka *n*wina,
banana batsongwani, haku-
ba ma mu ti*b*a Dadani.
xip. 1. 1.
14 Mina nzi tsalile ka *n*wina
bararu, hakuba ma mu ti*b*a
yena loyi a nga kusangula.
Nzi tsalile ka *n*wina, maja-
ha, hakuba mu na ni nta-
mo, ni mhaka ya Nungu-
ngulu ya tsama ka *n*wina,
mu hlulile loyi wa kubi-
ha.
Efe. 6. 10.
15 Mu nga ranzi a tiko, hambu
ni *z*ilo le*z*i *z*i nga laha ti-
kweni. Loku a hi kona
munhu a ranzako tiko, a
kuranza ka Dadani a ku
kona ka yena.
Mat. 6. 24. Roma 12. 2. Gal. 1. 10.
Jam. 4. 4.
16 Hakuba *z*on*k*le le*z*i *z*i nga
laha tikweni, kumbilukela
ka nyama, ni kumbilukela
ka mahlo, ni matsanza ya
wutomi, a hi ka Dadani,
kanile*z*i ka tiko.
17 Ni tiko ga hunza, ni ku-
mbilukela ka gona: kanile-
zi loyi a mahako kuranza

ka Nungungulu i ta tsama
kala kupinzuka.
1 Kor. 7. 31. Jam. 1. 10. & 4. 14.
1 Pet. 1. 24.

18 Banana batsongwani, ku
hi xikati xa kugumesa: kota
lezi mu ngazwa a mukaneti
wa kristu wata, hambu
makunu ba vukile a banyi-
ngi ba kaneti ba kristu;
halezi ha zi tiba lezaku hi
xikati xo gumesa.
Mat. 24. 5, 24. Joh. 21. 5. 2 Tesa. 2.
3, &c. 1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1. Heb.
1. 2. 2 Pet. 2. 1. xip. 4. 3. 2 Joh. 7.
19 Ba humele hi le ka hina,
kanilezi bona a hi ba hina;
hakuba loku ba nga ba wa
hi ba hina, nga ba simami-
sile na hina: kanilezi ba
humile, kasi ba fele ku wo-
nekeliswa lezaku bona bo-
nkle a ba ha hi ba hina.
Mat. 24. 24. Joh. 6. 37. & 10. 28, 29.
Mit. 20. 30. 1 Kor. 11. 19. 2 Tim.
2. 19.
20 Hakuba nwina mu na ni
kutiwa ha yena loyi wa ku
Basa, nwina zi tiba zilo zo-
nkle.
Joh. 10. 4, 5. & 14. 26. & 16. 13. Marku
1. 24. Mit. 3. 14. 2 Kor. 1. 21. Heb.
1. 9. xipm. 27.
21 A nzi tsalangi ka nwina ha-
kuba mu nga zi tibiko a zi-
nene, kanilezi hakuba ma
zi tiba, ni hakuba a ku hu-
mi a mawunwa ka zinene.
22 Himani loyi a hembako, sa-
seka loyi a kanetako a ku
Jesu a hi yena Kristu? Lo-
yi hi yena a kanetako kri-
stu, yena hi yena a kaneta-
ko Dadani ni Nwana.
2 Joh. 7. xip. 4. 3.
23 Kani hi wihi a kanetako a
Nwana, ywaloye a nga na-
ye a Dadani: loyi a vume-
lako a Nwana i na ni Da-
dani kambe.
Joh. 14. 7, 9, 10. & 15. 23. xip. 4. 15.
2 Joh. 9.
24 Kota ha nwina, nga zi tsa-
ma ka nwina lezi mu nga
zizwa hi kusanguleni. Lo-
ku lezi mu nga zizwa hi ku-
sanguleni zi tsama ka nwi-
na, nwinawu mu ta tsama
ka Nwana, ni ka Dadani.
Joh. 14. 23. xip. 1. 3. 2 Joh. 6.
25 Ni lexi hi xitsumbiso lexi a
xi tsumbisileko ka hina,
kona kuhanya ka kupinzu-
ka.
Joh. 17. 3. xip. 1. 2. & 5. 11.
26 Lezi zilo nzi zi tsalile ka
nwina ha bona laba ba ta
nga mu hletela kupengeni.
2 Joh. 7. xip. 3. 7.
27 Kota lezi nwina, a kutotwa
loku mu nga ku amukela
ka yena ku tsama ka nwi-
na, a ma ha labi lezaku mu-
nwani a mu gonzisa; kani-
lezi kota lezi a kutota ka-
kwe ku mu gonzisa hi zilo
zonkle, ku hi zinene, a ku na
mawunwa, kota lezi ku nga
mu gonzisa, nwina tsamani
ka yena.
Joh. 14. 26. & 16. 13. Heb. 8. 10, 11.
xipm. 20.
28 Makunu, banana ba mina
batsongwani, tsamani ka
yena; kasi, loku a woneke-
liswa, hi fela ku ba ni ku-
tiya, hi nga hi na tingana
mahlweni yakwe kuteni ka-
kwe.
xip. 3. 2. & 4. 17.
29 Loku nwina mu tiba lezaku

yena i lulamile, ma *zi* ti*b*a
lezaku bon*k*le laba ba ma-
hako kululama ba *t*relwe hi
yena.
Mit. 22. 14. xip. 3. 7, 10.

XIPIMO 3.

1 Manga*b*ye kuranza ka ku
yini a Dadani a hi nyikile-
ko, lezaku hi ta bitanwa aku
hi banana ba Nungungulu:
hina ba ku ngahi. Hakuba
hi ka lexi a tiko a gi hi ti*b*i,
hakuba a gi mu ti*b*i yena.
Joh. 1. 12. & 15. 18, 19. & 16. 3. & 17. 25.

2 Baranziweko, makunu hi
banana ba Nungungulu, lo-
ku ku nga na ku nga se ku
wonekeliswa xana hi ta ku
yini. Hina ha *zi* ti*b*a le*z*o,
loku a nga a wonekeliswa,
hina hi ta ba kota yena;
hakuba hi ta mu wona kota
le*zi* a nga yena.
Mat. 5. 8. Roma 8. 15, 18, 29. 1 Kor. 4. 17. & 13. 12. & 15. 49. 2 Kor. 5. 7. Gal. 3. 26. & 4. 6. Fil. 3. 21. Kol. 3. 4. 2 Pet. 1. 4. xip. 5. 1.

3 Kwatsi hi yena loyi a nga
ni loku kutsumba ha yena
wa basisa wutsumbu ga-
kwe, kwatsi hi yena a basi-
leko.
xip. 4. 17.

4 Bon*k*le laba ba mahako ku-
onha ba tsoba nayo: haku-
ba a kuonha hi ku tsoba ka
nayo.
Roma 4. 15. xip. 5. 17.

5 Na *n*wina ma *zi* ti*b*a le*z*o
lezaku i lo wonekeliswa kasi
ku susa *z*onho; a ka yena a
ku na *z*onho.
2 Kor. 5. 21. 1 Tim. 1. 15. Heb. 1. 3. & 4. 15. & 9. 26, 28. 1 Pet. 2. 22, 24.

6 Kani hi wihi a tsamako ka
yena a nga onhi: kani hi
wihi a onhako a nga mu
wonangi, a nga na ku mu
ti*b*a.
xip. 2. 4. & 4. 8. 3 Joh. 11.

7 Banana ba mina batsongwa-
ni, nga munhn a nga mu
pengisi: loyi a mahako ku-
lulama i lulamile, kota le*zi*
yena a lulamileko:
Roma 2. 13. xip. 2. 26, 29.

8 Loyi a maha kuonha ngwa
satani; hakuba satani i lo
onha hi le kusanguleni. Ka
loku kugumelwa a *N*wana
wa Nungungulu i lo wone-
keliswa, kasi yena wa fela a
ku mbetisa a mitiro ya sa-
tani.
Mat. 13. 38. Luka 10. 18. Joh. 8. 44. & 16. 11. Heb. 2. 14.

9 Kani hi wihi a *t*relweko hi
Nungungulu a nga mahi
kuonha: hakuba a mbewu
yakwe yi tsamile ka yena:
yena a nga kota ku onha,
hakuba i *t*ralilwe hi Nungu-
ngulu.
1 Pet. 1. 23. xip. 5. 18.

10 Hi ka lexi a banana ba Nu-
ngungulu ba wonekeliswa,
ni banana ba satani; kani
hi wihi a nga mahiko kulu-
lama a hi wa Nungungulu,
ge ni loyi a nga ranziko ma-
ka*b*ye wakwe.
xip. 2. 29. & 4. 8.

11 Hakuba leyi hi mhaka mu
nga yizwa hi le kusanguleni,
le ya ku hi ta ranzana mu-
*n*we ni mu*n*wani:
Joh. 13. 34. & 15. 12. xip. 1. 5. & 2. 7. & 4. 7, 21. xipm. 23. 2 Joh. 5.

12 Hi nga koti Kana a nga wa

loyi wo biha, i lo daya ma-
kabye wakwe. Ngahilezo i
lo mu daya ke? Hakuba mi-
tiro yakwe yi wa bihile, ni
ya makabye yi wa lulamile.
Heb. 11. 4. Jude 11.

13 Mu nga dami bamakabye,
loku a tiko gi mu benga
nwina.
Joh. 15. 18, 19. & 17. 14. 2 Tim. 3. 12.
14 Ha zi tiba lezaku hi hunzile
kufeni hi ya kuhanyeni, ha-
kuba ha ranza bamakabye.
Loyi a nga ranziko i tsamile
kufeni.
xip. 2. 9, 10, 11.
15 Kani hi wihi a bengako ma-
kabye hi mudayi: na nwina
ma zi tiba lezaku a ku kona
a mudayi a nga ni wutomi
ga kupinzuka gi tsamileko
ka yena.
Mat 5. 21, 22. Gal. 5. 21. xip. 4. 20.
Kuv. 21. 8.
16 Halezi hina ha zi tiba kura-
nza, hakuba i lo beka ku-
hanya kakwe lahasi hi kota
ya hina: hina hi yimelwe hi
beka a wutomi ga hina la-
hasi hi kota ya bamaka-
bye.
Joh. 3. 16. & 15. 13. Roma 5. 8. Efe.
5. 2, 25. xip. 4. 9, 11.
17 Kani loku munhu a hi ni
zilo za legi tiko, a wona ma-
kabye na a vumala, a vala
titralo takwe ha yena, a ku-
ranza ka Nungungulu ku
nga tsamisa ku yini ka ye-
na ke?
Luka 3. 11. xip. 4. 20.
18 Banana ba mina batsongwa-
ni, nga hi nga ranzi hi ku-
wulawula, ge ni lirimi; ka-
nilezi ku maheni ni zine-
ne.
Roma 12 9. Efe. 4. 15. Jam. 2. 15, 16.
1 Pet. 1. 22.
19 Halezi hi ta zi tiba aku hi
ba zinene, hi ta tiyisa timbi-
lu ta hina mahlweni ka
yena,
Joh. 18. 37. xip. 1. 8.
20 Kwalaba a mbilu ya hina
yi hi konako ha kona; ha-
kuba Nungungulu ngwa ku
hunza timbilu ta hina, i tiba
zilo zonkle.
1 Kor. 4. 4.
21 Baranzekako, loku a timbi-
lu ta hina ti nga hi koni, hi
na ni ku tiya ka Nungu-
ngulu;
Heb. 10. 22. xip. 2. 28. & 4. 17.
22 Ni xihi lexi hi kombelako,
hi ta amukela ha yena, ha-
kuba ha gonga milayo ya-
kwe, hi maha zilo lezi zi
xalalisako mahlweni ya-
kwe.
Mat. 7. 8. & 21. 22. Marku 11. 24. Joh.
8. 29. & 9. 31. & 14. 13. & 15. 7. & 16.
23, 24. Jam. 5. 16. xip. 5. 14.
23 Loku hi kulaya kakwe, le-
zaku hi kolwa bitweni ga
Nwana wakwe Jesu Kristu,
hi ranzana, kota lezi a nga
hi nyika a kulaya.
Mat. 22. 39. Joh. 6. 29. & 13. 34. & 15.
12. & 17. 3. Efe. 5. 2. 1 Tesa. 4. 9.
1 Pet. 4. 8. xipm. 11. xip. 2. 8, 10.
& 4. 21.
24 Ni loyi a gongako milayo
yakwe i tsama ka yena, ye-
nawu ka yena. Halezo ha zi
tiba lezaku i tsama ka hina,
hi Moya wa yena lowu a hi
nyikileko.
Joh. 14. 23. & 15. 10. & 17. 21, &c. Roma
8. 9. xip. 4. 12, 13.

XIPIMO 4.

1 Baranzekako, mu nga ko-
lwi mimoya yon*k*le, kanile-
*z*i hlolani a mimoya kutani
ya Nungungulu ke: hakuba
banyingi baprofeti ba ma-
wunwa ba la su fenemete
laha tikweni.

Mat. 24. 4, 5, 24. Mit. 20. 30. 1 Kor. 14. 29. 1 Tesa. 5. 21. 1 Tim. 4. 1. 2 Pet. 2. 1. xip. 2. 18. 2 Joh. 7. Kuv. 2. 2.

2 Hale*z*i *n*wina ti*b*ani a Moya
wa Nungungulu: won*k*lele-
le moya lowu wu nge ngalo
Jesu Kristu i tile nyameni
ngwa Nungungulu:

1 Kor. 12. 3. xip. 5. 1.

3 Ni won*k*lelele moya lowu
wu nga vumeliko Jesu a hi
wa Nungungulu: lowu hi
moya wa ku kaneta Kristu,
lowo hi wu zwileko ku nga-
lo wata; makunu wu laha
tikweni.

2 Tesa. 2. 7. xip. 2. 18, 22. 2 Joh. 7.

4 *N*wina mu ba Nungungulu,
bananga batsongwanyani,
mu ba hlulile bona: hakuba
ngwa hombe loyi a nga ka
*n*wina ku hunza loyi a nga
laha tikweni.

Joh. 12. 31. & 14. 30. & 16. 11. 1 Kor. 2. 12. Efe. 2. 2. & 6. 12. xip. 5. 4.

5 Bona ba ka tiko: hikwalaho
ba wulawula bona kota ba
nga ba tiko, ni tiko ga ba-
zwa bona.

Joh. 3. 31. & 15. 19. & 17. 14.

6 Hina hi ba ka Nungungulu:
loyi a ti*b*ako Nungungulu
wa hizwa hina; loyi a nga
hiko wa Nungungulu a nga
hizwi. Hi le*z*i ha wu ti*b*a
a moya wa *z*inene ni moya
wa kuhambuka.

Joh. 8. 47. & 10. 27. & 14. 17. 1 Kor. 14. 37. 2 Kor. 10. 7

7 Baranzekako, nga hi ra-
nzana: hakuba a kuranza
ku ka Nungungulu; bon*k*le
laba ba ranzako ba *t*relwe
hi Nungungulu, ba mu ti*b*a
Nungungulu.

xip. 3. 10, 11, 23.

8 Loyi a nga ranziko a nga
mu tibi Nungungulu; ha-
kuba Nungungulu hi kura-
nza.

xip. 2. 4. & 3. 6. xipm. 16.

9 Manga*b*ye a kuranza ka
Nungungulu kuwonekelisi-
lwe ka hina, le*z*aku Nungu-
ngulu i rumele a *N*wana
wakwe a *t*releko yece laha
tikweni, kasi hina ha fela
kuhanya ha yena.

Joh. 3. 16. Roma 5. 8. & 8. 32. xip. 3. 16. & 5. 11.

10 Manga*b*ye loku kuranza, a
hi hina hi mu ranzileko Nu-
ngungulu, kanile*z*i i lo hi
ranza yena, i lo rumela a
*N*wana wakwe kuta ku ri-
hela a *z*onho *z*a hina.

Joh. 15. 16. Roma 5. 8, 10. Tit. 3. 4. xip. 2. 2.

11 Baranzekako, loku Nungu-
ngulu a hi ranzisa le*z*i, hina-
wu kambe nga hi ranzana.

Mat. 18. 33. Joh. 15. 12, 13. xip. 3. 16.

12 A nga kona munhu a wo-
nileko Nungungulu ni ka
xihi xikati: loku hi ranzana,
Nungungulu i tsama xikari
ka hina, ni kuranza ka yena
ku mbeleliswa ka hina.

Joh. 1. 18. 1 Tim. 6. 16. xip. 3. 5. xipm. 18, 20.

13 Hikwalaha ha *zi* ti*b*a hina
lezaku hi tsamile ka yena,
yenawu i ka hina, hakuba i
hi nyikile a Moya wa yena.
Joh. 14. 20. xip. 3. 24.
14 Hi wonile ha maha wuku-
stumunyu lezaku a Dadani
i lo rumela a *N*wana ku ta
maha Muhanyisi wa tiko.
Joh. 1. 14. & 3. 17. xip. 1. 1, 2.
15 Kani hi wihi a ta nga vu-
mela lezaku Jesu hi *N*wana
wa Nungungulu, Nungu-
ngulu wa tsama ka yena,
yenawu ka Nungungulu.
Roma 10. 9. xip. 5. 1, 5.
16 Hina ha tiba hi kolilwe a
kuranza loku Nungungulu
a nga nako ha hina. Nu-
ngungulu hi kuranza; yena
loyi a tsamako kuranzeni i
tsama ka Nungungulu, ni
Nungungulu i tsama ka
yena.
xip. 3. 24. xipm. 8, 12.
17 Hilaha a kuranza ku mbe-
lele ka hina, lezaku hi ba ni
kutiya hi siku ga kulamula;
hakuba kota lezi yena a nga
lezo, hinawu ba legi tiko hi
zalezo.
Jam. 2. 13. xip. 2. 28. & 3. 3, 19, 21.
18 A ku kona wutoya kura-
nzeni: a kuranza kumbele-
le ku hlongola hlanekero,
hakuba wutoya gi na ni ku-
bayisa; loyi a na nga ni wu-
toya a nga mbeleliswangi
kuranzeni.
xipm. 12.
19 Hina ha ranza, hakuba i lo
ranga a hi ranza yena.
20 Loku a munhu a wula, Nza
ranza Nungungulu, na be-
nga maka*b*ye wakwe, wa
hemba: hakuba loyi a nga
ranziko maka*b*ye wakwe lo-
yi a mu wonileko, i ta mu
ranza hi ku yini Nungu-
ngulu loyi a nga mu wo-
niko.
xip. 2. 4. & 3. 17. xipm. 12.
21 Lowu nayo hi nawo wa le
ka yena, lowu wa ku loyi a
ranzako Nungungulu a ra-
nze ni maka*b*ye kambe.
Mat. 22. 37, 39. Joh. 13. 34. & 15. 12.
xip. 3. 23.

XIPIMO 5.

1 Kani himani loyi a ko-
lwako lezaku Jesu hi Kri-
stu i *t*relwe hi Nungungulu:
ni loyi a ranzako loyi a *t*re-
leko wa mu ranza loyi a
*t*relweko ha yena.
Joh. 1. 12, 13. & 15. 23. xip. 2. 22, 23.
& 4. 2, 15.
2 Halezi ha *zi* tiba lezaku ha
ba ranza banana ba Nungu-
ngulu, laha na hi ranza Nu-
ngungulu, hi maha kulaya
ka yena.
3 Hakuba loku hi kuranza ka
Nungungulu, lezaku hi go-
ngola milayo ya yena: a
milayo yakwe a yi karati.
Mat. 11. 30. Joh. 14. 15, 21, 23. & 15.
10. 2 Joh. 6.
4 Hakuba kani hi wihi a *t*re-
lweko hi Nungungulu wa
hlula a tiko: legi hi wu-
nhenha legi hi hlulileko ha
gona tiko, kona kukoleka
ka hina.
Joh. 16. 33. xip. 3. 9. & 4. 4.
5 Himani yena loyi a hlulile-
ko a tiko, saseka ywaloye a
kolwako lezaku Jesu hi
*N*wana wa Nungungulu ke?
1 Kor. 15. 57. xip. 4. 15.

6 *Loyi hi yena loyi a nga lota hi mati ni nkata, yena Jesu Kristu ; na ma nga hi mati woce, kanilezi a mati zinwe ni nkata.*
Joh. 14. 17. & 15. 26. & 16. 13. & 19. 34. 1 Tim. 3. 16.
7 Lowo hi Moya lowu wu mahako wukustumunyu, hakuba a Moya wu hi zinene.
Joh. 1. 1. & 10. 30. Kuv. 19. 13.
8 Hakuba mbanharu laba ba mahako wukustumunyu, a Moya, ni mati, ni nkata: lezi zinharu zi klangene ha munwe.
9 Loku hina hi amukela a wukustumunyu ga banhu, a wukustumunyu ga Nungungulu gi hunzeletile: hakuba wukustumunyu ga Nungungulu hi legi, i lo maha wukustumunyu hi Nwana wakwe.
Mat. 3. 16, 17. & 17. 5. Joh. 8. 17, 18.
10 Loyi a kolwako ka Nwana wa Nungungulu i na ni wukustumunyu ka yena: loyi a nga kolwiko Nungungulu i lo mu maha muhembi; hakuba a nga kolwangi ka wukustumunyu legi Nungungulu a gi mahileko hi Nwana wakwe.
Joh. 3. 33. & 5. 38. Roma 8. 16. Gal. 4. 6.
Ni wukustumunyu hi legi, lezaku Nungungulu i nyikile ka hina a kuhanya ka kupinzuka, loku kuhanya u na ni Nwana wa yena.
Joh. 1. 4. xip. 2. 25. & 4. 9.
oyi a nga ni Nwana i na wutomi, ni loyi a nga hiko ni Nwana wa Nungungulu a nga na wutomi.
Joh. 3. 36. & 5. 24.

13 Lezi zilo mina nzi tsalile ka nwina, kasi ma fela ku zi tiba lezaku mu na ni wutomi ga kupinzuka, ka yena nwina laba mu kolwako bitweni ga Nwana wa Nungungulu.
Joh. 20. 31. xip. 1. 1, 2.
14 Loku hi kutiyisa loku hi nga nako ha yena, lezaku, loku ki kombela a xilo kota kuranza kakwe, i ta hizwa hina:
xip. 3. 22.
15 Loku hina hi zi tiba lezaku wa hizwa ni ka xihi lexi hi xikombelako, ha zi tiba lezaku hi na zona lezi hi zi kombelako.
16 Loku a hi kona munhu a wonako nakulobye na onha na ku nga hi kuonha ka kufa, yena i ta kombela Nungungulu i ta mu nyika kuhanya ka bona laba ba nga onhiko ka kufa. Ku kona a kuonha loku ka kufa: a nzi wuli a ku ba a kombelela kona.
Mat. 12. 31, 32. Marku 3. 29. Luka 12. 10. Joh. 17. 9. Heb. 6. 4, 6. & 10. 26. Jam. 5. 14, 15.
17 Konkle kungalulami kuonha: kona kuonha loku ku nga hi ko ka kufa.
xip. 3. 4.

18 Hina ha zi tiba lezaku loyi a trelweko hi Nungungulu a nga onhi ; kanilezi loyi a nga wa trelwe hi Nungu-

ngulu wa mu gongola, ni loyi wa kubiha a nga na ku mu henya.

1 Pet. 1. 23. Jam. 1. 27. xip. 3. 9.

19 Ha *z*i ti*b*a hina le*z*aku hi ba ka Nungungulu, ni tiko gon*k*le gi e*k*lela ni loyi wa kubiha.

Gal. 1. 4.

20 Hina ha *z*i tiba le*z*aku a *N*wana wa Nungungulu i tile, i hi nyikile a kupima, le*z*aku ha mu tiba le*z*aku yena u hi *z*inene, kona ka yena a *N*wana wakwe Jesu Kristu. Loyi hi Nungungulu wa *z*inene, ni wutomi ga kupinzuka.

Luka 24. 45. Joh. 17. 3. & 20. 28. Mit. 20. 28. Roma 9. 5. 1 Tim. 3. 16. Tit. 2. 13. Heb. 1. 8. xipm. 11, 12, 13.

21 Banana ba mina batsongwani, ti gongoleni *z*ifanani*s*weni.

1 Kor. 10. 14.

A PAPILO GA WUMBIRI GA JOHANI.

1 A singalakati ka yena wasati a hlaulilweko ni banana bakwe, loyi nzi mu ranzako ha kunene; na ku nga hi mina nzoce, kanile*z*i ni bona bon*k*le ba ti*b*ako a *z*inene;

Joh. 8. 32. Gal. 2. 5, 14. & 3. 1. & 5. 7. Kol. 1. 5. 2 Tesa. 2. 13. 1 Tim. 2. 4. Heb. 10. 26. 1 Joh. 3. 18. xipm. 3. 3 Joh. 1.

2 Hi kota ya *z*inene le*z*i *z*i tsamileko na hina, ku ta tsama na hina kala kupinzuka:

3 Wuxinji, ti*t*ralo, ni kurula ku ta tsama na hina, hi le ka Nungungulu a Dadani, ni ka Jesu Kristu, a *N*wana wa Dadani wa *z*inene ni kuranza.

1 Tim. 1. 2. xipm. 1.

4 Mina nza nengela ha hombe nguvu hakuba nzi kumile bokari ba banana ba wena na ba famba hi *z*inenè, kota le*z*i hina hi amukeleko a kulaya hi le ka Dadani.

3 Joh. 3.

5 Makunu n*z*a ku kombela wena, wasati, a nzi tsali ku kwatsi nayo muswa, kanile*z*i lowu hi nga hi nawo hi kuranguleni, wa ku nga hi ranzana.

Joh. 13. 34. & 15. 12. Efe. 5. 2. 1 Pet. 4. 8. 1 Joh. 2. 7, 8. & 3. 11, 23.

6 Loku ku hi kuranza, le*z*aku nga hi famba hi milayo yakwe. Loku hi kulaya, kota le*z*i hi *z*izwileko hi kusanguleni, kasi ma fela ku famba ha kona.

Joh. 14. 15, 21. & 15. 10. 1 Joh. 2. 5, 24. & 5. 3.

7 Hakuba a bakohlisi banyingi ba humelele tikweni, bona laba ba kaneta le*z*aku Jesu Kristu ata nyameni.

Laba mbakohlisi ni bakaneti ba Kristu.
1 Joh. 2. 22. & 4. 1, 2, 3.
8 Cuwukani wutsumbu ga
*n*wina, kasi mu nga lahli a
*z*ilo le*z*i hi nga *z*i maha,
kanile*z*i kasi ma fela ku
amukela cacazelo wu teleko.
Marku 13. 9. Gal. 3. 4. Heb. 10. 32, 35.
9 Kani hi wihi a humelelako
na a nga tsami kugonziseni
ka Kristu, a nga na Nungungulu: kani loyi a tsamako
kugonziseni, ywaloye i na
ni Dadani ni *N*wana.
1 Joh. 2. 23.
10 Loku a nga a hi kona a tako
ka *n*wina, na a nga nehi loku kugonzisa, mu nga mu
amukeli tin*d*lwini ya *n*wina, mu nga mu losi:
Roma 16. 17. 1 Kor. 5. 11. & 16. 22. Gal. 1. 8, 9. 2 Tim. 3. 5. Tit. 3. 10.
11 Hakuba loyi a mu losako
wa hlengela naye mitirweni
yakwe ya kubiha.
12 Na nzi hi ni *z*ilo *z*inyingi
akuba nzi tsala ka wena,
nzi nga ta *z*i tsala hi papilo
ni tinta: kanile*z*i nza tsumba kuta ka wena nzi ta
wulawula ngohe ni ngohe,
kasi kutsaka ka wena ka
tatiseka.
Joh. 17. 13. 1 Joh. 1. 4. 3 Joh. 13.
13 A banana ba makweru a
hlanlilweko ka ba ku rungula wena.
1 Pet. 5. 13.

I PAPILO GA WUNHARU GA JOHANI.

1 A singalakati ka Gaiusi a
ranzekako, loyi nzi mu ranzako ha kunene.
2 Joh. 1.
2 Mu ranzekako, mina nza
kombela lezaku hi ka *z*ilo
*z*on*k*le u fela ku tsama kwatsi na u nga na
u hanya, kota le*z*i a moya wa wena wu humeleleko.
3 Hakuba nza lo tsaka ha
hombe nguvu, laha na bamaka*b*ye ba tile ba maha
wukustumunyu hi wunene
ga wena, kota le*z*i wena u
fambako *z*ineneni.
2 Joh. 4.
4 A nzi nako kutsaka ka hombe ku hunza loku, a kuzwa hi banana ba mina na
ba famba hi *z*inene.
1 Kor. 4. 15. File. 10.
5 Xiranzwa, wa maha tiro
wa kukoleka ni ka *z*on*k*le
le*z*i u mahelako bamaka*b*ye
ni bapfumba bon*k*le;
6 Laba ba nga maha wukustumunyu ga kuranza ka
wena mahlweni ka ceci:

laba u ta nga maha kwatsi
aku ba heleketa lwenzweni
la*b*ye hi ku faneleko ka Nu-
ngungulu:
7 Hakuba hi kota ya Bito
bona ba lo huma, na ba nga
teki ncumo xa ba Matiko.
1 Kor. 9. 12, 15.
8 Hikwalaho hina hi fanelwe
hi amukela a ba ku ngahi,
kasi ha fela ku hlengela ku-
tira *zin*we nabo.

9 Nzi lo tsala *z*okari le ceci-
ni: kanile*z*i Diotrefesi, loyi a
ranzako a wukulu xikari ka-
*b*ye, a nga hi amukelangi.
10 Hikwalaho, loku nzita, nzi
ta alakanya a mitiro yakwe
a yi mahileko, na i hi vuke-
la hi timhaka to biha: na a
nga enelwe hi le*z*i basi, a
wutsumbu gakwe a nga ba
amukelangi a bamaka*b*ye ni
ka*n*we, ni laba ba nga ta
nga ba vumele wa ba tsi-
mbeta wa ba hlongola ce-
cini.
11 Xiranzwa, u nga pimanyisi
le*z*i za kubiha, kanile*z*i le*z*i
*z*o saseka. Loyi a mahako
kusaseka ngwa Nungungu-
lu: loyi a mahako kubiha
a hi wonangi Nungungu-
lu.
1 Joh. 2. 29. & 3. 6, 9. 1 Pet. 3. 11.
12 Demetriusi i mahelwa wu-
kustumunyu hi banhu bo-
n*k*le, ni *z*inene wutsumbu;
ina, hinawu kambe ha ma-
ha wukustumunyu; wena
wa *z*i ti*b*a le*z*aku a wuku-
stumunyu ga hina gi nene.
Joh. 21. 24. 1 Tim. 3. 7.

13 Mina nzi la wa ni *z*ilo *z*i-
nyingi ku tsala ka wena,
kanile*z*i a nzi ranzi ku *z*i
tsala ka wena hi tinta ni
peni:
2 Joh. 12.
14 Kanile*z*i nza tsumba aku
ha*k*lisa nzi ta ku wona, *z*o-
nake hi ta wulawula ngohe
ni ngohe. A kurula a ku
be ka wena. A maxaka ma
ku rungula. Rungula ba
maxaka hi mabito.

A PAPILO GA JUDE.

---

1 Jude, a nanza ga Jesu Kri-
stu, a makaa*b*ye wa Jamesi,
ka bona laba ba bitilweko,
baranzekako ka Nungu-
ngulu Dadani, ba hlayise-
lweko Jesu Kristu:
Luka 6. 16. Joh. 17. 11, 12. 15. Mit. 1.
13. Roma 1. 7. 1 Pet. 1. 5.
2 A ti*t*ralo ka *n*wina ni kuru-
la a ku anziswe.
1 Pet. 1. 2. 2 Pet. 1. 2.

3 Baranzekako, laha na nzi
nyikile a kuhlayisa kon*k*le
aku ba nzi tsala ka *n*wina
hi kuhanyiswa ka hina ho-

nkle, nzi lo labe akuba
nzi tsala ku wena nzi mu
laya, akuba mu tiyisa a ku
lwela a kukoleka loku ku
nga nyikiwe hi bobasa ka-
nwe kutsika.
Fil. 1. 27. 1 Tim. 1. 18. & 6. 12. 2 Tim. 1. 13. & 4. 7. Tit. 1. 4.
4 Hakuba ba kona banhu ba
nyanimelako xikundleni,
bona laba ba kale ba yimi-
selweko loku kukoniwa, a
banhu laba ba nga hi ko
wunungungulu, ba hunzula
a wuxinji ga Nungungulu
a zibini, ba kaneta a Hosi
yoce ya hina, a Hosi ya hi-
na Jesu Kristu.
Roma 9. 21, 22. Gal. 2. 4. Tit. 1. 16. & 2. 11. Heb. 12. 15. 1 Pet. 2. 8. 2 Pet. 2. 1, 10. 1 Joh. 2. 22.

5 Makunu nza xuba ku nga
nzi mu alakanyisa, hambu
lezi mu nga kari mu zi tiba
lezi zilo zonkle, lezaku laha
a Hosi, na yi hanyisile a ba-
nhu tikweni ga Gipite, a
nzako ka lezo i lo ba lobisa
a ba ngakolwako.
1 Kor. 10. 9. Heb. 3. 17, 19.
6 Ni tingelosi leti ti nga go-
ngangiko a wukosi ga tona,
kanilezi ti lo siya kaya ka
tona, yena i ti hlayisile ma-
kotsweni ya pinduka ya
munyama ku kala sikwini
ga hombe ga kulamula.
Joh. 8. 44. 2 Pet. 2. 4. Kuv. 20. 10.
7 Kota Sodoma ni Gomora,
ni miti ya kona, ku fanana
na yona kambe yi lo ti nyi-
kela wubayini, yi lo lanzisa
a nyama ya haba, yi lo yi-
miswa ku maha ziwoni-
so, yi loga tsomba kasi yi
hiswa hi nzilo wa kupinzu-
ka.
2 Pet. 2. 6.
8 Zi ngaho ka laba ba lorako
kabye ba yi onhisa nya-
ma, ba nyenya a tihosi, ni
nzukano ka manganaka-
na.
2 Pet. 2. 10.
9 Kanilezi Mikaeli a ngelosi
ya hombe, laha a kanetana
na satani i lo hi xirumbi xa
Mosi, i lo caba ku tiswa a
kulamula ka nzukano, ka-
nilezi i te ngalo, A Hosi yi
ta ku kawuka wena.
2 Pet. 2. 11. Kuv. 12. 7.
10 Kanilezi laba ba rukatela
lezi ba nga zi tibiko: ya lezi
ba zi pimako hi ka nyama,
kota zihari zi nga hiko ni
kupima, hi lezi zilo ba da-
wa.
2 Pet. 2. 12.
11 Kombo ka bona! hakuba
ba lo famba hi ndlela ya
Kana, ba tsutsuma hi ku
kana kuonheni ka Balaami
hi kota ya kurihwa, ba lo-
biswa hi kukaneta ka
Kore.
2 Pet. 2. 15. 1 Joh. 3. 12.
12 Laba hi maribye ma fihle-
leko mibuzweni ya kuranza
ya nwina laha na baga mi-
buzo zinwe na nwina, a ba-
risi laba ba nga hi ko ni
hlanekero ba ti gisa; ba bilu-
kela ba nga hi na mati, na
ba ku kuietwa hi mhaho; a
tisinya ta ma wuyakaya ti
nga hiko ni mihanzo, ba hi
tisinya ti omileko kumbiri,

ti runzuwulwako ni mi-
tsu;
Mat. 15. 13. 1 Kor. 11. 21. Efe. 4. 14.
2 Pet. 2. 13, 17.
13 Ba gobozako kota ma*b*ya-
ndlati ya bimbi, ba pupuma
tinganeni ta*b*ye; a tinyeleti
ti nzulako, laba ba bekelwe-
ko a kutsisa ka munyama
kala kupinzuka.
Fil. 3. 19. 2 Pet. 2. 17.
14 Ni ka le*z*i Enoke, a wa wu-
n*k*lanu na kumbiri ku suka
ka Adamu, i lo profeta aku,
Languta, a a Hosi yi lota ni
ba kume ga ma kume ya
mazana laba bakwe bobasa,
Mat. 25. 31. 2 Tesa. 1. 7. Kuv. 1. 7.
15 A kuta ku yimisa kulamula
ka bon*k*le, yi ta ba kona
bon*k*le a ba-nga-kolwiko hi
mitiro ya*b*ye yon*k*le yi nga
hiko wunungungulu leyi ba
nga yi maha hi ku nga hi
wunungungulu, ni *z*on*k*le
*z*ilo *z*o biha le*z*i a ba-nga-ko-
lwiko ba nga mu rukatela
ha *z*ona.
16 Laba hi bakalali, ni basola-
ko, na ba fambako hi ku-
mbilukela ka*b*ye (ni milomu
ya*b*ye ba wulawula a timha-
ka ta hombe ta matsanza),
ba hi ni kuhlawula banhu
hi kota ya binzu.
Jam. 2. 1, 9. 2 Pet. 2. 18.

17 Kanile*z*i *n*wina, baranze-
kako, alakanyani a timha-
ka leti ti nga kanelwa hi
mahlweni hi bapostoli ba
Hosi ya hina Jesu Kristu;
2 Pet. 3. 2.
18 Le*z*aku ba wulisile ku yini
ka *n*wina, Hi xikati xa ku-
gumesa ku ta ba kona a
batseketseli, ba maha hi
kuonhakala ka*b*ye ka ku-
mbilukela.
1 Tim. 4. 1. 2 Tim. 3. 1. & 4. 3. 2 Pet.
2. 1. & 3. 3.
19 Laba hi bona ba mahako a
kuhambana, a ba ka nya-
ma, ba nga hi ko na Moya.
1 Kor. 2. 14. Heb. 10. 25. Jam. 3. 15.
20 Kanile*z*i *n*wina, baranzeka-
ko, na mu aku wutsumbu
ga *n*wina kukolekeni ka
*n*wina ko basana, na mu ko-
mbela hi ka Moya wo Basa,
Roma 8. 26. Efe. 6. 18. Kol. 2. 7. 1
Tim. 1. 4.
21 Mu hlayisa wutsumbu ga
*n*wina kuranzeni ka Nu-
ngungulu, na mu cuwuka a
ti*t*ralo ta Hosi ya hina Jesu
Kristu kuhanyeni ka kupi-
nzuka.
Tit. 2. 13. 2 Pet. 3. 12.
22 Ba maheleni ti*t*ralo ba*n*wa-
ni, laba ba nga kukanaka-
neni;
23 Hanyisani ba*n*wani, na mu
ba kamukela nzilweni; ni
ka ba*n*wani ba maheleni ti-
*t*ralo hi kucaba; na mu be-
nga a tinguwo leti ti nye-
nyezisilweko hi nyama.
Roma 11. 14. 1 Kor. 3. 15. 1 Tim. 4.
16. Kuv. 3. 4.

24 Makunu ka yena a kotako
ku mu gongola mu nga ku-
ngubanyeki, a mu yisa ma-
hlweni ka wukosi gakwe na
mu nga hi na bala hi kutsa-
ka ka hombe,
Roma 16. 25. Efe. 3. 20. Kol. 1. 22.
25 Ka yena loyi Nungungulu
yece a Muhanyisi wa hina,
hi Hosi ya hina Jesu Kristu,

a ku be wukosi, ni wukulu,
ni mufumo, ni ntamo, ma-
hlweni ka *z*ikati *z*on*k*le, ni
makunu, ni kala kupinzu-
ka kambe. Ameni.
Roma 16. 27. 1 Tim. 1. 17. & 2. 3.

A KUVULULWA KA JOHANI.

XIPIMO 1.

1 A kuvululwa ka Jesu Kri-
stu, a nga nyikiwa hi Nu-
ngungulu ku wonisa ka xi-
tiri xakwe, *z*ilo *z*i ta nga
cikela lokuloku : i lo rume-
la hi ngelosi yakwe ka xi-
tiri xakwe Johani;
Joh. 3. 32. & 8. 26. & 12. 49. xipm. 3. xip. 4. 1. & 22. 16.
2 A nga maha wukustumu-
nyu ga mhaka ya Nungu-
ngulu, ni wukustumunyu
ga Jesu Kristu, ni wa *z*ilo
*z*on*k*le a nga *z*i wona.
1 Kor. 1. 6. 1 Joh. 1. 1. xipm. 9. xip. 6. 9. & 12. 17.
3 U katekile loyi a gonzako,
ni laba ba zwako a timhaka
ta loku kuprofeta, ba hla-
yisa *z*ilo *z*i tsalilweko ko-
na : hakuba xikati xi tsi-
nele.
Luka 11. 28. Roma 13. 11. Jam. 5. 8. 1 Pet. 4. 7. xip. 22. 7, 10.

4 Johani ka tona ticeci ta
n*k*lanu ni timbiri ta le Asia:
Wuxinji a gi mahe ka *n*wi-
na ni kurula, ku tako hi ka
yena a nga kona, a nga hi
kona, kambe a ta ngata ; ni
Mimoya ya n*k*lanu ni mi-
mbiri yi nga le mahlweni
ka xitsamo xa wukosi xa-
kwe;
Joh. 1. 1. xipm. 8. xip. 3. 1. & 4. 5. & 5. 6.
5 Ni ya kuta hi le ka Jesu
Kristu, a kustumunyu a
tsumbekako, ni wa mate-
wula ya bafileko, ni mufu-
meli wa tihosi ta misaba.
Ka yena a hi ranzako, a hi
*k*la*k*la ku onheni ka hina hi
nkata wakwe;
Joh. 8. 14. & 13. 34. & 15. 9. 1 Kor. 15. 20. Gal. 2. 20. Efe. 1. 20. Kol. 1. 18. 1 Tim. 6. 13. Heb. 9. 14. 1 Joh. 1. 7. xip. 3. 14. & 17. 14. & 19. 16.
6 U lo hi maha mufumo, ku
tsama bapristi ka Nungu-
ngulu ni Raru wakwe; ka
yena a ku mahe wukosi ni
wudumo kala kupinzuka ni
kupinzuku. Ameni.
1 Tim. 6. 16. Heb. 13. 21. 1 Pet. 2. 5, 9. & 4. 11. & 5. 11. xip. 5. 10 & 20. 6.
7 Languta, wata hi marefu;
ni mahlo won*k*le ma ta mu
wona, ni laba ba nga mu
*k*laba; tixaka ton*k*le ta mi-
saba ti ta rila hi yena. Hi-
*z*ona, Ameni.
Mat. 24. 30. & 26. 64. Joh. 19. 37. Mit. 1. 11.

8 Hi mina Alfa ni Omega, a
Hosi Nungungulu, a nga

kona, a hi kona, kambe a ta
ngata, a nga ni Ntamo wo-
n*k*le.
xipm. 4, 11, 17. xip. 2. 8. & 4. 8. & 11. 17. & 16. 5. & 21. 6. & 22. 13.

9 Mina Johani, makwenu wa
*n*wina, a hlengeleko na *n*wi-
na le kuxanisekeni ni le mu-
funweni ni le ku honiseleni
ka Jesu, nzi wa hi kona le
xihlaleni xi ti*b*yako Patmo-
si, hi mhaka ya Nungungulu
ni ku kustumunya hi Jesu.
Roma 8. 17. Fil. 1. 7. & 4. 14. 2 Tim. 1. 8. & 2. 12. xipm. 2. xip. 6. 9.
10 Nzi hi le Moyeni hi siku ga
Hosi, nzi lozwa le nzako ka
mina a gezu ga hombe, gi
kotisa ga punzu gi ku,
Joh. 20. 26. Mit. 10. 10. & 20. 7. 1 Kor. 16. 2. 2 Kor. 12. 2. xip. 4. 1, 2. & 10. 8. & 17. 3. & 21. 10.
11 Lezi u *z*i wonako, *z*i *t*sale
bukwini, u gi rumela le ti-
*c*ecini ta n*k*lanu ni timbiri;
ya le Efesu, ni le Smurna,
ni le Pergamumi, ni le Tua-
tira, ni le Sardesi, ni le Fi-
ladelfia, ni le Laodikea.
xipm. 8, 17.
12 Nzi lo hunzuluka akuba nzi
wona gezu gi wulawulako
na mina. Laha na nzi hu-
nzulukile nzi lo wona n*k*la-
nu wa tinhi ta tikandiya ni
timbiri ta nzalama;
xipm. 20.
13 Laha xikari ka tinhi ta ti-
kandiya nzi lo wona wokari
wofanana ni *N*wana wa
munhu, anbele a nguwo yi
cikelako mikonzweni, yi bo-
hilweko hi le mabeleni hi
bandi ga nzalama.
xip. 2. 1. & 14. 14. & 15. 6.

14 A hloko yakwe ni misisi
yakwe yo basa kwatsi hi
woya ga tiyivu, a basa
kwatsi hi hunguba; mahlo
yakwe kwatsi hi pingi ga
nzilo;
xip. 2. 18. & 19. 12.
15 Ni mikonzo yakwe kotisa
suku wo ngangamela, kota
ku kwatsi yi hisilwe pi-
ngweni; gezu gakwe kotisa
kuzwakala ka mamati ma
nyingi.
xip. 2. 18. & 14. 2. & 19. 6.
16 A komile hi canja gakwe
ga xinene tinyeleti ta *k*lanu
ni timbiri: ku huma no-
*n*wini wakwe a supado yo
kariha ma*k*lelo yon*k*le yi
*t*rotikile: ngohe yakwe ku
kota gambo na gi nganga-
mela hi ntamo wa gona.
Mit. 26. 18. Efe. 6. 17. Heb. 4. 12. xipm. 20. xip. 2. 1, 12, 16. & 3. 1. & 10. 1. & 19. 15, 21.
17 Na nzi mu wonile, nziwa
lahasi mikonzweni yakwe
kotisa loyi a fileko. Na *k*la-
tekile canja gakwe ga xine-
ne hehla ka mina, aku,
U nga cabi; nzi wa kusa-
ngula ni wa kugumesa, ni
loyi a Hanyako;
xip. 2. 8. & 22. 13. xipm. 11.
18 Nzi wa file, languta, nza ha
nya kala kupinzuka, nzi na
ni tipfungulo ta kufa ni
Hayidesi.
Roma 6. 9. xip. 4. 9. & 5. 14. & 20. 1.
19 Tsala hi kwa laho *z*ilo u *z*i
wonileko, ni lezi *z*i nga ko-
na, ni lezi *z*i ta nga nga *z*i
hi kona hi le nzako ka lezi;
xipm. 12, &c. xip. 2. 1, &c. & 4. 1, &c.
20 A kufihlakala ka *k*lanu wa

tinyeleti ni timbiri u nga
ti wona canjeni ga mina
ga xinene, ni n*k*lanu ni
timbiri tikandiya ta nza-
lama. Tinyåleti ta n*k*lanu
ni timbiri ti hi tingelosi ta
ti*c*eci ta n*k*lanu ni timbiri:
a tinhi ta tikandiya ta n*k*la-
nu ni timbihi ti*c*eci ta n*k*la-
nu ni timbiri.

Mat. 5. 15. Fil. 2. 15. xipm. 12, 16. xip. 2. 1, &c.

XIPIMO 2.

1 Ka ngelosi ya *c*eci ya le
Efesu *t*sala;

Le*z*i *z*ilo a ku yena a ko-
mileko tinyeleti ta n*k*lanu
ni timbiri canjeni gakwe ga
xinene, loyi a fambako xi-
kari ka tikandiya ta nzala-
ma ta n*k*lani ni timbiri:

xip. 1. 13, 16, 20.

2 Nza yi ti*b*a mitiro ya wena,
ni ku pinyama ka wena ni
ku honisela, ni ku ngalo a
ku na ku vumela banhu bo
biha, u ba hlolile laba ba ti-
bitako bapostoli, na ba nga
*h*i bona, u ba kumile na ba
kanganyisa;

2 Kor. 11. 13. 2 Pet. 2. 1. 1 Joh. 4. 1. xipm. 9, 13, 19. xip. 3. 1, 8, 15.

3 U honisele u xanisekile hi
bito ga mina, a ku karala-
ngi.

Gal. 6. 9. Heb. 12. 3, 5.

4 Kanile*z*i nzi na ni lexi ka
wena, hakuba u tsikile ku-
ranza ka wena kusangula.

5 Alakanya hile*z*o laha u wi-
leko kona, hunzuluka, u
tira mitiro yosangula; nza-
ta ka wena, nzi ta susa linhi
la kandiya wu tsa*n*weni ga
lona, saseka loku u hunzu-
luka.

Mat. 21. 41, 43.

6 Kanile*z*i u maha, ku ngalo
wa benga mitiro ya ba Ni-
kolatani, nzi yi bengako na
mina.

xipm. 15.

7 Loyi a nga ni n*d*lebe, azwe
loku ku wulawulwako hi
Moya ti*c*e*c*ini. Ka yena a
hlulako, nzi ta mu nyika
kuga a sinya ya wutomi, yi
nga kona Paradesini ga Nu-
ngungulu.

Mat. 11. 15. & 18. 9, 43. xipm. 11, 17, 29. xip. 3. 6, 13, 22. & 13. 9. & 22. 2, 14.

8 Ni ka ngelosi ya le Smurna
*t*sala;

Le*z*i *z*ilo u nga lò yena wa
kusangula ni wa kugume-
sa, a ngafa, futsi wa ha-
nya:

xip. 1. 8, 17, 18.

9 Nza ku ti*b*a kuxaniseka ka
wena, ni wusiwana (kanile-
*z*i u fumile), ni kurukatela
ka laba ba nge nga lo ba
Juda, na nga hi bòna, kani-
le*z*i ba hi sinagoga ga Sa-
tani.

Luka 12. 21. Roma 2. 17, 28, 29 & 9. 6. 1 Tim. 6. 18. Jam. 2. 5. xipm. 2. xip. 3. 9.

10 U nga cabi le*z*i u ta nga xa-
niseka ha *z*ona lokuloku:
languta, diaboli u ta kotse-
la ba*n*wani ba *n*wina pa-
xweni, a kuba mu ringwe;
mu ta xaniswa a kumi ga
masiku. Tsumbeka kala

kufeni, nzi ta ku nyika xi-
dlodlo xa kuhanya.
Mat. 10. 22. & 24. 13. Jam. 1. 12. xip. 3. 11.
11 Loyi a nga ni n*d*lebe, azwe
loku Moya wu ku wulako
tic*e*cini. Loyi a hlulako a
nga ta lamatwa hi kufa ka
wumbiri.
xipm. 7. xip. 13. 9. & 20. 14. & 21. 8.

12 Ni ka ngelosi ya c*e*ci ya le
Pergamumi *t*sala;

Le*z*i *z*ilo ku wula yena a
nga ni supado yo kariha yi
*t*rotikako kumbiri:
xip. 1. 16.
13 Nza ku tiba laha u tsamako
kona, hi laha xi nga kona
xitsamo xa Satani: u komi-
sile bito ga mina, a ku ka-
netangi kukolwa ka mina,
hambu masikwini ya Anti-
pasi a kustumunyu wa mi-
na, a tsumbekileko ka mina,
a nga dawa xikari ka *n*wi-
na, laha Satani a tsamako
kona.
xipm. 2, 9.
14 Kanile*z*i nzi *z*i tsongwani hi
wena, hi le*z*i u nabo laho la-
ba ba komeleleko kugonzi-
seni ka Balami, a nga go-
nzisa Balaki a ku beka
xikungubanyiso mahlweni
ka banana ba Israeli, a ku-
ga *z*ilo *z*i nyikelweko ka *z*i
fananiso, ni kubaya.
Mit. 15. 29. 1 Kor. 6. 13, &c. & 8. 9,
10. & 10. 19, 20. 2 Pet. 2. 15. Jude
11. xipm. 20.
15 Hi*z*ale*z*o u na bona wena,
laba ba komisileko kugonzi-
seni ka ba Nikolatani kotisa
le*z*o.
xipm. 6.
16 Ka le*z*o alakanya; hile*z*i nzi
tata ka wena lokuloku, nzi
talwa na bona hi supado ya
nomu wa mina.
2 Tesa. 2. 8. xip. 1. 16. & 19. 15, 21.
17 Loyi a nga ni n*d*lebe, azwe
loku ku wulwako hi Moya
tic*e*cini. Ka loyi a hlulako
nzi ta nyika kakwe a mana
yi fihlekileko, nzi ta mu
nyika ri*b*ye go basa, ku tsa-
lilwe ri*b*yeni bito giswa,
a nga haba loyi a gi ti*b*ako
saseka yena loyi a gi amu-
keleko.
xipm. 7, 11. xip. 3. 12. & 19. 12.

18 Ni ka ngelosi ya c*e*ci ya le
Tuatira *t*sala;

Le*z*i *z*ilo a ku *N*wana wa
Nungungulu, a nga ni ma-
hlo yakwe kota ku ngenge-
mela ka nzilo ni mikonzo
yakwe kwatsi hi suku wo
ngangamela:
xip. 1. 14, 15.
19 Nza yi ti*b*a mitiro ya wena,
ni kuranza ka wena ni ku-
kolwa ni ku kozela ni ku
honisela, ni mitiro ya wena
yo gumesa yi hunza yo sa-
ngula.
xipm. 2.
20 Kanile*z*i nzi na ni lexi ka
wena, hi le*z*i u vumela wa-
sati loyi Jezabeli, a ti bitako
ku ngalo muprofeti; wa go-
nzisa wa xengetela a *z*itiri
*z*a mina u *z*i mahisa kubaya,
*z*iga ku nyikelweko *z*ifana-
nisweni.
Mit. 15. 20, 29. 1 Kor. 10. 19, 20. xipm.
14.
21 Nzi mu nyikile xikati aku-

ba a hunzuluka; a nga ra-
nzi ku hunzuluka kubayeni
kakwe.
Roma 2. 4. xip. 9. 20.
22 Languta, nzi ta mu hoxa
xitandeni, *z*inwe ni laba ba
bayako naye kuxanisekeni
loku ka hombe, saseka loku
ba hunzuluka mitirweni ya-
*b*ye.
23 Nzi ta daya banana bakwe
hi kufa; ni ticeci ton*k*le ti
ta *z*i ti*b*a lezo hi mina yena
a hlolaku ti*s*ra ni timbilu:
nzi ta nyika mu*n*wani ni
mu*n*wani kota mitiro ya
*n*wina.
Mat. 16. 27. Joh. 2. 24, 25. Mit. 1. 24. Roma 2. 6. & 8. 27. & 14. 12. 2 Kor. 5. 10. Gal. 6. 5. xip. 20. 12.
24 Kanile*z*i ka *n*wina nzi nga-
lo, labo saseka leyo Tuatira,
bon*k*le laba ba nga hi ko na-
ko loku kugonziswa, laba
ba nga *z*i etileko *z*a Satani,
kota ba wulawulako; nzi
nga ta beka ka *n*wina ni
mu*n*we nzwalo,
Mit. 15. 28.
25 Hambu le*z*i le*z*o mu nga na-
*z*o, *z*i komiseni nzi karala
nzi wuya.
xip. 3. 11.
26 Ni loyi a hlulako, ni loyi a
alakanyako mitiro ya mina
ku kala ku pinzuka, nzi ta
nyika ka yena ntamo hehla
ka matiko:
Mat. 19. 28. Luka 22. 29, 30. Joh. 6. 29. 1 Kor. 6. 3. 1 Joh. 3. 23. xip. 3. 21. & 20. 4.
27 I ta ma fumela hi nhonga
ya xiketse, kota xi*b*ya xa
muwumbi ma ta panzeka
*z*i panzana; kota mina nzi
amukelileko ka Dadani wa
mina:
xip. 12. 5. & 19. 15.
28 Nzi ta mu nyika nyeleti ya
mixo.
2 Pet. 1. 19. xip. 22. 16.
29 Loyi a nga ni n*d*lebe, azwe
le*z*i *z*i wulwawulwako hi
Moya tic*e*cini.
xipm. 7.

XIPIMO 3.

1 Ni ka ngelosi ya c*e*ci ye le
Sardisi *t*sala;

Le*z*i *z*ilo a ku loyi a nga ni
Mimoya ya n*k*lanu ni mi-
mbiri ya Nungungulu, ni
tinyeleti ta n*k*lanu ni timbi-
ri: nza yi ti*b*a mitiro ya
wena, akuba u na ni bito ga
ku u kona, na u file.
Efe. 2. 1, 5. 1 Tim. 5. 6. xip. 1. 4, 16. & 2. 2. & 4. 5. & 5. 6.
2 Rinzela, u tiyise *z*ilo *z*i sele-
ko, le*z*i *z*i nga ta nga *z*i file:
hile*z*i a nzi yi kumi mitiro
ya wena yi mbelele ma-
hlweni ka Nungungulu wa
mina.
3 Hikwalaho alakanya a ku
ngalo u amukelisile ku yini
u zwisile ku yini; u yi hla-
yisa, u hunzuluka. Hikwa-
laho loku u nga rinzeli, nzi
ta kutela kota nkamba, u
nga xi ti*b*a xikati nzi ta
nga kutela ha xona.
Mat. 24. 42, 43. & 25. 13. Marku 13. 33. Luka 12. 39, 40. 1 Tesa. 5. 2, 6. 1 Tim. 6. 20. 2 Tim. 1. 13. 2 Pet. 3. 10. xipm. 11, 19. xip. 16. 15.
4 Kanile*z*i u na ni mabito ma-
tsongwani le Sardisi ya laba
ba nga kala ku nyenyezisa
tinguwo ta*b*ye: ba ta fa-

mba na mina ba ambele le tobasa; hakuba ba fanele.
Mit. 1. 15. Jude 23. xip. 4. 4. & 6. 11. & 7. 9, 13.
5 Loyi a hlulako i ta ambaliswa lezo a tinguwo tobasa; nzi nga ta fubisa bito gakwe le bukwini ga wutomi, nzi ta vumela bito gakwe mahlweni ka Dadani wa mina, ni mahlweni ka tingelosi takwe.
Mat. 10. 32. Luka 12. 8. Fil. 4. 3. xip. 13. 8. & 17. 8. & 19. 8. & 20. 12. & 21. 27.
6 Loyi a nga ni n*d*lebe azwe loku ku wulwako hi Moya ticecini.
xip. 2. 7.

7 Ni ka ngelosi ya ceci ya le Filadelfia *t*sala;

Lezi zilo u ngalo loyi a basileko, loyi wa zinene, a nga ni pfungulo ya Davida, a vululako, ku nga vali munhu, a valako, ku nga vululi munhu:
Mat. 16. 19. Luka 1. 32. Mit. 3. 14. 1 Joh. 5. 20. xipm. 14. xip. 1. 5, 18. & 6. 10. & 19. 11.
8 Nza yi ti*b*a mitiro ya wena (languta, nzi bekile mahlweni ka wena a li*b*ati li vululweko, ku nga hiko kona munhu a li valalako), hakuba u na ntamo wu wutsongwani, u hlayisile mhaka ya mina, a ku kanetangi bito ga mina.
1 Kor. 16. 9. 2 Kor. 2. 12. xipm. 1.
9 Languta, nzi ba maha ba sinagoga ga Satani, laba ba wulako ku ngalo ba Juda, na ba nga hi bona, kanilezi ba hemba wunwa; languta, nzi ta ba maha ba ta kozela mahlweni ka mikonzo ya wena, ba ti*b*a lezaku nzi ku ranzile.
xip. 2. 9.
10 Hilezi u yi hlayisile mhaka ya ku honisela ka mina, nzi ta ku hlayisa hi xikati xa ku ringwa, loku ku ta nga cikela tikweni gon*k*le, kasi ku ringwa laba ba akileko misabeni.
Luka 2. 1. 2 Pet. 2. 9.
11 Nzata lokuloku: komisisa lezi u nga nazo, kasi u nga tekelwi xi*d*lo*d*lo xa wena.
Fil. 4. 5. xipm. 3. xip. 1. 3. & 2. 10, 25. & 22. 7, 12, 20.
12 Loyi a hlulako nzi ta mu maha mhanze tempeleni ya Nungungulu wa mina, a nga ta ha huma kona kambe: nzi ta *t*sala hehla kakwe bito ga Nungungulu wa mina, ni bito ga muti wa Nungungulu wa mina, a Jerusalema giswa, wu relelako hi le tilweni ka Nungungulu wa mina, ni bito ga mina giswa.
Gal. 3. 9. & 4. 26. Heb. 12. 22. xip. 2. 17. & 14. 1. & 21. 2, 10. & 22. 4.
13 Loyi a nga ni n*d*lebe, azwe loku ku wulwako hi Moya ticecini.
xip. 2. 7.

14 Ni ka ngelosi ya ceci ya Laodikea *t*sala;

Lezi zilo aku Ameni, a kustumunyu a tsumbekileko wa zinene, a mu sanguli

wa kumaha ka Nungungu-
lu:
Kol. 1. 15. xip. 1. 5. & 19. 11. & 22. 6. xipm. 7.
15 Nza yi *tiba* mitiro ya wena,
a ku titimeli, a ku hisi: ku-
saseka u titimela, kutani u
hisa.
xipm. 1.
16 Hikwalaho wa ku fumela, a
ku hisi a ku titimeli, nzi ta
ku kavula no*n*wini wa mi-
na.
17 Hile*z*i wa ku, Nzi fumile, nzi
pfunile, a nzi labi cumo; a
ku *tibi* le*z*aku u hi loyi a
xanisekako ni nyakeke ni
xisiwana ni xikumu ni xi-
m*by*iri:
1 Kor. 4. 8.
18 Nza ku laya akuba u xaba
ka mina nzalama yi hluti-
lweko hi nzilo, a ku kasi wa
fuma; ni tinguwo tobasa,
akuba u ti ambale, ku nga
woneki a tingana ta wu-
m*by*iri ga wena; ni wa ku
tita mahlo ya wena, kasi
wa wona.
Mat. 13. 44. & 25. 9. 2 Kor. 5. 3. xip. 7. 13. & 16. 15. & 19. 8.
19 Kwatsi hi ba nyingi laba
nzi ba ranzako, nza ba ko-
mbisa nzi ba xanisa: hikwa-
laho pinyama, u hunzuluka.
Heb. 12. 5, 6. Jam. 1. 12.
20 Languta, nza ha yimile le
nyangweni nza gongonza:
loku munhu azwa gezu ga
mina a vulula li*b*ati, nzi ta
engena kakwe, nzi taga na
yena, yena a taga na mina.
Luka 12. 37. Joh. 14. 23.
21 Loyi a hlulako, nzi ta mu
nyika yena ku tsama na
mina xitsa*n*weni xa mina
xa wukosi, kota mina nzi
nga hlula, nzi tsamile na
Dadani wa mina xitsa*n*we-
ni xakwe xa wukosi.
Mat. 19. 28. Luka 22. 30. 1 Kor. 6. 2. 2 Tim. 2. 12. xip. 2. 26, 27.
22 Loyi a nga ni n*d*lebe, azwe
loku Moya wu wulako *t*ic*e*-
cini.
xip. 2. 7.

XIPIMO 4.

1 A nzaku ka le*z*i *z*ilo nzi
lo wona, languta, li*b*ati li,
vululekile le tilweni, a ge-
zu go sangula legi nzi nga
gizwa, go kota punzu wu
wulawulako na mina, giku,
Kanziya laha, nzi ta ku
wonisa le*z*i *z*i ta nga cikela
a nzako ka le*z*i.
xip. 1. 10, 19. & 11. 12. & 22. 6.
2 Lokuloku nzi wa hi le Mi-
moyeni: languta, ku wa hi
kona xitsamo xa wukosi xi
bekilweko tilweni, a hi ko-
na mu*n*we a nga tsamile ka
xona;
xip. 1. 10. & 17. 3. & 21. 10.
3 Ni loyi a nga tsamile ka xo-
na i kotisa a ri*b*ye ga jaspe-
ri ni sardisi le kucuwukwe-
ni: ni wura ga nyazimo gi
ranzele xitsamo xa wukosi,
kota ri*b*ye ga emeraldi ku-
cuwukekeni.
4 Ku wa hi kona hi le xitsa-
*n*weni xa wukosi a maku-
mi mambiri ya *z*itsamo *z*a
wukosi ni mune; Ni le *z*i-
tsa*n*weni *z*a wukosi a ma-
nganakana ya makumi ma-
mbiri ni mune, ma ambele
tinguwo to basa; nzi lo wo-

na ni le tinhlokweni ta
wona a *zidlodlo za* nzalama.
xipm. 10. xip. 3. 4, 5. & 6. 11. & 7. 9,
13, 14. & 11. 16. & 19. 14.
5 Ku huma xi tsa*n*weni xa
wukosi xingwalangwanza
ni magezu ni ku dzinza.
Ku wa hi kona tikandiya
ta n*k*lanu ni timbiri ti vu-
rako mahlweni ka xitsamo
xa wukosi, leti ti nga Mi-
moya ya n*k*lanu ni mimbiri
ya Nungungulu ;
xip. 1. 4. & 3. 1. & 5. 6. & 8. 5. & 16. 18.
6 Ni mahlweni ka xitsamo
xa wukosi, ku wa hi ko-
kwatsi bimbi ga mawoni
kota krustali ; ni laha xika-
ri ka xitsamo xa wukosi, ni
man*k*lelweni ya xitsamo xa
wukosi, ku wa hi kona *zi*-
mahwa *zi* hanyako *za* mu-
na *zi* tele hi mahlo laha
mahlweni ni le nzako.
xipm. 8. xip. 15. 2.
7 Ximahwa xo sangula xi tsa-
ma kota *n*gala, ni xi mahwa
xa wumbiri xi kotisa a role,
ni xi mahwa xa wunharu
xi kotisa ngohe ya munhu,
ni ximahwa xa wu mune xi
kotisa gama gi purumako.
8 A *x*imahwa *zi* hanyako *za*
mune, *zi* wa hi ni n*k*lanu
wa tipapa ni li*n*we xi*n*we ni
xi*n*wani, laho han*d*hle ni
lomo nzeni *zi* tele hi mahlo:
zi nga hi ni kuhumula mu-
mu ni wusiku, *z*iku, Basa,
basa, basa, Hosi Nungu-
ngulu, wa Ntamowon*k*le, a
nga hi kona a nga hi kona
a ta nga ba kona.
xipm. 6. xip. 1. 4, 8.
9 Laho le*z*i *z*imahwa *z*ibanya-
ko *z*i mu dzunza *z*i mu du-
misa *z*i mu bonga loyi a tsa-
mileko xitsa*n*weni xa wu-
kosi, ka loyi a ta nga ba
kona le*z*o kala kupinzuka
nu kupinzuku,
xip. 1. 18. & 5. 14. & 15. 7.
10 A manganakana ya maku-
mi mambiri ni mune ma
tawa mahlweni ka loyi a
tsamileko le hehla ka xitsa-
mo xa wukosi, ma tu mu
dumisa loyi a hanyako kala
kupinzuka ni kupinzuka,
ma rula *zid*lo*d*lo *z*a wona
manhlweni ka xitsamo xa
wukosi, maku,
xipm. 4, 9. xip. 5. 8, 14.
11 Hosi ya hina ni Nungungulu
wa hina, u fanele wena, ku
amukela kudumiswa ni ku-
dzunziwa ni ntamo: bile*z*i
hi wena u nga maha *z*ilo
*z*onkle, hi kuranza ka wena
*z*i kona, *z*i mahilwe futsi.
Mit. 17. 24. Efe. 3. 9. Kol. 1. 16. xip.
5. 12. & 10. 6.

XIPIMO 5.

1 Nzi lo wona le canjeni ga
xinene ga yena loyi a nga
tsamile xitsa*n*weni xa wu-
kosi a buku gi tsalilwe lomo
xikari ni laha han*d*hle, yi
nameketilwe *z*itiyiso *z*a
n*k*lanu ni *z*imbiri.
2 Nzi lo wona ngelosi ya
ntamo yiba hungu hi gezu
ga hombe, Hi mani a fane-
leko kuvulula a buku, ni ku
namuruta *z*itiyiso *z*a gona
ke?
3 Ku wa nga hi kona ni mu-

*n*we tilweni, ni misabeni, hambu lahasi ka misaba, a nga hi ni ntamo kuvulula buku, hambu ni ku gi cuwuka.
xipm. 13.
4 Nzi lo rila nguvu, le*z*i ku nga kumiwangi munhu a faneleko ku vulula a buku, hambu ku gi cuwuka:
5 A mu*n*we wa manganakana a ku ka mina, U nga rili: languta, Ngala ya lixaka la Juda, Mutsu wa Davida, yi hlulile, ku vulula a buku ni *z*itiyiso *z*a n*k*lanu ni *z*imbiri *z*a gona.
Roma 15. 12. Heb. 7. 14. xipm. 1. xip. 6. 1. & 22. 16.
6 Nzi lo wona xikari ka xitsamo xa wukosi ni *z*imahwa *z*ihanyako mune, ni xikari ka manganakana, nzi lo wona Ivana yi yimile, na yi ku kwatsi yi delwe, na yi hi ni timhonzo ta n*k*lanu ni timbiri, ni mahlo ya n*k*lanu ni mambiri, le*z*o hi Moya wa n*k*lanu ni mimbiri ya Nungungulu, leyi yi rumelweko misabeni yon*k*le.
Joh. 1. 29, 36. 1 Pet. 1. 19. xipm. 9, 12. xip. 4. 5. & 13. 8.
7 Yi lo ta, yi gi teka a canjeni ga xinene ga loyi a nga tsamile xitsa*n*weni xa wukosi.
xip. 4. 2.
8 Na yi gi tekile a buku, a mune wa *z*imahwa *z*i hanyako ni manganakana ya makumi mambiri ni mune ma korama mahlweni ka Ivana, a gi*n*we ni gi*n*wani gi hi ni gubu, ni xi*b*ya xa nzalama xi tele hi pepo, lowu ku nga hi ku kombela ka bo basa.
xip. 4. 8, 10. & 8. 3, 4. & 14. 2. & 15. 2.
9 Ba yimbelela lisimu li*s*wa, baku, U fanela ku teka a buku, ni kuvulula *z*itiyiso *z*a gona: hile*z*i u wa delwe, u hi xabile hi nkata wa wena u hi mahile ba ka Nungungulu banhu ba tixaka ton*k*le, ni tirimi, ni banhu, ni matiko,
Mit. 20. 28. Roma 3. 24. 1 Kor. 6. 20. & 7. 23. Efe. 1. 7. Kol. 1. 14. Heb. 9. 12. 1 Pet. 1. 18, 19. 2 Pet. 2. 1. 1 Joh. 1. 7. xipm. 6. xip. 4. 11. & 7. 9. & 11. 9. & 14. 3, 4, 6.
10 Ku ba maha mufumo ni bapristi ba Nungungulu wa hina; ba fuma misabeni.
1 Pet. 2. 5, 9. xip. 1. 6. & 20. 6. & 22. 5.
11 Nzi lo wona, nzi lo*z*wa gezu ga tingelosi to tala ti ranzele xitsamo xa wukosi ni *z*imahwa *z*i hanyako ni manganakana; a ku tala ka tona ku wa hi kumi ga mazana ya kumi ga mazana ya mazana, ni mazana ya mazana;
Heb. 12. 22. xip. 4. 4, 6.
12 Ziku hi gezu ga hombe, Yi fanele Ivana leyi yi nga dawa, ku amukela ntamo, ni kufuma, ni ku*k*lariha, ni wunhenha, ni wudumo, ni wukosi, ni kukatekiswa.
xip. 4. 11.
13 Ni *z*ilo *z*onkle *z*i mahilweko *z*i nga le tilweni, ni misabeni, ni le*z*i *z*i nga lahasi ka misaba, ni le*z*i *z*i nga le bimbini, ni *z*on*k*le le*z*i *z*i nga kona ka *z*ona, nzi *z*i*z*wa *z*iku, Kukatekiswa, ni kudu-

miswa, ni wukosi, ni mufu-
mo, a ku mahe ka yena a
tsamileko xitsa*n*weni xa
wukosi, ni ka Ivana, ku ka-
la kupinzuka ni kupinzuka.
Roma 9. 5. & 16. 27. Fil. 2. 10. 1 Tim. 6. 16. 1 Pet. 4. 11. & 5. 11. xipm. 3. xip. 1. 6. & 6. 16. & 7. 10.
14 Ni *z*imahwa *z*i hanyako *z*a
mune *z*i ku ngalo, Ameni.
A manganakana ma lowa
dumisa ma lo.
xip. 4. 9, 10. & 19. 4.

XIPIMO 6.

1 Nzi lo wona laha Ivana
yi vululako a gi*n*we ga *z*iti-
yiso *z*a n*k*lanu ni *z*imbiri,
nzi lozwa xi*n*we xa *z*ima-
hwa *z*i hanyako *z*a mune xi
ku kwatsi igezu go dzinza,
Tana.
xip. 4. 7. & 5. 5, 6, 7.
2 Nzi lo wona, languta, a ha-
xi go basa, ni loyi a kilele-
ko hehla ka gona a komile
wura; ku nyikwa kakwe
xi*d*lo*d*lo: a huma kuhlula,
ni ku hlula.
xip. 14. 14. & 19. 11.
3 Na vululile a xitiyiso xa
wumbiri, nzi lozwa xima-
hwa xi hanyako xa wumbi-
ri xiku, Tana.
xip. 4. 7.
4 Ku huma gi*n*wani haxi, go
*t*ruka: ni loyi a nga kilele
hehla ka gona a nyikwa
ku susa kurula misabeni,
kasi ba dayana: a nyikwa
kakwe a supado ya hombe.
5 Ni loku a vulula a xitiyiso
xa wunharu, nzi lozwa a
ximahwa xi hanyako xa
wunharu xiku, Tana. Nzi
lo wona, languta, haxi ga
ntima; ni loyi a nga kilele
hehla ka gone na hi ni xiri-
nganiso a canjeni gakwe.
xip. 4. 7.
6 Nzi lozwa ku kwatsi gezu
xikari ka mune wa *z*ima-
hwa *z*i hanyako giku, Xipi-
mo xa mapa hi capawu, ni
xipimo xinharu xa *z*ipfaki
hi capawu; u nga onhi ma-
fura ni waini.
xip. 9. 4.
7 Na vulule a xitiyiso xa
mune, nzi lozwa gezu ga xi-
mahwa xi hanyako xa wu-
mune giku, Tana.
xip. 4. 7.
8 Nzi lo wona, languta, a ha-
xi go balala: ni loyi a nga
kilele hehla ka gona, a bito
gakwe hi Kufa; a Hayidesi
gi mu lanzisela. Ni ntamo
wu nyikiwa *z*ona hehla ka
mune wa *z*ipanze *z*a misa-
ba, ku daya hi supado, na
hi n*d*lala, na hi kufa, ni *z*i-
hari *z*o kwatsi *z*a misaba.
9 Na vulule *z*itiyiso xi tiyiso
xa wun*k*lanu, nzi lo wona
lahasi ka alati mihefemulo
ya laba ba nga dawa hi kota
ya mhaka ya Nungungulu,
na hi kota ya wukustumu-
nyu legi ba nga gi komile:
2 Tim. 1. 8. xip. 1. 9. & 8. 3. & 9. 13. & 12. 17. & 14. 18. & 19. 10. & 20. 4.
10 Ba bahuwa hi gezu ga ho-
mbe, baku, O Hosi, yo basa
ni *z*inene, kuta kala ku yini

na u lamula na u pota nka-
ta wa hina ka laba ba tsa-
mileko misabeni ke?
xip. 3. 7. & 11. 18. & 19. 2.
11 **Ku hiwa ka** mu*n*we ni mu-
*n*wani a nguwo yo basa; ku
wulwa ka*b*ye, ku ngalo, a
ba humule kambe xikata-
nyana, karala laba ba tirako
kota ni ba maka*b*ye, ba ta
nga dawa kota bona, ba ta-
tiseka.
Heb. 11. 40. xip. 3. 4, 5. & 7. 9, 14. & 14. 13.

12 Nzi lo wona laha a nga vu-
lula xitiyiso xa wu n*k*lanu
ni xi*n*we, ku wa hi kona ku
tsekatseka ka hombe ka mi-
saba; ni gambo gi maha
ntima kotisa nguwo ya wo-
ya; ni hweti yon*k*le yi ma-
ha ku kwatsi nkata;
Mat. 24. 29. Mit. 2. 20. xip. 16. 18.
13 Ni tinyeleti ta tilo tiwa mi-
sabeni, kotisa kuwu wu
n*k*la*k*liwako makuwu ya
wona mambisi, na wu ni-
nginizwa hi mheho ya ho-
mbe.
xip. 8. 10. & 9. 1.
14 A tilo gi suswa kotisa papi-
lo laha gi songilweko; *z*i-
tsunga *z*on*k*le ni *z*ihlale *z*i
suswa wutsa*n*weni ga *z*ona.
Heb. 1. 12, 13. xip. 16. 20.
15 Ni tihosi ta misaba, ni tiho-
sana, ni tinduna ta hombe,
ni banhu bo fuma, ni banhu
ba ntamo, ni tikumbi ni ba-
*k*la*k*lekileko, ba lo ti fihla
minzelelweni ni le mari*b*ye-
ni ya *z*itsunga;
16 Ba ku ka *z*itsunga ni le ma-
ri*b*yeni, Wanani hehla ka
hina, mu hi fihla ngoheni
ya yena loyi a tsamileko xi-
tsa*n*weni xa wukosi, ni le
kulweni ga Ivana:
Luka 23. 30. xip. 9. 6.
17 Hile*z*i a siku ga hombe ga
kulo ga*b*ye gi cikele; hima-
ni a kotako ku yima ke?
xip. 16. 14.

XIPIMO 7.

1 A nzaku ka lexi nzi lo wo-
na mune wa tingelosi na ti
yimile kugumelweni ka mu-
ne ka misaba, na ti komile
mune wa timheho ta misa-
ba, kasi mheho yi nga pu-
puxi misabeni, hambu bi-
mbini, hambu hehla ka sinya
ni yi*n*we.
xip. 9. 4.
2 Nzi lo wona yi*n*wani ngelo-
si na yi kanziya hi le mu-
tsuwuka-gambo, na yi hi ni
xitiyiso xa Nungungulu a
hanyako: yi bahuwa hi ge-
zu ga hombe ka mune wa
tingelosi, leti ti nga nyikiwa
a ku bayisa misaba ni bi-
mbi,
3 Yi ku, Mu nga bayisi misa-
ba, hambu ni bimbi, hambu
ni tisinya, hi kala hi beka
xitiyiso *z*imo*b*yeni *z*a *z*itiri
*z*a Nungungulu wa hina.
xip. 6. 6. & 9. 4. & 14. 1. & 22. 4.
4 Nzi lozwa ku tala ka laba ba
nga bekiwa xitiyiso, ba wa
hi kumi ga mazana ya ma-
zana ni mune wa makumi
ya makumi ya mazana ni
mune wa makumi ya ma-
zana, ba bekiwa xitiyiso a

banana ba tixaka ton*k*le ta
Israeli.
xip. 9. 16. & 14. 1.

5 Le Lixakeni la Juda ku
bekiwa a xitiyiso kumi ga
mazana ni mazana ma-
mbiri: ni le Lixakeni la
Rubeni ku bekiwa xitiyi-
so kumi ga mazana ni ma-
zana mambiri: ni le Lixa-
keni la Gadi ku bekiwa
xitiyso kumi ga mazana
ni mazana mambiri:
6 Ni le Lixakeni la Axeri
ku bekiwa xitiyiso kumi
ga mazana ni mazana
mambiri: ni le Lixakeni
la Naftali ku bekiwa xi-
tiyiso kumi ga mazana ni
mazana mambiri: ni le
Lixakeni la Manasa ku
bekiwa xiyiso kumi ga
mazana ni mazana ma-
mbiri:
7 Ni le Lixakeni la Simeoni
ku bekiwa xitiyiso kumi
ga mazana ni mazana ma-
mbiri: ni le Lixakeni la
Levi ku bekiwa xityiso
kumi ga mazana ni ma-
zana mambiri: ni le Li-
xakeni la Isakari ku be-
kiwa xitiyiso kumi ga
mazana ni mazana ma-
mbiri:
8 Ni le Lixakeni la Zabulo-
ni ku bekiwa xitiyiso ku-
mi ga mazana ni mazana
mambiri: ni le Lixakeni
la Josefa ku bekiwa xiti-
yiso kumi ga mazana ni
mazana mambiri: ni le Li-
xakeni la Benjamini ku
bekiwa xityiso kumi ga
mazana ni mazana ma-
mbiri.
9 A nzako ka le*z*i nzi lo wona,
languta, xidlemo xa hombe,
xi nga hi ku ni hlayiwa hi
munhu, xa matiko won*k*le,
ni tixaka ton*k*le ni banhu
ni tirimi, ti yimile mahlwe-
ni ka xitsamo xa wukosi ni
mahlweni ka Ivana, ba
ambele tinguwo to basa, ni
micinzu man*d*leni ya*b*ye;
Roma 11. 25. xip. 3. 5, 18. & 4. 4. & 5. 9. & 6. 11. xipm. 14.
10 Xiba hungu hi gezu ga ho-
mbe, xi ku, Kuhanyiswa ka
Nungungulu wa hina a tsa-
mileko xitsa*n*weni xa wu-
kosi, ni ka Ivana.
xip. 5. 13. & 19. 1.
11 Ni tingelosi ton*k*le ti lo yi-
ma ti renzelekela xitsamo
xa wukosi, ni manganakana
ni *z*imahwa *z*i hanyako *z*a
mune; ba lo korama hi ti-
ngohe ta*b*ye mahlweni ka
xitsamo xa wukosi, ba lo
dumisa Nungungulu,
xip. 4. 6.
12 Baku, Ameni: Kukateki-
swa, ni wukosi, ni kuti*b*a, ni
kubongwa, ni wudumo, ni
ntamo, ni kuhlula, a ku
mahe ka Nungungulu wa
hina kala kupinzuka ni ku-
pinzuka. Ameni.
xip. 5. 13, 14.
13 Ku hlamula a nganakana
gi*n*we, giku ka mina, Laba
ba ambeleko le to basa, ba-
mani, bata hi kwihi ke?
xipm. 9.
14 Nzi loku ka yena, Hosi ya

mina, wa *z*i ti*b*a wena. Gi-
ku ka mina, Laba hi bona
ba nga huma kuxanisekeni
ka hombe, ba hlazile tingu-
wo ta*b*ye, ba ti basisa le
nkateni wa Ivana.
Heb. 9. 14. 1 Joh. 1. 7. xip. 1. 5. & 6. 9. & 17. 6.
15 Hikwalaho ba kona ma-
hlweni ka xitsamo xa wu-
kosi xa Nungungulu; ba
mu kozela mumu ni wusiku
le tempeleni yakwe: yena
loyi a tsamileko xitsa*n*weni
xa wukosi u ta tsambuluta
a tabernekeli gakwe hehla
ka*b*ye.
xip. 21. 3.
16 Ba nga tazwa ndlala ka-
mbe, ba nga tazwa tora
kambe; hambu gambu gi
nga tata hehla ka bona, ha-
mbu ni kuhisa:
xip 21. 4.
17 Hakuba a Ivana leyi yi nga
lomo xikari ka xitsamo xa
wukosi yi taba murisi wa-
*b*ye, yi ba hletela tihlo*b*yeni
ta mati ya kuhanya: Nu-
ngungulu u ta kulula mi-
hloti yon*k*le mahlweni ya
bona.
Joh. 10. 11, 14. xip. 21. 4.

XIPIMO 8.

1 Na vululile a xitiyiso xa
n*k*lanu ni *z*imbiri, ku lanze-
la aku tiwitiwi bi ku kwa-
tsi xipanze xa xikati.
xip. 6. 1.
2 Nzi lo wona tingelosi ta
n*k*lanu ni timbiri ti yimileko
mahlweni ka Nungungulu;
ku wa nyikilwe ka tona mi-
punzu ya n*k*lanu ni mimbi-
ri.
Mat. 18. 10. Luka 1. 19.
3 Ni yi*n*wani ngelosi yi lota
yita yima hi alatini, na yi
hi ni xi*b*ya xa pepo xa nza-
lama; yi nyikwa ka yena a
pepo wo tala, lezaku yi nyi-
kela *zin*we ni ni kukombe-
lela ka laba bo basa bon*k*le
hehla ka alati ga nzalama
legi gi nga mahlweni ka xi-
tsamo xa wukosi.
xip. 5. 8. & 6. 9.
4 A musi wa pepo, ni kuko-
mbela ka laba bo basa, ku
tubikela mahlweni ka Nu-
ngungulu ku huma canjeni
ga ngelosi.
Luka 1. 10.
5 Ni ngelosi yi nga teka xi*b*ya
xa pepo; yi tatisa hi nzilo
wa alati, yi xi hoxa hehla
le misabeni: ku lanzela ku-
dzinza, ni magezu, ni xi-
ngwalangwanza, ni kutse-
katseka ka misaba.
Mit. 4. 31. xip. 16. 18.
6 Ni tingelosi ta n*k*lanu ni
timbiri ti wa hi ni mipunzu
ya n*k*lanu ni mimbiri ti ti
longisela kuba.
7 Le yo sangula yi loba, ku
lanzela a vula ya mari*b*yana
ni nzilo, ku *k*langanisilwe
ni nkata, ku hoxwa misa-
beni: ku lo hiswa xipanze
xa wunharu xa misaba, ni
xipanze xa wunharu xa ti-
sinya xi lo hiswa, b*y*anyi go
nyuka gi hiswa gon*k*le.
xip. 9. 4. & 16. 2.

8 Ni ngelosi ya wumbiri yi
loba, ku ku kwatsi xitsunga
xa hombe xi *t*rako hi nzilo
xi hoxwa lomo bimbini: ni
xipanze xa wunharu xa bi-
mbi xi lo maha nkata;
xip. 16. 3.
9 Ku lofa xipanze xa wunha-
ru xa lezi *zi* mahilweko *za*
le bimbini, hambu ni lezi *zi*
hanyako; ni xipanze xa
wunharu xa mataru xi mbe-
tiswa.
xip. 16. 3.

10 Ni ngelosi ya wunharu yi
loba, ku wanyeleti ya ho-
mbe hi le tilweni, yi vura
kota xihlahle, yi wela ka xi-
panza xa wunharu xa mi-
congo, ni le hehla ka tihlo-
wo ta mamati;
xip. 9. 1. & 16. 4.
11 A bito ga ngelosi gi ti*b*ya
Kubaba: ni xipanze xa wu-
nharu xa mamati xi maha
kubaba; banhu ba nyingi ba
lofa hi mamati, hilezi ma
mahisilwe ma baba.

12 Ni ngelosi ya wumune yi
loba, ni xipanze xa wunha-
ru xa gambo xi biwa, ni xi-
panze xa wunharu xa hwe-
ti, ni xipanze xa wunharu
xa tinyeleti; kota lezo xi-
panze xa *z*ona xa wunharu
xi pfupeliswa, mumu wu
nga woningi hi xipanze xa
wona xa wunharu, ku ma-
ha lezo ni wusiku.

13 Nzi lo wona, nzizwa gama,
na gi puruma xikari ka tilo,
giku hi gezu ga hombe, Ko-
mbo, kombo, kombo, ka
laba ba akileko misabeni,
hi kota ya ma*n*wani mage-
zu ya mipunzu ya tingelosi
tinharu, leti ta ha bako.
xip. 9. 12. & 11. 14. & 14. 6. & 19. 17.

XIPIMO 9.

1 A ngelosi ya wun*k*lanu yi
loba, nzi lo wona nyeleti
yiwa hi le tilweni laha mi-
sabeni: ka yona yi hiwa a
pfungulo ya nkele wu nga
gumelwiko.
Luka 8. 31. & 10. 18. xipm. 2, 11. xip.
8. 10. & 17. 8. & 20. 1.
2 Yi lo vulula nkele wu nga
gumelwiko; ku tubika mu-
si hi le nkeleni, kotisa mu-
si wa pingo ga hombe; ku
pfupeliswa gambo ni mbi-
ngano wa tilo hi kota ya
musi lowu wu humako hi
lomo nkeleni wu nga gume-
lwiko.
3 Ku huma hi lomo musini
humbi yita misabeni; ka
yona ku nyikwa ntamo,
kotisa tihume ta misaba ti
na nga ni ntamo.
xipm. 10.
4 Ku wulwa ka tona a ku ti
nga bayisi b*y*anyi ga misa-
ba, hambu ni xilo xo nyu-
ka, hambu ni sinya, kanile-
zi labo banhu boce ba nga
hi ko ni xitiyiso xa Nungu-
ngulu *z*imo*b*yeni *zab*ye.
xip. 6. 6. & 7. 3. & 8. 7.
5 Ti nyikiwa ka tona a ku ti
nga ba dayi, kanile*zi* ti ba
xanisa tihweti ti n*k*lanu: a
kuxanisa kabya ku kwatsi

hi ku xaniswa hi hume, la-
ha na yi *k*labile munhu.
xipm. 10. xip. 11. 7.
6 Hi lawo masiku banhu ba
ta laba kufa, cima ba nga
ta ku kuma; ba ta nabela
kufa, ni kufa ku ta tsutsu-
ma ka*b*ye.
xip. 6. 16.
7 A *z*iyimo *z*a tihumbi *z*i ko-
tisa a mahaxi ma longisela
kulwa; ku hi kona tihlo-
kweni ta yona ku kwatsi
*z*i*d*lo*d*lo *z*a nzalama, ti ngo-
he ta yona ti kwatsi tingo-
he ta banhu.
8 Ti hi ni misisi yo kotisa ya
bawasati, meno ya tona yo
kotisa ya tingala.
9 Ti nazo *z*ifubeni *z*in*k*langu,
kotisa *z*in*k*langu *z*a *z*iketsie;
a guwa ga tipapa ta tona
kotisa guwa ga tikareta, ta
mahaxi yo tala ti tsutsume-
la kulweni.
10 Ti hi ni mikila kwatsi ya ti-
hume, ni tibole; mikileni ya
tona ti hi ni ntamo ku bayisa
banhu n*k*lanu wa tihweti.
xipm. 5.
11 Ti hi ni xo kwatsi ihosi he-
hla ka tona a ngelosi ya
nkele wu nga gumelwiko:
bito ga yona hi xi Heberu yi
hi Abadoni, na hi xi Greki
bito ga yona hi Apolioni.
Efe. 2. 2. xipm. 1.

12 Kombo go sangula gi hu-
nzile: languta, kuta Mako-
mbo mambiri hi le nzako
ka gona.
xip. 8. 13.

13 Ngelosi ya n*k*lanu ni yi-
*n*we yi loba, nzi lozwa ge-
zu gita hi le timhonzweni
ta alita ga nzalama legi gi
nga mahlweni ka Nungu-
ngulu,
14 Giku ka ngelosi ya n*k*lanu
ni yi*n*we, leyi yi na nga ni
punzu, *K*la*k*la mune wa ti-
ugelose ti bohilweko co-
ngweni lowo wa hombe
Eufratisi.
xip. 16. 12.
15 A mune wa tingelosi ti *k*la-
*k*liwa, ti nga longiselwe xi-
kati ni siku ni hweti ni
lembe, hakuba ti daya xipa-
nze xa wunharu xa banhu.
16 Wunyingi ga tiyimpi ta ba
mahaxi ba wa hi zana ga
mazana ya mazana ma wu-
yetilwe kumbiri: nzi lozwa
wunyingi ga*b*ye.
xip. 7. 4.
17 Kasi le*z*i nzi wona mahaxi
xiwonisweni, ni laba ba nga
kilele, ba hi ni *z*inklangu
*z*o kwatsi nzilo, ni jakinto,
ni solufa: a tihloko ta ma-
haxi ti kotisa a tihloko ta
tingala; ku huma ka*n*wini
ka tona nzilo ni musi ni so-
lufa.
18 Hi loku kuxaniswa ka wu-
nharu xipanze xa wunharu
xa banhu xi dayiwa, hi nzi-
lo ni musi ni solufa, ku nga
huma milo*n*wini ya wona.
19 Hakuba ntamo wa mahaxi
wu hi le milo*n*wini ya wo-
na, ni le mikileni ya wona:
hakuba mikila ya wona yi
kotisa ya tinyoka, ma hi ni
tihloko na tona ti bayisa.

11 Ni nzako ka masiku-ma-
nharu ni xipanze a Moya
wa kuhanya wa le ka Nu-
ngungulu wu engena ka
bona, ba yima hi milenge
ya*b*ye; a ku tsisa ka hombe
ku cikela ka bona ba nga
wona.
xipm. 9.
12 Ba lozwa gezu ga hombe le
tilweni giku ka bona, Ngo-
nani laha hehla. Ba *k*la-
kukela le hehla tilweni hi
refu; a balala ba*b*ye ba ba
wona.
Mit. 1. 9. xip. 12. 5.
13 Ka xwa lexo xikati ku wa
hi kona kutsekatseka ka
hombe misaba, ni xipanze
xa kumi xa muti xi lowa;
na hi kutsekatseka ku lo
dawa n*k*lanu wa makumi
ya mazana ni makumi ma-
mbiri ya mazana ya banhu:
laba ba nga sele ba caba, ba
nyika kudumisa ka Nungu-
ngulu wa tilo.
xip. 3. 4. & 6. 12. & 14. 7. & 15. 4. & 16. 19.

14 Kombo ga wumbiri gi hu-
nzile: languta, Kombo ga
wunharu gata lokuloku.
xip. 8. 13. & 9. 12. & 15. 1.

15 Ni ngelosi ya n*k*lanu ni ti-
mbiri yi loba, ku lanzela
magezu ya hombe le tilwe-
ni, maku ngalo, Mifumo ya
tiko yi mahile ya mifumo
ya Hosi ya hina, ni ya ka
Kristu wa yona: u ta fuma
kala kupinzuka ni kupinzu-
ka.
xip. 10. 7. & 12. 10. & 16. 17. & 19. 6.

16 A makumi mambiri ni mu-
ne ya manganakana, laya
ma tsamileko mahlweni ka
Nungungulu *z*itsa*n*weni *z*a
wona, mawa hi tingohe ta
wona, ma kozela Nungu-
ngulu,
xip. 4. 4. & 5. 8. & 19. 4.
17 Maku, Hi nyika wena ku-
bongwa, O Hosi Nungu-
ngulu, Wantamowon*k*le, a
nga kona a nga hi kona;
hilezi u tekelile ntamo wa
wena wa hombe, u fumile.
xip. 1. 4, 8. & 4. 8. & 16. 5. & 19. 6.
18 Ni matiko ma lo zangari, a
kulo ga wena gi cikela, ni
xikati xa ba fileko xa kuba
ba lamulwa, ni xakati ku
nyika ncacazelo ka *z*itiri *z*a
wena baprofeti, ni ka laba
bobasa, ni ka bona laba ba
cabako bito ga wena, batso-
ngwani ni laba bahombe;
ni ku ba daya laba ba nga
daya misaba.
xipm. 2, 9. xip. 6. 10. & 13. 10. & 18. 6. & 19. 5.

19 Ku wa vululwe a tempeli
ya Nungungulu yi nga le
tilweni; ku wonwa lomo
tempeleni yakwe a ngaxa
ya xivumelwano xakwe;
ku lanzela xingwalangwa-
nza, ni magezu, ni kudzi-
nza, ni kutsekatseka ka mi-
saba, ni vula ya mari*b*yana
ya hombe.
xip. 8. 5. & 15. 5, 8. & 16. 18, 21.

XIPIMO 12.

1 Ku lo woneka a xiwoniso
xa hombe le tilweni; a wa-

sati na ambele a gambo, ni
hweti lahasi ka mikonzo ya-
kwe, ni hehla ka hloko ya-
kwe a *zid*lo*d*lo *z*a kumi ni
*z*imbiri *z*a tinyeleti ;
2 Na sikile: a bahuwa, a xa-
niseka hi ku beleka, a bayi-
swa hi ku *t*rala.
Gal. 4. 19.
3 Ku woneka xi*n*wani xi wo-
niso le tilweni ; languta,
drako wa hombe lo wo *t*ru-
ka, a hi ni tihloko ta n*k*lanu
ni timbiri ni kumi ga timho-
nzo, ni *zid*lo*d*lo *z*a n*k*lanu
ni *z*imbiri hehla ka hloko
yakwe.
xip. 13. 1. & 17. 3, 9, 10.
4 Ni nkila wakwe wu koka
xipanze xa wunharu xa ti-
nyelei ta tilo, a ti hoxa mi-
sabeni : ni drako i lo yima
mahlweni ka wasati loyi a
nga laba ku *t*rala, kasi ku
kadamula *n*wanana wakwe
na ha ku hefemula.
xipm. 2. xip. 9. 10, 19. & 17. 18.
5 Yena i lo *t*rala ni sanyana,
wa wanuna, loyi a ta nga
fumele matiko won*k*le hi
nhonga ya xiketse: ku su a
*n*wanana wakwe a amuke-
lwa ka Nungungulu, ni le xi-
tsa*n*weni xakwe xa wukosi.
xip. 2. 27. & 19. 15.
6 Ni wasati a cabela la xiwu-
leni, laho ku nga ni wutsa-
mo lego a longiselweko hi
Nungungulu, le*z*aku a wu-
*n*liwa kona a kumi ga ma-
zana ni mazana mambiri ya
masiku ni n*k*lanu wa ma-
kumi ni kumi gi*n*we.
xipm. 4. xip. 11. 3.
7 Ku wa hi kona ku hloma le
tilweni: Mikaeli ni tingelosi
takwe ti lolwa na drako; ni
drako alwa ni tingelosi ta-
kwe;
xipm. 3. xip. 20. 2.
8 A ti hlulangi, hambu ni wu-
tsamo ga tona a gi kumi-
wangi kambe le tilweni.
9 Ni drako loyi wa hombe i lo
hoxwa lahasi, leyo nyoka
ya kale, yi ti*b*yako Diaboli
ni Satani, mukohlisi wa ti-
ko gon*k*le ; yi lo hoxwa la-
hasi misabeni, ni tingelosi
takwe ti hoxwa lahasi na
yena.
Luka 10. 18. Joh. 12. 31. xip. 9. 1. & 20. 2, 3.
10 Nzi lozwa gezu ga hombe
tilweni, giku, Makunu ku
cikele kuhanyiswa, ni nta-
mo, ni mufumo wa Nungu-
ngulu wa hina, ni ntamo
wa Kristu wakwe: hile*z*i
muhlebi wa bamaka*b*ye ba
hina i hoxilwe lahasi, a nga
ba kecara mahlweni ka Nu-
ngungulu wa hina mumu
ni wusiku.
xip. 11. 15. & 19. 1.
11 Na bona ba muhlulile hi
kota wa nkata wa Ivana,
na hi mhaka ya ku kustu-
munyu ka*b*ye; ba nga ra-
nzi kuhanya ka*b*ye ku ka-
la le kufeni.
Luka 14. 26. Roma 8. 33, 34, 37. & 16. 20.
12 Hikwalaho nengelani, nwi-
na O matilo, na *n*wina mu
tsamako ka wona. Kombo
ka misaba ni bimbi : haku-
ba satani i relele lahasi ka
*n*wina, a hi kulo ga hombe,

wa kari wa *zi* ti*b*a a i na ni
xikati xitsongwanyani.
xip. 8. 13. & 10. 6. & 11. 10. & 18. 20.

13 Laha na drako a wonile
aku i hoxilwe lahasi misabeni, i lo xanisa a nyamayi
loyi a nga *t*rala *n*wanana wa
wanuna.
xipm. 5.

14 Ka nyamayi ku nyikiwa tipapa timbiri ta gama ga
hombe, le*z*aku i ta purumela le xiwuleni wutsa*n*weni
gakwe, laho a ta nga wunliwa kona xikati, ni *z*ikati,
ni panze xa xikati, na hi
haba mahlweni ka nyoka.
xipm. 6. xip. 17. 8.

15 Ni nyoka yi lo humesa mati lomo ka*n*wini ka yona
kotisa congo ku lanzela
nyamayi, le*z*aku i ṭa kukuletwa hi congo.

16 Ni misaba yi lo vuna nyamayi, yi lo ahlama nomu
wa yona, yi mita congo wu
nga bukulwa hi nomu wa
drako.

17 Ni drako a zangara nguvu
ni wasati, i lo famba ku yalwa ni laba ba seleko ba
*t*ralo wakwe, laba ba hlayisako milayo ya Nungungulu, ba hi ni ku kustumunya
ka Jesu:
1 Kor. 2. 1. 1 Joh. 5. 10. xip. 1. 2, 9. & 6. 9. & 11. 7. & 13. 7. & 14. 12. & 20. 4.

XIPIMO 13.

1 Nzi lo yima sekeni ga bimbi.

Nzi lo wona xihari xi huma bimbini, xi hi ni n*k*lanu
ni timbiri tihloko ni kumi
ga timhonzo, ni timhonzweni ta yona ku hi ni kumi ga
*z*i*d*lo*d*lo, ni le tihlokweni ta
xona a mabito ya tihlamba.
xip. 12. 3. & 17. 3, 9, 12.

2 Ni xihari nzi nga xi wona
xi kotisa yingwe, ni mikonzo ya xona kotisa arkto,
ni nomu wa xona kotisa a
nomu wa ngala: ni drako a
xi nyika ntamo wakwe, ni
xitsamo xakwe xa wukosi,
ni ntamo wa hombe.
xip. 12. 4, 9. & 16. 10.

3 Nzi lo wona yi*n*we ya tihloko ta xona ku kwatsi yi hi
ni panja ya kufa; ni panja
ya kufa yi lo holiswa: ni tiko gon*k*le gi rewuka le nzako hi xihari;
xipm. 12, 14. xip. 17. 8.

4 Ba lo kozela drako, hakuba
i lo nyika ntamo wakwe ka
xihari; ba lo kozela xihari,
baku, Himani a kotako xihari ke? himani na nga ni
ntamo kulwa na xona ke?
xip. 18. 18.

5 Ku wa nyikilwe xona a nomu wa ku wulawula *z*ilo *z*a
hombe ni ku rukatela; ku
wa nyikilwe ntamo wa ku
nonohisa le*z*o a mune wa
makumi ni timbiri tihweti.
xip. 11. 2. & 12. 6.

6 Xi vulula a nomu wa xona
a ku rukatela Nungungulu,
ni ku rukatela bito gakwe,
ni xaxa wakwe, ni laba ba
tsamako tilweni.
Joh. 1. 14. Kol. 2. 9.

7 Xi wa nyikilwe kulwa ni

bobasa, ni ba hlula: ni ntamo
wu wa nyikilwe ka xona
hehla ka tixaka tonkle ni
banhu ni tirimi ni matiko.
xip. 11. 7, 18. & 12. 17. & 17. 15.
8 Ni bonkle laba ba akileko
misabeni ba ta xi kozela,
bonkle matiko yabye ma
nga tsaliwangiko bukwini
ga wutomi ga Ivana leyi yi
nga dawa kusanguleni ka
tiko.
Fil. 4. 3. xip. 3. 5. & 17. 8. & 20. 12, 15. & 21. 27.
9 Loku munhu a ni ndlebe, a
muzwe.
xip. 2. 7.
10 Loyi a komileko tihloko i ta
mahiwawu hloko: loku ka-
ni munhu a dayako hi su-
pado, i ta dayiwawu hi su-
pado. Hi laha ku na nga
ni kuhunisela ni kutsumbe-
ka ka bobasa.
Mat. 26. 52. xip. 14. 12.
11 Nzi lo wona xinwani xihari
xi huma misabeni; xi hi ni
timhonzo timbiri to kwatsi
hi ivana, xi wulawula kwa-
tsi hi drako.
xip. 11. 7.
12 Xi wa hi ni ntamo wonkle
wa xihari xo sangula xi nga
le mahlweni ka xona. Xi
maha tiko ni laba ba tsami-
leko ka gona ku kozela xi-
hari xosangula, lexi xi nga
hanyiswa tipanja.
xipm. 3.
13 Xi maha ziwoniso za hombe,
hambu ni nzilo xi nga wu
maha wu hi le tilweni leno
misabeni mahlweni ka ba-
nhu.
Mat. 24. 24. 2 Tesa. 2. 9. xip. 16. 14.
14 Xi kanganyisa laba ba aki-
leko misabeni hi kota ya
lezi ziwoniso xi nga nyikiwa
xona ku maha mahlweni ka
xihari; xiku ka bona ba aki-
leko misabeni, a ba mahe
xifananiso xa xihari, xi nga
ni panja ya supado, xi nga
hanya.
2 Tesa. 2. 9, 10. xip. 12. 9. & 19. 20.
15 Xi nyikiwa ka xona ku ha-
nyisa, ka xifananiso xa xi-
hari, lezaku a xifananiso xa
xihari xi nga ni ku wula-
wula, xi ba mahisa kota
bonkle ba nga kozeliko xi-
fananiso xa xihari bata da-
yiwa.
xip. 16. 2. & 19. 20. & 20. 4.
16 Xa ba mahisa bonkle, batso-
ngwanyani ni bahombe, a
bo fuma ni zisiwana, laba
ba klaklekileko ni tikumbi,
aku ba amukela marika ca-
njeni gabye ga xinene, ha-
mbu le zimobyeni zabye;
xip. 14. 9. & 19. 20. & 20. 4.
17 Lezaku ku nga hi kona mu-
nhu a nga ni ntamo ku xa-
ba hambu ku xabisa, saseka
loyi a na nga ni marika, ni
bito ga xihari hambu ni xi-
hlayo xa bito ga xona.
xip. 14. 11. & 15. 2.
18 Mangabye kutiba. Loyi a
na nga ni kupima, a hlaye
xihlayo xa xi hari; hakuba
xi hi xihlayo xa munhu; ni
xihlayo xakwe hi Nklanu
wa mazana ni zana ginwe
ni nklanu wa makumi ni
kumi ginwe ni nklanu ni
yinwe.
xip. 15. 2. & 17. 9. & 21. 17.

XIPIMO 14.

1 Nzi lo wona, languta, Iva-
na yi yimile xitsungeni Zi-
oni, ku na yena kumi ga
mazana ya mazana ni mune
wa makumi ya makumi ya
mazana ni mune wa maku-
mi ya mazana, ni bito ga-
kwe, ni bito ga Dadani wa-
kwe, gi tsaliwe *z*imo*b*yeni
*z*a*b*ye.
xip. 5. 6. & 7. 3, 4. & 13. 16.
2 Nzi lozwa gezo le tilweni,
kotisa gezu ga mamati yo
tala, ni kotisa gezu ga ku-
dzinza ka hombe: ni gezu
nzi nga gizwa gi kwatsi ge-
zu ga magubu na ma biwa
hi benyi ba wona:
xip. 1. 15. & 5. 8. & 19. 6.
3 Na ba yimbelela ku kwatsi
lisimu liswa mahlweni ka
xitsamo xa wukosi, ni ma-
hlweni ka *z*imahwa *z*a mu-
ne *z*ihanyako ni mangana-
kana: a hi kona a nga hi
kona munhu ku li gonza
lolo lisimu saseka laba ku-
mi ga mazana ya mazana ni
mune wa makumi ya ma-
kumi ya mazana ni mune
wa makumi ya mazana, la-
ba ba xa*b*yileko misabe-
ni.
xipm. 1. xip. 5. 9. & 15. 3.
4 Laba hi bona ba nga kala
ku bihiswa hi banyamayi;
hile*z*i ba hi mibulwa. La-
ba hi bona ba nga lanzela
Ivana ni kwihi laha yi ya-
ko. Laba hi ba *k*la*k*lisilwe-
ko laha banhwini, na ba
hi mihanzo yo ranga ya
Nungungulu ni ya Iva-
na.
2 Kor. 11. 2. xip. 3. 4. & 5. 9. & 7. 15, 17. & 17. 14. Jam. 1. 18.
5 A ku kumiwangi mawunwa
milo*n*wini ya*b*ye: ba nga hi
ko ni makwanga
Efe. 5. 27. Jude 24.

6 Nzi lo wona yi*n*wani nge-
losi na yi puruma xikari ka
tilo, yi hi ni evangeli ya ku-
pinzuka yiba hungu ka bo-
na ba akileko misabeni, ni
ka matiko won*k*le ni tixaka
ni tirimi ni banhu;
Efe. 3. 9, 10, 11. Tit. 1. 2. xip. 8. 13. & 13. 7.
7 Yiku hi gezu ga hombe, Ca-
bani Nungungulu, mu mu
nyika kuduniiswa; hile*z*i
xikati xa kululama kakwe
xi cikele: mu kozeleni loyi
a nga maha tilo ni misaba
ni bimbi ni xikegetelo xa
mamati.
Mit. 14. 15. & 17. 24. xip. 11. 18. & 15. 4.

8 Ni yi*n*wani, ya wumbiri
ngelosi, yi lanzela, yiku,
Gi wile, gi wile, Babuloni le
ga hombe, legi gi mahile
won*k*le matiko kunwa a
waini ga zanga ya ya kuba-
ya ka gona.
xip. 11. 8. & 16. 19. & 17. 2, 5. & 18. 2, 3, 10, 18, 21. & 19. 2.

9 Ni yi*n*wani ngelosi, ya wu-
nharu yi ti lanzela, yiku hi
gezu ga hombe, Loku mu-
nhu a kozela xihari ni xifa-
naniso xa xona, ni ku amu-
kela a marika ximo*b*yeni

xakwe, hambu canjeni ga-
kwe,
xip. 13. 14, 15, 16.
10 Ywaloye i tanwa a waini ga
kulo ga Nungungulu, lego
gi longisilweko gi nga vili-
nganyiswangi gombeni ga
kuzangara kakwe; i ta xa-
niswa hi nzilo wa solufa
mahlweni ka tingelosi to
basa, ni mahlweni ka Iva-
na:
xip. 18. 6. & 16. 19. & 19. 20. & 20. 10.
11 A musi wa kuxaniswa ka-
bye wu tubika kala kupi-
nzuka ni kupinzuka; ba
nga hi ni kuhumula mumu
hambu ni wusiku, laba ba
nga kozela xihari ni xifa-
naniso xa xona, kani hi
wihi a amukeleko marika
ya bito ga xona.
xip. 19. 3.
12 Manga*b*ye kuhonisela ka
bobasa, laba ba hlayisako
milayo ya Nungungulu ni
kukolwa ka Jesu.
xip. 12. 17. & 13. 10.

13 Nzi lozwa gezu le tilweni
giku, Tsala, Ba katekile laba
ba fileko Hosini ni *z*ale*z*i:
ina, wuku Moya, lezaku ba
humula kupinyameni ka-
*b*ye; hile*z*i mitiro ya*b*ye yi
ba lanzele bona.
1 Kor. 15. 18. 1 Tesa. 4. 16. 2 Tesa. 1. 7. Heb. 4. 9, 10. xip. 6. 11. & 20. 6.

14 Nzi lo wona, languta, a
refu go basa; le refini ku
tsamile mu*n*we wo kwatsi
hi *N*wana wa munhu, na
hi ni huku xa wukosi xa
hlokweni yakwe, ni sikela
go kariha canjeni gakwe.
xip. 1. 13. & 6. 2.
15 Yi*n*wani ngelosi yi lo huma
tempeleni, yi bitana hi gezu
ga hombe ka loyi a tsamile-
ko le refini, Engenisa sikela
ga wena, u hula: hakuba
xikati xa kuhula xi cikele;
hile*z*i ku omile kuhula ka
misaba.
Mat. 13. 39. xip. 13. 12. & 16. 17.
16 Ni loyi a nga tsamile le he-
hla ka refu i lo hoxa sikela
gakwe hehla ka misaba; ni
misaba yi lo hulwa.

17 Yi*n*wani ngelosi yi lo hu-
ma tempeleni ya le tilweni,
yona kambe yi wa hi ni si-
kela go kariha.
18 Ni yi*n*wani ngelosi yi lo
huma alatini, yi nga ntamo
hehla ka nzilo; yi bitana hi
ku kanyuluka ka yena loyi
a nga ni sikela go kariha,
yiku, Engenisa kona a si-
kela ga wena go kariha, u
wungeletela *z*itata *z*a xivini
xa misaba; hile*z*i magrepi
ya wona ma buvile futsi.
xip. 16. 8.
19 Ni ngelosi yi lo engenisa a
sikela ga yona misabeni, yi
lo wungeletel a a waini ga
misaba, yi lo hoxa xigowo-
lweni, xa hombe, xa zanga
ya Nungungulu.
xip. 19. 15.
20 Ni xigowolo xi kanziyelwa
la ban*d*le ka muti, ni nkata
wu huma xigowolweni, ma-
to*n*wini ya mahaxi, xipanze
xo kwatsi xa pfuka wa ku-

mi ga mazana ni n*k*lanu wa
makumi ni kumi gi*n*we ga
mastadiu.
Heb. 13. 12. xip. 11. 8. & 19. 14.

XIPIMO 15.

1 Nzi lo wona mu*n*wani
muwoniso le tilweni, wa
hombe ni wuhlamalisako,
n*k*lanu ni timbiri tingelosi
ti hi ni n*k*lanu ni *z*imbiri
*z*ixaniso, *z*o gumesa, haku-
ba ka *z*ona ku mbetisa za-
nga ya Nungungulu.
xip. 12. 1, 3. & 14. 10. & 16. 1. & 21. 9.

2 Nzi lo wona ku kwatsi i
bimbi ga woni gi vilinga-
nyisilwe ni nzilo; ni laba ba
ngata ni ku hlula xihari, ni
xifananiso xa xona, ni xi-
hlayo xa bito ga xona, na
ba yimile le bimbini ga wo-
ni, na bata ni magubu ya
Nungungulu.
Mat. 3. 11. xip. 4. 6. & 5. 8. & 13. 15, 16, 17. & 14. 2. & 21. 9, 18.
3 Ba yimbelela lisimu la Mosi
xitiri xa Nungungulu, ni li-
simu la Ivana, baku, *Z*a
hombe ni hlamaliso *z*a mi-
tiri ya wena, O Hosi Nu-
ngungulu wa Ntamowo-
n*k*le; ni tin*d*lela ta wena ti
lulamile ti nene, Hosi ya ti
tanga tonkle.
xip. 14. 3. & 16. 7.
4 Hi mani a ta nga kala ku
ku caba, O Hosi, a dumisa
bito ga wena ke? hile*z*i wena
xitsumbu u basile; hakuba
matiko won*k*le ma tata ma
kozela mahlweni ka wena;
hile*z*i mitiro ya wena yo lu-
lama yi wonekisilwe.

5 Nzako ka le*z*o nzi lo wona,
a tempeli ya xaxa wa ku
kustumunyu le tilweni wu
wa vululekile:
xip. 11. 19.
6 Ni n*k*lanu ni timbiri tinge-
losi ti lo huma le tempeleni
ti hi ni n*k*lanu ni *z*imbiri
*z*ixaniso, ti ambele hi ri*b*ye
go saseka, gi hlazekileko gi
ngangamela, *z*ifubeni *z*a to-
na ti bohile a mabandi ya
nzalama.
xipm. 1. xip. 1. 13.
7 Xi*n*we xa mune wa *z*ima-
hwa *z*i hanyako xi nyika
n*k*lanu wa tingelosi ni ti-
mbiri magombe ya *n*klanu
ni mambiri ya nzalama ma
tela hi kulo ga Nungungu-
lu, a hanyako kala kupinzu-
ka ni kupinzuka.
1 Tesa. 1. 9. xip. 4. 6, 9. & 10. 6.
8 Ni tempeli yi wa tatisilwe
hi musi wuta hi le wuko-
sini ga Nungungulu, ni le
nta*n*weni wakwe; ku wa
nga hi kona a nga hi ni
ntamo ku engena tempele-
ni, ku kala ku tatiseka *z*i-
xaniso *z*a n*k*lanu ni *z*mbiri
*z*a tingelosi ta n*k*lanu ni
timbiri.
2 Tesa. 1. 9.

XIPIMO 16.

1 Nzi lozwa gezu ga hombe
le tempeleni, giku ka tinge-
losi ta n*k*lanu ni timbiri,
Fambani, muya culula ma-
gombe ya kulo ga Nungu-
ngulu hehla ka misaba.
xip. 14. 10. & 15. 1, 7.

2 Leyo ranga yi lo famba,

viya culula gombe ga yona
misabeni; ku huma xilonza
xo biha xi bayisako ka ba-
nhu laba ba nga ni marika
ya xihari, ni hehla ka laba
ba nga kozela xifananiso
xa xona.
xip. 8. 7. & 13. 14, 16, 17.

3 Ni ya wumbiri yi lo culula
gombe ga yona bimbini;
kulo mahiswa ku kwatsi i
nkata wa munhu a fileko;
kufa *z*ilo *z*onkle *z*i hanyako,
ni le*z*i *z*i nga kona le bimbi-
ni.
xip. 8. 8, 9.

4 Ni ya wunharu yi lo culula
gombe ga yona micongweni
ni hlo*b*yei ta mamati; ma
hunzuka nkata.
xip. 8. 10.
5 Nzi lozwa ngelosi ya ma-
mati yiku, U lulamile we-
na, u nga kona u nga hi
kona, wena Wobasa, hile*z*i
u lamulisile le*z*o:
xip. 1. 4, 8. & 4. 8. & 11. 17. & 15. 3.
6 Hakuba ba halatile nkata
wa laba bobasa ni wa ba-
profeti, U ba nyikile nkata
akuba ba wunwa: ba fane-
le lezo.
Mat. 23. 34, 35. xip. 11. 18. & 13. 15. & 18. 20.
7 Nzi lozwa alatini yiku, Ina-
ka, O Hosi Nungungulu,
wa Ntamowon*k*le, a *z*inene
ni kululama ka kulamula
ka wena.
xip. 13. 10. & 14. 10. & 15. 3. & 19. 2.

8 Ni ya wumune yi lo culula
a gombe ga yona ga*b*yeni;
ni ntamo wu nyikwe ka
yona a ku klahulela banhu
hi nzilo.
xip. 8. 12. & 9. 17, 18. & 14. 18.
9 Ni banhu ba klahulelwa hi
ku hisa ka hombe: ba ma-
ha tihlamba ka bito ga Nu-
ngungulu, gi nga ni ntamo
hehla ka xixaniso; a ba hi-
nzulukangi a kuba ba mu
dumisa.
xipm. 11, 21. xip. 9. 20. & 11. 13. & 14. 7.

10 Ni ya wun*k*lanu yi lo cu-
lula gambe ga yona xitsa-
*n*weni xa xihari; ni mufu-
mo wa xona wu puma; ba
luma tirimi ta*b*ye hi kuba-
yisa,
xip. 9. 2. & 11. 10. & 13. 2.
11 Ba maha tihlamba ka Nu-
ngungulu wa tilo hi kota ya
kubayisa ka*b*ye ni *z*ilonza
*z*a*b*ye; a ba hunzulukangi
ka *z*imaho *z*a*b*ye.
xipm. 2, 9, 21.

12 Ni ya wun*k*lanu ni yi*n*we
yi culula gombe ga yona le
congweni lowu wa hombe,
Eufratisi; ni mati ya wona
ma lo*t*ra, a kuba ndlela ya
tihosi ta le mu tsuwuka ga-
mbo ti longiselwa.
xip. 9. 14.
13 Nzi lo wona mimoya mi-
nharu yo biha, ku kwatsi
hi mankele, yi huma no-
*n*wini wa drako, ni no*n*wi-
ni wa xihari, ni no*n*wini
wa muprofeti wa mawu-
nwa:
1 Joh. 4. 1, 2, 3. xip. 12. 3, 9. & 19. 20. & 20. 10.

14 Hakuba wona wu hi moya
wa madimoni, wu mahako
*z*irewukiso ; wu humelako
kuya tihosini ta tiko gon*k*le,
yi ba wungeletela kulweni
ka lego siku ga hombe ga
Nungungulu, wa Ntamo-
won*k*le.
Luka 2. 1. 2 Tesa. 2. 9. 1 Tim. 4. 1.
Jam. 3. 15. xip. 13. 13, 14. & 17. 14. &
19. 19, 20. & 20. 8.
15 (Languta, nzata kwatsi hi
nkamba. U katekile loyi a
rinzelako, a hlayisa tingu-
wo takwe, a nga kala ku
maha xi*b*yiri, ku woneka
tingana takwe.)
Mat. 24. 43. 2 Kor. 5. 3. 1 Tesa. 5. 2.
2 Pet. 3. 10. xip. 3. 3, 4, 18.
16 Wu ba tsombanyisa ka ti
gi*n*we ka wutsamo gi ti*b*ya-
ko hi xi Heberu Hari-Ma-
gedoni.
xip. 19. 19.

17 Ni ngelosi ya wun*k*lanu ni
timbiri yi lo culula a gombe
ga yona mhehweni ; ku lo
huma gezu ga hombe hi le
tempeleni, gita hi le xitsa-
*n*weni xa wukosi, giku, Ku
mahekile :
xip. 21. 6.
18 Ni kwalaho ku wa hi kona
a xingwalangwalanza, ni
magezu, ni kudzinza ; na
ku hi kona kutsekatseka ka
hombe ka misaba, loku ku
nga kala ku nga hi kona
cima banhu ba hi misabeni,
a kutsekatseka ka ntamo
nguvu, nika hombe.
xip. 4. 5. & 8. 5. & 11. 13, 19.
19 Ni muti wa hombe wulo
abanyiswa *z*ipanze *z*inharu,
ni miti ya matiko yi lowa :
ni Babuloni le ga hombe gi
lo alakanywa mahlweni ka
Nungungulu, kasi gi nyi-
kwa gombe ga kulo gakwe
gi vurako.
xip. 14. 8, 10. & 17. 18. & 18. 5.
20 Ni *z*ihlale *z*on*k*le *z*i lo caba,
ni *z*itsunga *z*i nga kumiwi.
xip. 6. 14.
21 Ku lo cikela hi le tilweni
hehla ka banhu, vula ya
mari*b*yana ya hombe, a gi-
*n*we ni gi*n*wani a ri*b*yana
gi wa kota talenta : a ba-
nhu ba lo maha tihlamba
ka Nungungulu hi kota ya
xixaniso xa vula ya mari-
*b*yana ; hile*z*i lexo xixaniso
xi wa hi xa hombe nguvu.
xipm. 9, 11.

XIPIMO 17.

1 Ku cikele yi*n*we ya tinge-
losi ta n*k*lanu ni timbiri
yi nga hi ni magubu ya
n*k*lanu ni mambiri, yi lo
wulawula na mina, yiku,
Ngona laha, nzi ta ku wo-
nisa kukoneka ka xibayi
xa hombe xi tsamileko lo-
mo matini yo tala ;
xipm. 15. xip. 16. 19. & 18. 16, 17, 19.
& 19. 2. & 21. 9.
2 Hi xona a tihosi ta misaba
ti bayile, ni laba ba akileko
misabeni ba mahile tifinela
hi waini ga kubaya ka xo-
na.
xip. 14. 8. & 18. 3.
3 Yi lo nzi yisa xiwuleni le
Moyeni : nzi lo wona wasa-
ti na tsamile hehla ka xiha-
ri xo *t*ruka, xi tele hi mabi-
to ya ku rukatela, tihloko

ta n*k*lanu ni timbiri ni kumi
ga timhonzo.
xipm. 9, 12. xip. 12. 3, 6, 14. & 13. 1.
4 Ni wasati a ambele leti to
balala ni to *t*ruka, a fene-
ngele nzalama ni mari*b*ye
yo saseka ni mapareli, na
hi ni kopo ya nzalama ca-
njeni gakwe yi tele hi wu
ngolwani, ni manyala ya
kubaya kakwe,
xip. 14. 8. & 18. 6, 12, 16.
5 Ni le ximo*b*yeni kakwe ku
tsalilwe bito, KUFIHLAKALA,
BABULONI WA HOMBE, A NYI-
NE WA *Z*IBAYI NI MANYALA
YA MISABA.
2 Tesa. 2. 7. xip. 11. 8. & 14. 8. & 16.
19. & 18. 2, 9, 10, 21. & 19. 2.
6 Nzi lo wona wasati na po-
pilwe hi nkata wa bobasa,
ni nkata wa delweko hi ko-
ta ya Jesu. Laha na nzi
wonile, nzi lo dama a ha-
njalati yahombe.
xip. 6. 9, 10. & 12. 11. & 13. 15. & 16. 6.
& 18. 24.
7 Ni ngelosi yi te ngalo ka
mina, U damela yini? nzi
ta ku *b*yela kufihlakala ka
wasati, ni xihari lexi xi mu
rweleko, xi na ngani tihlo-
ko ta n*k*lanu ni timbiri ni
kumi ga timhonzo.
8 A xihari le xi u xi wonile-
ko, xi wa hi kona, xa hi
kona; xi laba ku huma hi
nkeleni wu nga gumelwiko,
xiya kuxanisekeni. Ni laba
ba akileko misabeni ba ta
hlamala, laba mabito ya*b*ye
ma nga tsaliwangiko bukwi-
ni ga wutomi hi kumahwe-
ni ka misaba, laha na ba
wona xihari, lexo xi nga hi
kona, a xa hi kona, xi
tata.
xipm. 11. xip. 11. 7. & 13. 1, 3, 8, 10.
9 Manga*b*ye a kuti*b*a loku ku
*k*larihako. A tihloko n*k*la-
nu ni timbiri hi n*k*lanu ni
*z*imbiri *z*itsunga, le*z*i a tsa-
mileko ka *z*ona wasati:
xip. 13. 1, 18.
10 Ku hi tihosi ta n*k*lanu ni
timbiri; n*k*lanu ti wile, yi-
*n*we yi kona, yi*n*wani a yi
se kuta; laha na yi tile, yi
fela kunonohisa xikatana.
11 Ni xihari xi nga hi kona,
xa ha hi kona, xona xoce
xi hi xa n*k*lanu ni *z*inharu,
xi hi xa n*k*lanu ni *z*mbiri;
xiya ku konweni.
xipm. 8.
12 A timhonzo ta kumi u nga
ti wona hi tihosi ta kumi, leti
ti nga amukelangiko mufu-
mo le*z*o; kanile*z*i ti amukele
ntamo kwatsi tihosi, hora
yi*n*we *z*i*n*we ni xihari.
xip. 13. 1.
13 Ti hi ni kuranza ku*n*we, ti
nyika ntamo wa tona ni ku-
laya ka tona xiharini.
14 Ti talwa ni Ivana, ni Ivana
yi ta ti hlula, hile*z*i yi hi
Hosi ya tihosi ni Mufumeli
wa bafumeli; ni laba ba nga
na yona ba ta hlula ba biti-
lwe ba hlawulilwe ba tsu-
mbekile.
1 Tim. 6. 15. xip. 14. 4. & 16. 14. & 19.
16, 19.
15 Yi te ngalo ka mina, Ma-
mati laya u nga ma wona,
laha ku tsamileko xibayi, hi
banhu, ni xi*d*lemo, ni ma-
tiko, ni tirimi.
xipm. 1. xip. 13. 7.

16 Ni timhonzo ta kumi u nga
ti wona, ni xihari, ti ta be-
nga xibayi, ti ta xi maha
xixaniseka ni wum*b*yiri, xi
taga nyama ya xona, xi ta
ti hisa futsi hi nzilo.
xip. 16. 12. & 18. 8, 16.
17 Hakuba Nungungulu i be-
kile timbilwini ta*b*ye ku
maha ku ranza kakwe ti
maha kuranza ku*n*we, ti
nyikela mufumo wa tona
xiharini, ku karala timha-
ka ta Nungungulu ti tatise-
ka.
2 Tesa. 2. 11. xip. 10. 7.
18 Ni wasati loyi u mu woni-
leko hi muti wa hombe, wu
fumileko hehla ka tihosi ta
misaba.
xip. 12. 4. & 16. 19.

XIPIMO 18.

1 Nzi nzako ka lezi zilo nzi lo
wona yi*n*wani ngelosi yi re-
lela hi le tilweni, yi hi ni
ntamo wa hombe: ni misa-
ba yi woningwa hi kunga-
ngamela ka wukosi ga yo-
na.
xip. 17. 1.
2 Yi bitana hi gezu ga ho-
mbe, yiku, Gi wile, gi wile
Babuloni le ga hombe, gi hi
xitsamo xa madimononi,
paxo ga moya won*k*le wo
biha, ni zinyanyani zon*k*le zi
bengako nguvu.
Marku 5. 2, 3. xip. 14. 8.
3 Hakuba matiko ma wile hi
kota ya waini ga kulo ga
kubaya ka gona; ni tihosi
ta misaba ti bayile zi*n*we na
gona, ni ba mahungani ba
misaba ba binzule hi ntamo
wa kupfuna ka gona.
xipm. 11, 15. xip. 14. 8. & 17. 2.
4 Nzi lozwa gi*n*wani gezu gi
hi le tilweni, giku, Humani
ka yena, banhu ba mina, a
kuba mu nga hlengeli zo-
nho za yena, kasi mu nga
amukeli kuxaniswa ka go-
na:
2 Kor. 6. 17.
5 Hilezi kuonha ka gona ku
cikele le tilweni, ni Nungu-
ngulu i alkanyile zonho za
gona.
xip. 16. 19.
6 Maha ka gona kotalezi gi
mahileko, engeta kumbiri
ka gona engeta kumbiri ko-
tisa mitiro ya gona: kopwe-
ni leyi gi yi hakaseleko, ha-
kasela ka gona kumbiri.
2 Tim. 4. 14. xip. 13. 10. & 14. 10. & 16. 19.
7 Kuta karala ku ku yini na
ha ti dumisa, a tsama ku
nanziheni, lezi gi nyikeni
kuxaniseka ni mikosi: hile-
zi gi ngalo mbilwini ya go-
na, Nzi tsamile kosikazi, a
nzi noni, futsi nzi nga ta
wona mikosi.
8 Hi siku gi*n*we kuxaniseka
ka gona ku tata, kufa, mi-
kosi, ni ndlala; i ta*t*ra a
ku*t*ra hi nzilo; hilezi Nu-
ngungulu Hosi i na ntamo
a mu konileko.
xipm. 10. xip. 11. 17. & 17. 16.
9 Ni tihosi ta misaba, leti ti
bayileko ti tsama ku nanzi-
heni zi*n*we na gona, ti ta gi
rilela ti hlaluka, laha ti

wona musi wa kuhiswa ka
gona,
xipm. 3, 18. xip. 17. 2. & 19. 3.
10 Ti yima hi kucaba a kuxa-
niswa ka gona, tiku, Yowe,
yowe, a muti wa hombe,
Babuloni, a muti wa ntamo!
hi xikati xi*n*we ku koneka
ka gona ku cikele.
xipm. 17, 19. xip. 14. 8.
11 Ni badzilaxi ba misaba bata
hlalukela yena, hakuba a
nga hi ko kona munhu wa
ku xaba a mabinzu ya*b*ye
kambe;
xipm. 3.
12 A binzu ga nzalama, ni sil-
va, ni mari*b*yana yo saseka,
ni mapareli, ni cita xo sase-
ka, ni xiwunguwungu, ni
silika, ni to *t*ruka; ni tisi-
nya ton*k*le ta sida, ni *z*i*b*ya
*z*on*k*le *z*o mahilweko hi ti-
mhonzo ta ndlovu, ni *z*i*b*ya
*z*on*k*le *z*i mahilweko hi tisi-
nya to saseka nguvu, ni *z*a
suku, ni *z*iketse, ni mari-
*b*ye;
xip. 17. 4.
13 Ni kinamona, ni ifawufa-
wu, ni mubandwa, muri,
ni mpepo, ni waini, ni ma-
fura, ni mapa, ni *z*ipfaki, ni
tihomu, ni tiyivu; ni mabi-
nzu ya mahaxi ni tikareta
ni tikumbi; ni mihefemulo
ya banhu.
14 Mihanzo leyi yi nga ranziwa
hi muhefemulo wa wena yi
susilwe ka wena, ni *z*ona
*z*on*k*le *z*o saseka ni *z*i nga-
ngamelako ku hangalakile
ka wena, cima u nga ta *z*i
kuma kambe futsi.
15 Badzilaxi ba le*z*i *z*ilo, ba nga
fumisilwe hi gona, bata yi-
ma kule hi ku caba kuxani-
seka ka gona, ba rila hi
mikosi;
xipm. 3, 11.
16 Baku, Yowe, yowe, muti
lowu wa hombe, wu nga
ambele tinguwo to basa, ni
to *t*ruka ni xi wunguwu-
ngu, wu finengetilwe hi
nzalama ni mari*b*ye yo sa-
seka ni mapareli!
xip. 17. 4.
17 Hakuba a kufuma loku ka
hombe ku hangalakile hi-
ku nwa. Ni ba fumeli bo-
n*k*le ba mataru, ni ba fa-
mbako matarwini, ni ba
marinyero, ni bon*k*le ba bi-
nzulako hi bimbi, ba lo yima
kule,
xipm. 10.
18 Ba bahuwa laha na ba wona
musi wa hiswa ka gona,
baku, Wu kwihi muti wo
kwatsi hi munti lowu wa
hombe?
xipm. 9. xip. 13. 4.
19 Ba palata tsutsungwani ti-
hlokwe ta*b*ye, ba bahuwa,
ba rila ba hlaluka, baku,
Yowe, yowe, a muti wa ho-
mbe, ba nga fumile ha wo-
na bon*k*le laba ba nga ni
mataru lomo bimbini hi
kota wa tsengo wa wona!
na hi xikati xi*n*we wu ha-
ngalakile *n*wa.
xipm. 8.
20 Bumani hi yena *n*wina tilo,
ni bobasa, ni *n*wina bapo-
stoli, ni *n*wina baprofeti;
hakuba Nungungulu u la-

mulile hehla ka yena·kulamula ka wena.
Luka 11. 49, 50. xip. 19. 2.

21 Ni ngelosi ya ntamo yi lo *k*lakisa a ri*b*ye kotisa ri*b*ye ga hombe ga xigayo, yi gi hoxa bimbini, yiku, Hizale*z*o hi kuwa ka hombe Babuloni, muti lowu wa hombe, wu ta hoxwa lahasi, cima wu nga ta ha kumiwa kambe *n*wa.
xip. 12. 8. & 16. 20.

22 Ni gezu ga babi ba magubu ni ba yimbeleli' ni babi ba maxabani babi ba mipunzu *z*i nga ta ha zwiwa hi wena *n*wa; ni bameseri, na hi lixaka la misaba ba nga ta kumiwa ka wena kambe *n*wa; ni ga kucinza ri*b*ye ga nga ta ha zwiwa hi wena *n*wa;

23 Ni kuwoninga ka kandiya cima ku nga ta ha woninga ka wena *n*wa; ni gezu ga muyeni ni ga makoti cima gi nga ta ha zwiwa ka wena *n*wa: hile*z*i badzilaxi ba wena ba wa hi ti hosana ta misaba; hile*z*i hi kuloya ka wena matiko won*k*le ma kohlisilwe.
xip. 17. 2, 5.

24 Ka yena ku kumilwe a nkata wa baprofeti ni wa ba bobasa, ni bon*k*le laba ba nga dawa misabeni.
xip. 17. 6.

XIPIMO 19.

1 A nzako ka le*z*i *z*ilo nzi lozwa ku kwatsi gezu ga hombe ga xidlemo tilweni, giku, Haleluya; Kuhanyiswa, ni wukosi, ni ntamo, ku hi ka Nungungulu wa hina:
xip. 4. 11. & 7. 10, 12. & 11. 15. & 12. 10.

2 Hakuba a *z*inene ni kululama ku hi kululama ka yena; hile*z*i u konile xibayi xa hombe, lexi xi nga bolisa misaba hi ku baya ka xona, u potile á nkata wa *z*itiri *z*akwe ka canja ga xona.
xip. 6. 10. & 15. 3. & 16. 7. & 18. 20.

3 Hi xikati xa wumbiri baku, Haleluya. Musi wa xona wu tubika kala kupinzuka ni kupinzuka.
xip. 14. 11. & 18. 9, 18.

4 A makumi mambiri ni mune manganakana ni *z*imahwa *z*a mune *z*i hanyako *z*i lowa lahasi ba kozela Nungungulu a tsamileko xitsa*n*weni xa wukosi, baku, Ameni; Haleluya.
xip. 4. 4, 6, 10. & 5. 14.

5 Ni gezu gi huma xitsa*n*weni xa wukosi, giku, Nyikani kudumiswa ka Nungungulu wa hina, *n*wina *n*wen*k*le *z*itiri *z*akwe, *n*wina laba mu mu cabako, batsongwani ni bahombe.
xip. 11. 18. & 20. 12.

6 Nzi lozwa ku kwatsi i gezu ga xidlemo xa hombe, ku kwatsi i gezu ga mamati manyingi, ku kwatsi i gezu ga kudzinza ka ntamo, giku, Haleluya: hakuba Nungungulu Hosi ya hina, u na Ntamowon*k*le, wa fuma.
xip. 11. 15, 17. & 12. 10. & 14. 2. & 21. 22.

7 A hi nengeleni hi tsaka
nguvu, a hi nyikeni a ku-
dzunzwa ka yena: hile*z*i
mucado wa Ivana wu cikele,
ni sati wa yena u ti longi-
sele.
Mat. 22. 2. & 25. 10. 2 Kor. 11. 2. Efe. 5. 32. xip. 21. 2, 9.

8 Ku nyikwa kakwe a ku a
ambexwe nguwo yo saseka,
yi basisilwe yiku pa: hile*z*i
a nguwo yo saseka hi mi-
tiro ya kululama ya bo-
basa.
xip. 3. 18.

9 Aku ka mina, Tsala, Ba ka-
tekile laba ba rambilweko
xilalelweni xa mucado wa
Ivana. Yiku ngalo ka mi-
na, Leti hi timhaka ta *z*ine-
ne ta Nungungulu.
Mat. 22. 2, 3. Luka. 14. 15, 16. xip. 21. 5. & 22. 6.

10 Nzi lowa mahlweni ka mi-
konzo yakwe ku mu kozela.
Aku ka mina, Wona u nga
mahi: nzi xitiri kota we-
na ni ba nakuloni laba ba
nga ni wukustumunyu ga
Jesu: kozela Nungungulu:
hakuba wukustumunyu ga
Jesu hi moya wa ku pro-
feta.
Mit. 10. 26. & 14. 14, 15. 1 Joh. 5. 10. xip. 12. 17. & 22. 8, 9.

11 Nzi lo wona tilo na gi vulu-
lekile; languta, a haxi go
basa, ni loyi a nga kilele ka
gona, i ti*b*ya Kutsumbeka ni
*Z*inene; ni kululameni wa
lamula a hloma impi.
xip. 3. 14. & 6. 2. & 15. 5.

12 Ni mahlo yakwe yi kotisa a
bingo ga nzilo, ni le hlo-
kweni yakwe ku hi ni *zid*lo-
*d*lo *z*inyingi; a tsalilwe bito,
ku nga hi kona a gi ti*b*ako
kanile*z*i yena yece.
xipm. 16. xip. 1. 14. & 2. 17, 18. & 6. 2.

13 A ambele nguwo yi petilwe-
ko lomo nkateni: ni bito
gakwe gi ti*b*ya i Mhaka ya
Nungungulu.
Joh. 1. 1. 1 Joh. 5. 7.

14 Ni mabuto ya le tilweni ma
mu lanzelana ma kilele ma-
haxini yo basa, ma ma
ambele tinguwo to basa, ti
basisilwe tiku pa.
Mat. 28. 3. xip. 4. 4. & 7. 9. & 14. 20.

15 Ku huma no*n*wini wakwe
a supado yo kariha, na hi
yona i taba matiko: i ta ma
fumela hi nhonga ya xike-
tse: i ta kanziyela xigowolo
xa zanga ya kulo ga Nu-
ngungulu wa Ntamowo-
n*k*le.
2 Tesa. 2. 8. xipm. 21. xip. 1. 16. & 2. 27. & 12. 5. & 14. 19, 20.

16 A hi bito nguweni yakwe
ni mahanga*t*reni yakwe gi
tsalilwe, HOSI YA TIHOSI,
MUFUMELI WA BAFUMELI.
1 Tim. 6. 15. xipm. 12. xip. 17. 14.

17 Nzi lo wona ngelosi na yi
yimile gam*b*yeni; yi bitana
hi gezu ga hombe, yiku ka
*z*on*k*le *z*inyanyani ni le*z*i *z*i
purumako xikari ka tilo,
Ngonani mu ta ti tsomba-
nyisa kati gi*n*we xilalelwe-
ni xa hombe xa Nungu-
ngulu;
xipm. 21.

18 Le*z*aku muga nyama ya ti-
hosi, ni nyama ya tinduna,
ni nyama ya ba banuna ba

ntamo, ni nyama ya mahaxi ni ya laba ba ma kileleko, ni nyama ya banhu bon*k*le, bon*k*le ba*k*la*k*lailweko ni tikumbi, bon*k*le batsongwani ni bahombe.

19 Nzi lo wona xihari, ni tihosi ta misaba, ni mabutu ya*b*ye, ma tsombana kati gi*n*we kulwa ni loyi a kileleko haxini, ni ambuta yakwe.

xip. 16. 16. & 17. 13, 14.

20 Ni xihari xi lo tekwa, *z*i*n*we na xona a muprofeti wa mawunwa loyi a nga maha *z*irewukiso mahlweni ka xona, hi xona i ba kohlisa laba ba nga amukela a marika ya xihari, ni laba ba nga kozela xifananiso xa xona: bona bambiri ba lo hoxwa na ba ha hanya ti*b*eni ga nzilo gi vurako hi solufa:

xip. 13. 12, 15. & 14. 10. & 16. 13, 14. & 20. 10. & 21. 8.

21 Ni laba ba nga sala ba dawa hi supado ya yena loyi a kileleko le haxini, yona supado yi humako hi le no*n*wini wakwe: ni *z*inyanyani *z*i lo xuriswa hi nyama ya bona.

xipm. 15, 17, 18. xip. 17. 16.

XIPIMO 20.

1 Nzi lo wona a ngelosi na yi relela hi le tilweni, na yi hi ni pfungulo ya nkele wu nga gumelwiko ni ngenje ga hombe canjeni ga yona.

xip. 1. 18. & 9. 1.

2 Yi lo mu koma drako, leyo nyoka ya kale, yi nga Diaboli ni Satani, yi lo mu boha kumi ga mazana ya malembe,

2 Pet. 2. 4. Jude 6. xip. 12. 9.

3 Yi lo mu hoxa nkeleni wu nga gumelwiko, yi lo wu vala, yi lo wu tiyisa hehla kakwe, kasi a nga kohlisi matiko kambe, ku karala kumi ga mazana ya malembe ma ta tatiseka: a nzako ka le*z*i i yimelwe akuba a *k*la*k*liwa xikatanyana.

xip. 16. 14, 16. xipm. 8.

4 Nzi lo wona *z*itsamo *z*a wukosi, ni laba ba tsamileko ka *z*ona, ni kulamula ku nyikwa ka bona: nzi lo wona mifehefemulo ya bona laba ba nga tse*n*wa tibloko hi ku wustumunyu ka Jesu, ni gezu ga Nungungulu, ni laba ba nga kala ku kozela xihari, hambu ni xifananiso xa xona, hambu ni ku amukela a marika *z*imo*b*yeni *z*a*b*ye ni hehla ka man*d*la ya*b*ye; ba lo hanya, ba lo fuma ni Kristu a kumi ga mazana ya malembe.

Mat. 19. 28. Luka 22. 30. Roma 8. 17. 1 Kor. 6. 2, 3. 2 Tim. 2. 12. xip. 5. 10. & 6. 9. & 13. 12, 13, 15, 16.

5 Laba ba seleko ka bafileko a ba hanyangi kambe ku karala ku mbeteka kumi ga mazana ya malembe. Loku ku hi kuvuka ko sangula.

6 U katekile u basile yena a hlengelako a kuvuka ko sangula: a kufa ka wumbiri

a ku na ntamo hehla ka bo-
na; kanilezi ba ta maha ba-
pristi ba Nungungulu ni ba
Kristu, ba ta fuma zi*n*we
naye kumi ga mazana ya
malembe.
1 Pet. 2. 9. xipm. 4. xip. 1. 6. & 2. 11. & 5. 10. & 21. 8.

7 Laha kumi ga mazana ya
malembe na ma mbelile, Sa-
tani i ta *k*la*k*liwa kuko*n*we-
ni kakwe,
xipm. 2.
8 I ta humela ku kohlisa ma-
tiko ma nga kugumelweni
ka mune ka misaba, Gogi
ni Magogi, a ba tsombanyisa
kati gi*n*we kulwa: a tsengo
wa*b*ye kwatsi hi seke ga
bimbi.
xipm. 3, 10. xip. 16. 14.
9 Ba *k*latukela mikobeni ya
misaba, ba ranzela zikun*d*la
za bobasa lezo, ni muti lowu
wu ranzekako: ni nzilo wu
relela hi le tilweni, wu ba
kadamula.
10 Ni satani loyi a nga ba ko-
hlisa a hoxwa ti*b*eni ga nzi-
lo ni solufa, laho ku nga
kona xihari ni muprofeti
wa mawunwa; ba ta xani-
swa mumu ni wusiku kala
kupinzuka ni kupinzuka.
xipm. 8. xip. 14. 10, 11. & 19. 20.

11 Nzi lo wona xitsamo xa
wukosi xa hombe xo basa,
ni loyi a tsamileko ka xona,
le ngoheni ka yena misaba
ni tilo zi tsutsuma; a gi ku-
miwangi wutsamo ga zona.
2 Pet. 3. 7, 10. 11. xip. 21. 1.
12 Nzi lo wona bafileko, baho-
mbe ni batsongwani, ba yi-
mile mahlweni ka xitsamo
xa wukosi; ni mabuku ma
wa vululwe: buku gi*n*wani
gi wa vululwe lego buku ga
wutomi: ni bafileko ba la-
mulwa hi lezo zi tsalilweko
le mabukwini, kota mitiro
ya*b*ye.
Mat. 16. 27. Roma 2. 6. Fil. 4. 3. xipm. 13. xip. 2. 23. & 3. 5. & 13. 8. & 19. 5. & 21. 27. & 22. 12.
13 Ni bimbi gi lo nyika bafile-
ko laba ba nga hi ka gona;
kufa ni Hayidesi ku lo nyi-
ka a bafileko laba ba nga ka
zona: ba lamulwa munhu
ni munhu kotisa mitiro ya-
*b*ye.
xipm. 12. xip. 6. 8.
14 A kufa ni Hayidesi zi lo
hoxwa ti*b*eni ga nzilo. Lo-
ku hi kufa ka wumbiri, a
ti*b*a ga nzilo.
1 Kor. 15. 26, 54, 55. xipm. 6. xip. 21. 8.
15 Ni wihi loyi a nga kala ku
kumiwa na tsalilwe le bu-
kwini ga wutomi, i lo ho-
xwa ti*b*eni ga nzilo.
xip. 19. 20.

XIPIMO 21.

1 Nzi lo wona tilo giswa ni
misaba yi*t*ra: hakuba tilo
go sangula ni misaba ya sa-
gula zi hunzile; ku nga hi
kona bimbi kambe.
2 Pet. 3. 13. xip. 20. 11.
2 Nzi lo wona muti wo basa, a
Jerusalema giswa, gi relela
Nungungulu le tilweni, hi ka
gi longisilwe kota makoti a
bombeleko a nuna wakwe.
2 Kor. 11. 2. Gal. 4. 26. Heb. 11. 10. & 12. 22. & 13. 14. xipm. 10. xip. 3. 12.

3 Nzi lozwa a gezu ga hombe
le xitsa*n*weni xa wukosi gi-
ku, Languta, a xaxa wa
Nungungulu ba*n*hwini, i ta
tsama nabo, ba ta maha ba-
nhu bakwe, Nungungulu
wutsumbu i ta tsama na
bona, a hi Nungungulu wa-
*b*ye:
2 Kor. 6. 16. xip. 7. 15.
4 Yena i ta kulula mihloti ya-
*b*ye yon*k*le mahlweni ya
bona; ku nga ta haba kona
kufa; ku nga ta haba kona
mikosi, hambu ku rila, ha-
mbu kubayisa, kambe: hile-
*z*i *z*ilo *z*o sangula *z*i hunzile.
1 Kor. 15. 26, 54. xip. 7. 17. & 20. 14.
5 Ni loyi a tsamileko xitsa-
*n*weni xa wukosi i nga lo,
Languta, nzi maha *z*ilo *z*o-
nkle *z*iswa. Ni ku ngalo,
Tsala: hakuba leti timhaka
tinene ti tsumbekile.
2 Kor. 5. 17. xip. 4. 2, 9. & 5. 1. & 19. 9. & 20. 11.
6 A ku ngalo ka mina, Ku
mahekile. Hi mina Alfa ni
Omega, wa kusangula ni
wa kumbetisa. Nzi ta mu
nyika loyi a zwako tora le
hlo*b*yeni ya mati ya kuha-
nya hi matsenya.
Joh. 4. 10, 14. & 7. 37. xip. 1. 8. & 16. 17. & 22. 13, 17.
7 Loyi a hlulako u taga tso-
mba ya lezi *z*ilo; Nzi ta
maha Nungungulu wakwe,
yena i ta maha *n*wananga.
Heb. 8. 10.
8 Kanile*z*i laba bacabisako, ni
ba nga kolwiko, ni ba ma-
tsoho, ni badayi, ni *z*ibayi,
ni baloyi, ni ba kozelako *z*i-
fananiso, bon*k*le bahembi
mawunwa, ba ta abelwa
wutsamo le ti*b*eni gi vurako
ga nzilo ni solufa; loku hi
kufa ka wumbiri.
1 Kor. 6. 9, 10. Gal. 5. 19, 20, 21. Efe. 5. 5. 1 Tim. 1. 9. Heb. 12. 14. xip. 20. 14, 15. & 22. 15.
9 Ku locikela ka mina yi*n*wa-
ni ya tingelosi ta n*k*lanu ni
timbiri ti nga hi ni n*k*lanu
magombe ni mambiri, ma-
tele *z*ixaniso n*k*lanu ni *z*i-
mbiri *z*o gumesa; yi lo wu-
lawula na mina, yiku, Wa
ngata, nzi ta ku kombeta
makoti, a sati wa Ivana.
xipm. 2. xip. 15. 1, 6, 7. & 19. 7.
10 Yi nzi rwala le Moyeni ku-
ya xitsungeni xa hombe ni
xo leha, yi kombeta lowo
muti wo basa Jerusalema,
gi relela le tilweni hi le ka
Nungungulu,
xipm. 2. xip. 1. 10. & 17. 3.
11 Gi hi ni wukosi ga Nungu-
ngulu: a kuwonekela ka
gona kwatsi hi ri*b*ye go sa-
seka nguvu, ku kwatsi hi
ri*b*ye ga jaspari, gi basisile
ku kwatsi hi krustali,
xipm. 23. xip. 22. 5.
12 Wu hi ni kurisi ga hombe
gi lehile; wu hi ni kumi ti-
nyangwa ni timbiri, ni tnya-
ngwani ngelosi kumi ni ti-
mbiri; ni mabito ma tsalilwe
kona, laya ma nga mabito
ya kumi ni timbiri tixaka
ta banana ba Israeli:
13 Le mutsuwuka-gambo ti-
nyangwa tinharu; le nwa-
lungu tinyangwa tinharu;
le dzongeni tinyangwa ti-

nharu; le muhlwa-gambo ti-
nyangwa tinharu.
14 Ni kurisi ga muti ga hi ni
*z*ikegetelo *z*a kumi ni *z*imbi-
ri, ka *z*ona ku hi ni mabito
ya kumi ni mambiri ya ba-
postoli ba kumi ni bambiri
ba Ivana.
Mat. 16. 18. Gal. 2. 9. Efe. 2. 20.
15 Ni loyi a wulawulako na
mina a ku kwatsi woringa-
nisa a hi ni lihlanga lanza-
lama kuringanisa muti, ni
tinyangwa ta kona, ni kuri-
si ga kona.
xip. 11. 1.
16 Ni muti wu akilwe hi ma-
*k*lelo ya mune, ni kuleha ka
wona ku kotisa a ku kwatsi
hi ku anama ka wona: wu
ringaniswa muti hi lihla-
nga, ku wa hi kumi ga ma-
zana ni mazana mambiri
amastadiu: aku leha ni ku
anama ni ku*k*lakuka ka
wona ku ringana.
17 Yi ringanisa lingingisi la
kona, ku hi zana ni mune
wa makumi ni mune ya
mawoko, kotisa kuringani-
sa ka munhu, a ku ngalo,
ka ngelosi.
18 Ni ku akiwa ka kurisi ga
wona ku hi jaspari: ni mu-
ti hi nzalama yi nyekisilwe-
ko, kotisa woni gi kwezi-
mako.
19 Ni *z*ikegetelo *z*a kurisi *z*i
mbombisilwe hi tixaka to-
n*k*le ta mari*b*ye yo saseka.
A xikegetelo xo ranga xi
wa hi jaspari; le xa wumbi-
ri, isafeyiri; le xa wunharu,
ikalkedoni; ni xa wumune,
emeraldi;
20 Ni xa wun*k*lanu, isardoni-
ki; ni xa wun*k*lanu ni xi-
*n*we, isardiusi; ni xa n*k*lanu
ni *z*imbiri, ikrosaliti; ni xa
wun*k*lanu ni *z*inharu, ibe-
rule; ni xa wun*k*lanu ni
mune, itopazi; ni xa ku-
mi, ikrusoprasu; ni xa ku-
mi ni xi*n*we, ijakinto; ni
xa kumi ni *z*imbiri, ame-
tiste.
21 A tinyangwa ta kumi ni ti-
mbiri ti hi ni mapareli ya
kumi ni mambiri; ni leyo
nyangwa yi wa hi ni pareli
gi*n*we: ipango ya muti ma
wa hi ya nzalama yi nyeki-
silweko, kwatsi hi woni gi
wonisisako.
xip. 22. 2.
22 Nzi lo wona ku nga hi kona
tempeli lomo: hakuba Hosi
Nungungulu wa Ntamowo-
n*k*le, ni Ivana, ba hi te-
mpeli ya wona.
Joh. 4. 23.
23 Ni muti a wu labi gambo,
hambu ni hweti, ku woni-
nga: hakuba wukosi ga Nu-
ngungulu hi ku wonekela,
ni kandiya ya kona hi Iva-
na.
xipm. 11. xip. 22. 5.
24 Ni matiko ma ta famba ku-
wonekeleni ka wona: ni ti-
hosi ta misaba ti neha wu-
kosi ka wona.
25 Ni tinyangwa ta wona ti
nga ta valwa futsi hi siku
(hakuba ku nga ta ha kuba
kona wusiku kona):
xip. 22 5.

26 Ti lo neha wukosi ni kudzu-
nziwa ka matiko ka wona:
xipm. 24.
27 A ku nga ta engena ka wo-
na ni xilo xi*n*we xi nyenye-
zako, hambu ni loyi a na ku
ni wuxezi ni xihembi xa
wunwa: kanilez*i* laba boce
ba tsalilweko bukwini ga
wutomi ga Ivana.
Fil. 4. 3. xip. 3. 5. & 13. 8. & 20. 12. & 22. 14, 15.

XIPIMO 22.

1 I lo nzi wonisa a congo wa
mati ya wutomi, ma sase-
kile kwatsi hi krustali, ma
huma le xitsa*n*weni xa wu-
kosi xa Nungungulu ni Iva-
na, ni laha xikari ka pango
ga wona.
2 Seno ni seyi ka congo ku
wa hi kona sinya ya wuto-
mi, wona wo lu *t*rala miha-
nzu ya kumi ni mimbiri,
wu humesa mihanzu ya
wona hweti ni hweti: ni
ma*k*luka ya sinya ma wa hi
kuhanyiswa ka matiko.
xip. 2. 7. & 21. 21, 24.
3 A ku nga ta ba kambe wu-
xezi: xitsamo xa Nungu-
ngulu ni xa Ivana xi ta ba
kona: ni *z*itiri *z*akwe *z*i ta
mu kozela;
4 Ba ta wona ngohe yakwe;
ni bito gakwe gi ta ba *z*imo-
*b*yeni *z*a*b*ye.
Mat. 5. 8. 1 Kor. 13. 12. 1 Joh. 3. 2. xip. 3. 12. & 14. 1.
5 Ku nga ta ba kona wusiku
kambe; a ku labeki kuwo-
ninga ka kandiya, hambu
ni kuwonekela ka gambo;
hakuba Hosi Nungungulu i
ta ba nyika ku wonekela:
ba ta fuma kala kupinzuka
ni kupinzuka.
Roma 5. 17. 2 Tim. 2. 12. xip. 3. 21. & 21. 23, 25.

6 A ku ngalo ka mina, Leti
timhaka ti tsumbekile ti ne-
ne: ni Hosi, Nungungulu
wa mimoya ya baprofeti, i
lo rumela ngelosi ku ko-
mbeta *z*itiri *z*akwe a *z*ilo
*z*i ta nga maheka lokulo-
ku.
xip. 1. 1. & 19. 9. & 21. 5.
7 Languta, nza ta lokuloku.
U katekile loyi a hlayisako
a timhaka ta kuprofeta ka
legi buku.
xip. 1. 3. & 3. 11. xipm. 10, 12, 20.

8 Miną Johani nzi hi loyi a
nga wona a ngazwa lez*i*
*z*ilo. Nzi lo wona nzi lo-
zwa, laha na nzi zwile na
nzi wonile, nzi lowa lahasi
ku kozela mahlweni ka nge-
losi leyi yi nga nzi kombeta
lezi *z*ilo.
xip. 19. 10.
9 Yiku ka mina, Klariha u
nga mahi: nzi xitiri *z*i*n*we
na wena ni banakuloni ba
wena baprofeti, ni laba ba
hlayisako timhaka ta legi
buku: kozela Nungungu-
lu.
xip. 19. 10.

10 Yiku ka mina, U nga tiyi-
si a timhaka ta loku kupro-
feta ka legi buku; hilez*i* xi-
kati xi tsinele.
xip. 1. 3. & 10. 4.
11 Loyi a nga lulamangiko, a

mahe ku nga lulami kambe: loyi a nyenyezileko, a mahe kunyenyeza kambe: ni loyi a lulamileko a mahe kululama kambe: ni loyi a basileko, a mahe kubasa kambe.
2 Tim. 3. 13.

12 Languta, nzata lokuloku; a ncacazelo wa mina wu na mina, ku nyika munhu ni munhu kwatsi hi kuwoneka ka mitiro yakwe.
Roma 2. 6. & 14. 12. xipm. 7. xip. 20. 12.

13 Nzi mina Alfa ni Omega, nzi wa kusangula ni wa kugumesa, wa ranga ni wa kumbetisa.
xip. 1. 8, 11. & 21. 6.

14 Ba katekile laba ba hlazako tinguwo tabye, kaşi ba fanele kwatsi kuta le sinyeni ya wutomi, ba engene hi tinyangwa mutini.
1 Joh. 3. 24. xipm. 2. xip. 2, 7. & 21. 27.

15 Hi le handle ti kona tibyana, ni baloyi, ni zibayi, ni badayi, ni bakozeli zifananiso, ni wihi a zi ranzako ni hemba wunwa.
1 Kor. 6. 9, 10. Gal. 5. 19, 20, 21. Kol. 3. 6. Fil. 3. 2. xip. 9. 20, 21. & 21. 8.

16 Mina Jesu nzi rumile a ngelosi ya mina a kukustumunya lezi zilo ka nwina ticecini. Nzi mutsu ni lixaka la Davida, ni nyeleti yo basa yi ngangamelako ya mixo.
2 Pet. 1. 19. xip. 1. 1. & 2. 28. & 5. 5.

17 A Moya ni makoti be ngalo, Ngona. Ni loyi a zwako, i te ngalo, Ngona. Ni loyi a zwako tora, ate: ni wihi a vumelako, a teke mati ya wutomi hi matsenye.
Joh. 7. 37. xip. 21. 2, 6, 9.

18 Nzi kustumunya ka munhu ni munhu laba ba zwako timhaka ta loku kuprofeta ka legi buku, Loku kani hi wihi a ta nga engetela lezi zilo, Nungungulu i ta engetela zixaniso zi tsalilweko bukwini legi:
19 Loku kani hi mani a susako timhaka ta buku ga loku kuprofeta, Nungungulu i ta susa xipanze xakwe sinyeni ya wutomi, ni le mutini wo basa, lezi zi tsalilweko bukwini legi.
xip. 3. 5. & 13. 8. & 21. 2.

20 Yena loyi a kustumunyako lezi zilo aku, Inaka: nzata lokuloku. Ameni: ngona, Hosi Jesu.
Joh. 21. 25. 2 Tim. 4. 8. xipm. 12.

21 A wuxinji ga Hosi ya hina Jesu a gibe ka bobasa. Ameni.
Roma 16. 20. 24. 2 Tesa. 3. 18.